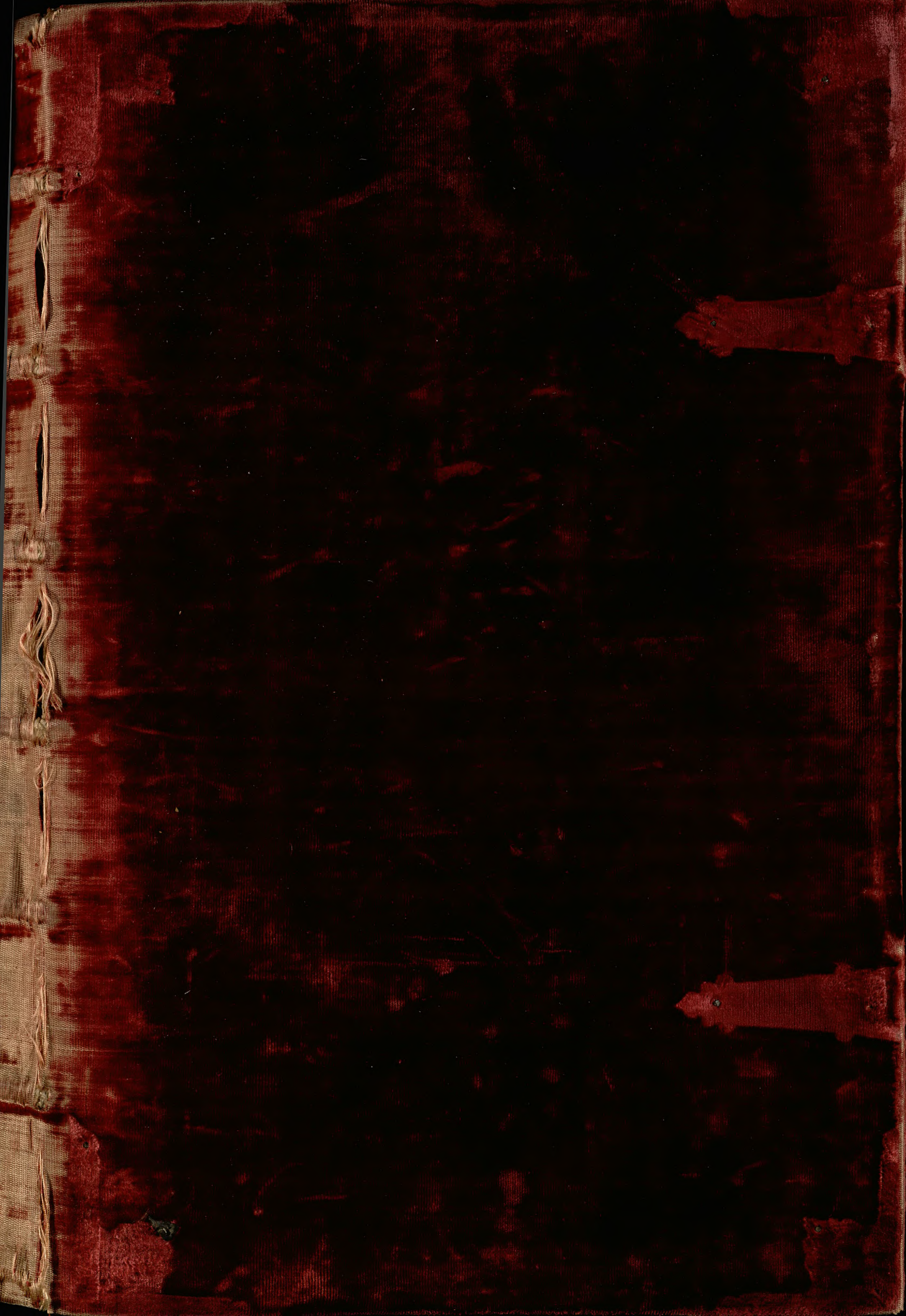

SACRORVM
BIBLIORVM
TOMVS
SECVNDVS.

SACRORVM

Opp. XVI
BIBLIORVM

D. 76.
TOMVS

SECUNDVS

225255₂. IV

QVI PER ANGELOS DICTVS EST SERMO
FACTVS EST FIRMVS
Heb. 2.

BENEDICTI ARIAE MONTANI
HISPALENSIS IN CHALDAICARVM
PARAPHRASEON LIBROS ET INTERPRETATIONES

PRÆFATIO.

ARIAS sacrorum librorum Chaldaicas paraphrases connumerari scimus, quæ tamen in hanc usq; diem ad manus nostras non venerunt. Cum enim triplex Thargum plerunque celebretur (Thargum autem idem est Chaldaicis, quod Paraphrasis Latinis) Babylonicum, scilicet, Hierosolymitanum, atque Onkelosij illud apud omnes peruulgatum: excepto Hierosolymitano, & Onkelosij, aliud præterea non vidimus. Ut autem Onkelosij illud magnopere celebratur; ita etiam Hierosolymitanum magni nominis & auctoritatis est. Nos in regio hoc opere illud Onkelosij, quod in Complutensibus legitur, adhiberi curauimus. Quamuis autem ab eodem paraphraste ceteros sacra scriptura libros Chaldaico idiomate donatos esse plerique asserant: nos tamen ea de re quidquam certi affirmare non audemus. Ionathæ verò Vzielis filij ex veteri Synagoga viri doctissimi paraphrasis in duodecim prophetas, omnium eruditorum suffragio maximis laudibus celebratur. Is enim præter multa alia, quæ doctissime exponit, præcipua quoque Christi mysteria et aperte explicat, & valde significanter indicat. Huius autem viri etsi sunt qui scripta in decalogum, et ceteros sacra scriptura libros extare, & quæ se legisse dicant: antiqui tamen Hebrei qui Misnaoth rapsodias concinnarunt, non solum, nihil præterquam in Prophetas ab eo scriptum asserunt: verum etiã ne plus scriberet, eaq; ratione sacra mysteria nondum oportuno, ac statuto tempore patefaceret, atq; ea satis esse existimaret, quæ in Prophetarum monumentis docerentur, cælesti voce admonitum volunt. Huius verò paraphrases, Franciscus ille Ximenius (Cardinalis, qui sacrarum literarum studia hac etiam in parte promouere decreuerat (quod ultimo fato sublatus præstare non potuit) in membranis cum latina interpretatione scriptas apud Complutensem Academiam deposuit, ut ab ea in Christiana Reip. utilitatem afferuarentur. Quæ Academia tum ut tanti viri, & de re literaria optimè meriti, dum viueret, honestissimo desiderio satisfaceret, tum etiam pro eo quo est erga studiosos homines amore, ac beneuolentia, earum nobis copiam fecit, easque nos huic operi, Philippi Regis optimi & sapientissimi mandato, adiecimus. Hagiographos verò (quos vocant) ut Psalterium, Job, Prouerbia Salomonis, ac reliquos libros, Ioseph ille Cæcus Chaldaicè exposuit: eiusq; labor doctis viris satis probatur, licet in allegoriis nimis omnino iudicetur. huius paraphrasim in Latinum sermonem conuersam, ex eadem Complutensi Bibliotheca Bibliis hisce regis addidimus. Reliqui verò sunt historici libri qui priorum prophetarum titulo inscribuntur: quorum etiã Chaldaica extat paraphrasis: cuius quidem verus auctor quis fuerit, nondum nobis in comperto est. Quod quidem opus, quatenus Hebraicæ lectioni ex æquo respondet, elegans certè atq; utile est: sed nonnullis adiectionibus, plerisque in locis auctum, quæ neque cum reliquo auctoris stylo, si bene conferantur, neque etiam cum simplici Hebraicæ veritatis sententia omnino coherent. Quæ res Ximenium ipsum retardauit, quominus eam, priusquã repurgandã curaret, paraphrasem ediderit. idq; ipsemet in suorum Bibliorum præfatione indicauit. Cum is itaq; hoc exemplar probè repurgatũ describi iussisset, & ut latinitate donaretur, alicui tradidisset, illicò, ut iam diximus, diem obiit. Is verò liber apud priuatum aliquem remansit: neque, ut eum Compluti inuenirem, fieri potuit. Sed nescio qua ratione effectum est, ut illud ipsum exemplar correctum atque expurgatum cum initio primi tantum capituli Iosue Latinè reddito ab aliquo forsan subreptum, dum Roma venale exponeretur, incidere in Andream Masium, qui tunc temporis in vrbe erat, virum tum pietate insignem, tum ob singularem eruditionem valdè conspicuum, qui illud tunc emptum, atque in hasce regiones allatum nobiscum postea communicauit. (eo viso manum eorum à quibus cetera Complutensia exempla-

exemplaria Chaldaicè & Latinè exarata sunt, statim agnouimus) quod quidem nos, tum propter insignem utilitatem, quæ ex eo percipi potest, tum etiam ad totius operis ornamētum, ceteris hisce adiecimus. In eo, additiones illæ, quæ in ceteris vulgatis exemplaribus habentur, certis capitibus notatæ erant: quorum magna pars, licet nihil habeat quod lectorem possit offendere: quia tamen apocryphum argumentum, & certum quoddam orationis genus continent, quod cum reliquo non satis coheret, meritò adnotatæ, atque ab ipsius exemplaris contextu separatæ conspiciuntur. Hoc itaque repurgato exemplari à Masio accepto, atque à nobis, quæ potuimus, fide et diligētia, latinitate donato, in hisce Bibliis præcipuè v̄si sumus: In cuius interpretatione religioni potius, quàm verborum ornatui, studuimus: tum quia Chaldaici idiomatis tyronibus hac ratione consultum putauimus, si vocem voci, schema schemati, & locutionem locutioni redderemus: quod quidem in ceteris exemplaribus, quotquot antehac in Latinam linguam conuersa sunt, desiderari comperimus: tum verò maximè, quòd semper eius sententiæ fuerimus, ut in libris sacris multò satius existimauerimus verum & germanum eius linguæ, ex qua vertimus, sensum reddere, eiusq; proprietatis ac modorum certam quandam habere rationem, quàm eius, in quâ vertimus, ornatui, & elegantia tantum inseruire. Neque enim solum quid à Spiritu sancto, eiusq; Prophetis, ministris, ac interpretibus dictum, sed quomodo dictum sit, potissimū obseruandum est: atq; eius qui dicit, elocutio, non autem interpretis eloquentia spectanda est. Neq; enim dubiū est quin de sententiâ ipsa, tum de auctoritate, ac orationis gravitate, ac etiam de ipsa simplicitate multum detrahat is qui cum verbis ipsis, modos etiam, & figuras, ipsūque dicendi genus, quàm potest, fideliter non refert: Ita enim fit, ut, dum barbarismum, aut solæcismum fortè vitat, in frigidum, insulsum, & à re omnino alienum sermonem incidat. Illud autē peruulgatum: Nec verbum verbo curabis reddere fidus Interpres: nec tantæ auctoritatis est ut in diuinis sermonibus locum habeat: nec ad eos pertinet qui aliena scripta in aliam linguam conuertunt: sed eos præcipuè respicit, qui ex alieno poemate, aut alio quouis opere, alio tamen scribendi genere, sua contexunt: & ex heroicis fabulis tragædias, aut comædias componunt. Huius enim generis scriptores cum non interpretentur, & vertant: sed, aut imitentur, aut sua scripta ex alienis cōpilare studeant, fidos interpretes agere non est opus. Deniq; quidquid sentiant alij, nos in hac sumus sententiâ, ut existimemus, iis, quibus ex peregrinis, & antiquis linguis in alias vertendū est, non tam elegantia, & ornatus verborum eius idiomatis, quo cetera antiqua interpretantur, habendam esse rationem, quàm, ut elegantiam & splendorem (quod potissimum est) exactam figurarum annotationem, & translationū imitationem, ac deniq; indeclinabiliū, ut aiunt, vocum antiquarum linguarum equale pondus, quæ fieri potest sedulitate, & constāte sibi in omnibus rebus diligentia, ubique reddant. Neque enim, exempli gratia, illud Latinis verbis expressum: Irruit Spiritus à Domino, ita significanter dicitur, ac illud Hebraicè: Irruit Spiritus à facie Domini; aut Chaldaicè: Irruit Spiritus ab ante Dominum. Hebraica enim phrasi, providentia, & scientia Dei, Chaldaica auctoritas sæpius, interdum etiam permissio diuina indicatur. Quisquis igitur Latini sermonis elegantiam à nobis scrupulosè requireret, sciat is, id nostrum institutum non esse, ut verbis studeamus: sed nobis hoc tantum propositum esse, ut in vertendis sacre Scripturæ libris, veritati in primis, mox etiam sacrarum linguarum studiosis, quantum possumus, nostra opera, simpliciter consulamus. atque hoc consilio adducti, in libris Iosue & Iudicū, reiecto verborum cultu, religioni ac rei veritati, potissimū dedimus operam. quos quidem libros ad comparandam in historico orationis genere cognitionem satis esse existimauimus. Proinde in Regum historiis, in Psalterio & aliis aliquantò liberiores & Latini sermonis obseruantiores nos præbemus, non quidem ut ab instituto nostro discedamus: sed, ut interpretatio asperior illa quidem, longa exercitatione, longoq; usu tandem exculta, atque expolita reddatur. Ut autem iis qui Latinè tantum sciunt hac etiam in parte satisfacere: ex Chaldaicis paraphrasis duriores aliquot hoc loco annotatas exposuimus.

IN IOSVE,

CAP. I.

Vers. 7. In sic. כִּכִּין .i. tūc vel hoc modo. *Nulla re linguarū phrasēs magis inter se differunt, quā indeclinabilium partium vsu: est enim singularis & peculiaris cuique idiomati harum ratio & observatio, habetque plerumque elegantem significationem.* *Vers. 9.* Exactoribus .i. præfectis.

CAP. II.

Vers. 5. Et fuit tempus ad coniungendam portam .i. claudendi portas. *Hispani etiam dicunt Iunta essas pueras. Tropus est ab antecedenti. sic* *Vers. 7.* Et portam coniunxerunt .i. clauferūt. *Vers. 15.* Et incatenauit eos fune de fenestra. .i. Quasi catena constrictos demisit. *sic &* *Vers. 18.* incatenasti nos. 21. Sicut verbū vestrum ita fiat .i. iuxta verbum. 22. Et sederūt ibi .i. manserunt.

CAP. III.

Vers. 1. Quieuerunt .i. pernoctauerunt. 2. Caduatores .i. præfecti. 3. vos tollemini de locis vestris .i. proficiscemini. 5. Faciet Dominus in medio vestri separationes, idem significat quod mirabilia & miracula: sic Chaldaicè dicta, quod à communi naturæ consuetudine separata edantur nouaque sint, atque ideo admiranda. 10. Deus constans] Hebraicè, Deus viuēs: Latine, immortalis: Chaldaicè, כִּי constās vel permanens, dicitur interpretatione Hebraici epitheti. 14. Cū surrexerunt populus ex tabernaculis suis] cū proficiscerentur. nam qui proficiscitur prius stat. 15. Diebus messis] estatis, quo tempore messis est. 16. procul remotæ] longè distantes. consumptæ sunt] defluerunt. 17. Consummauerūt omnis populus transire] perfecerunt transitum, siue finem fecerunt transeundi.

CAP. IIII.

Vers. 13. Armati virtutis] exercitū vocat Chaldaus virtutē, vel vim, siue potentiā. 21. Quod interrogabunt filij vestri cras.] *Dictio אֲרִי varijs orationum modis adiungitur, cuius officium sententia ipsa indicat, ut כִּי apud Hebræos: hoc in loco Latinorum cū vel temporis vel conditionis respondet.*

CAP. VI.

Vers. 5. In ipso extendere] ipsis protrahētibus clangorem. 7. 9. 12. Armati virtutis] viri pugnares, armis instructi & in exercitu dispositi. 20. profapiam] cognationem & familiam eorum qui sanguine coniunctissimi sunt. *Angustus est nomen profapię quā tribus.*

CAP. VII.

Vers. 12. in auxilium eorum.] vestrum. nam de

Israëlitis sermo est sub tertia persona. 14. Secundū tribus vestras] per tribus vestras, siue iuxta rationem tribuum vestrarum. 16. A fortitudine furoris sui] ab ira furoris, vel ab impetu furoris. אִקִּי

CAP. VIII.

Vers. 9. Et posuerunt à septentrione] castrametati sunt. *Verbo אָרַם .i. ponere, mansionem, castrametationem, quietem & eiusmodi multa significant Chaldaei.* Et leua in hasta quæ in manu tua] leua hastam, Chaldaismus est, pro, leua manum cū hasta. Et intrauit sol] occubuit, vel occidit. *elegantioribus verbis & magis propriis eam rem significant Hebræi & Chaldaei quā Latini: non enim sol occidit, sed ad inferiores orbis partes concedit.* Altare lapidum simplicium] integrorum. & ulterius, quod non sublatum est super eos ferrum.] super quos ferrum non est sublatum.

CAP. IX.

Vers. 5. vt Oblee] Genus panis tenuissimi ex farina et aqua cōfecti ad ignē ferreis praelis tostum. medici nebulas vocāt, quod ex praeli notis foramina quedam refert. *vulgaribus linguis nostris satis notum est vocabulum Oblea.* 2. Auditionem] famam publicam & certissimam, quæ neminem lateat. 9. Et Ghogh regi Mathnan] Locū ab Hebræis Bassan dictū, Chaldaei paraphrasæ vocant Mathnā semper, quod eorū temporibus iam nomen esset mutatum, vt aliorum locorum quamplurimum. 14. Et leuauerunt] profecti sunt. *Vers. vlt.* Et numerauit eos Iosue] constituit, præfecit.

CAP. X.

Vers. 2. Quod illa magna à Ghay] *Comparationis oratio hoc modo Hebraicè et Chaldaicè fit: magna à Ghay, magna præ Ghay, siue maior quā Ghay. vt dentes tui candidi à lacte .i. lacte candidiores.* 5. Super Gibghon] contra Gibghon. *nanque eadem præpositio הַ varijs Latinarum particularum officiis fungitur: nos constanter vertimus Super, cuius officium ex adiunctis indicatur.* 7. Populus facientium prælium] multitudo ad prælium apta & parata, præliatores. 14. Ad accipiendum ante Dominum orationem hominis] vt oratio hominis ad verbum audita ex euentu probaretur. 17. numerat viros] constituit. 20. Et euasio euaserunt] Superstitēs quidem euaserunt. 26. in ore gladij] *Hebraica & Chaldaica phrasis: in acie gladij, ex qua translatione dictum ab Isaia: gladius deuorabit vos.* 34. defusionis ex altitudine] decliuū mōtis: qua ex alto defundūtur aquæ. *Hispanè etiam las vertientes del mōte.* 35. Rekam Geah] *Loci nomē qui Hebraicè Cades Barneagh dicitur, iam tum vt videtur*

detur mutatum.

CAP. XI.

Vers. 2. In depreſſione] in loco depreſſiore & humiliore. 3. Ego tradens vos] tradam vos. certitudinē & præſentiam participium ſignificat. 8. Confecit ad verbum gladij] occidit gladio, vt Venetum exemplar habet. 10. In ore gladij conſumere] in ore gladij conſumptionis, vel exterminationis. 13. Non defecit verb.] בטל irritum fecit, vel otioſum reddidit. 20. Ab ante Dominum fuit ad obdurandum] Domini conſilium fuit vt obdurarentur corda eorum. Sed enim propter diſperdendos eos] vt diſperderentur. Vers. vlt. Qui cuit terra à faciēdo bello] à belligerando.

CAP. XII.

Vers. 1. Hæreditauerunt terram eorum in trāſitu Iordanis] vltra Iordanem. Vſque ad Iobeca fluuium filiorum Ammō] נחל torrentem, fluuium & vallem ſignificat.

CAP. XIII.

Vers. 1. Senex intrans in dies] Senex longæuus: qui iam ad occaſum declinat, vt ſol occidens dicitur intrare. Cenſa eſt] cenſebitur. 23. Oppida earum] oppida vel vicos interpretamur loca alicui vrbi adiacentia, atq; eodem iure uſa: quæ neque caſtella ſunt neque villa. Hispanicum Arabibus Aldeas, alie in Europa lingua Burgos vocant.

CAP. XIIIII.

Vers. 14. Ab antiquis] olim, ab initio, antiquis temporibus.

CAP. XV.

Vers. 5. Et terminus anterioris plagæ] orientalis; namque initium locorum & dierum ab Oriente eſt. 9. Et flectit terminus] declinauit, vel

circuiuit. & inferius Vers. 11. circuibit. idem eſt verbum Chaldaicum חָוָה. Et fuerunt exitus eius ad terminum maris,] ad littus maris. mari ipſo terminata eſt hæreditas illa.

CAP. XVI.

Vers. 5. Ad proſapias] per vel ſecundum proſapias. 10. Non exterminauerunt] expulerūt.

CAP. XVII.

Vers. 5. Et ceciderunt funes] ſortes. Translatio ſumpta à prædiorū menſoribus, vt in Pſal. funes ceciderunt mihi in præclaris. 9. Fluuiū Kana] fluuiū arundinibus reſertum ſignificare videtur nomen. 12. Et manſit Kananæus ad habitandum] Cœpit Kananæus habitare.

CAP. XVIII.

Vers. 4. Et mittemus eos] mittamus. Futurum tempus omnibus ferè tēporibus & modis aliarum linguarum reſpondet apud Chaldaeos, præterquàm præſenti. ibidem, ad os poſſeſſionum veſtrarum] iuxta poſſeſſiones veſtras. 6. Mittam ſortem] iaciam. 19. Ad ventum anteriorem] orientalem.

CAP. XIX.

Vers. 29. Vſque ad vrbes arcium] vrbes caſtellis & arcibus munitas.

CAP. XX.

Vers. 3. in non ſciendo, ſiue in non ſcientia] abſque ſcientia.

CAP. XXI.

Vers. 11. Et ſpatia eius] ſuburbana.

CAP. XXII.

Vers. 9. Ad Gilgelas Iordanis] ad limites ſiue terminos Iordanis. Hinc Galilearum nomen. 10. In veſtro ædificare altare] in veſtra ædificatione altaris.

FINIS.

PROLOGVS B. HIERONYMI

PRESBYTERI IN LIBRVM

I O S V E.

ANDEM finito Pentateucho Moyſi, velut grandi
foenore liberati, ad Ieſum filium Naue manum mitti-
mus, quem Hebræi Iofue Ben-Nun, id eſt, Iofue filiū
Nun vocant: & ad Iudicum librum, quem Sophtim
appellant: ad Ruth quoque, & Eſther, quos iiſdem
nominibus efferūt. Monemusq; lectorem, vt ſilūā He-
braicorum nominū, & diſtinctiones per membra diui-
ſas, diligens ſcriptura conſeruet: ne & noſter labor, & illius ſtudiū pereat.
Et vt imprimis (quod ſæpe teſtatus ſum) ſciat, me non in reprehentionem
veterum noua cudere, ſicut amici mei criminantur; ſed pro virili portione
offerre linguæ meæ hominibus, quos tamen noſtra delectant, vt pro Græ-
corum hexaplis, quæ & ſumptu & labore maximo indigent, editionem
noſtram habeant. Et ſicubi in antiquorum voluminum lectione dubita-
rint, hæc illis conferentes, inueniant quod requirunt. Maximè cū apud
Latinos tot ſint exemplaria quot codices: & vnusquiſque pro arbitrio ſuo
vel addiderit, vel ſubtraxerit quod ei viſum eſt: & vtique non poſſit verū
eſſe quod diſſonat. Vnde ceſſet arcuato vulnere contra nos inſurgere
ſcorpis, & ſanctum opus venenata carpere lingua deſiſtat; vel ſuſcipiens,
ſi placet, vel contemnens, ſi diſplicet. memineritq; illorum verſuum:
Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos. Sedens ad-
uerſus fratrem tuum loquebaris, & aduerſus filium matris tuæ ponebas
ſcandalum. Hæc feciſti, & tacui. Exiſtimaſti inique, quòd ero tui ſimilis.
Arguam te, & ſtatuam illa cōtra faciem tuam. Quæ enim audientis vel
legentis vtilitas eſt, nos laborando ſudare, & alios detrahendo laborare,
dolere Iudæos quòd calumniandi eis & irridendi Chriſtianos ſit ablata
occafio, & Eccleſiæ homines id deſpicere, imò lacerare, vnde aduerſarij
torqueantur? Quòd ſi vetus eis tantū interpretatio placet, quæ & mihi
non diſplicet, & nil extra recipiendum putant; cur ea quæ ſub aſterifcis &
obelis vel addita ſunt vel amputata, legunt & negligūt? Quare Daniele
iuxta Theodotionis traditionem Eccleſiæ ſuſceperunt? Cur Origenem
mirantur, & Eusebium Pamphili, cunctas editiones ſimiliter differentes?
Aut quæ fuit ſtultitia, poſtquam vera dixerint, proferre quæ falſa ſunt?
Vnde autem in Nouo Teſtamento probare poterunt aſſumpta teſtimo-
nia, quæ in libris veteribus non habentur? Hæc dicimus, ne omninò ca-
lumniantibus tacere videamur. Cæterū poſt ſanctæ Paulæ dormitio-
nem, cuius vita virtutis exemplum eſt, & hos libros, quos Euftochio vir-
gini

gini Christi negare non potui, decreuimus, dum spiritus hos regit artus, prophetarum explanationi incumbere, & omiffum iam diu opus quasi quodam postliminio repetere: præfertim cum & admirabilis sanctusque vir Pammachius hoc idem literis flagitet: & nos ad patriam festinantes, mortiferos Sirenarum cantus furda debeamus aure transire.

ARGVMENTVM.

I E S V S filius Naue, typum Domini non solum in gestis, verumetiam in nomine gerens, transit Iordanem, hostium regna subuertit, diuidit terram victori populo, & per singulas urbes, viculos, montes, flumina, torrentes, atque confinia, Ecclesia celestisq; Hierusalem spiritalia regna describit.

PROPHETÆ

שער בית יי השני

נב יא ים

ראשונים

נביאיא קדמיה

ΠΡΟΦΗΤΑΙ

ΠΡΩΤΟΙ.

PROPHETAE

PRIORES.

מלך במשפט יעמיד ארץ

PROVERB. XXIX.

יְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נֹון
מִשְׁרַת מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
עֲבָדִי מֵת וְעַתָּה קוּם עִבְדִּי
הִירְדֵן הַזֶּה אֶתְּרוּ וְכָל-הָעָם הַזֶּה אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אֲנִי נָתַן לָהֶם לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
כָּל-מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כֶּף-רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם
נָתַתִּי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-מֹשֶׁה:
מִהַמְדָּבָר וְהַלְבֵנוֹן הַזֶּה וְעַד-חֲנָהָר הַגָּדוֹל
נָהָר פְּרַת כָּל אֶרֶץ הַחֲתִים וְעַד-הַיָּם הַגָּדוֹל מִבּוֹא
הַשֶּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְבוּלְכֶם:
לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ לִפְנֵיךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ כְּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם-מֹשֶׁה אֲהִיָּה
עִמָּךְ לֹא אֶרְפָּךְ וְלֹא אֶעֱזֹבְךָ:
חֹזֶק וְאַמֶּץ כִּי אֲתָה תִּנְחִיל אֶת-הָעָם הַזֶּה
אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבוֹתֶם לָתֶת לָהֶם:
רַק חֹזֶק וְאַמֶּץ מְאֹד לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל--
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּךְ מֹשֶׁה עֲבָדִי אֶל-תִּסּוּר מִמֶּנּוּ יָמִין
וּשְׂמָאוֹל לְמַעַן תִּשְׁכִּיל בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךְ:
לֹא יִמּוֹשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ
יוֹמָם וּלְיָלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל-הַכְּתוּב
בּוֹ כִּי-אֲנִי תִצְלִיחַ אֶת-דְּרֹכְךָ וְאֲנִי תִשְׁכִּיל:
הֲלֹא צִוִּיתִיךָ חֹזֶק וְאַמֶּץ אֶל-תַּעֲרֹץ וְאֶל-תַּחַת
כִּי עִמָּךְ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךְ:
וַיֵּצֵא יְהוֹשֻׁעַ אֶת-שְׁטָרֵי הָעָם לֵאמֹר:
עֲבָרִי בְּקֶרֶב רֶחֱמָנָה וְצֹו
אֶת-הָעָם לֵאמֹר הִכִּינוּ לָכֶם צִדָּה כִּי בְּעוֹדִי
שְׁלַשְׁתִּי יָמִים אִתְּכֶם עֲבָרִים אֶת-הִירְדֵן הַזֶּה
לְבוֹא לְרֶשֶׁת אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן
לָכֶם לְרֶשֶׁתָּהּ:

תרגום יונתן

וְהוּא
בְּחֵר דְּמִית מֹשֶׁה עֲבָדִי דִּי וַיֹּאמֶר וַיִּי לִיהוֹשֻׁעַ בֶּר נֹון מִשְׁמִשְׁנִיה דְּמֹשֶׁה לְמִימָר:
עֲבָר יִתְרִדְנָה הָרִין אֶת וְכָל עַמָּא הָרִין לְאַרְעָא דְּאֵנָּה יְהוֹיב לְהוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
כִּי אֲתִירָא דְּתִדְרֹךְ פְּרִסְתִּי רַגְלִיכֹון
בִּיה לְכֹון יְהִבְתָּה כְּמָא דְּמִלִּית עִם מֹשֶׁה:
שְׁמִשְׁנִי יְהוֹן חֲחֹמְכֹון:
וְלֹא אֶרְחִיקֶךָ:
הַקִּיף וְעַלִּים אֶרִי אֶת חֲחִסִּין יִת עַמָּא הָרִין יִת אֶרְעָא דְּקִימִיר לְאַבְתָּהוֹן לְסַחֲן לְהוֹן:
לְחֹדֶר הַקִּיף
וְעִלִּים לְחֹדֶר לְמַעַבְד כְּכָל אֲוִרִיתָא דְּפִקְדֹון מֹשֶׁה עֲבָדִי לֹא חֲחִסִּי מִיָּנָה וּשְׂמָאֵלָא בְּדִיל דְּתַצְלַח בְּכָל אֲתֵר דְּתִתֵּךְ:
לֹא יַעֲדִי סִיפְרָא דְּאֲוִרִיתָא הָרִין סְפִינֶךָ וְהָיִי חֲגִי בִיה יִימָם וְלִילִי בְּדִיל דְּתַשְׁר לְמַעַבְד כְּכָל דְּכְחִיב בִּיה אֶרִי בְּכֹון תַּצְלַח יִת אֶרְחִיקֶךָ
וּבְכֹון חֲכָשִׁים:
הֲלֹא פִקְדִיתֶךָ חֲקִיף וְעַלִּים לֹא תִדְחִיל וְלֹא תִתְכַּבֵּר אֶרִי בְּסַעֲדֶךָ מִימָרָא דִּי וְאֵלֶיךָ בְּכָל אֲתֵר דְּתִתֵּךְ:
וּפִקְדִי יְהוֹשֻׁעַ יִת סְרְכִי עַמָּא לְמִימָר:
עֲבָרִי בְּגֹון מִשְׁרִיתָא וּפִקְדִי יִת עַמָּא לְמִימָר אֲתִקְיִנוּ לְכֹון וְזִידִין אֶרִי בְּסוּף חֲלָתָא יִזְמִין אֲתֹון עֲבָרִין יִת יִרְדְּנָא הָרִין לְמִימָר
יִת אֶרְעָא דִּי וְאֵלֶיךָ לְכֹון לְמִימָר:

Factum est post mortē
Moyſi ſervi Domini, vt
loqueretur Dominus ad
Ioſue filium Nun mini-
ſtrum Moyſi, & diceret ei:
*Moyſes ſeruus meus mor-
tuus eſt: Surge, & tranſi Iordanem iſtum,
tu & omnis populus tecum, in terram quā
ego dabo filiis Iſrael. *Omne locum quē
calcauerit veſtigium pedis veſtri, vobis tra-
dam, ſicut locutus ſum Moyſi. *A deſerto
& Libano, uſq; ad fluuium magnum Eu-
phratem, omnis terra Ethæorum uſque
ad mare magnum contra Solis occaſum
erit terminus veſter. *Nullus poterit vo-
bis reſiſtere cunctis diebus vitę tuę. Sicut
B fui cum Moyſe, ita ero tecum. non dimit-
tam nec derelinquam te. *Confortare, &
eſto robuſtus. Tu enim ſorte diuides po-
pulo huic terram, pro qua iuraui patri-
bus ſuis vt traderē eam illis. *Confortare
igitur, & eſto robuſtus valde, vt cuſtodias
& facias omnem legem quam præcepit ti-
bi Moyſes ſeruus meus. Ne declines ab ea
ad dexteram vel ad ſiniſtram, vt intelli-
gas cuncta quę agis. *Non recedat vo-
lumen legis huius ab ore tuo; ſed medita-
beris in eo diebus ac noctibus, vt cuſto-
dias & facias omnia quę ſcripta ſunt in
Ceo. tūc diriges viam tuam, & intelliges eā.
*Ecce præcipio tibi: Confortare & eſto ro-
buſtus. noli metuere, & noli timere; quo-
niam tecū eſt dominus Deus tuus in om-
nibus ad quęcunque perrexeris. *Præce-
pitque Ioſue principibus populi, dicens:
*Trãſite per medium caſtrorū, & impe-
rate populo, ac dicite: Præparate vobis ci-
baria; quoniam poſt diem tertium tranſi-
bitis Iordanem, & intrabitis ad poſſiden-
dam terram, quam dominus Deus veſter
daturus eſt vobis.

Deu. 11. c

Inf. 3. b
Heb. 13. aInf. co.
Deu. 31.
3. Re. 2. a

Sup. co.

I O S V E.

CAP. I.

*Factum est post mortem
Moysi serui Domini, & lo-
cutus est Dominus Iosue filio
Nun ministro Moysi, di-
cens:*

** Moyses seruus meus
mortuus est: nunc igitur surgens transi Iorda-
nem tu & omnis populus hic in terram, quam
ego do eis.*

** Omnis locus ad quem ambulauerint vesti-
gia pedum vestrorum, vobis dabo eum, sicut
locutus sum Moysi.*

** Desertum & Antilibanum usque ad flu-
uium magnum fluium Euphratem, omnem
terram Ethæorum & usq; ad mare magnum,
à Solis occasu erunt termini vestri.*

** Non resistet homo coram vobis cunctis
diebus vite tuæ. & sicut fui cum Moysse, ita
ero & tecum: & non derelinquam te, neque
despiciam te.*

** Confortare & esto robustus: tu enim diui-
des populo huic terram, quam iuravi patribus
eorum vt traderem eis.*

** Confortare igitur & esto robustus, vt cu-
stodias & facias sicut præcepit tibi Moyses ser-
uus meus. & non declinabis ab eis ad dextram
vel ad sinistram, vt intelligas in cunctis quæ
feceris.*

** Et nō recedet liber Legis huius de ore tuo,
& mediteris in eo die ac nocte, vt intelligas
facere omnia quæ scripta sunt in eo: tunc pro-
sperabis vias tuas, & tunc intelliges.*

** Ecce præcipio tibi, Confortare & esto ro-
bustus: nō timeas neque terrearis, quoniam te-
cum dominus Deus tuus in omnem locum quò
perrexeris.*

** Et præcepit Iosue scribis populi, dicens:*

** Transite per medium castrorum populi, et
imperate populo, dicentes: Estote parati in ciba-
riis; quoniam adhuc tres dies, & vos transitis
Jordanē hunc, intrantes ad possidendum terrā,
quam dñs Deus patrum vestrorum dat vobis.*

I H Σ O Y E.

α'.

*Αἰ ἐχρῆτο μὲν τὴν τελευτὴν Μωυσῆ
δύλου κυρίου, καὶ εἶπε κύριος τῷ Ἰησοῦ
ὑἱῷ Νουν τῷ ὑποεργῷ Μωυσῆ, λέγων·
μωυσῆς ὁ θεράπων μου τετελεύ-
τηκον· νυνὼ οὖν δὴ σὺ εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐγὼ δίδω-
μι αὐτοῖς.*

** πᾶς ὁ ἔπ' ἐφ' ὃν δὴ ἐπὶ τῇ γῇ ἡ γῆ τῶν ποδῶν ὑ-
μῶν, ὑμῖν δώσω αὐτήν, ὃν ἐτόπον εἰρηκα τῷ Μωυσῇ.*

** τὴν ἔρημον καὶ τὴν ἀντιλίβανον ἕως τοῦ ποταμοῦ
μεγάλου ποταμοῦ εὐφράτου, πᾶσαν γῆν ἐλαίων, καὶ
ἕως τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης, ἀφ' ἧλις δυσμῆς ἕως
τῆς ὀρεῖας ὑμῶν.*

** ὅς κ' ἀντιστήσεται ἀνδρὶ π' ἐκ κατενώπιον ὑμῶν πᾶ-
σας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. ὥσπερ ἦμινα μὲν Μω-
υσῇ, ἔτιως ἐβόμαι καὶ μὲν τοῦ, καὶ ὅς κ' ἐγκαταλείψω σε,
ἐγὼ ὑπερέψομαι σε.*

** ἰσχυε καὶ ἀνδρίζου. σὺ γὰρ ἀποδιελὼς τὰ λαὸν τούτῳ
τὴν γῆν, ὡς ὁμοῦλα τοῖς πατέράσιν αὐτῶν δέξαι αὐτοῖς.*

** ἰσχυε οὖν καὶ ἀνδρίζου, φυλάσσεσθαι καὶ ποιῆν
καθότι ἐνετείλατό σοι Μωυσῆς ὁ παῖς μου. καὶ ὅς κ' ἐκ-
κλινεῖς ἀπ' αὐτῶν εἰς δεξιὰ ἢ εἰς ἀριστερά, ἵνα ζωῆς ἐν
πᾶσιν οἷς ἐδὴν πρᾶξις.*

** καὶ ὅς κ' ἀποστήσῃ ἡ βίβλος τῆς νόμου τούτου ἐκ τῆς σό-
ματός σου, καὶ μελετήσῃς ἐν αὐτῇ ἡμέρας καὶ νυκτός, ἵνα
συνῆς ποιῆν πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν αὐτῇ. τότε δώσω-
καί σε τὰς ὁδοὺς σου, καὶ τότε συνήσῃς.*

** ἰδοὺ ἐντέλλομαι σοι, ἰσχυε καὶ ἀνδρίζου, μὴ δειλιά-
σης, μὴ γ' ὑποβῇς, ὅτι μὲν τοῦ κυρίου ὁ θεός σου εἰς πάντας
τὰς ἡμέρας ἐὰν πορεύσῃ.*

** καὶ ἐνετείλατο Ἰησοῦς τοῖς γραμματέσι τοῦ λαοῦ,
λέγων·*

** εἰσελθετε καὶ μέντε παρεμβολῆς τῆς λαοῦ, καὶ ἐν-
τείλατε τῷ λαῷ, λέγοντες, ἐτοιμάζεσθε ἐπὶ σιτισμόν, ὅτι
ἔπι τρεῖς ἡμέρας, ὅς κ' εἰς διαβαίνετε τὴν ἰορδάνην τοῦτον,
εἰσελθόντες κατὰ χεῖν τὴν γῆν, ὡς κύριος ὁ θεός τῶν πα-
τέρων ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

BENEDICT. ARIA MONTANO INTERPRETE.

CAPUT PRIMUM.

T fuit postquam mortuus est Moses seruus Domini, & ait Dominus ad Iosue filium Nun ministrum Moysi, dicens:

** Moses seruus meus mortuus est; & nunc surge, transi Iordanem istum tu & omnis populus iste, ad terram quam ego do ipsis filiis Israel.*

** Omnem locum quem calcauerit planta pedis vestri in eo, vobis dedi illum, quemadmodum locutus fui cum Moysse.*

** A deserto & Libano isto, & usque ad fluium magnum, fluium Perath, omnis terra Hethæorum, & usque ad mare magnum occasus Solis, erit terminus vester.*

** Non stabit homo ante te omnibus diebus vitæ tuæ. quemadmodum fuit verbum meum in auxilium Moysi, sic erit verbum meum in auxilium tuum: non derelinquam te, nec elongabo te.*

** Fortificare & roborare, quoniam tu possidere facies populum istum terram, quam iuravi patribus eorum in e daturum eis.*

** Tantum fortificare & roborare valde ad custodiendum vt facias iuxta omnem legem, quam præcepit tibi Moyses seruus meus: ne declines ab ea ad dexteram neque sinistram; vt prospereris in omni loco quò ieris.*

** Non recedat liber Legis huius ab ore tuo; & eris meditans in eo die ac nocte, vt custodias ad faciendum sicut omne quod scriptum est in eo. nam in sic prosperabis viam tuam, & in sic intelliges.*

** Nonne præcepi tibi, Fortificare & roborare: ne timeas, nec frangaris: nam quæ in auxilium tuum est verbum domini Dei tui in omni loco quò ieris.*

** Et præcepit Iosue exactoribus populi, dicendo:*

** Transite intra castra, & præcipite populo, dicentes: Præparate vobis commeatus; nam in fine trium dierum vos transitis Iordanem istum, vt ingrediamini ad possidendum terram, quam dominus Deus vester dabit vobis ad possidendum eam.*

12 * וְלִרְאוּבֵנִי וְלִגָּדִי וְלַחֲצִי שֶׁבֶט הַמְּנַשֶּׁה אָמַר
יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר:
13 * זָכוֹר אֶת־הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם מִשְׁרֵי עַבְד־
יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מְנִיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם
אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת:
14 * נְשִׁיכֶם טַפְכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן
לָכֶם מִשֶּׁה בַּעֲבֹר הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעֲבֹרוּ חֲמִשִּׁים לִפְנֵי
אֲחֵיכֶם כָּל גְּבוּרֵי הַחֵיל וְעֹזְרֵתֶם אוֹתָם:
15 * עַד אֲשֶׁר־יָלִיחַ יְהוָה לְאַחֵיכֶם כָּכֶם וַיִּרְשׁוּ גַם־
הָאֶרֶץ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן
לָהֶם וּשְׁבַתָּם לָאָרֶץ יִרְשָׁתֶכֶם וַיִּרְשָׁתֶם אוֹתָהּ
אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מִשְׁרֵי עַבְד־יְהוָה בַּעֲבֹר הַיַּרְדֵּן
מִזֶּרֶחַ הַשָּׁמֶשׁ:
16 * וַיַּעֲזְבוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כָּל־אֲשֶׁר־צִוִּיתָנוּ
נַעֲשֶׂה וְנֹאֵל־כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלַחְנוּ נָלֶךְ:
17 * כָּכֵל אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ אֶל־מֹשֶׁה בֶּן־נִשְׁמָע אֵלֶיךָ
רַק יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר דִּוְרָה
עִם־מֹשֶׁה:
18 * כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִמְרָה אֶת־פִּידוֹ וְלֹא־יִשְׁמַע אֶת־
דְּבָרֶיךָ לְכָל־אֲשֶׁר תִּצְוֶנוּ יוֹמָר רַק חֲזֹק וְאִמָּץ:

ב

* וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן מִן־הַשָּׁטִיִּם שְׁנַיִם
אֲנָשִׁים מִדְּגֵלֵי חָרָשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ
וְאֶת־יְרִיחוֹ וַיָּלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית אִשָּׁה זֹנָה וּשְׁמָהּ רָחַב
וַיִּשְׁכְּבוּ שָׁמָּה:
2 * וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר הִנֵּה אֲנָשִׁים בָּאוּ
הַיָּמָּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחְפֹּר אֶת־הָאָרֶץ:
3 * וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רָחַב לֵאמֹר הֲוָיָאִי
הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלֶיךָ אֲשֶׁר בָּאוּ לְבִיתְךָ כִּי לַחְפֹּר
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ:

12 * Rubenitis quoque & Gadditis, & di-
midia tribui Manasse ait:
13 * Mementote sermonis quem præcepit Nu. 31.b
& inf. 4.c
vobis Moyſes famulus Domini, dicens:
Dominus Deus vester dedit vobis requiẽ
14 & omnem terram. * Vxores veſtræ &
filij veſtri, ac iumenta manebunt in terra
D quam tradidit vobis Moyſes trans Iorda-
nem. vos autem tranſite armati ante fra-
tres veſtros, omnes fortes manu, & pug-
15 nate pro eis: * Donec det Dominus
requiem fratribus veſtris, ſicut & vobis
dedit: & poſſideant ipſi quoque terram
quam dominus Deus vester daturus eſt
eis: & ſic reuertemini in terram poſſeſſio-
nis veſtræ, & habitabitis in ea quam vobis
dedit Moyſes famulus Domini trans Ior-
danem contra Solis ortum.
16 * Reſponderuntque ad Ioſue atque di-
xerunt: Omnia quæ præcepiſti nobis, fa-
ciemus, & quocunq; miſeris, ibimus.
17 * Sicut obediuiſus in cunctis Moyſi, 1. Mach. 2.c
ita obediemus & tibi. tãrum ſit dominus
Deus tecum, ſicut fuit cum Moyſe.
18 * Qui contradixerit ori tuo, & non o-
bedierit cunctis ſermonibus quos præce-
peris ei, moriatur. tu tantum confortare
& viriliter age.

CAP. II.

1 M Iſit igitur Ioſue filius Nũ de Sethim
A duos viros exploratores in abſcondi-
to. & dixit eis: Ite & conſiderate terram
vrbemque Hiericho. Qui pergentes in-
greſſi ſunt domũ mulieris meretricis no-
mine Raab, & quieuerunt apud eam. Iſco. 2.d
Eph. 11.f
2 * Nunciatumque eſt regi Hiericho,
& dictum: Ecce viri ingreſſi ſunt huc per
noctem de filiis Iſrael, vt explorent ter-
ram.
3 * Miſitque rex Hiericho ad Raab, di-
cens: Educ viros qui venerunt ad te, &
ingreſſi ſunt domum tuam. exploratores
quippe ſunt, & omnem terram conſidera-
re venerunt.

תרגום יונתן

12 * וְלִשְׁבֹּטָא דְרְאוּבֵן וְלִשְׁבֹּטָא דְגָד וְלִפְלִגְוִית שְׁבֹטָא דְמְנַשֶּׁה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לְמִימָר:
מִשְׁרֵי עַבְדָּא דִי יְהוָה וְיִי אֱלֹהֵיכֶם מְנִיחַ לָכוֹן וְיַהֲב לָכוֹן יְרֵת אֶרְעָא הָאָרֶץ:
מִשְׁרֵי עַבְדָּא דִי יְהוָה וְאַחֲזֹן חֲסֵבְרִין מִזְרִין קָרַם אַחֲזִיכֹן כָּל־גְּבוּרֵי חֵילָא וְחֲסֵעְדִין יְהוָה:
אִם אֲנֹן יְרֵת אֶרְעָא דִי יִי אֱלֹהֵיכֶם וְיַהֲב לָכוֹן וְחֲזִיכֹן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי יִרְשָׁתֶם מְדִינָה
וְאַתִּיבִי יְרֵת יְהוֹשֻׁעַ לְמִימָר כָּכֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ עַבְדָּא דִי יְהוָה בֶּן־נִשְׁמָע אֵלֶיךָ וְנֹאֵל־כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלַחְנוּ נָלֶךְ:
17 * כָּכֵל דְקַבְלָנָא מִן־מִשְׁרֵי בֶן־נִשְׁמָע אֵלֶיךָ וְנֹאֵל־כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלַחְנוּ נָלֶךְ:
18 * כָּל־גְּבוּרֵי דִי־סָרְבַּ עַל־מִימָר וְלֹא יִקְבֹּל יְרֵת פְּתִיגָא דִי־יְהוָה יִתְקַטֵּל לְחֹדֶר תְּקֵף וְעָלָם:

ב

1 * וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן שְׁנֵי טַיִּין תַּרְיֵן גְּבוּרִין מִדְּגֵלִין בְּרִיזִין לְמִימָר אֲזִילוּ וְרַחוּ וְרֵת אֶרְעָא וְרֵת יְרִיחוֹ
וְאַחֲזֹן לְמִלְכָּא דִי־יְהוָה וְיִי אֱלֹהֵיכֶם מְנִיחַ לָכוֹן וְיַהֲב לָכוֹן יְרֵת אֶרְעָא הָאָרֶץ:
2 * וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רָחַב לֵאמֹר הֲוָיָאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלֶיךָ אֲשֶׁר בָּאוּ לְבִיתְךָ כִּי לַחְפֹּר
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ:

* Et Ruben, & Gad, & dimidia tribui 12
Manasse ait Iosue:

* Mementote sermonis Domini, quem præ- 13
cepit vobis Moyses famulus Domini, dicens:
Dominus Deus vester dedit requiem vobis,
& dedit vobis terram hanc.

* Uxores vestrae, & filij vestri, & iumen 14
ta vestra habitent in terra, quam dedit vobis
Moyses trans Jordanem. vos autem transibitis
accincti priores fratribus vestris omnis fortis.
& auxiliabimini eis:

* Quoad det requiem dominus Deus vester 15
fratribus vestris, sicut & vobis; & possideat
etiam isti terram, quam dominus Deus vester
dat eis. & reuertemini quilibet in possessio-
nem suam, quam dedit vobis Moyses trans Jor-
danem ab ortu Solis.

* Et respondentes Iosue dixerunt: Omnia 16
quæcunque præceperis nobis, faciemus: & in
omnem locum, quod miseris nos, ibimus.

* Juxta omnia quæcunq; obediimus Moy- 17
si, obediemus tibi. ceterum sit dominus Deus
noster tecum, sicut fuit cum Moyse.

* At homo qui contradixerit tibi, & qui nō 18
obedierit sermonibus tuis sicut præceperis ei,
moriatur. sed confortare, & viriliter age.

CAP. II.

ET misit Iosue filius Nun de Sethim duos 1
viros ut explorarent, dicens: Ascendite,
& videte terram & Hiericho. Et pergentes
ingressi sunt in domum mulieris meretricis, cui
nomen Raab. & quieverunt illic:

* Et nunciatum est regi Hiericho, dicentes: 2
Ecce viri ingressi sunt huc de filiis Israel, ut
explorent terram.

* Et misit rex Hiericho, & ait ad Raab, 3
dicens: Educ viros qui ingressi sunt in do-
mum tuam nocte: ut explorent enim terram
venerunt.

12 * καὶ τῶν ρουβὲν, καὶ τῶν γὰδ, & τῶν ἡμίσει φυλῆς μα-
νασῆ εἶπον ἰησοῦς·

13 * μνησθε τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐνετείλατο ὑμῖν μου-
σῆς ὁ παῖς κυρίου λέγων, κύριε ὁ θεὸς ὑμῶν κατέπαυ-
σεν ὑμᾶς, καὶ ἔδωκεν ὑμῖν τὴν γῆν τούτων.

14 * αἱ γυναῖκες ὑμῶν καὶ τὰ παῖδια ὑμῶν καὶ τὰ κτήνη
ὑμῶν κατεκλήτωσαν ἐν τῇ γῇ, ἣν ἔδωκεν ὑμῖν μουσῆς πέ-
ραν τοῦ ἰορδάνου. ὑμεῖς δὲ διαβήσεσθε διζωνοὶ παρὰ τὴν
τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν πᾶς ὁ ἰσχυὸν. καὶ συμμαχήσετε αὐ-
τοῖς,

15 * ἕως αὐτῆς καταπαύσῃ κύριε ὁ θεὸς ὑμῶν ἐπὶ ἀδελ-
φοὺς ὑμῶν, ὥσπερ καὶ ὑμᾶς, & κληρονομήσωσιν καὶ οὗτοι
τὴν γῆν, ἣν κύριε ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν αὐτοῖς. καὶ ἀπε-
λθούσεσθε ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν ἑαυτοῦ, ἣν ἔδωκεν
ὑμῖν μουσῆς ἐν τῇ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπ' ἀνατολῶν ἡ-
λίου.

16 * καὶ ἀποκριθέντες τῷ ἰησοῦ εἶπον, ἅπαντα ὅσα δὴ ἐν
τείλῃ ἡμῖν ποιήσῃς, καὶ εἰς πᾶντα ῥῆμα, ὃ ἐὰν ἀποστεί-
λῃς ἡμᾶς, πορεύσόμεθα.

17 * καὶ πᾶντα ὅσα ἡκούσαμεν μουσῆ, ἀκουσόμεθα
σου. πλὴν ἕξω κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν μὴ τοῦ, ὃν τέσπον ἡμῶν
μουσῆ.

18 * ὁ δὲ ἄνθρωπος ὃς αὐτῷ ἀπειθήσῃ, καὶ ὃς αὐτῷ μὴ ἀκού-
σῃ τῶν ῥημάτων σου καθότι δὴ ἐντείλῃς αὐτῷ, ἀποθάνετω.
ἀλλὰ ἰσχυε καὶ διδρῖζου.

β.

1 * Καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς ὑπὸς ναυῆ ἐκ Σαττὶν δύο ἄν-
δρας κατασκοπεύσαι, λέγων, ἀνάβητε & ἰδετε τὴν γῆν
καὶ τὴν ἰερικῶν. καὶ πορεύσιντες εἰσέλθον εἰς οἰκίαν γυ-
ναϊκὸς πόρνης, ἣ ὄνομα ραάβ. καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ·

2 * καὶ ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ ἰερικῶν, λέγοντες, ἰδοὺ
δύο ἄνδρες εἰσπορεύονται ὡς δέ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ κατασκοπεύ-
σαι τὴν γῆν.

3 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἰερικῶν, καὶ εἶπεν πρὸς
ραάβ λέγων, Ἰξάγαγε ἐπὶ δύο ἄνδρας ἐπὶ εἰσπορευμέ-
νοισι εἰς τὴν οἰκίαν σου τὴν νύκτα, κατασκοπεύσαι γὰρ τὴν
γῆν ἥκασι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et tribui Reuben, & tribui Gad, & dimidia tribui Manasse dixit Iosue dicendo:

13 Estote memores verbi quod præcepit vobis Moyses servus Domini, dicendo: Dominus Deus vester requiescere fecit vos, & dedit vobis terram istam.

14 Uxores vestrae, & paruuli vestri, & pecora vestra manebunt in terra quam dedit vobis Moyses ultra Iordanem: & vos transibitis armati ante fratres vestros omnes viri roboris, & adiuuabitis eos:

15 Quoad requiem det Dominus fratribus vestris sicut vobis; & possideant etiam illi terram quam dominus Deus vester dabit vobis; & reuertemini in terram possessionis vestrae, & possidebitis eam, quam dedit vobis Moyses servus Domini ultra Iordanem ad ortum Solis.

16 Et responderunt Iosue dicendo: Iuxta omne quod præcepisti nobis, faciemus: & ad omnem locum quod miseris nos, ibimus.

17 Sicut omne quod accepimus ex Moysē, sic accipiemus ex te: tantum sit verbum domini Dei tui in auxilium tuum, quemadmodum fuit in auxilium Moysi.

18 Omnis vir qui rebellauerit contra verbum tuum, & non acceperit dictum tuum in quocumque præceperis ei, occidatur. tantum confortare & esto robustus.

CAP. II.

ET misit Iosue filius Nun à Sitim duos viros exploratores secretò, dicendo: Ite & videte terram & Iericho. & iuerunt, & ingressi sunt in domum mulieris cauponariae; & nomen eius Rahhab: & cubuerunt ibi.

Et dictum fuit regi Iericho, dicendo: Ecce viri venerunt huc nocte ex filiis Israel ad explorandum terram.

Et misit rex Iericho ad Rahhab, dicendo: Produci viros qui venerunt ad te, qui ingressi sunt domum tuam; quoniam ad explorandum omnem terram venerunt.

* ותקח האשה את שני האנשים ותצננו ותאמר
 כן באו אלי האנשים ולא ידעתי מאין המור:
 * ויהי השער לסגור בחשך והאנשים יצאו לא
 ידעתי אנה הלכו האנשים רדפו מהר אחריהם
 כי תשינום: * והיא העלתם הגנה ותטמנם
 בפשתי העץ הערכור לה על הגג:
 * והאנשים רדפו אחריהם דרך הירדן על
 המעבר והשער סגרו אחרי כן אשר יצאו
 הרדפים אחריהם:
 * והמה טרם ישכבון והיא עלתה עליהם על הגג:
 * ותאמר אל האנשים ידעתי כי נתן יהוה לכם
 את הארץ וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמנו כל-
 ישבי הארץ מפניכם:
 * כי שמענו את אשר הוביש יהוה את מי ים-
 סוף מפניכם בצאתכם ממצרים ואשר עשיתם
 לשני מלכי האמרי אשר בעבר הירדן לסיחן ולעוג
 אשר חרמתם אותם:
 * וגשמענו וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש
 מפניכם כי יהוה אלהיכם הוא אלהים בשמים
 ממעל ועל הארץ מתחת:
 * ועתה השבעו נא לי ביהוה כי עשית עמכם
 חסד ועשיתם גם אתם עם בית אבי חסד ונתתם
 לי אור אמר:
 * והחיתם את אבי ואת אחי ואת אחותי
 ואת כל אשר להם והצללתם את נפשתינו ממות:
 * ויאמרו לה האנשים נפשנו תחיתכם למור
 אם לא תגידו את דברנו זה והיה בדת יהוה לנו
 את הארץ ועשינו עמך חסד ואמר:
 * ותורדם בחבל בעד החלון כי ביתה בקיר
 החומה ובחמרה היא יושבת:

4 * Tollenſque mulier viros, abscondit;
 & ait: Fateor, venerunt ad me, sed nescie-
 5 bam unde essent. * Cumque porta clau-
 deretur in tenebris, & illi pariter exierunt:
 nescio quò abierunt. Persequimini citò, &
 6 comprehendetis eos. * Ipsa autem fe-
 B cit ascendere viros in solarium domus suæ,
 operuitque eos stipula lini quæ ibi erat.
 7 * Hi autem qui missi fuerat, secuti sunt
 eos per viam quæ ducit ad vadum Iorda-
 nis. illisque egressis statim porta clausa
 est.
 8 * Necdum obdormierant qui latebât,
 9 & ecce mulier ascendit ad eos: * Et ait:
 Noui quòd Dominus tradiderit vobis
 terram. etenim irruit in nos terror vester,
 & elanguerunt omnes habitatores terræ.
 10 * Audiuius quòd siccauerit Dominus
 aquas maris rubri ad vestrum introitum, Exo. 14. c
 quando egressi estis ex Ægypto: & quæ fe-
 ceritis duobus Amorrhæorum regibus
 qui erant trans Iordanem, Seon & Og,
 quos interfecistis.
 11 * Et hæc audientes pertimuimus, & e-
 languit cor nostrum: nec remansit in no-
 bis spiritus ad introitum vestrum. Domi-
 nus enim Deus vester ipse est Deus in cæ-
 lo sursum, & in terra deorsum.
 12 * Nunc ergo iurate mihi per Domi-
 num, vt quomodo ego misericordiam fe-
 ci vobiscum, ita & vos faciatis cum do-
 mo patris mei: detisque mihi verum sig-
 num;
 13 * Vt saluetis patrem meum & matrem,
 fratres ac sorores meas, & omnia quæ il-
 lorum sunt: & eruatis animas nostras à
 morte.
 14 * Qui responderunt ei: Anima nostra
 fit pro vobis in mortem, si tamen non
 prodideris nos. Cumque tradiderit nobis
 Dominus terram, faciemus in te miseri-
 cordiam & veritatem.
 15 * Demisit ergo eos per funem de fe-
 nestra. domus enim eius hærebat muro.

תרגום יונתן

4 * ודברת אהתא ית חרין גבריא ואטמר חנון ואמר בקשטא אהו לותי גבריא ולא ידעית אי מנן אינן:
 5 * ויהוה עון למיחוד חרעא בקבלא וגבריא נפקו ולא ידעית לאן אזלו גבריא רדפו בפרע בחריהון ארי תדבקונן:
 6 * והיא אטמר חנון לאגרא ואטמר חנון בטעני כיתנא דסדירין לה על איגרא:
 7 * וגבריא רדפו בחריהון באורח ירדנא
 8 * ואינן עד לא שכיבו והיא סליקת לותהון לאגרא:
 9 * ואמר לוגבריא ידענא ארי יתב ויי לכון ית ארעא וארי נפלת אימתכון עלנא וארי איתברו כל יתבי ארעא מן קדמיכון:
 10 * ארי שמענא ית דיביש ויי ית מי ימא דסוף מן קדמיכון במיפקון ממצרים ודעבד חנון לחרין מלכי אמורא דבעברא דירדנא
 11 * ושמענא ואיתמסי לבנא ולא אשתארת עוד רוח באנש מן קדמיכון ארי ויי אלתכון
 12 * וכען קימו כען לי במימרא דיי ארי עבדית
 13 * ויתחון ית אבא וית אמא וית אחי וית
 14 * ואמרו לה גבריא נפשנא מסירין חלף נפשכון לממח אם לא
 15 * ושלשלתון באטונא מן חרכא
 * ויהוה עון למיחוד חרעא בקבלא וגבריא נפקו ולא ידעית לאן אזלו גבריא רדפו בפרע בחריהון ארי תדבקונן:
 * והיא אטמר חנון לאגרא ואטמר חנון בטעני כיתנא דסדירין לה על איגרא:
 * וגבריא רדפו בחריהון באורח ירדנא
 * ואינן עד לא שכיבו והיא סליקת לותהון לאגרא:
 * ואמר לוגבריא ידענא ארי יתב ויי לכון ית ארעא וארי נפלת אימתכון עלנא וארי איתברו כל יתבי ארעא מן קדמיכון:
 * ארי שמענא ית דיביש ויי ית מי ימא דסוף מן קדמיכון במיפקון ממצרים ודעבד חנון לחרין מלכי אמורא דבעברא דירדנא
 * ושמענא ואיתמסי לבנא ולא אשתארת עוד רוח באנש מן קדמיכון ארי ויי אלתכון
 * וכען קימו כען לי במימרא דיי ארי עבדית
 * ויתחון ית אבא וית אמא וית אחי וית
 * ואמרו לה גבריא נפשנא מסירין חלף נפשכון לממח אם לא
 * ושלשלתון באטונא מן חרכא

* Et tollens mulier duos viros, abscondidit eos. & ait eis, dicens: Ingressi sunt ad me viri, & non scio unde erant.

* Postquam autem ianua claudabatur in tenebris, & viri exierunt: non scio quò abierunt. persequimini post eos, & comprehenditis eos.

* Ipsa autem ascendere fecit eos in solarium, & occultavit eos in stipula lini constipata sibi in solario.

* Et viri persecuti sunt post eos viam que ad Iordanem ad transitiones: & porta clausa est. & factum est ut exierunt persequentes post eos.

* Et priusquam dormirent ipsi, et illa ascendit ad solarium ad eos:

* Et ait ad eos: Noui quòd tradidit dominus Deus vester vobis terram: irrui enim timor vester in nos, & elanguerunt omnes habitantes terram à vobis.

* Audiuimus enim quòd siccauit dominus Deus mare rubrum à facie vestra, quando egressi estis ex Aegypto. & quaecunque fecistis duobus regibus Amorraeorum, quierant trans Iordanem, Seon & Og, quos interfecistis eos.

* Et audietes nos obstupuimus in corde nostro, & non fuit ultra spiritus in vello à facie vestra, quoniam dominus Deus noster Deus in in celo supra, & in terra deorsum.

* Et nunc iurate mihi per dominum Deum vestrum, quoniam facio vobis misericordiam; & facietis & vos misericordiam in domo patris mei: & dabit mihi signum verum.

* Vivere permittetis domum patris mei, & matrem meam, & fratres meos, & sorores meas, & omnem domum eorum, & omnia quaecunque sunt illis: & eruetis animam nostram de morte.

* Et dixerunt ei viri: Anima nostra pro vobis in mortem. & ipsa dixit: Cum tradiderit Dominus vobis urbem, facietis in me misericordiam & veritatem.

* Et demisit eos per fenestram, quoniam domus illius in muro, & in muro ipsa habitabat.

* καὶ λαβούσα ἡ γυνὴ οὗτοὺς δύο ἀνδρας ἐκρύψεν αὐτοῖς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς λέγουσα, εἰσεληλύθασι πρὸς με ὁ ἄνδρες, καὶ οὐκ οἶδα πόθεν ἦσαν.

* ὡς δὲ ἡ πύλη ἐκλείετο ἐν τῇ σκοτει, καὶ ὁ ἄνδρες ἐξῆλθον, οὐκ ἐπίσταμαι ποῦ πεπόρευον. κατεδίωξατε ὀπίσω αὐτῶν, καὶ κατελήψεσθε αὐτοῖς.

* αὐτὴ δὲ ἀνέβησεν αὐτοῖς ἐπὶ τὸ δῶμα, καὶ ἐκρύψεν αὐτοῖς ἐν τῇ λινοκαλάμῃ τῇ ἐσοικοσμένη αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δώματος.

* καὶ ὁ ἄνδρες κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτῶν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου ἐπὶ τὰς διαβάσεις, καὶ ἡ πύλη ἐκλείσθη. καὶ ἐξῆλθον ὡς ἐξῆλθον ὁ κατεδιώκοντες ὀπίσω αὐτῶν.

* καὶ πρὶν ἢ κοιμηθῶσι αὐτοῖς, ἔαυτὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸ δῶμα πρὸς αὐτοῖς.

* ἔειπεν πρὸς αὐτοῖς, ἐπίσταμαι ὅτι παρέδωκε κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὑμῖν τὴν γῆν, ἐπὶ ἐπέθηκεν γὰρ ὁ φόβος ὑμῶν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κατέπησον πάντες ὁ κατεκουῶτες τὴν γῆν ἀφ' ὑμῶν.

* ἀκηκόαμεν γὰρ ὅτι κατέξηρανεν κύριος ὁ θεὸς τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυθρὰν ἀπὸ πρὸς ὧπον ὑμῶν, ὅτε ἐξεπορεύεσθε ἐξ αἰγύπτου. καὶ ὅσα ἐποίησατε τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι τῶν ἀμορραίων, οἵ ᾤοντο πέραν τοῦ ἰορδάνου, τὰ σημεῖα καὶ τὰ ἔργα, ὅσα ἐποίησατε αὐτοῖς.

* καὶ ἀκούσαντες ἡμεῖς ἐξέστημεν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἔσθ' ἐπὶ πνύμα ἐν οὐδενὶ ἀπὸ πρὸς ὧπον ὑμῶν, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν θεὸς ἐν οὐρανῷ δυνάμει καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κατέω.

* καὶ νῦν ὁμολοῦσάτε μοι κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, ὅτι ποιῶ ὑμῖν ἔλεος, καὶ ποιήσετε καὶ ὑμεῖς ἔλεος ἐν τῇ οἰκῇ τοῦ πατρὸς μου, καὶ δώσετε μοι σημεῖον ἀληθινόν.

* ζῶγησέτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου, ἔτι τὴν μητέρα μου, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς μου, καὶ τὰς ἀδελφὰς μου, καὶ πάντας τὸν οἶκον αὐτῶν, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς. καὶ ἐξελείψετε τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐκ θανάτου.

* ἔειπεν αὐτῇ ὁ ἄνδρες, ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀντὶ ὑμῶν εἰς θάνατον. ἔαυτὴ εἶπεν, ὡς δὲ πρὸς αὐτὸν κύριος ὑμῖν τὴν πόλιν, ποιήσετε εἰς ἐμὲ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν.

* καὶ κατεχάλασεν αὐτοῖς διὰ τῆς θυρίδος, ὅτι ὁ οἶκος αὐτῶν ἐν τῇ τείχει, καὶ ἐν τῇ τείχει αὐτὴ κατέκειτο.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et tulit mulier duos viros, & abscondit eos, & dixit: In veritate venerunt ad me viri, & non noui vnde illi.

5 Et fuit tempus ad coniungendam portam in crepusculo; & viri exierunt, & non noui quoniam iuerint. sequimini cum festinatione post eos, nam comprehenditis eos.

6 Et illa ascendere fecit eos in tectum, & abscondit eos in manipulis lini, qui ordinati fuerant illi super tectum.

7 Et viri persecuti sunt post eos per viam Iordanis usque ad Vada: & portam coniunxerunt postquam egressi sunt persecutores post eos.

8 Et illi nondum cubuerant, & ipsa ascendit ad eos in tectum:

9 Et dixit viris: Scio quòd dedit vobis Deus terram, & quòd cecidit terror vester super nos, & quòd fracti sunt omnes habitatores terræ à facie vestra.

10 Namque audiuimus quòd exsiccauit Deus aquas maris Suph à facie vestra, cum exissetis ex Aegypto: & quæ fecistis duobus regibus Amorraei ultra Iordanem, Sion & Ghog, quòd confecistis eos.

11 Et audiuimus, & liquefactum est cor nostrum, & non reliquit spiritus in homine à facie vestra: quia dominus Deus vester ipse est Deus, cuius maiestas in calis desuper, & dominatur super terram deorsum.

12 Et nunc iurate mihi in verbo Dei; nam feci vobiscum bonitatem, & facietis etiam vos cum domo patris mei bonitatem: & dabit mihi signum veritatis:

13 Et vivere facietis patrem meum, & matrem meam, & fratres meos, & sorores meas, & omnia quæ illis: & eripietis animas nostras à morte.

14 Et dixerunt ei viri: Anima nostra tradita pro animabus vestris ad moriendum, si non prodideritis dictum hoc. Et erit quando dederit nobis Dominus terram, & faciemus tecum bonitatem & veritatem.

15 Et incatenauit eos fune de fenestra: nam domus illius in pariete muri, & in muro illa habitabat.

* ותאמר להם ההררי לכו פן יפגעו בכם
 הרדפים ונחבתם שמה שלשר ימים עד שב
 הרדפים ואחר תלכו לדרככם: * ויאמרו אליה
 האנשים נקים אנחנו משבעתך הורה אשר
 השבעתנו: * הנה אנחנו באים בארץ את
 תקורת חוט השני הורה תקשרי בחלון אשר
 הורדתנו בו ואת אבך ואת אמך ואת אחיך
 ואת כל בית אבך תאספי אליך הביתה:
 * והיה כל אשר יצא מדלתי ביתך החוצה
 דמו בראשו ואנחנו נקים וכל אשר יהיה אתך
 בבית דמו בראשו אם יד תהיה בו: * ואם
 תגיד את דברנו וזה יהיו נקים משבעתך אשר
 השבעתנו: * ותאמר כדברכם כן הוא ותשלחם
 וילכו ותקשר את תקות השני בחלון: * וילכו
 ויבאו ההררי וישבו שם שלשת ימים עד שבו
 הרדפים ויבקשו הרדפים בכל הדרך ולא מצאו:
 * וישבו שני האנשים וירדו מהר ויעברו
 ויבאו אל יהושע בן נון ויספרו לו את כל
 המצאות אותם: * ויאמרו אל יהושע כי
 נתן יהוה בידנו את כל הארץ וגם נמנו
 כל ישבי הארץ מפנינו:

ג

* וישכם יהושע בבקר ויסעו
 מהשטים ויבאו עד דהירדן הוא וכל בני
 ישראל וילנו שם טרם יעברו: * והיה
 מקצה שלשת ימים ויעברו השטרים בקרב
 המחנה: * ויצו את העם לאמר כראתכם
 את ארון ברית יהוה אלהיכם והכהנים
 הלויים נשאים אתו ואתם תסעו ממקומכם
 והלכתם אחרי:

תרגום יונתן

* ואמר להוץ לטורא אזילו דילמא יערעון בכון דרפיא ותשמרון תמן תלתא יומין עד דיתובון דרפיא ובחר כן תהבון לאר חכון:
 * ואמרו לה גבריא זכאין אנחנו ממומתך דא דקיימת עלנא: * הא אנחנו עלין בארעא ית חורא דחוט וזהו יתא דדין
 חקטרין בחרפא דשלחנא ביה ויר אבך וית אמך וית אחך וית כל בית אבך תכנשין לחיך לביתא: * ויהי כל דיפוק בר מדשי
 ביתך לברא חוברת קטוליה ברישיה ואנחנו זכאין וכל די יהי עמך בביתא חוברת קטוליה ברישיה אם יד אנש חתי ביה: * ואם
 תחזין ית פתגמנא דין ונהי זכאין ממומתך דקיימת עלנא: * ואמר כפתגמכון כן הוא ושלחנא ואזלו וקטרת ית חורא דזהו יתא
 בחרפא: * ואזלו ועלו לטורא ויתבו תמן תלתא יומין עד דתבו דרפיא ובעו דרפיא בכל אורחא ולא אשכחו: * ותבו חרין
 גבריא ונחתו מן טורא ועברו ואתו לור יהושע בר נון ואשתעיאו ליה ית כל דערעא יתהון: * ואמרו ליהושע ארי מסר יי בידנא
 ית כל ארעא ואף אתברו כל יתבי ארעא מן קדמנא:

ג

* ואקדים יהושע בצפרא ונטלו משיטין ואתו עד ירדנא הוא וכל בני ישראל ויתבו תמן קדם דיעברו:
 * והורה מסוף תלתא יומין ועברו סרכיא בגו משריתא: * ופקידו ית עמא למימר במחזיכון ית ארון קייסא דיני אלהבון
 וכהנני ולואי נטלין יתיה ואתון תטלון מאתריכון ותהבון בחרוהי:

16 *Dixitque ad eos:Ad montana cōscen-
 dite,ne fortè occurrant vobis reuertētes:
 ibiq; latitate tribus diebus, donec redeāt:
 & sic ibitis per viam vestram.

17 *Qui dixerunt ad eam:Innoxij erimus
 à iuramento hoc,quo adiurasti nos;

18 *Si ingredientibus nobis terram,signū
 non fuerit funiculus iste coccineus: & li-
 gaueris eum in fenestra per quam demi-
 sisti nos; & patrem tuum ac matrem fra-
 tresque, & omnem cognationem tuam
 congregaueris in domum tuam.

19 *Qui ostium domus tuæ egressus fue-
 rit,sanguis ipsius erit in caput eius,& nos
 erimus alieni.Cunctorum autem sanguis
 qui tecum in domo fuerint, redūdabit in
 D caput nostrum,si eos aliquis tetigerit.

20 *Quod si nos prodere volueris,& ser-
 monem istum proferre in mediū,erimus
 mundi ab hoc iuramento quo adiurasti
 nos. *Et illa respondit: Sicut locuti estis,
 ita fiat.Dimittensque eos vt pergerent,ap-
 pendit funiculum coccineum in fenestra.

21 *Illi verò ambulantes peruenerunt ad
 montana;& manserūt ibi tres dies, donec
 reuerterentur qui fuerant persecuti. que-
 rentes enim per omnem viam, non repe-
 rerunt eos.

22 *Quibus urbem ingressis,
 reuersi sunt & descenderunt exploratores
 de monte, & transmissio Iordane venerūt
 ad Iosue filium Nun: narraueruntque ei
 23 omnia quæ acciderant sibi: *atque dixe-
 runt: Tradidit Dñs omnem terram hanc
 in manus nostras,& timore prostrati sunt
 cuncti habitatores eius. CAP. III.

1 Gitur Iosue de nocte cōsurgēs mouit ca-
 A stra:egrediētēsq; de Sethim venerūt ad
 Iordanē,ipse & omnes filij Israel,& mora-
 2 ti sunt ibi per tres dies.*Quibus euolutis,
 transierunt precones per castrorū mediū:
 3 *Et clamare cœperunt:Quando videritis
 arcam fœderis domini Dei vestri,& sacer-
 dotes stirpis Leuiticæ portantes eam, vos
 quoque confurgite,& sequimini pcedētes.

¹⁶ Et dixit eis: Ad montana abite, ne occurrant vobis persequentes. & latitabitis illic tribus diebus, donec redeant persequentes post vos: & post hæc ibitis in viam vestram.

¹⁷ Et dixerunt viri ad eam: Innocij sumus iuramento tuo hoc.

¹⁸ Ecce nos intramus in partem ciuitatis, & pones signum, funiculum coccineum hunc ligabis ad fenestram per quam demisisti nos per eam. & patrem tuum, & matrem tuam, & fratres tuos, & omnem domum patris tui congregabis apud te ipsam in domum tuam.

¹⁹ Et erit omnis qui egressus fuerit portam domus tue extra, reus sibi ipse erit: nos autem innocentes iuramento tuo hoc. & quicumque fuerint tecum in domo tua, nos rei erimus, si manus tetigerit eum.

²⁰ Si autem quis nos iniuria affecerit, & reuelauerit sermones nostros hos, erimus innocentes à iuramento tuo hoc, quo adiurasti nos.

²¹ Et dixit: Secundum verbum vestrum, sic sit. & dimisit eos, & iuerunt. & ligauit signum coccineum in fenestra.

²² Et iuerunt & peruenerunt ad montana, & manserunt ibi tres dies, donec reuersi sunt persequentes. & quæsierunt persequentes omnes vias, & non reppererunt.

²³ Et reuersi sunt duo iuuenes, & descendunt de monte, & transierunt & venerunt ad Josue filium Nun; & narrauerunt ei omnia quæ acciderant sibi:

²⁴ Et dixerunt ad Josue: Quod tradidit Dominus in manu nostra omnem terram: et timore prostratus est omnis habitans terram illam à nobis.

CAP. III.

¹ Et manicauit Josue manè, & profecti sunt de Sethin, & venerunt vsque ad Iordanem ipse & omnes filij Israel. et morati sunt ibi antequam transirent. ² Et factum est post tres dies, & transierunt scribæ per media castra:

³ Et præceperunt populo, dicentes: Quando videritis arcam fœderis domini Dei nostri, & sacerdotes & Leuitas portantes eam, et vos consurgetis à locis vestris, & ite post eam.

¹⁶ καὶ εἶπον αὐτοῖς, εἰς τὴν ὄρεν ἂν ἀέλθατε μὴ συνδωθήσων ὑμῖν καὶ καταδιώκοντες. καὶ κρυβήσεσθε ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας, ἕως ἂν ἴψιν ῥέψωσιν καὶ καταδιώκοντες ὀπίσω ὑμῶν, & μετὰ ταῦτα ἀπελδύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν.

¹⁷ καὶ εἶπαν αὐτῶν, ἀδελφοί, ἀπὸ τοῦ ὅρκου σου τούτου. ἰδοὺ ἡμεῖς ἐπαπορδύμεθα εἰς μέρας τὴν πόλεως, & ἴσῃς τὸ σημεῖον, τὸ σπαρτίον τὸ κόκκινον ἐπὶ τῆς ἐκδοῦς εἰς τὴν θυρίδα δι' ἧς κατεβίβασας ἡμᾶς δι' αὐτῆς. καὶ τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ τὰ ἀδελφοὺς σου, καὶ πᾶν τὸν οἶκόν σου πατρὸς σου συναξέας πρὸς σεαυτὴν εἰς τὴν οἰκίαν σου.

¹⁹ καὶ ἔσται πᾶς ὃς δὴ ἐξέλθῃ τὴν θύραν τῆς οἰκίας σου ἔξω, ὁ ὅστις ἐαυτὸν ἔσται, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τοῦ ὅρκου σου τούτου. καὶ ὁ ὅστις δὴ ᾔσῃ μετὰ σου ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, ἡμεῖς δὲ ὁδοὶ ἐσόμεθα, ἐὰν χεὶρ ἀψῇ αὐτόν.

²⁰ ἐδὼ δὲ πῶς ἡμᾶς ἀδικήσῃ, καὶ ἀποκαλύψῃ σὺ λόγοις ἡμῶν τοῖς ἐσόμεθα ἀπὸ τοῦ ὅρκου σου τούτου, ὁ ὅστις κίσας ἡμᾶς. καὶ εἶπεν, καὶ τὸ ῥῆμα ὑμῶν, οὕτως ἔσται.

καὶ ἐξάπεσθον αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν. καὶ ἔδωκεν τὸ σημεῖον τὸ κόκκινον ἐν τῇ θυρίδι. καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἦλθον εἰς τὴν ὄρεν, καὶ κατέμειναν ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας, ἕως ἐπ' ἔσπεσαν καὶ διώκοντες. καὶ ἐξεζήτησαν οἱ καταδιώκοντες πᾶσας τὰς ὁδοὺς καὶ οὐχ εὗρον.

²³ καὶ ἀπέσπεσαν δύο νεανίσκοι καὶ κατέβησαν ἐκ τῶν ὄρεων, & διέβησαν. & ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦ υἱὸν ναυῆ. καὶ διηγήσαντο αὐτῷ πᾶν τὸ συμβεβηκός αὐτοῖς.

²⁴ καὶ εἶπεν πρὸς Ἰησοῦ, ὅτι παρέδωκε κύριός σου τὴν γῆν ὑμῶν πᾶσαν τῇ γῇ, καὶ κατέπηκον πᾶς ὁ κατακίων τὴν γῆν ἐκείνην ἀπ' ἡμῶν.

γ.

¹ Καὶ ὥρτισεν Ἰησοῦς τὸ πρῶτον καὶ ἀπῆραν ἐκ σαλτίν, καὶ ἦλθον ἕως τοῦ ἰορδάνου αὐτὸς καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ πρὸς τὸ διαβῆναι.

² καὶ ἐγγήθη μετὰ τρεῖς ἡμέρας, καὶ διῆλθον γραμματεῖς διὰ μέσης τῆς παρεμβολῆς.

³ καὶ ἐνεείλαντο τὰ λαῶν, λέγοντες, ὅταν ἴδῃτε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ σὺ ἱερεῖς καὶ σὺ λαὸς αἰγυπτιακὸς αὐτήν, καὶ ὑμεῖς ἀπαρεῖτε ἀπὸ τῶν τόπων ὑμῶν, καὶ πορεύσεσθε ὀπίσω αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

¹⁶ Et dixit illis: Ad montem ite, ne forte offendant in vos persecutores; & abscondimini ibi tribus diebus, quoad redeant persecutores: & postea redibitis in viam vestram.

¹⁷ Et dixerunt ei viri: Immunes nos à iuramento tuo hoc quod firmasti super nos.

¹⁸ Ecce nobis ascendentibus in terram, funiculum fili rubri hunc alligabis in fenestra, per quam incatenasti nos: & patrem tuum & matrem tuam, & fratres tuos, & omnem domum patris tui, congregabis ad te in domum.

¹⁹ Et erit omnis qui egredietur ultra portas domus tuæ foras; culpa necis eius in caput ipsius; & nos immunes. & omnis qui erit tecum in domo, culpa necis eius in caput nostrum, si manus hominis fuerit in illum.

²⁰ Et si prodideris dictum nostrum hoc; & erimus immunes à iuramento tuo quod firmasti super nos.

²¹ Et dixit: Sicut verbum vestrum ita sit. Et dimisit eos, & abierunt. & ligauit funiculum rubrum in fenestra.

²² Et abierunt & ascenderunt in montem, & federunt ibi tribus diebus, quoad redirent persecutores: & inuestigauerunt persecutores per omnem viam, & non inuenerunt.

²³ Et reuersi sunt duo viri, & descenderunt de monte, & transierunt, veneruntque ad Josue filium Nun; & narrauerunt ei omne quod euenit illis.

²⁴ Et dixerunt Josue: Namque tradidit Dominus in manu nostra omnem terram: & etiam fracti sunt omnes habitatores terræ à facie nostra.

CAP. III.

¹ Et anticipauit Josue in aurora, & soluerunt ex Sitis, & venerunt vsque ad Iordanem ipse & omnes filij Israel: quieueruntque ibi antequam transirent.

² Et fuit à fine trium dierum, & transierunt caduceatores per medium castrorum.

³ Et præceperunt populo, dicendo: Cum videritis vos arcam fœderis domini Dei vestri, & sacerdotes & Leuitas tollentes eam; & vos tollemini de locis vestris, & ibitis post eam.

* אַךְ רַחוּק יִהְיֶה בֵּינֵיכֶם וּבֵינִי כְּאַלְפִים
אֲמַר בְּמַדָּה אֶל-תִּקְרְבוּ אֵלָיו לִמְעַן אֲשֶׁר-תִּדְעוּ
אֶת-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ-בָּהּ כִּי לֹא עֲבַרְתֶּם בַּדֶּרֶךְ
מִתְּמוֹל שְׁלֹשָׁם:

* וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הָעָם הַתִּקְדְּשׁוּ כִּי מָחָר
יַעֲשֶׂה יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם נִפְלְאוֹת:

* וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר שְׂאוּ אֶת-
אֲרוֹן הַבְּרִית וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם וַיֵּשְׂאוּ אֶת-אֲרוֹן
הַבְּרִית וַיֵּלְכוּ לִפְנֵי הָעָם:

* וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה אֶחָל גְּדֹלְךָ
בְּעֵינַי כָּל-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְעוּן כִּי כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם-
מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ:

* וְאַתָּה תַצְוֶה אֶת-הַכֹּהֲנִים נְשָׂאֵי אֲרוֹן-
הַבְּרִית לֵאמֹר כִּבְּאַתֶּם עַד-קֶצֶר מִי הַיַּרְדֵּן
בַּיַּרְדֵּן תַּעֲמִדוּ:

* וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גִּשּׁוּ הֵנָּה וּשְׁמְעוּ
אֶת-דְּבַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

* וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ בִּזְאת תִּדְעוּן כִּי אֵל הִי בְּקִרְבְּכֶם
וְהוֹרֵשׁ יוֹרֵשׁ מִפְּנֵיכֶם אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְאֶת-הַחִתִּי
וְאֶת-הַחִזִּי וְאֶת-הַפְּרִזִּי וְאֶת-הַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֲמֹרִי
וְהַיְבוֹסִי:

* וְהִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל-הָאָרֶץ עָבַר
לִפְנֵיכֶם בַּיַּרְדֵּן:

* וְעַתָּה קַחוּ לָכֶם שְׁנֵי עֶשֶׂר אִישׁ מִשְׁבֵּטֵי יִשְׂרָאֵל
אִישׁ-אֶחָד אִישׁ-אֶחָד לִשְׁבֵּט:

* וְהָיָה כִּנּוּחַ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נְשָׂאֵי אֲרוֹן יְהוָה
אֲדוֹן כָּל-הָאָרֶץ בְּמִי הַיַּרְדֵּן מִי הַיַּרְדֵּן יִכְרַתוּן הַמַּיִם
הַיַּרְדִּים מִלְּמַעַלָּה וַיַּעֲמִדוּ נֹד אֶחָד:

* וַיְהִי כִּנְסַע הָעָם מֵאַהֲלֵיהֶם לַעֲבֹר אֶת-הַיַּרְדֵּן
וְהַכֹּהֲנִים נְשָׂאֵי הָאֲרוֹן הַבְּרִית לִפְנֵי הָעָם:

* Sitque inter vos & arcam spatium cubitorum duo millium, vt procul magis videre possitis, & nosse per quam via ingrediamini, quia prius non ambulastis per eam: & caute ne appropinquetis ad arcam.

* Dixitque Iosue ad populum: Sanctificamini; cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia.

* Et ait ad sacerdotes: Tollite arcam fœderis, & præcedite populum. qui iussu complentes, tulerunt, & ambulauerunt ante eos.

* Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie incipiam exaltare te coram omni Israel; vt sciant, quod sicut cum Moyse fui, ita & tecum sim.

* Tu autem præcipe sacerdotibus qui portant arcam fœderis, & dic eis: Cum ingressi fueritis partem aquæ Iordanis, state in ea.

* Dixitque Iosue ad filios Israel: Accedite huc, & audite verbum domini Dei Cuestri.

* Et rursum: In hoc, inquit, scietis, quod dominus Deus viuens in medio vestri est: & disperdet in conspectu vestro Chananeum, & Ethæum, Euæum, & Pherezæum, Gergesæum quoque & Iebusæum, & Amorrhæum.

* Ecce arca fœderis Domini omnis terræ antecedit vos per Iordanem.

* Parate duodecim viros de duodecim tribubus Israel, singulos per singulas tribus.

* Et cum posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcam fœderis domini Dei vniuersæ terræ in aquis Iordanis, aquæ quæ inferiores sunt decurrent atque deficient: quæ autem de super veniunt, in vna mole consistent.

* Igitur egressus est populus de tabernaculis suis, vt transirent Iordanem: & sacerdotes qui portabāt arcam fœderis, pergebant ante eum.

תרגום יונתן

4 כִּרְחֹק יִהְיֶה בֵּינֵיכֶם וּבֵינִי כְּאַלְפִים
לֹא עֲבַרְתֶּם בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בָּהּ כִּי לֹא עֲבַרְתֶּם בַּדֶּרֶךְ
אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְכֹהֲנֵי הָאֲרוֹן לֵאמֹר שְׂאוּ אֶת-אֲרוֹן הַבְּרִית וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם וַיֵּשְׂאוּ אֶת-אֲרוֹן הַבְּרִית וַיֵּלְכוּ לִפְנֵי הָעָם:

6 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר שְׂאוּ אֶת-אֲרוֹן הַבְּרִית וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם וַיֵּשְׂאוּ אֶת-אֲרוֹן הַבְּרִית וַיֵּלְכוּ לִפְנֵי הָעָם:

7 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גִּשּׁוּ הֵנָּה וּשְׁמְעוּ אֶת-דְּבַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

8 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ בִּזְאת תִּדְעוּן כִּי אֵל הִי בְּקִרְבְּכֶם וְהוֹרֵשׁ יוֹרֵשׁ מִפְּנֵיכֶם אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְאֶת-הַחִתִּי וְאֶת-הַחִזִּי וְאֶת-הַפְּרִזִּי וְאֶת-הַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֲמֹרִי וְהַיְבוֹסִי:

9 וְהִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל-הָאָרֶץ עָבַר לִפְנֵיכֶם בַּיַּרְדֵּן:

10 וְעַתָּה קַחוּ לָכֶם שְׁנֵי עֶשֶׂר אִישׁ מִשְׁבֵּטֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ-אֶחָד אִישׁ-אֶחָד לִשְׁבֵּט:

11 וְהָיָה כִּנּוּחַ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נְשָׂאֵי אֲרוֹן יְהוָה אֲדוֹן כָּל-הָאָרֶץ בְּמִי הַיַּרְדֵּן מִי הַיַּרְדֵּן יִכְרַתוּן הַמַּיִם הַיַּרְדִּים מִלְּמַעַלָּה וַיַּעֲמִדוּ נֹד אֶחָד:

* Sed longè sit inter vos & illam, quantum duomillia cubitorum stabitis. ne appropinquetis ad eam; ut sciatis viam, quam ingrediamini in ea. non enim ambulastis viam ab heri & tertio die.

* Et dixit Josue populo: Sanctificamini in crastinum, quoniam cras faciet Dominus inter vos mirabilia.

* Et ait Josue sacerdotibus, dicens: Tollite arcam fœderis, & præcedite ante populum. et tulerunt sacerdotes arcam fœderis Domini, & ambulauerunt ante populum.

* Et dixit Dominus ad Josue: In die hac incipio exaltare te coram omnibus filiis Israël; ut sciant, quod sicut fui cum Moyse, sic ero & tecum.

* Et nunc præcipe sacerdotibus qui portant arcam fœderis, dicens: Cum ingressi fueritis in partem aquæ Iordanis, & in Iordane stabitis.

* Et dixit Josue filiis Israël: Accedite huc, & audite verbum domini Dei nostri.

* Et dixit Josue: In hoc scietis, quod Deus vivens in vobis: & disperdens disperdet à facie nostra Chananaeum, & Ethaeum, & Eueum, & Pherezeum, & Amorraeum, & Gergeseum, & Jebuseum.

* Ecce arca fœderis Domini omnis terræ transiit ante vos Jordanem.

* Et nunc parate vobis duodecim viros de filiis Israël, virum unum à singula tribu.

* Et erit cum quieverint pedes sacerdotum qui portant arcam fœderis Domini omnis terræ in aqua Iordanis, aqua Iordanis deficiet: at aqua descendens stabit supra ut cumulus.

* Et factum est postquam egressus est populus de tabernaculis suis ut transirent Iordanem, at sacerdotes tulerunt arcam fœderis Domini ante populum.

* ἀλλὰ μακρὰν ἔσωθ' ἀμείβων ὑμῶν καὶ ὁ κείνης, ὅθ' ὀχιλίαις πήχεις σήΐεσθε. μὴ προσεγγίσητε αὐτῇ, ἵνα ἐπίσηψθε τὴν ὁδὸν, ἡ πορεύεσθε ἐν αὐτῇ. ὃ γὰρ πεπόμεν' ὄψεσθε τὴν ὁδὸν ἀπ' ἐχθρῶν καὶ τρίτης ἡμέρας.

* καὶ εἶπεν ἰησοῦς τῷ λαῷ, ἀγιάσατε εἰς τὴν αὐριον, ὅτι αὐριον ποιήσεται κύριος ἐν ὑμῶν θαυμάσια.

* καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς ἱερεσὶ, λέγων· ἀράτε τὴν κιβωτὴν τοῦ διαθήκης, καὶ πορεύεσθε ἐμ' ὡς ἐν ἔλαθ'· καὶ ἦσαν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ ἐπορεύοντο ἐμ' ὡς ἐν ἔλαθ'.

* καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἰησοῦν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἀρχομαι τοῦ ὑψώσαι σε κατενώπιον πάντων τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ἵνα γνῶσιν καὶ ὅτι ἡμῶν μὲν μωυσῆς, ἔσως ἔσονται ἐμὲ μὲν.

* καὶ νῦν ἀντείλαμι τοῖς ἱεροῦσι τοῖς αἵρεσι τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης, λέγων· ὡς αὐτὸς εἰσέλθῃτε ἐπὶ μέσους ὕδατος τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἐν τῷ ἰορδάνῳ σήΐεσθε.

* καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, πορεύεσθε ὧδε, ὅτι ἀκίστατε τὸ ῥῆμα κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

* καὶ εἶπεν ἰησοῦς, ἐν τούτῳ γινώσεσθε, ὅτι θεὸς ζῶν ἐν ὑμῖν, καὶ ὅλα θρῦλ' ὅλα θρῦλ' ἀπὸ πρὸς ὧν ἡμῶν τὸν χαναναῖον, καὶ τὸν χετταῖον, καὶ τὸν αἰαῖον, καὶ τὸν φερεζαῖον, καὶ τὸν αμορραῖον, καὶ τὸν γεργεζαῖον, καὶ τὸν ἰεβουζαῖον.

* ἰδὲ ἡ κιβωτὴ τῆς διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς διαβαίνει ἐμ' ὡς ἐν ἔλαθ' ἐν ὑμῶν τὸν ἰορδάνῳ.

* καὶ νῦν πορεύεσθε ἐν ὑμῖν δώδεκα ἀνδρας ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ἀνδρα ἑκάστης φυλῆς.

* καὶ ἔσται ὡς δὴ κατεπαύσωνται πόδες τῶν ἱερέων τῶν αἰρῶντων τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς ἐν τῷ ὕδατι τοῦ ἰορδάνου, τὸ ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου ἐκλείψει, τὸ δὲ ὕδωρ τὸ καταβαῖνον σήσεται ὡς ὄψον ὡς ὄψον.

* καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆρ' ὁ λαὸς ἐκ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν διαβῆναι τὸν ἰορδάνῳ, οἱ ἱερεῖς ἦσαν τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης κυρίου πρῶτον τοῦ λαοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Veruntamen spatium erit inter vos & inter eam, quasi duum millium cubitorum in mensura: non appropinquabitis ei, ut cognoscatis viam per quam ibitis. & enim non transistis per viam ab hesterno, & ab ante illum.

* Dixitque Josue ad populum: Præparamini; cras enim faciet Dominus in medio vestri separationes.

* Et ait Josue sacerdotibus, dicendo: Tollite arcam fœderis, & transite ante populum. & tulerunt arcam fœderis, & ambulauerunt coram populo.

* Et dixit Dominus ad Josue: Hodie incipiam magnificare te in oculis vniuersi Israël; ut cognoscant, quod, sicut fuit verbum meum in adiutorium Moysi, sic erit verbum meum in adiutorium tuum.

* Et tu præcipes sacerdotibus portantibus arcam fœderis, dicendo: Cum perueneritis usque ad extremitatem aquarum Iordanis, in Iordane consistite.

* Et dixit Josue filiis Israël: Appropinquate huc, & audite verba domini Dei vestri.

* Et dixit Josue: In hoc cognoscetis, quod Deus constans vult ponere maiestatem suam inter vos; & expellendo expellet à facie vestra Chananaeum, Hethaeum, Heueum, & Pherezeum, & Girgaseum, & Emorrhæum, & Jebuseum.

* Ecce arca fœderis Domini totius mundi transiit coram vobis per Iordanem.

* Et nunc accipite vobis duodecim viros de tribubus Israël; virum unum, virum unum ad tribum.

* Et erit, cum quieverint plantæ pedum sacerdotum ferentium arcam Domini dominatoris omnis terræ, in aquis Iordanis; aquæ Iordanis abscindentur; aquæ quæ descendunt de super, & confurgent acervo vno.

* Et fuit, cum surrexerunt populus ex tabernaculis suis ad transeundum Iordanem, & sacerdotes ferentes arcam fœderis coram populo.

15 * וּכְבוֹא נָשְׂאֵי הָאָרוֹן עַד הַיַּרְדֵּן וְרַגְלֵי
הַכֹּהֲנִים נָשְׂאֵי הָאָרוֹן נָטְבְּלוּ בַקְצֵר הַמַּיִם
וְהַיַּרְדֵּן מָלֵא עַל-כָּל-גְּדֻתוֹ כֹּל יְמֵי קָצִיר:
16 * וַיַּעֲמֻּה הַמַּיִם הַיַּרְדֵּים מִלְמַעְלָה קָמוּ
גַד-אֶחָד וְהִרְחֹק מְאֹד בְּאֶדְם הָעִיר אֲשֶׁר מִצַּד
צִרְתָּן וְהַיַּרְדֵּים עַל יַם הָעַרְבָּה יַם-הַמֶּלֶח
תָּמּוּ נִכְרְתוּ וְהָעָם עָבְרוּ נָגַד יְרִיחוֹ:
17 * וַיַּעֲמֻּה הַכֹּהֲנִים נָשְׂאֵי הָאָרוֹן בְּרִירַת-
יְהוָה בַּחֲרֻבָּה בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן הַכֵּן וְכָל-יִשְׂרָאֵל
עָבְרִים בַּחֲרֻבָּה עַד אֲשֶׁר תָּמּוּ כָּל-הַגּוֹי לַעֲבוֹר
אֶת-הַיַּרְדֵּן:

ד

* וַיְהִי כֹאֲשֶׁר תָּמּוּ כָּל-הַגּוֹי לַעֲבוֹר אֶת-
הַיַּרְדֵּן . וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר:
* קַח לָכֶם מִן-הָעֵם שְׁנַיִם עָשָׂר אַנְשִׁים אִישׁ-
אֶחָד אִישׁ אֶחָד מִשִּׁבְטָם: * וַצֹּו אוֹתָם לֵאמֹר שְׂאוּ
לָכֶם מִזֶּה מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן מִמַּצְבַּר רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים הַכֵּן
שְׁתֵּים-עָשָׂר אַבְנִים וְהַעֲבַדְתֶּם אוֹתָם עִמָּכֶם
וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם בְּמָלֹךְ אֲשֶׁר תִּלְיֶנוּ בּוֹ הַלַּיְלָה:
* וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל-שְׁנַיִם הָעָשָׂר אִישׁ אֶחָד
הַכֵּן מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד מִשִּׁבְטָם:
* וַיֹּאמֶר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ עָבְרוּ לִפְנֵי אָרוֹן יְהוָה
אֶל-חֵיקָם אֶל-תּוֹךְ הַיַּרְדֵּן וְהִרְיֵמוּ לָכֶם אִישׁ אֶבֶן
אֶחָת עַל-שִׁכְמוֹ לְמַסְפֵּר שְׁבִטֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל:
* לְמַעַן תִּהְיֶה זָכָר אוֹת בְּקִרְבְּכֶם כִּי-יִשְׁאַלֹּךְ
בְּנֵיכֶם מָחָר לֵאמֹר מַה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לָכֶם:
* וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם אֲשֶׁר נִכְרְתוּ מִיַּמי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי
אָרוֹן בְּרִירַת יְהוָה בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן נִכְרְתוּ מִיַּי הַיַּרְדֵּן
וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לְזִכָּרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד-
עוֹלָם:

15 Ingressiſſque eis Iordanem, & pedibus
Deorum in parte aquæ tinctis: Iordanis au- Ecc. 24. 4
tem ripas alvei ſui tempore meſſis im-
pleuerat:

16 * Steterunt aquæ descendentes in loco
vno, & ad inſtar montis intumeſcentes ap-
parebant procul ab vrbe quæ vocatur E-
dom, vſque ad latus Sarthan: quæ autem
inferiores erant in mare ſolitudinis, quod
nunc vocatur Mortuum, descenderunt,
vſquequo omnino deficerent. Populus
autem incedeſbat contra Hiericho:

17 * Et ſacerdotes qui portabant arcam fœ-
deris Domini, ſtabant ſuper ſiccā humū
in medio Iordanis accincti, omniſque po-
pulus per arenem alueum pertranſibat.

CAP. IIII.

1 Q Vibus tranſgreſſis, dixit Dominus
Ad Iofue:

2 * Elige duodecim viros ſingulos per
ſingulas tribus:

3 * Et præcipe eis vt tollant de medio
Iordanis alueo, vbi ſteterunt pedes ſacer-
dotū, duodecim duriffimos lapides: quos
ponetis in loco caſtrorum vbi fixeritis hac
nocte tentoria.

4 * Vocauitque Iofue duodecim viros
quos elegerat de filiis Iſrael, ſingulos de
ſingulis tribubus:

5 * Et ait ad eos: Ite ante arcam Domini
Dei veſtri ad Iordanis medium, & porta-
te inde ſinguli ſingulos lapides in hume-
ris veſtris, iuxta numerum filiorum Iſrael,

6 * Vt ſit ſignum inter vos. Et quando
interrogauerint vos filij veſtri, cras dicen-
tes: Quid ſibi volunt iſti lapides?

7 * Reſpondebitis eis: Defecerunt aquæ
Iordanis ante arcam fœderis Domini cum
tranſiret eum. idcirco poſiti ſunt lapides
iſti in monumentum filiorum Iſrael vſ-
que in æternum.

תרגום יונתן

15 וּכְמַחֲשֵׁי נָטְלִי אֶרְנָא עַד יַרְדֵּנָא וְרַגְלֵי כֹהֲנֵי נָטְלִי אֶרְנָא בְּקַצֵּר מַיָּא וְיַרְדֵּנָא מְלֵא עַל כָּל כְּפֻתוֹ כֹּל יוֹמֵי חֲצִירָא:
16 * וַיַּעֲמֻּה הַמַּיִם הַיַּרְדֵּים מִלְמַעְלָה קָמוּ גַד-אֶחָד וְהִרְחֹק מְאֹד בְּאֶדְם הָעִיר אֲשֶׁר מִצַּד צִרְתָּן וְהַיַּרְדֵּים עַל יַם הָעַרְבָּה יַם-הַמֶּלֶח
תָּמּוּ נִכְרְתוּ וְהָעָם עָבְרוּ נָגַד יְרִיחוֹ:
17 * וַיַּעֲמֻּה הַכֹּהֲנִים נָשְׂאֵי הָאָרוֹן בְּרִירַת-יְהוָה בַּחֲרֻבָּה בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן הַכֵּן וְכָל-יִשְׂרָאֵל עָבְרִים בַּחֲרֻבָּה עַד אֲשֶׁר תָּמּוּ כָּל-הַגּוֹי לַעֲבוֹר אֶת-הַיַּרְדֵּן:

ד

1 * וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לְזִכָּרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד-עוֹלָם:
2 * וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל-שְׁנַיִם הָעָשָׂר אִישׁ אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד מִשִּׁבְטָם:
3 * וַיֹּאמֶר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ עָבְרוּ לִפְנֵי אָרוֹן יְהוָה אֶל-חֵיקָם אֶל-תּוֹךְ הַיַּרְדֵּן וְהִרְיֵמוּ לָכֶם אִישׁ אֶבֶן אֶחָת עַל-שִׁכְמוֹ לְמַסְפֵּר שְׁבִטֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל:
4 * לְמַעַן תִּהְיֶה זָכָר אוֹת בְּקִרְבְּכֶם כִּי-יִשְׁאַלֹּךְ בְּנֵיכֶם מָחָר לֵאמֹר מַה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לָכֶם:
5 * וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם אֲשֶׁר נִכְרְתוּ מִיַּמי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי אָרוֹן בְּרִירַת יְהוָה בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן נִכְרְתוּ מִיַּי הַיַּרְדֵּן וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לְזִכָּרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד-עוֹלָם:
6 * וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל-שְׁנַיִם הָעָשָׂר אִישׁ אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד מִשִּׁבְטָם:
7 * וַיֹּאמֶר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ עָבְרוּ לִפְנֵי אָרוֹן יְהוָה אֶל-חֵיקָם אֶל-תּוֹךְ הַיַּרְדֵּן וְהִרְיֵמוּ לָכֶם אִישׁ אֶבֶן אֶחָת עַל-שִׁכְמוֹ לְמַסְפֵּר שְׁבִטֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל:
8 * לְמַעַן תִּהְיֶה זָכָר אוֹת בְּקִרְבְּכֶם כִּי-יִשְׁאַלֹּךְ בְּנֵיכֶם מָחָר לֵאמֹר מַה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לָכֶם:
9 * וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם אֲשֶׁר נִכְרְתוּ מִיַּמי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי אָרוֹן בְּרִירַת יְהוָה בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן נִכְרְתוּ מִיַּי הַיַּרְדֵּן וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לְזִכָּרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד-עוֹלָם:

* Cum autem ingressi sunt sacerdotes portantes arcam fœderis in Iordanem, et pedes sacerdotum portantium arcam, tincti sunt in parte aque Iordanis, at Iordanis implebatur secundū totam ripam suam ut in diebus messis.

* Et steterunt aquæ descendentes desuper, stetit congelatio vna recedens procul valde vehementer ab Adami urbe vsque ad partem Sartham. at defluens descendit in mare Araba mare salis, vsque ad finem defecit. & populus stetit contra Hiericho.

* Steterunt sacerdotes portantes arcam fœderis Domini in sicco in medio Iordanis promptè. & omnes filij Israel transferunt per aren-tē, usquequo perfecit cunctus populus transire Iordanem.

CAP. IIII.

ET postquam perfecit omnis populus transire Iordanem, & ait Dominus ad Iosue, dicens:

* Assumens duodecim viros de populo, virum unum de singula tribu:

* Precipe eis, dicens: Tollite vobis hinc de medio Iordanis de statione pedum sacerdotum paratos duodecim lapides, & hos comportantes simul vobiscum et ipsis, ponite eos in exercitu vestro, ubi castrametati fueritis illic nocte.

* Et vocans Iosue duodecim viros, ex honoratis de filiis Israel, virum unum de singula tribu:

* Dixit eis Iosue: Accedite ante faciem Domini Dei vestri in medium Iordanis; & colligens tollat illinc quilibet lapidem vnum in humeris suis iuxta numerum tribuum Israel,

* Ut sint vobis hi in signum positi in sempiternum. ut cum interrogauerit te cras filius tuus, dicens: Quid sunt lapides isti vobis?

* Et tu declarabis filio tuo, dicens: Quoniā defecit Iordanis fluuius à facie arcæ fœderis Domini omnis terra, cum transiret ipsum Iordanem, & defecit aqua Iordanis: & erunt lapides hi vobis memoriale filiis Israel vsque in æternum.

* ὡς ὅτε εἰσπορεύοντο οἱ ἱερεῖς αἰρόντες τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης ἐπὶ τὴν ἰορδάνην, καὶ οἱ πόδες τῶν ἱερέων τῶν αἰρούντων τὴν κιβωτὴν διεβάφησαν εἰς τὸ μέρος ὕδατος τοῦ ἰορδάνου. ὁ δὲ ἰορδάνης ἐπληρῆσεν καὶ ὅλην τὴν κρηπίδα αὐτῆς ὥς ἐν ἡμέραις θερισμοῦ.

* Ἐξήσαν οὖν ὕδατα καὶ καταβαίνοντα ἀνῶθεν, ἔστη πῆλμα ἐν ἀφρητικῷ μακρῶν σφοδρῶς σφοδρῶς ἀπὸ ἀδαμὶ τῆς πόλεως ἕως μέρους καριαθαρῖμ. τὸ δὲ καταβαίνον κατέβη εἰς τὴν θάλασσαν δρᾶβὰ θάλασσαν τῶν αἰλῶν, ἕως εἰς τὸ τέλος ἔξελιπεν. ὁ δὲ λαὸς εἰσῆκεν ἀπὸ ναντὶ ἱερὶχώ.

* καὶ ἔξήσαν οἱ ἱερεῖς αἰρόντες τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης κυρίως ἐπὶ ξηρᾶς ἐν μέσῳ τοῦ ἰορδάνου ἐτίμως. καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ διέβησαν διὰ ξηρᾶς ἕως ἃ συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς διαβαίνων τὴν ἰορδάνην.

δ.

* Καὶ ἐπεὶ συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς διαβαίνων τὴν ἰορδάνην, καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Ἰησοῦν, λέγων·

* Ὑψαλαβὼν δώδεκα ἀνδρας ἀπὸ τοῦ λαοῦ, ἀνδρας οἷα ἀφ' ἐκάστης φυλῆς·

* συνάξον αὐτοῖς, λέγων, ἀνέλεσθε αὐτοῖς ἐν τῷ ὕδατι ἐν μέσῳ τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ σάσεως ποδῶν τῶν ἱερέων ἐτίμοις δώδεκα λίθοις, καὶ τοῖς διακομίσαντες ἅμα ὑμῖν καὶ αὐτοῖς, θέτε αὐτοὺς ἐν τῇ στρατοπέδῳ ὑμῶν, ἵνα ἐὰν παρεμβάλητε ἐκεῖ τὴν νύκτα.

* καὶ ἀνακαλεσάμενος Ἰησοῦς δώδεκα ἀνδρας, τῶν ἐνδόξων ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἀνδρας οἷα ἀφ' ἐκάστης φυλῆς·

* εἶπεν αὐτοῖς Ἰησοῦς, προσάγετε πρὸς πρὸς ὅπου κυρίως τοῦ θεοῦ ὑμῶν εἰς μέσον τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἀνελόμενος δράττω ἐκεῖθεν ἕκαστος λίθον οἷα ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν καὶ τὴν δριμύτην τῶν φυλῶν τοῦ ἰσραὴλ.

* ἵνα ὑπαρῶσιν ὑμῖν ἕτοις σημεῖον καίμηροι διαπύρρος. ἵνα ὅταν ἐρωτᾷτε αὐτοὺς ὁ υἱὸς τοῦ, λέγων· τί εἰσὶν οἱ λίθοι οὗτοι ὑμῖν;

* καὶ σὺ δηλώσεις τῷ υἱῷ τοῦ, λέγων, ὅτι ἔξελιπεν ὁ ἰορδάνης ποταμὸς ἀπὸ πρὸς ὅπου τὸ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίως πάσης τῆς γῆς, ὡς διέβαιναν αὐτὸν τὴν ἰορδάνην, καὶ ἔξελιπεν τὸ ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἐγένετο οἱ λίθοι οὗτοι ὑμῖν μνημόσυον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἕως τοῦ αἰῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et ut peruenerunt ferentes arcam vsque ad Iordanem, & pedes sacerdotum tollentium arcam, intincti fuerunt in extremitate aquarum: & Iordanis impletus est super omnes ripas suas omnibus diebus æstatis.

16 Et steterunt aquæ, quæ descendebant desuper, steterunt cumulo vno: quæ dilatata sunt valdè ab Adam vrbe quæ iuxta Sarthan; & quæ descendebant in mare planicie, in mare Salis, consumptæ sunt, defecerunt: & populus transferunt è regione Iericho.

17 Et steterunt sacerdotes ferentes arcam fœderis Domini in sicco, in medio Iordanis præparati: & omnis Israel transibant in sicco, donec consumarunt omnis populus transire Iordanem.

CAP. IIII.

ET fuit quando consumarunt omnis populus transire Iordanem, & ait Dominus ad Iosue, dicendo:

* Tollite vobis de populo duodecim viros, virum vnum, virum vnum ex tribu.

* Et iubete eos, dicendo: Tollite vobis hinc de medio Iordanis, de statione pedum sacerdotum, accinctorum, duodecim lapides: & transferetis eos vobiscum; & collocabitis eos in loco hospitij, in quo hospites eritis in nocte.

* Et vocauit Iosue duodecim viros, quos constituit, ex filiis Israel, virum vnum, virum vnum ex tribu.

* Et dixit eis Iosue: Transite ante arcam domini Dei vestri intra Iordanem, & tollite vobis vir lapidem vnum super humerum suum, ad numerum tribuum filiorum Israel:

* Ut sit vobis hoc signum inter vos, quando interrogauerint filij vestri cras dicendo: Quid lapides isti vobis?

* Et dicetis eis, quod defecerunt aquæ Iordanis, ex ante faciem arcæ fœderis Domini, quando transibat illa per Iordanem, defecerunt aquæ Iordanis: & erunt lapides isti in monumentum filiis Israel vsque in seculum.

* ויעשו בן בני ישראל כאשר צוה יהושע
 וישאו שתי עשרה אבנים מתוך הירדן כאשר דבר
 יהוה אל יהושע למספר שבטי בני ישראל
 ויעברום עמם אל המלון וינחום שם:
 * ושתים עשרה אבנים הקים יהושע בתוך
 הירדן תחת מצברגלי הכהנים נשאי ארון הברית
 ויהיו שם עד היום הזה:
 * והכהנים נשאי הארון עמדים בתוך הירדן
 עד תם כל הדבר אשר צוה יהוה את יהושע
 לדבר אל העם ככל אשר צוה משה את יהושע
 וימהרו העם ויעברו:
 * ויהי כאשר תם כל העם לעבור ויעברו ארון
 יהוה והכהנים לפני העם:
 * ויעברו בני ראובן ובני גד וחצי שבט המנשה
 חמשים לפני בני ישראל כאשר דבר אליהם
 משה: * כארבעים אלף חלוצי הצבא עברו
 לפני יהוה למלחמה אל ערבות יריחו:
 * ביום ההוא גדל יהוה את יהושע בעיני כל
 ישראל ויראו אותו כאשר יראו את משה כל ימי
 חייו: * ויאמר יהוה אל יהושע לאמר:
 * צוה את הכהנים נשאי ארון העדות
 ויעלו מן הירדן:
 * ויצו יהושע את הכהנים לאמר עלו מן
 הירדן:
 * ויהי בעלות הכהנים נשאי ארון ברית יהוה
 מתוך הירדן נתקו כפות רגלי הכהנים אל חרבה
 וישבו מן הירדן למקומם וילכו כתמול שלשם
 על כל גדותיו:
 * והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון
 ויחנו בגלגל בקצה מזרח יריחו:

* Fecerunt ergo filij Israel sicut præce-
 pit eis Iosue, portantes de medio Iordanis
 Baluco duodecim lapides, vt Dominus ei
 imperarat, iuxta numerum filiorum Israel
 vsque in locum in quo castrametati sunt,
 ibique posuerunt eos.
 * Alios quoque duodecim lapides po-
 suit Iosue in medio Iordanis aluco, vbi
 steterunt sacerdotes qui portabant arcam
 foederis Domini; & sunt ibi vsque in præ-
 sentem diem.
 * Sacerdotes autem qui portabant ar-
 cam stabant in Iordanis medio, donec om-
 nia complerentur, quæ Iosue vt loque-
 retur ad populum præceperat Dominus,
 & dixerat ei Moyse. Festinauitque popu-
 lus & transiit.
 * Cumque transissent omnes, transi-
 uit & arca Domini, sacerdotes quoq, per-
 Cebant ante populum.
 * Filij quoque Ruben & Gad, & dimi-
 dia tribus Manasse armati præcedebant
 fratres suos filios Israel, sicut eis præcepe-
 rat Moyse:
 * Et quadraginta pugnatorum millia
 per turmas & cuneos incedebant per pla-
 na atque campestria vrbis Hiericho.
 * Indie illo magnificauit Dominus Io-
 sue coram omni Israel, vt timerent eum si-
 cut timuerant Moysen dum adhuc vi-
 ueret.
 * Dixitque ad eum:
 * Præcipe sacerdotibus qui portant ar-
 cam foederis Domini, vt ascendant de Ior-
 dane. * Qui præcepit eis, dicens: Ascen-
 dite de Iordane.
 * Cumque ascendissent portantes arcā
 foederis Domini, & siccā humum calca-
 re coepissent, reuersæ sunt aquæ in alucum
 suum, & fluebant sicut antè consueuerāt.
 * Populus autem ascendit de Iordane
 decimo die mensis primi, & castrametati
 sunt in Galgalis contra Orientalem plagā
 vrbis Hiericho.

תרגום יונתן

* ועברו בן בני ישראל כמא דפקד יהושע ונטלו תרתא עשרי אבניא מגו ירדנא כמא דמליל יי עם יהושע למנן שבטיא דבני
 ישראל ואעברונן עמהון לבית סבתא ואענעונן חמן:
 * וישאו רלגי כהניא נטלי ארונא דקיימא ויהו חמן עד יומא הדין:
 * וישלום כל פתגמא דפקד יי ית יהושע למלא עם עמא ככל דפקיד משרה ית יהושע ואוחיא עמא ועברו:
 * ויהוה
 * ויעברו בני ראובן ובני גד ופלגות שבטא דמנשה
 * כארבעין אלפין מורו חילא עברו קדם עמא דיי לקרבא למשרי
 * ביומא תהוה רבי יי ית יהושע בעיני כל ישראל ורחילו מינה כמא דתו דחלין מן משרה כל יומי חייהו:
 * ויאמר יי ליהושע למימר:
 * ופקד יהושע ית כהניא למימר סקו מן ירדנא:
 * ויהוה כד בעו למיסק כהניא נטלי ארון קיימא דיי מגו ירדנא אחנגידא פרסרת רגלי כהניא ונחת על יבשתא ותבו מי ירדנא
 * ועמא סליקו מן ירדנא בעשרא לירחא קדםאור
 * ויחנו בגלגל בקצה מזרח יריחו:

* Et fecerunt sic filij Israel, sicut præcepit Dominus Josue. & accipientes duodecim lapides de medio Jordanis, sicut imperarat Dominus Josue in fine transitus filiorum Israel, & comportauerunt simul secum ad castra, & posuerunt eos ibi.

* Statuit autem Josue & alios duodecim lapides in ipso Iordane in facto loco sub pedes sacerdotum qui portabant arcam fœderis Domini. & sunt ibi usque ad hodiernum diem.

* Steterunt autem sacerdotes qui portabant arcam in medio Jordane, donec perfecit omnia verba, quæ præceperat Dominus Josue ut nuntiaret populo, iuxta omnia quæ præcepit Moyses Josue. & festinavit populus, & transferunt.

* Et factum est postquam consumauit omnis populus transire, & transiit arca fœderis Domini, & sacerdotes priores eis.

* Et transferunt filij Ruben & filij Gad, & dimidij tribus Manasse armati ante filios Israel, sicut præcepit Moyses eis.

* Quadraginta millia accincti in pugnam transferunt coram Domino in bellum ad Hiericho urbem.

* In illo die magnificauit Dominus Josue coram omni Israel. & timebant eum sicut timebant Moysen, quanto tempore vixit.

* Et ait Dominus Josue, dicens:

* Præcipe sacerdotibus qui portant arcam fœderis testimonij, ut ascendant de Iordane.

* Et præcepit Josue sacerdotibus, dicens: Ascendite de Iordane.

* Et factum est postquam ascenderunt sacerdotes portantes arcam fœderis Domini de medio Jordanis, & posuerunt pedes sacerdotes in sicco, & reuersa est aqua Iordanis ad locum suum: & ibat sicut & heri & nudius tertius per totam ripam suam.

* Et populus ascendit de Jordane decima mensis primi. & castrametati sunt filij Israel in Galgalis contra partem quæ est ad Solis ortum ab Hiericho.

* καὶ ἐποίησαν ὅτως ὁ υἱὸς Ἰσραὴλ, καθὼς ἐνετείλατο κύριος τῷ Ἰησοῦ. καὶ λαβόντες δώδεκα λίθους ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου, καθάπερ σπένταξεν κύριος τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ συντελείᾳ τῆς διαβάσεως τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ διεκόμισαν ἅμα ἐαυτοῖς εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἀπέθηκαν αὐτοὶ ἐκεῖ.

* ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἄλλους δώδεκα λίθοις ἐν αὐτῇ τῇ Ἰορδάνῃ ἐν τῇ γρομῶν ῥῶπῃ ὑπὸ τοῦ πόδας τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου. καὶ εἰσιν ἐκεῖ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

* εἰσήκεισαν ὁ Ἰησοῦς οἱ αἰρόντες τὴν κιβωτὸν ἐν μέσῳ τῇ Ἰορδάνῃ, ἕως ἃς σπεντέλεσεν πάντα τὰ ῥήματα, ἃ ἐνετείλατο κύριος τῷ Ἰησοῦ θνατῆσαι τὸ λαόν, καὶ πάντα ὅσα ἐνετείλατο Μωυσῆς τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἔσπασεν ὁ λαός, καὶ διέβησαν. καὶ ἐγρέτο ὡς σπεντέλεσεν πᾶς ὁ λαός διαβῶν, καὶ διέβη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ οἱ ἱερεῖς ὡς ἔπρεπε αὐτῶν.

* καὶ διέβησαν ὁ υἱὸς Ρουβὴν, καὶ ὁ υἱὸς Γαδ, καὶ ὁ υἱὸς Μανασσὴ φυλῆς Μανασσὴ διεσπασμένοι ἐμπαροῦν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καθάπερ ἐνετείλατο Μωυσῆς αὐτοῖς.

* τετρακισμύριοι δὲ ζῶντες εἰς μάχην διέβησαν ἐναντι κυρίου εἰς πόλεμον πρὸς τὴν ἱερὴν πόλιν.

* ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἤνυσεν κύριος τῷ Ἰησοῦ ἐναντίον πᾶσι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ. καὶ ἐφοβούτο αὐτὸν ὡς πρὸς φόβον τὸν Μωυσῆν, ὅσον χρόνον ἔζη.

* καὶ εἶπεν κύριος τῷ Ἰησοῦ, λέγων·

* ὦντα τὰς ἱερῶν τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης τοῦ μεσοτύριου, ἐκβῶν ἐκ τοῦ Ἰορδάνου.

* καὶ ἐνετείλατο Ἰησοῦς τοῖς ἱερεῶσι, λέγων, ἐκβητε ἐκ τοῦ Ἰορδάνου.

* καὶ ἐγρέτο ὡς ἔβησαν ὁ Ἰησοῦς ὁ αἰρὼν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἔθηκεν ὁ πόδας ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τῇ ξηρᾷ, καὶ ὥρμησε τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ Ἰορδάνου καὶ χώραν, καὶ ἐπορεύετο καθὰ τὸ ἐχθρὸς ἐκείνου τὴν ἡμέραν δι' ὅλης τῆς κρηπιδὸς αὐτοῦ.

* καὶ ὁ λαὸς ἀνέβη ἐκ τοῦ Ἰορδάνου δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου. καὶ κατεστράτευσεν ὁ υἱὸς Ἰσραὴλ ἐν γαλγαλῶσι καὶ μέριον πρὸς ἡλίου θνατῶν ἀπὸ τῆς ἱερῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

* Et fecerunt sic filij Israel, sicut iussit Josue; & tulerunt duodecim lapides de medio Iordanis, sicut locutus est Dominus cum Josue, ad numerum tribuum filiorum Israel: & transtulerunt illos secum ad locum hospitij, & reposuerunt eos ibi.

* Et duodecim lapides statuit Josue in medio Iordanis in loco stationis pedum sacerdotum ferentium arcam fœderis, & fuerunt ibi usque ad diem hunc.

* Et sacerdotes ferentes arcam stabant in medio Iordanis, quoad perfectum est omne verbum quod iussit Dominus Josue ad loquendum cum populo, iuxta omnia quæ iussit Moyses Josue. & festinauerunt populus, & transferunt.

* Et fuit quando finiit omnis populus transire, & transiit arca Domini & sacerdotes ante populum.

* Et transferunt filij Reuben, & filij Gad, & dimidium tribus Menasse armati ante filios Israel, sicut locutus est cum eis Moyses.

* Quasi quadraginta millia armatorum virtutis transferunt ante populum Domini ad bellum in planiciem Iericho.

* In die illo magnificauit Dominus Josue in oculis omnis Israel; & timuerunt eum, sicut fuerant timentes Moysen omnibus diebus vitæ eius.

* Et ait Dominus ad Josue, dicendo:

* Iube sacerdotes ferentes arcam testimonij, & exeant ex Iordane.

* Et iussit Josue sacerdotes, dicendo: Exite ex Iordane.

* Et fuit cum festinarent exire sacerdotes ferentes arcam fœderis Domini de medio Iordanis,educta est planta pedum sacerdotum, & quicquid super aridam; & reuersæ sunt aquæ Iordanis in locum suum: & iuerunt ut ab hesternis & ut ab ante eum, super omnes ripas suas.

* Et populus exiuerunt ex Iordane in decimo mensis primi; & manserunt in Ghilgala in finibus Orientis Iericho.

20 * וַיֹּאמֶר שְׁתֵּים עָשָׂרָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
לָקַחוּ מִן־הַיַּרְדֵּן הַקִּים יְהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָּל:

21 * וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁר יִשְׁאַלְכֶם
בְּנֵיכֶם מָחָר אֶת־אֲבוֹתָם לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים
הָאֵלֶּה:

22 * וַהֲדַרְתֶּם אֹתָם בְּנֵיכֶם לֵאמֹר בִּיבֵשָׁה עֶבֶר
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה:

23 * אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־מִי הַיַּרְדֵּן
מִפְּנֵיכֶם עַד־עֲבָרְכֶם בְּאֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם לַיָּם־סוּף אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ מִפְּנֵינוּ עַד־
עֲבָרְנוּ:

24 * לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־יַד יְהוָה
כִּי חֲזָקָה הִיא לְמַעַן יֵרָאֶתְכֶם אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים:

ה

* וַיְהִי בְשִׁמְעָם כָּל־מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר
בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה וְכָל־מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם
אֶת־אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־מִי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל עַד־עֲבָרְכֶם לִבְכֶם וְלֹא־הָיָה בָּם עוֹד
רוּחַ מִפְּנֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל:

2 * בַּעֲרַת־הָהִיא אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲשֹׂה לְךָ
חֲרָבוֹת צָרִים וְשׁוֹב מֶלֶךְ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִיֹּת:
3 * וַיַּעַשׂ לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חֲרָבוֹת צָרִים וַיִּמַּל אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּבְעַת הָעֵרְלוֹת:

4 * וְזֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־מַל יְהוֹשֻׁעַ כָּל־הָעָם הַיֵּצֵא
מִמִּצְרַיִם הַזְּכָרִים כָּל־אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה מָתוּ בַּמִּדְבָּר
בְּדֶרֶךְ בְּצִאתָם מִמִּצְרַיִם:

5 * כִּי־מַלְיָם הָיוּ כָּל־הָעָם הַיֵּצֵאִים וְכָל־הָעָם
הַיִּלָּדִים בַּמִּדְבָּר בְּדֶרֶךְ בְּצִאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא־
מָלוּ:

תרגום יונתן

20 * וַיֹּאמֶר שְׁתֵּים עָשָׂרָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לָקַחוּ מִן־הַיַּרְדֵּן הַקִּים יְהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָּל: 21 * וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁר יִשְׁאַלְכֶם מָחָר אֶת־אֲבוֹתָם לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה: 22 * וַהֲדַרְתֶּם אֹתָם בְּנֵיכֶם לֵאמֹר בִּיבֵשָׁה עֶבֶר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: 23 * אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־מִי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵיכֶם עַד־עֲבָרְכֶם בְּאֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לַיָּם־סוּף אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ מִפְּנֵינוּ עַד־עֲבָרְנוּ: 24 * לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־יַד יְהוָה כִּי חֲזָקָה הִיא לְמַעַן יֵרָאֶתְכֶם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים:

ה

1 * וַהֲדַרְתֶּם אֹתָם בְּנֵיכֶם לֵאמֹר בִּיבֵשָׁה עֶבֶר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: 2 * אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־מִי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵיכֶם עַד־עֲבָרְכֶם בְּאֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לַיָּם־סוּף אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ מִפְּנֵינוּ עַד־עֲבָרְנוּ: 3 * לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־יַד יְהוָה כִּי חֲזָקָה הִיא לְמַעַן יֵרָאֶתְכֶם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים: 4 * וְזֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־מַל יְהוֹשֻׁעַ כָּל־הָעָם הַיֵּצֵא מִמִּצְרַיִם הַזְּכָרִים כָּל־אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה מָתוּ בַּמִּדְבָּר בְּדֶרֶךְ בְּצִאתָם מִמִּצְרַיִם: 5 * כִּי־מַלְיָם הָיוּ כָּל־הָעָם הַיֵּצֵאִים וְכָל־הָעָם הַיִּלָּדִים בַּמִּדְבָּר בְּדֶרֶךְ בְּצִאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא־מָלוּ:

² Et duodecim lapides hos, quos sumpserat 20
de Jordane, statuit Josue in Gabaalis.

^a Et ait ad filios Ifrael, dicens: Quando in- 21
terrogauerint filij vestri cras vos, dicentes:
Quid sunt lapides hi?

² Annunciabitis filiis vestris, dicentes: 22
Quoniam per arenam transiit Israel Iordanem hunc,

² *Siccante domino Deo nostro aquam Jordani in conspectu ipsorum, donec transferunt. sicut fecit dominus Deus noster mare rubrum, quod siccauit Dominus Deus coram nobis, donec transiimus.*

* Ut discant omnes gentes terræ, quod po-
testas Domini fortis est; & ut vos colatis do-
minum Deum nostrum in omni tempore.

CAP. V.

ET factum est postquam audierunt omnes re-
ges Amorrhæorum, quierant trans Jorda-
nem prope mare, & cuncti reges Phœnicie qui
prope mare, quòd siccauit dominus Deus Jor-
danem fluiuium coram filiis Israel, donec transi-
rent ipsi, & dissolutæ sunt mentes eorum, &
percussi sunt, et non fuit in ipsis intellectus vl-
lus à facie filiorum Israel.

^aSub autem hoc tempus ait Dominus Josue: 2
Facti tibi cultros lapideos, & sedens circuncide
filios Israel secundò.

** Et fecit sibi Iosue cultros lapideos acutos, 3
& circumcidit filios Israel in vocato loco, Collis
preputiorum.*

⁴ Et hic sermo quo circumcidit Iosue: Omnis populus egressi ex Ægypto masculi, uniuersi viri belli qui mortui sunt in deserto in via, egressis ipsis de terra Ægypti:

Quia circumcisi erant omnis populus qui
exiit. & omnis populus nati in deserto in
via, egressis eis de terra Aegypti, non circun-
cisi sunt.

20 καὶ οὕτω δώδεκα λίθους τοῖς, οὓς ἔλαβεν ἐν Ἰερ-
δαίου, ἔστησεν ἰηθεὺς ἐν γαλγαλῇς.

21 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ, λέγων, ὅταν ἐρωτῶ-
σιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν αὐτὸν ὑμᾶς, λέγοντες, τί εἰσὶν οἱ λίθοι οὗτοι;

22 * δὲ ἀναγελῖτε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, λέγοντες, ὅτι ἐπὶ ξηραῖς
 δίδωμι ἰσχυρὰ καὶ ἐν ἰσχυροῖς δύνωμι.

23 * Ἀποξηράναντες κύριον τὸ θεὸν ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἰορ-
δάνης ἐν τῷ ἔμπαρσθαι αὐτῶν, μέχρι ἃ διέβησαν. καθά-
περ ἐποίησε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυ-
θρὰν, καὶ ἀπεξήρανεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὸν ἡμῶν,
ἕως παρήλθομεν.

24 ² ὅπως γινώσῃ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν τῆς γῆς, ὅτι ἡ δουλία μὲν
τοῦ κυρίου ἐλευθέρηται, καὶ ἵνα ὑμεῖς σέβετε τὸν θεόν
ἡμῶν ἐν πᾶσι χρόνοις.

3.

† Καὶ ἐξῆλθε ὡς ἤκουσαν πάντες ④ βασιλεῖς τῶν ἀμμορραίων, οἳ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ πάντες ④ βασιλεῖς τῆς φοινίκης ④ πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅτι ἀπεξήρανε κύριος ὁ θεὸς τὸν ἰορδάνον ποταμὸν ἐκ τοῦ ἔμμενον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἐν τῇ διαβιῶσιν αὐτῶν, καὶ κατετάκησαν αἰδιανόσαι αὐτῶν, ἐκατεπλάγησαν, καὶ ὅσα ἦν ἐν αὐτοῖς φερόντις οὐδεμία ἀπὸ πρὸς ὧπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

2 * ὁπότε δὲ ἔβλεπεν τὴν καιρὸν εἶπε κύριε τῷ ἰησοῦ, ποιή-
 θη σεαυτῷ μαχαίρας πετρίνας, καὶ καθίσας περὶ τέμε-
 ρον υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ δαυτέρου.

3 ² καὶ ἐποίησεν ἑαυτῇ ἰνθὺς μαχαίρας πεπίνας ἀ-
κροτόμοις, καὶ περιέτεμε οὕτῳ τοὺς Ἰσραὴλ Ἰηὶ τοῦ κα-
λαυμῶν ὅτε βουνὸς ἀκροβυστῶν.

4 καὶ ὅτι ὁ λόγος ὃν περιέτεμεν οἱ ἡετοὶ. πᾶς ὁ λαὸς
 ④ ἐκπορεύομενοι ἐξ αἰγύπτου τὸ δασεικόν, πρῶτες
 ἄνδρες πολέμου οἱ ἀπέθανον ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐξελ-
 θόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου,

5 * * ὅτι θεωρεῖται μηδὲν οὐδ' ἅπαντες οὐδ' ἐξελθόντες.
καὶ πᾶς ὁ λαὸς (4) χυνηθόντες ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ ὁδῷ,
ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου οὐ θεωρεῖται μήτηρ
Ἰσραὴλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁰ Et duodecim lapides eos quos tulerant ex Iordane, statuit Iosue in Ghilgala.

⁴ Et ait filiis Israel, dicendo: Quòd interrogabunt filij vestri cras patres suos, dicendo: Quid lapides isti?

²¹ Et scire facietis filios vestros, dicendo: Per siccum transiuit Israel Iordanem hunc.

“ Quia exsiccauit dominus Deus vester aquas Iordanis à facie vestra, quoad transiretis, sicut fecerat dominus Deus vester mari Suph quod exsiccauit à facie nostra quoad transiremus.

²⁴ Vt cognoscant omnes populi terræ fortitudinem Domini, quòd robusta illa; vt timeatis dominum Deum vestrum omnibus diebus.

CAP. V.

ET fuit cum audierunt omnes reges Emorrhæorum, qui trans Iordanem ad Occasum; & omnes reges Cananæorum qui iuxta mare, quod exicasset Dominus aquas Iordanis à facie filiorum Israël quoad transirent; & liquefactum est cor eorum, & nō relictus est in eis spiritus à facie filiorum Israël.

² In tempore illo dixit Dominus ad Iosue: Fac tibi nouaculas acutas, & redi circuncide filios Israel secundò.

³ Et fecit sibi Iosue nouacula acutas, & circumcidit filios Israel in colle; quem vocauerunt, Collem præputiorum.

Et hoc verbum, quòd circuncidit Iosue: Omnis populus qui exierant ex Ægypto, masculi omnes viri ineuntes bellum, mortui erant in deserto in via, cum exiissent ex Ægypto. Namque circuncisi fuerant omnis populus qui exierunt: & omnem populum qui nati sunt in deserto in via, cum exiissent illi ex Ægypto, non circunciderant.

6 * כִּי אַרְבַּעִים שָׁנָה הָלְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר
עַד־תָּם כָּל־חַיֵּי אָנָשִׁי הַמִּלְחָמָה הַיֵּצְאִים
מִמִּצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לָהֶם לְבָלְתִּי הָרְאוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַכּוֹתָם לְתֹרֵת לָנוּ אֶרֶץ זִבְתָּ
חֶלֶב וְדָבָשׁ :
7 * וְאֵת־בְּנֵיהֶם הַקִּים תַּחְתָּם אֹתָם מִלְּיֹשֻׁעַ בֶּן־
עֲרֵלִים הַיּוֹדֵי כִי לֹא־מָלוּ אוֹתָם בְּדֶרֶךְ :
8 * וַיְהִי בְּאֲשֶׁר־תָּמוּ כָל־חַיֵּי הַמּוֹלֵד וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם
בְּמַחֲנֵה עַד־חַיֹּתָם :
9 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גִּלּוֹתִי אֶת־
חֶרְפַּת מִצְרַיִם מֵעַל־יֶכֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא
גִּלְגָּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה :
10 * וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּגִלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח
בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעֶרְבִי בְּעֶרְבוֹת יְרִיחוֹ :
11 * וַיֹּאכְלוּ מֵעֵבֹר הָאָרֶץ מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח מִצּוֹרֹת
וּקְלֹי בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה :
12 * וַיֵּשְׁבֹת הָמָן מִמַּחֲרַת בְּאֲכָלָם מֵעֵבֹר הָאָרֶץ
וְלֹא־הָיָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאֹת־
אֶרֶץ כְּנָעַן בִּשְׁנַת הַחַיָּה :
13 * וַיְהִי בַּחֲיוֹרַת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשְׂא עֵינָיו
וַיֵּרָא וַהֲנִי־אִישׁ עֹמֵד לִנְגְדּוֹ וַחֲרָבּוֹ שְׁלוֹפּוֹרָה
בְּיָדוֹ וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אֶתְּךָ אִם־
לְצָרֵינוּ :
14 * וַיֹּאמֶר לֹא כִי אֲנִי שָׂר־צָבָא יְהוָה עִתָּהּ בָּאתִי
וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל־פְּנֵי אֶרְצָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה
אֲדֹנִי מְדַבֵּר אֵל עַבְדּוֹ :
15 * וַיֹּאמֶר שָׂר־צָבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ שֶׁל־נַעֲלֶךְ
מֵעַל רִגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ
הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן :

6 * Donec confumerentur qui non au- Nu.14.d
dierunt vocem Domini, & quibus ante
iurauit, vt non ostenderet eis terram la-
cte & melle manantem.
7 * Horum filij in locum successerunt pa-
trum, & circumcisi sunt à Iosue, qui sicut
nati fuerant in præputio erant, nec eos in
via aliquis circunciderat.
8 * Postquam autem omnes circumcisi
sunt, manserunt in eodem castrorum lo-
co, donec sanarentur.
9 * Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie
Abstuli opprobrium Ægypti à vobis. Vo-
catumque est nomen loci illius Galgala
vsque in præsentem diem.
10 * Manseruntque filij Israel in Galga-
lis. & fecerunt Phasè quartadecima die
mēsis ad vesp̄um in campestribus Hie-
richo:
11 * Et comederunt de frugibus terræ die
altero, & azymos panes, & polentam eius-
dem anni.
12 * Defecit manna postquam comede-
runt de frugibus terræ; nec vsi sunt vltra
cibo illo filij Israel: sed comederunt de
Frugibus præsentis anni terræ Cha-
naan.
13 * Cùm autem esset Iosue in agro vr̄bis
Hiericho, leuauit oculos, & vidit virum
stantem contra se euaginatū tenentem
gladium. perrexitque ad eum, & ait: No-
ster es? an aduersariorum?
14 * Qui respondit: Nequaquam: sed sum
princeps exercitus Domini: & nunc ve-
nio. Cecidit Iosue pronus in terram: &
adorans ait: Quid Dominus meus loqui-
tur ad seruum suum?
15 * Solue, inquit, calciamentum tuum Exo.3.b,
de pedibus tuis. locus enim in quo stas san- Act.7.d
ctus est. Fecitque Iosue vt sibi fuerat im-
peratum.

תרגום יונתן

6 * אֲרִי אַרְבַּעִין שָׁנִין הָלִיכוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּרָא עַד דְּסָף כָּל עַמָּא גְּבָרִי מִגִּיתִי קֶרְבָּא דְּנִפְקִי מִמִּצְרַיִם וְלֹא קִבְּלוּ לְמִימְרָא דְּיִי
דְּקָיִים וַיִּי לְהוֹן בְּדִיל דְּלֹא לֵאחֲזִי וַיִּתְּחוּן יְת אֶרְעָא דְּקָיִים וַיִּי לֵאחֲזִי וַיִּתְּחוּן לְמִסָּן לָנָא אֶרְעָא עַבְדָּא חֶלֶב וְדָבָשׁ :
7 * וַיִּרַת בְּנֵיהוֹן דְּקָמוּ בְּתִרְיֹהוֹן וַיִּתְּחוּן גִּזְר יְהוֹשֻׁעַ אֲרִי עֲרִלִין הוּא אֲרִי לֹא גִזְרֵי וַיִּתְּחוּן בְּאֹרְחָא :
8 * וַיֹּאמֶר וַיִּי לִיהוֹשֻׁעַ יוֹמָא דִּין אַעֲרִיתִי יְת חִיסוּדִי מִצְרַאי מִגְּבֹן וּקְרָא שְׁמָה
וַיִּשְׂרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִלְגָּלָא וַעֲבָדוּ יְת פִּיסְחָא בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹמָא לִירְחָא
10 * וַאֲכָלוּ מֵעֵיבֹרָא דְּאֶרְעָא מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח מִצּוֹרֹת וּקְלִיא בְּכָרִין יוֹמָא הַרְדִּין :
11 * וַיֵּשְׁבֹת הָמָן מִמַּחֲרַת בְּאֲכָלָם מֵעֵבֹר הָאָרֶץ וְלֹא הָיָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן וַאֲכָלוּ מִתְּבוּאֹת־
12 * אֶרֶץ כְּנָעַן בִּשְׁנַת הַחַיָּה וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל־פְּנֵי אֶרְצָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אֲדֹנִי מְדַבֵּר אֵל עַבְדּוֹ :
13 * וַיֹּאמֶר שָׂר־צָבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ שֶׁל־נַעֲלֶךְ מֵעַל רִגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן :
14 * וַיֹּאמֶר לֹא כִי אֲנִי שָׂר־צָבָא יְהוָה עִתָּהּ בָּאתִי וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל־פְּנֵי אֶרְצָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה אֲדֹנִי מְדַבֵּר אֵל עַבְדּוֹ :
15 * וַיֹּאמֶר שָׂר־צָבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ שֶׁל־נַעֲלֶךְ מֵעַל רִגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן :

* Quadraginta enim annis versatus est Iſrael in deserto, quapropter incircumcisi erant plurimi ipsorum bellatorum qui egressi sunt de terra Egypti, qui non obedierunt mandatis domini Dei. quibus & determinavit Dominus eis non videre eos terram, quam iuravit Dominus patribus nostris ut daret vobis, terram manantem lacte & melle.

* Filios eorum substituit loco istorum, quos circuncidit Iosue, quoniam præputiosi fuerunt, eo quod ipsi nati erant in via incircumcisi.

* Circumcisi autem tota gens quietem habuerunt; ibi sedentes in castris, donec sanati sunt.

* Et dixit Dominus Iosue: In hodierno die abstuli opprobrium Egypti à vobis. & vocavit nomen loci illius Galgala usque in diem hanc.

* Et castrametati sunt filij Israel in Galgalis. & fecerunt Pascha quartadecima die mensis à vespere in Occasum Hiericho in campo.

* Et comederunt de frugibus terræ postridie Pasche azymos & novos. In die hac

* Defecit manna sequenti die, postquam comederunt ipsi de frugibus terræ, & non ultra fuit filiis Iſrael manna. comederunt autem fruges de regione Phœnicum in anno illo.

* Et factum est postquam fuit Iosue in Hiericho, & aspiciens oculis suis, vidit qui apparuit hominem stantem contra se: & gladius eius eductus in manu eius. & accedens Iosue, dixit ei: Noster es, vel aduersariorum nostrorum?

* Ille autem dixit ei: Quod ego princeps exercitus Domini, nunc veni. & Iosue cecidit in faciem suam in terram, & adorauit, & dixit ei: Domine mi, quid iubes tuo seruo?

* Et dicit princeps militiæ Domini ad Iosue: Solue calciamentum tuum de pedibus tuis; nam locus in quo tu stas in ipso, sanctus est. & fecit Iosue sic.

6 * τεσσαράκοντα γὰρ ἔτη δυνέσραπτον Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ διὸ ἀπερίμητοι ἦσαν 4 πλείοι αὐτῶν τῶν μαχίμων τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ γῆς αἰγύπτου, 4 ἀπειθήσαντες τῶν ἐντολῶν κυρίου & θεοῦ. οἷς & διώρισε κύριος αὐτοῖς μὴ ἰδεῖν αὐτὸν τὴν γῆν, ἧν ὡμοσε κύριος τοῖς πατέρεσιν ἡμῖν δοῦναι ἡμῖν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.

7 * οὗτοι οὖν αὐτῶν αὐτεκατέστησαν ἀπὸ τούτων, οὓς περιέτεμεν ἐν ἡμέρᾳ, ὅτι ἀκρόβυτοι ἦσαν, διὰ τὸ αὐτὸν ἱερῶσαι καὶ τὴν ὁδὸν ἀπειτμήτους.

8 * ἀπειτμήσαντες ὅτι καὶ τὸ ἔθνος ἡσυχίαν εἶχον, αὐτοὶ καὶ θυμῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ, ἕως ὑγιαῖναι.

9 * καὶ εἶπεν κύριος τῷ Ἰησοῦ, ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ἀφείλον τὸν ὀνείδισμὸν αἰγύπτου ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου γαλγαλα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

10 * καὶ παρὲν ἐβάλον 4 οἱ Ἰσραὴλ ἐν γαλγαλαίς. & ἐποίησαν τὸ πάχος τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ & μηνὸς ἀφ' ἑσπέρας Ἰπὶ δυσμῶν ἱερῶσαι ἐν τῷ πεδίῳ.

11 * καὶ ἔφαγον ἀπὸ τοῦ σίτου τῆς γῆς πεπαύριον & πάχος ἄζυμα καὶ νέα. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ

12 * ἐξέλιπεν τὸ μάννα πεπαύριον καὶ τὸ βεβρωκέναι αὐτὸν ἐκ τοῦ σίτου τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐπ' ὑπῆρχεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ μάννα. ἐκαρπῆσαν τὸ τὴν χώραν τῶν φοινίκων ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ.

13 * καὶ ἐχρῆτο ὡς ἡ ἡμέρα ἐν ἱερῶσαι, καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, εἶδεν φανέντα αὐτῶν ἄνθρωπον ἐσηκῶσαι ἐναντίον αὐτοῦ. & ἡ ῥομφαία αὐτῶν ἑσπασμένη ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, ἡμέτερος εἶ ἢ τῶν ἐναντιῶν ἡμῶν;

14 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἐγὼ δεξιερᾶτης σου δυνάμεως κυρίου, νυνὶ ἀπαγγέλονα. καὶ Ἰησοῦς ἐπεὶ ἐπὶ προσώπον αὐτῶν Ἰπὶ τὴν γῆν, καὶ προσκυῖναι, καὶ εἶπεν αὐτῷ, δέσποτά μου τί προσάπεις τῷ σῷ οἰκέτῃ;

15 * καὶ λέγει ὁ δεξιερᾶτης σου κυρίου πρὸς Ἰησοῦν, λῦσαι τὸ ὑπόδημά σου ἐκ τῶν ποδῶν σου, ὅ γὰρ ῥ' ἐπ' ἐφ' ᾧ σὺ ἔστηκας ἐπ' αὐτῷ, ἅγιός ἐστι. καὶ ἐποίησεν Ἰησοῦς οὕτως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Etenim quadraginta annis ambulauerunt filij Israel per desertum, quoad consumptus est omnis populus virorum ineuntium bellū qui exierant ex Egypto, qui non susceperunt verbum Domini quo iuravit Dominus eis, quod non possiderent terram quā iurauerat Dominus patribus eorum dare vobis, terram facientem lac & mel.

7 Filios autem illorum qui surrexerunt post illos, hos ipsos circuncidit Iosue; namque præputiati erant, non enim circunciderant eos in via.

8 Et fuit quando finierunt omnis populus circuncidi, & sederunt populus in locis suis in castris, quoad sanatus est.

9 Et dixit Dominus ad Iosue: Hodie transire feci opprobria Egyptiorum à vobis; & vocavit nomen loci illius Gilgela usque ad diem hunc.

10 Et manserunt filij Israel in Gilgela: & fecerunt Pascha in quartadecima die mensis vespere in planitie Iericho.

11 Et comederunt de frumento terræ post diem festum Paschatis, azymum, & polentam in articulo diei huius.

12 Et defecit manna in die postero ex quo comederunt illi ex frumento terræ; & non fuit amplius filiis Israel manna: & comederunt de frugibus terræ Chenaghan in anno illo.

13 Et fuit cum esset Iosue in Iericho, & leuauit oculos suos, & vidit; & ecce vir stans eregione eius, & gladius euaginat in manu eius: & iuit Iosue ad illum, & dixit illi: Num in adiutorium nostrum tu venisti? an auctoribus inimicitiae nostræ?

14 Et dixit, Non: nam ego angelus missus à facie Domini nunc veni. & cecidit Iosue super faciem suam super terram: & adorauit, & dixit ei: Quid Dominus meus loquitur cum seruo suo?

15 Et dixit angelus, qui missus à facie Domini, ad Iosue: Detrahe calceos tuos de pedibus tuis; nam locus in quo tu stas super eum, sanctus ipse. & fecit Iosue sic.

* ויריחו סגורה ומסגרת מפני בני ישראל אין
 יוצא ואין בא:
 * ויאמר יהוה אל יהושע ראה נתתי בידך את
 יריחו ואת מלכה גבורי החיל:
 * וסבתם את העיר כל אנשי המלחמה
 הקיף את העיר פעם אחת כוה תעשה
 ששת ימים:
 * ושבעה כהנים ישאו שבעה שופרות היוכלים
 לפני הארון וביום השביעי תסבון את העיר שבע
 פעמים והכהנים יתקעו בשופרות:
 * והיה במשוך בקרן היוכל בשמעכם את קול
 השופר יריעו כל העם תרועה גדולה ונפלה
 חומת העיר תחתיה ועלו העם איש נגדו:
 * ויקרא יהושע בן נון אל הכהנים ויאמר
 אלהם שאו את ארון הברית ושבעה כהנים ישאו
 שבעה שופרות יוכלים לפני ארון יהוה:
 * ויאמרו אל העם עברו וסבון את העיר ותחלוץ
 יעבר לפני ארון יהוה:
 * והיה כאמר יהושע אל העם ושבעה
 הכהנים נשאים שבעה שופרות היוכלים
 לפני יהוה עברו ותקעו בשופרות וארון ברית
 יהוה הלך אחריהם:
 * ותחלוץ הלך לפני הכהנים תקעו השופרות
 והמאסף הלך אחרי הארון הלך ותקוע
 בשופרות:
 * ואת העם צוה יהושע לאמר לא תריעו ולא
 תשמיעו את קולכם ולא יצא מפיכם דבר עד יום
 אמרי אליכם הריעו ותריעו:

1 **H**iericho autem clausa erat atque mu-
 nita timore filiorum Israel: & nullus
 egredi audebat aut ingredi.
 2 * Dixitque Dominus ad Iosue: Ecce
 dedi in manus tuas Hiericho & regem e-
 ius, omnesque fortes viros.
 3 * Circuite urbem cuncti bellatores se-
 mel per diem. sic facietis sex diebus.
 4 * Septimo autem die sacerdotes tol-
 lent septem buccinas, quarum usus est in
 iubileo, & præcedent arcam foederis. sep-
 tiesque circuibitis ciuitatem, & sacerdo-
 tes clangent buccinis.
 5 * Cumque insonuerit vox tubæ lon-
 gior atque concisior, & in auribus vestris
 increpuerit, conclamabit omnis populus
 vociferatione maxima, & muri funditus
 corruent ciuitatis. ingredienturque sin-
 guli per locum contra quem steterint.
 6 * Vocauit ergo Iosue filius Nun sacer-
 dotes, & dixit ad eos: Tollite arcam foe-
 deris. & septem alij sacerdotes tollant se-
 ptem iubileorum buccinas, & incedant
 ante arcam Domini.
 7 * Ad populum quoque ait: Ite & cir-
 cuite ciuitatem armati præcedentes arcam
 Domini.
 8 * Cumque Iosue verba finisset, & se-
 ptem sacerdotes septem buccinis clange-
 rent ante arcam foederis Domini, omnis-
 que populus præcederet
 9 * Armati exercitus, reliquum vulgus
 arcam sequebatur, ac buccinis omnia cō-
 crepabant.
 10 * Præceperat autem Iosue populo, di-
 cens: Non clamabitis, nec audietur vox
 vestra, neque vllus sermo ex ore vestro e-
 gredietur, donec veniat dies in quo di-
 cam vobis, Clamate & vociferamini.

תרגום יונתן

1 ויריחו חזקת אחידא ברשין דפרלא ומתקפא בעברין דנחשא מן קדם בני ישראל לית דנפיק
 מנה ולית דעלל לגנה לית דנפק מינה לאנחא קרבא ולית דעלל לגנה למשאל בשלמא:
 2 ואמר יי יהושע חזי
 3 ותסחרין ית קרתא כל גברי חילא דקרבא אקיי ית קרתא זמנא חדא
 4 ושבעה כהנא יסבון שבעא שופרין דקרון דכרין קדם ארונא דיין וביומא שביעא תסחרין ית
 5 ויהא במיגד בקרון דכרין במשמעכון ית קל שופרא יכבון כל עמא
 6 וקרא יהושע בר נון לכהנא ואמר להון
 7 ויאמר לעמא עברו ואקיפו ית קרתא ומזרין חילא יעברין קדם ארונא דיין:
 8 והורה בר אמר יהושע לור עמא ושבעא כהנא נסבון שבעא שופרין דקרון דכרין קדם ארונא דיין ותקעין בשופרין וארון
 9 ומזרין חילא אזלין קדם כהנא חקעי שופרין ושבתא דכרין דן אזיל במר ארונא וכהנא
 10 וית עמא פקיד יהושע למימר לא תיכבון ולא תשמעון ית קלכון ולא יפוק מפומכון פתגמא עד יומא
 דאימר לכון ויכבון ותיכבון:

CAP. VI.

ET Hiericho clausa atque munita à facie filiorum Iſrael. & nullus egrediebatur de ea, & nullus ingrediebatur.

* Et dixit Dominus ad Iosue: Ecce trado tibi subiectam tibi Hiericho, & regem eius qui est in ea, & potentes fortitudine.

* Et circumdate civitatem omnes viri belli in circuitu urbis: semel sic facietis sex diebus.

* Et septem sacerdotes accipient septem buccinas Iobel coram arca. & die septima circumdate urbem septies, & sacerdotes clangent buccinis.

* Et erit ut clanguerint tuba Iobel, cum audieritis vos vocem buccinæ, conclament omnis populus: & clamantibus eis corruent sua sponte muri civitatis sub ipsis. & ingredietur omnis populus impetum faciens quilibet eregione in urbem.

* Et intrauit Iosue filius Nun ad sacerdotes, & dixit ad eos: Tollite arcam fœderis, & septem sacerdotes tollent septem buccinas Iobel ante faciem arce Domini.

* Et locutus est eis, dicens: Nunciate populo ut circueant, & circuite civitatem: & bellatores propè vadant armati coram arca Domini.

* Et factum est ut dixit Iosue ad populum, & septem sacerdotes habentes septem tubas sacras: & prætereant eodem modo coram Domino, incedant, & signum dent assidue. et arca testamenti Domini sequatur eos.

* At bellatores incedant ante, & sacerdotes clangentes buccinis, & reliquum vulgus omne post arcam fœderis Domini euntes et clangentes buccinis.

* At populo præcepit Iosue, dicens: Ne clamet neque audiat ullus vocem vestram: non egredietur de ore vestro sermo, donec nunciet ipse diem ut clametis, & clamate tunc.

5.

* Καὶ ἱερικῶς συγκεκλεισμένη καὶ ὠχυρωμένη ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν Ἰσραήλ. καὶ οὐδεὶς ἐξέπορεύετο ἐξ αὐτῆς, καὶ οὐδεὶς εἰσεπορεύετο.

* καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Ἰησοῦν, ἰδοὺ ὡς δίδωμί σοι ὑποχείριον τοῦ τῶν ἱερικῶν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς τὴν ἐν αὐτῇ καὶ οὗτον δυνάστην ἰσχυρὸν.

* καὶ κυκλώσατε τὴν πόλιν πάντες ἄνδρες πολέμου κύκλῳ τῆς πόλεως, ἅπασι οὕτως ποιήσετε ἐξ ἡμέρας. * καὶ ἐπὶ αἱ ἱερεῖς λήψοντες ἐπὶ αἱ κερατίνες τοῦ ἰωβὴλ ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ κυκλώσατε τὴν πόλιν ἑπτὰκις, καὶ ὁ ἱερεὺς ἑκατόνκις τὰς κερατίναις.

* καὶ ἔσται ὡς ὅταν ἑκατόνκις τὰς κερατίναις τοῦ ἰωβὴλ ἐν ταῖς ἀκοῇσι καὶ ὡς τὸ τῆς κερατίνης, ὅταν κεραγέτωσαν πᾶς ὁ λαός, καὶ ἀνακραλῶντων αὐτῶν περὶ αὐτὰ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ὑποκάτω αὐτῶν. καὶ εἰσελεύσεται πᾶς ὁ λαὸς ὁρμήσας ἕκαστος καὶ πρὸς τὸν εἰς τὴν πόλιν.

* καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς ὑπὸς ναυῆ πρὸς οὗτον ἱερεῖς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, λάβετε τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης, καὶ ἐπὶ αἱ ἱερεῖς λήψοντες ἐπὶ αἱ κερατίνες τοῦ ἰωβὴλ καὶ πρὸς τὸν τῆς κιβωτοῦ κυρίου.

* καὶ εἶπεν αὐτοῖς, λέγων, ὡς κελεύετε τὴν πόλιν, καὶ οἱ μάχιμοι ὡς κελεύετε τὸν εἰς τὴν πόλιν, καὶ οἱ μάχιμοι ὡς κελεύετε τὸν εἰς τὴν πόλιν.

* καὶ ἔρχετο ὡς εἶπεν Ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν, καὶ ἐπὶ αἱ ἱερεῖς ἔχοντες ἐπὶ αἱ σάλπιγγας ἱερεῖς, καὶ παρελθόντων ὡς αὐτῶν ἐν ἀντίῳ τοῦ κυρίου, ὡς κελεύετε τὸν εἰς τὴν πόλιν καὶ σημαίνετε τὸν εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἡ κιβωτὴς τῆς διαθήκης κυρίου ἐπακολουθεῖτω αὐτοῖς.

* ὁ δὲ μάχιμος ὡς κελεύετε τὸν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὁ ἱερεὺς σάλπιγγοντες τὰς κερατίναις, ὁ δὲ λοιπὸς ὁ λαός ὡς κελεύετε τὸν εἰς τὴν πόλιν, καὶ οἱ μάχιμοι ὡς κελεύετε τὸν εἰς τὴν πόλιν.

* τὰ δὲ ἡμέρας ἐνετείλατο Ἰησοῦς, λέγων, μὴ βοάτω μηδὲ ἀκουσάτω μηδὲς τὴν φωνὴν ὑμῶν, οὐδὲ διελεύσεσθε ἐκ τῆς οἰκίας ὑμῶν ἕως ὅταν διαγείλη αὐτὸς ἡμέραν ὡς κελεύετε, καὶ ἀναβοήσατε τότε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

CAP. VI.

ET Iericho erat clausa foribus ferreis, & roborata vestibus chalybeis, à facie filiorum Iſrael: non erat qui prodiret ex ea, nec qui ingrederetur eam: non erat qui prodiret ex ea ad ineundum prælium; nec qui ingrederetur eam ad rogandam pacem.

* Et dixit Dominus Iosue: Vide quod tradiderim in manu tua Iericho, & regem eius; viros roboris.

* Et circuibitis urbem omnes viri virtutis belli, gylando urbem una vice: sic facies sex diebus.

* Et septem sacerdotes accipient septem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini, & in die septimo circuibitis urbem septem vicibus: & sacerdotes clangent buccinis.

* Et erit in extendendo sonitum cum cornu arietino, cum audieritis vos vocem buccinæ, clamabunt omnis populus clamore magno: & corruet murus urbis, & absorbebitur subtus se; & ascendent populus vir eregione sui.

* Et vocavit Iosue filius Nun sacerdotes, & dixit eis: Tollite arcam fœderis Domini, & septem sacerdotes accipiant septem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini.

* Et dixit populo: Transite, circumdate urbem; & armati virtutis transcant ante arcam Domini.

* Et fuit, cum dixit Iosue ad populum, & septem sacerdotes acceperunt septem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini ambulantes & clangentes buccinis: & arca fœderis Domini ibat post eos.

* Et armati virtutis incedebant ante sacerdotes clangentes buccinis: & tribus domus Dan ibat post arcam, & sacerdotes incedentes & clangentes buccinis.

* Et populo præcepit Iosue, dicendo: Ne clametis, neque audire faciatis vocem vestram; nec prodeat ex ore vestro verbum, usque ad diem quo dixerō vobis, Clamate: & clamabitis.

- 11 * ויסב ארון יהוה את העיר הקף פעם אחת
ויבאו המחנה ולינו במחנה:
- 12 * וישבם יהושע בבקר וישאו הכהנים את
ארון יהוה:
- 13 * ושבעה הכהנים נשאים שבעה שופרות
היכלים לפני ארון יהוה הלכים הלוח
ותקעו בשופרות ורחלוי ורלך לפנייהם
והמאסף הלך אחרי ארון יהוה הלך ותקוע
בשופרות:
- 14 * ויסבו את העיר ביום השני פעם אחת וישבו
המחנה כה עשו ששת ימים:
- 15 * ויהי ביום השביעי וישבמו בעלורת השחר
ויסבו את העיר במשפט והורה שבע
פעמים רק ביום ההוא סבבו את העיר שבע
פעמים:
- 16 * ויהי בפעם השביעית תקעו הכהנים
בשופרות ויאמר יהושע אל העם הריעו ביה
נתן יהוה לכם את העיר:
- 17 * והיתה העיר חרם היא וכל אשר בה ליהוה רק
רחב הזונה תחיה היא וכל אשר אתה בבית כי
החבאתה את המלאכים אשר שלחנו:
- 18 * ורק אתם שמרו מן החרם פן תחרימו
ולקחתם מן החרם ושמתם את מחנה ישראל
לחרם ועברתם אותו:
- 19 * וכלי כסף וזהב וכלי נחשת וברזל קדש הוה
ליהוה אוצר יהוה יבוא:
- 20 * וירע העם ויתקעו בשופרות ויהי בשמע העם
את קול השופר ויריעו העם תרועה גדולה ותפל
החומה תחתיה ויעל העם העירה איש נגדו וילכדו
את העיר:
- 11 * Circuivit ergo arca Domini ciuitatē
semel per diem; & reuersa in castra mansit
ibi.
- 12 * Igitur Iosue de nocte confurgente,
tulerunt sacerdotes arcam Domini:
- 13 * Et septem ex eis septē buccinas, qua-
rum in iubileo vsus est; præcedebantque
arcam Domini ambulantes atque clan-
gentes. & armatus populus ibat ante eos,
vulgus autem reliquum sequebatur arcā,
& buccinis personabat.
- 14 * Circuieruntque ciuitatem secūdo die
semel, & reuersi sunt in castra. sic fecerunt
sex diebus.
- 15 * Die autem septimo diluculo confur-
gentes, circuierunt urbem sicut disposi-
tum erat septies.
- 16 * Cumque septimo circuitu clange-
rent buccinis sacerdotes, dixit Iosue ad
omnem Israel: Vociferamini. tradidit e-
nim vobis Dominus ciuitatem.
- 17 * Sitque ciuitas hæc anathema, & om-
nia quæ in ea sunt Domino. Sola Raab
meretrix viuat, cum vniuersis quæ cum ea
in domo sunt. abscondit enim nuncios
quos direximus.
- 18 * Vos autem caute ne de his quæ præ-
cepta sunt vobis quippiam contingatis,
& sitis præuaricationis rei; & omnia ca-
stra Israel sub peccato sint, atque turben-
tur.
- 19 * Quicquid autem auri & argenti fue-
rit, & vasorum æneorum ac ferri, Do-
mino consecretur repositum in thesauris
eius.
- 20 * Igitur omni populo vociferante &
clangentibus tubis, postquam in aures
multitudinis vox sonitusque increpuit,
muri ilico corruerunt: & ascendit vnus-
quisque per locum qui contra se erat. ce-
peruntque ciuitatem:

Heb. 11.6

תרגום יונתן

- 11 ואסחר ארונא דייני ית קרתא אקיוף זמנא חדא ועלו למשריתא ובחו במשריתא:
- 12 ואקדום יהושע בצפרא ונטלו כהנאי ית ארונא דייני:
- 13 ושבעא כהנאי נסיבו שבעא שופריא דקרו דיקריא קדם ארונא דייני אזלין מיל ותקעין בשופריא ומורו חילא אזלין קדמיהון ושיבטא דבית דן אזיל כתר ארונא דייני וכהנאי אזלין ותקעין בשופריא:
- 14 ואסחרו ית קרתא ביומא חנניא זמנא חדא ותבו למשריתא כדון עברו שיחא יומין:
- 15 והורה ביומא שביעארה ואקדימו במיסק צפרא ואסחרו ית קרתא כהלכתא חדא שבע זמנין לחוד ביומא ההוא אקיופו ית קרתא שבע זמנין:
- 16 והורה בזמנא שביעארה תקעו כהנאי בשופריא ואמר יהושע לעמא וביבו ארי יתב יי לכון ית קרתא:
- 17 ותחי קרתא חרמא היא וכל דבה קדם יי לחוד רחב פונדקיתא תחי היא וכל דעימה בביתא ארי אטמרת ית אגריא דשלחנא:
- 18 לחוד אחון אטמרו מן חרמא דילמא חרמון ותסבון מן חרמא ותשון ית משריתא דישראל לחרמא ותעכרון יתיה:
- 19 וכל כסף וזהב ומני נחשא וברזל קדשא אינון קדם יי לאוצר בית מקדשא דייני ותעלון:
- 20 ויביבו עמא ותקעו בשופריא והורה כד שמע עמא ית קל שופרא וביבו עמא יבבא רבתא ונפל שירא דקרתא ואתבלע תחומותיה וסליק עמא לקרתא גבר לקבליה וכבשו ית קרתא:

¹¹ * Et circuiens arca fœderis Dei urbem in circuitu, statim reuersa est in castra, & mansit ibi.

¹² * Et die secunda surrexit Josue manè, & tulerunt sacerdotes arcam Domini:

¹³ * Et septem sacerdotes ferentes septem tubas sacras coram arca Domini præcedebant, & sacerdotes clangerunt tubis. & post hæc ambulabant bellatores, & reliquum vulgus omne post arcam fœderis Domini euntes & clangerentes buccinis:

¹⁴ * Et circuiuerunt urbem in die secundo semel de prope, & reuersi sunt rursus in castra. sic faciebat in sex diebus.

¹⁵ * Et factum est die septimo, surrexerunt in ascensione diluculi, & circuiuerunt urbem secundum iudicium hoc septies.

¹⁶ * Nisi quòd in die illa circuiuerunt urbem septies. & factum est in periodo septima, clangerunt sacerdotes tubis. & dixit Josue filiis Israel: Vociferamini, tradidit enim Dominus ciuitatem vobis.

¹⁷ * Et erit ciuitas anathema illa & omnia quæcunque sunt in ea Domino virtutum. veruntamen Raab meretricem protegit illam, et omnia quæ sunt eius in domo: quoniam abscondit nuncios quos misimus.

¹⁸ * Sed vos caute ab anathemate, ne fortè cogitantes vos accipiat de anathemate; & faciatis castra filiorum Israel anathema, & affligatis nos.

¹⁹ * Et omne argentum & aurum, & omne æs & ferrum sanctum erit Domino; in thesaurum Domini inferetur.

²⁰ * Et vociferatus est populus, & clangerunt tubis sacerdotes. postquam autem audiuit populus vocem tubarum, vociferati sunt omnis populus vociferatione magna & forti. & cecidit murus in circuitu: & ascendit populus in urbem quilibet è regione sua. & ceperunt ciuitatem:

¹¹ * καὶ περιελάβετο ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τὸ θεῖον πόλιν κύκλῳ, διθῆναι ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ.

¹² * καὶ ἡμέρα τῇ δευτέρᾳ ἤγειρεν ἰησοῦς τὸ πρωῒ, καὶ ἦσαν ὁ ἱερεῖς τῶν κιβωτῶν κυρίου.

¹³ * καὶ ὁ ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς φέροντες τὰς ἐπὶ τὰς σάλπιγας τὰς ἱερὰς ὡς ἂν κιβωτὸς κυρίου παρεπορεύοντο. καὶ οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι. ὁ μὲν ταύτα εἰσεπορεύοντο ὁ μάλιστα, ὁ δὲ λοιπὸς ὄχλος ὅσας ὅπως ἐκίβωτο διὰ τῆς κυρίας πορεύομενοι καὶ λαλῶντες ταῖς κεραιτί-
ναις.

¹⁴ * καὶ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ὡς ἂν ἐγγύθεν, καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὴν παρεμβολήν. οὕτως ἐποίει ἐξ ἡμέρας.

¹⁵ * καὶ ἐγγύθεν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἤγειραν ἐν τῇ αὐτῇ βᾶσει τοῦ ὄρους, καὶ περιελάβετο τὴν πόλιν καὶ τὸ κῆμα τοῦ ἐπὶ αὐτῇ.

¹⁶ * πλὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκύκλωσαν τὴν πόλιν ἑπτάκις. καὶ ἐγγύθεν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἐσάλπισαν οἱ ἱερεῖς ταῖς σάλπιγξι. καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, κεραιζάτε, παρέδωκεν γὰρ κύριος τὴν πόλιν ὑμῖν.

¹⁷ * καὶ ἔσται ἡ πόλις ἀνάθεμα αὐτῇ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ τὰ κυρία τῶν δυνάμεων. πλὴν ῥαβ τὴν πόλιν περιποιήσεται αὐτῇ, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῇ ἐν τῇ οἰκῇ ὅτι ἐκρυψεν αὐτῇ ἀγγέλους, & ἀπετείλαμεν.

¹⁸ * ἀλλὰ ὑμεῖς φυλάξατε ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, μὴ ποτε ἐν θυμῷ ὑμεῖς λάβητε ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος καὶ ποιήσῃτε τὴν παρεμβολὴν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἀνάθεμα, καὶ ἐκτείνῃτε ἡμᾶς.

¹⁹ * καὶ πάντα ἄργυρον καὶ χρυσίον, καὶ πᾶς χαλκὸς καὶ σίδηρος ὅσος ἔσται τῷ κυρίῳ, εἰς τὴν θάλασσαν κυρίου εἰσενεχθήσεται.

²⁰ * καὶ ἡ λαλᾶσεν ὁ λαὸς, καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι οἱ ἱερεῖς. ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ λαὸς τὴν φωνὴν τῶν σαλπίζων, ἡ λαλᾶσεν πᾶς ὁ λαὸς ἀλαλαγμῷ μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ. καὶ ἔπεν τὴν τεῖχον κύκλῳ, ὡς ἂν ὁ λαὸς εἰς τὴν πόλιν ἕκαστος ἐξ ἐνδοτίας αὐτοῦ. καὶ κατελάβοντο τὴν πόλιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹¹ Et circuiuit arca Domini urbem, ambiendo vice una. & intrauerunt in castra; & pernoctauerunt in castris.

¹² Et anticipauit Josue manè, & tulerunt sacerdotes arcam Domini; & septem sacerdotes acceperunt septem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini ambulantes ambulando, & clangerentes buccinis: & armati virtutis ambulabant ante eos, & tribus domus Dan ambulabat post arcam Domini.

¹³ Et sacerdotes ambulabant, & clangebant buccinis.

¹⁴ Et circuiuerunt ciuitatem in die secunda vice una, & reuersi sunt in castra. sic fecerunt sex diebus.

¹⁵ Et fuit in die septimo, & anticipauerunt in ascensu auroræ, & circuiuerunt urbem iuxta consuetudinem hanc septem vicibus. tantum in die illa ambierunt urbem septem vicibus.

¹⁶ Et fuit in vice septima clangerunt sacerdotes buccinis, & dixit Josue populo: Vociferate, quoniam dedit Dominus vobis urbem.

¹⁷ Et esto vrbs anathema ipsa, & omnia quæ in ea, ante Dominum. tantum Rahhab cauponaria viuat, ipsa & omnia quæ cum ea in domo; quia abscondit nuncios quos miseramus.

¹⁸ Tantum vos custodimini ab anathemate, ne fortè anathematizemini, & tollatis ex anathemate, & ponatis castra Israelis in anathema, & turbetis ea.

¹⁹ Et omne argentum & aurum, & vasa arca & ferrea sancta ipsa ante Dominum, in thesaurum domus sanctuarij Domini intrabunt.

²⁰ Et clamauerunt populus, & clangerunt in buccinis. & fuit quando audiuit populus vocem buccinæ, & clamauerunt populus clamore ingenti: & cecidit murus vrbs, & absorptus est subitus se. & ascendit populus in urbem, vir è regione sui, & subegerunt urbem.

* Et anathematizauerunt eam, & quæ-
cunque fuerunt in vrbe, ab homine & usque
ad mulierem, à iuvene & usque ad seniore, &
usque ad vitulum & ouem, & subiugale
in ore gladij.

* Et duobus iuuenibus qui explorauerunt
terram, dixit Iosue: Ingredimini in domum mu-
lieris meretricis, & producite illinc eam, &
omnia quæcunque sunt ei, ut iurastis ei.

* Et ingressi sunt duo iuvenes qui explora-
uerunt urbem in domum mulieris, & eduxe-
runt Raab meretricem, & patrem eius, &
matrem eius, & fratres eius, & cuncta quæ
fuerunt ei, & omnem cognationem illius: &
posuerunt eam extra castra Israhel.

* Et vrbs combusta est in igne cum omni-
bus quæ in ipsa: prater argentum & aurum,
& omne æs & ferrum dederunt in thesaurum
ut offerretur Domino.

* Et Raab meretricem, & omnem domum
paternam eius, & omnia quæ illius, viuere fe-
cit Iosue, & habitare fecit in Israhel usque ad
diem hodiernam: quoniam absconderat explo-
ratores, quos misit Iosue ut explorarent Hie-
richo.

* Et imprecatus est Iosue in die illa, dicens:
Maledictus homo coram Domino, qui suscita-
bit vel edificabit ciuitatem illam Hiericho: in
primogenito suo fundabit eam, & in nouissimo
suo imponet portas eius.

* Et fuit Dominus cum Iosue: & fuit no-
men eius per omnem terram.

CAP. VII.

ET deliquerunt filij Israhel delictum, & u-
surpauerunt de anathemate. & accepit A-
chan filius Charmi filij Zabdi filij Zare de tri-
bu Juda, ab anathemate. & iratus est ira Do-
minus in filios Israhel.

* Et misit Iosue viros ab Hiericho in Gai,
quæ est iuxta Bethauen ad Orientem Bethel.
& locutus est ad eos, dicens: Ascendentes ex-
plorete terram. & ascenderunt viri, et explo-
rauerunt Gai.

21 * καὶ ἀνέθεμά πᾶσαν αὐτήν, καὶ ὅσα ἐν τῇ πόλει,
ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικός, ἀπὸ νεανίσκου καὶ ἕως
πρεσβυτέρου, καὶ ἕως μόσχου καὶ βοσκάτου καὶ ὑποζυγίου
ἐν σόματι βομφαίας.

22 * καὶ τοῖς δύο νεανίσκοις τοῖς κατασκοποῦσασιν τὴν γῆν,
εἶπεν ἰησοῦς, εἰσελθατε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικὸς τῆς
πόρνου, καὶ ἔξαγάγετε ἐκεῖθεν αὐτήν, καὶ πάντα ὅσα
ἐστὶν αὐτῇ, ὡς ὡμόσατε αὐτῇ.

23 * καὶ εἰσῆλθον οἱ δύο νεανίσκοι οἱ κατασκοποῦσαν-
τες τὴν πόλιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικὸς, καὶ ἔξηγα-
γον ῥαὰβ τὴν πόρνην, καὶ τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ τὴν μη-
τέρα αὐτῆς, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς, καὶ πάντα ὅσα ἐν
αὐτῇ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτῆς. καὶ κατέστησαν αὐ-
τῇ ἔξω τῆς παρεμβολῆς Ἰσραὴλ.

24 * καὶ ἡ πόλις ἐνεπυρίσθη ἐν πυρὶ σὺν πᾶσι τοῖς ἐν αὐ-
τῇ· πλὴν ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ, καὶ πᾶν τὸ χαλκὸν καὶ σι-
δήρεον ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν εἰς ἐνεχυρίαν κυρίου.

25 * καὶ ῥαὰβ τὴν πόρνην, καὶ πάντα τὸν οἶκον τὸν
πατρικὸν αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ αὐτῆς ἐζώρησεν ἰησοῦς
καὶ κατώκιον ἐν τῇ Ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας τῆς σήμε-
ρου, ὅτι ἐκρυψεν οὗτος κατασκοποῦσας, οὓς ἀπέστειλεν
ἰησοῦς κατασκοποῦσαι τὴν Ἱερικῶν.

26 * καὶ ὥρκισεν ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων, Ἰππ-
κατάρατος ὁ ἄνθρωπος ἐν δυνάμει κυρίου, ὃς ἀναστήσει ἢ
οικοδομήσει τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν Ἱερικῶν, ἐν τῇ πρω-
τόκῳ αὐτοῦ θεμελιώσῃ αὐτήν, καὶ ἐν τῇ ἐλαχίστῃ αὐτοῦ
Ἰπισθήσει τὰς πύλας αὐτῆς.

27 * καὶ ὡς κύριος μὲν ἰησοῦς καὶ ὡς τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ
πᾶσαν τὴν γῆν.

ζ.

1 * Καὶ ἐπλημμέλησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πλημμελίαν,
καὶ ἐνοσφίσαντο ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος. καὶ ἔλαβεν ἄchan
υἱὸς χαρμὶ υἱὸς ζαβδὶ υἱὸς ζαρε ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα ἀπὸ τοῦ
ἀναθέματος. καὶ ἐδυμῶθη ὁ ἐργὴν κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ.

2 * καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς ἀνδρας ἀπὸ Ἱερικῶν εἰς γαί,
ἥ ἐστιν κατὰ βηθauen κατὰ δυνάστεας βαυθήλ. καὶ εἶ-
πεν πρὸς αὐτοὺς, λέγων· ἀναβάντες κατασκέψαντε
τὴν γῆν. καὶ ἀνέβησαν οἱ ἀνδρες, καὶ κατεσκέψαντο
τὴν γαί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et consumpserunt omnes qui in vrbe, à viro & usque ad mulierem, à puero & usque ad senem, & usque ad bouem, & ouem, & asinum in acie gladij.

12 Et duobus viris, qui explorauerant terram, dixit Iosue: Ingredimini in domum mulieris cauponariae, & producite inde mulierem & omnia quæ ei, quemadmodum iurastis ei.

13 Et ingressi sunt iuvenes exploratores, & produxerunt Rahhab, & patrem eius, & matrem eius, & fratres eius, & omnia quæ ei, & omnem profapiam eius produxerunt, & posuerunt eos extra castra Israhel.

14 Et urbem incenderunt igni, & omnia quæ in ea: tantum argentum & aurum, & vasa ærea & ferrea attulerunt in ærarium domus sanctuarij Domini.

15 Et Rahhab cauponariam, & domum patris eius, & omnia quæ illi, viuificauit Iosue: & habitauit in medio Israhel usque in diem hunc: quoniam absconderat nuncios, quos miserat Iosue ad explorandum Iericho.

16 Et iurauit Iosue in tempore illo, dicendo: Maledictus vir ante Dominum, qui surrexerit & ædificauerit urbem hanc Iericho. In primogenito suo fundet eam, & in minimo filio suo constituat portam eius.

17 Et fuit verbum Domini in auxilium Iosue: & fuit verbum eius magnum & amplificatum in omni terra.

CAP. VII.

ET prauaricati sunt filij Israhel prauaricationem in anathemate; & tulit Gachan filius Charmi filij Zabdi filij Zerahh de tribu Iuda, de anathemate: & fortificata est indignatio Domini in filios Israhel.

* Et misit Iosue viros ex Iericho in Gai, quæ prope Bethauen ab Oriente Bethel: & ait illis, dicendo: Ascendite & explorete terram: & ascenderunt viri, & explorauerunt Gai.

* וישבו אל יהושע ויאמרו אליו אל יעל כל-
 העם כאלפים איש או בשלשת אלפים איש יעלו
 ויכו את העי אל תיגע שמו ארז כל העם
 כי מעט המה: * ויעלו מן העם שמה בשלשת
 אלפים איש וינסו לפני אנשי העי:
 * ויכו מהם אנשי העי בשלשים וישור איש
 וירדפום לפני השער עד השברים ויכום במורד
 וימס לבב העם ויהי למים:
 * ויקרע יהושע שמלתיו ויפל על פניו ארצה
 לפני ארון יהוה עד הערב הוא וזקני ישראל ויעלו
 עפר על ראשם:
 * ויאמר יהושע אלהי יהוה למר העברת
 העביר את העם הזה את הירדן לתרת אתנו ביד
 האמרי להאבידנו ולו הוא לנו ונשב בעבר הירדן:
 * כי אנני מה אמר אחרי אשר הפך ישראל ערף
 לפני איביו: * וישמעו הכנעני וכל יושבי הארץ
 ונסבו עלינו והכריתו את שמנו מן הארץ ומה
 תעשה לשמך הגדול:
 * ויאמר יהוה אל יהושע קם לך למח זר
 אתה נפל על פניך:
 * חטא ישראל וגם עברו את בריתי אשר צויתי
 אתם וגם לקחום מן החרם וגם גנבו וגם כחשו וגם
 שמו בכליהם:
 * ולא יכלו בני ישראל לקום לפני איביהם ערף
 יפנו לפני איביהם כי היו לחרם לא אוסיף להיות
 עמכם אם לא תשמידו החרם מקרבכם:
 * קם קדש את העם ואמרת התקדשו למחר
 כי כזה אמר יהוה אלהי ישראל חרם בקרבך
 ישראל לא תוכל לקום לפני איבך עד הסירכם
 החרם מקרבכם:

* Et reuersi dixerunt ei: Non ascendat
 omnis populus, sed duo vel tria millia vi-
 rorum pergant, & deleant ciuitatem. qua-
 re omnis populus frustra vexabitur con-
 tra hostes paucissimos? * Ascenderunt
 ergo tria millia pugnatorum. qui statim
 terga vertentes, * Percussi sunt à viris
 vrbis Hay, & corruerunt ex eis triginta &
 sex homines. Persecuti que sunt eos aduer-
 sarij de porta vsque ad Sabarim, & cecide-
 runt per prona fugientes. Pertimuitq; cor
 populi & ad instar aquæ liquefactum est.
 * Iosue verò scidit vestimenta sua, &
 pronus cecidit in terram coram arca Do-
 mini vsque ad vesperam, tam ipse quàm
 omnes senes Israel. Miseruntque pulue-
 rem super capita sua.
 * Et dixit Iosue: Heu domine Deus,
 Quid voluisti traducere populum istum
 Iordanem fluuium, vt traderes nos in ma-
 nus Ammoræi, & perderes? Vtinam vt
 cœpimus, mansissemus trans Iordanem.
 * Mi domine Deus, quid dicam, videns
 Israelem hostibus suis terga vertentem?
 * Audient Chananæi & omnes habi-
 tatores terræ, & pariter conglobati circun-
 dabunt nos, atque delebunt nomen no-
 strum de terra. & quid facies magno no-
 mini tuo? * Dixitque Dominus ad Io-
 sue: Surge: cur iaces pronus in terra?
 * Peccauit Israel, & præuaricatus est pa-
 ctum meum. tuleruntq; de anathemate,
 & furati sunt atque mentiti, & absconde-
 runt inter vasa sua. * Nec poterit Israel
 stare ante hostes suos, cosque fugiet, quia
 pollutus est anathemate. Non ero ultra
 vobiscum, donec conteratis eum qui hu-
 ius sceleris reus est. * Surge, sanctifica
 C populum, & dic eis: Sanctificamini in cra-
 stinum: hæc enim dicit dominus Deus Is-
 rael: Anathema in medio tui est, Israel. nō
 poteris stare coram hostibus tuis, donec
 deleatur ex te qui hoc contaminatus est
 scelere.

Sup. 3. b.
 Le. 20. b.
 Num. 11
 1. Reg.
 16. b.

תרגום יונתן

* ותבולו יהושע ואמרו ליה לא יסק כל עמא כתרין אלפינ או כתרין אלפינ גברא יסקו וימחו ית עי לא תרגיש לתמן
 כל עמא ארי זעירין אינן:
 * וסליקו מן עמא לתמן כתרין אלפינ גברא ואפכו קדם אנשי עי:
 * וקטלו מגדון אנשי עי כתרין ותרפונן קדם תרעא עד דתברונן ומחונון במחנתא ואחמסי לבא דעמא ויהוה למיא:
 * ובזע יהושע לבושה ונפל על אנפוזי על ארעא קדם ארונא דיי עד רמשא הוא וסבי ישראל ואסיקו עפרא על רשיהון:
 * ואמר יהושע קבל בעותי וי אלחיים למה אעברת אעברא ית עמא תרין ית ירדנא לממסר יתנא בידא דאמוראדא לאוכדותנא ולוי
 פון דשרינא ויתבנא בעברא דירדנא:
 * כבעו יי מר אימר בחר דאחורו ישראל קדלהון למיפך קדם בעלי דכביהון:
 * וישמעון כנענאי וכל יתבי ארעא ויסחחרון עלנא וישיעון ית שמנא מן ארעא ואת עבד בריל שמך רבא:
 * ואמר יי ליהושע קום לך למה דנן את רמי על אפך:
 * נסיבו מן חרמא ואף גנבו ואף שויאו במניהון:
 * למיפך קדם בעלי דכביהון ארי הו לחרמא ולא אוסיף למחוי מימרי בסעדכון אם לא תשיעון חרמא מביניכון:
 * קום זמן ית עמא ותימר אודמנו למחר ארי כדנן אסר יי אלחא דישאל חרמא בינך ישראל לא תיכלו למקם קדם בעלי דכביכון
 עד דתעדון חרמא מביניכון:

* Et reuerſi ſunt ad Joſue, & dixerunt ad eum: Non aſcendat omnis populus, ſed circiter duo millia vel tria millia virorum aſcendant, & obſideant ciuitatem. ne adducas illuc omnem populum; pauci enim ſunt.

* Et aſcenderunt de populo illuc quaſi tria millia virorum. & fugerunt à facie virorum Gai:

* Et occiderunt ab eis viri Gai quaſi triginta & ſex viros: & perſecuti ſunt eos à porta quoad contriuerunt eos. & percufferunt eos per pronum. & pertimuit cor populi, et factum eſt quaſi aqua.

* Et ſcidit Joſue veſtimenta ſua, & cecidit in faciem ſuam ſuper terram coram arca Domini uſque ad veſperam, ipſe & ſeniores Iſrael. & proiecerunt puluerem ſuper caput ſuum.

* Et dixit Joſue: Oro Domine Domine, vt quid traducens traduxit famulus tuus populum hunc Iordanem, vt traderet eum Amoræo, vt perderet nos? & vtinam manſiſſemus & habituiſſemus apud Iordanem!

* In me Domine. & quid dicam quoniā auertit Iſrael ceruicem à facie inimici ſui?

* Et audiens Chananeus & omnes habitantes terram circundabunt nos, & delebunt nos de terra. & quid facies nomini tuo magno?

* Et dixit Dominus ad Joſue: Surge, Cur tu hoc cecidiſti in faciem tuam?

* Peccauit populus, & prauaricatus eſt pactum meum quod pepigi ad eum: et tulerunt de anathemate: & furati mentiti ſunt, & poſuerunt in vaſa ſua.

* Et non poterint filij Iſrael ſuſtinere ante faciem hoſtium ſuorum. ceruicem conuertent coram inimicis ſuis, quoniam facti ſunt anathema. non addam ultra eſſe vobiscum, niſi abſuleritis anathema de vobis ipſis.

* Surgens ſanctifica populum, & dic ſanctificare in craſtinum: quoniam hæc dicit dominus Deus Iſrael: Anathema eſt in vobis, Iſrael: non poteritis reſiſtere corā hoſtibus veſtris, donec tollatur anathema de vobis.

* καὶ δυνέσρεψαν πρὸς ἰησοῦν, καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, μὴ δυνάβητω πᾶς ὁ λαὸς, ἀλλ' ὥς τε διχίλιοι ἢ τριχίλιοι δυνδρες δυνάβητωσαν, & ἐμπολιορησάτωσαν τὴν πόλιν. μὴ δυνάγῃς ἐκεί πάντας τὸν λαόν, ὀλίγοι γάρ εἰσιν.

* καὶ δυνέβησαν ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἐκεῖ ὥς τε τριχίλιοι αὐδρες. καὶ ἐφυγον ἀπὸ πρὸς αὐτοῦ δυνδρῶν γαί.

* καὶ ἀπέκτειναν ἀπ' αὐτῶν δυνδρες γαί ὥς τε τριάκοντα καὶ ἐξ δυνδρας, καὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πόλης ἕως σινέτριψαν αὐτοὺς. καὶ ἐπληξαν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ καταφρεσθός. καὶ ἐπιόθη ἡ καρδία τοῦ λαοῦ, καὶ ἐγένετο ὥς περὶ ὕδωρ.

* καὶ διέρρηξεν ἰησοῦς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐπεσεν ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐναντι κινωτοῦ κυρίου ἕως ἑσπέρας, αὐτὸς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ. καὶ ἐπέδαλον τὸ χεῖρ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν.

* καὶ εἶπεν ἰησοῦς, δέομαι κύριε κύριε, ἵνα τί διαβιβάζων διεβίβας ὁ πᾶς ὁ λαὸς τοῦτον τὸν ἰορδάνην, παραδουῶμαι αὐτὸν τῷ ἀμορραίῳ, ἀπολέσμαι ἡμᾶς; & εἰ κατεμείναμεν καὶ κατωκίδημεν πρὸς τὸν ἰορδάνην.

* ὦν ἐμοὶ κύριε. καὶ τί ἐρῶ ἐπεὶ μετέβαλον ἰσραὴλ αὐχένα ἐναντι τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ;

* καὶ ἀκούσας ὁ χαναναῖς καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν διεκυκλώθουσιν ἡμᾶς, & ἐκτελέψουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ τί ποιήσεις τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου;

* καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, ἀνάστηθι, ἵνα τί σὺ τὸ πέπλωκας ἐπὶ τὸ πρόσωπόν σου;

* ἡμαρτήκεν ὁ λαὸς, καὶ παρέβη τὴν διαθήκην μου, ὡς διεθήκην πρὸς αὐτόν. καὶ γὰρ ἔλαβον ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, καὶ κλέψαντες ἐψύσθησαν, & ἔβαλον εἰς τὰ σκεύη αὐτῶν.

* καὶ οὐ μὴ διώκονται οἱ ἰσραὴλ ὑποσώσονται πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ. αὐχένα ἐπιστρέψουσιν ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ὅτι ἐγνήθησαν ἀνάθεμα, οὐ πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ εἶναι μετ' ὑμῶν, ἐὰν μὴ ἐξάρητε τὸ ἀνάθεμα ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

* δυνάσας ἀγνῶν τὸν λαόν, & εἶπον ἀγνῶστωσαν εἰς αὐτοὺς, ὅτι τὰδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ: τὸ ἀνάθεμα ἐστὶν ἐν ὑμῖν ἰσραὴλ. οὐ διωθήσεσθε ἀπὸ τῶν ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, ἕως δὴ ἐξάρηται τὸ ἀνάθεμα ἐξ ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

1 Et redierunt ad Joſue, & dixerunt illi: Non aſcendat omnis populus; quaſi duo millia, aut quaſi tria millia virorum aſcendent, & percutient Gai: non cogas ibi omnem populum, quoniam pauci illi.

4 Et aſcenderunt de populo illuc quaſi tria millia virorum; & verterunt terga ante homines Gai.

5 Et occiderunt ex eis viri Gai quaſi triginta & ſex viros; & inſecuti ſunt eos ante portam quoad confregerunt eos; & percufferunt eos in deſcenſu: & liquefactum eſt cor populi, & fuit in aquas.

6 Et ſcidit Joſue veſtimenta ſua, & cecidit ſuper faciem ſuam ſuper terram ante arcam Domini uſque ad veſperam, ipſe & ſenes Iſrael; & proiecerunt puluerem ſuper capita ſua.

7 Et dixit Joſue: Suſcipe deprecationem meam domine Deus: Quare tranſire faciendo tranſire feciſti populum hunc Iordanem ad tradendum nos in manum Emorraei ad perdendum nos? & vtinam manſiſſemus & federemus vltra Iordanem!

8 Obſecro, Domine, quid dicam poſtquam verterunt Iſrael ceruices ſuas ad fugiendum ante auctores inimicitiarum ſuarum?

9 Et audient Cananaei & omnes habitatores terræ, & ſeſe conuertent ſuper nos, & conſument nomen noſtrum è terra: & tu fac propter nomen tuum magnum.

10 Et dixit Dominus ad Joſue: Surge tibi: quare ob hoc te proiciſ ſuper faciem tuam?

11 Peccauerunt Iſrael, & etiam tranſgreſſi ſunt fœdus meum, quod iuſſi eos: & etiam tulerunt de anathemate, & etiam abſconderunt, & etiam negarunt, & etiam poſuerunt in vaſis ſuis.

12 Et non valebunt filij Iſrael ſtare ante auctores inimicitiarum ſuarum; ceruices ſuas conuertent ad vertendum terga ante auctores inimicitiarum ſuarum; quoniam fuerunt in anathema: & non addam vt ſit verbum meum in auxilium eorum, niſi exterminaueritis anathema de inter vos.

13 Surge, præpara populum, & dices: Præparamini in craſtinum; nam ſic dicit dominus Deus Iſrael: Anathema inter te, Iſrael. non valebitis ſtare ante auctores inimicitiarum veſtrarum, donec auferatis anathema de inter vos.

14 * וַתִּקְרַבְתֶּם בְּבֹקֶר לַשְּׁבִיטִים וְהָיָה הַשְּׁבִיט אֲשֶׁר יִלְכְּדוּ יְהוָה יִקְרַב לַמִּשְׁפָּחוֹת וְהַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר יִלְכְּדָנָה יְהוָה תִּקְרַב לְבָתֶּיךָ וְהָיָה אֲשֶׁר יִלְכְּדוּ יְהוָה יִקְרַב לַגְּבֵרִים :

15 * וְהָיָה הַנִּלְכָד בַּחֲרֹם יִשְׁרָף בְּאֵשׁ אֹתוֹ וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ כִּי עָבַר אֶת-בְּרִית יְהוָה וְכִי-עָשָׂה נִבְלָה בְּיִשְׂרָאֵל : * וַיִּשָּׁבֵם יְהוֹשֻׁעַ בְּבֹקֶר וַיִּקְרַב אֶת-יִשְׂרָאֵל לַשְּׁבִיטִיו וַיִּלְכָד שִׁבְט יְהוּדָה :

17 * וַיִּקְרַב אֶת-מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה וַיִּלְכָד אֶת מִשְׁפַּחַת הַזֹּרְחִי וַיִּקְרַב אֶת-מִשְׁפַּחַת הַזֹּרְחִי לַגְּבֵרִים וַיִּלְכָד זַבְדִּי : * וַיִּקְרַב אֶת-בֵּיתוֹ לַגְּבֵרִים וַיִּלְכָד עֶכְזָן בֶּן-כְּרִמִּי בֶן-זַבְדִּי בֶן-זֶרַח לְמִטָּה יְהוּדָה :

19 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-עֶכְזָן בְּנֵי שֵׁם נָא כְבוֹד לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן-לוֹ תוֹדָה וְהִגַּדְתָּ נָא לִי מַה עָשִׂיתָ אֶל-תִּבְחַד מִמֶּנִּי :

20 * וַיַּעַן עֶכְזָן אֶת-יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲמָנָה אֲנֹכִי חָטָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכֹזַאת וְכֹזַאת עָשִׂיתִי :

21 * וְאֶרְאָה בְּשָׁלָל אֲדָרַת שְׁנַעַר אַחַת טוֹבָה וּמֵאֲתִים שְׁקָלִים כֶּסֶף וְלִשׁוֹן זָהָב אֶחָד חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים מִשְׁקָלוֹ וְאַחַמָּדִם וְאַקְחָם וְהֵנִם טַמְנִים בָּאָרֶץ בְּתוֹךְ הָאֲהָלִי וְהַכֶּסֶף תַּחְתִּיהָ :

22 * וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ מַלְאָכִים וַיִּרְצוּ הָאֲהָלָה וְהִנֵּה טַמּוּנָה בָּאֲהָלוֹ וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ :

23 * וַיִּקְחוּם מִתּוֹךְ הָאֲהָל וַיָּבֵאוּם אֶל-יְהוֹשֻׁעַ וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְקֵם לִפְנֵי יְהוָה :

24 * וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת-עֶכְזָן בֶּן-זֶרַח וְאֶת הַכֶּסֶף וְאֶת-הָאֲדָרַת וְאֶת-לִשׁוֹן הַזָּהָב וְאֶת-בְּנָיו וְאֶת-בְּנֹתָיו וְאֶת-שׁוֹרֹוֹ וְאֶת-חֲמוֹרֹוֹ וְאֶת-צֹאֲנוֹ וְאֶת-אֲהָלוֹ וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וַיַּעֲלוּ אֹתָם עִמָּק עֶכּוֹר :

14 * Accederisq̄ue manè singuli per tribus vestras, & quamcumque tribum fors inuenit, accedet per cognationes suas, & cognatio per domos, domusq̄ue per viros.

15 * Et quicunq; ille in hoc facinore fuerit deprehensus, comburetur igni cū omni substantia sua: quoniam prauaricatus est pactum Dñi, & fecit nephas in Israel.

16 * Surgens itaque Iosue manè, applicuit Israel per tribus suas. & inuenta est tribus Iuda.

17 * Quæ cū iuxta familias suas esset oblata, inuēta est familia Zare. illam quoque per domos offerens, repperit Zabdi.

18 * Cuius domum in singulos diuidens viros, inuenit Achan filium Charini filij Zabdi, filij Zare de tribu Iuda.

19 * Et ait Iosue ad Achan: Fili mi, da gloriam domino Deo Israel, & confitēre, atque indica mihi quid feceris, ne abscondas.

20 * Responditq̄ue Achan Iosue, & dixit ei: Verè ego peccaui domino Deo Israel: & sic & sic feci.

21 * Vidi enim inter spolia pallium coccineum valde bonum, & ducentos siclos argenti, regulamq̄ue auream quinquaginta siclorum; & concupiscens abstuli, & abscondi in terra contra medium tabernaculi mei, argentumq̄ue fossa humo operui.

22 * Misit ergo Iosue ministros, qui currentes ad tabernaculum illius, repperunt cuncta abscondita in eodem loco, & argentum simul.

23 * Auferentesq̄ue de tentorio, tulerunt ea ad Iosue & ad omnes filios Israel; proieceruntq̄ue ante Dominum.

24 * Tollens itaque Iosue Achan filium Zare, argentumq̄ue & pallium & auream regulam, filios quoque & filias eius, boves, & asinos, & oves, ipsumq̄ue tabernaculum & cunctam supellectilem, & omnis Israel cum eo, duxerunt eos ad vallem Achor:

תרגום יונתן

14 * וְתִקְרַבְתֶּם בַּבֹּקֶר לַשְּׁבִיטִים וְהָיָה שְׁבִיט אֲשֶׁר יִלְכְּדוּ יְהוָה יִקְרַב לְבֵיתוֹ וְהָיָה אֲשֶׁר יִלְכְּדוּ יְהוָה יִקְרַב לְבֵיתוֹ : * וְהָיָה הַנִּלְכָד בַּחֲרֹם יִשְׁרָף בְּאֵשׁ אֹתוֹ וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ כִּי עָבַר אֶת-בְּרִית יְהוָה וְכִי-עָשָׂה נִבְלָה בְּיִשְׂרָאֵל : * וַיִּשָּׁבֵם יְהוֹשֻׁעַ בְּבֹקֶר וַיִּקְרַב אֶת-יִשְׂרָאֵל לַשְּׁבִיטִיו וַיִּלְכָד שִׁבְט יְהוּדָה : * וַיִּקְרַב אֶת-מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה וַיִּלְכָד אֶת מִשְׁפַּחַת הַזֹּרְחִי וַיִּקְרַב אֶת-מִשְׁפַּחַת הַזֹּרְחִי לַגְּבֵרִים וַיִּלְכָד זַבְדִּי : * וַיִּקְרַב אֶת-בֵּיתוֹ לַגְּבֵרִים וַיִּלְכָד עֶכְזָן בֶּן-כְּרִמִּי בֶן-זַבְדִּי בֶן-זֶרַח לְמִטָּה יְהוּדָה : * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-עֶכְזָן בְּנֵי שֵׁם נָא כְבוֹד לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן-לוֹ תוֹדָה וְהִגַּדְתָּ נָא לִי מַה עָשִׂיתָ אֶל-תִּבְחַד מִמֶּנִּי : * וַיַּעַן עֶכְזָן אֶת-יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲמָנָה אֲנֹכִי חָטָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכֹזַאת וְכֹזַאת עָשִׂיתִי : * וְאֶרְאָה בְּשָׁלָל אֲדָרַת שְׁנַעַר אַחַת טוֹבָה וּמֵאֲתִים שְׁקָלִים כֶּסֶף וְלִשׁוֹן זָהָב אֶחָד חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים מִשְׁקָלוֹ וְאַחַמָּדִם וְאַקְחָם וְהֵנִם טַמְנִים בָּאָרֶץ בְּתוֹךְ הָאֲהָלִי וְהַכֶּסֶף תַּחְתִּיהָ : * וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ מַלְאָכִים וַיִּרְצוּ הָאֲהָלָה וְהִנֵּה טַמּוּנָה בָּאֲהָלוֹ וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ : * וַיִּקְחוּם מִתּוֹךְ הָאֲהָל וַיָּבֵאוּם אֶל-יְהוֹשֻׁעַ וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְקֵם לִפְנֵי יְהוָה : * וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת-עֶכְזָן בֶּן-זֶרַח וְאֶת הַכֶּסֶף וְאֶת-הָאֲדָרַת וְאֶת-לִשׁוֹן הַזָּהָב וְאֶת-בְּנָיו וְאֶת-בְּנֹתָיו וְאֶת-שׁוֹרֹוֹ וְאֶת-חֲמוֹרֹוֹ וְאֶת-צֹאֲנוֹ וְאֶת-אֲהָלוֹ וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וַיַּעֲלוּ אֹתָם עִמָּק עֶכּוֹר : * וַיִּקְרַב אֶת-מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה וַיִּלְכָד אֶת מִשְׁפַּחַת הַזֹּרְחִי וַיִּקְרַב אֶת-מִשְׁפַּחַת הַזֹּרְחִי לַגְּבֵרִים וַיִּלְכָד זַבְדִּי : * וַיִּקְרַב אֶת-בֵּיתוֹ לַגְּבֵרִים וַיִּלְכָד עֶכְזָן בֶּן-כְּרִמִּי בֶן-זַבְדִּי בֶן-זֶרַח לְמִטָּה יְהוּדָה : * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-עֶכְזָן בְּנֵי שֵׁם נָא כְבוֹד לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן-לוֹ תוֹדָה וְהִגַּדְתָּ נָא לִי מַה עָשִׂיתָ אֶל-תִּבְחַד מִמֶּנִּי : * וַיַּעַן עֶכְזָן אֶת-יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲמָנָה אֲנֹכִי חָטָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכֹזַאת וְכֹזַאת עָשִׂיתִי : * וְאֶרְאָה בְּשָׁלָל אֲדָרַת שְׁנַעַר אַחַת טוֹבָה וּמֵאֲתִים שְׁקָלִים כֶּסֶף וְלִשׁוֹן זָהָב אֶחָד חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים מִשְׁקָלוֹ וְאַחַמָּדִם וְאַקְחָם וְהֵנִם טַמְנִים בָּאָרֶץ בְּתוֹךְ הָאֲהָלִי וְהַכֶּסֶף תַּחְתִּיהָ : * וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ מַלְאָכִים וַיִּרְצוּ הָאֲהָלָה וְהִנֵּה טַמּוּנָה בָּאֲהָלוֹ וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ : * וַיִּקְחוּם מִתּוֹךְ הָאֲהָל וַיָּבֵאוּם אֶל-יְהוֹשֻׁעַ וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְקֵם לִפְנֵי יְהוָה : * וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת-עֶכְזָן בֶּן-זֶרַח וְאֶת הַכֶּסֶף וְאֶת-הָאֲדָרַת וְאֶת-לִשׁוֹן הַזָּהָב וְאֶת-בְּנָיו וְאֶת-בְּנֹתָיו וְאֶת-שׁוֹרֹוֹ וְאֶת-חֲמוֹרֹוֹ וְאֶת-צֹאֲנוֹ וְאֶת-אֲהָלוֹ וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וַיַּעֲלוּ אֹתָם עִמָּק עֶכּוֹר : * וַיִּקְרַב אֶת-מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה וַיִּלְכָד אֶת מִשְׁפַּחַת הַזֹּרְחִי וַיִּקְרַב אֶת-מִשְׁפַּחַת הַזֹּרְחִי לַגְּבֵרִים וַיִּלְכָד זַבְדִּי : * וַיִּקְרַב אֶת-בֵּיתוֹ לַגְּבֵרִים וַיִּלְכָד עֶכְזָן בֶּן-כְּרִמִּי בֶן-זַבְדִּי בֶן-זֶרַח לְמִטָּה יְהוּדָה : * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-עֶכְזָן בְּנֵי שֵׁם נָא כְבוֹד לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵן-לוֹ תוֹדָה וְהִגַּדְתָּ נָא לִי מַה עָשִׂיתָ אֶל-תִּבְחַד מִמֶּנִּי : * וַיַּעַן עֶכְזָן אֶת-יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֲמָנָה אֲנֹכִי חָטָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכֹזַאת וְכֹזַאת עָשִׂיתִי : * וְאֶרְאָה בְּשָׁלָל אֲדָרַת שְׁנַעַר אַחַת טוֹבָה וּמֵאֲתִים שְׁקָלִים כֶּסֶף וְלִשׁוֹן זָהָב אֶחָד חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים מִשְׁקָלוֹ וְאַחַמָּדִם וְאַקְחָם וְהֵנִם טַמְנִים בָּאָרֶץ בְּתוֹךְ הָאֲהָלִי וְהַכֶּסֶף תַּחְתִּיהָ : * וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ מַלְאָכִים וַיִּרְצוּ הָאֲהָלָה וְהִנֵּה טַמּוּנָה בָּאֲהָלוֹ וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ : * וַיִּקְחוּם מִתּוֹךְ הָאֲהָל וַיָּבֵאוּם אֶל-יְהוֹשֻׁעַ וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְקֵם לִפְנֵי יְהוָה : * וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת-עֶכְזָן בֶּן-זֶרַח וְאֶת הַכֶּסֶף וְאֶת-הָאֲדָרַת וְאֶת-לִשׁוֹן הַזָּהָב וְאֶת-בְּנָיו וְאֶת-בְּנֹתָיו וְאֶת-שׁוֹרֹוֹ וְאֶת-חֲמוֹרֹוֹ וְאֶת-צֹאֲנוֹ וְאֶת-אֲהָלוֹ וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וַיַּעֲלוּ אֹתָם עִמָּק עֶכּוֹר :

* Et congregabimini omnes mane per tribus vestras. & erit tribus, quam demonstraverit Dominus, & adducetis per populos. & populum, quem ostenderit Dominus, adducetis per domum. & domum, quam demonstraerit Dominus, per hominem adducetis.

* Et qui demonstratus fuerit in anathemate, comburetur in igne ipse, et omnia quaecunque sunt ipsi, quoniam prævaricatus est præter Dominum, & quoniam fecit nequias in Israel.

* Et surrexit Iosue mane, & adduxit populum per tribus suas. & ostensa est tribus Juda:

* Et ostensus est populus Zarai, & adductus est populus Zarai per virum, & ostensus est Zabdi.

* Et adducta est domus eius per virum, & ostensus est Achan filius Charmi filij Zabdi filij Zare tribus Iuda.

* Et ait Iosue Achan: Fili mi, hodie da iam gloriam domino Deo Israel: & da ei confessionem, & indica mihi quid feceris; & ne abscondas à me.

* Et respondit Achan Iosue, & dixit: Verè ego peccaui coram domino Deo Israel: sic & sic feci.

* Vidi in spoliis pallium varium unum bonum, & ducentas didrachmas argenti, & linguam auream unam, quinquaginta didrachmarum pondus eius. et concupiui illa & accepi. et ecce hæc abscondita sunt in terra in tabernaculo meo, & argentum occultatum est sub eis.

* Et misit Iosue nuncios, & cucurrerunt ad tabernaculum ad castra: & hæc erant abscondita in tabernaculo eius, & argentum sub eis.

* Et eduxerunt ea de tabernaculo, & tulerunt ea ad Iosue & ad omnes seniores Israel: & posuerunt ea ante Dominum.

* Et accepit Iosue Achan filium Zare, et argentum, et pallium, et linguam auream, et filios eius & filias eius, & vitulos eius, & subingalia eius, & oves eius, & tabernaculum eius, & cunctam suppellectilem eius, & omnis Israel cum eo: & duxerunt eos ad vallem Achor.

* καὶ συναχθήσεσθε πρὸς τὰς φυλάς ὑμῶν. καὶ ἕσται ἡ φυλή, ἣν δὴ δείξῃ κύριος, καὶ προσάξετε κατὰ δῆμους. καὶ δῆμον, ὃν δὴ δείξῃ κύριος, προσάξετε κατὰ οἶκον. καὶ τὸν οἶκον, ὃν δὴ δείξῃ κύριος, καὶ ἀνδρα προσάξετε.

* καὶ ὅς δὴ ἐνδείχθη ἐν τῇ ἀναθέματι, καυθήσεται ἐν τῇ πυρὶ αὐτός, & πάντα ὅσα ἐσὶν αὐτῷ. ὅτι παρέβη τὴν διαθήκην κυρίου, καὶ ὅτι ἐποίησεν δόμημα ἐν Ἰσραὴλ.

* καὶ ἄρτισεν ἰνθὺς τῶν φυλῶν, & προσήγαγον τὴν λαὸν κατὰ φυλάς αὐτῶν. καὶ ἀνδείχθη ἡ φυλὴ ἰούδα.

* καὶ ἀνδείχθη δῆμος ὁ ζαραΐ, καὶ προσήχθη δῆμος ὁ ζαραΐ κατὰ οἶκον, καὶ ἀνδείχθη ζαβδί.

* καὶ προσήχθη ὁ οἶκος αὐτοῦ κατὰ ἀνδρα, καὶ ἀνδείχθη ἄχαρ υἱὸς χαρμὶ υἱοῦ ζαβδί υἱοῦ ζαραΐ τῆ φυλῆς ἰούδα.

* καὶ εἶπεν ἰνθὺς τῷ ἄχαρ, ὅτι μου σήμερον δὸς δὴ δόξαν τῷ κυρίῳ θεῷ Ἰσραὴλ, καὶ δός αὐτῷ τὴν ἐξομολόγησιν, καὶ ἀνέγνω μοι τὴν ἐποίησας, & μὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ.

* καὶ ἀπεκρίθη ἄχαρ τῷ ἰνθῷ, καὶ εἶπεν, ἀληθῶς ἐγὼ ἤμαρ ἐν αὐτῷ κυρίου θεοῦ Ἰσραὴλ, οὕτως καὶ οὕτως πεποίηκα.

* εἶδον ἐν τῇ προνομῇ ψιλὴν ποικίλιν μίθῳ καλῇν, καὶ διακόσια δίδραχμα ἀργυρίου, καὶ γλῶσσαν χρυσοῦ μίαν πεντήκοντα δίδραχμων ὅλην αὐτῆς. καὶ ἐπεθύμησα αὐτὴν καὶ ἔλαβον. καὶ ἰδοὺ ταῦτα κέκρυπται ἐν τῇ γῇ ἐν τῇ κληρῇ μου, καὶ τὸ ἀργύριον κέκρυπται ὑποκάτω αὐτῶν.

* καὶ ἀπέστειλεν ἰνθὺς ἀγγέλους, καὶ ἔδραμον εἰς τὴν σκηνὴν εἰς τὴν παρεμβολὴν. & ταῦτα ἡ κεκρυμμένη εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀργύριον ὑποκάτω αὐτῶν.

* καὶ ἐξέλεγκαν αὐτὰ ἐν τῇ σκηνῇ, & ἔλεγκαν αὐτὰ πρὸς ἰνθὺν καὶ πρὸς πάντας πρεσβυτέρους Ἰσραὴλ. & ἐξηκὼν αὐτὰ εἰς αἶνι κυρίου.

* καὶ ἔλαβεν ἰνθὺς τὸν ἄχαρ υἱὸν ζαραΐ, & τὸ ἀργύριον καὶ τὴν ψιλὴν, καὶ τὴν γλῶσσαν τὴν χρυσοῦν, καὶ ὅσους υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ καὶ ὅσους μόχθους αὐτοῦ, & τὰ ὑποζύγια αὐτοῦ, καὶ τὰ πρόβατα αὐτοῦ, & τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. & πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ. καὶ δὴγάγον αὐτοὺς εἰς ἑμεκαχώρ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et accedetis in aurora secundum tribus vestras: & erit tribus quæ deprehendetur ab ante Dominum, accedet per profapias; & profapia quæ deprehendetur ab ante Dominum, accedet per domos: & domus quæ deprehendetur ab ante Dominum, accedet per viros.

15 Et erit qui deprehendetur in anathemate, & comburetur igne ipse & omnia quæ illi: quoniam transiit super fœdus Domini, & quoniam fecit quod non rectum in Israel.

16 Et anticipavit Iosue in aurora, & accedere fecit Israel per tribus suas: & deprehensa est tribus domus Iudæ.

17 Et accedere fecit profapiam Iudæ, & deprehensa est profapia Zerahh. & accedere fecit profapiam Zerahh per viros, & deprehensus est Zabdi.

18 Et accedere fecit domum eius per viros, & deprehensus est Ghachan filius Charmi filij Zabdi filij Zerahh tribus Iudæ.

19 Et dixit Iosue ad Ghachan: Fili mi, pone nunc gloriam ante dominum Deum Israelis, & fer ante eum confessionem; & ostende nunc mihi quid fecisti; ne abscondas à me.

20 Et respondit Ghachan Iosue, & dixit: In veritate ego peccaui ante dominum Deum Israel: & sic & sic feci.

21 Et vidi in præda stolam Babylonicam unam pulchram, & ducentos siclos argenti; & linguam auream unam, quinquaginta sicli pondus eius: & concupiui ea, & tuli ea: & ecce ea abscondita in terra in medio tabernaculi mei, & argentum subtus ea.

22 Et misit Iosue nuncios, & cucurrerunt ad tabernaculum eius: & ecce abscondita in tabernaculo eius, & argentum subtus ea.

23 Et tulerunt ea de intra tabernaculum, & attulerunt ea ad Iosue, & ad omnem Israel; & fuderunt ea ante Dominum.

24 Et accepit Iosue Ghachan filium Zerahh, & tulit argentum, & stolam, & linguam auream, & adduxit filios eius, & filias eius, & boues eius, & asinos eius, & pecora eius, & tabernacula eius, & omnia quæ ei: & omnis Israel cum eo; & ascendere fecerunt eos ad planiciem Ghachor.

25 * ויאמר יהושע מה עברתנו יעכרך יהוה ביום הזה וירגמו אתו כל ישראל אבן וישרפו אתם באש ויסקלו אתם באבנים:

26 * ויקימו עליו גל אבנים גדול עד היום הזה וישב יהוה מחרון אפו על כן קרא שם המקום ההוא עמק עכור עד היום הזה:

ה

1 * ויאמר יהוה אל יהושע אל תירא ואל תחת קח עמך את כל עם המלחמה וקום עליה העי ראה נתתי בידך את מלך העי ואת עמו ואר-
2 עירו ואת ארצו: * ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליריחו ולמלכה רק שללה ובהמתה תבזו לכם שים לך ארב לעיר מאחריה:

3 * ויקם יהושע וכל עם המלחמה לעלות העי ויבחר יהושע שלשים אלף איש גבורי החיל וישלחם לילה: * ויצו אתם לאמר ראו אתם ארבים לעיר מאחרי העיר אל תרחיקו מן העיר מאד והייתם כלכם נכנים:

4 * ואני וכל העם אשר אתי נקרב אל העיר והיה כי יצאו לקראתנו כאשר בראשונה ונסנו לפניהם: * ויצאו אחרינו עד התיקנו אותם מן העיר כי יאמרו נסים לפנינו כאשר בראשונה ונסנו לפניהם:

5 * ואתם תקמו מהאורב והורשתם את העיר ונתנה יהוה אליכם בידכם:

6 * והיה כתפושכם את העיר תציתו את העיר באש כדבר יהוה תעשו ראו צויתי אתכם:

7 * וישלחם יהושע וילכו אל המארב וישבו בין בירת אל ובין העי מים לעי וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העם:

25 * Vbi dixit Iosue: Quia turbasti nos, exturbet te Dominus in die hac. Lapidauitq; eū omnis Israel; & cuncta quæ illius erant, igne consumpta sunt.

26 * Congregauerūtq; super eum aceruū magnum lapidum, qui permanet vsq; in præsentem diem. Et auersus est furor Domini ab eis. Vocatumq; est nomen loci illius, Vallis Achor, vsque hodie.

2. Reg. 18. 11. Iud. 2. 8

CAP. VIII.

1 DIXIT autem Dominus ad Iosue: Ne timeas neque formides. Tolle tecū omnem multitudinem pugnatorum; & confurgens ascēde in oppidum Hay. ecce tradidi in manum tuam regem eius, & populum, urbemq; & terram.

2 * Faciesq; vrbi Hay & regi eius, sicut fecisti Hiericho & regi illius. Prædam vero & omnia animantia diripietis vobis. pone insidias vrbi post eam.

3 * Surrexitq; Iosue & omnis exercitus bellatorum cum eo, vt ascenderēt in Hay. & electa triginta millia virorum fortium misit nocte:

4 * Præcepitq; eis, dicens: Ponite insidias post ciuitatem. nec longius recedatis, & eritis omnes parati.

5 * Ego autem & reliqua multitudo quæ mecum est, accedemus ex aduerso contra urbem. Cumq; exierint contra nos, sicut antè fecimus fugiemus, & terga vertem;

6 * Donec persequentes ab vrbe longius protrahantur. Putabunt enim nos fugere sicut prius. nobis ergo fugientibus, & illis persequentibus, * Consurgetis de insidiis, & vastabitis ciuitatem. tradetq; eā dominus Deus vester in manus vestras.

7 * Cumq; ceperitis, succendite eam: & sic omnia facietis vt iussi.

8 * Dimisitq; eos, & perrexerunt ad locum insidiarum: federūtq; inter Bethel & Hay ad Occidentalem plagam vrbs Hay: Iosue autē nocte illa in medio mansit populi.

Sup. 7. 2.

תרגום יונתן

25 * ואמר יהושע מה עברתנו יעכרך יהוה ביום הזה וירגמו אתו כל ישראל באבנים ואקירו יהוה בחר דרגמו יתחזן באבנים: * ואקומו עליו גל אבנים גדול עד היום הזה וישב יהוה מחרון אפו על כן קרא שם המקום ההוא עמק עכור עד היום הזה:

ה

1 * ואמר יהוה אל יהושע אל תירא ואל תחת קח עמך את כל עם המלחמה וקום עליה העי ראה נתתי בידך את מלך העי ואת עמו ואר-
2 עירו ואת ארצו: * ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליריחו ולמלכה רק שללה לחוד עדאה ובעירה וקום יהושע וכל עם המלחמה לעלות העי ויבחר יהושע שלשים אלף איש גבורי החיל וישלחם לילה: * ויצו אתם לאמר ראו אתם ארבים לעיר מאחרי העיר אל תרחיקו מן העיר מאד והייתם כלכם נכנים: * ואני וכל העם אשר אתי נקרב אל העיר והיה כי יצאו לקראתנו כאשר בראשונה ונסנו לפניהם: * ויצאו אחרינו עד התיקנו אותם מן העיר כי יאמרו נסים לפנינו כאשר בראשונה ונסנו לפניהם: * ואתם תקמו מהאורב והורשתם את העיר ונתנה יהוה אליכם בידכם: * והיה כתפושכם את העיר תציתו את העיר באש כדבר יהוה תעשו ראו צויתי אתכם: * וישלחם יהושע וילכו אל המארב וישבו בין בירת אל ובין העי מים לעי וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העם:

²⁵ Et dixit Iosue: Cur turbasti nos? exturbet te Dominus, sicut & hodie. & lapidauerunt eum omnis Israel lapidibus; & combusserunt ea in igne. & lapidauerunt illos in lapidibus.

²⁶ Et congregauerunt super eum aceruum lapidum magnum usque ad diem hanc. Et cessauit Dominus ab ira furoris sui. ob hoc cognominauit illud, Vallis Achor, usque in diem hanc.

CAP. VIII.

ET dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas, neque formides: tolle tecum omnes viros belatores, & surgens ascende in Gai. ecce tradidi in manus tuas regem Gai, & populum eius, & urbem eius, & terram eius.

² Et facies Gai & regi eius, sicut fecisti Hiericho & regi illius. & pradam eius, & iumenta eius diripies tibi. Pone autem tibi ipsi insidias urbi post eam.

³ Et surrexit Iosue & omnis populus bellator ut ascenderent in Gai. Elegit autem Iosue triginta millia virorum potentes in viribus: & misit eos nocte.

⁴ Et precepit eis, dicens: Videte quod vos insidiamini urbi post ciuitatem valde, & eritis omnes parati:

⁵ Et ego & omnes qui mecum, accedemus contra urbem. & erit cum exierint habitantes Gai in occursum nobis, sicut & ante, et fugiemus a facie illorum.

⁶ Et cum exierint post nos, abducamus eos ab urbe. & dicent: Fugiunt ipsi a facie nostra sicut prius: & fugiemus ab eis.

⁷ Vos autem exurgetis de insidiis, & ibitis in urbem, & vastate ciuitatem. & tradet eam dominus Deus noster in manibus nostris.

⁸ Et erit ut ceperitis urbem, succendite eam in igne: iuxta verbum hoc facite; ecce precepi vobis.

⁹ Et dimisit eos Iosue, & perrexerunt ad insidias: & sederunt inter Bethel & inter Gai a mari Gai. & mansit Iosue nocte illa in medio populi.

²⁵ καὶ εἶπεν ἰησοῦς, τί ὠλόθρυσας ἡμᾶς; ὁ θεὸς ἰσχυρὸς κύριος, κατὰ τὸ σήμερον. καὶ ἐλιθοβολήσαν αὐτὸν πάντες ἰσραὴλ λίθοις, καὶ κατέκαυσαν αὐτὰ ἐν πυρὶ. καὶ ἐλιθοβολήσαν αὐτοὺς ἐν λίθοις.

²⁶ καὶ ἐπέστησαν αὐτῷ σωρὸν λίθων μέγαν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ἐπαύσατο κύριος ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐπωνόμασεν αὐτὸ ἐμοκαχώρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

ἡ.

¹ Καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, μὴ φοβηθῇς, μὴ δὲ δειλιάσῃς· λάβε μετ' σεαυτοῦ πάντας τοὺς ἀνδράς σου τοὺς λεμουῦντας, καὶ ἀνάσας ἀνέστηθι εἰς γαί. ἰδοὺ δέδωκα εἰς τὰς χεῖράς σου τὴν βασιλέα γαί, καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ.

² καὶ ποιήσεις γαί καὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτῆς, ὃν τρόπον ἐποίησας τῇ ἱερικῇ καὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτῆς. καὶ τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ τῶν κτηνῶν αὐτῆς ποιησόμεθα σεαυτῷ. καὶ ἰάσῃθιν ὅσα αὐτῷ ἐνεδραῖν τῇ πόλει εἰς τὰ ὀπίσω αὐτῆς.

³ καὶ ἀνέστη ἰησοῦς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστῆς ὥστε ἀναβῆναι εἰς γαί. ἐπέλεξεν ὁ ἰησοῦς τριάκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν δυνατῶν ἐν ἰσχύϊ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς νυκτὸς.

⁴ καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων, ἴδετε ὅτι ὑμεῖς ἐνεδρεύετε ἰνὸν πόλιν ὀπίσω τῆς πόλεως σφόδρα, καὶ ἐσθε εἰς πάντες ἔτοιμοι.

⁵ καὶ ἐγὼ καὶ πάντες ὁ μετ' ἐμοῦ πρὸς τὴν πόλιν. καὶ ὥς αὐτοὶ ἐξέλθωσιν οἱ κατοικοῦντες γαί εἰς σὺνδροτὴν ἡμῖν, κατὰ πρῶν, καὶ φρυξόμεθα ἀπὸ πρὸς ὧν αὐτῶν.

⁶ καὶ ὥς αὐτοὶ ἐξέλθωσιν ὀπίσω ἡμῖν ἀποσπάσωμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως. καὶ ἐρῶσιν, φρυξοῦσιν αὐτοὶ ἀπὸ πρὸς ὧν ἡμῖν ὃν τρόπον ἐμπαροῦσιν, καὶ φρυξόμεθα ἀπὸ αὐτῶν.

⁷ ὑμεῖς δὲ ὅταν ἀναστήσῃτε ἐκ τῆς ἐνέδρας, καὶ πορεύσῃτε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐκτεῖψατε ἰνὸν πόλιν. καὶ δώσθι αὐτήν κύριος ὁ θεὸς ἡμῖν ἐν χερσὶν ἡμῶν.

⁸ καὶ ὥς αὐτοὶ συλλαβῇτε τὴν πόλιν, ἐμπαρήκατε αὐτὴν ἐν πυρὶ, καὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο ποιήσατε, ὅτι ἐντέταλμα ὑμῖν.

⁹ καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν ἐνέδραν, καὶ ἐνεκάθησαν διὰ μέσον βαυθῆλ καὶ ἀναμέσον γαί, ἀπὸ θαλάσσης τῆς γαί. καὶ ἠυλίσθη ἰησοῦς τὴν νύκτα ἐκείνη ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁵ Et dixit Iosue: Quid turbasti nos? conturbet te Dominus in die hac. & lapidauerunt eum omnis Israel lapidibus; & combusserunt eos in igne, postquam lapidauerunt eos saxis.

²⁶ Et erexerunt super eum aceruum lapidum magnum usque ad diem hunc. Et conuersus est Dominus a fortitudine furoris sui: propterea appellauit nomen loci illius, Planitiem Ghachor, usque ad diem hanc.

CAP. VIII.

ET dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas, neque frangaris: adduc tecum omnem populum bellatores; & surge ascende in Ghay. vide, tradidi in manu tua regem Ghai, & populum eius, & urbem eius, & terram eius.

² Et facies Ghai & regi eius, sicut fecisti Iericho & regi eius: tantum spolia eius & iumenta eius diripietis vobis: para tibi insidias urbi post eam.

³ Et surrexit Iosue & omnis populus bellatores ad ascendendum in Ghai: & delegit Iosue triginta mille viros virtutis, & misit eos in nocte.

⁴ Et iussit eos, dicendo: Videte ut vos insidiantes urbi post urbem, ne longè abitis ab urbe nimis: & eritis omnes vos parati.

⁵ Et ego & omnis populus qui mecum, appropinquabimus urbi: & erit cum egredientur in occursum nostrum, sicut ab initio, & auertemus ante eos.

⁶ Et egredientur post nos, quoad extrahamus eos ab urbe: nam dicent, Fracti ante nos sicut in initio: & vertemus terga ante eos.

⁷ Et vos surgetis ex insidiis, & extirpabitis habitatores urbis: & tradet eam Dominus Deus vester in manus vestras.

⁸ Et erit cum ceperitis urbem, incendetis urbem igne: iuxta verbum Domini facietis: videte, quod iussi vos.

⁹ Et misit eos Iosue: & venerunt ad insidias, & sederunt inter Bethel & inter Ghai ad occasum Ghai. & pernoctauit Iosue in nocte illa in medio populi.

* וישבם יהושע בבקר ויפקד את העם ויעל
 הוא וקני ישראל לפני העם העי :
 * וכל העם המלחמה אשר אתו עלו ויגשו ויבאו
 נגד העיר ויחנו מצפון לעי והני בינו ובין העי :
 * ויקח בחמשת אלפים איש וישם אתם
 אורב בין בית אל ובין העי מים לעיר :
 * וישמו העם את כל המחנה אשר מצפון
 לעיר ואר עקבו מים לעיר וילך יהושע בלילה
 ההוא בתוך העמק :
 * ויהי כראות מלך העי וימהרו וישכימו ויצאו
 אנשי העיר לקראת ישראל למלחמה הוא וכל
 עמו למועד לפני הערבה והוא לא ידע כי אורב לו
 מאחרי העיר :
 * וינגעו יהושע וכל ישראל לפניהם וינסו
 דרך המדבר :
 * ויזעקו כל העם אשר בעיר לדרך אהריהם
 וירדפו אחרי יהושע וינתקו מן העיר :
 * ולא נשאר איש בעי ובית אל אשר לא יצאו
 אחרי ישראל ויעזבו את העיר פתוחה וירדפו
 אחרי ישראל :
 * ויאמר יהוה אל יהושע נטה בכידון אשר
 בידך אל העי כי בידך אתננה ויט יהושע בכידון
 אשר בידו אל העיר :
 * והאורב קם מהרה ממקומו וירצו כנטות
 ידו ויבאו העיר וילכדוה וימהרו ויצירו את
 העיר באש :
 * ויפנו אנשי העי אחריהם ויראו והגה עליה
 עשן העיר השמימה ולא היה בהם ידים לנוס
 הגה והגה והעם הנס המדבר נהפך אל
 הרודף :

* Surgensque diluculo recēsuit socios:
 & ascendit cum senioribus in fronte exer-
 citus vallatus auxilio pugnatorum.
 * Cumque venissent & ascendissent ex
 aduerso ciuitatis, steterunt ad Septentrio-
 nalem vrbis plagā, inter quam & eos val-
 lis erat media.
 * Quinque autem millia viros elegerat,
 & posuerat in insidiis inter Bethauen &
 Hay ex Occidentali parte eiusdē ciuita-
 tis.
 * Omnis verò reliquus exercitus ad A-
 quilonem aciem dirigebat, ita vt nouissi-
 mi multitudinis Occidentalem plagam
 vrbis attingerent. Abiit ergo Iosue nocte
 illa, & stetit in vallis medio.
 * Quod cum vidisset rex Hay festinauit
 manē, & egressus est cum omni exercitu
 ciuitatis: direxitque aciem contra deser-
 tum, ignorans quod post tergum laterent
 insidiæ. * Iosue verò & omnis Israel
 cesserunt loco, simulantes metum, & fu-
 gientes per solitudinis viam.
 * At illi vociferantes pariter, & se mu-
 tuò cohortantes persecuti sunt eos. Cum-
 que recessissent à ciuitate,
 * Et ne vnus quidem in vrbe Hay &
 Bethel remansisset qui non persequeretur
 D Israel, sicut eruperant aperta oppida re-
 linquentes;
 * Dixit Dominus ad Iosue: Leua cly-
 peum qui in manu tua est contra vrbe[m]
 Hay, quoniam tibi tradam eam. Cumque
 eleuasset clypeum ex aduerso ciuitatis,
 * Insidiæ quæ latebant, surrexerunt
 confestim; & pergentes ad ciuitatem, ce-
 perunt & succenderunt eam. Viri autem
 ciuitatis qui persequiebantur Iosue,
 * Respicientes & videntes fumum vr-
 bis ad cælum vsque conscendere, non po-
 tuerunt ultra huc illucque diffugere: præ-
 fertim cum hi qui simulauerant fugam,
 & tendebant ad solitudinem, contra per-
 sequentes fortissimè restitissent.

תרגום יונתן

* ואקדים יהושע בצפרא ומנא ית עמא וסליק הוא וסבי ישראל קדם עמא לעי :
 * וכל עמא דעברי קרבא דעמיה סליקו ואחקרבו ואחו מקבל קרתא ושרו מצפונא לעי וחילתא בינוהי ובין עי :
 * ודבר בחמשה אלפין גברא ושוי יתהון כמנא בין בית אל ובין עי ממערב לעי :
 * ושויו עמא ית כל משריתא דמצפונא לקרתא וית כמניה מערב לקרתא ואזל יהושע בליליא והוא בגו מישרא :
 * ותורה כר חזא מלכא דעי ואחיוא ואקדימו ונפקו אנשי קרתא לקדמות ישראל לאנחא קרבא הוא וכל עמיה לזמנא דמתקן ליה
 לקדם מישרא ואינון לא ירעין ארי כמנא להון מאחורי קרתא :
 * ואחכנישו כל עמא דבעי למרדף בתריהון וירדפו בתר יהושע ואחכנישו מן קרתא :
 * ולא אשחאר אנש בעי ובית אל דלא נפקו בתר ישראל ושבקו ית קרתא כדפתיחא וירדפו בתר ישראל :
 * ואמר ויי ליהושע ארים ברמחא די בידך על עי די בידך אמסרינה וארים יהושע ברמחא די בידה על קרתא :
 * וכמנא קם כפריע מאחריה ורחטו כדארים ידיה ועלו לקרתא וכבשוהא ואחיוא ואדליקו ית קרתא בגורא :
 * ואיתפניאו אנשי עי לאחוריהון ותחו ותא סליק חננא דקרתא לצית שמיא ולא תורה בתון חילא למערק לכא ולכא ועמא דאפך
 למדברא אתחזר על רדפא :

⁹ Et manicans Iosue diluculo, recensuit populum: & ascenderunt ipse & seniores Iffrael in fronte populi ad Gai.

¹⁰ Et omnis populus bellator qui cum eo ascenderunt, & euntes venerunt ex aduerso ciuitatis ad Oriente, & insidie vrbis à mari. et castrametati sunt à Septentrione Gai. & val-
lis inter eum & Gai.

¹¹ Et cepit quasi quinque millia virorum, & posuit eos insidias inter Bethauen & Gai mare Gai.

¹² Et ordinauit populus omnem aciem, quæ erat à Septentrione vrbi, & nouissima illius mare vrbis. & abiit Iosue nocte illa in medio vallis.

¹³ Et factum est, ut vidit rex Gai, & festinauit & manicauit: & egressi sunt viri vrbis in occursum eis è directo in prælium, ipse et omnis populus eius in tempus, secundum conspectum Arabi. & ipse ignorabat quod insidie eorum sunt à tergo vrbis.

¹⁴ Et vidit, & recessit Iosue & omnis Israel à facie eorum, & fugit per viam solitudinis.

¹⁵ Et inualuit omnis populus Gai ut persequeretur post ipsos filios Iffrael. & ipsi recesserunt ab vrbe:

¹⁶ Non remansit neque vnus in Gai & in Bethel, qui non persecutus est post Iffrael. et reliquerunt ciuitatem apertam, & persecuti sunt post Iffrael.

¹⁷ Et dixit Dominus ad Iosue: Extende manum tuam clypeo qui est in manu tua contra urbem. in manus enim tuas tradidi eam. & insidie exurgent cum festinatione de loco eorum: et extendit Iosue clypeum & manum suam in urbem: & insidie exurrexerunt confestim de loco suo, et exierunt quando extendit manum: & intrauerunt in urbem, & ceperunt eam, et festinantes succenderunt ciuitatem in igne.

¹⁸ Et respicientes habitatores Gai ad tergum suum, & viderunt fumum vrbis conscendentem in calum: & non ultra poterant quod fugere huc vel huc. & populus fugiens in solitudinem conuersi sunt contra persequentes.

¹⁰ καὶ ὁ Ἰφθαὴμ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἐπεσκέψατο τὸν λαόν. καὶ ἀνέβησαν αὐτοὶ, & ὁ πρεσβύτερος Ἰσραὴλ καὶ ὁ πρεσβύτερος τοῦ λαοῦ ἐπὶ τὴν γαίαν.

¹¹ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς ὁ μετ' αὐτῶν ἀνέβησαν, καὶ πορδύμμοι ἦλθον ἐξ ἐναντίας τῆς πόλεως ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ τὰ ἐνέδρα τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάσσης. καὶ παρενέβαλον ἀπὸ βορρᾶς τὴν γαίαν. καὶ ἡ κοιλὰς ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ τῆς γαίης.

¹² ὁ δὲ λαὸς ὡς πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν, ἐθέτετο αὐτοῖς ἐνέδρα ἀνὰ μέσον τῆς βηθλὼν καὶ τῆς γαίης θαλάσσης τὴν γαίαν.

¹³ καὶ ὁ λαὸς πᾶσιν τὴν παρεμβολὴν, ἡ δὲ ἀπὸ βορρᾶς τῆς πόλεως, ὁ δὲ ἐξ ἄλλου αὐτῶν θαλάσσης τὴν πόλεως. ὁ δὲ ἐπορεύθη ἰσχυρὰ τὴν νύκτα ἐκείνῃ ἐν μέσῳ τῆς κοιλάδος.

¹⁴ καὶ ὡς ἤρθε ὡς ἰδὼν ὁ βασιλεὺς τῆς γαίης, καὶ ἔσπευον καὶ ὡρμήσαν, καὶ ἔστηλθον ὁ δὲ ἀνδρες τῆς πόλεως εἰς συνάντησιν αὐτοῖς ἐπὶ διθείας εἰς τὸν πόλεμον, αὐτοὶ καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτῶν εἰς τὸν καιρὸν, καὶ πρεσβύτερος τῆς δρεβά. καὶ αὐτοὶ οὐκ ἔδει ὅτι ἐνέδρα αὐτῶν ἐστὶν ὀπίσω τῆς πόλεως.

¹⁵ καὶ ἰδὼν, καὶ δυνεχώρησαν ἰσχυρὰ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἀπὸ πρεσβύτερου αὐτῶν, καὶ ἐφυγὼν ὁδὸν τῆς ἐρήμου.

¹⁶ καὶ ἐνίχυσε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γαίης καὶ καταδιώξατο ὀπίσω αὐτῶν ἰσχυρὰ ἰσχυρὰ. καὶ αὐτοὶ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς πόλεως.

¹⁷ οὐ κατεδίωξαν ὀπίσω Ἰσραὴλ. καὶ κατέλιπον τὴν πόλιν ἀνέω γαίαν, καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω Ἰσραὴλ.

¹⁸ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰσχυρὰ, ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου πρὸς τὴν γαίαν καὶ τὴν πόλιν. εἰς τὴν πόλιν εἰς τὴν πόλιν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τὰ ἐνέδρα ἐξαναστήθονται ἐν τάχει ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν. καὶ ἐξέτεινον ὁ ἰσχυρὸς τὸν γαίαν καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐπὶ τὴν πόλιν.

¹⁹ καὶ τὰ ἐνέδρα ἐξέστησαν ἐν τάχει ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν, καὶ ἐξήλθοσαν ὅτε ἐξέτεινε τὴν χεῖρα. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ κατέλαβον αὐτὴν, καὶ ἀπώσαντες ἐνέστησαν τὴν πόλιν ἐν πυρὶ.

²⁰ ὁ δὲ πρεσβύτερος αὐτῶν οἱ καὶ οἱ γαίης εἰς τὰ ὀπίσω αὐτῶν, καὶ ἑώραν τὸν καπνὸν τῆς πόλεως ἀναβαίνοντα εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οὐκ εἶχον ποῦ φυγεῖν ὡς ἡ ὁδὸς. καὶ ὁ λαὸς ὁ φεύγων εἰς τὴν ἐρήμον ἐσρέφθησαν ἐπὶ τῇ ὁδῷ διώκοντάς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁰ Et anticipauit Iosue in aurora, & numerauit populum, & ascendit ipse & seniores Israel ante populum ad Ghay.

¹¹ Et omnis populus bellatores, qui cum ipso, ascenderunt, & appropinquauerunt, & venerunt è regione vrbis, & posuerunt à Septentrione Ghay; & vallis inter ipsum & inter Ghay.

¹² Et accepit quasi quinque millia virorum, & posuit eos insidias inter Bethel & inter Ghay ad occasum Ghay.

¹³ Et posuerunt populus omnia castra quæ à Septentrione vrbi, & insidias eius, ad occasum vrbis; & ambulauit Iosue in nocte illa in media valle.

¹⁴ Et fuit, cum vidit rex Ghay, & festinauerunt, & anticipauerunt; & egressi sunt viri vrbis in occursum Israel ad ineundum prælium, ipse & omnis populus eius ad tempus constitutum ei, ante planiciem; & ipsi non nouerunt, quod insidie illis à posterioribus vrbis.

¹⁵ Et confregerunt se Iosue & omnis Israel ante eos, & verterunt se versus desertum.

¹⁶ Et congregati sunt omnis populus qui in Ghay, ad sequendum post eos, & secuti sunt post Iosue, & protracti sunt ex vrbe.

¹⁷ Et non relictus est homo in Ghay & Bethel, qui non prodiret post Israel; & deseruerunt urbem ut apertam, & secuti sunt post Israel.

¹⁸ Et dixit Dominus ad Iosue: Eleua in hasta, quæ in manu tua, super Ghay; quia in manum tuam tradam eam: & eleuauit Iosue in hasta quæ in manu eius, aduersus urbem.

¹⁹ Et insidie surrexerunt in festinatione de loco suo, & cucurrerunt cum eleuauit manum suam; & ascenderunt in urbem, & subegerunt eam; & festinauerunt, & incenderunt urbem in igne.

²⁰ Et respexerunt viri Ghay retro se, & viderunt, & ecce ascendens fumus ex vrbe ad cælum vsque; & non fuit in eis virtus ad fugiendum huc & illuc; & populus qui verterat se in desertum, rediit contra persecutorem.

* ויהושע וכל ישראל ראו כי לכד הארב את-
 העיר וכי עלה עשן רועיר וישבו ויכו אר-
 אנשי העי:
 * ואלה יצאו מן העיר לקראתם ויהיו לישראל
 בתוך אלה מזה ואלה מזה ויכו אותם עד בלתי
 השאיר להם שריד ופליט:
 * ואת מלך העי תפשו חי ויקרבו אתו אל יהושע:
 * ויהי ככלות ישראל להרג את כל יושבי העי
 בשדה במדבר אשר רדפום בו ויפלו כלם לפי-
 חרב עד תמם וישבו כל ישראל העי ויכו
 אתה לפי חרב:
 * ויהי כל הנפלים ביום ההוא מאיש ועד אשה
 שנים עשר אלף כל אנשי העי:
 * ויהושע לא השיב ידו אשר נטוה בכידון עד
 אשר החריס את כל יושבי העי:
 * רק הבחמה ושלל העיר ההיא בזו להם
 ישראל כדבר יהוה אשר צוה את יהושע:
 * וישתף יהושע את העי וישימה תל עולם
 שממה עד היום הזה:
 * ואת מלך העי תלו על העץ עד עת
 הערב וכבוא השמש צוה יהושע ויורידו את
 גבלתו מן העץ וישליכו אותה אל פרח
 שער רועיר ויקימו עליו גל אבנים גדול עד
 היום הזה:
 * אז יבנה יהושע מזבח ליהוה אלהי ישראל
 בהר עיבל:
 * כאשר צוה משה עבד יהוה את בני ישראל
 בכתוב בספר תורת משה מזבח אבנים שלמות
 אשר לא הגיף עליהן ברזל ויעלו עליו עלות
 ליהוה ויזבחו שלמים:

21 * Videnſque Iosue & omnis Israel quòd
 capta eſſet ciuitas, & fumus vrbis ascende-
 ret, reuerſus percussit viros Hay.
 22 * Siquidem & illi qui ceperant & suc-
 E cenderant ciuitatem, egreſſi ex vrbe con-
 tra ſuos, medios hoſtium ferire cœperunt.
 Cùm ergo ex vtraque parte aduerſarij cæ-
 derentur, ita vt nullus de tanta multitu-
 dine ſaluaretur:
 23 * Regem quoque vrbis Hay apprehen-
 derunt viuentem, & obtulerunt Iosue.
 24 * Igitur omnibus interfectis, qui Iſrae-
 lem ad deſerra tendentem fuerant perfe-
 cuti, & in eodem loco gladio corruenti-
 bus, reuerſi filij Iſrael percufferunt ciui-
 25 tatem. * Erant autem qui in co-
 dem die conciderant à viro vſque ad mu-
 lierem, duodecim millia hominum om-
 nes vrbis Hay.
 26 * Iosue verò non contraxit manum quã
 in ſublime porrexerat tenens clypeum,
 donec interficerentur omnes habitatores
 Hay.
 27 * Iumenta autem, & prædam ciuitatis
 diuiſerunt ſibi filij Iſrael, ſicut præceperat
 Dominus Iosue.
 28 * Qui ſuccendit urbem, & fecit eam
 F tumulum ſempiternum.
 29 * Regem quoque eius ſuſpēdit in pa-
 tibulo vſque ad vespēram & Solis occa-
 ſum: præcepitque Iosue, & depoſuerunt
 cadauer eius de cruce, proieceruntque in
 ipſo introitu ciuitatis, congeſto ſuper eo
 magno aceruo lapidum, qui permanet vſ-
 que in præſentem diem.
 30 * Tunc ædificauit Iosue altare domino
 Deo Iſrael in monte Hebal,
 31 * Sicut præceperat Moyſes famulus Exo. 20.
d.
Deu. 27. a
 Domini filiis Iſrael, & ſcriptum eſt in vo-
 G lumine legis Moyſi, altare de lapidibus
 impolitus quos ferrum non tetigit: & ob-
 tulit ſuper eo holocauſtum Domino, im-
 molauitque pacificas viſtimas.

תרגום יונתן

21 ויהושע וכל ישראל חזו ארי כבש כמנא ית קרתא וארי סליק חננא דקרתא ותבו ומחו ית אנשי עי:
 22 ואילין נפקו מן קרתא לקדמותהון והווי לישראל במציעין אילין מכא ואילין מיכא ומחו ויהוון עד דלא אשחאר להון שאר ומשויב:
 23 וית מלכא דעי אחורו כרחי וקריבו ויתיה לות יהושע:
 24 ויהוה כד שיצוי ישראל לקטלא ית כל יתבי עי בחקלא
 במדבר רדפונן ביה ואחקטלו כולהון לפתגם דחרב עד דשלימו ותבו כל ישראל לעי ומחו ויהוון לפתגם דחרב:
 25 ויהוה כל דאחקטלו ביומא ההוא מגבר ועד איתחא חרי עשר אלפין כל אנשי דעי:
 26 ויהושע לא אחיב ידיה דארים ברמחא עד דגמר ית כל יתבי עי:
 27 לחוד בעירא ועדי קרתא ההיא בזו להון בני ישראל כפתגמא דיי דפקיד ית יהושע:
 28 ואוקיד יהושע ית עי ושוניה תל חרוב לעלם לצדו עד יומא הרין:
 29 וית מלכא דעי עלב על עליבא עד עיר דמשא וכמיעל שמשא פקיד יהושע ואחיתו ית נבלתיה מן עליבא ורמו ויתיה במעלנא דחרע
 30 קרתא ואקימו עלוהי דגור אבנן רב עד יומא הרין:
 31 כמא דפקיד משרה עבדא דיי ית בני ישראל כמא דכתיב בספר אוריחא דמשרה מדבח אבנן שלמן דלא אתרם עליהון ברזלא
 ואסיקו עלוהי עלון קדם יי ונכיסו נכסת קדשין:

* Et Iosue & omnis Israel viderunt, quod ceperunt insidiæ urbem, & quod ascendit fumus urbis in calum: & reuersi percusserunt viros Gai.

* Et hi exierunt de urbe in occursum eorum. & facti sunt exercitus in medio, hi hinc, & hi hinc. & percusserunt eos ita, ut non relinqueretur ex illis viuis & fugiens.

* Et regem Gai apprehenderunt viuentem, & adduxerunt eum ad Iosue.

* Et factum est ut cessauerunt filij Israel occidere omnes qui in Gai, & in campis, & in monte descensus, ubi persecuti sunt eos, & ceciderunt omnes in ore gladij ab ea usque ad finem. & reuersus est Iosue in Gai, & percussit eam in ore gladij.

* Et facti sunt omnes qui ceciderunt die illa, à viro & usque ad mulierem, duodecim millia, omnes habitantes Gai.

* Et Iosue non contraxit manum suam, quā extendit in scuto, donec anathematizauit omnes habitantes Gai.

* Veruntamen iumenta, & spolia quæ in urbe illa, diuiserunt sibi filij Israel secundum præceptum Domini, sicut præcepit Dominus Iosue.

* Et succendit Iosue urbem in igne, & posuit eam tumulum in sempiternum inhabitabile usque in diem hanc.

* Et regem Gai suspendit in ligno gemino. et fuit in ligno usque ad tempus vespertinum: et occidente Sole præcepit Iosue, & deposuerunt corpus eius de ligno, & proiecerunt eum in foueam ad portam ciuitatis, & superposuerunt ei aceruum lapidum magnum usque in diem hanc.

* Tunc edificauit Iosue altare domino Deo Israel in monte Gebal,

* Sicut præceperat Moyses famulus Domini filiis Israel, sicut scriptum est in lege Moysi: altare lapidum integrum, in quos non proiectum est in eos ferrum. & obtulit illic holocausta Domino, & sacrificium salutare.

* καὶ ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδον, ὅτι ἔλαβον τὰ ἐνεδροὺς τὴν πόλιν, καὶ ὅτι ἀνέβη ὁ καπνὸς τῆς πόλεως εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ μετεβαλλόμενοι ἐπάταξαν οὖν ἀνδρας τῆς γαῖς.

* καὶ οὗτοι ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως εἰς συνάντησιν αὐτῶν. καὶ ἐγρήθησαν τὸ πρὸς ἐμβολῆς ἀναμέλιν, οὗτοι ἐν τῷ ὄρει, καὶ οὗτοι ἐν τῷ ὄρει. καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἕως ἵνα μὴ καταλειφθῶσι αὐτῶν ῥεσσωμένον καὶ διαφύγοντα.

* καὶ τὸν βασιλέα τῆς γαῖς συνέλαβον ζῶντα, καὶ παρέσθγαγον αὐτὸν πρὸς ἰησοῦν.

* καὶ ἐγρέτο ὡς ἐπαύσαντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀποκτείνοντες σύμπαντας οὗτοι ἐν τῇ γαίᾳ, καὶ ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ ἐν τῷ ὄρει τῆς καταβάσεως, οὗ κατεδίωξαν αὐτοὺς, καὶ ἐπέθεν πάντες ἐν σώματι ῥομφαίας ἀπ' αὐτῆς εἰς τέλος. καὶ ἐπέσρεψεν ἰησοῦς εἰς γαῖαν, καὶ ἐπάταξεν αὐτήν ἐν σώματι ῥομφαίας.

* καὶ ἐγρήθησαν πάντες ὁ πεσόντες τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ ἀνδρῶν καὶ ἕως γυναικὸς δώδεκα χιλιάδες, πάντας οὖν κατεκοῦντας γαῖαν.

* καὶ ἰησοῦς οὐκ ἐπέσρεψεν χεῖρα αὐτῶν, ὡς ἐξέτεινον ἐν τῷ γαιῶν, ἕως ἀναθεμάτισεν σύμπαντας ἕως κατεκοῦντας γαῖαν.

* πλὴν τῶν κίλων καὶ τῶν σκύλων τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, ἐπεσθονόμισαν ἑαυτοῖς ὁ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ τὸ πρὸς αἵμα κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ ἰησοῦ.

* καὶ ἐνεπύρσεν ἰησοῦς τὴν πόλιν ἐν πυρὶ, καὶ ἐθήκεν αὐτὴν χῶμα εἰς τὸν αἰῶνα ἀοίκητον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

* καὶ τὸν βασιλέα τῆς γαῖς ἐκρέμασεν ἐπὶ ξύλου διδύμου. καὶ ὡς ἐπὶ ξύλου ἕως καιροῦ τῆς ἑσπέρας. καὶ ἐπιδιώνοντο τὸ ἡλίον συνέταξεν ἰησοῦς, καὶ κατέλθον τὸ ῥῶμα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἐρρίψαν αὐτὸν εἰς τὸν βόθρον πρὸς τὴν πύλιν τῆς πόλεως, καὶ ἐπέσθκαν αὐτὰς ῥωρὸν λίθων μέγαν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

* τότε ἀνοδόμησεν ἰησοῦς θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραὴλ ἐν ὄρει γεβάλ.

* καθότι ἐνετείλατο μουσῆς ὁ θεράπων κυρίου τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, κατὰ γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ μουσῆ, θυσιαστήριον λίθων ὁλόκληρον, ἐφ' οὗς οὐκ ἐπέβληθ' ἐπ' αὐτοὺς σίδηρος. καὶ ἀνέβιβαν ἐκεῖ ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ, καὶ θυσίαν ζωτηρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et Iosue & omnis Israel viderunt quod subegissent insidiæ urbem; & quod ascenderet fumus ex urbe: & redierunt, & confecerunt homines Ghay.

12 Et illi egressi sunt ex urbe in occursum eorum, & fuerunt Israeli in mediis, illi hinc & illi hinc: & percusserunt ipsos, quoad non relictae sunt eis reliquiae & saluatio.

13 Et regem Ghay ceperunt viuum, & adduxerunt eum ad Iosue.

14 Et fuit cum consumauit Israel occidere omnes habitatores Ghay in campo in deserto, qui persecuti fuerant eos in eo, & interfecti sunt omnes illi in acie gladij, quoad perfecerunt. Et redierunt omnis Israel in Ghay, & confecerunt eos in acie gladij.

15 Et fuit, omnes qui occisi sunt in die illa, à viro & usque ad mulierem, duodecim millia, omnes homines Ghay.

16 Et Iosue non vertit manum suam quam leuauerat cum hasta, quoad consumpsit omnes habitatores Ghay.

17 Tantum iumenta & prædas urbis illius diripuerunt sibi filij Israel, iuxta verbum Domini quod iussit Iosue.

18 Et incendit Iosue Ghay, & posuit eam tumulum desolationis usque in seculum, in vastationem usque in diem hanc.

19 Et regem Ghay crucifixit super crucem usque ad horam vespertinam; & ut intrauit sol, iussit Iosue, & deposuerunt cadauer eius de cruce, & proiecerunt eum in introitu portæ urbis; & erexerunt super ipsum aceruum lapidum magnum usque ad diem hunc.

20 Tunc edificauit Iosue altare domino Deum Israel in monte Ghebal, Sicut iusserat Moyses seruus Domini filios Israel, sicut scriptum est in libro legis Moysi, altare lapidum simplicium, quod non sublatum est super eos ferrum; & adoleuerunt super illud holocausta ante Dominum, & mac'tauerunt mac'tationem sanctorum.

32 * ויכתב שם על האבנים את משנה תורה
משה אשר כתב לפני בני ישראל:

33 * וכל ישראל וקניז ושטרים ושפטיו עמדים
מזה ומזה לארון נגד הכהנים הלויים נשאי ארון
ברית יהוה כגר באזרח חציו אל מול הר
גרזים והחציו אל מול הר עיבל כאשר צוה
משה עבד יהוה לברך את העם ישראל
בראשנה:

34 * ואחר כך קרא את כל דברי התורה הברכה
והקללה בכל הכתוב בספר התורה:

35 * לא היה דבר מכל אשר צוה משה אשר לא
קרא יהושע נגד כל קהל ישראל והנשים והטף
והגר ההלך בקרבם:

ט

* ויהי כשמע כל המלכים אשר בעבר
הירדן בהר ובשפלה ובכל חוף הים הגדול אל
מול הלבנון החתי והאמרי הכנעני הפרזי החוי
ורוביבסי:

2 * ויתקבצו יחדו להלחם עם יהושע ועם
ישראל פה אחד:

3 * וישבי גבעון שמעו את אשר עשה יהושע
ליריחו ולעי:

4 * ויעשו גם חמה בערמה וילכו ויצטירו ויקחו
שקים בלים לחמוריהם ונאדורת יין בלים
ומבקעים ומצררים:

5 * ונעלות בלות ומטלאות ברגליהם ושלמור
בלות עליהם וכל לחם צידם יבש היה נקרים:

6 * וילכו אל יהושע אל המחנה הגלגל ויאמרו
אליו ואל איש ישראל מארץ רחוקה באנו ועתה
ברתו לנו ברית:

32 * Et scripsit super lapides Deuteronomium legis Moyli quod ille digesserat coram filiis Israel.

33 * Omnis autem populus & omnes maiores natu, ducesque ac iudices stabant ex vtraque parte arcæ in conspectu sacerdotum qui portabant arcam foederis Domini, vt aduena, ita & indigena. Media pars eorum iuxta montem Garizim, & media iuxta montem Hebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini. & primū quidem benedixit populo Israel.

34 * Post hæc legit omnia verba benedictionis & maledictionis, & cuncta quæ scripta fuerant in legis volumine.

35 * Nihil ex his quæ Moyses iusserat reliquit intactum. sed vniuersa replicauit coram omni multitudine Israel, mulieribus, ac paruulis & aduenis qui inter eos morabantur.

CAP. IX.

1 **Q** Vibus auditis cuncti reges trans Iordanem qui versabantur in montanis, & capestribus, in maritimis ac littore magni maris: hi quoque qui habitant iuxta Libanum, Ethæus, & Ammoræus, Chanaanæus, Pherezeus, & Euæus, & Iebuseus,

2 * Congregati sunt pariter, vt pugnaret contra Iosue & Israel vno animo eademque sententia. * At hi qui habitabant in Gabaon, audientes cuncta quæ fecerat Iosue

3 Hiericho & Hay, * Callidè cogitantes tulerunt sibi cibaria, faccos veteres asinis imponentes, & vtres vinarios scissos atque confutos:

4 * Calciamentaque perantiqua, quæ ad Bindicium vetustatis pitaciis confuta erant, induti veteribus vestimentis. panes quoque quos portabant ob viaticum duri erant, & in frustra comminuti.

5 * Perrexeruntque ad Iosue, qui tunc morabatur in castris Galgalæ, & dixerunt ei, atque simul omni Israeli: De terra longinqua venimus, pacem vobiscum facere cupientes.

תרגום יונתן

32 * וכתב תמן על אבנים את משנה תורה אשר כתב משה לפני בני ישראל: *
33 * וכל ישראל וקניזים ושטרים ושפטיו עמדים *
מזה ומזה לארון נגד הכהנים הלויים נשאי ארון *
ברית יהוה כגר באזרח חציו אל מול הר גרזים *
והחציו אל מול הר עיבל כאשר צוה משה עבד יהוה *
לברך את העם ישראל בראשנה: *
34 * ואחר כך קרא את כל דברי התורה הברכה *
והקללה בכל הכתוב בספר התורה: *
35 * לא היה דבר מכל אשר צוה משה אשר לא קרא *
יהושע נגד כל קהל ישראל והנשים והטף והגר ההלך *
בקרבם: *
ט

1 * והיו כשמעו כל המלכים אשר בעבר הירדן בהר ובשפלה *
ובכל חוף הים הגדול אל מול הלבנון החתי והאמרי *
הכנעני הפרזי החוי ורוביבסי: *
2 * ויתקבצו יחדו להלחם עם יהושע ועם ישראל *
פה אחד: *
3 * וישבי גבעון שמעו את אשר עשה יהושע ליריחו ולעי: *
4 * ויעשו גם חמה בערמה וילכו ויצטירו ויקחו *
שקים בלים לחמוריהם ונאדורת יין בלים ומבקעים *
ומצררים: *
5 * ונעלות בלות ומטלאות ברגליהם ושלמור בלות *
עליהם וכל לחם צידם יבש היה נקרים: *
6 * וילכו אל יהושע אל המחנה הגלגל ויאמרו *
אליו ואל איש ישראל מארץ רחוקה באנו ועתה ברתו *
לנו ברית: *
ט

³² * Et scripsit Iosue super lapides Deuteronomium legem Moysi, quam scripsit coram filiis Israel.

³³ * Et omnis Israel, & seniores eorum, et scribæ eorum, & iudices ibant hinc & inde arcæ coram, & sacerdotes Leuitæ tulerunt arcam fæderis Domini, & aduena & indigena fuerunt media pars eorum iuxta montem Garizin, & media eorum iuxta montem Hebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini ad benedicendum populo Israel in primis.

³⁴ * Et post hæc legit omnia verba legis huius, benedictiones & maledictiones, iuxta omnia scripta in lege Moysi.

³⁵ * Non fuit verbum ab omnibus quæ iusserrat Moyses Iosue, quod non legit Iosue in aures totius multitudinis Israel, viris, & mulieribus, & filiis, & aduenis qui acceperant ad Israel.

CAP. IX.

Postquam autem audierunt cuncti reges Amorraeorum trans Iordanem, qui in montana, & qui in planitie, & qui in omni ora maris magni, & qui iuxta Antilibanum, & Ethæi, & Amorraei, & Gergesæi, et Chananæi, & Phereæi, & Enæi, & Iebusæi:

² * Et congregati sunt in unum ad pugandum contra Iosue & Israel simul omnes.

³ * Et qui habitabant Gabaon audierunt omnia quæ fecit Iosue Hiericho & Ghai.

⁴ * Et fecerunt & ipsi cum fallacia: & venientes instituerunt & parauerunt se. & accipientes saccos veteres in humeris suis, & vtres vini antiquos & scissos ligatos:

⁵ * Et concauitates calciamentorum suorum, & calciamenta sua antiqua, & pictaciis consuta in pedibus suis: & vestes suas inueteratas in seipsis: & panes cibi sui duri facti sunt, & comesti.

⁶ * Et perrexerunt ad Iosue in castra Israel in Galgala; & dixerunt ad Iosue & ad omnem Israel: Ex terra longinqua venimus; & nunc inite nobiscum fædus.

³² * καὶ ἔγραψεν ἰησοῦς ἐπὶ τῶν λίθων τὸ δευτερονόμιον νόμον μουσῆ, ὃν ἔγραψεν ἐνώπιον υἱῶν ἰσραήλ.

³³ * καὶ πᾶς ἰσραήλ, καὶ ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν, καὶ ὁ γραμματεὺς αὐτῶν, καὶ ὁ δικασαὶ παρεπορεύοντο εἰς θεν καὶ ἐνθεν τῆς κιβωτοῦ ἀπὸ εἰς αὐτὴν, καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ λυῖται ἦσαν τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης κυρίου· καὶ ὁ πορσεύλυτος καὶ ὁ αὐτόχθων ἦσαν ὁ ἡμίσεις αὐτῶν ἐπὶ πλησίον ὄρους γαριζίν, καὶ ὁ ἡμίσεις αὐτῶν ἐπὶ πλησίον ὄρους γαυβάλ, καὶ ἀνέτειλατο μουσῆς ὁ θεράπων κυρίου δὺλὸ γῆσαι τὸν λαὸν ἰσραήλ ἐν πρώτοις.

³⁴ * καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέγνω σύμπαντα τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τοῦτου τὰς δὺλογίας καὶ τὰς κατάρας καὶ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ μουσῆ.

³⁵ * ὅτε λέγει ῥήμα διὰ πάντων ὧν ἀνέτειλατο μουσῆς τῷ ἰησοῦ, ὃ ὅτε ἀνέγνω ἰησοῦς εἰς τὰ ὅλα πάσης ἐκκλησίας ἰσραήλ, τοῖς ἀνδράσιν, & τοῖς γυναιξίν & τοῖς παιδίοις, καὶ τοῖς πορσεύλυτοις τοῖς πορροδομοῦμοις τῷ ἰσραήλ.

9.

¹ * Ὡς δὲ ἤκουσαν πάντες ὁ βασιλεὺς τῶν ἀμορραίων ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου, & ἐν τῇ ὄρεινῃ, & ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ θάλασσῃ τῆς θαλάσσης τῆς μεσσηνῆς, καὶ ὁ πορσεύλυτος τῶν ἀντιλίβανων, & ὁ χετταῖος, & ὁ ἀμορραῖος, καὶ ὁ γερεσαῖος, καὶ ὁ χαναναῖος, καὶ ὁ φερεζαῖος, & οἱ δαῖοι, καὶ οἱ ἰεβουσαῖοι. * καὶ συνηλθον εἰς τὸ αὐτὸ ἐπὶ τὸ πολεμῆσαι ἰησοῦ καὶ ἰσραήλ ἅμα πάντες.

² * καὶ ὁ κατὰ κοιῶντες γαβαὼν ἤκουσαν πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς τῇ ἰεριχώ καὶ τῇ γαί.

³ * καὶ ἐποίησαν καὶ ἑαυτοὶ μετὰ πλῆθος πλῆθος. καὶ ἐλθόντες ἐπέσκησαν, καὶ ἠτοίμασαν καὶ λαβόντες σάκους παλαιούς ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν, καὶ ἀσκούς οἶνου παλαιούς καὶ κατεργασμένους ἀποδεδεμένους.

⁴ * καὶ τὰ κοῖλα τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν, καὶ τὰ σανδάλια αὐτῶν παλαιὰ καὶ κατεπεπλωμένα ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν πεπαλαιωμένα ἐπὶ αὐτῶν, καὶ ὁ ἀρτοὶς ἐπὶ τῇ σπομῇ αὐτῶν ξηροὶ ἐγένοντο, & βεβρωμένοι.

⁵ * καὶ ἦλθον πορσεύλυτοι εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραήλ εἰς γαλγαλά, καὶ εἶπαν πορσεύλυτοι & πορσεύλυτοι πάντες ἰσραήλ, ἐν γῆς μακρόθεν ἦκαμεν, καὶ νῦν διὰ θεοῦ ἡμῶν διαθήκην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

³² Et scripsit tibi super lapides expositionem Legis Moysi, quam scripsit ante filios Israel.

³³ Et omnis Israel, & seniores eius, & exactores eius, & iudices eius stabant hinc & hinc ad arcam ante sacerdotes Leuitas ferentes arcam fæderis Domini; sicut peregrinus, sic indigena, dimidium eorum è regione montis Gerizim, & medium eorum è regione montis Ghebal; quemadmodum iusserat Moyses seruus Domini ad benedicendum populum Israelis in initio.

³⁴ Et postea legit omnia verba Legis, benedictiones & maledictiones, iuxta omne quod scriptum est in libro Legis.

³⁵ Non fuit verbum ex omnibus quæ iussit Moyses, quod non legit Iosue ante omnem ecclesiam Israel, mulieres, & paruulos, & aduenas qui incedebant inter eos.

CAP. IX.

ET fuit, quando audierunt omnes reges qui trans Iordanem, in monte & in planitie, & in omni litore maris magni quod è regione Libani, Hethæus, & Emorrhæus, Chenaghanæus, Phereæus, Hhiuæus & Iebusæus:

² Et congregati sunt simul ad ineundum prælium cum Iosue & cum Israel, societate vna.

³ Et habitatores Gibghon audierunt, quod fecit Iosue Iericho & Ghay.

⁴ Et fecerunt etiam illi in sapientia, & venerunt, & viaticum parauerunt; & acceperunt saccos veteres asinis suis, & vtres vini veteres & ruptos & ligatos:

⁵ Et calciamenta vetera & maculosa in pedibus suis; & vestes veteres super se: & omnis panis viatici eorum siccus fuit ut oblectæ.

⁶ Et venerunt ad Iosue in castra in Gilgal; & dixerunt ei & homini Israel: De terra longinqua venimus: & nunc pangite nobiscum fædus.

7 * וַיֹּאמְרוּ אִישׁ-יִשְׂרָאֵל אֶל-הַחַי אֱוִלִי בְּקִרְבִּי
 אַתָּה יוֹשֵׁב וְאִיךָ אֲכַרְוֹת לְךָ בְּרִירָה:
 8 * וַיֹּאמְרוּ אֶל-יְהוֹשֻׁעַ עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם
 יְהוֹשֻׁעַ מִי אַתֶּם וּמֵאֵין תִּבְאוּ:
 9 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה מֵאֵד בָּאוּ עֲבָדֶיךָ
 לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי-שָׁמַעְנוּ שְׁמֵעוּ וְאֶרֶץ כָּל-
 אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמִצְרַיִם:
 10 * וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה לְשָׁנֵי מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר
 בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן מֶלֶךְ חֲשִׁבּוֹן וְלַעֲזֹג מֶלֶךְ-
 הַבָּשָׁן אֲשֶׁר בְּעַשְׁתָּרוֹת:
 11 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָינוּ זָקֵנֵינוּ וְכָל-יֹשְׁבֵי אֶרֶצֵנוּ לֵאמֹר
 קָחוּ בְיָדְכֶם צִידָה לְדָרֶךְ וּלְכוּ לְקִרְיָתָם
 וְאִמְרַתֶם אֲלֵיהֶם עֲבָדֵיכֶם אֲנַחְנוּ וְעַתָּה
 כְּרַתוּ לָנוּ בְרִירָה:
 12 * זֶה לַחֲמִינוּ חֵם הַצִּטִּידָנוּ אֹתוֹ מִבְּתֵינוּ בְּיוֹם
 צִאתָנוּ לָלֶכֶת אֲלֵיכֶם וְעַתָּה הִנֵּה יָבֹשׁ וְהָיָה נִקְדִּים:
 13 * וְאֵלֶּה נֶאֱדָוֹת הָיִין אֲשֶׁר מִלֵּאנוּ חֲדָשִׁים וְהִנֵּה
 רֹתַבְקָעוּ וְאֵלֶּה שְׁלֹמוֹתֵינוּ וְנַעֲלִינוּ בָּלוּ מִרֶב
 הַדָּרֶךְ מֵאֵד:
 14 * וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִצִּידָם וְאֵת-פִּי יְהוָה לֹא שָׁאֲלוּ:
 15 * וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שְׁלוֹם וַיִּכְרַת לָהֶם בְּרִירָה
 לַחַיּוֹתָם וַיִּשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂאֵי הָעֵדָה:
 16 * וַיְהִי מִקְצֵה שְׁלֹשִׁים יָמִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר-כָּרְתוּ
 לָהֶם בְּרִירָה וַיִּשְׁמְעוּ כִּי-קִרְבִּים הֵם אֵלָיו
 וּבְקִרְבוֹ הֵם יֹשְׁבִים:
 17 * וַיִּסְעוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל-עֲרֵיהֶם בְּיוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי וְעֲרֵיהֶם גִּבְעוֹן וְהַכְּפִירָה וּבְאֲרוֹת וּקְרִית
 יַעֲקֹב:
 18 * וְלֹא הָכֹס בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי-נִשְׁבְּעוּ לָהֶם
 נְשִׂאֵי הָעֵדָה בִּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וּלְנוֹכַח הָעֵדָה
 עַל-הַנְּשִׂאִים:

7 * Responderuntque filij Israel ad eos, atque dixerunt: Ne fortè in terra quæ nobis forte debetur habitetis, & non possimus fœdus inire vobiscum.
 8 * At illi ad Iosue, Serui, inquit, tui sumus. Quibus Iosue ait: Quinam estis vos, aut vnde venistis?
 9 * Responderunt: De terra longinqua valde venerunt serui tui in nomine domini Dei tui. audiuius enim famam potentiae eius, cuncta quæ fecit in Ægypto.
 10 * Et duobus regibus Amoræorum qui fuerunt trans Iordanem, Seon regi Efebô, & Og regi Basan qui erat in Astaroth:
 11 * Dixeruntque nobis seniores & omnes habitatores terræ nostræ: Tollite in manibus vestris cibaria ob longissimam viâ, & occurrите eis, & dicite: Serui vestri sumus, fœdus inite nobiscum.
 12 * En panes, quando egressi sumus de domibus nostris, ut veniremus ad vos, calidos sumpsimus, nunc sicci facti sunt, & vetustate nimia comminuti.
 13 * Vtres vini novos impleuimus, nunc rupti sunt & soluti. vestes & calciamenta quibus induimur, & quæ habemus in pedibus ob longitudinem longioris viæ trita sunt & penè consumpta.
 14 * Susceperunt igitur de cibariis eorum, & os Domini non interrogauerunt.
 15 * Fecitque Iosue cum eis pacem; & inito fœdere pollicitus est ut non occiderentur. Principes quoque multitudinis iurauerunt eis. ^{2. Reg. 21. a}
 16 * Post dies autem tres initi fœderis, audierunt quod in vicino habitarent, & inter eos futuri essent.
 17 * Moueruntque castra filij Israel, & venerunt in ciuitates eorum die tertio, quarum hæc vocabula sunt, Gabaon, & Caphira, & Beroth & Cariathiarim.
 18 * Et non percusserunt eos, eo quod iurassent eis principes multitudinis in nomine domini Dei Israel. Murmurauit itaque omne vulgus contra principes Israel.

תרגום יונתן

7 וַיֹּאמְרוּ אֲנָשִׁי יִשְׂרָאֵל לַחַיּוֹתָם מֵאִים בִּנְיָ אֵת יְחִי וְאִיכָרִין אֲגִזְרָם קָיִים:
 8 וַיֹּאמְרוּ לִיהוֹשֻׁעַ עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנָה וַיֹּאמְרוּ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ מִן אֲחֹן וּמִן אֲחִיתָוִן:
 9 וַיֹּאמְרוּ לֵיהֶם מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה אֲנִי עֲבָדֶיךָ לְשֵׁם יְהוָה וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ מִי אַתֶּם וּמֵאֵין תִּבְאוּ:
 10 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה מֵאֵד בָּאוּ עֲבָדֶיךָ לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְעַתָּה כְּרַתוּ לָנוּ בְּרִירָה:
 11 וַיֹּאמְרוּ אֵלָינוּ זָקֵנֵינוּ וְכָל-יֹשְׁבֵי אֶרֶצֵנוּ לֵאמֹר קָחוּ בְיָדְכֶם צִידָה לְדָרֶךְ וּלְכוּ לְקִרְיָתָם וְאִמְרַתֶם אֲלֵיהֶם עֲבָדֵיכֶם אֲנַחְנוּ וְעַתָּה כְּרַתוּ לָנוּ בְּרִירָה:
 12 זֶה לַחֲמִינוּ חֵם הַצִּטִּידָנוּ אֹתוֹ מִבְּתֵינוּ בְּיוֹם צִאתָנוּ לָלֶכֶת אֲלֵיכֶם וְעַתָּה הִנֵּה יָבֹשׁ וְהָיָה נִקְדִּים:
 13 וְאֵלֶּה נֶאֱדָוֹת הָיִין אֲשֶׁר מִלֵּאנוּ חֲדָשִׁים וְהִנֵּה רֹתַבְקָעוּ וְאֵלֶּה שְׁלֹמוֹתֵינוּ וְנַעֲלִינוּ בָּלוּ מִרֶב הַדָּרֶךְ מֵאֵד:
 14 וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִצִּידָם וְאֵת-פִּי יְהוָה לֹא שָׁאֲלוּ:
 15 וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שְׁלוֹם וַיִּכְרַת לָהֶם בְּרִירָה לַחַיּוֹתָם וַיִּשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂאֵי הָעֵדָה:
 16 וַיְהִי מִקְצֵה שְׁלֹשִׁים יָמִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר-כָּרְתוּ לָהֶם בְּרִירָה וַיִּשְׁמְעוּ כִּי-קִרְבִּים הֵם אֵלָיו וּבְקִרְבוֹ הֵם יֹשְׁבִים:
 17 וַיִּסְעוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל-עֲרֵיהֶם בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְעֲרֵיהֶם גִּבְעוֹן וְהַכְּפִירָה וּבְאֲרוֹת וּקְרִית יַעֲקֹב:
 18 וְלֹא הָכֹס בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי-נִשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂאֵי הָעֵדָה בִּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וּלְנוֹכַח הָעֵדָה עַל-הַנְּשִׂאִים:

* Et dixerunt filij Israel ad Eueum: Vide
ne in me tu habites; & quomodo inibimus te-
cum pactum?

* Et dixerunt ad Iosue: Serui tui sumus. et
dixit ad eos Iosue: Unde estis; & vnde ve-
nistis?

* Et dixerunt ad eum: De terra longinqua
valde venerunt serui tui in nomine domini Dei
tui. audiuiimus enim nomen eius, et cuncta quæ
fecit in Aegypto:

* Et omnia quæ fecit duobus regibus Amor-
reorum, qui fuerunt trans Jordanem, Seon re-
gi Esëbon, & Og regi Basan, qui habitabat in
Astaroth & in Adram.

* Et dixerunt ad nos seniores nostri, &
omnes habitantes terram nostram, dicentes:
Tollite vobis cibaria ad viam, & ite in occur-
sum eorum: & dicetis ad eos: Serui vestri su-
mus; & nunc inite nobiscum fœdus.

* Hi panes nostri: calidos sumpsimus ad iter
eos à domibus nostris in die qua exiuiimus ad-
uenire ad vos: nunc autem ecce sicci facti sunt,
& facti sunt comești.

* Et hi vtres vini, quos impleuimus novos,
& hi rupti sunt. & hæ vestes nostræ inuetera-
te sunt ex multo itinere valde.

* Et susceperunt principes cibaria eorum;
& os Domini non interrogauerunt.

* Et fecit cum eis Iosue pacem, & inijt cum
eis fœdus; & iurauerunt eis principes congre-
gationis.

* Et factum est post tres dies postquam inie-
runt cum eis fœdus, audierunt quòd in vicino
sunt ipsorum, & quòd in ipsis habitant.

* Et profecti sunt filij Israel, & exierunt
in ciuitates eorum die tertio. at vrbes ipso-
rum Gabaon, & Caphira, & Beroth, & vr-
bes Jarim.

* Et non pugnaverunt cum eis filij Israel;
quoniam iurauerunt eis omnes principes congre-
gationis per dominum Deum Israel. & mur-
murauerunt omnis congregatio contra prin-
cipes.

* καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς τὸν εὐαὺν, ὅρα μὴ ἐν
ἐμοὶ σὺ κατοικήσῃς. καὶ πῶς διαθώμεθα σοὶ διαθήκην.

* ὁ δὲ εἶπεν πρὸς ἰησοῦν, οἰκέταί σου ἐσμὲν. καὶ εἶπεν πρὸς
αὐτοὺς ἰησοῦς, πόθεν ἐστὲ, & πόθεν ᾠδαγεγόνατε;

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, ἐκ γῆς μακρόθεν (φóδρα
ἤκασιν) παῖδες σου ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ σου. ἀκη-
κόαμεν γὰρ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς ὅσα ἐποίησεν ἐν αἰ-
γύπτῳ.

* ὁ δὲ πᾶσι τοῖς ὅσα ἐποίησε τοῖς δυσὶν βασιλεῦσιν
τῶν ἀμορραίων, ὃ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου, τὰ σὺν βασι-
λεῖ ἐσεβών, καὶ τὰ ὧν βασιλεὺς τῆς βασάν, ὃς κατὰ κτλ ἐν ἀ-
σαρώτ καὶ ἐν ἀδράμ.

* καὶ εἶπαν πρὸς ἡμᾶς ὁ πρεσβύτερος ἡμῶν, & πάν-
τες ὁ κατὰ κοινῶς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, λέγοντες, λάβετε
ἐαυτοῖς ἄρτους μὲν εἰς τὴν ὁδόν, & πορεύσθε εἰς συναν-
τησιν αὐτῶν. & ἐρῆτε πρὸς αὐτοὺς, οἰκέταί υἱοὶ ἐσμὲν, καὶ
νῦν διάθεσθε ἡμῖν διαθήκην.

* οὗτοι δὲ ἄρτοι ἡμῶν, θερμοὶς ἐφωδιάσθημεν αὐτοῖς
ἀπὸ οἰκῶν ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ἣ ἐξήλθομεν ᾠδαγεγόνους
πρὸς υἱοὺς. νῦν δὲ ἰδοὺ ἐξηραίνθησαν & γέγονασιν βεβρω-
μένοι.

* καὶ οὗτοι αἱ ποτε ὅσους οἶνου, οὓς ἐπλήσαμεν καινοῖς, &
οὗτοι ἐρρώγασιν. καὶ ταῦτα τὰ ἱμάτια ἡμῶν πεπαλαιώθησαν
ἀπὸ τῆς πολλῆς ὁδοῦ (φóδρα).

* καὶ ἔλαβον οἱ ἄρχοντες οὗτοι ἄρτους ἀπὸ αὐτῶν, καὶ
τὸ εἶμας κυρίου οὗτον ἐπηρώτησαν.

* καὶ ἐποίησεν πρὸς αὐτοὺς ἰησοῦς εἰρήνην, & διέθετο
πρὸς αὐτοὺς διαθήκην, & ὤμοσαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες τὴν
συναγωγῆς.

* καὶ ἐγένετο μετὰ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸ διαθεῖναι πρὸς
αὐτοὺς διαθήκην, ἤκουσαν, ὅτι ἐγένεον εἰς τὴν αὐτῶν, & ὅτι
ἐν αὐτοῖς κατοικοῦσιν.

* καὶ ἀπῆραν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, & ἐξῆλθον εἰς τὰς πόλεις
αὐτῶν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. αἱ δὲ πόλεις αὐτῶν γαβῶν &
καμφιερά & βηρώτ, & πόλεις ἰαρίμ.

* καὶ οὗτον ἐπολέμησαν αὐτοῖς οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ὅτι ὤ-
μοσαν αὐτοῖς πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς κύριον
τὸν θεὸν Ἰσραὴλ. καὶ διεγόγγυζαν πᾶσα ἡ συναγωγὴ
ἐπὶ τοῖς ἀρχουσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dixerunt viri Israelis ad Hhiuam: Forfan inter me tu habitas; & quomodo pangam tecum fœdus?

8 Et dixerunt Iosue: Serui tui nos. & dixit illis Iosue: Quinam vos? & vnde venistis?

9 Et dixerunt ei: De terra longinqua valde venerunt serui tui ad nomen Domini Dei tui; namque audiuiimus auditionem fortitudi-
nis eius, & omnia quæ fecit in Aegypto:

10 Et omnia quæ fecit duobus regibus Emorrhæi qui trans Iordanē, Sihon regi Hhesbon, & Ghog regi Mathnā qui in Ghaftaroth.

11 Et dixerunt nobis senes nostri, & omnes habitatores terræ nostræ, dicendo: Tollite in manibus vestris viatica ad iter, & ite in oc-
cursum eorum: & dicetis eis; Serui vestri nos; & nunc pangite nobis fœdus.

12 Hic panis noster: adhuc calidum attulimus viaticum eum è domibus nostris in die quo exiremus ad veniendum ad vos; & nunc
ecce siccus, & fuit vt oblez.

13 Et hi vtres vini quos impleuimus quando noui eramus, & ecce rupti sunt: & hi panni
nostri & calciamenta nostra inueterata sunt ex magnitudine viæ valde.

14 Et auscultauerunt viri verbis eorum, & doctrinam à facie Domini non quæsierunt.

15 Et fecit illis Iosue pacem, & pepigit illis fœdus ad viuificandum eos: & iurauerunt eis principes synagogæ.

16 Et fuit à fine trium dierum postquam pepigerunt eis fœdus, & audierunt quòd propinqui illi ei, & inter eos illi habitantes.

17 Et leuauerunt filij Israel, & venerunt ad ciuitates eorum in die tertio; & vrbes eorum, Gibghon, & Cephira, & Beeroth, & Kiriath-
iegarim.

18 Et non deleuerunt eos filij Israel, quoniam iurauerant eis principes Synagogæ in dicto domini Dei Israel. &
murmurauerunt omnis Synagoga contra principes.

19 * ויאמרו כל הנשיאים אל כל העדה אנחנו
נשבענו להם ביהוה אלהי ישראל ועתה לא נוכל
לנגע בהם:

20 * ואר נעשה להם והחיה אותם ולא יהיה
עלינו קצף על השבועה אשר נשבענו להם:

21 * ויאמרו אליהם הנשיאים יחיו ויהיו חטבי
עצים ושאיבי מים לכל העדה כאשר דברו להם
הנשיאים:

22 * ויקרא להם יהושע וידבר אליהם לאמר למה
רמיתם אתנו לאמר רחוקים אנחנו מכם מאד
ואתם בקרבנו ישיבים:

23 * ועתה ארורים אתם ולא יכרת מכם עבד והטבי
עצים ושאיבי מים לבית אלהי:

24 * ויענו את יהושע ויאמרו כי הגד הגד לעבדיך
את אשר צוה יהוה אלהיך את משה עבדו לתת
לכם ארץ כל הארץ ולחשמיד ארץ כל ישיבי
הארץ מפניכם ונירצא מאד לנפשתינו מפניכם
ונעשה ארץ הדבר הזה:

25 * ועתה הגנו בידך כטוב וכישר בעיניך לעשות
לנו עשה:

26 * ויעש להם כן ויצל אותם מיד בני ישראל
ולא הרגום:

27 * ויתנם יהושע ביום ההוא חטבי עצים ושאיבי
מים לעדרו ולמזבח יהוה עד היום הזה אל
המקום אשר יבחר:

יוד

1 * ויהי כשמע אדני צדק מלך ירושלם כי לכד
יהושע ארץ העי ויחרימה כאשר עשה ליריחו
ולמלכה בן עשה לעי ולמלכה וכי השלימו ישיבי
גבעון את ישראל ויהיו בקרבם:

19 * Qui responderunt eis: Iurauimus eis
D in nomine domini Dei Israel, & idcirco
non possumus eos contingere.

20 * Sed hoc faciemus eis: Referuentur
quidem vt uiuant, ne contra nos ira Do-
mini concitetur si peierauerimus:

21 * Sed sic viuât, vt in vsus vniuersæ mul-
titudinis ligna cædant, aquasque compor-
tent. Quibus hæc loquentibus,

22 * Vocauit Gabaonitas Iosue, & dixit
eis: Cur nos decipere fraude voluistis, vt
diceretis, Procul valde habitamus à vo-
bis, cum in medio nostri sitis?

23 * Itaque sub maledictione eritis, & nō
deficiet de stirpe vestra ligna cædens, a-
qualque comportas in domum Dei mei.

24 * Qui responderunt: Nunciatum est
nobis seruis tuis, quod promississet domi-
nus Deus tuus Moyfi seruo suo, vt trade-
ret vobis omnem terram, & disperderet
cunctos habitatores eius. Timuimus igitur
valde, & prouidimus animabus no-
stris, vestro terrore compulsi, & hoc con-
siliū inuimus.

25 * Nunc autem in manu tua sumus:
quod tibi bonum & rectum videtur, fac
nobis.

26 * Fecit ergo Iosue vt dixerat, & libera-
uit eos de manu filiorum Israel, vt nō oc-
ciderentur.

27 * Decreuitq; in illo die eos esse in mi-
nisterio cuncti populi & altaris Domini,
cædentes ligna, & aquas comportantes
vsque in præsens tempus in loco quem
Dominus elegisset.

CAP. X.

1 Q V Æ cū audisset Adonisedec rex
A Hierusalem, quod scilicet cepisset Io-
sue Hay & subuertisset eam; sicut enim fe-
cerat Hiericho & regi eius, sic fecit Hay
& regi illius: & quod transfugissent Ga-
baonitæ ad Israel, & essent fœderati eo-
rum:

תרגום יונתן

19 * ואמרו כל רבבניא לכל בנישטא אנחנו קיימנא להון במימרא דיי אלהא דישראל וכען לא ניכול לאנקרה להון:
20 * דא נעבר להון ונקיים על קיימנא להון: ואלא יהא עלנא רגא על קיימנא להון: ואמרו להון רבבניא ייחזו ויהו לקטי
אעין ומלן מיא לכל בנישטא במא דמליל להון רבבניא:
21 * למימר רחיקין אנחנו מנכון לחרא ואחזן כיננא יחבין:
22 * לבית מקדשא דאלהי:
23 * לכוז ית כל ארעא ולשיצא ית כל יתבי ארעא מן קדמיכוז ודחילנא לחרא לנפשטנא מן קדמיכוז ועבדנא ית פתגמא דהון:
24 * ואחבין ית יהושע ואמרו ארי אתחנא לעבדך ית דפקיד יי אלהך ית משרה עבדיה למתן
25 * וכען תא אנחנו מסירין בידך כשפר וכתקין בעינך למעבר לנא עביר:
26 * ועבר להון בן ושוב יתחזן מירא דבני ישראל ולא קטלונת:
27 * ומגינת יהושע ביומא ההוא לקטי אעין ומלן מיא לבנישטא ולמרבחא דיי עד יוסא דהון לאתרא דיתרעו:

יוד

1 * והנה כד שמע אדני צדק מלך ירושלם ארי כבש יהושע ית וגמרה במא דעבר ליריחו
ולמלכה בן עבר לעי ולמלכה וארי אשלימו יתבי גבעון ית ישראל ויהו ביהון:

* Et dixerunt omnes principes omni congregationi: Nos iurauimus eis per dominum Deum Israel, & nunc non poterimus continere illos:

* Hoc faciamus eis vivere permittere illos, & possideamus eos: & non erit contra nos ira propter iuramentum quod iurauimus eis.

* Et dixerunt eis principes: Viuent, & erunt ligna cadentes, & aquam portantes omni congregationi, sicut dixerunt eis principes.

* Et conuocauit illos Iosue, & locutus est eis dicens: Cur decepistis me, dicentes: De longe sumus à te valde; vos autem de regione estis habitantium inter nos?

* Et nunc maledicti estis: non deerit ex vobis seruus neque ligna cadēs, neque aquam portans mihi & Deo meo.

* Et responderunt Iosue, dicentes: Quod nuncium nunciatum est nobis, quanta promisit dominus Deus tuus Moysi seruo suo, ut traderet vobis hanc terram, & disperderet nos & omnes habitantes in illa à facie vestra. & timuimus valde pro animabus nostris à facie vestra, & fecimus rem hanc.

* Et nunc ecce nos subditi vobis: ut placet vobis, & ut videtur facere nobis, facite.

* Et fecerunt eis sic, & liberauit eos Iosue in die illa de manibus filiorum Israel; & non occiderunt eos.

* Et statuit eos Iosue in die illo ligna cadentes, & aquam comportantes cuncta congregationi & altari Dei vsque ad diem hodiernum, & ad locum quem elegisset.

CAP. X.

Postquam autem audiuit Adonisedech rex Hierusalem, quod cepit Iosue Gai, & subuertit eam sicut fecit Hiericho & regi eius, sic fecit & Gai & regi illius. & quod transfugerunt habitantes Gabaon ad Iosue & ad Israel, & erant in medio eorum.

* Ἐπεὶ πάντες οἱ ἀρχόντες πάση τῇ συναγωγῇ, ἡμεῖς ὁμόσαμεν αὐτοῖς κύριον τὸν θεὸν Ἰσραὴλ, καὶ νῦν οὐ δύνησόμεθα ἀψαδῶ αὐτῶν.

* Τούτῳ ποιήσωμεν αὐτοῖς ζωγρίαν αὐτοῦ καὶ αἰποιώσωμεθα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἔσται καθ' ἡμῶν ὀργὴ διὰ τὸν ὅρκον, ὃν ὁμόσαμεν αὐτοῖς.

* καὶ εἶπον αὐτοῖς οἱ ἀρχόντες, ζήθονται, καὶ ἔσονται ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι πάση τῇ συναγωγῇ, καθάπερ εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἀρχόντες.

* Ἐσυνεκάλεσεν αὐτοῦ ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς λέγων, διατί παρελθίσατε ἐμε λέγοντες, μακρὰν ἔσμεν ἀπὸ τοῦ σφόδρα, ὑμεῖς δ' ἐλχόμενοι ἐσὲ τῶν κατοικούντων ἐν ἡμῖν;

* καὶ νῦν ἡπικατάραται ἐσὲ, οὐ μὴ ἐκλίπη ἔξ ὑμῶν δουλῶς, οὐδ' ξυλοκόπος, ἐξ ὑδροφόρος ἐμοὶ καὶ τῷ θεῷ μου.

* καὶ ἀπεκρίθησάν τῳ ἰησοῦ λέγοντες, ὅτι ἀγγελία ἀνηγγέλη ἡμῖν, ὅσα συνέταξεν κύριος ὁ θεός σου μοῦσῃ τῷ παιδί σου, δαυὶναι ὑμῖν τῷ τῷ γῆν καὶ ἔξοχον θρόνον ἡμᾶς & πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ τοῦ σφόδρα ὑμῶν. καὶ ἐφοβήθημεν σφόδρα πρὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ σφόδρα ὑμῶν, καὶ ἐποιήσαμεν τὸ πρᾶγμα τούτου.

* καὶ νῦν ἰδοὺ ἡμεῖς ὑποχέμενοι ὑμῖν, ὡς δέξασθαι ὑμῖν καὶ ὡς δοκεῖ ποιῆσαι ἡμῖν, ποιήσατε.

* καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς οὕτως, καὶ ἐξείλατο αὐτοῦ ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ χειρῶν ὑμῶν Ἰσραὴλ, & οὐκ ἀνέλαθον αὐτοῖς.

* καὶ κατέστησεν αὐτοῦ ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυλοκόποις καὶ ὑδροφόροις πάση τῇ συναγωγῇ καὶ τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ θεοῦ ἕως τῆς ἡμέρας τῆς σήμερον, καὶ εἰς τὸν ῥῆπον ὃν δὲ ἐκλέξῃ.

I.

* Ὡς δ' ἤκουσεν Ἀδωνισεδὲκ βασιλεὺς ἱερουσαλήμ, ὅτι ἔλαβεν ἰησοῦς τὴν γαῖαν, καὶ ἐξολόθρευεν αὐτὴν ὃν τρόπον ἐποίησεν τὴν ἱερὴν καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, οὕτως ἐποίησεν καὶ τὴν γαῖαν, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς. καὶ ὅτι ἠνέμολῃσαν οἱ κατοικοῦντες γαβαὼν πρὸς ἰησοῦν & πρὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἐγγύοντο ἐν μέσῳ αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁹ Et dixerunt omnes principes omni Synagoga: Nos iurauimus illis in verbo domini Dei Israel; & nunc non poterimus nocere illis.

²⁰ Hoc faciemus eis, & viuificabimus eos; & non erit super nos indignatio propter iuramentum quod iurauimus eis.

²¹ Et dixerunt eis principes: Viuent; & erunt colligentes ligna, & implentes aquas omni Synagoga, sicut locuti sunt eis principes.

²² Et vocauit eos Iosue, & locutus est cum eis, dicendo: Ad quid mentiti estis nobis, dicendo; Longinqui nos à vobis valde, & vos inter nos habitantes?

²³ Et nunc maledicti vos, & non deficient ex vobis serui, & colligentes ligna, & implentes aquam domui sanctuarij Dei.

²⁴ Et responderunt Iosue, & dixerunt: Quoniam nuntiando nuntiatum fuit seruis tuis quod iussit Dominus Deus tuus Mosem seruum suum ad dandam vobis omnem terram, & ad consumendum omnes habitatores terræ à facie vestra; & timuimus valde animabus nostris à facie vestra, & fecimus verbum hoc.

²⁵ Et nunc ecce nos traditi in manu tua: sicut pulchrum & sicut rectum in oculis tuis facere nobis, fac.

²⁶ Et fecit illis sic, & liberauit eos de manu filiorum Israel; & non occiderunt eos.

²⁷ Et numerauit eos Iosue in die illa collectores lignorum, & implentes aquas Synagoga, & altari Domini vsque ad diem hunc ad locum quem elegit.

CAP. X.

ET fuit quando audiuit Adonisedek rex Ierusalem, quod subegisset Iosue Ghay, & consumpsisset eam, quemadmodum fecit Iericho & regi eius, sic fecisset Ghay & regi eius; & quod pacem fecissent habitatores Ghibghon cum Israel, & essent inter eos:

* וַיִּירָאוּ מְאֹד כִּי עִיר גְּדוֹלָה גְּבֻעוֹן בְּאַחֲרֵי עָרֵי
הַמַּמְלָכָה וְכִי הִיא גְדוֹלָה מִן־הָעִי וְכָל־אֲנָשֵׁיהָ
גִּבֹּרִים :

* וַיִּשְׁלַח אֲדֹנִי־צֶדֶק מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם אֶל־הוֹתָם
מֶלֶךְ־חֶבְרוֹן וְאֶל־פְּרָאִם מֶלֶךְ־יִרְמֹת וְאֶל־יָפִיעַ
מֶלֶךְ־לְכִישׁ וְאֶל־דָּבִיר מֶלֶךְ־עִגְלוֹן לֵאמֹר :

* עֲלוּ־אֵלַי וְעֲזָרְנִי וְנִכָּה אֶת־גְּבֻעוֹן כִּי־הִשְׁלִימָה
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

* וַיֵּאֲסְפוּ וַיַּעֲלוּ חֲמִשָּׁתָּה מְלָכֵי הָאֲמֹרִי מֶלֶךְ
יְרוּשָׁלַם מֶלֶךְ־חֶבְרוֹן מֶלֶךְ־יִרְמֹת מֶלֶךְ־לְכִישׁ
מֶלֶךְ־עִגְלוֹן הֵם וְכָל־מַחְנֵיהֶם וַיַּחֲנוּ עַל־גְּבֻעוֹן
וַיִּלְחֲמוּ עִלֶיהָ :

* וַיִּשְׁלְחוּ אֲנָשֵׁי גְבֻעוֹן אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה
הַגָּלְגָלָה לֵאמֹר אֶל־תִּרְף יָדְךָ מֵעֲבָדֶיךָ עֲלֵה אֵלֵינוּ
מִהֲרָה וְהוֹשִׁיעָה לָנוּ וְעֲזָרְנוּ כִּי נִקְבְּצוּ אֵלֵינוּ כָּל־
מְלָכֵי הָאֲמֹרִי יֹשְׁבֵי הַהָר :

* וַיַּעַל יְהוֹשֻׁעַ מִן־הַגָּלְגָל הוּא וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה
עִמּוֹ וְכָל־גִּבּוֹרֵי הַחֵיָל :

* וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־תִּירָא מֵהֶם כִּי
בְיָדְךָ נִתְּתִים לֹא־יַעֲמֹד אִישׁ מֵהֶם בְּפָנֶיךָ :

* וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ פֶּתָאִם כָּל־הַלַּיְלָה עָלָה
מִן־הַגָּלְגָל :

* וַיַּהֲמֵם יְהוָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּכֶם מִכָּרֵה־גְדוֹלָה
בְּגְבֻעוֹן וַיִּרְדֹּפֶם דֶּרֶךְ מַעְלָה בֵּית־חוּרָן וַיִּכֶם עַד־
עֲזֻקָּה וְעַד־מַקְדָּה :

* וַיֵּהָיו בְּנוֹסִים מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּמוֹרֵד
בֵּית־חוּרָן וַיְהוָה הַשְׁלִיךְ עֲלֵיהֶם אֲבָנִים
גְּדֹלוֹת מִן־הַשָּׁמַיִם עַד־עֲזֻקָּה וַיָּמָתוּ רַבִּים
אֲשֶׁר־מָתוּ בְּאֲבָנֵי הַבָּרָד מֵאֲשֶׁר הִרְגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
בַּחֶרֶב :

* Timuit valde. vrbs enim magna erat Gabaon, & vna ciuitatum regalium, & maior oppido Hay, omnesque bellatores eius fortissimi.

* Misit ergo Adonisedec rex Ierusalem ad Oham regem Hebron, & ad Pharā regem Hierimoth, ad Iaphie quoque regem Lachis, & ad Dabir regem Eglon, dicens:

* Ad me ascendite & ferte præsidium, vt expugnemus Gabaon, quare transfugerit ad Iosue & ad filios Israel.

* Congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorrhæorum, rex Ierusalē, rex Hebron, rex Hierimoth, rex Lachis, rex Eglon, simul cum exercitibus suis, & castrametati sunt circa Gabaon oppugnantes eam.

* Habitatores autem Gabaō vrbs ob-Bessæ miserunt ad Iosue, qui tunc morabatur in castris apud Galgalam, & dixerunt ei: Ne retrahas manus tuas ab auxilio feruorum tuorū: ascende citò, & libera nos, ferque præsidium. conuenerunt enim aduersum nos omnes reges Amorrhæorum qui habitant in montanis.

* Ascenditque Iosue de Galgalis, & omnis exercitus bellatorum cum eo viri fortissimi.

* Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos. in manus enim tuas tradidi illos. null' enim ex eis tibi resistere poterit.

* Irruit itaque Iosue super eos repente, tota nocte ascendens de Galgalis.

* Et conturbauit eos Dominus à facie Israel, contriuitque plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos per viam ascensus Bethoron, & percussit vsque Azecha & Maceda.

* Cumque fugerent filios Israel, & esset Cin descensu Bethoron, Dominus misit super eos lapides magnos de cælo vsque ad Azecha. & mortui sunt multo plures lapidibus gradinis, quàm quos gladio percusserant filij Israel.

תרגום יונתן

2 ורחילי לחרם ארי קרתא רבתא גבעון כחרא מקרוי מלכותא וארי היא רבתא מן עי וכל גברתא גיברין :
3 ושלח אדני צדק מלכא דירושלם לוח הותם מלכא דחברון לוח פראם מלכא דירממות לוח יפיע מלכא דלכיש לוח דביר מלכא
4 סקו לוחי וסעודני ונמחי יח גבעון ארי אשלימח עם יהושע ועם בני ישראל :
5 ואיחכנישו וסליקו חמשא מלכי אמורא דירושלם מלכא דחברון מלכא דירממות מלכא דלכיש מלכא דעגלון אינון וכל
6 ושלחו אינשי גבעון לוח יהושע למשריתא לגלגל :
7 וסליק יהושע על גבעון ואגיחו קרבא עלהם :
8 ואמר יי ליהושע לא חדחל מנהון ארי בידך מסרחינות לא יתעתד אנש מנהון קדמך :
9 ואתא לוחהון יהושע בתכיף כל ליליא סליק מן גלגל :
10 ותכרינון יי קדם ישראל ומחננו מחתא רבתא גבעון ורפיגין באורח מסקנא דבית חורון ומחננו עד עזקרה ועד מקדה :
11 ותורה במיפכהון מן קדם ישראל אינון במחתנא דבית חורון ומן קדם יי אתרמיא עליוהון אבנין רבין מן שמיא עד דאתו לעזקרה ומיתו סגיאין דמיתו באבני ברדא מדקטילו בני ישראל בתרבהם :

* Et timuerunt in ipsis valde. sciebat enim quod vrbs magna Gabaon, quasi & vna mitropoleon regum; quoniam ipsa magna super Gai, & omnes viri eius fortes.

* Et misit Adonisedech rex Hierusalem ad Elam regem Hebron, & ad Pharan regem Hierimoth, & ad Japhie regem Lachis, et ad Dabir regem Eglon, dicens:

* Venite ascendite ad me, & ferte praesidium mihi, & expugnemus Gabaon. transfugit enim ad Josue & ad filios Israel.

* Et congregati sunt & ascenderunt quinque reges Amorrearum, rex Hierusalem, & rex Hebron, & rex Hierimoth, & rex Lachis, & rex Eglon, ipsi & omnis populus eorum; & obsederunt Gabaon, & oppugnabant eam.

* Et miserunt habitantes Gabaon ad Josue in castra Israel in Galgala, dicentes: Ne retrahas manus tuas à servis tuis, ascende ad nos cito, & libera nos, & fer praesidium nobis; quoniam congregati sunt contra nos omnes reges Amorrearum qui habitant montana.

* Et ascendit Josue de Galgalis, ipse & omnis bellator cum eo omnis potens in viribus.

* Et dixit Dominus ad Josue: Ne timeas eos: in manus enim tuas tradidi ipsos: non resistet neque vnus ex illis coram vobis.

* Et postquam venit super eos Josue repente, tota nocte ascendit de Galgalis.

* Et conturbavit eos Dominus à facie Israel, & contrivit eos Dominus plaga magna de Gabaon, & persecuti sunt eos per viam ascensus Bethoron, & percusserunt eos usque ad Azecha & usque ad Maceda.

* Cum autem fugerent ipsi à facie filiorum Israel in descensione Bethoron, & Dominus proiecit in eos lapides grandinis de caelo usque ad Azecha. & fuerunt plures qui mortui sunt ob lapides grandinis, quam quos occiderunt filij Israel gladio in bello.

2 * & ἐφοβήθησαν ἐν αὐτοῖς σφόδρα. ἦδει γὰρ ὅτι ἡ πόλις ἡ μεγάλη Γαβαὼν, ὥστε & μία τῶν μητροπόλεων τῶν βασιλέων, ὅτι αὐτὴ μεγάλη ὑπὲρ τῶν γαί, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτῆς ἰσχυροί.

3 καὶ ἀπέστειλεν ἀδωνισεδέκ βασιλὺς ἱερουσαλήμ πρὸς ἐλάμ βασιλέα χεβρών, & πρὸς φεράμ βασιλέα ἱερουζά, καὶ πρὸς ἰαφὶ βασιλέα λαχίς, καὶ πρὸς δαβὶρ βασιλέα ἐγλὼν, λέγων * δοῦτε ἀνέβητε πρὸς με & βοηθήσατέ μοι, & ἐκπολεμήσωμεν τῶν γαβαὼν. ἠνέμολεν γὰρ πρὸς ἰησοῦ καὶ πρὸς ὅντι υἱοὶ ἰσραὴλ.

5 καὶ συνήχθησαν καὶ ἀνέβησαν ὅσιντε βασιλεῖς τῶν ἀμορραίων, βασιλὺς ἱερουσαλήμ, & βασιλὺς χεβρών, καὶ βασιλὺς ἱερουζά, & βασιλὺς λαχίς, & βασιλὺς ὀδολάμ, αὐτοὶ καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτῶν, καὶ φεικνύοντο τῶν γαβαίων, καὶ ἐξεπολιόρκουν αὐτὸν.

6 καὶ ἀπέστειλεν ὁ κατ'οικοῦντες γαβαὼν πρὸς ἰησοῦ εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραὴλ εἰς γαλγάλα, λέγοντες, μὴ ἐκλύσεις τὰς χεῖρας σου ἀπὸ τῶν παίδων σου, ἀνέβη πρὸς ἡμᾶς ῥάχθ, & ἐξελεύθῃς ἡμᾶς, & βοήθηθι ἡμῖν, ὅτι συνήχθησαν εἰς ἡμᾶς πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν ἀμορραίων, ὁ κατ'οικοῦντες τὴν ὀρμὴν.

7 καὶ ἀνέβη ἰησοῦς ἐκ γαλγάλων αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ πολεμιστὴς μετ' αὐτοῦ πᾶς διωκτὴς ἐν ἰσραὴλ.

8 καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦ, μὴ φοβηθῇς αὐτοὺς, εἰς γὰρ τὰς χεῖρας σου παρέδωκα αὐτοὺς, οὐχ ὑποστήσονται εἰς ἐξ αὐτῶν ἐνώπιον ὑμῶν.

9 καὶ ἐπεὶ παρερχέτο ἐπ' αὐτοῦ ἰησοῦς ἄφρων, ὁ ὅλως τὴν νύκτα εἰσεπορεύθη ἐκ γαλγάλων.

10 καὶ ἐξέστησαν αὐτοῦ κύριος ἀπὸ πρὸς ὅπου ἰσραὴλ, καὶ συνέτριψεν αὐτοῦ κύριος συνέτριψεν μεγάλως ἐκ γαβαίων, καὶ κατεδίωξεν αὐτοῦ ὁδὸν ἀναβάσεως βηθωρών, & κατέκοπεν αὐτοῦ ἕως ἀζέχα καὶ ἕως μακεδά.

11 ἐν τῷ δὲ φεύγειν αὐτοῦ ἀπὸ πρὸς ὅπου ἰσραὴλ ἦλ' ἰππὶ τῆς καταβάσεως βηθωρών, καὶ κύριος ἐπέτριψεν αὐτοῖς λίθοις χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἀζέχα. καὶ ἐχρόντο πλείους οἱ ἀποθνήσκοντες διὰ τὰς λίθους τῆς χαλάζης, ἢ ὅσους ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ μαχαίρᾳ ἐν τῷ πολέμῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et metuerunt valde: namque vrbs magna Gibghon, sicut vna ex urbibus regnorum; & quod illa magna à Ghay, & omnes viri eius fortissimi. Et misit Adonisedek rex Ierusalem ad Hoham regem Hhebron, & ad Piram regem Iarmuth, & ad Iaphiagh regem Lachis, & ad Dabir regem Gheglon, dicendo:

* Ascendite ad me, & adiuuate me; & delebimus Gibghon; quoniam pacem fecit cum Josue & cum filiis Israel.

* Et congregati sunt, & ascenderunt quinque reges Emorrhæi, rex Ierusalem, rex Hhebron, rex Iarmuth, rex Lachis, rex Gheglon, ipsi & omnes exercitus eorum, & castrametati sunt super Gibghon; & inierunt bellum aduersus eam.

* Et miserunt viri Gibghon ad Josue in castra in Gilgal, dicendo: Ne remittas manum tuam à seruo tuo; ascende ad nos festinanter, & libera nos, & auxiliare nobis; quoniam congregati sunt super nos omnes reges Emorrhæi habitatores montis.

* Et ascendit Josue ex Gilgal, ipse & omnis populus facientium praelium cum ipso, & omnes viri virtutis.

* Et dixit Dominus ad Josue: Ne timeas ab eis: namque in manum tuam tradidi eos, non stabit homo ex illis ante te.

* Et venit ad eos Josue ex improviso: tota nocte ascendit ex Gilgal.

* Et fregit eos Dominus ante Israel, & deleuit eos deletionem magna in Gibghon, & persecutus est eos in via ascensus Bethhoron, & percussit eos usque ad Ghazecha, & usque ad Makeda.

* Et fuit in vertendo eos terga à facie Israel, illi in descensu Bethhoron, & ab ante Dominum deiectioni sunt super illos lapides maximi de caelo, quoad venerunt in Ghazeka: & mortui sunt plures qui mortui sunt in lapidibus grandinis, quam quos occiderunt filij Israel in gladio.

* אז ידבר יהושע ליהוה ביום תרתיהוה ארת
 האמרי לפני בני ישראל ויאמר לעיני ישראל
 שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון:
 * וידם השמש וירח עמד עד יקם נוי איביו הלא
 היא כתובה על ספר הישר ועמד השמש בחצי
 השמים ולא אץ לבוא כיום תמים:
 * ולא היר ביום ההוא לפניו ואחריו לשמע
 יהוה בקול איש כי יהוה נלחם לישראל:
 * וישב יהושע וכל ישראל עמו אל המחנה
 הגלגלה:
 * וינסו חמשת המלכים האלה ויחבאו במערה
 במקדדה:
 * ויגד ליהושע לאמר נמצאו חמשת המלכים
 נחבאים במערה במקדדה:
 * ויאמר יהושע גלו אנבים גדלות אל פי
 המערה והפקידו עליה אנשים לשמורם:
 * ואתם אל תעמדו רדפו אחרי איביכם וזנבתם
 אותם אל תתנום לבוא אל עריהם כי נתנם יהוה
 אליהם בידכם:
 * ויהי ככלות יהושע ובני ישראל להכתם מכה
 גדלה מאד עד תמם והשרידים שרדו מהם
 ויבאו אל ערי המבצר:
 * וישבו כל העם אל המחנה אל יהושע מקדדה
 בשלום לא חרץ לבני ישראל לאיש את לשנו:
 * ויאמר יהושע פתחו ארתי המערה והוציאו
 אלי את חמשת המלכים האלה מן המערה:
 * ויעשו כן ויציאו אליו את חמשת המלכים
 האלה מן המערה ארתי מלך ירושלם ארתי
 מלך חברון ארתי מלך ירמור ארתי מלך לביש
 ארתי מלך עגלון:

* Tunc locutus est Iosue Domino, in
 die qua tradidit Amorream in conspectu
 filiorum Israel. Dixitque coram eis: Sol
 contra Gabaon ne mouearis, & Luna con-
 tra vallem Haylon.
 * Steteruntque Sol & Luna donec vl-
 cisceretur se gens de inimicis suis. Nonne
 scriptum est hoc in libro Iustorum? Stetit
 itaque Sol in medio celi, & non festinauit
 occumbere spacio vnus diei.
 * Non fuit antea & postea tam longa
 dies, obediente Domino voci hominis, &
 pugnante pro Israel.
 * Reuersusque est Iosue cum omni Israel
 in castra Galgalæ.
 * Fugerant enim quinque reges, & se
 absconderant in spelunca vrbs Maceda.
 * Nunciatumque est Iosue quod inue-
 ti essent quinque reges latentes in spelun-
 ca vrbs Maceda.
 * Qui præcepit sociis, & ait: Volute sa-
 xa ingentia ad os speluncæ, & ponite viros
 industrios qui clausos custodiant.
 * Vos autem nolite stare, sed persequi-
 mini hostes, & extremos quosque fugien-
 tium cædite. Ne dimittatis eos vrbiu sua-
 rum intrare præsidia quos tradidit domi-
 nus Deus in manus vestras.
 * Cæsis ergo aduersariis plaga magna,
 & vsque ad internitionem penè consump-
 tis, hi qui Israel effugere potuerunt, in-
 gressi sunt ciuitates munitas.
 * Reuersusque est omnis exercitus ad
 Iosue in Maceda vbi tunc erant castra, sa-
 ni & integro numero. nullusque contra
 filios Israel mutire ausus est.
 * Præcepitque Iosue, dicens: Aperite os
 speluncæ, & producite ad me quinque re-
 ges qui in ea latitant.
 * Feceruntque ministri vt sibi fuerat
 imperatum, & adduxerunt ad eum quin-
 que reges de spelunca, regem Hierusalem,
 regem Hebrō, regem Hierimoth, regem
 Lachis, regem Eglon.

תרגום יונתן

* כן שבח יהושע קדם ויי ביוםא דמסר ויי יח אמר ארתי קדם בני ישראל ויאמר לעיני ישראל שמשא בגבעון אורח וסיהרא במישר
 אילון: * ואורח שמשא וסיהרא קם עד דאתפרע עסא ד' ישראל מבלי דכביהון הלא היא כתיבא על ספרא דאורייתא
 וקם שמשא בפלגות שמיא ולא דחק למיעל ביום שלום: * ולא הורה כיומא והוא קדמותי ובחרותי דאיתקבלת
 קדם ויי צלות אינש ארי ויי במימריה אגית קרבא לישראל: * ותב יהושע וכל ישראל עמיה למשריתא לגלגלה:
 * ואפכו חמשא מלכיא האילין ואשמרו במערתא במקדדה: * ואיתחנה ליהושע למימר אשתכחו חמשא מלכיא טמירין
 במערתא במקדדה: * ואמר יהושע קריבו אנבין רברבין לפומא דמערתא ונסו עליה גברין למשרהון:
 * ואחון לא תקומון רדפו בחר בעלי דכביכון ותדבקון ותהון לא תשבקונון למיעל לקרניהון ארי מסרינן ויי אלהכון בידכון:
 * וחורה כר שיצי יהושע ובני ישראל לממחיהון מחתא רבתא לתרא עד דשלימו ומשיבניא אשתכחו מנהון ועלו לקרון כריכון:
 * ותכו כל עמא למשריתא לות יהושע למקדדה לשלם לא תהו ניוקא לבני ישראל למדחק גבר ית נפשיה:
 * ואמר יהושע פתחו ית פומא דמערתא ואפיקו לותי ית חמשא מלכיא האילין מן מערתא:
 * ועברו כן ואפיקו לותיה ית חמשא מלכיא האילין מן מערתא ית מלכא דירושלם וית מלכא דחברון וית מלכא דירמור וית מלכא
 דלביש וית מלכא דעגלון:

* Tunc locutus est Josue ad Dominum: 12
Qua die tradidit Deus Amorream subditum
filiorum Israel, & dixit Josue: Sol contra Ga-
baon stet, & Luna contra valles Haylon.

* Et stetit Sol & Luna in statione, donec 13
ultus est Deus inimicos eorum. nonne hoc scri-
ptum in libro Jushi? et stetit Sol in medio celi:
non procedebat ad Occidentem in finem diei
unius.

* Et non fuit dies talis neque antea neque 14
postea, ita ut audiret Deus vocem hominis:
quoniam Dominus pugnavit pro Israel.

* Et reuersus est Josue & omnis Ifrael cum 15
illo in castra in Galgala.

* Et fugerunt quinque reges hi, & se ab- 16
sconderunt in spelunca quæ in Maceda.

* Et nunciatum est Josue, dicentes: Inuenti 17
sunt quinque reges latentes in spelunca quæ in
Maceda.

* Et dixit Josue: Voluite saxa ingentia ad 18
os speluncæ, & ponite super eos viros ut custo-
diant super eos.

* Vos autem nolite stare persequentes post 19
inimicos vestros, & comprehendite extren-
tatem eorum, & non sinatis eos intrare in vr-
bes suas. tradidit enim eos Dominus Deus no-
ster in manus nostras.

* Et factum est ut cessauit Josue & filij 20
Ifrael cadere eos plaga magna valde usque in
internitionem, et liberati saluati sunt ab ipsis,
& intrauerunt in ciuitates munitas.

* Et reuersus est omnis populus ad Josue in 21
Maceda in castra sani: & non mutauit filio-
rum Israel neque unus lingua sua.

* Et dixit Josue: Aperite speluncam, & 22
producite ad me quinque Reges hos de spe-
lunca.

* Et fecerunt sic: & adduxerunt ad eum 23
quinque reges hos de spelunca, regem Hierusa-
lem, & regem Hebron, & regem Hierimoth,
& regem Lachis, & regem Eglon.

22 * ὅτε ἐλάλησεν ἰησοῦς πρὸς κύριον, ἡ ἡμέρα παρέ-
δωκεν ὁ θεὸς τὴν ἀμωρραίων ὑποχείριον ἡμῶν ἰσραήλ, καὶ
εἶπεν ὁ ἰησοῦς, ὁ ἥλιος καὶ γαβαὼν στήτω, καὶ ἡ σελλιών
καὶ φάραγας ἐαλῶν.

23 * καὶ ἔστη ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελλιών ἐν στασί, ἕως ἡμεῶν α-
ὗτο τοῦ θεοῦ ὅτι ἐχθροὶ αὐτῶν. οὐχὶ τοῦτο γεγραμμένον ἐ-
στὶν βιβλίου τοῦ δαυὶδ; καὶ ἔστη ὁ ἥλιος καὶ μέθυσεν τὸ οὐ-
ρανόν, & παρεπορεύετο εἰς δυσμὰς εἰς ἰέλως ἡμέρας μιᾶς.

24 * καὶ ὅτε ἐγγύετο ἡμέρα τοιαύτη οὗ ὅτι πρὸς ἄλλους ἐ-
π' ἔρχατο ὡς ἐπακῶσαι θεὸν φωνῆς ἀνθρώπου, ὅτι κύριος
σωσε πόλιν ἐν τῇ ἰσραήλ.

25 * καὶ ἐπέστρεψεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ εἰς
τὴν παρεμβολὴν εἰς γαλγαλα.

26 * καὶ ἐφυγον & πάντες βασιλεῖς οὗτοι καὶ κατεκρύβη-
σαν εἰς τὸ σπήλαιον τὸ ἐν μακκῇ.

27 * καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἰησοῦ, λέγοντες, ὀφείλωμεν & πέν-
τε βασιλεῖς κεκρυμμένοι ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ ἐν μακκῇ.

28 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς, κυλίσατε λίθους μεγάλους ἐπὶ τὸ
στόμα τοῦ σπηλαίου, καὶ κατέσκησατε ἐπ' αὐτοὺς δυνάμεις
τοῦ φυλάσκειν ἐπ' αὐτοὺς.

29 * ὑμεῖς δὲ μὴ στήκετε κατὰ διώκουσιν ὀπίσω τῶν ἐχθρῶν
ὑμῶν, καὶ καταλάβετε τὴν οὐραγίδην αὐτῶν, καὶ μὴ ἀ-
φῆτε αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν. παρέδωκεν γὰρ
αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν.

30 * καὶ ἐγγύετο ὡς κατέπαυσεν ἰησοῦς, καὶ & υἱοὶ ἰσραὴλ
κόπτοντες αὐτοὺς κοπῶν μεγάλῃ σφόδρα ἕως εἰς τέλος,
καὶ & διασώζοντες διέσωθον ἀπ' αὐτῶν, καὶ εἰσῆλθον
εἰς τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς.

31 * καὶ ἀπέσχετο πᾶς ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν εἰς μακκῇ
εἰς τὴν παρεμβολὴν ὑμεῖς, καὶ ὅτε ἐγρύξεν τῶν ἡμῶν
ἰσραὴλ οὗ ὅτι εἰς τὴν γλώσση αὐτοῦ.

32 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς, θνῶξάτε τὸ σπήλαιον, καὶ ἐξαγά-
γετε πρὸς με τοὺς πάντες βασιλεῖς τούτους ἐκ τοῦ σπηλαίου.

33 * καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ἐξήγαγον πρὸς αὐτὸν τοὺς
πάντες βασιλεῖς τούτους ἐκ τοῦ σπηλαίου, τὸν βασιλέα ἱερου-
σαλήμ, καὶ τὸν βασιλέα χεβρών, καὶ τὸν βασιλέα ἱερου-
σάλημ, & τὸν βασιλέα λαχίς, καὶ τὸν βασιλέα ὀδολαίμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Tunc laudauit Josue ante Dominum in die qua tradidit Dominus Emorrhæum ante filios Israel; & dixit ad oculos Israel: Sol in Gibghon expecta, & Luna in planicie Aialon.

13 Et expectauit Sol, & Luna stetit quoad ultus est populus Israelis de auctoribus inimicitiarum suarum. nonne id scriptum est super librum Legis? & stetit Sol in medio cælorum, & non festinauit ad intrandum, ut die integro.

14 Et non fuit ut dies ille ante eum & post eum, ut susciperetur ante Dominum oratio hominis; quoniam Dominus in dicto illius iniuit proelium pro Israel.

15 Et reuersus est Josue & omnis Israel cum illo ad castra in Gilgal.

16 Et fugerunt quinque reges hi, & absconderunt se in spelunca in Makeda.

17 Et nunciatum est Josue, dicendo: Inuenti sunt quinque reges absconditi in spelunca in Makeda.

18 Et dixit Josue: Admouete lapides ingentes ad ostium speluncæ, & numerate super eam viros ad custodiendum eos.

19 Et vos, ne stetis, persequimini post auctores inimicitiarum vestrarum; & apprehendetis eos: non sinetis eos intrare in vrbes suas, quoniam tradidit eos dominus Deus vester in manu vestra.

20 Et fuit cum consumauit Josue & filij Israel percutere eos percussione magna valde, quoad perfecerunt; & euasit euaserunt ab eis, & intrauerunt in vrbes munitas.

21 Et reuersi sunt omnis populus in castra ad Josue in Makedan in pace: non fuit nocumentum filiis Israel, ut affligeret vir animā suā.

22 Et dixit Josue: Aperite ostium speluncæ, & producite ad me quinque reges illos ex spelunca.

23 Et fecerunt sic; & produserunt ad eum quinque reges illos ex spelunca, regem Ierusalem, & regem Hhebron, & regem Iarmuth, & regem Lachis, & regem Gheglon.

24 * וַיְהִי כִּהְיוּצִיָאם אֶת-הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה
 אֶל-יְהוֹשֻׁעַ וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל
 וַיֹּאמֶר אֶל-קִצִּיָּי אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַהִלְכוּ
 אַחֲרֵי קִרְבּוֹ שִׁימוּ אֶת-רַגְלֵיכֶם עַל-צִוְּאֵי
 הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׁימוּ אֶת-רַגְלֵיהֶם
 עַל-צִוְּאֵיהֶם:
 25 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אֶל-תִּירְאוּ וְאֶל-תַּחֲתוּ
 חֲזָקוֹ וְאַמְצוּ בִּיכָּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לְכָל-אֵיבֵיכֶם אֲשֶׁר
 אַתֶּם נִלְחָמִים אוֹתָם:
 26 * וַיָּבֹאוּ יְהוֹשֻׁעַ אַחֲרֵי-כֵן וַיְמִיתֵם וַיִּתְּלֵם עַל-חֲמִשָּׁה
 עֲצִים וַיְהִיו תְּלוּיִם עַל-הָעֵצִים עַד-הָעֶרֶב:
 27 * וַיְהִי לַעֲתָ בּוֹמַת הַשָּׁמֶשׁ צֹוֹה יְהוֹשֻׁעַ וַיִּרְדּוּם
 מֵעַל הָעֵצִים וַיִּשְׁלִיכֵם אֶל-הַמַּעְרָה אֲשֶׁר נִחְבְּאוּ-
 שָׁם וַיִּשְׁמוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת עַל-פִּי הַמַּעְרָה עַד-
 עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה:
 28 * וְאֶת-מַקְדָּה לָכֹד יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּכֶּה לְפִי-
 חֶרֶב וְאֶת-מֶלֶכָּהּ הַחֶרֶם אוֹתָם וְאֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ
 אֲשֶׁר-בָּהּ לֹא הִשְׁאִיר שְׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמֶלֶךְ מַקְדָּה
 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְמֶלֶךְ יִרְיָחוֹ:
 29 * וַיַּעֲבֹד יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִמַּקְדָּה לְבָנָה
 וַיִּלָּחֶם עִם-לְבָנָהּ:
 30 * וַיִּתֵּן יְהוָה גַּם-אוֹתָהּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְאֶת-מֶלֶכָּהּ
 וַיִּכֶּה לְפִי-חֶרֶב וְאֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ
 לֹא הִשְׁאִיר בָּהּ שְׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמֶלֶכָּהּ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה
 לְמֶלֶךְ יִרְיָחוֹ:
 31 * וַיַּעֲבֹד יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלְּבָנָה לְכִישָׁה
 וַיִּחַן עָלֶיהָ וַיִּלָּחֶם בָּהּ:
 32 * וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת-לְכִישׁ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּכְדָהּ בַּיּוֹם
 הַשְּׁנִי וַיִּכֶּה לְפִי-חֶרֶב וְאֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ
 כָּכָל אֲשֶׁר עָשָׂה לְלְבָנָהּ:

24 * Cumque adducti essent ad eum, vo-
 cavit omnes viros Israel, & ait ad princi-
 pes exercitus qui secum erant: Ite & poni-
 te pedes super colla regum istorum. Qui
 cum perrexissent, & subiectorum colla pe-
 25 dibus calcarent, * Rursum ait ad eos: No-
 lite timere, nec paueatis: confortamini &
 estote robusti. sic enim faciet Dominus
 cunctis hostibus vestris aduersum quos
 dimicabitis.
 26 * Percussitque Iosue, & interfecit eos,
 atque suspendit super quinq; stipites; fue-
 runtque suspensi vsque ad vesperrum.
 27 * Cumque occumberet sol, praecepit so-
 ciis vt deponerent eos de patibulis: qui
 depositos proiecerunt in speluncam in qua
 latuerant, & posuerunt super os eius saxa
 ingentia, quæ permanent vsque in præ-
 sens.
 28 * Eodem die Macedam quoque cepit
 Iosue, & percussit in ore gladij, regemque
 illius interfecit, & omnes habitatores e-
 ius. Non dimisit in ea saltem paruas reli-
 quias. fecitque regi Maceda, sicut fecerat
 regi Hiericho.
 29 * Transiuit autem cum omni Israel de
 Maceda in Lebna, & pugnabat contra
 eam:
 30 * Quam tradidit Dominus cum rege
 suo in manus Israel. percusseruntque vr-
 bem in ore gladij & omnes habitatores
 eius. non dimiserunt in ea vllas reliquias.
 feceruntque regi Lebna sicut fecerant re-
 gi Hiericho.
 31 * De Lebna transiuit in Lachis cū om-
 ni Israel, & exercitu per gyrum disposito
 oppugnabat eam:
 32 * Tradiditque Dominus Lachis in ma-
 nus filiorum Israel, & cepit eam die alte-
 ro, atque percussit in ore gladij omnem a-
 nimam quæ fuerat in ea, sicut fecerat Le-
 bna.

תרגום יונתן

24 * וַיְהִי כִּד אֲפִיקוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לְשִׁילֻטְנֵי גִבּוֹרֵי עֲבָדֵי קִרְבָּא דְאַזְלוּ עִמִּיהּ
 קִרְבוּ שׁוֹר יִתְּרִיגְלִיכוֹן עַל צִוְּאֵי מְלָכֵי הָאֵלִיָּין וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׁימוּ אֶת-רַגְלֵיהוֹן עַל צִוְּאֵי הוֹן:
 25 * וַיֹּאמֶר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ לֹא תִדְחִלִית וְלֹא תַחֲבִירִית חֲקִיפּוֹ וְעִלְמֵי אֲרִי כִרִּין וַיַּעֲבֹד יְיָ לְכָל בְּעָלֵי דְבִכּוֹן דְּאַתּוּ מְגִיחִין קִרְבָּא בְּהוֹן:
 26 * וּמַחֲנִין יְהוֹשֻׁעַ בְּחֶרֶב כֵּן וְקִטְלִינִין וְצִלְבִּינִין עַל חֲמִשָּׁה צִלְבִּינִין וַיְהִיו עַל צִלְבֵּי אֵד רַמְשָׁא:
 27 * וַיְהִי לַעֲתָ בּוֹמַת הַשָּׁמֶשׁ וַיִּשְׁלִיכוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָעֵצִים וַיִּשְׁלִיכוּ אֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ לְמַעַן הַמַּעְרָה אֲשֶׁר נִחְבְּאוּ שָׁם וַיִּשְׁמוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת עַל-פִּי הַמַּעְרָה עַד-
 28 * עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וַיַּעֲבֹד יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִמַּקְדָּה לְבָנָה וַיִּלָּחֶם עִם-לְבָנָה וַיִּכֶּה לְפִי-חֶרֶב וְאֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ
 29 * כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְמֶלֶךְ יִרְיָחוֹ:
 30 * וַיִּתֵּן יְהוָה גַּם-אוֹתָהּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּכְדָהּ בַּיּוֹם הַשְּׁנִי וַיִּכֶּה לְפִי-חֶרֶב וְאֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ
 31 * כַּכָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לְלְבָנָהּ:
 32 * וַיַּעֲבֹד יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלְּבָנָה לְכִישָׁה וַיִּחַן עָלֶיהָ וַיִּלָּחֶם בָּהּ וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת-לְכִישׁ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּכְדָהּ בַּיּוֹם הַשְּׁנִי וַיִּכֶּה לְפִי-חֶרֶב וְאֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ
 33 * כַּכָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לְלְבָנָהּ:

* Et postquam eduxerunt eos ad Iosue, & conuocauit Iosue omnem virum Israel, dicens eis, & principes belli qui ibant cum eo, dicens eis: Ite & superponite pedes vestros super colla eorum: & accedentes superposuerunt pedes suos super colla eorum:

* Et dixit ad eos Iosue: Nolite timere eos, neque paueatis: confortamini & estote robusti; quoniam sic faciet Dominus cunctis hostibus vestris, quos vos oppugnaueritis eos.

* Et occidit eos Iosue post hoc, & interfecit eos; & suspendit eos super quinque ligna. & fuerunt suspensi in lignis usque ad vesperum.

* Et fuit ad occasum Solis, & praecepit Iosue, & dimiserunt eos de lignis. & proiecerunt eos in speluncam, in quam fugerunt illuc. & aduoluerunt saxa ingentia ad speluncam usque in diem hodiernum.

* Et Maceda cepit Iosue in die illa, & occidit eam in ore gladii, & regem illius. & destruxit eos & omne respirans quod erat in ea. & non relictus est in ea ullus uiuus. & fecerunt regi Maceda, sicut fecerunt regi Hiericho.

* Et transiit Iosue & omnis Israel cum illo de Maceda in Lebna. & pugnabat contra Lebna.

* Et tradidit Dominus & illam in manu Israel, & ceperunt eam, & regem eius, & occiderunt eam in ore gladii, & omne spirans quod erat in ea. non relictus est in ea neque unus uiuus & qui fugerit. & fecit regi eius sicut fecit regi Hiericho.

* Et transiit Iosue & omnis Israel cum eo de Lebna in Lachis, & circumdedit eam, & oppugnabat eam.

* Et tradidit Dominus Lachis in manus Israel: & cepit eam secunda die, & occidit eam in ore gladii, & euertit illam sicut fecit Lebna.

24 * καὶ ἐπεὶ ἔξήγαγον αὐτοὺς πρὸς ἰησοῦν, καὶ συνεκάλεσαν ἰησοῦς πάντας τοὺς ἀνδράς ἰσραὴλ, λέγων αὐτοῖς, καὶ οὗτοι ἐναρχομένοις τοῦ πολέμου οὗτοι συμπορευομένοις αὐτῶν λέγων αὐτοῖς, πορευόμεσθε καὶ ἑπὶ τὰς πόδας ὑμῶν ἐπὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν. καὶ προσελθόντες ἐπέθηκαν οὗτοι πόδας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν.

25 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἰησοῦς, μὴ φοβηθῆτε αὐτοὺς, μὴ δὲ δειλιάσητε, ἀνδρίζεσθε καὶ ἰσχύετε, ὅτι οὕτως ποιήσει κύριος πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν, οὗς ὑμεῖς καταπολεμήσετε αὐτοῖς.

26 * καὶ ἀπέκτανε αὐτοὺς ἰησοῦς μετὰ τοῦτο, καὶ ἐξέναντασεν αὐτοῖς, καὶ ἐπεκρέμασεν αὐτοῖς ἐπὶ πάντες ξύλων. καὶ ἦσαν κρεμάμενοι ἐπὶ τῶν ξύλων ἕως ἑσπέρας.

27 * καὶ ἐγλήθη πρὸς δυσμὰς ἡλίου, καὶ ἐνετείλατο ἰησοῦς, καὶ κατέλυσαν αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ξύλων. καὶ ἐρεψαν αὐτοὺς εἰς τὸ σπήλαιον, εἰς ὃ κατεφύγοντες ἐκεῖ. καὶ ἐπεκύλισαν λίθοις μεγάλους ἐπὶ τὸ σπήλαιον ἕως τῆς ἡμέρας τῆς σήμερον.

28 * καὶ τὴν μακροδὰ ἐλάβεν ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐφόνευσεν αὐτὴν ἐν σώματι ξίφοις, καὶ τὴν βασιλέα αὐτῆς. καὶ ἔξωλόθρευεν αὐτοὺς καὶ πᾶν ἔμπνεον ὃ ἦν ἐν αὐτῇ. καὶ οὐκ ἐγκατελείφθη ἐν αὐτῇ οὐδὲς διασεσσωμένον. καὶ ἐποίησαν τὰ βασιλεῖ μακροδὰ, ὃν τρόπον ἐποίησαν τὰ βασιλεῖ ἱεριχά.

29 * καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ μακροδὰ εἰς λεβνα. καὶ ἐπολιόρηκεν ἐπὶ λεβνα.

30 * καὶ παρέδωκεν κύριος καὶ αὐτὴν ἐν χειρὶ ἰσραὴλ, καὶ ἐλάβεν αὐτὴν, καὶ τὴν βασιλέα αὐτῆς, & ἐφόνευσεν αὐτὴν ἐν σώματι ξίφοις & πᾶν ἔμπνεον, ὃ ἦν ἐν αὐτῇ. & κατελείφθη ἐν αὐτῇ οὐδὲς διασεσσωμένον & διαπεφθώς. & ἐποίησεν τὰ βασιλεῖ αὐτῆς ὃν τρόπον ἐποίησεν τὰ βασιλεῖ ἱεριχά.

31 * καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ λεβνα εἰς λαχίς, καὶ περιέκαθισεν αὐτὴν καὶ ἐπολιόρηκεν αὐτὴν.

32 * καὶ παρέδωκεν κύριος τὴν λαχίς εἰς τὰς χεῖρας ἰσραὴλ. & ἐλάβεν αὐτὴν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ, & ἐφόνευσεν αὐτὴν ἐν σώματι ξίφοις, & ἔξωλόθρευεν αὐτὴν ὃν τρόπον ἐποίησεν τῇ λεβνα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et fuit cum produxerunt reges illos ad Iosue, & vocauit Iosue omnem hominem Israel, & ait ad principes facientes bellum qui venerunt cum eo: Accedite, ponite pedes vestros super ceruices regum illorum; & accesserunt, & posuerunt pedes suos super ceruices eorum.

25 Et dixit eis Iosue: Ne timeatis, & ne frangamini; praualete & roboramini; nam sic faciet Dominus omnibus auctoribus inimicitarum uestrarum, quos vos ineuntes bellum in eos.

26 Et percussit eos Iosue post hoc, & occidit eos, & crucifixit eos super quinque cruces, & fuerunt crucifixi super cruces usque ad vesperam.

27 Et fuit ad tempus intrare Solem, iussit Iosue, & deposuerunt eos de crucibus, & proiecerunt eos in speluncam in qua absconditi fuerant ibi: & posuerunt lapides ingentes super ostium speluncæ usque ad articulum diei huius.

28 Et Makedan subegit Iosue in die illa, & deleuit eam in ore gladii, & regem eius confecit cum eis, & omnem animam quæ in ea; non reliquit euasionem: & fecit regi Makedæ, quemadmodum fecit regi Iericho.

29 Et transiit Iosue & omnis Israel cum eo ex Makeda in Lebna, & iniit bellum cum Lebna.

30 Et tradidit Dominus etiam eam in manu Israelis, & regem eius, & deleuit eam in acie gladii, & omnem animam quæ in ea: non relictæ est in ea euasio: & fecit regi eius sicut fecit regi Iericho.

31 Et transiit Iosue & omnis Israel cum eo à Lebna in Lachis, & castrametatus est contra eam, & iniit proelium in eam.

32 Et tradidit Dominus Lachis in manu Israel, & subegit eam in die secunda, & deleuit eam in acie gladii, & omnem animam quæ in ea, iuxta omnia quæ fecit Lebna.

* אז עלה הרם מלך גזר לעזר ארת לכיש ויכהו
 יהושע ואת עמו עד בלתי השאיר לו שריד :
 * ויעבר יהושע וכל ישראל עמו מלכיש עגלנה
 ויחנו עליה וילחמו עליה :
 * וילכדוה ביום ההוא ויכוה לפי חרב וארת
 כל הנפש אשר בה ביום ההוא החרים ככל
 אשר עשה ללכיש :
 * ויעל ירושע וכל ישראל עמו מעגלונה
 חברונה וילחמו עליה :
 * וילכדוה ויכוה לפי חרב ואת מלכה ואת כל
 עריה ואת כל הנפש אשר בה לא השאיר שריד
 ככל אשר עשה לעגלון ויחרם אותה ואת כל
 הנפש אשר בה :
 * וישב יהושע וכל ישראל עמו דבריה וילחם
 עליה :
 * וילכדה ואת מלכה וארת כל עריה ויכום
 לפי חרב ויחרימו ארת כל נפש אשר בה לא
 השאיר שריד באשר עשה לחברון כן עשה
 לדברה ולמלכה וכאשר עשה ללבנה ולמלכה :
 * ויכרה יהושע ארת כל הארץ ההר והנגב
 והשפלה והאשדות ואת כל מלכיהם לא השאיר
 שריד ואת כל הנשמה החרים באשר צוה יהוה
 אלהי ישראל :
 * ויבם יהושע מקדש ברנע ועד עזה ואת כל
 ארץ גשן ועד גבעון :
 * ואת כל המלכים האלה ואת ארצם
 לכד יהושע פעם אחת כי יהוה אלהי ישראל
 נלחם לישראל :
 * וישב יהושע וכל ישראל עמו אל המחנה
 הגלגלה :

* Eo tempore ascendit Hyrá rex Gazer
 vt auxiliaretur Lachis, quem percussit Io
 sue cum omni populo eius vsq; ad inter-
 nationem.
 * Transiuitque de Lachis in Eglon, &
 circumdedit,
 * Atque expugnauit eam in eadem die:
 percussitque in ore gladij omnes animas
 quæ erant in ea, iuxta omnia quæ fecerat
 Lachis.
 * Ascendit quoque cum omni Israel de
 Eglon in Hebron, & pugnauit contra
 eam:
 * Cepitque & percussit in ore gladij,
 regem quoque eius, & omnia oppida re-
 gionis illius, vniuersasque animas quæ in
 ea fuerant commoratae. Non reliquit in
 ea vllas reliquias. sicut fecerat Eglon, sic
 fecit & Hebron, cuncta quæ in ea reperit
 consumens gladio.
 * Inde reuersus in Dabir, cepit eam,
 * Atque vastauit: regem quoque eius,
 atque per circuitum oppida percussit in
 ore gladij. Non dimisit in ea vllas reli-
 quias. sicut fecerat Hebron & Lebna &
 regibus earum, sic fecit Dabir & regi il-
 lius.
 * Percussit itaque Iosue omnem ter-
 ram montanam, & Meridianam atque cá-
 pestrem, & Aseroth cum regibus suis. Nō
 dimisit in ea vllas reliquias: sed omne
 quod spirare poterat interfecit, sicut præ-
 ceperat ei dominus Deus Israel,
 * A Cadesbarne vsque Gazan. Om-
 nem terram Gefen vsque Gabaon,
 * Vniuersosque reges & regiones co-
 rum vno impetu cepit atque vastauit.
 Dominus enim Deus Israel pugnauit
 pro eo.
 * Reuersusque est cum omni Israel ad
 locum castrorum in Galgala.

תרגום יונתן

* ככן מליק הודם מלכא דגזר למסעד ית לכיש ומחתי יהושע וית עמיה עד דלא אשתאר ליה משויב :
 * ועבר יהושע וכל ישראל עמיה מלכיש לעגלון ושרו עליה ואגיוהו קרבא עליה :
 * וכבשוהא ביומא ההוא ומחזוהא לפתגם דחרב וית כל נפשתיא דבה ביומא ההוא גמר ככל דעבד ללכיש :
 * ומליק יהושע וכל ישראל עמיה מעגלון לחברון ואגיוהו קרבא עליה :
 * וכבשוהא ומחזוהא לפתגם דחרב וית מלכה וית כל קרוהא וית כל נפשתיא דבה לא אשתאר משויב ככל דעבד לעגלון וגמר יתה וית
 כל נפשתיא דבה :
 * וית יהושע וכל ישראל עמיה לדביר ואגיוהו קרבא עליה :
 * וכבשוה וית מלכה וית כל קרוהא ומחזוהא לפתגם דחרב וגמרו ית כל נפשתיא דבה לא אשתאר משויב כמא דעבד לחברון כד עבד
 לדביר ולמלכה וכמא דעבד ללבנה ולמלכה :
 * פרסתיא וית כל מלכיהון לא אשתאר משויב וית כל נשמה גמר כמא דפקיד יי אלהא דישראל :
 * ומחזוה יהושע מרקם גיאה ועד עזה וית כל ארעא דגשן ועד גבעון :
 * וית כל מלכיא האילין וית ארעוהון כבש יהושע ומכא חרם ארי יי אלהא דישראל אגיוהו קרבא לישראל :
 * וית יהושע וכל ישראל עמיה למשריתא לגלגלה :

* Tunc ascendit Elam rex Gazer ut auxiliaretur Lachis, & percussit eum Iosue in ore gladij, & populum eius, ita ut non relictus esset ex eis saluus & qui fugerit.

* Et transiit Iosue & omnis Israel cum illo de Lachis in Eglon, & circumdedit eam, & expugnauit eam: & tradidit eam Dominus in manu Israel.

* Et cepit eam in die illa, & occiderunt eam in ore gladij, & omne spirans in ea. in die illa occiderunt, sicut fecerunt Lachis.

* Et profectus est Iosue & omnis Israel cum eo de Eglon in Hebron, & obsederunt eam:

* Et ceperunt eam, & percusserunt eam in ore gladij, & regem eius, & omnia oppida eius, & omnia spirantia quaecunque fuerunt in ea: non fuit saluus sicut fecerunt Eglon. & destruxerunt eam, & omne spirans quaecunque in illa.

* Et reuersus est Iosue & omnis Israel cum eo in Dabir, & obsederunt illam:

* Et ceperunt eam, & regem eius, & omnia oppida eius, & percusserunt eam in ore gladij: & euerterunt eam, & omne spirans in ea. et non reliquerunt ullum saluum. sicut fecerunt Chebron, sic fecerunt Dabir & regieius, sicut fecit Lebna & regi eius.

* Et percussit Iosue omnem terram montanā, & Nageb, & campestem, & Aseroth, & omnes reges eius: non reliquerunt in ipsa saluum, & omne spirans vitæ destruxerunt, sicut praeceperat Dominus Deus Israel.

* Et occidit eos Iosue de Cadesbarne usque Gazam: & omnem terram Gosen usque Gabaon,

* Et vniuersos reges hos, & terram eorum cepit Iosue vno impetu: quoniam Dominus Deus Israel pugnabat pro Israel.

* Et reuersus est Iosue in Galgala.

33 * ὅτε δυνέβη ἐλαβε βασιλεὺς γαζερ βοηθῆσαι τῇ λαχίς, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰησοῦς ἐν σόματι ξίφοις, καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἕως τοῦ μὴ καταλειφθῆναι αὐτὸν σεσωσμένον καὶ διαπεφθότα.

34 * καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ λαχίς εἰς ἐγλὼν, καὶ περικύκλωσεν αὐτὴν καὶ ἐξέπολιόρκησεν αὐτήν· καὶ παρέδωκεν αὐτὴν κύριος ἐν χειρὶ ἰσραὴλ.

35 * ὃ ἐλάβεν αὐτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὃ ἐφόνυσεν αὐτὴν ἐν σόματι ξίφος καὶ πᾶν ἔμπνεον ἐν αὐτῇ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐφόνυσεν ὃν τρέπον ἐποίησαν τὴν λαχίς.

36 * καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ ἐγλὼν εἰς χεβρών. καὶ περικύκλωσεν αὐτήν.

37 * καὶ κατελάβοντο αὐτήν, ὃ ἐπάταξεν αὐτὴν ἐν σόματι ξίφοις, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, ὃ τὰς πόλεις καὶ κώμας αὐτῆς, ὃ πᾶν τὸ ἔμπνεον, ὃσα ἦν ἐν αὐτῇ, ἐκ τῆς διασεσωσμένης ὃν τρέπον ἐποίησαν τῇ ἐγλὼν. ὃ ἐξωλόθρευσαν αὐτήν καὶ πᾶν ἔμπνεον, ὃσα ἦν ἐν αὐτῇ.

38 * καὶ ἀπέσρεψεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ εἰς δαβιρά, καὶ περικύκλωσεν αὐτήν.

39 * καὶ ἐλάβεν αὐτήν, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ πᾶς τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ ἐπάταξεν αὐτήν ἐν σόματι ξίφοις. καὶ ἐξωλόθρευσε αὐτήν, καὶ πᾶν ἔμπνεον ἐν αὐτῇ. καὶ οὐ κατέλιπον οὐδὲν ἀδιασεσωσμένον. ὃν τρέπον ἐποίησεν τῇ χεβρών, οὕτως ἐποίησεν τῇ δαβίρ, ὃ τὴν βασιλῆα αὐτῆς, καὶ ἀπὸς ἐποίησεν τῇ λεβνὰ καὶ τὰ βασιλῆα αὐτῆς.

40 * καὶ ἐπάταξεν ἰησοῦς τὴν πᾶσαν γῆν τῆς ὀρεινῆς, καὶ τὴν ναγέβ, καὶ τὴν πεδινὴν, καὶ τὴν ἀπδώθ, καὶ οὐ πᾶν τὰς βασιλῆας αὐτῆς, οὐ κατέλιπον ἐν αὐτῇ σεσωσμένον, ὃ πᾶν ἔμπνεον ζωῆς ἐξωλόθρευσαν, ὃν τρέπον ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ.

41 * καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἰησοῦς ἀπὸ κάδης βαρνὴ ἕως γαζης καὶ πᾶσαν τὴν γῆν γοσσὸν ἕως τῆς γαβαν,

42 * ὃ πᾶν τὰς οὐ βασιλῆας τούτους· καὶ τὴν γῆν αὐτῶν ἐλάβεν ἰησοῦς εἰσάπαξ· ὃ πᾶν ὁ θεὸς ἰσραὴλ συνεπόλεμει τῷ ἰσραὴλ.

43 * καὶ δυνέσχευεν ἰησοῦς εἰς γαλγала.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Tunc ascendit Horam rex Gezer ad auxiliandum Lachis; & percussit eum Iosue, & populum eius usquequo nō relicta est ei euasio.

34 Et transiit Iosue & omnis Israel cum eo ex Lachis in Gheglon; & castrametati sunt super eam, & inierunt praelium contra eam.

35 Et subegerunt eam in die illo, & deleuerunt eam ad verbum gladij, & omnem animam quæ in ea; in die illa consumpsit sicut omnia quæ fecit Lachis.

36 Et ascendit Iosue & omnis Israel cum eo de Gheglon in Hhebron; & inierunt praelium contra eam.

37 Et subegerunt eam, & deleuerunt eam ad aciem gladij, & regem eius, & omnes vrbes eius, & omnem animam quæ in ea. non reliquit euasionem: iuxta omnia quæ fecit Gheglon, & consumpsit eam & omnem animam quæ in ea.

38 Et reuersus est Iosue & omnis Israel cum eo in Debir, & iniiit praelium contra eam.

39 Et subegit eam, & regem eius, & omnes vrbes eius; & deleuerunt eos ad aciem gladij, & consumpserunt omnem animam quæ in ea: non reliquit euasionem: quemadmodum fecit Hhebron, sic fecit Debir, & regi eius, & quemadmodum fecit Lebna & regi eius.

40 Et deleuit Iosue omnes habitatores terræ montis, & meridiei, & planiciei, & defusionis ex altitudine, & omnes reges eorum: nō reliquit euasionem; & omnem animam consumpsit; quemadmodum iussit dominus Deus Israel.

41 Et deleuit eos Iosue à Rekam Geah & usque ad Ghazam, & omnem terram Gossen, & usque ad Gibghon.

42 Et omnes reges hos & terram eorum subegit Iosue tempore vno; quoniam dominus Deus Israelis iniuit bellum Israeli.

43 Et reuersus est Iosue & omnis Israel cum eo ad castra in Gilgal.

CAP. XI.

י

וַיְהִי כִשְׁמַע יָבִין מֶלֶךְ-חֲצוֹר וַיִּשְׁלַח
 אֶל-יֹכָבֵד מֶלֶךְ מָדוֹן וְאֶל-מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְאֶל-מֶלֶךְ
 אֲכַשָּׁף:
 וְאֶל-הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מִצְפּוֹן בְּהָר וּבְעֶרְבָה נֶגֶב
 בְּנִרְזָר וּבְשִׁפְלָה וּבְנִפְּוֹר דּוֹר מִיָּם:
 הַכְּנַעֲנִי מִמְזָרַח וּמִיָּם וְהָאֹמִי וְהַחֲתִי וְהַפְּרָזִי
 וְהַיְבוֹסִי בְּהָר וְהַחֲתִי תַּחַת חֶרְמוֹן בְּאֶרֶץ הַמִּצְפָּה:
 וַיֵּצְאוּ הֵם וְכָל-מַחְנֵיהֶם עִמָּם עִם-רַב כַּחֹל אֲשֶׁר
 עַל-שְׂפַת הַיָּם לְרַב וְסוֹס וּרְכָב רַב-מְאֹד:
 וַיַּעֲדוּ כָל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ יַחְדָּו
 אֶל-מִי מְרוֹם לְהִלָּחֵם עִם-יִשְׂרָאֵל:
 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ אֵל-תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי
 מָחָר בְּעֶרְתָּ הַזֹּאת אֲנֹכִי נֹתֵן אֶת-כָּל־סַלְסָלִים לְפָנַי
 יִשְׂרָאֵל אֶת-סוֹסֵיהֶם תַּעֲקֹר וְאֶת-מִרְכַּבְתֵּיהֶם
 תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ:
 וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-עַם הַמִּלְחָמָה עִמּוֹ עֲלֵיהֶם
 עַל-מִי מְרוֹם פְּתָאִם וַיַּפְּלוּ בָהֶם:
 וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּם וַיִּרְדְּפוּם
 עַד-צִידוֹן רַבָּה וְעַד מִשְׁרְפּוֹר מִיָּם וְעַד-בִּקְעַת
 מִצְפָּה מִזְרָחָם וַיָּבֹאוּ עַד-בֵּלְתִּי הַשְּׂאִיר-
 לָהֶם שְׂרִיד:
 וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ כְּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ יְהוָה אֶת-
 סוֹסֵיהֶם עֲקָר וְאֶת-מִרְכַּבְתֵּיהֶם שָׂרָף בָּאֵשׁ:
 וַיָּשֶׁב יְהוֹשֻׁעַ בְּעֶרְתָּ הַהִיא וַיִּלְכֹּד אֶת-חֲצוֹר
 וְאֶת-מַלְכָּהּ הַכָּה בַּחֶרֶב כִּי-חֲצוֹר לִפְנֵים הִיא רֹאשׁ
 כָּל-הַמְּמַלְכוֹת הָאֵלֶּה:
 וַיָּבֹאוּ אֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ לְפִי-חֶרֶב הַחֶרֶם
 לֹא-נֹתַר כָּל-נֶשְׁמָה וְאֶת-חֲצוֹר שָׂרָף בָּאֵשׁ:

1 Væ cùm audisset Iabin rex Asor, misit
 A ad Iobab regem Madan, & ad regem
 Semeron, atque ad regem Achsaph;
 2 * Ad reges quoque Aquilonis qui ha-
 bitabant in montanis, & in planicie cōtra
 meridiem Ceneroth, in cāpestribus quo-
 que & regionibus Dor iuxta mare;
 3 * Chananæum quoque ab Oriente &
 Occidente, & Ammoræum, atque Ethēū
 ac Pherzeum, & Iebuseum in montanis,
 Euæum quoque qui habitabat ad radices
 Hermon in terra Maspha.
 4 * Egressique sunt omnes cum turmis
 suis, populus mult⁹ nimis sicut arena quę
 est in littore maris; equi quoque & currus
 immensę multitudinis.
 5 * Conueneruntque omnes reges isti in
 vnum ad aquas Meron, vt pugnaret con-
 tra Israel.
 6 * Dixitque Dominus ad Iosue: Ne ti-
 B meas eos: cras enim hac eadem hora ego
 tradam omnes istos vulnerandos in con-
 spectu Israel. equos eorum subneruabis,
 & currus igne combures.
 7 * Venitque Iosue & omnis exercitus e-
 ius cum eo aduersus illos ad aquas Meron
 subitò, & irruerunt super eos.
 8 * Tradiditque illos Dominus in ma-
 nus Israel. qui percusserunt eos, & perle-
 cuti sunt vsque ad Sidonem magnam &
 aquas Masserephot, campumq; Masphæ,
 qui est ad Orientalem illius partem. itaq;
 percussit omnes, vt nullas dimitteret ex
 8 eis reliquias. * Fecitq; sicut præceperat ei
 Dominus. equos eorū subneruauit, cur-
 10 rusque combussit igni. * Reuersusque sta-
 tim cepit Asor, & regē eius percussit gla-
 dio. Asor enim antiquitus inter omnia re-
 11 gna hæc principatum tenebat. * Percussit-
 que omnes animas quę ibidem moraban-
 tur. non dimisit in ea vllas reliquias: sed
 vsq; ad internitionem vniuersa vastauit;
 ipsamque urbem peremit incendio.

תרגום יונתן

י

1 וַיְהִי כִשְׁמַע יָבִין מֶלֶךְ חֲצוֹר וַיִּשְׁלַח לָלוֹת יֹכָבֵד מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:
 2 וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף וְלָלוֹת מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:
 3 וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף וְלָלוֹת מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:
 4 וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף וְלָלוֹת מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:
 5 וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף וְלָלוֹת מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:
 6 וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף וְלָלוֹת מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:
 7 וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף וְלָלוֹת מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:
 8 וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף וְלָלוֹת מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:
 9 וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף וְלָלוֹת מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:
 10 וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף וְלָלוֹת מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:
 11 וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף וְלָלוֹת מֶלֶךְ מָדוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְלָלוֹת מֶלֶךְ אֲכַשָּׁף:

CAP. XI.

Cum autem audisset Iabin rex Asor, misit ad Iobab regem Madan, & ad regem Simeron, & ad regem Achasaph,

* Et ad reges qui in Sidone magna, qui in montanis & in Araba è regione Ceneroth, & campestribus, & in Naphethdor, & in maritimos

* Chananaeos ab Oriente, & in maritimos Amorraeos, & Hethæos, & Pheræos, & Jebusæos qui in monte, & Euæos sub Hermon in terra Maspha.

* Et egressi sunt ipsi & reges eorum cum ipsis, populus multus sicut arena quæ in labio maris multitudine, & equi & currus multi valde.

* Et conuenerunt omnes reges isti, & conuerunt & castrametati sunt in idipsum ad aquam Meron, ut pugnarent contra Israel.

* Et dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas à facie eorum; quoniam cras hora hac ego trado omnes ipsos vulneratos coram filiis Israel: equos eorum subneruabis, & currus eorum combures igne.

* Et venit Iosue & omnis populus bellator cum eo aduersus illos ad aquam Meron subito. & irruerunt in eos in montana.

* Et tradidit illos Dominus subditos Israel. & percutientes eos persecuti sunt eos usque ad Sidonem magnam, & usque Masserephoth aquas, & usque campos Maspha ad Orientem. & percusserunt eos ut non relictus esset ex eis saluus.

* Et fecit eis Iosue sicut præceperat ei Dominus: equos eorum subneruauit, et currus eorum combussit in igne.

* Et reuersus est Iosue in tempore illo, & cepit Asor, & regem eius occidit in gladio. fuit autem Asor antiquitus princeps omnium regnorum horum.

* Et occidit omne spirans in ea in ore gladij, & deleuit omnes: & non relictum est in ea spirans. & Asor combusserunt in igne.

ια.

1 * Ὡς ὃ ἤκουσεν ἰαβὶν βασιλεὺς ἀσώρ, ἀπέστειλεν πρὸς ἰωβὰβ βασιλέα μαδάμ, & πρὸς βασιλέα θιμερών, & πρὸς βασιλέα χασάφ,

2 * καὶ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τοὺς ἐν τῇ σιδωνίᾳ τῷ μεγάλῳ, οἱ εἰς τὴν ὀρνίω καὶ εἰς τὴν ἀραβὰ ἀπέναντι χενερεθ & τὸ πεδῖον & εἰς ναφεθδώρ, & εἰς τοὺς πεδάλους

3 * χαναναίοις ἀπ' ἀνατολῶν καὶ εἰς τοὺς πεδάλους ἀμορραίοις, καὶ τοὺς χετταίοις, καὶ φερεζαίοις, καὶ ἰεβουζαίοις τοὺς ἐν τῇ ὄρει, καὶ τοὺς δαυαίοις ὑπὸ τῷ αἰερμὼν εἰς γλυμμασσηφά.

4 * καὶ ἐξῆλθον αὐτοὶ & οἱ βασιλεῖς αὐτῶν μετ' αὐτῶν, λαὸς πολὺς ὥσπερ ἡ αἰμος ἡ ἐπὶ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης τῇ πληθεί, καὶ ἵπποι καὶ ἄρματα πολλὰ ὡς ὄρεα.

5 * καὶ συνέβαλον πάντες οἱ βασιλεῖς οὗτοι, καὶ πᾶρες ἤγοντο καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπὶ τὸ ὕδατος μερὼν πολεμῆσαι τῷ ἰσραήλ.

6 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ τοῦ σώπου αὐτῶν, ὅτι αὐτοὶ τὴν ὥραν ταύτην ἐγὼ παραδώμι πάντας αὐτοὺς τετραμύριοις ἐν δουτίον ὑμῶν ἰσραήλ. τοὺς ἵππους αὐτῶν ἐνδουροκόπησεις, καὶ τὰ ἄρματα αὐτῶν κατακαύσεις πυρὶ.

7 * καὶ ἦλθεν ἰησοῦς & πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς μετ' αὐτοῦ ἐπ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ὕδατος μερὼν ἐξάπινα. καὶ ἐπέτελλαν αὐτοῖς ἐν τῇ ὀρνίῃ.

8 * & παρεδωκεν αὐτοὺς κύριος ὑποχρῆστους ἰσραήλ. καὶ κόπτοντες αὐτοὺς κατεδύκον αὐτοὺς ἕως σιδωνος τῆς μεγάλης, & ἕως μασρεφὼθ μαῖν, & ἕως τῶν πεδίων μασσηφά κατ' ἀνατολὰς. καὶ κατέκοψαν αὐτοὺς ἕως ὅτι κατὰ ληφθῆναι αὐτῶν διασεσσωμύριον. * καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς κατ' ὅτι ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος. τοὺς ἵππους αὐτῶν ἐνδουροκόπησεν, & τὰ ἄρματα αὐτῶν ἐνέψησεν ἐν πυρὶ. * καὶ ἀπέσπρυν ἰησοῦς ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ κατελάβετο τὴν ἀσώρ, καὶ τὴν βασιλέα αὐτῆς ἀπέκτεινεν ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ δι' ἀσώρ τὸ πλεονεχὲς ἀρχουσα πασῶν τῶν βασιλειῶν τούτων.

11 * καὶ ἀπέκλεινεν πᾶν ἔμπνεον ἐν αὐτῇ ἐν στόματι ξίφοις, καὶ ἐξωλόθρευσεν πάντας, & ἐκατέλειφθη ἐν αὐτῇ ἔμπνεον. καὶ τὴν ἀσώρ ἐνέψησαν ἐν πυρὶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XI.

ET fuit cum audiuit Iabin rex Hhafzor, & misit ad Iobab regem Madon, & ad regem Simeron, & ad regem Achasaph.

1 Et ad reges qui ad Septentrionem, in monte, & in planicie meridiei Genozzar, & in depressione, & in regionibus Dor occidentis.

2 Et Chenaghanæum ab Oriente & ab Occidente, & Emorraeum, & Hhethæum, & Pherizæum, & Jebusæum in monte, & Hhiuæum in depressionibus Hhermon in terra Miszpaia.

3 Et egressi sunt ipsi & omnis exercitus eorum cum eis, populus multus sicut arena quæ super litus maris in multitudine; & equi & currus multi nimis.

4 Et parati sunt omnes reges hi, & venerunt & castrametati sunt simul contra aquas Meron ad ineundum prælium cum Israel.

5 Et dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas à facie eorum; nam cras in tempore hoc ego tradam omnes eos occisos ante Israel: equos eorum subneruabis, & currus eorum incendes in igne.

6 Et inuit Iosue & omnis populus facientium bellum cum eo ad eos; & illi positi contra aquas Meron in improviso, & ruerunt in eos.

7 Et tradidit eos Dominus in manum Israel, & deleuerunt eos, & persecuti sunt eos usque ad Szidon magnam, & usque ad Salinas aquarum, & usque ad campum Miszpaia Orientalem; & deleuerunt eos quoad non relicta est illis euasio.

8 Et fecit eis Iosue sicut dixerat illi Deus: equos eorum subneruauit, & currus eorum incendit in igne.

9 Et rediit Iosue in tempore illo, & subegit Hhafzor, & regem eius confecit ad verbum gladij. nam Hhafzor ab initio ipsa caput omnium regnorum illorum.

10 Et deleuerunt omnem animam quæ in ea, in ore gladij consumptionis: non reliquit omnem anhelitum, & Hafzor incendit in igne.

* וְאֶת־כָּל־עַרְי־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת־כָּל־
 מְלִכֵיהֶם לִכְדֹּת יְהוֹשֻׁעַ וַיָּבֵאם לְפִי־חֶרֶב הַחֲרִים
 אוֹתָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה׃
 * וְכָל־הָעָרִים הַעֲמֻדוֹת עַל־תֵּלָם לֹא־שָׂרְפָם
 יִשְׂרָאֵל וּזְלָתִי אֶת־חֲצוֹר לְבָדָה שָׂרָף יְהוֹשֻׁעַ׃
 * וְכָל־שָׁלַל הָעָרִים הָאֵלֶּה וְהַבְּהֵמָה בְּזוּזוֹ לָהֶם
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל־אֶת־כָּל־הָאָדָם הָכּוּ לְפִי־חֶרֶב עַד־
 הַשְׁמָדָם אוֹתָם לֹא־הָשְׁאִירוּ כָל־נֶשְׁמָה׃
 * כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עֶבְדּוֹ כֵּן צִוָּה מֹשֶׁה
 אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ לֹא־הִסִּיר דְּבַר מִכָּל־
 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
 * וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ הַזֹּאת הַחֵר וְאֶת־
 כָּל־הַנֶּגֶב וְאֶת־כָּל־אֶרֶץ הַגִּשְׁן וְאֶת־הַשְּׁפֵלָה וְאֶת־
 הָעֲרֵבָה וְאֶת־הָרִי יִשְׂרָאֵל וְשִׁפְלֹתָהּ׃
 * מִן־הַחֵר הַחֲלָק הָעֵלְיוֹ שַׁעִיר וְעַד־בַּעַל גֹּד
 בְּבִקְעַת הַלְּבָנוֹן תַּחֲתֵי הָרִי חֶרְמוֹן וְאֶת־כָּל־
 מְלִכֵיהֶם לִכְדֹּת וַיָּבֵאם וַיִּמִּיתָם׃
 * יָמִים רַבִּים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הַמְּלָכִים
 הָאֵלֶּה מִלְחָמָה׃
 * לֹא־הָיְתָה עִיר אֲשֶׁר הִשְׁלִימָהּ אֶל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּלִיתִי הַחַיִּי יֹשְׁבֵי גִבְעוֹן אֶת־הַכֹּל לִקְחוֹ
 בַּמִּלְחָמָה׃
 * כִּי־מָאתַיִם יְהוָה הֵיטֵה לְחֹזֶק אֶת־לִבָּם לִקְרֹאת
 הַמִּלְחָמָה אֶת־יִשְׂרָאֵל לְמַעַן הַחֲרִימָם לְבִלְתִּי
 הָיוֹת לָהֶם תַּחֲנוּה כִּי לְמַעַן הַשְׁמִידֵם כַּאֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
 * וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵרַת הַחַיִּים וַיַּכְתֵּם אֶת־הָעֲנָקִים
 מִן־הַחֵר מִן־חֶבְרוֹן מִן־דְּבַר מִן־עֵגְב וּמִכָּל־הָרִי
 יְהוּדָה וּמִכָּל־הָרִי יִשְׂרָאֵל עִם־עַרְיֵיהֶם הַחֲרִימָם
 יְהוֹשֻׁעַ׃

* Et omnes per circuitum ciuitates. re-
 ges quoque earum cepit, percussit atque
 deleuit, sicut praeceperat ei Moyſes famu-
 lus Domini.
 * Absque vrbibus quæ erant in colli-
 bus & in tumulis sitæ; ceteras succendit
 Israel: vnam tantum Asor munitissimam
 flamma consumpsit.
 * Omnemquæ prædam istarum vrbium
 ac iumenta diuiserunt sibi filij Israel, cun-
 ctis hominibus interfectis.
 * Sicut praeceperat Dominus Moyſi ser-
 uo suo, ita praecepit Moyſes Iosue; & il-
 le vniuersa compleuit. Non præterit de
 vniuersis mandatis, nec vnum qui-
 dem verbum quod iusserat Dominus
 Moyſi.
 * Cepit itaque Iosue omnem terram
 montanam, & Meridianam, terramquæ
 Gefen, & planiciem, & Occidentalem
 plagam, montemquæ Israel & campeſtria
 eius;
 * Et partem montis quæ ascendit Seyr
 vsque Baalgath per planiciem Libani sub-
 ter montem Hermon: omnes reges co-
 Drum cepit, percussit & occidit.
 * Multo tempore pugnauit Iosue con-
 tra reges istos.
 * Non fuit ciuitas quæ se non traderet
 filiis Israel, præter Euæum qui habita-
 bat in Gabaon. omnes enim bellando ce-
 pit.
 * Domini enim sententia fuerat, vt
 indurarentur corda eorum, & pugnarent
 contra Israel; & caderent; & non mereretur
 vllam clementiam, ac perirent; sicut
 praeceperat Dominus Moyſi.
 * In tempore illo venit Iosue, & in-
 terfecit Enachim de montanis Hebron,
 & Dabir, & Anab, & de omni mon-
 te Iuda & Israel, vrbésque eorum dele-
 uit.

תרגום יונתן

* וְכָל־קִירוֹי מְלָכֵיהֶם הָאֵלֶּה וְכָל־מְלִכֵיהֶם כִּבְשׁ יְהוֹשֻׁעַ וַיִּמְחַנְנוּם לְפִתְחוֹם דְּחֶרֶב גִּמְרֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּמַא דְּפָקִיד מֹשֶׁה עֶבְדָּא דִּינִי׃
 * לְחֹדֶר כָּל־קִירוֹי דְּקִימִין עַל־חֻקְפִּהוֹן לֹא־אִוְקְרִינוּן יִשְׂרָאֵל אֶלְהִין יִתְּ חֲצוֹר בְּלַחֲוָה אִוְקִיד בְּנוֹרָא יְהוֹשֻׁעַ׃
 * וְכָל־עֲדָא דְּקִירוֹי הָאֵלֶּה וְכָל־עֲדָא בְּזוּזוֹ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֹדֶר יִתְּ כָּל־אִנְשָׁא מִחוּ לְפִתְחוֹם דְּחֶרֶב עַד דְּשִׁינְיָאוּ יְהוֹשֻׁעַ לֹא־אִשְׁאֲרוּ כָּל־
 נֶשְׁמָה׃ * כְּמַא דְּפָקִיד יְיָ יִתְּ מֹשֶׁה עֶבְדִּיהּ כֵּן פָּקִיד מֹשֶׁה יִתְּ יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן עֲבַד יְהוֹשֻׁעַ לֹא־בִטִּיל פְּתֻנְמָא מִכָּל־דְּפָקִיד יְיָ יִתְּ מֹשֶׁה׃
 * וְאֶחָסִין יְהוֹשֻׁעַ יִתְּ כָּל־אֶרְעָא דְּנֶאֱתָנָה לְיִתְּ כָּל־אֶרְעָא דְּגִשְׁן וְיִתְּ שְׁפִילָתָא וְיִתְּ מִישְׁרָא וְיִתְּ טוֹרָא דְּיִשְׂרָאֵל
 * מִן־טוֹרָא פְּלִיגָא דְּסִלִּיק לְשַׁעִיר וְיִתְּ מִישְׁרָא גֹד בְּבִקְעַת לִיבְנָן שִׁיפּוֹלִי טוֹרָא דְּחֶרְמוֹן וְיִתְּ כָּל־מְלִכֵיהֶם כִּבְשׁ
 וְשִׁפְלִיתָהּ׃ * יוֹמִין סְגִיָּאִין עֲבַד יְהוֹשֻׁעַ עִם־כָּל־מְלָכֵיהֶם הָאֵלֶּה קֶרְבָּא׃
 * לֹא־הָיְתָה קִרְתָּא דְּאִשְׁלָמַת עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶלְהִין חִינוּי יִתְּבִי גִבְעָה יִתְּ וְכָל־נְסִיבֵי בְּקֶרְבָּא׃
 * אֲרִי מִן־קֶרֶם יְיָ תַּחֲתֵי לְתַקְפָּא יִתְּ לְבָהוֹן לְסוֹרָא קֶרְבָּא עִם־יִשְׂרָאֵל בְּדִיל לְגַמְרוּתָהוֹן בְּדִיל דְּלֹא יְהוֹן עֲלֵיהוֹן רַחֲמִין אֲרִי בְּדִיל
 לְשַׁצִּיחָהוֹן כְּמַא דְּפָקִיד יְיָ יִתְּ מֹשֶׁה׃
 * וְאַתָּה יְהוֹשֻׁעַ כְּעִידְנָא הָיָא וְשִׁינְיָאוּ יִתְּ גִבְרִיָּא מִן־טוֹרָא מִן־חֶבְרוֹן מִן־דְּבַר מִן־עֵגְב וּמִכָּל־טוֹר יְהוּדָה וּמִכָּל־טוֹרָא דְּיִשְׂרָאֵל עִם־
 קִירוֹי הָאֵלֶּה וְכָל־מְלִכֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ׃

* Et omnes urbes regnorum horum, & omnes reges eorum cepit Iosue, & occidit eos in ore gladij. & deleuit eum, quemadmodum praecepit Moyses famulus Domini.

* Sed omnes urbes in collibus sitas eorum non succendit Iosue. Veruntamen Asor solam combussit illam Iosue:

* Et omnem pradam eius & iumenta diuiserunt sibi filij Iosue. eos autem cunctos interemit in ore gladij, & perdidit illos: non reliquerunt eorum quicquam spirans.

* Sicut praeceperat Dominus Moysi seruo suo, ita praecepit Moyses Iosue; & sic fecit Iosue: non praeiit quicquam ab omnibus quae iusserat ei Moyses.

* Et cepit Iosue omnem terram hanc montanam, & omnem terram Negeb, & omnem terram Gosen, & planitiem, & quae est ad occidentem, & montem Iosue, & campes-
tria

* Quae ad montem, à monte Aalac, quod ascendit ad Seir, & usque ad Baalgath, et planitiem Libani subter montem Aermom: & omnes reges eorum cepit, & occidit eos & interemit eos.

* Et diebus pluribus fecit Iosue contra omnes reges istos bellum:

* Et non fuit ciuitas quam non tradidit filiis Iosue: praeterquam Euus habitans in Gaboon; omnes cepit in bello:

* Quoniam per Dominum factum est ut indurarentur corda illorum, ut occurrerent in bellum contra Iosue, ut interficerentur, ut non daretur eis misericordia, sed ut perirent, sicut dixit Dominus ad Moysen.

* Et venit Iosue in tempore illo, & interfecit Enachim de montana ex Hebron, & ex Dabir, & ex Anab, & de omni monte Iuda, & de omni monte Iosue cum urbibus eorum, & deleuit eos Iosue.

12 * καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν βασιλειῶν τούτων, καὶ πᾶσας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαβεν ἰησοῦς, καὶ ἀνέκτεινεν αὐτοὺς ἐν σόματι ξίφους. καὶ ἔξωλόθρευεν αὐτὸν ὅν τρέπον συνέταξεν μοῦσῃς ὁ παῖς κυρίου.

13 * ἀλλὰ πάσας τὰς πόλεις τὰς κεχωμασμένας αὐτῶν οὐκ ἐπέστηεν ἰσραήλ. πλὴν τὴν ἀσὼρ μόνω ἐπέστηεν αὐτὴν ἰησοῦς.

14 * καὶ πάντα τὰ σκύλα αὐτῆς καὶ τὰ κτήνη ἐπερρόμβου αὐτοῖς ὁ υἱὸς ἰσραήλ. αὐτοὺς δὲ πάντας ἔξωλόθρευεν ἐν σόματι ξίφους, καὶ ἀπόλεσεν αὐτοὺς· καὶ κατέλιπον αὐτῶν ὅν ἐμπνεον.

15 * ὃν τρέπον συνέταξεν κύριος τῷ μοῦσῃ τῷ παιδί· αὐτῷ, ὡσαύτως ἐνετείλατο μοῦσῃς τῷ ἰησοῦ, καὶ οὕτως ἐποίησεν ἰησοῦς, οὐ παρέβη ὅν διὰ πᾶντων ὧν συνέταξεν αὐτῷ μοῦσῃς.

16 * καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς τὴν πᾶσαν γῆν ταύτην τὴν ὀρεινὴν, καὶ τὴν πᾶσαν γῆν νεγέβ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν γοσὸν, καὶ τὴν πεδινὴν, καὶ τὴν πρὸς δυσμαῖς, καὶ τὸ ὄρος ἰσραήλ, καὶ τὰ ταπεινά.

17 * τὰ πρὸς τὰ ὄρη διὰ ὄρους αἰλάκ, καὶ ὁ πρὸς ναβαῖν εἰς σπειρά, καὶ ἕως βααλγάδ, καὶ τὸ πεδῖον τοῦ λιθόρου ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ αἰρμόν. καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαβεν, καὶ ἀνέκτεινεν αὐτοὺς καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς.

18 * ἐν ἡμέραις πλείους ἐποίησεν ἰησοῦς πρὸς πάντας τὰς βασιλεῖς τούτους τὸν πόλεμον.

19 * καὶ οὐκ ἦν πόλις ἣν οὐ παρέδωκεν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. πλὴν ὁ δαῖς ὁ κατοικῶν ἐν γαβαὼν. πᾶσας ἔλαβεν ἐν πολέμῳ.

20 * ὅτι διὰ κυρίου ἐγένετο καταχύσαι τὴν καρδίαν αὐτῶν σωαντοῦ εἰς πόλεμον πρὸς ἰσραήλ, ἵνα ἔξωλόθρευωσιν, ὅπως μὴ δοθῇ αὐτοῖς ἑλεῖν, ἀλλ' ἵνα ἔξωλόθρευωσιν, ὃν τρέπον εἶπεν κύριος πρὸς μοῦσῃν.

21 * καὶ ἦλθεν ἰησοῦς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἔξωλόθρευεν τοὺς ἐνακίμ ἐκ τῆς ὀρενῆς ἐκ χειρῶν καὶ ἐκ δαβείρ, καὶ ἔξ ἀνῶβ, καὶ ἐκ παντὸς ὄρους ἰούδα, καὶ ἐκ παντὸς ὄρους ἰσραήλ σὺν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν. καὶ ἔξωλόθρευεν αὐτοὺς ἰησοῦς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et omnes vrbes regum illorum, & omnes reges eorum subegit Iosue; & deleuit eos in ore gladij: consumpsit eos iuxta id quod iussit Moyses seruus Domini.

12 Tantum omnes vrbes quæ stabant super fortitudine sua, non incendit eas Israel: sed tamen Asor solummodo incendit in igne Iosue.

13 Et omnem prædam urbium illarum, & iumenta diripuerunt sibi filij Iosue: tantum omnes homines percusserunt in ore gladij, quoad exterminauerunt eos: non reliquerunt omnem animam.

14 Iuxta id quod iussit Dominus Moysen seruum suum, sic iussit Moyses Iosue, & sic fecit Iosue. non defecit verbum ex omnibus quæ iussit Dominus Moysen.

15 Et possedit Iosue omnem terram hanc montis, & omnem terram Austri, & omnem terram Gosen, & depressionem, & planiciem, & montem Israelis & depressionem eius:

16 A monte diuisionis qui ascendit ad Seghir & planiciem Gad in campo Libani, depressiones montis Hermonij, & omnes reges eorum subegit, & deleuit eos, & occidit eos.

17 Dies multos fecit Iosue cum omnibus regibus his bellum.

18 Non fuit ciuitas quæ pacem faceret cum filiis Israel, nisi Hhiuæi habitantes Gibghon: omnes ceperunt in bello.

19 Nam ab ante Dominum fuit ad obdurandum cor eorum ad ordinandum prælium cum Israele, propter consumendos eos, ut non essent super eos misericordiæ, sed enim propter disperdendos eos, sicut iusserat Dominus Moysen.

20 Et venit Iosue in tempore illo, & disperdidit fortes ex monte, ex Hhebron, ex Dabir, ex Ghanab, & ex omni monte Iuda, & ex omni monte Israel cum urbibus eorum; destruxit eos Iosue.

22 * לא נותר ענקים בארץ בני ישראל רק בעזרה
בגת ובאשדוד נשארו :

23 * ויקח יהושע את כל הארץ ככל אשר דבר יהוה
אל משה ויתנהו יהושע לנחלה לישראל
כמחלקתם לשבטיהם והארץ שקטה ממלחמה :

יב

* ואלה מלכי הארץ אשר הכו בני ישראל
וירשו את ארצם בעבר הירדן מזרח השמש
מנחל ארנון עד הר חרמון וכל הערבה מזרחו :
* סיחון מלך האמרי הישב בהשבון משל מערער
אשר על שפת נחל ארנון ותוך הנחל ונחצי הגלעד
ועד יבק הנחל גבול בני עמון :

* והערבה עד ים כנרת מזרחו ועד ים הערבה
ים המלח מזרחו דרך בית הישמם ומתימן תחת
אשדוד הפסגה :

* וגבול עוג מלך הבשן מיתר הרפאים היושב
בעשתרות ובאדרעי :

* ומשל בהר חרמון ובסלכה ובכל הבשן עד
גבול הגשורי והמעבתי ונחצי הגלעד גבול סיחון
מלך חשבון :

* משה עבד יהוה ובני ישראל הכו את ויתנה
משה עבד יהוה ירשה לראובני ולגדי ולנחצי שבט
המנשה :

* ואלה מלכי הארץ אשר הכו יהושע ובני
ישראל בעבר הירדן ימה מבעל גר בבקעת הלבנון
ועד ההר החלק העליון שעיריה ויתנה יהושע
לשבטי ישראל ירשה במחלקתם :

* בהר ובשפלה ובערבה ובאשדוד
ובמדבר ובנגב ההתי האמרי והכנעני הפרזי החוי
והיבוסי :

22 * Non reliquit vllum de stirpe Enachim
in terra filiorum Israel, absq; ciuitatibus
Gaza, & Geth, & Azoto, in quibus solum
relicti sunt. * Cepit ergo Iosue omnem

23 terrā, sicut locutus est Dominus ad Moy-
sen: & tradidit eam in possessionem filiis
Israel secūdam partes & tribus suas. quie-
uitque terra à præliis. CAP. XII.

1 Hi sunt reges quos percusserunt filij Is-
rael, & possederunt terram eorū trans
Iordanem ad Solis ortum, à torrente Ar-
non vsque ad montem Hermon, & omnē
Orientalem plagam quę respicit solitudi-

2 nem. * Seon rex Amorrhæorum qui habi-
tabat in Efebon, dominatus est ab Aroer
quæ sita est super ripam torrentis Arnō,
& mediæ partis in valle, dimidiæque Ga-
laad vsque ad torrētem Ieboc, qui est ter-

3 minus filiorum Ammon: * Et à solitu-
dine vsque ad mare Ceneroth contra O-
riētem, & vsque ad mare deserti, quod est
mare falsissimum, ad Orientalem plagam

4 per viā quæ ducit Bethsimoth, & ab Au-
straliparte quę subiacet Aseroth vsq; Phaf-
ga, * Terminus Og regis Basan de reliquiis
Raphaim, qui habitauit in Astaroth & in

5 Edrai, * Et dominatus est in monte Her-
Bmon & in Salecha, atq; vniuersa Basan vs-
que ad terminos Gessuri, & Machati, & di-
midie partis Galaad ad terminos Seō re-

6 gis Efebō. * Moyses famulus Dñi & filij Is-
rael pcusserūt eos: tradiditq; terrā eorum
Moyses in possessionē Rubenitis & Gad-

7 ditis, & dimidię tribui Manasse. * Hi sunt
reges terrę quos pcussit Iosue & filij Israel
trās Iordanē ad Occidentālē plagā à Baal
gad in cāpo Libani, vsq; ad montē Libani

8 cuius pars ascendit in Seyr. tradiditq; eam
C Iosue in possessionem tribubus Israel, sin-
gulis partes suas, * tam in montanis quā
in planis atque campestribus. In Aseroth
& in solitudine ac in Meridie, Ethæus fuit
& Amorrhæus, Chananæus & Phere-

zæus, Euæus, & Iebusæus.

תרגום יונתן

22 * לא אשחרו גבריא בארץ בני ישראל לחוד בעזרה בגת ובאשדוד אשחרו :
ומליל ייעם משה ויהנה יהושע לאחסנא לישראל בפלגותיהון לשבטיהון וארעא שדוכת מלמעבר קרבא :

יב

1 ואילין מלכי ארעא דמחו בני ישראל ויריתו ית ארעהון בעברא דירדנא מדינח שמשא מנחלא
2 דארנון עד טורא דחרמון וכל מישר מדינחא :
3 סיחון מלכא דאמורא דיתבי בהשבון שליט מערער דעל כוף נחלא
4 ומישראל עד ים גינוסר מדינחא ועד ימא
5 ותחום עוג מלכא דמתקן משאר גבריא
6 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
7 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
8 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
9 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
10 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
11 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
12 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
13 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
14 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
15 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
16 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
17 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
18 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
19 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
20 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
21 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
22 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
23 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
24 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
25 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
26 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
27 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
28 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
29 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
30 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
31 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
32 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
33 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
34 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
35 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
36 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
37 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
38 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
39 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
40 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
41 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
42 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
43 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
44 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
45 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
46 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
47 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
48 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
49 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
50 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
51 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
52 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
53 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
54 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
55 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
56 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
57 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
58 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
59 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
60 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
61 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
62 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
63 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
64 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
65 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
66 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
67 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
68 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
69 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
70 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
71 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
72 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
73 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
74 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
75 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
76 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
77 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
78 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
79 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
80 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
81 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
82 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
83 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
84 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
85 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
86 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
87 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
88 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
89 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
90 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
91 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
92 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
93 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
94 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
95 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
96 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
97 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
98 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
99 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד
100 ומישראל עד ים חרמון ובסלכה ובכל מתקן עד תחום גשורא ואפקירוס ופלגות ארעא דגלעד

* Non relictus est ex Enachim à filiis Iffrael, nisi in Gaza, & in Geth, & in Azoto relictus est.

* Et cepit Iosue omnem terram, sicut præcepit Dominus Moysi, & tradidit eos Iosue in possessionem Iffrael in diuisione eorum per tribus eorum. & terra quieuit à praliis.

CAP. XII.

ET hi reges terræ quos occiderunt filij Iffrael, & possederunt terram eorum trans Iordanem ab ortu Solis à valle Arnon vsque ad montem Hermon, & omnem Araba ab Oriente.

* Seon regem Amorraeorum, qui habitabat in Efebon, dominans ab Aroer quæ est in labio in valle Arnon in medio Vallis, & dimidium Galaad vsque ad Jeboc torrentis, termini filiorum Ammon.

* Araba vsque ad mare Ceneroth contra Orientem, & vsque ad mare Araba mare salis ab Oriente in viam quæ ad Bethsimoth, & de Theman quæ sub Asedoth Phasga.

* Et termini Og regis Basan, qui relictus est de gigantibus, habitans in Astaroth & in Edrai,

* Dominans à monte Hermon, & à Salecha, & omnem Basan vsque ad terminos Gessuri & Machati, & dimidium Galaad vsque ad terminos Seon regis Efebon.

* Moyses famulus Domini & filij Iffrael percusserunt eos: & tradidit eam Moyses famulus Domini in possessionem Ruben, & Gad, & dimidie tribui Manasse.

* Et hi reges Amorraeorum quos occidit Iosue & filij Iffrael trans Iordanem apud mare Baalgad in campo Libani, & vsque ad montem Aloch ascendentium in Seir. & tradidit eam Iosue tribubus Iffrael in possessionem secundum sortem eorum

* In monte, & in campo, & in Araba, & in Asedoth, & in eremo, et in meridie, Ethæi, & Amorraeum, & Chananeum, & Pherezæum, & Eueum, & Iebuseum.

* οὐ κατελείφθη τῶν ἐνακίμ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἀλλὰ πλὴν ἐν γάζῃ καὶ ἐν γέθ, καὶ ἐν ἀσעדῶδ, κατελείφθη.

* καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς πᾶσαν τὴν γῆν καθότι ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ. καὶ ἔδωκεν αὐτοῦ ἰησοῦς ἐν κληρονομίᾳ ἰσραήλ ἐν μερισμῷ αὐτῶν κατὰ φυλὰς αὐτῶν· καὶ ἡ γῆ κατέπαυσεν πολέμου μὲν.

ιβ.

* Καὶ οὗτοι βασιλεῖς τῆς γῆς οὓς ἀνείλκον υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ κατεκληρονόμησαν τὴν γῆν αὐτῶν πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ ἀνὰ τῶν ἡλίου ἀπὸ φάραγι δρυῶν ἕως τοῦ ὄρους αἰρμών, καὶ πᾶσαν τὴν δρεβά ἀπὸ ἀνὰ τῶν.

* τὸν σηὼν τὸν βασιλεῖα τῶν ἀμορραίων, ὃς καί ῥκει ἐν ἑσβεῶν, κυριεύων ἀπὸ δρυῶν ἢ ἐπὶ τοῦ χεῖλους ἐν τῇ φάραγι δρυῶν καὶ μέθιν τῆς φάραγι, καὶ τὸ ἡμισυ τῆς γαλαὰδ ἕως ἰαβὼκ τοῦ χειμαρέου, ὅρια υἱῶν ἀμμή.

* καὶ ἡ δρεβά ἕως τῆς θαλάσσης χονερέθ κατ' ἀνὰ τῆς, καὶ ἕως τῆς θαλάσσης δρεβά θαλάσσης τῶν ἀλῶν ἀπὸ ἀνὰ τῶν εἰς ὁδὸν ἰλὺ καὶ βηθσιμόθ, καὶ ἀπὸ θεμερὶ τὴν ὑπὸ ἀσπιδῶθ φασγά.

* καὶ ὅρια αὐτῶν βασιλέως βασθῦ, ὃς ὑπελείφθη ἐκ τῶν γιγάντων, ὁ κατεκλῶν ἐν ἀσδρώθ καὶ ἐν ἀδραϊ,

* ἀρχῶν ἀπὸ ὄρους αἰρμῶν καὶ ἀπὸ σελχᾶς καὶ πᾶσαν τὴν βασθῦ ἕως ὀρίων γεθουρέ καὶ τὴν μαχατί, ἐκ τῆς ἡμισυ γαλαὰδ ἕως ὀρίων σηὼν βασιλέως ἑσβεῶν.

* μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου καὶ υἱοὶ ἰσραήλ ἐπάταξαν αὐτοὺς, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου ἐν κληρονομίᾳ ρουβὶν, καὶ γὰδ, καὶ τῇ ἡμίσει φυλῆς μανασῆ.

* καὶ οὗτοι βασιλεῖς τῶν ἀμορραίων εἰς ἀνείλκον ἰησοῦς, καὶ υἱοὶ ἰσραήλ ἐν τῇ πέραν τοῦ ἰορδάνου πέραν θαλάσσης βααλγὰδ ἐν τῇ πεδίῳ τοῦ λιβάνου ἐκ ἕως τοῦ ὄρους εἰς ἀλὸκ ἀναβαινόντων εἰς ζεερά. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἰησοῦς ταῖς φυλαῖς ἰσραήλ κληρονομίαν καὶ κληρὸν αὐτῶν

* ἐν τῇ ὄρει, καὶ ἐν τῇ πεδίῳ, καὶ ἐν δρεβά, ἐκ ἀσπιδῶθ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐν νεγέβ, τὸν χεφαιὼν, καὶ τὸν ἀμορραῖον, καὶ τὸν χαναναῖον, καὶ τὸν φερεζαῖον, καὶ τὸν δαῖον, καὶ τὸν ἰεβουζαῖον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Non relictī sunt fortes in terra filiorum Iffrael; tantum in Ghaza, in Gad, & in Afdod relictī sunt.

Et cepit Iosue omnem terram, iuxta omne quod locutus est Dominus cum Mose; & tradidit eam Iosue in hereditatem Iffraeli in diuisionibus eorum per tribus eorum: & terra quieuit à faciendo bello.

CAP. XII.

ET hi reges terræ, quos deleuerunt filij Iffrael, & hereditauerunt terram eorum in transitu Iordanis ad ortum Solis, à fluuio Arnon vsque ad montem Hhermon, & omnem planiciem Orientalem.

Zzihhon rex Emorrhæus, qui habitabat in Hhesbon, regnans à Gharogher quæ super ripam fluuij Arnon, & medium fluuium, & dimidium terræ Gilghad, & vsque ad Iobeca fluuium terminum filiorum Ghamon.

Et planiciem vsque ad mare Genozzar ad Orientem, & vsque ad mare planicie, mare Salis, ad Orientem, via Bethiesimoth: & à meridie subitus effusionem ex Ramatha.

Et terminus Ghog regis Mathnan, de reliquiis fortium; qui habitabat in Ghastaroth & in Edreghi.

Et dominabatur in monte Hhermon, & in Zzalecha, & in omni Mathnan vsque ad terminum Gessuræi & Aphkeros, & dimidium terræ Gilghad, terminum Zzihhon regis Hhesbon.

Moses seruus Domini & filij Iffrael deleuerunt eos; & dedit eam Moses seruus Domini possessionem tribui Reuben, & tribui Gad, & dimidiæ tribui Manasse.

Et hi reges terræ, quos deleuit Iosue & filij Iffrael trans Iordanem ad Occidentem, à planicie Gad in campo Libani, & vsque ad montem diuisionis qui ascendit ad Seghir. Et dedit eam Iosue tribubus Iffraelis possessionem in diuisionibus suis.

In monte, & in depressione, & in planicie, & in effusione ex Ramatha; & in deserto, & in Austro Hhethæum, & Emorrhæum, & Chennaghanæum, & Pherizæum, Hhiuæum & Iebusæum,

* מֶלֶךְ יִרְיָחוֹ אֶחָד מֶלֶךְ הָעִי אֲשֶׁר-מִצְד בֵּית-
אֵל אֶחָד :

* מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם אֶחָד מֶלֶךְ חֲבֵרוֹן אֶחָד :

* מֶלֶךְ יִרְמֹוֹת אֶחָד מֶלֶךְ לְכִיש אֶחָד :

* מֶלֶךְ עֲגִלוֹן אֶחָד מֶלֶךְ גִּזְר אֶחָד :

* מֶלֶךְ דָּבִיר אֶחָד מֶלֶךְ גָּדֵר אֶחָד :

* מֶלֶךְ חֲרֻמָּה אֶחָד מֶלֶךְ עֵרֹד אֶחָד :

* מֶלֶךְ לִבְנָה אֶחָד מֶלֶךְ עֲדֹלַם אֶחָד :

* מֶלֶךְ מִקְדָּה אֶחָד מֶלֶךְ בֵּית-אֵל אֶחָד :

* מֶלֶךְ תַּפּוּחַ אֶחָד מֶלֶךְ חֲפֵר אֶחָד :

* מֶלֶךְ אֶפֶק אֶחָד מֶלֶךְ לִשְׁרוֹן אֶחָד :

* מֶלֶךְ מֶרֶז אֶחָד מֶלֶךְ חֲצוֹר אֶחָד :

* מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן מֶרְאֹן אֶחָד מֶלֶךְ אֲכִשָׁף אֶחָד :

* מֶלֶךְ תַּעֲנָךְ אֶחָד מֶלֶךְ מִגְדוֹ אֶחָד :

* מֶלֶךְ קִדְשׁ אֶחָד מֶלֶךְ יִקְנָעִם לְכַרְמֶל אֶחָד :

* מֶלֶךְ דּוֹר לְנַפְרֵת דּוֹר אֶחָד מֶלֶךְ גּוֹיִם לְגִלְגָל

אֶחָד :

* מֶלֶךְ תִּרְצָה אֶחָד כָּל-מַלְכִּים שְׁלֹשִׁים וְאַחַד :

יג

* וַיְהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו

אַתָּה זָקֵנְתָה בָּאת בַּיָּמִים וְהָאָרֶץ נִשְׁאַרָה הַרְבֵּה-

מְאֹד לְרִשְׁתָּהּ :

* זֹאת הָאָרֶץ הַנִּשְׁאַרָה כָּל-גִּלְיָלוֹת הַפְּלִשְׁתִּים

וְכָל-הַגִּשּׁוּרִי :

* מִן-הַשִּׁיחֹר אֲשֶׁר-עַל-פְּנֵי מִצְרַיִם וְעַד גְּבוּל

עֲקֶרוֹן צִפּוֹנָה לְכַנְעָנִי הַחֹשֶׁב חֲמִשָּׁרַת סְרִנִּי

פְּלִשְׁתִּים הָעֻזִּי וְהָאֲשֻׁדּוֹרִי הָאֲשֻׁקְלָנִי הַגִּתִּי

וְהָעֲקֶרְנִי וְהָעֻזִּים :

* מִתִּימָן כָּל-אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וּמִעֶרְבָה אֲשֶׁר לְצִידֹנִים

עַד-אֶפֶקָה עַד גְּבוּל הָאֲמֹרִי :

* Rex Hiericho vnus, rex Hay qui est
ex latere Bethel vnus,

* Rex Hierusalem vnus, rex Hebron
vnus,

* Rex Hierimoth vnus, rex Lachis v-
nus,

* Rex Eglon vnus, rex Gazer vnus,

* Rex Dabir vnus, rex Gader vnus.

* Rex Herma vnus, rex Hereth vnus.

* Rex Lebna vnus, rex Adollam v-
D nus,

* Rex Maceda vnus, rex Bethel vnus,

* Rex Taphua vnus, rex Opher vnus,

* Rex Aphec vnus, rex Saron vnus,

* Rex Madan vnus, rex Afor vnus,

* Rex Sameron vnus, rex Acfaph vnus,

* Rex Thenac vnus, rex Mageddo v-
nus,

* Rex Ceddes vnus, rex Iachanem Car-
meli vnus,

* Rex Dor & prouinciæ Dor vnus, rex
gentium Galgal vnus,

* Rex Therfa vnus. Omnes reges tri-
ginta vnus.

CAP. XIII.

1 [Osue senex prouectæque ætatis erat. &
A dixit Dominus ad eum: Senuisti & lon-
gæuus es, terraque latissima derelicta
est,

2 * Quæ necdum sorte diuisa est; omnis
videlicet Galilæa, Philistiim, & vniuersa
Geffuri,

3 * A fluuio turbido qui irrigat Ægyp-
tum, vsque ad terminos Accaron contra
Aquilonem, terra Chanaan quæ in quin-
que regulos Philistiim diuiditur, Gazæos
& Azotios, Afcalonitas, Gethæos, & Ac-
caronitas.

4 * Ad meridiem verò sunt Euæi, omnis
terra Chanaan, & Maara Sidoniorum vs-
que Apeca, & terminos Amorræi,

תרגום יונתן

9 מֶלֶךְ יִרְיָחוֹ חֶד מֶלֶךְ דְּעִי דְּבִסְטֵר בֵּיתֵאל חֶד : 10 מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם חֶד מֶלֶךְ דְּחֲבֵרוֹן חֶד : 11 מֶלֶךְ יִרְמֹוֹת חֶד מֶלֶךְ דְּלְכִיש חֶד מֶלֶךְ עֲגִלוֹן חֶד מֶלֶךְ דְּגִזְר חֶד : 12 מֶלֶךְ דְּדָבִיר חֶד מֶלֶךְ דְּגָדֵר חֶד : 13 מֶלֶךְ דְּחֲרֻמָּה חֶד מֶלֶךְ דְּעֵרֹד חֶד : 14 מֶלֶךְ דְּחֲרֻמָּה חֶד מֶלֶךְ דְּעֵרֹד חֶד : 15 מֶלֶךְ דְּלִבְנָה חֶד מֶלֶךְ דְּעֲדֹלַם חֶד : 16 מֶלֶךְ דְּמִקְדָּה חֶד מֶלֶךְ דְּבֵיתֵאל חֶד : 17 מֶלֶךְ דְּתַפּוּחַ חֶד מֶלֶךְ דְּחֲפֵר חֶד : 18 מֶלֶךְ דְּאֶפֶק חֶד מֶלֶךְ דְּלִשְׁרוֹן חֶד : 19 מֶלֶךְ דְּמֶרֶז חֶד מֶלֶךְ דְּחֲצוֹר חֶד : 20 מֶלֶךְ דְּשִׁמְרוֹן חֶד מֶלֶךְ דְּמֶרְאֹן חֶד מֶלֶךְ דְּאֲכִשָׁף חֶד : 21 מֶלֶךְ דְּתַעֲנָךְ חֶד מֶלֶךְ דְּמִגְדוֹ חֶד : 22 מֶלֶךְ דְּקִדְשׁ חֶד מֶלֶךְ דְּיִקְנָעִם לְכַרְמֶל חֶד : 23 מֶלֶךְ דְּדּוֹר לְנַפְרֵת חֶד מֶלֶךְ דְּדּוֹר לְפִלְכִי חֶד : 24 מֶלֶךְ דְּתִרְצָה חֶד כָּל מֶלְכֵי חֲלָחִין חֶד :

יג

1 וַיְהוֹשֻׁעַ סִיב עַל בִּימִין וַיֹּאמֶר יְיָ לִיה אַתָּה סִיבְתָּהּ עֲלֵהָ בִיּוֹמֵי וְאַרְעָא אֲשִׁתְּאַרְתָּ

2 זֹאת אֲרֵעָא דְּאֲשִׁתְּאַרְתָּ כָּל תְּחוֹם פְּלִשְׁתִּי וְכָל גִּשּׁוּרֵי :

3 מִן שִׁיחֹר דְּעַל אֲפִי מִצְרַיִם וְעַד תְּחוֹם עֲקֶרוֹן צִפּוֹנָה עַל אֲרֵעַ כְּנַעֲנָי מִתְּחוֹשְׁבָא חֲמִשָּׁרַת סְרִנִּי פְּלִשְׁתִּי עֻזָּי וְאֲשֻׁדּוֹרֵי אֲשֻׁקְלֹנָי

גִּתִּי וְעֲקֶרְנֵי וְעֻזִּי :

4 מִדְּרוֹמָא כָּל אֲרֵעַ כְּנַעֲנָי וּמִעֶרְבָא דְּכָל צִידֹנָי עַד אֶפֶקָה עַד תְּחוֹם אֲמֹרָא :

* Regem Hiericho unum, & regem Gai, 9
quæ est prope Bethel, unum.

* Regem Hierusalem unum, regem Hebron 10
unum,

* Regem Hierimoth unum, regem Lachis 11
unum,

* Regem Eglon unum, Regem Gazer 12
unum,

* Regem Dabir unum, Regem Gader 13
unum,

* Regem Herma unum, Regem Ared 14
unum,

* Regem Lebna unum, Regem Odollam 15
unum,

* Regem Maceda unum, Regem Bethel 16
unum,

* Regem Taphua unum, Regem Ephraim 17
unum,

* Regem Aphec unum, Regem Lesharon 18
unum,

* Regem Madan unum, Regem Assor 19
unum,

* Regem Ameron unum, Regem Achsaph 20
unum,

* Regem Thenach unum, Regem Migdo 21
unum,

* Regem Kedes unum, Regem Iakham 22
Carmeli unum,

* Regem Dor Naphthod unum, regem 23
gentium Galgal unum, * Regem Thersa unum. 24
omnes hi reges triginta & unus.

CAP. XIII.

ET Iosue senex prouectus diebus: & dixit 1
Dominus ad Iosue: Tu senuisti prouectus die-
bus, & terra relicta est multa valde in posses-
sionem: * Et hæc terra relicta, omnes termini 2
Philistij, & uniuersa Gessuri, * Et Cha-
naanæus à terra inhabitata quæ è regione Ægy-
pti, vsque ad terminos Accaron à sinistris Cha-
naanæorum, computatur quinque Satrapijs Phi-
listij, Gazæ, & Azotio, & Ascalonitæ, &
Gethæ, & Accaronitæ, & Euao: * Ex The- 4
man & omni terra Chanaan à Gaza et Sidonij
vsq; ad Aphecca, vsq; ad terminos Amoræorum.

9 * τὸν βασιλέα ἱερικῶν ἑνὰ, καὶ τὸν βασιλέα τῆς γαί,
ἥ ἐστιν πλησίον βαιθ ἡλ ἑνὰ,

10 * βασιλέα ἱερουσαλὴμ ἑνὰ, βασιλέα χεβρών
ἑνὰ,

11 * βασιλέα ἱεριμούθ ἑνὰ, βασιλέα λαχίς ἑνὰ,

12 * βασιλέα ἐγλώμ ἑνὰ, βασιλέα γάζερ ἑνὰ,

13 * βασιλέα δαβὶρ ἑνὰ, βασιλέα γαδέρ ἑνὰ,

14 * βασιλέα ἐρμὰ ἑνὰ, βασιλέα ἐρὲδ ἑνὰ,

15 * βασιλέα λεβνὰ ἑνὰ, βασιλέα ὀδολλάμ ἑνὰ,

16 * βασιλέα μακιδὰ ἑνὰ, βασιλέα βαιθ ἡλ ἑνὰ.

17 * βασιλέα ταπφοῦ ἑνὰ, βασιλέα ἐφὲρ ἑνὰ,

18 * βασιλέα ἀφὲκ ἑνὰ, βασιλέα λεσαρών ἑνὰ,

19 * βασιλέα μαδὼν ἑνὰ, βασιλέα ἀσώρ ἑνὰ,

20 * βασιλέα ἀμαρὼν ἑνὰ, βασιλέα ἀχασάφ ἑνὰ,

21 * βασιλέα ἀθθαχ ἑνὰ, βασιλέα μαγεδδὼ
ἑνὰ,

22 * βασιλέα κεδὲς ἑνὰ, βασιλέα ἱεκονάμ τοῦ χερμὲλ
ἑνὰ,

23 * βασιλέα ἀδὼρ τοῦ ναφαθδὼρ ἑνὰ, βασιλέα γωεὶμ
τῆς γελγελ ἑνὰ,

24 * βασιλέα θερσὰ ἑνὰ. πάντες οὗτοι ④ βασιλεῖς
τετράκοντα καὶ εἷς.

17.

1 * Καὶ ἐν τῷ περὶ τούτου τοῦ βιβλίου τῶν ἡμε-
ρῶν. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Ἰησοῦ, σὺ γεγήρηκας περ-
βεβηκώς τῶν ἡμερῶν, καὶ ἡ γῆ ὑπολείπειται πολλὴ σφό-
δρα εἰς κληρονομίαν.

2 * καὶ αὕτη ἡ γῆ ἡ καταλείμενη πάντα ὅσα φυ-
λιστικὴ, καὶ πᾶς ὁ γέφυρ,

3 * καὶ ὁ χερουαῖος ἀπὸ γῆς ἀοικῆς τῆς κατὰ πρὸς-
ῶπον αἰγύπτου ἕως τῶν ὀρίων ἀκκαρὼν ἐξ ὀνύμων
τῶν χερουαίων, περιτριγρίζεται ταῖς πέντε καταρα-
παῖς τῶν φυλιστικῶν, τῷ γαζαίῳ, καὶ τῷ ἀζωτίῳ, καὶ τῷ
ἀσκαλωνίῳ, καὶ τῷ γεθθαίῳ, καὶ τῷ ἀχαρωνίῳ, καὶ τῷ
δωαίῳ.

4 * ἐκ θεμὸν καὶ πάση τῇ γῇ χανανὶ ἀπὸ γάζης,
καὶ ④ σιδωνίοι ἕως ἀφεκκὰ ἕως τῶν ὀρίων τῶν ἀμορ-
ραίων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Rex Iericho vnus, rex Ghay quæ in latere Bethel, vnus,

11 Rex Iermuth vnus, rex Lachis vnus,

13 Rex Dabir vnus, rex Gheder vnus,

15 Rex Libna vnus, rex Ghadulam vnus,

17 Rex Thapuah vnus, rex Hhepher vnus,

19 Rex Madon vnus, rex Hhafzor vnus,

21 Rex Thaganach vnus, rex Migdo vnus,

23 Rex Dor ad regiones Dor vnus, rex populorum ad Gilgal vnus:

10 Rex Ierusalem vnus, rex Hhebron vnus,

12 Rex Gheglon vnus, rex Gezer vnus,

14 Rex Harma vnus, rex Gharad vnus,

16 Rex Makeda vnus, rex Bethel vnus,

18 Rex Apheq vnus, rex Laffaron vnus.

20 Rex Simeron Meron vnus, rex Achsaph vnus,

22 Rex Kedes vnus, rex Ioknegham ad Carmelum, vnus:

24 Rex Thirza vnus. Omnes reges triginta & vnus.

CAP. XIII.

ET Iosue senex, intrans in dies; & dixit Dominus illi: Tu senuisti, intraisti in dies; & terra relicta est multa valde ad possidendum eam.

* Hæc terra quæ relicta est, omnis terminus Philistinorum, & omnium Gessuræorum,

* A Sihhor qui super faciem Ægypti, & vsque ad terminum Ghekron ad Septentrionem super terram Chenaghanæorum censâ est, quinque tyranni Philistæorum, Ghazæi, Asdodæi, & Ascalonæi, Gethæi, & Ghekronæi, & Ghauai.

* Ab Austro omnis terra Chenaghanæorum, & spelunca omnium Sidoniorum vsque Aphecca, vsque ad terminum Emorrhæi.

* והארץ הגבלי וכל הלבנון מזרח השמש מבעל
גדר תחת הר חרמון עד לבוא חמרת :
* כל יושבי ההר מן הלבנון עד משרפת מים
כל צידנים אנכי אורשם מפני בני ישראל רק
הפלה לישראל בנחלה כאשר צויתיד :
* ועתה חלק את הארץ הזאת בנחלה לתשעת
השבטים וחצי השבט המנשה :
* עמו הראובני והגדי לקחו נחלתם אשר נתן
להם משה בעבר הירדן מזרחה כאשר נתן להם
משה עבד יהוה :
* מערוער אשר על שפת נחל ארנון והעיר אשר
בתוך הנחל וכל המישר מידבא עד דיבון :
* וכל ערי סיחן מלך האמרי אשר מלך בחשבון
עד גבול בני עמון :
* והגלעד וגבול הגשורי והמעבתי וכל הר חרמון
וכל הבשן עד סלכה : * כל ממלכות עוג בבשן
אשר מלך בעשתרות ובאדרעי הוא נשאר
מיתר הרפאים ויבס משה וירשם :
* ולא הורישו בני ישראל את הגשורי ואר-
ת המעבתי וישב גשור ומעכרת בקרב ישראל עד
היום הזה :
* רק לשבט הלוי לא נתן נחלה אשי יהוה
אלהי ישראל הוא נחלתו כאשר דבר לו :
* ויתן משה למטה בני ראובן למשפחותם :
* ויהי להם הגבול מערוער אשר על שפת נחל-
ארנון והעיר אשר בתוך הנחל וכל המישר על-
מידבא :
* חשבון וכל עריה אשר במישור דיבון ובמות
בעל ובירת בעל מעון :
* ויהצור וקרמרת ומפער :

* Eiusque cōfinia: Libani quoq; regio
contra Orientem à Baalgad sub monte
Hermon, donec ingredias Emath.
* Omnium qui habitabant in monte à
Libano vsque ad aquas Masserephot, vni-
uersique Sidonij. Ego sum qui delebo eos
B à facie filiorum Israel. Veniat ergo in par-
tem hereditatis Israel, sicut præcepi tibi.
* Et nunc diuide terrā in possessionē no-
uem tribubus, & dimidiā tribui Manasse:
* Cum qua Ruben & Gad possederunt
terram quam tradiditeis Moyse famulus
Domini trans fluentia Iordanis ad Orien-
talem plagam,
* Ab Aroer quæ sita est in ripa torrentis
Arnon & in vallis medio, vniuersaque cā-
pestria Medaba, vsque Dibon;
* Et cūctas ciuitates Seon regis Amor-
ræi, qui regnavit in Efebon vsque ad ter-
minos filiorum Ammon,
* Et Galaad ac terminum Gessuri &
Machati, & omnem montem Hermon,
& vniuersam Basan vsque ad Salecha:
* Omne regnum Og in Basan qui re-
gnauit in Astaroth & Edrai: ipse fuit de
reliquis Raphaim; percussitque eos Moy-
ses atque deleuit.
* Nolueruntque disperdere filij Israel
Gessuri & Machati, & habitauerunt in
medio Israel vsque in præsentem diem.
* Tribui autem Leui non dedit posses-
sionem, sed sacrificia & victimæ Domini
Dei Israel, ipsa est eius hæreditas, sicut lo-
cutus est illi.
* Dedit ergo Moyse possessionem tribui
C filiorum Ruben iuxta cognationes suas.
* Fuitque terminus eorum ab Aroer,
quæ sita est in ripa torrentis Arnon, & in
valle eiusdem torrentis media vniuersam
planitiem quæ ducit Medaba;
* Et Efebō, cunctosque viculos earum
qui sunt in campestribus, Dibon quoque
& Bamothbaal, & oppidum Baalmaon,
* Et Iessa, & Cedimoth, & Mephet,

תרגום יונתן

5 וארע גבולאי וכל לבנון מנח שמשא במישור גדר שיפולי טורא דחרמון עד מעלנא דחמרת :
לבנון עד חרצי מנא כל צידונאי במימרי אתרכינון מן גדר בני ישראל לחוד פליגהא לישראל באחסנא כמא דפקידתך :
7 וכען פליג ית ארעא תרא באחסנא לתשעת שבטין ולפלגות שבטא דמנשה :
קבלו אחסנתהון דיהב להון משה בעיברא דירדנא כמא דיהב להון משה עבדא דיי :
9 מערוער דעל כיה נחלא דארנון וקרמרת די בגו נחלא וכל מישור מידבא עד דיבון :
10 וכל קירוי סיחון מלכא דאמורא דמלך
בחשבון עד תחום בני עמון :
11 וארע גלעד ותחום גשורה ואפקירוס וכל טורא דחרמון וכל מחנון עד סלך :
12 כל מלכות עוג במחנן דמלך בעשתרות ובאדרעי הוא אישחאר משאר גברא ומחנן משה ותרכינון :
13 ולא תריכו בני ישראל ית גשורא דיהב אפקירוס ויהיב גשורא דיהב אפקירוס בגו ישראל עד יומא דהין :
14 לחוד לשבטא דלוי לא יהב אחסנא קורבנא דיי אלהא דישאל אינון אחסנתיה כמא דמליל ליה :
15 ויהב משה
לשבטא דבני ראובן לזרעיהון :
16 והיה להון תחומא מערוער דעל כיה נחלא דארנון וקרמרת די בגו נחלא וכל מישור
עד מידבא :
17 חשבון וכל קירייה די במישור דיבון ובמות בעל ובירת בעל מעון :
18 ויהצור וקרמרת ומפער :

* Et omnem terram Gaba Philistiim iuxta omnem Libanum ab oriente Solis ab Baalgad sub monte Hermon usque ad introitum Emath.

* Omnis habitans montana à Libano usque ad Masserephothaquam. Uniuersos Sidonios ego euertam eos à facie filiorum Israel. sed trade eam Israel in sorte, sicut præcepisti tibi.

* Et nunc diuide terram hanc in possessionem nouem tribubus, & dimidie tribui Manasse;

* Qui cum eo Ruben & Gad acceperunt possessionem eorum, quam tradidit eis Moyses trans Iordanem, ad ortum Solis dedit eis Moyses famulus Domini,

* Ab Aroer quæ est in labio torrentis Arnon, & urbem quæ in medio uallis, & omnem Mesor à Medaba usque ad Dibon;

* Et cunctas ciuitates Seon regis Amorraeorum, qui regnauit in Esebon usque ad terminos filiorum Ammon.

* Et Galaad, & terminos Gessuri, & Machati, omnem montem Hermon, & uniuersam Basan usque ad Selcha:

* Omne regnum Og in Basan, qui regnauit in Astaroth & in Edrai. ipse relictus est de reliquiis Gigantum; & percussit eum Moyses, et deleuit eum.

* Et non deleuerant filij Israel Gessuri & Machati: & habitabat rex Gessuri & Machati inter filios Israel usque ad diem hanc.

* Veruntamen tribui Leui non dedit possessionem: dominus Deus Israel hic possessio eorum, sicut dixit eis Dominus.

* Et dedit Moyses tribui filiorum Ruben per populos eorum.

* Et fuerunt eorum termini ab Aroer, quæ est contra faciem uallis Arnon, & ciuitas quæ in ualle; & uniuersam Misor & Medaba,

* Usque ad Esebon, & cunctas vrbes eorum existentes in Misor, & Dibon, et Bamoth Baal, & domus Baalmeon,

* Et Ieffa, & Cedimoth, & Mephet,

* Ἡ πᾶσαν τὴν γῆν γαβαὶ φυλιστιμ καὶ πᾶσαν τὴν λίβανον ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἀπὸ βαελγὰδ ὑπὸ τὸ ὄρος Ἡ ἐρεμῶν ἕως τῆς εἰσόδου ἐμας.

* πᾶς ὁ κατοικῶν τὴν ὄρειν ἄπὸ τῆς λίβανος ἕως μασερεφὼθ μαίμ. πᾶν τὸς τοὺς σιδονίους ἐγὼ ἐξολοθρεύσω αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰσραὴλ. ἀλλὰ διὰ τοῦ αὐτὴν τῆς Ἰσραὴλ ἐν κλήρῳ, ὃν τρέπον ἐνετειλάμην σοι.

* καὶ νῦν μερίσθω τὴν γῆν ταύτην ἐν κληρονομίᾳ ταῖς ἐννεα φυλαῖς, καὶ τῇ ἡμίσει φυλῆς μανασσῆ,

* τοῖς μετ' αὐτῶν τὰ ρουβὴν καὶ τὰ γὰδ ἐλάβουσιν κληρονομίαν αὐτῶν, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς μουσῆς ἐν τῇ πύργῳ τῆς Ἰορδάνου, καὶ ἀνατολὰς ἡλίου δέδωκεν αὐτοῖς μουσῆς ὁ παῖς κυρίου,

* ἀπὸ ἀροὴρ ἣ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ χείλους χειμαρὸς ὄρων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἐν μέσῳ τῆς φάραγος, καὶ πᾶσαν τὴν μεσῶν ἀπὸ μεδαβὰ ἕως διβὼν.

* καὶ πᾶσας τὰς πόλεις σὺν βασιλείᾳς ἀμορραίων, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ἐσεβὼν ἕως τῶν ὄρων υἱῶν ἀμμὼν.

* Ἡ τὴν γαλααδίτιν καὶ τὰ ὄρια Γεσσαρί, καὶ ἡ μαχατί πᾶν ὄρος ἐρεμῶν, Ἡ πᾶσαν τὴν βασανίτιν ἕως Σελχά.

* πᾶσαν τὴν βασιλείαν αὐτῶν ἐν τῇ βασανίτιδι, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ἀσαραὼθ καὶ ἐν ἐδραὶ. ὃς κατελείφθη ἀπὸ τοῦ λαίμαλτος τῶν γιγάντων, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν μουσῆς, καὶ ἐξολοθρεύσεν αὐτόν.

* καὶ οὐκ ἐξολοθρεύσαντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὴν γεβουρί, καὶ τὴν μαχατί καὶ κατόκει βασιλεὺς γεβουρί καὶ ὁ μαχατί ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

* πλὴν τῇ φυλῇ λευὶ οὐκ ἔδωκεν κληρονομίαν, κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ὅτι κληρονομία αὐτῶν, καθὰ εἶπεν αὐτοῖς κύριος.

* καὶ ἔδωκεν μουσῆς τῇ φυλῇ υἱῶν ρουβὴν καὶ δῆμας αὐτῶν.

* Ἡ ἐγγρήθη αὐτῶν τὰ ὄρια ἀπὸ ἀροὴρ ἣ ἐστὶν καὶ προσώπον φάραγος ὄρων, καὶ ἡ πόλις ἣ ἐστὶν ἐν τῇ φάραγι. Ἡ πᾶσαν τὴν μεσῶν καὶ μεδαβὰ

* ἕως σεβὼν, Ἡ πᾶσας τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς ἔσας ἐν τῇ μεσῶν, Ἡ δεβὼν, Ἡ βαμὼθ βαάλ, Ἡ οἰκὸς βεελμὼν,

* καὶ ἰεσσαὶ, καὶ καδιμὼθ καὶ μαίφαθ,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Terra Gebalorum, & omnis Libanus ad ortum Solis à planitie Gad, depressiones montis Hhermon usque ad introitum Hhamath.

* Et omnes habitatores montis à Libano usque ad Salinas aquarum, omnes Sidonios in verbo meo exterminabo ab-ante filios Israel. tantum partire eam Israeli in possessionem, sicut iussi te.

* Et nunc diuide terram hanc in possessionem nouem tribubus, & dimidiaz tribui Manasse. Et cum ea tribus Reuben, & tribus Gad acceperunt possessionem suam quam dedit illis Moses trans Iordanem ad Orientem, sicut dedit illis Moses seruus Domini.

* A Gharogher quæ super ripam fluuij Arnon, & Kartha quæ intra fluuium; & omnem planiciem Medba usque ad Dibon.

* Et omnes vrbes Zzihhon regis Emorraei qui regnauit in Hhesbon, usque ad terminum filiorum Ghamon.

* Et terram Gilghad, & terminum Gessuræi, & Aphkerozz, & omnem montem Hhermon, & omnem Mathnan usque ad Zzelach.

* Omne regnum Ghog in Mathnan, qui regnauit in Ghashtharoth, & in Edregghi; ipse relictus fuerat de reliquiis fortium: & percussit eum Moses, & extirpauit eum.

* Et non extirparunt filij Israel Gessuræum, neque Aphkerozz; & habitauit Gessuræus & Aphkerozz in medio Israel usque ad diem hanc.

* Tantum tribui Leui non dedit possessionem: oblationes domini Dei Israel ipsæ possessio eius, sicut locutus est ei.

* Et dedit Moses tribui filiorum Reuben per profapias suas.

* Et fuit illis terminus à Gharogher quæ super ripâ fluminis Arnon, & urbē quæ in medio fluminis, & omnē planiciē usq; ad Medba.

* Hhesbon & omnes vrbes eius quæ in planicie, Dibon, & Bamoth Baghal, & Bethbaghal Meghon.

* Et Iahhsza & Kedemoth, & Mephaghat.

* Et Cariathaim, et Sabama & Sarath, & 19
Asar in monte Emach.

* Et Bethphogor, & Asedoth, Phasga & 20
Bethaisimoth,

* Et omnes vrbes Misor & vniuersum re- 21
gnum Seon regis Amorraeorum, qui regnavit in
Esebon, quem percussit Moyses ipsum, & prin-
cipes Madian, & Euæum & Recen, & Sur,
& Ur, & Rebec, duces Seon habitantes ter-
ram.

* Et Balaam filium Beor ariolum occide- 22
runt filij Israel in gladio in fuga.

* Fuerunt autem termini filiorum Ruben 23
Jordanis terminus. hæc possessio filiorum Ru-
ben per populos eorum vrbes & suburbana
eorum.

* Dedit autem Moyses filiis Gad per popu- 24
los eorum.

* Et fuerunt eorum termini Jasir omnis ci- 25
uitas Galaad, & dimidia pars terræ filiorum
Ammon usque ad Aroer, quæ est contra Rab-
ba.

* Et ab Esebon usque ad Ramoth, contra 26
Maspha Bethanim & Maanaim usque ad ter-
minos Dabir.

* Et Enemec, Betharam, & Bethnamra, & 27
Sochoth, & Saphon, & reliquum regnum Seon
regis Esebon; Jordanis determinabit usque ad
partem maris Ceneroth trans Jordanem ab
Oriente.

* Hæc possessio filiorum Gad per populos eo- 28
rum, & per vrbes eorum, & suburbana eo-
rum.

* Et dedit Moyses dimidiæ tribui Manasse, 29
& fuit dimidiæ parti tribus filiorum Ma-
nasse per populos eorum.

* Et fuerunt termini eorum à Maanaim 30
& omne regnum Basan, & omne regnum Og
regis Basan, & omnes vicus Jahir, qui sunt in
terra Basan, sexaginta oppida.

* Et dimidia pars Galaad, & in Astaroth, 31
& in Edrai vrbes regni Og in Basan: filiis Ma-
chir filij Manasse, & dimidiæ parti filiorum
Machir filij Manasse per populos eorum.

* καὶ καριαθαίμ, καὶ σεβασμά, καὶ σάρθ, καὶ σῶρ
ἐν τῷ ὄρει αἰμάκ.

* καὶ βεθφογὼρ, καὶ ἀπιδὼδ φασγά, καὶ βηθσι-
μούθ.

* καὶ πᾶσας τὰς πόλεις τῆς μεθὺν ἐπᾶσαν τὴν βα-
σιλείαν τῶν σην βασιλείας τῶν ἀμορραίων, ὅς ἐβασίλευ-
σεν ἐκ ἐσεβῶν, ὃν ἐπάταξεν μωυσῆς αὐτὸν ἐν ὅσῳ ἦγου-
μήνους μαδιάν, καὶ τὸν δὺεὶ, καὶ τὸν ροκόμ, καὶ τὸν σῆρ,
καὶ τὸν οὐρ, καὶ τὸν ροβά, ἀρχοντας σην ἐν τῇ κατοικου-
ντας τὴν γῆν.

* καὶ τὸν βαλαάμ υἱὸν βεὼρ τὸν μεθύτιν ἀπέκτειναν
ἐν τοῖς ἰσραὴλ ἐν ῥομφαίᾳ ἐν τῇ τρεπῇ.

* ἐχρέτο ἡ τὰ ὄρια υἱὸν ρουβὴν ὁ ἰορδάνης ὄριον. αὕτη
ἡ κληρονομία υἱὸν ρουβὴν καὶ δήμοις αὐτῶν αἱ πόλεις καὶ
αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

* ἔδωκεν δὲ μωυσῆς τοῖς υἱοῖς γὰδ καὶ δήμοις αὐ-
τῶν.

* καὶ ἐχρέτο αὐτῶν τὰ ὄρια ἰαζὶρ πᾶσα πόλις γα-
λαὰδ καὶ ἡμισυ γῆς υἱὸν ἀμμὼν ἕως δροῆς, ἥ ἐστιν κατὰ
πρὸς ὄψωπον ραββά.

* καὶ ἀπὸ ἐσεβῶν ἕως ραμέθ, καὶ τὴν μασφὰ βοτα-
νίμ ἐκ μααναίμ ἕως τῶν ὀρίων δεβίρ.

* καὶ ἐννεμὲκ, βηθαραίμ, καὶ βηθαναμερά, καὶ σι-
χώθ, καὶ σαφὼν, καὶ τὴν λοιπὴν βασιλείαν σην βα-
σιλείας ἐσεβῶν ὁ ἰορδάνης ὀρεῖ ἕως μέρους τῆς θαλάσ-
σης χενερὼθ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ ἀνατολῶν.

* αὕτη ἡ κληρονομία υἱὸν γὰδ καὶ δήμοις αὐτῶν καὶ
καὶ πόλεις αὐτῶν, καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν.

* καὶ ἔδωκεν μωυσῆς τῇ ἡμίσει φυλῆς μανασσῇ, καὶ
ἐχρήθη τοῖς ἡμίσει φυλῆς υἱὸν μανασσῇ κατὰ δή-
μοις αὐτῶν.

* καὶ ἐχρέτο τὰ ὄρια αὐτῶν ἀπὸ μααναίμ, ἐκ πᾶσα
βασιλεία βασδὴ καὶ πᾶσα βασιλεία ὧν βασιλείας
βασδὴ καὶ πᾶσας τὰς κάμασιαίρ, αἱ εἰσιν ἐν γῇ βα-
σανίτι, ἐξήκοντα πόλεις.

* καὶ τὸ ἡμισυ τῆς γαλαὰδ καὶ ἐν ἀσαρὼθ, καὶ ἐν
ἐδραὶ πόλεις βασιλείας ὧν ἐν βασανίτι. τοῖς υἱοῖς
μαχὶρ υἱὸν μανασσῇ, καὶ τοῖς ἡμίσειν υἱὸν μαχὶρ υἱὸν
μανασσῇ καὶ δήμοις αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et Kiriathaim, & Sibma, & Szereth Sahhar in monte vallis.

19 Et Bethpegor, & effluxionem Ramatha, & Beth Iessimoth.

21 Et omnes vrbes planitie, & omne regnū Zizihon regis Emorrhæi, qui regnavit in Hhesbon: quod deleuit Moyses eū, & prin-
cipes Midian & Euæum, & Rekem, & Szur, & Hhur, & Rebagh principes Zizihon habitatores terræ.

22 Et Bilgham filium Beghor ariolum occiderunt filij Israel in gladio super occisos eorum. 23 Et fuit terminus filiorum
Reuben Iordanis, & terminus eius: hæc hæreditas filiorum Reuben secundum profapias suas, vrbes Israel, & villæ earum.

24 Deditque Moyses tribui Gad, filiis Gad & profapiis eorum.

25 Et fuit eis terminus Iaghzer & omnes vrbes Gilghad, & dimidium terræ filiorum Ghamon, usque ad Gharogher, quæ super
faciem Raba.

26 Et ab Hhesbon usque ad Ramath Miszpeh & Betunim: & à Mahanaim usque
ad terminum Debir.

27 Et in planitie Bethharem, & Bethnimrah, & Zzuchoth, & ad Se-
ptentrionem reliquum regni Zizihon regis Hhesbon Iordanis, & terminus eius; usque ad finem maris Ginozzar ultra Iordanem ad
Orientem.

28 Hæc possessio filiorum Gad per profapias suas, vrbes & oppida earum.

29 Et dedit Moyses dimidiæ tribui Manasse: & fuit dimidiæ tribui filiorum Manasse, per profapias suas.

30 Et fuit terminus eorum à Mahanaim, & omnis Mathnan omne regnum Ghog regis Mathnan, & omnes vici Iair, qui in
Mathnan, sexaginta vrbes.

31 Et dimidium terræ Gilghad, & Ghashtaroth, & Edreghi vrbes
regni Ghog in Mathnan; filiis Machir filij Manasse, medietati filiorum Machir per profapias eorum.

* אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נָחַל מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרְחָהּ: * וְלִשְׁבַּט הַלֵּוִי
לֹא נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא
נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם:

יד

* וְאֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נָחַלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
בָּאָרֶץ כְּנָעַן יִשְׂרָאֵל נָחַלוּ אֹתָם אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון וְרָאשֵׁי אָבוֹת הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
* כְּגֹרֶל נִחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד
מֹשֶׁה לְתַשְׁעַר הַמִּטּוֹת וְחֹצֵי הַמִּטּוֹת:
* כִּי נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלָת שְׁנֵי הַמִּטּוֹת וְחֹצֵי
הַמִּטּוֹת מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְלַלְוִיִּם לֹא נָתַן נַחֲלָה
בְּתוֹכָם: * כִּי הָיוּ בְנֵי יוֹסֵף שְׁנֵי מִטּוֹת
מְנַשֶּׁשֶׁה וְאֶפְרַיִם וְלֹא נָתַנוּ חֵלֶק לַלְוִיִּם בָּאָרֶץ
כִּי אִם עָרִים לְשִׁבְרָתָם וּמִגְרָשֵׁיהֶם לְמִקְנֵיהֶם
וְלִקְנִינָם: * כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה בֶּן
עֲשׂוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲלֶקוּ אֶת הָאָרֶץ: * וַיָּגִשׁוּ
בְנֵי יְהוּדָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כָּלֵב
בֶּן יִפְנֶה הַקְּנִזִּי אֵתָּה יָדַעְתָּ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים עַל אֲדֹתַי
וְעַל אֲדֹתֶיךָ בְּקֹדֶשׁ בְּרָנֶעַ: * בֶּן אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָנֹכִי בְּשַׁלַּח מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה אֹתִי
מִקְדָּשׁ בְּרָנֶעַ לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ וְאָשֵׁב אֹתוֹ דָּבָר
כַּאֲשֶׁר עָם לִבִּי: * וְאֲחִי אֲשֶׁר עָלוּ עִמִּי
הַמַּסִּי אֶת לֵב הָעָם וְאָנֹכִי מֵלֹאֲתִי אַחֲרֵי יְהוָה
אֱלֹהֵי: * וַיִּשְׁבַּע מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר
אִם לֹא הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַכְתָּ רַגְלְךָ בָּהּ לֵךְ תִּהְיֶה
לְנַחֲלָתָם וּלְבָנֶיךָ עַד עוֹלָם כִּי מֵלֹאֲתִי אַחֲרֵי יְהוָה
אֱלֹהֵי:

32 * Hanc possessionem diuisit Moyſes in
campeſtribus Moab trans Iordanem con
tra Hiericho ad Orientalem plagam.

33 * Tribui autem Leui non dedit posſeſ
ſionem, quoniam Dominus Deus Iſrael,
ipſe eſt poſſeſſio eius, vt locutus eſt illi.

CAP. XIII.

1 HOC eſt quod poſſederunt filij Iſrael in
A terra Chanaan quam dederunt eis
Eleazar ſacerdos, & Iofue filius Nun, &
principes familiarum per tribus Iſrael;

2 * Sorte omnia diuidentes, ſicut præce
perat Dominus in manu Moyſi, nouem
tribubus & dimidiæ tribui Manafſe.

3 * Duabus enim tribubus & dimidiæ
dederat Moyſes trans Iordanem poſſeſ
ſionem abſque Leuitis, qui nihil terræ ac
ceperunt inter fratres ſuos.

4 * Sed in eorum ſucceſſerant locum filij
Iofeph in duas diuiſi tribus Manafſe &
Ephraim: nec acceperunt Leuitæ aliam in
terra partem, niſi vrbes ad habitadum &
ſuburbana earum ad alenda iumenta &
pecora ſua.

5 * Sicut præceperat Dominus Moyſi, ita
fecerunt filij Iſrael, & diuiſerunt terram.

6 * Acceſſerunt itaque filij Iuda ad Iofue
in Galgala, locutusque eſt ad eum Caleb
B filius Iephone Cenezæus: Noſti quod lo
cutus ſit Dominus ad Moyſen hominem
Dei de me & te in Cades-Barne.

7 * Quadraginta annorum eram quan
do miſit me Moyſes famulus Domini de
Cades-barne, vt conſiderare terram; nun
ciauique ei quod mihi verum videbatur.

8 * Fratres autem mei qui aſcenderant
mecum, diſſoluerunt cor populi, & nihilo
minus ego ſecutus ſum Dominum Deum
meum.

9 * Iurauitque Moyſes in die illo, dicens:
Terra quam calcauit pes tuus, erit poſſeſ
ſio tua & filiorum tuorum in æternum,
quia ſecutus es Dominum Deum meum.

תרגום יונתן

32 וַיִּחַלֵּץ דָּאֲחִסִּין מֹשֶׁה בְּמִישְׁרֵי דְמוֹאָב מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן דִּירִחוֹ מִזְרִיחָהּ: *
וַיִּהְיֶה לָּהּ יְיָ אֵינוֹן אֲחִסְנִיתָיוֹן כְּמָא דְמַלִּיל לָהּ:
33 וַיִּחַלֵּץ דָּאֲחִסִּין מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן דִּירִחוֹ מִזְרִיחָהּ: *
וַיִּהְיֶה לָּהּ יְיָ אֵינוֹן אֲחִסְנִיתָיוֹן כְּמָא דְמַלִּיל לָהּ:

יד

1 וַיִּחַלֵּץ דָּאֲחִסִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ כְּנָעַן דְּכָנַעַן וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון וְרִישֵׁי אָבוֹת שְׁבִטַיָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
2 בְּעַרְבָא וְתַפְלָגוֹן לָהּ אֲחִסְנִיתָיוֹן כְּמָא דְפָקִיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה לְתַשְׁעַת שְׁבִטִין וּפְלָגוֹת שְׁבִטָא: * אַרְי יְהֵב מֹשֶׁה אֲחִסְנִית
חֲרִין שְׁבִטִין וּפְלָגוֹת שְׁבִטָא מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְלַלְוִיָאִי לֹא יְהֵב אֲחִסְנָא בִּינְיוֹן:
3 אַרְי הָיוּ בְנֵי יוֹסֵף חֲרִין שְׁבִטִין מְנַשֶּׁשֶׁה וְאֶפְרַיִם וְלֹא נָתַנוּ חֵלֶק לַלְוִיָאִי בָּאָרֶץ כִּי אִם עָרִים לְשִׁבְרָתָם וּמִגְרָשֵׁיהֶם לְמִקְנֵיהֶם
4 כְּמָא דְפָקִיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה בֶּן נֹון וְרִישֵׁי אָבוֹת שְׁבִטַיָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
5 וַיִּגְשׁוּ בְנֵי יְהוּדָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כָּלֵב בֶּן יִפְנֶה הַקְּנִזִּי אֵתָּה יָדַעְתָּ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר
6 דִּבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים עַל אֲדֹתַי וְעַל אֲדֹתֶיךָ בְּקֹדֶשׁ בְּרָנֶעַ: * בֶּן אַרְבָּעִים
7 שָׁנָה אָנֹכִי בְּשַׁלַּח מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה אֹתִי מִקְדָּשׁ בְּרָנֶעַ לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ וְאָשֵׁב אֹתוֹ דָּבָר
8 כַּאֲשֶׁר עָם לִבִּי: * וְאֲחִי אֲשֶׁר עָלוּ עִמִּי הַמַּסִּי אֶת לֵב הָעָם וְאָנֹכִי מֵלֹאֲתִי אַחֲרֵי יְהוָה
9 אֱלֹהֵי: * וַיִּשְׁבַּע מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר אִם לֹא הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַכְתָּ רַגְלְךָ בָּהּ לֵךְ תִּהְיֶה
לְנַחֲלָתָם וּלְבָנֶיךָ עַד עוֹלָם כִּי מֵלֹאֲתִי אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵי:

* Hi quibus possessionem dedit Moyses in Araboth Moab in trans Jordanem contra Hiericho ab Oriente.

* Et tribui Levi non dedit Moyses possessionem. Dominus Deus Israel ipse possessio illorum, quemadmodum locutus est eis.

CAP. XIII.

ET hi qui possederunt ex filiis Israel in terra Chanaan, quibus dedit possessionem eis Eleazar sacerdos, & Josue filius Nun, & principes familiarum tribuum filiorum Israel.

* Per sortes possederunt, sicut praeceperat Dominus in manu Moysi novem tribubus & dimidia tribui.

* Dedit enim Moyses possessionem duabus tribubus & dimidia tribui a trans Iordanem, & Levitis non dedit sortem in ipsis.

* Quia fuerunt filij Ioseph duae tribus Manasse & Ephraim, & non data est pars Levitis in terra, nisi vrbes ad habitandum, & suburbana earum iumentis suis, & iumenta earum.

* Sicut praeceperat Dominus Moysi, ita fecerunt filij Israel, & diuiserunt terram.

* Et accesserunt filij Iuda ad Iosue in Galgala, & locutus est ad eum Chaleb filius Iephone Cenezæus: Tu nosti verbum quod locutus est Dominus ad Moysen hominem Dei de me & te in Cades Barne.

* Quadraginta enim annorum eram quando misit me Moyses famulus Dei de Cades Barne, ut considerarem terram: & responderunt ei sermonem iuxta mentem eius.

* At fratres mei qui ascenderant mecum, dissoluerunt mentem populi; ego autem decreui sequi Dominum Deum meum.

* Et iuravit Moyses in die illa, dicens: Quod terra ad quam ascendisti in ipsa, tibi erit in possessione & filiis tuis in aeternum, quia institui sequi post Dominum Deum meum.

32 * οὗτοι οὓς κατεκληρονόμησεν Μωυσῆς ἐν Ἀραβωθ Μωὰβ ἐν τῇ πέραν τοῦ Ἰορδάνου κατὰ ἰερὶχὸν ἀπ' ὁρίων τῶν.

33 * καὶ τῇ φυλῇ Λευὶ οὐκ ἔδωκεν Μωυσῆς κληρονομίαν· κύριός ἐστιν Ἰσραὴλ αὐτῶς κληρονομία αὐτῶν, ὃν τρόπον ἐλάλησεν αὐτοῖς.

ιδ'.

1 * Καὶ ἔτοιμα κατεκληρονομήσασιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν γῇ Χαναάν, οἷς κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Νουν, καὶ οἱ ἀρχόντες πατρῶν φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

2 * καὶ κλήροις ἐκληρονόμησαν, ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος ἐν χειρὶ Μωυσῆ ταῖς ἐννέα φυλαῖς καὶ τῇ ἡμίσει φυλῆς.

3 * ἔδωκεν γὰρ Μωυσῆς κληρονομίαν ταῖς δύο φυλαῖς, καὶ τῇ ἡμίσει φυλῆς ἀπὸ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ταῖς Λευίταις οὐκ ἔδωκεν κλῆρον ἐν αὐτοῖς.

4 * ὅτι ἦσαν υἱοὶ Ἰωσήφ δύο φυλαὶ Μανασσὴ καὶ Ἐφραΐμ. καὶ οὐκ ἐδόθη μερὶς ταῖς Λευίταις ἐν τῇ γῇ, ἀλλ' ἡ πόλις κατοικεῖν καὶ τὰ ποσάσεια αὐτῶν ταῖς κτελέσιν αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν.

5 * ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωυσῇ ἕως ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐμερίσθη τὴν γῆν.

6 * καὶ προσήλθοσαν υἱοὶ Ἰούδα πρὸς Ἰησοῦν ἐν Γαλγαλῶν· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν Χαλέβ ὁ υἱὸς Ἰεφωνὴ ὁ Κενεζαΐ, σὺ ἴπης τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωυσὴν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ περὶ ἐμοῦ καὶ σου ἐν Κὰδης Βαρνὴ.

7 * τεσσαράκοντα γὰρ ἔτην ἡμῶν ὅτε ἀπέστειλén με Μωυσῆς ὁ παῖς τοῦ Θεοῦ ἐν Κὰδης Βαρνὴ κατασκοπεύσαι τὴν γῆν· καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λόγον κατὰ τὸν νοῦν αὐτοῦ.

8 * καὶ ὁ ἀδελφεός μου καὶ ὁ ἀδελφός μου μετ' ἐμοῦ μετέστησαν τὴν διήνοιαν τοῦ λαοῦ· ἐγὼ δὲ προσετέστην ἐπακολουθεῖν κυρίῳ τῷ Θεῷ μου.

9 * καὶ ὡμοσεν Μωυσῆς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων, ὅτι ἡ γῆ ἐφ' ἣν ἐπέβης ἐν αὐτῇ, θίξαι ἐν κλήρῳ καὶ ταῖς τέκνοις σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι προσεθέμην ἐπακολουθεῖν σοι ὅπισω κυρίῳ τῷ Θεῷ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et hi, quos possidere fecit Moyses in campatribus Moab; ultra Iordanem ad Iericho ad ortum. 33 Et tribui Levi non dedit Moyses possessionem: Dona quæ dedit illis Dominus, illa possessio eorum, iuxta id quod locutus est eis.

CAP. XIII.

ET hæc, quæ possederunt filij Israel in terra Chanaan: quæ possidere fecerunt eos Eleazar sacerdos, & Iosue filius Nun, & capita patrum tribuum filiorum Israel.

Dominus Moysi, novem tribubus & dimidia tribui.

tribui ultra Iordanem, & Levitis non dedit possessionem inter eos.

& Ephraim: & non dederunt partem Levitis in terra, nisi vrbes ad habitandum, & suburbana earum, iumentis & pecoribus eorum.

Iuxta id quod præcepit Dominus Moysi, sic fecerunt filij Israel, & partiti sunt terram.

Et accesserunt filij Iuda ad Iosue in Gilgala, & dixit ei Caleb filius Iephune Kenizæus: Tu nosti verbum quod locutus est Dominus cum Moysæ propheta Domini super causam meam, & super tuam in Rekam Geah.

Filius quadraginta annorum ego, quando misit Moyses servus Domini me ex Rekam Geah ad explorandam terram, & retuli illi verbum, ut id quod fuit cum corde meo.

ego compleui post timorem Domini Dei mei.

Et iuravit Moyses in die illa, dicendo: Nisi terra, quam calcavit planta pedis tui in ea, tibi erit in possessionem, & filiis tuis usque in sæculum: quoniam complesti post timorem Domini Dei mei.

וַעֲתָה הִנֵּה הַחִירָה יְהוֹרָה אֲוֹתִי כַּאֲשֶׁר
 דָּבַר זֶה אַרְבָּעִים וְחֲמִשׁ שָׁנָה מֵאֹד דְּבַר יְהוֹרָה
 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־מֹשֶׁה אֲשֶׁר־הָלַךְ יִשְׂרָאֵל
 בַּמִּדְבָּר וַעֲתָה הִנֵּה אֲנִכִּי הַיּוֹם בֶּן־חֲמִשׁ וּשְׁמוֹנִים
 שָׁנָה * עוֹדֵנִי הַיּוֹם חֹזֵק כַּאֲשֶׁר בְּיוֹם שְׁלַח
 אֹתִי מֹשֶׁה בְּכַחִּי גָזַז וּבְכַחִּי עָתִיד לְמַלְחָמָה
 וּלְצֹאת וּלְכּוּא * וַעֲתִיד תִּנְהַל לִי אֶת־הַחֵרֶם
 הַזֶּה אֲשֶׁר־דָּבַר יְהוָה בְּיוֹם הַהוּא כִּי־אָתֵר
 שְׁמִעָתִי בְּיוֹם הַהוּא כִּי־עֲנִקִים שָׁם וְעָרִים
 גְּדֹלוֹת בְּצִוְרוֹת אֹלֵי יְהוֹרָה אֹתִי וְהוֹרֶשְׁתִּים
 כַּאֲשֶׁר־דָּבַר יְהוָה * וַיְבָרְכֵהוּ יְהוֹשֻׁעַ וַיִּתֵּן אֶת־
 חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יִפְנֶה לְנַחֲלָה *
 * עַל־כֵּן הָיְתָה חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יִפְנֶה הַקְּנֹזִי
 לְנַחֲלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה יַעַן אֲשֶׁר מָלָא אַחֲרָיו
 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל * וְשֵׁם חֶבְרוֹן לִפְנֵים
 קָרִית אַרְבַּע הָאָדָם הַגָּדוֹל בְּעֲנֻקִים הוּא
 וְהָאָרֶץ שְׁקֵטָה מִמִּלְחָמָה *

טו

וַיְהִי וְהַגּוֹרֵל לְמִטָּה בְּנֵי יְהוֹדָה
 לְמִשְׁפַּחַתָּם אֶל־גְּבוּל אֲדוֹם מִדְּבַר־צֶן נִגְבָּה
 מִקְצֵה תִימָן * וַיְהִי לָהֶם גְּבוּל נִגְבַּ מִקְצֵה
 יַם הַמֶּלַח מִן־הַלָּשָׁן הַפְּנִימִי נִגְבָּה * וַיֵּצֵא
 אֶל־מִנְּגִבַּת לְמַעְלָה עֲקָרִים וְעֵבֶר צֶנֶה וְעָלָה
 מִנְּגִבַּת לְקֹדֶשׁ בְּרִנֶּעַ וְעֵבֶר חֲצֹרֹן וְעָלָה אֲדָרָה וְנָסַב
 הַקֶּרְקָעָה *
 * וְעֵבֶר עֲצְמוֹנָה וַיֵּצֵא נַחֲל מִצְרִים
 וְהִירָה תַּצְאוֹת הַגְּבוּל יָמָה זֶה־יְהִירָה לָכֶם
 גְּבוּל נִגְבַּ *

תרגום יונתן

וַיֵּצֵא אֲרִי קָנִים וַיְהִי כִמְאֵל דְּמִלִּיל דְּנָן אַרְבָּעִין וְחֲמִשׁ שָׁנִין מֵעֵדֵן דְּמִלִּיל יְיָ יִתְּ פִתְגָמָא דְּרִין עִם מֹשֶׁה דְּאָזַל עִם יִשְׂרָאֵל
 בַּמִּדְבָּרָא וַיֵּצֵא הָא אֲנָא יוֹמָא דִּין בְּרִי חֲמִנָן וְחֲמִשׁ שָׁנִין *
 וְכַחֲלִי וַיֵּצֵא לְאַנְחָא קָרְבָּא וּלְמִיפָק וּלְמִיעַל *
 בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרִי גְבִרִין חֲמִין וְקָרְבָּא רַבִּינָן בְּרִיכָן מְאִים יְהוּא מִימְרָא דִּין בְּסַעֲרִי וְאַרְחִינֹן כִּמְאֵל דְּמִלִּיל יְיָ *
 וַיְהִי יֵת חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יִפְנֶה לְאַחְסָנָא *
 דְּרִין חֲלָף דְּאַשְׁלִים בְּחֵר דְּחִלְתָּא דִּין אֱלֹהָא דִּישְׂרָאֵל *
 שְׁרוּכַת מִלְּמַעְבַּד קָרְבָּא *

טו

וַיְהִי עֲרֵבָא לְשִׁבְטָא דְּבְנֵי יְהוֹדָה לְזִרְעֵיהֶן עַל חֲחוּם אֲדוֹם מִדְּבַרָא דְּצִין דְּרוֹמָא מְסִיפִי דְּרוֹמָא *
 חֲחוּם דְּרוֹמָא מְסִיפִי יוֹמָא דְּמִלְחָמָא מִן כִּיפְאֵא דְּמִתְפְּנִי דְּרוֹמָא *
 וְסִלִּיק מִדְּרוֹמָא לְרִקְם גִּיאָה וְעֵבֶר לְחֲצֹרֹן וְסִלִּיק לְאַדָּר וּמִסְתַּחֲר לְקָרְקָעָה *
 וְהוּא מִפְּקִנְוֹתֵי לְחֻמְסָא דִּימָא דִּין יְהוּא לְכוֹן חֲחוּם דְּרוֹמָא *

⁹ Et nunc ecce concessit vitam mihi Dominus sicut dixit: hic quadragesimus & quintus annus, ex quo locutus est Dominus verbum istud ad Moysen, & ambulavit Israel in deserto: & nunc ecce ego sum hodie filius octoginta & quinque annorum.

¹⁰ Adhuc sum hodie valens ut quando misit me Moyses, eodem modo valeo nunc ad bellum egredi & ingredi.

¹¹ Et nunc peto à te montem istum, sicut dixit Dominus in die illa, quoniam tu audiisti verbum hoc in die illo: nunc autem Enachim illic sunt urbes magnæ atque munitæ. si igitur Dominus mecum fuerit, delebo eos, sicut dixit mihi Dominus.

¹² Et benedixit ei Iosue, & tradidit Hebron Chaleb filio Iephone in possessionem.

¹³ Propter hoc fuit Hebron Chaleb filio Iephone Cenezæi in possessionem usque ad hodiernum diem, eo quod ipse secutus est iussum Domini Dei Israel.

¹⁴ At nomen Hebron prius urbs Arbe metropolis civitatum Enachim hæc: & terra cessavit à bello.

CAP. XV.

ET fuerunt termini tribus filiorum Iuda, per populos suos à terminis Idumææ ab eremo Sin contra Meridiem usque ad Cades.

¹ Et fuerunt eorum termini ab Austro usque ad partem Maris salis à summitate quæ fert ad Meridiem.

² Et egreditur contra ascensum Scorpionum, & pertransit in Sina, & ascendit à Meridie ad Cades Barne, & pervenit in Esron, & ascendit in Addaram, & circuit quæ est ad Occidentem Cades.

³ Et pertransit in Asmona & pervenit usque ad torrentem Egypti, & erit exitus eius terminorum ad mare: hoc est eorum termini à Meridie.

¹⁰ καὶ νῦν ἰδοὺ διέθρεψέν με κύριος ὃν τρέπον εἶπεν· τὸτο τεσσαράκοντα καὶ πέμπτον ἔτος, ἀφ' οὗ ἐλάλησεν κύριος τὸ ῥῆμα τὸτο πρὸς Μωυσέω, καὶ ἐπορεύθη Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι σήμερον ἡὸς ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν.

¹¹ ἐπεὶ μὲν σήμερον ἰσχύων ὥς ὅτε ἀπέσειλέν με Μωυσῆς ὡσαύτως ἰσχύω νῦν εἰς τὸν πόλεμον ἵζεσθαι καὶ εἰσελθεῖν.

¹² καὶ νῦν αἰτοῦμαί σοι τὸ ὄρος τὸτο, καθὰ εἶπεν κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι σὺ ἀκήκοας τὸ ῥῆμα τὸτο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· νῦν δὲ ἐνακίμα ἐκεῖ εἰσὶ πόλεις μεγάλαι καὶ ὀχυραὶ· ἐὰν αὖτ' αὖ κύριος μετ' ἐμοῦ ᾖ, ἵξω λόθρυσά αὐτούς, ὃν τρέπον εἶπέν μοι κύριος.

¹³ καὶ διλόγησεν αὐτὸν ἰηθὺς, καὶ ἔδωκεν τὴν χειρῶν τῶν χαλῶν ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ἐν κλήρῳ.

¹⁴ διὰ τὸτο ἐγλήθη χειρῶν τῶν χαλῶν τῶν τοῦ ἰσχυρῶν τῶν κενεζαίου ἐν κλήρῳ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, διὰ τὸ αὐτὸν ἐπακολουθήσαι τὰς περὶ τὸ αἶματι κυρίου τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ.

¹⁵ τὸ δὲ ὄνομα χειρῶν τὸ πρῶτον πόλις δὲ βαὶ μη-τρέπολις τῶν ἐνακίμων αὕτη· καὶ ἡ γῆ ἐκόπασεν τὸν πολέμου.

16.

¹ Καὶ ἐγλήθη τὰ ὄρια φυλῆς ὑμῶν ἰσθὰς καὶ δῆμοις αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν ἰσθμιαίων ἀπὸ τῆς ἐρήμου σὶν πρὸς λίβα ἕως κάδης.

² καὶ ἐγλήθη αὐτῶν τὰ ὄρια ἀπὸ λίβος ἕως μέροις θαλάσσης τῆς αἰλικῆς ἀπὸ τῆς λοφίας τῆς φερούσης τῆς λίβα.

³ καὶ διαπορεύεται ἀπὸ ἐναντίου τῆς περὶ τὸν ἀσπιδόεντα ἐκέρειβιν· καὶ ἐκπορεύεται σινά, καὶ ἀναβαίνει ἀπὸ λίβος τῆς κάδης βαρνή, & ἐκπορεύεται ἐσρών καὶ περὶ τὸν ἀσπιδόεντα εἰς ἀδδαρά, καὶ ἐκπεριπορεύεται τὴν κατὰ δυσμὰς κάδης.

⁴ καὶ πορεύεται τῆς ἀσμεωνά & διεκβάλλει ἕως χειμάρρου αἰγυπίου· καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῶν τῶν ὁρίων τῆς τῶν θαλάσσης· τὸ δὲ ἐστὶν αὐτῶν ὄρια ἀπὸ λίβος.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

⁹ Et nunc ecce vivere fecit Dominus me, quemadmodum locutus est, his quadraginta & quinque annis: à tempore quo locutus est Dominus verbum hoc cum Moise qui ambulavit cum Israel in solitudine: & nunc en ego hodie filius octoginta & quinque annorum.

¹⁰ Usque nunc ego hodie robustus, sicut in die quo misit me Moses: sicut virtus mea quæ tunc, sic virtus mea quæ nunc; ad ineundum prælium, & ad exeundum, & ad intrandum. ¹¹ Et nunc da mihi montem hunc quem locutus est Dominus in die illo: nam tu audiisti in die illo, quia fortes ibi; & vrbes magnæ munitæ, si fortè erit verbum Domini in auxilium meum, & possidebo eas, iuxta id quod locutus est Dominus.

¹² Et benedixit ei Iosue: & dedit Hebron Caleb filio Iephone in possessionem. ¹³ Propter hoc fuit Hebron Caleb filio Iephone Kenezæo in possessionem usque ad diem hanc; eo quod complevit post timorem Domini Dei Israel.

¹⁴ Et nomen Hebron ab antiquis Kiriath Arbagh, homo magnus in fortibus ipse: & terra quieuit à faciendo bello.

CAP. XV.

ET fuit fors tribui filiorum Iuda per profapias eorum, super terminum Edom ad desertum Szin Meridiem versus à finibus Austri.

¹ Et fuit eis terminus Australis à finibus maris Salis, à litore quod respicit Austrum.

² Et exit ab Austro ad ascensum Scorpionum, & transit ad Szin, & ascendit ab Austro ad Rekam Geah: & transit ad Hhezron, & ascendit ad Adar, & flectit ad Karkagha.

³ Et transit ad Ghazmon, & exit ad fluvium Egypti, & fuerunt egressus eius ad terminum maris: hic erit vobis terminus Australis.

* וגבול קדמה ים המלח עד קצרה הירדן
 * וגבול לפאר צפונה מלשון הים מקצרה
 * הירדן : ועלה הגבול בית הגלגל ועבר
 * מצפון לבית הערבה ועלה הגבול מאבן בהן
 * בן ראובן : * ועלה הגבול דבריה מעמק
 * עכור וצפונה פנה אל הגלגל אשר נכח
 * למעלה אדמים אשר מנגב לנחל ועבר הגבול
 * אל מי עין שמש והיו תצאתיו אל עין רגל :
 * * ועלה הגבול גי בן הנם אל כתר היבוס
 * מנגב היא ירושלים ועלה הגבול אל ראש
 * ההר אשר על פני גי הנם ומה אשר בקצרה
 * עמק רפאים צפונה :
 * * ותאר הגבול מראש ההר אל מעין מי
 * נפתוח ויצא אל ערי הר עפרון ותאר הגבול
 * בעלה היא קרית יערים :
 * * ונסב הגבול מבעלה ומה אל הר שעיר
 * ועבר אל כתר הר יערים מצפונה היא כסלון
 * וירד בית שמש ועבר תמנה :
 * * ויצא הגבול אל כתר עקרון צפונה ותאר
 * הגבול שכרונה ועבר הר הבעלה ויצא יבנאל
 * והיו תצאות הגבול ומה :
 * * וגבול ים הימה הגדול וגבול זה גבול בני
 * יהודה סביב למשפחתם :
 * * ולכלב בן יפנה נתן חלק בתוך בני יהודה
 * אל פי יהודה ליהושע ארץ קרית ארבע אבי
 * הענק היא חברון : * וירש משם כלב ארץ
 * שלושה בני הענק ארץ ששי וארץ אחימן
 * וארץ תלמי ילדי הענק :
 * * ויעל משם אל ישי דבר ושם דבר לפני
 * קרית ספר :

5 * Ab Oriente verò erit initium Mare
 falsissimum vsque ad extrema Iordanis, &
 B ea quę respiciunt ad Aquilonem à lingua
 maris vsq; ad eundem Iordanis fluuium.
 6 * Ascenditque terminus in Bethagla:
 & transit ab Aquilone in Betharaba,
 ascendens ad lapidem Boen filij Ruben.
 7 * Et tendens vsq; ad terminos Debera
 de valle Achor contra Aquilonem, respi-
 ciens Galgalam quę est ex aduerso ascen-
 sionis Adommin ab Australi parte torren-
 tis, trāsītq; aquas quę vocantur fons So-
 lis, & erunt exitus eius ad fontem Rogel.
 8 * Ascenditq; per cōuallem filij Ennom
 ex latere Iebusæi ad Meridiem, hæc est Ie-
 rusalem; & inde se erigens ad verticē mon-
 tis qui est contra Gehennō ad Occidentē
 in summitate vallis Raphaim cōtra Aqui-
 9 lonem. * Pertransitq; à vertice mōtis vsq;
 ad fontē aque Nepthoa, & puenit vsq; ad
 vicos mōtis Ephron, inclinaturq; in Bala
 qui est Cariathiarim, id est, vrbs siluarū.
 10 * Et circuit de Bala contra Occidentē
 vsq; ad montē Seir, transitq; iuxta latus
 C montis Iarim, ad Aquilonem in Chesslon;
 & descendit in Bethsames, transitque in
 Thamna.
 11 * Et peruenit contra Aquilonem partis
 Accarō ex latere, inclinaturq; Secrona, &
 transit montem Balaa, peruenitque in
 Iebneel, & magni maris contra Occiden-
 tem fine concluditur.
 12 * Hi sunt termini filiorū Iuda per cir-
 cuitum in cognationibus suis.
 13 * Caleb verò filio Iephone dedit par-
 tem in medio filiorum Iuda, sicut præce-
 perat ei Dominus, Cariath-Arbe patris
 Enach, ipsa est Hebron.
 14 * Deleuitque ex ea Caleb tres filios
 Enach, Sefai & Hayman, & Tholmai de
 stirpe Enach.
 15 * Atq; inde conscendens venit ad habi-
 D tatores Dabir, quę prius vocabatur Ca-
 riathsepher, id est, ciuitas literarum.

תרגום יונתן

5 ותחום קדומא ומה דמלחא עד סופי ירדנא ותחומא לרוח צפונא מבין ומה דמלחא ירדנא :
 ועבר מצפונא לבית משרא וסליק תחומא לאבן בורן בר ראובן :
 ולקביל מסקנא דאדומים דמדרום לנחלה ועבר תחומא למי עין שמש ויהו מפקננתי לעין קצרה :
 ונזום ויעבר יבוס מדרומא היא ירושלים וסליק תחומא לריש טורא ועל אפי חילת בר הנזום מערבא דבסיפי מישר גבריא צפונא :
 9 וימחר תחומא מריש טורא למבוע מי נפתוח ונפק לקרני טורא דעפרון ותאר תחומא לבעלה היא קרית יערים :
 10 ומסחר תחומא מבעלה לימא לטורא דשעיר ועבר לעיבר טור יערים מצפונא היא כסלון ונחת לבית
 שמש ועבר לחימנא :
 11 ונפק תחומא לעיבר עקרון לצפונא ותאר תחומא לשכרון ועבר לטור בעלה ונפק
 12 ותחום מערבא ומה דביר ותחומא דין תחום בני יהודה סחור סחור
 13 ולכלב בר יפנה ויהב חלק בגו בני יהודה על מימרא דיי ליהושע וית קרית ארבע אבנא
 14 ותריך מחסן כלב וית חילתא בני גבריא וית ששי וית אחימן וית תלמי בני גבריא :
 15 וסליק מחסן לוח יתבי דביר ושום דביר מלקדמין קרית ארכי :

* Et termini ab Oriente omne mare salsum ;
usque ad partem Iordanis , & termini eorum
ad Aquilonem , & à summitate maris et à par-
te Jordanis

* Descendunt termini in Bethagla , & tran-
seunt ab Aquilone in Betharaba , & ascendunt
termini ad lapidem Boen filij Ruben.

* Et ascendunt termini ad Debera vallis 7
Achor , & Aquilonē versus descendunt in Gal-
gala , quæ est ex aduerso ascensionis Adommim ,
quæ est contra Austrum valli ; & transibit ter-
minus ad aquam fontis Solis : & erit exitus
eius fons Rogel.

* Et ascendunt termini in cōuallem filij En-
nom in dorso Jebusai à Meridie , hæc est Hieru-
salem , & pertendunt termini ad verticē mon-
tis qui est contra vallem Ennom ad mare quod
est ex parte terræ Raphaim ad Aquilonem.

* Et pertransit terminus à vertice montis 9
ad fontē aquæ Nepthoa , et perueniet in vicis
montis Ephron , & ducet terminum in Baal ,
hæc est urbs farim.

* Et perueniet terminus à Baal ad mare , et 10
præteribit ad montē Seir , & transibit per dor-
sum urbem farim ab Aquilone , hæc est Cheslon :
& descendet in urbem Solis , & transibit ad
Austrum . * Et perueniet terminus cōtra dor- 11
sum Accaron ad Aquilonem , & mittet termi-
nos in Secrona ; & pertransibit montem terræ
Baala , & perueniet in Jebneel , & erit exitus
terminorum in mare , & termini ipsorum à
mari mare magnum concludet.

* Hi termini filiorum Juda in circuitu per 12
populos suos.

* Et Chaleb filio Jephone dedit partem in 13
medio filiorum Juda per iussu Dei : & dedit
ei Josue urbem Arbe metropolim Enach , ipsa
est Hebron.

* Et deleuit illinc Caleph filius Jephone tres 14
filios Enach , Sessai , & Hayman , & Tholmai
stirpes Enach.

* Et ascendit illinc Chaleb ad habitatores 15
Dabir , at nomen Dabir prius urbs litera-
rum.

* καὶ τὰ ὅρια ἀπὸ θύατλῶν πᾶσα ἡ θάλασσα ἡ
αἰλικὴ ἕως μέγας τοῦ ἰορδάνου , καὶ τὰ ὅρια αὐτῶν ἐπὶ
βορρᾶ καὶ ἀπὸ τῆς λεφίας τῆς θαλάσσης καὶ ἀπὸ τοῦ
μέγους τοῦ ἰορδάνου

* ἐπιβαίνει τὰ ὅρια ἐπὶ βαιθαγλά , καὶ παραπο-
ρεύεται ἀπὸ βορρᾶ ἐπὶ θαρραβά , & περσαναβαίνει τὰ
ὅρια ἐπὶ λίθον βαὶν υἱοῦ ρουβὲν .

* καὶ περσαναβαίνει τὰ ὅρια ἐπὶ τὸ δαβρά τῆς φά-
ραγλῆς ἀχὼρ , & κτ' βορρᾶ κατὰβαίνει ἐπὶ γαγγάλ ,
ἡ ἐστὶν ἀπέναντι περσάσεως ἀδαμμίμ , ἡ ἐστὶν κτ' λίθα
τῆς φάραγλῆς καὶ διεκβαλεῖ τὸ ὅριον ἐπὶ τὸ ὕδωρ πηγῆς
ἡλίου καὶ ἐστὶν ἡ διέξοδος αὐτῆς πηγῆς ῥωγὴλ .

* καὶ ἀναβαίνει τὰ ὅρια εἰς φάραγα υἱοῦ ἐννὸμ ἐπὶ
νώτου τοῦ ἱεβούς ἀπὸ λιβός , αὕτη ἐστὶν ἱερουσαλήμ . καὶ
διεκβαλεῖ τὰ ὅρια ἐπὶ κορυφῇ ὄρους ἡ ἐστὶν κατὰ περ-
σάπον φάραγλῆς ἐννὸμ πρὸς θαλάσσην ἡ ἐστὶν ἐκ μέγους
γῆς ῥαφαὶμ ἐπὶ βορρᾶ .

* καὶ διεκβαλεῖ τὸ ὅριον ἀπὸ κορυφῆς ὄρους ἐπὶ πη-
γὴν ὕδατος ναφῶ , & διεκβαλεῖ ἐπὶ κόμας ὄρους ἐφρών ,
καὶ ἄξει τὸ ὅριον εἰς βαάλ , αὕτη ἐστὶν πόλις ἰαείμ .

* καὶ περελύσει τὸ ὅριον ἀπὸ βαάλ ἐπὶ θάλασσαν ,
& παρελύσει εἰς ὄρος σήρ , & παρελύσει ἐπὶ νώτου
πόλιν ἰαείμ ἀπὸ βορρᾶ , αὕτη ἐστὶν χασαλὼν , καὶ κατὰ
βήσει ἐπὶ πόλιν ἡλίου , καὶ παρελύσει ἐπὶ λίθα .

* καὶ διεκβαλεῖ τὸ ὅριον κτ' νώτου ἀκκαρῶν ἐπὶ βορ-
ρᾶν , καὶ διεκβαλεῖ τὰ ὅρια εἰς σαχαρῶνά . & παρελύ-
σει ὄρος γῆς βααλῶν , καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ ἰαμνήλ , καὶ
ἐστὶν ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων ἐπὶ θάλασσαν . καὶ τὰ ὅρια
αὐτῶν ἀπὸ θαλάσσης ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη ὀρεῖ .

* ταῦτα τὰ ὅρια ὧν ἰσάδα κύκλῳ κτ' δήμοις αὐτῶν .

* καὶ τῷ χαλεβ ὧν ἰεφωνὴ ἔδωκεν μερίδα ἐν μέσῳ
ὧν ἰσάδα διὰ περσάγματος τῆς θεοῦ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
ἰηθὺς τὴν πόλιν δρεβαὶ μητρέπολιν ἐνάκ , αὕτη ἐστὶν χε-
βρών .

* καὶ ἐξωλόθρευσεν ἐκείθεν χαλεβ υἱὸς ἰεφωνὴς ἐν
πρῆξις υἱὸς ἐνάκ τὸν θυσιὴν & τὸν ἀχεμῶν & τὸν θαλβαὶ ἡμ
νῆματα τοῦ ἐνάκ .

* καὶ ἀνέβη ἐκείθεν χαλεβ ἐπὶ εὐ-
κατοκούντας δαβὶρ , τὸ ὄνομα δαβὶρ τὸ πρῶτον πό-
λις γραμμάτων .

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et terminus Orientalis plagæ , Mare salis usque ad fines Iordanis ; & terminus ad ventum Septentrionalem , à litore maris à fi-
nibus Iordanis . * Et ascendit terminus ad Beth-Hhagla , & transit à Septentrione ad Beth-mestra : & ascendit terminus ad petram
Bohen filij Reuben .

* Et ascendit terminus ad Dabir ex planitie Ghachor , & Septentrione spectante ad Gilgala , quæ eregione
ascensus Idumæorum ; qui ab Austro fluuij : & transit terminus ad aquas fontis Solis , & fuerunt egressus eius ad fontem Kafzara .

* Et ascendit terminus ad vallem filij Hinom quæ ad latus Iebus ab Austro , ipsa Ierusalem : & ascendit terminus ad caput montis
qui super faciem vallis filij Hinom Occidentem versus , quæ in finibus vallis fortium , Septentrionem versus .

* Et flexit terminus à capite montis ad fontem aquarum Nephtioahh ; & exit ad vrbes montis Ghephron : & respexit terminus
ad Baghala , ea Kiriath Iegharim .

* Et flexus est terminus à Baghala ad mare ad montem Seghir , & transit ad latus
montis Iegharim à Septentrione , ipsa Chezzalon : & descendit ad Bethsemes , & transit ad Thimna .

* Et exit terminus ultra Ghekron ad Septentrionem , & respexit terminus ad Sichron ; & transit ad montem Baghala ; & exit ad
Iabneel : & fuerunt exitus eius ad terminum maris .

* Et terminus Occidentalis mare magnum , & termini eius : hi ter-
mini filiorum Iuda circumcirca per prosapias suas .

* Et Chaleb filio Iephune dedit partem in medio filiorum Iuda ,
iuxta dictum Domini ad Josue : Kiriath-Arbagh patris illorum fortium , ipsa Hhebron .

* Et extirpauit inde Chaleb tres filios fortium : & Sessai , & Ahhiman , & Thalmi filios fortium .

* Et ascendit inde

* ויאמר כלב אשר יכר את קרית ספר
ולכדה ונתת לי לו את עכסה בתי לאשר:
* וילכדה עתניאל בן קנו אחי כלב ויתן
לו את עכסה בתו לאשר:
* ויהי בבואה ותסיתהו לשאול מאת
אביו שדה ותצנח מעל החמור ויאמר לה כלב
מה לך: * ותאמר תנה לי ברכה כי ארץ
הנגב נתתני ונתתה לי גלת מים ויתן לה את
גלת עליות ואת גלת תחתיות: * זאת נחלת
מטה בני יהודה למשפחתם:
* ויהיו הערים מקצה למטה בני יהודה
אל גבול אדום בגבול קבצאל ועדר ויגור:
* וקינה ודימונה ועדערה: * וקדש
וחצור ויתנן: * זיף וטלם ובעלור:
* וחצור חרתה וקרית חצרון היא חצור:
* אמם ושמע ומולדה: * וחצר גדר
וחשמון וביר פלט: * וחצר שועל ובאר שבע
ובזיותיה: * בעלה ועיים ועצם:
* ואלתולד ובסיל וחרמה: * וצקלג
ומדמנה וסנסנה: * ולבאות ושלחים
ועין ורמון כל ערים עשרים ותשע וחצריהן:
* בשפלה אשתאול וצרעה ואשנה:
* וזנוח ועין גנים תפוח והעינים:
* ירמור ועדלם שוכה ועזקרה:
* ושערים ועדיתים וחגדרה וגדרתים
ערים ארבע עשרה וחצריהן:
* צנן וחדשה ומגדל גר:
* ודלען והמצפה ויקתאל:
* לכיש ובצקרת ועגלון:
* וכבון ולחמס ובתליש:

16 * Dixitque Caleb: Qui percusserit Ca-
riathsepher & ceperit eā, dabo ei Axam fi-
17 liam meam vxorem. * Cepitque eam
Othoniel filius Cenez frater Caleb iu-
18 nior, deditq; ei Axam filiam suā vxorem.
18 * Qui cum pergerent simul, suasa est
à viro suo, vt peteret à patre suo agrum,
fuspitauitque vt sedebat in asino. Cui
Caleb, Quid habes, inquit?
19 * At illa respōdit: Da mihi benedictio-
nem. Terram australem & arentē dedisti
mihi, iunge & irriguam. Dedit itaq; ei Ca-
20 leb irriguum superius & inferius.
20 * Hæc est possessio tribus filiorum Iu-
da per cognationes suas.
21 * Erantque ciuitates ab extremis parti-
bus filiorum Iuda iuxta terminos Edom à
meridie, Cabseel & Eder, & Iagur.
22 * Et Cina & Dimona, & Adada.
23 * Et Cedès & Afor, & Ietham.
24 * Ziph, Telem & Baloth.
25 * Afor noua & Carioth, Iefron hæc est
Afor.
26 * Omam, Same, & Meloda.
27 * Et Afergadda, & Esfemoth, & Beth-
28 E pheleth.
28 * Et Aferfual, & Bersabee, & Baziothia.
29 * Et Baala, & Humefen.
30 * Et Heltholad, & Exul, & Sarma.
31 * Et Siccelech, & Medema, & Séfenna.
32 * Lebaoth & Selim & Ahemremmon,
33 omnes ciuitates viginti noue & villæ earū.
33 * In campestribus verò Estaal & Sarea,
34 & Afena. * Et Azone, & Enganim, &
35 Taphua, & Enaym.
35 * Et Hierimoth, & Adulam, Socho, &
36 Azecha.
36 * Et Sarim, & Adithaym, & Gedera, &
37 Giderothaim, vrbes quatuordecim &
villæ earum.
37 * Sanam & Adafa, & Magdalgad.
38 * Deleam & Masepha, & Iectel.
39 * Lachis & Baschat, & Eglon.
40 * Tebbon & Leemes, & Cethis.

תרגום יונתן

16 ויאמר כלב דיםחי ית קרית ארפי ויכבשונה ואתן ליה ית עכסה ברתה לאנתו:
17 ויכבשה עתניאל בר קנו אחותו
18 ויהיה במיעלה ומלכחיה למשאל סן אבותא אחסנתא ואתרכינת מעל חמרא
19 ויאמר לה כלב מה לך:
20 ויאמרת לה לי אחסנתא ארי לארע דרומא ויהבתני ויתן לי אתר בית שקיא דמיא ויהב לה ית
21 בית שקיא עילאה וית בית שקיא חחיתא:
22 דא אחסנת שבטא דבני יהודה לזרעיהון:
23 וקינה ודימונה ועדערה:
24 וקדש וחצור ויתנן:
25 זיף וטלם ובעלות:
26 וחצור חרתה וקרית חצרון היא חצור:
27 אמם ושמע ומולדה:
28 וחצר גדר וחצר שועל ובאר שבע ובזיותיה:
29 בעלה ועיים ועצם:
30 ואלתולד ובסיל וחרמה:
31 וצקלג ומדמנה וסנסנה:
32 ולבאות ושלחים ועין ורמון ותשע וחצריהן:
33 בשפלה אשתאול וצרעה ואשנה:
34 וזנוח ועין גנים תפוח והעינים:
35 ירמור ועדלם שוכה ועזקרה:
36 ושערים ועדיתים וחגדרה וגדרתים קרית
37 צנן וחדשה ומגדל גר:
38 ודלען ומצפה ויקתאל:
39 לכיש ובצקרת ועגלון:
40 וכבון ולחמס ובתליש:

* Et dixit Chaleb, Quicumq; ceperit urbem 16
litterarum & dominatus fuerit ei, dabo ei
Axam filiam meam in uxorem.

* Et cepit eam Othoniel filius Cenez frater 17
Chaleb iunior, & dedit ei Axam filiam suam
ei uxorem.

* Et factum est cum pergeret ipsa, & con- 18
suluit ei dicens: Petam à patre meo agrum, &
exclamavit ab asina: & dixit Chaleb: Quid
est tibi?

* Et dixit ei: Da mihi benedictionem, quo- 19
niam in terram Nageb dedisti me, da mihi fon-
tem aquarum, & dedit ei Chaleb fontem aqua-
rum qui supra & fontem qui infra.

* Hæc possessio tribus filiorum Juda per po- 20
pulos suos.

* Fuerunt autem vrbes eorum vrbes ad 21
tribum filiorum Juda in terminis Edom, in de-
serto (abseel & Eder, & Jagur.

* Et Cina, & Dimona, & Adada, 22

* Et Cedes, & Asor, & Jethan. 23

* Ziph & Thelem, & Baloth. * Asor no- 24
uam & vrbes Esrom, hæc est Affor.

* Emam et Sama, & Meloda, & Asarsuar. 25

* Et Asergadda, & Asemoth, & Beth- 26
pheleth.

* Et Bersabee & Baziothia. 27

* Et Baala, & Hyim, & Asen. 28

* Et Heltolad, & Exul, & Harma. * Et 29
Sicceleth, & Medemena, & Sensenna.

* Et Labaoth, & Selim, & Ahem, & 30
Remmon, omnes ciuitates viginti & nouem,
& villa earum.

* In campestri, Estaol & Sarea, & Asena. 31

* Et Azone & Enganim, Taphua, et Enaim. 32

* Et Hierimoth & Adulam, & Socho, & 33
Azecha.

* Et Sarim, & Adithaim, & Geder, & 34
suburbana eius; vrbes quatuordecim, &
villa earum.

* Sanam & Adasa, & Magdalgad. 35

* Et Delean, & Masepha, & Jethel. 36

* Et Lachis, & Baschar, & Eglon. 37

* Et Tebbon, & Leemes, & Chethlis. 38

* καὶ εἶπεν χαλέβ, ὅς ἐδωλᾶν τὴν πόλιν τῶν γραμ- 16
μάτων ἐκυριεύσῃ αὐτῆς, δώσω αὐτῇ τὴν ἀχσαν θυγα-
τέρα μου εἰς γυναῖκα.

* καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γοθονιήλ υἱὸς κενὲξ ἀδελφὸς χα- 17
λέβ ὁ νεώτερος· καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ἀχσαν θυγατέρα

αὐτῆς αὐτῇ γυναῖκα. * καὶ ἐχρέτο ἐν τῇ ἐκπορεύεσθαι 18
αὐτὴν, καὶ συνεβούλευσατο αὐτῇ λέγουσα, αἰτήθημαι
τὴν πατέρα μου ἀγρόν, & ἐβόησεν ἀπὸ τῆς ὄνου· & εἶπεν
χαλέβ, τί ἐστίν ὅτι;

* καὶ εἶπεν αὐτῇ, δός μοι δολογίαν, ὅτι εἰς γῆν ναγέβ 19
δέδωκάς με· δός μοι τὴν γωλαθμαίμ, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ
χαλέβ τὴν γωλαθμαίμ τὴν ὁῶν καὶ τὴν γωλαθ τὴν
κάτω.

* αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς ἡνὶ ἰούδα κατὰ δή- 20
μοις αὐτῶν.

* ἐχρήθησαν ὅι πόλεις αὐτῶν πόλεις πρὸς τὴν φυλὴν 21
ἡνὶ ἰούδα ἐφ' ὁρίων ἐδώμ· ἡ τὴν ἐρήμου καβσηλ καὶ ἔδερ
καὶ ἰαγούρ.

* καὶ κινὰ, καὶ διμονὰ, καὶ ἀδαδά. 22

* καὶ κεδές, & ἀσώρ, καὶ ἰονθῶ. 23

* ζιφ καὶ τελέμ, καὶ βαλώθ. * αἰασὼρ τὴν καί- 24
νήν, & αἱ πόλεις ἐσρών, αὕτη ἐστὶν ἀσώρ.

* ἀμαμ & σαμά, καὶ μωλαδά, & ἀσαρθουάρ. 25

* καὶ ἀσεργαδδά, & ἀσεμών, & βηθ φελέθ. 26

* καὶ βηρσαβέ, & βιζιωθία. 27

* καὶ βαλλὰ, & αἰμ, & ἀσέμ. 28

* καὶ ἐλθωλάδ, & σιλ, & ἐρμά. 29

* καὶ σικελέθ, & μεδιμενά, & σανσαννά. 30

* καὶ λαβαώθ, καὶ σελείμ, & αἰν, & ῥεμμών, πᾶσαι αἱ 31
πόλεις εἴκοσι & ὀνέα· & αἱ κάμαι αὐτῶν.

* ἐν τῇ πεδινῇ, ἀδθώλ, καὶ σαραά, & ἀσνά. 32

* καὶ ζανὼ & ἡγονίμ, ταφφα, καὶ τὴν ἡναίμ. 33

* καὶ ἰερεμῶθ, & ἀδαλάμ, & σωχῶ, & ἀζήκα. 34

* καὶ σεβαρίμ, & ἀγεθθαίμ, & γαδιρά, & ἐπαύλεις 35
αὐτῆς, πόλεις τεσσαρεσκαίδεκα, & αἱ κάμαι αὐτῶν.

* σενάμ καὶ ἀδασά, & μαγδαλαδά. 36

* καὶ δαλλαν, & μασηφά, καὶ ἰεχθὰηλ. 37

* καὶ λαχίς, & βασεχάθ, & ἀγλὼν. 38

* καὶ χαβῶ, καὶ λαμμάς, καὶ καθάλίς. 39

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et dixit Chaleb: Qui debellauerit Kiriath-arche, & subegerit eam, & dabo ei Ghachzza filiam meam in uxorem. 17 Et subegit eam Ghathniel filius Kenaz fratris Chaleb, & dedit ei Ghachzza filiam suam in uxorem.

18 Et fuit cum ea intraret, & in-
citauit illum ut peteret à patre suo possessionem, & demisit se de asino. & dixit ei Chaleb: Quid tibi?
19 Et dixit: Da mihi possessionem, nam ad terram meridiāalem dedisti me: & dabis mihi locum domus irrigationum aqua-
rum; & dedit ei domum irrigationum superiorem & domum irrigationum inferiorem.

20 Hæc possessio tribus filiorum Iuda per
profapias suas. 21 Et fuerunt vrbes à limitibus tribus filiorum Iuda super terminum Edom in Austro: Kabzel & Gheder, & Jagur;

22 Et Kina, & Dimona & Ghadghada. 23 Et Kedes, & Hhafzor, & Iithnan: 24 Ziph & Telem,

25 Et Hhafzor Hhadathah, & Kiriath Hhezron, ipsa Hhafzor. 26 Et Hhafzar Sughal, & Beer-
fabagh, & Beziothia. 27 Baghala, & Ghiim, & Ghezem. 28 Et Eltholad & Chezzil, & Hharma.

29 Et Sziklag, & Madmana, & Zzanzzana. 30 Et Lebaoth & Seluhhim, & Ghaim, & Rimon; omnes vrbes vi-
ginti & nouem & vici earum. 31 In depressione, Estaol & Szarghah, & Asnah. 32 Et Zanoahh, & Ghen-
nim, Thaphuahh & Haghenam. 33 Iarmuth & Ghadulam, Socho & Ghazka. 34 Et Segharaim &

35 Ghadithaim, & Hagderah, & Gederotaim, vrbes quatuordecim & vici earum. 36 Szenan & Hhadassa, & Migdal Gad.
37 Et Dilghan & Mifzpeh & Lakthel: 38 Lachis & Baszkath & Gheglon. 39 Et Chabon,

& Lachmas, & Chethlis.

* וגררר בית דגון ונעמה ומקדה ערים
שש עשרה וחצריהן : * לבנה ועתר ועשן :
* ויפתח ואשנה ונציב : * וקעילה ואכזיב
ומראשה ערים תשע וחצריהן : * עקרון
ובנתיה וחצריה : * מעקרון וימרה כל אשר
על יד אשדוד וחצריהן : * אשדוד בנותיה
וחצריה עזה בנותיה וחצריה עד נחל מצרים
והים הגבול וגבול : * ובהר שמיר ויתיר ושוכה :
* ודנה וקרית סנה היא דבר : * וענב ואשתמה
וענים : * וגשן וחלן וגלה ערים אחת עשרה
וחצריהן : * ארב ודומה ואשען : * וינום ובית
תפוח ואפקה : * וחמטא וקרית ארבע היא
חברון וציעור ערים תשע וחצריהן : * מעון
כרמל ויוף ויוטה : * ויזרעאל ויקדעם וזנוח :
* הקין גבעה ותמנה ערים עשר וחצריהן :
* חלחול בית צור וגדור : * ומערת ובית ענות
ואלתקן ערים שש וחצריהן : * קרית בעל
היא קרית יערים והרבה ערים שתים וחצריהן :
* במדבר בית הערבה מדין וסככה : * והנבשן
ועיר המלח ועין גדי ערים שש וחצריהן :
* ואת היבוס יושבי ירושלם לא יוכלו בני
יהודה להורישם וישב היבוס את בני יהודה
בירושלם עד היום הזה :

יו

* ויצא הגזל לבני יוסף מירדן יריחו למי
יריחו מזרחה המדבר עלה מיריחו בהר בית אל :
* ויצא מבית אל לזורה ועבר אל גבול
הארבי עטרות : * וירד למה אל גבול היפלאטי
עד גבול בית חרון וחתון ועד גזר והיו
תצאתו ימרה :

41 *Et Gideroth, & Bethdagō, & Neama,
& Maceda, ciuitates sedecim & villę earū.
42 *Labana, & Ether, & Afan. *Iepta &
43 Esna, & Nesib. *Et Ceyla, & Achzib, &
44 Marefa, ciuitates nouem & villę earum.
45 *Accaron cū vicis & villulis suis. *Ab
46 Accaron vsq; ad mare omnia quę vergūt
47 ad Azotū & viculos eius. *Azotus cū vi-
cis & villulis suis. Gaza cū vicis & villulis
suis vsque ad torrentem Ægypti, & mare
48 magnū terminus eius. *Et in monte Sa-
49 mir & Iether, & Socho. *Et Edenna, Ca-
50 riatfenna, hæc est Dabir. *Anab & Histe-
51 mo, & Anym. *Gofen & Olon, & Gylo,
52 ciuitates vndecim & villę earum. *Arab
53 & Roma, & Efaan. *Et Ianum, & Betha-
54 phua, & Apheca. *Athmatha & Cariath-
arbe, hæc est Hebrō, & Sior, ciuitates nouę
55 & villę earū. *Maon, & Charmel & Ziph,
56 & Iothe. *Iezrael & Iucadam, & Zanoë.
57 *Accaym, Gabaa, & Thamna, ciuitates
58 decem & villę earum. *Alul & Bethsor,
59 & Gedor. *Mareth & Bethanoth, & Hel-
thecen ciuitates sex & villę earum.
60 *Cariathbaal, hæc est Cariathiarim
vrbs siluarum & Arebba, ciuitates duę
61 & villę earum. *In deserto Betharaba
Meddin & Sacha.
62 *Et Nebfan ciuitas Salis, & Engaddi,
ciuitates sex & villę earum.
63 *Iebusæum autem habitatorem Hie-
rufalem non potuerunt filij Iuda delere;
habitauitq; Iebusæus cū filiis Iuda in Hie-
rufalem vsque in præsentem diem.

CAP. XVI.

1 **C**Ecidit quoq; fors filiorum Ioseph ab
A Iordane contra Hiericho & ad aquas
cuius ab Oriente solitudo quę ascendit de
2 Hiericho ad montē Bethel. *Et egreditur
de Bethel Luzam, transitq; terminum Ar-
3 chiatharoth. *Et descendit ad Occiden-
tem iuxta terminū Iephleti vsq; ad termi-
nos Bethoron inferioris & Gazer, finiun-
tūque regiones eius mari magno.

תרגום יונתן

41 וגררר בית דגון ונעמה ומקדה קרית שש עשרה וחצריהן :
42 לבנה ועתר ועשן : * 43 ויפתח ואשנה ונציב :
44 וקעילה ואכזיב ומראשה קרית תשע וחצריהן :
45 עקרון וכפרנחא ופצחיה : * 46 מעקרון ומערבא כל
47 אשדוד כפרנחא ופצחיה עזה כפרנחא ופצחיה עד נחל רמזרים וימרה רבא וחחומיה :
48 ובטורא שמיר ויתיר ושוכה : * 49 ודנה וקרית סנה היא דבר : * 50 וענב ואשתמה וענים :
51 וגשן וחלון וגלה ערים אחת עשרה וחצריהן : * 52 ארב ודומה ואשען : * 53 וינום ובית
54 תפוח ואפקה : * 55 ויזרעאל ויקדעם וזנוח : * 56 חמטא וקרית
57 ארבע היא חברון וציעור קרית תשע וחצריהן : * 58 מעון כרמל ויוף ויוטה : * 59 הקין
60 גבעה ותמנה קרית עשרה וחצריהן : * 61 חלחול בית צור וגדור : * 62 ומערת ובית ענות
ואלתקן קרית יערים והרבה קרית שש וחצריהן : * 63 קרית בעל
היא קרית יערים והרבה קרית שש וחצריהן : * 64 קרית יערים והרבה קרית שש וחצריהן :
65 ואת היבוס יושבי ירושלם לא יוכלו בני יהודה להורישם וישב היבוס את בני יהודה
בירושלם עד היום הזה :

יו

1 ונפק ערבא לבני יוסף מירדן יריחו למי יריחו מזרחה המדבר עלה מיריחו בהר בית אל :
2 ויצא מבית אל לזורה ועבר אל גבול הארבי לעטרות : * 3 וירד למה אל גבול היפלאטי
עד גבול בית חרון וחתון ועד גזר והיו תצאתו ימרה :

* Et Gaderoth, & Bethadagon, & Neama, 41
& Maceda, ciuitates sedecim, & villa earum.

* Labana & Ather, & Asan, * Et Jeph- 42
ta, & Afna, & Nesib, * Et Ceila, & Ach- 43
zib, & Marefa, ciuitates nouem, & villa earum: 44
* Accaron & villa eius, & suburbana 45
eius. * Ab Accaron & usque ad mare 46
Iemnath, et omnes quæcunq; sunt prope Esdod
& vici earum.

* Esdod & vici eius & suburbana eius, 47
Gaza, & villa eius, & suburbana eius usque
ad torrentem Egypti, & mare magnum ter-
minat. * Et in montana, Samir, & Jether, 48
& Socho. * Et Edenna, & urbs littera- 49
rum, hæc est Dabir.

* Et Anab, & Histemo, & Anim, 50

* Et Gosen, & Olon, & Gilo, ciuitates vn- 51
decim, & villa earum. * Arab & Roma, 52
& Esan. * Et Janum, Bethaphua, & Apheca. 53

* Et Amatha, & vrbes Arbe, hæc est 54
Ebron, & Sior, ciuitates nouem & suburbana
earum. * Maon & Charmel, & Ziph, & Jotha. 55

* Et Jezrael, & Jedaam, & Zanoë. 56

* Acain, & Gabaa, & Thamna, vrbes de- 57
cem & villa earum. * Alul, & Bethsor, & 58
Gedor. * Mareth, & Bethanath, & Bel- 59
thecen, ciuitates sex & villa earum.

* Cariabaa, hæc vrbs farim, & Arebba, vr- 60
bes due & villa earum. * In deserto; Betha- 61
raba, Meddin, Sacha. * Et Nebsan, & ciui- 62
tates Salis, & Engaddi, vrbes sex & villa
earum. * Et Iebuseus habitabat in Hierusa- 63
lem, & non potuerunt filij Iuda delere eos, &
habituauit Iebuseus cum filiis Iuda in Hierusa-
lem usque ad diem hanc.

CAP. XVI.

ET fuerunt termini filiorum Ioseph ab Ior- 1
dane contra Hiericho ab Oriente desertum,
& ascendent de Hiericho in montana in Bethel.

* Et egredientur de Bethel in Luzam, & 2
transibunt ad terminos Archiatharoth. * Et per- 3
uenient usque ad mare in terminos Hiephleti
usq; ad terminos Bethoron quæ infra, & usq;
ad Gazer, & erit exitus eorum in mare.

41 * καὶ γαδρωθ, & βηθδαγών, & νομά, καὶ μακηδά,
42 πόλεις δεκάεξ, & αἱ κώμαι αὐτῶν. * λεβνά καὶ ἀθήρ,
43 & αἰσδώ. * καὶ ἰεφθα, & αἰσάννα, & νεσίβ. * & κείλα,
44 & ἀχζιβ, & μαρησα, πόλεις ἐννέα, & αἱ κώμαι αὐτῶν.

45 * ἀκκαρών καὶ αἱ κώμαι αὐτῆς & ἐπαύλεις αὐτῆς.
46 * ἀπὸ ἀκκαρών & εἰς θάλασσαν ἰεμνάθ, καὶ πᾶσαι
ὅσαι εἰσὶν πλησίον ἐσδώ & αἱ κώμαι αὐτῶν.

47 * ἐσδώ καὶ αἱ κώμαι αὐτῆς καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς
γάζι, & αἱ κώμαι αὐτῆς & αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς ἕως τῆς χει-
μάρρης αἰγυπίας, & ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη διορίζει.

48 * καὶ ἐν τῇ ὀρεινῇ σάμιρ, & ἰθήρ, & σωχώ. * & ῥεννά
49 & πόλις γραμμάτων αὐτῆς εἰν δαβίρ. * καὶ δνάβ, καὶ
50 αἰδεμώ, καὶ δνίμ, * καὶ γοσόμ, καὶ χιλοδν, καὶ γιλώ,
51 πόλεις ἑνδεκά, & αἱ κώμαι αὐτῶν.

52 * ἔρεβ & ῥομά, καὶ ἐσδώ. * καὶ ἰανέμ, βηθφουέ, &
53 ἀφακά. * καὶ ἀμματά, & πόλεις δέκαί. αὐτῆς εἰν
54 χεβρών, & σιάρ, πόλεις ἐννέα καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

55 * μαὼν & χερμὲλ, & ζιφ, & ἰεττά.

56 * καὶ ἰεζρέλ, & ἰεκδαάμ, & ζανουά. * ἐκεῖν & γα-
57 βαά & θαμνά, πόλεις δέκα & αἱ κώμαι αὐτῶν.

58 * αἰλουέ καὶ βεθσέρ, καὶ γεδώρ, * μααρωθ, & βη
59 θρωθ, & ἐλθεκέν, πόλεις ἑξ καὶ αἱ κώμαι αὐτῶν.

60 * καριαθβαάλ αὕτη πόλις ἰαείμ, & αἰρεμβά, πόλεις
δύο καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

61 * ἐν τῇ ἐρήμῳ βηθαβαβά, μαδδὶν, χαχά. * & νεβ-
62 σθύ, & αἱ πόλεις τῶν αἰλῶν & ἐγθαδδί, πόλεις ἑξ & αἱ κώ-
63 μαι αὐτῶν. * & ὁ ἰεβουσαῖος κατῴκει ἐν ἱερουσαλήμ,
καὶ ὅτε ἐδιωκθήσαν οἱ υἱοὶ ἰσάακ ἀπολέσαι αὐτούς, καὶ
κατῴκησεν ὁ ἰεβουσαῖος μετὰ τῶν υἱῶν ἰσάακ ἐν ἱερουσα-
λήμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

15.

1 * Καὶ ἐχρέτο τὰ ὄρια υἱῶν ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου
καὶ ἰερίχῳ ἀπὸ δυνάτολῶν τὴν ἐρημον, & δυνάβ(ε) ἀπὸ
ἰερίχῳ εἰς τὴν ὀρεινὴν εἰς βαυθήλ.

2 * & ἰξελαδ(ε) ἀπὸ βαυθήλ εἰς λουζά, & παρελδ(ε)
& ἰπὶ τὰ ὄρια τοῦ δρχαταρώθ.

3 * καὶ διελδ(ε) ἰπὶ τὴν θάλασσαν ἰπὶ τὰ ὄρια τοῦ
ἰεφλητὶ ἕως τῶν ὀρίων βαυθωρῶν τὴν κάτω & ἕως γαζέρ,
& ἕως αἱ δὲ ἐξοδοὶ αὐτῶν ἰπὶ τὴν θάλασσαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

41 Et Gaderoth, Bethadagon, & Naghama, & Makeda vrbes sedecim; & vici earum. 42 Libna & Ghether, & Ghassan. 43 Et
Iiphthahh, & Afnah, & Nesib. 44 Et Kephila, & Achzib, & Mareffa; vrbes nouem & vici earum. 45 Ghekron & oppida eius
& vici eius. 46 A Ghekron & Occidentem versus; omnes vrbes quæ super terminum Asdod, & vici earum. 47 Asdod,
oppida eius, & vici eius; Ghaza, oppida eius, & vici eius usque ad fluuium Egypti; & mare magnum & terminos eius.

48 Et in monte Samir; & Iathir, & Sochoh. 49 Et Dafia, & Kiriath Zzana, ipsa Debir. 50 Et Ghanab, & Esthemoh,
& Ghanim. 51 Et Gossen, & Hholon, & Giloh; vrbes vndecim & vici eius. 52 Arab & Rumah, & Esghan. 53 Et
Ianus, & Beth-Thapuahh, & Apheka. 54 Et Hhumta, & Kiriath-Arbagh, ipsa Hhebron, & Szighor; vrbes nouem & vici earum,
55 Maghon, Carmel & Ziph, & Iutah. 56 Et Izraghel & Iakdeggham, & Zanoahh. 57 Hakayn, Gibgha, & Thimna,
vrbes decem & vici earum. 58 Hhalhhul, Beth-Szur & Gedor. 59 Et Megharath, & Beth-Ghanath, & Elthekon, vrbes
sex & vici earum. 60 Kiriath Baghal, ipsa Kiriath-Iegharim, & Haraba; vrbes duæ & vici earum. 61 In deserto; Beth
Messera, Midin, & Zzechacha. 62 Et Haniphshan, & vrbs Salis, & Ghengedi, vrbes sex & vici earum. 63 Et Iebuseum habi-
tatore Ierusalem non potuerunt filij Iuda exterminare eos, & habitauerunt Iebusei cum filiis Iuda in Ierusalem usque ad diem hanc.

CAP. XVI.

ET exijt fors filijs Ioseph à Iordane Iericho ad aquas Iericho ortum versus; ad desertum quod ascendit à Iericho in monte Bethel.

* Et prodijt ex Bethel ad Luz, & transit ad terminum Archi-Ghatheroth. * Et descendit ad mare ad terminum Iaphlet,
usque ad terminum Beth-Hhoron inferioris & usque ad Gazer. Et fuerunt exitus eius ad mare.

4 * וינחלו בני יוסף מנשה ואפרים : ויהי
5 גבול בני אפרים למשפחתם ויהי גבול נחלתם
מזרחו עטרות אדר עד בית חרון עליון :
6 * ויצא הגבול הימרי המכמתת מצפון ונסב
הגבול מזרחו תאנת שלו ועבר אותו ממזרח
7 ינוח : * וירד מינוחה עטרות ונערתה ופגע
8 ביריחו ויצא הירדן : * מתפוח ילד הגבול
למה נחל קנה והיו תצאתיו הימרי זאת נחלת
מטרי בני אפרים למשפחתם :
9 * והערים המבדלות לבני אפרים בתוך
נחלת בני מנשה כל הערים והחצריהן :
10 * ולא הורישו את הכנעני היושב בגזר וישב
הכנעני בקרב אפרים עד היום הוזה ויהי למס-
עבד :

יז

1 * ויהי הגזרל למטרי מנשה
2 כי הוא בכור יוסף למכיר בכור מנשה אבי
הגלעד כי הוא הירי איש מלחמה ויהי לו
3 רגלעד והבשן : * ויהי לבני מנשה
הנותרים למשפחתם לבני אביעזר ולבני חלק
ולבני אשריאל ולבני שכם ולבני חפר ולבני
שמידע אלה בני מנשה בן יוסף הזכרים
למשפחתם : * ולצלפחד בן חפר בן גלעד
בן מכיר בן מנשה לא היו לו בנים כי אם
בנות ואלה שמות בנותיו מחלה ונעה חגלה
4 מלכה ותרצה : * ותקרבנה לפני גלעד
הזכה ולפני יהושע בן נון ולפני הנשאים
לאמר יהוה צוה את משה לתת לנו נחלה
בתוך אחינו ויתן להם אל פי יהוה נחלה בתוך
אחי אביהן :

4 * Possederuntque filij Ioseph Manasses
& Ephraim. * Et factus est terminus filio-
rum Ephraim per cognationes suas, &
possessio earum cōtra Orientem Astaroth
Addar vsque Bethoron superiorem.
6 * Egrediunturque confinia in mare.
Machmetath verò Aquilonem respicit, &
circuit terminos contra Orientem in Tha-
nathfelo, & pertransit ab Oriente Ianoe.
7 * Descenditq; de Ianoe in Atharoth &
Noaratha, & peruenit in Hiericho, egre-
diturq; ad Iordanem. * De Taphua per-
transit contra mare in vallem arundineti,
suntq; egressus eius in mare falsissimum.
Hæc est possessio tribus filiorū Ephraim
per familias suas. * Urbesque separatæ
sunt filiis Ephraim in medio possessionis
filiorum Manasse & villæ earum.
10 * Et nō interfecerūt filij Ephraim Cha-
nanæum qui habitabat in Gazer; habita-
uitq; Chananæus in medio Ephraim vsq;
in diem hanc tributarius.

CAP. XVII.

1 **C**ecidit autem sors tribui Manasse, ipse
A enim est primogenitus Ioseph, Ma-
chir primogenito Manasse patri Galaad,
qui fuit vir pugnator, habuitq; possessio-
nem Galaad & Bafan. * Et reliquis filio-
rum Manasse iuxta familias suas filii Abi-
ezer, & filiis Helech, & filiis Hefrihel, &
filiis Sichē, & filiis Ephher, & filiis Semida.
Isti sunt filij Manasse filij Ioseph, mares p
cognationes suas. * Salphaad verò filio
Ephher, filij Galaad, filij Machir, filij Ma-
nasse non erant filij, sed solæ filie, quarum
ista sunt nomina, Maala & Noa, & Eglā,
& Melcha, & Therfa.
4 * Veneruntque in conspectu Eleazari
sacerdotis, & Iosue filij Nun, & princi-
pum, dicentes: Dominus præcepit per ma-
num Moyse, vt daretur nobis possessio in
medio fratrum nostrorum. Deditque iux-
ta imperium Domini possessionem in
medio terrarum patris earum.

Num. 25

תרגום יונתן

4 ואחסינו בני יוסף מנשה ואפרים :
5 ויהוה תחום בני אפרים לזרעיהו ויהוה תחום ארסנקהוון מדינחא עטרות אדר
6 ונפיק תחומא לימא למכמתת מצפונא ומסחר תחומא למדינחא לתאגרת שילה ועבר ליה סמכנת
7 ונחית מינוח לעטרות ולנערת ומערע ביריחו ונפיק לירדנא :
8 מתפוח אזיל תחומא לימא לנחלא דקנה ויהו
9 וקירויא דמפרשן לבני אפרים בגו ארסנת בני מנשה כל קירויא
10 ולא תרכיית כנענא דיתבין בגזר ויתבין כנענא עד יוסא דרין ויהו למסקי מסין פלחין :

יז

1 ויהוה ערבא לשבטא דמנשה ארי הוא בכור יוסף למכיר בכור דמנשה אבוי דגלעד ארי הוא יהוה גבר
2 ויהו לבני מנשה דאישחארו לזרעיהו לבני אביעזר ולבני חלק ולבני אשריאל
3 ולבני שכם ולבני חפר ולבני שמידע אלה בני מנשה בן יוסף דכריא לזרעיהו :
4 וקירויא לקדם
5 וקירויא לקדם
6 וקירויא לקדם
7 וקירויא לקדם
8 וקירויא לקדם
9 וקירויא לקדם
10 וקירויא לקדם

* Et possederunt filij Joseph Manasses & Ephraim; & fuerunt termini filiorum Ephraim per populos suos.

* Et fuerunt termini possessionis eorum ab Oriente Ataroth Addar vsque Bethoron quæ supra.

* Et peruenient termini ad mare in Machmetah ab Aquilone, & præteribit terminus ad Orientem in Thanathselo, & pertransibit ipse ab Oriente in Janocha.

* Et descendet ab Janocha in Atharoth & villa earum, & in Naaratha; & perueniet ad Hiericho, & egredietur ad Iordanem.

* Et à Thaphua pertransibunt termini vsq; ad mare ad torrentem Cana, & erit exitus eius ad mare. hæc possessio tribus filiorum Ephraim per populos suos.

* Et urbes separatæ filiis Ephraim in medium possessionis filiorum Manasse, omnes vrbes & villa earum.

* Et non deleuit Ephraim Chananæum habitantem Gazer; & habitabat Chananæus in Ephraim vsque ad diem hanc, & fuerunt tributarij serui.

CAP. XVII.

ET fuerunt termini tribus Manasse, quoniam hic primogenitus Joseph, Machir primogenito Manasse patri Galaad, ipse enim vir pugnator in Galaad & in Basan.

* Et fuit filius Manasse reliquis per populos suos filiis Abiezer, & filiis Helech, & filiis Hesriel, & filiis Sychem, & filiis Ephraim, & filiis Semida: hi filij Manasse filij Joseph mares per populos suos.

* Et Salphaad filio Ephraim filij Galaad, filij Machir, filij Manasse, non erant ei filij sed filia: & hæc nomina filiarum Salphaad; Maala, & Noa, & Egla, & Melcha, & Thersa.

* Et steterunt coram Eleazar sacerdote & coram Josue filio Nun, & coram principibus dicentes, Deus præcepit per manum Moysi ut det nobis possessionem in medio fratrum nostrorum: & data est eis possessio per præceptum Domini, possessio inter fratres patris earum.

* καὶ ἐκληρονομήσαντες οἱ υἱοὶ ἰωσήφ μανασσῆ καὶ ἐφραΐμ, ἐξ ἡγήθη ὅρια υἱὸν ἐφραΐμ καὶ δῆμος αὐτῶν.

* καὶ ἐξήγηθη τὰ ὅρια τῆς κληρονομίας αὐτῶν ἀπὸ δυνάτεων ἀταρώθ ἀδὰρ ἕως βηθωρών τὴν δύνω.

* ἐκ δὲ λδύ(ε) τὰ ὅρια ἐπὶ τὴν θάλασσαν εἰς μαχθώθ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ παρελδύ(ε) τὸ ὄριον ἐπὶ δυνάτεων εἰς θηναθασηλώ, ἐκ παρελδύ(ε) αὐτῶν ἀπὸ δυνάτεων εἰς ἰανωχά.

* ἐκ κατὰ βῆ(ε) ἀπὸ ἰανωχά εἰς ἀταρώθ, ἐκ αὐτῶν αὐτῶν, καὶ εἰς δυνάρεθα, ἐκ λδύ(ε) ἐπὶ ἰερικώ, καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ τὴν ἰορδάνην.

* ἐκ δὲ ἀπὸ θαπφου ἐπορεύ(ε) τὰ ὅρια ἐπὶ θάλασσαν ἐπὶ χεϊμάρρου κανά, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῶν ἐπὶ θάλασσαν αὐτῇ ἡ κληρονομία φυλῆς υἱὸν ἐφραΐμ καὶ δῆμος αὐτῶν.

* καὶ αἱ πόλεις αἱ ἀφοριθεῖσαι τοῖς υἱοῖς ἐφραΐμ δυνάμεθον τῆς κληρονομίας υἱὸν μανασσῆ, παρὰ αἱ πόλεις καὶ αἱ κώμαι αὐτῶν.

* καὶ οὐκ ἀπόλεσεν ἐφραΐμ, τὴν χαναναῖον τὴν κατὰ κοινὴν γαζερ, καὶ κατὰ κεῖ οὗ χαναναῖος ἐν ἐφραΐμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἐξήγοντο ὑποφορεῖ δοῦλοι.

ἱζ.

* Καὶ ἐξήγετο τὰ ὅρια φυλῆς μανασσῆ, ὅτι ἔτος πρῶτον καὶ τῷ ἰωσήφ, τῷ μαχεῖρ πρῶτον καὶ μανασσῆ πατρὶ γαλααδὴν· αὐτὸς γὰρ δυνὴρ πολεμιστὴς ἐν τῇ γαλααδίτιδι καὶ ἐν τῇ βασανίτιδι.

* καὶ ἐξήγηθη τοῖς υἱοῖς μανασσῆ τοῖς λοιποῖς καὶ δῆμοις αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ἀβιέζερ, καὶ τοῖς υἱοῖς ἑλέκ, καὶ τοῖς υἱοῖς ἑσρεὴλ, καὶ τοῖς υἱοῖς συχέμ, καὶ τοῖς υἱοῖς ἐφέρ, ἐκ τοῖς υἱοῖς σεμιδάε· ἔτοι υἱοὶ μανασσῆ υἱοὶ ἰωσήφ ὁ ἀρσενες καὶ δῆμοις αὐτῶν.

* καὶ τῷ σαλπαὰδ, υἱὸν ἐφέρ, υἱὸν γαλααδ, υἱὸν μαχεῖρ, υἱὸν μανασσῆ οὐκ ἦσαν αὐτῶν υἱοὶ ἀλλὰ θυγατέρες· καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν θυγατέρων σαλπαὰδ μααλά, καὶ νοα, καὶ ἐγλά, καὶ μελχά, καὶ θερσά.

* καὶ ἔστησαν ἐναντίον ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως, καὶ ἐναντίον ἰησοῦ υἱοῦ ναυῆ ἐκ ἐναντίον τῶν ἀρχόντων λέγουσαι, ὁ θεὸς ἐνετείλατο διὰ χειρὸς μαωσὴ δοῦναι ἡμῖν κληρονομίαν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν· καὶ ἐδόθη αὐταῖς κληρονομία διὰ πρεσβυτάτου κυρίου, κληρὸν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς τῶν πατρῶν αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Possederuntque filij Joseph Manasse & Ephraim. terminus possessionis eorum Orientem versus Ghataroth Adar vsque ad Bethhoron superiorem.

* Et descendit à Ianoahh in Ghataroth & in Nagharath; & contingit in Iericho, & exit ad Iordanem.

* Et urbes quæ diuisæ sunt filiis Ephraim in medio possessionis filiorum Manasse, omnes vrbes & vici earum.

* Et non exterminarunt Chananæum qui habitantes in Gazer; & habitauerunt Chananæi in medio filiorum Ephraim vsque ad diem hunc, & fuerunt in allatores tributorum seruientes.

CAP. XVI.

ET fuit fors tribui Manasse (ipse primogenitus Joseph) Machir primogenito Manasse patris Gilghad, namque ipse fuit vir faciens bella, & fuerunt ei terra Gilghad, & Mathnan.

* Et fuerunt filiis Manasse qui reliqui fuerunt filiis Abighezer, & filiis Hhelek, & filiis Asriel, & filiis Sechem, & filiis Hopher, & filiis Semidagh. Hi filij Manasses filij Joseph, mares ad prosapias suas.

* Et Szelaphhhad filio Hopher, filij Gilghad, filij Machir, filij Manasse, non fuerunt illi filij sed filia: & hæc nomina filiarum eius Mahhalah, & Nogha, Hhagla, Milcha, & Thirza.

* Et accesserunt ante Elighezer sacerdotem, & ante Josue filium Nun, & ante principes ad dicendum: Dominus iussit Moſen dare nobis possessionem in medio fratrum nostrorum, & dedit eis iuxta dictum Domini possessionem in medio fratrum patris earum.

* Et fuit terminus filiorum Ephraim ad prosapias eorum; & fuit terminus ad mare ad Michmerhath à Septentrione: & flexus est terminus ad Orientem ad ficum Siloh, & transiit sibi ab Oriente ad Ianoahh.

* Et descendit à Ianoahh in Ghataroth & in Nagharath; & contingit in Iericho, & exit ad Iordanem.

* Et urbes quæ diuisæ sunt filiis Ephraim in medio possessionis filiorum Manasse, omnes vrbes & vici earum.

* Et accesserunt ante Elighezer sacerdotem, & ante Josue filium Nun, & ante principes ad dicendum: Dominus iussit Moſen dare nobis possessionem in medio fratrum nostrorum, & dedit eis iuxta dictum Domini possessionem in medio fratrum patris earum.

5 * ויפלו חבלי מנשה עשרה לבר מארץ הגלעד והבשן אשר מעבר לירדן:

6 * כי בנותר מנשה נחלו נחלה בתוך בניו וארץ הגלעד היתה לבני מנשה הנותרים:

7 * ויהי גבול מנשה מאשר המכמתת אשר על פני שבטם וחלך הגבול אל הימין אל ישיבי

8 * עין תפוח: למנשה היתה ארץ תפוח ותפוח אל גבול מנשה לבני אפרים:

9 * וירד הגבול נחל קנה נגבר לנחל ערים האלה לאפרים בתוך ערי מנשה וגבול מנשה מצפון לנחל ויהי תצאתיו הימה:

10 * נגבר לאפרים וצפונה למנשה ויהי חים גבולו ובאשר יפגעון מצפון וביששכר ממזרח:

11 * ויהי למנשה ביששכר ובאשר בירת שאן ובנותיה ויבלעם ובנותיה וארץ ישיבי דאר ובנותיה וישיבי עין דר ובנותיה וישיבי רענן ובנותיה וישיבי מגדו ובנותיה שלשת הנפת:

12 * ולא יכלו בני מנשה להוריש את הערים האלה ויאל הכנעני לשבת בארץ הזאת:

13 * ויהי כי חזקו בני ישראל ויתנו את רוב הכנעני למס והורש לא הורישו:

14 * וידברו בני יוסף את יהושע לאמר מדוע נתתה לי נחלה גורל אחד וחבל אחד ואנלי עם רב עד אשר עד כח ברכני יהוה:

15 * ויאמר אליהם יהושע אם עם רב אתה עלה לך היערה ובראת לך שם בארץ הפרזי והרפאים כי יאץ לך הר אפרים:

5 * Et ceciderunt funiculi Manasse decem, absque terra Galaad & Basan trans Iordanem. * Filia enim Manasse possederunt hæreditatem in medio filiorum eius.

6 Terra autem Galaad cecidit in sortem filiorum Manasse qui reliqui erant.

7 * Fuitque terminus Manasse ab Afer Machmata quæ respicit Sichem, & egreditur ad dexteram iuxta habitatores fontis Taphuæ.

8 * Etenim in sorte Manasse ceciderat terra Taphuæ quæ est iuxta terminos Manasse filiorum Ephraim.

9 * Descenditque terminus vallis Harundineti in Meridie torrentis ciuitatum Ephraim, quæ in medio sunt vrbium Manasse. Terminus Manasse ab Aquilone torrentis, & exitus eius pergit ad mare;

10 * Ita vt possessio Ephraim sit ab Austro, & ab Aquilone Manasse, vt vtramque claudat mare, & coniungantur sibi in tribu Afer ab Aquilone, & in tribu Ysachar ab Oriente.

11 * Fuitque hæreditas Manasse in Ysachar & in Afer, Bersan & viculi eius, & Iebblaa cum viculis suis, & habitatores Dor cum Cappidis suis, habitatores quoque Endor cum viculis suis, similiterque habitatores Thenac cum viculis suis, & habitatores Mageddo cum viculis suis, & tertia pars vrbis Nophech.

12 * Nec potuerunt filij Manasse has ciuitates subuertere, sed cœpit Chananæus habitare in terra sua.

13 * Postquam autem conualuerunt filij Israel, subiecerunt Chananæos, & fecerunt sibi tributarios, nec interfecerunt eos.

14 * Locuti sunt filij Ioseph ad Iosue, & dixerunt: Quare dedisti mihi terram in possessione fortis & funiculi vnus, cum sim tate multitudinis, & benedixerit mihi Dñs? * Ad quos Iosue ait, Si populus multus es, ascende in siluam, & succide tibi spacia in terra Pherezei & Raphaim, quia angusta est tibi possessio montis Ephraim.

תרגום יונתן

5 ונפלו ערבי מנשה עשרה לבר מארץ גלעד ומחנה דמעיברא לירדן: 6 ארי בנת מנשה אחסינא אחסנא בננו ויהוה תחום מנשה מאשר למכמתת דעל אפי שבטם ואזל תחומא למימינא לות יהבי עין תפוח:

7 למנשה הנה ארע תפוח ותפוח על תחום מנשה לבני אפרים: 8 למנשה הנה ארע תפוח ותפוח על תחום מנשה לבני אפרים: 9 ונחית תחומא לנחל דרומא לאפרים וצפונה למנשה ויהי תצאתיו הימה:

10 נגבר לאפרים וצפונה למנשה ויהי חים גבולו ובאשר יפגעון מצפון וביששכר ממזרח: 11 ויהי למנשה ביששכר ובאשר בירת שאן ובנותיה ויבלעם ובנותיה וארץ ישיבי דאר ובנותיה וישיבי עין דר ובנותיה וישיבי רענן ובנותיה וישיבי מגדו ובנותיה שלשת הנפת:

12 * ולא יכלו בני מנשה להוריש את הערים האלה ויאל הכנעני לשבת בארץ הזאת: 13 * ויהי כי חזקו בני ישראל ויתנו את רוב הכנעני למס והורש לא הורישו:

14 * וידברו בני יוסף את יהושע לאמר מדוע נתתה לי נחלה גורל אחד וחבל אחד ואנלי עם רב עד אשר עד כח ברכני יהוה: 15 * ויאמר אליהם יהושע אם עם רב אתה עלה לך היערה ובראת לך שם בארץ הפרזי והרפאים כי יאץ לך הר אפרים:

* Et cecidit funiculus Manasse cāpus Labeled
de terra Galaad & Basan, quæ est trans Jorda-
nem.

* Quoniam filie filiorum Manasse possede-
runt possessionem in medio fratrum earum : at
terra Galaad fuit filiis Manasse relictis.

* Et fuerunt termini Manasse ab Aser &
Machmatath, quæ est contra Sichem, & va-
dit ad terminos usque Iamin in Jaseb, & in
fontem Taphuæ:

* In terminis Manasse filius Ephraim.

* Et descendunt termini in vallem ad Me-
ridiem iuxta vallem Jair terebinthus Ephraim
in medio urbis Manasse, & termini Manasse
ad Aquilonem in torrentem, & erit exitus
eius mare.

* Ab Austro Ephraim & ad Aquilonem
Manasse, & erit mare termini eis, & in Aser
coniungentur ad Aquilonem, & Issachar ab
Oriente.

* Et erit Manasse in Issachar & in Aser
Besath & ville eorum, & Jeblaam & filia
eius, & in habitantes Dor & vicus eius, &
in habitantes Endor & vicus eius, & in ha-
bitantes Tenach & vicus eius, & habitantes
Maggedo & vicus eius, & tertia pars No-
pheth & vicus eius.

* Et non potuerunt filij Manasse subverte-
re ciuitates has, & cæpit Chananæus habitare
in terra hac.

* Et fuit postquam præualuerunt filij Is-
rael, fecerunt Chananæos subiectos, & dele-
tione non deleuerunt eos.

* Contradixerunt autem filij Joseph Josue,
dicentes : Cur in possessione dedisti nobis pos-
sessionem vnā, & funiculum vnum ? ego
autem populus multus, & benedixit mihi
Deus.

* Et dixit eis Josue, Si populus multus es tu,
ascende in siluam, & succide tibi illic in terra
Pheresæi & Raphaim, si angustus fuerit mons
Ephraim.

* καὶ ἐπεσον ὁ χοινιτμὸς μανασῆ πεδὶον λαβὲν ἐκ
τῆς γῆς γαλαὰδ, καὶ τῆς βασάν, ἥ ἐστιν πέραν τῶν ὁρίων
δανού.

* ὅτι θυγατέρες υἱῶν μανασῆ ἐκληρονόμησαν κλη-
ρὸν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ἡ δὲ γῆ γαλαὰδ ἐγε-
νήθη τοῖς υἱοῖς μανασῆ τοῖς καταλελειμμένοις.

* καὶ ἐγέννηθη ὄρεα μανασῆ ἀπὸ αἰσῆρ μαχθῶθ, ἡ
ἐστὶν κτ' ὡς ὁπωπὸν σιχέμ, καὶ πορθίε· ἐπὶ τὰ ὄρεα ἐπὶ
ιαμὶν & εἰς ἰασῆθ, & ἐπὶ πηγὴν ναφθῶθ.

* ἐπὶ τῶν ὀρίων μανασῆ τοῖς υἱοῖς ἐφραΐμ.

* καὶ καταβή(ε) τὰ ὄρεα ἐπὶ φάραγα ἐπὶ λίβα
κατὰ φάραγα ἰαὶρ ἡ τερέβινθ & τὴν ἐφραΐμ διὰ-
μέθον πόλεως μανασῆ· καὶ ὄρεα μανασῆ ἐπὶ βορ-
ροῦ εἰς τὸν χειμάρρου, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῶν θά-
λασσα.

* ἀπὸ λίβος τὰ ἐφραΐμ & ἐπὶ βορροῦ μανασῆ, καὶ
ἔσται ἡ θάλασσα ὄρεα αὐτοῖς, καὶ ἐπὶ αἰσῆρ συναΐψουσιν
ἐπὶ βορροῦ, & τὰ ἰσάχαρ ἀπὸ δίατλῶν.

* καὶ ἔσται μανασῆ ἐν ἰσάχαρ καὶ ἐν αἰσῆρ βηθδῶν
καὶ αἱ κώμαι αὐτῶν· καὶ ἰαβλαὰμ, καὶ αἱ θυγατέρες
αὐτῆς, καὶ ἐπὶ δὲ καταικοῦντες δῶρ καὶ τὰς κώμας αὐ-
τῆς, καὶ ἐπὶ δὲ καταικοῦντες ἐν δῶρ καὶ τὰς κώμας αὐ-
τῆς, καὶ ἐπὶ δὲ καταικοῦντες θαναχ & τὰς κώμας αὐ-
τῆς, καὶ δὲ καταικοῦντες μαγεδῶ καὶ τὰς κώμας αὐ-
τῆς, & τὸ τρίτον τὸ νοφῆθ & τὰς κώμας αὐτῆς.

* καὶ οὐκ ἐδυνήθησαν οἱ υἱοὶ μανασῆ ἐξολοθρῶ-
σαι τὰς πόλεις ταύτας· & ἤρξατο ὁ χαναναῖος καταικεῖν
ἐν τῇ γῇ ταύτῃ.

* καὶ ἐγέννηθη ἐπεὶ κατίχυσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ ἐ-
ποίησαν δὲ χαναναῖοις ὑπηκόοις, & ἐξολοθρῶσει οὐκ
ἐξωλόθρυσαν αὐτούς.

* αὐτεῖπαν δὲ οἱ ἰωσήφ τὰ ἱηθὺ λέγοντες, διατί
ἐκληρονόμησας ἡμᾶς κληρὸν ἓνα καὶ χοίνισμα ἓν;
ἐγὼ δὲ λαὸς πολὺς, καὶ ἠυλόγησέν με ὁ θεός.

* καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἱηθὺς, εἰ λαὸς πολὺς εἶ σύ, ἀνά-
βηθι εἰς τὸν ὄρυμόν καὶ ἐκκάθαρὸν σεαυτὸν ἐκεῖ ἐν τῇ
γῇ τοῦ φερεζαίου, καὶ τὸ ραφαΐμ, εἰ στενοχωρεῖσαι τὸ
ὄρος ἐφραΐμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et ceciderunt funes Menasse decem, præterquam de terra Gilghad & Mathnan quæ ultra Iordanem.

* Nam filie Menasse possederunt possessionem in medio filiorum eius; & terra Gilghad fuit filiis Menasse qui reliqui fuerant.

* Et fuit terminus Menasse ab Aser ad Michmethath quæ super facies Sechem; & tendit terminus ad dexteram ad habitatores
Ghen-thaphuahh. * Menasse fuit terra Thaphuahh; & Thaphuahh super terminum Menasse filiis Ephraim. * Et descendit

terminus ad fluuium Kana ad Austrum fluuij; vrbes hæ Ephraim in medio urbium Menasse; & terminus Menasse à Septentrione fluuij, &
fuerunt exitus eius ad mare. * Ad Austrum Ephraim & ad Septentrionem Menasse, & fuit mare terminus eius; & in Aser conun-

gunt à Septentrione & in Isachar ab ortu. * Et fuit Menasse in tribu Isachar, & in Aser Beth-sean, & vici eius, & Iibleghan &
vici eius, & habitatores Door, & vicorum eius, & habitatores Ghen-Door & vicorum eius, & habitatores Thaghanach & vicorum eius,
& habitatores Migdo & vicorum eius; tres regiones.

* Et non potuerunt filij Menasse deuastare vrbes has; & mansit Chananæus ad habitandum in terra hac.

* Et fuit cum roborati sunt filij Israel, & censuerunt Chananæos in collatores tributorum, & vastando non vastarunt eos.

* Et locuti sunt filij Ioseph Josue, dicentes: Quid hoc dedisti mihi possessionem vnā, & funem vnum; & ego populus multus;
vsque ad multitudinem benedixit mihi Dominus. * Et dixit illis Josue: Si populus multus

vos; ascendite vobis in siluam; & para tibi ibi locum in terra Pheresæorum & fortium, quia angustus vobis mons domus Ephraim.

וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יוֹסֵף לֹא יִמְצָא לָנוּ יְהוָה
וְרֶכֶב בְּרוֹל בְּכָל־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ הָעֵמֶק
לְאֲשֶׁר בְּבִירָת־שָׁאן וּבְנוֹתֵיהָ וּלְאֲשֶׁר בְּעֵמֶק
יִזְרְעֵאל׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בְּנֵי יוֹסֵף
לְאֶפְרַיִם וּלְמְנַשֶּׁה לֵאמֹר עַם־רַב אֲתָרָה וְכַח
בְּרוֹל לָךְ לֹא־יִהְיֶה לָךְ גּוֹרֵל אֶחָד׃
* כִּי הִרְיֶה יְהוָה לָךְ כִּי־יַעַר הוּא וּבִרְאֹתוֹ
וְהִירֶה לָךְ תַּצְאֲתוּ כִי־תוֹרִישׁ אֶת־הַכְּנַעֲנִי כִי
רֶכֶב בְּרוֹל לוֹ כִּי חֹזֶק הוּא׃

יח

* וַיִּקְהֻלוּ כָל־עַדֶּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹחַ
וַיִּשְׁכְּנוּ שָׁם אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְהָאָרֶץ נִכְבְּשָׁה
לְפָנֵיהֶם׃ * וַיֹּתְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אֶחָד
חֲלָקוֹ אֶת־נַחֲלָתָם שְׁבַע־שְׁבָטִים׃
* וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־אֲנִי
אֲתֶם מִתְרַפִּים לָבוֹא לְרִשְׁתָּהּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם׃
* הָבוּ לָכֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים לִשְׁבֹּט
וְאֲשַׁלְּחֶם וַיִּקְמוּ וַיַּתְּחִלּוּ בָאָרֶץ וַיִּכְתְּבוּ אֹתָהּ
לְפִי נַחֲלָתָם וַיָּבֹאוּ אֵלָי׃
* וַהֲתַחֲלֶקוּ אֹתָהּ לִשְׁבַע חֲלָקִים יְהוָה
יַעֲמֹד עָלֶיךָ גִּבּוֹל מִנֶּגֶב וּבִירָת יוֹסֵף יַעֲמֹד עָלֶיךָ
גִּבּוֹל מִצְפּוֹן׃ * וְאַתֶּם תִּכְתְּבוּ אֶת־הָאָרֶץ
שְׁבַע־חֲלָקִים וְהִבַּאתֶם אֵלַי הֵנָּה וְיָרִיתִי לָכֶם
גּוֹרֵל פְּרוֹת לְפָנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ * כִּי אֵין חֶלֶק
לְלוֹיִם בְּקֶרְבְּכֶם כִּי־כֹהֲנֵי יְהוָה נַחֲלָתוֹ וְגֵר
וְיָגוֹב וְחֹזֵי שְׁבֹט רֹמְנָשׁוֹ לִקְחוּ נַחֲלָתָם
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִזְרָחָהּ אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶר
יְהוָה׃

16 * Cui responderunt filij Ioseph: Nō poterimus ad mōtana conscēdere cūm ferreis curribus vtantur Chananæi, qui habitant in terra campestri, in qua sita sunt Bersam cū viculis suis, & Iezrael mediam possidens vallem.

17 * Dixitq; Iosue ad domum Ioseph, & Ephraim & Manasse: Populus multus es & magnæ fortitudinis, non habebis fortem vnā.

18 * Sed transibis ad montem, & succides tibi, atque purgabis ad habitandum spacia, & poteris vltra procedere; cū subuerteris Chananēum, quem dicis ferreos habere currus, & esse fortissimum.

CAP. XVIII.

1 Congregatūque sunt omnes filij Israel in Sylo, ibique fixerunt tabernaculū testimonij: & fuit eis terra subiecta.

2 * Remanserant autem filiorum Israel septem tribus, quæ nec dum acceperant possessiones suas.

3 * Ad quos Iosue ait: Vsq;quo marceitis ignauia, & non intratis ad possidendam terram quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis?

4 * Eligite de singulis tribubus ternos viros, vt mittam eos, & pergant atque circumeant terram, & describant eam iuxta numerum vniuscuiusq; multitudinis, referantque ad me quod descripserint.

5 * Diuidite vobis terram in septem partes. Iudas sit in terminis suis ab Australi plaga; & domus Ioseph ab Aquilone.

6 * Mediam inter hos terram in septem partes describite, & huc venietis ad me, vt coram Domino Deo vestro mittam vobis hic sortem. * Quia non est inter vos pars Leuitarum, sed sacerdotium Domini est eorum hæreditas. Gad autem & Ruben & dimidia tribus Manasse iam acceperant possessiones suas trans Iordanem ad Orientalē plagam, quas dedit eis Moyse famulus Domini.

תרגום יונתן

16 וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יוֹסֵף לֹא יִסְפִּיק לָנוּ טוֹרָא וְרִחִיבֵין דְּבְרוּלָא בְּכָל־כְּנַעֲנָי רִחִיבֵין בְּאֶרֶץ מִישָׁרָא לְרַבְּבִית שָׁאן וּכְפִרְנָהָא וּלְרַבְּבִית מִישָׁר
יִזְרְעֵאל׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ לְבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם וּלְמְנַשֶּׁה לִּמְיָרָעָם סְגִי אַחֲזָן וְחִיל סְגִי לָכֹון וְלֹא יְהִי לָכֹון עֲדָבָא חָד׃
18 אַרְי טוֹרָא יְהִי לָךְ אַרְי חוֹרְשָׁא הוּא וְתַקְנִינִיָּה וַיְהִי לָךְ מִפְּקֻדֵּי אַרְי חֲתֻרְבוֹן יַת־כְּנַעֲנָי אַרְי רִחִיבֵין דְּבְרוּלָא לְחֹון אַרְי תְּקִיפִין

יח

אינון

1 וַאֲחֻכְנָשׁוּ כָל־כְּנִישָׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁילוֹ וְאֲשִׁרְיָא חֲמָן יַת־מִשְׁכָּן וַיִּמָּנָא וְאֶרְעָא אֲחֻכְנִישָׁתָא קְרַמִּיהוֹן׃
2 וַאֲשַׁתְּאֲרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא פְּלִיגוּ יַת־אֲחֻסְנַתִּיהוֹן שְׁבַע־שְׁבָטִין׃
אימתי אחזן מחרשלין למיעל למירר ית ארעא דיהב לכוון יי אלחא דאבהתכוון׃
3 וַאֲשַׁלְּחִינוּ וַיִּקְמוּ וַיַּתְּחִלּוּ בְּאֶרֶץ וַיִּכְתְּבוּ וַתֵּה לָפִים אֲחֻסְנַתִּיהוֹן וַיִּתְּחוּ לֹתֵי׃
דביר יתויר יקומון על תחומהון מרומא ודביר יוסף יקומון על תחומיהון מצפונא׃
4 הָבוּ לָכֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים לִשְׁבֹּט וְאֲשַׁלְּחֶם וַיִּקְמוּ וַיַּתְּחִלּוּ בְּאֶרֶץ וַיִּכְתְּבוּ אֹתָהּ לְפִי נַחֲלָתָם וַיָּבֹאוּ אֵלַי׃
5 וְאַתֶּם תִּכְתְּבוּ אֶת־הָאָרֶץ שְׁבַע־חֲלָקִים וְהִבַּאתֶם אֵלַי הֵנָּה וְיָרִיתִי לָכֶם גּוֹרֵל פְּרוֹת לְפָנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ * כִּי אֵין חֶלֶק לְלוֹיִם בְּקֶרְבְּכֶם כִּי־כֹהֲנֵי יְהוָה נַחֲלָתוֹ וְגֵר וְיָגוֹב וְחֹזֵי שְׁבֹט רֹמְנָשׁוֹ לִקְחוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִזְרָחָהּ אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶר יְהוָה׃
6 וְאַחֲזָן חֲתֻרְבוֹן יַת־מִשְׁכָּן וַיִּמָּנָא וְאֶרְעָא אֲחֻכְנִישָׁתָא קְרַמִּיהוֹן וַיִּתְּחוּ לֹתֵי׃
7 אַרְי לִית חֲלָק לְלוֹיִם בִּינִיכֹון אֲלֵהֶן מִתְּנֵן דִּיתָב לְחֹון יי אינון אֲחֻסְנַתִּיהוֹן וְשְׁבַטָא דְּגָד וְשְׁבַטָא דְּרֹאבֵין וּפְלִגְתָּ שְׁבַטָא דְּמְנַשֶּׁה קְבִילוֹ אֲחֻסְנַתִּיהוֹן מִעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִזְרָחָהּ אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶר יְהוָה׃

² Et dixerunt filij Joseph: Non satis erit nobis mons Ephraim, et equus electus & ferrum omni Chanaanæo habitanti in terra vallis in Bethsan & in villis eius, & in valle Jezrael.

³ Et ait Josue filiis Joseph Ephraim & Manasse dicēs: Si populus es multus & vires magnas habes, non erit tibi possessio una.

⁴ Nam silua erit tibi quoniam silua est, & succides eam, & erit tibi exitus eius quando deleueris Chanaanæum, quoniam equus electus est ei, quoniam fortis est; tu enim præuales eo.

CAP. XVIII.

ET congregata est omnis multitudo filiorum Israel in Sylo, & fixerunt illic tabernaculum testimonij; & terra subiugata est ab eis.

² Et remanserant filij Israel, quoniam non possederunt possessionem eorum septem tribus.

³ Et dixit Josue filiis Israel, Usquequo vos pigri eritis ad intrandum ut possideatis terrā, quam dedit nobis Dominus Deus patrum nostrorum?

⁴ Date ex vobis tres viros de tribu; et mitte eos, & surgentes perambulent terram, & describant eam coram me, sicut oportebit diuidere eam: & venerunt ad eum.

⁵ Et diuisit eis septem partes. Juda erigetur, terminus à Meridie eis, & filij Joseph erunt in terminum eorum ab Aquilone.

⁶ Vos autem diuidite terram in septem partes, & afferte ad me huc, & efferam vobis sortem hic coram Domino Deo vestro.

⁷ Non enim est pars filiis Levi in vobis, sacerdotium enim Domini pars eius: & Gad & Ruben & dimidia pars tribus Manasse acceperant possessionem suam trans Jordanem ad Orientem, quam dedit eis Moyses famulus Domini.

¹⁶ καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ Ἰωσήφ, ὅτι δὲν ἔσται ἡμῖν τὸ ὄρος τὸ ἐφραΐμ, καὶ ἵππος ἰππικὸς καὶ σίδηρος παντὶ τῷ χαναναίῳ τῷ κατὰ κοῦνιν ἐν τῇ γῇ ἐμῇ ἐν βαθυσθῇ, καὶ ἐν ταῖς κώμαις αὐτῆς, καὶ ἐν τῇ κοιλάδι ἐσραέλ.

¹⁷ καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς Ἰωσήφ τῷ ἐφραΐμ καὶ τῷ μανασσῇ λέγων, εἰ λαὸς εἶ πολλὸς καὶ ἰσχυρὸς μεγάλην ἔχεις, ὅτι ἔσαι θεὸς κληρὸς εἷς.

¹⁸ ὁ γὰρ δορυμὸς ἔσαι θεὸς, ὅτι δορυμὸς ἐστίν, καὶ ἐκκαθαρεύεις αὐτὸν καὶ ἔσαι θεὸς ἡ ἐξοδία αὐτῶν ὅταν ἐξολοθῇ τῆς τὸν χαναναῖον, ὅτι ἵππος ἰππικὸς καὶ σίδηρος ἐστὶν αὐτῶν, ὅτι ἰσχυρὸς ἐστίν, σὺ γὰρ ὑπερῆχυσ αὐτόν.

ἡ.

¹ Καὶ ἐξεκλησιάσθη πᾶσα συναγωγὴ τῶν Ἰσραηλ εἰς συλῶ, καὶ ἐπηξάν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἡ γῆ ἐμερατώθη ὑπὸ αὐτῶν.

² καὶ κατελείφθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, ὅτι οὐ κατεκληρονομήσαν τὴν κληρονομίαν αὐτῶν ἐπὶ αἰῶνα φυλαί.

³ καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, ἕως τίνος ὑμεῖς ἐκλυθῆσεσθε εἰσελθεῖν κληρονομήσαι τὴν γῆν, ἣν ἔδωκεν ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν;

⁴ ὁ γὰρ ὑμεῖς τρεῖς ἀνδρας ἐκ φυλῆς, καὶ ἀποσελῶ αὐτούς, καὶ ἀνασθῶντες διελεύσεσθαι τὴν γῆν, καὶ διαψάτωσθαι αὐτὴν ἐναντίον μου, κατὰ δέξις διελεῖν αὐτήν καὶ ἡλθον πρὸς αὐτόν.

⁵ καὶ διέδωκεν αὐτοῖς ἐπὶ αἰ μερίδας· ἰούδα σὴ(ε) ὄρειον ἀπὸ λιβὸς αὐτοῖς, καὶ οἱ υἱοὶ Ἰωσήφ σὴ(ον) ἑπὶ τὸ ὄρειον αὐτῶν ἀπὸ βορρᾶ.

⁶ ὑμεῖς δὲ μερίσατε τὴν γῆν ἐπὶ αἰ μερίδας, καὶ ἐνέγκετε πρὸς με ὧδε, καὶ ἐξοίσω ὑμῖν κληρὸν ὧδε ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν μερὶς τοῖς υἱοῖς λεβὶ ἐν ὑμῖν· ἱερατεία γὰρ κυρίου μερὶς αὐτῶν· καὶ γὰρ καὶ ρουβὴν, ἔτι ἡμισυ φυλῆς μανασσῇ ἔλαβον τὴν κληρονομίαν αὐτῶν πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐπὶ δὴάβλας, ὡς ἔδωκεν αὐτοῖς μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁶ Et dixerunt filij Ioseph, Non sufficit nobis mons Ephraim: & currus ferrei in omnibus Chanaanæis qui habitant in terra planicie quæ in Bethsean, & vicis eius, & iis qui in planicie Jezreghel.

¹⁷ Et dixit Iosue filiis Ioseph, Ephraim & Manasse, ad dicendum: Populus multus vos, & virtus multa vobis: & non erit vobis fors una.

¹⁸ Sed mons erit tibi; nam silua ipse: & parabis eam, & erit tibi exitus eius; quando extirpaueris Chanaanæum, quia currus ferrei illis; nam robusti illi.

CAP. XVIII.

ET congregati sunt omnis congregatio filiorum Israel ad Silo, & posuerunt ibi tabernaculum fœderis: & terra subacta est ante eos;

² Et relicte sunt in filiis Israel, qui non partiti sunt possessiones suas, septem tribus.

³ Et dixit Iosue filiis Israel: Usquequo vos remissi ad intrandum ad hæreditandum terram quam dedit vobis Dominus Deus patrum vestrorum? ⁴ Date vobis tres viros ad tribum: & mittemus eos, & surgent, & peragrabunt terram, & describent eam ad os possessionum vestrarum, & venient ad me.

⁵ Et diuident eam in septem partes: domus Iuda stabunt super terminos eorum ab Austro; & domus Ioseph stabunt super terminos eorum à Septentrione.

⁶ Et vos describetis terram in septem partes; & venietis ad me huc; & mittam vobis sortes hic ante Dominum Deum nostrum.

⁷ Quoniam non est pars Leuitis inter vos; sed dona, quæ dedit eis Dominus, ea possessio eorum: & tribus Gad, & tribus Ruben, & dimidia tribus Menasse acceperunt possessiones suas ultra Iordanem ad ortum, quas dedit illis Moyses seruus Domini.

8 * ויקמו האנשים וילכו ויצו יהושע את-
ההלכים לכתב את הארץ לאמר לכו והתהלכו
בארץ וכתבו אותה ושובו אלי ופרי אשליך
לכם גורל לפני יהוה בשלוח:
9 * וילכו האנשים ויעברו בארץ ויכתבוה
לערים לשבעה חלקים על-ספר ויבאו אל-
יהושע אל המחנה שלוח:
10 * וישלח להם יהושע גורל בשלוח לפני
יהוה ויחלק שם יהושע את הארץ לבני
ישראל במחלקתם: * ויעל גורל מטה
בני בנימן למשפחתם ויצא גבול גורלם בין
11 בני יהודה ובין בני יוסף: * ויהי להם
הגבול לפאת צפונה מן הירדן ועליו הגבול
אל-כתף יריחו מצפון ועליו בהר ימרה והיה
תצאתיו מדבריה בית און:
12 * ועבר משם הגבול לזה אל-כתף לווה
נגבה היא בירת אל וירד הגבול עטרות אדר
על-ההר אשר מנגב לבירת חרון תחתון:
13 * ותאר הגבול ונסב לפאת ים נגבורה מן-
ההר אשר על-פני בירת חרון נגבה והיה
תצאתיו אל-קרית בעל היא קרית יערים עיר
14 בני יהודה זאת פאת ים: * ופאת נגבה
מקצה קרית יערים ויצא הגבול ימה ויצא אל-
15 מעין מי נפתוח: * וירד הגבול אל-קצרה
וההר אשר על-פני גי בן הנם אשר בעמק
רפאים צפונה וירד גי הנם אל-כתף היבוס
נגבה וירד עין רגל:
16 * ותאר מצפון ויצא עין שמש ויצא אל-
גלילות אשר נכח מעלה אדמים וירד אבן בהן
בן-ראובן:

8 * Cumq; surrexissent viri vt pergerent
B ad describendā terram, præcepit eis Iosue,
dicēs : Circuite terrā & describite eam, ac
reuertimini ad me, vt hic coram Domino
Deo vestro in Sylo mittam vobis sortem.
9 * Itaq; perrexerunt; & lustrātes eam in
septem partes diuiserunt scribentes in vo-
lumine, reuersiq; sunt ad Iosue in castra
10 Sylo. * Qui misit sortes coram Dño in
Sylo, diuisitq; terram filijs Israel in septē
11 partes. * Et ascendit fors prima filiorum
Beniamin per familias suas, vt possiderēt
terram inter filios Iuda & filios Ioseph.
12 * Fuitque terminus eorū contra Aquil-
lonem à Iordane pergens iuxta latus Hie-
richo Septentrionalis plagæ, & inde con-
tra Occidentē ad montana conscendens,
& perueniens ad solitudinem Bethauen.
13 * Atque pertransiens iuxta Luzam ad
Meridiem, ipsa est Bethel, descenditque
in Astaroth Addar in montem qui est ad
meridiem Bethoron inferioris.
14 * Et inclinatur circuiens contra mare ad
Meridiem montis qui respicit Bethoron
C contra Africum. Sūntque exitus eius in
Cariathbaal, quę vocatur & Cariatharim,
urbem filiorum Iuda. Hęc est plaga con-
tra mare ad Occidentem.
15 * A Meridie autem ex parte Cariathia-
rim egreditur terminus contra mare, &
peruenit vsque ad fontem aquarum Ne-
16 pthoa. * Descenditque in partem mon-
tis qui respicit vallem filiorum Ennom,
& est contra Septentrionalem plagam in
extrema parte vallis Raphaim. descen-
ditq; in Gehennom, id est, vallis Ennom
iuxta latus Iebusæi ad Austrum, & perue-
nit ad fontem Rogel,
17 * Transiens ad Aquilonem, & egre-
diens ad En-femes, id est, fontem Solis, &
pertransit vsque ad tumulos qui sunt ere-
gione ascensus Adommim, descenditque
Haben-Boen, id est, lapidem Boen filij
Ruben.

תרגום יונתן

8 * וקמו אנשיה ויאזלו ויאמרו יהושע ויאמרו לכתוב את הארץ לאמר לכו והתהלכו בארץ וכתבו אותה ושובו אלי ופרי אשליך לכם גורל לפני יהוה בשלוח:
9 * ויאזלו אנשיה ויעברו בארץ ויכתבוה לקריתא לשבעה חלקין על-ספר ויבאו ליהושע אל המחנה שלוח:
10 * וישלח להם יהושע גורל בשלוח לפני יהוה ויחלק שם יהושע את הארץ לבני ישראל במחלקתם: * ויעל גורל מטה בני בנימן למשפחתם ויצא גבול גורלם בין בני יהודה ובין בני יוסף:
11 * ויהי להם הגבול לפאת צפונה מן הירדן ועליו הגבול אל-כתף יריחו מצפון ועליו בהר ימרה והיה תצאתיו מדבריה בית און:
12 * ועבר משם הגבול לזה אל-כתף לווה נגבה היא בירת אל וירד הגבול עטרות אדר על-ההר אשר מנגב לבירת חרון תחתון:
13 * ותאר הגבול ונסב לפאת ים נגבורה מן-ההר אשר על-פני בירת חרון נגבה והיה תצאתיו אל-קרית בעל היא קרית יערים עיר בני יהודה זאת פאת ים:
14 * ופאת נגבה מקצה קרית יערים ויצא הגבול ימה ויצא אל-מעין מי נפתוח:
15 * וירד הגבול אל-קצרה וההר אשר על-פני גי בן הנם אשר בעמק רפאים צפונה וירד גי הנם אל-כתף היבוס נגבה וירד עין רגל:
16 * ותאר מצפון ויצא עין שמש ויצא אל-גלילות אשר נכח מעלה אדמים וירד אבן בהן בן-ראובן:
17 * ותאר מצפון ויצא עין שמש ויצא אל-גלילות אשר נכח מעלה אדמים וירד אבן בהן בן-ראובן:

* Et surgentes viri perrexerunt, & præcepit Josue viris euntibus ut perscriberent terram, dicens: Circuite & calcate terram, & describite eam, ac reuertimini ad me, & emittā vobis hic sortem coram Domino in Sylo.

* Et perrexerunt viri & ambulauerunt in terra, & lustrauerunt eam, & viderunt eam, & descripserunt eam per vrbes eius septem partes in volumine; & tulerunt ad Josue in castra in Sylo.

* Et iniecit eis Josue sortem in Sylo coram Domino, & diuisit illic Josue terram filiis Israel per partitiones eorum.

* Et ascendit fors tribus filiorum Benjamin prima per populos suos, & exierunt termini sortis eorum inter filios Juda & inter filios Joseph. * Et fuerunt eorum termini ab Aquilone ab Jordane: ascendent termini iuxta dorsum Hiericho ad Borean, & ascendent ad montem in mare, & erit exitus eius solitudo Bethauen.

* Et pertransibūt illinc termini Luzā ab Austro, hæc est Bethel; & descendent termini Ataroth Addar in montanam quæ est ad Austrum Bethoron inferior.

* Et pertransibunt termini, & circuibunt in partem aspicientem quod ad mare ab Austro à monte in faciem Bethoron Meridiem; & erit exitus eius in Cariath Baal, hæc est Cariathiarim, vrbs filiorum Juda; hæc est pars quæ ad mare.

* Et pars quæ ad Austrum à parte Cariathbaal, & pertransibunt in Gasen, & egredientur in fontem aquæ Nephthoa.

* Et descendent termini in parte montis qui est eregione siluæ filij Ennom quod est ex parte vallis Raphaim à Septentrione; & descendent in Gehennon in dorsum Hiebus ab Austro, & peruenient ad fontem Rogel.

* Et pertransibunt in Aquilonem, & pertransibunt ad fontem Sames, & pertransibunt ad Galiloth, quæ est eregione ad ascensum Adommim, & descendent ad lapidem Boen filiorum Ruben.

* καὶ ἀνάσδύτες οἱ ἀνδρες ἐπορεύθησαν· ἔνετείλατο ὁ ἰησοῦς τοῖς ἀνδράσιν τοῖς πορευομένοις χωρὶς αὐτοῦ τὴν γῆν λέγων, διέλθατε ἐπορεύθητε τὴν γῆν, ἔχωρῶσατε αὐτήν, ἔπαρηγήθητε πρὸς με, ἔξοίσω ὑμῖν ὡς κληρὸν ἐναντὶ κυρίου ἐν συλῶ.

* ἔπορεύθησαν οἱ ἀνδρες ἔδηλον ἐν τῇ γῇ, ἔχωρῶσατε αὐτήν· ἔείδον αὐτήν, ἔγραψαν αὐτήν καὶ πόλεις αὐτῆς ἐπὶ ἀμερίδας εἰς βιβλίον, καὶ ἦνεγκαν πρὸς ἰησοῦν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἐν συλῶ.

* καὶ ἐπέβαλεν αὐτοῖς ἰησοῦς κληρὸν ἐν συλῶ ἐναντὶ κυρίου, καὶ ἐμέρισεν ἐκεῖ ἰησοῦς τὴν γῆν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ μερίσας αὐτῶν.

* καὶ ἔξῃλθεν ὁ κληρὸς φυλῆς υἱῶν βενιαμὴν πρῶτος καὶ δήμοις αὐτῶν· καὶ ἔξῃλθεν ὁρια ἔκκληρου αὐτῶν ἀναμέθεν υἱῶν ἰσάα καὶ ἀναμέθεν υἱῶν ἰωσήφ.

* καὶ ἐξηγήθη αὐτῶν τὰ ὅρια ἀπὸ βορρᾶ ἀπὸ ἑξορδάνης, πρὸς ἀναβή(ε) τὰ ὅρια καὶ νότια ἰερικῶς ἐπὶ βορρῶν, καὶ ἀναβή(ε) ἐπὶ τὸ ὄρος ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ἔξαι ἡ διέξοδος αὐτῶν ἡ μαδβαρίτης βαθραὺν.

* ἔκκληρ(ε) ἐκείθεν τὰ ὅρια λαζὰ ἀπὸ λιβός, αὕτη ἐστὶν βαθθήλ· καὶ κατὰ βή(ε) τὰ ὅρια ἀταρῶθ ἐδδαρ ἐπὶ τὴν ὀρεινὴν, ἥ ἐστιν πρὸς λίβα βαθωρῶν ἡ κατὰ.

* καὶ διελδύ(ε) τὰ ὅρια καὶ περριελδύ(ε) ἐπὶ τὸ μέρος τὸ βλέπον τὸ πρὸς θάλασσαν ἀπὸ λιβός ἀπὸ ἑξορδάνης πρὸς ὄριον βαθωρῶν λίβα· ἔξαι ἡ διέξοδος αὐτῶν εἰς καριῶθ βαθάλ, αὕτη ἐστὶν καριαθαρίμ, πόλις υἱῶν ἰσάα· τοῦτο ἐστὶν τὸ μέρος τὸ πρὸς θάλασσαν.

* καὶ μέρος τὸ πρὸς λίβα ἀπὸ μέγρις καριαθβαθάλ· καὶ διελδύ(ε) εἰς γασήν, καὶ ἔκκληρ(ε) ἐπὶ πηγὴν ὕδατος ναφθῶ.

* καὶ κατὰ βή(ε) τὰ ὅρια ἐπὶ μέροις τοῦ ὄριος ὅ ἐστιν κατὰ πρὸς ὄριον νάπης υἱοῦ ἐνὸς ὅ ἐστιν ἐκ μέροις ἐμεκφαρίμ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ κατὰ βήσεται ἐπὶ γαιωννάμ ἐπὶ νότον ἰεβούζ ἀπὸ λιβός· καὶ κατὰ βή(ε) ἐπὶ πηγὴν ῥογήλ.

* καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ βορρῶν, καὶ διελδύ(ε) ἐπὶ πηγὴν σαμῆς, καὶ παρελδύ(ε) ἐπὶ γαλιλώθ, ἥ ἐστιν ἀπέναντι πρὸς ἀνάβασιν ἐδωμίμ· καὶ κατὰ βή(ε) ἐπὶ λίθον βαθὺ υἱῶν ῥουβήν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et surrexerunt viri, & iuerunt. Et iussit Josue eis qui ierunt ad describendam terram, ad dicendum: Ite & ambulate in terra & describite eam, & redite ad me; & hic mittam vobis sortes ante Dominum in Silo.

* Et venerunt viri, & transierunt in terra, & descripserunt eam ad vrbes ad septem partes super librum; & venerunt ad Josue ad castra ad Silo.

* Et misit illis Josue sortes in Silo ante Dominum; & diuisit ibi Josue terram filiis Israel iuxta diuisiones eorum.

* Et ascendit fors tribus filiorum Benjamin ad profapia suas; & exit terminus sortis eorum inter filios Iuda, & inter filios Ioseph.

* Et fuit illis terminus ad ventum Septentrionalem à Iordane; & ascendit terminus ad latus Iericho à Septentrione; & ascendit in monte ad mare, & fuerunt exitus eius ad desertum Bethauen.

* Et transit inde terminus ad Luz, quæ ad latus Luz ad Austrum, ipsa Bethel; & descendit terminus ad Ghateroth Adar super montem qui ab Austro Beth-Hhoron inferioris.

* Et respicit terminus & flectitur ad ventum Occidentalem ad Austrum à monte qui super facies Beth-Hhoron Austrum versus; & fuerunt exitus eius super Kiriath-Baghal, ipsa Kiriath-Iegharim vrbs filiorum Iuda: hic ventus Occidentalis.

* Et ventus Australis à finibus Kiriath-Iegharim, & exit terminus ad mare; & exit ad fontem aquarum Nephthoahh.

* Et descendit terminus ad latus montis qui super facies vallis filij Henom, in planitie fortium ad Septentrionem: & descendit ad vallem Henom ad latus Iebuzz ad Meridiem, & descendit ad Ghein Kafzra.

* Et respicit ad Septentrionem, & exit ad Ghein-Semes; & exit ad Gilgela quæ eregione ascensus Idumæorum; & descendit ad Petram Bohem filij Reuben.

* ועבר אל כתר מול הערבה צפונה וירד
 הערבתי : * ועבר הגבול אל כתר בירת
 הגלילה צפונה והירה תוצאות הגבול אל לשון
 ים המלח צפונה אל קצה הירדן נגבה זה
 גבול נגב : * והירדן יגבול זהו לפאר
 קדמה זאת נחלת בני בנימן לגבולתיה סביב
 למשפחתם : * והיו הערים למטה
 בני בנימן למשפחותיהם יריחו ובירת הגלילה
 ועמק קצין : * ובית הערבה וצמרים ובירת
 אל : * והערים והפרה ועפרה : * וכפר
 העמוני והעפני וגבע ערים שתיים עשרה
 וחצריהן : * גבעון והרמה ובארות :
 * והמצפה והכפירה והמצרה : * ורקם
 וירפאל ותראלה : * וצלע האלה והיבוס
 היא ירושלם גבעת קרית ערים ארבע
 עשרה וחצריהן זאת נחלת בני בנימן
 למשפחתם :

יט

* ויצא הגורל השני לשמעון למטה
 בני שמעון למשפחות ויהי נחלתם בתוך
 נחלת בני יהודה : * ויהי להם נחלתם
 באר שבע ושבע ומולדה : * וחצר שועל
 ובלה ועצם : * ואלתולד ובתול והרמה :
 * וצקלג ובית המרכבה וחצר סוסה :
 * ובירת לבאור ושרון ערים שלש
 עשרה וחצריהן : * עין רמון ועתר ועשן
 ערים ארבע וחצריהן : * וכל החצרים
 אשר סביבות הערים האלה עד בעלת
 באר רמה נגב זאת נחלת מטה בני שמעון
 למשפחתם :

* Et pertransit ex latere Aquilonis ad
 campestris, descenditque in planitiem.
 * Et prætergreditur contra Aquilonem
 Bethagla, suntque exitus eius contra lin-
 guam maris falsissimi ab Aquilone in fi-
 ne Iordanis ad Australem plagam,
 * Qui est terminus illius ab Oriente.
 D Hæc est possessio filiorum Benjamin per
 terminos suos in circuitu & familias suas.
 * Fueruntque ciuitates, eius Hiericho
 & Bethagla, & vallis Casis;
 * Betharaba & Samarim, & Bethel.
 * Et Auim, & Aphara, & Ophera,
 * Villa Hemon, & Ophni, & Gabee,
 ciuitates duodecim & villæ earum.
 * Gabaon & Rama, & Beroth,
 * Et Mesphe, Caphara, & Ainosa,
 * Et Recem, Iarheel, & Tharela;
 * Et Sela, Heleph, & Iebus quæ est Hie-
 rusalê, Gabaath & Cariath: ciuitates qua-
 tuordecim & villæ earum. Hæc est pos-
 sessio filiorum Benjamin iuxta familias
 suas.

CAP. XIX.

ET egressa est fors secunda filiorum Sy-
 A meon per cognationes suas.
 * Fuitque hæreditas eorum in medio
 possessionis filiorum Iuda, Bersabee & Sa-
 bee, & Molada.
 * Et Aferfual, Baala, & Afem,
 * Et Heltholad, Bethul, & Harma,
 * Et Siccelech, & Bethinarchaboth, &
 Aferfusa,
 * Et Bethlebaoth, & Sarohen : ciuita-
 tes tredecim & villæ earum.
 * Aym & Remmon, & Athar, & Afan,
 ciuitates quatuor & villæ earum.
 * Omnes viculi per circuitum vrbium
 istarum vsque ad Baalad Beerramath cõ-
 tra Australem plagam. Hæc est hæredi-
 tas filiorum Symeon iuxta cognationes
 suas.

תרגום יונתן

18 * ועבר לעיברא דלקביל מישרא צפונה ונחיר לערבתי :
 19 * ויירדנא תחומא לה לרות * ויירדנא תחומא לה לרות
 20 * והואה קרונה לשבטא דבני בנימן * והואה קרונה לשבטא דבני בנימן
 21 * ובית מישרא וצמרים וביתאל * ובית מישרא וצמרים וביתאל
 22 * וכפר עמוני ועפני וגבע קרית עשרה ופצחיהן * וכפר עמוני ועפני וגבע קרית עשרה ופצחיהן
 23 * והרמה ובארות : * והמצפה והכפירה והמצרה : * ורקם וירפאל ותראלה :
 24 * וצלע האלה ויבוס היא ירושלם גבעת קרית ערים ארבע עשרה וחצריהן :
 25 * וצקלג ובית המרכבה וחצר סוסה : * ובירת לבאור ושרון ערים שלש
 26 * עשרה וחצריהן : * עין רמון ועתר ועשן ערים ארבע וחצריהן : * וכל החצרים
 27 * אשר סביבות הערים האלה עד בעלת באר רמה נגב זאת נחלת מטה בני שמעון
 28 * למשפחתם :

יט

1 * ונפק ערבא הנניא לשמעון לשבטא דבני שמעון לרותיהון והות אחסנתהון בגו אחסנת בני יהודה :
 2 * באחסנתהון באר שבע ושבע ומולדה : * וחצר שועל ובלה ועצם : * ואלתולד ובתול והרמה :
 3 * וחצר סוסה : * ובית לבאור ושרון חלת עשרה ופצחיהן : * עין רמון ועתר ועשן קרית ארבע ופצחיהן :
 4 * וכל פצחיה די בסחרנות קרונה האילין עד בעלת באר רמה דרומא דא אחסנת שבטא דבני שמעון לרותיהון :

* Et pertransibunt per dorsum Betharaba 18
ab Aquilone; & descendent in Araba.

* Et pertransibunt ad terminos in dorsum 19
Bethagla ab Aquilone, & erit exitus terminorum in collem maris salis ab Aquilone in partem Jordanis ab Austro. hi termini sunt ab Austro.

* Et Jordanis determinabit illud a parte ab 20
Oriente: hæc possessio filiorum Benjamin termini eius in circuitu per populos suos.

* Et fuerunt urbes tribus filiorum Benjamin 21
per populos suos, Hiericho, & Bethagla, & vallis Casis.

* Et Betharaba, & Samarim, & Bethel. 22

* Et Auim, & Aphra, & Aphara. 23

* Et Capharammona, & Aphni, & Gaba, 24
ciuitates duodecim & villa earum.

* Gabaon, & Rama, & Beroth. 25

* Et Massepha, & Cephira, & Massa. 26

* Et Recen, & Jerphel, & Therala. 27

* Et Selaelaph, & Jebus, hæc est Hierusa- 28
lem, & Gabaoth, & vrbs Jarim; tredecim & villa earum: hæc possessio filiorum Benjamin per populos suos.

CAP. XIX.

ET egressa est sors secunda Symeon, tribui filiorum Symeon per populos suos; & fuit hereditas eorum in medio possessionum filiorum Juda.

* Et fuit eis possessio Bersabee, & Sabe, & 1
Molada.

* Et Aferfual, & Bola, & Jafom. 2

* Et Eltholad, & Bathul, & Erma, 3

* Et Sicelag, & Bethamarchaboth, & 4
Aferfusim.

* Et Bethlebaoth, & agri eorum; vrbes 5
tredecim, & villa earum.

* Ain & Remmon, & Ether, & Asan; ci- 6
uitates quatuor & villa earum.

* Et omnes viculi per circuitum urbium 7
istarum usque ad Baalath Berrathmoth euntium contra Austrum: hæc hereditas tribus filiorum Symeon per populos suos.

* καὶ διελθὺς κτ' νότον βαυθαρθαὶ δὲ πρὸ βορρᾶ, 18
ἢ κατὰ βῆ(ε) ἐπὶ δὲ ραβᾶ.

* ἢ παρελθὺς(ε) ἐπὶ τὰ ὄρη ἐπὶ νότον βηθαγλά 19
δὲ πρὸ βορρᾶ, ἢ ἔσται ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων ἐπὶ λοφίαν τῆς θαλάσσης τῶν ἀλῶν δὲ πρὸ βορρᾶ εἰς μέρος τῆς ἰορδάνου δὲ πρὸ λίβος. ταῦτα τὰ ὄρη εἰσὶν δὲ πρὸ λίβος.

* καὶ ὁ ἰορδάνος ὁρίει αὐτὸν δὲ πρὸ μέροις ἀπ' ἀνατολῶν 20
αὕτη ἡ κληρονομία τῶν βενιαμιν τὰ ὄρη αὐτῆς κύκλῳ κτ' δήμοις αὐτῶν.

* Ἐξήγησαν αἱ πόλεις τῆς φυλῆς τῶν τῶν βενιαμιν 21
κτ' δήμοις αὐτῶν ἱεραχὼς ἔβηθαγλά ἔμεκκασίς.

* ἔβηθαρθαὶ ἔσάμαρίμ ἔβηθήλ. 22

* καὶ αὐίμ, ἔσάφρα, ἔσάφρα. 23

* καὶ καφαραμμονά, ἔσάφνι, ἔσάβασά, πόλεις 24
δώδεκα ἔσάι κώμαι αὐτῶν.

* γαβαν καὶ ραμά, καὶ βηρώθ. 25

* καὶ μασηφά, ἔσάκεφρα, ἔσάμασά. 26

* καὶ ρεκέν, ἔσάερφήλ, ἔσάεραλά. 27

* καὶ σελαελάφ, ἔσάεβος, αὕτη εἰσὶν ἱερουσαλήμ, καὶ 28
γαβωθ, ἔσά πόλεις ἱεραχὼς, τρεσκαίδεκα ἔσάι κώμαι αὐτῶν, αὕτη ἡ κληρονομία τῶν βενιαμιν κτ' δήμοις αὐτῶν.

19.

* Καὶ ἔξῃλθεν ὁ κλῆρ(ε) ὁ δεύτερ(ε) τῶν συμεὼν τῇ 1
φυλῇ τῶν συμεὼν κτ' δήμοις αὐτῶν, ἔσά ἐξήγη ἡ κληρονομία αὐτῶν ἀναμέτρων κλήρων τῶν ἰσά.

* καὶ ἐξήγη αὐτοῖς ὁ κλῆρ(ε) βηρσαβέ, ἔσάβε, ἔσά 2
μολαδά,

* καὶ ἀρσεβουά, ἔσάβλα, ἔσάισόμ. 3

* καὶ ἐλθουλάδ, ἔσάβαν, ἔσάέρμα. 4

* καὶ σικελάγ, ἔσάβηθαμαρχαβωθ, ἔσάἀσερβουσίμ. 5

* καὶ βηθλεβωθ, ἔσά ἀγροὶ αὐτῶν πόλεις τρεῖς- 6
καίδεκα ἔσάι κώμαι αὐτῶν.

* αἶν ἔσάερεμμών, ἔσάέρ, ἔσάἀσάν, πόλεις τέσσαρες ἔσά 7
αἱ κώμαι αὐτῶν.

* καὶ πᾶσαι αἱ ἐπαύλεις περικύκλῳ τῶν πόλεων τέ- 8
των ἕως βααλάθ βηρραθμωθ πορβουμύων κατὰ λίβαν. αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς τῶν συμεὼν κτ' δήμοις αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et transit ad latus quod est regione planicie ad Septentrionem; & descendit ad Gharabatha.

19 Et transit terminus ad latus Bethhhoglah ad Septentrionem; & fuerunt exitus termini ad litus maris salis ad Septentrionem; ad ripas Iordanis ad Austrum: hic terminus Australis.

20 Et Iordanis terminus illi ad ventum Anteriorem: hæc possessio filiorum Benjamin ad terminos eius circumcirca ad prosapias eorum.

21 Et fuerunt vrbes tribui filiorum Benjamin ad prosapias suas: Iericho, & Beth-hhogla, & planities Kefzifz.

22 Et Ghauim, & Hhaphara, & Ghaphra.

23 Et Szelagh, & Eleph, & Iebuzz (ipsa Ierusalem,) Gibgath, Kiriath: vrbes quatuordecim, & oppida earum: hæc possessio filiorum Benjamin ad prosapias eorum.

CAP. XIX.

ET exijt sors secunda Simeoni, tribui filiorum Simeon ad prosapias eorum: & fuit possessio eorum in medio possessionis filiorum Iuda.

1 Et fuit eis in possessionem eorum: Beer Sebagh & Sebagh; & Molada.

2 Et Eltholad, & Bethol, & Harama.

3 Et Beth-Lebaoth, & Saruhhen: vrbes tredecim & oppida earum.

4 Et Szelagh, & Eleph, & Iebuzz; vrbes quatuor & oppida eorum.

5 Et omnia oppida quæ in circuitu urbium harum usque ad Baghalath, Beer-Ramath, ad Austrum: hæc possessio tribus filiorum Simeon ad prosapias eorum;

* מחבל בני יהודה נחל בנני שמעון בן
 הור חלק בני יהודה רב מהם וינחלו בני
 שמעון בתוך נחלתם : * ויעל הגורל השלישי
 לבני זבולן למשפחתם ויהי גבול נחלתם עד
 שריר : * ועלה גבולם לימה ומרעלה ופגע
 בדבשת ופגע אל הנחל אשר על פני קנעם :
 * ושב משריר קדמה מזרח השמש על
 גבול כסלרת תבר ויצא אל הדבר ועלה
 יפיע : * ומשם עבר קדמה מזרח גת
 חפר עתה קצין ויצא רמון המתאר הנער :
 * ונסב אתו רגבול מצפון חנני והיו
 רצאותיו גי יפתח אל :
 * וקטת ונהלל ושמרון וידאלה ובית לחם
 ערים שתיים עשרה וחצריהן :
 * זאת נחלת בני זבולן למשפחות הערים
 האלה וחצריהן : * ליששכר יצא הגורל
 הרביעי לבני יששכר למשפחותם :
 * ויהי גבולם יזעאלה והכסלות ושונם :
 * וחפרים ושיאון ואנחרת :
 * והרבית וקשיון ואבץ :
 * ורמת ועין גנים ועין חדרה ובית פצץ :
 * ופגע הגבול בתבור ושחצומה ובית שמש
 והיו רוצאות גבולם הירדן ערים שש
 עשרה וחצריהן :
 * זאת נחלת מטה בני יששכר למשפחותם
 הערים וחצריהן : * ויצא הגורל החמישי
 למטה בני אשר למשפחותם : * ויהי גבולם
 חלקת וחלי ובטן ואכשף :
 * ואלמלך ועמעד ומשאל ופגע בכרמל הימה
 ובשיחור לבנת :

9 * In possessione & funiculo filiorum Iu
 da quia maior erat. Et idcirco filij Symeo
 possederunt in medio hæreditatis eius.
 10 * Ceciditque fors tertia filiorum Zabu
 lon per cognationes suas, & factus est ter
 minus possessionis filiorum Zabulõ vsq;
 11 Sarith. * Ascenditq; de mari & Meda
 laa, & peruenit in Debbaseth vsque ad
 torrentem qui est contra Ieconam.
 12 * Et reuertitur de Sarith contra Orien
 tem in finem Ceseleth Thabor, & egredi
 tur ad Daberet, ascenditq; contra Iaphie.
 13 * Et inde pertransit vsque ad Orienta
 lē plagā Gethepher & Thacafim, & egre
 ditur in Remmon Amphar & Noa.
 14 * Et circuit ad Aquilonem & Nathan.
 15 suntque egressus eius vallis Ieptahel;
 16 * Et Cathethet & Naalol, & Semron &
 Iedaba & Bethleem, ciuitates duodecim
 & villæ earum.
 17 * Hæc est hereditas tribus filiorum Za
 bulon per cognationes suas, vrbes & vi
 culi earum.
 18 * Ifachar egressa est fors quarta per co
 gnationes suas.
 19 * Fuitque eius hæreditas Iezrahel &
 Cafaloth, & Suncem.
 20 * Et Ephraim, & Senon, & Naaroth.
 21 * Et Raboth, & Cesien, Haemes.
 22 * Et Rameth, & Engannim, & Henad
 da, & Bethphefes.
 23 * Et peruenit terminus eius vsque Tha
 bor, & Sefenna, & Bethfemes; eruntque
 exitus eius Iordanis: ciuitates sedecim &
 villæ earum.
 24 * Hæc est possessio filiorum Ifachar per
 cognationes suas, vrbes & viculi earum.
 25 * Ceciditque fors quinta tribui filio
 rum Aser per cognationes suas.
 26 * Fuitque terminus eorum, Alchat &
 Cali, & Bethem, & Axab.
 27 * Et Elmelech, & Amaad, & Messal, &
 peruenit vsq; ad Carmelum maris & Sior
 & Labanath.

תרגום יונתן

9 מערב בני יהודה אחסנת בני שמעון ארי הנה חולק בני יהודה סני מנהון ואחסינו בני שמעון בגו אחסנתהון :
 10 וסליק ערבא חליתאה לבני זבולן לזרעתהון והנה תחום אחסנתהון עד שריר :
 11 לימא ומרעלא ומערע בדבשת ומערע בנחלא דעל אפי יקנעם :
 12 תב משריר לקדום מרנח שמשא על תחום כסלות
 13 תבור ונפיק לדברת וסליק ליפיע :
 14 ומתמן עבר לקדומא מדינתא לגייתא חפר לעתה קצין ונפיק לרמון דמתאר ומתמן
 15 מסחר לביעה :
 16 ומסחר ליה תחומא מציפונא לחנתון ויהון מפקננהי לחילת יפתח אל :
 17 וקטת ונהלל ושמרון וידאלה ובית לחם קרוין חרמא עשרה ופצחיהן :
 18 דא אחסנת בני זבולן לזרעתהון
 19 קירומא האילין ופצחיהן :
 20 ליששכר נפק ערבא רביעאה לבני יששכר לזרעתהון :
 21 ותחור וקשיון ואבץ :
 22 וחפרים ושיאון ואנחרת :
 23 ורמת ועין גנים ועין חדרה ובית פצץ :
 24 ומערע תחומא בתבור ושחצומה ובית שמש ויהון
 25 מפקננהי ותחומא לירדנא קרוין שית עשרה ופצחיהן :
 26 דא אחסנת שבטא דבני יששכר לזרעתהון
 27 קירומא ופצחיהן :
 28 ונפיק ערבא חמישאה לשבטא דבני אשר לזרעתהון :
 29 ויהנה תחומהון חלקת
 30 וחלי ובטן ואכשף :
 31 ואלמלך ועמעד ומשאל ומערע בכרמל לימא ובשיחור לבנת :

* A possessione Iuda possessio tribus filiorum Symeō, quoniam fuit pars filiorum Iuda maior quam eorum, & possederunt filij Symeon in medio hereditatis eorum.

* Et exiuit fors tertia Zabulon per populos suos, erunt termini possessionis eorum vsque ad Sarid.

* Et ascendunt termini eorum in mare & Marala, & congregabuntur in Dabasthe, & occurrent in vallem quæ est contra Jecnam.

* Et reuerterūt de Sarid è regione ab Oriente Sames in terminos Chasellaththabor, et pertransibunt vsque Dabrath, & ascendent contra Japhphie.

* Et illinc circuibunt è regione ad Orientem in Gethaepher & Sin, & egredientur in Remmona Amathar Anoa.

* Et circuibunt termini ad Aquilonem ad Anathon, & erit egressus eorum in Gai Jephthael. * Et Cottath & Naalol, & Semron, & Iedala, & Bethleem, ciuitates duodecim & villa earum.

* Hæc hereditas tribus filiorum Zabulon per populos suos, vrbes hæ & villa earum.

* Et Issachar egressa est fors quarta, filiis Issachar per cognationem suam.

* Et fuerunt termini eorum, Jezrahel & Chaseloth, & Sunem.

* Et Epharem, & Seon, & Anereth,

* Et Raboth, & Cesion, & Abebes,

* Et Ramoth, & Engannim, & Annada, & Bethphases.

* Et applicabunt termini in Tabor, & in Safima, & Bethsamis, & erit exitus terminorum eorum Iordanis; vrbes sedecim & villa earum. * Hæc possessio tribus filiorum Issachar per populos, & vrbes & villa earum.

* Et exiuit fors quinta tribui filiorum Aser per populos suos.

* Et fuerunt termini eorum Elcath & Ali, & Bethen, & Achasaph.

* Et Elmelech, & Amaad, & Masal, & peruenient ad Carmelum per mare, & Syor, & Labanath.

* Ἀπὸ τοῦ κλήρου τῆς ἰσδαὶ ἡ κληρονομία φυλῆς ὑῶν συμεὼν, ὅτι ἐχρήσθη ἡ μερίς ὑῶν ἰσδα μείζων τῶν αὐτῶν, καὶ ἐκληρονόμησαν οἱ υἱοὶ συμεὼν ἐν μέσῳ τῆς κλήρου αὐτῶν.

* καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ τρίτος τῷ ζαβουλὼν καὶ τοῖς ἡμοῖς αὐτῶν, ἔσαι τὰ ὅρια τῆς κληρονομίας αὐτῶν ἕως σαρίδ.

* καὶ προσαναβαίνει τὰ ὅρια αὐτῶν εἰς θάλασσαν & μαργαλά, & σιῶνάζει ἐπὶ δαβαθῆ, & ἀπὸ κτήσεται εἰς τὴν φάραγα ἡ ἐστὶν καὶ πρὸς ὄψον ἰεκνάμ.

* καὶ ἀνέστρεψαν ἀπὸ σαρίδ ἐξ ἐναντίας ἀπ' ἀνατολῶν σαμῆς ἐπὶ τὰ ὅρια χασελλαθθαβὼρ, & διελδύ(ε) ἐπὶ δαβράθ, & προσαναβή(ε) ἐπὶ ἰαφφίε.

* καὶ ἐκῆθεν περιελδύ(ε) ἐξ ἐναντίας ἐπ' ἀνατολῆς ἐπὶ γεθαεφέρ, & σὶν, & διελδύσεται ἐπὶ ῥεμμωνὰ ἀμαθὰρ ἀνοῦα.

* καὶ περιελδύ(ε) ὅρια ἐπὶ βορρῶν ἐπὶ ἀνατολῶν, & ἔσαι ἡ διέξοδος αὐτῶν ἐπὶ γαὶ ἰεφθαήλ.

* καὶ κοτθὰθ & νααλὼλ, & σεμρών, καὶ ἰεδαλά, καὶ βηθλεέμ, πόλεις δώδεκα & αἱ κώμαι αὐτῶν.

* αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς ὑῶν ζαβουλὼν καὶ τοῖς ἡμοῖς αὐτῶν, αἱ πόλεις αὐτῶν & αἱ κώμαι αὐτῶν.

* καὶ τῷ ἰσαάχαρ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ τέταρτος τοῖς υἱοῖς ἰσαάχαρ καὶ συγγένειαν αὐτῶν. * καὶ ἐχρήσθη τὰ ὅρια αὐτῶν ἰζεράλ & ἀχασελὼθ & σιωνήμ,

* καὶ ἀφαρέμ, & σηὼν, & ἀνέρέθ,

* καὶ ῥαβὼθ, & κεσιὼν, & ἀεβής,

* καὶ ῥαμὼθ, & ἐγγαννίμ, καὶ ἀνναδά, καὶ βηθφασίς.

* καὶ σιῶνάζει τὰ ὅρια ἐπὶ ταβὼρ & ἐπὶ σασιμά, & βηθσαμῆς καὶ ἔσαι ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων αὐτῶν ὁ ἰορδάνης, πόλεις ἑκαίδεκα & αἱ κώμαι αὐτῶν.

* αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς ὑῶν ἰσαάχαρ καὶ τοῖς ἡμοῖς, & αἱ πόλεις & αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

* καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος πέμπτος τῇ φυλῇ ὑῶν ἀσέρ καὶ τοῖς ἡμοῖς αὐτῶν.

* καὶ ἐχρήσθη τὰ ὅρια αὐτῶν ἐλκαθ & ἀλί, & βεθεν, & ἀχασάφ.

* καὶ ἐλμέλεχ, & ἀμαὰδ, & μασάλ. & σιῶνάζει τὰ ὅρια αὐτῶν καὶ τῷ σιῶν, & λαβανὰθ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Ex sorte filiorum Iuda possessio filiorum Simeon; nam fuit pars filiorum Iuda multa ab eis, & possidere fecerunt filios Simeon in medio possessionis eorum.

* Et ascendit fors tertia filijs Zebulun ad prosapias eorum. & fuit terminus possessionis eorum vsque ad Sarid.

* Et ascendit terminus ad mare, & Marghala, & contingit in Dabasseth: & contingit in fluuium qui super facies Iaknaghan.

* Et reuertitur à Sarid ad antierius orientis Solis super terminum Chizzloth Thabor; & exit ad Daberath; & ascendit ad Iaphiagh.

* Et inde transit ad antierius orientis ad Githah.

* Et reuertitur sibi terminus à Septentrione ad Hhanathon, & fuerunt exitus eius ad vallem Iephthahel.

* Et Kattath & Nahalal, & Simeron.

* Hæc possessio filiorum Zebulun ad prosapias suas: vrbes hæ & oppida earum.

* Et Issachar exijt fors quarta, filijs Issachar ad prosapias eorum.

* Et fuit terminus eorum Hhelkath & Hhali; & Beten, & Achsaph.

* Et Alamelech, & Ghamghad, & Missal: & contingit in Carmela ad mare, & Bessihhor Libnath.

* Et Alamelech, & Ghamghad, & Missal: & contingit in Carmela ad mare, & Bessihhor Libnath.

- * וישב מזרח השמש בית דגן ופגע
 בזבולן ובגליל יפתח אל צפונה בית העמק
 ונעיל אל ויצאל אל כבול משמאל:
 * ועברון ורחב וחמון וקנה עד צידון רבבה:
 * ושב הגבול הרמה ועד עיר מבצר צר
 * ושב הגבול חסר ויהיו תצאתיו היממה מחבל
 * אכזיבה: * ועמרה ואפק ורחב ערים
 * עשרים ושתים וחצריהן:
 * * וארז נחלת מטה בני אשר למשפחתם
 * הערים האלה וחצריהן:
 * * לבני נפתלי יצא הגורל הששי לבני
 * נפתלי למשפחתם: * ויהי גבולם מחלף מאלון
 * בצעננים ואדמי הנקב ויבגאל עד לקום
 * ויהי תצאתיו הירדן:
 * * ושב הגבול ימה אונות תבור ויצא משם
 * חקקה ופגע בזבולן מנגב ובגליל פגע מים
 * וביהודה הירדן מזרח השמש:
 * * וערי מבצר הצדים צר וחמת רמת וכנרת:
 * * ואדמה והרמה וחצור:
 * * וקדש ואדרעי ועין חצור:
 * * ויראון ומגדל אל חרם ובית ענת ובית
 * שמש ערים תשע עשרה וחצריהן:
 * * זאת נחלת מטה בני נפתלי למשפחתם
 * הערים וחצריהן: * למטה בני דן למשפחתם
 * * יצא הגורל השביעי: * ויהי גבול נחלתם
 * צרעה ואשתאול ועיר שמש: * ושעלבין
 * * ואילון ויתלר: * ואילון ותמנתה ועקרון:
 * * * ואלתקה וגבתון ובעלת: * ויהוד ובני
 * ברק וגרר רמון: * ומי הירקון והרקון עם
 * הגבול מול יפו:

- 27 * Ac reuertitur cōtra Orientem Beth-
 dagon: & pertransit vsq; Zabulon & val-
 lem Iepthahel contra Aquilonem in Be-
 themech & Neiel, egredieturq; ad leuam
 28 Cabul. * Et Acran, & Roob, & Amon, &
 Chana vsque ad Sidonem magnam.
 29 * Reuertiturq; in Horma vsque ad ciui-
 tatem munitissimā Tyrum & vsq; Ofam:
 eruntque exitus eius in mare de funiculo
 30 Acziba, * Et Amma, & Apheg, & Roob:
 ciuitates viginti duæ, & villæ earum.
 31 * Hæc est possessio filiorum Afer, per
 cognationes suas, vrbesq; & viculi earum.
 32 * Filiorum Neptalim sexta fors cecidit
 33 per familias suas: * Et cœpit terminus de
 Beleb, & Helon, Sannanim, & Adami,
 quæ est Neceb, & Iebnahel vsque Lecun:
 & egressus eorum vsque ad Iordanem.
 34 * Reuertiturque terminus contra Oc-
 cidentem, & Azanoth Thabor, atq; inde
 egreditur in Vcuca, & pertransit in Zabu-
 lon contra Meridiem, & in Afer contra
 Occidentem, & in Iuda ad Iordanem con-
 tra ortum Solis.
 35 * Ciuitates munitissime; Assedim, Ser, &
 Ammath, & Rechath, & Cenereth,
 36 * Et Edema, & Arama, Afor,
 37 * Et Cedec, & Edrai, Nafor,
 38 * Et Ieron, & Magdihel, Horrem, &
 Bethanath, & Bethfames: ciuitates decem
 & nouem, & villæ earum.
 39 * Hæc est possessio tribus filiorū Nep-
 talim, per cognationes suas, vrbes & vi-
 40 culi earum. * Tribui filiorum Dan per
 familias suas egressa est fors septima.
 41 * Et fuit terminus possessionis eius, Sa-
 raa, & Heltaol, & Hayr Semes, id est ciui-
 42 tas Solis. * Selebin, & Ahialon, & Ie-
 43 thela, * Et Elon, & Themna, Achron,
 44 * Helthecen, Gebton, & Baalad,
 45 * Et Iud, & Bane, & Barach, & Iethrem-
 46 mon, * Atque Hiercon, & Arechon,
 cum termino qui respicit Ioppen:

תרגום יונתן

- 27 ותאיב ממדנת שמשא בית דגון ומערע בזבולן ובחילת יפתח אל לצפונה בית מישרא ונעיל אל נפיק לכבול מצפונה:
 28 ועברון ורחב וחמון וקנה עד צידון רבבה:
 * לחסרה ויהיו מפקנותי לימא מערב אכזיב:
 29 דא אחסנת שבטא דבני אשר לזרעהון קרנא האלין ופצחיהן:
 30 ויהיו תצאתיו היממה מחלף מאלון בצעננים ואדמי הנקב ויבגאל עד לקום ויהיו
 31 מפקנותי לזרעהון:
 32 ותאיב חסמה לימא לאונות תבור ונפק מחסן לחקוק ומערע בזבולן מדרומא ובגליל
 33 מערע ממערבא וביהודה הירדן מזרח שמשא:
 34 ואדמה והרמה וחצור:
 35 וקדש ואדרעי ועין חצור:
 36 ובית שמש קירין תשע עשרה וחצריהן:
 37 דא אחסנת שבטא דבני נפתלי לזרעהון קרנא ופצחיהן:
 38 ויהיו תצאתיו היממה מחלף מאלון בצעננים ואדמי הנקב ויבגאל עד לקום ויהיו
 39 מפקנותי לזרעהון:
 40 ושעלבין ואילון ויתלר:
 41 ואילון ותמנתה ועקרון:
 42 ומי הירקון והרקון עם חסמה דלקביל יפו:
 43 ויהוד ובני ברק וגרר רמון:
 44 ויהוד ובני ברק וגרר רמון:
 45 ויהוד ובני ברק וגרר רמון:
 46 ויהוד ובני ברק וגרר רמון:

* Reuertentur ab oriente Solis & Bethda-
gon, & peruenient ad Zabulon & in Gueph-
thael contra Aquilonem Bethaemec & Nael,
& egredientur ad Chobol à sinistris.

* Et Achran, & Roob, & Amon, & Cane
vsque ad Sidonem magnam.

* Et conuertentur termini in Rama, &
vsque ad ciuitatem munitioris Tyrriorum, &
conuertentur termini in Osa, & erit exitus
eius mare, & erit à funiculo Achazib.

* Et Amma, & Apher, & Roob, ciuitates
viginti due & villa earum.

* Hæc possessio tribus filiorum Aser per
populos suos, & urbes eorum & villa earum.

* Et exiuit Nephthali sors sexta, filius Neph-
thali per populos suos.

* Et fuerunt termini eorum, Meeleph &
Olan Seenaniam, & Ademmi Anneceb, &
Jabniel vsque ad Lacum: & fuerunt exitus
eorum Jordanis.

* Et conuertentur termini in mare Aznoth
Thabor, & egredientur illinc in Jcoc, & appli-
cabunt Zabulon à Meridie, & Aser perue-
nient ad mare, & Iuda Jordanis ab oriente
Solis.

* Et vrbes munitæ Tyrriorum; Tyrus &
Ammath, & Rechath, & Chenereth.

* Et Adami, & Rama, & Afor, * Et Ce-
des, & Edrai, & fons Afor. * Et Jeron, &
Magdaniel, Horem, & Bethanath, & Bethsa-
mes, vrbes decem & nouem & villa earum.

* Hæc possessio tribus filiorum Nephthali per
cognitionem suam, & urbes & villa earum.

* Et tribui filiorum Dan per populos suos
egressa est sors septima.

* Et fuerunt termini possessionis eorum, Sa-
raa & Eschaol, & vrbs Sames.

* Et Selebin, & Elon, & Jethla.

* Et Jalon, & Themna, & Accaron.

* Et Elthecho, & Gabatthon, & Baaloth.

* Et Ud, & Banebarac, & Gethremmon.

* Et à mari Hieracon & Herecon, termi-
nus prope Joppen.

* Ὀπιστρέφει ἀπ' ὁριζωνῶν ἡλίου καὶ βηθδαγὼν, &
συνάψαι τὴν ζαβουλὼν ἐν γαιεφθαήλ καὶ βορραὺν βη-
θαεμεκ ἐν ναήλ, ἐλθὺς εἰς χοβὼλ ἀπὸ δεξιερῶν.

* καὶ ἀχραν, καὶ ροὼβ, καὶ ἀμόν, καὶ καναὶ ἕως σιδὼ-
ν & μεγάλης.

* καὶ ὁπιστρέφει τὰ ὅρια εἰς ῥαμά καὶ ἕως πόλεως
ὀχυρώματ' ὅσων τυρίων, καὶ ὁπιστρέφει τὰ ὅρια ὅτι
ὥσά, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῶν ἡ θαλάσση, ἐξ ἧς ἀπὸ
Ἰσραὴλ ἀγαγίβ.

* καὶ ἀμμα καὶ ἀφεκ, καὶ ροὼβ, πόλεις εἰκοσιδύο καὶ
αἱ κώμαι αὐτῶν.

* αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς ἡν ἀσὴρ καὶ δήμοις
αὐτῶν, αἱ πόλεις αὐτῶν καὶ αἱ κώμαι αὐτῶν.

* καὶ ἔξῃλθε τὰ νεφθαλί ὁ κληρὸς ὁ ἕκτος τοῖς υἱοῖς
νεφθαλί κατὰ δήμοις αὐτῶν.

* καὶ ἐξήρθη τὰ ὅρια αὐτῶν μελέθ & ὠλὸν σενα-
νίμ, καὶ ἀδεμμί δὲ νεκεβ, καὶ ἰαβνιήλ ἕως λακούμ· καὶ
ἐξήρθησαν αἱ διέξοδοι αὐτῶν ὁ ἰορδάνης.

* καὶ Ὀπιστρέφει τὰ ὅρια εἰς θαλάσσαν ἀζνὼθ θα-
βὼρ, καὶ διελθὺς ἐκείθεν εἰς ἰκὼκ, καὶ συνάψαι τὴν ζα-
βουλὼν ἀπὸ νότου, καὶ ἀσὴρ συνάψαι κατὰ θαλάσ-
σαν, καὶ ἰεῖδα ὁ ἰορδάνης ἀπ' ὁριζωνῶν ἡλίου.

* καὶ αἱ πόλεις τειχίρεις τῶν τυρίων· τύρ & ἀμ-
μάτ, καὶ ῥακκάτ, καὶ χενερέθ,

* καὶ ἀδαμί, καὶ ῥαμά, καὶ ἀσὼρ,

* καὶ κεδές, καὶ ἀδραϊ, καὶ πηγὴ ἀσὼρ,

* καὶ ἱερών, καὶ μαγδαλήλ, ὠρεὶμ καὶ βηθανάθ, καὶ
βηθσαμῖς, πόλεις δέκα καὶ ἐννέα & αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

* αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς ἡν νεφθαλί καὶ αὐτοὶ συγ-
γχεῖαν αὐτῶν, & αἱ πόλεις καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

* καὶ τῇ φυλῇ ἡν δὲ κατὰ δήμοις αὐτῶν ἐξῃλθεν
ὁ κληρὸς ὁ ἕβδομος. * καὶ ἐξήρθη τὰ ὅρια κληρονο-
μίας αὐτῶν, σαργα, καὶ ἐσδαὸλ πόλεις σαμέες,

* καὶ σααλαβὶν, καὶ ἐλὼν, καὶ ἰεθλά,

* καὶ ἰαλὼν, καὶ θαμνά, καὶ ἀκκαρών,

* καὶ ἐλθεκὼ, καὶ γαβατθὼν, καὶ βααλώθ,

* καὶ οὐδ, καὶ βανηβαρεκ, καὶ γεθρεμμών,

* καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἱερικῶν, καὶ ἡρεκκῶν, ὅριον πλη-
σίον ἰώππης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁷ Et vertitur ab oriente Solis ad Beth-Dagon, & contingit in Zebulun, & in valle Iphthahh ad Septentrionem Beth-Mefra, & Neghiel: & exit ad Chabul à Septentrione.

²⁸ Et Ghebron & Rehob, & Hhamon, & Kana vsque Szidon magnam.

²⁹ Et vertitur terminus ad Ramatha & vsque ad vrbes arcium; vrbes fortitudinis. Et vertitur terminus ad Hhozza, & fuerunt exitus eius ad mare, ex forte Achzib.

³⁰ Et Ghuma, & Apher, & Rehob: vrbes viginti & due, & oppida earum.

³¹ Hæc possessio tribus filiorum Aser ad profapias eorum, vrbes hæ & oppida earum.

³² Filiis Nephthali exijt sors sexta; filijs Nephthali ad profapias eorum.

³³ Et fuit terminus eorum Meheleph, Meelon, Belfaghananim & Adami-Hanekeb, & Iabneel vsque Lakum; & fuerunt exitus eius ad Jordanem.

³⁴ Et vertitur terminus ad mare ad Aznoth-Thabor: & exit inde ad Hhukok: & tangit in Zebulun ab Austro, & in Aser contingit ab occasu, & in Iuda Iordane ortu Solis.

³⁵ Et vrbes arcium: Hafzidim, Szer, & Hhamath, Rakath & Chinareth.

³⁶ Et Adama & Harama, & Hhafzor.

³⁷ Et Kedes, & Edregi, & Ghein-Hhafzor.

³⁸ Et Iiron, & Migdal-El, Hhareem & Beth-ghanath, & Beth-femes: vrbes nouendecim & oppida earum.

³⁹ Hæc possessio tribus filiorum Nephthali ad profapias eorum: vrbes & oppida earum.

⁴⁰ Tribui filiorum Dan ad profapias eorum, exijt sors septima.

⁴¹ Et fuit terminus possessionis eorum; Szargha & Eschaol, & vrbs Sames.

⁴² Et Ailon, & Thimnatha, & Ghekron.

⁴³ Et Ihud, & Bene-Berak, & Gath-Rimon.

⁴⁴ Et Mei-Haiarkon

* וַיֵּצֵא גִבּוֹל בְּנֵי דָן מֵהֶם וַיַּעֲלוּ בְנֵי דָן
וַיִּלְחֲמוּ עִם לָשֶׁם וַיִּלְכְּדוּ אֹתָהּ וַיָּכּוּ אֹתָהּ
לְפִי חֶרֶב וַיִּרְשׁוּ אוֹתָהּ וַיָּשְׁבוּ בָּהּ וַיִּקְרְאוּ לָשֶׁם
דָּן כְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם : * זֹאת נַחֲלַת מְטוֹר
בְּנֵי דָן לְמִשְׁפַּחְתָּם הָעִירִים הָאֵלֶּה וְחֻצְרֵיהֶן :
* וַיִּבְלוּ לְנַחֵל אֶת-הָאָרֶץ לְגִבְלֹתֶיהָ וַיִּתְּנוּ
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל נַחֲלָה לַיהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוֹן בְּתוֹכָם :
* עַל-פִּי יְהוָה נָתַן לוֹ אֶרֶץ הָעִיר אֲשֶׁר
שָׁאַל אֶת-תַּמְנַת-סֶרַח בַּת־אֶפְרַיִם וַיִּבְנֶה אֶת-
הָעִיר וַיֵּשֶׁב בָּהּ :
* אֵלֶּה הַנַּחֲלֹת אֲשֶׁר-נָחֲלוּ אֲלֵעֶזֶר הַכֹּהֵן
וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוֹן וְרָאשֵׁי הָאֲבוֹת לְמִטּוֹת בְּנֵי-
יִשְׂרָאֵל בְּגֹרֶל בְּשֻׁלּוֹ לִפְנֵי יְהוָה פָּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד וַיִּבְלוּ מַחֲלַק אֶת-הָאָרֶץ :

ב

* וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר :
* דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר תָּנוּ לָכֶם
אֶת-עֲרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר-דִּבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם בְּיַד-
מֹשֶׁה : * לָנוֹס שָׁמָּה רוֹצֵחַ מִבֶּרֶךְ נֶפֶשׁ
בְּשִׁגְגָה בְּבִלִי-דַעַת וְהָיוּ לָכֶם לְמִקְלָט מִגְּאֹל
הַדָּם :
* וְנָס אֶל-אַחֲרֵי מַהֲעֲרִים הָאֵלֶּה וְעָמַד
פָּתַח שַׁעַר הָעִיר וְדַבֵּר בְּאָזְנִי וְקִנִּי הָעִיר-הַהִיא
אֶת-דִּבְרֵי וְאָסְפוּ אוֹתוֹ הָעִירֹה אֲלֵיהֶם וְנָתְנוּ-
לוֹ מְקוֹם וַיֵּשֶׁב עִמָּם : * וְכִי יִרְדֶּה גֹאֵל
הַדָּם אַחֲרָיו וְלֹא יִסְגְּרוּ אֶת-הָרֹצֵחַ בְּיָדוֹ כִּי
בְּבִלִי-דַעַת חָבֵה אֶת-רֵעֵהוּ וְלֹא-שָׂגָא הוּא לֹא
מִתְמוּל שְׁלֹשׁוֹם :

47 * Et ipso fine concluditur. Ascende-
runtque filij Dan, & pugnaverunt con-
tra Lefem, ceperuntque eam & per-
D cufferunt eam in ore gladij, & possede-
runt & habitauerunt in ea, vocantes no-
men eius Lefem, Dan, ex nomine Dan pa-
tris sui.

48 * Hęc est possessio tribus filiorum Dan
per cognationes suas, vrbes & viculi ea-
rum.

49 * Cúmque compleisset sorte diuidere
terram singulis per tribus suas, dederunt
filij Israel possessionem Iosue filio Nun
in medio sui,

50 * Iuxta præceptum Domini urbem,
quam postulauit, Thamnathsaraa in mó-
te Ephraim. Et ædificauit ciuitatem, ha-
bitauitque in ea.

51 * Hæ sunt possessiones quas sorte diui-
ferunt Eleazar sacerdos, & Iosue filius
Nun & principes familiarum ac tribuum
filiorum Israel in Sylo, coram Domino ad
ostium tabernaculi testimonij, partiti que
sunt terram.

CAP. XX.

1 ET locutus est Dominus ad Iosue, di-
A cens:

2 * Loquere filiis Israel, & dic eis: Sepa-
rate vrbes fugitiuorum de quibus locu-
tus sum ad vos per manum Moyfi:

3 * Vt confugiat ad eas quicunque ani-
mam percusserit nescius, & possit euade-
re iram proximi qui ultor est sanguinis.

4 * Cúm ad vnã harum confugerit ci-
uitatum, stabitque ante portam ciuitatis,
& loquetur senioribus vrbis illius ea quæ
se comprobent innocentem; sicque su-
scipiant eum, & dabunt ei locum ad ha-
bitandum.

5 * Cúmque ultor sanguinis eum fuerit
B persecutus, nõ tradet in manus eius, quia
ignorans percussit proximum eius, nec
ante biduum triduũve eius probatur
inimicus.

תרגום יונתן

47 ונפק חחום בני דן מנהון וסליקו בני דן ואגיתו קרבא עם לשם וכבשו יתה ומחז יתה לפתגם דחרב ואחסינו יתה
ויתבו בה וקרו ללשם דן כשום דן אבוהון :
48 ושיצאו לאחסנא ית ארעא לתחומהא ויהבו בני ישראל אחסנא ליהושע בר נון ביניהון :
49 דינו יתבו ליה ית קרתא ושאל ית תמנת סרח בטרם דבית אפרים ונבא ית קרתא ויתבו בה :
דאחסינו אלעזר כהנא ויהושע בר נון ורשי אבהתא לשבטיא דבני ישראל בערבא בשילון קדם יי בחרע משכן זמנא ושיצאו
מלפגא ית ארעא :

ב

1 ומליל יי עם יהושע למימר :
2 מליל עם בני ישראל למימר חבו לכון ית קרוי שיובתא דמלילת עמכון בידא
דמשרה :
3 למערק לרמן קטולא דיקטול נפשא בשלו בלא מדעיה ויהיו לכון לשיובתא מנאל דמא :
4 ויעירוק
לחדא מקרויא דהאילין ויקום במעלגא דחרע קרתא תהיא ויהי פתגמוהי ויכנשון יתה לקרתא
לחתהון ויהנון ליה אחר ויתבו עמהון :
5 וארי ירדוף גאל דמא בחרוהי ולא ימסרון ית קטולא בידה ארי בלא מדעיה
קטל ית חבריה ולא סני הוא ליה מאחמלי ומקדמוהי :

* Et exiit terminus filiorum Dan: & inue-
runt filij Dan & pugnaverunt contra Lesen,
& acceperunt eam, & percusserunt eam in
ore gladij, & possederunt illam, & habitaue-
runt illam, & vocauerunt nomen Lesen Dan,
iuxta nomen Dan patris sui.

* Hæc possessio tribus filiorum Dan per co-
gnationem suam, & urbes hæ & villa earum.

* Et perfecerunt diuidere sorte terram in
terminos eius, & dederunt filij Ifrael possessio-
nem Josue filio Nun in ipsis,

* Per præceptum Domini: & dederunt ei
urbem, quam postulauit; Thamnathasara que
est in monte Ephraim: & edificauit ciuitatem
& habitauit in ea.

* Hæ diuisiones quas sorte distribuit Elea-
zar sacerdos & Josue filius Nun, & princi-
pes familiarum in tribubus Ifrael per sortes
in Sylo, coram Domino apud ostia tabernacu-
li testimonij, & abierunt ut ascenderent
terram.

CAP. XX.

ET locutus est Dominus Josue, dicens:

* Loquere filiis Ifrael, dicens: Separate
vobis vrbes confugiorum, quas dixi ad vos
per Moysen.

* Confugium homicide qui percussit animam
inuitè sine prouidentia, & erunt vobis vrbes
confugium & non morietur occisor à propin-
quo sanguine.

* Et fugiet in vnā ciuitatem harum, &
stabit ad fores portæ ciuitatis, & loquetur in
auribus seniorum urbis illius sermones suos:
& remittent eum concilium ad eos, & dabunt
ei locum & habitabit cum eis.

* Et quando persecutus fuerit propinquus
sanguine post eum, & non concludent occiso-
rem in manu illius, quoniam ignorans percus-
sit proximum eius, & non odio habens ipse
eum ab heri & tertio.

* καὶ ἔξῃλθεν τὸ ὄριον τῶν δὴν καὶ ἐπορεύθησαν
ὑοὶ δὴν, καὶ ἐπολέμησαν τὴν λεσέν· καὶ κατελάβοντο αὐ-
τήν, καὶ ἐπάταξαν αὐτήν ἐν σόματι μαχαίρας, & κα-
τεκληρονόμησαν αὐτήν, καὶ κατώκησαν αὐτήν, & ἐκά-
λεσαν τὸ ὄνομα τῇ λεσέν δὴν, κατὰ τὸ ὄνομα δὴν τοῦ
πατρὸς αὐτῶν.

* αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς τῶν δὴν κατὰ συγχύειαν
αὐτῶν, αἱ πόλεις αὐτῶν & αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

* καὶ συνετέλεσαν τοῦ κληροδοτῆσαι τὴν γῆν εἰς τὰ
ὅρια αὐτῆς, & ἔδωκαν ὑοὶ ἰσραὴλ κληρὸν τῷ ἱερεὶ τῆς
ναυῆ ἐν αὐτοῖς,

* διὰ περσάγματ' κυρίου· & ἔδωκαν αὐτῷ τὴν πό-
λιν, ἣν ἠτήσατο, θαμναθασαρά· ἣ ἐστὶν ἐν τῷ ὄρει ἐφραΐμ·
καὶ ὠκοδόμησεν τὴν πόλιν καὶ ὤκει ἐν αὐτῇ.

* αὗται αἱ διαιρέσεις αἷς κατεκληροδότησεν ἑλεάζαρ
ὁ ἱερὸς καὶ ἱησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ, καὶ ἄρχοντες τῶν πα-
τριῶν ἐν ταῖς φυλαῖς τοῦ ἰσραὴλ κατὰ κλήρους ἐν συ-
λῷ, ἐναντι κυρίου παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυ-
ρίου· καὶ ἐπορεύθησαν ἐμβατῶσαι τὴν γῆν.

κ.

* Καὶ ἐλάλησε κύριος τῷ ἱησοῦ λέγων·

* λαλήθω τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων· δότε ὑμῖν τὰς
πόλεις τῶν φυγαδευθέντων, αἷς εἶπα πρὸς ὑμᾶς διὰ
μουσῆ.

* φυγαδευθέντων τῶν φονδυτῶν τῶν πατάξαντι ψυχὴν
ἀκουσίως ἄλλῳ πρηνόιας· καὶ ἔσονται ὑμῖν αἱ πόλεις φυ-
γαδευθέντων, καὶ οὐκ ἀποθανεῖται ὁ φονευτὴς ὑπὸ τοῦ
ἀγχισδύοντος τὸ αἷμα.

* καὶ φθίξεταί τις εἰς μίαν τῶν πόλεων τῶν τούτων, καὶ στή(ε)
ἔσται τὴν θύραν τῆς πύλης τῆς πόλεως, καὶ λαλήσει ἐν
τοῖς ὧσιν τῶν πρεσβυτέρων τῆς πόλεως ἐκείνης· οὗτος λέ-
γοις αὐτῶν· καὶ ἔπιστρεφουσιν αὐτὸν ἡ συναγωγὴ πρὸς
αὐτὸς, καὶ δώσουσιν αὐτῷ ῥήπον & κατοικήσει μετ' αὐτῶν.

* καὶ ὅτε διώξῃ ὁ ἀγχισδύων τὸ αἷμα ὀπίσω αὐτῶν, καὶ
ἐσυγκλείουσιν τὸν φονδύσαντα ἐν χειρὶ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ εἰ-
δὼς ἐπάταξε τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐμισῶν αὐτὸς αὐτὸν
ἀπ' ἐχθρῶν καὶ τριτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

47 Et exiit terminus filiorum Dan ab eis. & ascenderunt filij Dan, & iniuerunt bellum cum Lesen, & subegerunt eam, & deleue-
runt eam ad verbum gladij, & possederunt eam, & habitarunt in ea, & appellarunt Lesen, Dan, nomine Dan patris eorum.

48 Hæc possessio tribus filiorum Dan ad profapias eorum; vrbes hæ & oppida earum.

49 Et finierunt ad possi-
dendum terram ad terminum eius; & dederunt filij Ifrael possessionem Josue filio Nun inter ipsos.

50 Iuxta dictum Domini dederunt ei urbem quam petiuit; Thimnath Zzarah in monte domus Ephraim: & edificauit urbem, &
habitauit in ea.

51 Hæ possessiones, quas possidere fecerunt Eleazar sacerdos, & Josue filius Nun, & capita
patrum tribuum filiorum Israel in sorte in Silo ante Dominum, in porta tabernaculi fœderis: & finierunt à diuidenda terra.

CAP. XX.

ET locutus est Dominus cum Josue ad dicendum:

Euasionis, quas locutus sum vobiscum in manu Moysi:

errore, in non scientia sua: & erunt vobis in euasionem à redemptore sanguinis.

his, & stabit in introitu portæ urbis eius, & loquetur ante senes ciuitatis illius verba sua; & aggregabunt eum ad ciuitatem ad ipsos, & da-
bunt ei locum, & habitabit cum eis.

Et quando secutus fuerit redemptor sanguinis post eum, & non tradent occisorem in manus eius, quia in non scientia sua occidit socium suum, & non odit ipse illum ab heri & ab-ante eum.

* Loquere cum filiis Israel ad dicendum: Date vobis vrbes

Ad fugiendum eò occisorem, qui occidet animam in

Et fugiet ad vnā ex urbibus

Et quando secutus fuerit redemptor sanguinis post

* וישב בעיר ההיא עד עמדו לפני העדר
למשפט עד מור הכהן הגדול אשר יהיה
בימים ההם אז ישוב הרצח ובא אל עירו
ואל ביתו אל העיר אשר נס משם
* ויקדשו את קדש בגליל בהר נפתלי ואת
שכם בהר אפרים ואת קרית ארבע היא
הכרון בהר יהודה
* ומעבר לירדן יריחו מזרח נתנו את
בצר במדבר במישר ממטרה ראובן ואת ראמות
בגלעד ממטרה גר ואת גלון בבשן ממטרה
מנשה
* אלה היו ערי המועדה לכל בני
ישראל ולגר הגר בתוכם לנוס שמה כל
מבד נפש בשגגה ולא ימות ביד גאל הדם
עד עמדו לפני העדר

כא

* ויגשו ראשי אבות הלויים אל אלעזר
הכהן ואל יהושע בן נון ואל ראשי אבות
המטרה לבני ישראל
* וידברו אליהם בשלח בארץ כנען לאמר
יהוה צוה ביד משה לתת לנו ערים לשבת
ומגרשיהן לבהמתנו
* ויתנו בני ישראל
ללויים מנחלתם אל פי יהוה את הערים האלה
ואת מגרשיהן
* ויצא הגורל למשפחת
הקהתי ויהי לבני אהרן הכהן מן הלויים
ממטרה יהודה וממטה השמעוני וממטרה בנימין
בגורל ערים שלש עשרה
* ולבני קהת הנותרים משפחת מטרה
אפרים וממטרה דן ומחצי מטה מנשה בגורל
ערים עשר

תרגום יונתן

6 ויתב בקרחה והוא עד דיקום קדם כנישתא לרינא עד דימור כחנא רבא דיהי כיומא האינון ככן יתוב קטולא ויעול
לקחתיה ולביתיה לקרחה דערק מתמן
7 וזמונוי קדש בגלילא בטורא דבית נפתלי וית שכם בטורא דבית
ומעברא לירדנא דיריחו מדינחא ויתבו יתבצר במדברא
8 אילין תנאה קרנא
9 דמזמן לכל בני ישראל ולגירא דיתגורין ביניהון למערק לתמן כל דיקטול נפשא בשלו ולא ימות ביד גאל דמא עד דיקום קדם
כנישתא

כא

1 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
2 ומליל
3 ויתבו בני ישראל
4 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
5 ולבני קהת
6 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
7 ומליל
8 ויתבו בני ישראל
9 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
10 ולבני קהת
11 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
12 ומליל
13 ויתבו בני ישראל
14 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
15 ולבני קהת
16 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
17 ומליל
18 ויתבו בני ישראל
19 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
20 ולבני קהת
21 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
22 ומליל
23 ויתבו בני ישראל
24 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
25 ולבני קהת
26 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
27 ומליל
28 ויתבו בני ישראל
29 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
30 ולבני קהת
31 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
32 ומליל
33 ויתבו בני ישראל
34 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
35 ולבני קהת
36 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
37 ומליל
38 ויתבו בני ישראל
39 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
40 ולבני קהת
41 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
42 ומליל
43 ויתבו בני ישראל
44 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
45 ולבני קהת
46 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
47 ומליל
48 ויתבו בני ישראל
49 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
50 ולבני קהת
51 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
52 ומליל
53 ויתבו בני ישראל
54 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
55 ולבני קהת
56 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
57 ומליל
58 ויתבו בני ישראל
59 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
60 ולבני קהת
61 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
62 ומליל
63 ויתבו בני ישראל
64 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
65 ולבני קהת
66 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
67 ומליל
68 ויתבו בני ישראל
69 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
70 ולבני קהת
71 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
72 ומליל
73 ויתבו בני ישראל
74 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
75 ולבני קהת
76 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
77 ומליל
78 ויתבו בני ישראל
79 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
80 ולבני קהת
81 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
82 ומליל
83 ויתבו בני ישראל
84 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
85 ולבני קהת
86 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
87 ומליל
88 ויתבו בני ישראל
89 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
90 ולבני קהת
91 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
92 ומליל
93 ויתבו בני ישראל
94 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
95 ולבני קהת
96 וקריבו רישי אבתה ליואי לור אלעזר כחנא ולות יהושע בר נון ולור רישי אבתה שבטא דבני ישראל
97 ומליל
98 ויתבו בני ישראל
99 ונפק עדכא לזרעית קהת ויתור לבני
100 ולבני קהת

* Et habitabit in ciuitate illa donec steter ante iudicium causam reddens facti sui, C & moriatur sacerdos magnus qui fuerit in illo tempore. Tunc reuertetur homicida, & ingreditur ciuitatem & domum suam de qua fugerat.
7 * Decreueruntque Cedus in Galilæa montis Neptalim, & Sychem in monte Ephraim, & Cariatharbe, ipsa est Hebrô, in monte Iuda.
8 * Et trans Iordanem contra Orientalé plagam Hiericho statuerunt Bosor quæ sita est in campestri solitudine de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad, & Gaulon in Basan de tribu Manasse.
9 * Hæ ciuitates constitutæ sunt cunctis filiis Israel & aduenis qui habitabāt inter eos, vt fugeret ad eas qui animam nescius percussisset, & non moreretur in manu proximi effusum sanguinem vindicare cupientis, donec staret ante populum expositurus causam suam.

CAP. XXI.

1 Ccefferuntque principes familiarum A Leui ad Eleazarum sacerdotem & Iosue filium Nun, & ad duces cognationum per singulas tribus filiorum Israel.
2 * Locutique sunt ad eos in Sylo terræ Chanaan atque dixerunt, Dominus præcepit per manum Moyfi vt darentur nobis vrbes ad habitandum, & suburbana earum ad alenda iumenta.
3 * Dederuntque filij Israel de possessionibus suis iuxta imperium Domini ciuitates & suburbana earum.
4 * Egressaque est fors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis de tribu Iuda, & Symeon, & Benjamin, ciuitates tredecim.
5 * Et reliquis filiorum Caath, id est Leuitis, qui superfuerat de tribubus Ephraim & Dan, & dimidiæ tribus Manasse, ciuitates decem.

* Et habitabit in ciuitate illa donec stet corā congregatione in iudicium, donec moriatur sacerdos magnus, qui erit in diebus illis: tunc reuertetur homicida et veniet ad portam suam & ad domum suam, & ad ciuitatem unde fugerat illinc.

* Et diuisit Cedus in terra Galilea in monte Nephtalim, & Sychem in monte Ephraim, & urbem Arbe, hæc est Hebron in monte Iuda.

* Et trans Iordanem Hiericho, ab Oriente dedit Bosor in solitudine in campo de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad, & Golan in Basan de tribu Manasse.

* Hæ fuerunt ciuitates celebres omnibus filiis Israhel & aduenæ qui habitabat in eis ut fugeret illuc, omni percutienti animam inuitē, ut non moriatur in manu propinqui sanguine donec staret ante congregationem in iudicio.

CAP. XXI.

ET accesserunt principes familiarum filiorum Leui ad Eleazarum sacerdotem, & ad Josue filium Nun & ad principes tribuum familiarum ex tribubus filiorum Israhel.

* Et locuti sunt ad eos in Sylo in terra Chanaan, dicentes: Dominus præcepit in manu Moysi ut daret nobis vrbes ad habitandum & suburbana earum iumentis nostris.

* Et dederunt filij Israhel Leuitis ut possiderent ipsi per præceptum Domini ciuitates hæc & suburbana earum.

* Et egressa est sors populo Caath, & fuit filiis Aaron sacerdotibus Leuitis à tribu Iuda & à tribu Symeon, & à tribu Benjamin per sortem ciuitates tredecim.

* Et filiis Caath relietis ex cognatione tribus Ephraim, & de tribu Dan, & de dimidia tribu Manasse per sortem ciuitates decem.

6 * καὶ κατοικήσει ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἕως ὅτε κ' ὁ πρῶτος τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν ἕως ἀποθῆνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· τότε ὁ φονεὺς & ὁ φονεὺς, καὶ ἐλθούσεται πρὸς τὴν πόλιν αὐτῆς, καὶ πρὸς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὅθεν ἔφυγε ἐκεῖθεν.

7 * καὶ διέσπειλεν τὴν κεδὲς ἐν γῇ γαλιλαίᾳ ἐν τῷ ὄρει τῷ νεφθαλίμ, & σιχέμ ἐν τῷ ἐφραΐμ, & τὴν πόλιν δὲ ἄρβε, αὕτη ἐστὶν χεβρών ἐν τῷ ὄρει τῷ ἰούδα.

8 * καὶ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἱερὶχώ ἀπ' ἀνατολῶν ἔδωκεν τὴν βοσώρ ἐν ἐρήμῳ ἐν τῷ πεδίῳ ἀπὸ τῆς φυλῆς ρουβὴν, καὶ τὴν ῥαμὼθ ἐν τῇ γαλααδ ἐκ τῆς φυλῆς γαδ, καὶ τὴν γολάν ἐν τῇ βασανίτι ἐκ τῆς φυλῆς μανασῆ.

9 * αὗται ἦσαν αἱ πόλεις αἱ ἐπικληθεῖς τοῖς πασιν υἱοῖς ἰσραὴλ & τῷ πρῶτῳ τῷ πρῶτῳ ἐν αὐτοῖς καταφυγεῖν ἐκ παντὶ παισὶν ψυχὴν ἀκουσίως, ἵνα μὴ ἀποθῇ ἐν χειρὶ τοῦ ἀγχιθύνοντός τ' αἷμα ἕως θανάτου ἐναντίον τῆς συναγωγῆς ἐν κρίσει.

κα.

1 * Καὶ προσήλθοσαν οἱ ἀρχιπατεράται τῶν υἱῶν λουὶ πρὸς ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν υἱὸν νουν καὶ πρὸς οὓς ἀρχιφύλους πατέρων ἐκ τῶν φυλῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ.

2 * καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς ἐν συλῶ ἐν γῇ χanaan λέγοντες, κύριος ἐνετείλατο ἐν χειρὶ μου σὴ δέξαι ἡμῖν πόλεις κατὰ τὴν καὶ τὰ περὶ πόλεις αὐτῶν τοῖς κτήνεσιν ἡμῶν.

3 * καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τοῖς λουΐταις ἐν τῇ κατακληρονομεῖν αὐτοὺς διὰ πρῶτον κυρίως τὰς πόλεις ταύτας καὶ τὰ περὶ πόλεις αὐτῶν.

4 * & ἔθηκεν ὁ κλῆρος τῷ δήμῳ κατὰ τὸ ἐχέτω τοῖς υἱοῖς ἀβρὰμ τοῖς ἱεροσὺν τοῖς λουΐταις ἀπὸ φυλῆς ἰούδα & ἀπὸ φυλῆς συμεὼν & ἀπὸ φυλῆς βενιαμὴν κληρωτὶ πόλεις τρεῖς καὶ δέκα.

5 * καὶ τοῖς υἱοῖς καὰθ τοῖς καταλελειμμένοις ἐκ τῆς συγγείας φυλῆς ἐφραΐμ, & ἐκ τῆς φυλῆς δαν, & ἀπὸ ἡμίσεος φυλῆς μανασῆ κληρωτὶ πόλεις δέκα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et habitabit in ciuitate illa quoad surgat coram congregatione in iudicio, quoad moriatur Sacerdos magnus qui erit in diebus illis: tunc redibit occisor, & intrabit ad ciuitatem suam, & ad domum suam; ad urbem ex qua fugerat inde.

* Et constituerunt Kedes in Gelila in monte domus Nephthali; & Sechem in monte domus Ephraim, & Kiriath Arbagh, ipsa Hebron, in terra domus Iuda.

* Et ultra Iordanem Iericho ad ortum dederunt Betsar in deserto in planitie ex tribu Reuben: & Rimoth in Gilghad ex tribu Gad, & Golan in Mathnan, ex tribu Menasse.

* Hæ fuerunt vrbes quas constituerunt omnibus filiis Israhel, & profelytis qui profelyti facti sunt inter eos ad fugiendum eò, omni qui occiderit animam in errore: & non morietur in manu redemptoris sanguinis, donec stet ante congregationem.

CAP. XXI.

ET accesserunt capita patrum Leuitarum ad Elghazar sacerdotem, & ad Josue filium Nun, & ad capita patrum tribuum filiorum Israhel.

* Et locuti sunt cum eis in Silo in terra Canaghan ad dicendum: Dominus iussit in manu Moysi ad dandum nobis vrbes ad habitandum, & spacia earum ad iumenta nostra.

* Et dederunt filij Israhel Leuitis de possessionibus eorum iuxta dictum Domini; vrbes hæc & spacia earum.

* Et exijt sors profapiae Kehath, & fuit filiis Aharon sacerdotis ex Leuitis de tribu Iehuda, & de tribu Simghon: & ex tribu Biniamin in sorte vrbes tredecim.

* Et filij Kehath qui reliqui fuerunt ex profapia tribus Ephraim, &

& ex tribu Dan, & ex medio tribus Menasse in sorte vrbes decem.

* ולבני גרשון ממשפחת מטר-יששכר
 וממטר-אשר וממטר-נפתלי ומחצי מטר
 מנשה בבשן בגורל ערים שלש עשרה:
 * לבני מררי למשפחתם ממטר-ראובן
 וממטה-גד וממטר-זבולן ערים שתיים עשרה:
 * ויתנו בני ישראל ללויים את הערים
 האלה ואת-מגרשיהן כאשר צוה יהוה ביד-
 משה בגורל: * ויתנו ממטה בני יהודה
 וממטה בני שמעון את הערים האלה אשר יקרא
 אתהן בשם: * ויהי לבני אהרן ממשפחת
 הקהתי מבני לוי כי להם היה הגורל ראשונה:
 * ויתנו להם את-קרית ארבע גבאי
 הענוק היא חברון בחר יהודה ואת-מגרשה
 סביבותיה: * ואת-שדה העירו ואת-חצריה
 נתנו לכלב בן-יפנה באחוזתו:
 * ולבני אהרן הכהן נתנו ארץ-עיר מקלט
 הרצה ארץ-חברון ואת-מגרשיה ואת-לבנה
 ואת-מגרשיה: * ואת-יתר ואת-מגרשה
 וארץ-אשתמוע ואת-מגרשה: * וארץ-
 חלץ ואת-מגרשה ואת-דבר ואת-מגרשה:
 * וארץ-עין ואת-מגרשה ואת-יטו ואת-
 מגרשה את-בית שמש ואת-מגרשה ערים
 רשע מארץ שני השבטים האלה:
 * וממטר בנימין את-גבעון ואת-מגרשה
 את-גבע ואת-מגרשה: * את-ענתות ואת-
 מגרשה ואת-עלמון ואת-מגרשה ערים ארבע:
 * כל-ערי בני אהרן הכהנים שלש עשרה
 ערים ומגרשיהן: * ולמשפחות בני-קהת
 הלויים הנותרים מבני קהת ויהי ערי גורלם
 ממטר אפרים:

6 * Porro filijs Gerson egressa est fors vt
 acciperent de tribubus Yfachar & Afer,
 & Neptalim, dimidiaque tribu Manaf-
 se in Bafan, ciuitates numero trede-
 cim.
 7 * Et filiis Merari per cognationes suas
 de tribubus Ruben, & Gad, & Zabulon,
 vrbes duodecim.
 8 * Dederuntque filij Israel Leuitis ciui-
 tates & suburbana earum, sicut præcepit
 Dominus per manum Moyfi singulis for-
 te tribuentes.
 9 * De tribubus filiorum Iuda, & Sy-
 meon dedit Iofue ciuitates, quarum ista
 sunt nomina.
 10 * Filijs Aaron per familias Caath Le-
 uitici generis. prima enim fors illis egres-
 sa est.
 11 * Cariatharbe patris Enach quæ voca-
 tur Hebron in monte Iuda, & suburbana
 eius per circuitum.
 12 * Agros verò & villas eius dederat Ca-
 leb filio Iephone ad possidendum.
 13 * Dedit ergo filiis Aaron sacerdotis
 Hebron confugij ciuitatem, ac subur-
 bana eius, & Lobnam cum suburbanis
 suis.
 14 * Et Iether, & Iftimon,
 15 * Et Helon, & Dabir,
 16 * Et Ain, & Ietham, & Bethfames cum
 suburbanis suis, ciuitates nouem de tri-
 bubus, vt dictum est, duabus.
 17 * De tribu autem filiorum Benjamin
 Gabaon & Gabae,
 18 * Et Anathoth, & Almon cum subur-
 banis suis, ciuitates quatuor.
 19 * Omnes simul ciuitates filiorum Aa-
 ron sacerdotis, tredecim cum suburbanis
 suis.
 20 * Reliquis verò per familias filiorum
 Caath Leuitici generis hæc est data pos-
 sessio.

תרגום יונתן

6 ולבני גרשון מנעיר שבתא ומשכר ומשכטא דאשר ומשכטא דנפתלי ומפלגור שבתא ומנשה במחנן בעדבא קרוין
 חלת עשר:
 7 לבני מררי לזרעיהון משכטא דראובן ומשכטא דגד ומשכטא דזבולן קרוין חרתא עשרה:
 חלת עשר:
 8 ויתנו בני ישראל ללויאי ית קרויא האלץ וית רוחיהון כמא דפקיד יי בינדא דמשה בעדבא:
 9 משכטא דבית יהודה ומשכטא דבני שמעון ית קרויא האלץ דאחפרא בשמהן:
 10 ויתנו לבני אהרן מורשת קהת
 11 ויתנו להון ית קרית ארבע אבותהון דגברא היא חברון כטורא דבית יהודה
 12 וית חקל קרתא וית רוחהא ויתו לכלב בר יפנה באחוסנחיה:
 13 ולבני אהרן
 14 וית יתיר וית רוחהא וית אשתמוע וית
 15 וית חלוצ וית רוחהא וית דביר וית רוחהא:
 16 וית עין וית רוחהא וית יטה וית רוחהא
 17 ומשכטא דבנימין ית גבעון וית רוחהא ית גבע וית
 18 ית ענתות וית רוחהא וית עלמון וית רוחהא קרוין ארבע:
 19 כל קרוין בני אהרן
 20 ולזרעיהון בני קהת ללויאי דאשתארו מבני קהת ויהוה קרוין עדבאון משכטא
 חלת עשרה קרוין ורוחיהון:
 דבני אפרים:

* Et filius Gerson de cognatione tribus Issachar, & de tribu Aser, & de tribu Nephtholim, & de dimidia tribu Manasse in Basan per sortem ciuitates tredecim.

* Et filius Merari per populos suos de tribu Ruben, & de tribu Gad, & de tribu Zabulon per sortem vrbes duodecim.

* Et dederunt filij Israel Leuitis ciuitates has et suburbana earum, sicut præcepit Dominus Moyfi per sortem.

* Et dedit tribus filiorum Juda & tribus Symeon ciuitates has, & vocatae sunt in nomine.

* Et fuerunt filiis Aaron de populo Caath filiorum Leui, quoniam his fuit sors prima.

* Et dederunt eis Cariatharbe metropolin Enach, hæc est Hebron, in monte Iuda, at suburbana eius in circuitu eius;

* Et agros vrbis & villas eius dederat Josue Chaleb filio Iephone in possessione eius.

* Et filiis Aaron sacerdotis dedit ciuitatem confugiorum homicidæ, Hebron & suburbana cum ea, & Lebna & suburbana quæ circa eam.

* Et Jether & suburbana quæ circa eam, & Istimon & suburbana quæ circa eam.

* Et Helon & suburbana quæ circa eam, & Dabir & suburbana quæ circa eam.

* Et Ain & suburbana quæ circa eam, & Jethan & suburbana quæ circa eam, & Bethsames & suburbana quæ circa eam, ciuitates nouem de duabus tribubus his.

* Et à tribu Benjamin Gabaon & suburbana quæ circa eam, & Gabee & suburbana quæ circa eam.

* Et Anathoth & suburbana quæ circa eam, & Almon & suburbana quæ circa eam, ciuitates quatuor.

* Omnes ciuitates filiorum Aaron sacerdotum, tredecim ciuitates & suburbana earum.

* Et populis filiorum Caath Leuitis relictis de filiis Caath, & fuit ciuitas terminorum eorum à tribu Ephraim.

* καὶ τοῖς υἱοῖς γερσῶν ἀπὸ τῆς συγχενείας φυλῆς ἰσαάχαρ ἔδωκεν ἀπὸ τῆς φυλῆς ἀσέρ καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς νεφθαλίμ, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμίσεως φυλῆς μανασσή ἐν τῇ βασιλῇ κληρωτὶ πόλεις τρεῖςκαίδεκα.

* καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρί καὶ δῆμους αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ῥαβὴν καὶ ἀπὸ φυλῆς γὰδ, καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς ζαβουλὼν κληρωτὶ πόλεις δώδεκα.

* καὶ ἔδωκεν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ τοῖς λευίταις τὰς πόλεις ταύτας καὶ τὰ περισπόμενα αὐτῶν ὅν τρεῖς πόλιν ἐνετείλατο κύριος τῷ μοϋσῇ κληρωτὶ.

* καὶ ἔδωκεν ἡ φυλὴ ὑῶν ἰσάα καὶ ἡ φυλὴ συμεὼν τὰς πόλεις ταύτας, καὶ ἀπεκλήθησαν ἐν ὀνόματι.

* καὶ ἐγένοντο τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν ἀπὸ τοῦ δήμου Ἰσραὴλ πάντων ὑῶν λαοί, ὅτι τέτοιοις ἐγγράφη ὁ κληρὸς πρῶτος.

* καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν καριὰθ δρεβὼκ μητροπολιν τῶν ἐνάκ, αὕτη ἐστὶν χεβρών ἐν τῇ ὄρει ἰσάα· τὰ δὲ περισπόμενα αὐτῆς κύκλῳ αὐτῆς,

* καὶ ὅτι ἀγρὸς τῆς πόλεως καὶ τὰς κώμας αὐτῆς ἔδωκεν ἰησοῦς τῷ χαλέβ υἱὸς ἰεφὼν ἐν κατὰσχέσει αὐτῆς.

* καὶ τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῦ ἱερέως ἔδωκεν τὴν πόλιν φυγαδευτηρίων τῷ φονδύσαιμ τὴν χεβρών καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά σὺν αὐτῇ, καὶ τὴν λεβνὰ καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ.

* καὶ τὴν ἰέθερ καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν ἰστὶμὼν καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ.

* καὶ τὴν ἡλὼν καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν δαβὶρ καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ.

* καὶ τὴν αἶν καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν ἰεθὰ καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ· καὶ βεθσαμὲς καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις ἐννέα ὡς τῶν δύο φυλῶν τέτων.

* καὶ ὡς τῆς φυλῆς βενιαμὴν τὴν γαβὰν καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ γαβὲ καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ.

* καὶ δῶαθ καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν ἐλμὼν καὶ τὰ ἀφωρισμὲνά τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις τέσσαρες.

* πᾶσαι αἱ πόλεις ὑῶν ἀαρὼν τῶν ἱερέων τρεῖςκαίδεκα πόλεις καὶ τὰ περισπόμενα αὐτῶν.

* καὶ τοῖς δῆμοις ὑῶν κατὰ τοῖς λαοῖς κατὰ τὰς ἀφωρισμὲνους ἀπὸ πάντων ὑῶν κατὰ τὴν ἐγγράφην ἡ πόλις τῶν οὐρίων αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ἐφραΐμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et filijs Gerson ex prosapia tribus Issachar, & ex tribu Aser, & ex tribu Nephthali, & ex dimidio tribus Menasse in Mathnan in sorte; vrbes tredecim.

* Et filijs Merari ad prosapias eorum ex tribu Reuben; &

* Et dederunt filij Israel Leuitis vrbes illas & spacia earum, quemadmodum iussit Dominus in manu Moysis in sorte.

* Et fuerunt filiis Aharon ad prosapiam Kehath ex filiis Leui; namque ijs fuit sors prima.

* Et agrum vrbis & spacia eius, dederunt Caleb filio Iephone, in possessione eius.

* Et iathir & spacia eius, & Estemoagh & spacia eius.

* Et Ghain & spacia eius, & Iuta & spacia eius, Beth-femes & spacia eius, vrbes nouem ex duabus tribubus illis.

* Et ex tribu Biniamin, Gibghon & spacia eius, Gebagh & spacia eius.

* Ghanathoth & spacia eius, Ghalmon & spacia eius, vrbes quatuor.

* Omnes vrbes filiorum Aharon sacerdotis: tredecim vrbes & spacia earum.

* Et prosapia filiorum Kehath Leuitis qui relictii sunt ex filiis Kehath: & fuerunt vrbes sortis eorum ex tribu filiorum Ephraim.

* ויתנו להם את עיר מקלט הרצח
 את שכם ואת מגרשה בחר אפרים ואת
 גזר ואת מגרשה : * ואת קבצים ואת
 מגרשה ואת בית חרון ואת מגרשה ערים
 ארבע : * וממטה דן את אלתקא ואת
 מגרשה את גבתון ואת מגרשה :
 * את אילון ואת מגרשה את גרר רמון
 ואת מגרשה ערים ארבע : * וממחצית
 מטה מנשה את תענך ואת מגרשה ואת גרר
 רמון ואת מגרשה ערים שתיים :
 * כל ערים עשר ומגרשיהן למשפחת בני
 קהת הנותרים : * ולבני גרשון ממשפחת
 הלויים מחצי מטה מנשה ואת עיר מקלט הרצח
 את גלון בבשן ואת מגרשה ואת בעשתרה
 ואת מגרשה ערים שתיים : * וממטה
 יששכר את קשיון ואת מגרשה את דברת
 ואת מגרשה : * את ירמות ואת מגרשה
 את עין גנים ואת מגרשה ערים ארבע :
 * וממטה אשר את משאל ואת מגרשה את
 עכרון ואת מגרשה : * את חלקת ואת
 מגרשה ואת רחב ואת מגרשה ערים ארבע :
 * וממטה נפתלי את עיר מקלט הרצח את
 קרש בגליל ואת מגרשה ואת חמת דאר ואת
 מגרשה ואת קרתן ואת מגרשה ערים שלש :
 * כל ערי הנרשני למשפחתם שלש עשרה
 עיר ומגרשיהן : * ולמשפחת בני מררי
 הלויים מנותרים מאת מטה זבולן את יקנעם
 ואת מגרשה את קרתה ואת מגרשה : * את
 דמנה ואת מגרשה את נהלל ואת מגרשה
 ערים ארבע :

21 * De tribu Ephraim vrbes confugij,
 Sychem cum suburbanis suis in monte
 Ephraim & Gazer,
 22 * Et Iebfam & Bethoron cum subur-
 banis suis, ciuitates quatuor.
 23 * De tribu quoque Dan, Helteco & Ga-
 bathon,
 24 * Et Haialon & Iethremon cum subur-
 banis suis, ciuitates quatuor.
 25 * Porrò de dimidia tribu Manasse, Te-
 nach, & Gethremmon cum suburbanis
 suis, ciuitates duæ.
 26 * Omnes ciuitates decem & suburbana-
 earum, datæ sunt filijs Caath inferioris
 gradus.
 27 * Filijs quoque Gerson Leuitici gene-
 ris dedit de dimidia tribu Manasse con-
 fugij ciuitates, Gaulon in Basan, & Bos-
 ram cum suburbanis suis, ciuitates duas.
 28 * Porrò de tribu Ysachar, Cefion &
 Dabereth,
 29 * Et Iaramoth & Engannim cū subur-
 banis suis, ciuitates quatuor.
 30 * De tribu autem Aser, Masan & Ab-
 don,
 31 * Et Elcath & Roob cum suburbanis
 suis, ciuitates quatuor.
 32 * De tribu quoq, Nephthalim ciuita-
 tes confugij, Cedes in Galilæa, et Amoth-
 dor & Carthan cum suburbanis suis, ci-
 uitates tres.
 33 * Omnes vrbes familiarum Gerson tre-
 decim cum suburbanis suis.
 34 * Filiis autem Merari Leuitis inferio-
 ris gradus per familias suas, data est de
 tribu Zabulon, Iecnal & Cartha;
 35 * Et Damna, & Naalol, ciuitates qua-
 tuor cum suburbanis suis.

תרגום יונתן

21 ויתנו להם עיר מקלט קטולא וית שכם וית רוחהא בסורא ובית אפרים וית גזר וית רוחהא :
 22 וית קבצים וית רוחהא וית בית חרון וית רוחהא קרוין ארבע : * וממטה דן וית אלתקא וית
 23 וית רוחהא וית גבתון וית רוחהא : * וית אילון וית רוחהא וית גרר רמון
 24 וית רוחהא וית רחב וית רוחהא ערים ארבע : * וממטה נפתלי וית עיר מקלט הרצח וית
 25 וית רוחהא וית קרתן וית רוחהא ערים שלש : * כל ערי הנרשני למשפחתם שלש עשרה
 26 עיר ומגרשיהן : * ולמשפחת בני מררי
 27 וית רוחהא וית קרתה וית רוחהא וית מגרשה : * וית דמנה וית רוחהא וית נהלל וית רוחהא
 28 ערים ארבע : * וממטה אשר וית משאל וית רוחהא וית עכרון וית רוחהא : * וית חלקת וית
 29 וית רוחהא וית רחב וית רוחהא ערים ארבע : * וממטה נפתלי וית עיר מקלט הרצח וית
 30 וית רוחהא וית קרתן וית רוחהא ערים שלש : * כל ערי הנרשני למשפחתם שלש עשרה
 31 עיר ומגרשיהן : * ולמשפחת בני מררי
 32 וית רוחהא וית קרתה וית רוחהא וית מגרשה : * וית דמנה וית רוחהא וית נהלל וית רוחהא
 33 ערים ארבע : * וממטה אשר וית משאל וית רוחהא וית עכרון וית רוחהא : * וית חלקת וית
 34 וית רוחהא וית רחב וית רוחהא ערים ארבע : * וממטה נפתלי וית עיר מקלט הרצח וית
 35 וית רוחהא וית קרתן וית רוחהא ערים שלש : * כל ערי הנרשני למשפחתם שלש עשרה
 עיר ומגרשיהן : * ולמשפחת בני מררי

* Et dederunt eis ciuitatem confugij quæ ho-
micide, Sychem & suburbana quæ circa eā in
monte Ephraim, & Gezer & suburbana quæ
circa ipsam. * Et Capſam & suburbana quæ
circa ipsam, & Bethoron & suburbana quæ
circa ipsam, ciuitates quatuor.

* Et de tribu Dan, Eltheke & suburbana
quæ circa ipsam, & Gabathon & suburbana
quæ circa ipsam.

* Et Hailon & suburbana quæ circa ipsam,
& Gethrēmon et suburbana quæ circa ipsam,
ciuitates quatuor. * Et de dimidia tribu Ma-
naſſe, Thenach & suburbana quæ circa ipsam,
& Gethrēmon et suburbana quæ circa ipsam,
ciuitates duæ. * Omnes ciuitates decē & sub-

urbana quæ circa ipsas, populis filiorum Caath
relictis. * Et filiis Gerson cognatis Leuitis
ex dimidia tribu Manaſſe ciuitates constitutas
homicidis: Golan in Baſan & suburbana quæ
circa ipsam, & Beesthera & suburbana quæ
circa ipsam, ciuitates duæ. * Et de tribu Iſſa-
char, Cefion & suburbana quæ circa ipsam, Da-
bareth & suburbana quæ circa ipsam.

* Et Hiermoth & suburbana quæ circa
ipsam, & Fontē literarū & suburbana quæ
circa ipsam, ciuitates quatuor.

* Et de tribu Aſer, Miſal & suburbana quæ
circa ipsam, & Abdon & suburbana quæ cir-
ca ipsam.

* Et Chalcath et suburbana quæ circa ipsam,
& Roob & suburbana quæ circa ipsam, ciui-
tates quatuor.

* Et de tribu Nephtali ciuitates constitutas
homicide & Cedes in Galilea & suburbana
quæ circa ipsam, & Amath Dor & suburbana
quæ circa ipsam, & Carthā & suburbana quæ
circa ipsam, ciuitates tres. * Omnes ciuita-
tes Gerson per populos earum, tredecim ciui-
tates, & suburbana quæ circa ipsas.

* Et populo filiorum Merari Leuitis reli-
quis de tribu filiorum Zabulon, Jecnam &
suburbana eius, & Cartha & suburbana eius.

* Et Damna & suburbana eius, & Naa-
lol & suburbana eius, ciuitates quatuor.

21 * ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν πόλιν ἔφυγαδου τηρεῖς τὴν ἔ-
φονδύοντος, τὴν συχημ καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐ-
τῇ ἐν τῷ ὄρει ἐφεαῖμ, καὶ γαζερά καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ

22 πρὸς αὐτῇ. * καὶ τὴν καβσεμ καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ
πρὸς αὐτῇ, καὶ βαιθορόν καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐ-
τῇ, πόλεις τέσσαρες. * ἐκ τῆς φυλῆς δαὴ τὴν ἐλθεκα

23 καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν γεβθὼν καὶ τὰ
24 ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ. καὶ τὴν αἰλὼν καὶ τὰ
ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν γεθρεμμὼν καὶ τὰ

25 ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις τέσσαρες. * ἐκ δὲ τῆς
26 φυλῆς μανασῆ τὴν θαναὰχ καὶ τὰ ἀφωρισ-
μῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν γεθρεμμὼν καὶ τὰ ἀφωρισ-

27 μῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις δύο. * πᾶσαι πόλεις δέκα καὶ
τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐταῖς τοῖς δήμοις ἡνὶ κααθ

28 τοῖς ὑπολελειμμένοις. * ἐκ τοῖς ἡοῖς γηρσὼν τοῖς συγ-
γχεσὶν τοῖς λουῖταις ἐκ τῆς φυλῆς μανασῆ τὰς
πόλεις τὰς ἀφωρισμῆρας τοῖς φονδύσασιν, τὴν γωλθὼν ἐν

29 τῇ βασανίτιδι καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν
βεεθρερά καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις δύο.

30 * ἐκ τῆς φυλῆς ἰσαάχαρ τὴν κεσιὼν καὶ τὰ ἀφωρισ-
μῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, τὴν δαβεράθ καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα
τὰ πρὸς αὐτῇ. * ἐκ τῆς ἱερμὼθ καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα

31 τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν πηγὴν γραμμαάτων καὶ τὰ ἀφωρισμέ-
να τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις τέσσαρες. * καὶ ἐκ τῆς φυλῆς

32 ἀσῆρ τὴν μισαλά καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ
αἰδὼν καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ. * ἐκ χαλ-

33 καθ καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ ροῶβ καὶ τὰ
ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις τέσσαρες. * ἐκ τῆς

34 φυλῆς νεφθαλί τὰς πόλεις τὰς ἀφωρισμῆρας τὰς φο-
νδύσασιν καὶ τὴν κεδὲς ἐν τῇ γαλιλαίᾳ καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα
τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν αἰμαθδὼρ καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ

35 πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν καρθὰ καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ πρὸς
αὐτῇ, πόλεις τρεῖς. * πᾶσαι αἱ πόλεις ἔφυγαδὼν καὶ δὴ

36 μὲν αὐτῶν τρεῖς καὶ δέκα πόλεις καὶ τὰ ἀφωρισμῆρα τὰ
πρὸς αὐταῖς. * ἐκ δὲ τῆς φυλῆς ἡνὶ μεραρί τοῖς λουῖταις τοῖς
λοιποῖς ἐκ τῆς φυλῆς ἡνὶ ζαβουλὼν τὴν ἰεκνάμ καὶ τὰ πε-

37 ρισσώρια αὐτῆς, καὶ τὴν καρθὰ καὶ τὰ περυσσώρια αὐτῆς.
38 * καὶ τὴν δαμνα καὶ τὰ περυσσώρια αὐτῆς, καὶ τὴν ναα-
λὼλ καὶ τὰ περυσσώρια αὐτῆς, πόλεις τέσσαρες.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et dederunt eis urbem euasionis occisoris; Sichem & spacia eius, in monte domus Ephraim; & Gezer & spacia eius.

22 Et Kibzaim & spacia eius, & Beth-hhoron & spacia eius, vrbes quatuor.
Eltheke & spacia eius; Gibthon & spacia eius.
vrbes duas.

23 Et ex media tribu Menasse, Thagnach & spacia eius, & Gath-Rimon & spacia eius;
24 Omnes vrbes decem & spacia earum, proſapia filiorum Kehath qui residui fuerunt.
25 Et filijs Gerson ex proſapia Leuitarum, ex dimidio tribus Menasse, urbem euasionis occisoris, Golan in Mathnan & spacia eius,
& Begheſthra & spacia eius; vrbes duas.

26 Et ex tribu Iſſachar, Kiſon & spacia eius, & Dabrath & spacia eius.
27 Et Iarmuth & spacia eius, Ghen-ganim & spacia eius; vrbes quatuor.

28 Et ex tribu Aſer, Miſal & spacia eius, Ghabdon & spacia eius.
29 Et ex tribu Nephtali, urbem euasionis occisoris, Kedes in Galil, &
& spacia eius; vrbes quatuor.
30 Et ex tribu Nephtali, urbem euasionis occisoris, Kedes in Galil, &
& spacia eius; vrbes quatuor.

31 Omnes vrbes filiorum Gerson ad proſapias ſuas, tredecim vrbes & spacia earum.
32 Et proſapia filiorum Merari Leuitarum qui reliqui fuerunt ex tribu Zebulun, Iaknegham & spacia eius; Kartha & spacia
eius.
33 Dimna & spacia eius, Nahalal & spacia eius; vrbes quatuor.

* Et ciuitates Jordanis Hiericho de tribu 36
Ruben, urbem confugium homicidæ, Bosor &
suburbana eius, & Jazer & suburbana eius.

* Et Cethson & suburbana eius, & Ma- 37
pha & suburbana eius, quatuor ciuitates.

* Et de tribu Gad ciuitatem confugij homi- 38
cidæ, Ramoth in Galaad et suburbana eius, &
Manaim & suburbana eius.

* Et Esebon & suburbana eius, & Jazer 39
& suburbana eius, omnes ciuitates qua-
tuor.

* Omnes ciuitates filiis Merari per populos 40
eorum relictorum à tribu Levi: & fuerunt
termini eorum ciuitates duodecim.

* Omnes urbes Leuitarum in medio pos- 41
sessionis filiorum Israel, ciuitates quadraginta-
octo & suburbana earum, in circuitu urbium
harum

* Ciuitates & urbes, & suburbana ea- 42
rum in circuitu urbium: sic omnibus urbi-
bus his.

* Et dedit Dominus Israel omnem terram 43
quam iurauit traditurum se patribus eorum,
& possederunt eam, & habitauerunt in ea.

* Et requiescere fecit eos Dominus in cir- 44
cuitu, sicut iurauit patribus eorum: non surre-
xit ullus coram eis ab omnibus inimicis eorum:
omnes inimicos eorum tradidit Dominus in ma-
nus eorum.

* Non cecidit verbum de omnibus verbis 45
bonis quæ locutus est Dominus filiis Israel: om-
nia expleta sunt.

CAP. XXII.

TVnc conuocauit Josue filios Ruben, & fi-
lios Gad, & dimidiam tribum Manasse.

* Et dixit eis, Vos audiuistis omnia quæ
præcepit vobis Moyses famulus Domini, &
audiuistis vocem meam iuxta omnia quæcun-
que præcepi vobis.

* Et non reliquistis fratres vestros his die-
bus & pluribus vsque ad diem hodiernum; cu-
stodiistis præceptum Domini Dei nostri.

* καὶ πόλεις τοῦ ἰορδάνου τὴν ἱερὴν ἐν τῇ φυλῇ
ρούβην, τὴν πόλιν τὴν φυγαδευτήριον τοῦ φονδύσαντος,
τὴν βοσὴν καὶ τὰ περιαπείρια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰαζήρ
& τὰ περιαπείρια αὐτῆς.

* καὶ τὴν κεδσὼν & τὰ περιαπείρια αὐτῆς, καὶ τὴν
μαφὰ & τὰ περιαπείρια αὐτῆς, τέσσαρες πόλεις.

* καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς γὰδ, τὴν πόλιν τοῦ φυγα-
δευτήριου τοῦ φονδύσαντος τὴν ῥαμὼθ ἐν τῇ γαλαὰδ
& τὰ περιαπείρια αὐτῆς, καὶ τὴν μαανὴμ καὶ τὰ περι-
απείρια αὐτῆς.

* & τὴν ἐσεβὼν & τὰ περιαπείρια αὐτῆς, & τὴν ἰαζήρ
& τὰ περιαπείρια αὐτῆς, πᾶσαι αἱ πόλεις τέσσαρες.

* πᾶσαι πόλεις τοῖς υἱοῖς μεραρί καὶ δήμοις αὐτῶν
τῶν κατὰ λελεμμίων ἀπὸ τῆς φυλῆς τῆς λαβὴ καὶ ἐχρήθη
τὰ ὅρια αὐτῶν πόλεις δώδεκα.

* πᾶσαι πόλεις τῶν λαβιτῶν ἐν μέσῳ κατὰ χέσεως
ἡν ἰσραὴλ πόλεις τέσσαρα κοντακτῶ & τὰ περιαπεί-
ρια αὐτῶν κύκλῳ τῶν πόλεων τούτων,

* πόλεις & πόλεις, & τὰ περιαπείρια αὐτῶν κύκλῳ
τῶν πόλεων· ἕως πᾶσαι ταῖς πόλεσι ταύταις.

* καὶ ἔδωκεν κύριος τῷ ἰσραὴλ πᾶσαν τὴν γῆν ἡν
ᾠμοσεν δοῦναι τοῖς πατέράσιν αὐτῶν, & κατεκληρονόμη-
σεν αὐτῶν, & κατώκησαν ἐν αὐτῇ.

* καὶ κατέπαυσεν αὐτοὺς κύριος· κυκλόθεν κατότι
ᾠμοσεν τοῖς πατέράσιν αὐτῶν· ὅτι ᾠέση ἔδει κατενώ-
πιον αὐτῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, πάντας οὖν
ἐχθροὺς αὐτῶν παρέδωκε κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.

* & διέπεσεν ῥῆμα ἀπὸ πάντων τῶν ῥημάτων τῶν κα-
λῶν ὧν ἐλάλησεν κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, πάντα πα-
ρεχρέτο.

κβ.

* Τότε συνεκάλεσεν ἰησοῦς οὖν υἱὸς ρουβὴν & οὖν υἱὸς
γὰδ & τὴν ἡμισυ φυλῆς μανασσῆ.

* καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἀκηκόατε σύμπαντα ὅσα ἐνε-
τείλατο ὑμῖν μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου, & ἐπηκόσατε τὴν φω-
νῆς μου καὶ πάντα ὅσα ἐνετείλαμιν ὑμῖν.

* καὶ ὅτι ἐγκαταλελοιπάτε τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν ταύ-
τας τὰς ἡμέρας καὶ πλείους ἕως ἡμέρας τὸ σήμερον, ἐφυ-
λάξασθε τὴν ἐντολὴν κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

36 Et ex tribu Reuben Beszer & spacia eius; Iahzah & spacia eius.
Me-Phagath & spacia eius, vrbes quatuor.
Gilghad & spacia eius, & Mahhanaim & spacia eius.
omnes vrbes quatuor.

40 Omnes vrbes filijs Merari ad profapiam suam qui relictæ sunt ex profapia Leuitarum;
& fuerunt sortes eorum vrbes duodecim.
Israel; vrbes quadraginta & octo, & spacia earum.
vrbes has.

43 Et dedit Dominus Israeli omnem terram quam iurauit ad dandum patribus eorum: & possederunt eam, &
habitarunt in ea.

44 Et pacem dedit Dominus illis à circumcircum, sicut omnia quæ iurauit patribus eorum: & non surrexit
homo ante eos ex omnibus auctoribus inimicitarum eorum; omnes auctores inimicitarum eorum tradidit Dominus in manibus eo-
rum.

45 Non defecit verbum ex omnibus verbis eius compositis, quæ locutus est Dominus super do-
mum Israel: omnia illa firmata sunt.

CAP. XXII.

TVnc vocauit Josue tribum Reuben & tribum Gad, & dimidium tribum Menasse.

custodistis omnia quæ iussit vos Moyses seruus Domini; & auscultastis dicto meo ad omnia quæ iussi vos.

Non deseruistis fratres vestros his diebus multis, vsque ad diem hunc; & custodistis custodiam iussionis dicti Domini Dei
vestri.

* Et dixit illis, Vos

* ועתה הניח יהוה אלהיכם לאחיכם
כאשר דבר להם ועתה פנו ולכו לכם לאהליכם
אל--ארץ אחותכם אשר נתן לכם משה עבד
יהוה בעבר הירדן:

* רק שמרו מאד לעשות את המצוה ואת
התורה אשר צוה אתכם משה עבד יהוה
לאהבה את יהוה אלהיכם וללכת בכל דרכיו
ולשמר מצותיו ולדבקה בו ולעבדו בכל לבבכם
ובכל נפשכם:

* ויברכם יהושע
וישלחם וילכו אל--אהליהם:

* ולחצי שבט
המנשה נתן משה בבשן ולחציו נתן יהושע עם
אחיהם מעבר הירדן ימה וגם כי שלחם יהושע
אל--אהליהם ויברכם:

* ויאמר אליהם
לאמר בנכסים רבים שובו אל--אהליכם
ובמקננה רב מאד בכסף ובזהב ובנחשת
ובברזל ובשלמות הרבה מאד חלקו שלל איביכם
עם אחיהם:

* וישבו וילכו בני ראובן
ובני גד וחצי שבט המנשה מארץ בני ישראל
משלה אשר בארץ כנען ללכת אל--ארץ הגלעד
אל--ארץ אחותם אשר נאחזו בה על--פי
יהוה ביד משה:

* ויבאו אל גלילות
הירדן אשר בארץ כנען ויבנו בני ראובן ובני
גד וחצי שבט המנשה שם מזבח על--הירדן
מזבח גדול למראה:

* וישמעו בני ישראל לאמר הנה בנו
בני ראובן ובני גד וחצי שבט המנשה את
המזבח אל--מול ארץ כנען אל--גלילות הירדן
אל--עבר בני ישראל:

* וישמעו בני ישראל
ויקהלו כל עדת בני ישראל שלה לעלות עליהם
לצבא:

* Quia igitur dedit Dominus Deus ve-
ster fratribus vestris quietem & pacem si-
cut pollicitus est, reuertimini & ite in ta-
bernacula vestra, & in terram possessionis
quam tradidit vobis Moyse famulus Do-
mini trans Iordanem;

* Ita dumtaxat, vt custodiat is atten-
te, & opere compleatis mandatum & le-
gem, quam præcepit vobis Moyse fa-
mulus Domini, vt diligatis Dominum Deum
vestrum, & ambuletis in omnibus viis
eius, & obseruetis mandata illius, adhæ-
reatisque ei ac feruiatis in omni corde &
in omni anima vestra.

* Benedixitque eis Iosue & dimisit eos.

B Qui reuersi sunt in tabernacula sua.

* Dimidiæ autem tribui Manasse pos-
sessionem Moyse dederat in Basan; & id-
circo mediæ quæ superfuit, dedit Iosue
fortem inter cæteros fratres suos trans Ior-
danem ad Occidentalem eius plagam. Cum-
que dimitteret eos in tabernacula sua &
benedixisset eis;

* Dixit ad eos: In multa substantia at-
que diuitiis reuertimini ad sedes vestras
cum argento & auro, ære ac ferro, & veste
multiplici. Diuidite prædam hostium
cum fratribus vestris.

* Reuersique sunt & abierunt filij Ru-
ben, & filij Gad, & dimidia tribus Manas-
se à filiis Israel de Sylo quæ sita est in Cha-
naan, vt intrarent Galaad terram posses-
sionis suæ quam obtinuerant iuxta impe-
rium Domini in manu Moyse.

* Cumque venissent ad tumulos Iorda-
C nis in terrâ Chanaan, ædificauerunt iuxta
Iordanem altare infinitæ magnitudinis.

* Quod cum audissent filij Israel, & ad
eos certi nuncij detulissent ædificasse fi-
lios Ruben & Gad, & dimidiæ tribus Ma-
nasse altare in terra Chanaan super Iorda-
nis tumulos contra filios Israel:

* Conuenerunt omnes in Sylo, vt ascen-
derent & dimicaret contra eos.

תרגום יונתן

* וכען אנית יי אלהיכם לאחובכם כמא דמליל להון וכען איתפנו ואזילו לכון לקירובכון לארע אחסנתיהון דיהב לכון משה
עבדא דיי בעיברא דירדנא:

* לחוד איתחמרו לחרא למעבר ית חפיקידתא ויית אוריתא דפקיד יתכון משה עבדא
דיי למרחם ית יי אלהיכם ולמתקן ככל אורחון דתקנו קדמוהי ולמישר כל פיקודותי ולאחקרבא בדחלמיה ולמפלח קדמוהי בכל לבכות
ובכל נפשכון:

* וברכינן יהושע ושלחנן ואזילו לקרויהון:

* וישמעו בני ראובן ובני גד וחצי שבט המנשה את
משה במחנן ולפלגיהון ית יהושע עם אחיהון בעיברא דירדנא למערבא ואף ארי שלחנן יהושע לקרויהון וברכינן:

* ואמר להון למימר בנכסין סגיאין חובו לקרויכון ובעיברא סגי לחרא בכספא ובדהבא ובנחשא ובברזלא וכלבושין סגיאין
לחרא פליגו ביזר בעלי דרביכון עם אחובכון:

* ותבו ואזלו בני ראובן ובני גד ופלגות שבטא דמנשה סלורת
בני ישראל משילוי די בארעא דכנען למיל לארע גלעד לארע אחסנתיהון דאחסינו בה על מימרא דיי בינא דמשה:

* ולגליל דירדנא די בארעא דכנען ובנו בני ראובן ובני גד ופלגות שבטא דמנשה ית מדבחא לקביל ארעא דכנען בגליל דירדנא
וישמעו בני ישראל למימר תא בנו בני ראובן ובני גד ופלגות שבטא דמנשה ית מדבחא לקביל ארעא דכנען בגליל דירדנא
ועיבר בני ישראל:

* ושמעו בני ישראל ואחכבשו כל כנישתא דבני ישראל לשילוי למיסק עליהון לחילא:

* Nunc autem requiem dedit Dominus 4
Deus noster fratribus nostris quemadmodum
dixit eis: Nunc igitur reuerſi abite in domos
ueſtras & in terram poſſeſſionis ueſtræ, quam
tradidit vobis Moyses ſamulus Domini trans
Jordanem.

* Sed cuſtodite valde vt faciatis præcepta 5
& legem quam præcepit vobis Moyses ſamu-
lus Domini, vt diligatis Dominum Deum ve-
ſtrum, & ambuletis in omnibus vijs eius, vt
obſeruetis mandata eius, & adhæreatis ei, &
ſeruiatis ei ex omni mente ueſtra, & ex omni
anima ueſtra.

* Et benedixit eis Iofæ, & dimiſit eos, & 6
reuerſi ſunt in domos eorum.

* Et dimidiæ tribui Manaſſe dederat Moy- 7
ſes in Baſan, & dimidiæ parti dedit Joſue cum
fratribus eorum trans Iordanem iuxta mare:
& cum dimitteret eos Joſue in domos eorum,
& benedixit eis,

* Dicens, In ſubſtãtia multa reuerſi ſunt in 8
domos eorum: & iumenta multa valde, & ar-
gentum & aurum, & æs, & ferrum, & ve-
ſtem multam valde diuiſerunt ſpolia inimico-
rum eorum cum fratribus eorum.

* Et reuerſi ſunt & iuerunt filij Ruben, & 9
filij Gad, & dimidia tribus Manaſſe à filiis
Iſrael de Sylo in terra Chanaan, vt irent in
terram Galaad, in terram poſſeſſionis eorum,
quam poſſederunt eam per imperium Domini
in manu Moysi.

* Et venerunt in Galeloth Jordanis quæ eſt 10
in terra Chanaan, & ædificauerunt filij Ru-
ben, & filij Gad, & dimidia tribus Manaſſe,
illic altare iuxta Jordanem, altare magnum
viſu.

* Et audiuerunt filij Iſrael, dicentes: Ecce 11
ædificauerunt filij Ruben, & filij Gad, & di-
midia tribus Manaſſe altare in terminum ter-
ræ Chanaan in Galaad Jordanis contra filios
Iſrael.

* Et audiuerunt filij Iſrael, & conuenerunt 12
omnes filij Iſrael in Sylo, vt aſcendentes eos
oppugnarent.

4 * νῦν ὃ κατέπαυσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοὺς ἀδελφοὺς
ἡμῶν ὃν τρόπον εἶπεν αὐτοῖς· νῦν οὖν ἀποστραφέντες ἀ-
πέλθετε εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν καὶ εἰς τὴν γῆν τὴν κατὰ χε-
ρὸς ὑμῶν, ὡς ἔδωκεν ὑμῖν Μωυσῆς δοῦλος κυρίου ἐν τῇ
πέτρᾳ τῆς ἰορδάνου.

5 * ἀλλὰ φυλάξατε σφόδρα ποιεῖν τὰς ἐντολὰς καὶ
τὸν νόμον ὃν ἐνετείλατο ὑμῖν Μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου, ἀγα-
πῶν κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν & φοβούμενον ἐν πάσαις ταῖς ὁ-
δοῖς αὐτοῦ, φυλάσσοντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ περὶ
θεοῦ αὐτοῦ, & λατρεύοντες αὐτῷ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ὑμῶν
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν.

6 * καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ἰησοῦς, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐ-
τοὺς, καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.

7 * καὶ τοῖς ἡμίσεσιν φυλῆς Μανασσῆ ἔδωκεν Μωυσῆς ἐν
τῇ Βασανίτιδι, & τοῖς ἡμίσεσιν ἔδωκεν ἰησοῦς μετὰ τῶν ἀδελ-
φῶν αὐτῶν πέραν τῆς ἰορδάνου καὶ θάλασσαν· & ἡνίκα ἐξα-
πέστειλεν αὐτοὺς ἰησοῦς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, & εὐλόγησεν
αὐτούς·

8 * λέγων, ἐν χερίμασι πολλοῖς ἀπήλθοσαν εἰς τοὺς
οἴκους αὐτῶν, καὶ κτήνη πολλὰ σφόδρα καὶ δρυῖνον,
καὶ χρυσίον, καὶ χαλκόν, καὶ σίδηρον, καὶ ἱματισμὸν
πολὺν σφόδρα διέλωτο τὴν περιουσίαν τῶν ἐχθρῶν
αὐτῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

9 * καὶ ἀπέστρεψαν καὶ ἐπορεύθησαν ὁ υἱοὶ ρουβὴν, &
οἱ υἱοὶ γὰρ καὶ τὸ ἡμισυ φυλῆς Μανασσῆ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσρα-
ὴλ ἐκ συλῶ ἐν γῇ χαναάν ἀπέλθαι εἰς τὴν γῆν γα-
λαὰδ εἰς γῆν κατὰ χερὸς αὐτῶν, ὡς ἐκκληρονόμησαν
αὐτὴν διὰ τοῦ νόμου κυρίου ἐν χερί Μωυσῆ.

10 * καὶ ἦλθον εἰς γαλιλάθ τῆς ἰορδάνου ἥ ἐστι ἐν γῇ χα-
ναάν, καὶ ὠκοδόμησαν ὁ υἱοὶ ρουβὴν, & ὁ υἱοὶ γὰρ & τὸ
ἡμισυ φυλῆς Μανασσῆ ἐκεῖ βωμὸν ἐπὶ τῆς ἰορδάνου βω-
μὸν μέγαν & ἰδεῖν.

11 * ἐκήκισαν ὁ υἱοὶ ἰσραὴλ λέγοντες, ἰδοὺ ὠκοδόμησαν
ὁ υἱοὶ ρουβὴν, & ὁ υἱοὶ γὰρ, καὶ τὸ ἡμισυ φυλῆς Μα-
νασσῆ βωμὸν ἐφ' ὅριον γῆς χαναάν ἐπὶ τοῦ γαλαὰδ
ιορδάνου ἐν τῇ πέτρᾳ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ.

12 * καὶ ἤκουσαν ὁ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ συνηθροίσθησαν
πάντες ὁ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰς συλῶ ὥς ἀναβάντας αὐ-
τοὺς ἐκπολεμῆσαι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et nunc pacem dedit Dominus Deus vester fratribus vestris, quemadmodum locutus est illis. Et nunc spectate & ite vobis in
vrbes vestras ad terram possessionum ueſtrarum, quam dedit vobis Moſes ſeruus Domini in tranſitu Iordanis. * Tantum cuſtodire
vos valde ad faciendum iuſſionem & legem quam iuſſit vos Moſes ſeruus Domini ad peramandum Dominum Deum ueſtrum, & ad
ambulandum in omnibus vijs quæ rectæ ante eum, & ad cuſtodien- omnia iuſſa eius, & ad adhærendum in timore eius, & ad ſeruien-
dum ante eum in omni corde ueſtro, & in omni anima ueſtra. * Et benedixit eis Iofue: & dimiſit eos; & ierunt ad
vrbes ſuas. * Et dimidio tribus Menasſe dedit Moſes in Mathnan, & dimidio eorum dedit Ioſue cum fratribus
eorum in tranſitu Iordanis ad occaſum: & etiam cum miſit eos Ioſue ad vrbes eorum; & benedixit eis.

* Et dixit eis ad dicendum: In diuitijs multis redibitis ad vrbes ueſtras, & in iumento multo nimis, in argento, & in
ære, & in ferro, & in veſtibus multis nimis. Partimini prædam auctorum inimicitiarum ueſtrarum cum fratribus ueſtris.

* Et reuerſi ſunt, & iuerunt filij Reuben & filij Gad, & dimidium tribus Menasſe, à filiis Iſrael ex Silo, quæ in terra Chenaghan; ad
eundem in terram Gilghad, in terram poſſeſſionis eorum qua poſſeſſores facti ſunt in ea, iuxta dictum Domini in manu Moſis.

* Et venerunt ad Gilgelas Iordanis quæ in terra Chenaghan; & ſtruxerunt filij Reuben & filij Gad & dimidium tribus Me-
naſſe ibi altare iuxta Iordanem, altare magnum ad videndum.

* Et audierunt filij Iſrael ad dicendum: Ecce conſtruxerunt filij Reuben, & filij Gad, & dimidium tribus Menasſe altare eregione terræ Chenaghan in Gilgalis Ior-
danis ad latus filiorum Iſrael.

Iſrael in Silo, ad aſcendendum contra eos ad militiam.

* וישלחו בני ישראל אל בני ראובן ואל-
 בני גד ואל חצי שבט מנשה אל ארץ הגלעד
 את פינחס בן אלעזר הכהן: * ועשרה נשיאים
 עמו נשיא אחד נשיא אחד לבית אב לכל מטה
 ישראל ואיש ראש בית אבותם המורה לאלפי
 ישראל: * ויבאו אל בני ראובן ואל בני גד
 ואל חצי שבט מנשה אל ארץ הגלעד וידברו
 אתם לאמר: * כרו אִמְרוּ כָל עַדַת יִהְיוּ
 מִן הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מָעַלְתֶּם בָּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה בְּבִנְיַתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ
 לְמַרְדְּכָם הַיּוֹם בַּיהוָה: * הַמַּעַל לָנוּ
 אֶת-עֵוֹן פְּעֹר אֲשֶׁר לֹא-הִסְתַּרְנוּ מִפְּנֵי הַיּוֹם
 הַזֶּה וַיְהִי הַנֶּגֶף בְּעַדְרֵי יְהוָה: * וְאַתֶּם
 הַיּוֹשְׁבֵי הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְהַיּוֹרֵה אֶתְּכֶם תִּמְרְדוּ
 הַיּוֹם בַּיהוָה וּמֵחָר אֶל-כָּל-עַדַת יִשְׂרָאֵל יִקְצֹף:
 * וְאַךְ אִם-טִמְאַרְהוּ אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם עָבְרוּ
 לָכֶם גַּל-אֶרֶץ אֲחֻזַּת יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַן-שָׁם
 מִשְׁכַּן יְהוָה וְהָאֲחֻזָּה בְּתוֹכָנוּ וּבַיהוָה אֶל-תִּמְרְדוּ
 וְאוֹתָנוּ גַּל-תִּמְרְדוּ בְּבִנְיַתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ מִבְּלַעַד־י
 מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: * הֲלוֹא עָכָן בֶּן-זֶרַח
 מַעַל מַעַל בַּהֲרֹם וְעַל-כָּל-עַדַת יִשְׂרָאֵל הִירָה
 קִצֵּף וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא גִוַע בְּעֵינָיו:
 * וַיַּעֲנוּ בְנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד וְחֻצֵּי שֵׁבֶט
 הַמְּנַשֶּׁה וַיִּדְבְּרוּ אֶת-רָאשֵׁי אֲלָפֵי יִשְׂרָאֵל:
 * אֵלֹהֵי אֱלֹהִים יְהוָה אֵל אֱלֹהִים יְהוָה הוּא
 יֵדַע וַיִּשְׂרָאֵל הוּא יֵדַע אִם-בְּמַרְדָּאִם בְּמַעַל
 בַּיהוָה אֶל-תוֹשִׁיעֵנו הַיּוֹם הַזֶּה: * לְבָנוֹת
 לָנוּ מִזְבֵּחַ לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְאִם-לְהַעֲלוֹת עָלֵינוּ
 עוֹלָה וּמִנְחָה וְאִם-לַעֲשׂוֹת עָלֵינוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים
 יְהוָה הוּא יִבְקֹשׁ:

13 * Et interim miserunt ad illos in ter-
 ram Galaad Phinees filium Eleazari sa-
 cerdotis.
 14 * Et decem principes cum eo, singulos
 de singulis tribubus.
 15 * Qui venerunt ad filios Ruben, &
 Gad, & dimidiæ tribus Manasse in terram
 Galaad; dixeruntque ad eos:
 16 * Hæc mandat omnis populus Domi-
 ni: Quæ est ista transgressio? Cur reliqui-
 Distis Dominum Deum Israel, ædificantes
 altare sacrilegum, & à cultu illius rece-
 dentes?
 17 * An parum vobis est quod peccastis Nu. 25. a
 in Beel-Phegor? & vsque in præsentem
 diem macula huius sceleris in vobis per-
 manet, multique de populo corruerunt.
 18 * Et vos hodie reliquistis Dominum,
 & cras in vniuersum Israel ira eius de-
 sæuiet.
 19 * Quòd si putatis immundam esse ter-
 ram possessionis vestræ, trāsīte ad terram,
 in qua tabernaculum Domini est, & ha-
 bitate inter nos, tantum vt à Domino &
 à nostro consortio non recedatis, ædifi-
 cato altari præter altare Domini Dei no-
 stri.
 20 * Nónne Achan filius Zare præterijt Sup. 7. a
 mandatum Domini, & super omnem po-
 pulum Israel ira eius incubuit? Et ille
 erat vnus homo, atque vtinam solus pe-
 risset in scelere suo!
 21 * Responderuntq; filij Ruben & Gad,
 & dimidiæ tribus Manasse principibus le-
 gationis Israel:
 22 * Fortissimus Dominus Deus, fortissi-
 mus Deus Dominus ipse nouit, & Israel
 simul intelliget si præuaricationis animo,
 23 * Hoc altare construximus, non cu-
 stodiat nos, sed puniat nos in præsentī.
 Et si ea mente fecimus, vt holocausta &
 sacrificium, & pacificas victimas super eo
 imponderemus, ipse quærat & iudicet.

תרגום יונתן

13 וישלחו בני ישראל ולות בני גד ולות בני ראובן ולות פלגות שבט מנשה לארץ הגלעד את פינחס בן אלעזר הכהן:
 14 ועשרה רבבין עימהם רבא חר לבית אבא לכל שבט מנשה וישראל וגבר ריש בית אברהמהון אינן לאלפי ישראל:
 15 וארצו לות בני ראובן ולות בני גד ולות פלגות שבט מנשה לארץ הגלעד ויסלילו עמהון למיסר:
 16 וברצון אמרו כל בני ישראל וישיב מה שקרא חרין ושקרתון במיסר אללה וישראל למיחב יוסא דין מבחר פלחנא דיי במבנכון
 17 חזעיר לנא ית חובא דפערור דלא אידפינא מינה עד יוסא חרין ויחזו
 18 ואתון חתובון יוסא דין מבחר דחלחא דיי ויחזו אתון חסרדון יוסא דין במיסרא דיי ומחר על כל
 19 ברם אם מסאכא ארע אחסנהון עיברו לכון לאחסנה עמא דיי וישראל תמן מסכנא
 20 דיי ואחסינו בינא ובמיסרא דיי לא תמרדון ובנא לא תמרדון במבנכון לכון מבחרא בר מבחרא דיי אללה
 21 והלא עכין בר זרח שקר שקר בחרמא ועל כל בני ישראל הנה רגזא וחזא גברא חר לא מית בחזביה
 22 ואתיב בני ראובן ובני גד ופלגות שבט מנשה וישראל וישי אלפיא וישראל:
 23 אל אלהים וי קדמוהי גלי וישראל בסופא ידע אם במיסר ואם בשקרא שקרנא במיסרא דיי לא תפרקינא יוסא דין:
 24 למבני לנא מבחרא למיחב מבחר פלחנא דיי ואם לאסקא עלוהי עלחא ומבחרא ואם למעבר עלוהי נכסת קדשין וי הוא יחבע:

* Et miserunt filij Ifrael ad filios Ruben & ad filios Gad, et ad dimidiam tribum Manasse, in terram Galaad, & Phinees filium Eleazar filij Aaron sacerdotis.

* Et decem ex principibus qui cum eo, princeps unus de domo familiae de omnibus tribubus Ifrael, viri principes domorum familiarum sunt tribuni Ifrael.

* Et venerunt ad filios Ruben, & ad filios Gad, & ad dimidiam tribum Manasse, in terram Galaad; & locuti sunt ad eos, dicentes:

* Hæc dicit omnis congregatio Domini, Quod delictum hoc, quod deliquistis coram Deo Ifrael ut relinquatis hodie retro Dominum, edificantes vobis altare, rebelles ut sitis vos hodie à Domino?

* Non parum vobis peccatum Phégor, quod non purgati sumus ab illo usque ad diem hanc; & fuit plaga in Synagoga Domini.

* Et vos auersi estis hodie à Domino, & cras in omnem Ifrael erit ira.

* Et nunc si parua terra possessionis vestræ, transite in terram possessionis Domini, ubi habitat illic tabernaculum Domini, & possidete inter nos, & à Domino ne rebelles sitis, & à nobis ne recedatis, eo quod edificastis vos altare extra altare Domini Dei nostri.

* Nonne Achan filius Zare delictum deliquit ab anathemate, & in omnem cætum fuit ira? & hic unus solus, non hic solus mortuus est in peccato suo.

* Et responderunt filij Ruben, & filij Gad, & dimidia tribus Manasse, & locuti sunt tribunis Ifrael, dicentes:

* Deus Deus Dominus est, & Deus Deus Dominus ipse nouit, & Ifrael ipse sciet si in rebellionem deliquimus coram Domino, non liberabit nos in die hac.

* Et si edificauimus nobis ipsis aram ut rebellaremus à Domino, vel ut imponeremus super eam sacrificium holocaustorum, vel ut faceremus super eam sacrificium saluationis; Dominus ipse exquirat.

13 * καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς δὲ υἱὸν ρουβὴν καὶ πρὸς δὲ υἱὸν γὰδ, καὶ πρὸς τὸ ἡμισυ φυλῆς μαναοσῆ εἰς τὴν γῆν γαλαὰδ, τὸν τε φινέες υἱὸν ἐλεάζαρ υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως.

14 * Ἐδέκα τῶν ἀρχόντων τῶν μετ' αὐτοῦ, ἀρχῶν εἰς δὲ οἶκον πατρὸς ἀπὸ πασῶν τῶν φυλῶν ἰσραὴλ ἀνδρες ἀρχόντες οἰκῶν πατρῶν εἰσὶν χιλίαρχοι ἰσραὴλ.

15 * καὶ παρεγγύοντο πρὸς δὲ υἱὸν ρουβὴν, & πρὸς δὲ υἱὸν γὰδ, καὶ πρὸς δὲ ἡμισυ φυλῆς μαναοσῆ εἰς γῆν γαλαὰδ, καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτοὺς λέγοντες·

16 * ταῦτα λέγει πάντα ἡ συναγωγὴ κυρίως, τίς ἡ πλημμέλεια αὐτῇ, ὡς ἐπλημμελήσατε ἐναντὶ θεοῦ ἰσραὴλ ἀποστρεφῆναι σήμερον ἀπὸ ὅπου ἐν κυρίως οἰκοδομήσαντες ἑαυτοῖς βωμὸν, ἀποστάτας ᾗμεθα ὑμᾶς σήμερον ἀπὸ κυρίως;

17 * μὴ μικρὸν ὑμῖν τὸ ἁμαρτήμα φογῶρ, ὅτι ὅτε ἐκατάραθήμεν ἀπ' αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, & ἐξηθήθη ἡ πληγὴ ἐν τῇ συναγωγῇ κυρίως.

18 * καὶ ὑμεῖς ἀπεστρέφητε σήμερον ἀπὸ κυρίως, & αὐριον ἐπὶ πρὸτα ἰσραὴλ ἐσται ὀργή.

19 * καὶ νῦν εἰ μικρὰ ἡ γῆ τὴν κατὰσχέσεως ὑμῶν, διάβητε εἰς τὴν γῆν τὴν κατὰσχέσεως κυρίως, ὅπου κατὰσκηνοῦσιν οἱ ἐκὶ ἡ σκηνὴ κυρίως· καὶ κατὰκληρονομήσατε ἐν ἡμῖν, καὶ ἀπὸ κυρίως μὴ ἀποστάται ᾗμεθα, καὶ ἀπὸ ἡμῶν μὴ ἀποστήτε διὰ τὸ οἰκοδομήσαι ὑμᾶς βωμὸν ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου κυρίως τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

20 * ὅτε ἰδὲ ἄχαρ ὁ τοῦ ζαχαρίου πλημμέλειαν ἐπλημμέλησεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, & ἐπὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἐξηθήθη ὀργή; καὶ ἔτι εἰς μόνον, μὴ ἔτι μόνον ἀπέθανον ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ.

21 * καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ υἱοὶ ρουβὴν, & οἱ υἱοὶ γὰδ, & τὸ ἡμισυ φυλῆς μαναοσῆ, καὶ ἐλάλησαν τοῖς χιλιαρχοῖς ἰσραὴλ λέγοντες· ὁ θεὸς ὁ θεὸς κύριός ἐστι, & ὁ θεὸς ὁ θεὸς κύριός αὐτοῦ οἶδεν, καὶ ἰσραὴλ αὐτοῦ γινώσκει ἐν ἀποστασίᾳ ἐπλημμελήσαμεν ἐναντὶ κυρίου, μὴ ῥύσῃ ἡμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

22 * καὶ εἰ οἰκοδομήσαμεν αὐτοῖς βωμὸν ὥς ἀποστήναι ἀπὸ κυρίως, ἢ ὥς ἀναβιβᾶσαι ἐπ' αὐτὸ θυσίαν ὀλοκαυτωμάτων, ἢ ὥς ποιῆσαι ἐπ' αὐτὸ θυσίαν σωτηρίας, κύριός αὐτοῦ ἐκζητήσει.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et miserunt filij Israel ad filios Reuben, & ad filios Gad, & ad dimidium tribus Menasse, in terram Gilghad, Pinhazz filium Eleazar sacerdotis. 14 Et decem principes cum eo, principem vnum principem vnum ad domum patris, ad omnes tribus Israel: & vir caput domus patris eorum illi ad millia Israel.

15 Et venerunt ad filios Reuben, & ad filios Gad, & ad dimidium tribus Menasse ad terram Gilghad; & locuti sunt cum eis ad dicendum.

16 Sic dixerunt omnis congregatio Domini, Quæ præuaticatio hæc quam præuaticati estis in dicto Dei Israel ad reuertendum die hac de-post cultum Domini; in construendo vos vobis altare ad rebellandum vos die hac in dicto Domini?

17 Num parua nobis culpa Peghor, quod non expiati sumus ex ea usque ad diem hanc? & fuit plaga in congregatione Domini.

18 Et vos reuersi estis die hac de-post timorem Domini; & ecce vos rebellastis die hac in dicto Domini; & cras super omnem congregationem Israel erit indignatio.

19 Profectò si polluta terra possessionis vestræ, transite vobis ad possessionem populi Domini, in qua situm est ibi tabernaculum Domini; & possessionem inite inter nos: & in dicto Domini non rebellabit, & in nobis non rebellabit, in edificando vos vobis altare præter altare Domini Dei nostri.

20 Nonne Ghachan filius Zerahh præuaticando præuaticatus est in interdicto, & super omnem congregationem Israel fuit indignatio? & ipse vir vnus non mortuus est in culpa sua.

21 Et responderunt filij Reuben & filij Gad, & dimidium tribus Menasse; & locuti sunt cum capitibus millium Israel.

22 Deus Deorum Dominus, Deus Deorum Dominus, ante eum manifestum, & Israel in fine cognosceret, si in rebellionem, & si in præuaticatione præuaticati sumus in dicto Domini; ne liberes nos die hac.

23 Ad struendum nobis altare, ad reuertendum de-post cultum Domini; & si ad tollendum super illud holocaustum, & munus; & si ad transferendum super illud oblationem sanctitatum, Dominus ipse inquirat.

* ואם לא מדאגרו מדבר עשינו את זאת
 לאמר מחר יאמרו בניהם לבנינו לאמר מה
 לכם וליהוה אלהי ישראל:
 * וגבול נתן יהוה בניהם ובניהם בני-
 ראובן ובני גד את הירדן ימין לכם חלק
 ביהוה והשביתו בניהם את בנינו לבלתי ירא
 את יהוה: * ונאמר נעשה נא לנו לבנות
 את המזבח לא לעולה ולא לזבח:
 * כי ער הוא בינינו ובניהם ובין דורותינו
 אחרינו לעבד את עבדת יהוה לפנינו בעלותינו
 ובזבחינו ובשלמינו ולא יאמרו בניהם מחר
 לבנינו ימין לכם חלק ביהוה: * ונאמר
 והיה כי יאמרו אלינו ואל דרתינו מחר ואמרנו
 ראו את תבנית מזבח יהוה אשר עשו
 אבותינו לא לעלה ולא לזבח כי ער הוא בינינו
 ובניהם: * חלילה לנו ממנו למרד ביהוה
 ולשוב היום מאחרי יהוה לבנות מזבח לעולה
 למנחה ולזבח מלכד מזבח יהוה אלהינו אשר
 לפני משכן: * וישמע פינחס הכהן ונשיאי
 העדה וראשי גלפי ישראל אשר אתו את
 הדברים אשר דברו בני ראובן ובני גד ובני
 מנשה ויטב בעיניהם:
 * ויאמר פינחס בן אלעזר הכהן אל בני-
 ראובן ואל בני גד ואל בני מנשה היום
 ידענו כי בתוכנו יהוה אשר לא מעלתם
 ביהוה המעל הזה או הצלתם את בני ישראל
 מיד יהוה: * וישב פינחס בן אלעזר הכהן
 והנשיאים מאת בני ראובן ומאת בני גד מארץ
 הגלעד אל ארץ כנען אל בני ישראל וישיבו
 אותם דבר:

24 * Et non ea magis cogitatione atque tractatu, vt diceremus, Cras dicent filij vestri filijs nostris: Quid vobis & Domino Deo Israel?

25 * Terminum posuit Dominus inter nos & vos ô filij Ruben, & filij Gad Iordanem fluuium; & idcirco partem non habetis in Domino, & per hanc occasionem auerterent filij vestri filios nostros à timore Domini.

26 * Putauimus itaq; melius, & diximus, Extruamus nobis altare non in holocausta, neque ad victimas offerendas:

27 * Sed in testimonium inter nos & vos, & sobolem nostram vestramque progeniem, vt seruiamus Domino, & iuris nostri sit offerre, & holocausta & victimas, & pacificas hostias; & nequaquam dicant cras filij vestri filiis nostris, Non est vobis pars in Domino.

28 * Quod si voluerint dicere, respondebunt eis: Ecce altare Domini quod fecerunt patres nostri, non in holocausta, neque in sacrificium, sed in testimonium nostrum ac vestrum.

29 * Absit à nobis hoc scelus vt recedamus à Domino, & eius vestigia relinquamus, extructo altari ad holocausta & sacrificia & victimas offerendas, præter altare Domini Dei nostri quod extructum est ante tabernaculum eius.

30 * Quibus auditis Phinees sacerdos & principes legationis Israel qui erant cum Geo, placati sunt; & verba filiorum Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manasse libentissimè susceperunt.

31 * Dixitque Phinees filius Eleazari sacerdos ad eos: Nunc scimus quod nobiscum sit Dominus, quoniam alieni estis à prauaricatione hac, & liberaistis filios Israel de manu Dñi. * Reuersusq; est cum principibus à filijs Ruben, & Gad de terra Galaad in terram Chanaan ad filios Israel, & retulit eis.

תרגום יונתן

* ואם לא מיוצא מפתגם עבדנא יח דא למימר מחר יימרון בניהם לבנא למימר מה לכו חלק במימרא דיי אלהא דישאל:
 * ותחורם יחב יי בניהם ובניהם בני ראובן ובני גד יח ירדנא ליה לכו חלק במימרא דיי ויבטלון בניהם יח בנא בדיל דלא
 * ונאמרנא נעבד כען לנא למבני יח מדבחא לא לעלה ולא לזכר קדשיא:
 * ארי סהיד הוא בינא ובניהם ובין דרנא ברתנא למפלח יח פלחנא דיי קדמוהי בעלותנא ובדבחנא ובזכר קדשנא ולא
 * ונאמרנא ויהי ארי יימרון לנא ולדנא מחר ונימר חזו יח
 * דמות מדבחא דיי ודעבדו אבהתנא לא לעלה ולא לזכר קדשיא ארי סהיד הוא בינא ובניהם:
 * מלמחטי קדמוהי לממרד במימרא דיי ולמחב יוסא דין מבחר פלחנא דיי למבני מדבחא לעלה ולמנחתא ולזכר קדשיא בר מדבחא
 * ושמע פינחס כהנא ודברבי כנישתא ורשי אלפיא דישאל דעמיה יח פתגמא
 * דמלילו בני ראובן ובני גד ובני מנשה וישפר בעיניהם:
 * מנשה יוסא דין ידענא ארי בינא שריא שכנתא דיי ולא שקרחון במימרא דיי שיקרא הדין בכז שזכחת יחבני ישראל מיד מימרא דיי:
 * ותב פינחס בר אלעזר כהנא ודברביא מלוח בני ראובן ומלות בני גד מארע גלעד לארע דכנען לוח בני ישראל ונחיתו יחזקאל
 * פתגמא:

* Sed propter euitationem verbi fecimus 24
hoc, dicentes, Ut ne cras loquantur filij vestri
filijs nostris dicentes, Quid vobis & Domino
Deo Ifrael?

* Et terminos posuit Dominus inter nos & 25
vos filij Ruben, & filij Gad Jordanem; &
non est vobis pars Domini: & abalienabunt
filij vestri filios nostros, vt non venerentur Do-
minum. * Et diximus facere sic vt extrua- 26
mus altare hoc, non causa sacrificiorum neque
causa victimarum:

* Sed vt sit testimonium hoc inter nos & 27
inter vos, & inter generationes nostras post
nos, vt seruiamus seruitutem Domini coram eo
in holocaustis nostris, & in victimis nostris, &
in victimis saluationum nostrarum: & non di-
cent filij vestri cras filijs nostris, Non est vobis
pars Domini.

* Et diximus, Si fuerit vnquam & loquen- 28
tur ad nos vel generationibus nostris cras, &
dicemus, Ecce similitudo altaris Domini, quod
fecerunt patres nostri, non causa holocaustorum
neque causa victimarum, sed testimonium est
inter vos & inter nos, & inter filios nostros.

* Non sit igitur nos vt recedamus à Domi- 29
no, ita vt auertamur in hodiernis diebus à Do-
mino, ita vt edificemus nos altare holocaustis,
& victimis & sacrificio saluationis, præter
altare Domini Dei nostri, quod est coram taber-
naculo eius.

* Et audiuit Phinees sacerdos, & omnes 30
principes concilij & tribuni Ifrael qui fuerunt
cum eo, sermones quos locuti sunt filij Ruben,
& filij Gad, & filij Manasse; & placuit eis.

* Et dixit Phinees filius Eleazar sacerdos 31
filijs Ruben, & filijs Gad, & filijs Manasse:
Hodie scimus quod nobiscum Dominus, quo-
niam non deliquistis coram Domino delictum
hoc, & quoniam liberaistis filios Ifrael de ma-
nu Domini.

* Et reuersus est Phinees filius Eleazar sa- 32
cerdos, & principes de filijs Ruben, & de filijs
Gad de Galaad in terram Chanaan ad filios
Ifrael, & responderunt eis sermones.

24 * ἀλλ' ἕνεκεν διλαθείας ῥήματος ἐποιήσαμεν τοῦτο
λέγοντες, ἵνα μὴ αὐτεῖον εἴπωσιν τὰ τέκνα ὑμῶν τοῖς τέκ-
νοις ἡμῶν, λέγοντες· τί ὑμῖν & κυρίῳ τῷ θεῷ Ἰσραὴλ;

25 * καὶ ὅρα ἔθηκεν κύριος & δυνάμεθον ἡμῶν καὶ ὑμῶν
& υἱοὶ ρουβὴν, καὶ & υἱοὶ γὰδ τὸν ἰορδάνην, καὶ οὐκ ἔστιν
ὑμῖν μερὶς κυρίου, & ἀπαλλοτρεώθουσιν & υἱοὶ ὑμῶν οὐδ'
ὑὸς ἡμῶν, ἵνα μὴ σέβων κύριον.

26 * καὶ εἵπαμεν ποιῆσαι ὥτως & οἰκοδομήσασθαι τὸν βω-
μὸν τοῦτον ἕχ' ἕνεκεν καρπωμάτων ἕδ' ἕνεκεν θυσιῶν.

27 * ἀλλ' ἵνα ᾗ μαρτύριον τοῦτο δυνάμεθον ἡμῶν & δυνά-
μεθον ὑμῶν, καὶ δυνάμεθον τῶν χυεῶν ἡμῶν μεθ' ἡμᾶς τοῦ
λατρεύειν τὴν λατρείαν κυρίου ἐναντίον αὐτοῦ ἐν τοῖς καρ-
πώμασιν ἡμῶν, καὶ ἐν ταῖς θυσίαις ἡμῶν, καὶ ἐν ταῖς θυ-
σίαις τῶν σωτηριῶν ἡμῶν. & οὐκ ἐργάσων τὰ τέκνα ὑμῶν
αὐτεῖον τοῖς τέκνοις ἡμῶν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν μερὶς κυρίου.

28 * καὶ εἵπαμεν, ἐὰν χῆται ποτε & λαλήθουσιν πρὸς
ἡμᾶς ἢ ταῖς χυεαῖς ἡμῶν αὐτεῖον, & ἐροῦμεν, ἴδετε ὁμοίω-
μα & θυσιᾶς κυρίου, ὃ ἐποίησαν & πατέρες ἡμῶν ἕχ'
ἕνεκεν καρπωμάτων ἕδ' ἕνεκεν θυσιῶν, ἀλλὰ μαρτύ-
ριόν ἐστιν δυνάμεθον ὑμῶν, καὶ δυνάμεθον ἡμῶν, καὶ δυνά-
μεθον τῶν υἱῶν ἡμῶν.

29 * μὴ χῆται οὐκ ἡμᾶς ἀποσῆναι ἀπὸ κυρίου ὥς ἐ ἀπο-
σραφῆναι ἐν ταῖς σήμερον ἡμέραις ἀπὸ κυρίου, ὥς ἐ οἰκο-
δομήσασθαι ἡμᾶς θυσιᾶς κυρίου τοῖς καρπώμασιν & ταῖς θυ-
σίαις & τῇ θυσίᾳ & σωτηρίᾳ, πλὴν & θυσιᾶς τοῦ κυ-
ρίου & θεοῦ ἡμῶν, ὃ ἐστιν ἐναντίον τῆ σκηνῆς αὐτοῦ.

30 * καὶ ἤκουσεν φινεὲς ὁ ἱερεὺς & πᾶντες & ἀρχόντες τῆ
συναγωγῆς, & & χιλιάρχοι Ἰσραὴλ οἱ ἦσαν μετ' αὐτοῦ,
& ἐν λόγοις ἐς ἐλάλησθαι & υἱοὶ ρουβὴν, καὶ & υἱοὶ γὰδ,
καὶ & υἱοὶ μανασσῆ, & ἤρεσεν αὐτοῖς.

31 * καὶ εἶπεν φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς τοῖς υἱοῖς ρου-
βὴν, & τοῖς υἱοῖς γὰδ, & τοῖς υἱοῖς μανασσῆ, σήμερον ἐγνώ-
καμεν ὅτι μεθ' ἡμῶν κύριος διότι οὐκ ἐπλημμελήσα-
τε ἐναντίον κυρίου πλημμέλειαν ταύτην, & ὅτι ἐρρύσαθε
οὐδ' ὑὸς Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς κυρίου.

32 * καὶ ἀπέστρεψεν φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς, καὶ οἱ
ἀρχόντες ἀπὸ τῶν υἱῶν ρουβὴν, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν γὰδ, ἐκ τῆ
γαλααδ εἰς γῆν χαναάν πρὸς οὐδ' ὑὸς Ἰσραὴλ. καὶ
ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οὐδ' λόγοις.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et si non ex sollicitudine de verbo fecimus hoc ad dicendum: Cras dicent filij vestri filijs nostris ad dicendum; Quæ vobis pars in dicto Domini Dei Israel? 25 Et terminum dedit Dominus inter nos & inter vos filios Reuben, & filios Gad Iordanem, non est vobis pars in dicto Domini: & impediunt filij vestri filios nostros, vt non timeant ab-ante Dominum.

26 Et diximus, Faciamus nunc nobis ad struendum altare; non ad holocaustum, & non ad oblationem sanctitatum.

27 Nam testis ipse inter nos & inter vos, & inter generationem nostram post nos ad colendum cultum Domini ante eum in ho-
locaustis nostris, & in sacrificijs nostris, & in oblatione sanctitatis nostræ: & non dicent filij vestri cras filiis nostris, Non est vobis pars in dicto Domini.

28 Et diximus, Et erit cum dicent nobis & generationi nostræ cras, & dicemus, Videte similitudinem altaris Domini quod fecerunt patres nostri non ad holocaustum & non ad oblationem sanctitatum, nam testis ipse inter nos & inter vos.

29 Absit nobis à nobis peccare ante ipsum ad rebellandum in dicto Domini, & ad reuertendum in die hac de post cultum Do-
mini ad struendum altare ad holocaustum & ad munus & ad oblationem sanctorum, extra ab altari Domini Dei nostri, quod ante taber-
naculum eius.

30 Et audiuit Pinchazz sacerdos, & principes congregationis, & capita millium Israel, qui cum illo, verba
quæ locuti sunt filij Reuben, & filij Gad, & filij Menasse: & pulchrum fuit in oculis eorum.

31 Et dixit Pinchazz filius Elghazar sacerdos filijs Reuben, & filijs Gad, & filijs Menasse, Die hac cognouimus quod inter nos habitans maiestas Domini, quod nō
præuaricati estis in dicto Domini præuaricationem hanc: insic liberaistis filios Israel de manu dicti Domini.

32 Et reuersus est Pinchazz filius Elghazar sacerdos, & principes, à filiis Reuben, & à filiis Gad de terra Gilghad ad terram Chena-
ghan ad filios Israel: & retulerunt illis verbum.

* וַיֵּטֶב הַדָּבָר בְּעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְבָרְכוּ אֱלֹהִים
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ לַעְלוֹרָה עֲלֵיהֶם לַעֲבֹדָה
לְשַׁחֵת אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד יֹשְׁבִים
בָּהּ * וַיִּקְרְאוּ בְנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד לְמִזְבֵּחַ כִּי-
עַד הוּא בִּינְתֵינוּ כִּי יְהוָה הָאֱלֹהִים:

כג

* וַיְהִי מִיָּמִים רַבִּים אַחֲרֵי אֲשֶׁר-הָנִיחַ
יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל-אֲיִבֵיהֶם מִסָּבִיב וַיְהוֹשֻׁעַ זָקֵן
בְּנֵי יָמִים * וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל-יִשְׂרָאֵל
לְזָקְנָיו וּלְרָאשֵׁיו וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
אֲנִי זָקֵנְתִי בָּאתִי בַיָּמִים * וְאַתֶּם רֹאִיתֶם
אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְכָל-הַגּוֹיִם
הָאֵלֶּה מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הִנְלָחֶם
לָכֶם * רְאוּ הַפִּלְתִּי לָכֶם אֶת-הַגּוֹיִם
הַנְּשָׂאִים הָאֵלֶּה בְּנַחֲלָה לְשִׁבְטֵיכֶם מִן-
הַיַּרְדֵּן וְכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִכֹּתִי וְהָיָה הַגְּדוֹל
מִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ * וַיְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא יַהֲרֹס
מִפְּנֵיכֶם וְהוֹרִישׁ אֹתָם מִלִּפְנֵיכֶם וַיִּרְשֶׁתֶם אֶת-
אֶרֶץ כְּנָעַן כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לָכֶם:
* וְחֻקְתֶּם מֵאֵד לְשֹׁמֵר וּלְעֹשֹׂת אֶת-כָּל-
הַכְּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה לְבִלְתִּי סוּר מִמֶּנּוּ
יָמִין וּשְׂמָאוֹל * לְבִלְתִּי בּוֹא בְּגוֹיִם הָאֵלֶּה
הַנְּשָׂאִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם וּבָשָׂם אֱלֹהֵיהֶם לֹא-
תִזְכִּירוּ וְלֹא תִשְׁבָּעוּ וְלֹא תַעֲבֹדוּם וְלֹא תִשְׁתַּחֲוּ
לָהֶם * כִּי אִם-בִּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּדְבְּקוּ כְּאֲשֶׁר
עָשִׂיתֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה * וַיּוֹרֶשׁ יְהוָה מִפְּנֵיכֶם
גּוֹיִם גְּדֹלִים וְעֲצוּמִים וְאַתֶּם לֹא-עָמַד גִּישׁ
בְּפָנֵיכֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה * גִּישׁ-אֶחָד מִכֶּם
יִרְדֹּף-אֶלֶף כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הִנְלָחֶם לָכֶם
כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם:

Placuitque sermo cunctis audientibus.
Et laudauerunt Deum filij Israel, & ne-
quaquam vltra dixerunt, vt ascenderent
contra eos atque pugnarent, & delerent
terram possessionis eorum.

* Vocaueruntque filij Ruben & filij
Gad altare quod extruxerant, Testimo-
nium nostrum quod Dominus ipse sit
Deus.

CAP. XXIII.

E Voluto autem multo tempore, post-
quam pacem dederat Dominus Israe-
li, subiectis in gyro nationibus vniuersis,
& Iosue iam longeuo & per senilis ætatis:

* Vocauit Iosue omnem Israel, maio-
resque natu, & principes ac iudices, ac
magistros, dixitque ad eos: Ego senui, &
progreffioris ætatis sum:

* Vosque cernitis omnia quæ fecerit Do-
minus Deus vester cunctis per circuitum
nationibus, quomodo pro vobis ipse pu-
gnauerit.

* Et nunc quia vobis sorte diuisi om-
nem terram, ab orientali parte Iordanis,
vsque ad mare magnum, multæque ad-
huc supersunt nationes.

* Dominus Deus vester disperdet eas,
& auferet à facie vestra, & possidebitis
terram, sicut vobis pollicitus est.

* Tantum confortamini, & estote solli-
citi, vt custodiatis cuncta quæ scripta sunt
in volumine legis Moyse, & non decline-
tis ab eis, neque ad dexteram, neque ad

sinistram. * Ne, postquam intraueritis
ad gentes, quæ inter vos futuræ sunt, iu-
retis in nomine deorum earum, & serui-
tis eis, & adoretis illos. * Sed adhærea-
tis Domino Deo vestro, quod fecistis vs-

que in diem hanc. * Et tunc auferet Dñs
Deus in conspectu vestro gentes magnas
& robustissimas, & nullus vobis resistere

poterit. * Vnus è vobis persequetur ho-
stiū mille viros, quia Dñs Deus vester pro
vobis ipse pugnabit, sicut pollicitus est.

תרגום יונתן

וַיִּפְרַח הַתַּגְמָא בְּעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֹדִיאוּ קִדְּם וַיִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ לְמַסַּק עֲלֵיהוֹן לְחִילָא לְחַבְלָא יְחִי אֶרֶץ וּבְנֵי רְאוּבֵן
וַיִּקְרְאוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד סְחִיד לְמִזְבֵּחָא אֲרִי סְחִיד הוּא בִּינְנָא אֲרִי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים:

כג

וַיְהִי לְזָמַן יוֹמִין סְגִיָּאִין בְּתַר דְּאֵנִיחַ יְיָ לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל בְּעָלֵי דְּבִיהוֹן סְחֹר סְחֹר וַיְהוֹשֻׁעַ סִּיב עַל בִּיזְמִין:
וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל יִשְׂרָאֵל לְסִבּוֹתָי וּלְרִישׁוֹתָי וּלְרִיבּוֹתָי וּלְסִרְכּוֹתָי וַיֹּאמֶר לְהוֹן אֲנָא סְבִירַת עֲלִית בִּיזְמִיָּא:
וְאַחֲוֹן חֲזִיתוֹן יִרַת כָּל דְּעֵבֵר יְיָ אֱלֹהֵיכֶן יִת כָּל עֲמָמִיא דְּהָאִילִין מִן קִדְּמִיכֶן אֲרִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶן מִימְרֵיהָ מְגִיחַ לְכֹון:
חֲזֹו דְּפִלְגִית לְכֹון יִת עֲמָמִיא דְּאִשְׁחֲאֲרִי הָאִילִין בְּאַחְסָנָא לְשִׁבְטֵיכֶן מִן יַרְדֵּנָא וְכָל עֲמָמִיא דְּשִׁיעִיתִי וְיִמָּא דְּבִא מַעֲלִי שְׁמִשָּׁא:
וְיְיָ אֱלֹהֵיכֶן הוּא יִתְבְּרִינוֹן מִן קִדְּמִיכֶן וְיִתְרִיד יִתְהוֹן מִן קִדְּמִיכֶן אֲרִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶן כְּמָא דְּמִלִּיל יְיָ אֱלֹהֵיכֶן לְכֹון:
וְתִתְקַפּוֹן לְחֵדָא לְמִשְׁר וּלְמַעֲבָד יִת כָּל דְּכִתּוּב בְּסֵפֶר אֲוִרִיתָא דְּמֹשֶׁה בְּדִיל דְּלֹא לְמַסַּק מִיָּנִיָּה לְיִמְרֵיהָ וּלְשִׁמְרָא לָא:
בְּדִיל דְּלֹא לְאַחֲרָבָא בְּעֲמָמִיא הָאִילִין דְּאִשְׁחֲאֲרִי הָאִילִין עֲמָכֶן וּבָשָׂם טַעֲוִתְהוֹן לֹא הִדְּרִינוֹן וְלֹא חֲקִימוֹן וְלֹא תַפְלִחוֹן וְלֹא
תַסְגִּדוֹן לְהוֹן: * אֱלֹהֵן בְּדִחְלָתָא דְּיְיָ אֱלֹהֵיכֶן חֲדָבְקוֹן כְּמָא דְּעִבְדִּיתֶן עַד יוֹמָא הַדִּין: * וְתִרִיד יְיָ מִן קִדְּמִיכֶן עֲמָמִין רַבְרְבִין וְתִקִּיפִין
וְאַחֲוֹן לֹא קָם אִינֶשׁ קִדְּמִיכֶן עַד יוֹמָא הַדִּין: * גְּבִרָא חַד מִגְּבוֹן יִרְדֹּף אֶלֶף אֲרִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶן מִימְרֵיהָ מְגִיחַ לְכֹון קִרְבָּא כְּמָא דְּמִלִּיל לְכֹון:

* Et placuit sermo filiis Israhel, & benedixerunt Deo filiorum Israhel, & non ultra dixerunt ut ascenderent ad eos in bellum ut deleant terram filiorum Ruben & filiorum Gad quam habitauerunt in ea.

* Et vocauerunt Ruben & Gad altare: & dixerunt quod testimonium est inter eos, quoniam Dominus ipse Deus eorum est.

CAP. XXIII.

ET factum est post dies plures postquam requiescere fecit Dominus Deus Israhel ab omnibus inimicis eius in circuitu, & Josue senior prouectus diebus.

* Et conuocauit Josue omnes filios Israhel & senatum eorum & principes eorum & iudices eorum, & magistros eorum; & dixit ad eos: Ego senex & progressioris ætatis sum diebus.

* Vos autem vidistis omnia quæ fecit Dominus Deus noster omnibus gentibus his à facie vestra, quoniam Dominus Deus noster ipse qui pugnabat pro vobis.

* Videte quod dixi, Proieci vobis gentes relictas vobis has in fortibus in tribus vestras à Iordane, omnes gentes deleui. & à mari magno terminabit ad Occidentem Solis.

* Dominus autem Deus vester hic disperdet eos à facie vestra, & delebit eos à facie tua, & possidebitis terram eorum, sicut locutus est Dominus Deus vester vobis.

* Confortamini igitur valde ut custodiatis & faciatis cuncta quæ scripta sunt in volumine legis Moysi, ut non declinetis ab eo in dexteram vel in sinistram.

* Ut non ingrediamini in gentes relictas has vobiscum, & nomina eorum ipsorum non nominabuntur in vobis. & non iuretis neque seruiatis, neque adoretis illos. * Sed Dño Deo vestro adhærebitis, sicut fecistis vsq; ad diem hæc.

* Et delebit eos Dominus à facie nostra gentes magnas & fortes; & vobis nullus resistit coram vobis vsque ad diem hanc.

* Vir vnus vestrum persecutus est mille: quoniam Dominus Deus noster ipse propugnabat pro vobis, sicut dixit vobis.

καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ εὐλόγησαν τὸν θεὸν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἔτι εἶπαν ἀναβῆναι πρὸς αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐξολοθρεῦσαι τὴν γῆν τῶν υἱῶν ρουβὴν, καὶ τῶν υἱῶν γὰρ ἦν κατώκησαν ἐπ' αὐτῆς.

* καὶ ἐπωνόμασαν τῷ ρουβὴν καὶ τῷ γὰρ τὸν βωμόν, καὶ εἶπαν ὅτι μαρτύριόν ἐστιν ἀναμέσον αὐτῶν, ὅτι κύριος αὐτὸς ὁ θεὸς αὐτῶν ἐστίν.

κγ.

1 Καὶ ἐγένετο μετ' ἡμέρας πλείους μετ' τὸ καταπαύσαι κύριον τὸν θεὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κυκλόθεν· καὶ ἰησοῦς πρεσβύτερος πρεβεσθικῶς ταῖς ἡμέραις.

* ὃ συνεκάλεσεν ἰησοῦς πάντας τοὺς Ἰσραὴλ καὶ τὴν γεγενημένην αὐτῶν καὶ τοὺς ἀρχοντας αὐτῶν καὶ τοὺς δικαστὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῶν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ἐγὼ γεγήρηκα ὃ προσέβηκα ταῖς ἡμέραις.

3 * ὑμεῖς δὲ ἐώρακατε σύμπαντα ὅσα ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν τούτοις ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς ὁ ἐκπολεμήσας ὑμῖν. * ἴδετε ὅπερ εἶπα, ἐπέριφα ὑμῖν ἔθνη τὰ καταλελειμμένα ὑμῖν ταῦτα ἐν τοῖς κλήροις εἰς τὰς φυλάς ὑμῶν ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου, πάντα τὰ ἔθνη ἐξωλόθρευσα. καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης ὁρεῖ ἐπὶ δυσμὰς ἡλίου.

* κύριος δὲ ὁ θεὸς ὑμῶν ὅστις ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ κατακληρονομήσετε τὴν γῆν αὐτῶν,

6 καθὰ ἐλάλησεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὑμῖν. * κατισχύσατε ἐν σφόδρα φυλάσκειν ὃ ποιεῖν σύμπαντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου μουσῆ, ἵνα μὴ ἐκκλινῆτε

7 ἀπ' αὐτῶν εἰς δεξιὰ ἢ εἰς ἐξωάνυμα. * ὅπως μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὰ ἔθνη τὰ καταλελειμμένα ταῦτα μετ' ὑμῶν, ὃ ὀνόματά τῶν θεῶν αὐτῶν ὅσα ὀνομασθήσονται ἐν ὑμῖν· καὶ ὅσα ὀμῆσθε εἰς μὴ λαλῆσῃτε, εἰς μὴ προσκυνήσῃτε αὐτούς.

* ἀλλὰ κυρίως τῷ θεῷ ὑμῶν προσκολληθήσεσθε, καθάπερ ἐποίησατε ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. * καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτούς κύριος ἀπὸ προσώπου ἡμῶν ἔθνη μεγάλα ὃ ἰχυρά· ὃ ὑμῖν εἰς δύστην κατενώπιον ὑμῶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

10 * ἀνὴρ εἰς ὑμῶν ἐδίωξεν χίλις, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς ἐξεπολέμει ὑμῖν, καθάπερ εἶπεν ὑμῖν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et pulchrum fuit verbum in oculis filiorum Israhel, & laudauerunt ante Dominum filij Israhel: & non dixerunt ad ascendendum super eos ad militiam ad vastandam terram, qua filij Reuben & filij Gad habitantes in ea. 12 Et vocarunt filij Reuben & filij Gad testetæ altare; quoniam testis inter nos quod Dominus ipse habebat.

ET fuit ad tempus dierum multorum postquam pacem dedit Dominus Israhel ab omnibus auctoribus inimicitarum eorum circum circa; & Josue senex intrauit in dies. 2 Et vocauit Josue omnem Israhel, senes eius & principes eius, & iudices eius & exactores eius: & dixit eis, Ego senex intraui in dies.

3 Et vos vidistis omnia quæ fecit Dominus Deus vester, verbum eius pacem dedit vobis. 4 Videte quod diuisi vobis populos, qui relictæ sunt; hos in possessionem tribubus vestris; à Iordane, & omnes populos, quos con-

summaui, & Mare magnum occasus Solis. 5 Et Dominus Deus vester ipse confringet eos ab ante vos, & expellet eos ab-ante vos; & hæreditabitis terram eorum, quemadmodum locutus est Dominus Deus vester vobis.

6 Et roborabimini vehementer ad custodiendum & ad faciendum omne quod scriptum est in libro Legis Moysi, ut non ad declinandum ab ea ad dextram, neque ad sinistram. 7 Ut non ad commiscendum in populis his qui relictæ sunt his vobiscum; & in nomine abominationis eorum non memineritis, & non iurabitis; & non coletis eos, & non inclinabimini illis.

8 Nisi in timore Domini Dei vestri adhærebitis, sicut fecistis vsque ad diem hanc. 9 Et eiecit Dominus ab ante-vos populos multos & fortes: 10 Vir vnus ex vobis persequetur mille, quoniam Dominus Deus vester;

* וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם לֹא־הִבֵּה אֶת־
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: * כִּי אִם־שׁוּב תִּשׁוּבוּ וּדְבַקְתֶּם
 בַּיהוָה הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם
 וְהִתְחַתַּנְתֶּם בָּהֶם וּבָאתֶם בָּהֶם וְהֵם בְּכֶם:
 * יְדוּעַ תִּדְעוּ כִּי לֹא יוֹסִיף יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 לְהוֹרִישׁ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם
 לִפֶּחַ וּלְמוֹקֵשׁ וּלְשִׁטְט בְּצִדֵיכֶם וּלְצִנְנִים בְּעֵינֵיכֶם
 עַד אֲבִדְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר־
 נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: * וְהִנֵּה אֲנִכִּי הוֹלֵךְ
 הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וַיִּדְעֶתֶם בְּכָל־לִבְבְּכֶם
 וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם כִּי לֹא־נָפַל דְּבַר אֶחָד מִכָּל־הַדְּבָרִים
 הַטּוֹבִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲלֵיכֶם
 הֲכֹל בָּאוּ לָכֶם לֹא־נָפַל מִמֶּנּוּ דְּבַר אֶחָד:
 * וְהָיָה בְּאֲשֶׁר־בָּא עֲלֵיכֶם כָּל־הַדְּבַר הַטּוֹב
 אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֵלֵיכֶם כֵּן יָבִיֵא יְהוָה
 עֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־הַדְּבַר הַרְעָה עַד־הַשְׁמִידוֹ אוֹתְכֶם
 מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם: * בְּעִבְרְכֶם אֶת־בְּרִית יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר צִוָּה אִתְּכֶם וְהִלַּכְתֶּם וְעִבַּדְתֶּם
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם וְחָרַרְהוּ אֶף־
 יְהוָה בְּכֶם וְאֲבִדְתֶּם מִהָרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה
 אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם:

כד

* וַיֹּאסֶף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל
 שִׁבְמָה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרָאשֵׁי וּלְשֹׁפְטֵי
 וּלְשֹׁטְרֵי וַיִּתִּיצְבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים:
 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה־אָמַר
 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנָּהָר יֹשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
 מֵעוֹלָם תָּרַח אָבִי אֲבִרָהָם וְאָבִי נָחוֹר וַיַּעֲבְדוּ
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

תרגום יונתן

* וְהִתְחַמְדוּ לְחַדָּא לְנַפְשֵׁיכֶם לְמַרְתֶּם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
 * וְהָיוּ לָכֶם לִפֶּחַ וּלְמוֹקֵשׁ וּלְשִׁטְט בְּצִדֵיכֶם וּלְצִנְנִים בְּעֵינֵיכֶם
 עַד אֲבִדְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר־
 נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: * וְהִנֵּה אֲנִכִּי הוֹלֵךְ
 הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וַיִּדְעֶתֶם בְּכָל־לִבְבְּכֶם
 וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם כִּי לֹא־נָפַל דְּבַר אֶחָד מִכָּל־הַדְּבָרִים
 הַטּוֹבִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲלֵיכֶם
 הֲכֹל בָּאוּ לָכֶם לֹא־נָפַל מִמֶּנּוּ דְּבַר אֶחָד:
 * וְהָיָה בְּאֲשֶׁר־בָּא עֲלֵיכֶם כָּל־הַדְּבַר הַטּוֹב
 אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֵלֵיכֶם כֵּן יָבִיֵא יְהוָה
 עֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־הַדְּבַר הַרְעָה עַד־הַשְׁמִידוֹ אוֹתְכֶם
 מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם: * בְּעִבְרְכֶם אֶת־בְּרִית יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר צִוָּה אִתְּכֶם וְהִלַּכְתֶּם וְעִבַּדְתֶּם
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם וְחָרַרְהוּ אֶף־
 יְהוָה בְּכֶם וְאֲבִדְתֶּם מִהָרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה
 אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם:

כד

* וַיֹּאסֶף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי וּלְרָאשֵׁי וּלְשֹׁפְטֵי
 וּלְשֹׁטְרֵי וַיִּתִּיצְבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים:

* Hoc tantum diligentissime præca-
 uete, vt diligatis Dominum Deum ve-
 strum.

* Quòd si volueritis gentium harum,
 quæ inter vos habitant, erroribus adhæ-
 rere, & cum eis miscere connubia atque
 amicitias copulare:

* Iam tūc scitote quòd Dominus Deus
 vester nō eas debeat ante faciem vestram,
 sed erunt vobis in foueam, ac laqueum,
 & offendiculum ex latere vestro, & fudes
 in oculis vestris, donec vos auferat atque
 disperdat de terra hac optima quam tra-
 didit vobis.

3. Re. 2. 2.

* En ego hodie ingredior viam vniuer-
 sæ terræ, & toto animo cognoscetis, quòd
 de omnibus verbis quæ se Dominus præ-
 stitutum vobis esse pollicitus est, vnum
 non præterierit incassum.

* Sicut ergo impleuit opere quod pro-
 misit, & prospera cuncta venerunt, sic
 adducet super vos quicquid malorū com-
 minatus est, donec vos auferat atque di-
 sperdat de terra hac optima quam tradi-
 dit vobis.

* Eo quòd præterieritis pactum Domi-
 ni Dei vestri quod pepigit vobiscum, &
 seruiueritis diis alienis & adoraueritis eos.
 Citò atque velociter consurget in vos fu-
 ror Domini, & auferemini ab hac terra
 optima quam tradidit vobis.

CAP. XXIII.

C Ongregauitque Iosue omnes tribus
 A Israel in Sychem, & vocauit maiores
 natu ac principes, & iudices, & magi-
 stros, steteruntque in conspectu Dei.

* Et ad populum sic locutus est, Hæc
 dicit Dominus Deus Israel: Trans flu-
 uium habitauerunt patres vestri ab ini-
 tio, Thare pater Abraam & Nachor, ser-
 uieruntque diis alienis.

Ge. 11. 4

⁸ Et cauebitis valde animabus vestris, ut diligatis Dominum Deum vestrum.

⁹ Si enim auerſi fueritis & consenseritis relictis gentibus his vobiscum, & connubia feceritis ad eos, & commixti fueritis eis, & ipsi vobis,

¹⁰ Cognitione scitote quod non apponet Dominus Deus vester delere gentes has à facie vestra; & erunt vobis in laqueos, & in scandala, & in clauos in calcaneis vestris, & in fudes in oculis vestris quoad pereatis à terra bona hac, quam tradidit vobis Dominus Deus vester.

¹¹ Ego autem recurro hodie viam, sicut & omnes qui in terra, & scietis in toto corde vestro, & in tota anima vestra quod non cecidit sermo vnus de omnibus sermonibus bonis, quos dixit Dominus Deus noster ad vos, omnia pertinentia vobis; non dissonuit ex eis verbum vnum.

¹² Et erit sicut venerunt super vos cuncta verba bona, quæ locutus est Dominus Deus vester super vos, sic adducet Dominus super vos vniuersa verba mala, quousque disperdat vos à terra bona hac, quam tradidit vobis Dominus Deus vester:

¹³ Eo quod præterieritis vos pactum Domini Dei vestri quod præcepit vobis, & euntes seruietis diis alienis, & adorabitis eos: & irascetur furore Dominus in vos, & peribitis citò à terra bona, quam tradidit vobis Dominus.

CAP. XXIIII.

ET congregauit Josue omnes tribus Israel in Sychem; & conuocauit maiores natu Israel & principes eorum, & iudices eorum, & magistros eorum; & steterunt in conspectu Dei.

² Et dixit Josue ad vniuersum populum, Hac dicit Dominus Deus Israel: Trans flumen habitauerunt patres vestri ab initio, Thara pater Abraam, & pater Nachor; & serui-
erunt diis alienis.

¹¹ καὶ φυλάξετε σφόδρα ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν τοῦ ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν.

¹² ἐὰν γὰρ ἀποστραφῇτε καὶ προσεθῇτε τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἐθνέσιν τέτοίς μετ' ὑμῶν καὶ ἐπιγαμίας ποιήσῃτε πρὸς αὐτούς, καὶ συγκαταμιγῇτε αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ὑμῖν.

¹³ γνώσει γνώσκετε ὅτι ἐὰν μὴ προσθῇ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐξολοθρεῖσαι τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου ὑμῶν καὶ ἐγὼ ὑμῖν εἰς παγίδας & εἰς σκιδάλα, καὶ εἰς ἥλους ἐν ταῖς πύρραις ὑμῶν, & εἰς βολίδας ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ἕως δὴ ἀπολείψαι ἀπὸ τῆς γῆς τὴν ἀγαθὴν ταύτης, ἥς ἔδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.

¹⁴ ἐγὼ δὲ ἀποτρέχω σήμερον τὴν ὁδὸν καθὰ & πρὸς τὰς οἰκίας τῆς γῆς· καὶ γνώσκετε ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, & ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ὑμῶν, διότι ἐξέπεσεν λόγος εἰς ἀπὸ πάντων τῶν λόγων τῶν ἀγαθῶν, ὃν εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς, πάντα τὰ ῥήματα ὑμῖν· ἐξεφώνησεν δὲ αὐτῶν ῥῆμα ἓν.

¹⁵ καὶ ἐξαγὼν τρόπον ἥκει ἐφ' ὑμᾶς πάντα τὰ ῥήματα τὰ καλὰ ἃ ἐλάλησεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ὥτως ἐπάξει κύριος ἐφ' ὑμᾶς πάντα τὰ ῥήματα τὰ πονηρά, ἕως ἐξολοθρεῖσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ταύτης, ἥς ἔδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.

¹⁶ ἐν τῷ παρρησίᾳ ὑμᾶς τὴν διαθήκην κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ὡς ἐνετείλατο ὑμῖν, καὶ πορευθέντες λατρεύσετε θεοῖς ἑτέροις & προσκυνήσετε αὐτοῖς, καὶ ὀργισθήσεται θυμὸς κυρίου ἐν ὑμῖν, & ἀπολείψει τὸν τόχον ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἥς ἔδωκεν ὑμῖν κύριος.

καὶ.

¹ Καὶ συνήγαγον ἐν τῷ τόπῳ πάντας τὰς φυλὰς ἰσραὴλ εἰς συχέμ, καὶ συνεκάλεσεν αὐτοὺς πρεσβυτέρους ἰσραὴλ καὶ αὐτοὺς ἀρχοντας αὐτῶν, καὶ αὐτοὺς δικαστὰς αὐτῶν, καὶ αὐτοὺς γραμματεῖς αὐτῶν, καὶ ἐστήσαντο ἀπέναντι τοῦ θεοῦ.

² καὶ εἶπεν ἰσραὴλ πρὸς πάντα τὸν λαόν, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, πέραν τοῦ ποταμοῦ κατήκησαν οἱ πατέρες ὑμῶν τοπαρχῆς, θάρα ὁ πατὴρ ἀβραάμ, καὶ ὁ πατὴρ ναχώρ, καὶ ἐλάτρευσαν θεοῖς ἑτέροις.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et cauebitis valde animabus vestris ad peramandum Dominum Deum vestrum. "Nam si reuertendo reuertimini, & adhærebitis in reliquiis populorum horum, qui relictī sunt hi vobiscum, & affinitate coniungimini in illis, & miscebitur in eis, & illi miscebitur in vobis.

"Sciendo scietis quod non addet dictum Domini Dei vestri ad eiiciendum populos hos ex ante vos; & erunt vobis contritioni & in offendiculum, & in auxilium tollentium arma contra vos, & in turmas angustiatorum vestrorum, usquequo pereatis de super terram bonam hac quam dedit vobis Dominus Deus vester.

"Ecce ego ambulans die hac in via omnis terræ, & scietis in omni corde vestro, & in omni anima vestra, quod non ociosum fuit verbum vnum ex omnibus verbis compositis, quæ locutus est Dominus Deus vester super vos; omnia illa firmata sunt vobis, & non ociosum fuit ex illis verbum vnum.

"Eterit, sicut firmata sunt super vos iuxta omnia verba composita quæ locutus est Dominus Deus vester super vos; sic venire faciet Dominus, super vos omne verbum malum, usquequo deleat vos de super terram bonam hanc quam dedit vobis Dominus Deus vester.

"In transeundo vos fœdus Domini Dei vestri quod iussit vos, & ibitis, & seruietis abominationi populorum, & inclinabimini illis; & roborabitur indignatio Domini in vobis; & peribitis derepentē de super terram bonam quam dedit vobis.

CAP. XXIIII.

ET congregauit Josue omnes tribus Israel in Sechem; & vocauit senes Israel, & capita eius, & iudices eius, & exactores eius; & steterunt ante Dominum. Et dixit Josue omni populo: Sic dixit Dominus Deus Israel, Trans Perath habitauerunt patres vestri a seculo: Therahh pater Abraham & pater Nahhor, & seruiuerunt abominationibus gentium.

* וְאָקַח אֶת-אַבְרָם אֶת-אֲבִיכֶם מֵעֵבֶר
 הַנֶּחָר וְאוֹלָךְ זֹאתוֹ בְּכָל-אֶרֶץ כְּנָעַן וְאָרַב אֶת-
 זֶרְעוֹ וְאֶרֶץ-לוֹ אֶת-יִצְחָק:
 * וְאַתָּן לְיִצְחָק אֶת-יַעֲקֹב וְאֶת-עֵשָׂו וְאַתָּן
 לְעֵשָׂו אֶת-הָר שְׂעִיר לְרִשְׁתּוֹ אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו
 יָרְדוּ מִצְרַיִם: * וְאַשְׁלַח אֶת-מֹשֶׁה וְאֶת-אַהֲרֹן
 וְאַנְּךָ אֶת-מִצְרַיִם בְּאִשֶּׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ וְאַחֵר
 הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם: * וְאוֹצִיא אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם
 מִמִּצְרַיִם וַתָּבֹאוּ הַיָּמָרָה וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵי
 אֲבוֹתֵיכֶם בְּרִכְבּ וּבַפָּרָשִׁים יָם-סוּף:
 * וַיַּעֲקֹבוּ אֶל-יְהוָה וַיֵּשֶׁם מֵאֵל בִּינִיכֶם
 וּבֵין הַמִּצְרַיִם וַיָּבֹא עָלָיו אֶת-הַיָּם וַיַּכְסּוּהוּ
 וַתִּרְאִינָה עֵינֵיכֶם אֶת-אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בַּמִּצְרַיִם
 וַתִּשְׁבּוּ בַּמִּדְבָּר יָמִים רַבִּים: * וְאַבְרָהָם
 אֶתְכֶם אֶל-אֶרֶץ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
 וַיִּלְחֲמוּ אֶתְכֶם וְאַתָּן אוֹתָם בְּיָדְכֶם וַתִּירְשׁוּ אֶת-
 אֶרֶץ וְאֲשֶׁמִּידֶם מִפְּנֵיכֶם: * וַיָּקָם
 בָּלָק בֶּן-צְפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַח
 וַיִּקְרָא לְבָלָעַם בֶּן-בְּעוֹר לְקַלֵּל אֶתְכֶם:
 * וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁמַע לְבָלָעַם וַיִּבְרַךְ בְּרוּךְ
 אַתְּכֶם וְאַצֵּל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ: * וַתַּעֲבְרוּ אֶת-
 הַיַּרְדֵּן וַתָּבֹאוּ אֶל-יְרִיחוֹ וַיִּלְחֲמוּ בָכֶם בְּעָלֵי
 יְרִיחוֹ וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַחִיטִּי
 תַּחֲוֵי וְהַיְבוֹסִי וְאַתָּן אוֹתָם בְּיָדְכֶם:
 * וְאַשְׁלַח לְפָנֵיכֶם אֶת-הַצֹּרְעָה וְהַגִּישׁ
 אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי לֹא בַּחֲרֹבָה
 וְלֹא בַּקֶּשֶׁת:
 * וְאַתָּן לָכֶם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יָנַעַת בְּרָה
 וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא-בָנִיתֶם וַתִּשְׁבּוּ בָהֶם כְּרָמִים
 וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא-נִטְעַתֶם אֹתָם אֲכָלִים:

* Tuli ergo patrē vestrum Abraam de Mesopotamiæ finibus, & adduxi eum in terram Chanaan, multiplicauitque semen eius, & dedi ei Isaac. * Illiq; rursum dedi Jacob & Esau. E quibus Esau dedi montem Scyr ad possidendum, Jacob verò & filij eius descenderunt in Ægyptum.
 * Misiq; Moysen & Aaron, & percussi Ægyptum multis signis atque portentis, eduxiq; vos, * Et patres vestros de Ægypto, & venistis ad mare, persecutiq; sunt Ægyptij patres vestros cum curribus & equitatu vsque ad Mare rubrum.
 * Clamauerunt autē ad Dominum filij Israel; qui posuit tenebras inter vos & Ægyptios. Et adduxit super eos mare, & operuit eos. Viderunt oculi vestri cuncta quæ in Ægypto fecerim, & habitastis in solitudine multo tempore.
 * Et introduxi vos in terram Ammoræi, qui habitabat trans Iordanem. Cūque pugnarent contra vos, tradidi eos in manus vestras, & possedistis terram eorum, atque interfecistis eos.
 * Surrexit autem Balach filius Sephor rex Moab, & pugnavit contra Israel. misitque & vocauit Balaam filium Beor ut malediceret vobis.
 * Et ego nolui audire eum, sed ecōtrario per illum benedixi vobis, & liberaui vos de manu eius.
 * Transististis Iordanem & venistis ad Hiericho; pugnaveruntq; contra vos viri ciuitatis eius, Ammoræus & Pherezæus, & Chananæus, & Ethæus, & Gergesæus, & Euæus, & Iebusæus; & tradidi illos in manus vestras.
 * Misiq; ante vos crabrones, & cieci eos de locis suis duos reges Ammoræorum, non in gladio & in arcu tuo.
 * Dedique vobis terram in qua non laborastis, & vrbes quas non ædificastis ut habitaretis in eis, vineas & oliueta quæ non plantaistis.

תרגום יונתן

* ודברית ית אבוכון ית אברהם מעבר פרת ודברה יתיה בכל ארעא דכנען ואסגית ית בנחתי ויהבית ליה ית יצחק:
 * ויהבית לייצחק ית יעקב וית עשו ויהבית לעשו ית טורא דשעיר למירת יתיה ויעקב ובנחתי נחתי למצרים:
 * ושלחית ית משה וית אהרן ומחית ית מצראי כמא דעבדית ביניהון ובמר בן אפקית יתכון:
 * ואפקית ית אברהם ממצרים ואחיתון לימא דרדפו מצראי בחר אברהם ברחיכין ובפרשין לימא דסוף:
 * וצעיקו קרם יי ושויו קבלא ביניכון ובין מצראי ואיתי עליהון ית ימא ונפנן ונחא עיניכון ית דעבדית במצרים ויתכחת
 * במדברא יומין סגיאין:
 * ויהון בידכון ויריהון ית ארעהון ושיציתון מן קרמיכון:
 * ושלח וקרא לבלעם בר בעור למילט יתכון:
 * ועברתון ית ירדנא ואחיתון ליריחו ואגחו קרבא עמכון ויחי יריוח אמוראי ופרזאי וכנענאי וחיתאי וגרגשאי וחיתאי ויבנסאי
 * ומסרית יתהון בידכון:
 * * ושלחית קרמיכון ית ערעיתא ותרבת יתהון מן קרמיכון חרין מלכי אמורא לא בחרבך ולא בקשתך:
 * * ויהבית לכון ארעא דלא לאחיתון בה וקרין דלא בגיתון ויתכחת בהן כרמין ויתין דלא נצבתון אהון אכלין:

* Et tuli patrem vestrum Abraam ex trans fluvium, & dux fui eius in omni terra Chanaan; & multiplicavi semen eius, & dedi ei Isaac.

* Et dedi Isaac, Jacob, & Esau, & dedi Esau montem Seir possessionem ei; & Jacob & filij eius descenderunt in Egyptum.

* Et misi Moysen & Aaron, & percussit Egyptum in quibus fecit in ipsis; & post hæc eduxit vos;

* Et eduxit patres vestros de Egypto, & venistis ad mare, & persecuti sunt Egyptij post patres vestros in curribus & in equis in Mare rubrum.

* Et clamauius ad Dominum; & dedit nubem & obscuritatem inter vos & inter Egyptios, & adduxit super eos mare, & operuit eos; & viderunt oculi vestri quæ fecit Dominus in terra Egypti: & fuistis in solitudine dies plures.

* Et duxit vos in terram Amorraeorum qui habitabant trans Jordanem, & pugnarunt contra vos, & tradidit eos Dominus in manus vestras, & possedistis terram eorum, & deleuistis eos à facie vestra.

* Et surrexit Balac filius Sepphor rex Moab, & pugnavit contra Israel, & mittens vocavit Balaam, filium Beor ut malediceret vobis.

* Et non voluit Dominus Deus tuus delere te, & benedictionibus benedixit vobis, & liberauit vos de manibus eorum.

* Et transistis Jordanem & venistis ad Hiericho, & pugnaverunt contra vos habitantes Hiericho, Amorraei & Pherezei, & Chanaanæi, & Ethæi, & Gergesæi, et Euei, & Jebusæi, & tradidit illos in manus vestras.

* Et misit ante vos crabrones, & eiecit eos à facie vestra duos reges Amorraeorum, non in gladio tuo, neque in arcu tuo.

* Et dedit vobis terram in quam non laborastis in ea, & vrbes quas non edificastis, & habitastis in eis; & vineas, & oliueta quæ non plantastis vos comeditis.

3 * & ἔλαβον τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἀβραάμ ἐν τῇ περὶ τοῦ ποταμοῦ, & ὠδήγησα αὐτὸν ἐν πάσῃ τῇ γῇ χαναναίᾳ, & ἐπλήθυνα τὸ σπέρμα αὐτοῦ, & ἔδωκα αὐτῷ τὸν ἰσαάκ.

4 * καὶ ἔδωκα τῷ ἰσαάκ, τὸν ἰακώβ, & τὸν ἡσαὺ. & ἔδωκα τῷ ἡσαὺ τὸ ὄρος τὸ σηὶρ κληρονομίαν αὐτοῦ, καὶ ἰακώβ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ κατέβησαν εἰς αἴγυπτον. καὶ ἀπέστειλα μωυσῆν & ἀαρὼν & ἐπάταξεν τὴν αἴγυπτον ἐν οἷς ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς. & μὲν ταῦτα ἐξήγαγόν ὑμᾶς.

6 * καὶ ἐξήγαγον ὑμᾶς πατέρες ὑμῶν ἐξ αἰγύπτου. & εἰσῆλθετε εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κατεδίωξαν οἱ αἰγύπτιοι ὀπίσω τῶν πατέρων ὑμῶν ἐν ἄρμασι καὶ ἐν ἵπποις εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυθράν.

7 * καὶ ἐβοήθησάμεν πρὸς κύριον, & ἔδωκέν νεφέλῃ & γνώφῳ θάλαμους ὑμῶν & θάλαμους τῶν αἰγυπτίων, καὶ ἐπήγαγον ἐπ' αὐτοὺς τὴν θάλασσαν & ἐκάλυψεν αὐτοὺς. & ἴδοντες οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ὅσα ἐποίησεν κύριος ἐν γῇ αἰγύπτου. καὶ ἦτε ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας πλείους.

8 * καὶ ἦγαγον ὑμᾶς εἰς γῆν ἀμορραίων τῶν κατοικούντων πρὸς τὸν ἰορδάνου, καὶ παρετάξαντο ὑμῖν, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν. & κατεκληρονομήσατε τὴν γῆν αὐτῶν, & ἐξώλεθρευσάτε αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν. & ἠρέστη βαλαὰκ ὁ σιθωνίτης βασιλεὺς μωαβ, & παρετάξατο τῷ ἰσραὴλ, καὶ δόποσείλας ἐκάλεσεν τὸν βαλαὰμ υἱὸν βεὼρ ἀραδαίτη ὑμῖν.

10 * καὶ ὅτε ἠθέλησεν κύριος ὁ θεὸς σου ἀπολέσαι σε, & ἀλογίαις ἀλόγησεν ὑμᾶς, & ἐξείλατο ὑμᾶς ἐκ χειρῶν αὐτῶν.

11 * & διέβητε τὸν ἰορδάνου, & παρεχρήσθητε εἰς ἱερὶχὼ, & ἐπολέμησαν πρὸς ὑμᾶς οἱ κατοικοῦντες ἱερὶχὼ ὁ ἀμορραῖος, & ὁ φερεζαῖος, καὶ ὁ χαναναῖος, καὶ ὁ χετταῖος, καὶ ὁ γεργεσαῖος, καὶ ὁ δαῖος, & ὁ ἰεβουσαῖος. & παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν.

12 * & ἐξάπεσεilen πρὸς ἱέραν ὑμῶν τὴν σφηκίαν, & ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν δύο βασιλεῖς τῶν ἀμορραίων ὅτε ἐν τῇ ῥομφαίᾳ σου, & ἐν τῷ ῥέξῳ σου.

13 * καὶ ἔδωκεν ὑμῖν γῆν ἐφ' ἧς ὅτε ἐνοποιήσατε ἐπ' αὐτήν, & πόλεις αἷς ὅτε ὠκοδομήσατε, καὶ κατωκίσθητε ἐπ' αὐταῖς, καὶ ἀμπελώνας, καὶ ἐλαιώνας ὅς ἐ κατεφύτεύσατε ὑμεῖς ἔδεσθε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et accepi patrem vestrum Abraham de ultra Perath, & suscepi eum in omni terra Chenaghan; & auxi filium eius, & dedi ei Isaac.

2 Et dedi Isaac, Iaghab, & Gheseu, & dedi Gheseu montem Seghir ad hæreditandum eum; & Iaghab & filij eius descenderunt ad Egyptum.

3 Et misi Moysen & Aharon, & percussi Egyptum quemadmodum feci inter eos, & post hoc eduxi vos.

4 Et eduxi patres vestros ex Egypto, & venistis ad mare; & persecuti sunt Egyptij post patres vestros in curribus & in equis ad mare Zuph.

5 Et clamaverunt ante Dominum, & posuit tenebras inter vos & inter Egyptios. Et venire feci super eos mare, & operuit eos; & viderunt oculi vestri, quod feci in Egyptiis; & habitastis in deserto dies multos.

6 Et introduxi vos ad terram Emorrhæi qui sedet trans Iordanem, & inierunt bellum vobiscum, & tradidi eos in manus vestras, & hæreditastis terram eorum; & deleui eos ex-ante vos.

7 Et surrexit Balak filius Szipor rex Moab; & intulit bellum in Israel; & misit & vocavit Bilgham filium Beghor ad maledicendum vobis.

8 Et non volui ad audiendum ex Bilgham; & benedixit benedictione vos: & liberaui vos de manibus eorum.

9 Et transistis Iordanem, & venistis in Ierihho; & inierunt bellum vobiscum habitatores Ierihho, & Emorrhæi, & Pherizæi, & Chenaghanæi, & Hhithæi, & Gergassæi, & Hhiuæi, & Iebusæi; & tradidi eos in manibus vestris.

10 Et misi ante vos crabronem, & eiecit illos ex ante vos duos reges Emorrhæi, non in gladio tuo & non in arcu tuo.

11 Et dedi vobis terram qua non laborastis in ea; vrbes quas non edificastis, & habitastis in eis; vineas & oliuas, quas non plantastis vos comedentes.

* ועתה יראו את יהוה ועבדו אתו בתמים
ובאמת והסירו את אלהים אשר עבדו אבותיכם
בעבר הנהר ובמצרים ועבדו את יהוה :

* ואם רע בעיניכם לעבד את יהוה בחרו
לכם היום את מי תעבדון אם את אלהים
אשר עבדו אבותיכם אשר בעבר הנהר ואם
את אלהי האמרי אשר אתם יושבים
בארצם ואנכי וביתי נעבד את יהוה :

* ויען העם ויאמר חלילה לנו מעזב את

יהוה לעבד אלהים אחרים : * כי יהוה

אלהינו הוא המעלה אתנו ואת אבותינו מארץ

מצרים מבית עבדים ואשר עשרה לעינינו את

האתור הגדולת האלה וישמרנו בכל הדרך

אשר הלכנו בה ובכל העמים אשר עבדנו

בקרבם : * ויגרש יהוה את כל העמים

ואת האמרי יושב הארץ מפנינו גם אנחנו

נעבד את יהוה כי הוא אלהינו :

* ויאמר יהושע אל העם לא תוכלו לעבד

את יהוה כי אלהים קדשים הוא אל קנוא

הוא לא ישא לפשעכם ולחטאותיכם :

* כי תעזבו את יהוה ועבדתם אלהי נכר

ושב והרע לכם וכלה אתכם אחרי אשר

היטיב לכם : * ויאמר העם אל יהושע

לא כי את יהוה נעבד : * ויאמר יהושע

אל העם עדים אתם בכם כי אתם

בחרתם לכם את יהוה לעבד אותו ויאמרו

עדים : * ועתה הסירו את אלהי הנכר אשר

בקרבכם והטו את לבבכם אל יהוה אלהי

ישראל : * ויאמרו העם אל יהושע את יהוה

אלהינו נעבד ובקולו נשמע :

14 * Nunc ergo timete Dominum & ser-
uite ei perfecto corde atque verissimo, &
Dauferte Deos quibus seruierunt patres
vestri in Mesopotamia & in Ægypto, ac
seruite Domino.

15 * Sin autem malum vobis videtur vt
Domino seruiatis, optio vobis datur. Eli-
gite hodie quod placet cui seruire potif-
simū debeatis, vtrum dijs quibus seruie-
runt patres vestri in Mesopotamia, an
dijs Amorræorum in quorum terra habi-
tatis. Ego autem & domus mea seruie-
mus Domino.

16 * Responditque populus, & ait: Absit
à nobis vt relinquamus Dominum, & ser-
uiamus diis alienis.

17 * Dominus Deus noster ipse eduxit
nos & patres nostros de terra Ægypti &
de domo seruitutis, fecitque videntibus
nobis signa ingentia, & custodiuit nos in
omni via per quam ambulauimus, & in
cunctis populis per quos transiuimus.

18 * Et eiecit vniuersas gentes, Amor-
ræum habitatorē terræ quam nos intra-
uimus. Seruiemus igitur Domino, quia
ipse est Deus noster.

19 * Dixitque Iosue ad populum: Non
poteritis seruire Domino, Deus enim san-
ctus & fortis æmulator est, nec ignoscet
sceleribus vestris atque peccatis.

20 * Si dimiseritis Dominum & seruieri-
tis diis alienis, cōuertet se & affliget vos,
atque subuertet, postquam vobis præsti-
terit bona.

21 * Dixitq; populus ad Iosue,
Nequaquam ita vt loqueris erit, sed Do-
mino seruiemus.

22 * Et Iosue ad populum,
Testes, inquit, vos estis, quia ipsi elegeritis
vobis Dominum vt seruiatis ei.

23 * Responderuntq; Testes: Nunc ergo,
ait, Auferte deos alienos de medio vestri,
& inclinate corda vestra ad Dominum
Deum Israel.

24 * Dixitque populus ad
Iosue, Domino Deo nostro seruiemus, &
obedientes erimus præceptis eius.

תרגום יונתן

14 וכען דחילו מן קדם יי ופלו קדמוהי בשלמותא ובקושטא ואעדו ית טענותא דפלו אבהתכון בעבר פרת ובמצרים

15 ואם ביש בעיניכון למפלח קדם יי בחרו לכון יוסא דין ית מן חפלות אס ית טענותא

דפלו אבהתכון די מעבר פרת ואם ית טענותא דאמורא דאחון יתבין בארעהון כרם אגא ואגש בתי נפלח קדם יי

16 ואחייב עמא ואמר חס לנא מלמשבק ית פלחנא דיי למפלח לטעות עממא

17 ארי יי אלתנא הוא דאסיק יתנא וית אבהתנא מארעא דמצרים מבית עברותא ודעבר לעיננא ית אתנא רברכתא האילן ונטרנא בכל אורחא דהליכנא

18 וחרין יי ית כל עממא וית אמורא יתבי ארעא מן קדמנא ואף אנחנא

19 ואמר יהושע לעמא לא תיכלון למפלח קדם יי ארי אלהא קדושא הוא

20 ארי תשבקון ית פלחנא דיי ותפלחון לטעות עממא ויתוב ויבאש

21 ואמר עמא ליהושע לא אלהון קדם יי נפלח : ואמר יהושע לעמא סהדין אחון

22 וכען אעדו ית טענות עממא דביניכון

23 ואמרו עמא ליהושע קדם יי אלהנא נפלח ולמיסריה נקביל

24 ואמרו עמא ליהושע קדם יי אלהנא נפלח ולמיסריה נקביל

* Et nunc timete Dominum, & seruite ei in rectitudine & in iustitia; & auferte Deos alienos quibus seruierunt patres vestri trans fluium & in Aegypto, & seruite Domino.

* Si autem non placet vobis seruire Domino, eligite vobis ipsis hodie cui seruiatis, siue diis patrum vestrorum qui trans fluium, siue diis Amorrhæorum in quibus vos habitatis in terra eorum. ego autem & domus mea seruiamus Domino.

* Et respondens populus dixit, Nō fiat nobis vt relinquamus Dominum vt seruiamus diis aliis.

* Dominus Deus noster ipse eduxit nos & patres nostros de terra Aegypti de domo seruitutis, & quæ fecit nobis signa ingentia hæc, & custodiuit nos in omni via qua ambulauimus in ipsa, & in cunctis gentibus quas transiimus per ipsos.

* Et eiecit Dominus vniuersas gentes & Amorrhæum habitantem terram à facie nostra. sed & nos seruiamus Domino, hic enim est Deus noster.

* Et dixit Josue ad omnem populum, Non poteritis seruire Domino, quoniam sanctus est & Deus emulatur est, hic non dimittet iniquitates vestras & peccata vestra.

* Quando dimiseritis Dominum & seruiueritis diis alienis; & conuertens se affliget vos & subuertet vos pro quibus bene fecit vobis.

* Et dixit populus ad Josue, Nequaquam, sed Domino seruiamus.

* Et dixit Josue ad populum, Testes vos contra vos, quoniam elegistis vos vobis Dominum vt seruiatis ei. Et dixerunt, Testes.

* Et nunc auferte deos alienos qui in vobis, & dirigite cor ad Dominum Deum Israël.

* Et dixit populus ad Josue, Domino Deo nostro seruiamus & vocem eius audiamus.

14 * καὶ νῦν φοβήθητε τὸν κύριον, καὶ λατρεύσατε αὐτῷ ἐν εὐθύτητι & ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ περιέλεσθε ὅν τι θεοὺς τῶν ἀλλοτρίων, οἷς ἐλάτρουσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ λατρεύσατε τὸν κύριον.
15 εἰ δὲ μὴ ἀρέσκει ὑμῖν λατρεύειν τὸν κύριον, ἐλεῶτε ὑμῖν αὐτοῖς σήμερον τίνι λατρεύσητε, εἴτε τοῖς θεοῖς τῶν πατέρων ὑμῶν τοῖς ἐν τῷ πέραν ἢ ποταμοῦ, εἴτε τοῖς θεοῖς τῶν ἀμορραίων ἐν οἷς ὑμεῖς κατοικεῖτε ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν. ἐγὼ δὲ καὶ ὁ οἶκός μου λατρεύσωμεν τὸν κύριον.

16 * καὶ ἀποκριθεὶς ὁ λαὸς εἶπεν, μὴ ᾄχοιτο ἡμῖν καταλιπεῖν τὸν κύριον ὥστε λατρεύειν θεοῖς ἑτέροις.

17 * κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς δυνάστηται ἡμᾶς καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐν γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας, καὶ ὅσα ἐποίησεν ἡμῖν τὰ σημεῖα τὰ μεγάλα ταῦτα, καὶ διεφύλαξεν ἡμᾶς ἐν πάσῃ τῇ ὁδῷ ᾗ ἐπορεύθημεν ἐν αὐτῇ, & ἐν πάσῃ τοῖς ἔθνεσιν ἐς παρήλθομεν δι' αὐτῶν.

18 * καὶ ἐξεῖλεν κύριος πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὸν ἀμορραῖον τὸν κατοικοῦντα τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου ἡμῶν. ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς λατρεύσωμεν τὸν κύριον, ὅτι γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς ἡμῶν.

19 * καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς πρὸς πάντα τὸν λαόν, ἢ μὴ δύνησθε λατρεύειν τὸν κύριον, ὅτι ἅγιός ἐστιν καὶ θεὸς ζηλωτὴς ἐστὶν, ὅτι δυνάστηται τὰ δυνάμειματά ὑμῶν καὶ τὰ ἀμαρτήματα ὑμῶν.

20 * ἡνῶκα δὴ ἐγκαταλίπητε κύριον, καὶ λατρεύσητε θεοῖς ἀλλοτρίοις, & ἐπελθὼν κακώσεται ὑμᾶς καὶ ἐξαναλώσει ὑμᾶς ὡς ὅν τι ἐποίησεν ὑμῖν.

21 * καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν, ἔχι, ἀλλὰ κύριον λατρεύσωμεν.

22 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν, μάρτυρες ὑμεῖς καθ' ὑμῶν, ὅτι ἐξελέξαθε ὑμεῖς ἑαυτοῖς τὸν κύριον λατρεύειν αὐτῷ. καὶ εἶπον, μάρτυρες.

23 * καὶ νῦν περιέλεσθε τοὺς θεοὺς τῶν ἀλλοτρίων τῶν ἐν ὑμῖν, καὶ δυνάστητε τὴν καρδίαν πρὸς κύριον θεὸν ἰσραὴλ.

24 * & εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν, κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν λατρεύσωμεν, καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκουσώμεθα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et nunc timete ab-ante Dominum, & seruite ante eum in simplicitate & in veritate; & missas facite abominationes quas coluerunt patres vestri ultra Perath & in Aegypto, & seruite ante Dominum.

15 Et si malum in oculis vestris ad seruiendum ante Dominum; optate vobis die hac quem colatis; num abominationes quas coluerunt patres vestri, qui ultra Perath; an abominationes Emorrhæorum, vbi vos habitantes in terra eorum. Profecto ego, & homo domus meæ seruiemus ante Dominum.

16 Et respondit populus, & dixit: Absit nobis à dimittendo cultum Domini, ad seruiendum abominationi gentium.

17 Namque Dominus Deus noster ipse qui eduxit nos, & patres nostros de terra Aegypti de domo seruitutis; & qui fecit ad oculos nostros signa magna hæc; & custodiuit nos in omni via qua ambulauimus in ea, & in omnibus gentibus, quas transiimus inter eas.

18 Et eiecit Dominus omnes gentes & Emorrhæum habitatores terræ ex-ante nos; & etiam nos seruiemus ante Dominum; nam ipse Deus noster.

19 Et dixit Josue populo: Non poteritis ad seruiendum ante Dominum, quoniam Deus sanctus ipse Deus zelotes, ipse ab-ante quem non indulgebatur culpis vestris & peccatis vestris.

20 Namque dimittetis cultum Domini, & seruietis abominationi populorum, & reuertetur & incommodabit vobis, & perdet vos postquam benefecit vobis.

21 Et dixit populus Josue: Non: sed ante Dominum seruiemus.

22 Et dixit Josue populo: Testes vos in anima vestra, quod vos optastis vobis cultum Domini ad seruiendum ante illum: & dixerunt, Testes.

23 Et nunc missam facite abominationem gentium, quæ inter vos; & inclinate cor vestrum ad cultum Domini Dei Israël.

24 Et dixerunt populus ad Josue: Ante Dominum Deum nostrum seruiemus, & dicto eius audiemus.

* ויברר יהושע ברית לעם ביום ההוא
 * וישם לו חק ומשפט בשכם : * ויכתב יהושע
 את הדברים האלה בספר תורת אלהים ויקח
 אבן גדולה ויקמה שם תחת האלה אשר במקדש
 יהוה : * ויאמר יהושע אל כל העם הנזה
 האבן הזאת תהיה בנו לעדה כי היא שמערה
 את כל אמרי יהוה אשר דבר עמנו והיתר בכם
 לעדה פן תכחשון באלהיכם :
 * וישלח יהושע את העם איש לנחלתו :
 * ויהי אחרי הדברים האלה וימת יהושע
 בן נון עבד יהוה בן מאה ועשר שנים :
 * ויקברו אתו בגבול נחלתו בתמנת סרח
 אשר בהר אפרים מצפון להר געש :
 * ויעבד ישראל את יהוה כל ימי יהושע
 וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי
 יהושע ואשר ידעו את כל מעשר יהוה אשר
 עשה לישראל : * ואת עצמות יוסף אשר
 העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם בחלקת
 השדה אשר קנה יעקב מאר בני חמור אבי
 שכם במאה קשיטה ויהיו לבני יוסף לנחלה :
 * ואלעזר בן אהרן מר ויקברו אתו בגבעת
 פינחס בנו אשר נתן לו בהר אפרים :

25 * Percussit ergo Iosue in die illo foedus;
 & proposuit populo precepta atq; iudicia
 in Sychem.

26 * Scripsit quoque omnia verba hæc in
 volumine legis Dei, & tulit lapidem per-
 gradem, posuitque eum subter quercum

27 quæ erat in sanctuario Domini. * Et di-
 xit ad omnem populum : En lapis iste erit
 vobis in testimonium, quod audierit om-
 nia verba Domini quæ locutus est vobis,
 ne fortè postea negare velitis & mentiri

28 Dño Deo vestro. * Dimisitque popu-
 lum, singulos in possessionem suam. * Et
 post hæc mortuus est Iosue filius Nun ser-
 uus Domini, centum decem annorum.

30 * Sepelieruntq; eum in finibus posses-
 sionis suæ in Thamnathfare quæ est sita in
 monte Ephraim, à Septentrionali parte

31 montis Gaas. * Seruiuitque Israel Dño
 cunctis diebus Iosue & seniorū, qui lon-
 go vixerant tempore post Iosue, & qui no-
 uerant omnia opera Dñi quæ fecerat in

32 Israel. * Ossa quoq; Ioseph quæ tulerant
 filij Israel de Ægypto, sepelierunt in Sy-
 chem, in parte agri, quem emerat Iacob à
 filiis Emmor patris Sychem centum no-
 uellis ouibus; & fuit in possessionem filio-
 rum Ioseph.

33 * Eleazar quoq; filius Aaron mortuus
 est, & sepelierunt eum in Gabaath Phi-
 nees filij eius, quæ data est ei in monte
 Ephraim.

תרגום יונתן

25 וגזר יהושע קיים לעמא ביוםא ההוא וישוי ליה קיים ודין בשכם :
 בספר אוריתא דיי ונסים אבנא רבתא ואקמה תמן תחות אלתא די בבית מקדשא דיי
 אבנא הרא חתי לנא כחרין לוחי אבן קיימא ארי יתה עבדנא לסחרו ארי פתגמנא דכתיבין עלתא מעין כל פתגמנא דיי ומליל עמנא ותהי
 בכון לרברן דילמא תכדבון קדם אלהכון :
 26 פתגמנא האילן ומית יהושע בר נון עבדא דיי בר מאה ועשר שנין :
 בסורא דבית אפרים מצפונא לטור געש :
 27 יהושע ודי ידעו ית פל עובדא דיי ועבד לישראל :
 חקלא דובן יעקב מן בני חמור אבתי דשכם במאה חורפן ותו לבני יוסף לאחסנא :
 28 יתיה בגבעתא דפינחס בריה דאיתיהבר ליה בטור דבית אפרים :
 29 וכתב יהושע ית פתגמנא האילן :
 30 ואמר יהושע לכל עמא הא
 31 וישלח יהושע ית עמא גבר לאחסנתיה :
 32 ויקברו יתיה בתחום אחסנתיה בתמנת סרח די
 ופלח ישראל קדם יי כל יומי יהושע וכל יומי סבא דאוריכו יוסין בתר
 33 וית גרמי יוסף דאסיקו בני ישראל ממצרים קברו בשכם באחסנת
 ואלעזר בר אהרן מית ויקברו

תם ספר יהושע

ונקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממנרה על המלאכה
 הזאת במצורת פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא ואלההים על
 כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח :

Z

ב א מ

* Et percussit Iosue fœdus cum populo in die illa, & dedit ei legem & iudicium in Sychem.

* Et scripsit Iosue verba hæc in librum legis Dei, & tulit lapidem pergrandem, & statuit eum Iosue illic subter terebinthum quæ erat coram Domino.

* Et dixit Iosue ad omnem populum, Ecce lapis iste erit vobis in testimonium, quod ipse audiuit omnia dicta à Domino quæ locutus est ad vos hodie; & erit iste in vobis in testimonium in nouissimis diebus, quando mentiti fueritis Domino Deo vestro.

* Et dimisit Iosue populum singulos in locum suum.

* Et factum est post hæc mortuus est Iosue filius Nun seruus Domini, filius centum decem annorum.

* Et sepelierunt eum circa terminos possessionis sue in Thamnathasarach in monte Ephraim, à Septentrione montis Gaas.

* Et seruiuit Iſrael Domino cunctis diebus Iosue & cunctis diebus seniorum qui duxerunt tempus post Iosue, & qui viderunt omnia opera Domini quæ fecerat Iſrael.

* Et ossa Ioseph duxerunt filij Iſrael de Ægypto, & sepelierunt in Sycimis in parte agri quem emit Jacob ab Amorrais habitantibus in Sycimis centum nouellis ouibus; & dedit eam Ioseph in parte.

* Et Eleazar filius Aaron pontifex mortuus est, & sepultus est in Gabaath Phinees filij eius, quam dedit ei in monte Ephraim.

* καὶ διέθετο ἰησοῦς διαθήκην πρὸς τὸν λαὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, & ἔδωκεν αὐτῷ νόμον καὶ κρίνιν ἐν συχέμ.

* καὶ ἔγραψεν ἰησοῦς τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς βιβλίον νόμου τοῦ θεοῦ, & ἔλαβεν λίθον μέγαν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἰησοῦς ἐκεῖ ὑπὸ τὴν τerebinthum τὴν ἀπέναντι κυρίου.

* καὶ εἶπεν ἰησοῦς πρὸς πᾶν τὸν λαόν, ἴδε ὁ λίθος ὃς ἐστὶ ἔξω ὑμῖν εἰς μαρτύριον, ὅτι αὐτὸς ἀκήκοεν σύμπαντα τὰ λεχθέντα ὑπὸ κυρίου ὅσα ἐλάλησεν πρὸς ὑμᾶς σήμερον. & ἔσται ὁ λίθος ἐν ὑμῖν εἰς μαρτύριον ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ἥνικα δοῦναι ψύσῃσθε κυρίῳ τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

* καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς τὸν λαὸν ἕκαστον εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. * καὶ ἐγγράβετο μετ' ἐκείνου ἀπέθανεν ἰησοῦς ὑὸς ναυῆ δοῦλος κυρίου ὑὸς ἑκατὸν δέκα ἐτῶν.

* καὶ ἔθαψαν αὐτὸν πρὸς τοῖς ὁρίοις τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν θαμναθσαράχ ἐν τῷ ὄρει τοῦ ἐφραίμ ἀπὸ βορρῆς τοῦ ὄρους γαάς.

* καὶ ἐλάτρευσεν Ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας ἰησοῦ καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῶν πρεσβυτέρων ὅτε ἐφείλκετο αὐτὸν ὁ χρόνος μετ' ἰησοῦ, & ὅτε ἴδωσαν σύμπαντα τὰ ἔργα κυρίου ὅσα ἐποίησεν τῷ Ἰσραὴλ.

* καὶ τὰ ὅσα ἰωσήφ δυνήγαγον ὅτι ὑπὸ Ἰσραὴλ ἔξαι γύπτιου, & κατάρτυζαν ἐν συκίμοις ἐν τῇ μερίδι τῆς αἰγροῦς ἐκτίσασα Ἰακώβ πρὸς τῶν ἀμορραίων τῶν κατοικοῦντων ἐν συκίμοις ἑκατὸν ἀμνάδων, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ ἰωσήφ ἐν μερίδι.

* καὶ ἐλεάζαρ ὁ υἱὸς ἀαρὼν ὁ ἀρχιερεὺς ἐτελεύτησεν, & ἐτάφη ἐν γαβαάθ φινεές τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ᾧ ἔδωκεν αὐτὰς ἐν τῷ ὄρει τῷ ἐφραίμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et pepigit Iosue fœdus populo in die illo; & posuit illi pactum & iudicium in Sechem.

26 Et scripsit Iosue verba hæc in libro Legis Domini; & tulit lapidem grandem; & statuit illum ibi sub quercu, quæ in domo sanctuarij Domini.

27 Et dixit Iosue omni populo, Ecce lapis hic erit nobis vt duæ tabulæ lapidis fœderis; namque eum fecimus ad testimonium; nam verba quæ scripta super ipsum ex oculo omnium verborum Domini quæ locutus est nobiscum: & erit vobis in memoriale; ne forte mentiamini ante Deum vestrum.

28 Et dimisit Iosue populum, virum ad possessionem suam.

29 Et sepelierunt eum in termino possessionis eius, in Thimnath Zzarahh, quæ in monte domus Ephraim, à septentrione montis Gaghas.

30 Et seruiuit Iſrael ante Dominum omnibus diebus Iosue, & omnibus diebus seniorum qui prolongauere dies post Iosue; & qui nouerunt omne factum Domini quod fecit Iſraeli.

31 Et ossa Ioseph quæ attulerunt filij Iſrael ex Ægypto, sepelierunt in Sechem, in possessione agri quem emit Iacob à filiis Hhamor patris Sichem in centum agnis; & fuerunt filijs Ioseph in possessionem.

32 Et Elghazar filius Aharon mortuus est; & sepelierunt eum in Gibgatha Pinhhazz filij eius quæ data est ei in monte domus Ephraim.

FINIS IOSVE.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

LIBER SOPHTIM QVEM
NOS IVDICVM APPEL-
LAMVS. CAP. I.

OST mortem Iosue confu-
luerunt filij Israel Dñm, dicen-
tes: Quis ascendet ante nos
contra Chananæum & erit dux

belli? * Dixitq; Dominus: Iudas ascen-
det; ecce tradidi terram in manu eius.

* Et ait Iudas Symeoni fratri suo, Ascē-
de mecum in fortē meam, & pugna con-
tra Chananæum, vt & ego pergam tecum
in fortē tuam. Et abiit cum eo Symeon.

* Ascenditque Iudas; & tradidit Dñs
Chananæum ac Pherezæum in manus eorū,
& percusserunt in Bezec decem millia
virovum. * Inueneruntq; Adonibezec in
Bezec, & pugnaverunt contra eum, ac
percusserunt Chananæum & Pherezæum.

* Fugit aut Adonibezec, quem perfe-
cuti cōprehenderunt cæsis summitatibus
manuum eius ac pedum. * Dixitq; Ado-
nibezec; Septuaginta reges amputatis
manuū ac pedum summitatibus collige-
bant sub mēsa mea ciborū reliquias, sicut
feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxerunt-
que eum in Hierusalē, & ibi mortuus est.

* Oppugnātes ergo filij Iuda Hierusalē
ceperunt eam, & percusserunt in ore gla-
dij tradentes cunctā incendio ciuitatem.

* Et post ea descendentes pugnaverunt
contra Chananæum qui habitabat in mon-
tanis & ad Meridiē in cāpestribus. * Per-
gēnsq; Iudas cōtra Chananæum qui habita-
bat in Hebrō, cuius nomē fuit antiquitus
Cariatharbe, percussit Sefai & Haymā, &

Tholmai. * Atq; inde profectus abiit ad
habitatores Dabir, cuius nomē verus erat

Cariatspher, id est, ciuitas literarū. * Di-
xitque Caleb; Qui percusserit Cariathse-
pher & vastauerit eam, dabo ei Axam fi-
liam meam vxorem. * Cūque cepisset
eam Othoniel filius Cenez frater Caleb
minor, dedit ei Axam filiam suā cōiugem.

Iof. 15. d

יְהִי אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁאַלֻּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּיהוָה לֵאמֹר מִי-
יַעֲלֶה לָּנוּ אֶל-הַכְּנַעֲנִי בְּתַחֲלֹלָה
לְהִלָּחֵם בּוֹ:

* וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוּדָה יַעֲלֶה הַנֶּגֶד נִתְּתִי אֶת-

הָאָרֶץ בְּיָדוֹ: * וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְשִׁמְעוֹן אָחִיו

עֲלֵה אִתִּי בְּגִדְלִי וְנִלְחַמְהָ בַּכְּנַעֲנִי וְהִלַּכְתִּי גַם-

אַתָּה אִתָּךְ בְּגִדְלְךָ וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ שִׁמְעוֹן: * וַיַּעַל

יְהוּדָה וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי בְּיָדָם

וַיָּכּוּם בְּבֹקֶץ עֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ: * וַיִּמָּצְאוּ

אֶת-אֲדֹנִי בֹקֶץ בְּבֹקֶץ וַיִּלָּחֲמוּ בּוֹ וַיָּכּוּ אֶת-הַכְּנַעֲנִי

וְאֶת-הַפְּרִזִּי: * וַיָּכּוּ אֲדֹנִי בֹקֶץ וַיִּרְדּוּ אַחֲרָיו

וַיֹּאחֲזוּ אֹתוֹ וַיִּקְצְצוּ אֶת-בְּהֵמוֹת יָדָיו ורגָלָיו:

* וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי בֹקֶץ שִׁבְעִים מְלָכִים בְּהֵנוֹת

יָדֵיהֶם ורגָלֵיהֶם מִקְצָצִים הָיוּ מְלַקְטִים תַּחַת

שֻׁלְחָנִי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי בֶן שָׁלֹם לִי אֱלֹהִים וַיְבִיאוּהוּ

יְרוּשָׁלַם וַיָּמָת שָׁם: * וַיִּלָּחֲמוּ בְּנֵי-יְהוּדָה

בִּירוּשָׁלַם וַיִּלָּכְדוּ אוֹתָהּ וַיָּבֹרֶה לְפִי-חֶרֶב וְאֶת-

הָעִיר שָׁלְחוּ בָאֵשׁ: * וְאַחֵר יָרְדּוּ בְּנֵי יְהוּדָה

לְהִלָּחֵם בַּכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב הָהָר וְהַנֶּגֶב וְהַשְׁפֵּלָה:

* וַיֵּלֶךְ יְהוּדָה אֶל-הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּחֶבְרוֹן

וְשֵׁם-חֶבְרוֹן לְפָנִים קְרִית אַרְבַּע וַיָּכּוּ אֶת-

שֵׁשִׁי וְאֶת-אַחִימֶן וְאֶת-תַּלְמִי:

* וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה אֶל-יוֹשֵׁבֵי דְבִיר וְשֵׁם-דְבִיר

לְפָנִים קְרִית-סֶפֶר: * וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר יָכָה

אֶת-קְרִית סֶפֶר וַיִּלָּכְדָהּ וַנִּתְּתִי לוֹ אֶת-עַכְסָרָה

בְּתִי לְאִשָּׁה: * וַיִּלָּכְדָהּ עֲתַנְיָאֵל בֶּן-קִנְזֵי אָחִי

כָּלֵב וַיִּקְטֵן מִמֶּנּוּ וַיִּתֵּן לוֹ אֶת-עַכְסָרָה בְּתוֹ

לְאִשָּׁה:

תרגום יונתן

בְּחַר דְּמִית יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁאַלֻּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִיכָא דִּינִי לְמִסַּר מִן יִיִסָק לָנָא לֹחַ כְּנַעֲנָא בְּקִדְמִיתָא לְאַנְחָא
וַיֹּאמֶר יְיָ יְהוּדָה יִיִסָק הָא מִסַּרִּית יִתְּ יְהִי אֶרְעָא בִּידֵיהּ:

וְהוּהָ

* וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְשִׁמְעוֹן אָחִיו סָק עִמִּי בְּעִרְבִי וְנִגִּית קְרָבָא בַּכְּנַעֲנָא וְאִתְּךָ אִתְּךָ עִמָךְ כְּעִדְכָךְ וְאִזְל עִמָּיה שִׁמְעוֹן:
וְסָלִיקוּ דְּבִית יְהוּדָה וּמִסַּר יְיָ יְהִי כְּנַעֲנָא וּפְרִזִּי בִּידֵיהוֹן וּמַחוּזוֹן בְּבֹקֶץ עֶשְׂרֵת אֲלָפִין גְּבֵרָא:

בְּבֹקֶץ בְּבֹקֶץ וַיִּלָּחֲמוּ וַיָּכּוּ אֲדֹנִי בֹקֶץ וַיִּרְדּוּ אַחֲרָיו וַיֹּאחֲזוּ אֹתוֹ וַיִּקְצְצוּ אֶת-בְּהֵמוֹת יָדָיו ורגָלָיו:
וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי בֹקֶץ שִׁבְעִים מְלָכִין קְרָצִילִי ורגָלֵיהוֹן מִקְצָצִין הָיוּ מְלַקְטִין לְחֶמְא תַּחוּת פְּתוּרִי:

* וַיַּעֲלֵה יְהוּדָה אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי בְּיָדָם וַיָּכּוּם בְּבֹקֶץ עֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ: * וַיִּמָּצְאוּ
וַיִּמָּצְאוּ אֶת-אֲדֹנִי בֹקֶץ בְּבֹקֶץ וַיִּלָּחֲמוּ בּוֹ וַיָּכּוּ אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי וַיִּבְּשׂוּ יְהוּדָה וּמַחוּזָא:

וַיֹּאחֲזוּ אֹתוֹ וַיִּקְצְצוּ אֶת-בְּהֵמוֹת יָדָיו ורגָלָיו: * וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי בֹקֶץ שִׁבְעִים מְלָכִין קְרָצִילִי ורגָלֵיהוֹן מִקְצָצִין הָיוּ מְלַקְטִין לְחֶמְא תַּחוּת פְּתוּרִי:
וַיַּעֲלֵה יְהוּדָה אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי בְּיָדָם וַיָּכּוּם בְּבֹקֶץ עֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ: * וַיִּמָּצְאוּ

אֶת-אֲדֹנִי בֹקֶץ בְּבֹקֶץ וַיִּלָּחֲמוּ בּוֹ וַיָּכּוּ אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי: * וַיִּבְּשׂוּ יְהוּדָה וּמַחוּזָא וַיִּמָּצְאוּ
וַיֹּאחֲזוּ אֹתוֹ וַיִּקְצְצוּ אֶת-בְּהֵמוֹת יָדָיו ורגָלָיו: * וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי בֹקֶץ שִׁבְעִים מְלָכִין קְרָצִילִי ורגָלֵיהוֹן מִקְצָצִין הָיוּ מְלַקְטִין לְחֶמְא תַּחוּת פְּתוּרִי:
וַיַּעֲלֵה יְהוּדָה אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי בְּיָדָם וַיָּכּוּם בְּבֹקֶץ עֶשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ: * וַיִּמָּצְאוּ

I V D I C E S.

Ex Complutensi editione.

CAP. I.

ET factum est post mortem Josue, & consuluerunt filij Israel in Domino dicentes, Quis ascendet nobis contra Chanaanæum dux belli in ipso? * Et dixit Dominus, Judas ascendet; ecce tradidi terram in manu eius.

* Et dixit Judas ad Symeon fratrem suum, Ascende mecum in sortem meam, & pugnabimus in Chanaanæum, & pergam & ego tecum in sortem tuam: & abiit cum eo Symeon.

* Et ascendit Judas; & tradidit Dominus Chanaanæum & Pherezæum in manu illius, & percussit eos in Bezeq decem millia virorum.

* Et inuenerunt Adonibezec in Bezeq, & pugnauerunt contra eum, & percusserunt Chanaanæum & Pherezæum. * Et fugit Adonibezec, & persecuti sunt post eum, & comprehenderunt eum, & absciderunt summitates pedum eius & manuum eius. * Et dixit Adonibezec, Septuaginta reges summitates pedum eorum & manuum eorum abscisi fuerunt colligentes quæ sub mensa mea; sicut ergo feci, sic reddidit mihi Deus. & adduxerunt eum in Hierusalem, & mortuus est ibi. * Et pugnauerunt filij Juda contra Jerusalem, & ceperunt eam, & percusserunt eam in ore gladij, & urbem combusserunt in igne. * Et postea descenderunt filij Juda ad pugnandum contra Chanaanæum qui habitabat montana & mericiem et campestria. * Et abiit Judas contra Chanaanæum qui habitabat in Chebron, at nomē Chebron fuit prius Cariatharboth; & percusserunt Sesi & Achiman, & Tholmigermina Enac.

* Et profecti sunt illinc ad habitantes Dabir, & nomen Dabir prius Ciuitas literarum. * Et dixit Chaleb, Qui percusserit Ciuitatem literarum & primus ceperit eam, dabo ei Axam filiam meam in uxorem.

* Et prior cepit eam Gothoniel filius Cenez frater Chaleb minor magis eo, et dedit ei Axam filiam eius in coniugem.

ΚΡΙΤΑΙ.

α.

ΚΑΙ ΕΧΙΕΤΟ ΜΕΤ' ΤΗΝ ΤΕΛΟΥΤΗΝ ΙΗΘΩ ΕΠΗΡΩΤΩΝ Ο ΥΙΟΣ ΙΣΡΑΗΛ ΕΝ ΚΥΡΕΩ ΛΕΓΟΝΤΕΣ, ΤΙΣ ΔΥΑΒΗ(Ε) ΗΜΙΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΧΑΝΑΝΑΙΟΝ ΑΦΗΓΕΜΕΝΟΣ ΤΟ ΠΟΛΕΜΗ(Ε)Ν ΕΝ ΑΥΤΩ; * ΚΑΙ ΕΙΠΕΝ ΚΥΡΕΩ, ΙΣΔΑΣ ΔΥΑΒΗ(Ε), ΙΔΕ ΔΕΔΩΚΑ ΤΙΝΕΝ ΕΝ ΧΕΙΡΕ ΑΥΤΩ. * ΚΑΙ ΕΙΠΕΝ ΙΣΔΑΣ ΠΡΟΣ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟΝ ΑΥΤΩ, ΔΥΑΒΗΘΙ ΜΕΤ' ΕΜΟΙ ΕΝ ΤΑ ΚΛΗΡΩΜΑ, Ε ΠΟΛΕΜΗΘΕΜΕΝ ΕΝ ΤΩ ΧΑΝΑΝΑΙΩ, Ε ΠΟΡΒΥΘΕΜΑΙ ΚΑΙ ΕΓΩ ΜΕΤ' ΟΥ ΕΝ ΤΩ ΚΛΗΡΩΘΙ. Ε ΕΠΟΡΒΥΘΗ ΜΕΤ' ΑΥΤΩ ΣΥΜΕΩΝ.

* ΚΑΙ ΔΥΕΒΗ ΙΣΔΑΣ, Ε ΔΩΚΕΝ ΚΥΡΕΩ ΤΟΝ ΧΑΝΑΝΑΙΟΝ Ε ΤΟΝ ΦΕΡΕΖΑΙΟΝ ΕΝ ΧΕΙΡΕ ΑΥΤΩ, ΚΑΙ ΕΠΑΤΑΞΕΝ ΑΥΤΟΥΣ ΕΝ ΒΕΖΕΚ, ΔΕΚΑ ΧΙΛΙΑΔΑΣ ΑΝΔΡΩΝ. * Ε ΔΩΡΟΝ ΤΟΝ ΑΔΟΝΙΒΕΖΕΚ ΕΝ ΕΞΕΚ ΕΠΟΛΕΜΗΣΑΝ ΕΝ ΑΥΤΩ, Ε ΕΠΑΤΑΞΑΝ ΤΟΝ ΧΑΝΑΝΑΙΟΝ Ε ΤΟΝ ΦΕΡΕΖΑΙΟΝ. * ΚΑΙ ΕΦΥΓΗ ΑΔΟΝΙΒΕΖΕΚ, ΚΑΙ ΚΑΤΕΔΙΩΞΑΝ ΟΠΙΣΘΩ ΑΥΤΩ ΕΙΛΑΒΟΣΑΝ ΑΥΤΟΝ Ε ΑΠΕΚΟΨΑΝ ΤΑ ΑΚΡΑ ΤΩΝ ΠΟΔΩΝ ΑΥΤΩ Ε ΤΩΝ ΧΕΙΡΩΝ ΑΥΤΩ.

* ΚΑΙ ΕΙΠΕΝ ΑΔΟΝΙΒΕΖΕΚ, ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΑ ΑΚΡΑ ΤΩΝ ΠΟΔΩΝ ΑΥΤΩΝ Ε ΤΩΝ ΧΕΙΡΩΝ ΑΥΤΩΝ ΔΥΟΚΕΚΟΜΕΝΟΙ ΗΣΑΝ ΣΥΛΛΕΓΟΝΤΕΣ ΤΑ ΥΠΟ ΟΚΑΤΩ Τ' ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΜΕΤ' ΚΑΘΩΣ ΟΥΩ ΕΠΟΙΗΣΑ, ΕΤΩΣ ΔΥΟΤΑΠΕΔΩΚΕΝ ΜΟΙ Ο ΘΕΟΣ, ΚΑΙ ΗΓΑΓΟΝ ΑΥΤΟΝ ΕΙΣ ΙΕΡΟΣΑΛΗΜ, Ε ΑΠΕΘΑΝΕΝ ΕΚΕΙ. * Ε ΕΠΟΛΕΜΗΣΑΝ Ο ΥΙΟΙ ΙΣΔΑ ΕΝ ΙΕΡΟΣΑΛΗΜ, Ε ΕΚΑΤΕΛΑΒΟΝΤΟ ΑΥΤΗΝ, ΚΑΙ ΕΠΑΤΑΞΑΝ ΑΥΤΗΝ ΕΝ ΣΟΜΑΤΙ ΡΟΜΦΑΙΑΣ, Ε ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΕΝΕΨΗΣΑΝ ΕΝ ΠΥΡΙ. * Ε ΜΕΤ' ΤΑΥΤΑ ΚΑΤΕΨΗΣΑΝ Ο ΥΙΟΙ ΙΣΔΑ ΠΟΛΕΜΗ(Ε)Ν ΤΩ ΧΑΝΑΝΑΙΩ ΤΩ ΚΑΤΙΚΕΝΙ ΤΗΝ ΟΡΕΝΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΟΤΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΔΙΝΗΝ. * ΚΑΙ ΕΠΟΡΒΥΘΗ ΙΣΔΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΧΑΝΑΝΑΙΟΝ ΤΟΝ ΚΑΤΙΚΟΝΤΑ ΕΝ ΧΕΒΡΩΝ, Τ' Ο ΟΝΟΜΑ ΧΕΒΡΩΝ ΙΩΪΜ ΠΡΩΤΟΝ ΚΑΙ ΑΘΑΡΒΩΘΙ, ΚΑΙ ΕΠΑΤΑΞΑΝ ΤΟΝ ΣΕΣΙ Ε ΤΟΝ ΑΧΣΩ Ε ΤΟΝ ΘΟΛΜΙ ΧΥΝΗΜΑΤΑ ΕΝΑΚ.

* Ε ΕΠΟΡΒΥΘΗΣΑΝ ΕΚΕΙΘΕΝ ΠΡΟΣ ΟΥ ΚΑΤΙΚΕΝΙΤΑΣ ΔΑΒΙΡ, Ε Τ' ΟΝΟΜΑ ΔΑΒΙΡ ΕΜ ΠΡΩΤΟΝ ΠΟΛΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ. * Ε ΕΙΠΕΝ ΧΑΛΕΒ, ΟΣ ΔΥΟΠΑΤΑΞΗ ΤΙΝΕΝ ΠΟΛΙΝ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΑΒΗ) ΑΥΤΩ, ΔΩΣΩ ΑΥΤΩ ΤΙΝΕΝ ΑΧΣΩ ΔΥΓΑΤΕΡΑ ΜΟΥ ΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΑ. * ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΕΛΑΒΕΤΟ ΑΥΤΩ ΓΟΘΟΝΙΗΛ ΥΙΟΣ ΚΕΝΕΖ ΑΔΕΛΦΟΣ ΧΑΛΕΒ Ο ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΥΠΕΡ ΑΥΤΟΝ, ΚΑΙ ΕΔΩΚΕΝ ΑΥΤΩ ΤΙΝΕΝ ΑΧΣΩ ΔΥΓΑΤΕΡΑ ΑΥΤΩ ΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΑ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

B. ARIA MONTANO INTERPR.

CAP. I.

ET fuit postquam mortuus est Josue, & petierunt filij Israel in dicto Domini ad dicendū: Quis ascendet nobis ad Chenaghanaū in anteriori ad ineundum bellum in illū? * Et dixit Dominus: Iehuda ascendet; ecce dedi habitatores terræ in manu eius.

* Et dixit Iehuda ad Simghon fratrem suum: Ascende mecum in sorte mea, & inibimus bellum in Chenaghanaū; & ito etiam ego tecum in sorte tua: & iuit cum eo Simghon. * Et ascenderunt domus Iehuda, & tradidit Dominus Chenaghanaū, & Pherizæum in manu eorum, & percusserunt eos in Bezeq decem millia virorum. * Et inuenerunt Adoni-Bezeq in Bezeq; & inierunt bellum in eū, & percusserunt Chenaghanaū & Pherizæum. * Et vertit Adoni-Bezeq, & persecuti sunt post eum, & ceperunt eum, & absciderunt vertebas manuum eius & pedum eius. * Et dixit Adoni-Bezeq, Septuaginta reges, vertebis manuum suarum & pedum suorum præcis, fuerunt colligentes panem subter mensa mea; quemadmodum quod feci, sic retribuit mihi Dominus; & attulerunt eum Ierosolymam, & mortuus est ibi. * Et inierunt bellum filij Iuda in Ierusalem, & subegerunt eam, & percusserunt eam ad verbum gladij, & urbem incenderunt in igne.

* Et post sic descenderunt filij Iuda ad ineundum bellum cum Chenaghanao habitatore montis, & Austri, & depressionis. * Et venerunt filij Iehuda ad Chenaghanaos, qui habitantes in Hhebron; & nomen Hhebron ab antiquo Kiriath-Arbagh: & percusserunt Sessai & Ahlman, & Thalmi.

* Et abiit inde ad habitatores Debir; & nomen Debir ab antiquo Kiriath-Arche. * Et dixit Chaleb, Qui percusserit Kiriath-Arche, & subegerit eam; & dabo ei Ghachzzah filiam meam in uxorem. * Et subegit eam Ghathniel filius Kenaz frater Chaleb, qui paruus ab illo; & dedit ei Ghachzzah filiam suam in uxorem.

ויהי בבואה ותסיתהו לשאל מאת אביו
השדרה ותצנח מעל החמור ויאמר לזה כלב
מזה לך: ותאמר לו הברה לי ברהבי
ארץ הנגב נתתני ונתתה לי גלת מים ויתן לה
כלב את גלגל עלית וארץ גלת תחתית:
ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים
את בני יהודה מדבר יהודה אשר בנגב ערד
וילך וישב את העם:
* וילך יהודה את שמעון אחיו ויכו את
הכנעני יושב צפת ויחרימו אותה ויקרא את
שם העיר חרמה:
* וילך יהודה את עזר ואת גבולה ואת
אשקלון ואת גבולה ואת עקרון ואת גבולה:
* ויהי יהודה את יהודה ויורש את ההר כי
לא להוריש את יושבי העמק כי רכב ברזל להם:
* ויתנו לכלב את חברון כאשר דבר משה
ויורש משם את שלשה בני הענק:
* ואת היבוסים ישב ירושלם לא הורישו בני
בנימן וישב היבוסים את בני בנימן בירושלם
עד היום הזה:
* ויעלו בית יוסף גם הם בית אל ויהודה
עמם: * ויתירו בית יוסף בבית אל ושם
העיר לפנים לזו:
* ויראו השמרים איש יוצא מן העיר
ויאמרו לו הראנו נא את מבוא העיר ועשינו
עמך חסד: * ויראו את מבוא העיר
ויכו את העיר לפי חרב ואת האיש ואת כל
משפחתו שלחו: * וילך האיש ארץ החתים
ויבן עיר ויקרא שמה לזו הוא שמה עד היום
הזו:

14 * Quam pergentem in itinere monuit
vir suus, vt peteret à patre suo agrum.
Quæ cum suspirasset, sedens in asino,
dixit ei Caleb: Quid habes?
15 * At illa respondit: Da mihi benedi-
ctione, quia terram arentem dedisti mihi,
Da & irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb
irriguum superius & irriguum inferius.
16 * Filij autem Cinæi cognati Moyfi a-
scenderunt de ciuitate palmarum cum fi-
lijs Iuda in desertum fortis eius, quod est
ad Meridiē Arad; & habitauerunt cū eo.
17 * Abijt autem Iudas cum Symeone fra-
tre suo, & percusserunt similiter Chana-
næum qui habitabat in Sephat, & inter-
fecerunt eum. vocatūmq; est nomen vr-
bis Horma, id est, anathema.
18 * Cepitque Iudas Gazan cum finibus
suis, & Ascalonem atque Accharon cum
terminis suis.
19 * Fuitq; Dominus cum Iuda, & mon-
tana possedit, nec potuit delere habitato-
res vallis, quia falcatis curribus abūdabāt.
20 * Dederuntque Caleb Hebron, sicut
dixerat Moyfes, qui deleuit ex ea tres fi-
lios Enach.
21 * Iebusæum autem habitatorem Hie-
rusalem non deleuerunt filij Benjamin:
E habitauitque Iebusæus cū filijs Benjamin
in Hierusalem vsq; in præsentem diem.
22 * Domus quoque Ioseph ascendit in
Bethel, fuitque Dominus cum eis.
23 * Nam cum obsiderent urbem quæ
prius Luza vocabatur: * Viderunt ho-
minem egredientē de ciuitate, dixeruntq;
ad eum: Ostende nobis introitum ciui-
tatis, & faciemus tecum misericordiam.
25 * Qui cum ostēdisset eis, percusserunt
urbem in ore gladij, hominem autem il-
lum & omnem cognationem eius dimi-
serunt. * Qui dimissus abiijt in terram
Ethem, & ædificauit sibi ciuitatem, voca-
uitque eam Luzam, quæ ita appellatur
vsque in præsentem diem.

תרגום יונתן

14 והיה במיעלה ומלכתיה למשאל מן אבותא אפסנא ואחרכנית מעל חמור ואמר לה כלב מה לך: ואמרה
ליה חב לי אחסנא ארי לארע דרומא ויהבתי ויתן לי ארע בית שקנא דמנא ויהב לה כלב יה בית שקנא עילאה ויה בית שקנא תחתאה:
16 ובני שלמארה חמתי דמשה סליקו מקרות יריחו עם בית יהודה למדבר יהודה ויהודים ערוד ואזלו ויתבו עם עמא:
17 ואזל יהודה עם שמעון אחוהי ומחו ית כנענארה יחיב צפת וגמרו ויה ויקרא ית שמה דקרתא חרמה:
18 וכבש יהודה ית עזה וית החומה וית אשקלון וית חחומה וית עקרון וית חחומה:
19 והיה מימרא דיי בסעדיה דבית יהודה ויחרכו ית יהבי טורא בהר כן דכבו לא יכילו לתרכא ית יהבי מישרא ארי רהיבי דברחלא
20 ויהבו לכלב ית חברון כמא דמליל משה והריך מחמן ית חלחא בני גיבריא:
22 וית יבוסאי ויהבי ירושלם לא תריכו בני בנימן ויתבו יבוסאי עם בני בנימן בירושלם עד יומא דהין:
22 וסליקו דבית יוסף אף אינק לבייתאל וימירא דיי בסעדהין:
23 ושלחו מאללין דבית יוסף לבייתאל ושום
קרתא מלקרמין לזו:
24 וחזו נטריא נברא נפיק מן קרתא ואמרו ליה אחזנא כען ית מעלנא דקרתא ונעביד עמך טיבו:
25 ואחזנא ית מעלנא דקרתא ומחו ית קרתא לפהגם דהרב וית גברא וית כל זרעיתיה שויבו:
26 ואזל גברא לארע חיתאי ובנא קרתא וקרא שמה לזו הוא שמה עד יומא דהין:

* Et factum est cum abiret illa, & persuasit illi petere à patre suo agrum; & murmurabat super asinum: et dixit ei Chaleb, Quid est tibi?

* Et dixit ei Axan, Da iā mihi benedictionē, quoniam in terram Austri tradidisti me; & des mihi redemptionem aquae. & dedit ei Chaleb redemptionem sublimium & redemptionem humilium.

* Et filij Jothor Cinai generi Moysi ascenderunt de ciuitate palmarum ad filios Juda in desertum Juda, quæ est in Meridie ad descensum Arad; & abiit, & habitauerunt cum populo.

* Et abiit Judas cum Symeon fratre suo, & percusserunt Chananaū qui habitabat Sepheth; & anathematizauerunt eam & euerterunt eam, & vocauerunt nomen vrbis Destructio.

* Et possedit Judas Gazan & terminum eius, & Accaron, & terminum eius, & Azoton & suburbana eius.

* Et fuit Dominus cum Juda, & possedit montem, quoniam nō potuit possidere habitantes vallem, quia prohibuit eos, & currus ferrei eis.

* Et dederunt Chaleb Chebron sicut locutus est Moyses, & deleuit illic tres filios Enac.

* Et Iebuseum habitantem Hierusalem non deleuerunt filij Benjamin. & habitauit Iebusaus cum filiis Benjamin in Hierusalem vsque ad diem hanc.

* Et ascenderunt filij Joseph & ipsi in Bethel; & Dominus cum eis.

* Et castrametati sunt domus Ifrael contra Bethel: at nomen vrbis fuit prius Luz.

* Et viderunt custodientes virum egredientem de ciuitate; & ceperunt eum; et dixerunt ei: Ostende nobis introitum ciuitatis, & faciemus tecum misericordiam.

* Et ostēdit eis ingressum vrbis, & percusserunt urbem in ore gladij, at virum & cognationem eius dimiserunt.

* Et abiit vir in terram Chettin, & edificauit illic urbem, & vocauit nomen illius Luz, hoc nomen eius vsque ad diem hanc.

14 * & ἐρχέτο ἐν τῇ εἰσπορεύει αὐτῶν, καὶ ἐπεισεν αὐτὴν αἰτῆσαι πατρὸς αὐτῆς τὸν ἀγρόν· καὶ ἐγόγγυζεν ἐπὶ τῷ ᾧ ἐποζυγίσθη· & εἶπεν αὐτῇ χαλὲβ, τί ἐστὶ τοῦτο;

15 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἀχσάν, δός δή μοι ἀλογίαν, ὅτι εἰς γῆν νότον ἐκδέδοκαί με, καὶ δώσης μοι λύτῳσιν ὕδατος· καὶ ἔδωκεν αὐτῇ χαλὲβ λύτῳσιν μετεώρων καὶ λύτῳσιν ταπεινῶν.

16 * καὶ οἱ ἰωθὰρ τὸ κιναιὶς πενθεροῦ μουσῆ ἀνέβησαν ἐκ τῆς πόλεως τῶν φοινίκων πρὸς ὅδον ἣς ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἐρημον ἐξ ἧς ἐξῆλθεν ἐν τῇ νότῳ τῇ κατὰ βάσιν δὲ δρόμῳ, & ἐπορεύθη, & κατώκησαν μετὰ λαοῦ.

17 * καὶ ἐπορεύθη ἐξ ἧς ἐξῆλθεν μετὰ συμειῶν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, & ἐπάταξαν τὸν χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα σεφέθ· & δώθευρά πωσαν αὐτὴν, & ἐξωλόθρευσαν αὐτὴν, & ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, ἐξολόθρευσις.

18 * καὶ ἐκκληρονόμησεν ἐξ ἧς ἐξῆλθεν τὴν γάζαν καὶ τὸ ὄρειον αὐτῆς, καὶ τὴν ἀκκαρῶν, καὶ τὸ ὄρειον αὐτῆς· & τὴν ἀζωθὸν καὶ τὰ περιαπόμενα αὐτῆς.

19 * καὶ ἡ κύριος μετὰ ἐξ ἧς ἐξῆλθεν, & ἐκκληρονόμησεν τὸ ὄρος; ὅπῃ ὅδε ἐδιώκατο κληρονομήσας ὅδον κατὰ κέντρα τὴν κοιλίαν· ὅτι διεξείλατο αὐτοῖς, & ἄρματα σιδηρὰ αὐτοῖς.

20 * καὶ ἔδωκεν τὰ χαλὲβ τὴν χεβρών καθὰ ἐλάλησεν μουσῆς· & ἐξῆρεν ἐκεῖ ὅδον πρὸς ἧς ἐξῆλθεν.

21 * καὶ τὸν ἐβουσαῖον τὸν κατοικοῦντα ἐργουσαλήμ ὅδε ἐξῆρκεν οἱ βενιαμίν· & κατώκησεν ὁ ἐβουσαῖος μετὰ τῶν υἱῶν βενιαμίν ἐν ἐργουσαλήμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

22 * καὶ δώευσεν οἱ ἰωσήφ καὶ γεωργοὶ εἰς βαϊθήλ, καὶ κύριος μετὰ αὐτῶν.

23 * καὶ παρενέβαλον οἱ ἰσραὴλ καὶ βαϊθήλ· τὸ δὲ ὄνομα τῆς πόλεως ἡ ἐμπροσθεν λουζά.

24 * & εἶδον οἱ φυλάσσοντες ἀνδρὰ ἐκπορεύμενον ἐκ τῆς πόλεως, & ἔλαβον αὐτὸν & εἶπον αὐτῷ, δεῖξον ἡμῖν τὴν εἴθρον τῆς πόλεως, καὶ ποιήσμεν μετὰ τοῦ ἐλεῖν.

25 * καὶ ἐδείξεν αὐτοῖς τὴν εἴθρον τῆς πόλεως, & ἐπάταξαν τὴν πόλιν ἐν σόματι ῥομφαίας, τὸν δὲ ἀνδρὰ καὶ τὴν συγγένειάν αὐτῶν ἐξάπεσεσαν.

26 * καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀνὴρ εἰς γῆν χετλίν, & ὠκοδόμησεν ἐκεῖ πόλιν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς λουζά, τοῦτο ὄνομα αὐτῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et fuit in intrando eam, & induxit eum ad petendum à patre suo possessionem; & delapsa est de asino, & dixit ei Chaleb: Quid tibi?

15 Et dixit illi, Da mihi possessionem, nam ad terram Australem dedisti me; & dabis mihi terram domus irrigationis aquarum: & dedit ei Chaleb domum irrigationis superioris, & domum irrigationis inferioris.

16 Et filij Salmaah socii Moysi ascenderunt ex vrbe Ierihho cum domo Iehuda ad desertum Iehuda, quod in Austro Gharod; & venerunt & habitauerunt cum populo.

17 Et iuit Iehuda cum Simghon fratre suo, & percusserunt Chenaghanæum habitorem Szephath; & destruxerunt illam, & vocauit nomen vrbis Hhorma.

18 & Askalon & terminum eius, & Gheqron & terminum eius.

19 Et viderunt custodientes virum exeuntem ex vrbe, & dixerunt ei: Videre nos fac nunc ascensum domus Iehuda, & extirpauerunt habitatores montis: post sic (quod peccarunt) non potuerunt ad iextirpandum habitatores plantiei, nam currus ferri illis.

20 Et dederunt Chaleb Hhebron vt id quod locutus est Moyses; & extirpauit inde tres filios fortium.

21 Et Iebuzzos habitatores Ierusalem non extirpauerunt filij Biniamin; & habitauerunt Iebuzzæi cum filiis Biniamin in Ierusalem vsque ad diem hanc.

22 Et ascenderunt domus Ioseph etiam illi ad Bethel, & dictum Domini in auxilium eorum.

23 Et miserunt exploratores domus Ioseph ad Bethel, & nomen vrbis ab antiquo Luz.

24 Et viderunt custodes virum exeuntem ex vrbe, & dixerunt ei: Videre nos fac nunc ascensum vrbis, & faciemus tecum beneficentiam.

25 Et videre eos fecit ascensum vrbis; & percusserunt urbem ad verbum gladij; & virum & omnem profapiam eius seruarunt.

26 Et abiit vir in terram Hhethæorum: & edificauit

* Et non possedit Manasses Bethsan, neque filias eius, neq; Thanaach & filias eius, neque habitantes Dor & filias eius, neq; habitantes Mageddon & filias eius, neque habitantes Jeblam neque filias eius: et incepit Chananeus habitare in terra hac.

* Et factum est cum confortatus est Israel, & posuit Chananeum in tributum & delens non deleuit illum.

* Et Ephraim non deleuit Chananeum qui habitabat in Gazer, & habitabat Chananeus in medio eius in Gazer.

* Et Zabulon non deleuit habitantes Cetron & habitantes Naalol: & habitauit Chananeus in medio eius, et factus est in tributum.

* Et Aser non deleuit habitantes Accho, & habitantes Sidona, & habitantes Achlab, & Aschazib, & Elba, & Apher, & Roob.

* Et habitauit Aser in medio Chananei habitantis terræ, quoniam non potuit delere eum.

* Et Nephtalin non deleuit habitantes Bethsames, & habitantes Bethanach, & habitauit Israel in medio Chananei habitantis terram, at habitantes Bethsames & Betheneth, fuerunt eis in tributum.

* Et afflixit Amorraeus filios Dan in monte, quoniam non dimisit eum descendere in vallem.

* Et incepit Amorraeus habitare in monte Hares ubi ursæ & vulpes: & aggrauata est manus domus Joseph super Amorraeos.

* Et factus est in tributum, & terminus Amorrai super Acrabin à petra & supra.

CAP. II.

ET ascendit angelus Domini de Galgal ad locum fletum, & dixit ad eos: Dominus eduxit vos de Aegypto, & introduxit vos in terram quam iurauit patribus vestris ut daret vobis; & dixit: Non irritum faciam pactum meum vobiscum in sempiternum.

* Et vos non ferietis fœdus cum habitantibus in terra hac, neque Deos eorum nequam adorabitis, sed sculptilia eorum confringite & aras eorum evertite; & non audiistis vocem meam, neque hæc fecistis.

27 * Ἐκ ἐκλήρονησεν μανασσῆς τὴν βεθσάν ὅδε τὰς θυγατέρας αὐτῆς, ὅδε τὴν ἐθθανάχ & τὰς θυγατέρας αὐτῆς, ὅδε τὰς κατοικῆσας δῶρ & τὰς θυγατέρας αὐτῆς, ὅδε τὰς κατοικῆσας μαγεδδὼν & τὰς θυγατέρας αὐτῆς, ὅδε τὰς κατοικῆσας ἰεβλάμ ὅδε τὰς θυγατέρας αὐτῆς καὶ ἤρξατο ὁ χαναναῖος κατοικεῖν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ.

28 * καὶ ἐγένετο ὅτε ἐνίσχυσεν ἰσραὴλ & ἐθετο τὸν χαναναῖον εἰς φόρον, καὶ ἐξαίρων ὅκ ἐξῆρεν αὐτόν.

29 * Ἐφραΐμ ἐκ ἐξῆρεν τὸν χαναναῖον τὸν κατοικῆσαν ἐν γαζερ, & κατώκει ὁ χαναναῖος ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐν γαζερ. 30 * Ἐζαβουλὼν ὅκ ἐξῆρε τὸν κατοικῆσαν κετρών καὶ ὅκ κατοικῆσας νααλώλ· καὶ κατώκησεν ὁ χαναναῖος ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐγένετο εἰς φόρον.

31 * Ἐάσῃρ ὅκ ἐξῆρε τὸν κατοικοῦντα ἀκχώ & τὸν κατοικοῦντα σιδῶνα, & τὸν κατοικοῦντα ἀχλάβ, καὶ τὴν ἀχάζιβ, καὶ τὴν ἐλβά, καὶ τὴν ἀφίκ, & τὴν ῥοώβ.

32 * καὶ κατώκησεν ὁ αἰσῆρ ἐν μέσῳ τῶν χαναναίων & κατοικοῦντ' ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὅκ ἐδωθήθη ἐξάρα αὐτόν.

33 * Ἐνεφθαλὶν ὅκ ἐξῆρε τὸν κατοικοῦντα βεθσαμῆς, & τὸν κατοικοῦντα βεθανάχ· & κατώκησεν ἰσραὴλ ἐν μέσῳ τῶν χαναναίων & κατοικοῦντος τὴν γῆν. 34 * Ὁ κατοικοῦντες βαιθσαμῆς, & τὴν βεθενέθ ἐγλήθησαν αὐτοῖς εἰς φόρον.

35 * καὶ ἐξεθλίψεν ὁ ἀμορραῖος τὸν υἱὸς δῶν εἰς τὸ ὄρος, ὅπ ἐκ ἀφῆκεν αὐτὸν καταβῆναι εἰς τὴν κοιλάδα.

36 * καὶ ἤρξατο ὁ ἀμορραῖος κατοικεῖν ἐν τῷ ὄρει τῷ ἄρες & αἱ ἀρκῆ & αἱ ἀλώπεκες· καὶ ἐβαρύνθη χεὶρ οἴκου ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν ἀμορραῖον. * Ἐγένετο εἰς φόρον, & τὸ ἔριον τῶν ἀμορραίων ἐπάνω ἀκράβιν ἀπὸ τῆς πέτρας καὶ ἐπὶ δῶν β.

1 * Καὶ δυνέβη ἄγγελος κυρίου ἀπὸ γαλγαλ ἐπὶ τὸν κλαυθμόν· & εἶπεν πρὸς αὐτούς, κύριος δυνέβασεν ὑμᾶς ἐξ αἰγύπτου & εἰσήγαγεν ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τὴν ὁμοῖαν τῇ πατρίδι ὑμῶν & δούναμιν· & εἶπεν, ὅς διασκεδάσω τὴν διαθήκην μετ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα.

2 * Ἐὐμεῖς ὅς διαθήσεσθε διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὅδε τοῖς θεοῖς αὐτῶν· καὶ πορευθήσετε, ἀλλὰ τὰ γλυπτὰ αὐτῶν συντρίψατε & τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν κατασκάψατε· & ὅκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς μου, ὅτε ταῦτα ἐποίησατε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et non extirpauerunt domus Menasse Beth-Sean & vicos eius, & Thagnach & vicos eius, & habitatores Dor & vicos eius, & habitatores Iblegham & vicos eius, & habitatores Migdo & vicos eius; & reliquit Chenaghanæum ad habitandum in terra hac.

28 Et fuit cum fortificatus est Israel; & numeravit Chenaghanæum ad collatores tributorum, & extirpando non extirpauerunt eos.

29 Et domus Ephraim non extirpauere Chenaghanæum qui habitantes in Gazer. & habitauerunt Chenaghanæi inter eos in Gazer.

30 Domus Zebulun non extirpauere habitantes Kitron, & habitantes Nahhalol; & habitauerunt Chenaghanæi inter eos, & fuerunt ad collatores tributorum. 31 Domus Aser non extirparunt habitantes Ghacho, & habitantes Szidon, & Ahhlab, & Achzib, & Hhelba, & Aphic, & Rehob.

32 Et habitauerunt de filiis Aser inter Chenaghanæos habitatores terræ, quoniam non extirparunt eos. 33 De filiis Neptali non extirpauerunt habitatores Beth-Semes, & habitatores Beth-Ghanath; & habitauerunt in medio Chenaghanæorum habitatorum terræ; & habitatores Beth-Semes & Beth-Ghanath fuerunt illis in collatores tributorum.

34 Et arctauerunt Amorrahæi filios Dan ad montem, quoniam non fuerunt eos ad descendendum in planitiem. 35 Et coeperunt Amorrahæi ad habitandum in monte Hharezz in Aialon, & in Saghalabim; & pressa est domus Ioseph, & fuerunt in collatores tributorum.

36 Et terminus Amorrahæi in ascensu Ghakrabim à Petra & supra.

CAP. II.

ET ascendit Propheta in legatione ab-ante Dominum à Gilgela ad Bochim: & dixit; Eduxi vos ex Aegypto, & ascendere feci vos ad terram quam iuravi patribus vestris, & dixi: Non alterabo fœdus meum; quod vobiscum in seculum. 2 Et vos non pangatis fœdus habitatoribus terræ huius, altaria eorum exciditis; & non obedistis dicto meo: quid hoc fecistis?

* וגם אמרתי לא-אגרש אותם מפניכם
 והיו לכם לצדים ואלהיהם יהיו לכם למוקש:
 * ויהי כדבר מלאך יהוה את הדברים
 האלה אל-כל-בני ישראל וישאו העם את-קולם
 ויבכו: * ויקראו שם-המקום ההוא בכים
 ויזכרו שם ליהוה: * וישלח יהושע את-
 העם וילכו בני-ישראל איש לנחלתו לרשת את-
 הארץ: * ויעבדו העם את יהוה כל ימי
 יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים
 אחרי יהושע אשר ראו את כל-מעשה יהוה
 הגדול אשר עשה לישראל: * וימרת יהושע
 בן-נון עבד יהוה בן-מאה ועשר שנים:
 * ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנרת-חרם
 בחר אפרים מצפון להר-געש: * וגם כל-הדור
 ההוא נאספו אל-אבותיו ויקם דור אחר
 אחריהם אשר לא ידעו את יהוה וגם את-
 המעשה אשר עשה לישראל: * ויעשו
 בני-ישראל את-הרע בעיני יהוה ויעבדו את-
 הבעלים: * ויעזבו את יהוה אלהי אבותם
 המוציא אותם מארץ מצרים וילכו אחרי
 אלהים אחרים מאלהי העמים אשר
 סביבותיהם וישתחוו להם ויכעסו את יהוה:
 * ויעזבו את יהוה ויעבדו לבעל ולעשתרות:
 * ויחר-אף יהוה בישראל ויהנם ביד שפים
 וישסו אותם וימכרום ביד אויביהם מסביב ולא
 יכלו עוד לעמד לפני אויביהם: * בכל אשר
 יצאו יד-יהוה היתה-בם לרעה כאשר דבר
 יהוה וכאשר נשבע יהוה להם ויצר להם
 מאד: * ויקם יהוה שפטים ויושיעום מיד
 שפיהם:

* Quamobrem nolui delere eos à facie
 vestra, vt habeatis hostes, & dij eorū sint
 vobis in ruinam.

* Cūque loqueretur angelus Domi-
 ni hæc verba ad omnes filios Israel, eleua-
 uerunt vocem suam, & fleuerunt.

* Et vocatum est nomen loci illius Lo-
 cus flentium siue lachrymarum: immo-
 laueruntque ibi hostias Domino.

* Dimisit ergo Iosue populum, & abie-
 runt filij Israel vnusquisque in possessio-
 nem suam, vt obtinerent eam.

* Seruieruntque Domino cunctis die-
 bus eius & seniorum, qui lōgo post eum
 vixerunt tempore, & nouerant omnia
 opera Domini quæ fecerat cum Israel.

* Mortuus est autem Iosue filius Nun
 famulus Domini cētum & decem anno-
 rum.

* Et sepelierunt eum in finibus
 possessionis suæ in Thamnathfare in mon-
 te Ephraim à Septentrionali plaga mon-
 tis Gaas.

* Omnisque illa generatio con-
 gregata est ad patres suos, & surrexerunt
 alij qui nō nouerunt Dominum, & opera
 quæ fecerat cum Israel.

* Feceruntq; filij Israel malum in con-
 spectu Domini, & seruierunt Baalim.

Infr. 3. 8
 & 4. 1. 8
 6. 8

* Ac dimiserunt Dominum Deum pa-
 trum suorum qui eduxerat eos de terra
 Ægypti, & secuti sunt deos alienos, deos
 quoq; populorum qui habitabant in cir-
 cuitu eorum, & adorauerunt eos, & ad
 iracundiam concitauerunt Dominum:

* Dimittentes eum, & seruientes Baal

& Astaroth. * Iratusque Dominus con-
 tra Israel tradidit eos in manus diripien-
 tium, qui ceperunt eos & vendiderunt ho-
 stibus qui habitabant per gyrum, nec po-
 tuerunt resistere aduersariis suis.

* Sed
 quocunq; pergere voluissent, manus Dñi
 super eos erat, sicut locutus est, & iurauit
 eis, & vehementer afflicti sunt.

* Suscitauitq; Dominus iudices qui li-
 berarent eos de vastantium manibus.

תרגום יונתן

* ואף אמרתי לא אתריד יהוה מן קדמיכו ויהוה לכוז למעיקי וישעיהו יהוה לכוז לתקלא:
 * ויהיו לכם לצדים ואלהיהם יהיו לכם למוקש:
 * ויהי כדבר מלאך יהוה את הדברים
 האלה אל-כל-בני ישראל וישאו העם את-קולם
 ויבכו: * ויקראו שם-המקום ההוא בכים
 ויזכרו שם ליהוה: * וישלח יהושע את-
 העם וילכו בני-ישראל איש לנחלתו לרשת את-
 הארץ: * ויעבדו העם את יהוה כל ימי
 יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים
 אחרי יהושע אשר ראו את כל-מעשה יהוה
 הגדול אשר עשה לישראל: * וימרת יהושע
 בן-נון עבד יהוה בן-מאה ועשר שנים:
 * ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנרת-חרם
 בחר אפרים מצפון להר-געש: * וגם כל-הדור
 ההוא נאספו אל-אבותיו ויקם דור אחר
 אחריהם אשר לא ידעו את יהוה וגם את-
 המעשה אשר עשה לישראל: * ויעשו
 בני-ישראל את-הרע בעיני יהוה ויעבדו את-
 הבעלים: * ויעזבו את יהוה אלהי אבותם
 המוציא אותם מארץ מצרים וילכו אחרי
 אלהים אחרים מאלהי העמים אשר
 סביבותיהם וישתחוו להם ויכעסו את יהוה:
 * ויעזבו את יהוה ויעבדו לבעל ולעשתרות:
 * ויחר-אף יהוה בישראל ויהנם ביד שפים
 וישסו אותם וימכרום ביד אויביהם מסביב ולא
 יכלו עוד לעמד לפני אויביהם: * בכל אשר
 יצאו יד-יהוה היתה-בם לרעה כאשר דבר
 יהוה וכאשר נשבע יהוה להם ויצר להם
 מאד: * ויקם יהוה שפטים ויושיעום מיד
 שפיהם:

* Et ego dixi, Non addam vt migrare faciā
populum, quem dixi vt expellerem eos a facie
vestra; & erunt vobis in angustias, & dii
eorum erunt vobis in scandalum.

* Et factum est postquam locutus est angelus
Domini sermones hos ad omnes filios Israel; et
eleuauerūt populus vocem suam & fleuerunt.

* Propter hoc vocatum est nomen loci illius
Locus fletus; & immolauerunt ibi Domino.

* Et dimisit Josue populum, & abierunt fi-
lij Israel vnusquisque in domū suam, & in pos-
sessionem suam ad possidendum terram.

* Et seruiuit populus Domino cunctis diebus
Josue & cunctis diebus seniorum, qui longæui
fuerunt post Josue, qui nouerant omne opus Do-
mini magnum quod fecit Israel.

* Et mortuus est Josue filius Nun famulus
Domini, filius centum decem annorum.

* Et sepelierunt eum in termino possessionis
sue in Thamnathares in monte Ephraim, a Se-
ptentrione montis Gaas.

* Et omnis generatio illa congregata est ad
patres suos, & surrexit generatio altera post
eos, qui non nouerant Dominum, & opus quod
fecerat Israel.

* Et fecerunt filii Israel malum in conspectu
Domini, & seruierunt Baalim.

* Et reliquerunt Dominum Deum patrum
eorum, qui eduxerat illos de terra Ægypti, &
secuti sunt deos alienos a dijs populorum qui
in circuitu eorum, & adorauerunt eos, & irri-
tauerunt Dominum. * Et dimiserunt Domi-
num, & seruierunt Baal & Astaroth.

* Et iratus est furore Dominus cōtra Israel.
& tradidit illos in manu diripientium, & ca-
ptiuauerunt illos; & tradidit illos in manu ini-
micorum suorum in circuitu, & non potuerunt
resistere in faciem inimicorum suorum,

* In omnibus quibus fornicati sunt. & ma-
nus Domini fuit in illis in mala, sicut locutus
est Dominus, & sicut iurauit Dominus eis, &
afflixit eos vehementer. * Et suscitauit Do-
minus eis iudices, & liberauit eos Dominus
de manu vastantium illos.

* καὶ ἐγὼ εἶπα, & προσθήσω ἔμετι κῆσμαι τὸν λαόν
ὃν εἶπα ἔξωσαι αὐτὰς ἐκ προσώπου ὑμῶν, & ἔσονται
ὑμῖν εἰς σκωχάς, καὶ θεοὶ αὐτῶν ἔσονται ὑμῖν εἰς σκάν-
δαλον. * καὶ ἐγένετο ὡς ἐλάλησεν ὁ ἄγγελος κυρίου ὅτι
λόγοις τέτοις πρὸς πάντας ὑμᾶς ἰσραήλ, καὶ ἐπῆραν ὁ
λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν.

* διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα τῆς τοῦ ἐκείνου κλαυθ-
μῶν, καὶ ἔκτισαν ἐκεῖ τῷ κυρίῳ.

* καὶ ἔξαπέστειλεν ὁ ἰησοῦς τὸν λαόν, καὶ ἀπῆλθον
οἱ ἰσραήλ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ & εἰς τὴν κληρο-
νομίαν αὐτοῦ καὶ κατακληρονομήσας τὴν γῆν.

* καὶ ἐδούλευσεν ὁ λαὸς τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας
ἰησοῦ καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῶν πρεσβυτέρων, ὅτι ἐμα-
κροημέρυσαν μετ' ἰησοῦ, ὅτι ἐγνώσαν πᾶν τὸ ἔργον κυ-
ρίου τὸ μέγα ὃ ἐποίησεν τῷ ἰσραήλ.

* καὶ ἐτελεύτησεν ὁ ἰησοῦς ὑὸς ναυῆ δουλὸς κυρίου
ὑὸς ἑκατὸν δέκα ἐτῶν.

* καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν ὁρίῳ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν
θαμναθάρης ἐν ὁρείᾳ ἐφραιμ ἀπὸ βορρᾶς ὅρου γαάς.

* & πάντα ἡ γυνεὶ ἐκείνῃ προστετέθησαν πρὸς τὰς πα-
τέρας αὐτῶν & δούεση γυνεὶ ἑτέρᾳ μετ' αὐτῆς, οἱ δὲ οὐκ
ἐγνώσαν τὸν κύριον, & τὸ ἔργον ὃ ἐποίησεν τῷ ἰσραήλ.

* καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυ-
ρίου, καὶ ἐλάτρευσον τῇ βααλίμ.

* καὶ ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐ-
τῶν, τὸν ἔξαγαγόντα αὐτὰς ἐκ γῆς αἰγύπτου, & ἐπορεύ-
θησαν ὀπίσω θεῶν ἑτέρων ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν λαῶν τῶν
περικύκλω αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν αὐτάς, & παρώρ-
ησαν τὸν κύριον.

* & ἐγκατέλιπον τὸν κύριον, & ἐλά-
τρευσαν τῇ βαάλ & ταῖς ἀσάρταις. * & ὠργίσθη θυμὸς
κυρίου τῷ ἰσραήλ, & παρέδωκεν αὐτὰς ἐν χειρὶ θεονο-
μοδόντων, & κατεθρονόμυσαν αὐτάς. & ἀπέδοτο αὐ-
τῶν ἐν χειρὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κυκλόθεν. & οὐκ ἠδυνή-
θησαν δύτις ἵνα καὶ πρὸς ὅσον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν,

* ἐν πᾶσιν οἷς ἐπόρνεον καὶ χεὶρ κυρίου ἦν ἐν αὐτοῖς εἰς
κακά, καθὼς ἐλάλησεν κύριος & καθὼς ὤμοσεν κύριος
αὐτοῖς, καὶ ἔξεδιψεν αὐτὰς σφόδρα.

* καὶ ἤγειρεν κύριος αὐτοῖς κριτάς, καὶ ἔσωσεν αὐτὰς
κύριος ἐκ χειρὸς τῶν θεονομούντων αὐτῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et etiam dixi, Nō exterminabo eos ab-ante vos, & erunt vobis ad tribulantes; & abominationes eorū erunt vobis ad offendiculum;

* Et fuit, cum locutus est vir Dei verba hæc cum omnibus filiis Israel; & eleuauit populus vocem suam, & fleuerunt.

* Et vocarunt nomen loci illius Bochim; & obtulerunt ibi oblationem sanctitatum ante Dominum. * Et dimisit Iosue popu-
lum, & abierunt filij Israel, vir ad possessionem suam, ad hæreditandū terram. * Et seruierunt populus ante Dominū omnibus diebus
Iosue, & omnibus diebus senum, qui prolongarunt dies post Iosue; & qui viderunt omne factum Domini magnum quod fecit Israeli.

* Et mortuus est Iosue filius Nun, seruus Domini; filius centum & decem annorum. * Et sepelierunt eum in termino hæredi-
tatis eius, in Thimnath-Zzarahh, in monte domus Ephraim, a Septentrione montis Gaghaz.

* Et etiam omnis generatio illa congre-
gati sunt ad domum patrum suorum; & surrexit generatio alia post eos, qui non nouerunt ad timendum ab-ante Dominum, & etiam fa-
cta quæ fecit Israeli.

* Et fecerunt filij Israel id quod malum ante Dominum; & coluerunt Baghalaia. * Et reliquerunt cultum
Domini Dei patrum eorum qui eduxit eos de terra Ægypti; & errauerunt post errores ab errore populorum, qui in circuitu eorum; &
adorauerunt eos, & irritauerunt ante Dominum.

* Et tenuerunt cultum Domini, & coluerunt Gaghala & Ghafteratha.

* Et inualuit indignatio Domini in Israel, & tradidit eos in manu direptorum, & diripuerunt eos; & tradidit eos in manu auctorum
inimicitiarum suarum a circum circum, & non valuerunt ultra ad surgendum ante auctores inimicitiarum suarum.

* In omni loco quod exierunt, percussio ab-ante Dominum fuit in eis in malum, vt id quod locutus est Dominus, & vt id quod
iurauit Dominus eis; & arctauit eos valde.

* Et erexit Dominus duces, & liberauit eos de manu
direptorum suorum.

17 * וְגַם אֶל־שִׁפְטֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ כִּי זָנוּ אַחֲרֵי
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם סָרוּ מִהַרְמָן הַדֶּרֶךְ
 אֲשֶׁר הָלְכוּ אֲבוֹתָם לִשְׁמֹעַ מִצְוֹת־יְהוָה לֹא־עָשׂוּ
 כֵּן : * 18 * וְכִי־הָקִים יְהוָה לָהֶם שִׁפְטִים וְהִירָא
 יְהוָה עִם־הַשֹּׁפֵט וְהוֹשִׁיעַם מִיַּד אִיְבֵיהֶם כָּל־יְמֵי
 הַשּׁוֹפֵט כִּי־יָנַחם יְהוָה מִנֶּאֱקָתָם מִפְּנֵי לַחֲצִיָּהֶם
 וְדַחֲקֵיהֶם : * 19 * וְהָיָה בְּמוֹרֵת הַשּׁוֹפֵט יֵשְׁבוּ
 וְהִשְׁחִיתוּ מֵאֲבֹתָם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
 לַעֲבֹדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם לֹא הָפִילוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם
 וּמִדֶּרֶכָם הַקָּשׁוּי : * 20 * וַיַּחֲרֹאֶף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל
 וַיֹּאמֶר יַעֲזָן אֲשֶׁר עָבְרוּ הַגּוֹי הַזֶּה אֶת־בְּרִיתִי
 אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתָם וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹלִי :
 * 21 * גַּם־אֲנִי לֹא אוֹסִיף לְהוֹרִישׁ אִישׁ מִפְּנֵיהֶם
 מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־עֹזֵב יְהוֹשֻׁעַ וַיָּמָת : * 22 * לְמַעַן נִסּוֹת
 בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל הַשֹּׁמְרִים הֵם אֶת־דֶּרֶךְ יְהוָה
 לָלֶכֶת בָּם כְּאֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֲבוֹתָם אִם־לֹא :
 * 23 * וַיָּנַח יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם תְּאֵלָה לְבִלְתִּי הוֹרִישָׁם
 מִהָרָא וְלֹא נָתַתָּם בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ :

2

1 * וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הֵנִיחַ יְהוָה לְנִסּוֹת
 בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ אֶת־כָּל־
 מַלְחָמוֹת כְּנָעַן : * 2 * רַק לְמַעַן דַּעַר דַּעַר
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְלַמֶּדֶם מַלְחָמָה רַק אֲשֶׁר־לִפְנֵים
 לֹא יָדְעוּ : * 3 * חֲמִשָּׁתַּי סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וְכָל־
 חֲכַנְעֵנִי וְהַצִּידְנִי וְהַחֲזִי יֹשֵׁב רֶהַר הַלְבָּנוֹן מִהָרָא
 בַּעַל חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָרָא : * 4 * וַיְהִי לְנִסּוֹת
 בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל לְדַעַת הִישְׁמְעוּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
 אֲשֶׁר־צִוָּה אֶת־אֲבוֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה : * 5 * וּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי הַחֲתִי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי
 וְהַחֲזִי וְהַיְבוֹסִי :

תרגום יונתן

17 * וְאֵף מִן־נְגֻדֵיהֶן לֹא קִבְּלוּ אֲרִי טַעַן בְּתֵר טַעֲוֹת עַמִּי וְסִגְדוּ לָהֶן סָטוּ בְּפָרִיעַ מִן־אַרְמָא דְאַזְלוּ אֲבִדְתֵּיהֶן לְקַבְּלָא פְּקוּדֵיהֶן
 18 * וְאֲרִי אֲקִיָּם וַיִּי לָהֶן נְגֻדִין וְהָיָה מִימְרָא דִּינִי בְּסַעֲדִיהֶן דְּנִגְדָא וּפְרִיק לָהֶן מִיַּד בְּעָלִי דְּכַבִּיָּהֶן כָּל־יְמֵי
 נְגֻדָא אֲרִי מְחִיב וַיִּי מִמָּה דְאַמַּר וּמִקְבִּיל צְלוּתֵיהֶן וּפְרִיק לָהֶן מִדַּחֲקֵיהֶן וּמִשְׁעִבְדֵיהֶן :
 19 * וְהָיָה כִּד מִירָא נְגֻדָא
 20 * וְהָיָה רִגְזָא דִּינִי בְּיִשְׂרָאֵל וְאֵמַר חֲלָף דְּעָבְרוּ עִמָּא הָרִין עַל קִימִי דְּפִקְדִּירַת יִתְ אֲבִדְתֵּיהֶן וְלֹא קִבְּלוּ לְמִימְרִי :
 21 * אֵף אֲנָא לֹא אוֹסִיף לְתַרְבָּא אִינְשָׁא מִן־קְדָמִיָּהֶן מִן־עַמִּיָּא דִּי שָׁבַק יְהוֹשֻׁעַ וּמִירָא :
 22 * בְּדִיל לְנִסָּאָה בְּהֶן
 23 * וּשְׁבַק וַיִּירָא
 יִתְ יִשְׂרָאֵל הַנְּטָרִין אִינְשָׁא יִתְ אֲוִרָתָא דְחֶקְנָן מִן־קֶדָם וַיִּי לְמַתָּךְ בְּהֶן כְּמָא דִּי נִשְׁרִי אֲבִדְתֵּיהֶן אִם־לֹא :
 עַמִּיָּא הָאֵלֶּן בְּדִיל לֹא לְתַרְכֻּתֵיהֶן בְּפָרִיעַ וְלֹא מִסְרִינוֹן בִּידָא דִּיהוֹשֻׁעַ :
 2 * וְאֵלֶּיָּן עַמִּיָּא דְשָׁבַק וַיִּי לְנִסָּאָה בְּהֶן יִתְ יִשְׂרָאֵל יִתְ כָּל־דְּלֹא הָיוּ יָדְעִין יִתְ כָּל־קֶרְבִּי כְנָעַן :
 3 * חֲמִשָּׁא טוֹרְנֵי פְלִישְׁתִּיָּא וְכָל
 4 * וְהָיוּ לְנִסָּאָה בְּהֶן יִתְ יִשְׂרָאֵל לְמִידַע תִּיקְבִּלִין
 5 * וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִתְיָבוּ בְּגוֹ כְּנַעֲנָא חֲתִיָּא וְאֱמֹרִא וּפְרִזִּיָּא וְחִזִּיָּא וְיְבוֹסָאִי :
 יִתְ פְּקוּדֵיהֶן דִּינִי דְּפִקְדִּירַת יִתְ אֲבִדְתֵּיהֶן בִּידָא דְּמֹשֶׁה :

* Et iudices suos non audierunt, quoniam fornicati sunt post deos alienos; & adorauerunt eos, & irritauerunt Dominum, & declinauerunt citò ex via; quam ingressi fuerant patres eorum, ut audirent mandata Domini, non fecerunt sic. * Et cum suscitauit Dominus illis iudices, & fuit Dominus cum iudice, & liberauit illos de manu inimicorum eorum omnibus diebus iudicis; quoniam consolatus est Dominus à gemitu eorum à facie obsidentium illos & affligentium illos. * Et factum est postquam mortuus esset iudex, & reuertebantur, & iterum corruperant super patres suos, ut sequerentur deos alienos, & seruirent illis, & adoraret illos; non dimiserunt adinventiones suas, & à via sua dura.

* Et iratus est furore Dominus in Israel, & ait: Quia reliquit gens ista pactum meum, quod praecepi patribus eorum, & non audierunt vocem meam.

* Et ego non addam ut deleam virum à facie eorum de gentibus quas reliquit Iosue; & dimisit; * Ut experiar in illo Israel si custodiant illi viam Domini, & ambulent in ea, sicut custodierunt patres eorum, an non.

* Et dimisit Dominus gentes has ut non dederet illas citò, & non tradidit illas in manum Iosue.

CAP. III.

ET has gentes dereliquit Iosue, ut tentaret in illis Israel omnes qui non nouerant omnia bella Chanaan.

* Verum propter generationes filiorum Israel, ut doceret eos bellum; verum qui ante ipsos non cognouerunt ea.

* Quinque satrapas alienigenarum & omnem Chananaeum & Sidonium & Euaeum qui habitat Libanum, de monte Baal-Ermon usque ad introitum Hemath. * Et factum est ut experiretur in ipsis Israel ad sciendum si audient mandata Domini, quae praeceperat patribus eorum in manu Moysi. * Et filij Israel habitauerunt in medio Chanaan, & Hethaei, et Amorrai, & Pherezaei, & Euai, & Jebusaei.

17 * & των κριτων αυτων οσκ επηκασαν, οτι εξεπορνυσαν οπισω θεων ετερων, & προσεκυνησαν αυτοις, & παρωργισαν τον κυριον, & εξεκλιναν ταχυ εν τ' οδου ης επορθησαν. 18 * πατερες αυτων ουδ εισακειν τας εντολας κυριου, & εποιησαν ετως. * και οτε ηγειρεν κυριος αυτοις κριτας, & ω κυριος μετ' & κριτου, και εσωσεν αυτους εκ χειρος εχθρων αυτων πασας τας ημερας & κριτου, οπ παρεκληθη κυριος απο & σαναγμου αυτων απο προσωπου των πολιορκουτων αυτους & κακυτων αυτους.

19 * και ερχετο ως απεθνησκεν ο κριτης, και απεσρεφον και παλιν διεφθειραν υπερ ου πατερας αυτων πορνηθηναι οπισω θεων ετερων, & λατρευειν αυτοις, & προσκυνηειν αυτοις. οσκ απερευθην τα επιτηδεύματα αυτων, και απο τ' οδου αυτων τ' σκληρας.

20 * και ωργισθη θυμω κυριος εν τα ισραηλ. και ειπεν, ουθ' αν οσα εγκατελιπε το εθνος ουτο την διαθηκην μεν ω ενετείλαμην τοις πατεράσιν αυτων, & οσκ επηκασαν τ' φωνης μεν.

21 * και εγω ε προσθησω & εξαράω ανδρα εν προσωπου αυτων απο των εθνων αν εγκατελιπεν ιηθους, & αφηκεν. * ουδ πειράσαι εν αυται τον ισραηλ ει φυλάσσονται αυτοι τω οδον κυριου πορεύεσθαι εν αυτη ον τρέπον εφύλαξαν. 22 * πατερες αυτων η ε.

23 * και αφηκεν κυριος τα εθνη ταυτα & μη εξαράω αυτα ταχως και ε παρεδωκεν αυτα εν χειρι ιηθου.

γ.

1 * Και ταυτα τα εθνη κατέλιπεν ιηθους ως πειράσαι εν αυτοις τον ισραηλ πούτας ου μη εγνωκotas πούτας ου πολέμοις χαναθ.

2 * πλυν δια τας ημερας των υων ισραηλ & διδάξαι αυτου πόλεμον; πλην οι εμ προσθεν αυτων οσκ εγνωσθην αυτα. * τας πέντε σατραπιας των αλλοφυλων, και πούτα τον χαναανιον και τον σιδωνιον; και τον διαιον τον κατοικουντα τον λιβανον απο ου οργις & βααλ ερμων εως λαβω ήμαθ. * και ερχετο ως πειράσαι εν αυτοις τον ισραηλ γνωνα ει ακουον τας εντολας κυριου, ας ενετείλατο τοις πατεράσιν αυτων εν χειρι μουση.

3 * και οι ισραηλ κατώκησαν εν μέσω & χανααναις, & & χετταίου, και & αμορραις, και & φερεζαίς, και ουδ διαίς, και & ιεβουσαις.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et etiam ex ducibus non audierunt, nam errauerunt post errores populorum, & adorauerunt eos; declinauerunt citò de via quam ambulauerunt patres eorum ad accipiendum iussa Domini, & non fecerunt sic.

18 Et quando erexit Dominus eis duces, & fuit dictum Domini in auxilio ducis, & liberauit eos de manu auctorum inimicitiarum suarum, omnibus diebus ducis; nam conuersus est Dominus ab eo quod dixit, & excepit orationem eorum, & liberauit eos ab oppressoribus eorum, & ab humiliatoribus eorum.

19 Et fuit cum mortuus est dux, reuertentes & corruptentes à patribus suis ad eundem post errores Gentium, ad colendum eos & ad adorandum eos; non remittentes de factis suis malis & de via sua corrupta. 20 Et inualuit indignatio Domini in Israel, & dicit: Propterea quod transierunt populus hic super pactum meum; quod iussi patres eorum; & non obedierunt dicto meo: 21 Etiam ego non addam ad eiiciendum hominem ex-ante illos de gentibus, quas reliquit Iosue; & mortuus est.

22 Propter tentandum in eis Israel, an custodientes illi vias quae munitae ab-ante Dominum ad ambulandum in eis, ut id quod custodierunt patres eorum, an non.

23 Et reliquit Dominus gentes has, propterea quod non ad extirpandum eas celeriter; & non tradidit eas in manu Iosue.

CAP. III.

ET hae Gentes, quas reliquit Dominus ad tentandum in eis Israel: omnes quae non nouerunt omnia bella Chanaan. 1 Tantum propterea ut scirent generationes filiorum Israel, ad docendum eos bellum; tantum qui ab antiquo non fuerunt cognoscentes illos.

2 Quinq; Turneos Philistinorum & omnes Chanaanicos, & Szidonicos, & Hhiuicos habitatores montis Libani, à monte planitie Hhermon usq; ad ascensum Hhamath. 3 Et fuerunt ad tentandum in eis Israel, ad cognoscendum an audient iussa Domini quae iussit patres eorum in manu Moysi. 4 Et filij Israel habitauerunt inter Chanaanicos, Hethaeos, & Emorrhaeos, Pherizaeos, & Hhiuicos, & Iebuzaeos.

E

* Et acceperunt filias eorum sibi ipsis in uxores, & filias suas tradiderunt filiis illorum, & seruiuerunt dijs eorum.

* Et fecerunt filij Israel malum in conspectu Domini, & obliui sunt Domini Dei sui, & seruiuerunt Baalim & Lucis.

* Et iratus est furore Dominus contra Israel, & tradidit eos in manus Chusanresathaim regis Syria Mesopotamiae, & seruiuerunt filij Israel ei octo annis.

* Et clamauerunt filij Israel ad Dominum, & suscitauit Dominus saluatorem Israel, & liberauit eos Gothonieli filium Cenez fratris Chaleb iunior eo.

* Et fuit in eo spiritus Domini, & iudicauit Israel: & egressus est in pugnam, & tradidit Dominus in manu eius Chusanresathaim regem Syria, & fortificata est manus eius in Chusanresathaim.

* Et quieuit terra quadraginta annis, & mortuus est Gothonieli filius Cenez.

* Et addiderunt filij Israel facere malum in conspectu Domini, & confortauit Dominus Eglon regem Moab aduersus Israel, quia fecerunt ipsi malum in conspectu Domini.

* Et copulauit contra eos omnes filios Ammon & Amalec, & abiit & percussit Israel, & possedit urbem palmarum.

* Et seruiuerunt filij Israel Eglon regi Moab decem & octo annis.

* Et clamauerunt filij Israel ad Dominum, & suscitauit Dominus eis saluatorem Aod filium Gera, filij Femini, virum ambidexterum; & miserunt filij Israel munera in manu eius Eglon regi Moab.

* Et fecit sibi Aod gladium ancipitem, palmi longitudo eius; & accinctus est eo subter sagum sub femore dextro suo.

* Et obtulit munera Eglon regi Moab, & Eglon vir urbanus nimis.

* Et factum est postquam perfecit Aod offerre munera, & misit eos qui attulerant munera.

* καὶ ἔλαβον τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἑαυτοῖς εἰς γυναῖκας, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἔδωκαν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς θεοῖς αὐτῶν.

* καὶ ἐποίησαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου, καὶ ἐπελάθοντο κυρίου ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν τῇ βααλὶμ καὶ τοῖς ἄλσεσιν.

* καὶ ὠργίσθη θυμὸς κυρίου ἐν τῷ ἰσραὴλ, καὶ ἀπέδωκε αὐτὸς εἰς χεῖρας χουσανρεσαθαὶμ βασιλέως συρίας μεθ' ὁποταμίας, καὶ ἐδούλυσαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ αὐτὸν ὀκτὼ ἔτη.

* καὶ ἔκραξαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ πρὸς κύριον, ὃς ἤγειρεν κύριος σωτῆρα τῷ ἰσραὴλ, ὃς ἔσωσεν αὐτὸς τὸν γοθονιὴλ υἱὸν κενέζ ἀδελφοῦ χαλέβ ὁ νεώτερος αὐτοῦ.

* καὶ ἐρχέτο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, ὃς ἐκρινεν τὸν ἰσραὴλ. ὃς ἐξῆλθεν ἐπὶ τὸν πόλεμον, ὃς παρέδωκε κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὸν χουσανρεσαθαὶμ βασιλέα τῆς συρίας, καὶ ἐκρηταιώθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν χουσανρεσαθαὶμ.

* καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ τεσσαράκοντα ἔτη. καὶ ἀπέθανεν γοθονιὴλ υἱὸς κενέζ.

* καὶ προσέθεντο ὁ υἱὸς ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὄψει κυρίου, ὃς ἐνίσχυσεν κύριος τὸν ἐγλὼν βασιλέα μωάβ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ, διὰ τὸ πεποιθέναι αὐτὸς τὸ πονηρὸν ἐναντὶ κυρίου.

* ὃς προσήγαγε πρὸς αὐτὸς πᾶντας τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν καὶ ἀμαλήκ, ὃς ἐπορεύθη ὃς ἐπάταξεν τὸν ἰσραὴλ, ὃς ἐκληρονόμησεν πόλιν τῶν φοινίκων.

* καὶ ἐδούλυσαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ τὸν ἐγλὼν βασιλέα μωάβ δεκάοκτὼ ἔτη.

* καὶ ἐκέκραξαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ πρὸς κύριον, καὶ ἤγειρεν κύριος αὐτοῖς σωτῆρα τὸν ἀὼδ υἱὸν γερα υἱοῦ τοῦ ἱεμινὶ ἀνδρα ἀμφοτέρωθεν δέξιον. ὃς ἀπέστειλεν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ δῶρα ἐν χειρὶ αὐτοῦ τῷ ἐγλὼν βασιλεὶ μωάβ.

* καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἀὼδ μάχαιραν δίτομον σπιθαμῆς τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ περιέζωσατο αὐτὴν ὑπὸ τὴν μανδύαν ὑπὸ τὴν μηρὸν τὸν δεξιὸν αὐτοῦ.

* καὶ προσήνεγκεν τὰ δῶρα τῷ ἐγλὼν βασιλεὶ μωάβ. ὃς ἐγλὼν ἀνῆρ ἀσεβὴς σφόδρα.

* καὶ ἐρχέτο ὡς σωεῖλεσεν ἀὼδ προσφέρων τὰ δῶρα, καὶ ἐξάπεσινεν ὃς αἶροντας τὰ δῶρα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et acceperunt filias eorum sibi in uxores, & filias suas dederunt filiis eorum; & coluerunt errores eorum.

* Et fecerunt filij Israel quod malum ante Dominum, & obliui sunt cultum Domini Dei ipsorum: & seruiuerunt Baghalai & Asse-ratha.

* Et inualuit indignatio Domini in Israel, & tradidit eos in manu Chusa scelerati regis Aram, quæ iuxta Perath; & seruiuerunt filij Israel Chusan scelerato octo annis.

* Et clamauerunt filij Israel ante Dominum, & suscitauit Dominus liberatorem filiis Israel, & liberauit eos: Gathniel filium Kenaz fratrem Chaleb qui paruus ab illo.

* Et mansit super eum spiritus prophetiæ ab ante Dominum, & iudicauit Israel; & egressus est ad ineundum bellum, & tradidit Dominus in manu eius Chusan sceleratum regem Aram; & inualuit manus eius super Chusan sceleratum.

* Et quieuit terra Israel quadraginta annis, & mortuus est Gathniel filius Kenaz.

* Et addiderunt filij Israel ad faciendum quod malum ante Dominum; & roborauit Dominus Geglon regem Moab super Israel, super quod fecerunt id quod malum ante Dominum.

* Et congregauit ad eum filios Ghamon, & Ghamalek: & venit & percussit Israel, & possederunt urbem Iericho.

* Et seruiuerunt filij Israel Geglon regi Moab decem & octo annis.

* Et clamauerunt filij Israel ante Dominum; & erexit Dominus eis liberatorem Ehud filium Gera, filij tribus Biniamin, virum impeditum in manu sua dextera: & miserunt filii Israel in manu eius munus Geglon regi Moab.

* Et fecit sibi Ehud gladium, & illi duo ora, cubitus longitudo eius; & cinxit illum subter vestimentum suum, super latus suum dextrum.

* Et attulit munus Geglon regi Moab: & Geglon vir pinguis valde.

* Et fuit cum finiuisset offerre munus, & misit populum portatores muneris.

* וְהוּא שָׁב מִן־הַפְּסִילִים אֲשֶׁר אֶת־הַגִּלְגָּל
 וַיֹּאמֶר דָּבָר סֵתֶר לִי אֱלִיךָ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֵס וַיֵּצֵאוּ
 מֵעָלָיו כָּל־הַעַמָּדִים עָלָיו :
 * וַאֲהוּד בָּא אֵלָיו וְהוּא יָשָׁב בְּעִלִּית הַמִּקְרָה
 אֲשֶׁר־לוֹ לְבָדּוֹ וַיֹּאמֶר אֲהוּד דָּבָר אֱלֹהִים לִי
 אֱלִיךָ וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא :
 * וַיִּשְׁלַח אֲהוּד אֶת־יָד שְׂמָאלוֹ וַיִּקַּח אֶת־
 הַחֶרֶב מֵעַל יָרֵךְ יְמִינוֹ וַיִּתְקַעָה בְּבִטְנוֹ :
 * וַיָּבֹא גַם־הַנֶּצֶב אַחֵר הַלֵּהָב וַיִּסְגֹּר הַחֶלֶב
 בְּעַד הַלֵּהָב כִּי לֹא־שָׁלַף הַחֶרֶב מִבִּטְנוֹ וַיֵּצֵא
 הַפֶּרֶשְׁדָּנָה : * וַיֵּצֵא אֲהוּד הַמַּסְדְּרוֹנִי וַיִּסְגֹּר
 דְּלָתוֹת הָעֲלִיָּה בְּעֶדּוֹ וַנֶּעַל : * וְהוּא יֵצֵא
 וַעֲבָדָיו בָּאוּ וַיֵּרְאוּ וְהִנֵּה דְלָתוֹת הָעֲלִיָּה נִעְלוֹת
 וַיֹּאמְרוּ אֵךְ מִסִּיד הוּא אֶת־רַגְלָיו בַּחֲדָר הַמִּקְרָה :
 * וַיַּחֲלִילוּ עַד־בּוֹשׁ וְהִנֵּה גַּם־יָנֵנוּ פֶתַח
 דְּלָתוֹת הָעֲלִיָּה וַיִּקְחוּ אֶת־הַמִּפְתָּח וַיִּפְתְּחוּ
 וְהִנֵּה אֲדֹנֵיהֶם נָפַל אֶרְצָה מֵת :
 * וַאֲהוּד נִמְלֹט עַד הַתְּמַחְמָה וְהוּא עָבַר
 אֶת־הַפְּסִילִים וַיִּמְלֹט הַשְּׁעִירָתָה :
 * וַיְהִי בְּבֹאוֹ וַיִּתְקַע בְּשׁוֹפָר בְּחָר אֶפְרַיִם
 וַיִּרְדּוּ עִמּוֹ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָהָר וְהוּא לִפְנֵיהֶם :
 * וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים רָדְפוּ אַחֲרַי כִּי־נָתַן יְהוָה
 אֶת־אֵיבֵיכֶם אֶת־מוֹאָב בְּיָדְכֶם וַיִּרְדּוּ
 אַחֲרָיו וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְמוֹאָב וְלֹא־
 נָתַנוּ גַּם־אִישׁ לַעֲבָר :
 * וַיָּבֹאוּ אֶת־מוֹאָב בְּעֶרְתָּ הַחַיָּא כַּעֲשֻׁרָת
 אֱלֹפִים אִישׁ כָּל־שָׁמֶן וְכָל־גִּישׁ חֵיל וְלֹא־
 נִמְלֹט גַּם־אִישׁ : * וַרַבְנֵעַ מוֹאָב בַּיּוֹם
 הַהוּא תַחַת יַד יִשְׂרָאֵל וְתִשְׁקַט הָאָרֶץ שְׁמוֹנִים
 שָׁנָה :

19 * Et reuersus de Galgalis vbi erat idola, dixit ad regem: Verbum secretum habeo ad te ô rex. Et ille imperauit silentiū. Egressisq; omnibus qui circa eū erant;
 20 * Ingressus est Aod ad eum; sedebat autem in æstiuo cœnaculo solus: dixitq; Verbum Dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno;
 21 * Extenditq; Aod sinistram manum, & tulit sicam de dextero fœmore suo, infixitque eam in ventrem eius,
 22 * Tā validè vt capulus sequeretur ferrū in vulnere, ac pinguisimo adipe stringeretur. nec eduxit gladium, sed ita vt percusserat reliquit in corpore, statimque per secreta naturæ alui stercora proruperunt. * Aod autē clausis diligentissimè ostijs cœnaculi, & obfirmatis fera, per possicum * egressus est. Seruique regis ingressi viderunt clausas fores cœnaculi, D atq; dixerunt: Forsitan purgat aluum in æstiuo cœnaculo.
 25 * Expectantēsq; diu donec erubescerent, & vidētes quod nullus aperiret, tulerunt clauem, & aperientes inuenerunt dñm suum in terra iacentem mortuum.
 26 * Aod autem dum illi turbarentur, effugit, & pertransijt locum idolorum, vnde reuersus fuerat.
 27 * Venitque in Seyrath, & statim insonuit buccina in monte Ephraim, descenderuntq; cum eo filij Israel, ipso in fronte gradiente. * Qui dixit ad eos, Sequimini me; Tradidit enim Dñs inimicos nostros Moabitas in manus nostras. Descenderuntq; post eum, & occupauerunt vada Iordanis, quæ transmittūt in Moab, & non dimiserunt transire quenquam.
 29 * Sed percusserunt Moabitas in tempore illo circiter decem millia, omnes robustos & fortes viros. nullus eorum eua-
 30 dere potuit. * Humiliatusque est Moab in die illo sub manu Israel: & quieuit terra octoginta annis à præliis.

תרגום יונתן

19 וְהוּא חָב מִן מַחְצְבֵי אֲדָמָה גִלְגָּל וַיֹּאמֶר פְּתַח־מֶלֶךְ לִי לְמַלְלָא עִמָּךְ מֶלֶכָא וַאֲמַר סִלִּיק וּנְפִיקוּ מֵעֲלוֹתָיו כָּל דְּקִיּוּמִין
 20 וְאֲהוּד עָאֵל לִזְתִּיָּה וְהוּא יָחִיב בְּעִלִּית בֵּית קִישָׁא דִּלְיָה בְּלַחְזוֹתָיו וַאֲמַר אֲהוּד פְּתַח־מֶלֶךְ דִּינִי אִית לִי לְמַלְלָא עִמָּךְ
 21 וְאֲשִׁישׁ אֲהוּד יָת שְׂמָאלֵיהּ וְנָסִיב יָת חֶרֶבָא מֵעַל יָרֵכָה דִּימִינָא וְנִקְבָּעָה בְּמַעֲוֵתָיו :
 22 וְעָאֵל
 23 אַף וְסִתְקָא בְּחַר שְׁנָנָא וְשִׁמְסִים שׁוּמְנָא בְּאִפִּי שְׁנָנָא אַרִי לֹא שָׁלַף חֶרֶבָא מִמַּעֲוֵתָיו וּנְפִיק אֲוִכְלִיָּה שְׁפִיד :
 24 וְהוּא נִפֵּק וְעַבְדוֹתָיו אַחֲוִיחוּ וְהוּא דָּשִׁי עֲלִיתָא אַחֲוִיחוּ וַאֲמַרְוּ בְּרַם עֲבִיד
 25 וְאֲוִרִיכוּ עַד סָגִי וְהוּא לִיתוֹתָיו פִּתַּח דָּשִׁי עֲלִיתָא וְנָסִיבוּ יָת מִפְתָּחָא וּפִתְחוּ וְהוּא
 26 וְאֲהוּד אִישְׁתַּחֲבִיב עַד אִיתְעַכְבִּיחוּ וְהוּא עָבַר יָת מַחְצְבֵי אֲדָמָה וַאֲשִׁישְׁתִּיב לְשַׁעֲרָתָה :
 27 וְהוּרָה בְּמִיתוֹתָיו וְתִקַּע בְּשׁוֹפָרָא בְּטוֹרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וְנִתְחַו עִמֵּיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן טוֹרָא וְהוּא קָדְמִיהוֹן :
 28 וַאֲמַר לְהוֹן דְּרֹפּוּ בְּתֵרֵי אַרִי מִסַּר יְיָ יִתְבַּעֲלִי דְּבִיכּוֹן יִתְמַחְבֵּי בְּיָדִיכּוֹן וְנִתְחַו בְּתֵרֵי וַאֲחֵרֵי יִתְמַחְבֵּי יָרְדֵּנָא עַל מוֹאָבָא וְלֹא
 29 וְקָטְלוּ יָת מוֹאָבָא בְּעִידָנָא הַחַיָּא כַּעֲשֻׁרָא אֱלָפִין גְּבָרָא כָּל אִישְׁתָּן וְכָל גִּיבֵר חֵילָא
 30 וְאִיתְבְּרוּ מוֹאָבָא בַּיּוֹמָא הַהוּא תַחַת יַד אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁדַּכְתָּ אֶרְעָא דִּי־יִשְׂרָאֵל חֲמֵסָן שָׁנִין :
 וְלֹא אִישְׁתִּיב אִישׁ :

* Et reuersus est ab sculptilibus apud Gal- gal. & dixit Aod, Sermo mihi secretus ad te rex: & dixit Eglon ad eum, Tace. & egressi sunt ab eo omnes qui astiterant illi.

* Et Aod ingressus est ad eum, & ipse sedebat in cœnaculo æstiuo suo solissimus: & dixit Aod, Sermo Dei mihi ad te rex, & surrexit ex throno Eglon prope eum; & factum est simul ac surgeret;

* Et extendit Aod manum sinistram suam, & cepit sciam à femore dextero, & infixit eam in ventrem Eglon.

* Et intromisit etiam capulum post flammam, & occlusit adipem in flammam, quoniam non eduxit gladium ex ventre eius, & exiuit in porticum.

* Et præterijt Aod satellites, & clausit portas cœnaculi super eum, & obfirmavit sera.

* Et ipse egressus est, & serui eius ingressi sunt, & ecce fores cœnaculi clausæ, & dixerunt, Forsitan in sedibus sedet in secessu cubi- culi.

* Et expectauerunt erubescences: & ecce nō erat qui aperiret portas cœnaculi, & acceperunt clauem & aperuerunt; & ecce dominus suus iacens in terra mortuus.

* Et Aod liberatus est dum turbabantur, et non erat qui attenderet illi, & ipse pertransijt sculptilia, & liberatus est in Sirotha.

* Et factum est, quando venit; & clauxerunt tuba cornea in monte Ephraim, & descenderunt cum eo filij Israhel à monte, & ipse ante eos.

* Et dixit ad eos, Descendite post me, quoniam tradidit Dominus Deus inimicos nostros Moab in manu nostra: & descenderunt post eum, & præoccupauerunt vada Jordanis Moab, & non dimiserunt virum transire.

* Et percusserunt Moab in tempore illo circiter decem millia virorum, omnes bellatores & omnem virum potentia, & non euasit vir.

* Et subiectus est Moab in die illo sub manu Israhel: & quieuit terra octoginta annis.

19 * καὶ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τῶν γλυπτῶν μετὰ τὴν γαλγάλ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, λόγος μοι κρύφιος· ὡς σὺ βασιλεὺς· & εἶπεν ἐγγλὼν ὡς αὐτὸν, σιωπά· καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ πάντες· & παρεστηκότες αὐτοῦ.

20 * καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν ὡς αὐτὸν, & αὐτὸς ἐκάθητο ἐν τῷ ὑπερώῳ τῷ θερυνῶ αὐτοῦ μονώτατος· καὶ εἶπεν αὐτῷ, λόγος θεοῦ μοι ὡς σὺ βασιλεὺς· & ἐξάνεστη ἐκ τοῦ θρόνου ἐγγλὼν ἐγγὺς αὐτοῦ· & ἐγκύετο ἅμα τῷ θανάτῳ.

21 * καὶ ἐξέτεινεν αὐτὸς τὴν χεῖρα τὴν δεξιερὰν αὐτοῦ, & ἔλαβεν τὴν μάχαιραν ἀπὸ τοῦ μηροῦ τοῦ δεξιοῦ, & ἐνέπη- ξεν αὐτὴν εἰς τὴν κοιλίαν ἐγγλῶν.

22 * καὶ ἐπεισήνεγκεν καὶ γὰρ τὴν λαβὴν ὀπίσω τοῦ φλογός, & ἀπέκλεισεν τὸ στόμα καὶ τὸν φλογόν, ὅτι οὐκ ἐξέ- σπασεν τὴν μάχαιραν ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ· καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν πόρταν.

23 * & ἐξῆλθεν αὐτὸς οὗτος διατεταγμένως, & ἀπέκλεισεν τὰς θύρας τοῦ ὑπερώου ἐπ' αὐτόν, & ἐσφηνώσεν.

24 * & αὐτὸς ἐξῆλθεν, & οἱ παῖδες αὐτοῦ εἰσῆλθον, καὶ ἰδοὺ αἱ θύραι τοῦ ὑπερώου ἀποκλεισμέναι· & εἶπαν, μήποτε ὡς διφρεὺς καὶ θῆνη ἐν τῇ ἀποχωρήσει τοῦ κοιτῆρος.

25 * & προσέμειναν αἰχμυρόμενοι· & ἰδοὺ ἐκ τοῦ ὑπερώου τὰς θύρας τοῦ ὑπερώου· & ἔλαβον τὴν κλεῖδα & ἠνοιξαν· & ἰδοὺ ὁ κύριος αὐτῶν πεπρωκὼς ἐπὶ τῇ γῇ τεθνηκώς.

26 * καὶ αὐτὸς διεσώθη ἕως ἐθορυβοῦντος· & οὐκ ἦν ὁ προσ- νοὼν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς παρήλθεν τὰ γλυπτά, καὶ διεσώθη εἰς σιροθᾶ.

27 * καὶ ἐγκύετο ἡνίκα ἦλθεν & ἐσάλπισεν κερατίνι ἐν ὄρει ἐφραΐμ, καὶ κατέβησαν σὺν αὐτῷ οἱ υἱοὶ ἐφραὴλ ἀπὸ τοῦ ὄρους, καὶ αὐτὸς ἐμωροῦντο αὐτῶν.

28 * καὶ εἶπεν ὡς αὐτοῦς, κατὰβητε ὀπίσω μου, ὅτι πα- ρέδωκεν κύριος ὁ θεὸς οὗτος ἐχθρὸς ἡμῶν τὴν μάχην ἐν χειρὶ ἡμῶν· καὶ κατέβησαν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ὡς κατε- λάβοντο τὰς διαβάσεις τοῦ ἰορδάνου τῆς μεγάλης· καὶ οὐκ ἀφῆκαν ἄνδρα διαβῆναι.

29 * καὶ ἐπάταξαν τὴν μάχην ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ ὥστε δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν πάντας οὗτοι μαχητὰς & πᾶσι τοῖς ἀνδράσι δουράμεως, καὶ ἐ διεσώθη ὁ λαός.

30 * καὶ ἐνετράπη μωᾶβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπὸ τῇ χεῖρὶ ἰσραὴλ, καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ὀγδοήκοντα ἔτη.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et ipse redijt ab sculptilibus quæ cum Gilgela: & dixit, Verbum arcani est mihi ad loquendum tecum rex: & dixit: Ascende, & exierunt ex-iuxta illum omnes qui stantes iuxta illum.

20 Et Ehud ingressus est ad eum, & ipse habitabat in cœnaculo domus æstatis quæ ipsi vni: & dixit Ehud, Verbum Domini est mihi ad loquendum tecum; & surrexit de folio suo.

21 Et extendit Ehud sinistram suam, & accepit gladium desuper latus suum dextrum, & infixit eum in intestinis eius.

22 Et intrauit etiam capulus post laminam, & obturauit pinguedo in faciebus laminæ; quoniam non extraxit gladium de intestinis eius, & exijt cibus eius eiectus.

23 Et exijt Ehud ad atrium, & iunxit portas cœnaculi in facie sua, & clausit.

24 Et ipse exijt, & serui eius venerunt & viderunt; & ecce portæ cœnaculi coniunctæ. & dixerunt, Profecto faciens ipse necessitates suas in cubiculo domus æstatis.

25 Et expectauerunt vsque multum; & ecce non ipse aperuit portas cœnaculi; & tulerunt clauem, & aperuerunt: & ecce dominus eorum iacens super terram mortuus.

26 Et Ehud saluatus est dum impedirentur illi; & ipse transijt statuas, & saluatus est ad Seghir.

27 Et fuit in cundo eum, & clauxit in buccina in monte domus Ephraim; & descenderunt cum eo filij Israhel de monte, & ipse ante eos.

28 Et dixit eis, Persequimini post me, nam tradidit Dominus auctores inimicitiarum vestrarum Moabitas in manibus vestris; & descenderunt post eum & contigerunt vadum Jordanis super Moabitas, & non siuerunt hominem transire.

29 Et occiderunt Moabitas in tempore illo, vt decem mille virum omnem terribilem, & omnem virum virtutis; & non saluatus est homo.

30 Et fracti sunt Moabita in die illa sub manu hominis Israhel: & quieuit terra Israhel octoginta annis.

* ואחריו הירי שמגר בן ענר ויד ארת
פלשתים שש מאות איש במלמד הבקר ויושע
גם הוא את ישראל :

ד

* ויספו בני ישראל לעשות הרע בעיני יהוה
* ואהוד מת : * וימכרו יהוה ביד יבין מלך
כנען אשר מלך בחצור ושר צבאו סיכרא והוא
יושב בחרשת הגוים : * ויצעקו בני ישראל
אל יהוה כי תשע מאות רכב ברזל לו והוא לחץ
את בני ישראל בחזקת עשרים שנה :
* ודבורה אשה נביאה אשת לפידות היא
שפטת את ישראל בעת ההיא : * והיא יושבת
תחת תמר דבורה בין הרמיה ובין בית אל בתר
אפרים ויעלו אליה בני ישראל למשפט :
* ותשלח ותקרא לברק בן אבינעם מקדש
נפתלי ותאמר אליו הלא צורה יחוריה אלהי
ישראל לך ומשכנה בתר תבור ולקחה עמך
עשרת אלפים איש מבני נפתלי ומבני זבולן :
* ומשכתי אליך אל נחל קישון את סיכרא
שר צבאו יבין ואת רכבו ואת המונו ונתתיהו
בידך : * ויאמר אליו ברוך את תלמי עמי
והלכתי ואם לא תלמי עמי לא אלך : * ותאמר
הלך אלך עמך אפס כי לא תהיה תפארתך על
הדרך אשר אתה הולך כי ביד אשה ימכר
יחוריה את סיכרא ותקם דבורה ותלך עם
ברק קדשה : * ויצעק ברק את זבולן ואת
נפתלי קדשה ויעל ברגליו עשרת אלפי איש
ותעל עמו דבורה : * וחבר הקיני נפרד מקין
מבני חבב חתן משה ויט אהליו עד אלון בצענים
אשר את קדש :

* Post hunc fuit Sangar filius Anath
qui percussit de Philistiim sexcentos vi-
ros vomere. Et ipse quoq; defendit Israel.

CAP. II II.

Addideruntque filij Israel facere malū
in conspectu Dñi post mortem Aod.
* Et tradidit illos Dñs in manus Iabin
regis Chanaan, qui regnavit in Asor, ha-
buitq; ducem exercitus sui nomine Syfa-
ram. ipse autē habitabat in Aroserh gen-
tium. * Clamaueruntq; filij Israel ad Dñm,
nongētos enim habebat falcatos currus,
& per viginti annos vehementer oppres-
serat eos. * Erat autem Debora prophe-
tes vxor Lapidoth quæ iudicabat populū
in illo tempore.
* Et sedebat sub palma quæ nomine il-
lius vocabatur, inter Rama & Bethel in
monte Ephraim: ascendebantque ad eam
filij Israel in omne iudicium.
* Quæ misit & vocauit Barach filium
Abinoem de Cades Neptalim, dixitq; ad
eum, Præcepit tibi Dñs Deus Israel: Vade
& duc exercitū in montē Thabor, tollēsque
tecum decem millia pugnatorum de filiis
Neptalim & de filiis Zabulon. * Ego autē
adducam ad te in loco torretis Cyson Sy-
Baram principē exercitus Iabin & currus
eius atq; omnē multitudinem, & tradam
eos in manu tua. * Dixitq; ad eā Barach:
Si veneris mecū, vadam; si nolueris veni-
re mecum, non pergam. * Quæ dixit ad
eum, Ibo quidē tecum, sed in hac vice vi-
ctoria non reputabitur tibi, quia in ma-
nu mulieris tradetur Syfara. Surrexit ita-
que Debora, & perrexit cum Barach in
Cades. * Qui accersitis Zabulon &
Neptalim ascendit cum decē millibus pu-
gnatorum habens Deborah in comita-
tu suo. * Aber autem Cinæus recesserat
quondam à cæteris Cinæis fratribus suis
filijs Obab cognati Moyfi, & tetenderat
tabernacula vsque ad vallem quæ voca-
tur Sennim, & erat iuxta Cedes.

תרגום יונתן

ובחרוהו הורה שמגר ברענר וקטל ית פלשתאי שית מאה גברי בפלשתים ופרק אף הוא ית ישראל :

ד

* ואוספו בני ישראל למעבר דביש קדם יי ואהוד מית :
* וצעקו בני ישראל קדם יי ארי חשע מאה רתיבין דברזל לא ליה והוא
* ודבורה איחמא נביאתא אחרת לפידות היא דיקא ית ישראל בעידנא ההיא :
* והיא יתבא בקרמא בעטרות דבורה בין הרמה ובין בית אפרים וסלקין לותה בית ישראל לדינא :
* ושלחה וקרת לברק בר אבינעם מקדש דבית נפתלי ואמרת ליה הלא פקיד יי אלהא דישאל אזיל ותתנגיד בטורא דתבור
* ותדבר עמך עשרא אלפין גברא מן בני נפתלי ומן בני זבולן :
* ויה רתיבותי וית משריתיה ואמסריניה בידך :
* ואמרת מילא אזיל עמך לחוד ארי לא חתי תושבחתך על אורחא דאת אזיל ארי ביד אחתא ומסר יי ית סיכרא וקמת דבורה
* ונכש ברק ית שבט זבולן וית שבט נפתלי לקדש וסליקו עימיה עשרא אלפין גברא וסליקת
* וחבר שלמאחאיתפרש משלמאי מן בני חובב חמוהי ומשה ופרסיה למשכניה עם מישר אגנא דעם קדש :
* עימיה דבורה :

¹ Et post hunc surrexit Sangar filius Anath, & percussit Allophylos ad sexcentos viros vomere boum; & liberauit ipse Israel.

CAP. IIII.

ET addiderunt filij Ifrael facere malum in conspectu Domini, & Aod mortuus est.

² Et tradidit illos Dominus in manu Jabin regis Chanaan, qui regnavit in Asor, & princeps exercitus illius Sisara, & ille habitabat in Arisoth gentium.

³ Et clamauerunt filij Ifrael ad Dominum, quoniam nongenti currus ferrei fuerunt illi, & ipse oppresserat Israel vehementer viginti annis.

⁴ Et Debbara mulier prophetis vxor Laphidoth ipsa iudicauit Ifrael in tempore illo.

⁵ Et ipsa sedebat sub palma Debbara inter Rama & inter Bethel in monte Ephraim; & ascendebant ad eam filij Ifrael illuc vt iudicarentur.

⁶ Et misit Debbara & vocauit Barac filium Abineem de Cades Nephthali: & dixit ad eum, Nonne precepit Dominus Deus tibi, & ibis in monte Thabor, & tolles tecum decem millia virorum de filiis Nephthali, & de filiis Zabulon.

⁷ Et adducam ad te in torrentem Cison Sisara principem exercitus Jabin, & currus eius & multitudinem eius, & tradam eum in manu tua.

⁸ Et dixit ad eam Barac, Si veneris mecum, vadam; & si non veneris, non pergam.

⁹ Et dixit ad eum Debbara, Vadens ibo tecum: verum scito quod non erit victoria tua in via qua tu vadis, quoniam in manu mulieris tradet Dominus Sisara. & surrexit Debbara, & perrexit cum Barac ex Cades.

¹⁰ Et nunciauit Barac Zabulon et Nephthali in Cades, et ascenderunt post ipsum decem millia virorum, & ascendit cum eo Debbara.

¹¹ Et qui prope erant Cinai recesserunt à Cenai à filiis Obab cognati Moysi; & fixit tabernaculum suum vsque ad quercum quiescentium, quæ est contigua Cades.

¹ καὶ μετ' αὐτὸν ὤννη σαμεγάρ υἱὸς ἀνάθ καὶ ἐπέταξεν τοῖς ἀλλοφύλοις εἰς ἑξακοσίους ἀνδράς δροτρεῖ ποδὶ τῶν βοῶν καὶ ἔσωσεν αὐτὸς τὸν Ἰσραὴλ.

δι.

¹ Καὶ προσέθεντο οἱ Ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντὶ κυρίου, καὶ ἀὼδ ἀπέθανεν.

² καὶ ἀπέδωκε αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ ἰαβὶν βασιλέως χανανῶν, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ἀσώρ· καὶ ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως αὐτοῦ σισάρα· καὶ αὐτὸς κατώκει ἐν δροισὶ τῶν ἐθνῶν.

³ καὶ ἐκέκραξαν οἱ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον ὅτι ἐννακόσια ἄρματα σιδηρὰ ἔχοντες αὐτῶν· καὶ αὐτὸς ἐθλίψεν τὸν Ἰσραὴλ κατὰ κράτος εἰκοσι ἔτη.

⁴ καὶ δεββωρὰ γυνὴ προφῆτις γυνὴ λαφιδῶθ αὐτὴ ἔκειρεν τὸν Ἰσραὴλ ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ.

⁵ καὶ αὐτὴ ἐκάθητο ὑπὸ φοίνικα δεββωρὰ ἀναμέσον τῶν ῥαμὰ καὶ ἀναμέσον βαβὴλ ἐν ὄρει ἐφραΐμ, καὶ ἀνέβαινον πρὸς αὐτὴν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐκεῖ ἐκρίνεσθαι.

⁶ καὶ ἀπέστειλεν δεββωρὰ, καὶ ἐκάλεσεν τὸν βαράκ υἱὸν ἀβινεὲμ ἐκ κάδης νεφθαλί. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἔρχι ἐντάλατο κύριε ὁ θεός σου, καὶ ἀπελδύσῃ εἰς ὄρους θάβωρ, καὶ λήψῃ μετ' σεαυτοῦ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἀπὸ τῶν υἱῶν νεφθαλί καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαβουλῶν.

⁷ καὶ ἐπάξω πρὸς σὲ εἰς τὸν χεμαρρὸν κισῶν τὴν σισάρα ἄρχοντα τῆς δυνάμεως ἰαβὶν, καὶ τὰ ἄρματα αὐτοῦ καὶ τὸ πλῆθος αὐτοῦ, καὶ παραδώσω αὐτὸν ἐν τῇ χερὶ σου.

⁸ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν βαράκ, ἐὰν πορεύθῃς μετ' ἐμοῦ, πορεύεμαι· καὶ ἐὰν μὴ πορεύθῃς, οὐκ πορεύεμαι.

⁹ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δεββωρὰ, πορευομένη πορεύεμαι μετ' σοῦ· πλὴν γίνωσκε ὅτι ὅσα ἔσται τὰ πρὸς ἐμέ σου εἰς τὴν ὁδὸν ἢ σὺ πορεύῃ, ὅτι ἐν χειρὶ γυναικὸς ἀποδώσει κύριος τὸν σισάρα· καὶ ὤννη δεββωρὰ, καὶ ἐπορεύθη μετ' ἐκείνου βαράκ ἐκ κάδης.

¹⁰ καὶ παρήγειλεν βαράκ τὰς ζαβουλῶν καὶ τὰς νεφθαλί εἰς κεδές, καὶ ὤννησαν κατὰ πόδας αὐτοῦ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν, καὶ ὤννη μετ' αὐτοῦ δεββωρὰ.

¹¹ καὶ οἱ πλησίον τῆς κιναίου ἐχωρίσθησαν ἀπὸ κεὰν ἀπὸ τῶν υἱῶν ὀβαβ γαμερὸν μουσῆ· καὶ ἐπηξεν τὸ σκηνὴν αὐτοῦ ἕως ὁρὸς ἀναπαυομένων, ἥ ἐστιν ἐχόμενα κεδές.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹ Et post illum fuit Samghar filius Ghanath, & occidit Pelisthaos sexcentos viros in stimulo boum; & liberauit etiam ipse Israel.

CAP. IIII.

ET addiderunt filij Israel ad faciendum quod malum ante Dominum; & Ehud mortuus est.

² Et tradidit eos Dominus in manum Iabin regis Chenaghan, qui regnavit in Hhazfor; & princeps exercitus eius Zzizzara; & ipse habitans in munitione arcium gentium.

³ Et clamauerunt filij Israel ante Dominum, nam nongenti currus ferri illi; & ipse afflixit filios Israel in duritie viginti annis.

⁴ Et Debora mulier prophetis vxor Laphidoth, ipsa iudicans Israel in tempore illo.

⁵ Et fuit habitans in vrbe in Ghataroth Debora, inter Rama & inter Bethel, in monte domus Ephraim; & ascenderunt ad eam domus Israel ad iudicium.

⁶ Et misit, & vocauit Barak filium Abinogham de Kedes domus Nephthali, & dixit ei; Nonne iussit Dominus Deus Israel, Vade, & extendere in monte Thabor; & duces tecum decem mille viros ex filiis Nephthali, & ex filiis Zebulun?

⁷ Et excitabo super manum tuam ad fluuium Kisson Zzizzaram principem virtutis Iabin & currus eius, & exercitum eius; & tradam eum in manu tua.

⁸ Et dixit ei Barak, Si veneris mecum, & veniam; & si non veneris mecum, non veniam.

⁹ Et dixit, Veniendo veniam tecum, tantum quia non erit gloria tua super viam qua tu ambulans; quia in manu mulieris tradet Dominus Zzizzaram. & surrexit Debora, & venit cum Barak ad Kades.

¹⁰ Et congregauit Barak tribum Zebulun, & tribum Nephthali ad Kades, & ascenderunt cum eo decem mille viri; & ascendit cum eo Debora.

¹¹ Et Hheber Salmæus separatus est à Salmæis à filiis Hhobab socii Moysi, & tetendit tabernaculum suum prope planiciem lacuum qui prope Kades.

* ויגדו לסיסרא כי עלה ברק בן אבינעם הר-
 תבור: * ויזעק סיסרא את כל רכבו תשע
 מאות רכב ברזל ואת כל העם אשר אתו מחרשת
 הגוים אל נחל קישון: * ותאמר דבורה אל-
 ברק קום כי זה היום אשר נתן יהוה את סיסרא
 בידי הלא יהוה יצא לפניך וירד ברק מהר תבור
 ועשרת אלפים איש אחריו: * ויהם יהוה
 את סיסרא ואת כל הרכב ואת כל המחנה
 לפי חרב לפני ברק וירד סיסרא מעל המרכבה
 וינס ברגליו: * וברק רדף אחרי הרכב ואחרי
 המחנה עד חרשת הגוים ויפל כל מחנה
 סיסרא לפי חרב לא נשאר עד אחד:
 * וסיסרא נס ברגליו אל אהל יעל אשר
 חבר הקיני כי שלום בין יבין מלך חצור ובין
 בית חבר הקיני: * ותצא יעל לקראת סיסרא
 ותאמר אליו סוררה אדני סוררה אלי אל תירא
 ויסר אליה האהל ותכסהו בשמיכה:
 * ויאמר אליה השקיני נא מעט מים כי
 צמתי ותפתח את נאוד החלב ותשקהו ותכסהו:
 * ויאמר אליה עמד פתח האהל והיה אם-
 איש יבא ושאלך ואמר היש פה איש ואמרה
 אין: * ותקח יעל אשת חבר את יתר האהל
 ותשם את המקברת בידה ותבוא אליו בלאט
 ותתקע את היתר ברקתו ותצנח בארץ והוא
 נרדם ויעף וימת: * והגרה ברק רדף את
 סיסרא ותצא יעל לקראתו ותאמר לו לך ואראך
 את האיש אשר אתה מבקש ויבא אליה והנה
 סיסרא נפל מרת והיתר ברקתו: * ויכנע
 אלהים ביום ההוא את יבין מלך כנען לפני
 בני ישראל:

¹² * Nunciatum est Syfarae q̄ ascendisset
 Barach filius Abinoem in monte Thabor.
¹³ * Et cōgregauit nongētos falcatos cur-
 rus, & omnem exercitum de Aroseth gen-
¹⁴ tium ad torrentē Cyfon. * Dixitque De-
 bora ad Barach, Surge: hæc est enim dies
 C in qua tradidit Dñs Syfara in man⁹ tuas.
 En ipse ductor est tuus. Descendit itaque
 Barach de monte Thabor & decē millia
¹⁵ pugnatorū cum eo. * Perterruitq; Dñs
 Syfara & omnes currus eius, vniuersamq;
 multitudinē in ore gladij ad conspectum
 Barach, in tantū vt Syfara de curru defi-
¹⁶ liens pedibus fugeret: * Et Barach perfe-
 queretur fugientes currus & exercitū vsq;
 ad Aroseth gētium, & omnis hostiū mul-
 titudo vsque ad internitionem caderet.
¹⁷ * Syfara aut fugiens peruenit ad tento-
 rium Iahel vxoris Aber Cinei. Erat autem
 pax inter Iabin regē Asor & domum Aber
¹⁸ Cinei. * Egressa igitur Iahel in occursum
 Syfarae, dixit ad eum: Intra ad me domine
 mi, ne timeas. Qui ingressus tabernaculū
¹⁹ eius & opertus ab ea pallio; * Dixit ad
 eam: Da mihi, obsecro, paululum aquæ,
 quia sitio valdè. Quæ aperuit vtrem lactis
²⁰ & dedit ei bibere, & operuit illum. * Di-
 xitq; Syfara ad eam: Sta ante ostiū taber-
 naculi: & cū venerit aliquis interrogans
 te, & dicens: Nunquid hic est aliquis? re-
²¹ spondebis, Nullus est. * Tulit itaq; Ia-
 hel vxor Aber clauum tabernaculi, afflu-
 mens pariter & malleū: & ingressa abscon-
²² ditē & cū silentio, posuit super tempus ca-
 pitis eius clauū, percussūmq; malleo defi-
 xit in cerebrū vsque ad terram, qui sopo-
 rem morti socians defecit & mortuus est.
²³ * Et ecce Barach sequens Syfara, venie-
 bat: egressaq; Iahel in occursum eius, dixit
 ei, Veni; & ostēdam tibi virū quē quæris.
 Qui cū intrasset ad eā, vidit Syfaram ia-
 centē mortuū, & clauū infixum in tēpore
²⁴ eius. * Humiliauit ergo Deus in die illo
 Iabin regem Chanaan coram filiis Israel.

תרגום יונתן

¹² וחיאו לסיסרא ארי סליק ברק בן אבינעם לטור תבור:
 ויגדו כל עמא דעמיה מתקוף ברפי עממיה לנחל קישון:
¹³ ויאמרת דבורה לברק קום ארי דין יומא דימסר ייית סיסרא בידיך
 הלא מלאכא דיני נפק לאצלחא קדמך ונחת ברק משורא דהבור ועשרת אלפין גברא בחרוהי:
¹⁴ ואת כל העם אשר אתו מחרשת הגוים ואת כל רכבו תשע מאות רכב ברזל ואת כל העם אשר אתו מחרשת הגוים אל נחל קישון:
 ואת כל רכבו תשע מאות רכב ברזל ואת כל העם אשר אתו מחרשת הגוים אל נחל קישון:
¹⁵ ותאמר דבורה אל ברק קום כי זה היום אשר נתן יהוה את סיסרא בידי הלא יהוה יצא לפניך וירד ברק מהר תבור
 ותאמר דבורה אל ברק קום כי זה היום אשר נתן יהוה את סיסרא בידי הלא יהוה יצא לפניך וירד ברק מהר תבור
¹⁶ ועשרת אלפים איש אחריו: * ויהם יהוה את סיסרא ואת כל הרכב ואת כל המחנה לפי חרב לפני ברק וירד סיסרא מעל המרכבה וינס ברגליו:
 ועשרת אלפים איש אחריו: * ויהם יהוה את סיסרא ואת כל הרכב ואת כל המחנה לפי חרב לפני ברק וירד סיסרא מעל המרכבה וינס ברגליו:
¹⁷ ותאמר אליו סוררה אדני סוררה אלי אל תירא ויסר אליה האהל ותכסהו בשמיכה:
 ותאמר אליו סוררה אדני סוררה אלי אל תירא ויסר אליה האהל ותכסהו בשמיכה:
¹⁸ ויאמר אליה השקיני נא מעט מים כי צמתי ותפתח את נאוד החלב ותשקהו ותכסהו:
 ויאמר אליה השקיני נא מעט מים כי צמתי ותפתח את נאוד החלב ותשקהו ותכסהו:
¹⁹ * ויאמר אליה עמד פתח האהל והיה אם איש יבא ושאלך ואמר היש פה איש ואמרה אין:
 * ויאמר אליה עמד פתח האהל והיה אם איש יבא ושאלך ואמר היש פה איש ואמרה אין:
²⁰ ותקח יעל אשת חבר את יתר האהל ותשם את המקברת בידה ותבוא אליו בלאט ותתקע את היתר ברקתו ותצנח בארץ והוא נרדם ויעף וימת:
 ותקח יעל אשת חבר את יתר האהל ותשם את המקברת בידה ותבוא אליו בלאט ותתקע את היתר ברקתו ותצנח בארץ והוא נרדם ויעף וימת:
²¹ * והגרה ברק רדף את סיסרא ותצא יעל לקראתו ותאמר לו לך ואראך את האיש אשר אתה מבקש ויבא אליה והנה סיסרא נפל מרת והיתר ברקתו:
 * והגרה ברק רדף את סיסרא ותצא יעל לקראתו ותאמר לו לך ואראך את האיש אשר אתה מבקש ויבא אליה והנה סיסרא נפל מרת והיתר ברקתו:
²² * ויכנע אלהים ביום ההוא את יבין מלך כנען לפני בני ישראל:
 * ויכנע אלהים ביום ההוא את יבין מלך כנען לפני בני ישראל:
²³ ותכר יי ביומא ההוא את יבין מלכא דכנען קדם בני ישראל:
 ותכר יי ביומא ההוא את יבין מלכא דכנען קדם בני ישראל:

* Et nunciauerunt Sisara, quod ascendit Barac filius Abineem in monte Thabor. * Et vocauit Sisara omnes currus suos nongentos currus ferreos, & omnem populum qui cum eo, de Arisoth gentium in torrentem Cison.

* Et dixit Debhora ad Barac, Surge, quoniam hæc dies in qua tradidit Dominus Sisara in manu tua: nonne Dominus ibit ante te? & descendit Barac à monte Thabor & decem millia virorum post eum. * Et perterruit Dominus Sisara, & omnes currus eius, & vniuersa castra eius in ore gladij ad conspectum Barac; & desiliit Sisara de curru, & fugit pedibus suis. * Et Barac persequens post currus, & post castra usque ad siluam gentium, et ceciderunt omnia castra Sisarae in ore gladij: non relictus est usque ad unum.

* Et Sisara peruenit pedibus suis in tabernaculum Jael uxoris Chaber Cinei, quoniam pax inter Jabin regem Asor, & inter domum Chaber Cinei.

* Et egressa est Jael in occursum Sisara, & dixit ad eum, Intra domine mi, intra ad me, ne timeas: & intrauit ad eam in tabernaculum, & cooperuit eum in pallio suo. * Et dixit Sisara ad eam, Pota iam me paululo aquæ, quoniam sitio; & aperuit utrem lactis & potauit illum, & cooperuit faciem illius.

* Et dixit ad illam, Sta in porta tabernaculi: & erit si quis venerit ad te & interrogauerit te, & dixerit tibi, Est hic vir? & dices, Non est. * Et accepit Jael vxor Chaber palum tabernaculi, & posuit malleum in manu sua, & intrauit ad eum tacite, & infixit palum in tempore eius, & impulit in terram, & ipse cecidit palpitans inter pedes eius, et exspirauit & mortuus est.

* Et ecce Barac persequens Sisara, et egressa est Jael in occursum eius, & dixit ei: Veni, & ostendam tibi virum quem tu quæris. & intrauit ad eam, & ecce Sisara iacens mortuus, & clauus in tempore eius. * Et humiliavit Dominus Deus in die illa Jabin regem Chanaan coram filiis Israel.

12 * ὁ δὲ ἀγγέλλει τῷ σισάρα, ὅτι ἀνέβη βαράκ υἱὸς ἀβινέμ ἐπὶ ὄρεος θαβώρ. * ὁ δὲ ἐκάλεσεν σισάρα πάντα τὰ ἄρματα αὐτοῦ ἐννακόσια ἄρματα σιδηρᾶ, & πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ ἀπὸ δόρισθ τῶν ἐθνῶν εἰς τὴν χειμάρρην τοῦ σισῶν.

14 * ἡ δὲ εἶπεν δεβώρα πρὸς βαράκ, ἀνάστηθι, ὅτι αὕτη ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ παρέδωκεν κύριος τὸν σισάρα ἐν χειρὶ σου. ὅχι ἰδὲ κύριος ἐλθὺν ἐμπεσόν σου; & κατέβη βαράκ ἀπὸ τοῦ ὄρεος θαβώρ καὶ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν ὀπίσω αὐτοῦ. * ὁ δὲ ἐξέστησεν κύριος τὸν σισάρα & πάντα τὰ ἄρματα αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτοῦ ἐν σόμαλι ῥομφαίας ἐνώπιον βαράκ: & κατέβη σισάρα ἀπὸ τοῦ ἄρματος, & ἔφυγε τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. * ὁ δὲ βαράκ διώκων ὀπίσω τῶν ἄρμάτων, καὶ ὀπίσω τὴν παρεμβολῆς ἕως θρυμοῦ τῶν ἐθνῶν, & ἔπεσεν πᾶσα ἡ παρεμβολὴ σισάρας ἐν σόμαλι ῥομφαίας, & κατελείφθη ἕως ενός.

17 * καὶ σισάρα ἀνέχωρησεν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ εἰς σκηνὴν ἰαήλ γυναικὸς χαβερ τοῦ κιναιίου, ὅτι εἰρήνη δυνάμεθον ἰαβὴν βασιλέως ἀσώρ & δυνάμεθον τοῦ οἴκου χαβερ τοῦ κιναιίου.

18 * καὶ ἐξῆλθεν ἰαήλ εἰς ἀπώτησιν σισάρα, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν, ἔκλυθον κύριέ μου, ἔκλυθον πρὸς με, μὴ φοβοῦ. ὁ δὲ ἐξένδυσεν πρὸς αὐτὴν εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ σκεπέτω αὐτὴν ἐν τῇ δέρμει αὐτῆς.

19 * ὁ δὲ εἶπεν σισάρα πρὸς αὐτήν, πότιθ δὴ με μικρὸν ὕδωρ, ὅτι ἐδίψησα. ὁ δὲ ἠνοιξεν τὸν ἀσκὸν τοῦ γάλακτος, & ἐπότισεν αὐτὴν, & σκεπέτω αὐτὴν ἐν τῇ δέρμει αὐτῆς.

20 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν, στήθι ἐν τῇ θύρᾳ τῇ σκηνῆς. ὁ δὲ ἔστη ἐπὶ τῆς θύρας, & ἐρωτήσῃ σε, & εἰπῇ σοι, ἔστιν ἐνταῦθα ἀνὴρ; & ἐρεῖς, ὅχι ἐστιν.

21 * ὁ δὲ ἔλαβεν ἰαήλ γυνὴ χαβερ τὸν πάσσαλον τῆς σκηνῆς & ἐθήκεν τὴν σφύραν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, & εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὴν ἡ σὺχῃ, & ἐνέκρουσε τὸν πάσσαλον ἐν τῇ γνάθῳ αὐτοῦ & διήλασεν ἐν τῇ γῇ: & αὐτὸς ἀπεσκέλευεν δυνάμεθον τῶν ποδῶν αὐτῆς. ὁ δὲ ἐξέφυγεν & ἀπέθανεν.

22 * καὶ ἰδὲ βαράκ διώκων τὸν σισάρα, & ἐξῆλθεν ἰαήλ εἰς ἀπώτησιν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, δάδω καὶ δείξω σοι τὸν ἀνδρα ὃν σὺ ζητεῖς. καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὴν, καὶ ἰδοὺ σισάρα πεπλωκὸς νεκρὸς, καὶ ὁ πάσσαλος ἐν τῇ γνάθῳ αὐτοῦ.

23 * καὶ ἔταπείνωσεν κύριος ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὸν ἰαβὴν βασιλέα χανααν ἐνώπιον υἱῶν ἰσραὴλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et nunciauerunt Zzizzara, quod ascendit Barak filius Abinogham ad montem Thabor. Et congregauit Zzizzara omnes currus suos, nongentos currus ferri, & omnem populum qui cum eo, de fortitudine atciūm gentium ad fluuium Kisson.

13 Et dixit Debora Barak, Surge; nam hic dies quo tradidit Dominus Zzizzara in manu tua, nonne angelus Domini exiens ad prosperandum ante te? & descendit Barak ex monte Thabor, & decem mille viri post eum.

14 Et fregit Dominus Zzizzaram & omnes currus & omnem exercitum ad verbum gladij ante Barak; & descendit Zzizzara de super curru suo, & vertit in pedibus suis.

15 Et Barak persecutus est post currus, & post exercitum usque ad munitionem arcium gentium, & occisus est omnis exercitus Zzizzara ad os gladij; non relictus est usque ad unum.

16 Et Zzizzara vertit in pedibus suis ad tentorium Iaghel vxoris Hheber Salmæi, quoniam pax inter Iabin regem Hhassor, & inter domum Hheber Salmæum.

17 Et exiit Iaghel in occursum Zzizzara, & dixit ei: Diuerte domine mi, diuerte ad me, ne timeas: & diuertit ad eam ad tentorium, & occultauit eum in linteis.

18 Et dixit ei, Pota me nunc paulillo aquæ, nam ardeo ad bibendum: & aperuit utrem lactis, & potauit eum, & operuit eum.

19 Et dixit ei, Sta in porta tabernaculi: & erit, si homo venerit & interrogauerit te & dicet, Num est hic vir? & dices, Non.

20 Et tulit Iaghel vxor Hheber clauum tabernaculi, & posuit malleum in manu sua, & venit ad eum clanculum, & iniecit clauum in tempore eius; & infixit in terra, & ipse sopitus est, & defecit & mortuus est.

21 Et ecce Barak persecutus est Zzizzaram, & exiit Iaghel ad occursum eius, & dixit ei: Veni, & videre faciam te virum quem tu quærens: & ingressus est ad eam, & ecce Zzizzara iacens, qui mortuus; & clauus infixus in tempore suo.

22 Et fregit Dominus in die illo Iabin regem Chenaghan ante filios Israel.

* וַתֵּלֶךְ יָד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַלֹּךְ וְקָשָׁה עַל
יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן עַד אֲשֶׁר הִכְרִיתוּ אֶת־יָבִין
מֶלֶךְ־כְּנָעַן:

ה

* וַתֵּשֶׁר דְּבוֹרָה וּבָרַק בֶּן־אֲבִינוֹעַם
בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר: * בְּפָרַעַ
פָּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדְּבָם בָּרְכוּ
יְהוָה: * שָׁמְעוּ מַלְכִּים
רֹאזֵינוּ רֹזִים אֲנִכִּי לַיהוָה אֲנִכִּי
אֲשִׁירָה אֲזַמְּרָ לַיהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל: * יְהוָה בָּצָאתָ מִשְׁעִיר בְּצַעְדְךָ
מִשְׁרָה אֲרוֹם אֶרֶץ רַעֲשָׁה
גַּם־שָׁמַיִם נָטְפוּ גַם־עֵבִים נָטְפוּ מַיִם:
* הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה זֶרָה
* סִינֵי מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: * בַּיּוֹם
שָׁמַר בֶּן־עֲנַנִּי בַּיּוֹם יַעַל
חֲדָלוּ אֲרָחוֹת וְהִלְכִי נְתִיבוֹת יִלְכוּ
אֲרָחוֹת עַקְלָקְלוֹת: * חֲדָלוּ
פָּרוֹזִן בְּיִשְׂרָאֵל חֲדָלוּ עַד שְׁקִמָּתִי
דְּבוֹרָה שְׁקִמָּתִי אִם בְּיִשְׂרָאֵל:
* יִבְחַר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים אִם לֶחֶם
שְׁעָרִים מִגֶּן אֶם־יִרְאֶה וְרֹמַח
* בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בְּיִשְׂרָאֵל: * לִבִּי לַחֹקְקֵי
יִשְׂרָאֵל הִתְנַדְּבִים בָּעָם
* בָּרְכוּ יְהוָה: * רִכְבִּי אֲתָנוֹת צְהָרוֹת יֹשְׁבֵי
עַל־מִדִּין וְהִלְכִי עַל־דֶּרֶךְ שִׁירוֹ:

* Qui crescebant quotidie, & forti ma-
nu opprimebant Iabin regem Chanaan,
donec delerent eum.

CAP. V.

* **C**Ecineruntque Debora & Barach fi-
lius Abinoem in illo die, dicentes:
* Qui sponte obtulistis de Israel ani-
mas vestras ad periculum, benedicite Do-
mino.
* Audite reges, auribus percipite prin-
cipes. Ego sum, ego sum, quę Domino ca-
nam, psallam Domino Deo Israel.
* Domine cum exires de Seyr, & trāsfi-
res per regiones Edom, terra mota est, ce-
lique ac nubes distillauerunt aquis.
* Montes fluxerunt à facie Domini, &
Synai à facie Domini Dei Israel.
* In diebus Samgar filij Anath in die-
bus Iahel quieuerunt semitæ; & qui in-
grediebantur per eas, ambulauerunt per
calles deuios.
* Cessauerunt fortes in Israel, & quie-
uerunt donec surgeret Debora, surgeret
mater in Israel.
* Noua bella elegit Deus & portas ho-
stium ipse subuertit. Clypeus & hasta si
apparuerunt in quadraginta millibus Is-
rael.
* Cor meum diligit principes Israel
qui propria voluntate obtulistis vos dis-
criminari, benedicite Domino.
* Qui ascenditis super nitentes asinos
& sedetis supra in iudicio, & ambulatis
in via loquimini.

תרגום יונתן

* וַאֲזַלְתָּ יָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶזְלָה וְהִתְקַפָּה עַל יָבִין מֶלֶכָּה וְכָנְעַן עַד דִּישְׁמִירָהוּ יָד יָבִין מֶלֶכָּה וְכָנְעַן:

ה

* וַשְּׁבַחְתָּ דְּבוֹרָה וּבָרַק בֶּן־אֲבִינוֹעַם בְּעֵידָנָה הַהוּא לֵאמֹר: *
וְכִדְּהוּ לְמַעַבְדֵּי אֲוִרִיתָא אִיתְּגַבְרוּ אִינוֹן עַל בְּעָלֵי דְבְּיָהוֹן וְהִרְיִכּוֹנוֹן מִעַל חֲחוּם אֶרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּכִין עַל פּוֹרְעָנוֹת חֶבֶר סִיסְרָא וּמִשְׁרִיתִיהָ
וְעַל נִיסָא וּפּוֹרְקָנָא דְאַחַעְבַּד לְיִשְׂרָאֵל בְּכִין חֲבוּ חֲכִימָיָה לְמִיתָב בְּבִחִי כְּנִישְׁתָּא בְּרִישׁ גְּלִי לְאַלְפָּא יְה עֲמָה פִּיתְגָמִי אֲוִרִיתָא בְּכִין כְּרִיכוּ וְאֹדוּ
קִדְּם יְיָ: * שָׁמְעוּ מַלְכֵי אֲרָצוֹת וְאֲרָצוֹת דְּבוֹרָה בְּנִבְוָה יְיָ אֲנָה מְשַׁבְּחָה וּמוֹדָא וּמְבָרְכָה קִדְּם יְיָ אֱלֹהֵי דְיִשְׂרָאֵל:
* יְיָ בַּיּוֹם אֲתַגְלִיחֶךָ לְהוֹן מִשְׁעִיר בְּהוֹפְעוֹת יְקַדֵּךְ וְעַל חֲחוּמֵי אֶרְעָא דְאַדּוּם אֶרְעָא זַעֲרָה אֶף שְׁמִיָּה מְכוּ אֶף עֲנָנָה נְגִדוּ מִטְרָה:
* טוֹרִיָּה זַעֲרָה מִן קִדְּם יְיָ דִּין סִינֵי אִיתְרַגְּלִי וְאִיתְרַגְּלִי וְסָלִיק חֲנָנִיָּה כְּהִנָּנָה דְאַתְּוֹנָה מִן קִדְּם דְאַתְּגְלִי עֲלוֹהֵי יְקָרָה דְיְיָ אֱלֹהֵי
דְיִשְׂרָאֵל: * כִּד חֲבוּ כְּיוֹמֵי שְׁמַר בְּרַעַת כְּיוֹמֵי יַעַל פֶּסְקוֹ עֲרִי אֲזִרְחֵן דְּהוֹן מְהֻלְכִין בְּשִׁבְלִין מִתְקַנִּין חֲבוּ לְמַרְוֵי אֲזִלִין בְּאֲזִרְחֵן
מִגְבָּן: * חֲרוֹבָה קִירֵי פִצְחָה דְהוֹנָה יְהִבִין בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אֲצִטְרִיָּהוּ וְאַשְׁלִטְלוּ דְיִרִיָּהוֹן עַד דְאַשְׁמִלְתִּיר אֲנָה דְבוֹרָה
אִישְׁמִלְחִית לְאַיְתְּנִבָּאֵה בְּגוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל: * כִּד אֲתַרְעִיָּהוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמַפְלָח לְטַעֲוִתָּא חֲדָן דְמִקְרִיב אִיתְעִבִידָה דְלֹא
אֲתַעֲסִקוּ בְּחוֹן אֲבִתְהוֹן אֲתוּ עֲלִיהוֹן עֲמָמָה וּטְרִדוֹנוֹן מִקִּירִיָּהוֹן וְכִד חֲבוּ לְאֲוִרִיתָא אִיתְעִבִידוּ לְהוֹן נִיסִין וּגְבוּרָן לֹא יְכִילוּ לְהוֹן דְּכִד
אֲתָה עֲלִיהוֹן סְנָאֵה וּמַעֲקָא בְּאַרְבָּעִין אֲלָפִין אַחֲרֵי סִיפִין וּבְשִׁיתִין אֲלָפִין אַחֲרֵי רִמְחִין וּבְשִׁבְעִין אֲלָפִין אַחֲרֵי חֲרִיסִין וּבְחֲסִנֵי אֲלָפִין
מִתְצָצִי גִירִיָּהוּ בְּרַעַת רַחֲמִין דְּבוֹרָה דְּהוֹן עֲמִיָּה כָּל אִילִין אֲלָפִיָּה וְכָל אִילִין מִשְׁרִיתָא לֹא יְכִילוּ לְאַנְחָה קִרְבָּה בְּיִשְׂרָאֵל:
* אֲכִרָה דְבוֹרָה בְּנִבְוָה אֲנָה שְׁלִיחָה לְשִׁבְחָה לְסַפְרֵי יִשְׂרָאֵל דְכִד חֲתוּ עֲקָתָה הִתִּיא לֹא פֶסְקוּ מִלְּמַדְרֵשׁ בְּאֲוִרִיתָא וְכִד יְאִי לְהוֹן דְיִתְחִבִין
בְּכִי כְּנִישְׁתָּא בְּרִישׁ גְּלִי וּמִלְפִין יְה עֲמָה פִּתְגָמִי אֲוִרִיתָא וּסְבָרְכִין וּמוֹדִין קִדְּם יְיָ:
* דְּהוֹן מְבַשְׁלִין עֲסִקִיָּהוֹן רִכְבִּין עַל אֲתָנוֹן דְחִשְׁקוֹן בְּכָל מִינֵי צִירוֹן וּמְהֻלְכִין בְּכָל חֲחוּם אֶרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּמִתְחַבְרִין לְמַתָּב עַל דִּינָה
יְהוֹן אֲזִלִין בְּאֲזִרְחֵן וּמִשְׁתַּעַן עַל גְּבוּרָן דְאַיְתְּעִבִידָה לְהוֹן:

² Et ibat manus filiorum Ifrael vadens & 24
indurata contra Iabin regem Chanaan quoad
deleterent illum.

CAP. V.

ET cecinit Debbora & Barac filius Abi-
noem in die illo: & dixit,

² Cum incepistis duces in Ifrael in electione
populi, benedicite Domino.

³ Audite reges, auribus percipite satrapæ,
Ego Domino cantabo & psallam Deo Ifrael.

⁴ Domine in exitu tuo de Seir cum transi-
res tu ex agro Edom, terra mota est, & cæ-
lum turbatum est, & nubes distillauerunt
aquam.

⁵ Montes commoti sunt à facie Domini;
hic Sina à facie Domini Dei Ifrael.

⁶ In diebus Samgar filij Anath in diebus
Jaël, reliquerunt vias, & ambulauerunt se-
mitas, ambulauerunt itinera peruersa.

⁷ Defecerunt habitantes in Ifrael, defece-
runt donec surgeret Debbora, quoniam surre-
xit mater in Ifrael.

⁸ Elegerunt Deos nouos, tunc pugnauerunt
ciuitates principum: Clypeus puellarum cum
lanceis apparuit, & pugnavit quadraginta
millibus in Ifrael.

⁹ Cor meum super cōstituta Ifrael: potentes,
populi benedicite Domino.

¹⁰ Qui ascendistis super asinos nitentes, se-
dentes in iudicio, & ambulantes in via, lo-
quimini

² καὶ ἐπορεύετο χεὶρ υἱὸν ἰσραὴλ πορδουμνίη ἐπὶ τὴν
ρυνομνίη ἑπὶ ἰαβὴν βασιλέα χαναναῖν ἕως ἵνα ἀπολέθῃ
αὐτόν.

Ε.

¹ Καὶ ἦσαν δεββωρὰ καὶ βαράκ υἱὸς ἀβινοὲμ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ εἶπεν,

² ἐν τῇ ἀρχαῳ αὐτῇ ἀρχηγὸς ἐν ἰσραὴλ ἐν παραιρέ-
σει λαοῦ διλογεῖτε κύριον.

³ ἀκούσατε βασιλεῖς, ἐνωτίζεσθε σατράπαι, ἐγὼ τῷ
κύριῳ ᾄθωμαι, καὶ ψαλῶ τῷ θεῷ ἰσραὴλ.

⁴ κύριε ἐν τῇ ἰξόδῳ σε ἐκ σὴρ ἐν τῇ ἐπαίρειν σε ἰξ
ἀγροῦ ἐδώμ, γῆ ἐσεῖδῃ καὶ γε ἔρανός ἐταράχθη, καὶ αἱ
νεφέλαι ἔσταξαν ὕδωρ.

⁵ ὄρη ἐσαλεύθησαν ἀπὸ πνοῆς κυρίου, τοῦτο σι-
νὰ ἀπὸ πνοῆς κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ.

⁶ ἐν ἡμέραις σαμεγὰρ υἱὸς ἀνάθ ἐν ἡμέραις ἰαήλ
ἰξέλιπον ὁδοὺς, καὶ ἐπορεύθησαν τρείβοις· ἐπορεύθησαν
ὁδοὺς διεστραμμέναις.

⁷ ἰξέλιπον καὶ τοικοιῶτες ἐν τῇ ἰσραὴλ, ἰξέλι-
πον ἕως οὗ ἠνέστη δεββωρὰ, ὅτι ἠνέστη μήτηρ ἐν τῇ ἰσ-
ραὴλ.

⁸ ἠρέτησαν θεοὶ καινοὺς, τότε ἐπολέμησαν πόλεις
ἀρχόντων, σκέπη νεανίδων σερμάσων ἀνέφθη· καὶ
σερμάσθησαν τεσσαράκοντα χιλιάσιν ἐν τῇ ἰσραὴλ.

⁹ ἡ καρδία μου ἐπὶ τὰ διατεταγμένα τῇ ἰσραὴλ·
διώξαι τὸ λαὸν διλογεῖτε τὸν κύριον.

¹⁰ ἐπὶ βεβηκότες ἐπὶ ὑποζυγίων ἐπὶ λαμπρῶν κα-
θήμενοι ἐπὶ κελτηρίου, καὶ πορδόμενοι ἐφ' ὁδῶν,
φθέγγασθε

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹ Et iuit manus filiorum Ifrael iens & roborans se contra Iabin regem Chenaghan, quoad perdiderunt Iabin regem Chenaghan.

CAP. V.

ET laudavit Debora & Barac filius Abinogham in tempore illo, ad dicendum.

² Quando rebellauerunt domus Ifrael, venerunt super eos gentes, & expulerunt eos ex vrbibus suis: & quando redierunt ad faciendam legem, fortificati sunt illi super auctores inimicitiarum eorum, qui expulerant eos de super termino terræ Ifrael. ita super vltione fractus est Zizzara & exercitus eius, & super signum & liberationem quæ facta est Ifraeli; ita redierunt sapientes ad sedendum in domibus Synagoga, in capite detecto, ad docendum populum verba Legis: ita benedicite & confitemini ante Dominum.

³ Audite reges, & attendite dominatores, dixit Debora in prophetia Domini; Ego laudans & confitens, & benedicens ante Dominum Deum Ifrael.

⁴ Domine, in die reuelari te illis de Seghir, & in ostensione gloriæ tuæ, super terminos terræ Edom, terra tremuit impetu, etiam cæli distillauerunt, etiam nubes stillauerunt pluuiam.

⁵ Montes distillauerunt ab-ante Dominum: hic Sinai motus & tremefactus est; & ascendit fumus eius ut fumus fornacis à facie quod reuelata est super eum gloria Domini Dei Ifrael.

⁶ Quando peccauerunt in diebus Samghar filij Ghanath in diebus Iaghel defecerunt transeuntes viam; qui fuerunt ambulantes in semitis præparatis, redierunt ad esse ambulantes in vijs furtiujs.

⁷ Desolatæ sunt vrbes oppidorum quæ fuerunt sedentes in terra Ifrael; expugnati sunt & dispersi sunt habitatores earum quoad missa sum; ego Deborah missa sum ad prophetandum in medio domus Ifrael.

⁸ Quando voluerunt domus Ifrael ad seruiendum erroribus nouis, qui de proximo facti sunt, quibus non studuerunt in eis patres eorum, venerunt super eos gentes, & expulerunt eos ex vrbibus eorum; & cum redierunt ad legem, facta sunt illis signa & fortitudines, & non præualuerunt eis: & quando venit super eos osor & tribulator in quadraginta millibus tenentium gladios, & in sexaginta millibus tenentium hastas, & in septuaginta millibus tenentium clypeos, & in octoginta millibus sagittarum iaculorum præter nongentos currus ferri qui fuerunt cum eo, omnia hæc millia & omnes hæc turmæ non potuerunt ad ineundum prælium cum Ifrael.

⁹ Dixit Deborah in prophetia, Ego missa sum ad laudandum Scribas Ifrael; qui, quando fuit tribulatio illa, non cessarunt ab interpretanda lege; & sic pulchrum illis, quod sedentes in domo congregationis in capite detecto, & docentes populum verba legis, & benedicentes & confitentes ante Dominum.

¹⁰ Qui fuerunt impediētes negotia sua, equitantes super asinas stratas in omnibus generibus pictarum vestium, & ambulantes in omni termino terræ Ifrael, & associati ad sedendum super iudicium; erunt ambulantes in via eorum, & narrantes super fortitudines quæ factæ sunt ipsis.

* מקול מחצצים **בין משאבים שם**
 יתנו צדקות יהודה צדקת
 פרזונו בישראל אז **ירדו לשערים עם**
 יהודה: * עורי עורי דבורה
 עורי עורי דברי שיר **קום ברק ושבה**
 שביך בן אבינעם: * אז ירד
 שריד לאדירים **עם יהודה ירד לי**
 בגבורים: * מני אפרים שרשם בעמלק
 יאחריר בנימין **בעממך מני מכיר ירדו**
 מחקקים ומזבולן משכים בשבט
 ספר: * ושרי **ביששבר עם דבורה**
 ויששבר בן ברק בעמק שלח ברנליו
 בפלגות ראובן **גדלים חקקי לב:**
 * למה ישבת בין המשפתיים לשמע
 שרקות עדרים **לפלגות ראובן גדולים**
 חקרי לב: * גלעד בעבר הירדן שכן
 ודן למר יגור **אניזת אשר ישב לחוף**
 ימים ועל מפרציו ישכן: * זבולן
 עם חרף נפשו **למות ונפתלי על**
 מרומי שדה: * באו מלכים
 נלחמו אז נלחמו **מלכי כנען בתענך**
 על מי מגדו בצע כסף לא
 לקחו: * מן שמים **נלחמו הכוכבים**
 ממסלותם נלחמו עם
 סיסרא: * נחל קישון **גרפם נחל קדומים**
 נחל קישון תדרכי נפשי עז:

11 * Vbi collisi sunt currus & hostium suf-
 focatus est exercitus, ibi narrentur iustitie
 B Domini, & clemetia in fortes Israel. Tunc
 descendit populus Domini ad portas, &
 12 obtinuit principatum. * Surge surge
 Debora, surge surge & loquere canticu.
 Surge Barach & apprehende captiuos tuos
 13 fili Abinoem. * Saluatæ sunt reliquæ
 populi. Dominus in fortibus dimicauit.
 14 * Ex Ephraim deleuit eos in Amalech,
 & post eum ex Benjamin in populos tuos
 ô Amalech. De Machir principes descen-
 derunt, & de Zabulon qui exercitum du-
 cerent ad bellandum.
 15 * Duces Ysachar fuere cum Debora,
 & Barach vestigia sunt secuti, qui quasi in
 præcept ac barathrum se discrimini de-
 dit, diuiso contra se Ruben, magnanimo-
 rum reperta est contentio.
 16 * Quare habitas inter duos terminos
 vt audias sibilos gregum diuiso contra se
 Ruben: magnanimorum reperta est cõtetio.
 17 * Galaad trans Iordanem quiescebat
 & Dan vacabat nauibus. Aser habitabat
 in littore maris & in portubus moraba-
 18 tur. * Zabulon verò & Neptalim ob-
 tulerunt animas suas morti in regione
 Merome.
 19 * Venerunt reges & pugnaverunt, pu-
 gnauerunt reges Chanaan in Thane iu-
 xta aquas Mageddo, & tamen nihil tulle-
 re prædantes.
 20 * De cælo dimicatum est contra eos,
 stellæ manentes in ordine & cursu suo,
 aduersus Syfaram pugnaverunt.
 21 * Torrens Cyson traxit cadauera eo-
 rum, torrens Cadumim, torrens Cyson.
 Conculca anima mea robustos.

תרגום יונתן

11 מאתר דהוון אנסין להון ונסבין מה די בידיהון בירת סחובת מכסין וכמנת ליסטין על גובין ביה שקנא דמנא אתרא דיתעבדא להון
 ניסין וגבורין לדיבית ישראל מלקדמין אתר דהוואה בנת ישראל נפקין לממלי מנא דחלין לאשמעא קל טרפת פרסת רגלאי מן קדם כמנת
 סנארה ומעיקא תמן וידון על זכותא דיי ועל זכותיה דתיב קירוי פצחיה בארעא דישראל בבין נחתו סכרבי דחוקפא למיתב בקירוי
 פצחיה עמיה דיי 12 שבחי שבחי דבורה שבחי ואודי מילי תושבחתא קום ברק ושבי שביך בר אבינעם:
 13 בבין נחית חד ממשרית ישראל וחבר תקוף גיברי עממיה הא לא מגבורא ודהון תור דא אילחן יי חבר קדם עמיה תקוף גיברי
 סנאיהון: 14 מדיבית אפרים קם יהושע בר נון בקדמיתא ואגית קרבא בדיבית עמלק בתרוחי קם מלכא שאול מדיבית
 בנימן קטיל ית דבית עמלק ואגית קרבא בשאר עממיה מדיבית מכיר נחתו מרשסין בקרבא ומשבט זבולן כחכין בקולמוס דספר:
 15 ורברבי יששכר מישתמעין למילי דבורה ושאר שבטא דישראל משמשין קדם ברק משתלחין בקירוי מישראל לכל אתר
 דצריך לחמן בתושלחתיה אזלין בזרעיה ראובן סגיאין ניכילי לבא:
 16 למא תבחון ממשרית קרבא למתב בין חחומיה למשמע בשורא למדע אנדא משרי נצחא בקרבא למתוי עימיה לכרק אחון
 אמרין דילך אנחנא ולסיסרא אחון אמרין דילך אנחנא הכרין כשר לכוון למעבר דבית ראובן חלא ידעיתון דקדמויה גלין מחשבת ליבא:
 17 דבית גלעד בעיברא דירדנא שרו ודבית דן גזו עברו ירדנא ושויאוי נכסיהון בספינן דבית אשר על ספר ימא שרו קירוי עממיה
 דפגרו חבו וכוונון ויחיבו בהן: 18 דבית זבולן לקביל עממיה דגדיפוססרו נפשיהון לקטלא אינון ודבית נפתלי
 אחו מלכיה אגיתו קרבא בבין אגיתו מלכי כנען בתענך הוון שרן ומטן עד מי מגדו
 19 מן שמיא איתנח עמהון קרבא מאתר דנפקין כוכביא מבבשי דבריהון תמן איתנח קרבא עם
 20 נחלא דקישון מברינון נחלא דאיתעבדא ביה ניסין וגבורין לישראל מלקדמין חיא נחלא דקישון תמן
 סיסרא:
 רושית נפשי קטילי גבריהון בתקוף:

* Vocem pulfantium inter latantes, illic dabant iustitiam Domino: iusti confortati sunt in Israel; tunc descendit in urbes eius populus Domini.

* Surge surge Debbora, surge surge, loquere cum cantu, surge Barac & captiva captivitatem tuam filius Abinoem.

* Tunc magnificata est fortitudo eius; Domine humilia mihi fortiores me.

* Populus Ephraim vlti sunt eos in valle: frater tuus Benjamin in populis tuis: ex me Machir descenderunt scrutantes; & de Zabulon potentes in sceptro scribe.

* Et principes in Issachar cum Debbora, Issachar sic Barac in valle, misit pedites suos in diuisionibus Rubem: magna indagationes cordis.

* Ut quid mihi sedetis inter terminos ut audiat sibilos excitantium ad transcendendum in res Rubem: magna investigationes cordis.

* Galaad trans Jordanem habitauit: Dan ut quid habitas nauibus? Aser habitauit apud littus maris, & in prærupis eius habitauit.

* Zabulon populus contemnens animam suam in mortem, & Neptali in silua agri.

* Venerunt reges & pugnaverunt, tunc pugnaverunt reges Chanaan in Tennach in aqua Mageddo, abundantiam argenti non acceperunt.

* De celo expugnati sunt, stellæ ab ordine suo pugnaverunt cum Sisara.

* Torrens Cisson eiecit illos, torrens Cadeim, torrens Cisson: conculcabit eos anima mea potens.

11 * φωνὴ δὲ ἀκροβοῶντων ἀνὰ μέσον διφρανοβοῶντων· ἐκεῖ δώσαντι δικαιοσύνην κυρίῳ· δίκαιοι ἐνίσχυσαν ἐν τῇ Ἰσραήλ· τότε κατέβη εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν ὁ λαὸς κυρίου.

12 * Ἰζεγέρου Ἰζεγέρου δεββώρα, Ἰζεγέρου Ἰζεγέρου, λαλεῖ μετ' ὧδ' ἧς· Ἰζανίστα βαρεὶ καὶ αἰχμαλώπizε αἰχμαλωσίαν θυγὴς ἀβινεέμ.

13 * τότε ἐμεγαλύνθη ἡ ἰσχὺς αὐτῆς· κύριε ταπεινώσον μοι τοὺς ἰχυρωτέρους μου.

14 * λαὸς ἐφραΐμ ἐτιμωρήσθη αὐτὴς ἐν κοιλάδι· ἀδελφός σου βενιαμὴν ἐν λαοῖς σου· ἐξ ἐμοῦ μαχεῖρ κατέβησθαι ἐξερδυνάτες, καὶ ἐκ ζαβουλὼν ἐνισχύοντες ἐν σκήπτρῳ γραμματέως.

15 * καὶ ἄρχοντες ἐν ἰσάχαρ μὲν δεββώρας καὶ ἰσάχαρ ἔτι βαρεὶ ἐν τῇ κοιλάδι, ἐξαπέστειλεν πεζῶς αὐτὴ ἐν διαιρέσειν ρουθῆμ· μεγάλοι ἀνελθασμοὶ καρδίας.

16 * ἵνα τί μοι καθήσκει ἀνὰ μέσον τῶν μοσφαθαίμ & εἰσακτεῖν συριγμὸς ἐξεγειρόντων & διελθεῖν εἰς τὰ τοῦ ρουθῆμ· μεγάλοι ἐξιχνιασμοὶ καρδίας.

17 * γαλαὰδ ἐν τῷ πέραν & ἰορδάνου κατεσπλώωσεν & δὴ ἵνα τί παρυκτεῖς πλοίοις; ἀστὴρ παρώκησεν πρὸς αἰγυλὸν θαλασσῶν, καὶ ἐπὶ ταῖς διακοπαῖς αὐτῆς κατεσπλώωσεν.

18 * ζαβουλὼν λαὸς οὐκ εἰδὼς ψυχῇ αὐτῆς εἰς θόρον, & νεφθαλί ἐπὶ ὕλῃ ἀγροῦ.

19 * ἦλθον βασιλεῖς & παρετάξαντο, τότε ἐπολέμησαν βασιλεῖς χανααν ἐν τεννάχ ἐπὶ τοῦ ὕδατος μαγεδῶ, πλεονεξίαν δ' ἐγυρίεσθαι ἔλαβον.

20 * ἐν τοῦ ἔρανοῦ ἐπολέμηθησαν, ἀσέρες ἐν τῇ τάξεως αὐτῶν ἐπολέμησαν μὲν ἰσάχα.

21 * χεῖμαρρις κισσὼν ἐξέβαλον αὐτὰς, χεῖμαρρις καθημίμ, χεῖμαρρις κισσὼν καταπατήσῃ αὐτὰς ψυχή μου δυνατή.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Ex loco ubi fuerunt diripientes eos, & accipientes quidquid in manibus eorum, domus sessionis absconditorum, & insidiarum latronum super lacus domus irrigationum aquarum, locum quo facta sunt illis signa, & fortitudines domui Israel ab antiquis, locum quo fuerunt filiae Israel exeuntes ad implendum aquas, metuentes ad audire faciendum vocem strepitus pedum ab ante insidias osoris & affligentis: ibi confitebuntur super præmia Domini iustitiam eius qui posuit oppida terræ Israel; tunc descenderunt ex arcibus munitis ad habitandum in viribus oppidorum populi Domini.

Loquere laudationes: surge Barak, & captiva captivitatem tuam fili Abinogham.

12 Tunc descendit vnus ex exercitu Israel, & fregit fortitudinem fortium gentium. Ecce non ex fortitudine manus eorum fuit hoc; sed Dominus fregit ante populum suum fortitudinem virorum osorum eorum.

13 Ex domo Ephraim surrexit Iosue filius Nun in anteriori, & iniuit bellum in domum Ghamalek: post eum surrexit rex Saul ex domo Biniamin, & occidit domum Ghamalek, & iniuit bellum in reliquis gentibus: ex domo Machir descenderunt signati in bello: & ex tribu Zebulun scribentes in calamo scribe.

14 Et principes Issachar obedientes sermonibus Debora, & reliquæ tribus Israel ministrantes ante Barak missæ in viribus planicie, in omni loco quo opus esset illuc in missione eius euntes, in profapia Reuben multi insidiatores cordis.

15 Quare reditis ex exercitu belli ad sedendum inter terminos, ad audiendum legationem ad sciendum manum exercitus vincentem in prælio ad esse cum eo: Barak vos dicentes, Tui nos; & Zizzara vos dicentes, tui nos; num ita rectum vobis ad faciendum domus Reuben, nonne cognouistis quod ante eum apertæ cogitationes cordis?

16 Domus Gilghad trans Iordanem habitauerunt, & domus Dan vadauerunt, transmiserunt Iordanem, posuerunt diuitias suas in nauibus: domus Aser super limitem maris habitauerunt vrbes gentium quas destruxerunt, redierunt, edificauerunt eas & habitauerunt in eis.

17 Zebulun è regione gentium quas exprobrauerunt tradiderunt animas suas ad occidendum eas; & domus Nephthali, laudabunt eos omnes habitatores terræ.

18 Venerunt reges, inierunt bellum, tunc inierunt reges Chenaghan, in Thaghanach fuerunt habitantes & pertingentes vsque ad aquas Megido, diuitias argenti non voluerunt.

19 De semitis ductuum earum, ibi initum est bellum cum Zizzara.

20 De celo initum est cum illis bellum, de loco quo exeunt stellæ quo facta sunt in eo signa & fortitudines Israel ab antiquis, ipse fluvius Kisson: ibi conculcavit anima mea occisos fortium eorum in robore.

22 * אז הלכו עקבי-סוס מדהרור דהרור
23 אביריו : * אורו מרוז אמר מלאך
יהור-ארו-חרור ישביה כי לא-באו
לעזרת יהוה לעזרת יהוה בגבורים :
24 * תברך מנשים יעל אשר חבר הקיני
25 מנשים באהל תברך : * מים שאל
חלב נתנה בספל אדירים הקריבה חמאה :
26 * ידה ליתר תשלחנה וימינה
להלמות עמלים והלמה סיסרא מחקרה
27 ראשו ומחצה וחלפה רקתו : * בין
רגליה כרע נפל שכב בין רגליה כרע נפל
באשר כרע שם נפל שדוד :
28 * בעד החלון גשקפה ותיבב אם
סיסרא בעד האשנב מדוע
בשש רכבו לבוא מדוע אחרו פעמי
מרכבותיו : * חכמות שרותיה
29 תענינה אף-היא תשיב אמריה לה :
30 * הלא ימצאו יחלקו שלל רחם
רחמתים לראש גבר שלל צבעים לסיסרא
שלל צבעים רקמה צבע
31 רקמתים לצוארי שלל : * כן יאבדו כל-
אויביך יהוה ואהביו בצארה
השמש בגברתו ותשקט הארץ
ארבעים שנה :

1

1 * ויעשו בני-ישראל הרע בעיני יהוה ויהנם
2 יהור-ביר-מדין שבע שנים : * ותעז יר-מדין
על-ישראל מפני מדין עשו-להם בני ישראל
את-המנהרות אשר בהרים ואת-המערות
ואת-המצודות :

22 * Vngulæ equorum ceciderunt , fu-
gientibus impetu & per præceps ruenti-
bus fortissimis hostium.
23 * Maledicite terræ Meroz , dixit ange-
lus Domini , maledicite habitatoribus
eius, quia non venerunt ad auxilium Do-
mini, in adiutorium fortissimorum eius.
24 * Benedicta inter mulieres Iahel vxor
Aber Cinæi, & benedicatur in taberna-
culo suo.
25 * Aquam petenti lac dedit, & in phia-
la principum obtulit butyrum .
26 * Sinistram manum misit ad clauum,
& dextram ad fabrorum malleos, percus-
sitque Syfaram, quærens in capite vulne-
ri locum, & tempus validè perforans.
27 * Inter pedes eius ruit , defecit & mor-
uus est. Voluebatur ante pedes eius, &
iacebat exanimis & miserabilis.
28 * Per fenestram respiciens vlulabat ma-
ter eius, & de cœnaculo loquebatur ; Cur
moratur regredi currus eius? quare tarda-
uerunt pedes quadrigarum illius?
29 * Vna sapientior cæteris vxoribus eius,
hæc socrui verba respondit:
30 * Forsitan nunc diuidit spolia , & pul-
cherrima fœminarum eligitur ei. Vestes
diuerforum colorum Syfaræ traduntur in
prædam, & supellex varia ad ornanda col-
la congeritur.
31 * Sic pereant omnes inimici tui Do-
mine, qui autem diligunt te , sicut Sol in
ortu suo splendet , ita rutilent. Quieuit-
que terra per quadraginta annos.

CAP. VI.

1 Fecerunt autem filij Israel malum in
A conspectu Domini, qui tradidit illos
in manu Madiam septem annis.
2 * Et oppressi sunt valdè ab eis : fece-
runtque sibi antra & speluncas in monti-
bus, & munitissima ad repugnandum
loca.

תרגום יונתן

22 * בכין אישחלף טופרי סוסותהון מפניך יהוה מפניך קדם רחיכי גברוהי :
23 * ית ויתבהא ארי לא אתו לסעור עמא דיי ליעור עמא דיי כד אגית קרבא בגבריא :
24 * שלמאה כחרא מנשיא דמשמשן בבחי מדרשין תתברך :
25 * עלוהי בפילי גיבריא קריבת לקדמותי שמן דגובנין :
26 * מחתה לסיסרא תברת רישיה פעת מוחיה אעברת בצדעיה :
27 * נפל בזווא סיסרא : בעד מן חרפא אסתכיא ומדיקא אמיה דסיסרא מביני אעיתא אמרת מה דין אוחרא רחיכותי דסיסרא
28 * ברי מלמיתי מה דין איהעכבו רהשיא דהון מיתין לי אגרת נצחנין :
29 * למימר להן : מרמשכחין ומפלגין ביתא יהבין גבר וביתה לכל חר וחר כינא סגי קדם סיסרא ביות ציורי צבעונין על צואריה
30 * נכסי עתיריא ומגי חמורא קדם גיברוהי דביו :
31 * בגבורתיה ושרוכת ארעא דישראל סלמעבר קרבא ארבעין שנין :
1 * ועבדו בני ישראל רביש קדם יי ומסרינון יי ביד מדינאי שבע שנין :

2 * ותקיפת יד מדינאי על ישראל מן קדם מדינאי עבדו להון בני ישראל ית מסמוריתא דבטוריא ויה מערחה ויה מצרתא :

* Tunc abscisa sunt crura equorum hinnitibus potentium illius.

* Maledicite Meroz, dixit angelus Domini, maledictione maledicite habitatores eius, quoniam non venerunt in auxilium; Dominus auxiliator noster, Dñs in pugnatoribus potens.

* Benedicatur ex mulieribus Jael uxor Aber Cimei, ex mulieribus in tabernaculo benedicatur.

* Aquam petijt ab ea, & lac dedit illi in phiala, fortium obtulit butyrum.

* Manum suam in palum extendit, dextram suam in abscisiones incidentium, & abscidit Sisara, contriuit caput eius, & confregit & perforauit tempus eius.

* Inter pedes eius incuruatus cecidit, dormiuit inter pedes eius, flexit, cecidit, in quo flexit, illic cecidit miserabiliter.

* Per fenestram respiciebat & intuebatur mater Sisara per cœnaculum, quare moratus est currus eius aduenire? quare tardauerunt vestigia currum eius?

* Sapientes principum illius responderunt ad illam; & illa autem respondit in verbis suis.

* Nonne inuenient eum diuidentem spolia? amicus amicis in caput potentis spolia tincturarum Sisara, spolia tincturarum variegationis tinctura: tinctura variegatorum collo eius spolia.

* Sic pereant omnes inimici tui Domine, qui amant eum sicut oriens Solis in potentatibus suis: & quieuit terra quadraginta annos.

CAP. VI.

ET fecerunt filij Israel malum coram Domino, & tradidit eos Dominus in manu Madian septem annis.

* Et fortificata est manus Madian super Israel; à facie Madian fecerunt sibi ipsis filij Israel antra in montibus & speluncis & munitissimis locis.

* ὅτε ἀπεκόπησαν πτέραι ἵππων μαδαρῶν δυνατῶν αὐτῶν.

* κατὰ ῥῶθε μερώζ· εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου, κατὰ ῥῶθε κατὰ ῥῶθε ὅτι ἐνοίκας αὐτῆς ὅτι ὅκ ἦλθον εἰς τὴν βοήθειαν· κύριος βοηθὸς ἡμῶν κύριος ἐν μαχηταῖς δυνατῶν. * δὴ λογηθεὶς ἐκ γυναικῶν ἰαήλ γυνὴ χάβεξ ὁ κινάις· ἐκ γυναικῶν ἐν σκηνῇ δὴ λογηθεὶς.

* ὕδωρ ῥῆτησεν αὐτὴν, & γάλα ἔδωκεν αὐτῇ ἐν λακκάμῃ, ἰχυρὸν παροσῆλυσεν βούτην.

* τὴν χεῖρα αὐτῆς εἰς πάσσαλον ἐξέτεινεν, τὴν δεξιὰν αὐτῆς εἰς δόρυ μακρὸν κατὰ κοπήντων, & ἀπέτεμε σισάρα, ἀπέτεμε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ σπένδλασεν καὶ διήλασεν τὴν γνάθον αὐτῆς.

* δυνάμεθον τῶν ποδῶν αὐτῆς συγκύψας ἔπεσεν· ἐκοιμήθη μετὰ τοὺς ποδῶν αὐτῆς, ἔκαμψεν, ἔπεσεν ἐν ᾧ ἔκαμψεν ἐκεῖ ἔπεσεν ταλαιπώρως.

* διὰ τὸ θυρεὸν διέκυπτεν καὶ κατεμύθησεν ἡ μήτηρ σισάρα διὰ τὸ δικτυωτὴς διατί ἠγάτισεν τὸ ἄρμα αὐτῆς ὡς ἀνέσται, διατί ἐχρόνισαν ἵχνη ἀρμάτων αὐτῆς;

* ὁραὶ δὲ χροῦσάν αὐτῆς δυνάμειν αὐτῆς πρὸς αὐτὴν καὶ αὐτὴ τὴν δυνάμειν αὐτῆς ἐν ῥήμασιν αὐτῆς.

* ἐχὶ δὲ ῥήθουσιν αὐτὴν διαμερίζοντα σκύλα; φιλιάζων φίλοις εἰς κεφαλὴν δυνατῶν σκύλα βαμμάτων τῶν σισάρα, σκύλα βαμμάτων ποικιλίας βαφῆ· βαμμά ποικιλῶν τῶν τετραχίλων αὐτῆς σκύλα.

* ὅπως δὲ πολλοὶ πόντες ἐχθροὶ σε κύριε· & οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν κατὰ τὴν δυνάμειν ἡλίου ἐν δυναστείᾳ αὐτῆς καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ τεσσαράκοντα ἔτη.

5.

* Καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἐναντὶ κυρίου, & παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ μαδιὰμ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη.

* & κατήχυσεν χεὶρ μαδιὰμ ἐπὶ Ἰσραὴλ· ὑποπῶς μαδιὰμ ἐποίησαν ἑαυτοῖς υἱοὶ Ἰσραὴλ μνῆρας ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ τοῖς σπηλαίοις καὶ τοῖς ὄχυρμασιν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Tunc eductæ sunt vngulæ equorum eorum à fremitu, quo fuit fremens ante currus fortitudinis eius.

* Maledicite Meroz, dixit Barak propheta Domini: maledicite & frangite habitatores eius, quia non venerunt ad auxilia populi Domini, ad auxilia populi Domini quando iniuit bellum cum fortibus viris.

* Aquas petiuit eam Zizzara impius, lacte potauit eum, ad sciendum, si cogitationes eius super eum: in phialis virorum attulit ante eum pinguedinem caseorum.

* Manum suam ad clauum tetendit, & dexteram suam ad malleum, quæ conflata ad confringendum impios, & violentos: percussit eum Zizzaram, fregit caput eius, transfixit cerebrum eius, transiuit in tempore eius.

* Inter pedes eius curuatus est, cecidit, iacuit inter pedes eius, curuatus est, cecidit, in loco quo curuatus est, ibi cecidit spoliatus Zizzara.

* In usque ex fenestra prospexit, & attendens mater eius Zizzaræ ex-inter cancellos dixit: Quid hoc tardauit currus eius Zizzaræ filij mei à veniendo? Quid hoc impediti sunt cursores, qui fuerunt venire facientes mihi epistolam victoriarum?

* Sapientes dominæ illius responderunt ei, etiam ipsa in sapientia sua respondit ad dicendum illis: Ex quo inuenientes & diuidentes prædam, dantes virum & domum eius omni vni, & vni prædam multam ante Zizzaram, prædam polymitarum colorum super collum eius, diuitias opulentorum & vasa desiderij ante virum eum quem spoliarunt.

* Sic peribunt omnes ofores populi tui Domine, & misericordiæ eius erunt futuræ splendescere, sicut exire Solem in fortitudine sua. Et quieuit terra Israel à faciendo bello quadraginta annis.

CAP. VI.

ET fecerunt filij Israel malum ante Dominum, & tradidit eos Dominus in manus Madianorum septem annis.

* Et roborata est manus Madianorum super Israel: ab-ante Madianæ fecerunt sibi Israel latibula quæ in montibus, & speluncas & munitiones.

* וְהָיָה אִם-זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדִּין וְעַמְלָק
 וּבְנֵי-קֶדָם וְעָלוּ עָלָיו:
 * וַיַּחֲנוּ עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת-יְבוֹל הָאָרֶץ
 עַד-בּוֹאֵךְ עֲזָרָה וְלֹא-יִשְׁאִירוּ מִחִירָה בְּיִשְׂרָאֵל
 וְשׁוֹר וַחֲמֹר:
 * כִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם
 יָעָלוּ וַאֲחֵלֵיהֶם יָבֹאוּ כְּדֵי-אֲרָבֶרָה לְרֹב וּלְהֵם
 וּלְגַמְלֵיהֶם אֵין מִסְפָּר וַיָּבֹאוּ בָּאָרֶץ לִשְׁחַתְתָּהּ:
 * וַיִּדַּל יִשְׂרָאֵל מְאֹד מִפְּנֵי מִדִּין וַיִּזְעְקוּ בְּנֵי-
 יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוָה:
 * וַיְהִי כִי-זָעְקוּ בְּנֵי-
 יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוָה עַל אֲדֹרֶת מִדִּין:
 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה אִישׁ נָבִיא אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲנֹכִי הָעֹלִיתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֹצִיא אֶתְכֶם
 מִבֵּית עַבְדִּים:
 * וְאַצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם
 וּמִיַּד כָּל-לְחָצִיכֶם וְאֶגְרֹשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם
 וְאֶתְנַתְּנָה לָכֶם אֶת-אֲרָצָם:
 * וְאָמַרְתֶּם לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא
 תִירָאוּ אֶת-אֱלֹהֵי הָאֻמִּים אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים
 בָּאֲרָצָם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי:
 * וַיָּבֹא מֶלֶאךָ
 יְהוָה וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלֹהִים אֲשֶׁר בַּעֲפֻרָהוּ אֲשֶׁר
 לְיוֹאָשׁ אָבִי הָעֹזִי וַגִּדְעוֹן בְּנוֹ חֲבֹט חֲטִים בְּגֵרָה
 לְהָגִים מִפְּנֵי מִדִּין:
 * וַיֵּרָא אֵלָיו מֶלֶאךָ יְהוָה
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה עִמָּךְ גִּבּוֹר הַחַיִּל:
 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו גִּדְעוֹן כִּי-גִדְדִי וַיֵּשׁ יְהוָה
 עִמָּנוּ וְלָמָּה מִצַּתְּנוּ כָּל-זֹאת וְאֵיךְ כָּל-
 נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר כָּפְרוּ-לָנוּ גִבּוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא
 מִמִּצְרַיִם הָעֵלָנוּ יְהוָה וְעַתָּה נִטְשֵׁנוּ יְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ
 בְּכַף מִדִּין:
 * וַיִּפֶן אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר לָךְ
 בְּכַחַךְ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכַּף מִדִּין הֲלֹא
 שְׁלַחְתִּיד:

* Cúmque; seuiſſet Iſrael, aſcendebat Ma-
 dian & Amalech, ceteriq; Orientalium na-
 tionum. * Et apud eos figentes tentoria
 ſicut erat in herbis, cuncta vaſtabant uſq;
 ad introitum Gazæ, nihilque omnino ad
 vitam pertinens relinquebant in Iſrael,
 non oues, non boues, non aſinos. * Ipſi
 enim & vniuerſi greges eorum veniebāt
 cum tabernaculis ſuis, & inſtar locuſtarū
 vniuerſa complebāt, innumera multitu-
 do hominum & camelorū, quicquid te-
 tigerant deuaſtantes. * Humiliatúſq; eſt
 B Iſrael valdè in conſpectu Madian.
 * Et clamauit ad Dñm, poſtulans auxi-
 lium contra Madianitas.
 * Qui miſit ad eos virum prophetam,
 & locutus eſt: Hæc dicit Dominus Deus
 Iſrael: Ego vos feci conſcendere de Ægy-
 pto, & eduxi vos de domo ſeruitutis,
 * Et liberaui de manu Ægyptiorum, &
 omnium inimicorum qui affligebāt vos.
 eiecique eos ad introitum veſtrum, &
 tradidi vobis terram eorum.
 * Et dixi, Ego Dominus Deus veſter:
 Ne timeatis deos Amorræorum, in quo-
 rum terra habitatis. et noluiſtis audire
 vocē meam. * Venit autē angelus Dñi,
 & ſedit ſub quercu quæ erat in Ephra, &
 C pertinebat ad Ioas patrem familiæ Ezri.
 Cúmque; Gedeon filius eius excuteret, atq;
 purgaret frumēta in torculari, vt fugeret
 Madian; * Apparuit ei angelus Domi-
 ni, & ait: Dominus tecum virorum for-
 tiſſime. * Dixitque ei Gedeon, Obſe-
 cro mi Domine, ſi Dominus nobiſcū eſt,
 cur ergo apprehēderunt nos hæc omnia?
 Vbi ſunt mirabilia eius, quæ narrauerunt
 patres noſtri, atque dixerunt, De Ægypto
 eduxit nos Dominus? Nunc autē dereli-
 quit nos Dominus, & tradidit in manu
 Madian. * Reſpexitque ad eum Do-
 minus, & ait: Vade in hac fortitudine
 tua, & liberabis Iſrael de manu Madian.
 ſcito quòd miſerim te.

תרגום יונתן

* וְהָיָה כִּדְּזָרַע יִשְׂרָאֵל וְסָלְקִין עֲלֵיהוֹן
 עַל-לְחָא דְאַרְעָא עַד מַעְלָא דְעֲזָרָה וְלֹא מִשְׁאֲרִין סָזֹן לְקִימָא נַפֶּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל וְאִמְרִי וְחִמְרִי
 * וַיַּחֲנוּ עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת-יְבוֹל הָאָרֶץ
 סָלְקִין וּמִשְׁכְּנֵיהוֹן וְאֶתֶּן כְּמִסְחָגוּבָא לְסָגִי וְלַחֹן וּלְגַמְלֵיהוֹן לִית מִנֵּין וְעָלִין בְּאַרְעָא לְחַבְלוֹתָהּ
 * וְשׁוֹר וַחֲמֹר:
 * כִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם
 מִן קֶדָם מְדִינָאִי וְזָעִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֶדָם יְיָ:
 * וַיִּדַּל יִשְׂרָאֵל מְאֹד מִפְּנֵי מִדִּין וַיִּזְעְקוּ בְּנֵי-
 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה אִישׁ נָבִיא אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיֹּאמֶר לָהֶם לֹחַ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמְרִי לָהֶם כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲנֹכִי הָעֹלִיתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֹצִיא אֶתְכֶם
 יַחְזֹק מִבֵּית עַבְדוֹתָא:
 * וְאַצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם
 * וְאָמַרְתֶּם לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא
 אֲרַעְהוֹן:
 * וַיָּבֹא מֶלֶאךָ
 וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלֹהִים אֲשֶׁר בַּעֲפֻרָהוּ אֲשֶׁר
 לְיוֹאָשׁ אָבִי הָעֹזִי וַגִּדְעוֹן בְּנוֹ חֲבֹט חֲטִים בְּגֵרָה
 לְהָגִים מִפְּנֵי מִדִּין:
 * וַיֵּרָא אֵלָיו מֶלֶאךָ יְהוָה
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה עִמָּךְ גִּבּוֹר הַחַיִּיל:
 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו גִּדְעוֹן כִּי-גִדְדִי וַיֵּשׁ יְהוָה
 עִמָּנוּ וְלָמָּה מִצַּתְּנוּ כָּל-זֹאת וְאֵיךְ כָּל-
 נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר כָּפְרוּ-לָנוּ גִבּוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא
 מִמִּצְרַיִם הָעֵלָנוּ יְהוָה וְעַתָּה נִטְשֵׁנוּ יְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ
 בְּכַף מִדִּין:
 * וַיִּפֶן אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר לָךְ
 בְּכַחַךְ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכַּף מִדִּין הֲלֹא
 שְׁלַחְתִּיד:
 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה אִישׁ נָבִיא אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיֹּאמֶר לָהֶם לֹחַ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמְרִי לָהֶם כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲנֹכִי הָעֹלִיתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֹצִיא אֶתְכֶם
 מִבֵּית עַבְדִּים:
 * וְאַצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם
 * וְאָמַרְתֶּם לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא
 תִירָאוּ אֶת-אֱלֹהֵי הָאֻמִּים אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים
 בָּאֲרָצָם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי:
 * וַיָּבֹא מֶלֶאךָ
 יְהוָה וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלֹהִים אֲשֶׁר בַּעֲפֻרָהוּ אֲשֶׁר
 לְיוֹאָשׁ אָבִי הָעֹזִי וַגִּדְעוֹן בְּנוֹ חֲבֹט חֲטִים בְּגֵרָה
 לְהָגִים מִפְּנֵי מִדִּין:
 * וַיֵּרָא אֵלָיו מֶלֶאךָ יְהוָה
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה עִמָּךְ גִּבּוֹר הַחַיִּיל:
 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו גִּדְעוֹן כִּי-גִדְדִי וַיֵּשׁ יְהוָה
 עִמָּנוּ וְלָמָּה מִצַּתְּנוּ כָּל-זֹאת וְאֵיךְ כָּל-
 נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר כָּפְרוּ-לָנוּ גִבּוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא
 מִמִּצְרַיִם הָעֵלָנוּ יְהוָה וְעַתָּה נִטְשֵׁנוּ יְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ
 בְּכַף מִדִּין:
 * וַיִּפֶן אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר לָךְ
 בְּכַחַךְ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכַּף מִדִּין הֲלֹא
 שְׁלַחְתִּיד:

* Et factū est quando seminavit vir Israel, & ascendebat Madiam et Amalec et filij Orientis, & ascendebant contra eum. * Et castra metabantur contra eos, & vastabant confinia terra, quoad venirent in Gazan, & non reliquerunt sustentationem vitæ in Israel, & ouem, & vitulum, & asinum.

* Quoniam ipsi & iumenta eorum ascendebant & tabernacula eorū afferebant, et veniebant tanquā locustæ in multitudinē, & eorum & camelorū suorū non erat numerus; & veniebant in terram Israel ut vastarent illam.

* Et humiliatus est Israel valde à facie Madiam, & clamauerunt filij Israel ad Dominū.

* Et factum est, postquam clamauerunt filij Israel ad Dominum propter Madiam:

* Misit Dominus virum prophetam ad filios Israel, & dixit illis, Hæc dicit Dominus Deus Israel, Ego sum qui eduxi vos de Ægypto, & eduxi vos de domo seruitutis.

* Et liberaui vos de manu Ægypti, & de manu omnium affligentium vos, & eieci eos à facie vestra, & tradidi vobis terram illorum.

* Et dixi vobis, Ego sum Dominus Deus vester, non timebitis Deos Amorraei, inter quos vos habitatis in terra eorum, & non audistis vocem meam.

* Et venit angelus Domini, & sedit sub quercu quæ erat in Ephra, quæ erat Joas patris Ezri, & Gedeon filius eius excutiebat frumenta in torculari ut fugeret à facie Madiam.

* Et apparuit ei angelus Domini, & dixit ad eum, Dominus tecum potens fortitudine.

* Et dixit ad eum Gedeon, In me Domine mi, & si est Dominus nobiscum? & ut quid inuenerunt nos omnia mala hæc? & vbi sunt omnia mirabilia eius, quæ narrauerunt nobis patres nostri dicētes, Nonne ex Ægypto eduxit nos Dominus? & nunc repulit nos Dominus & tradidit nos in manu Madiam.

* Et respexit ad eum angelus Domini, & dixit ei, Ambula in fortitudine hac, & saluabis Israel, ecce misi te.

* καὶ ἐγένετο ὅτε ἔσπειρον ὁ ἄνθρωπος Ἰσραὴλ, καὶ ἀνέβαινον μαδιάμ καὶ ἀμαλήκ, καὶ οἱ υἱοὶ ἀνατολῶν, καὶ ἀνέβαινον ἐπ' αὐτόν. * καὶ παρενέβαλον ἀπ' αὐτῶν, καὶ διέφθειραν τὰ ἐφόδια τῆς γῆς ἕως ἑλθεῖν εἰς γάζαν, καὶ ἐχέλιπον τὸ ὑποστασιν ζωῆς ἐν Ἰσραὴλ, καὶ ποιμένιον, καὶ μόχον, καὶ ὄνον.

* ὅπῃ αὐτοὶ καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν ἀνέβαινον, καὶ τὰς σκηνὰς αὐτῶν παρέφερον, καὶ παρεγίνοντο ὡς ἀκρίδες εἰς πλῆθος, καὶ αὐτοῖς καὶ ταῖς καμήλοις αὐτῶν ὅσον ὁ δριτμὸς. καὶ παρεγίνοντο ἐν τῇ γῇ Ἰσραὴλ διαφθεῖραι αὐτήν.

* καὶ ἐπὶ χόρυσεν Ἰσραὴλ σφόδρα ἀπὸ τοῦ σωπῶτος μαδιάμ, καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον.

* καὶ ἐγένετο ἐπὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον διὰ μαδιάμ.

* ὅτε ἀπέστειλεν κύριος ἄνδρα τοῦ φητίω πρὸς οὐνοῦ Ἰσραὴλ. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ἐγὼ εἰμι ὁ ἀναβιβάσας ὑμᾶς ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἐξ ἡγαγον ὑμᾶς ἐξ οἴκου δουλείας.

* καὶ ἐξείλαμιν ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αἰγύπτου καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν θλιβόντων ὑμᾶς, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἐκ τοῦ σωπῶτος ὑμῶν, καὶ ἔδωκα ὑμῖν τὴν γῆν αὐτῶν.

* καὶ εἶπα ὑμῖν, ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, καὶ φοβηθήσεσθε ἐμὸν θεόν, ὡς αἰμορραῖα ἐν οἷς ὑμεῖς κατεικέτε ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ ὅσον ἐσηκώσατε τὸ φωνῆς μου.

* καὶ ἦλθεν ἄγγελος κυρίου καὶ ἐκάλεισεν ὑπὸ τὴν δρυὸν τὴν εἶσαν ἐν ἐφραίμ τὸν Ἰωὰς πατρὸς ἐζρί. καὶ γεδεὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐράβδιζεν πυρρὺς ἐν λωβὶ ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ σωπῶτος μαδιάμ.

* καὶ ὡφθη αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, κύριος μετὰ σοῦ διωκὼς τὴν ἰσχυί.

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν γεδεὼν, ἐν ἐμοὶ κύριός μου, καὶ εἰ ἔστιν κύριος μετὰ ἡμῶν, καὶ ἵνα τί δύνει ἡμᾶς πρὸς τὰ κακά ταῦτα, καὶ ποῦ ἐστὶν πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ὅσα διηγήσαντο ἡμῖν οἱ πατέρες ἡμῶν λέγοντες, ἐχὶ ἐξ αἰγύπτου ἀνήγαγον ἡμᾶς κύριος, καὶ νῦν ἀπώσατο ἡμᾶς κύριος καὶ παρέδωκεν ἡμᾶς ἐν χειρὶ μαδιάμ.

* καὶ ἐπέβλεψεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ εἶπεν αὐτῷ, πορεύου ἐν τῇ ἰσχυί σου ταύτῃ, καὶ σώσεις τὸν Ἰσραὴλ, ἰδοὺ ἐξαπέστειλά σε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et fuit quando seminavit Israel, & ascendentes Madianæi & Ghamalekæi, & filij Orientis, & ascendentes super eos.

2 Et tenderunt super eos, & deuastantes prouentum terræ usque ad ascensum Ghazæ; & non reliquerunt eis cibum ad viuificandum animam in Israel, & pecus & bouem, & asinum.

3 Et tenderunt super eos, & deuastantes prouentum terræ usque ad ascensum Ghazæ; & non reliquerunt eis cibum ad viuificandum animam in Israel, & pecus & bouem, & asinum.

4 Et humiliatus est Israel valde ab-ante Madianæos, & clamauerunt filij Israel ante Dominum.

5 Et misit Dominus virum prophetam ad filios Israel, & dixit eis: Sic dixit Dominus Deus Israel, Ego ascendere feci vos de terra Ægypti, & eduxi vos de domo seruitutis.

6 Et liberaui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium molestatum vestrorum, & eieci illos ex-ante vos, & dedi vobis terram eorum.

7 Et dixi vobis, Ego Dominus Deus vester, ne timeatis errores Amorrhæi, qua vos habitantes in terra eorum; & non audistis in dicto meo.

8 Et venit angelus Domini, & sedit sub quercu quæ in Ghaphra quæ Ioas patris Gheser; & Gidghon filius eius excutens triticum in torculari ad fugiendum ex-ante Madianæos.

9 Et visus est ei angelus Domini, & dixit ei, Dictum Domini in auxilio tuo, vir virtutis.

10 Et dixit illi Gidghon, Obsecro Domine mi, & est diuinitas Domini nobiscum?

11 Et ad quid acciderunt nobis omnia hæc? & vbi omnes separationes eius, quas narrauerunt nobis patres nostri, ad dicendum, An non ex Ægypto ascendere fecit nos Deus? & nunc dereliquit nos Deus, & tradidit nos in manu Madianæorum.

12 Et reuersus est ei angelus Domini & dixit, Ito in virtute tua hac, & redime Israel de manu Madianæorum: nonne misi te?

* ויאמר אליו בי אדני במה אושיע את-
ישראל הנה אלפי הדל במנשה ואנכי הצעיר
בבית אבי: * ויאמר אליו יהוה כי אהיה
עמך והבית את-מדין כאיש אחד: * ויאמר
אליו אם נא מצאתי חן בעיניך ועשית לי אות
שאתה מדבר עמי: * אל-נא תמש מזה עוד-
באי אליך והצאתי את-מנחתי והנחתי לפניך
ויאמר אנכי אשב עד-שובך: * וגדעון בא
ויעש גדי-עוים ואיפת-קמח מצורת הבשר שם
בסל והמרק שם בפרור ויוצא אליו אל-תחרת
האלה ויגש: * ויאמר אליו מלאך
האלהים קח את-הבשר ואת-המצורת והנח
אל-הסלע הלז ואר-המרק שפוך ויעש כן:
* וישלח מלאך יהוה את-קצה המשענת
אשר בידו ויגע בבשר ובמצורת ותעל האש מן-
הצור ותאכל את-הבשר ואת-המצורת ומלאך
יהוה הלך מעיניו: * וירא גדעון כי-מלאך
יהוה הוה ויאמר גדעון אהה אדני יהוה כי-על-
כן ראיתי מלאך יהוה פנים אל-פנים:
* ויאמר לו יהוה שלום לך אל-תירא לא
תמורת: * ויבן שם גדעון מזבח ליהוה
ויקרא לו יהוה שלום עד היום הוה עודנו
בעפרת אבי העזרי:
* ויהי בלילה ההוא ויאמר לו יהוה קח את-
פר-השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים
והרסה את-מזבח הבעל אשר לאביך ואת-
האשרה אשר-עליו תכרת: * ובגירת מזבח
ליהוה אלהיך על ראש המעוז הוה במערכה
ולקחת את-הפר השני והעלית עולה בעצי
האשרה אשר תכרת:

15 * Qui respondens ait, Obsecro mi Dñe in quo liberabo Israel? Ecce familia mea infima est in Manasse, & ego minimus in domo patris mei. 16 * Dixitq; ei Dñs. Ego ero tecū, & percuties Madiam quasi vnū virum. 17 * Et ille, Si inueni, inquit, gratiam coram te, da mihi signum quod tu sis qui loqueris ad me. 18 * Nec recedas hinc donec reuertar ad te, portans sacrificium & offerens tibi. Qui respondit, Ego præstolabor aduentum tuum. 19 * Ingressus est itaque Gedeon, & coxit hoedum, & de farinæ modio azymos panes, carnesque ponens in canistro, & ius carniū mittens in ollam, tulit omnia B sub quercu, & obtulit ei. 20 * Cui dixit angelus Dei, Tolle carnes & azymos panes, & pone supra petram illā, & ius desuper funde. Cūq; fecisset ita: 21 * Extendit angelus Domini summitatem virgæ, quam tenebat in manu, & tetigit carnes & panes azymos, ascenditque ignis de petra, & carnes azymosque panes consumpsit. Angelus autem Domini euauit ex oculis eius. 22 * Vidensque Gedeon quod esset angelus Domini, ait: Heu mi Domine Deus, quia vidi angelū Domini facie ad faciem. 23 * Dixitque ei Dominus, Pax tecum, Ne timeas, non morieris. 24 * Ædificauit ergo ibi Gedeon altare Domino, vocauitque illud, Domini pax vsque in præsentem diem. Cūq; adhuc esset in Ephra quæ est familiæ Ezri; 25 * Nocte illa dixit Dominus ad eum: C Tolle taurum patris tui, & alterum taurum annorum septem, destruesque aram Baal quæ est patris tui, & nemus quod circa aram est succide. 26 * Et ædificabis altare Domino Deo tuo in summitate petre huius, super quam ante sacrificium posuisti, tollesque taurum secundum, & offeres holocaustum super struem lignorum, quæ de nemore succideris.

תרגום יונתן

15 ויאמר ליה בבקשו אדני במה אפרוק ית ישראל הא זרעתי ועירא בשבט מנשה ואנא חלש בבית אבא:
16 ויאמר ליה יי ארי יהא מימרי במערך ותקטול ית מדינאי בגברא חר:
17 לא כען תעדי מכאן עד מיתילותך ואסיק ית חקרוכתי ואניח קדמך ואמר אנא אוריך ותעביר לי את דארת ממלל עמי:
18 וגדעון אחא ועבד גדעון בר עמי ומכילתא דקמחא אפר פטיר בשרא שני בסלא ותכשילא שוי בקדרא
19 ויאמר ליה מלאכא דיי סב ית בשרא וית פטירא ואחית לכיפא דיכי וית
20 ואשיט מלאכא דיי ית ריש שומיתא דביריה וקריב בבשרא ובפטירא וסלקת
21 ויחא גדעון ארי מלאכא דיי אסחלק מלקביל עינותי:
22 ויאמר ליה יי שלום לך לא חרמל
23 ובנא תמן גדעון מרבחא קדם יי ופלח עלוהי קדם יי ועבד ליה שלמא עד יומא דדין עד כען איתוהי בעפרא
24 ויהוה בליליא ההוא ויאמר לו יהוה שלום עד היום הוה עודנו בעפרת אבי העזרי:
25 ויהי בלילה ההוא ויאמר לו יהוה קח את-פר השור אשר לאביך ופר השני שבע שנים והרסה את-מזבח הבעל אשר לאביך ואת-האשרה אשר-עליו תכרת:
26 ובגירת מזבח ליהוה אלהיך על ראש המעוז הוה במערכה ולקחת את-הפר השני והעלית עולה בעצי האשרה אשר תכרת:

* Et dixit ad eum Gedeon, In me, Domine mi, in quo liberabo Israel? ecce familia mea humilior in Manasse, & ego sum parvus in domo patris mei.

* Et dixit ad eum Dominus, Quoniam ero tecum, & percuties Madian sicut virum unum.

* Et dixit ad eum Gedeon, Et si inveni gratiam in oculis tuis, & facias mihi signum quod tu loqueris mecum.

* Non mouearis hinc quoad veniam ego ad te, & feram sacrificium meum, & sacrificabo coram te: & dixit, Ego sedebo donec reuertaris tu.

* Et Gedeon ingressus est, & fecit hœdum caprarum & modium farinae azyma, & carnes imposuit in canistro, et ius effudit in ollam, et obtulit ad eum sub quercu, & adorauit.

* Et dixit ad eum angelus Domini, Tolle carnes & azymos, & pone ad petram illam, & ius effunde. & fecit Gedeon sic.

* Et extendit angelus Domini summitatem virgæ, quæ erat in manu illius, & tetigit carnes & azymos, & accensus est ignis de petra, & consumpsit carnes & azymos. & angelus Domini recessit ex oculis eius.

* Et vidit Gedeon quod angelus Domini est. & dixit Gedeon, Hei mihi domine Domine, quoniam ad hoc vidi angelum Domini facie ad faciem.

* Et dixit ei Dominus, Pax tibi; ne timeas, non morieris.

* Et edificauit illic Gedeon altare Domino, & vocauit illud, Domini pax, usque ad diem hanc, adhuc illo existete in Ephrata patris Ezri.

* Et factum est nocte illa, & dixit ei Dominus, Tolle vitulum saginatum patris tui, & vitulum secundum septem annorum, & destrues aram Baal, quæ est patris tui, & nemus quod in illa, succides.

* Et edificabis altare Domino Deo tuo, qui apparuit tibi in summitate montis Maoz huius in acie, & accipies cum vitulo secundo, & offeres holocaustum in lignis nemoris quod succides.

15 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν γεδεὼν, ὃν ἐμοὶ κύριέ με ἐν τίνι σώσω τὸν Ἰσραὴλ; ἰδὲ ἡ χηλὶς με ταπεινότερα ἐν μανασσῇ, & ἐγὼ εἰμι μικρὸς ἐν τῷ οἴκῳ τῶν πατέρων μου.

16 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν κύριος, ὅτι ἐθίμαι μετὰ τοῦ, καὶ 17 πατάξεις τὴν μαδιάμ ὡς εἰς ἄνθρωπον ἓνα. * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν γεδεὼν, & εἰ θύρην χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ποιήσης μοι σημεῖον ὅτι σὺ λαλεῖς μετ' ἐμοῦ.

18 * μὴ κινήθῃς ἐντεῦθεν ἕως ἐλθεῖν με πρὸς σέ, καὶ οἶσά τινος οὐσίας μου, & θύσω ἐνώπιόν σου. & εἶπεν, ἐγὼ καθήσεται ἕως τῆς ὑπέρβου σου.

19 * καὶ γεδεὼν εἰσῆλθεν & ἐποίησεν ἔρπον αἰγῶν & οἰφι ἀλδύρου ἄζυμα καὶ τὰ κρέα ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ κανοῦν & τὸν ζωμὸν ἐξέχεεν εἰς χύτραν, & ἐξήνεγκεν πρὸς αὐτὸν τὸ πᾶν τὸν δρυὸς & πρὸς σκευήσας.

20 * & εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος κυρίου, λάβε τὰ κρέα & τὸν ἄζυμους, & θές πρὸς τὴν πέτρην ἐκείνῃ, καὶ τὸν ζωμὸν ἐκχεον· καὶ ἐποίησεν γεδεὼν ὥτως.

21 * & ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος κυρίου τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου τῆς ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἥψατο τῶν κρεῶν & τῶν ἄζυμων, καὶ ἀνέφθη πῦρ ἐκ τῆς πέτρας, καὶ κατέφαγεν τὰ κρέα καὶ τὸν ἄζυμους· καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ἀπῆλθεν ἐξ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ.

22 * καὶ εἶδεν γεδεὼν ὅτι ἄγγελος κυρίου ἐστίν· καὶ εἶπεν γεδεὼν, οἱμοὶ κύριε κύριε ὅτι ἐπὶ τοῦτο εἶδον τὸν ἄγγελον κυρίου πρὸς ὄψωπον πρὸς ὄψωπον.

23 * καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, εἰρήνη σοι, μὴ φοβοῦ, & μὴ ἀποθῇς.

24 * καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ γεδεὼν θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ κυρίου εἰρήνη ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· ἐτι αὐτὸν ὄντ· ἐν ἐφραθὰ πατέρων ἐξεί.

25 * καὶ ἐξῆλθεν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, λάβε τὸν μόχον τὸν σιτῶν τῶν πατέρων σου, & τὸν μόχον τὸν δεύτερον τὸν ἐπιαετῇ, καὶ κατέλες τὸ θυσιαστήριον τοῦ βαάλ ὅστις τοῦ πατρός σου, καὶ τὸ ἄλῳς τὸ ἐπ' αὐτὸ ἐκκόψεις.

26 * & οἰκοδομήσεις τὸ θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ σου τὰς ὀφείλους σου ἐπὶ τὸ κορυφῆς τῶν ὄρεων μαῶζ τέττα ἐν τῇ παρτάξει, & λήψῃ σὺ τὸν μόχον τὸν δεύτερον, & ἀποκόψεις ὁλοκαύτωμα ἐν τοῖς ξύλοις τῶν ἄλῳς ἐκκόψεις.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et dixit ei, Obsecro Domine, in quo redimam Israel? ecce profapia mea exigua in tribu Manasse, & ego debilis in domo patris mei.

16 Et dixit illi Dominus, Nam erit dictum meum in auxilio tuo; & occides Midianæos ut virum unum.

17 Et dixit ei, Si nunc inveni misericordias ante te, & facies mihi signum quod tu loquens mecum.

18 Ne nunc transeas hinc usque ire me ad te, & afferam donum meum, & apponā ante te. & dixit, Ego prolongabo usque quo redeas.

19 Et Gidghon venit & fecit hœdum filium caprarum, & mensuram farinae coxit azymum, carnem posuit in canistro, & coctum posuit in lebere: & protulit ad eum ad-subtus quercum, & obtulit.

20 Et dixit ei angelus Domini, Accipe carnem & azyma, & deponere ad petram istam, & coctum effunde: & fecit sic.

21 Et tetendit angelus Domini caput baculi, qui in manu eius; & tetigit in carne, & in azymis; & ascendit ignis ex petra, & comedit carnem & azyma, & angelus Domini ascendit ex eregione oculorum eius.

22 Et vidit Gidghon quod angelus Domini ipse; & dixit Gidghon, Obsecro Domine Deus; nam propterea vidi angelum Domini facies ad facies.

23 Et dixit illi Dominus, Pax tibi; ne timeas, non morieris.

24 Et edificauit ibi Gidghon altare ante Dominum, & seruauit super illud ante Dominum, qui fecit ei pacem usque diem hanc, usque nunc est ipsum in Gaphra patris Ghezer.

25 Et fuit in nocte illa, & dixit ei Dominus, Accipe bouem filium bouum qui patri tuo, & bouem secundum qui saginatur septem annis; & dirues aram Baghal patris tui; & lucum qui super eam, excides.

26 Et edificabis altare ante Deum tuum super caput fortitudinis huius, in ordine: & accipies bouem secundum; & ascendere facies holocausta in lignis luci quem succides.

* ויקח גדעון עשרה אנשים מעבדיו ויעש
 כאשר דבר אליו יהוה ויהי כאשר ירא את
 בית אביו ואת אנשי העיר מעשות יומם ויעש
 לילה: * וישכימו אנשי העיר בבקר והנה
 נתן מזבח הבעל והאשרה אשר עליו כרתה
 ואת הפר השני העלה על המזבח הבנוי:
 * ויאמרו איש אל רעהו מי עשה הדבר
 הזה וידרשו ויבקשו ויאמרו גדעון בן יואש
 עשה הדבר הזה: * ויאמרו אנשי העיר אל
 יואש הוצא את בנך וימרת כי נתן את מזבח
 הבעל וכי כרת האשרה אשר עליו:
 * ויאמר יואש לכל אשר עמדו עליו
 האתם תריבון לבעל אם אתם תושיעון
 אתו אשר יריב לו יומת ער הבקר אם אלהים
 הוא ירב לו כי נתן את מזבחו:
 * ויקרא לו ביום ההוא ירבעל לאמר ירב
 בו הבעל כי נתן את מזבחו: * וכל מדין
 ועמלק ובני קדם נאספו יחדו ויעברו ויחנו
 בעמק יזרעאל: * ורוח יהוה לבשה את
 גדעון ויתקע בשופר ויועק אביעזר אחריו:
 * ומלאכים שלח בכל מנשרו ויועק גם
 הוא אחריו ומלאכים שלח באשר ובזבלון
 ובנפתלי ויעלו לקראתם: * ויאמר גדעון
 אל האלהים אם ישך מושיע בידי את ישראל
 כאשר דברת: * הנה אנכי מציע את גזר
 הצמר בנרן אם טל יהיה על הגזה לבדדה ועל
 כל הארץ חרב וידעתי כי תושע בידי את
 ישראל כאשר דברת: * ויהי כן וישכם
 ממחרת ויזר את הגזר וימצ טל מן הגזר
 מלוא הספל מים:

27 * Assumptis ergo Gedeon decem viris
 de seruis suis, fecit sicut praeceperat ei Do-
 minus. Timens autē domum patris sui, &
 homines illius ciuitatis per diem noluit
 facere, sed omnia nocte compleuit.
 28 * Cūque surrexissent viri oppidi eius
 F manē, viderunt destructam aram Baal, lu-
 cūmq; succisum, & taurum alterum impo-
 situm super altare quod tunc adificatum
 29 erat. * Dixeruntq; adinuicē: Quis hoc
 fecit? Cūque perquirent auctorem fa-
 cti, dictum est: Gedeon filius Ioas fecit
 30 hæc omnia. * Et dixerunt ad Ioas, Pro-
 duc filium tuum huc, vt moriatur; quia
 destruxit aram Baal, & succidit nemus.
 31 * Quibus ille respondit: Nunquid vl-
 tores estis Baal, vt pugnetis pro eo? Qui
 aduersarius est eius moriatur antequā lux
 crastina veniet. si Deus est, vindicet se de
 eo qui suffodit aram eius.
 32 * Ex illo die vocatus est Gedeon Hie-
 robaal, eo quod dixisset Ioas, Vliscatur se
 de eo Baal, qui suffodit aram eius.
 33 * Igitur omnis Madiam & Amalech, &
 Orientales populi congregati sunt simul
 transcentes Iordanem, & castrametati
 sunt in valle Iezrael.
 34 * Spiritus autem Dñi induit Gedeon;
 G qui clangens buccina conuocauit domū
 Abiezer vt sequeretur se.
 35 * Misitque nuncios in vniuersum Ma-
 nassen, qui & ipse secutus est eum. et alios
 nuncios in Afer & Zabulon, & Nepra-
 lim, qui occurrerunt ei.
 36 * Dixitq; Gedeon ad Deum, Si saluum
 facis per manum meam populum Israel
 sicut locutus es:
 37 * Ponam hoc vellus lanæ in area. Si
 ros in solo vellere fuerit, & in omni terra
 ficcitas, sciam quod per manum meam,
 sicut locutus es, liberabis Israel.
 38 * Factūque est ita. Et de nocte con-
 surgens expresso vellere concham rore
 impleuit.

תרגום יונתן

27 וידבר גדעון עשרה גברין מעבדיו ועבד כמא דמליל עימיה ויהוה מדרחיל מבית אבותיו ומן אנשי קרתא מלמעבר ביסמא
 28 ואקדימו אינשי קרתא בצפרא וזא מחרע איגורא דבעלא ואשרתא דעלוהי קציצא וירא חורא
 29 ואמרו גבר לחבריה מן עבר פתגמא הדין ותבעו ובעו ואמרו גדעון בר יואש עבר
 30 ואמרו אינשי קרתא ליואש אפיק נח בך ויתקטיל ארי תרע נח איגורא דבעלא וארי קצ אשרתא
 31 ואמר יואש לכל דקמו עלוהי האתון תתפרעון לבעלא אם אתון תפרקון יתיה דיתפרע ליה ויתקטיל בדם
 32 וקרא ליה ביוםא ההוא
 33 וכל מדינאי ועמלקאי ובני מדינחא איתקנישו כחדא ועברו
 34 ורוח גבורה מן קדם יי לבישת נח גדעון ויתקע בשופרא ואיתקניש אנש אביעזר בתרוהי
 35 ואיגורין שלח בכל החום מנשרו ואיתקנישו אף איגון בתרוהי ואיגורין שלח בשבט אשר ובשבט זבולן ובשבט נפתלי
 36 ואמר גדעון קדם יי אם איתך פריק בידי ית ישראל כמא דמלילתא: * הא אנא
 37 פחית יח גותא דעמרא בבית איורי אם טלא יהא על גיתא בלחונה ועל כל ארעא יובשא ואידע ארי תפרוק בידי ית ישראל כמא דמלילתא:
 38 ותורה כן ואקדם בוסא דבתרוהי ועצר נח גיתא ונפק טלא מן גיתא מלא לקנא מנא:

* Et assumpsit Gedeon decem viros de ser-
uis suis, & fecit sicut locutus est ad eum Domi-
nus; & factum est postquam timuit domū pa-
tris sui, & viros ciuitatis, vt non faceret die,
& fecit nocte. * Et manē surrexerunt viri
oppidi diluculo, & ecce destructa ara Baal, &
lucus qui in ipsa succisus, & vitulus saginatus
oblatus in holocaustū super altare edificatum.

* Et dixit vir ad socium suum, Quis fecit
rem hanc? & perquirebant & interrogabant;
& dixerunt: Gedeon filius Joas fecit hoc.

* Et dixerunt viri vrbis ad Joas, Produc
filium tuum, & moriatur, quoniam destruxit
aram Baal, & quoniam succidit nemus quod
in illa.

* Et dixit Joas ad viros qui surrexerunt
contra se, Nunquid vos nunc ultores estis pro
Baal? vel vos liberatis eum? qui aduersarius
est ei, moriatur vsque ad manē. Si Deus ipse
est, vindicabit se ipsum, quoniam suffodit aram
eius.

* Et vocauit illum in die illa Hierobaal, di-
cens: Forum iudiciale Baal, quoniam suffodit
aram eius.

* Et omnis Madiam, & Amelec, & filij
Orientis congregati sunt simul, & transferunt
& castrametati sunt in valle Jezrael.

* Et spiritus Dei fortificauit Gedeon; &
clanxit in buccina, & clamauit Abiezzer post
eum:

* Et nuncios misit in omni Manasse, &
clamauit & ipse post eum. Et nuncios misit in
Aser, & in Zabulon, & in Nephthali; &
ascenderunt in occursum eius.

* Et dixit Gedeon ad Deum, Si saluum fa-
cis in manu mea Jsrael, quemadmodum locu-
tus es:

* Ecce ego pono vellus lanæ in area; & si
ros fuerit super vellus solum, & super omnem
terram siccitas, & sciam quod liberabis in ma-
nu mea Jsrael, sicut locutus es.

* Et factum est ita, & manē surrexit Ge-
deon postridiē, & expressit vellus, & defluxit
ros ex vellere plena concha aqua.

27 * καὶ ἔλαβε γεδεὼν δέκα ἀνδρας ἀπὸ τῶν δούλων αὐ-
τοῦ, & ἐποίησεν καθὰ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν κύριος· & ἐ-
γένετο ὡς ἐφοβήθη τὸν οἶκον & πατρὸς αὐτοῦ & τῶν ἀνδρας
τῆ πόλεως & μὴ ποιῆσαι ἡμέρας, & ἐποίησεν νυκτός.

28 * καὶ ὤρθησαν ὁ δούλος τῆ πόλεως & πρῶτος, & ἰδὲ κα-
τεσκαμμένον τὸ θυσιαστήριον & βαάλ, & τὸ ἄλθρος τὸ ἐπ'
αὐτῷ ἐκκομμένον, & ὁ μόχος ὁ σιτυρὸς ἀννεγμῆρος εἰς
ὁλοκαύτωμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ὠκοδομημένον.

29 * καὶ εἶπεν δούρ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς ἐποίησεν
τὸ πρᾶγμα τοῦτο, & ἀνέταζον & ἐξέζητοῦν· & εἶπαν,
γεδεὼν υἱὸς ἰωᾶς ἐποίησεν τοῦτο.

30 * καὶ εἶπαν οἱ ἀνδρες τῆ πόλεως πρὸς ἰωᾶς, ἐξάγαλῃ
τὸν υἱόν σου, & ἀποθανέτω, ὅτι κατέσκαψεν τὸ θυσιαστήριον
& βαάλ, & ὅτι ἐκόψεν τὸ ἄλθρος τὸ ἐπ' αὐτῷ.

31 * καὶ εἶπεν ἰωᾶς πρὸς τοὺς ἀνδρας τοὺς ἐπανισταμέ-
νους ἐπ' αὐτόν, μὴ ὑμεῖς νῦν δικάζετε περὶ τοῦ βαάλ, ἢ
ὑμεῖς σώζετε αὐτόν, ὃς ἀντιδικήσεν αὐτῷ ἀποθανέτω ἕως
πρωῖ· εἰ θεὸς αὐτοῦ ἐστίν, ἐκδικήσεται αὐτόν, ὅτι κατέσκα-
ψεν τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ.

32 * καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἱερὸν βαάλ λέ-
γων, δικαστήριον & βαάλ, ὅτι κατέσκαψεν τὸ θυσιαστή-
ριον αὐτοῦ. * καὶ πᾶσα μαδιάμ, καὶ ἀμαλήκ, καὶ ὁ
υἱὸς ἀνατολῶν συνήχθησαν ἐπὶ ταῦτά, & διέβησαν καὶ
παρενεβάλουσαν ἐν τῇ κοιλάδι ἰεζραέλ.

34 * καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐνεδυνάμωσεν τὸν γεδεὼν, & ἐσάλ-
πισεν ἐν κερατίνῃ, καὶ ἐβόησεν ἀβιέζερ ὀπίσω αὐτοῦ.

35 * καὶ ἀγγέλοις ἐξαπέστειλεν ἐν παντὶ μαλασῇ, καὶ
ἐβόησεν καὶ αὐτοῖς ὀπίσω αὐτοῦ· & ἀγγέλοις ἐξαπέστειλεν
ἐν ἀσὴρ, & ἐν ζαβουλὼν, & ἐν νεφθαλί· & ἀνέβησαν εἰς
ἀπὸρῆσιν αὐτοῦ.

36 * καὶ εἶπεν γεδεὼν πρὸς τὸν θεόν, εἰ σώσεις ἐν τῇ χει-
ρί μου τὸν ἰσραήλ ὃν τρέπον ἐλάλησας·

37 * ἰδὲ ἐγὼ ἀπερείδομαι τὸν πόκον τῶν ἐρίων ἐν τῷ ἄλω-
νι· καὶ ἐδὼ δρόβος γήνηται ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, καὶ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν γῆν ξηρασία, καὶ γνώσωμαι ὅτι σώσεις ἐν
χειρί μου τὸν ἰσραήλ ὃν τρέπον ἐλάλησας.

38 * καὶ ἐγένετο ὅτως· & ὤρθησεν γεδεὼν τῇ ἐπαύριον,
καὶ ἀπεπίασεν τὸν πόκον, & ἀπέσαξε δρόβος ἐκ τῆ πόκου
πλήρης λεκάνη ὕδατος.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et duxit Gidghon decem viros ex seruis suis, & fecit, vt id quod locutus est cum eo Deus: & fuit ex quo metuit à domo patris sui, & à viris vrbis à faciendo in die, & fecit in nocte.

28 Et anticiparunt viri vrbis in aurora, & ecce diruta ara Baghal, & lucus qui super eam excisus, & bos secundus ascendere factus super altare quod edificatum.

29 Et dixerunt vir ad socium suum, Quis fecit verbum hoc? & petierunt filium & quaesierunt, & dixerunt: Gidghon filius Ioas fecit verbum hoc.

30 Et dixerunt viri vrbis ad Ioas, Produc filium tuum & occidetur, quia diruit aram Baghal, & quia excidit lucum qui super eum.

31 Et dixit Ioas omnibus qui surrexerunt super eum, An vos vlciscimini Baghal: an vos liberabitis eum? qui vltus fuerit ei, occidetur: verum spatium dabitur ei vsque manē; & si vtilitas est in eo, vlciscatur sibi Baghal, quia diruit aram eius.

32 Et vocauit illum in die illo Ierubaghal, ad dicendum, Vlciscatur sibi Baghal, quia diruit aram eius.

33 Et omnes Midianæi, & Ghamalekæi, & filij Orientis congregati sunt vt vnus, & transferunt, & posuerunt in planitie Iizreghel.

34 Et spiritus fortitudinis ab-ante Dominum vestiuit Gidghon, & clanxit in buccina; & congregatus est homo Abighezer post eum.

35 Et nuncios misit in omni termino Menasse; & congregati sunt etiā illi post eum. & nuncios misit in tribu Aser, & in tribu Zebulun, & in tribu Nephthali, & ascenderunt ad occursum eorum.

36 Et dixit Gidghon ante Dominum: Si es tu liberans in manu mea Israel, vt id quod locutus es:

37 Ecce ego deponens vellus lanæ in domo areæ meæ, si ros erit super vellus in singularitate sua, & super omnem terram ariditas: & cognoscam quod liberabis in manu mea Israel, vt id quod locutus es.

38 Et fuit sic, & anticipauit in die qui post eum, & expressit vellus, & exiuit ros à vellere complementum lagenæ aquarum.

* Et dixit Gedeon ad Deum, Ne irascatur furor tuus in me, & loquar adhuc semel, & tentabo adhuc semel in vellere, & fiat ultra siccitas super vellus solum, super autem omnem terram fiat ros.

* Et fecit Deus sic in nocte illa, & facta est siccitas super vellus solum, super autem omnem terram fuit ros.

CAP. VII.

ET manè consurrexit Hierobaal, ipse est Gedeon, & omnis populus qui cum ipso, & castrametati sunt super fontē Ared: & castra Madiam erant illi à Septentrione à colle Abor in valle.

* Et dixit Dominus ad Gedeon, Multus populus qui tecū, itaque non tradam ego Madiam in manu illorum, ne fortè gloriatur Israhel contra me dicens: Manus mea liberauit me.

* Et dixit Dominus ad eum, Loquere in aures populi, dicens: Qui formidolosus & timidus, reuertatur: & recesserunt de monte Galaad, & reuersi sunt de populo viginti & duo millia, & decem millia remanserunt.

* Et dixit Dominus ad Gedeon, Adhuc populus multus: deduc eos ad aquam, & probabo illos tibi ibi. & erit quem dixerō ad te, hic ibit tecum, ipse ibit tecum: & omnem quem dixerō quod non ibit tecum, & ipse non ibit.

* Et deduxit populum in aquam, & dixit Dominus ad Gedeon, Omnis qui lambuerit lingua sua ex aqua, sicut lambuerit canis, statues eum seorsum; & omnis qui flexerit in genua sua ut bibat, separabis eum seorsum.

* Et fuit numerus omnis eorum qui lambuerunt in lingua sua, trecenti viri; & omnis reliquus populus flexi sunt in genua sua ut biberent aquam.

* Et dixit Dominus ad Gedeon, In trecentis viris qui lambuerunt, liberabo vos, & tradam Madiam in manu tua, & omnis populus reuertatur vir in locum suum.

* καὶ εἶπεν γεδεὼν πρὸς τὸν θεόν, μὴ ὀργισθῇ τὸ θυμὸς σου ἐν ἐμοί, καὶ λαλήσω ἔτι ἅπαξ καὶ πειράσω ἔτι ἅπαξ ἐν τῷ πόκῳ, & χρηθήτω ἔτι ξηρασία ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, ἐπὶ ὅ ἅσαν τὸ γλῶ χρηθήτω ὁ ὅλος.

* & ἐποίησεν ὁ θεὸς ὅτως ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, & ἐγένετο ξηρασία ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, ἐπὶ ὅ ἅσαν τὸ γλῶ ἐγένετο ὁ ὅλος.

ζ.

* Καὶ ὁρτήσεν ἱεροβάαλ, αὐτὸς ἐστὶν γεδεὼν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, & παρενέβαλον ἐπὶ πηγὴν ἀρέδ· καὶ παρεμβολὴν μαδιάμ ἡ αὐτὰ ἀπὸ βορρᾶ ἀπὸ βουνοῦ τοῦ ἀβὼρ ἐν τῇ κοιλάδι.

* καὶ εἶπεν κύριος πρὸς τὸν γεδεὼν, πολὺς ὁ λαὸς ὁ μετ' ὁὗτος μὴ πειράσῃ με τὸ γλῶ μαδιάμ ἐν χειρὶ αὐτῶν, μή ποτε καυχῆσται ἰσραὴλ ἐπ' ἐμὲ λέγων, ἡ χεὶρ μου ἐσωσέν με.

* καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτόν, ἀλήθειαν εἰς τὰ ὅσα τοῦ λαοῦ λέγων, τίς ὁ φοβούμενος καὶ δειλός, ὁ πειράσῃ με· καὶ ἐξώρμησαν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ γαλαὰδ, καὶ ἀπὸ ἐρημίας ἀπὸ τοῦ λαοῦ εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδες, καὶ δέκα χιλιάδες ὑπελείφθησαν.

* καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεὼν, ἐπὶ ὁ λαὸς πολὺς, καὶ τάγαγε αὐτοὺς εἰς τὸ ὕδωρ, & δοκιμάσας τοὺς ἐκεῖ· & ἔσται ὃν ὁ ἐγὼ πρὸς σε, ὅτι πορεύσῃ μετ' ὁ, αὐτὸς πορεύσῃ μετ' ὁ· & πᾶς ὃν ὁ ἐγὼ εἶπω ὅτι ἐ πορεύσῃ μετ' ὁ, καὶ αὐτὸς ἐ πορεύσῃ.

* καὶ κατεβίβασεν τὸν λαὸν εἰς τὸ ὕδωρ· & εἶπεν κύριος πρὸς γεδεὼν, πᾶς ὃς ἀνὴρ λάψῃ τῇ γλώσῃ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος ὡς ὁ ἀνὴρ ὁ κύων, στήσεις αὐτὸν κατὰ μόναν· καὶ πᾶς ὃς ἀνὴρ κάμψῃ τὴν τα γόνατα αὐτοῦ τοῦ πίνειν, μετὰ στήσεις αὐτὸν κατὰ αὐτόν.

* καὶ ἐγένετο ὁρισμὸς πᾶς τῶν λαψούτων ἐν τῇ γλώσῃ αὐτῶν· τριακόσιοι ἄνδρες, καὶ πᾶς ὁ ἐπίλοιπος τοῦ λαοῦ ἐκάμψαν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτῶν τοῦ πίνειν ὕδωρ.

* καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεὼν, ἐν τοῖς τριακοσίοις ἀνδράσι τοῖς λάψανσι σώσω ὑμᾶς, καὶ δώσω τὸ γλῶ μαδιάμ ἐν χειρὶ σου· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀποτρεχέτω ἀπὸ τοῦ ἐναντίου σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

³⁹ Et dixit Gidghon ante Dominum, Ne fortificetur indignatio tua in me; & loquar tantum vice hac: tentabo nunc tantum vice hac in vellere; erit nunc siccitas in vellere in singularitate sua, & super omnem terram erit ros.

⁴⁰ Et fecit Dominus sic in nocte illa: & fuit ariditas super vellus in singularitate sua, & super omnem terram fuit ros.

CAP. VII.

ET anticipavit Ierubaghal, ipse Gidghon, & omnis populus qui cum eo, & posuerunt super fontem Hharod: & exercitus Midianeorum posuit ad contra eum à Septentrione, à colle qui respicit ad planiciem.

* Et dixit Dominus ad Gidghon, Multus populus qui tecum, à tradendo Midianæos in manibus eorum: fortasse magnificabuntur ante me Israhel, ad dicendum, Manus nostra liberauit nos.

* Et nunc clamare fac nunc ante populum ad dicendum; Qui timens & pauens, redeat; & deligatur ex monte Ghilghad. Et redijt ex populo viginti duo millia, & decem millia relictæ sunt.

* Et dixit Dominus Gidghon, Adhuc populus multus, descendere fac eos ad aquas, & deligam eos tibi ibi: & erit quem dixerō tibi, hic ibit tecum, is ibit tecum; & omnis quem dixerō tibi, hic non ibit tecum, is non ibit.

* Et descendere fecit populum ad aquas, & dixit Dominus Gidghon: Omnis qui lambet in lingua sua ex aquis, sicut quod lambit canis, constitues eum in singularitate sua, & omnis qui curuatur super genua sua ad bibendum.

* Et fuit numerus qui proijcientes in manibus suis ad os, trecenti viri; & omnis reliquus populus curuauerunt super genua sua ad bibendum aquam.

* Et dixit Dominus ad Gidghon, In trecentis viris, qui proijcientes in manibus suis ad os suum, liberabo vos, & tradam Midianæos in manu tua: & omnis populus ibunt vir ad locum suum.

* Et sumpsit cibaria populi in manu illorū & buccinas eorum, & omnem virum Israhel misit in tabernaculum suum; at trecentos viros sumpsit: at castra Madiam erant ibi subtus in valle. * Et factū est in nocte illa, & dixit, ad eum Dominus, Surge, descende in castra, quia tradidi ea in manu tua.

* Si autem formidas tu descendere, descende tu & Phara puer tuus in castra.

* Et audies quid loquuntur, & post hæc confortabuntur manus tuæ, & descēdes in castra. & descendit ipse & Phara puer eius in partem quinquaginta qui in castris.

* Et Madiam & Amalec, & omnes filij Orientis, castrametati sunt in valle ut locusta in multitudinem; & camelorum illorum nō est numerus, sed erant sicut arena quæ est super labium maris in multitudinem. * Et intrauit

Gedeon, & ecce vir narrabat proximo suo somnium: & dicebat, Ecce somniū quod somniaui: et ecce subcinericius panis ordeacei, qui volebatur in castris Madiam, & venit vsque ad tabernaculum Madiam, & percussit illud, atque subuertit illud, & cecidit tabernaculum.

* Et respondit proximus illius, & dixit: Non est hic sed gladius Gedeonis filij Joas viri Israhel, tradidit Deus in manu illius Madiam, & omnia castra.

* Et factum est postquam audiuit Gedeon narrationem somni & interpretationem eius, & adorauit Dominum, & reuersus est in castra Israhel: & dixit, Surgite quoniam tradidit Dominus in manus vestras castra Madiam.

* Et diuisit trecentos viros in tres principatus, & dedit buccinas in manu omnium, & lagenas vacuas, & lampades in medio lagenarum.

* Et dixit ad eos, A me videbitis, & sic facietis, & ego ecce ingredior in medio castrorum, & erit sicut fecero, sic facietis.

* Et personabo buccina ego & omnes qui mecum, et clangetis buccinis, & vos in circuitu omnium castrorum, & dicetis, Domino & Gedeoni.

* καὶ ἔλαβεν τὸν Ἰσραηλίσμῳ τὸ λαὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν καὶ τὰς κερατῖνας αὐτῶν, & πάντα ἀνδρά ἰσραὴλ ἐξάπεσεilen εἰς τὸ σκηνώμα αὐτῶν. τῶν δὲ τετρακοσίων δυνάμεων ἐκράτησεν ἡ δὲ παρεμβολὴ μαδιάμ ὑπὸ αὐτῶν. κατέβη ἐν τῇ κοιλάδι. * καὶ ἐγγήθη ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, & εἶπεν πρὸς αὐτὸν κύριος, δυνάσα κατέβηθι εἰς τὴν παρεμβολήν, ὅτι παρέδωκα αὐτὴν ἐν τῇ χειρὶ σου.

* εἰ δὲ φοβῇ σὺ κατέβηθαι, κατέβηθι σὺ καὶ φαραὶ τὸ παιδάριόν σου εἰς τὴν παρεμβολήν.

* καὶ ἀκρόση τί λαλοῦσιν· καὶ μετὰ ταῦτα ἐνιχύουσιν αἱ χεῖρές σου, & κατέβηθι ἐν τῇ παρεμβολῇ. & κατέβη αὐτὸς & φαραὶ τὸ παιδάριον αὐτῶν εἰς μέρον τῶν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ.

* & μαδιάμ & ἀμαλὴκ, & πάντες οἱ υἱοὶ δυνάμεων παρεμβεβλήκεισαν ἐν τῇ κοιλάδι ὡς ἀκροὶ εἰς πλῆθος, & ταῖς καμήλοις αὐτῶν ὅκ' ἔστιν ὄριθμός, ἀλλ' ἦσαν ὡς περ ἡ ἄμμος ἡ Ἰσραὴλ τὸ χεῖλος τῆ θαλάσσης εἰς πλῆθος.

* & εἰσῆλθεν γεδεών, & ἰδὲ δυνὴρ ἐξηγείτο τῷ πλησίον αὐτῶν τὸ ἐνύπνιον. & εἶπεν, ἰδὲ τὸ ἐνύπνιον ὃ ἐνυπνιάσθην· & ἰδὲ μαγὶς αἵτου δὲ κελθὶν κελιομένη ἐν τῇ παρεμβολῇ μαδιάμ, καὶ ἦλθεν ἕως τῆ σκηνῆς μαδιάμ, καὶ ἐπάταξεν αὐτήν, & κατέσρεψεν αὐτὴν, & ἐπέσεν ἡ σκηνή.

* & ἀπεκρίθη ὁ πλησίον αὐτῶν· & εἶπεν, ὅκ' ἔστιν αὕτη ἀλλ' ἡ ῥομφαία γεδεών υἱοῦ ἰωᾶς δυνάμεως ἰσραὴλ. παρέδωκεν ὁ θεὸς ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν τὴν μαδιάμ & πᾶσαν τὴν παρεμβολήν. * καὶ ἐγγήθη ὡς ἤκουσεν γεδεών τὴν διήγησιν δὲ ἐνυπνίας & τὴν σύγκρισιν αὐτῶν· & πρὸς ἐκκλήσεν κύριον, & ἐπέσρεψεν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραὴλ. καὶ εἶπεν, δυνάστητε ὅτι παρέδωκεν κύριος ἐν χερσὶν υἱοῦ τὴν παρεμβολήν μαδιάμ.

* καὶ διέλεν ἐξ τῶν τετρακοσίων δυνάμεων εἰς τρεῖς δυνάμεις, καὶ ἔδωκεν κερατῖνας ἐν χειρὶ πάντων ἐν δυνάμει καὶ λαμπάδας ἐν μέσῳ τῶν δυνάμεων.

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ἀπ' ἐμοῦ ὄψεσθε, καὶ ἔτως ποιήσετε· καὶ ἐγὼ ἰδὲ εἰσπορεύομαι ἐν μέσῳ τῆ παρεμβολῆς, & ἔσμαι ὡς δὴ ποιήσω ἔτως ποιήσετε.

* & σαλπίσσω τῇ κερατίνῃ ἐγὼ & πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ, καὶ σαλπιδίτε ταῖς κερατίναις καὶ ὑμεῖς κύκλῳ ὅλης τῆ παρεμβολῆς, καὶ ἐρεῖτε, τῷ κυρίῳ καὶ τῷ γεδεών.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et tulerunt commeatus populi in manibus eorum, & buccinas eorum, & omnem hominem Israhel misit in urbem suam; & in trecentis viris fortificatus est; & exercitus Midianorum posuit ad contra eum in depressionibus planicie. * Et fuit in nocte illa, & dixit illi Dñs, Surge, descende in castra, nam tradidi eos in manu tua. * Et si timens tu ad descendendum, descende tu & Phara puer tuus ad castra.

* Et audies quid loquentes, & postea fortificabuntur manus tuæ, & descendes in castris: & descendit ille & Phara puer eius, ad extremitatem armorum qui in castris.

* Et Midianæ & Ghamalekæ, & omnes filij Orientis proiecti in castris, ut locusta, ad multitudinem: & camelis eorum non erat numerus, sicut pulvis qui super littus maris ad multitudinem. * Et venit Gidghon, & ecce vir narrans socio suo somnium: & dixit, Ecce somnium somniaui; & ecce placenta panis ordeacei conuoluta est in castris Midianorum, & venit vsque ad tabernaculum, & percussit illud, & cecidit, & euertit illud ad-fursum, & cecidit tabernaculum. * Et respondit socius eius: & dixit ei, Non est hoc, nisi gladius Gidghon filij Ioas hominis Israhel: tradidit Dominus in manu eius Midianæ & omnia castra eius. * Et fuit quando audiuit Gidghon narrationem somni, & expositionem eius, & laudauit, & rediit ad castra ad Israhel; & dixit, Surgite, nam tradidit Dominus in manibus vestris castra Midianæ.

* Et diuisit trecentos viros in tres turmas, & dedit buccinas in manu omnium eorum, & cados inanes, & lampades in medio eorum.

* Et dixit illis, Ex me videbitis, & sic facietis: & ecce ego veniam in finibus castrorum; & erit ut id quod faciam, & sic facietis. * Et clangam in buccina, ego & omnes qui mecum, & clangetis in buccinis etiam vos in circuitu omnium castrorum: & dicetis, Gladius ab-ante Dominum, & victoria super manus Gidghon.

19 * וַיָּבֹא גִדְעוֹן וּמֵאָה אִישׁ אֲשֶׁר-אִתּוֹ בַּקֶּצֶר
הַמַּחֲנֶה רֹאשׁ הָאֲשִׁמֹּרֶת הַתִּיכּוֹנָה אֲךָ הָקֵם
הַקִּימוֹ אֶת-הַשְּׁמֵרִים וַיִּתְּקֵנוּ בַּשּׁוֹפְרוֹת וַנִּפּוֹץ
הַכֵּדִים אֲשֶׁר בֵּידָם:

20 * וַיִּתְּקֵנוּ שְׁלֹשַׁת הָרָאשִׁים בַּשּׁוֹפְרוֹת וַיִּשְׁבְּרוּ
הַכֵּדִים וַיַּחֲזִיקוּ בֵּיד-שְׁמֹאֲלָם בַּלְּפִידִים וּבִיד-
יְמִינָם הַשּׁוֹפְרוֹת לְתִקְוֵה וַיִּקְרְאוּ חֶרֶב לַיהוָה
וַלְגִּדְעוֹן: * וַיַּעֲמֵדוּ אִישׁ תַּחְתּוֹ סָבִיב לַמַּחֲנֶה
וַיִּרֶץ כָּל-הַמַּחֲנֶה וַיִּרְעוּ וַיִּנָּסוּ:

21 * וַיִּתְּקֵנוּ שְׁלֹשׁ-מֵאוֹת הַשּׁוֹפְרוֹת וַיִּשֶׁם יְהוָה
אֶת-חֶרֶב אִישׁ בָּרַעְהוּ וּבְכָל-הַמַּחֲנֶה וַיָּנֶס
הַמַּחֲנֶה עַד-בֵּית הַשֹּׁטָה צִרְתָּה עַד שְׁפָרַת-
אֶבֶל מַחֻלָּה עַל-טִבְרָת: * וַיִּצְעַק אִישׁ-

יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה
וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן
בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין
וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-
הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם
עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן:

22 * וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי
וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ
בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי
הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן:

ח

* וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ אֶפְרַיִם מִדֶּבַר-הַדְּבָר
הַזֶּה עָשִׂיתָ לָּנוּ לְבָלְתִי קִרְאוֹת לָנוּ כִּי הִלְכָתָּ
לְהִלָּחֵם בְּמָדִין וַיִּרִיבֹן אִתּוֹ בַּחֲזָקָה: * וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם מָה-עָשִׂיתִי עִתָּה כִּכֶּם הֲלֹא טוֹב עָלֵינוּ
אֶפְרַיִם מִבְּעִיר אֲבִיעֶזֶר:

19 * Ingressusq; est Gedeon & trecenti vi-
ri qui erant cum eo in partem castrorum,
incipientibus vigilijs noctis mediæ, & cu
stodibus fuscitatis cœperunt buccinis clan-
gere, & complodere inter se lagenas.

20 * Cùmq; per gyrum castrorum in tri-
bus personarent locis, & hydrias confre-
gissent, tenuerunt sinistris manibus lam-
pades & dextris sonantes tubas; clamaue-
runtque, Gladius Domini & Gedeonis;

21 * Stantes singuli in loco suo per circui-
tum castrorum hostilium. Omnia itaque
castra turbata sunt, & vociferantes vlu-
lantésque fugerunt.

22 * Et nihilominus insistebant trecenti
viri buccinis personantes. Immisitque
Dominus gladium in omnibus castris, &
mutua se cede truncabant, fugientes vsq;
ad Bethseca & crepidinem Abelmeula in
Thebbath.

23 * Conclamantes autem viri Israel de
Neptalim, & Aser, & omni Manasse per-
sequebantur Madian.

24 * Misitque Gedeon nuncios in om-
nem montem Ephraim, dicens: Descen-
dite in occursum Madian, & occupate
aquas vsque Bethbera, atque Iordanem.
Clamauitq; omnis Ephraim & preoccupa-
uit aquas, atq; Iordanem vsque Bethbera.

25 * Apprehensósque duos viros Madian
Oreb & Zeb, interfecit Oreb in petra
Oreb, Zeb verò in torculari Zeb. Et per-
secuti sunt Madian, capita Oreb & Zeb
portantes ad Gedeon trans fluenta Ior-
danis.

CAP. VIII.

1 Dixeruntque ad eum viri Ephraim:
A Quid est hoc quod facere voluisti vt
nos non vocares cùm ad pugnam perge-
res contra Madian? iurgantes fortiter &
propè vim inferentes. * Quibus ille re-
spòdit, Quid enim tale facere potui qua-
le vos fecistis? Nónne melior est racemus
Ephraim vindemijs Abiezer?

תרגום יונתן

19 וַאֲתָא גִדְעוֹן וּמֵאָה גְבָרָא דְעִימָיָה בְּסִיפֵי מִשְׁרֵיתָא בְּרִישׁ מִשְׁרֵיתָא מִצִּיעָתָא בְּרִישׁ אֶקְמָא אֶקִּימוּ וַיִּתְּקֵנוּ וַיִּתְּקֵנוּ בַּשּׁוֹפְרוֹת וַנִּפּוֹץ וַנִּפּוֹצוּ כִדְנָא וַיַּחֲזִיקוּ בִיד שְׁמֹאֲלִיָּהוּן כְּבִיעוּרִיא וּבִיד יְמִינִיהוֹן שׁוֹפְרִיא לְמִתְקֵה וַאֲמֵרוּ חֶרֶב מִן קֶדָם יְיָ וַנִּצְחֵנָא עַל יְדֵי גִדְעוֹן: * 20 וַיִּתְּקֵנוּ חֲלֵלַת מִשְׁרֵן בַּשּׁוֹפְרִיא וַיַּחֲזִיקוּ בִיד שְׁמֹאֲלִיָּהוּן כְּבִיעוּרִיא וּבִיד יְמִינִיהוֹן וַיִּשְׁבְּרוּ וַיִּשְׁבְּרוּ אֶת-הַשְּׁמֵרִים וַיִּתְּקֵנוּ בַּשּׁוֹפְרוֹת וַנִּפּוֹץ וַנִּפּוֹצוּ כִדְנָא וַיַּחֲזִיקוּ בִיד שְׁמֹאֲלִיָּהוּן כְּבִיעוּרִיא וּבִיד יְמִינִיהוֹן שׁוֹפְרִיא לְמִתְקֵה וַאֲמֵרוּ חֶרֶב מִן קֶדָם יְיָ וַנִּצְחֵנָא עַל יְדֵי גִדְעוֹן: * 21 וַיִּתְּקֵנוּ שְׁלֹשַׁת הָרָאשִׁים בַּשּׁוֹפְרוֹת וַיִּשְׁבְּרוּ הַכֵּדִים וַיַּחֲזִיקוּ בִיד שְׁמֹאֲלִיָּהוּן כְּבִיעוּרִיא וּבִיד יְמִינִיהוֹן שׁוֹפְרִיא לְמִתְקֵה וַאֲמֵרוּ חֶרֶב מִן קֶדָם יְיָ וַנִּצְחֵנָא עַל יְדֵי גִדְעוֹן: * 22 וַיִּתְּקֵנוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הַשּׁוֹפְרוֹת וַיִּשֶׁם יְהוָה אֶת-חֶרֶב אִישׁ בָּרַעְהוּ וּבְכָל-הַמַּחֲנֶה וַיָּנֶס הַמַּחֲנֶה עַד-בֵּית הַשֹּׁטָה צִרְתָּה עַד שְׁפָרַת-אֶבֶל מַחֻלָּה עַל-טִבְרָת: * 23 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 24 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 25 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 26 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 27 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 28 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 29 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 30 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 31 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 32 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 33 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 34 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 35 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 36 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 37 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 38 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 39 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 40 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 41 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 42 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 43 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 44 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 45 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 46 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 47 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 48 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 49 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 50 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 51 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 52 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 53 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 54 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 55 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 56 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 57 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 58 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַיַּרְדֵּן: * 59 וַיִּצְעַק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן-אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשֶּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מָדִין: * 60 וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-הָר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדּוּ לְקִרְאֵת מָדִין וּלְכַדּוּ לָהֶם אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-הַמַּיִם עַד בֵּית בֶּרֶה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: * 61 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מָדִין אֶת-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי וַיַּהַרְגוּ אֶת-עֹרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זֶאֱבִי הָרְגוּ בִּיקֵב-זֶאֱבִי וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מָדִין וְרֹאשׁ-עֹרֵב וּזֶאֱבִי הִבִּיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מַעְבַּר לַי

* Et ingressus est Gedeon & centum viri 19
qui cum eo, in parte castrorum incipiente custo-
dia media; verum suscitatione suscitauerunt
seruantes, & clangerunt buccinis, & complo-
serunt lagenis quæ in manibus eorum.

* Et clangerunt tres principatus buccinis, 20
& confregerunt hydrias, & ceperunt in ma-
nu sinistra sua lampadas, & in dextra eorum
buccinæ ad clangendum; & exclamauerunt,
Gladius Domino & Gedeoni.

* Et steterunt singulus in loco suo in circui- 21
tu castrorum, & cucurrerunt omnia castra,
& significauerunt, & fugerunt.

* Et clangerunt trecenta buccina, & po- 22
suit Dominus gladium viri in proximo suo,
& in omnibus castris: & fugerunt castra usq;
ad Bethasetta.

* Et fuerunt congregata usque ad crepidi- 23
nem Abelmeula, & in Tabath; & clamauit
vir Israhel de Nephtholim, & ex Aser, & de
omni Manasse, & persecuti sunt post Ma-
diam.

* Et nuncios misit Gedeon in omni monte 24
Ephraim: dicens, Descendite in occursum Ma-
diam, & occupate vobis aquam usque ad Beth-
bera & Jordanem, & clamauit omnis vir
Ephraim, & præoccupauerunt sibi aquam usq;
ad Bethbera & Jordanem.

* Et comprehenderunt duos principes Ma- 25
diam Oreb & Zeb, & interfecerunt Oreb in
Sur Oreb, & Zeb interfecerunt in torculari
Zeb: & persecuti sunt Madiam: & caput
Oreb & Zeb portauerunt ad Gedeon ex trans
Jordanem.

CAP. VIII.

ET dixit ad eum vir Ephraim, Quod ver- 1
bum hoc quod fecisti nobis vt non vocares
nos cum pergeres ad pugnandum contra Ma-
diam? & obiurgabantur cum eo fortiter.

* Et dixit ad eos, Quid feci nunc sicut vos? 2
nonne melior racemus Ephraim quam vinde-
mia Abiezer?

19 * καὶ εἰσῆλθεν γεδεὼν ἑκατὸν ἄνδρες ὁ μετ' αὐ-
τοῦ ἐν μέρει τῆς παρεμβολῆς δρχομύτης τῆς φυλακῆς
τῆς μεσοῦσης, πλὴν ἐγέρσει ἡ γείραν δὲ φυλάσσοντάς·
ἑσάλπισαν ταῖς κερατίταις, ἑξέτινάξαν τὰς ὑδρίας
τὰς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

20 * καὶ ἐσάλπισαν αἱ τρεῖς δρχαὶ ταῖς κερατίταις, καὶ
συνέτριψαν τὰς ὑδρίας, ἑλάβοντο ἐν τῇ χειρὶ τῇ δρι-
σερᾷ αὐτῶν τὰν λαμπάδων, ἑν τῇ δεξιᾷ αὐτῶν αἱ κε-
ρατίται· ἑσάλπισεν ἑ δυνέκροσεν, ῥομφαία τῷ κυρίῳ
ἑ τῷ γεδεὼν.

21 * καὶ ἔστησαν ἕκαστος κατ' ἐαυτὸν κύκλῳ τῇ παρεμ-
βολῇ, καὶ ἑδράμον πᾶσα ἡ παρεμβολή, ἑ ἐσήμαναν,
καὶ ἔφυγον.

22 * καὶ ἐσάλπισεν αἱ τετρακόσιαι κερατίται· ἑ ἔθετο
κύκλῳ μάχαιραν ἄνδρες ἐν τῷ πλησίον αὐτῶν ἑ ἐν ὅλῃ
τῇ παρεμβολῇ· καὶ ἔφυγον ἡ παρεμβολή, ἑως τῆς
βαϊθασεττά.

23 * καὶ ὡς σινηγυρῆ ἑως χείλους ἀβελμεουλά καὶ
ἑπὶ ταβάθ· καὶ ἐβόησεν δὴ ἰσραὴλ ἐν νεφθαλίμ,
ἑ ἑξ ἀσὴρ, καὶ ἐν πρυτὸς μανασῇ, ἑ κατεδίωξαν ὀπί-
σω μαδιάμ.

24 * καὶ ἀγγέλους ἑξαπέστειλεν γεδεὼν ἐν παντὶ ὄρει
ἐφραῖμ· λέγων, κατὰβητε εἰς σὺνδύτησιν μαδιάμ, ἑ
καταλάβετε ἐαυτοῖς τὸ ὕδωρ ἑως βαϊθνερά καὶ τὴν ἰορδα-
νίω· ἑ ἐβόησεν πᾶς δὴ ἰσραὴλ ἐφραῖμ, ἡ παρεκατελάβοντο
ἐαυτοῖς ὕδωρ ἑως βαϊθνερά ἑ τὴν ἰορδάνιω.

25 * καὶ σὺν ἑλάβον δὲ δύο ἀρχοντας μαδιάμ τὸν ὀρήβ
ἑ τὸν ζήβ, καὶ ἀπέκτειναν τὸν ὀρήβ ἐν θυρ ὠρήβ, καὶ τὸν
ζήβ ἀπέκτειναν ἐν ἰακέβ ζήβ· καὶ κατεδίωξαν τὴν μα-
διάμ, ἑ τὴν κεφαλὴν ὠρήβ ἑ ζήβ ἡνεγκαν πρὸς γεδεὼν
ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου.

ἡ.

1 * Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δὴ ἰσραὴλ ἐφραῖμ, τί τὸ ῥῆμα
τοῦτο ὁ ἐποίησας ἡμῖν τοῦ μὴ καλέσαι ἡμᾶς ὅτε ἑξεπο-
ρεύθης πολεμῆσαι ἐν τῇ μαδιάμ; ἑ ἐκρίνοντο μετ' αὐ-
τοῦ κραταιῶς.

2 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸς, τί ἐποίησα νῦν κατὰ ὅς ὑμεῖς;
ἐχὶ κρεῖττον ἑπὶ φύλλιον ἐφραῖμ ἢ τρυγητὸς ἀβιέζερ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et venit Gidghon & centum viri qui cum eo, in finibus castrorum, in capite custodiae mediae: etiam excitare excitauerunt custo-
des, & clangerunt in buccinis, & extenderunt cados qui in manibus eorum.

20 Et clangerunt tres turmae in buccinis, & frege-
runt cados, & apprehenderunt in manu sinistra eorum in lampadibus, & in manu dextera eorum buccinas ad clangendum, & dixerunt,
Gladius ex-ante Dominum, & victoria super manus Gidghon.

21 Et steterunt viri in loco suo circum circum ad castra,
& cucurrerunt omnia castra & vociferauerunt, & conuerterunt.

22 Et clangerunt trecentae buccinae. & posuit Domi-
nus gladium viri in socio suo, & in omnibus castris, & conuerterunt castra usque ad Bethsarah ad Szerirath usque ad latus planicie
Mehola ad Tabath.

23 Et congregatus est homo Israel ex tribu Nephthali, & ex tribu Aser, & ex omnibus
tribubus Menasse, & persecuti sunt post Midianzos.

24 Et nuncios misit Gidghon in omnem montem Ephraim, ad dicen-
dum: Descendite in occursum Midianzorū, & claudite super eos vadum usque Beth-barah, & Iordanem: & congregatus est omnis ho-
mo domus Ephraim, & clauerunt vadum usque Beth-barah & Iordanem.

25 Et comprehenderunt duos principes
Midianzorū Ghoreb & Zeeb; & occiderunt Ghoreb in petra Ghoreb, & Zeeb occiderunt in planicie Zeeb: & persecuti sunt post Mi-
dianzos, & caput Ghoreb & Zeeb venire fecerunt ad Gidghon de-trans Iordanem.

CAP. VIII.

ET dixerunt ei homo Ephraim, Quod verbum hoc fecisti nobis? propter quid non vocasti nos, quando iuisti ad ineundum bellum
in Madianzos? & disceptantes cum eo in fortitudine.

Et dixit illis, Quid feci nunc sicut vos? nonne boni
debiles domus Ephraim à fortibus domus Abighezer?

* בידכם נתן אלהים את שרי מדין את-
 ערב ואר-זאב ומה יכלתי עשות ככם אז
 רפתה רוחם מעלי בדבר הדבר הזה:
 * ויבא גדעון הידנא עבר הוה ושלש-
 מאות האיש אשר אתו עיפים ורדפים:
 * ויאמר לאנשי סכות הננו גל בכרות לחם
 לעם אשר ברגלי כי עיפים הם ואנכי רדף
 גחרי זבח וצלמנע מלכי מדין:
 * ויאמר שרי סכות הכה זבח וצלמנע עתה
 בידך כי נתן לצבאך לחם:
 * ויאמר גדעון לכן בתת יהוה את זבח
 ואר-צלמנע בידי ודשתי את בשרכם את-
 קוצי המדבר ואר-הברקנים:
 * ויעל משם פנואל וידבר אליהם כזאת
 ויענו אתו אנשי פנואל באשר ענו אנשי סכות:
 * ויאמר גם לאנשי פנואל לאמר בשוכי
 בשלום אתן את המנדל הזה:
 * וזבח וצלמנע בקרקר ומחניהם עמם
 בחמש עשר אלף כל הנותרים מפל מחנה
 בני קדם והנפלים מאר-ועשרים אלף איש
 שלף חרב: * ויעל גדעון דרך רהשכוני
 באהלים מקדם לזבח ויגבה ויך את המחנה
 והמחנה היר בטח:
 * וינסו זבח וצלמנע וירדף אחריהם וילכו
 את שני מלכי מדין את זבח ואת צלמנע וכל-
 המחנה החריד: * וישב גדעון בן יואש מן-
 המלחמה מלמעלה החרס:
 * וילכו נער מאנשי סכות וישאלו ויכתב
 אליו את שרי סכות ואת זקניה שבעים
 ושבעה איש:

* In manus vestras Deus tradidit prin-
 cipes Madiam, Oreb & Zeb. Quid tale fa-
 cere potui quale vos fecistis? Quod cum
 locutus esset, requieuit spiritus eorum quo
 tumebant contra eum. * Cumq; venif-
 set Gedeon ad Iordanem, transiit eum
 cum trecetis viris qui secum erant, & præ-
 lassitudine fugientes persequi non poterat.
 * Dixitq; ad viros Soccoth, Date, ob-
 secro, panes populo qui mecum est, quia
 valde defecerunt, vt possimus persequi Ze-
 bee & Salmana reges Madiam. * Respon-
 derunt principes Soccoth: Forsitan palmæ
 manuum Zebee & Salmana in manu tua
 sunt, & idcirco postulas vt demus exerci-
 tui tuo panes. * Quibus ille ait, Cum
 ergo tradiderit Dñs Zebee & Salmana in
 manus meas, cõteram carnes vestras cum
 spinis tribulisque deserti.
 * Et inde cõscendens venit in Phanuel,
 locutusque est ad viros loci illius similia.
 Cui & illi responderunt, sicut responde-
 rant viri Soccoth.
 * Dixit itaque eis, Cum reuersus fuero
 victor in pace, destruas turrim hanc.
 * Zebee autem & Salmana quiesce-
 bant cum omni exercitu suo. quindecim
 enim millia viri remanserant ex omnibus
 turmis Orientalium populorum caesis cen-
 tum viginti millibus bellatorum & edu-
 centium gladium.
 * Ascendensque Gedeon per viam eo-
 rum qui in tabernaculis morabantur ad
 Orientalem partem Nobe & Iecbaa, per-
 cussit castra hostium, qui securi erant &
 nihil aduersi suspicabantur.
 * Fugeruntq; Zebee & Salmana; quos
 persequens Gedeon comprehendit tur-
 bato omni exercitu eorum.
 * Reuertensque de bello ante Solis or-
 tum; * Apprehendit puerum de viris
 Soccoth, interrogauitq; eum nomina prin-
 cipum & seniorum Soccoth, & descripsit
 septuaginta septem viros.

תרגום יונתן

* בידכון מסר יי ית רברבי מדין ית עורב וית זאב ומה יכלנא למעבר כוחכון כון נחת רוחהון מיניה במללותיה פתגמא חדין:
 * ואתה גדעון לידנא עבר הוה ותלת מאה גברא דעימיה כד משלתו ורדפין:
 * ויאמר לאנשי סכות הבו כען פתח דלחמא לעמא דעמי ארי משלתו אינו ואנא רדיף בחר זבח וצלמנע מלכי מדין:
 * ואמרו רברבי סכות הוה באילו זבח וצלמנע כען מסירין בידך ארי ניתן לחמא:
 * ואמר גדעון כון כד יססר יי ית זבח וית צלמנע בידי וארוש ית בשריכון על כובי מדברא ועל ברקניה:
 * ומליק מתמן לפנואל ומליר עמהון כחרא ואחיבו יתיה אינש פנואל כמא דאחיבו אינשי סכות:
 * ואמר אף לאנשי פנואל למימר כד אחוב בשלם איתרע ית מגדלא חדין:
 * עמהון בחמש עשר אלפין כל דאישתארו מכל משרית בני מדינא ודאחקטלו מאה ועשרין אלפין גברי שלפי סיפא:
 * ומליק גדעון באורח משרית ערבא דשרון בשכוני כמדברא ממדינא לנזבח ורמחא ומחא ית משריתא ומשריתא שריא לרוחון:
 * ואפכו זבח וצלמנע וירדף בתריהון וכבש ית חדין מלכי מדין וית זבח וית צלמנע וכל משריתא אזע:
 * ויתב גדעון בר יואש מן קרבא ער לא מיעל שמשא:
 * ואחר עלימא מאנשי סכות ושאליה וכתב ליה ית רברבי סכות וית שבעין ושבעא גברא:

* In manum vestra tradidit Dominus principes Madiam Oreb & Zeb, & quid potui facere sicut vos? tunc requieuit spiritus eorum ab eo, cum loqueretur ille cum eis sermonem hunc.

* Et venit Gedeon ad Jordanem, & transiit ipse & trecenti viri qui cum eo, animo deficientes & famescientes.

* Et dixit viris Socchoth, Date iam panes, in nutrimentum populo qui est mecum, quoniam famescunt: ego autem persequor post Zebee & Salmana reges Madiam.

* Et dixerunt principes Socchoth, Nunquid manus Zebee & Salmana nunc in manu tua, ut demus exercitui tuo panes?

* Et dixit Gedeon, Non sic, cum dederit Dominus Zebee & Salmana in manum meam; & conteram carnes vestras in spinis deserti, & in tribulis.

* Et ascendit illinc in Phanuel, & locutus est ad eos iuxta hec. Et responderunt ei viri Phanuel, quemadmodum responderunt ei viri Socchoth.

* Et locutus est viris Phanuel: dicens, Cum reuersus fuero ego cum pace, destruam turrem hanc; * Et Zebee & Salmana in Carcar, & castra eorum cum eis, ut quinq; & decem milia, omnes qui remanserant in omnibus castris filiorum Orietis, & qui ceciderunt fuerunt centum & viginti millia virorum educantiū gladiū.

* Et ascendit Gedeon viam eorum qui morabantur in tabernaculis ab Oriente Nabai, et e regione Nabe, & percussit castra: at castra fuerunt confidentia.

* Et fugit Zebee & Salmana, & persecutus est post eos, & comprehendit duos reges Madiam Zebee & Salmana, & omnia castra eorum euertit.

* Et reuersus est Gedeon filius Joas ex bello ab ascensione Ares.

* Et comprehendit puerum ex viris Socchoth, & interrogauit eum, & descripsit apud se principes Socchoth, & seniores eius septuaginta & septem viros.

* ἐν χειρὶ ὑμῶν παρέδωκεν κύριος τοὺς ἀρχοντας μαδιάμ τὸν ὠρήβ & τὸν ζήβ. & τί ἡδυνήθην ποιῆσαι καθὼς ὑμεῖς; ὅτε ἀνῆκεν τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀπ' αὐτῶ ἐν τῷ λαῷ λῆσαι αὐτὸν μετ' αὐτῶν τὸν λόγον τοῦτον.

* καὶ ἦλθεν γεδεὼν εἰς τὸν ἰορδάνην, καὶ διέβη αὐτὸς & ὅ τριακόσιοι ἀνδρες μετ' αὐτοῦ ὀλιγοψυχοὺντες καὶ πεινῶντες.

* καὶ εἶπεν τοῖς ἀνδράσιν Γκχώθ, δότε δὴ ἄρτους εἰς τὴν τροφὴν τῷ λαῷ τῷ μετ' ἐμοῦ ὅτι πεινῶσιν· ἐγὼ δὲ διώκω ὀπίσω ζεβεὲ & σαλμανά βασιλέων μαδιάμ.

* & εἶπον ὁ ἀρχοντες Γκχώθ, μὴ χεὶρ ζεβεὲ & σαλμανά νῦν ἐν τῇ χειρὶ σου, ὅτι δώσωμεν τῇ στρατιᾷ σου ἄρτους;

* καὶ εἶπεν γεδεὼν, ἔχ' ἔτι ὥς ἐν τῷ δούναί κύριον τὸν ζεβεὲ & τὸν σαλμανά ἐν τῇ χειρὶ μου, καὶ καταξανά τὰς σαρκὰς ὑμῶν ἐν ταῖς ἀκάνθαις τῆ ἐρήμου καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις.

* & ἀνέβη ἐκείθεν εἰς φανήλ, & ἐλάλησεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ταῦτα· καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ ἀνδρες φανήλ ὃν τρέπον ἀπεκρίθησαν αὐτῷ ὁ ἀνδρες Γκχώθ.

* καὶ εἶπεν τοῖς ἀνδράσι φανήλ· λέγων, ἐν τῷ ὑπὲρ σφάλλει με μετ' εἰρήνης κατὰ σκάψω τὸν πύργον τοῦτον.

* & ζεβεὲ καὶ σαλμανά ἐν καρκαρ, καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτῶν μετ' αὐτῶν ὡς πέντε καὶ δέκα χιλιάδες πνύτες & καταλειφθέντες ἐν πάσῃ τῇ παρεμβολῇ ὑμῶν ἀνατλάων· καὶ πεπρωκότες ἦσαν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδες ἀνδρῶν ἐσπασμύων ῥομφαίαν.

* & ἀνέβη γεδεὼν ὁδὸν τῶν κατωκυώτων ἐν οὐλῶν ἀπὸ ἀνατλάων τ' ναβαὶ & ἐξεναντίας ναβέ, & ἐπάταξεν τὴν παρεμβολήν· ἡ δὲ παρεμβολὴ ἡ πεποικυῖα.

* & ἐφυγὼν ζεβεὲ & σαλμανά, καὶ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν, & ἐκράτησεν τοὺς δύο βασιλεῖς μαδιάμ ζεβεὲ, καὶ τὸν σαλμανά, καὶ πάσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν ἐξέσρεψεν.

* καὶ ἀνέσρεψεν γεδεὼν ὑὸς ἰωᾶς ἐν τῷ πολέμῳ ἀπὸ ἀναβάσεως ἄρης.

* καὶ συνέλαβεν παιδάριον ἐκ τῶν ἀνδρῶν Γκχώθ, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν, & ἀπεγράψατο πρὸς αὐτόν τοὺς ἀρχοντας Γκχώθ & τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῆς ἐβδομήκοντα & ἐπὶ ἀνδρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* In manibus vestris tradidit Dominus principes Madian Ghoreb & Zeeb, & quid potero ad faciendum sicut vos; itaque quieuit spiritus eorum ab eo in loquendo illum verbum hoc.

* Et venit Gidghon ad Iordanem, transijt ille & trecenti viri qui cum eo, quando lassi & persequentes. Et dixit viris Zzuchoth, Date nunc buccellam panis populo qui mecum, nam lassi illi: & ego persequens post Zebahh & Szalmunagh reges Midian.

* Et dixerunt principes Zzuchoth, Nunc quasi Zebahh, & Szalmunagh nunc traditi in manu tua, quoniam dabimus exercitui tuo panem?

* Et dixit Gidghon propterea, Quando traderet Dominus Zebahh & Szalmuna in manu mea, & trituro carnes vestras super spinis deserti & super tribulis.

* Et ascendit inde ad Penuel, & locutus est cum eis ut hoc; & responderunt illi homo Penuel, ut id quod responderunt homines Zzuchoth.

* Et dixit etiam hominibus Penuel ad dicendum: Quando redibo in pace, diruam turrem hanc.

* Et Zzebahh & Szalmunagh in Karkor & exercitus eorum cum eis, ut quindecim mille, omnes qui relictī sunt ex omni exercitu filiorum Orientis; & qui occisi sunt, centum & viginti millia viri euaginantēs gladium.

* Et ascendit Gidghon in via habitaculi Gharabum, qui habitantes in Sechinim in deserto ab Oriente Nobahh & Ramatha: & percussit castra, & castra posita erant confidenter.

* Et conuerterunt Zebahh & Szalmunagh, & persecutus est post eos; & cepit duos reges Midian, Zebahh & Szalmunagh: & omnem exercitum euertit.

* Et reuersus est Gidghon filius Ioas ex bello usque non intrare Solem.

* Et apprehendit iuuenem de hominibus Zzuchoth; & interrogauit eum, & scripsit ei principes Zzuchoth, & senes eius septuaginta & septem viros.

* ויבא אל אנשי סכוֹת ויאמר הנָּה זֶבֶח
 וצלמנֶע אשר חרפתם אתי לאמר הִנֵּה זֶבֶח
 וצלמנֶע עֲתֹד בִּידְךָ כִּי נָתַן לְאַנְשֵׁיךָ הַיַּעֲפִיִּים
 לָחֶם * ויקח אֶת־זֶבֶח וקני העִיר ואת־
 קוצי המדבר ואת־הברקנים וידע בהם אֶת־
 אֲנָשֵׁי סְכוֹת * ואת־מגדל פְּנוֹאל נָתַן
 ויהרג את־אֲנָשֵׁי הָעִיר * ויאמר אל־זֶבֶח
 ואל־צלמנֶע איפֹרֹה האֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִרְגַּתֶּם
 בְּתִבּוֹר ויאמרו כְּמוֹךָ כְּמוֹךָ אַחֵר כְּתָאֵר בְּנֵי
 הַמֶּלֶךְ * ויאמר אחי בְנֵי־אִמִּי הֵם חֵי־יְהוָה
 לוֹ הַחִיתֶם אוֹתָם לֹא הִרְגַּתִּי אֶתְכֶם *
 * ויאמר לִיתֵר בְּבוֹרוֹ קוֹם הֲרֹג אוֹתָם וְלֹא־
 שְׁלַף הַנֶּעַר חֲרָבוֹ כִּי יֵרָא כִּי עוֹדְנוּ נָעַר *
 * ויאמר זֶבֶח וצלמנֶע קוֹם אֲתָה ופָּגַע בְּנוֹ
 כִּי כְאִישׁ גְּבוּרָתוֹ ויקם גִּדְעוֹן ויהרג אֶת־זֶבֶח
 ואת־צלמנֶע ויקח אֶת־הַשְּׁהֲרָנִים אֲשֶׁר בְּצוּאֵי
 גְמְלֵיהֶם * ויאמרו אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֵל־גִּדְעוֹן
 מִשָּׁל־בָּנוּ גַם־אַתָּה גַם־בְּנֶךָ גַם־בֶּן־בְּנֶךָ כִּי
 הוֹשַׁעְתָּנוּ מִיַּד מִדְיָן *
 * ויאמר אֱלֹהִים גִּדְעוֹן לֹא־אֶמְשָׁל אֲנִי בָכֶם
 וְלֹא־יִמְשָׁל בְּנֵי בָכֶם יְהוָה יִמְשָׁל בָּכֶם *
 * ויאמר אֱלֹהִים גִּדְעוֹן אֲשַׁלְּהָ מִכֶּם שְׁאֵלָה
 וְתִנּוּ־לִי אִישׁ נֹזֵם שְׁלָלוֹ כִּי־נֹזְמֵי זֶהָב לָהֶם
 כִּי יִשְׁמַעֲאֵלִים הֵם *
 * ויאמרו נָתַן נָתַן ויִפְרְשׁוּ אֶת־הַשְּׁמָלָה
 וישְׁלִיכוּ שְׁמָה אִישׁ נֹזֵם שְׁלָלוֹ * ויהי מִשְׁקַל
 נֹזְמֵי הַזֶּהָב אֲשֶׁר שָׁאֵל אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת זֶהָב
 לְבָד מִן־הַשְּׁהֲרָנִים וְהַנְּטִיפּוֹת וּבְגָדֵי הָאֲרָגָמָן
 שֶׁעַל מַלְכֵי מִדְיָן וּלְבָד מִן־הַעֲנָקוֹת אֲשֶׁר בְּצוּאֵי
 גְמְלֵיהֶם *

15 * Venitq; ad Soccoth, & dixit eis: En
 Zebee & Salmana super quibus exprobra
 stis mihi, dicentes: Forsitán manus Zebee
 & Salmana in manibus tuis sunt, & idcir
 co postulas vt demus viris qui lassí sunt,
 16 & defecerunt panes? * Tulit ergo senio
 res ciuitatis & spinas deserti ac tribulos,
 & contriuit cum eis atq; comminuit vi
 17 ros Soccoth. * Turrim quoq; Phaniel
 C subuertit, occisis habitatoribus ciuitatis.
 18 * Dixitq; ad Zebee & Salmana: Qua
 les fuerunt viri quos occidistis in Tha
 bor? Qui responderunt, Similes tui, &
 vnus ex eis quasi filius regis.
 19 * Quibus ille respondit, Fratres mei
 fuerunt filij matris meæ. Viuit Dñs, quia
 si seruassetis eos, non vos occiderem.
 20 * Dixitq; Iether primogenito suo, Sur
 ge & interfice eos. qui non eduxit gladiũ;
 timebat enim quia adhuc puer erat.
 21 * Dixeruntque Zebee & Salmana, Tu
 surge & irrué in nos, quia iuxta ætatem
 robur est hominis. Surrexit Gedeon & in
 terfecit Zebee & Salmana, & tulit orna
 22 menta ac bullas quibus colla regalium
 camelorum decorari solent.
 23 * Dixeruntq; omnes viri Israel ad Ge
 deon: Dominare nostri tu & filius tuus,
 & filius filij tui, quia liberaisti nos de ma
 24 nu Madian. * Quibus ille ait, Non domi
 nabor vestri, nec dominabitur in vos fi
 lius meus, sed dominabitur vobis Dñs.
 25 * Dixitq; ad eos: Vnam petitionem po
 stulo à vobis; date mihi in aures ex præ
 da vestra. in aures enim aureas Hismac
 26 litæ habere consueuerant.
 27 * Qui responderunt: Libentissimè da
 bimus. Expadentésq; super terrâ pallium,
 proiecerunt in eo in aures de præda.
 28 * Et fuit pondus postulataram in auriũ
 mille septingenti auri sicli absque orna
 29 mentis & monilibus & veste purpurea,
 quibus reges Madian vti soliti erant, &
 præter torques aureas camelorum;

תרגום יונתן

15 ואתא לות אינשי סוכות ואמר תא זבֶּח וצלמנֶע דחסדחתון ותי למימר תא כאילו זבֶּח וצלמנֶע כַּעַז מסירין בידך ארי נחתן לגברך
 16 וידבר ית סבי קריתא וידבר ית כוכבי מדברא וית ברקנא וגריר עליהון ית אנשי סכוֹת *
 17 וית מגדל פְּנוֹאל חרע וקטל ית אינשי קריתא *
 18 ואמרו כותך בן אף אינן חד מנהון כחזא דבני מלכא *
 19 ואמר אחי בְנֵי אִמָּא אינן קניס הוא ויי אילו קניסחתון
 20 ואמר ליתר בכריה קום קטול יתהון ולא שלף עלימא חרביה ארי דחיל ארי עד כַּעַז הוא וניק *
 21 ואמרו זבֶּח וצלמנֶע קום אֵת ושלט בנא ארי בגברא בן גבורתיה וקם גִּדְעוֹן וקטל ית זבֶּח וית צלמנֶע ונסיב ית ענקא די
 22 בצוארי גמליהון * ואמרו אנש ישראל לגרעון מלוח עלנא אף אֵת אף בר בך ארי פרקתנא מיד מדינאי *
 23 ואמר להון גרעון לא אמלוח אנא עליכון ולא ימלוח ברי עליכון ויי מלכא עליכון *
 24 ואמר להון גרעון שאיל אנא מנכון שאילה וזכו לי גבר קדשיה מן ביותא ארי קדשי דרהבא להון ארי ערבאי קטילוי *
 25 ואמרו מיתן נתן ופרשו ית כסותא ורמו לחמן גבר קדשיה מן ביותא *
 26 ויהוה מהקל קדשי דרהבא ושאיל אֵלֶף ושבֶּע מאה דרהבא בר מן סהרונא וכלילא ולבושי ארגונא דעל מלכי מדין ובר מן
 ענקאי די בצוארי גמליהון *

* Et venit ad principes Socchoth, & dixit eis, Ecce Zebec & Salmana, propter quos exprobraſtis mihi, dicentes: Nunquid manus Zebec & Salmana nunc in manu tua, vt demus tuis tuis laſſis panes?

* Et accepit principes & seniores ciuitatis, & persecutus eſt eos in ſpinis deſerti, & tribulos, & comminuit in iſtis viros Socchoth.

* Et turrem Phanuel ſubuertit, & occidit viros ciuitatis.

* Et dixit ad Zebec & Salmana, Vbi viri quos occidiſtis in Thabor? & dixerunt: Vt tu vt illi, ſimilis tibi ſimilis eis, vt ſpecies filiorum regum.

* Et dixit Gedeon, Fratres mei filij matris mee ſunt: viuit Dominus, ſi ſeruaffetis eos, non occiderem vos.

* Et dixit Iether primogenito ſuo, Surgēs interſice eos. & non eduxit puer gladium ſuum, quoniam timuit, quoniam erat iunior.

* Et dixit Zebec & Salmana, Surge iam tu & occurre nobis, quoniam ſicut vir & potentia eius: & surrexit Gedeon, & interfecit Zebec & Salmana, & tulit torques qui in collis camelorum eorum.

* Et dixit vir Iſrael ad Gedeon, Dominare in nobis tu, & filius tuus, & filius filij tui, quoniam ſaluasti nos de manu Madiam.

* Et dixit ad eos Gedeon, Non dominabor ego veſtri, & non dominabitur filius meus in vobis, Dominus dominabitur veſtri.

* Et dixit ad eos Gedeon, Poſtulabo à vobis petitionem, & date mihi vir in aurem prædæ ſuæ, quoniam in aures aureæ fuerunt illis, quoniam Iſmaelita fuerunt.

* Et dixerunt, Dantes dabimus. & expandit veſtem ſuam, & proiecit illic vir in aurem auream ſpoliorum ſuorum.

* Et fuit pondus inaurium aurearum quas petijt, ſicli mille & ſeptingenti aurei, abſque ornamentis monilium, & amictuum purpureorum qui in regibus Madiam, & præter torques qui in collis camelorum eorum.

* & παρεγγύετο πρὸς τοὺς ἀρχοντας Γεκχὼθ, & εἶπεν αὐτοῖς, ἰδὲ Ζεβὲς καὶ σαλμανὰ δι' ὧν ὠνειδίσατέ με λέγοντες, μὴ χεῖρ Ζεβὲς & σαλμανὰ ἴδῃ ἐν τῇ χειρὶ σε, ὅτι δώσωμεν τοῖς ἀνδράσιν σε τοῖς ἐκλυομένοις ἀγροῖς;

* καὶ ἔλαβον οὗτοι ἀρχοντας & οὗτοι πρεσβυτέρους τῆς πόλεως, & κατέδιωξεν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀκαλύθαις τῆς ἐρήμου, & τὰς βαρκενήμ, καὶ κατέξανε ἐν αὐτοῖς ἀνδρας Γεκχὼθ.

* καὶ τὸν πύργον φανυήλ κατέσκαψεν, καὶ ἀπέκτεινε οὗτοι ἀνδρας τῆς πόλεως.

* καὶ εἶπεν πρὸς Ζεβὲς & σαλμανὰ· ποῦ εἰδότες εἰς ἀπέκτεινάτε ἐν θάβω; & εἶπαν, ὡς σὺ ὡς αὐτοὶ, ὅμοιός ἐστι, ὁμοῖος αὐτοῖς, ὡς εἶδος ὑμῶν βασιλέων.

* καὶ εἶπεν γεδεὼν, ἀδελφοί μου υἱοὶ τῆς μητρὸς με εἰσὶν· ὅτι κύριος εἰ ἐξωλοθῇσατε αὐτοὺς, ἐκ δὲ ἀπέκτεινα ὑμᾶς.

* καὶ εἶπεν τῷ ἱεθερ τῷ πρωτότκῳ αὐτοῦ, ἀνάστα δόκτεινον αὐτοὺς· & οὐκ ἔσπασεν τὸ παιδάριον τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβήθη ὅτι ἡ νεώτερος.

* καὶ εἶπεν Ζεβὲς & σαλμανὰ, ἀνάστα δὴ σὺ, & ἀπώληθι ἡμῖν, ὅτι ὡς ἀνὴρ & ἡ δυνάμις αὐτοῦ. & ἀνέστη γεδεὼν, & ἀνέειλεν τὸν Ζεβὲς & τὸν σαλμανὰ· & ἔλαβεν οὗτοι μιλίσκοις οὗτοι ἐν τοῖς τραχήλοις τῶν καμήλων αὐτῶν.

* καὶ εἶπεν ἀνὴρ ἰσραήλ πρὸς γεδεὼν, ἀρχε ἐν ἡμῖν σὺ & ὁ υἱός σε, καὶ ὁ υἱός τοῦ υἱοῦ σου, ὅτι σέσωκας ἡμᾶς ἐκ χειρὸς μαδιάμ.

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς γεδεὼν, οὐκ ἀρξὼ ἐγὼ ὑμῶν, & οὐκ ἀρξὲι ὁ υἱός μου ἐν ὑμῖν, κύριος ἀρξὲι ὑμῶν.

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς γεδεὼν, αἰτήσθε μοι πλὴν ὑμῶν αἰτήσιν, καὶ δότε μοι ἀνὴρ ἐνώπιον τῶν σκύλων αὐτοῦ, ὅτι ἐνώτια χερσὶ αὐτοῖς, ὅτι ἰσραηλῖται ἦσαν.

* καὶ εἶπαν, διδόντες δώθμεν· & ἀνέπιυξεν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔρεψεν ἐκεῖ ἀνὴρ ἐνώτιον χερσὶ τῶν σκύλων αὐτοῦ.

* καὶ ἐλήθη ὁ σαθμὸς τῶν ἐνωτίων τῶν χερσῶν ὧν ἠτήσατο, σίκλοι χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι χερσὶ, πλὴν τῶν σιρώνων τῶν ὀρμίσκων, & τῶν περιβολαίων τῶν πορφυράν τῶν ἱππὶ τοῖς βασιλεῦσι μαδιάμ, καὶ πλὴν τῶν κλοιῶν τῶν ἐν τοῖς τραχήλοις τῶν καμήλων αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 * Et venit ad homines Zzuchoth, & dixit: Ecce Zebahh & Szalmunagh, quod exprobraſtis mihi, ad dicendum, Ecce quasi Zebahh & Salmunagh, nunc traditi in manu tua, quod dabimus tuis, qui laſſi ſunt, panem?

16 * Et accepit ſenes vrbis, & accepit ſpinas deſerti, & tribulos; & radere fecit ſuper eos homines Zzuchoth.

17 * Et turrem Penuel diruit; & occidit homines vrbis. 18 * Et dixit ad Zebahh & Szalmunagh, Vbi viri quos occidiſtis in Thabor? & dixerunt, Sicut tu, ſic etiam illi; vnus ex eis, vt conſpectus filiorum regis.

19 * Et dixit, Fratres mei filij matris mee ipſi. viuens ipſe Dominus, ſi viuere feciſſetis eos, non occiderem vos.

20 * Et dixit Iether primogenito ſuo, Surge, occide eos. & non eduxit puer gladium ſuum, nam timuit, nam vſque nunc ille parvulus.

21 * Et dixerunt Zebahh & Szalmunagh, Surge tu, & poteſtatem exerce in nobis, nam vt vir, ſic virilitas eius. & surrexit Gidghon, & occidit Zebahh & Szalmunagh, & tulit torques qui in collis camelorum eorum.

22 * Et dixerunt homo Iſrael ad Gidghon, Regna ſuper nos, etiam tu, etiam filius tuus, etiam filius filij tui, quia liberaſti nos de manu Midianeorum.

23 * Et dixit eis Gidghon, Non regnabo ego ſuper vos, & non regnabit filius meus ſuper vos: Dominus rex ſuper vos.

24 * Et dixit eis Gidghon, Petens ego à vobis petitionem, & date mihi vir monile ſuum ex ſpolio; nam monilia auri eis, nam Arabes occiderunt.

25 * Et dixerunt: Dare dabimus. & explicuerunt veſtem, & coniecerunt ibi vir monile ſuum ex ſpolio.

26 * Et fuit pondus monilium auri, quæ petiuit, mille & ſeptingenta aurum; præter lunulas & coronas, & veſtes purpureæ, quæ ſuper reges Midian; & præter torques, qui in collis camelorum eorum.

וַיַּעַשׂ אֹתוֹ גִּדְעוֹן לְאֹפֶד וַיֵּצֵג אֹתוֹ בְּעִירוֹ
 בְּעַפְרָה וַיִּזְנוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו שֶׁם וַיְהִי לְגִדְעוֹן
 וּלְבָרְיוֹ לְמוֹקֵשׁ׃ * וַיִּכְנַע מְדִין לִפְנֵי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְפוּ לְשָׂאֵר רֹאשׁם וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ
 אַרְבַּעִים שָׁנָה בִּימֵי גִדְעוֹן׃ * וַיֵּלֶךְ יִרְבֹּעֵל
 בֶּן־יֹאשׁ וַיָּשֶׁב בְּבֵיתוֹ׃ * וּלְגִדְעוֹן הָיוּ שִׁבְעִים
 בָּנִים יֵצְאֵי יֶרְכוֹ כִּי־נָשִׂים רַבּוֹת הָיוּ לוֹ׃
 * וּפִילָגְשׁוֹ אֲשֶׁר בָּשָׁם יִלְדָה לוֹ גַּם־הָיָא בֶּן
 וַיֵּשֶׁב אֶת־שְׁמוֹ אַבִּימֶלֶךְ׃ * וַיִּמָּר גִּדְעוֹן
 בֶּן־יֹאשׁ בְּשִׁיבָה טוֹבָה וַיִּקְבֹּר בְּקֶבֶר יֹאשׁ אָבִיו
 בְּעַפְרָה אֲבִי הָעָזְרִי׃ * וַיְהִי כְּאַשְׁרַם־גִּדְעוֹן
 וַיָּשׁוּבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבָּעִלִּים וַיִּשְׁמִימוּ
 לָהֶם בָּעַל בְּרִית לֵאלֹהִים׃ * וְלֹא זָכְרוּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַמַּצִּיל אוֹתָם מִיַּד
 כָּל־אִיְבֵיהֶם מִסָּבִיב׃ * וְלֹא־עָשׂוּ חֶסֶד
 עִם־בֵּית יִרְבֹּעֵל גִּדְעוֹן כָּכָל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
 עָשָׂה עִם־יִשְׂרָאֵל׃

ט

* וַיֵּלֶךְ אַבִּימֶלֶךְ בֶּן־יִרְבֹּעֵל שְׂכֵמָה
 אֶל־אָחִי אָמֹ וַיְדַבֵּר אֵלֵיהֶם וְאֵל־כָּל־מִשְׁפַּחַת
 בֵּית־אָבִי אָמֹ לֵאמֹר׃ * דַּבְּרוּ־נָא בְּאָזְנֵי כָל־
 בָּעֲלֵי שְׂכֵם מִה־טוֹב לָכֶם הַמֶּשֶׁל בְּכֶם שִׁבְעִים
 אִישׁ כָּל בְּנֵי יִרְבֹּעֵל אִם־מֶשֶׁל בְּכֶם אִישׁ אֶחָד
 וַיִּזְכְּרֻם כִּי־עָצְמָכֶם וּבְשָׂרְכֶם אָנִי׃
 * וַיַּדְּבְרוּ אָחִי־אָמֹ עֲלָיו בְּאָזְנֵי כָל־בָּעֲלֵי
 שְׂכֵם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּט לָכֶם אַחֲרֵי
 אַבִּימֶלֶךְ כִּי אָמְרוּ אֲחִינוּ הִנֵּה׃
 * וַיִּתְּנוּ לוֹ שִׁבְעִים כֶּסֶף מִבֵּית בָּעַל בְּרִית
 וַיִּשְׁכֹּר בָּהֶם אַבִּימֶלֶךְ אַנְשִׁים רִיקִים וּפְחֹזִים
 וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו׃

27 * Fecitq; ex eo Gedeon Ephod, & po-
 fuit illud in ciuitate sua Ephra. Fornica-
 tusq; est omnis Israel in eo, & factum est
 Gedeoni & omni domui eius in ruinam.
 28 * Humiliatus est autem Madian coram
 filijs Israel, nec potuerunt vltra ceruices
 eleuare, sed quieuit terra per quadraginta
 29 annos quibus Gedeon præfuit. * Abijt
 itaque Hierobaal filius Ioas, & habitauit
 30 in domo sua. * Habuitque septuagin-
 ta filios qui egressi sunt de fœmore eius;
 eo quod plures haberet vxores.
 31 * Concubina autē illius, quam habebat
 in Syché, genuit ei filium nomine Abime-
 32 lech. * Mortuusq; est Gedeon filius Ioas
 in senectute bona, & sepultus est in sepul-
 chro Ioas patris sui in Ephra de familia
 33 Ezri. * Postquam autem mortuus est Ge-
 deon, auersi sunt filij Israel, & fornicati
 sunt in Baalim. Percusseruntq; cū Baal fœ-
 34 dus vt esset eis in Deum. * Nec recordati
 sunt Dñi Dei sui, qui eruit eos de mani-
 bus inimicorum suorū omnium per cir-
 35 cuitum. * Nec fecerunt misericordiā cum
 domo Hierobaal Gedeon iuxta omnia
 bona quæ fecerat Israeli.

CAP. IX.

1 A Bijt autē Abimelech filius Hierobaal
 A in Sychem ad fratres matris suæ, & lo-
 cutus est ad eos, & ad omnem cognatio-
 nem domus patris matrisque suæ: dicens,
 2 * Loquimini ad omnes viros Sychem,
 Quid vobis est melius, vt dominantur ve-
 stri septuaginta viri omnes filij Hiero-
 baal, an vt dominetur vobis vnus vir? si-
 mulq; considerate, quia os vestrum & ca-
 3 ro vestra sum. * Locutique sunt fratres
 matris eius de eo ad omnes viros Sychem
 vniuersos sermones istos, & inclinauerūt
 cor eorum post Abimelech: dicentes, Fra-
 4 ter noster est. * Dederuntq; illi septua-
 ginta pondera argenti de fano Baal Be-
 rith. Qui conduxit sibi ex eo viros ino-
 pes & vagos, secutique sunt eum.

תרגום יונתן

27 ועבד יתיה גִּדְעוֹן לְאֹפֶד וַיֵּצֵג אֹתוֹ בְּעִירוֹ וַיְהִי בְּקֶרְתִּיהָ בְּעַפְרָה וַשָּׁעוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּחֲרוּתִי לְחַסֵּן וַתְּהוֹה לְגִדְעוֹן וּלְבִיתִיהָ לְחַקְלָהּ׃
 28 וַאֲתִכְנַעוּ מְדִינָאֵי קְרֹם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אוֹסִיפוּ לְאַרְמָא רִישִׁיהוֹן וַשָּׁדוּכְתָּ אֶרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אַרְבַּעִין שָׁנִין בְּיוֹמֵי גִדְעוֹן׃
 29 וַאֲזַל יִרְבֹּעֵל בֶּר יֹאשׁ וַיָּחִיב בְּבִיתִיהָ׃
 30 וּלְגִדְעוֹן הָיוּ שִׁבְעִין בָּנִין נִפְקִי יֶרְכִיָּה אֲרִי נָשִׁין סְגִיָּאן תּוֹאָה לִיהָ׃
 31 וַלְחִינְתִּיהָ דְּבָשָׁם לִיהָ אָף הָיָא בֶר וַשָּׁוִי יֵרֶ שְׁמִיהָ אַבִּימֶלֶךְ׃
 32 וַתְּהוֹה כֶּר בְּקֶבֶר אָמֹ וַיִּקְבְּרוּ בְּקֶבֶר יֹאשׁ אָבִיו בְּעַפְרָה דְּאֶבְרָה דְּעָזָר׃
 33 וְלֹא אִידְבְּרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵרֶ פִּלְחָנָא דְּנִי אֶלְהָהוֹן דְּשִׁיבִיב יִתְהוֹן מִיֵּד כָּל בָּעֲלֵי דְּבִיתִיהוֹן׃
 34 וְלֹא עָבְדוּ טִיבָּה עִם בֵּית יִרְבֹּעֵל הוּא גִדְעוֹן כָּכָל טַבְחָא דְּעָבְדָּ עִם יִשְׂרָאֵל׃
 35 מִסְּחֹר סְחֹר׃

ט

1 וַאֲזַל אַבִּימֶלֶךְ בֶּר יִרְבֹּעֵל לְשָׁכֶם לִנְחֵי אָחִי אָמִיהָ וּמְלִיל עֲמָהוֹן וְעִם כָּל זְרַעֲתָ בֵּית אָבִיהָ דְּאִמִּיהָ לְמִימָר׃
 2 כְּעַן קְרֹם כָּל יִתְבֵּי בֵּית שְׂכֵם מִה טַב לְכוֹן דְּיִמְלֹכוֹן עֲלֵיכוֹן שִׁבְעִין גְּבָרָא כָּל בְּנֵי יִרְבֹּעֵל אוֹ דְּיִמְלֹכוֹן עֲלֵיכוֹן גְּבָרָא חַד וַתְּדַכְּרוּן אֲרִי קְרִיבְכוֹן
 3 וּמְלִיל אָחִי אִמִּיהָ עֲלוּתִי קְרֹם כָּל יִתְבֵּי שְׂכֵם יֵרֶ כָּל פִּתְגָמָא הָאִילִין וַאֲתִהְפְּנִי לְבָהוֹן כְּתָר אַבִּימֶלֶךְ אֲרִי
 4 וַיִּתְּבוּ לִיהָ שִׁבְעִין כֶּסֶף מִבֵּית בָּעַל קִיִּים וַאֲגַר בְּהוֹן אַבִּימֶלֶךְ גְּבָרִין סְרִיקִין וּבְקָרִים וַאֲזַל בְּחֲרוּתִי׃
 5 אָמְרוּ אֲחִינוּא הִנֵּה׃

* Et fecit ei Gedeon in Ephod, & posuit il-
lud in ciuitate sua in Ephra; & fornicatus est
omnis Ifrael post illum illic: & fuit Gedeon &
domui illius in scandalum. * Et humiliatus
est Madiam coram filiis Ifrael, & non addide-
runt vltra eleuare caput suum: & quieuit ter-
ra quadraginta annos in diebus Gedeon.

* Et abiit Hierobaal filius Joas, & habita-
uit in domo sua. * Et Gedeon fuerunt septua-
ginta filij egressi ex femoribus eius, quoniam
uxores multæ fuerunt illi.

* Et concubina eius in Sichem peperit ei &
ipsa filium, & imposuit nomen eius Abimelech.

* Et mortuus est Gedeon filius Joas in cani-
cie bona, & sepultus est in sepultura Joas pa-
tris sui in Ephra patris Ezri.

* Et factum est ut mortuus est Gedeon, &
auerſi sunt filij Israel, & fornicati sunt post
Baalim, & posuerunt sibi Baal Berith in fæ-
dus, ut esset eis ipse in Deum.

* Et non recordati sunt filij Ifrael Domini
Dei sui, qui liberauit eos de manu omnium ini-
micorum eorum per circuitum.

* Et non fecerunt misericordiam cum domo
Hierobaal Gedeon, secundum omnem bonita-
tem quam fecit cum Ifrael.

CAP. IX.

ET abiit Abimelech filius Hierobaal in Si-
chem ad fratres matris suæ; & locutus est
ad ipsos, & ad omnem cognationem domus ma-
tris suæ, dicens:

* Loquimini iam in auribus omnium viro-
rum Sichem, quid melius vobis ut dominantur
vestri septuaginta viri omnes filij Hierobaal,
an ut dominetur vobis vir vnus? & recorda-
mini quod os vestrum & caro vestra sum ego.

* Et locuti sunt fratres matris eius de eo in
auribus omnium virorum Sichem vniuersos
sermones istos; & inclinauit cor eorū post Abi-
melech, quoniam dixerunt, Frater noster est.

* Et dederunt ei septuaginta argenti ex do-
mo Baal Berith patris: & conduxit in illis
Abimelech viros vacuos & stolidos, & secu-
ti sunt eum.

* καὶ ἐποίησεν αὐτῷ γεδεὼν εἰς ἐφῶδ, καὶ ἐστησεν αὐτὸ
ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐν ἐφρά· καὶ ἐξέπορεύτην πᾶς ἰσ-
ραὴλ ὀπίσω αὐτοῦ ἐκεῖ· ὃ ἐγένετο τῷ γεδεὼν καὶ τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ εἰς σκάνδαλον.

* καὶ ἐνετράπη μαδιὰμ ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ὃ
ἐπαρσένετο ἐπὶ ἄραι κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ ἠσυχάσεν ἡ
γῆ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν ἡμέραις γεδεὼν.

* καὶ ἐπορεύθη ἱεροβάαλ υἱὸς ἰωᾶς, καὶ κατώκησεν ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

* καὶ τῷ γεδεὼν ἦσαν ἐβδομήκοντα υἱοὶ ἐκ πορδόμε-
νοι ἐκ μητρὸς αὐτοῦ, ὅτι γυναικες πολλαὶ ἦσαν αὐτῷ.

* καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἐν σιχήμεϊς ἔτεκεν αὐτῷ καὶ
γεωργὴν υἱόν, καὶ ἐπέθηκεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀβιμέλεχ.

* ὃ ἀπέθανε γεδεὼν υἱὸς ἰωᾶς ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ, ὃ ἐτά-
φη ἐν τῷ τάφῳ ἰωᾶς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἐφρά πατρὸς
ἐζρί.

* ὃ ἐγένετο ὡς ἀπέθανεν γεδεὼν, ὃ ἀπεσφράγι-
σαν ὃ υἱοὶ ἰσραὴλ, ὃ ἐξέπορεύσαν ὀπίσω τῶν βααλίμ,
ὃ ἐθεντο αὐτοῖς τὸ βααλ βερίθ εἰς διαθήκην ὃ εἶναι αὐ-
τοῖς αὐτὸν εἰς θεόν.

* καὶ ὅκ ἐμνήσθησαν ὃ υἱοὶ ἰσ-
ραὴλ κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν ὃ ῥυσσάμενον αὐτοὺς ἐκ χει-
ρὸς πλῆθους τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κυκλόθεν.

* ὃ ὅκ ἐποίησαν ἔλεος μετ' ὃ οἶκος ἱεροβάαλ γεδεὼν
καὶ πᾶσαν τὴν ἀγαθοσύνην αὐτοῦ ἐποίησεν μετ' ἰσραὴλ.

ἦ.

* Καὶ ἐπορεύθη ἀβιμέλεχ ὃ υἱὸς ἱεροβάαλ εἰς σιχη-
μα πρὸς ὃν ἀδελφὸς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν
πρὸς αὐτοὺς, ὃ πρὸς πᾶσαν τὴν συγγένειαν ὃ οἴκου τῆς
μητρὸς αὐτοῦ, λέγων·

* λαλήσατε δὴ ἐν ὧσιν πλῆθους τῶν ἀνδρῶν σιχήμεϊς,
ποῖον ἐβλίον ὑμῖν τὸ ἄρχειν ὑμῖν ἐβδομήκοντα ἀνδρας
πλῆθους ὑπὲρ ἱεροβάαλ, ἢ κυριδεῖν ὑμῖν ἀνδρα ἓνα; ὃ
μνήσθητε ὅτι ὃ σῶσεν ὑμῖν ὃ σὰρξ ὑμῖν εἰμὶ ἐγώ.

* καὶ ἐλάλησαν ὃ ἀδελφοὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ πρὸς
αὐτὸν ἐν τοῖς ὧσιν πλῆθους τῶν ἀνδρῶν σιχήμεϊς πλῆθους
ὃ λόγους τέτοις· ὃ ἐκλινεν ἡ καρδιά αὐτῶν ὀπίσω ἀ-
βιμέλεχ ὃτι εἶπαν, ἀδελφὸς ἡμεῖς ἐσίν.

* καὶ ἔδω-
καν αὐτῷ ἐβδομήκοντα ἀργυρεῖς ἐκ ὃ οἶκος βααλ βερίθ
διαθήκης· καὶ ἐμίσθωσατο ἐν αὐτοῖς ἀβιμέλεχ ἀνδρας
κενὰς ὃ θαμβήτους, ὃ ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et fecit eum Gidghon in Ephoda, & statuit id in vrbe sua in Ghaphra; & errauerunt omnis Israel post id eod: & fuit Gidghon &
domui eius in scandalum. " Et humiliati sunt Midianæi ante filios Israel, & non addiderunt ad tollendum capita sua: & quieuit
terra Israel quadraginta annis in diebus Gidghon.

" Et venit Ierubaghal filius Ioas, & habitauit in domo sua. " Et concubina illius
quæ in Sechem, peperit illi etiam illa filium, & posuit nomen eius Abimelech.

" Et mortuus est Gidghon filius Ioas in
senectute bona; & sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ghaphrah patris Ghezer. " Et fuit quando mortuus fuit Gidghon, &
redierunt filij Israel, & errauerunt post Baghalaia, & posuerunt sibi Beghel Kijam ad errorem.

" Et non recordati sunt
filij Israel cultum Domini Dei sui, qui eruit eos de manu omnium auctorum inimicitarum eorum ex-circum circum.

" Et non fecerunt misericordiam cum domo Ierubaghal, ipse Gidghon, iuxta omne bonum quod fecit cum Israel.

CAP. IX.

ET venit Abimelech filius Ierubaghal ad Sechem, ad fratres matris suæ; & locutus est cum eis, & cum omni prosapia domus patris
matris suæ ad dicendum.

" Loquimini nunc ante omnes habitatores domus Sechem, Quid bonum vobis, quod regnent super
vos septuaginta viri, omnes filij Ierubaghal, aut quod regnet super vos vir vnus? & recordabimini quod propinquus vester & caro vestra
ego.

" Et locuti sunt fratres matris illius super illum ante omnes habitatores Sechem omnia verba hæc: & inclinatum est cor
eorum post Abimelech, quia dixerunt, Frater noster ipse.

" Et dederunt ei septuaginta argenteos de domo Beghel-Kijam,
& conduxit in illis Abimelech viros vacuos, & libertos, & ambulauerunt post eum.

* ויבא בירת אביו עפרתה ויהרג את אחיו
 בני ירבעל שבעים איש על אבן אחת ויותר
 יותם בן ירבעל הקטן כי נחבא :
 * ויאספו כל בעלי שכם וכל בית מלוא
 וילכו וימליכו את אבימלך למלך עם אלון
 מצב אשר בשכם : * ויגידו ליוותם
 וילך ויעמד בראש הר גרזים וישא קולו
 ויקרא ויאמר להם שמעו אלי בעלי שכם
 * וישמע אליכם אלהים : * הלוך הלכו
 העצים למשח עליהם מלך ויאמרו לוית
 מלוכה עלינו : * ויאמר להם הזית החדלתי
 את דשני אשר כי יכבדו אלהים ואנשים
 * והלכתי לנוע על העצים : * ויאמרו העצים
 לתאנר לבי את מלכי עלינו :
 * ותאמר להם התאנר החדלתי את
 מתקי ואר תנובתי הטובה והלכתי לנוע על
 העצים : * ויאמרו העצים לגפן לבי את
 מלוכי עלינו : * ותאמר להם הגפן החדלתי
 את תירדשי המשמח אלהים ואנשים והלכתי
 לנוע על העצים : * ויאמרו כל העצים
 אל האטר לך אתה מלך עלינו :
 * ויאמר האטר אל העצים אם באמר
 אתם משחים אתי למלך עליכם באו חסו
 בצלי ואם אין תצא אש מן האטר ותאכל
 את ארזי הלבנון : * ועתה אם באמר
 ובתמים עשיתם ותמליכו את אבימלך ואם
 טובה עשיתם עם ירבעל ועם ביתו ואם
 כגמול ידיו עשיתם לו : * אשר גלחם
 אבי עליכם וישלך את נפשו מנגד ויצל אתכם
 מיד מדין :

* Et venit in domū patris sui in Ephra,
 & occidit fratres suos filios Hierobaal se-
 ptuaginta viros super lapidem vnum. Re-
 mansitque Ioathan filius Hierobaal mi-
 nimus & absconditus est.
 * Congregati sunt autem omnes viri Sy-
 chem & vniuersæ familiæ vrbis Mello,
 abieruntq; & cōstituerunt regem Abime-
 lech iuxta quercū quæ stabat in Sychem.
 * Quod cū nunciatū esset Jonathan,
 B iuit & stetit in vertice montis Garizim,
 eleuatque voce clamauit & dixit: Audite
 me viri Sychem ita vt audiat vos Deus.
 * Ierunt ligna vt vngerent super se re-
 gem. Dixeruntque oliuæ, Impera nobis.
 * Quæ respondit, Nunquid possum
 deferere pinguedinem meam, qua & dij
 vtuntur & homines, & venire vt inter li-
 gna promouear?
 * Dixeruntq; ligna ad arborem ficum,
 Veni & super nos regnum accipe.
 * Quæ respondit eis, Nunquid possum
 deferere dulcedinem meam, fructusque
 suauissimos, & ire vt inter cætera ligna
 promouear?
 * Locutæque sunt ligna ad vitem, Ve-
 ni & impera nobis.
 * Quæ respondit eis: Nunquid possum
 deferere vinū meum quod latificat Deū
 & homines, & inter ligna cætera promo-
 ueri?
 * Dixeruntque omnia ligna ad rham-
 num: Veni & impera super nos.
 * Quæ respondit eis, Si verè me regem
 vobis cōstituitis, venite & sub vmbra mea
 requiescite. Si autem non, egrediatur
 ignis de rhāno & deuoret cedros Libani.
 * Nunc igitur si rectè & absque pecca-
 to constituitis super vos regem Abime-
 lech, & benè egistis cum Hierobaal, &
 cum domo eius, & reddidistis vicem be-
 neficijs eius? * Qui pugnauit pro vobis
 & animam suam dedit periculis, vt erue-
 ret vos de manu Madian.

תרגום יונתן

* ועאל לבית אבותי לעפרה וקטל ית אחותי בני ירבעל שבעין גברא על אבנא חדא ואשחא יותם בר ירבעל ועירא ארי
 * ואהכנישו כל יתבי שכם וכל בית מלוא ואולו ואמליכו ית אבימלך למחוי מלכא עם מישר קסתא דבשכם :
 * וחויאו ליוותם ואול וקם בריש טורא דבגריזים וארים קליה וקרא ואמר להון קבילו מני יתבי שכם ויקבל צלוחכין יי :
 * תמיל אולו אילניא למנארה עליהון מלכא ואמרו לויתא מלוך עלנא :
 * דמיניה מיקרין קדם יי וביה מתפנקין בני אינשא ואיתך למעבר מלכו על אילניא :
 * אר מלוכי עלנא : * ואמרת להון חאינתא האשבוק ית חוליי וית דבלתי שפירחא ואיתך למעבר מלכו על אילניא :
 * ואמרו כל אילניא לגפנא איתא כען מלוכי עלנא :
 * וביה חור דברביא ואיתך למעבר מלכו על אילניא :
 * ואמר אטרא לאילניא אם בקשוט אתון משחין ית למחוי מלכא עליכון עולו שרו בטחלי ואם לא תפוק אשתא מן אטרא
 * ותיכל ית ארזי לבנון : * וכען אם בקשטא ובשלימותא עברתון ואמלכתון ית אבימלך ואם טבתא עברתון עם ירבעל
 * ועם ביתיה ואם כגמולא דירוהי עברתון ליה :
 * לאיתקטלא ושייב יתכון מר מדינאי :

* Et intrauerunt in domum patris eius in Ephrata, & occidit fratres suos filios Hierobaal septuaginta viros super lapidem unum; & remansit Iotham filius Hierobaal iunior; quoniam absconditus est.

* Et congregati sunt omnes viri Sichem, & omnis domus Maalo: & abierunt & regem fecerunt Abimelech regem iuxta quercum stationis quæ in Sichem.

* Et renunciauerunt Iotham, & abiit; & stetit in vertice montis Garizim, & eleuauit vocem suam, & vocauit & dixit illis: Audite me viri Sichem; & audiat vos Deus.

* Euntia iuerunt ligna ut ungerent super se regem, & dixerunt oliua, Regna super nos.

* Et dixit eis oliua: Deferens pinguedinem meam, quam in me glorificauit Deus & homines, abibo ut dominer inter ligna?

* Et dixerunt ligna ficui: Veni regna super nos. * & ait eis ficus: Deferens dulcedinem meam, & fructus meos bonum, abibo ut imperem lignis?

* Et dixerunt ligna viti: Veni regna tu super nos.

* Et dixit ei vitis, Deferens domum meam letitiam Dei & hominum, abibo ut imperem in lignis?

* Et dixerunt omnia ligna ad rhamnum: Veni tu regna super nos.

* Et dixit rhamnus ad ligna: Si in veritate vos ungitis me ut regnem super vos; venite confidite in umbra mea: & si non; egredietur ignis ex rhamno, & deuoret cedros Libani.

* Et nunc si in veritate et in perfectione fecistis, & regem constituistis Abimelech: & si bene egistis cum Hierobaal & cum domo eius: & si secundum retributionem manus eius fecistis ei.

* Sicut pugnavit pater meus pro vobis, & proiecit animam suam ex regione: & eruit vos de manu Madian.

5 * καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον Ἰπατρὸς αὐτοῦ εἰς ἐφραθά, & ἀπέκτεινον ἐν τῷ λίθῳ ἓνα· καὶ ὑπελείφθη ἰωθάμ υἱὸς ἱεροβάαλ ὁ νεώτερος, ὅτι ἐκρύβη.

6 * καὶ συνήχθησαν πάντες οἱ ἄνθρωποι σιχέμων, & πᾶς ὁ οἶκος μααλώ, καὶ ἐπορεύθησαν, & ἐβασίλευσαν τὸν ἀβιμέλεχ βασιλέα παρὰ τῆ βαλάνω τῆ σάσεως ἐν σιχέμοις.

7 * καὶ ἀνήγειλάν τὸ ἰωθάμ, & ἐπορεύθη, καὶ ἔστη ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ ὄρους γαριζίν, & ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσεν, & εἶπεν αὐτοῖς, ἀκούσατέ μου ἄνθρωποι σιχέμων, & ἀκούσατέ μου ἄνθρωποι θεός.

8 * πορευόμενα ἐπορεύθησαν τὰ ξύλα τοῦ χρίσαι ἐπ' αὐτῶν βασιλέα· & εἶπαν τῇ ἐλαίᾳ, βασιλεύθω ἐφ' ἡμῶν.

9 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἐλαία, ἀφείσασα τὴν πίστετά μου ὡς ἐν ἐμοὶ ἐδόξασεν ὁ θεός, καὶ οἱ ἄνθρωποι, πόρῳ θά ἀρχεῖν τῶν ξύλων; * καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ συκῇ, δώρο βασιλεύθω ἐφ' ἡμῶν.

10 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ συκὴ, ἀφείσασα τὴν γλυκύτητά μου, καὶ τὰ χυνήματά μου τὰ ἀγαθόν, πόρῳ θά ἀρχεῖν τῶν ξύλων;

11 * καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ ἀμπέλῳ, δώρο βασιλεύθω σὺ ἐφ' ἡμῶν.

12 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἀμπελος, ἀφείσασα τὸν οἶκόν μου τὸν δόξασάν μου τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, πόρῳ θά ἀρχεῖν ἐπὶ τῶν ξύλων;

13 * καὶ εἶπεν πάντα τὰ ξύλα παρὰ τὴν ῥάμνον, δώρο σὺ βασιλεύθω ἐφ' ἡμῶν.

14 * καὶ εἶπεν ἡ ῥάμνος παρὰ τὰ ξύλα, εἰ ἐν ἀληθείᾳ ὑμεῖς χρίτέ με τοῦ βασιλεύειν ἐφ' ὑμᾶς, δότε πεποιθήτε ἐν τῇ σκέπῃ μου· & εἰμή, ἐξέλθοι πῦρ ἐκ τῆ ῥάμνου, καὶ καταφάγοι τὰς κέδρας τοῦ λιβάνου.

15 * καὶ νῦν εἰ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν τελειότητι ἐποίησατε, & ἐβασίλευσατε τὸν ἀβιμέλεχ, & εἰ καλῶς ἐποίησατε μετ' ἱεροβάαλ, & μετ' Ἰπατρὸς αὐτοῦ, & εἰ κατὰ τὸ ἀποδοματὶ χεῖρὸς αὐτοῦ ἐποίησατε αὐτῷ.

16 * ὡς ἐπολέμησεν ὁ πατήρ μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἔρριψεν ψυχὴν αὐτοῦ ἐναντίας, καὶ ἐξέλατ ὑμᾶς ἐκ χειρὸς μαδιάν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et intrauit ad domum patris sui ad Ghaphra, & occidit fratres suos filios Ierubaghal, septuaginta viros super petram vnam; & relictus est Iotham filius Ierubaghal paruulus, nam absconditus est.

6 Et congregati sunt omnes habitatores Sechem, & omnis domus Milo, & ambulauerunt, & regnare fecerunt Abimelech ut esset rex, iuxta Messar Kamatha quæ in Sechem.

7 Et nunciauerunt Iotham, & venit & stetit in capite montis Gerizim; & extulit vocem suam, & clamauit, & dixit eis, Audite ex me habitatores Sechem, & audiet orationem vestram Dominus.

8 Venire venerunt arbores ad præficiendum sibi regem; & dixerunt oliua: Regna super nos.

9 Et dixit eis oliua, Num deferam vnctionem meam, quod ex ea honorantes ante Dominum, & in ea deliciantur filij hominis, & ibo ad faciendum regnum super arbores?

10 Et dixerunt arbores ficui, Veni tu regna super nos.

11 & caricam meam pulchram, & ibo ad faciendum regnum super arbores?

12 Et dixerunt arbores viti: Veni nunc regna super nos.

13 quod ex eo libantes ante Dominum, & in eo gaudentes principes, & ibo ad faciendum regnum super arbores?

14 Et dixerunt omnes arbores rhamno, Veni tu regna super nos.

15 Et dixit rhamnus arboribus, Si in veritate vos vngetes me ad esse regem super vos, intrate, habitate in umbra mea, & si non, exeat ignis ex rhamno, & comedat cedros Libani.

16 Et nunc si in veritate & in simplicitate fecistis, & regnare fecistis Abimelech, & si bonum fecistis cum Ierubaghal, & cum domo eius, & si iuxta retributionem manus eius fecistis ei.

17 Verum quod iniuit bellum pater meus super vos, & tradidit animam suam quasi prope ad necem, & liberauit vos de manu Midianeorum.

* ואתם קמתם על-בית אבי היום ותהרגו
 אר-בניו שבעים איש על-אבן אחת ותמליכו
 אר-אבימלך בן-אמתו על-בעלי שכם כי
 אחיכם הוא: * ואם באמת ובתמים
 עשיתם עם-ירבעל ועם-ביתו היום הזה שמחו
 באבימלך וישמח גם-הוא בכם: * ואם-אין
 תצא אש מאבימלך ותאכל את-בעלי שכם ואת-
 בית מלוא ותצא אש מבעלי שכם ומבית מלוא
 ותאכל את-אבימלך: * ויגס יותם ויברח וילך
 באררה וישב שם מפני אבימלך אחיו:
 * וישר אבימלך על-ישראל שלש שנים:
 * וישלח אלהים רוח רעו-בין אבימלך ובין
 בעלי שכם ויבגדו בעלי-שכם באבימלך:
 * לבוא חמס שבעים בני-ירבעל ודמם לשום
 על-אבימלך אחיהם אשר הרג אותם ועל בעלי
 שכם אשר חזקו את-ידיו להרג את-אחיו:
 * וישימו לו בעלי שכם מארבים על ראשי
 ההרים ויגזלו את-כל-אשר-יעבר עליהם
 בדרך ויגד לאבימלך: * ויבא געל בן-עבר
 ואחיו ויעברו בשכם ויבטחו בו בעלי שכם:
 * ויצאו השדרה ויבצרו את-כרמיהם וידרכו
 ויעשו הלולים ויבאו בירת אלהיהם ויאכלו
 וישתו ויקללו את-אבימלך: * ויאמר געל
 בן-עבר מי-אבימלך ומי-שכם כי נעבדנו הלא
 בן-ירבעל וזבל פקידו עבדו את-אנשי חמור
 אבי שכם ומדוע נעבדנו אנחנו:
 * ומי יתן אל-העם הזה בידי ואסירם את-
 אבימלך ויאמר לאבימלך רבה צבאך וצא-
 * וישמע זבל שר העיר את-דברי געל בן-עבר
 ויחר אפו:

30 * Zebul enim princeps ciuitatis, auditis sermonibus Gaal filij Obed, iratus est valde.

תרגום יונתן

18 ואתחן קמתח על בית אבא יוסא דין וקטלחון ית בניהו שבעין גברא על אבנא חדא ואמלכחון ית אבימלך בר אמתיה על יתבי
 שכם ארי אחוכון הוא: * 19 ואם בקושטא ובשלמותא עבדחון עם ירבעל ועם ביתיה יוסא דין חדו באבימלך ויחדי אף
 הוא בכון: * 20 ואם לא תיפוק אשתא מאבימלך ותיכול ית יתבי שכם ויה בית מלוא ותיפוק אשתא מיחבי שכם
 ומבית מלוא ותיכול ית אבימלך: * 21 ואפך יותם וערק וזל לכאר ויחבי חמן מן קדם אבימלך אחותי:
 22 ומלך אבימלך על ישראל חלת שנין: * 23 ושלח ית דוח בישא בין אבימלך ובין יתבי שכם ושקרו יתבי
 שכם באבימלך: * 24 למיתי חטוף שבעין בני ירבעל ודמהון לשואר על אבימלך אחוחון דקטל יתחון ועל יתבי שכם
 דתקיפו ית ידוהי למקטל ית אחותי: * 25 ושיאו ליה יתבי שכם כמנין על רישי טוריא ואנסין ית כל דעבר עליהון באורחא
 ואתחואה לאבימלך: * 26 ואחא געל בר עבר וצחותי ועברו בשכם ואחרתוצו עלוהי יתבי שכם: * 27 ונפקו לחקלא
 וקטפו ית כרמיהון ועצרו ועברו חגיגין ועלו לביר טעותהון ואכלו ושתי ולטיטו ית אבימלך: * 28 ואמר געל בר עבר
 מן אבימלך ומן שכם ארי נפלחיגיה הלא בר ירבעל וזבל שלטוניה פלחו ית אינשי חמור אבותי ושכם וסא דין נפלחיגיה אנחנו:
 29 ומן ימסר ית עמא דרין בידי ואעדי ית אבימלך ואמר לאבימלך טקיס ית משיריהך ופוק:
 30 ושמע זבל רב קרחה ית פחגמי געל בר עבר ותקיף רגויה:

* Et vos insurrexistis contra domum patris mei hodie, & interfecistis filios eius septuaginta viros super lapidem vnum, & regem fecistis Abimelech, filium ancilla eius, super viros Sichem, quoniam frater vester est.

* Et si in veritate & perfectione fecistis cum Hierobaal & domo eius die hac, & latemini in Abimelech, & latetur & ipse in vobis.

* Si non, egrediatur ignis ex Abimelech, & deuoret viros Sichem & domum Mello, & exeat ignis de viris Sichem, & de domo Mello, & deuoret Abimelech. * Et recessit Iotham, & fugit & abiit in Bera, & habitauit illic a facie Abimelech fratris sui. * Et regnavit Abimelech super Israel tres annos.

* Et misit Deus spiritum malum inter Abimelech, & inter viros Sichem, & detestati sunt viri Sichem in domo Abimelech: * Ut inducerent scelus septuaginta filiorum Hierobaal, & sanguinem illorum imposeret super Abimelech fratrem suum qui interfecerat illos, & super viros Sichem qui fortificauerunt manus eorum, ut interficerent fratres illius.

* Et posuerunt ei viri Sichem insidias super capita montium, & rapiebant omnes pretereuntes per illos in via; & nunciatum est Abimelech.

* Et venit Gaal filius Abed et fratres eius, & transierunt in Sichem, & confisi sunt in illo viri Sichem.

* Et venerunt in agrum, & vindemiauerunt vineas illorum & calcauerunt, & faciebant choreas, & ingressi sunt in domum Dei sui, & comederunt & biberunt, & maledicebant Abimelech. * Et dixit Gaal filius Abed, Quid est Abimelech, et quis est filius Sychem, quod seruiemus illi? non hic filius Hierobaal & Zebul existens princeps eius, seruus eius cum viris Emmor patris Sychem? & cur seruiamus illi nos? * Et quis det populum hunc in manu mea? et auferam de medio Abimelech, & dicam Abimelech, Congrega exercitum tuum & exi. * Et audiuit Zebul princeps ciuitatis sermones Gaal filij Abed, & iratus est ira.

18 * ὁ υἱοὶ ἐπανεστῆτε ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου σήμερον, & ἀπεκτείνετε ἐν τῷ ὄρει αὐτῶν ἐβδομήκοντα ἀνδρας ἐπὶ λίθον ἓνα, & ἐβασιλεύσατε τὸν ἀβιμέλεχ υἱὸν τῆς πατρὸς αὐτῶν ἐπὶ τοῖς ἀνδράσι σιχέμων, ὅτι ἀδελφὸς υἱοῦ ἐστίν.

19 * Ἐάν ἐν ἀληθείᾳ, & τελειότητι ἐποιήσατε μετ' ἱεροβάαλ & τοῦ οἴκου αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ εὐφρανθήσεται ἐν ἀβιμέλεχ καὶ διφρανθήσεται καὶ αὐτὸς ἐν ὑμῖν.

20 * εἰ μὴ, ἔξελθοι πῦρ ἐξ ἀβιμέλεχ, καὶ καταφάγοι τοὺς ἀνδρας σιχέμων & τὸν οἶκον μαλῶ, & ἔξελθοι πῦρ ἐκ τῶν ἀνδρῶν σιχέμων, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου μαλῶ, καὶ καταφάγοι τὸν ἀβιμέλεχ. * καὶ ἀπέδρα ἰωθαμ & ἐφυγῇ καὶ ἐπορεύθη εἰς βερά: καὶ κατώκησεν ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ σῶπου ἀβιμέλεχ & ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

22 * καὶ ἤρξεν ἀβιμέλεχ ἐπὶ τὰ ἰσραηλ τεῖα ἔτη.

23 * καὶ ἔξαπέστειλεν ὁ θεὸς πνεῦμα πονηρὸν ἀναμέθεν ἀβιμέλεχ, & ἀνόμεθεν τῶν ἀνδρῶν σιχέμων, & ἠθέτησαν οἱ ἀνδρες σιχέμων ἐν τῷ οἴκῳ ἀβιμέλεχ.

24 * τοῦ ἐπαγαγεῖν τὴν ἀδικίαν τῶν ἐβδομήκοντα υἱῶν ἱεροβάαλ, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐπιθέσθαι ἐπὶ ἀβιμέλεχ τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν τὸν ἀποκτείναντα αὐτούς, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀνδράσι σιχέμων τοῖς καθυγύσαντες τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὥστε ἀποκτεῖναι τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ.

25 * καὶ ἔθεντο αὐτῶν οἱ ἀνδρες σιχέμων ἑνεδρα ἐπὶ ταῖς κεφαλὰς τῶν ὁρέων, & ἀνέριπτον πᾶσας τὰς διαπορευομύνας ἐπ' αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἀπηγέλη τὰ ἀβιμέλεχ.

26 * ἔλθεν γαὰρ υἱὸς ἀβεδ, & οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, & παρήλθον εἰς σιχημα, & ἐπεποιθήσαν ἐν αὐτῷ ἀνδρες σιχέμων.

27 * ἔλθον εἰς ἀγρὸν & ἐτεύγησαν τοὺς ἀμπελώνας αὐτῶν & ἐπάτου, & ἐποίησαν χορὰς καὶ εἰσῆλθον εἰς οἶκον τοῦ αὐτοῦ, & ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ κατηράντο τὸν ἀβιμέλεχ.

28 * καὶ εἶπεν γαὰρ υἱὸς ἀβεδ, τί ἐστὶν ἀβιμέλεχ, καὶ τίς ἐστὶν υἱὸς συχέμ, ὅτι δουλεύομεν αὐτῷ; ἔχ' ἔτος υἱὸς ἱεροβάαλ & ζεβὺλ ὁ ὢν ἐπίσκοπος αὐτοῦ, δούλῳ αὐτοῦ σὺν τοῖς ἀνδράσι ἐμμοὺρ πατὴρ συχέμ; καὶ τί ὅτι δουλεύομεν αὐτῷ ἡμεῖς;

29 * καὶ τίς δώῃ τὸν λαὸν τοῦτον ἐν τῇ χειρὶ μου, & μετὰ σῶσω τὸν ἀβιμέλεχ, καὶ ἐρῶ τῷ ἀβιμέλεχ, πληθύνου τὴν δύναμίν σου & ἐξέλθε.

30 * καὶ ἤκουσεν ζεβὺλ ὁ ἀρχὼν πόλεως τοῦ λόγου γαὰρ υἱοῦ ἀβεδ, & ἐδυμώθη ὁργῇ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et vos surrexistis super domum patris mei die hac, & occidistis filios eius septuaginta viros super lapidem vnum, & regnare fecistis Abimelech, filium ancilla eius, super habitatores Sechem, quoniam frater vester ipse.

19 Et si in veritate & in perfectione fecistis cum Ierubaghal, & cum domo eius die hac, gaudete in Abimelech, & gaudebit etiam ipse in vobis.

20 Et si non, exibat ignis ex Abimelech, & comedet habitatores Sechem & Beth-Melo; & exibat ignis ex habitatoribus Sechem, & ex Beth-Melo, & comedet Abimelech.

21 Et vertit Iotham, & fugit & iuit ad Beer, & habitauit ibi ab ante Abimelech fratrem suum.

22 Et regnavit Abimelech super Israel tribus annis.

23 Et misit Dominus spiritum malum inter Abimelech, & inter habitatores Sechem; & mentiti sunt habitatores Sechem in Abimelech.

24 Ad veniendum iniquitatem septuaginta filiorum Ierubaghal, & sanguinem illorum ad ponendum super Abimelech fratrem eorum, qui occidit eos, & super habitatores Sechem, qui roborarunt manum eius ad occidendum fratres suos.

25 Et posuerunt ei habitatores Sechem insidias super capita montium, & diripuerunt omnem qui transijt iuxta eos in via; & nunciatum est Abimelech.

26 Et venit Gaghal filius Ghebed, & transierunt in Sechem, & confiderunt super eum habitatores Sechem.

27 Et exierunt ad agrum, & vindemiauerunt vineas suas, & calcauerunt, & fecerunt tripudia, & intrauerunt ad domum erroris eorum, & comederunt & biberunt, & maledixerunt Abimelech.

28 Et dixit Gaghal filius Ghebed, Quis Abimelech, & quis Sechem, quod seruiemus ei? nonne filius Ierubaghal & Zebul princeps eius seruiunt viris Hhamor patris Sechem? & quid hoc seruiemus ei nos?

29 Et quis tradet populum hunc in manu mea, & abijciam Abimelech! Et dixit Abimelech, Ordina exercitum tuum, & exi.

30 Et audiuit Zebul princeps ciuitatis verba Gaghal filij Ghebed; & inualuit indignatio eius.

* וישלח מלאכים אל-אבימלך בתרמיה לאמר
 הנח געל בן-עבר ואחיו באים שבמה והנחם
 צרים את-העיר עליך: * ועתה קום לילה
 אתה והעם אשר-אתך וארב בשדה: * והיה
 בבקר כזרח השמש תשכים ופשטת על-העיר
 והנה הוא והעם אשר-אתו יצאים אליך ועשית
 לו כאשר תמצא ירך: * ויקם אבימלך
 וכל-העם אשר-עמו לילה ויארכו על-שכם
 ארבעה ראשים: * ויצא געל בן-עבר
 ויעמד פתח שער העיר ויקם אבימלך והעם
 אשר-אתו מן-המארב: * וירא געל את-
 העם ויאמר אל-זבל הנה עם יורד מראשי
 ההרים ויאמר אליו זבל את צל ההרים אתה
 ראה כאנשים: * ויסף עוד געל לדבר
 ויאמר הנה עם ירד מן-טבור הארץ וראש-
 אחד במדרך אלון מעונגים: *
 * ויאמר אליו זבל איה אפוא פיד אשר תאמר
 מי אבימלך כי נעבדנו הלא זה העם אשר-
 מאסתר בו צא-נא עתה והלחם בו: *
 * ויצא געל לפני בעלי שכם וילחם באבימלך:
 * וירדפוהו אבימלך וינס מפניו ויפלו חללים
 רבים עד-פתח השער: * וישב אבימלך בארומה
 ויגרש זבל את-געל ואת-אחיו משבת בשכם:
 * ויהי ממחרת ויצא העם השדה ויגדו
 לאבימלך: * ויקח את-העם ויחצם לשלשה
 ראשים ויארב בשדה וירא והנה העם יצא
 מן-העיר ויקם עליהם ויכם: * ואבימלך
 והראשים אשר-עמו פשטו ויעמדו פתח שער
 העיר ושני הראשים פשטו על-כל-אשר בשדה
 ויכו:

* Et misit clam ad Abimelech nuncios,
 dicens: Ecce Gaal filius Obed venit in Sy-
 chimam cum fratribus suis, & oppugnat
 aduersum te ciuitatem. * Surge itaque
 nocte cum populo qui tecum est, & latira
 in agro. * Et primo manè oriente Sole
 E irrue super ciuitatem. Illo autè egredien-
 te aduersum te cum populo suo, fac ei
 quod potueris. * Surrexit itaque Abi-
 melech cum omni exercitu suo nocte, &
 tetendit insidias iuxta Sychimam in qua-
 tuor locis. * Egressusque est Gaal filius
 Obed, & stetit in introitu portæ ciuitatis.
 Surrexit autem Abimelech & omnis ex-
 ercitus cum eo de insidiarum loco.
 * Cùmq; vidisset populum Gaal, dixit
 ad Zebul, Ecce de montibus multitudo
 descendit. Cui ille respondit: Vmbra mon-
 tium vides quasi capita hominum, & hoc
 errore deciperis. * Rursumque Gaal ait,
 Ecce populus de vmbilico terræ descen-
 dit, & vnus cuneus venit per viam quæ
 respicit quercum. * Cui dixit Zebul, Vbi
 est nunc os tuum quo loquebaris, Quis est
 Abimelech vt seruiamus ei? Nónne hic
 populus est quem despiciebas? Egredere
 & pugna cõtra eum. * Abijt ergo Gaal
 expectante Sychimorum populo, & pu-
 gnauit contra Abimelech.
 * Qui persecutus est eum fugientem,
 & in urbem compulit. Cecideruntque ex
 parte eius plurimi vsque ad portam ciui-
 tatis. * Et Abimelech sedit in Ruma, Ze-
 bul autè Gaal & socios eius expulit de vr-
 be, nec in ea passus est commorari. * Se-
 quenti ergo die egressus est populus in
 campũ. quod cùm nunciatũ esset Abime-
 lech: * Tulit exercitum suum, & diuisit
 in tres turmas, tendens insidias in agris.
 Vidensque quod egrederetur populus de
 ciuitate, surrexit & irrui in eo; * Cum
 cuneo suo oppugnàs, & obsidens ciuita-
 tem: duæ autem turmæ palantes per cam-
 pum aduersarios persequebantur.

תרנום יונתן

* וישלח אנגדיו לומר אבימלך ברו למימר הוא געל בר עבר ואחותי אתן לשכם והא איננו צריז על קרחה עלך:
 * וכען קום בליליא אתה ועמא דעמך וקמון בחקלא:
 * קרחה והא הוא ועמא דעמיה נפקין לומר והעביר ליה במא דתשכח ירך:
 * על שכם ארבע משרון:
 * ונחא געל ית עמא ואמר לזבל הא עמא נחית מרישי טוריא ואמר ליה זבל ית טולא דטוריא אתה חזי כגבריא:
 * ואומיף עוד געל למלא ואמר הא עמא נחתין מן חוקפא דארעא ומשריתא חדא אתיא מאורח מישר מעונגים:
 * ואמר ליה זבל אן איננו פתגמך דאת אמר מן אבימלך ארי נפלחיניה חלא דין עמא דקצצתא ביה פוקבכו כען ואנח קרנא
 * ונפק געל קדם בעלי שכם ואנח קרנא באבימלך:
 * ויחייב אבימלך בארומה ותרין זבל יח געל וית אחותי מלמיתב בשכם:
 * קטילין סגיאין עד מעלנא דהרעא:
 * והנה ביומא דבתריותי ונפק עמא לחקלא וחזיאו לאבימלך:
 * ודבר ית עמא ופלגיון לחלח משרון וקמן בחקלא וחזא והא עמא נפיק מן קרחה וקם עליהון וקטיליון:
 * ואבימלך ומשריתא דעמיה איתנגידו וקמו במעלנא דהרע קרחה וחרחין משרון איתנגידו על כל די בחקלא וקטיליון:

* Et misit nuncios ad Abimelech cum donis, 31
dicens: Ecce Gaal filius Abed & fratres eius,
venerunt in Sichem, & hi obsident ciuitatem
contra te. * Et nunc surge nocte tu et populus 32
qui est tecum, & insidiare agro.

* Et erit manè simul cum ortu Solis, & sur 33
ges diluculo & tendes contra ciuitatem; &
ecce ipse & populus qui cū eo egreditur aduer-
sum te, & facies ei sicut inuenerit manus tua.

* Et surrexit Abimelech, & omnis populus 34
qui cum illo nocte, & insidiati sunt contra Si-
chem quatuor ordines. * Et fuit manè, & 35
egressus est Gaal filius Abed, & stetit ad fores
portæ ciuitatis, & surrexit Abimelech & om-
nis populus qui cum eo ex insidiis. * Et vidit 36
Gaal filius Abed populum, & dixit ad Zebul,
Ecce populus descendens de verticibus montium.

& dixit ad eum Zebul, Umbram montium tu
vides quasi viros. * Et addidit vltra Gaal 37
loqui, & dixit, Ecce populus descendens iuxta
mare à cōtiguo vmbilico terræ, & cuneus vnus
venit à via quercus aspicientium.

* Et dixit ad eum Zebul, Vbi est os tuum, 38
quod loquebatur, Quid est Abimelech, quod ser-
uiemus ei? nonne hic est populus quem despicie-
bas in ipso? egredere nūc & pugna cōtra eum.

* Et egressus est Gaal à facie virorum Si- 39
chem, & pugnavit contra Abimelech.

* Et persecutus est eum Abimelech, & fu- 40
gerunt à facie eius, & ceciderunt vulnerati
multi vsque ad portas ciuitatis.

* Et sedit Abimelech in Ruma; & expulit 41
Zebul Gaal & fratres eius, vt non habitarent
in Sichem.

* Et factum est sequenti die, & egressus est 42
populus in cāpum, & nunciatus est Abimelech.

* Et tulit populum & diuisit illum in tres 43
turmas, & tetendit insidias in agro, & vidit;
& ecce populus egressus est de ciuitate, & in-
surrexit in eos & percussit eos. * Et Abimelech 44
& turmæ qui erant cum illo extenderunt, &
steterunt prope fores portæ ciuitatis: & due
turmæ effusæ sunt contra omnes qui erant in
agro, & percussit eos.

31 * & ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς ἀβιμέλεχ μὲτ' δώρων
λέγων, ἰδὲ γαὰλ υἱὸς ἀβεδ & ἀδελφοὶ αὐτοῦ πρὸς
γεγόνασιν εἰς σίκχημα, & οἶδε πολιορκοῦσιν τὴν πόλιν ἐπὶ
32 σέ. * καὶ νῦν ἀνάστηθι νυκτὸς, σὺ καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' ὧν
καὶ ἐνέδρυσεν τὸ ἀγρὸν.

33 * καὶ ἔσται ὁ πρωῒ ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, καὶ
ὀρθρίσεις & ἐκτενείς ἐπὶ τὴν πόλιν. καὶ ἰδὲ αὐτὸς καὶ ὁ
λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐκπορεύεσθαι πρὸς σέ, καὶ ποιήσεις αὐτῷ
καθάπερ δὴ δὴρῃ ἡ χεὶρ σου.

34 * καὶ ἀνέστη ἀβιμέλεχ & πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ νυ-
κτὸς, & ἐνέδρυσαν ἐπὶ σίκχημα τέσσαρες δρχαί.

35 * καὶ ἐγγύετο πρωῒ, & ἐξῆλθεν γαὰλ υἱὸς ἀβεδ, & ἔστη
πρὸς τὴν θύραν τῆς πόλεως, & ἀνέστη ἀβιμέλεχ
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐν ταῖς ἐνέδρῳν.

36 * καὶ εἶδεν γαὰλ υἱὸς ἀβεδ τὸν λαόν· & εἶπεν πρὸς ζε-
βὺλ, ἰδὲ λαὸς κατὰβαίνων ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων·
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ζεβὺλ, τὴν σκιδὴν τῶν ὄρεων σὺ ὁ-
37 ρῆς ὡς ἀνδρῶν. * & πρὸςέθετο ἐπὶ γαὰλ ἔλαλησθαι·
καὶ εἶπεν, ἰδὲ λαὸς κατὰβαίνων κτ' θάλασσαν ἀπὸ τοῦ
ἐχόμενου ὁμοφαλοῦ τῆς γῆς, καὶ δρχὴ μία πρὸς γίνεσθαι
ἀπὸ ὁδοῦ θρυοῦς ἀποβλεπόντων.

38 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ζεβὺλ, ποῦ εἰσὶν τὰ σόματα
τὰ λέγον, τί εἰσιν ἀβιμέλεχ, ὅτι διελθόμενοι αὐτῶν; ἔχ
ἰδὲ ἕως εἰσὶν ὁ λαὸς ὃν ἐξεδένωσας ἐν αὐτῶν; ἐξελθε δὴ
39 νῦν & πολέμει πρὸς αὐτόν. * & ἐξῆλθεν γαὰλ ἀπὸ
πρὸς ὅπου τῶν ἀνδρῶν σιγήμων, & ἐπολέμησεν πρὸς ἀβι-
40 μέλεχ. * καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν ἀβιμέλεχ, & ἐφυγον
ἀπὸ πρὸς ὅπου αὐτοῦ, καὶ ἐπέβη τραυματῖαι πολλοὶ
41 ἕως θυρῶν τῆς πόλεως. * καὶ ἐκάθισεν ἀβιμέλεχ ἐν
δρυμῇ, καὶ ἐξέβαλεν ζεβὺλ τὸν γαὰλ & τοὺς ἀδελ-
42 φους αὐτοῦ, ὥστε μὴ οἰκεῖν ἐν σιγήμοις. * καὶ ἐγγύετο τη-
παύριον, & ἐξῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸ πεδῖον, & ἀπηγέλη τῷ
43 ἀβιμέλεχ. * καὶ παρέλαβεν τὸν λαόν, καὶ διείλεν
αὐτὸν εἰς τρεῖς δρχάς, καὶ ἐνέδρυσεν ἐν ἀγρῷ. & εἶδεν,
καὶ ἰδὲ λαὸς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως, & ἐπανέστη ἐπ' αὐ-
44 τὸς & ἐπάταξεν αὐτούς. * καὶ ἀβιμέλεχ καὶ δρχαί
αἱ μετ' αὐτοῦ ἐξέτειναν, καὶ ἔστησαν πρὸς τὰς θύρας τῆς
πόλεως τῆς πόλεως· καὶ αἱ δύο δρχαὶ ἐξεχύθησαν ἐπὶ
πρὸς αὐτάς, & ἐπάταξεν αὐτούς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et misit nuncios ad Abimelech in secreto: ad dicendum, Ecce Gaghal filius Ghebed & fratres eius venerunt ad Sechem, & ecce illi angustiantes super urbem super te.

32 Et nunc surge in nocte tu, & populus qui tecum; & insidiare in agro.

33 Et erit in aurora in oriri Solis, anticipabis, & extraheris super urbem; & ecce ipse & populus, qui cum eo, exeuntes ad te, & facies ei, vt id quod inueniet manus tua.

34 Et surrexit Abimelech & omnis populus qui cum illo, in nocte; & insidiati sunt super Sechem quatuor turmæ.

35 Et exiit Gaghal filius Ghebed, & stetit in introitu portæ ciuitatis, & surrexit Abimelech, & populus qui cum eo, ex insidijs.

36 Et vidit Gaghal populum, & dixit ad Zebul: Ecce populus descendit ex capitibus montium. & dixit ei Zebul, Umbram montium tu videns sicut viros.

37 Et addidit adhuc Gaghal ad loquendum, & dixit, Ecce populus descendentes ex fortitudine terræ, & turma vna venit ex via planicie Meghononim.

38 Et dixit ei Zebul, Vbi hic verbum tuum quod tu dicens: Quis Abimelech, quod seruiemus ei? nonne hic est populus quo fregisti in eo? exi, precor, nunc, & ini bellum in eo.

39 Et exiit Gaghal ante possessores Sechem, & iniit prælium in Abimelech.

40 Et persecutus est eum Abimelech, & vertit ex ante eum, & ceciderunt occisi multi vsque introitum portæ.

41 Et habitauit Abimelech in Aruma, & expulit Zebul Gaghal & fratres suos ab habitando in Sechem.

42 Et fuit in die qui post eum, & exiit populus ad agrum, & nunciauerunt Abimelech.

43 Et accepit populum, & diuisit eos ad tres turmas, & insidiatus est in agro, & vidit; & ecce populus exiens ex vrbe, & surrexit super eos, & occidit eos.

44 Et Abimelech & turmæ quæ cum illo, protracti sunt, & steterunt in introitu portæ urbis; & duæ turmæ protractæ sunt super omnes qui in agro, & occiderunt eos.

* וַאֲבִימֶלֶךְ נִלְחָם בְּעִיר כָּל הַיּוֹם הַהוּא
 וַיִּלְכֹּד אֶת-הָעִיר וְאֶת-הָעָם אֲשֶׁר-בָּהּ הָרַג
 וַיִּתֵּן אֶת-הָעִיר וְיִזְרְעָה מֶלֶח:
 * וַיִּשְׁמְעוּ כָּל-בְּעָלֵי מְגִדָּל שָׂכָם וַיָּבֹאוּ אֶל-
 צִרְיָה בֵּית אֵל בְּרִירָה: * וַיַּגֵּד לְאֲבִימֶלֶךְ כִּי
 הִתְקַבְּצוּ כָּל-בְּעָלֵי מְגִדָּל-שָׂכָם: * וַיַּעַל
 אֲבִימֶלֶךְ הַר-צֶלְמוֹן הוּא וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-אִתּוֹ
 וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ אֶת-הַקֶּרְדְּמוֹת בְּיָדוֹ וַיַּכְרֹת שׁוֹכֵת
 עֲצִים וַיִּשְׁאָר וַיִּשֶׁם עַל-שָׂכָמוֹ וַיֹּאמֶר אֶל-הָעָם
 אֲשֶׁר-עִמּוֹ מָה רָאִיתֶם עֲשִׂיתִי מִהָרָו עָשׂוֹ כְּמוֹנִי:
 * וַיַּכְרֹתוּ גַם-כָּל-הָעָם אִישׁ שׁוֹכְרוֹ וַיִּלְכוּ
 אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיִּשְׁימוּ עַל-הַצִּרְיָה וַיֵּצִיתוּ עֲלֵיהֶם
 אֶת-הַצִּרְיָה בָּאֵשׁ וַיָּמָתוּ גַם כָּל-אֲנָשֵׁי מְגִדָּל-
 שָׂכָם בְּאַלְף אִישׁ וְאַשְׁרָה: * וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ
 אֶל-תֵּבֶץ וַיַּחֲזֵן בְּתֵבֶץ וַיִּלְכְּדָהּ: * וּמְגִדָּל-עוֹ
 הָיָה בְּתוֹךְ-הָעִיר וַיִּנְסוּ שָׂמָּה כָּל-הָאֲנָשִׁים
 וְהַנְּשִׁים וְכָל-בְּעָלֵי הָעִיר וַיִּסְגְּרוּ בַּעֲדָם וַיַּעַל
 עַל-גֵּג מְגִדָּל: * וַיָּבֹא אֲבִימֶלֶךְ עַד-הַמְּגִדָּל
 וַיִּלְחָם בּוֹ וַיָּגֶשׁ עַד-פֶּתַח הַמְּגִדָּל לְשַׂרְפוֹ בָּאֵשׁ:
 * וַתִּשְׁלַךְ אִשָּׁה אַחֶרָה פֶּלֶח רֶכֶב עַל-רֹאשׁ
 אֲבִימֶלֶךְ וַתִּרְץ אֶת-גִּלְגָּלָתוֹ: * וַיִּקְרָא מִהָרָח
 אֶל-הַנְּעָרִי נִשְׂאָה כִּלְיוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁלַף חֶרֶבְךָ
 וּמוֹתֵתֵנִי פֶן-יֹאמְרוּ לִי אֲשֶׁר-הִרְגַתְהוּ וַיִּדְקָרְהוּ
 בְּעֵרוֹ וַיָּמָת: * וַיִּרְאוּ אִישׁ-יִשְׂרָאֵל כִּי-מָרַת
 אֲבִימֶלֶךְ וַיִּלְכוּ אִישׁ לְמִקְמוֹ: * וַיֵּשֶׁב אֱלֹהִים
 אֶת-רַעַת אֲבִימֶלֶךְ אֲשֶׁר עָשָׂה לְאֶבְיוֹ לְהָרַג אֶת-
 שְׁבַעֵים אָחָיו:
 * וְאֶת כָּל-רַעַת אֲנָשֵׁי שָׂכָם הֵשִׁיב
 אֱלֹהִים בְּרָאשָׁם וַתָּבֹא אֲלֵיהֶם קָלָלַת יוֹתָם
 בֶּן-יִרְבֶּעֵל:

45 * Porro Abimelech omni die illo oppu-
 gnabat urbē, quam cepit, interfectis ha-
 bitatoribus eius, ipsa quoque destructa,
 46 ita vt sal in ea dispergeret. * Quod cū
 audisset qui habitabat in turre Sychimo-
 rum, ingressi sunt fanum Dei sui Berith,
 vbi fœdus cū eo pepigerāt, & ex eo locus
 nomē acceperat, qui erat munitus valde.
 47 * Abimelech quoq; audiens viros tur-
 ris Sichimorum pariter conglobatos;
 48 * Ascendit in montē Selmon cū omni
 populo suo, & arrepta securi præscidit ar-
 boris rā, impositūq; ferens hume-
 49 dro, dixit ad socios: Quod me vidistis face-
 re citò, facite. * Igitur certatim ramos de
 arboribus præcidentes, sequebantur du-
 cem. Qui circumdantes præsidium succen-
 derunt: atq; ita factū est vt fumo & igne
 mille hominum necaretur viri pariter &
 mulieres habitatorum turris Sychem.
 50 * Abimelech autē inde proficiscens ve-
 nit ad oppidum Thebes, quod circumdās
 51 obfidebat exercitu. * Erat autem turris
 excelsa in media ciuitate, ad quam confu-
 gerant simul viri ac mulieres, & omnes
 principes ciuitatis clausa firmissimē ia-
 nua, & super turris tectū stantes per pro-
 52 pugnacula. * Accedensque Abimelech
 iuxta turrim pugnabat fortiter, & appro-
 pinquās ostio ignē supponere nitebatur.
 53 * Et ecce vna mulier fragmen molæ de-
 super iaciens illisit capiti Abimelech, &
 54 confregit cerebrum eius. * Qui vocauit
 citò armigerum suum, & ait ad eum, Eua-
 gina gladium tuū & percute me, ne fortē
 55 dicatur quòd à fœmina interfectus sim:
 qui iussa perficiens interfecit eū. * Illo
 quoq; mortuo omnes qui cum eo erāt de-
 56 Israel reuersi sunt in sedes suas. * Et reddi-
 dit Deus malum quod fecerat Abimelech
 contra patrē suum interfectis septuagin-
 57 ta fratribus suis. * Sychimitis quoq; quod
 operati erāt retributum est, & venit super
 eos maledictio Ioatham filij Hierobaal.

תרגום יונתן

45 וַאֲבִימֶלֶךְ אֲגִיחַ בְּקִרְחָא כָּל יוֹמָא הָהוּא וּכְבִשׁ יֵרֵךְ קִרְחָא וַיִּרֶץ עֲמָא דְבָהּ קָטַל וַיִּתְּרַע יֵרֵךְ קִרְחָא וַיִּזְרְעָה מִלְחָמָא:
 46 וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִתְבֵּי מְגִדָּל שָׂכָם וַאֲחֵחוּ אֶל אֲבִימֶלֶךְ אֲרִי אֲחֻקְנִישׁוֹ כָּל יִתְבֵּי
 מְגִדָּל שָׂכָם וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ לְטוּרָא דְצֶלְמוֹן הוּא וְכָל עֲמָא דְעַמְמִיָּה וְנָסִיב אֲבִימֶלֶךְ יֵרֵךְ כְּלָבִיָּא בְּרִירָה וְקִץ שׁוֹכֵת אֲעִין
 וַנִּטְלָה וְשׂוּיָא עַל כְּתֻפָּה וַאֲמַר לְעֲמָא דְעַמְמִיָּה מִדֵּי חֲוִיתוֹן עֲבָדִית אוֹחוֹ עֲבָדִיו כְּדִי:
 48 וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ אֶת הַקֶּרְדְּמוֹת בְּיָדוֹ וַיִּכְרֹת שׁוֹכֵת עֲצִים וַיִּשְׁאָר וַיִּשֶׁם עַל שָׂכָמוֹ וַיֹּאמֶר אֶל הָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ מָה רָאִיתֶם עֲשִׂיתִי מִהָרָו עָשׂוֹ כְּמוֹנִי:
 49 וַיַּכְרֹתוּ גַם כָּל הָעָם אִישׁ שׁוֹכְרוֹ וַיִּלְכוּ אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיִּשְׁימוּ עַל הַצִּרְיָה וַיֵּצִיתוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַצִּרְיָה בָּאֵשׁ וַיָּמָתוּ גַם כָּל אֲנָשֵׁי מְגִדָּל שָׂכָם בְּאַלְף אִישׁ וְאַשְׁרָה:
 50 וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ אֶל תֵּבֶץ וַיַּחֲזֵן בְּתֵבֶץ וַיִּלְכְּדָהּ וּמְגִדָּל עוֹ הָיָה בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּנְסוּ שָׂמָּה כָּל הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְכָל בְּעָלֵי הָעִיר וַיִּסְגְּרוּ בַּעֲדָם וַיַּעַל עַל גֵּג מְגִדָּל:
 51 וַיָּבֹא אֲבִימֶלֶךְ עַד הַמְּגִדָּל וַיִּלְחָם בּוֹ וַיָּגֶשׁ עַד פֶּתַח הַמְּגִדָּל לְשַׂרְפוֹ בָּאֵשׁ וַתִּשְׁלַךְ אִשָּׁה אַחֶרָה פֶּלֶח רֶכֶב עַל רֹאשׁ אֲבִימֶלֶךְ וַתִּרְץ אֶת גִּלְגָּלָתוֹ:
 52 וַיִּקְרָא מִהָרָח אֶל הַנְּעָרִי נִשְׂאָה כִּלְיוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁלַף חֶרֶבְךָ וּמוֹתֵתֵנִי פֶן יֹאמְרוּ לִי אֲשֶׁר הִרְגַתְהוּ וַיִּדְקָרְהוּ בְּעֵרוֹ וַיָּמָת:
 53 וַיִּרְאוּ אִישׁ-יִשְׂרָאֵל כִּי-מָרַת אֲבִימֶלֶךְ וַיִּלְכוּ אִישׁ לְמִקְמוֹ וַיֵּשֶׁב אֱלֹהִים אֶת רַעַת אֲבִימֶלֶךְ אֲשֶׁר עָשָׂה לְאֶבְיוֹ לְהָרַג אֶת שְׁבַעֵים אָחָיו:
 54 וְאֶת כָּל רַעַת אֲנָשֵׁי שָׂכָם הֵשִׁיב אֱלֹהִים בְּרָאשָׁם וַתָּבֹא אֲלֵיהֶם קָלָלַת יוֹתָם בֶּן-יִרְבֶּעֵל:
 55 וַיִּקְרָא בְּפָרִיעַ לְעֲלִימָא נִטְלָה וַיִּנְיָה וַאֲמַר לִיה שְׁלַף חֶרֶבְךָ וַיִּכְרֹת אֶת מִית אֲבִימֶלֶךְ וַאֲזִלוּ גִבְרֵי הָאֲחֵרִיָּה:
 56 וַיִּשְׁבּוּ אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל אֶת מִית אֲבִימֶלֶךְ וַיִּכְרֹתוּ לְאֶבְיוֹ לְמַקְטָל יֵרֵךְ שְׁבַעֵין אַחֵחוּ:
 57 וַיָּבֹא כָּל כִּישֵׁר אֲנָשֵׁי שָׂכָם אֲחֵיב וַיִּי בְּרִישִׁיָּהוֹן וַאֲחֵרָת לְהוֹן לִזְמַת יוֹתָם בֶּן-יִרְבֶּעֵל:

* Et Abimelech pugnavit in vrbe totam 45
diem illam, & ceperunt urbem, & populum
qui in ipsa occiderunt: & destruxit urbem &
seminavit eam sale. * Et audierunt omnes 46
viri turris Sichem, & ingressi sunt in arcem
domus Bethelsæderis.

* Et annunciatum est Abimelech, quod con- 47
gregati sunt omnes viri turris Sichem.

* Et ascendit Abimelech in montem Selmon 48
ipse & omnis populus qui secum: et cepit Abi-
melech securim in manu sua, et excidit onus li-
gnorum, & accepit illud, & imposuit super hu-
meros suos: & dixit ad populum qui erat cum
illo, Quod vidistis me facientem, citò facite, ut
& ego. * Et exciderunt & omnes ipsi qui- 49
libet onus, & tulerūt, & iuerunt post Abime-
lech, & imposuerunt super arcem, & combus-
serunt super illos arcem in igne, & omnes mor-
tui sunt viri turris Sichem quasi mille virorū
& mulierum. * Et abiit Abimelech in The- 50
bes, & obsedit illam, et cepit illam. * Et turris 51
erat fortis in medio vrbs, & confugerant illuc
omnes viri & mulieres, & omnes principes
ciuitatis; & clausuerunt super se ipsos, et ascen-
derunt ad tectum turris.

* Et accessit Abimelech usque ad turrim, & 52
expugnauerūt illam; & appropinquavit Abi-
melech usque ad portam turris, ut combureret
illam in igne. * Et proiecit mulier vna frag- 53
men mole super caput Abimelech, & confre-
git caluariam eius.

* Et clamavit citò ad puerum portantem in- 54
strumenta eius, & dixit ei, Euagina gladium
tuum & occide me, ne forte dicant quod mu-
lier occidit eum: & transfodit eum puer suus;
& mortuus est Abimelech.

* Et vidit vir Ifrael quod mortuus est Abi- 55
melech, & reuersi sunt vir in locum suum.

* Et reddidit Deus malum Abimelech quod, 6
fecit patri suo, ut occideret septuaginta fratres
suos.

* Et omnem iniquitatem virorum Sichem 57
conuertit Deus in caput eorum; & venit su-
per eos maledictio Joatham filij Hierobaal.

45 * καὶ ἀβιμέλεχ ἐπολέμει ἐν τῇ πόλει ὅλην τὴν ἡ-
μέραν ἐκείνην· καὶ κατελάβοντο τὴν πόλιν, καὶ τὸν λαὸν
τὸν ἐν αὐτῇ ἀπέκτειναν, καὶ κατέβαλον τὴν πόλιν, καὶ ἔσπει-
ραν αὐτὴν ἄλας.

46 * καὶ ἤκουσαν πάντες ὁ ἄνδρες τοῦ
πύργου σικήμων, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὀχύρωμα οἴκου τοῦ
47 βηθὲλ βεζὲθ. * καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἀβιμέλεχ, ὅτι συνήχ-
θησαν πάντες ὁ ἄνδρες τοῦ πύργου σικήμων.

48 * καὶ ἀνέβη ἀβιμέλεχ εἰς ὄρεα σελμών αὐτὸς καὶ πᾶς
ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἔλαβεν ἀβιμέλεχ τὴν ἀξίνην ἐν
τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔκοψεν φορτίον ξύλων, καὶ ἔλαβεν αὐτόν,
καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν ὤμους αὐτοῦ· καὶ εἶπεν πρὸς τὸν
λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ, τί εἰδετέ με ποιοῦντα, ταχέως ποιή-
σατε, ὡς ἐγώ.

49 * καὶ ἔκοψαν καὶ γε πάντες αὐτοῦ
ἕκαστος φορτίον, καὶ ἦσαν, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω ἀβιμέ-
λεχ, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἐπέστησαν ἐπ'
αὐτοὺς τὸ ὀχύρωμα ἐν πυρί· καὶ πάντες ἀπέθανον ὁ ἄν-
δρες πύργου σικήμων ὡσεὶ χίλιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

50 * καὶ ἐπορεύθη ἀβιμέλεχ εἰς θεβές, καὶ περικαθήσεν
51 αὐτήν, καὶ περικατέλαβε αὐτήν. * καὶ πύργος ὡς ὀχυ-
ρὸς ἐν μέσῳ τῆς πόλεως· καὶ ἔφυγον ἐκεῖ πάντες ὁ ἄν-
δρες, καὶ αἱ γυναῖκες, καὶ πάντες ὁ ἡγούμενοι τῆς πόλεως· καὶ
ἀπέκλεισαν ἐφ' ἑαυτοῖς, καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ δάμα τοῦ
πύργου.

52 * καὶ ἦλθεν ἀβιμέλεχ ἕως τοῦ πύργου, καὶ ἔξε-
πολέμησεν αὐτὸν· καὶ ἤλυσεν ἀβιμέλεχ ἕως τῆς θύρας
53 τοῦ πύργου ἐμπέσσαι αὐτὸν ἐν πυρί. * καὶ ἔρεψεν
γυνὴ μία κλάσμα μύλου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀβιμέ-
λεχ, καὶ συνέκλασεν τὸ κρανίον αὐτοῦ.

54 * καὶ ἐδόκησεν τὸ τάχῃ πρὸς τὸ παιδάριον τὸ αἶρον
τὰ σκῆπη αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, σπάσαι τὴν μάχαιράν σου
καὶ θανάτωσόν με, μήποτε εἴπωσιν ὅτι γυνὴ ἀπέκτεινεν
αὐτόν· καὶ ἔξεκέντησεν αὐτὸν τὸ παιδάριον αὐτοῦ, καὶ ἀπέ-
θανεν ἀβιμέλεχ.

55 * καὶ εἶδεν ἄνθρωπος ἐσραήλ ὅτι ἀπέθανεν ἀβιμέλεχ· καὶ
56 ἀπῆλθον ἄνθρωποι εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. * καὶ ἐπέσρεψεν ὁ θεὸς
τὴν κακίαν ἀβιμέλεχ ὡς ἐποίησεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἀποκ-
τεῖναι ὅτι ἐδόμοίκεν τὰ ἀδελφούς αὐτοῦ.

57 * καὶ πᾶσαν τὴν κακίαν ἀνδρῶν σικήμων ἐπέσρε-
ψεν ὁ θεὸς εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν· καὶ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐ-
τοὺς ἡ κατάρα ἰωαθὰμ υἱοῦ ἱεροβαὰλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

45 Et Abimelech pugnavit in vrbe omnem diem illum, & subegit urbem & populum qui in ea occidit: & excidit urbem, & semi-
navit eam sale. 46 Et audierunt omnes habitantes turris Sechem, & venerunt ad Fanum Bethel ad ineundum fœdus.

47 Et nunciatum est Abimelech, quod congregati sunt omnes habitatores turris Sechem. 48 Et ascendit Abimelech ad
montem Szalmon ipse & omnis populus qui cum eo, & accepit Abimelech securim in manu sua, & excidit ramum arborum, & tulit
eum, & posuit super humerum suum: & dixit populo qui cum eo; Quod vidistis, feci; festinate, facite ut ego. 49 Et exciderunt
etiam omnis populus, vir ramum suum, & venerunt post Abimelech, & posuerunt super fanum, & incenderunt super eos fanum in igne;
& occiderunt etiam omnes homines turris Sechem ut mille virum & mulierem. 50 Et venit Abimelech ad Thebesz, & posuit

in Thebesz, & subegit eam. 51 Et turris fortis fuit in medio vrbs, & verterunt illuc omnes viri, & mulieres, & omnes ha-
bitatores vrbs; & obsiderunt in faciebus suis, & ascenderunt super tectum turris.

52 Et turrem & iniit bellum in ea, & accessit usque portam turris ad incendendum eam in igne. 53 Et iecit mulier
vna frustum currus molæ super caput Abimelech, & fregit caluariam eius.

54 Et clamavit in festinatione ad puerum
ferentem arma eius, & dixit ei, Euagina ensẽ tuum, & occide me; fortasse dicent super me, Mulier occidit eum: & occidit eum puer
eius, & mortuus est. 55 Et viderunt homo Israel, quod mortuus est Abimelech; & ierunt vir ad locum suum.

56 Et reddidit Dominus malum Abimelech quod fecit patri suo, ad occidendum septuaginta fratres suos.

57 Et omne malum virorum Sechem reddidit Dominus in capitibus eorum; & venit eis maledictio Iotham filij Ierubaghal.

CAP. X.

יוד

* וַיָּקָם אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת־
 יִשְׂרָאֵל חֹלֶעַ בֶּן־פּוֹאֵחַ בֶּן־דּוֹדוֹ אִישׁ יִשְׁשָׁכָר
 וְהוּא יָשָׁב בְּשֹׁמֵר בְּהַר אֶפְרַיִם׃
 * וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה
 * וַיָּמָוֶת וַיִּקְבֹּר בְּשֹׁמֵר׃ * וַיָּקָם אַחֲרָיו יָאִיר
 הַגַּלְעָדִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה׃
 * וַיְהִי־לּוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים וְכָבִים עַל־שְׁלֹשִׁים
 עִירִים וּשְׁלֹשִׁים עִירִים לָהֶם לָהֶם יִקְרְאוּ חֲוֹת
 יָאִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הַגַּלְעָד׃
 * וַיָּמָת יָאִיר וַיִּקְבֹּר בְּקָמּוֹן׃ * וַיִּסְיֹפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּעֲבְדוּ אֶת־הַבְּעָלִים
 וְאֶת־הָעֶשְׁתָּרוֹת וְאֶת־אֱלֹהֵי אֲרָם וְאֶת־אֱלֹהֵי
 צִידוֹן וְאֶת־אֱלֹהֵי מוֹאָב וְאֶת־אֱלֹהֵי בְנֵי עַמּוֹן
 וְאֶת־אֱלֹהֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּעֲזְבוּ אֶת־יְהוָה וְלֹא
 עָבְדוּהוּ׃ * וַיַּחַר אֵף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכַּרם
 בְּיַד פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד בְּנֵי עַמּוֹן׃ * וַיִּרְעֲצוּ
 וַיִּרְצְצוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשָׁנָה הַהִיא שְׁמֹנֶה
 עֶשְׂרֵה שָׁנָה אֶת־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
 הַיַּרְדֵּן בָּאָרֶץ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בְּגַלְעָד׃ * וַיַּעֲבְדוּ
 בְנֵי־עַמּוֹן אֶת־הַיַּרְדֵּן לְחַלְחָלם גַּם־בִּיהוּדָה
 וּבְבִנְיָמִן וּבְבֵית אֶפְרַיִם וַתֵּצֵר לְיִשְׂרָאֵל מָאָד׃
 * וַיַּזְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה לֵאמֹר חֲטָאנוּ
 לָךְ וְכִי עֲזַבְנוּ אֶת־אֱלֹהֵינוּ וְנַעֲבֹד אֶת־הַבְּעָלִים׃
 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא מִמְצָרִים
 וּמִן־הָאֲמֹרִי מִן־בְּנֵי עַמּוֹן וּמִן־פְּלִשְׁתִּים׃
 * וַיַּזְדַּנּוּ וַעֲמַלְק וּמַעֲזָן לַחֲצוֹ אֶתְכֶם וַתַּזְעֲקוּ
 אֵלַי וְאוֹשִׁיעָה אֶתְכֶם מִיָּד׃ * וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם
 אוֹתִי וַתַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים לָכֵן לֹא־אוֹסִיף
 לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם׃

1 **P**ost Abimelech surrexit dux in Israel
 A Thola filius Phua patru Abimelech,
 vir de Yfachar; qui habitavit in Samir
 2 montis Ephraim. * Et iudicavit Israel vi-
 3 ginti & tribus annis, mortuusq; est ac se-
 4 pultus in Samir. * Huic successit Iair Ga-
 laadites, qui iudicavit Israel per viginti &
 5 duos annos: * Habens triginta filios se-
 dentes super triginta pullos asinarum, &
 principes triginta civitatum, quæ ex no-
 mine eius sunt appellatæ Auoth Iair, id
 est, oppida Iair vsque in præsentem diem
 in terra Galaad.
 6 * Mortuusque est Iair ac sepultus in lo-
 co cui est vocabulum Camon.
 7 * Filij autem Israel peccatis veteribus
 iungentes noua, fecerunt malum in con-
 spectu Dñi, & seruierunt idolis, Baalim,
 & Astaroth, & dijs Syriæ, ac Sydonis, &
 Moab, & filiorum Ammō, & Philistiim;
 dimiseruntq; Dñm & non coluerunt eū.
 8 * Contra quos Dominus iratus tradi-
 dit eos in manus Philistiim, & filiorum
 Ammon.
 9 * Afflictique sunt & vehementer op-
 pressi per annos decem & octo omnes qui
 habitabāt trans Iordanē in terra Ammor-
 ræi quæ est in Galaad:
 10 * In tantum vt filij Ammon Iordanē
 transmissio vastarent Iudam & Benjamin,
 & Ephraim. afflictusque est Israel nimis.
 11 * Et clamantes ad Dominū, dixerunt:
 Peccauimus tibi; quia dereliquimus Deū
 nostrum, & seruiuimus Baalim.
 12 * Quibus locutus est Dominus, Nun-
 quid non Ægyptij & Ammorræi, filijque
 Ammon & Philistiim;
 13 * Sydonij quoque & Amalech, & Cha-
 naan, opprefferūt vos; & clamastis ad me,
 & erui vos de manu eorum?
 14 * Et tamen reliquistis me & coluistis
 deos alienos. Idcirco non addam vt ultra
 vos liberem.

תרגום יונתן

יוד

1 * וַיָּקָם אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ לְמַפְרֹק יִשְׂרָאֵל חֹלֶעַ בֶּן־פּוֹאֵחַ בֶּן־דּוֹדוֹ אִישׁ יִשְׁשָׁכָר
 2 וַיָּרֶץ יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה וַיָּמָת וַיִּקְבֹּר בְּשֹׁמֵר׃
 3 * וַיָּקָם אַחֲרָיו יָאִיר הַגַּלְעָדִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה׃
 4 * וַיְהִי לְיָאִיר שְׁלֹשִׁים בָּנִים וְכָבִים עַל־שְׁלֹשִׁים עִירִים וְלָהֶם יִקְרְאוּ חֲוֹת
 5 * וַיָּמָת יָאִיר וַיִּקְבֹּר בְּקָמּוֹן׃ * וַיַּחַר אֵף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכַּרם
 6 בְּיַד פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד בְּנֵי עַמּוֹן׃ * וַיִּרְעֲצוּ וַיִּרְצְצוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 7 בְּשָׁנָה הַהִיא שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה אֶת־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
 8 הַיַּרְדֵּן בָּאָרֶץ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בְּגַלְעָד׃ * וַיַּעֲבְדוּ בְנֵי־עַמּוֹן אֶת־הַיַּרְדֵּן
 9 לְחַלְחָלם גַּם־בִּיהוּדָה וּבְבִנְיָמִן וּבְבֵית אֶפְרַיִם וַתֵּצֵר לְיִשְׂרָאֵל מָאָד׃
 10 * וַיַּזְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה לֵאמֹר חֲטָאנוּ לָךְ וְכִי עֲזַבְנוּ
 11 אֶת־אֱלֹהֵינוּ וְנַעֲבֹד אֶת־הַבְּעָלִים׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 12 הֲלֹא מִמְצָרִים וּמִן־הָאֲמֹרִי מִן־בְּנֵי עַמּוֹן וּמִן־פְּלִשְׁתִּים
 13 * וַיַּזְדַּנּוּ וַעֲמַלְק וּמַעֲזָן לַחֲצוֹ אֶתְכֶם וַתַּזְעֲקוּ אֵלַי וְאוֹשִׁיעָה
 14 אֶתְכֶם מִיָּד׃ * וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם אוֹתִי וַתַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים לָכֵן לֹא־אוֹסִיף
 15 לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם׃

CAP. X.

ET surrexit post Abimelech ut liberaret Israel, Thola filius Phua, filius patris eius, vir de Issachar; & ipse habitabat in Samir in monte Ephraim.

* Et iudicavit Israel viginti & tres annos, & mortuus est, & sepultus est in Samir.

* Et surrexit post eum Jair Galaadites, & iudicavit Israel viginti & duos annos.

* Et fuerunt ei triginta filij ascendentes super triginta pullos; & triginta civitates illis, & eas vocavit oppida Jair usque ad diem hanc, quæ sunt in terra Galaad.

* Et mortuus est Iair, & sepultus est in Camon.

* Et addiderunt filij Israel facere malum coram Domino, & servierunt Baallim & Ashtaroth, & dijs Syriæ, & dijs Sidonis, & dijs Moab, & dijs filiorum Ammon, & dijs Allophylorum, & dimiserunt Dominum & non servierunt ei.

* Et iratus est furore Dominus in Israel, & tradidit eos in manum Allophylorum, & in manum filiorum Ammon.

* Et corruperunt & confregerunt filios Israel in anno illo, decem & octo annos omnes filios Israel qui erant trans Jordanem in terra Amorraei in terra Galaad.

* Et transferunt filij Ammon Jordanem ut expugnarent, & in Juda, & Benjamin, & in domo Ephraim; & afflicti sunt filij Israel valde.

* Et clamauerunt filij Israel ad Dominum, dicentes: Peccauimus tibi, quoniam reliquimus Deum nostrum, & seruimus Baallim.

* Et dixit Dominus ad filios Israel, Nonne Ægyptij & Amorraei, & filij Ammon & Moab, & Allophylj;

* Et Sidonij, & Amalec, & Chanaan afflixerunt vos, & clamastis ad me, & erui vos de manu eorum?

* Et vos reliquistis me, & coluistis deos alienos: idcirco non addam ut liberem vos.

1 * Καὶ ὤσθη μὲν ἀβιμέλεχ ὅσῳσαι τὸν Ἰσραὴλ θω-
λα υἱὸς φοῦα, υἱὸς πατρὸς αὐτοῦ, ἀνὴρ ἰσάχαρ, &
αὐτὸς κατῴκει ἐν σαμὶρ ἐν ὄρει ἐφραΐμ.

2 * καὶ ἔκρινεν τὸν Ἰσραὴλ εἴκοσι & τρία ἔτη, καὶ ἀπέ-
θανεν, καὶ ἐτάφη ἐν σαμὶρ.

3 * καὶ ὤσθη μετ' αὐτὸν ἰαὶρ ὁ γαλααδίτης, καὶ ἔκρι-
νεν τὸν Ἰσραὴλ εἴκοσι καὶ δύο ἔτη.

4 * καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τετράκοντα υἱοὶ ὑπεβηκότες ἐπὶ
τετράκοντα πόλεις: καὶ τετράκοντα πόλεις αὐτοῖς: & αὐ-
τὰς ἐκάλεσεν ἐπαύλεις ἰαὶρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, αἱ
εἰσιν ἐν τῇ γῇ γαλααδ.

5 * καὶ ἀπέθανεν ἰαὶρ, καὶ ἐτάφη ἐν καμών.

6 * καὶ παρεσέθεντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν
ἐναντὶ κυρίου, & ἐλάτρευσαν τοῖς βααλὶμ, καὶ τοῖς ἀσα-
ρώτ, καὶ τοῖς θεοῖς συρίας, καὶ τοῖς θεοῖς σιδῶν, καὶ τοῖς
θεοῖς μοάβ, καὶ τοῖς θεοῖς υἱῶν ἀμμὼν, & τοῖς θεοῖς τῶν
ἀλλοφύλων, καὶ ἐγκατέλιπον τὸν κύριον, καὶ οὐκ ἐδού-
λυσαν αὐτῷ.

7 * καὶ ἐθυμώθη ὁ κύριος ἐν τῷ Ἰσραὴλ, & ἀπέδοτο
αὐτοὺς ἐν χειρὶ ἀλλοφύλων & ἐν χειρὶ υἱῶν ἀμμὼν.

8 * καὶ ἐσάθρωσαν καὶ ἐθλασθὺς υἱὸς Ἰσραὴλ ἐν
τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ, ὀκτωκαίδεκα ἔτη πᾶστας ἐθὺς υἱὸς
Ἰσραὴλ ἐθὺς ἐν τῷ πέραν τῆς ἰορδάνου ἐν γῇ τῆς ἀμορραίας
ἐν γῇ γαλααδίτι.

9 * καὶ διέβησαν οἱ υἱοὶ ἀμμὼν τὴν ἰορδάνην ἐκπολε-
μῆσαι, & ἐν τῷ ἰσάδα, & βενιαμὴν, & ἐν τῷ οἰκῷ ἐφραΐμ,
καὶ ἐθλίβουσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ σφόδρα.

10 * & ἐκραζοῦν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον λέγοντες,
ἡμάρτομεν σοι ὅτι ἐγκατέλιπομεν τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ
ἐλάτρευσάμεν τοῖς βααλὶμ.

11 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἐθὺς υἱὸς Ἰσραὴλ, ἔχθρῃ αἰ-
γύπτιοι, καὶ ἀμορραῖοι, καὶ υἱοὶ ἀμμὼν, & μοάβ,
καὶ ἀλλοφύλοι.

12 * καὶ σιδῶνιοι, καὶ ἀμαλῆκ, καὶ χαναὰν οὗτοι ἐξέθλιψαν
ὑμᾶς, καὶ ἐκκραζάτε πρὸς με, & ἔσωσα ὑμᾶς ἐκ χει-
ρὸς αὐτῶν;

13 * καὶ ὑμεῖς ἐγκατέλιπετέ με, καὶ ἐλάτρευσάτε θεοῖς
ἐτέροις, διὰ τοῦτο ἐπαρῶ ἵσω τοῦ σῶσαι ὑμᾶς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. X.

ET surrexit post Abimelech ad liberandum Israel Tholagh filius Puah filij patris sui, vir de tribu Issachar; & ipse habitans in Samir, in monte domus Ephraim. Et iudicavit Israel viginti & tribus annis, & mortuus est & sepultus est in Samir. Et surrexit post eum Iair Gilghadæus, & iudicavit Israel viginti & duobus annis. Et fuerunt illi triginta filij equitantes super triginta pullos, & triginta vrbes illas: illis vocavit oppida Iair usque ad diem hanc, quæ in terra Gilghad. Et mortuus est Iair, & sepultus est in Kamon.

Et addiderunt filij Israel ad faciendum quod malum ante Dominum, & coluerunt Baghalaia & Ghalthratha, & errores Aram, & errores Szidon, & errores Moab, & errores filiorum Ghamon, & errores Pelistæorum; & reliquerunt cultum Domini, & non servierunt coram eo. Et fortificata est indignatio Domini in Israel, & tradidit eos in manus Pelistæorum, & in manu filiorum Ghamon.

Et oppresserunt & humiliaverunt filios Israel in anno illo octodecim annis filios Israel, qui in transitu Iordanis in terra Emorrhæi, qui in Gilghad. Et transferunt filij Ghamon Iordanem ad ineundum bellum etiam in eos qui domus Iehuda, & filijs Biniamin, & filijs Ephraim; & tribulatum est Israeli valde. Et clamauerunt filij Israel ante Dominum ad dicendum: Peccauimus ante te, & quod deseruimus cultum Dei nostri, & coluimus Baghalaia.

Et dixit Dominus filiis Israel, Nonne ex Mizraim & ex Emorrhæis, & ex filijs Ghamon, & ex Pelistæis, Et ex Szidonæis & Ghamalkæis, & homo Meghon afflixerunt vos, & rogastis ante me: & liberaui vos de manibus eorum? Et vos deseruistis cultum meum, & seruistis erroribus gentium;

itaque non addam ad liberandum vos.

* לכו וזעקו אל האלהים אשר בחרתם בם
המרו יושעו לכם בער צרתכם :
* ויאמרו בני ישראל אל יהוה חטאנו עשה
אתה לנו ככל הטוב בעיניך אך הצילנו נא
היום הזה : * ויסירו את אלהי הנכר מקרבם
ויעבדו את יהוה ותקצר נפשו בעמל ישראל :
* ויצעקו בני עמון ויחנו בגלעד ויאספו בני
ישראל ויחנו במצפון :
* ויאמרו העם שרי גלעד איש אל רעהו מי
האיש אשר יחל להלחם בבני עמון יהיה לראש
לכל ישרי גלעד :

יא

* ויפתח הגלעדי היר גבור חיל
והוא בן אשה זונה וילד גלעד את יפתח :
* ותלד אשר גלעד לו בנים ויגדלו בני
האשה ויגרשו את יפתח ויאמרו לו לא תנחל
בבית אבינו כי בן אשה אחרת אתה :
* ויברח יפתח מפני אחריו וישב בארץ טוב
ויתלקטו אל יפתח אנשים ריקים ויצאו עמו :
* ויהי מימים וילחמו בני עמון עם ישראל :
* ויהי כאשר נלחמו בני עמון עם ישראל
וילכו זקני גלעד לקחת את יפתח מארץ טוב :
* ויאמרו ליפתח לכה והיית לנו לקצין
ונלחמנו בבני עמון :
* ויאמר יפתח לזקני גלעד הלא אתם
שנאתם אותי ותגרשוני מבית אבי ומדוע באתם
אלי עתה כאשר צר לכם : * ויאמרו זקני
גלעד אל יפתח לכן עתה שבנו אליך והלכית
עמנו ונלחמנו בבני עמון והיית לנו לראש לכל
ישרי גלעד :

14 * Ite & inuocate deos quos elegistis;
ipfi vos liberent in tempore angustiae.
15 * Dixeruntq; filij Israel ad Dominum,
Peccauimus, redde tu nobis quicquid ti-
16 bi placet; tantum nunc libera nos. * Que-
D dicetes, omnia de finibus suis alienorum
deorum idola proiecerunt, & seruierunt
Dño Deo, qui doluit super miserijs eorū.
17 * Itaque filij Ammon conclamantes in
Galaad fixere tentoria, contra quos con-
gregati filij Israel in Maspha castrametati
18 sunt. * Dixeruntq; principes Galaad sin-
guli ad proximos suos: Qui primus ex no-
bis contra filios Ammon cœperit dimica-
re, erit dux populi Galaad.

CAP. XI.

1 F Vit itaque illo in tempore Iepthe Ga-
A laadires vir fortissimus atq; pugnator,
filius mulieris meretricis, qui natus est de
2 Galaad. * Habuit autem Galaad vxorem,
de qua suscepit filios, qui, postquam cre-
uerant, eiecerunt Iepthe, dicentes: Hæres
in domo patris nostri esse non poteris,
3 quia de altera matre natus es. * Quos ille
fugiens atque deuitans habitauit in terra
Thob. Congregatique sunt ad eum viri
inopes & latrocinantes, & quasi principē
4 sequebantur. * In illis diebus pugnabant
5 filij Ammon contra Israel. * Quibus acri-
ter instantibus perrexerunt maiores natu
de Galaad, vt tollerent in auxilium sui
Iepthe de terra Thob.
6 * Dixeruntque ad eum, Veni & esto
princeps noster, & pugna contra filios
Ammon.
7 * Quibus ille respondit: Nōne vos
estis, qui odistis me, & eiecistis de domo
patris mei, & nunc venistis ad me necessi-
tate compulsi?
8 * Dixeruntq; principes Galaad ad Ie-
pthe: Ob hanc igitur causam nunc ad te
venimus, vt proficiscaris nobiscum & pu-
gues contra filios Ammon, sisque dux
omnium qui habitant in Galaad.

תרגום יונתן

14 אזילו ובעו מן טעותא דאיתרעיתון בהון האם יכלין למפרקכון בעינן עקתכון :
ויו חבנא עביר את לנא ככל דתקין קרמך ברם שייבנא בען יומא הרין :
קדם יי ותקצר נפשו בעמל ישראל :
16 ואעדאיו יח טעותא עממא מביניהון ופלחו
17 ואתבנישו בני עמון ושרו בגלעד ואתבנישו בני ישראל ושרו במצפון :
18 ואמרו עמא רברבי גלעד גבר לחבריה מן גברא דישרי לאגחא קרבא בבני עמון ויהי לרישא לכל יתבי גלעד :

יא

1 ויפתח גלעדא הוה גיבר חילא והוא בר איתתא פונדקיתא ואוליד גלעד ית יפתח :
ורביאו בני איתתא ותריכו ית יפתח ואמרו ליה לא תחסין בבית אבונא ארי בר איתתא משבטא אחרת :
מז קדם אחוהי ויתבי בארע טוב ואתבנישו לות יפתח גברין סריקין ונפקו עימיה :
עם ישראל :
2 ויהוה פד אגיו קרבא בני עמון עם ישראל ואזלו סבי גלעד למדבר ית יפתח מארע טוב :
3 ואמרו ליפתח איתא ותהי לנא לרפא ונגיח קרבא בבני עמון :
4 ואמר יפתח לסבי גלעד הלא אחון סנייתון יתי ותרכוני מבית אבא ומדין אחיתון לותי בען בר עקת לכון :
5 ואמרו סבי גלעד ליפתח בכין בען תבנא לותך ותהך עימנא ותגיח קרבא בבני עמון ותהי לנא לריש לכל יתבי גלעד :

* Ite & clamate ad deos quos elegistis vobis, & ipsi liberent vos in tempore angustiae vestrae. * Et dixerunt filij Israel ad Dominum, Peccauimus; fac tu nobis iuxta omnia quae placuerint coram te; verum Domine libera nos in die hac. * Et proiecerunt deos alienos de medio eorum, & seruierunt Domino, & doluit in labore Israel.

* Et ascenderunt filij Ammon, & fixere tentoria in Galaad, & exierunt filij Israel, & castrametati sunt in specula.

* Et dixerunt populi principes Galaad, vir ad proximum suum, Quis vir qui incipiet pugnare contra filios Ammon, & erit in caput omnibus habitantibus in Galaad?

CAP. XI.

ET Jephthae Galaadites fuit potens in fortitudine, & ipse filius mulieris meretricis; & peperit Galaad Jephthae.

* Et peperit uxor Galaad ei filios, & creauerunt filij mulieris; & eiecerunt Jephthae, et dixerunt ei, Non eris haeres in domo patris nostri, quoniam filius mulieris meretricis tu es.

* Et aufugit Jephthae a facie fratrum suorum, & habitauit in terra Tob; & congregati sunt ad Jephthae viri inopes, & simul ibant cum illo.

* Et factum est post dies, & pugnaverunt filij Ammon cum Israel.

* Et factum est quando pugnaverunt filij Ammon cum Israel, & perrexerunt maiores natu Galaad, ut tollerent Jephthae in terra Tob.

* Et dixerunt ad Jephthae, Veni & eris nobis in principem, & pugnabimus contra filios Ammon.

* Et dixit Jephthae senioribus Galaad, Nonne vos odistis me & eiecistis me de domo patris mei, & abiecistis me a vobis? & quid venistis ad me nunc quando afflictus estis?

* Et dixerunt seniores Galaad ad Jephthae, Nonne sic nunc conuenimus ad te, & proficisceris nobiscum & pugnabimus contra filios Ammon, & eris nobis in caput omnibus habitantibus Galaad?

14 * βαδίζετε & βοάτε πρὸς τὸν θεόν ὃς ἐξελέξατο ὑμᾶς, καὶ αὐτοὶ σωσάτωσαν ὑμᾶς ἐν καιρῷ θλίψεως ὑμῶν. 15 * ἔειπαν οὖν υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον, ἡμάρτον, ποίησον σὺ ἡμῖν κατὰ πάντα ὅσα δὴ ἀνέσκη ἐνώπιόν σου, πληρὴν κύριε ἐξελού ἡμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

16 * καὶ μετέστησαν ἐκ τοῦ θεοῦ ἀλλοτρίους ἐκ μέθης αὐτῶν καὶ ἐλάτρευσαν τῷ κυρίῳ, καὶ ὀλιγοψύχησεν ἐν τῷ κόπῳ ἰσραὴλ. 17 * καὶ ἀνέβησαν οὖν υἱοὶ ἀμμων, & παρενέβαλον ἐν γαλαὰδ. ἔξῃλθον οὖν υἱοὶ ἰσραὴλ, & παρενέβαλον ἐν τῇ ἀμασσηφά.

18 * ἔειπον οὖν τὸ λαοὺ ἀρχόντες γαλαὰδ, ἀνὴρ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς ἀνὴρ ὃς ἀρξεται πολεμῆσαι ἐν τοῖς υἱοῖς ἀμμων, καὶ ἔσται εἰς κεφαλὴν πάντων τοῖς κατοικοῦσιν ἐν γαλαὰδ;

ια.

1 * Καὶ ἰεφθαὴς ὁ γαλααδίτης ἰσχυρὸς ἐν ἰσχύϊ, & αὐτὸς υἱὸς γυναικὸς πόρνης. ἔτεκεν τὰ γαλαὰδ τὸν ἰεφθαῖ. 2 * καὶ ἔτεκεν ἡ γυνὴ γαλαὰδ αὐτῷ υἱόν. καὶ ἰσχυρὸς ὤνθησεν οὖν υἱὸς τῆς γυναικὸς. καὶ ἐξέβαλον τὸν ἰεφθαῖ. ἔειπον αὐτῷ, ὅτι κληρονομήσεις ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ὅτι υἱὸς γυναικὸς ἐταίρας σὺ εἶ.

3 * καὶ ἀπέδρα ἰεφθαῖς ἐκ πατρὸς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, & κατέφυγεν ἐν γῇ τῶβ. & συνηλθόντες πρὸς τὸν ἰεφθαῖ ἀνδρες λιτοί, & συνεξεπορεύοντο μετ' αὐτοῦ.

4 * καὶ ἐγένετο μετ' ἡμέρας, καὶ ἐπολέμησαν οὖν υἱοὶ ἀμμων κατὰ ἰσραὴλ.

5 * καὶ ἐγρήθη ἡνίκα ἐπολέμησαν υἱοὶ ἀμμων κατὰ ἰσραὴλ, καὶ ἐπορεύθησαν οὖν πρεσβύτεροι γαλαὰδ παρελαβεῖν τὸν ἰεφθαῖ ἐν γῇ τῶβ.

6 * καὶ εἶπον πρὸς ἰεφθαῖ, δῶρε & ἔσθῃ ἡμῖν εἰς ἡγούμενον, καὶ πολεμήσμεν τοῖς υἱοῖς ἀμμων.

7 * καὶ εἶπεν ἰεφθαῖ τοῖς πρεσβυτέροις γαλαὰδ, ὅχι ὑμεῖς ἐμισήσατέ με, & ἐξεβάλετέ με ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐξαπέστειλάτέ με ἀφ' ὑμῶν; καὶ τί ὅτι ἦλθετέ πρὸς με νῦν ἡνίκα ἐθλίβετε;

8 * καὶ εἶπαν οὖν πρεσβύτεροι γαλαὰδ πρὸς ἰεφθαῖ, ὅχι ὅτως νῦν συνηλθόμεν πρὸς σέ, & συμπορεύσῃ ἡμῖν, καὶ πολεμήσμεν ἐν τοῖς υἱοῖς ἀμμων, & ἔσθῃ ἡμῖν εἰς κεφαλὴν πάντων τοῖς κατοικοῦσιν γαλαὰδ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Ite & rogate ab erroribus quibus voluistis in eis, num si potentes ad liberandum vos in tempore afflictionum vestrarum.

15 Et dixerunt filij Israel ante Dominum, Peccauimus; fac tu nobis sicut omne quod constitutum ante te; verum libera nos nunc die hac.

16 Et abiecerunt errores gentium ex inter ipsos, & seruierunt ante Dominum, & arctata est anima eius in labore Israel.

17 Et congregati sunt filij Ghamon, & posuerunt in Gilghad, & congregati sunt filij Israel, & posuerunt in Mispeia.

18 Et dixerunt populus principum Gilghad, vir ad socium suum; Qui vir qui ponens ad inuicendum bellum in filijs Ghamon, erit caput omnibus habitatoribus Gilghad.

CAP. XI.

ET Iphthahh Ghilghadæus fuit vir virtutis, & ipse filius mulieris tabernariæ; & genuit Gilghad Iphthahh.

Gilghad ei filios, & creauerunt filij mulieris, & eiecerunt Iphthahh, & dixerunt ei, Non hereditabis in domo patris nostri, quoniam filius mulieris de tribu alia tu.

Et fugit Iphthahh ab-ante fratres suos, & habitauit in terra Tob; & congregati sunt ad Iphthahh viri vacui, & exierunt cum eo.

Et fuit ad tempus dierum, & inierunt bellum filij Ghamon cum Israel.

Et inierunt bellum filij Ghamon cum Israel, & venerunt senes Gilghad ad accipiendum Iphthahh ex terra Tob.

Veni & eris nobis in magnum, & inibimus bellum in filiis Ghamon.

Et dixit Iphthahh senibus Gilghad, Nonne vos odistis me & eiecistis me de domo patris mei? & quid hoc venistis ad me nunc cum afflictum est vobis?

Et dixerunt senes Gilghad Iphthahh; In sic nunc rediimus ad te, & ibis nobiscum, & inibis bellum cum filiis Ghamon, & eris nobis in caput omnibus habitatoribus Gilghad.

9 וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֶל-זַקְנֵי גִלְעָד אִם-מְשִׁיבִים
 אַתֶּם אוֹתִי לְהִלָּחֵם בְּבָנֵי עַמּוֹן וְנָתַן יְהוָה אוֹתָם
 10 לְפָנַי אֲנִכִּי אֶהְיֶה לָכֶם לְרֹאשׁ׃ * וַיֹּאמְרוּ זַקְנֵי-
 גִלְעָד אֶל-יִפְתָּח יְהוָה יִהְיֶה שְׁמֶעַ בִּינוֹתֵינוּ אִם-
 11 לֹא כִדְבָרְךָ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ * וַיֵּלֶךְ יִפְתָּח עִם-
 זַקְנֵי גִלְעָד וַיְשִׁימוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ
 וּלְקִצְצִין וַיְדַבֵּר יִפְתָּח אֶת-כָּל-דְּבָרָיו לְפָנֵי יְהוָה
 12 בְּמִצְפָּרָה׃ * וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל-
 מֶלֶךְ בְּנֵי-עַמּוֹן לֵאמֹר מָה-לִּי וְלָךְ כִּי-בָאתָ אֵלַי
 13 לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי׃ * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי-עַמּוֹן
 אֶל-מַלְאָכָיו יִפְתָּח כִּי-לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת-אַרְצִי
 בְּעֹלוֹתָיו מִמִּצְרַיִם מֵאֲרֹנוֹן וְעַד-הַיַּבֵּק וְעַד-
 14 הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הִשְׁיבָה אֶתְּחֹן בְּשָׁלוֹם׃
 * וַיֹּסֶף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל-מֶלֶךְ
 15 בְּנֵי עַמּוֹן׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יִפְתָּח לֹא-
 לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת-אַרְצְךָ מוֹאָב וְאֶת-אַרְצְךָ בְּנֵי
 16 עַמּוֹן׃ * כִּי בְּעֹלוֹתָם מִמִּצְרַיִם וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל
 בְּמִדְבַר עַד-יַם-סוּף וַיָּבֹא קִרְשָׁה׃
 17 * וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל-מֶלֶךְ אֲדוֹם
 לֵאמֹר אֶעֱבְרָה-נָא בְּאַרְצְךָ וְלֹא שְׁמַע מֶלֶךְ אֲדוֹם
 וְגַם אֶל-מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח וְלֹא אָבָה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל
 18 בְּקִרְשׁ׃ * וַיֵּלֶךְ בְּמִדְבַר וַיָּסֹב אֶת-אַרְצְךָ אֲדוֹם
 וְאֶת-אַרְצְךָ מוֹאָב וַיָּבֹא מִמִּזְרַח-שֶׁמֶשׁ לְאַרְצְךָ
 מוֹאָב וַיַּחֲנוּן בְּעֵבֶר אֲרֹנוֹן וְלֹא-בָאוּ בְּגִבּוֹל מוֹאָב
 19 כִּי-גִבּוֹל מוֹאָב׃ * וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל
 מַלְאָכִים אֶל-סִיחֹן מֶלֶךְ-הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן
 וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל נַעֲבְרָה-נָא בְּאַרְצְךָ עַד-מְקוֹמִי׃
 20 * וְלֹא-הָאֱמֹרִי סִיחֹן אֶת-יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבּוֹלוֹ
 וַיֹּאסֶף סִיחֹן אֶת-כָּל-עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בִּיהָצָה וַיִּלָּחֶם
 עִם-יִשְׂרָאֵל׃

9 * Iepthe quoq; dixit eis, Si verè venistis
 ad me vt pugnem pro vobis contra filios
 Ammon, tradideritq; eos Dñs in manus
 10 meas, ego ero vester princeps. * Qui re-
 spoderunt ei: Dñs qui hec audit, ipse me-
 diator ac testis est, quòd nostra promissa fa-
 11 ciemus. * Abijt itaq; Iepthe cum princi-
 pibus Galaad, fecitq; cum omnis popu-
 lus principem sui. locutusque est Iepthe
 omnes sermones suos coram Dño in Ma-
 12 spha. * Et misit nuncios ad regem filiorú
 B Ammon qui ex persona sua diceret; Quid
 mihi & tibi est, quia venisti contra me, vt
 13 vastares terram meam? * Quibus ille re-
 spondit, Quia tulit Israel terrá meá quan-
 do ascendit de Ægypto, à finibus Arnon
 vsque Ieboc atque Iordanem. Nunc ergo
 cum pace redde mihi eam.
 14 * Per quos rursum mandauit Iepthe, &
 imperauit eis vt dicerent regi Ammon.
 15 * Hec dicit Iepthe, Non tulit Israel ter-
 ram Moab nec terram filiorum Ammon.
 16 * Sed quando de Ægypto conscende-
 runt, ambulauit per solitudinem vsq; ma-
 17 re rubrum, & venit in Cades. * Misitque
 nuncios ad regem Edom, dicens: Dimitte
 vt transeam terram tuam. Qui noluit ac-
 quiescere precibus eius. Misit quoque ad
 regé Moab, qui & ipse transitum præbere
 contempsit. Mansit itaque in Cades:
 18 * Et circuiuit ex latere terram Edom &
 terram Moab. Venitque ad Orientalem
 plagam terræ Moab, & castrametatus est
 trans Arnon; nec voluit intrare terminos
 Moab: Arnon quippe confinium est terre
 19 Moab. * Misit itaq; Israel nuncios ad Seó
 C regem Ammoræorum, qui habitabat in
 Efebon, & dixerunt ei: Dimitte vt trans-
 eam per terram tuam vsque ad fluuium.
 20 * Qui & ipse Israel verba despiciens,
 non dimisit eum transire per terminos
 suos, sed infinita multitudo congrega-
 ta egressus est contra eum in Iasa; & for-
 titer resistebat.

תרגום יונתן

9 וַיֹּאמֶר יִפְתָּח לְסָבִי גִלְעָד אִם מְשִׁיבִים אַתֶּם אוֹתִי לְהִלָּחֵם בְּבָנֵי עַמּוֹן וְנָתַן יְהוָה אוֹתָם לְפָנַי אֲנִכִּי אֶהְיֶה לָכֶם לְרֹאשׁ׃
 10 וַיֹּאמְרוּ סָבִי גִלְעָד לְיִפְתָּח מִיִּמְרָא דִּינִי וְהִי סָהִיד בִּינָנָא אִם לֹא כְּפִתְגָמְךָ כֵּן נַעֲבִיד׃
 11 וַיֵּלֶךְ יִפְתָּח עִם זַקְנֵי גִלְעָד וַיְשִׁימוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וּלְקִצְצִין וַיְדַבֵּר יִפְתָּח אֶת-כָּל-דְּבָרָיו לְפָנֵי יְהוָה בְּמִצְפָּרָה׃
 12 וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל-מֶלֶךְ בְּנֵי-עַמּוֹן לֵאמֹר מָה-לִּי וְלָךְ כִּי-בָאתָ אֵלַי לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי׃
 13 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי-עַמּוֹן אֶל-מַלְאָכָיו יִפְתָּח כִּי-לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת-אַרְצִי בְּעֹלוֹתָיו מִמִּצְרַיִם מֵאֲרֹנוֹן וְעַד-הַיַּבֵּק וְעַד-הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הִשְׁיבָה אֶתְּחֹן בְּשָׁלוֹם׃
 14 וַיֹּסֶף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל-מֶלֶךְ אֲדוֹם לֵאמֹר אֶעֱבְרָה-נָא בְּאַרְצְךָ וְלֹא שְׁמַע מֶלֶךְ אֲדוֹם וְגַם אֶל-מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח וְלֹא אָבָה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּקִרְשׁ׃
 15 וַיֵּלֶךְ בְּמִדְבַר וַיָּסֹב אֶת-אַרְצְךָ אֲדוֹם וְאֶת-אַרְצְךָ מוֹאָב וַיָּבֹא מִמִּזְרַח-שֶׁמֶשׁ לְאַרְצְךָ מוֹאָב וַיַּחֲנוּן בְּעֵבֶר אֲרֹנוֹן וְלֹא-בָאוּ בְּגִבּוֹל מוֹאָב כִּי-גִבּוֹל מוֹאָב׃
 16 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל-סִיחֹן מֶלֶךְ-הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל נַעֲבְרָה-נָא בְּאַרְצְךָ עַד-מְקוֹמִי׃
 17 וְלֹא-הָאֱמֹרִי סִיחֹן אֶת-יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבּוֹלוֹ וַיֹּאסֶף סִיחֹן אֶת-כָּל-עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בִּיהָצָה וַיִּלָּחֶם עִם-יִשְׂרָאֵל׃

* Et dixit Jephthae ad seniores Galaad, Si conueritis me vos ut pugnem contra filios Ammon, et tradiderit Dominus eos coram me, ego ero vobis in caput.

* Et dixerunt seniores Galaad ad Jephthae, Dominus erit audiens inter nos, si non secundum verbum tuum sic faciemus.

* Et abiit Jephthae cum senioribus Galaad, & constituerunt populus eum super se in caput & in principem; & locutus est Jephthae omnes sermones suos coram Domino in Massepha.

* Et misit Jephthae nuncios ad regem filiorum Ammon, dicens: Quid mihi & tibi, quoniam venis ad me tu ut pugnes contra me in terra mea?

* Et dixit rex Ammon ad nuncios Jephthae, Quoniam accepit Israel terram meam in ascensu eius de Aegypto ab Arnon usque ad Jeboc & usque ad Jordanem; & nunc redde illas cum pace.

* Et addidit adhuc Jephthae, & misit nuncios ad regem filiorum Ammon.

* Et dixerunt ei, Hec dicit Jephthae, Non accepit Israel terram Moab & terram filiorum Ammon, In ascensu eorum de Aegypto, sed ambulavit Israel in solitudine usque ad mare rubrum, & venit usque ad Cades.

* Et misit Israel nuncios ad regem Edom, dicens, Transibo per terram tuam. & non audiuit rex Edom. & ad regem Moab misit, & non voluit, & sedit Israel in Cades.

* Et praeiit per desertum, & circuiuit terram Edom & terram Moab, & venit ad orientem Solis terra Moab, & castrametati sunt trans Arnon, & non intraverunt in terminum Moab, quoniam Arnon erat terminus Moab.

* Et misit nuncios Israel ad Seon regem Amorraeorum regem Esbon, et dixit ei Israel, Transibo per terram tuam usque ad locum meum.

* Et noluit Seon Israel transire per terminos suos, & congregavit Seon omnem populum suum, & castrametatus est in Jassa, & pugnavit cum Israel.

* καὶ εἶπεν ἰεφθάε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους γαλαάδ, εἰ Ἰσραὴλ ἐφθέγγετο μετ' ἐμοῦ πολεμῆσαι ἐν τοῖς υἱοῖς ἀμμὼν, & παραδίδωμι κύριον αὐτὰς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς κεφαλὴν.

* καὶ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι γαλαάδ πρὸς ἰεφθάε, κύριον ἔσται ὁ ἀκάνων ὡς ἀμέθυστος ἡμῶν, εἰ μὴ κτ' ὁ ῥῆμα σου ἔσται ποιούμενον.

* καὶ ἐπορεύθη ἰεφθάε μετὰ τῶν πρεσβυτέρων γαλαάδ, & κατέστησαν ὁ λαὸς αὐτῶν ἐπ' αὐτῶν εἰς κεφαλὴν, & εἰς ἡγούμενον. & ἐλάλησεν ἰεφθάε πρὸς τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐνώπιον κυρίου ἐν μαοσηφά.

* καὶ ἀπέστειλεν ἰεφθάε ἀγγέλους πρὸς βασιλέα υἱὸν ἀμμὼν λέγων, τί ἐμοὶ καὶ οἱ θεοί, ὅτι ἡκεις πρὸς με σὺ πολεμῆσαι με ἐν τῇ γῇ μου;

* & εἶπεν βασιλεὺς ἀμμὼν πρὸς τοὺς ἀγγέλους ἰεφθάε, διότι ἔλαβεν ἰσραὴλ τὴν γῆν μου ἐν τῇ δυνάσει αὐτοῦ ἐξ αἰγύπτου ἀπὸ ὄρνων ἕως ἰαβώκ & ἕως ἑορδάνου. & νῦν Ἰσραὴλ ἐφθονεῖ αὐτὰς μετ' εἰρήνης.

* καὶ πρὸς τοὺς ἀγγέλους ἰεφθάε, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς τὸν βασιλέα υἱὸν ἀμμὼν.

* καὶ εἶπαν αὐτῶν, τάδε λέγει ἰεφθάε, ὅτι ἔλαβεν ἰσραὴλ τὴν γῆν μου ἀπὸ τῆς γῆς υἱὸν ἀμμὼν,

* ἐν τῇ δυνάσει αὐτοῦ ἐξ αἰγύπτου, ἀλλ' ἐπορεύθη ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως θαλάσσης ἐρυθρᾶς, καὶ ἦλθεν ἕως κάδης.

* καὶ ἐξαπέστειλεν ἰσραὴλ ἀγγέλους πρὸς βασιλέα ἐδώμ, λέγων, παρελθὺ μοι διὰ τῆς γῆς σου, & ὅτι ἡκούσεν βασιλεὺς ἐδώμ. & πρὸς βασιλέα μωάβ ἀπέστειλεν, & ὅτι ἡθέλησεν. & ἐκάστησεν ἰσραὴλ ἐν κάδης.

* καὶ διήλθεν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐκύκλωσεν τὴν γῆν ἐδώμ & τὴν γῆν μωάβ. & παρεχρέτο κατ' ἀνάγκην ἡλίς τῆς γῆς μωάβ, & παρενέβαλον ἐν τῷ πέραν ὄρνων, & ἐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὄρειον μωάβ, ὅτι ἀρνῶν λεῖον μωάβ.

* & ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἰσραὴλ πρὸς σὺν βασιλέα τῶν ἀμορραίων βασιλέα ἐσεβὼν, & εἶπεν αὐτῷ ἰσραὴλ, παρελθὺ μοι διὰ τῆς γῆς σου ἕως τοῦ ῥέπου μου.

* καὶ ὅτι ἡθέλησεν σὺν τὸν ἰσραὴλ διελθεῖν διὰ τῶν ὁρίων αὐτοῦ. & σὺν ἡγαγὼν σὺν πᾶσι τοῖς λαοῖς αὐτοῦ, & παρενέβαλεν εἰς ἰαοσά, & ἐπολέμησεν μετ' ἰσραὴλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit Iiphtahh senibus Gilghad, Si redire facientes vos me ad ineundum bellum in filiis Ghamon, & tradet Dominus eos ante me, ego ero vobis capiti.

* Et dixerunt senes Gilghad Iiphtahh, Dictum Domini erit testis inter nos, si non ut verbum tuum sic faciemus.

* Et venit Iiphtahh cum senibus Gilghad, & praefecerunt populus eum super se ad caput & ad magnum; & ordinavit Iiphtahh omnia verba sua ante Dominum in Miszpeia.

* Et misit Iiphtahh nuncios ad regem filiorum Ghamon ad dicendum, Quid tibi & mihi? nam venisti ad me ad ineundum bellum in terra mea.

* Et dixit rex filiorum Ghamon nunciis, Quia cepit Israel terram meam in exite suo ex Miszraim ab Arnona, & usque Iubka, & usque Iordanem; & nunc redde ea in pace.

* Et addidit adhuc Iiphtahh, & misit nuncios ad regem filiorum Ghamon:

* Et dixit ei, Sic dixit Iiphtahh: non cepit Israel terram Moabæorum, & terram filiorum Ghamon.

* Nam in exeundo eos ex Miszraim, & ambulavit Israel in deserto usque mare Zzuph, & venit ad Rekam.

* Et misit Israel nuncios ad regem Edom ad dicendum, Transibo nunc in terra tua, & non audiuit rex Edom; & etiam ad regem Moab misit, & non voluit, & sedit Israel in Rekam.

* Et ambulavit in deserto, & ambiuit terram Edomæorum, & terram Moabæorum, & venit ab ortu Solis ad terram Moabæorum; & posuerunt in transitu Arnon, & non intrarunt in termino Moab, quia Arnon terminus Moab.

* Et misit Israel nuncios ad Zzihhon regem Emorrhæi regem Hhesbon; & dixit ei Israel, Transibimus nunc in terra tua usque ad locum meum.

* Et non credidit Zzihhon Israel ad transeundum in termino suo; & congregavit Zzihhon omnem populum suum, & posuerunt in Iahafz; & iniuit bellum cum Israel.

* וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-סִיחֹן וְאֶת-
 כָּל-עַמּוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיְכַוֵּם וַיִּירֶשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת-
 כָּל-אֶרֶץ הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַהִיא:
 * וַיִּירֶשׁוּ אֹתָהּ כָּל-גְּבוּל הָאֱמֹרִי מֵאֲרֹנוֹן וְעַד-
 הַיַּבֵּק וּמִן-הַמִּדְבָּר וְעַד-הַיַּרְדֵּן:
 * וַעֲתָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת-
 הָאֱמֹרִי מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאֶתְּרָה תִירֶשְׁנוּ:
 * הֲלֹא אַתָּה אֲשֶׁר יוֹרִישֶׁךָ כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ
 תִירֶשׁ וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵינוּ
 אוֹתוֹ נִירֶשׁ:
 * וַעֲתָה הַטּוֹב טוֹב אֶתְּרָה מִבְּלֶק
 בֶּן-צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב הָרֹבֵב רֹב עִם-יִשְׂרָאֵל אִם-
 גִּלְחָם גִּלְחָם בָּם:
 * כִּשְׁבַת יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבוֹן
 וּבְכַנּוֹתֶיהָ וּבְעֶרְעוֹר וּבְכַנּוֹתֶיהָ וּבְכָל-הָעָרִים אֲשֶׁר
 עַל-יְדֵי אֲרֹנוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמִדּוֹעַ לֹא-
 הִצִּילְתָּם בְּעָרָה הַהִיא:
 * וְאֲנֹכִי לֹא-חָטָאתִי
 לָךְ וְאַתָּה עָשִׂיתָ אֵתִי רָעָה לְהִלָּחֵם בִּי יִשְׁפֹּט
 יְהוָה הַשֹּׁפֵט הַיּוֹם בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן:
 * וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן אֶל-דְּבָרֵי יִפְתָּח
 אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלָיו:
 * וַתְּהִי עַל-יִפְתָּח רוּחַ
 יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת-הַגִּלְעָד וְאֶת-מְנַשֶּׁה וַיַּעֲבֹר אֶת-
 מְצַפָּה גִלְעָד וּמִמְצַפָּה גִלְעָד עָבַר בְּנֵי עַמּוֹן:
 * וַיֵּרֶד יִפְתָּח נֹדֵד לַיהוָה וַיֹּאמֶר אִם-נָתַן
 תִּתֵּן אֶת-בְּנֵי עַמּוֹן בְּיָדִי:
 * וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדִּלְתֵּי בֵּיתִי לִקְרֹאתִי
 בְּשׁוֹבֵי בְּשָׁלוֹם מִבְּנֵי עַמּוֹן וְהָיָה לַיהוָה
 וְהָעֵלִיתִיהוּ עוֹלָה:
 * וַיַּעֲבֹר יִפְתָּח אֶל-בְּנֵי
 עַמּוֹן לְהִלָּחֵם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ:
 * וַיִּכֹּם
 מִעֶרְעֹר וְעַד-בּוֹאֵךְ מִנִּית עֲשָׂרִים עִיר וְעַד אֲבֵל
 כְּרָמִים מִבְּהַר גִּרְזֵל מֵאֵד וַיַּכְּעוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִפְּנֵי
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

21 * Tradiditq; cum Dñs in manu Israel
 cum omni exercitu suo, & percussit eum,
 & possedit omnem terram Ammoræi ha-
 22 bitatoris regionis illius; * Et vniuersos
 fines eius de Arnon vsq; Ieboc, & de soli-
 tudine vsque ad Iordanem.
 23 * Dominus ergo Deus Israel subuertit
 Ammoræum, pugnante contra illum po-
 pulo suo Israel, & tu nunc vis possidere
 24 terram eius? * Nónne ea, quæ possedit
 Chamos Deus tuus, tibi iure debentur?
 25 Quæ auté Dominus Deus noster victor
 obtinuit, in nostram cedét possessionem.
 26 * Nisi fortè melior es Balac filio Se-
 phor rege Moab, aut docere potes, quòd
 iurgatus sit contra Israel, & pugnauerit
 27 contra eum; * Quando habitauit in Efe-
 E bó & viculis eius, in Aroer, & villis illius,
 vel in cunctis ciuitatibus iuxta Arnon
 per trecentos annos. Quare tanto tempo-
 re nihil super hac repetitione tentasti?
 28 * Igitur nõ ego pecco in te, sed tu con-
 tra me malè agis, indicens mihi bella non
 iusta. Iudicet Dominus arbiter huius diei
 inter Israel & filios Ammon.
 29 * Noluitq; acquiescere rex filiorú Am-
 mon verbis Iepthe quæ per nuncios man-
 dauerat. * Factus est ergo super Iepthe
 spiritus Domini, & circuiens Galaad &
 Manasse, Maspha quoque Galaad, & inde
 transiens ad filios Ammon;
 30 * Votum vouit Domino, dicens: Si tra-
 dideris filios Ammon in manus meas:
 31 * Quicumque primus fuerit egressus de
 foribus domus meæ, mihiq; occurrerit
 reuertenti cum pace à filiis Ammon, eum
 32 holocaustum offeram Dño. * Transiuitq;
 Iepthe ad filios Ammon, vt pugnaret con-
 tra eos quos tradidit Dominus in manus
 33 eius. * Percussitque ab Aroer, vsq; dum
 venias in Mennith, viginti ciuitates, &
 vsque ad Abel, quæ est vineis confita,
 plaga magna nimis; humiliatq; sunt fi-
 lij Ammon à filiis Israel.

תרגום יונתן

21 * ומסר יי אלהא דישראל ית סיחון וית כל עמיה בידא דישראל ומחונון וירית ישראל ית כל ארע אמורא ותיב בארעא תהיא:
 22 * ויריתו ית כל תחום אמורא מארנא ועד יובקא ומדברא ועד ירדנא:
 23 * וכען יי אלהא דישראל תריך ית אמורא מן קדם עמיה ישראל וארע מדמי למירתה:
 24 * הלא ית דיחסניך כמוש שעתך יתיה תחסין וית כל תריך יי אלהא מן קדמנא יתיה נירר:
 25 * וכען תטב טב את מבלק בר צפור מלכא דמואב המידן דן עם ישראל ואם קרבא אגית בהון:
 26 * בר יתיב ישראל בחשבון ובכפרנא ובערעור ובכפרנא ובכל קרנא דעל תחומי ארנא חלת מאה שנין ומדין לא שובחת בעידנא
 27 * ואנא לא חבית לך וארע עבר עמי בישא לאגחא קרבא עמי ידן יי דעבר דינא וימא דין בין בנא ישראל ובין בנא עמון:
 28 * ולא קביל מלכא דבנא עמון לפתגמי יפתח דשלח לותיה:
 29 * ושרה על יפתח רוח גבורתא מן קדם יי ועבר ית גלעד וית מנשה ועבר ית מצפא דגלעד וממצפא דגלעד עבר ית בנא עמון:
 30 * וקניס יפתח קניס קדם יי ואמר אם מסר תחסר ית בנא עמון בידי:
 31 * בר אחיב בשלם מבנא עמון ויהי קדם יי ואסקיניה עלתא:
 32 * וסחנן מערער ועד מעלנא דמנית עשרין קרוין ועד מישר כרמא מתתא רבתא לחדא ואיתברו בנא עמון קדם בנא ישראל:
 33 * ויהי מופק דפוק בר מדשי בתי לקדמותי

* Et tradidit Dominus Deus Ifrael Seon et 11
omnem populum eius in manu Ifrael, & per-
cussit eos, & possedit Israel omnē terram ipsius
Amorrai habitantis in terra illa.

* Et possedit vniuersos terminos Amorrai 22
ab Arnon & vsque ad Jaboc, & à solitudine
& vsque ad Iordanem. * Et nunc Dominus 23
Deus Ifrael subuertit Amorream à facie popu-
li sui Ifrael, & tu possidebis eum?

* Nonne quæ possedit tibi Chamos Deus 24
tuus, ea possidebis? & omnia quæcunque posse-
dit Dominus Deus noster à facie vestra ea pos-
sidebimus.

* Et nunc nunquid melior es tu Balac filio 25
Sephor rege Moab? nunquid pugna pugnavit
cum Ifrael, vel bello pugnavit contra eos?

* Cum habitaret Israel in Efebon & in fi- 26
liabus eius, & in Aroer & in filiabus eius, &
in cunctis ciuitatibus quæ iuxta Iordanē tre-
centos annos; quare non liberauerunt eos in
tempore illo?

* Et ego non peccaui tibi, & tu facis mecum 27
malum ut pugnes contra me. iudicet Dominus
qui iudicat hodie inter filios Ifrael, & inter fi-
lios Ammon.

* Et non audiuit rex filiorum Ammon ser- 28
mones Sephthae quos misit ad eum.

* Et factus est super Sephthae spiritus Do- 29
mini, & transiuit Galaad & Manasse, &
transiuit speculam Galaad, & à specula Ga-
laad trans filios Ammon.

* Et vouit Sephthae votum Domino, & 30
dixit: Si traditione tradideris filios Ammon in
manum meam:

* Et erit egrediens qui egrediatur de portis 31
domus meæ in occursum meum, cum reuertero
ego in pace à filiis Ammon, & erit Domino, &
offeram eū holocaustum. * Et transiuit Ieph- 32
thae ad filios Ammon, ut pugnaret contra eos:
& tradidit illos Dominus in manum eius.

* Et percussit eos ab Aroer & vsq; quo ve- 33
niat Menith, viginti ciuitates vsq; Abel vinea-
rum, plaga magna valde: & humiliati sunt fi-
lij Ammon à facie filiorum Ifrael.

21 * καὶ παρέδωκεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ τὸν σὺν καὶ
σύμπαντα τὸν λαὸν αὐτῶν ἐν χειρὶ ἰσραὴλ, & ἐπάταξεν
αὐτούς, & ἐκκληρονόμησεν ἰσραὴλ πᾶσαν τὴν γῆν αὐ-
τοῦ τοῦ ἀμορραίου & κατοικοῦντος ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ.

22 * καὶ ἐκκληρονόμησεν πᾶν τὸ ὄριον τῶ ἀμορραίου ἀπὸ
δρυὼν & ἕως τῆς ἰαβόκ, & ἀπὸ τῆς ἐρήμου & ἕως τῆς ἰορδάνου.

23 * καὶ νῦν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐξῆρεν τὸν ἀμορραῖον
ἐκ προσώπου λαοῦ αὐτοῦ ἰσραὴλ, καὶ σὺ κληρονομήσεις

24 αὐτόν. * ἔτι ὅσα κατεκληρονόμησεν θεὸς χαμὼς ὁ
θεὸς τοῦ αὐτὰ κατεκληρονομήσεις, καὶ πᾶντα ὅσα κα-
τεκληρονόμησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ προσώπου ὑμῶν

25 αὐτὰ κληρονομήθημεν. * καὶ νῦν μὴ κρείσσων εἰς τοὺς βα-
λὰκ υἱοῦ σεφὼρ βασιλέως μοαβ; μὴ μάχῃ ἐμαχίσασ-
το μετ' ἰσραὴλ, ἢ πολέμῳ ἐπολέμησεν αὐτοῖς;

26 * ἐν τῷ οἰκῆσαι ἰσραὴλ ἐν ἐσεβὼν, & ἐν ταῖς θυγατέρας
αὐτῆς, & ἐν ἀροὴρ & ἐν ταῖς θυγατέρας αὐτῆς, & ἐν
πάσαις ταῖς πόλεσιν ταῖς περὶ τὸν ἰορδάνην τετρακόσια
ἔτη τί ὅτι οὐκ ἐρρύσαντο αὐτούς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ;

27 * καὶ γὰρ ἐχ' ἡμαρτὴν θεῷ, & σὺ ποιεῖς μετ' ἐμὲ πονηρί-
αν & πολεμῆσαι ἐν ἐμοί. κείναι κύριος ὁ κείνων σήμε-
ρον δυνάμεθον ὑμῶν ἰσραὴλ & δυνάμεθον ὑμῶν ἀμμων.

28 * καὶ οὐκ εἰσήκουσεν βασιλεὺς ὑμῶν ἀμμων τῶν λό-
γων ἰεφθαὲ ὧν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτόν.

29 * καὶ ἐγρήθη Ἰφθὶ ἰεφθαὲ πνύμα κυρίου, & διέβη τὴν
γαλαὰδ, καὶ τὴν μανασσῆ, καὶ διέβη τὴν σκοπιὰν γα-
λαὰδ, καὶ ἀπὸ σκοπιᾶς γαλαὰδ εἰς τὸ πέραν ὑμῶν ἀμ-

30 μων. * καὶ ἤνυστο ἰεφθαὲ διχλὺ τῷ κυρίῳ, καὶ εἶπεν,
ἐδὸν ὡς ἀδελόσει ὡς ἀδελῶς σὺ ὑπὲρ ἀμμων ἐν χειρὶ μου.

31 * καὶ ἔσαι ὁ ἐκπρὸς ὁμῶν ὅς δὲ ἐξέλθοι ἐκ τῶν
θύρων τοῦ οἴκου μου εἰς ἀπολύτησίν μου ἐν τῷ Ἰησρέψαι
με ἐν εἰρήνῃ ἀπὸ τῶν ὑμῶν ἀμμων, καὶ ἔσαι τῷ κυρίῳ, καὶ
δυσώσω αὐτὸν ὁλοκαύτωμα.

32 * καὶ διέβη ἰεφθαὲ πρὸς σὺν ὑπὲρ ἀμμων τοῦ πολε-
μῆσαι πρὸς αὐτούς. & παρέδωκεν αὐτούς κύριος ἐν χει-
ρὶ αὐτοῦ.

33 * & ἐπάταξεν αὐτούς ἀπὸ δρυὸς & ἕως τοῦ ἐλθεῖν με-
νὶθ εἴκοσι πόλεις ἕως ἀβὲλ ἀμπελώνων πληγὴν μεγά-
λῃ σφόδρα. & ἐνετράπησαν ὁ ὑπὲρ ἀμμων ἀπὸ προ-
σώπου ὑμῶν ἰσραὴλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et tradidit Dominus Deus Israel Zihhon & omnem populum eius in manu Israel, & deleuerunt eos, & hæreditauit Israel om-
nem terram Emorhæi habitantis in terra illa.

22 Et hæreditauerunt omnem terminum Emorhæi ab Arnona & vsque Iobek, & ex
deserto, & vsque Iordanem.

23 Et nunc Dominus Deus Israel eiecit Emorhæum ex-ante populum suum Israel, & tu cogitas ad possi-
dendum eum?

24 Nonne quod possidere te fecit Chemos error tuus, id possidebis? & omne quod eiecit Dominus Deus noster
ex-ante nos, id hæreditabimus?

25 Et nunc an bonus bonus tu à Balak filio Zzipor rege Moab; num contendere contendit cum
Israel? & si bellum iniuit in eis?

26 Cum sedit Israel in Hhesbon & in oppi-
lis eius, & in Gharoer, & in oppidis eius, & in omnibus vr-
bibus quæ super terminis Arnon tercentum annis; & quare non liberaftis in tempore illo?

27 Et ego non peccaui tibi, & tu faciens me-
cum malum ad ineundum bellum mecum: iudicabit Dominus qui faciens iudicium in die hac, inter filios Israel & inter filios Ghamon.

28 Et non audiuit rex filiorum Ghamon verbis Iipthahh, quæ misit ad eum.

29 Et mansit super Iipthahh spiritus fortitu-
dinis ab-ante Dominum, & transiuit Gilghad & Menasse; & transiuit Miszpeia Gilghad, & ex Miszpeia Gilghad transiuit filios Ghamon.

30 Et iurauit Iipthahh iuramentum ante Dominum, & dixit: Si tradere trades filios Ghamon in manu mea:

31 Et erit egrediens quod egredietur extra à portis domus meæ ad occursum meum, quando reuertar in pace à filiis Ghamon; &
erit ante Dominum, & ascendere faciam id holocaustum.

32 Et transiuit Iipthahh ad filios Ghamon, ad ineundum bellum in eis;

& tradidit eos Dominus in manu eius.

33 Et percussit eos à Gharogher, & vsque ad introitum Minith, viginti vrbes, & vsque
ad planiciem vinearum percussione magnam valde; & fracti sunt filij Ghamon ante filios Israel.

* ויבא יפתח המצפה אל ביתו והנה בתו
 יצאה לקראתו בתפוס ובמחלול ורק היא
 יחידה אין לו ממנו בן או ברת :
 * ויהי כראותו אותה ויקרע את בגדיו ויאמר
 אהרה בתי הכרע הכרעתני וארת הייר בעברי
 ואנכי פציתי פי אל יהודה ולא אוכל לשוב :
 * ותאמר גליו אבי פציתה ארת פיה אל
 יהודה עשה לי כאשר יצא מפיה גחרי אשר
 עשה לך יהודה נקמות מאיביך מבני עמון :
 * ותאמר אל אביה יעשה לי הדבר הזה
 הרפה ממני שנים חדשים ואלכה וירדתי על
 ההרים ואבכה על בתולי אנכי ורעיתי :
 * ויאמר לבי וישלח אותה שני חדשים ותלך
 היא ורעותיה ותבך על בתוליה על ההרים :
 * ויהי מקץ שנים חדשים ותשב אל אביה
 ויעש לה ארת נדרו אשר נדר והיא לא ידעה
 איש ותהי חק בישראל :
 * מימים ימימה תלכנה בנות ישראל לתנות
 לבת יפתח הגלעדי ארבעת ימים בשנה :

יב

* ויצעק איש אפרים ויעבר צפונה ויאמרו
 ליפתח מדוע עברת להלחם בבני עמון ולנו
 לא קראת ללכת עמך ביתך נשרף עליך באש :
 * ויאמר יפתח אליהם איש ריב הייתי אני ועמי
 ובני עמון מאד ואזעק אתכם ולא הושעתם
 אותי מידם : * ואראו כי אינך מושיע
 ואישמר נפשי בכפי ואעבר אל בני עמון
 ויתנם יהודה בידי ולמה עליהם היום הזה
 להלחם בי :

34 * Reuertenti autem Iepthe in Maspha
 domum suam, occurrit ei vnigenita filia
 sua cum tympanis & choris. non enim ha-
 35 bebat alios liberos. * Qua visa scidit ve-
 stimēta sua: & ait, Heu me filia mi, dece-
 36 pisti me, & ipsa decepra es, aperui enim
 os meum ad Dñm, & aliud facere non po-
 37 tero. * Cui illa respondit, Pater mi, si
 aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi
 quodcunq; pollicitus es, concessa tibi vl-
 tione atque victoria de hostibus tuis.
 38 * Dixitque ad patrē, Hoc solum mihi
 præsta quod deprecor: dimitte me vt
 duobus mensibus circueam montes, &
 39 plangam virginitatem meam cum sodalibus
 meis.
 40 * Cui ille respondit: Vade: & dimisit
 eam duobus mensibus. cūque abiisset
 cum sociis ac sodalibus suis, flebat virgi-
 nitatem suam in montibus.
 41 * Expletisque duobus mensibus reuer-
 sa est ad patrem suum, & fecit ei sicut vo-
 uerat. quæ ignorabat virum. Exinde mos
 increuit in Israel.
 42 * Et consuetudo seruata est, vt post an-
 ni circulum, conueniant in vnum filia
 Israel, & plangent filiam Iepthe Galaadi-
 tē diebus quatuor.

CAP. XII.

1 E Cce autem in Ephraim orta est sedi-
 A tio; nam transeuntes contra Aquilo-
 nem, dixerunt ad Iepthe: Quare vadens
 ad pugnam contra filios Ammon vocare
 nos noluiisti, vt pergeremus tecum? igitur
 incendemus domum tuam.
 2 * Quibus ille respondit: Disceptatio
 erat mihi & populo meo contra filios Am-
 mon vehemens: vocauique vos vt præbe-
 retis mihi auxilium, & facere noluiistis.
 3 * Quod cernens posui animam meam
 in manibus meis, trāsiuque ad filios Am-
 mon, & tradidit eos Dominus in manus
 meas. Quid commerui vt aduersum me
 confurgatis in proelium?

תרגום יונתן

34 ואתא יפתח למצפה לביתיה והא ברתיה נפקא לקדמותיה בתופין ובחניגין ולחוד היא יחידה לית ליה מינה בר או ברת :
 35 והנה בתו יצאה לקראתו בתפוס ובמחלול ורק היא יחידה אין לו ממנו בן או ברת :
 36 ואמרת ליה אבא פתחתא ית פומך בנדר קדם ויי עביר ליכמא דנפק מן פומך בחר דעבר ויי לך פורענותא
 37 ואמרת ליה אבא פתחתא ית פומך בנדר קדם ויי עביר ליכמא דנפק מן פומך בחר דעבר ויי לך פורענותא
 38 ואמר גליו אבי פציתה ארת פיה אל יהודה עשה לי כאשר יצא מפיה גחרי אשר עשה לך יהודה נקמות מאיביך מבני עמון :
 39 ותאמר גליו אבי פציתה ארת פיה אל יהודה עשה לי כאשר יצא מפיה גחרי אשר עשה לך יהודה נקמות מאיביך מבני עמון :
 40 ותאמר גליו אבי פציתה ארת פיה אל יהודה עשה לי כאשר יצא מפיה גחרי אשר עשה לך יהודה נקמות מאיביך מבני עמון :

יב

1 ואיהכניש אנש אפרים ועבר צפונה ויאמרו ליפתח מדוע עברת להלחם בבני עמון ולנו לא קראת ללכת עמך ביתך נשרף עליך באש :
 2 ואמר יפתח אליהם איש ריב הייתי אני ועמי ובני עמון מאד ואזעק אתכם ולא הושעתם אותי מידם :
 3 ואראו כי אינך מושיע ואישמר נפשי בכפי ואעבר אל בני עמון ויתנם יהודה בידי ולמה עליהם היום הזה להלחם בי :

* Et venit Jephthae in Massipha in domum suam, & ecce filia sua exibat in occursum suum in tympanis & choris, & ipsa unigenita illi, & non est illi prater illam filius vel filia.

* Et factum est quando vidit illam, & scidit vestes suas, & dixit: Hei mihi filia mea decipisti me, in impedimentum facta es in oculis meis, ego autem aperui os meum pro te ad Dominum, & non potero ut reuertar.

* Et dixit ad eum, Si in me aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi quemadmodum exiit ex ore tuo, quia fecit tibi Dominus ultiones de inimicis tuis de filiis Ammon.

* Et dixit ad patrem suum, Et fac mihi verbum hoc, sine me duos menses, & ibo & descendam ad montes, & plorabo in virginitatem meam ego & sodales meae.

* Et dixit, Vade, & dimisit illā duos menses. & abiit ipsa & sodales illius, & ploravit in virginitatem suam in montibus.

* Et factum est post finem duorum mensium & rediit ad patrem suum, & perfecit Jephthae votum suum quod vouit, & hac non cognouit virum, & facta est in praeceptum Israel.

* De diebus in dies congregabantur filiae Israel ad plorandum filiam Jephthae Galaaditae quatuor dies in anno.

CAP. XII.

ET congregati sunt filij Ephraim, & venerunt in Sephena; & dixerunt ad Jephthae, Quare iuisti ad pugnandum contra filios Ammon, & nos non vocasti ut pergeremus tecum? domum tuam incēdemus super te in igne.

* Et dixit Jephthae ad illos, Vir litigans fui, ego & populus meus: & filij Ammon humiliabant me valde, & clamaui ad vos, & non liberaistis me de manu eorum.

* Et videns quod non erat qui liberaret, et posui animam meam in manu mea, & transiui ad filios Ammon, & tradidit illos Dominus in manum meam: & ut quid ascendistis ad me die hac ut pugnaretis contra me?

* καὶ ἦλθεν ἰεφθάς εἰς μασιφὰ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, & ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἔξεπορεύετο εἰς ἀποδύτησιν αὐτοῦ ἐν τυμπάνοις & χοροῖς, & αὐτὴ μονογενὴς αὐτοῦ. & οὐκ ἔστιν ἄλλω πλὴν αὐτῆς υἱὸς ἡ θυγάτηρ. * & ἐχρήθη ἡνίκα εἰδὼν αὐτὴν, & διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ & εἶπεν, οἱμοὶ θυγάτηρ μὲ ἐμπεποδοσάτηκάς μοι, εἰς σκόλον ἐχρὺς ἐν ὀφθαλμοῖς μὲ. ἐγὼ δὲ ἠνοιξά τὸ στόμα μὲ περὶ τοῦ κυρίου, καὶ ἐδωθήμαί τοῦ ἀποσρέψαι.

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν, εἰ ἐν ἐμοὶ ἠνοιξάς τὸ στόμα σε πρὸς τὸν κύριον, ποιήσόν μοι ὃν τρέπον ἔζηλθεν ἐκ τοῦ στόματός σου ὅτι ὃν ἐποίησέν σοι κύριος ἐκδικήσεις ἐκ τῶν ἐχθρῶν σου ἐκ τῶν υἱῶν ἀμμὼν.

* καὶ εἶπεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ ποιήσόν μοι τὸ ῥῆμα τοῦτο, ἕσπόν με δύο μῆνας, & πορεύομαι & καθάβημαι ἐπὶ τὰ ὄρη, & κλαύομαι ἐπὶ τὰ παρθέنيά μὲ ἐγὼ καὶ αἱ σὺνεταιρίδες μὲ.

* καὶ εἶπεν, πορεύε, & ἔξαπέστειλεν αὐτὴν δύο μῆνας. καὶ ἐπορεύθη αὐτὴ καὶ αἱ σὺνεταιρίδες αὐτῆς, & ἐκλαυσεν ἐπὶ τὰ παρθένια αὐτῆς ἐπὶ τὰ ὄρη.

* & ἐχρῆτο μὲν τέλος δύο μηνῶν & δυνέκα μῆσιν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς, & ἐπετέλεσεν ἰεφθάς τὴν δὲ χλὴν αὐτοῦ ἡνέξατο, & αὐτὴ ἐκ ἔτιω δώδεκα. & ἐχρήθη εἰς πέντα γαμα ἰσραὴλ. * ἔξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας σὺνέπορεύοντο αἱ θυγατέρες ἰσραὴλ θρῆναι τὴν θυγατέρα ἰεφθάς ὡς γαλαδίτι τέσσαρας ἡμέρας ἐν τῇ ἐνιαυτῷ. β.

* Καὶ σὺνήχθησαν οἱ υἱοὶ ἐφραΐμ, & ἦλθον εἰς σεφενά, καὶ εἶπον πρὸς ἰεφθά, τί ὅτι ἐπορεύθης πολεμεῖν πρὸς σὺν υἱῶν ἀμμὼν, καὶ ἡμεῖς οὐ κέκληκας πορευθῆναι μετὰ σοῦ; τὸν οἶκόν σου ἐμπλήθυνεν ἐπὶ σέ ἐν πυρί.

* καὶ εἶπεν ἰεφθάς πρὸς αὐτούς, ὁμῆρ δυντιδικὼν ἡμῶν ἐγὼ & ὁ λαός μου, καὶ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν ἐταπείνου με σφόδρα, καὶ ἐβόησα πρὸς υἱαῖς, καὶ οὐκ ἐσώσατέ με ἐκ χειρὸς αὐτῶν.

* καὶ ἰδὼν ὅτι οὐκ ἦν ὁ σῶζων, & ἐθέμην τὴν ψυχὴν μὲ ἐν τῇ χειρὶ μὲ, & διέβην πρὸς σὺν υἱῶν ἀμμὼν, καὶ παρέδωκεν αὐτούς κύριος ἐν χειρὶ μὲ. & ἵνα τί δυνέβητε πρὸς με τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ πολεμεῖν ἐν ἐμοί;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁴ Et venit Iiphthahh ad Misfpeia domum suam, & ecce filia eius exiens ad occursum eius in tympanis, & in choris; & tantum illa unica, non erat ei ab ea filius aut filia. ¹⁵ Et fuit cum vidit eam, & scidit vestes suas: & dixit, Heu filia mea, curuare faciens curuare fecisti me, & tu fuisti in conturbatoribus meis: & ego aperui os meum in voto ante Dominum, & non potero ad reuertendum.

¹⁶ Et dixit ei, Pater mi, aperuisti os tuum in voto ante Dominum, fac mihi ut id quod exiit ex ore tuo, postquam fecit Deus tibi ultiones ex auctoribus inimiciarum tuarum ex filiis Ghamon. ¹⁷ Et dixit patri suo, Fiat mihi verbum hoc, remitte à me duobus mensibus: & ibo & extrahar super montes, & lugebo super virginitatem meam, ego & sociae meae. ¹⁸ Et dixit, Ito: & dimisit eam duobus mensibus. & iuit illa & sociae eius, & luxit super virginitatem suam super montes. ¹⁹ Et fuit à fine duorum mensium, & rediit ad patrem suum, & fecit illi votum suum quod vouit: & illa non cognouit virum, & fuit ad statutum in Israel.

²⁰ A tempore in tempore venerunt filiae Israel ad lamentandum filiae Iiphthahh Gilghadæi quatuor diebus in anno.

CAP. XII.

ET congregatus est homo Ephraim, & transiit ad Septentrionem: & dixerunt Iiphthahh, Quid hoc fecisti ad ineundum bellum in filios Ghamon, & nos non vocasti ad eundum tecum? domum tuam incendemus super te in igne.

* Et dixit Iiphthahh illis, Homo iudicij fui, ego & populus meus, & filij Ghamon valde, & petiui à vobis, & non liberaistis me de manibus eorum.

* Et vidi quod non tu liberans, & tradidi animam meam propter ad occidendum; & transiui ad filios Ghamon, & tradidit eos Dominus in manu mea: & ad quid ascendistis ad me die hac ad ineundum bellum in me?

* וַיִּקְבֹּץ יִפְתָּח אֶת-כָּל-אֲנָשֵׁי גִלְעָד וַיִּלָּחֶם
 אֶת-אֶפְרַיִם וַיָּכּוּ אֲנָשֵׁי גִלְעָד אֶת-אֶפְרַיִם כִּי
 אָמְרוּ פְּלִיטֵי אֶפְרַיִם אַתֶּם גִּלְעָד בְּתוֹךְ אֶפְרַיִם
 בְּתוֹךְ מְנַשֶּׁה וַיִּלָּכְדוּ גִלְעָד
 אֶת-מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְאֶפְרַיִם וְהָיָה כִּי יֵאמְרוּ
 פְּלִיטֵי אֶפְרַיִם אֶעֱבְרוּ וַיֵּאמְרוּ לוֹ אֲנָשֵׁי גִלְעָד
 הָאֶפְרַתִּי אַתָּה וַיֹּאמֶר לֹא * וַיֵּאמְרוּ לוֹ
 אָמֵר-נָא שְׂבָלָת וַיֹּאמֶר סְבָלָת וְלֹא יָכִין לְדַבֵּר
 בֶּן וַיֵּאחֲזוּ אוֹתוֹ וַיִּשְׁחָטוּהוּ אֶל-מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן
 וַיִּפֹּל בְּעֵרַת הַחַיַּת מֵאֶפְרַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם
 אָלֶף * וַיִּשְׁפֹּט יִפְתָּח אֶת-יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ
 שָׁנִים וַיָּמָת יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי וַיִּקְבֹּר בְּעָרֵי גִלְעָד
 * וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת-יִשְׂרָאֵל אֲבֵצָן מִבֵּית
 לָחֶם * וַיְהִי-לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים
 בָּנוֹת שֶׁלַח חֲחוּצָה וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת הֵבִיא לְבָנָיו
 מִן-חֲחוּץ וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע שָׁנִים
 * וַיָּמָת אֲבֵצָן וַיִּקְבֹּר בְּבֵית לָחֶם
 * וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת-יִשְׂרָאֵל אֵילֹן הַזְּבוּלֹנִי
 וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים * וַיָּמָת
 אֵילֹן הַזְּבוּלֹנִי וַיִּקְבֹּר בְּאֵילֹן בָּאֲרֵץ זְבוּלֹן
 * וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת-יִשְׂרָאֵל עֶבְדֹּן בֶּן-הַלֵּל
 הַפְּרַעְתּוֹנִי * וַיְהִי-לוֹ אַרְבָּעִים בָּנִים
 וּשְׁלֹשִׁים בָּנִים רִכְבִּיִם עַל-שֶׁבַע עֵיִרִם
 וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה שָׁנִים * וַיָּמָת
 עֶבְדֹּן בֶּן-הַלֵּל הַפְּרַעְתּוֹנִי וַיִּקְבֹּר בְּפְרַעְתּוֹן בָּאֲרֵץ
 אֶפְרַיִם בְּהַר הָעֵמֶלְקִי

יב

* וַיִּסְיֹפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת
 הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד פְּלִשְׁתִּים
 אַרְבָּעִים שָׁנָה

4 * Vocatis itaque ad se cunctis viris de Galaad, pugnabat contra Ephraim. Percusseruntque viri Galaad Ephraim, quia dixerat, fugitius est Galaad de Ephraim, & habitat in medio Ephraim & Manasse.

5 * Occupaueruntque Galaaditæ vada B Iordanis, per quæ Ephraim reuersus erat. Cúnq; venisset ad ea de Ephraim numero fugiens, atque dixisset, Obsecro vt me transire permittas: dicebant ei Galaaditæ, Nunquid Ephratæus es? Quo dicente, 6 Non sum; * Interrogabant eum: Dicer-go Seboleth, quod interpretatur spica. Qui respōdebat Ceboleth eadē litera spicam exprimere nō valens, statimq; apprehesum iugulabant in ipso Iordanis trāsitu. Et ceciderūt in illo tēpore de Ephraim 7 quadraginta duo millia. * Iudicauit itaque Iepthe Galaadites Israel sex annis, & mortuus est, ac sepultus in ciuitate sua 8 Galaad. * Post hunc iudicauit Israel Abessan de Bethleem;

9 * Qui habuit triginta filios & totidem filias: quas emittens foras maritis dedit, & eiusdem numeri filijs suis accepit vxores, introducens in domum suam. Qui septem annis iudicauit Israel.

10 * Mortuusque est ac sepultus in Bethleem. * Cui successit Ahialon Zabulonites, & iudicauit Israel decem annis.

12 * Mortuusque est ac sepultus in Zabulon. * Post hunc iudicauit Israel Abdon filius Hellel Pharatonites;

14 * Qui habuit quadraginta filios, & triginta ex eis nepotes, ascendentes super septuaginta pullos asinarum; & iudicauit Israel octo annis.

15 * Mortuusque est ac sepultus in Pharaton terræ Ephraim in monte Amalech.

CAP. XIII.

1 Rursusque filij Israel fecerunt malum in conspectu Domini, qui tradidit eos in manus Philistinorum quadraginta annis.

תרגום יונתן

4 וַיִּכְנַשׁ יִפְתָּח יְהוָה כָּל-אֲנָשֵׁי גִלְעָד וַאֲגִיף קָרְבָּא עִם דְּבֵית אֶפְרַיִם וּמָחוּ אֲנָשֵׁי גִלְעָד יְהוָה דְּבֵית אֶפְרַיִם אַרִי אָמְרוּ מִשּׁוּבוֹנֵי דְּבֵית אֶפְרַיִם
 5 מִדָּה אַחַת חֲשִׁיבִין דְּבֵית גִּלְעָד בְּגוֹ דְּבֵית אֶפְרַיִם בְּגוֹ דְּבֵית מְנַשֶּׁה וַאֲחִירֵי דְּבֵית גִּלְעָד יְהוָה מְגִיחֵי יִרְדְּנָא עַל דְּבֵית אֶפְרַיִם וְהָיָה כִּדְּאָמְרוּ מִדָּה אַחַת חֲשִׁיבֵי דְּבֵית אֶפְרַיִם אֶעֱבְרוּ וַאֲמָרִין לֵיהּ אֲנָשֵׁי גִלְעָד אֶפְרַתִּי אַתָּה וַאֲמָר לֹא
 6 וַאֲמָרִין לֵיהּ אָמֵר כְּעֵן שְׂבָלָתָא וַאֲמָר סְבָלָתָא וְלֹא מִתְקִין לְמַלְלָא בֶן וַאֲחִירִין לֵיהּ וְנִכְסִין לֵיהּ בְּמִגִּיחֵי יִרְדְּנָא וַאֲחִיקְטְלוּ בְּעֵינֵינָא
 7 וְדָן יִפְתָּח יְהוָה יִשְׂרָאֵל שִׁיר שְׁנִין וַיָּמָת יִפְתָּח גִּלְעָדָה וַאֲחִיקְבֹּר בְּקָרוֹי גִלְעָד וְהָיָה לֵיהּ תַּלְתִּין בָּנִין וְתַלְתִּין בָּנוֹת שֶׁלַח לְכָרָא וְתַלְתִּין כָּלָן אֵעִיל
 8 וְדָן בְּחִירוֹתֵי יִשְׂרָאֵל אֲבֵצָן מִבֵּית לָחֶם וְהָיָה לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע שָׁנִים
 9 וַיָּמָת אֲבֵצָן וַאֲחִיקְבֹּר בְּבֵית לָחֶם וְהָיָה לוֹ אַרְבָּעִים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים בָּנִים רִכְבִּיִם עַל-שֶׁבַע עֵיִרִם וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים
 10 וַיָּמָת אֵילֹן הַזְּבוּלֹנִי וַאֲחִיקְבֹּר בְּאֵילֹן בָּאֲרֵץ זְבוּלֹן וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל עֶבְדֹּן בֶּן-הַלֵּל הַפְּרַעְתּוֹנִי וַיִּקְבֹּר בְּפְרַעְתּוֹן בָּאֲרֵץ אֶפְרַיִם בְּהַר הָעֵמֶלְקִי

יב

1 וַאֲסִיפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַמַּעֲבָד דְּבִישׁ קָרָם וַיִּתְּנוּ יְהוָה בְּיַד פְּלִשְׁתִּים אַרְבָּעִים שָׁנִין

* Et congregavit Jephthae omnes viros Galaad, & pugnabat contra Ephraim, & percusserunt viri Galaad Ephraim, quia dixerunt, Liberati Ephraim, vos Galaad in medio Ephraim, & in medio Manasse.

* Et occupavit Galaad transitus Jordanis; Ephraim: & factum est quando dixerunt, Liberati Ephraim, transeamus iam: & dixerunt ei viri Galaad, Nunquid de Ephraim vos? & dixit, Non sumus.

* Et dixerunt eis, Dicite iam spica compositio: & dixerunt, & non dirigeant ut loquerentur sic; & accipiebant eos, & iugulabant eos ad transitus Jordanis, & ceciderunt de Ephraim in tempore illo quadraginta & duo millia.

* Et iudicavit Iephthae Israel sex annis, & mortuus est Jephthae Galaadites, & sepultus est in ciuitate sua Galaad.

* Et iudicavit post eum Israel Ebesan de Bethleem.

* Et fuerunt illi triginta filij & triginta filiae, quae missae erant foras, & triginta uxores induxit filijs suis ab extra: & iudicavit Israel septem annis.

* Et mortuus est Ebesan, & sepultus est in Bethleem.

* Et iudicavit post eum Israel Elom Zabulonites, & iudicavit Israel decem annis.

* Et mortuus est Elom Zabulonites, & sepelierunt eum in Elim in terra Zabulon.

* Et iudicavit post eum Israel Abdon filius Hellel Epharathonites.

* Et fuerunt ei quadraginta filij & triginta filij filiorum eius ascendentes super septuaginta pullos, & iudicavit Israel octo annis.

* Et mortuus est Abdon filius Hellel Epharathonites, et sepultus est in Pharathon in terra Ephraim in monte Lanac.

CAP. XIII.

ET addiderunt filij Israel facere malum in conspectu Domini, & tradidit eos Dominus in manum Allophylorum quadraginta annis.

4 * καὶ συνήθροισεν ἰεφθάε πᾶντας τοὺς ἀνδρας γαλααδ, & ἐπολέμει τὸν ἐφραιμ· καὶ ἐπάταξαν ἀνδρες γαλααδ τὸν ἐφραιμ, ὅτι εἶπαν ὁ διασεσωσμένοι τοῦ ἐφραιμ, ὑμεῖς γαλααδ ἐν μέσῳ τοῦ ἐφραιμ & ἐν μέσῳ τοῦ μανασσῆ.

5 * καὶ περικατέλαβε τὸ γαλααδ τὰς διαβάσεις τοῦ ἰορδάνου τοῦ ἐφραιμ· καὶ ἐγένετο ὅτε εἶπαν ὁ διασεσωσμένοι τοῦ ἐφραιμ, διαβώμεν δὴ, καὶ εἶπον αὐτοῖς ὁ ἀνδρες γαλααδ, μὴ ἐκ τοῦ ἐφραιμ ὑμεῖς; καὶ εἶπεν, ὅχι ἐσμεν.

6 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, εἰπατε δὴ τὰς χάρις συνώθημα· καὶ εἶπον & ἐκατήστυναν ὅλα ἡσασθῶς· καὶ ἐπελάβοντο αὐτούς, & ἐσφάζον αὐτούς ἐπὶ τὰς διαβάσεις ὁ ἰορδάνου· καὶ ἐπεσαν ὅς ἐφραιμ ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ τεσσαράκοντα καὶ δύο χιλιάδες.

7 * καὶ ἐκρινεν ἰεφθάε τὸν ἰσραὴλ ἑξ ἔτη, καὶ ἀπέθανεν ἰεφθάε ὁ γαλααδίτης καὶ ἐτάφη ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ γαλααδ. * καὶ ἐκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραὴλ ἑβέσσαν ἐκ βηθλέεμ.

9 * καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τεράκοντα υἱοὶ & τεράκοντα θυγατέρες αἱ ὅσες ἀπεσάλμηναι ἔξω, καὶ τεράκοντα γυναῖκας εἰσήγαγον τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀπὸ ἔξωθεν· καὶ ἐκρινεν τὸν ἰσραὴλ ἐπὶ ἑτὶ.

10 * καὶ ἀπέθανεν ἑβέσσαν, καὶ ἐτάφη ἐν βηθλέεμ.

11 * καὶ ἐκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραὴλ αἰλὼμ ὁ ζαβουλωνίτης, & ἐκρινεν τὸν ἰσραὴλ δέκα ἔτη.

12 * καὶ ἀπέθανεν αἰλὼμ ὁ ζαβουλωνίτης, & ἐθαψαν αὐτὸν ἐν αἰλὶ ἐν γῇ ζαβουλων.

13 * καὶ ἐκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραὴλ ἀβδὼμ υἱὸς ἐλλήλ ὁ ἐφαραθωνίτης.

14 * καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τεσσαράκοντα υἱοὶ, καὶ τεράκοντα υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐπιβαίνοντες ἐπὶ ἐβδομήκοντα πώλοις· & ἐκρινεν τὸν ἰσραὴλ ὀκτὼ ἔτη.

15 * καὶ ἀπέθανεν ἀβδὼμ υἱὸς ἐλλήλ ὁ ἐφαραθωνίτης, & ἐτάφη ἐν ἐφραθῶν ἐν γῇ ἐφραιμ ἐν ὄρει λανακ.

17.

1 * Καὶ περιέσθεντο ὁ υἱοὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντὶ κυρίου, & παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χεὶρ ἄλλοφυλῶν τεσσαράκοντα ἔτη.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et congregavit Iphthahh omnes homines Gilghad & iniuit bellum cum domo Ephraim; & percusserunt viri Gilghad illos domus Ephraim; nam dixerunt, Euasi domus Ephraim quid vos putantes de domo Gilghad intra domum Ephraim, & intra domum Manasse?

2 Et occuparunt de domo Gilghad vada Iordanis super de domo Ephraim; & fuit quando dixit vnus ex euasis domus Ephraim, transibo: & dicentes ei homines Gilghad, Ephraeus tu? & dixit, Non.

3 Et dixerunt ei, Dic nunc scilicet: & occisi sunt in tempestate illa ex de domo Ephraim quadraginta & duo millia.

4 Et iudicavit Iphthahh Israel sex annis, & mortuus est Iphthahh Gilghadæus, & sepultus est in vrbibus Gilghad.

5 Et iudicavit post eum Israel Ibszan ex de Bethlehhem.

6 Et fuit ei triginta filij, & triginta filias misit foras, & triginta nurus adduxit filijs suis de foris; & iudicavit Israel septem annis.

7 Et mortuus est Ibszan, & sepultus est in Bethlehhem.

8 Et iudicavit post eum Israel Elon de ex tribu Zebulun, & mortuus est Elon de ex domo Zebulun, & sepultus est in Eilon in terra tribus Zebulun.

9 Et iudicavit post eum Israel Ghabdon filius Hilel de ex Pirghathon.

10 Et fuit illi quadraginta filij, & triginta filij filiorum, equitantes super septuaginta pullos; & iudicavit Israel octo annos.

11 Et mortuus est Ghabdon filius Hilel de ex Pirghathon, & sepultus est in Pirghathon, in terra tribus Ephraim, in monte domus Ghamalek.

CAP. XIII.

ET addiderunt filij Israel ad faciendum quod malum ante Dominum; & tradidit eos Dominus in manu Pelistharum quadraginta annis.

* ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני
 ושמו מנוח ואשתו עקרה ולא ילדה:
 * וירא מלאך יהוה אל האשה ויאמר אליה
 הנה נא את עקרה ולא ילדת והרית וילדת בן:
 * ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל
 תאכלי כל טמא: * כי הנה הרה וילדת
 בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלהים
 יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את
 ישראל מיד פלשתים:
 * ותבא האשה ותאמר לאישה לאמר איש
 האלהים בנא אלי ומראו כמראה מלאך
 האלהים נורא מאד ולא שאלתיו אי מורה
 הוא ואת שמו לא הגיד לי:
 * ויאמר לי הנה הרה וילדת בן ועתה אל
 תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא כי נזיר
 אלהים יהיה הנער מן הבטן עד יום מותו:
 * ויעתר מנוח אל יהוה ויאמר בי אדוני איש
 האלהים אשר שלחת יבוא נא עוד אלינו
 ויורנו מה נעשה לנער הילד:
 * וישמע האלהים בקול מנוח ויבא מלאך
 האלהים עוד אל האשה והיא יושבת בשדה
 ומנוח אישר אין עמה: * ותמהר האשה
 ותרוץ ותגד לאישר ותאמר אליו הנה נראה
 אלי האיש אשר בא ביום אלי:
 * ויקם וילך מנוח אחרי אשתו ויבא אל
 האיש ויאמר לו האתה האיש אשר דברת אל
 האשה ויאמר אני: * ויאמר מנוח עתה יבא
 דברך מה יהיה משפט הנער ומעשהו:
 * ויאמר מלאך יהוה אל מנוח מכל אשר
 אמרתי אל האשה תשמר:

2 * Erat autem quidam vir de Saraa, &
 de stirpe Dan, nomine Manue, habes vxo
 rem sterilem. * Cui apparuit Angelus
 Dñi: & dixit ad eam, Sterilis es & absque
 liberis, sed concipies & paries filium.
 4 * Caue ergo ne bibas vinum ac fice-
 ram, nec immundum quicquā comedas.
 5 * Quia concipies & paries filium, cuius
 non tanget caput nouacula. erit enim Na-
 zaræus Dei ab infantia sua & ex matris
 vtero; & ipse incipiet liberare Israel de ma-
 nu Philistinorum. I. Reg.
I. b.
Infr. cod.
 6 * Quæ cum venisset ad maritum suum,
 dixit ei: Vir Dei venit ad me habens vul-
 tum angelicum, terribilis nimis. Quem
 cum interrogassem, quis esset & vnde ve-
 nisset, & quo nomine vocaretur, noluit
 mihi dicere.
 7 * Sed hoc respondit, Ecce concipies &
 paries filium: caue ne vinum bibas nec
 ficeram, nec aliquo vescaris immūdo. Erit
 enim puer Nazaræus Dei ab infantia sua,
 & ex vtero matris suæ vsq; ad diem mor-
 tis suæ. * Orauit itaque Manue Domi-
 num, & ait: Obsecro Domine vt vir Dei
 quem misisti veniat iterum, & doceat nos
 quid debeamus facere de puero qui na-
 sciturus est. * Exaudiuitq; Deus depre-
 cantem Manue, & apparuit rursus Ange-
 lus Dei vxori eius sedeti in agro. Manue
 autem maritus eius non erat cum ea.
 10 * Quæ cum vidisset Angelum, festina-
 uit & cucurrit ad virum suum; nuncia-
 uitque ei, dicens: Ecce apparuit mihi vir
 quem antè videram.
 11 * Qui surrexit, & secutus est vxorem
 suam; veniensq; ad virum, dixit ei: Tu es
 qui locutus es mulieri? Et ille respondit,
 12 Ego sum. * Cui Manue, Quando, inquit,
 C sermo tuus fuerit expletus, quid vis vt fa-
 ciat puer, aut à quo se obseruare debbit?
 13 * Dixitque Angelus Domini ad Ma-
 nue, Ab omnibus quæ locutus sum vxo-
 ri tuæ, abstineat se.

תרגום יונתן

2 ותורה גברא חד מצרעה מוצרעה מנוח ואשתיה עקרה לית לה ולד:
 3 ותבא איה עקרה וליה ליד ולד ותעדין ותלדין בר:
 4 ובען איסתמרי בען ולא תשתין חמר חדה ועתיק ולא תיכלין
 5 ארי הא איה מעדין ותלדין בר ומספר לא יעבר על רישיה ארי נזירא דיני יהא רביא מן בטנא והוא ישרי
 6 ואחת איסתא ואמרת לבעלה למימר נביא דיני אסת לוחי וחזויה כחזיו מלאכא
 7 ואמר לי הא איה מעדין ותלדין בר ובען לא תשתין
 8 וצלי מנוח קדם יי ואמר בבעו יי נביא דיני ושלחתי ייתי בען עוד לו תנא וילפינא מה נעבר לרביא דיתיליד:
 9 ושמיע קדם יי צלותיה ומנוח ואסתא מלאכא דיני עוד לו ת אסתא והיא ותבד בחקלא ומנוח בעלה לית עמה:
 10 ואותיאת אסתא ותחטת ותואת לבעלה ואמרת ליה הא איסתא ליה גברא דאסתא יוסא דיכי לוחי:
 11 וקם ואול מנוח במר אסתיה ואסת לוח גברא ואמר ליה האת גברא דמליאתא עם אסתא ואמר אנא:
 12 ואמר מנוח בען ותקיימון פתגמך מה יהא דחזי לרביא ומרה נעבד ליה:
 13 ואמר מלאכא דיני למנוח מכל דאסרית לאסתא חסמך:

* Et fuit vir unus de Araa de tribu Dan, & nomen ei Manoe, & uxor eius sterilis, & non pariebat.

* Et apparuit Angelus Domini ad uxorem, & dixit ad eam, Ecce iam tu sterilis & non peperisti, & in utero habebis & paries filium.

* Et nunc caue, & ne bibas vinum & siceram, & ne comedas omne immundum.

* Quia ecce tu in utero habebis & paries filium, & ferrum non ascendet super caput eius, quoniam Nazareus Deo erit puer ab utero, & ipse incipiet liberare Israel de manu Philistinorum.

* Et venit uxor & locuta est viro suo, dicens: Quia homo Dei venit ad me, & vultus eius ut vultus Angeli Dei, splendens valde; & interrogabam eum unde est, & nomen eius non renunciauit mihi.

* Et dixit ad me, Ecce tu in utero habebis & paries filium: & nunc ne bibas vinum & siceram, & ne comedas omnem immunditiam, quoniam Nazareus Dei erit puer ab utero usque ad diem mortis sue.

* Et orauit Manoe Dominum; & ait, In me Domine, homo Dei quem misisti ad nos, veniat iam iterum ad nos, & illuminet nos, quid faciamus puero qui natus fuerit.

* Et exaudiuit Deus vocem Manoe; & venit Angelus Dei iterum ad uxorem eius, sedentem in agro; & Manoe maritus eius non erat cum ea.

* Et festinauit mulier, & cucurrit & nunciauit viro suo, & dixit ad eum, Ecce apparuit mihi vir qui venit die illa ad me.

* Et surrexit, & abiit Manoe post uxorem suam, & venit ad virum, & dixit ei: Si tu es vir qui locutus es ad uxorem? & dixit Angelus, Ego.

* Et dixit Manoe, Nunc expleto verbo tuo quod erit iudicium pueri & opera eius?

* Et dixit Angelus Domini ad Manoe, Ab omnibus quæ dixi ad uxorem, caueat:

2 * καὶ ἐγένετο ἀνὴρ εἰς ὃν ὄνομα ἐκ τῆ φυλῆς τοῦ δαν, καὶ ὄνομα αὐτοῦ μανωῆ, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ στείρα, καὶ οὐκ ἔτικτεν. 3 * καὶ ὡφθη ἄγγελος κυρίου πρὸς τὴν γυναῖκα, & εἶπεν πρὸς αὐτὴν, ἰδὲ δὴ σὺ στείρα & ἔτεκεας, & ἐν γαστρὶ ἔξεις & τέξῃ υἱόν.

4 * καὶ νῦν φύλαξαι καὶ μὴ πίνῃς οἶνον & σικέραν, καὶ μὴ φάγῃ πᾶν ἀκάθαρτον.

5 * ὅτι ἰδὲ σὺ ἐν γαστρὶ ἔξεις & τέξῃ υἱόν. & σίδηρος οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ὅτι ναζηραῖον τὸ ὄνομα ἔσται τὸ παιδάριον ἐκ τῆ γαστροῦ. & αὐτὸς ἀρξέτω σωζέειν τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων.

6 * καὶ ἦλθεν ἡ γυνὴ & εἶπεν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς λέγουσα, ὅτι ἀνὴρ ὡς θεὸς ἦλθεν πρὸς με, καὶ ἡ ὄρασις αὐτοῦ ὡς ὄρασις ἀγγέλου τοῦ θεοῦ ἐπιφανῆς σφόδρα, καὶ ἡρώτων αὐτὸν πόθεν ἐστίν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐκ ἀπήγγειλέν μοι.

7 * καὶ εἶπεν πρὸς με, ἰδὲ σὺ ἐν γαστρὶ ἔξεις καὶ τέξῃ υἱόν. & νῦν μὴ πίνῃς οἶνον & σικέραν, καὶ μὴ φάγῃς πᾶσαν ἀκαθαρσίαν, ὅτι ναζηραῖον θεοῦ ἔσται τὸ παιδάριον ἀπὸ τῆ γαστροῦ ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ.

8 * καὶ ἐδέσθη μανωῆς τὸν κύριον. & εἶπεν ἐν ἑμοὶ κύριε, ἀνὴρ ὡς θεὸς ὃν ἀπέστειλας πρὸς ἡμᾶς ἐλθέτω δὴ ἔτι πρὸς ἡμᾶς, καὶ φώτισάτω ἡμᾶς τί ποιήσωμεν τῷ παιδαρίῳ τῷ ἐκ τῆς κοιλίας μου.

9 * καὶ ἐπήκουσεν ὁ θεὸς τῆ φωνῆς μανωῆ, & παρεγγύητο ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἔτι πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατηρμήνυν ἐν τῷ ἀγρῷ, καὶ μανωῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐκ ἦν μετ' αὐτῆς.

10 * καὶ ἐτάχυνεν ἡ γυνὴ & ὤζετο ἑαυτὴν & ἀπήγγειλεν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἰδὲ ὡπταί μοι ὁ ἀνὴρ ὃς ἐλθὼν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πρὸς με.

11 * καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη μανωῆς ὀπίσω τῆς γυναίκος αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν ἀνδρα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ ὃς λαλήσας πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος, ἐγώ.

12 * καὶ εἶπεν μανωῆς, νῦν διελθόντες τὸ ῥήματός σε τί ἔσται τὸ σύγκριμα τῷ παιδαρίῳ & τὰ ἔργα αὐτοῦ;

13 * καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς μανωῆς, ἀπὸ πάντων ὧν εἶπα πρὸς τὴν γυναῖκα φυλάξάτω.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et fuit vir vnus ex Szarghah ex profapia Dan, & nomen eius Manoahh, & vxor eius sterilis, non erat ei natus.

2 Et visus est angelus Domini vxori eius, & dixit ei; Ecce nunc tu sterilis, & non est tibi natus, & concipies & paries filium.

3 Et nunc custodire nunc, & non bibas vinum nouum, & vetus; & non comedas omne immundum.

4 Et nunc concipiens & paries filium, & nouacula non transibit super caput eius: nam Nazareus Domini erit puer ex vtero; & ipse incipiet ad liberandum Israel de manu Pelisthorum.

5 Et venit mulier, & dixit marito suo, ad dicendum, Propheta Domini venit ad me, & aspectus eius, ut aspectus Angeli Domini fortis valde, & non rogavi eum vnde ipse, & nomen eius non annunciauit mihi.

6 Et dixit mihi, Ecce tu pręgnans & paries filium, & nunc non bibes vinum nouum & vetus, & non comedas omne immundum, nam Nazareus Domini erit infans a ventre vsque ad diem mortis eius.

7 Et orauit Manoahh coram Domino, & dixit: Obsecro Domine, propheta Domini quem misisti veniat nunc rursus ad nos, & docebit nos quid faciemus infanti qui nascetur.

8 Et audita est ante Dominum oratio Manoahh, & venit Angelus Domini rursus ad mulierem, & illa sedens in agro, & Manoahh & maritus eius non erat cum ea.

9 Et festinauit mulier, & cucurrit, & nunciauit marito suo, & dixit ei; Ecce visus est mihi vir qui venit die hac ad me.

10 Et surrexit, & iuit Manoahh post vxorem suam, & venit ad virum, & dixit ei, Num tu vir qui locutus es cum vxore mea? & dixit, Ego.

11 Et dixit Manoahh, Nunc firmentur verba tua, quid erit quod dignum infanti, & quid faciemus ei?

12 Et dixit Angelus Domini Manoahh, Ex omnibus quæ dixi vxori custodire.

מכל אשר יצא מפני היין לא תאכל ויין
ושכר אל תשת וכל טמאה אל תאכל כל
אשר צויתיה תשמר * ויאמר מנוח אל מלאך
יהוה נעצרה נא אותך ונעשה לפניך גדי עזים:
* ויאמר מלאך יהוה אל מנוח אם תעצרני
לא אכל בלחמך ואם תעשה עלה ליהוה תעלה
כי לא ידע מנוח כי מלאך יהוה הוא * ויאמר
מנוח אל מלאך יהוה מי שמך כי יבא דברך
וכבדך * ויאמר לו מלאך יהוה למה זר
תשאל לשמי והוא פלאי * ויקח מנוח את גדי
העזים ואר-המנחה ויעל על הצור ליהוה
ומפלא לעשות ומנוח ואשתו ראים * ויהי
בעלות הלהב מעל המזבח השמימה ויעל מלאך
יהוה בלהב המזבח ומנוח ואשתו ראים ויפלו
על פניהם ארצה * ולא יסף עוד מלאך
יהוה להראות אל מנוח ואל אשרו אז ידע
מנוח כי מלאך יהוה הוא * ויאמר מנוח אל
אשתו מות נמות כי אלהים ראינו * ותאמר
לו אשתו לו חפץ יהוה להמיתנו לא לקח מידנו
עלה ומנחה ולא הראנו את כל אלה ובערת לא
השמיענו כזאת * ותלד האשה בן ותקרא
את שמו שמשון ויגדל הנער ויברכהו יהוה:
* ותחל רוח יהוה לפעמו במחנה דן בין
צרעה ובין אשתאול:

יד

* ויגר שמשון תמנתה וירא
אשה בתמנתה מבנות פלשתים:
* ויעל ויגד לאביו ולאמו ויאמר אשה ראיתי
בתמנתה מבנות פלשתים ועתה קחו אותה
לי לאשה:

14 * Et quicquid ex vinea nascitur, nō co-
medat, vinū & siceram non bibat, nul-
lo vescatur immundo, & quod ei præce-
pi impleat atq; custodiat. * Dixit itaque
Manue ad Angelum Dñi: Obsecro te vt
acquiescas precibus meis, & faciamus tibi
15 hœdum de capris. * Cui respondit Ange-
lus, Si me cogis, non comedā panes tuos,
si autē vis holocaustum facere, offer illud
Dño. Et nesciebat Manue quòd Angelus
16 Dñi esset. * Dixitque ad eum: Quod est
tibi nomen? vt si sermo tuus fuerit exple-
17 tus, honoremus te. * Cui ille respōdit, Cur
C quæris nomen meum quod est mirabile?
18 * Tulit itaq; Manue hœdum de capris,
& libamenta, & posuit super petram offe-
19 rens Dño qui facit mirabilia. Ipse autē &
20 vxor eius intuebantur. * Cūmq; ascen-
deret flamma altaris in celū, Angelus Do-
mini pariter in flamma ascendit. Quod
cū vidisset Manue & vxor eius, proni ce-
21 ciderunt in terram:
22 * Et vltra eis nō apparuit Angelus Do-
mini. Statimq; intellexit Manue Angelū
23 Domini esse. * Et dixit ad vxorem suam,
Morte moriemur, quia vidimus Deum.
24 * Cui respondit mulier: Si Dominus
nos vellet occidere, de manibus nostris
holocaustum & libamenta non suscepis-
set, nec ostendisset nobis hæc omnia, ne-
que ea quæ sunt ventura dixisset.
25 * Peperit itaque filium, & vocauit no-
men eius Samson. Creuitque puer, & be-
nedixit ei Dominus.
26 * Coepitq; spiritus Domini esse cum eo
in castris Dan, inter Saraa & Estaol.

CAP. XIII.

1 Descendit ergo Samson in Thamna-
A tha: vidensque ibi mulierem de filia-
2 bus Philistijm; * Ascendit & nunciauit
patri suo & matri suæ, dicens: Vidi mu-
lierem in Thamnatha de filiabus Philis-
tinorum, quam quæso vt mihi accipiat
vxorem.

תרגום יונתן

14 מכל דפוק מגפנא דחמרא לא תיכול וחמר חדת ושתיק לא תשתי וכל מסאב לא תיכול ככל דפקידתה תישר: ויאמר
מנוח למלאכא דייני גיחור כען יקד ונעביד קדמך גדיא בר עזין: ויאמר מלאכא דייני למנוח אם תיחדינני לא איכול בלחמך ואם
15 תעביד עלתא קדמך יי תסקנה ארי לא ידע מנוח ארי מלאכא דייני הוא: ויאמר מלאכא דייני למנה דנן אר-המנחה ויעל על הצור ליהוה
16 ויאמר מלאכא דייני למנה דנן אר-המנחה ויעל על הצור ליהוה ומפלא לעשות ומנוח ואשתו ראים: ויהי בעלות הלהב מעל המזבח השמימה ויעל מלאך
17 יהוה בלהב המזבח ומנוח ואשתו ראים ויפלו על פניהם ארצה: ולא יסף עוד מלאכא דייני לאיתחזאות
18 למנוח ולאיתחזות בכו ידע מנוח ארי מלאכא דייני הוא: ויאמר מנוח לאשתו מות נמות ארי מלאכא דייני חזינא:
19 ותלד האשה בן ותקרא את שמו שמשון ויגדל הנער ויברכהו יהוה: ותחל רוח יהוה לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול:
20 * ותחל רוח יהוה לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול:
21 * ותחל רוח יהוה לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול:
22 * ותחל רוח יהוה לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול:
23 * ותחל רוח יהוה לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול:
24 * ותחל רוח יהוה לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול:
25 * ותחל רוח יהוה לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול:
26 * ותחל רוח יהוה לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאול:

* Ab omnibus quæ exeunt de vinea non comedet, & vinū & sicerā non bibat, & omne immundū non comedat; omni quæcunq; præcepi ei custodiat. * Et dixit Manoe ad Angelum Domini, cogemus iam te & faciemus coram te hædum caprarum. * Et dixit Angelus Domini ad Manoe, Si coegeris me, nō comedam panem tuum: & si feceris holocausta Domino, offeres ea; quoniam non cognovit Manoe quod Angelus Domini est. * Et dixit Manoe ad Angelum Domini, Quod nomen tibi: ut cum venerit verbum tuum, glorificemus te.

* Et dixit ei Angelus Domini, Cur hoc interrogas nomen meum? & id est mirabile.

* Et accepit Manoe hædum caprarum, & libamentum, & obtulit super petram Domino qui mirabilia facit, & Manoe & uxor eius intuebantur. * Et factum est cum ascenderet flamma super altare in calum, & ascendit Angelus Domini in flamma altaris, & Manoe & uxor eius aspiciabant, & ceciderunt in faciem super terram.

* Et non addidit ultra Angelus Domini parere ad Manoe, & ad uxorem eius; tunc cognovit Manoe quod Angelus Domini est.

* Et dixit Manoe ad uxorem suam, Morte moriemur quia Deum vidimus. * Et dixit ei uxor eius, Si voluisset Dominus occidere nos, non suscepisset de manu nostra holocaustum & libamenta; & non reuelasset nobis omnia hæc, & sicut tempus, & non audibilia fecisset nobis hæc. * Et peperit uxor filium, & vocauit nomen illius Samson; & creuit puer & benedixit ei Dominus. * Et cepit spiritus Domini simul ire cum eo in castris Dan inter Sarrā & inter Esthaol.

CAP. XIII.

ET descendit Samson in Thamnatha, & vidit mulierem in Thamnatha de filiabus Philistinorum.

* Et ascendit & nunciauit patri suo & matri suæ, & dixit, Mulierem vidi in Thamnatha de filiabus Philistinorum; & nunc accipite eam mihi uxorem.

14 * ἀπὸ πλῶτων ὅσα ἐκπορεύεσθαι, καὶ οἶνον καὶ σικεράν μὴ πινέτω, καὶ παντὶ ἀκάθαρτον μὴ φαγέτω, πάντα ὅσα ἐνεταίλαμι αὐτῇ φυλαξάτω.

15 * καὶ εἶπεν μανῶε πρὸς τὸν ἄγγελον κυρίου, βιασόμεθα δὴ σε & ποιήσμεν ἐνώπιόν σου ἑρμὸν αἰγῶν.

16 * καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς μανῶε, εἰς βίασῃ με & φάγομαι τὸν ἄρτον σου. & ἐὰν ποιήσῃς ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ, ἀνοίσσεις αὐτά. ὅτι οὐκ ἔγνω μανῶε ὅτι ἄγγελος κυρίου ἐστίν.

17 * καὶ εἶπεν μανῶε πρὸς τὸν ἄγγελον κυρίου, τί ὄνομά σοι; ἵνα ὅταν ἔλθῃ τὸ ῥῆμά σου δοξάσω μὲν σε.

18 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, ἵνα τί τοῦτο ἐρωτᾷς τὸ ὄνομά μου; & αὐτὸ ἐστὶ θαυμαστόν.

19 * καὶ ἔλαβε μανῶε τὸν ἑρμὸν τῶν αἰγῶν, & τὴν θυσίαν, & ἀνήνεγκεν ἐπὶ τὴν πέτρην τῷ κυρίῳ τὰ θαυμάσια ποιοῦντι, & μανῶε & ἡ γυνὴ αὐτὸς ἐθεώρουν.

20 * & ἐγγύετο ἐν τῷ δυνάμει τὴν φλόγα ἐπαύθην θυσιαστήρις εἰς τὸν ἕρανόν, καὶ ἀνέβη ὁ ἄγγελος κυρίου ἐν τῇ φλογὶ θυσιαστήριος. & μανῶε & ἡ γυνὴ αὐτὸς ἐθεώρουν, & ἐπέβη ἐπὶ τὸ πρὸς τὸν τὴν γῆν. * καὶ ἐπρόσθηκεν ἐπὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ὀφθῆναι πρὸς μανῶε καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτῶν. ὅτε ἔγνω μανῶε ὅτι ἄγγελος κυρίου ἐστίν.

21 * καὶ εἶπεν μανῶε πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτῶν, θανάτω δυνάμει μεθα ὅτι θεὸν ἐώρακαμεν.

22 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡ γυνὴ αὐτῶν, εἰ ἐώρακατε κύριον θανάτω μεθα ἡμᾶς, οὐκ ἐδέξατο ἐκ τῆ χειρὸς ἡμῶν ὁλοκαυτώματα & θυσίαν, & οὐκ ἀνέφωτισεν ἡμᾶς πάντα ταῦτα, καὶ καθὼς ὁ καιρὸς καὶ οὐκ ἀνέκασα ἐποίησεν ἡμῖν ταῦτα.

23 * καὶ ἔτεκεν ἡ γυνὴ υἱόν, & ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ σαμψών, & ἠυξάνθη τὸ παιδάριον καὶ δυνάμεισεν αὐτὸν κύριος. * καὶ ἤρξατο πνεῦμα κυρίου συμπορεύεσθαι αὐτῷ ἐν παρεμβολῇ δυνάμεισεν σαρά & δυνάμεισεν ἐδάολ.

18.

1 * Καὶ κατέβη σαμψὼν εἰς θαμναθὰ, & εἶδεν γυναῖκα ἐν θαμναθὰ ἐν τῶν θυγατέρων τῶν ἀλλοφύλων.

2 * καὶ ἀνέβη & ἀπήγγειλεν τὰς παθεῖς αὐτῆς & τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ εἶπεν, Γυναῖκα ἐώρακα ἐν θαμναθὰ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν ἀλλοφύλων, & νῦν λάβετέ αὐτήν μοι γυναῖκα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Ab omni quod exibat ex vite vini non comedes, & vinum novum & vetus non bibes, & omne immundum non comedes; ut omnia, quæ iussi eam, custodies. 15 Et dixit Manoahh Angelo Domini, Tenebis nunc te, & faciemus ante te hædum filium caprarum.

16 Et dixit Angelus Domini Manoahh, Si tenebis me, non comedam in pane tuo; & si facies holocaustum ante Dominum, ascendere facias illud: quia non novit Manoahh quod Angelus Domini ille.

17 Et dixit Manoahh Angelo Domini, Quod nomen tuum? nam firmabuntur verba tua, & venerabimur te.

18 Et tulit Manoahh hædum filium caprarum, & oblationem, & ascendere fecit super petram coram Dño, & mirificavit ad faciendum, & Manoahh & uxor eius videntes.

19 Et fuit in ascendere flammam de super altare ad partem cæli, & ascendit Angelus Domini in flamma altaris; & Manoahh & uxor eius videntes, & ceciderunt super facies suas super terram.

20 Et non addidit rursus Angelus Domini ad videri Manoahh & uxori eius; in sic novit Manoahh quod Angelus Domini ipse.

21 Et dixit illi uxor eius, Si voluntas ab-ante Dominum ut moriamur, non suscepisset à nobis holocaustum, & munus, & non videre fecisset nos omnia hæc, & in opportunitate non audiret nos ut hoc.

22 Et peperit mulier filium, & vocavit nomen eius Simson: & creuit puer, & benedixit ei Dominus.

23 Et mansit spiritus fortitudinis ab-ante Dominum ad roborandum eum in exercitu Dan inter Szarghoah & inter Esthaol.

CAP. XIII.

ET descendit Simson ad Thimnath, & vidit mulierem in Thimnath, de filiabus Pelistarum. * Et ascendit & nunciauit patri suo & matri suæ, & dixit: Mulierem vidi in Thimnath ex filiabus Pelistarum: & nunc accipite nunc eam mihi in uxorem.

* ויאמר לו אביו ואמו האין בבגדך אחיך
 ובכל עמי אשר כי אתה הולך לקחת אשה
 מפלשתים הערלים ויאמר שמשון אל אביו
 אותה קח לי כי היא ישראלית בעיני :
 * ואביו ואמו לא ידעו כי מיהוה היא כי תאנה
 הוא מבקש מפלשתים ובערה ההיא פלשתים
 משלים בישראל :
 * וירד שמשון ואביו ואמו תמנתה ויבאו עד
 כרמי תמנתה והנה כפיר אריות שאג לקראתו :
 * ותצלח עליו רוח יהוה וישסעהו בשסע
 הגדי ומאומרה אין בידו ולא הגיד לאביו ולאמו
 אר אשר עשה : * וירד וידבר לאשר
 * והישר בעיני שמשון : * וישב מימים
 לקחתה ויסר לראות את מפלרת הארית והנה
 עדר דברים בגוית הארית ודבש :
 * וירדהו אל כפיו וילך הלך ואכל וילך
 אל אביו ואל אמו ויתן להם ויאכלו ולא הגיד
 להם כי מגוית הארית דבר הדבש :
 * וירד אביו אל האשר ויעש שם שמשון
 משתה כי בן יעשו תבחורים :
 * ויהי בראותם אותו ויקחו שלשים מרעים
 * ויהיו אתו : * ויאמר להם שמשון אחודה
 נא לכם חידה אם הגיד תגידו אותה לי שבעת
 ימי המשתה ומצאתם ונתתי לכם שלשים
 סדינים ושלשים חלפת בגדים : * ואם לא
 תוכלו להגיד לי ונתתם אתם לי שלשים
 סדינים ושלשים חליפות בגדים ויאמרו לו חודה
 חידתך ונשמענה : * ויאמר להם מהאכל יצא
 מאכל ומעז יצא מתוך ולא יכלו להגיד החידה
 שלשת ימים :

3 *Cui dixerunt pater & mater sua: Nun
 quid nō est mulier in filiabus fratrum tuo-
 rum & in omni populo tuo, quia vis acci-
 pere vxorem de Philistiim, qui incircūci-
 fi sunt? Dixitq; Samson ad patrem suum,
 Hanc mihi accipe q̄a placuit oculis meis.
 4 *Parentes autē eius nesciebant q̄ res à
 Dño fieret, & quæreretur occasiones contra
 Philistiim. Eo enim tempore Philistiim
 5 dominabatur Israeli. * Descendit itaque
 B Samson cū patre suo & matre in Thaim-
 natha. Cūmq; venissent ad vineas oppidi,
 apparuit catulus leonis saeuus & rugiens;
 6 & occurrit ei. * Irruit autē spiritus Dñi in
 Samson, & dilacerauit leonem, quasi hœ-
 dum in frustra decerperet, nihil omnino
 habens in manu, & hoc patri & matri no-
 7 luit indicare. * Descenditq; & locutus est
 8 mulieri quę placuerat oculis eius. * Et post
 aliquot dies reuertens vt acciperet cā, de-
 clinauit vt videret cadauer leonis. Et ecce
 examen apum in ore leonis erat, ac fauus
 9 mellis. * Quē cū sumpsisset in manibus
 comedebat in via; veniensque ad patrem
 suū & matrē, dedit eis partem, qui & ipsi
 comederunt, nec tamē eis voluit indica-
 10 re q̄ mel de corpore leonis assumpserat.
 10 * Descendit itaque pater eius ad mulie-
 rem, & fecit filio suo Samson cōuiuū. sic
 11 enim iuuenes facere cōsueuerant. * Cū
 ergo ciues loci illius vidissent eum, dede-
 runt ei sodales triginta qui essent cū eo.
 12 * Quibus locutus est Samson, Propo-
 nā vobis problema: quod si solueritis mi-
 hi intra septem dies conuiuij, dabo vobis
 triginta sindones & totidem tunicas.
 13 * Sin autem non potueritis soluere,
 vos dabitis mihi triginta sindones, &
 eiusdem numeri tunicas. Qui responde-
 runt ei; Propone problema vt audiamus.
 14 * Dixitque eis, De comedente exiuit
 cibus, & de forti egressa est dulcedo. Nec
 potuerunt per tres dies propositionem
 soluere.

תרגום יונתן

* ויאמר ליה אבותי ואימיה הלית בבגד אחך ובכל עמי אשר כי אתה הולך לקחת אשה
 4 * ואבותי ואימיה לא ידעין ארי מן קדם יי היא וארי תסקפא הוא בעי
 5 ונחת שמשון ואבותי ואימיה לחמנת ואתו עד כרמי
 6 ושרת עלוהי רוח גבורא מן קדם יי והדמיה כמא דמחדסין גדיא ומדעם
 7 ונחת ושאל באיחא וכשרת בעיני שמשון :
 8 ותב לזמן יומין למיסקה זר למחוי יח פגרא דאריא ותא קינא דדבריתא כפיגרא דאריא וביה דובשא :
 9 ונסחיה בידיה וזל מיל ואכל וזל לוח אבותי ולוח אימיה ויהב להון ואכלו ולא חוי להון ארי מפגרא דאריא נסית דובשא :
 10 ונחת אבותי על עסק אחתא ועבד חפן שמשון משתא ארי כן עבדיו עלימיה :
 11 והוה כד חזו יתיה ודברו תלתין גברין והוה עמיה :
 12 חזא חחיות יתה לי שבעא יומי משתא ותשכחון ואחז לזון תלתין פלדסין ותלתין איצטלון דלבושא :
 13 ואם לא תוכלון לחזא לי ותחנן אחז לי תלתין פלדסין ותלתין איצטלון דלבושא ויאמרו ליה חוד חידתך ונשמענה :
 14 ויאמר להון מאכלא נפק מיכלא ומתקיפא נפק חוליא ולא יכלו לחזא חידתא חזא יומין :

³ Et dixerunt ei pater suus & mater sua, Nunquid non est de filiabus fratrum tuorum, & in omni populo meo mulier, quia tu ibis ad accipiendum uxorem de Philistim incircuncisis? & dixit Samson ad patrem suum, Hanc accipe mihi, quoniam hæc placuit in oculis meis. ⁴ Et pater eius & mater eius non sciebant quod à Domino est, quoniam retributionem ipse exquirat de Philistim: & in tempore illo Philistim dominabantur filiorum Israel.

⁵ Et descendit Samson, & pater eius, & mater eius in Thamnatha: & declinavit in vineas Thamnatha, & ecce catulus leonis rugiens in occursum eius.

⁶ Et irruit super eum spiritus Domini, & dilaceravit illum quasi hædum caprarum, & nihil fuit in manu eius, & non indicavit patri suo & matri suæ quæ fecerat. ⁷ Et descendunt, & locuti sunt mulieri, & placuit coram Samson. ⁸ Et rediit post dies ut acciperet eam, & declinavit ut videret cadaver leonis, & ecce examen apum in ore leonis & mel.

⁹ Et sumpsit illud in os suum, et ambulabat, ambulans & comedens, & abiit ad patrem suum & matrem suam, & dedit eis, & comederunt, & non indicavit eis, quod de corpore leonis assumpserat mel.

¹⁰ Et descendit pater eius ad mulierem, & fecit illic Samson conuiuium septem dies, quoniam sic faciebant iuvenes.

¹¹ Et factum est cum timerent illi eum, & addiderunt ei triginta socios, & erat cum illo.

¹² Et dixit illis Samson, Proponam iam vobis problema, & si soluentes solueritis mihi problema in septem diebus conuiuii & inueneritis, dabo vobis triginta sindones, & triginta tunicas vestium.

¹³ Et si non potueritis soluere mihi, & dabitis vos mihi triginta sindones & triginta tunicas vestium. & dixerunt ei, Propone problema tuum, & audiemus illud.

¹⁴ Et dixit illis, De comedente exiuit cibus, & de forti egressum est dulce. & non potuerunt soluere problema per tres dies.

³ καὶ εἶπαν αὐτῷ ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, μή οὐκ ἐστὶν ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν ἀδελφῶν σου, & ἐν παντί τῷ λαῷ με γυνή, ὅτι σὺ πορεύσῃ λαβεῖν γυναῖκα ἐκ τῶν ἀλλοφύλων τῶν ἀπεριμῆτων; καὶ εἶπεν σαμψὼν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ταύτην λάβε μοι, ὅτι αὐτὴ ἤρεσεν ἐν ὀφθαλμοῖς μου. ⁴ καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ & ἡ μήτηρ αὐτοῦ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι ὡς αὐτὸς κυεῖ ἐστὶν, ὅτι ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐκζητεῖ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀλλοφύλοι ἐκυρεύον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

⁵ & κατέβη σαμψὼν & ὁ πατήρ αὐτοῦ & ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἰς θάμναθα: & ἐξέκλινεν εἰς ἀμπελῶνας θάμναθα, καὶ ἰδὼ σκύμνος λέοντος ὀρούμενος εἰς ἀπώτησιν αὐτοῦ.

⁶ καὶ κατήθυσεν ἐπ' αὐτὸν πνῦμα κυεῖ, & διέσπασεν αὐτὸν ὡς ἐλεφον αἰγῶν, καὶ ἔδεν ἑνὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἐκ ἀπήγειλεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀεπίοισεν. ⁷ & κατέβησαν & ἐλάλησαν τῇ γυναίκι, & ἤρესεν ἐνώπιον σαμψὼν.

⁸ & ἐπέσρεψεν μεθ' ἡμέρας λαβεῖν αὐτήν, καὶ ἐξέκλινεν ἰδεῖν τὸ πῶμα τοῦ λέοντος, καὶ ἰδὼ συστροφὴν μελισσῶν ἐν τῷ σώματι τοῦ λέοντος & μέλι.

⁹ καὶ ἐξέειλεν αὐτὸ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ, & ἐπορεύθη πορευόμενος & ἔδων. & ἐπορεύθη πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ & τὴν μητέρα αὐτοῦ, & ἔδωκεν αὐτοῖς & ἔφαγον, καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς, ὅτι ἐκ τῆς ἐξέως τοῦ λέοντος ἐξέειλεν τὸ μέλι.

¹⁰ καὶ κατέβη ὁ πατήρ αὐτοῦ πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ ἐποίησεν ἐκεῖ σαμψὼν πότον ἐπὶ αἱ ἡμέρας, ὅτι ἔτως ἐποίησαν νεανίσκοι. ¹¹ καὶ ἐχρέτο ἐν τῷ φόβῳ διαμύτης αὐτὸν καὶ προσκατέστησαν αὐτῷ τεράκοντα

¹² ἐταῖροι, & ἦσαν μετ' αὐτοῦ. ¹³ καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψὼν, πρὸς βαλὰ δὴ ὑμῖν πρὸς βλημα, & ἐὰν ἀπαγγέλλοντες ἀπαγγελεῖτέ μοι τὸ πρὸς βλημα ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πότου καὶ ὄρητε, δώσω ὑμῖν τεράκοντα σινδόνας καὶ τεράκοντα στολὰς ἱματίων.

¹³ καὶ ἐὰν μὴ δύνησθε ἀπαγγεῖλαί μοι, καὶ δώσετε ὑμεῖς ἐμοὶ τεράκοντα σινδόνας καὶ τεράκοντα στολὰς ἱματίων καὶ εἴπον αὐτῷ, πρὸς βαλὸν τὸ πρὸς βλημα σου, καὶ ἀκουσόμεθα αὐτόν.

¹⁴ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἐκ τοῦ ἔδοντος ἐξῆλθεν βράσις καὶ ἐξ ἰχυροῦ ἐξῆλθεν γλυκύ. & οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγγεῖλαι τὸ πρὸς βλημα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

³ Et dixit illi pater eius & mater eius, An non in filiabus fratrum tuorum, & in omni populo meo mulier; quod tu vadens ad accipiendum mulierem ex Pelistæis præputiatis? & dixit Simson patri suo, Illam accipe mihi, nam illa recta fuit in oculis meis.

⁴ Et pater eius & mater eius non cognoscentes, quod ab-ante Dominum illud, & quod adinventionem ille quærens ad contendendum in Pelisthæos: & in tempestate illa Pelisthæi dominantes in Israel. ⁵ Et descendit Simson & pater eius, & mater eius ad Thimnath; & venerunt vsque ad vineas Thimnath: & ecce leo filius leonum rugiens ad occursum eius. ⁶ Et mansit super eum spiritus fortitudinis ab-ante Dominum, & discerpit illum, sicut qui discerpentes hædum; & quidquam non erat in manibus eius; & non nuntiavit patri suo & matri suæ quod fecit.

⁷ Et descendit & petiuit mulierem, & recta fuit in oculis Simson. ⁸ Et rediit ad tempus dierum ad accipiendum eam, & diuertit ad videndum cadaver leonis, & ecce nidus apum in cadavere leonis, & in eo mel. ⁹ Et accepit illud in manu sua, & ambulavit ambulans & comedens, & iuit ad patrem suum & ad matrem suam, & dedit illis, & comederunt; & non nuntiavit eis quod ex cadavere leonis accepit mel.

¹⁰ Et descendit pater eius super negotium mulieris; & fecit ibi Simson conuiuium: nam sic facientes adolescentes. ¹¹ Et fuit, quando viderunt eum, & acceperunt triginta viros, & fuerunt cum illo. ¹² Et dixit illis Simson, Proponam nunc vobis propositionem, si nunciare nunciabitis illam mihi, septem diebus conuiuii, & inuenietis; & dabo vobis triginta lintea, & triginta stolas vestimenti.

¹³ Et si non poteritis ad nunciandum mihi, & dabitis vos mihi triginta lintea, & triginta stolas vestimenti. & dixerunt ei, Propone propositionem tuam, & audiemus eam. ¹⁴ Et dixit eis, Ex comedente exiuit cibus, & ex forti exiit dulcedo: & non potuerunt ad nunciandum propositionem tribus diebus.

* ויהי ביום השביעי ויאמרו לאשת שמשון
 פתי את אישך ויגד לנו את החידה פן נשרף
 אתך ואת בית אביך באש הלירשנו קראתם
 לנו הלא: * ותבך אשת שמשון עליו ותאמר
 רק שנאתני ולא אהבתני החידה חדתה לבני
 עמי ולי לא הגדתה ויאמר לה הנה לאבי ולאמי
 לא הגדתי ולך אגיד:
 * ותבך עליו שבעת הימים אשר היה להם
 המשתה ויהי ביום השביעי ויגד לה כי הציקתהו
 ותגד החידה לבני עמיה:
 * ויאמרו לו אנשי העיר ביום השביעי
 בטורם יבא החרס מה מתוק מדבש ומה עז
 מארי ויאמר להם לולא חרשתם בעגלתי לא
 מצאתם חידתי: * ותצלח עליו רוח יהוה
 וירד אשקלון ויד מהם שלשים איש ויקח את
 חליצותם ויתן החליפור למגיד החידה ויחר
 אפו ויעל בית אביו: * ותהי אשר שמשון
 למרעהו אשר רעהו לו:

טו

* ויהי מימים בימי קציר חטים ויפקד
 שמשון את אשתו בגדי עזים ויאמר אבאה אל-
 אשתי החררה ולא נתנו אביה לבוא:
 * ויאמר אביה אמר אמרתי כי שנא שנאתה
 ואתננרה למרעה הלא אחותה הקטנה טובה
 ממנרה תהי נא לך תחתיה: * ויאמר להם
 שמשון נקיתי הפעם מפלשתים כי עשיתי
 * אני עמם רעה: * וילך שמשון וילכד
 שלש מאות שועלים ויקח לפדים ויפז זנב
 אל זנב וישם לפיד אחד בין שני הזנבות
 בתוך:

תרגום יונתן

* והנה ביום שביעה ואמרו לאשת שמשון שדילי יח בעליך ויחיו לנא יחד חודיתא דילמא נזקיר יחד ויחיו בית אבויך בנורא
 * והלמסקנא קריתון לנא חלכא: * ובכת אשת שמשון עלוהי ואמרת לחוד סניתי ולא רחמתי חודיתא חדתא לבני עמי
 * ובכת עלוהי שבעא יומין דהנה להון משחיתא והנה
 * ויאמרו ליה אנשי קריתא ביום שביעה ואמרו לו: * ויאמר להם
 * מיעל שמשא מה חלי מדבשא ומה תקיף מאריא ואמר להון אידלפון בדקחון באיחתי לא אשכחון חודתי:
 * ושרת עלוהי רוח גבורה מן קדם יי ונחת לאשקלון וקטל מנהון חלמין גברא ונסב יח ורזיהון ויחב איצטליא לרזיהון
 * חודיתא ותקיף רגויה וסליק לבית אבוי: * והנה אשת שמשון לחבריה דהנה שושביניה:

טו

* והנה לזמן יומין ביומי חצר חישין ואדכר שמשון יח אחתיה בגדיא בר עזי ואמר אעול לוח איחתי לאודרון בית משכבא ולא
 * שבקיה אבוי למיעל: * ואמר אבויא מימר אמרית ארי מסנא סניתי ויהיכיה לחברך הלא אחתה זערתא שפירתא מינה
 * והיו קען לך חלופה: * ואמר להון שמשון זבאי אנא הנא זמנא מפלישתאי אעביר עמהון בישא:
 * ואזל שמשון ואחר חלת מאה העליו ונסב בעוריא וקטר דנבא ברש דנבא ושוי בעורא חרא בין חרין דנבא במציעין:

* Cúmque adesset dies septimus, dixerunt
 ad vxorem Samson: Blandire viro tuo, &
 suade ei vt indicet tibi quid significet p-
 blema. Quod si facere nolueris, incende-
 mus te & domũ patris tui. An idcirco vo-
 castis nos ad nuptias vt spoliaretis?

* Quæ fundebat apud Samson lachry-
 mas, & querebatur, dicens: Odis me, &
 non diligis: idcirco problema quod pro-
 posuisti filijs populi mei, non vis mihi ex-
 ponere. at ille respondit: Patri meo & ma-
 tri nolui dicere, & tibi indicare potero?

* Septem igitur diebus conuiuij flebat
 ante eum, tandẽque die septimo cùm ei
 esset molesta exposuit: quæ statim indica-
 uit ciuibus suis. * Et illi dixerunt ei die
 septimo ante Solis occubitum, Quid dul-
 cius melle, & quid fortius leone? Qui ait
 ad eos, Si non arassetis in vitula mea, non
 inuenissetis propositionem meam.

* Irruit itaque in eum spiritus Domi-
 ni; descenditque Ascalonem, & percussit
 ibi triginta viros, quorum ablatas vestes
 dedit his qui problema soluerant. Iratús-
 que nimis ascendit in domum patris sui.

* Vxor autem eius accepit maritum
 vnum de amicis eius & pronubis.

CAP. XV.

P O S T aliquantulum temporis cùm dies
 A triticeæ messis instarent, venit Samson
 inuifere volens vxorem suam, & attulit ei
 hædum de capris. Cúmque cubiculum
 eius solito vellet intrare:

* Prohibuit illum pater illius: dicens,
 Putaui quòd odisses eam, & ideo tradidi
 illam amico tuo. Sed habet sororem quæ
 iunior & pulchrior illa est, fit tibi pro ea
 vxor.

* Cui Samson respondit, Ab hac die
 non erit culpa in me contra Philistæos. fa-
 ciam enim vobis mala.

* Perrexitque & cepit trecentas vulpes,
 caudásque earum iunxit ad caudas, & fa-
 ces ligauit in medio.

* Et factum est in die septimo, & dixerunt 15
uxori Samson: Decipe iam virum tuum, &
declaret tibi problema, ne fortè incendamus te
& domum patris tui in igne: an ut pauperes
faciatis vocastis nos?

* Et ploravit vxor Samson apud eum, & 16
dixit ei: Odisti me, & non dilexisti me; quo-
niam problema quod proposuisti filiis populi mei
& mihi non declarasti illud. & dixit ei Sam-
son: Ecce patri meo & matri meæ non decla-
raui illud, & tibi indicabo?

* Et ploravit ante eum per septem dies, in 17
quibus fuit in ipsis conuiuium. & factum est in
die septimo exposuit ei, quia molesta erat illi. et
ipsa indicauit filiis populi sui.

* Et dixerunt ei viri urbis in die septimo 18
antequam occideret Sol: Quid dulcius melle,
& quid fortius leone? & dixit illis Samson:
Si non domuissetis vitulam meam, non inuenis-
setis problema meum.

* Et irruit in eum spiritus Domini: & de- 19
scendit in Ascalonem, & percussit ibi triginta
viros, & cepit tunicas eorum, & dedit qui
soluerant problema. & iratus est ira Samson,
& ascendit in domum patris sui.

* Et cohabitauit vxor Samson pronubo suo, 20
qui fuit socius illius.

CAP. XV.

ET factum est post dies in diebus messis triti- 1
ci, & visitauit Samson vxorem suam fe-
rens hædum caprarum, & dixit: Intrabo ad
vxorem meam in cubiculum. & non dimisit eū
pater eius intrare.

* Et dixit pater eius, Dicens dixi quòd o- 2
diens odisti eam, & tradidi eam amico tuo. non
ecce soror eius iunior melior ea est? sit tibi pro
ea.

* Et dixit ei Samson: Innocens sum semel à 3
Philistæis, quoniam facio ego vobiscum mala.

* Et abiit Samson, et cepit trecentas vulpes, 4
& accepit faces, et ligauit caudam ad caudam,
& posuit facem unam inter duas caudas in
medio:

15 * καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, καὶ εἶπον τῇ γυ-
ναικὶ σαμψών, ἀπάτηθι δὴ τὸν ἄνδρα σου, & ἀπαγγείλα-
τω σοὶ τὸ πρόβλημα, μήποτε ἐμπυρίσωμεν σε, καὶ τὸν οἶ-
κον & πατρὸς σου ἐν πυρὶ, ἢ πωχῶσαι ἐκαλέσασιν ἡμᾶς;

16 * καὶ ἐκλαυσεν ἡ γυνὴ σαμψών πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, μεμίσηκάς με, καὶ οὐκ ἠγάπησάς με, ὅτι τὸ
πρόβλημα ὃ παρεβάλου τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ μου, & ἐμοὶ
οὐκ ἀπήγγειλας αὐτό. καὶ εἶπεν αὐτῇ σαμψών, ἰδοὺ τὰ
πατερί μου καὶ τῇ μητρί μου οὐκ ἀπήγγειλα αὐτό, & σοὶ
ἀπαγγέλω.

17 * καὶ ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτὸν ἡ γυνὴ τὰς ἐπὶ αὐτῇ ἡμέρας ἐν αἷς
ἡμερῶν αὐτῆς ὁ πόθος. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ
ἀπήγγειλεν αὐτῇ, ὅτι πρηνόχλησεν αὐτὸν. καὶ αὐτὴ ἀ-
πήγγειλεν τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

18 * καὶ εἶπον αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τὸ πόλεως ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ἐβδόμῃ πρὶν δύειν τὸν ἥλιον, τί γλυκύτερον μέλιτος καὶ
τί ἰσχυρότερον λέοντος; καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψών, εἰ μὴ
κατεδαμάσατε τὴν δάμαλίν μου, οὐκ ἂν ὤρετε τὸ
πρόβλημα μου.

19 * καὶ κατὰ δύω ἐπ' αὐτὸν πνῦμα κυρίου, καὶ κα-
τέβη εἰς ἀσκάλωνα, καὶ ἔπαισεν ἐκείθεν τεράκοντα ἄν-
δρας, καὶ ἔλαβεν τὰς στολὰς αὐτῶν, & ἔδωκεν τοῖς ἀπαγ-
γεῖλαις τὸ πρόβλημα. καὶ ἐθυμώθη ὁργῇ σαμψών, καὶ
ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

20 * καὶ συνώκησεν ἡ γυνὴ σαμψών τὰ νυμφαγωγὰ
αὐτοῦ, ὅς ἡν ἑταῖρα αὐτοῦ. 18.

1 * Καὶ ἐγένετο μετ' ἡμέρας ἐν ἡμέραις θερισμῆ πυρῶν,
& ἐπεσκέψατο σαμψών ἡ γυναῖκα αὐτοῦ φέρον ἐλφον
αἰγῶν, καὶ εἶπεν, εἰσελεύσθαι πρὸς ἡν γυναῖκα με εἰς
τὸν κοιτῶνα. & οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ εἰσελθεῖν.

2 * καὶ εἶπεν ὁ πατήρ αὐτοῦ, εἶπας εἶπα ὅτι μισῶν ἐμίσησας
αὐτήν, & ἔδωκα αὐτῇ τὴν συνεταίρῳ σου. καὶ ἰδοὺ ἡ ἀδελ-
φὴ αὐτοῦ ἡ νεωτέρα κρείσσων αὐτοῦ ἐστίν; ἔσω σοὶ αὐτὴν.

3 * καὶ εἶπεν αὐτῷ σαμψών, ἀθῶός ἐμι τόπαξ ὑπὸ τῶν
ἀλφοφύλων, ὅτι ποιῶ ἐγὼ μετ' ὑμῶν κακά.

4 * & ἐπορεύθη σαμψών & συνέλαβεν τριακοσίους ἀλώπε-
κας, & ἔλαβεν λαμπάδας, & συνέδησεν κέρκον πρὸς κέρ-
κον, καὶ ἔθηκεν λαμπάδα μίαν ἀνὰ μέσον τῶν δύο κέρ-
κων ἐν τῷ μέσῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et fuit in die septima, & dixerunt vxori Simson: Sollicita maritum tuum, & annuntiabit nobis propositionem; aliàs enim incende-
mus te & domum patris tui in igne: num ad periclitandum nos vocastis nos huc?

16 Et ploravit vxor Simson super eum, & dixit: Tantum odisti me, & non amasti me: propositionem proposuisti filiis populi mei, & mihi non annunciafti. Et dixit ei: Ecce patri meo
& matri meæ non annunciaui, & tibi quomodo annuntiabo?

17 Et ploravit super eum septem dies quibus fuit eis conuiuium.

18 Et dixerunt illi homines urbis in die septima vsque non intrare Solem: Quid dulce à melle? & quid forte à leone? Et dixit eis: Nisi
inuestigassetis in vxore mea, non inuenissetis propositionem meam.

19 Et mansit super eum spiritus fortitudinis ab ante Dominum; & descendit ad Ascalon, & occidit ex eis triginta viros; & tulit cinctoria eorum, & dedit stolas iis qui annunciauerunt pro-
positionem. & inualuit indignatio eius, & ascendit ad domum patris sui.

20 Et fuit vxor Simson socio eius, qui fuit amicus eius.

CAP. XV.

ET fuit ad tempus dierum in diebus messis tritici, & meminit Simson vxoris suæ in hædo filio caprarum: & dixit, Intrabo ad vxorem
meam ad atrium domus cubationis: & non fuit eum pater eius ad intrandum.

1 Et dixit pater eius: Dicendo dixi quòd odiendo odisti eam, & dedi eam socio tuo: an non soror eius parua pulchra ab illa? erit nunc tibi commutatio eius.

2 Et dixit illis Simson: Innocens ego hac vice à Philistæis: faciam cum eis malum. Et abiit Simson, & cepit ter cen-
tum vulpes, & tulit torres, & ligauit caudam in capite caudæ, & posuit torrem vnum inter duas caudas in mediis.

* ויבער אש בלפידים וישלח בקמור פלשתים
 ויבער מגריש ועד קמרה ועד כרם זית:
 * ויאמרו פלשתים מי עשה זאת ויאמרו שמשון
 חתן התמני כי לקח אר-אשתו ויתנה למרעהו
 ויעלו פלשתים וישדפו אתה ואת אביה באש:
 * ויאמר להם שמשון אם תעשון כזאת כי אם-
 נקמתי בכם ואחר אחרל:
 * וליך אותם שוק על ירך מכה גדולה וירד
 וישב בסעף סלע עיטם:
 * ויעלו פלשתים ויחננו ביהודה וינטשו בלחי:
 * ויאמרו איש יהודה למרה עליתם עלינו
 ויאמרו לאסור אר-שמשון עלינו לעשות לו
 כאשר עשו לנו:
 * וירדו שלשת אלפים איש מיהודה אל סעף
 סלע עיטם ויאמרו לשמשון הלא ידעת כי משלים
 בנו פלשתים ומה זאת עשית לנו ויאמר להם
 כאשר עשו לי כן עשיתי להם:
 * ויאמרו לו לאסרך ירדנו לתתך ביד פלשתים
 ויאמר להם שמשון השבעו לי פן תפגעו בי אתם:
 * ויאמרו לו לאמר לא כי-אסר נאסרך ונתנוך
 בידם והמת לא נמיתך ויאכרחו בשנים עבתיים
 חדשים ויעלהו מן הסלע:
 * הוא בגא עד לחי ופלשתים הריעו לקראתו
 ותצלח עליו רוח יהוה ותהיינה העבתיים אשר-על-
 זרעותיו כפשתים אשר בערו באש וימסו אסוריו
 מעל ידיו:
 * וימצא לחי-חמור טריה וישלח ידו ויקחה
 ויך בה אלף איש:
 * ויאמר שמשון בלחי החמור חמור חמרתים
 בלחי החמור הביתי אלף איש:

* Quas igne succédēs, dimisit vt huc illuc-
 que discurrerēt. quæ statim prexerunt in se-
 getes Philistinorū. quib⁹ succēsis, & cōpor-
 tatē iam fruges, & adhuc stātes in stipula
 B cōcrematę sunt, in tātū vt vineas quoq; &
 oliueta flāma cōsumeret. * Dixerūtq; Phil-
 isti: Quis fecit hāc rē? quibus dictū est, Sā-
 son gener Thānathēi, quia tulit vxorē ei⁹, &
 alteri tradidit, hęc operatus est. Ascēde-
 rūtq; Philistiim, & cōbuserūt tā mulierē
 7 quām patrē eius. * Quibus ait Sāson: Licet
 hāc feceritis, tamē adhuc ex vobis expetā
 8 ultionē, & tūc quiescā. * Percussitq; eos in-
 gēti plaga, ita vt stupētes suiā fœmori im-
 ponerēt. & descēdēs habitauit in spelunca
 9 petræ Ethā. * Igitur ascēdētes Philistiim in
 terrā Iuda, castrametati in loco qui postea
 vocatus est Lechi, id est, Maxilla, vbi corū
 10 fufus est exercitus. * Dixeruntq; ad eos de
 tribu Iuda: Cur ascēdistis aduersum nos?
 qui respōderūt, Vt ligemus Samson veni-
 11 mus, & reddamus ei quæ in nos operatus
 est. * Descēderūt ergo tria millia virorum
 de Iuda ad specum silicis Etham. dixerūt-
 que ad Sāson: Nescis q; Philistiim impe-
 12 rēt nobis? quare hoc facere voluisti? qui-
 bus ille ait: Sicut fecerunt mihi, sic feci
 12 eis. * Ligare, inquiunt, te venimus, & tra-
 dere in manus Philistinorum. Quibus Sā-
 son: Iurate, ait, & spondete mihi, quod nō
 13 occidatis me. * Dixerunt: Non te occide-
 mus, sed vinctum trademus. Ligauerunt-
 que eū duobus nouis funibus, & tulerunt
 14 eum de petra Etham. * Qui cū venisset
 ad locum maxillæ, & Philistiim vociferā-
 tes occurrissent ei, irruit spiritus Domini
 in eum; & sicut solent ad ardorem ignis
 lina consumi, ita vincula quibus ligatus
 15 erat dissipata sunt & soluta: * Inuentam-
 que maxillam, id est, mandibulam asini
 quæ iacebat arripiēs, interfecit in ea mil-
 16 le viros. * Et ait: In maxilla asini, in man-
 dibula pulli asinarum deleui eos, & per-
 cussi mille viros.

תרגום יונתן

5 ואדליק אשתא בבעוריא ושלח בקמת פלישתאי ואדליק מגרישא ועד קמיה ועד כרמיה ויתא:
 6 ואמרו פלשתאי מן עבר דא ואמרו שמשון חתניה דתימני ארי נסיב ית אחתיה ויהבה לחבריה וסליקו פלשתאי ואוקירו יתה ויתא אבותא בנורא:
 7 ואמר להון שמשון אם תעבדון כהדא אלהן כד איתפרע מנכון וכתר כן אתמנע:
 8 ומחא יתהון פרשין עם רגלאין מחא סגיא ונתת ויתב בשקיף כיף עיטם:
 9 וסליקו פלשתאי ושרו בארעא דבית יהודה ואיתרששו על לחי:
 10 ואמרו אנשי דבית יהודה למח סלקתון עלנא ואמרו
 11 ונתהו חלתא אלפין גברא מדביר יהודה לשקיף כיף עיטם:
 12 ואמרו ליה למיסרך נחתנא לממסרך בידא דפלשתאי ואמר להון שמשון קייסו לי דילמא תשלטון בי אחון:
 13 ואמרו ליה למיסר לא ארי מיסר נסרינך ונמסרינך בידהון ומקטל לא נקטלינך ואסרוהי בחרתין גדילן חרתן ואסקוהי מן כיפא:
 14 הוה אהא עד לחי ופלשתאי ויביבו לקדמותיה ושרת עלוהי רוח גבורה מן קדם יי ויתנה גדילתא דעל דרעוהי בכיתנא דארת ביה
 15 ואשכח לוועא דחמרא כתינתא ואושיט ידו ונסכה וקטל בה אלף גברא:
 16 ואמר שמשון בלוועא דחמרא רמיתונן דגורין דגורין בלוועא דחמרא קטלית אלף גברא:

* Et accendit ignem in facibus, & misit in manipulos Philistinorum, & combussit spicas, & antemessa ab herba & usque ad stans, & usque ad vinea & oliueta.

* Et dixerunt Philistiim: Quis fecit hæc? & dixerunt, Samson gener Thamnathai: quoniam tulit uxorem eius, & tradidit eam amico eius. Et ascenderunt Philistiim, & combusserunt eam & domum patris eius in igne.

* Et dixit eis Samson: Si facietis sic, non acquiescam; sed ultionem meam ab unoquoque vestrum faciam. * Et percussit eos in tibia circa femur plagam magnam. & descendit, & sedit in spelunca petre Etam.

* Et ascenderunt Philistiim & castrametati sunt in Iuda, & dispersi sunt in Lechi.

* Et dixerunt eis omnis vir Iuda: Cur ascenditis aduersus nos? & dixerunt Philistiim, Ut ligemus Samson ascendimus, & faciamus ei quemadmodum fecit nobis.

* Et descenderunt tria millia virorum de Iuda ad specum silicis Etam: & dixerunt ad Samson: Non scis quod imperant nobis Philistiim? & quare hæc fecisti nobis? & ait eis Samson: Sicut fecerunt nobis, sic feci illis.

* Et dixerunt ei: Ut ligaremus te descendimus, & tradamus te in manus Philistinorum. Et dixit eis Samson: Jurate mihi vt non occidatis me vos, & ne fortè occurratis mihi vos.

* Et iurauerunt ei, dicentes: Non: sed vinculis ligabimus te, et trademus te in manus eorum: morte autem non occidemus te. & ligauerunt eum duobus funibus nouis, et tulerunt eum de petra: * Et ipse venit usque ad maxillam. & Philistiim vociferati sunt, & cucurrerunt in occursum eius. et irruit super eum spiritus Domini, & facti sunt funes qui erant in brachiis eius sicut stuppa, quando olfecerit ignem, & soluta sunt vincula à brachiis eius. * Et inuenit maxillam asini proiectam, & extendit manum suam & cepit eam, & percussit in ea mille viros. * Et ait Samson: In maxilla asini deleui eos: quoniam in maxilla asini percussi mille viros.

* καὶ ἔξῃψεν πῦρ ἐν ταῖς λαμπάσιν, καὶ ἔξαπέστειλεν εἰς τὰ δράγματα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐνεπύρεσεν ὅν σάχρας, καὶ τὰ περὶ τερεισμύρα ἀπὸ σοιβῆς ἕως ἑσῶτος καὶ ἑως ἀμπελῶν & καὶ ἐλαίας. * καὶ εἶπαν

ᾠ ἀλλόφυλοι, τίς ἐποίησεν ταῦτα; καὶ εἶπαν, σαμψὼν ὁ Γαμβρὸς Ἰθαμναθαίου, ὅτι ἔλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ σιωεταίρῳ αὐτοῦ. καὶ ἀνέβησαν ᾠ ἀλλόφυλοι, καὶ ἐνεπύρεσαν αὐτὴν καὶ τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐν πυρὶ. * ἔειπεν αὐτοῖς σαμψὼν,

ἐὰν ποιήσῃτε ὅτως ὅσα δὲ δοκῶ, ἀλλὰ ἡμεῖς ἐκδικησόμεθα ἑξ ἑνὸς ἐκάστου ὑμῶν ποιήσασθαι. * καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν κνήμην ὥστε μὴ ῥὴν πληγὴν μεγάλην. καὶ κατέβη

ἕως ἐκάθησεν ἐν τρυμαλιαῖ τῇ πέτρῃς ἡτάμ. * ἔδυσθησαν ᾠ ἀλλόφυλοι, καὶ παρενέβαλον ὥστε τὸν ἰσθμὸν, καὶ

ἔξερεψεν αὐτὸν ἐν λεχί. * καὶ εἶπον αὐτοῖς πᾶς ἀνὴρ ἰουδα, ἵνα τί ἀνέβητε ἐφ' ἡμᾶς; καὶ εἶπον ᾠ ἀλλόφυλοι,

ὅτι καὶ τὸν σαμψὼν ἀνέβημεν, καὶ ποιήσαμεν αὐτῷ ὃν τρέπον ἐποίησεν ἡμῖν. * καὶ κατέβησεν τρυμαλίοι ἀνδρες ἑξ ἰσθμοῦ ὥστε τρυμαλιαὶ πέτρας ἡτάμ. καὶ εἶπον πρὸς σαμψὼν, ὅσα οἶδας ὅτι ἀρχομεν ἡμῶν ᾠ ἀλλόφυλοι; ἕ

ἵνα τί ταῦτα ἐποίησας ἡμῖν; ἔειπεν αὐτοῖς σαμψὼν, καθὼς ἐποίησαν ἡμῖν, ὅτως ἐποίησα αὐτοῖς. * καὶ εἶπον αὐτῷ, ὅτι δὴ σὲ ἐκατέβημεν καὶ παρὰ δουλοῦναι σε εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψὼν, ὁ μὲν ὁμοῦσατέ μοι μὴ ἀποκτεῖναί με ὑμεῖς, καὶ μὴ ποτε σιωπήσῃτε

μοι ὑμεῖς. * καὶ ὡμωσαν αὐτῷ λέγοντες, οὐχί. ἀλλὰ δεσμῶ δὴ θομῶσε, καὶ παρὰ δώθωμῶσε εἰς χεῖρας αὐτῶν, θανάτῳ ὃ οὐ θανάτῳ θομῶσε. ἔδυσθησαν αὐτὸν δυσὶ καλωδίοις καινοῖς, καὶ δυνήγαγον αὐτὸν ἐκ τῆς πέτρας.

* καὶ αὐτὸς ἦλθεν ἕως σαλῶνος. ἔοι ἀλλόφυλοι ἡλάλαξαν, καὶ ἔδραμον εἰς σιωνίτησιν αὐτοῦ. καὶ κατὰ δύστην ἐπ' αὐτὸν πρὸς μα κυρὶς, ἔδυσθησαν αὐτὸν καλωδία τὰ ἐν τοῖς βραχίοσιν αὐτοῦ ὥστε συππῖον, ἡνίκα δὴ ὁ σφραγὴ πυρὸς, καὶ διελύθησεν ᾠ δεσμοὶ ἀπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ.

* ἔδυσεν σαλῶνα ὄνου ἐρεμυμύλῳ, καὶ ἔξετενεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῇ χιλίοις ἀνδρας. * καὶ εἶπεν σαμψὼν, ἐν σαγόνι ὄνου ἔξαλείφω ἑξήληψα αὐτοῦ, ὅτι ἐν σαγόνι ὄνου ἐπάταξα χιλίοις ἀνδρας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et incendit ignem in caudis, & misit in segetes Pelisthæorum; & incendit ab aceruo & usque ad segetes, & usque ad vineas & usque ad oliuas.

* Et dixerunt Pelisthæi, Quis fecit hoc? & dixerunt, Simson gener Thymnæi: nam accepit filiam eius, & dedit eam socio eius. & ascenderunt Pelisthæi, & incenderunt eam & patrem eius in igne.

* Et dixit eis Simson: Si facietis hoc, tamen cum ultus fuero de vobis, & post sic cohibebor. magna: & descendit & habitauit in eminentia rupis Ghetam.

* Et dixerunt homines domus Iehuda: Ad quid ascendistis super nos? & dixerunt, Ad ligandum Simson ascendimus, ad faciendum ei vt id quod fecit nobis.

* Et descenderunt tres mille viri ex domus Iehuda ad eminentiam rupis Ghetam; & dixerunt Simson: An non nosti quod dominantes in nobis Pelisthæi? & quid hoc fecisti nobis? & dixit eis: Vt id quod fecerunt mihi, sic feci eis.

* Et dixerunt illi: Ad ligandum te descendimus, & tradendum te in manu Pelisthæorum. & dixit illis Simson: Iurate mihi, fortè dominabimini in me vos.

* Et dixerunt ei ad dicendum: Non: nam ligare ligabimus te, & trademus te in manibus eorum; & occidere non occidemus te. & ligauerunt eum in duobus funibus nouis, & adduxerunt eum ex rupe.

* Ipse venit usque Lehhi, & Pelisthæi vociferati sunt ad occursum eius: & mansit super eum spiritus fortitudinis ab ante Dominum: & fuit funes qui super brachia eius, sicut linum quod inflammauit in eo ignis; & defecerunt vincula eius de super manus eius.

* Et inuenit maxillam asini tabentem, & extendit manum suam & accepit eam, & occidit in ea mille viros.

* Et dixit Simson: In maxilla asini occidi mille viros.

17 * ויהי ככלתו לדבר וישלך הלחי מידו ויקרא
18 למקום ההוא רמת לחי: * ויצמא מאד
ויקרא אל-יהוה ויאמר אתה נתת ביד-עבדך את-
התשועה הגדלה הזאת ועתה אמור בצמא
19 ונפלתי ביד הערלים: * ויבקע אלהים את-
המכתש אשר בלחי ויצאו ממנו מים וישת ותשב
רוחו ויחי על-בן קרא שמה עין הקורא אשר בלחי
20 עד היום הזה: * וישפט את-ישראל בימי
פלשתים עשרים שנה:

י

* וילך שמשון עתה וירא-שם אשה
זונה ויבא אליה: * לעזתים לאמר בא שמשון
הנה ויסבו ויארבו-לו כל-הלילה בשער העיר
ויתחרשו כל-הלילה לאמר עד-אז הבקר
והרגנהו: * וישכב שמשון עד-חצי הלילה
ויקם בחצי הלילה ויאחז בדלתות שער העיר
ובשתי המזוזות ויסעם עם הבריה וישם על כתפיו
ויעלם אל-ראש ההר אשר על-פני חברון:
* ויהי אחרי-כן ויאהב אשה בנחל שורק ושמה
דלילה: * ויעלו אליה סרגי פלשתים ויאמרו
לה פתי אותו וראי במה כחו גדול ובמה נוכל לו
ואסרנהו לענותו ואנחנו נר-לך ג'יש ג'אלף
ומארה בסף: * ותאמר דלילה אל-שמשון
הגידה נא לי במה כחך גדול ובמה תאסר
לענותך: * ויאמר אליה שמשון אם יאסרני
בשבעה יתרים לחים אשר לא חרבו וחליתי
והייתי כאחד האדם: * ויעלו לרה סרגי
פלשתים שבעה יתרים לחים אשר לא חרבו
ותאסרהו בהם:

תרגום יונתן

17 * והנה כשצויה למלא ורמא לו עא מן ידיו וקרא לאתרא ההוא רמת לחי:
18 * ויבא עבדך על ירא ועבדך יח פירקנא רבא הרין וכען אמות בצחיתא ואיתקסר בידא דערליא:
19 * ויבא עבדך על ירא ועבדך יח פירקנא רבא הרין וכען אמות בצחיתא ואיתקסר בידא דערליא:
20 * ויבא עבדך על ירא ועבדך יח פירקנא רבא הרין וכען אמות בצחיתא ואיתקסר בידא דערליא:

י

* וילך שמשון לעזת ויחזא תמן אתתא פונדקיתא ועל לוחה:
2 * וילך שמשון לעזת ויחזא תמן אתתא פונדקיתא ועל לוחה:
3 * וילך שמשון לעזת ויחזא תמן אתתא פונדקיתא ועל לוחה:
4 * וילך שמשון לעזת ויחזא תמן אתתא פונדקיתא ועל לוחה:
5 * וילך שמשון לעזת ויחזא תמן אתתא פונדקיתא ועל לוחה:
6 * וילך שמשון לעזת ויחזא תמן אתתא פונדקיתא ועל לוחה:
7 * וילך שמשון לעזת ויחזא תמן אתתא פונדקיתא ועל לוחה:
8 * וילך שמשון לעזת ויחזא תמן אתתא פונדקיתא ועל לוחה:

* Et factum est quando perfecit loqui, & 17
proiecit maxillam de manu sua: & vocavit
locum illum, Eleuatio maxilla.

* Et sitiuit valde, & clamauit ad Domi- 18
num, & ait: Tu dedisti in manu serui tui salu-
tem magnam hanc, & nunc moriar in siti, &
incidam in manum incircuncisorum?

* Et aperuit Deus vulnus maxilla, & egres- 19
sa sunt de eo aquæ; & bibit; & reuersus est
spiritus eius, & vixit. idcirco appellatum est
nomen illius Fons inuocantis, qui est in maxil-
la, vsque ad diem hanc.

* Et iudicauit Ifrael in diebus Philistinorum 20
viginti annis.

CAP. XVI.

ET abiit Samson illinc in Gazam, & vidit 1
illic mulierem meretricem, & ingressus est
ad eam. * Et nunciatum est Gazais dicentes: 2
Venit Samson huc. & circumdederunt & in-
sidiati sunt ei tota nocte, dicentes, Vsque ad lu-
cem mane expectemus, & occidamus eum.

* Et dormiuit Samson vsque ad mediam no- 3
ctem, & surrexit circa mediam noctem, & ap-
prehendit fores portæ vrbis & duos postes, &
sustulit eas cum sera, & imposuit super hume-
rum suum, & portauit ea ad verticem montis
qui est in conspectu Hebron.

* Et factum est post hæc, et amauit mulierem 4
in torrente Sorec, & nomen ei Dalila.

* Et ascenderunt ad eam principes Philisti- 5
norum, & dixerunt ei: Decipe eum, & vide in
quo fortitudo illius est magna, & in quo pote-
rimus contra eum. & ligabimus eum ita vt hu-
miliemus eum. & nos dabimus tibi vir mille
& centum argenteos siclos.

* Et dixit Dalila ad Samson: Nuncia mi- 6
hi in quo vis tua magna, & in quo ligaberis
vt humilieris tu.

* Et dixit ad eam Samson: Si ligauerint me 7
in septem funibus humidis non corruptis, et in-
firmus ero, & ero vt vnus hominum.

* Et attulerunt ei satrapæ Philistinorum 8
septem funes humidos non corruptos, & liga-
uit illum in eis:

17 * καὶ ἐγένετο ὥστε πεπλήρωσεν λαλῶν καὶ ἐρεψεν τὴν
σιαγόνα διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐκάλεσεν τὸν τόπον ἐκεῖ-
18 νον ἀναίρεσις σιαγόνου. * καὶ ἐδίψησεν σφόδρα, καὶ ἐβόη-
σεν πρὸς κύριον, καὶ εἶπεν, σὺ ἔδωκας ἐν χειρὶ ἐξ ὧν ἐγώ
τελὼ σωτηρίαν ἰδὼν μεγάλην ταύτην, καὶ νῦν ἀποθνήσκω
ἐν δίψει καὶ ἐμπεδύμαι ἐν χειρὶ τῶν ἀπειτηνῶν;

19 * καὶ λύοιξεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τῆς σιαγόνος, καὶ ἐξῆλθεν
ἐξ αὐτοῦ ὕδατα, καὶ ἔπινεν, καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
καὶ ἔζησεν. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ, πηγὴ ὕδατος
λαυρῶν· ἥ ἐστιν ἐν σιαγόνῃ, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

20 * καὶ ἐκράτει τὸν ἰσραὴλ ἐν ἡμέραις ἀλλοφύλων ἑκοσι
ἔτη.

1 * Καὶ ἐπορεύθη Ἰαμφὼν ἐκείθεν εἰς γάζαν, καὶ εἶδεν
ἐκεῖ γυναῖκα πόρνην, καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν.

2 * καὶ ἀπηγάλη τοῖς γαζαίοις λέγοντες, ἦκει Ἰαμφὼν
ἐν ταῖς πόρταις· καὶ κατεκύκλωσάν τε καὶ ἐνήδρυσάν τε αὐτὸν ὅ-
λην τὴν νύκτα λέγοντες, ἕως φωτὸς πρωῆς μείνωμεν, καὶ
3 ἀποκτενώμεν αὐτόν. * καὶ ἐκοιμήθη Ἰαμφὼν ἕως τοῦ
μεσονυκτίου, καὶ δύνει πρὸς τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἐπελά-
βετο τῶν θυρῶν τῆς πόλεως τῆς πόλεως καὶ τῶν δύο σαρ-
κῶν, καὶ ἀνέβασεν αὐτάς σὺν τῇ μοσχλῇ, καὶ ἐπέθηκεν
ἐπὶ τὰ ὦμα αὐτοῦ, καὶ ἀνέβηκεν αὐτὰ ἐπὶ τὴν κορυφὴν
τοῦ ὄρους ὅστις ἐστὶν ἐπὶ πρὸς ὄρειον χερσῶν.

4 * καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἠγάπησεν γυναῖκα ἐπὶ ἧ
χαμαίρου Ἰαφίκα, καὶ ὄνομα αὐτῇ δαλιλά.

5 * καὶ δυνέσκει πρὸς αὐτὴν ὁ σατράπης τῶν ἀλ-
λοφύλων. καὶ εἶπον αὐτῇ, ἀπάτησον αὐτόν, καὶ εἶδεν ἐν τίνι
ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐν τίνι δυνατός μετὰ πρὸς
αὐτόν. καὶ δέθηκεν αὐτόν ὥστε ταπεινώσαι αὐτόν. καὶ ἡμεῖς
δώμεν σοὶ ἀντὶς χιλιούς καὶ ἑκατὸν δρυμνοὺς σίκλους.

6 * καὶ εἶπεν δαλιλά πρὸς Ἰαμφὼν, ἀπάγειλόν
μοι ἐν τίνι ἡ ἰσχὺς σου ἡ μεγάλη, καὶ ἐν τίνι δεθήσῃ τοῦ τα-
πεινωθῆναι αἰσέ.

7 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν Ἰαμφὼν, ἐὰν δήσωσίν με ἐν
ἐπὶ τὰς νυκτὶς ὑγραῖς μὴ διεφθαρμέναις, καὶ ἀδυνήσω καὶ
ἐθίμαι ὥς εἰς τῶν ἀνθρώπων.

8 * καὶ ἀνέβηκεν αὐτῇ ὁ σατράπης τῶν ἀλλοφύ-
λων ἐπὶ τὰς νυκτὶς ὑγραῖς μὴ διεφθαρμέναις, καὶ ἐδήσεν αὐ-
τὸν ἐν αὐταῖς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et fuit in finire eum ad loquendum, & proiecit maxillam de manu sua; & vocauit locum illum Ramath Lehhi.

18 Et sitiuit nimis, & orauit ante Dominum, & dixit: Tu fecisti super manu serui tui liberationem magnam hanc, & nunc moriar in siti, & trahar in manu præputiatorum.

19 Rupit Deus rupem quæ in maxilla, & exierunt ex ea aquæ; & bibit; & rediit spiritus eius, & vixit. propterea vocatum est nomen eius, Fons qui datus est in oratione Simson: ecce ipse constans in Lehhi vsque ad diem hanc.

20 Et iudicauit Ifrael in diebus Pelistæorum viginti annis.

CAP. XVI.

ET venit Simson ad Ghazath, & vidit ibi mulierem tabernariam, & intrauit ad eam.

* Ghazathæis nunciatum est ad di-

cendum: Venit Simson huc: & circuierunt & insidiati sunt ei omnem noctem in introitu portæ vrbis: & tacuerunt omnem noctem ad dicendum, Vsque ad lucem auroræ, & occidemus eum.

Et cubiuit Simson vsque medium noctis, & surrexit in medio no-
ctis, & apprehendit in vestibus portæ vrbis & in duobus postibus, & euulsit ea cum veste, & posuit super humeris suis, & attulit ea ad ca-
put montis qui super facies Hhebron.

Et ascenderunt ad eam tyranni Pelistæorum, & dixerunt ei: Sollicita illum, & vide in quo virtus eius multa, & in quo poterimus
ei: & ligabimus eum ad humiliandum illum, & nos dabimus tibi vir mille & centum zzilghin argenti.

Et dixit Delilah Simson: Annuncia nunc mihi in quo virtus tua multa, & in quo ligaberis ad humiliationem tuam.

Et dixit ei Simson: Si ligabunt me in septem funibus recentibus qui non aruerunt, & debilitabor, & ero vt vnus de filiis hominis.

Et attulerunt ei tyranni Pelistæorum septem funes recentes qui non aruerunt: & ligauit eum in eis.

9 * והארב ישב לה בחדר ותאמר אליו פלשתים עליך שמשון וינתק אר-היתרים באשר ינתק פתיל-הנערת בהריחו אש ולא נודע כחו :

10 * ותאמר דלילה אל-שמשון הנה התלתי בי ותדבר אלי כזבים עתה הגידה נא לי במה תאסר :
11 * ויאמר אליה אם-אסור יאסרוני בעבתיים חדשים אשר לא-נעשרו בהם מלאכה וחליתי והייתי כאחד האדם :

12 * ותקח דלילה עבתיים חדשים ותאסרהו בהם ותאמר אליו פלשתים עליך שמשון והארב ישב בחדר וינתקם מעל זרעתיו כחוט :

13 * ותאמר דלילה אל-שמשון עד-הנה התלתי בי ותדבר אלי כזבים הגידה לי במה תאסר ויאמר אליה אם-תארגי אר-שבע מחלפות ראשי עם-המסכרת : * ותתקע ביתד ותאמר אליו פלשתים עליך שמשון וייקץ משנתו ויסע אר-היתד הארג ואר-המסכרת :

15 * ותאמר אליו איך תאמר אהבתיך ולבך אין אתי זר שלש פעמים התלתי בי ולא הגדת לי במה כחך גדול :

16 * ויהי כי-הציקה לו בדבריה כל-הימים ותאלצהו ותקצר נפשו למורת :

17 * ויגד לה את-כל לבו ויאמר לה מורה לא-עלה על-ראשי כי-גזיר אלהים גאני מבטן גאמי אם-גלחתי וסר ממני כחי וחליתי והייתי ככל-האדם :

18 * ותרא דלילה כי-הגיד לה את-כל לבו ותשלח ותקרא לסרגי פלשתים לאמר עלו הפעם כי-הגיד לה את-כל לבו ועלו אליה סרגי פלשתים ויעלו הכסף בידם :

9 * Latētibus apud se insidiis, & in cubiculo finē rei expectātibus. clamauitq; ad eum: Philistiim sup te Sāson. qui rupit vincula quomodo si rūpat quis filū de stupa tortū sputamine cū odorē ignis accepit: & non est cognitum in quo esset fortitudo eius.

10 * Dixitq; ad eū Dalila: Ecce illufisti mihi, & falsum locutus es. saltē nūc indica mihi quo ligari debeas. * Cui ille respōdit: Si ligatus fuero nouis funibus q nunquā fuerunt in ope, infirmus ero, & aliorū homi-

12 nū similis. * Quibus rursum Dalila vinxit eū, & clamauit, Philistiim sup te, Samson, in cubiculo insidiis pręparatis. qui ita rupit vincula, quasi fila telarū. * Dixitq; Dalila rursum ad eū: Vsquequo decipis me, & falsum loqueris? ostēde quo vinciri debeas. Cui respondit Sāson: Si, inquit, septē crines capitis mei cum licio plexueris:

14 * Et clauum his circumligatum terrę fixeris, infirmus ero. Quod cū fecisset Dalila, dixit ad eum: Philistiim super te, Samson. qui confurgēs de somno, extraxit clauum cum crinibus & licio. * Dixitq; ad eū Dalila: Quomodo dicis q; amas me, cū animus tuus nō sit mecum? Per tres vices mētitus es mihi, & noluiti dicere in quo

16 sit maxima fortitudo tua. * Cumq; molesta esset ei, & per multos dies iugiter adhæreret, spaciū ad quietē non tribuens, defecit anima eius, & ad mortem vsque lassata est. * Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad eam: Ferrum nunquam ascendit super caput meum: quia Nazareus, id est, cōsecratus Deo sum de vtero matris meę. Si rasum fuerit caput meum, recedet à me fortitudo mea, & deficiam, eroq; sicut

18 cæteri homines. * Videnſq; illa quod confessus ei esset omnem animum suum, misit ad principes Philistinorum, ac mandauit: Ascendite adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt, assumpta pecunia quam promiserant.

Su. cod. Inf. cod.

תרגום יונתן

9 * וכמנא יתיב לה באידרון בית משכבא ואמרת ליה פלשתאי אחו עלך שמשון ופסק ית יתריא כמא דמתפסק חוטא דכיתנא דארח ביה נורא ולא איתידע חיליה :

10 * ואמרת דלילה לשמשון הא שקרת בי ומלילת עמי כדבין כען חוי לי במה תתאסר :
11 * ואמר לה אם מיסר יסרוני בגדילן חרתן ולא אחעבירת בהון עיבדתיא ואחלוש ואהוי כחד מן בני אינשא :

12 * ונסיבה דלילה גדילן חרתן ואסרתיה בהון ואמרת ליה פלשתאי אחו עלך שמשון וכמנא יתיב באידרון בית משכבא ופסקינון מעל זרעווי כחוט :

13 * ואמרת דלילה לשמשון עד-הנה התלתי בי ותאסר ויאמר אליה אם-תארגי אר-שבע מחלפות ראשי עם-המסכרת : * ותתקע ביתד ותאמר אליו פלשתים עליך שמשון וייקץ משנתו ויסע אר-היתד הארג ואר-המסכרת :

15 * ותאמר אליו איך תאמר אהבתיך ולבך אין אתי זר שלש פעמים התלתי בי ולא הגדת לי במה כחך גדול :

16 * ויהי כי-הציקה לו בדבריה כל-הימים ותאלצהו ותקצר נפשו למורת :
17 * ויגד לה את-כל לבו ויאמר לה מורה לא-עלה על-ראשי כי-גזיר אלהים גאני מבטן גאמי אם-גלחתי וסר ממני כחי וחליתי והייתי ככל-האדם :

18 * ותרא דלילה כי-הגיד לה את-כל לבו ותשלח ותקרא לסרגי פלשתים לאמר עלו הפעם כי-הגיד לה את-כל לבו ועלו אליה סרגי פלשתים ויעלו הכסף בידם :

* Et insidiæ sedebant illic in cubiculo. et dixit ad eum: Philistiim super te, Samson. & rupit funes quemadmodum dirumpitur filum stupæ cum olfecerit ea ignem, et non cognita est vis eius. * Et dixit Dalila ad Samson: Ecce illu-

sisti mihi, & locutus es ad me mendacia. nunc igitur nuncia mihi in quo ligaberis.

* Et dixit ad eam: Si vinculis ligauerint me in funibus nouis, in quibus non factum est opus, & infirmus ero, & ero sicut vnus hominum.

* Et cepit illi funes novos, & ligauit illum in ipsis. & dixit ad eum: Philistiim super te, Samson: & insidiæ erant in cubiculo. & dirupit ea à brachiis suis, quasi filum.

* Et dixit Dalila ad Sāson: Usque nunc decipisti me, et locutus es ad me mendacia? annuncia iam mihi in quo ligaberis. & dixit ad illam: Si texueris septem catenas capitis mei cum licio, & affixeris cum clauo in parietem, & ero infirmus. Et fecit ei Dalila sic, & texuit septem cincinnos capitis eius cum extasi.

* Et infixit cum clauis in parietem. & dixit ad eum: Philistiim super te Samson. et surrexit de somno suo, & extraxit palos in licio ex pariete & tramam, et non cognita fuit vis eius.

* Et dixit ad eum Dalila: Quomodo dices, Amaui te, & cor tuum non est mecum? hac tertia vice decepisti me, & non dixisti mihi in quo vis tua est magna.

* Et factum est quando vexauit illum sermonibus suis totam noctem, & molesta fuit illi, & animo defecit usque ad mortem. * Et retulit ei omnia quæ à corde suo, et dixit illi: Nouacula non ascendet super caput meum, quoniam nazaraeus Dei ego ex utero matris meæ: & si rasus fuero, recedet à me fortitudo mea; & ero infirmus; & ero sicut omnes homines.

* Et vidit Dalila quoniam nunciauit ei omnia quæ à corde suo. & misit & vocauit principes Philistiim, dicens: Ascendite semel, quoniam retulit mihi omne cor suum. & ascenderunt ad eam omnes principes Philistiim, & attulerunt argentum in manibus suis.

* καὶ τὸ ἐνεδρον ἐκάθητο αὐτῷ ἐν τῷ ταμίῳ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν, ἀλλόφυλοι ἔπι σὲ σαμψών. καὶ διέρρηξεν τὰς νύβους ὅν ἱερόπον διασπᾶται κλώσ μα συππεῖς ἐν τῷ ὀσφραμβύῳ αὐτὸ πυρὸς, καὶ οὐκ ἐγνώθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.

* καὶ εἶπεν δαλιλά πρὸς Σαμψών, ἰδὲ παρελογίσω με, & ἐλάλησας πρὸς με ψυδῶν· καὶ οὐκ ἀπήγειλόν μοι ἐν τίνι δεθήσῃ. * & εἶπεν πρὸς αὐτὸν, ἐὰν δεσμῶ δῇσωσίν με ἐν καλωδίοις καινοῖς ἐν οἷς οὐκ ἐγνήθη ἔργον, & ἀδυνήσω, & ἔσμαι ὡς εἰς τῶν ἀνθρώπων. * καὶ ἐλάβεν αὐτῷ καλώδια καινὰ, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν αὐτοῖς. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν, ἀλλόφυλοι ἔπι σὲ σαμψών· καὶ τὸ ἐνεδρον ἐκάθητο ἐν τῷ ταμίῳ. καὶ διέσπασεν αὐτῷ

ἀπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ ὡς ῥάμμα. * καὶ εἶπεν δαλιλά πρὸς σαμψών, ἕως νῦν παρελογίσω με, & ἐλάλησας πρὸς με ψυδῶν; ἀνὰ γὰρ δὴ μοι ἐν τίνι δεθήσῃ. & εἶπεν πρὸς αὐτὸν, ἐὰν ὑφάιης τὰς ἐπὶ τῷ κεφαλῇ μου μὲν τοῦ διάσματος, & ἐγκρύσης ἐν τῷ πασάλῳ εἰς τὸν ῥίχον, καὶ ἔσμαι ἀδυνή. καὶ ἐποίησεν αὐτῷ δαλιλά οὕτως, καὶ ἐδάσατο τὸν ἐπὶ τῷ βουρύχῳ τὸ κεφαλῇ αὐτοῦ μὲν τῆς ἐκείσεως. * καὶ κατέκρυεν ἐν τοῖς πασάλοις εἰς τὸν ῥίχον. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν, ἀλλόφυλοι ἔπι σὲ Σαμψών. καὶ ἐξηγέρθη ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ, καὶ ἐξέσπασεν τὸν πασάλον ἐν τῷ ὑφάσματι ἐκ τοῦ ῥίχου & τὸ διάσμα, καὶ οὐκ ἐγνώθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δαλιλά· πῶς ἔρεῖς, ἡγάπηκά σε, καὶ ἡ καρδία σου οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ. τοῦτο τρίτον παρελογίσω με, καὶ οὐκ ἀπήγειλός μοι ἐν τίνι ἡ ἰσχὺς σου ἐστὶν ἡ μεγάλη. * & ἐγνήθη ὅτε κατεργάσατο αὐτὸν τοῖς λόφοις αὐτοῦ ὅλην τὴν νύκτα, & παρηνόχλησεν αὐτὸν & ὅλην τὴν ἡμέραν ἕως εἰς θανάτον. * καὶ ἀπήγειλεν αὐτῇ πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ, & εἶπεν αὐτῇ, ξυρὸν οὐκ ἀνάβησε ἔπι τὴν κεφαλὴν μου, ὅτι ναζωρεὺς θεὸς ἐστὶ ἐκ κοιλίας μητρός μου, & ἐὰν ξυρήσωμαι ἀποθήσε' ἀπ' ἐμῆς ἡ ἰσχὺς μου, & ἀδυνήσω, & ἔσμαι ὡς πάντα τὰ ἀνθρώπων. * & εἶδεν δαλιλά ὅτι ἀπήγειλεν αὐτῇ πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ. & ἀπέσειλεν καὶ ἐκάλεσεν τὰς σατεράπας τῶν ἀλλοφύλων λέξασα, ἀνάβητε τὰ παζ, ὅτι ἀνήγειλέν μοι πᾶσαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ. & ἀνέβησαν πρὸς αὐτὴν πᾶσαι αἱ σατεράπαι τῶν ἀλλοφύλων, & ἀνήνεγκαν τὸ ἀργύριον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et insidiator sedens ei in penetrali domus cubationis. & dixit illi: Philisthæi venerunt super te, Simson. & rupit funes sicut quod rupitur filum bombicis, quod inflammat in eo ignis; & non fuit cognita virtus eius.

10 Et dixit Delilah Simson: Ecce mentitus es in me, & locutus es mecum mendacia: nunc annuncia mihi in quo ligaberis.

11 Et dixit ei: Si ligare ligabunt me in reftibus nouis, quibus non factum est in eis opus; & debilitabor, & ero sicut vnus ex filiis hominis.

12 Et accepit Delilah restes nouos, & ligauit eum in eis: & dixit illi: Pelisthæi venerunt super te, Simson: & insidiator sedens in penetrali domus cubationis. & rupit eos de super brachiis suis vt filum.

13 Et dixit Delilah Simson: Huc vsque mentitus es in me, & locutus es mecum mendacia: annuncia mihi in quo ligaberis. & dixit ei: Si texueris septem crines capitis mei cum iugo telæ.

14 Et impulit in clauo, & dixit ei: Pelisthæi venerunt super te, Simson. & excitatus est ex somno eius; & euulsit iugum textorum & clauum.

15 Et dixit ei: Quomodo dices, Amaui te, & cor tuum non est mecum? his tribus vicibus mentitus es in me, & non denunciafti mihi in quo virtus tua multa.

16 Et fuit cum moleftaret eum in verbo suo omnibus diebus, & oppressit eum; & moleftauit animam eius ad moriendum.

17 Et annunciauit ei omne cor suum, & dixit illi: Nouacula non transiuit super caput meum; namque nazareus Domini ego ab utero matris meæ: si tonsus fuero, & transibit à me virtus mea, & debilitabor, & ero vt omnis homo.

18 Et vidit Delilah quod annunciauit ei omne cor suum. & misit & vocauit tyrannos Pelisthæorum ad dicendum: Ascendite vice hac; namque annunciauit mihi omne cor suum. & ascenderunt ad eam tyranni Pelisthæorum, & attulerunt argentum in manibus suis.

* וַתִּישָׁנוּ עַל-בְּרִכְיָהוּ וַתִּקְרָא לְאִישׁ וַתִּגְלַח
 אֶת-שֵׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ וַתַּחַל לְעֲנוּתוֹ וַיִּסַּר
 כַּחוֹ מֵעָלָיו : * וַתֹּאמֶר פִּלְשִׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן
 וַיִּקֶּץ מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֵצֶל כַּפְּעִים כַּפְּעִים וַאֲנִיעַר
 וְהוּא לֹא יָדַע כִּי יְהוָה סָר מֵעָלָיו :
 * וַיֵּאָחֲזוּהוּ פִלְשִׁתִּים וַיִּנְקְרוּ אֶת-עֵינָיו וַיִּוָּרִידוּ
 זָמָנוֹ עֲזָתָהּ וַיֵּאָסְרוּהוּ בִּנְחָשִׁתִּים וַיְהִי טוֹחָן
 בְּבֵית רֹאשִׁימִים : * וַיַּחַל שַׁעַר-רֹאשׁוֹ
 לְצִמְחָה כְּאִשֶּׁר גָּלַח : * וּסְרָנֵי פִלְשִׁתִּים נֶאֱסָפוּ
 לְזִבְחַ זֶבַח-גָּדוֹל לְדָגוֹן אֱלֹהֵיהֶם וּלְשִׁמְחָהּ וַיֹּאמְרוּ
 נָתַן אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ אֶת-שִׁמְשׁוֹן אוֹיְבֵנוּ :
 * וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ הָעָם וַיַּהֲלִלוּ אֶת-אֱלֹהֵיהֶם כִּי
 אָמְרוּ נָתַן אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ אֶת-אוֹיְבֵנוּ וְאֵת מַחְרִיב
 אֶרְצֵנוּ וַאֲשֶׁר הִרְבָּה אֶת-חֲלָלֵינוּ :
 * וַיְהִי כִּיטוֹב לָבָם וַיֹּאמְרוּ קִרְאוּ לְשִׁמְשׁוֹן
 וַיִּשְׁחַק-לָנוּ וַיִּקְרָאוּ לְשִׁמְשׁוֹן מִבֵּית הָאֲסִירִים
 וַיִּצְחַק לִפְנֵיהֶם וַיַּעֲמִידוּ אוֹתוֹ בֵּין הָעַמּוּדִים :
 * וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל-הַנַּעַר הַמַּחְזִיק בְּיָדוֹ הַנִּיחָה
 אוֹתִי וְהִמְשָׁנִי אֶת-הָעַמּוּדִים אֲשֶׁר תְּבִיר
 נֶכּוֹן עָלֵיהֶם וְאִשְׁעֵן עָלֵיהֶם :
 * וְהַבֵּית מִלֵּא הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְשִׁמְרוּ כָל
 סְרָנֵי פִלְשִׁתִּים וְעַל-הַגָּב כְּשֶׁלֶשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ
 וְאִשָּׁה הָרָאִים בְּשַׁחֲוֹק שִׁמְשׁוֹן :
 * וַיִּקְרָא שִׁמְשׁוֹן אֶל-יְהוָה וַיֹּאמֶר גִּדְּנִי
 יְהוָה זִכְרִנִּי נָא וְחֻזְקִנִּי נָא אֲךָ הִפַּעַם הַזֶּה
 הָאֱלֹהִים וְאֶנְקְמוּ נָקָם-אֲחֵרִית מִשְׁתִּי עֵינֵי
 מִפִּלְשִׁתִּים :
 * וַיִּלְפַּת שִׁמְשׁוֹן אֶת-שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַתּוֹךְ אֲשֶׁר
 הָבִית נֶכּוֹן עָלֵיהֶם וַיִּסְמֹךְ עָלֵיהֶם אֶחָד בְּיָמֵינוּ
 וְאֶחָד בְּשִׁמְאָלוֹ :

19 * Atilla dormire eum fecit super genua
 sua, & in sinu suo reclinare caput. Voca-
 uitque tonsorem, & rasit septē crines eius:
 & coepit abigere eum & à se repellere. Sta-
 20 tim enim ab eo fortitudo discessit. * Dixit-
 que: Philistiim super te, Samson. qui de
 fomno confurgens, dixit in animo suo: E-
 grediar sicut antè feci, & me excutiam; ne-
 21 sciens quòd recessisset ab eo Dñs. * Quem
 cum apprehendissent Philistiim, statim
 eruerunt oculos eius, & duxerunt Gazam
 vinctum catenis, & clausum in carcere mo-
 22 lere fecerunt. * Iamque capilli eius renasci
 23 coeperant; * Et principes Philistinorum
 F conuenerunt in vnum, vt immolarent ho-
 stias magnificas Dagon deo suo, & epula-
 rentur, dicētes: Tradidit Deus noster ini-
 micum nostrum Sāson in manus nostras.
 24 * Quod etiam populus videns laudabat
 deum suum, eademque dicebat: Tradidit
 deus noster aduersarium nostrum in ma-
 nus nostras, qui deleuit terram nostram,
 25 & occidit plurimos. * Lætantesque p con-
 uiuia, sumptis iam epulis, preceperunt, vt
 vocaretur Sāson, & ante eos luderet. Qui
 adductus de carcere, ludebat ante eos: fe-
 26 cerūtq; eū stare inter duas colūnas. * Qui
 dixit puero regenti gressus suos: Dimitte
 me vt tagā colūnas quibus omnis immi-
 net domus, & recliner super eas, & paulu-
 27 lum requiescam. * Domus autem erat ple-
 na virorum ac mulierum, & erant ibi om-
 nes principes Philistinorum, ac de tecto &
 solarario circiter tria millia vtriusque sexus
 28 spectantes ludentem Samson. * At ille in-
 uocato Domino, ait: Domine Deus meus
 G memento mei, & redde mihi nunc forti-
 tudinem pristinam, Deus meus, vt vlcif-
 car me de hostibus meis, & pro amissio-
 ne duorum luminum vnā vltionem re-
 29 cipiam. * Et apprehendens ambas co-
 lumnas quibus innitebatur domus, alte-
 ramque earum dextera, & alteram læua
 tenens,

תרגום יונתן

19 וַאֲשַׁכְּחִיָּהוּ עַל בְּרִכְיָהוּ וַתִּקְרָא לְגִבְרָא וַתַּעֲרֹךְ עָלָיו שֵׁבַע גְּדִילֵת רִישִׁיָּהּ וַתִּקְרָא לְאִישׁ וַתִּגְלַח
 20 וַאֲמָרָת פִּלְשִׁתַּי אֹתוֹ עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וַאֲחֵר מִשְׁנִיתִיָּהּ וַאֲמָר אֶפּוֹךְ כּוֹסִין בְּזִמָּן וַאֲתִּיבְכֶם וְהוּא לֹא יָדַע אֲרִי גְבוּרָתָא דְיָי עֲדַת מִיָּנִיָּה :
 21 וַאֲחֵרֵיהּ פִּלְשִׁתַּי וַתִּקְרָאוּ עֵינֵיהֶם וַאֲחֵרֵיהּ יָתִיב לְעֹזֶר וַאֲסָרוּהוּ בְּשִׁלְשָׁן דְּנִחַשׁ וְתוֹרָה שְׁחִין רַחֲמָא בְּבֵית אֲסִירֵי :
 22 וְשָׂרֵי שַׁעַר רִישִׁיָּהּ לְצִמְחָהּ בְּתַר דְּאִיִּתְגַּלַּח :
 23 וְסְרָנֵי פִלְשִׁתַּי אֶתְכַנְּשׁוּ לְזִבְחָא דְּבַח רַב לְדָגוֹן טַעֲוִתְהוֹן וְלְחִדּוּא וַאֲמָרוּ
 24 וְחֻזּוֹ יָתִיב עִמָּא וְשִׁבְחוּ יָת טַעֲוִתְהוֹן אֲרִי אָמְרוּ מִסְרַת דְּחִלְתָּנָא בְּיָדֵנָּא וַיַּחֲבִיל
 25 וְתוֹרָה בְּרַשְׁפָּר לְבָהוֹן וַאֲמָרוּ קִרְוֹ לְשִׁמְשׁוֹן וַיַּחֲבִיד לָנָא וַתִּקְרָא לְשִׁמְשׁוֹן מִבֵּית
 26 וַאֲמָר שִׁמְשׁוֹן לְעִלְיָמָא דְּמִתְקִיף בְּיָדִיהּ שְׁבוּק מִיָּנִי וַאֲמִישְׁנֵי יָת
 27 וְבִיתָא מְלִי גְבוּרָא וְנִשְׂאָ וְתַמָּן כָּל טוֹרְנֵי פִלְשִׁתַּי וְעַל
 28 וְעַל שִׁמְשׁוֹן קָרַם יְיָ וַאֲמָר יְיָ יַעֲזֹל דְּכַרְנִי כַּעַן קָרַמְךָ וְתַקְפִּנִי כַּעַן בְּרַם בְּזִימָנָא הָדָא יְיָ וַאֲתִּיבְכֶם פּוֹרְעֵנוּתָא חֲדָא מִתְרַתִּין עֵינֵי
 29 דְּנִקְרָו פִּלְשִׁתַּי :
 וְאַחֲרֵי שִׁמְשׁוֹן יָת תְּרִין עַמּוּדֵי מִצִּיעָא דְּבִיתָא מִתְקַן עֲלֵיהוֹן וַאֲיִסְחָסִיךְ עֲלֵיהוֹן חֲדָא בְּיָמֵינֵיהּ וְחֲדָא בְּשִׁמְאָלֵיהּ :

* Et dormire fecit eum in medio genuū suo-
rum: & vocavit tonsorem, & totondit septem
crines capitis eius: & cepit humiliari, & dis-
cessit vis eius ab eo.

* Et dixit ei Dalila: Philistiim super te, Sā-
son. & excitatus est de somno suo: & dixit,
Exibo, & faciam sicut semper, & excutiam:
& ipse nō sciebat quod Dominus recessit ab eo.

* Et apprehenderunt eum Philistiim, & e-
ruerunt oculos eius, & deduxerunt eum in
Gazan: & ligauerunt eum in compedibus fer-
reis, & erat molens in domo custodiæ.

* Et cepit crinis capitis eius crescere quando
rasus est.

* Et principes Philistiim congregati sunt vt
immolarent sacrificium magnum Dagon deo
suo, & vt letarentur. & dixerunt: Tradidit
Deus noster in manum nostram Samson inimi-
cum nostrum.

* Et vidit eū populus, & laudauerunt deos
suos: quoniam dixerunt: Tradidit deus noster
in manum nostram inimicum nostrum, & de-
solātem terram nostram, qui multiplicauit vul-
neratos nostros.

* Et factum est quando letatum est cor eo-
rum, & dixerunt: Vocate Samson de domo
custodiæ, & ludat ante nos. & vocauerunt
Samson de domo custodiæ, & alludebant ei: et
statuerunt eum in medio duarum columnarum.

* Et dixit Samson ad puerū qui manu du-
cebat eum: Dimitte me iam, & fac tangere me
columnas in quibus domus firmata est super il-
lis, et reclina me super eas. * Ipsa autem domus
erat plena virorum & mulierum, & illicom-
nes principes Philistinorum: & super solario
quasi tria millia virorum & mulierū aspicien-
tium illū Samson. * Et clamauit Samson
ad Dominum, & dixit: Domine, Domine, re-
cordare mei, et fortifica me in duplo, & semel
hoc, Deus: & vlciscar vltionem vnā pro o-
culis meis de Philistiim. * Et apprehendit

Samson duas colūnas medias, in quibus domus
innitebatur super ipsis, & innixus est in illis,
vnā in dextera sua, & vnā in sinistra sua:

19 * καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἐν ἀμείβῃ τῶν γονάτων αὐτῆς.
καὶ ἐκάλεσεν τὸν κερέα ὃς ἐξύρυσεν αὐτὸν ἐπὶ τὰ βόσρυχας
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ταπεινοῦσθαι, καὶ ἀπέστη ἡ ἰ-
σχύς αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῷ δαλιλά, ἀλλόφυλοι

20 ἐπὶ σὲ σαμψών. ὃς ἐξηγέρθη ἐκ τοῦ πνέου αὐτοῦ, καὶ εἶπεν,
ἐξελεύσμαι ὡς ποίησω καθὼς αἰεὶ καὶ λυποπιναίξομαι, καὶ

21 αὐτὸς οὐκ ἔγνω ὅτι κύριος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ. * ὃς ἐπε-
λάβοντο αὐτὸν ὁ ἀλλόφυλοι, ὃς ἐξώρυσθαι αὐτὸν ὁ φθαλ-
μὸς αὐτοῦ, καὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς γάζαν, καὶ ἐδησθαι αὐ-
τὸν ἐν πέδαις χαλκαῖς, καὶ ὡς ἀλήθων ἐν οἴκῳ τῆς φυλακῆς.

22 * καὶ ἤρξατο ἡ θρίξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνατέλλειν ἡνίκα

23 ἐξυρῆθη. * καὶ ὁ καταράται τῶν ἀλλοφύλων συ-
νήχθησαν ἐξ ὅσων θυσιῶν μετὰ τὴν δαγὼν τῶν θεῶν αὐτῶν
ὃς τοῦ διφραγθῆναι. καὶ εἶπαν, παρέδωκεν ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν
χειρὶ ἡμῶν τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν.

24 * καὶ εἶδον αὐτὸν ὁ λαός, καὶ ἤνεσαν αὐτὸν θεοὺς αὐτῶν,
ὅτι εἶπεν, παρέδωκεν ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν χειρὶ ἡμῶν τὸν ἐχ-
θρὸν ἡμῶν, καὶ τὸν ἐξηρημοῦντα τὴν γῆν ἡμῶν, ὅστις ἐ-
πλήθυνεν αὐτὸν τραυματίας ἡμῶν.

25 * καὶ ἐχρῆτο ὅτε ἡ γαθυώθη ἡ καρδία αὐτῶν, ὃς εἶπαν,
καλέσατε τὸν σαμψὼν ἐξ οἴκου τῆς φυλακῆς, καὶ παι-
ξάτω ἐνώπιον ἡμῶν. καὶ ἐκάλεσθαι τὸν σαμψὼν ἐξ οἴκου
τῆς φυλακῆς, καὶ ἐνέπαυζον αὐτὸν, καὶ ἔστησαν αὐτὸν ἀνα-
μέθεν τῶν δύο σύλων.

26 * καὶ εἶπεν σαμψὼν πρὸς τὸ παιδάριον τὸν χειρο-
γυνοῦντα αὐτὸν, ἐπὶ ἀπαυσὸν με δὴ, ὃς ποίησεν ψηλα-
φῆσαι με αὐτὸν σὺ λῶς ἐφ' ὃν ὁ οἶκος ἐπεσῆκεν ἐπ' αὐ-
τῶν, ὃς ἐπὶ σῆματόν με ἐπ' αὐτοῖς.

27 * ὁ δ' οἶκος ὡς πλήρης ἀνδρῶν ὃς Γυναικῶν, ὃς ἐκεί πάν-
τες ὁ καταράται τῶν ἀλλοφύλων. ὃς ἐπὶ δώματι
ὡς τριχίλοι ἀνδρες ὃς γυναικες ἐμβλέποντες ἐμπαι-
ζόμενον τὸν σαμψὼν.

28 * καὶ ἐβόησεν σαμψὼν πρὸς κύριον, ὃς εἶπεν, κύριε,
κύριε, μνήθητί μου, καὶ ἐνίσχυσόν με διπλῶ καὶ ὡς ἀπὸ
τοῦ ὁ θεός, ὃς ἐκδικήσω ἐκδίκησιν μίαν ἀπὸ τῶν ὁφθαλ-
μῶν μου ἐκ τῶν ἀλλοφύλων. * καὶ ἀνέλαβεν σαμ-

29 ψὼν αὐτὸν δύο σύλους αὐτοῦ μέσους ἐφ' ὃν ὁ οἶκος ἐπεσῆκεν
ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐπεσπείξατο ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et soporauit eum super gēua sua; & vocauit virum, & abscidit septem crines capitis eius: & cepit ad affligendum eum, & transiuit
virtus eius ab eo.

20 Et dixit: Pelisthai venerunt super te, Simson. & excitatus est ex somno suo, & dixit: Exibo vt vice in vice,
& p̄ualebo: & ipse non cognouit quod virilitas Domini transiuit ab eo.

21 Et apprehenderunt illum Pelisthai, & eruerunt oculos eius, & descendere fecerunt eum ad Ghazath; & ligauerunt eum in catenis æris, & erat molens pistrino in domo victorū.

22 Et cepit capillus capitis eius ad oriendum postquam tonsus est.

23 Et tyranni Pelistharum congregati sunt ad sacrificandum sacrificium magnum Dagon errori eorum, & ad letandum: & dixerunt: Tradidit Timor noster in manu nostra Simson aucto-
rem inimicitiae nostrae.

24 Et viderunt illum populus & laudauerunt errorem suum: nam dixerunt: Tradidit Timor noster in
manu nostra auctorem inimicitiae nostrae, & vastatorem terrae nostrae, & qui multiplicauit occisos nostros.

25 Et fuit quando pulchrum fuit cor eorum, & dixerunt: Vocemus Simson, & ludet nobis. & vocarunt Simson ex domo victorum,
& lusit ante eos, & statuerunt eum inter columnas.

26 Et dixit Simson puero qui apprehendens manum eius:
Remitte à me & palpare me fac columnas quibus domus firmata super eis, & sustentabor super eis.

27 Et domus plena viris & mulieribus, & ibi omnes tyranni Pelistharum; & super tectum vt tres mille vir & mulier, qui videntes
in ludo Simson.

28 Et orauit Simson ante Dominum, & dixit: Domine, intret
memoria mei nunc ante te, & fortifica me nunc tantum in vice hac, Domine; & vlciscar vltionem hanc ex duobus oculis meis quos
eruerunt Pelisthai.

29 Et apprehendit Simson duas columnas medias, quibus domus sustentata super
eis, vnā in dextera sua, & vnā in sinistra sua.

* וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן תִּמְרֵי נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים
וַיֵּט בְּכַח וַיִּפֹּל הַבַּיִת עַל הַסְּרָנִים וְעַל כָּל הָעָם
אֲשֶׁר בּוֹ וַיְהִי הַמָּתִים אֲשֶׁר הָמִית בָּמוֹתוֹ רַבִּים
מֵאֲשֶׁר הָמִית בְּחַיָּיו: * וַיֵּרְדּוּ אָחִיו וְכָל בֵּית
אֲבִיהוֹ וַיִּשְׂאוּ אוֹתוֹ וַיַּעֲלֵהוּ וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בֵּין צָרְעָה
וּבֵין אֲשֶׁת אָוִל בֶּקֶר מְנוּחַ אָבִיו וַהֲוָה שְׁפֹט אֶת
יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים שָׁנָה:

יז

* וַיְהִי אִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם וּשְׁמוֹ מִיכָהוּ:
* וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ אֵלֶּף וּמֵאָה הַכֶּסֶף אֲשֶׁר לָקַח לָךְ
וְאֵתִי אֶלִית וְגַם אֶמְרַת בְּאֲזָנִי הִנֵּה הַכֶּסֶף אֵתִי אֲנִי
לְקַחְתִּיו וְתֹאמַר אִמּוֹ בְּרוּךְ בְּנִי לַיהוָה:
* וַיֵּשֶׁב אֶת־אֵלֶּף וּמֵאָה הַכֶּסֶף לְאִמּוֹ וְתֹאמַר
אִמּוֹ הִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ אֶת־הַכֶּסֶף לַיהוָה מִיָּדִי
לְבְנִי לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל וּמַסְכָּה וְעֵתָה אֲשִׁיבֵנּוּ לָךְ:
* וַיֵּשֶׁב אֶת־הַכֶּסֶף לְאִמּוֹ וְתִקַּח אִמּוֹ מֵאֵתֶּיךָ
כֶּסֶף וְתַתְּנֶהוּ לְצֹרֶף וַיַּעֲשֶׂהוּ פֶּסֶל וּמַסְכָּה וַיְהִי
בְּבֵית מִיכָהוּ: * וְהָאִישׁ מִיכָהוּ לוֹ בַּיִת
אֱלֹהִים וַיַּעַשׂ אֹפֹד וְתַרְפִּים וַיִּמְלֵא אֶת־יָד אֶחָד
מִבָּנָיו וַיְהִי לוֹ לִכְהֵן: * בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ
בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ חַיִּשׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה: * וַיְהִי נָעַר
מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה מִמִּשְׁפַּחַת יְהוּדָה וְהוּא לוֹ וְהוּא
גֶּר־שָׂם: * וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ מִהָעִיר מִבֵּית לָחֶם
יְהוּדָה לָגוּר בְּאֶשֶׁר יִמְצָא וַיָּבֹא הָר־אֶפְרַיִם עַד־
בֵּית מִיכָה לַעֲשׂוֹת דְּרָכָו: * וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה
מֵאֵין תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו לוֹי אֲנִי מִבֵּית לָחֶם
יְהוּדָה וְאֲנִי הוֹלֵךְ לָגוּר בְּאֶשֶׁר יִמְצָא:
* וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה שְׂבֹרָה עִמָּדִי וְהָיִיתִי לְיָ לְאֵב
וּלְכֵהָן וְאֲנִי אֶתֶּן לָךְ עֶשְׂרֵת כֶּסֶף לַיָּמִים וְעֶרֶךְ
בְּגָדִים וּמַחֲתָךְ וַיֵּלֶךְ הָלוֹי:

תרגום יונתן

30 וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן הַמּוֹת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים וַיֵּט בְּכַח וַיִּפֹּל הַבַּיִת עַל הַסְּרָנִים וְעַל כָּל הָעָם אֲשֶׁר בּוֹ וַיְהִי הַמָּתִים אֲשֶׁר הָמִית בָּמוֹתוֹ רַבִּים מֵאֲשֶׁר הָמִית בְּחַיָּיו: * וַיֵּרְדּוּ אָחִיו וְכָל בֵּית אֲבִיהוֹ וַיִּשְׂאוּ אוֹתוֹ וַיַּעֲלֵהוּ וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֲשֶׁת אָוִל בֶּקֶר מְנוּחַ אָבִיו וַהֲוָה שְׁפֹט אֶת יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים שָׁנָה:
1 וַיְהִי אִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם וּשְׁמוֹ מִיכָהוּ:
2 וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ אֵלֶּף וּמֵאָה הַכֶּסֶף אֲשֶׁר לָקַח לָךְ וְאֵתִי אֶלִית וְגַם אֶמְרַת בְּאֲזָנִי הִנֵּה הַכֶּסֶף אֵתִי אֲנִי לְקַחְתִּיו וְתֹאמַר אִמּוֹ בְּרוּךְ בְּנִי לַיהוָה:
3 וַיֵּשֶׁב אֶת־אֵלֶּף וּמֵאָה הַכֶּסֶף לְאִמּוֹ וְתִקַּח אִמּוֹ מֵאֵתֶּיךָ כֶּסֶף וְתַתְּנֶהוּ לְצֹרֶף וַיַּעֲשֶׂהוּ פֶּסֶל וּמַסְכָּה וַיְהִי בְּבֵית מִיכָהוּ:
4 וְהָאִישׁ מִיכָהוּ לוֹ בַּיִת אֱלֹהִים וַיַּעַשׂ אֹפֹד וְתַרְפִּים וַיִּמְלֵא אֶת־יָד אֶחָד מִבָּנָיו וַיְהִי לוֹ לִכְהֵן:
5 בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ חַיִּשׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה:
6 וַיְהִי נָעַר מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה מִמִּשְׁפַּחַת יְהוּדָה וְהוּא לוֹ וְהוּא גֶּר־שָׂם:
7 וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ מִהָעִיר מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה לָגוּר בְּאֶשֶׁר יִמְצָא וַיָּבֹא הָר־אֶפְרַיִם עַד־בֵּית מִיכָה לַעֲשׂוֹת דְּרָכָו:
8 וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה שְׂבֹרָה עִמָּדִי וְהָיִיתִי לְיָ לְאֵב וּלְכֵהָן וְאֲנִי אֶתֶּן לָךְ עֶשְׂרֵת כֶּסֶף לַיָּמִים וְעֶרֶךְ בְּגָדִים וּמַחֲתָךְ וַיֵּלֶךְ הָלוֹי:
9 וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה שְׂבֹרָה עִמָּדִי וְהָיִיתִי לְיָ לְאֵב וּלְכֵהָן וְאֲנִי אֶתֶּן לָךְ עֶשְׂרֵת כֶּסֶף לַיָּמִים וְעֶרֶךְ בְּגָדִים וּמַחֲתָךְ וַיֵּלֶךְ הָלוֹי:
10 וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה שְׂבֹרָה עִמָּדִי וְהָיִיתִי לְיָ לְאֵב וּלְכֵהָן וְאֲנִי אֶתֶּן לָךְ עֶשְׂרֵת כֶּסֶף לַיָּמִים וְעֶרֶךְ בְּגָדִים וּמַחֲתָךְ וַיֵּלֶךְ הָלוֹי:

* Et dixit Samson: Moriatur anima mea 30
cum Philistiim: & inclinavit in fortitudine, et
cecidit domus super principes, & super omnem
populū qui erat in illa. & fuerunt mortui quos
occiderat Samson in morte sua plures, quā oc-
ciderat in vita sua.

* Et descenderunt fratres eius, & universa 31
domus patris eius, & acceperunt eum, & af-
cenderunt & sepelierunt eum inter Saraa &
inter Esthaol, in sepulchro Manue patris eius.
& ipse iudicavit Israel viginti annis.

CAP. XVII.

ET fuit vir de monte Ephraim, & nomen 1
eius Michas.

* Et dixit matri suæ: 2
Mille & centum argenteos sublato tibi, &
adiurasti & dixisti in auribus meis, Ecce ar-
gentum apud me: ego accepi illud. & dixit ma-
ter eius: Benedictus filius meus in Domino.

* Et reddidit mille & centum argenteos 3
matri suæ. & dixit mater sua: Sanctificationē
sanctificaui argentum Domino de manu mea
seorsum ad faciendum sculptile & conflatile,
& nunc reddam illud tibi.

* Et reddidit argentum matri suæ. & ac- 4
cepit mater eius ducentos ex argento, & dedit
id illi qui conflat, & fecit illud sculptile & con-
flatile. & fuit in domo Michas: * Et domus 5
Michas illi domus Dei. & fecit ephodet thera-
phim. & implevit manum vnus filiorum suo-
rum, & factus est ei in sacerdotem.

* In diebus illis non erat rex in Israel: vir 6
rectum in oculis suis faciebat. * Et fuit puer 7
de Bethleem Iuda de cognatione Iuda, & ipse
Leuites, & ipse habitabat ibi. * Et egressus 8
est vir de ciuitate Bethleem Iuda, vt habitet
ubi inueniret. & venit in montem Ephraim
vsque ad domum Michas vt faceret iter suum.

* Et dixit ei Michas: Unde venis? & di- 9
xit ad eum: Leuites ego sum de Bethleem Ju-
da; & ego vado vt habitem ubi inuenero.

* Et dixit ei Michas: Sede mecum; & sis 10
mibi in patrem & in sacerdotem: & ego dabo
tibi decem argenteos in dies, & par vestium,
& quæ ad victum tuum. Et abiit Leuites:

30 * καὶ εἶπεν Σαμψών, ὁποθέτω ἡ ψυχὴ μερὶ τῶν
ἀλλοφύλων, καὶ ἐκλινεν ἐν ἰσχύει, καὶ ἐπεσον οἱ οἶκος τοῦ
δοῦ καταρπάρας, & ἐπὶ πᾶσι τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῷ. καὶ
ἐγρόντο τεθνηκότες ὡς ἐθανάτωσεν Σαμψών ἐν τῷ
θανάτῳ αὐτοῦ πλείους, ἢ πρὶν ἐθανάτωσεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.

31 * καὶ κατέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον αὐτὸν, & ἀνέβησαν καὶ ἐταψάμην
αὐτὸν ἐν ἀμείβῃ Σαργὰ & ἀμείβῃ ἐσταλὴ ἐν τῷ Ἰάφω
μανῶε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. & αὐτὸς ἐκρινεν τὸν Ἰσραὴλ εἴ-
κοσι ἔτη.

1 * Καὶ ἐγρότο δὴν ὁ ὄρεσις ἐφραΐμ, καὶ ὄνομα αὐτοῦ
2 μιχαΐ. * καὶ εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, χιλίοις & ἑκατὸν δρ-
γμῖσις δοῦ συληθῆντάς σοι, & ὁξώρισας, & εἶπας ἐν τοῖς
ὤσίν μου, ἰδὲ τὸ δργύριον παρ' ἐμοί, ἐγὼ ἔλαβον αὐτό. καὶ
εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, βύλη γημήριος ὁ υἱός μου ἐν τῷ κυρίῳ.

3 * καὶ ἀπέδωκεν δοῦ χιλίοις καὶ ἑκατὸν δργμῖσις τῇ μη-
τρὶ αὐτοῦ. & εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἀγασμὸν ἡγάσσα τὸ δργ-
γύριον τῷ κυρίῳ ἐκ τῆς χειρὸς μου κατὰ μόναν τοῦ ποιῆ-
σαι γλυπὸν καὶ χωνδυτὴν, καὶ νυνὶ ἀποδώσω αὐτό σοι.

4 * καὶ ἀπέδωκεν τὸ δργύριον τῇ μητρὶ αὐτοῦ, & ἔλα-
βεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ διακοσίους δργμῖσις, καὶ ἐδωκεν αὐ-
τό τῷ χωνδυτῇ, καὶ ἐποίησεν αὐτό γλυπὸν καὶ χωνδυτὴν.

5 καὶ ἐγρότο ἐν τῷ οἴκῳ μιχαΐ. * καὶ ὁ οἶκος μιχαΐ
αὐτοῦ οἶκος θεοῦ. καὶ ἐποίησεν ἐφῶδ καὶ θεραφὶν. καὶ ἐν-
έπλησε τὴν χεῖρα ἐνὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐγρήθη αὐτοῦ
εἰς ἱερέα.

6 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὅτε ἦ βασιλεὺς ἐν Ἰσρα-
ήλ. δὴν ἔσθ' ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίησεν.

7 * καὶ ἐγρότο παιδάριον ἐκ βηθλεὲμ ἰούδα, ἐκ τῆς συγ-
νείας ἰούδα, & αὐτὸς λεβίτης, & αὐτὸς πεδρώκει ἐκεῖ.

8 * καὶ ἐπορεύθη ὁ δὴν ἐκ τῆς πόλεως βηθλεὲμ ἰούδα
παροικεῖν ἐν αὐτῇ. καὶ παρεγρήθη εἰς ὄρεσις ἐφραΐμ ἕως
9 οἴκου μιχαΐ τοῦ ποιῆσαι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν αὐ-
τῷ μιχαΐ, πόθεν ἔρχῃ; καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, λεβίτης ἐγὼ
εἰμι ἐκ βηθλεὲμ ἰούδα, & ἐγὼ πορεύομαι πεδρῶκειν οὗ

10 τοῦ δόρυ. * καὶ εἶπεν αὐτῷ μιχαΐ, καθὲς μετ' ἐμοῦ, καὶ
γίνου μοι εἰς πατέρα & εἰς ἱερέα. καὶ ἐγὼ δώσω σοι δέκα
δργμῖσις εἰς ἡμέρας, καὶ ζῶγος ἱματίων, καὶ τὰ πρὸς
τὸ ζῆν σου. καὶ ἐπορεύθη ὁ λεβίτης.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Et dixit Simson: Moriatur anima mea cum Pelisthaïs. & traxit in virtute, & cecidit domus super tyrannos, & super omnem popu-
lum qui cum eo: & fuerunt occisi quos occidit in morte sua, multi ab iis quos occidit in vita sua. 31 Et descenderunt fratres
eius, & omnis domus patris eius, & tulerunt eum, & ascenderunt & sepelierunt eum inter Sargha & inter Esthaol in sepulchro Manoah
patris sui. & ipse iudicavit Israel viginti annis.

CAP. XVII.

ET fuit vir de monte Ephraim; & nomen eius Michaihu.

* Et dixit matri suæ: Mille & centum zzeleghin argenti, quod acceptum
est tibi, & tu iurasti; & etiam dixisti ante me, Ecce argentum mecum: ego accepi illud. & dixit mater eius: Benedictus filius meus ante
Dominum. 3 Et reddidit mille & centum zzeleghin argenti matri suæ. & dixit mater eius: Sanctificare sanctificaui argentū ante Do-
minum ex manu meo ad faciendum simulachrum & fufum; & nunc reddam id tibi. 4 Et reddidit argentum matri suæ. & acce-
pit mater eius ducentos zzeleghin argenti, & dedit illud redemptori, & fecit illud simulachrum & fufum: & fuit in domo Michah.

5 Et vir Michah illi domus erroris: & fecit ephod & similitudines, & obtulit oblationem vnus ex filiis suis, & fuit illi sacerdoti.

6 In diebus illis non erat rex in Israel: vir quod rectum in oculis suis, faciet. 7 Et fuit adolescens ex de Bethlehhem domus Iehuda de pro-
sapia Iehuda, & ipse Leuita, & ipse hospes ibi. 8 Et venit vir ex vrbe sua ex Beth-lehhem Iehuda ad hospitandum in loco quem inueniet;
& venit ad montem domus Ephraim vsque domū Michah ad faciendū viam suā. 9 Et dixit ei Michah: Vnde tu veniens? & dixit illi: Leuita
ego ex Beth-lehem domus Iehudah, & ego ambulans ad hospitandum in loco quem inueniam. 10 Et dixit ei Michah: Sede mecum, & sis
mibi patri & sacerdoti; & ego dabo tibi decem zzeleghin argenti ad vicem temporis, & par vestimentorum, & alimentū tuū, & iuit Leuita,

11 * ויבא אל הלוי לשבת את האיש ויהי הנער לו
12 כאחד מבניו : * וימלא מיכא את יד הלוי
ויהי לו הנער לכהן ויהי בבית מיכא :
13 * ויאמר מיכא עתה ידעתי כי ייטיב יהוה לי
כי הירא לי הלוי לכהן :

יח

1 בימים ההם אין מלך
בישראל ובימים ההם שבט הדני מבקש לו
נחלה לשבת כי לא נפלה לו עד היום
ההוא בתוך שבטי ישראל בנחלה :
2 * וישלחו בני דן משפחתם חמשה אנשים
מקצותם אנשים בני חיל מצרעה ומאשתאל
לרגל את הארץ ולחקרה ויאמרו אלהם
לכו חקרו את הארץ ויבאו חר אפרים עד
בית מיכא וילינו שם : * המרה עם בית
מיכא והמה הכירו את קול הנער הלוי ויכורו
שם ויאמרו לו מי הביאך הלסומה אתה עשה
בזה ומה לך פה : * ויאמר אלהם כזה וכזה
עשה לי מיכא וישכרני ואהי לו לכהן :
3 * ויאמרו לו שאל נא באלהים ונדעה
התצלח דרכנו אשר אנחנו הלכים עליה :
4 * ויאמר להם הבה לכו לשלום נכח יהוה
דרככם אשר תלכו בה :
5 * וילכו חמשת רבאנשים ויבאו לישר
ויראו את העם אשר בקרבה יושבת לבטח
במשפט צידנים שקט ובטח ואין מכלים דבר
בארץ יורש עזר ורחוקים המה מצידנים ודבר
אין להם עם אדם :
6 * ויבאו אל אחיהם צרעה ואשתאל ויאמרו
להם אחיהם מה אתם :

11 * Acquieuit & mansit apud hominem,
fuitque illi quasi vnus de filiis.
12 * Impleuitque Micha manum eius, &
habuit puerum sacerdotem apud se:
13 * Nunc scio, dicēs, quod benefaciet mi-
hi Dominus, habenti Leuitici generis sa-
cerdotem.

CAP. XVIII.

1 IN diebus illis non erat rex in Israel, &
A tribus Dan quærebat possessionem sibi
vt habitaret in ea. Vsq̃ue ad illum enim
diem inter cæteras tribus sortem non ac-
ceperat. * Miserunt ergo filij Dan stirpis
& familiæ suæ quinque viros fortissimos
de Saraa & Esthaol, vt explorarent terram
& diligenter inspicerent. dixeruntque eis;
Ite & considerate terram. Qui cū perge-
tes venissent in montē Ephraim, & intra-
sēnt domum Michæ, requieuerunt ibi:
2 * Et agnoscentes vocem adolescentis
Leuitæ, vtentesque illius diuersorio, dixe-
runt ad eum: Quis te huc adduxit? Quid
hic agis? Quam ob causam huc venire
voluisti?
3 * Qui respondit eis: Hæc & hæc præ-
stitit mihi Michas, & me mercede condu-
B xit, vt sim ei sacerdos.
4 * Rogauerunt autem eum vt consule-
ret Deum, & scire possent an prospero iti-
nere pergerent, & res haberet effectum.
5 * Qui respondit eis: Ite cum pace. Do-
minus respicit viam vestram, & iter quò
pergitis.
6 * Euntē igitur quinque viri venerunt
Lais, videruntque populum habitantem
in ea absque vllo timore iuxta consuetu-
dinem Sidoniorum securum & quietum,
nullo eis penitus resistēte, magnarumque
opum, & procul à Sidone atque à cunctis
hominibus separatū.
7 * Reuersique ad fratres suos in Sara &
Esthaol, & quid egissent sciscitantibus,

תרגום יונתן

11 וצבי ליונא למיתב עם גברא ויהוה עליה כחד מבנותי :
12 ויאמר מיכא כען ידענא ארי אוטיב יי לי ארי הוה לי ליונא לכהן :
13 והוה בבית מיכא :

יח

1 ביומא האינון לית מלכא בישראל וביומא האינון שבטא דבית דן בעז להון אחסנא למיתב
ארי לא איתפלגת עד יומא ההוא כגו שבטיא דישראל באחסנא :
2 ושלחו בני דן מוצעיהון חמשה גברין מקצתהון גברין בני
חילא מצרעה ומאשתאל לארלא ית ארעא ולמבדקה ויאמרו להון אזילו בדוקו ית ארעא ויבאו לטורא דבית אפרים עד בית מיכא וכתו
3 אינון עם בית מיכא ואינון אישחמודעו ית קל עלימא ליונא וזרי לתמן ויאמרו ליה מן איתך הלכא ומה אף עביר
כא ומה לך ברין :
4 ויאמר להון ברין וברין עבד לי מיכא ואגרני ואהיו לי לכהן :
5 ויאמרו ליה שאל כען במימרא דיי
6 ויאמר להון כהנא אזילו לשלם אתקין יי אורחכון די תתכון בה :
7 ויאזלו חמשה גברין ואחו לליש וחזו ית עמא די בגנה יתבין לרוחצן כהילכת ציונא דשקטין ושרו לרוחצן ולית רסנוק פיתגמא
בארעא ירוחין וזעירין ורחוקין אינון מצידונא ופתגם לית להון עם אנש :
8 ואחו לוח אחיהון לצרעה ולאשתאל ויאמרו להון אחיהון מה אתון :

* Et incepit habitare apud virum. & fuit illi puer vt vnus filiorum eius.

* Et impleuit Micha manum Leuitæ, et fuit ei puer in sacerdotem; & fuit in domo Micha.

* Et dixit Micha: Nunc cognoui quod benefecit mihi Dominus; quoniam factus est mihi Leuites in sacerdotem.

CAP. XVIII.

IN diebus illis non erat rex in Ifrael: & in diebus illis tribus Dan querebat sibi possessionem ad habitandum; quoniam non cecidit illi vsque ad dies illas in medio tribuum Ifrael possessio.

* Et miserunt filij Dan de cognationibus suis quinque viros de parte sua, viros filios potentie de Saraa & Esthaol, vt exploraret terram, & diligenter inspicerent eam. & dixerunt ad eos: Ite & considerate terram: & venerunt in montem Ephraim vsque ad domum Micha, & requieuerunt ibi,

* Eis existentibus apud domum Micha. & illi cognouerunt vocem pueri Leuitæ, & declinauerunt illic: & dixerunt ei: Quis te duxit huc? & quid tu agis hic, & quid tibi est hic?

* Et dixit ad eos: Sic & sic fecit mihi Micha; & mercede conduxit me, & factus sum ei in sacerdotem.

* Et dixerunt ei: Interroga iam in Deo, & cognoscemus si prosperatur iter nostrum quod nos imus per illud.

* Et dixit eis sacerdos, Ambulate in pace: coram Domino via vestra per quam ambulatis in ipsa.

* Et abierunt quinque viri, & venerunt in Laïsa, & viderunt populum qui in ea, habitantem in spe, secundum consuetudinem Sidoniorum, quietos in spe, & non potentes loqui verbum in terra. possessor thesauri, quoniam longè sunt à Sidone: & sermo non erat illis cum Syria.

* Et venerunt quinque viri ad fratres suos in Saraa & in Esthaol, & dixerunt eis fratres eorum: Quid vos sedetis?

11 * καὶ ἤρξατο παροικεῖν παρὰ τοῦ ἀνδρός· καὶ ἐγέννηθη αὐτῷ τὸ παιδάριον ὡς εἰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

12 * καὶ ἐνέπλησεν μιχα τὴν χεῖρα τοῦ λευίτου, ὥστε ἐγέννηθη αὐτῷ τὸ παιδάριον εἰς ἱερέα, καὶ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ μιχα.

13 * καὶ εἶπεν μιχά, νυνὶ ἐγνων ὅτι ἡγαθοποίησέν μοι κύριος, ὅτι ἐγέννηθη μοι ὁ λευίτης εἰς ἱερέα.

14.

1 * Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὅτε ἡ βασιλεύς ἐν ἰσραὴλ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἡ φυλὴ τοῦ δαν ἐζητείεαυτῇ κληρονομίαν τοῦ κατοικεῖν, ὅτι ὅτε ἐνέπεσον αὐτῇ ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἐν μέσῳ φυλῶν ἰσραὴλ κληρονομία.

2 * καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ δαν ἐκ τῶν συγγενεῶν αὐτῶν πέντε ἀνδρας ἀπὸ μέγας αὐτοῦ ἀνδρας υἱοὺς δυναμείας ἐκ Σαραὰ καὶ ἐσθὰλ τοῦ κατοικεῖν τὴν γῆν καὶ ἐξιχνιάσαι αὐτήν. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτοὺς, πορεύεσθε καὶ ἐξερευνήσατε τὴν γῆν· καὶ παρεγγύοντο εἰς ὄρεα ἐφραὶμ ἕως οἴκου μιχα, καὶ κατέπαυσαν ἐκεῖ.

3 * αὐτῶν ὄντων παρὰ τὸ οἶκον μιχα. καὶ αὐτοὶ ἐγνώσαν τὴν φωνὴν τοῦ παιδαρίου τοῦ λευίτου, ὥστε ἐκλίναν ἐκεῖ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, τίς σε ἡγάγη ὧδε; καὶ τί σὺ ποιεῖς ἐν ταῦτα; καὶ τί σοι ἐστὶν ὧδε;

4 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, οὕτω καὶ οὕτως ἐποίησέν μοι μιχά, καὶ ἐμισθώσατό με, καὶ ἐγέννηθην αὐτῷ εἰς ἱερέα.

5 * καὶ εἶπον αὐτῷ, ἐπερώτησον δὴ ἐν τῷ θεῷ, καὶ γνωσόμεθα εἰ καταβυδοῖ ἡ ὁδὸς ἡμεῶν ἢ ἡμεῖς πορεύομεθα ἐπ' αὐτήν.

6 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἱερεὺς, πορεύεσθε εἰς εἰρήνῳ, ἐνώπον κυρίου ἡ ὁδὸς ὑμῶν καθ' ἡμῶν πορεύεσθε ἐν αὐτῇ.

7 * καὶ ἐπορεύθησαν οἱ πέντε ἀνδρες, καὶ παρεγγύοντο εἰς λαῖσά, ὥστε εἶδον τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ, κατοικοῦντα ἐν ἐλπίδι, καὶ τὴν σύγκλησιν τῶν σιδωνίων ἡσυχάζοντας ἐν ἐλπίδι, καὶ μὴ δυναμένους λαλῆσαι ῥῆμα ἐν τῇ γῇ· κληρονομία θησαυροῦ, ὅτι μακρὰν εἰσιν ἀπὸ σιδῶνος, ὥστε λέγει ὁ κύριος αὐτοῖς μὴ συρίας.

8 * καὶ παρεγγύοντο οἱ πέντε ἀνδρες πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν εἰς Σαραὰ καὶ εἰς ἐσθὰλ, καὶ ἔλεγον αὐτοῖς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, τί ὑμεῖς κάθησθε;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et voluit Leuita ad sedendum cum viro; & fuit adolescens illi vt vnus ex filiis illius.

12 Et obtulit Michah oblationem Leuitæ; & fuit illi adolescens sacerdoti, & fuit in domo Michah.

13 Et dixit Michah: Nunc cognoui quod benefecit Dominus mihi, nam fuit mihi Leuita sacerdoti.

CAP. XVIII.

IN diebus illis non erat rex in Ifrael: & in diebus illis tribus domus Dan quærentes sibi possessionem ad habitandum, quoniam non diuisa est vsque ad diem illam in medio tribuum Ifrael in possessione.

Et miserunt filij Dan ex prosapia sua quinque viros de partibus suis, viros filios virtutis ex Szargha & ex Esthaol, ad explorandum terram, & ad rimandum eam: & dixerunt eis: Ambulate rimamini terram; & venerunt ad montem domus Ephraim vsque domum Michah, & pernoctarunt ibi.

Illi cum domo Michah & illi agnouerunt vocem adolescentis Leuitæ, & diuerterunt eò, & dixerunt ei: Quis adduxit te huc? & quid tu faciens hic, & quid tibi in hoc?

Et dixit illis: Sic & sic fecit mihi Michah, & conduxit me, & ero ei sacerdoti.

Et dixerunt illi: Pete nunc in dicto Domini, & sciemus an prosperabit viam nostram qua nos ambulantes super ea.

Et dixit illis sacerdos: Ambulate ad pacem, stabiliuit Dominus viam vestram qua ibitis in ea.

Et ambulauerunt quinque viri, & venerunt ad Laïs; & viderunt populum qui in ea, sedentes ad confidentiam iuxta morem Szidoneorum, qui quiescentes & manentes ad confidentiam, & non est qui noceat verbum in terra: possessores parui, & remoti illi à Szidoneis, & verbum non est illis cum homine.

Et venerunt ad fratres suos ad Szarghah & ad Esthaol, & dixerunt illis fratres eorum: Quid vos?

9 * ויאמרו קומה ונעלה עליהם כי ראינו את-
הארץ והנה טובה מאד ואתם מחשים אל-תעצלו
ללכת לבא לרשת את-הארץ:
10 * כבאכם תבאו אל-עם בטח והארץ רחבת ידים
כי נתנה אליהם בידכם מקום אשר אין שם
מחסור כל דבר אשר בארץ:
11 * ויסעו משם ממשפחת הדני מצרעה ומאשתאל
שש מאות איש חגור כלי מלחמה:
12 * ויעלו ויחנו בקרית יערים ביהודה על-בן קראו
למקום ההוא מחנה דן עד היום הזה אחרי
קרית יערים:
13 * ויעברו משם הר אפרים ויבאו עד בית מיכה:
14 * ויענו חמשת האנשים ההלכים לרגל את-
הארץ ליש ויאמרו אל-אחיהם הידעתם כי
יש בבתי האלה אפוד ותרפים ופסל ומסכה
ועתה דעו מה תעשו:
15 * ויסורו שמה ויבאו אל-בית הנער הלוי בית
מיכה וישאלו לו לשלום:
16 * ושש מאות איש חגורים כלי מלחמתם נצבים
פתח השער אשר מבני דן:
17 * ויעלו חמשת האנשים ההלכים לרגל את-הארץ
באו שמה לקחו את-הפסל ואת-האפוד ואת-
התרפים ואת-המסכה והכהן נצב פתח השער
ושש מאות האיש החגור כלי המלחמה:
18 * ואלה באו בית מיכה ויקחו את-פסל האפוד
ואת-התרפים ואת-המסכה ויאמר אליהם הכהן
מה אתם עשים: * ויאמרו לו החרש שים ידך
על-פיך ולך עמנו והייר לנו לאב ולכהן הטוב
היותך כהן לבית איש אחד או היותך כהן לשבט
ולמשפחה בישראל:

9 * Responderunt: Surgite & camus ad
eos. vidimus enim terram valde opulen-
tam & vberem. nolite negligere, nolite
cessare. camus & possideamus eam:
10 * Nullus erit labor. intrabimus ad se-
curos in regionem latissimam: tradetque
nobis Deus locum in quo nullius rei est
penuria eorum quæ gignuntur in terra.
11 * Profecti igitur sunt de cognatione
Dan de Saraa & Esthaol, sexcenti viri ac-
cincti armis bellicis: * Ascendentesque
manserunt in Cariathiarim Iudæ, qui lo-
cus ex eo tempore, Castrorum Dan no-
D men accepit; & est post tergum Caria-
thiarim.
13 * Indè tranfierunt in montē Ephraim.
Cumque venissent ad domum Michæ,
14 * Dixerunt quinque viri, qui prius mis-
si fuerant ad considerandam terram Lais,
cæteris fratribus suis: Nostis quod in do-
mibus istis sit ephod, & teraphim, & scul-
ptile atque conflatile? Videte quid vobis
placeat.
15 * Et cùm paululum declinassent, in-
gressi sunt domum adolescētis Leuite qui
erat in domo Michæ, salutaueruntque
eum verbis pacificis:
16 * Sexcenti autem viri, ita vt erant ar-
mati, stabant ante ostium.
17 * At illi qui ingressi fuerant domum
iuuenis, sculptile, & ephod, & teraphim
atque conflatile tollere nitebantur: & sa-
cerdos stabat ante ostium, sexcentis vi-
ris fortissimis
18 * Haud procul expectantibus. Tule-
runt igitur qui intrauerant, sculptile,
ephod, & idola atque conflatile. Quibus
dixit sacerdos, Quid facitis?
19 * Cui responderunt: Tace, & pone di-
gitum super os tuum, veni que nobiscum
vt habeamus te patrem ac sacerdotem.
quid tibi melius est vt sis sacerdos in do-
mo vnus viri, an in vna tribu & familia
in Israel?

תרגום יונתן

9 ויאמרו קומו וניסק עליהון ארי חזינא ית ארעא ותא טבא לחדא ואתון שתקין לא תתירשלו ללמיזל למיעל למירת ית ארעא:
10 כמיתכון תעלין לוח עמא ושרן לרוחצן וארעא פתיוית ידן ארי מסרה וייבדכון אתרא דלית תמן חסרון כל מדעס די בארעא:
11 ונטלו מתמן מורעיתון מצרעה ומאשתאל שית מאה גברא מזרזין במני קרבא:
בארעא דבית יהודה על בן קרו לאתרא ההוא משרית דן עד יומא דדין הא הוא אחורי קרית יערים:
14 ואתיבו חמשה גברא דאזלו לאללא ית ארעא דליש ויאמרו לאחיהון הידעתון ארי
דבית אפרים ואחו עד בית מיכה:
איר בבתיא תאילין אפוד ודמאין וצלם ומחבא וכען דעו מה תעבדון:
15 וזרו לתמן ואחו לבית עלימא ליוארה לבית מיכה ושאלו ליה לשלם:
17 וסליקו חמשה גברין דאזלין לאללא ית ארעא אתו לתמן נסיבו ית צלם וית
קיימין במעלנא דתרעא דמבני דן:
אפודא וית דמאין וית מחבא וכחנא קאיים במעלנא דתרעא ושית מאה גברא דמזרזין במני קרבא:
18 ואזלין עלו לבית מיכה ונסיבו ית צלם אפודא וית דמאין וית מחבא ואמר להון כחנא מר אתון עבדין:
19 ויאמרו ליה שתוק שני ירך על פומך ואיתא עמנא והוי לנא לאב ולכהן הטוב דהא כהן לבית גברא חר או דחזי כהן לשבט ולירעו
בישראל:

* Et dixerunt: Surgite & ascendamus ad eos; quoniam vidimus terram, & ecce bona valde. & vos tacete, ne tardetis ad eundum & intrandum ut possideatis terram.

* Quando intraveritis, venietis ad populum fiducia; & terra lata manibus. quoniam tradidit illam Deus in manum vestram: locus non est illic penuria ullius verbi quæcunque in terra.

* Et profecti sunt illinc ex cognatione Dan, ex Saraa & ex Esthaol, sexcenti viri accincti armis bellicis.

* Et ascenderunt & castrametati sunt in Cariathiarim in Iuda. propterea nomen fuit loco illi, Castra Dan, usque ad diem hanc: ecce post Cariathiarim.

* Et transierunt illinc usque ad montem Ephraim, & venerunt usque ad domum Michah.

* Et responderunt quinque viri qui iuerunt ad considerandum terram Laïsa. & dixerunt ad fratres suos: Sinostis quod est in domibus istis ephud, & theraphim, & sculptile, & conflatile: & nunc scite quid facietis.

* Et declinaverunt illuc: & ingressi sunt in domum adolescentis Leuitæ domum Michah, et interrogauerunt illum in pace:

* Et sexcenti viri accincti armis bellicis suis firmati apud ostium vestibuli qui ex filiis Dan.

* Et ascenderunt quinque viri qui ibant ad considerandum terram, & venientes illuc ceperunt sculptile, & ephud, & theraphim, et conflatile. & sacerdos astans ante ostium vestibuli, & sexcenti viri accincti armis bellicis,

* Et hi ingressi sunt in domum Michah, & ceperunt sculptile, & ephud, & theraphim, & conflatile. & dixit ad illos sacerdos: Quid vos facitis?

* Et dixerunt ad illum: Tace impone manum tuam super os tuum, & veni nobiscum, & eris nobis in patrem & in sacerdotem. nunquid melius esse te sacerdotem domus viri unius, quam esse te sacerdotem tribus & cognationis in Israel?

* καὶ εἶπον, ἀνάστητε καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτοὺς, ὅτι ἑώρακα μὲν τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ ἀγαθὴ σφόδρα. & ὑμεῖς σιωπάτε, μὴ ὀκνήσητε ἵνα πορευθῶμεν καὶ εἰσελθῶμεν ἵνα κατακληρονομήσωμεν τὴν γῆν.

* ἡνίκα αὖ εἰσελθῆτε ἡξετε πρὸς λαὸν πεποιθότα, καὶ ἡ γῆ ὑρὺ χωρὸς χερσίν. ὅτι παρέδωκεν αὐτὴν ὁ θεὸς ἐν χειρὶ ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ὑστέρημα παντὸς ῥήματος ὅσα ἐν τῇ γῇ.

* καὶ ἀπῆλθον ἐκείθεν ἐκ συλκείας ἵνα δὴ ἐν σαραὰ & ἐν ἐσθὰλ Ἰζακόσιοι ἄνδρες ἀειζωμῆροι σκδὴ πολεμικά.

* καὶ ἀνέβησαν καὶ παρενέβαλον ἐν καριαθιάρημ ἐν ἰούδα. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τῷ τόπῳ ἐκείνῳ παρεμβολὴ δὴν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ἰδοὺ κατέπιπεν καριαθιάρημ.

* καὶ παρήλθον ἐκεῖθεν ἕως τοῦ ὄρους ἐφραίμ, καὶ ἦλθον ἕως οἴκου μιχα.

* καὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι πάντες ἄνδρες ὅτι πορευθέντες κατασκέψαμεν τὴν γῆν λαῖα. καὶ εἶπον πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν· εἰ οἴδατε ὅτι ἐστὶν ἐν τοῖς οἰκοῖς τούτοις εἴδωλον καὶ θεραφίμ καὶ γλυπτόν καὶ χωνδρὸν. καὶ νῦν γινώτε τί ποιήσετε.

* καὶ Ἰζεκλιαν ἐκεῖ, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ παιδαρίου τοῦ λαβίτου οἶκον μιχα, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ.

* καὶ Ἰζακόσιοι ἄνδρες ἀειζωμῆροι σκδὴ πολεμικά αὐτῶν ἐσηλωμῆροι πρὸς τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος ὅτι ἐν τῶν υἱῶν δαὲν.

* καὶ ἀνέβησαν ὅτι πάντες ἄνδρες ὅτι πρὸς πορευόμενοι κατασκέψαμεν τὴν γῆν, καὶ ἐπελθόντες ἐκεῖ ἔλαβον τὸ γλυπτόν & τὸ εἴδωλον, καὶ τὸ θεραφίμ, & τὸ χωνδρὸν· καὶ ὁ ἱερὸς ἐσηλωμῆρος πρὸς τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, καὶ οἱ Ἰζακόσιοι ἄνδρες ὅτι ἀειζωμῆροι σκδὴ πολεμικά.

* καὶ ἔτι εἰσῆλθον εἰς οἶκον μιχα, καὶ ἔλαβον τὸ γλυπτόν, καὶ τὸ εἴδωλον, καὶ τὸ θεραφίμ, καὶ τὸ χωνδρὸν. & εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὁ ἱερὸς, τί ὑμεῖς ποιεῖτε;

* καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, κώφου Ἰσάι πῶς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ σόμα σου, καὶ ἐλθέ μεθ' ἡμῶν, καὶ ἔσθ' ἡμῶν εἰς πατέρα καὶ εἰς ἱερέα. μὴ βέλπον εἶναι ἱερέα οἴκου δούλῳ τοῦ κυρίου ἢ γινέσθαι σε ἱερέα φυλῆς καὶ συγχυείας ἐν ἰσραὴλ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et dixerunt: Surgite & ascendemus super eos; nam vidimus terram, & ecce bona valde: & vos sileatis, non negligatis ad eundum, ad intrandum, ad hæreditandum terram.

10 Ut venire vos, intrabitis ad populum qui manentes ad confidentiam, & terra latitudo manuum; nam tradidit eam Dominus in manu vestra, locus quo non est ibi penuria omnis cuiusquam quod in terra.

11 Et eleuauerunt inde de profapia Dan ex Szargah & ex Esthaol, sexcenti viri armati in vasis belli.

12 Et ascenderunt & manserunt in Kiriath-Iegharim in terra domus Iuda: propter sic vocarunt locum illum Castrum Dan usque diem hanc: ecce ipse retro Kiriah-Iegharim.

13 Et transierunt inde ad montem domus Ephraim, & venerunt usque ad domum Michah.

14 Et responderunt quinque viri qui iuerunt ad explorandum terram Laïs, & dixerunt fratribus suis: Num nouistis quod est in domibus his ephod, & similitudines, & simulachrum & fufum? & nunc scite quid facietis.

15 Et diuerterunt eò, & venerunt ad domum adolescentis Leuitæ ad domum Michah; & rogauerunt eum ad pacem.

16 Et sexcenti viri armati in vasis bellorum suorum stantes ad introitum portæ qui ex filiis Dan.

17 Et ascenderunt quinque viri, qui euntes ad explorandam terram, venerunt eò; tulerunt simulachrum, & ephod, & similitudines & fufum: & sacerdos stans in introitu portæ, & sexcenti viri qui armati in vasis belli.

18 Et illi intrauerunt ad domum Michah, & tulerunt simulachrum, ephod, & similitudines, & fufum: & dixit illis sacerdos; Quid vos facientes?

19 Et dixerunt ei: Tace, pone manum tuam super os tuum, & veni nobiscum, & esto nobis patri & sacerdoti: num bonum quod sis ministrans domui viri unius, vel sis ministrans tribui & profapia in Israel?

* וַיֵּטֶב לָב הַכֹּהֵן וַיִּקַּח אֶת הָאִפֹּד וְאֶת הַתָּרָפִים
 * וְאֶת הַפֶּסֶל וַיָּבֵא בְּקֶרֶב הָעָם :
 * וַיִּפְּנוּ וַיֵּלְכוּ וַיִּשְׁמוּ אֶת הַטֶּף וְאֶת הַמִּקְנֶה
 * וְאֶת הַכְּבוֹדָה לִפְנֵיהֶם :
 * הֵמָּה הִרְחִיקוּ מִבֵּית מִיכָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵתִים
 * אֲשֶׁר עִם בֵּית מִיכָה נִזְעְקוּ וַיִּדְּבִקוּ אֶת בְּנֵי דָן :
 * * וַיִּקְרְאוּ אֶל בְּנֵי דָן וַיִּסְבּוּ לִפְנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ
 * לְמִיכָה מֶרֶץ לָךְ כִּי נִזְעַקְתָּ :
 * * וַיֹּאמֶר אֶת אֱלֹהֵי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְקַחְתֶּם וְאֶת
 * הַכֹּהֵן וְתֵלְכוּ וּמָה לִּי עוֹד וּמָה זֶה תֹּאמְרוּ אֵלַי מָה
 * לָךְ : * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי דָן אֶל תִּשְׁמַע קוֹלְךָ
 * עִמָּנוּ פֶּן יִפְּגְעוּ בָכֶם אֲנָשִׁים מְרֵי נֶפֶשׁ וְאִסְפְּתוּ
 * נַפְשֶׁךָ וְנֶפֶשׁ בֵּיתְךָ :
 * * וַיֵּלְכוּ בְּנֵי דָן לְדֶרֶכָם וַיֵּרָא מִיכָה כִּי חֲזָקִים
 * הֵמָּה מִמֶּנּוּ וַיִּפֶּן וַיֵּשֶׁב אֶל בֵּיתוֹ :
 * * וְהֵמָּה לָקְחוּ אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה מִיכָה וְאֶת הַכֹּהֵן
 * יֵאֲשֶׁר חִירָה לֹא וַיָּבֵאוּ עַל לִישׁ עַל עַם שֶׁקֶט
 * וּבִטָּח וַיָּבֹאוּ אוֹתָם לְפִי חֶרֶב וְאֶת הָעִיר שָׂרְפּוּ
 * בְּאֵשׁ :
 * * וַאֲיֵן מִצִּיל כִּי רְחוּקָה הִיא מִצִּידוֹן וְדָבָר אֵין
 * לָהֶם עִם אֲדָם וְהֵיכָל בַּעֲמָק אֲשֶׁר לְבִירָה
 * רְחוֹב וַיָּבִנוּ אֶת הָעִיר וַיֵּשְׁבוּ בָּהּ :
 * * וַיִּקְרְאוּ שֵׁם הָעִיר דָּן בְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם אֲשֶׁר יוֹלֵד
 * לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹלָם לִישׁ שֵׁם הָעִיר לְרֹאשָׁהּ :
 * * וַיִּקְיֻמוּ לָהֶם בְּנֵי דָן אֶת הַפֶּסֶל וַיְהוֹנָתָן בֶּן־
 * גֵּרָשָׁם בֶּן מְנַשֶּׁה הוּא וּבָנָיו הָיוּ כַּחֲנִיִּם לְשִׁבְט הַדָּנִי
 * עַד יוֹם גְּלוּרַת הָאָרֶץ :
 * * וַיִּשְׁמְעוּ לָהֶם אֶת פֶּסֶל מִיכָה אֲשֶׁר עָשָׂה כָּל יְמֵי
 * הַיּוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים בְּשִׁילָה :
 * * וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וּמֶלֶךְ אֵין בְּיִשְׂרָאֵל

* Quod cum audisset, acquieuit sermo-
 nibus eorum, & tulit ephod, & idola, ac
 sculptile; & profectus est cum eis.
 * Qui cum pergerent & ante se ire fe-
 cissent paruulos ac iumenta, & omne quod
 erat preciosum, * Iamque a domo Michæ
 essent procul, viri qui habitabant in ædi-
 bus Michæ, conclamantes secuti sunt,
 * Et post tergum clamare cœperunt.
 qui cum respexissent, dixerunt ad Michā,
 Quid tibi vis? cur clamas?
 * Qui respondit: Deos meos quos mi-
 hi feci tulistis, & sacerdotē & omnia quæ
 habeo, & dicitis, Quid tibi est?
 * Dixeruntque ei filij Dan: Caue nevl-
 tra loquaris ad nos; & veniant ad te viri
 animo concitati, & ipse cum omni domo
 tua pereas.
 * Et sic cœpto itinere perrexerunt. Vi-
 dens autem Micha quod fortiores se ef-
 sent, reuersus est in domum suam.
 * Sexcenti autem viri tulerunt sacer-
 dotem, & quæ supra diximus, veneruntque
 in Lais ad populum quiescentem atque
 securum, & percusserunt eos in ore gladij,
 urbemque incendio tradiderunt:
 * Nullo penitus ferente præsidium, eò
 quod procul habitarent à Sidone, & cum
 nullo hominum haberent quicquam so-
 cietatis ac negocij. erat autem ciuitas sita
 in regione Roob, quam rursus extruētes
 habitauerunt in ea:
 * Vocato nomine ciuitatis Dan, iuxta
 vocabulum patris sui quem genuerat Is-
 rael; quæ prius Lais dicebatur.
 * Posueruntque sibi sculptile, & Iona-
 than filium Gersan filij Moyfi ac filios e-
 ius sacerdotes in tribu Dan vsq; ad diem
 captiuitatis suæ.
 * Mansitque apud eos idolum Mi-
 chæ omni tempore quo fuit domus Dei
 in Sylo. In diebus illis non erat rex in
 Israël.

תרגום יונתן

* וַשֹּׁפֶר לָבָא דְכַהֲנָא וְנָסִיב יֵת אִפֹּדָא וְיֵת דְּמֵאִין וְיֵת צִלְמָא וְעַל בְּגוֹ עֲמָם :
 * בְּעִירָא וְיֵת קִנְיָא קִרְמִיחוֹן :
 * וַקְרוּ לְבֵית דָּן וְאִסְחָרוּ אֶפִּיחוֹן וְאִמְרוּ לְמִיכָה מֶרֶץ לָךְ אֲרִי אֲתִכְנִישְׁתָּא :
 * וְאִמְרֵי יֵת דְּחֵלְמֵי דְעִבְרִית נָסִיבְתוֹן וְדְבַרְתוֹן וְיֵת כְּתָנָא וְאִזְלָחוּ וּמָרָה לִי עוֹד וּמָה דִּין אֲחִין אִמְרִין לִי מָרָה לָךְ :
 * וְאִמְרוּ לִיהֵא בְנֵי דָן לֹא תִשְׁמַע קוֹלְךָ עִמָּנָא דִּילְמָא יִשְׁלֹטוֹן בְּכוֹן גְּבָרִין מְרִירֵי נַפְשָׁן וְתוֹסִיף נַפְשָׁךְ וְנֶפֶשׁ אֲנֶשׁ בֵּיתְךָ :
 * וְאִזְלוּ בְנֵי דָן לְאוֹרְחַתְהוֹן וְחִזָּא מִיכָה אֲרִי תְקִיפִין אֵינֹן מִינִיהּ וְאִתְפְּנִי וְהֵב לְבִיתִיהּ :
 * מִיכָה וְדְבָרוּ יֵת כְּתָנָא דְהוּא לִיהּ וְאִתְּו עַל לִישׁ עַל עֲמָא דְשִׁקְטִין וְשִׁרְזָן לְרוּחָצָן וּמַחוּ וְיֵת חֲזָקָא לְפִתְגָם דְּחֶרֶב וְיֵת קִרְתָּא אֲוִקִירוּ בְּנוֹרָא :
 * וְלִית דְּמִשְׁוִיבֵי אֲרִי רְחִיקִין אֵינֹן מִצִּידוֹנָא וּפְתָגָם לִית לָהֹן עִם אֲנֶשׁ וְאֵינֹן כְּמִישַׁר דְּלְבֵית רְחוֹב וּבְנוּ יֵת קִרְתָּא וְיִתִּיבוּ בָּהּ :
 * וַקְרוּ שְׁמָא דְקִרְתָּא דָּן כְּשׁוּם דָּן אֲבִיהוֹן דְּאִיתִּילִיד לְיִשְׂרָאֵל וּבְרָם לִישׁ שְׁמָא דְקִרְתָּא מֶלְקִדְמִין :
 * וְאִקְיֻמוּ לָהֹן בְּנֵי דָן יֵת צִלְמָא וְיֵת חֲזָקָתָן בְּרִי גֵרָשָׁם בֶּן מְנַשֶּׁה הוּא וּבָנָיו הָיוּ כַּחֲנִיִּם לְשִׁבְט דְּבָנִי דָּן עַד יוֹמָא דְגָלוּ וְיִתְבִּי אֶרְעָא :
 * וְשׁוּיָא לָהֹן יֵת צִלָם מִיכָה דְעִבְרִי כָּל יוֹמֵין דְהוּא קִיָּים בֵּית מִקְדָּשָׁא דִינִי בְּשִׁילָה :
 * וְהוּרָה בַּיּוֹמָא הָאֵינֹן וּמֶלֶךְ לִית בְּיִשְׂרָאֵל

* Et letatum est cor sacerdotis: & tulit e-
phod, & theraphim, & sculptile, & con-
flatile, & intrauit in medio populi.

* Et reuersi sunt & abierunt, & posue-
runt habitationem et possessionem illorum pre-
ciosam ante se.

* Ipsi autem procul erant à domo Micha.
& ecce Micha & viri existentes in domibus
cum domo Micha, clamauerunt & ceperunt fi-
lios Dan:

* Et clamauerunt ad filios Dan. & conuer-
terunt filij Dan ora sua, & dixerunt ad Mi-
cha: Quid est tibi quod clamasti?

* Et dixit: Deos quos feci tulistis, & sa-
cerdotem, & abistis: & quid mihi ultra? et
quid hoc mihi dicitis, Quid hoc clamas?

* Et dixerunt ad eum filij Dan: Non audia-
tur vox tua nobiscum, ne fortè occurrant vo-
bis viri amari animo, & appones animam tuam
& animam domus tue.

* Et perrexerunt filij Dan in viam suam.
& vidit Micha quod fortiores se sunt, & an-
nuit & reuersus est in domum suam.

* Et illi ceperunt quaecunque fecit Micha,
& sacerdotem qui erat ei, & venerunt ad
Lais ad populum quiescentem & confidentem:
& percusserunt eos in ore gladij, & urbem
combusserunt igne.

* Et non est qui liberet, quoniam longe est
à Sidone: & sermo non est eis cum homine. &
hæc in valle que est domus Roab. & ædifica-
uerunt ciuitatem, & habitauerunt in ea:

* Et vocauerunt nomen ciuitatis Dan, iux-
ta nomen Dan patris sui, qui genitus est Israhel:
& fuit Lais nomen ciuitati prius.

* Et erexerunt sibi filij Dan sculptile. et Jo-
nathan filius Gerson filij Manasse, ipse & filij
eius fuerunt sacerdotes tribui Dan usque ad
diem transmigrationis terræ.

* Et posuerunt sibi sculptile Micha quod
fecit, omnibus diebus quibus fuit domus Dei in
Sylo. Et factum est in diebus illis, & rex non
erat in Israhel.

20 * καὶ ἡγαθύνθη ἡ καρδία τοῦ ἱερέως· καὶ ἔλαβεν τὸ
ἐφούδ, καὶ τὰ θεράφια, καὶ τὸ γλυπτόν καὶ τὸ χωνδυρὲν,
καὶ εἰσῆλθεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.

21 * καὶ ἐπέσρεψαν καὶ ἀπῆλθον καὶ ἔστηκαν τὴν πόρ-
τείαν ἐν τῇ κτήσιν αὐτῶν τὴν ἐνδοξὸν ἐμπαροῦσαν αὐτῶν.

22 * αὐτοὶ δὲ ἐμάκρυναν ἀπὸ οἴκου μιχα. καὶ ἰδοὺ μιχα
καὶ οἱ δούδρες οἱ ὄντες ἐν ταῖς οἰκίαις μετὰ τοῦ οἴκου μιχα,
ἐκραζόν καὶ κατέλαβον σὺν υἱοῖς δαὴ.

23 * καὶ ἐβόησαν πρὸς υἱοὺς δαὴ. καὶ ἐπέσρεψαν οἱ υἱοὶ
δαὴ τὰ πρὸς ὥπα αὐτῶν, καὶ εἶπον πρὸς μιχα, τί εἰς
24 τοῖς ὅτι ἐκραξας; καὶ εἶπεν, σὺ θεὸς εἰς ἐποίησα ἐλά-
βετε, καὶ τὴν ἱερέα, καὶ ἀπῆλθετε. καὶ τί μοι ἐπὶ, καὶ τί
τοῦτό μοι λέγετε, τί τοῦτο κραζέτε;

25 * καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ υἱοὶ δαὴ, μὴ ἀκουσθήτω ἡ
φωνὴ σου μετ' ἡμῶν, μή ποτε ἀποστήσωσιν ὑμῖν δούδρες
κατὰ ὁδοὺ ψυχῆς, καὶ παροστήσῃς τὴν ψυχὴν σου καὶ
τὴν ψυχὴν τοῦ οἴκου σου.

26 * καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ δαὴ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν. καὶ
εἶδεν μιχα ὅτι ἰσχυρότεροι αὐτῶν εἰσιν, καὶ ἐξέμβλεεν καὶ
δυσέσχευεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν.

27 * καὶ αὐτοὶ ἔλαβον ὅσα ἐποίησεν μιχα, καὶ τὴν ἱερέα
ὃς ἦν αὐτῶν καὶ ἦλθον ἐπὶ λαῖτα ἐπὶ λαὸν ἡσυχάζοντα
καὶ πεποιοῦτα. & ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν σόματι ῥομφαίας,
καὶ τὴν πόλιν ἐνέπησεν πυρὶ.

28 * καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐξαιρουμένῳ, ὅτι μακρὰν ἐστὶν ἀ-
πὸ σιδῶν, καὶ λόγιον οὐκ ἔστιν αὐτοῖς μετὰ ἀνθρώπου. καὶ
αὕτη ἐν κοιλάδι ἢ ἐστὶν τοῦ οἴκου ῥοαβ. & ὠκοδόμησεν τὴν
πόλιν, καὶ κατώκησεν ἐν αὐτῇ.

29 * καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως δαὴ, καὶ τὸ ὄνο-
μα δαὴ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὃς ἐχρημάθη τῷ ἱσραήλ. καὶ ἦν
λαῖς ὄνομα τῇ πόλει τοῦ πρῶτερον.

30 * & ἀνέστησαν ἐαυτοῖς υἱοὶ δαὴ τὸ γλυπτόν. καὶ ἰωνάθαν
υἱὸς ἱησοὺν υἱὸς μανασσῆ αὐτῶν & οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἦσαν ἱερεῖς τῇ
φυλῇ δαὴ ἕως τῆς ἡμέρας τῆς μετοικεσίας τῆς γῆς.

31 * καὶ ἐτάξαν ἐαυτοῖς τὸ γλυπτόν μιχα ὃ ἐποίησεν πα-
σας τὰς ἡμέρας ὅσας ἦν ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν συλώ. καὶ ἐ-
χρίετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν
ἱσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et pulchrum fuit cor sacerdotis, & tulit ephod, & similitudines, & simulachrum, & intrauit in medio populi.

21 Et respexerunt, & iuerunt, & posuerunt paruulos & iumenta & substantiam ante se.

22 Illi elongauerunt ex domo Michah; & viri qui in domibus quæ cum domo Michah, congregati sunt, & assecuti sunt filios Dan.

23 Et vocauerunt domum Dan: & verterunt facies suas, & dixerunt Michah, Quid tibi quia congregatus es?

24 Et dixit: Timorem meum quem feci, accepistis & tulistis, & sacerdotem, & ambulastis; & quid mihi adhuc? & quid hoc? vos dicentes mihi, Quid tibi?

25 Et dixerunt illi filij Dan: Non audiat vox tua nobiscum; fortasse potestatem exercebunt in vobis viri amari animabus, & finiet anima tua & anima hominis domus tua.

26 Et iuerunt filij Dan ad viam suam, & vidit Michah quod fortes illi ab eo, & respexit & rediit ad domum suam.

27 Et illi acceperunt quod fecit Michah, & duxerunt sacerdotem qui fuit ei, & venerunt usque Lais super populum qui quiescentes & manentes ad confidentiam, & percusserunt eos ad verbum gladij, & urbem incenderunt in igne.

28 Et non fuit qui eriperet, quoniam distantes illi à Sidoneis, & verbum non erat eis cum homine; & illi in planicie domus Rehob: & ædificauerunt urbem, & sederunt in ea.

29 Et vocauerunt nomen urbis Dan, in nomine Dan patris eorum, qui natus fuit Israhel. & certè Lais nomen urbis ab antiquo.

30 Et statuerunt sibi filij Dan simulachrum, & Iehonathan filius Gerson filij Manasse, ipse & filij eius fuerunt Chomarim tribui filiorum Dan, usque diem qua migrauerunt habitatores terræ.

31 Et posuerunt sibi simulachrum Michah quod fecit, omnibus diebus quibus fuit stans domus sanctuarij Domini in Silo.

Et fuit in diebus illis & rex non erat in Israhel:

CAP. XIX.

יט

וַיְהִי אִישׁ לְוִי גֵר בִּירְכַתִּי הָר־אֶפְרַיִם וַיִּקַּח לוֹ
אִשָּׁה פִּילָגֶשׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה׃

* וַתֵּנֶה עָלָיו פִּילָגֶשׁ וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ אֶל־בֵּית אָבִיהָ
אֶל־בֵּית לָחֶם יְהוּדָה וַתְּהִי שָׁם יָמִים אַרְבָּעָה
הַרְשִׁי׃

* וַיָּקָם אִישָׁהּ וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ לְדַבֵּר עַל־לִבָּהּ
לְהַשִּׁיבּוֹ וַנֵּעֲרוּ עִמּוֹ וַצִּמְד חֲמֹרִים וַתְּבִיֵּאֶהוּ בֵּית
אָבִיהָ וַיֵּרְאֶהוּ אָבִי הַנַּעֲרָה וַיִּשְׂמַח לִקְרֹאתוֹ׃

* וַיַּחֲזֹק בּוֹ חֲתָנוּ אָבִי הַנַּעֲרָה וַיֵּשֶׁב אִתּוֹ שְׁלֹשֶׁת
יָמִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּלְּנוּ שָׁם׃

* וַיְהִי בַּיּוֹם הָרִבְעִי וַיִּשְׁבִּימוּ בְּבֹקֶר וַיָּקָם לָלֶכֶת
וַיֹּאמֶר אָבִי הַנַּעֲרָה אֶל־חֲתָנוּ סַעֲד לְבָךְ פֶּרֶת לָחֶם
וְאַחֲרֵי תֵּלְכוּ׃

* וַיֵּשְׁבוּ וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וַיִּשְׁתּוּ וַיֹּאמֶר אָבִי
הַנַּעֲרָה אֶל־הָאִישׁ הַזֶּה הֵאֱלָל־נָא וְלִין וַיֵּטֵב לְבָךְ׃

* וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת וַיַּפְצֵר בּוֹ חֲתָנוּ וַיֵּשֶׁב וַיֵּלֶן שָׁם׃

* וַיִּשְׁכַּם בְּבֹקֶר בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי לָלֶכֶת וַיֹּאמֶר אָבִי
הַנַּעֲרָה סַעֲד־נָא לְבָכְךָ וְהַתְמַהְמְהוּ עַד־נִטּוֹת הַיּוֹם
וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם׃

* וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת הוּא וּפִילָגֶשׁוֹ וַנֵּעֲרוּ וַיֹּאמֶר
לוֹ חֲתָנוּ אָבִי הַנַּעֲרָה הִנֵּה־נָא רִפְרוּ הַיּוֹם לַעֲרוֹב
לִינוּ־נָא הִנֵּה חֲנוּת הַיּוֹם לִין פֹּה וַיֵּטֵב לְבָכְךָ
וְהַשְׁכַּמְתָּם מָחָר לְדַרְכְּכֶם וְהַלַּכְתָּ לְאַהֲלֶךְ׃

* וְלֹא־אָבָה הָאִישׁ לָלוֹן וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־נֶכֶח
יְבוֹם הָיָא יְרוּשָׁלַם וַעֲמּוֹ צִמְד חֲמֹרִים חֲבוּשִׁים
וּפִילָגֶשׁוֹ עִמּוֹ׃

* הֵם עַם־יְבוֹם וְהַיּוֹם רַד מָאֵד וַיֹּאמֶר הַנַּעֲרָה אֶל־
אֲדָנָיו לֵכֶה־נָּא וְנִסּוּרָה אֶל־עִיר־הַיְבוּסִי הַזֹּאת
וְנִלְּיִן בָּהּ׃

¹ Fuit quidā vir Leuites habitās in latere
A mōtis Ephraim, qui accepit vxorem de

² Bethleē Iuda. * Quæ reliquit eū, & reuerfa
est in domū patris sui in Bethleem, man-

³ sitq; apud eum quatuor mēsis. * Secu-

tusq; est eam vir suus, volēs recōciliari ei,
atq; blandiri & secū reducere, habens in

comitatu puerum & duos asinos. quæ sus-

cepit eū, & introduxit in domum patris
sui. Quod cū audisset socer eius, eūq; vi-

⁴ disse, occurrit ei latus, * & amplexatus est
hominem. mansitq; gener in domo soceri

tribus diebus, comedēs cum eo & bibēs fa-

miliariter. * Die autē quarto de nocte con-

B surgens, pficisci voluit. quem tenuit socer,
& ait ad eum: Gusta prius pusillum panis

& cōforta stomachum, & sic proficisceris.

⁶ Sederuntq; simul, ac comederunt & bi-

berunt. dixitq; pater puellæ ad generum
suum: Quæso te, vt hodie hic maneat, pa-

⁷ riterq; lætemur. * At ille cōsurgens cœpit
velle pficisci. & nihilominus obnixè eum

⁸ focer tenuit, & apud se fecit manere. * Ma-

nè autē facto parabat Leuites iter. cui so-

cer rursus: Obsecro, inquit, vt paululum

cibi capias, & assumptis viribus donec in-

creascas dies, postea proficiscaris. Comede-

⁹ runt ergo simul. * Surrexitq; adolescens

cum vxore sua, & puero. cui rursus locu-

tus est socer: Considera quòd dies ad oc-

casum declinior sit, & propinquat ad ve-

sperum. mane apud me etiam hodie, &
duc lætum diem, & cras proficisceris vt

¹⁰ vadas in domum tuam. * Noluit gener

acquiescere sermonibus eius, sed statim

perrexit & venit contra Iebus, quæ altero

nomine vocatur Ierusalem, ducens se-

cum duos asinos onustos, & concubinam.

¹¹ * Iamq; aderant iuxta Iebus, & dies
mutabatur in noctem. Dixitq; puer ad

dominum suum: Veni, obsecro, decline-

mus ad vrbem Iebusæorum, & manea-

תרגום יונתן

יט

וַתְּהִי גֵבְרָא לְיוֹאָה דְּר בְּסִיפֵי טוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וַנִּסְיֵב לִיה אִתְחַמָּא

² וַבְּסַרְתָּ עָלָיו לְחִינְתִּיהּ וַאֲזַל מְלֻחִיָּהּ לְבֵית אָבוּתָא לְבֵית לָחֶם דְּבֵית יְהוּדָה וַחֲתָת חָמֵן יוֹמִין

³ וַקָּם בְּעֵלְהָ וַאֲזַל בְּתַרְתָּא לְמַלְלָהּ עַל לִבָּהּ לְאַתְבוּתָהּ וְעַל־מִיָּה עֲמִיָּה וְזוּג חֲמֹרִין וַאֲעֵלְתִּיהּ לְבֵית אָבוּתָא וַחֲתָתָהּ

⁴ וַאֲתַקִּיף בֵּיה חֲמֹתִי אָבוּתָא דְּעַלְמִתָּא וַיְתִיב עִמִּיהּ תַּלְתֵּי יוֹמִין וַאֲכָלוּ וַשְׁתִּיּוּ וַבְּחֵי חָמֵן׃

⁵ וַתְּהִי בַּיּוֹמָא רְבִיעָא וַאֲקֹרִימוּ בְּצַפְרָא וַקָּם לְמִיזַל וַאֲמַר אָבוּתָא דְּעַלְמִתָּא לְחֲתָנִיהּ סַעֲד לִיבְךָ פִּיתָא דְּלַחְמָא וּבְחַר בְּן חֲזָלוֹן׃

⁶ וַאֲסַחֲרוּ וַאֲכָלוּ תְּרוּוֹהוֹן בְּתַרְתָּא וַשְׁתִּיּוּ וַאֲמַר אָבוּתָא דְּעַלְמִתָּא לְחֲתָנִיהּ שְׂרִי כְעַן וּבִירָת וַיִּשְׁפֹּר לְבָךְ׃

⁷ וַקָּם גִּבְרָא לְמִיזַל

⁸ וַאֲקֹרִימוּ בְּצַפְרָא בַּיּוֹמָא חֲמִישָׁא דְּלְמִיזַל וַאֲמַר אָבוּתָא דְּעַלְמִתָּא סַעֲד לִיבְךָ וַתִּהְיֶה עֲפָבּוּ

⁹ וַקָּם גִּבְרָא לְמִיזַל הוּא וְלְחִינְתִּיהּ וְעַל־מִיָּה וַאֲמַר לִיה חֲמֹתִי אָבוּתָא דְּעַלְמִתָּא הָא כְּעַן פְּנִיָּא

¹⁰ וְלֹא אָבָה גִּבְרָא

¹¹ אֵינוֹן עַם־יְבוּסִי הַזֹּאת וַנִּסּוּרָה אֶל־עִיר־הַיְבוּסִי הַזֹּאת וַנִּלְּיִן בָּהּ׃

וַאֲמַר עַל־מִיָּה לְרִבּוּבִיהּ אִתָּא כְּעַן וְנִסּוּרָה אֶל־עִיר־הַיְבוּסִי הַזֹּאת וַנִּלְּיִן בָּהּ׃

CAP. XIX.

ET fuit vir Levita habitans in femore montis Ephraim, & accepit sibi vir uxorem meretricem de Bethleem Iuda. * Et irata est illi concubina eius. & abiit ab eo in domum patris sui in Bethleem Iuda, & mansit illic dies quatuor mensium. * Et surrexit vir eius & abiit post eam, ut loqueretur ad cor eius ut reconciliaretur ei, & puer suus cum illo, et par asinorum: & abiit usque ad domum patris eius. & vidit eum pater puella, & affuit in occursum eius:

* Et introduxit eum socer eius pater puella, & sedit cum illo tres dies; & comederunt & biberunt, & dormierunt illic.

* Et factum est die quarto, & manè surrexerunt diluculo, & surrexit ut recederet. et dixit pater puella ad generum suum, Confirma cor tuum frusto panis, & post hoc proficiscimini.

* Et sederunt & comederunt uterque in id ipsum & biberunt. & dixit pater puella ad virum, Incipiens mane & letetur cor tuum.

* Et surrexit vir ut abiret: & vim fecit illi socer eius, & sedit & mansit illic.

* Et surrexit manè die quinto ut abiret. & dixit pater puella, Confirma iam cor tuum pane, & prepara donec increascit dies: & comederunt & biberunt uterque.

* Et surrexit vir ut pergeret ipse & concubina sua, & puer suus. & dixit ei socer eius pater puella: Ecce iam declinavit dies in vesp̄eram: mane iam hic adhuc hodie, & manete hic, & letetur cor tuum; & manibitis cras ad viam vestram, & abibitis in tabernaculum tuum.

* Et non voluit vir manere. & surrexit & abiit, & venit usque ad contra Jebus, hæc est Hierusalem, & cum eo par asinorum onustorum, & concubina eius cum eo:

* Ip̄si circa Jebus, & dies declinaverat valdè. & dixit puer ad dominum suum: Veni iam & declinemus in urbem Jebusæi hanc, et maneamus in ea.

19.

1 * Καὶ ἔρχετο δυνὴς λαοῦ παροικῶν ἐν μερῶς ὄρεος Ἐφραΐμ, & ἔλαβεν ἑαυτῷ τὴν δυνὴν Γνωαῖκα παλλακὴν ἐκ Βηθλὲμ Ἰούδα. * καὶ ὠργίσθη αὐτῇ ἡ παλλακὴ αὐτῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτῆς εἰς Βηθλὲμ Ἰούδα, & ἐγένετο ἐκεῖ ἡμέρας τετραμύλων. * & δυνὴς ὁ δυνὴς αὐτῷ καὶ ἐπορεύθη κατόπιον αὐτοῦ ὅτι λαλήσας ἐπὶ τῷ καρδίᾳ αὐτῆς, τοῦ διαλλάξαι αὐτήν, & τὸ παιδάριον αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ζῦγος ὑποζυγίων. καὶ ἐπορεύθη ἕως οἴκου πατρὸς αὐτοῦ. καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ πατήρ τῆς νεάνιδος, καὶ παρῆν εἰς ἀπαύτησιν αὐτοῦ. * καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν ὁ Γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ πατήρ τῆς νεάνιδος, & ἐκάθισεν μετ' αὐτοῦ τρεῖς ἡμέρας, & ἔφαγον & ἔπιον & ὑπνωσαν ἐκεῖ.

5 * & ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ τεταρτῇ & ὤρθησαν τοῦ πρωῒ, καὶ δυνὴς τοῦ ἀπελθεῖν. καὶ εἶπεν ὁ πατήρ τῇ νεάνιδι ὅτι πορὸς τὸν Γαμβρόν αὐτοῦ, σῆλθον τῷ καρδίᾳ σου κλάσματι αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ πορεύεσθε. * καὶ ἐκάθισαν καὶ ἔφαγον ἀμφοτέρω ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἔπιον. καὶ εἶπεν ὁ πατήρ τῆς νεάνιδος πορὸς τὸν δυνὴ, δὲξάμενος ἀλήθειαν, καὶ ἀγαθὴν ἐποίησεν τὴν καρδίαν σου.

7 * καὶ δυνὴς ὁ δυνὴς ἀπελθεῖν. & ἐβιάσατο αὐτὸν ὁ Γαμβρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν καὶ ὑπλίσθη ἐκεῖ.

8 * καὶ ὤρθησαν τοῦ πρωῒ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ τοῦ ἀπελθεῖν. καὶ εἶπεν ὁ πατήρ τῇ νεάνιδι ὅτι, σῆλθον δὴ τῷ καρδίᾳ σου αὐτῷ καὶ σρατῶσθι ἕως κλίνῃς ἡμέρας. καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον ἀμφοτέρω.

9 * καὶ ἀνέστη ὁ δυνὴς τοῦ ἀπελθεῖν αὐτοῦ καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ, καὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ πατήρ τῆς νεάνιδος, ἰδοὺ δὴ κέκλικεν ἡ ἡμέρα εἰς ἑσπέραν, καὶ ἀλύθον δὴ ὥδε ἐπὶ σήμερον & μείνατε ὥδε, & ἀγαθὴν ἐποίησεν τὴν καρδίαν σου, & ὀρθητε αὐτοῦ εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὸ σκῆνωμά σου. * & ὅτε ἠθέλησεν ὁ δυνὴς ἀνελθόντα. & ἀνέστη & ἀπῆλθεν & παρεγένετο ἕως κατόπιον τοῦ ἱεροῦ, αὐτῇ ἐστὶν ἱερουσαλήμ, καὶ μετ' αὐτοῦ ζῦγος ὑποζυγίων ἐπὶ τρεσκαμύλων, & ἡ παλλακὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. * αὐτοῖς κτ' ἱεροῦ, & ἡ ἡμέρα κεκλικῆα σφόδρα. καὶ εἶπεν τὸ παιδάριον πορὸς τὸν κύριον αὐτοῦ, δούρεθ δὴ καὶ ἐκκλίνωμεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ τούτῳ, καὶ ἀνελθόντες ἐν αὐτῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIX.

Et fuit vir Levites habitans in finibus montis domus Ephraim, & accepit sibi mulierem concubinam ex Bethlehhem domus Iehuda. * Et contempsit super eum concubina eius, & abiit ab eo ad domum patris sui ad Bethlehhem domus Iehuda; & fuit ibi diebus quatuor mensium.

* Et surrexit maritus eius, & iuit post eam ad loquendum super cor eius ad reducendum eam, & puer eius cum eo, & par asinorum; & intrare fecit eum ad domum patris sui, & vidit eum pater ipsius puellæ, & letatus est ad occursum eius.

* Et inualuit in eo socer illius pater ipsius puellæ, & sedit cum eo tres dies; & comederunt & biberunt, & pernoctarunt ibi.

* Et fuit in die quarta, & anticipauerunt in aurora, & surrexit ad eundum, & dixit pater ipsius puellæ genero suo: Fulci cor tuum frusto panis, & post sic ibitis.

* Et redierunt & comederunt duo illi simul & biberunt: & dixit pater ipsius puellæ genero suo: Mane nunc & pernocta, & pulchrescet cor tuum.

* Et surrexit vir ad eundum, & inualuit in eo socer eius, & rediit & pernoctavit ibi.

* Et anticipauerunt in aurora in die quinta ad eundum, & dixit pater ipsius puellæ: Fulci nunc cor tuum; & morabimini vsque ad converti diem: & comederunt duo illi.

* Et surrexit vir ad eundum ipse & concubina eius, & puer eius: & dixit illi socer eius pater ipsius puellæ: Ecce nunc inclinata dies ad Occidentem, pernoctate nunc hic tantum in hac die; pernocta hic, & pulchrescet cor tuum, & anticipabitis cras ad viam vestram, & ibis ad urbem tuam.

* Et noluit vir ad pernoctandum, & surrexit & ambulavit, & abiit vsque ad e-regionem Iebus, ipsa Ierusalem: & cum eo par asinorum stratorum, & concubina eius cum illo.

* Illi cum Iebus, & dies inclinavit valdè, & dixit puer domino suo: Veni nunc, & diuertemus ad urbem Iebuzzæorum hanc, & pernoctabimus in ea.

11 * ויאמר אליו אדני לאנסור אל עיר נכרי אשר
 לא מבני ישראל הנה ועברנו עד גבעה:
 12 * ויאמר לנערו לך ונקרבה באחד המקמור
 13 ולנו בגבעה או ברמה: * ויעברו וילכו ותבא
 להם השמש אצל הגבעה אשר לבנימן:
 14 * ויסרו שם לבוא ללון בגבעה ויבא וישב ברחב
 העיר ואין איש מאסף אותם הביתה ללון:
 15 * והנה איש זקן בא מן מעשהו מן השדה בערב
 והאיש מהר אפרים והוא נר בגבעה ואנשי
 המקום בני ימיני:
 16 * וישא עיניו וירא את האיש הארח ברחוב העיר
 ויאמר האיש הזקן אנה תלך ומאין תבוא:
 17 * ויאמר אליו עברים אנחנו מבית לחם יהודה
 עד ירכתי הר אפרים משם אנכי ואלך עד בית
 לחם יהודה וארץ בית יהודה אני הלך ואין
 איש מאסף אותי הביתה:
 18 * וגם תבן גם מספוא יש לחמורינו וגם לחם ויין
 יש לי ולאמתך ולנער עם עבדיך אין מחסור
 כל דבר: * ויאמר האיש הזקן שלום לך רק
 כל מחסורך עלי רק ברחוב אל תלך:
 19 * ויביאהו לביתו ויבול לחמורים וירחצו רגליהם
 ויאכלו וישתו: * המה מיטיבים ארץ לבם
 והנה אנשי העיר אנשי בני בליעל נסבו ארץ
 הבית מתדפקים על הדלת ויאמרו אל האיש
 בעל הבית הזקן לאמר הוצא ארץ האיש אשר
 באת אל ביתך ונדענו:
 20 * ויצא אליהם האיש בעל הבית ויאמר
 אליהם אל אחי אל תרעו נא אחרי אשר
 באת האיש הזה אל ביתי אל תעשו ארץ
 הנבלה הזאת:

12 * Cui respōdit dñs: Non ingrediar oppidū
 gentis alienæ quæ non est de filiis Israel,
 13 sed transibo vsque Gabaa; * Et cū illuc
 D peruenero, manebimus in ea, aut certè in
 14 vrbe Rama. * Transierunt ergo Iebus, &
 cœptū carpebant iter; occubuitq; eis Sol
 iuxta Gabaa, quæ est in tribu Benjamin:
 15 * Diuerteruntq; ad eam, vt manerent ibi.
 Quò cū intrassent, sedebant in platea ci
 uitatis, & nullus eos recipere voluit hospi
 16 tio. * Et ecce apparuit homo senex reuertēs
 de agro & de opere suo vesperi, qui & ip
 se de monte erat Ephraim, & peregrinus
 habitabat in Gabaa. Homines autem re
 17 gionis illius erant filij Iemini. * Eleuatq;
 oculis vidit senex sedentem hominem cū
 E farcinulis suis in platea ciuitatis: & dixit
 18 ad eum; Vnde venis, & quò vadis? * Qui
 respondit ei: Profecti sumus de Bethleem
 Iuda, & pergimus ad locū nostrū qui est
 in latere mōtis Ephraim, vnde ieramus in
 Bethleē. & nunc vadimus ad domū Dñi;
 nullusq; sub tectum suum nos vult reci
 19 pere, * Habētes paleas & fœnū in asinorū
 pabulum, & panem ac vinum in meos &
 ancillæ tuæ vsus & pueri qui mecum est.
 20 nulla re indigemus nisi hospitio. * Cui re
 spondit senex: Pax tecum sit: ego prēbebo
 omnia quæ necessaria sūt: quæso ne in pla
 21 tea maneas. * Introduxitq; eum in domum
 suam, & pabulū asinis p̄buit: ac postq̄ la
 uerūt pedes suos, recepit eos in conuiuū.
 22 Illis epulantibus, * & post laborē itineris
 F cibo & potu reficientibus corpora, vene
 runt viri ciuitatis illius filij Belial, id est,
 absque iugo, & circundantes domum se
 nis, fores pulsare cœperunt, clamantes ad
 dominum domus, atque dicentes: Educ
 virum qui ingressus est domum tuam, vt
 23 abutatur eo. * Egressusq; est ad eos se
 nex, & ait: Nolite, fratres, nolite facere
 malum hoc: quia ingressus est homo ho
 spitium meum, & cessate ab hac stul
 titia.

תרגום יונתן

12 * ואמר ליה ריבזניה לא נזור לקרית בני עממיא ולא מבני ישראל אינון ונתחמטי עד גבעה:
 13 * ויעברו ואזלו ועלת להון שמשא בסטר גבעתא דלשבת
 14 * וזרו לחמן למיעל למברת בגבעתא ואתא ויחיב ברחובא דקרחתא ולית אינש דיקניש יתהון לביתא למברת:
 15 * ויהא גברא סבא אתא מן עיבדתיה מן חקלא ברמשא וגברא מטורא דבית אפרים והוא דר בגבעתא ואינשי אחרא בני שבט
 16 * וזקף עינוהי וזחא ית גברא דארח ברחובא דקרחתא ואמר גברא סבא לאן את אזיל ומנן את אחי:
 17 * ואמר ליה עברין אנחנו מבית לחם דבית יהודה עד ספי טורא דבית אפרים מתמן אנא ואנא אזיל עד בית לחם דבית יהודה
 18 * ולבית מקדשא דיו אנא אזיל ולית אנש דיקניש יתי לביתא:
 19 * וחמר אית לי ולאמתך ולעלימא דעם עבדך לית חוסרן כל מדעם:
 20 * ובעליה לביתיה ורמא כיסתא לחמריה ואסחיו רגליהון ואכלו ושתיאו:
 21 * אינון מוטבין ית לבהון והא אנשי קרחתא גברי בני רשעא אקיפו ית ביתא דחקין למחבר דשא ואמרו לגברא מריה דביתא סבא
 22 * למימר אפיק ית גברא דעל לביתך ונדעיניה:
 23 * קען כמר דעל גברא דרין לביתא לא תעבדון ית קלנא הרא:

* Et dixit ad eum dominus eius: Non declinabimus in urbem gentis alienæ quæ non est de filiis Israel, & transibimus usque ad Gabaa.

* Et dixit puero suo: Veni & appropinquemus uni locorum, & maneamus in Gabaa vel in Rama. * Et transferunt, & occubuit eis Sol iuxta Gabaa, quæ est Benjamin.

* Et diuerterunt illuc ut intrarent & manerent in Gabaa. & intrauit & sedit in platea ciuitatis, & non est vir congregans eos in domum, ut hospitio fruerentur.

* Et ecce vir senex intrauit ab operibus suis ex agro vesperè, et vir de monte Ephraim, & ipse peregrinus habitabat in Gabaa, & viri loci filij Benjamin.

* Et aspiciens oculis suis vidit virum viatorem in platea ciuitatis: & dixit vir senex; Quò vadis, & unde venis?

* Et dixit ad eum: Transimus nos de Bethleem Juda usque ad femur montis Ephraim: illinc autem ego sum: & abij usque ad Bethleem Juda; & in domum meam ego vado, & non est vir qui ducat me in domum.

* Et palea & fœna sunt asinis nostris; & panis & vinum est mihi & ancille tue, & puero seruis tuis: non est defectus ullius rei.

* Et dixit vir senex; Pax tibi: verum omnis defectus tuus super me; sed in platea nõ diuertas.

* Et introduxit eum in domum suam, & præbuit asinis eius: & lauerunt pedes suos, et comederunt & biberunt.

* Ipsis autem refocillatis corde suo, & ecce viri ciuitatis viri filij iniquorum circumdederunt domum, & pulsauerunt ad ostium, & dixerunt ad virum dominum domus senem, dicentes: Educ virum qui intrauit in domum tuam, ut cognoscamus eum.

* Et egressus est ad eos vir dominus domus, & dixit ad eos: Nequaquam, fratres mei, ne malum faciatis postquam intrauit vir hic in domum meam; ne faciatis stultitiam hanc.

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, οὐ μὴ ἐκκλινούμεν εἰς πόλιν ἀλλοτρίου ἢ ὅσα ἐστὶν ἐν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ πορεύσόμεθα ἕως γαβαά.

* καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, δάσθω ἐξ ἡσώμενον ἐν τῶν ῥῶπων, καὶ ἀνέλθωμεν ἐν γαβαά ἢ ἐν ῥαμᾷ.

* καὶ περιήλθον, & ἔδυ αὐτοῖς ὁ ἥλιος ἐχόμενα τῇ γαβαά, ἢ ἐστὶν ἐν βενιαμίν.

* καὶ ἐξέκλιναν ἐπὶ τοῦ εἰσελθεῖν καὶ καταλῦσαι ἐν γαβαά. καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἐνάθισεν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως, καὶ ὅσα ἐστὶν αὐτῆς ὁ σωμαίων αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦ καταλῦσαι.

* καὶ ἰδὼς δυνὴς πρεσβύτης εἰσῆλθεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐν τοῦ ἀγροῦ ἐσπέρας, καὶ ὁ αὐτῆς ἐξ ὄρεος ἐφραΐμ, & αὐτὸς παρώκῃ ἐν γαβαά, καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ ῥῶπου υἱοὶ βενιαμίν.

* καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδεν τὸν ἄνδρα τὸν ἀδοιπόρου ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως. καὶ εἶπεν ὁ αὐτῆς ὁ πρεσβύτης, ποῦ πορεύῃ; καὶ πόθεν ἔρχῃ;

* & εἶπεν πρὸς αὐτὸν, διαβαίνομεν ἡμεῖς ἐν ἐβηλεὲμ ἰούδα ἕως μεθρὸν ὄρεος τοῦ ἐφραΐμ. ἐκείθεν ᾗ ἐγὼ εἶμι, & ἐπορεύθην ἕως βεθλεὲμ ἰούδα, καὶ εἰς τὸν οἶκόν μου ἐγὼ ἀποτρέχω, καὶ ὅσα ἐστὶν αὐτῆς σωμαίων με εἰς οἰκίαν.

* καὶ γὰρ ἄχυρα & χορτάσματα ὑπάρχει τοῖς ὄνοις ἡμῶν, καὶ γὰρ ἄρτος καὶ οἶνον ὑπάρχει μοι καὶ τῇ δούλῃ σου, καὶ τῷ παιδαρίῳ τοῖς δούλοις σου, ὅσα ἐστὶν ὑσέρημα πάντες πράγματα.

* καὶ εἶπεν ὁ αὐτῆς ὁ πρεσβύτης, εἰρήνῃ σοι, πλὴν πάντο ὑσέρημα σου ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐν τῇ πλατείᾳ μὴ καταλύσης.

* καὶ εἰσῆγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ παρενέβαλεν τοῖς ὑποζυγίοις αὐτοῦ, & ἀνέψατο οὗτος πόδας αὐτῶν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον.

* αὐτῶν ᾗ ἀγαθυνθέντων τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, & ἰδὼς οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἄνδρες υἱοὶ πρῶτόνων ἀπεικύνκλωσαν τὴν οἰκίαν, & ἐκρυσσαν ἐπὶ τὴν θύραν, καὶ εἶπαν πρὸς τὸν δυνάστα τὸν κύριον τῆς οἰκίας τὸν πρεσβύτην, λέγοντες, ἔξάγαγε τὸν ἄνδρα τὸν εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν σου, ἵνα γινώμεν αὐτόν.

* καὶ ἐξῆλθεν πρὸς αὐτοῦ ὁ δυνὴς ὁ κύριος τῆς οἰκίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοῦ, μηδ' αὖτως ἀδελφοί μου, μὴ ποιήσῃτε ὡς ἐγὼ εἶπα, ὅτι εἰσελθεῖν τὸν ἄνδρα τοῦτον εἰς τὴν οἰκίαν μου, μὴ ποιήσῃτε τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹² Et dixit illi dominus eius: Non diuertemus ad urbem filiorum gentiū qui non ex filiis Israel illi; & perueniemus usque Gibghatha.

¹³ Et dixit puero suo: Veni, & applicabimur in vno ex locis; & pernoctabimus in Gibghatha aut in Ramatha.

¹⁴ Et transferunt & ambulauerunt, & intrauit illis sol in latere collis qui tribui Biniamin.

¹⁵ Et diuerterunt eò ad intrandum ad pernoctandum in Gibghatha: & venit & sedit in platea vrbis, & non erat homo qui congregare faciat illos ad domum ad pernoctandum.

¹⁶ Et ecce vir senex venit ab opere suo ex agro in vesperi, & vir ex monte domus Ephraim, & ipse habitans in Gibghatha; & homines loci filij tribus filiorum Biniamin.

¹⁷ Et lenauit oculos suos, & vidit virum qui viator in platea vrbis: & dixit vir senex; Quò tu vadens, & unde tu veniens?

¹⁸ Et dixit ei: Transeuntes nos ex Bethlehhem domus Iehudah, usque fines montis domus Ephraim: inde ego, & ego iui usque Bethlehhem domus Iehudah, & ad domum sanctuarij Domini ego vadens; & non est homo qui congregare faciat me ad domum suam.

¹⁹ Et etiam palea & pabulum est asinis nostris, & etiam panis & vinum est mihi & ancillæ tuæ, & pueris qui cum seruo tuo: non indigemus omni quoquam.

²⁰ Et dixit vir senex; Pax tibi: tantum omnis penuria tua super me; tantum in platea non pernoctabis.

²¹ Et introduxit eum ad domum suam, & coniecit pabulum asinis eius; & lauerunt pedes illorum, & comederunt & biberunt.

²² Illis bonificantibus corda sua, & ecce homines vrbis, viri filij impietatis, circumierunt domum, impellentes ad frangendum portam: & dixerunt ad virum dominum domus senem, ad dicendum: Produci virum qui intrauit ad domum tuam, & cognoscemus eum.

²³ Et exiit ad eos vir dominus domus, & dixit illis: Obsecro fratres mei, non malefacietis nunc, postquam intrauit vir hic ad domum meam, non facietis ignominiam istam.

* הנה בתי הבתולה ופילגשהו אוציאנה
 אותם וענו אותם ועשו להם הטוב בעיניכם
 ולאיש הזה לא תעשו דבר הנבלה הזאת :
 * ולא אבן האנשים לשמע לו ויחזק האיש
 בפילגשו ויצא אליהם רחוק וידעו אותה
 ויתעללו בה כל הלילה עד הבקר וישלחוה
 בעלות השחר : * ותבא האשה לפנות הבקר
 ותפל פתח בית האיש אשר אדוניו שם עד-
 האור : * ויקם אדניה בבקר ויפתח דלתות
 הבית ויצא ללכת לדרכו והנה האשה פילגשו
 נפלת פתח הבית וידיה על הסף :
 * ויאמר אליה קומי ונלכה ואין ענה ויקחה על-
 החמור ויקם האיש וילך למקמו :
 * ויבא אל ביתו ויקח ארץ המאכלות ויחזק
 בפילגשו וינתחה לעצמיה לשנים עשר נתחים
 וישלחה בכל גבול ישראל :
 * והיה כל הראה ואמר לא נהיתה ולא נראתה
 כזאת למיום עלות בני ישראל מארץ מצרים עד
 היום הזה שימו לכם עליה עזו ודברו :

ב

* ויצאו כל בני ישראל ותקהל העדה באיש
 אחר למדן ועד באר שבע וארץ הנלעד אל יהוה
 המצפה : * ויתיצבו פנות כל העם כל שבטי
 ישראל בקהל עם האלהים ארבע מאות אלף
 איש רגלי שלח חרב : * וישמעו בני בנימן כי-
 עלו בני ישראל המצפה ויאמרו בני ישראל דברו
 איברה נהיתה הרעה הזאת :
 * ויען האיש הלוי איש האשר הנרצח
 ויאמר הגבעתה אשר לבנימן באתי אני ופילגשי
 ללון :

תרגום יונתן

* 24 הא ברחי בחולתא ולחינתיה אפיק כען יתחזו וענו יתחזו ותקין בעיניכוז ולגברא חזין לא תעבדון עיסק קלנא חרמא :
 * 25 ולא אבן גבריה לקבלא מיניה ואחקיף גברא כלחינתיה ואפיק לוחזון לגברא וידעו יתה ואיתלעכו בה כל ליליא עד צפרא
 * 26 ואחרת אחתא למפני צפרא ונפלת בתרע בית גברא דרבונה תמן עד דינחא :
 * 27 וקם ריבונהא בצפרא ופתח דשי ביתא ונפק למיזל לארחה ויהא אחתא לחינתיה רמא בתרע ביתא וידעא מחתן על סיפא :
 * 28 ואמר לה קומי ונזיל ולא מתיבא ונסבה על חמרא וקם גברא ואזל לארחה :
 * 29 ואחא לבייתה ונסב ית סבינא ואחקיף כלחינתיה והדמיה לאיברהא לתרין עשר איברין ושלחה בכל תחום ארעא דישראל :
 * 30 ויהי כל דחזי ואמר לא חזרה ולא איתחזיא את כהרא למן יומא וסליקו בני ישראל מארעא דמצרים עד יומא חזין שון לבכון עלהא
 * 31 ויתעצו ומלילו :

ב

* 1 ונפקו כל בני ישראל ואחכנישר כנישחא כגברא חז למדן ועד באר שבע וארע גלעדא לקדם יי למצפא :
 * 2 ואחעודו רישי כל עמא כל שיבטיא דישראל בקהל עמא דיי ארבע מאת אלפין גבר רגלי שלפי סיפא :
 * 3 ושמעו בני בנימן ארי סליקו בני ישראל למצפא ואמרו בני ישראל מלילו איכדין חזרה בישחא חרמא :
 * 4 ואחב גברא ליוארה בעלה דאחחא קטילחא ואמר לגבעתא דלשבט בנימן עלית אנא ולחינתי למכר :

* 24 Habeo filiam virginem, & hic homo habet concubinam, educam eas ad vos, vt humilietis eas, & vestram libidinem compleatis: tantum obsecro ne scelus hoc contra naturam operemini in virum.

* 25 Nolebant acquiescere sermonibus illius. quod cernens homo eduxit ad eos concubinam suam, & eis tradidit illud edam. Quam cum tota nocte abusi essent, dimise-

* 26 runt eam manè. * At mulier recedentibus tenebris, venit ad ostium domus vbi manebat dominus suus, & ibi corruit. * Ma-

* 27 Gne facto surrexit homo, & aperuit ostium vt coeptam expleret viam; & ecce concubina eius iacebat ante ostium sparsis in li-

* 28 mine manibus. * Cui ille, putans eam quiescere, loquebatur: Surge vt ambulemus. qua nihil respondente, intelligens quod erat mortua, tulit eam, & imposuit asino, reuersusque est in domum suam.

* 29 Quam cum esset ingressus, arripuit gladium, & cadauer vxoris cum ossibus suis in duodecim partes ac frustra concidens misit in omnes terminos Israel.

* 30 Quod cum vidissent singuli, conclamabant: Nūquam res talis facta est in Israel ex eodie quo ascenderūt patres nostri de Ægypto, vsque in præsens tempus. ferte sententiam, & in cōmune decernite quid facto opus sit.

CAP. XX.

* 1 Egressi itaque sunt omnes filij Israel, & A pariter congregati quasi vir vnus de Dan vsque Bersabee, & terra Galaad ad
 * 2 Dominum in Maspha: * Omnes quoque anguli populorum, & cunctæ tribus Israel in ecclesiam populi Dei conuenerūt quadringenta millia peditum pugnato-
 * 3 rum. * Nec latuit filios Benjamin quod ascendissent filij Israel in Maspha. Interrogatusque Leuita maritus mulieris interfecte, quomodo tantum scelus perpetrātū esset; * Respondit: Veni in Gabaa Benjamin cum vxore mea, illucque diuerti.

* Ecce filia mea virgo & concubina; edu-
cam iam eas, & humiliare illas, & facite eis
bonum in oculis vestris; & viro huic ne fa-
ciatis verbum insipientie huius.

* Et non voluerunt viri audire eum: &
apprehendit vir concubinam, & eduxit eam
ad illos extra. & cognouerunt eam; & illuse-
runt ei totam noctem usque ad manē. & di-
miserunt eam simul cum ascensu auroræ.

* Et venit mulier manē, & corruit ad o-
stium portici domus viri, ubi erat dominus suus
ibi, usque quo diluculum fuit.

* Et surrexit Dominus eius manē, & ape-
ruit fores domus, & exiuit ut discederet in
viam suam: & ecce mulier concubina eius ia-
cens apud portam, & manus eius ad limen.

* Et dixit ad eam: Surge, & abeamus. &
non respondit ei; sed mortua erat. & tulit eam
super asinum, & surrexit vir, & reuersus est
in locum suum.

* Et ingressus est in domum suam, & arri-
puit gladium, & cepit concubinam suam, &
membratim diuisit eam per ossa eius in duode-
cim partes, & misit ea in omnes tribus Israel.

* Et factum est omnis videns dicebat: Neq;
factum est neque visum est sic à die ascensionis
filiorum Israel de terra Egypti usque ad diem
hanc. ferte iam vobis pro ipsa sententiam, &
loquimini.

CAP. XX.

ET egressi sunt omnes filij Israel, & congre-
gata est synagoga ut vir vnus de Dan, &
usque Bersabee, & terra Galaad ad Dominum
in Massepha.

* Et stetit regio omnis populi omnes tribus
Israel in congregatione populi Dei quadringen-
ta millia virorum peditum educantium gla-
dium.

* Et audierunt filij Benjamin, quod ascen-
derunt filij Israel in Massepha: & dixerunt fi-
lij Israel, Loquimini, ubi factum est malum hoc?

* Et respondit vir Leuita vir mulieris in-
terfectæ, & dixit: In Gabaa Benjamin veni e-
go & concubina mea ut diuertam:

14 * ἰδὲ θυγάτηρ μὲν ἡ παρθένος καὶ ἡ παλλακὴ· ἔξάξω
δὴ αὐτάς, καὶ ταπεινώσω αὐτάς, καὶ ποιήσω αὐταῖς
τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, & τῷ ἀνδρὶ τούτῳ μὴ ποιή-
25 σπτε τὸ ῥῆμα τὸ ἀφροσύνης ταύτης. * καὶ ἐκ ἠθέλησαν
αὐτοὶ ἀκῶσαι αὐτὴν, & ἐπέλαβεν ὁ ἀνὴρ τὴν παλλακὴν, καὶ
ἔξηγαγον αὐτὴν πρὸς αὐτοὺς ἔξω. καὶ ἔγνωσαν αὐτήν,
καὶ ἐπέπαιζαν αὐτὴν ὅλην τὴν νύκτα ἕως ὥσπερ ἡμέρας. καὶ
ἔξαπέσειλαν αὐτὴν ὅλην τὴν νύκτα ἕως ὥσπερ ἡμέρας.

26 * καὶ ἦλθεν ἡ γυνὴ ὥσπερ ἡμέρας, καὶ ἐπεσεν πρὸς τὴν θύ-
ραν τοῦ πυλῶνος τοῦ οἴκου τοῦ ἀνδρός οὗ ὡς ἡμεῖς αὐ-
τῆς ἐκεῖ ἕως οὗ διέφαινον.

27 * καὶ ἀνέστη ὁ κύριος αὐτῆς ὥσπερ ἡμέρας, καὶ ἠνοιξεν τὰς
θύρας τοῦ οἴκου, καὶ ἔξηλθεν τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὴν ὁδὸν
αὐτῆς· καὶ ἰδὲ ἡ γυνὴ ἡ παλλακὴ αὐτῆς πεπιωκῆσα πρὸς τὴν
θύραν, καὶ αἱ χεῖρες αὐτῆς ἐπὶ τὸ πρὸς θύραν.

28 * & εἶπεν πρὸς αὐτὴν, ἀνάστηθι & ἀπέλθωμεν. & ἐκ
ἀπεκρίθη αὐτῇ, ἀλλὰ ἐτεθήκη. & ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ
ὑποζύγιον, & ἀνέστη ὁ ἀνὴρ & ἀπῆλθεν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς.

29 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, & ἔλαβεν μάχαι-
ραν, καὶ ἐπέλαβε τῆς παλλακῆς αὐτῆς, καὶ ἐμέλησεν
αὐτὴν κατὰ τὰ ὀστέα αὐτῆς εἰς δώδεκα μερίδας, καὶ ἔξα-
πέσειλεν αὐτὰς εἰς πάσας φυλάς Ἰσραὴλ.

30 * καὶ ἐχρῆτο πᾶς ὁ ὄρων ἐλεῖν, ὅτε ἐχρηθῆν ὅτε ὥρθη ἔ-
τως ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀναβάσεως ὑμῶν Ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰ-
γύπτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. θεώτε δὲ ἡ εἰσὶν αὐ-
τῆς βουλήν καὶ λαλήσατε.

κ.

1 * Καὶ ἔξηλθον πᾶντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, & ἔσκηλη-
σάμεν ἡ συναγωγὴ αἰς τὴν ὁδὸν εἰς δὴν καὶ ἕως Βηρσα-
βαί, καὶ γῆς γαλαὰδ πρὸς κύριον εἰς μαοσηφά.

2 * καὶ ἔστη τὸ κλίμα παντὸς τοῦ λαοῦ πᾶσαι αἱ φυλαὶ
Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ τετρακόσια
χιλιάδες ἀνδρῶν πεζῶν σπαρμένων ῥομφαίᾳ.

3 * καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ Βενιαμὴν, ὅτι ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ
Ἰσραὴλ εἰς μαοσηφά. καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, λαλή-
σατε ποδὲς ἡμεῖς ἡ κακία αὐτῆς.

4 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ λευίτης ὁ ἀνὴρ τῆς Γυναικὸς τῆς
πεφονευμένης, καὶ εἶπεν εἰς Γαβαὰ τὴν Βενιαμὴν ἦλθον ἐγὼ
καὶ ἡ παλλακὴ μου τοῦ κατελύσαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Ecce filia mea virgo & concubina illius: producam nunc eas; & humiliare illas, & facite illis quod constitutum in oculis vestris; & viro huic non facietis negotium ignominiae huius.

25 Et non voluerunt viri ad audiendum ex eo: & apprehendit vir in concubina sua, & produxit ad eos foras; & cognouerunt eam; & irriferunt in ea omnem noctem usque auroram, & dimiserunt eam in ascendendo auroram.

26 Et venit mulier ad inclinare aurora, & cecidit in porta domus viri qua dominus eius ibi, usque quo illuxit.

27 Et surrexit dominus eius in aurora, & aperuit portas domus, & exiuit ad eundem ad viam suam; & ecce mulier concubina eius proiecta in porta domus, & manus eius impositae super limen.

28 Et dixit illi: Surge, & ibimus. & non respondit. & tulit eam super asinum, & surrexit vir, & iuit ad locum suum.

29 Et venit ad domum suam, & accepit gladium, & apprehendit in concubina sua, & discepit eam ad membra eius ad duodecim membra; & misit eam in omni termino terrae Israel.

30 Et fuit omnis qui vidit eam, & dixit: Non fuit, & non visum est sicut hoc ad-ex die qua ascenderunt filij Israel de terra Misraim usque diem hanc. ponite corda vestra super illud, & consulimini, & loquimini.

CAP. XX.

ET exierunt omnes filij Israel, & congregata est congregatio, ut vir vnus, ad-ex Dan & usque Beer-sabagh, & terra Gilghadai; ad-ante Do-

minum ad Miszpeia. Et steterunt capita omnis populi omnes tribus Israel in caetu populi Domini; quadringenta millia vir peditum euaginantium gladium.

Et audierunt filij Benjamin quod ascenderunt filij Israel ad Miszpeia. & dixerunt filij Israel: Loquimini, quemadmodum fuit malum hoc.

Et respondit vir Leuita maritus mulieris occisae, & dixit: Ad Gibgha-
tha, quae tribus Biniamin, ascendi ego & concubina mea ad pernoctandum.

* וַיָּקֻמוּ עָלַי בְּעָלֵי הַגִּבְעָה וַיִּסְבּוּ עָלַי אֶת-הַבַּיִת
 לַיְלָה אוֹתִי דָמוֹ לְהַרְגוֹ וְאֶת-פִּילֹגְשֵׁי עֲנוּ וְתָמַת׃
 * וְאַחֲזוּ בְּפִילֹגְשֵׁי וְאַנְתָּחָה וְאַשְׁלָחָה בְּכָל-שָׂדֶה
 נִחַלְתָּ יִשְׂרָאֵל כִּי עָשׂוּ זָמָה וְנָבְלָה בְּיִשְׂרָאֵל׃
 * הִנֵּה כָלְכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָבּוּ לָכֶם דָּבָר וְעֲצוּ
 הָלֹם׃ * וַיָּקֶם כָּל-הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד לֵאמֹר
 לֹא נִלְךְ אִישׁ לְאֶחָד וְלֹא נָסֹר אִישׁ לְבֵיתוֹ׃
 * וְעַתָּה זֶרֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה לַגִּבְעָה עָלֵינוּ
 בְּנוֹרָל׃ * וּלְקַחְנוּ עֲשָׂרָה אַנְשִׁים לְמֵאֶרֶץ
 לְכָל שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל וּמֵאֶרֶץ לְאֶלֶף וְאֶלֶף לְרִבְבָּה
 לְקַחַת צִדָּה לָעָם לַעֲשׂוֹת לְבוֹאֵם לַגִּבְעָה בְּנִימָן כְּכָל-
 הַנִּבְלָה אֲשֶׁר עָשָׂה בְּיִשְׂרָאֵל׃
 * וַיֵּאֱסֹף כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל-הָעִיר כְּאִישׁ אֶחָד
 חֲבֵרִים׃
 * וַיִּשְׁלְחוּ שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל אַנְשִׁים בְּכָל-שְׁבֵטֵי
 בְּנִימָן לֵאמֹר מָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נִהְיִיתָה בָּכֶם׃
 * וְעַתָּה תָנוּ אֶת-הָאֲנָשִׁים בְּנֵי-בְלִיעֵל אֲשֶׁר
 בְּגִבְעָה וְנִמְיָתָם וְנִבְעֶרְהָ רָעָה מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא אָבוּ
 בְּנִימָן לִשְׁמָעַ בְּקוֹל אֲחֵיהֶם בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל׃
 * וַיֵּאֲסֹפוּ בְנֵי-בְנִימָן מִן-הָעִירִים הַגִּבְעָתָה לְצֵאת
 לְמִלְחָמָה עִם-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
 * וַיִּתְּפְקְדוּ בְנֵי בְנִימָן בַּיּוֹם הַהוּא מֵהָעִירִים
 עֲשָׂרִים וּשְׁשָׁרִים אֶלֶף אִישׁ שְׁלֹף חֶרֶב לְבַד מִיִּשְׁבֵּי
 הַגִּבְעָה הִתְּפַקְדוּ שִׁבְעָה מֵאוֹרֵת אִישׁ בַּחֲזֹר׃
 * מִכָּל הָעָם הָזֶה שִׁבְעָה מֵאוֹרֵת אִישׁ בַּחֲזֹר
 אֲטָרִיד-יָמִינוּ כָּל-זֶה קָלַע בְּאֶבֶן אֶל-הַשַּׁעֲרָה
 וְלֹא יָחֻטְּ׃
 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הִתְּפַקְדוּ לְבַד מִבְּנִימָן
 אַרְבַּע מֵאוֹרֵת אֶלֶף אִישׁ שְׁלֹף חֶרֶב כָּל-זֶה אִישׁ
 מִלְחָמָה׃

* Et ecce homines ciuitatis illius circū-
 dederunt nocte domum in qua manebā,
 volentes me occidere, & vxorem meā in-
 credibili furore libidinis vexantes; deniq;
 mortua est. * Quam arreptam in frustra
 concidi, misique partes in omnes termi-
 nos possessionis vestræ, quia nunquā tan-
 tum nephas & tam grande piaculum fa-
 ctum est in Israel. * Adestis omnes filij Is-
 rael; decernite quid facere debeatis. * Stāf-
 que omnis populus, & quasi vnus homi-
 nis sermone respondit: Nō recedemus in
 B tabernacula nostra, nec suam quisquā in-
 trabit domum: * Sed hoc contra Gabaa
 in commune faciemus. * Decem viri eli-
 gantur è cētum ex omnibus tribubus Is-
 rael, & centum de mille, & mille de decem
 millibus, vt comportēt exercitui cibaria,
 & possimus pugnare contra Gabaa Ben-
 iamin, & reddere ei pro scelere quod me-
 retur. * Conuenitque vniuersus Israel ad
 ciuitatem, quasi homo vnus, eadem mēte
 vnoque consilio. * Et miserunt nuncios ad
 omnem tribum Benjamin, qui dicerent:
 Cur tantum nephas in vobis repertū est?
 * Tradite homines de Gabaa qui hoc fla-
 gitium perpetrarunt, vt moriantur, & au-
 feratur malum de Israel. Qui noluerunt
 fratrum suorum filiorum Israel audire
 mandatum: * Sed ex cunctis vrbibus que
 fortis suæ erant conuenerunt in Gabaa, vt
 illis ferrent auxilium, & cōtra vniuersum
 populum Israel dimicarent. * Inuentique
 sunt viginti quinque millia de Benjamin
 educantium gladium, præter habitatores
 Gabaa, qui septingenti erant viri fortissi-
 mi, * ita sinistra vt dextra præliantes; & sic
 fundis lapides ad certum iacientes, vt ca-
 pillum quoque possent percutere, & ne-
 Cquaquam in alteram partem ictus lapidis
 deferretur. * Virorum quoque Israel
 absque filiis Benjamin inuenta sunt qua-
 dringenta millia educantium gladios, &
 paratorum ad pugnam:

תרגום יונתן

* וַיָּקֻמוּ עָלַי יְחִי גִבְעָתָה וְאֶקִּיפוּ עָלַי יִתְּ בֵּיתָא בְּלִילִיָּה עָלֵי חֲשִׁיבֵי לְמִקְטֹל וְיִתְּ לְחִינְתִּי עֲנוּתָא וּמִיָּתָר׃
 * וְהָיָה וְשִׁלְחָהּ בְּכָל תְּחוֹמֵי אֶרֶץ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲרֵי עֲבָדוּ עֵיצָה חֲטָאִין וְלֹא כְּשֶׁר בְּיִשְׂרָאֵל׃
 * וְכָל עַמָּא כְּגִבְרָא חָד לְמִימָר לֹא נִיזִיל גִּבְרָא לְמִשְׁכְּנִיהָ וְלֹא נִזְדָּר גִּבְרָא לְבֵיתָהּ׃
 * וְכָעֵן דִּין פְּתָנָא דְנַעֲבִיד לַגִּבְעָתָה נְחֲמִי עָלֵהּ בְּעֶרְבָּה׃
 * וּמֵאֶרֶץ לְאֶלְפָּא וְלְרִבּוּתָא לְמִיִּסְבּ זְנוּרִין לְעַמָּא לְמַעֲבָד לְאַיְתוֹתֵיהוֹן לַגִּבְעָתָה דְּבֵירַת בְּנִימָן כְּכָל קָלָנָא דְעֶבֶד בְּיִשְׂרָאֵל׃
 * וְאִתְּקַנְשׁ כָּל אָנָּשׁ יִשְׂרָאֵל לְקִרְחָה כְּגִבְרָא חָד שׁוֹן׃
 * וְשִׁלְחוּ שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל גִּבְרִין בְּכָל שְׁבֵטֵי בְּנִימָן לְמִימָר מָה הָרָעָה הַזֹּאת בָּכֶם׃
 * וְכָעֵן אִתּוֹ יִתְּ גִבְרִיָּה בְנִי רִישָׁא דִּי גִבְעָתָה וְנִקְטְלִינוּ וְנִפְּלִי עֲבָדֵי בִישָׁתָא מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא אָבוּ בְנֵי בְנִימָן לְקָבְלָהּ לְמִימָר אֲחֵיהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
 * וְאִתְּקַנְשׁוּ בְנֵי בְנִימָן מִן קְרוּיָא לַגִּבְעָתָה לְמִיִּפְקָ לְאַנְתָּחָה קֶרְבָּא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
 * וְאִתְּקַנְשׁוּ בְנֵי בְנִימָן בַּיּוֹם הַהוּא מִן קְרוּיָא עֲשָׂרִים וּשְׁשָׁרִים אֶלֶף אִישׁ שְׁלֹף חֶרֶב לְבַד מִיִּשְׁבֵּי הַגִּבְעָה הִתְּפַקְדוּ שִׁבְעָה מֵאוֹרֵת אִישׁ בַּחֲזֹר׃
 * מִכָּל הָעָם הַזֶּה שִׁבְעָה מֵאוֹרֵת אִישׁ בַּחֲזֹר אֲטָרִיד-יָמִינוּ כָּל-זֶה קָלַע בְּאֶבֶן אֶל-הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יָחֻטְּ׃
 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲרַבְעָה מֵאוֹרֵת אֶלֶף אִישׁ שְׁלֹף חֶרֶב כָּל-זֶה אִישׁ מִלְחָמָה׃

* Et insurrexerunt contra me viri qui Gabaa, & circumdederunt contra me domum nocte, & me voluerunt occidere, & concubinam meam humiliauerunt & illuserunt ei, & mortua est.

* Et accepi concubinam meam, & in frustra concidi eam, & misi in omnem terminum possessionis Israel; quoniam fecerunt nephas in Israel.

* Ecce omnes vos filij Israel date vobis sermonem & consilium hic.

* Et surrexit omnis populus vt vir vnus, dicens: Non ingrediemur vir in tabernaculum suum, & non declinabimus vir in domum suam.

* Et nunc verbum hoc quod faciemus Gabaa: Ascendemus contra eam in sorte:

* Et accipiamus decem viros centum ex omnibus tribubus Israel, & centum de mille, & mille de decem millibus ad accipiendum cibaria populo ad perficiendum intrantibus Gabaa Benjamin iuxta omne scelus quod fecit in Israel.

* Et congregatus est omnis vir ad ciuitatem quasi vir vnus euntes.

* Et miserunt tribus Israel viros in omnem tribum Benjamin, dicentes: Quod scelus hoc factum in vobis?

* Et nunc tradite viros impios qui in Gabaa, & occidemus eos, & auferemus malum de Israel. & non voluerunt Benjamin audire vocem fratrum filiorum Israel.

* Et conuenerunt filij Benjamin de vrbibus eorum in Gabaa egredi vt pugnent cum filiis Israel. * Et recensiti sunt filij Benjamin in die illo de ciuitatibus, viginti & quinque milia virorum educantium gladium, præter eos qui habitant Gabaa. hi qui recensiti sunt septingenti viri iuuenes electi

* Ex vniuerso populo ambidexteri, omnes hi funditores iaculantes lapides ad capillum, et non aberrantes. * Et omnis vir Israel

recensiti sunt absque filiis Benjamin, quadringenta milia virorum educantium gladium; omnes hi viri bellicosi.

* καὶ ἀνέστησαν ἐπ' ἐμὲ ὁ δῶδεσ γαβαά, καὶ περιέκλωσαν ἐπ' ἐμὲ τὴν οἰκίαν νυκτός, καὶ ἐμὲ ἠθέλησαν ἀποκτείνειν, καὶ τὴν παλλακὴν μου ἐταπείνωσαν καὶ ἐνέπαιξαν αὐτῇ, καὶ ἀπέθανεν.

* καὶ ἐπελαβόμην τῆς παλλακῆς μου, καὶ ἐμέλισα αὐτὴν, καὶ ἔξαπέσειλα ἐν παντὶ ὀρέῳ κληρονομίας ἰσραήλ, ὅτι ἐποίησαν ἀφροσύνην ἐν ἰσραήλ.

* ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς υἱοὶ ἰσραήλ δότε αὐτοῖς λόγον καὶ βουλήν ὧδε. * καὶ δώδεκα πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἰς λέγων, οὐκ εἰσελθυσόμεθα δώδεκα εἰς τὸ σκῆνωμα αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐκκλινούμεν δώδεκα εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν.

* καὶ νῦν τὸ ῥῆμα τοῦτο ὁ ποιήσας τῇ γαβαά, ἀναβησόμεθα ἐπ' αὐτὴν ἐν κλήρῳ. * καὶ ληψόμεθα δέκα δῶδεκα τοῖς ἑκατὸν τοῖς πᾶσι φυλαῖς τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἑκατὸν τοῖς χιλίοις, & χιλίοις τοῖς μυρίοις λαβεῖν ὁπλισμόν τῶν λαῶν ὁπτιτελέσαι τοῖς ἐσπορευομένοις τῇ γαβαά τοῦ βενιαμὴν καὶ πᾶσαν τὴν ἀφροσύνην ἣν ἐποίησαν ἐν ἰσραήλ. * καὶ σωήχῃ πᾶς δώδεκα εἰς τὴν πόλιν ὡς δώδεκα εἰς ἐρχόμενοι.

* καὶ ἔξαπέσειλαν αἱ φυλαὶ ἰσραήλ ἀνδρας ἐν πάσῃ φυλῇ βενιαμὴν λέγοντες, τίς ἡ κακία αὐτῇ ἡμοῖς ἐν ὑμῖν;

* καὶ νῦν δότε ὅτι δῶδεκα ἀσεβεῖς ὅτι ἐν γαβαά, καὶ θανατώμεν αὐτοὺς, καὶ ἔξαπορεύμεν κακίαν ἐξ ἰσραήλ. & οὐκ ἠθέλησαν βενιαμὴν εἰσακούειν τὴν φωνὴν τῶν ἀδελφῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

* & σωήχθησαν οἱ υἱοὶ βενιαμὴν ἐκ τῶν πόλεων αὐτῶν εἰς γαβαά ἔξελθεν ὁ πολεμῆσαι μετ' υἱῶν ἰσραήλ.

* καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ υἱοὶ βενιαμὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ τῶν πόλεων, εἴκοσι καὶ πάντες χιλιάδες δῶδεκα ἀπορμήτων ῥομφαίων χωρὶς τῶν κατ' οἰκιστῶν τὴν γαβαά· οὗτοι οἱ ἐπεσκέπησαν ἐπὶ αἰκόσιοι ἄνδρες νεανίσκοι ἐκ λευκῶν.

* ἐκ πάντος τοῦ λαοῦ ἀμφοτέρωθεν ἄνδρες, πάντες οὗτοι ἔσυνον βαλλόντες λίθοις πρὸς τὴν τεῖχα, καὶ οὐ διαμαρτάνοντες.

* καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραήλ ἐπεσκέπησαν χωρὶς τῶν υἱῶν βενιαμὴν τετρακόσιοι χιλιάδες ἀνδρῶν ἀπορμήτων ῥομφαίων πάντες οὗτοι ἄνδρες πολεμισταί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et surrexerunt super me habitatores Gibghatha, & circueiunt super me domum in nocte: super me cogitauerunt ad occidendum, & concubinam meam afflixerunt, & mortua est.

* Et apprehendi in concubina mea, & discepsi eam, & misi eam in omni termino hereditatis terræ Israel; quia fecerunt consilium peccatorum, & quod non rectum in Israel.

* Ecce vos omnes filij Israel, date vobis verbum & consilium hic. * Et surrexit omnis populus vt vir vnus ad dicendum: Non ibimus vir ad tabernaculum suum, & non redibimus vir ad domum suam.

* Et nunc, hoc verbum quod faciemus Gibghatha: Numerabimur super eam in sorte. * Et ducemus decem viros ad centum ad omnes tribus Israel, & centum ad mille, & mille ad decem millia, ad accipiendum commeatus populo, ad faciendum ad venire faciendum eis ad Gibghatha domus Benjamin, sicut omnem ignominiam quam fecerunt in Israel.

* Et congregatus est omnis homo Israel ad urbem, sicut vir vnus, æquales.

* Et miserunt tribus Israel viros in omnibus tribubus Benjamin, ad dicendum: Quod malum hoc quod fuit in vobis? * Et nunc venire facite viros filios impietatis qui in Gibghatha, & occidemus eos, & extirpabimus facientes malum ex Israel. & non voluerunt filij Benjamin ad audiendum dicto fratrum suorum filiorum Israel.

* Et numerati sunt filij Benjamin ex vrbibus ad Gibghatha, ad exeundum ad ineundum bellum cum filiis Israel.

* Et numerati sunt filij Benjamin in die illo ex vrbibus viginti & sex mille viri euaginantēs gladij; solum ex habitatoribus Gibghatha numerati sunt septingenti viri adolefcens.

* Ex omni populo hoc septingenti viri adolefcens, vir impeditus in manu sua quæ dextera; omnes hi qui iacientes lapidem in funda, & proiicientes in pilum capilli, & non errantes.

* Et viri Israel numerati sunt, præter de domo Benjamin, quadringenti mille viri euaginantēs gladij; omnes hi viri facientes belli.

* וַיָּקֻמוּ וַיַּעֲלוּ בֵּית־אֵל וַיִּשְׁאַלּוּ בְּאֱלֹהִים וַיֹּאמְרוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי יַעֲלֶה לָּנוּ בַּתְּחִלָּה לְמַלְחָמָה עִם־
 בְּנֵי בְנִימִן וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוּדָה בַּתְּחִלָּה׃
 * וַיָּקֻמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּבְקֶרֶת וַיַּחֲנוּ עַל־הַגְּבֻעָה׃
 * וַיֵּצֵא אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְמַלְחָמָה עִם־בְּנִימִן וַיַּעֲרְכוּ
 אֹתָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל מִלְחָמָה אֶל־הַגְּבֻעָה׃
 * וַיֵּצֵאוּ בְּנֵי בְנִימִן מִן־הַגְּבֻעָה וַיִּשְׁחִיתוּ בְּיִשְׂרָאֵל
 בַּיּוֹם הַהוּא שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ אֶרְצוֹ׃
 * וַיִּתְּחַזַּק הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפּוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה
 בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר עָרְכוּ שָׁם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן׃
 * וַיַּעֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּבְכּוּ לִפְנֵי יְהוָה עַד־הָעֶרֶב
 וַיִּשְׁאַלּוּ בִּיהוָה לֵאמֹר הָאוֹסִיף לָגֶשֶׁת לְמַלְחָמָה
 עִם־בְּנֵי בְנִימִן אֲחִי וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ אֵלָיו׃
 * וַיִּקְרְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בְנִימִן בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי׃
 * וַיֵּצֵא בְנִימִן לִקְרֹאתָם מִן־הַגְּבֻעָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי
 וַיִּשְׁחִיתוּ בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד שְׁמֹנֶת עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ
 אֶרְצוֹ כָּל־אֶלֶף שְׁלֹפֵי חֶרֶב׃
 * וַיַּעֲלוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל־רֹעֵם וַיָּבֹאוּ
 בֵּית־אֵל וַיִּבְכּוּ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם לִפְנֵי יְהוָה וַיַּעֲזֹמוּ
 בַּיּוֹם הַהוּא עַד־הָעֶרֶב וַיַּעֲלוּ עֲלוֹת וּשְׁלָמִים
 לִפְנֵי יְהוָה׃
 * וַיִּשְׁאַלּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּיהוָה וַשֵּׁם אֲרוֹן בְּרִית
 הָאֱלֹהִים בַּיָּמִים הָהֵם׃
 * וּפִינָחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן עָמָד לִפְנֵי בַּיָּמִים
 הָהֵם לֵאמֹר הָאוֹסִף עוֹד לִצְאֹת לְמַלְחָמָה עִם־
 בְּנֵי בְנִימִן אֲחִי אִם־אֶחָד וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ כִי
 מָחָר אֶתְנֶנּוּ בְיָדְךָ׃ * וַיֵּשֶׁם יִשְׂרָאֵל אֲרָבִים אֶל־
 הַגְּבֻעָה סָבִיב׃ * וַיַּעֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי
 בְנִימִן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּעֲרְכוּ אֶל־הַגְּבֻעָה כַּפֶּעַם
 כַּפֶּעַם׃

18 * Qui surgentes venerunt in domum
 Dei, hoc est in Sylo, cōsulueruntq; Deum
 atque dixerunt: Quis erit in exercitu no-
 stro princeps certaminis contra filios Bē-
 iamin? quibus respondit Dominus: Iudas
 19 fit dux vester. * Statimq; filij Israel surgē-
 res manē castrametati sunt iuxta Gabaa:
 20 * Et inde procedentes ad pugnam contra
 Benjamin, urbem oppugnare cœperunt.
 21 * Egredi siq; filij Benjamin de Gabaa, oc-
 ciderūt de filiis Israel die illo viginti duo
 22 millia virorum. * Rursus filij Israel & for-
 titudine & numero confidētes, in eodem
 loco in quo prius certauerunt aciem dire-
 23 xerunt: * Ita tamen vt prius ascenderent &
 flerent coram Domino vsque ad noctem,
 consulerētq; eum & dicerent: Debemus
 ultra procedere ad dimicandum cōtra fi-
 lios Benjamin fratres nostros, an nō? qui-
 bus ille respondit: Ascendite ad eos, & in-
 24 ite certamen. * Cūq; filij Israel altera die
 contra filios Bēiamin ad prælium proces-
 25 sissent, * Eruperunt filij Benjamin de por-
 tis Gabaa, & occurrentes eis tanta in illos
 cæde bacchati sunt, vt decē & octo millia
 virorum educantium gladium prosterne-
 26 rent. * Quamobrem omnes filij Israel ve-
 nerunt in domum Dei, & sedentes flebāt
 coram Domino. ieiunaueruntq; die illo
 vsque ad vesp̄am, & obtulerunt ei ho-
 27 locausta atque pacificas victimas; * Et su-
 D per statu suo interrogauerunt. Eo tempo-
 28 re ibi erat arca fœderis Dei, * Et Phinees
 filius Eleazari filij Aaron præpositus do-
 mus. Consuluerunt igitur Dominum at-
 que dixerunt: Exire ultra debemus ad
 pugnam contra filios Benjamin fratres
 nostros, an quiescere? Quibus ait Do-
 minus: Ascendite; cras enim tradam eos
 29 in manus vestras. * Posueruntque
 filij Israel insidias per circuitum vrbis Ga-
 30 baa: * Et tertia vice sicut semel &
 bis contra Benjamin exercitum produxe-
 runt.

תרגום יונתן

18 וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ לְבֵית־אֵל וַיִּשְׁאַלּוּ בְּמִימְרָא דִּינִי וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן יִסְק לָנָא בְּקִדְמִיתָא לְאַנְחָא קִרְבָּא עִם בְּנֵי בְנִימִן וַיֹּאמֶר יְיָ יְהוּדָה
 19 וַיָּקֻמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּצְפָרָא וַיִּשְׁרוּ עַל גְּבֻעָתָא׃
 20 וַיִּפְקִי אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְאַנְחָא קִרְבָּא עִם בְּנֵי בְנִימִן וַיַּעֲרְכוּ
 21 וַיִּפְקִי בְּנֵי בְנִימִן מִן גְּבֻעָתָא וַיִּשְׁחִיתוּ בְּיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ אֶרְצוֹ וַיִּתְּחַזַּק הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפּוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה
 22 בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר עָרְכוּ שָׁם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן׃
 23 וַיַּעֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּבְכּוּ לִפְנֵי יְהוָה עַד־הָעֶרֶב וַיִּשְׁאַלּוּ בִּיהוָה לֵאמֹר הָאוֹסִיף לָגֶשֶׁת לְמַלְחָמָה עִם־בְּנֵי בְנִימִן אֲחִי וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ אֵלָיו׃
 24 וַיִּקְרְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בְנִימִן בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי׃
 25 וַיֵּצֵא בְנִימִן לִקְרֹאתָם מִן־הַגְּבֻעָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וַיִּשְׁחִיתוּ בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד שְׁמֹנֶת עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ אֶרְצוֹ כָּל־אֶלֶף שְׁלֹפֵי חֶרֶב׃
 26 וַיַּעֲלוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל־רֹעֵם וַיָּבֹאוּ בֵּית־אֵל וַיִּבְכּוּ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם לִפְנֵי יְהוָה וַיַּעֲזֹמוּ בַּיּוֹם הַהוּא עַד־הָעֶרֶב וַיַּעֲלוּ עֲלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי יְהוָה׃
 27 וַיִּשְׁאַלּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּיהוָה וַשֵּׁם אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים בַּיָּמִים הָהֵם׃
 28 וּפִינָחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן עָמָד לִפְנֵי בַּיָּמִים הָהֵם לֵאמֹר הָאוֹסִף עוֹד לִצְאֹת לְמַלְחָמָה עִם־בְּנֵי בְנִימִן אֲחִי אִם־אֶחָד וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ כִי מָחָר אֶתְנֶנּוּ בְיָדְךָ׃
 29 וַיֵּשֶׁם יִשְׂרָאֵל אֲרָבִים אֶל־הַגְּבֻעָה סָבִיב׃
 30 וַיַּעֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בְנִימִן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּעֲרְכוּ אֶל־הַגְּבֻעָה כַּפֶּעַם כַּפֶּעַם׃

* Et surrexerunt & ascenderunt in Bethel, 18
& interrogauerunt in Deo. & dixerunt filij
Ifrael: Quis ascendet nobis dux ad pugnandum
cum filiis Benjamin? & dixit Dominus: Judas
ascendet dux.

* Et surrexerunt filij Ifrael mane, & ca- 19
strametati sunt in Gabaa.

* Et egressi sunt vir Israel in bellum cum 20
Beniamin, & castrametati sunt cum ipsis vir
Ifrael in bellum contra Gabaa.

* Et exierunt filij Benjamin de vrbe, et oc- 21
ciderunt in Ifrael in die illa duo & viginti mil-
lia virorum super terram.

* Et confortati sunt populus vir Israel, & 22
adiecerunt ordinare bellum in loco quo ordina-
uerant illic in die prima.

* Et ascenderunt filij Ifrael & plorauerunt 23
coram Domino usque ad vespeream. & inter-
rogauerunt in Domino, dicentes: Si addam ap-
propinquare in bellum cum filiis Benjamin fra-
tris mei? & dixit Dominus: Ascendite ad eum.

* Et accesserunt filij Israel contra filios Ben- 24
iamin in die secunda.

* Et exiuit Benjamin in occursum eorum 25
de Gabaa in die secunda, & occiderunt adhuc
de populo octo & decem millia virorum super
terram: omnes hie ducentes gladium.

* Et ascenderunt omnes filij Israel & om- 26
nis populus, & venerunt in Bethel, & plo-
rauerunt, & sederunt illic coram Domino. et
ieiunauerunt in die illo usque ad vespeream, &
obtulerunt holocaustum saluationis coram Do-
mino.

* Et interrogauerunt filij Israel 27
in Domino, & illic arca testamenti Domini in
diebus illis;

* Et Phinees filius Eleazar filij Aaron a- 28
stans coram ea in diebus illis dicens: Si adda vl-
tra exire in bellum cum filiis Benjamin fratris
mei, an cessabo? & dixit Dominus: Ascendite,
& cras tradam eum in manum tuam.

* Et posuerunt filij Ifrael insidias in Gabaa 29
in circuitu: * Et ascenderunt filij Israel con- 30
tra Benjamin in die tertio, & exercitum edu-
xerunt contra Gabaa sicut semel & semel.

18 * καὶ ἀνέστησαν καὶ ἀνέβησαν εἰς βαιθὴλ, καὶ ἐπηρώ-
τησαν ἐν τῷ θεῷ. καὶ εἶπαν υἱοὶ ἰσραὴλ, τίς ἀναβήσεται ἡ-
μῖν ἀφ' ἡμετέρου ὁ πολεμῆσαι μετ' ὑμῶν βενιαμὴν; & εἶ-
πεν κύριος, ἰούδας ἀναβήσεται ἀφ' ἡμετέρου.

19 * καὶ ἀνέστησαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ ὁ πρωτός, καὶ παρένεβα-
20 λον ἐπὶ τὴν γαβαά. * καὶ ἐξῆλθον δυνεῖς ἰσραὴλ εἰς
πόλεμον μετ' βενιαμὴν. καὶ παρετάξαντο μετ' αὐτῶν ἀ-
νὴς ἰσραὴλ εἰς πόλεμον πρὸς τὴν γαβαά.

21 * καὶ ἐξῆλθον ὁ υἱὸς βενιαμὴν ἐκ τῆς πόλεως, & διέ-
φθειραν ἐν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δύο & εἴκοσι χιλι-
22 άδας ἀνδρῶν ἐπὶ τὴν γῆν. * καὶ ἐνίκησαν ὁ λαὸς αὐτῶν
ἰσραὴλ, & περσέοντο πρὸς τὰς πόλεις ἐν τῇ τῷ
πρῶτῳ παρετάξαντο ἐκεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ.

23 * καὶ ἀνέβησαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ, καὶ ἐκλαυσεν ἐν ὧπτον
κυρίου ἕως ἑσπέρας. καὶ ἐπήρωτησαν ἐν κυρίῳ λέγοντες,
εἰ περσέω περσέγισται εἰς πόλεμον μετ' ὑμῶν βενιαμὴν ὁ
ἀδελφεός; καὶ εἶπεν κύριος, ἀνάβητε πρὸς αὐτόν.

24 * καὶ περσέθησαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ πρὸς υἱοὺς βεν-
ιαμὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ.

25 * καὶ ἐξῆλθον βενιαμὴν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν ἐκ τῆς
γαβαά ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ. καὶ διέφθειραν ἐπὶ ἐκ τοῦ
λαοῦ ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἐπὶ τὴν γῆν, πάν-
τες οὗτοι ἑσπασμένοι ῥομφαίαν.

26 * καὶ ἀνέβησαν πάντες ὁ υἱὸς ἰσραὴλ καὶ πᾶς ὁ
λαός, καὶ ἦλθον εἰς βαιθὴλ, καὶ ἐκλαυσαν, & ἐνά-
θησαν ἐκεῖ ἔναντι κυρίου. καὶ ἐνήδυσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ ἕως ἑσπέρας, καὶ ἀνύμεγκαν ὁλοκώτωμα ζωτη-
ρίου ἔναντι κυρίου.

27 * καὶ ἐπήρωτησαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ ἐν κυρίῳ, καὶ ἐκεῖ ἡ
κίεω τὸς διαθήκης κυρίου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις.

28 * καὶ φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ υἱοῦ αἰαρὸν παρεστηκὼς ἐνώ-
πιον αὐτῷ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις λέγων, εἰ περσέθῃσιν ἐπὶ
ἐξελθῇ εἰς πόλεμον μετ' ὑμῶν βενιαμὴν τοῦ ἀδελφεοῦ,
ἢ κοπάσω; καὶ εἶπεν κύριος, ἀνάβητε καὶ αὐτοὺς πρὸς
δώσω αὐτὸν ἐν τῇ χειρὶ σου.

29 * & ἐθήκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἑσέρας ἐν τῇ γαβαά κύκλῳ.

30 * καὶ ἀνέβησαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ πρὸς τὸν βενιαμὴν ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ παρετάξαντο πρὸς τὴν γαβαά
καθ' ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et surrexerunt & ascenderunt in Bethel, & quæsierunt in verbo Domini, & dixerunt filij Israel: Quis ascendet nobis in anteriori
ad ineundum bellum cum filiis Biniamin? & dixit Dominus: Iehudah in anteriori.

19 Et surrexerunt filij Israel in auro-
ra, & posuerunt super Gibghatha. 20 Et exierunt viri Israel ad ineundum prælium cum filiis Biniamin; & ordinauerunt cum
illis homines Israel bellum super Gibghatha.

21 Et exierunt filij Biniamin ex Gibghatha; & perire fecerunt in Israel in
die illo viginti & duo mille viros interfectos proiectos ad terram.

22 Et confortatus est populus homo Israel: & addiderunt ad ordi-
nandum bellum in loco ubi ordinauerunt prælium ibi in die anteriori.

23 Et ascenderunt filij Israel, & plorauerunt ante Do-
minum usque ad vespeream, & quæsierunt in dicto Domini ad dicendum: Num addam ad accedendum ad ineundum bellum cum filiis Bin-
iamin fratris mei? & dixit Dominus: Ascendite super eos.

24 Et accesserunt filij Israel ad filios Biniamin in die secundo.

25 Et exierunt de domo Biniamin ad occursum eorum ex Gibghatha in die secunda, & perire fecerunt in filiis Israel adhuc octodecim
mille virum occisos proiectos ad terram; omnes hos euaginatores gladij.

26 Et ascenderunt omnes filij Israel & omnis populus, & venerunt ad Bethel, & fleuerunt, & sederunt ibi ante Dominum, & ieiuna-
uerunt in die illo usque vesperum. & ascendere fecerunt holocausta & munus sanctitatis ante Dominum: 27 Et quæsierunt filij Israel
in dicto Domini: & ibi arca fœderis Domini in diebus illis:

28 Et Pinhazz filius Elghazar sacerdos stans ante eum in diebus illis
ad dicendum: Num addam adhuc ad ineundum bellum cum filiis Biniamin fratris mei, aut retinebor? & dixit Dominus: Ascendite, nam
cras tradam eos in manu tua.

29 Et posuit Israel insidias super Gibghatha circum circum.

30 Et ascenderunt filij Israel
ad filios Biniamin in die tertio: & ordinauerunt bellum super Gibghatha, sicut tempus in tempore.

31 * ויצאו בני־בנימין לקראת העם הנתקו מן־
העיר ויחלו להכות מהעם חללים בפעם בפעם
במסלות אשר אחת עלה בית־אל ואחרת גבעתה
בשדרה בשלשים איש בישראל:

32 * ויאמרו בני־בנימין נגפים הם לפנינו כבראשנה
ובני־ישראל אמרו ננוסה ונתקנוהו מן־העיר אל־

33 המסלות: * וכל איש ישראל קמו ממקומו ויערכו
בבעל תמר ואורב ישראל מגיה ממקומו ממערב־

34 גבעה: * ויבאו מנגד לגבעה עשרת אלפים איש בחור
מכל־ישראל והמלחמה כברדה והם לא ידעו כי־

35 נגעת עליהם הרעה: * ויגף יהוה את־בנימין
לפני ישראל וישחיתו בני־ישראל בבנימין ביום

ההוא עשרים וחמשה אלף ומאה איש כל־אלה
36 שלף חרב: * ויראו בני־בנימין כי נגפו ויתנו

איש־ישראל מקום לבנימין כי בטחו אל־האורב
אשר שמו על־הגבעה:

37 * והאורב החישו ויפשו גל־הגבעה וימשך
האורב ויך את־כל־העיר לפי־חרב:

38 * והמועד היה לאיש ישראל עם־האורב הרב
להעלותם משאר העשן מן־העיר:

39 * ויהפך איש־ישראל במלחמה ובנימין החל
להכרות חללים באיש־ישראל בשלשים איש כי

יאמרו אך נגוף נגף וזאת לפנינו במלחמה
40 הראשנה: * והמשאר החלה לעלות

מן־העיר עמוד עשן ויפן בנימין אחרי ונהנה עלה
41 כליל־העיר השמימה: * ואיש ישראל הפך

ויבהל איש בנימין כי ראה כי נגעה עליו הרעה:
42 * ויפנו לפני איש ישראל גל־דרך וימדבר

והמלחמה הדביקתהו ואשר מהערים משחיתים
זאתו בתוכו:

in fugam versi sunt, 42 * & ad viam deserti ire coeperunt, illuc quoque eos aduersariis persequentibus. Sed & hi qui urbem succenderant, occurrerunt eis.

תרגום יונתן

31 * ויפיקו בני־בנימין לקדמות עמא איתנגידו מן קרתא ושריאו לקטלא מעמא קטילין בזמן בזמן ככבש ארחתא דקרא דסלקא לבית
אל וחרה לגבעתא בחקלא כחלתין גברא בישראל: 32 * ויאמרו בני־בנימין חבירין אינון קדמנא כקדמיתא ובני־ישראל אמרו
33 * וכל אינש ישראל קמו מאתריהון וסדרו קרבא במישרי יריחו וכמנא דישראל מגית
34 * ואחו מדרום לגבעתא עשרה אלפין גבר עולים מכל ישראל ועבדי קרבא תקיפו ואינון לא ידעין ארי
35 * קריבת דחיתא להון בישתא: * ותבר יוי ית רבית בנימין קדם ישראל וחבילו בני ישראל בדבית בנימין ביומא ההוא עשרין וחמשה
אלפין ומאה גברא כל אילין שלפי סופא: 36 * וחזו בני בנימין ארי איתברו ויתברו אינש ישראל אתרא לדבית בנימין ארי איתרחצו
37 * על כמנא דשריאו על גבעתא: * וכמנא אוחו ואיתנגידו על גבעתא ואיתנגיד כמנא ומתא ית כל קרתא לפיתגם דחרב:
38 * וזמנא הורא מתקן לאנש ישראל עם כמנא דיסגון לאסקותהון וטור דתנן מן קרתא: 39 * ואיתחזר אינש ישראל בקרבא
ודביר בנימין שריאו לקטלא קטילין באנש ישראל כחלתין גברא ארי אמרו ברם מחבר חבירין אינון קדמנא בקרבא קדמארה:
40 * וכמנא שרי לאסקא מן קרתא וטור דתנן ואיתפניאו דבית בנימין לאחזריתון והא סליק תננא דקרתא לציר שמיא:
41 * ואנש ישראל איתחזר ואיתבהל אינש בנימין ארי חזא ארי קריבת דחיתא עליהון בישתא: 42 * ואיתפניאו קדם אינש
ישראל לאורח מדרבא ועבדי קרבא אדבקונו ואינשי כמנא קמו מקדויהון קטילין בהון מיכן ומיכן:

* Et exierunt filij Benjamin in occursum populi, & attracti sunt de ciuitate. & cæperunt percutere de populo vulneratos sicut semel & semel in viis, quarum est vna ascendens in Bethel, & vna ascendens in Gabaa, quasi triginta viros in Ifrael.

* Et dixerunt filij Benjamin: Interficiuntur ipsi coram nobis sicut prius. et filij Israel dixerunt: Fugiamus, & educamus eos de urbe in vias.

* Et omnis vir Ifrael surrexit de loco suo, & eduxerunt aciem in Baalhamar: & insidiæ Ifrael pugnabant de loco suo ab Occidente Gabaa.

* Et venerunt e regione Gabaa decem milia virorum electorum ex omni Ifrael. & bellum grauatum est, et illi non cognouerunt quoniam instabat contra eos malum.

* Et confudit Dominus Benjamin in conspectu Ifrael: & occiderunt filij Israel in Benjamin in die illo viginti quinque millia & centum viros: omnes hi educentes gladium.

* Et viderunt filij Benjamin quod fugati sunt, et dedit vir Israel locum Benjamin, quoniam sperauerunt in insidiis quas præparauerant iuxta Gabaa.

* Et insidiæ eruperunt & effuse sunt contra Gabaa; & abierunt insidiæ & percusserunt totam urbem in ore gladij.

* Et signum erat viro Ifrael ad insidias, gladius, ut eleuarent ipsi flammam fumi ab urbe.

* Et reuersi sunt vir Israel in bello. Benjamin cæpit ferire vulneratos in viro Ifrael quasi triginta viros: quoniam dixerunt: Verum fugatus fugatur ipse coram nobis, sicut bellum prius.

* Et flamma incepit ascendere de vrbe columna fumi. & respexit Benjamin post se, & ecce ascendit consumatio urbis in calum.

* Et vir Israel reuersus est. & festinauit vir Benjamin, & vidit quod tetigit se malum.

* Et declinauit coram viro Ifrael in viam deserti, & bellum præuenit eum, & qui à ciuitatibus interfecerunt eum in medio eorum:

31 * καὶ ἐξῆλθον οἱ βενιαμὶν εἰς ἀπώτησιν τοῦ λαοῦ καὶ ἐξελέκθησαν ἐκ τῆ πόλεως καὶ ἤρξαντο τύπην ἐν τῇ λαοκραματίας καθὼς ἀπαξ καὶ ἀπαξ ἐν ταῖς ὁδοῖς, ὧν ἐστὶ μία ἀναβαίνουσα εἰς βαιθὴλ, καὶ μία ἀναβαίνουσα εἰς γαβαά, ὥστε τελέκοντα ἀνδρας ἐν τῇ ἱσραήλ.

32 * καὶ εἶπαν οἱ βενιαμὶν (προσκόπον) αὐτοὶ ἐνώπιον ἡμῶν καθὼς ἐμπεδοῦν. & οἱ υἱοὶ ἱσραὴλ εἶπαν, φύγωμεν καὶ ἐκπαύωμεν αὐτοὺς ἐκ τῆ πόλεως εἰς τὰς ὁδούς.

33 * καὶ πᾶς ἀνὴρ ἱσραὴλ ἀνέστη ἐν τῇ ὁρῇ αὐτῶν, καὶ παρετάξατο ἐν βααλθαμαρ, καὶ τὸ ἐνεδρεῖν ἱσραὴλ ἐπαλαίειν ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν διὰ τοῦ ὄρους τῆς γαβαά.

34 * καὶ παρεχόντο ἐξ ἐναντίας γαβαά δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ἐκ παντὸς ἱσραὴλ. καὶ ὁ πόλεμος ἐβαρύνθη, & αὐτοὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι ἀφῆται ἐπ' αὐτοὺς ἡ κακία.

35 * καὶ ἐτρέψωσεν κύριος τὸν βενιαμὶν καὶ προσέκοπον ἱσραὴλ. καὶ διέφθειραν οἱ υἱοὶ ἱσραὴλ ἐν τῇ βενιαμὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰκοσιπέντε χιλιάδας καὶ ἑκατὸν ἀνδρας, πάντες οὗτοι σπώμενοι ῥομφαίαν.

36 * & εἶδον οἱ βενιαμὶν ὅτι τετράπων, καὶ ἔδωκεν ἀνὴρ ἱσραὴλ τὸν τόπον τῇ βενιαμὶν, ὅτι ἡλπισαν ἐπὶ τὸ ἐνεδρεῖν ὃ ἔταξαν

37 πρὸς τὴν γαβαά. καὶ τὸ ἐνεδρεῖν ὤρμησεν καὶ ἐξεχύθησαν πρὸς τὴν γαβαά. καὶ ἐπορεύθη τὸ ἐνεδρεῖν, καὶ ἐπατάξαν ὅλην τὴν πόλιν ἐν σόματι ῥομφαίας.

38 * καὶ ἡ σωταγὴ τοῦ ἀνδρὸς ἱσραὴλ πρὸς τὸ ἐνεδρεῖν, μάχαιρα, τοῦ ἀνέγκαι αὐτοῦ πυρσὸν τοῦ καπνοῦ διὰ τῆς πόλεως.

39 * καὶ δυνέρεψαν ἀνὴρ ἱσραὴλ ἐν τῇ πολέμῳ. καὶ βενιαμὶν ἤρξατο τοῦ τύπην τραυματίας ἐν τῇ ἀνδρὶ ἱσραὴλ ὡς τελέκοντα ἀνδρας, ὅτι εἶπαν πλεῖν τρεποῦμεν & τρεποῦται αὐτὸς ἐναντίον ἡμῶν καθὼς ὁ πόλεμος ὃ ἐμπεδοῦν.

40 * καὶ ὁ πυρσὸς ἤρξατο ἀναβαίνειν ἐκ τῆ πόλεως σὺλθς καπνοῦ. καὶ ἐπέβλεψεν βενιαμὶν ὀπίσω αὐτῶν, & εἶδεν ἀνέβη σωτέλεια τῆς πόλεως εἰς τὸν οὐρανόν.

41 * καὶ ἀνὴρ ἱσραὴλ ἀπέσρεψεν. καὶ ἔσπευδεν ἀνὴρ βενιαμὶν, καὶ εἶδεν ὅτι ἦται αὐτῶν ἡ κακία.

42 * καὶ ἐκλινεν ἐνώπιον ἀνδρὸς ἱσραὴλ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐρήμου, καὶ ὁ πόλεμος κατέφθασεν αὐτόν, καὶ διὰ τῶν πόλεων διέφθειραν αὐτόν ἐν μέσῳ αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et exierunt filij Biniamin ad occursum populi, extracti sunt ab vrbe, & cæperunt ad occidendum ex populo occisos sicut tempus in tempore in strata via, quæ vna quæ ascendit ad Bethel, & vna ad Gibghatha in agro vt triginta virum in Ifrael.

32 Et dixerunt filij Biniamin: Fracti illi ante nos sicut antea. & filij Israel dixerunt: Conuertamus, & protrahemus illos ab vrbe ad stratam. 33 Et omnis homo Ifrael surrexerunt ex locis eorum, & ordinauerunt bellum in planiciebus Ierihho; & insidiæ Ifraelis inierunt ex loco suo ex planicie Gibghatha.

34 Et venerunt ab Austro Gibghatha decem mille vir adolescens ex omni Ifrael, & factores belli inualuerunt, & illi non cognoscentes quod propinquum quod veniet sibi malum. 35 Et fregit Dominus de domo Biniamin: & perire fecerunt filij Israel in domus Biniamin in die illa viginti & quinque millia & centum virum coram Ifrael: omnes hi euaginant gladium. 36 Et viderunt filij Biniamin quod fracti sunt, & dederunt homo Ifrael locum iis qui domus Biniamin, quia confisi sunt super insidiis quas posuerunt super Gibghatha.

37 Et insidiæ festinauerunt & extractæ sunt super Gibghatha, & extractus est insidiator, & percussit omnem urbem ad verbum gladij. 38 Et tempus fuit constitutum homini Ifrael cum insidiis, quod multiplicabunt ad ascendere faciendum eos columnam fumi ex vrbe.

39 Et reuersus est homo Ifrael in bello, & domus Biniamin cæperunt ad occidendum occisos in homine Ifrael vt triginta virum: nam dixerunt: Verum frangi fracti illi ante nos, sicut bello anteriori. 40 Et insidia cæpit ad ascendere faciendum ex vrbe columnam fumi: & respexerunt domus Biniamin ad posteriora sua; & ecce ascendit fumus ab vrbe ad latus cælorum.

41 Et homo Ifrael reuersus est, & turbatus est homo Biniamin: nam vidit quod propinquum quod veniet super illos malum.

42 Et respexerunt ante hominem Ifrael ad viam deserti; & facientes bellum apprehenderunt eos: & homines insidiarum surrexerunt ex urbibus suis, occidentes in illis hinc & hinc.

* כָּתְרוּ אֶת־בְּנֵי־מִן הַדִּיפָהוּ מִנוּחַה הַדְּרִיכָהוּ עַד
 * נִכַּח הַגִּבְעָה מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ: * וַיִּפְּלוּ מִבְּנֵי־מִן שְׁמֹנֶה־
 עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי אֲנָשֵׁי חֵיל:
 * וַיִּפְּנוּ וַיִּנְסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הַרְמוֹן וַיַּעֲלֵלָהוּ
 בַּמִּסְלֹת חֲמִשָּׁר־אֲלָפִים אִישׁ וַיִּדְּבִיקוּ אַחֲרָיו עַד־
 גִּדְעָם וַיָּכּוּ מִמֶּנּוּ אֲלָפִים אִישׁ:
 * וַיְהִי כָל־הַנָּפְלִים מִבְּנֵי־מִן עֲשָׂרִים וַחֲמִשָּׁה
 אֲלָפֵי אִישׁ שֶׁלֶף הָרֵב בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־כָּל־
 אֲנָשֵׁי חֵיל:
 * וַיִּפְּנוּ וַיִּנְסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הַרְמוֹן שֶׁשׁ
 מֵאוֹת אִישׁ וַיִּשְׁבוּ בְּסֶלַע הַרְמוֹן אַרְבַּעַת חֲדָשִׁים:
 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל שָׁבוּ אֶל־בְּנֵי בְנֵי־מִן וַיָּכּוּם לְפִי־
 הָרֵב מֵעִיר מֵתָם עַד־בְּהֵמָה עַד כָּל־הַנִּמְצָא גַם כָּל־
 הָעָרִים הַנִּמְצָאוֹת שָׁלְחוּ בָאֵשׁ:

כא

* וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בַּמִּצְפָּה לֵאמֹר אִישׁ מִמֶּנּוּ
 לֹא־יֵתֵן בָּתּוֹ לְבְנֵי־מִן לְאִשָּׁה:
 * וַיָּבֹא הָעָם בֵּית־אֵל וַיִּשְׁבוּ שָׁם עַד־הָעֶרֶב לִפְנֵי
 הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁאוּ קוֹלָם וַיָּבֹכּוּ בְּכִי גָדוֹל:
 * וַיֹּאמְרוּ לָמָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֵיטָה זֹאת
 בְּיִשְׂרָאֵל לְהַפְקֹד הַיּוֹם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁבֶט־אֶחָד:
 * וַיְהִי מִמָּחָרָת וַיִּשְׁכְּמוּ הָעָם וַיָּבֹנוּ שָׁם מִזְבֵּחַ
 וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים:
 * וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־אֵשֶׁר לֹא־עָלָה בְּקָהֶל
 מְכַל־שֶׁבֶט־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־הִשְׁבוּעָה
 הַגְּדוֹלָה הֵיטָה לֹא־אֵשֶׁר לֹא־עָלָה אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה
 לֵאמֹר מוֹרֵת יוֹמֶרָת: * וַיִּנָּחֲמוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
 בְּנֵי־מִן אַחֲיוֹ וַיֹּאמְרוּ נִגְדַע רַחֲמֵינוּ שֶׁבֶט־אֶחָד
 מִיִּשְׂרָאֵל:

* Atq; ita factum est vt ex vtraq; parte ab
 hostibus cæderetur, nec erat vlla requies
 morientiū. Ceciderunt atque pstrati sunt
 ad Orientalē plagā vrbis Gabaa. * Fuerunt
 autē qui in eodē loco interfecti sunt decē
 & octo millia virorū, omnes robustissimi
 pugnatores. * Quod cū vidissent qui re
 māserāt de Benjamin, fugerūt in solitudi
 nem, & pgebant ad petrā cuius vocabulū
 est Remmō. In illa quoq; fuga palātes &
 in diuersa tendētes occiderūt quinq; mi
 lia viros. & cū vltra tenderent psecuti
 sunt eos, & interfecerūt etiā alia duo mil
 lia. * Et sic factū est vt omnes qui ceciderāt
 de Benjamin in diuersis locis, essēt viginti
 quinq; millia pugnatores ad bella prom
 ptissimi. Remāserunt itaq; de omni nu
 mero Benjamin qui euadere potuerant,
 * Et fugere in solitudinē, sexcenti viri; se
 deruntq; in petra Rémon mensibus qua
 tuor. * Regressi autem filij Israel omnes re
 liquias ciuitatis à viris vsq; ad iumēta gla
 dio pcusserunt; cunctasq; vrbes & viculos
 Benjamin vorax flamma consumpsit.

CAP. XXI.

* [Vrauerant quoq; filij Israel in Maspha,
 A & dixerunt: Nullus nostrum dabit filiis
 Benjamin de filiabus suis vxorē. * Vene
 runtq; omnes ad domū Dei in Sylo, & in
 cōspectu eius sedentes vsq; ad vespērā le
 uauerunt vocē, & magno vlulatu coepe
 rūt flere, * dicētes: Quare dñe Deus Israel
 factum est hoc malū in populo tuo, vt ho
 die vna tribus auferretur ex nobis? * Alte
 ra autē die diluculo confurgentes extru
 xerunt altare, obtuleruntq; ibi holo
 causta & pacificas victimas, * & dixerunt:
 Quis non ascendit in exercitum Domini
 de vniuersis tribubus Israel? Grandi enim
 iuramento se constrinxerant cū essent in
 B Maspha, interfici eos qui defuissent.
 * Ductique pœnitentia filij Israel super
 fratre suo Benjamin, coeperunt dicere:
 Ablata est tribus vna de Israel.

תרגום יונתן

* 43 טַלְטִילוּ יִתְ בְּנֵי־מִן וַיִּרְדּוּנוֹן מִבֵּית נִחְיָהוֹן טַרְדוֹנוֹן עַד לְקָבִיל גִּבְעַתָּה מִרְנַח שֶׁמֶשׁ: * 44 וַאֲחִיקָטִיל מִדְּבִית בְּנֵי־מִן חֲמִנָת
 עָשָׂר אֲלָפִין גִּבְרָא כָּל־אִילָין גִּבְרֵי עֲבָדֵי קִרְבָּא: * 45 וַאֲחִיקָטִיל וַאֲפָכּוּ לְמִדְּבָרָה לְכִיף רְמוֹן וַאֲשִׁמְרוּ בְּכִיבְשָׁא חֲמִשָּׁא אֲלָפִין גִּבְרָא
 וַאֲדָבִיקוּ בְּתִרְיָהוֹן עַד גִּדְעוֹם וְקַטִּילוּ מִנְהוֹן חֲרִין אֲלָפִין גִּבְרָא: * 46 וַהֲוּ כָּל דְּאִתְקַטִּילוּ מִדְּבִית בְּנֵי־מִן עֲשָׂרִין וְחִמְשָׁא אֲלָפִין גִּבְרָא
 שְׁלָפִי סִיפָא בְּיוֹמָא הַהוּא יִתְ כָּל־אִילָין גִּבְרֵי עֲבָדֵי קִרְבָּא: * 47 וַאֲחִיקָטִיל וַאֲפָכּוּ לְמִדְּבָרָה לְכִיף רְמוֹן שִׁית מֵאָרָה גִּבְרָא וַיִּתִּיבוּ בְּכִיף רְמוֹן
 אַרְבַּעַת יָרְחִין: * 48 וַאֲנָשׁ יִשְׂרָאֵל תְּבוּ לִית בְּנֵי בְנֵי־מִן וּמְחוֹנוֹן לְפָתְחָם דְּחֶרֶב מִקְרִיָּהוֹן גְּמָרִיגוֹן עַד בְּעִירָא וְעַד כָּל דְּאִישְׁחָבַח אָף כָּל
 קְרוּיָא דְּאִישְׁחָבַח אֲזִיקִירוּ בְּנוֹרָא:

כא

* 1 וַאֲנָשׁ יִשְׂרָאֵל קִיִּים בַּמִּצְפָּה לְמִימַר אֲנָשׁ מִנָּא לֹא יֵתֵן בְּרִיתָה לְרִבִּית בְּנֵי־מִן לְאִינָחוּ: * 2 וַאֲחִיקָטִיל
 לְבֵית־אֵל וַיִּתִּיבוּ חֲמֵן עַד רְמִישָׁא קָדָם יְיָ וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן וַיָּכּוּ בְּכּוּ סָגִיא: * 3 וַאֲמָרוּ לְמָרָה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֵיטָה דָּא בְּיִשְׂרָאֵל לְמִסְגִּי
 יוֹמָא דִּין מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁבֶט־אֶחָד: * 4 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְּבִתְרוּתֵי וַאֲקָרִימוּ עֲמָא וַיָּבֹנוּ חֲמֵן מִדְּבָחָא וַאֲסִיקוּ עֲלֵינוֹן וְנִכְסֵי קִדְשִׁין:
 * 5 וַאֲמָרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל סָן דְּלֹא סָלִיק בְּקָהֶלָא מְכַל שֶׁבֶט־יִשְׂרָאֵל לְקָדָם יְיָ אַרְיִי שְׁבוּעָתָה רַבָּא הֵיטָה לְדָלָא סָלִיק לְקָדָם יְיָ לְמִצְפָּה
 לְמִימַר אִתְקַטִּילָא וְתִקְטִיל: * 6 וַאֲחִיקָטִיל וַאֲפָכּוּ לְמִדְּבָרָה לְכִיף רְמוֹן שִׁית מֵאָרָה גִּבְרָא וַאֲחִיקָטִיל וַאֲפָכּוּ לְמִדְּבָרָה לְכִיף רְמוֹן שִׁית מֵאָרָה גִּבְרָא

* Et percusserunt Benjamin : & persecuti sunt eum post eum, & calcauerunt eum usque ad e regione Gabaa ab oriente Solis.

* Et ceciderunt de Benjamin octo & decem millia virorum, omnes hi viri potentes.

* Et declinauerunt & fugerunt in desertum ad petram Remmon. & disperdiderunt eum in viis quinque millia virorum. & adhererunt post eum usque ad Gadaam, & percusserunt ex eo duo millia virorum.

* Et fuerunt omnes qui ceciderunt in Benjamin, viginti & quinque millia virorum educentium gladium in die illo; omnes isti viri potentes.

* Et declinauerunt & fugerunt in desertum ad petram Remmon sexcenti viri, & sederunt in petra Remmon quatuor mensibus.

* Et vir Israel reuersus est contra filios Benjamin, & percussit eos in ore gladii de urbe consecutiue usque ad iumentum, usque ad omne inuentum in omnibus ciuitatibus; & ciuitates inuentas miserunt in ignem.

CAP. XXI.

ET vir Israel iurauit in Massepha dicentes: Vir ex nobis non dabit filiam suam Benjamin in uxorem.

* Et venerunt populus in Bethel, & sederunt illic usque ad vesperam coram Deo, et leuauerunt vocem suam, & plorauerunt fletum magnum:

* Et dixerunt: Quare domine Deus Israel factum est hoc in Israel, vt recenseretur hodie in Israel tribus vna?

* Et factum est die crastina, & manè surrexerunt populus, & extruxerunt illic altare, & obtulerunt holocausta saluationis.

* Et dixerunt filij Israel: Quis est qui non ascendit in ecclesiam de omnibus tribubus Israel ad Dominum? quoniam iuramentum magnum erat non ascendenti ad Dominum in Massepha, dicentes: Morte morietur.

* Et consolati sunt filij Israel de Benjamin fratre suo: & dixerunt; Ablata est hodie tribus vna de Israel:

* καὶ κατέκοψαν τὸν βενιαμίν. καὶ ἐδίωξαν αὐτὸν κατὰ πόδας αὐτοῦ, καὶ κατεπάτησαν αὐτὸν ἕως ἔξ ἐναντίας τῆς γαβαὰ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου.

* καὶ ἐπέσθην ἐν τῷ βενιαμὶν ὀκτωκαίδεκα χιλιάδες ἀνδρῶν. σύμπαντες οὗτοι ἄνδρες δυνατοί.

* καὶ ἔξελκινθον καὶ ἐφυγον εἰς τὴν ἔρημον παρὰ τὴν πέτραν τὴν ῥεμμῶν. ἐγκαταμίσαντο αὐτὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν. ἐπεσεκολληθήσαν ὀπίσω αὐτοῦ ἕως γαδαάμ, ἐπ' αὐτὰς διχίλις ἀνδρας.

* καὶ ἐχρύντο πάντες ὁ πεπληκότες ἐν τῷ βενιαμὶν εἰκοσι καὶ πέντε χιλιάδες ἀνδρῶν παρωμένων ῥομφαίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, πάντες οὗτοι ἄνδρες δυνατοί.

* καὶ ἔξελκιναν καὶ ἐφυγον εἰς τὴν ἔρημον παρὰ τὴν πέτραν τὴν ῥεμμῶν ἑξακόσιοι ἄνδρες καὶ ἐκάθησαν ἐν τῇ πέτρᾳ ῥεμμῶν τετραμήσιον.

* καὶ ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀνέσχευεν εἰς οὗτοὺς υἱοὺς βενιαμίν, καὶ ἐπ' αὐτοὺς ἐν φόβῳ ῥομφαίας ἀπὸ πόλεως ἐξῆς ἕως κτελώεις ἕως πάντες τοῦ ὄρεθινοῦς εἰς πάσας τὰς πόλεις, καὶ τὰς πόλεις τὰς ὄρεθίνας ἔξαπέστειλαν ἐν πυρί.

καί.

* Καὶ ἀνὴρ ἰσραὴλ ὤμοσεν ἐν μαοσηφὰ λέγοντες, ἀνὴρ ἔξ ἡμῶν οὐ δώσει τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ βενιαμίν εἰς γυναῖκα.

* καὶ παρεχρύντο ὁ λαὸς εἰς βαιθήλ, καὶ ἐκάθησαν ἐκεῖ ἕως ἑσπέρας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἐκλαυζαν κλαυθμόν μέγαν.

* καὶ εἶπαν, ἵνα τί κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐχρήθη ἔξ ἐν τῷ ἰσραὴλ ὅτι ἐπικεπλήσθη σήμερον ἐν τῷ ἰσραὴλ φυλή μία;

* καὶ ἐχρύντο τῇ ἐπικρίσει, καὶ ὤρεθισαν ὁ λαὸς καὶ ὠκοδόμησαν ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ ἀνέλεγκαν ὁλοκαυτώματα σωτηρίου.

* καὶ εἶπον ὁ υἱὸς ἰσραὴλ, τίς ὁ μὴ ἀναβὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν πασὶν φυλῶν ἰσραὴλ παρὰ κύριον; ὅτι ὅρκος μέγας ἡμῶν τῷ μὴ ἀναβαίνειν παρὰ κύριον εἰς μαοσηφὰ λέγοντες, θανάτῳ ἀποθανεῖται.

* καὶ παρεκλήθησαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ παρὰ βενιαμίν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. καὶ εἶπον, ἀφῆρηται σήμερον φυλή μία ἔξ ἰσραὴλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 Dispererunt Biniamin, & persecuti sunt eos, a domo requietionū eorum contriuerūt eos; usq; eregione Gibghatha ad ortum Solis.

44 Et occisi sunt ex domus Biniamin octodecim mille vir: omnes hi viri facientes bellum.

45 Et respexerunt & verterunt ad desertum ad petram Rimon, & absconditi sunt in stratis quinque mille vir, & apprehenderunt post eos usque Gidghom, & occiderunt ex illis duo mille virum.

46 Et fuerunt omnes qui occisi sunt ex domus Biniamin viginti & quinque mille vir euaginatores ensis in die illo: omnes hi facientes belli.

47 Et respexerunt & verterunt ad desertum ad petram Rimon sexcentum vir, & sederunt in petra Rimon quatuor menses.

48 Et homo Israel redierunt ad filios Biniamin, & percusserunt eos ad verbum gladii, ex vrbibus eorum consumpserunt eos usque ad iumentum, & usque ad omne quod inuentum est: etiam omnes vrbes quæ inuenta sunt incenderunt in ignem.

ET homo Israel iurauit in Miszpeia ad dicendum: Homo ex nobis non dabit filiam suam iis qui domus Benjamin in vxorem.

Et venit populus ad Bethel, & sederunt ibi usque ad vesperum ante Dominum, & extulerunt vocem suam, & fleuerunt fletum multum.

Et dixerunt: Quare domine Deus Israel fuit hoc in Israel ad deficiendum die hac ex Israel tribum vnam? Et fuit in die qui post illud, & anticipauerunt populus, & edificauerunt ibi altare, & ascendere fecerunt holocausta & oblationem sanctitatum.

Et dixerunt filij Israel: Quisquis non ascendit in concilium ex omnibus tribubus Israel ad ante Dominum: nam iuramentum magnū fuit, erga qui non ascendit ad ante Dominum ad Maszpeia ad dicendum, Occidi occidetur.

Et pœnitentia ducti sunt domus Israel super domus Biniamin fratres eorum, & dixerunt, Diminuta est die hac tribus vna ex Israel.

* מה נעשרו להם לנותרים לנשים ואנחנו
 נשבענו ביהוה לבלתי תתן להם מבנותינו
 לנשים: * ויאמרו מי אחד משבטי ישראל אשר
 לא עלה אל יהוה המצפה והנה לא בא איש
 אל המחנה מיבש גלעד אל הקהל:
 * ויתפקד העם והנה אין שם איש מיושבי
 יבש גלעד: * וישלחו שם העדה שנים
 עשר אלף איש מבני החיל ויצו אותם לאמר לכו
 והביתם את יושבי יבש גלעד לפי הרב
 והנשים והטף:
 * וזו הדבר אשר תעשו כל זכר וכל אשה
 ידערת משבב זכר תחרימו:
 * וימצאו מיושבי יבש גלעד ארבע מאות נערה
 בתולה אשר לא ידעו איש למשבב זכר ויבאו
 אותם אל המחנה שלה אשר בארץ כנען:
 * וישלחו כל העדה וידברו אל בני בנימן
 אשר בסלע רמון ויקראו להם שלום:
 * וישב בנימן בער רחיל ויתנו להם
 הנשים אשר חיו מנשי יבש גלעד ולא מצאו
 להם כן: * והעם נחם לבנימן כי עשרו
 יהוה פרץ בשבטי ישראל:
 * ויאמרו זקני העדה מר נעשרו לנותרים
 לנשים כי נשמדו מבנימן אשרו:
 * ויאמרו ירשת פליטה לבנימן ולא ימחה שבט
 מישראל: * ואנחנו לא נוכל לתת להם נשים
 מבנותינו כי נשבעו בני ישראל לאמר ארור נתן
 אשה לבנימן: * ויאמרו הנה חג יהוה בשלו מימים
 ימימה אשר מצפונה לבית אל מזרחו השמש
 למסלה העלה מבית אל שבמה ומנגב ללבונה:
 * ויצו את בני בנימן לאמר לכו וארבתם בכרמים:

7 * Vnde vxores accipient? Omnes enim in
 commune iurauimus, nō duros nos his
 8 filias nostras. * Idcirco dixerūt: Quis est de
 vniuersis tribubus Israel, qui non ascēdit
 ad Dñm in Maspha? & ecce inuenti sunt
 habitatores Iabes Galaad in illo exercitu
 9 non fuisse. * Eo quoq; tempore cū essent
 in Sylo, nullus ex eis ibi repertus est.
 10 * Miserunt itaque decē millia viros ro-
 C bustissimos, & præceperunt eis: Ite & per-
 cutite habitatores Iabes Galaad in ore gla-
 11 dij, tam vxores quàm paruulos eorū. * Et
 hoc erit quod obseruare debetis: Omne
 generis masculini, & mulieres quæ cogno- Nu. 31.4
 uerunt viros interficite, virgines autē re-
 12 seruate. * Inuentæq; sunt de Iabes Galaad
 quadringentæ virgines quæ nescierūt viri-
 torum, & adduxerunt eas ad castra in Sylo
 13 in terrâ Chanaan. * Miseruntq; nūcios ad
 filios Bēiamin qui erant in petra Rémon,
 & præceperunt eis vt eas susciperent in pa-
 14 ce. * Veneruntq; filij Benjamin in illo tem-
 pore, & datæ sunt eis vxores de filiabus Ia-
 15 bes Galaad, alias autē non repererūt quas
 simili modo traderēt. * Vniuersusq; Israel
 valdè doluit, & egit pœnitentiā sup inter-
 16 fectione vnius trib⁹ ex Israel: * Dixerūtq;
 maiores natu: Quid faciem⁹ reliquis qui
 non acceperunt vxores? Omnes in Benia-
 17 min feminae conciderunt: * Et magna no-
 bis cura ingentiq; studio prouidendum
 est, ne vna tribus deleatur ex Israel.
 18 * Filias enim nostras eis dare non possu- sup. cod.
 mus constricti iuramento & maledictio-
 ne qua diximus: Maledictus qui dederit
 19 de filiabus suis vxorem Benjamin. * Ce-
 peruntq; consilium atque dixerunt: Ec-
 ce solennitas Domini est in Sylo anniuersa-
 ria quæ sita est ad Septentrionem vrbis
 Bethel, ad Orientalem plagam vię quę de
 Bethel tendit ad Sychimam, & ad Meri-
 20 diem oppidi Lebona. * Præceperuntq; filijs
 Benjamin atque dixerunt: Ite & la-
 titate in vineis.

תרגום וונתן

7 מר נעביר להון לדאישתארו לנשין ואנחנו קיימא במימרא דיי בדיל דלא למתן להון מבנותנא לנשין: * ואמרו מן חר
 משבטי ישראל דלא סליק לקדם יי למצפא והא לא אחא אנש למשריתא מיבש גלעד לקהל: * ואחמנא עמא והא לית
 חסן אנש מוחבי יבש גלעד: * ושלחו לחסן כנישתא חרי עשר אלפין גברא מזרין חילא ופקידו יתהון למימר אזילו וחסחון ית
 יחבי יבש גלעד לפתגם דחרב ונשיא וטפלא: * ודין פתגמא דתעבדון כל דכורא וכל אחתא דידערה משבבי דכורא חגמרון:
 12 ואשכחו מוחבי יבש גלעד ארבע מאה עלימן בחולין דלא ידעא גבר למשבבי דכורא ואיתאיו יתהון למשריתא לשילה די בארעא דכנען:
 13 ושלחו כל כנישתא ומלילו עם כני בנימן די בכיף רמון וקרו להון מירין דשלום:
 14 ותבו בני בנימן בעידנא ההיא ויהבו להון נשין דקיימו מנשי יבש גלעד ולא ספיקו להון כן:
 15 ועמא אהנתמו על דבית בנימן ארי עבר יי חרעתא בשבטיא דישראל: * ואמרו סבי כנישתא מר נעביר לדאישתארו
 לנשין ארי פסקת מדבית בנימן אחתא: * ואמרו ירותת שיוכתא לדבית בנימן ולא יחסחי שבטא מישראל:
 18 ואנחנו לא ניכול למתן להון נשין מבנותנא ארי קיימו בני ישראל למימר ליט גברא דיתן אחתא לדבית בנימן: * ואמרו
 הא חגא קדם יי בשילה ממן מועד למועד דמצפונה לבית אל מדנח שמשא לכבשא דסליק מבית אל לשכם וסדרומא ללבונה:
 20 ופקידו ית בני בנימן למימר אזילו והכמנן בכרמא:

* Quid faciamus ipsis relictis in uxores? et nos iurauimus Domino ut non daremus eis de filiabus nostris in uxores.

* Et dixerunt, Quæ vna tribuum Iffrael, quæ non ascendit ad Dominum in Massépha? & ecce non venerunt vir in castra de fabis Galaad in concionem.

* Et recensitus est populus, & ecce non est illic vir de habitantibus fabis Galaad.

* Et miserunt illuc cōgregatio duodecim milia virorum de filiis exercitus. & praeceperunt eis dicentes: Ite & percutite omnes habitantes fabis Galaad in ore gladij, & mulieres & populum.

* Et hic sermo quem facietis: Omne masculinum & omnem mulierem cognoscentem lectum masculini anathematizabitis.

* Et inuenerunt de habitantibus fabis Galaad quadringentas puellas virgines, quæ non cognouerunt virum in toro masculini: & duxerunt eas in castra in Sylo, quæ est in terra Chanaan.

* Et miserunt omnis congregatio, et locuti sunt ad filios Benjamin qui in petra Remmon, & vocauerunt eos in pace.

* Et reuersus est Benjamin ad filios Iffrael in tempore illo, & dederunt eis mulieres, quæ erant de mulieribus fabis Galaad. & placuit eis sic:

* Et populus consolatus est Benjamin, quoniam fecit Dominus diuisionem in tribubus Iffrael.

* Et dixerunt maiores natu congregationis: Quid faciemus reliquis in mulieres? quoniam deleta est de Benjamin femina.

* Et dixit: Possessio salua Benjamin, et non deleatur tribus de Iffrael.

* Et nos non poterimus dare eis uxores de filiabus nostris, quoniam iurauimus filij Iffrael, dicentes: Maledictus qui dat mulierem Benjamin.

* Et dixerunt: Ecce festum Dñi in Sylo à diebus in dies quæ est à Septentrione Bethel ad Orientem Solis in transitu qui ascendit de Bethel in Sichima, & à meridie Libani Lebona.

* Et praeceperunt filiis Benjamin, dicentes: Abite & latitate in vineis:

* τί ποιήσωμεν αὐτοῖς τοῖς ὑπολειφθεῖσιν εἰς γυναῖκας; καὶ ἡμεῖς ὡμόσαμεν τῷ κυρίῳ τὸ μὴ δοῦναι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν θυγατέρων ἡμῶν εἰς γυναῖκας.

* καὶ εἶπον τίς μία τῶν φυλῶν ἰσραήλ, ἥ τις οὐκ ἀνέβη πρὸς κύριον εἰς μαασεφά; καὶ ἰδὲ οὐκ ἦλθον ἀνὴρ εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπὸ ἱαβὶς γαλαὰδ εἰς ἰλὸν ἐκκλησίαν.

* καὶ ἐπεσκέπη ὁ λαός, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ἀνὴρ ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἱαβὶς γαλαὰδ.

* καὶ ἀπέστειλαν ἐκεῖ ἡ συναγωγὴ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς δυναμείας. καὶ ἐνεείλθον αὐτοῖς λέγοντες, πορεύθητε καὶ πατάξατε πάντας οὗτος καὶ τοικοῦτας ἱαβὶς γαλαὰδ ἐν σόματι ῥομφαίας, καὶ ἰὰς γυναῖκας καὶ τὸν λαόν.

* ἔστω ὁ λόγος ὃν ποιήσετε, πάντες ὁσὶν κὸν ἡ πᾶσιν γυναῖκα γνώσκουσιν κοίτῃ ἀρσένος διατεμαπείτε.

* καὶ ὄνουν ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἱαβὶς γαλαὰδ τετρακοσίας νεότηδας παρθένους, αἱ οὐκ ἔγνωσαν ἀνδρα εἰς κοίτῃ ἀρσένῳ. καὶ ἤγαγον αὐτάς εἰς τὴν παρεμβολὴν εἰς συλὴν ἥ ἐστιν ἐν γῇ χαναναίᾳ.

* ἔστω ἀπέστειλαν πᾶσα ἡ συναγωγὴ, ἔλαλθον πρὸς οὗτος υἱὸς βενιαμὴν οὗτος ἐν τῇ πέτρᾳ ῥεμμών, καὶ ἐκάλεσαν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ.

* καὶ ἀπέστρεψεν βενιαμὴν πρὸς οὗτος υἱὸς ἰσραὴλ ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὰς γυναῖκας, αἵτινες ἦσαν ἐκ τῶν γυναῖκων ἱαβὶς γαλαὰδ. ἔῃρεσαν αὐτοῖς οὕτως,

* καὶ ὁ λαὸς παρεκλήθη τῷ βενιαμίν, ὅτι ἐποίησεν ὁ κύριος διακοπὴν ἐν ταῖς φυλαῖς ἰσραὴλ.

* καὶ εἶπον οἱ πρεσβύτεροι τῆς συναγωγῆς, τί ποιήσωμεν τοῖς ἑπαιμένοις εἰς τὰς γυναῖκας; ὅτι ἠφάνισεν ἐκ τοῦ βενιαμίν γυναῖκα.

* καὶ εἶπον, κληρονομία διασσωσμένη τῷ βενιαμίν, καὶ ἔμνη ἔξαλειφθῇ φυλὴ ἰσραὴλ.

* καὶ ἡμεῖς ἐδυνησόμεθα δοῦναι αὐτοῖς γυναῖκας ἀπὸ τῶν θυγατέρων ἡμῶν, ὅτι ὡμόσαμεν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ λέγοντες, ἑπικατάρατος ὁ διδὼς γυναῖκα τῷ βενιαμίν.

* καὶ εἶπαν, ἰδοὺ ἑορτὴ τῷ κυρίῳ ἐν συλῇ ἀπὸ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἥ ἐστιν ἀπὸ βορέῃς τῆς βασιθὴλ κατ' ἀνατολὰς ἡλίου ἐν τῇ διόδῳ τῇ ἀναβαινούσῃ ἐκ βασιθὴλ εἰς σίκιμα καὶ ἀπὸ νότου τοῦ λιβαίου τῆς λεβωνά.

* καὶ ἐνετείλαντο τοῖς υἱοῖς βενιαμίν λέγοντες, ἀπέλθατε καὶ ἐνεδρύσατε ἐν τοῖς ἀμπελώσι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Quid faciemus eis, iis qui relictis sunt ad uxores? & nos iurauimus in dicto Domini, ut quod non ad dandum illis ex filiabus nostris in uxores.

8 Et dixerunt: Quis vnus ex tribubus Iffrael qui non ascendit ad-ante Dominum ad Miszpeia? & ecce non venit homo ad castra ex Iabes Gilghad ad concilium.

9 Et numerati sunt populus, & ecce non erat ibi homo ex habitatoribus Iabes Gilghad ad verbum gladij, & mulieres & paruulum.

10 Et miserunt eò congregatio duodecim mille virum ex accinctis virtutis, & iusserunt eos ad dicendum: Ite & delete habitatores Iabes Gilghad ad verbum gladij, & mulieres & paruulum.

11 Et hoc verbum quod facietis. Omnem masculinum, & omnem feminam quæ cognouit concubitus masculini, confumetis.

12 Et inuenerunt ex habitatoribus Iabes Gilghad quadringentas puellas virgines, quæ non nouerunt virum ad concubitus masculini; & adduxerunt eas ad castra ad Silo quæ in terra Chenaghan.

13 Et miserunt omnis congregatio, & locuti sunt cum filiis Benjamin qui in petra Rimmon, & clamauerunt illis allocutiones pacis.

14 Et redierunt filij Benjamin in opportunitate illa, & dederunt illis mulieres quas viuificauerunt ex mulieribus Iabes Gilghad, & non suffecit illis sic.

15 Et populus sunt compassi super domum Benjamin, quod fecit Dominus fracturam in tribubus Iffrael.

16 Et dixerunt senes congregationis: Quid faciemus iis, qui relictis sunt ad mulieres? quoniam defecit ex domo Benjamin vxor?

17 Et dixerunt: Possessio euasione iis qui domum Benjamin, & non delebitur tribus ex Iffrael.

18 Et nos non poterimus ad dandum illis mulieres ex filiabus nostris; quoniam iurauerunt filij Iffrael ad dicendum: Maledictus vir qui dabit vxorem filiis Benjamin.

19 Et dixerunt: Ecce festum ante Dominum in Silo à tempore solennitatis ad solennitatem, quæ à Septentrione Bethel ortu Solis, ad stratam quæ ascendit à Bethel ad Sechem, & à meridie Libona.

20 Et iusserunt filios Benjamin ad dicendum: Ite & insidiabimini in vineis.

* וראיתם והנה אים יצאו בנור-שילו²¹
 לחול במחלות ויצאתם מן הכרמים וחטפתם לכם
 איש אשתו מבנות שילו והלכתם ארץ בנימן:
 * והירז כי יבאו אבותם או אחיהם לרובי²²
 אלינו ואמרנו אליהם חנונו אותם כי לא לקחנו
 איש אשתו במלחמה כי לא אתם נתתם להם
 בערת תאשמו:
 * ויעשו בן בני בנימן וישאו נשים למספרם מן
 המחללות אשר גזלו וילכו וישבו אל-נחלתם
 ויבנו את הערים וישבו בהם:
 * ויתהלכו משם בני ישראל בערת²⁴
 ההיגא איש לשבטו ולמשפחתו ויצאו משם איש
 לנחלתו:
 * בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר²⁵
 בעיניו יעשה:

²¹ * Cumque videritis filias Sylo ad du-
 cendos choro ex more procedere, exite
 repente de vineis, & rapite ex eis singuli
 D vxores singulas, & pergite in terram Ben-
 iamin.

²² * Cumque venerint patres earum ac
 fratres, & aduersum vos queri coeperint
 atque iurgari, dicemus eis: Misere mini
 eorum. non enim rapuerunt eas iure bel-
 lantium atque victorum, sed rogantibus
 vt acciperent non dedistis; & a vestra par-
 te peccatum est.

²³ * Feceruntq; filij Benjamin vt sibi fue-
 rat imperatum, & iuxta numerum suu ra-
 puerunt sibi de his quæ ducebāt choro
 vxores singulas, abieruntque in possessio-
 nem suam ædificantes vrbes, & habitan-
 tes in eis.

²⁴ * Filij quoq; Israel reuersi sunt per tri-
 bus & familias in tabernacula sua.

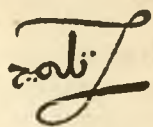
²⁵ * In diebus illis non erat rex in Israel:
 sed vnusquisque, quod sibi rectum vide-
 batur, hoc faciebat.

תרגום יונתן

²¹ ויחזון והא אים יפקון בנת שילה למיתג בחינה ויתפקין מן כרמיה ויתחטפון לכוז גבר אחתיה מבנת שילה ויתחבון לארע שבט
 בנימן: ויהא ארי ייתון אכתהון או אחיהון למידן קרמנא ונימר להון חנינו להון ארי לא סופיקנא למיתון להון
 גבר אחתיה בקרבא ארי לית אתון יתבין להון בעידן פון תחובון:
²² ועברון בן בני בנימן ונסיבו נשין למניניהון מן חנגא די אנסו ואזלו ותכו לאחסנהון ובנו ית קרמא ויתיבו בהון:
²⁴ ויהיכו מתמן בני ישראל בעידנא ההיא גבר לשבטיה ולזרעיתיה ונפקו מתמן גבר לאחסנתיה:
²⁵ ביומא האינון לית מלכא בישראל גבר דכשר בעיניהו יעבר:

תם ספר שופטים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
 הזאת במצורת פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
 כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

ב א מ

* Et videbitis, & ecce ut exierint filia habitantium Sylo tripudiantes in choris, et exhibitis à vineis, & rapite vobis vir uxorem sibi à filiabus Sylo, & abibitis in terram Beniamin.

* Et erit quādo venerint patres earum vel fratres eorum ad iudicandum ad nos, & dicemus ad eos: Misere mini eorum, quoniam nō cepit vir sibi uxorem in bello, quoniam non vos dedistis eis secundum tempus quo peccastis.

* Et fecerunt sic filij Beniamin, & ceperūt uxores iuxta numerum suum à tripudiantibus, quas rapuerunt, & abierunt, & reuersi sunt in possessionem suam. & edificauerunt sibi vrbes, & habitauerunt in eis.

* Et calcauerunt illinc filij Israel in tempore illo vir in tribum suam & in cognationem suam, & abiit illinc vir in possessionem suam.

* In diebus illis non erat rex in Israel. Vir rectum in oculis suis faciebat.

21 * καὶ ὅψεσθε, & ἰδὲ ὡς αὖ ἐξέλθωσιν αἱ θυγατέρες τῶν κατοικοῦντων συλὴ χορδύουσαι ἐν χορδαῖς, καὶ ἐξελδύσεσθε ἀπὸ τῶν ἀμπελῶνων, καὶ ἀρπάσατε ὑμῖν ἀνὴρ γυναῖκα ἑαυτῷ ἀπὸ τῶν θυγατέρων συλῶ, καὶ ἀπελδύσεσθε εἰς τὴν γῆν Βενιαμίν.

22 * καὶ ἔσται ὅταν ἔλθωσιν ὁ πατέρες αὐτῶν ἢ ὁ ἀδελφοὶ αὐτῶν κρινέσθαι πρὸς ἡμᾶς, & ἐρεῖμεν πρὸς αὐτοὺς, ἐλεήσατε αὐτοὺς, ὅτι οὐκ ἔλαβεν ἀνὴρ ἑαυτῷ γυναῖκα ἐν τῷ πολέμῳ, ὅτι οὐχ' ὑμεῖς δεδώκατε αὐτοῖς κατὰ τὸν καιρὸν ὃν ἐπλημμελήσατε.

23 * & ἐποίησαν οὕτως ὁ υἱὸς Βενιαμίν, & ἔλαβον γυναῖκας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀπὸ τῶν χορδυσσῶν, ὧν διήρπασαν, καὶ ἀπέηλθον, & ἐπέστρεψαν εἰς τὴν γῆν κληρονομίαν αὐτῶν, καὶ ὠκοδόμησαν ἑαυτοῖς πόλεις, & κατήκνησαν ἐν αὐταῖς.

24 * καὶ ὡς ἐπατήσαν ἐκείθεν ὁ υἱὸς Ἰσραὴλ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνὴρ εἰς τὴν φυλὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν συγγένειαν αὐτοῦ, & ἐξῆλθεν ἐκείθεν ἀνὴρ εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.

25 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν Ἰσραὴλ· ἀνὴρ δὲ δυνάστης ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et aspicietis, & ecce si exierint filiae Siloh ad feriandum in festis, & exhibitis ex vineis, & rapietis vobis vir uxorem suam ex filiabus Siloh, & ducetis eas ad terram tribus Biniamin.

22 Et erit quod venient patres earum aut fratres earum ad iudicandum ante nos, & dicemus eis: Compassi sumus illis, quia non suffecimus ad dandum eis viro uxorem suam in bello; namque non vos dantes eis, iuxta tempus, ne forte peccetis.

23 Et fecerunt sic filij Biniamin, & acceperunt mulieres ad numeros eorum ex choreis, quas rapuerunt; & iuerunt & redierunt ad possessiones suas: & edificauerunt vrbes, & sederunt in illis.

24 Et abierunt inde filij Israel in tempore illo vir ad tribum suam & ad profapiam suam, & exierunt inde vir ad possessionem suam.

25 In diebus illis non erat rex in Israel: vir quod rectum in oculis suis faciet.

FINIS IVDICVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

INCIPIT LIBER

RVTH.

CAP. I.

AN diebus vnus Iudicis, quando Iudices preerant, facta est fames i terra. abiitque homo de Bethleē Iuda vt peregrinaretur in regione Moabitide cum vxore sua ac duobus liberis. * Ipse vocabatur Elimelech, & vxor eius Noemi, & duo filij alter Maalon, & alter Chelion, Ephratæi de Bethleem Iuda. Ingressique regionem Moabitidem, morabantur ibi. * Et mortuus est Elimelech maritus Noemi, remansitque ipsa cum filiis. * Qui acceperunt vxores Moabitidas, quarum vna vocabatur Orpha, alteraque Ruth. Manferuntque ibi decem annis, * Et ambo mortui sunt, Maalon videlicet & Chelion, remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito. * Et surrexit vt in patriam pergeret cum vtraque nuru sua de regione Moabitide. Audierat enim quod Brespexisset Dominus populum suum, & dedisset eis escas. * Egressa est itaque de loco peregrinationis suæ cum vtraque nuru, & iam in via reuertendi posita in terram Iuda, * Dixit ad eas: Ite in domum matris vestræ. Faciat vobiscum Dominus misericordiam, sicut fecistis cum mortuis & mecum. * Det vobis inuenire requiem in domibus virorum quos sortituræ estis. Et osculata est eas. Quæ eleuata voce flere cœperunt, * Et dicere: Tecum pergemus ad populum tuum. * Quibus illa respondit: Reuertimini filiæ mi. cur venitis mecum? num vltra habebō filios in vtero meo, vt viros ex me sperare possitis? * Reuertimini filiæ mi, & abite. iam enim senectute confecta sum, nec apta vinculo coniugali. Etiam si possem hac nocte concipere & parere filios,

וְהָיָה בְּיָמֵי שְׁפָט רָשָׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאֶרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה לְגוֹר בְּשָׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו:

*** וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִמֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נְעֹמִי וּשְׁנֵי בָנָיו מַחֲלֹן וְכֵלִיֹּן אֶפְרַתִּים מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שָׂדֵי מוֹאָב וַיְהִיו שָׁם:**

*** וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נְעֹמִי וַתֵּשֶׁב אִשְׁתּוֹ נְעֹמִי בְּנִיָּה: * וַיֵּשְׁאוּ לָהֶם נָשִׁים מוֹאבִיּוֹת שֵׁם הָאֶחָת עֹרְפָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רוּת וַיָּשְׁבוּ שָׁם כְּעֶשֶׂר שָׁנִים:**

*** וַיָּמָתוּ גַם שְׁנֵיהֶם מַחֲלֹן וְכֵלִיֹּן וַתֵּשֶׁב אִשְׁתּוֹ נְעֹמִי בְּנִיָּה וַיֵּלְדֶּיהָ וּמְאִישָׁהּ:**

*** וַתֵּקַם הָיָא וְכָלִיתָהּ וַתָּשָׁב מִשְׂדֵּי מוֹאָב כִּי שָׁמְעָה בְּשָׂדֵה מוֹאָב כִּי פָקַד יְהוָה אֶת-עַמּוֹ לָחֶם לָחֶם:**

*** וַתֵּצֵא מִן-רֹמְקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי בָלְתִיָּה עִמָּה וַתֵּלְכֶנָּה בְּדֶרֶךְ לָשׁוּב אֶל-אֶרֶץ יְהוּדָה: * וַתֹּאמֶר נְעֹמִי לַשְּׁתֵּי בָלְתִיָּה לָכֶנָּה שְׁכֵנָּה אֲשֶׁה לְבֵית אִמָּה יַעֲשֶׂה יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם עִם-הַמֵּתִים וְעִמָּדִי:**

*** יִתֵּן יְהוָה לָכֶם וּמִצָּאֵן מְנוּחָה אֲשֶׁה בֵּית אִשָּׁה וַתִּשָּׁק לָהֶן וַתִּשָּׂאנָה קוֹלָן וַתִּבְכִּינָה:**

*** וַתֹּאמְרָנָה לָהּ כִּי-אַתָּה נָשׁוּב לְעַמֶּךָ: * וַתֹּאמֶר נְעֹמִי שְׁכֵנָּה בְּנָתִי לָמָּה תִּלְכְּנָה עִמִּי הָעוֹד-לִי בָנִים בְּמַעִי וְהָיוּ לָכֶם לְאִנְשִׁים:**

*** שְׁכֵנָּה בְּנָתִי לָכֵן כִּי זָקַנְתִּי מִהַיּוֹרָה לְאִישׁ כִּי אִמְרָתִי יֵשׁ-לִי תִקְוָה גַם הָיִיתִי הַלֵּילָה לְאִישׁ וְגַם יִלְדָּתִי בָנִים:**

תרגום

א

וְהוּא בְּיָמֵי נְגוּדָה וְהוּא בְּפֶן חֲקִיף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיִּפָּק גְּבֵרָא רַבָּא מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה לְרוּר בְּחֶקֶל מוֹאָב הוּא וְאִנְחֻתִיה וְתָרִין בָּנָיו: * וְשֵׁם גְּבֵרָא אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִנְחֻתִיה נְעֹמִי וְשֵׁם תָּרִין בָּנָיו מַחֲלֹן וְכֵלִיֹּן רַבְּנִין מִן בֵּית לָחֶם יְהוּדָה וַאֲחֻזָּה עַד חֶקֶל מוֹאָב וְהוּא תָּמָן רֹפְלִין: * וְכֵלִיֹּן וְנָשִׁיו נִזְכָּרִין מִן בְּנֵי מוֹאָב שֵׁם חֲדָא עֹרְפָּה וְשֵׁם תְּנִיָּה רוּת וַיִּתְּבוּ תָּמָן כּוֹמֵן עֶשֶׂר שָׁנִין: * וּמִיתוּ אַף תָּרִין וְהוּן מַחֲלֹן וְכֵלִיֹּן וַאֲשֻׁתָּאֲרָתָא אֶתְחָא מַחֲלָא מִתָּרִין בְּנָהָא וְאֶרְמֶלָא מִבְּעִלָּהּ: * וְקָמָת הָיָא וְכָלִיתָהּ וַתָּשָׁב מִחֶקֶל מוֹאָב אֶרֶם אֶתְבְּשָׁרָתָא בְּחֶקֶל מוֹאָב אֶרֶם דְּכָר יֵי יִתְעַמִּיָּה בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמִיתָן לְהוֹן לְחֶסֶד: * וַתֹּאמֶר נְעֹמִי לַתָּרִין כָּלִיתָהּ אֶזְלָנָא חֲבָנָא אֶתָּה לְבֵית אִמָּה יַעֲבִיד יֵי עִמָּכֶם טִיבָא כְּמָא דְעִבְדְּתוֹן עִם בְּעִלְכֶן שְׂכִיבִיא דְסָרִיבְתוֹן לְמִיסַב גְּבָרִין בְּתָר מוֹתִיָּהוֹן וְעִמִּי דְזָנְחוֹן וְסוֹבְרָתוֹן יֵי: * יֵהָב יֵי לָכֹן אֲגַר שְׁלִים עַל טִיבֻתָּא דְעִבְדְּתוֹן לִי וַתִּשְׁכַּחוֹן נִיָּחָא כָּל חֲדָא וְחֲדָא לְבֵית בְּעִלָּהּ וְנִשְׁקִיתָ לְהוֹן וְנִשְׁלָן קָלְחוֹן וְכִבְיָאֵן: * וַתֹּאמְרָנָה לָהּ לָא נָחִיב לְעַמָּנָא אֶרֶם אִילְתִּין עִמָּךְ נִיָּחִיב לְעַמָּךְ: * וַתֹּאמֶר נְעֹמִי חֲבָנָא בְּרָתִי לָמָּה אֶתָּה אֶזְלָן עִמִּי חֲדָר כְּעֵן אִית לִי וְזָלְדִין בְּמַעִי וְהוּן לָכֹן לְגְבָרִין: * חֲבָנָא בְּרָתִי אֶזְלָנָא לְעַמָּכֹן אֶרֶם סִיבִית מִלְמַהוּן מִבְּעִלָּא לְגְבָר אֶרֶם אִמְרִית אִילוּ אֲנָא רִיבָא אִית לִי סִבָּר בְּרָם חֲוִיתִי מִבְּעִלָּא בְּלִילִיא וְכָרָם הָוִיתִי יִלְדָּא בָּנִין:

R V T H.

CAPVT I.

ET factum est in diebus cum iudicarent Iudices, & fuit fames in terra; & abiit vir de Bethleem Iuda ut peregrinaretur in agro Moab, ipse & uxor eius, & duo filij eius. * Et nomen viro Elimelech, & nomen uxori eius Noomi, & nomen duobus filiis eius Maalon & Cheleon, Ephrathai de terra Iuda. & Venerunt in agrum Moab, et fuerunt illic.

* Et mortuus est Elimelech vir Noomi, & remansit mulier ipsa & duo filij eius.

* Et acceperunt sibi uxores Moabitidas, nomen vni Orpha, & nomen secundæ Ruth. & habitauerunt ibi quasi decem annis.

* Et mortui sunt & ambo Maalon & Cheleon, & remansit mulier à duobus filiis suis, & à viro suo.

* Et surrexit ipsa & duæ nurus eius, et reuerse sunt de agro Moab; quoniam audierunt in agro Moab quod visitauit Dominus populum suum, ut daret eis panes.

* Et egressa est de loco vbi erat illic, & duæ nurus eius cum ipsa, & abierunt in via ut reuerterentur in terram Iuda.

* Et dixit Noomi duabus nuribus suis: Ite iam reuertimini unaquæque in domum matris suæ. faciat Dominus vobiscum misericordiam, sicut fecistis cum mortuis & mecum.

* Det Dominus vobis & inueniatis requiem quælibet in domo viri sui. Et osculata est eas: & eleuauerunt vocem suam & plorauerunt.

* Et dixerunt ei: Tecum reuertemur ad populum tuum.

* Et dixit Noomi: Reuertimini iam filie meæ: cur venitis mecum? num ultra mihi filij in vtero meo, & erunt vobis in viros?

* Reuertimini filie meæ, abite iam; quoniam consenui ut non sim viro: quia dixi, Est mihi substantia ut sim ego viro, & paria filios:

P O Y Θ.

α.

KΑΙ ἐχρέετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν τῇ κρίσει κριτὰς, καὶ ἐχρέετο λιμὸς ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐπορεύθη δὴν ἐκ βηθλεὲμ τῆς ἰουδαίας τοῦ παροικῆσαι ἐν ἀγρῷ μωάβ αὐτὸς & ἡ γυναῖξ αὐτοῦ & οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ.

* καὶ ὄνομα τῷ ἀνδρὶ ἐλὶμελέχ, καὶ ὄνομα τῇ γυναίξ αὐτοῦ νοομί· καὶ ὄνομα τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτοῦ μααλὼν & χελεὼν, ἐφραθαῖοι ἐκ γῆς ἰούδα. καὶ ἤλθοσαν εἰς ἀγρὸν μωάβ, καὶ ἦσαν ἐκεῖ.

* καὶ ἀπέθανον ἐλὶμελέχ ὁ ἀνὴρ τῆς νοομί, καὶ κατέλειφθη ἡ γυναῖξ αὐτοῦ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ.

* καὶ ἐλάβοσαν ἑαυτοῖς γυναῖκας μωαβιτιδας, ὄνομα τῇ μιᾷ ὀρφά καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ ρούθ. καὶ κατήκησαν ἐκεῖ ὡς δέκα ἔτη.

* καὶ ἀπέθανον καὶ γε ἀμφότεργι μααλὼν καὶ χελεὼν. καὶ κατέλειφθη ἡ γυναῖξ ἀπὸ τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνδρός αὐτοῦ.

* καὶ ἀνέστη αὐτὴ & αἱ δύο νύμφαι αὐτοῦ, & ἀπέστρεψαν ἐξ ἀγροῦ μωάβ, ὅτι ἤκουσαν ἐν ἀγρῷ μωάβ ὅτι ἐπέσκεπται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς ἄρτους.

* καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἦν ἐκεῖ καὶ αἱ δύο νύμφαι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύοντο ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἐπιστρέψαι εἰς γῆν ἰούδα.

* καὶ εἶπεν νοομί ταῖς δυσὶ νύμφαις αὐτοῦ, πορεύθητε δὴ ἀποστέφθητε ἐκάστη εἰς οἶκον μητρὸς αὐτοῦ. ποιήσῃ κύριος μετ' ὑμῶν ἕλεος, καὶ ὡς ἐποιήσατε μετ' τῶν τεθνηκότων καὶ μετ' ἐμοῦ.

* δώη κύριος ὑμῖν καὶ ὀφείτετε ἀνάπαυσιν ἐκάστη ἐν οἴκῳ ἀνδρὸς αὐτοῦ. καὶ κατεφίλησαν αὐτάς, καὶ ἐπῆραν τὸ φωνῆσαι αὐτὰς, καὶ ἐκλαύσαν.

* καὶ εἶπον αὐτῇ, μετ' τοῦ ἐπιστρέψομεν πρὸς τὸν λαόν σου.

* καὶ εἶπεν νοομί, ἐπιστέφθητε δὴ θυγατέρες μου, ἵνα τί πορεύεσθε μετ' ἐμοῦ; μὴ ἐπὶ μοι υἱοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ μου, καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς ἀνδρας;

* ἐπιστέφθητε θυγατέρες μου, πορεύθητε δὴ, ὅτι γένηται τοῦ μὴ εἶναι ἀνδρὶ· διότι εἶπα, ἔστι μοι ὑπόστασις τοῦ ζῆναι ὑμῶν μετ' ἐμοῦ καὶ τέξομαι υἱοὺς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

INTERPRETE B. ARIA MONTANO.

CAPVT I.

ET fuit in diebus ducere duces, & fuit fames fortis in terra Israel, & exiit vir magnus de Bethlehhem Iehudah ad hospitandum in agro Moab, ipse & vxor eius, & duo filij eius. * Et nomen viri Elimelech, & nomen vxoris eius Naghami, & nomen duorum filiorum eius Mahhalon & Chilion magnates ex Bethlehhem Iehuda; & venerunt vsque ad agrum Moab, & fuerunt ibi gratiosi. * Et mortuus est Elimelech maritus ipsius Naghami, & relicta est illa vidua, & duo filij eius pupilli. * Et tulerunt sibi mulieres alienigenas de filiabus Moab, nomen vnus Gharphah, & nomen secundæ Ruth. & sederunt ibi vt tempus decem annorum. * Et mortui sunt etiā duo illi Mahhalō & Chilio, & relicta est mulier orbata ex duobus filiis suis, & vidua ex marito suo. * Et surrexit ipsa & nurus eius, & reuerse est ab agro Moab; quoniam euāgelizata fuit in agro Moab quod recordatus est Dñs populi sui domus Israel ad dādū illis panem. * Et exiit ex loco quo fuit ibi, & duæ nurus eius cū ea; & ambulantes in via ad redeundum ad terram Iehudah. * Et dixit Naghami duabus nuribus suis: Ite redite mulier ad domū matris suæ: faciet Dominus vobiscum bonum, sicut id quod fecistis cum maritis vestris dormientibus, quod renuistis ad accipiendum viros post mortem eorum; & mecum, quod aluistis & sustentastis me. * Dabit Dominus vobis mercedem perfectam super misericordia quā fecistis mihi; & inuenietis requiem vnaquæque ad domum mariti sui. & osculata est eas; & eleuauerunt vocem suam & fleuerunt. * Et dixerunt illi: Non reuertemur ad populum nostrum: verū tamen tecum reuertemur ad terram tuam. * Et dixit Naghami: Redite filie meæ: ad quid vos venitis mecum? num vsque nunc sunt mihi nati in visceribus meis, & erūt vobis in viros? * Redite filie meæ, & ite ad populos vestros: etenim senui ab esse maritatum viro: quia dixi, Vtinam ego puella! est mihi expectatio? profectō fui maritata in nocte, & profectō fui pariens filios.

* הִלַּחְתִּי תְּשִׁבְרָנָה עַד אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ הַלֶּחֶן תַּעֲנֶנָּה
 לְבִלְתִּי הִיּוֹת לְאִישׁ אֶל בְּנֹתֵי כִי-מֵר-לִי מֵאֹד מִכֶּם
 כִּי-יֵצֵאָה בִּיד-יְהוָה: * וְתִשְׁנֶה קוֹלָן וְתִכְבִּינָה
 עוֹד וְתִשָּׁק עֲרֶפֶה לַחֲמוֹתֶיהָ וְרוֹת דְּבָקָה בָּהּ:
 * וְתֹאמַר הַנְּוֶה שְׁבֹרֵי יְבִמְתָּךְ אֶל-עַמָּהּ וְאֶל-
 אֱלֹהֶיהָ שׁוּבִי אַחֲרַי יְבִמְתָּךְ:
 * וְתֹאמַר רוּת אֶל-תִּפְגְּעִי-בִּי לְעֹזְבֶךָ לְשׁוּב
 מֵאַחֲרֶיךָ כִּי אֶל-אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלַיךְ וּבְאֲשֶׁר תֵּלִינִי
 אֵלַיִן עִמָּךְ עַמִּי וְאֱלֹהֶיךָ אֱלֹהֵי:
 * בְּאֲשֶׁר תִּמּוֹתִי אֲמוֹת וְשֵׁם אֲקַבֵּר כֹּה יַעֲשֶׂה-
 יְהוָה לִי וְכֹה יִסִּיף בִּי הַמּוֹת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֶךָ:
 * וְתֹרֶא כִי-מִתְאַמְצָרָה הִיא לְלִכְרֵת אֶתְּהָ
 וְתִחַדֵּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ: * וְתִלְכְּנָה שְׁתֵּיהֶם עַד-
 בּוֹאֲנָהּ בֵּית לָחֶם וְיִהְיֶה כְּבֹאֲנָהּ בֵּית לָחֶם וְתִהְיֶה כָּל-
 הָעִיר עֲלֵיהֶן וְתֹאמְרָנָה הִזָּאֵרְנָה נַעֲמִי:
 * וְתֹאמַר אֵלֶיהֶן אֶל-תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי קְרָאֵן לִי
 מֵרָא כִי-הֵמֶר שָׁדִי לִי מֵאֹד:
 * אֲנִי מֵלֵאָה הִלְכְּתִי וְרִיקִם הִשִּׁיבֵנִי יְהוָה לְמָה
 תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי וְיִהְיֶה עֲנָהּ בִּי וְשָׁדִי הָרַע לִי:
 * וְתִשָּׁב נַעֲמִי וְרוֹת הַמּוֹאבִיָּה בִּלְתָּה עַמָּהּ הַשְּׁבָה
 מִשָּׁדִי מוֹאֵב וְהָמָּה בָּאוּ בֵּית לָחֶם בְּתַחֲלֹלֶת קִצִּיר
 שְׁעָרִים:
 * וְלִנְעָמִי מִדַּע לְאִישָׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמִּשְׁפַּחַת
 אֱלִימֶלֶךְ וְשָׁמוּ בָּעוּ: * וְתֹאמַר רוּת הַמּוֹאבִיָּה אֶל-
 נַעֲמִי אֵלֶכָה-נָּא הַשָּׂדֶה וְאֶלְקָטָה בְּשִׁבְלִים אַחֲרֵי
 אֲשֶׁר אֲמַצֵּא-חֵן בְּעֵינָיו וְתֹאמַר לָהּ לְבִי בָתִּי:
 * וְתֵלֶךְ וְתִכְוֹנֵי וְתִלְקָט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי הַקִּצִּירִים
 וְיִקַּר מִקְרָה חֲלֻקַּת-הַשָּׂדֶה לְבָעוּ אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת
 אֱלִימֶלֶךְ: * וְהָנָּה-בָּעוּ בָּא מִבֵּית לָחֶם וַיֹּאמֶר
 לְקוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִבְרַכְךָ יְהוָה:

melech. 4 * Et ecce ipse veniebat de Bethleem: dixitque messoribus:
 Dominus vobiscum. qui responderunt ei: Benedicat tibi Dominus.

תרגום

* וַיֵּלֶם לַחֲוֹן אֶתְּוֹן מִתִּינֵן עַד דִּי יִרְבֹּחַ הַבְּדִילֶהוֹן אֶתְּוֹן יִתְּבֹן עֲגִימֵן בְּדִיל דְּלֵא לְמַהוּי מִתְּנַסְבֵּן לְגַבֵּר בְּכַעֲוִי בְּרִתִּי לֹא הִמְרָרוֹן נַפְשֵׁי אַרְוִם
 מְרִיר לִי לְבִי יִתִּיר מִכְּכֹן אַרְוִם נִפְקַת בִּי מִחֵא מִן קֶדֶם יְיָ: * וְנִסְלֹן קִלְחֵן וּבְכִין עוֹד וַיִּמְכַּא אַחֲרָנָא וְנִשְׁיָקַת עֲרֶפֶה לַחֲמוֹתֶיהָ וְאִזְלַת לְאַרְחָתָהּ
 וְרוֹת אֶתְּדִבְקָתָהּ בָּהּ: * וַיִּמְרָתָהּ הָאֵתָּה יְבִמְתָּךְ לֹחַת עַמָּהּ וְלֹחַת דְּחִלְתָּהּ תִּכְוִי בְּתֵר יְבִמְתָּךְ לְעַמִּיךְ וְלִדְחִלְתָּךְ: * וַיִּמְרָתָהּ רוּת לֹא תִקְנִיטִי
 בִּי לְמִשְׁבָּקִיךְ לְמִתְּוִב מִבְּתְרִיךְ אַרְוִם לְכָל מָה דָּאֵת אִזְלָא אִזְלָל וְלְכָל אַחֲרֵי דְחִבִּית אֲבִיתָמָה דְּנִסְרִין עִמָּיךְ אֵתָּה נִסְרָא כְּאִילוּ תוֹו עַמִּי מִן קֶדֶם
 דְּנָא וְאֶלְהָךְ הוּא אֱלֹהֵי: * וְכָל מָה דְּחִמְמוֹתִי אֲמוֹת וְתִמֵּן אֵתָּה קְבִירָא וְלֹא תוֹסִיפִי עוֹד לְמַלְלָא כְּדָנָן יַעֲבִיד יְיָ לִי וְכָדָנָן יוֹסִיף עָלַי אַרְוִם מוֹתָא
 יִפְרִישׁ בֵּינִי וּבֵינֶךָ: * וְחִזֹּת אַרְוִם מֵאֵלָמָה הִיא לְמַהָךְ עַמָּה וּפִסְקַת מִלְּמַלְלָא לָהּ: * וְאִזְלֹן תְּרוּיָהוֹן עַד דְּעֵלֶן לְבֵית לָחֶם וְתוֹהֶה כְּדֵן עֵלֶן לְבֵית
 לָחֶם וְאֶכְנִישׁוּ כָּל יִתְכִּי קֶרְתָּא עִירוֹיָהוֹן וְאֶמְרֵן הִרָא נַעֲמִי: * וַיִּמְרָתָהּ לַחֲוֹן לֹא תִחַדֵּל לְקֶרְאֵן לִי נַעֲמִי קְרָאֵן לִי מֵרָא כִּי-הֵמֶר שָׁדִי לִי מֵאֹד:
 * אֲנָא מֵלֵאָה אִזְלִית וְרִיקִנִיָּא אֶתְּכִנִּי יְיָ מִנְּהוֹן לְמָה דִּין אֶתְּוֹן קָרָן לִי נַעֲמִי וְיִהְיֶה עֲנָהּ בִּי וְשָׁדִי אֲבִישׁ לִי: * וְיִתְכִּי נַעֲמִי
 וְרוֹת מִיִּבְיָא כְּתָה עַמָּה דְּתִכְתּוּ מִחֻקֵּל מוֹאֵב וְאִינוֹן עֵלֶן לְבֵית לָחֶם בְּמַעֲלִי יוֹמָא דְּפִסְקָא וּבְהַהוּא יוֹמָא שְׁרִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַחְצֵר יִת
 עִימָרָא דְּאַרְמוֹתָא דְּהוֹתָ מִן שְׁעָרִין: * ב' וְלִנְעָמִי אֶשְׁתַּמְדַּע לְגַבְרָתָהּ גְּבוּר גִּבְרֵי תִקִּיף מִן יְחוּם אֱלִימֶלֶךְ וְשָׁמִיָּה בָּעוּ: * וַיִּמְרָתָהּ רוּת מוֹאבִיָּה
 לֹחַת נַעֲמִי אִזְלָל לְחֻקָּא וְאֶכְנִישׁ בְּשִׁבּוּלִין בְּתֵר דְּאֶשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינָיו וַיִּמְרָתָהּ לָהּ אִזְלִית בְּרִתִּי: * וְאִזְלַת וְעֵלַת וּכְנִשְׁתָּה בְּחֻקָּא בְּתֵר דְּחֻזְרִיא
 וְאִזְרַע יִתְּ אֶרְעוֹתָא אֶחְסַת חֻקָּא דְּהוֹתָ לְבָעוּ דָּמִן יְחוּם אֱלִימֶלֶךְ: * וְהָנָּה בָּעוּ אֶתָּה מִבֵּית לָחֶם וַיֹּאמֶר לְחֻזְרִיא יְהוָה מִיִּמְרָא דִּינִי בְּסַעֲדָכֹן
 וַיֹּאמְרוּ לִיהָ יִבְרַכְכָּךְ יְיָ:

* Nam ipsos expectabitis usque quo viri
fiant? vel ipsis tolerabitis ut non sitis viro?
nequaquam filie mea, quoniam afflictio est mi-
hi valde super vos, quoniam egressa est in me
manus Domini. * Et eleuauerunt vocem
suam & plorauerunt rursum. & osculata est
Orpha socrum suam, & reuersa est in populum
suum: Ruth autem secuta est illam. * Et dixit
Noomi ad Ruth: Ecce reuersa est connurus tua
ad populum suum & ad deos suos: reuertere
iam & tu post connurum tuam.

* Dixit autem Ruth: Non occurrat mihi
ut relinquam te, vel discedam à tergo tuo: quo-
niam tu quocunque ieris ibo, & ubi morata
fueris morabor: populus tuus populus meus, et
Deus tuus Deus meus. * Et ubi mortua fue-
ris moriar, & illic sepeliar. hæc faciat Dominus
mihi, & hæc addat, quoniam mors separabit
inter me & te. * Videns autem Noomi quo-
niam perseuerat ipsa ut iret secum, cessauit lo-
qui ad ipsam ultra. * Profectæ sunt autem
ambæ usquequo venerunt ipsæ in Bethleem. et
factum est cum venirent ipsæ in Bethleem, &
percrebuit omnis urbs de illis. & dixerunt, Si
hæc est Noomi? * Et dixit ad eas: Ne iam vo-
cetis me Noomi: vocate me Amaram; quia a-
maritudine repletus est in me omnipotēs valde.
* Ego egressa sum plena, & vacuam reduxit me
Dñs: & cur vocatis me Noomi, & Dñs hu-
milauit me, et omnipotens afflixit me? * Et re-
diit Noomi et Ruth Moabitis nurus sua secum
redeuntes de agro Moab. hæc autem venerunt in
Bethleem in principio messis ordeï. CAP. II.
ET Noomi vir notus marito eius, at vir po-
tens robore de cognatione Elimelech, & no-
men ei Booz. * Et dixit Ruth Moabitis ad
Noomi: Ibo iā in agrum, & congregabo in spi-
cis post ubi inuenero gratiā in oculis ipsius. di-
xit autem ei: Vade filia. * Et abiit: & cum ve-
nisset, collegit in agro post terga metentium. &
cecidit casu in parte agri Booz de cognatione
Abimelech. * Et ecce Booz venit de Bethleem:
& dixit metentibus: Dominus vobiscum. &
dixerunt ei: Benedicat tibi Dominus.

* μὴ αὐτοὺς περιδέξεσθε ἕως ἃ ἀνδριωθῶσιν ἢ αὐτοῖς
καταχθήσεσθε ἢ μὴ γνέαθ' ἀνδρεί, μὴ θυγατέρες μὲ, ὅτι
ἔπικράνθη μοι σφόδρα ὑπὲρ ὑμᾶς, ὅτι ἔζηθεν ἐν ἐμοὶ
14 χεῖρ κυρίου. * καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἐκλαυζαν
ἐπὶ. καὶ κατεφίλησεν ὀρφὰ τὴν πενθερὰν αὐτῆς, & ἀπέ-
15 σρεψεν εἰς τὸν λαὸν αὐτῆς, ῥέθ' ἢ ἡ κοιλία σεν αὐτῇ. * & εἶπεν
νοομί πρὸς ῥέθ', ἰδοὺ δυνέσρεψεν ἡ συνύμφος σου πρὸς τὸν
λαὸν αὐτῆς καὶ πρὸς αὐτὴν θεὸς αὐτῆς, ἔπικράνθη δὴ καὶ σὺ
16 ὅπισθ' ἡ συνύμφος σου. * εἶπεν ἢ ῥέθ', μὴ ἀπαντήσῃ μοι
ἡ καταλιπεῖν σε ἢ ἀποσρέψαι ὅπισθ' ἐν σοὶ, ὅτι σὺ ἔειπες πο-
ρβοῦθ' ἡ πορβύεμαι, καὶ ἔειπες ἀνδρείς ἀνδρὶ ἢ θυγατρί, ὅ
17 λαός σου λαός μου, καὶ ὁ θεός σου θεός μου. * καὶ ἔειπεν ἀπο-
σθῆναι ἀποθανῆμαι, καὶ κατεφίλησεν τὰς πόδας αὐτῆς καὶ
εὐλόγησεν αὐτήν, καὶ τὰς πόδας αὐτῆς διασελεῖ ἀνὰ μέ-
18 ῥον ἐμοῦ καὶ τοῦ. * ἰδοὺσα ἢ νοομί ὅτι κραταῖστα αὐτῇ τοῦ
πορβύεσθαι μετ' αὐτῆς, ἐκόπασεν ἡ λαλήσασα πρὸς αὐτὴν ἔτι.
19 * ἔπορβύθησαν ἢ ἀμφοτέραι ἕως τοῦ πρὸς ἀνδρείς αὐ-
τὰς εἰς βηθλέεμ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔλθειν αὐτὰς εἰς βη-
θλέεμ, καὶ ἦλθον πᾶσα ἡ πόλις ἐπ' αὐταῖς. καὶ εἶπεν
20 αὐτῇ ἐστὶν νοομί. * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὰς, μὴ δὴ καλεῖ-
τέ με νοομί, καλέσατέ με πικράν, ὅτι ἔπικράνθη ἐν ἐμοὶ
21 ὁ ἰκανὸς σφόδρα. * ἐγὼ ἐπορβύθην πλήρης, & κενὴν ἀπέ-
σρεψέ με κύριος, καὶ ἵνα τί καλεῖτέ με νοομί, & κύριος
22 ἐταπείνωσέν με, καὶ ὁ ἰκανὸς ἐταπείνωσέν με; καὶ ἐπέσρεψε
νοομί καὶ ῥούθ' ἡ μωαβίτις ἡ νύμφη αὐτῆς μετ' αὐτῆς ἔπι-
σρέφουσαι ἔξ' ἀγροῦ μωαβ. αὐταὶ ἢ παρεγνήθησαν εἰς
βηθλέεμ ἐν δρχῇ θερισμοῦ κριθῶν.

β'.

* Καὶ τῇ νοομί ἀνὴρ γνώριμος τῷ ἀνδρεί αὐτῆς, ὁ δὲ
ἀνὴρ δυνατὸς ἐστὶν ἐν τῇ συγγενείᾳ ἐλμέλεχ, καὶ ὄνο-
μα αὐτοῦ βοός. * καὶ εἶπεν ῥούθ' ἡ μωαβίτις πρὸς νοομί,
πορβοῦθ' ἢ εἰς ἀγρὸν, καὶ συναΐξω ἐν τοῖς σάχυσιν κατ' ἐπι-
σθεν οὐκ ἀνδρὶ χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. εἶπεν ἢ αὐ-
3 τῇ, πορβούθ' ἡ θυγατὴρ. * καὶ ἐπορβύθη. καὶ ἔλθουσα
ἐνέλεξεν ἐν τῷ ἀγρῷ κατ' ἐπισθεν τῶν θερίζοντων. & πε-
4 ρεῖλεσεν τὴν περὶ τῶν μερῶν τοῦ ἀγροῦ βοός ἐν συγ-
γενείᾳ ἐλμέλεχ. * καὶ ἰδοὺ βοός ἦλθεν ἐν βηθλέεμ.
καὶ εἶπεν τοῖς θερίζουσιν, κύριος μετ' ὑμῶν. & εἶπον αὐ-
τῷ, εὐλογῆσαι σε κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Fortasse ad eos vos expectantes usquequo adolescēt? nū propter eos vos sedentes tristes, ut quod non ad esse acceptas viro? Obsecro fi-
liae meae, nō amaricabitis animā meā; nā amaricauit mihi cor meū magis à vobis, quoniā exiuit in me percussio ab-ante Dñm. 14 Et leuaue-
rūt vocē suā & fleuerunt adhuc vice altera: & osculata est Gharphah socrū suā, & iuit ad viam suā, & Ruth apprehēdit in illa. 15 Et dixit: Ecce
rediit affinis tua ad populum suū & ad Timorē suū, redi post affīnē tuā ad populū tuū & ad Timorē tuū. 16 Et dixit Ruth: Ne sollicitis me
ad dimittendū ad redeundū de-post te; quoniā ad omne id quo is, ibo; & in omni loco quo pernoctabis, pernoctabo. quod custodit populū
tuū, erit custos meus, ut si fuerūt populus meus ex antiquo hic: & Deus tuus ipse De' meus. 17 In omni eo quo morieris, moriar, & ibi ero
sepulta: & nō addes vltra ad loquēdū, sic faciet Dñs mihi, & sic addet sup me q mors separabit inter me & inter te. 18 Et vidit q confortata
illa ad ambulandū secū, & cōclūsit à loquēdo illi. 19 Et iuerūt duæ illæ usq; quo ascēderūt ad Bethlehē: & fuit quādo ascēderūt ad Beth-
lehē, & cōgregati sunt omnes habitatores vrbis super eas, & dixerunt: An hæc Naghami? 20 Et dixit illis: Nō eritis vocantes mihi Naghami;
vocate mihi Amara, quoniam amaricauit omnipotēs mihi valde. 21 Ego plena iui, & inanē redire fecit me Dñs ab illis: ad quid hoc vos vo-
cantes mihi Naghami, & ab-ante Dominū testificata est in me culpa mea, & omnipotens malè esse fecit mihi? 22 Et fedit Naghami & Ruth
Moabiah nurus eius cum ea, quæ rediit ex agro Moab. Et illæ ascēderunt in Bethlehēm in introitibus diei Pizzhha: & in illo die cœperūt
filij Israel ad metendum manipulum eleuationis qui fuit ex ordeis.

CAP. II.

ET Naghami cognit' fuit ad virū ei' vir potēs fortis ex p'apia Elimelech, & nomē illi' Boghaz. Et dixit Ruth Moabiah ad Naghami: Ibo
nūc ad agrū, & colligā in spicis post quē inueniā misericordias in oculis eius. & dixit illi: Ito filia mea. 3 Et iuit & intrauit & collegit in
agro post messorēs; & accidit accidens possessioni agri qui fuit Boghaz qui ex profapia Elimelech. 4 Et ecce Boghaz venit ex Bethlehēm, &
dixit messoribus: Sit dictum Domini in auxilio vestro. & dixerunt illi: Benedicet tibi Dominus.

T 2

* ויאמר בעז לנערו הנצב על-הקוצרים למי
הנערה הזאת:

* ויען הנער הנצב על-הקוצרים ויאמר נערה
מואביה היא השבה עם נעמי משדי מואב:

* ותאמר אלקטה נא ואספתי בעמרים אחרי
הקוצרים ותבוא ותעמוד מאז הבקר ועד-עתה זה
שבתה הביר מעט:

* ויאמר בעז אל-רוח הלוא שמעת בתי אל-
תלכי ללקט בשדה אחר וגם לא-תעבורי מזה וכה
תדבקין עם-נערתי:

* עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהן
הלוא צויתי את-הנערים לבלתי נגעך וצמר-
והלכת אל-הכלים ושתיית מאשר ישאבון הנערים:
* ותפל על-פניה ותשתחו ארצה ותאמר אליו
מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני ואנכי נכריה:

* ויען בעז ויאמר לה הגד הגד לי כל אשר עשית
את-חמותך אחרי מות אישך ותעזבי אביך ואמך
וארץ מולדתך ותלכי אל-עם אשר לא ידעת תמול
שלשם: * ישלם יהוה פעלך ותהי משכרתך
שלמה מעם יהוה אלהי ישראל אשר באר-
צות תחת כנפיו: * ותאמר אמצא חן בעיניך
אדני כי נחמתני וכי דברת על-לב שפחתך ואנכי
לא אהיה כאחרת שפחתך:

* ויאמר לה בעז לעת האכל גשי הלם ואכלת
מן-הלחם וטבלת פתך בחמץ ותשב מצד הקצרים
ויצבת לה קלי ותאכל ותשבע ותתר:

* ותקם ללקט ויצו בעז את-נערו לאמר גם בין
העמרים תלקט ולא תכלימוהו:

* וגם של-תשלו לה מן-הצבתיס ועזבתם
ולקטה ולא תגערו בה:

5 *Dixitq; Booz iuueni qui messoribus pre-
6 erat: Cuius est hæc puella? Cui respondit:
B Hæc est Moabitide: *Et rogauit vt spi-
7 cas colligeret remanentes, sequēs messorū
vestigia; & de manē vsq; nunc stat in agro,
& nec ad momētum quidem domum re-
8 uersa est. *Et ait Booz ad Ruth: Audi filia,
ne vadas in alterum agrum ad colligēdū,
nec recedas ab hoc loco, sed iungere puel-
9 lis meis: *Et vbi messuerint sequere. man-
daui enim pueris meis, vt nemo molestus
sit tibi. sed etiam si sitieris, vade ad fardi-
nulas, & bibe aquas, de quibus & pueri
10 mei bibunt. *Quæ cadens in faciem suam,
& adorās super terram dixit ad eum: Vn-
de mihi hoc, vt inuenirem gratiam ante
C oculos tuos, & nosse me dignareris pere-
11 grinam mulierem? *Cui ille respondit:
Nunciata sunt mihi omnia quæ feceris
focruī tuæ post mortem viri tui, & quod
reliqueris parentes tuos, & terram in qua
nata es, & veneris ad populum quem an-
12 teā nesciebas. *Reddat tibi Dominus p
opere tuo, & plenam mercedem recipias
à domino Deo Israel, ad quem venisti, &
13 sub cuius confugisti alas. *Quæ ait: Inue-
ni gratiam apud oculos tuos domine mi,
qui consolatus es me, & locutus es ad cor
ancillæ tuæ, quæ non sum similis vnus
14 puellarum tuarum. *Dixitque ad eam
Booz: Quando hora vefcendi fuerit, ve-
ni huc & comede panem, & intinge buc-
cellam tuam in aceto. Sedit itaque ad mes-
15 forum latus, & congefist polentam sibi,
comeditque & saturata est, & tulit reli-
16 quias. *Atque indè surrexit vt spicas ex
more colligeret. Præcepit autē Booz pue-
ris suis, dicens: Etiam si vobiscum mete-
re voluerit, ne prohibeatis eam. *Et de
D vestris quoque manipulis proiците de in-
dustria, & remanere permittite, vt abs-
que rubore colligat, & colligentem nemo
corripiat.

תרגום

5 ויאמר בעז לעלמיה דמני רב על חצוריא לאי דין אומא ריבא הדא: 6 ואחבי עלימא דאחמנא רב על חצוריא ואמר ריבא דמן עמא
דמואב היא רתבה עם נעמי מחקל מואב: 7 ואמרת אצבור כען ואכנוש שובלין באלומיא מה דישתאר בתר חצוריא ואחת וקמח ואחעכבת
כאן מן צפרא ועד כען פון זעירא דין דיתבא בביתא צבחר: 8 ואמר בעז לות רות הלא קבילת מיני ברחמי לא תהכין למצבר שבלין בחקל
אחרן ואף לא תעברי מכאן למיזל לאומא אחריית ותיכא תתוספי עם עלמתי: 9 עיניך תהא מסתכלא בחקלא דחצוריא חמן ותיוזילי בתריהון
הלא פקדית ית עלימא בדיל דלא יקרבון ביד לביש ובעידן דאת צחיא למזי אזילי למנניא ותהא שחיא מן מזידי מליזי עלימא: 10 ונפלת על
אפהא וסגידת על ארעא ואמרת ליה מה דין אשכחית רחמין בעיניך לאשחמודעיתני ואנא מעמא נכר אה: 11 ואחבי בעז ואמר לה אחחואת
אתחנא לי כל טיבותא דעבדת עם חמותך דפרגנסת יתה בתר דמית בעליך ושבתך דחלתיך ועמידך ובית אביך ואמידך וארע ילדתיך ואזלת
לאהגירא ולמיתב בין עם דלא אישחמודע לך מאתמלי ומדקמוהו: 12 יגמול יי לך גמול טוב בעלמא חדין על עובדך טוב ויהי אגריך
שלימא לעלמא דאתי מן קדם יי אלהא דישראל דאתת לאתגירא ולא תבסא תחות טלל שכינת יקריה: 13 ואמרת אשכחית רחמין בעיניך
ריבונא ארי נחמתי וארים מלימתא תנחומין על לב אמתך ואנא לית לי זכו למחוי חולקי עם חדא מן אסתותך: 14 ואמר לה בעז לעידן
סעידתא קריבי ותכלין לחמא וטמישי סעידך בתבשילא דאתבשל בחלא ויחיבת בסטר חצוריא ואושיט לה קלי ואכלת ושבעת
ואשאת: 15 וקמח למצבר שבלין ופקיד בעז ית עלימא למימר אף ביני אלומיא חתא צברא ולא תבספונתא: 16 ואף מיתר תחירון
לה מן עתריא ואף משבק תשיבון לה מן אסריא ותשיבון למחוי צברא ולא תנזפון בה:

* Et dixit Booz puero suo qui praeerat super metentes, Cuius puella haec?

* Et respondit puer qui praeerat super messores, et dixit: Puella Moabitis est quae rediit cum Noomi de agro Moab.

* Et dixit: Colligam iam & congregabo in manipulis post messores. & venit & stetit a mane & usque ad vesperam, non requieuit in agro paululum.

* Et dixit Booz ad Ruth: Non audiisti filia, ne vadas ad colligendum in agro altero, & tu non recedes hinc, hic iungere cum puellis meis.

* Et oculi tui in agrum ubi messuerint, & ibis post ipsos: ecce mandavi pueris ut non tangant te. & quando sitieris, & ibis in vasa, et bibes unde aquantur pueri.

* Et cecidit in faciem suam, & adorauit super terram: & dixit ad eum: Quid quod inueni gratiam in oculis tuis ut cognoscas me, et ego sum peregrina?

* Et respondit Booz & dixit ei: Renuntiatione renunciata sunt mihi omnia quae fecisti cum socru tua postquam mortuus est vir tuus. & quomodo reliquisti patrem tuum & matrem tuam, & terram generationis tuae, & abiisti ad populum quem non sciebas heri et nudius tertius? * Reddat Dominus opus tuum, & sit merces tua plena a domino Deo Israel, ad quem venisti ut confidas sub alas illius.

* Illa autem dixit: Inueniam gratiam in oculis tuis, domine mi; quoniam consolatus es me, et quoniam locutus es in cor ancillae tuae: & ecce ego non ero ut vna puellarum tuarum.

* Et dixit illi Booz: Hora vesperti accede huc, & comedes panem, et tinges buccellam tuam in aceto. & sedit Ruth ex obliquo metetrium, & porrexit ei Booz polentam, & comedit & saturata est, & reliquit:

* Et surrexit ut colligeret. Et praecepit Booz pueris eius dicens: Et inter manipulos colligat, & non confundatis eam.

* Et exhibentes exhibebitis ei de congregatione, & finite eam; & colliget, & non corripietis eam.

* καὶ εἶπεν βόοζ τῷ παιδάριῳ αὐτοῦ τῷ ἐφεσῶπι Ἰπὶ
δοῦ θερίζοντες, τίν' ἢ νεανίς αὕτη;

* καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον τὸ ἐφεσῶς Ἰπὶ δοῦ θερί-
ζοντας, καὶ εἶπεν, ἡ παῖς ἡ μωαβίτις ἐστὶν ἡ δότος ραφῆλα
μὲν νοομὶ ἐξ ἀγροῦ μωαβ.

* καὶ εἶπεν, συλλέξω δὲ ἡ
καὶ σπυρίξω ἐν τοῖς θράγμασιν ὅπῃ ἐστι τῶν θερίζοντων. ἔ
ἦλθεν καὶ ἐστὶν ἀπὸ πρωῆ καὶ ἕως ἑσπέρας, οὐκ ἀπέπαυ-
σεν ἐν τῷ ἀγρῷ μικρὸν.

* καὶ εἶπεν βόοζ πρὸς
ρούθ, οὐκ ἤκουσας θυγατερ, μὴ πορεύῃς συλλέξαι ἐν
ἀγρῷ ἑτέρῳ, καὶ σὺ οὐ πορεύῃς ἐν τοῖς, ὥδε κολληθήσῃ
μὲν τῶν κορρασίῳ μου,

* καὶ ὁφθαλμοί σου εἰς
τὸν ἀγρὸν οὗ αὐτὸς θερίζωσιν, καὶ πορεύῃς κατὰ πῶτον αὐτῶν·
ἰδοὺ ἐνετράμην τοῖς παιδαρίοις τοῖς μὴ ἀψαδαί σου. ἔ
ὅτε διψήσεις καὶ πορεύῃς εἰς τὰ σκῆπη, καὶ πίεσαι ὅθεν ὑ-
δρεύονται τὰ παιδάρια.

* καὶ ἔπεσεν Ἰπὶ πρὸς πόδα αὐτῆς, καὶ προσεκύνη-
σεν Ἰπὶ τῷ γυνὴ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν, τί ὅτι δόξην χάριν
ἐν ὁφθαλμοῖς σου τοῖς Ἰπὶ γυνὴν αἰ με, καὶ ἐβίβην ἐξ ὧν;

* καὶ ἀπεκρίθη βόοζ καὶ εἶπεν αὐτῇ, ἀπαγγελεῖα ἀ-
πηγέλη μοι πάντα ὅσα πεποίηκας μὲν τῆς πενθερᾶς σου
μὲν τὸ δόξαν ἐν τῷ δόξῃ σου. ἔ πῶς κατέλιπες τὸν πα-
τέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου ἔ τῷ γυνὴ γυνεσῶς σου, καὶ
ἐπορεύῃς πρὸς λαὸν ὃν οὐκ ἤθης χεῖρες καὶ τρίψας.

* ἀποτίσαι κύρι' ὅ τῷ ἐργασίᾳ σου, καὶ γυνὴ ὁ μι-
σός σου πλήρης πρὸς κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ, πρὸς ὃν ἦλ-
θες πεποιθένα ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ. * ἡ δὲ εἶπεν ὁ-
ρα μὲν χάριν ἐν ὁφθαλμοῖς σου κύριε μὲν ὅτι παρεκάλε-
σάς με, καὶ ὅτι ἐλάλησας Ἰπὶ καρδίᾳ τῇ δόξῃ σου, καὶ
ἰδοὺ ἐγὼ οὐκ ἔβην ὡς μία τῶν παιδικῶν σου.

* καὶ εἶπεν αὐτῇ βόοζ, τῇ ὥρᾳ ἔ φαίν πρὸς ἐλθε ὥ-
δε καὶ φάγεσαι τὸν ἄρτον, καὶ βάψας τὸν ψωμὸν σου ἐν τῷ
ὄξει. καὶ ἐκάθησε ρούθ ἐκ πλαγίων τῶν θερίζοντων, καὶ
ἐβάνισεν αὐτῇ βόοζ ἄλφιτον, καὶ ἔφαγαν καὶ ἐνεπλήθη
καὶ κατέλειπεν, * καὶ αἶψα τοῖς συλλέγειν. καὶ ἐνετεί-
λατο βόοζ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ λέγων, καὶ γε αἰάμεθον
τῶν θράγματων συλλέξω, ἔ μὴ καταιγύνετε αὐτῶν.

* καὶ γε πρὸς βάλλοντες πρὸς βαλεῖτε αὐτῇ ἐκ τῶν
βεβοημισμῶν, καὶ ἀφετε αὐτῶν, καὶ συλλέξω, καὶ οὐκ
Ἰπὶ μῆσετε αὐτῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit Boghaz ad puerum suum quem praeceperat super messores: Cui nationi puella haec? Et respondit puer qui praeceperat super messores, & dixit: Puella quae ex populo Moab illa, quae rediit cum Nagmahi ex agro Moab. Et dixit: Colligam nunc & congregabo spicas in manipulos id quod relictum est post messores. & venit & stetit, & commorata est hic a mane & usque nunc, modo paululum hoc quod sedes in domo paululum. Et dixit Boghaz ad Ruth: Nunc non audisti a me filia mea? non ambulabis ad colligendum spicas in agro alieno, & etiam non transibis hinc ad eundem ad populum alium, & hic aderis cum puellis meis. Oculi tui erit observans in agro quo metetur ibi, & ambulabis post eos: nunc iussi pueros ut ne appropinquent in te ad malum? & in tempore quo tu sities ad aquam, ito ad vasa, & eris bibens ex aqua quam impleverunt pueri. Et respondit super faciem suam, & adoravit super terram, & dixit illi: Quid hoc inveni misericordias in oculis tuis ad noscedum me, & ego ex populo alieno? Et respondit Boghaz & dixit illi: Denuntiari denuntiatum est mihi omne bonum quod fecisti cum socru tua, quod aluisti eam postquam mortuus est maritus tuus, & deseruisti timorem tuum, & populum tuum, & domum patris tui & matris tuae, & terram natiuitatis tuae, & venisti ad peregrinatum & habitatum inter populum quem non cognitus es tibi ab heri & ab ante illud: Retribuet Dominus tibi retributionem bonam in saeculo hoc super opus tuum bonum, & erit merces tua integra ad saeculum quod veniet ab ante dominum Deum Israel, quod venisti ad peregrinatum, & ad protegendum sub umbra maiestatis gloriae eius. Et dixit: Inveni misericordiam in oculis tuis, domine mi, quoniam consolatus es me, & quoniam locutus es consolationes super cor ancillae tuae: & ego, non mihi dignitas ad esse participem cum vna ex ancillis tuis. Et dixit illi Boghaz in tempore cibi, Accede & comedes panem, & intingito sustentationem tuam in pulmento quod coctum est in aceto: & sedit in latere messorum, & porrexit illi tostum, & comedit, & satiata est & reliquit. Et surrexit ad colligendum spicas. & iussit Boghaz pueros suos ad dicendum, Etiam inter manipulos erit colligens, & non exprobrabitis illam. Et etiam reliquum relinquetis ei ex furcis, & etiam finire sinetis illi ex ligatis, & sinetis ad esse colligentem, & non increpabitis eam.

* וְתִלְקֹט בַשָּׂדֶה עַד-הָעֶרֶב וְתַחבֹּט אֶת-אֲשֶׁר-
 לָקְטָהּ וְיְהִי כְאִיפְרוֹ שְׁעָרִים :
 * וְתִשָּׂא וְתָבֹא הָעִיר וְתִרְאֶה חֲמוּתָהּ אֶת-אֲשֶׁר-
 לָקְטָהּ וְתוֹצֵא וְתַתֵּן-לָהּ אֶת אֲשֶׁר-הוֹתֵרָה מִשְׁבְּעָה :
 * וְתֹאמֶר לָהּ חֲמוּתָהּ אֵיפֹה לָקְטָהּ הַיּוֹם וְאָנֹכִי-
 עֹשִׂיתִי יְהִי מְכִירָךְ בְּרוּךְ וְתִגַּד לְחֲמוּתָהּ אֶת אֲשֶׁר-
 עָשָׂתָה עִמּוֹ וְתֹאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ
 הַיּוֹם בְּעֹז : * וְתֹאמֶר נַעֲמִי לְכַלְתָּה בְּרוּךְ הוּא-
 לִי הִוָּה אֲשֶׁר לֹא עֲזַב חֲסִדּוֹ אֶת-הַחַיִּים וְאֶת-הַמֵּתִים
 וְתֹאמֶר לָהּ נַעֲמִי קְרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגְּאֻלָּנוּ הוּא :
 * וְתֹאמֶר רות הַמֹּאֲבִיָּה גַם כִּי-אָמַר אֵלַי עִם-
 הַנְּעָרִים אֲשֶׁר-לִי תִדְבָּקִין עַד אִם-כָּלוּ אֶת כָּל-
 הַקֶּצִיר אֲשֶׁר-לִי :
 * וְתֹאמֶר נַעֲמִי אֶל-רות כַּלְתָּה טוֹב בְּתִי כִי תֵצְאִי
 עִם-נְעֻרֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ-בְךָ בַשָּׂדֶה אַחֵר :
 * וְתִדְבֹק בְּנְעֻרֹתַי בְּעֹז לִלְקֹט עַד-כָּלוֹת קֶצֶר-
 הַשְּׁעָרִים וְקֶצֶר הַחֲטִים וְתִשָּׁב אֶת-חֲמוּתָהּ :

ג

* וְתֹאמֶר לָהּ נַעֲמִי חֲמוּתָהּ בְּתִי הִלֵּא אֲבִקֶּשׁ-לָךְ
 מִנוֹחַ אֲשֶׁר יֵיטֵב-לָךְ : * וְעַתָּה הִלֵּא בְעֹז מִדַּעַתְנוּ
 אֲשֶׁר-הִייתְ אֶת-נְעֻרֹתָיו הֵנָּה הוּא זֶרָה אֶת-גִּרְוֹן
 הַשְּׁעָרִים הַלֵּילָה : * וְרַחֲצֵת וְסַכֶּת וְשִׁמְתִי שְׂמִלְתִּיךְ
 עָלֶיךָ וְיִרְדְּתִי הַגִּרְוֹן אֶל-תּוֹדְעֵי לְאִישׁ עַד כָּלְתוּ
 לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת : * וְיְהִי בְשִׁכְבוֹ וְיִדַּעַת אֶת-הַמָּקוֹם
 אֲשֶׁר יִשְׁכַּב שָׁם וּבֹאֵת וּגְלִיָּה מִרְגְּלָתוֹ וְשִׁכְבְּתִי
 וְהוּא יִגִּיד לָךְ אֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂינ : * וְתֹאמֶר אֵלַיהּ
 כָּל אֲשֶׁר תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה : * וְתִרְדַּד הַגִּרְוֹן וְתַעֲשֶׂה
 כְּכָל אֲשֶׁר-צִוְתָהּ חֲמוּתָהּ : * וַיֹּאכַל בְּעֹז וַיִּשְׁתֵּה
 וַיֵּיטֵב לָבוֹ וַיָּבֹא לִשְׁכַב בְּקֶצֶה הָעֶרְמָה וְתָבֹא בַלַּט
 וְתִגַּל מִרְגְּלָתוֹ וְתִשְׁכַּב :

תרגום

* וְתִלְקֹט שְׂבָלִין בַּחֲקֵלָא עַד רַמְשָׁא וְדִשָׁת יַת שְׂבָלִין וְצִבְרָת וְחֻזַּת שִׁיעוּרֵיהוֹן כְּתִלַת סָאִין שְׁעָרִין : * וְסוֹכְרָת וְעִלַת לְקִרְתָּא וְחֻזַּת חֲמוּתָהּ
 יַת מַח דְּאֶבְנִישָׁת וְאֶפְקַת מִן חֲרִמְלָא וַיִּהְיֶה כֵּת לָהּ יַת מִזְוָנָה דְּשִׁירָת לָהּ מִן שְׁבָעָה : * וְאֶמְרָת לָהּ חֲמוּתָהּ לֹאֵן צִבְרָת יוֹמָא דִּין וְלֹאֵן אֲשִׁתְּדִלַת
 לְמַעַבְדַּד יְהִי גְבִירָא דְּאֶשְׁתְּמוּדַע לִיךְ מְכִירָךְ וְחִוִּיאֵת לְחֲמוּתָהּ יַת דְּאֶשְׁתְּדִלַת לְמַעַבְדַּד עֲמִיָּה וְאֶמְרָת שׁוּם גְּבִירָא דְּאֶשְׁתְּדִלַת עֲמִיָּה יוֹמָא דִּין סִתְקִירִי
 בּוֹעֵז : * וְאֶמְרָת נַעֲמִי לְכַלְתָּה מְכִירָךְ הוּא מִפּוֹם קוֹדֶשָׁא דִּינִי וְלֹא שְׂבָק טִיבְתִּיָּה עִם חַיִּיא וְעִם מִיתִיָּא וְאֶמְרָת לָהּ נַעֲמִי קְרִיב לָנָא גְבִירָא
 מִפְּרִיקָנָא הוּא : * וְאֶמְרָת רות מֹאֲבִיָּה אֶף אֲרוּם אָמַר לִי עִם רִיבְנָא דִּילִי חֲסִתּוּפִין עַד זְמַן דְּכִדִּי יִשְׁיַצוּן יַת כָּל חֲצָדָא דִּילִי : * וְאֶמְרָת נַעֲמִי
 לות רות כַּלְתָּה שְׁפִיר בְּרַתִּי אֲרוּם חִיפְקִין עִם עֲלִימְתִּיָּה וְלֹא יַעֲרֵוּן בִּיד בַּחֲקֵל אַחֲרִין : * וְאֶדְבָּקַת בְּעוֹלְמִסְחוּי דְּבוֹעֵז לְמַעַבְדַּד עַד דִּישִׁיעִי חֲצִיר
 שְׁעָרִין וְחֲצִיר חֲטִין וְיִתִּיבַת עִם חֲמוּתָהּ :
 * וְכַעַז הִלֵּא בּוֹעֵז דְּאֶשְׁתְּמוּדַע לָנָא דְּחֻזַּת בַּחֲקֵלָא עִם עֲלִמְתִּיָּה הִיא הוּא מְכִירָת יַת אִידִר שְׁעוּרִין בְּרוּתָא
 דְּאֶתְבַּע לִיךְ נִיחָא בְּגִין דִּיֵּיטֵב לָךְ : * וְתַחֲלִילִי בְּמִיָּא וְחִסְכִּי בְּשִׁמְנִין וְחִשּׁוּיָא תְּכַשִּׁיטִיךְ עָלֶיךָ וְתַחֲחִין לֹאִידִרָא לֹא תִפְרָסְמִי לְגְבִירָא עַד שִׁיעֲצוּתִיָּה לְמִיכָל וְלְמִשְׁתִּי :
 * וְתִהְיֶה בְּעִירִין מִשְׁכְּבִיָּה וְתוֹרְעִין יַת אַחֲרָא דִּיִּמְרָךְ תִּמְן וְתַעֲלִי וְתַגְלִי יַת רִיגְלוֹי וְתִדְמוּכִי וְתִהְיֶה מִינִיָּה עִיטָא וְהוּא יַחֲוִי לָךְ בַּחֲכִמְתִּיָּה יַת
 דְּתַעֲבָדִין : * וְאֶמְרָת לָהּ כָּל דְּחִימְרִין לִי אֶעֱבִיד : * וְנִחְמַר לֹאִידִרָא וְעִבְרָת כָּל דְּפִקְדֻתָּה חֲמוּתָהּ : * וַיֹּאכַל בּוֹעֵז וְשָׂתָא וְאִוְטִיב
 לִיבִיָּה וְאֶתָּא לְדִמְכָא בְּסִטֵּר עֲרִימְתָּא וְעִלַת רות בְּרוּ וּגְלִיאַת רִיגְלוֹי וְדִמְכָר :

¹⁷ ^{*} Et collegit in agro usque ad vesperam: et virga cedit quæ collegit, & facta est quasi æphi ordeï.

¹⁸ ^{*} Et portauit & ingressa est in ciuitatem. & uidit socrus eius quæ collegerat, & offerens Ruth dedit ei quæ reliquerat ex quibus saturata fuit.

¹⁹ ^{*} Et dixit ei socrus sua: Ubi collegisti hodie, & ubi fecisti? sit qui nouit te benedictus. Et indicauit Ruth socru suæ ubi fecit. & dixit, Nomē viri cū quo feci cum eo, hodie Booz.

²⁰ ^{*} Et dixit Noomi nurui suæ: Benedictus est Domino: quoniam non reliquit misericordiam suam cum uiuis et cum mortuis. & dixit ei Noomi: Propinquus est nobis vir, de sanguine iunctis nobis est.

²¹ ^{*} Et dixit Ruth ad socrum eius: Et quoniam dixit ad me, Cū pueris meis iungere, donec perficiant totam messem quæ est mihi.

²² ^{*} Et dixit Noomi ad Ruth nurum suam: Bo num, filia, quoniam egressa es cum puellis eius, & non obuiabunt tibi in agro alieno.

²³ ^{*} Et iuncta est Ruth puellis Booz ad colligendum, quoad perfecit messem ordeï & messem tritici.

CAP. III.

ET sedit cum socru sua. & dixit ei Noomi socrus eius: Filia, non quæram tibi requiem ut bene sit tibi?

² ^{*} Et nunc nonne Booz notus nobis, cuius fuisti cum puellis eius? ecce ipse ventilat aream ordeï hac nocte. ^{*} Tu autem lauaberis & vngeris, & impones vestem tuam super te, & ascende super aream: ne cognoscaris viro, usquequo perficiat ille comedere & bibere.

⁴ ^{*} Et erit cum dormierit ipse, & nosces locum ubi dormit illic: & ibis et discooperies quæ ad pedes eius, & dormies. & ipse nuntiabit tibi quæ facies. ^{*} Dixit autem Ruth ad eam: Omnia quæ dixeris mihi ad me faciam.

⁶ ^{*} Et descendit in aream, & fecit iuxta omnia quæ imperauerat ei socrus sua. ^{*} Et comedit Booz & bibit, & letatum est cor eius, & venit ad dormiendum in parte congeriei herbarum. illa autem venit secretò, & discooperuit quæ ad pedes eius, & dormiuit.

¹⁷ ^{*} καὶ σπυρέλεξεν ἐν τῷ ἀγρῷ ἕως ἑσπέρας, καὶ ἐρεάβη δισεν ἅ σπυρέλεξεν, καὶ ἐχρήθη ὡς οἴφι κελῶν. ^{*} καὶ ἦρεν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ εἶδεν ἡ πενθερά αὐτῆς ἅ σπυρέλεξεν, καὶ ἐξενέκασα ῥῆθ' ἔδωκεν αὐτῇ ἅ κατέλι-

¹⁹ πον ἐξ ὧν ἐνεπλήθη. ^{*} καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡ πενθερά αὐτῆς, ποῦ σπυρέλεξας σήμερον καὶ ποῦ ἐποίησας; εἰπὼς ὁ Ἰσχυρὸς σε εὐλογημένος. καὶ ἀπήγγειλεν ῥοῦθ' τῇ πενθερᾷ αὐτῆς ποῦ ἐποίησεν. καὶ εἶπεν, τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς μεθ' ἐποίη-

²⁰ σα μετ' αὐτῆς σήμερον βοόζ. ^{*} καὶ εἶπεν νοομὶ τῇ νύμφῃ αὐτῆς, εὐλογητός ἐστι τῷ κυρίῳ, ὅτι ὅτε ἐκκατέλιπεν τὸ ἔλεθ' αὐτῆς μετ' τῶν ζώντων καὶ μετ' τῶν τεθνηκότων. καὶ εἶπεν αὐτῇ νοομὶ, ἐγγίζει ἡμῖν ὁ κῆρ, ἐκ τῶν ἀγχισδόν-

²¹ των ἡμῖν ἐστίν. ^{*} καὶ εἶπεν ῥῆθ' πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς, καὶ ἔδοτι εἶπεν πρὸς με, μετ' τῶν παιδαριῶν τῶν ἐμῶν πρὸς πολλήθῃ ἕως δὴ ἑλίσσωσιν ὅλον τὸν ἀμητὸν ὃς ὑπαρχῇ

²² μοι. ^{*} καὶ εἶπεν νοομὶ πρὸς ῥοῦθ' τὴν νύμφην αὐτῆς, ἀγαθὸν θυγάτηρ, ὅτι ἐξῆλθες μετ' τῶν κορασιῶν αὐτῆς, ὅτε

²³ ὅτε ἀπαντήσονται σοὶ ἐν ἀγρῷ ἐτέρῳ. καὶ πρὸς πολλήθῃ ῥῆθ' τοῖς κορασίῳις βοόζ συλλέγειν ἕως σιωτέλεσεν τὸν θερισμὸν τὸν κελῶν καὶ τὸν θερισμὸν τῶν πυρῶν.

γ.

¹ ^{*} Καὶ ἐκάθησεν μετ' τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, καὶ εἶπεν αὐτῇ νοομὶ ἡ πενθερά αὐτῆς, θυγάτηρ, οὐ μὴ ζητήσω σοὶ ἀνά-
² παυσιν ἵνα εὖ χηρῇ σοὶ; καὶ νῦν ἔχει βοόζ ἱνώριμος ἡμῖν ἔης μετ' τῶν κορασιῶν αὐτῆς; ἰδὲ αὐτὸς λιμῶν τὸν ἀ-

³ λωνα τῶν κελῶν ταύτῃ τῇ νυκτί. ^{*} σὺ δ' ἐλάτῃ καὶ ἀλείψῃ, καὶ πειθήσῃς τὸν ἱματισμὸν σου ἐπὶ σεαυτῇ, ὅτε ἀνάβῃ δι' ἐπὶ τὴν ἄλῳ. μὴ γνωριῇς τῷ ἀνδρὶ ἕως ὅτε συν-

⁴ τέλεσας αὐτὸν τοῦ φαγεῖν καὶ πίνειν. ^{*} καὶ ἔσται ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὸν, καὶ γνώσῃ τὸν τόπον οὗ κοιμᾶται ἐκεῖ, καὶ ἐλεύσῃ καὶ ἀποκαλύψῃς τὰ πρὸς τοῦ ποδῶν αὐτῆς, καὶ κοιμηθήσῃ. καὶ αὐτὸς ἀπαγγελεῖ σοὶ ἅ ποιήσεις.

⁵ ^{*} εἶπεν δὲ ῥοῦθ' πρὸς αὐτὴν, πρὸς τὰ ὅσα ἀνείπῃς μοι πρὸς με ποιήσω. ^{*} καὶ κατέβη εἰς τὴν ἄλῳ, καὶ ἐποίησεν ὡς πρὸς τὰ ὅσα ἐνετείλατο αὐτῇ ἡ πενθερά αὐτῆς.

⁷ ^{*} καὶ ἐφαγὼ βοόζ καὶ ἔπιεν, καὶ ἡγαθιώθη ἡ καρδία αὐτῆς, καὶ ἦλθεν τοῦ κοιμηθῆναι ἐν μερίδι τῆς σοῦβης. ἡ δ' ἦλθεν κρυφῇ, καὶ ἀπεκάλυψεν τὰ πρὸς τοῦ ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐκάθησεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁷ Et collegit spicas in agro usque ad vesperam: & conculcavit spicas quas collegerat; & fuit quantitas earum ut quasi tres zzein ordeï. ¹⁸ Et tulit & intrauit ad urbem, & uidit socrus eius id quod congregauit; & protulit ex pera, & dedit illi cibum suum quæ reliquit illi ex saturitate.

¹⁹ Et dixit ei socrus eius: Ad ubi collegisti die hac, & ad ubi sollicita fuisti ad faciendum? erit vir qui cognitus est tibi benedictus. & indicauit socru suæ quem sategit ad faciendum cum eo, & dixit; nomen viri, quo sategi cum eo die hac, vocatus est Boghaz.

²⁰ Et dixit Naghami ad nurum suam: Benedictus ipse ab omnibus sanctis Domini, qui non deseruit bonitatem suam cum uiuis & cum mortuis. & dixit illi Naghami: Propinquus nobis vir, de redemptoribus nostris ipse. ²¹ Et dixit Ruth Moabiah, Etiam quod dixit mihi, Cum puellis quæ mihi, adderis, usque ad tempus cum consummauerint omnem messem quæ mihi.

²² Et dixit Naghami ad Ruth nurum suam: Pulchrum filia mea quod exas cum puellis illius, & non occurrent in te in agro alius. ²³ Et adhæsit in puellis ipsius Boghaz ad faciendum, usquequo finiuit messis ordeorum & messis frumentorum: & sedit cum socru sua.

ET dixit illi Naghami socrus eius: Filia mea, in iuramento non quiescam, usque ad tempus quo quæram tibi tranquillitatem filiorum quo bene sit tibi. ² Et nunc, an non Boghaz qui cognitus est nobis, quod fuisti in agro cum puellis eius, ecce ille dispergens areas ordeorum in vento noctis? ³ Et lauabis in aqua, & vngeris in oleis, & pones ornamenta tua super te, & descendes ad aream. non manifestaberis viro, usque finire eum ad comedendum & ad bibendum.

⁴ Et erit in tempore cubare eum, & scies locum quo dormiet ibi: & intrabis & retegēs pedes eius, & iacebis. & erit ab eo consilium, & ipse indicabit tibi in sapientia sua quod facies. ⁵ Et dixit illi: Omnia quæ dixisti mihi faciam. ⁶ Et descendit ad aream, & fecit omnia quæ iussit eam socrus eius. ⁷ Et comedit Boghaz & bibit, & bonum fuit cor eius: & venit ad iacendum in latere acerui: & ingressa est Ruth secretò, & retexit pedes illius, & iacuit.

* ויהי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיַּחַדֵּד הָאִישׁ וַיִּלְפַּת וַהֲגִירָה
 אִשּׁוֹ שֶׁכְּבַר מְרִגְלָתוֹ :
 * וַיֹּאמֶר מִי אַתָּה וַתֹּאמֶר אֲנִי רֹת אֲמַתְךָ וּפְרִשְׁתָּ
 כְּנֶפֶךְ עַל-אֲמַתְךָ כִּי גֵּאל אֶתְּהָ :
 * וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתָּה לַיהוָה בְּתִי הֵיטֵבְתָּ חֶסֶדְךָ
 הָאֲחֵרוֹן מִן-הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי לָכֶת אַחֲרֵי הַבְּחוּרִים
 אִם-דָּל וְאִם-עָשִׂיר : * וַעֲתָה בְּתִי אֶל-תִּירְאִי כֹל
 אֲשֶׁר תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה-לָּךְ כִּי יוֹדַע כָּל-שַׁעַר עָמִי כִּי
 אִשְׁתְּ חֵיל אַתָּה : * וַעֲתָה כִּי אֲמַנֶּם כִּי אֶם-גֵּאל
 אֲנִי וְגַם יֵשׁ גֵּאל קָרוֹב מִמֶּנִּי :
 * לֵינִי הַלַּיְלָה וְהִיָּה בְּבֶקֶר אִם-יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל
 וְאִם-לֹא יִחְפֹּץ לִגְאָלְךָ וְגֵאלְתִּיךָ אֲנִי חֵי-יְהוָה
 שֶׁכְּבִי עַד-הַבֶּקֶר : * וַתִּשְׁכַּב מְרִגְלוֹתָו עַד-הַבֶּקֶר
 וַתִּקֶּם בַּטָּרוֹם יָכִיר אִישׁ אֶת-רַעְהוּ וַיֹּאמֶר אֶל-יֹדֵעַ
 כִּי-בָארוֹ הָאִשּׁוֹ הַנָּה :
 * וַיֹּאמֶר הִבִּי הַמִּטְפָּחָה אֲשֶׁר-עָלֶיךָ וְאֶחָיוּ-בָּהּ
 וַתֹּאחֲזוּ בָּהּ וַיִּמְדוּ שֵׁשׁ-שְׁעָרִים וַיִּשֶׁת עָלֶיהָ וַיָּבֹא
 הָעִיר : * וַתָּבוֹא אֶל-חֲמוּתָהּ וַתֹּאמֶר מִי אַתָּה בְּתִי
 וַתַּגֵּד-לָהּ אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה-לָּהּ הָאִישׁ :
 * וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ-הַשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר
 אֶל-תָּבוֹאִי רִיקָם אֶל-חֲמוּתְךָ :
 * וַתֹּאמֶר שְׁבִי בְּתִי עַד אֲשֶׁר תִּדְעִין אֵיךְ יִפְּל דְּבָר
 כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי אִם-כָּלָה הַדָּבָר הַזֶּה :

ד

* וַבַּעֲזוֹעַלָּה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וַהֲנֵה הַגּוֹאֵל עֹבֵר
 אֲשֶׁר דָּבַר-בָּעֹז וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה-פֹּה פִּלְנִי אֶל-מִנִּי
 וַיִּסְרוּ וַיֵּשֶׁב : * וַיִּקַּח עִשְׂרָה אַנְשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר
 וַיֹּאמֶר שְׁבוּ-פֹה וַיֵּשְׁבוּ : * וַיֹּאמֶר לִגְאֹל חֲלָקְךָ
 הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לֹא-חִינּוּ לֹא-לִימְלֹךְ מִכְרָה נַעֲמִי הַשְּׁבָה
 מִשְׁדֶּרֶה מוֹאָב :

תרגום

* וַתֵּהוֹב בְּפִלְגוֹת לַיְלָה וַתֵּהוֹב גְּבִירָה וַתַּחֲרִיךְ בְּשִׁרְיָה כְּלִיפְחָה מִן רִתִּיָּה וַתֵּהוֹב אֶתְּהָ דְּמִכָּה כָּל קְבֵל רִיגְלוֹ : * וַיֹּאמֶר מִן מֵאֵן אֲנִי
 בְּרִתִּי וַיֹּאמֶר אֲנִי רֹת אֲמַתְךָ וּפְרִשְׁתָּ אֶתְּהָ עַל אֲמַתְךָ לְמַסְכִּי לֹא-יִנְחוּ אֲרִי פְרִיק אֶתְּהָ : * וַיֹּאמֶר בְּרִיכָה אַתָּה קְדָם יְיָ בְּרִתִּי אֲשֶׁר טִיבֹתֶיךָ
 בְּתִירְאִי מִן קְדָמָי בְּגִין דְּלֹא לְמַתְּךָ בְּתִירְאִי אִם מִסְכָּן וְאִם עֲתִיר : * וַיִּקַּח בְּרִתִּי לֹא תִחְלִין כָּל דְּתִירְאִי לִי אֲעִבִיד אֲרוֹם גְּלִי קְדָם כָּל
 יְחִיבִי תִרַע סְנֵהֲרִין רַבָּא דְּעָמִי אֲרוֹם אִתְּהָ צְדִיקָהּ אֲנִי וְאִתְּהָ בִּיד חֵיל לְסוּבְרָא נִיר פִּיקוּדִיא דִּינִי : * וַיִּקַּח אֲרוֹם בְּקִשְׁטָא אֲרִי
 פְרִיק אֲנִי וְאִתְּהָ פְרִיק אֲחֵרִין דְּחִי לִי לְמַפְרָק יְחִיר מִנִּי : * בְּתִי בְּלִילָא וַיֵּהוֹב בְּצִפְרָא אִם יִפְרָקְךָ גְּבִירָה דְּחִי לִי לְמַפְרָקִיךָ מִן
 אֲחֵרִיָּהּ הָרִי טִב וַיִּפְרוֹק לְחִי וְאִי לֹא צְבִי לְמַפְרָקִיךָ וְאִפְרָקִיךָ אֲנִי אֲמַרִית בְּשִׁבְעָה קְדָם יְיָ כְּמָא דְּמִלִּית לִיךְ כְּדִין אֲעִבִיד דְּמוֹכִי עַד
 עֵינִן צִפְרָא : * וְדִמְכָת קְבִיל רִיגְלוֹ עַד עֵינִן צִפְרָא וְקִסְתָּ בְּקִרְיָתָהּ עַד דְּלֹא אֲשַׁחֲמוּדַע גְּבִיר יְחִי חֲבִרְיָה מִן קְדָם חֲשׂוֹכָא וַיֹּאמֶר לְעָלְמוֹ
 לֹא אִישְׁחֲמוּדַע לְגִבְרָה אֲרִי אֲתָה אֲתָה לְאִדְרָא : * וַיֹּאמֶר הִבִּי סוּרָא דִי עָלֶיךָ וְאֶחֱדִירִי בָּהּ וְאֶחֱדִירָהּ בָּהּ וְכָל שִׁית סָאִין דְּשַׁעוּרִין וְשׁוּי עֲלֵהָ
 וְעַל בּוֹעֵז לְקִרְתָּהּ : * וַתֵּהוֹב לֹת חֲמוּתָהּ בְּקִרְיָתָהּ וַיֹּאמֶר מִן אֶת בְּרִתִּי וַתֵּהוֹב לֹת יְחִי כָּל מַה דְּעִבְדָּהּ גְּבִירָה : * וַיֹּאמֶר שִׁית סָאִין
 דְּשַׁעוּרִין הָאֵלֶּה יְחִי לִי אֲרוֹם אֲמַר לִי לֹא תִחְבִּי רִיקָנִיא לֹת חֲמוּתְךָ : * וַיֹּאמֶר חֵיבִי בְּרִתִּי עָמִי בְּכִיתָא עַד זְמַן דְּתִדְעִין אֲכִרִין וַיִּתְּנוּ מִן
 שְׁמִיא וְאֲכִרִין וַיִּתְּנוּ חֲמֵן עִם סְכִיָּה וְהָא פְרִיקָה חֲלָף דְּמִלִּיל בּוֹעֵז לְרֹת וַיֹּאמֶר סְטִי חֵיב הִכָּא גְּבִירָה דְּעִנִּיעַן אֲרִתְחִיָּה וְסָטָא וַיִּתְּנוּ :
 * וַיִּדְּבַר עִשְׂרִי גְבִירִין מִסְכִּי קִרְתָּהּ וַיֹּאמֶר חֵיבִי הִכָּא וַיִּתְּנוּ : * וַיֹּאמֶר לְפָרִיקָה אֲחִסְנָת חֲקֵלָא דִי לֹא-חִינּוּ לֹא-לִימְלֹךְ וְכִנְתָּ נַעֲמִי וְתִבְתָּ מִחֲקֵל מוֹאָב :

* Factum est autem in media nocte, & surrexit vir & turbatus est; & ecce mulier dormiebat ad pedes suos.

* Dixit autem: Quæ es tu? illa autem dixit: Ego sum Ruth ancilla tua: & expandes alam tuam super famulam tuam, quoniam propinquus es tu.

* Et dixit Booz: Benedicta tu Domino, filia; quoniam letificasti misericordiam tuam ultimam magis quam primam, ut non ires tu post iuvenes siue pauper siue diues.

* Et nunc filia ne timeas; omnia quæ dixeris ad me, faciam tibi. scit enim omnis tribus populi mei, quoniam mulier virtutis es tu.

* Et nunc verè cognatus sum ego, & est cognatus in terra existens magis quam ego.

* Quiesce nocte, & erit manè si duxerit te, bonum, ducat: si autem non velit ducere te, ducam te ego. vivit Dñs. dormi vsque ad manè.

* Et dormiuit ad pedes eius vsque ad manè.

illa autem surrexit antequam cognosceret vir proximum suum. & dixit Booz: Ne cognoscatur quòd venit mulier in aream.

* Et dixit ei: Fer cingulum quod super te, & tene illud. illa autem tenuit illud, & mensus est sex ordei, & imposuit super eā, & ingressa est in ciuitatē.

* Et Ruth intrauit ad socrum suam. illa autem dixit: Quid tu filia? & narrauit ei omnia quæ fecit illi vir.

* Et ait: Sex ordei hæc dedit mihi: quoniam dixit ad me: Non eas vacua ad socrum tuam.

* Illa autem dixit: Sede filia, quoad cognoscas tu quomodo non cadet verbum. non enim cessabit vir, quoad compleuerit verbum hodie.

CAP. IIII.

ET Booz ascendit ad portam, & sedit ibi: et ecce propinquus præteribat, quæ dixit Booz, & dixit ad eum Booz: Declinans sede hic abscondite. & diuertit & sedit.

* Et tollit Booz decem viros de senioribus ciuitatis, & dixit: Sedete hic. & sederunt.

* Et dixit Booz propinquo: Parte agri quæ est fratris nostri Elimelech, quem vendit Noomi quæ reuerfa est de agro Moab:

* ἔρχετο δὲ ἐν τῇ μεσονυκτίῳ καὶ ἤγερτο ὁ ἀνὴρ, & ἐξήραχθη, καὶ ἰδοὺ ἡ γυνὴ κοιμᾶτο παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

* εἶπε δὲ, τίς εἶ σύ; ἢ ὅτι εἶπεν, εἰώειμι ῥᾶ τῇ δούλῃ σου, καὶ περιβαλεῖς τὸ περιγώνιον σου ἐπὶ τὴν δούλην σου, ὅτι αἰ

χρισθὲς εἶ σύ. * καὶ εἶπεν βοὸς, δούλοισιν ἡμῶν τῇ κυρίῳ θύγατερες, ὅτι ἡ ἀβυθαὶς τὸ ἑλεός σου τὸ ἐχάτην ὑπὲρ τὸ πρῶ-

τον τοῦ μὴ πορνεύειν σε ὁπίσω νεανιῶν ἡ τοῦ πτωχοῦ ἡ τοῦ πλῆθους. * καὶ νυνὶ θύγατερες μὴ φοβοῦ· πάντα ὅσα εἰ-

πης παρὰς με ποιήσω θεῖ. οἶδον γὰρ πάντα φυλὴ λαοῦ μου ὅτι ἡ γυνὴ δούλῃ μου εἶ σύ. * & νυνὶ ἀληθῶς αἰχρισθὲς εἶμι

εἰώ καὶ γε ἐστὶν αἰχρισθὲς ἐν γῇ ὧν ὑπὲρ ἐμέ. * αὐτίκα πετὴν ὡς αἰ, καὶ ἐστὶν ὁ πρῶτος ἐὰν ἀγχρισθῇ σε, ἀγαθόν, αἰ-

χρισθῆτω. ἐδὼ δὲ μὴ βέλῃ) ἀγχρισθῇ αἰ σε, ἀγχρισθῶ σε εἰώ. ζῇ κύριος, κοιμήθητι ἕως πρῶτος. * καὶ κοιμήθη

παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἕως πρῶτος. ἢ ὅτι ἤγερτο παρὰ τοῦ θύγατρος τὴν πλῆθυσιν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν βοὸς, μὴ γνωστῇ-

τω ὅτι ἐλήλυθε γυνὴ εἰς τὴν ἀλῶ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ, φέρε τὸ περιγώνιον σου ἐπὶ τοὺς πόδας σου, καὶ κρατήσῃς αὐτό. ἢ ὅτι ἐκράτησεν αὐτό, καὶ ἐμέτρησεν ἐξ ἡμερῶν, καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν.

* καὶ ῥούθ εἰσῆλθεν παρὰ τὴν πύλιν αὐτῆς. ἢ ὅτι εἶπεν, τί σύ θύγατερες; καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ πάντα ὅσα ἐποίησεν αὐτῇ ὁ ἀνὴρ.

* καὶ εἶπεν, αἰ ἐξ τῶν κρηθῶν ταῦτα ἔδωκεν μοι, ὅτι εἶπεν παρὰς με, μὴ εἰσελθῇς κενὴ παρὰς τὴν πενθεράν σου.

* ἢ ὅτι εἶπεν, καὶ τοῦ θύγατερες ἕως τοῦ θύγατρος αἰ σε πῶς ἐπιστῇται ῥῆμα. & γὰρ μὴ ἡσυχάσει ὁ ἀνὴρ ἕως ἀνέλῃ τὸ ῥῆμα σήμερον.

δὲ.

* Καὶ βοὸς ἤγερτο ἐπὶ τὴν πύλιν, & ἐκάθησεν ἐκεῖ, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀγχρισθὲς παρεπορεύετο ὃν εἶπεν βοὸς, καὶ εἶπεν παρὰς αὐτὸν βοὸς, ἐκκλίνεις καὶ κάθησον ὡς κρύφιε. καὶ ἤ-

ἐκκλινεν καὶ ἐκάθησεν.

* καὶ ἔλαβεν βοὸς δέκα δούδρας ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῆς πόλεως, καὶ εἶπεν, κατήκατε ὡς δε. καὶ ἐκάθησαν.

* καὶ εἶπεν βοὸς τῷ ἀγχρισθῇ, τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ ἡ ἐστὶν τῷ ἀδελφοῦ ἡμῶν ἐλὶ μελέχ, ὃν ἀπέδοτο νομὶ ἡ θύγατερες αἰ σε ἀγροῦ μοῦ.

καὶ ἡ θύγατερες αἰ σε ἀγροῦ μοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et fuit in medio noctis, & miratus est vir, & mollificata est caro eius sicut rapū ex tremore. & aspexit, & ecce mulier dormiens omnino iuxta pedes suos. * Et dixit: Quæ tu filia mea? & dixit: Ego Ruth ancilla tua: & vocetur nomen tuum super ancillam tuam ad accipiendum me in uxorem, quoniam redemptor tu.

* Et dixit: Benedicta tu ante Dominum filia mea; & bona fuit bonitas tua posterior ab anteriori, ad non ambulandū post adolefcentes, si pauper, & si diues. * Nunc filia mea ne timeas; omne quod dices mihi faciam: nam manifestum ante omnes sedentes portæ Zzanhedrin magnæ populi mei, quòd mulier iusta tu, & est in te virtus ad aspiciendum lucernam præceptorum Domini.

* Et nunc quoniā in veritate quòd redemptor ego, & etiam est redemptor alter quòd dignum illi ad redimendum magis à me. * Per noctem in nocte, & erit in manè si redemerit te vir cui dignū ei ad redimendū te ex lege, ecce bonum, & redimet ad vitā: & si non volens ad redimendum te, & redimam te ego: dixi in iuramento ante Dominum: ut id quod locutus sum tibi, sic faciam: iaceto vsque ad tempus matutini.

* Et iacuit iuxta pedes illius vsque ad tempus matutini. & surrexit in aurora vsque ut non cognouit vir socrum suum ab ante obscuritatem: & dixit pueris suis: Ne cognitum sit viro quòd venit mulier ad aream. * Et dixit: Da sudarium quod super te, & apprehende in eo: & apprehēdit in eo, & mensurauit sex Zzein ordeorū & posuit super eā. & intrauit Boghaz ad urbē. * Et venit ad socrū suā in aurora. & dixit: Quæ tu filia mea? & nunciauit illi omne quod fecit ei vir.

* Et dixit: Sex Zzein ordeorū hæc dedit mihi: quoniā dixit mihi: Non ibis inanis ad socrum tuā. * Et dixit: Sede filia mea mecū in domo, vsq; ad tēpus quo cognoscas quē admodum decretū est ex cælo, & quē admodum mirificabitur verbum. quia non quiescet vir quin consummetur ad bonum verbum die hac.

CAP. IIII.

ET Boghaz ascendit ad portā domus iudicij, qui locus Zzanhedrin, & sedit ibi cum senibus: & ecce redemptor pro quo locutus est Boghaz ad Ruth, & dixit: Declina; sede hic, vir cuius humiles viæ eius, & declinauit, & sedit. * Et accepit decem viros de senibus urbis, & dixit: Sedete hic. & sederunt. * Et dixit redemptori: Possessionē agri, qui fratri nostro Elimelech, vendit Naghami quæ venit ex agro Moab.

* Et ego dixi: Discooperiam aurem tuam dicens: Posside coram sedentibus & coram maioribus populi mei. si propinquus es, duc: si autem non ducis, nuncia mihi & sciam: quoniam non est præter te ut ducat, & ego sum post te. ille autem dixit: Ego sum, ducam. * Et dixit Booz: In die qua possidebis tu agrum de manu Noomi et à Ruth Moabitide uxore mortui, et eam possidere te oportet, ut suscites nomen mortui in hereditate sua. * Et dixit propinquus Booz, Non potero ducere mihi, ne fortè corruptam possessionem meam. duc tibi tu propinquitatem meam, quoniam non potero ducere.

* Et hic mos prius in Israel ad propinquitatem, & in commutatione ad constituendū omne verbum, soluebat vir calciamentum suum, et dabat propinquo suo qui ducebat propinquitatem eius. & hoc erat testimonium in Israel.

* Et dixit propinquus Booz: Posside tibi propinquitatem meam: & soluit calciamentum suum, & dedit ei.

* Et dixit Booz maioribus natu & omni populo: Testes vos hodie, quoniam possedi omnia quæ Abimelech, & omnia quæ sunt Cheleon & Maalon de manu Noomi: * Et Ruth Moabitidem uxorem Maalon possedi mihi in uxorem, ut suscitarem nomen mortui in hereditate sua, & non delebitur nomen mortui de fratribus suis & de porta loci sui, testes vos hodie.

* Et dixerunt omnis populus qui in porta, Testes. et maiores natu dixerunt: Det Dominus uxorem tuam, quæ ingreditur in domum tuam, sicut Rachel & sicut Lian, quæ edificauerunt utraque domum Israel. & faciat virtutem in Ephrata, & erit nomen in Bethleem.

* Et fiat domus tua ut domus Phares, quem peperit Thamar Iuda. de semine tuo det tibi Dominus de puella hac filios. * Et cepit Booz Ruth sibi uxorem, & ingressus est ad eam. & dedit Dominus ei conceptionem, & peperit ei filium.

* Et dixerunt mulieres ad Noomi: Benedictus Dominus, qui non deficere fecit tibi hodie propinquum, & vocet nomen tuum in Israel:

* καὶ ὡς εἶπα, ἀποκαλύψω τὸ ὅτι τοῦ λέγων, κτήσασαι ἐναντίον τῶν καθήμενων, καὶ ἐναντίον τῶν πρεσβυτέρων τῆς λαοῦ μου. εἰ ἀγχιστεύεις ἀγχιστεύε, εἰ δὲ μὴ ἀγχιστεύεις, ἀνῆλθι μὲν μοι ἐγγνώμαι, ὅτι ὅτι ἐστὶν παρέξ τοῦ ἀγχιστεύσαι, καὶ ὡς εἶμι μὲν σέ. ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ εἶμι, ἀγχιστεύσω. * ὁ εἶπεν βοὸς ἐν ἡμέρᾳ τοῦ κτήσασθαι σε τὴν ἀγρὸν ἐκ χειρὸς νοομὶ καὶ ὡς εἶπεν τὸ μωαβίτις τῇ γυναικὶ τῆς τεθνηκότος, καὶ αὐτῇ κτήσασθαι σε δεῖ ὥστε ἀναστήσασαι τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ τῇ κληρονομίᾳ αὐτῆς. * καὶ εἶπεν ὁ ἀγχιστεύς τῷ βοῷ, ὅτι ἐν ἡμέρᾳ ἀγχιστεύσαι ἐμαυτῷ, μή ποτε διαφείρω τὴν κληρονομίαν μου. ἀγχιστεύθης σεαυτῷ σὺ τὴν ἀγχιστείαν μου, ὅτι ἐν ἡμέρᾳ ἀγχιστεύσαι. * καὶ τοῦτο τὸ δικαίωμα ἐμαυτῷ ἐν τῇ ἰσραήλ ἐπὶ τὴν ἀγχιστείαν, ὅτι ἐπὶ τὸ ἀντάλλαγμα τῆς γυναικὸς πᾶν τὸ λόγον ὑπελύετο ὁ δὲ τὸ ὑπόδημα αὐτῆς, καὶ ἐδίδεκε τὰ πηλοῖον αὐτῷ τοῦ τῷ ἀγχιστύνοντι τὴν ἀγχιστείαν αὐτῆς. ὁ τοῦτο τῷ μαρτυροῦν ἐν ἰσραήλ. * καὶ εἶπεν ὁ ἀγχιστεύς τῷ βοῷ, κτήσασαι σεαυτῷ τὴν ἀγχιστείαν μου, ὅτι ὑπελύσατο τὸ ὑπόδημα αὐτῆς, καὶ ἐδωκεν αὐτῷ. * καὶ εἶπεν βοὸς τοῖς πρεσβυτέροις καὶ πᾶσι τῷ λαῷ, μάρτυρες ὑμεῖς σήμερον, ὅτι κέκτημαι πᾶν τὸ τοῦ ἀβιμέλεχ, καὶ πᾶν τὸ ὅσα ὑπάρχει τῷ χελεὼν καὶ τῷ μααλὼν ἐκ χειρὸς νοομὶ. * καὶ ὡς εἶπεν τῷ μωαβίτιν τὴν γυναικὰ μααλὼν κέκτημαι ἐμαυτῷ εἰς γυναικὰ, ὅτι ἀναστήσασαι τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ τῇ κληρονομίᾳ αὐτῆς, καὶ ὅτι ὅτι ἐστὶν ἀντάλλαγμα τῆς γυναικὸς πᾶν τὸ λόγον ὑπελύετο ὁ δὲ τὸ ὑπόδημα αὐτῆς, καὶ ἐδίδεκε τὰ πηλοῖον αὐτῷ τοῦ τῷ ἀγχιστύνοντι τὴν ἀγχιστείαν αὐτῆς. ὁ τοῦτο τῷ μαρτυροῦν ἐν ἰσραήλ. * καὶ εἶπον πάντες ὁ λαὸς ἐν τῇ πόλει, μάρτυρες. ὁ δὲ πρεσβύτεροι εἶπον, δὴ κύριος ἦν γυναικὰ τοῦ ἡρώδου ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ ἡρώδου ὡς ῥαχὴλ καὶ ὡς λῆαν αἱ ὡκοδόμησαν αἰεφότεραι τὸν οἶκον ἰσραήλ. ὁ ποιῆσαι δυνάμειν ἐν ἐφραθᾷ, ὁ ἔσαι ὄνομα ἐν βηθλεέμ. * καὶ γένοιτο ὁ οἶκος τοῦ ἡρώδου ὡς οἶκος φαρῆς, ὃν ἔτεκε θάμαρ τῇ ἰούδα. ἐκ τοῦ σπέρματος τοῦ ἡρώδου ὁ κύριος ἐκ τῆς παιδείας ταύτης τέκνα. * καὶ ἔλαβε βοὸς τὴν ῥούθ ἐαυτῷ γυναῖκα, καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὴν. ὁ δὲ ἔδωκε κύριος αὐτῇ κύησιν, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱόν. * καὶ εἶπον αἱ γυναῖκες πρὸς νοομὶ, διλογητὴς κύριος, ὅς ἐκατέλυσε τὴν σήμερον τὴν ἀγχιστεύοντα. καὶ καλέσαι τὸ ὄνομα τοῦ ἐν ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et ego dixi: Ero perforās in te, & reuelabo aurē tuā ad dicēdū, Eme totū, corā sedētibz domo iudicij Zzāhedrin, & corā senibz populi mei. si volūtas tua ad redimēdū, redime: & si nō est volūtas tua ad redimēdū, nūcia mihi & cognoscā: quoniā nō est pter te ad redimēdū, & ego ero redēptor post te. & dixit: Ego redimā. * Et dixit Boghaz: In die emere te agrū ex manu Naghami & Ruth Moabię vxoris iacētis, eris emens ad propinquādū eā, iccirco ut surgat nomē iacētis super possessionē illius. * Et dixit redēptor: Quia isto colōre nō ego potēs ad redimēdū mihi super qd est mihi vxor, & nō est mihi facultas ad accipiēdū aliā super eā, fortāse erit ad cōtētiōnē in domo mea, & ero corrūpēs possessionē meā: redime tibi tu, quia nō est tibi vxor, possessionē meā, quoniā nō ego potero ad redimēdū. * Et in hac cōsuetudine in tēpore quod ab antiquis cōsuetū est in Israel, in tēpore quo pōderātes, aut ferētes, aut redimētes, aut permittētes vnus cū socio suo, excalcāuit vir vaginā suā, & portexit in ea possessionem socio suo; & ita consuefcentes ad possidendū domus Israel vnus à socio suo ante testes. * Et dixit redemptor ad Boghaz: Extende manum tuam ad possessionem, & eme tibi: & detraxit vaginam suam, & emit ab eo. * Et dixit Boghaz senibus & omni populo: Este testes super me die hoc, quod emi omne id quod fuit Elimelech, & omne id quod fuit Chilion & Mahhalon ex manu Naghami: * Et etiam Ruth Moabiam vxorem Mahhalon emi mihi in vxorem, ad statuendum nomen iacentis super hereditatem eius. & nō delebitur nomen iacentis ex fratribus suis, & ex porta Zzanhedrin qui in loco eius, testes vos super me die hac. * Et dixerunt omnis populus qui in porta Zzanhedrin & senes, Testes nos: dabit Dominus mulierem hanc quæ veniens ad domum tuā ut Rahhel & ut Leah, quæ edificauerunt ambz illz domum patris vestri Israel in duodecim tribubz; & fac virtutē in Ephrath, & sit vocatum nomen eius in Bethlehchem. * Et sit prosperans domus tua ut domus Perez, quem peperit Thamar Iehudah, à femine quod dabit Dominus tibi ex puella hac. * Et accepit Boghaz Ruth, & fuit illi in vxorem: & ingressus est ad eam, & dedit Dñs ei conceptionem, & peperit filium. * Et dixerunt mulieres Naghami: Benedictum nomen Domini, quod non defecit tibi redemptor die hac: & vocabitur nomen eius inter iustos Israel.

וְהָיָה לְךָ לְמַשִּׁיב נֶפֶשׁ וּלְכָלְכָל אֶת־שִׁבְתְּךָ כִּי
כָלְתָּךְ אֲשֶׁר־אֶהְבֶּתְךָ יִלְדְתוּ אֲשֶׁר־הֵימָּל טוֹבָה לְךָ
מִשִּׁבְעָרֵי בָנִים :

וְתִקַּח נָעָמִי אֶת־הַיֶּלֶד וְתִשְׁתָּהוּ בְּחִיקָהּ וְתִהְיֶה
לוֹ לְאִמָּנָה :

וְתִקְרָאנָהּ שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אָבִי יֵשׁוּי אֲבִי דָוִד :

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת־חֲצֹרֹן :

וְחֲצֹרֹן הוֹלִיד אֶת־רֶם וְרֶם הוֹלִיד אֶת־עֲמִינָדָב :

וְעֲמִינָדָב הוֹלִיד אֶת־נַחֲשֹׁן וְנַחֲשֹׁן הוֹלִיד
אֶת־שַׁלְמוֹה :

וְשַׁלְמוֹן הוֹלִיד אֶת־בְּעֹז וּבְעֹז הוֹלִיד אֶת־
עוֹבֵד :

וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יֵשׁוּי וְיֵשׁוּי הוֹלִיד אֶת־דָּוִד :

¹⁵ * Et habeas qui consoletur animam
tuam, & enutriet senectutem. de nuru e-
nim tua natus est qui te diligit, & multo
tibi melior est, quàm si septem haberes fi-
lios.

¹⁶ * Susceptumque Noemi puerum, po-
suit in sinu suo, & nutricis ac gerulæ fun-
gebatur officio.

¹⁷ * Vicinę autem mulieres congratulan-
tes ei & dicentes, Natus est filius Noemi;
vocauerunt nomen eius Obed. Hic est
pater Isai patris David.

¹⁸ * Hæ sunt generationes Phares: Pha-
res genuit Efron: r. Pa. 2. b
Mat. 1. a.

¹⁹ * Efron genuit Aram: Aram genuit A-
minadab:

²⁰ * Aminadab genuit Naafon: Naafon
genuit Salmon:

²¹ * Salmon genuit Booz: Booz genuit
Obed.

²² * Obed genuit Isai: Isai genuit David.

תרגום

¹⁵ וְהָיָה לְךָ לְמַשִּׁיב נֶפֶשׁ וּלְכָלְכָל אֶת־שִׁבְתְּךָ כִּי
¹⁶ כָלְתָּךְ אֲשֶׁר־אֶהְבֶּתְךָ יִלְדְתוּ אֲשֶׁר־הֵימָּל טוֹבָה לְךָ
מִשִּׁבְעָרֵי בָנִים :
¹⁷ וְתִקְרָאנָהּ שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אָבִי יֵשׁוּי אֲבִי דָוִד :
¹⁸ וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ פֶּרֶץ הוֹלִיד יֵשׁוּי חֲצֹרֹן :
¹⁹ וְחֲצֹרֹן הוֹלִיד יֵשׁוּי רֶם וְרֶם הוֹלִיד יֵשׁוּי עֲמִינָדָב :
²⁰ וְעֲמִינָדָב הוֹלִיד יֵשׁוּי נַחֲשֹׁן וְנַחֲשֹׁן הוֹלִיד יֵשׁוּי שַׁלְמוֹה :
²¹ וְשַׁלְמוֹן הוֹלִיד יֵשׁוּי בְּעֹז וּבְעֹז הוֹלִיד יֵשׁוּי עוֹבֵד :
²² וְעוֹבֵד הוֹלִיד יֵשׁוּי הוּא יֵשׁוּי דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל :

תם ספר רות

וְנִקְרָא וּמוֹנָה עִם רַב עֵיּוֹן עַל יְדֵי בְּנֵיכֶטוּס אֲרִיאֵשׁ מוֹנִטְנוֹס מְמוֹנָה עַל הַמְּלָאכִים
הַזֹּאת בְּמִצּוֹרַת פִּילִיפּוֹס מֶלֶךְ סִפְרָד מֶלֶךְ טוֹב וִירָא הָאֱלֹהִים עַל
כָּל אֲשֶׁר הֵם קוֹרְאִים בְּשֵׁם יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ :

Z

ב א ט

* Et erit tibi in conuertentem animam, et ut
enutriat senectutem tuam: quoniam nurus tua
quæ diligit te peperit eum, quæ est bona tibi ma-
gis quàm septem filij.

* Et suscepit Noomi puerum, & posuit eum
in sinum suum, & fuit ei in nutricem.

* Et vocauerunt ei vicina nomen, dicentes: 17
Natus est filius Noomi: & vocauerunt no-
men illius Obed. hic pater Iesse patris David.

* Et hæc generationes Phares: Phares ge- 18
nuit Efron,

* Et Efron genuit Aram, & Aram genuit 19
Aminadab,

* Et Aminadab genuit Naasson, & Naas- 20
son genuit Salmon,

* Et Salmon genuit Booz, & Booz genuit 21
Obed,

* Et Obed genuit Jesse, & Iesse genuit Da- 22
uid.

15 * καὶ ἔσται σοι εἰς ἀπιστρέφοντα ψυχῶν, καὶ τοῦ διατρέ-
ψαι τὴν πολιάν σου, ὅτι ἡ νύμφη σου ἡ ἀγαπήσατα σε
ἔτεκεν αὐτὸν, ἡ ἔστιν ἀγαθή σοι ὑπὲρ ἐπὶ αἰῶνι.

16 * καὶ ἔλαβε νοομί τὸ παιδάριον καὶ ἔθηκεν αὐτὸ εἰς τὸν
κόλπον αὐτῆς, καὶ ἐγέννηθη αὐτῇ εἰς τιθήνην.

17 * καὶ ἐκάλεσεν αὐτὰς αἱ γείτονες ὄνομα, λέγοντες, ἐτέ-
χθη υἱὸς τῇ νοομί, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὡς ἔστιν. οὗ-
τος πατὴρ Ἰεσσαὶ πατρὸς δαυὶδ.

18 * καὶ αὗται αἱ γενεαὶ φθαρές. φθαρές ἐγέννησε τὸν ἐσ-
ρών,

19 * καὶ ἐσρών ἐγέννησε τὸν δῖαμ, καὶ δῖαμ ἐγέννησε τὸν
ἀμιναδάβ,

20 * καὶ ἀμιναδάβ ἐγέννησε τὸν ναασών, καὶ ναασών ἐ-
γέννησε τὸν σαλμών,

21 * καὶ σαλμών ἐγέννησε τὸν βοόζ, καὶ βοόζ ἐγέννησε τὸν ὡ-
βήδ,

22 ὡβήδ, * καὶ ὡβήδ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί, καὶ Ἰεσσαί ἐγέννησε
τὸν δαυὶδ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et erit tibi ad suscitantem animæ, & ad sustentandum senectutem tuam in deliciis. nam nurus tua quæ amavit te peperit eum: quod illa fuit bona tibi in tempore viduitatis tuæ à multis filiis.

16 Et accepit Naghami infantem, & posuit eum in sinu suo, & fuit ei ad nutricem.

17 Et vocauerunt ei vicina nomen ad dicendum: Genitus est filius Naghami: & fuerunt vocantes nomen eius Ghobed. ipse pater Iisai patris David.

18 Et hæc generatio Perez: Perez genuit Hheszron.

19 Et Hheszron genuit Ram, & Ram genuit Ghaminadab, 20 Et Ghaminadab genuit Nahhason, & Nahhason genuit Salmah,

21 Et Salmon genuit Boghaz, & Boghaz genuit Ghobed, 22 Et Ghobed genuit Iisai, & Iisai genuit David.

FINIS RVTH.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

INCIPIIT PROLOGVS SAN-

CTI HIERONYMI PRESBYTERI

IN LIBROS REGVM.

VIGINTI & duas literas esse apud Hebræos Syrorum quoque lingua & Chaldæorum testatur, quæ Hebrææ magna ex parte confinis est. nam & ipsi viginti duo elementa habent eodem sono, sed diuersis characteribus. Samaritani etiam Pentateuchum Moyse totidem literis scriptitant, figuris tatum & apicibus discrepantes. Certumque est Esdram Scribam Legisque Doctorem post captam Hierosolymam, & instaurationem templi sub Zorobabel, alias literas repperisse quibus nunc utimur: cum ad illud usque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint. In libro quoque Numerorum hæc eadem supputatio sub Leuitarum ac Sacerdotum sensu mysticè ostenditur. Et nomen Domini Tetragrammaton, in quibusdam Græcis voluminibus usque hodie antiquis expressum literis inuenimus. Sed & Psalmi tricesimus sextus, & centesimus decimus, & centesimus vndecimus, & ceteris decimus octauus, & centesimus quadagesimus quartus, quamquam diuerso scribatur metro, tamen eiusdem numeri texuntur alphabeto. Et Hieremiæ Lamentationes & oratio eius, Salomonis quoque in fine Prouerbia, ab eo loco in quo ait: Mulierem fortem quis inueniet? eisdem alphabetis vel incisionibus supputantur. Porro quinque literæ duplices apud Hebræos sunt, caph, mem, nun, phe, fadich. Aliter enim scribuntur per has principia medietatesque verborum, aliter fines: vnde & à plerisque libri duplices æstimantur, Samuel, Malachim, Dabreiamin, Esdras, Hieremias, cum Cinoth, id est, Lamentationibus suis. Quomodo igitur viginti duo elementa sunt per quæ scribimus Hebraicè omne quod loquimur, & eorum initiis vox humana comprehenditur, ita viginti duo volumina supputantur, quibus quasi literis & exordiis in Dei doctrina tenera adhuc & lactens viri iusti eruditur infantia. Primus apud eos liber vocatur Bresith, quem nos Genesim dicimus: secundus Ellesmoth, qui Exodus appellatur: tertius Vaiecra, id est, Leuiticus: quartus Vaiedaber, quem Numerum vocamus: quintus Elleaddebarim, qui Deuteronomium prænotatur. hi sunt quinque libri Moyse, quos propriè Thorath, id est, Legem, appellant. Secundum Prophetarum ordinem faciunt, & incipiunt ab Iesu filio Naue, qui apud illos Iosue ben-Nun dicitur. deinde subtexunt Sopthim, id est, Iudicum librum, & in eundem compingunt Ruth, quia in diebus Iudicum facta eius narratur historia. tertius sequitur Samuel, quem nos Regnorum primum & secundum dicimus. quartus Malachim, id est, Regum, qui tertio & quarto Regnorum volumine continetur. meliusque multo est Malachim, id est, Regum, quam Malachoth, id est, Regnorum, dicere. non enim multarum gentium describit regna, sed vnius Israelitici populi, qui tribubus duodecim continetur. quintus est Esaias: sextus Hieremias: septimus Ezechiel: octauus liber duodecim Prophetarum, qui apud illos vocatur Thereasar. Tertius ordo, Hagiographa possidet, & primus liber incipit ab Iob: secundus à David, quem quinque incisionibus & vno Psalmorum volumine comprehendunt. tertius est Salomon, tres libros habens, Prouerbia, quæ illi Parabolas, id est, Masloth, appellant: quartus Ecclesiasten, id est, Coheleth: quintus est Canticum canticorum, quem titulo Sirasirim prænotant: sextus est Daniel: septimus Dabreiamin, id est, Verba dierum, quod significantius Chronicon totius Diuinæ historiæ possumus appellare, qui liber apud nos Paralipomenon primum & secundus inscribitur. octauus Esdras, qui & ipse similiter apud Græcos & Latinos in duos libros diuisus est. nonus Hester. Atque ita fiunt pariter veteris Legis libri viginti duo, id est, Moyse quinque, & Prophetarum octo, Hagiographorum nouem. Quamquam nonnulli Ruth & Cinoth inter Hagiographa scriptitent, & hos libros in suo putent numero supputandos, ac per hoc esse priscae Legis libros vigintiquatuor, quos sub numero vigintiquatuor seniorum Apocalypsis Ioannis inducit, adorantes agnum, & coronas suas

suas prostratis vultibus offerentes, stantibus coram quatuor animalibus oculatis antè & retrò, id est, in præteritum & in futurum respicientibus, & indefessa voce clamantibus, Sactus, sanctus, sanctus dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est. Hic prologus Scripturarum, quasi galeatum principium omnibus libris, quos de Hebræo vertimus in Latinum, conuenire potest, ut scire valeamus quicquid extra hos est, inter Apocrypha esse ponendum. Igitur Sapientia, quæ vulgò Salomonis inscribitur, & Iesu filij Syrach liber, & Iudith, & Thobias, & Pastor, non sunt in Canone. Macchabæorum primum librum Hebraicum repperi. secundus Græcus est, quod ex ipsa phrasi probari potest. Quæ cum ita se habeant, obsecro te Lector, ne laborem meum reprehensionem æstimes antiquorum. In templo Dei offert vnusquisque quod potest: alij aurum, & argētum, & lapides preciosos; alij byssum, & purpuram, et coccum offerunt & hyacinthum. Nobiscum bene agitur, si obtulerimus pelles & caprarum pilos. Et tamen Apostolus contemptibilia nostra magis necessaria iudicat. Vnde et tota illa tabernaculi pulchritudo, & per singulas species Ecclesiæ præsentis futuræque distinctio pellibus tegitur & ciliciis, ardoremque Solis & iniuriam imbrium ea quæ viliora sunt, prohibent. Lege ergo primum Samuel & Malachim meum: meum, inquam, meum: quicquid enim crebrius vertendo et emendando sollicitius & didicimus & tenemus, nostrum est. Et cum intellexeris quod antea nesciebas, vel interpretē me æstimato, si gratus es; vel paraphrasten, si ingratus. quanquā mihi omnino cōscius nō sim, mutasse me quippiam de Hebraica veritate. Certē si incredulus es, lege Græcos codices & Latinos, & confer cum his opusculis quæ nuper emendauimus; & vbicunque discrepare inter se videris, interroga quemlibet Hebræorum, cui magis accommodare debeas fidem. & si nostra firmauerit, puto quod eum non æstimes coniectorem, ut in eodē loco mecum similiter diuinauerit. Sed & vos famulas Christi rogo, quæ Domini discumbentis preciosissima fidei myrrha vngitis caput, quæ nequaquam Saluatorem quæritis in sepulchro, quibus ad Patrem Christus ascendit, ut contra latrantes canes qui aduersum me rabido ore defæuiunt, & circueunt ciuitatem, atque in eo se doctos arbitrantur, si aliis detrahant, orationum vestrarum clypeos opponatis. Ego sciens humilitatem meam, illius semper sententiæ recordabor: Dixi, custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator aduersum me. Obmutui & humiliatus sum, & filui à bonis.

F I N I S P R O L O G I .

INCIPIT LIBER SAMUELIS PRIMVS.

CAP. I.

VIT vir vnus de Ramathaim Sophim de monte Ephraim, & nomen eius Helchana filius Hieroboá, filij Heliu, filij Thau filij Suph Ephratæus. Et habuit duas vxores, nomen vni Anna, & nomen secundæ Phenenna. Fueruntque Phenennæ filij, Annæ autē non erāt liberi. Et ascendebat vir ille de ciuitate sua statutis diebus, vt adoraret & sacrificaret Dño exercituum in Sylo. Erant autem ibi duo filij Heli, Ophni & Phinees sacerdotes Domini. Venit ergo dies & immolauit Helchana, deditque Phenennæ vxori suæ & cunctis filiis eius & filiabus partes. Annæ autem dedit partem vnā tristis, quia Annam diligebat: Dominus autem concluderat vuluā eius. Affligebat quoque eam æmula eius, & vehementer angebat, in tantum vt expreretur. Dominus concludisset vuluā eius. Sicque faciebat per singulos annos cū redeunte tempore ascēderet ad tēplum Domini, & sic puocabat eam. Porro illa flebat, & non capiebat cibū. Dixit ergo ei Helchana vir suus: Anna, cur fles? & quare nō comedis? & quā Bobrem affligitur cor tuum? nunquid non ego melior tibi sum q̄ decē filij? Surrexit autē Anna postquā comederat & biberat in Sylo: & Heli sacerdote sedēte sup sellā ante postes domus Dñi. Cū esset Anna amaro animo, orauit ad Dñm flens largiter. Et votū vouit, dicēs: Dñe exercituū, si respiciēs videris afflictionē famulæ tuę, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuę, dederisq; seruē tuę sexū virilē, dabo eū Dño oībus diebus vitæ eius; & nouacula non ascēdet sup caput eius. Factum est autem cū illa multiplicaret preces Ccorā Domino, vt Heli obseruaret os eius.

יהי איש אחד מן הרמתיים צופים
מהר אפרים ושמו אלקנור בן
ירחם בן אליהוא בן תחו בן צוף
אפרתי: * ולו שתי נשים שם
אחת חנה ושם השנית פננה ויהי לפננה ילדים
ולחנה אין ילדים: * ועלה האיש ההוא מעירו
מימים ימימה להשתחות ולזבח ליהוה צבאות
בשלה ושם שני בני עלי חפני ופנחס בוזנים
ליהוה: * ויהי היום ויזבח אלקנור ונתן
לפננה אשתו ולכל בניה ובנותיה מנורת:
* ולחנה יתן מנור אחרת אפים כי את חנה
אהב ויהוה סגר רחמה:

* וכעסתר צרתה גם כעס בעבור הרעמה
כי סגר יהוה בעד רחמה: * וכן יעשה שנה
בשנה מדי עלתה בבית יהוה בן תבעסנור
ותבכור ולא תאכל: * ויאמר לה אלקנור
אישה חנה למה תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע
לבבך הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים:
* ותקם חנה אחרי אכלה בשלה ואחרי שתור
ועלי הכהן ישב על הכסא על מזותת היכל יהוה:
* והיא מרת נפש ותתפלל על יהוה ובכה תבכה:
* ותלך נדר ותאמר יהוה צבאות אם ראה
תרואו בעני אמתך וזכרתני ולא תשכח את
אמתך ונתתני לאמרך זרע אנשים ונתתני
ליהוה כל ימי חיי ומורה לא יעלה על
ראשו:

* והיה כי הרבתה להתפלל לפני יהוה ועלי
שמר ארץ פיה:

תרגום יונתן

N

והיה
גברא חד מרמתיא מחלמידי נביאנא משורא דבית אפרים ושמו אלקנור בר ירחם בר אליהוא בר תוחו בר צוף גבר
פליג חולק בקרשנא בטורא דבית אפרים: * וליה תרתיין נשין שום חדא חנה ושום חנינא פנינה וחיו לפננה
בנין ולחנה ליה בנין: * וסליק גברא תחיה מזמן מועד למועד למסגור ולדבחא קדם יי צבאות בשילה ותמן תרין בני עלי
חפני ופניחס משמשין קדם יי: * ויהוה יום מועדא ודבח אלקנור ויחב לפנינה אחתיה ולכל בניה ובנותיה חולקין: * ולחנה
יחב חולק חד בחיר ארי ית חנה רחים ומן קדם יי אהמנע מנה ולר: * ומצחבא לה צרתה אף מרגזא לה בדיל לאקניותה ארי אהמנע
מן קדם יי מינה ולר: * וכן עבד שנה בשנה בזמן מסקה לבית מקדשא דיי כן מרגזא לה ובכיא ולא אכלא: * ואמר לה אלקנור
בעלה חנה למה את בכה ולמה לא אכלת ולמה באיש לליבך תלא רעותי טבא לך מעשרה בנין: * וקמת חנה בתר דאכלת בשילח
ובתר ואישתיו ועלי כהנא ותיב על כורסיה בקטר סיפא דהיכלא דיי: * והיא מרירת נפש ומצליא קדם יי ומבכא בכיא:
* וקנימה קיים ואמרת יי צבאות אם מגלא גלי קדמך סיגוף אמתך ויעול דכרני קדמך ולא תרחיק ית אמתך ותחז לאמתך בר בגו
בני אנשא ואמסרנינה דיהא משמש קדם יי כל ימי חייתו ומרות אנש לא תהא עלותי: * ויהא מדאסגיא את לצלחא קדם
יי ועלי מוריד לה ער דתפסוק:

* וְחַנָּה הָיָא מְדַבֵּרַת עַל-לִבָּהּ רַק שְׁפָתֶיהָ נִעֲוֹת
 וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמָע וַיַּחֲשֶׁבֶה עָלֶיּהּ לִשְׁכַּרְהָ:
 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עַד-מָתִי תִשְׁתַּכְּרִין הַסִּירִי
 * אֶת-יֵינֶךָ מֵעַלֶיךָ: * וַתַּעַן חַנָּה וַתֹּאמֶר לֹא אֲדֹנִי
 אִשָּׁה קִשְׁתָּ רוּחַ אֲנֹכִי וַיִּנֶּן וַיִּשְׁכַּר לֹא שְׁתִּיתִי וַאֲשַׁפֵּךְ
 אֶרֶץ-נַפְשִׁי לִפְנֵי יְהוָה:
 * אֶל-תֵּתֵן אֶרֶץ-אֲמִתְךָ לִפְנֵי בַר-בְּלִיעַל כִּי
 מְרֵב שִׁיחִי וְכַעֲסִי דִבַּרְתִּי עַד-הַנֶּגֶד:
 * וַיַּעַן עָלֶיּהּ וַיֹּאמֶר לָכִי לְשָׁלוֹם וְאֵלֶּהי יִשְׂרָאֵל
 יִתֵּן אֶת-שְׁלֹתְךָ אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ מֵעַמּוֹ:
 * וַתֹּאמֶר תִּמְצָא שְׁפָחָתְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וְתִלֶּךָ הָאִשָּׁה
 לְדֶרֶכָה וְתֹאכַל וּפְנִיָּהּ לֹא-הִיוּ לָהּ עוֹד:
 * וַיִּשְׁבִּימוּ בִבְקָר וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁבוּ
 וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּיתָם הִרְמִיתָה וַיַּדַּע אֱלֹקֶנָּה אֶת-חַנָּה
 אֲשֶׁתּוֹ וַיִּזְכְּרָהּ יְהוָה:
 * וַיְהִי לְתַקְפּוֹת הַיָּמִים וַתַּהַר חַנָּה וַתֵּלֶד בֶּן
 וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מִיְּהוָה שְׁאַלְתִּיו:
 * וַיַּעַל הָאִישׁ אֱלֹקֶנָּה וְכָל-בֵּיתוֹ לִזְבֹּחַ לַיהוָה
 אֶרֶץ-זֶבַח הַיָּמִים וְאֶרֶץ-נִדְּרוֹ:
 * וְחַנָּה לֹא עָלְתָה כִּי-אָמְרָה לְאִשָּׁה עַד יִגְמַל
 הַנֶּעֱרָה וְהִבִּיאֲתִיו וְנִרְאָהּ אֶת-פְּנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב שָׁם
 עַד-עוֹלָם: * וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלֹקֶנָּה אִשָּׁה עָשִׂי
 הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ שְׁבִי עַד-גְּמֻלְךָ אֲתוֹ אֲךָ יְקֻם יְהוָה
 אֶת-דְּבָרָהּ וְתֵשֶׁב הָאִשָּׁה וְתִינָק אֶת-בְּנָהּ עַד-גְּמֻלָּהּ
 אֲתוֹ: * וַתַּעַל הוּעֲמָה כַּאֲשֶׁר גְּמַלְתּוּ בְּפָרִים
 שְׁלֹשָׁה וְאַיִפָּה אַחַת קָמָה וְנָבַל יֵין וַתִּבְאֶה וּבִירַת-
 יְהוָה שָׁלוֹם וְהַנֶּעֱרָה נָעַר: * וַיִּשְׁחָטוּ אֶרֶץ-הַפָּר
 וַיָּבֹאוּ אֶת-הַנֶּעֱרָה אֶל-עָלֶיּהּ: * וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי חֵי
 נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנֶּעֱבָרָה עִמָּכָה בְּזוֹרָה
 לְהַתְּפִיל אֶל-יְהוָה:

* Porro Anna loquebatur in corde suo, tā-
 tumq; labia eius mouebatur, & vox peni-
 tus nō audiebatur. Æstimauit ergo eā He-
 li temulentā. * Dixitq; ei: Vsq; quo ebria
 eris: digere paulisp; vinū quo mades. * Re-
 spōdens Anna: Nequaquā, inquit, domi-
 ne mi. nam mulier infelix nimis ego sum,
 vinūq; & omne quod inebriare potest nō
 bibi: sed effudi aīam meā in cōspectu Dñi.
 * Ne reputes ancillā tuā quasi vnā de filia-
 bus belial; quia ex multitudine doloris &
 mœroris mei locuta sum vsq; in præsens.
 * Tūc Heli ait ei: Vade in pace: & Deus Is-
 rael det tibi petitionē tuā quā rogasti eū.
 * At illa dixit: Vtinam inueniat ancilla tua
 gratiā in oculis tuis. & abiit mulier in viā
 suā, & comedit, vultusq; illius nō sunt am-
 plius in diuersa mutati. * Et surrexerunt
 manē, & adorauerūt corā Dño, reuerſiq;
 sunt & venerūt in domū suā in Ramatha.
 Cognouit autē Helchana Annā vxorem
 suā, & recordatus est eius Dñs. * Et factū
 est post circulū dierū, cōcepit Anna & pe-
 perit filium, vocauitq;ue nomen eius Sa-
 muel, eo q; a Dño postulasset eū. * Ascēdit
 autē vir eius Helchana & oīs domus eius
 vt immolaret Dño hostiā solēnē & votum
 suū. * Et Anna nō ascēdit. dixit enim viro
 D suo: Nō vadā donec ablactetur infans, &
 ducā eū vt appareat ante cōspectū Dñi, &
 maneat ibi iugiter. * Et ait ei Helchana vir
 suus: Fac quod bonū tibi videtur, & mane
 donec ablactes eū: precorq; vt impleat Do-
 minus verbū suū. Māsit ergo mulier & la-
 ctauit filiū suū, donec amoueret eū à la-
 cte. * Et adduxit eum secum postquā abla-
 ctauerat in vitulis tribus, & tribus mo-
 diis farinæ, & amphora vini, & adduxit
 eum ad domum Domini in Sylo. Puer
 autem erat adhuc infantulus. * Et immo-
 lauerunt vitulum, & obtulerunt puerum
 Heli. * Et ait Anna: Obsecro mi domine,
 viuit anima tua. ego sum illa mulier quæ
 steti coram te hic orans Dominum

תרגום יונתן

* וְחַנָּה הָיָא מְצַלִּיא כְּלִיבָהּ לְחוּר שִׁיפּוֹתָתָא נִינּוֹ וְקוֹלָהּ לֹא מִשְׁחָמַע וַיַּחֲשֶׁבֶה עָלֶיּהּ כְּאַחַת רְוִיָּא:
 * וַתִּיבַר חַנָּה וַתִּמְרָת לֹא רִיבּוּנִי אֲחֵתָא עֲקַת רוּחַ אֲנָא וְחִמְרָה חֲדַת וְעִתִּיק לֹא אֲשִׁתִּיתִי
 * וְאִמְרִית עֲלִיבּוֹן נַפְשִׁי בְּצִלוֹ קֳדָם יְיָ:
 * וְאִתִּיב עָלֶיּהּ וַתֹּאמֶר אֵלֶיךָ לְשָׁלוֹם וְאֵלֶּהי יִשְׂרָאֵל יִתֵּן אֶת-שְׁלֹתְךָ אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ מֵעַמּוֹ:
 * וַתֹּאמֶר תִּמְצָא שְׁפָחָתְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וְתִלֶּךָ הָאִשָּׁה לְדֶרֶכָה וְתֹאכַל וּפְנִיָּהּ לֹא-הִיוּ לָהּ עוֹד:
 * וַיִּשְׁבִּימוּ בִבְקָר וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּיתָם הִרְמִיתָה וַיַּדַּע אֱלֹקֶנָּה אֶת-חַנָּה
 אֲשֶׁתּוֹ וַיִּזְכְּרָהּ יְהוָה:
 * וַיְהִי לְתַקְפּוֹת הַיָּמִים וַתַּהַר חַנָּה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מִיְּהוָה שְׁאַלְתִּיו:
 * וַיַּעַל הָאִישׁ אֱלֹקֶנָּה וְכָל-בֵּיתוֹ לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֶרֶץ-זֶבַח הַיָּמִים וְאֶרֶץ-נִדְּרוֹ:
 * וְחַנָּה לֹא עָלְתָה כִּי-אָמְרָה לְאִשָּׁה עַד יִגְמַל הַנֶּעֱרָה וְהִבִּיאֲתִיו וְנִרְאָהּ אֶת-פְּנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב שָׁם
 עַד-עוֹלָם: * וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלֹקֶנָּה אִשָּׁה עָשִׂי הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ שְׁבִי עַד-גְּמֻלְךָ אֲתוֹ אֲךָ יְקֻם יְהוָה
 אֶת-דְּבָרָהּ וְתֵשֶׁב הָאִשָּׁה וְתִינָק אֶת-בְּנָהּ עַד-גְּמֻלָּהּ אֲתוֹ: * וַתַּעַל הוּעֲמָה כַּאֲשֶׁר גְּמַלְתּוּ בְּפָרִים
 שְׁלֹשָׁה וְאַיִפָּה אַחַת קָמָה וְנָבַל יֵין וַתִּבְאֶה וּבִירַת-יְהוָה שָׁלוֹם וְהַנֶּעֱרָה נָעַר:
 * וַיִּשְׁחָטוּ אֶרֶץ-הַפָּר וַיָּבֹאוּ אֶת-הַנֶּעֱרָה אֶל-עָלֶיּהּ: * וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי חֵי נַפְשְׁךָ
 אֲדֹנִי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנֶּעֱבָרָה עִמָּכָה בְּזוֹרָה לְהַתְּפִיל אֶל-יְהוָה:
 * Porro Anna loquebatur in corde suo, tā-
 tumq; labia eius mouebatur, & vox peni-
 tus nō audiebatur. Æstimauit ergo eā He-
 li temulentā. * Dixitq; ei: Vsq; quo ebria
 eris: digere paulisp; vinū quo mades. * Re-
 spōdens Anna: Nequaquā, inquit, domi-
 ne mi. nam mulier infelix nimis ego sum,
 vinūq; & omne quod inebriare potest nō
 bibi: sed effudi aīam meā in cōspectu Dñi.
 * Ne reputes ancillā tuā quasi vnā de filia-
 bus belial; quia ex multitudine doloris &
 mœroris mei locuta sum vsq; in præsens.
 * Tūc Heli ait ei: Vade in pace: & Deus Is-
 rael det tibi petitionē tuā quā rogasti eū.
 * At illa dixit: Vtinam inueniat ancilla tua
 gratiā in oculis tuis. & abiit mulier in viā
 suā, & comedit, vultusq; illius nō sunt am-
 plius in diuersa mutati. * Et surrexerunt
 manē, & adorauerūt corā Dño, reuerſiq;
 sunt & venerūt in domū suā in Ramatha.
 Cognouit autē Helchana Annā vxorem
 suā, & recordatus est eius Dñs. * Et factū
 est post circulū dierū, cōcepit Anna & pe-
 perit filium, vocauitq;ue nomen eius Sa-
 muel, eo q; a Dño postulasset eū. * Ascēdit
 autē vir eius Helchana & oīs domus eius
 vt immolaret Dño hostiā solēnē & votum
 suū. * Et Anna nō ascēdit. dixit enim viro
 D suo: Nō vadā donec ablactetur infans, &
 ducā eū vt appareat ante cōspectū Dñi, &
 maneat ibi iugiter. * Et ait ei Helchana vir
 suus: Fac quod bonū tibi videtur, & mane
 donec ablactes eū: precorq; vt impleat Do-
 minus verbū suū. Māsit ergo mulier & la-
 ctauit filiū suū, donec amoueret eū à la-
 cte. * Et adduxit eum secum postquā abla-
 ctauerat in vitulis tribus, & tribus mo-
 diis farinæ, & amphora vini, & adduxit
 eum ad domum Domini in Sylo. Puer
 autem erat adhuc infantulus. * Et immo-
 lauerunt vitulum, & obtulerunt puerum
 Heli. * Et ait Anna: Obsecro mi domine,
 viuit anima tua. ego sum illa mulier quæ
 steti coram te hic orans Dominum

³ Et ipsa loquebatur in corde suo; at labia eius movebantur, & vox eius non audiebatur. & estimavit eam Heli temulentam.

⁴ Et dixit ei Heli: Vsq̄uequo ebria eris? aufer vinum à te.

⁵ Et respondit Anna & dixit: Nequaquam domine. mulier in dura die ego sum, & vinum & quod inebriare potest non bibi: & effundam animam meam in conspectu Domini. ⁶ Ne iam des ancillam tuam in faciem in filiam pestilentem. quia ex multitudine meditationis meae, & ex multitudine tristitia meae, consumpta sum usque nunc.

⁷ Et respondit Heli, & dixit ad eam: Vade in pace. dominus Deus Israel det tibi omnem petitionem tuam quam petisti ab eo.

⁸ Illa autem dixit: Inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. & abiit mulier viam suam. & comedit cum viro suo & bibit, & vultus eius non concidit amplius.

⁹ Surgentes autem manè adorauerunt Dominum, & abierunt viam suam. & ingressus est Elcana in domum suam in Aramathaim, & cognovit Annam uxorem suam, & recordatus est eius Dominus, & concepit.

¹⁰ Factum est autem in tempore dierum, & peperit Anna filium, & vocavit nomen eius Samuel, dicens: A Domino omnipotente postulavi eum.

¹¹ Et ascendit homo Elcana et omnis domus eius ad immolandum in Sylo hostiam dierum & vota sua.

¹² Et Anna non ascendit cum eo. quia dixit viro suo: Non ascendam donec ascendat puer mecum. quando autem ablaetaverit eum, & apparebit faciei Domini, & sedebit ibi usque in seculum.

¹³ Et dixit ei Elcana vir suus: Fac placitum coram te, sede donec ablaetes eum, verum statuat Dominus omne exiens ex ore tuo. & sedit mulier & lactavit filium suum, donec ablaetavit eum.

¹⁴ Et ascendit cum eo in Sylo in vitulo trimo et æphi siliginis, & amphora vini. et ingressi sunt in domum Domini in Sylo, et puer cum ipsis.

¹⁵ Et adduxerunt puerum, & immolauerunt vitulum. Et venit Anna mater pueri ad Heli, et dixit ei: In me domine vivit anima tua; ego mulier quæ steti coram te in hoc, ut orarem ad Dominum:

¹³ καὶ αὐτὴ ἐλάλει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῇ, τὰ δὲ χεῖλη αὐτῆς ἐκινεῖτο καὶ φωνὴ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο. καὶ ἐλογίζετο

¹⁴ αὐτὴν ἡλὶ εἰς μεθύσαν. καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡλὶ, ἕως πότε μεθύσῃ;

¹⁵ ἀφαιλεῖς τὸν οἶνον ἀπὸ τοῦ. καὶ ἀπεκρίθη αὐτῇ καὶ εἶπεν, ἔχι κύριε. Γυνὴ ἐν σκληρᾷ ἡμέρᾳ ἐγώ εἰμι,

¹⁶ καὶ οἶνον καὶ μέθυσα καὶ πέπωκα, καὶ ἐκχεῶ τὴν ψυχὴν μου ἐνώπιον κυρίου. μή δὲ δῶς τὴν δόξαν σου εἰς πρὸς ὅσον

¹⁷ πον εἰς θυγατέρα λαομυῖ. ὅτι ἐκ πλῆθους ἀδολεχίας μου καὶ ἐκ πλῆθους ἀθυμίας μου, ἐκτέτηκα ἕως ἕντος.

¹⁸ καὶ ἀπεκρίθη ἡλὶ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν, πορεύου ἐν εἰρήνῃ, κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ δώη σοι παῖδά σου, ὃ ἡτήσω παρ' αὐτοῦ.

¹⁹ καὶ εἶπεν, ὄργι ἡ δούλη σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. καὶ ἐπορεύθη ἡ Γυνὴ τὴν ὁδὸν αὐτῆς. καὶ ἐφαγε μετ' αὐτοῦ ὁ ἀνδρὲς αὐτῆς καὶ ἐπὶ τὸ πρὸς ὅσον αὐτῆς ἐσυνέ

²⁰ πεσεν ἐπὶ. ὁ ἄνθρωπος δὲ τὸ πρῶτον πρὸς σκηνώσῃ τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπορεύθησαν τὴν ὁδὸν αὐτῶν. καὶ εἰσῆλθον ἐλκανὰ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς δραπεταίμ, καὶ ἐγνω ὁ ἄνθρωπος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐμνήσθη αὐτῇ κύριος καὶ σκέλεσεν.

²¹ καὶ ἐγένετο ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῶν ἡμερῶν, καὶ ἔτεκεν θύγατρίον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σαμουὴλ λέγουσα, παρὰ κυρίου πάντοτε ὁ ὁρῶν ἡ ἡσυχία αὐτοῦ.

²² καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ οἶκος αὐτοῦ θυσαί ἐν συλῶ τὴν θυσίαν τῶν ἡμερῶν καὶ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ. καὶ θύνα οὐκ ἐγένετο μετ' αὐτοῦ, ὅτι εἶπε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, οὐκ ἀναβήσεται ἕως τοῦ ἀναβλεῖναι τὸ παιδάριον μετ' ἐμοῦ. ὅτι ἂν δὲ ἀπογαλακτίσω αὐτό, καὶ ὀφείσεται τῷ πρὸς ὅσον κυρίου, καὶ καθήσεται ἐκεῖ ἕως αἰῶνος.

²³ καὶ εἶπεν αὐτῇ ἐλκανὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ποίει τὸ δρεσὸν ἐνώπιόν σου, καὶ τοῦ ἕως τοῦ ἀπογαλακτίσεως αὐτοῦ, πλὴν σῆσαι κύριον πάντοτε ὅτι ἐλθὼν ἐκ τοῦ στόματος σου. καὶ ἐκάθησεν ἡ γυνὴ καὶ ἐθήλασε τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἕως οὗ ἀπεγαλάκτισεν αὐτόν.

²⁴ καὶ ἀνέβη μετ' αὐτοῦ εἰς συλῶ ἐν μόχῳ τριετίζοντι καὶ οἶφι Σεμιδάλεως καὶ νέβελ οἴνου. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἐν συλῶ, καὶ τὸ παιδάριον μετ' αὐτῶν.

²⁵ καὶ προσήγαγον τὸ παιδάριον, καὶ ἐφάσαν τὸν μόχον. καὶ προσῆλθον αὐτῇ ἡ μήτηρ τοῦ παιδαρίου πρὸς ἡλὶ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, ἐν ἐμοὶ κύριε ζῇ ἡ ψυχὴ σου, ἐγὼ ἡ γυνὴ ἡ κατὰ σῶσά ἐνώπιόν σου ἐν τούτῳ προσεύξαμαι πρὸς κύριον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

³ Et Hana ipsa orans in corde suo, tantum labia eius movebantur, & vox eius non audiebatur; & reputavit eam Heli ut mulier ebriam.

⁴ Et dixit illi Heli: Vsq̄uequo tu delirans? an non digeres vinum tuum à te? Et respondit Hana & dixit: Non, domine mi: mulier tribulata spiritu ego; & vinum novum & antiquum non bibi; & dixi afflictionem animæ meæ in oratione ante Dominum.

⁵ Ne exprobes ancillæ tuæ ante filiam improbitatis: nam à multitudine invidiæ mei & irritationis mei dilataui in oratione usque nunc.

⁶ Et respondit Heli & dixit: Ito in pace; & Deus Israel dabit postulationem tuam quam postulasti ab ante eum.

⁷ Et dixit: Inveniat ancilla tua misericordias in oculis tuis. & iuit mulier ad viam suam; & comedit, & vultus mali non fuerunt ei ultra.

⁸ Et anticipauerunt manè, & adorauerunt ante Dominum; & redierunt & venerunt ad domum suam ad Ramatha. & cognovit Elcana Hhanam uxorem suam, & intrauit recordatio ad-ante Dñm.

⁹ Et fuit in tempore perfectionis dierum, & concepit Hana & peperit filium, & vocavit nomen eius Samuel: quia dixit, Ab-ante Dominum petivi eum.

¹⁰ Et ascendit vir Elcana & omnis homo domus eius ad sacrificandum ante Dominum sacrificium solennitatis, & ad reddendum vota sua.

¹¹ Et Hana non ascendit, quia dixit ad maritum suum: Vsq̄uequo ablaetetur infans, & adducam eum, & videatur ante Dominum, & sedeat ibi usque in seculum.

¹² Et dixit ei Elcana maritus eius: Fac quod firmum in oculis tuis: expecta usquequo ablaetabis illum, verum firmabit Dominus verbum suum. Et expectavit mulier, & lactavit filium suum usquequo ablaetavit illum.

¹³ Et ascendere fecit eum secum, cum ablaetavit eum, in iuuenis tribus & mechilta vna farinæ & vtre vini; & adduxit eum ad domum sanctuarij Domini ad Silo, & puer erat puerulus.

¹⁴ Et lactauerunt iuuenem, & adduxerunt puerum ad Heli. Et dixit: Obsecro, domine mi, per vitam animæ tuæ domine mi, ego mulier quæ steti tecum hic ad orandum ante Dominum.

27 * אל הנער הזה התפללתי ויתן יהוה לי את-
שאלתי אשר שאלתי מעמו:
28 * וגם אנכי השאלתיהו ליהוה כל הימים אשר
היה הוא שאל ליהוה וישתחו שם ליהוה:

ב

1 * ותתפלל חנה ותאמר על לב ביהוה רמה
קרני ביהוה רחב פי על-אויבי כי שמחתי
2 בישועתך: * אין קדוש כיהוה כי אין בלתי ואין
3 צור כאלהינו: * אל תרבו תדברו גבהה גבהה
יצא עתק מפיכם כי אל רעות יהוה ולא נתכנו
4 עללות: * קשת גברים חתים ונכשלים אזורי חיל:
5 * שבעים בלחם נשכרו ורעבים חדלו עד עקרה
ילדה שבעה ורבת בנים אמללה:
6 * יהוה ממית ומחיה מוריד שאל ויעל:
7 * יהוה מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם:
8 * מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון להושיב
עם גריבים וכסא כבוד ינחלם כי ליהוה מצקי ארץ
9 וישת עליהם תבל: * רגלי חסידו ישמר ורשעים
בחשך ידמו כי לא בכח יגבר איש:
10 * יהוה יחתו מריבו עלו בשמים ירעם יהוה ירין
אפסי ארץ ויתן עז למלכו וירם קרן משיחו:
11 * וילך אלקנה הרמתה על ביתו והנער היר
משרת את יהוה ארץ פני עלי הכהן:
12 * ובני עלי בני בליעל לא ידעו את יהוה:
13 * ומשפט הכהנים את העם כל איש זבח זבח
ובא נער הכהן כבשל הבשר והמזלג שלש השנים
14 בידו: * והכרה בכיור או בידוד או בקלחת
גאו בפרור כל אשר יעלה המזלג יקח הכהן
בו ככרה יעשו לכל ישראל הבאים שם
בשלה:

27 * Pro puero isto. Oraui, & dedit mihi Dñs
petitionem meam quam postulaui eum.
28 * Idcirco & ego commodavi eum Domi-
no cunctis diebus quibus fuerit accom-
modatus Dño. Et adorauerunt ibi Dominũ.
Et orauit Anna, & ait: CAP. II.
1 * Exultauit cor meũ in Dño, & exaltatũ
A est cornu meũ in Deo meo. dilatatu est
os meũ super inimicos meos, quia lætata
2 sum in salutari tuo. * Nõ est sanctus vt est
Dñs; neq; enim est alius extra te, & nõ est
3 fortis sicut Deus noster. * Nolite multipli-
care loq sublimia gloriãtes. Recedãt vete-
ra de ore vestro, quia Deus sciẽtiarũ Dñs
4 est, & ipsi pparatur cogitationes. * Arc' for-
tiũ supatus est, & infirmi accincti sunt ro-
5 bore. * Repleti prius p panibus se locaue-
rũt, & famelici saturati sunt. Donec steri-
lis pepit plurimos, & quẽ multos habebat
6 filios infirmata est. * Dñs mortificat & viui-
7 ficat, deducit ad inferos & reducit. * Dñs
paupẽ facit, & ditat, humiliat, & subleuat.
8 * Suscitãt de puluere egenũ, & de stercore
eleuat paupẽ, vt sedeat cũ principibus, &
B soliu gloriẽ teneat. Dñi enĩ sunt cardines
9 terræ, & posuit sup eos orbem. * Pedes san-
ctorũ suorũ seruabit, & impij in tenebris
cõricescẽt, q̃a nõ in fortitudine sua robo-
10 ratur vir. * Dñm formidabũt aduersarij
eius, & sup ipsos in cælis tonabit. Dñs iu-
dicabit fines terrẽ, & dabit imperium regi
11 suo, & sublimabit cornu Christi sui. * Et
abiit Helchana in Ramatha in domũ suã.
puer autẽ erat minister in conspectu Dñi
12 ante faciẽ Heli sacerdotis. * Porro filij He-
13 li, filij Belial, nesciẽtes Dñm, * neq; officiũ
sacerdotũ ad populũ, sed q̃cũq; immolaf-
set victimã, veniebat puer sacerdotis dum
coquerẽtur carnes, & habebat fuscinulam
14 tridẽtẽ in manu sua: * Et mittebat eam in
lebetem vel in caldariam, aut in ollam si-
ue in cacabum: & omne quod leuabat fuf-
cinula, tollebat sacerdos sibi. sic facie-
bant vniuerso Israeli venientium in Sylo.

תרגום יונתן

27 על רביא הדין צליתי ויהב יי לי ירת בעותי דבעיתי מן קדמותי: 28 ואף אנא מסרתיה ויהא משמש קדם יי כל יומין דהוא קדים
ישמש קדם יי ויסגיד תמן קדם יי: ב וצלית חנה ברית נבואה ואמרת תקף לבי בחלקא דיהב לי יי רמת קרני בסתתא
דמני לי יי איחפתח פומי למללא דברבין על בעלי דבבי ארי חריתי בפורקנד: 2 לית דקדוש אלא יי ארי לית בר מינד ועמך ייסרון לית
דתיקיף אלא אלהנא: 3 לא תסגון למללא דברבין רברבין לא ופקון גידופין מפומכון ארי אלהא ידע כולא יי על כל עובדותי מתיח דינא אף
לכון עתיד לשלמא פורענות חוביכון: 4 קשתי דגיברי יתברין וידדו חלשין יתעברין להון גבון: 5 דהו שבעין כלחמא הבו לאגרא בלחם
סזון פומהון ודרהון חשיכון עתרו ואיתנשיאו ית מסכינוהון ואתח עקרא דלא ילדה עתידא ליהמלי ודמליא בנין יסופן: 6 יי דהוא שליט
בעלמא ממית ואמר לאחא מתיח לשאל ואף עתיד לאסקא לחי עלמא: 7 יי מסכפין ומעשיר משפיל אף מרים: 8 מקים מעפרא מסכפנא
מקילקלחא מרים חשיכא לאותבוהון עם צדיקיא רברבי עלמא וכרסי יקרא מחסין להון ארי קדם יי גלן עובדי בני אינשא מלרע אתהקין
גהנם לרשיעיא עברי מימריה וצדיקיא עברי רעותיה שכליל להון תבל: 9 גוית עבדותי צדיקיא ויטר מנהם ורשיעיא עברי מימריה
בגהנם בחשוכא ויתנן להודעה ארי לא מן דאית ביה חילא זכי ליום דינא: 10 יי יתבר בעלי דכבא דקיימין לאבאשא לעמיה עליהון מן
שמיא בקל רם ישקיף יעביד פורענות דין מגוג וממשרית עממין חטופין דאתן מספיי ארעא ויתן חקפא למלכיה וירכי מלכות משחיה:
11 ואזל אלקנה לרמתא לבייתיה ורביא הוה משמש קדם יי בחי עלי כהנא: 12 ובני עלי גברין רשיעין לא הו ידעין למרחל מן קדם יי:
13 וגיימסא דכהנא מן עמא כל גבר דנכים נכסתא ואתי עלימא דכהנא כמבשל בישרא ומשיליא די ליה חלת שיגין בידיה: 14 וקבע ליה
בכיורא או בידרא או בקדרא או במילסא כל דמסיק משיליא נסיב כהנא לנפשיה כדין עבדין לכל ישראל דאתן לרבחא תמן בשילה:

* Pro puero isto oravi ad Dominum: & de-
dit mihi Dominus petitionem meam quam pe-
tavi ab eo. * Et ego commodo eum Domino
cunctis diebus, quas vixerit ipse, usum Dño.

CAP. II.

ET oravit Anna & dixit: Firmatum est
cor meum in Domino, exaltatum est cornu
meum in Deo meo: dilatatum est os meum su-
per inimicos meos, quoniam latata sum in salu-
tari tuo. * Quia non est sanctus ut Domi-
nus, & non est iustus ut Deus noster, & non
est sanctus extra te. * Non gloriemini & non
loquamini sublimia in excelsum. & non egre-
diatur magniloquentia ex ore vestro, quia Deus
scientiarum Dominus, & Deus preparans ad-
inventiones suas. * Arcus potentiū infirmavit,
& infirmi accēti sunt robore. * Pleni panibus
diminuti sunt, & famelici praterierunt terrā:
quia sterilis peperit septē, et multa in filiis infir-
mata est. * Dñs mortificat et vivificat, deducit
ad infernū et reducit. * Dñs medicū facit et di-
tat, humiliat et subleuat: * Suscitāt de terra pau-
perē, et de stercore eleuat medicū, ut faciat se-
dere eū cū principibus populi, et solius gloriæ in
hereditatē præbēs ipsis, præbēs votū orātī. * Et
benedixit annis iusti, quia nō in fortitudine vir
potēs in fortitudine sua. * Dñs infirmum faciet
adversariū suū, Dñs sanctus. Dñs ascēdit in ca-
elos et tonuit. ipse iudicabit fines terræ iust⁹ exi-
stens, & dabit fortitudinē regibus nostris, &
sublimabit cornu Christi sui. et reliquerūt ipsū
corā Domino ibi, et adorauerunt Domino: * Et
recesserūt in Aramathaim in domū suā. et puer
Samuel erat ministrans Domino ante faciē Heli
sacerdotis. * Et filij Heli sacerdotis filij pestilen-
tes, & non scientes Dominum. * Et iusti-
ficatio sacerdotis ab omni populo immolanti.
& veniebat puer sacerdotis dum coqueretur
caro, & fuscina tridens in manu sua. * Et
mittebat eam in lebetem, vel in ollam, vel in
caldariam: & omne quod ascendebat in fus-
cinula accipiebat sibi sacerdos. secundum hæc
faciebant uniuerso Israel in Sylo venientibus
ad immolandum Domino.

27 * Ὡς ἐξ τοῦ παιδαρίου τοῦτου προσήξαμεν πρὸς κύ-
ριον. καὶ ἔδωκε μοι κύριος τὸ αἶτημά μου ὃ ἠήτησα· μετὰ
28 αὐτοῦ. * καὶ ἐγὼ κίχην αὐτὸν τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέ-
ρας αἱς ζῇ αὐτὸς χεῖσιν τῷ κυρίῳ.

β.

1 * Καὶ προσήξατο δύναι καὶ εἶπεν, ἐξερεώθη ἡ καρ-
δία μου ἐν κυρίῳ, ὑψώθη κέρας μου ἐν θεῷ μου, ἐπλατύν-
θη σόμα μου ἐπὶ ἐχθρούς μου, ὅτι δι' ἐχθρούς μου ἐν σωτη-
2 ρίᾳ σου. * ὅτι οὐκ ἔστιν ἄγιος ὡς ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν δί-
καιος ὡς ὁ θεός ἡμεῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἄγιος πλὴν σου.
3 * μὴ καυχᾶσθε καὶ μὴ λαλεῖτε ὑψηλά· εἰς ὑπερη-
χλή. καὶ μὴ ἐξελθέτω μεγαλορρημοσύνη ἐκ τοῦ στόμα-
τος ὑμῶν, ὅτι θεός γνώσεων κύριος, καὶ θεός ἐτοιμάζων ἐ-
4 πιποδίσματα αὐτοῦ. * ῥῆξον διώματα ἡδονῆς, καὶ ἀφεί-
5 νοῦντες ὡσεὶ ζώσαντες διώματα. * πλήρεις ἁρτῶν ἡλατ-
τώθησαν, καὶ πεινῶντες παρῆκαν γλῶσσαι, ὅτι σῆρα ἔτε-
κον ἐπὶ αἵματι, καὶ ἡ πολλὴ ἐν τέκνοις ἡδονῆς ἐκινῆσεν.
6 * κύριος θάλαττον καὶ ζωοποιεῖ, καταταίει εἰς ἄβυσσον καὶ ἀ-
7 νάγει. * κύριος πλητίζει & πλητίζει, ταπεινοὶ & ἀνυψοῖ.
8 * ἀνίστα ἀπὸ γῆς πένθητα καὶ ἀπὸ κοπρίας εἰσφέρει πτω-
χόν, τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ δυναστῶν λαοῦ, & θρόνον δόξης
κατακληρονομήσιν αὐτοῖς, διδοὺς διχλήν τῷ θυγατρὶ.
9 * καὶ δολογῆσεν ἐπὶ δικαίῳ, ὅτι οὐκ ἐν ἰσχύϊ αὐτῆς δυ-
10 νατὶς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ. * κύριος ἀφένει ποίησιν ἀντί-
δικον αὐτοῦ, κύριος ἄγιος. κύριος ἀνέβη εἰς ἐξοχόν καὶ
ἐβρόντησεν. αὐτὸς κρεῖσσάτω γῆς δικαιοσύνη, καὶ δώ-
σει ἰσχύϊ τοῖς βασιλεύσιν ἡμεῶν, καὶ ὑψώσεται κέρας χριστοῦ
αὐτοῦ. καὶ κατέλιπον αὐτὸν ἐνώπιον κυρίου ἐκεῖ καὶ προ-
11 σέκυσαν τῷ κυρίῳ. * καὶ ἀπῆλθον εἰς δραμαθαῖμ
εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν. καὶ τὸ παιδάριον Σαμουὴλ μετὰ
12 τῶν τῷ κυρίῳ. πρὸ προσώπου ἡλὶ τοῦ ἱερέως. * καὶ ὁ υἱὸς
ἡλὶ τοῦ ἱερέως υἱὸς λοιμοῦ, καὶ οὐκ εἰδότες τὸν κύριον.
13 * καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἱερέως ὡς πάντες τοῦ λαοῦ τοῦ
θύοντος, καὶ ἤρχετο τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως ὡς ἀνὴρ ψήθη
τὸ κρέας, καὶ κρεάγρια τριόδους ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
14 * καὶ καθίει αὐτῷ ἐν τῷ λουτήρι ἢ εἰς τὴν χύτραν
ἢ εἰς τὸ χαλκῆον, καὶ πλύνει αὐτὸν ὡς ὁ δούλος αὐτοῦ ἐν τῇ κρεά-
γρᾳ ἐλάμβανεν ἑαυτῷ ὁ ἱερεύς. καὶ τὰς ἐπιόχους παν-
τι ἰσχυρῶς ἐν συλῶ τοῖς ἐρχομένοις θύσαι τῷ κυρίῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Super puerum hunc oravi, & dedit Dominus mihi postulationem meam quam postulavi ab-ante eum. 28 Et etiam ego tradidi illū, & erit ministrans ante Dominum omnes dies quibus ille superstes ministrabit ante Dominum. & adoravit ibi ante Dominum. CAP. II.
ET oravit Hanna in spiritu prophetie, & dixit: Valuit cor meū in parte quā dedit mihi Dñs, eleuatū est cornu meū in dono quod numera-
uit mihi Dñs, quoniam nō est pter te, & popul⁹ tu⁹ dicēt: Nō est qui fortis nisi De⁹ noster. Nō multiplicabit ad loquēdū magnalia magnalia, nō
exibūt blasphemie ex ore vestro, quoniam Deus nouit oīa, Dñs super omne factū suū extēdēs iudiciū, etiā vobis futur⁹ ad retribuēdū vltionē
culparū vestrarū. Arcus virorū cōfringētur, & qui fuerūt debiles facti sunt eis virilitates. Qui fuerūt saturi in pane, redierūt ad locādū se
in pane cibi oris sui: & qui fuerūt obsecrati, diuites facti sunt, & obliui sunt egestatē suā: & mulier sterilis quæ nō peperit, futura ad implēdū,
& plenā filiis finierūt. Dñs qui ipse regnās in sæculo mortificat, & dixit ad vivificādū, descēdere facit ad infernū, etiā futur⁹ ad educere fa-
ciēdū ad vitas sæculi. Dñs egere faciēs & dirās, deprimēs, etiā extollēs. Statuēs ex pulvere egenū, ex stercore extollēs obscurū, ad sedere fa-
ciēdū eos cū iustis magnatibus sæculi, & solia gloriæ fortificās eis: quia ante Dñm reuelata sunt facta filiorū hoīs, inferius apparuit gehēnā
improbis trāsgressoribus dictorū suorū, & iusti faciētes volūtātē eius, fundauit illis orbē. Corpus seruatorū suorū iustorū custodiuit à gehēnā,
& improbi trāsgressores dicti sui in gehēnā in tenebris iudicabūt ad ostēdēdū quod nō quisquā quod sit in eo fortitudo puritatis ad
diē iudicij. Dñs frāget auctores inimicitia, qui surgētes ad maleficiēdū populo suo, super illos de cælis in voce excelsa impeller, faciet vlti-
onē de Gog, & de exercitu gētiū raptorū qui venerūt ex finibus terræ: & dabit fortitudinē regi suo, & multiplicabit regnū Messia sui. Et
iuit Elkanah ad Ramathā ad domum suam, & puer fuit ministrans ante Dominum in vita Gheli sacerdotis. Et filij Heli viri improbi non
fuerunt cognoscentes ad timendum ab-ante Dominum. Et statutum sacerdotum à populo, omnis vir qui maculauit maculationem, & ve-
nit puer sacerdotis dum coqueretur caro, & fuscina, cui tres dentes, in manu eius. Et infixit sibi in lebece, vel in olla, vel in caldare vel in
tripode, omne quod extraxit fuscina, accepit sacerdos animā suā: sic facientes omni Israel qui venientes ad sacrificandum ibi in Siloh.

* גם בטרם יקטרו את החלב ובשר נער הכהן
 ואמר לאיש הזבח תנה בשר לצלוחי לכהן ולא-
 יקח ממך בשר מבשרל כי אם-חי :
 * ולאמר אליו האיש קטר יקטרו כיום החלב
 וקח לך באשר תאוה נפשך ואמר לו כי עתה תתן
 ואם לא לקחתי בחזקתי :
 * ותהי חטאת הנערים גדולה מאד אר-פני
 יהוה כי נאצו האנשים אר-מנחת יהוה :
 * ושמואל משרת את פני יהוה נער חגור אפוד בד :
 * ומעיל קטן תעשה לו אמו והעלתה לו
 מימים ימימה בעלותה אר-אישה לזבח את-
 זבח הימים :
 * וברך עלי את אלקנה ואת אשתו ואמר ישם
 יהוה לך זרע מן האשה הזאת תחת השאלה אשר
 שאל ליהוה והלכו למקומו :
 * כי פקד יהוה אר-חנה ותהר ותלד שלשה-
 בנים ושתי בנות ויגדל הנער שמואל עם יהוה :
 * ועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשון בניו
 לכל ישראל ואר-אשר ישכבן אר-הנשים
 הצבאות פתח אהל מועד :
 * ויאמר להם למר תעשון כדברים האלה
 אשר אנכי שמע את דבריכם רעים מאת כל-
 העם אלה :
 * אל בני כילוא טובה השמעה אשר אנכי שמע
 מעברים עם יהוה :
 * אם יחטא איש לאיש ופללו אלהים ואם
 ליהוה יחטא איש מי יתפלל לו ולא ישמעו לקול
 אביהם כי חפץ יהוה להמיתם :
 * והנער שמואל הלך וגדל וטוב גם עם יהוה
 וגם עם אנשים :

* Etiam antequam adolerent adipem,
 veniebat puer sacerdotis, & dicebat im-
 molanti: Da mihi carnem vt coquam sa-
 cerdoti. non enim accipiam à te carnem
 coctam, sed crudam. * Dicebatque illi
 immolans: Incendatur primum iuxta mo-
 rem hodie adeps, & tolle tibi quantum-
 cunque desiderat anima tua. Qui respon-
 dens aiebat ei: Nequaquam: nunc enim
 dabis, alioquin tollam vi. * Erat ergo pec-
 catum puerorum grande nimis coram Do-
 mino, quia detrahebant homines sacrifi-
 cio Domini. * Samuel autem ministra-
 bat ante faciem Domini, puer accinctus
 ephod lineo: * Et tunicam paruam facie-
 bat ei mater sua, quam afferebat statutis
 diebus ascendens cum viro suo, vt immo-
 larent hostiam solennem. * Et benedixit
 Heli Helchanę & vxori eius, dixitque ei:
 Reddat tibi Dominus semen de muliere
 hac pro fœnore quod cōmodasti Domi-
 no. Et abierūt in locum suum. * Visitauit
 ergo Dominus Annam, & concepit, & pe-
 perit tres filios & duas filias. Et magnifi-
 catus est puer Samuel apud Dominum.
 * Heli autem erat senex valdè, & au-
 diuit omnia quæ faciebant filij sui vni-
 uerso Israeli; & quomodo dormiebant
 cum mulieribus quæ obseruabant ad o-
 stium tabernaculi.
 * Et dixit eis: Quare facitis res huius-
 modi, quas ego audio, res pessimas ab
 omni populo?
 * Nolite, filij mei: non enim est bo-
 na fama quam ego audio, vt transgredi
 faciatis populum Domini.
 * Si peccauerit vir in virum, placari ei
 potest Deus: si autem in Dominum pec-
 cauerit vir, quis orabit pro eo? Et non au-
 dierunt vocem patris sui, quia voluit
 Dominus occidere eos.
 * Puer autem Samuel proficiebat at-
 que crescebat, & placebat tam Domino
 quàm hominibus.

תרגום יונתן

* ואף עד לא יתסקון תרביא למדבחה ואחי עוליסא דכהנא ואמר לגברא דדבחה הב בשרא למטוי לכהנא ולא יסב מינך בשר מבשר
 אלהן כד חי: * ואמר ליה גברא אוריך עד דיתסקון תרביא וסב לך במא דרענא נפשך ואמר לא ארי כעז חסון ואם לא יסבון
 מינך בעל כרחך: * והוה חוב עלימא סגי לחרא קדם יי ארי בוז גברא יח קרבנא דיי: * ושמואל משמש קדם יי עלימא
 אסיר כדדוט דבוץ: * ומעיל זעיר עברא ליה אמיה ומסקא ליה מומן מועד למועד במסקה עם בעלה לדבחה יח דבחה מועד: *
 * וברך עלי יח אלקנה וית אחתיה ואמר יקים יי לך בנין בשרין מן אחתה הדא חלף שאלתא דשאל מן קדם יי ואזלו לאחריה: *
 * ארי על דכרנא דחנה קדם יי ועדא וילידת חלתא בנין ותרתי בנן ורבה רביא שמואל קדם יי: *
 * ועלי סב לחרא ושמע יח כל דעבדין בנוהי לכל ישראל וית דשכבין יח נשיא דאתין לצלחה בחרע משכן זימנא: *
 * ואמר להון למר תעבדון כדחנא האלן דאנא שמע יח פיתגמיכון בישין מן כל עמא אילין: *
 * לא בני ארי לא חקנא שמועתיא דאנא שמע דרננין עמא דיי: *
 * אם יחוב גבר לגבר תלא יחון לקדם דיינא וישמע מליהון ויפלי ביניהון ואם קדם יי יחוב גברא ממן יבעי וישחביק ליה ולא
 קבילו למימר אבוהון ארי רענא קדם יי לקטלותהון: *
 * ורביא שמואל אזיל וסגי ושמיה טב ותקנן ארחתיה קדם יי ותרצין עובדוהי בגו בני אנשא:

* Et antequam adoleretur adeps coram Do-
mino, veniebat puer sacerdotis, & dicebat
viro immolanti: Da carnem ut affem sacer-
doti, & non accipiam carnem à te coctam ex
lebetes.

* Et dicebat vir immolans: Incendatur
prius adeps ut decet, & tunc accipies tibi ex
omnibus quæ desiderat anima tua. & dicebat:
Nequaquam; sed nunc dabis: si autem non,
accipiam vi.

* Et erat peccatum puerorum grande co-
ram Domino nimis; quia detrahebant sacrifi-
cio Domini.

* Et Samuel erat ministrans ante faciem
Domini puer accinctus ephod:

* Et tunicam parvam fecit ei mater sua: et
afferebat ipsi ex diebus in dies cum ascenderet
ipsa cum viro suo, ut immolaret hostiam die-
rum.

* Et benedixit Heli Elcana & uxori eius,
dicens: Reddat Dominus semen aliud ex mulie-
re hac pro senore quod comodasti Domino. &
abiit homo in locum suum.

* Et visitavit Dominus Annam, & con-
cepit adhuc, & peperit tres filios & duas fi-
lias. & magnificatus est puer Samuel coram
Domino.

* Et Heli senex valde: & audiuit quæ fa-
ciebant filij sui filiis Israel omnia; & quod dor-
miebant filij sui cum mulieribus quæ aderant
ad ostia tabernaculi testimonij.

* Et dixit ipsis: Quare facitis secundum
verba hæc, quæ ego audio dicta contra vos ex
ore populi Domini?

* Non, filij, non: quia non bona fuit audi-
tio quam ego audio, ut faciatis populum non
servire Domino.

* Si peccans peccaverit vir in virum, &
orabunt pro ipso ad Dominum. si autem Do-
mino peccaverit vir, quis orabit pro eo? & non
audierunt vocem patris sui: volens enim vo-
luit Dominus occidere eos.

* Et puer Samuel proficiebat & magnifica-
batur, & erat bonus cum Deo & hominibus.

15 * καὶ πρὶν θυμιαθῆναι τὸ σῆμα ἐνώπιον κυρίου, ἤρχε-
το τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως, καὶ ἔλεγε τῷ ἀνδρὶ τῷ θυόντι,
ὅς κρέας ὀπῆσαι τῷ ἱερεῖ, καὶ οὐ μὴ λάβω κρέας πρὶν τοῦ
ἐφθόν ἐκ τοῦ λέβητος.

16 * καὶ ἔλεγε ὁ ἀνὴρ ὁ θυὸν, θυμιαθήτω πρῶτον τὸ
σῆμα ὡς καθήκει, καὶ τότε λήψη σεαυτὸν ἐκ πάντων ὧν ἐ-
πιθυμεῖ ἡ ψυχὴ σου. καὶ ἔλεγε οὐχί, ἀλλ' ἡ κυδῶσις,
εἰ μὴ, λήψομαι κραταῖως.

17 * καὶ ὡς ἡ ἀμαρτία τῶν παιδαρίων μεγάλη ἐνώ-
πιον κυρίου ἐφ' ὅρα, ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῶν θυσιῶν κυρίου.

18 * καὶ Ἰαμουήλ ὡς λειτουργῶν ἐνώπιον κυρίου παιδά-
ριον παριέζωτο μὲν ἐφ' οὗδ'.

19 * καὶ διπλοῖδα μικρὰν ἐποίησεν αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ,
καὶ ἀνέφερεν αὐτῷ ἑξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἐν τῷ ἀναβαί-
νειν αὐτῷ μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, θυῖσαι τῷ θυσίῳ τῶν
ἡμερῶν.

20 * καὶ διλόγησεν ἡλὶ τὸν ἐλκυστὴν τῷ γυναικί αὐ-
τοῦ λέγων, ἀνταποδώτω κύριος σπέρμα ἕτερον ἐκ τῆς
γυναικὸς ταύτης ἀπὸ τοῦ χρέους ὃ ἔχρησας τῷ κυρίῳ. καὶ
ἀπῆλθεν ὁ ἀνὴρ πρὸς εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

21 * καὶ ἐπεσκέψατο κύριος τὸν ἀνῆρα, καὶ ἐνέλα-
βεν ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἔτεκε τέτταρες υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας. καὶ ἐμε-
γαλύνθη τὸ παιδάριον Ἰαμουήλ ἐνώπιον κυρίου.

22 * καὶ ἡλὶ πρεσβύτης ἐφ' ὅρα. καὶ ἤκουσεν ὃ ἐποίησαν
οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ πάντα, καὶ ὅτι ἐνωσκομίζοντο
οἱ υἱοὶ αὐτοῦ μετὰ τῶν γυναικῶν τῶν παρεστηκυῶν πρὸς τὰς
θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μεδουρίου.

23 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἵνα τί ποιεῖτε κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα,
ἀ ἐγὼ ἀκούω κατὰ λαλοῦντάς κατ' ὑμῶν ἐκ στόματός
τοῦ λαοῦ κυρίου;

24 * μὴ τέκνα μή, ὅτι ὅσα ἀγαθὰ ἡ κυδῶσις ἀκούω
τοῦ ποιεῖν τὸν λαόν μὴ λατρεύειν τῷ κυρίῳ.

25 * ἐὰν ἀμαρτῶν ἀμαρτή ἀνὴρ εἰς ἀνδρα, καὶ περσεύ-
ξονται πρὸς αὐτὸν πρὸς κύριον. ἐὰν δὲ τῷ κυρίῳ ἀμαρτή
αἰνὴς, τίς περσεύξεται ὑπὲρ αὐτοῦ; καὶ ὅσα ἤκουον τῆς φωνῆς
τοῦ πατρὸς αὐτῶν. βουλόμην ὅτι γινώσκουσιν κύριος
διαφθερεῖ αὐτοὺς.

26 * καὶ τὸ παιδάριον Ἰαμουήλ ἐπορεύετο καὶ ἐμεγαλύ-
νετο, καὶ ὡς ἀγαθὸν μετὰ κυρίου καὶ ἀνθρώπων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et etiam nondum ascendere facient pinguedinem ad altare, & venit puer sacerdotis, & dixit viro qui sacrificavit, & dixit: Da carnem ad assandum sacerdoti, & non accipiet à te carnem coctam, nisi sic crudam.

16 Et dixit ei vir: Morare usquequo ascendere facient pinguedinem, & accipe tibi ut id quod voluerit anima tua. & dixit: Non, quoniam nunc dabis; & si non, accipiet à te in super coactionem tui.

17 Et fuit culpa puerorum multa nimis ante Dominum, quod spreuerunt viri oblationes Domini.

18 Et Samuel ministrans ante Dominum iuuenis indutus chardor byssi.

19 Et pallium paruum fecit ei mater eius, & ascendere faciens illi à tempore solennitatis ad solennitatem in ascendere suo cum marito suo ad sacrificandum sacrificium solennitatum.

20 Et benedixit Gheli Elkanah & uxorem eius, & dixit: Statuat Dominus tibi filios rectos ex vxore hac, propter petitionem quam petiuit ab ante Dominum. & iuerunt ad locum suum.

21 Quia intrauit recordatio Hhannæ ante Dominum, & concepit & peperit tres filios & duas filias: & crevit puer Samuel coram Domino.

22 Et Gheli senex valdè, & audiuit omnia quæ facientes filij eius omni Israel; & quod cubantes cum mulieribus quæ venientes ad orandum in porta tabernaculi fœderis.

23 Et dixit illis: Quare facietis ut verba illa quæ ego audiui? verba vestra mala ex omni populo hoc.

24 Non filij mei, quia non recta auditio quam ego audio; quam frementes omnis populus Domini.

25 Si peccaverit vir viro, an non ibunt ad ante iudicem, & audiet loquelas eorum, & exquiret inter eos? & si ante Dominum pecca-
verit vir, à quo orabit & remittetur ei? & non obdierunt dicto patris eorum; quoniam voluntas ante Dominum ad occidendum eos.

26 Et puer Samuel ambulans & crescens, & nomen eius bonum, & rectæ viæ eius ante Dominum, & probata facta eius in medio fi-
liorum hominis.

* Et venit homo Dei ad Heli, & dixit ei: 27
Hæc dicit Dominus: Reuelatus reuelatus sum
ad domū patris tui cū essent ipsi in terra Æ-
gypti serui domui Pharaonis:

* Et elegi domum patris tui ex omnibus tri- 28
bus Israel fungi sacerdotio mihi, ut ascende-
ret ad altare meum, & adoleret incensum, &
portaret ephod coram me. & dedi domui pa-
tris tui omnia quæ ignis sacrificiorum filiorum
Israel in cibum.

* Et quare despexisti in victimam meam, 29
& in sacrificium meum impudenti oculo? &
honorasti filios tuos magis quam me, ut bene-
diceretur primitia omnis sacrificij Israel ante
me?

* Propter hoc hæc ait dominus Deus Israel: 30
dixi, Domus tua & domus patris tui venient
coram me usque in sempiternum. & nunc di-
cit Dominus, Nequaquam mihi, quoniam glo-
rificantes me glorificabo, & qui contemnunt
me contemnentur.

* Ecce dies veniunt & disperdam semen 31
tuum & semen domus patris tui.

* Et aspiciet firmamentum templorum in 32
omnibus quibus benefaciet Israel. & non erit
senex in domo tua, & non erit ibi senex in do-
mo mea omnibus diebus.

* Et virum quem non disperdam tibi ab al- 33
tari meo, faciam deficere oculos eius, et deflue-
re animam ipsius; & omne abundans domus
tuæ cadet in framea virorum.

* Et hoc tibi signum quod venturum est su- 34
per duos filios tuos istos Ophni & Phinees, in
die uno morientur ambo.

* Et suscitabo mihi ipsi sacerdotem fidelem, 35
qui omnia quæ in corde meo, & quæ in ani-
ma mea, faciet. & edificabo ei domum fidelem,
& ambulabit coram christis meis cunctis die-
bus.

* Et erit omnis qui remansit in domo tua 36
veniet ad adorandum eum in obolo argenti, et
in pane uno, dicens: Dimitte me ad vnum sa-
cerdotiorum tuorum, ut comedam panem.

27 * καὶ ἦλθεν ἄνθρωπος θεοῦ πρὸς ἡλὶ, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
τάδε λέγει κύριος, ἀποκαλυφθεὶς ἀπεκαλύφθην πρὸς
τὸν οἶκόν τοῦ πατρὸς σου ὄντων αὐτῶν ἐν γῇ αἰγύπτου δού-
λων τῶ οἴκῳ φαραώ.

28 * καὶ ἐξελεξάμην τὸν οἶκόν τοῦ
πατρὸς σου ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἱερατεῖν
ἐμοί, τοῦ ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ θυιαστήριόν μου, καὶ θυμιά-
σαι, καὶ αἶρεν ἐφουδί, ἐνώπιόν μου. καὶ ἐδώκα τῷ
οἴκῳ τοῦ πατρὸς σου πρῶτα τὰ τοῦ πυρὸς τῶν θυσιῶν τῶν
ὑψὲν Ἰσραὴλ εἰς βρώσιν.

29 * καὶ ἵνατί ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸ θυμιάματά μου καὶ ἐπὶ
τῷ θυσίῳ μου ἀναιδέϊ ὀφθαλμοῖς, ὅτι ἐδόξασας ὅτι ὑψὲς
σου ὑπὲρ ἐμέ ἐν διλογίᾳ ἀπαρχῇ πάσης θυσίας Ἰσ-
ραὴλ ἐμωροῦσά μου;

30 * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, εἶπον, ὁ
οἶκός σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς σου διελθύσονται ἐνώπιον
ἐμοῦ ἕως αἰῶντος. καὶ νυνὶ φησὶ κύριος, μὴ δαμῶς ἐμοί,
ὅτι ὅτι δοξάζοντάς με δοξάσω. καὶ ἐξουθενουῦντές
με ἐξουθενωθήσονται.

31 * ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται καὶ ἐξολοθρεύσω τὸ σπέρμα
σου καὶ τὸ σπέρμα τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου.

32 * καὶ ἐπιβλέψει κραταίωμα ναῶν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἀ-
γαθῶν εἶναι Ἰσραὴλ. καὶ οὐκ ἔσται πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ
σου, καὶ οὐκ ἔσται ἐν τῷ οἴκῳ μετὰ πάσης ἡμέρας
ἡμέρας.

33 * καὶ ἄνδρα ὃν οὐκ ἐξολοθρεύσω ἐν τῷ θυια-
στηρίῳ μου, ποιήσω ἐκλείπειν ὅτι ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ
καταρρεῖν τῷ ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ πᾶν τὸ πλεονάζον ἐξ οἰ-
κῆς σου περὶ ἐν ῥομφαίᾳ ἀνδρῶν. * καὶ τοῦτο ἐν τῷ
σημεῖον ὃ ἔξει ἐπὶ ὅτι δύο υἱοὶ σου τούτοις, ὅφνι καὶ φινέες,
ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἀποθνήσκουσιν ἀμφοτέρω.

35 * καὶ ἀναστήσω ἐμαυτῷ ἱερέα πιστόν, ὃς πρῶτα τὰ ἐν
τῇ καρδίᾳ μου, καὶ τὰ ἐν τῇ ψυχῇ μου ποιήσῃ. καὶ οἰκο-
δομήσω αὐτῷ οἶκον πιστόν, καὶ διελθύσῃ ἐνώπιον τῶν χει-
ρῶν με πάσας τὰς ἡμέρας.

36 * καὶ ἔσται πᾶς ὁ ὑπολειψάμενός σου ἐν τῷ οἴκῳ σου ἔξει
προσκύνησάς αὐτῷ ἐν ὀβολῷ ἀργυρίου καὶ ἐν ἀρτῷ ἐνί,
λέγων, ἀφάρξον με ἐπὶ μίσθῳ τῶν ἱερατικῶν σου τοῦ
φαγεῖν ἄρτον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et venit propheta Domini ad Gheli, & dixit ei: Sic dixit Dominus: Reuelari reuelatus sum super domum patris tui quando fuerit in Misraim, & seruientes domui Parghoh:

28 Et optavi in eo ex omnibus tribubus Israel ut sit sacerdos ad ascendere facien- dum oblationem super altare meum, ad suffiendum suffitum aromatum, ad vestiendum ephod, ad ministrandum ante me; & dedi domui patris tui omnes oblationes domus Israel. 29 Ad quid vos vim inferentes in mastrationem sanctam meam? & in oblationem meam quæ iussi ad offerendum ante me in domo sanctuarij mei? & honorasti filios tuos præ me ad alendum eos ex capite omnis oblationis sacrificij Israel populi mei? 30 Propterea sic dixit dominus Deus Israel: Dicendo dixi, Domus tua & domus patris tui ministrabunt ante me usque in sæculum: & nunc dixit Dominus, Vera illa iudicia mea, quod honorantes ante me honorabo; & qui contempserint super nomen meum, despicientur.

31 Ecce dies venient & extirpabo fortitudinem seminis tui & fortitudinem seminis domus patris tui ne sit senex in domo tua. 32 Et eris contemplans, & eris videns in calamitate quæ erit super hominem domus tuæ in peccatis quæ peccauerunt in domo sanctuarij mei: & post hæc venire faciam bonum super Israel, & non erit in domo tua senex omnibus diebus. 33 Et homo non deficiet tibi ex altari meo ad obscurandum oculos tuos, & ad contristandum animam tuam; & omnis multitudo domus tuæ occiden- tur iuvenes.

34 Et hoc tibi signum, quod veniet ad duos filios tuos, ad Hhophni & Pinhhazz; in die vno occidentur ambo illi.

35 Et statuam ante me sacerdotem fidelem, qui iuxta dictum meum, & iuxta voluntatē meam faciet: & statuam illi regnum firmum, & ministrabit ante Vñctum meum omnibus diebus.

36 Et erit, omnis qui relinquetur in domo tua, veniet ad humi- liandam se illi, ad M E G H A argenti & buccellam panis: & dicet, Numera me nunc in vnum ex custodia sacerdotum ad comedendum buc- cellam panis.

CAP. III.

1 * והנער שמואל משרת את יהוה לפני עלי
 2 ודבר יהוה היה יקר בימים ההם אין חזון נפרץ:
 3 * ויהי ביום ההוא ועלי שכב במקומו ועינו
 4 החלו כהורג לא יוכל לראות:
 5 * ונר אלהים טרם יכבה ושמואל שכב בהיכל
 6 יהוה אשר שם ארון אלהים:
 7 * ויקרא יהוה אל שמואל ויאמר הנני:
 8 * וירץ אל עלי ויאמר הנני כי קראת לי ויאמר
 9 לא קראתני שוב שכב וילך וישכב:
 10 * ויסף יהוה קרא עוד שמואל ויקם שמואל
 11 וילך אל עלי ויאמר הנני כי קראת לי ויאמר לא
 12 קראתני בני שוב שכב:
 13 * ושמואל טרם ידע את יהוה וטרם יגלה
 14 אליו דבר יהוה:
 15 * ויסף יהוה קרא שמואל בשלישת ויקם
 16 וילך אל עלי ויאמר הנני כי קראת לי ויבן עלי כי
 17 יהוה קרא לנער:
 18 * ויאמר עלי לשמואל לך שכב והיה אם יקרא
 19 אליך ואמר דבר יהוה כי שמע עבדך וילך
 20 שמואל וישכב במקומו:
 21 * ויבא יהוה ויתיצב ויקרא בפעם בפעם שמואל
 22 שמואל ויאמר שמואל דבר כי שמע עבדך:
 23 * ויאמר יהוה אל שמואל הנה אנכי עשה דבר
 24 בישראל אשר כל שמעו תצלינה שתי אזניו:
 25 * ביום ההוא אקים אל עלי את כל אשר דברתי
 26 אל ביתו החל וכלה:
 27 * והגדת לו כי שפט אני את ביתו עד עולם בעון
 28 אשר ידע כי מקללים להם בניו ולא כהה בם:
 29 * ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית
 30 עלי בזבח ובמנחה עד עולם:

1 PVer autē Samuel ministrabat Dño co-
 A ram Heli; & sermo Dñi erat preciosus.
 In diebus illis non erat visio manifesta.
 2 * Factum est ergo in die quadā Heli iace-
 bat in lectulo suo, & oculi eius caligauē-
 3 rāt, nec poterat videre lucernā Dei: * Ante-
 quā extingueretur. Samuel autem dormie-
 4 bat in templo Dñi vbi erat arca Dei. * Et
 vocauit Dñs Samuel: qui respondens ait:
 5 Ecce ego. * Et cucurrit ad Heli & dixit: Ec-
 ce ego. vocasti enim me. Qui dixit: Non
 vocaui te, fili: reuere & dormi. & abiit
 6 & dormiuit. * Et adiecit Dominus rursus
 vocare Samuel. cōsurgensq; Samuel abiit
 ad Heli, & dixit: Ecce ego: qā vocasti me.
 7 q respōdit: Nō vocaui te fili mi. reuerte-
 8 re & dormi. * Porrò Samuel necdū sciebat
 Dñm, nec reuelatus fuerat ei sermo Dñi.
 9 * Et adiecit Dominus & vocauit adhuc Sa-
 B muel tertio. qui cōsurgens abiit ad Heli
 & ait: Ecce ego, quia vocasti me. Intellexit
 ergo Heli, quia Dominus vocaret puerū.
 10 * Et ait ad Samuel: Vade & dormi: & si
 deinceps vocauerit te, dices: Loquere Do-
 mine, quia audit seruus tuus. Abiit ergo
 11 Samuel, & dormiuit in loco suo. * Et ve-
 nit Dominus, & stetit & vocauit sicut vo-
 cauerat secundo, Samuel, Samuel? Et ait
 Samuel: Loquere Domine: quia audit
 12 seruus tuus. * Et dixit Dominus ad Sa-
 muel: Ecce ego facio verbum in Israel,
 quod quicunq; audierit, tinnient ambæ
 aures eius.
 13 * In die illa suscitabo aduersum Heli
 C omnia quę locutus sum super domū eius.
 14 incipiam & complebo. * Prædixi
 enim ei, quod iudicaturus essem domum
 eius in æternum propter iniquitatem, eo
 quod nouerat indignè agere filios suos, &
 15 non corripuerit eos. * Idcirco iuraui
 domui Heli, quod non expietur iniqui-
 tas domus eius victimis & muneribus vſ-
 que in æternum.

תרגום יונתן

ג

1 ורביא שמואל משמש קדם ויבחי עלי ופתגמא דניי הוה כסי ביומא האינון לית נבואה גליא: * ויהוה ביומא ההוא
 ועלי שכב באחריה ועינוהי שריא למכהי ולא יכיל למחוי: * ובוצין בית מקדשא דניי עד לא טפא ושמואל שכב בעזרת ליונאי וקלא
 דניי מהיכלא דניי דתמן ארונא דניי: * וקרא ויילשמואל ואמר הא אנא: * ויהט לות עלי ואמר הא אנא ארי קריתא לי ואמר
 לא קריתי חוב שכב ואזל ושכב: * ואוסוף וימקרי עוד שמואל וקם שמואל ואזל לות עלי ואמר הא אנא ארי קריתא לי ואמר
 לא קריתי ברי חוב שכב: * ושמואל עד לא אלה טרם אלפז מן קדם וייעד לא אתגלי ליה פיתגם נבואה דניי: * ואוסוף
 וימקרי שמואל בתליחתא וקם ואזל לות עלי ואמר הא אנא ארי קריתא לי וסבר עלי ארי מן קדם וימקרי לרביא: * ואמר עלי
 לשמואל אזל שכב ויהא אם יקרי לך ותימר מליל וי ארי שמע עבדך ואזל שמואל ושכב באחריה: * ואתגלי ליה וקרא דניי
 ואיתעמד וקרא בזמן בזמן שמואל שמואל ואמר מליל ארי שמע עבדך: * ואמר ויילשמואל הא אנא עבד פתגמא בישראל
 דכל דישמעניה ייעלן תרתין ארנוהי: * ביומא ההוא אקים לעלי ית כל דמלילית על אנש ביתיה אגמר ואשיאי:
 12 ותייתי ליה ארי מתפרע אנא מן אנש ביתיה עד עלמא בחובין וידע ארי מרגזין להון בנחוי ולא כהה בחון:
 14 ובכן קיימיה לבית עלי אם ישתקקן חובי בית עלי בנכסרת קודשין ובקרנזין עד עלמא:

CAP. III.

ET puer Samuel erat ministrans Domino coram Heli sacerdote: & sermo Domini erat preciosus in diebus illis: non erat visio distinguens. Et factum est in die illa, & Heli dormiebat in loco suo: & oculi eius incæperunt caligare, & non poterat videre.

Et lucerna Dei antequam extingueretur, & Samuel dormiebat in templo Domini, ubi erat arca Dei.

Et vocavit Dominus, Samuel, Samuel: & dixit: Ecce ego. Et cucurrit ad Heli, & dixit: Ecce ego; quoniam vocasti me. ille autem dixit: Non vocavi te: reuertere et dormi. & reuersus est & dormiuit.

Et adiecit Dominus rursum vocare Samuel. & abiit ad Heli secundò, & dixit: Ecce ego, quia vocasti me. & dixit: Non vocavi te fili: reuertere & dormi.

Et Samuel antequam cognosceret Deum, & antequam reuelatus esset sermo Domini ad eum: Et adiecit Dominus vocare Samuel in tertio. & consurrexit Samuel et abiit ad Heli, & dixit: Ecce ego, quia vocasti me. et intellexit Heli quod Dominus vocauit puerum.

Et dixit Heli Samuel: Reuertere et dormi fili. & erit si vocauerit te, & dices, Loquere Domine, quia audit seruus tuus. et abiit Samuel & dormiuit in loco suo.

Et venit Dominus & stetit & vocauit eum sicut semel & semel, Samuel, Samuel: & dixit Samuel, Loquere Domine; quia audit seruus tuus. Et dixit Dominus ad Samuel: Ecce ego facio verba in Israël, ut quicumque audierit hæc, tinnient ambæ aures eius.

In die illa suscitabo aduersum Heli omnia quæcunq; locutus sum contra domum eius, incipiam et complebo. Et nūciaui ei quod vlscer ego domum eius usque in æternum in iniquitatibus filiorum eius, quibus nouerat quod maledicentes Deo filij eius, & non admonebat eos. Et non sic iuraui domui Heli, si placabitur iniquitas domus Heli in incenso vel in victimis usque in æternum.

Καὶ τὸ παιδάριον σαμεὴλ ὡς λειτουργοῦν τῷ κυρίῳ ἐνώπιον ἡλὶ τοῦ ἱερέως, καὶ ῥῆμα κυρίου ὡς τίμιον ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὅτι ὡς οὐρασις διατέλλουσα.

καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἡλὶ ἐκάθισεν ἐν τῷ ῥῥῳ αὐτοῦ, καὶ ὁ φθαλμοὶ αὐτοῦ ἤρξαντο ἀμαυρῆσαι, καὶ ὅτι ἐδυνάτο βλέπειν. καὶ ὁ λύχνος ἔθετο πρὶν ἢ κατεσβεσθῆναι, καὶ Σαμουὴλ ἐκάθισεν ἐν τῷ ναῷ κυρίου, ὡς ἡ κιβωτός τοῦ θεοῦ. καὶ ἐκάλεσε κύριος, Σαμουὴλ, Σαμουὴλ. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ. καὶ ἔδραμε πρὸς ἡλὶ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι κέκληκάς με. ὁ δὲ εἶπεν, οὐ κέκληκά σε, θύσας ρεφε καὶ κάθισε. ὁ δὲ ἔσπευσε καὶ ἐκάθισε.

καὶ προσέειπε κύριος ἐπὶ καλέσαι τὸν Σαμουὴλ. καὶ ἐπορεύθη πρὸς ἡλὶ ῥῥῳ ἑτέρῳ, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι κέκληκάς με. καὶ εἶπεν, οὐ κέκληκά σε τέκνον. θύσας ρεφε καὶ κάθισε. καὶ Σαμουὴλ πρὶν ἢ γινῶναι τὸν θεόν, ὁ πρὶν ἢ ἀποκαλυφθῆναι ῥῥῳ κυρίου πρὸς αὐτόν. καὶ προσέειπε κύριος καλέσαι Σαμουὴλ ἐν τρίτῳ. ὁ δὲ ἔσπευσε Σαμουὴλ ὁ ἐπορεύθη πρὸς ἡλὶ, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι κέκληκάς με. καὶ συνῆκεν ἡλὶ ὅτι κύριος κέκληκε τὸ παιδάριον.

καὶ εἶπεν ἡλὶ τῷ Σαμουὴλ, θύσας ρεφε καὶ κάθισε τέκνον. καὶ ἔσπευσε καὶ καλέσῃ σε, καὶ ἔρεῖς, λάλει κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου. καὶ ἐπορεύθη Σαμουὴλ καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ ῥῥῳ αὐτοῦ.

καὶ ἦλθε κύριος καὶ κατέστη καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν ὡς ἅπαξ & ἅπαξ, Σαμουὴλ, Σαμουὴλ. καὶ εἶπεν σαμεὴλ, λάλη κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου.

καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουὴλ, ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ταῖς ῥήματά ἐν Ἰσραὴλ, ὥστε πᾶν τὸ ἀκούοντος αὐτὰ, ἡχήσῃ ἀμφοτέρωτα ὡς αὐτὰ.

ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπέτερόν τῳ ἡλὶ πάντα ὅσα ἐλάλησα εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ ἀρξομαι καὶ ὅτι τελέσω.

καὶ ἀνῆλθεν αὐτῷ ὅτι ἐκδικίῳ ἐγὼ τὸν οἶκόν αὐτοῦ ἕως αἰῶνος ἐν ἀδικίαις ἡὼν αὐτοῦ, αἷς ἐγνώ ὅτι κακολογούντες θεόν ὁ ἡλὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐνουθέτη αὐτοῖς.

καὶ οὐχ οὕτως ὡμοῖα τῷ οἴκῳ ἡλὶ, εἰ ὅτι λαθήσεται ἡ ἀδικία οἴκου ἡλὶ ἐν θυμιάματι ἢ ἐν θυσίαις ἕως τοῦ αἰῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. III.

ET puer Semuel ministrans ante Dominum in vita Gheli. & verbū Domini erat abscondum in diebus illis, nō erat prophetia manifesta. Et fuit in die illo & Gheli cubans in loco suo, & oculi eius cæperunt ad caligandum, & non potens ad videndum.

Et lucerna domus sanctuarij Domini necdum extinguebatur, & Semuel cubans in atrio Levitarum, & vox Domini è templo Domini quo ibi arca Domini.

Et vocauit Dominus Semuelem. & dixit: Ecce ego. Et cucurrit ad Gheli, & dixit: Ecce ego; nam vocasti me. & dixit: Non vocavi: redi cubato: & abiit & cubuit.

Et addidit Dominus vocare iterum Semuelem. Et venit ad Gheli, & dixit: Ecce ego; quoniam vocasti me. & dixit: Non vocavi, fili mi: redi cubato.

Et Semuel necdum didicerat scire disciplinam ab ante Dominum, & nondum manifestatum erat ei verbum prophetiæ Domini. Et addidit Dominus vocare Semuel in tertio: & surrexit & iuit ad Gheli, & dixit: Ecce ego; quia vocasti me. & cogitauit Gheli quod ab ante Dominum vocatus est puer.

Et dixit Gheli ad Samuel: Ito cubato: & erit si vocabit te, & dices, Loquere Domine; nam audiens seruus tuus. & abiit Semuel & cubuit in loco suo.

Et reuelata est ei gloria Domini, & stetit & vocauit ut tempore in tempore, Semuel, Semuel: & dixit Semuel: Loquere, quoniam audiens seruus tuus.

Et dixit Dominus ad Samuel: Ecce ego faciens verbum in Israël, quod omnis qui audierit illud, tinnient ambæ aures eius.

In die illo firmabo Gheli omnia quæ locutus sum super hominem domus eius, & conficiam & consummabo. Et ostendam ei quod vlscens ego ab homine domus illius usque in sæculum in peccatis quæ cognouit; quoniam prouocantes sibi filij eius, & non prohibuit in eis.

Et ideo iuraui domui Gheli, si remittentur debita domus Gheli in oblatione sanctorum & in oblationibus usque ad sæculum.

* וישכב שמואל עד חֲבֹקֶר ויפתח אֶת־דִּלְתוֹת
 בֵּית־יְהוָה וּשְׁמוּאֵל יִרְאֶה מִתְגַּדֵּר אֶת־הַמִּדְרָה
 אֶל־עָלָיו:
 * ויקרא־עָלָיו אֶת־שְׁמוּאֵל ויאמר שְׁמוּאֵל בְּנִי
 ויאמר הֲנִנִי:
 * ויאמר מָה הַדְּבָרָא שֶׁרָאִיתָ אֵלַיךְ אֵל נָא תְּבַחֵד
 מִמֶּנִּי כֹה יַעֲשֶׂה לְךָ אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף אִם תְּבַחֵד
 מִמֶּנִּי דְבַר מִכָּל הַדְּבָרָא שֶׁרָאִיתָ אֵלַיךְ:
 * ויגד־לוֹ שְׁמוּאֵל אֶת־כָּל הַדְּבָרִים וְלֹא כָחַד
 מִמֶּנּוּ ויאמר יְהוָה הוּא הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה:
 * ויגד־ל שְׁמוּאֵל ויהוה הִיָּה עִמּוֹ וְלֹא הָפִיל מִכָּל־
 דְּבָרָיו אֶרְצָה:
 * וידע־כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדֶּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע בִּי־נָאֲמָן
 שְׁמוּאֵל לְנָבִיא לַיהוָה:
 * ויִסָּף יְהוָה לְהַרְאֶה בְּשִׁלָּה בִּי־נְגִלָה יְהוָה אֶל־
 שְׁמוּאֵל בְּשִׁלּוֹ בְּדִבְרֵי יְהוָה:
 * ויהי דְּבַר־שְׁמוּאֵל לְכָל־יִשְׂרָאֵל

ד

ויצא יִשְׂרָאֵל לְקִרְאָת פְּלִשְׁתִּים לְמִלְחָמָה
 ויַּחֲנוּ עַל־הָאֵבֶן הָעוֹר וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בְּאֶפֶק:
 * ויערכו פְּלִשְׁתִּים לְקִרְאָת יִשְׂרָאֵל וַתִּטֹּשׁ
 הַמִּלְחָמָה ויִּנְגַּף יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים ויָבוּ
 בַּמַּעֲרָבָה בַּשָּׂדֶה כְּאַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ:
 * ויבא הָעָם אֶל־הַמַּחֲנֶה ויאמרו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
 לָמָּה נִגַּפְנוּ יְהוָה הַיּוֹם לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים נִקְחָה אֶלֵינוּ
 מִשְׁלָה אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה ויבא בְּקִרְבָּנוּ
 וישַׁעֲנוּ מִכָּה אִי־בֵינוּ:
 * וישלח הָעָם שְׁלֹחַ וישאוּ מִשָּׁם אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־
 יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים וְשֵׁם שְׁנֵי בְנֵי־עָלִי עִם־
 אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים חֲפְנִי וּפִינְחָס:

תרגום יונתן

* וישכב שמואל עד צִפְרָא ויפתח יתְדֵי מִקְדָּשָׁא דִּיִּי וּשְׁמוּאֵל דְּחִיל מִלְחָמָה יתְחִיזוּ נְבוֹאָתָא לְעָלָיו:
 * ויאמר שְׁמוּאֵל בְּרִי ויאמר הֲנִנִי:
 * ויאמר מָה הַדְּבָרָא שֶׁרָאִיתָ אֵלַיךְ אֵל נָא תְּבַחֵד מִמֶּנִּי כֹה יַעֲשֶׂה לְךָ אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף אִם תְּבַחֵד מִמֶּנִּי דְבַר מִכָּל הַדְּבָרָא שֶׁרָאִיתָ אֵלַיךְ:
 * ויגד־לוֹ שְׁמוּאֵל אֶת־כָּל הַדְּבָרִים וְלֹא כָחַד מִמֶּנּוּ ויאמר יְהוָה הוּא הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה:
 * ויגד־ל שְׁמוּאֵל ויהוה הִיָּה עִמּוֹ וְלֹא הָפִיל מִכָּל־דְּבָרָיו אֶרְצָה:
 * וידע־כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדֶּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע בִּי־נָאֲמָן שְׁמוּאֵל לְנָבִיא לַיהוָה:
 * ויִסָּף יְהוָה לְהַרְאֶה בְּשִׁלָּה בִּי־נְגִלָה יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל בְּשִׁלּוֹ בְּדִבְרֵי יְהוָה:
 * ויהי דְּבַר־שְׁמוּאֵל לְכָל־יִשְׂרָאֵל
 * ויצא יִשְׂרָאֵל לְקִרְאָת פְּלִשְׁתִּים לְמִלְחָמָה ויַּחֲנוּ עַל־הָאֵבֶן הָעוֹר וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בְּאֶפֶק:
 * ויערכו פְּלִשְׁתִּים לְקִרְאָת יִשְׂרָאֵל וַתִּטֹּשׁ הַמִּלְחָמָה ויִּנְגַּף יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים ויָבוּ בַּמַּעֲרָבָה בַּשָּׂדֶה כְּאַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ:
 * ויבא הָעָם אֶל־הַמַּחֲנֶה ויאמרו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לָמָּה נִגַּפְנוּ יְהוָה הַיּוֹם לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים נִקְחָה אֶלֵינוּ מִשְׁלָה אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה ויבא בְּקִרְבָּנוּ וישַׁעֲנוּ מִכָּה אִי־בֵינוּ:
 * וישלח הָעָם שְׁלֹחַ וישאוּ מִשָּׁם אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים וְשֵׁם שְׁנֵי בְנֵי־עָלִי עִם־אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים חֲפְנִי וּפִינְחָס:

* Et dormit Samuel usque manè, & sur- 15
rexit manè & aperuit ostia domus Domini.
& Samuel timuit indicare visionem Heli.

* Et dixit Heli ad Samuel: Fili? & dixit: 16
Ecce ego.

* Et dixit: Quis sermo qui dictus est ad te 17
fili? ne iam celaueris à me ex omnibus verbis
dictis in auribus tuis. hæc faciat tibi Deus, &
hæc addat si absconderis à me sermonem.

* Et indicauit ei Samuel vniuersos sermo- 18
nes, & non abscondit ab eo verbum. & di-
xit Heli: Dominus ipse placitum coram eo fa-
ciat.

* Et magnificatus est Samuel, & erat Do- 19
minus cum eo. & non cecidit ex omnibus ver-
bis eius in terram.

* Et cognouerunt vniuersus Ifrael à Dan 20
& usque Bersabee quod fidelis Samuel in Pro-
phetam.

* Et addidit Dominus ut appareret ei in 21
Sylo, et reuelatus fuerat Dominus ad Samuel
in Sylo iuxta verbum Domini.

CAP. IIII.

ET factum est verbum Samuel ad omnem 1
Ifrael, & conueniunt Philistiim in pugnam
contra Ifrael: & egressus est Israel obviam eis
in prælium: & castrametantur iuxta lapidem
Adiutorij, & castrametantur Philistiim in
Aphec:

* Et instruxerunt aciem Philistiim in præ- 2
lium contra Israel. & declinavit bellum, et ce-
cidit vir Israel coram Philistiim in acie in cam-
po quatuor millia virorum.

* Et reuersus est populus ad castra: & di- 3
xerunt maiores natu Ifrael: Quare igitur quas-
savit nos Dominus hodie coram Philistiim? ac-
cipiamus ad nos arcam fæderis Domini nostri
de Sylo, & egrediatur in medio nostri, & sal-
uabit nos de manu inimicorum nostrorum.

* Et misit populus in Sylo, & tulerunt in- 4
de arcam fæderis Domini exercituum, vbi se-
derunt Cherubin. & ambo filij Heli cum arca
fæderis Dei Ophni & Phinees.

15 * καὶ κοιμᾶται Σαμουὴλ ἕως πρωῒ, καὶ ὥρθησε τῶ-
πρωί καὶ ἠνοίξεν τὰς θύρας τοῦ οἴκου κυρίου. καὶ Σαμουὴλ
ἐφοβήθη ἀναγγεῖλαι τὴν ὁρασιν τῷ ἡλί.

16 * καὶ εἶπεν ἡλί πρὸς Σαμουὴλ, τέκνον. & εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ.

17 * καὶ εἶπε, τί τὸ ῥῆμα τὸ λαλήσων πρὸς σὲ τέκνον; μὴ
δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ἐκ πάντων τῶν λόγων τῶν λαλή-
σόντων ἐν τοῖς ὠσίν σου. τὰ δὲ ποιήσῃς ὅτι ὁ θεὸς, καὶ τὰ δὲ
παραδείξῃ ἐὰν κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ῥῆμα.

18 * καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ Σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους,
& ὅσα ἐκρύψεν ἀπ' αὐτοῦ ῥῆμα. & εἶπεν ἡλί, κύριος αὐ-
τὸς τὸ δόξασον ἐνώπιον αὐτοῦ ποιήσῃς.

19 * & ἐμεγαλύνθη Σαμουὴλ, & ὡς ὁ κύριος μετ' αὐτοῦ,
& ὅσα ἐπείσεν διὰ πάντων τῶν λόγων αὐτοῦ ὑπὸ τῷ γυνώ.

20 * καὶ ἐγνώσαν πάντες Ἰσραὴλ διὰ τοῦ δόξαι καὶ ἕως Βηρσα-
βαὶ, ὅτι πιστὸς Σαμουὴλ εἰς παραφάνειαν.

21 * καὶ παρῳήσθη κύριος τὸ δηλωθῆναι αὐτῷ ἐν συ-
λῶ, καὶ ἀπεκαλύφθη κύριος πρὸς Σαμουὴλ ἐν συλῶ
κατὰ ῥῆμα κυρίου.

δι.

1 * Καὶ ἐγχετό ῥῆμα Σαμουὴλ πρὸς πάντα Ἰσραὴλ,
καὶ συναθροίζονται ὁ ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ὑπὲρ Ἰσ-
ραὴλ. καὶ ἔστησαν Ἰσραὴλ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς εἰς πό-
λεμον. καὶ παρεμβάλλουσιν ὑπὲρ Ἰσραὴλ ἐκ τῶν ἐξου-
σίων. καὶ παρεμ-
βάλλουσιν ὁ ἀλλόφυλοι ὑπὲρ Ἰσραὴλ.

2 * καὶ ὤρασαντο ὁ ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ἐπὶ
Ἰσραὴλ. & ἐκλινεν ὁ πόλεμος, & ἐπείσεν αὐτὴς Ἰσραὴλ
ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ὤρᾳ ἐν τῷ πεδίῳ τέσ-
σαρες χιλιάδες ἀνδρῶν.

3 * καὶ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν παρεμβολὴν, καὶ εἶπον ὁ
πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ, διατί ἄρα ἐθραυσεν ἡμᾶς κύριος
σήμερον ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων; λάβωμεν πρὸς ἡ-
μᾶς τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης κυρίου ἡμῶν ἐκ συλῶ, καὶ
ἔξελθὲν ἐν μέσῳ ἡμῶν, καὶ σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν
ἐχθρῶν ἡμῶν.

4 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ λαὸς ἐν συλῶ, & ἦσαν ἐκεῖ τὴν
κιβωτὴν διαθήκης κυρίου τῶν διωγμένων, & ἐπεκαθήσθη τὰ
χερσὶν. καὶ ἀμφοτέρω ὁ υἱὸς ἡλὶ μὲν τὸ κιβωτὸν τῆς δια-
θήκης τοῦ θεοῦ ὀφνὶ καὶ φινεές.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

11 Et cubuit Samuel usque ad manè, & aperuit portas sanctuarij Domini: & Samuel timens indicare visionem prophetiæ ad Gheli.

12 Et vocavit Gheli Samuel, & dixit: Samuel fili mi? & dixit: Ecce ego. 13 Et dixit: Quod verbum quod locutus est tecum? ne nunc abscondas à me: sic faciat Dominus tibi, & sic addat si absconderis à me verbum ex omni verbo quod locutus est tecum.

14 Et indicauit illi Samuel omnia verba, non abscondit ab eo: & dixit, Dominus ipse, quod rectum ante ipsum, faciet.

15 Et creuit Samuel, & dictum Domini fuit in auxilium eius, & non cessauit ex omnibus verbis eius vnum.

16 Et cognouit omnis Israel à Dan & usque Bersabagh, quod fidelis Samuel in verbis prophetiæ Domini.

17 Et addidit Dominus ad reuelandum in Siloh, quoniam reuelatus est Dominus Samueli in Silo iuxta verbum Domini.

18 Et fuit verbum Samuel notum omni Israel.

CAP. IIII.

ET exiit Israel ad occursum Pelisthæorum ad ineundum bellum, & manserunt super lapidem auxiliij, & Pelisthæi manserunt in Apheq.

1 Et ordinauerunt bellum Pelisthæi ad occursum Israel, & expansi sunt factores prælij, & fracti sunt Israel ante Pelisthæos, & percussæ sunt in acie in agro circiter quatuor mille viros. 2 Et venit populus ad castra, & dixerunt senes Israel: Quare fregit nos Dominus die hac ante Pelisthæos? accipiemus nunc nobis ex Siloh arcam fæderis Domini, & ibit inter nos, & propter gloriam nominis eius liberabimur de manu auctorum inimicitiarum nostrarum.

3 Et misit populus ad Siloh, & tulerunt inde arcam fæderis Domini exercituum, quod maiestas eius manens suprâ à Cherubaia: & ibi duo filij Gheli cum arca fæderis Domini Hhophni & Pinhhaz:

* ויהי כבוא ארון ברית יהוה אל המחנה וירעו
 כל ישראל תרועה גדולה ותהם הארץ:
 * וישמעו פלשתים את קול התרועה ויאמרו
 מה קול התרועה הגדולה הזאת במחנה העברים
 וידעו כי ארון יהוה בא אל המחנה:
 * ויראו הפלשתים כי אמרו באלהים אל-
 המחנה ויאמרו אוי לנו כי לא היתה כזאת
 אתמול שלשם:
 * אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים
 האלה אלה תם האלהים המכים את מצרים בכל-
 מבר במדבר:
 * התחזקו והיו לאנשים פלשתים פן תעבדו
 לעברים כאשר עבדו לכם והייתם לאנשים
 ונלחמתם: * וילחמו פלשתים וינגף ישראל
 וינסו איש לאהלו ותהי המכה גדולה מאד ויפל
 מישראל שלשים אלף רגלי:
 * וארון אלהים נלקח ושני בני עלי מתו הפני
 ופינהם:
 * וירץ איש בנימן מהמערבה ויבא שלה ביום
 ההוא ומדיו קרעים ואדמה על ראשו:
 * ויבוא והנה עלי יושב על הכסא יך דרך מצפה
 כי היה לבו חרד על ארון האלהים והאיש בא
 להגיד בעיר ותזעק כל העיר:
 * וישמע עלי את קול הצעקה ויאמר מה קול
 ההמון הזה והאיש מהר ויבא ויגד לעלי:
 * ועלי בן-תשעים ושמונה שנה ועיניו קמה ולא
 יכול לראות:
 * ויאמר האיש אל עלי אנכי הבא מן המערבה
 ואני מן המערבה נסתי היום ויאמר מה היתה
 הדבר בני:

* Cumque venisset arca foderis Do-
 mini in castra, vociferatus est omnis Israel
 clamore grandi, & perfonuit terra.
 * Et audierunt Philistiim vocem cla-
 moris, dixeruntque: Quænam est hæc vox
 clamoris magni in castris Hebræorum?
 & cognouerunt quod arca Domini ve-
 nisset in castra.
 * Timueruntque Philistiim, dicentes:
 Venit Deus in castra. & ingemuerunt di-
 centes: Væ nobis. non enim fuit tanta ex-
 ultatio heri & nudiustertius.
 * Væ nobis. quis nos saluabit de manu
 Deorum sublimium istorum? hi sunt Dij
 qui percusserunt Ægyptum omni plaga
 in deserto.
 * Cōfortamini & estote viri Philistiim;
 ne seruiatis Hebræis sicut & illi seruiert
 vobis. confortamini & bellate.
 * Pugnaverunt ergo Philistiim, & cæ-
 sus est Israel, & fugit vnusquisque in ta-
 bernaculum suum. & facta est plaga ma-
 gna nimis, & ceciderunt de Israel trigin-
 ta millia peditum:
 * Et arca Dei capta est, duo quoque fi-
 lij Heli mortui sunt Ophni & Phinees.
 * Currens autem vir de Benjamin ex a-
 cie venit in Sylo in die illa, scissa veste, &
 conspersus puluere caput.
 * Cumque ille venisset, Heli sedebat su-
 per sellam contra viam expectans. erat au-
 tem cor eius pauens pro arca Dei. Vir au-
 tem ille postquam ingressus est, nunciauit
 vrbi. & vlulauit omnis ciuitas.
 * Et audiuit Heli sonitum clamoris, di-
 xitque: Quis est hic sonitus tumultus hu-
 ius? * At ille festinauit & venit, & nun-
 ciauit Heli. Heli autem erat nonaginta &
 octo annorum, & oculi eius caligauerant,
 & videre non poterat.
 * Et dixit ad Heli: Ego sum qui veni
 de prælio, & ego qui de acie fugi ho-
 die. Cui ille ait: Quid actum est fili
 mi?

תרגום יונתן

* ותורה כד אתא ארון קימא דיי למשריתא ויביבו כל ישראל יבבא רבא ואשתגשר ארעא:
 * ואמרו מר קל יבבא רבא הדין במשריתא יהודאי וידעו ארי ארונא דיי אתא למשריתא:
 * דיי למשריתא ואמרו ווי לנא ארי לא הורא כתרא מאתמלי ומקדמוהי:
 * אילין אינון גבורתא דיי ומחא יר מצראי בכל מחא ולעמיה עבר פרישן במדברא:
 * תשתעבדון ליהודאי כמא דאשתעבדו לכון ותהון לגברין גברין ותגיוחון קרב:
 * ואפכו גבר לקרוהי ותהור מחתא רבא לחרא ואתקטילו מישראל תלתין אלפין גבר ריגלי:
 * וארונא דיי אישחבי ותריין בני עלי אתקטלו חפני ופינהם:
 * ואתא לשילו ביומא ההוא ולבושוהי מבועין ועפרא רמי ברישיה:
 * מסכי ארי תורה ליביה ועל ארונא דיי וגברא אתא לחורא בקרתא ואישתגישת כל קרתא:
 * ושמע עלי ית קל צותחא ואמר מר קל שיגושא הדין וגברא אחי ואתא וחוי לעלי:
 * ועלי בר תשעין ותמני שנין ועינוהי קמה ולא יכול למחוי:
 * סידרא דקרבא אפכית יומא דין ואמר מה הורה פתגמא ברי:

* Et factum est ut venit arca fœderis Domini in castra, & vociferatus est omnis Israel clamore grandi, & personuit terra.

* Et audierunt Philistim vocem clamoris, & dixerunt: Quæ vox clamoris huius magna hæc in castris Hebræorum? & cognouerunt quod arca Domini venit in castra.

* Et timuerunt Philistim valdè & dixerunt: Iste Deus eorum venit ad eos in castra. Ue nobis. libera nos Domine hodie, quia non factum est sic heri & nudius tertius.

* Ue nobis: Quis liberabit nos de manu Deorum solidorum istorum? hi sunt Dii qui percusserunt Aegyptum in omni plaga & in deserto.

* Confortamini & estote in viros Philistim, ut non seruiatis Hebræis, sicut seruierunt nobis: et estote in viros & debellate eos.

* Et pugnaverunt Philistim contra eos, & cæsus est vir Israel coram Philistim, & fugit unusquisque in tabernaculum suum. & facta est plaga magna nimis, & ceciderunt de Israel triginta millia ordinum.

* Et arca Dei capta est; & ambo filij Heli Ophni & Phinees mortui sunt.

* Et cucurrit vir femineus ex acie, & venit in Sylo in die illa: & vestes eius ruptæ, et terra super caput eius.

* Et quando venit, ecce Heli sedebat super sellam suam ad portam specularans viam; quia erat cor eius pauens pro arca Dei. & homo ingressus est ad nunciandum in ciuitatem. & ululauit tota ciuitas.

* Et audiuit Heli vocem clamoris, & dixit: Quæ vox clamoris huius?

* Et homo festinans ingressus est, & nunciauit Heli. et erat Heli filius nonaginta & octo annorum; & oculi eius grauati fuerant, & non videbat.

* Et dixit Heli viris qui aderant ei: Quæ vox soni huius? & respondit vir qui venit, & dixit: Ego sum qui veni de castris, ego fugi de acie hodie. & dixit ei Heli: Quod factum est verbum fili?

* καὶ ἐγένετο ὡς ἦλθεν ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης ἐκυεῖς εἰς τὴν παρεμβολήν, & ἀνέκραξε πᾶς ἰσραὴλ φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἤχησεν ἡ γῆ. * καὶ ἤκουσαν αἱ ἀλλόφυλοι τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς, & εἶπον, τίς ἡ φωνὴ ἡ ἀλαλάματός τούτου ἡ μεγάλη αὕτη ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἐβραίων; & ἐβωσαν ὅτι ἡ κιβωτὸς ἐκυεῖς ἡ καὶ εἰς τὴν παρεμβολήν.

* καὶ ἐφοβήθησαν αἱ ἀλλόφυλοι φόδρα, καὶ εἶπον, ὅτι ὁ θεὸς αὐτῶν ἡ καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν παρεμβολήν. οὐαὶ ἡμῖν, ἔξελοι ἡμᾶς κύριε σήμερον, ὅτι οὐ γέγονον οὕτως ἐχθρὸς καὶ τριπλῆς. * οὐαὶ ἡμῖν τίς ἔξελεῖται ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν θεῶν τῶν σερωτέρων τούτων; ὅτι εἰσιν αἱ θεοὶ αἱ πατάξαντες τὴν αἰγύπτου ἐν πάσῃ πληγῇ & ἐν τῇ ἐρήμῳ.

* κραταυροῦτε καὶ γίνεσθε εἰς ἀνδρες ἀλλόφυλοι, ὅπως μὴ δουλεύσητε τοῖς ἐβραίοις, κατὰ τὸ ἐδούλουσθαι ἡμῖν, καὶ ἔσεσθε εἰς ἀνδρες καὶ πολεμῆσαι αὐτοῖς. * καὶ ἐπολέμησαν αἱ ἀλλόφυλοι πρὸς αὐτοὺς, καὶ πταίει αὐτῆς ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐφυγὼν ἕκαστος εἰς τὸ σκηνώμα αὐτοῦ. καὶ ἐγένετο πληγὴ μεγάλη φόδρα, καὶ ἔπεσαν ἐξ ἰσραὴλ τριάκοντα χιλιάδες ταγματῶν.

* καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐλήφθη. καὶ ἀμφοτέρω ἡ οὐρὶ ἡλὶ ὀφνὶ καὶ φινεὲς ἀπέθανον.

* καὶ ἐδραμεν αὐτῆς ἱεμιναιὸς ἐκ τῆς ὤστρατάξεως, & ἦλθεν εἰς συλῶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῆς διερρηγμένα, καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς.

* καὶ ὅτε ἦλθεν, ἰδοὺ ἡλὶ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ δίφρου αὐτοῦ πρὸς τὴν πύλιν σκοπῶν τὴν ὁδόν, ὅτι ἡ καρδία αὐτοῦ ἐξεσηκῆα πρὸς τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ. καὶ ἀνθρώπος εἰσῆλθεν ἀναγγέλλων εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἀνέβόησεν ὅλη ἡ πόλις. * καὶ ἤκουσεν ἡλὶ τὴν φωνὴν τῆς βοῆς καὶ εἶπεν, τίς ἡ φωνὴ τῆς βοῆς ταύτης;

* καὶ ὁ ἀνθρώπος ἀποβύσας εἰσῆλθε, & ἀπήγγειλε τὰ ἡλί, καὶ ἡλὶ ὑπὸς ἐννέηκοντα & ὀκτώ ετών, & οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐβαρυνθήσαν καὶ οὐκ ἐβλεπεν.

* καὶ εἶπεν ἡλὶ τοῖς ἀνδράσιν τοῖς παρεσηκόσιν αὐτῶν, τίς ἡ φωνὴ ἡ ἡχοῦ τούτου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ αὐτῆς ὁ ἐληλυθώς, καὶ εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ ἥκων ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ἐγὼ πέφυκα ἐκ τῆς ὤστρατάξεως σήμερον. καὶ εἶπεν αὐτῶν ἡλὶ, τίς ἡ γονὸς ῥῆμα τέκνον;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

* Et fuit quando venit arca fœderis Domini ad castra, & iubilauerunt omnis Israel iubilatione magna, & resonuit terra.

* Et audierunt Pelisthæi vocem iubilationis, & dixerunt: Quæ vox iubilationis magnæ huius in exercitu Iehudæorum? & cognouerunt quod arca Domini venit ad castra.

& dixerunt: Heu nobis: quia non fuit sicut hæc ab heri & ab-ante illud. * Et timuerunt Pelisthæi, quoniam dixerunt: Venit arca Domini ad castra. Heu nobis: quis liberabit nos de manu dicti Domini, quod facta eius maxima hæc: ipsæ fortitudines Domini, qui percussit Aegyptios in omni percussione; & populo suo fecit mirabilia in deserto.

* Fortificamini & state in viros viri Pelisthæi, ne forte seruiatis Iehudæis, sicut seruierunt vobis: & eritis in viros fortes, & inibitis bellum.

* Et inierunt bellum Pelisthæi, & fracti sunt Israel, & verterunt terga vir ad ciuitatem suam, & fuit percussio magna valdè, & occisi sunt ex Israel triginta mille viri pedites.

* Et arca Domini capta fuit, & duo filij Gheli occisi sunt, Hhophni & Pinhhaz.

* Et cucurrit vir ex tribu domus Benjamin ex acie, & venit ad Silo in die illo; & vestes eius scissæ, & puluis coniectus in capite eius.

* Et venit, & ecce Gheli sedens super cathedram super gradum viæ portæ prospiciens, quoniam fuit cor eius tremens super arcam Domini: & vir venit ad nunciandum in vrbe, & turbata est omnis ciuitas.

* Et audiuit Gheli vocem clamoris, & dixit: Quæ vox conturbationis huius? & vir festinauit & venit & nunciauit Gheli.

* Et Gheli filius nonaginta & octo annorum, & oculi eius caligauerunt, & non potuit videre.

* Et dixit vir ad Gheli: Ego venio ex acie, & ego ex acie fugi die hac. & dixit: Quod fuit verbum fili mi?

* וַיַּעַן הַמְבַּשֵּׁר וַיֹּאמֶר נֶם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים
 וְגַם מִנִּפְחָה גְדוֹלָה הָיְתָה בָּעָם וְגַם שְׁנֵי בָנָיָהּ מָתוּ
 חֲפָנִי וּפִינְחָם וְאַרְוֶן הָאֱלֹהִים נִלְקָחוּ:
 * וַיְהִי כַּהֲזָכִירוֹ אֶת-אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל-
 הַכֶּסֶּא אַחֲרָנִית בְּעַד יַד הַשָּׁעַר וַתִּשְׁכַּר מִפְּרָקָתוֹ
 וַיָּמָר כִּי-זָקֵן הָאִישׁ וְכָבֵד וְהוּא שָׁפֹט אֶת-יִשְׂרָאֵל
 אַרְבָּעִים שָׁנָה:
 * וּבָלְתוּ אִשֶׁת-פִּינְחָם הָרָה לָלֶת וַתִּשְׁמַע אֶת-
 הַשְּׂמוּעָה אֶל-הַלֶּקֶחַ אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וּמֵת חֲמִידָהּ
 וְאִישָׁהּ וַתִּכְרַע וַתֵּלֶד כִּי-נִהְפְּכוּ עָלֶיהָ צָרֶיהָ:
 * וּבָעֵת מוֹתָהּ וַתִּרְבֶּרְנָה הַנְּצֻבוֹת עָלֶיהָ אֶל-תִּירָאִי
 כִּי-בֶן יֵלֶדֶת וְלֹא עָנְתָהּ וְלֹא שָׁתָה לָבָה:
 * וַתִּקְרָא לְנַעֲרָאִי כְבוֹד לֵאמֹר גְּלָה כְבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל
 אֶל-הַלֶּקֶחַ אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וְאֶל-חֲמִידָהּ וְאִישָׁהּ:
 * וַתֹּאמֶר גְּלָה כְבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל כִּי נִלְקָח אַרְוֶן
 הָאֱלֹהִים:

ה

* וּפְלִשְׁתִּים לָקְחוּ אֶת אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וַיָּבֵאוּהוּ
 מֵאֵבֶן הָעֶזְרָא שְׂדֹדֹרָה:
 * וַיִּקְחוּ פְלִשְׁתִּים אֶת-אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וַיָּבֵאוּ אֹתוֹ
 בֵּית דָּגוֹן וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ אֶצֶל דָּגוֹן:
 * וַיִּשְׁכְּמוּ אֲשֶׁדּוּדִים מִמַּחֲרָרִת וַהֲנִיחָה דָּגוֹן נָפֹל
 לִפְנֵי אֶרְצָהּ לִפְנֵי אַרְוֶן יְהוָה וַיִּקְחוּ אֶת דָּגוֹן וַיִּשְׁבּוּ
 אֹתוֹ לְמִקְוָמוֹ:
 * וַיִּשְׁכְּמוּ בִבְקָר מִמַּחֲרָרִת וַהֲנִיחָה דָּגוֹן נָפֹל
 לִפְנֵי אֶרְצָהּ לִפְנֵי אַרְוֶן יְהוָה וְרֹאשׁ דָּגוֹן וּשְׁתֵּי
 כַּפּוֹרֵי יָדָיו כָּרְתוּרָה אֶל-חֲמִידָתָן רַק דָּגוֹן נִשְׁאָר
 עָלָיו: * עַל-כֵּן לֹא-יָדְרֹכּוּ כֹהֲנֵי דָגוֹן וְכָל-
 הַבָּאִים בֵּית דָּגוֹן עַל-מִפְתָּן דָּגוֹן בְּאֲשֶׁדּוּד עַד
 הַיּוֹם הַזֶּה:

תרגום יונתן

* וַתִּבְּשֵׁר וַתֹּאמֶר אֶפְרַיִם יִשְׂרָאֵל מִן קִדְּם פְּלִשְׁתִּים וְאֶפְרַיִם מִתְּחַת רַבְתָּא הוֹרֵת בְּעָמָא וְאֶפְרַיִם בְּנֵי אֲחִיקֵטְלוֹ חֲפָנִי וּפִינְחָם וְאַרְוֶנָה
 וְהָיָה כִּד אֲדָכְרוּתִיהָ יֵת אֲרֻנָּה דִּינִי וְנָפֹל מֵעַל כְּרִסָּהּ לֶאֱחֻזְרוּתִי עַל כֶּבֶשׂ אֹרַח חֲרָעָא וְאִתְּבַרַח פְּרָקוֹתֶיהָ וּמִירַת
 אֲרֻנָּה דִּינִי וְחִמְיָהּ וְאִתְּקַטְל בְּעֵלָה וְכִרְעַת וַיֵּלֶדֶת אֲרֻנָּה חִיבָלְהָ:
 * וְכִרְעַת מוֹתָהּ וּמִלֵּילָהּ נִשְׂיָא דְקִיּוֹן עֵילָהּ
 לֹא תִדְחִלִין אֲרֻנָּה בְּדָכְר וְלִידָתָהּ וְלֹא אִתְּיָבֵרַת וְלֹא שְׂוִיָּא עַל לָבָה:
 * וְאִתְּמַר גְּלָה יִקְרָא מִיִּשְׂרָאֵל אִיכְבֹּד לְמִימַר גְּלָה יִקְרָא מִיִּשְׂרָאֵל דִּיאִשְׁתְּבִי
 אֲרֻנָּה דִּינִי וְחִמְיָהּ וְאִתְּקַטְל בְּעֵלָה:
 * וְאִתְּמַר גְּלָה יִקְרָא מִיִּשְׂרָאֵל אִיכְבֹּד לְמִימַר גְּלָה יִקְרָא מִיִּשְׂרָאֵל דִּיאִשְׁתְּבִי

ה

* וּפְלִשְׁתִּים לָקְחוּ אֶת אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וַיָּבֵאוּהוּ מֵאֵבֶן הָעֶזְרָא שְׂדֹדֹרָה:
 * וַיִּקְחוּ פְלִשְׁתִּים אֶת אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וַיָּבֵאוּ אֹתוֹ בֵּית דָּגוֹן וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ אֶצֶל דָּגוֹן:
 * וַיִּשְׁכְּמוּ אֲשֶׁדּוּדִים מִמַּחֲרָרִת וַהֲנִיחָה דָּגוֹן נָפֹל לִפְנֵי אֶרְצָהּ לִפְנֵי אַרְוֶן יְהוָה וְרֹאשׁ דָּגוֹן וּשְׁתֵּי כַּפּוֹרֵי יָדָיו כָּרְתוּרָה אֶל-חֲמִידָתָן רַק דָּגוֹן נִשְׁאָר עַל-כֵּן לֹא-יָדְרֹכּוּ כֹהֲנֵי דָגוֹן וְכָל-הַבָּאִים בֵּית דָּגוֹן עַל-מִפְתָּן דָּגוֹן בְּאֲשֶׁדּוּד עַד-הַיּוֹם הַזֶּה:

* Respondens autē ille qui nunciabat, Fugit, inquit, Israel corā Philistiim, & ruina magna facta est in populo. insuper & duo filij tui mortui sunt Ophni & Phinees, & ^{Sup. 2. g.}
 * Cumq; ille nominasset ^{Sup. 2. g.}
 D arcam Dei, cecidit de sella retrorsum iuxta ostiū, & fractis ceruicibus mortuus est. Senex enim erat vir & grandævus: & ipse
 iudicauit Israel quadraginta annis. * Nurus autem eius vxor Phinees prægnans erat, vicinaq; partui, & audito nūcio quod capta esset arca Dei, & mortuus esset socer suus & vir suus, incurauit se & peperit:
 * In ipso autē momento mortis eius dixerunt ei qui stabant circa eam: Ne timeas, quia filiū peperisti. quē non respondit eis, neq; animaduertit. * Et vocauit puerū Icabod, dicens: Translata est gloria de Israel, quia capta est arca Dei. Et pro socero suo & p
 viro suo, * ait: Translata est gloria ab Israel, cō quod capta esset arca Dei.

CAP. V.

* Philistiim autem tulerunt arcam Dei, &
 A asportauerunt eam à lapide adiutorij
 in Azotum. * Tuleruntq; Philistiim arcam Dei, & intulerunt eam in templum Dagon, & statuerunt eam iuxta Dagon.
 * Cumq; surrexissent diluculo Azotij altera die, ecce Dagon iacebat pronus in terra ante arcam Domini. & tulerunt Dagon, & restituerunt eum in locum
 suum. * Rursumq; manē die altera con-
 surgentes, inuenerunt Dagon iacentem super faciem suam in terra coram arca Domini. Caput autem Dagon & duæ palmæ manuum eius abscisæ erant super limen; porro Dagon solus truncus remā-
 B serat in loco suo.
 * Propter hanc causam non calcant sacerdotes Dagon, & omnes qui ingrediuntur templum eius super limen Dagon in Azoto vsque in hodiernum diem.

* Et respondit puer & dixit: Fugit vir Israhel à facie Philistim, & plaga magna facta est in populo; & ambo filij tui mortui sunt, & arca Dei capta est.

* Et factum est ut meminit arca Dei, & cecidit à sella in retro adhaerentia portæ, et fracta est scapulaeius, & mortuus est; quoniam senex erat homo & grauis. & ipse iudicauit Israhel quadraginta annis.

* Et nurus eius vxor Phinees quæ concepit ut pareret, & audiuit nuncium quod capta esset arca Dei, et quod mortuus esset socer suus, & vir suus; & angustata est et peperit, quoniam versi fuerunt in eam dolores eius.

* Et in tempore suo moritur. & dixerunt ei mulieres quæ astabant ei: Ne timeas, quoniã filium peperisti. & non respondit, & non animaduertit cor suum.

* Et vocauit nomen puero Glorix pro arca Dei, & pro socero suo, & pro viro suo, quoniam mortui sunt.

* Et dixit: Translata est gloria ab Israhel, eo quod capta est arca Dei.

CAP. V.

ET Philistim tulerunt arcam Dei, & asportauerunt eam ex Lapide adiutorij in Azotum. * Et tulerunt Philistim arcam Dei, & intulerunt eã in domum Dagon, & statuerunt eam iuxta Dagon. * Et surrexerunt manẽ Azotij, & ingressi sunt in domum Dagon altera die. & viderunt, & ecce Dagon cecidit in faciem suam in terram ante arcam Dei. & eleuauerunt Dagon, & restituerunt eum in locum suum. * Et factum est ut surrexerunt altera die manẽ Azotij, et ecce Dagon cecidit in faciem suam coram arca Dei: & caput Dagon, & ambo vestigia pedum eius abscisa super anteriora liminum, & amba iuncturae manuum eius iacentes super limes. verum scapula Dagon relicta est. * Propter hoc non ascendunt sacerdotes Dagon, & omnis qui ingreditur in domum Dagon super limen domus Dagon in Azoto vsque in diem hunc, sed transsiliunt.

17 * καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον, & εἶπεν, πέφυγον ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων, καὶ πληγὴ μεγάλη γέγονεν ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἀμφοτέροισι υἱοῖς σου τέθνηκαν, καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐλήφθη.

18 * καὶ ἐχρῆτο ὡς ἐμνήσθη τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ, & ἐπέκειντο τὸ δόρυ εἰς τὰ ὀπίσθεν ἐχόμενα τῆς πύλης, καὶ συνετελέθη ὁ νότος αὐτῆς καὶ ἀπέθανεν, ὅτι πρεσβύτης ἦν ὁ δούλος σου καὶ βδελύς, καὶ αὐτὸς ἔκρινε τὸν Ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη.

19 * καὶ ἡ νύμφη αὐτῆς γυνὴ φινεές σιωπηλὴ τὸ τεκεῖν, & ἤκουσεν τὴν ἀγγελίαν ὅτι ἐλήφθη ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ὅτι τέθνηκεν ὁ πρεσβύτης αὐτῆς καὶ ὁ δούλος αὐτῆς, καὶ ἐσκόψε καὶ ἔτεκεν, ὅτι ἐσεργάσθησαν

20 ἐπ' αὐτῆς αἱ ὠδίνες αὐτῆς. * καὶ ἐν ταῖς καίραις αὐτῆς ἀποθήνησεν. καὶ εἶπον αὐτῇ αἱ γυναικες αἱ παρέστηκαὶ αὐτῇ, μὴ φοβοῦ, ὅτι υἱὸν τέτοκας. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη, & οὐκ ἐνόησεν

21 ἡ καρδιά αὐτῆς. * καὶ ἐκάλεσεν ὄνομα τῷ παιδαρίῳ ἐχάβωδ ὑπὲρ τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ ὑπὲρ τοῦ πρεσβυτέρου αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, ὅτι ἀπέθανον.

22 * καὶ εἶπεν, ἀπώκισα δόξα ἀπὸ Ἰσραὴλ διότι ἐλήφθη ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ.

1 * Καὶ ὁ ἀλλόφυλος ἔλαβον τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, & εἰσένεγκαν αὐτὴν εἰς ἀβεννεζερ εἰς ἄζωτον.

2 * καὶ ἔλαβον ὁ ἀλλόφυλος τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, καὶ εἰσένεγκαν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον δαγών, καὶ παρέστησαν αὐτὴν ὡς δαγών.

3 * καὶ ὥρτισαν ὁ ἀζώποι, & εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον δαγών τῇ ἐπαύριον. καὶ εἶδον, & ἰδοὺ δαγὼν πεπιωκὸς ἐπὶ προσώπον αὐτῶν ἐπὶ τὴν γυνὴν ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ. & ἤγειραν τὸν δαγών, & κατέστησαν αὐτὸν ἐπὶ τὸν πόρον αὐτοῦ.

4 * καὶ ἐχρῆτο ὡς ὠθεῖσθαι τῇ ἐπαύριον τοῦ ἀζώποι, καὶ ἰδοὺ δαγὼν πεπιωκὸς ἐπὶ προσώπον αὐτῶν ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ. καὶ ἡ κεφαλὴ δαγών καὶ ἀμφοτέροισι ταῖς ἰχνη τῶν ποδῶν αὐτῶν ἀφηρημέναι ἐπὶ ταῖς ἐμπεσθαι τῶν σταθμῶν, & ἀμφοτέροισι καρποὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν πεπιωκότες ἐπὶ τὸ πρὸς θυρῶν. πλὴν ἡ ῥάχις δαγών ὑπελείφθη. * διὰ τοῦτο οὐκ ἐπιβαίνουσιν οἱ ἱερεῖς δαγών, & πᾶς ὁ εἰσπορεύμενος εἰς οἶκον δαγών ἐπὶ τὸν σταθμὸν οἴκου δαγών ἐν ἄζωτῳ ἕως ἡμεῶν ταύτης. ἀλλ' ὑπερβαίνοντες ὑπερβαίνουσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et respondit qui nuncios, & dixit: Conuertit se Israhel ab-anre Pelisthaos, & etiam percussio magna fuit in populo; & etiam duo filij tui occisi sunt, Hhophni & Pinhhaz; & arca Domini capta est.

18 Et fuit quando memorabat ille arcam Domini, & cecidit desuper cathedram retro se super gradum viæ portæ, & fracta est ceruix eius, & mortuus est, quia senex vir & grauis: & ipse iudicauit Israhel quadraginta annis.

19 Et nurus eius vxor Pinhhazz prægnans ad pariendum, & audiuit auditionem quod capta est arca Domini, & quod mortuus est socer suus, & quod occisus est maritus eius; & curuata est & peperit, quoniam concrepuerunt eam dolores eius.

20 Et in tempore mortis eius & locutæ sunt mulieres quæ stantes super eam: Ne timueris, nam filium masculinum peperisti: & non respondit, & non posuit super cor suum.

21 Et vocauit puerum Aichabod, dicendo: Migravit gloria ex Israhel, quod capta est arca Domini, & quod mortuus est socer eius, & quod occisus fuit maritus eius.

22 Et dixit: Migravit gloria ex Israhel, quoniam capta fuit arca Domini.

CAP. V.

ET Pelisthai ceperunt arcam Domini, & adduxerunt eam à Petra auxilij ad Afdod. * Et tulerunt Pelisthai arcam Domini, & ascendere fecerunt eam ad ædem Dagon, & statuerunt eam in latere Dagon.

in die qui post illum, & ecce Dagon proiectus super faciem suam super terram ante arcam Domini, & tulerunt Dagon & retulerunt illum ad locum suum.

Et anticipauerunt in aurora in die qui post illum, & ecce Dagon proiectus super faciem suam super terram ante arcam Domini, & caput Dagon & duæ extremitates manuum eius truncatæ percussæ super limen: solum corpus eius relictum fuit super se.

Propterea non gradientes sacrificuli Dagon, & omnes intrantes ad ædem Dagon super limen Dagon in Afdod vsque ad diem hunc.

וַתִּכְבֹּד יְהוָה אֶל־הָאֲשֻׁדּוֹרִים וַיִּשְׁמַם וַיִּךְ
אֹתָם בַּעֲפָלִים אֶת־אֲשֻׁדּוֹר וְאֶת־גְּבֻלֶיהָ:

וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־אֲשֻׁדּוֹר כִּי־בָן וְאִמּוֹ לֹא־יָשֵׁב אֲרוֹן
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עִמָּנוּ כִּי־קָשְׁתָהּ יְדוּעֵלֵינוּ וְעַל דָּגוֹן
אֱלֹהֵינוּ:

וַיִּשְׁלְחוּ וַיֹּאסְפוּ אֶת־כָּל־סִרְנֵי פְלִשְׁתִּים אֲלֵהֶם
וַיֹּאמְרוּ מַה־נַּעֲשֶׂה לְאֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ גַם
יֹסֵב אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבוּ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל: * וַיְהִי אַחֲרָיו הִסְבוּ אוֹתוֹ וְתֵהִי יַד־יְהוָה
בְּעִיר מְהוּמָה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיִּךְ אֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר
מִקֶּטֶן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּשְׁתְּרוּ לָהֶם עֲפָלִים:

וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֲקָרוֹן וַיְהִי כְּבוֹא
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֲקָרוֹן וַיִּזְעְקוּ הָעֲקָרָנִים לֵאמֹר הִסְבוּ
אֵלַי אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהַמִּיתֵנִי וְאֶת־עַמִּי:

וַיִּשְׁלְחוּ וַיֹּאסְפוּ אֶת־כָּל־סִרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ
שְׁלַחוּ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב לְמִקְוֹמוֹ וְלֹא־
יָמִית אוֹתִי וְאֶת־עַמִּי כִּי־הִיתָה מְהוּמַת מוֹרֹת בְּכָל־
הָעִיר בְּכַדָּה מְאֹד יַד הָאֱלֹהִים שָׁם:

* וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־כָתוּבוֹת בַּעֲפָלִים וַתַּעַל
שׁוּעֵרַת הָעִיר הַשָּׁמַיִם:

* וַיְהִי אֲרוֹן־יְהוָה בְּשֻׁד־וּפְלִשְׁתִּים
שִׁבְעָה חֳדָשִׁים:

* וַיִּקְרְאוּ פְלִשְׁתִּים לַכַּהֲנִים וּלְקַסְמִים
לֵאמֹר מַה־נַּעֲשֶׂה לְאֲרוֹן יְהוָה הוֹדַעְנוּ בְּמַה־
נִשְׁלַחְנוּ לְמִקְוֹמוֹ:

* וַיֹּאמְרוּ אִם־מִשְׁלָחִים אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־תִּשְׁלַחוּ אוֹתוֹ רִיקָם כִּי־הִשָּׁב תִּשְׁבּוּ לוֹ
אֲשֶׁם אִזְּ תִרְפְּאוּ וְנוֹדַע לָכֶם לָמָּה לֹא־תִסּוֹר יְדוֹ
מִכֶּם:

6 * Aggrauata est autem manus Dñi super
Azotios, & demolitus est eos. & percussit
in secretiori parte natium Azotū & fines
7 eius. * Vidētes autem viri Azotij huiusce-
modi plagam dixerunt: Non maneat arca
Dei Israel apud nos, quoniā dura est ma-
nus eius super nos, & super Dagon deum
8 nostrum. * Et mittentes congregauerunt
Omnes satrapas Philistinorum ad se, & di-
xerunt: Quid faciemus de arca Dei Israel?
Responderūtq; Gethæi: Circūducatur ar-
ca Dei Israel: & circūduxerunt arcam Dei
9 Israel. * Illis autem circūducentibus eā fie-
bat manus Dñi per singulas ciuitates in-
terfectionis magnæ nimis, & percutiebat
viros vniuscuiusq; vrbis à paruo vsque ad
maiorē, & cōputrescebant prominētes ex-
10 tales eorum. * Miserunt ergo arcam Dei in
D Accharon. Cumq; venisset arca Dei in Ac-
charon, exclamauerunt Accharonitæ, di-
centes: Adduxerūt ad nos arcā Dei Israel,
11 vt interficiat nos & populū nostrū. * Mi-
serunt itaq; & congregauerunt omnes sa-
trapas Philistinorū, qui dixerunt: Dimit-
te arcam Dei Israel, & reuertatur in locū
suum, vt non interficiat nos cum populo
nostro. Fiebat enim pauor mortis in sin-
gulis vrbibus, & grauissima valde manus
12 Dei. * Viri quoq; qui mortui non fuerāt,
percutiebātur in secretiori parte natium,
& ascendebat vlulatus vniuscuiusque ci-
uitatis in cælum.

CAP. VI.

1 FVt ergo arca Domini in regione Phi-
listinorum septem mensibus. * Et post
2 A hæc vocauerunt Philistiini sacerdotes &
diuinos, dicentes: Quid faciemus de ar-
ca Domini: indicate nobis quomodo re-
3 mittamus eam in locum suum. * Qui
dixerunt: Si remittitis arcam Dei Israel,
nolite dimittere eam vacuam: sed quod
debetis ei reddite pro peccato: & tunc cu-
rabimini, & scietis quare non recedat ma-
nus eius à vobis.

תרגום יונתן

6 וַתְּקִיפֶרַת מַחֲתָא דִּינִי עַל אִינֵשׁ אֲשֻׁדּוֹר וְאִצְדִּינוֹן וְאֶלְקֵי יַחֲזוֹן בְּטַחֲזִירִין יַה אֲשֻׁדּוֹר וַיִּתְּחַמְתָּהּ: *
וַיִּשְׁמַם וַיִּכֶּה עַל יְהוָה אֶת־אֲשֻׁדּוֹר וְאֶת־גְּבֻלֶיהָ: * וַיִּשְׁלְחוּ וַיֹּאסְפוּ אֶת־כָּל־סִרְנֵי פְלִשְׁתִּים אֲלֵהֶם
וַיֹּאמְרוּ מַה־נַּעֲשֶׂה לְאֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ גַם יֹסֵב אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבוּ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל: * וַיְהִי אַחֲרָיו הִסְבוּ אוֹתוֹ וְתֵהִי יַד־יְהוָה בְּעִיר מְהוּמָה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיִּכֶּה אֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר
מִקֶּטֶן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּשְׁתְּרוּ לָהֶם עֲפָלִים: * וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֲקָרוֹן וַיְהִי כְּבוֹא
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֲקָרוֹן וַיִּזְעְקוּ הָעֲקָרָנִים לֵאמֹר הִסְבוּ אֵלַי אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהַמִּיתֵנִי וְאֶת־עַמִּי:
וַיִּשְׁלְחוּ וַיֹּאסְפוּ אֶת־כָּל־סִרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ שְׁלַחוּ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב לְמִקְוֹמוֹ וְלֹא־
יָמִית אוֹתִי וְאֶת־עַמִּי כִּי־הִיתָה מְהוּמַת מוֹרֹת בְּכָל־הָעִיר בְּכַדָּה מְאֹד יַה אֱלֹהִים שָׁם: *
וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־כָתוּבוֹת בַּעֲפָלִים וַתַּעַל שׁוּעֵרַת הָעִיר הַשָּׁמַיִם: *
וַיְהִי אֲרוֹן־יְהוָה בְּשֻׁד־וּפְלִשְׁתִּים שִׁבְעָה חֳדָשִׁים: *
וַיִּקְרְאוּ פְלִשְׁתִּים לַכַּהֲנִים וּלְקַסְמִים לֵאמֹר מַה־נַּעֲשֶׂה לְאֲרוֹן יְהוָה הוֹדַעְנוּ בְּמַה־נִּשְׁלַחְנוּ לְמִקְוֹמוֹ:
וַיֹּאמְרוּ אִם־מִשְׁלָחִים אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־תִּשְׁלַחוּ אוֹתוֹ רִיקָם כִּי־הִשָּׁב תִּשְׁבּוּ לוֹ אֲשֶׁם אִזְּ תִרְפְּאוּ וְנוֹדַע לָכֶם לָמָּה לֹא־תִסּוֹר יְדוֹ מִכֶּם:

1 וַיִּתְּחַמְתָּהּ אֲרוֹנָא דִּינִי בְּקִירֵי פְלִשְׁתִּים שִׁבְעָה יָרֵחִין: *
2 וַיִּקְרְאוּ פְלִשְׁתִּים לַכַּהֲנִים וּלְקַסְמִים לֵאמֹר מַה־נַּעֲשֶׂה לְאֲרוֹן יְהוָה הוֹדַעְנוּ בְּמַה־נִּשְׁלַחְנוּ לְמִקְוֹמוֹ:
3 וַיֹּאמְרוּ אִם־מִשְׁלָחִין אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־תִּשְׁלַחְתִּין אוֹתוֹ רִיקָן כִּי־הִשָּׁב תִּשְׁבּוּ לֵהוֹן אֲתָנָא
וְנִדְעָ לָכֶם לָמָּה לֹא־תִסּוֹר יְדוֹ מִכֶּם:

* Et aggrauata est manus Domini super Azotios, & torfit Azotios, & percussit eos in natibus eorum Azotum & terminos eius.

* Et viderunt viri Azoti quoddam sic factum est ipsis, & dicunt: Non sedebit arca Dei Israel nobiscum, quoniam dura manus eius super nos & super Dagon deum nostrum.

* Et mittunt & congregant satrapas Philistinorum Azoti ad seipsos, & dicunt Azoti, Quid faciemus arca Dei Israel? & dicunt Gethi, Transeat iam arca Dei: & transit arca Dei Israel in Geth.

* Et factum est cum transibat arca ad Geth, & fit manus Domini in ciuitate, turba magna valde; & percussit viros ciuitatis a paruo vsque ad magnum in natibus.

* Et mittunt Gethi arcam Dei in Acaron. & factum est ut venit arca Dei in Acaron, & exclamauerunt Acaronitæ dicentes: Quid misistis arcam Dei Israel ad nos, ut interficiat nos & populum nostrum?

* Et mittunt & congregant omnes satrapas Philistinorum, et dixerunt: Mittite arcam Dei Israel, & reuertatur in locum suum; & non interficiat nos & populum nostrum. quoniam fiebat confusio mortis in vniuersa ciuitate grauis valde, ut ingressa est arca Dei Israel.

* Et viui & qui moriebantur percussi fuerunt in natibus. & ascendit ululatus ciuitatis vsque ad caelum.

CAP. VI.

ET fuit arca Domini in agro Philistinorum mensibus septem.

* Et vocauit Philistiim sacerdotes & prophetas & incantatores suos, & dicunt eis: Quid faciemus arca Domini? Indicate nobis in quo mittamus eam in locum suum.

* Et dixerunt: Si remittitis vos arcam fœderis domini Dei Israel, non mittatis eam vacuum; sed reddentes reddite ei pro delicto dona: et tunc curabimini, & placabitur vobis, ne non recedat manus eius a vobis.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et fortificata est percussio Domini super hominem Asdod: & vastauit eos & percussit eos in constrictionibus Asdod & terminum eius.

* Et viderunt homines Asdod quoddam posita super eos percussio, & dixerunt: Non habitabit arca domini Dei Israel nobiscum, quoniam fortificata est percussio eius super nos & super Dagon Errorum nostrum.

* Et miserunt & congregauerunt omnes tyrannos Pelisthorum ad se, & dixerunt: Quid faciemus arca Dei Israel? & dixerunt ad Gath: Circumferatur arca Dei Israel, & circumtulerunt arcam Dei Israel.

* Et fuit postquam circumtulerunt eam, & fuit percussio Domini in vrbe, conturbatio magna valde, & percussit viros vrbe a paruo & vsque magnum, & percussit eos in constrictionibus.

* Et miserunt arcam Domini in Gheqron: & fuit, cum venisset arca Domini in Gheqron, & clamauerunt Gheqroni dicendo: Circumtulerunt ad nos arcam Dei Israel ad occidendum nos & populum nostrum.

* Et miserunt & congregauerunt omnes tyrannos Pelisthorum, & dixerunt: Mittite arcam Dei Israel, & redibit ad locum suum, & non occidet me & populum meum: quoniam fuit conturbatio occisionis in omni vrbe, fortis nimis percussio Domini ibi.

* Et viri qui non mortui sunt, percussi sunt in constrictionibus. & ascendit clamor ciuitatis ad latus caelorum.

CAP. VI.

ET fuit arca Domini in vrbibus Pelisthorum septem mensibus.

* Et vocauerunt Pelisthai sacrificulos & diuinatores, dicendo: Quid faciemus arca Domini? docete nos quemadmodum mittemus eam ad locum suum.

* Et dixerunt: Si mittentes vos arcam Dei Israel, non mittetis eam vacuum: sed reddendo reddetis ante ipsam oblationem expiationis eius: ita sanabimini & refrigerium erit vobis: ad quid non quiescet percussio eius a vobis?

* καὶ ἐβαρύνθη ἡ χεὶρ κυρίου ἐπὶ ἀζωτίοις, καὶ ἐβασάνισε αὐτοὺς ἀζωτίοις, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἑδρας αὐτῶν τὴν ἀζωτὴν καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς.

* καὶ εἶδον οἱ ἄνδρες ἀζώτου ὅτι οὕτως γέγονεν αὐτοῖς, καὶ λέγουσιν, οὐ καθίσεν ἡ κιβωτὶς τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ μεθ' ἡμῶν, ὅτι σκληρὰ ἡ χεὶρ αὐτῆς ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ δαγῶν τὴν θεὸν ἡμῶν.

* καὶ ἀποσέλλουσι καὶ συναΐουσι αὐτοὺς καταρχὰς τῶν ἀλλοφύλων ὅτι ἀζώποι παρ' ἐαυτοῖς. καὶ λέγουσιν ὅτι ἀζώποι, τί ποιήσῃμεν τῇ κιβωτῇ τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ; ἐλέγχετον γὰρ γεθαίοι, μετελθέτω δὴ ἡ κιβωτὶς τοῦ θεοῦ. καὶ μετήλθεν ἡ κιβωτὶς τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ εἰς γέθ.

* καὶ ἐγένετο ἐν τῇ μετελθεῖν τὴν κιβωτὴν παρ' ἐαυτοῖς, ἐγένετο χεὶρ κυρίου ἐν τῇ πόλει, ταραχος μέγας σφόδρα, καὶ ἐπάταξε αὐτοὺς ἄνδρες τῆς πόλεως ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου εἰς τὰς ἑδρας.

* καὶ ἀποσέλλουσιν ὅτι γεθαῖοι τὴν κιβωτὴν τοῦ θεοῦ εἰς ἀκαρώννα. καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν ἡ κιβωτὶς τοῦ θεοῦ εἰς ἀκαρώννα, καὶ ἀνέβόησαν ἀκαρωνῖται λέγοντες, τί ἀπεσρέψατε τὴν κιβωτὴν τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ παρ' ἡμᾶς θανατώσαί ἡμᾶς καὶ τὴν λαὸν ἡμῶν;

* καὶ ἀποσέλλουσι καὶ συναΐουσι πάντας αὐτοὺς καταρχὰς τῶν ἀλλοφύλων. καὶ εἶπαν, ἀποστείλατε τὴν κιβωτὴν τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ. καὶ ἀποκαταστήτω εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ θωατώσῃ ἡμᾶς καὶ τὴν λαὸν ἡμῶν. ὅτι ἐγένετο σύγχυσις θωατῶν ἐν ὅλῃ τῇ πόλει βαρεῖα σφόδρα, ὡς εἰσῆλθεν ἡ κιβωτὶς τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ.

* καὶ ὁ ζῶντες καὶ ὁ ἀποθνήσκοντες ἐπλήγησαν ἐπὶ τὰς ἑδρας. καὶ ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς πόλεως ἕως ἑβραῶν.

* Καὶ ἦν ἡ κιβωτὶς τοῦ κυρίου ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων μῶνας ἐπὶ ἑπτὰ. καὶ καλοῦσιν οἱ ἀλλοφύλοι αὐτοὺς ἱερεῖς ἐκ αὐτῶν καὶ οἱ ἐπαοιδοῖς αὐτῶν, ἐλέγξουσιν αὐτοὺς, τί ποιήσῃμεν τῇ κιβωτῇ τοῦ κυρίου; γνωρίσατε ἡμῖν ἐν τίνι ἀποστείλωμεν αὐτὴν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς.

* καὶ εἶπον, εἰ ἀποσέλλετε ὑμεῖς τὴν κιβωτὴν διαθήκης κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ, μὴ ἀποστείλητε αὐτὴν κενὴν, ἀλλ' ἡ ἀποδιδόντες ἀποδοτε αὐτῇ ὑπὲρ τῆς βασιλείας δώρεα. καὶ ὅτε ἐαθήσεσθε, καὶ ἐξιλασθήσεται ὑμῖν, μὴ ὅτι ἀποσῇ ἡ χεὶρ αὐτῆς ἀφ' ὑμῶν.

4 * ויאמרו מה האשם אשר נשיב לו ויאמרו מכפר
סרני פלשתים חמשה עפלי זהב וחמשה עכברי
זהב כי מגפה אחת לכלם ולסרניכם:

5 * ועשיתם צלמי עפליכם וצלמי עכבריכם
המשחיתם את הארץ ונתתם לאלהי ישראל
כבוד אולי יקל את ידו מעליכם ומעל אלהיכם
ומעל ארצכם:

6 * ולמה תכבדו את לבבכם כאשר כבדו מצרים
ופרעה את לבם הלוא באשר התעלל בהם
וישלחם וילכו:

7 * ועתה קחו ועשו עגלה חדשה אחרת ושתי
פרות עלות אשר לא עלה עליהם על ואסרתם
את הפרות בעגלה והשיבתם בניהם
מאחריהם הביתה:

8 * ולקחתם את ארון יהוה ונתתם אתו אל-
העגלה וארתי כלי הזהב אשר השבתם לו אשם
תשימו בארנו מצדו ושלחתם אתו והלך:

9 * וראיתם אם דרך גבולו יעלה בית שמש הוא
עשה לנו את הרעה הגדולה הזאת ואם לא
וידענו כי לא ידו נגעה בנו מקרה הוא היה לנו:

10 * ויעשו האנשים כן ויקחו שתי פרות עלות
ויאסרום בעגלה ואת בניהם כלו בבית:

11 * וישמו את ארון יהוה אל העגלה ואת הארנו
ואת עכברי הזהב ואת צלמי טחריהם:

12 * וישרנה הפרות בדרך על דרך בית שמש
במסללה אחרת הלכו הלק וגעו ולא סרו ימין
ושמאל וסרני פלשתים הלכים אחריהם עד גבול

13 * בית שמש: ובית שמש קצרים קציר-
חטים בעמק וישאו את עיניהם ויראו את הארון
וישמחו לראות:

4 * Qui dixerunt: Quid est quod pro de-
licto reddere debeamus ei? Responderūt-
que illi: Iuxta numerum prouinciarū Phi-
listinorum quinque anos aureos facietis,
& quinque mures aureos, quia plaga vna
fuit omnibus vobis & satrapis vestris. * Fa-
cietisq; similitudines anorum vestrorum,
& similitudines muriū qui demoliti sunt
terram: & dabitis Domino Israel gloriam,
si fortè releuet manum suam à vobis, & à
6 diis vestris, & à terra vestra. * Quare graua
B tiscorda vestra sicut aggrauauit Ægyptus
& Pharaο cor suum? Nonne postquā per-
7 cussus est, ruc dimisit eos & abierūt? * Nūc
ergo arripite & facite plaustrum nouum
vnum, & duas vaccas foetas quibus non
est impositum iugum iungite in plaustro,
8 & recludite vitulos earum domi. * Tolle-
tisq; arcam Domini & ponetis in plau-
stro, & vasa aurea quæ exoluistis ei pro de-
licto ponetis in capsellam ad latus eius, &
9 dimittite eam vt vadat: * Et aspicietis. &
siquidem per viam finium suorum ascen-
derit contra Bethfames, ipse fecit nobis
hoc malum grande: sin autem minimè,
sciemus quia nequaquam manus eius te-
tigit nos, sed casu accidit.

10 * Fecerunt ergo illi hoc modo: & tol-
lentes duas vaccas quæ lactabant vitulos
iunxerunt ad plaustrum, vitulosq; ea-
rum concluderunt domi. * Et posuerunt
arcam Domini super plaustrum, & cap-
sellam quæ habebat mures aureos & simi-
12 litudinem anorum. * Ibant autem in dire-
ctum vaccæ per viam quæ ducit Bethfa-
mes, & itinere vno gradiebantur pergen-
tes & mugientes, & non declinabant ne-
que ad dexteram neque ad sinistram. Sed
& satrapæ Philistiim sequebantur vsque
ad terminos Bethfames.

13 * Porro Bethfamitæ metebant triti-
cum in valle. & eleuantes oculos vide-
runt arcam, & gauisi sunt cūm vidis-
sent.

תרגום יונתן

4 * ויאמרו מה קרבן אשמה ונתיב קדמוהי ויאמרו מנן
שריא לכוכון ולטורניכון: 5 * ותעבדון צלמי טחוריכון וצלמי עכבריכון דמחבלין ית ארעא ותחננו קדם אלהא דישראל יקרא
סאים חנוח מחתיה מנכון ומן טענתכון ומן ארעכון: 6 * ולמה תיקרות ית לבכון כמא דיקרו מצראי ופרעה ית לכהון הלא כר
אתפרע מנהון ובתר כן שלחונון ואילו: 7 * וכען סבו ועבירו עגלתא חדתא חדתא ותרתי חורן מינקן דלא נגרא בגיר ותיסרון ית
חורתא בעגלתא ותתיכון בניהון מבחריהון לגיו: 8 * ותסבון ית ארונא דיי ותחננו יתיה בעגלתא וית מני דהבא דאחיבהון קדמוהי
קרובן אשמה תשוון בתיבותא מסטריה ותשלחון יתיה ויהך: 9 * ותחזון אס באורח תחומיה סליק לבית שמש מן קדמוהי
אחעבירת לנא ית בישתא רבתא חדא ואם לא ונדע ארי לא מחתיה קריבת לנא עירוע הוא דהנה לנא: 10 * ועבדו גבריא כן ונסיבו תרתין חורן מינקן ואסרנין בעגלתא וית בניהון פלו בביתא:
11 * ושיאו ית ארונא דיי בעגלתא וית חיבותא וית עכברי דהבא וית צלמי טחוריהון: 12 * ואכוינא חורתא באורחא על אורח בית שמש בכיבשא חדא אילו מיול וגעין ולא סטא לימינא ולסמאלא וטורני פלשתאי
אולין בתריהון עד תחום בית שמש: 13 * ובית שמשא תצדון תצדון חישין במישרא וקפו ית עיניהון ותחו ית ארונא ותדיאו למחיו:

* Et dicunt: Quid pro delicto quod reddemus ei? & dixerunt: Iuxta numerum prouinciarum Philistinorum quinque annos aureos: quoniam error in vobis, & principibus vestris & populo: * Et quinque mures aureos similitudinem murium corrumptum terram vestram. & dabitis domino Deo Israel gloriam, ut releuet manum suam a vobis, & a diis vestris, & a terra vestra.

* Et quare grauatis corda vestra, ut aggrauauit Aegyptus & Pharaon cor suum? nonne quando illuserunt eis, miserunt eos, & abierunt?

* Et nunc accipite & facite plaustrum novum unum, & accipite duas vaccas primogenitas sine filiis, super quas non impositum est iugum. & iungite vaccas in plastro, & filios earum ducite a tergo earum in domum.

* Et accipietis arcam Domini, & ponetis eam super plaustrum: & vasa aurea reddite ei pro peccato, & ponetis in capsella ex latere partis eius, & mittetis eam. & recedet.

* Et videbitis si in viam finis sui ibit contra Bethsames, ipse fecit nobis malum grande hoc: & si non, & cognoscemus quod nequaquam manus eius tetigit nos: sed casus hic factus est nobis.

* Et fecerunt Philistini sic: & acceperunt duas vaccas primogenitas, & iunxerunt eas in plastro, & filios earum concluserunt in domo.

* Et posuerunt arcam Domini super plaustrum, & capsellam, & mures aureos, & similitudines anorum eorum.

* Et direxerunt vaccae in via in viam Bethsames, in semita in qua ibant laborabant: & non declinabant ad dexteram neque ad sinistram, in itinere uno gradiebantur pergentes & mugientes. & satrapæ Philistinorum ibant post ipsos usque ad terminos Bethsames.

* Et qui in Bethsames, metebant messem tritici in valle. & eleuauerunt oculos suos & viderunt arcam Domini, & gauisi sunt in obuiationem eius.

* καὶ λέγουσιν, τί τὸ ὑπὲρ τῆς βασιλείου τοῦ ἀποδώσει αὐτῇ; καὶ εἶπον, κατὰ ἀριθμὸν τῶν καταπραπειῶν τῶν ἀλλοφύλων πάντες ἔδρας χρυσᾶς, ὅτι πλάσμα ἐν ὑμῖν ἐστὶς ἀρχουσὶν ὑμῶν καὶ τῷ λαῷ. * καὶ πάντες μύας χρυσοῦς ὁμοίωμα τῶν μυῶν τῶν διαφθειρόντων τὴν γῆν ὑμῶν. & δώσετε τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραὴλ δόξαν, ὅπως κουφίσῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ὑμῶν.

* καὶ ἵνα τί βαρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὥς ἐβαρύνεν αἰγύπτιος καὶ φαραὼ τὴν καρδίαν αὐτοῦ; οὐχὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτοῖς, ἔξαπέστειλαν αὐτοὺς καὶ ἀπέληθον.

* καὶ νῦν λαβέτε καὶ ποιήσατε ἁμαξάν κανὼν μίαν, καὶ λάβετε δύο βόας πρωτοκόσας ἀπὸ τῶν τέκνων, ἐφ' αἷς οὐκ ἐπέτεθῃ ζυγός. καὶ ζύξατε τὰς βόας ἐν τῇ ἁμαξῇ, & τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπαγάγετε ἀπὸ ὀπίσθεν αὐτῶν εἰς οἶκον.

* καὶ λήψετε τὴν κιβωτὸν κυρίου, καὶ θέσετε αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἁμαξάν, καὶ τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ ἀπὸδοτε αὐτῇ ὑπὲρ τοῦ βασίλειου, καὶ θέσετε ἐν θεμελίῳ ἐκ πλαγίων μέρους αὐτῆς, & ἔξαποσελεῖτε αὐτὴν. καὶ ἀπελεύσεται.

* & ὄψεσθε εἰ εἰς ὁδὸν ὁρίου αὐτῆς πορεύσεται κατὰ Βαιθσαμὴς, αὐτὸς πεποίηκεν ἡμῖν τὴν κακίαν τὴν μεγάλην ταύτην. & ἐὰν μή, & γνωσόμεθα ὅτι ἐχρήσθη αὐτῷ ἡ πλάη ἡμῶν, ἀλλὰ κύμῳ μα τοῦτο γέγονεν ἡμῖν.

* καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἀλλόφυλοι οὕτως, καὶ ἔλαβον δύο βόας πρωτοκόσους, καὶ ἐζύξαν αὐτάς ἐν τῇ ἁμαξῇ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπέκλεισαν εἰς οἶκον.

* καὶ ἐθέντο τὴν κιβωτὸν κυρίου ἐπὶ τὴν ἁμαξάν, & τὸ θεῖμα, καὶ οὗτοι μύας οὗτοι χρυσοῦς, καὶ τὰς εἰκόνας τῶν ἐδρῶν αὐτῶν.

* καὶ κατέβησαν αἱ βόες ἐν τῇ ὁδῷ εἰς τὴν ὁδὸν Βαιθσαμὴς ἐν τῇ ἐκείνῃ ἐπορεύοντο ἐκαστίαν, καὶ οὐκ ἐξέκλινον δεξιᾷ οὐδὲ ἀριστερᾷ, ἐν ὁδῷ μιᾷ ἐπορεύοντο πορεύομενοι καὶ βοῶσαι. καὶ ἑαυτοὶ καταπραπείων ἀλλοφύλων ἐπορεύοντο ὀπίσθεν αὐτῶν ἕως ὁρίου Βαιθσαμὴς.

* καὶ οἱ ἐν Βαιθσαμὴς ἐθέμζον θερμισμόν πυρῶν ἐν τῇ κοιλάδι. καὶ ἤσαν οὗτοι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ εἶδον τὴν κιβωτὸν κυρίου, καὶ ἐχάρησαν εἰς ἀπρόληπτον αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixerunt: Quæ oblatio expiationis eius quam reddemus ante eam? & dixerunt: Iuxta numerum tyrannorum Pelisthorum quinque mariscæ auri, & quinque mures auri; quoniam percussio vna posita omnibus vobis & tyrannis vestris.

* Et facietis figuras mariscarum vestrarum & figuras murium vestrorum qui percutientes terram; & dabitis ante Deum Israel gloriam: fortasse quiescet percussio eius a vobis; & ab erroribus vestris, & a terra vestra. * Et ad quid grauabitis corda vestra quemadmodum aggrauauerunt Misraei & Pargho cor suum? an non sic vltus est ex eis, & post ea dimiserunt eos, & abierunt? * Et nunc accipite & facite plaustrum novum unum, & duas boues lactanteis quæ non ductæ sunt in iugo: & ligabitis boues in plastro, & reducetis filios earum de post eas intro.

* Et accipietis arcam Domini, & dabitis eam in plastro; & vasa auri, quæ reddetis ante eam oblationem expiationis eius, ponetis in capsula in latere eius, & mittetis eam, & ibit.

* Et prospicietis si in via termini sui ascendit ad Beth-sames, ab-ante eum factum est nobis malum magnum hoc: & si non, & sciemus quod non percussio eius accessit nobis: casus ipse qui fuit nobis.

* Et fecerunt viri sic, & acceperunt duas boues lactanteis, & ligauerunt eas in plastro, & filios earum clauferunt in domo.

* Et posuerunt arcam Domini in plastro, & capsam, & mures auri, & figuras mariscarum eorum.

* Et verterunt se boues in via, super viam Bethsames in strata vna: & iuerunt eundo; & mugierunt, & non diuerterunt ad dexteram & ad sinistram. & tyranni Pelisthorum ambulantes post eas usque terminum Beth-sames.

* Et Bethsames metentes messum tritici in planicie, & leuauerunt oculos suos & viderunt arcam, & gauisi sunt videndo.

* והעגלה באה אל-שדה יהושע בית-השמש
 ותעמד שם ושם אכן גדולו ויבקעו ארבע
 העגלות וארבע הפרות העלו עליה ליהור
 * והלולים הורידו את-ארון יהוה וארבע הארנו
 אשר-אתו אשר-בו כלי-זהב וישמו אל-האכן
 הגדולו ואנשי בירת-שמש העלו עלות ויזבחו
 זבחים ביום ההוא ליהור * וחמשה סרני-
 פלשתים ראו וישבו עקרון ביום ההוא
 * ואלה טחרי הזהב אשר השיבו פלשתים אשם
 ליהור לאשדוד אחד לעזה אחד לאשקלון אחד
 לגת אחד לעקרון אחד * ועכברי הזהב מספר
 כל-ערי פלשתים לחמשת הסרנים מעיר מבצר
 ועד כפר הפרזי ועד אבל הגדול אשר הניחו
 עליה את ארון יהוה עד היום הזה בשדרה יהושע
 בית-השמש * ויד באנשי בית-שמש כי ראו
 בארון יהוה ויד בעם שבעים איש חמשים אלה
 איש ויתאבלו העם כי הכה יהור בעם מכה
 גדולה * ויאמרו אנשי בירת-שמש מי יוכל
 לעמד לפני יהוה האלהים הקדוש הזה ואל-מי
 יעלה מעלינו * וישלחו מלאכים אל-יושבי
 קרית-יערים לאמר השבו פלשתים את-ארון
 יהור רדו העלו אתו אליכם :

ז

* ויבאו אנשי קרית-יערים ויעלו את-ארון
 יהוה ויבאו אתו אל-בית אבינרב בגבעה וארבע
 אלעזר בנו קדשו לשמר את-ארון יהור :
 * ויהי מיום שבת הארון בקרית-יערים וירבו
 הימים ויהיו עשרים שנה וינהו כל-בירת ישראל
 אחרי יהור :

תרגום יונתן

* ועגלת אחת לחקל יהושע מבית שמש וקטת תמן ותמן אבנא רבא וצלחו יח אעי עגלתא ויתחורתא אסיקו עלתא קדם יי :
 * ולואי אחיתו ית ארונא דיי וית חיבותא דעימיה דביה טני דהכא ושוואו על אבנא רבא וגבר בירת שמש אסיקו עלון ונכיסו
 ניכסת קדשין ביוםא ההוא קדם יי : * וחמשה טרני פלשתאי חזו וחבו לעקרון ביוםא ההוא : * ואילין טחורי דהכא
 ראתיבו פלשתאי קרבן אשםא קדם יי ראשדוד חר דעזה חר דאשקלון חר דגת חר דעקרון חר : * ועכברי דהכא מנן כל קירי
 פלשתאי לחמשה טרניא מקרון פריכו ועד קירי פצחיא ועד אבנא רבא דאחיתו עליה ית ארונא דיי עד יוסא הרין הא היא בחקל
 יהושע דמבית שמש : * וקטל בגברי בית שמש על דחריא דחזו ארונא דיי כד גלי וקטל בסבי עמא שבועין גברא ובקתלא חמשי
 אלפין גברא ואתאבלו עמא ארי מחא יי בעמא מחא סגיא : * ואמרו גברי בית שמש מן וכל למקס קדם ארונא דיי אלהים קדישא
 הרין ולא דין אתר יסתלק מינא : * ושלחו איגדין לות יחבי קרית יערים למימר אתיבו פלשתאי ית ארונא דיי חותו אסיקו
 יתיה לותכו :

* ואתו גברי קרית יערים ואסיקו ית ארונא דיי ואעילו יתיה לבית אבינרב די בגבעתא
 * והורה מיוסא דשרא ארונא בקרית יערים וסגיא יוסא והו עשרין שני
 * וית אלעזר בריה זמינו למישר ית ארונא דיי :
 * ואתנהיאו כל בית ישראל בחר פלחנא דיי :

* Et plaustrum venit in agrum Iosue Bethsamite, & stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus, & conciderunt ligna plaustrum, vaccaque imposuerunt super ea holocaustum Domino. * Leuitæ autem deposuerunt arcam Domini, & capsellam quæ erat iuxta eam, in qua erant vasa aurea; & posuerunt super lapidem grandem. Viri autem Bethsamitæ obtulerunt holocausta, & immolarunt victimas in die illa Dño.

* Et quinq; satrapæ Philistinorum viderunt, & reuersi sunt in Accharon in die illa. * Hi sunt autem ani aurei quos reddiderunt Philistiim pro delicto Domino: Azotus vnum, Gaza vnum, Aschalon vnum, Geth vnum, Accharon vnum:

* Et mures aureos secundum numerum urbium Philistiim quinque prouinciarum, ab vrbe murata vsque ad villam quæ erat absque muro, & vsq; ad Abel magnum, super quem posuerunt arcam Domini quæ erat vsque in illa die in agro Iosue Bethsamitis.

* Percussit autem Dominus de viris Bethsamitibus, eo quod vidissent arcam Domini, & percussit de populo septuaginta viros, & quinquaginta millia plebis. luxitque populus, eo quod Dominus percussisset plebem plaga magna.

* Et dixerunt viri Bethsamitæ: Quis poterit stare in conspectu domini Dei sancti huius? & ad quem ascendet à nobis? * Miseruntque nuncios ad habitatores Cariathiarim dicentes: Reduxerunt Philistiim arcam Domini; descendite & reducite eam ad vos.

CAP. VII.

* Venerunt ergo viri Cariathiarim, & reduxerunt arcam Domini, & intulerunt eam in domum Aminadab in Gabaa: Eleazarum autem filium eius sanctificauerunt vt custodiret arcam Domini. * Et factum est ex qua die mansit arca Domini in Cariathiarim, multiplicati sunt dies. erat quippe iā annus vicesimus. & requieuit omnis domus Israel post Dominum.

* Et plaustrum venit in agrum Josue qui de Bethsames, & stetit ibi iuxta lapidem magnum, & conciderunt ligna plaustri, & vacas obtulerunt holocaustum Domino.

* Et Levitæ obtulerunt arcam Domini, et capsellam quæ cum ea, & vasa aurea, & posuerunt super lapidem magnum. & viri Bethsames obtulerunt holocausta, et immolauerunt victimas Domino in die illa.

* Et quinque satrapæ Philistinorum viderunt, & reuersi sunt in Acaron in die illa.

* Et hi ani aurei quos reddiderunt Philistiim pro peccato Domino, Azoti vnum, & Geth vnum, & Gazes vnum, & Ascalonis vnum, & Acaron vnum.

* Et mures aurei secundum numerum omnium vrbiū Philistiim quinque prouinciariū, ab vrbe murata & usque ad villam Pherezæi, & usque ad lapidem magnum, ubi posuerunt super ipsum arcam fœderis Domini usque ad diem hunc in agro Josue Bethsames.

* Et percussit viros Bethsames, quia viderunt arcam Domini. & percussit in eis septuaginta viros, & quinquaginta millia virorum ex populo. et luxit populus, quia percussit Dominus in populo plaga magna valde.

* Et dixerunt viri qui in Bethsames: Quis poterit stare in conspectu Domini sancti huius? & ad quem ascendet arca Domini à nobis?

* Et mittunt nuncios ad habitatores Cariathiarim dicentes: Reduxerunt Philistiim arcam Domini; & descendite & reducite eam ad vos.

CAP. VII.

ET veniunt viri Cariathiarim, & reducant arcam fœderis Domini. & adduxerunt eam in domum Abinadab quæ in colle. et Eleazar filium eius sanctificauit ut custodiret arcam fœderis Domini.

* Et factum est ex qua die fuit arca in Cariathiarim, multiplicati sunt dies. & fuerunt viginti anni, & reuersa est omnis domus Israel post Dominum.

14 * καὶ ἡ ἀμαξία εἰσῆλθεν εἰς ἀγρὸν Ἰωσὴ τοῦ ἐν Βαιθσαμῆς, & ἔστη ἐκεῖ παρὰ λίθον μέγαν, & ἐσχίσθη τὰ ξύλα τοῦ ἀμαξίου, & τὰς βόας ἀνέλεγκαν ὀλοκαυτῶσιν τῷ κυρίῳ.

15 * καὶ ὁ λαοὶ ταῖς ἀνέλεγκαν τὴν κιβωτὴν τοῦ κυρίου, καὶ τὸ θύμα τὸ μετ' αὐτῆς, καὶ τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ, καὶ ἔθεντο ἐπὶ τῷ λίθῳ τῷ μεγάλῳ. καὶ οἱ ἀνδρες οἱ Βαιθσαμῆς ἀνέλεγκαν ὀλοκαυτώσεις, & ἔθυσαν θυσίας τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

16 * καὶ πάντες καταρπάξαντες τῶν ἀλλοφύλων ἐσθλῶν, καὶ ἀνέστυξαν εἰς ἀκαρῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

17 * καὶ αὐταὶ αἱ ἐσθλαὶ αἱ χρυσᾶ, αἷς ἀπέδωκαν οἱ ἀλλόφυλοι ὑπὲρ τῆς βασιλείου τοῦ κυρίου, τῆς ἀζώτου μίαν, καὶ τῆς γέθ μίαν, καὶ τῆς γάζης μίαν, καὶ ἀσκάλων μίαν, καὶ ἀκαρῶν μίαν.

18 * καὶ μὲν χρυσῶν δρυμὸν πασῶν τῶν πόλεων τῶν ἀλλοφύλων τῶν πάντε καταρπαγῶν, ἐν πόλεως ἐσσερεώμενης καὶ ἕως κώμης τοῦ φερεζαίου, καὶ ἕως λίθου τοῦ μεγάλου, οὗ ἐπέστηκεν ἐπ' αὐτὴν τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης κυρίου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἐν ἀγρῷ Ἰωσὴ τοῦ Βαιθσαμῆς.

19 * καὶ ἐπάταξεν ὁ κύριος Βαιθσαμῆς, ὅτι εἶδον τὴν κιβωτὴν τοῦ κυρίου. καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἐβδομήκοντα ἀνδρας, & πενήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκ τοῦ λαοῦ. καὶ ἐπενέθησαν ὁ λαός, ὅτι ἐπάταξε κύριος ἐν τῷ λαῷ πληγὴν μεγάλην (φόδρα).

20 * καὶ εἶπον οἱ ἀνδρες οἱ ἐν Βαιθσαμῆς, τίς διωθήσεται τὸν κύριον τὸν ἅγιον τούτου; & πρὸς ἵνα ἀναβῇ ἡ κιβωτὴς τοῦ κυρίου ἀφ' ἡμῶν;

21 * καὶ ἀποστέλλουσιν ἀγγέλους πρὸς τοὺς κατοικοῦντας καριαθιαρίμ λέγοντες, ἀπέστυξτε οἱ ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὴν τοῦ κυρίου, καὶ κατέβητε καὶ ἀναγάγετε αὐτὴν πρὸς ὑμᾶς.

Ζ.

1 * Καὶ ἔρχονται οἱ ἀνδρες καριαθιαρίμ, καὶ ἀναγάγουσιν τὴν κιβωτὴν διαθήκης κυρίου. καὶ εἰσῆλθον αὐτὴν εἰς οἶκον ἀβινάδab τὸν ἐν τῷ βουνῷ. καὶ ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡγίασε φυλάσσειν τὴν κιβωτὴν διαθήκης κυρίου.

2 * & ἐγένετο ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ κιβωτὴς ἐν καριαθιαρίμ, ἐπληθύνθησαν αἱ ἡμέραι. καὶ ἐγένοντο εἴκοσι ἔτη, καὶ ἐπέστυξε πᾶς ὁ οἶκος ἰσραὴλ ὀπίσω κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et plaustrum venit ad agrum Ichosuagh de Beth-Semes, & stetit ibi. & ibi lapis magnus: & fecerunt ligna plaustri & boues, & ascendere fecerunt holocaustum ante Dominum.

15 Et Levitæ descendere fecerunt arcam Domini, & capsam quæ cum illa, in qua vasa auri, & posuerunt super lapidem magnum, & viri Beth-Semes ascendere fecerunt holocausta, & macerauerunt macerationem sanctitatum in die illa ante Dominum.

16 Et quinque tyranni Pelisthorum viderunt, & redierunt ad Gheqron in die illa.

17 Et hæ mariscæ auri quas redire fecerunt Pelisthæi sacrificium expiationis ante Dominum: Asdod vnam, Ghaza vnam, Askalon vnam, Gath vnam, Gheqron vnam.

18 Et mures auri iuxta numerum omnium ciuitatum Pelisthorum ad quinque tyrannos ab vrribus munitis & usque ad vrbes apertas, & usque ad lapidem magnum super quem ascendere fecerunt arcam Domini usque diem hanc: ecce ille in agro Ichosuagh qui ex Beth-Semes.

19 Et occidit in viris Beth-Semes super quod gauisi sunt quod viderunt arcam Domini quando apparuit, & occidit in senibus populi septuaginta viros, & in vniuersitate quinquaginta mille viros. & luxerunt populus, quoniam percussit Dominus in populo percussionem magnam.

20 Et dixerunt viri Beth-Semes: Quis poterit stare ante arcam Domini Dei sancti hanc: & ad quem locum transferetur à nobis?

21 Et miserunt nuncios ad habitatores Kiriath Iegharim ad dicendum: Redire fecerunt Pelisthæi arcam Domini; descendite, ascendere facite eam ad vos.

CAP. VII.

ET venerunt viri Kiriath Iegharim, & ascendere fecerunt arcam Domini, & introduxerunt eam ad domum Abinadab qui in Gibghatha. & Eleghazar filium eius præfecerunt ad custodiendum arcam Domini.

Et fuit à die quo mansit arca in Kiriath Iegharim, & multiplicati sunt dies, & fuerunt viginti anni, & quieti fuerunt omnis domus Israel post cultum Domini.

* ויאמר שמואל אל כל בית ישראל לאמר
אם בכל לבבכם אתם שבים אל יהוה
הסירו את אלהי הנכר מתוכם והעשירות
והבנינו לבבכם אל יהוה ועבדהו לבדו ויצל
אתכם מיד פלשתים:

* ויסירו בני ישראל את הבעלים ואת
העשירות ויעבדו את יהוה לבדו:

* ויאמר שמואל קבצו את כל ישראל המצפתה
ואתפלל בעדכם אל יהוה:

* ויקבצו המצפתה וישאבו מים וישפכו לפני
יהוה ויצומו ביום ההוא ויאמרו שם חטאנו ליהוה
וישפט שמואל את בני ישראל במצפה:

* וישמעו פלשתים כי התקבצו בני ישראל
המצפתה ויעלו סרני פלשתים אל ישראל
וישמעו בני ישראל ויראו מפני פלשתים:

* ויאמרו בני ישראל אל שמואל אל תחרש
ממנו מזעק אל יהוה אלהינו וישענו מיד
פלשתים: * ויקח שמואל טלח חלב אחד
ויעלה עולה כליל ליהוה ויזעק שמואל אל יהוה
בעד ישראל ויענהו יהוה:

* ויהי שמואל מעלה העולה ופלשתים נגשו
למלחמה בישראל וירעם יהוה בקול גדול ביום
ההוא על פלשתים ויהמם וינגפו לפני ישראל:

* ויצאו אנשי ישראל מן המצפה וירדפו את
פלשתים ויכום עד מתחת לבית בר:

* ויקח שמואל אבן אחת וישם בין המצפה
ובין השן ויקרא את שמה אבן העזר ויאמר עד

הנה עזרנו יהוה: * ויבנעו הפלשתים ולא יספו
עוד לבוא בגבול ישראל ותהי יד יהוה בפלשתים
כל ימי שמואל:

3 * Ait autem Samuel ad vniuersam domū Israel, dicens: Si in toto corde vestro reuertimini ad Dominum, auferte deos alienos de medio vestri Baalī & Astaroth, & præparate corda vestra Domino, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philistiim. * Abstulerunt ergo filij Israel Baalim & Astaroth, & seruierūt Domino soli. 4
5 * Dixit autem Samuel: Congregate vniuersum Israel in Masphat, vt orem pro vobis Dominum. * Et conuenerunt in Masphat. hauseruntque aquam, & effuderunt in conspectu Domini: & ieiunauerunt in die illa, atque dixerunt ibi: Peccauimus Domino. Iudicauitque Samuel filios Israel in Masphat. * Et audierunt Philistiim quod congregati essent filij Israel in Masphat, & ascenderunt satrapæ Philistinorum ad Israel. Quod cum audissent filij Israel, timuerunt a facie Philistinorum. * Dixeruntque ad Samuelem: Nec cesses pro nobis clamare ad Dominum Deum nostrū, vt saluet nos de manu Philistinorum. * Tulit autem Samuel agnum lactantem vnum, & obtulit illum Choloocaustum integrum Domino. Et clamauit Samuel ad Dominum pro Israel, & exaudiuit eum Dominus. * Factum est autem cum Samuel offerret holocaustum Domino, Philistiim iniere proelium contra Israel. Intonuit autē Dominus fragore magno in die illa super Philistiim, & exterruit eos, & cæsi sunt à filiis Israel. 11
12 * Egressi quē filij Israel de Masphat, persecuti sunt Philistæos, & percusserunt eos vsq; ad locū q̄ erat subter Bethchar. * Tulit autem Samuel lapidē vnū, & posuit eū inter Masphat & inter Sen. & vocauit nomē loci illius, Lapis adiutorij. dixitque: Hucusque auxiliatus est nobis Dominus. * Et humiliati sunt Philistiim, nec apposuerunt ultra vt venirent in terminos Israel. Facta est itaque manus Domini super Philistæos cunctis diebus Samuelis.

תרגום יונתן

3 ויאמר שמואל לכל בית ישראל למימר אם בכל לבבכם אתם שבים אל יהוה הסירו את אלהי הנכר מתוכם והעשירות והבנינו לבבכם אל יהוה ועבדהו לבדו ויצל אתכם מיד פלשתים: 4
5 ויאמר שמואל קבצו את כל ישראל המצפתה ויאמרו בני ישראל אל יהוה לבדו: 6
7 וישמעו פלשתים כי התקבצו בני ישראל המצפתה ויעלו סרני פלשתים אל ישראל וישמעו בני ישראל ויראו מפני פלשתים: 8
9 ויאמרו בני ישראל אל שמואל אל תחרש ממנו מזעק אל יהוה אלהינו וישענו מיד פלשתים: 10
11 ויקח שמואל טלח חלב אחד ויעלה עולה כליל ליהוה ויזעק שמואל אל יהוה בעד ישראל ויענהו יהוה: 12
13 ויהי שמואל מעלה העולה ופלשתים נגשו למלחמה בישראל וירעם יהוה בקול גדול ביום ההוא על פלשתים ויהמם וינגפו לפני ישראל: 14
15 ויצאו אנשי ישראל מן המצפה וירדפו את פלשתים ויכום עד מתחת לבית בר: 16
17 ויקח שמואל אבן אחת וישם בין המצפה ובין השן ויקרא את שמה אבן העזר ויאמר עד הנה עזרנו יהוה: 18
19 ויבנעו הפלשתים ולא יספו עוד לבוא בגבול ישראל ותהי יד יהוה בפלשתים כל ימי שמואל: 20

21 ויבנו בני ישראל מזבחות ויעבדו את יהוה לבדו: 22
23 וישמעו פלשתים כי התקבצו בני ישראל המצפתה ויעלו סרני פלשתים אל ישראל וישמעו בני ישראל ויראו מפני פלשתים: 24
25 ויאמרו בני ישראל אל שמואל אל תחרש ממנו מזעק אל יהוה אלהינו וישענו מיד פלשתים: 26
27 ויקח שמואל טלח חלב אחד ויעלה עולה כליל ליהוה ויזעק שמואל אל יהוה בעד ישראל ויענהו יהוה: 28
29 ויהי שמואל מעלה העולה ופלשתים נגשו למלחמה בישראל וירעם יהוה בקול גדול ביום ההוא על פלשתים ויהמם וינגפו לפני ישראל: 30
31 ויצאו אנשי ישראל מן המצפה וירדפו את פלשתים ויכום עד מתחת לבית בר: 32
33 ויקח שמואל אבן אחת וישם בין המצפה ובין השן ויקרא את שמה אבן העזר ויאמר עד הנה עזרנו יהוה: 34
35 ויבנעו הפלשתים ולא יספו עוד לבוא בגבול ישראל ותהי יד יהוה בפלשתים כל ימי שמואל: 36

* Et dixit Samuel ad uniuersam domum
Israel dicēs: Si in toto corde vestro vos reuerſi
estis ad Dominum, auferte deos alienos de me-
dio vestri & lucos; & preparate corda ve-
stra ad Dominum, & seruite ei soli, & eruet
vos de manu Philistiim.

* Et abstulerunt filij Israel Baalim & lu-
cos Astaroth, & seruierunt Domino soli.

* Et dixit Samuel: Congregate uniuersum
Israel in Masepha, & orabo ad Dominum pro
vobis. * Et conuenit populus in Masepha,
& hauserunt aquam, & effundunt in conspe-
ctu Domini super terram. & ieiunauerunt in
die illa & dixerunt: Peccauimus Domino. et
iudicauit Samuel filios Israel in Masepha.

* Et audierunt Philistiim, quod congregati
erant filij Israel in Masepha omnes. & ascen-
derunt satrapæ Philistinorum ad Israel. et au-
dierunt filij Israel, & timuerunt à facie Phi-
listinorum.

* Et dixerunt filij Israel ad Samuel: Ne
cesses à nobis clamare ad dominum Deum tuum,
& saluabit nos de manu Philistinorum.

* Et tulit Samuel agnum lactantem vnum,
& obtulit eum holocaustum Domino cum uni-
uerso populo. & clamauit Samuel ad Domi-
num pro Israel, & exaudiuit eum Dominus.

* Et erat Samuel offerens holocaustum. &
Philistiim inierunt bellum contra Israel. et in-
tonuit Dominus in fragore magno in die illa su-
per Philistiim, & confusi sunt & ceciderunt
in conspectu Israel.

* Et egressi sunt viri Israel ex Masepha,
& persecuti sunt Philisthæos, & percusserunt
eos usque ad infra Bethchor.

* Et tulit Samuel lapidem vnum, & sta-
tuit eum inter Masepha & inter antiquam, et
vocauit nomen eius Abenhezzer, quod signifi-
cat Lapis adiutorij. & dixit: Huc usque auxi-
liatus est nobis Dominus.

* Et humiliavit Dominus Philistiim, et non
apposuerunt ultra vt venirent in terminum
Israel. & facta est manus Domini super Philis-
thæos cunctis diebus Samuel.

* καὶ εἶπε Σαμουήλ πρὸς πᾶν τὸν οἶκον Ἰσραὴλ λέ-
γων, εἰ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν ὑμεῖς ἐπεσρέψατε πρὸς κύ-
ριον, ἀφείλεσθε ἐκ τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀλλοτρίους ἐκ μέθου ὑμῶν
καὶ τὰ ἄλλα, καὶ ἐτοιμάσατε τὰς καρδίας ὑμῶν πρὸς κύ-
ριον καὶ δουλεύσατε αὐτῷ μόνῳ, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ
χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων.

* καὶ ἐξῆραν ὁ ὧν Ἰσραὴλ
τὰ βααλὶμ & τὰ ἄλλα ἀσαρῶθ, καὶ ἐδούλευσαν τῷ κυ-
ρίῳ μόνῳ.

* καὶ εἶπε Σαμουήλ, σιωποῦντες πᾶν τὸν
Ἰσραὴλ εἰς μασηφά, & προσδύξομαι πρὸς κύριον ὑπὲρ
ὑμῶν. * καὶ σιγήσῃ ὁ λαὸς εἰς μασηφά καὶ ὑδρεύον-
το ὕδαρ, καὶ ἐκχέουσιν ἐνώπιον κυρίου ὅτι τὴν γλῶσσαν καὶ ἐ-
νήδυον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ & εἶπον, ἡμεῖς ἔμελλομεν τῷ κυ-
ρίῳ. & ἐδίκασε Σαμουήλ ἐκ τῆς Ἰσραὴλ εἰς μασηφά.

* καὶ ἤκουσαν ὁ ἀλλοφύλοι ὅτι σιγήσῃσαν οἱ ὧν Ἰσ-
ραὴλ εἰς μασηφά πάντες. καὶ δυνέβησαν ὁ Σατραπ-
αὶ τῶν ἀλλοφύλων ἐπὶ Ἰσραὴλ. καὶ ἤκουσαν ὁ ὧν Ἰσ-
ραὴλ, & ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων.

* καὶ εἶπον οἱ ὧν Ἰσραὴλ πρὸς Σαμουήλ, μὴ παρ-
σιωπήσῃς ἀφ' ἡμῶν τοῦ βοῦν πρὸς κύριον τὸν θεόν σου, καὶ
σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων.

* καὶ ἔλαβε Σαμουήλ ἄρνα γαλαθινὸν ὃν ἔα, καὶ ἀνῆ-
νεγκεν αὐτὸν ὁλοκαύτωσιν τῷ κυρίῳ σὺν παντὶ τῷ λαῷ.
καὶ ἐβόησε Σαμουήλ πρὸς κύριον ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ
ἐπήκουσεν αὐτὸς ὁ κύριος.

* καὶ ἔβη Σαμουήλ δυνάμεων τῶν ὁλοκαύτωσιν. καὶ
οἱ ἀλλοφύλοι παρσηθόν εἰς πόλεμον ἐπὶ Ἰσραὴλ. καὶ ἐ-
βρόντησε κύριος ἐν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ
ἐκ τοῦ ἀλλοφύλων, καὶ συνεχύθησαν καὶ ἐπεσαν ἐνώπιον
Ἰσραὴλ.

* καὶ ἐξῆλθον δυνάμεις Ἰσραὴλ ἐκ μασηφά &
κατεδίωξαν ἐκ τοῦ ἀλλοφύλων, καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἕως
ὑποκάτω βαϊθχόρ.

* καὶ ἔλαβε Σαμουήλ
λίθον ἓνα, καὶ ἐστηκεν αὐτὸν δυνάμεθον μασηφά & δυνά-
μεθον τῆς παλαιᾶς. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἄβεν-
νέζερ, ὃ σημαίνει λίθος τοῦ βοηθοῦ. καὶ εἶπεν, ἕως ἐν ταύ-
τῃ ἐβόηθησαν ἡμῖν ὁ κύριος.

* καὶ ἐταπείνωσε κύριος ἐκ τοῦ ἀλλοφύλων, καὶ ἐπαρ-
σέντο ἐπὶ τοῦ ἐπελθεῖν εἰς ὄριον Ἰσραὴλ. καὶ ἐχρῆτο
χεὶρ κυρίου ἐπὶ ἐκ τοῦ ἀλλοφύλων πᾶσας τὰς ἡμέρας
τοῦ Σαμουήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit Samuel ad omnem domum Israel dicendo: Si in omni corde vestro vos redeuntē ad cultum Domini, transire facite
errorem gentium de-inter vos & Gasteratha, & firmate cor vestrum in cultu Domini, & seruite ante eum in solitudine sua; & liberabit vos
de manu Pelisthæorum. * Et transire fecerunt filij Israel BACHALAI & GHASTHARATHA, & seruierunt ante Dominum in
solitudine sua. * Et dixit Samuel: Congregate omnem Israel ad Miszpeia, & orabo super vos ante Dominum.

* Et congregati sunt ad Miszpeia, & impleuerunt aquas, & effuderunt cor suum in pœnitentia ante Dominum, & ieiunauerunt in die
illo, & dixerunt tibi: Peccauimus ante Dominum. & iudicauit Samuel filios Israel in Miszpeia. * Et audierunt Pelisthæi quod
congregati sunt filij Israel in Miszpeia, & ascenderunt tyranni Pelisthæorum super Israel: & audierunt filij Israel, & timuerunt ab-ante Pe-
listhæos. * Et dixerunt filij Israel ad Samuel: Ne taceas à nobis ab orando ante dominum Deum nostrum, & eripiat nos de ma-
nu Pelisthæorum. * Et accepit Samuel agnum lactis vnum, & ascendere fecit holocaustum consumptum ante
Dominum: & orauit Samuel ante Dominum super Israel; & accepit orationem eius Dominus.

* Et fuit Samuel ascendere faciens holocaustum, & Pelisthæi appropinquarunt ad ineundum bellum in Israel: & sonuit Dominus
in voce magna in die illo super Pelisthæos; & conturbauit eos, & fracti sunt ante Israel.

* Et prodierunt homines Israel ex Miszpeia, & insecuti sunt Pelisthæos, & percusserunt eos usque subtus Beth-Saron.

* Et accepit Samuel lapidem vnum, & posuit inter Mispeia & inter Sina: & vocauit nomen eius, Lapidem auxiliij: & dixit: Huc usque
auxiliatus est nobis Dominus. * Et fracti sunt Pelisthæi, & non addiderunt amplius vt intrarent in terminum terræ Israel: &
fuit percussio Domini in Pelisthæos omnibus diebus Samuel.

† Et reddita sunt vrbes quas tulerant Philistiim à filiis Iſſrael, ab Acaron vsque Geth, & terminum liberauerunt Iſſrael de manu Philistinorum. & erat pax inter Iſrael & inter Amorraeum. † Et iudicauit Samuel Iſrael, cunctis diebus vite ſue.

³ Et ibat per singulos annos, & circuibat 16
Bethel, & Galgal, & Masepha. & indica-
bat Israel in omnibus locis istis.

At reuersio eius erat in Armathaim, quo- 17
niam ibi erat domus eius: & indicabat ibi Is-
rael, & edificauit ibi altare Domino.

CAP. VIII.

ET factum est vt senuit Samuel, & consti-
tuit filios suos Iudices Israel.

² Et hæc nomina filiorum eius. primogeni-
tus Joel, & nomen secundi Abia iudices in
Bersabee.

³ Et non ambulauerunt filij eius in via eius: & declinauerunt post vtilitatem, et acceperunt munera, & peruerterunt iudicia.

* Et congregantur uniuersi viri Ifrael, et
veniunt ad Samuel in Ramathaim.

* Et dicunt ei : Ecce tu seruisti , & filij tui
non ambulant in via tua . ¶ Nunc constitue
super nos regem , vt iudicet nos sicut vniuersæ
gentes .

* Et fuit prauus sermo in oculis Samuel, vt
dixerunt: Da nobis regem vt iudicet nos. &
orauit Samuel ad Dominum.

** Et dixit Dominus ad Samuel : Audi vo-*
cem populi, secundum omnia quæ loquantur ad
te: quoniam non te contempserunt, sed me con-
tempserunt, ne regnem super eos,

² *Secundum omnia opera sua que fecerunt mihi à qua die eduxi eos de Aegypto, & usque in diem hanc: & dereliquerunt me & seruiuerunt diis alienis, sic ipsi faciunt & tibi.*

** Et nunc audi vocem eorum: veruntamen ,
testificans testificaris eis , & nunciabis eis ius
regis qui regnabit super eos.*

** Et dixit Samuel omnia verba Domini ad
vniuersum populum petentes ab eo regem.*

14 * καὶ ἀπεδόθησαν αἱ πόλεις αὐς ἔλαβον Θ ἀλλόφυ-
λοι παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἀπὸ ἀκαρῶν ἕως γέθ· ὃ ὅριον
ἀφείλοντο Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. καὶ ἰω
εἰρήνη αἰαμέθιν Ἰσραὴλ καὶ δυνάμεθιν τοῦ αἰμορραίου.

15 * καὶ ἔκρινε σαμουὴλ τὸν Ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας
16 τῆς ζωῆς αὐτοῦ. * καὶ ἐπόρδυνε κατ' ἐναντιὸν τοῦ κυρίου

κλου βασις ηλ και τω γαλγαλ ε τω μασηφα. ε εδι-
καζε εν ισραηλ εν πασι τοις ρποις τουτοις.

17 ἡ δὲ ἀποσεφθὴ αὐτῆς ἡ ἐν δερμαδαίμ, ὅπερ καὶ ἡ
ὁ οἶκος αὐτῆς, καὶ ἐδίκαζεν ἐκεί τὴν ἰσραήλ, καὶ ἠποδόμη-
σεν ἐκεί θυσιάζηρον τῷ κυρίῳ.

1 * Καὶ ἐλθεῖς ὡς ἐγήρασε Ἀμούνῃλ, ἐκατέστησε σὺν
2 υἱοῖς αὐτοῦ δικασαῖς πρὸς τὴν γῆν. * καὶ ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ· ὁ πρῶτος ἐστὶν Ἰωήλ, καὶ ὄνομα τοῦ
δευτέρου Ἀβιά, δικασαῖς ἐν Βηρσαβεαί.

3 καὶ ὅτε ἐπορεύθησαν (4) ὑπὸ αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν καὶ
ἐξέκλιναν ὀπίσω τῆς σωτηλείας, ἡ ἐλάμβανον δῶρα,
καὶ ἐξέκλινον δικαιοσύνας.

4 καὶ σιωποῦσιν) πάντες ἄνδρες ἰσραήλ, ὡς
γίνονται πρὸς λαμωὴλ εἰς δερματῆα.

* καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἰδοὺ σὺ γε γέροντας, καὶ ὁ υἱός σου πορεύονται ἐν τῇ ὁδῷ σου· καὶ νῦν κατὰ σκεῖν ἐφ' ἡμᾶς βασιλέα δικάζειν ἡμᾶς καὶ ὡς πλὴν τὰ τοῦ ἔθνους.

καὶ ἡ πόσις ἡν ἔρρημα ἐν ὀφθαλμοῖς Σαμουὴλ,
ὡς εἶπον, δός ἡμῖν βασιλέα τοῦ δικαίου ἡμῶν. καὶ παρ-
εσχέτο Σαμουὴλ πρὸς κύριον.

7 καὶ εἶπε κύριε πρὸς Ζαμουήλ, ἄκου εἰ φωνῆς τοῦ
λαοῦ, καὶ πῶτα ὅσα ἀνελάλησωσί σοι πρὸς σέ, διότι ἐσὶς ἐξ-
ουθενώκασιν, ἀλλ' ἢ ἐγὼ ἐξουθενήκασιν· ἔμην βασιλεύειν

8 ἐπ' αὐτῶν· * καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ἀεποίησάν μοι
ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον αὐτὸν ἐξ αἰγύπτου καὶ ἕως τῆς
ἡμέρας ταύτης, ὅς ἐγκατέλιπόν με, καὶ ἐδούλωσαν θεοὺς
ἐτέροις, οὕτως αὐτοὶ ποιοῦσι καὶ σὺ.

9 καὶ νῦν ἀκούε τῆς φωνῆς αὐτῶν, πλὴν ὅτι διαμαρτυ-
ροῦντο· διαμαρτύρη αὐτοῖς, καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς τὸ δι-
καίωμα τοῦ βασιλέως ὃς βασιλεύσῃ ἐπ' αὐτοῖς.

καὶ εἶπε Ζαμουήλ πᾶσι τοῖς ἀρχαῖς κυρίου λέγων
πάντα τὸν λαὸν οὗτον αἰτοῦντας παρ' αὐτοῦ βασιλεύειν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁴ Et redierunt vrbes quas ceperunt Pelisthæi ab Israel ad Israel ab Ghekron & vsque Gath, & terminos earum eripuit Israel de manu Pelisthæorum : & fuit pax inter Israel & inter Emoræum. ¹⁵ Et iudicauit Samuel Israel omnibus diebus vitæ suæ.

¹⁶ Et ambulauit in tempore anno in anno, & reuerfus est ad Bethel, & ad Gilghela, & ad Mizfpeia: & iudicauit Ifrael omnia loca hæc:
¹⁷ Et cum reuerteretur ad Ramatha, quoniam ibi domus eius: & ibi iudicauit Ifrael: & ædificauit ibi altare ante Dominum.

TT fuit quando genuit Samuel, & præfecit filios suos Iudices Israeli. 4 Et fuit nomen filij eius primogeniti Ioel, & nomen se-

CAP. VIII.

ET fuit quando genuit Samuel, & præfecit filios suos Iudices Israeli.
 secundi eius Abia, iudicantes in Beera de Sabagh.
 falſitatis: & acceperunt munus, & declinauerunt iudicium.

Et dixerunt ei: Ecce tu senasti, & filij tui non ambulauerunt in via tua: nunc præfice nobis regem ad iudicandum nos sicut omnes gentes.

regem ad iudicandum nos. & orauit Samuel ante Dominum. 7 Et dixit Dominus ad Semuelem : Audi dicto
populi in omnibus quæ dicent tibi, quia non te elongauerunt: nam in cultu meo spreuerunt ne sim rex super eos.

⁸ Iuxta omnia facta quæ fecerunt à die quo ascendere feci eos ex Aegypto & vsque diem hunc, & reliquerunt cultum meum, & comiserunt errorem gentium, sic illi facientes etiam tibi.

in eos, & indices illis statutum regis qui regnabit super eos.
qui petentes ab eo regem.

Y 4

* ויאמר זרה יהיה משפט המלך אשר ימלך
 עליכם את בניכם יקח ושם לו במרכבתו
 ובפרשיו ורצו לפני מרכבתו:
 * ולשום לו שרי אלפים ושרי חמשים ולחרש
 חרישו ולקצר קצירו ולעשות כלי מלחמתו
 וכלי רכבו:
 * ואת בנותיכם יקח לרקחות ולטבחות ולאפות:
 * ואת שדותיכם ואת כרמיכם וזיתיכם הטובים
 יקח ונתן לעבדיו: * וזרעיכם וכרמיכם יעשר
 ונתן לסריסיו ולעבדיו: * ואת עבדיכם ואת
 שפחותיכם ואת בחוריכם הטובים ואת חמוריכם
 יקח ועשה למלאכתו: * צאנכם יעשר ואתם
 תהיו לו לעבדים: * וזעקתם ביום ההוא
 מפני מלככם אשר בחרתם לכם ולא יענה
 יהוה אתכם ביום ההוא:
 * וימאנו העם לשמע בקול שמואל ויאמרו לא
 כי אם מלך יהיה עלינו: * והיינו גם
 אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו
 ונלחם את מלחמתנו: * וישמע שמואל
 את כל דברי העם וידברם באזני יהוה:
 * ויאמר יהוה אל שמואל שמע בקולם
 והמלכת להם מלך ויאמר שמואל אל אנשי
 ישראל לבו איש לעירו:

ט

* ויהי איש מבן ימין ושמו קיש בן אביאל בן
 צרור בן בכורת בן אפיח בן איש ימיני גבור חיל:
 * ולו היה בן ושמו שאול בחר וטוב ואין איש
 מבני ישראל טוב ממנו משכמו ומעלה גבה מכל
 העם:

* Et ait: Hoc erit ius regis qui impera-
 turus est vobis: Filios vestros tollet, & po-
 net in curribus suis, facietque sibi equites
 & præcursores quadrigarum suarum:
 * Et constituet sibi tribunos & centu-
 riones, & aratores agrorū suorum, & mes-
 fores segetum, & fabros armorum & cur-
 rum suorum.
 * Filias quoque vestras faciet sibi vn-
 guentarias, & focarias, & panificas.
 * Agros quoque vestros, & vineas, &
 oliueta optima tollet & dabit seruis suis.
 * Sed & segetes vestras & vinearum red-
 ditus addecimabit, vt det eunuchis & fa-
 mulis suis. * Seruos etiam vestros, &
 ancillas, & iuuenes optimos, & asinos au-
 feret, & ponet in opere suo. * Greges quoq;
 vestros addecimabit, vosq; eritis ei serui.
 * Et clamabitis in die illa à facie regis
 vestri quem elegistis vobis, & non exau-
 diet vos Dominus in die illa.
 * Noluit autem populus audire vocem
 Samuelis, sed dixerunt: Nequaquam. rex
 enim erit super nos:
 * Et erimus nos quoque sicut omnes
 gentes: & iudicabit nos rex noster, & e-
 gredietur ante nos, & pugnabit bella no-
 stra pro nobis.
 * Et audiuit Samuel omnia verba po-
 puli, & locutus est ea in auribus Domini.
 * Dixit autem Dominus ad Samue-
 lem: Audi vocem eorum, & constitue su-
 per eos regem. Et ait Samuel ad viros Is-
 rael: Vadat vnusquisque in ciuitatem
 suam.

CAP. IX.

* ET erat vir de Benjamin nomine Cis, 1. Pa. 8.6
 A filius Abiel, filij Seor, filij Bechor, fi-
 lij Aphia, filij viri Iemini, fortis ro-
 bore.
 * Et erat ei filius vocabulo Saul, electus
 & bonus; & non erat vir de filiis Israel
 melior illo. ab humero & sursum emine-
 bat super omnem populum.

תרגום יונתן

* ואמר דין יהא נמסא ומלכא דימלך עליכון ית בניכון ידבר וימני ליה ברחיכוהי ובפרשוהי ורדפין קדם רחיכוהי:
 * ומנארה ליה רבני אלפין ורבני חמשין איכריא למיגר ניריה ולמחצור חצריה אומניא למעבד מני קרביה ופני רחיכוהי:
 * וית בנתכון וידבר לשמשן ולשבחן ולאפן:
 * וזרעיכון וכרמיכון יסב חר מן עשרא ויתן לרבביוהי ולעבדיוהי:
 * וית חמריכון וידבר למתוי עבדין ית עיבדוהי:
 * וית חמרי מן קדם מלככון דאתרעיתון לכון ולא יקביל ויי עלותכון בעידנא ההיא:
 * לא אלהן מלכא ויהי עלנא:
 * וישמע שמואל ית כל פתגמי עמא וסדרינן קדם יי:
 * ואמר שמואל לאנשי ישראל אזילו גבר לקריתיה:
 * ויהי גברא משיבטא דבית בנימן ושמוה קיש בן אביאל בן צרור בן בכורת בן אפיח בן איש ימיני גבור חיל:
 * ולויה חור בן ושמוה שאול עליהם ושפיר וליה גברא מבני ישראל דשפיר מיניה מבחפיה ולעילא רב מכל עמא:

ט

* Et ait : Hoc erit ius regis regnantis super vos : Filios vestros tollet , & ponet eos in curribus suis , & in equitibus suis , & præcursores currum suorum.

* Et ponet eos sibi ipsi tribunos & centuriones , & arare agriculturam suam , & metere messem suam , & vindemiare vindemiam suam , & facere instrumenta sua bellica , & instrumenta currum suorum.

* Et filias vestras accipiet in vnguentarias , & focarias , & in panificas.

* Et agros vestros , et vineas vestras , et oliveta vestra bona tollet , & dabit servis suis.

* Et semina vestra addecimabit & vineas vestras , et dabit eunuchis suis & servis suis.

* Et servos vestros & ancillas vestras , et armenta bouum vestra bona , & asinos vestros accipiet , & addecimabit ad opera sua.

* Et greges vestros addecimabit , & vos eritis ei in servos.

* Et clamabitis in die illa à facie regis vestri quem elegistis vobis , & non exaudiet vos Dominus in diebus illis.

* Et non voluit populus audire vocem Samuel. & dixerunt ei : Nequaquam , sed rex erit super nos.

* Et erimus & nos sicut omnes gentes. & iudicabit nos rex noster ; & egredietur ante nos , & pugnabit bella nostra.

* Et audiuit Samuel omnia verba populi , & locutus est ea in aures Domini.

* Et dixit Dominus ad Samuel : Audi vocem eorum , & fac regnare eis regem. & dixit Samuel ad viros Israel : Recurrite unusquisque in civitatem suam.

CAP. IX.

ET erat vir de filiis Benjamin , & nomen ei Cis , filius Abiel , filij Sarar , filij Bechorath , filij Aphec , filij viri Iemini , vir potens robore.

* Et huic filius , & nomen ipsi Saul , ingens vir bonus ; & non erat in filiis Israel bonus magis quam ille : humero & sursum excelsus super omnem terram.

11 * καὶ εἶπεν , τὸ ἐξ αὐτοῦ τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως τοῦ βασιλεύοντος ἐφ' ὑμᾶς· ὅθεν ὑοὶς ὑμῶν λήψεται , καὶ θήσεται αὐτὸν ἐν ἄρμασιν αὐτοῦ , καὶ ἐν ἵπποισιν αὐτοῦ , καὶ πορευ-
12 τήσονται τῶν ἀρμάτων αὐτοῦ· * καὶ θήσεται αὐτὸν ἐαυ-
τῷ χιλιάρχοις καὶ ἑκατοντάρχοις , & δροτρεῖσιν τῶν δρο-
τρίων αὐτοῦ· καὶ θείξεται θεισμόν αὐτοῦ , & περὶ αὐτοῦ πε-
13 γήσονται αὐτοῦ , καὶ ποιῶν σκῶν αὐτοῦ πολεμικὰ καὶ σκῶν
ἀρμάτων αὐτοῦ· * καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν λήψεται
εἰς μυρεψοὺς , καὶ μαγειρῶν καὶ εἰς περασούσας.

14 * καὶ ὅθεν ἀγροὺς ὑμῶν , καὶ ὅθεν ἀμπελώνας ὑμῶν , & ὅθεν ἐλαιώνας ὑμῶν ὅθεν ἀγαθοὺς λήψεται , καὶ δώσει τοῖς
15 δούλοις αὐτοῦ· * καὶ τὰ σπέρματα ὑμῶν ἀποδοσκάτω-
16 ραι καὶ ὅθεν ἀμπελώνας ὑμῶν , καὶ δώσει τοῖς δυνούχοις
αὐτοῦ , καὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ· * καὶ ὅθεν δούλους ὑμῶν
καὶ τὰς δούλας ὑμῶν , καὶ τὰ βουκόλια ὑμῶν καὶ ἀθῆα ,
καὶ ὅθεν ὄνοις ὑμῶν λήψεται , καὶ ἀποδοσκάτωρ εἰς τὰ
17 ἔργα αὐτοῦ· * καὶ τὰ ποίμνια ὑμῶν ἀποδοσκάτωρ , καὶ
ὑμεῖς ἔσεσθε αὐτῷ εἰς δούλους.

18 * καὶ βοήσετε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν πορρωτάτῳ τοῦ
βασιλέως ὑμῶν οὗ ὃς ἐλθέσθαι ἐαυτοῖς , καὶ ὅθεν ἐπακ-
19 σεται ὑμῶν κύριος ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις.

19 * & ὅθεν ἐβλέπετο λαὸς ἀκούειν τὴν φωνὴν Σαμὺὲλ·
καὶ εἶπον αὐτῷ , οὐχὶ ἀλλ' ἢ ὅτι βασιλεὺς ἐξ αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς·

20 * καὶ ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς καθὼς πάντες αὐτοῦ ἔσονται· & δι-
κάσει ἡμᾶς ὁ βασιλεὺς ἡμῶν , καὶ ὃς ἐλθὺς εἰς ἡμᾶς
21 ὅθεν ἡμῶν , & πολεμήσει τὸν πόλεμον ἡμῶν.

21 * καὶ ἤκουσε Ἰαμουὴλ πάντας ὅθεν λόγους τοῦ λαοῦ , & ἐλάλησεν αὐτῷ εἰς τὰ ὦτα κυρίου.
22 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἰαμουήλ , ἀκούων τῆς φω-
νῆς αὐτοῦ , καὶ βασίλευσεν αὐτοῖς βασιλεὺς· καὶ εἶπε Ἰα-
μουήλ πρὸς ἀνδρας ἰσραὴλ , ἀποτρέχετε ἕκαστος εἰς
τὴν πόλιν αὐτοῦ.

9.

1 * Καὶ ἦν αὐτὸς ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμὴν , καὶ ὄνομα αὐτοῦ
κίς , υἱὸς ἀβιήλ , υἱὸς σαρά , υἱὸς βεχωράθ , υἱὸς ἀφὲκ υἱὸς
2 ἀνδρὸς ἰεμινίου , δυνὴς δυνατὸς ἐν χυλῷ· * καὶ τούτῳ υἱὸς ,
καὶ ὄνομα αὐτοῦ σαούλ , δυνεγένης δυνὴς ἀγαθός , καὶ ἐκ
ἦν ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ ἀγαθὸς ὑπὲρ αὐτόν , ὑπερωμίσθη καὶ ἐ-
πάνω ὑψηλὸς ὑπὲρ πάντων τὴν γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit : Hoc erit statutum regis qui regnabit super vos : Filios accipiet , & constituet eos sibi in curribus suis , & in equitibus suis , & sequentes ante currus suos.

12 Et ad præficiendum sibi magistros millium , & magistros quinquagenorum : agricolas ad arandum arationes suas , & ad metendum messes suas ; & opifices ad faciendum vasa belli sui , & vasa currum suorum.

13 Et filias vestras accipiet ad ministras , ad coquas & ad pistrices.

14 Et agros vestros , & vineas vestras , & olivas vestras bonas accipiet , & dabit servis suis.

15 Et semina vestra & vineas vestras accipiet in decimas & dabit principibus suis & servis suis.

16 Et servos vestros & ancillas vestras , & pueros vestros pulchros , & asinos vestros accipiet , ut sint facientes opus eius.

17 Oves vestras accipiet unam ex decem , & vos eritis illi in servos.

18 Et clamabitis in tempore illo ab ante regē vestrū quem voluistis vobis , & non accipiet Dominus orationem vestram in tempore illo.

19 Et renuerunt populus audire dicto Samuelis , & dixerunt : Non : sed rex erit super nos.

20 Et erimus etiam nos ut omnes gentes : & vindicabit nos rex noster , & egredietur in capite nostro , & inibit bella nostra.

21 Et audiuit Samuel omnia verba populi , & ordinavit ea ante Dominum . Et dixit Dominus ad Samuel : Audi dictis eorum , & regnare fac super eos regem . & dixit Samuel viris Israel : Ite vir ad urbem suam .

CAP. IX.

ET fuit vir de tribu domus Biniamin , & nomen eius Kis filius Abiel , filij Szeror , filij Bechorath , filij Aphiah , filij viri ex tribu domus Biniamin , vir virtutis.

* Et illi fuit filius , & nomen eius Saul , iuuenis pulcher ; & non erat vir de filiis Biniamin qui pulcher ab eo : ab humeris suis & supra magnus ab omni populo.

* ותאבדנה האתנורת לקיש אבי שאול ויאמר
 קיש אל שאול בנו קח נגא אתך ארץ גת
 מהנערים וקום לך בקש ארץ האתנורת :
 * ויעבר בחר אפרים ויעבר בארץ שלשה ולא
 מצאו ויעברו בארץ שעלים ואין ויעבר בארץ
 ימיני ולא מצאו : * המה באו בארץ צוף ושאול
 אמר לנערו אשר עמו לכה ונשובה פן יחדל אבי
 מן האתנורת ודאג לנו : * ויאמר לו הנה נגא
 איש אלהים בעיר הזאת והאיש נכבד כל אשר
 ידבר בא יבא עתה נלכה שם אולי יגיד לנו את
 דרכנו אשר הלכנו עליה :
 * ויאמר שאול לנערו והנה נלך ומה נביא
 לאיש כי הלחם אזל מכלינו ותשורה אין להביא
 לאיש האלהים מה אתנו : * ויסף הנער לענות
 את שאול ויאמר הנה נמצא בידי רבע שקל בסקף
 ונתת לאיש האלהים והגיד לנו את דרכנו :
 * לפני כן בישראל כה אמר האיש בלכתו לדרוש
 אלהים לכו ונלכה עד הראה כי לנביא היום
 יקרא לפניו הראה :
 * ויאמר שאול לנערו טוב דברך לכה ונלכה
 וילכו אל העיר אשר שם איש האלהים :
 * המה עליהם במעלה העיר והמה מצאו נערו
 יצאות לשאב מים ויאמרו להן היש בזה הראה :
 * ותענינה אותם ותאמרנה יש הנה לפניך מהרי
 עתה כי היום בא לעיר כי זבח היום לעם בבמה :
 * כבאכם העיר בן תמצאון ארזו בטרם
 יעלה הבמה לאכל כי לא יאכל העם
 עד באו כי הוא יברך הזבח אחרי כן יאכלו
 הקראים ועתה עלו כי אתו כהיום תמצאון
 אתו :

* Perierant autem asinae Cis patris Saul. &
 dixit Cis ad Saul filium suum: Tolle tecum
 unum de pueris: & confurgens vade & quere
 asinas. * Qui cum transissent per montem
 Ephraim & per terram Salifa, & non inuenis-
 sent, transierunt etiam per terram Salim, & non
 erant, sed & per terram Iemini, & minime
 reppererunt. * Cum autem venissent in ter-
 ram Suph, dixit Saul ad puerum qui erat cum
 eo: Veni & reuertamur, ne forte dimiserit
 pater meus asinas, & sollicitus sit pro no-
 bis. * Qui ait ei: Ecce vir Dei est in ciuitate
 hac, vir nobilis, omne quod loquitur sine
 ambiguitate venit. nunc ergo eamus illuc,
 si forte indicet nobis de via nostra propter
 quam venimus. * Dixitque Saul ad puerum
 suum: Ecce ibimus. quid feremus ad virum
 Dei? panis deficit in fistartiis nostris, &
 sportulam non habemus ut demus homini
 Dei, nec quicquam aliud. * Rursum puer
 respondit Sauli, & ait: Ecce inuenta est in
 manu mea quarta pars stateris argenti; de-
 mus homini Dei, ut indicet nobis viam no-
 stram. * Olim in Israel sic loquebatur unus
 quisque vadens consulere Deum: Venite
 & eamus ad Videntem. Qui enim Pro-
 pheta dicitur hodie, vocabatur olim Vi-
 dens. * Et dixit Saul ad puerum suum: O-
 ptimus sermo tuus. veni eamus. & ierunt
 in ciuitatem in qua erat vir Dei. * Cumque
 ascenderent clium ciuitatis, inuenerunt
 puellas egredientes ad hauriendam aquam,
 & dixerunt eis: Num hic est Videns?
 * Quae respondentes dixerunt illis: Hic
 est: ecce ante te. festina nunc. hodie enim
 venit in ciuitatem, quia sacrificium est ho-
 die populi in excelsu. * Ingredientes urbem
 statim inuenietis eum antequam ascendant
 excelsum ad vescendum. neque enim co-
 messurus est populus, donec ille veniat:
 quia ipse benedicet hostiae, & dein-
 cept comedent qui vocati sunt. Nunc
 ergo conscendite, quia hodie reperietis
 eum.

תרגום יונתן

* ואבדא אתנורת לקיש אבוי דשאול ואמר קיש לשאול בריה דבר כען עמד ית חד מן עלימא וקום אזיל בעיית אתנורת :
 * ועבר בטורא דאפרים ועבר בארע דרומא ולא אשכחו ועברו בארע שבט בנימן ולא אשכחו :
 * אינון אתו בארעא דבה נביאא ושאול אמר לעלימא דעמיה איתא ונתוב דילמא ישבוק אבא מן עסק אתנורת ויצויף לנא : * ואמר
 ליה תא כען נביא דיי בקרתא דא וגברא יקיר ויתנבי קשוט כל דאתנבי אתקנימא ותקנימ כען נזיל לתמן דלמא יחיו לנא ית אורחנא
 דאחינא עליה : * ואמר שאול לעלימיה ותא נזיל אם מקביל ממון מה נעיל לנביא אף אתנורת וזרין עטרו ממנא מדעם דכשר לית
 לאעלא לנביא דיי מה עמנא למעבר : * ואוסף עלימא למעני ית שאול ואמר תא אישחכח בידי וזא חד דכספא ואתן לנביא
 דיי ויחיו לנא ית ארחתא : * בקרמין בושראל כדנ אמר נביא במייליה למחבע אלפן מן קדם יי איתו ונתמשי עד חזויה ארי לנביא
 יוסא דין מתקרי מלקרמין חזויה : * ואמר שאול לעלימיה תקין פיתגמך איתא נזיל ואזלו לקרתא דתמן נביא דיי :
 * אינון סלקין במסקנא דקרתא ואינון אשכחו עלימא נפקן לממלי מנא ואמרו להן האירת תכא חזויה :
 * ואחיבא יתוון ואמרא איתא תא הא קרמך אחי כען ארי יוסא דין על לקרתא ארי שירי נכסת קודשנא יוסא דין לעמא בבית
 אסחרותא : * כמיעלכוין לקרתא כן תשכחון יחיה עד לא יסק לבית אסחרותא למיכל ארי לא אכל עמא עד מיתוהו
 ארי הוא פרים על מזבא ובהר כן אכלין וזמינא וכען סקו ארי יחיה כיומא דין תשכחון יחיה :

* Et perierant asinae Cis patris Saul. et dixit Cis ad Saul filium suū: Tolle tecum unū puero-
rū, et consurgite & vadite et querite asinas.

* Et transferunt per montem Ephraim, & transferunt per terram Salisa, & non inueni-
runt. & transferunt per terram Saalim, et nō erat: & transferunt per terram Feminai, & minimè reppererunt. * Ipsi autem venien-
tibus in terram Siph, & dixit Saul puero suo qui cum eo: Veni & reuertamur, ne dimittens
pater meus quæ circa asinas curas curet de no-
bis. * Et dixit ei puer: Ecce homo Dei in ci-
uitate hac, & homo gloriosus; omne quod lo-
quatur veniens adierit. et nunc eamus illuc ad
eum, ut indicet nobis viam nostram per quam
vadamus per eam. * Et dixit Saul puero

qui cum eo: Et ecce ibimus. et quid feremus ho-
mini Dei? quia panes defecerunt de vasis no-
stris, & plus non est nobiscum ut feramus
homini Dei: an hoc quod superest nobis?

* Et apposuit puer respondere Saul: & di-
xit: Ecce inuenta est in manu mea quarta pars
ficli argenti; & dabis homini Dei; & indica-
bit nobis viam nostram. * Et antè in Israel
hæc loquebantur unusquisque vir, cum iret ad
interrogandum Deum: Venite et eamus ad Vi-
dentem: quia Prophetam vocabat populus o-
lim Videns. * Et dixit Saul ad puerum suū: 10
Bonus sermo tuus: veni et eamus. & ierunt in
ciuitatem ubi erat homo Dei ibi.

* Cum ipsi autem ascenderent in ascensum
ciuitatis, & ipsi inueniunt puellas egredientes
ad hauriendam aquam; et dicunt eis: Num est
hic Videns? * Et responderunt eis puellæ
& dixerunt: Est: ecce ante faciem vestram.
festinate, quia nunc venit in ciuitatem propter
diem, quia sacrificium hodie populo in excelsō.

* Ut ingressi fueritis in ciuitatem, sic in-
uenietis eum in ciuitate, antequam ascen-
dat ipse in excelsū ad vespendum; quia non
comedet populus donec veniat ipse. quoniam
ipse benedicit hostiæ, & post hæc comedunt pe-
regrini. & nunc ascendite, quia propter diem
inuenietis eum in ciuitate.

* καὶ ἀπώλοντο αἱ ὄνοι κίς τῷ πατρὶς Σαούλ. καὶ εἶπε
κίς πρὸς σαὺλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λάβε μὲν σεαυτὸν ἐκ τῶν παι-
δαρίων, & ἀνάστητε & πορεύθητε καὶ ζητήσατε τὰς ὄνας.

* καὶ διήλθον δι' ὄρους ἐφραΐμ, καὶ διήλθον διὰ τῆς γῆς
σαλισά, καὶ οὐκ εὗρον. καὶ διήλθον διὰ τῆς γῆς σααλίμ,
& οὐκ ἦν. & διήλθον διὰ τῆς γῆς ἱεμινάις, καὶ οὐκ εὗρον.

* αὐτῶν δ' ἐλθόντων εἰς τὴν γῆν σίφ, καὶ εἶπεν σαὺλ
τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ μετ' αὐτοῦ, δούρεθ' καὶ ἀνάστρέψω-
μαι, μὴ αἰεὶς ὁ πατήρ μου τὰς πόλεις τὰς ὄνας φροντίζας

φροντίζῃ πρὸς ἡμῶν. * καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ παιδάριον,
ἰδοὺ δὴ ἀνθρώπος θεὸς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, & ἀνθρώπος ἐν-
δοξος ποῦ δὲ δὴ λαλήσῃς πρὸς αὐτόν, ὥπως ἀναγείλῃ ἡμῖν τὴν ὁ-
δοῦ πορεύεσθαι. καὶ νῦν
πορεύεσθαι ἐκεῖ πρὸς αὐτόν, ὥπως ἀναγείλῃ ἡμῖν τὴν ὁ-
δὸν ἡμῶν. * καὶ εἶπε σαὺλ
τῷ παιδαρίῳ τῷ μετ' αὐτοῦ, & ἰδοὺ πορεύομεθα. & τί εἰθί-
σθαι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ θεοῦ, ὅτι αὐτοῖς ἐκλελείπασιν ἐκ τῶν
ἀγείων ἡμῶν, καὶ πλείον οὐκ ἔστι μετ' ἡμῶν εἰς σπενγεῖν

τῷ ἀνθρώπῳ τῷ θεοῦ, ἢ τοῦτο τὸ ὑπάρχον ἡμῖν; * καὶ πρὸς
σέθεν τὸ παιδάριον ἀποκριθεὶς αὐτῷ τῷ σαὺλ. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ
δύρη ἐν τῇ χερί μου τέταρτον σίκλου ἀργυρίου, & δώσεις
τῷ ἀνθρώπῳ τῷ θεῷ, καὶ ἀπαγείλῃ ἡμῖν τὴν ὁδὸν ἡμῶν.

* καὶ ἔμωρεσεν ἐν ἰσραὴλ τὰ δέ ἐλεγον ἕκαστος ἀλλή-
λῳ τῷ πορεύεσθαι ἐπερωτῶν τὸν θεόν. δότε καὶ πορεύε-
σθαι πρὸς τὸν βλέποντα, ὅτι τὸν πρὸς φησὶ ἐκάλει ὁ λα-
ός ἐμωρεσεν ὁ βλέπων.

* καὶ εἶπε σαούλ πρὸς τὸ παι-
δάριον αὐτοῦ, ἀγαθὸν τὸ ῥῆμά σου, δούρεθ' καὶ πορεύεσθαι. &
ἐπορεύθησθαι εἰς τὴν πόλιν & ἰδοὺ ὁ ἀνθρώπος τῷ θεῷ ἐκεῖ.

* αὐτῶν δ' ἀναβαινόντων εἰς τὴν ἀνάβασιν τὴν πόλεως,
καὶ αὐτοῖς διέσκοιτο κοράσια. ἐξεληλυθότα ὑδροῦσα δὲ
ὑδωρ. καὶ λέγουσιν αὐταῖς, μὴ ἔστιν ἐν ταῖς πόλιν;
καὶ ἀπεκρίθη αὐταῖς ταῖς κοραῖαις καὶ εἶπον, ἔστιν. ἰδοὺ
πρὸς πρὸς ὅπου ὑμεῖς. ταχύνετε ὅτι νῦν ἡκεῖ εἰς τὴν πό-
λιν διὰ τὴν ἡμέραν, ὅτι θυσιὰ σήμερον τῷ λαῷ ἐν βα-
μῶ.

* ὡς δὲ ἐξέλην εἰς τὴν πόλιν, οὕτως διή-
σετε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, πρὶν ἀναβῆναι αὐτὸν εἰς βῆμα
τοῦ φαγεῖν, ὅτι οὐ μὴ φάγῃ ὁ λαὸς ἕως τοῦ πρὸς ἀφιεῖσθαι
αὐτόν, ἐπειδὴ αὐτὸς διλογεῖ τὴν θυσίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐ-
δίουσιν ὁ ξένοι. καὶ νῦν ἀνάβητε, ὅτι διὰ τὴν ἡμέραν
διήσετε αὐτόν ἐν τῇ πόλει.

CHALDAÏCAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et perierunt asinae Kis patri ipsius Saulis. & dixit Kis ad Saul filium suum: Tolle nunc tecum unum ex pueris, & surge vade, quære
asinas. * Et transiit in monte Ephraim, & transiit in terra Australi, & non reppererunt; & transierunt in terra deserti, & non erat; & transie-
runt in terrâ tribus Biniamin, & non reppererunt. * Ipsi venerunt ad terram in qua Propheta. & Saul dixit puero suo qui secum: Veni
& redibimus: fortè cessauerit pater meus à cura asinarum, & sollicitus erit nostri. * Et dixit illi: Ecce nunc Propheta Domini in vrbe
hac, & vir honorabilis; & vaticinabitur veritatē: omne quod vaticinabitur, firmando confirmabitur: nunc ibimus eò, fortasse indicabit no-
bis viam nostram quam venimus super eam.

* Et dixit Saul puero suo: Et ecce ibimus: si accipiens mammon, quid inferemus Pro-
pheta? etiam nos viatica defecerunt de vasis nostris, & quicquam quod placens non est ad inferendum Propheta Domini: quid nobis fa-
ciendum? * Et addidit puer ad respondendum Sauli, & dixit: Ecce inuenta est in manu mea zuza vna argenti, & dabo Propheta
Domini, & indicabit nobis viam nostram. * In antiquis in Israel sic dixit vir cum ambularet ad quærendum do-
ctrinam ab-ante Dominum: Venite & perducemur vsque ad Videntem: quia Propheta hodie, vocatus fuit ab antiquis Videns.

* Et dixit Saul puero suo: Rectum verbum tuum: veni, ibimus. & iuerunt ad urbem ubi Propheta Domini.

* Illi ascendentes in ascensu vrbis, & illi inueniunt puellas exeuntes ad implendum aquas, & dixerunt eis: Num est hic Videns?

* Et responderunt illis & dixerunt: Est hic: ecce ante te. festina nunc, quoniam hodie intrauit ad urbem, quia posuerunt oblationem
sanctitatum hodie populo in domo confessus. * In intrando vos ad urbem sic inuenietis eum antequam ascendat ad domum con-
fessus ad comedendum; quia non comedet populus donec veniat ille; namque ille benedicens super cibum, & postea comedentes vocati.
& nunc ascendite, quoniam illum in die hac inuenietis illum.

14 * וַיַּעֲלוּ הָעִיר הַמָּה בָּאִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְהַנֶּגֶד
 שְׁמוּאֵל יֵצֵא לִקְרֹאתָם לְעֹלֹת הַבֶּקָּר:
 15 * וַיְהִי בַלַּיְלָה אֲזַן שְׁמוּאֵל יוֹם אֶחָד לִפְנֵי
 בּוֹא שָׁאוּל לֵאמֹר:
 16 * בַּעֲרֹת מִחֹר אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ אִישׁ מֵאֶרֶץ בְּנִימִן
 וּמִשְׁחָתוֹ לַנְּגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעַ אֶת עַמִּי
 מִיַּד פְּלִשְׁתִּים כִּי רָאִיתִי אֶת עַמִּי כִּי בְּאֶרֶץ צִעְקָתוֹ
 17 אֵלַי: * וּשְׁמוּאֵל רָאָה אֶת שָׁאוּל וַיְהוּדָה עָנָהוּ
 הִנֵּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אִמַּרְתִּי אֵלֶיךָ זֶה יַעֲזֹר בְּעַמִּי:
 18 * וַיָּנֶשׂ שָׁאוּל אֶת שְׁמוּאֵל בְּתוֹךְ הַשָּׂעַר וַיֹּאמֶר
 הַנְּגִידָה נָגִיד לִי אִי זֶה בֵּית הָרֹאֶה:
 19 * וַיַּעַן שְׁמוּאֵל אֶת שָׁאוּל וַיֹּאמֶר אֲנִכִּי הָרֹאֶה
 עָלָה לִפְנֵי הַבָּמָה וְאֶכְלֶתָם עִמִּי הַיּוֹם וְשִׁלַּחְתִּיךָ
 בְּבֹקֶר וְכָל אֲשֶׁר בְּלִבְּךָ אֲנִיד לָךְ:
 20 * וְלֹא תִנּוֹת הָאֲבֹדוֹת לָךְ הַיּוֹם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים אֲלֹ-
 תֶשֶׁם אֶת לִבְּךָ לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ וְלִמִּי כָל חֲמֹדֶיךָ
 יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא לָךְ וְלִכְל בֵּית אָבִיךָ:
 21 * וַיַּעַן שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הֲלוֹא בֶן יִמִּינִי אֲנִכִּי מִקִּטְנִי
 שְׁבָטִי יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפַּחְתִּי הִצַּעֲרָה מְכַל מִשְׁפָּחוֹת
 שְׁבָטִי בְּנִימִן וְלִמָּה דִּבַּרְתָּ אֵלַי כִּדְבַר הַזֶּה:
 22 * וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת שָׁאוּל וְאֶת נַעֲרוֹ וַיְבִיאוּם
 לִשְׁכֹּתָהּ וַיִּתֵּן לָהֶם מְקוֹם בְּרֹאשׁ הַקְּרוֹאִים
 וַהֲמָה כָּשָׁלְשָׁם אִישׁ:
 23 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל לְטַבַּח תֵּנָה אֶת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר
 נָתַתִּי לָךְ אֲשֶׁר אִמַּרְתִּי אֵלֶיךָ שִׁים אֹתָהּ עִמָּךְ:
 24 * וַיֵּרֶם הַטַּבַּח אֶת הַשּׁוֹק וַהֲעֲלִיָּה וַיִּשֶׁם
 לִפְנֵי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַנֶּשֶׂאֶר שִׁים לִפְנֶיךָ
 אֲכָל כִּי לְמוֹעֵד שְׁמוֹר לָךְ לֵאמֹר הֵעָם קִרְאתִי
 וַיֹּאכַל שָׁאוּל עִם שְׁמוּאֵל בַּיּוֹם הַהוּא:

14 * Et ascenderunt in ciuitatem. cumque
 ambulant in medio vrbis, apparuit Sa-
 muel egrediens obuiam eis vt ascenderet
 in excelsum.
 15 * Dñs autem reuelauerat auriculam Sa-
 muelis ante vnā diē quàm veniret Saul,
 16 dicens: * Hac ipsa hora quæ nunc est cras
 mittā virū ad te de terra Benjamin, & vn-
 ges eum ducem super populū meū Israel.
 & saluabit populum meum de manu Phi-
 listinorum, quia respexi populum meum.
 17 venit enim clamor eorum ad me. * Cumq;
 aspexisset Samuel Saulem, Dñs dixit ei. Ec-
 ce vir quem dixeram tibi. iste dominabi-
 18 tur populo meo. * Accessit autem Saul ad
 Samuelem in medio portæ, & ait: Indica
 19 oro mihi vbi est domus Videntis. * Et re-
 spondit Samuel Sauli, dicēs: Ego sum Vi-
 dens. ascende ante me in excelsum, vt co-
 medatis mecum hodie, & dimittam te ma-
 nē, & omnia quæ sunt in corde tuo indi-
 20 cabo tibi. * Et de asinis quas nudius tertius
 perdidisti, ne sollicitus sis, quia inuentæ
 sunt. Et cuius erunt optima quæq; Israel,
 21 nōne tibi & omni domui patris tui? * Re-
 spondens autem Saul ait: Nunquid non
 filius Iemini ego sum de minima tribu
 Israel, & cognatio mea nouissima inter
 omnes familias de tribu Benjamin? Qua-
 re ergo locutus es mihi sermonem istum?
 22 * Assumens itaque Samuel Saulem &
 puerum eius, introduxit eos in tricli-
 nium, & dedit eis locum in capite eorum
 qui fuerant inuitati. erant enim quasi tri-
 23 ginta viri.
 23 * Dixitque Samuel coquo: Da partem
 quam dedi tibi, & præcepi vt reponeres
 feorsum apud te.
 24 * Leuauit autem coquus armum, &
 posuit ante Saul. dixitque Samuel: Ec-
 ce quod remansit pone ante te, & come-
 de: quia de industria seruatum est tibi
 quando populū vocaui. Et comedit Saul
 cum Samuele in die illa.

תרגום יונתן

14 * וסליקו לקרחת איגון עליון בגו קרחת והא שמואל נפיק לקדמוהו לסיסק לבית אסחרותא:
 15 * ומן קדם יי איתאמר לשמואל יומא חד קדם מיתי שאול למימר:
 16 * בעידנא דהין מחר אשלח לותך גברא מארע שבט בנימין ותמשינינה למהוי מלכא על עמי ישראל ויפרוק ירת עמי מידא דפלשתאי ארי גלי קדמי דוחקא ועמי ארי עלת קבילתהוון לקדמי:
 17 * ושמואל חזא ית שאול ומן קדם יי איתאמר ליה הא גברא דאמרית לך דין יערי מרותא מן עמי:
 18 * וערע שאול ית שמואל בגו תרעא ואמר חיי כען לי אידין בית חזוניה:
 19 * ואתיב שמואל ית שאול ואמר אנא חזוניה סק לקדמי לבית אסחרותא ותיכלון עמי יומא דין ואשלחיןך בצפרא וכל די בליבך אחוי לך:
 20 * ועל עיסק אחניא דאבדא לך וארת אחיתא למבעיהן יומא דין דנן תלתא יומין לא תשוי ית ליבך עליהן ארי אישתכחא ודמן כל חמרת ישראל תלא וילך ורכל בית אבך:
 21 * ואתיב שאול ואמר חלא בר שבט בנימין אנא מזעירי שבטיא דישראל וזרעיתי תלשא מכל זרעית שבטי בנימין ולמה מללחא לי כפחגמא דהין:
 22 * ודבר שמואל ירת שאול ורת עלימיה ואעיליגון לאסחרותא ויהב להון אתרא בריש זמיניא ואיגון כחלתין גברא:
 23 * ואמר שמואל לטבחה תב ית מנתא די יהבית לך דאמרית לך שו יתה עמך:
 24 * וארים טבחה ית שקא וירביה ושוי קדם שאול ואמר הא דאשתאר שוי קדםך אכל ארי לזמנא נטיר לך למימר עמא זמינית לשירותא ואכל שאול עם שמואל ביומא ההוא:

* Et ascendunt in ciuitatem. illis autem ingredientibus in mediam ciuitatem, & ecce Samuel egressus est in occursum eorum, ut ascenderet in excelsum.

* Et Dominus reuelauerat auriculam Samuelis diem unam antequam veniret ad eum Saul, dicens:

* Sicut tempus hoc cras mittam ad te virum in terra Benjamin: et unges eum in principem super populum meum Israel. & saluabit populum meum de manu Philistinorum: quia respexit super humilitatem populi mei, quoniam venit clamor eorum ad me.

* Et Samuel aspexit Saulem: & Dominus respondit ei: Ecce homo quem dixi tibi: iste dominabitur super populum meum.

* Et accessit Saul ad Samuelem in medio ciuitatis, & dixit: Indica iam mihi quæ domus Videntis.

* Et respondit Samuel Sauli & dixit: Ego sum: ascende ante me in excelsum, & comede mecum hodie; & mittam te manè, & omnia quæ in corde tuo indicabo tibi:

* Et de asinis perditis tibi nudiustertius, ne ponas cor tuum in eis, quoniam inuenta sunt. & cui pulchra Israel, nonne tibi, & omni domui patris tui?

* Et respondit Saul & dixit: Nonne filius viri leuimæ ego sum minimi sceptri ex tribubus Israel? & cognatio mea paucissima inter omnes cognationes Benjamin. & quare locutus es ad me secundum sermonem hunc?

* Et assumpsit Samuel Saul et puerum eius, et introduxit eos in diuersorium: & ordinauit eis locum in primis vocatorum quasi triginta virorum.

* Et dixit Samuel coquo: Da mihi partem quam dedi tibi, quam dixi tibi ut poneres eam apud te.

* Et leuauit coquus armum & quod in eo, & apposuit eum coram Saul. & dixit Samuel Saul: Ecce quod remansit appone ipsum ante te & comede; quoniam in testimonium positum est tibi à populo: carpe. & comedit Saul cum Samuele in die illa.

14 * καὶ ἀναβαίνουνσιν εἰς τὴν πόλιν. αὐτῶν δ' εἰσπορεύομένων εἰς μέσῳ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ Σαμουὴλ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, τοῦ ἀναβλεῦσαι εἰς Βαμὰ.

15 * καὶ κύριος ἀπεκάλυψεν τὸ ὤτιον Σαμουὴλ ἡμέραν μίαν ἐμπροσθεν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν Σαὺλ λέγων·

16 * ὥς ὁ καιρὸς ὅτε αὐρεὶον ἀποσελῶ πρὸς σέ· ἀνδρα ἐν γῇ Βενιαμίν· καὶ χεῖσεις αὐτὸν εἰς ἀρχόντα ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ, καὶ ὥσει τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων, ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τοῦ λαοῦ μου, διότι ἦλθεν ἡ βοή αὐτῶν πρὸς με.

17 * καὶ Σαμουὴλ εἶδε τὸν Σαὺλ, καὶ κύριος ἀπεκρίθη αὐτῷ, ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος ὃν εἶπόν σοι, ὅτε καταρξάμην ἐπὶ τὸν λαόν μου.

18 * καὶ προσήλθεν Σαὺλ πρὸς Σαμουὴλ εἰς μέσον τῆς πόλεως, καὶ εἶπεν, ἀπαγγείλον δή μοι, ποῖός ἐστιν ὁ οἶκος τοῦ βλέποντός σε.

19 * καὶ ἀπεκρίθη Σαμουὴλ τῷ Σαουλ καὶ εἶπεν, ἐγὼ εἰμι· ἀνὰ βῆθι ἐμπροσθέν μου εἰς Βαμὰ, καὶ φάγε μετ' ἐμοῦ σήμερον, καὶ ἔξαποσελῶ σε πρὸς τὴν καρδίαν σου ἀπαγγεῖλαι σοι.

20 * καὶ πρὸς τῶν ὄνων τῶν ἀπολωλῶν σοι σήμερον τριταίῳ, μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου ἐν αὐταῖς, ὅτι ὄνῳ, καὶ τίνι τὰ ὄνῳ τοῦ Ἰσραὴλ, οὐχὶ σοι, καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς σου;

21 * καὶ ἀπεκρίθη Σαουλ καὶ εἶπεν, οὐχὶ ὑὸς ἀνδρὸς ἱεμιναίου ἐγὼ εἰμι τοῦ μικροτέρου σκήπτρου ἐκ τῶν φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ; καὶ ἡ πατεριά μου ὀλιγοσὴ πρὸς πάσας τὰς πατερίας τοῦ Βενιαμίν. τίνατί ἐλάλησας πρὸς με καὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο;

22 * καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸν Σαὺλ καὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς τὸ κατάλυμα, καὶ ἔταξεν αὐτοῖς τόπον ἐν πρῶτοις τῶν κεκληρυμένων ὥστε τριάκοντα ἀνδρῶν.

23 * καὶ εἶπε Σαμουὴλ τῷ μαγείρῳ, δός μοι τὴν μερίδα τῆς ἐδωκά σοι, ἢ εἴπά σοι θείναι αὐτῷ πρὸς σοί.

24 * καὶ ἦρεν ὁ μάγειρος τὴν κωλαΐδον καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς, καὶ παρέθηκεν αὐτῷ ἐνώπιον Σαουλ. καὶ εἶπεν Σαμουὴλ τῷ Σαουλ, ἰδοὺ τὸ ὑπόλειμμα πρὸς τὸ ἐνώπιόν σου καὶ φάγε, ὅτι εἰς μαρτύριον τέθεικά σοι πρὸς τὸ λαόν, ἀπόκνιζε, καὶ ἔφαγε Σαουλ μετὰ Σαμουὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et ascenderunt ad urbem. illi intrantes intra urbem, & ecce Semuelexiens ad occursum eorum ad ascendendum ad domum confessus.

15 Et ab-ante Dominum dictum fuit ad Samuel die vno antequam veniret Saul, dicendo:

16 In tempore hoc cras mittam ad te virum de terra tribus Biniamin, & unges eum ut sit rex super populum meum Israel: & liberabis populum meum de manu Pelisthæorum; quia reuelata est ante me afflictio populi mei, quia intrauit clamor eorum ante me.

17 Et Semuel vidit Saul, & ab-ante Dominum dictum est ei: Ecce vir quem dixi tibi: ille transire faciet dominium à populo meo.

18 Et occurrit Saul Semueli intra portam, & dixit: Indica nunc mihi quænam domus Videntis.

19 Et respondit Semuel Sauli, & dixit: Ego Videns. ascende ante me ad domum confessus, & comedetis mecum in die hac: & dimittam te manè, & omnia quæ in corde tuo, indicabo tibi.

20 Et super negotium asinarum quæ perierunt tibi, & tu venisti ad quærendum eas, hodie sunt tres dies, non pones cor tuum super eas, quia inuenta sunt. & cuius omne desiderium Israel, nonne tuum, & omnis domus patris tui?

21 Et respondit Saul & dixit: An non filius tribus Biniamin ego ex paruis tribuum Israel; & prosapia mea infirma præ omni prosapia tribuum Biniamin? & quare locutus es mihi iuxta verbum hoc?

22 Et accepit Semuel Saulem & puerum eius, & introduxit eos ad confessum; & dedit illis locum in capite inuitatorum, & illi quasi triginta viri.

23 Et dixit Semuel ad coquum: Da partem quam dedi tibi, quam dixi tibi pone eam tecum.

24 Et extulit coquus armum, & femur eius, & posuit ante Saul, & dixit: Ecce quod relictum est, pone ante te, comede, quia ad tempus seruatum tibi, dicendo, Populum inuitati ad conuiuium. & comedit Saul cum Samuele in die illo.

25 * וירדו מהבמה העיר וידבר עם שאול על הגג:
 26 * וישכמו ויהי בעלות השחר ויקרא שמואל
 אל שאול הגג לאמר קומה ואשלחך ויקם שאול
 ויצאו שניהם הוה ושמואל החוצה:
 27 * המה יורדים בקצה העיר ושמואל אמר אל-
 שאול אמר לנער ויעבר לפנינו ויעבר ואתה עמד
 ביום ואשמיעך אר דבר אלהים:

יוד

* ויקח שמואל את פך השמן ויצק על ראשו
 וישקהו ויאמר הלא כי משחק יהוה על גחלתו
 לנגיד:
 * בלכתך היום מעמדי ומצאת שני אנשים עם-
 קבורת רחל בגבול בנימן בצלצח ואמרו אליך
 נמצאו האתנורת אשר הלכת לבקש והנה נטש
 אביך אר דברי האתנורת ודאג לכם לאמר
 מה אעשה לבני:
 * וחלפת משם והלאה ובאר עד אלון תבור
 ומצאוך שם שלשה אנשים עלים אל האלהים
 ביר אל אחד נשא שלשה גדיים ואחד נשא
 שלשה כבדות לחם ואחד נשא גבלי יין:
 * ושאלו לך לשלום ונתנו לך שתי לחם
 ולקחת מידם:
 * אחר כן תבוא גבעת האלהים אשר שם
 נצבי פלשתים ויהי כבאך שם העיר ופגעת חבל
 גבאים ירדים מתבמה ולפניהם גבל ותף
 וחליל וכנור ותמה מתנבאים:
 * וצלחך עליך רוח יהוה והתנבית עמם
 ונהפכת לאיש אחר:
 * והיה כי תבאינה האתות האלה לך עשה לך
 אשר תמצא ידך כי האלהים עמך:

25 * Et descenderunt de excelsu in oppi-
 dum, & locutus est cum Saule in solario.
 26 * Cumque manè surrexissent, & ià dies
 luceſceret, vocauit Samuel Saulem in so-
 lario, dicens: Surge & dimittam te. & sur-
 rexit Saul. egressi sunt ambo, ipse videli-
 cet & Samuel.
 27 * Cūque descenderent in extrema par-
 te ciuitatis, Samuel dixit ad Saul: Dic pue-
 ro vt antecedit nos & transeat: tu autem
 subsiste paulisper, vt indicē tibi verbum
 Dei.

CAP. X.

1 * T Vlit autem Samuel lenticulam olei, &
 A effudit super caput eius, & deosculatus
 est eum, & ait: Ecce vnxit te Dominus su-
 per hæreditatem suam in principem.
 2 * Cumque abieris hodie à me, inuenies
 duos viros iuxta sepulchrum Rachel in fi-
 nibus Benjamin in meridie; dicentq; tibi;
 Inuentæ sunt asinæ ad quas ieras perqui-
 rendas: & intermissis pater tuus asinis, so-
 licitus est pro vobis, & dicit: Quid faciam
 de filio meo? Cumque abieris indè, & vl-
 tra transieris & veneris ad quercum Tha-
 bor, inuenient te tres viri ascendentes ad
 Deum in Bethel, vnus portans tres hœdos,
 & alius tres tortas panis, & alius portans
 lagenam vini.
 4 * Cumque te salutauerint, dabunt tibi
 duos panes, & accipies de manu eorum.
 5 * Post hæc venies in collem Dei vbi
 est statio Philistinorum, & cum ingressus
 fueris ibi urbem, obuium habebis gre-
 gem Prophetarum descendantium de ex-
 B celsu, & ante eos psalterium, & tympanū
 & tibiam, & citharam, ipsosque prophe-
 tantes:
 6 * Et insiliet in te spiritus Domini, &
 prophetabis cum eis, & mutaberis in vi-
 rum alium.
 7 * Quando ergo euenerint signa hæc
 omnia tibi, fac quæcunque inuenerit ma-
 nus tua, quia Deus tecum est.

תרגום יונתן

25 ונתתו מבית אסתרותא לקרחה ומליל עם שאול על איגרא:
 26 ואקדמו ויחזרו כמסק צפרא וקרא שמואל לשאול לאגרא:
 27 אינון נחתין בספי קרחה ושמואל אמר לשאול אמר
 לעלימא ויעבר קדמא ועבר ואת קום תכא ואשמיעך ותפתגמא דיני:

1 ונסיב שמואל יר מנא דמשחא ואריק על רישיה ונשקיה ואמר תלא ארי משחק ויי על אחסנתיה למחוי מלכא:
 2 כמחקך יומא דין מלחתי ותשכח חרין גברין עם קבורת רחל בתחום בנימין בצלצח וייסרון לך אישחכחא אתנניא דאזלת למבטי והא
 שבק אבוך יח עיסק אתנניא ויצף לכוז למימר מה אעביד לברי:
 3 ותהך מחסן ולתלא ותיתי עד מישר תבור וישכחונך חסן תלתא
 גברין דסלקין למסגד קדם ויי בביתאל חר נטיל תלתא גדיין וחד נטיל תלתא פתין ולחמים וחד נטיל גרב דחמר:
 4 וישאלו לך לשלם
 5 בחר כן תהך לגבעתא דבה ארנא דיני ותמן איסטרטיגי פלשתאי ויהי כסיעך
 6 ותמן לקרחה ותערע סיעת ספרניא נחתין מבית אסתרותא וקדמיתון גבלין ותופין וצלצלין וכיגריין ואינון משבחין:
 7 ויהי ארי ויהו אתנניא תאיל לך אתקין לך מני מלכותא ארי מימרא דיני כסערך:

* Et descendit ex excelsu in ciuitatem, & strauerunt Sauli in solario:

* Et dormiuit. & factum est vt ascendit crepusculum, & locutus est Samuel Saul in solario dicens: Surge, & dimittam te. & surrexit Saul, & egressus est ipse & Samuel vsque extra.

** Ipsis descenditibus in extremam partem
ciuitatis, & Samuel dixit Saul: Dic puero,
& transeat ante nos. tu autem subsiste hic ho-
die, & audi verbum Dei.*

С А Р. X.

ET tulit Samuel lenticulam olei, & effudit
super caput eius; & deosculatus est eum: et
dixit ei: Nonne unxit te Dominus in princi-
pem super hereditatem suam?

2 Ut abieris hodie à me, & inuenies duos viros iuxta sepulchra Rachel in finibus Benjamin in Meridie saltantes grande. & dicent tibi: Inuenta sunt asinae quas ieratis perquirere. & ecce pater tuus dimisit curam asinarum, & sollicitus est pro vobis dicens: Quid faciam de filio meo?

² Et abibis indè & ulterius, et venies usque ad quercum Thabor, & inuenies ibi tres viros ascendentes ad Deum in Bethel, vnum tollentem tres hædos, & vnum tollentem tria vasa panum, & vnum tollentem vtre[m] vini.

² Et interrogabunt te ea que in pace, & dabunt tibi duas primitias panum: et accipies de manu eorum.

* Et post hæc ingredieris in collem Dei, ubi est tibi statio Philistinorum. & erit ut ingrediaris ibi in ciuitatem, & obuiabis choro prophetarum descendendum de excelso, & ante ipsos nauia, & tympana, & tibia, & cithara, & ipsi prophetantes:

* Et insiliet in te spiritus Domini, & prophetabis cū eis, & mutaberis in virum alium.

** Et erit quando venerint signa hæc in te, 7
fac omnia quæcunque inuenerit manus tua,
quia Deus tecum.*

καὶ κατέβη ἐκ τῆς βαμαῖς εἰς τὴν πόλιν. Ἐξήρωςαν
τῷ σαοὺλ Ἰπὶ τῷ δώματι.

26 καὶ ἐποιμήθη, καὶ ἐγχεύετο ὡς δυνέβαινον ὁ ὄρθρ· ὅτε
ἐλάλησε σαμὴλ τῇ σαούλ· ἵππ' τῶν δώματι λέγων, ἀνά-
στα καὶ ἔξαποσελῶ σε. καὶ δύνει σαούλ καὶ ἔξῃσθαι
αὐτὸς καὶ λαμouήλ ἕως ἔξω.

27 * ἀντὶν καὶ βασιλευσίνων εἰς ἄκρον τῆ πόλεως. καὶ σάμην λ
εἶπε τῷ σάμλ, εἶπον τῷ παιδάρῳ, ὅτι διελθὲτω ἐμπροσθεν
ἡμῶν. σὺ γὰρ ἴσθι ὅτι σήμερον, καὶ ἄκουσον ῥῆμα θεοῦ.

6.

* Καὶ ἔλαβε σαμουὴλ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου, καὶ κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐφίλησεν αὐτόν. καὶ εἶπεν αὐτῷ, οὐχὶ ὅτι κέχευέ σε κύριος εἰς ἀρχόντα ἐπὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.

2 ὥς ἀν' ἀπέλθῃς σήμερον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ εὐρήσεις δύο
 ἀνδρας πρὸς τοῖς τάφοις ραχὴλ ἐν τοῖς ὄρεσι βενιαμὴν
 μεσημβρίας ἀλλομύροις μεγάλα. καὶ ἐρῶσί σοι, εὐρίω-
 ται αἱ ὄνοι αἷς ἐπορεύῃτε ζητεῖν. καὶ ἰδοὺ ὁ πατήρ σου ἀ-
 ποτείνῃ) τὴν φροντίδα τῶν ὄνων, καὶ μεριμνᾷ περὶ
 ὑμῶν λέγων, τί ποιήσω περὶ τῶν υἱῶν μου;

καὶ ἀπελεύκη ἐκείθεν καὶ ἐπέκεινα, καὶ ἤξεις ἕως τῆς θύρας τῆς θαλάσσης, καὶ εὐρήσεις ἐκεῖ τέτταρες ἀνδρες ἀναβαίνοντες πρὸς τὸν θεόν· οἱ βασιλεῖς, σὺ αἰρῶντα τέτταρες ἐρμους, καὶ σὺ αἰρῶντα τέτταρα ἀγέδια ἀρτῶν, καὶ σὺ αἰρῶντα ἀπὸν οἶνον.

4 * καὶ ἐρωτήουσίν σε τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ δώσουσί σοι δύο ἀπαρχὰς ἀρτων. καὶ λήψῃς ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

5 καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσῃ εἰς τὸν βορρῶν τοῦ θεοῦ,
οὗ ἐστὶν ἐκεῖ τὸ δυνάστημα, τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ἔσται ὡς
ἀν' εἰσέλθης ἐκεῖ εἰς Ἰλὺ πόλιν. Ἐὰν πωλήσεις χορὰν περ-
φητῶν κατὰ βασιλείων ἐκ τῆς βασιλείας, καὶ ἐμπεριλάβῃς αὐ-
τῶν ναῦλα, ἔτι μύπανα, ἔτι αὐλός, καὶ κινύρα, καὶ αὐτοὶ
περιφεύγοντες·

καὶ ἐφαλεῖται ὑπὸ πνεῦμα κυρίου, ἕως ἁρπα-
γεύσεis μετ' αὐτῶν, καὶ σεραφήνη εἰς ἄνδρα ἄλλον.

7 καὶ ἔσαυ' ὅτ' ἀνέλθῃ τὰ σημεῖα ταῦτα ἐπὶ σέ, ποίει
πάντα ὅσα ἀνέγγειν ἡ χεὶρ σου, ὅπο' θεὸς μετ' ἐσ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

⁸⁵ Et descenderunt de domo confessus ad urbem, & locutus est cum Saule super tectum.

Et anticipauerunt, & fuit cum ascenderet manè, & vocauit Samuel Saulem ad rectum dicendo : Surge, & dimittam te. & surrexit Saul, & exieruntambo illi ipse & Semuel foras. ²⁷ Illi descendentes in finibus vrbis, & Semuel dixit ad Saul: Dñe puero, & transibit ante nos. & transiuit. & tu sta hic, & audire faciam te verbum Domini.

CAP. X.

ET accepit Samuel vas unctionis, & fudit super caput illius; & osculatus est eum, & dixit: Nunquid vixit te Dominus super possessionem suam ad existendum regem? Cum tu abieris hodie à me & inuenies duos viros apud sepulchrum Rahhel in termino Biniamin in Szilzsch, & dicent tibi: Repertæ sunt asinæ quas iuisti ad quærendum, & ecce deposuit pater tuus curam asinarum, & sollicitus est velti dicendo: Quid faciam filio meo?

³ Et ibis inde porrò, & venies vsque ad planiciem Thabor, & inuenient te ibi tres viri, qui ascendentes ad adorandum ante Dominum in Bethel: vnus ferens tres hædos, & vnus ferens tres tortas panis, & vnus ferens lagenam vini.

† Et rogabunt tibi pacem, & dabunt tibi duas tortas panis, & accipies de manu eorum.

Postea ibis ad collem in quo arca Domini, vbi duces Pelisthæorum. & erit intrante te eò ad urbem, & offendes cætum scribarum descendentium de domo confessus, & ante eos nabli, & tympani, & cymbala, & citharæ, & illi canentes.

⁶ Et manebit super te spiritus prophetiæ ab-ante Dominum, & laudabis cum illis, & mutaberis in virum alium.

⁷ Et erit quando venient signa hæc tibi, parato tibi vasa regni, quia dictum Domini in auxilio tuo.

* וירדת לפני הגלגל והנדר אנכי ירד אליך
 להעלות עלות לזבח זבחי שלמים שבעת ימים
 תוחל עד--בואי אליך והודעתי לך את אשר
 תעשה: * והיה כהפנתו שכמו ללכת מעם
 שמואל ויהפך--לו אלהים לב אחר ויבאו כל--
 האתונות האלה ביום ההוא:
 * ויבאו שם הגבעות והנה חל נבאים לקראתו
 ותצלח עליו רוח אלהים ויתנבא בתוכם:
 * והיה כל יודעו מאתמול של שם ויראו והנדר
 עם נבאים נבא ויאמר העם איש אל רעהו מה זה
 היה לבן קיש הגם שאול בנביאים:
 * ויען איש משם ויאמר ומי אביהם על-כן
 היתר למשל הגם שאול בנביאים:
 * ויכל מהתנבאות ויבא הבמור:
 * ויאמר דוד שאול אליו ואל נערו אן הלכתם
 ויאמר לבקש את האתונות ונראו כי אין
 ונבוא אל שמואל:
 * ויאמר דוד שאול הגידה נא לי מה אמר לכם
 שמואל: * ויאמר שאול אל--דודו הגד הגיד
 לנו כי נמצאו האתונות ואת דבר המלוכה לא
 הגיד לו אשר אמר שמואל:
 * ויצעק שמואל את העם אל יהוה המצפיר:
 * ויאמר אל בני ישראל כה אמר יהוה אלהי
 ישראל אנכי העליתי את ישראל ממצרים
 ואציל אתכם מיד מצרים ומיד כל הממלכות
 הלחצים אתכם:
 * ואתם היום מאסתם את אלהיכם אשר הוא
 מושיע לכם מכל דעותיכם וצרתים ותאמרו לו
 כי מלך תשים עלינו ועתה התיצבו לפני יהוה
 לשבטיכם ולא לפיכם:

8 * Et descendes ante me in Galgala. ego
 quippe descendam ad te vt offeras obla-
 tionem, & immoles victimas pacificas. se-
 ptem diebus expectabis donec venia ad
 te, & ostendam tibi quæ facias. Inf. 13. b.
 9 * Itaque cum auertisset humerum suum
 vt abiret à Samuele, immutauit ei Deus
 cor aliud, & venerunt omnia signa hæc in
 die illa. * Veneruntque ad prædictum Inf. 11. b.
 collem, & ecce cuneus Prophetarum ob-
 uis ei. & insiluit super eum spiritus Dei,
 & prophetauit in medio eorum.
 11 * Videntes autem omnes qui nouerant eum
 heri & nudiustertius quod esset cum pro-
 phetis & prophetaret, dixerunt ad inui-
 cem: Quænam res accidit filio Cis? num
 & Saul inter Prophetas?
 12 * Responditque alius ad alterum dicens:
 C Et quis pater eorum? Propterea versum
 est in prouerbium: Nunc & Saul inter pro-
 phetas? * Cessauit autem prophetare, Inf. 19. c.
 & venit ad excelsum.
 14 * Dixitque patruus Saul ad eum & ad
 puerum eius: Quò abistis? qui responde-
 runt: Quærere asinas. quas cum non re-
 perissemus, venimus ad Samuelem.
 15 * Et dixit ei patruus suus: Indica mihi
 16 quid dixerit tibi Samuel. * Et ait Saul ad
 patruum suum: Indicauit nobis quia inuen-
 tæ essent asinæ. de sermone autem regni non
 indicauit ei quæ locutus fuerat ei Samuel.
 17 * Et conuocauit Samuel populum ad
 Dominum in Masphat:
 18 * Et ait ad filios Israel: Hæc dicit do-
 minus Deus Israel: Ego eduxi Israel de Æ-
 gypto, & erui vos de manu Ægyptiorum
 & de manu omnium regum qui afflige-
 bant vos.
 19 * Vos autem hodie proiecistis Deum
 vestrum, qui solus saluauit vos de vniuer-
 sis malis & tribulationibus vestris: & di-
 xistis, Nequaquam: sed regem constitue
 super nos. Nunc ergo state coram Do-
 mino per tribus vestras & per familias. Sup. 8. d.

תרגום יונתן

* ותחזות קדמי לגלגל ותא אנכי נחית לוחך לאסקא עלון ולנכסא נכסרת קודשין שבעה יומין תוריד עד מיתי לוחך ואחיי לך ירד
 ותעביר: * ותורה כר אחפני למיול מלות שמואל ושגי ליה יי לבא אוחרנא ואחארת כל אתנא האילין ביומא ההוא:
 10 ואחז לחמן לגבעתא ותא סיערת ספריא לקדמותיה ושרת עלוהי רוח נבואה מן קדם יי ושבח ביניהון:
 11 וידע ליה מאחסי ומקדמותיה וחזו ותא עם ספריא משבח ואמר עמא גבר לחבריה מא דין תורה לבר קיש האף שאול בספריא:
 12 ואתיב גברא מתמן ואמר ומן רבהון על כן תורה למתלא האף שאול בספריא: * ופסק מלשבחא ועל לבית אסחרותא:
 14 ואמר אחבותי דשאו ליה ולעלימיה לאן אזלחון ואמר למבעי ירד אתנא וחזינא ארי לא אשבחננו ואחזינא לורת שמואל:
 15 ואמר אחבותי דשאו חזי קען לי מר אמר לכון שמואל:
 16 ואמר שאול לאחבותי תורה חזי לנא ארי אשחכחא אתנא ועל עיסק מלכותא לא חזי ליה דאמר שמואל:
 17 וכנש שמואל ית עמא לקדם יי למצפיר:
 18 ואמר לבני ישראל כדנן אמר יי אלהא דישראל אנא אסיקית
 19 ואחז יומא דין קצותין בפלחנא דאלהכון והוא פריק לכון מכל בישתכון ועקתכון ואמרתון קדמותיה לית אנחנו סתפרקין אלהין
 מלכא חמני עלנא וכען איחזחדו קדם יי לשבטיכון ולא לפיכון:

* Et descendes ante me in Galgala, & ecce ego descendo ad te, ut offeras holocaustum, & immoles pacificas victimas: septem diebus cessabis, donec veniam ego ad te, & ostendam tibi quæ facies.

* Et factum est ut auertisset humeros suos ut abiret à Samuele, & immutauit ei Deus cor aliud. & venerunt omnia signa hæc in die illa.

* Et venit indè ad collem; & ecce chorus Prophetarum obuius ei: & insiluit super eum spiritus Dei, & prophetauit in medio eorum.

* Et factum est ut viderunt eum omnes videntes eum heri & nudius tertius, & ecce ipse erat in medio Prophetarum prophetans: et dixerunt populus unusquisque ad proximum suum: Quid hoc quod factum est filio Cis? num & Saul inter Prophetas?

* Et respondit quidam ex eis, & dixit: Et quis pater eius? propter hoc factum est in proverbium: Num & Saul inter Prophetas?

* Et compleuit prophetare, & venit in excelsum.

* Et dixit ei patruus suus et puero eius: Quò abiistis? & dixit: Querere asinas: et vidimus quòd non erant: & ingressi sumus ad Samuelem.

* Et dixit patruus Saulis: Indica iam mihi quid dixit tibi Samuel.

* Et ait Saul ad cognatum suum: Indicans indicauit mihi quia inuenta essent asinae. at sermonem regni non indicauit ei quem dixit Samuel.

* Et congregauit Samuel uniuersum populum ad Dominum in Masepha:

* Et dixit ad filios Israel: Hæc ait Dominus Israel dicens: Ego eduxi Israel de Ægypto, & erui vos de manu Pharaonis regis Ægypti, & de manu omnium regnorum affligentium vos.

* Et vos hodie contempsistis Deum vestrum, qui ipse est vester saluator de uniuersis malis vestris & tribulationibus vestris. et dixistis, Nequaquã, sed regem constitues super nos. & nunc state coram Domino per tribus vestras & per tribunatus vestros.

* καὶ κατέβησεν ἔμπροσθεν μου εἰς γαλγάλα, & ἰδοὺ ἐγὼ καταβαίνω πρὸς σέ, τοῦ θύσας καὶ ὀλοκαύτωσιν, καὶ θύσαι εἰρηνικὰς θυσίας, ἐπὶ αἷμα ἡμέρας διαλείψεις, ἕως τοῦ ἔλθειν με πρὸς σέ, καὶ γνωρίσαι σοὶ αὐτὸ ποίησάς.

* καὶ ἐγένετο ὥστε Ἰππασραφίμαι τῶ ὄμω αὐτοῦ ἀπελθεῖν ἀπὸ σαμουήλ, & μετ' ἐς ῥεῖν αὐτῷ ὁ θεὸς καρδίαν ἄλλην. & ἦλθεν πρὸς αὐτὸν σημεῖα ταῦτα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

* καὶ ἔρχεται ἐκεῖθεν εἰς τὸν βοιωτόν. καὶ ἰδοὺ χορὸς προφητῶν ἔξ ἐνδοτίας αὐτοῦ, & ἐφίλατο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα ἁγίου, καὶ προεφήτευσεν ἐν μέσῳ αὐτῶν.

* καὶ ἐγένετο ὥς εἶδον αὐτὸν πάντες εἰδότες αὐτὸν χυτὸς καὶ τρέμεις, καὶ ἰδοὺ καὶ αὐτὸς ἦν ἐν μέσῳ τῶν προφητῶν προφητεύων, καὶ εἶπον ὁ λαὸς ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τί τοῦτο τὸ γεγονός ἐστὶν ὑμῖν; ἢ καὶ σαουλ ἐν προφήταις;

* καὶ ἀπεκρίθη τις ἔξ αὐτῶν, καὶ εἶπεν, καὶ τίς ὁ πατήρ αὐτοῦ; διὰ τοῦτο ἐγένετο εἰς παραβολήν, ἢ καὶ σαουλ ἐν προφήταις;

* καὶ συνετέλεσεν προφητεύων, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν βαμᾶ.

* & εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ ἀδελφός αὐτοῦ & τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, ποῦ ἐπορεύητε; & εἶπεν, ζητεῖν τὰς ὄνους· καὶ εἶδομεν ὅτι οὐκ ἦσαν, καὶ εἰσῆλθομεν πρὸς σαμουήλ.

* καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ ἀδελφός τοῦ σαουλ, ἀπαγγέλλον δὴ μοι τί εἶπεν σοὶ σαμουήλ.

* & εἶπεν σαουλ πρὸς τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ, ἀπαγγέλλων ἀπήγγειλέ μοι, ὅτι ὄρην αἱ ὄνοι. τὸ ῥῆμα τὸ βασιλείας οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ὃ εἶπεν σαμουήλ.

* καὶ συνήγαγε σαμουήλ πᾶν τὸν λαὸν πρὸς κύριον εἰς μασηφά.

* καὶ εἶπεν πρὸς ὅσους ἦσαν ἱσραήλ, τὰδε εἶπεν κύριος ἱσραήλ λέγων, ἐγὼ ἀνῆγαγον τὸν ἱσραήλ ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἐξείλετό με ὑμεῖς ἐν χερσὶ φαραὼ βασιλέως αἰγύπτου, & ἐν χερσὶ πασῶν τῶν βασιλέων τῶν ἐκθλιβουσῶν ὑμᾶς.

* καὶ ὑμεῖς σήμερον ἐξουδένωσατε τὸν θεὸν ὑμῶν, ὃς αὐτὸς ἐστὶν ὑμῶν σωτὴρ ἐκ πάντων τῶν κακῶν ὑμῶν & τῶν θλίψεων ὑμῶν. καὶ εἶπατε, ἔχι, ἀλλ' ἡ βασιλεία κατέστησεν ἐφ' ἡμῶν. καὶ νῦν κατὰσθε ἐνώπιον κυρίου καὶ φυλάξτε ὑμῶν καὶ τὴν χηλιάδα ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et descendes ante me ad Gilgela: & ecce ego descendens ad te ad tollendum holocausta, & ad offerendum oblationem sanctitatum; septem diebus differes usque dum veniam ad te, & indicabo tibi quid facies.

* Et fuit quando respexit ad abeundum à Semue, & mutauit Dominus illi cor aliud, & venerunt omnia signa hæc in die illa.

* Et venerunt eò ad Gibghatha, & ecce cœtus scribarum ante eum; & mansit super illum spiritus Prophetiæ ab-ante Dominum; & laudauit inter illos.

* Et fuit omnis qui nouit illum ab heri & ab ante illud, & viderunt, & ecce inter scribas lau-

dans. & dixit populus vir ad socium suum: Quid hoc fuit filio Kis? an etiam Saul in scribis?

* Et respondit vir indè, & dixit: Et quis pater illorum? idè fuit in parabola: Num etiam Saul in scribis?

* Et cessauit à laudando, & intrauit ad domum confessus.

* Et dixit patruus ipsius Saul illi & puero illius: Quò iuistis? & dixit: Ad quærendum asinas: & vidimus quòd non reperiremus eas, & venimus ad Semuelem.

* Et dixit patruus ipsius Saul: Indica nunc mihi quid dixit vobis Semuelem.

* Et dixit Saul patruo suo: Indicando indicauit nobis quòd repertæ sunt asinae. & super negotium regni non indicauit ei quod dixit Se-

muel.

* Et congregauit Semuelem populum ad-ante Dominum ad Miszpeia.

* Et dixit filiis Israel: Sic dixit dominus Deus Israel: Ego ascendere feci Israel ex Miszraim, & liberaui vos de manu Miszraeorum,

& de manu omnium regnorum quæ affligerunt vos.

* Et vos hodie spreuistis doctrinam Dei vestri, qui ille seruans vos ex omnibus malis vestris & afflictionibus vestris, & dixistis ante eum, Non sumus seruati, sed regem praficies super nos. & nunc state ante Do-

minum per tribus vestras & per millia vestra.

* ויקרב שמואל את כל שבטי ישראל וילכד
 * שבט בנימין : * ויקרב את שבט בנימין
 למשפחתיו ותלכד משפחת המטרי וילכד שאול
 בן קיש ויבקשו ולא נמצאו :
 * וישאלו עוד ביהוה הבא עוד הלם איש ויאמר
 יהוה הנה הוא נחבא אל הכלים :
 * וירצו ויקחהו משם ויתיצב בתוך העם ויגבה
 מפל העם משכמו ומעלה :
 * ויאמר שמואל אל כל העם הראיתם אשר
 בחר בו יהוה כי אין כמהו בכל העם וירעו כל
 העם ויאמרו יחי המלך :
 * וידבר שמואל אל העם את משפט המלכה
 ויכתב בספר וינח לפני יהוה וישלח שמואל את
 כל העם איש לביתו :
 * וגם שאול הלך לביתו גבעתה וילכו עמו
 החיל אשר נגע אלהים בלבם :
 * ובני בליעל אמרו מה ישענו זה ויבזהו ולא
 הביאו לו מנחה ויהי במחריש :

י

* ויעל נחש העמוני ויחזן על יביש גלעד ויאמרו
 כל אנשי יביש אל נחש ברית לנו ונעבדך :
 * ויאמר אלהם נחש העמוני בזאת אכרות
 לכם בנקור לכם כל עין ימין ושמתי הרפה על
 כל ישראל :
 * ויאמרו אליו זקני יביש הרף לנו שבעת ימים
 ונשלחה מלאכים בכל גבול ישראל ואם אין
 מושיע אתנו ויצאנו אליך :
 * ויבאו המלאכים גבעת שאול וידברו
 הדברים באזני העם וישאו כל העם את קולם
 ויבכו :

* Et applicuit Samuel omnes tribus
 Israel, & cecidit fors super tribum Benia-
 min. * Et applicuit tribum Benjamin &
 cognationes eius, & cecidit fors super co-
 gnationem Methri, & peruenit vsque ad
 Saul filium Cis. quæsierunt ergo cum, &
 non est inuentus illic. * Et consuluerunt
 post hæc Dominum, vtrum nam vêturus
 esset illuc. Responditque Dominus: Ecce
 absconditus est domi. * Cucurrerunt itaq;
 & rulerunt eum indè, stetitque in medio
 populi; & altior fuit vniuerso populo ab
 humero & sursum. * Et ait Samuel ad om-
 nē populum: Certè videtis quem elegit
 Dominus, quoniam non sit similis illi in
 omni populo. Et clamauit omnis popu-
 lus & ait, Viuat rex. * Locutus est autem
 Samuel ad populum legem regni, & scri-
 psit in libro, & reposuit coram Domino.
 Et dimisit Samuel omnem populum sin-
 gulos in domum suam. * Sed & Saul
 abiit in domum suam in Gabaa. & abiit
 cum eo pars exercitus quorum tetigerat
 Deus corda. * Filij verò Belial dixerunt:
 Num saluare nos poterit iste? & despexe-
 runt eum, & non attulerunt ei munera. il-
 le enim dissimulabat se audire.

Sup. 9. b.

CAP. XI.

* ET ascendit Naas Ammonites, & pug-
 nare cœpit aduersum Iabes Galaad. di-
 xeruntq; omnes viri Iabes ad Naas: Ha-
 beto nos foederatos, & seruiemus tibi.
 * Et respondit ad eos Naas Ammoni-
 tes: In hoc feriam vobiscum foedus, vt e-
 ruam omnium vestrum oculos dextros,
 ponamque vos opprobrium in vniuerso
 Israel. * Et dixerunt ad eum seniores Iabes:
 Concede nobis septem dies vt mittamus
 nuncios ad vniuersos terminos Israel: &
 si non fuerit qui defendat nos, egredie-
 mur ad te. * Venerunt ergo nuncij
 in Gabaa Saulis, & locuti sunt verba hæc
 B audiente populo. & leuauit omnis popu-
 lus vocem suam, & fleuit.

תרגום יונתן

* וקריב שמואל יחד כל שבטי ישראל ואיתאחד שבטא דבית בנימין :
 * וקריב ית שבטא דבית בנימין לזרעיתיה ואיתאחד
 * ושאילו עוד במימרא דיי האית עוד הקא גברא
 * ורהטו ודברוהי מתמן ואיתעחד בגו עמא ורם מכל עמא מכתפיה ולשילא :
 * ואמר שמואל לכל עמא חזיתון דאיתרעי ביה יי ארי לית דכותיה בכל עמא ויביבו כל עמא ואמרו יצלח מלכא :
 * ומליל שמואל עם עמא ית נמסא דמלכותא וכתב בספרא ואצנע קדם יי ושלח שמואל ית כל עמא גבר לביתיה :
 * ואף שאול אול לביתיה לגבעתא ואולו עמיה קצת מן עמא גברין דחלי חטארה ואיתיהב דחלא מן קדם יי בלבהון :
 * ובני רישעא אמרו במרה יפרקיננא דין ושטוהי ולא אתו למשאל בשלמיה ותורה כשתיק :

י

* וסליק נחש מלכא דבני עמון ושרא על יבש גלעד ואמרו כל אנש ובש לנחש גזר לנא קיום ונפלחינך :
 * ואמר להון נחש מלכא דבני עמון אם תעבדון כהרא אגור לכון במיקר לכון כל עינא דמינא ואשוינא חסדא על כל ישראל :
 * ואמרו ליה סבי יבש אוריך לנא שבועא יומין ונשלח אנדוין בכל תחום עמא דישראל ואם לית דפריק יתנא ונפזק לוחד :
 * ואתו אנדוין לגבעתא דשאול ומלילו פתגמין קדם עמא וארימו כל עמא ית קלהון ויבכו :

* Et applicuit Samuel omnes tribus Israel, 20
& sors cecidit tribui Benjamin.

* Et applicuit tribum Benjamin per familiam, 21
& sors cecidit familie Amattari in viros, & sors cecidit Saul filio Kis. & quæ-
rebat eum, & non inueniebatur.

* Et interrogauit adhuc Samuel in Domino, 22
si venit adhuc huc vir. et dixit Dominus: Ecce ipse absconditus est in vasis.

* Et cucurrit & accepit eum inde, & stetit 23
Saul in medio populi: & exaltatus est super vniuersum populum ab humero et sursum.

* Et dixit Samuel ad omnem populum: Vidistis quem elegit sibi ipsi Dominus, quia non 24
est similis ipsi in omnibus vobis? & cognouit vniuersus populus & dixit: Viuat rex.

* Et locutus est Samuel ad populum legem regni: 25
& scripsit in libro, & reposuit coram Domino. Et dimisit Samuel omnem populum, & abierunt quilibet in locum suum.

* Et Samuel abiit in domum suam in Gabaa. 26
& abierunt filij exercituum quorum tetigit Dominus corda eorum cum Saul.

* Et filij pestilentes dixerunt: Quis saluabit nos iste? 27
& despexerunt eum, & non attulerunt ei munera. et factus est obmutescens.

CAP. XI.

ET ascendit Naas Ammonites, & castrametatus 1
est contra Iabes Galaad. & dixerunt omnes viri Iabes ad Naas Ammonitem: Pange nobiscum fœdus, & seruiemus tibi.

* Et dixit ad eos Naas Ammonites: In hoc pangam 2
vobiscum fœdus, ut eruam vestrum omnem oculum dextrum, & ponam eum in opprobrium in vniuerso Israel.

* Et dicunt ei viri Iabes: Remitte nos septem dies, 3
& mittemus nuncios in vniuersum terminum Israel: & si non fuerit saluans nos, & egrediemur ad vos.

* Et venerunt nuncij in collem ad Saulem, 4
& locuti sunt verba hæc in aures populi. & leuauerunt omnis populus vocem suam, & fleuerunt.

20 * καὶ προσήγαγε Σαμουὴλ πᾶσας τὰς φυλὰς Ἰσραὴλ, 20
καὶ ἐκλήλυσεν τὴν φυλὴν Βενιαμὴν. * καὶ προσήγαγε τὴν φυλὴν Βενιαμὴν καὶ πατριδὸν, καὶ ἐκλήλυσεν τὴν πατριδὰ ἀματταρὶ εἰς ἀνδρας, καὶ ἐκλήλυσεν τὴν Σαουλ υἱὸς Κίς· καὶ ἐζητεῖ αὐτὸν, καὶ οὐχ εὗρεσκετό.

22 * καὶ ἐπηρώτησεν ἐπὶ Σαμουὴλ ἐν κυρίῳ, εἰ ἔρχεται ἐπὶ ἐνταῦθα ὁ ἀνὴρ. καὶ εἶπεν κύριος, ἰδὲ αὐτὸς κέκρυπται ἐν τοῖς σκεύεσιν. * καὶ ἔδραμε καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἐκείθεν, καὶ κατέστη Σαουλ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ. καὶ ὑψώθη ὑπὲρ πάντας τὸν λαὸν ὑπερωμίαν καὶ ἐπὶ σῶμα.

24 * καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς πάντας τὸν λαόν, ἐώρακατέ οὐκ ἐκλέλεκτον ἑαυτῷ ὁ κύριος, ὅτι οὐκ ἔστιν ὅμοιος αὐτῷ ἐν πᾶσιν ὑμῖν· καὶ ἐγὼ πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπεν, ζήτω ὁ βασιλεὺς.

25 * καὶ ἐλάλησε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν τὸ δικαίωμα τῆς βασιλείας. καὶ ἔγραψεν εἰς βιβλίον, καὶ ἔθηκεν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἔξαπέστειλε Σαμουὴλ πάντα τὸν λαόν, καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

26 * καὶ Σαμουὴλ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς Γαβαά· καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ δυνάμεων, ὧν ἠψάτο κύριος καρδίας αὐτῶν μετὰ Σαουλ.

27 * καὶ οἱ υἱοὶ λοιμοὶ εἶπαν, τίς σώσει ἡμᾶς ἐκ τῶν ἡττιμώσαν αὐτόν, καὶ οὐκ ἔμελλεν αὐτῷ δῶρεα· καὶ ἐχρησθήσονται κωφεύων.

Ια.

1 * Καὶ ἀνέβη ναὰς ὁ ἀμμωνίτης, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ ἰαβὲς γαλαὰδ. καὶ εἶπον πᾶντες οἱ ἀνδρες ἰαβὲς πρὸς ναὰς τὸν ἀμμωνίτην, διάδοξον ὑμῖν διαθήκην καὶ δουλεύσομεν σοί.

2 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ναὰς ὁ ἀμμωνίτης, ἐν τούτῳ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην ἐν τῷ ἔξορῶναι ὑμῶν πᾶντα ὀφθαλμοὶν δεξιόν, καὶ θήσομαι αὐτὸν εἰς ὄνειδος ἐπὶ πάντας Ἰσραήλ.

3 * καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀνδρες ἰαβὲς, δώες ἡμᾶς ἐπὶ ταῖς ἡμέραις, καὶ ἀποστελεῖμεν ἀγγέλους εἰς πᾶν ὄρειον Ἰσραὴλ. καὶ εἰάν μὴ ᾖ ὁ σῶζων ἡμᾶς, καὶ ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς.

4 * καὶ ἦλθον οἱ ἀγγελοι εἰς τὸν βενὸν πρὸς σαὺλ, καὶ ἐλάλησαν ἐν τοῖς λόγοις τούτοις εἰς ταῦτα τοῦ λαοῦ, καὶ ἤρεον πᾶς ὁ λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἐκλαυσαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et applicuit Samuel omnes tribus Israel, & comprehensa est tribus Benjamin.

21 Et applicuit tribum domus Benjamin per prosapias suas, & comprehensa est prosapia Matri, & comprehensus est Saul filius Kis: & quaesierunt illum, & non est repertus.

22 Et petierunt adhuc in dicto Domini, Num adest adhuc hic vir? & dixit Dominus: Ecce absconditus in vasis.

23 Et cucurrerunt & acceperunt illum inde, & constitutus est inter populum: & procerus præ omni populo ab humeris suis & supra.

24 Et dixit Samuel ad omnem populum: An vidistis quem elegit sibi Dominus? quia non est sicut ille in omni populo. Et vociferati sunt omnis populus & dixerunt: Prosperetur rex.

25 Et locutus est Samuel cum populo statutum regni, & scripsit in libro & deposuit ante Dominum. & dimisit Samuel omnem populum virum ad domum suam.

26 Et etiam Saul iuit ad domum suam ad Gibghatha: & iuerunt cum illo pars ex populo, viri timentes peccatum, & datus est timor ab-ante Dominum in corde.

27 Et filij improbitatis dixerunt: In quo liberabit nos hic? & contemplerunt eum, & non venerunt ad rogandum in pace eius: & fuit sicut tacens.

CAP. XI.

ET ascendit Nahhas rex filiorum Ghamon, & posuit castra super Iabes Gilghad: & dixerunt omnis homo Iabes ad Nahhas: Decerne nobis pactum, & seruiemus tibi.

* Et dixit illis Nahhas rex filiorum Ghamon: Si facietis hoc, decernam vobis: eruendo vobis omnem oculum dextrum, & ponam illud opprobrium super omnem Israel.

* Et dixerunt ei senes Iabes: Protrahe nobis septem dies, & mittemus nuncios in omni termino populi Israel: & si non est qui liberet nos, & exhibimus ad te.

* Et venerunt nuncij ad Gibghatha Saulis, & locuti sunt verba ante populum, & extulerunt omnis populus vocem suam, & fleuerunt.

* והנה שאל בא אחרי הבקר מן השדה ויאמר
שאל מה לעם כי יבכו ויספרו לו את דברי אנשי
יביש :

* ותצלח רוח-אלהים על-שאל בשמעו את-
הדברים האלה ויחר אפו מאד :

* ויקח צמד בקר וינתחורו וישלח בכל-גבול
ישראל ביד המלאכים לאמר אשר איננו יצא
אחרי שאל ואחר שמואל כה יעשה לבקרו ויפל
פחד יהוה על-העם ויצאו באיש אחד :

* ויפקדם בבזק ויהיו בני-ישראל שלש מאות
אלף ואיש יהודה שלשים אלף :

* ויאמרו למלאכים הבאים כה תאמרון לאיש
יביש גלעד מחר תהיה לכם תשועה בחם השמש
ויבאו המלאכים ויגידו לאנשי יביש וישמחו :

* ויאמרו אנשי יביש מחר נצא אליכם ועשיתם
לנו ככל-הטוב בעיניכם :

* ויהי ממחרת וישם שאל את-העם שלשה
ראשים ויבאו בתוך-המחנה באשמרת הבקר ויכו
את-עמון עד-חם היום ויהי הנשארים ויפצו
ולא נשארו-בם שנים יחד :

* ויאמר העם אל-שמואל מי האמר שאל
ימלך עלינו תנו האנשים ונמיתם :

* ויאמר שאל לא יומת איש ביום הזה כי
היום עשה יהוה תשועה בישראל :

* ויאמר שמואל אל-העם לכו ונלכה הגלגל
ונחדש שם המלוכה :

* וילכו כל-העם הגלגל וימלכו שם את-
שאל לפני יהוה בגלגל ויזבחו שם זבחים
שלמים לפני יהוה וישמח שם שאל וכל-אנשי
ישראל עד-מאד :

* Et ecce Saul veniebat sequēs boues de
B agro, & ait : Quid habet populus q̄ plo-
rat? & narrauerunt ei verba virorū labe.

* Et influit spiritus Dei in Saul cū
audisset hæc verba, & iratus est furor e-
ius nimis. ^{Sup. 10.}

* Et assumens vtrumque bouem con-
cidit in frustra, misitque in omnes termi-
nos Israel per manum nunciorum dicēs:
Quicumque non exierit & secutus fuerit
Saul & Samuel, sic fiet bobus eius. Inua-
sit ergo timor Domini populum, & egres-
si sunt quasi vir vnus:

* Et recensuit eos in Bezech. fueruntq̄;
filiorum Israel trecenta millia, virorum
autem Iuda triginta millia.

* Et dixerunt nunciis qui venerāt: Sic
dicetis viris qui sunt in Iabes Galaad: Cras
erit vobis salus cū incaluerit Sol. Vene-
runt ergo nuncij & nunciauerunt viris Ia-
bes. Qui lætati sunt, * & dixerunt: Manè
exibimus ad vos, & facietis nobis omne
quod placuerit vobis.

* Et factum est cū dies crastinus ve-
nisset, constituit Saul populum in tres
partes. & ingressus est media castra in vi-
gilia matutina, & percussit Ammon vsq̄;
dum incalereset dies. reliqui autem dis-
persi sunt, ita vt non relinqueretur ex eis
duo pariter.

* Et ait populus ad Sa-
muelem: Quis est iste qui dixit, Saul non
regnabit super nos? date viros, & interfici-
emus eos.

* Et ait Saul: Non occidetur quisquam
in die hac, quia hodie fecit Dominus fa-
lutem in Israel. ^{Inf. 15. 6.}

* Dixit autem Samuel ad populum:
Venite & camus in Galgala, & innoue-
mus ibi regnum.

* Et perrexit omnis populus in Galga-
la, & fecerunt ibi regem Saul coram Do-
mino in Galgala: & immolauerunt ibi vi-
ctimas pacificas coram Domino. & lata-
tus est ibi Saul & cuncti viri Israel nimis.

תרגום יונתן

5 והנה שאל אתה בחר חוריא מן חקלא ואמר שאל מה לעמא ארי בכז ואשתעא לי יה נח פתגמי אנשי יביש :
6 וישרת רוח
7 ויבסב פדן חוריא והדמיה ושלח בכל החום וישראל
8 ומנינון בבזק והיו בני ישראל חלה מאד אלפין ואנשי יהודה חלחין אלפין :
9 ואמרו לא יצאו אנשי יביש ויחראו :
10 ואמרו אנשי יביש מחר תהא לכו פורקנא כמיתם שימשא ואחו אונדא וחוריא לאנשי יביש ויחראו :
11 והיה ביוםא דבחרוהי ומני שאל ית עמא חלתא משרין ועלו בגו משריתא במטררת צפרא ומחו ית עמון עד מיתם יומא והיו
דאשתארו ואיתבדרו ולא אישתארו בהון תרין דערקין בחדא :
12 ואמר עמא לשמואל מן דין די מבסר למימר לא כשר שאל לממלך עלנא איתו גבריא ונקטלינון :
13 ואמר שאל לא יתקטיל גברא ביוםא תרין ארי יומא דין עבר ויין פרקנא בישראל :
14 ואמר שמואל לעמא איתו וניזיל לגלגלא ונחדת תמן מלכותא :
ויוזלו כל עמא לגלגלא ואמליכו תמן ית שאל קדם
יין בגלגלא ויבסו תמן נכסת קודשין קדם יין ויחדו תמן שאל וכל אנש וישראל עד לחדא :

* Et ecce Saul veniebat post boues de agro, & dixit Saul: Quid est populo quod plorant? & narrauerunt ei verba virorum Iabes:

* Et insiluit spiritus Domini super Saul ut audiuit verba hæc: & iratus est contra eos furore suo valde.

* Et accepit duas vaccas, & in membra concidit eas, & misit in omnem terminum Israel in manu nunciorum, dicens: Qui non erit exiens post Saulem & post Samuelem, secundum hæc facient bobus eius. & cecidit extasis Domini super populum, & clamauerunt quasi vir unus.

* Et recenset eos Saul in Bazec omnem virum Israel trecenta millia, & viros Juda triginta millia.

* Et dixit Saul nunciis qui venerant: Hæc dicetis viris Iabes Galaad: Cras vobis erit salus cum incaluerit Sol. & venerunt nuncij in ciuitatem, et nunciauerunt viris Iabes, & letati sunt.

* Et dixerunt viri Iabes ad Naas Ammonitem: Cras exhibimus ad vos, & facietis nobis omne quod placuerit coram vobis.

* Et factum est post cras, & constituit Saul populum in tres acies, & ingressi sunt in medium castrorum in matutina custodia, & percussit filios Ammon usquequo incalesceret dies. & factum est qui relictæ erant dispersi sunt, et non relictæ sunt in eis duo in idipsum.

* Et dixit populus ad Samuel: Quis est qui dixit, Saul non regnabit super nos? da viros, & interficiemus eos.

* Et dixit Saul: Non occidetur quisquam in die ista, quia hodie fecit Dominus salutem in Israel.

* Et ait Samuel ad populum dicens: Venite eamus in Galgala, & innouemus ibi regnum.

* Et perrexit omnis populus in Galgala, & unxit ibi Samuel Saulem in regem coram Domino in Galgalis. & immolauerunt ibi victimas pacificas coram Domino. et letatus est ibi Saul et cuncti viri Israel nimis.

* καὶ ἰδὲ Σαὺλ ἤρχετο κατόπισθεν τῶν βοῶν ἔξ ἀγροῦ, & εἶπεν Σαὺλ, τί ἐστὶν τῷ λαῷ ὃ πικλαίουσιν; & διηγήσαντο αὐτῷ τὰ ῥήματα τῶν ἀνδρῶν ἰαβὲς.

* καὶ ἐφύλαττο πνῦμα κυρίου ἐπὶ Σαουλ ὡς ἤκουσε τὰ ῥήματα ταῦτα, & ἐθυμώθη ἐπ' αὐτοῦ ὀργὴ αὐτοῦ σφόδρα. * καὶ ἔλαβε δύο βόας, καὶ ἐμέλεισεν αὐτάς, & ἀπέσειλεν εἰς πηῶν ὄρειον ἰσραὴλ ἐν χειρὶ τῶν ἀγγέλων λέγων, ὅς ἐστιν ἐκ ποροθυμῶν ὀπίσω Σαὺλ & ὀπίσω Σαμαήλ, καὶ τὰδε ποιήσουσιν ταῖς βεσὶν αὐτοῦ. & ἐπεσεν ἑκτασις κυρίου ἐπὶ τὸν λαόν, καὶ ἐβόησαν ὡς ἑνὴς εἰς.

* καὶ ἐπισκέπη αὐτοῦ Σαὺλ ἐν βαζεκ πνῦτα δυνάμει ἰσραὴλ τριακοσίας χιλιάδας, καὶ δυνάμει ἰούδα τετρακόντα χιλιάδας.

* καὶ εἶπε Σαουλ τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐλθοῦσι, τὰδε ἐρεῖτε τοῖς ἀνδράσιν ἰαβὲς γαλααδ, αὐρίον ὑμῖν ἔσται ἡ σωτηρία διατεριμαίνοντες τὸ ἥλιον. καὶ ἦλθον οἱ ἀγγελοὶ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀνῆγγειλαν τοῖς ἀνδράσιν ἰαβὲς, καὶ ἐυφράνθησαν.

* καὶ εἶπον οἱ ἀνδρες ἰαβὲς πρὸς ναὰς τὸν ἀμμονίτην, αὐρίον ἔξελθυσόμεθα πρὸς ὑμᾶς, & ποιήσετε ἡμῖν πᾶν τὸ ῥεσθὸν ἐνώπιον ὑμῶν.

* καὶ ἤρχετο μετ' αὐρίον καὶ διέταξε Σαὺλ τὸν λαόν εἰς τρεῖς δρχάς, & εἰσπορεύοντες εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς ἐν τῇ πρωΐνῃ φυλακῇ, & ἐπληξε αὐτὸς αὐμῶν ἕως ἧς διεθερμάνθη ἡ ἡμέρα. καὶ ἐκλήθη οἱ ἀπολελεμῆμοι διασπάρησαν, & ἐκ ὑπελείφθησαν ἐν αὐτοῖς δύο ἐπὶ τὸ αὐτό.

* καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαμουὴλ, τίς ὁ εἰπών, Σαὺλ ἐβασιλεύσει ἐφ' ἡμᾶς, πρὸς οὗτον ἀνδρας καὶ θανατώσιν αὐτοῖς.

* καὶ εἶπεν Σαουλ, ὅτι ἀποθνήσκειται οὐδεὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὅτι σήμερον ἐποίησεν κύριος σωτηρίαν ἐν ἰσραὴλ.

* καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν λέγων, δεῦτε πορευθῶμεν εἰς γαλγαλα, καὶ ἐγκαταστήσωμεν ἐκεῖ τὴν βασιλείαν.

* καὶ ἐπορεύθη πᾶς ὁ λαὸς εἰς γαλγαλα, καὶ ἐχρυσεν ἐκεῖ Σαμουὴλ τὸν Σαουλ εἰς βασιλέα ἐνώπιον κυρίου ἐν γαλγαλῳ. καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ θυσίας εἰρηνικὰς ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐυφράνθη ἐκεῖ Σαουλ καὶ πάντες οἱ ἀνδρες ἰσραὴλ σφόδρα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹ Et ecce Saul venit post boues ex agro: & dixit Saul: Quid populo, quod lugeant? & narrauerunt illi verba hominum Iabes.

² Et mansit spiritus fortitudinis ab-ante Dominum super Saul, quando audiuit verba hæc, & fortificata est indignatio illius valde.

³ Et accepit par bouem, & discerpit illud, & misit in omni termino Israel in manu nunciorum dicens: Qui non erit exiens post Saul & post Samuel, ut hoc fiet bobus eius. & cecidit terror ab-ante Dominum super populum, & exierunt ut vir vnus.

⁴ Et recensuit illos in Bezeq: & fuerunt filij Israel tercentum millia, & viri Iuda triginta millia.

⁵ Et dixerunt nuncij qui venerunt: Sic dicetis viris Iabes Gilghad: Cras erit vobis liberatio, vbi incalescet Sol. & venerunt nuncij & nunciauerunt viris Iabes, & letati sunt.

⁶ Et dixerunt viri Iabes: Cras exhibimus ad vos, & facietis nobis iuxta omne quod rectum in oculis vestris.

⁷ Et fuit in die qui post illum, & recensuit Saul populum tres turmas, & intrauerunt intra castra in custodia matutina, & percussērunt Ghamon usque dum calefceret dies: & fuerunt qui relictæ sunt & dispersi sunt, & non relictæ sunt in illis duo qui fugientes simul.

⁸ Et dixit populus ad Samuel: Quis hic qui contempsit, dicendo: Non rectus Saul ad regnandum super nos? venire facite viros, & occidemus illos.

⁹ Et dixit Saul: Non occidetur vir in die hoc, nam hodie fecit Dominus liberationem in Israel.

¹⁰ Et dixit Samuel populo: Venite & ibimus ad Gilgela, & renouabimus ibi regnum.

¹¹ Et venerunt omnis populus ad Gilgela, & regnare fecerunt ibi Saul ante Dominum in Gilgela; & obtulerunt ibi oblationem sanctitatum ante Dominum. & letatus est ibi Saul & omnis homo Israel usque valde.

CAP. XII.

יב
 * ויאמר שמואל אל כל ישראל הנני שמעתי
 בקלכם לכל אשר אמרתם לי ואמליך עליכם
 מלך: * ועתה הנני המלך מתהלך לפניכם
 ואני זקנתי ושבת יובני הנם אתכם ואני התהלכתי
 לפניכם מנערי עד היום הזה:
 * הנני ענו כי נגד יהוה ונגד משיחו את שורמי
 לקחתי וחמור מי לקחתי ואת מי עשיתי את מי
 רצותי ומיד מי לקחתי כפר ואעלים עיניו
 ואשיב לכם: * ויאמרו לא עשיתנו ולא רצותנו
 ולא לקחת מיד איש מאומה:
 * ויאמר אליהם עד יהוה בכם ועד משיחו היום
 הזה כי לא מצאתם בידי מאומה ויאמר עד:
 * ויאמר שמואל אל העם יהוה אשר עשה את
 משה ואהרן ואשר העלה את אבותיכם
 מארץ מצרים:
 * ועתה התיצבו ואשפטה אתכם לפני יהוה את
 כל צדקות יהוה אשר עשה אתכם ואת אבותיכם:
 * באשר בא יעקב מצרים ויצעקו אבותיכם אל
 יהוה וישלח יהוה את משה ואהרן ויציאו
 את אבותיכם ממצרים וישבו במקום הזה:
 * וישכחו את יהוה אלהיהם וימכרו אתם ביד
 סיסרא שר צבא חצור וביד פלשתים וביד מלך
 מואב וילחמו בהם:
 * ויצעקו אל יהוה ויאמר חטאנו כי עזבנו את
 יהוה ונעבד את הבעלים ואת העשתרות ועתה
 הצילנו מיד איבינו ונעבדך:
 * וישלח יהוה את ירבעל ואת בדן ואת יפתח
 וארם שמואל ויצל אתכם מיד איביכם מסביב
 ותשבו בטח:

Dixit autē Samuel ad vniuersum Israel;
 A Ecce audiui vocem vestram iuxta om-
 nia quæ locuti estis ad me, & constitui su-
 per vos regem. * Et nunc rex graditur ante
 vos. Ego autē senui & incanui. porro filij
 mei vobiscum sunt. Itaq; conuersatus co-
 ram vobis ab adolescētia mea vsq; ad hāc
 diem: * Ecce præsto sum. loquimini de me
 coram Domino & coram Christo eius, v-
 trum bouem cuiusquā tulerim aut asinū:
 si quemquam calumniatus sum, si oppres-
 si aliquem, si de manu cuiusquam munus
 accepi; & contēnam illud hodie, restituā-
 que vobis. * Et dixerunt: Non es calūnia-
 tus nos, neque oppressisti, neq; tulisti de
 manu alicuius quippiam. * Dixitq; ad eos;
 B Testis est Dñs aduersum vos, & testis Chri-
 stus eius in die hac, quia non inueneritis
 in manu mea quippiā & dixerunt: Testis.
 * Et ait Samuel ad populum: Dominus q
 fecit Moysen & Aarō, & eduxit patres no-
 stros de terra Ægypti adest. * Nunc ergo
 state vt iudicio contēdam aduersum vos
 coram Domino de omnibus misericor-
 diis Domini quas fecit Dominus vobis-
 cum & cum patribus vestris: * Quomodo
 Iacob ingressus est in Ægyptum: & cla-
 mauerunt patres vestri ad Dñm, & misit
 Dominus Moysen & Aaron, & eduxit pa-
 tres vestros de Ægypto, & collocauit eos
 in hoc loco. * Qui obliti sunt domini Dei
 sui, & tradidit eos in manus Syfaræ magi-
 stri militiæ Asor, & in manu Philistinorū
 & in manu regis Moab, & pugnaverunt
 aduersum eos. * Postea autem clamauerūt
 ad Dominum, & dixerunt: Peccauimus:
 quia dereliquimus Dñm, & seruiimus
 Baalim & Astaroth. nūc ergo erue nos de
 manu inimicorum nostrorum, & serui-
 mus tibi. * Et misit Dñs Hierobaal, & Ba-
 dan, & Iephte, & Samuel, & eruit vos de
 C manu inimicorum vestrorum per circui-
 tum, & habitastis confidenter.

Eccl. 36

Ge. 46. a
Exo. 2. d.
in eod. j.

Iudi. 4. a

Iudi. 6. c

Sup. 8. d.
& 10. c

תרגום יונתן

יב

* ויאמר שמואל לכל אנשי ישראל הנני שמעתי
 ברישכון ואנא קשיתי וסבירי ובני הא אינן עמכון ואנא חליכתי קדמיכון מנעורי עד יומא הדין
 קדם יי וקדם משיחיה תורא דמן דברירי וחמרא דמן שחרירי וית מן עשקית וית מן אנסירי ומן דמן קבילירי ממון דשקר וכבשירי עיני
 מיניה בדינא ואחייב לכון: * ויאמרו לא עשיתנו ולא אנסתנא ולא קבילתא מידא דאנש מדעם:
 * ואמר להון סהיד מימרא דיי בכון וסהיד משיחיה יומא הדין ארי לא אשכחון בידי מדעם ואמרו סהיד:
 * ואמר שמואל לעמא יי דעבר גבורן על ידי משה ואהרן ודאסיק ית אבהתכון מארעא דמצרים:
 * וכען איתעמדו ואיתובח עמכון קדם יי כל זכותא דיי דעבר עמכון ועם אבהתכון:
 * כד על יעקב למצרים ועיקו אבהתכון קדם יי ושלח יי ית משה וית אהרן ואפיקו ית אבהתכון ממצרים ואותיבון בארעא הדין:
 * ואיתנשיאו ית פולחנא דיי אללהון ומסר יתהון ביד סיסרא רב חילא דחצור וביד פלשתאי וביד מלכא דמואב ואניחו קרבא בהון:
 * ועיקו קדם יי ואמרו חבנא ארי שבקנא ית פולחנא דיי ופולחנא ית בעליא וית עשחרתא וכען שיובנא מיד בעלי דרבנא ונפלח קדמך:
 * ושלח יי ית ירבעל וית יפתח וית שמשון וית שמואל ושייב יתכון מיד בעלי דבביכון מסחור סחור ויתיבתון לרוחצן:

CAP. XII.

ET dixit Samuel ad vniuersum virū ffræel: *Ecce audiui vocem vestram, et omnia quæcunque locuti estis mihi, & regnare feci super vos regem.*

** Et nunc ecce rex gradietur ante vos. & ego senui & incanui, & ecce filij mei in vobis sunt. & ego ecce conuersatus sum coram vobis ab adolescentia mea & vsque ad diem hanc.*

** Ecce ego, respondete contra me coram Domino & coram Christo eius, si bouem cuius vestrum accepi, vel asinum cuius accepi, vel cui vestrum vim intuli, vel quem oppressi vestrum, vel de manu cuius vestrum accepi munus, vel calciamentum? dicite contra me, & restituiam vobis.*

** Et dixerunt ad Samuelem: Non iniuria affecisti nos, & non vim intulisti nobis, non accepisti de manu nostra quippiam.*

** Et dixit Samuel ad populum: Testis Dominus in vobis, & testis Christus eius in die hac, quia nō inuenistis in manu mea quippiam. & dixit populus: Testis.*

** Et ait Samuel ad populum dicens: Testis Dominus qui fecit Moysen & Aaron, & qui eduxit patres nostros ex Ægypto:*

** Et nunc state, & iudicabo vos coram Domino, & nunciabo vobis omnem iustitiam Domini, quam fecit nobis & patribus nostris:*

** Quomodo ingressus est Jacob & filij eius in Ægyptum, & humiliavit eos Ægyptus. & clamauerunt patres nostri ad Dominum, & misit Dominus Moysen & Aaron, & eduxit patres nostros de Ægypto, & collocauit eos in loco hoc.*

** Et obliui sunt domini Dei eorum, & tradidit eos in manus Sisara magistri militiæ fabin regis Asor, & in manus Philistinorū, & in manus regis Moab, & pugnaverunt in eis.*

** Et clamauerunt ad Dominum & dixerunt: Peccauimus, quia dereliquimus Dominum, & seruiuimus Baalim & Lucis: & nunc erue nos de manu inimicorum nostrorum, et seruiemus tibi.*

** Et misit Dominus Hierobaal, & Barac, et Jephthae & Samuel, & eruit vos per circuitum de manu inimicorum vestrorū, et habitastis cōfidentes.*

ιβ.

** Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς πάντα ἀνδράς ἰσραὴλ, ἰδοὺ ἤκουσα τῆς φωνῆς ὑμῶν καὶ πάντα ὅσα εἶπατέ μοι, καὶ ἐβασίλευσα ἐφ' ὑμᾶς βασιλεῖα. καὶ νῦν ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς διαπορεύεται ἐνώπιον ὑμῶν. καὶ ἐγὼ γεγήρακα καὶ πεπολίωμαι, καὶ ἰδοὺ ὁ υἱός μου ἐν ὑμῖν εἰσίν. ἔτι δὲ ἰδοὺ δώδεκα μὲν ἐνώπιον ὑμῶν ἐκ νεότητός μου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.*

** ἰδοὺ ἐγὼ, ἀποκρίθητε κατ' ἐμοὶ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐνώπιον τοῦ χειρὸς αὐτοῦ, εἰ μόνον τίνος ὑμῶν εἴληφα ἢ ὄνον τίνος εἴληφα, ἢ τίνα ὑμῶν κατεδωμάσθυσα, ἢ τίνα ἐξέπλεσα ὑμῶν, ἢ ἐκ χειρὸς τίνος ὑμῶν εἴληφα ἐξέλασμα, ἢ ὑπόδημα; εἶπατε κατ' ἐμοῦ, καὶ ἀποδώσω ὑμῖν.*

** καὶ εἶπον πρὸς Σαμουὴλ, ὅτι ἡδίκησας ἡμᾶς, καὶ οὐ κατεδωμάσθυσας ἡμᾶς, ὅτι εἴληφας ἐκ χειρὸς ἡμῶν ὄνον. καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν, μάρτυς κύριος ἐν ὑμῖν, καὶ μάρτυς ὁ χειρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὅπου οὐχ ἀνέκατε ἐν τῇ χειρὶ μου ὄνον. καὶ εἶπεν ὁ λαός, μάρτυς.*

** καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν λέγων, μάρτυς κύριος ὁ ποιήσας τὸν μουσλεὺ καὶ τὸν ἀαρὼν, καὶ ὁ δυνάστης τῶν πατέρων ὑμῶν ἐξ αἰγύπτου.*

** ἔτι νῦν κατὰ στήθεα καὶ δικάσω ὑμᾶς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπαγγελάω ὑμῖν πάντα τὰ δικαιώματα κυρίου, ὅτι ἐποίησεν ἡμῖν καὶ τοῖς πατέράσιν ὑμῶν.*

** ὡς εἰσῆλθεν ἰακώβ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ εἰς αἰγύπτον, καὶ ἐπαπένωκεν αὐτῷ αἰγυπτῶς. καὶ ἐβόησεν ὁ πατήρ ὑμῶν πρὸς κύριον, καὶ ἀπέστειλε κύριος τὸν μουσλεὺ καὶ τὸν ἀαρὼν, ἔτι ἐξήγαγε δὲ πατέρας ὑμῶν ἐξ αἰγύπτου, καὶ κατώκησεν αὐτοὶ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ.*

** καὶ ἐπελάθοντο κύριος τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἀπέδοτο αὐτοὶ εἰς χεῖρας σισάρα δὲ χειρὸς αὐτοῦ ἰαβὴν βασιλέως ἀσώρ, καὶ εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων, καὶ εἰς χεῖρας βασιλέως μωάβ, καὶ ἐπολέμησαν ἐν αὐτοῖς.*

** καὶ ἐβόησεν πρὸς κύριον καὶ εἶπον, ἡμεῖς οὐκ ἐγκατελίπομεν τὸν κύριον, καὶ ἐδωλόκαμεν τοῖς βασιλεῦσι καὶ τοῖς ἀλλοφύλοις. καὶ νῦν ἐξέλθου ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, ἔτι δουλοῦσθε.*

** καὶ ἐξάπεμπε κύριος τὸν ἱερὸν βαάλ, ἔτι τὸν βαράκ, ἔτι τὸν ἱεφθάε, ἔτι τὸν σαμουὴλ, καὶ ἐξείλετο ὑμᾶς κυκλόθεν ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν καὶ κατώκηκατε πεποιθότες.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XII.

ET dixit Semuel ad omnem hominem Israel: *Ecce recepi dicta vestra ad omnia quæ dixistis mihi: & regnare feci super vos regem.*

** Et nunc ecce rex ductor in capite vestro: & ego antiquatus sum & senui, & filij mei ecce illi vobiscum; & ego ambulavi ante vos à iuuentute mea vsque in diem hunc.*

** Ecce vsque dum ego viuens, testificamini in me ante Dominum & ante vinctum eius, bouem cuius accepi, & asinum cuius munere accepi, & quem oppressi, & quem contriui, & à quo accepi mammon falsitatis, & inclinaui oculos meos ab eo in iudicio; & reddam vobis.*

** Et dixerunt: Non oppressisti nos, & non diripuisti nos, & non accepisti de manu hominis quicquam.*

** Et dixit illis: Testis dictum Domini in vobis, & testis vinctus eius die hoc, quodd non inuenistis in manu mea quicquam. & dixerunt: Testis.*

** Et dixit Semuel ad populum: Dominus qui fecit fortitudines per manus Moseh & Aharon, & qui eduxit patres vestros ex terra Ægypti.*

** Et nunc state, & disceptabo vobiscum ante Dominum de omnibus iustitiis Domini quas fecit vobiscum & cum patribus vestris.*

** Vt cum ingressus est Iaghab in Misraim: & clamauerunt patres vestri ante Dominum, & misit Dominus Moseh & Aharon, & eduxerunt patres vestros ex Misraim, & sedere fecerunt illos in terra hac.*

** Et obliui sunt cultum domini Dei ipsorum, & tradidit eos in manu Zizera principis virtutis Hhazor, & in manu Pelithæorum, & in manu regis Moab, & inierunt bellum in eos.*

** Et clamauerunt ante Dominum & dixerunt: Peccauimus, quodd dereliquimus cultum Domini, & coluimus Baghalaia & Ghahtheratha; & nunc eripe nos de manu auctorum inimicitiae nostræ, & seruiemus ante te.*

** Et misit Dominus Ierubaghal, & Simson, & Iiphtahh & Semuel, & eripuit vos de manu auctorum inimiciarum vestrarum vndiquaque, & sedistis in tranquillitate.*

* וַתֵּרְאוּ כִּי נָחַשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי-עַמּוֹן בָּא עֲלֵיכֶם
 וַתֹּאמְרוּ לֵי לֹא כִּי-מֶלֶךְ יִמְלֹךְ עָלֵינוּ וַיְהִי הוּא אֱלֹהֵיכֶם
 מֶלְכְּכֶם : * וַעֲתָה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בַּחֲרִיתֶם
 אֲשֶׁר שָׂאֲלַתֶם וְהִנֵּה נָתַן יְהוָה עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ :
 * אִם-תִּירְאוּ אֶת-יְהוָה וְעַבַדְתֶּם אֹתוֹ וּשְׁמַעְתֶּם
 בְּקוֹלוֹ וְלֹא תִמְרוּ אֶת-פִּי יְהוָה וְהִיתֶם גַּם-אַתֶּם
 וְגַם-הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-מֶלֶךְ עֲלֵיכֶם אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :
 * וְאִם-לֹא תִשְׁמָעוּ בְּקוֹל יְהוָה וּמְרִיתֶם אֶת-פִּי
 יְהוָה וְהִיתָ יַד-יְהוָה בְּכֶם וּבְאַבְתֵּיכֶם :
 * גַּם-עַתָּה הִתְיַצְבוּ וּרְאוּ אֶת-הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה
 אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יְהוָה עִשְׂרֵי לְעֵינֵיכֶם :
 * הֲלוֹא קָצִיר חֲטִיט הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל-יְהוָה וַיִּתֵּן
 קָלוּז וּמִטָּר וְדָעוּ וּרְאוּ כִּי-רַעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר
 עֲשִׂיתֶם בְּעֵינֵי יְהוָה לְשָׂאוֹל לְכֶם מֶלֶךְ :
 * וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל אֶל-יְהוָה וַיִּתֵּן יְהוָה קֶלֶת וּמִטָּר
 בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּירָא כָל-הָעָם מֵאֵד אֶת-יְהוָה
 וְאֶת-שְׁמוּאֵל :
 * וַיֹּאמְרוּ כָל-הָעָם אֶל-שְׁמוּאֵל הִתְפַּלֵּל בְּעַד-
 עַבְדֶּיךָ אֶל-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶל-נַפְשׁוֹת כִּי-יִסְפְּנוּ עַל-
 כָּל-חַטֹּאתֵינוּ רַעַה לְשָׂאֵל לָנוּ מֶלֶךְ :
 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-הָעָם אֶל-תִּירְאוּ אֹתָם
 עֲשִׂיתֶם אֵת כָּל-הַרְעָה הַזֹּאת אֲךָ אֶל-תִּסּוּרוּ מֵאַחֲרֵי
 יְהוָה וְעַבַדְתֶּם אֶת-יְהוָה בְּכָל-לִבְבְּכֶם :
 * וְלֹא תִסּוּרוּ כִּי אַחֲרֵי הַתְּהוֹ אֲשֶׁר לֹא-יִעֲשִׂי
 וְלֹא יִצִּילוּ כִּי תִהְיוּ חֲמֹרִים :
 * כִּי לֹא-יִטֵּשׁ יְהוָה אֶת-עַמּוֹ בְּעֶבְרוֹ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל
 כִּי הוּא אֵל יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֲתָכֶם לֹדָעִים :
 * גַּם אֲנֹכִי חָלִילָה לִּי מִחֲטֵא לַיהוָה
 מִחְדָּל לְהִתְפַּלֵּל בְּעַדְכֶם וְהוֹרִיתִי אֲתָכֶם בְּדֶרֶךְ
 הַטּוֹבָה וְהַיִּשְׁרָה :

* Videntes autem quod Naas rex filio-
 rum Ammon venisset aduersum vos, dixi-
 stis mihi, Nequaquam: sed rex imperabit
 nobis, cum dominus Deus vester regnaret
 in vobis. * Nunc ergo praesto est rex vester
 quem elegistis & petistis. Ecce dedit vo-
 bis Dominus regem. * Si timueritis Do-
 minum & serueritis ei, & audieritis vocem
 eius, & non exasperaueritis os Domini, e-
 ritis & vos & rex qui imperat vobis se-
 quentes Dominum Deum vestrum.
 * Si autem non audieritis vocem Do-
 mini, sed exasperaueritis sermones eius,
 erit manus Domini super vos & super pa-
 tres vestros. * Sed & nunc state & videte
 rem istam gradem quam facturus est Do-
 minus in conspectu vestro. * Nunquid
 non messis tritici est hodie? Inuocabo Do-
 minum, & dabit voces & pluuias, & scie-
 tis & videbitis, quia grande malum fece-
 ritis vobis in conspectu Domini petentes
 super vos regem.
 * Et clamauit Samuel ad Dominum, &
 dedit Dominus voces & pluuias in die il-
 la. & timuit omnis populus nimis Do-
 minum & Samuelem.
 * Et dixit vniversus populus ad Samue-
 lem: Ora pro seruis tuis ad Dominum
 Deum tuum, vt non moriamur. addidi-
 mus enim vniversis peccatis nostris ma-
 lum, vt peteremus nobis regem. * Dixit
 autem Samuel ad populum: Nolite time-
 re. vos fecistis vniversum malum hoc. ve-
 runtamen nolite recedere a tergo Domi-
 ni; sed seruite Domino in omni corde ve-
 stro: * Et nolite declinare post vana
 quae non proderunt vobis, neque eruent
 vos, quia vana sunt: * Et non derelinquet
 Dominus populum suum propter nomē
 suum magnum: quia iurauit Dominus fa-
 cere vos sibi populum. * Absit autem à
 me hoc peccatum in Domino, vt cessem
 orare pro vobis, & docebo vos viam bo-
 nam & rectam.

תרגום יונתן

* וַחֲזוּתוֹ אֲרִי נָחַשׁ מֶלֶךְ דְּבָנֵי עַמּוֹן אֲתָהּ לְגַלְיָכוֹן וְאַמְרָתוֹן לִי לֹא אֱלֹהִים מֶלֶךְ יִמְלֹךְ עָלֵינוּ וַיְהִי הוּא אֱלֹהֵינוּ מֶלְכְּכֶם :
 * וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בַּחֲרִיתֶם אֲשֶׁר שָׂאֲלַתֶם וְהִנֵּה נָתַן יְהוָה עָלֵינוּ מֶלֶךְ :
 * אִם-תִּירְאוּ אֶת-יְהוָה וְעַבַדְתֶּם אֹתוֹ וּשְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ וְלֹא תִמְרוּ אֶת-פִּי יְהוָה וְהִיתֶם גַּם-אַתֶּם וְגַם-הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-מֶלֶךְ עָלֵינוּ אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ :
 * וְאִם-לֹא תִשְׁמָעוּ בְּקוֹל יְהוָה וּמְרִיתֶם אֶת-פִּי יְהוָה וְהִיתָ יַד-יְהוָה בְּכֶם וּבְאַבְתֵּיכֶם :
 * גַּם-עַתָּה הִתְיַצְבוּ וּרְאוּ אֶת-הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יְהוָה עִשְׂרֵי לְעֵינֵינוּ :
 * הֲלוֹא קָצִיר חֲטִיט הַיּוֹם אֶקְרָא וַיִּתֵּן קָלוּז וּמִטָּר וְדָעוּ וּרְאוּ כִּי-רַעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם בְּעֵינֵינוּ לְשָׂאוֹל לָנוּ מֶלֶךְ :
 * וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל אֶל-יְהוָה וַיִּתֵּן יְהוָה קֶלֶת וּמִטָּר בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּירָא כָל-הָעָם מֵאֵד אֶת-יְהוָה וְאֶת-שְׁמוּאֵל :
 * וַיֹּאמְרוּ כָל-הָעָם אֶל-שְׁמוּאֵל הִתְפַּלֵּל בְּעַד-עַבְדֶּיךָ אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֶל-נַפְשׁוֹת כִּי-יִסְפְּנוּ עַל-כָּל-חַטֹּאתֵינוּ רַעַה לְשָׂאֵל לָנוּ מֶלֶךְ :
 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-הָעָם אֶל-תִּירְאוּ אֹתָם עֲשִׂיתֶם אֵת כָּל-הַרְעָה הַזֹּאת אֲךָ אֶל-תִּסּוּרוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְעַבַדְתֶּם אֶת-יְהוָה בְּכָל-לִבְבְּכֶם :
 * וְלֹא תִסּוּרוּ כִּי אַחֲרֵי הַתְּהוֹ אֲשֶׁר לֹא-יִעֲשִׂי וְלֹא יִצִּילוּ כִּי תִהְיוּ חֲמֹרִים :
 * כִּי לֹא-יִטֵּשׁ יְהוָה אֶת-עַמּוֹ בְּעֶבְרוֹ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוּא אֵל יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֲתָכֶם לֹדָעִים :
 * גַּם אֲנֹכִי חָלִילָה לִּי מִחֲטֵא לַיהוָה מִחְדָּל לְהִתְפַּלֵּל בְּעַדְכֶם וְהוֹרִיתִי אֲתָכֶם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹבָה וְהַיִּשְׁרָה :

* Et vidistis quod Naas rex filiorum Ammon venit aduersum vos, & dixistis: Nequaquam: rex regnabit in nobis. & dominus Deus noster rex vester.

* Et nunc ecce rex quem elegistis & quem petistis. & ecce dedit Dominus super vos regem:

* Ut timeatis Dominum, & seruiatis ei, & audiatis vocem eius, & non obiurgatis ori Domini, & fueritis & vos et rex regnans super vos euntes post dominum Deum vestrum, & liberabit vos.

* Si autem non audieritis vocem Domini, & obiurgaueritis ori eius, & erit manus Domini super vos & super regem vestrum.

* Et nunc etiam state, & videte verbum magnum hoc quod faciet Dominus in oculis vestris.

* Nunquid non messis tritici hodie? inuocabo Dominum, & dabit voces & pluuiam. & cognoscite & videte, quia magna malitia vestra quam fecistis in conspectu Domini, petentes vobis ipsis regem.

* Et vocauit Samuel Dominum, & dedit Dominus voces & pluuiam in die illa. & timuit omnis populus Dominum nimis & Samuelem.

* Et dixit omnis populus ad Samuelem: Ora pro seruis tuis ad dominum Deum tuum, ut non moriamur: quia addidimus super vniuersa peccata & malitias nostras, petentes nobis ipsis regem.

* Et dixit Samuel ad populum: Non timeatis: vos fecistis vniuersum malum hoc: verumtamen ne declinetis à tergo Domini, & seruite Domino in toto corde vestro:

* Et nō declinetis post eos qui nihil sunt, qui perficient nihil; et qui non eruent, quoniam nihil sunt: * Quoniam non proijciet Dominus populum suum propter nomen suum magnum, quia accepit Dñs vos ut faceret in populo sibi.

* Mihi autem non fiat peccare Domino, ut cesssem orare pro vobis Domino, & manifesta- bo vobis viam bonam & rectam.

12 * καὶ εἶδετε ὅτι ναὰς βασιλεὺς ἡμῶν ἤλθεν ἐφ' ὑμᾶς, καὶ εἶπατε, οὐχὶ ὁ π. βασιλεὺς βασιλεύσει ἐφ' ἡμῶν; καὶ κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν βασιλεὺς ὑμῶν.

13 * καὶ νῦν ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ὃν ἐξελέξατε καὶ ὃν ἠτήσαθε. καὶ ἰδὲ δέδωκε κύριε ἐφ' ὑμᾶς βασιλέα.

14 * ὅπως δὴ φοβήσῃτε τὸν κύριον, καὶ δουλεύσητε αὐτῷ, καὶ ἀκούσητε τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐρίζητε τῷ σώματι κυρίου, καὶ ἦτε καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ βασιλεύων ἐφ' ὑμᾶς πορευόμενοι ὀπίσω κυρίου θεοῦ ὑμῶν, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς.

15 * ἐὰν ὅ μὴ ἀκούσητε τῆς φωνῆς κυρίου, & ἐρίψῃτε τῷ σώματι αὐτοῦ, καὶ ἔσται χεὶρ κυρίου ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἔτι τὸν βασιλέα ὑμῶν.

16 * καὶ νῦν ἐπι κατὰ στήθε, & ἰδετε τὸ ῥῆμα τὸ μέγα ὃ ποίησε κύριε ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν.

17 * οὐχὶ θεοεργὸς πυρὼν σήμερον; ἔτι καλέσεται κύριον, καὶ δώσει φωνὰς & ὑετὴν. καὶ γινώτε καὶ ἰδετε, ὅτι μεγάλη ἡ κακία ὑμῶν ἧ ἐποιήσατε ἐνώπιον κυρίου, αἰτήσαντες ἑαυτοῖς βασιλέα.

18 * καὶ ἐπεκαλέσατο Ἀμουήλ τὸν κύριον, καὶ ἔδωκε κύριε φωνὰς & ὑετὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἐφοβήθη πᾶς ὁ λαὸς τὸν κύριον σφόδρα καὶ τὸν Ἀμουήλ.

19 * καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαὸς πρὸς Ἀμουήλ, διὲξαι ὑπὲρ τῶν δούλων σου πρὸς κύριον τὸν θεόν σου, ἵνα μὴ ἀποθῇ ὁ κύριος, ὅτι παρεσθῇ καμὶν ἐπὶ πάσας τὰς ἀμαρτίας & κακίας ἡμῶν, αἰτήσαντες ἑαυτοῖς βασιλέα.

20 * καὶ εἶπεν Ἀμουήλ πρὸς τὸν λαόν, μὴ φοβεῖσθε, ὑμεῖς πεποιθήκατε πᾶσαν τὴν κακίαν τῶν τῶν πλὴν μὴ ἐκκλίνετε ἀπὸ ὅπου ἐστὶ τὸ κύριον, & δαλεύσατε τὰ κύρια ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν.

21 * καὶ μὴ ἐκκλινήτε ὀπίσω τῶν μεθ' ἐνόντων οἱ περὶ νοῦν οὐδὲν, & οἱ οὐκ ἐξελογιστῇ, ὅτι οὐδὲν εἰσιν.

22 * διότι οὐκ ἀπώσεται κύριε τὸν λαόν αὐτοῦ διὰ τὸ νόμα αὐτοῦ τὸ μέγα, ὅτι παρεσθῇ καμὶν κύριε ὑμᾶς ποιῆσαι εἰς λαὸν ἑαυτοῦ.

23 * ἐμοὶ ὅ μὴ γνῶιτο ἀμαρτεῖν τὰ κύρια τοῦ διαλείπειν παρεσθῇ καμὶν ὑπὲρ ὑμῶν τὰ κύρια, καὶ δηλώσω ὑμῖν τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν καὶ τὴν δίκαιαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et vidistis quod Nahhas rex filiorum Ghamon venit ad terminos vestros: & dixistis mihi: Non, sed rex regnabit super nos: & Dominus Deus vester rex vester.

13 Et nunc ecce rex quem voluistis, quem petistis: & ecce praefecit Dominus super vos regem.

14 Si timueritis ab-ante Dominum, & seruiueritis ante eum, & obedieritis dicto illius, & non rebellaueritis super dictum Domini, & eritis etiam vos, & etiam rex qui regnabit super vos, post cultum Domini Dei vestri.

15 Et si non obedieritis dicto Domini & rebellaueritis super dictum Domini, & erit plaga Domini in vobis, ut haec quae fuit in patribus vestris.

16 Et etiam nunc state & videte verbum grande hoc quod Dominus facit ad oculos vestros.

17 Nonne messis tritici hodie? orabo ante Dominum, & dabit voces & pluuiam: cognoscite & videte quod malum vestrum magnum quod fecistis ante Dominum ad petendum vobis regem.

18 Et orauit Semuel ante Dominum, & dedit Dominus voces & pluuiam in die illa. & timuerunt omnis populus valde ab-ante Dominum, & à verbis Semuel.

19 Et dixerunt omnis populus ad Semuel: Ora super seruos tuos ante Dominum Deum nostrum, & non moriemur; quia addidimus super omnem culpam nostram malum, petendo nobis regem.

20 Et dixit Semuel populo, Ne timeatis: vos fecistis omne malum hoc, verum non recedatis de-post cultum Domini, & seruietis ante Dominum in omni corde vestro.

21 Et non recedatis de-post cultum eius, & non seruietis erroribus qui non sunt quicquam, & non est in illis utilitas, & non liberant, quia nihilum illi.

22 Quia non elongabit Dominus populum suum propter nomen suum magnum; quia voluntas ab-ante Dominum ut faciat vos ante se in populum.

23 Et etiam ego, absit mihi, ut peccem ante Dominum à cessando orare super vos: & docebo vos ut eatis in via statuta & recta.

24 * אֲךָ יִרְאוּ אֶת־יְהוָה וְעַבְדְּתֶם אֹתוֹ בְּאֵמֶת בְּכָל־
 לִבְבְּכֶם כִּי־רָאוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר הִגְדֹּל עִמָּכֶם :
 25 * וְאִם־הִרְעַתְרֵנוּ גַם־אַתֶּם גַּם־מִלְכֶם
 תִּסְפּוּ:

יג

1 * בֶּן־שָׁנָה שְׁאוּל בְּמִלְכּוֹ וּשְׁתֵּי שָׁנִים מֶלֶךְ עַל־
 2 יִשְׂרָאֵל : * וַיִּבְחַר־לוֹ שְׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
 מִיִּשְׂרָאֵל וַיְהִי עִם־שְׁאוּל אֲלָפִים בְּמִכְמַשׁ וַיִּבְחַר
 בֵּית־אֵל וְאֶלֶף הָיוּ עִם־יוֹנָתָן בְּגִבְעַת בְּנֵימִין וַיִּתֵּר
 הָעָם שְׁלַח אִישׁ לְאַהֲלָיו :
 3 * וַיֵּךְ יוֹנָתָן אֶת־נָצִיב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר בְּגִבְעָה
 וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים וּשְׁאוּל תָּקַע בְּשׁוֹפָר בְּכָל־הָאָרֶץ
 לֵאמֹר יִשְׁמְעוּ הָעֲבָרִים :
 4 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ לֵאמֹר הִבָּה שְׁאוּל אֶת־
 נָצִיב פְּלִשְׁתִּים וְגַם־נִבְאָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּפְלִשְׁתִּים
 וַיִּצְעֲקוּ הָעָם אַחֲרֵי שְׁאוּל הַגִּלְגָּל :
 5 * וּפְלִשְׁתִּים נֶאֱסָפוּ לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים
 אֲלָף רֶכֶב וּשְׁשֶׁת אֲלָפִים פָּרָשִׁים וְעַם כָּהוֹל אֲשֶׁר
 עַל־שֵׁפֶת הַיָּם לָרֹב וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְּמִכְמַשׁ קִדְמוֹת
 בֵּית־אֵזֶן : * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי צָר לוֹ כִּי
 נִגַּשׁ הָעָם וַיִּתְחַבְּאוּ הָעָם בְּמַעְרוֹת וּבְחֻוּחִים
 וּבְסֻלְעִים וּבְצֻרִים וּבְבִרְוֹת :
 7 * וְעַבְרִים עָבְדוּ אֶת־הַיִּדְּוָן אֶרֶץ גֵּר וַגִּלְעָד וּשְׁאוּל
 עֹרְנוּ בַּגִּלְגָּל וְכָל־הָעָם חָרְדוּ אַחֲרָיו :
 8 * וַיִּיחַל שִׁבְעַת יָמִים לְמוֹעֵד אֲשֶׁר שְׁמוּאֵל וְלֹא־
 בָּא שְׁמוּאֵל הַגִּלְגָּל וַיִּפֹּץ הָעָם מֵעֵלָיו :
 9 * וַיֹּאמֶר שְׁאוּל חֲנֹשׁוּ אֵלַי הָעֶלְוֹ וְהַשְׁלֵמִים
 וַיַּעַל הָעֶלְוֹ :
 10 * וַיְהִי כְּכֹלְתוֹ לְהַעֲלוֹת הָעֶלְוֹת וַהֲנִיחָה שְׁמוּאֵל בָּא
 וַיֵּצֵא שְׁאוּל לִקְרֹאתוֹ לְבָרְכוֹ :

תרגום יונתן

24 * בְּרִם דְּחִילוֹ מִן קִדְמוֹת בְּקִשׁוֹשׁ בְּכָל לִבְכוֹן אֶרֶץ חֲזוֹ יִתְּ דַּסְגִּי לְמַעַבְד עֲסָכוֹן :
 25 * וְאִם אֲבָאֲשָׁא תִבְאָשׁוֹן עֹבְדֵיכֹן אֶף אֶתוֹן אֶף מִלְכֹּן חֲשִׁתִּיעוֹן :

יג

1 * כְּבֶר שָׁנָה וְלִית בֵּית חֻזְבִּין שְׁאוּל כְּד מֶלֶךְ וְחֲרָתִין שְׁנֵי מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל :
 2 * וַיִּבְחַר לִיה שְׁאוּל חֲלָמָא אֲלָפִין מִיִּשְׂרָאֵל וַהֲוֵי עִם שְׁאוּל
 חֲרָתִין אֲלָפִין בְּמִכְמַשׁ וּבִטְוִירָא דְּבֵית אֵל וְאֶלְפָא הָיוּ עִם יוֹנָתָן בְּגִבְעַתָּא דְּבֵנִימִין וּשְׁאָר עָמָא שְׁלַח גִּבְר לְקִירוֹחִי :
 3 * וּמִתָּא יוֹנָתָן יִתְּ אִיסְטְרִטִּיג פְּלִשְׁתִּינֵי דִּי בְּגִבְעַתָּא וּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּינֵי וּשְׁאוּל תָּקַע בְּשׁוֹפָרָא בְּכָל אֶרֶעָא לְמִימַר וּשְׁמְעוּן יְהוּדָי :
 4 * וְכָל יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ לְמִימַר מִתָּא שְׁאוּל יִתְּ אִיסְטְרִטִּיג פְּלִשְׁתִּינֵי וְאֶף אִיחְגָּרִי יִשְׂרָאֵל בְּפְלִשְׁתִּינֵי וְאִחְכְּנִישׁוּ עָמָא בְּחֵר שְׁאוּל לְגִלְגָּלָא :
 5 * וּפְלִשְׁתִּינֵי אִתְכְּנִישׁוּ לְאַנְחָא קִרְבָּא עִם יִשְׂרָאֵל חֲלָתִין אֲלָפִין רַחֲיִכִין וּשְׁתֵּי אֲלָפִין פָּרָשִׁין וְעָמָא כָּהֹל דְּעַל כִּיף יִמָּא לְסִגִּי וּסְלִיקוּ וּשְׁרוּ בְּמִכְמַשׁ מִדְּנַח בֵּית אֵזֶן :
 6 * וַיִּנְשׂ יִשְׂרָאֵל חֲזוֹ אֶרֶץ עֲקָתָא חֲזוֹ אֶרֶץ אִיחְחֵק עָמָא וְאִיטְמְרוּ עָמָא בְּמַעְרָתָא וּבְמַעְרָתָא וּבְשִׁקִּיפִי כִּיפִיָּא וּבְמַעְרָתָא טִינְרִיָּא וּבְגִבְעָא :
 7 * וַיְהוּדָי עָבְרוּ יִתְּ יִרְדְּנָא לְאַרְעָא גֵּר וַגִּלְעָד וּשְׁאוּל עַד כְּעַן בַּגִּלְגָּלָא וְכָל עָמָא אִתְכְּנִישׁוּ בְּחֻוּחֵי :
 8 * וְאִזְרִיךְ שִׁבְעָא יוֹמִין לְזִמְנָא דַּאֲמַר שְׁמוּאֵל וְלֹא אָתָּא שְׁמוּאֵל לְגִלְגָּלָא וְאִיחְבְּדֵר עָמָא מֵעֵלְוֵי :
 9 * וַאֲמַר שְׁאוּל קְרִיבּוּ לִיחֵי עֲלֵתָא וְנִכְסְמִת קִדְשִׁיָּא וְאִסִּיק עֲלֵתָא :
 10 * וַתְּוֹרֵר כְּשִׁיחֵי וַתִּיחֵי לְאַסְקָא עֲלֵתָא וְהָא שְׁמוּאֵל אָתָּא וּנְפַק שְׁאוּל לְקִדְמוֹתֵיהּ לְמִשְׁאֵל בְּשִׁלְמִיָּה :

²⁴ *Veruntamen timete Dominum, et seruite ei in veritate et in toto corde vestro, quia vidistis quaecunque magnificauit Dñs vobiscum.*

²⁵ *Et si malefacientes malefeceritis, & vos & rex vester peribitis.*

CAP. XIII.

Filius anni Saul cum regnaret ipse, & duobus annis regnavit in Israel.

² *Et elegit sibi Saul tria millia virorum de filiis Israel. & erant cum Saule duo millia in Machmas in monte Bethel, et mille erant cum Jonathan in Gabaa Benjamin. & reliquum populi remisit unumquemque in tabernaculum suum.*

³ *Et percussit Jonathan stationem Philistinorum quæ in colle. & audierunt Philistiim, & Saul cecinit tuba in omni terra dicens: Inobedientes fuerunt serui.*

⁴ *Et vniversus Israel audierunt dicentes, quod percussit Saul stationem Philistinorum, & contempsit Israel Philistiim. & ascendit populus post Saulem in Galgala.*

⁵ *Et Philistiim congregantur in praelium ad Israel. et ascendunt contra Israel in bellum triginta millia curruum & sex millia equitum, et populus ut arena quæ est in labio maris multitudine. & ascendunt & castrametantur in Machmas è regione per dorsum Bethaben.*

⁶ *Et vir Israel vidit quod affliguntur, & recessit populus et absconditus est in speluncis, & in abditis, & in petris, & in foueis, & in cisternis. & Et transeuntes transferunt Iordanem in terram Gad & Galaad. et Saul adhuc erat in Galgalis, & vniversus populus perterriti sunt post eum. & Et distulit septem dies testimonio vt dixit Samuel. & non venit Samuel in Galgala. & dixit Saul: Non venit Samuel in Galgala, & dispersus est populus eius ab eo.*

⁹ *Et ait Saul: Afferte vt faciam holocaustum & pacifica: & obtulit holocaustum. & Et factum est vt compleuit offerens holocaustum, & ecce Samuel veniebat. & egressus est Saul in occursum Samueli, vt benediceret ei.*

²⁴ *πλὴν φοβεῖσθε τὸν κύριον, καὶ δουλεύσατέ αὐτὰ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, ὅτι εἶδετε ὅσα ἐμεγάλυνε κύριος μετ' ὑμῶν.*

²⁵ *καὶ ἐὰν κακοποιοῦντες κακοποιήσητε, καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ὑμῶν ἀπολείψετε.*

γ.

¹ *Υἱὸς ἐνιαυτοῦ Σαουλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, ἐδύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραὴλ.*

² *καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ Σαουλ τρεῖς χιλιάδας δούδρων ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. καὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ σαχλ διχίλιοι ἐν μαχμας ἐν τῷ ὄρει Βαιθήλ, καὶ χίλιοι ἦσαν μετ' Ἰωνᾶθάν ἐν Γαβαὰ τοῦ Βενιαμίν. ἐπὶ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἐξ-ἀπέστειλεν ἕκασον εἰς τὸ σκηνώμα αὐτῶν.*

³ *καὶ ἐπάταξεν Ἰωνᾶθάν τὸ ὑπόσβεμα τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῷ Βουβά. ἐήκουσαν ὁ ἀλλόφυλοι, ἐσαχλ ἐσάλπισεν σάλπιγις εἰς πᾶσαν τὴν γῆν λέγων, ἠθετήκασιν οἱ δούλοι.*

⁴ *καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἤκουσεν λεγόντων, ὅτι ἐκοψε Σαουλ τὸ ὑπόσβεμα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐξουδένωσεν Ἰσραὴλ ὅντι ἀλλοφύλοις. καὶ δυνέβη ὁ λαὸς ὅτι ὦσαχλ εἰς γάλγαλα.*

⁵ *καὶ ὁ ἀλλόφυλοι σιναῖον εἰς πόλεμον πρὸς τὸν Ἰσραὴλ. ἐδυναβαίνοντο ἔπαι τὸν Ἰσραὴλ εἰς πόλεμον τριάκοντα χιλιάδες ἀρμάτων ἐξ ἑξ χιλιάδες ἰππέων, ἐλαὸς ὡσεὶ ἄμος ἡ πρὸς τὸ χεῖλος τῆ θαλάσσης τῷ πλήθει. καὶ ἀναβαίνουσι καὶ παρεμβάλλουσιν ἐν μαχμας ἐξεναντίας κατὰ τὸν Βαιθαβὲν.*

⁶ *καὶ αὐτῆς Ἰσραὴλ εἶδεν ὅτι ἐκθλίβοντο, καὶ δυνεχώρησεν ὁ λαός, ἐκρύβη ἐν τοῖς σπηλαίοις, ἐν ταῖς μανδραῖς, ἐν ταῖς πέτραις, ἐν τοῖς βόθροις, καὶ ἐν τοῖς λάκκοις.*

⁷ *καὶ ὁ διαβαίνοντες διέβησαν τὸν Ἰορδάνην εἰς γῆν Γαδ ἐν Γαλαὰδ. καὶ σαχλ ἐπὶ τὴν γαλγαλαίς, ἐπᾶς ὁ λαός ἐξέστησαν ὀπίσω αὐτῶν. καὶ διέλειπεν ἐπὶ ἡμέρας τῷ μαρτυρίῳ ὡς εἶπεν Σαμουὴλ· καὶ οὐ παρεγγύετο Σαμουὴλ εἰς γάλγαλα. καὶ εἶπε Σαουλ, ὅτι ἦλθεν Σαμουὴλ εἰς γάλγαλα, καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν.*

⁹ *ἐεἶπεν Σαουλ, πρὸς αὐτὸν ὅπως ποιήσω ὁλοκαύτωσιν καὶ εἰρηνικᾶς· καὶ ἀνένεγκε τὴν ὁλοκαύτωσιν.*

¹⁰ *καὶ ἐγγύετο ὡς συνετέλεσεν ἀναφέρων τὴν ὁλοκαύτωσιν, καὶ ἰδοὺ Σαμουὴλ παρεγγύετο. καὶ ἐξῆλθε Σαουλ εἰς ἀπάντησιν τῷ Σαμουὴλ ὅτι βύλογησεν αὐτόν.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁴ Verum timete ab-ante Dominum, & seruite ante illum in veritate in toto corde vestro; nam videte quod multiplicauit facere vobiscum.

²⁵ Et si deprauando deprauaueritis facta vestra, etiam vos, etiam rex vester perdemini.

CAP. XIII.

Sicut filius anni in quo non sunt culpæ, Saul erat quando regnavit, & duobus annis regnavit super Israel. Et delegit sibi Saul tria millia ex Israel, & fuerunt cum Saul duo mille in Michmas & in monte Beth-el, & mille fuerunt cum Jonathan in Gibghatha Biniamin: & reliquum populū misit quemque ad vrbes suas. Et percussit Jonathan ducem Pelisthæorum qui in Gibghatha, & audierunt Pelisthæi, & Saul clauxit in cornu in omni terra dicens: Audiant Iudæi.

⁴ Et omnis Israel audierunt dicendo: Percussit Saul ducem Pelisthæorum, & etiam concitatus est Israel in Pelisthæos. & congregati sunt populus post Saul ad Gilgela. Et Pelisthæi congregati sunt ad in-eundum bellum cum Israel triginta mille currus, & sex mille equites; & populus vt arena quæ super littus maris ad multitudinem: & ascen-derunt & posuerunt castra in Michmas ad orientem Beth-auen. Et homines Israel viderunt quod afflictio eis quia oppressus est po-pulus; & absconditi sunt populus in speluncis, & in munitionibus, & in foraminibus petrarum, & in speluncis rupium & in foueis.

⁷ Et Iehudæi transferunt Iordanem ad terram Gad & Gilghad; & Saul vsque adhuc in Gilgela: & omnis populus congregati sunt post illum. Et produxit septem dies post tempus quod dixit Semuel, & non venit Semuel ad Gilgela, & dispersus est populus de-su-per eum.

⁹ Et dixit Saul: Afferte ad me holocausta & oblationem sanctitatis, & ascendere faciam holocausta.

¹⁰ Et fuit cum absoluisset ille offerre holocaustum, & ecce Semuel venit; & exiuit Saul ad occursum eius vt rogaret in pa-ce eius.

* ויאמר שמואל מר עשירי ויאמר שאול כי
 ראיתי כי נפץ העם מעלי ואתה לא באת למועד
 הימים ופלשתים נאספים ממך :
 * ואמר עתה ירדו פלשתים אלי הגלגל ופני
 יהוה לא חליתי ואתאפק ואעלה העלה :
 * ויאמר שמואל אל שאול נסבלת לא שמרת
 את מצות יהוה אלהיך אשר צוך כי עתה הבין
 יהוה את ממלכתך אל ישראל עד עולם :
 * ועתה ממלכתך לא תקום בקש יהוה לו איש
 בלבבו ויצוהו יהוה לנגיד על עמו כי לא שמרת
 את אשר צוך יהוה : * ויקם שמואל ויעל מן
 הגלגל גבעת בנימן ויפקד שאול את העם
 הנמצאים עמו כשש מאות איש :
 * ושאל ויונתן בנו והעם הנמצא עמם ישיבים
 בגבע בנימן ופלשתים חנו במכמש :
 * ויצא המשחית ממחנה פלשתים שלשה
 ראשים הראש אחד יפנה אל דרך עפרה אל ארץ
 שועל : * והראש אחד יפנה אל דרך בירת חרון
 והראש אחד יפנה אל דרך הגבול הנשקף על גי
 הצבעים המדבר :
 * וחרש לא ימצא בכל ארץ ישראל כי אמר
 פלשתים פן יעשו העברים חרב או חנית :
 * וירדו כל ישראל הפלשתים ללטוש איש את
 מחרשתו ואת אתו ואת קרדמו ואת מחרשתו :
 * והיתה הפצירה פים למחרשות ולאתים
 ולשלש קלשון ולחקרדמים ולחציב הדרבן :
 * והיה ביום מלחמת ולא נמצא חרב וחנית ביד
 כל העם אשר את שאול ואת יונתן ותמצא
 לשאול וליונתן בנו : * ויצא מצב פלשתים אל
 מעבר מכמש :

11 * Locutusque est ad eum Samuel: Quid fecisti? Respondit Saul: Quia vidi quod populus dilaberetur à me, & tu non veneras iuxta placitos dies. Porro Philistiim
 12 congregati fuerant in Machmas: * Dixi; Nunc descendet Philistiim ad me in Galgala, & faciem Domini non placavi. necessitate compulsus obtuli holocaustum. a. Pa. 16. c.
 13 * Dixitque Samuel ad Saul: Stultè egisti: nec custodisti mandata domini Dei tui quæ præcepi tibi. quod si non fecisses, iam nunc præparasset Dominus regnum tuum
 14 super Israel in sempiternum. * Sed nequaquam regnum tuum vltra consurget. quæfuit Dominus sibi virum iuxta cor suum, & præcepit ei Dominus vt esset dux super populum suum, eo quod non seruaueris
 15 quæ præcepit Dñs. * Surrexit autè Samuel & ascendit de Galgalis in Gabaa Benjamin. Et recensuit Saul populū qui inuenti fuerant cum eo quasi sexcentos viros:
 16 * Et Saul & Ionathas filius eius, populusq; qui inuentus fuerat cū eis, erat in Gabaa D Benjamin. Porro Philistiim confederant
 17 in Machmas. * Et egressi sunt ad præliandum de castris Philistinorum tres cunei: vnus cuneus pgebat contra viā Ephraim
 18 ad terrā Saul: * Porro alius ingrediebatur p viā Bethoron. tertius autè verterat se ad iter termini imminētis vallis Seboim cōtra desertū. * Porro faber ferrarius nō inueniebatur in omni terra Israel. cauerāt enī Philistiī ne fortè facerēt Hebræi gladium
 20 aut lanceā. * Descēdebat ergo oīs Israel ad Philistiim vt acueret vnusquisq; vomerē suum, & ligonem, & securim, & sarculū.
 21 * Retusæ itaq; erant acies vomerum, & ligonū, & tridentiū, & securium vsque ad
 22 stimulum corrigēdum. * Cumq; venissent dies prælij, non est inuentus ensis & lancea in manu totius populi qui erat cum Saul & Ionatha, excepto Saul & Ionatha
 23 filio eius. * Egressa est autem statio Philistiim, vt transcenderet in Machmas.

תרגום יונתן

11 ויאמר שמואל מה עברתה ואמר שאול ארי חזיתי ארי אתבדר עמא מעלי ואת לא אחיתא לזמן יומיא ופלשתאי אתכנישו למכמש :
 12 ואמרית בען יחתון פלשתאי לחי לגלגל וקדם יי לא צליתי ואחתסנית ואסיקית עלתא :
 13 ואמר שמואל לשאול טפשתה ולא נטרתה וית הפקדתה מימרא דיי אלחך דפקדך ארי בען אתקין יי ית מלכותך על ישראל עד
 14 עלמא : ובען מלכותך לא חתקיי אתקין יי קדמוני גבר עבד רעותיה ופקדיה יי למחוי מלכא על עמיה ארי לא נטרתה וית
 15 דפקדך יי : וקם שמואל וסליק מן גלגל לגבעת בנימן ומנא שאול ית עמא דאשחכחו עמיה כשית מאר גברא :
 16 ושאל ויונתן בריה ועמא דאשחכח עמחון יחבין בגבעת דבירת בנימן ופלשתאי שרו במכמש :
 17 ונפק מחבלא מפשרית
 18 פלשתאי תלת משרין משריתא חדא מתפניא לאורח עפרה לארע דרומא : ומשריתא חדא מתפניא לאורח חורון
 19 ומשריתא חדא מתפניא לאורח חומא דמסחבי לחילת אפעיא למדברא : ואופן עבד זיין לא משחכח בכל החום ארעא
 20 דישאל ארי אמרו פלשתאי דילמא יעבדון יהודאי סיפין או רמחין : ונחתו כל ישראל לארע פלשתאי לחרפא גבר ית
 21 פרשיה וית סיכת פדניה וית כולביה וית עושפיה : ויהו להון שופיא לחרפא ביה פיגמח כל מאן דכרזל לעשפניא ולסיכת
 22 פדניא ולמצלת קצריא ולה תלת שנין ולכלביא ולאפעא זקת : והיה ביום דקרבא ולא משחכחא חרבא ומורניתא בידא דכל
 23 עמא דעם שאול ועם יונתן ומשחכחא לשאול וליונתן בריה : ונפק אסטרטיג פלשתאי למגזת מכמש :

* Et dixit Samuel: Quid fecisti? & dixit 11
Saul: Quia vidi quod dilaberetur populus à
me, & tu non veneras in testimonio dierum
ut constituisti: & Philistiim congregati fue-
rant in Machmas. * Et dixi: Nunc de-

12 scendent Philistiim ad me in Galgala, & fa-
ciem Domini non deprecatus sum, & conforta-
tus sum & obtuli holocaustum.

* Et dixit Samuel ad Saulem: Stultè actum 13
est à te, quia non custodisti mandatum meum,
quod præcepit tibi Dominus, ut preparasset
regnum tuum super Israel usque in sæculum.

* Et nunc regnum tuum non stabit: & quæ- 14
ret Dominus sibi ipsi hominem iuxta cor suum.
& præcipiet ei Dominus in ducem super popu-
lum suum, quia non servasti quæ præcepit tibi
Dominus.

* Et surrexit Samuel, & recessit de Galga- 15
lis in collem Benjamin. & recensuit Saul popu-
lum inuentum cum eo quasi sexcentos viros.

* Et Saul & Jonathan filius eius, & popu- 16
lus qui inuenti fuerant cū eis, sederunt in Ga-
baa Benjamin, et Philistiim castrametati sunt
in Machmas. * Et egressus est ut perderet 17
ex agro Philistinorum in tribus cuneis: cuneus
vnus aspiciens viam Gophra ad terram Sogal.

* Et cuneus vnus aspiciens viam Bethorō, 18
& cuneus vnus aspiciens viam termini quæ
vergit in vallem Sabain desertum. * Et faber 19
ferri nō inueniebatur in omni terra Israel, quia
dixerunt Philistiim, Ne fortè faciant Hebræi
gladium & lanceam. * Et descendebat 20
omnis Israel in terram Philistiim ut fabricaret
quilibet falcem suam & instrumentum suum,
& vnusquisque securim suam & falcem suā.

* Et erat vindemia parata ad metendum, in 21
instrumenta autem erant tres sicli in dentem,
& securi & falci, & ad corrigendum stimu-
lum bouum substantia erat eadem. * Et factum 22
est in diebus belli, & non est inuentus ensis &
lancea in manu totius populi qui erat cum Saul
& Jonathan. & inuentus est Saul & Jona-
than filio eius. * Et egressus est de statione 23
Philistiim trans Machmas.

11 * καὶ εἶπε Σαμὴλ, τί ἐποίησας; καὶ εἶπε Σαὺλ, διότι
εἶδον ὅτι διεσπάρη ὁ λαὸς ἀπ' ἐμῶν, & σὺ οὐ παρέχῃς ἐν τῷ
μαρτυρεῖν τῶν ἡμερῶν ὡς διετάξας. καὶ ὁ ἀλλόφυλος

12 σιμὴλ ἦλθεν εἰς μαχμάς. * καὶ εἶπον, νῦν κατὰ βίβλιν
ταὶ ὁ ἀλλόφυλος πρὸς με εἰς γάλλγαλα, καὶ τοῦ περ-
σώπου κυρίου ὅτι ἐδέηθ' ἡμῶν, καὶ ἐνεγκρατὸς ἀμὲν ἐς ἀ-

13 νιῶν ἐκατέρωθεν ὁλοκαύτωσιν. * καὶ εἶπε Σαμὴλ πρὸς
Σαὺλ, μεματαιώταις ὅτι ὅτι ἐφύλαξας τὴν ἐντολὴν
μου, ὡς ἐνετείλατό σοι κύριος, ὡς ἡτίμασεν δὲ τὴν βα-

14 σιλείαν σου ἵνα ἴσῃς ἕως αἰῶντος. * καὶ νῦν ἡ βασιλεία
σου οὐ στήσεται. καὶ ζητήσῃ κύριος ἑαυτῷ ἄνθρωπον κατὰ τὴν
καρδίαν αὐτοῦ. καὶ ἐντελεῖται αὐτῷ κύριος εἰς ἀρχὸν τὰ ἐ-

15 πί τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὅτι ὅτι ἐφύλαξας ὅσα ἐνετείλατό σοι
κύριος. * καὶ ἀνέστη Σαμουὴλ, & ἀπῆλθεν ἐκ Γαλ-
γάλων εἰς βοιωτὸν Βενιαμίν. καὶ ἐπεσκέψατο Σαουλ τὸν

16 λαὸν τὸν διέσπειρεν αὐτὸς ὡς ἐξακοσίους ἀνδράς.
* καὶ Σαουλ καὶ ἰωνάθαν υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ λαὸς ὁ δι-
ρεθόντες μετ' αὐτῶν ἐκάθισαν ἐν γαβαὰ Βενιαμίν, καὶ

17 ὁ ἀλλόφυλος παρεμβέβληκτο ἐν μαχμάς.
* καὶ ἔστηλθεν διαφθεῖρων ἔξ ἀγρῶ ἀλλοφύλων ἐν τρι-
σὶν δόρυ. ἡ δόρυ ἡ μία ἔπιβλέπασα ὁδὸν γοφερά ἐ-

18 πί τὴν γλῶτταν. * καὶ δόρυ ἡ μία ἔπιβλέπασα
ὁδὸν βαυθωρῶν, καὶ ἡ δόρυ ἡ μία ἔπιβλέπασα ὁδὸν γα-
βελ τὴν ἐκκλίνουσαν ἵνα γὰρ τὴν Γαβαὰ τὴν ἐρημον.

19 * καὶ τέκτων σιδήρου οὐχ εὗρεσκετο ἐν πάσῃ τῇ γῇ ἰσ-
ραὴλ. ὅτι εἶπον ὁ ἀλλόφυλος, μή ποτε ποιήσωσιν ὁ ἐ-
βραῖος ῥομφαίαν καὶ δόρυ.

20 * καὶ κατέβαινε πᾶς ἰσραὴλ εἰς γλῶτταν ἀλλοφύλων χαλ-
κίδειν ἑκάστος τὸ δρεπάνον αὐτοῦ & τὸ σιδεὸς αὐτοῦ, καὶ ἔ-
κατο τὴν ἀξίνην αὐτοῦ καὶ τὸ δρέπανον αὐτοῦ.

21 * καὶ ἡ δόρυ ἡ μία ἔπιβλέπασα ὁδὸν γοφερά ἐ-
πί τὴν γλῶτταν καὶ τῇ ἀξίνῃ καὶ τῷ δρε-
πάνῳ, καὶ τοῦ κατὰ τὸν ὅρον τὸ βούκεντρον ὑπόστασις ἡ
22 αὐτή. * καὶ ἐχρύνετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πολέμου, καὶ
οὐχ εὗρεθη ῥομφαία καὶ δόρυ ἐν χειρὶ παντὸς τοῦ λαοῦ
τοῦ μετὰ Σαουλ καὶ ἰωνάθαν υἱοῦ. καὶ ἠνέρεθη τὰ Σαουλ καὶ τὰ
ἰωνάθαν καὶ τὰ υἱὰ αὐτοῦ.

23 * καὶ ἔστηλθεν ἔξ ὑποστάσεως τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῷ
πέραν μαχμάς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit Samuel: Quid fecisti? & dixit Saul: Quia vidi quod dispersus est populus de super me, & tu non venisti ad tempus dierum, & Pelisthai congregati sunt in Michmas.

12 Et dixi: Nunc descendent Pelisthai ad me ad Gilgela, & ante Dominum non oravi, & roboratus sum & ascendere feci holocaustum.

13 Et dixit Samuel ad Saul: Stultè egisti, & non custodisti iussionem dicti Domini Dei tui quam præcepit tibi: nam nunc firmaret Dominus regnum tuum super Israel usque in sæculum.

14 Et nunc regnum tuum non firmabitur: firmavit Dominus ante se virum facientem voluntatem suam, & iubebit eum Dominus esse regem super populum suum, quia non custodisti id quod iussit Dominus.

15 Et surrexit Samuel & ascendit de Gilgela ad Gibghatha domus Biniamin, & numeravit Saul populum qui inuenti sunt cum illo quasi sexcentos viros.

16 Et Saul & Jonathan filius eius, & populus qui inuentus est cum eis, sedebant in Gibghatha domus Biniamin, & Pelisthai posuerunt castra in Michmas.

17 Et exiit vastator ex castris Pelistharum per tres turmas: turma vna respiciebat ad viam Ghophra ad terram Australem: & turma vna respiciebat ad viam termini qui spectat ad vallem Aphghaia ad desertum.

18 Et artifex faciens arma non inuentus est in omni termino terræ Israel: quia dixerunt Pelisthai, Fortassis facient Iehudæi gladios aut lanceas.

19 Et descenderunt omnis Israel ad terram Pelistharum ad acuendum vir stimulum suum, & paxillum iugi sui, & securim suam, & ferramenta sua.

20 Et fuit eis lima ad acuendum in ea fracturam omnis vasis ferri ad fabrilis & ad paxillum iugorum, & ad instrumentum fullonum cui tres dentes, & ad secures, & ad stabilimentum stimuli.

21 Et fuit in die belli & non inuentus est gladius & hasta in manu omnis populi qui cum Saul & cum Jonathan: & inuentus est Sauli & Jonathan filio eius.

22 Et exiit dux Pelistharum ad vadum Michmas.

CAP. XIII.

יד

* ויהי היום ויאמר יונתן בן שאול אל הנער
נשא כליו לכה ונעברה אל מצב פלשתים אשר
מעבר הלז ולאביו לא הגיד :

* ושאול יושב בקצה הגבעה תחת הרמון אשר
במגרזן והעם אשר עמו כשש מאות איש :

* ואחיה בן אחיטוב אחי אי כבוד בן פינחס בן
עלי כהן יהוה בשלה נשא אפוד והעם לא ידע כי
הלך יונתן :

* ובין המעברות אשר בקש יונתן
לעבר על מצב פלשתים שן הסלע מהעבר מזה
ושן הסלע מהעבר מזה ושם האחד בוצץ ושם
האחד סנר :

* השן האחד מצוק מצפון מול
מכמש והאחד מנגב מול גבע : * ויאמר יונתן
אל הנער נשא כליו לכה ונעברה אל מצב
הערלים האלה אולי יעשה יהוה לנו כי אין ליהוה
מעצור להושיע ברב או במעט :

* ויאמר לו נשא כליו עשרה כל אשר בלבבך
נטה לך הנני עמך כלבבך : * ויאמר יונתן הנח
אנחנו עברים אל האנשים ונגלנו אליהם :

* אם כה יאמרו אלינו דמו עד הגיענו אליכם
ועמדנו תחת ינו ולא נעלה אליהם :

* ואם כה יאמרו עליו עליו ועל ינו בנתנם
יהורו בידנו וזרו לנו האור :

* ויגלו שניהם אל מצב פלשתים ויאמרו
פלשתים הנר עברים יצאים מן החרים
אשר התחבאו שם :

* ויענו אנשי המצבה ארץ יונתן ואת נשא
כליו ויאמרו עליו ונודיעה אתכם דבר ויאמר
יונתן אל נשא כליו עלה אחרי כי נתנם יהוה
ביד ישראל :

¹ ET accidit in quadā die vt diceret Iona-
A thas filius Saul ad adolescentē armige-
rū suū: Veni & trāseamus ad stationē Phi-
listinorū quę est trās locum illū. patri autē
² suo hoc ipsum nō indicauit. * Porro Saul
morabatur i extrema parte Gabaa sub ma-
logranato quę erat in agro Gabaa. & erat
populus cū eo quasi sexcentorū virorum.
³ * Et Achias filius Achitob fratris Ichabod
fili j Phinees q ortus fuerat ex Heli sacer-
dote Dñi in Sylo, portabat ephod. sed &
populus ignorabat quò isset Ionathas.
⁴ * Erāt autē inter ascēsus p quos nitebatur
Ionathas trāsire ad stationem Philistino-
rū eminetes petrę ex vtraq, parte, & qua-
si in modum dentium scopuli hinc indē
prærupți: nomen vni Bofes, & nomen al-
teri Sene. * Vnus scopulus prominens ad
Aquilonem ex aduerso Machmas, & alter
⁶ ad Meridiem cōtra Gabaa. * Dixit autem
Ionathas ad adolescentē armigerū suū;
Veni trāseamus ad stationē incircunciso-
rum horum, si fortē faciat Dñs pro nobis;
quia non est Dño difficile saluare vel in
⁷ multis vel in paucis. * Dixitq, ei armiger
suus: Fac oīa quę placent animo tuo. pge
B quò cupis, & ero tecū vbicunq, volueris.
⁸ * Et ait Ionathas: Ecce nos trāsimus ad vi-
ros istos. cūq, apparuerimus eis; * Si taliter
locuti fuerint ad nos; Manete donec ve-
niam⁹ ad vos, stemus in loco nostro, nec af-
¹⁰ cēdamus ad eos. * Si autē dixerit: Ascēdite
ad nos, ascēdam⁹ ad eos, quia tradidit eos
dñs i manib⁹ nostris. hoc erit nobis signū.
¹¹ * Apparuit igī vterq, stationi Philistinorū;
dixeruntq, Philistiim: En Hebrei egre-
diuntur de cauernis in quibus absconditi
¹² fuerant. * Et locuti sunt viri de statione
ad Ionathan & ad armigerum eius. dixe-
runtq, e: Ascendite ad nos, & ostende-
mus vobis rem. Et ait Ionathas ad armi-
gerum suū: Ascendam⁹: sequere me.
tradidit enim Dñs eos in manus Israel.

תרגום יונתן

יד

¹ והנה יוסא ויאמר יונתן בר שאול לעלמא נטיל זיניה איתא ונעבר לאיסטרטיג פלשתא דמעברא דיכיל ולאבוהי לא חיוי;
² ושאול יתיב בקיפי גבעתא שיפולי רמון די בגרזן ועמא דעמיה כשית מאר גבריא : * ואחיה בר אחיטוב אחוהי דאיכבוד בר
פינחס בר עלי כהן משמש קדם ויי בשילו לבש אפודא ועמא לא ידע ארי אזל יונתן : * ובין מגייתא דבעא יונתן למעבר על אסטרטיג
פלישתא שינא דכיפא מעיברא מכא ושינא דכיפא מעיברא מכא ושום חדא משרועיתא ושום חדא מדרוכיתא : * שגא חדא מסמכיא
מצפונא לקבל מכמש וחדא מדרומא לקביל גבעתא : * ואמר יונתן לעלמא נטיל זיניה איתא ונעבר לאיסטרטיג ערליא האילין
מאים ועביר ויי לנא ניסא ארי לית קדם ויי מעצר למפרק בסגיאי או בזעירי : * ואמר לית נטיל זיניה עביר כל די בלבך אחפני לך הא
אנא עמך כרעותך : * ואמר יונתן הא אנחנא עברין לית גבריא ונחלי לחון : * אם כדון ייסרון אתעבבו עד מקריבנא לוחכון ונקום
באתרנא ולא ניסק לוחכון : * ואם כדון ייסרון סקולוחנא וניסק ארי מסרינן ויי בידנא ודין לנא אתא : * ואיתגליאו חרויהון
לאיסטרטיג פלשתא ויאמרו פלשתא הא יהודאי נפקין מן חוריא דאשמרו חפון : * ואחיוב אנשי משרתא יד יונתן נטיל זיניה
ויאמרו סקולנא ונהודע יחכון פתנמא : * ואמר יונתן לנטיל זיניה סק כחרי ארי מסרינן ויי בידא דישראל :

CAP. XIII.

ET fit dies, & dicit Jonathan filius Saulis pueri ferenti arma eius: Veni & transeamus in stationem Philistinorum qui sunt trans locum illum. & patri suo non dixit.

* Et Saul sedebat super collem sub malo granato quæ in Magdon. & populus qui cum eo quasi sexcenti viri.

* Et Achias filius E-chitob fratris Jochabed filij Phinees filij Heli, sacerdos Domini in Sylo portans ephod. & populus non sciuit quod abiisset Jonathan.

* Et in medio transitus, ubi querebat Jonathan transire in stationem Philistinorum, eminens pars lapidis hinc, et eminens pars lapidis hinc, nomen uni Bozes, et nomen alteri Sena.

* Scopulus qui ab Aquilone adherens Machmas, & scopulus alter à Meridie adherens Gabaa.

* Et dixit Jonathan ad puerum gerentem arma eius: Veni & transeamus ad stationem incircuncisorum horum, si forte faciet aliquid Dominus nobis: quia non est Domino continentia saluare in multis vel in paucis.

* Et dixit ei gerens arma eius: Fac omne quod cor tuum voluerit: inclina te ipsum, ecce ego tecum sum: sicut cor tuum cor meum.

* Et dixit Jonathan: Ecce nos transimus ad viros, & volumur ad eos.

* Si hæc locuti fuerint ad nos, State ibi donec appropinquamus vobis. & stemus apud nosmet ipsos, & non ascendamus ad eos.

* Et si hæc dixerint ad nos: Ascendite ad nos, & ascendamus: quia tradidit eos Dominus in manibus nostris. Hoc nobis signum.

* Et ingressi sunt ambo in stationem Philistinorum. & dixerunt Philistiim: Ecce egrediuntur Hebræi de cauernis ubi absconditi fuerant ibi.

* Et responderunt viri stationis Philistinorum ad Jonathan & ad gerentem arma eius, & dicunt: Ascendite ad nos, & ostendemus vobis verbum. Et ait Jonathan ad gerentem arma eius: Ascende post me, quia tradidit eos Dominus in manus Israel.

ιδ'.

* Καὶ γίνετο ἡμέρα, καὶ λέγει ἰωνᾶθάν υἱὸς σαούλ τῷ παιδάρῳ τῷ αἰρῶνι τὰ σκεύη αὐτοῦ, δευρὸν καὶ διαβῶμιν εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων τῶν ἐν τῷ περάν ἐκείνῳ. καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ οὕτως εἶπεν. * καὶ σαούλ ἐκείνη τὴν ἡμέραν τοῦ βορρᾶ, ὑπὸ τῷ ῥόδῳ τῷ ἐν μαγδών.

καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ὡς ἑξακόσιοι ἀνδρες.

* καὶ ἀχία υἱὸς ἐχιδῶν ἀδελφοῦ ἰωχαβὲδ υἱοῦ φινεὲς υἱοῦ ἡλὶ ἱερῶς τοῦ κυρίου ἐν συλῶ αἵρων ἐφοῦδ. καὶ ὁ λαὸς οὐκ ᾔδει ὅτι πεπόρευτο ἰωνᾶθάν.

* ὁ δὲ ἀναμέτρων τῆς διαβάσεως οὗ ἐζήτησε ἰωνᾶθάν διὰ βῶμα εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων ἀκρογῆλιον πέτρας ἐν τοῦτον, καὶ ἀκρογῆλιον πέτρας ἐν τεύθεν, ὁνομαζομένην βοζης, καὶ ὁνομαζομένην ἀλνῶ σενά.

* τὸ ἀκρογῆλιον τὸ ἀπὸ βορρᾶς ἐχόμενον τὸ μαχμάς, ὁ δὲ ἀκρογῆλιον τὸ ἀπὸ νότου ἐχόμενον τὸ γαβαά.

* καὶ εἶπεν ἰωνᾶθάν πρὸς τὸν παιδάρῳ τῷ αἰρῶνι τὰ σκεύη αὐτοῦ, δευρὸν ὁ δὲ διαβῶμιν εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀπειρημένων τούτων εἰπὼς ποιήσει τί κύριος ἡμῖν, ὅτι ἐκ ἐστὶ τῷ κυρίῳ συνεχόμενον ὥστε ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις.

* καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ αἵρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ποίη πρὸς ἂν ἡ κερδία σου θελήσῃ, ἐγκλινόν σου τὸν ἰδὲ ἐγὼ μὲν τοῦ εἰμὶ ὡς ἡ καρδία σου ἡ κερδία μου.

* καὶ εἶπεν ἰωνᾶθάν, ἰδοὺ ἡμεῖς διαβαίνομεν πρὸς λαὸν ἀνδρες, καὶ κατακυλιώμεθα πρὸς αὐτοὺς.

* ἐὰν τὰδε εἴπωσι πρὸς ἡμᾶς, σῆτε ἐκεῖ ἕως ἂν ἐγὼ σπῶμιν ὑμῖν. καὶ σπώμεθα ἐφ' ἑαυτοὺς ὅτι οὐ μὴ ἀνὰ βῶμιν ἐπ' αὐτοὺς.

* καὶ ἐὰν τὰδε εἴπωσι πρὸς ἡμᾶς, ἀνέβητε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀνὰ βῶμα μεθ' ὅτι παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν. τοῦτο ἡμῖν τὸ σημεῖον.

* καὶ εἰσῆλθον ἀμφοτέρω εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων. καὶ εἶπον ὁ ἀλλοφύλοι, ἰδοὺ ἐκπορεύονται ἐβρεχιοὶ ἐκ τῶν τραγῶν οὗ ἐκρύβησαν ἐκεῖ.

* καὶ ἀπεκρίθησαν ὁ ἀνδρες τὸ ὑποστάσεως τῶν ἀλλοφύλων πρὸς ἰωνᾶθάν ὁ δὲ πρὸς τὸν αἰρῶνι τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ λέγουσιν, ἀνέβητε πρὸς ἡμᾶς, ὅτι ἴνα βῶμεν ὑμῖν ῥῆμα. καὶ εἶπεν ἰωνᾶθάν πρὸς τὸν αἰρῶνι τὰ σκεύη αὐτοῦ, ἀνέβητε ὅτι πίσω με, ὅτι παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIII.

ET fuit dies, & dixit Jonathan filius Saul ad puerum suum portantem arma sua: Veni & transibimus ad stationem Philistinorum qui illic ultra. & patri suo non indicavit.

* Et Saul sedebat in finibus collis planicie granati quæ est in Migron: & populus qui cum eo quasi sexcenti viri.

* Et Ahia filius Ahhitob fratris Ichabod filij Pinhhazz filij Gheli sacerdos ministrans ante Dominum in Silo vestitus Ephoda: & populus non nouit quod iuisset Jonathan.

* Et inter vada quæ quæfuit Jonathan ad transeundum super stationem Philistinorum, dens petra à transitu hinc, & dens petra à transitu hinc: & nomen vnius Lubricatio, & nomen alterius Conculcatio.

* Dens vnus respiciens à Septentrione contra Michmas, & alter à Meridie contra Gibghatha.

* Et dixit Jonathan pueri portanti arma sua: Veni & transibimus ad ducem præputiatorum horum: forte faciet Dominus nobis signum: quia non ante Dominum difficile seruare in multitudine aut in exiguitate.

* Et dixit illi portans arma eius: Fac omne quod corde tuo prospice tibi: ecce ego tecum ut voluntas tua.

* Et dixit Jonathan: Ecce nos transeunt ad viros & manifestabimur eis: Si sic dicent: Moramini vsquequo appropinquemus nos ad vos, & stabimus in loco nostro, & non ascendemus ad illos.

* Et si sic dicent: Ascendite ad nos, & ascendemus, quoniam tradidit eos Dominus in manu nostra, & hoc nobis signum.

* Et manifestati sunt ambo illi stationi Philistinorum: & dixerunt Philistiim: Ecce Iehudæi exeuntes ex foueis in quibus absconditi sunt.

* Et responderunt viri custodiæ Jonathan & portanti arma eius, & dixerunt: Ascendite super nos, & docebimus vos verbum. & dixit Jonathan portanti arma sua: Ascende post me: nam tradidit illos Dominus in manu Israel.

* ויעל יונתן על ידיו ועל רגליו ונשא כליו אחריו
 * ויפלו לפני יונתן ונשא כליו ממותת אחריו :
 * ותהי המכה הראשנה אשר הכה יונתן ונשא
 * כליו כעשרים איש כבחי מענה צמד שדר :
 * ותהי חרדה במחנה בשדה ובכל העם המצב
 * והמשחיר חרדו גם המור ותרגו הארץ ותהי
 * לחרדה אלהים :
 * * ויראו הצפים לשאול בגבעת בנימין והנה
 * ההמון נמוג וילך והלם :
 * * ויאמר שאול לעם אשר אתו פקדו נא וראו מי
 * הלך מעמנו ויפקדו והנה אין יונתן ונשא כליו :
 * * ויאמר שאול לאחיה הגישה ארון האלהים
 * כי היה ארון האלהים ביום ההוא ובני ישראל :
 * * ויהי עד דבר שאול אל הכהן וההמון אשר
 * במחנה פלשתים וילך הלוח ורב * ויאמר
 * שאול אל הכהן אסף ירך : * ויזעק שאול וכל
 * העם אשר אתו ויבאו עד המלחמה והנה היתה
 * חרב איש ברעהו מהומה גדולה מאד :
 * * והעברים היו לפלשתים כאתמול שלשום
 * אשר עלו עמם במחנה סביב וגם המה להיות
 * עם ישראל אשר עם שאול ויונתן :
 * * וכל איש ישראל המתחבאים בהר אפרים
 * שמעו כי נסו פלשתים וידבקו גם המה אחריהם
 * במלחמה : * וישע יהוה ביום ההוא ארץ
 * ישראל והמלחמה עברה את בירת און :
 * * ואיש ישראל נגש ביום ההוא ויאל שאול את
 * העם לאמר ארור האיש אשר לאכל לחם עד
 * הערב ונקמתי מאיבי ולא טעם כל העם לחם :
 * * וכל הארץ באו ביער ויהי דבש על פני
 * השדה :

13 * Ascēdit autē Ionathas manibus & pedi-
 bus reptās, & armiger eius post eū. itaque
 alij cadebāt ante Ionathan, alios armiger
 14 eius interficiebat sequens eū. * Et facta est
 plaga prima quam percussit Ionathas &
 armiger eius quasi viginti virorū, in me-
 dia parte iugēris, quā par boū in die arare
 15 confuevit. * Et factum est miraculū in ca-
 stris & per agros. sed & oīs populus sta-
 tionis eorū q̄ ierāt ad p̄dandū, obstupuit,
 C & conturbata sunt castra. & accidit quasi
 16 miraculū à Deo. * Et respexerunt specula-
 tores Saul qui erant in Gabaa Benjamin,
 & ecce multitudo prostrata, & huc illuc-
 17 que diffugiens. * Et ait Saul populo q̄ erat
 cum eo : Requirite & videte quis abierit
 ex nobis. Cumque requisissent, repertum
 est non adesse Ionathan & armigerū eius.
 18 * Et ait Saul ad Achia : Applica arcā Dei.
 erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis
 19 Israel. * Cumq̄, loqueretur Saul ad sacer-
 dotē, tumultus magnus exortus est in ca-
 stris Philistinorū. crescebatq̄, paulatim &
 clariùs resonabat. Et ait Saul ad sacerdo-
 20 tē: Cōtrahe manū tuā. * Conclamauit ergo
 Saul & oīs populus q̄ erat cū eo, & vene-
 rūt vsq; ad locū certaminis. & ecce versus
 fuerat gladi⁹ vniuscuiusq; ad p̄ximū suū;
 21 & cædes magna nimis. * Sed & Hebrēi qui
 fuerāt cū Philistiī heri & nudius tertius af-
 cēderātq̄, cū eis in castris reuersi sunt vt ef-
 sent cū Israel, & his qui erāt cū Saul & Io-
 22 natha. * Omnes quoq; Israelitæ qui se ab-
 scōderant in monte Ephraim, audientes
 quòd fugissent Philisthæi, sociauerunt se
 23 cum suis in prœlio. * Et saluauit Dñs Israel
 in die illa. Pugna autē puenit vsq; ad Bet-
 24 hauē. * Et viri Israel sociati sunt sibi in die
 illa. adiurauit autē Saul populū dicēs: Ma-
 ledictus vir q̄ comederit panē vsq; ad ve-
 sperū, donec vlciscar de inimicis meis. Et
 non māducauit vniuersus populus panē.
 25 * Omnisque terræ vulgus venit in saltum,
 in quo erat mel super faciem agri.

תרגום יונתן

13 * וסליק יונתן על ידיו ועל רגליו ונטיל זיניה בחרוהי ונטיל זיניה בחרוהי ונטיל זיניה בחרוהי
 14 * ויפלו קדמיתא דמחא יונתן ונטיל זיניה כעשרין גברא כביר פלגות מתלך פרז חוריא בחקלא
 15 * ובכל עמא איסטרטיגא ומחבלא זעו אף אינון וזערת ארעא ויהוה לזיע מן קדם יי
 16 * ונחזו סכואיא לשאול בגבעתא דבית
 17 * ויאמר שאול לעמא דעמיה סערו כעז ונחזו מן שנא מיננא וסנו
 18 * והא לית יונתן ונטיל זיניה : ויאמר שאול לאחיה קריב ארונא דיי ארי הוה ארונא דיי ביומא ההוא עם בית ישראל
 19 * והוה עד דמליל שאול עם כהנא והמנא דבמשחית פלשתאי אזיל מיזל וסגי : ויאמר שאול לכהנא קריב אפודא :
 20 * ואתכניש שאול וכל עמא דעמיה ואחו עד קרבא והא הוה חרבא גבר בחבריה שגוש רב לחדא : ויהודאי הוה
 21 * לפלשתאי כמאתמלי ומדקדמוהי וסליקו עמהון במשחיתא סחור סחור ואף אינון חבו למהו עם ישראל דעם שאול ויונתן :
 22 * וכל אנשי ישראל דאשמורו בטורא דבית אפרים שמעו ארי אפכו פלשתאי ואדביקו אף אנון בחריהון בקרבא :
 23 * ופרק יי ביומא ההוא ית ישראל ועברי קרבא מו עד בירת און :
 24 * ושאול ית עמא למימר ליט גברא ריכח לחמא עד רמשא עד דאתפרע מבעלי דבכי ולא טעים כל עמא לחמא :
 25 * וכל דיירי ארעא עלו בחורשא ויהוה דבשא על אפי חקלא :

* Et ascendit Jonathan per manus suas & per pedes suos, & gerens arma eius post eum. et viderunt Philistiim contra faciem Jonathan, & percussit in eis, et gerens arma eius porrigebat post eum. * Et facta est plaga prima quam percussit Jonathan & gerens arma eius, quasi viginti viros in iaculis & in lapidum iaculatione, & silicibus campi. * Et factus est stupor in castris et in campo: et omnis populus qui in statione, & qui occidunt obstupuerunt et ipsi. et obstupuit terra, et factus est stupor à Domino. * Et viderunt speculatores Saulis in Gabaa Benjamin, et ecce castra cõturbata hinc & hinc. * Et ait Saul populo qui cum eo: Requiritur iam & videte quis abiit ex nobis. & requisierunt, & ecce non repertus fuit Jonathan & gerens arma eius. * Et dixit Saul Achia; Applica ephod: quoniam erat arca Dei in die illa coram Ifrael. * Et factum est ut locutus est Saul ad Sacerdotem, et tumultus in castris Philistinorum vadens ibat & multiplicabatur. & dixit Saul ad Sacerdotem: Contrahe manus tuas. * Et ascendit Saul & omnis populus qui cum eo, & veniunt usque ad bellum. & ecce fuerat gladius viri ad proximum suum, & confusio magna nimis.

* Et serui existentes heri & nudius tertius cum Philistiim qui ascenderunt in castra, reuerſi sunt et ipsi ut essent cum Ifrael qui erant cum Saul & Jonathan.

* Et omnis vir Ifrael absconditi in monte Ephraim audierunt quod fugerunt Philistaei: et coniunguntur & ipsi post eos in praelio.

* Et saluauit Dominus Israel in die illa. & pugna peruenit Bethauen.

* Et Ifrael erat cum Saul quasi decem millia virorum. & fuit bellum sparsum in tota ciuitate in monte Ephraim. & Saul ignorauit ignorantiam magnam in die illa: et maledicit populo dicens: Maledictus homo qui comederit panem usque ad vesperam; & ulciscar de inimico meo. et non gustauit vniuersus populus panem.

* Et omnis terra venit in saltum: & saltus erat apiarum super faciem agri.

13 * καὶ ἀνέβη ἰωνᾶθ δὴ ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ὁ αἶρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ. καὶ ἐβλέψαν αἱ ἀλλόφυλοι καὶ προσώπῃ ἰωνᾶθ, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ὁ αἶρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐπέδιδε ὀπίσω αὐτοῦ. * καὶ ἐγένετο πληγὴ ἡ πρώτη ἐν ἰωνᾶθ, καὶ ὁ αἶρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὡς εἴκοσι ἄνδρες ἐν βολίσι, καὶ ἐν πετρεβόλοις καὶ ἐν κόχλαξι τοῦ πεδίου. * καὶ ἐγένετο ἑκστασις ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐν τῇ ὑποστάσει, καὶ αἱ διαφθείροντες ἐξέστησαν ἀπὸ τοῦ. καὶ ἐθαμβήθη ἡ γῆ. καὶ ἐγένετο ἑκστασις πρὸς κυρίου. 16 * καὶ εἶδον οἱ σκοποὶ τὸ σάκλ ἐν γαβαὰ βενιαμίν, καὶ ἰδὲ ἡ παρεμβολὴ ἱεραγμὴ ἐνθεν καὶ ἐνθεν. καὶ εἶπε Σαὺλ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ, Ἰππικέψατε δὴ καὶ ἴδετε τίς πόρουσιν οἱ ἡμῶν. καὶ ἐπεσκέψαντο, καὶ ἰδοὺ οὐχ ἐνέρισκετο ἰωνᾶθ καὶ ὁ αἶρων τὰ σκεύη αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν Σαὺλ τῷ ἀχίᾳ, προσάλαγε τὸ ἐφούδ, ὅτι ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον ἰσραὴλ. * καὶ ἐγένετο ὡς ἐλάλησε Σαὺλ πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ ὁ ἡγὼς ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἀλλοφύλων πορεύομεν ἐπὶ πορεύετο καὶ ἐπληθύνετο. καὶ εἶπε Σαουλ πρὸς τὸν ἱερέα, σπῶ αἰσὶν τὰς χεῖρας σου. 20 * καὶ ἀνέβη Σαὺλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔρχοντο ἕως τῆς πολέμου. καὶ ἰδὲ ἐγένετο ῥομφαία ἀνδρὸς ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ σύγχυσις μεγάλη σφόδρα. * καὶ οἱ δοῦλοι οἱ ὄντες χεῖρας καὶ τρίτης μετὰ τῶν ἀλλοφύλων οἱ δὲ αἰσῶντες εἰς τὴν παρεμβολὴν, ἐπεσκέψαντο καὶ αὐτοὶ εἶναι μετὰ ἰσραὴλ τῶν μετὰ Σαουλ καὶ ἰωνᾶθ. * καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ αἱ κρυπτήμενοι ἐν τῷ ὄρει ἐφραΐμ ἤκουσαν ὅτι πεφύγασιν αἱ ἀλλόφυλοι. καὶ σπῶσιν καὶ αὐτοὶ ὀπίσω αὐτῶν εἰς πόλεμον. * καὶ ἔσωσε κύριος τὸν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ὁ πόλεμος διήλθε βηθαὺν. 24 * καὶ ἰσραὴλ μετὰ Σαουλ ὡσεὶ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν. καὶ ἡ πόλις ἐφραΐμ διεσπαρμένη εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἐν τῷ ὄρει ἐφραΐμ. καὶ Σαουλ ἠγνόησεν ἀγνοῖαν μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ δρᾷται τὰ λαῶν λέγων, Ἰππικατάρατο ὁ ἄνθρωπος ὃς φάγεται ἄρτον ἕως ἑσπέρας. καὶ ἐκδικήσω εἰς τὸν ἐχθρὸν μου. καὶ οὐκ ἐγένετο. 25 * καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἄρτου καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἡλθεν εἰς δρυμόν. καὶ ὁ δρυμὸς μετὰ μελισσῶν κατὰ πρὸς ὄρειον τοῦ ἀγροῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et ascendit Jonathan super manus suas & super pedes suos, & ferens arma eius post eum: & ceciderunt debilitati ante Jonathan & ferentem arma eius occidentem post eum. 14 Et fuit percussio prima, quam percussit Jonathan & ferens arma eius, quasi viginti virorum circiter (spacium dimidiæ ambulationis iugi boum in agro). 15 Et fuit turbatio in castris in agro, & in omni populo stationis, & vastatores turbati sunt etiam illi; & turbata est terra, & fuit in turbationem ab ante Dominum. 16 Et indicauerunt speculatores Sauli in Gibghatha domus Benjamin, & ecce turba castrorum Pelisthorum contrafacta est; procebat contrafactio eius & crescebat. 17 Et dixit Saul ad populum qui cum eo: Recensete nunc, & videte quis aberrat à nobis. & numerauerunt, & ecce non erat Jonathan & ferens arma eius.

18 Et dixit Saul ad Ahia: Accedere fac arcam Domini: nam fuit arca Domini in die illo cum domo Israel. 19 Et fuit cum adhuc locutus est Saul cum sacerdote, & turba quæ in castris Pelisthorum, ambulans ambulabat & multiplicabatur: & dixit Saul ad sacerdotem: Affer Ephodam. 20 Et congregatus est Saul & omnis populus qui cum eo, & venerunt usque ad praelium; & ecce erat gladius viri in socium suum; conturbatio magna nimis.

21 Et Iehudæi fuerunt Pelisthæi ut ab heri & ab ante ipsum qui ascenderunt cum eis in castra circum circa, & etiam illi redierunt ut essent cum Israel, qui cum Saul & Jonathan. 22 Et omnes homines Israel qui absconditi sunt in monte domus Ephraim, audierunt quod conuersi sunt Pelisthæi, & adiunxerunt etiam ipsi se post illos in bello.

23 Et liberauit Dominus in die illo Israel: & facientes praelium attigerunt usque Bethauen.

24 Et homo Israel angustatus erat in die illo. & adiurauit Saul populum, dicens: Maledictus vir qui comederit panem usque ad vesperum, quoad ulciscar de auctoribus inimicitiarum mearum: & non gustauit omnis populus panem.

25 Et omnes incolæ terræ intrauerunt in siluam, & fuit mel super facies agri.

* וַיָּבֹא הָעָם אֶל הַיַּעַר וַהֲנֵה הַלֵּךְ דָּבָשׁ וְאִין־
 מְשִׁיג יָדוֹ אֶל־פִּי כִי־יֵרָא הָעָם אֶת־הַשֶּׁבַע־
 * וַיֹּנְתֵן לֹא־שָׁמַע בְּהַשְׁבִּיעַ אֲבִיו אֶת־הָעָם וַיִּשְׁלַח
 אֶת־קֶצֶה הַמִּטָּה אֲשֶׁר בִּידוֹ וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בַּיַּעַר
 הַדָּבָשׁ וַיֵּשֶׁב יָדוֹ אֶל־פִּי וַתִּרְאֶנָּה עֵינָיו
 * וַיַּעַן אִישׁ מִהָעָם וַיֹּאמֶר הַשֶּׁבַע הַשְׁבִּיעַ אֲבִיךָ
 אֶת־הָעָם לֵאמֹר אֲרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יֹאכַל לֶחֶם הַיּוֹם
 וַיַּעַף הָעָם * וַיֹּאמֶר יֹנְתָן עֲבַר אֲבִי אֶת־הָאָרֶץ
 רְאוּ־נָא כִי־אָרוּ עֵינָי כִּי טַעַמְתִּי מִעֵט דָּבָשׁ הַזֶּה
 * אֲתָּה כִי לֹא־אָכַל אֲכַל הַיּוֹם הָעָם מִשְׁלַל אֲבִיו
 אֲשֶׁר מֵצָא כִי־עָתָה לֹא־רִבְתָּה מִכָּה בַּפְּלִשְׁתִּים
 * וַיָּכּוּ בַּיּוֹם הַהוּא בַּפְּלִשְׁתִּים מִמִּכְמַשׁ אֵילָנָה
 וַיַּעַף הָעָם מֵאֵד
 * וַיַּעַשׂ הָעָם אֶל־שָׁלַל וַיִּקְחוּ צֹאן וּבָקָר וּבְנֵי
 בָקָר וַיִּשְׁחֲטוּ אֶרְצָהּ וַיֹּאכַל הָעָם עַל־הַדָּם
 * וַיִּגִּדּוּ לִשְׁאוּל לֵאמֹר הִנֵּה הָעָם חֲטָאִים
 לַיהוָה לֹא־אָכַל עַל־הַדָּם וַיֹּאמֶר בְּגִדְתָם גִּלּוֹ
 אֵלֵי הַיּוֹם אֲנִי גִדּוּלָהּ
 * וַיֹּאמֶר שְׁאוּל פָּצוּ בָעַם וְאָמַרְתֶּם לָהֶם הִגִּישׁוּ
 אֵלַי אִישׁ שׁוֹרוֹ וְאִישׁ שִׁיָּהוּ וְשַׁחֲטֵתֶם בֹּזֵהוּ וְאָכַלְתֶּם
 וְלֹא־תִחַטְּאוּ לַיהוָה לֹא־אָכַל אֶל־הַדָּם וַיִּגִּשׁוּ כָל־
 הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בִּידוֹ הַלֵּילָה וַיִּשְׁחֲטוּ־שָׁם
 * וַיָּבִין שְׁאוּל מִזִּבְחַ לַיהוָה אֲתוֹ הֵחָל לִבְנוֹת
 מִזְבֵּחַ לַיהוָה
 * וַיֹּאמֶר שְׁאוּל נִרְדָּה אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים לַיְלָה
 וְנִבְזָה בָהֶם עַד־אֹר הַבֹּקֶר וְלֹא־נִשְׁאַר בָּהֶם אִישׁ
 וַיֹּאמְרוּ כָל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה וַיֹּאמֶר הַכֹּהֵן
 נִקְרְבָה הָלֶם אֶל־הָאֱלֹהִים * וַיִּשְׁאַל שְׁאוּל
 בָּאֱלֹהִים הָאֵרֶד אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים הֲתִתֶנֶם בְּיַד
 יִשְׂרָאֵל וְלֹא־עָנָהוּ בַּיּוֹם הַהוּא

* Ingressus est itaq; populus saltū, & appa-
 ruit fluēs mel, nullusq; applicuit manum
 ad os suū. timebat enim populus iuramē-
 * Porro Ionathas nō audierat cū ad-
 iuraret pater eius populū. extenditq; sum-
 mitatem virgæ quā habebat in manu, &
 intinxit in fauū mellis, & cōuertit manū
 suam ad os suum, & illuminati sunt oculi
 * eius. * Respōdensq; vnus de populo ait: Iu-
 reurādo cōstrinxit pater tuus populū, di-
 cēs: Maledictus vir q̄ comederit panē ho-
 die. defecerat autē popul⁹. * Dixitq; Iona-
 thas: Turbauit pater meus terrā. Vidistis
 ipsi quia illuminati sunt oculi mei, eo q̄
 gustauerim paululū de melle isto; * quāto
 E magis si comedisset populus de p̄da inimi-
 corū suorū quam reppit? nōne maior pla-
 ga facta fuisset in Philistiim? * Percusserūt
 ergo in die illa Philistæos à Machmis vsq;
 in Hailō. Defatigat⁹ est autē populus ni-
 mis. * Et versus ad p̄dā tulit oues & boues
 & vitulos, & maclauerūt in terra. Come-
 ditq; popul⁹ cū sanguine. * Nūciauerūt au-
 tē Sauli dicētes, q̄ popul⁹ peccasset Dño,
 comedēs cū sanguine. Qui ait: Preuarica-
 ti estis. voluite ad me iā nūc saxū grande.
 * Et dixit Saul: Dispgamini in vulg⁹, & di-
 cite eis, vt adducat ad me vnusquisq; bo-
 uem suum & arietem, & occidite super
 istud, & vescimini, & non peccabitis Dño
 comedentes cum sanguine. Adduxit itaq;
 omnis populus vnusquisq; bouē in ma-
 nu sua vsq; ad noctē, & occiderūt ibi. * Æ-
 dificauit autem Saul altare Dño. tūcque
 primū cœpit edificare altare Dño. * Et di-
 xit Saul: Irruamus super Philistēos nocte,
 F & vastemus eos vsque dum illucescat ma-
 nē, nec relinquamus ex eis virum. Dixitq;
 populus: Omne quod bonum videtur in
 oculis tuis fac. Et ait sacerdos: Accedam⁹
 huc ad Deum. * Et consuluit Saul Deum,
 dicens: Num persequar Philistiim? si tra-
 des eos in manu Israel? & non respondit
 ei in die illa.

תרגום יונתן

* וַאֲתָמָּה עָמָה לַחֲזוּרָשָׁא וְהָא בְּרִיז דּוּבָשָׁא וְלִירָה דְּמַחֲבִיב יָדִיהָ לְפִימִיָּה אַרְיָ דְּחִיל עָמָה מִשְׁבֻּעָתָהּ * וַיֹּנְתֵן לֹא שָׁמַע כִּד אֲמוֹי
 אֲבוּהִי יִרָה עָמָה וְאֲוִשִׁיט וְחִרִישׁ שׁוֹשִׁיתָהּ דְּבִירָהּ וְטִבֵּל יָתָהּ בְּקִינָא דְּדָבָשָׁא וְאֲחִיב יָתִיהָ לְפִימִיָּה וְנִהְרָא עֵינֵיהִי *
 גְּבָרָה מִעָמָה וַאֲמַר אֲמוֹתָהּ אֲמוֹי אֲבוּךָ יִתְעָמָה לְמִימֶר לִישׁ גְּבָרָה דִּיאֲכֹל לַחֲסָא יִמָּא דִּין וְאִישְׁחֲלִיהִי עָמָה *
 * וַאֲמַר יֹנְתָן עֲבַר אֲבָא יִרָה עָמָה דְּאַרְעָא חֲזוּ כְּעֵן אַרְיָ נִהְרָא עֵינֵי אַרְיָ טַעֲמִימִר * זַעִיר דְּבָשָׁא דִּין *
 * אַרְיָ בָּרָם אֵילוֹ מִיכָל אֲכַל יִמָּא דִּין עָמָה מְכֹרֶת בְּעָלֵי דְּכִבּוּהִי דְּאַשְׁכַּח אַרְיָ כְּעֵן לֹא סִגְוִיתָ מִחֲתָא בַּפְּלִשְׁתָּי *
 * וְקִטְלוּ בַּיּוֹמָה הַהוּא בַּפְּלִשְׁתָּי מִמִּכְמַשׁ עַד מִישַׁר אֵילָן וַאֲשְׁחֲלִיהִי עָמָה לַחֲדָה * וַאֲיִתְפָּנִי עָמָה עַל בִּיחְתָּה וְנִסְיֹבוּ עָאן
 * וְחֲזִירִין וּבְנֵי חֲזִירִין וְנִכְסִיו עַל אֶרְעָא וְאָכְלוּ עָמָה עַל דְּמָה * וְחֲוִיָּאוּ לִשְׁאוּל לְמִימֶר הָא עָמָה חֲוִיבִין קָדָם יְיָ לְמִיכָל עַל דְּמָה וַאֲמַר
 * וַאֲמַר שְׁאוּל אֲתִכְבְּרוּ בְּעָמָה וְחִימְרוּן לַחֲזוּן קְרִיבִי לִיחִי גְּבָר חֲזִירָה וְגְּבָר אִיסְרִיָּה *
 * וְחִבְסוּן חֲכָא וְחִיכְלוּן וְלֹא חֲחֻבוּן קָדָם יְיָ לְמִיכָל עַל דְּמָה וְקְרִיבִי כָּל עָמָה גְּבָר חֲזִירָה בְּלִילָה וְנִכְסִיו חֲמֵן *
 * וּבְנָא שְׁאוּל מְדַבְּחָא קָדָם יְיָ יָתִיהָ שְׁרִי לְמִכְנֵי מְדַבְּחָא קָדָם יְיָ * וַאֲמַר שְׁאוּל נְחֹרֶת בְּחֶר פְּלִשְׁתָּי בְּלִילָה וְנִקְטוּל
 * בְּחֹזַן עַד נִהָר צִפְרָא וְלֹא נִשְׁאַר בְּחֹזַן אֲנִשׁ וַאֲמַר כָּל דְּחִתְקִין בְּעֵינֶיךָ עֲבִיד וַאֲמַר כְּהֵנָּה נִתְקַרְבַּת חֲכָא וְנִשְׁאַל בְּמִימֶרָה דִּינִי *
 * וְשָׁאֵל שְׁאוּל בְּמִימֶרָה דִּינִי הֲאִיחֹדֶת בְּחֶר פְּלִשְׁתָּי הֲתִסְרִינוּן בִּידָא דְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא קִבִּיל צְלוּתִיהָ בַּיּוֹמָה הַהוּא

* Et ingressus est populus in apiarium, & ecce fluebat mel. & non fuit conuertens manum in os suum, quia timuit populus iuramentum Domini. * Et Jonathan non audierat cum adiuraret pater eius populum. & extendit summitatem sceptri sui qui erat in manu eius, & tinxit ipsum in fauam mellis, & conuertit manum suam in os suum, & viderunt oculi eius. * Et respondit unus de populo, et ait: Adiurans adiurauit pater tuus populum dicens: Maledictus homo qui comederit panem hodie, & defecit populus. * Et cognouit Jonathan & dixit: Conturbauit pater meus terram: vide quia gustavi paululum quid mellis huius, viderunt oculi mei: * Quanto magis si & comedisset populus hodie vescens de spoliis inimicorum suorum quæ repperit? nunc maior facta fuisset plaga in Philistiim. * Et percussit in die illa ex Philistiim plures quam in Machmas. Et defatigatus est populus nimis. * Et irruit populus super spolia: & accepit populus ouilia, & armenta bouum et filios bouum, & macerauerunt in terra, & comedit populus cum sanguine. * Et nunciauerunt Saul dicentes: Peccauit populus Domino comedendo in sanguine. Et dixit Saul: Peccauistis. voluite iam mihi hic saxum grande. * Et dixit Saul: Dispergamini in populo, & dicite eis: Adducite hic unusquisque vitulum suum, et unusquisque ouem suam, & occidite super lapidem hunc & comedite, & non peccetis Domino comedentes cum sanguine. Et adduxit omnis populus unusquisque quod in manu sua nocte, & occidebant ibi. * Et edificauit Saul Domino altare: hoc incæpit Saul edificare altare Domino. * Et dixit Saul: Descendamus post Philistiim nocte, & diripiamus eos usque dum illucescat mane, & non relinquamus in eis virum. & dixerunt: Omne quod placuerit in conspectu tuo fac. & dixit sacerdos: Accedamus hic ad Deum. * Et interrogauit Saul Deum: Si descenderim post Philistiim, & si trades eos in manus Israel? & non respondit ei in die illa Dominus.

* καὶ εἰσῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν μελισσῶνα, καὶ ἰδὲ διεπορεύετο μέλι. ἔδωκε δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν χεῖρα εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβήθη ὁ λαὸς τὸν ὄρκον κυρίου. καὶ ἰωναθὰν δὲ οὐκ ἀκηκοέν ἐν τῷ ὀρκίζῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸν λαόν. καὶ ἐξέτεινεν τὸ ἄκρον τῆς σκήπτρου αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἀνέβαψεν αὐτὸ εἰς τὸ κηρὸν τῆς μέλιτος, ἔπεισε δὲ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ ἐνέβλεψεν τὸν ὄφθαλμοί αὐτοῦ. καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐν τῷ λαῷ καὶ ἔπεν, ὀρκίσας ὠρκίσεν ὁ πατήρ σου τὸν λαόν λέγων, ἰησοῦς τὰ ῥα τὸς οὐκ ἄνθρωπος ὃς φάγεται ἄρτον σήμερον, ἔξελύθη δὲ ὁ λαός. καὶ ἔγνω ἰωναθὰν καὶ εἶπεν, ἀπήλαχεν ὁ πατήρ μου τὴν γῆν. ἰδε δὲ ὅτι ἐγὼ διαμαρτυροῦμαι τῷ μέλιτι τὸς τούτους, εἶδον ὁφθαλμοί μου. ἀλλ' ὅτι καὶ ἔφαθον ὁ λαός σήμερον ἐδίδον τῶν σκύλων τῶν ἐκ τῶν αὐτῶν ὧν ὄρε, νυνὶ αὖ μείζων ἐγγόνει ἡ πληγὴ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις. καὶ ἐπαύσατο αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῶν ἀλλοφύλων πλείους ἢ ἐν μάχμας. καὶ ἐκοπίασεν ὁ λαὸς σφόδρα. καὶ ὥρμησεν ὁ λαὸς ἰησοῦ τὰ σκύλα. καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς ποίμνια, καὶ βουκόλια καὶ τέκνα βοῶν, καὶ ἐσφαζαν ἰησοῦ τὴν γῆν, καὶ ἦσαν ὁ λαὸς σὺν τῷ αἵματι. καὶ ἀπήγειλαν τὰ σαβὰ λέγοντες, ἡμαρτήκεν ὁ λαὸς τῷ κυρίῳ ἔφαθον ἐν τῷ αἵματι. καὶ εἶπε σαουλ, ἡμαρτήκατε. κυλίσατε δὴ μοι ἐν ταῦτα λίθον μέγαν. καὶ εἶπε σαουλ, διασπαρήτε ἐν τῷ λαῷ καὶ εἶπατε ὡτοῖς, πορθεγαγετέ ἐν ταῦτα ἕκαστος τὸν μόρον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸ πορθεῖον αὐτοῦ, καὶ σφάζατε ἰησοῦ τῷ λίθου τούτου ἔφαγετε, καὶ οὐ μὴ ἀμαρτήκατε τῷ κυρίῳ τοῦ ἐδίδον σὺν τῷ αἵματι. καὶ πορθέγαγε πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος τὸ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν νύκτα, καὶ ἐσφαζον ἐκεῖ. καὶ ὠκοδόμησε σαουλ τῷ κυρίῳ θυσιαστήριον, τοῦτο ἦρξατο σαουλ οἰκοδομῆσαι θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ. καὶ εἶπε σαουλ, κατὰ βῶμιν ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων τὴν νύκτα, καὶ διαρπάσωμαι αὐτοὺς ἕως διαφωτίσῃ τὸ πρωῒ, καὶ μὴ ὑπολείπωμέν ἐν αὐτοῖς ἀνδρες. ἔειπον πᾶς τὸ δρεσὸν ἐνώπιόν σου ποίει. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς, πορθέλωμεν ἐν ταῦτα πορθετέον θεόν. καὶ ἐπρωτήσατο σαουλ τὸν θεόν, εἰ κατὰ βῶ ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων, καὶ εἰ πορθελώσῃς αὐτοὺς εἰς χειρας ἰσραήλ; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

“ Et venit populus ad syluam, & ecce fluxus mellis, & non erat qui referret manum suam ad os suum, quia timuit populus a iuramento. “ Et Jonathan non audiuit quando adiurauit pater suus populum, & extendit caput baculi qui in manu eius, & intinxit illud in nido mellis, & retulit ipsum ad os suum, & illuxerunt oculi eius. “ Et respondit vir de populo & dixit: Adiurando adiurauit pater tuus populum dicens: Maledictus vir qui comedet panem hodie; & fatigatus est populus. “ Et dixit Jonathan: Turbauit pater meus populum terræ. videte nunc quod illuxerunt oculi mei quod gustavi paulillum mellis hoc. “ Verum enimvero si comedendo comedisset hodie populus ex præda auctorum inimicitiae suæ quam inuenit, etenim nunc non magna percussio Pelisthæorum? “ Et occiderunt in die illo in Pelisthæis a Machmas usque ad planiciem Aialon. & fatigatus est populus nimis. “ Et respexit populus super prædam: & ceperunt oues & boues & filios bouum, & iugulauerunt super terram, & comederunt populus super sanguinem. “ Et indicarunt Sauli dicentes: Ecce populus peccant ante Dominum comedendo super sanguinem. & dixit: Præuaricati estis. afferre ad me hodie lapidem magnum. “ Et dixit Saul: Dispergimini in populo, & dicetis illis: Afferre ad me vir bouem suum, & vir pecudem suam, & macerabit hic & comedetis, & non peccabitis ante Dominum comedendo super sanguinem. & attulerunt omnis populus vir bouem suum in manu sua in nocte, & iugulauerunt ibi. “ Et struxit Saul altare ante Dominum: illud cæpit edificare altare ante Dominum. “ Et dixit Saul: Descendamus post Pelisthæos in nocte, & occidemus in illis quoad luceat aurora, & non relinquemus in illis hominem. & dixerunt: Quod statutum in oculis tuis fac. & dixit Sacerdos: Accedemus huc, & rogabimus in dicto Domini. “ Et rogauit Saul in dicto Domini: Num descendam post Pelisthæos? num trades eos in manus Israel? & non accepit orationem suam in die illo.

³⁸ * Et dixit Saul: Applicate huc vniuersos angulos populi, & cognoscite & videte in quo factum est peccatum hoc hodie. ³⁹ * Quia uiuit Dominus qui saluauit Israel, quia si responderit contra Ionathan filium meum, morte morietur. & non fuit respondens ex omni populo.

⁴⁰ * Et ait vniuerso viro Israel: Vos eritis in unam partem, & ego & Ionathan filius meus erimus in unam partem. & dixit populus ad Saulem: Quod placuerit in conspectu tuo fac.

⁴¹ * Et dixit Saul: Domine Deus Israel da manifestationes. & sorte comprehenditur Saul & Jonathan: et exiuit populus. ⁴² * Et dixit Saul: Mitte sortem inter me et inter Jonathan filium meum. & quem sorte comprehenderit Dominus, morietur. & mittunt sortes inter eum & inter Jonathan, & sorte comprehenditur Jonathan.

⁴³ * Et dixit Saul ad Ionathan: Indica mihi quid fecisti. & indicauit ei Jonathan dicens: Gustas gustavi in summitate sceptri quod in manu mea paululum mellis, & ecce ego morior. ⁴⁴ * Et ait ei Saul: Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, quia morte morietur hodie Jonathan. ⁴⁵ * Et dixit populus ad Saulem: Si hodie morte morietur qui fecit salutem magnam hanc in Israel, propitius, uiuit Dominus si ceciderit de capillo capitis eius in terram, quia misericordiam Dei fecit in die hac. et orauit populus pro Jonathan in die illa, & non est mortuus.

⁴⁶ * Et ascendit Saul à tergo Philistinum. & Philistini recesserunt in locum suum.

⁴⁷ * Et Saul sortitus est ut regnaret super Israel. & oppugnabat in circuitu omnes inimicos eius, contra Moab, & contra filios Ammon, et contra filios Edom, & contra reges Suba, & contra Philistinum: quocunque aspiciebat saluabatur. ⁴⁸ * Et fecit exercitum, & percussit Amalec, & eruit Israel de manu conculcantium ipsum. ⁴⁹ * Et fuerunt filij Saulis Jonathan et Iesui, et Melchisue: et nomina duarum filiarum suarum, nomen primogenita Merob, et nomen secundæ Mechol.

⁵⁰ * Et nomen uxori Saul Achinam filia Achimaas. & nomen principi militiae eius Abener filius Ner cognati Saul. ⁵¹ * Et Kis pater Saul, & Ner pater Abener filij Abiel.

³⁸ * καὶ εἶπε Σαὺλ, πρὸς τὰς ἀγέλας πάντας τοὺς γυνάκας τοῦ λαοῦ, καὶ γινώτε & ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἀμαρτία ³⁹ αὐτῆς σήμερον. ὅτι ἤκουσεν ὁ κύριος ὁ σῶσας τὸν Ἰσραὴλ, ὅτι εἰς ἀποκρίσιν ἡ ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ μου, θανάτῳ δόποθ' ἀνέταται. ⁴⁰ καὶ ὅτε λέγει ὁ δόποθ' ἀνέταται ἐν παντὶ τοῦ λαοῦ. * καὶ εἶπε πᾶσι τοῖς ἀνδράσι τοῦ Ἰσραὴλ, ὑμεῖς ἐστέ εἰς ἐν μέρος, καὶ ἐγὼ καὶ ἰωνάθαν ὁ υἱός μου ἐσόμεθα εἰς ἐν μέρος. καὶ εἶπεν ⁴¹ ὁ λαὸς πρὸς Σαὺλ, τὸ δόποθ' ἀνέταται ἐν ὧπῳ σου ποιεῖ. * καὶ εἶπε Σαὺλ, κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ δός δῆλως. καὶ κατεκληρώσται Σαὺλ καὶ ἰωνάθαν, καὶ ἐξήλθεν ὁ λαός. * καὶ εἶπε Σαὺλ, βάλε κλήρον δυνάμεθ' ἐμὴν & δυνάμεθ' ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ μου. καὶ ὅν δὴ κατεκληρώσθῃ κύριος, δόποθ' ἀνέταται. ⁴² & βάλε κλήρον ἀνάμεθ' αὐτῶν & δυνάμεθ' ἰωνάθαν, ⁴³ & κατεκληρώσται ἰωνάθαν. * καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς ἰωνάθαν, ἀπαγγέλον μοι τί πεποίηκας. καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἰωνάθαν λέγων, γούσῃ μὲν ἐξ οὗτοῦ τοῦ σκεπτὸς ἐν τῇ χειρὶ μου μικρὸν μέλιτος, & ἴδ' ἐγὼ δόποθ' ἀνέταται. ⁴⁴ * & εἶπεν αὐτῷ Σαὺλ, τὰδε ποιήσαι μοι ὁ θεός καὶ τὰδε ⁴⁵ πρὸς τὴν ὁδὸν θανάτῳ δόποθ' ἀνέταται σήμερον ἰωνάθαν. * & εἶπεν ὁ λαός πρὸς Σαὺλ, εἰ σήμερον θανάτῳ δόποθ' ἀνέταται ὁ ποιήσας τὴν σωτηρίαν τὴν μεγάλην ταύτην ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ἰλεως, ἤν κύριος εἰπεσθῇ τῷ τελεχῶς τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, ὅτι ἔλεος τοῦ θεοῦ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. καὶ πρὸς τὸν λαόν πρὸς ἰωνάθαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ⁴⁶ ἐκείνῃ, & οὐκ ἀπέθανε. * καὶ ἀνέβη Σαὺλ ἀπὸ ὅπου ἐν τῶν ἀλλοφύλων. & οἱ ἀλλοφύλοι ἀπῆλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν. ⁴⁷ * καὶ Σαὺλ κατεκληρώσται βασιλεύειν ἐπὶ τοῦ Ἰσραὴλ. & ἐπολέμει κύκλῳ πάντας τοὺς ἐχθρούς αὐτοῦ εἰς Ἰλὺμωάβ, & εἰς τοὺς υἱούς αἰμμών, & εἰς τοὺς υἱούς ἐδώμ, καὶ εἰς τοὺς βασιλέας θυβὰ, καὶ εἰς τοὺς ἀλλοφύλους. οὗ ἂν ἐπέβλεψεν ⁴⁸ ἐσώζετο. * καὶ ἐποίησεν δυνάμιν, καὶ ἐπάταξε τὸν ἀμαλήκ, καὶ ἐξείλετο τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν καταπαταυνῶ ⁴⁹ τῶν αὐτῶν. * καὶ ἦσαν οἱ υἱοὶ Σαὺλ ἰωνάθαν καὶ ἰεσὺ, καὶ μελχισὺ: καὶ ὀνόματα τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ, ὀνόμα τῇ πρωτότῳ μερόβ, & ὀνόμα τῇ δευτέρᾳ μεχόλ. ⁵⁰ * καὶ ὀνόμα τῇ θυγατρὶ Σαὺλ ἀχινὰμ θυγάτης ἀχιμαὰς. καὶ ὀνόμα τῇ θυγατρὶ τῇ ἑτέρῃ αὐτοῦ ἀβενὴς υἱὸς τῆς οἰκείου Σαὺλ. * καὶ κὶς πατὴρ Σαὺλ καὶ κὶς πατὴρ τῆς ἀβενὴς υἱὸς ἀβιὴλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

³⁸ Et dixit Saul: Accedite huc omnia capita populi, & cognoscite & videte in quo fuit culpa hæc hodie. ³⁹ Nam permanens ipse Dominus qui liberauit Israel, quod si est illud in Ionathan filio meo, quod occidendo occidetur. & non erat qui responderet illi ex omni populo.

⁴⁰ Et dixit omni Israel: Vos eritis in transitu uno, ego autem & Ionathan filius meus erimus in transitu altero. & dixerunt populus ad Saul: Quod statutum in oculis tuis fac. ⁴¹ Et dixit Saul ante dominum Deum Israel: Venire fac eum in veritate. & comprehensus est Ionathan.

⁴² Et dixit Saul ad Ionathan: Indica mihi quid fecisti. & indicauit illi Ionathan, & dixit: Gustando gustavi in capite baculi qui in manu mea, paululum mellis: ecce ego obligatus ad mortem. ⁴³ Et dixit Saul: Sic faciat Dominus mihi & sic addat, quod moriendo morieris Ionathan. ⁴⁴ Et dixit populus ad Saul: Num Ionathan occidetur, qui fecit liberationem magnam hanc in Israel? absit. Permanens ipse Dominus, si ceciderit ex capillo capitis eius ad terram: quia ante Dominum manifestum quod in ignorantia fecit hodie. & liberauit populus Ionathan, & non est mortuus.

⁴⁵ Et ascendit Saul de post Pelisthæos, & Pelisthæi ierunt ad loca sua. ⁴⁶ Et Saul prosperatus est in regno super Israel, & iniuit bellum circum circa cum omnibus auctoribus inimicitarum eius in Moab, & in filiis Ghamon, & in Edom, & in regibus Szoba, & in Pelisthæis: & in omni loco quocunque respiciebat subiugabat.

⁴⁷ Et congregauit exercitum, & percussit homines domus Ghamalek: & eruit homines domus Israel de manu direptorum suorum. ⁴⁸ Et fuerunt filij Saul, Ionathan, & Iesui & Melchisue: & nomina duarum filiarum eius, nomen magnæ, Merab, & nomen paruæ, Michal. ⁴⁹ Et nomen uxoris Saul Ahhinogham filia Ahhi-

⁵⁰ Et Kis pater ipsius Saul, & Ner pater ipsius Abner filius Abiel.

וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה חֲזָקָה עַל-פְּלִשְׁתִּים כָּל יְמֵי שָׁאוּל וַיֵּרָא שָׁאוּל כָּל-אִישׁ גִּבּוֹר וְכָל-בֶּן-חֵיל וַיֹּאסֶפֶהוּ אֵלָיו :

טו

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל אֲתִי שְׁלַח יְהוָה לְמַשְׁחֶךָ לְמֶלֶךְ עַל-עַמּוֹ עַל-יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה שְׁמַע לְקוֹל דְּבַר יְהוָה : * כֹּה אָמַר יְהוָה עֲבָאֹרַת פְּקֻדָּתִי אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה עִמָּלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׁם לוֹ בְּדֶרֶךְ בַּעֲלֹתוֹ מִמְצָרִים :

* עַתָּה לֵךְ וְהַכִּיתָה אֶת-עִמָּלֶךְ וְהַחֲרַמְתָּ אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא תִחַמֵּל עָלָיו וְהִמָּתָה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה מֵעוֹלָל וְעַד-יוֹנֵק מִשׁוֹר וְעַד-שֶׂה מִגָּמֶל וְעַד-חֲמֹר : * וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-הָעָם וַיִּפְקְדוּם בְּטַלְאִים מֵאֲתִים אֶלְפֵי רַגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים אֶת-אִישׁ יְהוּדָה : * וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד-עִיר עִמָּלֶךְ וַיַּרְבֵּן בְּנֵי חֵל : * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-הַקִּינִי לָכוּ סֹרוּ רִדּוּ מִתּוֹךְ עִמָּלֶקִי פֶן-אֶסִּיפֶךָ עַמּוֹ וְאַתָּה עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲלֹתָם מִמְצָרִים וַיִּסֶּר קִינִי מִתּוֹךְ עִמָּלֶק : * וַיָּךְ שָׁאוּל אֶת-עִמָּלֶךְ מִחוּלָה בֹּאֶךָ שׁוֹר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרָיִם :

* וַיִּתְּפֶשׂ אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עִמָּלֶק חַי וְאֵת-כָּל-הָעָם הַחֲרִיבִים לְפִי-חֶרֶב :

* וַיַּחְמַל שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנֵים וְעַל-הַבָּרִים וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבּוּ הַחֲרִיבִים וְכָל-הַמֶּלֶךְ אָכַה נִמְבֹּזָה וְנָמַס אֶתָּה הַחֲרִימוּ : * וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר :

* נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֵת-דְּבָרִי לֹא הִקִּים וַיִּחַר לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה :

תרגום יונתן

וַיְהִי קֶרֶב חֲקִיף עַל פְּלִשְׁתִּים כָּל יְמֵי שָׁאוּל וַחֲזָא שָׁאוּל כָּל גִּבּוֹר וְכָל גִּבּוֹר עֲבִיד קֶרֶב וְכַנֵּשׁ יְהוָה לְחַיָּה :

טו

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל וְתִי שְׁלַח יְיָ לְרַבִּיתְךָ לְמַהֲוִי מִלְכָּא עַל עַמּוּיָה עַל יִשְׂרָאֵל וְכַעַן קָבִיל לְמִימַר פְּתִיגְמָא דִּינִי : * כְּדָנָן אָמַר יְיָ עֲבָאֹת דְּכִרְנָא יִתְעַבֵּד עִמָּלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל דְּכִמְן לִיה בְּאֹרְחָא בְּמִסְקִיָּה מִמְצָרִים : * עַמָּלֶךְ וְחֲמֹר יִתְכַל רִי לְהוֹן וְלֹא תְחוּס עַל יְהוֹן וְתִקְטוֹל מִגִּבּוֹר וְעַד יִנִּיק מִחֹר וְעַד אִימַר מִגָּמֶל וְעַד חֲסֹר : * וְכַנֵּשׁ שָׁאוּל יִתְעַמָּא וּמִגִּינוֹן בְּאִימַרִי פִסְחִיָּא מֵאֲתָן אֶלְפִין גִּבּוֹר רַגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִין יִתְאִינֵשׁ דְּבִית יְהוּדָה : * וְאַתָּה שָׁאוּל עֲבָדְתָּ טִיבוֹ עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִסְקָהוֹן מִמְצָרִים וַאֲתָפֶרֶשׁ שְׁלִמָּה מִגּוֹ עִמָּלֶךְ דִּילְמָא אֲשִׁינֵינְךָ עַמּוּיָה וְאַתָּה דְּחִגְרָא דְעַל אֶפְרַיִם מִצְרָיִם : * וְאַחֲרֵי יִתְאַגַּג מִלְכָּא דְּבִית עִמָּלֶק בְּרִי חַי וְיִתְכַל עִמָּר גִּמְרָא לְפִתְגָם דְּחֶרֶב : * וְחַס שָׁאוּל וְעַמָּא עַל אַגַּג וְעַל שְׁפָר עֲנָא וְחֹרִי וְשְׁמִינִיא וְשְׁטִימָא וְעַל כָּל דְּטַב וְלֹא אָבּוּ לְגִמְרוֹתָהוֹן וְכָל מִדְּעָם דְּשִׁיט וְדְבִסִּיר יְהוָה גִּמְרוּ : * וְהוּא פְתִיגְמָא נְכוּזָה מִן קֶרֶם יְיָ עִם שְׁמוּאֵל לְמִימַר : * תְּכִית בְּמִימַרִי אֲרִי אֲמַלִּיכִית יִתְשָׁאוּל לְמַהֲוִי מִלְכָּא אֲרִי תִבְּמִתְרָא לְחַנִּי וְיִתְפִּתְגְּמִי לֹא קִיָּים וְתִקְרִי לְשְׁמוּאֵל וְעַלִּי קֶרֶם יְיָ כָּל לַיְלָא :

* Erat autem bellum potens aduersum Philistæos omnibus diebus Saul. nam quemcunque viderat Saul virum fortem & aptum ad prælium, sociabat eum sibi.

CAP. XV.

ET dixit Samuel ad Saul: Me misit Dominus vt vngerem te in regem sup populum eius Israel. nunc ergo audi vocem Domini: * Hæc dicit Dominus exercituum: Recensui quæcunque fecit Amalech Israeli, quomodo restitit ei in via cū ascenderet de Ægypto.

Exo. 17.

* Nunc ergo vade & percutite Amalech & demolire vniuersa eius. non parcas ei, sed interfice à viro vsque ad mulierem, & paruulum atque lactentem, bouem & ouem, camelum & asinum.

* Præcepit itaque Saul populo, & recessit eos quasi agnos ducenta millia pedum, & decem millia virorum Iuda.

* Cumque venisset Saul vsque ad ciuitatem Amalech, tetendit insidias in torrente.

* Dixitq; Saul Cynæo: Abite, recedite atq; discedite ab Amalech, ne fortè inuoluā te cum eo. tu enim fecisti misericordiam cū omnibus filiis Israel, cū ascenderent de Ægypto. & recessit Cynæus de medio Amalech.

* Percussitque Saul Amalech ab Euila, donec venias ad Sur quæ est è regione Ægypti.

* Et apprehedit Agag regem Amalech viuum: omne autem vulgus interfecit in ore gladij.

* Et pepercit Saul & populus Agag & optimis gregibus ouium & armentorum, vestibus & arietibus, & vniuersis quæ pulchra erant, nec voluerūt disperdere ea: quicquid ergo vile fuit & reprobum, hoc demoliti sunt. * Factum est autem verbum Dñi ad Samuel dicens:

* Poenitet me quòd constituerim Saul regē, quia dereliquit me, & verba mea opere non impleuit. Cōtristatusque est Samuel, & clamauit ad Dominum tota nocte.

Gen. 6.1. Inf. 6.6.

* Et erat bellum potens nimis contra Philistæos omnibus diebus Saul. & videns Saul quemcunque virum fortem, & quemcunque virum filium virtutis, & congregavit eos ad seipsum.

CAP. XV.

ET dixit Samuel ad Saulem: Me misit Dominus ut ungerem te in regem super Israël populum eius. & nunc audi vocem verbi Domini:

* Hec dixit Dominus exercituum: Nunc ego ulciscar quæ fecit Amalec Israël, quomodo obviavit ei in via ascendenti ex Ægypto.

* Et nunc vade & percuties Amalec, & disperdes eum & omnia eius: & detestaberis eum & omnia eius, & non parces ei: & interficies à viro & usque ad mulierem, & à paruulo & usque ad lactantem, & à vitulo & usque ad ovem, & à camelo & usque ad asinum.

* Et nunciauit Saul populo, et recensuit eos in Galgalis ducenta millia pugnatorum, & decem millia virorum Jude.

* Et venit Saul usque ad civitatem Amalec, & tetendit insidias in torrente.

* Et dixit Saul ad Cineaum: Abi & declina de medio Amalec: & non addam te cum eo; & tu fecisti misericordiam cum filiis Israël, cum ascenderet ipsi de Ægypto. & recessit Cineus de medio Amalec.

* Et percussit Saul Amalec ab Euilat usque ad Sur quæ est è regione Ægypti.

* Et apprehendit Agag regem Amalec vivum, & omnem populum eius disperdidit in ore gladii.

* Et vendicavit Saul & populus Agag, & bonas greges ovium et armenta bouum, et fercula, & vineta, & omnia bona, & non voluerunt ea disperdere. omne autem opus vile & reprobum id disperdiderunt.

* Et factum est verbum Domini ad Samuelem dicens: * Pœnitet me quia constitui Saul in regem, quia auersus est à tergo meo, & non confirmavit verba mea. Et contristatus est Samuel, & clamavit ad Dominum tota nocte.

* καὶ ἦν ὁ πόλεμος κράτειος σφόδρα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λαοῦ πάσας τὰς ἡμέρας Σαὺλ. καὶ ἰδὼν Σαὺλ ὅτι πᾶντα δυνάμειν, & πᾶντα ἀνδρῶν ὑπὸν δυνάμεως, καὶ σινηθροιστὸν αὐτοῦ παρὲς ἑαυτὸν.

15.

* Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Σαούλ, ἐμὲ ἀπέσταλκεν ὁ κύριος ὁ χεῖραί σε εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ τὸν λαόν σου. καὶ νῦν ἀκούε τῆς φωνῆς τοῦ ῥήματος κυρίου.

* τὰ δὲ εἶπε κύριος Σαβαώθ, νῦν ἐγὼ ἐκδικήσω ἃ ἐποίησεν ἡ ἀμαλὴκ τῷ Ἰσραὴλ ὡς ἀπώτησεν αὐτὸς ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντι ἐξ Αἰγύπτου. * καὶ νῦν πορεύου καὶ πατάξεις τὴν ἀμαλὴκ, καὶ ἐξολοθρεύσεις αὐτὴν καὶ πᾶντα τὰ αὐτῆς. & ἀναθεματίεις αὐτὴν & πᾶντα τὰ αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ φείσῃ αὐτῆς. καὶ δποκτενεῖς δπὸ δυνάμεως καὶ ἕως γυναικός, & δπὸ νηπίου καὶ ἕως θηλάζοντος. καὶ δπὸ μόχου καὶ ἕως περβάτου, καὶ δπὸ καμήλου καὶ ἕως ὄνου.

* καὶ παρήγειλε Σαούλ τὸν λαόν, καὶ ἐπισκέπητο αὐτὸν ἐν γαλγαλοῖς διακοσίας χιλιάδας ταγμάτων, καὶ δέκα χιλιάδας τῶν ἀνδρῶν τοῦ Ἰούδα.

* καὶ ἦλθε Σαούλ ἕως τῆς πόλεως ἀμαλὴκ, καὶ ἐνήδρυσεν ἐν τῷ χειμάρρῳ. * καὶ εἶπε Σαὺλ πρὸς τὸν κιναιὸν, ἀπελθε καὶ ἐκκλινον ἐν μέθῃ τοῦ ἀμαλὴκ, & σὺ παρῶ σε μετ' αὐτῶν, & σὺ ἐποίησας ἔλεος μὲν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτοῦ ἐξ Αἰγύπτου. καὶ ἐξέκλινεν ὁ κιναιὸς ἐν μέθῃ τοῦ ἀμαλὴκ.

* καὶ ἐπάταξε Σαούλ τὴν ἀμαλὴκ δπὸ βυλατῶν ἕως τοῦ ῥ' ἐπὶ περσώπου Αἰγύπτου.

* & συνέλαβε τὸν ἀγὰν βασιλέα τῆς ἀμαλὴκ ζῶντα, & πᾶντα τὸν λαόν αὐτῶν ἐξολοθρεύσεν ἐν σόματι βομφαίας.

* καὶ ᾤκτισεν Σαούλ καὶ ὁ λαὸς τὸν ἀγὰν, καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν ποιμνίων καὶ τῶν βουκολίων, καὶ τῶν ἐδεσμάτων, καὶ τὰν ἀμπελώνων, καὶ πόντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ σὺν ἐβούλοντο αὐτὰ ἐξολοθρῶσαι. πᾶν ὃ ἔργον ἡπιωμόρον, καὶ ἀπεγνωστόμυρον αὐτῶν ἐξολοθρῶσαι.

* καὶ ἐχρέτο ῥῆμα κυρίου πρὸς Σαμουὴλ λέγων.

* μετὰ μετέλημάς σου ἐβασίλευσα τὸν Σαούλ εἰς βασιλέα, διότι ἀπέστράφη δπὸ ὀπίσθέν μου, καὶ σὺ ἐσησέσθης λόγους μου. καὶ ἠθύμησε Σαμὴλ, καὶ ἐβόησεν πρὸς κύριον ὅτι ἡ τὴν νύκτα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et fuit bellum validum super Pelisthæos omnibus diebus Saul. & vidit Saul omnem virum virilem, & omnem virum facientem bellum, & congregavit illum ad se.

CAP. XV.

ET dixit Samuel ad Saul: Me misit Dominus ad vngendum te ut sis rex super populum suum super Israël: & nunc ausculta dicto verbi Domini.

* Sic dicit Dominus Szebaath: Recordatus sum quod fecit Ghamalek Israeli, qui insidiatus est ei in via cum ascendere de Miszraim.

* Nunc vade & percuties eos qui sunt domus Ghamalek, & conficies omne quod illorum, & non parces super eos: & occides à viro usque ad mulierem, à puero usque ad lactentem, à boue & usque ad pecus, à camelo & usque ad asinum.

* Et congregavit Saul populum, & numeravit eos in agnis paschalibus, ducenta millia virorum peditum, & decem millia hominum domus Iehuda.

* Et venit Saul usque ad urbem domus Ghamalek, & statuit castra sua in fluviis. * Et dixit Saul Salmaah: Vade recede, separare de-inter Ghamalekæum, ne forte perdam te cum illo: & tu fecisti bonum cum omnibus filiis Israël cum ascenderet ex Miszraim. & separatus est Salmaah de-inter Ghamalekæum.

* Et percussit Saul viros domus Ghamalek à Hhauilah ascensu Hhagra quæ est super faciem Miszraim.

* Et apprehendit Agag regem domus Ghamalek cum vivis. * Et pepercit Saul & populus super Agag, & super pulcherrimas oviū & bouum, & crassa & faginata, & super omne quod bonum, & non voluerunt conficere ea; & omnem rem quæ vilis & quæ contemptibilis erat, confecerunt.

* Et fuit verbum prophetiæ ab-ante Dominum cum Samuel, dicens: * Pœnitui in dicto meo quod regnare feci Saul ut esset rex, quia auersus est de-post cultum meum, & verba mea non firmavit. & durum fuit Semueli, & oravit ante Dominum tota nocte.

* וישכם שמואל לקראת שאול בבקר ויגד
 לשמואל לאמר בא שאול הכרמלה והנה מצוי
 לו יד ויסב ויעבר וירד הגלגל :
 * ויבא שמואל אל שאול ויאמר לו שאול ברוך
 אתה ליהוה הקימתי את דבר יהוה :
 * ויאמר שמואל ומה קול הצאן הזה באזני
 וקול הבקר אשר אנכי שמע :
 * ויאמר שאול מעמלקי הביאום אשר חמל
 העם על מיטב הצאן והבקר למען זבח ליהוה
 אלהיך ואר-היותר החרמנו :
 * ויאמר שמואל אל שאול הרף ואגידה לך את
 אשר דבר יהוה אלי הלילה ויאמרו לו דבר :
 * ויאמר שמואל הלוא אם קטן אתה בעיניך
 ראש שבטי ישראל אתה וימשחך יהוה למלך על
 ישראל : * וישלחך יהוה בדרך ויאמר לך
 והחרמתה את החטאים אר-עמלק ונלחמת בו
 עד כלותם אתם : * ולמה לא שמעת בקול
 יהוה ותעט אל השלל ותעש הרע בעיני יהוה :
 * ויאמר שאול אל שמואל אשר שמעת בקול
 יהוה ואלך בדרך אשר שלחני יהוה ואביא את
 אגג מלך עמלק ואת עמלק החרמתי :
 * ויקח העם מהשלל צאן ובקר ראשית החרם
 לזבח ליהוה אלהיך בגלגל :
 * ויאמר שמואל החפץ ליהוה בעלות וזבחים
 בשמע בקול יהוה הנה שמע מזבח טוב להקשיב
 מחלב אילים : * כי חטאת קסם מרי ואון ותרפים
 הפצור יען מאסת את דבר יהוה ומאסך ממלך :
 * ויאמר שאול אל שמואל חטאתי כי עברתי
 את פי יהוה ואר-דברך כי יראתי את העם
 ואשמע בקולם :

* Cumque de nocte surrexisset Samuel
 ut iret ad Saul manè, nunciatum est Sa-
 mueli eo quod venisset Saul in Carmelū,
 & erexisset sibi fornicem triumphalem, &
 reuerfus transisset descendissetque in Gal
 gala. * Venit ergo Samuel ad Saul. &
 dixit ei Saul: Benedictus tu Domino. im-
 pleui verbum Domini.
 * Dixitque Samuel: Et quæ est hæc vox
 gregum quæ refonat in auribus meis, &
 armentorum quam ego audio? * Et ait
 Saul: De Amalech adduxerunt ea: peper-
 cit enim populus melioribus ouibus & ar-
 mentis, ut immolarètur domino Deo tuo,
 reliqua verò occidimus. * Ait autem Sa-
 muel ad Saul: Sine me, & indicabo tibi
 quæ locutus sit Dominus ad me nocte.
 * Et ait Samuel:
 Nonne cum paruulus esses in oculis tuis,
 caput in tribubus Israel factus es: vnxitq;
 te Dñs in regem super Israel. * Et misit te
 Dñs in viâ, & ait: Vade & interfice pecca-
 tores Amalech, & pugnabis cōtra eos vsq;
 ad internitionē eorum. * Quare ergo non
 audisti vocē Dñi, sed versus ad prædā es, &
 fecisti malū in oculis Dñi? * Et ait Saul ad
 Samuelē: Immò audiui vocē Dñi, & am-
 bulauī in via p quā misit me Dñs, & ad-
 duxi Agag regē Amalech, & Amalech in-
 terfeci. * Tulit autē de præda populus o-
 ues & boues primitias eorū quæ cesa sunt
 ut immolet dño Deo tuo in Galgalis. * Et
 ait Samuel: Nūquid vult Dñs holocausta
 & victimas, & nō potius ut obediatur vo-
 ci Dñi? Melior est enim obediētia quā vi-
 ctimæ; & auscultare magis, quā offerre a-
 dipem arietū: * Quoniam quasi peccatū
 arioladi est repugnare, & quasi scelus ido-
 latriæ nolle acquiescere. Pro eo ergo q
 abiecisti sermonē Domini, abiecit te Do-
 minus ne sis rex. * Dixitque Saul ad Sa-
 muelem: Peccaui, quia præuaricatus sum
 sermonem Domini & verba tua, timens
 populum, & obediens voci eorum.

תרגום יונתן

* ואקדים שמואל לקראת שאול בצפרא ואתחנא לשמואל למימר אתה שאול לכרמלא ותא מהקן ליה חמן אתר לפלגא ביה
 כיוחא ואיסתחר ועבר ונחל לגלגלא : * ואתא שמואל לות שאול ואמר ליה שאול בריך את קדם יי קיימתי ית פתגמא דיי : * ויאמר
 שמואל אילו קייסתא ומה קל ענא הדין באדני וקול חוריא דאנא שמע : * ויאמר שאול מעמלקא איתא איתאונן דחם עמא על שפר ענא
 ותורי בדיל לדבחא קדם יי אלתך וית מותרא גמרנא : * ויאמר שמואל לשאול אוריד ואחוי לך ית דאתמליל מן קדם יי עמי בליליא
 ואמר ליה מליל : * ויאמר שמואל הלא משריותך הויתא שיש ותלש בעיני נפשך ברם זכות שיכטא דכנימן אכור היא גרמא לך למתני
 מלכא על ישראל : * ושלחך יי באורחא ואמר אזיל ותגמר ית חייביא ית דבית עמלק ותגניח קרבא בהון עד דחשיצי ותהון : * ולמה
 לא קבלתא למימרא דיי ואתפניתא על בותא ועברתא דבש קדם יי : * ויאמר שאול לשמואל דקבלית למימרא דיי ואזלית באורחא
 דשלחני יי ואחיתתי ית אגג מלכא דעמלק וית דבית עמלק גמרתי : * ואפריש עמא מן בותא עאן ותורין קדם דיתרמון לדבחא קדם יי
 אלתך בגלגלא : * ויאמר שמואל הרעוא קדם יי בעלון ובנכסת קדשין פקבלא למימרא דיי הא קבלא למימריה מנכסת קדשין טב
 לאצתא למילי נביותי מחבר פטימין : * ארי כחובי גברא דשאלין בקיסמא מן חובת כל גבר דמסריב על פתגמי אוריתא דיי ויכחובי
 עמא דטען בחר טעומא מן חובת כל אנש דמוסיף על מילי נביותא דקצתא בפתגמא דיי ורחקך יי מלמהוי מלכא :
 * ויאמר שאול לשמואל חבית ארי עברית על מימרא דיי ובסרית על פיתגמך ארי דחלית מן עמא וקבלית למימרחון :

* Et surrexit Samuel, et abiit obuiam Iſrael: 12
manē. & nunciauerunt Samueli dicentes: Ve-
nit Saul in Carmelum, & ecce erexit sibi ma-
num. & vertit currum suum & descendit in
Galgala. * Et venit Samuel ad Saul; & 13
dixit ei Saul: Benedictus tu Domino; impleui
omnia quæ locutus est Dominus.

* Et dixit Samuel: Et quæ vox hæc gregis 14
huius in auribus meis, & vox boum quos ego
audio? * Et dixit Saul: Ex Amalec adduxi 15
ea quæ vendicauit populus optima ouium gre-
gis & boum armentorum, vt sacrificetur Do-
mino Deo tuo; at reliqua destruxi.

* Et dixit Samuel ad Saul: Sine, & indi- 16
cabo tibi quæcunque locutus est Dominus ad
me nocte. & dixit ei: Loquere.

* Et dixit Samuel ad Saul: Nonne paruus 17
tu coram te in ducem sceptri tribuum Iſrael; et
unxit te Dominus in regem super Iſrael?

* Et misit te in via Dominus: & dixit tibi: 18
Abi & destrue Amalec eos qui peccauerunt in
me, & debellabis eos donec finias eos.

* Et quare non audisti vocem Domini, sed 19
uersus es ad spolia, & fecisti malum coram
Domino? * Et dixit Saul ad Samuel: Quia 20
audiui ego vocem populi, & ambulauit in via
in qua misit me Dominus, & adduxi Agag re-
gem Amalec, & Amalec vastauit.

* Et accepit populus de spoliis ouium greges 21
& armenta boum primitias anathematis, vt
immolet coram domino Deo nostro in Galgalis.

* Et dixit Samuel ad Saul: Si voluntati 22
est Domino holocausta & victimas, vt audire
vocem eius? ecce enim auscultatio bona magis
quàm sacrificium, & obedientia magis quàm
adeptus arietum.

* Quoniam peccatum ariolatio est irritatio, 23
iniustitia & theraphim dolorem & labores
inducunt. eo quod contempsisti verbum Do-
mini, contemnet te Dominus ne regnes super
Iſrael. * Et dixit Saul ad Samuelem: Pec- 24
caui, quia præuaticatus sum verbum Domini
& verbum tuum; quia timui populum, & o-
bediui voci eorum.

12 * καὶ ὤρθη ὁ Σαμεὺλ καὶ ἐπορεύθη εἰς ἀπάντησιν τοῦ
Ἰσραὴλ πρῶτον. καὶ ἀνέστησαν τοὶ Σαμεὺλ λέγοντες, ἡκεῖ
σαὺλ εἰς τὴν καρμὴλ, καὶ ἰδοὺ δυνέσκειν ἑαυτὸν χεῖρα.
καὶ ἐπέσρεψε τὸ ἄρμα αὐτοῦ, καὶ κατέβη εἰς γάλγαλα.

13 * καὶ παρεγγύετο Σαμουὴλ πρὸς σαὺλ, & εἶπεν αὐτῷ
σαὺλ, δούλην ἦν σου τῷ κυρίῳ ἐποίησα πάντα ὅσα ἐλά-
λησε κύριος.

14 * καὶ εἶπε Σαμουὴλ, καὶ τίς ἡ φωνὴ αὐ-
τῆς ποιμνίου τοῦτου ἐν τοῖς ὠσὶ μου, καὶ ἡ φωνὴ τῶν βοῶν
ὧν ἐγὼ ἀκούω; * καὶ εἶπε Σαουλ, ἔξ ἀμαλὴκ λυέγκα
αὐτὰ ἀφειποήσατο ὁ λαὸς ταῖς κεράσις τῶν ποιμνίων,
καὶ τῶν βουκολίων, ὅπως θυθῇ κυρίῳ τῷ θεῷ σου, ταῖς ἰλοι-

16 πὰ ἔξωλόθρουσα. * καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς σαὺλ,
ἄνθρωποι καὶ ἀπαγγέλω σοι ὅσα ἐλάλησε κύριος πρὸς με τὴν
νύκτα. καὶ εἶπεν αὐτῷ, λάληθον.

17 * & εἶπεν Σαμεὺλ πρὸς Σαουλ, οὐχὶ μικρὸς σὺ ἐνώ-
πιον Σαουλ εἰς ἡγούμενον σκήπτρου φυλῶν Ἰσραὴλ; καὶ
ἔχρισέ σε κύριος εἰς βασιλέα Ἰσραὴλ.

18 * καὶ ἀπέστειλέ σε ἐν ὁδῷ κύριος. & εἶπέ σοι, πορεύθητι
καὶ ἔξωλόθρουσον τὴν ἀμαλὴκ ὅτι ἡμαρτηκότας εἰς ἐμέ,
καὶ πολεμήσεις αὐτοὺς ἕως ἀνσωτελέσης αὐτοὺς.

19 * καὶ ἵνα τί σὸς ἦκας τῷ φωνῇ κυρίου, ἀλλὰ ὥρη-
σας Ἰσραὴλ τὰ σκύλα, & ἐποίησας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου;

20 * καὶ εἶπεν Σαουλ πρὸς Σαμεὺλ, διὰ τὸ ἀκούσαί με
τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπορεύθην ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ ἀπέσ-
τέ με κύριος, καὶ ἤγαγον τὴν ἀγάγ βασιλέα ἀμαλὴκ,
καὶ τὴν ἀμαλὴκ ἔξωλόθρουσα.

21 * καὶ ἔλαβον ὁ λαὸς τῶν σκύλων ποίμνια καὶ βουκό-
λια τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἀναθέματος τοῦ θυσαίου ἐνώπιον κυ-
ρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐν γάλγαλαις.

22 * καὶ εἶπε Σαμεὺλ
πρὸς Σαουλ, εἰ θελήσῃς τῷ κυρίῳ ὁλοκαυτώματα καὶ θυ-
σίας ὡς τὸ ἀκούσαι τῷ φωνῇ αὐτοῦ; ἰδοὺ γὰρ ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑ-
πὲρ θυτίδου, καὶ ἀκράσις ὑπὲρ σέαρ κελῶν.

23 * ὅτι ἀμαρτία οἰωνισμὸς ἐστὶ θεοπικρασμός, ἀδικία
καὶ θεοφθὸν ὀδυνᾷ καὶ πόνοις ἐπάγουσιν. ἀντὶ ὧν ἔξ-
δυνώσας τὸ ῥῆμα κυρίου, ἔξουδυνώσῃ σε κύριος τὸ μὴ
βασιλεύειν Ἰσραὴλ.

24 * καὶ εἶπε Σαουλ πρὸς Σαμουὴλ, ἡμαρτηκα, ὅτι πα-
ρέβην τὸ ῥῆμα κυρίου καὶ τὸ ῥῆμά σου, ὅτι ἐφοβήθην τὸν
λαόν, καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et anticipauit Samuel ad occursum Saul in aurora, & nunciatum est Samueli dicendo: Venit Saul ad Carmela: & ecce constitutus est illi ibi locus ad diuidendū in eo prædam. & reuersus est & transiit & descendit ad Gilgela. 13 Et venit Samuel ad Saul: & dixit Saul, Benedictus tu ante Dñm: firmaui verbum Dñi. 14 Et dixit Samuel: Si firmasti, & quid vox ouium istarum in auribus meis, & vox boum quæ ego audio? 15 Et dixit Saul: Ex Ghamalekeo attulerunt ea, quia pepercit populus pulchris ouium & boum, vt sacrificet ante dñm Deum tuum, & residuū confecimus. 16 Et dixit Samuel Sauli: Attende, & annuntiabo tibi quod dictum est ab-ante Dñm mecum nocte. & dixit illi: Loquere. 17 Et dixit Samuel: Nonne à principio tuo fuisti vilis & debilis in oculis animæ tuæ? verum meritum tribus Biniamin patris tui ipsum occasionem dedit tibi vt sis rex super Iſrael. 18 Et misit te Dominus in via, & dixit: Vade & conficies culpatos domus Ghamalec, & inibis bellum cum illis vsquequo destruas eos. 19 Et cur non auscultasti dicto Domini, & respexisti super prædam, & fecisti quod malū est ante Dominum? 20 Et dixit Saul ad Samuel, Quod auscultauit dicto Domini, & ambulauit in via qua misit me Dominus, & adduxi Agag regem Ghamalec, & homines domus Ghamalec confeci. 21 Et separauit populus ex præda oues & boues, antequam exciderentur, ad sacrificandum ante dominum Deum tuum in Gilgela. 22 Et dixit Samuel: Num voluntas ante Dominum in holocaustis & oblatione sanctitatis, sicut in auscultatione dicti Domini? ecce auscultatio dicti illius præ oblatione sanctitatis bona est; attendere loquelis prophetarum eius, præ pinguedine saginatorum. 23 Nam vt culpæ virorum qui petunt ab ariolo, sic culpa omnis viri qui rebellat super verba legis Domini; & sicut culpæ populi qui errat post errores, sic culpa omnis hominis qui addit super loquelas Prophetarum: eo quod spreuisti verbum Domini, & elongauit te Dominus ne sis rex. 24 Et dixit Saul ad Samuel: Culpatus sum, quia transgressus sum dictum Domini, & contempsi verbum eius; quia timui à populo, & auscultauit dictis eorum.

* ועתה שא נא את חטאתי ושוב עמי ואשתחווה
 ליהוה: * ויאמר שמואל אל-שאוּל לא אשוב
 עמך כי מאסמה את דבר יהוה וימאסך יהוה
 מהיורט מלך על-ישראל:
 * ויסב שמואל ללכת ויחזק בכנף מעילו ויקרע:
 * ויאמר אליו שמואל קרע יהוה את ממלכות
 ישראל מעליך היום ונתנה לרעה הטוב ממך:
 * וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא
 אדם הוא להנחם: * ויאמר חטאתי עתה בבדני
 נגד נגד--זקני עמי ונגד ישראל ושוב עמי
 והשתחוויתי ליהוה אלהיך: * וישב שמואל
 אחרי שאול וישתחו שאול ליהוה: * ויאמר
 שמואל הגישו אלי את אגג מלך עמלק וילך אליו
 אגג מעדנת ויאמר אגג אכן סר מר המור:
 * ויאמר שמואל באשר שכלה נשים חרבך כן
 תשבל מנשים אמך וישסף שמואל את אגג לפני
 יהוה בגלגל: * וילך שמואל הרמתה ושאול
 עלה אל ביתו גבעת שאול:
 * ולא יסף שמואל לראות את שאול עד יום
 מותו כי התאבל שמואל אל-שאול ויהוה נחם
 כי המליך את שאול על-ישראל:

י

* ויאמר יהוה אל-שמואל עד-מתי אתה
 מתאבל אל-שאול ואני מאסתיו ממלך על-
 ישראל מלא קרנך שמן ולך אשלחך אל ישי בית
 הלחמי כי ראיתי בבניו לי מלך:
 * ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני
 ויאמר יהוה עגלת בקר תקח בידך ואמרת לזבח
 ליהוה באתי:

תרגום יונתן

* ויבצע שבוע כען לחובי וחוב עמי ואסגוד קדם יי: *
 * ויאסתר שמואל למיזל ואחקף בכנף מעילו ואיחבוע: *
 * ויאמר חובי ויחבוע לי בדיל דאעביד מלכו אנא ובני על
 ישראל לעלם כבר גזר עלך מן קדם מרי נצחניה וישראל דלית קדמותי שקר ולא תאב ממדי דאמר ארי לא כבני אנשא הוה דאמרין
 ויכבדוין גזרין ולא מקיימין: *
 * ויאמר חבית כען יקרני כען קדם סבי עמי וקדם ישראל וחוב עמי ואסגוד קדם יי אלהך: *
 * ויאמר שמואל קריבו לוהי ות אגג מלך דבית עמלק נאחא לוהיה אגג מפנקא ואמר אגג
 בבועי ריבויי מרור מותא: *
 * ויאמר שמואל כמא דאחכלת נשיא חרבך כן תחפל מנשיא אמך ופשח שמואל ית אגג קדם יי בגלגל: *
 * ולא אסוף שמואל למתוי ית שאול עד יום מותיה ארי
 איתאבל שמואל על שאול ויניי חב במימריה ארי אמליך ית שאול על ישראל: *
 * ואמר יי לשמואל עד אימתי אתה מתאבל על שאול ואנא רחמתייה מלמתי מלכא על ישראל מלי קרנך משחא ואחא אשלחניך לית
 וישי דמבית לחם ארי גלי קרמי בבגדוהי כשר קרמי למחוי מלכא: *
 * ויניי עגלת חורין תיסב בידך ותומר לרבחא קדם יי אתיתי:

* Sed nunc porta quæso peccatū meū,
 & reuertere mecum vt adorem Dominū.
 * Et ait Samuel ad Saul: Non reuertar
 tecum, quia proiecasti sermonem Domi-
 ni, & proiecit te Dominus ne sis rex super
 Israel. * Et conuersus est Samuel vt ab-
 iret. ille autem apprehendit summitatem
 pallij eius, quæ & scissa est. * Et ait ad
 cum Samuel: Scidit Dominus regnum Is-
 rael à te hodie, & tradidit illud proximo
 tuo meliori te. * Porro triumphator in
 Israel non parceret, & poenitudine non fle-
 ctetur: neque enim homo est vt agat poe-
 nitentiam. * At ille ait: Peccaui. sed nunc
 honora me coram senioribus populi mei
 & coram Israel, & reuertere mecum vt a-
 dorem dominum Deum tuum. * Reuer-
 sus ergo Samuel secutus est Saulem. & a-
 dorauit Saul Dominum. * Dixitque Sa-
 mul: Adducite ad me Agag regem Ama-
 G lech. & oblatus est ei Agag pinguis-
 simus tremens. & dixit Agag: Siccine separat
 amara mors? * Et ait Samuel: Sicut fecit
 absque liberis mulieres gladius tuus, sic
 absque liberis erit inter mulieres mater
 tua. & in frustra concidit eum Samuel co-
 ram Domino in Galgalis.
 * Abiit autē Samuel in Ramatha: Saul
 verò ascendit in domum suam in Gabaa.
 * Et non vidit Samuel vltra Saul vsq;
 in diem mortis suæ. Veruntamen lugebat
 Samuel Saul, quoniam Dominum poe-
 nitabat quòd constituisset regem Saul su-
 per Israel. CAP. XVI.
 * Dixitque Dominus ad Samuelem: Vt-
 quequo tu luges Saul, cū ego pro-
 iecerim eum ne regnet super Israel? Imple
 cornu tuū oleo, & veni vt mittam te ad I-
 sai Bethleemitem: prouidi enim in filiis
 eius mihi regem. * Et ait Samuel: Quo-
 modo vadam? Audiet enim Saul, & in-
 terficiet me. Et ait Dominus: Vitulum de
 armento tolles in manu tua, & dices: Ad
 immolandum Domino veni.

* Et nunc porta iam peccatum meum, et re-
uertere mecum, & adorabo dñm Deum tuum.

* Et ait Samuel ad Saul: Non reuertar tecū,
quia contempsisti verbum Domini, et contēnet
te Dominus ne sis rex super Israhel.

* Et conuertit Samuel faciem suam ut
abiret, & apprehendit Saul pinnaculum di-
ploidis eius, & scidit illud.

* Et dixit ad eum Samuel: Scidit Dominus
regnum tuum ab Israhel de manu tua hodie, &
dabit illud proximo tuo bono magis quam tu.

* Et scindetur Israhel in duo, & non reuer-
tetur neque pœnitentiam aget sanctus Israhel,
quia non ut homo est ut agat pœnitentiam.

* Et ait Saul: Peccaui: sed honora me co-
ram senioribus populi mei & coram Israhel. &
reuertere mecum, et adorabo dominum Deum
tuum.

* Et reuersus est Samuel post Saul, & ado-
rauit Dominum.

* Et dixit Samuel: Adducite mihi Agagre-
gem Amalec. et accessit ad eum Agag tremens.
& dixit Agag: Si sic amara mors!

* Et ait Samuel ad Agag: Sicut fecit abs-
que liberis mulieres gladius tuus, sic absque li-
beris erit de mulieribus mater tua: & truci-
dauit Samuel Agag coram Domino in Galgalis.

* Et abiit Samuel in Armathem: & Saul
ascendit in domum suam in collem.

* Et non addidit Samuel videre Saul usque
in diem mortis sue, quia lugebat Samuel super
Saul: & Dominum pœnituit quod regnare fe-
cit Saul super Israhel.

CAP. XVI.

ET dixit Dominus ad Samuelem: Usque-
quo luges tu super Saul, & ego proieci eum
ut non regnet super Israhel? imple cornu tuum
oleo, & veni, mittam te usque ad Bethleem
ad Jesse, quoniam vidi in filiis eius mihi in re-
gem.

* Et dixit Samuel: Quomodo vadam? &
audiet Saul & interficiet me. & dixit Domi-
nus: Accipe in manu tua iuencam boum, &
dices: Ad immolandum Domino venio.

25 * καὶ νῦν ἀρῶν δὴ τὸ ἁμαρτήμα μου, & ἀναστρέψω μετ'
26 ἐμοῦ, καὶ προσκυνήσω κυρίῳ τῷ θεῷ σου. * καὶ εἶπε σα-
μὴλ πρὸς σαούλ, ὅτι ἀναστρέψω μετ' ἐξουδενώ-
σας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἐξουδενώσεις κύριον ὃ μὴ εἶ-
27 ναι βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ. * καὶ ἀπέρρεψε σαμὴλ τὸ
πρῶτον αὐτοῦ ἀπελθεῖν, καὶ ἐπελάβετο ῥαβδὸν τοῦ
πτερυγίου τῆς διπλοῦς αὐτοῦ, καὶ διέρρηξεν αὐτό.

28 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ῤαμουήλ, διέρρηξε κύριον τὴν
βασιλείαν σου ἀπὸ Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς σου σήμερον, & δώ-
σει αὐτὴν τῷ πλησίον σου τῷ ἀδελφῷ ὑποέρ σέ.

29 * καὶ χιθνήσεται Ἰσραὴλ εἰς δύο, καὶ ὅτι ἐπιστρέψει
οὐδ' ἐμετανοήσει ὁ ἄγιος τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι οὐχ ὡς ἀνθρώ-
πος ἐστὶ τοῦ μετανοῆσαι.

30 * εἶπε ῤαούλ, ἡμαρτήκα, ἀλλὰ δόξασόν με ἐνώπιον
τῶν πρεσβυτέρων & λαοῦ μου καὶ ἐνώπιον ὧν Ἰσραὴλ. καὶ ἀ-
νίστρέψω μετ' ἐμοῦ & προσκυνήσω κυρίῳ τῷ θεῷ σου.

31 * καὶ ἀνέρρεψε ῤαμουήλ ὀπίσω ῤαούλ, καὶ προσ-
κύνησε τῷ κυρίῳ.

32 * καὶ εἶπεν ῤαμὴλ, προστάξατέ μοι τὸν ἀδελφὸν βα-
σιλέα ἀμαλὴκ. & προσήλθεν πρὸς αὐτὸν ἀγαγόν τε-
μων. εἶπεν δ' ἀγ, εἰ οὕτω πικρὸς ὁ θάνατός.

33 * καὶ εἶπε ῤαμουήλ πρὸς ἀγ, καθὼς ἠτέκνω (ε)
γυναικας ἢ ῥομφαία σου, οὕτως ἀτεκνωθή (ε) ἐκ γυναι-
κῶν ἢ μήτης σου. & ἐσφαξε ῤαμὴλ τὸν ἀγὰν ἐνώπιον κυ-
ρίου ἐν γαλαθαῖς.

34 * καὶ ἀπῆλθε ῤαμουήλ εἰς ῤαμαθὶμ. καὶ ῤαβδὸν ἀ-
νέβη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὸν βοιωτὸν.

35 * & ἐπρὸς τὸν σαμὴλ ἰδεῖν τὸν σαβλ ἕως ἡμέρας
θανάτου αὐτοῦ, ὅτι ἐπύθει σαμὴλ ἐπὶ σαβλ, & κύριος
μετεμελήθη ὅτι ἐβασίλευσε τὸν ῤαβδὸν ἐπὶ Ἰσραὴλ.

15.

1 * Καὶ εἶπε κύριος πρὸς ῤαμὴλ, ἕως πότε πενήθεις
σὺ ἐπὶ ῤαβδῷ, καὶ γὰρ ἀπώσμαι αὐτὸν τὸ μὴ βασιλεύειν
ἐπὶ Ἰσραὴλ, πληθὺν τὸ κέρας σου ἐλαίου, & δέδωκεν
λαῷ σε ἕως βηθλεὲμ πρὸς ἰεσσαί, ὅτι ἐώρακα ἐν τοῖς υἱοῖς
αὐτοῦ ἐμοὶ εἰς βασιλέα.

2 * καὶ εἶπε σαμὴλ, πῶς πορεύθω; (ε) ἀχάστε) σαβλ, καὶ
ἀποκτενέι με. εἶπε κύριος, λάβε εἰς τὴν χεῖρά σου δά-
μαλιν βοῶν, καὶ ἐρεῖς, θύσαι τῷ κυρίῳ ἡκω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et nunc, remitte nunc culpam meam, & redi mecum, & adorabo ante Dominum. 23 Et dixit Samuel ad Saul: Non redibo tecum, quia spreuisti verbum Domini, & elongauit te Dominus ne sis rex super Israhel.

24 Et reuersus est Samuel ut abiret, & apprehendit alam pallij eius, & scissam est.

25 Et dixit illi Samuel: Transire fecit Dominus regnum Israhel a te die hoc, & dedit socio tuo, quod rectoria sint facta illius pro te.

26 Et si dixeris: Reuertar a culpa mea, & dimittetur mihi, ut faciam regnum ego &

filiis mei super Israhel in saeculum: iam decretum est super te ab ante Dominum victoriarum Israhel, ante quem non est vanitas, & non reuer-

titur ab eo quod dixit: quia non est ut filij hominis ille, qui dicunt & mentiumtur, decernunt & non firmant.

27 Et dixit, Peccaui: nunc honora me nunc ante senes populi mei & ante Israhel, & redi mecum, & adorabo ante Dominum Deum tuum.

28 Et reuersus est Samuel post Saulem, & adorauit Saul coram Domino.

29 Et dixit Samuel: Adducite ad me Agag regem domus Ghamalek: & venit ad illum Agag delitiosus, & dixit Agag: Obsecro domine mi, amarus mors.

30 Et dixit Samuel: Sicut orbauit mulieres gladius tuus, sic orbabitur pro mulieribus mater tua: & discerpit Samuel Agag ante Dominum in Gilgela.

31 Et abiit Samuel ad Ramatha, & Saul ascendit in domum suam ad Gibgath Saulis.

32 Et non addidit Samuel ut videret Saulem usque ad diem mortis sue, quia lamentatus est Samuel super Saulem, & Dominus reuersus est in dicto suo, quod regnare fecisset Saulem super Israhel.

CAP. XVI.

ET dixit Dominus Samueli: Usquequo lamentaris super Saulem, & ego elongaui eum ne sit rex super Israhel? imple cornu tuum oleo, & veni, mittam te ad Isai qui ex Bethlehhem, quia notus ante me in filiis eius rectus, ut ante me sit rex.

2 Et dixit Samuel: Quomodo ibo? & si audierit Saul, occidet me. & dixit Dominus: Vitulum boum accipies in manu tua, & dices: Ad sacrificandum ante Dominum veni.

* וקראת לישי בזבח ואנכי אודיעך את אשר
 תעשה ומשחת לי את אשר אמר אליך:
 * ויעש שמואל את אשר דבר יהוה ויבא ביר
 לחם ויחרוזקני העיר לקראתו ויאמר שלם בואך:
 * ויאמר שלום לזבח ליהוה באתי התקדשו
 ובאתם אתי בזבח ויקדש את ישי ואר-בניו
 ויקרא להם לזבח:
 * ויהי בבואם וירא את אליאב ויאמר אך
 נגר יהוה משיחו:
 * ויאמר יהוה אל שמואל אל תבט אל מראהו
 ואל גבה קומתו כי מאסתיו כי לא אשר יראה
 האדם כי האדם יראה לעינים ויהוה יראה ללבב:
 * ויקרא ישי אל אבינך ויעברהו לפני שמואל
 ויאמר גם בזה לא בחר יהוה:
 * ויעבר ישי שמה ויאמר גם בזה לא בחר יהוה:
 * ויעבר ישי שבער בניו לפני שמואל ויאמר
 שמואל אל ישי לא בחר יהוה באלה:
 * ויאמר שמואל אל ישי התמו הנערים ויאמר
 עוד שאר הקטן והנה רעה בצאן ויאמר שמואל
 אל ישי שלחה וקחנו כי לא נסב עד באו פרה:
 * וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה
 עינים וטוב ראי ויאמר יהוה קום משחתו
 כי זה הוא:
 * ויקח שמואל את קרן השמן וימשח אתו בקרב
 אחיו ותצלח רוח יהוה אל דוד מהיום ההוא
 ומעלה ויקם שמואל וילך הרמתה:
 * ורוח יהוה סרה מעם שאול ובעתתו רעה
 מאר יהוה:
 * ויאמרו עבדי שאול אליו הנה נא רוח אלהים
 רעה מבעתך:

* Et vocabis Isai ad victimam, & ego o-
 stendam tibi quid facias, & vnges quem-
 cunque monstrauero tibi. * Fecit ergo
 Samuel sicut locutus est ei Dominus; ve-
 nitque in Bethleem. & admirati sunt se-
 niores ciuitatis, occurrentes ei: dixerunt-
 que: Pacificus ne est ingressus tuus? * Et
 ait: Pacificus: ad immolandum Domino
 veni. Sanctificamini & venitemecum, vt
 Bimmolem. Sanctificauit ergo Isai & filios
 eius, & vocauit eos ad sacrificium. * Cum-
 que ingressi essent, vidit Heliab, & ait:
 Num coram Domino est christus eius?
 * Dixit Dominus ad Samuelem: Ne re-
 spicias vultum eius, neque altitudinem
 stature eius, quoniam abieci eum, nec iux-
 ta intuitum hominis ego iudico. Homo
 enim videt ea quæ parèt, Dominus auté
 intuetur cor. * Et vocauit Isai Abina-
 dab, & adduxit eum coram Samuel. Qui
 dixit: Nec hunc elegit Dominus.
 * Adduxit autem Isai Samna. de quo
 ait: Etiam hunc non elegit Dominus.
 * Adduxit itaque Isai septem filios suos
 coram Samuel. & ait Samuel ad Isai: Non
 elegit Dominus ex istis.
 * Dixitque Samuel ad Isai: Nunquid
 iam completi sunt filij? Qui respondit:
 Adhuc reliquus est paruulus, & pascit o-
 ues. Et ait Samuel ad Isai: Mitte & adduc
 eum. nec enim discumbemus priusquam
 huc ille veniat.
 * Misit ergo & adduxit eum. erat auté
 ruffus, & pulcher aspectu, decoraque fa-
 cie. Et ait Dominus: Surge & vnge eum:
 ipse est enim. * Tulit ergo Samuel cor-
 nu olei, & vnxit eum in medio fratrum e-
 ius. Et directus est spiritus Domini à die
 illa in David & deinceps. Surgensque Sa-
 muel abiit in Ramatha. * Spiritus au-
 tem Domini recessit à Saul, & exagitabat
 eum spiritus nequam à Domino.
 * Dixeruntque serui Saul ad eum: Ec-
 ce spiritus Dei malus exagitat te.

3. Re. 2.6
Le. 20. b.
Iofue. 3. b.

Ge. 39. b
2. Re. 7. b
Sup. 10.
Psalm. 77.
A. 1. 1. d.

תרגום יונתן

* והזמין לישי בשירותא ואנא אחינוך ית דתעבר ותסשח קרמי ית דאמר לך:
 * ואתבנישו סבי קרחה לקרמיתיה ואמרו שלם מיתך:
 * וישי וית בנותי וקרא להון לנכסח קידשיא:
 * ויאמר ויי לשמואל לא הסתכל בחזוניה וברום קומתיה ארי לא כמא דחון בני אנשא חון בעיניהון
 וקרא ישי לגלן מחשבת לבא:
 * ויאמר ישי שמה ואמר אף ברין לא רעוא קדם ויי:
 * ויאמר ישי שבעה בנותי קדם שמואל ואמר לישי לא רעוא קדם ויי באילין:
 * והשלימו עלימא ואמר עוד אשתאר ועירא והא רעי בענא ואמר שמואל לישי שלח ואיתנייה ארי לא נסתחר עד מיתותי הכא:
 * וישלח ואיתניה והוא סמוק עינותי ואין ושפיר בריויה ואמר ויי קום משחיה ארי דין הוא:
 * דמשחא וסשח יתיה בגו אחותי ושרת רוח גבורה מן קדם ויי על דוד מיומא תחוא ולעילא וקם שמואל ואזל לרסחא:
 * ורוח גבורה מן קדם ויי דתות עם שאול עדת מיניה ומבעתא ליה רוח כישא מן קדם ויי:
 * ואמרו עבדי שאול ליה הא כען רוח כישא מן קדם ויי מבעתא לך:

* Et vocabis Iesse & filios eius ad victimam, & ostendam tibi quæ facies: & unges mihi quem dixerò ad te.

* Et fecit Samuel omnia quæ locutus est Dominus. & venit in Bethleem, & admirati sunt seniores civitatis occursum eius. & dixerunt: Pax ingressus tuus?

* Et dixit: Pax. ad immolandum Domino venio: sanctificamini & discumbite mecum hodie in sacrificium. & sanctificavit Iesse & filios eius, & vocavit eos in sacrificium.

* Et factum est cum venirent ipsi, & vidit Eliab, & dixit: Utique coram Domino christus eius?

* Et dixit Dominus ad Samuel: Ne attendas in vultum eius, neque in habitum magnitudinis eius, quoniam contempsi eum; quoniam non sicut viderit homo, sic videbit Deus: quoniam homo videbit in faciem, Deus autem in cor.

* Et vocavit Iesse Aminadab, & transit iuxta faciem Samuelis. & dixit: Neque hunc elegit Dominus.

* Et adduxit Iesse Samma. & dixit: Neque in hoc elegit Dominus.

* Et adduxit Iesse septem filios suos coram Samuel. & ait Samuel ad Iesse: Non elegit Dominus in istis.

* Et dixit Samuel ad Iesse: Nunquid defuerunt filij tui? & dixit Iesse: Adhuc est minor, et ecce pascit oves in ovili. et dixit Samuel ad Iesse: Mitte & accipe eum; quoniam non discumbemus donec veniat ipse huc.

* Et misit et adduxit eum coram Samuel. et ipse erat rufus cum pulchritudine oculorum, & bonus aspectu. & dixit Dominus ad Samuel: Surge, unge eum, quoniam ipse est.

* Et accepit Samuel cornu olei, & unxit eum in medio fratrum eius. & insiluit spiritus Domini super David à die illa et deinceps. & surrexit Samuel & abiit in Ramathem.

* Et spiritus Domini recessit à Saul, et suffocabat eum spiritus nequam à Domino.

* Et dixerunt servi Saul ad eum: Ecce spiritus malus à Domino suffocat te:

* καὶ καλέσεις τὸν Ιεσσαὶ ὃς ἐστὶν ὑμῖν αὐτὸς εἰς τὴν θυσίαν, καὶ γνωριῶ σοὶ ἃ ποιήσεις. καὶ χρίσεις μοι ὃν αὐτὸς εἰπῶ πρὸς σέ.

* καὶ ἐποίησε Σαμουὴλ πάντας ὅσους ἐλάλησε κύριος. καὶ ἦλθεν εἰς Βηθλέεμ, καὶ ἐξέστησαν ὁ πρεσβύτερος τῆς πόλεως τῇ ἀποδητήσει αὐτοῦ. καὶ εἶπον, εἰρήνῃ ἢ ἐξόδῳ σου;

* καὶ εἶπεν, εἰρήνῃ. θύσαί μοι κύριε ἡκώ. ἀγιάσθητε καὶ ἀνακλίθητε μετ' ἐμοῦ σήμερον εἰς τὴν θυσίαν. καὶ ἡγίασε τὸν Ιεσσαὶ ὃς ἐστὶν ὑμῖν αὐτὸς, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὴν θυσίαν.

* καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτοῦ, ὃς εἶδε τὸν ἐλιαβ, καὶ εἶπεν, ἀλλ' ἢ ἐνώπιον κυρίου ὁ χριστὸς αὐτοῦ;

* καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουὴλ, μὴ περὶ τοῦ οὐνοῦ αὐτὸς μὴ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ὅτι ἐξεδένωκα αὐτόν, ὅτι ἔχῃ ὡς αὐτὸς ἰδοὺ ἄνθρωπος, ἕως οὗ ὅτι ὁ θεός. ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὤψεται εἰς πρὸς ὄψον, ὁ θεὸς δ' εἰς καρδίαν.

* ὃς ἐκάλεσε Ιεσσαὶ τὸν ἀμιναδάβ, ὃς παρήλθε καὶ πρὸς ὄψον Σαμουὴλ. καὶ εἶπεν, οὐδ' ἐστὶν ἐξ ἐλεῖστος ὁ κύριος.

* καὶ παρήγαγον Ιεσσαὶ τὸν Σαμμά. καὶ εἶπεν, ἐν τούτῳ ἐξ ἐλεῖστος ὁ κύριος.

* καὶ παρήγαγον Ιεσσαὶ ὃς ἐπὶ αὐτοῖς αὐτοῦ ἐνώπιον Σαμουὴλ. καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Ιεσσαί, ὅτι ἐξ ἐλεῖστος ὁ κύριος ἐν τοῖς.

* καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς Ιεσσαί, μὴ ἐκλέγῃτε τὰ παιδάριά σου; καὶ εἶπεν Ιεσσαί, ἐπὶ ἐστὶν ὁ μικρότερος. καὶ ἰδοὺ ποιμαίνει ἐν τῷ ποιμνίῳ. καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς Ιεσσαί, ἀπόσειλον ὃς λάβει αὐτόν, ὅτι οὐ μὴ κατακληθῶμεν ἕως οὗ ἐλθεῖν αὐτόν ἐν ταύθῃ.

* καὶ ἀπέσειλεν ὃς εἰσήγαγον αὐτόν ἐνώπιον Σαμουὴλ. ὃς αὐτὸς ἰὼ πυράκης μετὰ κἀλλοῖς ὀφθαλμοῖς, ὃς ἀγαθὸς τῇ ὁράσει. καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουὴλ, ἀνάστα χρίσον αὐτόν, ὅτι οὗτός ἐστι.

* καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου, καὶ ἔχρισεν αὐτόν ἐν μέσῳ πάντων ἀδελφῶν αὐτοῦ. καὶ ἐφῆλατο πνεῦμα κυρίου ἐπὶ δαυὶδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπὶ ἐκείνῃ. καὶ ἀνέστη Σαμουὴλ καὶ ἀπῆλθεν εἰς Βερμαθὲμ.

* καὶ πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπὸ σαὺλ, καὶ ἐπνίγεν αὐτόν πνεῦμα πονηρὸν πρὸς κύριον.

* καὶ εἶπον οἱ παῖδες σαὺλ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ πνεῦμα πονηρὸν πρὸς κύριον πνίγει σε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et inuitabis Isai in conuiuium, & ego indicabo tibi quid facies; & unges ante me quem dicam tibi. * Et fecit Semuel quod locutus est Dominus, & venit ad Bethlehhem: & congregati sunt senes urbis ad occursum eius: & dixerunt; Pax aduentus tuus?

* Et dixit: Pax. ad sacrificandum ante Dominum veni: præparamini & intrabitis mecum in conuiuium. & inuitauit Isai & filios suos, & vocauit eos ad oblationem sanctitatum. * Et fuit cum intrarent illi, & vidit Eliab & dixit: Verum stat ante Dominum vnctus eius?

* Et dixit Dominus ad Semuel: Ne contempleris in aspectu eius, & in altitudine staturæ eius: nam elongavi eum; quia non video ut vident filij hominis; quia filij hominis vident in oculis suis, & ante Dominum manifestæ sunt cogitationes cordis.

* Et vocauit Iesse Abinadab, & transire fecit illum ante Semuel, & dixit: Etiam in hoc non est voluntas ante Dominum.

* Et transire fecit Isai Sama, & ait: Etiam in hoc non est voluntas ante Dominum.

* Et transire fecit Isai septem filios suos ante Semuel, & dixit Semuel ad Isai: Non est voluntas ante Dominum in his.

* Et dixit Semuel Isai: Num completi sunt pueri? & dixit: Adhuc relictus est paruus, & ecce pascit oves. & dixit Semuel Isai: Mitte & venire fac illum; non enim discumbemus usquequo veniat ille huc. * Et misit & venire fecit illum: & is rufus erat, & oculi eius decentes, & pulcher in aspectu suo. & dixit Dominus: Surge, unge illum, quia hic ipse.

* Et tulit Semuel cornu vnctionis, & unxit illum inter fratres eius. & mansit spiritus fortitudinis ab-ante Dominum super David à die illo & supra. & surrexit Semuel & venit ad Ramatha.

* Et spiritus fortitudinis ab-ante Dominum qui fuit cum Saul, transiit ab illo, & terruit eum spiritus malus ab-ante Dominum. * Et dixerunt serui Saul ipsi: Ecce nunc spiritus malus ab-ante Dominum terrens te:

* יאמר נא אדננו עבדיך לפניך יבקשו איש ידע
 מנגן בכנור והיה בהיות עליך רוח אלהים רעה
 ונגן בידו וטוב לך: * ויאמר שאול אל עבדיו
 ראו נא לי איש מיטיב לנגן והביאתם אלי:
 * ויען אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן ליש
 בית הלחמי ידע נגן ובכור חיל ואיש מלחמה ונקבן
 דבר ואיש תאר ויהוה עמו: * וישלח שאול
 מלאכים אל ישי ויאמר שלח אלי את דוד בנג
 אשר בצאן: * ויקח ישי חמור לחם ונאד ויין
 וגרי עזים אחד וישלח ביד דוד בנו אל שאול:
 * ויבא דוד אל שאול ויעמד לפניו ויאבהבו
 מאד ויהי לו נשא כלים: * וישלח שאול אל
 ישי לאמר יעמד נא דוד לפני כי מצא חן בעיני:
 * והיה בהיות רוח אלהים אל שאול ולקח דוד
 את הכנור ונגן בידו ורוח לשאול וטוב לו וסרה
 מעליו רוח הרע:

יז

* ויאספו פלשתים את מחניהם למלחמה
 ויאספו שוכה אשר ליהודה ויחנו בין שוכה ובין
 עזקה באפס דמים:
 * וישאול ואיש ישראל נאספו ויחנו בעמק האלה
 ויערכו מלחמה לקראת פלשתים:
 * ופלשתים עמדים אל ההר מזרח וישראל
 עמדים אל ההר מזרח והגיא ביניהם:
 * ויצא איש הבנים ממחנות פלשתים גלית
 שמו מנת גביו שש אמות וזרועו:
 * וכובע נחשת על ראשו ושריון קשקשים הוא
 לבוש ומשקל השריון חמשת אלפים שקלים
 נחשת: * ומצחת נחשת על רגליו וכידון נחשת
 בין כתפיו:

תרגום יונתן

* ויאמר קען ריבונא עבדך קדמך ובעין גברא דידע לנגנא בכנורא ויהי כד חשרי עלך רוח בישא מן קדם יי וינגן בידיה ויטב לך:
 * ויאמר שאול לעבדיו חזו קען לי גברא דמוטיב לנגנא ותייתוניה לחי: * ויחביב חר מעלימא ואמר הא חזיתי ברא ליש דמבית
 לחם ידע לנגנא וגבר חילא וגבר עבד קרבין וסכלחן בעיצה וגברא שפיר בריה ומימרא דיי בסעדיה: * וישלח שאול איזנרין לחי
 ישי ויאמר שלח לי יחד דוד בך די בענא: * וינסב ישי טעון חמרא בלחמא וגרב דחמר וגריא בר עיני חר ושר דוד בריה לוח שאול:
 * ואתא דוד לוח שאול ושמיש קדמוהי ורחמיה לחדא ויהוה ליה נטיל זכניה: * וישלח שאול לחי ליש דמימר ושמש קען דוד
 קדמי ארי אשכח רחמין בעיני: * ויהי כד שריא רוח בישא מן קדם יי על שאול וינסב דוד ית כנרא ומנגן בידיה ומתרוח לשאול
 וטאב ליה ומסתלקא מעלוי רוח בישא:

יז

* וכנשו פלישתאי ית משריתחון לאנתא קרבא ואיתכנישו לסוכו ולשבט יהודה ושרו בין סוכו ובין עזקה באפס דמים:
 * ושאול ואנש ישראל איתכנישו ושרו במישר בוטמא וסדרו קרבא לקדמות פלישתאי: * ופלישתאי קימין על טורא מיכא וישראל
 קימין על טורא מכא וחילתא ביניהון: * ונפק גברא מביניהון משרית פלישתאי גלית שמה מנת רומיה שית אסין חירתא:
 * וקילם דנחש על רישיה ושריון גלבין הוא לביש ומתקל שרינא חמשא אלפיין חקלי נחשא:
 * וטרקליון דנחש על רגלוי ומסחפא דנחשא נפיק מן קולסא מטל בין כתפוי:

* Iubeat dominus noster rex, & serui
 tui qui coram te sunt, quarent hominem
 scientem psallere cithara, ut quando arri-
 puerit te spiritus Dei malus, psallat manu
 sua, & leuius feras. * Et ait Saul ad seruos
 suos: Prouidete ergo mihi aliquem bene
 psallentem, & adducite eum ad me. * Et
 respondens vnus de pueris ait: Ecce vidi
 filium Isai Bethleemitem scientem psalle-
 re, & fortissimum robore, & virum belli-
 cosum, & prudentem in verbis, & virum
 pulchrum, & Dominus est cum eo. * Misit
 ergo Saul nuncios ad Isai, dicens: Mitte
 ad me David filium tuum qui est in pas-
 cuis. * Tulit itaque Isai asinum plenum pa-
 nibus, & lagenam vini, & hœdum de ca-
 pris vnum, & misit per manum David fi-
 lij sui Sauli. * Et venit David ad Saul, &
 stetit coram eo. at ille dilexit eum nimis,
 & factus est eius armiger. * Misitque Saul
 ad Isai, dicens: Stet David in conspectu
 meo. inuenit enim gratiã in oculis meis.
 * Igitur quodocunq, spiritus Dei ma-
 lus arripiebat Saul, David tollebat citha-
 ram, & percutiebat manu sua, & refocilla-
 batur Saul & leuius habebat. recedebat e-
 nim ab eo spiritus malus. CAP. XVII.
 Congregantes autem Philistiim agmi-
 na sua in prælium conuenerunt in So-
 A chot Iudæ, & castrametati sunt inter So-
 chot & Azecha in finibus Domim. * Por-
 rò Saul & filij Israel congregati venerunt
 in valle Terebinthi, & direxerunt aciem
 ad pugnâdum contra Philistiim. * Et Phi-
 listiim stabant super môtē ex parte hac,
 & Israel stabat supra montē ex altera par-
 te, vallisq, erat inter eos. * Et egress⁹ est vir
 spuri⁹ de castris Philistinorū nomine Go-
 liath de Geth, altitudinis sex cubitorū &
 palmo, * Et cassis erea sup caput eius, & lo-
 rica hamata induebatur. porrò pondus lo-
 ricæ eius quinque millia siclorū eris erat;
 * Et ocreas æreas habebat in cruribus, &
 clypeus æreus tegebat humeros eius.

* Dicant iam domine serui tui coram te, et querant domino nostro virum scientem psallere in cithara. & erit cum sit in te spiritus malus à Deo, & psallet in cithara sua, & bonum tibi erit. * Et dixit Saul ad seruos suos: Vi-

17 dete iam mihi virum bene psallentem, & adducite eum ad me. * Et respondit vnus de

18 pueris eius & ait: Ecce vidi filium Jesse in Bethleem scientem psallere, & vir prudens, et homo bellicosus, potens robore, & sapiens in verbo, & bonus forma, & Dominus cum eo.

* Et misit Saul nuncios ad Jesse dicens: Mit-

te ad me David filium tuum qui est in ouili.

* Et tulit Jesse asinum, & imposuit ei go-

20 mor panum & utrem vini, & hœdum caprarum vnum, & misit in manu David filij sui ad Saul. * Et ingressus est David ad Saul, & stetit coram eo: & amauit eum Saul valde. & factus est ei David gerens arma eius.

* Et misit Saul ad Jesse, dicens: Adsit iam

22 David in conspectu meo, quoniam inuenit gratiam in oculis meis.

* Et factum est cum esset à Deo malus spi-

23 ritus super Saul, & accipiebat David citharâ, & canebat in manu sua, et refocillabatur Saul, & bonum erat ei, & recedebat ab eo spiritus malus.

CAP. XVII.

ET congregant Philistiim castra sua in præ-

2 lium, & conueniunt in Socho Judæ, & castrametantur inter Socho & inter Azeca in Aphesdomin. * Et Saul & viri Israel congregati

2 sunt, & castrametati sunt in valle quercus isti & isti, & direxerunt aciem in bellum contra Philistiim. * Et Philistiim stabat super montem

3 hinc, & Israel stabat de monte hinc: & vallis inter eos. * Et egressus est vir potens de acie Philistiim, Goliath erat nomen ei de Geth. altitudo

4 ei quatuor cubitorum & palmi: * Et cassis ærea super caput eius, et thoracem hamatum ipse indutus: & erat pondus thoracis eius quinque

5 millia siclorum æris & ferri. * Et ocrea eius ærea quæ super crura eius: & clypeus æreus in medio humerorum eius.

16 * εἰπάτωσαν δὴ κύριε ὁ δούλοις τοῦ ἐνώπιόν σου, & ζη-

τησάτωσαν τὰ κυρία ἡμῶν ἀνδρες εἰδότες ψάλλειν ἐν κινύ-

17 ρα. καὶ ἔσται ἐν τῷ εἶναι ἐπὶ τοῦ πνεύματος πονηρὸν πρὸς θεόν,

καὶ ψαλεῖ ἐν τῇ κινύρᾳ αὐτῶν, & ἀγαθὸν τοῖς ἔσται. * καὶ εἶπε

18 Σαὺλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτῶν, ἴδετε δὴ μοι ἀνδρες ἀγα-

19 θῶς ψάλλοντες, καὶ εἰσαγάγετε αὐτὸν πρὸς με. * καὶ ἀ-

πεκρίθη εἰς τῶν παίδων αὐτῶν & εἶπεν, ἰδὲ ἐξ ὧν καὶ ὁ υἱὸς τοῦ

20 ἰεσσαὶ ἐν τῇ βηθλέεμ ἐπιτάμηνον ψάλλειν, & ὁ δὲ ὄνῃς συ-

νετός, καὶ ὁ ἀνδρεωπὸς πολεμιστὴς δυνατὸς ἐν χυλῇ, & ὁ φρό-

21 νος ἐν λόγῳ, & ἀγαθὸς τὰ εἶδει, καὶ κύριε μετ' αὐτῶν. * καὶ ἀ-

πέστειλε Σαὺλ ἀγγέλους πρὸς ἰεσσαὶ λέγων, ἔξαπόσειλον

22 πρὸς με δαυὶδ τὸν υἱὸν τοῦ ἐν τῷ ποιμνίῳ. * καὶ ἔλαβεν

ἰεσσαὶ ὄνον, καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ γόμον ἄρτων, καὶ ἀσκὸν οἶ-

23 νου, καὶ ἔρριπον αἰγῶν ὀνία, καὶ ἔξαπέστειλεν ἐν χερσὶ δα-

24 υῖδός τοῦ υἱοῦ αὐτῶν πρὸς Σαοὺλ. * καὶ εἰσῆλθε δαυὶδ πρὸς

Σαοὺλ, καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν Σαοὺλ

25 ὡς ὁφείλει. καὶ ἔθηκε αὐτῷ δαυὶδ αἰρών τε σκεδὴν αὐτῶν.

26 * καὶ ἀπέστειλεν Σαοὺλ πρὸς ἰεσσαὶ λέγων, παριστάτω

δὴ δαυὶδ ἐνώπιόν μου, ὅτι οὐκ ἔστι χάρις ἐν ὀφθαλμοῖς μου.

27 * καὶ ἔθηκε ἐν τῷ εἶναι πρὸς θεοῦ πονηρὸν πνεῦμα ἐ-

πὶ Σαοὺλ, καὶ ἐλάμβανε δαυὶδ τὴν κινύραν, & ἐψάλλειν

ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν, & ἀνέψυχε Σαὺλ, & ἀγαθὸν ἔβλεπεν αὐτῷ, καὶ ἀφίστατο ἀπ' αὐτῶν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν.

1 * Καὶ σιμὸν ἔσονται ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς

αὐτῶν εἰς πόλεμον, καὶ σιμὸν ἔσονται ἐν τῇ ἐκδοαίᾳ

καὶ παρεμβάλλουσιν ἀνὰ μέσον ὁχλῶν καὶ ἀνὰ μέσον ἀ-

2 ζηκῶν ἐν ἀφροδομίᾳ. * καὶ Σαοὺλ καὶ οἱ ἀνδρες ἰσραὴλ

συνήχθησαν, καὶ παρεμβάλλον ἐν τῇ κοιλάδι τῆς ὁδοῦ

οὗτοι καὶ οὗτοι, & πρὸς ἀτάσασιν εἰς πόλεμον ἔξ ἐν θυτίαις

3 τῶν ἀλλοφύλων. * καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἴσανται ἐπὶ τοῦ ὄ-

4 ρους ἐν τῷ ὄρει καὶ ἰσραὴλ ἴσανται ἐν τῷ ὄρει ἐν τεύθει.

καὶ ὁ υἱὸς ἀνὰ μέσον αὐτῶν. * καὶ ἔστηλθεν ἀνὰ μέσον ἀν-

τῶν ἐν τῷ πρὸς ἀτάσας τῶν ἀλλοφύλων, γολιάθ υἱὸς ὀνόμα

αὐτῶν ἐν γένει ὑψὺς αὐτῶν ἰσραὴλ πηχέων & πρὸς ἀμύνης.

5 * καὶ ὁ κεφαλαία χαλκῇ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ αὐτῶν, & θώ-

ρακα ἀλυσσομένη αὐτῶν ἐν δευκῶς. καὶ ὡς ὁ σάκεος τοῦ

6 θώρακος αὐτῶν πέντε χιλιάδες σίκλων χαλκοῦ & σιδῆ-

ρου. * & αἱ κνημίδες αὐτῶν χαλκαῖ αἱ ἐπὶ τῶν σκελῶν αὐ-

τῶν καὶ ἀσπίς χαλκῇ ἀνὰ μέσον τῶν ὤμων αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Dicat nunc dominus noster, serui tui ante te quærent virum qui sciat psallere in cithara: & erit quando manebit super te spiritus malus ab-ante Dominum, & psallet in manibus suis, & benè erit tibi.

17 Et dixit Saul seruis suis: Prouidete nunc mihi virum qui aptus sit ad psallendum, & venire facietis eum ad me.

18 Et respondit vnus de pueris eius, & dixit: Ecce vidi filium Isai qui ex Bethlehchem, scientem psallere, & virum virtutis, & virum bellatorem, intelligentem in consilio, & virum pulchrum aspectu suo, & verbum Domini in auxilio eius.

19 Et misit Saul nuncios ad Isai, & dixit: Mitte mihi David filium tuum qui est inter pecora.

20 Et tulit Isai oneratum asinum pane, & utrem vini, & hœdum filium capræ vnum, & misit in manu David filij sui ad Saul.

21 Et venit David ad Saul, & ministravit ante eum, & amauit illum valde, & fuit ei portans arma eius.

22 Et misit Saul ad Isai dicens: Ministrabit nunc David ante me, quia inuenit gratiam in oculis meis.

23 Et fuit quando mansit spiritus malus ab-ante Dominum super Saul, & tulit David chinarum, & psallebat in manu sua, & refrigerium fuit Sauli, & bene fuit ei, & ascendit de super eum spiritus malus.

CAP. XVII.

ET congregauerunt Pelisthæi exercitum suum ad ineundum bellum, & congregati sunt ad Zzocho quæ est tribui Iehudah, & posuerunt castra inter Zzocho & inter Ghazekah in Ephezdzummin. Et Saul & homo Israel congregati sunt, & posuerunt castra in planicie glandis, & ordinauerunt prælium ad occursum Pelisthæorum.

Et Pelisthæi stabant super montem hinc, & Israel stabat super montem hinc, & vallis inter eos.

Et exiit vir de inter illos ex castris Pelisthæorum, Goliath nomen eius ex Gath: altitudo eius sex cubiti & palmus.

Et galea ærea super caput eius, & lorica squamarum ipse indutus, & pondus lorice quinque mille sicli æris.

Et ocrea ærea super pedes eius, & hasta ærea exiens ex galea gestata inter humeros eius.

* וְחֵץ חֲנִיתוֹ כַּמֶּנֹּחַ אֲרָגִים וְלַחֶבֶת חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ-
 מֵאוֹת שְׁקָלִים בְּרוֹזַל וְנִשְׂא הַצֶּנֶה הַלֵּךְ לִפְנָיו :
 * וַיַּעֲמֵד וַיִּקְרָא אֶל-מַעֲרֹכֵת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם
 לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה הַלּוֹא אֲנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי
 וְאַתֶּם עֲבָדִים לְשָׂאוֹל בְּרוּ לָכֶם אִישׁ וַיֵּרֶד אֵלָיו :
 * אִם-יֹכֵל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִכְנִי וְהָיִינוּ לָכֶם
 לְעֲבָדִים וְאִם-אֲנִי אוֹכֵל-לוֹ וְהִכְתִּיו וְהָיִיתֶם
 לָנוּ לְעֲבָדִים וְעַבַּדְתֶּם אֹתָנוּ :
 * וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֲנִי חֲרַפְתִּי אֶת-מַעֲרֹכֹת
 יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה תָּנוּ-לִי אִישׁ וְנִלְחַמְהוּ יַחַד :
 * וַיִּשְׁמַע שָׂאוֹל וְכָל-יִשְׂרָאֵל אֶת-דְּבָרֵי הַפְּלִשְׁתִּי
 הָאֵלֶּה וַיַּחֲתוּ וַיֵּרְאוּ מְאֹד :
 * וְדָוִד בֶּן-אִישׁ אֶפְרַתִּי הַזֶּה מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה
 וּשְׁמוֹ יִשִּׁי וְלוֹ שְׁמֹנֶה בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׂאוֹל
 זָקֵן בָּא בְּאִנְשֵׁים :
 * וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשָׁת בְּנֵי-יִשִּׁי הַגִּדְלִים הָלְכוּ אַחֲרָיו-
 שָׂאוֹל לְמִלְחָמָה וְשֵׁם שְׁלֹשָׁת בָּנָיו אֲשֶׁר הָלְכוּ
 בְּמִלְחָמָה אֶלְיָאב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֶהוּ אַבִּינָדָב
 וְהַשְּׁלִישִׁי שָׁמָּה :
 * וְדָוִד הוּא הַקָּטָן וּשְׁלֹשָׁה הַגִּדְלִים הָלְכוּ אַחֲרָיו
 שָׂאוֹל : * וְדָוִד הָלַךְ וַשֵּׁב מֵעַל שָׂאוֹל לְרַעְיוֹת
 אֶת-צֶאֱן אָבִיו בֵּית לָחֶם :
 * וַיֵּגֶשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשָּׂכֶם וְהָעָרָב וַיִּתְּצוּ אַרְבָּעִים
 יוֹם : * וַיֹּאמֶר יִשִּׁי לְדָוִד בְּנוֹ קַח-נָא לְאַחֶיךָ
 אֵיפֶת הַקְּלִיא הַזֶּה וְעֲשֵׂרָה לָחֶם הַזֶּה וְהָרֶץ הַמַּחֲנֶה
 לְאַחֶיךָ : * וְאֶת-עֲשָׂרֵת חֲרָצֵי הַחֶלֶב הָאֵלֶּה
 תָּבִיא לְשֵׁר הָאֵלֶּה וְאֶת-אַחֶיךָ תַּפְקֵד לְשָׁלוֹם
 וְאֶת-עֲרֹבָתָם תִּקַּח :
 * וּשָׂאוֹל וְהָמָה וְכָל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק הָאֵלֶּה
 נִלְחָמִים עִם-פְּלִשְׁתִּים :

7 * Hastile autem hastæ eius erat quasi
 liciatorium textentium. ipsum autem fer-
 rum hastæ eius sexcentos ficos habebat
 ferri. & armiger eius antecedeat eum.
 8 * Stansque clamabat aduersum phalangas
 Israel, & dicebat eis: Quare venistis para-
 ti ad prælium? Nunquid ego non sum
 Philistæus, & vos serui Saul? Eligite ex vo-
 bis virum, & descendat ad singulare certa-
 men. * Si quiuerit pugnare mecum & per-
 B cussit me, erimus vobis serui: si autem
 ego præualuero & percussero eum, vos ser-
 10 ui eritis & seruietis nobis. * Et aiebat Phi-
 listæus: Ego exprobraui agminibus Israel
 hodie. date mihi virum, & ineat mecum
 11 singulare certamen. * Audiens autem
 Saul & omnes Israelitæ sermones Philis-
 tæi huiuscemodi, stupebant & metuebāt
 12 nimis. * Daud autem erat filius viri E-
 phratai, de quo supra dictū est, de Beth-
 leem Iuda, cui nomen erat Isai, qui habe-
 bat octo filios, & erat vir in diebus Saul
 senex & grandæuus inter viros.
 13 * Abierunt autem tres filij eius maio-
 res post Saul in prælium. & nomina triū
 filiorum eius qui perrexerunt ad bellum,
 Eliab primogenitus, & secundus Ami-
 nadab, tertius quoque Samma.
 14 * Daud autem erat minimus. Tribus
 15 ergo maioribus secutis Saulem, * abiit
 Daud & reuersus est à Saul vt pasceret
 gregem patris sui in Bethleem.
 16 * Procedeat verò Philistæus manè &
 vesperè, & stabat quadraginta diebus.
 17 * Dixit autem Isai ad Daud filiū suum:
 Accipe fratribus tuis ephi polentæ & de-
 cem panes istos, & curre in castra ad fra-
 18 tres tuos: * Et decem formellas casei
 has deferes ad tribunum. Et fratres tuos
 visitabis si rectè agant, & cum quibus or-
 dinati sunt disce.
 19 * Saul autem & illi & omnes filij Is-
 rael in valle Terebinthi pugnabant ad-
 uersum Philistiim.

תרגום יונתן

7 וַאֲעָא דְּמוֹרֵנִיתִיה בְּאַכְמָן דְּגִרְדָּאִין וְשִׁינָנָא דְּמוֹרֵנִיתִיה סְחָקֵל שִׁית מָאָרָה חֲקָלִי בְּרוּלָא וְנִטִּיל חֲרִיסָא אֲזִיל קְדָמוֹהִי :
 8 וְקָם וְאָכְלִי עַל סְדְרֵי קִרְבָּא דְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְחוּז לְמָרָה אַחֲוָן נִפְקִין לְסִדְרָא קִרְבָּא עִם פְּלִישְׁתָּאִי הָלֹא אֲנָא גְלִית פְּלִישְׁתָּאָה וְאַחֲוָן
 עֲבָדִין לְשָׂאוֹל בְּחֵרוּ לְכוּן גְּבָרָא וַיַּחֲתוּ לוֹתִי : 9 אִם יֹכֵל לְאַנְחָא קִרְבָּא עִמִּי וַיִּקְטְלוּנִי וְנָהִי לְכוּן לְעֲבָדִין וְאִם אֲנָא אֵיכּוֹל לִיה וְאִקְטְלוּנִי
 וְהָיוּ לָנָא לְעֲבָדִין וְהַפְּלִחֹן יִתְנָא : 10 וַאֲמַר פְּלִישְׁתָּאָה אֲנָא חֲסִדִּית יֵת סִידְרֵי וְיִשְׂרָאֵל יִסְמָא דִּין אֵיתִי לִי גְבָרָא וְנִגְנִית קִרְבָּא בְּחֵרָא :
 11 וַשִּׁמְעַ שָׂאוֹל וְכָל יִשְׂרָאֵל יֵת פְּתָגְמֵי פְּלִישְׁתָּאָה וַאֲיַחְבְּרוּ וּדְחִילוּ לְחֵרָא :
 12 וְדָוִד בֶּן גִּבְרָא אֶפְרַתִּי הַזֶּה מִבֵּית לָחֶם דְּבִית יְהוּדָה וּשְׁמִיהּ יִשִּׁי וְלִיה חֲמִנָא בְּנִין וְגְבָרָא בִּימֵי שָׂאוֹל סִיב מְנִי בְּבַחֲרִינָא :
 13 וְאֵלֶּי חֲלָתָא בְּנֵי יִשִּׁי רַבְּרִינָא אֲזִילוּ בְּחֵר שָׂאוֹל לְקִרְבָּא וְשֵׁם חֲלָתָא בְּנוֹתֵי דְּאֵלִיָּאב בְּכֵרָא וְתַנְיִנִיָּה אַבִּינָדָב וְחִלְתָּאָה
 14 וְדָוִד הוּא זְעִירָא וְחֲלָתָא רַבְּרִינָא אֲזִילוּ בְּחֵר שָׂאוֹל : 15 וְדָוִד אֲזִיל וְתַאב מְלִית שָׂאוֹל לְמַרְעֵי יֵת עֲנָא דְּאַבְוָהִי בֵּית לָחֶם :
 16 וְקִרְיָב פְּלִישְׁתָּאָה מִקְרִינִים וּמַחֲשִׁין וַאֲיַחְתְּדוּ אַרְבָּעִין יוֹמִין :
 17 וַאֲמַר יִשִּׁי לְדָוִד בְּרִיָּה סִיב כְּעֵן לְאַחֲוָן מְכִילָתָא דְּקְלִיא תְּרִין וְעֲשָׂרָא טוֹלְמִין דְּלַחֲמָא הָאֵלֶּה וְאוֹכִיל לְמַשְׁרִיתָא לְאַחֲוָן :
 18 וְהָיָה עֲשָׂרִי גִבְרִין דְּחֲלָבָא הָאֵלֶּה חֹבִיל לְרַב אֶלְפָּא וְיֵת אַחֲוָן חֲסֵעַר לְשָׁלֹם וְיֵת טִיבְחוֹן חֲיִיתִי :
 19 וּשָׂאוֹל וְאִינוֹן וְכָל אֲנָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁרָא בּוֹטְמָא מִגִּחִין קִרְבָּא עִם פְּלִישְׁתָּאִי :

* Et hastile hastæ eius ut liciatorium texen-
tium, & lancea quæ super eum sexcentorum si-
clorum ferri: & gerens arma eius antecede-
bat eum antè.

* Et stetit, & clamavit aduersum aciem
Iffrael, & dixit eis: Quare venitis ut ordi-
netis aciem ad bellum aduersum nos? nonne
ego sum Philistæus, & vos Hebræi Saul?
eligite vobis virum & descendat ad me.

* Et si quiverit pugnare mecum, & percuf-
serit me, erimus vobis in seruos; si autem ego
oppressero eum & percussero eum, eritis nobis
in seruos, & seruietis nobis.

* Et dixit Philistæus, Ecce ego exprobraui
aciem Iffrael in die hac: date ergo mihi virum,
& singulariter certabimus ambo.

* Et audiuit Saul & omnis Iffrael verba
Philistæi hæc, & stupebant & metuebant
nimis.

* Et David filius viri Ephratai iste de Beth-
leem Iudæ, & nomen ei Jesse, & ei octo fi-
lij, & vir senex in diebus Saul qui venit in
annis.

* Et abierunt tres filij Jesse maiores post
Saul in bellum, & nomen filiorum eius qui
perrexerunt ad bellum, Eliab primogeni-
tus eius, & secundus Aminadab, & tertius
Sama.

* Et David ipse iunior, & tres maiores
abierunt post Saul.

* Et David abiit, & reuersus est à Saul
ut pasceret oues patris sui in Bethleem.

* Et procedebat Philistæus manè surgens et
vespere, & firmatus erat aduersum Iffrael
quadraginta diebus.

* Et dixit Jesse David filio suo, Accipe iam
fratribus tuis ephi farina huius, & decem pa-
nes istos, & curre in castra ad fratres tuos.

* Et decem formellas lactis has deferet tri-
buno; & fratres tuos visitabis in pacem, &
quibuscunque indigeant cognosces.

* Et Saul, & ipsi, & omnis vir Iffrael in
valle quercus pugnantes cum Philistiim.

7 * ὁ κόντης δὲ δόρατος αὐτοῦ ὥσπερ μεσδύτιον ὑφανόν-
των, καὶ λόγχη ἢ ἐπ' αὐτῷ ἐξακοσίων σίκλων σιδήρε· καὶ ὁ
αἶρων τὰ ὄπλα αὐτοῦ περιπορεύετο αὐτῷ ἐμ. περιδεν.

8 * καὶ ἔστη ἐβόησεν εἰς τὴν πατάξιν ἰσραήλ· ἐεῖ-
πε αὐτοῖς, ἵνα τί ἐκπορεύεσθε παρατάξασθαι εἰς πόλε-
μον ἐξ ἐναντίας ἡμῶν, ὅτι ἐγώ εἰμι ἀλλόφυλος, καὶ
ὑμεῖς ἑβραῖοι τοῦ σαουλ; ἐκλέξασθε ἑαυτοῖς ἄνδρα καὶ
καταβήτω πρὸς με.

9 * καὶ ἐδὴ διωκτοὶ ἡ πολέμῃσαι μετ' ἐμοῦ καὶ πατάξῃ
με, ἐσόμεθα ὑμῖν εἰς δούλους· ἐδὴ δ' ἐγὼ καταδιω-
σόμενος αὐτοῦ καὶ πατάξω αὐτόν, ἔσεσθε ἡμῖν εἰς δούλους
καὶ δουλεύετε ἡμῖν.

10 * καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος, ἰδοὺ ἐγὼ ὠνεῖδισα τὴν πατά-
ξιν ἰσραήλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ· ὅτε οὐ μοι ἄνδρα,
ἐκ μονομαχίᾳ μὲν ἀμφοτέρω.

11 * ὁ ἡκιστὲς σαὺλ ἐπ' ἅς ἰσραήλ τὰ ῥήματα τοῦ ἀλλο-
φύλου ταῦτα, καὶ ἐξέστησαν ἐφοβήθησαν σφόδρα.

12 * καὶ δαυὶδ ὁ υἱὸς ἀνδρὸς ἐφραθαίου ἔτι καὶ ἐκ βηθλεέμ
ἰσάδα, ἐκ ὀνόματι αὐτοῦ ἰεσσαί, αὐτῷ ὀκτὼ υἱοί· καὶ ὁ ἀνὴρ
πρεσβύτερος ἐν ἡμέραις σαὺλ ἐληλυθὼς ἐν ἔτεσιν.

13 * ἐκπορεύθησαν ὁ τέρις υἱοὶ ἰεσσαί ὁ μείζωνες ὀπί-
σω σαὺλ εἰς τὴν πόλεμον· ἐκ ὀνόματι τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν πο-
ρευθέντων εἰς τὴν πόλεμον, ἐλιαβ ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ
ὁ δεύτερος ἀμιναδάβ, καὶ ὁ τρίτος σάμα.

14 * καὶ δαυὶδ αὐτῶν ὁ νεώτερος· καὶ ὁ τέρις ὁ μείζωνες
ἐκπορεύθησαν ὀπίσω σαὺλ.

15 * καὶ δαυὶδ ἀπῆλθε, καὶ ἀνέσχευεν ἀπὸ σαὺλ ποιμαί-
νειν τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν βηθλεέμ.

16 * καὶ περιεστὴν ὁ ἀλλόφυλος ὁ ῥιζὶς καὶ ὁ ψιζὼν· καὶ
ἐσηλώθη ἐναντίον ἰσραήλ τεσσαράκοντα ἡμέρας.

17 * καὶ εἶπεν ἰεσσαὶ δαυὶδ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, λάβε δὴ τοῖς ἀ-
δελφοῖς σου τὸ ὄφι τοῦ ἀλφίτου τέρας καὶ σὺ δέκα ἄρτους
τούτοις, καὶ ἐρχέμε εἰς τὴν παρεμβολὴν πρὸς σὺν ἀδελ-
φός σου.

18 * καὶ τὰς δέκα τευφαλίδας τοῦ γάλακτος ταύτας
ἐτίσεις τῷ χιλιάρχῳ, καὶ σὺν ἀδελφός σου ἐπισκέψῃ εἰς
εἰρήνην, καὶ ὅσα ἀνὰ χεῖρας γνώσῃ.

19 * καὶ σαὺλ, καὶ αὐτοί, καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραήλ ἐν τῇ κοιλά-
δι τῆς ὄρους πολεμοῦντες μετ' τῶν ἀλλοφύλων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et lignum hastæ eius sicut iugum textorum, & acies hastæ eius pondus sexcentum siclorum ferri; & ferens scutum ambulans an-
te eum.

8 Et stetit, & intonuit super ordines belli Iffrael, & dixit illis, Ad quid vos exeuntes ad ordinandum bellum cum Peli-
stæis? nonne ego Goliath Pelistæus, & vos serui Saulis? eligite vobis virum, & descendat ad me.

9 Si valebit ad ordinandum prælium mecum, & occidet me, & erimus vobis ad seruos; & si ego valebo ei, & occidam eum, & eritis nobis ad seruos, & seruietis nobis.

10 Et dixit Pelistæus, Ego exprobraui ordines Iffrael hodie: venire facite mihi virum, & inibimus prælium simul.

11 Et audiuit Saul & omnis Iffrael verba Pelistæi: & fracti sunt, & timuerunt valde.

12 Et David filius viri Ephratai huius, ex Bethlehhem de domo Iudæ, & nomen eius Issai; & illi octo filij, & vir in diebus Saul se-
nex numeratus in iuuenibus.

13 Et iuerunt tres filij Issai maiores, iuerunt post Saul ad bellum: & nomen
trium filiorum eius, qui iuerunt in bello, Eliab primogenitus, & secundus Abinadab, & tertius Samah.

14 Et David ipse paruus, & tres magni iuerunt post Saul.

15 Et David iuit, & rediit à Saul ad pascendum pecus
patris sui Bethlehhem.

16 Et accessit Pelistæus anticipans, & vespertinans, & commoratus est quadraginta dies.

17 Et dixit Issai David filio eius, Fertis nunc fratribus tuis mensuram tosti huius, & decem tortas panis has, & deferto ad exercitum
ad fratres tuos.

18 Et decem caseos lactis hos deferet ad magistrum mille, & fratres tuos visitabis ad
pacem, & bonitatem eorum afferes.

19 Et Saul, & illi, & omnis homo Iffrael in planicie glandis incuntes bel-
lum cum Pelistæis.

* וישכם דוד בבקר וישש את הצאן על-
 שמו וישא וילך כאשר צוהו ויש ויבא המעלה
 והחיל היצא אל המערכה והרעו במלחמה:
 * ותערך ישראל ופלשתים מערכה לקראת
 מערכה: * וישש דוד את הכלים מעליו
 על יד שומר הכלים וירץ המערכה ויבא וישאל
 לאחיו לשלום: * והוא מדבר עמם והנה
 איש הבנים עולה גלית הפלשתי שמו מנח
 ממערכות פלשתים וידבר בדברים האלה וישמע
 דוד: * וכל איש ישראל בראותם את-
 האיש וינסו מפניו ויראו מאד: * ויאמר
 איש ישראל הראיתם האיש העלה הזה כי לחרק
 את ישראל עלה והיה האיש גאש יבנו
 יעשרנו המלך עשר גדול ואר- בתו יר- לו
 ואר- בית אביו יעשה חפשי בישראל:
 * ויאמר דוד אל האנשים העמדים עמו
 לאמר מה יעשה לאיש אשר יכר את הפלשתי
 חלו והסיר חרפה מעל ישראל כי מי הפלשתי
 הערל הזה כי חרק מערכות אלהים חיים:
 * ויאמר לו העם כדבר הזה לאמר כה יעשה
 לאיש אשר יבנו: * וישמע אליאב אחיו הגדול
 בדברו אל האנשים ויחר- אף אליאב בדוד
 ויאמר למר- זה ידרת ועל- מי נטשת מעט
 הצאן ההנה במדבר אני ידעתי את- זדנך ואת
 רע לבבך כי למען ראות המלחמה ידרת:
 * ויאמר דוד מה עשיתי עתה הלוא דבר הוא:
 * ויסב מאצלו אל- מול אחר ויאמר כדבר הזה
 וישבהו העם דבר כדבר הראשון:
 * וישמעו הדברים אשר דבר דוד ויגדו לפני-
 שאל ויקהו:

10 * Surrexit itaque David manè & com-
 mēdavit gregem custodi, & onustus abiit
 C sicut pręceperat ei Isai. Et venit ad locum
 Magala & ad exercitum, qui egressus ad
 pugnam vociferatus erat in certamine.
 11 * Direxerat enim aciē Israel, sed & Phi-
 listijm ex aduerso fuerant pręparati.
 12 * Derelinquens ergo David vasa quę
 attulerat sub manu custodis ad sarcinas,
 cucurrit ad locum certaminis, & interro-
 gabat, si omnia rectē agerētur erga fratres
 13 suos. * Cūmq; adhuc ille loqueretur eis,
 apparuit vir ille spurius ascēdens Goliath
 nomine Philistęus de Geth de castris Phi-
 listinorum. Et loquente eo hęc eadē ver-
 14 ba, audiuit David. * Omnes autem Israe-
 litę, cūm vidissent virum, fugerūt a facie
 15 eius timentes eum valde. * Et dixit vnus-
 quispiam de Israel: Num vidistis virum
 hunc qui ascēdit? Ad exprobrandū enim
 Israel ascendit. Virum ergo qui percusse-
 rit eum, ditabit rex diuitijs magnis, & fi-
 16 liam suam dabit ei, & domum patris eius
 faciet absq; tributo in Israel. * Et ait Da-
 uid ad viros qui stabant secum: dicens,
 Quid dabitur viro, qui percusserit Philis-
 tęum hunc, & tulerit opprobrium de Is-
 17 rael? Quis est enim hic Philistęus incir-
 cūcīsus qui exprobrauit aciem Dei viuen-
 17 tis? * Referebat autē ei populus eundem
 sermonē: dicens, Hęc dabuntur viro qui
 18 percusserit eum. * Quod cū audisset
 Heliab frater eius maior, loquente eo cū
 aliis iratus est contra David, & ait: Qua-
 re venisti, & quare dereliquisti pauculas
 oues illas in deserto? Ego noui superbiam
 tuam, & nequitiam cordis tui, quia vt vi-
 19 deres pręlium descendisti. * Et dixit Da-
 uid, Quid feci? Nunquid non verbū est?
 20 * Et declinauit paululū ab eo ad alium.
 dixitq; eundem sermonem. Et respondit
 21 ei populus verbum sicut prius. * Audita
 sunt autem verba quę locutus est David,
 & annunciata in conspectu Saul.

תרגום יונתן

20 * ואקדים דוד בצפרא ושבק יח ענא על נטירא ונטל ואזל כמר דפקדיה ויש ואתא לכרקזמא ומשירית עבדי קרבא נפקי
 לסידרא ויביבו בקרבא: * וסדרו ישראל ופלשתאי סידרא לקדמות סידרא: * ושבק דוד יח מניא
 דעלוהי על יד נטיר מניא ורתט לסידרא ואחא ושאל לאחיה בשלם: * והוא ממליל עמהון והא גברא מביניהון סליק גלית
 פלישתאה שמה מנח מסדרי פלשתאי ומליל כפיתגמא האילן ושמע דוד: * וכל אנש ישראל במחזיהון יר גברא ואפכו
 סן קדמותה ורחילי לחדא: * ואמר אנש ישראל החזיהון גברא דסליק הדין ארי לחסדא יר ישראל סליק ויהי גברא
 דיקטלינה ועתריניה מלכא עותר סגי וית ברניה ויתן ליה וית בית אבוי יעביד רבבין בישראל: * ואמר דוד לגברא
 דקיימין עמיה למימר מה יתעבד לגברא דיקטול יח פלשתאה דיקי ויעדי חסדא מעל ישראל ארי מן פלישתאה ערלא הדין ארי חסד סידרי
 עמא דיי קיימא: * ואמר ליה עמא כפיתגמא הדין למימר כדון יתעביד לגברא דיקטליניה: * ואמר דוד לגברא
 אחיה רבא בסלוחיה עם גברא ותקוף רוגז רגליאב כדוד ואמר למח דנן נחתא ועל מן רששתא ועיר ענא האנן במדברא אנא ויענא
 יר בקרנתך וית בישות לכך ארי בריל למחזי עבדי קרבא נחתא: * ואמר דוד מה עבדי קען הלא פתגם הוא
 דאמריר: * ואסחר מלוחיה לקביל אחרן ואסר כפיתגמא הדין ואחיה עמא כפיתגמא קדמא: * ואמר דוד
 31 * ואישמעו פתגמא דמליל דוד ויהיו קדם שאל ודברותי:

* Et surrexit David mane, & dimisit oves in custodia, & accepit & abiit sicut praeceperat ei Jesse, & venit in rotunditatem, & exercitum egrediens in pugnam, & vociferati sunt in bello.

* Et direxerunt aciem Ifrael, & Philistim direxerunt aciem ex contraria acie.

* Et dereliquit David vasa sua à seipso in manu custodis ad sarcinas, et cucurrit in aciem, & venit, & interrogavit fratres suos que ad pacem.

* Et eo loquente cum eis, & ecce vir medius ascendebat, nomen ei Goliath Philistæus de Geth de acie Philistim, & locutus est secundum verba hæc, & audiuit David.

* Et omnis vir Ifrael cum vidissent ipsi virum, timuerunt nimis, & fugerunt à facie eius.

* Et dixit vir de Ifrael, Si vidistis virum ascendentem hunc? quoniam ad exprobrandum Ifrael ascendit. & erit vir qui percusserit eum ditabit eum rex diuitiis magnis, & filiam suam dabit ei, & domum patris eius faciet liberam in Ifrael.

* Et dixit David ad viros qui astabant secum, dicens: Quid fiet viro qui percusserit Philistæum illum, & abstulerit opprobrium ab Ifrael? quoniam quis est Philistæus incircumcissus iste qui exprobravit aciem Dei viventis?

* Et dixit ei populus secundum verbum hoc, dicens: Sic fiet viro qui percusserit eum.

* Et audiuit Eliab frater eius maior cum loqueretur ipse ad viros, et iratus est furore Eliab contra David, & dixit: Quare descendisti, & ad quem dereliquisti paruas oves illas in deserto? Ego novi superbiam tuam, & nequitiam cordis tui, quoniam causa videndi prælium descendisti.

* Et dixit David, Quid feci nunc? nunquid non verbum est?

* Et reuersus est ab eo in partem alteram, & dixit sic. & responderunt ei secundum sermonem priorem.

* Et audita sunt verba David quæ locutus est, & annuntiata sunt coram Saul.

20 * ὁ ἄρχιερεὺς δαυὶδ τὴν πρῶτὴν ἀφῆκε τὰ περὶ τὰς ἀπὸ φυλακῆς, καὶ ἔλαβε καὶ ἀπῆλθε καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ Ἰεσσαί· ὁ ἥλθεν εἰς τὴν στρατοφυλάκην ἐπὶ τὴν διὰ μὲν τὴν ἐκπορευομένην εἰς τὴν ὁδοτάξιν· ὁ ἡλάλαξεν ἐπὶ τῷ πολέμῳ. * καὶ παρέταξαν τὸ ἰσραήλ, καὶ ἀλλόφυλοι παρέταξαν ἐκ τῆς ἐναντίας ὁδοτάξεως.

22 * ἀφῆκεν δαυὶδ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἀφ' ἐαυτοῦ ἐπὶ χειρὶ τοῦ σκευοφύλακος, ὁ δὲ βραμυρὶ εἰς τὴν ὁδοτάξιν, καὶ ἦλθε ὁ ἠρώτης ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ τὰ εἰς εἰρήνην.

23 * καὶ αὐτὸς λαλοῦντος μετ' αὐτῶν, καὶ ἰδὲ δὴν ὁ μεσσηὶς δυνέβαινον, ὄνομα αὐτοῦ γολιάθ ὁ φιλισθαῖος ἐκ γένους ἐκ τῆς παρετάξεως τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐλάλησε κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα· ὁ ἤκουσε δαυὶδ.

24 * καὶ πᾶς δὴν ἰσραήλ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν τὸν δυνάστην ἐφοβήθησαν ὡς σφοδρῶς· ὁ δὲ ἐφυγον ἐκ παρῳπῶν αὐτοῦ.

25 * καὶ εἶπεν δὴν ἰσραήλ, εἰ ἐωρῶκατε τὸν δυνάστην τὸν ἀναβαίνοντα τοῦτον, ὅτι οὐκ εἶδον τὸν ἰσραήλ δυνέειν καὶ ἔσαι δὴν ὅς δὴ πατάξῃ αὐτὸν, πλουτεῖ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς πλῆτῳ μεγάλῳ, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ δώσει αὐτῷ, καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ποιήσει ἐλεύθερον ἐν ἰσραήλ.

26 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τοὺς δυνάστης τοὺς συνεσηκότας αὐτὸν λέγων, τί ποιηθήσεται τὸ δυνεῖν ὅς δὴ πατάξῃ τὸν ἀλλόφυλον ἐκείνον, καὶ ἀφέλῃ ὄνειδος ἀπὸ ἰσραήλ; ὅτι τίς ἐστὶν ὁ ἀλλόφυλος ὁ ἀπερίτμητος ἐστὶν ὁ ἀνείδιστος ὁδοτάξιν θεοῦ ζώντος;

27 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ λαὸς κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγων, ὥτως ποιηθήσεται τὸ δυνεῖν ὅς δὴ πατάξῃ αὐτὸν.

28 * καὶ ἤκουσεν ἐλιαβ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ μείζων ἐν τῷ λαλῆν αὐτὸν πρὸς τοὺς δυνάστης, ὁ ὠργίσθη θυμῷ ἐλιαβ ἐν τῷ δαυὶδ, ὁ εἶπεν, ἵνα τί τοῦτο κατέβη, καὶ ἐπὶ τίνα ἀφῆκε τὰ μικρὰ περὶ τὰς ἐκείνου ἐν τῇ ἐρήμῳ; ἐγὼ οἶδα τὴν ὑπερηφανίαν σου καὶ τὴν κακίαν τῆς καρδίας σου, ὅτι ἐνεκὸν τοῦ ἰδεῖν τὸν πόλεμον κατέβη.

29 * καὶ εἶπε δαυὶδ, τί ἐποίησα νῦν, ὅχι ῥῆμα ἐστίν;

30 * καὶ ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτοῦ εἰς μέρος ἕτερον, καὶ εἶπεν ὥτως· ὁ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ πρότερον.

31 * καὶ ἠκούσθησαν οἱ λόγοι δαυὶδ ὅς ἐλάλησε· καὶ ἀνῆλθον ἐνώπιον σαύλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et anticipavit David in mane & reliquit pecus super custodiam, & tulit & abiit sicut iussit illum Isai, & venit ad castra: & exercitus facientium bellum exierunt ad ordinem, & claxerunt in prælio.

22 Et reliquit David vasa quæ super se super manum custodis vasorum, & cucurrit ad ordinem; & venit, & rogavit fratribus suis ad pacem.

23 Et ipse loquens cum illis, & ecce vir de-inter eos ascendit, Goliath Pelistæus nomen eius ex Gath, ex ordinibus Pelisthæorum; & locutus est, ut verba ista, & audiuit David.

24 Et omnis homo Israel in videndo eos virum, & verterunt ab-ante illum, & metuerunt valde.

25 Et dixit homo Israel, Num vidistis virum qui ascendit hunc, quia ad exprobandum Israel ascendit? & erit vir qui occiderit eum, ditabit illum rex diuitiis magnis, & filiam suam dabit ei; & domum patris sui faciet magnates in Israel.

26 Et dixit David viris qui stantes secum ad dicendum, Quid fiet viro qui occideret Pelisthæum præputiatum istum; & auferet ignominiam de super Israel: quia quis Pelisthæus præputiatus iste? quia exprobrat ordinibus populi Dei manentis?

27 Et dixit illi populus sicut verbum hoc ad dicendum, Sic fiet viro qui occiderit illum.

28 Et audiuit Eliab frater eius maximus, in loqui eum cum viris, & inualuit indignatio ipsius Eliab in David: & dixit, Ad quid huc descendisti? & super quem dereliquisti exiguum pecorum illorum in deserto? ego novi præsumptionem tuam, & malitiam cordis tui, quod ad videndum facientes prælium descendisti.

29 Et dixit David, Quid feci nunc? nonne verbum fuit quod dixi?

30 Et reuersus est ab illo ad-eregione aliorum, & dixit sicut verbum hoc: & responderunt illi populus ut verbum antierius.

31 Et audita sunt verba quæ locutus est David, & indicauerunt ante Saul, & duxerunt eum.

* ויאמר דוד אל-שאוּל אל-יפל לב-אדם עליו
 עבדך ילך ונלחם עם-הפלשתי הזו:
 * ויאמר שאוּל אל-דוד לא תוכל ללכת אל-
 הפלשתי הזה להלחם עמו כי-נער אתה והוא
 איש מלחמה מנעריו: * ויאמר דוד אל-שאוּל
 רעה היתה עבדך לאביו בצאן וכא הארי ואר-
 הדוב ונשא זר-מהעדר: * ויצאתי נאחריו
 והכתינו והצלתי מפיו ויקם עלי והחזקתי בזקנו
 והכתינו והמיתיו: * גם אר-הארי גם-
 הדוב הבה עבדך והיה הפלשתי הערל הזה כאחד
 מהם כי חרף מערכת אלהים חיים:
 * ויאמר דוד יהוה אשר הצילני מיד הארי
 ומיד הדוב הוה יצילני מיד הפלשתי הזה ויאמר
 שאוּל אל-דוד לך ויהוה יהיה עמך:
 * וילבש שאוּל את-דוד מדיו ונתן קובע נחשת
 על-ראשו וילבש אתו שריון: * ויחגר דוד
 אר-חרבו מעל למדיו ויאל ללכת כי לא-נסוה
 ויאמר דוד אל-שאוּל לא-אוכל ללכת באלה כי
 לא גסיתי ויסרם דוד מעליו:
 * ויקח מקלו בידו ויבחר-לו חמשה חלקי
 אבנים מן-הנחל וישם אתם בכלי הרעים אשר-
 לו ובילקוט וקלעו בידו ויבש אל-הפלשתי:
 * וילך הפלשתי הלך וקרב אל-דוד והאיש
 נשא הצנה לפניו: * ויבט הפלשתי ויראה
 את-דוד ויבוהו כי-היה נער ואדמני עם-יפה
 מראה: * ויאמר הפלשתי אל-דוד הכלב אנכי
 כי-אתה בא-אלי במקלות ויקלל הפלשתי את-
 דוד באלהיו: * ויאמר הפלשתי אל-דוד לכה
 אלי ואתגרה את-בשרך לעוף השמים ולבהמת
 השדה:

in diis suis.

44 * Dixitq; ad David: Veni ad me, & dabo carnes tuas volatilibus cæli & bestiis terræ.

תרגום יונתן

32 * ויאמר דוד לשאוּל לא יתבר לבא דאנשא מניה עבדך יויל ויגית קרבא עם פלישתא תרין:
 לדוד לא תוכל למייל לפלישתא תרין לאנשא קרבא עימיה ארי וניק אר והוא גבר עבד קרבין מנקותיה:
 לשאוּל רעיה הוה עבדך לאבותי בענא ואתא ארני ואף דובא ונסיב אימרא מעדרא:
 מן פומיה וקם עלי ואחרית בלועיה ומחיתיה וקטלחיה:
 בחר מנהון ארי חסד סידרי עמא דיי קיימא:
 תרין ויאמר שאוּל לדוד צויל ומימרא דיי יתי בסעוד:
 ואלבש יחיה שריון:
 למייל באילין ארי לא אילופית ואעדונק דוד מניה:
 ושיי יתהון במאן רעיא דיליה ובטרמיליה וקלעיה בידיה וקריב לור פלישתא:
 וגברא נטיל תריסא קדמותי:
 43 * ויאמר פלישתא לדוד חכלב שטי אנא דאר אחי עלי בחטריא ולטט פלישתא ית דוד בטעותיה:
 פלישתא לדוד איתא עלי ואחז ית בשרך לעופא ודשמוא ולבעירא וחקלא:
 35 * ויאמר שאוּל
 36 * אף ית ארני אף דובא קטל עבדך ויחי פלישתא ערלאה תרין
 37 * ויאמר דוד ויי דשיובני מיד ארני ומיד דובא הוא ישיובני מידא דפלישתא
 38 * ואלבש שאוּל ית דוד לבושהו ויהב קולס דנחש על רישיה
 39 * וזרין דוד ית חרביה מעל ללבושהו ולא אבה למייל ארי לא אילוף ויאמר דוד לשאוּל לית אנא יכיל
 40 * ונסיב חטריה בידיה ובחר ליה חמשא שעועי אבניא מן נחלא
 41 * וצויל פלישתא צויל וקריב לור דוד
 42 * ואסתחי פלישתא וחזא ית דוד ושטיה ארי חזא וניק וסמוק ושפיר ברייה:
 44 * ויאמר

* Et dixit David ad Saul, Non concidat cor Domini mei super eum, quoniam seruus tuus vadet, & pugnabit cum Philistæo isto.

* Et ait Saul ad David, Non poteris ire contra Philistæum istum, ut pugnes aduersus eum, quoniam tu puer es, ipse autem vir est bel lator ab adolescentia sua.

* Et dixit David ad Saul, Pascens erat ser uus tuus in grege patri suo: & quando venie bat leo vel vrsus, & accipiebat ouē de grege:

* Et egrediebar post eum, & percutiebam eum, & eruebam de ore eius; & si surgebat aduersum me, apprehendebam guttur eius, & percutiebam eū, & interficiebam eum.

* Et ait leonem & vrsū percutiebat seruus tuus, & erit Philistæus iste incircūcisus ut vnus horum, qui impropertuit aciem Dei viuentis.

* Et ait David, Dominus Deus eripuit me de ore leonis et de manu vrsi, ipse liberabit me de manu Philistæi incircūcisi huius: & dixit Saul ad Da uid, Vade, & erit Dominus tecum.

* Et induit Saul David vestimento suo, & galeam æream imposuit super caput eius, & vestiuit eū lorica.

* Et accinctus est David gladio eius super thoracem suum, & laborauit circumambu lans David, cum ambularet in eis, quoniam inexpertus erat:

& dixit David ad Saul, Nō possum incedere in istis, quoniam non expertus sum, & deposuit ea à seipso.

* Et accepit David baculum suum in manu sua, & elegit sibi quinque lapides limpidos de torrente, & posuit eos in pera pastorali, quæ erat ei ad collectionē,

& funda sua in manu sua, & processit aduersum virum Philistæum.

* Et iuit Philistæus incedens & appropinquans aduersum David, & vir gerens scutum ante eum.

* Et inspe xit Philistæus & vidit David, et despexit eū, quoniam erat puer, & ipse rufus cum pulchri tudine oculorū.

* Et dixit Philistæus ad Da uid, Nūquid canis ego sum, quod egressus es in baculo et lapidibus cōtra me? & maledixit Phi listæus David in dijs suis.

* Et dixit Philistæus ad David, Veni ad me, & dabo carnes tuas volatilibus celi & bestiis terræ.

* καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαὺλ, μὴ συμπεσέτω ἡ καρ δία τοῦ κυρίου μου ἐπ' αὐτόν, ὅτι δούλος σου πορεύσεται (εἰ) ἐπὶ τοῦ

λεμήσει μὲν ἀλλοφύλου τούτου. * ὁ δὲ εἶπε σαὺλ πρὸς δαυὶδ, ἐμὴ διωκὴς πορεύσθηναι πρὸς τὸν ἀλλόφυλον τούτον, ὅτι σὺ παιδάριον εἶ, αὐτὸς

ἰσχυρὸς ἐστὶ πολεμικῆς ἐκ νεότητος αὐτοῦ. * ὁ δὲ εἶπε δα υὶδ πρὸς σαὺλ, ποιμαίνων ἦν ὁ δούλος σου ἐν τῷ ποιμ νίῳ τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ὁ δὲ ὅταν ἦρχετο λέων ἢ ἄρκτος, καὶ ἐ

λάμβανε πρὸς τὸν ἐκ τῆς ἀγέλης. * καὶ ἐξηρχόμην κατὰ πῖδεν αὐτοῦ, & ἐπάτασόν αὐτόν, & ἐξέσπων ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ, & εἰ ἐπανίστατο ἐπ' ἐμὲ ἐκράτουν & φάει γος αὐτοῦ, & ἐπάτασόν αὐτόν, & ἐθανάτου αὐτόν.

* καὶ τὸν λέοντα & τὸν ἄρκτον ἐτυπνεν ὁ δούλος σου, & ἔσται ὁ ἀλ λόφυλος ἕτος ὁ ἀπερίτμητος ὡς ἐν τέτων ὅς ἀνείδισε

τῷ ἁτάξιν τοῦ ζῶντος. * καὶ εἶπε δαυὶδ, κύριος ὁ θεὸς ἐξείλετό με ἐκ σώματος & λέοντος & ἐκ χειρὸς τοῦ ἄρκτου, αὐτὸς ἐξελεῖταί με ἐκ χειρὸς τοῦ ἀλλοφύλου & ἀπεριτμήτης τέτης. ὁ δὲ εἶπε σαὺλ πρὸς δαυὶδ, πορεύσεται ὁ

κύριος μετὰ τοῦ. * καὶ ἐνέδυσεν σαὺλ τὸν δαυὶδ τὸν μαν δῖαν αὐτοῦ, καὶ περικεφαλαίαν χαλκὴν ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, & ἐνέδυσεν αὐτόν θώρακα.

* ὁ δὲ ἐξώσατο δαυὶδ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ θώρακος αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐκοπίασεν περιπατήσας δαυὶδ ἐν τῷ βαδίσει ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἄπειρος ἦν. καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαὺλ, ἐμὴ δύναμαι πορεύσθην ἐν τέτοις, ὅτι ἐπεπειρασμαι καὶ περιείλετο

αὐτὰ ἀπ' αὐτοῦ. * ὁ δὲ ἔλαβε δαυὶδ τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, & ἐξέλεξατο ἐαυτῷ πέντε λίθους λίαν ἐκ τοῦ χειμάρρου. καὶ ἔθηκε αὐτοῖς ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμνικῷ τῷ ὄνῳ αὐτοῦ εἰς συλλογὴν καὶ ἡ σφενδόνη αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ

αὐτοῦ, & προσήλθε πρὸς τὸν δούδα τὸν ἀλλόφυλον. * ὁ δὲ ἐπορεύθη ὁ ἀλλόφυλος πορεύόμενος & ἐγγίζων πρὸς δα υὶδ. ὁ δὲ δούδα ὁ αἰών τὸν θυρεὸν ἐμπροσθεν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐπέβλεψεν ὁ ἀλλόφυλος & εἶδε τὸν δαυὶδ, & ἐξεδένωσεν αὐτόν, ὅτι ἦν παιδάριον, & αὐτὸς πυρρῆς μὲν κάλλος ὀφθαλμῶν.

* ὁ δὲ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς δαυὶδ, μὴ κύων εἶμι εἰμι ὅτι ἐξῆλθες ἐν ῥάβδῳ καὶ λίθοις ἐπ' ἐμὲ, καὶ κατήρα σατο ὁ ἀλλόφυλος τὸν δαυὶδ ἐν τοῖς θεοῖς αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς δαυὶδ, δέυρο πρὸς με, & δώσω τὰς σάρκας σου τοῖς πετεινοῖς τοῦ ἐρηνοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et dixit David Sauli, Non frangetur cor hominis ab eo; seruus tuus ibit & inibit bellum cum Philistæo hoc.

33 Et dixit Saul Davidi, Non valebis ad eundum ad Pelisthæum hunc, ad ineundum prælium cum illo, quia puer tu, & ipse vir faciens prælia à pueritia sua.

34 Et dixit David ad Saul, Pastor fuit seruus tuus patri suo in pecore, & venit leo & etiam vrsus, & tulit agnum ex grege.

35 Et exi post eum, & percussi eum, & eripui ex ore eius; & stetit super me, & apprehendi in maxilla eius, & percussi eum, & occidi eum.

36 Etiam leonem & vrsū occidit seruus tuus: & erit Pelisthæus præputiatus hic ut vnus ex illis, quia exprobrauit ordinibus populi Domini manentis.

37 Et dixit David, Dominus qui liberauit me de manu leonis & de manu vrsi, ipse liberabit me de manu Pelisthæi huius. & dixit Saul ad David, Vade, & dictum Domini erit in auxilio tuo.

38 Et vestiuit Saul David vestimenta sua, & dedit galeam chalybis super caput eius, & vestiuit eum lorica.

39 Et cinxit David gladium eius de super vestimenta sua, & non potuit ad eundum quia non doctus: & dixit David ad Saul, Non ego valens ad eundum in istis, quia non doctus fui; & transire fecit illa David à se.

40 Et tulit baculum suum in manu sua, & elegit sibi quinque lauitates lapidum ex fluuio, & posuit illos in vase pastoris, quod ei, & in pera sua; & funda sua in manu sua, & appropinquauit Pelisthæo.

41 Et iuit Pelisthæus iens & appropinquans ad David, & vir ferens scutum ante ipsum.

42 Et respexit Pelisthæus & vidit David, & contempsit illum quia fuit puer & rufus, & pulcher aspectu.

43 Et dixit Pelisthæus ad David, Num canis despectus ego, quod tu venis super me in baculis? & maledixit Pelisthæus David in errore suo.

44 Et dixit Pelisthæus ad David, Veni ad me, & dabo carnem tuam volatilibus celi, & feris agri.

* וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי אֲתָהּ בָּא אֵלַי בַּחֲרִב
 וּבַחֲנִירַת וּבְכִידוֹן וָאֲנֹכִי בָא--אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה
 עֲבָאוֹרַת אֱלֹהֵי מַעֲרֻכֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָרַפְתָּ:
 * הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגְּרֶךָ יְהוָה בְּיָדִי וַהֲבִיתֶךָ
 וַהֲסֵרְתִּי אֶת-רֹאשְׁךָ מֵעַלֶיךָ וְנָתַתִּי פָנַי מִחֲנֹה
 פְּלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לַעֲוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחֵית הָאָרֶץ
 וַיִּדְעוּ כָל-הָאָרֶץ כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל:
 * וַיִּדְעוּ כָל-הַקָּהָל הַזֶּה כִּי לֹא בַחֲרִב וּבַחֲנִית
 יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה כִּי לִיהוָה הַמִּלְחָמָה וְנָתַן אֶתְכֶם
 בְּיָדָם: * וַהֲיָה כִּי-קָם הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּלָּךְ וַיִּקְרַב
 לְקִרְאֵת דָּוִד וַיִּמָּהַר דָּוִד וַיִּרֶץ הַמַּעֲרֻכָה לְקִרְאֵת
 הַפְּלִשְׁתִּי: * וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת-יָדוֹ אֶל-הַכְּלִי וַיִּקַּח
 מִשָּׁם אֶבֶן וַיִּקְלַע וַיִּךְ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי אֶל-מִצְחוֹ
 וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ וַיִּפֹּל עַל-פָּנָיו אֶרְצָה:
 * וַיַּחֲזֶק דָּוִד מִן-הַפְּלִשְׁתִּי בַקֶּלַע וּבָאֶבֶן וַיִּךְ אֶת-
 הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמָּתְהוּ וַחֲרַב אֵין בְּיַד דָּוִד:
 * וַיִּרֶץ דָּוִד וַיַּעֲמֵד אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת-חֲרָבּוֹ
 וַיִּשְׁלֹפָהּ מִתַּעֲרָה וַיִּמָּתְתְּהוּ וַיִּכְרַת--בָּהּ אֶת-רֹאשׁוֹ
 וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי-מֵת גִּבּוֹרִים וַיָּנָסוּ:
 * וַיִּקְמוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וַיהוָה וַיִּרְעוּ וַיִּרְדְּפוּ
 אֶת-הַפְּלִשְׁתִּים עַד-בּוֹאֵךְ גֵּיא וְעַד שַׁעֲרֵי עֶקְרוֹן
 וַיִּפְּלוּ חֲלָלִי פְּלִשְׁתִּים בְּדֶרֶךְ שַׁעֲרִים וְעַד--
 גֵּרַת וְעַד-עֶקְרוֹן:
 * וַיָּשָׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִדֶּלֶק אַחֲרֵי פְּלִשְׁתִּים
 וַיִּשְׁסּוּ אֶת-מַחְנֵיהֶם: * וַיִּקַּח דָּוִד אֶת-רֹאשׁ
 הַפְּלִשְׁתִּי וַיָּבֵאֵהוּ יְרוּשָׁלַם וְאֶת--כְּלָיו שָׁם
 בָּאֵהָלוֹ: * וְכִרְאוֹרֵת שְׂאוֹל אֶת-דָּוִד יוֹצֵא
 לְקִרְאֵת הַפְּלִשְׁתִּי אָמַר אֶל-אֲבִנֵּי שָׂר הָעֶבֶא בֶן-
 מִי-זֶה הַנָּעַר אֲבִנֵּי וַיֹּאמֶר אֲבִנֵּי חִי-נִפְשֶׁךָ הַמֶּלֶךְ
 אִם-יָדַעְתִּי:

תרגום יונתן

45 וַאֲמַר דָּוִד לְפִלְשֶׁתֶּאֱחָהּ הִיא אֶתִּי עָלִי בְּחֶרֶב וּבִמְרֹנִיתָהּ וּבְרוֹמָחָהּ וַאֲנִי עֹלֶךְ בְּשֵׁמָא דִּינָי עֲבָאוֹת אֱלֹתָא סִידְרֵי יִשְׂרָאֵל
 46 וְיֹמָא הָרִין יִמְסְרִינֶךָ וְיִי בִידֵי וְאֶקְטְלִינֶךָ וְאֶעֱדִי יַחַד רִישֶׁךָ מִינֶךָ וְאַחַן פְּגָרֵי מִשְׁרִית פִּלְשֶׁתֶּאֱחָי וְיֹמָא הָרִין לְעוֹפֹא
 דְּשִׁמְיָא וּלְחִיּוֹת אֶרְעָא וְיִדְעוּן כָּל דִּינֵי אֶרְעָא דְּאֵת אֱלֹהָא קִימָא בְּיִשְׂרָאֵל
 47 וְיִדְעוּן כָּל קְהֵלָא הָרִין אֲרִי לֹא בְּחֶרֶב
 48 וְהוּרָה בְּדָ קָם פִּלְשֶׁתֶּאֱחָהּ וְאֵל וְקָרֵב לְקִרְמוֹת
 49 וְאֹשִׁישׁ דָּוִד יַחַד יִירֵה לְמָנָא וְנָסִיב מִחֲמַן אֲבָנָא וְאַחֲזֹר וּמָחָא יַת
 50 וְהִקְיָא דָּוִד מִן פִּלְשֶׁתֶּאֱחָהּ בְּקִילְעָא
 51 וְרַחֲטָא דָּוִד וְקָם בְּפִלְשֶׁתֶּאֱחָהּ וְנָסִיב יַחַד חֶרְבִּיהָ וּשְׁלָפָתָהּ
 52 וְקָמוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְיִהוּדָה וַיִּבְכּוּ וַיִּרְדְּפוּ
 53 וְחִכּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 54 וְנָסִיב דָּוִד יַחַד רִישָׁא דְּפִלְשֶׁתֶּאֱחָהּ וְאַחֲזִייהָ לִירוּשָׁלַם וְיַת זַיְנִיהָ שׁוּי בְּמִשְׁכְּנֶיהָ
 55 וְכִרְחֹא שְׁאוּל יַחַד דָּוִד נָפִיק לְקִרְמוֹת פִּלְשֶׁתֶּאֱחָהּ אֲמַר לְאַבְנֵר רֵב חֵילָא בְּרַם מִן דִּין עֲלִימָא אֲבָנֵר וְאֲמַר אֲבָנֵר חֵי נַפְשֶׁךָ מִלְכָּא
 אִם יִדְעָנָא

* Et dixit David ad Philistæum, Tu venis ad me in gladio & in hasta, & in clypeo; ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum Dei aciei Israel cui exprobraſti. * Hodie: & claudet te Dominus hodie in manus meas, et interficiam te, & auferam caput tuum à te, & dabo cadauera tua & cadauera caſtrorum Philistiim in die hac volatilibus celi & bestiis terræ. & cognoscet omnis terra quod erit Deus in Israel. * Et nouerit vniuersa Ecclesia hæc, quod non in hasta neque in gladio saluat Dominus, quoniã Domini bellum, & tradet vos in manus nostras. * Et surrexit Philistæus & iuit, & appropinquauit in congressum David, & David festinauit, & egressus est & ipse in pugnam in occursum Philistei.

* Et extendit David manũ suam in peram, & accepit inde lapidem vnum, & funda iecit, & percussit Philistæum in fronte sua, & infixus est lapis in fronte eius, & cecidit in faciem suam super terram. * Et præualuit David super Philistæum funda & lapide in die illa, et percussit Philistæum & interfecit eum, & gladius non erat in manu David.

* Et cucurrit David & stetit super eũ, & tulit gladiũ eius, & eduxit eum de vagina sua, & interfecit eum, & abstulit in eo caput eius: & viderunt Philistiim quod mortuus esset fortis eorum, & fugerunt. * Et surrexerunt viri Israel & Iuda, et vociferati sunt, & persecuti sunt post Philistæos usque ad ingressum Geth, & usque ad portam Accaron; & ceciderunt vulnerati Philistiim in via portarũ & usque ad Geth, & usque ad Accaron. * Et reuersi sunt viri Israel declinantes post Philistiim, & prædati sunt castra eorum.

* Et accepit David caput Philistæi, & attulit illud in Hierusalem, & arma eius posuit in tabernaculo suo.

* Et vt vidit Saul David exeuntem in occursum Philistæi, ait ad Abener principem exercitus, Filius cuius adolescens iste Abener? & respondit Abener, & dixit: Viuit anima tua domine mi rex, non noui.

45 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον, σὺ ἔρχῃ πρὸς με ἐν ῥομφαίᾳ & ἐν δόρατι & ἐν ἀσπίδι, ἐγὼ δὲ ἔρχομαι πρὸς σέ ἐν ὀνόματι κυρίου σαβαώθ θεοῦ ἰσραὴλ ταξέως ἰσραὴλ, ὡς νείδισας. * σήμερον καὶ συγκατέσει σε κύριος σήμερον εἰς τὰς χεῖρας μου, & ἀποκτενώ σε & ἀφελώ τὴν κεφαλὴν σου ἀπὸ τοῦ, & δώσω τὰ κώλα σου & τὰ κώλα τῆ παρεμβολῆς τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τοῖς πετεινοῖς & ἔρκενοῖς & τοῖς θηρίοις τῆ γῆς καὶ γνώ(ε) πᾶσα ἡ γῆ ὅτι ἔσται θεὸς ἐν ἰσραὴλ.

47 * καὶ γνώ(ε) πᾶσα ἐκκλησία αὐτῇ, ὅτι ὅτι ἐν δόρατι & ἐν μαχαίρᾳ σώζει κύριος, ὅτι τοῦ κυρίου ὁ πόλεμος, & πρὸς δώσει ὑμᾶς εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν. * καὶ δυνήσῃ ὁ ἀλλόφυλος & ἐπορεύθη & ἤγισεν εἰς σινοδότησιν τῷ δαυίδ, καὶ δαυὶδ ἐτάχυνε & ἐξήλθε & αὐτὸς εἰς τὴν πρὸς ταξίν εἰς σινοδότησιν τῷ ἀλλοφύλῃ. * & ἐξέτρε δαυὶδ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ κάρδιον, & ἔλαβεν ἐκείθεν λίθον ἓνα, & ἐσφενδόνησε & ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ διέδω ὁ λίθος ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτοῦ, & ἔπεσεν ἐπὶ πρὸς ὤπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.

50 * & ἐκρηλαίωθη δαυὶδ ὑπὲρ τὸν ἀλλόφυλον τῇ σφενδόνῃ & τῷ λίθῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ & ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον & ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ῥομφαία ὅτι ὡς ἐν τῇ χειρὶ δαυίδ. * καὶ ἔδραμε δαυὶδ, & ἐπέση ἐπ' αὐτόν, & ἔλαβε τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ & ἐξέσπασεν αὐτὴν ἐκ τῆ κοιλιοῦ αὐτοῦ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ἀφείλετο ἐν αὐτῇ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ & εἶδον ὁ ἀλλόφυλοι ὅτι τέθνηκεν ὁ δυνάστης αὐτῶν, & ἐφυγον. * καὶ δυνήσαντες δυνάστες ἰσραὴλ & ἰούδα, & ἠλαλάξαν, & κατεδίωκόν ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων ἕως τῆ εἰσόδου γέθ καὶ ἕως τῆ πύλης ἀκκαρών καὶ ἔπειθεν πρᾶγμα λίαν τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ὁδῷ τῶν πυλῶν & ἕως γέθ & ἕως ἀκκαρών. * καὶ δυνήσαντες δυνάστες ἰσραὴλ ἐκκλίνοντες ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων, & πρὸς ἐνέμυσαν ἰσραὴλ παρὰ ἐμβολὰς αὐτῶν. * & ἔλαβε δαυὶδ τὴν κεφαλὴν τῷ ἀλλοφύλῃ & δυνήεν γεν αὐτὴν εἰς ἱερὸς σαλήμ. & τὰ σκεδὴ αὐτοῦ ἔφετο ἐν τῷ σκηνώματι αὐτοῦ. * & ὡς εἶδε σααὺλ τὸν δαυὶδ ἐκπορεύοντα εἰς ἀποδότησιν τῷ ἀλλοφύλου, εἶπε πρὸς ἀβενὴρ τὸν ἀρχόντα τῶν δυνάμεως, υἱὸς τῆς ὁ νεανίσκου ἔστ' ἀβενήρ, καὶ ἀπεκρίθη ἀβενήρ, & εἶπε, ζῇ ἡ ψυχὴ σου κύριέ μου βασιλεῦ, ὅτι οἶδα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

45 Et dixit David ad Pelisthæum, Ecce tu venieris super me in gladio, & in hasta, & in lancea; & ego veniens super te in nomine Domini Szebaoth, Dei ordinum Israel cui exprobraſti.

46 Hodie tradet te Dominus in manu mea, & occidam te, & abscondam caput tuum abs te, & dabo cadauera exercitus Pelisthæorũ hodie volatilibus celi & animanti terræ: & cognoscent omnes habitatores terræ, quod est Deus permanens in Israel.

47 Et cognoscent omnis congregatio hæc, quod non in gladio & non in hasta liberans Dominus, quia ex ante Dominum victorem bellum, & tradet vos in manu nostra.

48 Et fuit quando surrexit Pelisthæus & iuit, & appropinquauit in occursum David: & festinauit David, & cucurrit ad ordinem in occursum Pelisthæi. 49 Et extendit David manum suam ad vas, & tulit inde lapidem, & conuoluit, & peteculit Pelisthæum super os oculorum eius, & infixus est lapis in domo oculorum eius, & cecidit super nasum suum super terram. 50 Et præualuit David à Pelisthæo in funda & in lapide, & percussit Pelisthæum, & occidit eum, & gladius non erat in manu David. 51 Et cucurrit David & stetit in Pelisthæo, & tulit gladium illius, & euaginauit eum è theca ipsius, & occidit illum, & abscondit in eo caput illius, & viderunt Pelisthæi quod mortuus esset robustus ipsorum, & verterunt.

52 Et surrexerunt homo Israel, & Iehuda, & iubilauerunt, & secuti sunt Pelisthæos usque ad introitum Gia, & usque ad portas Ghekron: & ceciderunt occisi Pelisthæorum in via Segharim, & usque Garh, & usque Ghekron.

53 Et redierunt filij Israel à sequendo post Pelisthæos, & diripuerunt castra illorum.

54 Et tulit David caput Pelisthæi, & venire fecit illud ad Ierusalem, & arma illius posuit in tentorio suo.

55 Et quando vidit Saul David exeuntem ad occursum Pelisthæi, dixit ad Abner magistrum exercitus, Filius cuius hic adolescens Abner? & dixit Abner, Viuit anima tua rex, si noui.

* ויאמר המלך שאל אתה בן-מי זה העלם :
 * וכשוב דוד מהכור את הפלשתי ויקח אתו
 אבנר ויבאהו לפני שאול וראש הפלשתי בידו :
 * ויאמר אליו שאול בן-מי אתה הנער ויאמר
 דוד בן-עבדך ישי בית הלחמי :

יח

* ויהי ככלתו לדבר אל-שאול ונפש
 יחונתן נקשרה בנפש דוד ויאחבו יהונתן
 כנפשו : * ויקחהו שאול ביום ההוא ולא
 נתנו לשוב בית אביו : * ויכרת יחונתן ודוד
 ברית באהבתו אתו כנפשו : * ויתפשט יחונתן
 את המעיל אשר עליו ויתנהו לדוד ומדיו ועד-
 חרבו ועד-קשתו ועד-הנר :
 * ויצא דוד בכל אשר ישלחנו שאול ישכיל
 וישמחו שאול על אנשי המלחמה וייטב בעיני
 כל העם וגם בעיני עבדי שאול :
 * ויהי בבואם בשוב דוד מהכות את הפלשתי
 ותצאנה הנשים מכל-ערי ישראל לשור
 והמחלות לקראת שאול המלך בתפים בשמחה
 ובשליש : * ותענינה הנשים המשחקות
 ותאמרן הבה שאול באלפו ודוד ברבבתיו :
 * ויחר לשאול מאד וירע בעיניו הדבר הזה
 ויאמר נתנו לדוד רכב ולי נתנו האלפים
 ועוד לו אך המלוכה : * ויהי שאול עזן את-
 דוד מהיום ההוא והלאה : * ויהי ממחרת
 ותצלח רוח אלהים רעה אל-שאול ויתגבא
 בתוך-הבית ודוד מנגן בידו כיום ביום
 ורחנית ביד-שאול : * ויטל שאול את-
 החנית ויאמר אכה בדוד ובקיר ויסב דוד מפניו
 פעמים :

56 * Et ait rex, Interroga tu cuius filius sit
 57 iste puer. * Cúmque regressus esset David
 57 percussio Philistæo, tulit eū Abner, & in-
 58 troduxit coram Saule, caput Philistæi ha-
 58 bétém in manu sua. * Et ait ad eum Saul,
 De qua progenie es ô adolescens? Dixitq;
 David, Filius serui tui Isai Bethleemitæ
 ego sum. CAP. XVIII.

1. ET factum est cùm compleisset loqui ad
 A Saul, anima Ionathæ conglutinata est
 animæ David, & dilexit eū Ionathas qua-
 2 si animā suā. * Tulitq; eum Saul in die il-
 la, & non cōcessit ei vt reuerteretur in do-
 3 mum patris sui. * Inierunt autē David &
 Ionathas fœdus. Diligebat enim eū quasi
 4 animā suā. * Nam expoliauit se Ionathas
 tunica qua erat indutus, & dedit eam Da-
 uid & reliqua vestimenta sua vsq; ad gla-
 5 diū & arcum suū, & vsq; ad balteū. * Egre-
 diebatur quoq; David ad omnia quæcun-
 B que misisset eum Saul, & prudenter se age-
 bat. Posuitque eū Saul super viros belli, &
 acceptus erat in oculis vniuersi populi,
 maximéque in conspectu famulorū Saul.

6 * Porro cùm reuerteretur percussio Phi-
 listæo David, egressæ sunt mulieres de
 vniuersis vrbibus Israel, cantantes, cho-
 7 rôsq; ducentes in occursum Saul regis, in
 tympanis lētitæ & in sistris. * Et præcine-
 bant mulieres ludētes atq; dicentes : Per-
 cussit Saul mille, & David decem millia.

8 * Iratus est autem Saul nimis, & displi-
 cuit in oculis eius iste sermo. Dixitque :
 C Dederunt David decem millia, & mihi
 mille dederūt. Quid ei superest nisi solum
 9 regnū? * Non rectis ergo oculis Saul
 aspiciebat David à die illa & deinceps.

10 * Post diem autem alteram inuasit spi-
 ritus Dei malus Saul, & prophetabat in
 medio domus suæ. David autem psallebat
 manu sua, sicut per singulos dies. Tene-
 11 bātq; Saul lanceam. * Et misit eam, putās
 quòd cōfigere posset David cum pariete.
 Et declinavit David à facie eius secundò.

תרגום יונתן

56 ויאמר מלכא שאל לך את בר מן דין עלימא :
 57 וכד חב דוד מלמקטל יח פלשתא ודבר יחיה אבנר ואיחיה לקדם שאול
 58 ויאמר ליה שאול בר מן אה עלימא ויאמר דוד בר עבדך ישי דמבית לחם :

יח

1 ויהי כד שיעי למללא עם שאול ונפשא דיהונתן אחתכבת כנפשא דדוד ורחמיה יחונתן כנפשיה :
 2 ביוםא ההוא ולא שבקיה למיתב לבית אבוהי :
 3 וגור יחונתן ודוד קיים בדרחמיה יחיה כנפשיה :
 4 ושלח יחונתן
 5 ונפק דוד בכל אתר ושלח לה שאול מצלח ומנניה
 6 ויהיה כמיעלהו כד חב דוד מלמקטל יח פלשתא
 7 ואחיהבא נשיה דמשבחין
 8 ותקוף לשאל לחרא ובאש בעיניה פתגמא הרין ויאמר יחיהו לדוד ריבון ולי יחיהו
 9 ויהיה שאול כמין לדוד מיוםא ההוא והלאה :
 10 ויהיה ממחרת
 11 ותצלח רוח אלהים רעה אל-שאול ויתגבא בתוך-הבית ודוד מנגן בידו כיום ביום ומורניתא בינא
 12 ויאמר אכה בדוד ובקיר ויסב דוד מפניו פעמים :

* Et dixit rex, Interroga tu filius cuius adoles-
cens iste. * Et ut reuersus est Dauid, cum
percussit Philisthæum; apprehendit eum Abe-
ner, & introduxit eum coram Saul, & caput
Philisthæi in manu eius. * Et ait ad eum Saul:
Filius cuius es adolescens? Et dixit Dauid: Fi-
lius serui tui Jesse Bethleemita.

CAP. XVIII.

ET factum est ut compleuit loqui ad Saul, &
anima Jonathan cōglutinata est anima Da-
uid. Et dilexit eum Jonathan secundū animam
suam. * Et accepit eū Saul in die illa, & non
dimisit eum reuertere in domum patris sui.

* Et inuit Jonathan & Dauid fœdus, quoniā
dilexit eum secundum animam suam. * Et ex-
poliauit Jonathan tunicam quæ super eum, &
dedit eam Dauid, & vestimentum suū, & usq;
ad gladium suum, & arcū, & balteum suum.

* Et egrediebatur Dauid intelligens in cun-
ctis quibus misisset eum Saul: & constituit eū
Saul super viros belli, & acceptus erat in ocu-
lis vniuersi populi, & in oculis famulorū Saul.

* Et factum est cum ingrederentur ipsi,
quum reuersus est Dauid ut percussit Philis-
thæum, & egressæ sunt choros ducentes, & can-
tantes in occursum Saul regis, de vniuersis vr-
bibus Israel in tympanis, & in latitiis, & in
cymbalis. * Et egrediebantur mulieres lu-
dentes, & dicebant, Percussit Saul in millibus
suis, & Dauid in decem millibus suis.

* Et iratus est Saul, & apparuit prauū ver-
bum nimis in conspectu Saul de verbo isto: &
dixit, Dederunt Dauid decem millia, & mihi
dederunt mille; & quid ei præter regnum?

* Et erat Saul intuens Dauid à die illa, &
deinceps.

* Et factum est à crastino die, et cecidit spi-
ritus à Deo malus super Saul, & prophetabat
in medio domus suæ, & Dauid psallebat in ma-
nu sua sicut per singulos dies; & lancea in ma-
nu Saul.

* Et sustulit Saul lanceam: & dixit, Per-
cutiam in Dauid & in parietem: & declinauit
Dauid à facie eius bis.

* καὶ εἶπεν βασιλεύς, ἐπερώτησον σὺ υἱὸς τίνος ὁ νεα-
νίας ὗτος. * καὶ ὡς ἐπέστρεψε δαυὶδ πατάξας τὸν ἀλ-
λόφυλον, παρέλαβον αὐτὸν ἀβενὴρ & εἰσήγαγον αὐτὸν
ἐνώπιον σαύλ· & ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀλλοφύλου ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ. * & εἶπεν πρὸς αὐτὸν σαύλ, υἱὸς τίνος εἶ νεανίας;
& εἶπε δαυὶδ, υἱὸς τοῦ δούλου τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ βηθλεεμίτου.

ιη.

* Καὶ ἐχρῆτο ὡς σὺντελέσειεν λαλῶν πρὸς σαύλ, &
ἡ ψυχὴ ἰωνάθαν συνεδεδέθη τῇ ψυχῇ δαυὶδ, & ἡγά-
πησεν αὐτὸν ἰωνάθαν ὡς τὸν ἑαυτόν.

* καὶ ἔλαβεν αὐτὸν σαύλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, & ὅτε
ἀφῆκον αὐτὸν ἐπιστρέψαι εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

* καὶ διέθετο ἰωνάθαν καὶ δαυὶδ διαθήκην, ὅτι ἡγά-
πησεν αὐτὸν ὡς τὸν ἑαυτόν.

* καὶ ἔδυσάτο ἰωνάθαν τὸν ἐπενδύτιον τὸν ἐπὶ αὐτῷ, & ἔδωκεν αὐτὸν τὰ
δαυὶδ, & τὸν μανδύαν αὐτοῦ, & ἕως τοῦ ῥομφαίας αὐτοῦ καὶ
τοῦ ῥόζου καὶ τοῦ ζώνης αὐτοῦ. * καὶ ἔξεπορεύετο δαυὶδ
σωτὴρ ἐν πᾶσιν οἷς αὐτὸς ἀπέσταλεν αὐτὸν σαύλ· καὶ κατέ-
στησεν αὐτὸν σαύλ ἐπὶ τοῦ δόρυος τοῦ πολέμου· & ἤρε-
σεν ἐν ὀφθαλμοῖς πάντος τοῦ λαοῦ, καὶ γε καὶ ἐν ὀφ-
θαλμοῖς τῶν δούλων σαύλ.

* καὶ ἐχρῆτο ἐν ταῖς εἰσπορεύεσθαι αὐτὸς, ὅτε ἐπέστρε-
ψε δαυὶδ πατάξας τὸν ἀλλόφυλον, & ἔξηλθον αἱ χο-
ρεύουσαι καὶ ἄδουσαι εἰς ἀπώτησιν σαύλ τοῦ βασιλέως
ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἰσραὴλ ἐν τυμπάνοις καὶ ἐν χαρ-
μοσύνῃ & ἐν κύμβαλοις.

* καὶ ἔξηρχοντο αἱ γυναῖκες αἱ παίζουσαι & ἔλεγον,
ἐπάταξε σαύλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ ἐν μυριά-
σιν αὐτοῦ.

* καὶ ὠργίσθη σαύλ & ἐφθόνη πονηρὴν τὸ
ῥῆμα σφόδρα ἐνώπιον σαύλ περὶ τοῦ λόγου τούτου· καὶ
εἶπεν, ἔδωκαν τὰ δαυὶδ τὰς μυριάδας, καὶ ἐμοὶ ἔδωκαν
τὰς χιλιάδας; & τί αὐτῷ πλὴν ἡ βασιλεία; * καὶ ἔβρι-
σεν αὐτὸν σαύλ ὑποβλεπόμενος τὸν δαυὶδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης
& ἐπέκεινα.

* καὶ ἐχρήσθη ἀπὸ τῆς ἐκείνης, καὶ ἐπέσει-
πνεύμα πονηρὸν τοῦ θεοῦ ἐπὶ σαύλ, & παρεφθόνησεν
ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ· καὶ δαυὶδ ἐψάλλεν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ ὡς καθ' ἡμέραν ἡμέραν, & τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ σαύλ.

* & ἤρε σαύλ τὸ δόρυ & εἶπε, πατάξω ἐν δαυὶδ καὶ ἐν
ταῖς τείχεσιν· & ἔκλινε δαυὶδ ἀπὸ πρὸς αὐτὸν οἷς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

⁵⁶ Et dixit rex, Pete tibi tu, filius cuius hic adolescens.
Abner; & venire fecit eum ante Saul, & caput Pelisthæi in manu eius.

⁵⁷ Et quando redijt Dauid ab occidendo Pelisthæum, & accepit eum
⁵⁸ Et dixit illi Saul, Filius cuius tu adolescens? & dixit,

CAP. XVIII.

ET fuit quando finiuit loqui cum Saul; & anima Iehonathan adiuncta fuit in anima Dauid; & amauit illum Iehonathan sicut animam
suam. * Et accepit illum Saul in die illa, & non fuit illum ad redeundum ad domum patris eius. * Et pepigit Iehonathan & Da-
uid fœdus in eo, quodd amauit illum ut animam suam. * Et misit Iehonathan pallium quod super ipsum, & dedit illud Dauid, & ve-
stimenta sua, & usque ad gladium suum, & usque ad arcum suum, & usque ad arma sua. * Et exiuit Dauid in omni loco quod misit eum
Saul, prosperans; & præfecit illum Saul super viros facientes bellum: & pulchrit in oculis omnis populi, & etiam in oculis feruorum
Saul. * Et fuit in intrare eos quando redijt Dauid ab occidendo Pelisthæum, & exierunt mulieres ex omnibus vrbibus Israel ad lau-
dandum in canticis in occursum Saul regis in tympanis, & in latitiis, & in cymbalis. * Et responderunt mulieres quæ laudantes, &
dixerunt; Occidit Saul in millibus, & Dauid in decem millibus. * Et duruit Sauli nimis, & malum fuit in oculis eius verbum hoc;
& dixit: Dederunt Dauid decem millena, & mihi dederunt millena; & ex nunc non restat ei adhuc nisi regnum. * Et fuit Saul in-
fidians Dauidi à die illo & vltius. * Et fuit à die qui post illum, & mansit spiritus malus ab-ante Dominum super Saul, & insaniuit
intra domum, & Dauid psallebat in manu sua, ut alijs diebus; & lancea in manu ipsius Saul. * Et sustulit Saul lanceam, & dixit,
Quatiam eam in Dauid, & infixit eam in pariete: & retrocessit Dauid ab-ante illum duabus vicibus.

* וירא שאול מלפני דוד כי היה יהודי עמו
 ומעם שאול סר * ויסרהו שאול מעמו
 וישכחו לו שר-אלף ויצאו ויבאו לפני העם
 * ויהי דוד לכל דרכו משכיל ויהיה עמו
 * וירא שאול אשר הוא משכיל מאד ויגד
 מפניו * וכל ישראל ויהודי אהב את דוד
 כי הוא יוצא ויבא לפני העם
 * ויאמר שאול אל דוד הנה בתי הגדולה
 מרב אתה אתן לך לאשה אך הירד לי לבן
 חיל והלחם מלחמורת יהוה ושאול אמר אל
 תהי ידי ברוותהי בו יד-פלשתים
 * ויאמר דוד אל-שאול מי אנכי ומי חיי
 משפחת אבי בישראל כי אחיה חתן למלך
 * ויהי בעריתת את מרב בת-שאול לדוד
 והיא נתנה לעדריאל המחלתי לאשר
 * ותאהב מיכל בת-שאול את דוד ויגדו
 לשאול וישר הדבר בעיניו
 * ויאמר שאול אתננה לו ותהי לו למזקש
 ותהי בו יד-פלשתים ויאמר שאול אל דוד
 בשתים תחתן בי היום * ויצו שאול את
 עבדו דברו אל דוד בלש לאמר הנה חפץ בך
 המלך וכל עבדיו אהבוך ועתה תחתן במלך
 * וידברו עבדי שאול באזני דוד את הדברים
 האלה ויאמר דוד הנקלה בעיניכם תחתן
 במלך ואנכי איש-רש ונקלה * ויגדו עבדי
 שאול לו לאמר כדברים האלה דבר דוד
 * ויאמר שאול כה-תאמרו לדוד אין חפץ
 למלך במחר כי במאה ערלות פלשתים להנקם
 באיבי המלך ושאול חשב להפיל את דוד ביד-
 פלשתים

12 * Et timuit Saul David eo quod Dñs
 13 esset cum eo, & à se recessisset. * Amovit
 ergo eum Saul à se, & fecit eum tribunum
 D super mille viros. Et egrediebatur & in-
 14 trabat in cōspectu populi. * In omnibus
 quoq; vijs suis David prudēter agebat, &
 15 Dñs erat cum eo. * Vidit itaq; Saul quod
 prudens esset nimis, & cœpit cauere eum.
 16 * Omnis autē Israel & Iuda diligebat
 David. Ipse autem ingrediebatur & egre-
 17 diebatur ante eos. * Dixitq; Saul ad Da-
 uid, Ecce filia mea maior Merob, ipsam
 dabo tibi vxorem, tantūmodo esto vir for-
 tis, & proeliare bella Dñi. Saul autē repu-
 rabat, dicens: Non sit manus mea in eo, 2. Re. 9. 2
 sed sit super eum manus Philistinorum.
 18 * Ait autē David ad Saul, Quis ego sum,
 aut quæ est vita mea, aut cognatio patris
 19 mei in Israel vt fiam gener regis? * Factum
 Est autē tempus cū deberet dari Merob
 filia Saul David, data est Hadrieli Mola-
 20 thitæ vxor. * Dilexit autem David Mi-
 chol filiam Saul alteram. Et nunciatū est
 21 Saul, & placuit ei. * Dixitque Saul, Da-
 bo eam illi vt fiat ei in scādalum, & sit su-
 per eum manus Philistinorum. Dixitque
 Saul ad David: In duabus gener meus
 22 eris hodie. * Et mandauit Saul seruis suis:
 Loquimini ad David clam me, dicentes:
 Ecce places regi, & omnes serui eius dili-
 gunt te, nunc ergo esto gener regis.
 23 * Et locuti sunt serui Saul in auribus
 David omnia verba hæc: & ait David,
 Num parum videtur vobis generum esse
 regis? Ego autē sum vir pauper & tenuis.
 24 * Et renunciauerunt serui Saul, dicen-
 tes: Huiusmodi verba locutus est Da-
 25 uid.
 25 * Dixit autem Saul, Sic loquimini ad
 David: Non habet rex sponsalia necesse;
 nisi tantum centum præputia Philistino-
 rum, vt fiat ultio de inimicis regis. Porro
 Saul cogitabat David tradere in manus
 Philistinorum.

תרגום יונתן

12 ורחיל שאול מן קדם דוד ארי הנה מימרא דיי בסעדיה וירא שאול רחיק
 ומנייה רב אלפא ונפק ועל בריש עמא
 13 ויהיה דוד בכל ארחתיה מצלח ומימרא דיי בסעדיה
 14 וכל ישראל ויהודה רחמין ית דוד ארי נפק ועליל ברישיהון
 15 ויאמר שאול לדוד הא ברחמי רבתי מרב יתה אחז לך לאיתו ברם חיי לי לגבר עבדי קרבינ ואגים קרבא עמיה דיי ושאול
 16 ויאמר דוד לשאול מן אנא ומן חיי ברם ורעית אבא בישראל ארי אהי
 17 ויהיה בעירן דמטא איתיתבא ית מירב בת שאול לדוד ותיא איתיהיבת לעדריאל דמחולת לאיתו
 18 ורחמית מיכל בת שאול ית דוד וחיאו לשאול ושפר פיתגמא בעיניה
 19 ויאמר שאול אל דוד הנה בתי הגדולה מרב אתה אתן לך לאשה אך הירד לי לבן חיל
 20 ותהי ידי ברוותהי בו יד פלשתים ויאמר דוד אל שאול מי אנכי ומי חיי משפחת אבי בישראל כי אחיה חתן למלך
 21 ויהי בעריתת את מרב בת שאול לדוד והיא נתנה לעדריאל המחלתי לאשר ותאהב מיכל בת שאול את דוד ויגדו לשאול וישר הדבר בעיניו
 22 ויאמר שאול אל דוד בלש לאמר הנה חפץ בך המלך וכל עבדיו אהבוך ועתה תחתן במלך וידברו עבדי שאול באזני דוד את הדברים האלה ויאמר דוד הנקלה בעיניכם תחתן במלך ואנכי איש רש ונקלה ויגדו עבדי שאול לו לאמר כדברים האלה דבר דוד ויאמר שאול כה תאמרו לדוד אין חפץ למלך במחר כי במאה ערלות פלשתים להנקם באיבי המלך ושאול חשב להפיל את דוד ביד פלשתים
 23 ויאמר דוד הנקלה בעיניכם תחתן במלך ואנכי איש רש ונקלה ויגדו עבדי שאול לו לאמר כדברים האלה דבר דוד ויאמר שאול כה תאמרו לדוד אין חפץ למלך במחר כי במאה ערלות פלשתים להנקם באיבי המלך ושאול חשב להפיל את דוד ביד פלשתים

* Et timuit Saul à facie David, quoniam erat 12
Dominus cum eo, & à Saul recessit.

* Et amouit eū Saul à se, & constituit eum 13
tribunum sibi, & egrediebatur & ingredieba-
tur coram populo.

* Et erat David intelligens in omnibus viis 14
eius, & Dominus cum eo.

* Et vidit Saul quod ipse intelligit nimis, 15
& cauebat à facie eius. * Et omnis Israel & 16
Juda diligebat David, quoniam ipse egredieba-
tur & ingrediebatur ante faciem populi.

* Et dixit Saul ad David, Ecce filia mea 17
maior Merob, dabo tibi ipsam in uxorem, cate-
rum fias mihi in filium fortitudinis, & praelia-
re bella Domini: & Saul dixit, Non sit manus
mea in eo, sed sit in eo manus Philistinorum.

Et dixit David ad Saul, Quis sum ego, & 18
quæ vita cognationis patris mei in Israel, quod
ero gener regis?

* Et factum est in tempore cum daretur Me- 19
rob filia Saul David, & ipsa data est Edrieli
Maulathita in uxorem.

* Et dilexit Mechol filia Saul David, & 20
nunciatum est Saul, & placuit in oculis eius
verbum.

* Et dixit Saul, Dabo eam illi, & erit ei in 21
scandalum, & erit super eum manus Philisti-
norum: & dixit Saul ad David, In duabus
eris gener mihi hodie.

* Et mandauit Saul seruis suis, dicens: Lo- 22
quimini vos clam David, dicentes: Ecce rex
vult in te, & omnes serui eius diligunt te, &
tu gener esto regi.

* Et locuti sunt serui Saul verba hæc in au- 23
ribus David: & dixit David, Num leue est in
oculis vestris generum esse regi? ego autem vir
humilis, & non honorabilis.

* Et renunciauerunt Saul serui eius secun- 24
dum omnia verba quæ locutus est David.

* Et dixit Saul, Dicite David, Non vult 25
rex sponsalia, sed centum præputia Philistino-
rum, vt fiat ultio in inimicos regis: & Saul
cogitauit iniicere David in manus Philistino-
rum.

12 * καὶ ἐφοβήθη σαὺλ δὲ τὸ πρῶτον τοῦ δαυὶδ, ὅτι ὡς
κύριος μετ' αὐτοῦ καὶ δὲ τὸ σαὺλ ἀπέστη.

13 * καὶ ἀπέστησεν αὐτὸν ταχὺ ἀφ' ἐαυτοῦ, & κατέστησεν
αὐτὸν χιλιάρχον ἐαυτοῦ. καὶ ἐξεπορεύετο & εἰσεπορεύετο
ἐμπροσθεν τοῦ λαοῦ. * καὶ ὡς δαυὶδ συνιῶν ἐν πάσαις

14 ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ κύριος μετ' αὐτοῦ. * καὶ εἶδε σαὺλ
ὡς αὐτὸς συνιῶι σφόδρα, & διλαβεῖτο δὲ τὸ πρῶτον τοῦ

15 αὐτοῦ. * & πᾶς ἰσραὴλ & ἰούδας ἠγάπα τὸν δαυὶδ,
ὅτι αὐτὸς ἐξεπορεύετο & εἰσεπορεύετο πρὸς τὸ πρῶτον τοῦ

16 λαοῦ. * καὶ εἶπε σαὺλ πρὸς δαυὶδ, ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ
μου ἡ μεῖζων μερῶν δώσω σοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα, πλὴν

17 γίνου μοι εἰς υἱὸν διωμέως, καὶ πολέμει σὺ πολέμοις
κυρίου. καὶ σαὺλ εἶπε, μὴ ἔσω ἡ χεὶρ μου ἐπ' αὐτῷ, ἀλλ'
ἔσω ἐν αὐτῷ ἡ χεὶρ τῶν ἀλλοφύλων.

18 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαὺλ, τίς εἰμι ἐγώ, καὶ τίς
ἡ ζωὴ τῆς συγγενείας τοῦ πατρὸς μου ἐν ἰσραὴλ ὅτι ἔθωμαι

19 γαμβρὸς τοῦ βασιλέως; * καὶ ἐχρῆτο ἐν τῷ καιρῷ τοῦ
δοθῆναι τὴν μερῶν θυγατέρα σαὺλ τῷ δαυὶδ, & αὕτη

20 ἐδόθη τῷ ἐδρεῖ τῷ μαουλαθίτῃ εἰς γυναῖκα.

21 * καὶ ἠγάπησεν μετὰ ἡ θυγάτηρ σαὺλ τὸν δαυὶδ.
καὶ ἀπηγάθη τῷ σαὺλ, καὶ ἤρρεσεν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ

22 τὸ ῥῆμα. * καὶ εἶπεν σαὺλ, δώσω αὐτῷ αὐτῷ, & ἔσται
αὐτῷ εἰς σκεῦος ἀλόν, & ἔσται ἐπ' αὐτῷ χεὶρ ἀλλοφύλων.
καὶ εἶπε σαὺλ πρὸς δαυὶδ, ἐν ταῖς δυσὶν ἐπιγαμβροῦ-

23 σεις μοι σήμερον.

24 * καὶ ἐνετείλατο σαὺλ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, λέγων· λα-
λήσατε ὑμεῖς λαῖτρα τῷ δαυὶδ, λέγοντες· ἰδοὺ ὁ βασι-

25 λὺς θέλει ἐν σοὶ & πρῶτος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀγαπᾷ
σε, καὶ σὺ ἐπιγαμβροῦς τῷ βασιλεῖ.

26 * καὶ ἐλάλησαν οἱ παῖδες σαὺλ τὰ ῥήματα ταῦτα
εἰς τὰ ὦτα δαυὶδ. & εἶπε δαυὶδ, ἡ κοῦφόν ἐστιν ἐν ὀφθαλ-

27 μοῖς ὑμῶν ἐπιγαμβρεῖσθαι τῷ βασιλεῖ; ἐγὼ δὲ δούλος
ταπεινός καὶ ὄχι ἐν ἡμῶν.

28 * καὶ ἀπήγγειλαν τῷ σαὺλ οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ πρῶ-
τος τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἐλάλησε δαυὶδ.

29 * καὶ εἶπεν σαὺλ, εἰπάτε τῷ δαυὶδ, ὅ βασι-
λὺς ἐδύνα, ἀλλ' ἡ ἐκατὸν ἀκρεβυστίας ἀλλοφύλων, ἐκδι-
κῆσαι εἰς ἐχθρὸν τοῦ βασιλέως. καὶ σαὺλ ἐλογίσατο ἐμ-
βαλεῖν τὸν δαυὶδ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀλλοφύλων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et timuit Saul ab-ante David, quia fuit verbum Domini in auxilio eius, & Saulem elongauit.

Saul à se, & constituit illum principem mille, & exijt & intrauit in capite populi.

13 Et amouit eum Saul à se, & constituit illum principem mille, & exijt & intrauit in capite populi.

14 Et erat David intelligens in omnibus viis suis suis prosperans, & verbum Domini in auxilio eius.

15 Et vidit Saul, quod ille prosperans valde, & timuit ab-ante eum.

16 Et omnis Israel & Iehudah amantes David, quia exiens & intrans in capite eorum.

17 Et dixit Saul ad David, Ecce filia mea maxima Merab, eam dabo tibi ad uxorem; verum esto mihi viro facienti bella, & inito bellum populi ipsius Domini: & Saul dixit, Non erit manus mea in eo, & tradetur in manu Pelisthæorum.

18 Et dixit David ad Saul, Quis ego aut quæ vita mea; verum & profapia patris mei in Israel, quod ero gener regi?

19 Et fuit in tempore quo pertinuit dari Merab filia Saul Davidi, & ipsa data est Ghadrieli, qui ex Mehholath, ad uxorem.

20 Et amauit Michal filia Saul Davidem, & nuntiavit Sauli; & pulchruit verbum in oculis eius.

21 Et dixit Saul, Dabo eam illi, & erit ei in offendiculum, & tradetur in manu Pelisthæorum: & dixit Saul, In vno de duobus ge-

ner fies mihi hodie.

22 Et iussit Saul seruos suos, Loquimini cum David in secreto: ad dicendum, Ecce complacuit in te regi, & omnes serui eius amant te, & nunc gener esto regi.

23 Et locuti sunt serui Saul ante David verba hæc. Et dixit David, An ne exiguum in oculis vestris generum fieri regi, & ego vir pauper & idiota?

24 Et nuntiauerunt serui Saul illi ad dicendum, Vt verba hæc locutus est David.

25 Et dixit Saul, Sic dicetis Davidi, Non vult rex in dori-

bus, sed in centum præputiis Pelisthæorum ad vlciscendum de osoribus regis; & Saul cogitauit ad tradendum David in manu Pelisthæorum.

12 Et amouit eum

13 Et fuit David in omnibus

14 Et vidit Saul, quod ille prosperans valde, & timuit ab-

15 Et omnis Israel & Iehudah amantes David, quia exiens & intrans in capite eorum.

16 Et dixit Saul ad David, Ecce filia mea maxima Merab, eam dabo tibi ad uxorem; verum esto mihi viro facienti bella, & inito bellum populi ipsius Domini: & Saul dixit, Non erit manus mea in eo, & tradetur in manu Pelisthæorum.

17 Et dixit David ad Saul, Quis ego aut quæ vita mea; verum & profapia patris mei in Israel, quod ero gener regi?

18 Et fuit in tempore quo pertinuit dari Merab filia Saul Davidi, & ipsa data est Ghadrieli, qui ex Mehholath, ad uxorem.

19 Et amauit Michal filia Saul Davidem, & nuntiavit Sauli; & pulchruit verbum in oculis eius.

20 Et dixit Saul, Dabo eam illi, & erit ei in offendiculum, & tradetur in manu Pelisthæorum: & dixit Saul, In vno de duobus ge-

ner fies mihi hodie.

21 Et iussit Saul seruos suos, Loquimini cum David in secreto: ad dicendum, Ecce complacuit in te regi, & omnes serui eius amant te, & nunc gener esto regi.

22 Et locuti sunt serui Saul ante David verba hæc. Et dixit David, An ne exiguum in oculis vestris generum fieri regi, & ego vir pauper & idiota?

23 Et nuntiauerunt serui Saul illi ad dicendum, Vt verba hæc locutus est David.

24 Et dixit Saul, Sic dicetis Davidi, Non vult rex in dori-

bus, sed in centum præputiis Pelisthæorum ad vlciscendum de osoribus regis; & Saul cogitauit ad tradendum David in manu Pelisthæorum.

* ויגדו עבדיו לדוד את הדברים האלה
 וישר דוד בבעיני דוד להתחתן במלך ולא--
 מלאו הימים: * ויקם דוד וילך הוה
 ואנשיו ויד בפלשתים מאתים איש ויבא דוד
 את-ערלתיהם וימלאום למלך להתחתן במלך
 ויתן-לו שאול את-מיכל בתו לאשה:
 * וירא שאול וידע כי יהוה עם-דוד ומיכל
 ברת-שאול אהבתהו:
 * ויאסף שאול לרא מפני דוד עוד ויהי שאול
 איב אר-דוד כל-הימים: * ויצאו שרי
 פלשתים ויהי מדי צאתם שכל דוד מכל עבדי
 שאול ויקר שמו מאד:

יט

* וידבר שאול אל-יונתן בנו ואל--
 כל-עבדיו להמיר את-דוד ויהונתן בן-שאול
 חפץ בדוד מאד:
 * ויגד יונתן לדוד לאמר מבקש שאול
 אבי להמיתך ועתה השמר--נא בבקר וישבת
 בסתר ונחבאת: * ואני אצא ועמדתי ליד-
 אבי בשדה אשר--אתה שם ואני יאמר בך
 אל--אבי וראיתי מר וזהנתי לך: * וידבר
 יונתן בדוד טוב אל--שאול אביו ויאמר אליו
 אל-יחטא המלך בעבדו בדוד כי לוא חטא לך
 וכי מעשיו טוב לך מאד: * וישם את-נפשו
 בכפו ויד את-הפלשתים ויעש יהוה תשועה גדולה
 לכל-ישראל ראית ותשמח ולמה תחטא
 בדם נקי להמיר את-דוד חנם:
 * וישמע שאול בקול יונתן וישבע שאול חי-
 יהוה אם-יומרת:

26 * Cūq; renunciassent serui eius David
 verba quæ dixerat Saul, placuit sermo in
 oculis David vt fieret gener regis. Et post
 27 paucos dies, * Surgens David, abiit cū
 viris qui sub eo erant, & percussit ex Phi-
 listiim ducentos viros, & attulit eorum
 G præputia, & annumerauit ea regi, vt esset
 gener eius. Dedit itaque Saul ei Michol
 filiam suam vxorem.
 28 * Et vidit Saul & intellexit quòd Do-
 minus esset cum David. Michol autem fi-
 lia Saul diligebat eum.
 29 * Et Saul magis cœpit timere David.
 Factusq; est Saul inimicus David cunctis
 30 diebus. * Et egressi sunt principes Phi-
 listinorum. A principio autem egressio-
 nis eorum, prudentius se gerebat David
 quàm omnes viri Saul; & celebre factum
 est nomen eius nimis.

CAP. XIX.

1 L Ocutus est autem Saul ad Ionathan fi-
 lium suum, & ad omnes seruos suos vt
 occiderent David. Porrò Ionathas filius
 2 Saul diligebat David valde. * Et indica-
 uit Ionathas David, dicens: Quærit Saul
 pater meus occidere te; quapropter ob-
 3 serua te quæso manè, & manebis clam &
 absconderis. * Ego autè egrediens stabo
 iuxta patrem meum in agro vbiq; fue-
 rit, & ego loquar de te ad patrem meum;
 & quodcunque videro, nunciabo tibi.
 4 * Locutus est ergo Ionathas de David
 bona ad Saul patrè suum. dixitq; ad eum,
 Ne pecces rex in seruū tuum David, quia
 nō peccauit tibi: & opera eius bona sunt
 tibi valde. * Et posuit animam suam in
 manu sua, & percussit Philistæum, & fecit
 B Dominus salutem magnam vniuerso Is-
 raeli. vidisti & lætatus es. Quare ergo
 peccas in sanguine innoxio, interficiens
 David qui est absque culpa?
 6 * Quod cū audisset Saul, placatus vo-
 ce Ionathæ iurauit: Viuit Dominus, quia
 non occidetur.

תרגום יונתן

26 וחיוא עבדיו לדוד ית פתגמא האילין וכשר פתגמא בעיני דוד לאתחנא במלכא ולא שלימה יומיא:
 27 וקם דוד ואזל הוא וגברוהי וקטל בפלישתאי מאתן גברא ואייתו דוד ית ערלתהון ואשלמינן למלכא לאתחנא במלכא ויתב
 ליה שאול ית מיכל ברתיה לאיתו:
 28 וחזא שאול וידע ארי מימרא ריני בסעדיה דדוד ומיכל ברת שאול רחמניה:
 29 ואוסיף שאול למדחל מן קדם דוד עוד ותורה שאול בעיל דבב לדוד כל יומיא:
 30 ונפקו רבב פלישתאי ותורה בזמן ספקהון אצלח דוד מכל עבדי שאול וסגי שמה לחדא:
 יט
 1 ומליל שאול עם יונתן בריה ועם כל עבדיו למקטל ית דוד ויחננתו בן שאול אתרעי בדוד לחדא:
 2 ונא אפוק ואקום לות אבא
 3 בחקלא דאת חזן ואנא אמריל עלך פתגמין תקנין קדם אבא ואחיו מה ואחיו לך:
 4 ומליל יונתן על דוד פתגמין תקנין
 5 קדם שאול אביו ואמר ליה לא יחטא מלכא בעבדיה בדוד ארי לא חטא וארי עובדיו תקנין לך לחדא:
 6 ומסר ית נפשיה בעל גב לאיתקטלא וקטל ית פלשתא ועבד יי פורקנא רבא לכל ישראל חזיתא וחזיתא ולמה את חאיב בדם
 זכאי למקטל ית דוד מנן:
 7 וקביל שאול למימר יונתן וקיים שאול קיים הוא יי אם יתקטיל:

²⁶ *Et renunciauerunt serui Saul David verba hæc, & directus fuit sermo in oculis David ut fieret gener regi; & non impleta fuerunt dies.*

²⁷ *Et surrexit David, & abiit ipse & viri eius, & percussit in Philistæis ducentos viros, & attulit praputia eorum, & impleuit ea regi, & gener fit regi: & dat ei Saul Mechol filiam suam in uxorem.*

²⁸ *Et vidit Saul, & cognouit quod Dominus cum David, & Mechol filia eius, & omnis Israel diligebat eum.*

²⁹ *Et addidit Saul timere à facie David adhuc, & factus est Saul inimicus David omnibus diebus.*

³⁰ *Et egressi sunt principes Philistinorum, & factum est à sufficienti egressione eorum; & David intelligebat magis quam omnes serui Saul, & honoratum est nomen eius nimis.*

CAP. XIX.

ET locutus est Saul ad Jonathan filium suum, & ad omnes seruos suos, ut occiderent David: & Jonathan filius Saul diligebat David valde.

¹ *Et indicauit Jonathan David, dicens: Saul pater meus querit occidere te, & nunc observa te cras manè, & abscondere et mane clam.*

² *Et ego egrediar & stabo inherens patri meo in agro ubi fueris tu ibi; & ego loquar de te ad patrem meum, & videbo quodcumque fuerit, & nunciabo tibi.*

³ *Et locutus est Jonathan de David bona ad Saul patrem suum, & dixit ad eum, Ne iam peccet rex in seruum suum David, quia non peccauit in te, & opera eius bona valde.*

⁴ *Et posuit animam suam in manibus suis, & percussit Philistæum, & fecit Dominus salutem magnam; & omnis Israel vidit, & letati sunt; & quare peccas in sanguinem innoxium ut interficias David absque culpa?*

⁵ *Et audiuit Saul vocem Jonathan, & iurauit Saul, dicens: Vivit Dominus si morietur.*

²⁶ *καὶ ἀπήγγειλεν ὁ παῖδες σαὺλ τὰς λέξεις ταύτας ἐν ὀφθαλμοῖς δαυὶδ ὅτι ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι. καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἐπορεύθη αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις διακοσίοις ἀνδράσιν, καὶ ἤνεγκε τὰς ἀκροβυστίας αὐτῶν, καὶ ἐπλήρωσεν αὐτὰς τῇ βασιλείᾳ, καὶ ἐπὶ γαμβροῖς τῇ βασιλείᾳ. καὶ δίδωσιν αὐτῷ ὁ σαὺλ τὴν μεχὼλ θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα.*

²⁷ *καὶ εἶδε σαὺλ ὅτι κύριος μετὰ δαυὶδ. καὶ μεχὼλ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἠγάπα αὐτόν.*

²⁸ *καὶ ἐξέβητο σαὺλ φοβεῖσθαι διὰ τὸ ὅτι ὁ δαυὶδ ἐπὶ τὸν λαόν. καὶ ἐγύρετο σαὺλ ἐχθραίνων τὸν δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. καὶ ἐξῆλθον οἱ ἀρχόντες τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐγύρετο ἀφ' ἱκανοῦ τὸ ἐξοδίας αὐτῶν, καὶ δαυὶδ σῶνεν ὡς πρὸς πάντας τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σαὺλ. καὶ ἐτιμώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ σφόδρα.*

²⁹ *καὶ ἐξῆλθεν ὁ σαὺλ ἀπὸ τοῦ δαυὶδ, καὶ ὁ δαυὶδ ἐπὶ τὸν λαόν. καὶ ἐξῆλθεν ὁ σαὺλ ἀπὸ τοῦ δαυὶδ, καὶ ὁ δαυὶδ ἐπὶ τὸν λαόν.*

³⁰ *καὶ ἐξῆλθεν ὁ σαὺλ ἀπὸ τοῦ δαυὶδ, καὶ ὁ δαυὶδ ἐπὶ τὸν λαόν. καὶ ἐξῆλθεν ὁ σαὺλ ἀπὸ τοῦ δαυὶδ, καὶ ὁ δαυὶδ ἐπὶ τὸν λαόν.*

¹ *καὶ ἐλάλησεν ὁ σαὺλ πρὸς ἰωνάθαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ πρὸς πάντας τοὺς παῖδας αὐτοῦ, λέγων· τὸ θάνατον τὸν δαυὶδ. καὶ ἰωνάθαν ὁ υἱὸς τοῦ σαὺλ ἠγάπα τὸν δαυὶδ σφόδρα.*

² *καὶ ἀπήγγειλεν ὁ ἰωνάθαν τῷ δαυὶδ, λέγων· σαὺλ ὁ πατήρ μου ζητεῖ θάνατον σοῦ, καὶ νῦν φύλαξαι αὐρεὸν περὶ σε, καὶ κρύβηθι ἐν κάδι κρυφῇ.*

³ *καὶ ἐγὼ ἐξελεύσμαι ἐς τὴν χώραν ἐχόμενον ἐξ ἐμεῖς, καὶ ἐγὼ λαλήσω πρὸς τὸν πατέρα σου, καὶ ὅψομαι ὅτι δύνῃ, καὶ ἀπαγγέλω σοι.*

⁴ *καὶ ἐλάλησεν ὁ ἰωνάθαν πρὸς δαυὶδ ἀγαθὰ πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, μὴ δὴ ἀμαρτησάτω ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν δούλον αὐτοῦ τὸν δαυὶδ, ὅτι ἐχ' ἡμαρτεν εἰς σέ, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ καλὰ σφόδρα.*

⁵ *καὶ ἐβόησεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε τὸν ἀλλοφύλον. καὶ ἐποίησε κύριος σωτηρίαν μεγάλην, καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδε, καὶ ἐχάρησαν. καὶ ἵνα τί ἀμαρτῶνεις εἰς αἷμα ἀδελφόν θάνατον τὸν δαυὶδ δωρεάν;*

⁶ *καὶ ἤκουσε σαὺλ τὴν φωνὴν τοῦ ἰωνάθαν, καὶ ὤμοσε σαὺλ λέγων, ζῇ κύριος εἰ δὲ ποθάνῃται.*

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁶ Et nunciauerunt serui eius Davidi verba hæc: & rectum fuit verbum in oculis David ad generum fierendum regi, & non completi sunt dies.

²⁷ Et surrexit David, & iuit ille & viri eius, & occidit in Pelisthæis ducentos viros; & venire fecit David praputia eorum, & reddiderunt illa regi ad generum fieri regi; & dedit illi Saul Michal filiam suam in uxorem.

²⁸ Et vidit Saul, & cognouit quod dictum Domini in auxilio ipsius David, & Michal filia Saul amavit eum.

²⁹ Et addidit Saul ad timendum ab-ante David adhuc: & fuit Saul auctor inimicitie Davidi omnibus diebus.

³⁰ Et exierunt principes Pelisthæorum; & fuit in tempore exeundi eos, prosperè egit David præ omnibus seruis Saul, & magnum nomen eius valde.

CAP. XIX.

ET locutus est Saul cum Iehonathan filio suo, & cum omnibus seruis suis ad occidendum David; & Iehonathan filius Saul affectus est in David valde.

¹ Et nunciauit Iehonathan Davidi, ad dicendum, Quærens Saul pater meus ad occidendum te, & nunc cautus esto nunc in aurora, & sedebis in secreto, & custodieris.

² Et ego exibo & stabo ad patrem meum in agro quo tu ibi; & ego loquar super te verba parata ante patrem meum, & videbo quid nunciabo tibi.

³ Et locutus est Iehonathan super David verba parata ante Saul patrem suum; & dixit illi, Non peccabit rex in seruo suo in David, quia non peccauit, & quia facta eius parata tibi valde.

⁴ Et tradidit animam suam propè ad occidendum, & occidit Pelisthæum, & fecit Dominus liberationem magnam omni Israel; vidisti & gauisus fuisti; & quare tu culpabilis in sanguine innocente, ad occidendum David immeritò?

⁵ Et accepit Saul dictum Iehonathan, & iurauit Saul, Permanens ipse Dominus, si occideretur.

* ויקרא יהונתן לדוד ויגד לו יהונתן
 את כל הדברים האלה ויבא יהונתן את דוד
 אל שאול ויהי לפניו כאתמול שלשום :
 * ותוסף חמלמה להיות ויצא דוד וילחם
 בפלשתים ויך בהם מכה גדולה וינסו מפניו :
 * ותהי רוח יהוה רעה אל שאול והוא
 בביתו יושב וחניתו בידו ודוד מנגן ביד :
 * ויבקש שאול להכור בחגירת בדוד ובקיר
 ויפטר מפני שאול ויך את החגירת בקיר ודוד
 נס וימלט בלילה הווא :
 * וישלח שאול מלאכים אל בית דוד לשמו
 ולהמירו בבקר ותגד לדוד מיכל אשתו לאמר
 אם אינך ממלט את נפשך חלילה מחר אתה
 מומת : * ותגד מיכל את דוד בעד החלון וילך
 ויברח וימלט : * ותקח מיכל את התרפים
 ותשם אל המטה ואת כביר העזים שמה
 מראשתיו ותכס בבגד :
 * וישלח שאול מלאכים לקחת את דוד
 ותאמר חלילה הווא : * וישלח שאול
 את המלאכים לראות את דוד לאמר העלו
 אתו במטה אלי להמיתו :
 * ויבאו המלאכים והגרו התרפים אל
 המטה וכביר העזים מראשתיו : * ויאמר
 שאול אל מיכל למה ככה רמיתני ותשלחי את
 איבי וימלט ותאמר מיכל אל שאול הווא אמר
 אלי שלחני למרה גמיתך : * ודוד ברח
 וימלט ויבא אל שמואל הרמתי ויגד לו את
 כל אשר עשה לו שאול וילך הוא ושמואל וישבו
 בנאות : * ויגד לשאול לאמר הגרו דוד
 בנאות ברמה :

7 * Vocauit itaq; Ionathas Daud, & in-
 dicauit ei omnia verba hec. Et introduxit
 Ionathas Daud ad Saul, & fuit ante eum
 sicut erat heri & nudius tertius.
 8 * Motum est autem rursus bellum, &
 egressus Daud pugnavit aduersum Phi-
 listim, percussitque eos plaga magna, &
 fugerunt a facie eius.
 9 * Et factus est spiritus Dei malus in Saul.
 Sedebat autem in domo sua, & tenebat lan-
 ceam. Porro Daud psallebat in manu sua.
 10 * Nisusq; est Saul configere Daud lan-
 cea in pariete. Et declinauit Daud a facie
 Saul. Lancea autem casso vulnere perlata est
 in pariete, & Daud fugit & saluatus est
 nocte illa. * Misit ergo Saul satellites suos
 nocte in domum Daud ut custodiret eum,
 & interficeretur mane. Quod cum annun-
 ciaffet Daud Michol vxor sua, dicens: Nisi
 saluaueris te nocte hac, cras morieris:
 12 * Deposuit eum per fenestram. Porro ille
 abiit & aufugit, atq; saluatus est. * Tulit
 autem Michol statuam, & posuit eam super
 lectum, & pellem pilosam caprarum posuit
 ad caput eius, & operuit eam vestimentis.
 14 * Misit autem Saul apparitores qui ra-
 peret Daud, & responsum est quod egro-
 taret. * Rursusque misit Saul nuncios
 ut viderent Daud, dicens: Afferte eum
 ad me in lecto ut occidatur.
 16 * Cumq; venissent nuncij, inuentum est si-
 mulacrum super lectum, & pellis caprarum
 ad caput eius. * Dixitq; Saul ad Michol,
 Quare sic illusisti mihi & dimisisti inimi-
 cum meum ut fugeret? Et respondit Mi-
 chol ad Saul, Quia ipse locutus est mihi,
 dicens: Dimitte me, alioquin interficiam
 te. * Daud autem fugiens saluatus est.
 Et venit ad Samuel in Ramatha, & nun-
 ciauit ei omnia quae fecerat sibi Saul. Et
 abierunt ipse & Samuel, & morati sunt in
 Naioth. * Nunciatum est autem Sauli
 a dicentibus, Ecce Daud in Naioth in
 Ramatha.

תרגום יונתן

7 ויקרא יהונתן לדוד ויהי לפניו כאתמול שלשום :
 8 ויאוסף חמלמה להיות ויצא דוד וילחם
 בפלשתים ויך בהם מכה גדולה וינסו מפניו :
 9 ויהי רוח יהוה רעה אל שאול והוא
 בביתו יושב וחניתו בידו ודוד מנגן ביד
 10 ויבקש שאול להכור בחגירת בדוד ובקיר
 ויפטר מפני שאול ויך את החגירת בקיר ודוד
 נס וימלט בלילה הווא :
 11 וישלח שאול מלאכים לקחת את דוד
 ותאמר חלילה הווא : * וישלח שאול
 את המלאכים לראות את דוד לאמר העלו
 אתו במטה אלי להמיתו :
 12 ויבאו המלאכים והגרו התרפים אל
 המטה וכביר העזים מראשתיו : * ויאמר
 שאול אל מיכל למה ככה רמיתני ותשלחי את
 איבי וימלט ותאמר מיכל אל שאול הווא אמר
 אלי שלחני למרה גמיתך : * ודוד ברח
 וימלט ויבא אל שמואל הרמתי ויגד לו את
 כל אשר עשה לו שאול וילך הוא ושמואל וישבו
 בנאות : * ויגד לשאול לאמר הגרו דוד
 בנאות ברמה :

* Et vocavit Jonathan David; & indicavit 7
ei omnia verba hæc, & introduxit Jonathan
David ad Saul, & erat coram eo sicut heri &
nudiustertius. * Et processit fieri bellum, & 8
prævaluit David, & debellavit Philistijm, &
percussit eos plaga nimis magna, & fugerunt à
facie eius.

* Et factus est spiritus malus super Saul à 9
Domino, & ipse in domo sua sedebat, & lan-
cea in manu eius; & David psallebat in mani-
bus suis.

* Et querebat Saul percutere in lancea Da- 10
vid, & recessit David à facie Saul, & confixit
lanceam in parietem, & David secessit & sal-
vatus est in nocte illa.

* Et misit Saul nuncios in domum David, 11
ut custodirent eum, ut interficeret eum mane:
& nunciavit Mechol vxor eius David, di-
cens: Nisi tu saluaueris animam tuam nocte
istâ, cras tu interficeris.

* Et deducit Mechol David per fenestram; 12
& abiit, & aufugit, & saluatur.

* Et accepit Mechol simulacra vana, & po- 13
suit super lectum, & stragulum pilorum ca-
prarum posuit ad caput eius, & operuit ea ve-
stimento.

* Et misit Saul nuncios ut acciperent Da- 14
uid, & dixit Mechol infirmatum esse eum.

* Et misit Saul nuncios ut viderent David, 15
dicens: Ducite eum in lecto ad me ut occidam
eum.

* Et veniunt nuncij, & ecce simulacra va- 16
na super lectum, & stragulum pilorum capra-
rum ad caput eius.

* Et dixit Saul Mechol, Quare sic illusisti 17
mibi, & dimisisti inimicum meum, & saluatus
est: & dixit Mechol ad Saul, Ipse dixit ad me,
Dimitte me; si autem non, interficiam te.

* Et David fugit & saluatus est, & venit 18
ad Samuel in Armathaim, & nunciat ei om-
nia quæ fecit ei Saul. & abierunt Samuel &
David, & sederunt in Nabath in Rama.

* Et nunciatum est Saul à dicentibus, Ecce 19
David in Nabath in Rama.

7 * καὶ ἐκάλεσεν ἰωνάθων τὸν δαυὶδ, & ἀπήγγειλεν αὐτῷ
τὰ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. & εἰσήγαγεν ἰωνάθων τὸν
δαυὶδ πρὸς σαὺλ, καὶ ἦν ἐνώπιον αὐτοῦ καθὼς ἐχθρὸς
8 καὶ τρίτῃ ἡμέρᾳ. * καὶ προσετέθη γιγνώσκειν πόλε-
μος, & κατίχυσεν δαυὶδ & ἐπολέμησεν ἐδὺ ἀλλοφύλοις,
καὶ ἐπάταξε αὐτοὺς πληγῇ σφοδρᾷ μεγάλῃ. & ἐφυ-
γον ἐκ προσώπου αὐτοῦ.

9 * & ἐγένετο πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ σαὺλ πρὸς δαυὶδ, &
αὐτὸς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐκάθητο, & δόρυ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ,
καὶ δαυὶδ ἐψάλλεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.

10 * καὶ ἐζήτην σαὺλ πατάξαι ἐν δόρῳ τὸν δαυὶδ. & ἀ-
πέστη δαυὶδ ἐκ προσώπου σαὺλ, & ἐπάταξε τὸ δόρυ εἰς τὴν
τοιχὴν. & δαυὶδ ἀπεχώρησεν & διεσώθη ἐν νυκτὶ ἐκείνῃ.

11 * καὶ ἀπέστειλε σαὺλ ἀγγέλους εἰς τὸν οἶκον δαυὶδ φυ-
λάξαι αὐτὸν ὥστε θανατῶσαι αὐτὸν ὅπως ᾔδει. καὶ ἀπήγγειλε
μεχὸλ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τῷ δαυὶδ, λέγουσα. Ἐὰν μὴ σὺ σώ-
σεις τὴν ψυχὴν σου τὴν νύκτα ταύτην, αὐριον σὺ θα-
νατωθήσῃ.

12 * καὶ κατὰγει μεχὸλ τὸν δαυὶδ διὰ τῆς θυ-
ροῦ. & ἀπῆλθε, καὶ ἔφυγε, καὶ σώζεται.

13 * καὶ ἔλαβε μεχὸλ τὰ κενοτάφια, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ
τῇ κλίνῃ, & στρογγύλωμα τειχῶν αἰγῶν ἔθηκε πρὸς
κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκάλυψεν αὐτὰ ἱματίῳ.

14 * καὶ ἀπέστειλε σαὺλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν δαυὶδ. καὶ
εἶπε μεχὸλ ἐνοχλεῖσθαι αὐτὸν.

15 * καὶ ἀπέστειλε σαὺλ ἀγγέλους ἰδεῖν τὸν δαυὶδ, λέγων·
ἀγάγετε αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης πρὸς με ὥστε θανατῶσαι
αὐτὸν.

16 * καὶ ἔρχοντο οἱ ἀγγελοι, καὶ ἰδοὺ τὰ κενοτάφια ἐπὶ
τῇ κλίνῃ καὶ στρογγύλωμα τῶν τειχῶν τῶν αἰγῶν πρὸς
17 κεφαλῆς αὐτοῦ. * & εἶπε σαὺλ τῇ μεχὸλ, ἵνα τί ἔτι
παρελογίσω με & ὅσα ἀπέστειλας τὸν ἐχθρόν μου καὶ διε-
σώθη, & εἶπε μεχὸλ πρὸς σαὺλ, αὐτὸς εἶπεν πρὸς με,
ὅσα ἀπέστειλόν με εἰ μὴ, θανατώσω σε.

18 * καὶ δαυὶδ ἔφυγε & διεσώθη, καὶ παρεργίνετο πρὸς
σαμουὴλ εἰς δόγμαθ' αὐτοῦ, καὶ ἀπαγγέλει αὐτῷ πάντα
ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ σαὺλ. καὶ ἐπ' ὁρμήθησαν σαμὴλ καὶ
δαυὶδ καὶ ἐκάθισαν ἐν ναβὰθ ἐν ῥαμᾷ.

19 * καὶ ἀπήγγειλε τῷ σαὺλ λέγοντων, ἰδοὺ δαυὶδ ἐν να-
βὰθ ἐν ῥαμᾷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et vocavit Iehonathan Davidem, & nunciavit illi Iehonathan omnia verba hæc, & venire fecit Iehonathan Davidem ad Saul, & fuit ministrans ante eum, ut ab heri & ab-ante ipsum.

8 Et addidit adhuc bellum esse, & exiit David & iniit bellum in Pelistharos, & percussit in illis percussione magnam, & verterunt terga ab-ante illum.

9 Et mansit spiritus malus ab-ante Dominum super Saul, & ipse in domo sua sedens, & hasta eius in manu eius, & David psallens in manu.

10 Et quæsiuit Saul ad percutiendum in hasta sua Davidem, & ad perforandum in pariete, & liberatus est ab-ante Saul, & infixit hastam in parietem, & David fugit, & euasit in nocte illa.

11 Et misit Saul nuncios ad domum David ad custodiendum eum, & ad occidendum eum in aurora; & renunciauit Davidi Michal vxor eius dicendo, Nisi tu liberaueris animam tuam in nocte hac, cras tu occideris.

12 Et catena demisit Michal Davidem ex fenestra; & iuit & fugit, & liberatus est.

13 Et tulit Michal simulacra, & posuit super lectum, & pellem caprarum posuit cervical illius, & operuit in veste.

14 Et misit Saul nuncios ad tollendum David, & dixit, Infirmus ille.

15 Et misit Saul nuncios ad visitandum David, dicendo, Afferte eum in lecto ad me ad occidendum eum.

16 Et venerunt nuncij, & ecce simulacra super lectum, & pellis caprarum cervical eius.

17 Et dixit Saul ad Michal, Quare sic mentita es in me, & misisti auctorem inimicitiarum mearum, & liberatus est? & dixit Michal ad Saul, Ille dixit mihi, Mitte me, quare occidam te?

18 Et David fugit & liberatus est, & venit ad Samuel ad Ramatha, & nunciavit illi omnia quæ fecit sibi Saul: & iuit ille & Samuel, & sederunt in domo doctrinæ in Ramatha.

19 Et nunciatum est Sauli dicendo, Ecce David in domo doctrinæ in Ramatha.

וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים לִקְחַת אֶת-דָּוִד וְיָרֵא
 אֶת-לִהְקֹת הַנְּבִיאִים נְבָאִים וּשְׁמוּאֵל עֹמֵד נֹצֵב
 עֲלֵיהֶם וַתְּהִי עַל-מַלְאָכֵי שָׁאוּל רוּחַ אֱלֹהִים
 וַיִּתְנַבְּאוּ גַם-הֵמָּה׃ * וַיִּגְדּוּ לְשָׁאוּל וַיִּשְׁלַח
 מַלְאָכִים אֲחֵרִים וַיִּתְנַבְּאוּ גַם-הֵמָּה וַיִּסָּף שָׁאוּל
 וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים שְׁלִישִׁים וַיִּתְנַבְּאוּ גַם-הֵמָּה׃
 * וַיֵּלֶךְ גַּם-הוּא הַרְמָתָה וַיָּבֹא עַד-בּוֹר הַגָּדוֹל
 אֲשֶׁר בְּשֵׁכוֹ וַיִּשְׁאַל וַיֹּאמֶר אֵיפֹרָה שְׁמוּאֵל וְדָוִד
 וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנוֹתַי בְּרִמְמָה׃
 * וַיֵּלֶךְ שָׁם אֶל-נְוִית בְּרִמְמָה וַתְּהִי עֲלָיו גַּם-
 הוּא רוּחַ אֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ הַלֹּךְ וַיִּתְנַבֵּא עַד-בָּאוֹ
 בְּנְוִית בְּרִמְמָה׃ * וַיִּפְשֹׁט גַּם-הוּא בְּגָדָיו
 וַיִּתְנַבֵּא גַם-הוּא לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיִּפֹּל עָרֶם כָּל-הַיּוֹם
 הַהוּא וְכָל-הַלַּיְלָה עַל-כֵּן יֹאמְרוּ הַגִּם שָׁאוּל
 בְּנְבִיאִים׃

ב

* וַיְבָרַח דָּוִד מִנְּוִית בְּרִמְמָה וַיָּבֹא וַיֹּאמֶר
 לִפְנֵי יְהוֹנָתָן מֶה עָשִׂיתִי מֵרָע עֹנִי וּמֵה-חַטָּאתִי
 לִפְנֵי אֲבִיךָ כִּי מִבְּקֵשׁ אֶת-נַפְשִׁי׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ
 חֲלִילָה לֹא תָמוּת הַנֶּה לֹא-עָשָׂה אֲבִי דְבַר גָּדוֹל אוֹ
 דְּבַר קָטָן וְלֹא יָגִלָה אֶרֶץ-אֲזֹנִי וּמִדּוּעַ יִסְתִּיר אֲבִי
 מִמֶּנִּי אֶת-הַדְּבַר הַזֶּה אֵין זָכָר׃
 * וַיֵּשֶׁב עוֹד דָּוִד וַיֹּאמֶר יָדוּעַ יָדַע אֲבִיךָ כִּי-
 מִצֵּאתִי חָן בְּעֵינֶיךָ וַיֹּאמֶר אֶל-יָדַע זֹאת יְהוֹנָתָן פֶּן-
 יַעֲצֹב וְאוֹלָם חַי-יְהוָה וְחַי נַפְשְׁךָ כִּי כִפְשָׁע בִּינִי
 וּבֵין הַמּוֹת׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל-דָּוִד מֵרָע-
 תֹּאמַר נַפְשְׁךָ וְאַעֲשֶׂה-לְךָ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-
 יְהוֹנָתָן הִנֵּה-חֹדֶשׁ מָחָר וְאַנְכִי יֹשֵׁב-אֲשֶׁב עִם-
 הַמֶּלֶךְ לֹאכּוֹל וּשְׁלַחְתָּנִי וְנִסְתַּרְתִּי בַשָּׂדֶה עַד הָעֶרֶב
 הַשְּׁלִישִׁית׃

תרגום יונתן

וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל אֲזִנִּין לְמַדְבַּר יְהוָה וַיִּזְכֹּר יְהוָה סִיעַת סָפְרָא וּשְׁמוּאֵל קָאִים מֵאֲלִיף עֲלִיהוֹן וְשָׂרָה עַל אֲזִנֵּי שָׁאוּל רוּחַ נְבוּאָה
 מִן קָדָם יְיָ וַיִּשְׁבְּחוּ אֶף אֲנָן׃ * וַתְּהִי אִשְׁמֵר לְשָׁאוּל וַיִּשְׁלַח אֲזִנֵּי אֲחֵרִין וַיִּשְׁבְּחוּ אֶף אֲנָן׃ * וַאֲסִיף שָׁאוּל וַיִּשְׁלַח אֲזִנֵּי חֲלִיתָאִין
 וַיִּשְׁבְּחוּ אֶף אֲנָן׃ * וַאֲזַל אֶף הוּא לְרִמְמָה וַאֲתָא עַד גּוֹבָא רַבָּא דִּי בִסְכוּ וּשְׁאֵל וַאֲמַר תִּיבָא שְׁמוּאֵל וְדָוִד וַאֲמַר הָא בְּבִית אֶלְפָנָא
 בְּרִמְמָה׃ * וַאֲזַל תַּמָּן לְבִית אֶלְפָנָא דְּבְרִמְמָה וְשָׂרָה עֲלֵיהִי אֶף הוּא רוּחַ נְבוּאָה מִן קָדָם יְיָ וַאֲזַל מִיָּל וּמִשְׁבַּח עַד דְּאֲתָא לְבִית
 אֶלְפָנָא בְּרִמְמָה׃ * וַיִּשְׁלַח אֶף הוּא לְבוֹשׁוֹתֵי וַיִּשְׁבַּח אֶף הוּא קָדָם שְׁמוּאֵל וַיִּפֹּל בִּישׁוֹן כָּל יוֹמָא הַהוּא וְכָל לַיְלָא עַל כֵּן יִימָרוּ
 הָאֶף שָׁאוּל בְּסִפְרֵיהִי׃

ב

וַעֲרַק דָּוִד מִבֵּית אֶלְפָנָא דְּבְרִמְמָה וַאֲתָא וַאֲמַר קָדָם יְהוֹנָתָן מֶה עָבַדְתִּי מִה חֻבִּי וּמֵה סוֹרְחָנִי קָדָם אֲבִיךָ אֲרִי בְּעֵי לְמַקְטִילִי׃
 * וַאֲמַר לִיה חַס לֹא תָמוּת הָא לֹא יַעֲבִיד אֲבָא פְתָגָם רַב אוֹ פְתָגָם זְעִיר וְלֹא יַחֲוִי לִי וּמִדּוּן יְכַסִּי אֲבָא מִנִּי יַחֲתַנְמָא הַדִּין לִיתָרָא
 קִימָא׃ * וְקִימָם עוֹד דָּוִד וַאֲמַר מִדַּע יָדַע אֲבִיךָ אֲרִי אֲשַׁכְחִית רַחֲמִין בְּעֵינֶיךָ וַאֲמַר לֹא יָדַע דָּא יְהוֹנָתָן דִּילְמָא יְתַנְסִים וְכִדָּם
 קִימָם הוּא יְיָ וְחַי נַפְשְׁךָ אֲרִי כְּפִיסְעָא חֲרָא בִּינָא וּבֵין מוֹתָא׃ * וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְדָוִד מֵרָע נַפְשְׁךָ וְאַעֲבִיד לְךָ׃ * וַאֲמַר
 דָּוִד לְיְהוֹנָתָן הָא יִרְחָא מָחָר וְאַנָּא אֲסַחֲרָא אֲסַחֲרָא עִם מֶלֶכָא לְמִיכָל וְחִשְׁלַחְתִּינִי וְאַיִשְׁמַר בְּחַקְלָא עַד עֵידִן רַמְשָׁא בִּימָא תְּלִיתָאִתָּהּ׃

²⁰ * Et misit Saul nuncios ut caperent David: ²⁰ & venientes viderant cætum prophetarum vaticinantium, & Samuel stetit stans super eos, & factus est super nuncios Saul spiritus Dei, & prophetarunt & ipsi.

²¹ * Et nunciatum est Saul, & misit nuncios ²¹ alios, & prophetauerunt & ipsi, & addidit Saul mittere nuncios tertios, & prophetauerunt & ipsi.

²² * Et iratus est Saul furore, & abiit & ipse ²² in Armathaim, & venit usque in cisternam areae quæ in Sechi; & interrogavit, & dixit: Ubi Samuel & David? & dixerunt, Ecce in Nabath in Rama.

²³ * Et abiit inde in Nabath in Rama, & fa- ²³ ctus est super eum spiritus Dei: & abiit ambulans, & prophetavit usque dum veniret ipse in Nabath in Rama.

²⁴ * Et spoliavit vestimenta sua, & prophe- ²⁴ tauit coram Samuel, & cecidit nudus tota die illa, & tota nocte illa. propter hoc dicebāt, Num & Saul inter prophetas?

CAP. XX.

ET fugit David de Nabath de Rama, et ve- ¹ nit ad faciē Jonathan, & dixit, Quid feci, vel quæ iniquitas mea, vel quid peccaui coram patre tuo, quoniam querebat animam meam?

² * Et dixit ei Jonathan, Nequaquam tibi, ² non morieris; ecce enim non faciet pater meus grande verbum vel paruum, quod non reuelet auriculam meam: & cur abscondet pater meus à me verbum hoc? non est hoc.

³ * Et respondit David Jonathan, & dixit: ³ Cognoscēs scit pater tuus, quod inueni gratiam in oculis tuis, & dixit: Non sciat hæc Jonathan, ut non nunciet David; verum vivit Dñs & vivit anima tua, quoniam sicut dixi impletum est inter me & inter patrem tuum usque ad mortem. ⁴ * Et dixit Jonathan ad David, Quid desiderat anima tua, & faciam tibi?

⁵ * Et dixit David ad Jonathan, Ecce iam ca- ⁵ lenda crastino, & ego sedens sedebo cum rege ad vescendum, & dimittes me, & abscondar in agro usque ad vesperam.

²⁰ * καὶ ἀπέστειλε σαὺλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν δαυὶδ· καὶ ἔλθόντες εἶδον τὴν ἐκκλησίαν τῶν προφητῶν τῶν προφητοῦντων, & σαμὺὴλ εἰσῆκει καθεσηκὼς ἐπ' αὐτῶν· & ἔρχετο ἐπὶ αὐτοὺς ἀγγέλους σαὺλ πνεῦμα θεοῦ, & προεφήτευσαν ἐαυτοί.

²¹ * καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαὺλ, & ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἐτέρους, & προεφήτευσαν ἐαυτοί· & προσέτετο σαὺλ ἀποσῆλαι ἀγγέλοις τρίτους, & προεφήτευσαν ἐαυτοί.

²² * καὶ ἐθυμώθη σαὺλ ὀργῇ· & ἐπορεύθη ἐαυτὸς εἰς ἀρμαθαίμ, καὶ ἔρχετο ἕως φρέατος τ' ἄλλω τ' ἐν σεχί· καὶ ἠρώτησε καὶ εἶπε, ποῦ σαμὺὴλ καὶ δαυὶδ; καὶ εἶπον, ἰδὲ ἐν ναβαθ ἐν ῥαμᾶ.

²³ * καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν εἰς ναβαθ εἰς ῥαμᾶ· & ἔρχετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα θεοῦ· & ἐπορεύθη πορευόμενος, καὶ προεφήτευσεν ἕως ἔλθαι αὐτὸν εἰς ναβαθ εἰς ῥαμᾶ.

²⁴ * καὶ ἔξεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ προεφήτευσεν ἐνώπιον σαμουήλ· καὶ ἐπέσε γυμνὸς ὅλῳ τῷ ἡμέρῳ ἐκείνῃ· & ὅλῳ τῷ νύκτα ἐκείνῃ· διὰ τοῦτο ἔλεγον, εἰ & σαὺλ ἐν προφήταις;

κ.

¹ * Καὶ ἀπέδρα δαυὶδ ἔξ ναβαθ ἐκ ῥαμᾶ, καὶ ἔρχετο εἰς πρὸς ὄψον ἰωναθαν· & λέγει, τί πεποίηκα, ἢ τί ῥαδί-κημά με, ἢ τί ἡμάρτυν ἐνώπιον τοῦ πατρὸς σου ὃ π ἐζήτει τὴν ψυχὴν μου;

² * & εἶπεν αὐτῷ ἰωναθαν, μηδαμῶς σοι, μὴ δποθῇς· ἰδὲ ὃ ἐ μὴ ποιήσει ὁ πατήρ μου μέγα ῥῆμα ἢ μικρὸν ὃ σοὶ δποκαλύψει τὸ ὠτίον μου· & τί ὅτι δποκρύψει ὁ πατήρ μου ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα τοῦτο; σοὶ ἐστὶ τοῦτο.

³ * καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ τῷ ἰωναθαν, & εἶπεν, γινώσκων εἶδεν ὁ πατήρ σου, ὅτι δρεν χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου· & εἶπεν, μὴ γνώτω ταῦτα ἰωναθαν, ὅπως μὴ διαγέληται τὸ δαυὶδ· πλὴν (ἢ κύριε· & (ἢ ἡ ψυχὴ σου, ὅτι καθὼς εἶπον πεπλήρω) δνᾶμέθον ἐμοῦ & δνᾶμέθον τοῦ πατρὸς σου ἕως θανάτου.

⁴ * καὶ εἶπεν ἰωναθαν πρὸς δαυὶδ, τί Ἰηθυμεί ἡ ψυχὴ σου, καὶ ποιήσω σοι;

⁵ * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἰωναθαν, ἰδὲ δὴ νομιμῶς αὐριον, & ἐγὼ καθίσας καθίσταμαι μετὰ τοῦ βασιλέως φαγεῖν καὶ ἔξαποσελεύς με καὶ κρυβήσμαι ἐν τῷ πεδίῳ ἕως δείλης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁰ Et misit Saul nuncios ad tollendum David, & vidit turmam scribarum laudantium, & Samuelē stantem docentem super eos: & mansit super nuncios Saul spiritus prophetiæ ab-ante Dominum, & laudauerunt etiam illi. ²¹ Et nunciauerunt Sauli, & misit nuncios posteriores, & laudauerunt etiam illi; & addidit Saul, & misit nuncios tertios, & laudauerunt etiam illi.

²² Et venit etiam ipse ad Ramatha, & venit usque ad cisternam magnam, quæ in Zzecha: & rogavit, & dixit, Vbi Samuel & David? & dixit, Ecce in domo doctrinæ in Ramatha. ²³ Et abiit illuc in domum doctrinæ quæ in Ramatha; & mansit super illum etiam ipsum spiritus prophetiæ ab-ante Dominum: & iuit iens & laudans, quousque venit ad domum doctrinæ in Ramatha.

²⁴ Et misit etiam ipse vestimenta sua, & laudavit etiam ipse ante Samuel; & cecidit nudus tota die illa, & tota nocte. ideo dicent, Num etiam Saul in Scribis?

CAP. XX.

ET fugit David ex domo doctrinæ quæ in Ramatha, & venit & dixit ante Iehonathan, Quid feci, quæ culpa mea? quis excessus meus ante patrem tuum? quod quærens ad occidendum me?

² Et dixit illi, Tace, non morieris: ecce non faciet pater meus verbum magnum aut verbū paruum, & non indicabit mihi: & quid hoc, occultabit pater meus à me verbū hoc? non est hoc cōstans. ³ Et iuravit adhuc David, & dixit: Sciendo sciuit pater tuus quod inueni charitates in oculis tuis, & dixit, Non sciat hoc Iehonathan; fortē turbaretur: at verò permanens ipse Dominus, & viuens anima tua, quod sit ut passus vnus inter me & inter mortem.

⁴ Et dixit Iehonathan Davidi, Quid vult anima tua & fiet tibi? ⁵ Et dixit David ad Iehonathan, Ecce mensis cras, & ego sedendo sedebo cum rege ad comedendum, & mittes me, & abscondar in agro usque ad tempus vesperæ in die tertia.

6 * אִם־פֶּקֶד יִפְקֹדֵנִי אֲבִיךָ וְאָמַרְתָּ נִשְׁאֹל נִשְׁאֹל
 מִמֶּנִּי דוֹד לְרוּץ בֵּית־לָחֶם עִירוֹ כִּי־זָבַח הַיָּמִים
 7 שָׁם לְכָל־הַמִּשְׁפָּחָה׃ * אִם־כֹּרֵה יֹאמֶר
 טוֹב שְׁלוֹם לְעַבְדְּךָ וְאִם־חָרָה יַחַדְדֵה לּוֹ דַּעֲכִי־
 8 בְּלִתָּה הָרַעָה מֵעַמּוֹ׃ * וַעֲשִׂיתָ חֶסֶד עַל־עַבְדְּךָ
 בִּי בְּכִרְיִי יְהוָה חֲבָאֵת אֶת־עַבְדְּךָ עִמָּךְ וְאִם־
 יֵשׁ־בִּי עוֹן הַמִּיתָנִי אֶתְּרוּ וְעַד־אֲבִיךָ לִמָּה־זֶה־
 9 תִּבְיָאֵנִי׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן חֲלִילָה לָךְ בִּי אִם־
 יֵדַע אָדָם כִּי־בְלִתָּה הָרַעָה מֵעַם אֲבִי לְבֹא עֲלֶיךָ
 10 וְלֹא אוֹתָהּ אֲגִיד לָךְ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֵל־יְהוֹנָתָן
 מִי יָגִיד לִי אוֹ מָה־יַּעֲנֶךָ אֲבִיךָ קִשְׁרָה׃
 11 * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֵל־דָּוִד לְכֹר וְנִצָּא הַשָּׂדֶה
 12 וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם הַשָּׂדֶה׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן
 אֵל־דָּוִד יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־אֲחַקֵּר אֶת־אֲבִי
 כַּעַת מִחַר הַשְּׁלִשִׁית וְהִנֵּה טוֹב אֵל־דָּוִד וְלֹא־אִזְ
 13 אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ וְגִלְתִּי אֶת־אֲזָנְךָ׃ * כֹּה־יַעֲשֶׂה
 יְהוָה לִיְהוֹנָתָן וְכֹה יִסִּיף כִּי־יִטֹּב אֵל־אֲבִי אֶת־
 הָרַעָה עֲלֶיךָ וְגִלְתִּי אֶת־אֲזָנְךָ וְשִׁלַּחְתִּיךָ וְהִלְכָתָּה
 לְשָׁלוֹם וִיְהִי יְהוָה עִמָּךְ כְּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבִי׃
 14 * וְלֹא אִם־עוֹדֵנִי חַי וְלֹא־תַעֲשֶׂה עִמָּדִי חֶסֶד
 15 יְהוָה וְלֹא אֲמֹרֶת׃ * וְלֹא־תִכְרִית אֶת־חֶסֶדְךָ
 מֵעַם בֵּיתִי עַד־עוֹלָם וְלֹא בְּהִכָּרְתָּ יְהוָה אֶת־אֲבִי
 16 דָּוִד אִישׁ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ * וַיִּכְרַת יְהוֹנָתָן
 עִם־בֵּית דָּוִד וּבִקֵּשׁ יְהוָה מִיָּד אֲבִי דָּוִד׃
 17 * וַיֹּסֶף יְהוֹנָתָן לְהַשְׁבִּיעַ אֶת־דָּוִד בְּאַהֲבָתוֹ
 אֹתוֹ כִּי־אֲהַבֵּת נַפְשׁוֹ אֲהַבּוּ׃
 18 * וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן מִחַר חֹדֶשׁ וְנִפְקַדְתָּ כִּי־יִפְקֹד
 19 מוֹשַׁבְּךָ׃ * וְשִׁלַּשְׁתָּ חֹרֶד מְאֹד וּבֹאֵת אֶל־הַמָּקוֹם
 אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וַיִּשְׁבַּח־אֶצֶּל
 הָאֲבֵן הָאֵזֶל׃

6 * Si respiciēs requisierit me pater tuus, respondebis ei: Rogavit me David vt iret celeriter in Bethleem ciuitatē suam: quia victimæ solennes ibi sunt vniuersis contri-
 7 bulibus suis. * Si dixerit, bene, pax erit seruo tuo. Si autem fuerit iratus, scito quia
 8 completa est malicia eius. * Fac ergo mihi B fericordiam in seruum tuum, quia foedus Domini me famulum tuum tecum inire fecisti. Si autē est iniquitas aliqua in me, tu me interface, & ad patrem tuum ne in-
 9 troducas me. * Et ait Ionathas: Absit hoc à te. Neq; enim fieri potest, vt si certē cognouero completam esse patris mei maliciam contra te, non annunciem tibi.
 10 * Respondit David ad Ionathan: Quis renuntiabit mihi? si quid fortē responde-
 11 rit tibi pater tuus durē de me? * Et ait Ionathas ad David: Veni & egrediamur foras in agrum. Cūmq; exissent ambo in
 12 agrum; * Ait Ionathas ad David: Domine Deus Israel, si inuestigauero sententiam patris mei crastino vel perendie, & aliquid boni fuerit super David, & non statim misero ad te, & notum tibi fecero:
 13 * Hęc faciat Dominus Ionathæ, & hæc augeat. Si autem perseuerauerit patris mei C malicia aduersum te, reuelabo aurem tuā, & dimittam te vt vadas in pace, & sit Dominus tecum sicut fuit cum patre meo.
 14 * Et si vixero, facias mihi misericordiā Domini; si verò mortuus fuero: * Non auferes misericordiā à domo mea vsq; in sempiternum, quando eradicauerit Dñs inimicos David vnumquemq; de terra.
 16 * Pepigit ergo Ionathas foedus cū domo David. et requisituit Dñs de manu inimi-
 17 corū David. * Et addidit Ionathas decerare David, eo q̄ diligeret illū. Sicut enim
 18 animā suā, ita diligebat eum. * Dixitq; ad eū Ionathas: Cras calēde sunt, & require-
 19 ris. Requiretur enim sessio tua vsq; peren-
 die. * Descēdes ergo festinus & venies in D locum vbi celandus es in die, quando o-
 perari licet: & sedebis iuxta lapidem, cui nomen est Ezel.

תרגום יונתן

6 אִם־מִבְּעָא יִבְעִינִי אֲבִיךָ וְחִימַר אֶשְׁחָאֵל אֶשְׁחָאֵל מִנִּי דוֹד לְמִיָּל לְבֵית לָחֶם קְרָחִיָּה אֲרִי שִׁירוּ נִיכֶסֶת קוֹדֶשִׁיא יוֹמָא דִּין חֲמֵן
 7 אִם־כֹּרֵה יִימַר טַב שְׁלָם לְעַבְדְּךָ וְאִם־חָרָה יִתְקִיף לִיה דַּעֲכִי אֲרִי גְמִירָא בִּישְׁתָּא מִינִיָּה׃ * וְהַעֲבִיר
 טוֹבֵיבֵי עַבְדְּךָ אֲרִי בְּקוֹיָמָא דִּינִי אֶעֱלִיחָא יְהַעֲבִיד עִמָּךְ וְאִם־חָרָה יִתְקִיף לִיה דַּעֲכִי אֲרִי גְמִירָא בִּישְׁתָּא מִינִיָּה
 9 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן חֲלִילָה לָךְ בִּי אִם־יֵדַע אָדָם כִּי־בְלִתָּה הָרַעָה מֵעַם אֲבִי לְבֹא עֲלֶיךָ וְלֹא אוֹתָהּ אֲגִיד לָךְ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד
 לִיְהוֹנָתָן מִי יָגִיד לִי אוֹ מָה־יַּעֲנֶךָ אֲבִיךָ קִשְׁרָה׃
 12 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֵל־דָּוִד לְכֹר וְנִצָּא הַשָּׂדֶה וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם הַשָּׂדֶה׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֵל־דָּוִד יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־אֲחַקֵּר אֶת־אֲבִי
 13 כַּעַת מִחַר חֹדֶשׁ וְנִפְקַדְתָּ כִּי־יִפְקֹד מוֹשַׁבְּךָ׃ * וְשִׁלַּשְׁתָּ חֹרֶד מְאֹד וּבֹאֵת אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׁה וַיִּשְׁבַּח־אֶצֶּל
 14 הָאֲבֵן הָאֵזֶל׃ * וַיֹּסֶף יְהוֹנָתָן לְהַשְׁבִּיעַ אֶת־דָּוִד בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כִּי־אֲהַבֵּת נַפְשׁוֹ אֲהַבּוּ׃
 16 וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן מִחַר חֹדֶשׁ וְנִפְקַדְתָּ כִּי־יִפְקֹד מוֹשַׁבְּךָ׃ * וְשִׁלַּשְׁתָּ חֹרֶד מְאֹד וּבֹאֵת אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׁה וַיִּשְׁבַּח־אֶצֶּל
 17 הָאֲבֵן הָאֵזֶל׃ * וַיֹּסֶף יְהוֹנָתָן לְהַשְׁבִּיעַ אֶת־דָּוִד בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כִּי־אֲהַבֵּת נַפְשׁוֹ אֲהַבּוּ׃
 19 וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן מִחַר חֹדֶשׁ וְנִפְקַדְתָּ כִּי־יִפְקֹד מוֹשַׁבְּךָ׃ * וְשִׁלַּשְׁתָּ חֹרֶד מְאֹד וּבֹאֵת אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׁה וַיִּשְׁבַּח־אֶצֶּל
 הָאֲבֵן הָאֵזֶל׃

* Si requirens requisierit me pater tuus, 6
dices: Rogas rogauit à me Dauid, ut curreret
usque in Bethleem ciuitatem suam, quoniam
sacrificium dierum ibi uniuersæ tribui.

* Et si dixerit pater tuus: Bene, pax seruo 7
tuo. Si autem dura responderit tibi, scito quia
completa est malicia ab eo. * Et facies mise- 8
ricordiam cum seruo tuo, quia in fœdus Domi-
ni induxisti seruum tuum tecum. Et si est iniqui-
tas in seruo tuo, interfice me tu; & usque ad
patrem tuum cur introducas me? * Et dixit 9
Jonathan: Nequaquam tibi: quoniam si cogno-
scens cognouero quod completa est malicia à pa-
tre meo ut veniat contra te; & non nunciabo
tibi? * Et dixit Dauid ad Jonathan: 10
Quis nuntiabit mihi, si responderit pater tuus
dura? * Et dixit Jonathan ad Dauid: Vade 11
et exeamus in agrum. Et exeunt ambo in agrum.

* Et dixit Jonathan ad Dauid: Dominus 12
Deus Israel nouit, quod si interrogauero patrem
meum ad tempus tribus vicibus: & ecce bo-
num fuerit super Dauid: & nonne mittam ad
te in agrum?

* Hæc faciat Deus Jonathan & hæc augeat, 13
si non deferam mala ad te, & reuelabo auricu-
lam tuam, & mittam te, & vades in pace,
& erit Dominus tecum, sicut fuit cum patre
meo.

* Et si etiam me uiuente, facies mecum mise- 14
ricordiam Domini, & si morte mortuus fuero,

* Non auferes misericordiam tuam à domo 15
mea usque in sæculum. Et non: cum euerterit
Dominus inimicos Dauid unumquemque à fa-
cie terre:

* Auferetur Jonathan à domo Dauid, et re- 16
quirat Dominus de manibus inimicorum Dauid.

* Et addidit Jonathan deicere Dauid, eo 17
quod diligeret eum, quoniam amauit animam
amantis eum.

* Et dixit ei Jonathan: Cras calendæ, & vi 18
sitatione requiretur sessio tua.

* Et tres dies manebis & requireris & ve 19
nies in locum ubi absconditus es ibi die quan-
do operari licebat: & sedebis iuxta lapidē illū.

6 * ἐδὼ Ἰπποκρίνομεν & Ἰπποκρίνεται με ὁ πατήρ
σε, ἐρεῖς παρατρέμεν & παρήτηται πρὸς ἐμοὶ δαυὶδ
δραμεῖν ἕως βηθλεέμ τ' πόλεως αὐτοῦ, ὅτι θυσία τῶν
7 ἡμερῶν ἐκεῖ ὅλη τῇ φυλῇ. * καὶ ἐδὼ εἶπεν ὁ πατήρ σε,
ἀγαθῶς, εἰρήνη τῷ δέλω σου. ἐδὼ δ' ὁ σκληρὸς ἀποκριθεὶς
γινώσκει ὅτι σωτετέλεσαι ἡ κακία πρὸς αὐτὸν.

8 * καὶ ποιήσεις ἔλεος μετ' ἐδελου σου, ὅτι εἰς διαθήκην
κυρίου εἰσήγαγες τὸν δοῦλόν σου μετ' σε αὐτοῦ. & εἰ ἐστὶν ἀδι-
κία ἐν τῷ δέλω σου, θανάτωσόν με σύ. καὶ ἕως τοῦ πα-
τρὸς σου ἵνα τί τοῦτο εἰσαγάγῃς με;

9 * καὶ εἶπεν ἰωνάθαν, μὴ δαμάς σοι, ὅτι ἐδὼ γινώσκων
γινώσκει ὅτι σωτετέλεσαι ἡ κακία πρὸς τὸν πατέρα μου &
ἐλθεῖν ἰππὶ σέ, & μὴ ἀπαγγεῖλῃ σοι;

10 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἰωνάθαν, τίς ἀπαγγεῖλῃ μοι,
11 ἐδὼ ἀποκριθεὶς ὁ πατήρ σου σκληρῶς. * & εἶπεν ἰωνάθαν
πρὸς δαυὶδ, πορεύου & ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν. & ἐκ πο-
12 ρεύον) ἀμφοτέρω εἰς ἀγρόν. * καὶ εἶπεν ἰωνάθαν
πρὸς δαυὶδ, κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ οἶδεν, ὅτι ἐδὼ ἀνα-
κρίνω τὸν πατέρα μου μετ' καιρὸν τελευτῶν, & ἰδὲ ἀγαθὸν
ἡ ὑπερ δαυὶδ, & ἐμὴ ἀποσελῶ πρὸς σέ εἰς τὸ πεδίον;

13 * τὰδε ποιήσαι θεὸς τῷ ἰωνάθαν καὶ τὰδε περὶ σέ,
ἐδὼ μὴ ἀνοίσω τὰ κακὰ ἰππὶ σέ & ἀποκαλύψω τὸ ὠτίον
σου, & ἀποσελῶ σε καὶ ἀπελθὼς εἰς εἰρήνην. καὶ ἔσαι κύ-
ριε μετ' σοι καθὼς ἦν μετ' τοῦ πατρὸς μου.

14 * καὶ ἐδὼ ἐτι ἐμοὶ ζῶντι & ποιήσεις μετ' ἐμοὶ ἔλεος
κυρίου, καὶ ἐδὼ θανάτω ἀποθνήσκω,

15 * ὅδε ἐξείρης ἔλεός σου ἀπὸ τοῦ οἴκου μου ἕως αἰῶ-
νος. & μὴ, ἐν τῷ ἐξαίρειν κύριον σὺ ἐχθρούς δαυὶδ
ἐκείσων ἀπὸ πρὸς τοῦ γῆς.

16 * ἐξαρθή(ε) τῷ ἰωνάθαν ἀπὸ τοῦ οἴκου δαυὶδ, καὶ
ἐκζητήσαι κύριε ἐκ χειρῶν ἐχθρῶν δαυὶδ.

17 * καὶ περὶ σέ εἶπε ἰωνάθαν ὁμῶσαι τῷ δαυὶδ διὰ τὸ
ἀγαπᾶν αὐτόν, ὅτι ἠγάπησεν ψυχὴν ἀγαπᾶντι
αὐτόν.

18 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωνάθαν, αὐρεὸν νομίσια, καὶ ἰπ-
ποκρίτῃ Ἰπποκρίτῃ(ε) ἡ κατέδρα σου.

19 * καὶ τελευτῶσεις & Ἰπποκρίτῃ καὶ ἡζεις εἰς τὸν τόπον
ἐκρυβῆς ἐκεῖ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐργασίας, & καθίστη πρὸς
τὸ λίθον ἐκεῖνον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Si querendo quæret me pater tuus, & dices: Petendo petiuit à me Dauid ad eundem ad Bethlehhem urbem eius, quia apposi-
tum oblationis sanctitatis hodie ibi omni profapia.

* Et facies bonum cum seruo tuo, quia in iuramento Domini intrare fecisti seruum tuum tecum;

et si est in me culpa, occide me tu, & ad patrem tuum quare intrare facies me? * Et dixit Iehonathan, Absit tibi, quia si sciendo

sciero quod perfecta malitia à patre meo ad veniendum super te, & non ipsum nunciabo tibi? * Et dixit Dauid ad Iehonathan, Quis

indicabit mihi si fortè responderit tibi pater tuus verba dura? * Et dixit Iehonathan ad Dauid, Veni & exhibimus ad agrum: & exie-
runt ambo illi ad agrum.

* Et dixit Iehonathan ad Dauid: Dominus Deus Israel, quod inquiram patrem meum in tempore
hoc, cras aut in die tertia, & ecce verba composita dicta super Dauid, & non ex-tunc mittam ad te, & indicabo tibi.

* Sic faciet Dominus Iehonathan, & sic addet quod perfecta à patre meo ad veniendum malicia super te, & indicabo tibi, & dimittam te, & ibis in
pace, & erit dictum Domini in auxilio tuo, sicut fuit in auxilio patris mei,

* Et non quoad ego manens, & non facies mecum bonum ab-ante Dominum, & non moriar.

* Et non finies bonitatem tuam ab homine domus meæ, usque in sæculum;

* Et pepigit Iehonathan fœdus cum domo Dauid, & vindicabit se Dominus de manu odientium Dauid.

* Et addidit Iehonathan ad iurandum Dauidi in quo amans eum, quia amore animæ suæ amauit eum.

* Et dixit ei Iehonathan, Ad crastinum mensis & quæreris, quia erit vacua domus accubitus tui.

* Et in tertia die quæreris nimis, & ibis ad locum quo absconditus es ibi in die profecto, & sedebis in latere petræ ΑΤΗΛ.

* וְאֵנִי שְׁלֹשֶׁת חֲחָצִים צָדָה אֹרֶה לְשַׁלַּח לִי
 לַמָּטְרָה : * וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת־הַנֶּעַר לְךָ מֵצֵא
 אֶת־הַחָצִים אִם־אָמַר אָמַר לְנֶעַר הִנֵּה הַחָצִים
 מִמֶּךָ וְהִנֵּה קָחְנוּ וּבָאָה בִּי שְׁלוֹם לְךָ וְאֵין דְּבַר חַי־
 יְהוָה : * וְאִם־כֹּה אָמַר לְעֹלָם הִנֵּה הַחָצִים מִמֶּךָ
 וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שְׁלַחְךָ יְהוָה : * וְהִדְבֵּר אֲשֶׁר
 דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד־עוֹלָם :
 * וַיִּסְתֵּר דָּוִד בְּשָׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ שׁוֹיֵשֵׁב הַמֶּלֶךְ
 עַל־הַלֶּחֶם לֶאֱכֹל : * וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשְׁבוֹ
 בַּפֶּעַם אֶל־מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן
 וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר מֵצֵד שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד :
 * וְלֹא־דִבֶּר שְׂאוּל מֵאוֹמָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אָמַר
 מִקְרָא־הוּא בִלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא טָהוֹר :
 * וַיְהִי מִמַּחֲרַת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד
 וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מִדּוֹעַ לֹא־בָא בֶן־יִשָּׁי
 גַם־תְּמוֹל גַּם־הַיּוֹם אֶל־הַלֶּחֶם : * וַיַּעַן יְהוֹנָתָן
 אֶת־שְׂאוּל נִשְׂאֵל נִשְׂאֵל דָּוִד מֵעַמְדִי עַד־בֵּירַת
 לֶחֶם : * וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי זָבַח מִשְׁפָּחָה
 לָנוּ בַּעִיר וְהוּא צֹוֶה לִי אֲחִי וְעַתָּה אִם־מִצָּאתִי
 חֵן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא וְאֶרְאִיתִי אֶת־אֲחִי עַל־
 בֶּן־לֹא־בָא אֶל־שְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ : * וַיַּחֲרֵא אֶת־שְׂאוּל
 בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ בֶּן־נַעֲוָר־הַמַּרְדּוּרִי הַלּוֹזֵם
 יִדְעָתִי כִּי־בָחַר אֶתָּה לְבֶן־יִשָּׁי לְבִשְׁתֶּךָ וּלְבִשֶׁת
 עֲרוֹרֶת אִמְךָ : * כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשָּׁי
 חָיָה עַל־הָאֲדָמָה לֹא תָכוֹן אֶתָּה וּמַלְכוּתְךָ וְעַתָּה
 שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מֹוֹרֶת הוּא :
 * וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׂאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה
 יוֹמֶת מֶה עָשָׂה : * וַיִּטֵּל שְׂאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו
 לְהַכּוֹתוֹ וַיִּדַּע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלֹוֹ הִיא מֵעַם אָבִיו
 לְהַמִּית אֶת־דָּוִד :

20 * Et ego tres sagittas mittam iuxta eū, & iaciam quasi exercens me ad signum.

21 * Mittam quoq; & puerū, dicēs ei: Vade & affer mihi sagittas. Si dixero puero, Ecce sagittæ intra te sunt, tolle eas: tu veni ad me, quia pax est & nihil est mali, vivit Dñs.

22 * Si autē sic locutus fuero puero, Ecce sagittæ vltra te sunt, vade in pace, quia dimisit te Dñs.

23 * De verbo aut quod locuti fuimus ego & tu, sit Dñs inter me & te vsq; in sempiternum.

24 * Absconditus est ergo David in agro, & venerunt calendæ, & sedit rex ad comedendum panem.

25 * Cūque sedisset rex super cathedrā suā secundum consuetudinem, quæ erat iuxta parietē, surrexit Ionathas, & sedit Abner ex latere Saul, vacuūque apparuit locus David.

26 * Et nō est locutus Saul quicquā in die illa. cogitabat enim q; fortē evenisset ei, vt non esset mūdus nec purificatus.

27 * Cūq; illuxisset dies secunda post calendās, rursus apparuit vacuus locus David: Dixitq; Saul ad Ionathan filiū suū, Cur non venit filius Isai nec heri nec hodie ad vescēdum?

28 * Respōditq; Ionathas Sauli, Rogavit me obnixē vt iret in Bethleem.

29 * Et ait, Dimitte me, quoniā sacrificiū solenne est in ciuitate mea; vnus de fratribus meis accersuit me. Nunc ergo si inueni gratiam in oculis tuis, vadā cito & videbo fratres meos. Ob hanc causam nō venit ad mensam regis.

30 * Iratus autē Saul aduersum Ionathan, dixit ei, Fili mulieris vltro virum rapiētis, numquid ignoro, quia diligis filiū Isai in confusionē tuā, & in confusionem ignominiosæ matris tuæ?

31 * Omnibus enim diebus quibus filius Isai vixerit super terram, non stabiliris tu neque regnum tuum. Iraque iam nunc mitte & adduc eum ad me, quia filius mortis est.

32 * Respondens autem Ionathas Sauli patri suo, ait, Quare morietur? Quid fecit?

33 * Et arripuit Saul lanceam vt percuteret eum. Et intellexit Ionathas, quod diffinitum esset à patre suo, vt interficeretur David.

תרגום יונתן

20 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 לְעֹלִימָה הִיא גִירָא מִינְךָ וְלָכָא סָבְחִי וְאִיתָא אֲרִי שְׁלֹם לְךָ וְלִית מַדְעָם בִּיש קָיִם הוּא יְיָ :
 מִינְךָ וְלִהְלֵא אֲזִיל אֲרִי שְׁוֹבִינְךָ יְיָ :
 דָּוִד בְּחֻקְלָא וְהוּא יִרְחָא וְאַסְחָר מִלְכָּא עַל לַחְמָא לְמִיכָל :
 וְקָם יְהוֹנָתָן וְאַסְחָר אַבְנֵר בְּסִטְרָא דְשְׂאוּל וְהוּא אַחֲרָא דְדָוִד מִרְחָא :
 עִירוּעַ הָיָה לִיה וְלֹא רָכִי הוּא אִזְדַּלְמָא לְאוֹרַח אֲזִיל וְאַנְחָנָא לֹא זְמַנְהִי :
 אַחֲרָא דְדָוִד מִרְחָא וְאַמֵּר שְׂאוּל לִיהוֹנָתָן בְּרִיָּה מִדִּין לֹא אַתָּה בֵּר יִשָּׁי אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַמִּית אֶת־דָּוִד :
 אִישְׁתַּלְמָא אִישְׁתַּלְמָא דָּוִד מִינֵי לְמִיזַל עַד בֵּית לַחֶם :
 דְּפָקִיד לִי אֲחִי וּכְעַן אִם אֲשַׁכְחִית רַחֲמִין בְּעֵינְךָ אִישְׁחִיב כְּעַן וְאַחֲזִינִי אֲחִי עַל כֵּן לֹא עַל לְפָתוּרָא דְמִלְכָּא :
 בִּיהוֹנָתָן וְאַמֵּר לִיה בֵּר סְרַבְנִיָּה דְּמַרְדּוּתָא קִשְׁיָא הָלָא יִדְעָנָא אֲרִי רַעִי אֲרִי בְּכַר יִשָּׁי לְבִשְׁתֶּךָ וּלְבִשֶׁת עֲרוֹרֶת אִמְךָ :
 דְּבֵר יִשָּׁי קָיִם עַל אֲרַעָא לֹא תִתְקַן אֲרִי וּמַלְכוּתְךָ וּכְעַן שְׁלַח וְאַחֲזִינִי לֹחֲזִי אֲרִי גִבְרַת חִיב קִטּוֹל הוּא :
 וְאַמֵּר לִיה לְמִית וְתִקְטֹל מֶה עָבַד :
 21 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 22 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 23 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 24 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 25 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 26 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 27 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 28 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 29 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 30 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 31 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 32 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :
 33 * וְאֵנִי חֲלָתָה גִירִין בְּקֶשֶׁת שְׂדֵי לַמַּמְחִי לִי לַפִּלְגְּלִיסָה :

* Et ego ter sagittabo in sagittis iaculans, 20
 & mittens in scopum. * Et ecce mittam pue- 21
 rum, dicens: Veni inveni mihi sagittam, si di-
 xero puero, Sic sagitta à te & hic, tolle eam,
 veni, quòd pax tibi, et non est sermo malus, vi-
 nit Dominus. * Si autem hæc dixero adole- 22
 scenti, Ibi sagitta à te & ultra, vade, quoniam
 dimisit te Dominus. * Et de verbo quod lo- 23
 cuti sumus ego & tu, ecce Dominus testis in-
 ter me & te usque in sempiternum.

* Et absconditus est David in agro; & ve- 24
 nerunt calendæ, & venit rex ad mensam ad
 comedendum. * Et sedit rex super cathedram 25
 suam sicut cõsueverat iuxta parietem, & præ-
 uenit eum Jonathan: & sedit Abener ex late-
 re Saul; & considerabatur locus David.

* Et non locutus est Saul quicquam in die 26
 illa, quoniam dixit, Casus quidam apparet, ut
 non mundus sit, quia non purificatus est.

* Et factus est die crastina mensis die secun- 27
 da, & requisitus fuit locus David: & dixit
 Saul ad Jonathan filium suum, Cur non venit
 filius Jesse, & heri & hodie ad mensam?

* Et respondit Jonathan Saul, & dixit, Pe- 28
 tijt à me David ut curreret usque in Beth-
 leem ciuitatem suam. * Et dixit mihi, Dimit- 29
 te iam me, quia sacrificium tribus nobis in ciui-
 tate, & mandauerunt ad me fratres mei; &
 nunc si inveni gratiã in oculis tuis, vadam iam
 & videbo fratres meos: propter hoc non ve-
 nit ad mensam regis. * Et iratus est Saul cõtra 30
 Jonathan valde, & dixit ei: Fili puellarũ spon-
 te venientium, nunquid non scio quòd tu parti-
 ceps es filio Jesse in confusionem tuam, & in
 confusionem reuelationis matris tue?

* Quoniam omnibus diebus filius Jesse vi- 31
 xerit super terram, non eris paratus tu neque
 regnum tuũ: nunc igitur mitte & accipe ado-
 lescentem, quoniam filius mortis est.

* Et respondit Jonathan Sauli patri suo, & 32
 ait: Quare moritur? quid fecit? * Et sustulit 33
 Saul lanceã contra Jonathan ut occideret eum,
 & nouit Jonathan quòd diffinita esset malicia
 hæc à patre suo ut interficeret David.

20 * Ἐγὼ τρισάσω ἐν ταῖς χίμαις ἀκοντίζων, ἔκ-
 21 πέμπων εἰς τὴν ἀματλαρά. * Ἐὶδὲ δὲ ποσειδῶν τὸ παι-
 δάριον, λέγων· δεῦρο δὴ ῥέ μοι τὴν χίμαι· ἐδὼ εἶπω τῷ
 παιδαρίῳ ὥδε ἡ χίμα δὴ ποῦ ἔστι· ὥδε, λάβε αὐτήν, παρὰ
 γίνε, ὅτι εἰρήνη σοι· ἔστι λόγος πονηρὸς, ζῇ κύριος.
 22 * Ἐδὼ δὲ ταῦδε εἶπω τῷ νεανίᾳ, ἔκεί ἡ χίμα δὴ ποῦ καὶ
 23 ἐπέκρινε· πορδύς ἐστι· ἔξαπ' ἐσαλκέ σε κύριος. * Ἐπε-
 24 ρὶ ῥήματος δὲ λελαλήκαμεν ἐγὼ καὶ σὺ, ἰδὲ κύριος
 25 μαρτυρὸς ἀναμέλει ἐμοῦ ἔτι ὡς αἰῶνος. * καὶ κέκρυ-
 πται δαυὶδ ἐν τῷ πεδίῳ· ἔρχετο νεμηνία (ἔρχετο) ὁ βα-
 26 σιλδὺς ἵππῃ τὴν τρώπεζαν ἔφαγε. * καὶ ἐκάθισεν
 ὁ βασιλδὺς ἵππῃ τὴν καθέδραν αὐτοῦ καθὼς εἰώθη τῷ δα-
 27 τὶχον· ἔπεσθαι αὐτὸν ἰωνάθδ· ἔκασθισεν ἀβε-
 νῆρ ἐκ πλαγίων ἔσαλ· ἔπεσκέπη ὁ ῥπος δαυὶδ.

26 * καὶ ὅτε ἐλάλησεν σαλ ἐδὲν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
 ὅτι εἶπεν σύμπλωμά (ὡ φαίνε), μὴ καταρὸς εἶναι, διότι
 27 ἔκεκάθαρ. * καὶ ἐρχετο τῇ ἐπαύριον ἔμλωος τῇ
 ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ, καὶ ἐπεσκέπη ὁ ῥπος δαυὶδ· καὶ εἶπε
 σαλ πρὸς ἰωνάθδ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τί ὅτι ἔπαρεγγό-
 νεν υἱὸς ἰεσσαὶ καὶ ἐχθρὸς καὶ σήμερον ἵππῃ τὴν τρώπεζαν;

28 * καὶ ἀπεκρίθη ἰωνάθδ τῷ σαλ· ἔειπε, παρήτηται
 πρὸς ἐμοῦ δαυὶδ δραμεῖν, ἕως θηθλέμ τὸ πόλεως αὐτοῦ.

29 * καὶ εἶπέ μοι, ἔξαπ' ὅσειλον δὴ με, ὅτι θυσία τὸ φυ-
 λῆς ἡμῶν ἐν τῇ πόλει, ἔνετείλαντο πρὸς με (ὡ) ἀδελ-
 φοί μου· καὶ νῦν εἰ δέξω χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, ἀπέ-
 λθῶμαι δὴ καὶ ὄψομαι ὅτε ἀδελφὸς μου, διὰ τοῦτο οὐ
 παρεγγόνεν ἵππῃ τὴν τρώπεζαν ἔβασιλέως.

30 * καὶ ἐθυμώθη σαλ ἵππῃ ἰωνάθδ σφόδρα, ἔειπεν
 αὐτῷ, ἢ κορασίῳ ἀντομολοιῶτων· ἔγω οἶδα ὅτι σὺ μέ-
 31 τοχθ· εἰ τῷ υἱῷ ἰεσσαὶ εἰς αἰχμῶλω σε, καὶ εἰς αἰχμῶλω
 δποκαλύψεως μητρὸς σε; * διότι πάσας τὰς ἡμέ-
 32 ρας ὁ υἱὸς ἰεσσαὶ ζῇ ἵππῃ τὸ γῆς, ἔχ' ἐτοιμαθήσῃ σὺ ἐδὲ
 ἡ βασιλεία σε· νῦν οὖν δποσειλὸν καὶ λάβε τὸν νεανίαν,
 ὅτι υἱὸς θανάτου ἐστίν.

32 * καὶ ἀπεκρίθη ἰωνάθδ τῷ σαλ πατρὶ αὐτοῦ, καὶ
 εἶπεν, ἵνα τί δποθνήσκεις; τί πεποίηκεν;

33 * καὶ ἐπῆρε σαλ τὸ δόρυ ἵππῃ ἰωνάθδ ἔθανάτωσαι
 αὐτόν· ἔγνω ἰωνάθδ ὅτι σιωτέλεσαι ἡ κακία αὐτῇ
 τῷ πατρὸς αὐτοῦ ἔθανάτωσαι δαυὶδ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et ego tria iacula in arcu sagittario ad quatiendum mihi ad scopum. 21 Et ecce mittam puerum, Ito, venire fac iacula: si dicendo dixero puero; Ecce iaculum à te & huc tolle, & affer; quòd pax tibi, & non est quicquam malum: permanet ipse Dominus. 22 Et si ita dicam puero, Ecce iaculum à te: & illuc abi, quia seruauit te Dominus. 23 Et verbum quod locuti sumus: ego & tu, ecce dictum Domini testis inter me & inter te usque in sæculum. 24 Et accubuit rex super situm suum, sicut in tempore in tempore; super situm qui paratus illi, in latere parietis; & stetit Iehonathan, & sedit Abner in latere Saulis, & fuit locus Davidis vacuus. 25 Et non locutus est Saul quicquam in die illa, quia dixit, Fortasse euentus fuit ei & non mundus ipse, aut fortassis ad viam iuit, & nos non inuitauimus eum. 26 Et fuit à die qui post illum qui fuit Embolismus mensis secundi, & fuit locus Davidis vacuus: & dixit Saul Iehonathan filio suo, Quare non venit filius Isai etiam heri, etiam hodie ad panem? 27 Et respondit Iehonathan Sauli, dicendo: Petendo petiuit David ex me ad eundum usque Bethlehhem. 28 Et dixit, Dimitte me nunc quia posuerunt oblationem sanctitatum omni profapix nobis in vrbe; & ipsum quòd præcepit mihi frater meus. & nunc si inveni charitates in oculis tuis, expediat nunc & videbo fratres meos: propterea non intrauit ad mensam regis. 29 Et inualuit indignatio Saulis in Iehonathan, & dixit ei, Fili contumacis cuius rebellio dura, nōne noui quòd volens tu in filio Isai ad opprobrium tuum, & ad opprobrium ignominix matris tuæ? 30 Nam omnibus diebus quibus filius Isai stans super terram, non firmaberis tu & regnum tuum: & nunc mitte & venire fac illum ad me, quia vir debitor occisionis ille. 31 Et respondit Iehonathan ad Saul patrem suum, & dixit illi, Quare occidetur, quid fecit? 32 Et sustulit Saul hastam super eum ad percutiendum eum: & cognouit Iehonathan quòd conclusum esset à patre suo ad occidendum David.

* ויקם יחונתן מעם השלחן בחרו אף ולא
 אכל ביום החדש השני לחם כי נעצב אל דוד
 כי הכלמו אביו: * ויהי בבקר ויצא יחונתן
 השדרה למועד דוד ונער קטן עמו:
 * ויאמר לנער רץ מצא נא את החצים
 אשר אנכי מורה הנער רץ והוא ירה החצי
 להעברו: * ויבא הנער עד מקום החצי אשר
 ירה יחונתן ויקרא יחונתן אחר הנער ויאמר
 הלא החצי ממך והלא זה:
 * ויקרא יחונתן אחר הנער מהרה חושרה
 אל תעמר וילקט נער יחונתן את החצי ויבא
 אל אדניו: * והנער לא ידע מאומה אך
 יחונתן ודוד ידעו את הדבר: * ויתן יחונתן
 את כליו אל הנער אשר לו ויאמר לו לך הביא
 העיר: * הנער בא ודוד קם מאצל הנגב
 ויפל לאפיו ארצה וישתחו שלש פעמים וישקו
 איש את רעהו ויבכו איש את רעהו עד דוד
 הגדיל: * ויאמר יחונתן לדוד לך לשלום
 אשר נשבענו שנינו אנחנו בשם יהוה לאמר
 יהוה יהיה ביני וביןך ובין רעי ובין זרעך
 עד עולם: * ויקם וילך ויחונתן בא
 העיר:

כא

* ויבא דוד נבד אל אחימלך הכהן
 ויחרר אחימלך לקראת דוד ויאמר לו מדוע אתה
 לבדך ואיש אין אתך: * ויאמר דוד
 לאחימלך הכהן המלך צוני דבר ויאמר אלי איש
 אל ידע מאומה את הדבר אשר אנכי שלחך
 ואשר צויתך ואת הנערים יודעתי אל מקום
 פלני אלמני:

תרגום יונתן

34 * וקם יחונתן מן פחורא בתקוף רגו ולא אכל ביום עיבור ירחא תננא לחמא ארי איתנסיס על דוד ארי אכלמיה אבדוהי:
 35 * והנה בצפרא נפק יחונתן לחקלא לזימנא דאמר ליה דוד וניק זעיר עמיה:
 36 * ואמר לעלימא דהש איתא כען ית
 37 * ואמא עלימא על אחר גירא די שרא יחונתן וקרא יחונתן בחר
 38 * וקרא יחונתן בחר עלימא אחיכפריע ולא תעביב ולקיש עלימא דיהונתן יחגיריא
 39 * ועלימא לא ידע מדעם ברם יחונתן ודוד ידעו יחפנמא:
 40 * ויתב יחונתן יחזיניה
 41 * עלימא אמת ודוד קם מסטר אבן אמת דלקביל דרומא ונפל על אפוחי
 42 * ואמר יחונתן לדוד איזל בשלם דקיימנא
 43 * וקם ואזל ויחונתן על לקרמא:
 כא

1 * ואמא דוד לנבד לוח אחימלך כחנא ואיתבצית אחימלך לקדמיה דוד ואמר ליה מדין את בלחודך תבד לית עמך:
 2 * ואמר דוד לאחימלך כחנא מלכא פקדני פתנמא ואמר לי אינש לא ידע משעם יחפנמא דאנא שלח לך ודפקדך ויתעלמא
 שלחית לאחר כסי ושמיר:

34 * Surrexit ergo Ionathas à mensa in ira
 furoris, & non comedit in die calédarum
 secunda panem. Contristatus est enim su-
 per David, eo quòd cõfudisset eum pater
 35 suus. * Cùmq; illuxisset manè, venit Iona-
 thas in agrum iuxta placitum David, &
 36 puer paruulus cum eo. * Et ait ad puerum
 suu: Vade & affer mihi sagittas quas ego
 iacio. Cùmq; puer eucurrisset, iecit aliam
 37 sagittam trans puerum. * Venit itaque
 puer ad locum iaculi quod miserat Iona-
 Gthas; et clamauit Ionathas post tergum
 pueri, & ait: Ecce ibi est sagitta, porro vl-
 38 tra te. * Clamauit iterum Ionathas post
 tergum pueri, dicens: Festina velociter ne
 steteris. Collegit autem puer Ionathæ sa-
 39 gittas, & attulit ad dominum suum. * Et
 quid ageretur penitus ignorabat. tan-
 tummodo enim Ionathas & David rem
 40 nouerant. * Dedit ergo Ionathas arma
 sua puero, & dixit ei: Vade & defer in ci-
 41 uitatem. * Cùmque abiisset puer, surrexit
 David de loco qui vergebat ad Austrum,
 & cadens pronus in terram, adorauit ter-
 tiò. Et osculantes se alterutrum, fleuerunt
 pariter, David autem amplius.
 42 * Dixit ergo Ionathas ad David, Vade
 in pace: quæcunque iurauimus ambo in
 nomine Domini, dicentes: Dominus sit
 inter me & te, & inter semen tuum, & se-
 men meum vsque in sempiternum.
 43 * Et surrexit David & abiit: sed & Io-
 nathas ingressus est ciuitatem.

CAP. XXI.

1 VEnit autem David in Nobe ad Achi-
 A melech sacerdotē. Et obstupuit Achi-
 melech, eo quòd venisset David. & dixit
 ei: Quare tu solus & nullus est tecum?
 2 * Et ait David ad Achimelech sacerdo-
 tem: Rex præcepit mihi sermonem, & di-
 xit: Nemo sciat rem propter quam mis-
 fus es à me, & cuiusmodi præcepta tibi de-
 derim. Nam & pueris meis condixi in il-
 lum & illum locum.

* Et salijt Jonathan à mensa in ira furoris, 34
& non comedit panem in secunda die mensis,
quod contristatus est super David, quia delibe-
rauit pater suus finire eum. * Et factum est 35
manè, & exijt Jonathan in agrum, in testimo-
niū vt ordinauit David: & puer paruus cū eo.

* Et ait puero, Curre tu, & inueni mihi sa- 36
gittas quas ego iaculor: & puer cucurrit, &
ipse iaculatus est iacula, & transire fecit hæc.

* Et abiit puer usque ad locum iaculorum, 37
quæ iaculatus fuerat Jonathan, & clamauit Jo-
nathan post puerum: & ait, Ibi sagitta à te &
ulterius. * Et clamauit Jonathan post pue- 38
rum suum, dicens: Velociter festina, & non
stes: & collegit puer Jonathan sagittas, & at-
tulit ad dominum suum.

* Et puer non nouit quicquam, tantummodo 39
Jonathan & David nouerant verbum.

* Et imposuit arma sua super puerum suum, 40
& dixit ei: Vade in ciuitatem.

* Et ingressus est puer in ciuitatem; & Da- 41
uid surrexit ab austro, & cecidit super faciem
suam super terram, & adorauit eum ter, &
deosculatus est vnusquisq; proximum suum, et
fleuit vnusquisque super proximum suum, vsq;
ad consumationem magnam David superauit.

* Et dixit Jonathan ad David, Vade in pa- 42
ce, & vt iurauimus nos ambo in nomine Do-
mini, dicentes: Dominus erit testis inter me &
te, & inter semē meum & semen tuum usque
in sempiternum.

* Et surrexit David & abiit; & Jonathan 43
ingressus est in ciuitatem.

CAP. XXI.

ET venit David in Noba ad Achimelech 1
sacerdotem, & obstupuit Achimelech oc-
cursu David: & dixit, Cur solus tu & nemo
tecum?

* Et dixit David sacerdoti Achimelech, Rex 2
præcepit mihi hodie sermonē: & dixit ad me,
Nemo cognoscat quippiam de verbo, propter
quod ego misi te, & de quo præcepi tibi: &
pueris testatus sum in loco dicto Phelanni
Almoni.

34 * καὶ ἀνέβη ἰωνᾶθαν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἐν ὀργῇ
δυμοῦ καὶ οὐκ ἔφαγεν ἄρτον ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τοῦ
μηνὸς· ὅτι ἐδραυόθη Ἰπὶ τὸν δαυὶδ, ὅτι ἐβλάδυσάτο ὁ πα-
35 τὴρ αὐτοῦ σὺν τελέσει αὐτόν. * καὶ ἐξῆλθε πρῶτ' ἐξ-
ἦλθεν ἰωνᾶθαν εἰς τὸ πεδῖον, εἰς τὸ μαρτύριον καθὼς ἐτά-
ξατο τῷ δαυὶδ, & παιδάριον μικρὸν μετ' αὐτοῦ.

36 * καὶ εἶπεν τῷ παιδάριῳ, δράμε σύ καὶ θύρε μοι τὰς
χίζας αἷς ἐγὼ ἀκοντίζω. & τὸ παιδάριον ἐδράμα καὶ αὐ-
τὸς ἠκόντισε τὰ βέλη, & παρήγαγεν αὐτά.

37 * καὶ ἦλθε τὸ παιδάριον ἕως τῆς πόλεως τῶν βελῶν ὧν ἡ-
κόντισεν ἰωνᾶθαν· καὶ ἀνέβησεν ἰωνᾶθαν ὀπίσω τῷ παι-
δαρίῳ, & εἶπεν, ἐκεῖ ἡ χίζα ἀπὸ τοῦ & ἐπ' ἐκεῖνα.

38 * & ἀνέβησεν ἰωνᾶθαν ὀπίσω τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ λέγων,
ταχυῶς ἀπελθὺν & μὴ σῆς· & ἀνέλεξε τὸ παιδάριον ἰω-
ναθαν τὰς χίζας, & ἤνεγκε πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ.

39 * καὶ τὸ παιδάριον οὐκ ἔγνω ἕδεν, πλὴν ἰωνᾶθαν καὶ
40 δαυὶδ ἠδίδουν τὸ ῥῆμα. * καὶ ἐπέθηκεν τὰ σκεύη αὐτοῦ
Ἰπὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ, & εἶπεν αὐτῷ, πορεύε εἰς τὴν πό-
41 λιν. * καὶ εἰσῆλθε τὸ παιδάριον εἰς τὴν πόλιν· καὶ δα-
υὶδ ἀνέστησεν ἀπὸ τῆς νεγῆβ, & ἐπέσεν Ἰπὶ πρὸς ὥπλον αὐτοῦ
Ἰπὶ τῷ γλῶ, καὶ πρὸς ἐκκλῆσησεν αὐτῷ τρεῖς καὶ κατεφί-
λησεν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐκλαυσεν ἕκαστος
Ἰπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἕως σιωτελείας μεγάλης δαυὶδ
ὑπερέβαλιν.

41 * & εἶπεν ἰωνᾶθαν πρὸς δαυὶδ, πορεύε εἰς εἰρήνην· καὶ
ὡς ὁ μωμόκαμεν ἡμεῖς ἀμφοτέροι ἐν ὀνόματι κυρίου, λέ-
γοντες· κύριος ἔστι μαρτυρὸς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ & τοῦ, & ἀ-
ναμέσον τῷ σπέρματι μου & τῷ σπέρματι σου ἕως αἰῶνος.

42 * καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἀπῆλθεν· & ἰωνᾶθαν εἰσῆλθεν
εἰς τὴν πόλιν. καί.

1 * Καὶ ἔρχετο δαυὶδ εἰς νοβὰ πρὸς ἀχιμέλεχ τὸν ἱε-
ρέα· & ἔξεν ὁ ἀχιμέλεχ τῇ ἀπαντήσει δαυὶδ· καὶ εἶπε,
τί ὅτι μόνος σὺ & οὐδεὶς μετ' τοῦ;

2 * καὶ εἶπε δαυὶδ τῷ ἱερεὶ ἀχιμέλεχ, ὁ βασιλεὺς ἐν-
τέταλταί μοι σήμερον ῥῆμα, καὶ εἶπε πρὸς με, μη-
δεὶς γνώτω μηδὲν περὶ τοῦ ῥήματος ὑπὲρ ὃ ἐγὼ ἔξα-
πέσειλά σε καὶ περὶ οὗ ἐντέταλμαί μοι· καὶ τοῖς παιδα-
ρίοις διαμεμαρτύρημαι ἐν τῷ λεγομένῳ φελαννὶ
ἀλμωνί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

34 Et surrexit Iehonathan à mensa in fortitudine indignationis, & non comedit in die Embolismi mensis secundi panem, quia tur-
batus est super David, quia ignominia affectus illum pater suus.

35 Et fuit in aurora, & exijt Iehonathan ad agrum, ad tempus quod
dixit illi David, & puer paruulus cum eo.

36 Et dixit adolescenti, Curre, affer nunc iacula, quæ ego iaciens, adolescens cucur-
rit, & ille iecit iaculum ad transmittendum illum.

37 Et venit adolescens super locum iaculi quod iecit Iehonathan, & clamauit Ie-
honathan post adolescentem: & dixit, Nōne iaculum à te & ulterius?

38 Et clamauit Iehonathan post adolescentem, Festina in ce-
leritate, & non cunctaberis. & collegit adolescens Iehonathan iacula, & venit ad dominum suum.

39 Et adolescens non cognouit
quicquam: verum Iehonathan & David cognoscentes verbum.

40 Et dedit Iehonathan arma sua adolescenti qui sibi; & dixit
illi, Abi, defer ad urbem.

41 Adolescens venit, & David surrexit de latere petræ Atha, quæ eregione Austri; & cecidit
super facies suas super terram, & adorauit tribus vicibus, & osculati sunt vir socium suum, & fleuerunt vir socium suum, vsquequo David
multiplicauit.

42 Et dixit Iehonathan ad David, Ito in pace: quod firmauimus ambo nos in nomine Domini
dicendo, Dictum Domini erit testis inter me & inter te, & inter filios meos & inter filios tuos vsque in sæculum.

43 Et surrexit & iuit; & Iehonathan ingressus est in urbem.

CAP. XXI.

ET venit David ad Nob ad Ahhimelech sacerdotem, & admiratus est Ahhimelech ad occursum David: & dixit ei, Quid hoc tu in
singularitate tua, & vir non est tecum? Et dixit David ad Ahhimelech sacerdotem, Rex iussit mihi verbum, & dixit mihi, Homo
non sciet quicquam verbum quod ego misi te: & quod iussi te, & adolescentes misi ad locum absconditum & custoditum.

3 * ועתה מה יש תחת ידך חמשה לחם תנה בידי או הנמצא :
 4 * ויען הכהן את דוד ויאמר אין לחם חל אל תחת ידי כי אם לחם קדש יש אם נשמרו הנערים אך מאשר :
 5 * ויען דוד את הכהן ויאמר לו כי אם אשר עצה לנו כתמל שלשם בצאתי ויהיו בלי הנערים קדש והוא רך חל ואף כי היום יקדש בבלי : * ויתן לו הכהן קדש כי לא היה שם לחם כי אם לחם הפנים המוסרים מלפני יהוה לשום לחם חם ביום הלקחו :
 7 * ושם איש מעבדי שאול ביום ההוא נעצר לפני יהוה ושמו דאג האדמי גביר הרעים אשר לשאול : * ויאמר דוד לאחימלך ואין יש פה תחת ידך חניו או חרב כי גם חרבי וגם בלי לא לקחתי בידי כי הנה דבר המלך נחוצ : * ויאמר הכהן חרב גלית הפלשתי אשר הכיית בעמק האלה הנה היא לוטת בשמלה אחרי האפוד אם אתה תקח לך קח כי אין אחרת זולתה בזה ויאמר דוד אין כמורה תננה לי :
 10 * ויקם דוד ויברח ביום ההוא מפני שאול ויבא אל אכיש מלך גת :
 11 * ויאמרו עבדי אכיש אליו הלוא זה דוד מלך הארץ הלוא לזה יענו במחלות לאמר הכה שאול באלפו ודוד ברכבתו : * וישם דוד את הדברים האלה בלבבו וירא מאד מפני אכיש מלך גת : * וישנו את טעמו בעיניהם ויתהלל בידם ויתו על דלתות השער ויורד רירו אל זקנו :

3 * Nunc ergo si quid habes ad manum vel quinque panes, da mihi aut quicquid inueneris. * Et respondens sacerdos ad David, ait illi: Non habeo laicos panes ad manum, sed tantum panem sanctum. si mundi sunt pueri, maxime à mulieribus.
 5 * Et respondit David sacerdoti, & dixit ei, Et quidem si de mulieribus agitur, continuimus nos ab heri & nudiustertius, B quando egrediebamur, & fuerunt vasa puerorum sancta. Porro via hæc polluta est, sed & ipsa hodie sanctificabitur in vasis. Matth. 12. 4
 6 * Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum panem. Neq; enim erat ibi panis nisi tantum panes propositionis qui sublati fuerant à facie Dñi, vt ponerentur panes calidi. * Erat autem ibi vir quidam de seruis Saul in die illa, intus in tabernaculo Dñi, & nomen eius Doeck Idumæus potentissimus pastorum Saul. * Dixit autem David ad Achimelech, Si habes hic ad manum C hastam aut gladiū, da mihi, quia gladium meum, & arma mea non tuli mecum. sermo enim regis vrgebat.
 9 * Et dixit sacerdos, Ecce hic gladius Goliath Philistæi, quem percussisti in valle Terebinthi, est inuolutus pallio post Ephod. Si istum vis tollere, tolle. Neque enim hic est alius absq; eo. Et ait David, Non est huic alter similis: da mihi eum. Inf. 32. 3
 10 * Surrexit itaque David, & fugit in die illa à facie Saul, & venit ad Achis regem Geth.
 11 * Dixeruntque serui Achis cum vidissent David, Nunquid non iste est David Drex terræ? Nónne huic cantabant per choros, dicentes: Percussit Saul mille, & David decem millia? * Posuit autem David sermones istos in corde suo, & extimuit valde à facie Achis regis Geth.
 13 * Et mutauit os suum coram Achis, & collabebatur inter manus eorum, & impingebat in ostia portæ, defluebantq; saluæ eius in barbam. Su. 18. 6 & Inf. 29. 6 Eccles. 42. 2

תרגום יונתן

3 * ובען מה אית כא תחות ידך חמשה טולמין ולחםא תב בידי או מה ראשחב :
 4 * ואתיב כהנא יד דוד ואמר ליה לית לחם חולין לתחות ידי אלהין לחם דקדשא אית ברם אם נטרין עלימא לחוד מסובבת אחמא :
 5 * ואמר ליה בקשטא איתחא מרחקא לנא כמאתמלי ומדקמוהי במפקי ותו מניהון רעלמא דכן לקודשא והוא לא באורח חולא הוה אזיל ויחב ליה כהנא קדשא ארי לא הוה חמן לחם חולין אלהין לחם אפמא :
 6 * דמערז מן קדם יי לשויותיה לחם חמים ביום איתנסבותיה :
 7 * ויחב גברא מעבדי שאול ביום ההוא כניש קדם :
 8 * ואמר דוד לאחימלך ואילו אית כא תחות ידך מורכבתא או חרבא ארי אף :
 9 * ואמר כהנא חרבא דגלית פלשתא דקטלתא במישר :
 10 * וקם דוד וערק ביוםא ההוא מן קדם שאול ואתא לות אכיש מלך גת :
 11 * ואמרו עבדי :
 12 * אכיש ליה הלא דין דוד מלךא דארעא הלא לדין משמעין כהנא למימר קטל שאול באלפין ודוד ברכבן :
 13 * וישני ית מדעה בעיניהון ואשחמם בגריהון ומשריש פתגמא האילין בלביה ורחיל לחוד מן קדם אכיש מלך גת :
 14 * ושי תרעא ומחית ריריה על דיקניה :

* Et nunc si sunt ad manum tuam quinque panes, da in manum meam, vel quod inueneris.

* Et respondit sacerdos Dauid, & dixit: Non sunt panes prophani sub manu mea nisi panis sanctus; si sunt pueri custoditi à muliere & comedant.

* Et respondit Dauid sacerdoti, & dixit ei: Sed & à muliere abstinuimus ab heri & nudius tertius: quando enim egrediebar ego in uiam, fuerunt omnes pueri purificati, & hac uia impura, quoniam hodie sanctificabitur propter uasa mea.

* Et dedit ei Achimelech sacerdos panes propositionis, quia non erat ibi panis alius, nisi panes faciei subleuati à facie Domini, ut ponerentur panes calidi in die qua accepit eos.

* Et erat quidam ibi seruorum Saul in die illa retentus coram Domino, nomen ei Doeg Idumeus pascens mulas Saul.

* Et dixit Dauid ad Achimelech, Vide si est hic sub manu tua hasta aut gladius, quia gladium meum & arma mea non accepi in manu mea, quia uerbum regis urgebat.

* Et dixit sacerdos, Ecce gladius Goliath Philistæi quem percussisti in ualle quercus, & hic inuolutus in pallio post superhumeralem; si hunc accipies tibi, accipe iam eum, quia non est alius præter eum hic: & dixit Dauid, Nō est sicut hic, da mihi hunc: & dedit eum ei.

* Et surrexit Dauid, & fugit in die illa à facie Saul, & abiit Dauid ad Achis regem Geth.

* Et dixerunt serui Achis ad eum, Nōne iste est Dauid rex terræ? nonne huic cantabant choros ducētes, dicentes: Percussit Saul in mille suis, & Dauid in decem millibus suis?

* Et posuit Dauid sermones istos in corde suo, & timuit ualde à facie Achis regis Geth.

* Et mutauit os suum coram eis, & collabebatur in manibus suis, & cadebat in ianuis porte, & saluæ eius defluebant in barbam eius.

* Ἐνὺν εἰ εἰσὶν ὑπὸ τῷ χεῖρῳ σου πέντε ἄρτοι, δός εἰς τῷ χεῖρῳ μου, ἢ ὃ δὴ ὄρησ.

* καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἱερὸς τῷ δαυὶδ; καὶ εἶπεν, ὅκ εἰσὶν ἄρτοι βέβηλοι ὑπὸ τὴν χεῖρῳ μου εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ ἅγιος· εἴ ἐστι παιδάριον πεφυλαγμένον ἀπὸ γυναικὸς & φάγων.

* καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ τῷ ἱερεῖ, & εἶπεν αὐτῷ· ἀλλὰ & ἀπὸ γυναικὸς ἀπεχρήμεθα ἀπὸ τῆς ἐχθρῆς καὶ τρίτης ἡμέρας· ἐν τῇ γὰρ ἐξελθεῖν με εἰς τὴν ὁδὸν γέγονε πρότερον τὰ παιδάριον ἡγνισμένον, & αὐτὴ ἡ ὁδὸς βέβηλος, διότι σήμερον ἁγιασθήσεται διὰ τὰ σκῆπη μου.

* καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἀχιμέλεχ ὁ ἱερὸς ἄρτοις προσηύσεως, ὅτι ὅκ ἡ ἐκεῖ ἄρτος ἕτερος, ἀλλ' ἡ ἄρτοι τοῦ προσηύσεως· ἀφ' ἡμερῶν ἐκ ποσώπας κυρίου, & παρεθεθῆναι ἄρτοις θερμῶς ἐν ἡμέρῃ ἣ ἔλαβεν αὐτὸς.

* καὶ ἡ ἡγεῖς ἐκεῖ πᾶν δόλον σαῦλ ἐν τῇ ἡμέρῃ ἐκείνῃ σωεχόμενον ἐνώπιον κυρίου, ὄνομα αὐτῷ δὴ ἔκ οἱδουμαῖ· & νέμων τὰς ἡμιόνας σαῦλ.

* καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀχιμέλεχ, ἴδε εἴ ἐστιν ἐν τῷ χεῖρῳ σου δόρυ ἢ μάχαιρα, ὅτι τὴν μάχαιρά μου καὶ τὰ σκῆπη μου ὅκ εἴληφα ἐν τῇ χειρὶ μου, διότι τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἡγεῖς σουδὴν.

* καὶ εἶπεν ὁ ἱερὸς, ἴδε ἡ ῥομφαία γολιάθ· & ἄλλο φύλον ὃν ἐπάταξας ἐν τῇ κοιλάδι ἡλᾶ· & αὕτη ἐνεχυρήν ἐν ἱματίῳ ὀπίσω τῆς ἐπωμίδος· εἰ ταύτῃ λήψῃ σε αὐτὴ λάβε δὴ αὐτήν, ὅτι ὅκ ἐστιν ἕτερος παρὲς αὐτῆς ὧδε· & εἶπε δαυὶδ, ὅκ ἐστιν ὡς περ αὐτή, δός μοι αὐτήν· & ἔδωκεν αὐτήν αὐτῷ.

* καὶ ὤρεσθαι δαυὶδ & ἐφυγῇ ἐν τῇ ἡμέρῃ ἐκείνῃ ἐκ ποσώπας σαῦλ· & ἀπῆλθε δαυὶδ πρὸς ἀκχίς βασιλέα γέθ.

* καὶ εἶπον οἱ παῖδες ἀκχίς πρὸς αὐτόν, ἔχ' ἕτερος ἐστιν δαυὶδ ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς; ἔχ' ἔτι τῷ ἐξήρχοντο αἱ χορδούσσαι, λέγουσαι, ἐπάταξες σαῦλ ἐν χιλιᾷσιν αὐτῷ, καὶ δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτῷ;

* καὶ ἔθετο δαυὶδ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῷ· καὶ ἐφοβήθη σφόδρα ἀπὸ ποσώπου ἀκχίς βασιλέως γέθ.

* καὶ ἡλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτῷ ἐνώπιον αὐτῶν· καὶ παρεφέρετο ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῷ, & ἐπιπίεν ἐπὶ ταῖς θυραῖς τῆς πύλης· καὶ τὰ σπάλια αὐτῷ κατέρρει ἐπὶ τὸν πῶγωνα αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et nunc quid est hic sub manu tua? quinque tortas panis da in manu mea, aut quicquid inueneris.

* Et respondit sacerdos Dauid, & dixit ei: Nō est panis laicorū sub manu mea, sed panis qui sanctus est; verum si custoditi pueri singulariter ab immunditia mulieris.

* Et respondit Dauid ad sacerdotem, & dixit ei: In veritate mulier remota nobis ut ab heri & ab ante ipsum in exitu meo; & fuerunt uasa ipsorum adolescentium pura ad sanctum; & ipse non in via prophana fuit ambulans, & die hoc fuit comestus & non prophanatus in vase.

* Et dedit illi sacerdos sanctum, quia non fuit ibi panis laicorum, sed panis facierum quem remouebant ab-ante Dominum ad ponendum ipsum panem calidum in die quo accipiebatur.

* Et ibi vir de seruis Saul in die illo congregatus ante Dominum, & nomen eius Doeg Idumæus magister pastorum Sauli.

* Et dixit Dauid ad Ahimelech, Et forsitan est hic sub manu tua hasta aut gladius; quia etiam gladium meum, & etiam arma mea non tuli in manu mea, quia fuit uerbum regis in festinatione.

* Et dixit sacerdos, Gladius Goliath Philistæi, quem occidisti in planitie Glandis opertus pallio, postquam quæsiuit illi in ephod; si eum accipias tibi, accipe; quia non alius præter eum hic, & dixit Dauid, Non est ut ipse: da illum mihi.

* Et surrexit Dauid, & fugit in die illo ab-ante Saul, & venit ad Achis regem Gath.

* Et dixerunt serui Achis ei, Nōne hic Dauid rex terræ? nonne huic audire facientes in choris, dicendo; Occidit Saul in millibus, & Dauid in decem millibus?

* Et posuit Dauid uerba hæc in corde suo, & timuit ualde ab-ante Achis regem Gath.

* Et mutauit cognitionem suam in oculis eorum, & stupidus factus est in manu eorum, & lineans super ualuas portæ, & descende-

dere faciens saluam suam super barbam suam.

* ויאמר אכיש אל-עבדיו הנרה תראו איש
משתגע למה תביאו אתו אלי:
* חסר משגעים אני כי הבאתם את-זר
להשתגע עלי הנה יבא אל-ביתי:

כב

* וילך דוד משם וימלט אל-מערת עדולם
וישמעו אחיו וכל-בית אביו וירדו אליו שמה:
* ויתקבצו אליו כל-איש מצוק וכל-איש
אשר-לו נשא וכל-איש מר-נפש ויהי עליהם
לשר ויהיו עמו בארבע מאות איש:
* וילך דוד משם מצפה מואב ויאמר אל-מלך
מואב יצא-נא אבי ואמי אתכם עד אשר ארע
מה-יעשה לי אלהים:
* וינחם אר-פני מלך מואב וישבו עמו כל-ימי היורה
דוד במצודה:
* ויאמר גר הנביא אל-דוד
לא תשב במצודה לך ובאת-לך ארץ יהודה וילך
דוד ויבא יער חרר:
* וישמע שאול כי
נודע דוד ואנשים אשר-ביתו ושאוול יושב
בנבער תחת-האשל ברמה וחניתו בידו וכל-
עבדיו נצבים עליו:
* ויאמר שאול לעבדיו
הנצבים עליו שמעו-נא בני ימיני גם-לכלכם
יתן בן-ישי שדות וכרמים לכלכם ישים שרי
אלפים ושרי מאות:
* כי קשרתם כלכם
עלי ואין-גללה את-אזני בכרתי בני-עם-בן-
ישי ואין-חלה מכם עלי וגללה ארץ-אזני כי
הקים בני את-עבדי עלי לארב כיום הזה:
* ויען ראג הארמי והוא נצב על-עבדי שאול
ויאמר ראיתי את-בן-ישי בא נבה אל-אחימלך
בן-אחיטוב:

14 * Et ait Achis ad seruos suos, Vidistis ho-
minem insanum, quare adduxistis eū ad
15 me? * An defunt nobis furiosi? quia in-
troduxistis istum vt fureret me præsente?
Dimittite illum hinc ne ingreditur do-
mum meam. CAP. XXII.

1 * A Bijt ergo Dauid inde, & fugit in spe-
luncam Odollam. Quod cum audif-
sent fratres eius, & omnis domus patris
eius descenderunt ad eum illuc. * Et con-
uenerunt ad eum omnes qui erant in an-
gustia constituti, & oppressi ære alieno &
amaro animo. Et factus est eorum prin-
ceps: fueruntq; cum eo quasi quadrin-
genti viri. * Et profectus est Dauid inde
in Masphat, quæ est Moab. Et dixit ad re-
gem Moab, Maneat oro pater meus & ma-
ter mea vobiscum, donec sciam quid fa-
ciat mihi Deus. * Et reliquit eos ante fa-
ciem regis Moab. Manseruntq; apud eū
cunctis diebus quibus Dauid fuit in præ-
sidio. * Dixitq; Gad propheta ad Dauid,
Noli manere in præsidio, proficiscere, &
vade in terram Iuda. Et profectus est Da-
uid & venit in saltum Areth. * Et audi-
uit Saul quod apparuisset Dauid, & viri
qui erant cū eo. Saul autē cū maneret in
Gabaa, & esset in nemore quod est in Ra-
ma, hastam manu tenens, cunctique serui
eius circumstant eū; * Ait ad seruos suos
qui assiscebant ei, Audite me nunc filij Ie-
mini; Nunquid omnibus vobis dabit fi-
lius Isai agros & vineas, & vniuersos vos
faciet tribunos & ceteriones? * Quoniā
coniurastis omnes aduersum me, & non
est qui mihi renūciat, maximè cū & fi-
lius meus fœdus iunxerit cū filio Isai. Nō
est qui vicē meā doleat ex vobis, nec qui
annūciat mihi; eo quod suscitauerit filius
meus seruū meū aduersum me insidiantē
mihi vsq; hodie. * Rñdēs autē Doeck Idu-
meus q; assiscebat, & erat primus inter ser-
uos Saul; Vidi, inquit, filiū Isai in Nobe a-
pud Achimelech filiū Achitob sacerdotē.

תרגום יונתן

14 ויאמר אכיש לעבדיו הכרין חזיתון וגבר שטי הוא למה איתיתון ויתיה לוחי:
לאישחטא קדמי תרין יעול לביתי:

כב

1 ויאל דוד מחסן ואישחטוב למערת עדולם ושמעו אחיו וכל בית אביו ונחתו לוחיה לחסן:
מעיק רוח וכל גבר דליה מרי רשו וכל גבר מריר נפש וחרה עליהון לרבה והו עמיה בארבע מאה גברא:
2 ויאל דוד מחסן למצפא מואב ואמר למלכא מואב יפוק כעז אבא ואמא עמכון עד דאידע מה יעבד לי יי:
3 ואשרינון קרם מלכא מואב ויחיבו עמיה כל יומין דהוה דוד שימור במצדא:
4 ויאל לך לארע דבית יהודה ויאל דוד ואמא לחורשא דחרר:
5 ויחב בגבעתא תחורא אשל ברמה ומורניתיה בידה וכל עבדוהי קיימין עלוהי:
6 כעז בני שבטא דבני בנימן אף לכולכון יתן בר ישי חקלין וכרמין ומני רבני אלפי ורבני מאותא:
7 ארי מדרתן כולכון עלי ולית דחוי לי כר גור קים ברי עם בר ישי ולית דכאיב לי מנכון עלי ומחוי לי ארי אקים ברי ית עבדי עלי
8 לכמנא כיוםא תרין: ויחב דואג אדומא והו ממנא על עבדי שאול ואמר חזיתו ית בר ישי אחא לנוב לוח אחימלך בר אחיטוב:

* Et dixit Achis ad seruos suos, Ecce vidi-
stis virum insanum, & quare adduxistis eum
ad me? * An ego furiosus ego, quia intro-
duxistis eum ut fureret in me? si isse ingredie-
tur in domum meam.

CAP. XXII.

ET abiit David inde & saluatus est, &
venit in speluncam Odollam: & audiunt
fratres eius & omnis domus patris eius, &
descendunt ad eum illuc.

* Et conuenerunt ad eum quicumque in ne-
cessitate existens, & omnis debitor, & omnis
amaro animo, & erat super eos dux: & erant
cum eo quasi quadringenti viri.

* Et profectus est inde in Massepha Moab,
& dixit David ad regem Moab, Sint iam pa-
ter meus & mater mea apud te donec sciam,
quid faciet mihi Deus.

* Et orauit faciem regis Moab, & habita-
uerunt cum eo omnibus diebus, existente Da-
uid in presidio.

* Et dixit Gad propheta ad David, Non ma-
neas in presidio; proficiscere & venies in ter-
ram Iuda. & profectus est David & venit,
& habitabat in ciuitate Chareth.

* Et audiuit Saul quod cognitus est David,
& viri qui cum eo; & Saul manebat in colle
sub aruo qui in Rhama: & hasta in manu sua,
& omnes serui eius assistebant ei.

* Et ait Saul ad seruos suos qui assistebant
ei, Audite iam filij Benjamin, si verè omnibus
vobis dabit filius Jesse agros & vineas, aut
omnes vos constituet tribunos & ceteros?

* Quoniam coniuratis omnes vos aduer-
sum me, & non est qui reuelet auriculam meam,
cum pepigerit filius meus fœdus cum filio Jesse,
& non est qui doleat de me ex vobis, & qui
reuelet auriculam meam, quoniam suscitauit
filius meus seruum meum aduersum me in ini-
micum sicut dies hac.

* Et respondit Doeg Iduæus, qui assiste-
bat super mulas Saul, & dicit: Vidi filium
Jesse venientem in Noba apud Achimelech fi-
lium Ahitob sacerdotem.

* καὶ εἶπεν ἀκχὶς πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ἰδὲ ἴδετε
δούδρα Ἰπλήπλιον, & ἵνα τί εἰσηγάγετε αὐτὸν πρὸς με;
15 * ἢ περσοδέομαι Ἰπλήπλιον ἐγώ, ὅτι εἰσενέγκατε αὐ-
τὸν Ἰπλήπλιον ἐπ' ἐμέ, εἰ ἔτι εἰσελεύσεται εἰς τὴν
οἰκίαν μου.

κβ'.

* Καὶ ἀπῆλθεν Δαυὶδ ἐκείθεν & διεσώθη, καὶ ἔρχεται
εἰς τὸ σπήλαιον τὸ ὀδολάμ, & ἀκούσιν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ καὶ κατεβαίνουνσι πρὸς
αὐτὸν ἐκεῖ.

* καὶ συνήγοντο πρὸς αὐτὸν πᾶς ἐν δυνάμει ὧν, καὶ
πᾶς ὑπόχρεως, & πᾶς κατ' ὀδὸν ψυχῆς, & ἔπ' αὐτῶν
ἡγούμενος· καὶ ἐγγύοντο μετ' αὐτοῦ ὡς εἰ τετρακόσιοι δούδρες.

* & ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς μασηφὰ τὴν μωάβ. & εἶπε δα-
υὶδ πρὸς τὸν βασιλέα μωάβ, γινέτωσαν δὴ ὁ πατήρ μου
& ἡ μήτηρ μου ὡς ἔως ὅτε γνῶ, τί ποιήσει μοι ὁ θεός.

* & παρεκάλεσε τὸ πρῶτον τοῦ βασιλέως μωάβ,
καὶ κατόκει μετ' αὐτοῦ πᾶσας τὰς ἡμέρας, ὄντος τοῦ
δαυὶδ ἐν τῇ περὶοχῇ.

* καὶ εἶπε γὰρ ὁ περὶοχὴς πρὸς δαυὶδ, μὴ κάθου
ἐν τῇ περὶοχῇ· πορεύου καὶ ἤξεις εἰς γῆν ἰσραὴλ. & ἐπορεύ-
θη Δαυὶδ, & ἦλθε καὶ κατόκει ἐν πόλει χαρήθ.

* καὶ ἤκουσε σαὺλ ὅτι ἐγνωσάμην Δαυὶδ, & ὁ δούδρες
& μετ' αὐτοῦ. & σαὺλ ἐκάθητο ἐν τῷ βουνῷ ὑπὸ τὴν ἄ-
ρουραν τὴν ἐν ῥάμᾳ, & τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, & πρῶτες
& παῖδες αὐτοῦ παρεστήκεισαν αὐτῷ.

* καὶ εἶπεν σαὺλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ ὅτι παρε-
σηκότας αὐτῷ, ἀκέετε δὴ & ὑοὶ βενιαμίν, εἰ ἀληθῶς πα-
σιν ὑμῖν δώσει ὁ ὕψος ἰεσαὶ αἵματι καὶ ἀμπελώνας, ἢ πρῶ-
τος ὑμῶν τάξει χιλιάρχους & ἐκατοντάρχους,

* ὅτι συγκείτω πρῶτες ὑμεῖς ἐπ' ἐμέ, καὶ ὅκ' ἐστὶν ὁ
ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου, ἐν τῷ διατίθεσθαι τὸν ὕον μου
διαθήκῃ μετὰ ἡοῦ ἰεσαί. & ὅκ' ἐστὶν ὁ πονῶν περὶ
ἐμοῦ ὅς ὑμῶν καὶ ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου, ὅτι ἐπήγειρεν
ὁ ὕψος μου τὸν δούλόν μου ἐπ' ἐμέ εἰς ἐχθρόν ὡς ἡ ἡμέρα
αὕτη.

* καὶ ἀπεκρίνετο δα὿ν ὁ ἰδομαῖος, ὁ καθεση-
κὼς Ἰπλήπλιος ἡμιόνους σαὺλ· καὶ λέγει, ἑώρακα τὸν ὕον
ἰεσαὶ παραχρῆμα ἐκείνου εἰς νόβαν πρὸς ἀχιμέλεχ ὕον ἀχι-
τὼβ τὸν ἱερέα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et dixit Achis seruis suis, Ecce ut hunc vidistis quod vir stultus ipse; quare venire fecistis illum ad me?

" Indigens stultis ego quod venire fecistis hunc ad stultizandum ante me? num hic intrabit ad domum meam?

CAP. XXII.

ET abiit David inde, & liberatus est ad speluncam Ghadulam: & audierunt fratres eius & omnis domus patris eius, & descenderunt
ad eum eò.

* Et congregati sunt ad eum omnis vir afflictus spiritu & omnis vir cui dominus fœnoris, & omnis vir ama-
rus anima; & fuit super eos in principem, & fuerunt cum eo quasi quadringenti viri. * Et iuit David inde ad Mispia Moab, & dixit
regi Moab, Exeat nunc pater meus, & mater mea vobiscum, vsquequo cognoscam quid faciet mihi Dominus.

* Et manere fecit illos ante regem Moab, & sederunt cum illo omnibus diebus quibus fuit David absconditus in Mefzadia.

* Et dixit Gad propheta ad David, Non sedebis in Mefzadia: veni, & ito tibi ad terram domus Iuda. & iuit David & venit ad
Iyluam Hhareth.

* Et audiuit Saul quod notus fuit David & viri qui cum eo; & Saul sedens in Gibgetha sub arbore in Ra-
matha: & hasta eius in manu eius, & omnes serui eius stantes apud eum. * Et dixit Saul seruis suis, qui stantes apud eum, Audite nunc
filij tribus filiorum Biniamin, etiam omnibus vobis dabit filius Isai agros, & vineas; omnes vos præficiet magistros millium & magistros
centenorum?

* Quia rebellastis omnes vos super me, & non est qui indicet mihi quando pepigit fœdus filius meus
cum filio Isai, & nō est qui doleat mihi inter vos super me, & indicet mihi quod statuit filius meus seruum meum super me ad insidias sicut
die hac.

* Et respondit Doeg Idumæus, & ipse præpositus super seruos Saul, & dixit, Vidi: filius Isai venit ad Noba
Abhimelech filium Ahhitob.

* וישאל לו ביהוה וצדה נתן לו ואת חרב גלית
 הפלשתי נתן לו: * וישלח המלך לקרא את
 אחימלך בן אחיטוב הכהן וארבע כל בית אביו
 הכהנים אשר בנב ויבאו כלם אל המלך:
 * ויאמר שאול שמע נא בן אחיטוב ויאמר
 חנני אדני: * ויאמר אל שאול למה קשרתם
 עלי אתה ובן ישי בתתך לו לחם וחרב ושאול לו
 באלהים לקום אלי לארב כיום הזה: * ויען
 אחימלך את המלך ויאמר ומי בכל עבדיך
 כדוד נאמן וחתן המלך וסר אל משמעתך ונכבד
 בביתך: * היום החלתי לשאול לו באלהים
 חלילה לי אל ישם המלך בעבדו דבר בכל
 בית אביו כי לא ידע עבדך בכל זאת דבר קטן
 או גדול: * ויאמר המלך מורת תמורת
 אחימלך אתה וכל בית אביו: * ויאמר
 המלך לרצים הנצבים עליו סבו והמיתו כהני
 יהוה כי גם ידם עם דוד וכי ידעו כי ברח
 הוא ולא גלו את אוננו ולא אביו עבדי המלך
 לשלח את ידם לפגע בכהני יהוה: * ויאמר
 המלך לדויג סב אתה ופגע בכהנים ויסב דויג
 האדמי ויפגע הוא בכהנים וימת ביום ההוא
 שמונים וחמשה איש נשא אפור בד: * ואת
 נב עיר הכהנים הכהן לפי חרב מאיש ועד
 אשר מעולל ועד יונק ושור וחמור ושר לפי
 חרב: * וימלט בן אחר לאחימלך בן אחיטוב
 ושמו אביתר ויברח אחרי דוד: * ויגד אביתר
 לדוד כי הרג שאול את כהני יהוה:
 * ויאמר דוד לאביתר ידעתי ביום ההוא כי שם
 דויג האדמי כי הגד יגיד לשאול אנכי סבתי בכל
 נפש בית אביו:

Doech Idumæus, proculdubio annuntiaret Sauli. Ego sum reus omnium animarum patris tui.

תרגום יונתן

10 וישאל ליה במימרא דיי וינודין יתב ליה וית חרבא דגלית פלישתא יתב ליה:
 אחיטוב כהנא וית כל בית אביו כהנא דכנז ואתו כלהון לוח מלכא:
 ריבונני:
 11 ויאמר ליה שאול למה מרדתון עלי את ובר ישי במחנה ליה סוזן וחרבא וישאל ליה במימרא דיי למקום
 עלי לכמנא ביומא דהין:
 12 ויאחז אחימלך ית מלכא ויאמר ומן בכל עבדך כדוד סחימין וחתנא דמלכא ורב על כל משמעתך
 ויקר בביתך:
 13 וימאדן שריתי למשאל ליה במימרא דיי חס לי לא ישוני מלכא בעבדיה פיתגמא וכל בית אבא ארי לא
 ידע עבדך בכל דא פחזא ועיר אורב:
 14 ויאמר מלכא ממת תמות אחימלך את וכל בית אביו:
 15 ויאמר מלכא
 לרשטא דקייסין עליהו איסתחרו וקטלו כהנא דיי ארי אף ויהוין עם דוד וצרי ידעו ארי עריק הוא ולא חוו לי ולא אביו עבדי מלכא
 לאושטא ית ידיון למשאל ליה במימרא דיי:
 16 וישלח הוא בכהנא וקטל ביומא ההוא חמסין וחמשה גברא דכשרין למלכא אפור דבוס:
 17 ויאמר מלכא לרשטא אסתחר את לשלוט בכהנא ואסתחר דואג ארומא
 לפתגם דחרב מנבר ועד איסתא מעליה ועד יניק והור וחמר ויאמר לפיתגם דחרב:
 18 ויאמר מלכא לרשטא אסתחר את לשלוט בכהנא ואסתחר דואג ארומא
 אחיטוב ושמויה אביתר וערק בחר דוד:
 19 ויגד אביתר לדוד ארי קטל שאול ית כהנא דיי:
 20 ויאמר
 דוד לאביתר ידענא ביומא ההוא ארי תמן דואג ארומא ארי הווא יתו לשאול ואנא גרמית לאסתקפא בכל בית אביו:
 21 ויאמר

€ 3

שָׁבָה אֶתִּי אֶל־תִּירְמָה כִּי אֲשֶׁר־יִבְקֹשׁ אֶת־
נַפְשִׁי יִבְקֹשׁ אֶת־נַפְשִׁי כִּי־מִשְׁמֶרֶת אֶת־
עַמִּדִּי :

כג

וַיִּגְדּוּ לְדָוִד לֵאמֹר הִנֵּה פְּלִשְׁתִּים
נִלְחָמִים בְּקַעֲיֵלָה וְהֵמָּה שָׁסִים אֶת־הַגִּבּוֹרֹת :
וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר הֲאֵלֶךְ וְהִכִּיתִי
בְּפְלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה . וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד לֵךְ
וְהִכִּיתָ בְּפְלִשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־קַעֲיֵלָה :
וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה אֲנַחְנוּ פֹּה
בַּיהוּדָה יֵרָאִים וְאַף־כִּי־נִלְכְּ קַעֲלָה אֶל־מַעְרְכֹת
פְּלִשְׁתִּים : וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד לִשְׁאוֹל בַּיהוָה
וַיַּעֲנֶהוּ יְהוָה וַיֹּאמֶר קוּם רֵד קַעֲיֵלָה כִּי־אֲנִי נֹתֵן
אֶת־פְּלִשְׁתִּים בְּיָדְךָ : וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְאֲנָשָׁיו קַעֲיֵלָה
וַיִּלָּחֶם בְּפְלִשְׁתִּים וַיַּנְהֵג אֶת־מַקְנֵיהֶם וַיַּךְ בָּהֶם
מַכָּה גְדוֹלָה וַיִּשַׁע דָּוִד אֶת־יְשִׁבֵי קַעֲלָה :
וַיְהִי כְּבָרַח אַבְיָתָר בֶּן־אַחִימֶלֶךְ אֶל־דָּוִד
קַעֲיֵלָה אַפֹּד יָרֵד בְּיָדוֹ :
וַיִּגַּד לִשְׁאוֹל כִּי־בָא דָוִד קַעֲיֵלָה וַיֹּאמֶר
שְׁאוֹל נָבֵר אֶתּוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי כִּי־נִסְגַּר לָבוֹא בְּעִיר
דָּלְתִּים וּבְרִיחַ : וַיִּשְׁמַע שְׁאוֹל אֶת־כָּל־
הָעָם לְמַלְחָמָה לָרֶדֶת קַעֲיֵלָה לְצוֹר אֶל־דָּוִד
וְאֶל־אֲנָשָׁיו : וַיֵּדַע דָּוִד כִּי עָלָיו שְׁאוֹל
מִחֲרִישׁ הָרָעָה וַיֹּאמֶר אֶל־אַבְיָתָר הַכֹּהֵן הַגִּישׁוּהָ
הָאֶפֶוד : וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
שָׁמַע שָׁמַע עֲבָדְךָ כִּי־מִבְּקֹשׁ שְׁאוֹל לָבֹא אֵלַי־
קַעֲיֵלָה לְשַׁחֵת לְעִיר בְּעִבּוּרִי : הִיִּסְגַּרְנִי בְּעָלָי
קַעֲיֵלָה בְּיָדוֹ הִיִּרָד שְׁאוֹל כְּאֲשֶׁר שָׁמַע עֲבָדְךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִגֵּד נָא לְעֲבָדְךָ וַיֹּאמֶר
יְהוָה יָרֵד :

* Mane mecū, ne timeas. Si quis quæ-
sierit animam meam, quæret & animam
tuam, mecūque seruaberis.

CAP. XXIII.

ET annunciauerunt David, dicentes:
A Ecce Philistijm oppugnant Ceilam &
diripiunt areas. * Consuluit ergo David
Dominum, dicens: Num vadam & per-
cutiam Philistæos istos? Et ait Dñs ad Da-
uid, Vade & percuties Philistæos, & sal-
uabis Ceilam. * Et dixerūt viri qui erant
cum David ad eum: Ecce nos hic in Iu-
dæa consistentes timemus, quanto magis
si ierimus in Ceilā aduersum agmina Phi-
listinorum? * Rursus ergo David con-
suluit Dñm. Qui respondens, ait ei: Sur-
ge & vade in Ceilam: ego enim tradam
Philistæos in manu tua.
* Abijt ergo David & viri eius in Cei-
lam, & pugnavit aduersum Philistæos. Et
abegit iumenta eorum, & percussit eos
plaga magna, & saluauit David habitato-
res Ceilæ.
* Porro eo tempore quo fugiebat Ab-
iathar filius Achimelech ad David in Cei-
lam, ephod secum habens descenderat.
* Nunciatum est autem Sauli quòd ve-
nisset David in Ceilam. Et ait Saul, Tra-
didit eum Deus in manus meas, conclu-
susque est introgressus vrbem in qua por-
ta & seræ sunt. * Et præcepit Saul omni
populo vt ad pugnam descenderet in Cei-
lam, & obsideret David & viros eius.
* Quod cū David rescisset, quia præ-
pararet ei Saul clam malum, dixit ad Ab-
iathar sacerdotem, Applica ephod.
* Et ait David, Domine Deus Israel, ^{Inf. 30. b}
audiuit famam seruus tuus quòd dispo-
nat Saul venire in Ceilam vt euertat vr-
bem propter me. * Si tradent me viri
Ceilæ in manus eius, & si descendet Saul
sicut audiuit seruus tuus, Domine Deus
Israel indica seruo tuo. Et ait Dominus,
Descendet.

תרגום יונתן

חַיִּב עָמִי לֹא תִדְחַל אֲרִי דְבָעִי לְמַקְטָלִי בְּעִי לְמַקְטָלְךָ אֲרִי נָטִיר אֶת־עָמִי :

כג

וַחֲוִיאוּ לְדָוִד לְמִימַר הֵא פְּלִשְׁתִּים מְגִיחִין קִרְבָּא בְּקַעֲיֵלָה וְאִינוּן בּוֹזִין יְחִי אִידְרִינָא :
וַחֲוִיאוּ וְאִקְטוּל בְּפְלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה וַאֲמַר וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְאִקְטוּל בְּפְלִשְׁתִּים וְתַפְרוּק יְחִי קַעֲיֵלָה :
וַחֲבָא בְּאַרְעָא דְּבִירַת יְהוּדָה אֲנַחְנָא דְּחָלִין וְאַף אֲלֵהֶן דְּנִיזֵל לְקַעֲיֵלָה לְסִדְרֵי פְּלִשְׁתִּים :
וְאִוְסִיף עוֹד דָּוִד לְמִשְׁאַל בְּמִימַרָא דְּנִיזֵל וְקָבִיל אֲלוֹתֵיהּ וַיִּי וַאֲמַר קוּם חוֹרַת לְקַעֲיֵלָה אֲרִי אֲנָא מִסֵּר יְחִי פְּלִשְׁתִּים בְּיָדְךָ :
וַאֲזַל דָּוִד וְנַבְרוּחֵי לְקַעֲיֵלָה וְאִגִּיחַ קִרְבָּא בְּפְלִשְׁתִּים וְדָבַר יְחִי גִיתִיהוֹן וְסָחָא בְּהוֹן מִסָּחָא סְגִיָּאָה וְפָרַק דָּוִד יְחִי תַּבִּי קַעֲיֵלָה :
וְהוֹרָה כֹּר עֵרַק אַבְיָתָר בֶּרֶךְ אַחִימֶלֶךְ לְחוֹת דָּוִד לְקַעֲיֵלָה אַפֹּדָא אֲחִית בִּידֵיהּ :
וַאֲמַר שְׁאוֹל מִסֵּר יְחִי בְּיָדִי אֲרִי אִתְּמַסֵּר לְמִיעַל בְּקִרְחָא דְּלָה דְּשִׁין וְעִבְרִין :
וְאִקְטוּלָה לְמַצָּר עַל דָּוִד וְעַל גְּבֻרוֹתָיו :
וַאֲמַר דָּוִד וַיִּי אֱלֹהֵא דְּיִשְׂרָאֵל מִשְׁמַע שָׁמַע עֲבָדְךָ אֲרִי בְּעִי לְמִיעַל לְקַעֲיֵלָה לְחַבְלָא לְקִרְחָא בְּרִילִי :
וְאִתְּמַסֵּר יְחִי קַעֲיֵלָה בִּידֵיהּ לְמִיחַת כְּמָה דְּשָׁמַע עֲבָדְךָ וַיִּי אֱלֹהֵא דְּיִשְׂרָאֵל חַיִּי כְּעֵן לְעֲבָדְךָ וַאֲמַר וַיִּי סִבֵּר לְמַחֲרָת :

* Maneas mecum & ne timeas, quoniam
ubi quaesiero anima mea, quaerā & anima tua
locum, quoniam seruatus es tu apud me.

CAP. XXIII.

ET annuncianerunt David, dicentes: Ecce
Philistei pugnant in Ceila, et ipsi diripiunt
areas.

* Et consuluit David per Dominum, dicens:
Si vadam & percutiam Philisteos istos? &
dixit Dominus ad David, Vade & percuties
Philisteos, & saluabis Ceila.

* Et dixerunt viri David ad eum, Ecce nos
hic existentes in Iudaea timemus, & quomodo
erit si abierimus in Ceila aduersus valles Phi-
listinorum?

* Et adiecit rursus David consulere per
Dominum: & respondit ei Dominus, & dixit
ad eum, Surge & descende in Ceila, quoniam
ego trado Philisteos in manus tuas.

* Et abiit David & viri qui cum eo, in
Ceila, & debellauit Philisteos, & fugerunt a
facie eius, & percussit eos plaga magna nimis;
& abegit iumenta eorum & saluauit David
habitatores Ceila.

* Et factum est cum fugeret Abiathar filius
Achimelech ad David in Ceila; descenderat ha-
bens Ephud in manu sua.

* Et nunciauerunt Saul, dicentes: Quod
venit David in Ceila. & dixit Saul, Tradidit
eum Deus in manus meas, quoniam conclusus
est introgressus in urbem portarū & serarum.

* Et praecipit Saul omni populo in pugnam
descendere in Ceila ut obsideret David & vi-
ros qui cum eo.

* Et cognouit David, quod Saul tacebat de
eo malum, & dixit David ad Abiathar sacer-
dotem, Adduc Ephud. * Et dixit David, Do-
mine Deus Israel, audiens audiuit seruus tuus,
quod quaerit Saul venire contra me in Ceila,
ut euertat urbem propter me,

* Si excludetur; & nunc si descendet Saul
sicut audiuit seruus tuus Domine Deus Is-
rael, indica seruo tuo. & dixit Dominus, De-
scendet.

* καὶ ἦλθον μετ' ἐμοῦ & μὴ φοβοῦ, ὅτι ἐγὼ ζητῶ τῇ ψυ-
χῇ σου ζήτησιν καὶ τῇ ψυχῇ σου ῥῆσιν, ὅτι πεφυλάξαι
σὺ πρὸς ἐμοί.

κγ.

* Καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Δαυὶδ, λέγοντες· ἰδοὺ οἱ ἀλλό-
φυλοι πολεμοῦσιν ἐν τῇ κεϊλᾷ, καὶ αὐτοὶ διαρπάζουσιν
τὰς ἀλῶ.

* καὶ ἐπηρώτησε Δαυὶδ διὰ τοῦ κυρίου, λέγων·
εἰ πορεύσῃ & πατάξω ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις τέτους; & εἶπε
κύριος πρὸς Δαυὶδ, πορεύου καὶ πατάξεις ἐν τοῖς ἀλλοφύ-
λοις, καὶ σώσεις τὴν κεϊλᾷ.

* καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες τοῦ Δαυὶδ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ἡμεῖς
ἐνταῦθα ὄντες ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φοβούμεθα, καὶ πῶς ἔσται
ἐάν πορευθῶμεν εἰς τὴν κεϊλᾷ εἰς τὰς κοιλάδας τῶν ἀλ-
λοφύλων;

* καὶ πρὸς τὸ ἐπερωτῆσαι
διὰ τοῦ κυρίου & ἀπεκρίθη αὐτῷ κύριος, καὶ εἶπε πρὸς
αὐτόν, ἀνάστηθι & κατέβηθι εἰς κεϊλᾷ, ὅτι ἐγὼ παρα-
δίδωμι ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις εἰς τὰς χεῖράς σου.

* καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ & οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν
κεϊλᾷ, & ἐπολέμησε ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις· & ἔφυγον ἐκ πρὸς
σώπου αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην
σφόδρα· & ἀπήλασε τὰ κτήνη αὐτῶν, & ἔσωσε Δαυὶδ
ἐν τοῖς κεῖλοις.

* καὶ ἐχρήσθη ἐν τῷ φεύγειν ἀβιάθαρ τὸν υἱὸν ἀχιμέ-
lech πρὸς Δαυὶδ εἰς κεϊλᾷ, κατέβη ἔχων ἐφ' ἑαυτοῦ τὴν
χειρὸς αὐτοῦ.

* καὶ ἀπήγγειλε τῷ σαῦλ, λέγοντες·
ὅτι ἦκει Δαυὶδ εἰς κεϊλᾷ· & εἶπε σαῦλ, πέπρακεν αὐτὸν
ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖράς μου, ὅτι ἀποκλείσται εἰσελθὼν
εἰς πόλιν θυρῶν & μοχλῶν.

* καὶ παραγγέλλει σαῦλ παντὶ τῷ λαῷ εἰς πόλεμον
καταβαίνειν ἐπὶ κεϊλᾷ τοῦ σπένχειν τὸν Δαυὶδ καὶ τοὺς
ἀνδρας τοῦ μετ' αὐτοῦ.

* & ἔγνω Δαυὶδ, ὅτι σαῦλ παρεσιώπα περὶ αὐτοῦ τὴν
κακίαν· & εἶπε Δαυὶδ πρὸς ἀβιάθαρ τὸν ἱερέα, πρὸς ἃ-
να γὰρ ῥέφουδ.

* & εἶπε Δαυὶδ, κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀ-
κούων ἀκήκοεν ὁ δοῦλός σου, ὅτι ζητεῖ σαῦλ ἐλθεῖν ἐπὶ
ἐμὲ εἰς κεϊλᾷ διαφθεῖραι τὴν πόλιν δι' ἐμὲ,

* εἰ ἀποκλίσθῃ(ε). & νῦν εἰ καταβῇ(ε) σαῦλ καθὼς
ἤκουσεν ὁ δοῦλός σου, κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπάγγειλον τῷ
δούλῳ σου· & εἶπε κύριος, καταβῇ(ε).

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Sede mecum, ne timeas; quia qui quaerens ad occidendum me, quaerens ad occidendum te, quia custoditus tu mecum.

CAP. XXIII.

ET indicarunt Davidi, dicendo: Ecce Pelisthaei ineuntes bellum in Keghilah, & ipsi diripientes areas. * Et quaesivit David in dicto Domini, dicendo: Num ibo & occidam in Pelisthaeis his? & dixit Dominus Davidi, Ito & occides in Pelisthaeis, & liberabis Keghilam.

* Et dixerunt viri David ei, Ecce quando nos hic in terra domus Iehudah, nos timentes; & quanto magis si ibimus ad Keghilam ad ordines Pelisthaeorum? * Et addidit adhuc David ad quaerendum in dicto Domini: & audiuit orationem eius Dominus, & dixit, Surge, descende ad Keghilam, quia ego tradidi Pelisthaeos in manu tua.

* Et iuit David & viri eius ad Keghilam, & inivit bellum in Pelisthaeos, & accepit pecora eorum, & percussit in eis percussione magnam, & liberauit David habitatores Keghila.

* Et fuit quando fugit Abiathar filius Ahimelech ad David ad Keghilah, Ephod descendere fecit in manu sua.

* Et indicatum est Sauli quod venit David ad Keghilah: & dixit Saul, Tradidit illum Dominus in manu mea, quia traditus est ut intraret in urbem cui sunt portae & vestes.

* Et congregauit Saul omnem populum ad ineundum bellum ad descendendum ad Keghila, ad angustandum super David & super viros eius.

* Et cognouit David quod super ipsum Saul infidaretur malum; & dixit ad Abiathar Sacerdotem, Approxima Ephoda.

* Et dixit David, Domine Deus Israel, audiendo audiuit seruus tuus, quod quaerens Saul intrare ad Keghilam, ad perdendum urbem propter me.

* Num cogitantes tradere me habitatores Keghilah in manu illius? num cogitans descendere iuxta id quod audiuit seruus tuus? Domine Deus Israel indica nunc seruo tuo. & dixit Dominus, Cogitat descendere.

* ויאמר דוד היסגרו בעלי קעילה אתי ואת-
 אנשי ביד שאול ויאמר יהודה יסגירו :
 * ויקם דוד ואנשיו כשש מאות איש ויצאו
 מקעילה ויתהלכו באשר יתהלכו ולשאול הגד
 כי נמלט דוד מקעילה ויחדל לצארת :
 * וישב דוד במדבר במצודות וישב בהר
 במדבר זיף ויבקשוהו שאול כל הימים ולא-
 נתנו אלהים בידו : * וירא דוד כי יצא שאול
 לבקש את נפשו ודוד במדבר זיף בחרשור :
 * ויקם יהונתן בן שאול וילך אל דוד חרשה
 ויחזק את ידו באלהים : * ויאמר אליו
 אל תירא כי לא תמצאך יד שאול גבאי ואתה
 תמלך על ישראל ואנכי אחיה לך למשנה
 וגם שאול גבאי ידע כן : * ויכרתו
 שניהם ברית לפני יהודה וישב דוד בחרשה
 ויהונתן הלך לביתו : * ויעלו זפים אל-
 שאול הגבעות לאמר הלוא דוד מסתתר
 עמנו במצודות בחרשה בגבעות החכילה אשר
 מימין הישימון :
 * ועתה לכל אור נפשך המלך לדרור
 ולנו רחמינו ביד המלך : * ויאמר שאול
 ברוכים אתם ליהוה כי חמלתם עלי :
 * לכו נא הכינו עוד ודעו וראו את מקומו
 אשר תהיה רגלו מי ראהו שם כי אמר אלי ערם
 יערם הוא : * וראו ודעו מכל המחבאים
 אשר יתחבא שם ושבתם אלי אל נכון והלכתי
 אתכם והיה אם ישנו בארץ וחפשתי אתו בכל
 אלפי יהודה : * ויקומו וילכו זיפה לפני
 שאול ודוד ואנשיו במדבר מעון בערבה אל ימין
 הישימון :

12 * Dixitq; rursum Daud, Si tradent me
 viri Ceile, & viros qui sunt mecum in ma-
 nus Saul? Et dixit Dñs, Tradent. * Surre-
 xit ergo Daud & viri eius quasi sexcenti:
 & egressi de Ceila huc atq; illuc vagaban-
 tur incerti. Nunciaturumque est Saul quod
 fugisset Daud de Ceila, & saluatus esset,
 14 quamobrem dissimulauit exire. * Mora-
 batur autem Daud in deserto in locis fir-
 C missimis, mansitque in monte solitudinis
 Ziph. Quærebat eum tamē Saul cunctis
 diebus, & non tradidit eum Deus in ma-
 nus eius. * Et vidit Daud q̄ egressus esset
 Saul vt quæreretur animam eius. Porro Da-
 uid erat in deserto Ziph in silua. * Et sur-
 rexit Ionathas filius Saul, & abiit ad Da-
 uid in siluam, & cōfortauit manus eius in
 17 Deo. * Dixitq; ei, Ne timeas : neq; enim
 inueniet te manus Saul patris mei. Et tu
 regnabis super Israel, & ego ero tibi secū-
 dus. Sed & Saul pater meus scit hoc.
 18 * Percussit ergo vterq; fœdus corā Dño.
 Mansitque Daud in silua, Ionathas autē
 reuersus est in domū suā. * Ascenderunt
 autē Ziphei ad Saul in Gabaa, dicentes:
 19 Nōne ecce Daud latitat apud nos in lo-
 cis tutissimis siluæ in colle Achile, quē est
 20 ad dextrā deserti? * Nunc ergo sicut desi-
 derauit anima tua vt descenderes, descen-
 de, nostrum aut erit vt tradamus eum in
 21 manus regis. * Dixitque Saul, Benedicti
 vos à Dño, quia doluistis vicem meam.
 22 * Abite ergo oro & diligētius prepara-
 te, & curiosius agite, & cōsiderate locum
 vbi sit pes eius, vel quis viderit eū ibi, vbi
 dixistis. Recogitat enim de me q̄ callidē
 23 infidier ei. * Considerate & videte omnia
 latibula eius in quibus absconditur, & re-
 D uertimini ad me ad rem certam vt vadam
 vobiscum. Quod si aut in terrā se obstru-
 xerit, p̄scrutabor eū in cūctis millibus Iu-
 24 da. * At illi surgētes abierūt in Ziph ante
 Saul. Daud aut & viri eius erant in deser-
 to Maō in cāpestrib⁹ ad dexterā Iesimuth.

תרגום יונתן

12 ויאמר דוד הסבירין למסמר יחבי קעילה יחי ויח גברי בידא דשאול ואמר וייסבירין למסמר :
 כשית מאה גברא ונפקו מקעילה ויהיכו באחר דכשר לתלכא ולשאול איתחזא ארי אשתיוב דוד מקעילה ואחמנע מלמפק :
 14 ויחבי דוד במדברא במצודתא ויחבי כטורא במדברא דזיף ובעהי שאול כל יומיא ולא מסריה ויי בידיה :
 ארי נפק שאול למבעה למקטליה ודוד במדברא דזיף בחרשור :
 17 ואמר ליה לא תדחל ארי לא תשכחניך ירא דשאול אבא וארת חמלך על ישראל ואנא אחוי לך
 לתנן ואף שאול אבא ידע כן :
 18 וגזרי תרויהון קדם קדם ויי ויחבי דוד בחרשור ויהונתן אזל לארחה :
 19 וסליקו אנשי זיף לוח שאול לגבעתא למימר הלא דוד מסמר עמנא במצודתא בחרשור חכילה דמדורום לישומון :
 20 וכען לכל רעות נפשך מלכא למיחת חורא ואנחנא נמסריניה בידא דמלכא :
 22 אזילו כען אחקינו עוד ודעו וחזו יח אחריה דשרי ביה מן חזתי תמן ארי אפרין לה דערים ונפיק הוא :
 23 וחזו ודעו מכל מסמוריתא דאשמר תמן ותחבון לוחי בקשור ואהך עמכון ותחי אם איתוהי בארעא ואבלש יתיה בכל אלפיה
 24 דביר יהודה : וקמו ואזלו לזיף לקדם שאול ודוד וגברותי במדברא דמעון במישורא דמדורום לישומון :

* Et dixit David, Si tradet qui de Ceila, me
 & viros meos in manus Saul? & dixit Do-
 minus, Tradent. * Et surrexit David & viri
 sui quasi sexcenti, & egressi sunt de Ceila, &
 ibant quocunque ibant: & nunciatum est Saul
 quod saluatus esset David de Ceila; & dimisit
 ut exiret. * Et mansit David in deserto in
 angustis: & sedebat in monte in deserto Ziph.
 & querebat Saul cunctis diebus David, &
 non tradidit eum Dominus in manus eius.

* Et vidit David quod egrederetur Saul
 ut quereret eum; & David erat in deserto
 Ziph in noua.

* Et surrexit Jonathan filius Saul, & abiit
 ad David in nouam, & confortauit manus eius
 in Domino.

* Et dixit ad eum, Ne timeas, quia non te
 inueniet manus Saul patris mei, & tu regna-
 bis super Israel, & ego ero tibi in secundum:
 & Saul pater meus sciuit sic.

* Et percusserunt ambo fœdus coram Do-
 mino, & mansit David in noua, & Jonathan
 abiit in domum suam.

* Et ascenderunt Ziphæi ad Saul ad collem,
 dicentes: Nonne ecce David absconditus est apud
 nos in angustis in noua in colle Achilæ qui est à
 dextris Jessum?

* Et nunc omne quod iuxta animam regis in
 descensum, descendat ad nos, conclusi enim
 sunt in manibus regis.

* Et dixit eis Saul, Benedicti vos Domino,
 quia doluistis de me.

* Abite iam & præparate adhuc, & cogno-
 scite & videte locum eius, ubi est pes eius, ve-
 lociter ibi ubi dixistis, quia dixit Saul, Ne
 fortè callidè agens hic callidè agat.

* Et videte & considerate de omnibus lo-
 cis ubi ipse absconditur ibi, & reuertimini ad
 me in præparatum; & vadam vobiscum, &
 erit si est super terram, perscrutabor eum in
 cunctis millibus Juda.

* Et surrexerunt Ziphæi & abierunt ante
 Saul: & David & viri eius in deserto Maon
 in vespere à dextris Jessum.

12 * καὶ εἶπε δαυὶδ, εἰ παραδώσουσιν ὁ δὲ τὸ κεῖλα
 ἐμὲ ὅτι δὴ δούλους μου εἰς χεῖρας σαὺλ; ὅτι εἶπε κύριος,
 13 παραδώσουσιν. * καὶ ᾤκησεν δαυὶδ ὁ δὲ δούλους αὐτοῦ
 ὡς ἑξακόσιοι, καὶ ἐξῆλθον ἐκ κεῖλα καὶ ἐπορεύοντο ὡς δὴ
 ἐπορεύοντο καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαὺλ ὅτι διασέσωται δα-
 14 υὶδ ἐκ κεῖλα, καὶ ᾤκησεν ὡς ἐξῆλθαι.

14 * καὶ ἐκάθισεν δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τοῖς σENOῖς καὶ
 ἐκάθητο ἐν τῷ ὄρει ἐν τῇ ἐρήμῳ ζίφ. καὶ ἐζήτησε σαὺλ
 πᾶσας τὰς ἡμέρας τὸν δαυὶδ. ὁ δὲ παρέδωκεν αὐτὸν κύ-
 15 ρῳ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. * καὶ εἶδε δαυὶδ ὅτι ἐξέρ-
 χετο σαὺλ ὡς ζητεῖν αὐτὸν καὶ δαυὶδ ᾤκησεν ἐν τῇ ἐρήμῳ ζίφ
 16 ἐν τῇ καινῇ. * καὶ ᾤκησεν ἰωνὰθ δὸς σαὺλ ὁ δὲ ἐπορεύθη
 πρὸς δαυὶδ εἰς τὴν καινὴν, καὶ ἐκραιτάνωσεν τὰς χεῖρας
 17 αὐτοῦ ἐν τῷ κυρίῳ. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, μὴ φοβοῦ ὅτι
 ὁ δὲ μή σε εὕρη ἡ χεὶρ σαὺλ τοῦ πατρὸς μου καὶ σὺ βασι-
 λύσεις Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ ἔσμαι τοι εἰς δούτερον.
 καὶ σαὺλ ὁ πατὴρ μου ἔγνω ὅτως.

18 * καὶ διέθεντο ἀμφοτέρωθεν διαθήκην ἐνώπιον κυρίου. ὁ δὲ
 ἐκάθητο δαυὶδ ἐν τῇ καινῇ, ὁ δὲ ἰωνὰθ δὸς αὐτοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶ-
 19 κόν αὐτοῦ. * καὶ ἀνέβησαν οἱ ζιφαῖοι πρὸς σαὺλ ἵνα
 τὸν βουνὸν λέγοντες, ὅτι ἰδοὺ δαυὶδ κέκρυπται πρὸς ἡμῶν
 ἐν τοῖς σENOῖς ἐν τῇ καινῇ ἐν τῷ βουνῷ ὡς ἐχέλας ὁ δὲ
 20 ἐξῆλθεν τοῦ ἱεροσολύμου.

20 * καὶ νῦν πρὸς τὴν ψυχὴν ὡς βασιλείας εἰς κα-
 τάβασιν, κατὰβανέτω πρὸς ἡμᾶς, ὅτι κεκλεισμένοι
 γάρ εἰσιν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ βασιλέως.
 21 * ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς σαὺλ, εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ,
 ὅτι ἐπονέσασθε περὶ ἐμοῦ.

22 * πορεύθητε δὴ καὶ ἐτοιμάσατε ἐτι ὅτι γινώτε ὅτι ἰδέτε
 τὸν τόπον αὐτοῦ ὡς ἐστὶν ὁ ποδὸς αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶ ἐκεί-
 23 τε, ὅτι εἶπεν ὁ σαὺλ μή ποτε πανουργοῦσάμενοι ὡς τὸ
 πανουργοῦσθαι.

23 * καὶ ἰδέτε καὶ γινώτε ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅπου αὐ-
 τὸς κρύπτεται ἐκεῖ, καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς με εἰς ἐτοιμον,
 καὶ πορεύσάμενοι μετ' ὑμῶν καὶ ἔσται εἰς ἐπὶ τῇ γῆς,
 24 ἐξερδύνησω αὐτὸν ἐν πάσι χιλιάσιν ἰσραὴλ.

24 * καὶ ᾤκησεν οἱ ζιφαῖοι καὶ ἐπορεύθησαν ἐμ-
 πρὸς σαὺλ καὶ δαυὶδ καὶ οἱ δούλοι αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ
 μαὼν κατ' ἐσπέραν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἱεροσολύμου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et dixit David, Num cogitant tradere habitatores Keghilæ me & viros meos in manu Saul? & dixit Dominus, Cogitant tradere.
 "Et surrexit David & viri eius ut sexcenti viri, & exierunt ex Keghilah, & iuerunt in locum qui idoneus ad eundem: & Sauli nunciatum est quod euasit David ex Keghilah: & detentus est ab exeundo.
 "Et sedit David in deserto in præsidio, & sedit in monte in deserto Ziph; & quæsiuit illum Saul omnibus diebus, & non tradidit illum Dominus in manu eius.
 "Et vidit David quod exiuit Saul ad quærendum & ad occidendum se: & David in deserto Ziph in silua.

"Et surrexit Iehonathan filius Saul, & iuit ad David ad siluam: & confortauit manus eius in dicto Domini.
 "Et dixit ei, Non timebis, quia non inueniet te manus Saul patris mei: & tu regnabis super Israel, & ego ero tibi in secundum, & etiam Saul pater meus cognoscit sic.
 "Et pepigerunt ambo illi fœdus ante Dominum, & sedit David in silua, & Iehonathan iuit in viam suam.
 "Et ascenderunt viri Ziph ad Saul in Gibghathā ad dicendum, Nonne David absconditus nobiscum in præsidio in silua in Gibghathā Hhachilah quæ ad Austrum Iessimon?
 "Et nunc ad omnem voluntatem animæ tuæ rex descendendo descende, & nos trademus eum in manu regis.
 "Et dixit Saul, Benedicti vos ante Dominum, quia miserti estis super me.
 "Ite nunc & præparamini adhuc, & cognoscite & videte locum eius in quo manens: quis vidit illum ibi? quia dicentes ei quod callidè agens & exiens ille.
 "Et videte & cognoscite ex omni latibulo in quo absconditus est ibi, & redibitis ad me in veritate, & veniam vobiscum. & erit si ille non est in terra, & inuestigabo illum in omnibus millibus domus Iehuda.
 "Et surrexerunt & iuerunt ad Ziph ante Saul: & David & viri eius in deserto Maghon in planicie, quæ ab Austro Iessimon.

* Et iuit Saul & viri eius ad quarendum David, & nunciatum est David, & descendit ad petram in deserto Maon: & audiuit Saul, & persecutus est in deserto Maon post David. * Et it Saul & viri eius ex parte montis huius; & David & viri eius ex parte montis altera: & David erat tectus ut iret a facie Saul, & Saul & viri eius appropinquabant super David, & viros eius ut caperet eos. * Et nuncius venit ad Saul, dicens: Festina & veni quia infusi sunt Philistinim super terram. * Et reuersus est Saul ut non persequeretur post David, & perrexit in occursum Philistinorum: propter hoc vocatus est locus ille Petra diuisa.

CAP. XXIIII.

ET ascendit David inde, & sedit in angustis in Gaddi.

* Et factum est ut reuersus est Saul a tergo Philistinorum, & nunciauerunt ei, dicentes: Ecce David in deserto in Gaddi.

* Et accepit secum tria millia virorum electorum ex omni sraael, & perrexit ad inuestigandum David & viros eius per anteriorem partem conationis ceruorum.

* Et venit ad armenta gregum quæ in via, & erat ibi spelunca; & ingressus est Saul ut præpararetur; & David & viri eius in spelunca interius sedebant in ea.

* Et dixerunt viri David ad eum, Ecce dies hæc, quam dixit Dominus ad te: Ecce ego trado inimicum tuum in manus tuas, & facies ei quod placuerit in oculis tuis. & surrexit David & abstulit alam diploidis Saul latenter.

* Et factum est post hæc, & percussit David cor suum, quoniam abstulit alam diploidis eius.

* Et dixit David ad viros suos, Nequam mihi à Domino, si faciam verbum hoc Domino meo Christo Domini ut inferam manum meam in eum, quoniam Christus Domini hic est. * Et persuasit David viris suis in sermonibus, & non permisit eis ut consurgerent & interficerent Saul. & surrexit Saul, & egressus est in viam de spelunca.

* καὶ ἐπορεύθη σαὺλ ἐπὶ τοὺς ἀνδρες αὐτοῦ ζητεῖν τὸν δαυὶδ· καὶ ἀπήγγελλεν τῷ δαυὶδ, κατέβη εἰς τὴν πέτραν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ μαὼν· καὶ ἤκασεν σαὺλ κατεδίωξεν εἰς τὴν ἐρημον τὴν μαὼν ὀπίσω δαυὶδ. * καὶ πορεύετο σαὺλ ἐπὶ τοὺς ἀνδρες αὐτοῦ ἐκ μερῶν ὁρίων τούτου· καὶ δαυὶδ καὶ οἱ ἀνδρες αὐτοῦ ἐκ μερῶν ὁρίων ἑτέρων· καὶ δαυὶδ ὡς συνεπαζόμενος πορεύετο ἀπὸ προσώπου σαὺλ· καὶ σαὺλ καὶ οἱ ἀνδρες αὐτοῦ παρεπλάγιζον ἐπὶ δαυὶδ καὶ ἐδυνάστευσαν αὐτὸν συλλαβεῖν αὐτὸν.

* καὶ ἄγγελος παρεγένετο πρὸς σαὺλ, λέγων· ἀπελθε καὶ ἡκεὶ ὅτι ἐχύθησαν ἀλλοφύλοι ἐπὶ τὴν γῆν.

* καὶ ἀνέστρεψε σαὺλ μὴ καταδιώκειν ὀπίσω δαυὶδ, καὶ ἐπορεύθη εἰς οὐρανὸν τῶν ἀλλοφύλων· διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος πέτρα ἡ μεριθεῖσα.

καδ'.

* Καὶ ἀνέβη δαυὶδ ἐκείθεν καὶ ἐκάθησεν ἐν τοῖς στενοῖς ἐν γαδδί. * καὶ ἐγγένετο ὡς ἀνέστρεψε σαὺλ ἀπὸ πλάγιος τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἀπήγγελλαν αὐτῷ λέγοντες, ἰδοὺ δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γαδδί. * καὶ ἔλαβε μετ' αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ἐκ παντὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἐπορεύθη ζητεῖν τὸν δαυὶδ καὶ ἐδυνάστευσαν αὐτὸν καὶ τὸν ὄλον· καὶ ὡς ἐκείνους ἀπὸ τῶν ἐλάφων.

* καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὰς ἀγέλας τῶν ποιμνίων τῶν ἐπὶ τῷ ὄλῳ· καὶ ὡς ἐκείνους ἀπὸ τῶν ἐλάφων, καὶ εἰσῆλθε σαὺλ παρασκάδασαι· καὶ δαυὶδ καὶ οἱ ἀνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ σπηλαίῳ ἐσώτηρον ἐκ αὐτῶν ἐν αὐτῷ.

* καὶ εἶπον οἱ ἀνδρες δαυὶδ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ἡ ἡμέρα αὕτη, ὡς εἶπε κύριος πρὸς σέ, ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὸν ἐχθρόν σου εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ ποιήσεις αὐτῷ ὅ ἄρεσόν ἐστι τοῖς ὀφθαλμοῖς σου· καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἀφείλε τὸν περύγιον τὸ διπλοῖδ σαὺλ λαθραίως. * καὶ ἐγγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπάταξεν τὸν δαυὶδ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὅτι ἀφείλετο τὸν περύγιον τὸ διπλοῖδος αὐτοῦ.

* καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τοὺς ἀνδρας αὐτοῦ, μηδαμῶς ἐμοὶ πρὸς κύριον, εἰ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο τῷ κυρίῳ μετὰ χειρὸς κυρίου ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπ' αὐτόν, ὅτι χεῖρ τοῦ κυρίου ἐστὶν ἐν ἐμοί.

* καὶ ἐπεισε δαυὶδ τοὺς ἀνδρας αὐτοῦ ἐν λόγοις, καὶ ὅτε ἔδωκεν αὐτοῖς ἀναστῆναι καὶ θανατῶσαι τὸν σαὺλ· καὶ ἀνέστη σαὺλ καὶ ἔζητησεν εἰς τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς σπηλαίας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et iuit Saul & serui eius ad quarendum eum, & denunciarunt David, & descendit ad rupem, & sedit in deserto Maghon: & audiuit Saul & secutus est post David in desertum Maghon.

* Et iuit Saul a latere montis hinc; & David & viri eius ex latere montis inde: & fuit David disquirens ad abeundum ex-ante Saul: & Saul & viri eius insidiantes super David, & super viros eius ad comprehendendum eos.

* Et nuncius venit ad Saul ad dicendum: Festina & vade, nam extracti sunt Pelisthai super terram.

* Et redijt Saul a sequendo post David, & iuit ad occursum Pelisthaeorum: ideo vocarunt locum illum Rupem diuisionis, id est, in quo diuisum est cor regis ad eundum huc, & illuc.

CAP. XXIIII.

ET ascendit David inde, & sedit in praesidio Ghengedi. * Et fuit quando redijt Saul de post Pelisthaeos, & nunciarunt illi dicendo: Ecce David in deserto Ghengedi.

* Et accepit tria millia virum adolescentium ex omni Israel, & iuit ad quarendum David & viros eius super facies foraminum rupium.

* Et venit ad caulas pecoris quæ super viam, & ibi spelunca: & introiuit Saul ad faciendum necessaria sua: & David & viri eius in foraminibus speluncæ.

* Et dixerunt viri David ei: Ecce dies quem dixit Dominus tibi, Ecce ego tradens auctores inimicitiae tuæ in manu tua, & facies ei id quod rectum in oculis tuis. Et surrexit David & abscidit alam pallij Sauli in occulto.

* Et fuit postea & doluit David in corde suo, eo quod abscidit alam quæ Sauli.

* Et dixit viris suis, Absit mihi ab-ante Dominum, si faciam verbum hoc domino meo vincto Domini, ad extendendum manum meam in eum, quia vinctus Domini ipse.

* Et quietos reddidit David viros suos in verbis, & non fuit eos surgere super Saul: & Saul surrexit ex spelunca, & iuit in viam.

* ויקם דוד אחרי כן ויצא מן המערה ויקרא
 * אחרי שאל לאמר אדני המלך ויבט שאל
 * אחרי ויקד דוד אפים ארצה וישתחו:
 * ויאמר דוד לשאל למה תשמע את דברי
 * אדם לאמר הנה דוד מבקש רעתך:
 * הנה היום הזה ראו עיניך את אשר נתנך
 * יהוה היום בידי במערה ואמר להרגך ותחס
 * עליך ואמר לא--אשלח ידי באדני כי משיח
 * יהוה הוא: * ואבי ראה גם ראה את
 * כנף מעילך בידי כי בכרתי את כנף מעילך ולא
 * הרגתיך דע וראו כי אין בידי רעה ופשע ולא
 * חטאתי לך ואתה צדה את נפשי לקהתך:
 * * ישפט יהוה ביני ובינך ונקמני יהוה ממך
 * וידי לא תהיה בך: * כאשר יאמר משל
 * הקדמני מרשעים וצא רשע וידי לא תהיה בך:
 * * אחרי מי יצא מלך ישראל אחרי מי אתה
 * רדף אחרי כלב מר אחרי פרעש אחד:
 * * והיה יהוה לדין ושפט ביני ובינך וירא וירב
 * את ריבי וישפטני מידך: * ויהי ככלות דוד
 * לדבר את הדברים האלה אל שאל ויאמר שאל
 * הקלך זה בני דוד וישא שאל קלו ויבך:
 * * ויאמר אל דוד צדיק אתה ממני כי אתה
 * גמלתני טובה ואני גמלתיך הרעה:
 * * ואת הגדת היום את אשר עשיתך
 * אתי טובה את אשר סגרני יהוה בידך ולא
 * הרגתני: * וכי ימצא איש את איבו ושלחו
 * בדרך טובה ויהוה ישלמך טובה תחת היום
 * הורה אשר עשית לי: * ועתה הנה
 * ידעתי כי מלך תמלוך וקמתי בידך ממלכת
 * ישראל:

* Surrexit autē David post eū, & egres-
 fus de spelunca clamavit post tergū Saul,
 dicens: Dñe mi rex; & respexit Saul post
 se, & inclinans se David pronus in terram
 adoravit. * Dixitq; ad Saul, Quare audis
 verba hominū loquentiū, David quærit
 malum aduersum te? * Ecce hodie vide-
 runt oculi tui, & tradiderit te Dñs in ma-
 nu mea in spelunca, & cogitavi vt occi-
 derē te, sed pepercit tibi oculus meus. Di-
 xi enim, Non extendā manum meam in
 dñm meum, quia Christus Domini est.
 * Quin potius pater mi vide & cognosce
 orā chlamydis tuæ in manu mea, quomo-
 do cum præscinderē summitatē chlamy-
 dis tuæ, nolui extēdere manum meā in te.
 Animaduerte & vide quoniam non est in
 manu mea malū, neque iniquitas, neque
 peccaui in te. Tu autem insidiaris animæ
 meæ vt auferas eā. * Iudicet Dñs inter me
 & te, & vlciscatur me Dñs ex te, manus autē
 mea non sit in te. * Sicut & in prouerbio
 antiquo dicitur: Ab impijs egredietur im-
 pietas. Manus ergo mea non sit in te.
 * Quem persequeris rex Israel? quē per-
 sequeris? Canē mortuū persequeris & pu-
 licē vnum? * Sit Dñs iudex & iudicet in-
 ter me & te, & videat & iudicet causam
 meā, & eruat me de manu tua. * Cū au-
 tem compleffet David loquens sermones
 huiusmodi ad Saul, dixit Saul: Nūquid
 vox hæc tua est fili mi David? Et leuauit
 Saul vocē suam & fleuit. * Dixitq; ad Da-
 uid, Iustior tu es quā ego, tu enim tri-
 buisti mihi bona, ego autē reddidi tibi ma-
 la. * Et tu indicasti mihi hodie, quæ fece-
 ris mihi bona, quomodo tradiderit me
 Dñs in manu tua & non occideris me.
 * Quis enim cū inuenerit inimicū suū,
 dimittet eū in via bona? Sed Dñs reddat
 tibi vicissitudinem hanc, pro eo qd hodie
 operatus es in me. * Et nunc quia scio
 quod certissimè regnaturus sis, & habitu-
 rus in manu tua regnum Israel:

תרגום יונתן

* ויקם דוד בחר בן ונפק ממערתא וקרא שאל למימר רבובי מלכא ואסתכי שאל לאחורתי וברע דוד על אפוחי על ארעא
 * ויאמר דוד לשאל למה את שמע יתפתגמי בני אנשא דאמרין הא דוד כמין בישתך:
 * אחרי ויקד דוד אפים ארצה וישתחו:
 * ויאמר דוד לשאל למה תשמע את דברי אדם לאמר הנה דוד מבקש רעתך:
 * הנה היום הזה ראו עיניך את אשר נתנך יהוה היום בידי במערה ואמר להרגך ותחס עליך ואמר לא--אשלח ידי באדני כי משיח יהוה הוא:
 * ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידי כי בכרתי את כנף מעילך ולא הרגתיך דע וראו כי אין בידי רעה ופשע ולא חטאתי לך ואתה צדה את נפשי לקהתך:
 * ישפט יהוה ביני ובינך ונקמני יהוה ממך וידי לא תהיה בך: * כאשר יאמר משל הקדמני מרשעים וצא רשע וידי לא תהיה בך:
 * אחרי מי יצא מלך ישראל אחרי מי אתה רדף אחרי כלב מר אחרי פרעש אחד:
 * והיה יהוה לדין ושפט ביני ובינך וירא וירב את ריבי וישפטני מידך: * ויהי ככלות דוד לדבר את הדברים האלה אל שאל ויאמר שאל הקלך זה בני דוד וישא שאל קלו ויבך:
 * ויאמר אל דוד צדיק אתה ממני כי אתה גמלתני טובה ואני גמלתיך הרעה:
 * ואת הגדת היום את אשר עשיתך אתי טובה את אשר סגרני יהוה בידך ולא הרגתני:
 * וכי ימצא איש את איבו ושלחו בדרך טובה ויהוה ישלמך טובה תחת היום הורה אשר עשית לי:
 * ועתה הנה ידעתי כי מלך תמלוך וקמתי בידך ממלכת ישראל:
 * ויקם דוד בחר בן ונפק ממערתא וקרא שאל למימר רבובי מלכא ואסתכי שאל לאחורתי וברע דוד על אפוחי על ארעא
 * ויאמר דוד לשאל למה את שמע יתפתגמי בני אנשא דאמרין הא דוד כמין בישתך:
 * אחרי ויקד דוד אפים ארצה וישתחו:
 * ויאמר דוד לשאל למה תשמע את דברי אדם לאמר הנה דוד מבקש רעתך:
 * הנה היום הזה ראו עיניך את אשר נתנך יהוה היום בידי במערה ואמר להרגך ותחס עליך ואמר לא--אשלח ידי באדני כי משיח יהוה הוא:
 * ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידי כי בכרתי את כנף מעילך ולא הרגתיך דע וראו כי אין בידי רעה ופשע ולא חטאתי לך ואתה צדה את נפשי לקהתך:
 * ישפט יהוה ביני ובינך ונקמני יהוה ממך וידי לא תהיה בך: * כאשר יאמר משל הקדמני מרשעים וצא רשע וידי לא תהיה בך:
 * אחרי מי יצא מלך ישראל אחרי מי אתה רדף אחרי כלב מר אחרי פרעש אחד:
 * והיה יהוה לדין ושפט ביני ובינך וירא וירב את ריבי וישפטני מידך: * ויהי ככלות דוד לדבר את הדברים האלה אל שאל ויאמר שאל הקלך זה בני דוד וישא שאל קלו ויבך:
 * ויאמר אל דוד צדיק אתה ממני כי אתה גמלתני טובה ואני גמלתיך הרעה:
 * ואת הגדת היום את אשר עשיתך אתי טובה את אשר סגרני יהוה בידך ולא הרגתני:
 * וכי ימצא איש את איבו ושלחו בדרך טובה ויהוה ישלמך טובה תחת היום הורה אשר עשית לי:
 * ועתה הנה ידעתי כי מלך תמלוך וקמתי בידך ממלכת ישראל:

* Et egressus est David post Saul de spelunca, & clamavit David post Saul, dicens: Domine rex. & respexit Saul post se, & inclinavit David super faciem suam super terram, & adoravit eum. * Et dixit David ad Saul, Quare audis verba populi dicentium, Ecce David querit animam tuam? * Et in die ista viderunt oculi tui quod tradidit te Dominus hodie in manus meas in spelunca, & non volui occidere te, & peperi tibi, & dixi, Non inferam manum meam in dominum meum, quoniam Christus Domini iste est.

* Et pater meus, & ecce ala diploidis in manu mea, ego abstuli alam diploidis; & non interfeci te, & cognosce & vide hodie quod non est in manu mea malum neque iniquitas neque impietas, & non peccaui in te, & tu insidiaris animæ meæ ut auferas eam.

* Judicet Dominus inter me & inter te, et ulciscatur me Dominus ex te, at manus mea non erit in te. * Sicut dicitur in proverbio antiquo; Ab impijs egredietur delictum, & manus mea non erit in te.

* Et nunc post quem persequeris rex Israel? post quem egrederis? post canem mortuum, & post pulicem unum?

* Sit Dominus in iudicem & cōforem inter me & te, & videat Dominus & iudicet causam meam, & ulciscatur me de manu tua.

* Et factum est ut complevit David loqui sermones istos ad Saul: & dixit Saul, Vox tua hæc fili David? & eleuavit Saul vocem suam, & fleuit.

* Et dixit ad David, Iustus tu magis quam ego, quia tu quidem tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala. * Et tu nunciaſti hodie quæ fecisti mihi bona, quomodo inclusit me Dominus hodie in manus tuas, & non interfecisti me. * Et quia si inuenerit aliquis inimicum suum in angustia, & miserit eum in via bona, & Dominus reddet ei bona sicut fecisti tu hodie. * Et nunc, ecce ego cognosco, quoniam regnans regnabis, & constituetur regnum Israel in manu tua.

* καὶ ἔξῃλθεν δαυὶδ ὀπίσω σαὺλ ἐκ τοῦ σπηλαίου· ὁ δὲ ἐβόησεν δαυὶδ ὀπίσω σαὺλ, λέγων· κύριε βασιλεῦ· ὁ δὲ ἐπέβλεψεν σαὺλ ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ ἐκύψεν δαυὶδ ἐπὶ τὸ πρὸσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, ὁ δὲ προσεκύνησεν αὐτῷ.

* καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαὺλ, ἵνα τί ἀκούς τῶν λόγων τοῦ λαοῦ λεγόντων, ὅτι δαυὶδ ζητεῖ τὴν ψυχὴν σου.

* καὶ γὰρ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐωράκασι τὸ ὄφθαλμοῖς ὡς παρέδωκέ σε κύριος σήμερον εἰς τὰς χεῖρας μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ ὅσα ἐβουλόθην ἀποκτεῖναι σε, ὁ δὲ ἐφεισάμην σου· καὶ εἶπα, ὅσα ἐποίησα χεῖρά μου ἐπὶ τὸν κύριόν μου, ὅτι χειρὸς κυρίου ἔστίς ἐστι, ὁ πατήρ μου.

ὁ δὲ εἶδεν τὸ πτερυγίον τὸ διπλοῖδος ἐν τῇ χειρὶ μου· ἐγὼ ἀφείλθον τὸ πτερυγίον τὸ διπλοῖδος ὁ δὲ ἀπέκλεινά σε· καὶ γινώσκῃς ὅτι σήμερον ὅτι ὅσα ἔστιν ἐν τῇ χειρὶ μου κακία· ὅτι ἀφ' ἐθέτησις ὅτι ἀσέβεια, καὶ ἔχῃ ἡμάρτων εἰς σέ· καὶ σὺ δεσμοῦς τὴν ψυχὴν μου· ὁ δὲ λαβεῖν αὐτὴν.

* κεναι κύριος δυνάμεθον ἐμὲ ὁ δὲ ἀνὰ μέθον σε, ὁ δὲ ἐκδικήσαι μοι κύριος ἐκ τοῦ· ἡ γὰρ χεὶρ μου ὅσα ἔσται ἐπὶ σέ,

* καθὼς λέγει ἐν παραβολῇ ἀρχαία· ὁ δὲ ἀνὸς ἐξελθὼν πλημμέλεια· ὁ δὲ χεὶρ μου ὅσα ἔσται ἐπὶ σέ.

* καὶ νῦν ὀπίσω τίνος καταδώσεις βασιλεῦ τοῦ Ἰσραὴλ ὀπίσω τίνος ἐκπορεύῃ; ὀπίσω κυνὸς τεθνηκότος καὶ ὀπίσω ψύλλου ἐνός;

* ἤτοι κύριος εἰς κερτὴν καὶ δικαστὴν δυνάμεθον ἐμοῦ καὶ τοῦ, καὶ ἴδοι κύριος ὁ κεναι τὴν δίκην μου ὁ δὲ δικασαί μοι ἐκ χειρὸς σου.

* καὶ ἐχρήσθη ὡς συνετέλεσε δαυὶδ λαλῶν τὰ ῥήματα ταῦτα πρὸς σαὺλ, ὁ δὲ εἶπε σαὺλ, ἡ φωνὴ σου αὕτη τέκνον δαυὶδ; καὶ ἐπῆρε σαὺλ τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἐκλαυσε.

* καὶ εἶπε πρὸς δαυὶδ, δίκαιος σὺ ὑπὲρ ἐμέ, ὅτι σὺ μὲν δυνάτεως μοι ἀγαθὰ, ἐγὼ δὲ δυνάτεως καὶ κακά.

* καὶ σὺ ἀπήγαγες σήμερον ἀετοὶς ἀγαθὰ, ὡς ἀπέκλεισέ με κύριος σήμερον εἰς τὰς χεῖρας σου, ὁ δὲ ὅσα ἀπέκτεινάς με.

* καὶ ὅτι εἴ ἔννοιαι τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐν τῷ λίθῳ, ὁ δὲ ἐκπέμψοι αὐτὸν ἐν ὁδῷ ἀγαθῇ, καὶ κύριος δυνάτεως μοι ἀγαθὰ, καθὼς πεποίηκας σὺ σήμερον.

* καὶ νῦν ἴδου ἐγὼ γινώσκω, ὅτι βασιλεύων βασιλεύσεις, ὁ δὲ σὴν ἡ βασιλεία Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et surrexit David post hæc, & exiit ex spelunca, & clamavit post Saul, dicendo: Domine mi rex: & respexit Saul retro se, & incuruavit se David super faciem suam super terram, & adoravit.

hominum; qui dicunt: Ecce David insidians malum tuum? * Et dixit David ad Saul, Ad quid tu audis verba filiorum hominum; qui dicunt: Ecce David insidians malum tuum? * Et dixerunt alij ut occiderem te, & peperi super te, & dixi: Non extendam manum meam in dominum meum, quia vnctus Domini ipse.

* Et domine mi considera, etiam vide alam pallij tui in manu mea, quod cum abscederem alam pallij tui, non occidi te: cognosce & vide quod non est in manu mea culpa & iniquitas, & non aduersatus sum tibi, & tu insidians super animam meam ad occidendum me.

* Iudicabit Dominus inter me & inter te, & ulciscetur me Dominus a te; & manus mea non erit in te. * Ut id quod dicunt assimilatores ab antiquis, Ex impijs exibat culpa eorum, & manus mea non erit in te.

* Post quem exiit rex Israel: post quem tu secutus? post debilem vnum, post abiectum vnum. * Et erit Dominus in iudicem, & faciet iudicium inter me & inter te, & manifesta ante eum iudicia: iudicet me & liberabit afflictionem meam a te.

* Et fuit quando finiuit David loqui verba hæc cum Saul, & dixit Saul, Nunquid vox tua ista fili mi David? & extulit Saul vocem suam & iuxit. * Et dixit ad David, Iustus tu a me, quia retribuisti mihi bonum, & ego retribuui tibi malum.

* Et tu indicaſti hodie quod fecisti mecum benignitatem, quod tradidit me Dominus in manu tua, & non occidisti me. * Si enim inueniret vir auctorem inimicitie sue, & dimittet eum in via recta? & Dominus rependet tibi bonum propter diem hanc, quod fecisti mihi.

* Et nunc, ecce sciui, quod regnando regnabis, & stabilietur in manu tua regnum Israel.

* ועתה השבעה לי ביהוה אם תכרית את זרעי
אחרי ואם תשמיד את שמי מבית אבי:
* וישבע דוד לשאול וילך שאול אל ביתו
ודוד ואנשיו עלו על המצודה:

כה

* וימרת שמואל ויקבצו כל ישראל
ויספרו לו ויקברו בביתו ברמה ויקם דוד וירד
אל מדבר פארן: * ואיש במעון ומעשהו
בברמל והאיש גדול מאד ולו צאן שלשת אלפים
ואלף עזים ויהי בגזו את צאנו בברמל:
* ושם האיש נבל ושם אשתו אביגיל והאשה
טובת שכל ויפת תאר והאיש קשה ורע מעללים
והוא כלבו: * וישמע דוד במדבר כי גזו
נבל את צאנו: * וישלח דוד עשרה נערים
ויאמר דוד לנערים עלו כרמלה ובאתם אל נבל
ושאלתם לו בשמי לשלום: * ואמרתם
בדל לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך
שלום: * ועתה שמעתי כי גזזים לך עתה הרעים
אשר לך היו עמנו לא הכלמנום ולא נפקד
להם מאומה כל ימי היותם בברמל:
* שאל את נעריך ויגידו לך וימצאו הנערים
הן בעיניך כי על יום טוב בגזו תנה נא את אשר
תמצא ירך לעבריך ולבנה לדוד:
* ויבאו נערי דוד וידברו אל נבל בכל הדברים
האלה בשם דוד וינוחו: * ויען נבל את עבדי
דוד ויאמר מי דוד ומי בן ישי היום רבו עבדי
המתפרצים איש מפני אדניו:
* ולקחתי את לחמי ואת מימי ואר טבחתי
אשר טבחתי לגזזי ונתתי לאנשים אשר לא
ידעתי אי מזה המה:

meas, & carnes pecorum quæ occidi tonforibus meis, & dabo viris quos nescio vnde sint?

22 * Iura mihi in Dño ne deleas semē meū post me, neq; auferas nomen meū de domo patris mei. * Et iuravit David Sauli. Abijt ergo Saul in domū suam, & David & viri eius ascenderunt ad tutiora loca.

CAP. XXV.

1 **M**Ortuus est autem Samuel & congregatus est vniuersus Israel, & planxerunt eum nimis & sepelierunt eum in domo sua in Ramatha. Cōsurgēsq; David descendit in desertum Pharan. * Erat aut vir quispiam in solitudine Maon, & possessio eius in Carmelo, & homo ille magnus nimis. Erantq; ei oues tria millia, & mille capræ. Et accidit vt tonderetur grex eius in Carmelo. * Nomen autē viri illius erat Nabal, & nomē vxoris eius Abigail. Eratq; mulier illa prudētissima & speciosa. Porro vir eius durus & pessimus & maliciosus. erat autem de genere Caleb. 4 * Cū aut audisset David in deserto q tonderet Nabal gregem suum, * Misit decem iuuenes, & dixit eis: Ascēdite in Carmelū, & venietis ad Nabal, & salutabitis eum ex nomine meo pacificē. * Et sic dicetis, Sit fratribus meis & tibi pax, & domui tuæ pax, & omnibus quæcunq; habes sit, pax. * Audiui q tonderent pastores tui greges tuos, qui erant nobiscum in deserto. Nunquā eis molesti fuimus, nec aliquādo defuit quicquā eis de grege omni tēpore quo fuerunt nobiscū in Carmelo. * Interroga pueros tuos & indicabūt tibi. Nunc ergo inueniant pueri gratiam in oculis tuis. In die enim bona venimus. Quodcunq; inuenierit manus tua da seruis tuis & filio tuo David. * Cūq; venissent pueri David, locuti sunt ad Nabal omnia verba hec ex nomine David & filuerunt. * Respondens autem Nabal pueris David, ait: Quis est David & quis est filius Isai? Hodie increuerunt serui qui fugiunt dominos suos.

11 * Tollam ergo panes meos & aquas

תרגום יונתן

22 וכען קיים לי במימרא דיי ודלא תשיצי ית בני בתרי ולא תפסק ית שמי מבית אבא:
לבייתיה ודוד וגברוהי סליקו למצריא:
1 ומית שמואל ואתקנישו כל ישראל וספרו עלוהי וקברוהי בביתיה ברמה וקם דוד ונפק לה למדברא דפארן:
במעון ונכסוהי בכרמלא וגברא רב לחרא וליה עאן תלתא אלפין ואלף עיזין והורה במגזי ית עאניה בכרמל:
נבל ושום אחתיה אביגיל ואהתא חכימת מדע ושפירת ראו וגברא קשי וכיש עובדין והוא מדבית כלב:
ארי גזזי נבל ית עניה: * ושלח דוד עשרה עלימין ואמר דוד לעלמא סקו לכרמלא וחתכו לות נבל ותשאלו ליה בשמי לשלום:
6 ותימרון כרין לחיך ואת שלם וביתך שלם וכל דרך שלם:
לא אנזיקננק ולא שגא להון מרעם כל יומין דהון בכרמלא:
על יום טב אחינא רב כען יה דתשכח ירך לעבריך ולבנה לדוד:
7 ובעיניך כי על יום טוב בגזו תנה נא את אשר תמצא ירך לעבריך ולבנה לדוד:
8 ויבאו נערי דוד וידברו אל נבל בכל הדברים האלה בשם דוד וינוחו:
9 ויען נבל את עבדי דוד ויאמר מי דוד ומי בן ישי היום רבו עבדי המתפרצים איש מפני אדניו:
10 ולקחתי את לחמי ואת מימי ואר טבחתי אשר טבחתי לגזזי ונתתי לאנשים אשר לא ידעתי אי מזה המה:
11 ואיסב ית מיכלי וית משתו וית שירותי דאתקניתי לגזזי ואתן לגברא דלא ידעית אי מכן אנת:

* Et nunc iura mihi in Domino, ut non disperdas semen meum post me, & non deleas nomen meum de domo patris mei. * Et iuravit David Saul, et abiit Saul in domum suam; & David & viri sui ascenderunt in munitionem arctam.

CAP. XXV.

ET Samuel mortuus est, & congregatur uniuersus Israel, & plangunt eum & sepeliunt eum in domo sua in Armathaim; & surrexit David & descendit in desertum Pharan.

* Et erat homo in solitudine, et possessio eius in Carmelo, & homo magnus nimis; & huic oues tria millia, & capra mille. & factum est cum tonderent ipsi oues eius in Carmelo:

* Et nomen homini Nabal, & uxori nomen Abigail, & erat mulier bona prudentia & pulchra forma nimis, & homo durus & maliciosus in exercitijs, & homo caninus.

* Et audiuit David in deserto quod tondit Nabal Carmelius greges suos. * Et misit David, decem pueros, & dixit ad pueros, Ascendite in Carmelum, & venite ad Nabal, & salutate eum in nomine meo in pace.

* Et dicetis ei hæc, Ad tempus & tu saluus & omnia salua & domus tua.

* Et nunc, ecce audiui quod tondent tibi nunc pastores tui, qui fuerunt nobiscum in deserto, et non prohibuimus eos, & non mandauimus eis quippiam omnibus diebus, existentibus eis in Carmelo. * Interroga pueros tuos, & annuntiabunt tibi; & inueniant pueri tui gratiam in oculis tuis, quoniam in die bona venimus. Da iam quod inuenerit manus tua, seruis tuis & filio tuo David. * Et veniunt pueri David, & loquuntur ad Nabal secundum omnia verba hæc in nomine David, & exiit Nabal.

* Et respondit pueris David & dixit, Quis David & quis filius Jesse? hodie multiplicati sunt serui qui fugiunt unusquisque a facie domini sui.

* Et tollam panes meos, & vinum meum, & pecora mea quæ occidi tondentibus mihi oues, & dabo ea viris, quos non scio unde sunt?

11 * καὶ νῦν ὁμολογέτω μοι κύριε, ἵνα μὴ ἐξολοθρευθῇ τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου, καὶ μὴ ἀφανίσῃς τὸ ὄνομα μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς μου. * καὶ ὁμοσε δαυὶδ τῷ σαύλ. ὁ ἀπῆλθεν σαύλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ δαυὶδ ὁ δούλος αὐτοῦ ἀνέβησαν εἰς μεσσηρά τινὲς ἐν ὄρει.

κε.

1 * Καὶ σαμουὴλ ἀπέθανε, (ὁ σιμωαθροῖς) πᾶς ἰσραὴλ καὶ κόπῃον αὐτὸν καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν ὄρμαθαίμ. ὁ δούλος δαυὶδ ὁ κατέβη εἰς τὴν ἔρημον φαραν. * ὁ δὲ δούλος αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἡ ἐργασία αὐτοῦ ἐν τῷ καρμὲλῳ, καὶ ὁ δὲ δούλος αὐτοῦ μέγας σφόδρα. ὁ δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τριχίλια, ὁ δὲ αἶγες χίλια· καὶ ἔχουσιν ἐν τῷ κείρειν αὐτοὺς τὰ ποίμνια αὐτοῦ ἐν τῷ καρμὲλῳ. * ὁ ὄνομα τῷ δούλῳ ναβάλ, ὁ δὲ τῇ γυναίκῃ ὄνομα ἀβυγαίλ. ὁ δὲ ἡ γυνὴ ἀγαθὴ συνέσει ὁ καλὴ τῷ εἶδει σφόδρα, ὁ δὲ δούλος αὐτοῦ σκληρὸς ὁ πονηρὸς ἐν ἐπιτηδεύμασι, καὶ δούλος κυνικός. * ὁ δὲ ἤκουσε δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅτι κείρει ναβάλ ὁ καρμῆλιος τὰ ποίμνια αὐτοῦ. * ὁ δὲ ἀπέστειλε δαυὶδ δέκα παιδάρεα. ὁ εἶπε πρὸς τὰ παιδάρεα, ἀνάβητε εἰς τὸν καρμῆλον, ὁ ἤκατε πρὸς τὸν ναβάλ. ὁ ἀσπασάσθε αὐτὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐν εἰρήνῃ. * ὁ εἰρεῖτε αὐτῷ τὰς εἰρήνας ὁ συνύψαινον ὁ πᾶντα τὰ ὑψαίνοντα ὁ ὁ οἶκος σου.

7 * καὶ νῦν ἰδοὺ ἀκήκοα ὅτι κείρουσί σοι νῦν οἱ ποιμῆνες σου οἱ ἦσαν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὁ δὲ οὐκ ἀπεκωλύσαμεν αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἐνετείλαμεθα αὐτοῖς εἰς πᾶσας τὰς ἡμέρας, ὅντων αὐτῶν ἐν τῷ καρμὲλῳ.

8 * ἐρώτησον τὰ παιδάρεά σου, ὁ ἀπαγγελοῦσί σοι καὶ εὐρέτω τὰ παιδάρεά σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι ἐφ' ἡμέραν ἀγαθὴν ἤκομεν· ὁ δὲ δὴ ὁ δὲ εὐρὴ ἡ χεὶρ σου, ὁ τοῖς παισὶ σου ὁ τῷ υἱῷ σου δαυὶδ. * καὶ ἔρχετο τὰ παιδάρεα δαυὶδ, ὁ λαλοῦσι πρὸς ναβάλ καὶ πᾶντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπὶ τῷ ὀνόματι δαυὶδ· καὶ δὲ πῆδησεν ναβάλ.

10 * καὶ ἀπεκρίθη τοῖς παισὶ δαυὶδ ὁ εἶπε, τίς δαυὶδ ὁ τίς υἱὸς ἰεσσαί; σήμερον πεπληθυμῆροι εἰσὶν οἱ δούλοι, οἱ οἱ ἀποδιδράσκοντες ἕκαστος ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ. * καὶ λήψομαι ὅν αἶμα μου ὁ τὸν οἶνον μου καὶ τὰ θύματα μου ὁ τίθηκα τοῖς κείρουσί μοι τὰ πρόβατα, ὁ δώσω αὐτὰ ἀνδράσιν, οἱς οὐκ οἶδα πόθεν εἰσὶν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et nunc iura mihi in dicto Domini quod non perdes filios meos post me, & non cessare facies nomen meum de domo patris mei.

12 Et iuravit David Saul, & iuit Saul ad domum suam: & David & viri eius ascenderunt ad præsidia.

CAP. XXV.

ET mortuus est Samuel, & congregati sunt omnis Israel, & planxerunt super eum, & sepelierunt eum in domo eius in Ramatha: & stetit David & fugit sibi in desertum ad Paaran. * Et vir in Maghon, & substantia eius in Charmela, & vir magnus valde, & illi pecora tria millia, & mille caprae. & fuit cum tonderet pecora sua in Charmel. * Et nomen viri Nabal, & nomen vxoris eius Abigail, & mulier sapiens intelligentia, & pulchra visu, & vir durus & malus factis; & ipse ex domo Chaleb. * Et audiuit David in deserto quod tondens Nabal pecora sua.

* Et misit David decem adolescentes, & dixit David adolescentibus, Ascendite ad Charmel, & ite ad Nabal, & rogabitis illi in nomine meo pacem.

* Et dicetis sic, Per vitam tuam, & tu pax, & domus tua pax, & omnia quæ tibi pax.

* Et nunc audiui quod tondentes tibi sint, & nunc pastores tui fuerunt nobiscum, non læsimus eos, & non defuit illis quicquam omnibus diebus, quibus fuerunt in Charmela.

* Interroga adolescentes tuos, & indicabunt tibi, & inuenient adolescentes misericordiam in oculis tuis, quia die bono venimus; da nunc quod inueniet manus tua seruis tuis, & filio tuo David.

* Et venerunt adolescentes David, & locuti sunt cum Nabal verba hæc in nomine David, & finierunt.

* Et respondit Nabal seruis David, & dixit, Quis David? & quis filius Isai? hodie multi serui qui fugiunt, & qui absconduntur vir ab ante dominum suum.

* Et accipiam cibum meum, & potum meum, & conuiuium meum, quæ pa-

¹² * וַיִּהְיוּ נְעָרֵי דָוִד לְדֶרֶךְ וַיָּשְׁבוּ וַיָּבֹאוּ
וַיְגִידוּ לוֹ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

¹³ * וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲנָשָׁיו הִנֵּה אִישׁ אֶת-חֶרְבוֹ
וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת-חֶרְבוֹ וַיַּחְגְּרוּ גַם-דָּוִד אֶת-חֶרְבוֹ
וַיַּעֲלוּ אַחֲרֵי דָוִד כְּאַרְבַּע מְאוֹרֹת אִישׁ וּמֵאֲתָיִם
יָשְׁבוּ עַל-הַכֵּלִים:

¹⁴ * וְלֹא־בִיגַיִל אִשְׁתּוֹ נָכַל הַגִּיד נְעָר-אֶחָד מִהַנְּעָרִים
לֵאמֹר הִנֵּה שָׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים מִהַמְּדַבֵּר לְבָרֵךְ
אֶת-אֲדֹנָיו וַיַּעַט בָּהֶם: * וְהַנְּעָרִים טָבִים
לָנוּ מְאֹד וְלֹא הִכְלָמְנוּ וְלֹא פָקְדְנוּ מְאוֹמֶה כָּל-

¹⁵ יְמֵי הַתְּהַלֵּכְנוּ אִתָּם בְּהִיּוֹתָנוּ בַּשָּׂדֶה:
¹⁶ * חֹמֶה הָיָה עָלֵינוּ גַם-לַיֶּלֶךְ גַם-יוֹמָם כָּל-יְמֵי
הִיּוֹתָנוּ עִמָּם רָעִים הִצָּאָן:

¹⁷ * וַעֲתָה דַּעֲי וְרֹאִי מִה-תַּעֲשֵׂי כִי-כָלְתָה הָרֶעָה
אֶל-אֲדֹנָיו וְעַל-כָּל-בֵּיתוֹ וְהוּא בֶן-בְּלִיעַל מְדַבֵּר
אֱלֹהִיו: * וְהַמֶּהָר אֲבִיגַיִל וַתִּקַּח מֵאֲתָיִם לֶחֶם

¹⁸ וּשְׁנַיִם נֶבֶלִי-יָיִן וְחֹמֶשׁ צֶאֱן עֲשׂוֹת וְחֹמֶשׁ סָאִים
קָלִי וּמְאוֹרֹת צִמְקִים וּמֵאֲתָיִם דְּבָלִים וַתִּשֶׂם
עַל-הַחֲמֹרִים: * וַתֹּאמֶר לַנְּעָרִיהָ עֲבְרוּ לִפְנֵי

הַנָּנִי אַחֲרֵיכֶם בָּאָה וְלֹא־יִשָּׂה נָכַל לֹא הַגִּידָה:

¹⁹ * וְהָיָה הִיא רֹכֶבֶת עַל-הַחֲמֹר וַיֵּרֶדֶת בַּסֶּתֶר

הַהָר וַתִּגְדֹּר דָּוִד וַאֲנָשָׁיו יֵרְדוּ לִקְרֹאתָהּ וַתַּפְגֵּשׁ
אֹתָם: * וְדָוִד אָמַר אֵךְ לְשָׁקֶר שִׁמְרָתִי אֶת-כָּל-

אֲשֶׁר לֹוֶה בַּמְּדַבֵּר וְלֹא נִפְקַד מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ

מְאוֹמֶה וַיֵּשֶׁב לִי רַעַי תַּחַת טוֹבָה:

²⁰ * כֹּה-יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאִיבֵי דָוִד וְכֹה יוֹסִיף

אִם-אֲשִׁיר מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ עַד-וְהִבָּקֶר מִשְׁתֵּין

בְּקִיר: * וַתֵּרָא אֲבִיגַיִל אֶת-דָּוִד וַתִּמְהָר

וַתֵּרֶד מֵעַל רֶחֱמֹר וַתִּפֹּל לְאַפֵּי דָוִד עַל-פְּנֵיהָ

וַתִּשְׁתַּחוּ אָרֶץ:

¹² * Regressi sunt itaque pueri David per
viam suam, & reuerſi venerunt & annun-
ciauerūt ei omnia verba quæ dixerat Na-
bal.

¹³ * Tūc ait David pueris ſuis, Accinga-
tur vnusquique gladio ſuo. Et accincti
ſunt ſinguli gladijs ſuis. Accinctuſq; eſt &
David enſe ſuo, & ſecuti ſunt David qua-
ſi quadringenti viri. porrò ducēti reman-

¹⁴ ſerunt ad farcinas. * Abigail autē vxori Na-
bal nunciauit vnus de pueris ſuis, dicens:
Ecce David miſit nūcios de deſerto vt be-
nedicerēt dño noſtro, & auerſatus eſt eos.

¹⁵ * Homines iſti boni fatiſ fuerūt nobis &
non moleſti, nec quicquā aliqñ periijt o-
mni tēpore quo fuimus conuerſati cū eis
in deſerto.

¹⁶ * Pro muro erāt nobis tam in
nocte quā in die omnibus diebus qui-
bus pauimus apud eos greges.

¹⁷ * Quam-
obrem confidera & recogita quid facias,
quoniā cōpleta eſt malicia aduerſum virū
tuū, & aduerſum domum tuam, & ipſe eſt
filius Belial, ita vt nemo poſſit ei loqui.

¹⁸ * Feſtinauit igitur Abigail & tulit ducen-
tos panes & duos vtres vini, & quinq; a-
rietes coctos, & quinque ſata polentæ, &
centum ligaturas vuæ paſſæ, & ducentas

¹⁹ maſſas caricarū, & poſuit ſuper aſinos. * Di-
xitq; pueris ſuis, Precedite me & ecce ego
poſt tergum ſequar vos. Viro autē ſuo Na-
bal non indicauit.

²⁰ * Cū ergo aſcēdiſſet
aſinū & deſcēderet ad radicē montis, Da-
uid & viri eiſ deſcendebāt in occurſum

²¹ eiſ. quibus & illa occurrit. * Et ait Da-
uid, Verè fruſtrā ſeruauī omnia q̄ huius
erāt in deſerto, & non periijt quicquam de
cūctis quæ ad eū pertinebant, & reddidit

²² mihi malum pro bono. * Hæc faciat
Deus inimicis David, & hæc addat, ſi re-
liquero de omnibus quæ ad ipſum perti-
nent vſque manē mingentem ad parie-

²³ tem. * Cū autem vidiffet Abigail Da-
uid, feſtinauit & deſcēdit de aſino, & pro-
eidit coram David ſuper faciem ſuam, &
adorauit ſuper terram.

תרגום יונתן

¹² וַאֲחֵתָּהוּ עֲלִימֵי דָוִד לְאוֹרְחָתָהוּ וַתָּבוּ וַתָּחֹזֶי וַחֲוִיאוּ לִיה כָּל פִּתְּמֵי הָאֵלֶּיךָ:

וַחֲוִיאוּ גַבְרֵי יֵת חַרְבִּיָּה וְחֲוִיאוּ אֶף דָּוִד יֵת חַרְבִּיָּה וְסִלְקֵי דָוִד כְּאַרְבַּע מְאוֹת גְּבָרָא וּמֵאֲתָן אֲשֶׁחָאֲרוּ לְמִיטְרָ מִנֵּיהּ:

¹⁴ וְלֹא־בִיגַיִל אִתְרָא נָכַל חֲוִי עֲלִימָא חַד מֵעֲלִמֵי דָוִד שָׁלַח דָּוִד אֲזַנְדִּין מִמְּדַבְרָא לְבָרְכָא יֵת רִיבּוֹנָנָא וְקֶץ בְּהוֹן:

¹⁵ וְגַבְרֵי טָבִין לָנָא לְחֹדָא לֹא אִיתְּנִיקְנָא וְלֹא שָׁנָא לָנָא מְדַעַם כָּל יוֹמִין דְּהִלִּיכְנָא עֲסָהוֹן כִּד תְּוִינָא שְׂרָן בְּחִקְלָא:

¹⁶ שׂוֹר טַקָּף חֲוִי עֲלָנָא אֶף בְּלִילִי אֶף בְּיוֹמָם כָּל יוֹמִין דְּחִינָא עֲסָהוֹן רַעַן עֲנָא:

¹⁷ וְקֶעַן דַּעֲי וַחֲוִי מִה תַּעְבְּרִין אַרְי גְּמִירָא בִּישְׁתָּא לְמִיתִי עַל רִיבּוֹנָנָא וְעַל כָּל בִּישְׁתִּיהּ וְחֹזָא גְּבַר רְשִׁיעַ מִלְּמָלָא עֲמִיהּ:

¹⁸ וְאִתְּוִיָּאֵת אֲבִיגַיִל וְנִסְיַבְתָּ מֵאֲתָן גְּרִיצָן וְלֶחֶם וַחֲרִין גְּרִבִּין דְּחֲמֹר וְחֹמֶשׁ עֶאֱן חֲבִבְרָא וְחֹמֶשׁ סֶזֶן קָלִיא וּמֵאֲתָן אֲחִקְלִין דְּעִינְבִין וְבִישְׁתִּין

וּמֵאֲתָן מִנִּין דְּבִילָתָא וְשׂוֹיָאֵת עַל חֲמֹרֵיהּ: * וַתֵּרָא אֲבִיגַיִל אֶת-דָּוִד וַתִּמְהָר וַתֵּרֶד מֵעַל רֶחֱמֹר וַתִּפֹּל לְאַפֵּי דָוִד עַל-פְּנֵיהָ

וַתִּשְׁתַּחוּ אָרֶץ: * וְהָיָה הִיא רֹכֶבֶת עַל חֲמֹרָא וְנִחְתָּא בַּסֶּתֶר טוֹרָא וְהָא דָּוִד וְגַבְרֵיהּ נִחְתִּין לְקִדְמוֹתָהּ וְעֲרַעֲרָ יֵתָהוֹן:

²¹ וְדָוִד אָמַר בְּרַם לְשָׁקֶרָא נְשִׁרִיתִי יֵת כָּל דִּי לָרִין בַּמְּדַבְרָא וְלֹא שָׁנָא מִכָּל דִּי לִיה מְדַעַם וְאַחֲבִי לִי בִּישְׁתָּא חֲלָף שִׁבְתָּא:

²² כִּדִּין יַעְבִּיד וַיִּי לְסָנְאֵי דָוִד וְכִדִּין יוֹסִיף אִם אֲשִׁיר מִכָּל דִּי לִיה עַד נְהַר צַפְרָא נִדַּע מְדַע:

²³ וַתֵּרָא אֲבִיגַיִל יֵת דָּוִד וַתִּשְׁתַּחוּ אָרֶץ וְנִפְלְתָא לְאַפֵּי דָוִד עַל אֲפָתָא וְסִגִּידָתָא עַל אֲרַעָא:

Et reuersi sunt pueri David in viam suam, 12
 & reuersi sunt & venerunt, & nunciauerunt
 David secundum omnia verba hæc. * Et dixit 13
 David viris suis, Accingimini unusquisq; gla-
 dio suo: & accincti sunt gladijs suis, & David
 & ipse accinctus est ense suo, & ascenderunt
 post David quadringenti viri, & ducenti se-
 derunt ad sarcinas.

* Et Abigail uxori Nabal nunciauit vnus 14
 de pueris, dicens: Ecce misit David nuncios de
 deserto vt benedicerent domino nostro, & de-
 clinauit ab eis.

* Et viri boni nobis nimis & nō prohibue- 15
 runt nos, neque praeceperunt nobis quicquam
 omnibus diebus quibus fuimus apud eos cūm
 eramus nos in agro.

* Quasi murus fuerunt circa nos, & die & 16
 nocte omnibus diebus existentibus nobis cum
 eis, & pascentibus greges.

* Et nunc considera & vide quid facias, 17
 quoniam completa est malicia aduersum domi-
 num nostrum & aduersum domum suam, &
 ipse filius pestilens, & non est loqui ad eum.

* Et festinauit Abigail & tulit ducentos 18
 panes & duo vasa vini, & quinque oues fa-
 etas, & quinque oephi farinarum, & gomor
 vnum vnae passæ, & ducentas massas carica-
 rum, & posuit super asinos.

* Et dixit pueris suis, Abite ante me, & ecce 19
 ego post vos venio: at viro suo Nabal non nun-
 ciauit. * Et factum est cūm ipsa ascendisset su- 20
 per asinam, & descenderet in tegmine montis,
 & ecce David & viri eius descendebant in
 occursum eius, & occurrit eis.

* Et David dixit, Fortè ad malum seruauī 21
 omnia Nabal in deserto, & non petij vt cape-
 rem ex omnibus eius quicquam, & reddidit
 mihi mala pro bonis.

* Hæc faciat Deus inimicis David, & hæc 22
 addat, si reliquero de omnibus Nabal vsque ad
 manē meientem ad parietem. * Et vidit Aby- 23
 gail David: & festinans descendit ab asina,
 & cecidit coram David super faciem suam, &
 adorauit eum super terram.

12 * καὶ ἀπεστράφη τὰ παιδάρια δαυὶδ εἰς τὴν ὁδὸν αὐ-
 τῶν, & δυνέσρεψαν & ἤλθον, & ἀπήγγειλαν τῷ δαυὶδ καὶ
 πρῶτα τὰ ῥήματα ταῦτα.

13 * καὶ εἶπε δαυὶδ τοῖς ἀνδράσιν αὐτοῦ, ζώσατε ἕκαστος
 τὴν μάχαιραν αὐτοῦ. & περιεζώσαντο τὰς μαχαιράς
 αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ καὶ αὐτοὶ ἐζώσαντο τὴν μάχαιραν αὐτοῦ,
 & δυνέβησαν ὀπίσω δαυὶδ τετρακόσιοι ἄνδρες, καὶ διακό-
 σιοι ἑκάθισαν ἐπὶ τῶν σκευῶν.

14 * καὶ τῇ ἀβυγαίῳ γυναικὶ ναβὰλ ἀπήγγειλεν ἐν δρό-
 τῶν παιδαρίων, λέγων· ἰδοὺ ἀπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους ἐκ τῆς
 ἐρήμου διλογησάμεν τὸν κύριον ἡμῶν, & ἐξέκλινεν ἀπ' αὐ-
 τῶν.

15 * καὶ ὁ θεὸς ἄνδρες ἀγαθοὶ ἡμῖν σφόδρα & ὅσα ἀ-
 πεκάλυσαν ἡμᾶς, & ἐνείλειλαντο ἡμῖν & ἐν πάσας ἡμέρας
 ἡμέρας αἷς ἡμεῖν πρὸς αὐτοῖς ἐν τῷ εἶναι ἡμᾶς ἐν ἀγρῷ.

16 * ὥστε τείχος ἦσαν περὶ ἡμᾶς & τὴν ἡμέραν καὶ τὴν
 νύκτα πάσας τὰς ἡμέρας ὄντων ἡμῶν μετ' αὐτῶν καὶ
 ποιμαίνοντων τὰ ποίμνια.

17 * καὶ νῦν γινώθι & ἰδε τί ποιήσῃς, ὅτι σὺν τετέλεσται ἡ
 κακία ἐπὶ τὸν κύριον ἡμῶν & ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, & αὐτοὶ
 υἱὸς λοιμός, & ὅσα ἐστὶ λαλῆσαι πρὸς αὐτόν.

18 * καὶ ἔσπευσεν ἀβυγαίῳ & ἔλαβε διακοσίοις ἀρτοῖς καὶ
 δύο ἀγεία οἶνου, & πέντε πρῶτα πεποιημένα, & πέν-
 τε οἶφι ἀλφίτων, & γόμορ ἐν σαφίδων, & διακοσίοις πα-
 λάθας, & ἔθηκε ἐπὶ τοῦ ὄνου.

19 * καὶ εἶπε τοῖς παιδαρίοις αὐτῆς, πορεύεσθε ἔμπρο-
 σθεν μου, & ἰδοὺ ἐγὼ ὀπίσω ὑμῶν πρὸς ἀγίνομαι, τῷ ᾧ δυν-
 20

20 δρεῖ αὐτῆς ναβὰλ ὅσα ἀπήγγειλεν. * καὶ ἐχρέετο αὐτῆς
 ἐπὶ βεβηκῆς ἐπὶ τῷ ὄνῳ, & κατὰ βαينوῦσης ἐν σκέπῃ
 ὄρεος. καὶ ἰδοὺ δαυὶδ & ὁ θεὸς ἄνδρες αὐτοῦ κατέβαινον εἰς
 σωδὴτησιν αὐτῆς, καὶ ὑπώληθον αὐτοῖς.

21 * καὶ δαυὶδ εἶπεν, ἴσως εἰς ἀδίκον ἐφύλαξα πρῶτα
 τὰ ἐνὰ βάλ ἐν τῇ ἐρήμῳ. & ὅσα ἡττησάμην λαβεῖν ἐκ
 πρῶτων τῶν αὐτοῦ & ἐν δυνάτεσσι δώκε μοι ποιητὰ δυνά-
 22

22 ἀγαθῶν. * τὰδε ποιήσῃς ὁ θεὸς τοῖς ἐχθροῖς δαυὶδ, &
 τὰδε πρὸς εἶναι, εἰ ὑπολέψομαι ἐκ πρῶτων τῶν ναβὰλ
 23

23 ἕως πρῶτο ὀρεοῦ πρὸς τείχον. * καὶ εἶδεν ἀβυγαίῳ
 τὸν δαυὶδ, καὶ σπεύσασα κατέβη δρόμῳ τοῦ ὄνου, & ἔπεσεν
 ἐνώπιον δαυὶδ ἐπὶ πρὸς ὤπον αὐτῆς, & προσεκύνησεν
 αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et reuersi sunt adolescentes David in viam suam, & redierunt & venerunt, & indicauerunt illi omnia eiusmodi verba.

13 Et dixit David viris suis, Accingite vir gladium suum. & accinxerunt vir gladium suum, & accinxit quoque David gladium suum, & ascenderunt post David quasi quadringenti viri; & ducenti relictī sunt ad custodienda vasa.

14 Et Abigail vxor Nabal indicauit adolescens vnus de adolescentibus, dicendo, Ecce misit David nuncios ex deserto ad benedicendum hero nostro, & abominatus est in eos.

15 Et viri boni nobis valde: nos non læsi sumus, & non alteratum nobis quicquam omnibus diebus quibus ambulauimus cum illis quando fuimus manentes in agro.

16 Murus circundans fuerunt super nos etiam noctu, etiam interdiu omnibus diebus quibus fuimus cum illis pascentes pecus.

17 Et nunc cognosce & vide quid facies; nam completa est malitia vt veniat super herem nostrum, & super omnem domum eius: & ipse vir improbus ad loquendum cum eo.

18 Et festinauit Abigail & accepit ducentas tortas panis, & duos vtres vini & quinque pecora faginata, & quinque Zauan po-
 lentæ, & centum palmites vuarum passarum, & ducentas portiones caricarum, & posuit super asinos.

19 Et dixit pueris suis, Transite ante me, ecce ego post vos veniens: & marito suo Nabal non indicauit.

20 Et fuit illa insidens super asinum, & descendens in latere montis; & ecce David & viri eius descendentes ad occursum eius, & obuiant eis.

21 Et David dixit, Verum in vanum custodiui omnia quæ illi in deserto; non alteratum est ex omnibus quæ illi, quicquam: & reddidit mihi malum pro bono.

22 Sic faciat Dominus odientibus David, & sic addat, si relinqui faciam ex omnibus quæ illi, vsque ad lucem auroræ cognoscentem cognitionem.

23 Et vidit Abigail David & festinauit, & inclinata est desuper asino, & cecidit ad faciem David super faciem suam, & adorauit super terram.

* וַתִּפֹּל עַל־רַגְלָיו וַתֹּאמֶר בִּי־אֲנִי אֲדֹנָי הָעוֹן
וַתִּדְבֹּר־נָא אִמְתֶּךָ בְּאָזְנוֹיָךְ וּשְׁמִיעַ אֶרֶץ דְּבָרֵי
אִמְתֶּךָ: * אֵל־נָא יֵשִׁים אֲדֹנָי אֶת־לְבָבוֹ אֶל־
אִישׁ הַבָּלִיעַל הַזֶּה עַל־נָבֵל כִּי כִשְׁמוֹ בֶן־הוּמָה
נָבֵל שְׁמוֹ וְנָבְלָה עִמּוֹ וְאֲנִי אִמְתֶּךָ לֹא־רָאִיתִי אֶת־
נַעֲרֵי אֲדֹנָי אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ:

* וְאַתָּה אֲדֹנֵי חַי־יְהוָה וְחַי־נַפְשְׁךָ אֲשֶׁר מִנְעַךְ
יְהוָה מִבּוֹא בְדָמִים וְהוֹשַׁע יָדְךָ לִךְ וְעַתָּה יְהוִי
כְנָבֶל אֵיבֶיךָ וְהַמְבַקְשִׁים אֶל־אֲדֹנֵי רַעְיוֹ:

* וְעַתָּה הַבְּרִכָּה הַזֹּאת אֲשֶׁר-הֵבִיא שְׂפָתְךָ
לְאֹדְנִי וּנְתַתָּה לִנְעָרִים הַמַּתְהַלְכִּים בְּרַגְלֵי אֹדְנִי :

שֶׁאֵין לַפֶּשַׁע אִמְתָּךְ כִּי--עֲשֵׂה יַעֲשֶׂה יִהְיֶה
לְאֹדְנֵי בֵּית נֶאֱמָן כִּי--מִלְחָמוֹת יִהְיֶה אֲדֹנֵי נִלְחָם
וְרָעָה לֹא תִמְצָא בְּךָ מִיּוֹמָךְ :

* וַיָּקָם אָדָם לַדֶּרֶךְ וּלְבָקֵשׁ אֶת-נֶפֶשׁ
וְהִיתָה נֶפֶשׁ אָדָם צָרוּרָה בְּצָרוּר הַחַיִּים אֶת
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבֶיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כָּף
הַקָּלָע: * וְהָיָה כִּי-יַעֲשֶׂה יְהוָה לְאָדָם כֹּל

אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶת־הַטּוֹבָה עָלֶיךָ וַיֹּצֵד לִנְגִיד עַל־
יִשְׂרָאֵל׃ * וְלֹא־תִהְיֶה זֹאת לְךָ לְפֹקֶה וּלְמִכְשׁוֹל
לֵב לְאֹדְנִי וּלְשֹׁפֵךְ דָּם חַיִּים וּלְהוֹשִׁיעַ אֶדְנִי לִי
וְהֵיטֵב יִהְיֶה לְאֹדְנִי וּזְכַרְתָּ אֶת־אֲמַתְךָ׃

* וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאַבְיָגַל בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר שְׁלַחךָ הַיּוֹם הַזֶּה לְקַרְאֹתִי :

* וּבִרְדּוֹךְ טַעַמְךָ וּבִרְחֻבֶּהָ אֶת אֲשֶׁר בָּלַתְנִי
הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְדַמִּים וְהוֹשַׁע יָדִי לִי:

* וְאוֹלָם חַי־יְהוּדָא אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל גִּזְרָה
מִנְעָנִי מִהֲרַע אוֹתָךְ כִּי לֹאִי מִהֲרַחֵת וּתְבַאֲרוּלִי
לִקְרֹאתִי כִּי אִם--נוֹתֵר לִגְבֹּל עַד--אֶזְרַח הַבְּקָר
מִשְׁתִּין בְּקִיר:

24. *Et cecidit ad pedes eius, & dixit: In me
sit dñe mi hæc iniquitas. Loquatur obse-
cro ancilla tua in auribus tuis, & audi ver-
25. ba famulæ tuæ. *Ne ponat oro dñs meus
rex cor suum super virū istum iniquū Na-
bal, quoniā secūdum nomē suum stultus
est, & est stultitia cum eo. Ego aut̃ ancilla
tua nō vidi pueros tuos dñe mi quos mi-
26. sisti. *Nunc ergo dñe mi, viuit dñs & vi-
uit anima tua, qui prohibuit te ne veni-
res in sanguinem, & saluauit manū tuam
E tibi. Et nunc fiāt sicut Nabal inimici tui,
27. & qui quærunt dño meo malum. *Qua-
propter suscipe benedictionē hanc quam
artulit ancilla tua tibi dño meo, & da puc-
28. ris qui sequuntur te dñm meum. *Aufer
iniquitatem famulæ tuæ. faciens enim fa-
ciet Dñs tibi dño meo domum fidelem,
quia prœlia dñi dñe mi tu prœliaris. Ma-
licia ergo non inueniatur in te omnibus
29. diebus vitę tuæ. *Si enim surrexerit aliquis
homo persequēs te vel quærens animam
tuam, erit anima dñi mei custodita quasi
in fasciculo viuētium apud Dñm Deum
tuum. Porro inimicorū tuorū anima ro-
tabitur quasi in impetu & circulo fundæ.
30. *Cū ergo fecerit tibi dñs domino meo
omnia hæc quæ locutus est bona de te, &
31. cōstituerit te ducē super Israel: *Non erit
F tibi hoc in singultum & in scrupulū cor-
dis dño meo, q̃ effuderis sanguinē inno-
xium, aut ipse te vltus fueris. Et cū be-
nefecerit dñs domino meo, recordaberis
32. ancillæ tuæ. *Et ait Dauid ad Abigail,
Benedictus Dñs Deus Israel qui misit te
33. hodie in occursum meum. *Et benedi-
ctum eloquium tuū, & benedicta tu quæ
prohibuisti me hodie ne irem ad sangui-
34. nem & vlciscerer me manu mea. *Alio-
quin viuit Dominus Deus Israel qui pro-
hibuit me ne malum facerem tibi, nisi ci-
tò venisses in occursum mihi, non reman-
sisset Nabal vsque ad lucem matutinam
mingens ad parietem.

Gen. 33

תרגום יונתן

24 ונפלת קדם ריגלוהו וצמרת בבועו עלי דילי ריבוני חובא וחמליל כעץ אמתך קדמך ותשמע ית פהגמי אמתך : 25 לא כעץ
 ישוי רבוני ית לביה על גברא שטיא חרין על נבל ארי כשמיה כן הוא נכל שמיה וטפשותא עמיה ואנא אמתך לא חזיתי ית עלימי ריבוני
 דשלחחא : 26 וכעץ ריבוני קיים הוא וי וחי נפשך די מנעך וי מלמשפך דמא ולמפרק ירך לך וכעץ יהוז כנבל סנאך ודחבני
 על ריבוני בישחא : 27 וכעץ חק רובתא דראיתא אמתך לרבוני ותתייב לעלימיא דמשמשין קדם רבוני :
 28 שבוך כעץ לחובי אמתך ארי קיימא וקיים וי לרבוני מלכו קיימא ארי קרבי עמא דיי ריבוני מגיה ובישחא לא אשחכחך כך
 ביומך : 29 וקם אנש למרדפך למבני למקטלך ותהא נפשא דריבוני בגנו חיי עלמא קדם וי אלהך ויית נפש בעלי
 דכרך ופרחינה כמה דמפרחין אבנא בקילעא :
 30 ותורה ארי וקיים וי לריבוני ככל דמליל לאיתארה טבתא עלך ויפקדינך למהוי מלכא על ישראל :
 31 ולא תהי דא לך ליצפא ולתקלת לב לריבוני ולמשפך דם ופי מגן ולמפרק רבוני ליה וכד ויטיב וי לריבוני ותדכר ית אמתך :
 32 ואמר דוד לאביגיל בריך וי אלהא דישראל דשלחך וימא חרין לקדמותי :
 33 וברוך מדעך ובריקא אית דמנעתני וימא חרין מלמשפך דם ופאוי ולמפרק ידי : 34 וברם קיים הוא וי
 אלהא דישראל דמעני מלאבאשא לך ארי אירולפון אוחית ואחית לקדמותי אלהן אשחאד לנכל עד גהר צפרא יעד מעד :

* Et super pedes eius cecidit, & dixit, In me 24
domine mi iniquitas: loquatur iam ancilla tua
in aures tuas, & audi verba famule tue.

* Ne iam ponat dominus meus cor super vi- 25
rum iniquum istum super Nabal; quoniam se-
cundum nomen suum, sic est ipse Nabal nomen
eius, & stultitia cum eo: & ego famula tua nō
vidi pueros domini mei quos misisti.

* Et nunc domine mi, vivit dominus & vi- 26
vit anima tua, sicut prohibuit te Dominus, ne
venires in sanguinem innocentem, & saluares
manum tuam tibi, & nunc fiant ut Nabal mi-
nici tui, & qui querunt domino meo mala.

* Et nunc accipe benedictionem hanc, quam 27
attulit ancilla tua domino meo, & dabis pueris
qui assistunt domino meo.

* Ausfer iam iniquitatem famule tue, quia 28
faciens faciet Dominus domino meo domum fi-
delem, quia praeliū Domini dominus meus præ-
liabitur, & malicia nō inuenietur in te unquā.

* Et si surrexerit homo persequens te & 29
querens animam tuam, & erit anima domini
mei ligata in vinculo vitæ à Domino Deo, &
animam inimicorum tuorum funda iaculaberis
in medio funda. * Et erit quando fecerit Do- 30
minus domino meo secundum omnia quæ locu-
tus est bona de te, & constituerit te Dominus
in ducem super Israel.

* Et non erit tibi hoc abominatio & scan- 31
dalum cordis domino meo effundere sanguinē
innocentem gratis, & saluare manum domini
mei sibi, & benefaciet Dominus domino meo,
& recordaberis ancillæ tuæ, ut benefacias ei.

* Et ait David Abygail, Benedictus Domi- 32
nus Deus Israel, qui misit te hodie in hac in oc-
cursum mihi.

* Et benedictus mos tuus, & benedicta tu 33
quæ prohibuisti me hodie in hac, ne irem in san-
guinem, & saluarem manum meam mihi.

* Verum vivit Dominus Deus Israel, qui 34
prohibuit me hodie malum facere tibi; quia ni-
si festinasses & venisses in occursum mihi,
non relictus esset Nabal usque ad lucem ma-
tutinam meiens ad parietem.

24 * καὶ ἐπὶ τοῦ πόδα αὐτοῦ ἐπέσε, & εἶπεν, ἐν ἐμοὶ κύ-
ριέ με ἡ ἀδικία, λαλησάτω δὴ ἡ δόλη σε εἰς τὰ ὠτά
σου, καὶ ἀκουσον τὸν λόγον τῆς δούλης σου.

25 * μὴ δὴ θέωω ὁ κύριός με τὴν καρδίαν ἐπὶ τὸν ἀν-
δρα τὸν λοιμὸν τοῦτον ἐπὶ ναβάλ· ὅτι καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἔστω ἐν αὐτοῖς ναβάλ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἀφροσύνη μετ'
αὐτοῦ· καὶ ἐγὼ ἡ δούλη σου ὅτε εἶδον τὰ παιδάρεα & κυ-

26 ρίς με ἀπέσειλας. * καὶ νῦν κύριέ με, ζῇ κύριος & ζῇ
ἡ ψυχὴ σου, καθὼς ἐκώλυσέ σε κύριος & μὴ ἐλθεῖν εἰς αἵ-
μα ἀδῶν, καὶ σώζειν τὴν χεῖρά σου ὅτι & νῦν γήροιό ὡς
ναβάλ. & ἐχθροὶ σου & οἱ ζητούντες τὴν κυρίω με κακά.

27 * καὶ νῦν λάβε τὴν δόλῳ γίαν ταύτην, ἡ δὲ ἐνένοχεν ἡ
δόλη σου τὴν κυρίω με, καὶ δώσεις τοῖς παιδαρέοις τοῖς
παρεσηκόσι τὴν κυρίω με.

28 * ἀρῶν δὲ τὸ δούμημα τῆς δούλης σου, ὅτι ποιῶν ποιήσει
ὁ κύριός τὴν κυρίω με οἶκον πικρὸν, ὅτι πόλεμον κυρίου
ὁ κύριός μου πολεμήσει· καὶ κακία ἔχ' ἐν ἐμοὶ (ἐγώ) ἐν ὅ-
τι πρόποτε.

29 * καὶ ἐνὶ δόλῳ τῆς δούλης σου κατεδιώκων σε & ζητῶν
τὴν ψυχὴν σου, & ἔσται ἡ ψυχὴ σου κυρίω με ἐνδεδεμέ-
νη ἐν δεσμῷ τῆς ζωῆς ἀπὸ κυρίου & θεοῦ, καὶ τὴν ψυχὴν
πάντων ἐχθρῶν σου σφενδονήσῃς ἐν μέσῳ τῆς σφενδόνης.

30 * καὶ ἔσται ὅτ' αὐτὴ ποιήσει κύριος τὴν κυρίω με καὶ πᾶν-
τα ἀλάλησεν ἀγαθὰ ἐπὶ σέ, & ἐντελεῖται ὁ κύριος
εἰς ἡγάμενον ἐπὶ ἰσραὴλ.

31 * καὶ ὅτε ἔσται ὁ τοῦτο βδελυγμὸς καὶ σκαῖος
καρδίας τὴν κυρίω με ἐκχεῖν αἷμα ἀδῶν δωρεῶν, καὶ
σῶσαι χεῖρα κυρίου με ἐαυτοῦ· & ἀγαθιωεῖ κύριός τὴν
κυρίω με καὶ μνησθήσῃ τῆς δούλης σου, & καλῶς ποιῶσαι

32 αὐτήν. * καὶ εἶπε δαυὶδ τῇ ἀβυγαίλ, δούλη τῆς κυρίου
ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ὃς ἀπέσειλέ σε σήμερον ἐν ταύτῃ εἰς
ἀπὸ δούτησίν μοι.

33 * καὶ εὐλογητὸς ὁ τρόπος σου, & ἀπορημὴ σου ἡ ἀπο-
κάλυσάσά με σήμερον ἐν ταύτῃ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἷμα-
τά, καὶ σῶσαι χεῖρά μου ἐμοί.

34 * πλὴν ζῇ κύριός ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὃς ἀπεκώλυσέ με
σήμερον & κακοποιῶταί σοι· ὅτι εἰ μὴ ἐσθυσας & παρε-
γῆροι εἰς ἀπάντησίν μου, ὅτε δὲ ὑπελείφθη τὸ ναβάλ
ἕως φωτὸς & πρωὶ ἔρῶν πρὸς τοῖχον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et cecidit ante pedes eius, & dixit, Obsecro, super me quæ mihi, domine mi, culpa: & loquatur nunc ancilla tua ante te, & au-
dias verba ancillæ tuæ.

25 Non, nunc, ponat dominus meus cor suum super virum stultum hunc super Nabal, nam ut nomen
eius, sic ille Nabal nomen eius, & stoliditas cum illo: & ego ancilla tua non vidi adolescentes domini mei quos misisti.

26 Et nunc domine mi, permanens ipse Dominus, & vivit anima tua, quod prohibuit te Dominus ab effundendo sanguinem,
& ab vliscendo manu tua te, & nunc erunt ut Nabal osores tui, & qui querunt super dominum meum malum.

27 Et nunc oblatio hæc, quam venire fecit ancilla tua domino meo, & dabitur adolescentibus qui ministrant ante dominum
meum.

28 Ignosce nunc culpis ancillæ tuæ, quia firmando firmabit Dominus domino meo regnum firmum, quoniam
bella populi Domini dominus meus init, & malum non inuentum est in te in die tuo.

29 Et surrexit homo ad persequendum
te, & ad querendum occidere te; & erit anima domini mei in thesauro vitarum sæculi ante Dominum Deum tuum, & animā auctorum
inimicitie tuæ volare faciet, ut qui volare faciunt lapides in funda.

30 Et erit quando firmabit Dominus domino meo iuxta omnia
quæ locutus est ad venire faciendum bonum super te, & iuberi faciet te esse regem super Israel.

31 Et non erit hoc tibi in anxietate
& in pondus cordis domino meo, & ad effundendum sanguinem innoxium frustra, & ad vliscendum dominum meum tibi; &
quando benefecerit Dominus domino meo, & recordaberis ancillam tuam.

32 Et dixit David ad Abigail, Benedictus Dominus Deus
Israel, qui misit te hodie in occursum meum.

33 Et benedicta cognitio tua, & benedicta tu, quæ prohibuisti me ab effundendo sanguinē
innoxium, & me vliscendo manu mea.

34 Et verum permanens ipse Dominus Deus Israel, qui prohibuit me à malefaciendo tibi,
quod nisi fortè festinasses, & venisses in occursum meum, si utique relictus foret Nabali, donec luceret aurora, cognoscens cognitionem.

וַיִּקַּח דָּוִד מִיָּדָה אֶת־אֲשֶׁר־הָבִיָּאָה לוֹ וְלָרָה־
מֵאֵמֶר עָלָיו לְשָׁלוֹם לְבֵיתָךְ רָאִי שָׁמַעְתִּי בְּקוֹלְךָ
וְאִשָּׁה פָּנִיךָ : * וַתָּבֹא אֲבִיגַיִל אֶל־נָבָל
וְהָיָה לֹא־מִשְׁתָּהוּ בְּבֵיתוֹ כְּמִשְׁתָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְלֵב
נָבָל טוֹב עָלָיו וְהוּא שָׂכַר עַד־מָאֵד וְלֹא־הִגִּידָהָ
לוֹ דְּבַר קֶטֶן וְגָדוֹל עַד־אֹדֶר הַבָּקָר :

* וַיְהִי בַּבֹּקֶר בַּצָּאֵר הָיִין מִנְבֵּל וַתֵּגֶד לוֹ
אִשְׁתּוֹ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָר לְבֹו בְּקֶרְבּוֹ
וְהוּא הִירָה לְאָבִן :

* וַיְהִי בַּעֲשֶׂר־הַיָּמִים וַיָּנֶף יְהוָה אֶת־נָבָל
וַיָּמָת : * וַיִּשְׁמַע דָּוִד כִּי מָת נָבָל וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ

יְהוָה אֲשֶׁר רָב אֶת־לֵיב חֲרַפְתִּי מִיַּד נָבָל וְאֶת־
עַבְדּוֹ חֲשָׁךְ מִרְעָה וְאֶת רַעְיָתִי נָבָל הָשִׁיב יְהוָה
בְּרָאשׁוֹ וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַבֵּר בְּאֲבִיגַיִל לְקַחְתָּהּ לוֹ
לְאִשָּׁה : * וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד אֶל־אֲבִיגַיִל הַכַּרְמֶלֶה

וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ לֵאמֹר דָּוִד שְׁלַחְנוּ אֵלֶיךָ לְקַחְתָּךְ לוֹ
לְאִשָּׁה : * וַתִּקֶּם וַתִּשְׁתַּחוּ אֲפָיִם אֶרְצָה

וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַתְךָ לְשִׁפְחָה לְרַחֵץ רַגְלֵי עַבְדֵי
אֲדֹנָי : * וַתַּמְהֵר וַתִּקֶּם אֲבִיגַיִל וַתִּרְכַּב עַל־

הַחֲמֹר וְחֲמֵשׁ נַעֲרֹתֶיהָ תְּהַלְכֶּנָּה לְרַגְלָהּ וַתֵּלֶךְ
אַחֲרֵי מַלְאֲכֵי דָוִד וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה :

* וְאֶת־אֲחִינוֹעַם לָקַח דָּוִד מִיִּזְרְעֵאל וַתְּהִי
גַם־שְׁתֵּי־יָתֶן לוֹ לְנָשִׁים :

* וַשָּׂאוֹל נָתַן אֶת־מִיכָל בָּתּוֹ אֲשֶׁר־דָּוִד
לְפָלְטִי בֶן־לִיש אֲשֶׁר מִגְּלִים :

כו

* וַיָּבֹאוּ הַזָּפִים אֶל־שָׂאוֹל הַגִּבְעָתָה
לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר בַּגִּבְעָת הַחֲכִילָה עַל־
פְּנֵי הַיַּשִּׁימוֹן :

³⁵ * Suscepit ergo David de manu eius omnia quæ attulerat ei. Dixitque ei, Vade pacifice in domum tuam : ecce audiui vocem tuam, & honoravi faciem tuam.

³⁶ * Venit autē Abigail ad Nabal. Et ecce erat ei cōuiuium in domo eius quasi cōuiuium regis, & cor Nabal iocundum. erat enim ebrius nimis, & non indicauit ei verbū pusillum aut grande usq; manē.

³⁷ * Diluculo autem cū digessisset vinū Nabal, indicauit ei vxor sua verba hæc. Et emortuum est cor eius intrinsecus, & factus est quasi lapis.

³⁸ * Cūq; pertransissent decem dies, percussit Dominus Nabal, & mortuus est.

³⁹ * Quod cū audisset David mortuum Nabal, ait, Benedictus Dominus qui iudicauit causam opprobrij mei de manu Nabal, & seruum suum custodiuit à malo : & maliciam Nabal reddidit Dominus in caput eius. Misit ergo David & locutus est ad Abigail vt sumeret eam sibi in vxorē.

⁴⁰ * Et venerunt pueri David ad Abigail in Carmelum, & locuti sunt ad eam, dicentes : David misit nos ad te vt accipiat te sibi in vxorem.

⁴¹ * Quæ confurgens adorauit prona in terram, & ait : Ecce famula tua sit in ancillam, vt lauet pedes seruorum domini mei.

⁴² * Et festinauit, & surrexit Abigail, & ascendit super asinum, & quinque puellæ ierunt cum ea pedisequæ eius, & secuta est nuncios David, & facta est illi vxor.

⁴³ * Sed & Achinoem accepit David de Iezrael, & fuit vtraque vxor eius.

⁴⁴ * Saul autem dedit Michol filiā suam vxorem David Phalti filio Lais, qui erat de Gallim.

CAP. XXVI.

¹ **E**T venerunt Ziphæi ad Saul in Gabaa dicentes : Ecce David absconditus est in colle Achile, quæ est ex aduerso solitudinis.

תרגום יונתן

³⁵ וַיִּקַּח דָּוִד מִיָּדָה אֶת־אֲשֶׁר־הָבִיָּאָה לוֹ וְלָרָה־מֵאֵמֶר עָלָיו לְשָׁלוֹם לְבֵיתָךְ רָאִי שָׁמַעְתִּי בְּקוֹלְךָ : וַתָּבֹא אֲבִיגַיִל אֶל־נָבָל וְהָיָה לֹא־מִשְׁתָּהוּ בְּבֵיתוֹ כְּמִשְׁתָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְלֵב נָבָל טוֹב עָלָיו וְהוּא שָׂכַר עַד־מָאֵד וְלֹא־הִגִּידָהָ לוֹ דְּבַר קֶטֶן וְגָדוֹל עַד־אֹדֶר הַבָּקָר :

³⁶ וַיְהִי בַּבֹּקֶר בַּצָּאֵר הָיִין מִנְבֵּל וַתֵּגֶד לוֹ אִשְׁתּוֹ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָר לְבֹו בְּקֶרְבּוֹ וְהוּא הִירָה לְאָבִין : וַיִּשְׁמַע דָּוִד כִּי מָת נָבָל וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר רָב אֶת־לֵיב חֲרַפְתִּי מִיָּד נָבָל וְאֶת־עַבְדּוֹ חֲשָׁךְ מִרְעָה וְאֶת רַעְיָתִי נָבָל הָשִׁיב יְהוָה בְּרָאשׁוֹ וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַבֵּר בְּאֲבִיגַיִל לְקַחְתָּהּ לוֹ לְאִשָּׁה :

³⁷ וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד אֶל־אֲבִיגַיִל הַכַּרְמֶלֶה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ לֵאמֹר דָּוִד שְׁלַחְנוּ אֵלֶיךָ לְקַחְתָּךְ לוֹ לְאִשָּׁה : וַתִּקֶּם וַתִּשְׁתַּחוּ אֲפָיִם אֶרְצָה וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַתְךָ לְשִׁפְחָה לְרַחֵץ רַגְלֵי עַבְדֵי אֲדֹנָי : וַתַּמְהֵר וַתִּקֶּם אֲבִיגַיִל וַתִּרְכַּב עַל־הַחֲמֹר וְחֲמֵשׁ נַעֲרֹתֶיהָ תְּהַלְכֶּנָּה לְרַגְלָהּ וַתֵּלֶךְ אַחֲרֵי מַלְאֲכֵי דָוִד וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה :

³⁸ וְאֶת־אֲחִינוֹעַם לָקַח דָּוִד מִיִּזְרְעֵאל וַתְּהִי גַם־שְׁתֵּי־יָתֶן לוֹ לְנָשִׁים : וַשָּׂאוֹל נָתַן אֶת־מִיכָל בָּתּוֹ אֲשֶׁר־דָּוִד לְפָלְטִי בֶן־לִיש אֲשֶׁר מִגְּלִים :

כו

¹ וַיָּבֹאוּ אֲנָשׁ זִיפְאִי לְשָׂאוֹל לְגִבְעָתָה לְמִימַר חֲכִילָה עַל־פְּנֵי הַיַּשִּׁימוֹן :

* Et accepit David omnia de manu eius quæ attulit ei, & dixit ei David, Ascende in pace in domum tuam; aspice iam quoniam audiui vocem tuam, & reueritus sum faciem tuam.

* Et venit Abigail ad Nabal, & ecce erat ei conuiuium, quasi conuiuium regum in domo eius, & cor Nabaliocundū in eo, et ipse ebrius nimis: & non nunciauit Abigail Nabal verbum grande vel pusillum usque ad lumen matutinum.

* Et factum est manè, & ut resipuit à vino Nabal, nunciauit ei uxor eius omnia verba hæc: & immortuum est ei cor eius, & ipse fit ut lapis.

* Et factæ sunt quasi decem dies, & percussit Dominus Nabal & mortuus est.

* Et audiuit David quodd mortuus esset Nabal: & dixit, Benedictus Dominus Deus qui iudicauit iudicium opprobrii mei de manu Nabali, & seruum suum custodiuit de manu malorum, & maliciam Nabal conuertit Dominus in caput eius: & misit David, & locutus est de Abigail, ut sumeret eam sibi in uxorem.

* Et uenerunt pueri David ad Abigail in Carmelum, & locuti sunt ei, dicentes: David misit nos ad te, ut accipiat sibi in uxorem.

* Et confurgens adorauit super faciem suam per terram: & ait, Ecce famula tua in ancillam, ut lauet pedes seruorum domini mei.

* Et festinauit, & surrexit Abigail, & ascendit super asinum, & quinque puellæ eius secutæ sunt eam, & abiit post nuncios David, & fit illi in uxorem.

* Et Achinai accepit sibi David ex Israhel, & fuerunt ei ambæ in uxores.

* Et Saul dedit Mechol filiam suam uxorem David, Phalti filio Laïs qui de Galim.

CAP. XXVI:

ET ueniunt Ziphæi in collem ad Saul, dicentes: Ecce David absconditus est apud nos in colle Echela, qui est ex aduerso Ieffim.

35 * καὶ ἔλαβε δαυὶδ πάντα τὰ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς ἀνέγκεν αὐτῷ· καὶ εἶπεν αὐτῇ δαυὶδ, ἀνάστηθι εἰς εἰρήνην εἰς τὸν οἶκόν σου· βλέπε δὴ ὅτι ἤκουσα τῆ φωνῆς σου, & ἐνετάπλω τὸ πρόσωπόν σου.

36 * καὶ παρεχρέτο ἀβυγαὶλ πρὸς ναβαλ· καὶ ἰδὲ ὡς αὐτῷ πότε ὡς ὁ πότος τῶν βασιλέων ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ ἡ καρδία ναβαλ ἀγαθὴ ἐπ' αὐτῷ, & αὐτὸς μεθύων σφόδρα· καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν ἀβυγαὶλ τῷ ναβαλ ῥῆμα μέγα ἢ μικρὸν ἕως φωτὸς ἔσπρωί.

37 * καὶ ἐχρέτο πρῶτ', καὶ ὡς ἐξένηψεν ἀπὸ τοῦ οἴνου ναβαλ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐναπέθανεν αὐτῷ ἡ καρδία αὐτοῦ, & αὐτὸς γίνετο ὡς λίθος.

38 * καὶ ἐχρόντο ὥσπερ δέκα ἡμέραι, & ἐπάταξε κύριος τὸν ναβαλ καὶ ἀπέθανεν.

39 * καὶ ἤκουσε δαυὶδ ὅτι ἀπέθανε ναβαλ, & εἶπεν· διλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ὃς ἐκρινε τὴν κρίσιν ἐν οὐνοῖς· καὶ ἐκ χειρὸς ναβαλ, & τὸν δοῦλον αὐτοῦ περιεποίησά τοι ἐκ χειρὸς κακῶν· καὶ τὴν κακίαν ναβαλ ἐπέσρεψε κύριος εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· & ἀπέστειλε δαυὶδ καὶ ἐλάλησε περὶ ἀβυγαὶλ, λαβεῖν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα.

40 * καὶ ἤλθον οἱ παῖδες δαυὶδ πρὸς ἀβυγαὶλ εἰς τὸν καρμηλὸν· & ἐλάλησαν αὐτῇ, λέγοντες· δαυὶδ ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λαβεῖν σεαυτὰ εἰς γυναῖκα.

41 * καὶ ἀνέσασα πρὸς ἐκκλῆσιν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ κυρίου· & εἶπεν, ἰδὲ ἡ δέλη σου εἰς παιδίον· καὶ ἵπτεν οὐ πόδας τῶν παίδων τοῦ κυρίου μου.

42 * καὶ ἐτάχυνε & ἀνέστη ἀβυγαὶλ & ἐπέβη ἐπὶ τὸν ὄνον, & πέντε κοράσια αὐτῆς ἠκολούθησαν αὐτῇ· & ἐπορεύθη ὀπίσω τῶν ἀγγέλων δαυὶδ, & γίνετο αὐτῷ εἰς γυναῖκα.

43 * καὶ τὴν ἀχινάμ ἔλαβεν ἑαυτῷ δαυὶδ ἐξ ἰσραὴλ, καὶ ἦσαν αὐτῷ ἀμφότεραι εἰς γυναῖκας.

44 * καὶ σαῦλ ἔδωκε μέχολ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τὴν γυναῖκα δαυὶδ τῷ φαλτί υἱῷ λαΐς τῷ ἐκ γαλίμ.

καὶ:

1 * Καὶ ἔρχοντο οἱ ζιφαιοὶ εἰς τὸν βουνὸν πρὸς σαῦλ, λέγοντες, ἰδὲ δαυὶδ κρύπτεται πᾶρ ἡμῶν ἐν τῷ βουνῷ τῷ ἐχελᾷ τῷ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἱερεμοῦν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et accepit David ab illa id quod venire fecit illi. & illi dixit, Ascende in pace ad domum tuam; vide quod audiui te & suscepisti faciem tuam.

36 Et venit Abigail ad Nabal, & ecce illi conuiuium in domo sua, ut conuiuium regis, & cor Nabal pulchrum super ipsum, & ipse ebrius valde: & non indicauit illi verbum paruum aut magnum, donec luceret aurora.

37 Et fuit in aurora quando quieuit vinum à Nabal, & indicauit illi uxor eius verba hæc: & mortuum est cor eius in visceribus suis, & ipse fuit ut lapis.

38 Et fuit post tempus decem dierum, & fregit Dominus Nabal, & mortuus est.

39 Et audiuit David quodd mortuus est Nabal: & dixit, Benedictus Dominus qui iudicauit iudicium opprobrii mei de manu Nabali, & seruum suum prohibuit à faciendo malo, & malum Nabal redire fecit Dominus in caput ipsius. & misit David, & petiuit Abigail ad accipiendum sibi uxorem.

40 Et uenerunt serui David ad Abigail ad Charmela, & locuti sunt cum illa dicendo, David misit nos ad te ad accipiendum te sibi in uxorem.

41 Et surrexit & adorauit super faciem suam super terram, & dixit: Ecce ancilla tua in ancillam, ad lauandum pedes seruorum domini mei.

42 Et festinauit, & surrexit Abigail, & ascendit super asinum, & quinque adolescentulæ eius euntes iuxta eam: & iuit post nuncios David, & fuit illi in uxorem.

43 Et Ahhinogham tulit David ex Iezraghel, & fuerunt etiam ambæ illæ ipsi in uxores.

44 Et Saul dedit Michal filiam suam uxorem David, Palti filio Laïs qui ex Galim.

CAP. XXVI.

ET uenerunt homines Ziph ad Saul ad Gibghatha: ad dicendum, Nónne David absconditus in colle Hhachila qui super faciem Ieffimon?

* וַיָּקָם שָׁאוּל וַיֵּרֶד אֶל-מְדְבַר-זִיף וְאִתּוֹ
 שְׁלֹשֶׁת-אַלְפִים אִישׁ בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְבִקֵּשׁ אֹת-
 דָּוִד בְּמְדְבַר-זִיף: * וַיַּחֲזֵן שָׁאוּל בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה
 אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הַיְּשִׁימוֹן עַל-הַדֶּרֶךְ וְדָוִד יָשָׁב בְּמְדְבַר
 וַיֵּרָא כִּי בָא שָׁאוּל אַחֲרָיו הַמְדְּבָרָה:
 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד מְרַגְלִים וַיֵּדַע כִּי-בָא שָׁאוּל אֶל-
 נֶכֶן: * וַיָּקָם דָּוִד וַיָּבֵא אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר חָנָה-
 שָׁם שָׁאוּל וַיֵּרָא דָּוִד אֶת-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁכַב-
 שָׁם שָׁאוּל וְאֶבְנֵר בֶּן-נֶר שֶׁר-צָבָאוּ וְשָׁאוּל שָׁכַב
 בַּמַּעְגָּל וְהָעָם חֲנִים סְבִיבָתוֹ:
 * וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר אֶל-אַחִימֶלֶךְ הַחֲתִי וְאֶל-
 אֲבִישִׁי בֶן-צְרוּיָה אַחִי יוֹאֵב לֵאמֹר מִי-יֵרֵד אִתִּי
 אֶל-שָׁאוּל אֶל-הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר אֲבִישִׁי אֲנִי אֵרֵד
 עִמָּךְ: * וַיָּבֵא דָּוִד וְאֲבִישִׁי אֶל-הָעָם לַיְלָה
 וְהִנֵּה שָׁאוּל שָׁכַב יָשֵׁן בַּמַּעְגָּל וְחֲנִיתוֹ מְעוּכָה-
 בָּאָרֶץ מֵרָאשֵׁתוֹ וְאֶבְנֵר וְהָעָם שָׁכְבִים סְבִיבָתוֹ:
 * וַיֹּאמֶר אֲבִישִׁי אֶל-דָּוִד סֶנֶר אֱלֹהִים הַיּוֹם
 אֶת-אִיְבֶיךָ בַּיּוֹד וְעֵתָהּ אֲכַנּוּ נָא בַּחֲנִית וּבָאָרֶץ
 פַּעַם אַחַת וְלֹא אֲשַׁנֶּה לוֹ:
 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אֲבִישִׁי אֶל-תִּשְׁחִיתֵהוּ כִּי
 מִי שִׁלַּח יָדוֹ בְּמֹשִׁיחַ יְהוָה וְנִקְרָא:
 * וַיֹּאמֶר דָּוִד חִי-יְהוָה כִּי אִם-יְהוָה יִגְפְּנוּ אוֹ-
 יוֹמָיו יָבֹאוּמָת אוֹ בְּמַלְחָמָה יֵרֵד וְנִסְפָּה:
 * חֲלִילָה לִי מִיְּהוָה מִשְׁלַח יָדִי בְּמֹשִׁיחַ יְהוָה
 וְעֵתָהּ קַח-נָא אֶת-הַחֲנִית אֲשֶׁר מֵרָאשֵׁתוֹ וְאֶת-
 צַפַּחַת הַמַּיִם וְנִלְכָה-לָנוּ:
 * וַיִּקַּח דָּוִד אֶת-הַחֲנִית וְאֶת-צַפַּחַת הַמַּיִם
 מֵרָאשֵׁתֵי שָׁאוּל וַיִּלְכּוּ לָהֶם וְאִין רֹאֵה וְאִין יוֹדֵעַ
 וְאִין מִקִּיץ כִּי כָלָם יֹשְׁנִים בִּי תַרְדֵּמַת יְהוָה
 נָפְלָה עֲלֵיהֶם:

2 *Et surrexit Saul & descendit in deser-
 tum Ziph, & cum eo tria millia virorū de
 electis Israel, vt quæreret David in deser-
 3 to Ziph. * Et castrametatus est Saul in
 Gabaa Achile quæ erat ex aduerso solitu-
 dinis in via. David autē habitabat in de-
 4 ferto. Videns autem q̄ venisset Saul post
 se in desertum: * Misit exploratores, &
 didicit quòd illuc venisset certissimè.
 5 * Et surrexit David & venit ad locum
 vbi erat Saul. Cūmq; vidisset locū in quo
 dormiebat Saul & Abner filius Ner prin-
 cept militiæ eius, & Saulem dormientē in
 tentorio, & reliquū vulgus per circuitum
 6 eius: * Ait David ad Achimelech Etheū,
 & Abisai filium Saruix fratrem Ioab, di-
 7 cens: Quis descendet mecum ad Saul in
 castra? Dixitque Abisai, Ego descendam
 tecum. * Venerunt ergo David & Abi-
 fai ad populum nocte, & inuenerunt Saul
 iacentem & dormientem in tentorio, &
 hastam fixam in terra ad caput eius: Ab-
 8 ner autem & populum dormientes in
 circuitu eius.
 8 * Dixitque Abisai ad David, Conclufit
 Deus inimicum tuum hodie in manus
 tuas. Nunc ergo perfodiam eum lancea
 in terra semel, & secundo opus non erit.
 9 * Et dixit David ad Abisai, Ne interfici-
 as eum. Quis enim extendet manum
 suam in christum domini, & innocēs erit?
 10 * Et dixit David, Viuit dominus, quia
 nisi Dominus percusserit eū, aut dies eius
 venerit vt moriatur, aut in proelium de-
 11 scendens perierit: * Propitius mihi sit
 Dominus ne extendam manum meam in
 christum Domini. Nunc igitur tolle ha-
 12 stam quæ est ad caput eius & scyphum a-
 quæ, & abeamus.
 12 * Tulit igitur David hastam & scyphū
 aquæ qui erat ad caput eius, & abierunt.
 Et non erat quisquā qui videret & intel-
 ligeret & euigilaret, sed omnes dormie-
 bant, quia sopor dñi irruerat super eos.

תרגום יונתן

2 וַיָּקָם שָׁאוּל וַיֵּרֵד לְמְדְבַר זִיף וְעִמּוֹ חֲלָתָא אַלְפִין גְּבָרָא בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְמַבְעֵי יָד דָּוִד בְּמְדְבַר זִיף:
 3 וְשָׁאוּל שָׁאוּל בְּגִבְעַת חֲכִילָה דְעַל אֲפִי יְשִׁימוֹן דְעַל אוֹרְחָא וְדָוִד יָתִיב בְּמְדְבַר זִיף וְחֲזָא אֲרִי אֶתְחָא שָׁאוּל בְּתַרְוֵהוּ לְמְדְבַר זִיף:
 4 וַיִּשְׁלַח דָּוִד מְרַגְלִין וַיֵּדַע אֲרִי אֶתְחָא שָׁאוּל בְּקִשּׁוֹת: * וַיָּקָם דָּוִד וַיָּבֵא אֶתְחָא לְאֶתְרָא דְשָׁאוּל חֲמֵן וְחֲזָא דָּוִד יָתִיב
 5 אֶתְרָא דְשָׁכַב חֲמֵן שָׁאוּל וְאֶבְנֵר בֶּן נֶר רַב חֲכִילָה וְשָׁאוּל שָׁכַב בְּקִרְקוּמָא וְעִמּוֹ שְׁרֵן סְחַרְנוּהִי: * וְאֶתְחָא דָּוִד וְאֶמֶר לְאֶחֱמֶלֶךְ
 6 חֲתָאָה וְלְאֶבִישִׁי בֶן צְרוּיָה אֲחִי יוֹאֵב לֵאמֹר מִי יֵרֵד אִתִּי אֶל שָׁאוּל לְמַשְׁרִיתָא וְאֶמֶר אֲבִישִׁי אֲנִי אֵרֵד אִתְּךָ:
 7 וַיָּבֵא דָּוִד וְאֶבִישִׁי לַיְלָה וְהִנֵּה שָׁאוּל שָׁכַב יָשֵׁן בַּמַּעְגָּל וְחֲנִיתוֹ מְעוּכָה בָּאָרֶץ מֵרָאשֵׁתוֹ וְאֶבְנֵר וְהָעָם שָׁכְבִים סְבִיבָתוֹ:
 8 וַיֹּאמֶר אֲבִישִׁי לְדָוִד סֶנֶר מִסֵּר דִּין יְתַבְעִיל דְּבִכְךָ בִּיּוֹד וְכַעַן אֲמַחֲלִינָהּ כַּעַן בְּמִוִּרְתָּהּ וְאֶבְרִינָהּ בְּאֶרְעָא וּמִנָּא
 9 וְאֶמֶר דָּוִד לְאֶבִישִׁי אֶל תַּחְבְּלִינָהּ אֲרִי מִן אוֹשִׁישׁ יְדִיהָ בְּמִשְׁחָא דִּינִי וְזָכָא:
 10 וְאֶמֶר דָּוִד קִיָּים הוּא יִי אֱלֹהִין יִי יִמְחִיהָ אוֹ יוֹמָהּ יִמְטִי וּיְמִוּת אוֹ בְּקִרְבָּא יִיחַוּת וְיִתְקַטֵּל:
 11 חֲסִי לִמֵּן קִרְדִּים יִי מִלְּאוֹשְׁטָא יְדִי בְּמִשְׁחָא דִּינִי וְכַעַן סָבִיב כַּעַן יָתִיב מִוִּרְתָּהּ דְּאִיסְרוּהִי וְיָתִיב מִנָּא דְמִיָּא וְנִיבִיל לָנָא:
 12 וְנִסִּיב דָּוִד יָתִיב מִוִּרְתָּהּ וְיָתִיב מִנָּא דְמִיָּא שָׁאוּל וְאֶזְלוּ לְהוֹן וְלִית דְּחִזִּי וְלִית דִּידַע וְלִית דְּמִיחַעַר אֲרִי בְּתַרְוֵהוּ דְמִכִּין אֲרִי
 שִׁנְרָה תְּקִיפָא מִן קִרְדִּים יִי נָפְלָת עֲלֵיהֶם:

* Et surrexit Saul, & descendit in desertum Ziph, & cum eo tria millia virorum electorum de Israel ut quærent David in deserto Ziph.

* Et castrametatus est Saul in colle Echela, ex adverso Jessemon qui est in via, & David sedebat in deserto, & vidit David quod venisset Saul post se in desertum.

* Et misit David exploratores, & cognovit quod venisset Saul paratus illuc.

* Et surrexit David clam & abiit in locum, ubi dormiebat illic Saul, & vidit David locum ubi dormiuit ibi Saul, & Abener filius Ner princeps militiae eius ibi, & Saul dormiebat in curru: & populus castrametatus erat per circuitum eius.

* Et respondit David & dixit ad Achimelech Chetteam, & ad Abessai filium Saruiae fratrem Ioab, dicens: Quis ingredietur mecum in castra ad Saul? & dixit Abessai: Ego ingrediar tecum.

* Et abeunt David & Abessai in populum nocte, & ecce Saul dormiens dormiuit in curru, & hasta fixa in terra ad caput eius, & Abener & populus dormiebat in circuitu eius.

* Et dixit Abessai ad David, Conclufit Dominus inimicum tuum hodie in manus tuas, & nunc percutiam iam eum lancea semel in terra & non secundo percutiam eum.

* Et dixit David ad Abessai, Ne interficias eum, quoniam quis inferet manus suas in christum Domini, & innocens erit?

* Et dixit David, Vivit Dominus, quia nisi Dominus percusserit eum, aut dies eius venerit, & moriatur, vel in pugnam descendat & apponatur: * Mihi autem non fiat à Domino inferre manum meam in christum Domini, & nunc accipe iam hastam quæ ad caput eius, & lenticulā aquæ à capite eius, & abeamus nos.

* Et tulit David hastam & lenticulam aquæ à capite eius, & abierunt ipsi; & non erat qui videret & non erat qui intelligeret, & non erat qui surgeret, omnes dormientes, quia stupor Domini irruerat super eos.

2 * καὶ ὤρση σαὺλ ἔκατέβη εἰς τὴν ἔρημον ζίφ· καὶ μετ' αὐτῆς τρεῖς χιλιάδες ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ὧς ἰσραήλ ζήτην τὸν δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ζίφ.

3 * καὶ παρενέβαλεν σαὺλ ἐν τῷ βουνῷ τῷ ἐχελὰ ἐπὶ τὸ ἐξωπὸν ἰεσσεμόν· ἐπὶ τὸ δόρυ· ὁ δὲ δαυὶδ ἐκάθητο ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ εἶδε δαυὶδ ὅτι ἦκει σαὺλ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημόν.

4 * καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ καὶ σκοποῖς, ἔγνω ὅτι ἦκει σαὺλ ἐτοιμος ἐκεῖ.

5 * καὶ ὤρση δαυὶδ λάθρα ἔπορεύθη εἰς τὸν τόπον ὃ ἐκάθιδε ἐκεῖ σαὺλ· ἔειδε δαυὶδ τὸν τόπον ὃ ἐκοιμήθη ἐκεῖ σαὺλ, καὶ ἀβενὴρ υἱὸς νήρ ἀρχιστρατήγος αὐτοῦ ἐκεῖ, καὶ σαὺλ ἐκάθιδεν ἐν λαπλῇ· καὶ ὁ λαὸς παρεμβέβληκός κύκλῳ αὐτοῦ.

6 * ἔπεμψε δαυὶδ ἔπειτα πρὸς ἀχιμέλεχ τὸν χετταῖον, ἔπρὸς ἀβεσαΐ υἱὸν σαργυῖα ἀδελφὸν ἰοάβ, λέγων· τίς εἰσελεύσεται μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν παρεμβολὴν πρὸς σαὺλ; ἔειπεν ἀβεσαΐ, ἐγὼ εἰσελεύσομαι μετ' σοῦ.

7 * καὶ εἰσπορεύον· δαυὶδ ἔπρὸς αὐτοὺς εἰς τὸν λαὸν τῷ κύκλῳ· καὶ ἰδὲ σαὺλ καὶ δούλων ὑπνώσκει ἐν λαπλῇ, ἔπ' δόρυ ἐμπεπηγὸς εἰς τὴν γῆν πρὸς κεφαλῇς αὐτοῦ· καὶ ἀβενὴρ καὶ ὁ λαὸς ἐκάθιδεν κύκλῳ αὐτοῦ.

8 * καὶ εἶπεν ἀβεσαΐ πρὸς δαυὶδ, ἀπέκλεισε κύριος τὸν ἐχθρόν σου σήμερον εἰς χεῖράς σου· ἐνὶν πατάξω δὴ αὐτὸν τῷ δόρῳ· ἀπάξ εἰς τὴν γῆν ἔξ' ὀδυτέρωσω αὐτόν.

9 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀβεσαΐ, μὴ διαφθείρης αὐτόν, ὅτι τίς ἐποίησε χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν χεῖρόν κυρίου ἔαθω· ἢ ἔσται; * καὶ εἶπε δαυὶδ, ζῇ κύριος, ὅτι ἐὰν μὴ κύριος παῖσῃ αὐτόν, ἢ ἡ ἡμέρα αὐτοῦ ἔλθῃ ἔξ' ὀδυτέρωσω αὐτόν, ἢ εἰς πόλεμον κατὰ βῆν καὶ πρὸς ἐσθλὴν.

11 * ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο πρὸς κυρίου ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπὶ χεῖρόν κυρίου· καὶ ἐνὶν λάβε δὴ τὸ δόρυ τὸ πρὸς κεφαλῇς αὐτοῦ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος ὅπου πρὸς κεφαλῇς αὐτοῦ, ἔαπέλωμεν ἡμεῖς.

12 * καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος ὅπου πρὸς κεφαλῇς αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον αὐτοί· καὶ ὅτε ἰὼ ὁ βλέπων καὶ ὅτε ἰὼ ὁ γνώσκων καὶ ὅτε ἰὼ ὁ ἐξεγερόμενος, πάντες ὑπνοῦντες, ὅτι θάμβος κυρίου ἔπεσον ἐπ' αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et surrexit Saul & descendit ad desertum Ziph, & cum eo tria millia viri electi Israel, ad quærendum David in deserto Ziph.

* Et posuit castra Saul in colle Hhachilah qui super faciem Iessimon quæ super viam: & David sedens in deserto, & vidit quod venit Saul post se in desertum.

* Et misit David exploratores, & cognovit quod venit Saul in veritate.

* Et surrexit David & venit ad locum ubi posuit Saul castra, & vidit David locum in quo cubans Saul, & Abner filius Ner princeps virtutis eius, & Saul cubans in vallo, & populus se ponentes circum ipsum.

* Et respondit David & dixit ad Ahhimelech Hhethæuni & ad Abissai filium Szaruia fratrem ipsius Ioab, dicendo, Quis descendet mecum ad Saul ad castra? & dixit Abissai, Ego descendam tecum.

* Et venit David & Abissai ad populum in nocte, & ecce Saul cubans sopitus in vallo, & hasta eius infixæ in terram ad cernical eius, & Abner & populus se ponentes circum illum.

* Et dixit Abissai ad David, Tradidit dominus hodie auctorem inimicitiae tuæ in manu tua. & nunc percutiam eum nunc in hasta sua, & configam eum in terra vicē vna, & non iterabo illi.

* Et dixit David ad Abissai, Non perdes illum; nam quis extendet manum suam in vinctum Domini? & innoxius erit?

* Et dixit David: Permanens ipse Dominus, nisi Dominus percutiat eum, aut dies eius pervenerit & moriatur, aut in prælio descendat & occidatur.

* Nephas mihi ab-ante Dominum ab extendendo manum meam in vinctum Domini, & nunc accipe hastam quæ ad cernical eius, & vas aquæ, & ibimus nobis.

* Et tulit David hastam & vas aquæ & abierunt sibi, & non erat qui videns, & non qui cognoscens, & non qui excitatus esset, quia omnes illi soporati, quia somnus fortis ab-ante Dominum cecidit super illos.

* ויעבר דוד העבר ויעמד על ראש ההר
 מרחק רב המקום ביניהם :
 * ויקרא דוד אל העם ואל אבנר בן נר לאמר
 הלוא תענו אבנר ויען אבנר ויאמר מי אתה
 קראת אל המלך : * ויאמר דוד אל אבנר
 הלוא איש אתה ומי כמוך בישראל ולמה לא
 שמרת אל אדניך המלך כי באל אחד העם
 להשחית את המלך אדניך :
 * לא טוב הדבר הזה אשר עשית חי יהיה כי
 בני מות אתם אשר לא שמרתם על אדניכם
 על משיח יהוה ועתה ראה אי חנית המלך ואת
 צפחת המים אשר מראשתו :
 * ויבר שאול את קול דוד ויאמר הקולך זה
 בני דוד ויאמר דוד קולי אדני המלך :
 * ויאמר למה זה אדני רדף אחרי עבדו כי מה
 עשיתי ומה בידי רעה : * ועתה ישמע נא
 אדני המלך את דברי עבדו אם יהוה הסיתך בל
 ירח מנחה ואם בני האדם ארורים הם לפני יהוה
 כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת יהוה לאמר
 לך עבד אלהים אחרים :
 * ועתה אל יפל דמי ארצה מנגד פני יהוה כי
 יצא מלך ישראל לבקש את פרעש אחר כאשר
 ירדף הקרא בהרים : * ויאמר שאול חטאתי
 שוב בני דוד כי לא ארע לך עוד תחת אשר יקרה
 נפשי בעיניך היום הנה הסכלתי ואשגרה
 הרבה מאד : * ויען דוד ויאמר הנה החנית
 המלך ויעבר אחר מהנערים ויקחנה :
 * ויהוה ישיב לאיש את צדקתו ואת אמתו
 אשר נתנך יהוה היום ביד ולא אביתי לשלח ידי
 במשיח יהוה :

13 *Cumq; transisset Dauid ex aduerso &
 stetisset in vertice montis de longe, & esset
 14 grande interuallum inter eos: *Clamauit
 Dauid ad populū & ad Abner filiū Ner
 C dicens: Nōne respōdebis Abner? Et re-
 spondens Abner, ait, Quis es tu qui cla-
 15 mas & inquietas regem? *Et ait Dauid ad
 Abner, Nunquid non vir tu es? & quis
 alius similis tui in Israel? Quare ergo nō
 custodisti dñm tuū regem? Ingressus est
 enim vnus de turba vt interficeret regem
 16 dñm tuū. *Non est bonū hoc quod feci-
 sti: Viuit dñs, quoniam filij mortis estis
 vos, quia non custodistis dñm vestrum
 christum Dñi. Nunc ergo vide vbi sit ha-
 17 sta regis, & vbi sit scyphus aquæ, qui erat
 ad caput eius. *Cognouit autē Saul vocē
 Dauid, & dixit, Nunquid vox hec tua fili
 mi Dauid? Et ait Dauid, Vox mea domi-
 18 ne mi rex. *Et ait, Quam ob causam dñs
 meus persequitur seruū suum? quid feci, Su. 28.6
 aut quod est malum in manu mea?
 19 *Nunc ergo, audi oro dñe mi rex verba
 serui tui. Si Dñs incitat te aduersum me,
 odoretur sacrificiū. Si aut filij hominum,
 maledicti sunt in conspectu dñi, qui eie-
 20 derunt me hodie vt nō habitem in hære-
 ditate dñi, dicentes: Vade, serui dijs alie-
 nis. *Et nunc non effundetur sanguis
 meus in terra corā Domino, quia egres-
 21 sus est rex Israel vt quærat pulicem vnum
 sicut persequitur perdix in montibus.
 *Et ait Saul, Peccaui; reuertere fili mi
 Dauid. Nequaquam enim ultra tibi ma-
 lefaciam, eo q; preciosa fuerit anima mea
 in oculis tuis hodie. Apparet enim quod
 22 stultē egerim & ignorauerim multa ni-
 mis. *Et respondens Dauid, ait, Ecce
 23 hasta regis, transeat vnus de pueris regis
 & tollat eam. *Dominus autem retri-
 buet vnicuiq; secundum iustitiam suam
 & fidem. Tradidit enim te Dominus ho-
 die in manum meam, & nolui extendere
 manum meam in christum domini.

תרגום יונתן

13 *ועבר דוד עיברא וקם על ריש טורא מרחיק סגי אתרא ביניהון :
 14 חעני אבנר ואתיב אבנר ואמר מן דין דקרי ברש מלכא :
 לא נטרתי על ריבונך מלכא ארי אתא חד מעמא לחבלא ית מלכא ריבונך :
 הוא יי ארי בני גברי חייבי קטול אחון דלא נטרתי על ריבונכו על משיחא דיי ובען חזי אי מוריתא דמלכא וית מנא דמיא דאיסרוהי :
 15 *ואשחמוע שאול ית קלא דדוד ואמר הקלך דין ברי דוד ואמר דוד קלי רבונך מלכא :
 16 *ואמר למה דין ריבונך דדיף בחר עבדיה ארי מה עבדית ולא בידי חובא :
 17 פחגמי עבדיה אם מן קדם יי איתגרות כי יתקבל קורבני ברענא ואם בני אנשא ליטין אינון קדם יי ארי תרכוני וזמא דין מלמיר
 באחסנת עמא דיי למימר אזל ביני עממיא פלחי טעותא :
 18 *וכען לא יתאשד דמי לארעא מן קדם מימרא דיי ארי נפק מלכא דישאל למבעי ית חלש חד קמא דמתרדיף קוראה בטורא :
 19 *ואמר שאול חבית חוב ברי דוד ארי לא אבאיש לך עוד חלף דיקרת נפשי בעינך וזמא דדין הא איסחכלית ואישפשית סגי לחרא :
 20 *ואתיב דוד ואמר הא מוריתא דמלכא ויעבר חד מעלימיא ויסבה :
 21 *ויי יתיב לגבר ית זכותיה וית קושטיה דססרך יי וזמא
 דין בידי ולא אביתי לאושטא ידי במשיחא דיי :

* Et transijt David in ulteriore[m] partem, 13
& stetit in vertice montis de longe, & multa
via inter eos.

* Et vocauit David populum, & Abener 14
filio Ner locutus est dicens: Non respondebis
Abener? & respondit Abener, & dixit, Quis
es qui vocas me, quis es tu?

* Et dixit David ad Abener, Nunquid non 15
uir tu? & quis in Israhel sicut tu? & quare
non custodis dominum tuum regem? quoniam
ingressus est vnus de populo vt interficeret do-
minum tuum regem. * Non bonum verbum 16
hoc quod fecisti, viuit dominus, quoniam filij
mortis vos qui non custoditis dominum ve-
strum regem christum Domini, & nunc vide
vbi est hasta regis, & lenticula aqua quæ ad
caput eius.

* Et cognouit Saul vocem David, & dixit: 17
Vox tua hæc fili David? & dixit David, Vox
mea domine mi, seruus tuus domine rex.

* Et dixit, Quare persequitur dominus meus 18
post seruum suum? quoniam quid peccaui, vel
quod in me malum inuentum est?

* Et nunc audiat iam dominus meus rex ver- 19
ba serui sui, si Deus incitauit te aduersum me,
odoretur sacrificium tuum; si autem filij homi-
num, maledicti isti coram Domino, quia eiece-
runt me hodie vt non firmer in hereditate do-
mini, dicentes: Vade serui dijs alijs.

* Et nunc nō cadat sanguis meus super ter- 20
ram ex aduerso faciei domini: quia egressus est
rex Israhel vt quærat pulicem vnum, sicut per-
sequitur nyctiorax in montibus.

* Et dixit Saul, Peccaui, reuertere fili Da- 21
uid, quia non malefaciam tibi rursum, eo quod
preciosa fuerit anima mea in oculis tuis in die
hac, stulte egi, & ignoravi multa nimis.

* Et respondit David, & dixit, Ecce hasta 22
regis; transeat iam vnus puerorum & accipiat
eam.

* Et Dominus retribuet vnicuique iusticias 23
suas et fidem suam, vt tradidit te Dominus ho-
die in manus meas, & non volui inferre ma-
num meam in christum Domini.

13 * Ἐδέβη δαυὶδ εἰς τὸ πέραν, ἔστη δὲ πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ
ὄρους μακρόθεν, ἔτι πολλὴ ἡ ὁδὸς ἀπ' αὐτῶν.

14 * καὶ προσεκαλέσατο δαυὶδ τὸν λαόν, καὶ τὸν ἀβενὴρ
ὑἱὸν νὴρ ἐλάλησε, λέγων· ὅτι ἀποκρίθησιν αὐτῷ· ἔα-
πεκρίθη ἀβενὴρ ἔειπεν, τίς εἰς ὁ καλῶν με, τίς εἰ σύ;

15 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀβενὴρ, ἔχει δὴ νῦν σύ; καὶ τίς
ἐν Ἰσραὴλ ὡς σύ; ἵνα τί ἐφυλάσσεις τὸν κύριόν σου τὸν
βασιλέα; ὅτι εἰσηλθε εἰς ἐκ τοῦ λαοῦ διαφθεῖραι τὸν
κύριόν σου τὸν βασιλέα.

16 * ὅτι ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ πεποίηκας· ἦ κύριος,
ὅτι ὑοὶ θανάτου ὑμεῖς οἱ μὴ φυλάσσοντες τὸν κύριον ὑμῶν
τὸν βασιλέα τὸν χειρὸν κυρίου· καὶ νῦν ἰδε ποῦ ἐστὶ τὸ δόρυ
τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ φακὸς τοῦ ὕδατος τὰ πρὸς κεφα-
λὴς αὐτοῦ.

17 * καὶ ἐπέγνω σαὺλ τὴν φωνὴν δαυὶδ, ἔειπεν, ἡ φωνὴ
σου αὕτη τέκνον δαυὶδ; ἔειπε δαυὶδ, φωνὴ μου κύριε
μου, δοῦλός σου κύριε βασιλεῦ.

18 * καὶ εἶπεν, ἵνα τί τοῦτο κατεδίωκει ὁ κύριός μου ὀπίσω
τοῦ δέλου αὐτοῦ; ὅτι τί ἡμαρτον; ἢ τίς ἐν ἐμοὶ κακία
δύρεθι;

19 * καὶ νῦν ἀκυσάτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὰ ῥή-
ματα τοῦ δέλου αὐτοῦ, εἰ ὁ θεὸς ἐπεισέτε ἐπ' ἐμέ, ὁσφραν-
θήν ἡ θυσία σου· εἰ δ' ὑοὶ ἀνθρώπων, ἡπικαίεσθαι ἔτοι-
μόν ἐστιν κύριος, ὅτι ἐξέβαλον με σήμερον μὴ σπείξω
ἐν κληρονομίᾳ κυρίου, λέγοντες, πορδίου δέλου
θεοῖς ἐτέροις.

20 * καὶ νῦν μὴ πέθῃ τὸ αἷμά μου πρὸς
τὴν γῆν ἐναντίας προσώπου κυρίου· ὅτι ἐξεληλύ-
θεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ζητεῖν ψύλλον ἓνα, καλῶς κα-
τεδίωκει ὁ κυριόραξ ἐν τοῖς ὄρεσιν.

21 * καὶ εἶπε σαὺλ, ἡμαρτον, ἡπικαίεσθαι τέκνον δαυὶδ,
ὅτι ἐκακοποίησά σε ἐτι δὴ ὧν ἐν ἡμῖν (ὁ γεγῆν) ἡ ψυ-
χή μου ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, μεμα-
ταίωμαι, ἔκγονα πολλὰ σφόδρα.

22 * καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ ἔειπεν, ἰδὲ τὸ δόρυ τοῦ βασιλέ-
ως, διελθὲτω δὴ ἐν τῶν παιδαρίων ἔλαβέτω αὐτό.

23 * καὶ κύριος ἡπικαίεσθαι ἐκάστω τὰς δικαιοσύνας αὐ-
τοῦ ἐν τῇ πίστι αὐτοῦ· ὡς παρέδωκέ σε κύριός σου σήμερον
εἰς χεῖράς μου, καὶ ὅτι ἡτέλησεν ἐπετεγκεῖν χεῖράς μου
πρὸς χεῖράς σου κυρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et transiit David transitum, & stetit super caput montis à longe; magnus locus inter illos. 14 Et vocauit David ad populum, & ad Abner filium Ner, dicendo: Nonne respondebis Abner? & respondit Abner, & dixit, Quis hic qui clamans in ca-
pite regis?

15 Et dixit David ad Abner, Nonne vir tu? & quis vt tu in Israhel? & quare non custodisti super dominum tuum regem, quia venit vnus ex populo ad perdendum regem dominum tuum? 16 Non rectum verbum hoc quod fecisti: per-
manens ipse Dominus quod filij debitores occisionis vos, qui non custodistis super dominum vestrum, super vnctum Domini. & nunc
vide vbi hasta regis, & vas aquæ quod ad ceruical eius.

17 Et agnouit Saul vocem David, & dixit, Num vox tua hæc, fili mi 18 Et dixit, Quare hoc, dominus meus persequens post seruum suum? nam
quid feci? & non in manu mea culpa. 19 Et nunc audiat nunc dominus meus rex verba serui sui: si ab-ante Dominum destinatus
es in me, accipiat sacrificium meum in voluntate: et si filij hominis, maledicti illi ante Dominum, quia repudiarunt me hodie ne ha-
bitem in hereditate populi Domini, dicendo: Abi inter gentes colentes errores.

20 Et nunc non fundatur sanguis meus in terra ab-ante dictum Domini, quia exiit rex Israhel ad quærendum debilem vnum, vt perquiratur perdix in montibus. 21 Et dixit Saul, Peccaui, redi fili mi David, quia non malefaciam tibi amplius, propterea quod pretiosa fuit anima mea in oculis
tuis hodie, ecce stultus fui & infanui valde.

22 Et retulit David, & dixit, Ecce hasta regis, & transeat vnus ex adole-
scentibus, & accipiet eam. 23 Et Dominus reddet viro meritum eius, & veritatem eius, quod tradidit te Dominus
hodie in manu mea, & nolui extendere manum meam in vnctum Domini.

* וְהָיָה כַּאֲשֶׁר גָּדְלָה נַפְשְׁךָ הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינַי
 כִּן תִּגְדֹּל נַפְשִׁי בְּעֵינַי יְהוָה וַיַּצֵּלְנִי מִכָּל-צָרָה׃
 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-דָּוִד בְּרוּךְ אַתָּה בְּנֵי דָוִד גַּם
 עָשִׂיתָ תַעֲשֶׂה וְגַם יָכֹל תִּכְּוֹל וַיֵּלֶךְ דָּוִד לְדַרְכּוֹ וּשְׁאוּל
 שָׁב לְמִקְוָמוֹ׃

כו

* וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-לָבֹו עֲתָה אֶסְפֶּה יוֹם-אֶחָד
 בְּיַד-שָׁאוּל אֵין-לִי טוֹב כִּי-הִמְלִט אִמְלִט אֶל-
 אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְנוֹאֵשׁ מִמֶּנִּי שָׁאוּל לְבַקֵּשְׁנִי עוֹד
 בְּכָל-גִּבּוֹל יִשְׂרָאֵל וְנִמְלִטְתִּי מִיָּד׃
 * וַיִּקֶּם דָּוִד וַיַּעֲבֹר הוּא וְשֵׁשׁ-מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר
 עִמּוֹ אֶל-אֲכִישׁ בֶּן-מַעֲוֹךְ מֶלֶךְ גֶּת׃
 * וַיֵּשֶׁב דָּוִד עִם-אֲכִישׁ בְּגֶת הוּא וְאֲנָשָׁיו
 אִישׁ וּבֵיתוֹ דָּוִד וְשְׁתֵּי נָשָׁיו אַחִינוֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית
 וְאֲבִיגַיִל אִשְׁת-נָבָל הַכַּרְמֶלִית׃
 * וַיִּגַּד לְשָׁאוּל כִּי-בָרַח דָּוִד גֵּת וְלֹא-יֹסֶף עוֹד
 לְבַקְשׁוֹ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אֲכִישׁ אִם-
 נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתְּנֵה-לִי מְקוֹם בְּאַחַת עָרֵי
 הַשְּׂדֵה וְאֶשְׁכְּנָה שָׁם וְלִמְרֹא יֵשֶׁב עִבְדְּךָ בְּעִיר
 הַמִּמְלָכָה עִמָּךְ׃
 * וַיִּתֵּן-לוֹ אֲכִישׁ בַּיּוֹם הַהוּא אֶת-צִקְלָג לְכֶן
 הֵיטָה צִקְלָג לְמַלְכֵי יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
 * וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר-יָשָׁב דָּוִד בַּשְּׂדֵה
 פְּלִשְׁתִּים יָמִים וָאַרְבַּעַת חֳדָשִׁים׃
 * וַיַּעַל דָּוִד וְאֲנָשָׁיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶל-הַגִּשּׁוּרִי וְהַגִּרְזִי
 וְהָעֵמֶלְקִי כִי הֵנָּה יִשְׁבּוּרַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם
 בּוֹאֵךְ שׂוֹרָה וְעַד-אֶרֶץ מִצְרַיִם׃
 * וְהָכָה דָּוִד אֶת-הָאָרֶץ וְלֹא יָחִיָּה אִישׁ וְאִשָּׁה
 וְלֶקַח צֹאן וּבָקָר וְחֲמֹרִים וְגַמְלִים וּכְגָדִים וַיֵּשֶׁב
 וַיָּבֵא אֶל-אֲכִישׁ׃

24 * Et sicut magnificata est anima tua ho-
 die in oculis meis, sic magnificetur anima
 mea in oculis Domini, & liberet me de
 omni angustia.

25 * Ait ergo Saul ad David, Benedictus
 tu fili mi David. Et quidem facies facies,
 & potens poteris. Abijt autem David in
 viam suam, & Saul reuersus est in locum
 suum.

CAP. XXVII.

1 ET ait David in corde suo, Aliquando
 A incidam vna die in manus Saul. Non-
 ne melius est vt fugiam, & saluer in terra
 Philistinorum? vt desperet Saul, cessetq;
 me quærere in cunctis finibus Israel? fu-
 giam ergo manus eius. * Et surrexit Da-
 uid, & abijt ipse & sexcenti viri cum eo ad
 Achis filium Maoch regem Geth.

Inf. 20.8

3 * Et habitauit David cū Achis in Geth,
 ipse & viri eius, vir & domus eius, & duæ
 B vxores eius, Achinoem Iezraelites, & A-
 bigail vxor Nabal Carmeli.

4 * Et nunciatum est Saul quòd fugisset
 David in Geth, & non addidit vltra quæ-
 rere eum. * Dixit autē David ad Achis,
 Si inueni gratiā in oculis tuis, detur mi-
 hi locus in vna vrbium regionis huius vt
 habitem ibi. Cur enim manet seruus tuus
 in ciuitate regis tecum?

6 * Dedit itaque ei Achis in die illa Sice-
 lech: Propter quam causam facta est Si-
 celech regum Iuda vsque in diem hanc.

7 * Fuit autem numerus dierum, quibus
 habitauit David in regione Philistino-
 rum, quatuor mensium. * Et ascendit
 C David & viri eius, & agebant prædas de
 Gessuri, & de Gezre, & de Amalechitis.
 Hi enim pagi habitabāt in terra antiqui-
 tus, euntibus Sur vsque ad terram Ægy-
 pti.

9 * Et percutiebat David omnē ter-
 ram illorum, nec relinquebat viuentem
 virum & mulierem, tollēnsque boues &
 oues, & asinos, & camelos, & vestes, reuer-
 tebatur & veniebat ad Achis.

תרגום יונתן

24 * וְהָיָה כַּאֲשֶׁר גָּדְלָה נַפְשְׁךָ הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינַי יְהוָה וַיַּצֵּלְנִי מִכָּל-צָרָה׃
 כִּן תִּגְדֹּל נַפְשִׁי בְּעֵינַי יְהוָה וַיַּצֵּלְנִי מִכָּל-צָרָה׃
 כו

1 * וַיֹּאמֶר דָּוִד בְּלִבּוֹהֵי כַעַז אֶתְחַסֵּר יוֹמָא חַד בְּיַד שָׁאוּל לִית לִי מַדְעָם דְּטַב אֲרִי אֶשְׁחִיתָבָא אֶשְׁחִיתָבָא לְאַרְעֵי פְלִשְׁתִּינֵי וַיִּנּוּחַ מִנִּי שָׁאוּל
 לְמַבְעֵנִי עוֹד בְּכָל תַּחֲוֹם יִשְׂרָאֵל וְאֶשְׁחִיתָבָא מִן יָרִיָּה׃
 2 * וַיִּקֶּם דָּוִד וַיַּעֲבֹר הוּא וְשֵׁשׁ מֵאוֹת גִּבּוֹרֵי דְעִימָה לְזוֹת אֲכִישׁ בֶּר מַעֲוֹכָה
 3 * וַיֵּשֶׁב דָּוִד עִם אֲכִישׁ בְּגֶת הוּא וְאֲנָשָׁיו וְשְׁתֵּי נָשָׁיו אַחִינוֹעַם דְּמִיזְרְעֵאל וְאֲבִיגַיִל אִשְׁת-נָבָל אִשְׁת-כַּרְמֶל
 4 * וַיִּגְדֵּי לְשָׁאוּל כִּי-בָרַח דָּוִד גֵּת וְלֹא-יֹסֶף עוֹד לְבַקְשָׁה׃
 5 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אֲכִישׁ אִם-נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתְּנֵה-לִי מְקוֹם בְּאַחַת עָרֵי הַשְּׂדֵה וְאֶשְׁכְּנָה שָׁם וְלִמְרֹא יֵשֶׁב עִבְדְּךָ בְּעִיר הַמִּמְלָכָה עִמָּךְ׃
 6 * וַיִּתֵּן-לוֹ אֲכִישׁ בַּיּוֹם הַהוּא אֶת-צִקְלָג לְכֶן הֵיטָה צִקְלָג לְמַלְכֵי יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
 7 * וַיַּעַל דָּוִד וְאֲנָשָׁיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶל-הַגִּשּׁוּרִי וְהַגִּרְזִי וְהָעֵמֶלְקִי כִי הֵנָּה יִשְׁבּוּרַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם בּוֹאֵךְ שׂוֹרָה וְעַד-אֶרֶץ מִצְרַיִם׃
 8 * וְהָכָה דָּוִד אֶת-הָאָרֶץ וְלֹא יָחִיָּה אִישׁ וְאִשָּׁה וְלֶקַח צֹאן וּבָקָר וְחֲמֹרִים וְגַמְלִים וּכְגָדִים וַיֵּשֶׁב וַיָּבֵא אֶל-אֲכִישׁ׃

* Et ecce sicut magnificata est in die hac anima tua in oculis meis, sic magnificetur anima mea in conspectu Domini, & eruat me, & liberet me ex omni angustia.

* Et dixit Saul ad David, Benedictus tu fili mi David, & faciens facies, & potens poteris: & abiit David in viam suam, & Saul reuersus est in locum suum.

CAP. XXVII.

ET ait David in corde suo, dicens: Nunc apponam in die una in manus Saul, & non erit mihi bonum nisi saluer in terra Philistinorum, & cesset à me Saul ut querat me in cunctis finibus Israel, & saluabor de manu eius.

* Et surrexit David & transijt ipse, & sexcenti viri qui cum eo, & abiit ad Achis filium Maach regem Geth.

* Et sedit David ad Achis regem in Geth, ipse & viri qui cum eo unusquisque & domus eius, & David et ambæ uxores eius Achinaan Israelites, & Abigail uxor Nabal Carmeli.

* Et nunciatum est Sauli quod fugit David in Geth, & non addidit ultra querere eum.

* Et dixit David ad Achis, Si iam inuenit gratia seruus tuus in oculis tuis, dent iam mihi locum in una urbium quæ in agro, & habitabo ibi: & quare manet seruus tuus in ciuitate regali tecum?

* Et dedit ei Achis in die illa Secelag: propter hoc facta est Secelag regi Judææ usque in diem hanc.

* Et fuit numerus dierum, quibus mansit David in agro Philistinorum, menses quatuor.

* Et ascendebat David & viri eius, & iruebant in Gessuræum & Jezræum, & in Amaleciten, quoniam habitabatur terra quæ à Gessur, & usque ad terram Egypti.

* Et percutiebat terram, & non relinquebat viuentem virum & mulierem, & capiebant greges ouium, & boum armenta, & asinos, & camelos, & vestem, & reuertebantur, & veniebant ad Achis.

* καὶ ἰδὲ καθὼς ἐμεγαλύνθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, ὥτως μεγαλυνθήσεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐναντίον κυρίου, & ἐκπαύσεται αὐτὸν καὶ ἐξέλκοιτόν αὐτὸν ἐκ πάσης θλίψεως. * καὶ εἶπε σαὺλ πρὸς δαυὶδ, ἐυλογημένος σὺ τέκνον δαυὶδ, καὶ ποιῶν ποιήσεις & δυνάμενος διωθήσῃ· καὶ ἀπῆλθε δαυὶδ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ σαὺλ ἐπέσρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

κζ.

* Καὶ εἶπε δαυὶδ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, λέγων· νῦν προσθήσεται ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ εἰς χεῖρας σαὺλ, & οὐκ ἔσται μοι ἀγαθόν, ἐὰν μὴ διασωθῶ εἰς γῆν ἀλλοφύλων & ἀπ' ἐμοῦ σαὺλ ἐζητήσιν με εἰς πᾶν ὅριον ἰσραὴλ, καὶ σωθήσεται ἐκ χειρὸς αὐτοῦ.

* καὶ συνέστη δαυὶδ & διέβη αὐτὸς & οἱ ἐξακόσιοι ἄνδρες αὐτοῦ, & ἐπορεύθη πρὸς ἀκχίς υἱὸν μααχ βασιλέα γέθ.

* καὶ ἐκάθισεν δαυὶδ πρὸς ἀκχίς βασιλέα ἐν γέθ αὐτοῦ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ἕκαστος & ὁ οἶκος αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ & αἰμφοτέραί αὐτοῦ γυναῖκες αὐτοῦ ἀχινάμ ἱζραηλίτις & ἀβιγαὶλ ἡ γυνὴ ναβαλ ἱζραηλῆτις.

* καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαὺλ ὅτι πέφυγεν δαυὶδ εἰς γέθ, & ἐπ' αὐτὸν ἐζητήσιν αὐτόν. * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀκχίς, εἰ δὴ εὗρεκε χάριν ὁ δοῦλός σου ἐν ὀφθαλμοῖς σου, δρότωσαν δὴ μοι τόπον ἐν μιᾷ τῶν πόλεων τῶν κατ' ἀγρόν & καθήσεται ἐκεῖ καὶ ἵνα τί κάθῃ ὁ δοῦλός σου ἐν πόλει βασιλευμένης αὐτοῦ.

* καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἀκχίς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν σεκελάγ· διὰ τοῦτο ἐκλήθη ἡ σεκελάγ τῷ βασιλεῖ τῷ ἰουδαίας ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

* καὶ ἐκλήθη ὁ δρόμος τῶν ἡμερῶν ὧν ἐκάθισεν δαυὶδ ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων μῶνες τέσσαρες.

* καὶ συνέβαινε δαυὶδ & οἱ ἄνδρες αὐτοῦ & ἐπετίθεντο πρὸς τὸν γεσοῦραιον καὶ τὸν ἱζραὶον καὶ πρὸς τὸν ἀμαληκίτην, ὅτι κατωκίετο ἡ γῆ ἡ ἀπὸ γεσὺρ καὶ ἕως γῆς αἰγύπτου.

* καὶ ἐτυπλε τὴν γῆν, & οὐκ ἐζωγόνοι ἄνδρες & γυναῖκες, & ἐλάβανον ποίμνια & βουκόλια καὶ ὄνοι καὶ καμήλους, & ἱμάτισμόν· καὶ συνέφερον & ἤρχοντο πρὸς ἀκχίς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et ecce sicut pretiosa fuit anima tua hodie in oculis meis, sic pretiosa erit anima mea ante Dominum, & liberabit me de omni tribulatione. * Et dixit Saul ad David, Benedictus tu fili mi David; etiam regnando regnabis, & etiam prosperando prosperabis. & iuit David ad viam suam, & Saul redijt ad locum suum.

CAP. XXVII.

ET dixit David in corde suo, Nunc tradar vno die in manu Saul: non est quidquam quod bonum; sed euadendo euadam in terram Pelisthæorum, & quiescet à me Saul ad querendum me amplius in omni termino Israel, & liberabor de manu eius.

* Et surrexit David & transijt ipse & sexcenti viri qui cum eo, ad Akis filium Maghakah regem Gath. * Et sedit David cum Akis in Gath, ipse & viri eius, vir & homo domus eius, David & duæ uxores eius, Ahhinogham quæ ex Iezraghel, & Abigail uxor Nabal qui ex Carmela.

* Et nunciatum est Sauli quod fugit David ad Gath, & non addidit amplius ut quæreretur illum. * Et dixit David ad Akis, Si nunc inueni misericordiam in oculis tuis, dent mihi locum in vna ex urbibus agri, & sedebo ibi. & quare sedebit seruus tuus in vrbe regni tecum? * Et dedit illi Akis in die illo Sziklag: sic fuit Sziklag regi domus Iehudah usque ad diem hanc.

* Et fuit numerus dierum, quibus sedit David in urbibus Pelisthæorum, dies & quatuor menses. * Et ascendit David & viri eius, & distracti sunt super Ghesuræum, & Girgezæum, & Ghamalekæum, quia illi habitantes terram quæ à sæculo descensus Hhagra & usque ad terram Misraim.

* Et percussit David habitatores terræ, non manere faciens virum & mulierem: & ceperunt pecus & boues, & asinos, & camelos, & accepit vestes, & retulit, & venit ad Akis.

10 * וַיֹּאמֶר אַכִּישׁ אֶל־פְּשֻׁטָם הַיּוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד
עַל־נֶגֶב יְהוּדָה וְעַל־נֶגֶב הַיַּרְחֵמָאֵלִי וְאֶל־נֶגֶב
הַקֶּנִּי * וְאִישׁ וְאִשָּׁה לֹא־יִהְיֶה דָּוִד לְהִבְיֹא
גֵּת לְאִמֹּר פֶּן־יִגְדּוּ עָלֵינוּ לֵאמֹר כֹּה־עָשָׂה דָּוִד וְכֹה
מִשְׁפָּטוֹ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּשָׂדֵה פְּלִשְׁתִּים *
11 * וַיֹּאמֶן אַכִּישׁ בְּדֹד לְאִמֹּר הִבָּאֵשׁ רִחְבֵּי אִישׁ
בְּעַמּוֹ בְּיִשְׂרָאֵל וְהִירָה לִי לַעֲבֹד עוֹלָם *
כח

1 * וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיִּקְבְּצוּ
פְּלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לְצָבָא לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר אַכִּישׁ אֶל־דָּוִד יָדַע רַחֲמֵי כִי אֲתִי תֵצֵא
בַּמַּחֲנֶה אֹתָהּ וְאֶנְשֶׁיהָ *
2 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אַכִּישׁ לֵכֵן אֲתָהּ תִּדְּעֵ אֶת־
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה עִבְדְּךָ וַיֹּאמֶר אַכִּישׁ אֶל־דָּוִד לֵכֵן
שָׁמַר לְרֹאשֵׁי אֲשִׁימְךָ כָּל־הַיָּמִים *
3 * וּשְׁמוּאֵל מֵת וַיִּסְכְּדוּ לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרוּהוּ
בְּרָמָה וּבְעִירוֹ וּשְׂאוֹל הִסִּיר אֶת־הָאֲבֹת וְאֶת־
4 הַיָּדְעוֹנִים מִהָאָרֶץ * וַיִּקְבְּצוּ פְּלִשְׁתִּים
וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ בְּשׁוֹנֵם וַיִּקְבֹּץ שְׂאוֹל אֶת־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּגִלְבֹּעַ * וַיֵּרָא שְׂאוֹל אֶת־
מַחֲנֵה פְּלִשְׁתִּים וַיֵּרָא וַיַּחֲרֹד לְבֹ מָאֵד *
5 * וַיִּשְׁאַל שְׂאוֹל בַּיהוָה וְלֹא עֲנָהוּ יְהוָה גַּם
בַּחֲלָמוֹת גַּם בְּאוֹרִים גַּם בְּנְבִיאִים *
6 * וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל לַעֲבָדָיו בְּקִשׁוּ לִי אִשָּׁת בְּעֵלֶת־
אֹב וְאֵלֶכָה אֵלֶיהָ וְאֶדְרָשׁוּ כֹה וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו
אֵלָיו הִנֵּה אִשָּׁת בְּעֵלֶת־אֹב בְּעֵין דָּוִד *
7 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ
הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה
וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־
אִמַּר אֵלַי *
8

10 * Dicebat autē ei Achis, In quē irruisti hodie? Respondebat David, Contra Meridiem Iudæ, & contra Meridiem Hieramel, & contra Meridiē Ceni. * Virum & mulierē non viuificabat David, nec adducebat in Geth, dicens: Ne fortē loquātur aduersum nos. Hæc fecit David; et hoc erat decretū illi omnibus diebus quibus habitauit in regione Philistinorum.

11 * Credidit ergo Achis David, dicens: Multa mala operatus est contra populum suum Israel. Erit igitur mihi seruus sempiternus. CAP. XXVIII.

1 Factum est autē in diebus illis, congregauerūt Philistijm agmina sua vt præparentur ad bellum contra Israel. Dixitque Achis ad David, Sciens nunc scito quoniam mecum egredieris in castris, tu & viri tui. * Dixitque David ad Achis, Nunc scies quæ facturus est seruus tuus: & ait Achis ad David, Et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus.

2 * Samuel autē mortuus est, planxitque cum omnis Israel, & sepelierunt eum in Ramatha vrbe sua. Et Saul abstulit Magos & Ariolos de terra. * Congregatiq; sunt Philistijm, & venerūt & castrametati sunt in Sunam. Congregauit autē & Saul vniuersum Israel, & venit in Gelboe.

3 * Et vidit Saul castra Philistijm; & timuit & expauit cor eius nimis.

4 * Consuluitque Dominum, & non respondit ei, neque per somnia, neq; per sacerdotes, neque per prophetas.

5 * Dixitq; Saul seruis suis, Quærite mihi mulierem habentem pythonem & vadam ad eam, & sciscitabor per illam. Et dixerūt serui eius ad eum, Est mulier pythone habens in Endor. * Mutauit ergo habitum suum, vestitusq; est alijs vestimentis, & abiit ipse & duo viri cum eo: veneruntq; ad mulierem nocte, & ait illi: Diuina mihi in pythone, & suscita mihi quem dixerō tibi.

תרגום יונתן

10 * וַיֹּאמֶר אַכִּישׁ לֵאמֹר אֲתִנְגְּדֶתוֹן יוֹמָא דִּין וַיֹּאמֶר דָּוִד עַל דְּרוֹם וְהוֹדָה וְעַל דְּרוֹם יִרְחֵמְאֵלָה וְלִדְרוֹם שְׁלֵמָאָה *
וַאֲתֵתָא לֹא מְקַיִים דָּוִד לֹא־יִתְּנָהּ לְגֵת לְמִימַר דִּילְמָא יִחוּז עֲלָנָא לְמִימַר דָּוִד וְכִדְרִין הִלְכְתִּיהָ כָּל יוֹמִין דִּתְּהוּ יַחֲבִיב בְּקִרְוֵי פְּלִשְׁתִּינֵי *
11 * וְהִימִין אַכִּישׁ בְּדָוִד לְמִימַר אִיתְּנָרְאָה אִיתְּגַרִי בְּעַמִּיהּ יִשְׂרָאֵל וַיְהִי לִי פֶלַח לְעָלָם *
כח

1 * וְהוֹדָה בְּיוֹמָא הָאֵנוֹן וּכְנִשׁוּ פְּלִשְׁתִּינֵי יָרֵחַ מִשְׁרֵיתָהוֹן לְחִילָא לְאַתְתָא קִרְבָּא בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אַכִּישׁ לְדָוִד מִידַע חִידַע אֲרִי עַמִּי תַפּוֹק בְּמִשְׁרֵיתָא אֶתָּה וְגִבְרֶךָ *
2 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאַכִּישׁ בְּכֵן אֲתָהּ חִידַע יָדְעֵבֶד עִבְדְּךָ וַיֹּאמֶר אַכִּישׁ לְדָוִד בְּכֵן נִטְרָא לְרִישֵׁי אֲשׁוּכָךְ כָּל יוֹמִינָא *
3 * וּשְׁמוּאֵל מֵיָת וּסְכָדוּ עָלָיו כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּרָמָה וּבְעִירוֹ וַיִּסְכְּדוּ אֶת־שְׂאוֹל הִסִּיר אֶת־הָאֲבֹת וַיִּקְבְּרוּהוּ *
4 * וְאִתְּקִנְשׁוּ פְּלִשְׁתִּינֵי וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ בְּשׁוֹנֵם וַיִּקְבֹּץ שְׂאוֹל אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּגִלְבֹּעַ *
5 * וַיֵּרָא שְׂאוֹל אֶת־מַחֲנֵה פְּלִשְׁתִּינֵי וַיֵּרָא וַיַּחֲרֹד וַיִּבְיָה לְחִירָה *
6 * וַיִּשְׁאַל שְׂאוֹל בְּמִימַרָא דִּינִי וְלֹא קִבִּיל צְלוּתִיהָ וַיִּי אֶת־בְּחִלְמָא אֶת־בְּאֹרֵי אֶת־בְּסַפְרֵיהָ *
7 * וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל לַעֲבָדָיו הִנֵּה אִשָּׁת בְּעֵלֶת־אֹב בְּעֵין דָּוִד *
8 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
9 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
10 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
11 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
12 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
13 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
14 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
15 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
16 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
17 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
18 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
19 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
20 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
21 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
22 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
23 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
24 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
25 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
26 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
27 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
28 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
29 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
30 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
31 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
32 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
33 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
34 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
35 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
36 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
37 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
38 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
39 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
40 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
41 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
42 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
43 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשָׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קְסוּמִי נָא לִי בְּאֹב וְהָעֵלִי לִי אֶת־אֲשֶׁר־אִמַּר אֵלַי *
44 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׂאוֹל וַיַּלְבֵּשׂ בְּגָדִים אַחֲרִים וַיֵּלֶךְ הוּא

* Et dixit Achis ad David, In quem irruisti hodie? & dixit David ad Achis, Contra Meridiem Judæ, & contra Meridiem Jeramiel, & contra Meridiem Cenezî.

* Et omnem virū & mulierem nō vivificabat David ut adduceret in Geth, dicens: Ne fortè annūcient contra nos, dicentes: Hæc facit David, & hæc iustificatio eius omnibus diebus quibus mansit David in agro Philistinorum.

* Et credidit Achis in David, dicens: Confundebatur confusus in populo suo in Jfrael, et erit meus servus in sæculum.

CAP. XXVIII.

ET factum est in diebus illis, & congregant Philistīm castra sua ut egredieretur in bellum contra Jfrael: Et dixit Achis ad David, Sciens cognosces quoniam mecum egredieris in bellum tu & viri tui.

* Et dixit David ad Achis, Sic nūc scies quæ faciet servus tuus. & dixit Achis ad David, Sic corporis custodē ponam te omnibus diebus.

* Et Samuel mortuus est, & planxerunt eum omnis Jfrael, & sepeliunt eum in Armathaim in urbe sua, & Saul abstulit ventriloquos & divinatores à terra.

* Et congregantur Philistīm, & veniunt et castrametantur in Sunam. & cōgregat Saul uniuersum virum Jfrael, & castrametantur in Gelbue.

* Et vidit Saul castra Philistīm, & timuit, & expauit cor eius nimis.

* Et consuluit Saul per Dominum, & non respondit ei Dominus, & in insomniis, & in manifestis, & in prophetis.

* Et dixit Saul seruis suis, Querite mihi mulierem ventriloquam, & vadam ad eam, & sciscitabor per eam: & dixerunt serui eius ad eum, Ecce mulier ventriloqua in Endor.

* Et mutatus est Saul & vestitus est vestimentis alijs, & vadit ipse & duo viri cum eo, & venerunt ad mulierem nocte; & dixit ei Saul, Diuina iam mihi in vëtriloquio, & suscita mihi quem dixerō tibi.

10 * καὶ εἶπεν ἀκχίς πρὸς δαυὶδ, ἐπὶ τίνα ἐπέθεσε σήμερον; ὁ δὲ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀκχίς, καὶ νότον τῆς ἰσραήλ, καὶ νότον ἰεραμὴλ, καὶ νότον τῆς κενεζί.

11 * καὶ πᾶντα ἄνδρες καὶ γυναῖκα οὐκ ἐξωγόνοι δαυὶδ τοῦ εἰσαγαγεῖν εἰς γέθ, λέγων· μήποτε ἀπαγείλωσι καθ' ἡμέραν, λέγοντες, τὰδε ποιεῖ δαυὶδ· καὶ τοῦτο τὸ δικαίωμα αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας αἷς ἐκείνου τοῦ δαυὶδ ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων.

12 * καὶ ἐπιστάθη ἀκχίς ἐν δαυίδ, λέγων· ἤχυνται αἰχμώμενοι ἐν τῇ λαῷ αὐτοῦ ἐν τῇ ἰσραήλ, καὶ ἔσται μου δοῦλος εἰς τὴν αἰῶνα.

κή.

1 * Καὶ ἐχρέτο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ σωμαθροῖζον οἱ ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν, & ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον ἐπὶ τὴν ἰσραήλ. ὁ δὲ εἶπεν ἀκχίς πρὸς τὸν δαυὶδ, γινώσκων γινώσῃ ὅτι μετ' ἐμοῦ ἐξελύσῃ εἰς τὴν πόλιν σου καὶ ἄνδρες σου.

2 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀκχίς, ἕως ἣν γινώσῃ ἀποίῃσιν ὁ δοῦλός σου· καὶ εἶπεν ἀκχίς πρὸς δαυὶδ, ἕως δὲ χρωματὸ φύλακα θήσω αἰ σε πάσας τὰς ἡμέρας.

3 * καὶ σαμουὴλ ἀπέθανε, καὶ ἐκόντο αὐτὸν πᾶς ἰσραήλ, καὶ θάψαντες αὐτὸν ἐν ἀρμαθαὶμ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ. ὁ δὲ σαὺλ ἐξῆρε οὐδὲ ἐγγαστριμύθοις καὶ οὐδὲ γνώσας ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ σωμαθροῖζον ἀλλόφυλοι ἐρχοῦν καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς θυνάμ. καὶ σωμαθροῖζει σαὺλ πᾶντα ἄνδρες ἰσραήλ, καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς γελβουέ.

4 * καὶ εἶδε σαὺλ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐφοβήθη καὶ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτοῦ σφόδρα.

5 * καὶ ἐπρωτότησεν σαὺλ διὰ τῆς κυρίας· καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ κύριος· καὶ ἐν τοῖς ἐνυπνίοις καὶ ἐν τοῖς ἀλητοῖς καὶ ἐν τοῖς πνεύματι. καὶ εἶπε σαὺλ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, ζητήσατέ μοι γυναῖκα ἐγγαστριμύθου, καὶ πορεύσασθε πρὸς αὐτήν καὶ ἐκζητήσω ἐν αὐτῇ· καὶ εἶπαν οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, ἰδοὺ γυνὴ ἐγγαστριμύθου ἐν ἐνδῶρ.

6 * καὶ ἠλλοιώθη σαὺλ καὶ περιεβάλετο ἱμάτια ἕτερα, καὶ πορεύετο αὐτὸς καὶ δύο ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ ἦλθον πρὸς τὴν γυναῖκα νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῇ σαὺλ, μὴ δούλῳ ᾖ δὴ μοι ἐν τῇ ἐγγαστριμύθῳ, καὶ ἀνάγαγέ μοι ὃν δούλῳ εἶπω σοί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et dixit Akis, Quod extracti estis hodie? & dixit David, Super Meridiem Iehudah, & super Meridiem Ierahmelah, & ad Meridiem Salmaah. 11 Et virum & mulierem non viuere faciebat David ut venire sineret ad Gath, dicendo: Fortè indicabunt super nos, dicendo: Talia fecit David; & talis consuetudo eius omnibus diebus, quibus fuit sedens in urbibus Pelisthæi.

12 Et credidit Akis Davidi, dicendo: Immittendo immissus est in populum suum Israel, & erit mihi servus in sæculum.

CAP. XXVIII.

ET fuit in diebus illis, & congregauerunt Pelisthæi castra sua ad exercitum ad ineundum bellum in Israel. 1 Et dixit Akis ad David, Sciendo scias quodd mecum exibis in castris, tu & viri tui. Et dixit David ad Akis, Sic tu cognosces id quod faciet servus tuus. Et dixit Akis ad David, Sic custodem capiti meo ponam te omnibus diebus. 2 Et Samuel mortuus est, & luxerunt super illum omnis Israel, & sepelierunt illum in Ramatha, & luxerunt super eum homines ciuitatis eius. & Saul exterminauit Hariolos & incantatores de terra. 3 Et congregati sunt Pelisthæi, & venerunt, & composuerunt se in Sunam: & congregauit Saul omnem Israel, & posuerunt castra in Gilboah.

4 Et vidit Saul castra Pelisthæorum, & timuit, & expauit cor eius valde. 5 Et petiuit Saul in dicto domini: & non accepit orationem eius Dominus etiam in somnijs, etiam in luminibus, etiam in scribis. 6 Et dixit Saul seruis suis, Querite mihi mulierem quæ sciat educere Pythones, & ibo ad eam, & quæram ex ea: & dixerunt serui eius illi, Ecce mulier quæ scit educere Pythones in Gheindor.

7 Et mutatus est Saul & induit indumenta alia, & iuit ipse & duo viri cum illo, & venit ad mulierem in nocte, & dixit, Diuina nunc mihi in pythonibus, & ascendere fac mihi quem dicam tibi.

9 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵלָיו הִנֵּה אֲתָה
 יֹדְעָה אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁאוּל אֲשֶׁר הִכְרִית אֶת־
 הָאֲבוֹת וְאֶת־הַיָּדְעָנִי מִן־הָאָרֶץ וְלִמְדָה אֲתָה
 מִתְנַקֵּשׁ בְּנַפְשִׁי לְהַמִּיתָנִי * וַיִּשְׁבַּע לָהּ שָׁאוּל
 בַּיהוָה לֵאמֹר חַי־יְהוָה אֲסִי־יִקְרָךְ עוֹן בְּדָבָר הַזֶּה *
 10 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶת־מִי אֶעֱלֶה־לָּךְ וַיֹּאמֶר
 אֶת־שְׁמוּאֵל הָעֹלִי־לִי * וַתֵּרָא הָאִשָּׁה אֶת־שְׁמוּאֵל
 וַתִּזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל לֵאמֹר
 11 לָמָּה רָמִיתָנִי וְאַתָּה שָׁאוּל * וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ
 גָּאֹל־תִּירָאִי בִּי מָה רָאִיתָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־
 שָׁאוּל אֱלֹהִים רָאִיתִי עֲלִים מִן־הָאָרֶץ *
 12 וַיֹּאמֶר לָהּ מָה תֹּאמְרוּ וַתֹּאמֶר אִישׁ זָקֵן עָלָה
 וְהוּא עֹטְרוֹ מֵעִיל וַיַּדַּע שָׁאוּל כִּי־שְׁמוּאֵל הוּא *
 13 וַיִּקַּד אַפִּים אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
 אֶל־שָׁאוּל לָמָּה הִרְגִּזְתָּנִי לְהַעֲלוֹת אֹתִי וַיֹּאמֶר
 שָׁאוּל צָר־לִי מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים גִּלְחָמִים בִּי
 וְאֱלֹהִים סָר מֵעָלַי וְלֹא־עֲנִנִי עוֹד גַּם בְּיַד
 הַנְּבִאִים גַּם בְּחִלְמוֹת וְאֶקְרָאֲךָ לָךְ לְהוֹדִיעַנִי
 14 מָה אַעֲשֶׂה * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְלָמָּה תִּשְׁאַלֵנִי
 וַיְהוֹדֶה סָר מֵעָלַיךְ וַיְהִי עֶרְךָ * וַיַּעַשׂ יְהוָה לוֹ
 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־וִיקְרַע יְהוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה
 15 מִיָּדְךָ וַיִּתְּנָה לְרַעְךָ לְדָוִד * כַּאֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ
 בְּקוֹל יְהוָה וְלֹא־עָשִׂיתָ חֲרוֹן־אָפוֹ בְּעַמְלֶק־עַל־
 כֵּן הִדְבַּר הַזֶּה עָשָׂה לָּךְ יְהוָה הַיּוֹם הַזֶּה *
 16 * וַיִּתֵּן יְהוָה גַּם אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּיַד פְּלִשְׁתִּים
 וּמָחָר אֲתָרָה וּבְנִיךָ עִמִּי גַם אֶת־מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל
 17 יִתֵּן יְהוָה בְּיַד פְּלִשְׁתִּים * וַיִּמָּחֶר שָׁאוּל וַיִּפֹּל
 מֵלֹא־קוֹמָתוֹ אֶרְצָה וַיִּירָא מְאֹד מִדְּבַר־שְׁמוּאֵל
 גַּם־כֹּחַ לֹא־הָיָה בּוֹ כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם כָּל־הַיּוֹם
 וְכָל־הַלַּיְלָה *

9 * Et ait mulier ad eū, Ecce tu nosti quā-
 ta fecerit Saul, & quomodo eraserit ma-
 gos & ariolos de terra. Quare ergo insi-
 diaris animæ meæ vt occidar?

10 * Et iurauit ei Saul in Domino, dicens:
 Viuit Dñs, quia nō eueniet tibi quicquā
 11 mali propter hanc rem. * Dixitq; ei mu-
 lier, Quem suscitabo tibi? Qui ait, Sa-
 12 muelem mihi suscita. * Cū autē vidisset
 mulier Samuelem, exclamauit voce ma-
 gna, & dixit ad Saul, Quare imposuisti
 13 mihi? tu es enim Saul. * Dixitq; ei rex,
 Noli timere: Quid vidisti? Et ait mulier
 ad Saul, Deos vidi ascendentes de terra.

14 * Dixitque ei, Qualis est forma eius?
 Quæ ait, Vir senex ascendit, & ipse amictus
 est pallio. Et intellexit Saul quod Samuel
 esset, & inclinauit se super faciem suam in
 terra, & adorauit.

15 * Dixit autem Samuel ad Saul, Quare
 inquietasti me vt suscitarer? Et ait Saul;
 Coactor nimis. Siquidem Philistijm pu-
 gnant aduersum me, & Deus recessit à me,
 & exaudire me noluit, neq; in manu pro-
 phetarum, neq; per somnia. Vocauī ergo ^{Sup. 11. 8}
 te vt ostenderes mihi quid faciam.

16 * Et ait Samuel, Quid interrogas me
 cū Dominus recesserit à te, & transierit
 ad æmulum tuum?

17 * Faciet enim tibi Dominus sicut locu-
 tus est in manu mea, & scindet regnum
 tuum de manu tua, & dabit illud proxi-
 18 mo tuo Dauid. * Quia non obedisti voci
 Domini, neque fecisti iram furoris eius in
 Amalech. Idcirco quod pateris fecit tibi
 Dominus hodie.

19 * Et dabit Dominus etiā Israel tecum
 in manu Philistijm: Cras autem tu & filij
 tui mecum eritis; sed & castra Israel tra-
 det Dominus in manus Philistiim.

20 * Statimque Saul cecidit porrectus in
 terram. Extimuerat enim verba Samue-
 lis, & robur non erat in eo, quia non co-
 mederat panem tota die illa.

תרגום יונתן

9 וַתֹּאמֶר אֲחָתָה לִיהוָה אֲתָה יֹדְעָה וְיִקְרַע יְהוָה אֶת־זְכוֹרֹתֶיךָ אֶרְצָה וְלִמְדָה אֲתָה מִיַּחְגְּרֵי בְּנַפְשִׁי לְמַקְסְלִי *
 10 וְקָוִים לָהּ שָׁאוּל בְּמִסְרָא דִּינִי לְמִסְרָא קָוִים הוּא יִי אֲסִי־יִקְרָךְ עוֹן בְּדָבָר הַזֶּה * וַתֹּאמֶר אֲחָתָה יְהוָה
 אֲסִיק לָךְ וַתֹּאמֶר יְהוָה שְׁמוּאֵל אֲסִיק לִי * וְחַזַּת אֲחָתָה יְהוָה שְׁמוּאֵל וַיִּצְוָהּ בְּקוֹל רֶם וַתֹּאמֶר אֲחָתָה לְשָׁאוּל לְמִסְרָא לְמִסְרָא שְׁקָרָה
 11 בִּי וְאַתָּה שָׁאוּל * וַתֹּאמֶר לָהּ מַלְכָּא לֹא תִדְחִלִין אֲרִי מָה חַזַּת וַתֹּאמֶר אֲחָתָה לְשָׁאוּל מַלְכָּא דִּינִי חַזַּתִּי דְּסָלִיק מִן־אֶרְצָה *
 12 וַתֹּאמֶר לָהּ מָה חַזַּתִּי וַתֹּאמֶר אֲחָתָה גְּבָרָא סָבָא סָלִיק וְהוּא עֲטִיף מֵעִילָא וַיַּדַּע שָׁאוּל אֲרִי שְׁמוּאֵל הוּא וַיִּכְרַע שָׁאוּל עַל אַפּוֹתָיו עַל־
 13 אֶרְצָה וַיִּסְגִּיד * וַתֹּאמֶר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל לְמָה אֲזַעְתָּנִי לְאַסְקָא יְהוָה וַתֹּאמֶר שָׁאוּל עָקַר לִי לְחִדָּא וּפְלִשְׁתִּים מְגִיתִין קִרְבָּא בִּי
 14 דְּמִסְרָא דִּינִי רַחֵיק יְהוָה וְלֹא קָבִיל צְלוּתִי עוֹד אֲפִי בְּיַד סַפְרִיָּא אֲפִי בְּחִלְמִיָּא וְקָרִית לָךְ לְהוֹדִיעַנִי מָה אַעֲבִיד *
 15 וַתֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְלִמְדָה אֲתָה שָׁאוּל יְהוָה וְיִקְרַע יְהוָה אֶת־זְכוֹרֹתֶיךָ אֶרְצָה וְלִמְדָה אֲתָה מִיַּחְגְּרֵי בְּנַפְשִׁי לְמַקְסְלִי *
 16 וְעַבְדִּי יִי לִיהוָה כְּמָא דְּמִלִּיל בְּיַד־וִיקְרַע יְהוָה יִי יְהוָה מִלְכּוּתָא מִינֵךְ וַיִּתְּנָה לְרַעְךָ לְדָוִד *
 17 כְּמָה דְּלֹא קָבִילָתָא לְמִסְרָא דִּינִי וְלֹא עָבַדְתָּ חֲרוֹן־אָפוֹ בְּעַמְלֶק עַל כֵּן הִדְבַּר הַזֶּה עָשָׂה לָּךְ יְהוָה הַיּוֹם הַזֶּה *
 18 וַיִּתֵּן יְהוָה גַּם אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּיַד פְּלִשְׁתִּים וּמָחָר אֲתָרָה וּבְנִיךָ עִמִּי גַם אֶת־מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל יִתֵּן יְהוָה בְּיַד פְּלִשְׁתִּים * וַיִּמָּחֶר שָׁאוּל וַיִּפֹּל
 19 מֵלֹא־קוֹמָתוֹ אֶרְצָה וַיִּירָא מְאֹד מִדְּבַר־שְׁמוּאֵל גַּם־כֹּחַ לֹא־הָיָה בּוֹ כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם כָּל־הַיּוֹם וְכָל־הַלַּיְלָה *

* Et ait mulier ei, Ecce tu nosti quæ fecit Saul, quomodo disperderit ventriloquos & divinatores à terra: & quare tu illaquearis anima mea ut occidas me?

* Et iuravit ei Saul per Deum, dicens: Vivit Dominus, si obuiabit tibi malum in sermone hoc.

* Et dixit mulier Saul, Quem suscitabo tibi? & dixit, Samuelem suscita mihi.

* Et dixit mulier: Samuelem? & clamavit mulier voce magna, et dixit mulier ad Saulem, Quare imposuisti mihi? & tu es Saul.

* Et dixit ei rex, Ne timeas, quem vidisti dic. & dixit mulier ad Saul, Deos vidi ego ascendentes de terra.

* Et dixit ei, Quid cognovisti? & ait ei, Senem ascendentem amictum pallio. & cognovit Saul quod Samuel est hic; & inclinavit super faciem in terra, & adoravit eum.

* Et ait Samuel, Quare inquietasti me ut ascenderem ego? & ait Saul, Coarctor nimis; & Philistim pugnant in me, & Deus recessit à me, & non exaudiuit me adhuc neque in manu prophetarum, neque in insomnijs: & nunc vocavi te ut ostenderes mihi quid faciam.

* Et dixit Samuel, Quare interrogas me, & Dominus recessit à te, & factus est cum proximo tuo?

* Et fecit ei sicut locutus est in manu mea, & scindet Dominus regnum de manu tua, & dabit illud proximo tuo David.

* Quia non obedisti voci Domini, & non implesti iram furoris eius in Amalec: propter verbum hoc fecit tibi Dominus sic die hac.

* Et tradet Dominus Israel tecum in manus Philistim, & cras tu & filij tui tecum: & castra Israel & te tradet Dominus in manus Philistim.

* Et festinavit Saul & cecidit à statione sua super terram, & timuit nimis à verbis Samuelis, & non erat in eo amplius robur, quia non comedit panem tota die illa & tota nocte.

* καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ αὐτῷ, ἰδὲ σὺ οἶδας ἃ ἐποίησε σαὺλ, ὡς ἐξωλόθρευσε οὗτ' ἐγασσε μύθους, & οὗτ' ἔγνωσας ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἵνα τί σὺ παγιδεύεις τὴν ψυχὴν μου θανάτωσαι με;

* καὶ ὤμοσεν αὐτῇ σαὺλ κατὰ τὸ θεοῦ, λέγων· ζῇ κύριος, εἰ ἀπαντήσῃ σοι ἀδικία ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ.

* καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ σαὺλ, τίνα δυνάγῃω σοι; καὶ εἶπε, τὸν σαμὴλ δυνάγαγέ μοι.

* καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, τὸν σαμὴλ; & ἐβόησεν ἡ γυνὴ φωνῇ μεγάλῃ. & εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς σαὺλ, ἵνα τί παρελογίσω με; & σὺ εἶ σαὺλ.

* καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, μὴ φοβοῦ, τίνα ἐώρακας εἰπέ. καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς σαὺλ, θεοὺς εἶδον ἐγὼ ἀναβαίνοντας ἐκ τῆς γῆς.

* καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἔγνωσας; καὶ εἶπεν αὐτῷ, γέροντα ἀναβαίνοντα ἀναβεβλημμένον διπλοῖδα. & εἶνω σαὺλ ὅτι σαμουήλ ἐστιν ἕτος. καὶ ἔκυψεν ἐπὶ προσώπον ἐπὶ τὴν γῆν & προσεκύνησεν αὐτῷ.

* καὶ εἶπε σαμουήλ, ἵνα τί παρηνώχλησάς μοι τοῦ δυνάειναι με; & εἶπε σαὺλ, θλίβομαι σφόδρα, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι πολεμοῦσιν ἐν ἐμοί, & ὁ θεὸς ἀφέντηκεν ἀπ' ἐμοῦ, & οὐκ ἐπακήκοέ μου ἅπ' ἕτε ἐν χειρὶ πάντων προσφωτάν, ἕτε ἐν τοῖς ἐνυπνίοις. καὶ νῦν κέκληκά σε τοῦ γνωρίσαι μοι τί ποιήσω.

* καὶ εἶπε σαμὴλ, ἵνα τί ἐπερωτᾷς με, & κύριος ἀφέντηκεν ἀπὸ σοῦ, & γέγονε κατὰ τὸ πλησίον σου;

* καὶ ἐποίησεν αὐτῷ καθὼς ἐλάλησεν ἐν χειρὶ κυρίου. & διαρρήξει κύριος τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς σου, & δώσει αὐτὴν τῷ πλησίον σου τῷ δαυίδ.

* διότι ἔχ' ἐπακούσας τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ οὐκ ἐπηύρας θυμὸν ὀργῆς αὐτοῦ ἐν τῷ ἀμαλήκ. διὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐποίησέ σοι κύριος ὅτως τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

* καὶ παρεδώσει κύριος τὸν Ἰσραὴλ κατὰ τὸ εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων, & αὐτὸν σὺ & οἱ υἱοὶ σου μετ' ἐμοῦ. καὶ τὴν παρεμβολὴν Ἰσραὴλ & σὲ δώσει κύριος εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων.

* καὶ ἐσθύσε σαὺλ καὶ ἐπεσεν ἀπὸ τῆς σάσεως αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, & ἐφοβήθη σφόδρα ἀπὸ πάντων λόγων σαμουήλ. & οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ ἐτιγχεῖς, ὅτι οὐκ ἔφαγε ἄρτον ὅλῳ τῷ ἡμέραν ἐκείνῳ & ὅλῳ τῷ νύκτι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit mulier illi, Tu nosti quod fecit Saul, qui exterminavit pythones & incantatores ex terra; & quare tu concitatus in animam meam ad occidendum me? * Et iuravit illi Saul in dicto Domini, dicendo: Permanens ipse Dominus, si contigerit tibi culpa in verbo hoc.

* Et dixit mulier, Quem ascendere faciam tibi? & dixit, Semuelem ascendere fac mihi, * Et vidit mulier Semuelem, & clamavit in voce alta, & dixit mulier ad Saul, dicendo: Quare mentitus es in me, & tu Saul?

* Et dixit illi rex, Non timebis. nam quid vidisti? & dixit mulier Sauli, Angelum Domini vidi qui ascendit à terra. * Et dixit illi, Quis aspectus eius? & dixit, Vir senex ascendens & ille amictus pallio. & cognovit Saul, quod Samuel ipse, & incurvavit Saul in faciem suam super terram, & adoravit.

* Et dixit Samuel ad Saul, Ad quid commovisti me, ad ascendere faciem meam? & dixit Saul, Angustia mihi valde; & Pelistim inieuntes bellum in me, & dictum Domini proiecit me, & non accepit orationem meam amplius, etiam in manu scribarum, etiam in somnijs; & vocavi te ut doceres me quid faciam.

* Et dixit Samuel, Et ad quid tu petis à me, & dictum Domini proiecit te; & erit in auxilium viri, cuius tu obtines inimicitias eius. * Et faciet Dominus illi iuxta id, quod locutus est in manu mea, & transire faciet Dominus regnum à te, & dabit illud socio tuo David.

* Sicut non obedisti dicto Domini, & non fecisti fortitudinem indignationis eius in homines domus Ghamalek, propterea verbum hoc fecit tibi hodie.

* Et tradet Dominus etiam Israel tecum in manu Pelisthorum; & cras tu, & filij tui tecum; & etiam castra Israel tradet Dominus in manu Pelisthorum.

* Et festinavit Saul, & cecidit plena statura sua in terram, & timuit valde à verbis Samuel; & etiam virtus non fuit in eo, quia non comederat panem tota die & tota nocte.

וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוֹל וַתֵּרֶם כִּי־נִבְחַל
מְאֹד וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה שָׁמְעוּ שִׁפְחָתְךָ בְּקוֹלְךָ
וְאֲשִׁים נִפְשֵׁי בְכָפִי וְאֲשָׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ אֵלָי׃ * וְעַתָּה שָׁמַע נָא־גַם־אֶתְּךָ בְּקוֹל
שִׁפְחָתְךָ וְאֲשָׁמַר לִפְנֶיךָ פֶת־לֶחֶם וְאֶכֹּל וַיְהִי כֵךְ
כֹּחַ כִּי־תֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ׃
* וַיֵּמָאן וַיֹּאמֶר לֹא אֶכֹּל וַיִּפְרָצוּ־בּוֹ עֲבָדָיו
וְגַם־הָאִשָּׁה וַיִּשְׁמַע לְקָלָם וַיִּקַּם מִהָאָרֶץ וַיָּשָׁב
אֶל־הַמָּטָה׃
* וְלֹא־שָׁה עָלַי מְרִבָּק בְּכִית וַתִּמָּהַר וַתִּזְבַּחְהוּ
וַתִּקַּח־קֶמַח וַתֵּלֶשׁ וַתַּפֶּהוּ מִצֹּרֶת׃
* וַתֵּגֶשׁ לִפְנֵי־שָׁאוֹל וּלְפָנֵי עֲבָדָיו וַיֹּאכְלוּ
וַיִּקְמוּ וַיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה הַהוּא׃

כט

* וַיִּקְבְּצוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת־כָּל־מַחְנֵיהֶם אֶפְקָרָה
וְיִשְׂרָאֵל חֲזִים בְּעֵין אֲשֶׁר בִּיזְרְעָאֵל׃
* וְסַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים עֲבָרִים לַמָּאוֹת וּלְאַלְפִים
וְדוֹד וְאֲנָשָׁיו עֲבָרִים בְּאַחֲרֵנָה עִם־אָכִישׁ׃
* וַיֹּאמְרוּ שְׂרֵי פְּלִשְׁתִּים מַה הָעֲבָרִים הָאֵלֶּה
וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־שְׂרֵי פְּלִשְׁתִּים הֲלוֹא־זֶה דָּוִד
עֲבָדֵי שָׁאוֹל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה אִתִּי זֶה יָמִים
אוֹ־זֶה שָׁנִים וְלֹא־מָצָאתִי בּוֹ מְאוּמָה מִיּוֹם
נִפְּלוּ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃
* וַיִּקְצְפוּ עָלָיו שְׂרֵי פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לוֹ שְׂרֵי
פְּלִשְׁתִּים הֲשָׁב אֶת־הָאִישׁ וַיָּשָׁב אֶל־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר
הִפְקַדְתּוֹ שָׁם וְלֹא־יָרַד עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־יָהִי־הָ
לָנוּ לְשֹׁטֵן בַּמִּלְחָמָה וּבְמָה יִתְרַצֶּה זֶה־אֶל־אֲדָנָיו
הֲלוֹא בְּרָאשֵׁי הָאֲנָשִׁים הָהֵם׃ * הֲלוֹא־זֶה דָּוִד
אֲשֶׁר יַעֲנוּ לוֹ בַּמַּחְלֹות לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוֹל בְּאַלְפּוֹ
וְדוֹד בְּרִבְכָּתוֹ׃

תרגום יונתן

וַתֵּת אֶתְּךָ לֹחַ שָׁאוֹל וְחֹזֶה אֲרִי אֶתְּבַחֵל לְחֹדָא וְאִמְרַת לִיהָ הָא קְבִילַת אִמְתְּךָ מִנֶּךָ וּמִסְרִיהָ נִפְשִׁי כְּעַל גִּבְלָהּ אֶתְקַטְלָא וְשִׁמְעִית
וְתִפְתַּגְמֶךָ דְּמִלִּילַת עִמִּי׃
* וְסַרְבִּי וְאִמְרַת לֹא אֵיכֹל וְאֶתְקִיפּוּ בֵּיהָ עֲבָדֵיהָ וְאִף אֶתְּךָ וְקָבִיל לְמִסְרָהוֹן וְקָם מֵאַרְעָא וַיְתִיב עַל עֶרְסָא׃
* וְלֹא־תִתָּא עֵינַי פְּשִׁים בְּבִיתָא וְאִחִינָאֵר וְנִכְסִיתָהּ וְנִסִּיכָתָהּ קִמְחָא וְלִשְׁתָּא וְאַפְתִּינָהּ פִּשְׁתִּיר׃
* וְקָרִיבַת קֶדֶם שָׁאוֹל וְקָדָם עֲבָדֵיהָ וַיֹּאכְלוּ וַיִּקְמוּ וַיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה הַהוּא׃

כט

* וְכִנְשׁוּ פְּלִשְׁתִּים יֵת כָּל מִשְׁרֵיתָהוֹן לְאַפְקֵי וְיִשְׂרָאֵל שְׂרֵי דִי בִיזְרְעָאֵל׃
* וַיִּמְרְרוּ רִבְרָבֵי פְּלִשְׁתִּים מֶה יִהְיֶה דָּאִין וַיֹּאמֶר אָכִישׁ לְרִבְרָבֵי פְּלִשְׁתִּים הֲלֹא דִין דָּוִד
עֲבָדָא דְּשָׁאוֹל מֶלֶךְ אִשְׂרָאֵל דִּהְוֵה עִמִּי דָּנִן יוֹמִין אוֹ דָּנִן שָׁנִין וְלֹא אֶשְׁכַּחֲתִי בֵּיהָ מְדַעַם בִּישׁ מִיּוֹמָא דִּאֶתְפָּרַשׁ לִי עַד יוֹמָא דְּהִין׃
* וְדִנְיָו עֲלוּתֵי רִבְרָבֵי פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לִיהָ רִבְרָבֵי פְּלִשְׁתִּים הֲחִיב יֵת גִּבְרָא וַיְתִיב לְאַתְרֵיהָ דְּמִנִּיתָהּ תַּפְּן וְלֹא יִחוּר עִמָּנָא בְּקִרְבָּא
וְלֹא יִהְיָ לָנָא לְסָטֵן בְּקִרְבָּא וּבְמָה יִתְרַצֶּה דִין לִי רִיבּוּנִיהָ הֲלֹא בְּרִישֵׁי גִבְרָאֵי הָאִינוּן׃
* הֲלֹא דִין דָּוִד דְּמִשְׁמַעִין לִיהָ בְּחִינָתָהּ
לְמִסְרָ קִטְלָא שָׁאוֹל בְּאַלְפִין וְדוֹד בְּרִיבּוּן׃

²¹ ²¹ * Ingressa est itaq; mulier illa ad Saul: conturbatus enim erat valde. Dixitq; ad eum, Ecce obediuit ancilla tua voci tuæ, & posui animam meam in manu mea, & audiui sermones tuos quos locutus es ad me. ²² * Nunc igitur audi & tu vocem ancillæ tuæ, & ponam coram te buccellam panis vt comedens conualescas, & possis iter agere. ²³ * Qui renuit & ait, Non comedam: Coëgerunt autem eum serui sui & mulier; & tandem audita voce eorum, surrexit de terra, & sedit super lectum. ²⁴ * Mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo, & festinauit & occidit eum. Tollensq; farinam miscuit eam, & coxit azyma. ²⁵ * Et posuit ante Saul & ante seruos eius. qui cum comedissent, surrexerunt & ambulauerunt per totam noctem illam.

CAP. XXIX.

¹ ^A Congregata sunt ergo Philistijm vniuersa agmina in Aphec. Sed & Israel castrametatus est super fontē qui erat in Iezrael. ² * Et Satrapæ quidem Philistiim incedebant in cēturijs & millibus. David autem & viri eius erant in nouissimo agmine cum Achis. ³ * Dixeruntque principes Philistijm ad Achis, Quid sibi volunt Hebræi isti? Et ait Achis ad principes Philistijm, Nunquid ignoratis David qui fuit seruus Saul regis Israel, & est apud me multis diebus & annis? Et non inueni in eo quicquam ex die qua transfugit ad me vsq; ad diem hanc. ⁴ * Irati sunt autem aduersus eum principes Philistijm, & dixerunt ei, Reuertatur vir, & sedeat in loco suo, in quo constituisti eum, & nō descendat nobiscū in proeliū, ne fiat nobis aduersarius, cum proeliari cœperimus: quomodo enim aliter poterit placare dñm suū nisi in capitibus nostris? ⁵ * Nōne iste est David cui cātābat in choris, dicētes: Percussit Saul in millib⁹ suis, & David in decē millib⁹ suis?

Su. 18. b
& 21. a
Eccl. 41. a

* Et ingressa est mulier ad Saul, & vidit 21
quod turbatus erat Saul valde; & dixit ad
eum, Ecce obediuit ancilla tua voci tuæ, & po-
sui animam meam in manu mea, & audiui ser-
mones tuos quos locutus es mihi.

* Et nunc audi & vocem ancillæ tuæ, & 22
ponam coram te buccellam panis, & comede;
& erit in te robur quia vadis in via.

* Et renuit et non voluit comedere, & coë- 23
gerunt eum serui eius & mulier, & audiuit
vocem eorum, & surrexit de terra & sedit
super sellam.

* At mulieri erat vitulus lactans in domo, 24
& festinauit & immolauit eum, & accepit
farinas, & miscuit, & coxit azyma.

* Et attulit coram Saul & coram seruis 25
eius, & comederunt; & surgentes abierunt
nocte illa.

CAP. XXIX.

ET congregant Philistijm vniuersa agmina
eorum in Aphec; & Israhel castrametatus
est in Nain quæ erat in Israhel.

* Et satrapæ Philistijm incedebant in cen- 2
turijs & millibus: & Dauid & viri eius in-
cedebant in nouissimis cum Achis.

* Et dixerunt satrapæ Philistijm, Quinam 3
incedunt isti? & dixit Achis ad satrapas Phi-
listinorum, Nonne iste est Dauid seruus Saul
regis Israhel? qui factus est mecum iam secun-
dus annus hodie, & non inueni in eo quicquam
à qua die venit ad me vsque ad diem hanc.

* Et irati sunt aduersus eum satrapæ Phi- 4
listijm, & dicunt ei, Auerte virum, & reuer-
tatur in locum suum, ubi constituisti eum ibi,
& non veniat nobiscum in prælium, & non
fiat insidiator castris. & in quo conciliabitur
iste domino suo nisi in capitibus virorum il-
lorum?

* Nonne iste est Dauid cui cantabant cho- 5
ros ducentes, dicentes, Percussit Saul in milli-
bus suis, & Dauid in decem millibus suis?

21 * καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ πρὸς σαὺλ, & εἶδεν ὅτι ἐσθλὸν
σαὺλ σφόδρα. & εἶπε πρὸς αὐτὸν, ἰδοὺ ἤκουσεν ἡ δούλη σου
τῆ φωνῆς σου, & ἐθέμην τὴν ψυχὴν μου ἐν τῇ χειρὶ μου, &
ἤκουσα ὅτι λόγοις σου ἐξ ἐλάλησάς μοι.

22 * καὶ νῦν ἀκούθην καὶ τῆ φωνῆς τῆς δούλης σου, καὶ πρὸς
θήσω ἐνώπιόν σου ψωμὸν ἄρτου καὶ φάγε, & ἔσται ἐν σοὶ
ἰσχύς ὅτι προσβίβη ἐν ὁδῷ.

23 * καὶ ἠπέειπεν καὶ ὅτι ἐβούλετο φαγεῖν. καὶ παρε-
βιάσαντο αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἡ γυνή, καὶ ἤκουσεν
τῆ φωνῆς αὐτῶν, καὶ δούσην ἀπὸ τῆ γῆς, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ
τὴν δίφρον.

24 * τῇ δὲ γυναικὶ ἡ μοχάριον γαλαθινὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ,
καὶ ἔσπευσεν & ἔθυσεν αὐτῷ. & ἔλαβεν ἄλδρα, & ἐφύ-
ρασε καὶ ἔπειψεν αὐτὴν.

25 * καὶ πρὸς τὴν ἑσπέρην ἐνώπιον σαὺλ καὶ ἐνώπιον πάντων
παίδων αὐτοῦ, καὶ ἔφαγον. & δώσαντες ἀπῆλθον τὴν
νύκτα ἐκείνην.

καθ'.

1 * Καὶ συναθροίζουσιν οἱ ἀλλόφυλοι πάσας τὰς
παρεμβολὰς αὐτῶν εἰς ἀφ' ἑκ. & ἰσραὴλ παρεμβάλετο
ἐν νάιν τῇ ἐν ἰσραὴλ.

2 * καὶ οἱ σατράπαι πάντων ἀλλοφύλων παρεπορεύοντο
εἰς ἐκατοντάδας & χιλιάδας. & δαυὶδ & οἱ ἄνδρες αὐτοῦ
παρεπορεύοντο ἐπ' ἐσχάτων μετ' ἀκχίς.

3 * καὶ εἶπον οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων, τίνες οἱ πα-
ρεπορεύομενοι ἔσται; & εἶπεν ἀκχίς πρὸς τοὺς σατρά-
πας πάντων ἀλλοφύλων, ἔχ' ἕως ἐστὶ δαυὶδ ὁ δοῦλος σαὺλ
& βασιλέως ἰσραὴλ; ὅς γέρονε μετ' ἐμοῦ ἡδὴ δούτερον
ἔτος σήμερον. & ἔχ' ὅσον ἐν αὐτῷ ἔδεν ἀφ' ἧς ἡμέρας
εἰσῆλθε πρὸς με ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

4 * καὶ ἐθυμώθησαν ἐπ' αὐτῷ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλο-
φύλων, & λέγουσιν αὐτῷ, ἀποστρέψον τὴν δούρα, & ἀπο-
σφαθήτω εἰς τὸν ἑσπέρην αὐτοῦ, & κατέστησας αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ
μὴ ἐρχέσθω μεθ' ἡμῶν εἰς τὸν πόλεμον, & μὴ γινέσθω ἐπί-
βελος τῇ παρεμβολῇ. & ἐν τίνι διαλλαγή(ῃ) ἔτος τῷ
κυρίῳ αὐτοῦ ἢ ἐχὶ ἐν ταῖς κεφαλαῖς πάντων ἀνδρῶν ἐκείνων;

5 * ἔχ' ἔτος ἐστὶ δαυὶδ ὃς ἐξῆρχον αἱ χοροδούσαι, λέγε-
σαι. ἐπάταξε σαὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ ἐν μυ-
ριάσιν αὐτοῦ;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et venit mulier ad Saul, & vidit quod conturbatus esset valde, & dixit illi, Ecce obediuit ancilla tua tibi; & tradidi animam meam propè ut occideretur, & audiui verbum tuum quod locutus es mecum.

22 Et nunc, accipe nunc etiam tu verbum

23 Et renuit, & dixit, Non comedam: & inualuerunt in eum serui eius, & etiam mulier, & acquieuit ad dicta illorum, & surrexit à terra, & sedit super lectum.

24 Et mulieri vitulus saginatus in domo sua, & festinauit & maceravit eum & accepit fa-

25 Et attulit ante Saul & ante seruos eius, & comederunt, & surrexerunt,

& abierunt in nocte illa.

CAP. XXIX.

ET congregauerunt Pelisthæi omnia castra sua ad Aphek, & Israhel posuerunt castra in fonte qui in Izraghel.

Et tyranni Pelisthæorum transeuntes per centena & per millena; & Dauid & viri eius transeuntes in posteriori cum Akis.

Et dixerunt magnates Pelisthæorum, Quid Ichudæi isti? & dixit Akis ad magnates Pelisthæorum, Nonne hic Dauid seruus Saul regis Israhel, qui fuit mecum his diebus, aut his annis, & non inueni in eo quicquam mali à die quo separatus est ad me vsque ad diem hunc?

Et indignati sunt super eum magnates Pelisthæorum, & dixerunt illi magnates Pelisthæorum, Redire fac virum, & redibit ad locum suum cui præfecisti eum ibi, & non descendet nobiscum in bello, & non erit nobis in Zzatan in bello: & in quo reconciliabitur hic domino suo, nonne in capitibus virorum horum?

Nonne hic Dauid, cui audire faciebant in canticis, dicendo: Occidit Saul in millibus, & Dauid in decem millibus?

* וַיִּקְרָא אַכִּישׁ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵלָיו חַי־יְהוָה בִּי־
יֵשׁר אֶתָּה וטוֹב בְּעֵינַי צִאתְךָ וּבּוֹאְךָ אֵתִי בַּמַּחֲנֶה־
כִּי לֹא־מִצָּאתִי בְּךָ רָעָה מִיּוֹם בּוֹאְךָ אֵלָי עַד־
הַיּוֹם הַזֶּה וּבְעֵינַי הִסְרָנִים לֹא־טוֹב אֶתָּה :

* וַעֲתָה שׁוּב וְלֵךְ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תַעֲשֶׂה רָע
בְּעֵינַי סְרָנִי פְּלִשְׁתִּים :

* וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אַכִּישׁ בִּי מָה עָשִׂיתִי וּמָה־
מִצָּאתִי בְּעַבְדְּךָ מִיּוֹם אֲשֶׁר רַחֲמִיתִי לַפְּנִיךָ עַד
הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא אָבוֹא וְנִלְחַמְתִּי בְּאִיבֵי
אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ :

* וַיַּעַן אַכִּישׁ וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד יָדַעְתִּי כִּי טוֹב
אֶתָּה בְּעֵינַי כַּמֶּלֶךְ אֱלֹהִים אֲךָ שְׂרִי פְּלִשְׁתִּים
אָמְרוּ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּנוּ בַּמַּלְחָמָה :

* וַעֲתָה הִשָּׁבִים בְּבֹקֶר וְעַבְדִּי אֲדָנִיךָ אֲשֶׁר־
בָּאוּ אִתְּךָ וְהִשָּׁבִיתֵם בְּבֹקֶר וְאוֹר לָכֶם וּלְכוּ :

* וַיִּשָּׁבִים דָּוִד הוּא וְאֲנָשָׁיו לָלֶכֶת בְּבֹקֶר לָשׁוּב
אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים עָלוּ יִזְרְעֵאל :

ל

* וַיְהִי כִּבְּאֵר דָּוִד וְאֲנָשָׁיו צָקְלָג בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וַעֲמַלְקִי פֶשֶׁטוֹ אֶל־נֶגֶב וְאֶל־צָקְלָג וַיָּבוּ אֶת־
צָקְלָג וַיִּשְׂרְפוּ אֶתָּה בָּאֵשׁ :

* וַיֵּשְׁבוּ אֶת־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר־בָּהּ מִקֶּטֶן וְעַד־גָּדוֹל
לֹא הִמִּיתוּ אִישׁ וַיִּנָּהֲגוּ וַיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם :

* וַיָּבֹא דָוִד וְאֲנָשָׁיו אֶל־הָעִיר וְהִנֵּה שְׂרוּפָה
בָּאֵשׁ וְנָשֵׁיהֶם וּבָנֵיהֶם וּבָנִיתֵיהֶם נִשְׁבּוּ :

* וַיֵּשֶׁא דָוִד וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֶת־קוֹלָם וַיָּבֹאוּ
עַד־אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כֹּחַ לִבְכוּת :

* וַשְׁתֵּי נָשֵׁי־דָוִד נִשְׁבּוּ אַחֲזִנָּעַם הַיִּזְרְעֵלִית
וְאַבִּיגַיִל אִשְׁתׁ נָבָל הַכַּרְמֶלִי :

תרגום יונתן

6 וַיִּקְרָא אַכִּישׁ לְדָוִד וַיֹּאמֶר לֵיהּ קַיִם הוּא יְיָ אֱרִי כְּשֶׁר אָתָּה וטוֹב בְּעֵינַי מִפְּקֹד וּמִעֲלֹךְ עָמִי בַּמִּשְׁרִיתָא אֲרִי לֹא אֲשַׁכְחִית בְּךָ מִדַּעַם בִּישׁ
מִיּוֹמָא דִּאֲחִיתָא לְוִתִּי עַד יוֹמָא הַדִּין וּבְעֵינַי טוֹרְנִיָּא לֹא תִקִּין אֶתָּה :

7 וּבְעֵז חֹב וְאִיזֹל לְשָׁלֹם וְלֹא תַעֲבִיר בִּישׁ בְּעֵינַי טוֹרְנִיָּא פְּלִשְׁתָּאִי :

8 וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲכִישׁ אֱרִי מָה עָבַדְתָּ וּמָה אֲשַׁכְחַת בְּעַבְדְּךָ מִיּוֹמָא דִּהְוִיתִי מִשְׁמַשׁ קְדָמְךָ עַד יוֹמָא הַזֶּה אֲרִי לֹא אֶתְךָ וְאֲנִיחַ קִרְבָּא בְּסִנְאִי
וְאֲחִיב אַכִּישׁ וַיֹּאמֶר לְדָוִד יָדַעְנָא אֲרִי תִקִּין אֶתָּה בְּעֵינַי כַּמֶּלֶךְ דִּינִי בְּרַם רַבְרָבִי פְּלִשְׁתָּאִי אָמְרוּ לֹא יִסַּק

עִמָּנָא לְקִרְבָּא : וּבְעֵז אֲקִדָּם בְּצַפְרָא וְעַבְדֵּי רִיבּוּנְךָ דִּאֲחִי עָמְךָ וְתַקְדָּמוֹן בְּצַפְרָא וַיִּנָּהֲר׃ לְכוּ וְתַהֲבֹכוּ :

11 וַאֲקִדָּם דָּוִד הוּא וְגִבּוֹרָתִי לְמִיזֹל בְּצַפְרָא לְמַחֲבֹל לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתָּאִי וּפְלִשְׁתָּאִי סְלִיקוּ לְיִזְרְעֵאל :

ל

1 וְהִנֵּה כֹד אֶתָּה דָּוִד וְגִבּוֹרָתִי לְצָקְלָג בַּיּוֹמָא תְּלִיתָאָה וַעֲמַלְקָאִי אֶתְגַּדִּידוּ עַל דְּרוֹם וְעַל צָקְלָג וּמַחוּ יָדִי צָקְלָג וְאֲקִדָּו יָתָהּ בְּנוֹרָא :
2 וַשְׁבּוּ יָת נָשֵׁיָךְ דְּבָהּ מוֹעִירָא וְעַד רַבָּא וְלֹא קִשְׁלוּ אֲנִשׁ תְּדַבְּרוּ וְאִזְלוּ לְאַרְחִתְחוּן :

3 וְאֶתָּה דָּוִד וְגִבּוֹרָתִי לְקִרְבָּא וְהָא קָלִיא בְּנוֹרָא וְנָשִׁיהוֹן וּבָנֵיהוֹן וּבָנִיתְהוֹן אֲשַׁתְּבִּיאוּ :
4 וְאֲרִים דָּוִד וְעִמָּא דְעַמִּיהּ יָת קָלְהוֹן
5 וְתַרְחִין נָשֵׁי דָּוִד אִישׁ תְּבִיאָהּ אַחֲזִנָּעַם דְּמִיזְרְעֵאל וְאַבִּיגַיִל אִשְׁתָּה נָבָל דְּמַכְרְמֵלָא :

* Et vocauit Acchis Dauid, & dixit ei: *Venit dominus, quia rectus tu & bonus in oculis meis; & exitus tuus & introitus tuus mecum in castris, quia non inueni contra te malum, a qua die venisti ad me usque in diem hanc, & in oculis satraparum non bonus tu.*

* Et nunc reuertere & vade in pace, & nō facias malum in oculis satraparum Philistim.

* Et dixit Dauid ad Acchis, *Quid feci tibi, vel quid inuenisti in seruo tuo a qua die fuimus coram te, & usque in diem hunc, quoniam non venerim ad debellandum inimicos domini mei regis?*

* Et respondit Acchis, & dixit ad Dauid, *Scio quod bonus tu in oculis meis sicut angelus Dei, sed principes militia Philistinorum dicunt: Non veniet nobiscum in praelium.*

* Et nunc consurge manē tu, & serui domini tui qui venerunt tecum, & vadite in locum ubi constitui vos ibi: & surgite in viam, & dilucescat vobis & pergite.

* Et surrexit Dauid ipse, & viri eius ut profiscerentur manē, & custodirent terram Philistim: & Philistim ascenderunt in Izrael ad pugnandum.

CAP. XXX.

ET factum est cum venissent Dauid & viri eius in Sicelag die tertia, & Amalec impetum fecit in austrum & in Sicelag; & percusserant Sicelag & succenderant eam in igne.

* Et mulieres & omnes qui in ea, a paruo usque ad magnum non interfecerant virum neque mulierem, sed captiuauerunt, & abierunt in viam suam.

* Et venit Dauid & viri eius ad ciuitatem, & ecce succensa est in igne; at mulieres eorum, & filie eorum, & filij eorum captiui ducti sunt.

* Et leuauit Dauid & viri eius vocē suam, & planxerunt, donec non erat robur in eis ut flerent amplius.

* Et ambæ uxores Dauid captivæ ductæ fuerant Achinaam Izraelites, & Abygail uxor Nabal Carmeli.

* καὶ ἐκάλεσεν ἀκχὶς τὸν δαυὶδ, & εἶπεν αὐτῷ· ὦ κύριε, ὅτι ὁ θεὸς σὺ ἐστὶς ἀγαθὸς ἐν ὀφθαλμοῖς μου, καὶ ἡ ἐξοδὸς σου καὶ ἡ εἰσόδός σου μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ παρεμβολῇ, ὅτι ἐχ' ὄρεον κτλ. ὁδὸν κακίαν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἦκεις πρὸς με ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν σατραπῶν οὐκ ἀγαθὸς σὺ.

* καὶ νῦν ἀνάστρεφε & πορεύεαι εἰς εἰρήνην, & μὴ ποιήσῃς κακίαν ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν σατραπῶν τῶν ἀλλοφύλων.

* καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀκχὶς, τί ἐποίησά σοι ἢ τί ὄρεαι ἐν τῷ δέλω σου ἀφ' ἧς ἡμέρας ἦμεν ἐνώπιόν σου καὶ ἕως ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἐμὴ ἐλθὼ πολεμήσαι σέ; ἐχ' ὄρεαι & κυρίως με & βασιλεύεις; καὶ ἀπεκρίθη ἀκχὶς καὶ εἶπε πρὸς δαυὶδ, οἶδα ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐν ὀφθαλμοῖς μου· καθὼς ἀγγελὸς θεοῦ, ἀλλ' ὅτι στρατηγοὶ τῶν ἀλλοφύλων, λέγουσιν· ἐχ' ἥξει μεθ' ἡμῶν εἰς πόλεμον.

* καὶ νῦν ὁρῶντες ὁρῶντες σὺ & οἱ παῖδες & οἱ κούροι σου ἢ κούροι σου ἢ κούροι σου, & πορεύεσθε εἰς τὸν τόπον & κατέστησα ὑμᾶς ἐκεῖ καὶ ὁρῶντες ἐν τῇ ὁδῷ καὶ φωτισάτω ὑμῖν καὶ πορεύσθητε.

* καὶ ὥρτισε δαυὶδ αὐτὸς & οἱ ἄνδρες αὐτοῦ & ἀπέλθοντες ἐπὶ τῇ φυλάσει τὴν γῆν τῶν ἀλλοφύλων καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἀνέβησαν ἐπὶ ἰζραὴλ πολεμεῖν.

λ.

* Καὶ ἐγρήθη ἐν τῷ πρῶτῳ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς σικελὰγ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ ἀμαλὴκ ἐπέθετο ἐπὶ τὸν νότον & ἐπὶ σικελὰγ· & ἐπάταξαν τὴν σικελὰγ, & ἐνεπύρσαν αὐτὴν ἐν πυρὶ.

* καὶ τὰς γυναῖκας & πάντας οὓς ἐν αὐτῇ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου οὓς ἐθανάτωσαν ἄνδρες & οὓς γυναῖκα, ἀλλ' ἡ χμαλώτθυσαν, & ἀπῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν.

* καὶ ἦλθεν δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν, & ἰδὲ ἐνεπύρσαν ἐν πυρὶ· αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν & αἱ θυγατέρες αὐτῶν & οἱ υἱοὶ αὐτῶν αἰχμαλωτδομένοι.

* καὶ ἐπῆρε δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τὴν φωνὴν αὐτῶν, & ἐκλαυσαν, ἕως οὗτου οὐκ ἔστιν ἰσχυρὸς ἐν αὐτοῖς τὸ κλαίειν ἐπ'.

* καὶ ἀμφοτέραι αἱ γυναῖκες δαυὶδ ἡ χμαλώτθυσαν ἀχναὰμ ἡ ἰζραηλίτις καὶ ἀβυγάιλ ἡ γυνὴ ναβὰλ τοῦ καρμηλίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et vocauit Akis Dauidē, & dixit illi, Permanens ipse Dominus quod rectus tu, & bonus in oculis meis: exitus tuus & introitus tuus mecum in castris, quia non inueni in te quicquam mali, ex die quo venisti ad me usque ad diem hanc, & in oculis tyrannorum non gratus es.

* Et nunc redi & ito in pace, & non facies malum in oculis tyrannorum Pelistharum.

* Et dixit Dauid ad Akis, Nam quid feci aut quid inuenisti in seruo tuo a die quo fui ministrans ante te usque ad diem hanc? quod non ibo & inibo bellum in oculos domini mei regis? Et respondit Akis & dixit Dauidi, Cognoui quod gratus tu in oculis meis ut angelus Domini: verum magnates Pelistharum dixerunt, Non ascendet nobiscum ad bellum.

* Et nunc anticipa in aurora & serui domini tui, qui venerunt tecum, & anticipabis in aurora, & illucescet vobis & ibitis.

* Et anticipauit Dauid ipse & viri eius ad eundem in aurora, ad redeundum in terram Pelistharum: & Pelisthai ascenderunt ad Izraghel.

CAP. XXX.

ET fuit quando venit Dauid & viri eius ad Ziklag in die tertia, & Ghamalekai extracti sunt super Meridiem, & super Sziklag, & percusserunt Sziklag, & incenderunt illam in igne.

* Et captiuauerunt mulieres quæ in ea, a paruula & usque ad magnam: & non occiderunt hominem, & duxerunt & abierunt ad viam suam.

* Et venit Dauid & viri eius ad urbem, & ecce combusta in igni, & uxores eorum, & filij eorum, & filia eorum captiuati sunt.

* Et leuauit Dauid & omnis populus qui cum illo, vocem suam, & plorauerunt usquequo non fuit in eis virtus ad plorandum.

* Et duxerunt uxores Dauid captiuas sunt, Ahhinogham quæ ex Izraghel, & Abigail uxor Nabal qui ex Carmela.

* וַתֵּצֵר לְדָוִד מְאֹד כִּי-אָמְרוּ הָעָם לְסַקְלֹוּ כִּי-
 מָרַח נֶפֶשׁ כָּל-הָעָם אִישׁ-עַל-בְּנוֹ וְעַל-בְּנֵיתוֹ
 וַיִּתְחַזַּק דָּוִד בַּיהוָה אֱלֹהָיו :
 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אֲבִיתָר הַכֹּהֵן בֶּן-אֲחִימֶלֶךְ
 הַגִּישָׁה-נָּא לִי הָאֶפֹּד וַיָּגֵשׁ אֲבִיתָר אֶת-הָאֶפֹּד
 אֶל-דָּוִד :
 * וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר אֲרֹדָּף גִּתְּחִי
 הַגִּדּוּד הַזֶּה הַאֲשִׁיגְנוּ וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד כִּי-רָשָׁג
 תִּשְׁיג וְהִצֵּל תִּצִּיל :
 * וַיֵּלֶךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ-מְאוֹרֵי אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ
 וַיָּבֹאוּ עַד-נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתָרִים עִמּוֹ :
 * וַיִּרְדֹּף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע-מֵאוֹת אִישׁ וַיַּעֲמֵדוּ
 מֵאֲתֵימָּה אִישׁ אֲשֶׁר פָּגְרוּ מֵעֵבֶר אֶת-נַחַל הַבְּשׂוֹר :
 * וַיִּמָּצְאוּ אִישׁ-מִצְרִי בַשָּׂדֶה וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל-
 דָּוִד וַיִּתְּנוּ לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁקוּהוּ מִיָּם :
 * וַיִּתְּנוּ-לוֹ פֶּלֶחַ דִּבְלָה וּשְׁנֵי צִמְקִים וַיֹּאכַל
 וַתֵּשֶׁב רוּחוֹ אֵלָיו כִּי לֹא-אָכַל לֶחֶם וּלֹא-שָׁתָה מִיָּם
 שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹוֹת :
 * וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד לְמִי-אַתָּה וְאֵי מִזֶּה אַתָּה
 וַיֹּאמֶר נַעַר מִצְרִי אֲנִי עֶבֶד לְאִישׁ עַמְלָקִי וַיַּעֲזֹבֵנִי
 אֲדֹנִי כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה :
 * אֲנַחְנוּ פִּשְׁטָנוּ נִגְבַּ הַכְּרִיתִי וְעַל-אֲשֶׁר לַיהוּדָה
 וְעַל-נִגְבַּ כְּלָב וְאֶת-צִקְלָג שָׂרַפְנוּ בְּאֵשׁ :
 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד הַתּוֹרֵדִנִי אֶל-הַגִּדּוּד הַזֶּה
 וַיֹּאמֶר הַשְׁבָּעָה לִּי בֵּאלֹהִים אֲסִתְּמִיתָנִי וְאִם-
 תִּסְרֹגֵנִי בְּיַד-אֲדֹנִי וְאֲרֹדְךָ אֶל-הַגִּדּוּד הַזֶּה :
 * וַיִּוְרְדוּהוּ וְהִגְדּוּ נְטָשִׁים עַל-פָּנָיו כָּל-
 הָאָרֶץ אֲכָלִים וְשָׂתִים וְחִגְגִּים בְּכָל-הַשָּׂלָל
 הַגָּדוֹל אֲשֶׁר לָקְחוּ מֵאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּמֵאָרֶץ
 יְהוּדָה :

6 * Et contristatus est David valde. Vole
 B bat enim eū populus lapidare, quia ama-
 ra erat anima vniuscuiusq; viri super filiis
 suis & filiabus. Confortatus est autē Da-
 7 uid in Dño Deo suo. * Et ait ad Abiathar
 sacerdotē filium Achimelech: Applica ad
 me Ephod. Et applicuit Abiathar Ephod
 8 ad David. * Et consuluit David Domi-
 num, dicens: Persequar latrūculos hos &
 cōprehendam eos, an non? Dixitq; ei Do-
 minus, Persequere, absq; dubio enim cō-
 prehendes eos, & excuties prædam.
 9 * Abijt ergo David ipse & sexcenti viri
 C qui erant cū eo, & venerūt vsq; ad torren-
 tem Besor, & laſsi quidam subſtiterunt.
 10 * Persecutus est autē David ipse & qua-
 dringenti viri cum eo. Subſtiterant enim
 ducēti, qui laſsi transire nō poterant tor-
 11 rentē Besor. * Et inuenerunt virum Ægy-
 ptiū in agro, & adduxerunt eū ad David.
 dederūtq; ei panem vt comederet & bi-
 12 beret aquā: * Sed & fragmen massæ cari-
 carum, & duās ligaturas vuar passæ. Qui
 cūm comedisset, reuerſus est spiritus eius,
 & refocillatus est. non enim comederat
 panem, neq; biberat aquam tribus diebus
 13 & tribus noctibus. * Dixit itaq; ei David,
 Cuius es tu, vel vnde? Qui ait, Puer Ægy-
 D ptius ego sum, seruus viri Amalechitæ.
 Dereliquit autē me dominus meus, quia
 14 ægrotare cœpi nudiustertius. * Siquidem
 nos erupimus ad australem plagam Cere-
 thi & contra Iudam, & ad Meridiem Ca-
 15 leb, & Sicelech succendimus igni. * Di-
 xitq; ei David, Potes me ducere ad istum
 cuneum? Qui ait, Iura mihi per Deum,
 quod nō occidas me & non tradas me in
 manus domini mei, & ego ducam te ad
 16 cuneum istum. * Qui cūm dixisset
 eum, Ecce illi discumbebant super faciem
 vniuersæ terræ, comedentes & bibentes,
 & quasi festum celebrantes diem pro cun-
 cta præda & spoliis, quæ ceperant de terra
 Philistijm & de terra Iuda.

תרגום יונתן

6 וַתֵּקֶחַ לְדָוִד לְחָדָא אַרְי אֲמֵרוּ עֲמָא לְמִרְגָּמִיה אַרְי מִרְתַּנְפְּשָׁא דְכָל עֲמָא גִבֵּר עַל בְּנוֹתָיו וְעַל בְּנֵיתָיו וְאִתְקַף דָּוִד בְּמִימְרָא דִּינִי אֱלֹהִיהּ :
 7 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֲבִיתָר כֹּהֵנָא בֶר אֲחִימֶלֶךְ קָרִיב קָעַן לִי אֶפֹּדָא וְקָרִיב אֲבִיתָר יַת אֶפֹּדָא לְדָוִד :
 8 וַיִּשְׁאַל דָּוִד בְּמִימְרָא דִּינִי לְמִימְרָא אֲרֹדָּף גִּתְּחִי מִשְׁרִיתָא הָדָא וְאֲרֹבְקִינָה וַיֹּאמֶר לִיה רְדִיף אַרְי אֲרֹבְקָא תְּרַבִּיק וְשִׁינְכָא תִּשְׁתִּיב :
 9 וַיֵּלֶךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשֶׁת מֵאוֹת גִּבֵּרָא דְעַמִּיהּ וַאֲחֵי עַד נַחֲלָא דְבִסּוֹר וּמִקְצָחָתוֹן אֲשַׁחֲרוּ :
 10 וַיִּרְדֹּף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע מֵאוֹת גִּבֵּרָא :
 11 וַאֲשַׁחֲרוּ מֵאוֹת גִּבֵּרָא דְאִתְמַנְעוּ מִלְּמַעְבַּר יַת נַחֲלָא דְבִסּוֹר :
 12 וַיִּהְיוּ לִיה פִּילִם דְּבִילְתָא וְתַרְסָן אִיתְקַלִּין דְּעֵינְגִבִּין וְכִישִׁין וְאֲכָל וְתַבְרַת רוּחִיהּ לִיה אַרְי לֹא
 13 אֲכָל לְחֻמָּא וְלֹא שְׁתִּי מִיָּא חֲלָתָא יוֹמִין וְחֲלָתָא לַיְלָן :
 14 וַיֹּאמֶר לִיה דָּוִד דָּמֵן אַתָּה וְאִי מְדִין אַתָּה וַיֹּאמֶר עֲלִימָא מִצְרָאָה אֲנָא עֲבָדָא דְגִבֵּרָא עֲמִלְקָאֵר וְשִׁבְקִנִּי רִיבּוֹנִי אַרְי אִתְסַרְעִית יוֹסָא דִּין
 15 דָּנָן חֲלָתָא יוֹמִין :
 16 אֲנַחְנָא אִיהֲגִידְנָא עַל דְּרוּחַם כְּרִית וְעַל דִּי לַיהוּדָה וְעַל דִּי צִקְלָג וְעַל דִּי אֲרֹבְקָא בְּנוֹרָא :
 17 וַיֹּאמֶר לִיה דָּוִד תַּתְּחִיתִנִּי לְמִשְׁרִיתָא הָדָא וַיֹּאמֶר קִיִּים לִי בְּמִימְרָא דִּינִי וְלֹא תִקְטְלִינִי וְלֹא תִסְרֹגֵנִי בְּיַד אֲרֹבְקִינִי וְאִתְחִינֵךְ לְמִשְׁרִיתָא
 18 הָדָא :
 19 וַאֲחִתִּיהּ וְחָא רְשִׁישִׁין עַל אֲפִי כָל אֲרַעָא אֲכָלִין וְשִׁתִּין וְחִגְגִּין בְּכָל עֲרָאָה סְגִיָּאָה דְּשִׁבּוּ מֵאֲרַע פְּלִשְׁתִּיָּא וּמֵאֲרַע דְּכִיתַת יְהוּדָה :

* Et contristatus est David valde, quoniam 6
dixit populus lapidare eum, quia amara anima
totius populi uniuersusq; super filiis suis, & su-
per filiabus suis; & confortatus est David in
Domino Deo suo. * Et dixit David ad Abia- 7
thar sacerdotē, filiū Achimelech, Applica Ephud.
& applicuit Abiathar Ephud ad David.

* Et consuluit David per Dominum, dicens: 8
Si persequar post exercitum hunc, & si com-
prehendam eos? & dixit ei Dominus, Perse-
quere, quoniam comprehendens comprehendes
eos, & recuperans recuperabis.

* Et abiit David ipse & sexcenti viri qui 9
cum eo, & veniunt vsque in torrentem Bosor,
& dimittit ibi ducentos viros.

* Et persecutus est in quadringentis viris: 10
substituerunt autem ducenti viri, qui sederunt
trans torrentem Bosor.

* Et inueniunt virum Aegyptium in agro, 11
& capiunt eum, & ducunt ad David eum.

* Et dederunt ei panē & comedit, & aqua 12
potauerunt eum, & dederunt ei fragmentum
massæ caricarum, & duas vinas passas & co-
medit; & reuersus est spiritus eius in eo, quia
non comederat panem, & non biberat aquam
tribus diebus & tribus noctibus.

* Et dixit ei David, Vnde es & cuius es tu? 13
& dixit puer Aegyptius, Seruus sum ego viri
Amalecitæ, & dereliquit me dominus meus,
quoniam egrotavi ego nudiustertius.

* Nos autem irruimus in austrum Chorethi, 14
& contra Iudææ partes, & contra austrum
Chaleb; & Sicelag succendimus in igne.

* Et dixit ad eum David, Si deduces me ad 15
exercitum hunc? & dixit, Jura iam mihi per
Deum quod non occidas me, & non tradas me
in manus domini mei, & ducam te ad exerci-
tum hunc.

* Et iurauit ei, & duxit eum; & ecce ipse 16
diffusi super faciem vniuersæ terræ, comedentes
& bibentes, & festum celebrantes super
omnibus spolijs magnis, quæ ceperunt de terra
Philistiim, & de terra Iudæ: & venit contra
eos David.

6 * καὶ ἐβλίβη δαυὶδ σφόδρα, ὅτι εἶπεν ὁ λαὸς λιθοβο-
λῆσαι αὐτόν, διότι κατ' ὄντος ψυχὴ πάντες τῷ λαῷ ἐκαί-
σου ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, & ἐπὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ· καὶ
ἐκραταιώθη δαυὶδ ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτοῦ.

7 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀβιάθαρ τὸν ἱερέα υἱὸν ἀχμέ-
λεχ, πρὸς ἀγαγε τὸ ἐφῶδ· & πρὸς ἡγαγὼν ἀβιάθαρ τὸ
8 ἐφῶδ πρὸς δαυὶδ. * & ἐπηρώτησε δαυὶδ διὰ τοῦ κυρίου,
λέγων, εἰ καταδιώξω ὀπίσω τὸ στρατόμαχος τούτου, καὶ
εἰ καταλήψομαι αὐτούς; καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, κατα-
δίωκε, ὅτι καταλαμβάνων καταλήψῃ αὐτούς, & ἔξαι-
ρέμεν· & ἔξαρη.

9 * καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ αὐτούς, & ὁ ἔξακόσιοι ἄνδρες οἱ
μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔρχονται ἕως τοῦ χειμάρρου τοῦ βοσὸρ· καὶ
καταλείπει ἐκεῖ διακοσίους ἄνδρας.

10 * & καταδιώξεν ἐν τετρακοσίοις ἄνδράσι· ὑπέστησαν
ἃ ὁ διακοσοὶ ἄνδρες, οἵτινες ἐκάλησαν πέραν τοῦ χει-
11 μάρρου τοῦ βοσὸρ. * καὶ εὗρεσκον ἄνδρα αἰγυπτιὸν ἐν
ἀγρῷ, & λαμβάνουσιν αὐτόν, & αἴρουν πρὸς δαυὶδ αὐτόν.

12 * καὶ διδόασιν αὐτῷ ἄρτον καὶ ἐφαγε, καὶ ὕδωρ ἐπότι-
σαν αὐτόν· & ἔδωκαν αὐτῷ κλάσμα παλάθης & δύο σα-
φίδας & ἔφαγε, καὶ κατέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ,
διότι ἐβεβρώκει ἄρτον καὶ ἐπεπώκει ὕδωρ τρισὶν ἡμέ-
ραις καὶ τρισὶν νυξίν.

13 * καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυὶδ, πόθεν εἶ; & τίνος εἶ σύ; καὶ εἶ-
πεν τὸ παιδάριον τὸ αἰγυπτιὸν, δούλος εἰμι ἐγὼ ἄνδρος ἀ-
μαληκίτου, καὶ ἐγκατέλειπέ με ὁ κύριός μου, ὅτι ἠνω-
χλήθην ἐγὼ σήμερον τριταίῃ.

14 * ἡμεῖς ὃ ἐπεθέμεθα ἐπὶ νότον τοῦ χορεθί, καὶ ἐπὶ
τὰ τ' ἰσδαίας μέρη, & ἐπὶ νότον τ' χειλέβ, & τὴν σικε-
λαγ ἐνεπύσαμεν ἐν πυρί.

15 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν δαυὶδ, εἰ κατάξεις με ἐπὶ τὸ
στράτευμα τούτο; & εἶπεν, ὁμοῦν δὴ μοι καὶ τὸ θεοῦ μὴ
θανατάσαι με, & μὴ ὥσθ' ἀρδναί με εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου
με, & καταξω σε ἐπὶ τὸ σύστημα τούτο.

16 * καὶ ὁμοσεν αὐτῷ, & κατήγαγεν αὐτόν· & ἰδὲ αὐτοὶ
διακεχυμένοι ἐπὶ πρὸσωπον πάσης τ' γῆς ἐδίοντες &
πίνοντες καὶ ἐορτάζοντες ἐπὶ πᾶσι τοῖς σκύλοις τοῖς μεγά-
λοις οἷς ἔλαβον ἐκ γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἐκ γῆς ἰσδα· &
ἦλθεν ἐπ' αὐτούς δαυὶδ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et angustia fuit Davidi valde, quia dixerunt populus ad lapidandum eum, quia amara fuit anima omnis populi viri super
filium suum, & super filiam suam, & confortatus est David in dicto Domini Dei sui.

7 Et dixit David ad Abiathar
sacerdotem filium Ahhimelech, Affer nunc mihi Ephoda. & attulit Abiathar Ephoda ad David.

8 Et rogauit David in dicto
Domini, dicendo: Sequar post exercitum, & comprehendam illum? & dixit illi, Sequere, quia comprehendendo comprehendes, & libe-
rando liberabis.

9 Et iuit David ipse & sexcenti viri qui cum eo, & venerunt vsque ad fluium Bezzor: & pars eorum relictæ
sunt.

10 Et secutus est David ipse & quadringenti viri, & relictæ sunt ducenti viri, qui prohibiti sunt à transeundo fluium
Bezzor.

11 Et inuenerunt virum Misraem in agro, & venire fecerunt illum ad David, & dederunt illi panem, & comedit,
& potauerunt illum aqua.

12 Et dederunt illi pondus caricarum, & duos botros vuarum siccarum, & comedit, & redijt spi-
ritus eius illi, quia non comederat panem & non biberat aquam tribus diebus & tribus noctibus.

13 Et dixit illi David,
Cuius tu, & vnde tu? Et dixit adolescens, Misraeus ego, seruus viri Ghamalekæi, & reliquit me dominus meus, quia infirmatus fui ho-
die his tribus diebus.

14 Nos extracti sumus super Meridiem Cherith, & super quæ Iehudæ, & super Meridiem
Chaleb; & Sziklag incendimus in igne.

15 Et dixit illi David, Num duces me ad exercitum istum? & dixit, Firma
mihi in dicto Domini, quod non occides me, & non trades me in manu domini mei, & deducam te ad exercitum hunc.

16 Et deduxit eum, & ecce extensi erant super faciem omnis terræ, comedentes & bibentes, & tripudiantes in omni præda magna
quam captiuauerant de terra Philistæorum, & de terra domus Iehudah.

* וַיִּכֶם דָּוִד מִהַנֶּשֶׁף וְעַד-הָעֶרֶב לְמַחֲרָתָם וְלֹא-
נִמְלֹט מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם-אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ-נָעַר
אֲשֶׁר רָכְבוּ עַל-הַגְּמָלִים וַיִּנָּסוּ:

* וַיֵּצֵל דָּוִד אֶת כָּל-אֲשֶׁר לָקְחוּ עִמָּלְק וְאֶת-
שְׁתֵּי נָשָׁיו הַצִּיל דָּוִד:

* וְלֹא נָעָדָר לָהֶם מִן-הַקֶּטֶן וְעַד-הַגָּדוֹל וְעַד-
בָּנִים וּבָנוֹת וּמִשְׁלָל וְעַד כָּל-אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם
הַכָּל הַשִּׁיב דָּוִד:

* וַיִּקַּח דָּוִד אֶת-כָּל-הַצֹּאן וְהַבָּקָר נִהְגוּ לִפְנֵי
הַמִּקְנֶה הַהוּא וַיֹּאמְרוּ זֶה שָׁלַל דָּוִד:

* וַיָּבֵא דָוִד אֶל-מֵאֵתִים הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-פָּגְרוּ
מִלִּבְתִּי אַחֲרֵי דָוִד וַיְשִׁיבֵם בְּנַחֲלֵי הַבְּשׂוֹר וַיֵּצְאוּ
לִקְרַאת דָּוִד וּלְקִרְאָתָם הָעַם אֲשֶׁר-אָתוּ וַיִּגֶשׁ דָּוִד
אֶת-הָעַם וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם:

* וַיַּעַן כָּל-אִישׁ רֵעוֹ וּבְלִיעַל מִהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
הִלְכוּ עִם-דָּוִד וַיֹּאמְרוּ יַעַן אֲשֶׁר לֹא-הִלְכוּ עִמִּי
לֹא-נָתַן לָהֶם מִהַשְׁלָל אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ כִּי אִם-אִישׁ
אֶת-אִשְׁתּוֹ וְאֶת-בָּנָיו וַיִּנָּהְגוּ וַיִּלְכוּ:

* וַיֹּאמֶר דָּוִד לֹא-תַעֲשׂוּ כֵן אַחֵי אֵת אֲשֶׁר-נָתַן
יְהוָה לָנוּ וַיִּשְׁמֹר אֹתָנוּ וַיִּתֵּן אֶת-הַגָּדוֹד הַבָּא
עָלֵינוּ בְּיָדָנוּ:

* וּמִי יִשְׁמַע לָכֶם לְדַבֵּר הַזֶּה כִּי בַחֲלָק הַזֶּה
בַּמִּלְחָמָה וּבַחֲלָק הַיָּשֵׁב עַל-הַבָּלִים יַחֲדוּ יַחֲלָקוּ:
* וַיְהִי מִחֵיוֹם הַהוּא וּמֵעַלָּה וַיִּשְׁמְרוּ לַחֲקֵי
וּלְמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

* וַיָּבֵא דָוִד אֶל-צִקְלָג וַיִּשְׁלַח מִהַשְׁלָל לְזִקְנֵי
יְהוּדָה לִרְעֵהוּ וַיֹּאמֶר הִנֵּה לָכֶם בְּרִכָּה מִשְׁלָל
אֵיבֵי יְהוּדָה:

* לְאֲשֶׁר בְּבֵית-אֵל וּלְאֲשֶׁר בְּרִמּוֹת-נֶגֶב וּלְאֲשֶׁר
בְּיֶתֶר:

17 * Et percussit eos David à vespere vsq;
ad vesp̄eram alterius diei, & non euasit ex
E eis quisquam, nisi tantū quadringēti viri
adolescentes qui ascenderant camelos &
18 fugerant. * Eruit ergo David omnia quæ
tulerant Amalechitæ, & duas vxores suas
eruit.

19 * Nec defuit quisquam à paruo vsque
ad magnum tam de filijs, quàm de filia-
bus, & de spolijs, & quæcunq; rapuerant
omnia reduxit David.

20 * Et tulit vniuersos greges & armenta,
& minauit ante faciem suam. Dixerunt-
que, Hæc est præda David.

21 * Venit autem David ad ducentos vi-
ros, qui lassī substiterant, nec sequi pote-
rant David, & residere eos iusserat in tor-
F rente Befor. Qui egressi sunt obuiam Da-
uid, & populo qui erat cum eo. Accedens
autem David ad populum, salutauit eos
22 pacificè. * Respondensq; omnis vir pessi-
mus & iniquus de viris qui ierant cū Da-
uid, dixit: Quia non venerunt nobiscum,
non dabimus eis quicquā de præda quam
eruimus. sed sufficiat vnicuique vxor sua,
& filij, quos cūm acceperint, recedant.

23 * Dixit autem David, Non sic facietis
fratres mei de his quæ tradidit nobis Do-
minus, & custodiuit nos, & dedit latrun-
culos, qui eruperant aduersum nos, in
manus nostras.

24 * Nec audiet vos quisquam super ser-
mone hoc. Æqua enim pars erit descen-
dentis ad proelium, & remanentis ad sar-
cinas, & similiter diuident.

25 * Et factum est hoc ex die illa & deinceps
constitutum & præfinitum, & quasi
26 lex in Israel vsque in diem hanc. * Venit
Ergo David in Sicelech, & misit dona de
præda senioribus Iuda proximis suis, di-
cens: Accipite benedictionem de præda
hostium Domini.

27 * His qui erant in Bethel, & qui in Ra-
moth ad Meridiem, & qui in Iether.

תרגום יונתן

17 וּמִחֲנוֹן דָּוִד מִקְבֵּלָה וְעַד עֵינָן רִמְשָׁא דְיוֹמָא דְבַחְרוּהִי וְלֹא אֲשַׁחֲזִיב מִנְחוֹן אֲנִשׁ אֵילָהֵן אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָם וּרְכִיבוֹ עַל יִנְקֵינָא
וַיִּשְׁיִיב דָּוִד יָרֵךְ כָּל דְּשִׁבּוֹ עִמָּלְקָאֵי וְיֵרֵךְ תַּרְחִיז נְשׁוֹתָי שְׁוִיב דָּוִד 19 וְלֹא שָׁגָא לְהוֹן מוֹעִירָא וְעַד רַבָּא
וְעַד בָּנִין וּבָנָן וּמִבִּיחָא וְעַד כָּל דְּשִׁבּוֹ לְהוֹן כּוֹלָא אֲתִיב דָּוִד 20 וְשָׁבֵא דָּוִד יָת כָּל עָנָא וְחִירֵי דְבָרוֹ קָדָם גִּיתִיָּא הָאִינוֹן וַאֲמָרוּ
דִּין עֲרָאָה דְּדָוִד 21 וַאֲחֵא דָּוִד לְמֵאחַז גְּבִרְיָא דִּאֲחַמְנָעוּ מִלְּמִיזֵל כְּתֵר דָּוִד וְאוֹתִיבּוֹנוֹן בְּנַחֲלָא דְבָסוֹר וּנְפָקוּ לְקִרְמוֹת דָּוִד
וּלְקִרְמוֹת עָמָא דְעָמִיָּה וְעֵרַע דָּוִד יָרֵךְ עָמָא וְשָׂאִיל לְהוֹן לְשָׁלוֹם 22 וְאֲתִיב כָּל גְּבִר בִּישׁ וְרִשִׁיעַ מִגְּבִרְיָא דְאֶזְלוּ עִם דָּוִד וַאֲמָרוּ תִּלְף וְלֹא אֶזְלוּ עִמִּי לֹא נָתַן לְהוֹן מַעֲרָאָה דְשִׁינְכָנָא אֵלָהֵן גְּבִר יֵת אַחֲמִיָּה
וְיֵרֵךְ בְּנוֹתָי וַיִּדְבְּרוּן וַיִּזְלוּן 23 וַאֲמָר דָּוִד לֹא תַעֲבִידוּן כֵּן אַחֵי יֵרֵךְ דִּיהָב יְיָ לָנָא וְנִסְרִי וְתַנְא וְסָסֵר יֵרֵךְ מִשְׁרִיתָא דִּאֲחֵת עֲלֵנָא בִּידְנָא 24 וּמִן יִשְׁמַע לָכוֹן
לְפָתְנָא הָרִין אֲרִי בַחֲוִלָק דְנַחַת לְקִרְבָּא וּבַחֲוִלָק דִּאֲשַׁחֲרָא לְמִסֵּר מִנָּא כְּתִדָּא וּפְלָגוֹן 25 וְהָוָה מִיּוֹמָא הַהוּא וְלַעֲיָלָא וְשׁוֹנִיָּה לְגִירָתָא דִּין לְיִשְׂרָאֵל עַד יוֹמָא הָרִין 26 וַאֲחֵא דָּוִד לְצִקְלָג וְשִׁדְרִי מִבִּיחָא לְסָבִי דְבֵית יְהוּדָה לְרַחֲמוּהִי לְמִימֵר הָא לָכוֹן מִתְנָה מִבִּיחָא סָנְאִי עָמָא דִּינִי 27 לְרִי
בְּיֶהָאֵל וְלְרִי בְּרִמּוֹת נֶגֶב וְלְרִי בְּיֶתֶר:

* Et percussit eos ab hora matutina & usque 17
ad vesperam & crastinum diem, & non sal-
uatus est ex eis vir, sed quadringenti pueri qui
ascenderunt super camelos, & fugerunt.

* Et eruit David omnia quæ cepit Amalec, 18
& ambas uxores suas liberauit.

* Et non defuit illis à paruo & usque ad 19
magnum, & usque ad filios & filias, & à spo-
lijs & usque ad omnia quæ ceperunt eorum
omnia reduxit David.

* Et tulit David uniuersos greges eorum 20
& armenta, & abegit ante spolia; & spolijs
illis dicebatur, Hæc spolia David.

* Et venit David ad ducentos viros reli- 21
ctos ut irent post David, quos collocauit in tor-
rente Bosor; & egressi sunt in occursum Da-
uid, & in occursum populi qui cum eo, & ac-
cessit David usque ad populum, & interroga-
uit eos quæ ad pacem.

* Et respondit omnis vir malus & pestifer 22
de viris bellatoribus qui iuerant cum David,
& dixerunt: Quia non persecuti fuerunt no-
biscum, non dabimus eis de spolijs quæ erui-
mus, sed unusquisque uxorem suam & filios
suos reducant, & reuertantur.

* Et dixit David, Non facietis fratres mei 23
sic, postquam tradidit Dominus nobis aduersa-
rios, & custodiuit nos & tradidit exercitum
qui eruperat contra nos in manus nostras.

* Et quis audiet sermones vestros istos? 24
quoniam non minores nobis sunt, propter hoc
secundum partem descendantis ad prælium, sic
erit pars remanentis ad sarcinas, & diuident
secundum idem.

* Et factum est ex die illa, & deinceps, & fuit 25
in præceptum & in constitutum Israel usque
in diem hanc.

* Et venit David in Sicelag, & misit se- 26
nioribus Juda & proximis suis de spolijs, di-
cens: Ecce benedictio vobis de spolijs inimi-
corum Domini.

* Et his qui erant in Bethel, & qui in Ra- 27
ma austri, & qui Jather.

17 * καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἀπὸ ἑως φόρου ἕως ἑσπέρας
ἔτι ἐπαύριον· καὶ διεσώθη ἡ αὐτῶν θύη, ἀλλ' ἡ τε-
τρακόσια παιδάρια ἀπέβη ἐπὶ καμήλων, ἔφυγον.

18 * καὶ ἀφείλετο Δαυὶδ πάντα ὅσα ἔλαβεν ὁ ἀμα-
λήκ, ἔαμφοτέρως τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἡξείλετο.

19 * καὶ διεφώνησεν αὐτοῖς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγά-
λου, ἕως υἱῶν ἔθυγατέρων, καὶ ἀπὸ πάντων σκύλων καὶ ἑως
πάντων ὧν ἔλαβον αὐτὸν τὰ πάντα ἀπέρριψε Δαυὶδ.

20 * καὶ ἔλαβε Δαυὶδ πάντα τὰ ποίμνια αὐτῶν, καὶ τὰ
βουκόλια, καὶ ἀπήγαγον ἔμπροσθεν πάντων σκύλων· καὶ τοῖς
σκύλοις ἐκένοις ἐλέγετο, ταῦτα σκύλα Δαυὶδ.

21 * καὶ παραγίνετο Δαυὶδ πρὸς τοὺς διακοσίους ἀν-
δρας τοὺς ἀπολεσθέντας ἐπὶ πορεύεσθαι ὀπίσω Δαυὶδ, ὅς
ἐκάθισεν ἐν τῇ χειμάρρῳ βοσόρ· ἔζηλθον εἰς ἀπάν-
τησιν Δαυὶδ ἔως ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ τοῦ μετ' αὐτῶν· καὶ
παραστήλατο Δαυὶδ ἕως τοῦ λαοῦ, ἔρωτησεν αὐτοὺς τὰ
εἰς εἰρήνην.

22 * καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ἀνὴρ πονηρὸς ἔλοιμὸς πάντων
δράκων τῶν πολεμιστῶν τῶν πορευθέντων μετ' Δαυὶδ, ἔειπον,
διότι ἔκατεδίωξαν μεθ' ἡμῶν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐκ τῶν
σκύλων ὧν ἐξημέμεθα, ἀλλὰ ἕκαστος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπαγαγέτωσαν, καὶ ἀποστραφί-
τωσαν.

23 * καὶ εἶπε Δαυὶδ, ἔποιήσετε ἀδελφοί μου ἕτως καὶ τὸ
παραδοῦναι κύριον ἡμῖν τοὺς ὑπεναντίους, ἔφυλαξαν
ἡμᾶς ἔπαραδοῦναι τὸ σύστημα τὸ ἐπελθὼν ἐφ' ἡμᾶς
εἰς χεῖρας ἡμῶν.

24 * καὶ τίς ἀκούσει τῶν λόγων ὑμῶν τούτων, ὅτι ἔχ' ἡ-
τοῖς ἡμῶν εἰσί, διὰ τοῦτο καὶ τὴν μερίδα ἐκαστοῦ
εἰς τὸν πόλεμον, ἕτως ἔσται ἡ μερίς ἐκαστοῦ ἐπὶ τὰ
σκύλη, ἔμεριον καὶ τὸ αὐτό.

25 * καὶ ἐχρέτο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα καὶ
ἐχρέτο εἰς πρῶταγμα ἔως δικαίωμα τῶν ἰσραηλῶν ἕως
τῆς ἡμέρας ταύτης.

26 * ἔζηλθε Δαυὶδ εἰς σκελὰν, καὶ ἀπέσχετο τοῖς πρεσβυ-
τέρους ἰούδα ἔως πηλίσιον αὐτοῦ τῶν σκύλων, λέγων· ἰδοὺ
διλογία ὑμῖν ἐκ πάντων σκύλων τῶν ἐχθρῶν κυρίου.

27 * καὶ τοῖς ἐν Βαιθήλ, καὶ τοῖς ἐν ῥαμὰ νότου, ἔως
ἰαθήρ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et percussit illos David à tenebris, & usque ad vesperum diei sequentis, & non liberatus est ex illis homo nisi quadringenti ad-
lescentes qui ascenderunt super camelos, & verterunt ierga.

18 Et liberauit David omnia quæ captiuauerant Ghamalekæi, & duas uxores suas liberauit David.

19 Et non defecit illis à paruo & usque ad magnum, & usque ad filios & filias, & ex præda & usque ad omnia quæ captiuauerant eis, omnia redire fecit David.

20 Et cepit David omnem pecudem, & boues tulerunt ante pecora hæc, & dixerunt, Hæc præda David.

21 Et venit David ad ducentos viros qui prohibiti fuerant ab eundo post David, & sedere fecerant eos in fluuio Bezzor, & egressi
sunt ad occursum David & ad occursum populi qui cum illo, & occurrit David populo, & precatus est illis pacem.

22 Et respondit omnis vir malus & improbus ex viris qui iuerant cum David, & dixerunt, Propterea quod non iuerunt mecum, non dabimus illis ex
præda quam eripimus, nisi viro uxorem suam & filios suos, & tollent & ibunt.

23 Et dixit David, Non facietis sic, fratres mei, de hoc quod dedit Dominus nobis & custodiuit nos, & tradidit exercitum qui venit super nos in manu nostra.

24 Et quis audiet vobis verbum hoc? nam sicut pars descendētis ad bellum, sic pars relictæ ad custodiendum vasa, pariter diuident.

25 Et fuit à die illo & ultra, & positum est in decretum hoc Israeli usque ad diem hanc.

26 Et venit David ad Sziklag, & mittendum curauit de spolio ad senes domus Ichuda amantes eum, dicendo: Ecce vobis do-
num de spolio odientium populum Domini.

27 Iis qui in Bethel & qui in Ramoth Meridici, & qui in Iathir.

² Et qui in Aroer, & qui in Siphamoth, ²⁸
& qui in Esithemoa.

²⁹ Et qui in Rachal, & qui in urbibus Jeramiel, & qui in urbibus Ceni.

³⁰ Et qui in Erma, & qui in lacu Asan, & qui in Athach,

³¹ Et qui in Chebrö : & in omnes locos quos pertransijt David ibi ipse & viri eius.

CAP. XXXI.

ET Philistijm pugnabant aduersum Jsrael, & fugerunt viri Jsrael de facie Philistijm, & cadunt interfecti in monte Gelboe.

² Et commiserunt pugnam Philistijm cum Saul & filiis eius, & percutiunt Philistijm Jonathan, & Abinadab, & Melchisue filios Saul.

³ Et grauatur præliū in Saul, & inueniunt eum iaculatores viri sagittarij, & vulnerauerunt eum in ilibus.

⁴ Et dixit Saul ad gerentem arma sua, Euagina gladium tuum & transfige me in eo, ne forte veniant incircuncisi isti & interficiant me, & illudant in me : & non voluit gerens arma eius, quia timuit nimis ; & cepit Saul gladium suum, & cecidit super eum.

⁵ Et vidit gerens arma eius quod mortuus esset Saul, & cecidit & ipse super gladium & mortuus est cum eo.

⁶ Et mortuus est Saul & tres filij eius, & gerens arma eius, & uniuersi viri eius in die illa pariter.

⁷ Et viderunt viri Jsrael qui trans vallem & qui trans Jordanem, quod fugissent viri Jsrael, & quod mortuus est Saul & filij eius, & relinquunt ciuitates suas, & fugiunt, & veniunt Philistijm & habitant in eis.

⁸ Et factum est crastina, & veniunt Philistijm ut expoliarent interfectos, & inueniunt Saul & tres filios eius iacentes in monte Gelboe.

²⁸ καὶ τοῖς ἐν ἀρωήρ καὶ τοῖς ἐν σιφάμοθ, καὶ τοῖς ἐν ἐσθιμοά.

²⁹ καὶ τοῖς ἐν ραχάλ, & τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι ἱεραμιήλ, & τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι κενί.

³⁰ καὶ τοῖς ἐν ἐρμά, καὶ τοῖς ἐν βήρ ἀσθού, καὶ τοῖς ἐν ἀθάχ.

³¹ καὶ τοῖς ἐν χεβρόν, & εἰς πᾶσας οὗτοι τοποῖς ἐς διηλθε δαυὶδ ἐκεῖ αὐτοὺς & οἱ ἀνδρες αὐτοῦ.

λαί.

¹ Καὶ ἀλλόφυλοι ἐπολέμουον ἐν ἰσραήλ, & ἔφυγον ἄνδρες ἰσραήλ ἐκ παρσώπου πάντων ἀλλοφύλων, & πίπτον τρωματῖαι ἐν τῷ ὄρει γελβουέ.

² καὶ σπώπουν οἱ ἀλλόφυλοι τὴν σαῦλ & τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, & τύπτουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τὸν ἰωνάθαν καὶ τὸν ἀβινάδὰβ & τὸν μελχίου υἱοὺς σαῦλ.

³ καὶ βαρυῖ ὁ πόλεμος ἐπὶ σαῦλ. & εὐρίσκουσιν αὐτὸν οἱ ἀκοντισαὶ ἄνδρες τζόται, & ἐτρωμάπουν αὐτὸν εἰς τὰ ὑποχόνδρια.

⁴ & εἶπε σαῦλ πρὸς τὸν αἰργυρὰ λαοκδὴ αὐτοῦ, σπᾶσαι τὴν μάχαιράν σου καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μήποτε ἔλθωσιν οἱ ἀπερέτμητοι ἔτοι & ἀποκτείνωσί με & ἐμπαΐξωσιν ἐν ἐμοί. καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ αἰργὼν τὰ σκδὴ αὐτοῦ, διότι ἐφοβήθη σφόδρα. & ἔλαβε σαοὺλ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, & ἔπεσεν ἐπ' αὐτόν.

⁵ καὶ εἶδεν ὁ αἰργὼν τὰ σκδὴ αὐτοῦ ὅτι τέθνηκε σαῦλ, καὶ ἔπεσεν καὶ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν μάχαιραν καὶ ἀπέθανον μετ' αὐτοῦ.

⁶ καὶ ἀπέθανε σαῦλ & οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ αἰργὼν τὰ σκδὴ αὐτοῦ, καὶ πᾶντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κτ' αὐτό.

⁷ καὶ εἶδαν ἄνδρες ἰσραήλ οἱ ἐν τῷ πέραν τῆς κοιλάδος & οἱ ἐν τῷ πέραν τῆς ἰορδάνου, ὅτι ἔφυγον ἄνδρες ἰσραήλ, καὶ ὅτι τέθνηκε σαῦλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ κατελείπουσι τὰς πόλεις αὐτῶν & φεύγουσι. & ἔρχοντο οἱ ἀλλόφυλοι & κατοικοῦν ἐν αὐταῖς.

⁸ καὶ ἐλήθη τῇ ἐπαύρῳ & ἔρχονται οἱ ἀλλόφυλοι ἐκδύσαι οὗτοι τρωματίας, καὶ εὐρίσκουσι τὸν σαῦλ καὶ οὗτοι τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ πεπνυμένους ἐν τῷ ὄρει γελβουέ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁸ Et ijs qui in Gharogher, & ijs qui in Sephamoth, & qui in Esithemoagh.

²⁹ Et qui in Rachal, & qui in urbibus Jerahlmelah, & qui in urbibus Salmaah.

³⁰ Et ijs qui in Hharma, & qui in Bor-ghassan, & qui in Ghathach.

³¹ Et ijs qui in Hhebron, & ad omnia loca quod iuit David ipse & viri eius.

CAP. XXXI.

ET Pelisthai inibant bellum in Israel, & verterunt terga homines Israel ab ante Pelisthaeos, & ceciderunt occisi in monte Gilboah.

² Et affecuti sunt Pelisthai Saulem & filios eius, & occiderunt Pelisthai Jonathan & Abinadab, & Malchisuagh filios Saul.

³ Et inualuerunt facientes bellum super Saul, & inuenerunt illum iaculatores viri, qui artifices iaciendi in arcu ; & timuit valde à iaculatoribus.

⁴ Et dixit Saul ad ferentem arma sua, Euagina gladium tuum, & occidito me in illo, ne forte veniant præputiati isti, & occidant me, & insultent in me ; & noluit ferens arma eius, quia timuit valde : & accepit Saul gladium, & cecidit super illum.

⁵ Et vidit ferens arma eius quod mortuus esset Saul, & irruit etiam ipse super gladium suum, & mortuus est cum illo.

⁶ Et mortuus est Saul, & tres filij eius, & ferens arma eius, etiam omnes viri eius in die illa pariter.

⁷ Et viderunt homines Israel, qui ultra planiciem, & qui ultra Iordanem quod vertissent terga viri Israel, & quod mortui essent Saul & filij eius, & deseruerunt vrbes & fugerunt, & venerunt Pelisthai & habitauerunt in eis.

⁸ Et fuit in die qui post illum, & iuerunt Pelisthai ad expoliandum occisos, & inuenerunt Saul & tres filios eius occisos in monte Gilboagh.

* וַיִּכְרְתוּ אֶת-רֹאשׁוֹ וַיַּפְשְׁטוּ אֶת-כְּלָיו
וַיִּשְׁלְחוּ בָאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבֶשֶׂת בֵּית
עֲצִיָּהֶם וְאֶת-הָעָם:

* וַיִּשְׂמוּ אֶת-כְּלָיו בַּיֵּת עֲשֶׂתְרוֹת וְאֶת-גְּוִיתוֹ
תָּקְעוּ בַּחוֹמַת בֵּית שָׁן:

* וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו יִשְׁבִּי יָבֵשׁ גִּלְעָד אֶת-אֲשֶׁר-
עָשׂוּ פְּלִשְׁתִּים לְשָׂאוֹל:

* וַיָּקֻמוּ כָל-אִישׁ חֵיל וַיֵּלְכוּ כָל-הַלַּיְלָה וַיִּקְחוּ
אֶת-גְּוִיַּת שָׂאוֹל וְאֶת גְּוִיַּת בְּנָיו מִחוֹמַת בֵּית שָׁן
וַיָּבֹאוּ יָבֵשׁה וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם:

* וַיִּקְחוּ אֶת-עֲצָמֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת-הָאֶשׁ
בְּיָבֵשׁה וַיֵּצְמוּ שִׁבְעַת יָמִים:

* Et præciderunt caput Saul, & expo-
liauerunt eum armis: & miserunt in terrā
Philistinorum per circuitum, vt annun-
ciaretur in templis idolorū & in populis.

* Et posuerunt arma eius in templo A-
staroth, corpus verò eius suspenderunt
in muro Bethsan.

* Quod cū audissent habitatores Ia-
bes Galaad quæcunq; fecerant Philistiim
Saul:

* Surrexerunt omnes viri fortissimi,
& ambulauerunt tota nocte: & tulerunt
cadauer Saul & cadauera filiorum eius de
muro Bethsan. veneruntq; viri Iabes Ga-
laad & combusserunt ea igni. ^{2. Reg. 21.}

* Et tulerunt ossa eorum & sepelierunt
in nemore Iabes: & ieiunauerunt septem
diebus.

תרגום יונתן

* וַיִּכְרְתוּ אֶת-רֹאשׁוֹ וַיַּפְשְׁטוּ אֶת-כְּלָיו וַיִּשְׁלְחוּ בָאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבֶשֶׂת בֵּית עֲצִיָּהֶם וְאֶת-הָעָם: ¹⁰ וַיִּשְׂמוּ אֶת-כְּלָיו בַּיֵּת עֲשֶׂתְרוֹת וְאֶת-גְּוִיתוֹ תָּקְעוּ בַּחוֹמַת בֵּית שָׁן: ¹¹ וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו יִשְׁבִּי יָבֵשׁ גִּלְעָד אֶת-אֲשֶׁר עָשׂוּ פְּלִשְׁתִּים לְשָׂאוֹל: ¹² וַיָּקֻמוּ כָל-גִּבּוֹר וַיֵּלְכוּ כָל-לַיְלָה וַיִּקְחוּ אֶת-גְּוִיַּת שָׂאוֹל וְאֶת גְּוִיַּת בְּנָיו מִחוֹמַת בֵּית שָׁן וַיָּבֹאוּ יָבֵשׁה וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם: ¹³ וַיִּקְחוּ אֶת-עֲצָמֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת-הָאֶשׁ בְּיָבֵשׁה וַיֵּצְמוּ שִׁבְעַת יָמִים:

תם ספר שמואל א

וַיִּקְרָא וּמוֹנֶה עִם רַב עֵיּוֹן עַל יְדֵי בְנֵיכְטוֹס אַרְיָאשׁ מוֹנִטְנוֹס מְמוֹנֶה עַל הַמְּלָאכָה
הַזֹּאת בַּמְצוֹר פִּילִיפּוֹס מֶלֶךְ סַפְרָד מֶלֶךְ טוֹב וִירָא הָאֱלֹהִים עַל
כָּל אֲשֶׁר הֵם קוֹרְאִים בְּשֵׁם יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ:

ב א מ recensui

* Et præscindunt caput eius, & expoliant eum armis eius, & mittunt in terram Philistinorum per circuitum annunciantes idolis eorum & populo eorum.

* Et posuerunt arma Saul in Astarot, et corpus eius infixerunt in muro Bethsan.

* Et audiunt de eo habitatores Iabes Gilaad quæcunque fecerunt Philistijm Saul.

* Et surrexerunt omnes viri fortitudinis, & ambulauerunt tota nocte, & ceperunt corpus Saul, & corpus filiorum eius à muro Bethsan, & tulerunt eos in Iabes, & combusserunt eos ibi.

* Et ceperunt ossa eorum & sepelierunt sub aruo in Iabes, & ieiunauerunt septem diebus.

9 * καὶ ἀποκεφαλίζουσιν αὐτὸν ἔκδιδύσκουσιν αὐτὸν τὰ σκδὴ αὐτοῦ, ἔκδοσέλλουσιν εἰς γῆν ἀλλοφύλων κύκλῳ διαγελιζόμενοι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ τῷ λαῷ αὐτῶν.

10 * καὶ θνήθηναι τὰ σκδὴ τῷ σαὺλ εἰς τὸ ἀστάρτιον, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέπηξεν ἐν τῷ τείχει Βαιθσάν.

11 * καὶ ἀκήκουσι περὶ αὐτοῦ οἱ κατοικοῦντες ἰαβὴς τῇ γαλααδίτιδος ὅσα ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ σαὺλ.

12 * καὶ θνήθηναι πᾶντες οἱ ἄνδρες διωάμεως, ἔπορθύθησαν ὅλῳ τῷ νύκτα ἔλαβον τὸ σῶμα σαὺλ ἔκ τὸ σῶμα πάντων αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τείχους Βεθσάν, ἔηνεγκαν αὐτοὺς εἰς ἰαβὴς· ἔκατέκαυσαν αὐτοὺς ἐκεῖ.

13 * καὶ ἔλαβον τὰ ὀστέα αὐτῶν ἔθαψαν ὑπὸ τὴν αἶσθραν ἐν ἰαβὴς, ἔκνήθυσαν ἐπὶ αἷμα ἡμέρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et absciderunt caput eius & expoliarunt arma eius, & miserunt in terram Pelisthæorum circumcirca ad bene nunciandum domui Errorum suorum & populo. 10 Et posuerunt arma illius in aede Gastharatha, & corpus illius suspenderunt in muro Bethsan.

11 Et audierunt super illum habitatores Iabes Gilghad quod fecerunt Pelisthæi Sauli. 12 Et surrexerunt omnis vir fortis, & ambulauerunt totam noctem, & acceperunt corpus Saul & corpora filiorum eius ex muro Bethsan, & venerunt ad Iabes, & cremauerunt super illos, sicut cremant super reges ibi. 13 Et acceperunt ossa eorum & sepelierunt sub arbore in Iabes, & ieiunauerunt septem diebus.

FINIS I. SAMVELIS.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probavit.

B. Arias Montanus

שמואל ב

N

יְהִי אַחֲרֵי מוֹת שָׁאוּל וְדָוִד שָׁב
מִתְּבוּרָת אֶת־הָעַמְלָק וַיֵּשֶׁב דָּוִד
בְּצִקְלָג יָמִים שְׁנָיִם * וַיְהִי
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַהֲנִה אִישׁ בֶּאֱמֶן
הַמַּחֲנֶה מֵעַם שָׁאוּל וּבְגָדָיו קָרְעִים וְאֶדְמָה עַל־
רֹאשׁוֹ וַיְהִי בְּבָאוֹ אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל אֶרְצוֹ וַיִּשְׁתָּחוּ:
* וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אֵי מִזֶּה תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו
מִמַּחֲנֶה יִשְׂרָאֵל נִמְלָטָתִי:

* וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד מַה־הִיָּה הַדָּבָר הַגֶּר־נָא לִי
וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר־נָס הָעָם מִן־הַמִּלְחָמָה וְגַם־הַרְבֵּה
נָפַל מִן־הָעָם וַיָּמָתוּ וְגַם שָׁאוּל וַיְהוֹנָתָן בְּנֵי מָתוּ:
* וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַנָּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵיךְ יָדַעְתָּ
כִּי־מָתוּ שָׁאוּל וַיְהוֹנָתָן בְּנֵי * וַיֹּאמֶר הַנָּעַר
הַמַּגִּיד לוֹ נִקְרָא נִקְרִיתִי בְּחַר הַגִּלְבָּעַ וַהֲנִה שָׁאוּל
נִשְׁעָן עַל־חֲנִיתוֹ וַהֲנִה הָרֶכֶב וּבַעֲלֵי הַפָּרָשִׁים
7 הַדְּבִיקָהוּ: * וַיִּפֹּן אַחֲרָיו וַיֵּרָאֵנִי וַיִּקְרָא אֵלָי
8 וַיֹּאמֶר הֲנִנִי: * וַיֹּאמֶר לִי מִי־אַתָּה וַיֹּאמֶר אֵלָיו
9 עַמְלָקִי אֲנִכִּי: * וַיֹּאמֶר אֵלָי עֲמַד־נָא עָלַי וּמַתְתָּנִי
כִּי אֲחֻזֵּנִי הַשֶּׁבֶץ כִּי־כָל־עוֹד נַפְשִׁי בִּי:

* וַעֲמַד עָלָיו וַאֲמַתְתָּהוּ כִּי יָדַעְתִּי כִּי לֹא יִחְיֶה
אַחֲרַי נָפְלוּ וַאֲקָח הַנּוֹר אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ וַאֲצַעֲדָה
אֲשֶׁר עַל־זָרְעוֹ וַאֲבִיאֵם אֶל־אֲדֹנִי הַנֶּרֶ:

* וַיַּחֲזֹק דָּוִד בְּבִגְדָיו וַיִּקְרַעֵם וְגַם כָּל־חֲאֲנָשִׁים

12 * וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיַּצְמוּ עַד־הָעֶרֶב

עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנֵי וְעַל־עַם יִהוּדָה וְעַל־

13 בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בַּחֶרֶב: * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־

הַנָּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵי מִזֶּה אַתָּה וַיֹּאמֶר בֶּן־אִישׁ גֵּר

עַמְלָקִי אֲנִכִּי:

LIBER SECVNDVS

REGVM. CAP. I.

Actum est autē postquā mortuus est Saul, vt David reuerteretur à cede Amalech, & maneret in Sicelech duos dies.

2 * In die autē tertia apparuit homo veniēs de castris Saul, veste conscissa & puluere cōsperfus caput. Et vt venit ad David, cecidit super faciē suā & adorauit. * Dixitq;

ad eū David, Vnde venis? Qui ait ad eū, 2. Reg. 9. c.

4 De castris Israel fugi. * Et dixit ad eū David, Quod est verbū quod factū est? Indica mihi. Qui ait, Fugit populus ex proelio & multi corruentes ē populo mortui

B sunt, sed & Saul & Ionathas filius eius interierunt. * Dixitq; David ad adolescentē qui nunciabat ei, Vnde scis quia mortuus

6 est Saul & Ionathas filius eius? * Ait adolescēs qui nunciabat ei, Casu veni in montem Gelboe, & Saul incubebat super hastam suā. Porro currus & equites appropin-

7 quabant ei. * Et conuersus post tergum suū, vidēsq; me vocauit. Cui cū respō-

8 diffem, Adsum. * Dixit mihi, Quisnam es tu? Et aio ad eum, Amalechites ego sum.

9 * Et locutus est mihi, Sta super me & interfice me, quoniā tenent me angustia, & adhuc tota anima mea in me est.

10 * Stāsq; super eum, occidi illum. sciebam enim quod viuere non poterat post ruinam. Et tuli diadema quod erat in capite eius, & armillam de brachio illius, & attuli ad te dominum meum huc.

11 * Apprehendens autem David vestimenta sua, scidit, omnēsq; viri qui erant

12 cum eo. * Et planxerunt & fleuerunt, & ieiunauerunt vsque ad vesperam super Saul, & super Ionathan filium eius, & super populum domini, & super domū Israel, eo quod corruissent gladio. * Dixitque David ad iuuenem qui nunciauerat ei, Vnde es tu? qui respondit, Filius hominis aduenæ Amalechitæ ego sum.

תרגום יונתן

N

1 וַהֲנִה בְּתֵר דָּמִית שָׁאוּל וְדָוִד חָב מִלְּמַחֲמֵי יִתְּ דְּבִית עַמְלָק וַיְחִיב דָּוִד בְּצִקְלָג יוֹמִין חֲרִין:

2 וַהֲנִה בְּיּוֹמָא דְּתִישְׁיָה וַהֲנִה בְּמִיתוּתֵי לִוְרָת דָּוִד וּנְפַל עַל אֶרְעָא וּסְגִיד:

3 וַאֲמַר לִיה דָּוִד אֵי מִדִּין אֶרֶץ אַחִי וַאֲמַר לִיה מִמַּשְׁרִיתָא דְּיִשְׂרָאֵל אִישְׁתִּין בֵּית:

4 וַאֲמַר לִיה דָּוִד מַה הָוֹה פְּתִגְמָא חֲוִי כַּעַן

5 וַאֲמַר דָּוִד לְעִלְמָא דְּמַחְוִי לִיה אִיכָרִין יָדַעְתָּ אֲרִי מִית שָׁאוּל וַיְהוֹנָתָן בְּרִיה:

6 וַאֲמַר עִלְמָא דְּמַחְוִי לִיה אֲחַעְרַעָא אֲחַעְרַעִית בְּטוֹרָא דְּגִלְבּוֹעַ וַהֲנִה שָׁאוּל סְמִיד עַל

7 וַאֲחַפְּנִי לְאַחֲרוּתֵי וַחֲזִנִי וַקְרָא לִי וַאֲמַרִית הֵא אֲנִי:

8 וַאֲמַר לִי מִן אֶרֶץ וַאֲמַרִית לִיה עַמְלָקָא אֲנִי:

9 וַקְמִית עֲלוּתֵי וַקְטִלְתִּיה אֲרִי וַדַּעְנָא אֲרִי לֹא יִחִי בְּחַר דְּנָפַל וְנִסְיַבִּית כִּלְיָא דְּעַל רִישִׁיה וְטוֹטְפָחָא דְּעַל דְּרַעֲוִיה

10 וַאֲחַתִּינָתָן לִוְרָת רַבּוֹנִי הִלְכָּהּ:

11 וַאֲחַתִּינָתָן דָּוִד בְּלִבּוֹשׁוֹתֵי וּבְזַעֲיָנָן וַאֲף כָּל גְּבִרְיָא דְּעַמִּיה:

12 וּסְפְדוּ וּבְכוּ וַצְמוּ עַד רַמְשָׁא עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּרִיה וְעַל עַמָּא דִּי וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲרִי אֲחַתְקִטְלוּ בַּחֶרֶב:

13 וַאֲמַר דָּוִד לְעִלְמָא דְּמַחְוִי לִיה אֵי מִדִּין אֶרֶץ וַאֲמַר בֶּר גִּיּוֹר עַמְלָקָא אֲנִי:

CAP. I.

* Et dixit David iuueni qui nunciauerat ¹
ei, Unde es tu? & dixit, Filius viri aduenæ
Amalecitarum ego sum.

ἀπαγγέλλαι αὐτῷ, πόθεν εἶς; καὶ εἶπεν, ὑὸς ἀνδρὸς πα-
ροῦκου ἀμαληκίτου ἐγὼ εἰμι.

С А Р. 1.

super Iehonathan filium eius, & super populum Domini, & super domum Israel, quia occili sunt in gladio.

14 * ויאמר אליו דוד איך לא יראת לשלח ידך
לשחת את משיח יהודה:

15 * ויקרא דוד לאחד מהנערים ויאמר גש
פגע בו ויכהו וימת: * ויאמר אליו דוד דמיך

על ראשך כי פיק ענה בך לאמר אנכי מתתי את
משיח יהודה: * ויקנן דוד את הקינרה

הזאת על שאול ועל יהונתן בנו:

18 * ולאמר ללמד בני יהודה קשת הנה כתובה
על ספר הישר: * הצבי ישראל על כמותיך

חלל איך נפלו גבורים: * אל תגידו בגרת

אל תבשרו בחוצת אשקלון פן השמחנה בגורת
פלשתים פן תעלונה בנות הערלים:

21 * הרי בגלבע אל טל ואל מטר עליכם ושדי
תרומות כי שם נגעל מגן גבורים מגן שאול בלי

22 משיח בשמן: * מדם חללים מחלב גבורים
קשר יהונתן לא נשוג גחור וחרב שאול לא

23 תשוב ריקם: * שאול ויהונתן הנאהבים
והנעימים בחייהם וכמותם לא נפרדו מנשרים

24 קלו מאריות גברו: * בנות ישראל אל שאול
בכינרה המלבשכם שני עס עדנים המעלה עדי

25 וזהב על לבושכן: * איך נפלו גבורים בתוך
המלחמה יהונתן על כמותיך חלל:

26 * צר לי עליך אחי יהונתן נעמת לי מאד
נפלאתה אהבתך לי מאהבת נשים:

27 * איך נפלו גבורים ויאבדו כלי מלחמה?

ב

1 * ויהי אחר כך וישאל דוד
ביהודה לאמר האעלה באחת ערי יהודה ויאמר

יהודה אליו עלה ויאמר דוד אנה אעלה ויאמר
חברון:

14 * Et ait ad eum David, Quare non ti-
C muisti mittere manū tuam, vt occideres
15 christum Domini? * Vocāsq; David vnū
de pueris suis, ait: Accedens irue in eum.
16 Qui percussit illum & mortuus est. * Et
ait ad eum David, Sanguis tuus super ca-
put tuum. Os enim tuum locutū est ad-
uersum te, dicens: Ego interfeci christum
17 Domini. * Planxit autē David planctum
huiusmodi super Saul & super Ionathā
18 filium eius. * Et praecepit vt docerēt filios
Iuda arcum, sicut scriptum est in libro Iu-
19 storum. * Inclyti Israel super mōtes tuos
D interfecti sunt. Quomodo ceciderunt for-
20 tes? * Nolite annunciare in Geth, neque
annuncietis in cōpitis Ascalonis, ne fortē
lætentur filiae Philistijm, ne exultent filiae
21 incircunciforum. * Montes Gelboe nec
ros nec pluuia veniant super vos. Neque
sint agri primitiarum, quia ibi abiectus
est clypeus fortium, clypeus Saul quasi
non esset vnctus oleo;

22 * A sanguine interfectorum ab adipe
fortium. Sagitta Ionathæ nunquā redijt
retrorsum, & gladius Saul non est reuer-
23 sus inanis. * Saul & Ionathas amabiles
& decori valdē in vita sua, in morte quo-
que non sunt diuisi. Aquilis velociore,
leonibus fortiores.

24 * Filiae Israel super Saul flete, qui vestie-
bat vos coccino in delitiis, qui praebebat
ornamenta aurea cultui vestro.

25 * Quomodo ceciderunt fortes in proe-
lio? Ionathas in excelsis tuis occisus est.

26 * Doleo super te frater mi Ionatha de-
core nimis & amabilis super amorem mu-
27 lierum. * Quomodo ceciderunt robu-
sti & perierunt arma bellica!

CAP. II.

1 Igitur post hæc cōsuluit David Domi-
A num, dicens: Num ascendam in vnā
de ciuitatibus Iuda? Et ait Dominus ad
eum, Ascende. Dixitq; David, Quò ascen-
dam? Et respondit ei, In Hebron.

תרגום יונתן

14 * ואמר ליה דוד איכרין לא דחילתא לאושטא ידך לחבלא ית משיחא דיי: *
15 * ואמר ליה דוד חובת קטולך תהי ברישך ארי פוסך אסחיד בך למימר אנא קטלית ית משיחא דיי: *
16 * ואלא דוד ית אליא דרא על שאול ועל יהונתן בריה: *
17 * ויאמר לאלפא ית בני יהודה למינך בקשתא הא היא כתיבה על ספרא
דאורייתא: *
18 * איתעמדתון על ישראל על בית הקפיכון איתרמיתון קטילין איכרין איתקטלו גיברין: *
19 * לא תחזון בגת ואלא
20 * תבסרון בשוקי אשקלון דילמא יחדיו בנת פלשתאי דילמא ירצון בנת ערלני: *
21 * טורי בגלבע לא ימות עליכון טלא ומטרא לא
22 * תהי ככון עללא כמסת דיעברון מינה חלתא ארי תמן איתברו תריסי גיברין תריסא דשאול דמשיח כדבמשיחא: *
23 * מדם קטילין
24 * מתרב גיברין גירי קשתא דיהונתן לא מסתחרין לאחרא וחרבא דשאול לא תיבא ריקן: *
25 * שאול ויהונתן דרחימין וחביבין בתייהון
26 * וכמותהון לא איתפרשו מעמהון מנשרין קלילין ומאריותא גיברין: *
27 * בנת ישראל על שאול בכאה דהנה מלכיש לכוז לבושי צבעונין
ומוביל לכוז חפנוקין ומסיק תקוני דהבא על לבושיכון: *
28 * איכרין איתקטלו גיברין בגו עברי קרבא יהונתן על בית הקפך איתקטילתא: *
29 * עקת לי עלך אחי יהונתן חביבת לי לחרא מפרשא רחמך לי מרחמת חרתינ נשין: *
30 * איכרין איתקטלו גיברין ואבדו סאני קרבא:

ב

1 * והנה בחר כן ושאל דוד במימרא דיי למימר האסק בחדא מקרניא דבית יהודה ואמר יי ליה סק ואמר דוד לאן אסק ואמר לחברון:

¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³

* Et ascendit illuc Dauid, & ambæ uxores eius Achinoem Iſraelites & Abigail uxor Nabal Carmeli.

* Et viri eius qui cum eo unusquisque, & domus sua, & habitāt in ciuitatibus Chebron.

* Et veniunt viri Iuda & vngunt Dauid ibi vt regnaret super domum Iuda, & annunciauēunt Dauid, dicentes: Viri Iabīs Galaad ipsi sepelierunt Saul.

* Et misit Dauid nuncios ad duces Iabīs Galaad, & dixit ad eos, Benedicti vos à Domino, quia fecistis misericordiam super dominum vestrum super Saul & sepelistis eum.

* Et nunc faciat Dominus vobiscum misericordiam & veritatem, & ego autem faciam vobiscum bona hæc, quia fecistis verbum istud.

* Et nunc confortentur manus vestre, & estote in filios fortes, quoniam mortuus est Saul dominus vester, & quia me vnxit domus Iuda super se in regem.

* Et Abener filius Ner princeps exercitus Saul tulit Isboseth filium Saul, & traduxit eum de castris.

* Et regem constituit eum super Galaad, & super Aſeri, et super Iſrael, & super Ephraim, et super Benjamin, & super vniuersum Iſrael.

* Filius quadraginta annorum erat Isboseth filius Saul quando regnavit super Iſrael, & duobus annis regnavit, præter domum Iuda, qui fuerunt post Dauid.

* Et fuit numerus dierum, quibus regnavit Dauid in Chebron super domum Iuda, septem anni & menses sex.

* Et egressus est Abener filius Ner, & pueri Isboseth filij Saul de castris collis.

* Et Joab filius Saruia egressus est de Chebron, & pueri Dauid, & occurrunt ad inuicem super fontem Gabaon: & sederunt isti ex vna parte, & isti ex altera parte iuxta fontem.

* Et dixit Abener ad Joab, Surgant iam pueri & ludant coram nobis. & dixit Joab, Surgant.

* καὶ ἀνέβη ἐκεῖ δαυὶδ, καὶ ἀμφοτέραι αἰγυναικές αὐτοῦ ἀχίναμ ἡ ἰσραηλίτις & ἀβυγαὶλ ἡ γυνὴ ναβὰλ τοῦ καρμηλίτου.

* καὶ οἱ ἀνδρες αὐτοῦ οἱ μετ' αὐτοῦ ἕκαστος, & ὁ οἶκος αὐτοῦ & κατ'οικοδοσὶν ἐν ταῖς πόλεσι χεβρών.

* καὶ ἔρχοντο οἱ ἀνδρες τοῦ ἰουδαίου & χρίουσι τὸν δαυὶδ ἐκεῖ & βασιλεύειν ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσάακ & ἀπήγειλαν τὸν δαυὶδ, λέγοντες· οἱ ἀνδρες ἰαβὶς τὸ γαλααδίτιδος αὐτοὶ ἐθαψάν τὸν σαὺλ.

* καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους πρὸς ἡγεμόνας ἰαβὶς τὸ γαλααδίτιδος, & εἶπεν πρὸς αὐτούς, διλογηθήτω ὑμεῖς τῷ κυρίῳ, ὅτι πεποιθήκατε ἔλεος ἐπὶ τὸν κύριον ὑμῶν ἐπὶ τὸν σαὺλ, & ἐθαψάτε αὐτόν.

* καὶ νῦν ποιήσαι κύριος μεθ' ὑμῶν ἔλεος καὶ ἀλήθειαν, & ἐγὼ ὅτι ποιήσω μεθ' ὑμῶν τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, ὅτι ἐποιήσατε τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ νῦν κραταιώσων αἱ χεῖρες ὑμῶν καὶ γίνεσθε εἰς ἡγούμενους διωατές, ὅτι τέθνηκε σαὺλ ὁ κύριος ὑμῶν, & ὅτι ἐμὲ κέχρηκεν ὁ οἶκος ἰούδα ἐφ' ἑαυτούς εἰς βασιλείαν.

* καὶ ἀβενὴρ υἱὸς νέρ ἀρχιστρατήγος σαὺλ ἔλαβε τὸν ἰσβόσθε υἱὸν τοῦ σαούλ, καὶ διεβίβασεν αὐτόν ἐκ τῆς παρεμβολῆς.

* καὶ ἐβασίλευσεν αὐτόν ἐπὶ τῷ γαλααδίτῳ, καὶ ἐπὶ τὸν ἀσερί, & ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, & ἐπὶ τὸν ἐφραΐμ, καὶ ἐπὶ βενιαμίν, & ἐπὶ πᾶσι ἰσραήλ.

* υἱὸς τεσσαράκοντα ἐτῶν ἦν ἰσβόσθε υἱὸς σαὺλ ὅτε ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραήλ, & δύο ἔτη ἐβασίλευσεν, πλην τοῦ οἴκου ἰσάακ, οἱ ᾗσαν ὀπίσω δαυὶδ.

* καὶ ἐγένετο δριμύς τῶν ἡμερῶν ὧν ἐβασίλευσε δαυὶδ ἐν χεβρών ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα ἐπὶ ἔτη & μῆνες ἕξ.

* καὶ ἐξῆλθεν ἀβενὴρ υἱὸς νέρ, & οἱ παῖδες ἰσβόσθε υἱοῦ σαὺλ ἐκ παρεμβολῆς βουνοῦ.

* καὶ ἰωάβ υἱὸς σαρουΐα ἐξῆλθεν ἐκ χεβρών, & οἱ παῖδες δαυὶδ, καὶ συνδωτάσιν ἀλλήλοις ἐπὶ τῷ κρήνῳ γαβαὼν· καὶ ἐκάθισαν ἑτοὶ ἐντεῦθεν, καὶ ἑτοὶ ἐντεῦθεν ἐπὶ τῷ κρήνῳ.

* καὶ εἶπεν ἀβενὴρ πρὸς ἰωάβ, ἀναστήτωσαν δὴ τὰ παιδάριά, & παιζάτωσαν ἐνώπιον ἡμῶν· & εἶπεν ἰωάβ, ἀναστήτωσαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et ascendit illuc Dauid & etiam duæ uxores eius Ahhinogham, quæ erat ex Izreghel, & Abigail uxor Nabal ex Charmel.

* Et viros eius qui erant cum eo ascendere fecit Dauid, virum & hominem domus eius, & federunt in vrbibus Hhebron.

* Et venerunt viri tribus Iehuda, & vnixerunt ibi Dauid vt esset rex super populum domus Iehudah, & indicauerunt Dauid, dicendo: Viri Iabes Gilghad sunt qui sepelierunt Saul.

* Et misit Dauid nuncios ad homines Iabes Gilghad, & dixit illis, Benedicti vos ante Dominum, qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro cum Saul, & sepelistis eum.

* Et nunc faciet Dominus vobiscum bonitatem & veritatem, & etiam ego faciam vobiscum bonum hoc, qui fecistis verbum hoc.

* Et nunc fortificentur manus vestre, & estote in viros robustos, quia mortuus est dominus vester Saul, & etiam me vnixerunt viri domus Iehudah, vt sim rex super eos.

* Et Abner filius Ner magister virtutis Saul, duxit Isboseth filium Saul, & transire fecit illum ad Mahhanaim.

* Et regnare fecit illum super populum domus Gilghad, & super populum domus Aſſer, & super Iezraghel, & super populum domus Ephraim, & super viros domus Biniamin, & super Iſrael omnes illos.

* Filius quadraginta annorum erat Isboseth filius Saul, quando regnavit super Iſrael, & duobus annis regnavit: verum viri domus Iehudah fuerunt post Dauid.

* Et fuit numerus dierum, quibus fuit Dauid rex in Hhebron super populum domus Iehudah, septem anni & sex menses.

* Et exiit Abner filius Ner, & serui Isboseth filij Saul ex Mahhanaim ad Gibghon.

* Et Ioab filius Zzaruah, & serui Dauid exierunt & offenderunt illos super piscinam Gibghon simul, & posuerunt se hi super piscinam hinc & hi super piscinam illinc.

* Et dixit Abner ad Ioab, Surgant nunc adolescentes, & ludant ante nos.

* ויקמו ויעברו במספר שנים עשר לבנימן
 ולאיש בשת בן שאול ושנים עשר מעבדי דוד :
 * ויחזקו איש בראש רעהו וחרבו בצד רעהו
 ויפלו יחדו ויקרא למקום ההוא חלקת הצרים
 אשר בגבעון :
 * ותהי המלחמה קשה עד מאד ביום ההוא
 וינגף אבנר ואנשי ישראל לפני עבדי דוד :
 * ויהיו שם שלשה בני צרויה יואב ואבישי
 ועשהאל ועשהאל קל בגליו באחר הצבים
 אשר בשדרה : * וירדף עשהאל אחרי אבנר
 ולא נטה ללכת על הימין ועל השמאל מאחרי
 אבנר : * ויפן אבנר אחרי ויאמר האתה
 זורע עשהאל ויאמר אנכי : * ויאמר לו אבנר
 נטה לך על ימינך או על שמאלך ואחז לך אחד
 מהנערים וקח לך את חלצתו ולא אבד
 עשהאל לסור מאחרי : * ויסף עוד אבנר
 לאמר אל עשהאל סור לך מאחרי למד אבכה
 ארצה ואיך אשאפני אל יואב אחיך :
 * וימאן לסור ויבהו אבנר באחרי החנית אל-
 החמש ותצא החנית מאחרי ויפל שם וימר
 תחתו ויהי כל הבא אל המקום אשר נפל שם
 עשהאל וימת ויעמדו :
 * וירדפו יואב ואבישי אחרי אבנר והשמש
 באה והמה באו עד גבעת אמה אשר על פני-
 גית דרך מדבר גבעון : * ויתקבצו בני בנימן
 אחרי אבנר ויהיו לאגדה אחת ויעמדו על ראש
 גבעת אחת : * ויקרא אבנר אל יואב ויאמר
 הלנצח תאכל חרב הלוא ידעתה כי מרר תהיה
 באחרונך ועד מתי לא תאמר לעם לשוב
 מאחרי אחיהם :

15 * Surrexerunt ergo & trāsierunt numero
 D duodecim de Benjamin ex parte Isboseth
 filij Saul, & duodecim de pueris David.
 16 * Apprehensq; vnusquisq; capite cōpa-
 ris sui defixit gladiū in latus contrarij, &
 ceciderunt simul. Vocatūmq; est nomē lo-
 17 ci illius Ager robustorum in Gabaon. * Et
 ortum est bellū durum satis in die illa, fu-
 gatūsq; est Abner & viri Israel à pueris
 18 David. * Erant autem ibi tres filij Sar-
 uia, Ioab & Abisai & Afahel. Porrò Afahel
 cursor velocissimus fuit quasi vnus de ca-
 preis qui morantur in filuis.
 19 * Persequebatur autem Afahel Abner,
 & non declinavit ad dextram siue ad si-
 nistram, omittens persequi Abner.
 20 * Respexit itaque Abner post tergum
 E suū, & ait: Tu ne es Afahel? Qui respon-
 21 dit, Ego sum. * Dixitq; ei Abner, Vade ad
 dexterā siue ad sinistrā, & apprehēde vnū
 de adolescentibus, & tolle tibi spolia eius.
 Noluit aut Afahel omittere quin vrgeret
 22 eum. * Rursūmq; locutus est Abner ad
 Afahel, Recede & noli me sequi, ne fortē
 cōpellar confodere te in terram, & leuare
 nō potero faciem meam ad Ioab fratrem
 23 tuum. * Qui audire contempsit, & noluit
 declinare. Percussit ergo eū Abner auersa
 hasta in inguine, & transfodit, & mortuus
 est in eodē loco. Omnes qui transibāt per
 24 mortuus erat, subsistebant. * Persequen-
 tibus autē Ioab & Abisai fugientem Ab-
 ner, Sol occubuit. Et venerunt vsque ad
 collem aquæductus, qui est ex aduerso
 vallis & itineris deserti in Gabaon.
 25 * Congregatūque sunt filij Benjamin ad
 Abner, & conglobati in vnum cuneum,
 steterunt in summitate tumuli vnus.
 26 * Et exclamauit Abner ad Ioab, & ait:
 Num vsq; ad internitionem tuus mucro
 desæuiet? An ignoras quod periculosa sit
 desperatio? Vsquequo non dicis populo,
 vt omittat persequi fratres suos?

תרגום יונתן

15 ויקמו ויעברו במנין חרי עשר מדבית בנימן ומדאיש בשת בן שאול וחרי עשר מעבדי דוד :
 וחריהם בסטר חבירה ואתקטלו כחדא וקרא לאתרא ההוא אחסנת גבורת קטילא די בגבעון :
 17 ויהוה קרבא תקיף עד לחדא ביוםא ההוא ואיהב אבנר ואנשי ישראל קדם עבדי דוד :
 18 והווי תמן חלחא בני צרויה יואב ואבישי ועשהאל ועשהאל קל בגליו באחר הצבים :
 19 וירדף עשהאל בחר אבנר ולא איתפני למיזל על ימינא ועל שמאלא מבסר אבנר :
 20 האת רין עשהאל ואמר אנכי : ואמר ליה אבנר איתפני לך על ימינך או על שמאלך ואחז לך חד מעלמא וסב לך יח ורזיה
 21 ולא אבה עשהאל למיזר מבחרו : ואוסף עוד אבנר למימר לוח עשהאל זור לך מבחרי למח אקטלינך וארמינך לארעא
 22 ואיכרין אקופ צפי ואחמי ליואב אחוך : ולא אבה למיזר ומחתי אבנר באחורי מוריתא בסטר ירכיה ונפקת מוריתא
 23 מאחורתי ונפל תמן ומית באחריה והווי כל דאחתי לאתרא דנפל תמן עשהאל ומית וקיימין : וירדפו יואב ואבישי בחר אבנר
 24 ושקשא עלח ואינון מסו עד גבעת אמתא ועל אפי גית אורח מדברא דגבעון : ואחכנישו בני בנימן בחר אבנר והווי לסיעא
 25 חדא וקמו על ריש רמה חדא : וקרא אבנר ליואב ואמר הלאפרש תקטול חרבא הלא ידעת ארי מרירא חמי בסופא ועד
 26 אימתי לא תימר לעמא למתב מבחר אחיהון :

* Et surrexerunt & transferunt in numero 15
duodecim de filiis Benjamin Isboseth filij Saul,
& duodecim de pueris David.

* Et apprehenderunt unusquisque manu 16
caput proximi sui, & gladius eius in latus pro-
ximi sui, & cadunt pariter; & nomen positiū
est loco illi Pars insidiatorū quæ est in Gabaon.

* Et factum est bellum durum valde in die 17
illa; & cecidit Abener & viri Israhel coram
pueris David.

* Et erant ibi tres filij Saruia, Joab, & A- 18
bessa, & Assael: & Assael levis pedibus suis
quasi vna caprea quæ in agro.

* Et persecutus est Assael post Abener, & 19
non declinavit vt ambularet ad dexteram ne-
que ad sinistram à tergo Abener.

* Et respexit Abener post se, & ait: Tu es 20
ipse Assael? & dixit, Ego sum.

* Et dixit ipsi Abener, Declina tu ad dex- 21
teram vel ad sinistram, et apprehende tibi vnū
de adolescentibus, & tolle tibi armaturā eius:
& non voluit Assael declinare ab his qui post
eum. * Et addidit Abener rursum dicere 22
Assael, Recede tu à me, vt non percutiam te in
terram: & quomodo leuabo faciem meam ad
Joab fratrem tuum?

* Et non voluit Assael recedere, & percu- 23
tit eum Abener posteriori parte hastæ in ingui-
ne, & transijt lancea de posterioribus eius, &
cedit ibi & moritur sub eum. & factum est,
omnis qui veniebat vsque ad locum ubi cecidit
Assael, & mortuus est, & subsistebat.

* Et persecutus est Joab & Abessa post Abe- 24
ner, & Solocubuit; & ipsi venerunt vsque
ad collem Amma qui ex aduerso Gie iter de-
sertum Gabaon.

* Et congregantur filij Benjamin post Abe- 25
ner, & facti sunt in congregationem vnā,
& steterunt in summitate collis vnus.

* Et vocauit Abener Joab, & dixit: Num 26
vsque in victoriam deuorabit mucro? nōne
scis quod acerbā erit in vltimis? & vsquequo
non dicis populo, vt reuertatur à tergo fratrum
suorum?

15 * καὶ ἀνέστησαν ἐκ παρήλθον ἐν δριμυτὶ δώδεκα τῶν
υἱῶν βενιαμὴν ὧς ἰσθόσεθ υἱοῦ σαὺλ, & δώδεκα τῶν παίδων

16 δαυὶδ. * καὶ ἐκράτησαν ἕκαστος τῇ χειρὶ τὴν κεφαλῆς
τοῦ πλησίον αὐτοῦ, & ἡ μάχαιρα αὐτοῦ εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ
πλησίον αὐτοῦ, & πίπλουσι κτλ. τὸ αὐτό. & ἐπεκλήθη τὸ τό-
πον ἐκεῖνον μερὶς τῶν ἐπιβούλων ἡ ἐστὶν ἐν γαβαὼν.

17 * καὶ ἐχρύνετο ὁ πόλεμος σκληρὸς ὥςτε λίαν ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ἐκείνῃ. & ἐπεσον ἀβενὴρ & οἱ ἀνδρες ἰσραὴλ ἐνώ-
πιον τῶν παίδων δαυὶδ.

18 * καὶ ἐχρύνετο ἐκεῖ τρεῖς υἱοὶ σαρουῖα ἰωάβ, & ἀβέσσα,
& ἀσσαήλ. καὶ ἀσσαήλ κούφος τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ὥςτις μία
δορκὰς τῶν ἐν ἀγρῷ. * καὶ κατεδίωξεν ὁ ἀσσαήλ ὀπί-
σω ἀβενὴρ, & οὐκ ἐξέκλινε ὡς πορδύεσθαι εἰς τὰ δεξιά οὐδὲ

19 εἰς τὰ ἀριστερά διὰ τὸ ὀπίσθεν ἀβενὴρ.

20 * καὶ ἐπέβλεψεν ἀβενὴρ ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ εἶπε, σὺ εἶ
αὐτὸς ἀσσαήλ, & εἶπεν, ἐγώ εἰμι.

21 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀβενὴρ, ἐκκλινον σὺ εἰς τὰ δεξιά ἢ
εἰς τὰ ἀριστερά, & κατάχευε σεαυτὸν ἐν τῶν παιδαρίων, &
λάβε σεαυτὸν τινὲς πανοπλίαν αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἠθέλησεν
ἀσσαήλ ἐκκλίνειν διὰ τὸ ὀπίσθεν αὐτοῦ.

22 * καὶ παρῳήετο ἀβενὴρ ἔτι εἰπεῖν τῷ ἀσσαήλ, διότι
σὺ ἀπ' ἐμοῦ, ἵνα μὴ πατάξω σε εἰς τὴν γῆν. & πῶς
δρῶ τὸ παρῳήσωπόν μου πρὸς ἰωάβ τὸν ἀδελφόν σου;

23 * καὶ οὐκ ἐβέλετο ἀσσαήλ διώκειν αὐτόν. & τύπτεται αὐτὸν
ὁ ἀβενὴρ ἐν τῷ ὀπίσθῳ τοῦ δόρατος τοῦ ἐπὶ τῷ ψύαν. καὶ
διεξήλθεν τὸ δόρυ ἐκ τῶν ὀπίσθων αὐτοῦ, καὶ πίπτει ἐκεῖ
καὶ διποθνήσκει ὑποκάτω αὐτοῦ. καὶ ἐχρύνετο πᾶς ὁ ἐρ-
χόμενος ἕως τοῦ ἔπου οὗ ἐπεσον ἀσσαήλ καὶ ἀπέθανε,
& ἠφίστατο.

24 * καὶ κατεδίωξεν ἰωάβ & ἀβέσσα ὀπίσω ἀβενὴρ, καὶ ὁ
ἥλιος ἐδυσε καὶ αὐτοὶ εἰσῆλθον ἕως τοῦ βουνοῦ ἀμμά τοῦ
κατὰ παρῳήσωπον γιὰ τὸν ἐρημον γαβαὼν.

25 * καὶ συναθροίσαντες οἱ υἱοὶ βενιαμὴν ὀπίσω ἀβενὴρ,
& ἐχρύνετο εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ἐστησαν ἐπὶ κεφα-
λῇ βουνοῦ ἑνός.

26 * καὶ ἐκάλεσεν ἀβενὴρ τὸν ἰωάβ, & εἶπε, μὴ εἰς νῆκτα
καταφάγεῖς ἡ ῥομφαία; οὐκ οἶδας ὅτι πικρὰ ἔσται εἰς
τὰ ἔχματα; & ἕως ποτε ἐμὴ εἴπης τῷ λαῷ διώκοντες
διὰ τὸ ὀπίσθεν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et surrexerunt & transferunt in numero duodecim ex populo domus Biniamin, & ex populo Isboseth filij Saul, & duodecim ex seruis David.

16 Et inualuerunt quisque in caput socij sui, & gladius cuiusque in latere socij sui, & occisi sunt simul, & vocauit locum illum, Hereditatem fortitudinis occisorum, quæ est in Gibghon.

17 Et fuit bellum validum vsque nimis in die illa, & fractus est Abner & homines Israhel ante seruos David.

18 Et fuerunt ibi tres filij Szaruiah, Ioab & Abissai, & Ghassahel: & Ghassahel erat levis in pedibus suis, vt vna de capreis quæ sunt in agro.

19 Et secutus est Ghassahel post Abner, & non deflexit vt iret super dextram & super sinistram de-post Abner.

20 Et conuersus est Abner retro se, & dixit, Num tu es ille Ghassael? & dixit, Sum.

21 Et dixit illi Abner, Verte te super dextram tuam, aut super sinistram tuam, & determina tibi vnum ex adolescentibus, & accipe arma eius. & noluit Ghassael recedere de-post illum.

22 Et addidit Abner dicere ad Ghassael, Conuerte te de-post me. quare occidam te & proijciam te in terram, & quomodo leuabo faciem meam, & ostendar Ioab fratri tuo?

23 Et noluit recedere: & percussit eum Abner in posterioribus hastæ, in latere fæmoris eius, & exiuit hasta à tergo illius, & cecidit ibi & mortuus est in loco suo: & fuerunt omnes qui veniebant ad locum in quo cecidit Ghassael, & mortuus est, subsistebant.

24 Et secuti sunt Ioab & Abissai post Abner, & Sol occubuit, & ipsi attigerunt vsque ad collem Amtha qui est super facies Giahh, via deserti Gibghon.

25 Et congregati sunt filij Biniamin post Abner, & fuerunt in cætum vnum, & steterunt super caput iugi vnus.

26 Et clamauit Abner ad Ioab, & dixit, Num quid ad separationem occidet gladius? nōne nosti quod amaritudo erit in fine? & vsquequo non dicis populo vt redeat de-post fratres suos?

* ויאמר יואב חי האלהים כי לולא דברת בי
 אז מהבקר נעלה העם איש מאחרי אחיו :
 * ויתקע יואב בשופר ויעמדו כל העם ולא-
 ירדפו עוד אחרי ישראל ולא יספו עוד להלחם :
 * ואבנר ואנשיו הלכו בערבה כל הלילה ההוא
 ויעברו את הירדן וילכו כל הבתרון ויבאו מחנים :
 * ויואב שב מאחרי אבנר ויקבץ את כל העם
 ויפקדו מעבדי דוד תשעה עשר איש ועשהאל :
 * ועבדי דוד הכו מבנימן ובאנשי אבנר שלש-
 מאות וששים איש מתו : * וישאו את עשהאל
 ויקברוהו בקבר אביו אשר בירל לחם וילכו כל-
 הלילה יואב ואנשיו ויאר לחם בחברון :

ג

* ותהי המלחמה ארבה בין בית שאול ובין
 בית דוד ודוד הלך וחזק ובירת שאול הלכים
 ודלים : * וילדו לדוד בנים בחברון ויהי
 בכורו אמנון לאחינעם היזרעאלי :
 * ומשנהו כלב לאביגל אשת נבל הכרמלי
 והשלישי אבשלום בן מעכה בת תלמי מלך גשור :
 * והרביעי אדניה בן חגית והחמישי שפטיה בן-
 אביטל : * והששי יתרעם לעגלה אשת דוד אלה
 ילדו לדוד בחברון : * ויהי כהיות המלחמה בין
 בית שאול ובין בית דוד ואבנר היה מתחזק בבית
 שאול : * ולשאול פלגש ושמה רצפה בת-איה
 ויאמר אל-אבנר מדוע באתה אל-פלגש אבי :
 * ויחר לאבנר מאד על-דברי איש-בשר
 ויאמר הראש כלב אנכי אשר ליהודה היום
 אעשה חסד עם-בית שאול אביך אל-אחיו
 ואל-מרעהו ולא המציתך ביד דוד ותפקד עלי עון
 האשה היום :

27 * Et ait Ioab : Vivit Deus, si locutus fuisset manè, recessisset populus persequens
 28 fratrè suū. * Insonuit ergo Ioab buccina,
 & stetit omnis exercitus, nec persecuti sunt
 29 ultra Israel, neq; iniere certamen. * Abner
 autē & viri eius abierunt per cāpestria to-
 ta nocte illa, & transierunt Iordanē, & lu-
 strata omni Bethoron venerunt ad castra.
 30 * Porro Ioab reuerfus omisso Abner con-
 gregauit omnē populum, & defuerunt de
 pueris David decē & nouem viri excepto
 31 Asahele. * Serui autē David percusserunt
 de Benjamin, & de viris qui erant cū Ab-
 ner trecētos sexaginta, qui & mortui sunt.
 32 * Tuleruntq; Asahel & sepelierunt eū in
 sepulchro patris sui in Bethleem, &ambu-
 lauerunt tota nocte, Ioab & viri qui erant
 cum eo, & in ipso crepusculo peruenerunt
 in Hebron. CAP. III.

1 Acta est ergo longa cōcertatio inter do-
 A mū David, & inter domū Saulis; David
 proficiens & semper seipso robustior, do-
 2 mus autē Saul decrescens quotidie. * Na-
 tīq; sunt filij David in Hebrō. Fuitq; pri-
 mogenitus eius Amnon de Achinoē Iez-
 3 raelite. * Et post eum Cheleab de Abigail
 vxore Nabal Carmeli. Porro tertius Ab-
 4 salom filius Maacha, filiae Tholomai regis
 Gessur. * Quartus autem Adonias filius
 Agith. Et quintus Saphatias filius Abithal.
 5 * Sextus quoq; Hietraam de Egla vxore
 David. Hi nati sunt David in Hebron.
 6 * Cū ergo esset preliū inter domū Saul
 & domū David, Abner filius Ner regebat
 7 domum Saul. * Fuerat autē Sauli cōcubi-
 B na nomine Respha filia Achia. Dixitque
 Isboseth ad Abner: Quare ingressus es ad
 8 concubinā patris mei? * Qui iratus ni-
 mis propter verba Isboseth, ait: Nunquid
 caput canis ego sum aduersū Iudā hodie?
 qui fecerim misericordiā super domū Saul
 patris tui, & sup fratres & p̄ximos eius, &
 non tradidi te in manus David, & tu re-
 quīfisti me q̄ argueres pro muliere hodie?

תרגום יונתן

27 ויאמר יואב קיים הוא וי אר אילולפון מלילה ארי בכין פון מעיד צפרא אסחלק גבר מבחר אחותי
 28 ותקע יואב בשופר וקמו כל עמא ולא ירדפו עוד פתר ישראל ולא אוסיפו עוד לאגחא :
 כמישראל כל לילה ההוא ועברו ית ירדן וצלו כל בתרון וצחו למחנים :
 דוד תשע עשר גברא ועשהאל :
 31 ועבדי דוד קטלו מדבית בנימן וגבירי אבנר חלת סאה ושחין גברא מיתו :
 32 ונטלו ית עשהאל וקברוהו בקברא דאביוהו די בבית לחם וצלו כל לילה ויאר לחם בחברון :
 ג
 1 ותהי קרבא חקיף בין בית שאול ובין בית דוד ויהי דוד ויהי בית דוד ויהי בית דוד ויהי בית דוד :
 2 ואתילידו לדוד בנים בחברון ותהי בכריה אמנון לאחינעם דמזרעאל :
 3 ותהי כהיות המלחמה בין בית דוד ובין בית דוד ואבנר היה מתחזק בבית
 4 ורביעאה אדניה בן חגית וחמישיה שפטיה בן אביטל :
 5 ותהי כהיות המלחמה בין בית דוד ובין בית דוד ואבנר היה מתחזק בבית
 6 ויהי כהיות המלחמה בין בית דוד ובין בית דוד ואבנר היה מתחזק בבית
 7 ולשאול לחינתא ושמה רצפה בת איה ויאמר אל-אבנר מדוע באתה אל-פלגש אבי :
 8 ותקף לאבנר לחרא על פתגמי איש-בושה ויאמר הלא רישא דכלבא אנא מקען תויתי גבר הדיש לשארא דבית יהודה וימא דין
 אעביר טיבו עם בית שאול אבנר עם אחותי ועם רחמיהו ולא מסרתיך ביד דוד ומקען את מסער עלי חוב אסחא וימא דין :

* Et dixit Joab, Vivit Dominus, quoniam nisi locutus fuisses, quonia tunc de mane ascendisset populus mane unusquisque post fratrem suum. * Et buccinauit Joab buccina, & recessit omnis populus & non persecutus est amplius post Israel, & non additus est ultra pugnare. * Et Abener & viri eius abierunt in occasum tota nocte illa, & transierunt Jordanem, & transierunt totam planiciem, & veniunt in castra. * Et Joab reuersus est ab Abener, & congregauit omnem populum: et recensiti sunt de pueris David qui ceciderunt, nouem & decem viri, & Assael. * Et pueri David percusserunt de filiis Benjamin de viris Abener trecentos & sexaginta viros. * Et tollunt Assael & sepeliunt eum in sepulchro patris sui in Bethleem, & ambulauerunt tota nocte Joab & viri eius, & lux orta est ipsis in Chebron.

CAP. III.

ET facta est concertatio multum inter domum Saul & inter domum David: & domus David procedebat & fortificabatur, & domus Saul procedebat & debilis fiebat. * Et nati sunt David in Chebron filij sex, & erat primogenitus eius Amnon Achinaam Izraelitæ.

* Et secundus eius Celeab Abygail Carmeli: & tertius Abesalon filius Maacha filie Thalmi regis Geesser. * Et quartus Adonia filius Aggith: & quintus Saphatias Abitaal.

* Et sextus Jethran Egal vxoris David: isti nati sunt ipsi David in Chebron. * Et factum est cum esset praelium inter domum Saul et inter domum David, & Abener erat regens domum Saul. * Et Saul erat concubina, & nomen ei Respha filia Aia; & dixit Isboseth filius Saul ad Abener, Quare ingressus es ad concubinam patris mei?

* Et iratus est Abener nimis de verbo hoc Isboseth: & dixit ei Abener, Nunquid caput canis sum? & feci misericordiam cum domo Saul patris tui, & de fratribus, & de proximis eius, & non transfugi in domum David: & requiris in me de iniuria mulieris hodie?

* καὶ εἶπεν ἰωάβ, ζῇ κύριος, ὅτι εἰ μὴ ἐλάλησας, διότι ὅτε ἐκ πρώθην συνέβη αὐτῷ ὁ λαὸς πρώθην ἕκαστος κατὰ πῶτον τῶ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. * καὶ ἐσάλπισεν ἰωάβ τῇ σάλπιγγι, καὶ ἀπέσκησε πᾶς ὁ λαὸς, & ἐκατεδίωκεν ἕκαστος κατὰ πῶτον τῶ ἰσραήλ, & ἐπαρσένθη ἐτι πολέμειν.

* καὶ ἀβενὴρ & οἱ ἀνδρες αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς δυσμὰς ὄλην τὴν νύκτα ἐκείνην, & διέβησαν τὴν ἰορδάνην, καὶ ἐπορεύθησαν ὅλην τὴν νύκτα τείνειν, & ἔρχοντο εἰς παρεμβολάς. * καὶ ἰωάβ συνέρεψεν ἀπὸ τῶ ἀβενήρ, & συνηθροίσε πρώτα τὸν λαόν, & ἐπεσκέπησαν τὰν παιδῶν δαυὶδ οἱ πεπρωκότες ἑννέα & δέκα ἀνδρες, & ἀσάηλ.

* καὶ οἱ παῖδες δαυὶδ ἐπάταξαν τὰν υἱὸν βενιαμὴν τὰν ἀνδρῶν ἀβενήρ τετρακοσίοις & ἐξήκοντα ἀνδρες.

* καὶ αἶρυσεν τὸν ἀσάηλ & θάπτεσιν αὐτὸν ἐν τῇ τάφῳ τῶ πατρὸς αὐτοῦ ἐν βηθλέεμ· καὶ ἐπορεύθησαν ὅλην τὴν νύκτα ἰωάβ & οἱ ἀνδρες αὐτοῦ, καὶ διεφωτίσθη αὐτοῖς ἐν χειρῶν.

* Καὶ ἐγένετο πόλεμος ὁ πρῶτος ἀμείνων τῶ οἴκου σαὺλ καὶ ἀμείνων τῶ οἴκου δαυὶδ, & ὁ οἶκος δαυὶδ ἐπορεύετο & ἐκραταυροῦτο, & ὁ οἶκος σαὺλ ἐπορεύετο & ἡττάνετο. * & ἐτέχθησαν τῷ δαυὶδ ἐν χειρῶν υἱοὶ ἑξ, καὶ ὁ πρῶτότοκος αὐτοῦ ἀμὼν τῷ ἀχίναμ τῷ ἰσραηλίτιδι.

* καὶ ὁ δεύτερος αὐτοῦ κελέαβ τῷ ἀβυγαίλ τῷ καρμηλίας· καὶ ὁ τρίτος ἀβεσαλὼν υἱὸς μααχὰ θυγατρὸς θαλμὶ βασιλέως γεοσῆρ. * καὶ ὁ τέταρτος ἀδωνία υἱὸς ἀγίθ· & ὁ πέμπτος σαφατίας τῷ ἀβιταάλ.

* καὶ ὁ ἕκτος ἰεθράν τῷ ἀίγῳ γυναικὸς δαυὶδ· ἑτοὶ ἐτέχθησαν αὐτῷ τῷ δαυὶδ ἐν χειρῶν.

* καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι τὸν πόλεμον ἀμείνων τῶ οἴκου σαὺλ καὶ ἀμείνων τῶ οἴκου δαυὶδ, καὶ ἀβενὴρ ὡς κρατὺν τῶ οἴκου σαὺλ. * & τῷ σαὺλ ὡς παλλακῇ, & ὄνομα αὐτῇ ῥεσφα θυγατὴρ αἰά· καὶ εἶπεν ἰσβόσεθ υἱὸς σαὺλ πρὸς ἀβενήρ, τί ὅτι εἰσῆλθες πρὸς τὴν παλλακὴν τοῦ πατρὸς μου. * καὶ ἐθυμώθη ἀβενήρ σφόδρα περὶ τῶ λόγου τούτου τῷ ἰσβόσεθ· & εἶπεν αὐτῷ ἀβενήρ, μὴ κεφαλὴ κυνὸς εἰμι, & ἐποίησα ἔλεος μὲ τῶ οἴκου σαὺλ & πατρὸς σου, & περὶ ἀδελφῶν & περὶ γνωρίμων αὐτοῦ, & ὅσα ἡντομόλησα εἰς τὸν οἶκον δαυὶδ, & ὅτι ζητεῖς ἐπ' ἐμὲ περὶ ἀδικίας γυναικὸς σήμερον;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et dixit Ioab, Permanet ipse Dominus, quia nisi locutus es quod tunc fortè à tempore auroræ ascendisset vir de post fratrem suum. 28 Et clauit Ioab in cornu, & steterunt omnis populus, & non secuti sunt amplius post Israel, & non addiderunt amplius congregari.

29 Et Abner & viri eius ambulauerunt in planicie omnem noctem illam, & transierunt Iordanem, & perambulauerunt omnem Bithron, & venerunt ad Mahhanaim.

30 Et Ioab redijt de post Abner, & congregauit omnem populum, & defecerunt ex seruis David nouendecim viri & Ghassael.

31 Et ferui David occiderunt ex viris domus Biniamin, & in viris Abner, trecenti & sexaginta viri mortui sunt.

32 Et tulerunt Ghassael & sepelierunt illum in sepulchro patris sui, quod erat in Bethlehem: & ambulauerunt omnem noctem Ioab & viri eius, & illuxit illis in Hhebron.

CAP. III.

ET fuit bellum validum inter domum Saul & inter domum David: & domus David ambulauit & praeualebat, & viri domus Saul ambulabant & deficiebant.

2 Et nati sunt David filij in Hhebron, & fuit primogenitus eius Amnon Ahhinogham quæ ex Iezraghel.

3 Et secundus eius Chilab Abigail vxoris Nabal, quæ ex Charmela: & tertius Abfalom filius Magbacha filie Thalmi regis Gessur.

4 Et quartus Adoniah filius Hhagith, & quintus Sephatiah filius Abyral.

5 Et sextus Iithragham Gheghæ vxoris David; hi geniti sunt Davidi in Hhebron.

6 Et fuit quando fuit bellum inter domum Saul & inter domum David, & Abner praeuinebat in domo Saul.

7 Et Sauli fuerat concubina, & nomen illius Rishpah filia Arah; & dixit Isboseth ad Abner, Vt quid intraisti ad concubinam patris mei?

8 Et fuit ira Abnero valde super verba Isboseth, & dixit, Nunquid caput canis sum ego? ex-nunc fui abiectus reliquijs domus Iehudah: hodie feci bonitatem cum domo Saul patris tui, cum fratribus tuis, & cum amicis tuis, & non tradidi te in manu David, & nunc tu visitas super me culpam mulieris hodie?

* כה יעשה אלהים לאבנר וכו' יסוף לו
 כי כאשר נשבע יהוה לדוד כי בן אעשה לו:
 * להעביר הממלכה מבית שאול ולהקים את-
 כסא דוד על ישראל ועל יהודה מן ועד באר-
 שבע: * ולא יכל עוד להשיב את אבנר דבר
 מיראתו אתו: * וישלח אבנר מלאכים
 אל דוד תחתיו לאמר למי ארץ לאמר כרתה
 בריתך אתי והנה ידי עמך להסב אליך את כל-
 ישראל: * ויאמר טוב אני אכרת אתך ברית
 אך דבר אחד אנכי שאל מאתך לאמר לא תראה
 ארץ פני כי אם לפני הביאך את מיכל ברת-
 שאול בבאך לראות את פני:
 * וישלח דוד מלאכים אל איש בשת בן-
 שאול לאמר תנן את אשתי ארץ מיכל אשר
 ארשתי לי במאה ערלות פלשתים:
 * וישלח איש בשת ויקחה מעם איש מעם
 פלטיאל בן לוש:
 * וילך אתה אישה הלך ובכה אחריו עד-
 בחרים ויאמר אליו אבנר לך שוב וישב:
 * ודבר אבנר היה עם זקני ישראל לאמר
 גם תמול גם שלשם הייתם מבקשים את דוד
 למלך עליכם: * ועתה עשו כי יהודה אמר
 אל דוד לאמר ביד דוד עבדי הושיע את עמי
 ישראל מיד פלשתים ומיד כל איביהם:
 * וידבר גם אבנר באזני בנימין וילך גם אבנר
 לדבר באזני דוד בחברון את כל אשר טוב בעיני
 ישראל ובעיני כל בית בנימין:
 * ויבא אבנר אל דוד חברון ואתו עשרים
 אנשים ויעש דוד לאבנר ולאנשיו אשר אתו
 משתה:

9 * Hec faciat Deus Abner & hac addat ^{Inf. cod.}
 ei, nisi quomodo iuravit Dñs David, sic
 faciam cum eo:
 10 * Ut transferatur regnū de domo Saul,
 & eleuetur thronus David super Israel, &
 super Iudam à Dan vsque Bersabee.
 11 * Et non potuit respondere ei quicquā,
 quia metuebat illum.
 12 * Misit ergo Abner nuncios ad David
 pro se dicentes; Cuius est terra? Et vt lo-
 querentur. Fac mecum amicitias, & erit
 manus mea tecum & reducam ad te vni-
 uersum Israel.
 13 * Qui ait: Optimè. ego faciam tecum
 amicitias, sed vnam rem peto à te, dicens:
 Non videbis faciem meam antequam ad-
 duxeris mihi Michol, filiam Saul, & sic ve-
 nies & videbis me.
 14 * Misit autem David nuncios ad Isbo-
 seth filium Saul, dicens: Redde vxorem
 meam Michol quam despondi mihi cen- ^{1. Reg. 18. b}
 tum praputij Philistijm.
 15 * Misit ergo Isboseth & tulit eam à vi-
 ro suo Phaltiel filio Lais.
 16 * Sequebaturque eam vir suus plorans
 vsque Bahurim. Et dixit ad eū Abner, Va-
 de & reuertere. Qui reuersus est.
 17 * Sermonem quoque intulit Abner ad
 seniores Israel, dicēs: Tam heri quàm nu-
 diustertius quærebatis David vt regnaret
 super vos.
 18 * Nunc ergo facite, quoniā Dominus
 locutus est ad David, dicens: In manu
 serui mei David saluabo populum meum
 Israel de manu Philistijm & omniū ini-
 micorum eius.
 19 * Locutus est autem Abner etiam ad
 Benjamin. Et abiit vt loqueretur ad Da-
 uid in Hebron omnia quæ placuerant
 Israeli & vniuerso Benjamin.
 20 * Venitque ad David in Hebron cum
 viginti viris. Et fecit David Abner & vi-
 ris eius qui venerant cum eo conuiuium.

תרגום יונתן

9 כדון יעביר יי לאבנר וכדון יסוף ליה ארץ כמה דקיים יי לדוד ארץ כדון אעביר ליה:
 * לאקמא ית כרסי דוד על ישראל ועל דבית יהודה מן ועד באר שבע:
 10 * ולא יכיל עוד לאבנר פיתגמא מדרחל מנה:
 11 * דעבר ארעא למימר גזר קיימך עמי והא ידי עמך לאסחרא לותך ית כל ישראל:
 12 * וישלח דוד אבנר אגדיון לות דוד מאחריה למימר מקיימנא במן
 13 * ואמר טב אנא אגזר עמך קיים כרם פתגמא
 14 * וישלח דוד אגדיון לות איש בושרת בר שאול למימר תב ית אחתי ית מיכל ברת שאול לאיתחזרה קרמי:
 15 * וישלח איש בשת ודברה מלוח בעלה מלוח פלטיאל בר לוש:
 16 * ואזל עמה בעלה אזיל ובכי בתרתא עד עלמא ואמר ליה אבנר אזיל חוב וזהב:
 17 * ופתגם אבנר הוה עם סבי ישראל למימר אף תמלי אף מדקמוהי תויתח בען ית דוד למתוי מלכא עליכון:
 18 * וכען עבירו ארץ יי אמר לדוד למימר ביד דוד עבדי אפרוק ית עמי ישראל מיד פלשתאי ומיד כל דבביהון:
 19 * ומליל אף אבנר קדם בני בנימין ואזל אף אבנר למללא קדם דוד בחברון ית כל דתקן בעיני ישראל ובעיני כל בני בנימין:
 20 * ואתא אף אבנר לות דוד לחברון ועמיה עשרין גברין ועבר דוד לאבנר ולגבריא דעמיה משתה:

* Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, quod sicut iuravit Dominus David, sic faciam ei in die hac:

* Ut auferat regnum à domo Saul, & eleuet thronum David super Iſrael, & super Judam à Dan vsque ad Bersabee.

* Et non potuit rursum Iſboſeth respondere Abener verbum, sed quod metuebat illum.

* Et misit Abener nuncios ad David in Chebron, dicens: Pange fœdus tuum mecum, & ecce manus mea tecum ut reducam ad te omnem Iſrael.

* Et dixit David, Bene: ego pangam ad te fœdus, ceterum verbum unum ego peto à te, dicens: Non videas faciem meam nisi adduxeris Mechol filiam Saul veniente te ad videndum faciem meam.

* Et misit David nuncios ad Iſboſeth filium Saul, dicens: Redde mihi uxorem meam Mechol, quam accepi in centum præputijs Philistim.

* Et misit Iſboſeth, & accepit eam à viro suo Phaltiel filio Laïs.

* Et ibat post eam vir eius pergens & pertrans post eam vsque ad Bachurim. & dixit Abener ad eum, Vade & revertere: & reuersus est.

* Et sermo Abener factus est ad seniores Iſrael, & dixit, Heri & nudiustertius quærentes fuistis David ut regnaret super vos.

* Et nunc facite, quia Dominus locutus est de David, dicens: In manu serui mei David saluabo populum meum Iſrael de manu Philistim, & de manu omnium inimicorum eius.

* Et locutus est Abener & in aures filiorum Benjamin: & abiit Abener ut loqueretur in aures David in Chebron omnia quæ placebant in oculis filiorum Iſrael, & in oculis vniuersæ domus Benjamin.

* Et venit Abener ad David in Chebron, & cum eo viginti viri: & fecit David Abener & viris qui cum eo conuiuium.

9 * τὰδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς ὡς τὰδε παροσέειπεν, ὅτι καὶ θὼς ὥμοσε κύριος τῷ δαυὶδ, ὥτως ποιήσω αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

10 * περιελάν τινὴ βασιλείαν ἀπὸ τοῦ οἴκου σαουλ, καὶ θύσῃσαι τὸν θρόνον δαυὶδ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ὡς ἐπὶ τὸν ἰούδαν ἀπὸ δὲν ἕως βηρσαβέε.

11 * καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἐπὶ ἰσθόσεθ αὐταποκριθῆναι τῷ ἀβενὴρ ῥῆμα ἀπὸ τοῦ φοβηθῆναι αὐτόν.

12 * καὶ ἀπέστειλεν ἀβενὴρ ἀγγέλους πρὸς δαυὶδ εἰς χεβρών, λέγων· διαθου διαθήκην σου μετ' ἐμοῦ, καὶ ἰδοὺ ἡ χεὶρ μου μετὰ τοῦ Ἰσραὴλ πρὸς σὲ πάντα τὸν ἰσραὴλ.

13 * καὶ εἶπε δαυὶδ, καλῶς ἐγὼ διαθήσομαι πρὸς σὲ διαθήκην, πληλὺ λόγον ἕνα ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, λέγων· ἐμὴ ἰδὴς τὸ πρὸς σὺν μου ἐδὼ μὴ ἀγάγῃς τινὴ μετὰ σου γατέρε· σάβαλ παρὰ γαμοῦ σου ἰδεῖν τὸ πρὸς σὺν μου.

14 * καὶ ὥς ἀπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους πρὸς ἰσθόσεθ υἱὸν σαβὰλ, λέγων· ἀπόδος μοι τινὴ γυναῖκά μου τινὴ μετὰ σου, ὡς ἔλαβον ἐν ἑκατὸν ἀκροβυσταῖς ἀλλοφύλων.

15 * καὶ ἀπέστειλεν ἰσθόσεθ καὶ ἔλαβεν αὐτὴν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς φαλκὴλ υἱοῦ λαΐς.

16 * καὶ ἐπορεύετο μετ' αὐτὴν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς πορεύόμενος καὶ κλαίων ὀπίσω αὐτῆς ἕως βαχουρίμ· καὶ εἶπεν ἀβενὴρ πρὸς αὐτόν· πορεύε· ὡς ἀνέστρεφεν· ὡς ἀνέστρεφεν.

17 * καὶ λόγος ἀβενὴρ ἐγένετο πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἰσραὴλ, ὡς εἶπεν· χεῖρες ὡς τρίτης ζυγόντες ἦτε δαυὶδ βασιλεύσαι ἐφ' ὑμᾶς.

18 * καὶ νῦν ποιήσατε, ὅτι κύριος ἐλάλησε περὶ δαυὶδ, λέγων, ἐν χειρὶ τοῦ δούλου μου δαυὶδ σώσω τὸν λαόν μου ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς πάντων ἀλλοφύλων καὶ ἐκ χειρὸς πονητῶν πάντων ἐχθρῶν αὐτοῦ.

19 * καὶ ἐλάλησεν ἀβενὴρ ὡς εἰς τὰ ὦτα πάντων υἱῶν βενιαμίν, ὡς ἐπορεύθη ἀβενὴρ τοῦ λαλῆσαι εἰς τὰ ὦτα δαυὶδ εἰς χεβρών πάντα ὅσα ἤρεσκεν ἐν ὀφθαλμοῖς υἱῶν ἰσραὴλ, ὡς ἐν ὀφθαλμοῖς πάντες οἴκου βενιαμίν.

20 * καὶ ἦλθεν ἀβενὴρ πρὸς δαυὶδ εἰς χεβρών ὡς μετ' αὐτοῦ εἴκοσι ἀνδρες· ὡς ἐποίησε δαυὶδ τῷ ἀβενὴρ ὡς τοῖς ἀνδράσι τοῖς μετ' αὐτοῦ πότον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Sic faciat Dominus Abner & sic addat illi, quod sicut firmavit Dominus David, sic faciam ei.

10 Et non potuit amplius respondere Abner verbum, quia timuit eum.

11 Et misit Abner nuncios ad David ex loco suo, dicendo: Firmo ego in eo qui fecit terram, dicendo: Pange firmitatem tuam mecum, & ecce manus mea tecum ad reducendum ad te omnem Iſrael.

12 Et dixit, Bonum: ego pangam tecum firmitatem: verum rem vnam ego peto à te, dicendo: Non videbis faciem meam, sed ante venire facies tu Michal filiam Saul cum veneris ad apparendum ante me.

13 Et misit David nuncios ad Iſboſeth filium Saul, dicendo: Redde vxorem meam Michal quam desponsavi mihi in centum præputiis Philistæorum.

14 Et misit Iſboſeth, & accepit eam à marito suo à Phaltiel filio Laïs.

15 Et ibat post eam vir eius vsque ad iuventutem: & dixit illi Abner, Abi, redi: & rediit.

16 Et sermo Abener factus est ad seniores Iſrael, & dixit, Heri & etiam ante ipsam qua fuistis David, ut esset rex super vos.

17 Et nunc facite, quia Dominus dixit David dicendo, In manu David serui mei liberabo populum meum Iſrael de manu Philistæorum, & de manu omnium auctorum inimicitiarum eorum.

18 Et locutus est etiam Abner ante filios Benjamin, & iuit etiam Abner, ut loqueretur ante David in Hebron, omne quod rectum erat in oculis Iſrael, & in oculis omnium filiorum Benjamin.

19 Et venit etiam Abner ad David ad Hebron, & cum illo viginti viri: & fecit David Abner, & viris, qui cum illo conuiuium.

* ויאמר אבנר אל דוד אקומה ואלכר
ואקבצה אל אדני המלך את כל ישראל ויכרתו
אתך ברית ומלכת בכל אשר תאוו נפשך וישלח
דוד את אבנר וילך בשלום :

* והנה עבדי דוד ויואב בא מהגדוד ושלל רב
עמם הביאו ואבנר איננו עם דוד בחברון כי
שלחו וילך בשלום :

* ויואב וכל הצבא אשר אתו באו ויגדו ליואב
לאמר בא אבנר בן נר אל המלך וישלחו וילך
בשלום : * ויבא יואב אל המלך ויאמר מר
עשיתה הנה בא אבנר אליך למר זה שלחתו
וילך הלך : * ידעתי את אבנר בן נר כי

לפתתך בא ולדעת את מוצאך ואר מבוואך
ולדעת את כל אשר אתה עשה : * ויצא
יואב מעם דוד וישלח מלאכים אחרי אבנר
וישבו אתו מבור הסרה ודוד לא ידע : * וישב

אבנר חברון ויטהו יואב אל תוך השער לדבר
אתו בשלי ויכהו שם החמש וימת בדם עשהאל
אחיו : * וישמע דוד מאחרי בן ויאמר נקי אנכי

וממלכתי מעם יהוה ער עולם מדמי אבנר
בן נר : * יחלו על ראש יואב ואל כל בית
אביו ואל יכרת מבית יואב זב ומצדע ומחזיק
בפלך ונפל בחרב וחסר לחם :

* ויואב ואבישי אחיו הרגו לאבנר על אשר
המית את עשהאל אחיהם בגבעון במלחמה :

* ויאמר דוד אל יואב ואל כל העם אשר אתו
קרעו בגדיכם וחגרו שקים וספדו לפני אבנר
והמלך דוד הלך אחרי המטה : * ויקברו את

אבנר בחברון וישא המלך את קולו ויבך אל קבר
אבנר ויבכו כל העם :

leuauit rex David vocem suam & fleuit super tumulum Abner . Fleuit autem & omnis populus.

תרגום יונתן

21 ויאמר אבנר לדוד אקום ואיזל ואקבצו לך ריבוני מלכא ית כל ישראל ויגזרון עמך קיים והמלך בכל דרענא נפשך וישלח
דוד ית אבנר ואזל בשלום : 22 והא עבדי דוד ויואב אחו ממשריתא ועדארה סגיארה עמחון איתאיו ואבנר ליתוהי עם דוד
בחברון ארי שלחיה ואזל בשלום : 23 ויואב וכל חילא דעמיה אתו ותיאור ליואב למימר אתא אבנר בר נר לות מלכא ושלחיה ואזל
בשלום : 24 ואתא יואב לות מלכא ואמר מה עבדתא הא אתא אבנר לותך למה דנן שלחחיה ואזל מיל : 25 וידעת ית אבנר בר נר ארי לאטעיותך אתא ולמידע ית מפקד ית מיעלך ולמידע ית כל דארז עבדי : 26 ונפק יואב
מלות דוד ושלח איגדיו בחר אבנר ואחיבו יתיה מגובא דסירחא ודוד לא ידע : 27 וכתב אבנר לחברון ואפניה יואב לגז תרעא
למלא עמיה בשיליה ומחיה חמן בסטר ירביה ומית בדםא דעשהאל אחיה : 28 ושמע דוד מבחר בן ואמר זכאי אנא וסלכותי מן
קדם יי עד עלמא מדמא דאבנר בר נר : 29 וחלוק על רישא דיואב ועל כל בית אביו ולא יפסוק מבית יואב ואיב וסגיר
ומחקיף באגר ומחקטיל בחרבא וחסר מזון : 30 ויואב ואבישי אחיהו קטלו לאבנר על דקטל ית עשהאל אחיהו בגבעון
בקרביא : 31 ויאמר דוד ליואב ולכל עמא דעמיה בזעו לבושיכון ואסרו שקין וספדו קדם אבנר ומלכא דוד אזל בחר ערסא
32 וקברו ית אבנר בחברון וארים מלכא ית קליה ובכא על קברא דאבנר ובכו כל עמא :

21 * Et dixit Abner ad David, Surgam vt
cōgregem ad te dñm meum regem omnē
Israel, & ineant tecum fœdus, & imperes
omnibus sicut desiderat anima tua. Cum
ergo deduxisset David Abner & ille isset
22 in pace, * Statim pueri David & Ioab ve-
nerunt cæsis latronibus cū præda magna
nimis. Abner aut non erat cum David in
Hebron, quia iam dimiserat eū, & profe-
23 ctus fuerat in pace. * Et Ioab & omnis ex-
ercitus qui erant cū eo, postea venerant.
E Nunciatum est itaq; Ioab à narrantibus:
Venit Abner filius Ner ad regem, & dimi-
24 sit eum, & abiit in pace. * Et ingressus est
Ioab ad regē, & ait: Quid fecisti? Ecce ve-
nit Abner ad te, quare dimisisti eū, & abiit
25 & recessit? * Ignoras Abner filiū Ner, quo-
niam ad hoc venit ad te vt deciperet te, &
sciret exitum tuū & introitū tuū, & nosset
26 omnia quæ agis? * Egressus itaq; Ioab à 3. Reg.
David, misit nūcios post Abner, & redu-
xit eum à cisterna Syra, ignorante David.
27 * Cūmq; redisset Abner in Hebrō, seor-
sum adduxit eū Ioab ad mediū portæ, vt
loqueretur ei in dolo, & percussit illū ibi
in inguine, & mortuus est in vltionem
sanguinis Afahel fratris eius.

28 * Quod cū audisset David rem iam
gestam, ait: Mundus ego sum & regnum
meum apud Dominum vsque in sempi-
ternum à sanguine Abner filij Ner.

29 * Et veniat super caput Ioab & super
omnē domū patris eius, nec deficiat de do-
mo Ioab fluxū feminis sustinēs & lepro-
sus & tenens fufum, & cadēs gladio & in-
30 digens pane. * Igitur Ioab & Abifai frater
eius interfecerunt Abner, eò q̄ occidisset
Afahel fratrem eorū in Gabaon in prælio.

31 * Dixit aut David ad Ioab & ad omnē
populum qui erat cum eo: Scindite vesti-
mēta vestra & accingimini faccis, & plan-
gite ante exequias Abner. Porro rex Da-
uid sequebatur feretrum.

32 * Cūmq; sepelissent Abner in Hebron,
leuauit rex David vocem suam & fleuit super tumulum Abner. Fleuit autem & omnis populus.

Dan. 13 c

Act. 20. f

Sup. 1. b
& Inf. 13. f

* Et dixit Abener ad David, Surgam iam & ibo, & congregabo ad dominum meum regem omnem populum Israel, & pangam tecum fœdus & regnabis in omnibus quæ desiderat anima tua: & misit David Abener & iuit in pace. * Et ecce pueri David & Joab venerunt ab exitu, & spolia afferebāt secū, & Abener non erat cum David in Chebron, quia miserat eum, & profectus fuit in pace.

* Et Joab & omnis exercitus qui cum eo, audierunt, & nūciauerunt Joab, dicentes: Venit Abener filius Ner ad David, & misit eum & abiit in pace. * Et ingressus est Joab ad regem, & dixit ei: Quid hoc fecisti? ecce venit Abener ad te, & quare hoc dimisisti eum, & abiit in pace? * Vel nō nosti malitiam Abener filij Ner, quoniam ad decipiendum te venit, & ad sciendum ingressum tuum & egressum tuum, & ad sciendum omnia quæ tu agis.

* Et egressus est Joab à David, et misit nuncios post Abener, & reducunt eum à cisterna Sira, & David non sciuit.

* Et reuersus est Abener ad Chebron, & declinare fecit eū Joab à latere portæ, vt loqueretur ad eū in dolo; & percussit eum ibi in inguine, & mortuus est in sanguine Assael fratris eius. * Et audiuit David post hæc, & dixit: Innocens sum ego, & regnum meum à Domino, et vsq; in sæculum à sanguinibus Abener filij Ner. * Veniant super caput Joab & super omnem domum patris eius, & non deficiat de domo Joab fluxum seminis sustinens & leprosus, & tenens scuticam, & cadens in gladio & indigens pambus.

* Joab autē & Abessai frater eius obseruabant Abener, eò quòd occidit Assael fratrem eorum in Gabaon in prælio. * Et dixit David ad Joab & ad omnem populum qui cum eo, Scindite vestimenta vestra & accingimini saccis, & plangite ante Abener: & rex David ibat ante feretrum.

* Et sepeliunt Abener in Chebron, & leuauit rex vocem suam, & fleuit super tumulum Abener, & fleuit omnis populus.

21 * ἔειπεν ἀβενὴρ πρὸς δαυὶδ, ἀναστήθωμαι δὴ ἐπορεύσομαι καὶ συναθροίσω πρὸς τὸν κύριόν μου τὴν βασιλείαν πάντα τὸν λαὸν ἰσραὴλ, ἐκ διαθήμης μου ἐκ διαθήκης, καὶ βασιλεύσεις ἐν πάσιν οἷς ἐπιθυμῇ ἡ ψυχὴ σου· καὶ ἔξαρπεςθαι δαυὶδ τὸν ἀβενὴρ ἐκ πορεύσῃ ἐν εἰρήνῃ.

22 * καὶ ἰδὼς αὐτὸν οἱ παῖδες δαυὶδ καὶ ἰωάβ παρεγγύοντο ἀπὸ τοῦ ἔξοδός, καὶ σκιδάριον ἔφερον μετ' αὐτῶν ἐκ ἀβενὴρ ὅσον ἡμεῖς δαυὶδ ἐν χειβρών, ὅτι ἀπέσάλκει αὐτὸν, ἐκ πορεύσῃ ἐν εἰρήνῃ. * καὶ ἰωάβ ἐπάτα ἡ στρατιὰ ἡ μετ' αὐτοῦ ἡκούσαν, ἐκλήθεισαν τὸν ἰωάβ, λέγοντες· ἦλθεν ἀβενὴρ υἱὸς νῆρ πρὸς δαυὶδ, ἐκπέσει αὐτὸν ἐκ πῆλθεν ἐν εἰρήνῃ.

24 * καὶ εἰσῆλθεν ἰωάβ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί τοῦτο ἐποίησας; ἰδὼς ἦλθεν ἀβενὴρ πρὸς σέ, καὶ ἵνα τί τοῦτο ἔξαπέσειλας αὐτὸν καὶ ἀπελήλυθεν ἐν εἰρήνῃ;

25 * ἡ δὲ ὄχλος οἰδᾷς τὴν κακίαν ἀβενὴρ υἱοῦ νῆρ, ὅτι ἀπάτησάι σε παρεγγύετο ἐκ γινώσκαι τὴν εἰσόδόν σου ἐκ τῆς ἐξόδου σου ἐκ γινώσκαι ἅπαντα ὅσα σὺ ποιεῖς.

26 * καὶ ἐξῆλθεν ἰωάβ ἀπὸ δαυὶδ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ὀπίσω ἀβενὴρ, ἐκ πεισρέφουσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ φρέατος σιροῦ, ἐκ δαυὶδ ὅσον ἦδει. * καὶ ἐπέστρεψεν ἀβενὴρ εἰς χειβρών καὶ ἐξέκλινεν αὐτὸν ἰωάβ ἐκ πλαγίων τοῦ πύλης, λαλήσας πρὸς αὐτὸν ἐν παραλογισμῷ. ἐκ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ ἐπὶ τὴν ψῆαν, ἐκ ἀπέθανεν ἐν τῷ αἵματι.

27 * ἀδελφὸς δὲ αὐτοῦ αἰσᾷ. * ἐκ ἤκουσε δαυὶδ μὲν ταῦτα, καὶ εἶπεν, ἀθῶός ἐμι ἐγὼ ἐκ ἡ βασιλεία μου ἀπὸ κυρίου καὶ ἕως αἰῶνος ἀπὸ πάντων αἱμάτων ἀβενὴρ υἱοῦ νῆρ.

29 * κατέκταντο αὐτῶσαν ἐπὶ κεφαλῇ ἰωάβ ἐκ πύλης τὸν οἶκόν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐκλίποι ἐκ τοῦ οἴκου ἰωάβ γονορρυῆς ἐκ λεωρὸς ἐκ κρατῶν σκυτάλλῃ, ἐκ πίπῃ ἐν ῥομφαίᾳ ἐκ ἐλαττονοῦμεν αὐτοῖς.

30 * ἰωάβ δὲ ἐκ ἀδελφῶν αὐτοῦ ἀδελφὸς αὐτοῦ διετεργύντο τὸν ἀβενὴρ δὲ ὡς ἐθανάτωσαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν ἐν γαβαὼν ἐν τῷ πολέμῳ. * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἰωάβ ἐκ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ, διαρρήξατε τὰ ἱμάτια ὑμῶν, ἐκ περιζώσατε σάκκους καὶ κόπτεσθε ἑμῶς ἐν ἀβενὴρ. ἐκ ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐπορεύετο ἑμῶς ἐν τῇ κλίνῃ.

32 * καὶ θάψαντες τὸν ἀβενὴρ ἐν χειβρών, ἐκ ἐπῆρεν ὁ βασιλεὺς τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἐκ κλάυσε ἐπὶ τῷ τάφῳ ἀβενὴρ, ἐκ κλάυσε πᾶς ὁ λαός.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et dixit Abner ad David, Surgam & ibo, & congregabo ad dominum meum regem omnem Israel, & pangent tecum fœdus, & regnabis in omni quod vult anima tua. & misit David Abner & iuit in pace. 22 Et ecce serui David & Joab venerunt de castris, & prædam multam secum adduxerunt, & Abner non erat cum David in Hhebron, quia misit illum, & iuit in pace. 23 Et Joab & omnis copia quæ cum ipso, venerunt, & indicauerunt Joab, dicendo: Venit Abner filius Ner ad regem, & dimisit eum, & iuit in pace.

24 Et venit Joab ad regem, & dixit: Quid fecisti? Ecce venit Abner ad te: quare ita dimisisti illum, & abiit eundo? 25 Nosti Abner filium Ner, quia ad errare faciendum te venit, & ad cognoscendum exitum tuum & introitum tuum, & ad cognoscendum omnia quæ tu facis.

26 Et exiuit Joab à David, & misit nuncios post Abner, & reduxerunt eum à cisterna Zziratha, & David nesciuit. 27 Et redijt Abner ad Hhebron, & diuertere fecit eum Joab intra portam vt loqueretur cum eo in tranquillitate: & percussit illum ibi in latere femoris eius, & mortuus est propter sanguinem Ghafahel fratris eius.

28 Et audiuit David postea, & dixit: Innocens ego & regnum meum ab ante Dominum vsque in sæculum à sanguine Abner filij Ner. 29 Stilent super caput Joab & super omnem domum patris eius, & non deficiat de domo Joab fluens & leprosus, & apprehendens mercedem, & occisus in gladio, & deficiens victu.

30 Et Joab, & Abisai frater eius occiderunt Abner, eò quòd occiderat Ghafahel fratrem eorum in Gilghon in bello.

31 Et dixit David Joab & omni populo qui cum eo, Scindite vestimenta vestra, & induite saccos, & lamentamini ante Abner: & rex David iuit post feretrum.

32 Et sepelierunt Abner in Hhebron, & extulit rex vocem suam, & fleuit super sepulchrum Abner, & fleuerunt omnis populus.

* ויקנן המלך אל--אבנר ויאמר הכמות נבל
 ימור אבנר: * ידך לא אסרות ורגליך לא--
 לנחשתים הנשו כנפול לפני בני-עול-נפלת
 ויספו כל-העם לבכות עליו: * ויבא כל-העם
 להברות את-דוד לחם בעוד היום וישבע דוד
 לאמר כה יעשה-לי אלהים וכר יסיף כי אם--
 לפני בוא השמש אטעם לחם או כל מאומה:
 * וכל-העם הכירו וייטב בעיניהם ככל אשר
 עשה המלך בעיני כל-העם טוב:
 * וידעו כל-העם וכל-ישראל ביום ההוא כי
 לא היתה מהמלך להמית את-אבנר בן-נר:
 * ויאמר המלך אל עבדיו הלא תדעו כי-שר
 וגדול נפל היום הזה בישראל:
 * ואנכי היום רך ומשוח מלך והאנשים
 האלה בני צרויה קשים ממני ישלם יהוה לעשה
 הרעה ברעתו:

ד

* וישמע בן-שאול כי מת אבנר בחברון
 וירפו ידיו וכל-ישראל נבהלו: * ושני אנשים
 שרי-גדודים היו בן-שאול שם האחד בעננה
 ושם השני רכב בני רמון הבארתי מבני בנימן
 כי גם בארת תחשב על--בנימן: * ויברחו
 הבארתיים גתימה ויהיו--שם גרים עד היום הזה:
 * וליהונתן בן-שאול בן נכה רגלים בן-חמש
 שנים היה בבא שמעת שאול ויהונתן מיזרעאל
 ותשאהו אמנתו ותנם ויהי בחפזו לגוס ויפל
 ויפסח ושמו מפיבשה:
 * וילכו בני-רמון הבארתי רכב ובעננה ויבאו
 כחם היום אל--בית איש בשת והוא שכב את
 משכב הצהריים:

33 * Plangensq; rex & lugens Abner, ait:
 G Nequaquā vt mori solēt ignaui, mortuus
 34 est Abner. * Manus tuæ ligatæ nō sunt, &
 pedes tui nō sunt cōpedibus aggrauati, sed
 sicut solent cadere coram filijs iniquitatis
 sic corruisti. Cōgemināsq; omnis populus
 35 fleuit super eū. * Cūmq; venisset vniuersa
 multitudo cibū capere cū David clara ad-
 huc die, iurauit David, dicens: Hęc faciat
 mihi Deus, & hęc addat, si ante occasum
 Solis gustauero panem vel aliud quicquā.
 36 * Omnisque populus audiuit, & pla-
 cuerunt eis cuncta quæ fecit rex in con-
 spectu omnis populi.
 37 * Et cognouit omne vulgus & vniuer-
 sus Israel in die illa, quoniam non actum
 fuisset à rege vt occideretur Abner filius
 38 Ner. * Dixit quoque rex ad seruos suos,
 Num ignoratis quoniam princeps & ma-
 ximus cecidit hodie in Israel? * Ego autē
 39 adhuc delicatus & vnctus rex. Porro viri
 isti filij Saruix duri sunt mihi. Retribuat
 Dñs facienti malum iuxta maliciam suā.

CAP. IIIL

A Vdiuit autē filius Saul quod cecidif-
 set Abner in Hebrō, & dissolutę sunt
 manus eius, omnisque Israel perturbatus
 2 est. * Duo autem viri principes latronum
 erant filio Saul, nomen vni Banaa, & no-
 mē alteri Rechab filij Remmō Berothitę,
 de filijs Benjamin. Siquidē & Beroth re-
 3 putata est in Benjamin. * Et fugerunt
 Berothitæ in Gethaim, fueruntq; ibi ad-
 4 uenæ vsque ad tempus illud. * Erat autē
 Ionathæ filio Saul, filius debilis pedibus.
 B Quinquēnis enim fuit quādo venit nū-
 cius de Saul & Ionatha ex Iezrael. Tollens
 itaq; eum nutrix sua fugit. Cūmq; festi-
 naret vt fugeret, cecidit, & claudus effe-
 ctus est, habuitq; vocabulū Miphiboseth.
 5 * Venientes igitur filij Remmon Bero-
 thitæ, Rechab, & Banaa, ingressi sunt fer-
 uente die domum Isboseth: qui dormie-
 bat super stratum suum meridie.

תרגום יונתן

33 ואלא מלכא על אבנר ואמר הכמימה רשיעין ימות אבנר:
 34 קדם גברין רשיעין נפלת ואסיפול כל עמא למבכי עלוהי:
 35 ואתא כל עמא לאוכלא ית דוד לחמא עד דיומא קיים וקיים דוד למימר
 36 כדון ועבד לי וי וברין יוסיף אילתון קדם מיעל שמשא אטעום לחמא או כל מעד:
 37 וידעו כל עמא וכל ישראל ביומא ההוא ארי לא הות בעצת מלכא למקטל ית אבנר בר נר:
 38 ואמר מלכא לעבדוהי הלא תדעון ארי רכ ושיט נפל יומא הרין בישראל:
 39 וגבריא תאילין בני צרויה קשן מיני ושלם וי לעבדו בישחא כבישחיה:

ד

1 ושמע בר שאול ארי מית אבנר בחברון ואיתרשלא ידוהי וכל ישראל אחבהילו:
 2 והרין גברין רבני רשי תרתין משרין
 3 הו עס בר שאול שום חר בעננה ושום תנינא רכב בני רמון ומבארות מבני בנימן ארי אף בארות סתחשבא על דבית בנימן:
 4 וערקו אינש בארות לגיתים והו חמון דירין עד יומא הרין:
 5 שגין היה בר אחר בסורא דשאול ויהונתן מיזרעאל ונטלחיה תרביניה ואפכת ותוה באיתבעותה למערק ונפל ויחגר ושמיה מפיבשה:
 6 ואלו בני רמון ומבארות רכב ובעננה ואחו כמימה יומא לבית איש בושרת והוא שכב ית שנת מלכא:

* Et luxit rex super Abener, & dixit: Si 33
secundum mortem Nabal morietur Abener?

* Minus tuæ non ligatæ sunt, neque pedes 34
tui in compedibus: non adduxisti ut Nabal, co-
ram filio iniquitatis corruisti, & congregatus
est omnis populus ut flerent eum.

* Et venit uniuersus populus ut cœnam 35
darent David panibus adhuc existente die. &
iurauit David, dicens: Hæc faciat mihi Deus,
hæc addat, quoniam nisi occiderit Sol, nõ gusta-
bo panem neque omne quicquam.

* Et omnis populus sciuit, & placuerunt in 36
conspectu eorum cuncta quæ fecit rex in conspe-
ctu omnis populi.

* Et cognouerunt omnis populus & omnis 37
Israel in die illa, quoniam non actum est à rege
ut occideret Abener filium Ner.

* Et dixit rex ad seruos suos, Nonne scitis 38
quod princeps & magnus cecidit in die hac in
Israel? * Et quod ego hodie propinquus con- 39
stitutus in regem? & viri isti filij Saruia du-
riores me sunt: retribuatur Dominus facienti
mala iuxta maliciam suam.

CAP. IIII.

ET audiuit Isboseth filius Saul, quod mor- 1
tuus esset Abener in Chebron, & dissolutæ
sunt manus eius, & omnes viri Israel turbati
sunt. * Et duo viri principes turmarum Is- 2
boseth filio Saul; nomen vni Baana, & secun-
do nomen Rechab filij Remmon Berothi de fi-
lijis Benjamin, quia & Beroth reputata est fi-
lijis Benjamin. * Et fugerunt Berothitæ in 3
Gethaim, & fuerunt ibi aduenæ vsque in diem
hunc. * Et Jonathan filio Saul filius percus- 4
sus pedes, filius annorum quinque: & iste cum
venit nuncius Saul & Jonathan filij eius de
Israel, & substulit eum nutrix sua, & fugit:
& factum est cum festinaret ipsa & secede-
ret, cecidit & claudus effectus est, & nomen
ei Mephiboseth.

* Et abierunt filij Remmon Berothitæ Re- 5
chab, & Baana, & ingressi sunt in seruire diei
in domum Isboseth, & ipse dormiebat in lecto
Meridie.

33 * καὶ ἐθρήνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν ἀβενὴρ, & εἶπεν, εἰ καὶ
34 θανάτῳ ναβάλ λυποῦνται ἀβενήρ; * αἱ χεῖρες σου
ὅσα ἐδέθησαν, καὶ οἱ πόδες σου ἐν πέδαις· καὶ προσήγαγες
ὡς ναβάλ, ἐνώπιον τοῦ ἀδικίας ἐπέσεαι· & σωθήσεται πᾶς
ὁ λαὸς τοῦ κλαύσαι αὐτόν.

35 * καὶ ἦλθεν πᾶς ὁ λαὸς περιδινίσαι τὸν δαυὶδ ἀρ-
τῆς ἐπιστῆς ἡμέρας· & ὥμοσε δαυὶδ, λέγων· τάδε ποιή-
σαι μοι ὁ θεός, τάδε προσθήσεται, ὅτι ἐὰν μὴ διώκῃ ὁ ἥλιος,
36 καὶ μὴ γένηται ἄρτου οὐδὲ παντός ἡμέραν. * καὶ πᾶς ὁ
λαὸς ἐπέγνω, καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτῶν πᾶντα ὅσα ἐ-
ποίησεν ὁ βασιλεὺς ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ.

37 * καὶ ἐπέγνωσαν πᾶς ὁ λαὸς καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι ὅσα ἐλάλει τὸ βασιλεὺς ἐθανα-
38 τώσαι τὸν ἀβενήρ ὑπὸν νῆρ. * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς
τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ὅτι οἶδατε ὅτι ἡγάμεθα καὶ μέγας
πέπλωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ ἰσραὴλ;

39 * καὶ ὅτι ἐγὼ σήμερον συγκλήσεις καθεσταμῆρος εἰς βα-
σιλέα; καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶπεν· ὁ υἱὸς σαρουΐα σκληρότερός
μου εἰσὶν δώδεκα πόδες κύριος τῶ ποιοῦντος τὰ ποιηθέντα
τῷ κακίαν αὐτοῦ.

δλ.

1 * Καὶ ἤκουσεν ἰσβόσεθ υἱὸς σαὺλ, ὅτι τέθνηκεν ἀ-
βενήρ ἐν χεβρών· καὶ ἐξελεύθησθαι αἱ χεῖρες αὐτοῦ, καὶ
πᾶντες οἱ ἄνθρωποι ἰσραὴλ ἐταράχθησαν.

2 * καὶ δύο ἄνθρωποι ἡγάμενοι σρεμμάτων τῶ ἰσβόσεθ
υἱὸς σαὺλ· ὄνομα τῶ ἐνὶ βαανᾷ, & τῶ δευτέρῳ ὄνομα ρη-
χάβ οἱ υἱοὶ ῥεμμὼν & βηροθέου ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμίν,
ὅτι & βηροθ ἐλογίζετο τοῖς υἱοῖς βενιαμίν.

3 * καὶ ἀπέδρασαν οἱ βηροθέοι εἰς γεθαΐμ, καὶ ἦσαν
ἐκεῖ παροικοῦντες ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

4 * καὶ τῶ ἰωνάθαν υἱὸς σαὺλ υἱὸς πεπληγῶς τοῦ πόδας
υἱὸς ἐτῶν πέντε· & οὗτος ἐν τῷ ἐλθεῖν τῷ ἀγγελίᾳ σαὺλ
καὶ ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐξ ἰσραὴλ, & ἦσαν αὐτὸν ἡ ἰ-
θνὸς αὐτοῦ, καὶ ἐφυγε· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀποδύειν αὐτὸν
& δάχαρῶν, ἐπέσετο & ἐχωλώθη· & ὄνομα αὐτοῦ μεφι-
βόσεθ.

5 * καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ ῥεμμὼν & βηροθέου ρηχάβ
& βαανᾷ, & εἰσῆλθον ἐν τῷ καύματι τῆς ἡμέρας εἰς τὸν οἶ-
κον ἰσβόσεθ, & αὐτὸς ἐκάθευδε ἐν τῇ κοίτῃ τῆς μεσημβρίας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Et lamentatus est rex super Abner, & dixit: An sicut moriuntur impij mortuus est Abner? 34 Manus tuæ non fuerunt ligatæ, & pedes tui non ad compedes chalybis accesserunt; sicut cadit quispiam ante viros improbos cecidisti. & addiderunt omnis populus flere super illum.

35 Et venit omnis populus ut comedere faceret David panem, dum adhuc dies manebat: & iurauit David, dicens: Sic faciat mihi Dominus & sic addat, si antequam occubuerit Sol gustauero panem aut omne quicquam.

36 Et omnis populus audierunt, & pulchrum fuit in oculis eius, ut omne quod fecit rex in oculis omnis populi fuit bonum.

37 Et cognouerunt omnis populus, & omnis Israel in die illa, quod non fuit per consilium regis ut occiderent Abner filium Ner.

38 Et dixit rex ad seruos suos, Nonne cognoscetis quod magnus & dominator cecidit hodie in Israel?

39 Et ego hodie humilis & vnctus in regem; & viri isti filij Szaruiah duri præ me: retribuatur Dominus facientibus malum ut malum eius.

CAP. IIII.

ET audiuit filius Saul quod mortuus esset Abner in Hhebron, & remissæ sunt manus eius, & omnis Israel turbati sunt.

2 Et duo viri principes capita duorum exercituum fuerunt cum filio Saulis: nomen vnus Baghana, & nomen secundi Rechab filij Rimon, qui ex Beeroth ex filijs Biniamin; quia etiam Beeroth computatur super domum Biniamin.

3 Et fugerunt homines Beeroth ad Githaim, & fuerunt ibi aduenæ vsque ad diem hanc.

4 Et Iehonathan filio Saulis erat filius percussus in duobus pedibus suis: filius quinque annorum fuit quando venit nuntiatio Saulis, & Iehonathan, ex Iizreghel: & tulit illum nutrix eius, & fugit: & fuit cum properaret ipsa fugere, & cecidit & claudicauit; & nomen eius Mephiboseth.

5 Et iuerunt filij Rimon qui ex Beeroth, Rechab & Baghanah, & venerunt, cum incalcesceret dies, ad domum Isboseth, & ille dormiens somnum regum.

וַיְהִי כֹאֵד תֹּד הַבַּיִת לִקְחֵי חֲטִיִּים וַיָּכְהוּ
 אֶל-הַחֲמִשׁ וּרְכָב וּבַעֲנָה אֲחִיו נִמְלָטוּ׃
 * וַיָּבֹאוּ הַבִּירָה וְהוּא שָׁכַב עַל-מִטָּתוֹ בַּחֲדָר
 מִשְׁכָּבוֹ וַיָּכְהוּ וַיִּמָּתְהוּ וַיִּסְרוּ אֶת-רֹאשׁוֹ וַיִּקְחוּ
 אֶת-רֹאשׁוֹ וַיִּלְכוּ דֶּרֶךְ הָעֲרֵבָה כָּל-הַלַּיְלָה׃
 * וַיָּבֹאוּ אֶת-רֹאשׁ אִישׁ-בֶּשֶׁת אֶל-דָּוִד חֲבֵרוֹן
 וַיֹּאמְרוּ אֶל-הַמֶּלֶךְ הַנֶּה רֹאשׁ אִישׁ-בֶּשֶׁת בֶּן-
 שָׁאוּל אֵינְךָ אֲשֶׁר בָּקַשׁ אֶת-נַפְשְׁךָ וַיִּתֵּן יְהוָה
 לְאֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִקְמוֹת הַיּוֹם מִשָּׁאוּל וּמִזִּרְעוֹ׃
 * וַיַּעַן דָּוִד אֶת-רְכָב וְאֶת-בַּעֲנָה אֲחִיו בְּנֵי רִמּוֹן
 הַבְּאֵרֶתִי וַיֹּאמֶר לָהֶם חַי יְהוָה אֲשֶׁר-פָּדָה אֶת-
 נַפְשִׁי מִכָּל-צָרָה׃ * כִּי הִמְנִיד לִי לֵאמֹר הִנֵּה-
 מֵת שָׁאוּל וְהוּא הָיָה כַּמִּבְשָׁר בְּעֵינָיו וְאֶחָדָה בּוֹ
 וְאֶחָדָה בְּצִקְלָג אֲשֶׁר לָתַתִּי לוֹ בְּשָׂרָה׃
 * אָף כִּי-אֲנָשִׁים רָשָׁעִים הָרְגוּ אֶת-אִישׁ-צַדִּיק
 בְּבֵיתוֹ עַל-מִשְׁכָּבוֹ וְעַתָּה הֲלוֹא אֲבַקֵּשׁ אֶת-דָּמוֹ
 מִיָּדְכֶם וּבְעֵרְתִי אֶתְכֶם מִן-הָאָרֶץ׃ * וַיֵּצֵא דָוִד
 אֶת-הַנְּעָרִים וַיַּהַרְגֵם וַיִּקְצְצוּ אֶת-יְדֵיהֶם וְאֶת-
 רַגְלֵיהֶם וַיִּתְּלוּ עַל-הַבְּרָכָה בַּחֲבֵרוֹן וְאֶת-רֹאשׁ
 אִישׁ-בֶּשֶׁת לָקְחוּ וַיִּקְבְּרוּ בְּקֶבֶר-אֲבִנָּר בַּחֲבֵרוֹן׃

ה

* וַיָּבֹאוּ כָּל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-דָּוִד חֲבֵרוֹנָה
 וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר הִנֵּנוּ עֲצֻמָּה וּבִשְׂרָף אֲנַחְנוּ׃
 * גַּם-אֶתְמוֹל גַּם-שִׁלְשׁוֹם בְּהִיּוֹת שָׁאוּל מֶלֶךְ עָלֵינוּ
 אֶתָּה חַיִּיתָה מוֹצִיא וְהַמְכִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר
 יְהוָה לְךָ אֶתָּה תִרְעָה אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל וְאֶתָּה
 תַּהֲרִיץ לַנֶּגִיד עַל-יִשְׂרָאֵל׃ * וַיָּבֹאוּ כָּל-זִקְנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶל-הַמֶּלֶךְ חֲבֵרוֹנָה וַיִּכְרֹת לְהֵט הַמֶּלֶךְ דָּוִד
 בְּרִית בַּחֲבֵרוֹן לִפְנֵי יְהוָה וַיִּמְשְׁחוּ אֶת-דָּוִד לְמֶלֶךְ
 עַל-יִשְׂרָאֵל׃

תרגום יונתן

וְהָאֵחָד לָגוּ בֵּיתָא כְּזָבְנִי חִישִׁין וּמְחֻזֵּי בְּסִטְרֵי יָרְכִיָּה וּרְכָב וּבַעֲנָה אֲחֻזֵּי אִישְׁתִּיבּוּ׃
 בְּאִירֹן בֵּית מִשְׁכְּבֵיהֶם וּמְחֻזֵּי וּקְטֻלֹתֵיהֶם וּפְסִיקוּ יָד רִישִׁיהֶם וְנִסְיָבוּ יָד רִישִׁיהֶם וְאָזְלוּ בְּאִזְרֵי מִישְׁרָא כָּל לַיְלָיָה׃
 * וַאֲחֵיהֶם יָד רִישׁ אִישׁ-בֶּשֶׁת לֹת דָּוִד לְחֲבֵרוֹן וַאֲמָרוּ לְמֶלֶךְ הָאִישׁ-בֶּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל בְּעֵל דְּבִכָּךְ דְּבָעָא לְמִקְטִלָּךְ וְעַבְדֵּי יָד
 לְרִבְזֵי מֶלֶךְ פְּרַעְנוּתָא וּמָא דִּין מִשָּׁאוּל וּמִזִּרְעֵיהּ׃
 * וַאֲחֵיב דָּוִד יָד רְכָב וַיִּתְּ בַּעֲנָה אֲחֻזֵּי בְּנֵי רִמּוֹן דְּמִבְּאֵרֹת וַאֲמָר לְהֹן קִיָּים
 * אֲרִי דִתְנִי לִי לְמִימָר הָאִישׁ שָׁאוּל וְהוּא הָיָה כַּמִּבְשָׁר בְּעֵינֵי נַפְשִׁיהּ וְאֶחָדָה בִּיה וּקְטֻלֹתֵיהּ
 * אָף אֲרִי גְבִרִין רָשָׁעִין קְטֻלֹתֵיהֶם גְּבִר זָכִי בְּבֵיתֵיהֶם עַל שִׁוְוִיָּהּ וּכְעַן הֲלָא
 * וּפְקִיד דָּוִד יָד עֲלִימָא וּקְטֻלֹנִין וּקְצִיצוּ יָד יְדֵיהֶם וַיִּתְּ רִגְלֵיהֶם וַיִּתְּלוּ עַל
 בְּרִיקְתָּא בַּחֲבֵרוֹן וַיִּתְּ רִישׁ אִישׁ-בֶּשֶׁת וַיִּקְבְּרוּ בְּקֶבֶר אֲבִנָּר בַּחֲבֵרוֹן׃

ה

* וַאֲחָז כָּל שִׁבְטֵיָא דְּיִשְׂרָאֵל לֹת דָּוִד לְחֲבֵרוֹן וַאֲמָרוּ לְמִימָר הָאִישׁ אֲנַחְנָא קְרִיבָךְ וּבִשְׂרָף אֲנַחְנָא׃
 * בְּרִי שָׁאוּל מֶלֶךְ עָלְנָא אֶתָּה חַיִּיתָ נַפְשִׁי וְעָלִיל בְּרִישׁ יִשְׂרָאֵל וַאֲמָר יָד לְךָ אֶתָּה הַפְּרָגְסִי יָד עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְאֶתָּה חַיִּיתָ לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל׃
 * וַאֲחָז כָּל סְבִי יִשְׂרָאֵל לֹת מֶלֶךְ לְחֲבֵרוֹן וַיִּכְרֹת לְהֹן מֶלֶךְ דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל׃

6 *Ingressi sunt aut domū latenter affu-
 C mentes spicas tritici, & percusserunt eū in
 inguine Rechab & Banaa frater eius, & fu-
 7 gerūt. *Cum aut ingressi fuissent domū,
 ille dormiebat super lectū suū in cōclauī,
 & percutientes interfecerūt eum. Subla-
 tōq; capite eius, abierunt per viam deserti
 8 tota nocte. *Et attulerunt caput Isboseth
 ad David in Hebron. Dixerūtque ad re-
 gem, Ecce caput Isboseth filij Saul ini-
 mici tui qui quærebat animam tuam, &
 dedit Dominus domino meo regi ultio-
 nem hodie de Saul, & de semine eius.

9 *Respondens autem David Rechab &
 Banaa fratri eius filijs Remmon Berothi-
 Dæ, dixit ad eos, Viuit Dñs qui eruit ani-
 10 mam meam de omni angustia. * Quoniā
 eum qui annunciauerat mihi & dixerat,
 mortuus est Saul, qui putabat se prospera
 nunciare, tenui & occidi eum in Sicelech,
 cui oportebat me mercedē dare p nuncio.

11 *Quāto magis nūc cūm homines impij
 interfecerūt virū innoxīū in domo sua su-
 per lectū suum, non quæra sanguinē eius
 de manu vestra, & auferam vos de terra?

12 *Præcepit itaque David pueris suis, &
 interfecerūt eos, præcidentēsq; manus &
 pedes eorum, suspēderunt eos super pisci-
 nam in Hebron. Caput autē Isboseth tu-
 lerunt, & sepelierunt in sepulchro Abner
 in Hebron.

CAP. V.

1 ET venerunt vniuersæ tribus Israel ad
 A David in Hebron, dicentes: Ecce nos
 2 os tuum & caro tua sumus. * Sed & he-
 ri & nudiustertius cūm esset Saul rex fu-
 per nos; tu eras educens & reducens Is-
 rael. Dixit autem Dominus ad te, Tu pa-
 sces populum meum Israel, & tu eris dux
 3 super Israel. * Venerunt quoque & se-
 niores Israel ad regem in Hebron, & per-
 cussit cum eis rex David fœdus in He-
 bron coram Domino, vnixeruntque Da-
 uid in regem super Israel.

x. Paral.
11. b

Et ecce ostiaria domus purgabat triticum, & dormitavit & dormiuit: & Rechab & Baana frater eius latuerunt.

* Et ingressi sunt in domum, & Isboseth dormiebat super lectum suum in cubiculo suo, & percutiunt eum & interficiunt, & auferunt caput eius. Et ceperunt caput eius, & abierunt viam, quæ ad occasum, tota nocte.

* Et attulerunt caput Isboseth David in Chebron, & dixerunt ad regem: Ecce caput Isboseth filij Saul inimici tui, qui querebat animam tuam: & dedit Dominus dño nostro regi ultionem inimicorum suorum, ut dies hæc de Saul inimico tuo & de semine eius.

* Et respondit David Rechab & Baana fratri eius filijs Remon Berothi, & dixit eis: Vivit Dominus qui eruit animam meam de omni angustia.

* Quod qui annunciaueraut mihi dicēs, quod mortuus esset Saul & Jonathan, licet ipse erat quasi prospera nunciatus coram me: & detinui eum & occidi eum in Secelag, cui oportebat me dare præmia nuntiationis.

* Sed & nunc viri mali interfecerunt virum iustum super lectum suum in domo sua, & nunc queram sanguinem eius de manu vestra, & delebo vos de terra.

* Et præcepit David pueris suis, & interfecerunt eos & præciderunt manus eorum & pedes eorum: & suspenderunt eos super fontem in Chebron: & caput Isboseth sepelierunt in sepulchro Abener filij Ner in Chebron.

CAP. V.

ET veniunt vniuersæ tribus Israel ad David in Chebron, & dicunt: Ecce nos ossa tua et carnes tue.

* Et heri & nudius tertius cum esset Saul rex super nos; tu eras educens & inducens Israel. Et dixit Dominus ad te: Tu pasces populum Israel: & tu eris in ducem super Israel.

* Et veniunt omnes seniores Israel in Chebron ad regem, & pepigit rex David fœdus in Chebron coram Domino. Et unguunt David in Regem super vniuersum Israel.

6 * καὶ ἰδὲ ἡ θυρωρὶς τῆς οἰκῆς ἐκβαλεῖ πυρᾶς, ἐκ ἐνὸς αὐτῆς
7 λαθόν. * καὶ εἰσπορεύθησαν εἰς τὸν οἶκον· καὶ ἰσβό-
σεθ ἐκ αὐτοῦ ἐπὶ τῇ κλίνῃ αὐτοῦ ἐν τῷ κοιτάνῃ αὐτοῦ·
καὶ τύπησιν αὐτὸν ἐκ θανάτου, & ἀφαιρῶσιν τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ· καὶ ἔλαβον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, & ἀπῆλ-
θον τὴν ὁδὸν τὴν κτ' δυνάμεις ὅλην τὴν νύκτα.

8 * καὶ ἤνεγκαν τὴν κεφαλὴν ἰσβόσεθ πρὸς δαυὶδ εἰς
χεβρών· καὶ εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδὲ ἡ κεφαλὴ ἰσ-
βόσεθ υἱοῦ σαὺλ τῷ ἐχθρῷ σου, ὃς ἐζητεῖ τὴν ψυχὴν σου,
καὶ ἔδωκε κύριος πρὸς τὸν κυρίῳ ἡμῶν τὴν βασιλείαν ἐκδικήσιν
πάντων ἐχθρῶν αὐτοῦ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἐκ σαὺλ τῷ ἐχθρῷ
σου καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ.

9 * καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ πρὸς ῥηχάβ & πρὸς βαανὰ ἀδελ-
φῶν αὐτοῦ υἱοῖς ῥεμών τῷ βηρθέου, & εἶπεν αὐτοῖς, ζῇ κύ-
ριος ὃς ἐλυτρώσατο τὴν ψυχὴν μου ἐκ πάσης θλίψεως.

10 * ὅτι ὁ ἀπαγγέλλας μοι, λέγων· ὅτι τέθνηκε σαὺλ &
ἰωναθάν, καὶ αὐτὸς ἡγὼ ὡς ἀγγελλίζομενος ἐνώπιόν
μου, & κατέσχον αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινα αὐτὸν ἐν σκελῇ,
ὥς ἔδει με δοῦναι ἀγγελίαν. * ἀλλὰ ἐνδὲν ἀνδρες πο-
νήτε ἀπέκτειναν ἀνδρα· δίκαιον ἐπὶ τῇ κοίτῃ αὐτοῦ ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· & νῦν ἐκζητήσω τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χει-
ρὸς ὑμῶν καὶ ἐξολοθρεύσω ὑμᾶς ἐκ τῆς γῆς.

* καὶ ἐνετείλατο δαυὶδ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ, & ἀπέκ-
τειναν αὐτοὺς καὶ ἐκολόβωσαν τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς
πόδας αὐτῶν, καὶ ἐκρέμασαν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς κρήνης ἐν
χεβρών, καὶ τὴν κεφαλὴν ἰσβόσεθ ἔθαψαν ἐν τῷ τά-
φῳ ἀβενὴρ υἱοῦ νὴρ ἐν χεβρών.

ε.

1 * Καὶ παραγίνονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ ἰσραὴλ πρὸς
δαυὶδ ἐν χεβρών, & λέγουσιν, ἰδὲ ἡμεῖς ὅσα σου ἐσάρκες
& σου. * καὶ χθὲς καὶ τρίτης ὄντος σαὺλ βασιλέως ἐφ'
ἡμῖν, σὺ ἦσθα ἐξαγαγὼν & εἰσαγαγὼν τὸν ἰσραὴλ· &
εἶπεν ὁ κύριος πρὸς σέ, σὺ ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν
ἰσραὴλ, καὶ σὺ ἔσῃ εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ.

2 * καὶ ἔρχονται πρῶτες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ εἰς χε-
βρών πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ διέθετο ὁ βασιλεὺς δαυὶδ δια-
θήκην ἐν χεβρών ἐνώπιον κυρίου· & χεῖρας τὸν δαυὶδ εἰς βα-
σιλέα ἐπὶ πᾶσι τὸν ἰσραὴλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et ecce venerunt ad medium domus ut emptores tritici, & percusserunt illum in latere femoris eius, & Rechab & Baghanah frater eius liberati sunt. * Et venerunt ad domum, & ille cubans super lectum suum in conclavi domus cubiculi eius: & percusserunt eum, & occiderunt illum, & absciderunt caput eius, & tulerunt illud, & venerunt in via recta totam nocte. * Et attulerunt caput Isboseth ad David ad Hhebron, & dixerunt regi, Ecce caput Isboseth filij Saul auctoris inimicitiae tuae, qui quaesivit occidere te, & fecit Dominus domino meo regi ultionem hodie de Saul & de semine eius.

* Et respondit David ad Rechab & ad Baghanah fratrem eius filios Rimon, qui ex Beeroth, & dixit illis, Vivit ipse Dominus qui eripuit animam meam ex omni angustia. * Quod qui indicavit mihi, di-
cendo: Ecce mortuus est Saul, & ipse fuit ut euangelizans in oculis animæ suæ, & apprehendi illum, & occidi illum in Sziklag, qui cogi-
tabat quod darem ei donum pro nuncio.

* Quanto magis viros improbos qui occiderunt virum innocentem in domo sua super lectum suum? & nunc an non requiram sanguinem eius de manu vestra, & separabo vos de terra? * Et mandavit David adolescentibus, & occiderunt illos, & absciderunt manus eorum & pedes eorum, & suspenderunt super præscinam in Hhebron: & caput Isboseth acceperunt, & sepelierunt in sepulchro Abner in Hhebron.

CAP. V.

ET venerunt omnes tribus Israel ad David ad Hhebron, & dixerunt, dicendo: Ecce nos propinqui tui, & caro tua sumus.

* Etiam ab heri, & etiam ab ante ipsum, quando fuit Saul rex super nos, tu fuisti exiens & intrans in caput Israel. & dixit Dominus tibi, Tu pasces populum meum Israel, & tu eris in regem super Israel. * Et venerunt omnes senes Israel ad regem ad Hhebron, & pepigit illis rex David fœdus in Hhebron ante Dominum, & vnixerunt David ut esset rex super Israel.

* Filius triginta annorum erat David cum 4
regnaret ipse, & quadraginta annis regnavit.

* Et regnavit in Chebron super Iuda annis 5
septem & mensibus sex, & in Hierusalem re-
gnavit triginta & tribus annis super omnem
Israel & Judam. * Et abiit rex & omnes 6
viri eius in Hierusalem ad Iebussum habita-
torem terræ, & dictum est David, Non ingre-
dieris huc quia insurrexerunt claudi & cæci,
dicentes: Non ingreditur David huc.

* Et cepit David arcem Sion, hæc ciuitas Da- 7
uid. * Et dixit David in die illa, Quicunq; 8
percutiens Iebussum tangat in gladio, et clau-
dos & cecos odientes animam David; idcirco
dicent, Cæcus & claudus non ingreditur in
domum Domini. * Et habitavit David in arce, 9
& vocata est hæc ciuitas David, & edificauit
David ciuitatem per gyrum ab extremitate,
& domum suam. * Et ibat David proficiens 10
magnificatus, & Dominus omnipotens cum eo.

* Et misit Chiram rex Tyri nuncios ad Da- 11
uid, & ligna cedrina, & artifices lignorum, et
artifices parietis lapidum, & edificauerunt do-
mum David.

* Et cognouit David, quoniam parasset eum 12
Dominus in regem super Israel, & quoniam
exaltatum esset regnum eius propter populum
suum Israel. * Et accepit David adhuc uxo- 13
res & concubinas de Hierusalem postquam ve-
nerat ipse de Chebron; & fuerunt David ad-
huc filij & filia. * Et hæc nomina eorum qui 14
nati sunt ei in Hierusalem, Samaa & Sobab,
& Nathan, & Salomon; * Et Jebaar & 15
Nabheg, & Iaphie, * Et Elisama, & Eliada, 16
& Eliphalet, & Elisua. * Et audierunt Phi- 17
listij quod unctus est David rex Israel, &
ascenderunt Philistij ut quærerent David:
& audiuit David, & descendit in locum mu-
nitum. * Et Philistij venerunt, & conci- 18
derunt in vallem gigantum. * Et consuluit 19
David Dominum, dicens: Si ascendam ad Phi-
listij, & si trades eos in manibus meis? &
dixit Dominus ad David, Ascende; quoniam
tradens dabo eos in manibus tuis.

4 * ὁὗς τριάκοντα ἐτὶν ἡ δαυὶδ ἐν τῇ βασιλεύειν αὐ-
τῶν καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν.

5 * καὶ ἐβασίλευσεν ἐν χεβρών ἑπτὰ ἔτη καὶ ἐπὶ ἡ-
μῶν ἐξ. & ἐν ἱερουσαλὴμ ἐβασίλευσε τριάκοντα &
τετράκοντα ἔτη πρὸς πάντα ἰσραὴλ & ἰούδα.

6 * καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς & πάντες ὁ δῆμος αὐτοῦ
εἰς ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν ἱεβουσαϊὸν τὸν κατοικοῦντα τὴν
γῆν. & ἐρέθη τῷ δαυίδ, ὅτι εἰσελεύσῃ ὧδε, διότι ἀντέ-
στησαν ὁ χῶλοι & ὁ τυφλὸς, λέγοντες· ὅτι εἰσελεύ-
σῃ δαυὶδ ὧδε. * καὶ κατέλαβε δαυὶδ τὴν περιο-
χὴν αὐτῶν, αὕτη ἡ πόλις δαυίδ.

8 * & εἶπε δαυὶδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, πᾶς τύπῳ ἱεβου-
σαϊὸν, ἀπείδω ἐν ᾧ ἐξήφθη & ὅς· χῶλος & τυφλὸς
ὅς· μισθῶντας τὴν ψυχὴν δαυίδ· διὰ τοῦτο ἐργάσθαι, τυ-
φλὸς & χῶλος ὅς· εἰσελεύσῃ εἰς οἶκον κυρίου.

9 * καὶ ἐκάθισεν δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ, & ἐκλήθη αὕτη ἡ
πόλις δαυίδ. & ὠκοδόμησεν δαυὶδ τὴν πόλιν κύκλῳ ἀπὸ
10 τῆς ἀκρᾶς, ἕως τῶν οἴκων αὐτοῦ. * καὶ ἐπορεύετο δαυὶδ πο-
ρεύμενος μεγαλυνόμενος, & κύριος πάντοτε μετ'
11 αὐτοῦ. * καὶ ἀπέστειλε χειρὰ βασιλεὺς τύρου ἀγγέ-
λος πρὸς δαυὶδ & ξύλα κέδρινα, καὶ τέκτονας ξύλων, καὶ
τέκτονας τοίχου λίθων, καὶ ὠκοδόμησαν οἶκον τῷ δαυίδ.

12 * καὶ ἔγνω δαυὶδ, ὅτι ἡτοίμασε αὐτὸν κύριος εἰς
βασιλείαν ἐπὶ ἰσραὴλ, & ὅτι ἐπῆρ' ἡ βασιλεία αὐτοῦ διὰ
13 τὸν λαὸν αὐτοῦ ἰσραὴλ. * καὶ ἔλαβεν δαυὶδ ἑπτὰ γυναῖ-
κας καὶ παλλακὰς ἃς ἱερουσαλὴμ καὶ τὰ ἐλθόντα αὐτὸν
ἐκ χεβρών· καὶ ἐγένοντο τῷ δαυίδ ἑπτὰ υἱοὶ & θυγατέρες.

14 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν ἐν ἱε-
ρουσαλὴμ· σαμαὰ, & σωβάβ, & ναθαὶ, καὶ σαλομών·

15 * καὶ ἱεβασάρ, & ναφθὴγ, & ἰαφιέ·

16 * καὶ ἐλισαμά, & ἐλιαδά, & ἐλιφαλέτ, & ἐλιβούε.

17 * καὶ ἤκουσαν ὁ ἀλλόφυλοι ὅτι κέχρισται δαυὶδ βα-
σιλεὺς ἰσραὴλ, & ἀνέβησαν οἱ ἀλλόφυλοι ζητεῖν τὸν δα-
υίδ. & ἤκαστος δαυίδ, & κατέβη εἰς τὴν περιοχὴν.

18 * & οἱ ἀλλόφυλοι παρεγένοντο & συνέπεσον εἰς τὴν κοι-
19 λάδα τῶν ὑπνῶν. * & ἠρώτησεν δαυὶδ τὸν κύριον, λέγων·

εἰ δυνάμει πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους καὶ εἰ παραδώσεις αὐ-
τοὺς εἰς τὰς χεῖράς μου; & εἶπε κύριος πρὸς δαυίδ, δυνά-
βαινε, ὅτι παραδώξαι παραδώσω αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Filius triginta annorum erat David quando regnavit, & quadraginta annis regnavit. * In Hhebron regnavit super populum domus Iehudah septem annis & sex mensibus, & in Ierusalem regnavit triginta & tribus annis super omnem Israel & Iehudah.

* Et iuit rex & viri eius in Ierusalem ad Iebuzzæum, habitatorem terræ, & dixit Davidi, dicendo: Non intrabis huc nisi abstuleris peccatores & culpatos, qui dicunt, Non intrabit David huc. * Et cepit David arcem Szion, ipsa est ciuitas David. * Et dixit David in die illo, Omnis qui occiderit Iebuzzæum & inceperit subigere munitionem; peccatores & culpatos abiecit anima David; super hoc dixerunt peccatores & culpati, Non intrabunt ad domum.

* Et sedit David in arce, & vocavit illam ciuitatem David, & edificauit undique ab obstructione & interius. * Et iuit David eundo & multiplicando, & dictum Domini Dei Szebaoth in auxilio eius erat. * Et misit Hhiram rex Szor nuncios ad David, & ligna cedrorum, & fabros, qui artifices erant ad scienda ligna & architectos, & artifices in edificatione murorum, & edificauerunt domum Davidi.

* Et cognouit David quod constituit eum Dominus, ut esset rex super Israel, & quod extulit regnum suum propter populum suum Israel. * Et accepit David adhuc concubinas & uxores ex Ierusalem, postquam venit ex Hhebron, & nati sunt amplius David filij & filia.

* Et hæc nomina natorum ei in Hierusalem, Semuah & Sobab, & Nathan, & Selomoh. * Et Iibhar, & Elisua, & Nepheg, & Iaphiagh. * Et Elisamagh, & Eliadagh, & Eliphalet.

* Et audierunt Pelisthai quod vnixerunt David ut esset rex super Israel: & ascenderunt omnes Pelisthai ad quærendum David, & audiuit David & descendit ad arcem. * Et Pelisthai venerunt & expansi sunt in planicie fortium.

* Et interrogauit David dictum Domini, dicendo: Num ascendam super Pelisthæos? num trades illos in manu mea? & dixit Dominus ad David, Ascende, quia tradendo tradam Pelisthæos in manum tuam.

¹⁰ * וַיָּבֹא דָוִד בְּבַעַל-פְּרָצִים וַיִּכְּסוּ שָׁם דָּוִד וַיֹּאמֶר
פָּרֹץ יְהוָה אֶת-אֵיבֵי לִפְנֵי כְּפָרֶץ מַיִם עַל-כֵּן קָרָא
שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא בְּעַל פְּרָצִים:

²¹ * וַיַּעֲזְבוּ שָׁם אֶת-עֲצֵיהֶם וַיִּשְׁאֲלוּ דָוִד
וְאֲנָשָׁיו: * וַיֹּסִיפוּ עוֹד פִּלְשְׁתִּים לַעֲלוֹת וַיִּנְטְשׁוּ
²² בְּעֶמֶק רַפָּאִים: * וַיִּשְׁאֲלֵהוּ דָוִד בִּיהוָה וַיֹּאמֶר
לֹא תַעֲלֶה הַסֵּב אֶל-אֲחֵרֵיהֶם וּבָאתָ לָהֶם מִמּוֹל
בְּכָאִים: * וַיְהִי בְשֹׁמֶעְךָ אֶת-קוֹל צַעֲדָה בְּרֹאשֵׁי
הַבְּכָאִים אֹז תַּחֲרֹץ כִּי אֹז יֵצֵא יְהוָה לִפְנֶיךָ לַהֲבוֹת
בְּמַחֲנֶה פִלְשְׁתִּים:

²⁵ * וַיַּעַשׂ דָּוִד כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה וַיֵּךְ אֶת-
פִּלְשְׁתִּים מִגִּבֵּעַ עַד-בֶּאֱךָ גִּזּוֹר:

ו

¹ * וַיִּסָּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בְּחֹר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף: * וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם
אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבְּעָלֵי יְהוּדָה לַהֲעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב
הַכְּרוּבִים עָלָיו:

³ * וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֹלָה חֲדָשָׁה
וַיִּשְׁאֲהוּ מִבֵּית אֲבִינֶדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה וְעֹזָא וְאֲחִיו
בְּנֵי אֲבִינֶדָב נֹהֲגִים אֶת-הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:
⁴ * וַיִּשְׁאֲהוּ מִבֵּית אֲבִינֶדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עִם אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וְאֲחִיו הֵלֶךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן:

⁵ * וְדָוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁחָקִים לִפְנֵי יְהוָה
בְּכָל עֲצֵי בְרוּשִׁים וּבְכִנּוֹרוֹת וּבְנִבְלִים וּבְחַתְּמִים
⁶ וּבְמִנְעֵנְעִים וּבְצִלְצְלִים: * וַיָּבֹאוּ עַד-גִּזּוֹר
נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֹזָא אֶל-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאמְרוּ בּוֹ כִּי
⁷ שָׁמְטוּ הַבָּקָר: * וַיַּחֲרֵם אֵף יְהוָה בְּעֹזָא
וַיָּבֹהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים עַל-הַשָּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים:

¹⁰ * Venit ergo David in Baalpharasim, & percussit eos ibi, & dixit: Divisit Dñs inimicos meos coram me sicut diuiduntur aquæ. Propterea vocatum est nomen loci illius Baalpharasim. * Et reliquerunt ibi sculptilia sua, quæ tulit David & viri eius. * Et addiderunt adhuc Philistijm vt ascenderent, & diffusi sunt in valle Raphaim. * Consuluit aut David Dñm. Qui respōdit, Non ascēdas cōtra eos, sed gyra post tergum eorum, & venies ad eos ex aduerso pyrorum. * Et cū audieris sonitum clamoris gradientis in cacumine pyrorum, tunc inibis prœlium, quia tunc egredietur Dñs ante faciem tuam, vt percutiat castra Philistijm. * Fecit itaq; David sicut præceperat ei Dñs, & percussit Philistijm de Gabaa vsq; dū venias Gezer.

CAP. VI.

¹ Congregauit autē rursū David omnes electos ex Israel triginta millia. ^{1. Paraf. 21.b}
² Surrexitq; David & abiit, & vniuersus populus qui erat cū eo de viris Iuda, vt adducerent arcam Dei, super quā inuocatum est nōmen Domini exercituum sedentis in Cherubin super eam.
³ * Et imposuerūt arcam Dei super plaustrum nouum. Tuleruntq; eam de domo Aminadab qui erat in Gabaa. Oza autem & Haio filij Aminadab minabant plaustrum nouum. * Cūque tulissent eam de domo Aminadab, qui erat in Gabaa custodiens arcam Dei, Haio præcedebat arcam Dei. * David autem & omnis Israel ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis, & citharis, & lyris, & tympanis, & sistris, & cymbalis.
⁶ * Postquam autem venerunt ad arcam Nachor, extendit Oza manum ad arcam Dei & tenuit eam, quoniam calcitrabant boues. * Iratusq; est indignatione Dominus contra Ozan, & percussit eum super temeritate; qui mortuus est ibi iuxta arcam Dei.

תרגום יונתן

¹⁰ וַיָּבֹא דָוִד בְּמִישַׁר גְּבִרִים וּמַחֲנֹן תָּמַן דָּוִד וַאֲמַר חֶבֶר יְיָ יִתְּנָא קִדְמֵי כְּתִיבּוֹר מֵאֵן דְּחִסְף דְּמִלִּי מִיֵּז עַל כֵּן קָרָא שְׁמָא דְאַחֲרָא
וַיְהִי מִישַׁר פְּרָצִים: ²¹ וַשְּׁבָקוּ תָּמַן יֵת שְׁעוֹתָהוֹן וְאֹקִידֵיהוֹן דָּוִד וּגְבִרֹתָיו: ²² וַאֲוֹסִיפוּ עוֹד פִּלְשְׁתָּאִי לְמִיִּסְקָא וְאִיתְרִישִׁי
וּמִישַׁר גְּבִרִים: ²³ וַשְּׁאִיל דָּוִד בְּמִיִּמְרָא דְיֵי וַאֲמַר לֹא חֲסַק אֲסַחֲחֵר לְאַחֲרֵיהוֹן וַחֲתָךְ לְהוֹן מְקַבִּיל אֵילָנָא: ²⁴ וַיְהִי כַּשֶּׁמֶעַךְ
עַל צוֹחֲתָא בְּרִישֵׁי אֵילָנָא בְּכֹן חֲתָקָא אֲרִי בְּכֹן נִפְק מִלְּאֲכָא דְיֵי לְאַצְלָתָא קִדְמָךְ לְמִקְטֵל בְּמִשְׁרֵית פִּלְשְׁתָּאִי: ²⁵ וַעֲבַד דָּוִד כֵּן כְּמָה
דְּתִקְרִיהַ יְיָ וְקִטֵּל יֵת פִּלְשְׁתָּאִי מִגִּבֵּעַ עַד מַעֲלָא דְגִזּוֹר:

ו

¹ וַאֲוֹסִיף עוֹד דָּוִד לְמַכְנֵשׁ יֵת כָּל בְּחֹרֵי יִשְׂרָאֵל תַּלְחִיז אֶלְפִין: ² וְקָם וַאֲזַל דָּוִד וְכָל עַמָּא דְעַמִּיהַ מִקְרוֹנָא דְבֵית יִתְרוֹתָא לְאַסְקָא מִחֲמַן
יֵת אֲרוֹנָא דְיֵי וְאַחֲקָרִי שְׁמָא שְׁמָא דְיֵי צְבָאוֹת דְּשִׁכְנִיתָהּ שְׁרִיא עִיל מִן בְּרוּכִינָא עֲלוֹתָהּ: ³ וְאַחֲתָיו יֵת אֲרוֹנָא דְיֵי בְּעֲגֹלָתָא חֲדָתָא וּנְטִלוּתָהּ
מִבֵּית אֲבִינֶדָב דִּי בְּגִבְעָתָא וְעֹזָא וְאֲחִיו בְּנֵי אֲבִינֶדָב מִבֵּית אֲבִינֶדָב דִּי בְּגִבְעָתָא אִתּוֹ עִם אֲרוֹנָא
דְיֵי וְאֲחִיו אֲזַל קִדְם אֲרוֹנָא: ⁴ וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁחָתִין קִדְם יְיָ בְּכָל אֲעִי בִירִין וּבְכִינּוֹרִין וּבְנִבְלִין וּבְחַתְּמִין וּבְצִלְצְלִין:
⁵ וְעֹזָא עַד אֲחֵר מִחֲמַן וַאֲוִשִׁיט עֹזָא יְדֵיהַ בְּאַרְוֹנָא דְיֵי וַאֲחֵר בֵּיה אֲרִי מִרְגוּתֵי חוֹרָא:
⁶ וְחֲתָקָא רְגוּזָא דְיֵי בְּעוֹה וּמַחֲתֵי תָּמַן מִיִּמְרָא דְיֵי עַל דְּאִשְׁתְּלִי וּמִית תָּמַן עִם אֲרוֹנָא דְיֵי:

* Et venit David de superioribus incisionibus, & percussit eos David ibi, & dixit David, Intercidit Dominus inimicos meos corā me sicut interciduntur aquæ: propter hoc vocatum est nomen loci illius Super incisiones.

* Et reliquunt ibi Philistijm deos suos, & capiunt eos David & viri eius.

* Et addiderunt adhuc Philistijm vt ascenderent, & diffusi sunt super valle Titanorum.

* Et consuluit David per Dominum: & dixit ei Dominus, Non ascendes in occursum eorum, reuertere ab eis, & aderis eis prope fletū.

* Et erit cum audieris tu vocem concussionis nemorum fletus, tūc descendes in prælium, quoniam tunc egredietur Dominus ante te vt percutiat in bello Philistijm.

* Et fecit David sic, sicut præceperat ei Dominus, & percussit Philistijm à Gabaon vsq; Gezer.

CAP. VI.

ET congregauit rursum David omnem adulescentem de Israhel triginta millia.

* Et surrexit & abiit David & vniversus populus qui cum eo de principibus Iuda, vt reducerent inde arcam Dei, super quam inuocatum est nomen Domini exercituum sedentis in Cherubin super eam.

* Et imposuerunt arcā Dei super plaustrum nouum, & tulerunt eam de domo Abinadab quæ in colle.

* Et Oza & fratres eius filij Abinadab ducebant plaustrum cum arca, & fratres eius ibant ante arcam. * Et David & omnes filij Israhel ludentes coram Domino in organis concinis, & in cantibus, et in citharis, & in nallibus, & in tympanis, et in cymbalis, & in tibiis.

* Et veniunt vsque ad arcam Nachon, & extendit Oza manum suam ad arcam Dei vt teneret eam, & tenuit eam, quoniam circumflectebat eam vitulus.

* Et iratus est indignatione Dominus contra Ozan, & percussit eum ibi Deus super temeritate, & mortuus est ibi iuxta arcam Domini coram Deo.

20 * καὶ ἦλθε δαυὶδ ἐκ τῶν ἐπάνω διακοπῶν, & ἐκοίφεν αὐτοὺς δαυὶδ ἐκεῖ. & εἶπε δαυὶδ, διέκοψε κύριος τὸν ἐχθρὸν μου ἐνώπιόν μου ὡς διακόπηται τὰ ὕδατα. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεῖνος ἐπάνω διακοπῶν.

21 * καὶ κατέλειπον ἐκεῖ αἱ ἀλλόφυλοι τοῦ θεοῦ αὐτῶν, & λαμβώσιν αὐτοὺς δαυὶδ καὶ οἱ ἀνδρες αὐτοῦ.

22 * καὶ προσέθεντο ἐπὶ αἱ ἀλλόφυλοι τοῦ δαβὶναι, & συνέπεθον ἐπὶ τῷ κοιλάδα τῶν πτηνῶν.

23 * & ἐπηρώτησε δαυὶδ διὰ κυρίως. & εἶπεν αὐτῷ κύριος, ὅτι δὴ δαβήση εἰς σιων ἡ πόλις αὐτῶν, & προσέφη αὐτῶν, & ἀπὸ αὐτῶν, καὶ παρέστη αὐτοῖς πλησίον τοῦ κλαυθμῶτος.

24 * καὶ ἔσται ἐν τῷ ἀκρόσῳ σε τὴν φωνὴν τῆς συσσειμοῦ τῶν ἁλῶν τῆς κλαυθμῶτος, ὅτε κατέβησιν εἰς τὴν πόλιν. οἱ οἱ ἐξελθόντες κύριος ἐμπαροῦν ἐν τῷ πολέμῳ τῶν ἀλλοφύλων.

25 * & ἐποίησε δαυὶδ ὅτως καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος, & ἐπάταξε τὸν ἀλλοφύλον ἀπὸ γαβων εἰς γαζερ.

5.

1 * Καὶ συνήγαγον ἔτι δαυὶδ πρῶτα νεανίαν ἐξ ἰσραὴλ τετράκοντα χιλιάδας.

2 * καὶ ἀνέστη & ἐπορεύθη δαυὶδ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων ἰσραὴλ, & ἀγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὴν τοῦ θεοῦ ἐφ' ᾧ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα κυρίου σαβαὶθ καὶ θεοῦ ἐπὶ τὴν χειρὸν ἐπ' αὐτῆς.

3 * καὶ ἐπεβίβασαν τὴν κιβωτὴν τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἅμαξαν καὶ ἡρᾶν αὐτῶν ἐξ οἴκου ἀβινὰδὰβ ἐν τῷ βουνῷ.

4 * καὶ ὅτε αἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἀβινὰδὰβ ἦγον τὴν ἅμαξαν σὺν τῇ κιβωτῇ, & οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπορεύοντο ἐμπαροῦν τὴν κιβωτὴν.

5 * καὶ δαυὶδ καὶ πάντες οἱ ἰσραὴλ παίζοντες ἐνώπιον κυρίου ἐν ὀργάνοις ἡρμωσμένοις, καὶ ἐν ὠδαῖς, καὶ ἐν κινύραις, & ἐν νάυλαις, καὶ ἐν τυμπάνοις καὶ ἐν κυμβάλοις, & ἐν αὐλοῖς.

6 * καὶ παρεγίνοντο ἕως τῆς ἁλῶναχων, καὶ ἐξέτεινεν ὁ αὐτῶν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς τὴν κιβωτὴν τοῦ θεοῦ κατὰ χεῖρα αὐτῶν, καὶ ἐμεράτησεν αὐτῶν, ὅτι περισσεύον αὐτῶν ὁ μόχθος.

7 * καὶ ἐθυμώθη ὁργὴ κύριος ἐν τῷ ὅτι, & ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ παρορμῇ, & ἀπέθανεν ἐκεῖ παρὰ τὴν κιβωτὴν τοῦ κυρίου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et venit David in planiciem fortium, & percussit illos ibi David, & dixit: Fregit Dominus odientes me ante me sicut frangitur vas testæ quod repletum est aquis: propter hoc vocavit locum illum Planiciem rupturarum.

21 Et reliquerunt ibi errores suos, & combussit eos David & viri eius.

& expansi sunt in planicie fortium.

& ibis ad eos è regione arborum.

22 Et addiderunt adhuc Pelisthæi ascendere; Et interrogavit David dictum Domini. & dixit: Non ascendes; gyra ad posteriora eorū.

23 Et erit cum audieris vocem clamoris in capitibus arborum, tunc confortaberis; quia tunc exit angelus Domini ad prosperandum ante te, vt occidat castra Pelisthæorum.

24 Et fecit David sicut mandauit ei Dominus; & occidit Pelisthæos à colle vsque ad introitum Gazer.

CAP. VI.

ET addidit adhuc congregare omnes delectos Israhel triginta mille.

* Et surrexit & iuit David & omnis populus qui erat cum eo, ex ciuitatibus domus Iehudah, vt deduceret inde arcam Domini, in quo inuocabatur nomē nomen Domini Szebaoth, quod maiestas illius posita sit supra à Cherubin qui super illam sunt.

* Et imposuerunt arcam Domini in plaustro nouo, & tulerunt eam ex domo Abinadab quæ erat in Gibghatha, & Ghuzā & Ahhio filij Abinadab ducebant plaustrum nouum.

* Et tulerunt eam ex domo Abinadab quæ erat in Gibghatha, venientes cum arca Domini; & Ahhio ibat ante arcam.

* Et David & omnis domus Israhel laudabant ante Dominum in omnibus lignis abietum, & in chinariis, & in nallis, & in tympanis, & in quadruplicibus & cymbalis.

* Et venerunt vsque ad locum paratum, & extendit Ghuzā manū suam in arcam Domini, & apprehendit eam, quia propulerant eam boues.

* Et inualuit indignatio Domini in Ghuzā, & percussit eum ibi dictū Domini, eò quod deliquit; & mortuus est ibi iuxta arcam Domini.

* ויחר לדוד על אשר פרץ יהוה פרץ בעזרו
 ויקרא למקום ההוא פרץ עזה עד היום הזה:
 * וירא דוד את יהוה ביום ההוא ולאמר איך
 יבוא אלי ארון יהוה:
 * ולא אבה דוד להסיר אליו את ארון יהוה
 על עיר דוד ויטהו דוד בית עבד אדם הנתי:
 * וישב ארון יהוה בית עבד אדם הנתי
 שלשה חדשים ויברך יהוה את עבד אדום
 ואת כל ביתו:
 * ויגד למלך דוד לאמר בך יהוה את בית
 עבד אדם ואת כל אשר לו בעבד ארון
 האלהים וילך דוד ויעל את ארון האלהים
 מבית עבד אדם עיר דוד בשמחה:
 * ויהי כי צעדו נשאי ארון יהוה ששה צעדים
 ויזבח שור ומריא:
 * ודוד מכבד בכל עז לפני יהוה ודוד חגור
 אפוד בר:
 * ודוד וכל בית ישראל מעלים את ארון
 יהוה בתרועה ובקול שופר:
 * והיה ארון יהוה בא עיר דוד ומיכל בת
 שאול נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד
 מפוז ומכבד לפני יהוה ותבו לו בלבה:
 * ויבאו את ארון יהוה ויצגו אתו במקומו
 בתוך האהל אשר נטה לו דוד ויעל דוד עלות
 לפני יהוה ושלמים:
 * ויכל דוד מהעלות העולה והשלמים ויברך
 את העם בשם יהוה צבאות: * ויחלק לכל
 העם לכל המון ישראל למאיש ועד אשה לאיש
 חלת לחם אחת ואשפר אחד ואשישה אחת וילך
 כל העם איש לביתו:

8 * Contristatus est autē David, cō quod percussisset Dominus Ozan, & vocatū est nomen loci illius Percussio Ozæ usque in diem hāc. * Et extimuit David Dominū in die illa, dicēs: Quomodo ingredietur ad me arca Domini?
 10 * Et noluit diuertere ad se arcam Domini in ciuitatem David, sed diuertit eā in domum Obed-edom Gethæi.
 11 * Et habitauit arca Domini in domo Obed-edom Gethæi tribus mensibus; & benedixit Dominus Obed-edom & omnem domum eius.
 12 * Nunciatūque est regi David quod benedixisset Dominus Obed-edom, & omnia eius propter arcam Dei. Abijt ergo David & adduxit arcam Dei de domo Obed-edom in ciuitatē David cum gaudio.
 13 * Cūq; trascendissent qui portabant arcam Domini, sex passus, immolabant bouem & arietem.
 14 * Et David saltabat toris viribus ante Dominum. Porro David erat accinctus Ephod lineo: * Et David & omnis domus Israel ducebant arcam testamēti Domini in iubilo & in clangore buccinæ.
 16 * Cūq; intrasset arca Domini in ciuitatem David, Michol filia Saul prospiciens per fenestram, vidit regem David subsilientem atque saltantem coram Domino, & despexit eum in corde suo.
 17 * Et introduxerunt arcam Domini, & imposuerunt eam in loco suo, in medio tabernaculi, quod tetenderat ei David. Et obtulit David holocausta coram Domino & pacifica.
 18 * Cūq; cōpleisset offerens holocausta & pacifica, benedixit populo in nomine Dñi exercituū. * Et partitus est vniuersæ multitudini Israel tam viro quā mulieri singulis collyridam panis vnam & assaturam bubalæ carnis vnam & simillam frixā oleo; & abiit omnis populus vnusquisque in domum suam.

תרגום יונתן

* ותקוף לדוד על דודע וי תרעמא בעזא וקרא לאתרא ההוא אחרא ומית ביה עזה עד יומא הרין:
 * ודחיל דוד מן קדם וי ביומא ההוא ואמר איכרין יעול לוחי ארונא דיי:
 10 * ולא אבה דוד לאפנאה לוחיה ית ארונא דיי לקרמא דוד ואפניה דוד לבית עבד אדום גיתא:
 * ויבית עבד אדום גיתא חלמא ירחין וברין וי ית עבד אדום וית כל ביתיה:
 * ויבית עבד אדום וית כל דיליה בריל ארונא דיי ואול דוד ואסיק ית ארונא דיי מבית עבד אדום לקרמא דוד בחדנא:
 13 * ויהוה בר נטלו ארונא דיי שימא דרגין ונכים חור ופטים:
 14 * ודוד משבח בכל תקוף קדם וי ודוד אסיר כרדוט רבוץ:
 15 * ודוד וכל בית ישראל מסקין ית ארונא דיי ביבבא וקל שופרא:
 * ברת שאול איסחכיא מן חרמא וחות ית מלכא דוד מרקד ומשבח קדם וי ובסרת ליה בלבה:
 17 * ואעילו ית ארונא דיי ואקימו יתיה בגו משכניה דפרס ליה דוד ואסיק דוד עלוני קדם וי ונכסח קרשין:
 18 * ושיעיד דוד מלאסקא עלמא ונכסח קרשין וברין ית עמא בשמא דיי צבאות:
 * וישראל מגבר ועד אתמא לגבר גרעמא דלחם חרמא ופלה חר ומנמא חרמא ואול כל עמא גבר לביתיה:

* Contristatus est David eo quod percussit : Dominus percussione in Oza ; & vocatus est locus ille Percussio Oza usque in diem hunc.

* Et extimuit David Dominum in die illa, & dicens : Quomodo ingreditur ad me arca Dei ?

* Et non voluit David diuertere ad se arcam fœderis Domini in ciuitatem David.

* Et diuertit eam David in domum Obed-edom Gethæi menses tres : & benedixit Dominus domui Obed-edom & omnibus eius.

* Et nunciauerunt regi David, dicentes : Benedixit Dominus domui Obed-edom, & omnibus eius propter arcam Dei ; & abiit David & reduxit arcam Domini de domo Obed-edom in ciuitatem David cum gaudio.

* Et erant cum eo portantes arcam Domini septem chori, & uictima vituli & agni.

* Et David pulsabat in organis concinis coram Domino, & ipse indutus stola admirabili.

* Et David & omnis Israhel reducebant arcam Domini cum iubileo & clangore buccinæ.

* Et factum est arca Domini veniente usque in ciuitatem David, & Mechol filia Saul prospexit per fenestram, & vidit regem David ludentem & saltantem & pulsantem coram Domino, & despexit eum in corde suo.

* Et introducunt arcam Domini, & imposuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi quod infixerat ei David, & obtulit David holocausta coram Domino & pacifica.

* Et compleuit David offerens holocausta & pacifica, & benedixit populo in nomine Domini exercituum.

* Et partitus est uniuerso populo in omnem exercitum Israhel à viro usque ad mulierem unicuique collyridam panis, & placentam, & laganum de sartagine : & abiit omnis populus unusquisque in domum suam.

* καὶ ἠθύμησε δαυὶδ ὡς ἐξέκοψε κύριος διακοπήν ἐν τῷ ὄζῳ· καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος διακοπή ὄζου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

* καὶ ἐφοβήθη δαυὶδ τὴν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων· πῶς εἰσελεύσεται πρὸς με ἡ κιβωτός τοῦ θεοῦ ;

* καὶ οὐκ ἐβέβηκε δαυὶδ ἐκκλῖναι πρὸς αὐτὴν τὴν κιβωτὴν διαθήκης κυρίου εἰς τὴν πόλιν δαυὶδ.

* καὶ ἐξέκλινεν αὐτὴν δαυὶδ εἰς οἶκον ὀβήδ ἐδώμ γεθαίου μεῖνας τρεῖς· καὶ διλόγησε κύριος τὸν οἶκον ὀβήδ ἐδώμ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ.

* καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεὶ δαυὶδ, λέγοντες· διλόγησε κύριος τὸν οἶκον ὀβήδ ἐδώμ, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ ἕνεκεν τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ· ἔπειθ' ἐπορεύθη δαυὶδ ἡ ἀνθήλας τὴν κιβωτὴν τοῦ κυρίου ἐκ τοῦ οἴκου ὀβήδ ἐδώμ εἰς πόλιν δαυὶδ ἐν διφροσύνῃ.

* καὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ αἰθροντες τὴν κιβωτὴν ἑκ κυρίου ἐπὶ αὐτοῖς χοροὶ, ἔσθμα μῶρου ἔσθμος.

* καὶ δαυὶδ ἀνεκρέβετο ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις ἐνώπιον κυρίου, ἔαυτος ἐνδεδυμμένος σολὴν ἑξαλλόν.

* καὶ δαυὶδ ἔπαισε ἰσραὴλ ἀνθήλας τὴν κιβωτὴν τοῦ κυρίου μετὰ κρουγῆς ἔσθμης σάλπιγγος.

* καὶ ἤγετο τῆς κιβωτοῦ κυρίου παρεγνομένης ἕως τῆς πόλεως δαυὶδ, ἔμελλον δὲ θυγάτηρ σαὺλ διέκυπτε διὰ θυρίδος, ἔειδε τὴν βασιλέα δαυὶδ παίζοντα ἔσθμους καὶ ἀνακρουόμενον ἐνώπιον κυρίου, ἔξουδένωσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

* καὶ εἰσφέρουσι τὴν κιβωτὴν ἑκ κυρίου, καὶ ἀπέθηκαν αὐτὴν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς ἧς ἐπέστη αὐτῇ δαυὶδ· ἔστηνε γὰρ δαυὶδ ὁλοκαυτώματα ἐνώπιον κυρίου ἔσθμους.

* καὶ συνετέλεσε δαυὶδ ἀναφέροντα τὰς ὁλοκαυτώσεις καὶ τὰς εἰρηνικάς, καὶ διλόγησε τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι κυρίου τῶν θυαμῶν.

* καὶ ἐμέρισε παντὶ τῷ λαῷ εἰς πᾶσαν τὴν θυάμιν τοῦ ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικὸς ἐκάσῳ κολλυρίδα ἄρτου ἔσθμους καὶ λάγανον ἀπὸ τηγνίου· καὶ ἀπῆλθε πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et fuit ira Davidi, eo quod fregisset fracturam Dominus in Ghuzā, & vocauit locum illum, Locum in quo mortuus est Ghuzā usque ad diem hanc.

* Et timuit David ab-ante Dominum in die illa, & dixit: Quomodo intrabit ad me arca Domini ?

* Et noluit David diuertere ad se arcam Domini ad ciuitatem David, & fœdere fecit illam David in domum Ghobed-edom Githæi.

* Et mansit arca Domini in domo Ghobad-edom Githæi tribus mensibus, & benedixit Dominus Ghobed-edom, & omni domui eius.

* Et nunciatum est regi David, dicendo: Benedixit Dominus domui Ghobed-edom, & omnibus quæ sunt illi propter arcam Domini: & iuit David, & ascendere fecit arcam Domini, de domo Ghobed-edom ad ciuitatem David in lætitia.

* Et fuit quando tulissent arcam Domini sex gradibus, & manebat bouem eumque pinguem.

* Et David laudabat in omni fortitudine ante Dominum, & David accinctus pallio byssi.

* Et David & omnis domus Israhel tollebat arcam Domini in iubilo, & voce cornu.

* Et fuit arca Domini veniens ad ciuitatem David, & Michal filia Saul aspiciebat è fenestra, & vidit regem David saltando se cribrantem & laudantem ante Dominum, & spreuit eum in corde suo.

* Et introduxerunt arcam Domini & statuerunt eam intra tentorium suum, quod tetendit ei David, & obtulit David holocausta ante Dominum, & libamen sanctorum.

* Et finiuit David offerre holocaustum & libationem sanctorum, & benedixit populo in nomine Domini Szebaoth.

* Et impartiuit omni populo omni turba Israhel à viro & usque ad fœminam, cuique totam panis vnam, & partem vnam & portionem vnam, & iuit omnis populus quisque in domum suam.

* וישב דוד לכרך את ביתו ויצא מיכל בת-
שואל לקראת דוד ותאמר מה נכבד היום מלך
ישראל אשר נגללה היום לעיני אמהות עבדיו
כהגלות נגלות אחר הרקים: * ויאמר דוד
אל מיכל לפני יהוה אשר בחר בי מאביך ומכל-
ביתו לצות אתי נגיד על עם יהודה על ישראל
ושחקתי לפני יהוה: * ונקלתי עוד מזאת
והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרה
עמם אבכרה: * ולמיכל בת שואל לא היה
לה ילד עד יום מותה:

ז

* ויהי כי ישב המלך בביתו ויהוה הניח-
לו מסקיב מכל איביו: * ויאמר המלך אל נתן
הנביא ראה נא אנכי יושב בבית ארוים וארון
האלהים ישב בתוך היריעה: * ויאמר נתן אל-
המלך כל אשר בלבבך לך עשה כי יהוה עמך:
* ויהי בלילה ההוא ויהי דבר יהוה אל-
נתן לאמר: * לך ואמרת אל עבדי אל דוד כה
אמר יהוה האתה תבנה לי בית לשבתי: * כי לא
ישבתי בבית למיום העלתי ארץ בני ישראל
ממצרים ועד היום הזה ואהיה מתהלך באהל
ובמשכן: * בכל אשר התהלכתי בכל בני
ישראל הדבר דברתי ארץ אחד שבטי ישראל
אשר צויתי לרעות את עמי את ישראל לאמר
למה לא בניתם לי בית ארוים: * ועתה כה תאמר
לעבדי לדוד כה אמר יהוה צבאות אני לקחתך
מן הנורא מאחר הצאן להיות נגיד על עמי על-
ישראל: * ואהיה עמך בכל אשר תלכת
ואכרתה את כל איביך מפניך ועשיתי לך שם
גדול בשם הגדלים אשר בארץ:

20 * Reuerfusq; est David vt benediceret
domui suæ: & egressa Michol filia Saul in
occursum David ait; Quā gloriosus fuit
hodie rex Israel, discooperiens se ante an-
cillas seruorū suorū, & nudatus est quasi
21 si nudetur vnus de scurris. * Dixitq; Da-
uid ad Michol, Ante Dñm qui elegit me
potius quàm patrē tuum, & quàm omnē
domū eius, & præcepit mihi vt essem dux
22 super populū Dñi in Israel, & ludam; * Et
vilior fiā plus quàm factus sum, & ero hu-
milis in oculis meis, & cū ancillis, de qui-
bus locuta es, gloriosior apparebo.
23 * Igitur Michol filiæ Saul non est na-
tus filius vsq; in diem mortis suæ.

CAP. VII.

1 **F**Actū est aut̃ cū sedisset rex in domo
sua, & Dñs dedisset ei requiem vndiq;
2 ab vniuersis inimicis suis: * Dixit ad Na-
than prophetā, Videsne q̃ ego habitem
in domo cedrina, & arca Dei posita sit in
3 medio pelliū? * Dixitq; Nathan ad regem,
Omne qd̃ est in corde tuo, vade fac, quia
4 Dñs tecum est. * Factum est aut̃ in illa no-
cte, & ecce sermo Dñi ad Nathan, dicens:
5 * Vade & loquere ad seruū meū David.
Hæc dicit Dñs, Nunquid tu ædificabis
6 mihi domū ad habitandum? * Neq; enim
habitaui in domo ex die illa qua eduxi Is-
rael de terra Ægypti vsque in diem hanc,
7 sed ambulabam in tabernaculo & in ten-
torio, * Per cuncta loca q̃ transiui cū om-
nibus filiis Israel. Nunquid loquens locu-
tus sum ad vnā de tribubus Israel, cui præ-
cepi vt pasceret populū meum Israel, di-
cens: Quare non ædificasti mihi domum
8 cedrinam? * Et nunc hæc dices seruo meo
David, Hæc dicit Dñs exercituū, Ego tuli
B te de pascuis sequētem greges vt esses dux
9 super populū meum Israel. * Et fui tecū
in omnibus vbicunq; ambulasti, & in-
terfeci vniuersos inimicos tuos à facie
tua, fecique tibi nomen grande iuxta no-
men magnorum qui sunt in terra.

תרגום יונתן

20 ותב דוד לברכא ית אנש ביתיה ונפקת מיכל בת שואל לקדמות דוד ואמרת מה אתיקר יומא דין מלכא דישראל דאתגלי יומא דין
לעיני אמהות עבדותי כמה דחליץ ומיתגלי חר מן סריקיא: *
21 ואמר דוד למיכל קדם יי דאיתרעי בי מאבך ומכל ביתיה לפקדא יתי
למהו מלכא על עמא דיי על ישראל ושבחית קדם יי:
22 וועירנא עוד מדא ואהי מכיך בעיני נפשי ועם אמהות דאת אמרה
בעיניהן אתי יקיר: *
23 ולמיכל בת שואל לא היה לה ילד עד יום מותה:
1 ויהוה כר יתיב מלכא בביתיה ויי אנית ליה מסחור סחור מכל בעלי דבבותה:
2 ואמר נתן למלכא כל די בלבך אזיל עבד ארי מימרא דיי
3 ואמר נתן למלכא כל די בלבך אזיל עבד ארי מימרא דיי
4 ויהוה בלילא תהוה ויהוה פיתגם נבואה מן קדם יי עם נתן למימר:
5 אזיל ותימר לעבדי לדוד כדנ אמר יי האת
6 ארי לא אשריתי שכנתי בביתא מיומא דאסיקתי ית בני ישראל ממצרים ועד יומא דהין
7 בכל אתר דהרליכית בכל בני ישראל הפתגם דמלילית לכל חור משבטיא דישראל דפקידית
8 ובעד כדנ תימר לעבדי לדוד כדנ אמר יי
9 ויהוה מימרי בסעך בכל אתר דהרליכית ושיצית ית כל
בעלי דבך מן קדמך ועבדית לך שום רב בשום רבכיא די בארעא:

²⁰ * Et reuersus est David ut benediceret domui suæ, & egressa est Mechol filia Saul in occursum David, & ait: Quare gloriosus fuit hodie rex Israel? qui discoopertus est hodie in oculis ancillarum seruorum suorum, sicut discoopertur vnus saltantium nudatus.

²¹ * Et dixit David ad Mechol, Coram Domino saltabo, qui elegit me potius quam patrem tuum, & quam omnem domum eius, ut constitueret me in ducem super populum eius Israel, & ludam & trepudiabo coram Domino. * Et nuda labor adhuc sit, et ero inutilis in oculis tuis, & cum ancillis, de quibus locutus es mihi, gloriari.

²² * Et Mechol filie Saul non fuit filius usque in diem in qua mortua est ipsa.

CAP. VII.

ET factum est cum sedisset rex David in domo sua, & Dominus dedisset requiem ei undique ab vniuersis inimicis suis.

¹ * Et dixit rex ad Nathan prophetam, Ecce ego habito in domo cedrina, & arca Dei posita est in medio tabernaculi. * Et dixit Nathan ad regem, Omnia quæ fuerint in corde tuo, vade & fac, quoniam Dominus tecum.

² * Et factum est in nocte illa, & factus est sermo Domini ad Nathan, dicens: * Vade & loquere ad seruum meum David, Hæc dicit Dominus, Non tu edificabis mihi domum ut habitem ego. * Quoniam non habitauit in domo ex qua die eduxi filios Israel de Aegypto, & usque in diem hanc, & fui deambulans in tabernaculo in tentorio, * In cunctis quæ transiui cum omni Israel. si loquens locutus sum ad vnā tribum Israel, cui præcepi ut pasceret populum meum Israel, dicens: Quare non edificastis mihi domum cedrinam?

³ * Et nunc hæc dices seruo meo David, Hæc dicit Dominus omnipotens, Tuli te de pascuis ex vna ouium ut esses tu in ducem super populum meum Israel. * Et fui tecum in omnibus quibus ambulasti, & destruxi vniuersos inimicos tuos a facie tua, & feci tibi nomen grande iuxta nomen magnorum qui sunt in terra.

²⁰ * καὶ ἀπέστρεψεν δαυὶδ ὡς εὐλογῆσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθεν μεχὼλ ἡ θυγατὴρ σαὺλ εἰς ἀπάντησιν δαυὶδ, καὶ εἶπεν, τί δεδοξάσθαι σήμερον ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, ὃς ἀπεκαλύφθη σήμερον ἐν ὀφθαλμοῖς παιδοσκῶν τῶν δούλων αὐτοῦ καθὼς ἀποκαλύπτει εἰς τὸν ὄρχηθρον ἀπὸ καλυφθεῖς.

²¹ * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς μεχὼλ, ἐνώπιον κυρίου ὀρχήσομαι, ὃς ἐξελέξατό με ὑπὲρ τὴν πατέρα σου καὶ ὑπὲρ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ ὡς κατεστήσαι με εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν αὐτοῦ Ἰσραὴλ, καὶ παίξομαι καὶ ὀρχήσομαι ἐνώπιον κυρίου. * καὶ ἀποκαλυφθήσεται ἐτι εἴ τις, καὶ ἔσθαι ἄχρηστον ἐν ὀφθαλμοῖς σου καὶ μὴ τῶν παιδοσκῶν ὧν εἶπας με δοξασθῆναι.

²² * καὶ τῇ μεχὼλ θυγατρὶ σαὺλ ὅτι ἐχρῆτο παιδίον ἕως τῆς ἡμέρας ὡς ἀποθανεῖν αὐτῇ.

ζ.

¹ * Καὶ ἐχρῆτο ὅτε ἐκάθισεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ κύριος κατέπαυσεν αὐτὸν κυκλόθεν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ναθάν τὸν προφήτην, ἰδοὺ ἐγὼ κατοκῶ ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ, καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ καθεῖται ἐν μέσῳ σκηνῆς.

² * καὶ εἶπεν ναθάν πρὸς τὸν βασιλέα, πάντα ὅσα ᾤκησεν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἐάει καὶ ποίει, ὅτι ὁ κύριός μετ' ἐσ.

³ * καὶ ἐχρῆτο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἐχρῆτο ῥῆμα κυρίου πρὸς ναθάν, λέγων. * πορεύθητι καὶ εἰπὲς πρὸς τὸν δούλον μου δαυὶδ, τάδε λέγει κύριός, ὅτι σὺ οἰκοδομήσεις μοι οἶκον ὡς κατεκτίσθαι με. * ὅτι ἐκατάκηκα ἐν οἴκῳ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνήγαγον εἰς Ἰσραὴλ ἐξ αἰγυπίου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἡμῶν ἐμπεριπατῶν ἐν καταλύματι ἐν σκηνῇ, * ἐν παντὶ οἷς διήλθον ἐν παντὶ τῷ Ἰσραὴλ. εἰ λαλῶν ἐλάλησα πρὸς μίαν φυλὴν Ἰσραὴλ, ὥς νητεῖά μιν ποιμαίνειν τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ, λέγων. τί ὅτι ἐκ οἰκοδομῆκατέ μοι οἶκον κεδρίνον, καὶ νῦν τάδε ἐρεῖς τῷ δούλῳ μου δαυὶδ, τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἐλάβόν σε ἐκ τῆς μήτρας ἐξ ἐνὸς τῶν παρθένων ὡς εἶναι σε εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ.

⁴ * καὶ ἡμῶν μετὰ σοῦ ἐν παντὶ οἷς ἐπορεύου, καὶ ἐξωλόθρευσα πάντας ἐκ τῶν ἐχθρῶν σου ἀπὸ παντός σου, καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα μέγα κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁰ Et rediit David ut benediceret homini domus suæ, & exiit Michal filia Saul ad occursum David, & dixit: Quam glorificatus est hodie rex Israel, qui reuelatus est hodie oculis ancillarum seruorum suorum, sicut exiit & reuelatur vnus ex vacuis!

²¹ Et dixit David ad Michal: Ante Dominum cui complacitum est in me præ patre tuo & præ omni domo illius, iubendo me esse regem super populum Domini super Israel, & laudabo ante Dominum. * Et minor ero amplius quam hoc, & ero humilis in oculis animæ meæ, & cum ancillis quas dixisti, in oculis earum ero pretiosus. * Et Michal filia Saul non fuit illi natus usque ad diem mortis suæ.

CAP. VII.

ET fuit quando sedit rex in domo sua, & Dominus quiete dedit illi unde quaque ab omnibus autoribus inimicitia eius. * Et dixit rex ad Nathan prophetam: Vide nunc, ego sedeo in domo quæ adumbrata est in calaturis cedrorum, & arca Domini manet in tabernaculo intra cortinas. * Et dixit Nathan ad regem: Omne quod est in corde tuo, vade, facito; quia dictum Domini in auxilio tuo est.

² Et factum est in nocte illa & fuit verbum prophetia ab ante Dominum cum Nathan, dicendo: * Vade & dices seruo meo David: Sic dicit Dominus, Num tu ædificabis ante me domum ut manere facias maiestatem meam in ea? * Quia non collocaui maiestatem meam in domo à die quo ascendere feci filios Israel ex Aegypto usque ad diem hunc. Et mansit maiestas mea in tabernaculis & in cortinis. * In omni loco quod iui cum omnibus filiis Israel, num verbum locutus sum ad quempiam ex tribus Israel quem iusserim pascere populum meum Israel dicendo: Quare non ædificastis ante me domum quæ adumbrata sit in calaturis cedrorum? * Et nunc sic dices seruo meo David: Sic dicit Dominus Szebaoth, Ego accepi te ex ouili de post pecudes, ut esses rex super populum meum super Israel.

³ Et fuit dictum meum in auxilio tuo in omni loco quod iussi, & consumpsi omnes auctores inimicitia tuæ ex ante te, & feci tibi nomen magnum sicut nomen magnatum qui sunt in terra.

* ושמתי מקום לעמי לישראל ונטעתיו ושכן
 תחתיו ולא ירנז עוד ולא יסיפו בני עוללה
 לענותו כאשר בראשונה: * ולמן היום אשר
 צויתי שפטים על עמי ישראל והניחתי לה מכל
 איבך והגיד לה יהוה כי בית יעשה לה יהודה:
 * כי ימלאו ימך ושכבת ארץ אבותיך
 והקימתי ארץ זרעך אחרך אשר יצא ממעיך
 והכינתי את ממלכתו: * הוּא יבנה בית
 לשמי וכננתי את כסא ממלכתו עד עולם:
 * אני אהיר לו לאב והוא יהיר לי לבן
 אשר בהעותו והכחתו בשבט אנשים ובנגעי בני
 אדם: * וחסדי לא יסור ממנו כאשר הסרת
 מעם שאול אשר הסרתי מלפניך:
 * ונאמן ביתך וממלכתך עד עולם לפניך כסאך
 יהיה נכון עד עולם: * ככל הדברים האלה
 וככל החזיון הזה כן דבר נתן אל דוד:
 * ויבא המלך דוד וישב לפני יהוה ויאמר מי
 אנכי אדני יהוה ומי ביתי כי הביאתני עד הלם:
 * ותקטן עוד זאת בעיניך אדני יהוה ותדבר
 גם אל בית עבדך למרחוק וזאת תורת האדם
 אדני יהוה: * ומה יוסיף דוד עוד לדבר אליך
 ואתה ידעת את עבדך אדני יהוה:
 * בעבור דברך וכלבך עשית את כל הגדולה
 הזאת להודיע את עבדך: * על בן גדלת יהוה
 אלהים כי אין כמוד ואין אלהים זולתך ככל
 אשר שמענו באזנינו: * ומי כעמך כישראל
 גוי אחד בארץ אשר הלכו אלהים לפדות לו לעם
 ולשום לו שם ולעשות להם גדולה ונראות
 לארצך מפני עמך אשר פדית לה ממצרים גוים
 ואלהיו:

10 * Et ponā locum populo meo Israel, &
 plantabo eum, & habitabit sub eo, & non
 turbabitur amplius, nec addēt filij iniqui
 11 tatis vt affligant eū sicut prius: * Ex die
 qua constitui iudices super populum meū
 Israel. Et requiem dabo tibi ab omnibus
 inimicis tuis, prædicatque tibi Dñs quòd
 12 domū faciat tibi Dñs. * Cūmq; comple-
 ti fuerint dies tui, & dormieris cum patri-
 bus tuis, suscitabo semē tuū post te, quod
 egredietur de vtero tuo, & firmabo regnū
 13 eius. * Ipse ædificabit domū nomini meo,
 C & stabiliam thronum regni eius vsque in
 14 sempiternū. * Ego ero ei in patrem, & ipse
 erit mihi in filium. Qui si iniquē aliquid
 15 gesserit, arguam eum in virga virorum &
 in plagis filiorū hominum. * Misericordiā
 aut̃ meam nō auferam ab eo sicut abstuli
 16 à Saul quem amoui à facie tua. * Et fidelis
 erit dom⁹ tua & regnū tuū vsq; in æternū
 ante faciem tuam, & thronus tuus erit fir-
 17 mus iugiter. * Secūdum omnia verba hæc
 & iuxta vniuersam visionem istam, sic lo-
 18 cutus est Nathā ad David. * Ingressus est
 aut̃ rex David & sedit corā Dño, & dixit:
 19 Quis ego sum Dñe Deus, & quæ domus
 mea, quia adduxisti me hucusq;? * Sed &
 hoc parū visum est in conspectu tuo Dñe
 Deus, nisi loquereris etiam de domo serui
 tui in longinquū. Ista est enim lex Adam
 20 Dñe Deus. * Quid ergo addere poterit
 adhuc David vt loquatur ad te? Tu enim
 21 scis seruum tuū Dñe Deus. * Propter ver-
 bum tuū & secundum cor tuū fecisti om-
 22 nia magnalia hæc, ita vt notū faceres seruo
 tuo. * Idcirco magnificatus es Dñe Deus,
 23 quia nō est similis tui, neq; est Deus extra
 te in omnib⁹ quæ audiuius auribus no-
 stris. * Quæ est aut̃ vt populus tuus Israel
 gens in terra ppter quā iuit Deus vt redi-
 meret eā sibi in populū, & poneret sibi no-
 mē, facerētq; eis magnalia & horribilia su-
 per terrā à facie populi tui quæ redemisti
 tibi ex Ægypto gentem & Deum eius?

4. Re. 8. c

1. Paral.
22. c
Heb. 1. b

תרגום יונתן

10 ואשוי אתר מקומו קדמי לעמי וישראל ואקיימנו וישרון באתר יהוה ולא יזעזע עוד ולא יוספו בני רשיעא לענויותהו
 11 ולמן יומא דפקידות נגידין על עמי וישראל ואנחית לה מכל בעלי דבבך וחיוי לה וי ארי מלכו יקיים לה וי
 12 ארי ושלמון יומך ותשכוב עם אבהתך ואקיים ית בך בתוך דחוליד בחר בן ואתקין ית מלכותיה: * הוא יבני ביתא
 13 לשמי ואתקין ית כורסי מלכותיה עד עלמא: * אגא אהיו ליה לאב והוא יהי קדמי כבר דאם יסרח ואלקיניה במלקור גברין
 14 ובמרדור בני אנשא: * וסובי לא יעדי מיניה כמא דאעדיתי מן שאול דאעדיתי מן קדמך: * וקיים ביתך ומלכותך עד עלמא
 15 קדמך כורסי מלכותך יהא מתקן עד עלמא: * ככל פיתגמא תאלין וככל נבואתא דא בן מליל נתן עם דוד: * ואתא מלכא
 16 דוד ויתב קדם וי ואמר לית אגא כמיסת וי אלהים ומה ביתי ארי אמטנתי עד הלכא: * וזעירת עוד דא קדמך וי אלהים ומליתא
 17 אף על בית עבדך לעלמא דאחי ודא חווא לבני אנשא וי אלהים: * ומה יוסיף דוד עוד למלא קדמך ואח עבדת בעות עבדך
 18 וי אלהים: * ברול מימרך וכרעותך עבדתא ית כל רברבא תאלץ להודעא ית עבדך: * על כן רב את וי אלהים ארי לית
 19 דכותך ולית אלהא בר מינך ככל שמענא אמרו קדמנא: * ומי כעמך וישראל עמא חד בחיר בארעא דאזלו שליחין מן קדם וי
 20 למפרק ליה לעם ולשונא ליה שום ולמעבר לכון רברבן וחסינן עד דעלי לארע בית שכינתך דיתבת להו מן קדם עמך דפרקת
 21 לה ממצרים גוים ואלהיו:

* Et ponam locū populo meo Israel, & plan-
tabo eum, & habitabit secundum seipsum, &
non erit sollicitus amplius, & non addet filius
iniquitatis ut humiliet eum, sicut ab initio.

* Et ex diebus quibus constitui iudices super
populum meum Israel, & requiem dabo tibi ab
omnibus inimicis tuis; & nuntiabit tibi Do-
minus quod domum edificabit tibi.

* Et erit si completi fuerint dies tui, & dor-
mieris cum patribus tuis, & suscitabo semen
tuum post te, qui erit de utero tuo, & prepa-
rabo regnum eius.

* Hic edificabit mihi domum nomini meo,
& erigam thronum eius usque in sempiternum.

* Et ego ero ei in patrē, & ipse erit mihi in
filium; & si venerit iniquitas eius, & arguam
eum in virga virorum, & in plagis filiorum
hominū. * At misericordiam meam non au-
feram ab eo sicut abstuli à Saul, quem amoui à
facie tua. * Et fidelis erit domus tua & re-
gnum tuum usque in æternum coram me: &
thronus tuus erit erectus in seculum, * Secun-
dum omnia verba hæc, & secundum uniuersam
visionē istam. sic locutus est Nathan ad Dauid.

* Et ingressus est rex Dauid & sedit coram
Domino, & dixit: Quis sum ego Domine mi
Domine, & quæ domus mea quæ amasti me usque
ad hæc? * Et parua visa sunt parua hæc in
cōspectu tuo Domine mi Domine, & locutus es
de domo serui tui in longinquū: ista autem lex
hominis Domine mi Domine. * Et quid ad-
det Dauid adhuc ut loquatur ad te? & nūc tu
seruum tuum scis Domine mi Domine: * Pro-
pter verbū tuum, et propter seruum tuū fecisti
& secundum cor tuum fecisti omnia magnalia
tua hæc, ut notum faceres seruo tuo. * Idcirco
magnificatus es tu Domine mi Domine. quia nō
est sicut tu, & nō est Deus extra te in omnibus
quæ audiui in auribus nostris. * Et quis
ut populus tuus Israel gens alia in terrā? ut in
uiam duxit eum Deus ut redimeres tibi popu-
lum, ut poneres tu nomen, ut faceres magnalia
& illustria, ut eijcias tu à facie populi tui, quos
redemisti tibi ex Ægypto gētes et tabernacula.

10 * καὶ θήσω αὐτὸν ἐνώπιόν μου ἐν Ἰσραὴλ, & καταφυ-
τάσω αὐτόν, & κατακληνώσει κατ' αὐτόν, & ἐμεριμνή-
σῃ ἐσθ' ἐτι. καὶ ἐπαρθήσει υἱὸς ἀδικίας τοῦ ταπεινώσαι
11 αὐτόν, καθὼς ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν ὧν ἐ-
τάξα κελιάς ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ. καὶ ἀναπαύ-
σω σε ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν σου. καὶ ἀναστήσει ὁ κύ-
12 εἰός σου ὅτι οἶκόν σου οἰκοδομήσει. καὶ ἔσαι ἐν πληρωθῶσιν
αἱ ἡμέραι σου, καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ
ἀναστήσω τὸ σπέρμα σου μετὰ σέ, ὃς ἔσαι ἐκ τῆς κοιλίας σου,
καὶ ἐτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

13 * ἔτος οἰκοδομήσει μοι οἶκον τὸ ὄνοματί μου. & ἀνορ-
θώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα.

14 * καὶ ἐγὼ ἐθέλω αὐτῷ εἰς πατέρα, & αὐτὸς ἔσαι μοι
εἰς υἱόν. & ἐὰν ἐλθῇ ἡ ἀδικία αὐτοῦ, καὶ ἐλέγξω αὐτόν ἐν
15 ῥάβδῳ ἀνθρώπων, & ἐν ἀφαῖς υἱῶν ἀνθρώπων. * τὸ δὲ ἔλεός
μου ἐσθ' ἀποστήσω ἀπ' αὐτοῦ καθὼς ἀπέστησα ἀπὸ σαύλ,
16 ὃν ἀπέστησα ἀπὸ παρῶν σου. * καὶ πισωθή(ε) ὁ
οἶκός σου, & ἡ βασιλεία σου ἕως αἰῶν. ἐνώπιόν μου. καὶ
ὁ θρόνός σου ἔσαι ἀνορθωμένος εἰς τὸν αἰῶνα.

17 * καὶ πάντας τοὺς λόγους τούτους καὶ κατὰ πάντα τὰ ὁ-
ρεσάντα τὰύτην. ἔτις ἐλάλησεν ναθάν πρὸς δαυὶδ.

18 * καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ, καὶ ἐκάθισεν ἐνώ-
πιον κυρίου, & εἶπεν, τίς εἰμι ἐγὼ κύριε μου κύριε. καὶ τίς
19 ὁ οἶκός μου ὅτι ἠγάπησάς με ἕως τούτων; & κατεσμι-
κρύνθη τὰ μικρὰ ταῦτα ἐνώπιόν σου κύριε μου κύριε, καὶ
ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ οἴκου σου ὅτι δέλω σου εἰς μακρόν. ἔτος
20 τὸ νόμος σου ἀνθρώπου κύριε μου κύριε. καὶ τί παρῶν
σε δαυὶδ ἐτι σου λαλήσαι πρὸς σέ; καὶ νῦν σὺ δοῦλόν σου
21 οἶδας κύριε μου κύριε. * διὰ τὸν λόγον σου, καὶ
διὰ τὸν δοῦλόν σου πεποίηκας & κατὰ τὴν καρδίαν σου πε-
ποίηκας πάντα τὰ μεγαλυνῶν σε ταύτην, γνω-

22 εἶσαι τὸ δέλω σου. * ἐνεκόν σου μεγαλυνθῆναι σε
κύριε μου κύριε, ὅτι ἐσθ' ἔσιν ὡς σὺ, & ἐσθ' ἔστι θεὸς πᾶσι
σου ἐν πᾶσιν οἷς ἠγάπησάν σου ἐν τοῖς ὧσιν ἡμεῖς.

23 * καὶ τίς ὡς ὁ λαός σου Ἰσραὴλ ἔθνος ἄλλο ἐν τῇ γῇ;
ὡς ὁδήγησόν σου αὐτόν ὁ θεός σου λυτρώσασθαι σε αὐτὸν ἀπὸ
24 πάντων, & ὡς ὁ θεός σου ποιῆσαι μεγαλυνῶν σε & ὑψώσαν
τοῦ ἐκβαλεῖν σε ἐκ παρῶν σου λαοῦ σου, & ἐλυτρώσῃ
σε αὐτὸν ἀπὸ αἰγυπίου ἐθνεῖς & σκηνώματα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 * Et ponam locum paratum ante me populo meo Israel, & statuam eos, & manebunt in locis suis, & non terrebutur amplius;
& non addent filij improborum affligere eos sicut antiquitus. 11 Et à die quo constitui præfectos super populum meum Israel,
& quiescere feci te ab omnibus auctoribus inimicitiarum tuarum; & indicauit tibi Dominus quod regnum firmabit tibi Dominus.

12 Nam perficientur dies tui, & iacebis cum patribus tuis, & statuam filium tuum post te, quem gignes post hoc, & statuam re-
gnum eius. 13 Ipse edificabit domum nomini meo, & stabiliam solium regni eius usque in sæculum. 14 Ego ero illi in
patrem, & ipse erit ante me ut filius; qui si iniquè egerit, & castigabo eum in castigatione virorum, & in rebellionem filiorum hominum.

15 Et bonitas mea non recedet ab eo, quemadmodum transire feci à Saul, quem transire feci ab-ante te. 16 Et firma erit domus tua & regnum tuum usque in sæculum ante te: solium regni tui erit stabilitum usque in sæculum.

17 Secundum omnia verba hæc, & secundum omnem prophetiam hanc, sic locutus est Nathan cum Dauid. 18 Et venit rex
Dauid, & sedit ante Dominum, & dixit: Non sum pro sufficientia Domine Deus: & quæ domus mea? quod perduxisti me usque huc?

19 Et exiguum adhuc fuit hoc ante te Domine Deus, & locutus es etiam super domum serui tui in sæculum quod venit, & hæc est
visio filij hominis Domine Deus. 20 Et quid addet Dauid amplius loqui ante te, & tu fecisti petitionem serui tuī Domine Deus?

21 Propter dictū tuū & secundum voluntatē tuā fecisti omnia magnalia hæc, ut cognoscere faceres seruū tuū. 22 Propterea magnus
es Domine Deus, nam non est qui sit sicut tu, & non est Deus præter te: iuxta omnia quæ audiui, dixerant ante nos. 23 Et quis ut po-
pulus tuus Israel, populus vnus electus in terra? quod iuerunt missi ab-ante Dominum ad redimendum eum in populum, & ad ponen-

dum ei nomen & ad faciendū vobis magnalia & fortia; donec intrarent ad terram domus maiestatis tuæ, quam dedisti illis ab-ante populū
tuum quem redemisti tibi ex Ægypto gentibus & dijs eius.

* וַתְּכוֹנֵן לְךָ אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְךָ לְעַם-עַד-
עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה הֵייתָ לָהֶם לֵאלֹהִים: * וְעַתָּה
יְהוָה אֱלֹהִים הַדִּבֵּר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל-עַבְדְּךָ וְעַל-
בֵּיתוֹ הִקֵּם עַד-עוֹלָם וַעֲשֵׂה כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ:

* ויגדל שמך עד-עולם לאמר יהוה-צבאות
אלהים על-ישראל ובית עבדך דוד יהיה נכון
לפניך : * כי-אתה יהוה צבאות אלהי ישראל
גלית את-אזן עבדך לאמר בירת אבנה-לך על-
בן מצא עבדך את-לבו להתפלל אליך את-
התפלה הזאת : * ועתה אדני יהוה אתה-
הוא האלהים ודברך יהיו אמת ותדבר אל-עבדך
את-השובה הזאת : * ועתה הואל וברך את-
בית עבדך להיות לעולם לפניך כי-אתה אדני
יהוה דברת ומברכתך יברך בית-עבדך לעולם :

ה

* וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיָּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים
וַיִּכְנִיעֵם וַיִּקַּח דָּוִד אֶת מִתְגַּ הָאֹמֶה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
* וַיָּךְ אֶת מֹואָב וַיִּמְדָּד בַּחֶבֶל הַשֶּׁכֶב אֹתָם
אֶרְצָה וַיִּמְדָּד שְׁנֵי חֲבָלִים לַהֲמִית וּמֵלֵא הַחֶבֶל
לַהֲחִיּוֹת וַתְּהִי מֹואָב לְדָוִד לַעֲבָדִים נְשָׂאֵי מִנְחָה׃
* וַיָּךְ דָּוִד אֶת הַדְּדֵעוֹר בֶּן דָּהָב מֶלֶךְ צֹבָה
בְּלָכָו לַחֲשִׁיב יָדוֹ בְּנֵהר פָּרָת׃
* וַיִּלְכֹּד דָּוִד מִמֶּנּוּ אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת פְּרָשִׁים
וַעֲשָׂרִים אֶלֶף אִישׁ רִגְלִי וַיַּעֲקֹר דָּוִד אֶת כָּל־
הָרֶכֶב וַיֹּתֵר מִמֶּנּוּ מֵאָה רֶכֶב׃
* וַתֵּבֵא אֲרָם דָּמָשֶׁק לַעֲזֹר לַהֲדָדֵעוֹר מֶלֶךְ
צֹבָה וַיָּךְ דָּוִד בְּאֲרָם עֲשָׂרִים וּשְׁנָיִם אֶלֶף אִישׁ׃
* וַיֵּשֶׁם דָּוִד נְצִיבִים בְּאֲרָם דָּמָשֶׁק וַתְּהִי אֲרָם
לְדָוִד לַעֲבָדִים נְשָׂאֵי מִנְחָה וַיֵּשַׁע יְהוָה אֶת דָּוִד
בְּכָל אֲשֶׁר הָלַךְ׃

תרגום יונתן

24 וְאַתְּקִינָהּ לְךָ יֵת עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל קִדְמָךְ לַעֲמֹד עַד עֲלָמָּה וְאַתָּה יְיָ הוֹיָה לְהוֹן לֹאֲלֹתָ 25 וְכַעַן יְיָ אֱלֹהִים פִּתְחָמָה
וּמִלִּילֹתָהּ עַל עֲבֹדְךָ וְעַל בֵּיתָהּ אֲקִים עַד עֲלָמָּה וְעַבְדְּךָ רַמְלִילֹתָהּ 26 וְיִסְגִּי שִׁמְךָ עַד עֲלָמָּה לְמִסְרָהּ יְיָ עֲבָאוֹרֹת אֱלֹהִים
עַל יִשְׂרָאֵל וּבֵיתָהּ עֲבֹדְךָ דָּוִד יְהֵא מִתְקֵן קִדְמָךְ 27 אֲרִי אַתָּה יְיָ עֲבָאוֹרֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל גְּלִיתָהּ יְהֵאֵן עֲבֹדְךָ לְמִסְרָהּ מִלְכֹּה אֲקִיִּים
לְךָ עַל כֵּן הָיָה בְּלִבָּא דְעֲבֹדְךָ לְצִלְתָּהּ קִדְמָךְ יְהֵאֲלֹתָהּ הָיָה 28 וְכַעַן יְיָ אֱלֹהִים אַתָּה הוֹיָה יְיָ וּפְתַחְמָךְ אֵינִן קָשׁוֹט וּסְלִילֹתָהּ עַל עֲבֹדְךָ
יְהֵא טַבְחָהּ הָיָה 29 וְכַעַן שְׂרִי וּבְרִיךְ יְהֵא בֵּיתָהּ עֲבֹדְךָ לְמַהֲנוּ לְעֲלָמָּה קִדְמָךְ אֲרִי אַתָּה יְיָ אֱלֹהִים מִלִּילֹתָהּ וּמִבְּרַכְתָּךְ יְתַבְּרַכְךָ בְּתִי
עֲבֹדְךָ צִדִּיקוֹהָ לְעֵלָם 30

ה

¹ והנה בתוך כן ומחא דוד ותפלתאי ותברינוז ונסיב דוד ית חיקון אמתא מידא דפלשתאי ו
בעדבא רמי ותהוז לארעא ומשח תריז תכלין למקטל ומלי חבלא לאחצאר והוה מואבאי לדוד לעברין נטלי פרס² ומחא דוד ית
חדרעור בר רחוב מלכא דצובה בד אזל לאשנארה תחומיה בנהר פרת:³ ואחר דוד מגיה אלף ושבע מאה פרשין ועשרין אלפין
גבר רגלי ועקר דוד ית כל רחיכיא ואשאר מנהון מאה רחיכין ו
דוד בארס עשרין ותריז אלפין גברא⁴: ומני דוד אסטרטגיין בארס דמשק והוה אנש ארס לדוד לעברין נטלי פרס ופרק
⁵ יי ית דוד בכל אחר דהלך:

* Et præparasti tibi populum tuum Israel in ²⁴
populum usque in sempiternum, & tu Domi-
ne factus es eis in Deum. * Et nunc Domine ²⁵
mi Domine verbum quod locutus es super servum
tuum & super domum eius confirmetur usque
in sempiternum, & sicut locutus es fac.

* Et nunc magnificetur nomen tuum usque ²⁶
in sempiternum, dicens: Dominus omnipotens
Deus super Israel, & domus servi tui David
erit erecta coram te. * Quia tu Dominus om- ²⁷
nipotens Deus Israel revelasti auriculam servi
tui dicens, Domum edificabo tibi, propter hoc in-
venit servus tuus cor suum ut oraret ad te ora-
tionem hanc.

* Et nunc Domine mi Domine tu es Deus, ²⁸
& verba tua erunt vera, & locutus es de
servo tuo bona hæc.

* Et nunc incipe, & benedic domui servi tui ²⁹
ut sit in sempiternum coram te, quia tu Domi-
ne mi Domine locutus es, & à benedictione tua
benedicetur domus servi tui in sempiternum.

CAP. VIII.

ET factum est post hæc, percussit David Phi-
listim & in fugam vertit eos, & tulit Da-
vid segregatam de manu Philistim.

* Et percussit David Moab, & mensus est ³
eos funiculo, sternens eos super terram, & facti
sunt duo funiculi ad occidendū, & supplemen-
tum tertij funiculi vivificavit, & factus est
Moab David in servos ferentes tributa.

* Et percussit David Adraezer filium Raaph ³
regem Suba, proficiscente ipso ut imponeret ma-
num suam super Euphratē fluviū. * Et ce- ⁴
pit David de rebus eius mille currus & septem
millia equitum, et viginti millia virorum pedi-
tum, & dissolvit David omnes currus, & reli-
cti fuerunt sibi de eis centum currus. * Et ve- ⁵
nit Syria de Damasco ut præsidium ferret Adrae-
zer regi Suba, & percussit David in Syro vi-
ginti & duo millia virorum. * Et posuit Da- ⁶
vid custodiam in Syria quæ in Damasco, & fa-
cti sunt Syri David in servos ferentes tributa:
& salvavit Dominus David in omnibus ad
quæ profectus est.

²⁴ * ἢ ἡτοίμασας σεαυτῷ τὸν λαόν σου ἰσραήλ εἰς λαὸν
ἕως αἰῶν. & σὺ κύριε ἐχρόνους αὐτοῖς εἰς θεόν.

²⁵ * καὶ νῦν κύριέ μου κύριε τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας ὑπὲρ
τοῦ δούλου σου & ὑπὲρ τοῦ οἴκου αὐτοῦ πισωθήτω ἕως αἰῶ-
νος, & καθὼς ἐλάλησας ποιήθω.

²⁶ * & νῦν μεγαλιωθείη τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶν, λέ-
γων· κύριος πάντοτε κράτω ὁ θεὸς Ἰσραὴλ· καὶ ὁ
οἶκος σου δαυὶδ ἔσται ἀνυψωμένος ἐνώπιόν σου.

²⁷ * ὅτι σὺ κύριος πάντοτε κράτω ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπεκά-
λυψας τὸ ὠτίον σου δούλου σου, λέγων· οἶκον οἰκοδομήσω
σοι· διὰ τοῦτο ὤρεν ὁ δούλος σου τὴν καρδίαν ἐαυτοῦ τοῦ
προσδύξασθαι πρὸς σέ τὴν προσδουχίαν ταύτην.

²⁸ * ἢ νῦν κύριέ μου κύριε σὺ εἶ ὁ θεός, καὶ ὅι λόγοι σου
ἔσονται ἀληθινοί, & ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ δούλου σου τὰ ἀ-

²⁹ γαθὰ ταῦτα. * καὶ νῦν ἀρχαί σου ἐδύλογηθὲν τὸν οἶκόν σου
δέλου σου τοῦ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιόν σου, ὅτι σὺ κύριέ
μου κύριε ἐλάλησας, & ἀπὸ τῆς δύλογίας σου δύλογισ-
τή(ς) ὁ οἶκος τοῦ δούλου σου εἰς τὸν αἰῶνα.

ἦ.

¹ * Καὶ ἐχρόνους ταῦτα ἐπάταξε δαυὶδ ἐν ἄλλο-
φύλοις & ἐτρεπώσατο αὐτούς, & ἔλαβε δαυὶδ τὴν ἀφο-

² ρισμόν ἐν χειρὸς τῶν ἄλλοφύλων. * καὶ ἐπάταξε
δαυὶδ τὴν μωάβ, & διεμέτρησεν αὐτὰς χοινίῳ, κοιμί-
σας αὐτὰς ὑπὲρ τὴν γῆν, καὶ ἐχρόνους τὰ δύο χοινίσματα τοῦ
θωατάσαι, καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ τρίτου χοινίσματος ἐζώ-

³ γρησεν. καὶ ἐχρόνους μωάβ τὰ δαυὶδ εἰς δέλους φέροντας
ξένια. * καὶ ἐπάταξε δαυὶδ τὸν ἀδραεζερ υἱὸν βασιλῆ
βασιλεία σου, πόρρομλνκ αὐτοῦ ἵππῃσαι τὴν χεῖρα
αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν διφρεσίην ποταμόν.

⁴ * καὶ περικατέλαβε δαυὶδ τῶν αὐτῶν χίλια ἄρμα-
τα & ἐπὶ αὐτῶν χίλιοι ἵπποι, & εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν πέ-
ζων. & παρέλυσεν δαυὶδ πάντα τὰ ἄρματα, καὶ ὑπέλει-
πε δαυὶδ ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν ἄρματα.

⁵ * & παραγίνε(ν) ἡ συρία ἐν δαμασκὸν βοηθῆσαι τῷ
ἀδραεζερ βασιλεὶ σου βασιλῆ σου. καὶ ἐπάταξε δαυὶδ ἐν τῷ σύρῳ
εἴκοσι & δύο χιλιάδας ἀνδρῶν. * καὶ ἔδετο δαυὶδ φρε-

⁶ ρὸν ἐν τῇ συρίᾳ τῇ κατὰ δαμασκὸν. & ἐχρόνους ὁ συρὸς
τῷ δαυὶδ εἰς δέλους φέροντας ξένια. & ἔσωσε κύριος τὸν
δαυὶδ ἐν παντί οἷς ἐπορεύετο.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁴ Et parasti tibi populum tuum Israel ante te in populum usque in sæculum, & tu Domine fuisti illis in Deum. ²⁵ Et nunc Domine Deus verbum quod locutus es super servum tuum, & super domum eius, firma usque in sæculum, & fac sicut locutus es.

²⁶ Et magnificetur nomen tuum usque in sæculum, dicendo: Dominus Szebaoth Deus super Israel, & domus servi tui David erit stabilita ante te. ²⁷ Quia tu Dominus Szebaoth Deus Israel revelasti autem servi tui, dicendo: Regnum statuam tibi; propterea fuit in corde servi tui ut oraret ante te orationem hanc. ²⁸ Et nunc Domine Deus tu ipse Dominus, & verba tua sunt veritas, & locutus es super servos tuos bonitatem hanc. ²⁹ Et nunc incipe, & benedic domui servi tui, ut sit in sæculum ante te, quia tu Domine Deus locutus es, & de benedictione tua benedicentur domus servi tui iusti in sæculum.

CAP. VIII.

ET fuit post hoc, & percussit David Pelisthæos, & fregit eos, & cepit David commoditatem rivum de manu Pelisthæorum.

* Et percussit Moabæos, & mensus est illos in forte, proiciens eos in terram, & mensus est duos funes ad occidendum, & imple-
mentum funis ad vivificandum, & fuerunt Moabæi Davidi in servos ferentes munus. * Et percussit David Hhadar-Ghezer filius
Rehhob regem Szobah, quando iuit ad mutandum terminum suum in fluio Perath. * Et cepit David ex illo mille & se-
pringentos equites & viginti millia virorum peditum, & subneruavit David omnes currus, & reliquit ex illis centum currus.

* Et venerunt viri Aram Damefek ut auxiliaretur Hadarghezer regi Szoba, & percussit David in Aram viginti & duo millia virorum.
* Et præfecit David duces in Aram Damefek, & fuerunt viri Aram Davidi in servos ferentes munus, & liberauit Dominus Da-
videm in omni loco quod iuit.

* ויקח דוד את שלטי הזהב אשר היו אל עבדיו
 * הדרדעור ויביאם ירושלם: * ומבטח ומבית
 ערי הדרדעור לקח המלך דוד נחשת הרבה מאד:
 * וישמע תועי מלך חמת כי הבה דוד את כל-
 חיל הדרדעור: * וישלח תועי את יורם בנו אל-
 המלך דוד לשאל לו לשלום ולברכו על אשר
 נלחם בהדרדעור ויזכו כי איש מלחמות תועי היה
 ודרדעור ובידו היו כלי-כסף וכלי-זהב וכלי
 נחשת: * גם אתם הקדושים המלך דוד ליהוה
 עם הכסף והזהב אשר הקדיש מכל הגוים אשר
 כבש: * מארם וממואב ומבני עמון ומפלשתים
 ומעמלק ומשלל הדרדעור בן רחב מלך צובה:
 * ויעש דוד שם בשבו מהכותו את ארם
 בגיא מלח שמונה עשר אלף: * וישם באדום
 נצבים בכל אדום שם נצבים ויהי כל אדום
 עבדים לדוד ויושע יהוה את דוד בכל אשר הלך:
 * וימלך דוד על כל ישראל ויהי דוד עשרה
 משפט וצדקרה לכל עמו: * ויואב בן צרויה
 על הצבא ויהושפט בן אחילוד מזכיר:
 * וצדוק בן אחיטוב ואחיהמלך בן-אבייתר
 כהנים ושריה סופר: * ובניהו בן-יהוידע
 והכרתי והפלתיו ובני דוד כהנים היו:

ט

* ויאמר דוד הכי יש עוד אשר נותר לבית
 שאול ואעשה עמו חסד בעבור יהונתן: * ולבית
 שאול עבד ושמו ציבא ויקראו לו אל דוד ויאמר
 המלך אליו האתה ציבא ויאמר עבדך:
 * ויאמר המלך האפס עוד איש לבית שאול
 ואעשה עמו חסד אלהים ויאמר ציבא אל המלך
 עוד בן יהונתן נכה רגלים:

7 * Et tulit David arma aurea quæ habebant serui Adadezer, & detulit ea in Ierusalem. * Et de Bethe & de Beroth ciuitatibus Adadezer tulit rex David æs multum nimis. * Audiuit aut Thou rex Emath, & percussisset David omne robur Adadezer. 10 * Et misit Thou Ioram filiū suū ad regem David vt saluaret eū congratulans, & gratias ageret, cō quod expugnasset Adadezer & percussisset eū. hostis quippe erat Thou Adadezer. Et in manu eius erant vasa aurea, & vasa argentea, & vasa ærea. * Quæ & ipsa sanctificauit rex David Dño cum argēto & auro, quæ sanctificauerat de vniuersis gētibus quas subegerat. * De Syria & Moab, & filiis Ammon & Philistijm, & Amalech, & de manubiis Adadezer filij Roob regis Soba. * Fecit quoq; sibi David nomen cū reuerteretur capta Syria Din valle salinarū cæsis decē octo millibus. 14 * Et posuit in Idumæa custodes, statuitq; præsidium. Et facta est vniuersa Idumæa seruiens David, & seruauit Dñs David in omnibus ad quæcunq; profectus est. * Et regnauit David super omnem Israel, faciebat quoq; David iudiciū & iustitiam omni populo suo. * Ioab aut filius Saruiæ erat super exercitū. Porro Iosaphat filius Achilud erat à cōmentarijs. * Et Sadoch filius Achitob, & Achimelech filius Abiathar erant sacerdotes, & Saraias scriba. 18 * Banaïas aut filius Ioiadæ super Cerethi & Phelethi. Filij autem David sacerdotes erant. CAP. IX. 1 * ET dixit David, Putas ne est aliquis qui remanserit de domo Saul vt faciam cū eo misericordiam propter Ionathan? 2 * Erat aut de domo Saul seruus nomine Syba. Quem cū vocasset rex ad se, dixit ei, Tu ne es Syba? & ille respondit, Ego sum seruus tuus. * Et ait rex, Nunquid superest aliquis de domo Saul, vt faciam cū eo misericordiam Dei? Dixitq; Syba regi; Superest filius Ionathæ debilis pedibus.

תרגום יונתן

7 ונסיב דוד ית שלטי זהבא דהווי על עבדי הדרדעור ואיתניחן לירושלם: * ומבטח ומבית קרוי הדרדעור נסיב מלכא דוד נחשא סגי לחרא: * ושמע תועי מלכא דחמת ארי מחא דוד ית כל משריה הדרדעור: * ושלח תועי ית יורם בריה ליה מלכא דוד למשאל ליה לשלם ולברכותיה על דאגית קרבא בהדרדעור וקטליה ארי גבר עבד קרבין עם תועי הוה הדרדעור ועמיה הווי מני כספא ומני דהבא ומני נחשא: * אף יתהווי אקדוש מלכא דוד קדם יי עם כספא ודהבא דאקדוש מכל עממיה דכבש: * מארם וממואב ומבני עמון ומפלשתים ומעמלקאי ומבית הדרדעור בר רחוב מלכא דצובה: * ועבד דוד תמן משריה כד חב מלממחיי ית ארם בגיא מלח חמנת עשר אלפין: * ומני באדום אסטרטיגין בכל אדום מני אסטרטיגין ויהו כל אדום עבדין לדוד ופרק יי ית דוד בכל אחר דהלך: * ומלך דוד על כל ישראל ויהו דוד עבד דין דקשוט וזכו לכל עמיהו: * ויואב בן צרויה ממנא על חילא ויהושפט בר אחילוד ממנא על דכרנא: * וצדוק בר אחיטוב ואחיהמלך בר אבייתר כהנאי ושריה ספרא: * ובניהו בן יהוידע ממנא על קשתיה ועל קלעיה ובני דוד רכרבין הווי:

ט

1 ויאמר דוד האית בא עוד דאשחא לבית שאול ואעביד עמיה טיבו בדיל יהונתן: * ולבית שאול עבדא ושמיה ציבא וקרו ליה לוח דוד ויאמר מלכא ליה האתה ציבא ויאמר עבדך: * ויאמר מלכא האית עוד גברא לבית שאול ואעביד עמיה טיבו 18 ויאמר ציבא למלכא עוד ברא ליהונתן לקי בתרתי רגליו:

* Et cepit David armillas aureas quæ fuerunt in famulis Adraezer regis Suba, & tulit ea in Hierusalem. * Et de Batac & de electis civitatibus Adraezer cepit rex David ex multum nimis. * Et audiuit Thour rex Emath quod percussit David omne robur Adraezer.

* Et misit Thou filium suum ad regem David, ut interrogaret eum quæ ad pacem, & benediceret ei, pro eo quod expugnasset Adraezer, & percussisset eum, quoniam vir aduersarius erat Adraezer, & in manibus eius erant vasa argentea, & vasa aurea, & vasa ærea.

* Et hæc sanctificauit rex David Domino cum argēto & auro quod sanctificauit de vniuersis civitatibus quas subegerat.

* Et de Idumæa, & de Moab, & de filiis Ammon, & de Philistim, & de Amalec, & de manubijs Adraezer filij Raaph regis Suba.

* Et fecit David nomen, & cum reuertetur ipse percussit Idumæam in valle Salinarum ad decem & octo millia. * Et posuit David in Idumæa custodiā: in omni Idumæa posuit præfidentes; & facti sunt vniuersi qui in Idumæa, serui David. Et saluauit Dominus David in omnibus ad quæ profectus est.

* Et regnauit David super Israel: & erat David faciens iudicium & iustitiā in omni populo suo. * Et Joab filius Saruia super exercitum, & Josaphat filius Achilud in commentarijs. * Et Saduc filius Achitob, & Achimelech filius Abiathar sacerdotes, & Sareas scriba. * Et Banaias filius Joiada consiliarius, & Phelti & Cherethi & filij David aula principes fuerunt.

CAP. IX.

ET dixit David: Si est aliquis adhuc qui remanserit domui Saul, & faciā cum eo misericordiā propter Jonathan? * Et de domo Saul erat seruus, & nomen ei Siba, & vocant eum ad David, & dicit rex ad eum: Tu es Siba? & dixit, Seruus tuus. * Et ait rex: Si superest adhuc vir de domo Saul, & faciā cum eo misericordiā dei? Et dixit Siba ad regem: Est adhuc filius Jonathan percussus pedibus.

* Ἐλαβε δαυὶδ τὰς χλιδόνας τῶν χειρῶν οἱ ἦσαν ἐπὶ τῶν παίδων ἀδραεζερ τοῦ βασιλέως θυβᾶ, & ἤνεγκον αὐτὰ εἰς ἱερουσαλήμ. * καὶ ἐκ τῶν βατὰκ καὶ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν πόλεων τοῦ ἀδραεζερ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ χαλκὸν πολὺν σφόδρα.

* Ἐἠκούσεν θοὺ βασιλεὺς ἡμάθ, ὅτι ἐπάταξε δαυὶδ πᾶσαν τὴν διώαμιν τῶν ἀδραεζερ.

* Ἐπέστειλε θοὺ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα δαυὶδ ἐρωτῆσαι αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ διλογηθῆσαι αὐτὸν ὥστε ἐπολέμησε τὸν ἀδραεζερ, & ἐπάταξεν αὐτόν, ὅτι θοὺ ἦν ἰσχυρὸς καὶ ἀνδραγαθὸς καὶ ἐν ταῖς χειρὶν αὐτοῦ ἦν σκὴν δρυγρᾶ, & σκὴν χειρῶν, & σκὴν χαλκῶν.

* καὶ ταῦτα ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τὰ κυρία, μὲν δρυγρὶς & χειρὶς ἡγίασεν ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ὧν κατεδυνάστευσεν.

* καὶ ἐκ τῆς ἰδουμαίας, καὶ ἐκ μωᾶβ, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ἀμμὼν, καὶ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐξ ἀμαλήκ, καὶ ἐκ τῶν σκύλων ἀδραεζερ υἱοῦ ραᾶφ βασιλέως θυβᾶ.

* καὶ ἐποίησε δαυὶδ ὄνομα, καὶ ἐν τῇ ἀνακάμψει αὐτὸν ἐπάταξε τὴν ἰδουμαίαν ἐν γεμελέχ εἰς ὀκτώκαίδεκα χιλιάδας.

* Ἐθετο δαυὶδ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ φρερᾶν, ἐν πάσῃ τῇ ἰδουμαίᾳ ἐθηκεν ἐν σπηλαιότοις, & ἐγένοντο πάντες οἱ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ δούλοι τῷ δαυίδ. & ἔσωσε κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο.

* Ἐβασίλευσε δαυὶδ ἐπὶ ἰσραὴλ. & ἦν δαυὶδ ποιῶν κρίμα & δικαιοσύνην ἐπὶ πάντι τὸν λαὸν αὐτοῦ. * Ἐῴαβ υἱὸς ζαφρᾶ ἐπὶ τῆς στρατίας. Ἐῴαφάτ υἱὸς ἀχιλὺδ ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων. * Ἐσαδὲκ υἱὸς ἀχιτῶβ & ἀχιμέλεχ υἱὸς ἀβιαθάρ ἱερεῖς & σαρέας γραμματεῖς. * Ἐβαναίας υἱὸς ἰωαδὰ σύμβουλος. & ὁ φελτί & ὁ χερεθί & οἱ υἱοὶ δαυὶδ ἀνὰρχαι ἦσαν.

* Καὶ εἶπε δαυὶδ, εἰ ἐστὶ τις ἐπὶ ὑπολελειμμένων τῶ οἴκῳ σάβλ, καὶ ποιήσω μετ' αὐτοῦ ἕνεκεν ἰωνάθαν. * Ἐκ τοῦ οἴκου ζαβλ ἦν παῖς, καὶ ὄνομα αὐτοῦ σιβά. & καλῶσιν αὐτὸν πρὸς δαυὶδ. καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτόν, σὺ εἰ σιβά; καὶ εἶπε, ὁ σός. * Ἐἶπεν ὁ βασιλεὺς, εἰ ὑπολέλειπται ἐπ' ἀνὴρ ἐκ τοῦ οἴκου σάβλ, & ποιήσω μετ' αὐτοῦ ἕνεκεν θεοῦ. & εἶπε σιβά πρὸς τὸν βασιλέα, ἔστιν ἐπὶ υἱὸς τῷ ἰωνάθαν πεπληγὸς τῷ πόδα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et accepit David scuta aurea quæ fuerunt super seruos Hadarghezer, & attulit ea in Ierusalem. * Et ex Betach & ex Beeroth vrbibus Hadarghezer cepit rex David chalybem multam nimis. * Et audiuit Thogi rex Hhamath quod percussisset David omnem exercitum Hadarghezer. * Et misit Thogi Ioram filium suum ad regem David, ut precaretur illi pacem, & ut benediceret illi, eo quod inisset bellum cum Hadarghezer, & occidisset illum (quia vir gerens bella cum Thogi fuit Hadarghezer,) & cum illo fuerunt vasa argenti & vasa auri, & vasa æris. * Etiam illa sanctificauit rex David ante Dominum cum argento & auro quod sanctificauit de omnibus gentibus quas subegerat. * De Aram & de Moabæis & de filiis Ghamon & de Pelisthæis, & de Ghamalekæis, & de spolio Hadarghezer filij Rechob regis Szoba. * Et fecit David ibi habitacula quando rediit a percutiendo Aram in valle salis octodecim millia. * Et constituit in Edom præfectos, & fuerunt omnes Edomæi serui David; & liberauit Dominus David in omni loco quod iuit. * Et regnauit David super omnem Israel, & David fecit iudicium veritatis & æquitatis omni populo suo.

* Et Ioab filius Szaruiah præfectus erat super exercitum, & Iehosaphat filius Ahhilud præfectus super monimenta. * Et Szadok filius Ahhitob & Ahhimelech filius Abiathar erant sacerdotes, & Seraia scriba. * Et Beniahu filius Iehoia-dagh præpositus super sagittatores & super funditores; & filij David magnates erant.

CAP. IX.

ET dixit David: Num est hic adhuc qui relictus sit in domo Saul, ut faciam cum illo benignitatem propter Iehonathan? * Et in domo Saul erat seruus, & nomen eius Sziba, & vocarunt illum ad David: & dixit rex illi, Num tu es Sziba? & dixit: Seruus tuus sum. * Et dixit rex: Num est adhuc vir in domo Saul ut faciam cum illo benignitatem ante Dominum? & dixit Sziba regi: Adhuc est filius Iehonathano claudus in ambobus pedibus suis.

4 * ויאמר לו המלך איפה הוא ויאמר ציבא אל-
 המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל בלו דבר:
 5 * וישלח המלך דוד ויקחהו מבית מכיר בן-
 6 עמיאל מלו דבר: * ויבא מפּיבשת בן יהונתן
 בן שאול אל דוד ויפל על פניו וישתחו ויאמר
 דוד מפּיבשת ויאמר הנה עבדך:
 7 * ויאמר לו דוד אל תירא כי עשה אעשה עמך
 חסד בעבור יהונתן אביך והשכתי לך ארץ כל-
 שדה שאול אביך ואתה תאכל לחם על שלחני
 8 תמיד: * וישתחו ויאמר מה עבדך כי פניתי
 אל הכלב המר אשר כמוני:
 9 * ויקרא המלך אל ציבא נער שאול ויאמר
 אליו כל אשר היה לשאול ולכל ביתו נתתי לבן-
 10 אדניך: * ועבדת לו את האדמה אתה ובניך
 ועבדיך והבאת והיורה לבן אדניך לחם ואכלו
 ומפּיבשת בן אדניך יאכל תמיד לחם על שלחני
 ולציבא חמשה עשר בנים ועשרים עבדים:
 11 * ויאמר ציבא אל המלך ככל אשר יצוה אדני
 המלך את עבדו בן יעשה עבדך ומפּיבשת אכל
 על שלחני באחד מבני המלך:
 12 * ולמפּיבשת בן קטן ושמו מיכא וכל מושב
 בית ציבא עבדים למפּיבשת:
 13 * ומפּיבשת ישב בירושלם כי על שלחן המלך
 תמיד הוא אכל והוא פסח שתי רגליו:

יוד

1 * ויהי אחרי כן וימת מלך בני עמון ומלך
 2 חנון בנו תחתיו: * ויאמר דוד אעשה חסד
 עם חנון בן נחש כאשר עשה אביו עמדי חסד
 וישלח דוד לנחמו ביד עבדיו אל גביו ויבאו
 עבדי דוד ארץ בני עמון:

תרגום יונתן

4 * ואמר ליה מלכא היכא הוא ואמר ציבא למלכא הא הוא בית מכיר בן עמיאל בלו דבר:
 5 * ואתא מפּיבשת בן יהונתן בר שאול לית דוד ונפל על אפוחי וסגיד ואמר דוד מפּיבשת ואמר הא
 עבדך: * ואמר ליה דוד לא תורחל ארי מעבד אעבד עמך טיבו בריל יהונתן אבך נאזתיב לך נח כל אחסנת שאול אבך ואת
 תיכור לחמא על פתורא דילי תדירא: * וסגיד ואמר מה עבדך ארי אחפניתא על גבר הדיוט דכותי: * וקרא מלכא לציבא
 עלימא דשאול ואמר ליה כל דהנה לשאול ולכל ביתיה יהביית לבר רבונך: * ותפלח ליה ירת ארעא את ובנך ועבדך
 ותעל ויהי לבר רבונך מזון ותפרנס ומפּיבשת בר ריבונך אכיל תדירא לחמא על פתורי ולציבא חמשה עשר בנים ועשרים עבדים:
 11 * ואמר ציבא למלכא ככל דפקיד רבוני מלכא ית עבדיה בן יעבד עבדך ומפּיבשת אכיל על פתורי כחדא מבני מלכא:
 12 * ולמפּיבשת ברא זעירא ושמייה מיכא וכל מושב בית ציבא עבדין למפּיבשת: * ומפּיבשת יתיב בירושלם ארי על
 פתורא ומלכא תדירא הוא אכיל והוא לגי בתרתין רגלוי:

יוד

1 * והנה בחר בן וסיה מלכא דבני עמון ומלך חנון בריתא תחתיה: * ואמר דוד אעבד טיבו עם חנון בר נחש כמה דעבד אבותי
 עמי טיבו ושלח דוד לנחמו בידא דעבדוי על אבותי ואתא עבדי דוד לארע בני עמון:

4 * Vbi, inquit, est? Et Syba ad regem, Ec-
 ce, ait, in domo est Machir filij Amihel in
 5 Lodabar. * Misit ergo rex David & tu-
 lit eum de domo Machir filij Amihel de
 6 Lodabar. * Cum autē venisset Miphibo-
 feth filius Ionathæ filij Saul ad David,
 corruit in faciē suam & adoravit. Dixitq;
 David, Miphibofeth. Qui respōdit, Ad-
 7 sum seruus tuus. * Et ait ei David, Ne ti-
 meas, quia faciens faciam in te misericor-
 diam propter Jonathan patrē tuum, & re-
 stituam tibi omnes agros Saul patris tui,
 & tu comedes panem in mensa mea sem-
 8 per. * Qui adorans eum dixit, Quis ego
 sum seruus tuus, quoniam respexisti super
 canem mortuum similem mei?
 9 * Vocauit itaq; rex Sybam puerū Saul,
 & dixit ei, Omnia quæcunque fuerunt
 Saul, & vniuersam domum eius dedi filio
 10 domini tui. * Operare igitur ei terram
 tu & filij tui, & serui tui, & inferes filio do-
 mini tui cibos vt alatur. Miphibofeth autē
 filius domini tui comedet semper panem
 super mensam meam. Erant autem Sybæ
 11 quindecim filij & viginti serui. * Dixitq;
 Syba ad regē, Sicut iussisti domine mi rex
 seruo tuo, sic faciet seruus tuus. Et Mi-
 phibofeth comedet super mensam meam
 quasi vnus de filijs regis.

CAP. X.

1 **F**ACTUM est autē post hæc vt moreretur
 A rex filiorum Ammō, & regnavit Anon
 2 filius eius pro eo. * Dixitq; David, Faciam
 misericordiam cum Anon filio Naas, sicut
 fecit pater eius mecū misericordiam. Mi-
 sit ergo David consolans eum per seruos
 suos super patris interitu. Cum autē venif-
 sent serui David in terrā filiorū Ammon:

1. Paral.
19.2

* Et dixit ei rex, Vbi iste? & dixit Siba ad regem, Ecce in domo Machir filij Amiel de Lodabar.

* Et misit rex David & tulit eum de domo Machir filij Amiel de Lodabar. * Et venit Mephiboseth filius Jonathan filij Saul ad regē David, & corruit super faciem suam; & adoravit eum: & dixit ei David, Mephiboseth. & dixit, Ecce servus tuus. * Et ait ei David, Ne timeas: quia faciens faciam misericordiam tecum propter Jonathan patrem tuum, & restituiam tibi omnes agros Saul patris tui: & tu comedes panem in mensa mea semper.

* Et adoravit eum, & dixit, Quis sum servus tuus, quod respexisti super canem mortuū similem mei? * Et vocavit rex David Siba puerum Saul: & dixit ad eum, Omnia quaecunque erant Saul & omnem domum eius dedi filio domini tui. * Et operare ei terram tu et filij tui & servi tui, & inferes filio domini tui panes, & comedent. & Mephiboseth filius domini tui comedet semper panes super mensam meam: & Siba erant quindecim filij & viginti servi. * Et dixit Siba ad regem, Omnia quaecūq; præcepit dominus meus rex servo suo, sic faciet servus tuus. & Mephiboseth comedebat super mensam regis sicut unus de filiis regis. * Et Mephiboseth erat filius paruus; & nomen ei Micha: & omnis cognatio domus Siba servi Mephiboseth. * Et Mephiboseth habitabat in Hierusalem, quia super mensam regis vescebatur iugiter, & ipse erat claudus utrisque pedibus suis.

CAP. X.

ET factum est post hac, & mortuus est rex filiorum Ammon, & regnavit pro eo Annon filius eius.

* Et dixit David, Faciam misericordiam cum Annon filio Naas, sicut fecit pater eius misericordiam mecum: & misit David ad consolandum eum in manu servorum suorum de patre eius. et venerunt servi David in terram filiorum Ammon.

4 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, ποῦ ἔστος; καὶ εἶπε σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδὲ ἐν οἴκῳ μαχεὶρ υἱοῦ ἀμιήλ ἐκ τῆς λοδαβάρ. * καὶ ἀπέστειλον ὁ βασιλεὺς δαυὶδ, & ἔλαβεν αὐτὸν ἐξ οἴκου μαχεὶρ υἱοῦ ἀμιήλ ἐκ τῆς λοδαβάρ.

6 * καὶ παρεγγύετο μεφιβόσεθ υἱὸς ἰωνάθαν υἱοῦ σαὺλ πρὸς τὸν βασιλέα δαυὶδ, & ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, & προσεκύνησεν αὐτῷ. & εἶπεν αὐτῷ δαυὶδ, μεφιβόσεθ. & εἶπεν, ἰδὲ ὁ δοῦλός σου. * καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυὶδ, μὴ φοβοῦ, ὅτι ποιῶν ποιήσω ἔλεος μὲν. ὅτι ἐνεκεν ἰωνάθαν τοῦ πατρὸς σου, & ἀποδώσω σοι πάντα ὅσα ἀγρὸς σαὺλ τοῦ πατρὸς σου. & σὺ φαγῇ ἄρτον ἐπὶ τῇ τραπέζῃ μου διαπαντός. * καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ εἶπεν, τίς εἰμὶ ὁ δοῦλός σου, ὅτι ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸν κύναν τὸν τεθνηκότα τὸν ὁμοῖον ἐμοί; * καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τὸν σιβὰ τὸν παῖδα σαὺλ, & εἶπε πρὸς αὐτὸν, πάντα ὅσα ὑπῆρχε τῷ σαὺλ & πᾶν τὸν οἶκον αὐτοῦ δέδωκα τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου.

10 * καὶ ἐργάσατο αὐτῷ γῆν σὺν τοῖς υἱοῖς σου, καὶ τοῖς δοῦλοις σου, & εἰθίσεις τῷ υἱῷ σου κρεῖς σου ἄρτους & φάγον. καὶ μεφιβόσεθ υἱὸς σου κυρίου σου φάγε. διαπαντός ἄρτους ἐπὶ τῇ τραπέζῃ μου. καὶ τῷ σιβὰ ἡσθαι πεντεκαίδεκα υἱοὶ καὶ εἴκοσι δοῦλοι. * καὶ εἶπε σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα, πάντα ὅσα ἐντέταλται ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τῷ δούλῳ αὐτοῦ, ἔτως ποιήσει ὁ δοῦλός σου. καὶ μεφιβόσεθ ἡσθαι ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τοῦ βασιλέως καθὼς εἰς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως. * καὶ τῷ μεφιβόσεθ ἰδοὺ υἱὸς μικρός, & ὄνομα αὐτοῦ μιχα. & πᾶσα ἡ κατ'οίκου σου οἰκὸς σιβὰ δοῦλοι τῷ μεφιβόσεθ.

13 * καὶ μεφιβόσεθ κατῴκει ἐν ἱερουσαλὴμ, διότι ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τοῦ βασιλέως ἡσθαι διαπαντός. καὶ αὐτὸς ἰδοὺ χαλὸς ἀμφοτέρωθεν ὁδοῦ ποδῶν αὐτοῦ.

1 * Καὶ ἐγγύετο μὲν ταῦτα & ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς υἱὸν ἀμμών, & ἐβασίλευσεν αὐτὸς αὐτῶν δυνάμει πρὸς αὐτοῦ.

2 * καὶ εἶπε δαυὶδ, ποιήσω ἔλεος μὲν δυνάμει υἱοῦ ναάβ, καθὼς ἐποίησεν ὁ πατήρ αὐτοῦ ἔλεος μετ' ἐμοῦ. & ἀπέστειλε δαυὶδ πρὸς ἀνακλέσαι αὐτὸν ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ. καὶ παρεγγύοντο οἱ δοῦλοι δαυὶδ εἰς γῆν υἱῶν ἀμμών.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit illi rex, Vbi est? & dixit Sziba regi, Ecce ille est in domo Machir filij Ghamiel in Lodebar. * Et misit rex David, & tulit illum ex domo Machir filij Ghamiel ex Lodebar.

& cecidit super faciem suam, & adoravit: & dixit David, Mephiboseth. & dixit, Ecce servus tuus. * Et dixit illi David, Ne timeas; nam faciendo faciam tecum benignitatem propter Iehonathan patrem tuum, & reddam tibi omnem hæreditatem Saul patris tui; & tu comedes panem super mensam, quæ mea est, semper.

* Et adoravit & dixit, Quid est servus tuus, quod respexisti ad virum idiotam qualis sum ego? * Et vocavit rex Sziba puerum Saul, & dixit illi, Omne quod fuit Sauli, & omni domui eius dedi filio domini tui.

* Et coles illi terram tu & filij tui, & servi tui, & afferes ut sit filio domini tui victus & alatur; & Mephiboseth filius domini tui comedet semper panem super mensam meam: & Sziba erant quindecim filij & viginti servi. * Et dixit Sziba ad regē, Secundum omne quod iussit dominus meus rex servo suo, sic faciet servus tuus. & Mephiboseth comedebat ut unus ex filiis regis.

* Et ipsi Mephiboseth erat filius paruus, & nomen eius Michah; & omnis familia domus Sziba servi erant Mephiboseth.

* Et Mephiboseth sedebat in Ierusalem, quia super mensam regis iugiter ipse comedebat, & ipse claudicabat ambobus pedibus suis.

CAP. X.

ET fuit post hoc, & mortuus est rex filiorum Ghamon, & regnavit Hhanun filius eius pro eo.

* Faciam benignitatem cum Hhanun filio Nahhas, sicut fecit pater eius mecum benignitatem: & misit David ad consolandum illum in manu servorum suorum super patre suo; & venerunt servi David in terram filiorum Ghamon.

* Et dixit David,

* ויאמרו שרי בני עמון אל חנון אדניהם
 המכבד דוד את אביו בעיניך כי שלח לך
 מנחמים הלא בעבור חקר את העיר ולרגלה
 ולהפכה שלח דוד את עבדיו אליך :
 * ויקח חנון את עבדי דוד ויגלה את חצי
 זקנם ויכרת את מדויהם בחצי עד שתותיהם
 וישלחם : * ויגדו לדוד וישלח לקראתם כי
 היו האנשים נבלמים מאד ויאמר המלך שבו
 בירחו עד יצמח זקנכם ושבחתם :
 * ויראו בני עמון כי נבאשו בדוד וישלחו בני
 עמון וישכרו את ארם בית רחוב ואת ארם
 צובא עשרים אלף רגלי ואת מלך מעכה אלף
 איש ואיש טוב שנים עשר אלף איש :
 * וישמע דוד וישלח את יואב ואת כל הצבא
 הנבחרים : * ויצאו בני עמון ויערכו מלחמה
 פתח השער וארם צובא ורחוב ואיש טוב
 ומעכה לבדם בשדה :
 * וירא יואב כי היתה אליו פני המלחמה מפנים
 ומאחור ויבחר מכל בחורי בשראל ויערך
 לקראת ארם : * ואת יתר העם נתן ביד אבשי
 אחיו ויערך לקראת בני עמון :
 * ויאמר ארם תחזק ארם ממני והיתרו לי
 לישועה ואם בני עמון יחזקו ממך והלכתי
 להושיע לך : * חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד
 ערי אלהינו ויהיה יעשרה הטוב בעיניו :
 * ויגש יואב והעם אשר עמו למלחמה בארם
 וינסו מפניו : * ובני עמון ראו כי נס ארם וינסו
 מפני אבשי ויבאו העיר וישב יואב מעל בני עמון
 ויבא ירושלם : * וירא ארם כי נגף לפני ישראל
 ויאספו יחד :

3 *Dixerunt principes filiorū Ammon ad
 Anon dñm suū : Putas q̄ propter honorē
 patris tui miserit David ad te consolato-
 res? & nō ideo vt te inuestigaret & explo-
 raret ciuitatē, & euerteret eā, misit David
 4 seruos suos ad te? * Tulit itaq; Anon ser-
 uos David, rasitq; dimidiam partē barbæ
 eorū, & præcidit vestes eorū medias vsq;
 5 ad nates, & dimisit eos. * Quod cū nun-
 B ciatū esset David, misit in occursum eorū;
 erant enim viri cōfusi turpiter valdē. Et
 mandauit eis David, Manete in Hiericho
 donec crescat barba vestra, & tūc reuer-
 6 mini. * Vidētes aut filij Ammō, q̄ iniuriā
 fecissent David, miserunt & cōduxerunt
 mercede Syrū Roob, & Syrū Soba viginti
 millia peditū, & à rege Maacha mille vi-
 7 ros, & ab Hiftob duodecim millia virorū,
 * Quod cū audisset David, misit Ioab,
 8 & omnē exercitum bellatorum. * Egressi
 sunt ergo filij Ammon, & direxerunt aciē
 ante ipsum introitū portæ. Syrus autem
 Soba, & Roob, & Hiftob, & Maacha seor-
 9 sum erant in campo. * Videns ergo Ioab
 q̄ præparatū esset aduersum se proeliū, &
 ex aduerso & post tergum, elegit sibi ex o-
 10 mnibus electis Israel, & instruxit aciē con-
 C tra Syrū. * Reliquā aut partem populi tra-
 didit Abifai fratri suo. Qui direxit aciē
 11 aduersus filios Ammon. * Et ait Ioab, Si
 præualuerint aduersum me Syri, eris mihi
 in adiutoriū, si aut filij Ammō præualue-
 12 rint aduersum te, auxiliabor tibi. * Esto vir
 fortis & pugnemus p̄ populo nostro & ci-
 uitate Dei nostri. Dñs autem faciet quod
 13 bonum est in cōspectu suo. * Inijt itaque
 Ioab & populus qui erat cū eo, certamen
 14 contra Syros, qui statim fugerunt à facie
 eius. * Filij aut Ammō vidētes quia fugis-
 sent Syri, fugerunt & ipsi à facie Abifai, &
 ingressi sunt ciuitatē. Reuersusq; est Ioab
 15 à filiis Ammon, & venit in Ierusalē. * Vi-
 dentes igitur Syri quoniam corruissent co-
 ram Israel, congregati sunt pariter.

תרגום יונתן

3 ויאמרו רבבי בני עמון לתנו רבנותן המיגר דוד ית אביו בעיניך ארי שלח לך מנחמים הלא בדיל למחקר ית קרמא
 4 ודבר חנון ית עבדי דוד וידע ית פלגות דיקנהון ופסק ית לבושיהון עד
 5 וחיוא לדוד ושלח לקדמותהון ארי חזו גבריא מתפלמין לחרא ואמר מלכא חיבו
 6 וחזו בני עמון ארי איתגריאו בדוד ושלחו בני עמון ואגרו ית ארם בית רחוב וית
 7 ושמע דוד ושלח ית יואב
 8 ונפקו בני עמון וסדרו קרבא במעלנא דתרעא וארם צובא ורחוב ואיש טוב ומעכה בלחוריהון
 9 וחזא יואב ארי תקיפו עלותי עבדי קרבא מאפותי ומאחוריהו ובחר מכל בחורי ישראל וסדר לקדמות אנש
 10 וית שאר עמא וית ביד אבשי אחותי וסדר לקדמות בני עמון
 11 ואמר ארם תחזק ארם ממני והיתרו לי לישועה
 12 תקף ונתקף על עמנא ועל קרני אלהנא ויני יעבד דתקין קדמותי
 13 וקריב יואב ועמא דעמיה לאגחא קרבא באנש ארם ואפכו מן קדמותי
 14 ובני עמון חזו ארי אפכו אנש ארם וערקו מן קדם אבשי ואתו לקרמא וסב יואב מלוח בני עמון ואתא לירושלם
 15 וחזא אנש ארם ארי אחברו קדם ישראל ואתבנישו כחדא

* Et dixerūt principes filiorum Ammon ad Annon dominum suum, Nunquid honorans David patrem tuum coram te, misit tibi consolatores? sed ut inuestigarent ciuitatem tuam, & explorarent eam; quia ut explorarent eam misit David seruos suos ad te. * Et tulit Annon seruos David, & rasit barbarum eorum dimidiam partem, & præscidit de vestibus eorum mediam partem usque ad nates eorum, & dimisit eos. * Et nunciatum est David de viris, & misit in occursum eorum, quoniam erant viri inhonorati valde: & dixit rex, Manete in Hiericho, donec oriantur barba vestra, & reuertimini. * Et viderunt filij Ammon quod confusi sunt serui David: & miserunt filij Ammon, & conduxerunt mercede Syru Bethraab & Syrum Syba, viginti millia peditum, & regem Maacha mille viros, & Isob duodecim millia virorum. * Et audiuit David, & misit Joab & omnem exercitum bellatorum.

* Et egressi sunt filij Ammon, et direxerunt aciem ante portam ciuitatis, & Syrus Syba, & Roob, & Isob, & Maacha seorsum in campo. * Et vidit Joab quod facti essent è regione belli contra eum ex aduerso & post tergum, & elegit de omnibus iuuenibus filiorum Israel, & instruxit aciem aduersum Syrum.

* At reliquam partem populi tradidit in manū Abessa fratris sui: & direxit aciem aduersus filios Ammon. * Et dixit ad Abessa, Si prauauerit Syrus super me, & eris mihi in salutem, & si filij Ammon prauauerint super te, & ibo ut saluem te.

* Esio vir fortis, & confortemur pro populo nostro, & pro ciuitatibus dei nostri, & Dominus faciet bonum in oculis suis. * Et accessit Joab & populus qui cum eo, in bellum contra Syrum, & fugit Syrus à facie eius.

* Et filij Ammon viderunt, quod fugerit Syrus, & fugerunt à facie Abessa, & ingressi sunt in ciuitatem; & reuersus est Joab à filiis Ammon in Hierusalem.

* Et vidit Syrus quod corruit coram filiis Israel, & congregati sunt pariter.

3 * & εἶπον οἱ ἀρχόντες τῶν ἀμμων πρὸς δαυὶδ τὸν κύριον αὐτῶν, ἐχίδνα ἔστιν δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐνώπιόν σου ἀπέσταλκε θεὸς παρὰ καλῶντας; ἀλλ' ὅπως ἐξερδυνήσωσι τὴν πόλιν σου & κατασκοπήσωσιν αὐτήν, ὅτι κατασκέψατο δαυὶδ τὴν ἀπέσταλκε δαυὶδ τὰς δόλως αὐτῶν πρὸς σέ.

4 * & ἔλαβεν δαυὶδ οὗτος δόλως δαυὶδ καὶ ἐξύρῃσε οὗτος πύργον αὐτῶν τὸν ἡμισυ, & ἀπέκοψε τὰν μανθύων αὐτῶν τὸν ἡμισυ ἕως τῶν ἰσχυίων αὐτῶν, & ἐξάπεσε φλέν αὐτῶν.

5 * & ἀπηγγέλη τῷ δαυὶδ περὶ τῶν ἀνδρῶν, & ἐξάπεσε φλέν εἰς ἀπώτησιν αὐτῶν, ὅτι ἦσαν 4 ἀνδρες ἡμιμυρρίοι σφόδρα· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, κατήιστατέ ἐν ἱερουζαλὴμ ἕως τοῦ ἀνατεῖλαι οὗτος πύργον αὐτῶν, & ἔπιτραφέσθε.

6 * & εἶδον 4 υἱοὶ ἀμμων ὅτι ἡγνώθησαν οἱ δούλοι τοῦ δαυὶδ, & ἀπέστειλαν 4 υἱοὶ ἀμμων, & ἐμειδώσαντο τὸν σύρην βεθραάβ, & τὸν σύρην συβά, εἴκοσι χιλιάδας πεζῶν, & τὸν βασιλέα μααχά χιλίους ἀνδρας, & τὸν ἰσὼβ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν. * καὶ ἤκουσε δαυὶδ & ἀπέστειλε τὸν ἰσάβ & πᾶσαν τὴν στρατιάν τῶν δυνατῶν.

8 * & ἐξῆλθον υἱοὶ ἀμμων & παρέλαζαντο τὸν πόλεμον πρὸς τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως· & ὁ σύρην συβά & ῥοώβ, & ἰσὼβ, καὶ μααχά καθ' ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ. * & εἶδεν ἰσάβ ὅτι γεγόνασιν ἀντιπρόσωποι τῷ πολέμῳ πρὸς αὐτὸν ἐξεναντίας & ὅπισθεν· & ἐξελέξατο ἐκ πάντων νεανίσκων τῶν ἰσραήλ, & παρετάξατο ἐξεναντίας τῷ σύρην.

10 * τὸ δὲ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἔδωκεν εἰς τὴν χεῖρα Ἀβέσα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· καὶ παρετάξατο ἐξεναντίας τῶν υἱῶν ἀμμων. * καὶ εἶπεν πρὸς Ἀβέσα, ἔσθ' κερτήση σύρην ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἔσθ' μοι εἰς σωτηρίαν· καὶ ἐὰν οἱ υἱοὶ ἀμμων κερτήσωσιν ὑπὲρ σέ, καὶ πορεύομαι τῷ σώσει. * ἀνδρίζε, καὶ κραταιώσμεν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν πόλεων τοῦ θεοῦ ἡμῶν· καὶ ὁ κύριος ποιήσει τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.

13 * & προσῆλθεν ἰσάβ & ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ εἰς πόλεμον πρὸς τὸν σύρην· & ἐφυγὼν ὁ σύρην ἐκ προσώπου αὐτοῦ.

14 * καὶ 4 υἱοὶ ἀμμων εἶδον, ὅτι πέφυγον ὁ σύρην, καὶ ἐφυγον ἐκ προσώπου Ἀβέσα, & εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν· καὶ δώερε φένην ἰσάβ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀμμων εἰς ἱερουζαλὴμ.

15 * καὶ εἶδεν ὁ σύρην ὅτι ἔπεσεν ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσραήλ· καὶ συνήχθησαν κατὰ τὸ αὐτό.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et dixerunt magnates filiorum Ghamon ad Hhanun principem suum, Num magnificat David patrem tuum in oculis tuis: quod misit tibi consolatores? nonne ut scrutaretur ciuitatem, & ut exploraret eam, & ut obseruaret eam, misit David seruos suos ad te?

4 Et accepit Hhanun seruos David & abscidit dimidium barbæ eorum, & præscidit vestes illorum usque ad dimidium earum, usque ad locum domus confusionis illorum, & dimisit illos. Et indicarunt David; & misit in occursum illorum, quia fuerant viri confusi nimis: & dixit rex, Sedete in Hiericho quousque pullulet barba vestra, & redibitis.

5 Et viderunt filij Ghamon, quod incitati essent in David, & miserunt filij Ghamon, & conduxerunt Aram domus Rehob, & Aram Szobah viginti millia virorum peditum, & regem Maghachah mille viros, & Aistob duodecim millia virorum. Et audiuit David, & misit Joab, & omnem exercitum robustorum. Et prodierunt filij Ghamon & ordinauerunt bellum in introitu portæ, & Aram Szobah, & Rehob, & Aistob, & Maghachah seorsum in agro.

6 Et vidit Joab quod inualuerant super se belligerantes à facie sua, & à posteriori suo, & delegit ex omnibus delectis Israel, & ordinauit in occursum virorum Aram.

7 Et reliquum populi dedit in manu Abissai fratris sui, & ordinauit in occursum filiorum Ghamon. Et dixit, Si prauauerit Aram in me, & eritis mihi in liberationem; & si filij Ghamon prauauerint in te, & ibo ad liberandum te.

8 Inualece, & inualecamus pro populo nostro, & pro vrbibus dei nostri, & Dominus faciet quod statutum ante se. Et accessit Joab, & populus qui cum ipso, ad incundum bellum cum viris Aram, & verterunt terga ab-ante illum.

9 Et filij Ghamon viderunt quod verterunt terga homines Aram, & fugerunt ab-ante Abissai, & venerunt ad ciuitatem, & redijt Joab à filiis Ghamon, & venit in Ierusalem.

10 Et vidit omnis vir Aram quod fracti essent ante Israel, & congregati sunt pariter.

וַיִּשְׁלַח הַדְּרֵעֹז וַיֵּצֵא אֶת-אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר
הַנָּהָר וַיָּבֵאוּ חֵילִים וְשׁוֹבָךְ שֶׁר-צָבָא הַדְּרֵעֹז
לִפְנֵיהֶם: * וַיַּגֵּד לְדָוִד וַיֵּאֱסֹף אֶת-כָּל-
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹד אֶת-הַיָּרְדֵּן וַיָּבֵא חֲלָאֲמָה וַיַּעֲרְכוּ
אֶרֶם לִקְרַאת דָּוִד וַיִּלְחֲמוּ עִמּוֹ:

* וַיִּנֶּס אֲרָם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּהְרֹג דָּוִד מֵאֲרָם
שֶׁבַע מֵאוֹת רֶכֶב וְאַרְבַּעִים אֶלֶף פְּרָשִׁים וְאֵת
שׁוֹבָךְ שֶׁר-צָבָא הִכָּה וַיָּמָת שָׁם: * וַיֵּרְאוּ כָל-
הַמְּלָכִים עֲבָדֵי הַדְּרֵעֹז כִּי נִגְפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּשְׁלְמוּ אֶת-יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבְדוּם וַיֵּרְאוּ אֲרָם לְהוֹשִׁיעַ
עוֹד אֶת-בְּנֵי עַמּוֹן:

יא

* וַיְהִי לְתִשְׁבֹּת הַשָּׁנָה לַעֲתִי צֵאת הַמְּלָאכִים
וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת-יֹאבֵז וְאֶת-עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת-כָּל-
יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁחָתוּ אֶת-בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּצְרוּ עַל-רַב־הַיָּרְדֵּן
יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם: * וַיְהִי לַעֲתִי הָעֶרֶב וַיִּקָּם דָּוִד
מֵעַל מִשְׁכְּבוֹ וַיִּתְּחַלֵּךְ עַל-גִּבַּת הַמֶּלֶךְ וַיֵּרָא אִשָּׁה
רַחֲצָה מֵעַל הַגִּבָּה וְהָאִשָּׁה טוֹבֶת מְרָאָה מְאֹד:

* וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַרֵּשׁ לָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא-זֹאת
בֵּת-שֶׁבַע בַּת-אֱלִיעֶזֶר אִשְׁתִּי אֲוִרְיָה הַחַתִּי:

* וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאכִים וַיִּקְחָהּ וַתָּבֹא אֵלָיו
וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וְהָיָה מִתְקַדֶּשֶׁת מִטְּמֵאתָהּ וַתֵּשֶׁב
אֵל-בֵּיתָהּ: * וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתַּגֵּד
לְדָוִד וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲנִכִּי: * וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל-

יֹאבֵז שְׁלַח אֵלָי אֶת-אֲוִרְיָה הַחַתִּי וַיִּשְׁלַח יֹאבֵז
אֶת-אֲוִרְיָה אֶל-דָּוִד: * וַיָּבֵא אֲוִרְיָה אֵלָיו

וַיִּשְׁאַל דָּוִד לְשָׁלוֹם יֹאבֵז וּלְשָׁלוֹם הָעָם וּלְשָׁלוֹם
הַמֶּלֶכְמָה: * וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֲוִרְיָה רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחֹץ

רַגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אֲוִרְיָה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו
מִשְׁאֵת הַמֶּלֶךְ:

16 * Misitq; Adadezer & eduxit Syros qui
erant trans fluuiū, & adduxit eorū exer-
citum. Sobach aut magister militiæ Ada-
dezer erat princeps eorum. * Quod cum
nunciatū esset David, contraxit omnē Is-
raelem, & trāsiuit Iordanē, venítq; in He-
lam. Et direxerunt aciem Syri ex aduerso

17 * Quod cum
nunciatū esset David, contraxit omnē Is-
raelem, & trāsiuit Iordanē, venítq; in He-
lam. Et direxerunt aciem Syri ex aduerso

18 * Fu-
gerúntq; Syri à facie Israel, & occidit Da-
uid de Syris septingétos currus & quadra-
ginta millia equitū, & Sobach principem
militiæ percussit, & statim mortuus est.

19 * Videntes aut vniuersi reges qui erāt in
præsidio Adadezer se victos esse ab Israel,
fecerunt pacem cū Israel & seruierunt eis,
timuerúntq; Syri auxilium præbere filiis
Ammon.

CAP. XI.

1 * Factum est aut vertète anno, eo tēpore
quo solēt reges ad bella procedere, mi-
sit David Ioab & seruos suos cum eo, &
vniuersum Israel, & vastauerūt filios Am-
mō, & obsederunt Rabba; David aut re-
man sit in Ierusalē. * Dum hæc ageren-
tur, accidit quadā die vt surgeret David
de stratu suo post Meridiē, & deambula-
ret in solario domus regiæ, vidítq; mulie-
rem se lauante ex aduerso super solarium
suū. erat aut mulier pulchra valdē. * Mi-
sit ergo rex & requisit quæ esset mulier.

2 * Nūciarúm; est ei q̄ ipsa esset Bersabee, fi-
lia Heliā, vxor Vriæ Ethēi. * Misit itaque
David nuncijs tulit eā. Quæ cum ingressa
esset ad illū, dormiuit cū ea. Statimq; san-
ctificata est ab immunditia sua, & reuersa
est domū suā. * cōcepto fœtu. Mittensq;
nūciauit David, & ait, Cōcepi. * Misit aut
David ad Ioab, dicēs: Mitte ad me Vriam
Ethæū. Misitq; Ioab Vriā ad David. * Et
venit Vrias ad David, quæsiuitq; David
quàm rectè ageret Ioab & popul⁹, & quo-
modo administraretur bellū. * Et dixit Da-
uid ad Vriā, Vade in domū tuam, & laua
pedes tuos. Et egressus est Vrias de domo
regis, secutúsq; est cum cibus regius.

1. Paral.
20. a

תרגום יונתן

16 וַיִּשְׁלַח הַדְּרֵעֹז וַיֵּאֱסֹף אֶת-אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר
יַם הַיָּרְדֵּן וַיָּבֵאוּ חֵילִים וְשׁוֹבָךְ שֶׁר-צָבָא הַדְּרֵעֹז
לִפְנֵיהֶם: * וַיַּגֵּד לְדָוִד וַיֵּאֱסֹף אֶת-כָּל-
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹד אֶת-הַיָּרְדֵּן וַיָּבֵא חֲלָאֲמָה וַיַּעֲרְכוּ
אֶרֶם לִקְרַאת דָּוִד וַיִּלְחֲמוּ עִמּוֹ:

יא

1 וַיְהִי לְתִשְׁבֹּת הַשָּׁנָה לַעֲתִי צֵאת הַמְּלָאכִים
וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת-יֹאבֵז וְאֶת-עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת-כָּל-
יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁחָתוּ אֶת-בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּצְרוּ עַל-רַב־הַיָּרְדֵּן
יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם: * וַיְהִי לַעֲתִי הָעֶרֶב וַיִּקָּם דָּוִד
מֵעַל מִשְׁכְּבוֹ וַיִּתְּחַלֵּךְ עַל-גִּבַּת הַמֶּלֶךְ וַיֵּרָא אִשָּׁה
רַחֲצָה מֵעַל הַגִּבָּה וְהָאִשָּׁה טוֹבֶת מְרָאָה מְאֹד:
* וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַרֵּשׁ לָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא-זֹאת
בֵּת-שֶׁבַע בַּת-אֱלִיעֶזֶר אִשְׁתִּי אֲוִרְיָה הַחַתִּי:
* וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאכִים וַיִּקְחָהּ וַתָּבֹא אֵלָיו
וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וְהָיָה מִתְקַדֶּשֶׁת מִטְּמֵאתָהּ וַתֵּשֶׁב
אֵל-בֵּיתָהּ: * וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתַּגֵּד
לְדָוִד וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲנִכִּי: * וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל-
יֹאבֵז שְׁלַח אֵלָי אֶת-אֲוִרְיָה הַחַתִּי וַיִּשְׁלַח יֹאבֵז
אֶת-אֲוִרְיָה אֶל-דָּוִד: * וַיָּבֵא אֲוִרְיָה אֵלָיו
וַיִּשְׁאַל דָּוִד לְשָׁלוֹם יֹאבֵז וּלְשָׁלוֹם הָעָם וּלְשָׁלוֹם
הַמֶּלֶכְמָה: * וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֲוִרְיָה רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחֹץ
רַגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אֲוִרְיָה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו
מִשְׁאֵת הַמֶּלֶךְ:

* Et misit Adraezer, & eduxit Syrum qui erat trans fluvium, & venerunt in Elam, & Sobach princeps militie Adraezer ante eos.

* Et nunciatum est David & contraxit omnem Ifrael, & transijt Jordanem, & venit in Chalaama, & direxit aciem Syrus ex adverso David, & pugnavit cum eo.

* Et fugit Syrus a facie Ifrael, & occidit David de Syris septingentos currus, & quadraginta millia equitum, & Sobach principem militie eius percussit, & mortuus est ibi.

* Et viderunt uniuersi reges serui Adraazer, quoniam corruerunt coram Ifrael, & pepigerunt fœdus cum Ifrael, & seruierunt Ifrael, & timuerunt Syri ut saluent filios Ammon rursum.

CAP. XI.

ET factū est vertēte anno in tempore egres- sus regum, & misit David Joab & seruos suos cum eo & uniuersum Ifrael, & vastauit filios Ammon, & obsederunt contra Rabath, & David habitabat in Hierusalem.

* Factum est autem in tempore post Meridiem, & surrexit David a lecto suo, & deambulabat in solario domus regis, & vidit a solario mulierem lauāntem se, & mulier pulchra aspectu valde.

* Et misit David & requisivit mulierem, & dixerunt, Nonne hac est Bersabee filia Eliam vxor Urie Chetthai?

* Et misit David nuncios, & tulit eam, & ingressus est ad eam, & dormiuit cum ea: & hac erat sanctificata ab immunditia sua, & reuersa est in domum suam. * Et concepit mulier, & misit & nunciauit David, & dixit: Concepi ego. * Et misit David ad Joab, & dixit, Mitte mihi Vrian Chettaum, & misit Joab Vrian ad eum. * Et venit Vrias ad David, & interrogauit eum David, si valeret Joab, & si valeret populus, & si valeret bellum.

* Et dixit David Uria, Descende in domum tuam, & laua pedes tuos: & egressus est Vrias a facie regis, & egressa est post eum portio regis.

16 * καὶ ἀπέστειλεν ἀδρααζάρ, καὶ ἐξήγαγεν τὸν σύρον τὸν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ παρεγγύοντο εἰς ἐλάμ. καὶ σωβὰχ ὁ ἀρχιστρατήγος τοῦ ἀδρααζάρ ἐμπαροῦσεν αὐ-
17 τὸν. καὶ ἀπήγγειλε τῷ δαυὶδ, καὶ συνηγάγετο πρὸς τὰ ἰσραήλ, καὶ διέβη τὸν ἰορδάνην, καὶ παρεγγύετο εἰς χαλαα-
18 μὰ. καὶ παρελάξατο τὸ σύρον ἐξ ἐνδοτίας δαυὶδ, καὶ ἐπολέ-
19 μησεν μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐφυγὼν τὸ σύρον ἐκ παροσώπης ἰσ-
ραήλ. καὶ ἀπέκλινε δαυὶδ ἐκ τῶν σύρων ἐπὶ ἀκόσια ἄρματα, καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἰππέων, καὶ τὸν σωβὰχ ἀρχιστρατήγον αὐτοῦ ἐπάταξεν, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ.

19 * καὶ εἶδον πάντες οἱ βασιλεῖς οἱ δοῦλοι ἀδρααζάρ ὅτι ἐπταίσαν ἐνώπιον ἰσραήλ, καὶ διέθεντο διαθήκην μετ' ἰσραήλ, καὶ ἐδούλουν τῷ ἰσραήλ. καὶ ἐφοβήθησαν σύρον τοῦ διασώσαι τὸν υἱὸς ἀμμιὼν ἐτι.
ια.

1 * Καὶ ἐγγύετο Ἰππικρέφαντος ἐν ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐξορίας τῶν βασιλέων, καὶ ἐξαπέστειλε δαυὶδ τὸν ἰωάβ, καὶ τὸν παῖδας αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν ἰσραήλ, καὶ διέσπειρε τὸν υἱὸς ἀμμιὼν. καὶ περιεκάθισαν ἐπὶ ῥαβὰθ. καὶ δαυὶδ κατῴκει ἐν ἱερουσαλὴμ. * ἐγγύετο ὁ καιρὸς τῆς δέλης, καὶ ὤρεση δαυὶδ ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως. καὶ εἶδεν ἀπὸ τοῦ δώματος γυναῖκα λουομένην. καὶ ἡ γυνὴ καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα.

* καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ καὶ ἐζήτησε τὴν γυναῖκα. καὶ εἶπον, ὅχι αὕτη ἐστὶν βηρσαβεαὶ θυγάτηρ ἐλιάμ γυνὴ ἐξοῦ τοῦ χετταίου. * καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους, καὶ ἔλαβεν αὐτήν, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν, καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς. καὶ αὕτη ἠὲ ἀγαζομένη ἀπὸ ἀκαθαρσίας αὐτῆς, καὶ ἀπέσπερσεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

5 * καὶ συνέλαβεν ἡ γυνὴ. καὶ ἀπέστειλε καὶ ἀπήγγειλε δαυὶδ, καὶ εἶπεν, συνέβη φάεγά.

6 * καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ πρὸς ἰωάβ, καὶ εἶπεν, ἀπόστειλόν μοι τὸν ἑρίδω τὸν χετταίου. καὶ ἀπέστειλεν ἰωάβ τὸν ἑρίδω πρὸς αὐτόν. * καὶ παραγίνετο ἑρίδω πρὸς δαυὶδ, καὶ ἐπερώτησεν αὐτὸν δαυὶδ, εἰ ὑγαίνει ἰωάβ, καὶ εἰ ὑγαίνει ὁ λαός, καὶ εἰ ὑγαίνει ὁ πόλεμος.

8 * καὶ εἶπεν δαυὶδ τῷ ἑρίδω, κατὰ βῆθι εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ νίψαι τὸν πόδας σου. καὶ ἐξῆλθεν ἑρίδω ἐκ παροσώπης τοῦ βασιλέως, καὶ ἐξῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ ἄρσις τοῦ βασιλέως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 * Et misit Hadarghezer & eduxit viros Aram qui erant trans Perath, & venerunt ad Hheilam; & Sobach princeps exercitus Hadarghezer erat ante illos.

17 * Et indicatum est David, & congregauit omnem Ifrael, & transiuit Iardena, & venerunt ad Hheilam, & ordinauerunt se homines Aram in occursum David, & inierunt bellum cum illo.

18 * Et verterunt terga homines Aram ab ante Ifrael, & occidit David ex Aram septingentos currus & quadraginta millia equitum, & Sobach principem exercitus percussit, & mortuus est ibi.

19 * Et viderunt omnes reges serui Hadarghezer quod fracti essent ante Ifrael, & pacem fecerunt cum Ifrael, & seruierunt illis, & metuerunt homines Aram liberare amplius filios Ghamon.

CAP. XI.

ET fuit in tempore finis anni, in tempore cum exirent reges, & misit David Ioab & seruos suos cum illo, & omnem Ifrael, & vastarunt filios Ghamon, & obsederunt Rabah, & David sedebat in Ierusalem.

1 * Et fuit in tempore vespere, & surrexit David desuper lecto suo, & fuit super tectum domus regie, & vidit mulierem lauāntem se desuper tecto: & mulier erat pulchra visu valde.

2 * Et misit David & rogauit de muliere: & dixit quidam, Nonne hac Bathsebagh filia Eligham vxor Vriah Hhithai?

3 * Et misit David nuncios, & tulit illam; & venit ad eum, & cubuit cum ea: & ipsa purgata ab immunditia sua, & redijt ad domum suam.

4 * Et concepit mulier, & misit, & indicauit David, & dixit: Prægnans sum.

5 * Et misit David ad Ioab, Mitte mihi Vriah Hhithaum. & misit Ioab Vriah ad David.

6 * Et rogauit David de pace Ioab, & de pace populi, & de pace gerentium bellum.

7 * Et venit Vriah ad eum, & dixit David ad Vriah, Descende ad domum tuam, & laua pedes tuos: & exiuit Vriah de domo regis, & exiuit post eum cibus regis.

* Et dormiuit Vrias in vestibulo domus re-
gis cum omnibus seruis domini sui, & non de-
scendit ad domum suam. * Et nunciauerunt
David, dicentes: Quod non descendit Vrias in
domum suam. & ait David ad Uriam, Nonne
de via venisti tu? quare non descendisti in do-
mum tuam? * Et ait Vrias ad David, Arca
& Israel, & Judas habitant in papilionibus,
& dominus meus Joab, & serui domini mei su-
per faciem campi castrametati, & quomodo ego
ingrediar in domum meam ut comedam, &
bibam, & dormiam cum vxore mea? per vi-
tam tuam, & per vitam anime tue non faciam
rem hanc. * Et dixit David ad Uriam, Ma-
ne hic & hodie, & cras te dimittam: & man-
sit Vrias in Hierusalem in die illa & crastina.
* Et vocauit eum David & comedit coram
se, & bibit & inebriatus est; & egressus est
vespere, & dormiuit Vrias in cubili cum ser-
uis domini sui, in autem domum suam non de-
scendit.

* Et factum est manè, & scripsit David epi-
stolam ad Joab, & misit in manu Vrie.

* Scripsit autem in epistola, dicens: Trade
Uriam in praelium forte, & reuertimini à ter-
go eius, & percutietur & morietur.

* Et factum est cum obsideret Joab in urbem,
& dedit Vriam in locum ubi sciebat quoniam
viri fortitudinis erant ibi. * Et egressi sunt
viri ciuitatis & bellabant aduersum Joab, &
cecidērunt de populo de seruis David, & mor-
tuus est Vrias Chettaus. * Et misit Joab, &
nunciauit David omnia verba praelij.

* Et praecepit Joab nuncio, dicens: Cum com-
pleueris tu vnuerfos sermones belli loquens ad
regem.

* Et erit si ascenderit ira regis, & dixerit ti-
bi, Quare accessistis ad urbem ut praeliaremi-
ni? nonne sciebatis quod percutiemini de muro?

* Quis percussit Abimelech filium Hiero-
baal? nonne mulier proiecit super eum fragmen
mole de muro, & mortuus est in Thabes? Qua-
re accessistis ad murum? & dices, Et seruis
tuus Vrias Chettaus mortuus est.

* & κοιμήθη ἑρίας ἐν τῇ πυλῶνι τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως
μὲν πάντων τῶν παίδων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. & κατέβη εἰς τὸν
οἶκον αὐτοῦ. * & ἀπήγγειλεν τῷ δαυὶδ, λέγοντες, ὅτι
& κατέβη ἑρίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τὸν
ἑρίαν· ἔχι δὲ ὁδὸν παραγέγονας σύ; τί οὐ κατέβης εἰς
τὸν οἶκόν σου; * καὶ εἶπεν ἑρίας πρὸς δαυὶδ, ἡ κιβωτός
& ἰσραὴλ & ἰσάβας καὶ τοκοῦσιν ἐν σκηναῖς, & ὁ κύριός μου
ἰωάβ, καὶ ὁ παῖδες τοῦ κυρίου μου ἐπὶ τῶν ποσσίν μου πεδῖς
παρεμβεβληκότες, & πῶς ἐγὼ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν
μου φαγεῖν & πίνειν & κοιμηθῆναι μετὰ τῆς γυναίκος μου; μα-
τὴν ζωὴν σου & ματὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς σου & μὴ ποιήσω τὸ
πρᾶγμα τοῦτο. * & εἶπε δαυὶδ πρὸς τὸν ἑρίαν, καὶ διὸ
ᾧδε & σήμερον, & αὐριον σὲ δὲ ἀποσελεύω, καὶ ἐκείθισεν
ἑρίας ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ & τῇ ἐπαύριον.
* καὶ ἐκάλεισεν αὐτὸν δαυὶδ & ἐφαγγεῖν ἐνώπιον αὐτοῦ,
& ἐπῖεν, & ἐμεθύσθη, & δὲ ἤλθεν ἐσπέρας & κοιμήθη ὁ
ἑρίας ἐν τῇ κοίτῃ μὲν πάντων τῶν παίδων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, εἰς δὲ τὸν
οἶκον αὐτοῦ & κατέβη.

* καὶ ἐγγράψεν πρὸς τὸν ἑρίαν, καὶ ἔγραψε δαυὶδ βιβλίον πρὸς
ἰωάβ, & ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἑρίαν.

* ἔγραψε δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγων· ὁ δόξας τὸν ἑρίαν
εἰς τὸν πόλεμον τὸν κραταῖον, & ἀπεσεύχεσθε ἀπὸ ὅ-
του πῶς αὐτὸς, & πληγῇ (&) & ἀποθνήσκει. * & ἐγγράψεν
ἐν τῷ περικαθῆσθαι τὸν ἰωάβ ἐπὶ τῷ πόλιν & ἐδώκε τὸν
ἑρίαν ἐπὶ τὸν ῥήπον & ἡδεῖ ὅτι ἄνδρες δυναμέως ἦσαν
ἐκεῖ.

* & δὲ ἤλθον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως & ἐπολέμου
πρὸς ἰωάβ. καὶ ἐπεσον ἐν τῷ λαῷ ἐν τῶν δέλων δαυὶδ,
καὶ ἀπέθανεν ἑρίας ὁ χετταῖος.

* καὶ ἀπέστειλεν ἰωάβ & ἀπήγγειλεν τῷ δαυὶδ πάντα
τὰ ῥήματα τοῦ πολέμου. * καὶ ἐνετείλατο ἰωάβ τῷ
ἀγγέλῳ, λέγων· ἐν τῷ σὺντελέσαι σε πάντα τὰ ῥήμα-
τα τοῦ πολέμου λαλοῦντα πρὸς τὸν βασιλέα.

* καὶ ἔσαι ἐδὴ δυνάμει ὁ θυμός σου βασιλέως, καὶ εἶπη
τοῖς, ἵνα ὅτι ἠγίσαστε πρὸς τὴν πόλιν πολεμῆσαι; ἔκ ἤδη τε
ὅτι πληγῇσθε ἀπὸ τοῦ τείχους;

* τίς ἐπάταξε τὸν ἀβιμέλεχ τὸν υἱὸν ἱερουβαάλ; ἔχι
γυνὴ ἔρριψεν ἐπ' αὐτὸν κλάσμα μύλου ἀπὸ τοῦ τείχους &
ἀπέθανεν ἐν θαβῆς; ἵνα τί περσῆγάτε πρὸς τὸ τείχος
καὶ ἔρεῖς, καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου ἑρίας ὁ χετταῖος τέθνηκε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et cubuit Vriah in porta domus regis cum omnibus seruis domini sui, & non descendit in domum suam.

10 Et indicauerunt David, dicendo: Non descendit Vriah in domum suam: & dixit David ad Vriah; Nonne de via tu venis? & ve quid hoc non descendisti in domum tuam?

11 Et dixit Vriah ad David, Arca Domini & Israel, & Iehudah sedent in umbraculis, & dominus meus Joab, & serui domini mei super facies agri manent, & ego intrabo domum meam ad comedendum & ad bibendum, & ad cubandum cum vxore mea? Per vitam tuam & per vitam anime tue, si fecero verbum hoc.

12 Et dixit David ad Vriah, Sede hic hodie, & cras mittam te. Et sedit Vriah in Ierusalem in die illo, & in die sequenti.

13 Et comedit & bibit ante illum, & inebriauit eum, & exiuit vespere ad cubandum in lecto suo cum seruis domini sui; & in domum suam non descendit.

14 Et fuit in aurora, scripsit David epistolam ad Joab, & misit per manum Vriah.

15 Et scripsit in epistola, dicendo: Date Vriah contra faciem praelij fortis, & reuertimini de post illum ut percutiatur & moriatur.

16 Et fuit quando obsedit Joab urbem, posuit Vriah in loco quem cognouit quod robusti viri ibi essent.

17 Et exierunt homines vrbis, & inierunt praelium cum Joab, & occisi sunt de populo de seruis David, & mortuus est etiam Vriah Hhithæus.

18 Et misit Joab & indicauit David omnia negocia belli.

19 Et iussit nuncio, ut diceret: Vbi absolueris omnia negocia belli loqui cum rege.

20 Et erit si incendatur indignatio regis, & dicat tibi, Ad quid appropinquastis ad urbem, ut congregaremini? nonne sciebatis quod deicerent super vos ex muro?

21 Quis occidit Abimelech filium Ierubesseth? nonne mulier deiecit super illum partem superioris mole ex muro, & mortuus est in Thebeth? ad quid appropinquastis ad murum? & dices, Etiam seruis tuus Vriah Hhithæus mortuus est.

וילך המלאך ויבא ויגד לדוד את כל אשר
 22 שלחו יואב : * ויאמר המלאך אל דוד כי גברו
 על ינו האנשים ויצאו אל ינו השדה ונהיה עליהם
 23 עד פתח השער : * וידאו המראים אל עבדיך
 מעל החומות וימותו מעבדי המלך וגם עבדך
 24 אוריה החתי מת : * ויאמר דוד אל המלאך
 כה תאמר אל יואב אל ירע בעיניך את הדבר
 הזה כי כזה וכזה תאכל החרב החזק מלחמתך
 אל העיר והרסה וחזקהו :
 25 * ותשמע אשור אוריה כי מת אוריה אישה
 ותספר על בעלה :
 26 * ויעבר האבל וישלח דוד ויאספה אל ביתו
 ותהי לו לאשה ותלד לו בן וירע הדבר אשר
 עשה דוד בעיני יהוה :

יב

* וישלח יהוה את נתן אל דוד ויבא אליו
 ויאמר לו שני אנשים היו בעיר אחת אחד עשיר
 * ואחד ראש : * לעשיר חיר צאן ובקר הרבה
 * מאד : * ולרש אין כל כי אם כבשה אחת
 קטנה אשר קנה ויחיה ותגדל עמו ועם בניו
 יחדו מפתו תאכל ומכסו תשתרו ובחיקו תשכב
 ותהי לו כבת :
 4 * ויבא רחל לאיש רועשיר ויחמר
 לקחת מצאנו ומבקרו לעשות לארח הבא לו ויקח
 את כבשת האיש הראש ויעשה לאיש הבא אליו :
 5 * ויחר אף דוד באיש מאד ויאמר אל נתן חיי
 יהוה כי בן מות האיש העשה זאת :
 6 * ואת הכבשה ישלם ארבעתים עקב אשר
 עשה את הדבר הזה ועל אשר לא חמל :

22 * Abiit ergo nūcius & venit & narrauit
 David omnia quæ ei præceperat Ioab.
 23 * Et dixit nūcius ad David: Præualuerūt
 aduersū nos viri, & egressi sunt ad nos in
 agrū. Nos autē facto impetu persecuti eos
 24 sumus vsq; ad portā ciuitatis. * Et dire-
 xerunt iacula sagittarij ad seruos tuos ex
 muro desuper, mortuiq; sunt de seruis re-
 gis. Quinetiam seruus tuus Vriās Ethæus
 25 mortuus est. * Et dixit David ad nunciū:
 Hec dices Ioab, Nō te frangat ista res. Va-
 rius enim euentus est belli, & nūc hunc &
 nunc illū consumit gladius. Cōforta bel-
 latores tuos aduersus urbē vt destruas eā,
 26 & exhortare eos. * Audiuit autem vxor
 Vriæ quod mortuus esset Vriās vir suus, &
 27 planxit eum. * Transactoq; luctu misit
 David & introduxit eā in domū suam, &
 facta est ei vxor, peperitq; ei filium. Et dis-
 plicuit verbum hoc quod fecerat David
 coram Domino.

CAP. XII.

* Misit ergo Dominus Nathā ad David.
 A Qui cū venisset ad eum, dixit ei:
 Duo viri erant in ciuitate vna, vnus diues
 2 & alter pauper. * Diues habebat oues &
 3 boues plurimos valde: * Pauper autē ni-
 hil habebat omnino præter ouem vnā
 paruulam quā emerat & nutrierat, & quæ
 creuerat apud eum cum filiis eius, simul
 de pane illius comedens & de calice eius
 bibens, & in sinu illius dormiens, eratque
 4 illi sicut filia. * Cū autem peregrinus
 quidam venisset ad diuitem, parcens ille
 sumere de ouibus & de bobus suis, vt ex-
 hiberet conuiuium peregrino illi qui ve-
 nerat ad se, tulit ouē viri pauperis, & præ-
 parauit cibos homini qui venerat ad se.
 5 * Iratus autem indignatione David ad-
 uersus hominem illum nimis, dixit ad
 Nathan: Viuit Dominus, quoniam filius
 6 mortis est vir qui fecit hoc. * Quem red-
 det in quadruplum, eò quod fecerit ver-
 bum istud, & non pepercerit.

תרגום יונתן

22 ואזל אינגרא ואסא ומני לדוד יר כל דשלחיה יואב :
 23 ונפקו עלנא בחקלא ותוינא טרדיו להון עד מעלנא דתרעא :
 מלכא ואף עבדך אוריה חתאה מיר :
 24 הדיו ארי כדיו ובדיו מקטל חרבא אחקיו קרבך על קרמא ופגרה ותקפהו :
 25 וספרת על בעלה :
 26 ויעברת אבלא ושלח דוד וכנשה לביחיה ויהוה ליה לאיתו וילינת ליה בר ובאש פתגמא ועבד דוד קדם יי :
 יב
 1 ושלח יי נתן דוד ואסא לוחיה ואמר ליה תרין גברין הון בקרמא חדא חד עתירא וחד מסכניא :
 2 עאן ותורין סגי לחרא :
 3 ולמסכניא ליה כל מדעם אלתן אימרתא חדא ועירמא דכנה וקיימה ורבת עמיה ועם כנוהי כחרא
 4 מפתיה אכלה ומכוסיה שתיה ובחיקיה שכבא ותות ליה כברתא :
 5 ואסא ארמא לגברא עתירא וחס למסב מעאניה ומחוריה למעבד
 6 לארמא דאסא ליה ונסכי יר אימרתא דגברא מסכניא ועבדה לגברא דאסא לוחיה :
 7 וחקיו רגא דדוד בגברא לחרא ואמר לנתן קיים הוה יי ארי גבר חייב קטול גברא ועבד קרא :
 8 וית אמרתא ישלם על חר ארבעה חליף ועבד יר פתגמא דדוד ועל דלא חס :

* Et venit nuncius Joab ad regem in Hieru-
salem, & nunciauit David omnia quæ locutus
est Joab. * Et dixit nuncius ad David, Quod
præualuerunt viri aduersum nos, & egressi
sunt viri ad nos in agrum, & venimus con-
tra eos vsque ad portas vestibuli. * Et sagit-
tauerunt sagittarij ad seruos tuos ex muro, &
mortui sunt de seruis regis, & seruus tuus
Urias Chettheus mortuus est. * Et dixit Da-
uid ad nuncium, Hæc dices ad Joab, Nō malum
sit in oculis tuis de verbo hoc, quoniam quan-
doque quidem sic, quandoque autem sic consu-
met gladius: conforta bellum tuum aduersus
urbem, & destruas eam, & fortifica eam.

* Et audiuit vxor Uriæ quod mortuus esset
vir suus Urias, & planxit super virum suum.

* Et transijt luctus, & misit David, & ac-
cepit Bersabee in domum suam, & facta est ei
in uxorem, & parit ei filium.

CAP. XII.

ET visa est mala res quam fecit David co-
ram Domino, & misit Dominus Nathan
prophetam ad David, & ingressus est Nathan
ad David, & dixit ei: Iudica iam mihi iudi-
cium hoc; Duo viri erant in vna ciuitate, vnus
diues & vnus pauper. * Et erant diuiti gre-
ges ouium & armenta bouum multa valde.

* Et pauperi non erat quippiam aliud quam
agna vna parua quam possedit & fouit, &
nutriuit eam, & nutrita fuit cum eo, & cum
filiis eius pariter, de pane eius comedebat, &
de calice bibebat, & in sinu eius dormiebat,
& erat ei sicut filia sua.

* Venit autem viator ad virum diuitem, &
pepercit vtsumeret de grege ouium suorum, & de
armeto bouum suorum vt faceret viro peregrino
venienti ad se; & tulit agnam viri pauperis,
& immolauit eam, & fecit eam viro qui ve-
nerat ad se.

* Et iratus est David nimis indignatione ad-
uersum virum, & dixit ad Nathan, Viuit Do-
minus quoniam filius mortis vir qui fecit hoc.

* Et agnam reddet in quadruplum, eò quod
fecit rem hanc, & eò quod non pepercit.

22 * ὁ παρερχόμενος ὁ ἄγγελος ἰωάβ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς
ἱερουσαλὴμ, & ἀπήγγειλε τὰ δαυὶδ πάντα ὅσα ἐλάλησεν
23 ἰωάβ. * ὁ εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς δαυὶδ, ὅτι κατεκράβουν
οἱ ἄνδρες ἐφ' ἡμᾶς, & ἐξῆλθον, & ἄνδρες ἐφ' ἡμᾶς εἰς τὸ
πεδίον, καὶ ἐγρήθημεν ἐπ' αὐτοὺς ἕως τῶν θυρῶν τῆς πυλῶ-
24 νος. * καὶ ἐτόξουν, & ἐξέβουντες ἐπὶ τοῦ δόρυς τοῦ
ἀπὸ τῆς τοίχης, & ἀπέθανον ἀπὸ τῶν δόρυς τῆς βασιλείας,
25 καὶ γὰρ ὁ δοῦλος τοῦ ἑλίας ὁ χετταῖος τέθνηκεν. * καὶ εἶπε
δαυὶδ πρὸς τὸν ἄγγελον, τὰδε εἰρεῖς πρὸς ἰωάβ, μὴ πονη-
ρὸν ἔσῳ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ περὶ τοῦ ῥήματος τούτου, ὅτι πο-
τὲ μὴ ἔσῳ ποτὲ ὃ ἔσῳ καὶ φαίγῃ ἡ ῥομφαία. καὶ
ταῖς τῶν πόλεμον τοῦ ἐπὶ τὴν πόλιν, & κατασκαφὴν
26 αὐτῆς, καὶ καταίωθαι αὐτὴν. * καὶ ἤκουσεν ἡ γυνὴ ἑλίας
ὅτι τέθνηκεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἑλίας, καὶ ἐκόψατο ἐπὶ τὸν
27 δαυὶδ αὐτῆς. * καὶ διήλθε τὸ πένθος, καὶ ἀπέσειλε δα-
υὶδ, καὶ ἔλαβε τὴν βηρσαβεά εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ
ἐγένετο αὐτῇ εἰς γυναῖκα, καὶ τέκλει αὐτῇ υἱόν.

ιβ'.

1 * Καὶ ἐφαίνῃ πονηρὸν τὸ πρᾶγμα ὃ ἐποίησε δαυὶδ
ἐνώπιον κυρίου, & ἀπέσειλε κύριος ναθάν τὸν προφήτην
πρὸς τὸν δαυὶδ. καὶ εἰσῆλθε ναθάν πρὸς δαυὶδ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, ἀπάγγειλον δὴ μοι τὴν κρίσιν ταύτην. δύο ἄνδρες
ἦσαν ἐν μιᾷ πόλει, εἷς πλούσιος καὶ εἷς πέννης.

2 * καὶ ἦν τῷ πλουσίῳ ποίμνια καὶ βοσκόλια πολλὰ
3 σφόδρα. * καὶ τῷ πέννι ὅκιν ἔδεν, ἀλλ' ἡ ἀμνάς
μία μικρὰ ἦν ἐκτήσατο, & περιεποίησατο, & ἐξέθρεψεν
αὐτὴν καὶ συνέλαβεν μετ' αὐτῆς, & μετ' τῶν τέκνων αὐτῆς
καὶ τὸ αὐτό. ἀπὸ τοῦ ἀρτοῦ αὐτῆς ἔσθιεν, & ἐκ τοῦ ποτηρίου
ἔπινε, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς ἐκαθ' ἑαυτὴν, καὶ ἦν αὐτῇ ὡς
4 θυγάτηρ αὐτῆς. * ἦλθε δὲ ὁδοιπόρος πρὸς τὸν ἄνδρα
τὸν πλούσιον, καὶ ἐφείσατο τοῦ λαβεῖν ἐκ τοῦ ποιμνίου αὐτῆς
καὶ ἐκ τοῦ βοσκολίου αὐτῆς τοῦ ποιῆσαι τῷ ἀνδρὶ τῷ ξένῳ
τῷ ἥκοντι πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλαβε τὴν ἀμνάδα τοῦ ἀν-
δρός τοῦ πέννι, καὶ ἐθύσεν αὐτὴν καὶ ἐποίησεν αὐτὴν
5 τῷ ἀνδρὶ τῷ ἥκοντι πρὸς αὐτόν. * καὶ ἐθυμώθη δαυὶδ
σφόδρα ὀργῇ ἐπὶ τὸν ἄνδρα. καὶ εἶπεν πρὸς ναθάν, ζῆ
κύριος ὅτι ὕψος θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο.

6 * καὶ πλὴν ἀμνάδα ἀποτί(ε) τετραπλάσιον ἀντ' ὧν
ἐποίησε τὸ πρᾶγμα τοῦτο, & ὑπὲρ τῆς ὅκιν ἐφείσατο.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et iuit nuncius, & venit, & indicauit Dauidi omnia quæ mandauit ei Ioab. 23 Et dixit nuncius ad David, Quoniam inualuerunt super nos viri, & exierunt super nos in agro, & propulsauimus eos vsque ad introitum portæ. 24 Et sagittarunt iaculatores super seruos tuos de super muro, & occisi sunt de seruis regis; & etiam seruus tuus Urias Hhithæus mortuus est.

25 Et dixit David ad nunciū, Sic dices ad Ioab, Non malū sit in oculis tuis verbū istud, quia sicut hunc, sic & illum occidit gladius: robora prælium tuum super urbem & destrue eam; & conforta eum. 26 Et audiuit vxor Uriæ quod mortuus esset Urias maritus suus, & planxit super marito suo. 27 Et transiuit luctus eius, & misit David, & collegit illam in domum suam, & fuit ei in uxorem & peperit ei filium: & malum fuit verbum quod fecit David ante Dominum.

CAP. XII.

ET misit Dominus Nathan ad David, & venit ad illum, & dixit ei, Duo viri fuerunt in vrbe vna, vnus diues & alter pauper.

2 Diuiti fuerunt oues & boues multæ nimis. 3 Et pauperi nihil quicquam nisi agnūcula vna parua quam emerat & educarat, & creuerat cum illo & cum filijs eius pariter: de buccella eius comedebat, & de poculo eius bibebat, & in sinu eius recumbebat, & erat illi vt filia.

4 Et venit viator ad virum diuitem, & pepercit accipere de ouibus suis, & de bobus suis, vt pararet viatori qui venit ad se; & accepit agnūculam viri pauperis, & parauit illam viro qui venerat ad se.

5 Et inualuit indignatio David in virum valde, & dixit ad Nathan, Viuit ipse Dominus quod vir obligatus occisioni, vir qui fecit hoc.

6 Et agnūculam reddet, super vnam quatuor, eò quod fecit rem istam, & eò quod non abstinuit.

7 *ויאמר נתן אל דוד אתה האיש כה אמר יהוה
אלהי ישראל אנכי משחתך למלך על ישראל
ואנכי הצלתיך מיד שאול:
8 *ואתנה לך את בית אדניך ואת נשי אדניך
בחיקך ואתנה לך את בירת ישראל ויהודה ואם
מעט ואספר לך כהנה וכהנה:
9 *מדוע בנית את דבר יהוה לעשות הרע בעיני
אורייה החתיה הכית בחרב ואת אשתו לקחת
לך לאשה ואתו הרגת בחרב בני עמון:
10 *ועתה לא תסור חרב מביתך עד עולם
עקב כי בנית ותקח את אשת אורייה החתיה
להיות לך לאשה: *כה אמר יהוה הנני מקים
עליך רעו מביתך ולקחתי אר נשיך לעיניך
ונתתי לרעיך ושכב עם נשיך לעיני רשמי
הזאת: *כי אתה עשית בסתר ואני אעשה
את הדבר הזה נגד כל ישראל ונגד השמש:
13 *ויאמר דוד אל נתן חטאתי ליהוה ויאמר נתן
אל דוד גם יהוה העביר חטאתך לא תמות:
14 *אפס כי נאץ נאצת את איבי יהוה בדבר
הזה גם הכן הילוד לך מות ימות:
15 *וילך נתן אל ביתו ויגף יהוה את הילד
אשר ילדה אשת אורייה לדוד ויאנש:
16 *ויבקש דוד את האלהים בעד הנער ויצא
דוד צום ובא ולן ושכב ארצה:
17 *ויקמו זקניו ביתו עליו להקימו מן הארץ ולא
אברה ולא ברה אתם לחם: *ויחי ביום
השביעי וימת הילד ויראו עבדי דוד להגיד לו
כי מת הילד כי אמרו הנה בהיות הילד חי דברנו
אליו ולא שמע בקולנו ואיך נאמר אליו מרת
הילד ועשה רעו:

7 *Dixit aut Nathan ad David, Tu es ille
vir. Hæc dicit Dñs Deus Israel: Ego vnxi
te in regem super Israel, & ego erui te de
8 manu Saul. *Et dedi tibi domũ dñi tui,
& vxores dñi tui in sinu tuo, dedique tibi
domũ Israel & Iuda, & si parua sunt ista,
9 adijciã tibi multò maiora. *Quare ergo
Ccontempsisti verbũ Dñi, vt faceres malũ
in cõspectu meo? Vriã Ethẽum percussisti
gladio, & vxorem illius accepisti in vxorẽ
tibi, & interfecisti eum gladio filiorũ Am-
10 non. *Quamobrẽ non recedet gladius de
domo tua vsq; in sempiternum, eò q; de-
spexeris me, & tuleris vxorem Vriã Ethẽi,
11 vt esset vxor tua. *Itaque hæc dicit Do-
minus, Ecce ego suscitabo super te ma-
lum de domo tua, & tollam vxores tuas
in oculis tuis, & dabo proximo tuo, &
dormiet cum vxoribus tuis in oculis So-
12 lis huius. *Tu enim fecisti absconditẽ,
Dego autem faciam verbum istud in con-
spectu omnis Israel, & in conspectu Solis.
13 *Et dixit David ad Nathan, Peccaui Ecc. 47.6
Domino. Dixitque Nathan ad David, Do-
minus quoq; transtulit peccatum tuum:
14 non morieris. *Veruntamen quoniã bla-
sphemare fecisti inimicos Domini pro-
pter verbum hoc, filius qui natus est tibi,
15 morte morietur. *Et reuersus est Nathan
in domum suam. Percussitque Dominus
paruulum quem peperit vxor Vriã Da-
16 uid, & desperatus est. *Deprecatusq; est
David Deum pro paruulo, & ieiunauit
David ieiunio, & ingressus seorsum iacuit
17 super terram. *Venerunt autem seniores
domus eius, cogentes eum vt surgeret de
terra. Qui noluit, nec comedit cũ eis ci-
18 bum. *Accidit autem die septima vt mo-
reretur infans, timueruntq; serui David
nunciare ei quòd mortuus esset paruul-
lus. dixerunt enim, Ecce cùm paruulus ad-
huc viueret, loquebamur ad eum, & non
E audiebat vocem nostram; quantomagis si
dixerimus, Mortuus est puer, se affliget?

תרגום יונתן

7 *ויאמר נתן לדוד אתה גברא כדנן אמר יי אלהים אלהא דישראל אנא משחתך למלכא על ישראל ואנא שיתבתך מידא דשאול:
8 *ויחבית לך ית בית רבונך וית נשי רבונך בחינך ויתבית לך ית בית ישראל ויהודה ואם זעיר ואוסיף לך כאלין וכאלין:
9 *מדיון בסרת על פתגמא דיי למעבד דביש קדמי וית אורייה חתא קטלת בחרבא וית אחתיה נסבתא לך לאיתו ויתיה קטלתא
10 *וכען לא חפסוק חרבא מן אנש ביתך עד עלמא חלף דאשטחני ונסבתא ית אחת אורייה חתאח למחוי
11 *כדנן אמר יי אלהים תא אנא מקום עלך בישא מביתך ואדבר ית נשך לעינך ואתן לחברך
12 *ארי את עבדת בסחרא ואנא אעביר ית פתגמא דרין קדם כל ישראל וקדם
13 *ואמר דוד לנתן חבית קדם יי ואמר נתן לדוד אף יי אעבר חובך לא חמות:
14 *ברם ארי מפתח פתחא
15 *ואול נתן לביתיה ויתבר יי ית רביא דילדת
16 *ובקעא דוד רחמין מן קדם יי על רביא וצם דוד צומא ועל וברת ושכיב על
17 *וקמו סבי ביתיה עלוהי לאקמותיה מן ארעא ולא אברה ולא אכל עמהן לחמא:
18 *ותיה ביומא
שביעאה ומית רביא ורחילו עבדי דוד לחנאח ליה ארי מית רביא אמרו תא כד תות רביא קיים מלילנא עמיה ולא קביל מננא ואיכדת
נאמר ליה מית רביא ויעביר בישתא:

* Et dixit Nathan ad David, Tu es vir qui fecisti hoc. hæc dicit Dominus Deus Israhel, Ego unxi te in regem super Israhel, & ego elegi te de manu Saul.

* Et dedi tibi domum domini tui, & uxores eius in sinu tuo, & dedi tibi domum Israhel & Juda: & si pauca tibi sunt, addā tibi sicut hæc.

* Et quare contempsisti verbum Domini ut faceres malum coram eo? Uriam Chetthæum percussisti in gladio, & uxorem illius accepisti tibi ipsam uxorem, & eum interfecisti in gladio filiorum Ammon.

* Et nunc non auferetur gladius de domo tua in sempiternum causa huius, quia contempsisti me, & accepisti uxorem Vria Chetthæi tibi ipsi uxorem.

* Hæc dicit Dominus, Ecce ego suscitabo super te mala de domo tua, et tollam uxores tuas coram te, & dabo eas proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis coram Sole hoc.

* Quia tu fecisti in abscondito, ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israhel, & in conspectu Solis huius.

* Et dixit David ad Nathan, Peccaui Domino: & dixit Nathan ad David, Et Dominus abstulit peccatū tuum, & tu non morieris.

* Veruntamen quia irritans irritasti in inimicis Domini in verbo hoc, & filius tuus qui natus est tibi, morte morietur.

* Et reuersus est Nathan in domum suam, & percussit Deus puerum quem peperit vxor Vrie David, & egrotabat. * Et deprecatus est David Dominum pro puero, & ieiunauit David ieiunio, & ingressus est & mansit super terram. * Et surrexerunt seniores domus eius ad eum, ut eleuarent eum de terra, & non voluit, neque cœnauit panem cum eis.

* Factum est autem in die septima & mortuus est puer, & timuerunt serui David nunciare ei, quod mortuus esset puer, dicentes: Quod adhuc puero viuente loquebamur ad eum, & non audiebat vocem nostram, & quomodo dicemus ad eum quod mortuus est puer, & faciet mala?

7 * καὶ εἶπε ναθὰν πρὸς δαυὶδ, σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τὸτο· τὰδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἐγὼ ἐχρισά σε εἰς βασιλέα ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ ἐξελεξάμην σε ἐκ χειρὸς σαὺλ.

8 * καὶ ἔδωκά σοι τὸν οἶκον τοῦ κυρίου σου, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῆς εἰς τὸν κόλπον σου, & ἔδωκά σοι τὸν οἶκον ἰσραὴλ καὶ ἰούδα· & εἰ ὀλίγα σοι ἐστὶ, προσθήσω σοι καθὼς ταῦτα.

9 * καὶ τί ὅτι ἐξεδένωσας τὸν λόγον κυρίου & ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον αὐτῆς· τὸν ἄνδρα τὸν χειρῶν ἐπάταξας ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτῆς ἔλαβες σεαυτῇ εἰς γυναῖκα, & αὐτὴν ἀπέκτεινας ἐν ῥομφαίᾳ υἱὸν ἀμμών.

10 * καὶ νῦν οὐκ ἐξαρθή(ε) ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου εἰς τὴν αἰῶνα· ἐνεκεν τούτου, ὅτι ἐξεδένωσάς με, & ἔλαβες τὴν γυναῖκα ἄνδρος & χειρῶν σου σεαυτῇ γυναῖκα.

11 * τὰδε λέγει κύριος, ἰδὲ ἐγὼ ἐξελερώ ἐπὶ σὲ κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου σου, καὶ λήψομαι τὰς γυναῖκάς σου ἐνώπιόν σου, καὶ δώσω αὐτάς τῷ πλησίον σου, καὶ κοιμηθή(ε) μετὰ τῶν γυναικῶν σου ἐνώπιον τοῦ ἡλίου τούτου.

12 * ὅτι σὺ ἐποίησας ἐν κρυπτῷ, ἐγὼ δὲ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνώπιον παντὸς ἰσραὴλ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἡλίου τούτου.

13 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ναθὰν, ἡμαρτήκα τὰ κυρίως· καὶ εἶπε ναθὰν πρὸς δαυὶδ, & κύριος ἀφείλετο τὸ ἁμάρτημά σου, καὶ σὺ μὴ δαποθῇς.

14 * πλὴν ὅτι παροργίζων παρώργισας ἐν τοῖς ὕπερναντίοις τὸν κύριον ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, & ὁ υἱός σου ὁ ἑκτόμενός σοι θανάτῳ δαποθανεῖται.

15 * καὶ ἀπῆλθε ναθὰν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς· & ἐπάταξεν ὁ θεὸς τὸ παιδίον ὃ ἔτεκεν ἡ γυνὴ ἄνδρος τῷ δαυὶδ, καὶ ἠρρώσει.

16 * καὶ ἠξίου δαυὶδ τὸν κύριον ὑπὲρ τοῦ παιδὸς, καὶ ἐνήθυσεν δαυὶδ νηστειάν, καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἠυλίσθη ἐπὶ τὴν γῆν. * & ἀνέστησαν οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου αὐτῆς πρὸς αὐτόν, τοῦ ἐγείρειν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐβόλετο, & δὲ συνεδέπνησεν ἄρτον μετὰ αὐτῶν.

18 * ἐχρῆτο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ ἀπέθανε τὸ παιδίον, καὶ ἐφοβήθησαν οἱ δοῦλοι δαυὶδ ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ, ὅτι τέθνηκε τὸ παιδίον, λέγοντες· ὅτι ἐστὶ τὸ παιδίον ζῶν· & ἐλαλοῦμεν πρὸς αὐτόν, & οὐκ ἤκουον τῆς φωνῆς ἡμῶν, & πῶς εἴπωμεν πρὸς αὐτόν ὅτι τέθνηκεν τὸ παιδίον, καὶ ποιήσει κακά;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dixit Nathan ad David, Tu es vir ille. sic dixit Dominus Elohim Deus Israhel, Ego unxi te ut esses rex super Israhel, & ego liberaui te de manu Saul.

8 Et dedi tibi domum domini tui & uxores domini tui, concubinas tuas, & dedi tibi domum Israhel, & Iehudah: & si parum est, & addam tibi secundum ista & ista.

9 Ut quid contempsisti super verbum Domini, faciendo quod malum est ante me? & Vriah Hhithæum occidisti in gladio, & uxorem illius accepisti tibi iuxta uxorem, & illum occidisti in gladio filiorum Chamon?

10 Et nunc non deficiet gladius ab hominibus domus tuæ usque in sæculum, id quod spreuisti me, & accepisti uxorem Vriah Hhithæi ut esset tibi in uxorem.

11 Sic dixit Dominus Elohim, Ecce ego suscito super te malum de domo tua, & accipiam uxores tuas in oculis tuis, & dabo socio tuo, & cubabit cum vxoribus tuis in oculis Solis huius.

12 Quia tu fecisti in abscondito, & ego faciam verbum hoc ante omnem Israhel & ante Solem.

13 Et dixit David ad Nathan, Peccaui ante Dominum. & dixit Nathan ad David, Etiam Dominus transtulit peccatum tuum, non morieris.

14 Verum quoniam aperiendo aperuisti os odientium populum Domini in verbo hoc, etiam filius qui natus est tibi, moriendo morietur.

15 Et abiit Nathan ad domum suam, & fregit Dominus puerum quem peperit vxor Vriah, & debilitatus est.

16 Et quaesivit David misericordias ab ante Dominum super infantem, & ieiunauit David ieiunio, & ingressus est & pernoctauit, & cubuit super terram.

17 Et surrexerunt senes domus eius super illum ut erigerent illum de terra, & noluit, & non comedit cum illis panem.

18 Et fuit in die septimo, & mortuus est puer, & timuerunt serui David indicare illi quod mortuus esset puer: nam dixerunt, Ecce quando erat puer superstes, locuti sumus eum illo, & non audiuit nos: & quomodo dicemus illi, Mortuus est infans, & faciet malum?

* וַיֵּרָא דָּוִד כִּי עֲבָדָיו מִתְלַחֲשִׁים וַיִּבֶן דָּוִד כִּי
 מִן הַיֶּלֶד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־עֲבָדָיו הֲמֵרָה הַיֶּלֶד
 וַיֹּאמְרוּ מֵת * וַיִּקָּם דָּוִד מֵהָאָרֶץ וַיֵּרָחֵץ וַיִּסַּךְ
 וַיַּחֲלֹף שִׁמְלָתוֹ וַיָּבֵא בֵּית־יְהוָה וַיִּשְׁתַּחוּ וַיָּבֵא
 אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁאַל וַיִּשְׁמָו לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכֵל *
 * וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו מַה הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר
 עָשִׂיתָ בְּעִבּוֹר הַיֶּלֶד חֵי צִמָּת וְתִבְכֶּה וּבָאֲשֶׁר מֵת
 הַיֶּלֶד קָמָת וְתֹאכֵל לֶחֶם *
 * וַיֹּאמֶר בְּעוֹר הַיֶּלֶד חֵי צִמָּתִי וְאִבְכֶּה כִּי
 אֲמַרְתִּי מִי יוֹדֵעַ יַחֲנֹנִי יְהוָה וְחֵי הַיֶּלֶד *
 * וְעַתָּה יָמָת לָמָּה זֶה אֲנִי צָם הָאוֹכֵל לִחְשִׁיבוֹ
 עוֹד אֲנִי הַלֵּךְ אֵלָיו וְהוֹצֵא לֹא־יָשׁוּב אֵלָי *
 * וַיִּנָּחֶם דָּוִד אֶת־בֵּית־שֶׁבַע אֲשֶׁתּוֹ וַיָּבֵא אֵלֶיהָ
 וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וְתֵלֶד בָּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה
 וַיְהוָה אֱהָבוֹ *
 * וַיִּשְׁלַח בֵּיד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
 יְדִידְיָה בְּעִבּוֹר יְהוָה * וַיִּלָּחֶם יוֹאָב בְּרַבְת בְּנֵי
 עַמּוֹן וַיִּלְכֹּד אֶת־עִיר הַמְּלוּכָה * וַיִּשְׁלַח יוֹאָב
 מַלְאָכִים אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר נִלְחַמְתִּי בְּרַבְּהָ גִם־
 לְכַדְתִּי אֶת־עִיר הַמַּיִם * וְעַתָּה אֶסָּף אֶת־יֵתֶר
 הָעָם וְהִנֵּה עַל־הָעִיר וְלִכְרָה פֶּן־אֵלֶכֶד אֲנִי אֶת־
 הָעִיר וְנִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ *
 * וַיֹּאסֶף דָּוִד אֶת־כָּל־הָעָם וַיִּלְךְ רַבְּתָהּ וַיִּלָּחֶם
 בָּהּ וַיִּלְכְּדָהּ * וַיִּקַּח אֶת־עֵטְרַת מַלְכָּהּ מֵעַל
 רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כִּכָּר וְזָהָב וְאֶבֶן יָקָרָה וְתָהִי עַל־
 רֹאשׁ דָּוִד וּשְׁלָל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד *
 * וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הוֹצִיא וַיִּשְׁם בְּמִגְרָה
 וּבַחֲרָצֵי הַבְּרוֹל וּבַמִּגְדָּלוֹת הַבְּרוֹל וְהַעֲבִיר אֶתָּם
 בַּמַּלְכָּן וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכָל עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיֵּשֶׁב דָּוִד
 וְכָל־הָעָם יְרוּשָׁלַם *

bus filiorum Ammon. Et reuersus est David & omnis exercitus in Ierusalem.

תרגום יונתן

19 וַיֵּרָא דָּוִד אֶת־עֲבָדָיו מִתְלַחֲשִׁים וַיִּבֶן דָּוִד כִּי
 מִן הַיֶּלֶד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶת־עֲבָדָיו הֲמֵרָה הַיֶּלֶד
 20 וַיֹּאמְרוּ מֵת * וַיִּקָּם דָּוִד מֵהָאָרֶץ וַיֵּרָחֵץ וַיִּסַּךְ
 וַיַּחֲלֹף שִׁמְלָתוֹ וַיָּבֵא בֵּית־יְהוָה וַיִּשְׁתַּחוּ וַיָּבֵא
 21 אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁאַל וַיִּשְׁמָו לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכֵל *
 22 * וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו מַה הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר
 עָשִׂיתָ בְּעִבּוֹר הַיֶּלֶד חֵי צִמָּת וְתִבְכֶּה וּבָאֲשֶׁר מֵת
 הַיֶּלֶד קָמָת וְתֹאכֵל לֶחֶם *
 23 * וַיֹּאמֶר בְּעוֹר הַיֶּלֶד חֵי צִמָּתִי וְאִבְכֶּה כִּי
 אֲמַרְתִּי מִי יוֹדֵעַ יַחֲנֹנִי יְהוָה וְחֵי הַיֶּלֶד *
 24 * וְעַתָּה יָמָת לָמָּה זֶה אֲנִי צָם הָאוֹכֵל לִחְשִׁיבוֹ
 עוֹד אֲנִי הַלֵּךְ אֵלָיו וְהוֹצֵא לֹא־יָשׁוּב אֵלָי *
 25 * וַיִּנָּחֶם דָּוִד אֶת־בֵּית־שֶׁבַע אֲשֶׁתּוֹ וַיָּבֵא אֵלֶיהָ
 וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וְתֵלֶד בָּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה
 26 וַיְהוָה אֱהָבוֹ *
 27 * וַיִּשְׁלַח בֵּיד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
 יְדִידְיָה בְּעִבּוֹר יְהוָה * וַיִּלָּחֶם יוֹאָב בְּרַבְת בְּנֵי
 28 עַמּוֹן וַיִּלְכֹּד אֶת־עִיר הַמְּלוּכָה * וַיִּשְׁלַח יוֹאָב
 29 מַלְאָכִים אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר נִלְחַמְתִּי בְּרַבְּהָ גִם־
 30 לְכַדְתִּי אֶת־עִיר הַמַּיִם * וְעַתָּה אֶסָּף אֶת־יֵתֶר
 הָעָם וְהִנֵּה עַל־הָעִיר וְלִכְרָה פֶּן־אֵלֶכֶד אֲנִי אֶת־
 31 הָעִיר וְנִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ *
 32 * וַיֹּאסֶף דָּוִד אֶת־כָּל־הָעָם וַיִּלְךְ רַבְּתָהּ וַיִּלָּחֶם
 בָּהּ וַיִּלְכְּדָהּ * וַיִּקַּח אֶת־עֵטְרַת מַלְכָּהּ מֵעַל
 רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כִּכָּר וְזָהָב וְאֶבֶן יָקָרָה וְתָהִי עַל־
 רֹאשׁ דָּוִד וּשְׁלָל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד *
 33 * וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הוֹצִיא וַיִּשְׁם בְּמִגְרָה
 וּבַחֲרָצֵי הַבְּרוֹל וּבַמִּגְדָּלוֹת הַבְּרוֹל וְהַעֲבִיר אֶתָּם
 בַּמַּלְכָּן וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכָל עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיֵּשֶׁב דָּוִד
 34 וְכָל־הָעָם יְרוּשָׁלַם *

* Et vidit David seruos suos quod mustitāt, 19
 & sensit David quod mortuus esset puer: &
 dixit David ad seruos suos, Si mortuus est
 puer? & dixerunt, Mortuus est. * Et sur- 20
 rexit David de terra, & lauit se, & vnxit se,
 & mutauit vestem suam, & ingressus est in
 domum Dei, & adorauit eum, & ingressus est
 in domum suam, & petiuit panē vt comederet.

* Et dixerunt ei serui sui, Quis sermo iste 21
 quem fecisti? adhuc enim infante viuente ieiunasti
 & flebas, & vt mortuus est puer, surrexisti
 & comedisti panem, & bibisti vinum?

* Et dixit David, Adhuc puero viuente iei- 22
 ianaui & fleui, quia dixi, Quis nouit si miserebitur
 mei Dominus, & uiuet infans?

* Nunc autē mortuus est infans: quare igitur 23
 ieiunabo ego? nunquid potero vt reducam
 eum? ego vadam ad eum, ipse autem non reuertetur
 ad me. * Et consolatus est David vxorē 24

rem suam Bersabee, & ingressus est ad eā, &
 dormiuit cum ea, et concepit & peperit filium,
 & vocauit nomen eius Solomon, & Dominus
 dilexit eum. * Et misit in manu Nathan pro- 25
 phetæ, & vocauit nomen eius Jeddida in ver-
 bo Domini. * Et expugnauit Joab Rabbath 26
 filiorum Ammon, & cepit urbem regni. * Et 27
 misit Joab nuncios ad David, dicens: Expugnaui
 Rabbath & cepi urbem aquarum.

* Et nunc congrega reliquam partem popu- 28
 li, & castrametare contra ciuitatem, & cape
 eam tu, ne præoccupem eam ego urbem, & vo-
 cetur nomen meum super eam.

* Et cōgregauit David omnem populum, & 29
 profectus est aduersum Rabbath, & expugna-
 uit eam & cepit eam: * Et tulit diadema re- 30
 gis eorum de capite eius, & pondus eius talen-
 tum auri, & lapidis preciosi, & erat super ca-
 put David, & spolia ciuitatis asportauit multa
 valde. * Et populum qui in ea eduxit, & 31
 posuit in serra, & in tribulis ferreis, & ascijs
 ferreis, & circumegit eos per aciem; & sic
 faciebat vniuersis ciuitatibus filiorum Am-
 mon: & reuersus est David & omnis populus
 in Hierusalem.

19 * καὶ εἶδεν δαυὶδ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ὅτι ψιθυρίζουσιν, &
 ἤσθετο δαυὶδ ὅτι τέθνηκε τὸ παιδίον· & εἶπε δαυὶδ πρὸς
 τοὺς παῖδας αὐτοῦ, εἰ τέθνηκε τὸ παιδίον; & εἶπον, τέθνηκεν.

20 * & ἀνέστη δαυὶδ ἀπὸ τῆς γῆς, & ἐλυσάτο & ἐχρίσατο, &
 ἠλλαξεν τὸν ἱματισμὸν αὐτοῦ, & εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον & θεῶν
 καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,

21 καὶ ἤτησεν ἄρτον φαγεῖν. * καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ παῖ-
 δες αὐτοῦ, τίς ὁ λόγος ἔστος ὃν πεποίηκας; ἐπὶ γὰρ ὁ θεὸς παιδίον
 ζῶντος ἐνήσθυσεν καὶ ἐκλαίεις· καὶ ὡς ἀπέθανεν τὸ παιδίον,

22 ἀνέστης & ἐφαγες ἄρτον καὶ πέπωκας οἶνον; * καὶ εἶπε
 δαυὶδ, ἐπὶ ὁ θεὸς παιδίον ζῶντος ἐνήσθυσεν & ἐκλαίον, ὅτι εἶπον,
 τίς εἶδε εἰ ἐλεήσει με κύριος, & ζήσῃ τὸ παιδίον;

23 * νῦν δὲ τέθνηκεν τὸ παιδάριον, ἵνα τί οὐκ ἐνθάρσυνω ἐγὼ
 μὴ διωθῶμαι τοῦ Ἰησοῦ αὐτό; ἐγὼ πορεύομαι
 πρὸς αὐτόν, αὐτὸς δὲ ὅκινῃ ἀσπρέψει πρὸς με.

24 * καὶ παρεκάλεσε δαυὶδ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ βερ-
 σαβεαί, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, & ἐκοιμήθη μετ' αὐτήν,
 καὶ συτέλαβε καὶ ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ
 σολομών, καὶ κύριος ἠγάπησεν αὐτόν.

25 * καὶ ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ναθάν τοῦ προφήτου, καὶ
 ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰεδιδία ἐν λόγῳ κυρίου.

26 * καὶ ἐπολέμησεν ἰωάβ τὴν ῥαββὰθ τῶν ἀμμων, &
 27 πρὸςκατέλαβε τὴν πόλιν τῆς βασιλείας. * & ἀπέστει-
 λεν ἰωάβ ἀγγέλους πρὸς δαυὶδ, λέγων· πεπολέμηκα τὴν
 ῥαββὰθ καὶ κατέλαβόν τὴν πόλιν τῶν ὑδάτων.

28 * καὶ νῦν συάγαγε τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ, καὶ
 παρέμβαλε Ἰθὶ τὴν πόλιν· & πρὸςκατέλαβον αὐτήν
 σύ, ὅπως μὴ πρὸςκατέλαβωμαι αὐτὴν ἐγὼ τὴν πόλιν,

29 καὶ κληθῇ τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτήν. * καὶ συήγαγε
 δαυὶδ πάντα τὸν λαόν, & ἐπορεύθη εἰς ῥαββὰθ, & ἐπο-
 30 λέμησεν αὐτήν καὶ κατέλαβε αὐτήν. * & ἔλαβε τὸν
 στέφανον τοῦ βασιλέως αὐτῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· & ὁ
 στέφανος αὐτοῦ τὰ λείποντα χρυσίς, καὶ λίθου ἡμίον· & ἔθηκε
 Ἰθὶ τῆς κεφαλῆς δαυὶδ· & τὰ σκύλα τῆς πόλεως ἔξινεκε

31 πολλὰ σφόδρα. * καὶ τὸν λαόν τὸν ἐν αὐτῇ ἔξήγαγε,
 καὶ ἔθηκε ἐν τῷ πεδίῳ· & ἐν τοῖς τελεόλοις τοῖς σιδηροῖς, &
 σκεπαροῖς σιδηροῖς, & περιήγαγον αὐτοὺς διὰ τῆς πληθῆς,
 καὶ ἔτρωε ἐποίησε πάσαις ταῖς πόλεσιν τῶν ἀμμων· καὶ
 ἀνέστρεψε δαυὶδ & πᾶς ὁ λαὸς εἰς ἱερουσαλήμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et vidit David quod serui eius mustarent, & suspicatus est David quod mortuus esset puer: & dixit David seruis suis, Num mortuus est puer? & dixerunt, Mortuus est.

20 Et surrexit David de terra, & lauit se, & vnxit se, & mutauit vestimentum suum, & intrauit in domum sanctuarij Domini, & adorauit, & venit ad domum suam, & petiuit: & posuerunt illi panem & comedit.

21 Et dixerunt serui eius illi, Quod verbum est hoc quod fecisti? quoad puer mansit, ieiunasti & fleuisti; & quando mortuus est puer, surrexisti & comedisti panem.

22 Et dixit, Quoad puer mansit, ieiunauit & fleui, quia dixi, Quis nouit, si forsitan misericordia erit super me ab-ante Dominum, & uiuet puer?

23 Eo nunc mortuo, ad quid ego ieiuno? num potero reducere illum? adhuc ego ibo ad illum, & ille non redibit ad me.

24 Et consolatus est David Bathsebagh vxorem suam, & venit ad eam, & cubuit cum ea, & peperit filium, & vocauit nomen eius Selomoh, & Dominus misertus est illius.

25 Et misit in manu Nathan prophetæ, & vocauit nomen eius Iedidiah propter Dominum.

26 Et iniuit prælium Ioab cum Rabbath filiorum Ghamon, & subegit urbem regiam.

27 Et misit Ioab nuncios ad David, & dixit: Iniui bellum in Rabbath, & etiam subegi urbem regiam.

28 Et nunc congrega reliquam partem populum, & ponant castra super urbem, & subige eam, ne fortè subigam urbem, & vocetur nomen meum super illam.

29 Et congregauit David omnem populum, & iuit ad Rabbath, & iniuit prælium cum ea, & subegit eam.

30 Et tulit diadema regis illorum de super capite eius, & pondus illius Chichera auri, & in illo lapis bonus, & fuit super caput ipsius David, & spolia vrbis eduxit multa valde.

31 Et populum qui erat in illa, eduxit, & ferrauit illos in ferris, & in tribulis ferri, & in securibus ferri, & lacerauit illos in plateis; & sic fecit omnibus vrbibus filiorum Ghamon: & rediit David & omnis populus in Ierusalem.

CAP. XIII.

י
 * ויהי אחרי-כן ולאבשלום בן-דוד אחות יפה
 * ושמה- תמר ויאבהב אמנון בן-דוד : * ויצר
 * לאמנון להתחלול-בעבור תמר אחתו כי בתולה
 * היא ויפלא בעיני אמנון לעשות לה מאומה :
 * ולאמנון רע ושמו יונדב בן-שמעה אחי דוד
 * * וינדב איש חכם מאד : * ויאמר לו מדוע
 * אתה ככה דל בן-המלך בבקר בבקר הלא תגיד
 * לי ויאמר לו אמנון את-תמר אחות אבשלם אחי
 * * אני אהב : * ויאמר לו יהונדב שכב על-
 * משכבך והתחל ובא אביך לראותך ואמרת אליו
 * תבא נא תמר אחתי ותברני לחם ועשתה לעיני
 * את-הבריה למען אשר אראה : ואכלתי מידה :
 * * וישכב אמנון ותחל ויבא המלך לראתו
 * ויאמר אמנון אל-המלך תבוא נא תמר אחותי
 * ותלבב לעיני שתי לבבות ואברה מידה :
 * * וישלח דוד אל-תמר הביתה לאמר לבי נא
 * בית אמנון אחיך ועשי-לו הבריה :
 * * ותלך תמר בית אמנון אחיה והוא שכב
 * ותקח אר-הבצק ותלוש ותלבב לעיניו ותבשל
 * את-הלבבות : * ותקח את-המשררת ותצק
 * לפניו וימאן לאכול ויאמר אמנון הוציאו כל-
 * איש מעלי ויצאו כל-איש מעליו :
 * * ויאמר אמנון אל-תמר הביאי הבריה החרר
 * ואברה מידך ותקח תמר אר-הלבבות אשר
 * עשתה ותבא לאמנון אחיה החררה :
 * * ותגש אליו לאכל ויחזק בה ויאמר לה בואי
 * שכבי עמי אחותי : * ותאמר לו אל-אחי אל-
 * תענני כי לא-יעשה בן-בישראל אל-תעשה את-
 * הנבלה הזאת :

A
 1 FActum est autē post hac vt Absalom fi-
 lij David sorore speciosissimā vocabu-
 lo Thamar adamaret Amnō filius David;
 2 * Et deperiret in eam valde, ita vt pro-
 pter amorē eius ægrotaret; quia cū esset
 virgo, difficile ei videbatur, vt quippiam
 3 inhonestē ageret cum ea. * Erat autē Am-
 non amicus nomine Ionadab filius Sem-
 maa fratris David, vir prudens valdē.
 4 * Qui dixit ad eū, Quare sic attenuaris
 macie fili regis per singulos dies? Cur non
 indicas mihi? Dixitq; ei Amnon, Thamar
 5 sororem fratris mei Absalom amo. * Cui
 respondit Ionadab, Cuba super lectū tuū
 & languorē simula. Cūq; venerit pater
 tuus vt visitet te, dice ei, Veniat oro Tha-
 mar soror mea vt det mihi cibum, & faciat
 pulmentum vt comedam de manu eius.
 6 * Accubuit ira, Amnon, & quasi ægro-
 tare coepit. Cūq; venisset rex ad visita-
 B dum eum, ait Amnon ad regem, Veniat
 obsecro Thamar soror mea, vt faciat in
 oculis meis duas sorbitiunculas, & cibum
 paratum capiam de manu eius.
 7 * Misit ergo David ad Thamar domum,
 dicens: Veni in domū Amnon fratris tui,
 8 & fac ei pulmentū. * Venitq; Thamar in
 domū Amnon fratris sui, ille autē iacebat.
 Quæ tollens farinam cōmiscuit & lique-
 faciens in oculis eius coxit sorbitiūculas.
 9 * Tollēsq; quod coxerat effudit & po-
 suit coram eo, & noluit comedere. Dixitq;
 Amnon, Eijcite vniuersos à me. Cūq;
 10 eiecissent omnes: * Dixit Amnon ad Tha-
 mar, Infer cibum in conclauī vt vescar
 C de manu tua. Tulit ergo Thamar sorbi-
 tiunculas quas fecerat, & intulit ad Am-
 11 non fratrē suum in cōclauī. * Cūq; ob-
 tulisset ei cibum, apprehendit eam, & ait:
 12 Veni cuba mecum soror mea. * Quæ re-
 spondit ei, Noli frater mi, noli opprimere
 me; neque enim hoc fas est in Israel. noli
 facere stultitiā hanc.

תרגום יונתן

יג

1 ויהי כן ולאבשלום בן דוד אחותא שפירתא ושמה תמר ורחמה אמנון בן דוד :
 2 ועקת לאמנון לאתמרעא בדיל תמר אחותיה ארי בתולה היא והיה מכסא בעיני אמנון למעבד לה מדעם :
 3 ויאבהב אמנון בן דוד : * ויצר לאמנון שושבינא ושמה יונדב בן שמעה אחותי דוד
 4 * ויאמר ליה מה דין את ברין חשוך בר מלכא בצפר בצפר תלא חתני לי ואמר ליה אמנון ותמר אחותיה
 5 ואמר ליה יונדב שכב על שונך ואתמרע וייתי אבך למחנך ותמר ליה חיתי בען תמר אחתי
 6 * וישכב אמנון ואתמרע ואתא מלכא למחנך ואמר אמנון
 7 * וישלח דוד לות תמר לביתא למימר אזילי בען לבית
 8 * ואזלת תמר לבית אמנון אחותא ויהא שכב ונסיבת ית לישא ולשת וחלטת לעינותי ובשילת
 9 * ונסיבת ית מסריתא ואריקה קדמותי ולא אבה למיכל ואמר אמנון אפיקו כל אנש מעילוי ונפקו כל אנש מעילוי והיו
 10 * ואמר אמנון לתמר אעילי סעודתא לאידרון בית משכבא ואיכול מן ידך ונסיבת תמר ית חליטתא דעבדת ואעילת לאמנון אחותא
 11 * וקריבת ליה למיכל ואתקריב בה ואמר לה עולי שכבי עמי אחתי :
 12 * ואמרת ליה בבועי אחי לא תענני ארי לא מעבד בן בישראל לא מעבד ית קלנא חרין :

CAP. XIII.

ET factum est post hæc, & erat Absalom filio David soror pulchra forma nimis, et nomen ei Thamar, & admauit eam Amnon filius David. * Et tribulabatur ægritudine

Amnon propter Thamar sororem suam, quia virgo erat ipsa, & non poterat in oculis eius Amnon ut faceret aliquid ei.

* Et Amnon amicus, & nomen ei Jonadab, filius Samaa fratris David, & Jonadab erat prudens nimis.

* Et dixit Amnon, Quid tibi quod sic contabuiſti manè manè fili regis, & non nuncias mihi? & dixit ei Amnon, Thamar sororem fratris mei Absalom ego amo. * Et dixit ei Jonadab, Cuba super lectum tuum, & simula egrotare, & veniet pater tuus visitare te, & dices ei, Veniat iam Thamar soror mea, & adsit mihi dans cibum mihi, & faciet coram me pulmentum ut videam & comedam de manu eius.

* Et dormiuit Amnon, & simulauit egrotare, & venit rex ad visitandum eum, & ait Amnon ad regem, Veniat iam Thamar soror mea ad me, & faciat collyridas coram me duas collyridas, & comedam de manu eius.

* Et misit David in domum ad Thamar, dicens: Vade iam ad Amnon fratrem tuum, & fac ei cœnam. * Et iuit Thamar in domum Amnon fratris sui, & ipse dormiebat: & accepit Thamar farinam, & commiscuit & fecit collyridas coram eo, & coxit collyridas.

* Et tulit in quod effundunt, & effudit coram eo, & non voluit comedere: & dixit Amnon, Educite à me uniuersos viros. & educerunt ab eo omnes viros. * Et dixit Amnon ad Thamar: Infer mihi cibum in conclaue, & comedam de manu tua. Et accepit Thamar collyridas quas fecit, & intulit Amnon fratri suo in conclaue, * Et obtulit ei ut comederet. & apprehendit eam Amnon, & dixit ei, Ingredere, dormi mecum.

* Et dixit ei, Non frater, non humilies me, quoniam non fiet sic in Israel, ne facias stultitiam hanc.

* Et tulit in quod effundunt, & effudit coram eo, & non voluit comedere: & dixit Amnon, Educite à me uniuersos viros. & educerunt ab eo omnes viros. * Et dixit Amnon ad Thamar: Infer mihi cibum in conclaue, & comedam de manu tua. Et accepit Thamar collyridas quas fecit, & intulit Amnon fratri suo in conclaue, * Et obtulit ei ut comederet. & apprehendit eam Amnon, & dixit ei, Ingredere, dormi mecum.

* Et dixit ei, Non frater, non humilies me, quoniam non fiet sic in Israel, ne facias stultitiam hanc.

* Et dixit ei, Non frater, non humilies me, quoniam non fiet sic in Israel, ne facias stultitiam hanc.

17.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα ὅτι τὰ ἀδελφὰ αὐτῆς οὐδὲ ἀδελφὴ καλὴ τὰ εἶδει σφόδρα, & ὄνομα αὐτῇ θάμαρ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὴν αἰνῶν ὑπὸς δαυὶδ.

2 * καὶ ἐβλίβετο δὲ ῥωσεία αἰνῶν διὰ θάμαρ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, ὅτι παρθένος ἦν αὐτῇ, & ἠδυνάτει ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῆς αἰνῶν τοῦ ποιῆσαι ἢ αὐτῇ.

3 * καὶ τὰ αἰνῶν ἐταῖρος, & ὄνομα αὐτῇ ἰωνάδα ὑπὸς θάμαρ & ἀδελφοῦ δαυὶδ, καὶ ἰωνάδα ἦν φρόνιμος σφόδρα. * καὶ εἶπε τὰ αἰνῶν, τί σοι ὅτι ἔτις σιωπῆταις τοῦ πρῶτον ἢ ἐξ βασιλέως, καὶ οὐκ ἀπαγγέλλεις μοι; & εἶπεν αὐτῇ αἰνῶν, θάμαρ τὴν ἀδελφὴν & ἀδελφοῦ μου ἀδελφῶν ἐγὼ ἀγαπῶ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἰωνάδα, κατὰ κλίθην ἡ τὴν κοίτην σου. & περαιοῖτο ἐνοχλεῖσθαι, & ἥξει ὁ πατήρ σου ἡποκρίσασθαι σε, καὶ εἰρεῖς αὐτῷ, ἐλθέτω δὲ θάμαρ ἡ ἀδελφὴ μου, καὶ παρεστηκέτω μοι ψωμίζουσα με, & ποιήσει ἐνώπιόν μου βράμα ὅπως ἴδω & φάγω ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. * καὶ ἐκοιμήθη αἰνῶν, & περαιοῖτο ἐνοχλεῖσθαι. & παρεγένετο ὁ βασιλεὺς ἡποκρίσασθαι αὐτῇ. καὶ εἶπεν αἰνῶν πρὸς τὴν βασιλέα, παρεχρησθήτω δὲ θάμαρ ἡ ἀδελφὴ μου πρὸς με, & κολλυρίσάτω ἐνώπιόν μου δύο κολλυρίδας καὶ φαγοῦμαι ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. * & ἀπέστειλε δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον πρὸς θάμαρ, λέγων. πορεύθητι δὲ πρὸς αἰνῶν τὸν ἀδελφόν σου καὶ ποιήθω αὐτῇ ὅσα εἶπεν.

4 * καὶ ἐπορεύθη θάμαρ εἰς τὸν οἶκον αἰνῶν & ἀδελφοῦ αὐτῆς, & αὐτὸς ἐκάλυψε & ἔλαβε θάμαρ τὸ σῆμα, καὶ ἐφύρτισε & ἐκολλυρίσεν ἐνώπιόν αὐτῆς, καὶ ἠψήσεν τὰς κολλυρίδας. * καὶ ἔλαβεν εἰς ὃ ὑποχέουσιν, & ἐπέχεεν ἐνώπιόν αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐβλάβε φαγεῖν. & εἶπεν αἰνῶν. ἔξαγάγετε ἀπ' ἐμοῦ πάντα δῶδρα. & ἔξηγαγον ἀπ' αὐτῆς πάντα δῶδρα. * & εἶπεν αἰνῶν πρὸς θάμαρ, εἰσένεγκέ μοι τὸ βράμα εἰς τὴν κοίτην & φαγοῦμαι ἐκ τῆς χειρὸς σου. & ἔλαβε θάμαρ τὰς κολλυρίδας αἷς ἐποίησεν, καὶ εἰσένεγκεν αἰνῶν τὰ ἀδελφὰ αὐτῆς εἰς τὴν κοίτην.

5 * & περαιοῖτο αὐτῇ φαγεῖν. & ἐκράτησεν αὐτὴν αἰνῶν, & εἶπεν αὐτῇ, εἰσελθε κοιμήθη μετ' ἐμοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀδελφὸς μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι ἐποίησέται ἔτις ἐν τῷ ἱσραὴλ μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

6 * & εἶπεν αὐτῇ, εἰσελθε κοιμήθη μετ' ἐμοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀδελφὸς μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι ἐποίησέται ἔτις ἐν τῷ ἱσραὴλ μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

7 * & εἶπεν αὐτῇ, εἰσελθε κοιμήθη μετ' ἐμοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀδελφὸς μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι ἐποίησέται ἔτις ἐν τῷ ἱσραὴλ μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

8 * & εἶπεν αὐτῇ, εἰσελθε κοιμήθη μετ' ἐμοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀδελφὸς μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι ἐποίησέται ἔτις ἐν τῷ ἱσραὴλ μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

9 * & εἶπεν αὐτῇ, εἰσελθε κοιμήθη μετ' ἐμοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀδελφὸς μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι ἐποίησέται ἔτις ἐν τῷ ἱσραὴλ μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

10 * & εἶπεν αὐτῇ, εἰσελθε κοιμήθη μετ' ἐμοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀδελφὸς μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι ἐποίησέται ἔτις ἐν τῷ ἱσραὴλ μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

11 * & εἶπεν αὐτῇ, εἰσελθε κοιμήθη μετ' ἐμοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀδελφὸς μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι ἐποίησέται ἔτις ἐν τῷ ἱσραὴλ μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

12 * & εἶπεν αὐτῇ, εἰσελθε κοιμήθη μετ' ἐμοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀδελφὸς μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι ἐποίησέται ἔτις ἐν τῷ ἱσραὴλ μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

13 * & εἶπεν αὐτῇ, εἰσελθε κοιμήθη μετ' ἐμοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀδελφὸς μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι ἐποίησέται ἔτις ἐν τῷ ἱσραὴλ μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIII.

ET fuit post hoc, & Absalom filio David erat soror pulchra, & nomen eius Thamar: & amauit illam Amnon filius David. * Et angustatus fuit Amnon adeo ut ægrotaret propter Thamar sororem suam, quia virgo erat, & erat difficile in oculis Amnon facere illi quicquam. * Et Amnon erat socius, & nomen illius Jonadab filius Simghah fratris ipsius David, & Jonadab vir sapiens valde. * Et dixit illi, Ut quid es sic caliginosus fili regis singulis matutinis, nonne indicabis mihi? & dixit illi Amnon, Thamar sororem Absalom fratris mei adamo. * Et dixit illi Jonadab, Cuba super stratum tuum & male te habeto, & veniet pater tuus ad videndum te; & dices illi: Veniat nunc Thamar soror mea, & comedere faciat me panem, & paret in oculis meis cibum, ut videam & comedam de manu illius.

* Et cubuit Amnon & male se habuit, & venit rex ad videndum illum; & dixit Amnon regi, Veniat nunc Thamar soror mea, & coquet in oculis meis duas placentas, & comedam de manu illius. * Et misit David ad Thamar domum, dicendo: Ito nunc ad domum Amnon fratris tui, & fac illi cibum. * Et iuit Thamar ad domum Amnon, & ipse recumbebat, & accepit mixtionem, & miscuit, & pinxit in oculis illius, & coxit placentas. * Et accepit patellam & fudit ante illum, & noluit comedere, & dixit Amnon, Exire facite omnem hominem à me. & egressi sunt omnes homines ab eo.

* Et dixit Amnon ad Thamar, Adfer mihi cibum in conclaue domus cubilis, & comedam de manu tua. & accepit Thamar placentas quas fecerat, & attulit ad Amnon fratrem suum in conclaue domus cubilis. * Et obtulit illi ut comederet, & inualuit contra eam, & dixit illi, Intra & cuba mecum soror mea; non fit sic in Israel: non facias ignominiam hanc.

* Et dixit illi, Obsecro frater mi ne opprimas me, quia

* וַאֲנִי אֵנָה אוֹלִיךָ אֶת־חַרְפְּתִי וְאַתָּה תִּהְיֶה־
 כְּאַחַד הַנְּבָלִים בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה דַּבֵּר־נָא אֶל־הַמֶּלֶךְ
 כִּי לֹא יִמְנַעֲנִי מִמֶּךָ׃ * וְלֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָהּ
 וַיַּחֲזֹק מִמֶּנָּה וַיַּעֲנֶה וַיִּשְׁכַּב אֶת־רֹאשָׁ׃
 * וַיִּשְׁנָאָה אִמָּנוּן שְׁנָאָה גְדוֹלָה מְאֹד כִּי גְדוֹלָה
 הָשְׁנָאָה אֲשֶׁר שְׁנָאָה מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אָהָבָה וַיֹּאמֶר־
 לָהּ אִמָּנוּן קוּמִי לָכִי׃
 * וַתֹּאמֶר לוֹ אֶל־אֲדוֹת הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
 מֵאַחֲרֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ עִמִּי לִשְׁלַחְנִי וְלֹא אָבָה
 לִשְׁמֹעַ לָהּ׃ * וַיִּקְרָא אֶת־נַעֲרֵי מִשְׁרָתוֹ וַיֹּאמֶר
 שְׁלַחוּ־נָא אֶת־זֹאת מֵעָלַי הַחוּצָה וְנַעַל הַדֶּלֶת׃
 * אַחֲרֶיהָ׃ * וְעָלִיָּה כְּתַנַּת פָּסִים כִּי בָן תִּלְבַּשְׁנָהּ
 בְּנוֹר־הַמֶּלֶךְ הַכְּתוּלֹת מַעֲיָלִים וַיֵּצֵא אוֹתָהּ־
 מִמִּשְׁרָתוֹ הַחוּץ וְנַעַל הַדֶּלֶת אַחֲרֶיהָ׃
 * וַתִּקַּח תָּמָר אֶפֶר־עַל־רֹאשָׁהּ וּכְתַנַּת הַפָּסִים
 אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרַעָה וַתִּשֹׁם יָדָהּ עַל־רֹאשָׁהּ וַתִּלָּךְ
 הַלֹּךְ וְזֹעֲקָה׃ * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם אַחִיָּה
 הֲאִמִּינוּן אַחִיךָ הִיָּה עִמָּךְ וְעַתָּה אַחֲוִיתִי הַחֲרִישִׁי
 אַחִיךָ הוּא אֶל־תִּשִׁיתִי אֶת־לִבְךָ לְדַבֵּר הַזֶּה וַתִּשָּׁב
 תָּמָר וַשְׁמָמָה בֵּית אַבְשָׁלוֹם אַחֲרֶיהָ׃
 * וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 וַיַּחֲרֶה לוֹ מְאֹד׃ * וְלֹא־דִבֶּר אַבְשָׁלוֹם עִם־
 אִמָּנוּן לְמַרְעֵוְעַד טוֹב כִּי־שָׁנָא אַבְשָׁלוֹם אֶת־
 אִמָּנוּן עַל־דִּבְרֵי אֲשֶׁר עָנָה אֶת־תָּמָר אַחֲתוֹ׃
 * וַיְהִי לִשְׁנָתַיִם יָמִים וַיְהִיו גִּזְזִים לְאַבְשָׁלוֹם
 בְּבַעַל חֲצוֹר אֲשֶׁר עִם־אֶפְרַיִם וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם
 לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
 * וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־
 נָגַל גִּזְזִים לַעֲבָדְךָ יֵלֶךְ־נָגַל הַמֶּלֶךְ וְעַבְדֵּי עִם־
 עַבְדְּךָ׃

* Ego enim ferre non potero opprobrium meum. & tu eris quasi vnus de insipientibus in Israel, quin potius loquere ad regem, & non negabit me tibi.
 * Noluit autē Amnon acquiescere precibus eius, sed praualeus viribus oppressit eam & cubauit cum ea. * Et exosam eam habuit odio magno nimis, ita vt maius esset odium quo oderat eam, amore quo antē dilexerat. Dixitq; ei Amnon, Surge & vade. * Quæ respondit, Maius est hoc malum quod nunc agis aduersum me, quàm quod antē fecisti, expellens me. Et noluit audire eam.
 * Sed vocato puero qui ministrabat ei, Dixit: Eijce hanc à me foras, & claude ostium post eam.
 * Quæ induta erat talari tunica, huiusmodi enim filiar regis virgines vestibus utebantur. eiecit itaq; eam minister illius foras clausitque fores post eam.
 * Quæ aspergens cinerem capiti suo scissa talari tunica, impositisque manibus super caput suum, ibat ingrediens & clamans.
 * Dixit autem ei Absalom frater suus, Nunquid Amnon frater tuus concubuit tecum? Sed nunc soror tace, frater tuus est. Neque affligas cor tuum pro hac re. Mansit itaq; Thamar contabescens in domo Absalom fratris sui.
 * Cùm autem audisset rex David verba hæc, contristatus est valdè.
 * Porro non est locutus Absalom ad Amnon malum nec bonum. Oderat enim Absalom Amnon, cò quòd violasset Thamar sororem suam.
 * Factum est autem post tempus bienij, vt tonderentur oues Absalom in Ba-lasor quæ est iuxta Ephraim. Et vocauit Absalom omnes filios regis.
 * Venitq; ad regem, & ait ad eum, Ecce tondentur oues serui tui, veniat oro rex cum seruis suis ad seruum suum.

תרגום יונתן

* וַאֲנִי לֹאֵן אוֹבִיל יָת חֲסָדִי וְאַתָּה תִּהְיֶה כְּחָד מִן שְׂטֵיִא בְּיִשְׂרָאֵל וְכַעַן מִלִּיל כְּעַן עִם מִלְכָּא אָרִי לֹא יִמְנַעֲנִי מִיָּכָךְ׃
 * וְלֹא אָבָה לְקַבֵּלָא מִנָּה וְחִקִּיף מִנָּה וַעֲנֶנָּה וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ׃
 * וַיִּשְׁנָה אִמָּנוּן סְנָאָתָא רַבָּתָא לְחִדָּא אָרִי סְנָאָתָא דִּי סְנָה מִרְחֻמָּתָא דְרַחֲמָהּ וַאֲמַר לָהּ אִמָּנוּן קוּמִי אֲזִילִי׃
 * וַאֲמַרְתָּ לִּיהָ עַל עֵיסֶק בְּיִשְׁחָא רַבָּתָא הָרָא מֵאַחֲרֵנָתָא וְעַבְדָּתָ עִמִּי אֶת אֲמַרְתָּ לִּשְׁלַחְתִּי וְלֹא אָבָה לְקַבֵּלָא מִיָּנָה׃
 * וַיִּקְרָא יִרְמְיָה עֲלִימִיָּה מְשׁוּמְשָׁנִיָּה וַאֲמַר שְׁלַחוּ כְעַן יִרְמְיָה מִלּוּחִי לְבָרָא וַאֲגִיף דָּשָׁא בְּתַרְתָּא׃
 * וְעָלָה כִּיחֻנָּא דְפָסִי אָרִי כִּן לְבָשִׁי בְּנֵת מִלְכָּא בְּתוּלָתָא בְּרוּטִין וַאֲפִק וְתָהּ מְשׁוּמְשָׁנִיָּה לְבָרָא וַאֲגִיף דָּשָׁא בְּתַרְתָּא׃
 * וְנִסְיָבָה תָּמָר קִטְמָא עַל רִישָׁהּ וּכִיחֻנָּא דְפָסִי דְעָלָה בְּזַעַת וְשׁוּיָתָא יָדָהּ עַל רִישָׁהּ וַאֲזִלָּא מִיּוֹל וְצוּחָא׃
 * וַאֲמַר לָהּ אַבְשָׁלוֹם אַחֲוִיתָ אַחֲוִיךָ הַזֶּה עִמָּךְ וְכַעַן אַחֲתִי שְׁתוּקִי אַחֲוִיךָ הוּא לֹא תִשִׁיתִי יִרְמְיָה לְבִיד לְפִתְגָמָא תְּרִין וַיַּחֲבִיבָהּ
 * תָּמָר וַצְרִיָּא בֵּית אַבְשָׁלוֹם אַחֲוִיתָ׃ * וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע יָת כָּל־פִּתְגָמֵי הָאֵלִין וְחִקִּיף לִיהָ לְחִדָּא׃
 * וְלֹא מִלִּיל אַבְשָׁלוֹם עִם אִמָּנוּן לְמַבִּישׁ וְעַד טַב אָרִי סְנִי אַבְשָׁלוֹם יִרְמְיָה אִמָּנוּן עַל עֵיסֶק דְעָנִיָּתָא תָּמָר אַחֲתִיהָ׃
 * וְתָהּ לִזְמַן תְּרִיתִין שָׁנִין וְתָהּ גִּזְזִין לְאַבְשָׁלוֹם כְּמִישֵׁר חֲצוֹר עִם דְּבִית אֶפְרַיִם וְזִמִּין אַבְשָׁלוֹם לְכָל־בְּנֵי מִלְכָּא׃
 * וַאֲתָא אַבְשָׁלוֹם לִזְמַן מִלְכָּא וַאֲמַר הֵאֵן גִּזְזִין לַעֲבָדְךָ יֵיזִיל כְעַן מִלְכָּא וְעַבְדֵּי עִם עַבְדְּךָ׃

* Et ego quò feram opprobrium meum? & tu eris quasi unus de insipientibus in Israël; & nunc loquere iam ad regem: quoniam non prohibebit me à te.

* Et non voluit Amnon audire vocem eius: & et praevaluit magis quàm ea, & humiliavit eam, & dormiuit cum ea.

* Et exosam habuit eam Amnon odio magno nimis: quia magnū odium quo oderat eam, magis quàm amor quo dilexerat eam. Et dixit ei Amnon: Surge & reuertere.

* Et dixit ei Thamar: Quoniam magnū malū ultimum magis quàm primum quod fecisti mecum vt mittas me: Et non voluit Amnon audire vocem eius.

* Et vocauit puerum suum assistentem in domo eius, & dicit ei: Emitte iam hanc à me foras, & claude ostium post eam.

* Et super eam erat tunica talaris; quoniam sic induebantur filia regis virgines tunicis suis. Et eiecit eam minister Amnon foras, & clausit ostium post eam.

* Et accepit Thamar cinerem; & imposuit super caput suum: & tunicam talarē quae super eam scidit: & posuit manus suas super caput suum: & ibat vadens & clamans.

* Et dixit ei Abesalom frater eius: Nunquid Amnon frater tuus fuit tecum? Et nunc soror tace, quoniam frater tuus ipse. non ponas cor tuum loqui aliquid. Et sedit Thamar contabescens in domo Abesalom fratris sui.

* Et rex David audiuit omnia verba hæc, & contristatus est nimis.

* Et non locutus est Abesalom Amnon à malo vsque ad bonum, quia oderat Abesalom Amnon, eo quòd humiliavit Thamar sororem suam.

* Et factum est post duos annos dierum, & fuerunt tondentes Abesalom in Baalasor quae apud Ephraim, & vocauit Abesalom omnes filios regis.

* Et venit Abesalom ad regem & dixit: Ecce iam tondent seruo tuo; eat iam rex & serui sui cum seruo tuo.

* καὶ ἐγὼ ποῦ ἀποίσω τὸ ὄνειδος μου, καὶ σὺ ἔσῃ ὡς εἷς τῶν ἀφρόνων ἐν Ἰσραὴλ· καὶ νῦν λαλήθῃς δὴ πρὸς τὸν βασιλέα, ὅπως μὴ ἀποκωλύσῃ με ἀπὸ τοῦ.

* καὶ οὐκ ἐβέβλετο ἀμνῶν ἀκούσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς· καὶ ἐκρέθησεν ὑπὲρ αὐτὴν ὥστε ἀπεινώσεν αὐτὴν καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς.

* καὶ ἐμίσησεν αὐτὴν ἀμνῶν μῖθς μέγα σφόδρα, ὅτι μέγα τὸ μῖθς ὃ ἐμίσησεν αὐτὴν ὑπὲρ τὴν ἀγάπην ἣν ἠγάπησεν αὐτήν· καὶ εἶπεν αὐτῇ ἀμνῶν, θνάσθη καὶ ἀπότρεχε.

* καὶ εἶπεν αὐτῇ θάμαρ, ὅτι μεγάλη κακία ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρῶτην ἣν πέποιήκας μετ' ἐμοῦ· ὥστε ἀποσελλαίμην· ὥστε οὐκ ἐβέβλετο ἀμνῶν ἀκούσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς.

* καὶ ἐκάλεσε τὴν παῖδα αὐτῆς τὴν πορνευκίδα τοῦ οἴκου αὐτῆς, & λέγει αὐτῇ· ὥστε ἀποσελὼν δὴ ταύτῃ ἀπ' ἐμοῦ ἔξω, & κλείθῃ τὴν θύραν ὅπως αὐτῆς.

* καὶ ἐπ' αὐτῆς ἦν χιτῶν ἀσεραγαλωτός, ὅτι ἔτως ἐπεδυδίσκοντο αἱ θυγατέρες τῆς βασιλείας αἱ παρθένοι· οὗτοι ἐπεδυδύναν αὐτῶν· καὶ ὥστε ἡ γυνὴ αὐτῆς ὁ λειτουργὸς τοῦ ἀμνῶν ἔξω, & ἀπέκλεισε τὴν θύραν ὅπως αὐτῆς.

* καὶ ἔλαβε θάμαρ ἀποδόν, & ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, & τὴν χιτῶνα τὸν ἀσεραγαλωτὸν τὸν ἐπ' αὐτῇ διέρρηξεν, καὶ ἔθηκε τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ ἐπορεύετο πορνευκίδα & βοῶσα.

* καὶ εἶπεν αὐτῇ ἀβεσαλώμ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, μὴ ἀμνῶν ὁ ἀδελφός σου γέγονεν μετ' ἐμοῦ; & νῦν ἀδελφὴ σιώπηθῃς, ὅτι ἀδελφός σου αὐτός· μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου λαλήσαις ἡ· καὶ ἐκάθισε θάμαρ ἐκψυχούσα ἐν τῇ οἰκῇ ἀβεσαλώμ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς.

* καὶ ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἤκουσε πάντα οὗτοι λόγοις, & ἡθύνετο σφόδρα.

* καὶ οὐκ ἐλάλησε ἀβεσαλώμ τῷ ἀμνῶν ἀπὸ κακοῦ ἕως ἀγαθοῦ, ὅτι ἐμίση ἀβεσαλώμ ἀμνῶν ὡς ὅταν ἐταπείνωσε θάμαρ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς.

* καὶ ἐχρέτο μετ' αὐτοῦ ἑπτὰ ἡμερὰν ὥστε ἦσαν κείροντες τὸν ἀβεσαλώμ ἐν βααλασὼρ τῇ πόλει ἐφραΐμ· & ἐκάλεσεν ἀβεσαλώμ πάντας οὗτοι ὑῆς τοῦ βασιλέως.

* καὶ ἦλθεν ἀβεσαλώμ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν, ἰδοὺ δὴ κείρουσιν τὸν δούλόν σου, πορεύθητι δὴ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ μετὰ τοῦ δούλου σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et ego quò deferam opprobrium meum? & tu eris vt vnus ex stultis in Israël: & nunc loquere, quæso, cum rege, quia non prohibebit me à te.

* Et noluit audire illam, & inualuit præ illa, & afflixit illam & cubuit cum illa.

* Et odiuit illam Amnon odio magno valde, quia magnum odium fuit quo odiuit illam, præ amore, quo amauit illam: & dixit illi Amnon, Surge, vade.

* Et dixit illi, Propter ea malum magnum hoc præ altero quod fecisti tecum; tu dixisti vt emitterer: & noluit audire illam.

nunc hanc à me foras: & claude ostium post eam.

* Et super illam erat tunica filorum, quia sic vestitæ erant filia regis virgines pallijs: & eduxit eam minister illius foras, & occlusit portam post illam.

* Et accepit Thamar cinerem super caput suum, & tunicam filorum quæ erat super se, scidit, & posuit manus suas super caput suum, & ibat fundo, & clamabat.

* Et dixit illi Abesalom frater illius, Num Amnon frater tuus fuit tecum? & nunc soror mea tace, frater tuus est; non ponas cor tuum ad rem istam. & sedit Thamar desolata in domo Abesalom fratris sui.

* Et rex David audiuit omnia verba hæc, & ira fuit illi nimis.

* Et non locutus est Abesalom cum Amnon à malo vsque ad bonū; nam odiuit Abesalom Amnon propter causam quòd oppressisset Thamar sororem suam.

* Et fuit post tempus duorum annorum, fuerunt tonfores Abesalom in planicie Elhaszor apud viros domus Ephraim, & inuitauit Abesalom omnes filios regis.

* Et ingressus est Abesalom ad regem, & dixit, Ecce nunc sunt tonfores seruo tuo; & vadat quæso rex, & serui eius cum seruo tuo.

25 * ויאמר המלך אל-אבשלום אל-בני אל-
נא נלך כלנו ולא נכבד עליך ויפרץ-בו ולא-
אבה ללכת ויברכהו:
26 * ויאמר אבשלום ולא ילך-נא אתנו אמנו
אחי ויאמר לו המלך למה ילך עמך:
27 * ויפרץ-בו אבשלום וישלח אתו את-אמנו
ואת כל-בני המלך: * ויצו אבשלום את-
נערי לאמר ראו-נא כטוב לב-אמנו ביין
ואמרתי אליכם הנו את-אמנו והמתם אתו
אל-תיראו הלא כי אנכי צויתי אתכם חזקו והיו
28 לבני-חיל: * ויעשו נערי אבשלום לאמנו
כאשר צוה אבשלום ויקמו כל-בני המלך וירכבו
גיש על-פרדו וינסו: * ויהי המרה בדרך
והשמעה באר-אל דוד לאמר הבה אבשלום
את כל-בני המלך ולא נותר מהם אחד:
31 * ויקם המלך ויקרע את-בגדיו וישכב ארצה
וכל-עבדיו נצבים קרעי בגדים:
32 * ויען יונדב בן-שמעיה אחי דוד ויאמר אל-
יאמר אדני ארץ כל-הנערים בני-המלך המיתו
כי-אמנו לבדו מרת-כי על-פי אבשלום היתה
שימרה מיום ענתו את תמר אחתו:
33 * ועתה אל-ישם אדני המלך אל-לבו דבר
לאמר כל-בני המלך מתו כי-אם אמנו לבדו מת:
34 * ויברח אבשלום וישא הנער הצפה את-עיניו
וירא והנער עם-רב הלכים מדרך אחרי מרד
ההר: * ויאמר יונדב אל-המלך הנר-בני-
המלך באו כדבר עבדך בן היר:
36 * ויהי ככלתו לדבר והנר-בני המלך באו
וישאו קולם ויבכו וגם-המלך וכל-עבדיו בכו
בכי גדול מאד:

25 * Dixitq; rex ad Absalom, Noli fili mi,
noli rogare vt veniamus omnes & graue-
mus te. Cum aut cogeret eū, & noluiſſet
26 ire, benedixit ei. * Et ait Absalom ad Da-
uid, Si non vis venire, veniat obsecro no-
biscum saltem Amnon frater meus. Di-
xitq; ad eum rex, Nō est necesse vt vadat
27 tecum. * Coëgit itaq; Absalom eum & di-
misit cum eo Amnon & vniuersos filios
28 regis. * Præceperat autē Absalom pueris
suis, dicens: Obseruate cūm temulentus
F fuerit Amnon vino, & dixero vobis, Per-
cutite eū & interficite, nolite timere. Ego
enim sum qui præcipio vobis: roborami-
29 ni & estote viri fortes. * Fecerūt ergo pue-
ri Absalō aduersum Amnon, sicut præce-
perat eis Absalō. Surgentēsq; omnes filij
regis ascēderunt singuli mulas suas & fu-
30 gerunt. * Cūmq; adhuc pergerēt in itine-
re, fama peruenit ad David, dicens: Per-
cussit Absalom omnes filios regis, & non
31 remansit ex eis saltem vnus. * Surrexit ^{Sup. 1. b}
itaq; rex David, & scidit vestimēta sua, &
eccidit super terram, & omnes serui illius
qui assisitebant ei, sciderūt vestimēta sua.
32 * Respōdens aut Ionadab filius Semmaa
fratris David, dixit: Ne æstimet dñs meus
G rex quòd omnes pueri filij regis occisi sint:
Amnon solus mortuus est; quoniā in ore
Absalom erat positus ex die qua oppressit
33 Thamar sorore eius. * Nūc ergo ne ponat
dñs meus rex super cor suum verbū istud,
dicens: Omnes filij regis occisi sunt, quo-
niam Amnon solus mortuus est.
34 * Fugit autē Absalom. Et eleuauit puer
speculator oculos suos & aspexit, & ecce
populus multus veniebat per iter deuium
35 ex latere mōtis. * Dixit autem Ionadab ad
regem, Ecce filij regis adsunt, iuxta verbū
36 serui tui sic factū est. * Cūmq; cessasset lo-
qui, apparuerunt & filij regis. Et intran-
tes leuauerunt vocem suam & fleuerunt.
Sed & rex & omnes serui eius fleuerunt
ploratu magno nimis.

תרגום יונתן

25 ויאמר מלכא לאבשלום לא ברי לא כען ניזיל כלנא ולא נכבד עליך ואחקיף ביה ולא אבה לסייל וברכיה:
26 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:
27 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:
28 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:
29 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:
30 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:
31 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:
32 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:
33 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:
34 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:
35 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:
36 ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך: * ויאמר אבשלום לא ילך עמך:

* Et dixit rex Absalom, Non fili, non veniamus omnes nos, ne grauemur in te; & coëgit eum Absalom, & non voluit rex ire, & benedixit ei. * Et dixit Absalom, Sed veniat iam mecum Amnon frater meus. & dixit rex, Quare ibit tecum? * Et coëgit eum Absalom, & misit cum eo Amnon, & omnes filios regis.

* Et iussit Absalom pueris suis, dicens: 28 Ecce quum bene habuerit cor Amnon in vino, & dicam ad vos, Percutite Amnon, & interficite eum, ne timeatis, quoniam ego præcipio vobis: roboramini & estote in filios fortitudinis.

* Et fecerunt pueri Absalom Amnon sicut præceperat eis, & surrexerunt omnes filij regis; & ascenderunt unusquisque super mulam suam, & fugerunt.

* Et factum est cum ipsi essent in via, & nuncium venit ad David, dicentium: Percussit Absalom omnes filios regis, & non remansit in eis usque ad unum.

* Et surrexit rex & scidit vestimenta sua, & sedit super terram, & omnes serui eius assistebant ei qui sciderunt vestimenta.

* Et respondit Jonadab filius Samaa fratris David, dicens: Non dicat dominus meus rex, quod omnes pueri filij regis mortui sunt, sed Amnon solus mortuus est; quoniam in ira erat ei Absalom ex qua die humiliavit Amnon sororem suam Thamar.

* Et nunc dominus meus rex non ponat in corde suo verbum, dicens: quoniam omnes filij regis mortui sunt, sed Amnon solus mortuus est.

* Et fugit Absalom. & ascendit puer speculator, & eleuauit oculos suos, & vidit, & ecce populus multus veniens in via post eum ex latere montis.

* Et dixit Jonadab ad regem, Ecce filij regis adsunt, secundum verbum serui tui factum est.

* Et factum est cum complexset ipse loqui, & ecce filij regis venerunt, & leuauerunt vocem suam, & fleuerunt, & rex & omnes serui eius fleuerunt ploratu magno nimis.

25 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀβεσαλώμ, μὴ τέκνον, καὶ μὴ ἔλθωμεν πάντες ἡμεῖς, ὅπως μὴ βαρυνθῶμεν ἐπὶ σέ· καὶ κατεβιάζετο αὐτὸν ἀβεσαλώμ, & οὐκ ἐβόλετο ὁ βασιλεὺς τοῦ πορνοποιῆσαι, καὶ διλόγησεν αὐτόν.

26 * ὃς εἶπεν ἀβεσαλώμ, ἀλλὰ πορνοποιήτω δὴ μετ' ἐμοῦ αἰμὼν ὁ ἀδελφός μου· ὃς εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἵνα τί πορνοποιήσῃς; 27 καὶ ὁ βασιλεὺς, * καὶ κατεβιάσατο αὐτὸν ἀβεσαλώμ, ὃς ἐξάπεσσε μετ' αὐτοῦ τὸν αἰμὼν, καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως. 28 * καὶ ἐνετείλατο ἀβεσαλώμ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, λέγων· ἴδε ὅτι δὴ δὲ ἔχη ἡ καρδία αἰμὼν ἐν τῷ οἴνῳ, καὶ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, πατάξατε τὸν αἰμὼν, & θανατώσατε αὐτόν, μὴ φοβεῖσθε, ὅτι ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν· κραταυροῦτε & γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυναμείως.

29 * καὶ ἐποίησαν οἱ παῖδες ἀβεσαλώμ τὰ αἰμὼν κατὰ τὸ ἐνετείλατο αὐτοῖς· & θώευσαν πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως & ἐπέβησαν ἕκαστος ἐπὶ τὴν ἡμίονον αὐτοῦ, & ἐφυγον.

30 * ὃς ἐγχετο ὡς αὐτοὶ ἦσαν ἐν τῇ ὁδῷ, & ἡ ἀγγελία ἦλθε πρὸς δαυὶδ, λεγόντων· πέπαυκεν ἀβεσαλώμ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως· & ἐχέτω λείπειται ἐν αὐτοῖς ἕως ἐνός. 31 * καὶ θώευσεν ὁ βασιλεὺς καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, & ἐκάθισεν ἐπὶ τῇ γῆ· & πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ παρεισήκασιν αὐτῷ διεργασότες τὰ ἱματία.

32 * καὶ ἀπεκρίθη ἰωνάδαβ υἱὸς σαμαά ἀδελφοῦ δαυὶδ, λέγων· μὴ εἰπάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς, ὅτι πάντα τὰ παιδάριά οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως τεθνήκασιν, ἀλλ' ἡ αἰμὼν μόνος τέθνηκεν, ὅτι ἐν ὀργῇ αὐτοῦ ἀβεσαλώμ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐταπείνωσεν αἰμὼν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θάμαρ.

33 * καὶ νῦν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς μὴ θέσῃ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ῥῆμα, λέγων· ὅτι πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως τεθνήκασιν, ἀλλ' ἡ αἰμὼν μόνος τέθνηκεν.

34 * ὃς ἀπέδρα ἀβεσαλώμ· & θώευσεν τὸ παιδάριον ὁ σκοπός, & ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε, & ἰδὲ λαὸς πολὺς πορνοούμενος ἐν τῇ ὁδῷ ὅπως αὐτοῦ ἐκ πληθους ὄρεται.

35 * ὃς εἶπεν ἰωνάδαβ πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδὲ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως πρὸς ἀγαγόντασιν, καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ δόλου οὕτως ἐγένετο.

36 * ὃς ἐγχετο ἐν τῷ σωτελέσει αὐτὸν λαλοῦντα, & ἰδὲ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως πρὸς ἀγαγόντασιν· & ἦσαν τὴν φωνὴν αὐτῶν & ἐκλαυσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐκλαυσαν κλαυθμὸν μέγαν σφόδρα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 * Et dixit rex ad Absalom, Non fili mi, ne nunc eamus omnes nos, & ne ingrauescamus super te. & institit in illum; & non voluit ire, sed benedixit illi. 26 * Et dixit Absalom, Et non ibit quæso nobiscum Amnon frater meus? & dixit illi rex, Ad quid ibit tecum?

27 * Et inualuit in illum Absalom, & misit cum eo Amnon & omnes filios regis. 28 * Et iussit Absalom adolescentibus suis, dicendo: Videte quæso, quando iucundum erit cor Amnon in vino, & dicam vobis, Occidite Amnon, & occiditis illum, non timebitis; nonne iussi vobis? roboramini & estote in robustos viros.

29 * Et fecerunt adolescentes Absalom Amnoni, quemadmodum iusserat Absalom. & surrexerunt omnes filij regis, & equitarunt quisque super mulum suum, & verterunt terga. 30 * Et fuit dum adhuc essent illi in via, rumor venit ad David, dicendo: Occidit Absalom omnes filios regis, & non relictus est ex illis vnus.

31 * Et surrexit rex & scidit vestimenta sua, & cubuit super terram, 32 * Et respondit Jonadab filius Simghah fratris ipsius David, & dixit, Non dicat rex, omnes adolescentes filios regis occiderunt, sed Amnon ipse solus mortuus est; quia in corde Absalom fuit insidiatio, à die quo oppressit Thamar sororem suam.

33 * Et nunc non ponat dominus meus rex super cor suum verbum, dicendo: omnes filij regis occisi sunt, sed Amnon ipse solus mortuus est. 34 * Et fugit Absalom & leuauit adolescens circumspector oculos suos, & vidit, & ecce populus multus veniebat ex via de-post eum de latere montis.

35 * Et dixit Jonadab regi, Ecce filij regis veniunt; secundum verbum serui tui sic fuit. 36 * Et fuit cum finiret ille loqui, & ecce filij regis venerunt, & extulerunt vocem suam & fleuerunt, & etiam rex & omnes serui eius fleuerunt fletu magno.

וַאֲבִשְׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ אֶל-תַּלְמִי בֶן-עַמִּיהוֹר
מֶלֶךְ גִּשּׁוּר וַיִּתְּאֵבֵל עַל-בְּנוֹ בַּל-הַיָּמִים׃
וַאֲבִשְׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ גִּשּׁוּר וַיְהִי-שָׁם שְׁשָׁלֶשׁ
שָׁנִים׃ וַתָּכֵל דָּוִד הַמֶּלֶךְ לֵצֵאת אֶל-אֲבִשְׁלוֹם
כִּי-נָחַם עַל-אֲמֹנֹן בִּי-מָרָה׃

יד

וַיֵּדַע יוֹאָב בֶּן-צִרְיָה כִּי-לֵב הַמֶּלֶךְ עַל-
אֲבִשְׁלוֹם׃ וַיִּשְׁלַח יוֹאָב תְּקוּעָה וַיִּקַּח מִשָּׁם
אִשָּׁה חֲכָמָה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִתְאֲבָלִי נָא וּלְבָשִׁי
נָא בְגָדֵי-אֵבֶל וְאֶל-תְּסוּכִי שָׁמָּה וְהָיִיתִי כְּאִשָּׁה זָרָה
יָמִים רַבִּים מִתְאֲבָלָת עַל-מָרָה׃

וַבָּאת אֶל-הַמֶּלֶךְ וּדְבַרְתָּ אֵלָיו כְּדִבְרֵי הַזֶּה
וַיֵּשֶׁם יוֹאָב אֶת-הַדְּבָרִים בְּפִיָּה׃

וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקִיעִית אֶל-הַמֶּלֶךְ וַתִּפְּלַע עַל-
אִפְיָה אֶרְצָה וַתִּשְׁתַּחֲוֶה וַתֹּאמֶר הוֹשַׁעַה הַמֶּלֶךְ׃
וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה-לָּךְ וַתֹּאמֶר אֵבֶל אִשָּׁה-
אֶלְמָנָה אֲנִי וַיָּמָת אִישִׁי׃

וְלִשְׁפָחָתָךְ שְׁנֵי בָנִים וַיִּנָּצוּ שְׁנֵיהֶם בְּשִׂדְרָה
וְאֵין מִצִּיל בֵּינֵיהֶם וַיָּכּוּ הָאֶחָד אֶת-הָאֶחָד וַיָּמָת
אֹתוֹ׃ וְהִנֵּה קָמָה כָּל-הַמִּשְׁפָּחָה עַל-שְׁפָחָתָךְ
וַיֹּאמְרוּ תִּנֵּי אֶת-מִכָּה אֲחִיו וְנִמְתָּהוּ בְּנַפְשׁ אֲחִיו
אֲשֶׁר הָרַג וַנִּשְׁמִידָה גַם אֶת-הַיּוֹדֵשׁ וְכָבוּ אֶת-
גַּחְלָתִי אֲשֶׁר נִשְׁאַרָה לְבִלְתִּי שׁוֹם-לְאִישִׁי שָׁם
וּשְׂאֵרִית עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה׃

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-הָאִשָּׁה לְכִי לְבֵיתְךָ וְאֲנִי
אֶצְוֶה עָלֶיךָ׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקוּעִירָה
אֶל-הַמֶּלֶךְ עָלַי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הָעוֹן וְעַל-בֵּית אָבִי
וְהַמֶּלֶךְ וְכִסְאוֹ נָקִי׃

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַמְדַּבֵּר אֵלַיךְ וַהֲבֵאתוֹ אֵלַי וְלֹא-
יִסִּיף עוֹד לַגֹּעַת בְּךָ׃

37 Porro Absalom fugiens abiit ad Tho-
lomaï filium Amniur regem Gessur. Lu-
xit ergo David filium suum Amnon mul-
tis diebus. 38 Absalom autem cum fugisset
& venisset in Gessur, fuit ibi tribus annis.
39 Cessauitq; rex David persequi Absalom,
cò quòd còsolatus esset super Amnon in-
teritu. Inf. 11.5

CAP. XIII.

1 I Ntelligens aut Ioab filius Saruiæ quòd
A cor regis versum esset ad Absalom,

2 Misit Thecuam & tulit inde mulierẽ
sapientẽ, dixitq; ad eam, Lugere te simu-
la, & induere veste lugubri, & ne vngaris
oleo, vt sis quasi mulier iam plurimo tem-
3 pore lugens mortuum. Et ingredieris ad
regem & loqueris ad eum sermones huius-
modi. posuit autem Ioab verba in ore
4 eius. Itaq; cum ingressa fuisset mulier

Thecutes ad regem, cecidit coram eo su-
per terram, & adorauit & dixit, Salua me
5 rex. Et ait ad eam rex, Quid causæ ha-
bes? quæ respondit, Heu mulier vidua
ego sum. mortuus est enim vir meus.

6 Et ancillæ tuæ erant duo filij, qui ri-
xati sunt aduersum se in agro, nullusque
B erat qui eos prohibere posset; & percussit
alter alterum & interfecit eum.

7 Et ecce confurgens vniuersa cognatio
aduersum ancillam tuam, dicit: Trade
eum qui percussit fratrem suum, vt occi-
damus eum pro anima fratris sui quem
interfecit, & deleamus hæredem, & quæ-
runt extinguere scintillam meam quæ re-
lictæ est, vt non supersit viro meo nomen
& reliquæ super terram.

8 Et ait rex ad mulierem, Vade in do-
mum tuam & ego iubebo pro te.

9 Dixitq; mulier Thecutes ad regem,
In me domine mi rex sit iniquitas, & in
domo patris mei, rex autem & thronus
eius sit innocens.

10 Et ait rex, Qui contradixerit tibi, ad-
duce eum ad me, & vltra non addet vt tan-
gat te.

תרגום יונתן

37 וַאֲבִשְׁלוֹם עָרַק וַאֲזַל לְתַלְמִי בֶן-עַמִּיהוֹר מֶלֶךְ גִּשּׁוּר וַאֲתֵאֵבֵל עַל בְּרִיָּה יוֹמִין סְגִיָּאִין׃
וְהָיָה תִּמְן תַּלְתִּי שָׁנָן׃ 38 וַחֲמִידָה נִפְשָׁא דְדָוִד מֶלֶכָא לְמַפְקָא עַל אֲבִשְׁלוֹם אֲרִי אֲתִנָּחֵם עַל אֲמֹנֹן אֲרִי מִירָה׃

יד

1 וַיֵּדַע יוֹאָב בֶּן-צִרְיָה אֲרִי בְלָבָא דְּמֶלֶכָא לְמַפְקָא עַל אֲבִשְׁלוֹם׃ 2 וַיִּשְׁלַח יוֹאָב לְתַקּוּעָה וַיִּקַּח מִשָּׁם חֲכָמָה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִתְאֲבָלִי נָא וּלְבָשִׁי נָא בְּגָדֵי-אֵבֶל וְאֶל-תְּסוּכִי שָׁמָּה וְהָיִיתִי כְּאִשָּׁה זָרָה יָמִים רַבִּים מִתְאֲבָלָת עַל-מָרָה׃
3 וַתִּפְּלַע עַל-הַמֶּלֶךְ וַתִּשְׁתַּחֲוֶה וַתֹּאמֶר הוֹשַׁעַה הַמֶּלֶךְ׃ 4 וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה-לָּךְ וַתֹּאמֶר אֵבֶל אִשָּׁה-אֶלְמָנָה אֲנִי וַיָּמָת אִישִׁי׃
5 וְלִשְׁפָחָתָךְ שְׁנֵי בָנִים וַיִּנָּצוּ שְׁנֵיהֶם בְּשִׂדְרָה וְאֵין מִצִּיל בֵּינֵיהֶם וַיָּכּוּ הָאֶחָד אֶת-הָאֶחָד וַיָּמָת אֹתוֹ׃ 6 וְהִנֵּה קָמָה כָּל-הַמִּשְׁפָּחָה עַל-שְׁפָחָתָךְ וַיֹּאמְרוּ תִּנֵּי אֶת-מִכָּה אֲחִיו וְנִמְתָּהוּ בְּנַפְשׁ אֲחִיו אֲשֶׁר הָרַג וַנִּשְׁמִידָה גַם אֶת-הַיּוֹדֵשׁ וְכָבוּ אֶת-גַּחְלָתִי אֲשֶׁר נִשְׁאַרָה לְבִלְתִּי שׁוֹם-לְאִישִׁי שָׁם וּשְׂאֵרִית עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה׃
7 וְהָאִשָּׁה הַתְּקוּעִירָה אֶל-הַמֶּלֶךְ עָלַי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הָעוֹן וְעַל-בֵּית אָבִי וְהַמֶּלֶךְ וְכִסְאוֹ נָקִי׃ 8 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-הָאִשָּׁה לְכִי לְבֵיתְךָ וְאֲנִי אֶצְוֶה עָלֶיךָ׃
9 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקוּעִירָה אֶל-הַמֶּלֶךְ עָלַי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הָעוֹן וְעַל-בֵּית אָבִי וְהַמֶּלֶךְ וְכִסְאוֹ נָקִי׃ 10 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַמְדַּבֵּר אֵלַיךְ וַהֲבֵאתוֹ אֵלַי וְלֹא-יִסִּיף עוֹד לַגֹּעַת בְּךָ׃

9 וַחֲמִידָה נִפְשָׁא דְּדָוִד מֶלֶכָא לְמַפְקָא עַל אֲבִשְׁלוֹם אֲרִי אֲתִנָּחֵם עַל אֲמֹנֹן אֲרִי מִירָה׃
10 וַיֹּאמֶר מֶלֶכָא מִן דִּימַר לִיךְ מֶלֶא וְהָיִיתִינִי לְחִי וְלֹא יוֹסִיף עוֹד לַגֹּעַת לִיךְ׃

* Et Abesalom fugit & abiit ad Tholmifi-
lium Amiad regem Gesser; & luxit rex super
filium suum omnibus diebus.

* Et Abesalom fugit & abiit in Gesser; &
fuit ibi annis tribus.

* Et cessauit Spiritus regis Dauid ut egre-
deretur contra Abesalom; quoniam consolatus
est super Amnon filio suo mortuo.

CAP. XIII.

ET intellexit Joab filius Saruia quod cor re-
gis consolatum est ad Abesalom:

* Et misit Joab in Thecue, & tulit inde mu-
liorem sapientem: & dixit ei; Luge iam, &
induere vestibus lugubribus, & ne vngaris
oleo: & sis quasi mulier diebus multis lugens
super mortuum.

* Et venies ad regem, & loqueris ad eum
secundum sermonem hunc. & posuit Joab ver-
ba in ore eius.

* Et venit mulier Thecuite ad regem, &
cecidit super faciem eius ad terram, & adora-
uit eum. & dixit: Salua rex salua.

* Et ait ad eam rex: Quid tibi est? & dixit
mulier; Verè mulier vidua ego sum, & mor-
tuus est vir meus:

* Et ancilla tuæ duo filij, & rixati sunt in
agro ambo, & non fuit qui erueret inter eos.
& percussit vnus fratrem suum, & interfecit
eum.

* Et ecce consurrexerunt vniuersa tribus
aduersum ancillam tuam dicentes: Trade eum
qui percussit fratrem suum, & occidemus pro
anima fratris sui quem interfecit, & delebi-
mus heredem: et extinguetur scintilla qua re-
licta est mihi, vt non sit viro meo nomen et re-
liquia super faciem terræ.

* Et dixit rex ad mulierem: Vade in domū
tuam bene valens, & ego iubebo pro te.

* Et dixit mulier Thecuite ad regem: Do-
mine mi rex, in me iniquitas & in domo patris
mei: & rex & thronus eius innocens.

* Et ait rex: Qui locutus fuerit contra te
verbum, adduc eum ad me, & non addet vl-
tra vt tangat te.

17 * καὶ ἀβесаλὼμ ἀπέδρε καὶ ἐπορεύθη πρὸς θολμὶ
ὑὸν ἀμιουδ βασιλέα γεσσή. & ἐπένθησεν ὁ βασιλεὺς
ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας.

38 * καὶ ἀβесаλὼμ ἐφυλῆ καὶ ἀπῆλθεν εἰς γεσσή, καὶ
39 ὡς ἐκεῖ ἐπὶ τρία. * καὶ ἐνόησεν τὸ πνεῦμα τοῦ βασι-
λέως δαυὶδ τοῦ ἐξελθεῖν ἐπὶ ἀβесаλὼμ, ὅτι παρεκλή-
θη ὑπὲρ ἀμυνῶν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ τεθνηκότος.

ιδ'.

1 * Καὶ ἔγνω ἰωάβ υἱὸς Ἰαρουία ὅτι ἡ καρδία τοῦ βασι-
λέως παρεκλήθη ἐπὶ ἀβесаλὼμ.

2 * καὶ ἀπέστειλεν ἰωάβ εἰς θεκουέ, καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν
γυναικα φρονίμου. καὶ εἶπεν αὐτῇ, πένθησον δὴ καὶ πε-
ριβαλὼν ἱμάτια πένθικα, καὶ μὴ χρίσῃ ἐλαιον. καὶ γε-
νήθητι ὡς γυνὴ ἡμέρας πολλὰς πένθουσα ἐπὶ τεθνηκότι.

3 * & ἦζεις πρὸς τὸν βασιλέα, & λαλήσεις πρὸς αὐτὸν
κτ' ὅ ῥήμα ἐστ. & ἔθετο ἰωάβ αὐτῇ λόγους ἐπὶ τῷ στόματι
αὐτῆς.

4 * καὶ παρεγγύετο ἡ γυνὴ ἡ θεκουίτις πρὸς τὸν βασιλέα,
καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ποσὶν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, & προσε-
κύνησεν αὐτόν. καὶ εἶπεν, σῶθον ὁ βασιλεὺς σῶθον.

5 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς, τί σοι ἐστίν; & εἶπεν
ἡ γυνὴ, ὄντως γυνὴ χήρα ἐγώ εἰμι, & ἀπέθανεν ὁ ἀνὴρ μου.

6 * & τῇ θέλῃ σου δύο υἱοί, καὶ διεμάχοντο ἐν τῷ πεδίῳ ἀμ-
φότεροι, καὶ ἔσχε ἡν ὁ ἐξαιρέμενος ἀναμέθεν αὐτῶν. καὶ ἐ-
πάταξεν ὁ εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐθάρτυσεν αὐτόν.

7 * καὶ ἰδὲ ἐθάρτυσαν ὅλη ἡ φυλὴ ἐπὶ τὴν δούλην σου
λέγοντες, ὡς ἄνθρωπος τὸν πατάξαντα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ θα-
νατώσασθαι αὐτὴν ὡς ψυχῆς ἐξ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὃν ἀπέκτεινε,
καὶ ἐξαιρέσθαι τὸν κληρονόμον. καὶ σβέσθησεν ὁ σπινθήρ
ὁ ὑπολελειμμένος μοι, τοῦ μὴ ὑπαρῆσαι τῷ ἀνδρὶ μου ὄ-
νομα καὶ λείμμα ἐπὶ τοῦ ποσὶν τοῦ γῆς.

8 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν γυναῖκα, πορεύε εἰς τὸν
οἶκόν σου ὑγιαίνουσα, καὶ γὰρ ἐντελευτάμαι πρὸς θεόν.

9 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ θεκουίτις πρὸς τὸν βασιλέα, κύριε
με βασιλεὺς ἐπ' ἐμὲ ἡ ἀδικία καὶ ἐπὶ τὸν οἶκόν σου πατέρος
μου. καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἀτάκτως.

10 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, τὸν λαλοῦντα πρὸς σὲ ῥή-
μα, ἀγάγε αὐτόν πρὸς με, καὶ οὐ μὴ περὶ τῆς ἐπι-
ψαδαί σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et Abfalom fugit & iuit ad Thalmai filium Ghamihhud regem Gessur, & luxit super filium suum diebus multis.

38 Et Abfalom fugit & iuit ad Gessur, & fuit ibi tribus annis. 39 Et desiderauit anima Dauid regis egredi ad Abfalom, quia conso-
latus erat super Amnon quod mortuus esset.

CAP. XIII.

ET cognouit Joab filius Szarua quod esset in corde regis exire ad Abfalom.

1 Et misit Joab ad Thekoagh, & adduxit
inde mulierem sapientem, & dixit illi: Luge obsecro, & induc quæso vestes luctus: & non vngaris vnguento, sed sis vt mulier quæ à
diebus multis luet super mortuum.

2 Et venies ad regem, & loqueris ad eum secundum verbum hoc: &
posuit Joab verbain ore eius.

3 Et dixit mulier quæ erat ex Thekoagh ad regem, & procidit super faciem suam su-
per terram, & adorauit & dixit: Libera rex.

4 Et dixit illi rex: Quid est tibi? & dixit: Verè mulier vidua ego, & mortuus
est maritus meus.

5 Et ancillæ tuæ erant duo filij, & rixati sunt ambo illi in agro, & non erat, qui liberaret, inter illos, & percussit vnus
alterum, & occidit illum.

6 Et ecce surrexit omnis profapia super ancillam tuam, & dixerunt: Da qui occidit fratrem suum,
& occidemus illum propter culpam animæ fratris sui quem occidit, & perdemus etiam heredem: & quærunt occidere etiam vnum vni-
cum qui relictus est, vt non ponant marito meo nomen & residuum super faciem terræ.

7 Et dixit rex ad mulierem:
Vade in domum tuam, & ego iubebo pro te.

8 Et dixit mulier quæ erat ex Thekoagh regi: Super me quæ mea est, domine
mi rex, sit culpa & super domum patris mei, & rex & solium regni sui sit innocens.

9 Et dixit rex: Qui dixerit tibi loquelam,
produces illum ad me, & non addet amplius nocere tibi.

וַתֹּאמֶר יִזְכֹּר-נָא הַמֶּלֶךְ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
מִהַרְבֵּית גּוֹאֵל הָדָם לַשָּׁחַת וְלֹא יִשְׁמְדוּ אֶת-בְּנֵי
וַיֹּאמֶר חִי-יְהוָה אִם-יִפֹּל מִשְׁעַרְתּוֹ בְּנֶךְ אֶרְצוֹ׃
וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה תְּדַבֵּר-נָא שְׁפַחְתָּךְ אֶל-אֲדֹנָי
הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר דְּבָרִי׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
וְלִמָּה חֲשַׁבְתָּה כֹּזֶת עַל-עַם אֱלֹהִים וּמִדְּבַר הַמֶּלֶךְ
הַדָּבָר הַזֶּה כֹּאשִׁם לְבִלְתִּי הַשִּׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת-נִדְחוֹ׃
כִּי-מוֹת נָמוֹת וְכַמִּים הַנִּגְרִים אֶרְצָה אֲשֶׁר לֹא
יִאֲסְפוּ וְלֹא יִשָּׂא אֱלֹהִים נֶפֶשׁ וְחֵשֶׁב מִחֲשׁוֹר
לְבִלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח׃
וַעֲתִידָהּ אֲשֶׁר-בָּאתִי לְדַבֵּר אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲדֹנָי
אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה כִּי יֵרָאֵנִי הָעָם וַתֹּאמֶר שְׁפַחְתָּךְ
אֲדַבְּרָה-נָא אֶל-הַמֶּלֶךְ אוֹלִי יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ אֶת-
דְּבַר אֲמָתוֹ׃
כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַצִּיל אֶת-אֲמָתוֹ מִכַּף הָאִישׁ
לְהַשְׁמִיד אֹתִי וְאֶת-בְּנֵי יַחֲד מִנְּחִלָּתוֹ אֱלֹהִים׃
וַתֹּאמֶר שְׁפַחְתָּךְ יְהוָה-נָא דָּבָר אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ
לְמִנְחָה כִּי כִמְלָאךְ הָאֱלֹהִים בֶּן אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ לִשְׁמַע
הַטּוֹב וְהָרַע וַיְהוּדָה אֱלֹהֶיךָ יְהִי עִמָּךְ׃
וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל-הָאִשָּׁה אַל-נָא תִּכְחָדִי
מִמֶּנִּי דָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שָׂאֵל אֹתָךְ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
יְדַבֵּר-נָא אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ׃
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הִיךְ יוֹאָב אֹתָךְ בְּכָל-זֹאת וְתַעַן
הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר חִי נַפְשְׁךָ אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אִם-אֲשִׁי
לְהַמִּין וְלְהַשְׁמִיל מִכָּל אֲשֶׁר-דָּבָר אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ כִּי-
עֲבָדְךָ יוֹאָב הוּא צֹנִי וְהוּא שֵׁם בְּפִי שְׁפַחְתָּךְ אֶת-
כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
לְבַעֲבוֹר סָבַב אֶת-פָּנָי הַדָּבָר עָשָׂה עֲבָדְךָ יוֹאָב
אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְאֲדֹנָי חָכֵם כְּחִכְמַת מֶלֶךְ אֶתְּ הָאֱלֹהִים
לְרַעְרַע אֶת-כָּל-אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃

11 Quæ ait: Recordetur rex domini Dei
fui, vt non multiplicentur proximi san-
guinis ad vlciscendum, & nequaquam in-
terficiant filium meū. qui ait: Viuit Do-
minus, quia non cadet de capillis filij tui
12 super terram. Dixit ergo mulier:
D Loquatur ancilla tua ad dominum meū
regem verbum. & ait: Loquere.
13 Dixitque mulier: Quare cogitasti hu-
iuscemodi rem contra populum Dei, &
locutus est rex verbum istud vt peccet, &
non reducat eiectum suum?
14 Omnes morimur, & quasi aque dila-
bimur in terrā quæ nō reuertuntur. Nec
vult Deus perire animā, sed retractat co-
gitans ne penitus pereat qui abiectus est.
15 Nunc igitur veni vt loquar ad domi-
num meū regē verbū hoc præsentē popu-
lo. Et dixit ancilla tua: Loquar ad regē, si
quomodo faciat rex verbum ancillæ suæ.
16 Et audiuit rex vt liberaret ancillam
suam de manu omniū qui volebāt de hæ-
reditate Dei delere me & filiū meū simul.
17 Dicat ergo ancilla tua vt fiat verbum
dñi mei regis sicut sacrificiū. Sicut enim
angelus Dei, sic est dñs meus rex, vt nec
benedictione nec maledictione mouea-
tur. Vnde & Dñs Deus tuus est tecum.
18 Et respondens rex dixit ad mulierem:
E Ne abscondas à me verbum quod te in-
terrogo. Dixitque ei mulier: Loquere do-
mine mi rex.
19 Et ait rex: Nunquid
manus Ioab tecum est in omnibus istis?
Respondit mulier & ait: Per salutem ani-
mæ tuæ domine mi rex nec ad sinistram
nec ad dexteram est ex omnibus his quæ
locutus est dominus meus rex. Seruus e-
nim tuus Ioab ipse præcepit mihi & ip-
se posuit in os ancillæ tuæ omnia verba
20 hæc: Vt verterem figuram sermonis
huius. Seruus enim tuus Ioab præcepit
istud. tu autem domine mi rex sapiens es
sicut habet sapientiam angelus Dei, vt in-
telligas omnia super terram.

תרגום יונתן

11 וַתֹּאמֶר יִזְכֹּר כַּעַן מֶלֶךְ מִדָּם וְכַחֲבִיב בְּסִפְרֵי אֲוִיָּתָא דִּינִי אֶלְהָךְ בְּדִיל לֹאסְגָּא אֶרְמָא קְדָם גִּזְאִיל דְּמָא לְחַבְלָא וְלֹא יִשְׁיַצֹן יַד בְּרִי
וַתֹּאמֶר חִיִּים הוּא יְיָ אִם יִפֹּל מִשְׁעַר רִישׁ בְּרִיךְ לְאַרְעָא׃
12 וַתֹּאמֶר אֲחִתָּא חֲמִלִיל כַּעַן אֲמַתְךָ קְדָם רְבוּנֵי מֶלֶכָּא פְתֻגְמָא וַתֹּאמֶר מְלִילִי׃
13 וַתֹּאמֶר אֲחִתָּא וְלִמָּה חֲשַׁבְתָּה כְּהָדָא עַל עַמָּא דִּינִי וּמִמְלִיל מֶלֶכָּא פְתֻגְמָא הָדִין כְּגַבְרָתִיב בְּדִיל לֹא לֹאחֲבָא מֶלֶכָּא יַת בִּירִירָה׃
14 אַרִי מִיָּתָא דְּמֵאִיתָּהּ הָא כְּמֵא דְּמֵתְּ אֲשִׁידִין לְאַרְעָא וְלֹא אִיפְשָׁר לְהוֹן דִּיחֻסְפֹּן כֹּן לִירָא אִפְשָׁר לְדִינָא דְּקִשְׁטָא לְקַבְלָא מִמֶּנּוּ דְּשִׁקָּר
וְדִמְחָשֶׁב מִחֲשָׁבִין בְּדִיל לֹא לְבִירָא מִיָּנִיָּה בִּירִירָא׃
15 וְכַעַן דְּאֲחִיתִי לְמִלָּלָא קְדָם מֶלֶכָּא רְבוּנֵי יַת פְּתֻגְמָא הָדִין אַרִי דְּחִלּוּנֵי
עַמָּא וַתֹּאמֶר אֲמַתְךָ חֲמִלִיל כַּעַן קְדָם מֶלֶכָּא מֵאִים יַעֲבִיר מֶלֶכָּא יַת פְּתֻגְמָא הָדִין׃
16 אַרִי יִשְׁמַע מֶלֶכָּא לְשִׁינֻכָּא יַת אֲמָתִיָּה מִיד גְּבָרָא לְשִׁינֻכָּא יַתִּי וְיַת בְּרִי כְּהָדָא מֵאחֲסִנְתָּ עַמָּא דִּינִי׃
17 וַתֹּאמֶר אֲמַתְךָ יַתִּי כַּעַן פְּתֻגְמָא דְּרִיבֻנֵי מֶלֶכָּא לְנִיחָא אַרִי כְּמִלָּכָא דִּינִי בֶן רְבוּנֵי מֶלֶכָּא לְמִשְׁמַע טַב וּבִישׁ וּמִיָּסְרָא דִּינִי אֶלְהָךְ יַתִּי בְּסַעֲדָךְ׃
18 וְאֲחִיב מֶלֶכָּא וַתֹּאמֶר לְאַחֲתָא לֹא כַּעַן חֲכִים מִנִּי פְתֻגְמָא דְּנָאָא שְׂאִיל יַתִּיךָ וַתֹּאמֶר אֲחִתָּא יְמִלִיל כַּעַן רִיבֻנֵי מֶלֶכָּא׃
19 וַתֹּאמֶר מֶלֶכָּא חִי יוֹאָב עִמָּךְ בְּכָל דָּא וְאֲחִיבִית אֲחִתָּא וַתֹּאמֶר חִי נַפְשְׁךָ רְבוּנֵי מֶלֶכָּא אִם אִית לְמִסְטִי לְיִמִּינָא וְלְשִׁמְאַלָּא מִכָּל דְּמִלִּיל
רִיבֻנֵי מֶלֶכָּא אַרִי עֲבָדְךָ יוֹאָב הוּא פְּקֻדְנִי וְהוּא שִׁוִּי בְּפֻמָּא דְּאֲמַתְךָ יַת כָּל פְּתֻגְמָא הָאֵלִילִין׃
20 עֲבָד עֲבָדְךָ יוֹאָב יַת פְּתֻגְמָא הָדִין וְרִיבֻנֵי חֲכִים כְּחִכְמַת מֶלֶכָּא דִּינִי לְמִידַע יַת כָּל דִּי בָּאָרֶעָ׃

* Et dixit mulier: Recordetur iam rex Domini Dei tui. quod si multiplicauerint proximi sanguine ut interficiant, & non disperdant filium meum. Et ait rex: Viuit Dominus; non cadet de capillis filij tui super terram.

* Et dixit mulier: Loquatur iam ancilla tua ad dominum meum regem verbum. et ait rex: Loquere. * Et dixit mulier: Quare cogitatum fuit sic contra populum Dei? & ut loquatur rex verbum istud quasi delictum, ut non reducat rex eiectum à se:

* Quoniam morte moriemur, & sicut aqua effusa super terram non congregabitur, & non auferet Deus animam. & cogitauit cogitationem ut non abijceret à se eiectum.

* Et nunc pro quibus venio ut loquar ad regem dominum meum verbum hoc, quoniam aspiciet me populus. & dicet ancilla tua: Loquatur iam ancilla tua ad dominum meum regem, si fortè faciat rex verbum ancillæ suæ:

* Quia audiet rex, & liberabit ancillam suam de manu viri querentis delere me & filium meum simul de hereditate Domini.

* Et dicet ancilla tua: Fiat iam verbum domini mei regis in sacrificium. quoniam sicut angelus Dei, sic dominus meus rex, ut audiat bonum & malum, et dominus Deus tuus tecum sit.

* Et respondit rex & dixit mulieri: Non iam abscondas à me verbum quod ego interrogabo te. & dixit mulier: Loquatur iam dominus meus rex.

* Et dixit rex: Si iam manus Ioab tecum in omnibus istis? & respondit & ait mulier regi: Viuit anima tua domine mi rex, si est ad dexteram aut ad sinistram ex omnibus quæ locutus est dominus meus rex: quoniam seruus tuus Ioab ipse præcepit mihi, & ipse posuit in ore ancillæ tuæ omnia verba hæc.

* Ut verteret figuram sermonis huius, fecit seruus tuus Ioab verbum istud. & dominus meus rex sapiens secundum sapientiam angeli Dei, ut intelligat omnia quæ sunt super terram.

11 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, μνησθήτω δὲ ὁ βασιλεὺς κυρίου τοῦ θεοῦ σου· ὅτι ἐδὴ πληθύνωσιν αἱ ἀγχιθύνοντες τὰ ἄμα τὸ διαφθεῖραι, καὶ σὺ δὲ ἔξαρῶπ τὸν υἱόν μου. & εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ζῇ κύριος, οὐ πεσείταί ἀπὸ τῶν τειχῶν τοῦ υἱοῦ σου ἐπὶ τὴν γῆν. * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, λαλησάτω δὲ ἡ δούλη σου πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα ῥήμα. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, λάλει.

12 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, ἵνα τί ἐλογίσθη οὕτως ἐπὶ λαὸν θεῶ, καὶ ἐκ τοῦ λαλεῖν τὸν βασιλέα τὸν λόγον σου ὡς πλημμέλεια, & μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἀπωσμήνον ἀπ' αὐτῶν. * ὅτι θανάτῳ ἀποθνήσκουσιν, καὶ ὥσπερ τὸ ὕδωρ ἐκ χειρὸς ἀπὸ τῆς γῆς οὐ συναχθήσεται, καὶ οὐ λήφεται ὁ θεὸς ψυχὴν. καὶ ἐλογίσασθε λογισμὸν τοῦ μὴ ἀπώσασθαι ἀπ' αὐτῶν ἀπωσμήνον.

13 * καὶ νῦν ὥσπερ ὧν ἦκω λαλήσω πρὸς τὸν βασιλέα τὸν κύριόν μου τὸν λόγον τοῦτον, ὅτι ὅψεται με ὁ λαός. καὶ ἐρεῖ ἡ δέλη σου, λαλησάτω δὲ ἡ δέλη σου πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα, εἰ πῶς ποιήσῃ ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τῆς παιδίσκης αὐτῆς. * ὅτι ἀκούσεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἔξελεύσεται τὴν δούλει αὐτῆς ἐκ χειρὸς τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ζητούντος· ἔξολεθροῦσαί με καὶ τὸν υἱόν μου κτ' τὸ αὐτὸ ἐκ τῆς κληρονομίας κυρίου.

14 * καὶ ἐρεῖ ἡ δέλη σου, χρησθήτω δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου με τοῦ βασιλέως εἰς θυσίαν. ὅτι καθὼς ἄγγελος θεῶ ἔσται ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς, τοῦ ἀσπασθῆναι τὸ καλὸν & τὸ πονηρὸν· καὶ κύριος ὁ θεὸς σου κτ' τοῦ ἔξω.

15 * καὶ ἀτεκείνη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπε τῇ γυναικί, μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα ὃ δὴ ἐγὼ ἐπερωτήσω σε. & εἶπεν ἡ γυνὴ, λαλησάτω δὲ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς.

16 * & εἶπεν ὁ βασιλεὺς, εἰ δὴ ἡ χεὶρ ἰωάβ μετ' ἐν πᾶσι τοῖσι καὶ ἀπεκείνη καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ βασιλεῖ, ζῇ ἡ ψυχὴ σου κύριε μου βασιλεὺς εἰ ἔστιν εἰς τὰ δεξιὰ ἢ εἰς τὰ ἀριστερά ἐκ πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς, ὅτι ὁ δέλης σου ἰωάβ αὐτὸς ἐνετείλατό μοι, & αὐτὸς ἔθετο ἐν τῷ στόματι τῆς δέλης σου πάντας τοὺς λόγους τοῖσι.

17 * ὅπως κυκλώσῃ τὸ πρῶτον τὸν λόγον τοῦτον, ἐποίησεν ὁ δούλης σου ἰωάβ τὸν λόγον τοῦτον. καὶ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς φρόνιμος κτ' τὴν φρόνησιν ἀγγέλου τοῦ θεοῦ γνώναί πᾶσι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit, Recordetur, obsecro, rex quid sit scriptum in libro Legis domini Dei tui, ut multiplicetur via ante redemptorem sanguinis ad deuiandum, & non perdant filium meum. & dixit: Viuit ipse Dominus, si ceciderit ex capillo capitis filij tui in terram.

12 Et dixit mulier: Loquatur nunc ancilla tua ante dominum meum regem verbum. & dixit: Loquere.

13 Et dixit mulier: Et quare cogitasti secundum hoc super populum Domini, & loquitur rex verbum hoc sicut vir culpatus, ut non reducat rex dispersum suum? 14 Quia mors qua morior ecce est sicut aquæ quæ defluunt in terram, quia non possibile est illis quod congregentur: sic non est possibile iudici veritatis accipere, nam iniquitatis, & quod cogitet cogitationes ut non dispergat à se dispersum.

15 Et nunc quod veni ad loquendum ante regem dominum meum verbum hoc, quia terruerunt me populus; & dixit ancilla tua, Loquatur nunc ante regem; fortè faciet rex verbum hoc.

16 Quia audiet rex ad liberandum ancillam suam de manu viri querentis consumere me & filium meum de hereditate populi Domini. 17 Et dixit ancilla tua, Sit quæso verbum domini mei regis in requiem; nam ut angelus Domini, sic dominus meus rex ad audiendum bonum & malum.

18 Et dixit rex & dixit mulieri: Ne obsecro celes à me verbum quod ego rogo te. & dixit mulier: Loquatur quæso dominus meus rex. 19 Et dixit rex: Num manus Ioab tecum est in omni hoc? & respondit mulier, & dixit: Per vitam animæ tuæ domine mi rex, si non est declinandum ad dexteram vel ad sinistram ex omni quod locutus est dominus meus rex: nam seruus tuus Ioab ipse iussit mihi, & ipse posuit in ore ancillæ tuæ omnia verba hæc.

20 Ut immutarem faciem verbi, fecit seruus tuus Ioab verbum hoc, & dominus meus sapiens est iuxta sapientiam angeli Domini ad cognoscendum omne quod in terra.

* וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-יֹאבִב הַנֶּחֱדָה נָגַד עֲשִׂיתִי
 אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹךְ הָשֵׁב אֶת-הַנְּעָר אֶת-
 אֲבִשְׁלוֹם :
 * וַיִּפֹּל יֹאבִב אֶל-פְּנֵי אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ וַיְבָרֶךְ
 אֶת-הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר יֹאבִב הַיּוֹם יָדַע עַבְדְּךָ כִּי-
 מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
 אֶת-דְּבַר עַבְדּוֹ :
 * וַיָּקָם יֹאבִב וַיֵּלֶךְ גִּשְׁשׁוֹרָה וַיָּבֵא אֶת-
 אֲבִשְׁלוֹם יְרוּשָׁלָּם :
 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יֹסֵב אֶל-בֵּיתוֹ וּפְנֵי לֹא יֵרָאֶה
 וַיֹּסֵב אֲבִשְׁלוֹם אֶל-בֵּיתוֹ וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה :
 * וּכְאֲבִשְׁלוֹם לֹא-הָיָה אִישׁ-יָפָה בְּכָל-
 יִשְׂרָאֵל לְהַלֵּל מְאֹד מִכָּף רַגְלוֹ וְעַד קִדְקִדּוֹ לֹא-
 הָיָה בּוֹמוֹם :
 * וּבְגָלְחוֹ אֶת-רֹאשׁוֹ וְהָיָה מִקֵּץ יָמִים לַיָּמִים
 אֲשֶׁר יִגְלַח כִּי-כִבֵּד עָלָיו וּגְלָחוֹ וְשָׁקַל אֶת-שַׁעַר
 רֹאשׁוֹ מֵאֲתֵימִם שְׁקָלִים כֹּאֵבֵן הַמֶּלֶךְ :
 * וַיּוֹלְדוּ לְאֲבִשְׁלוֹם שְׁלוֹשָׁה בָנִים וּבֵת אַחֶרָה
 וַשְּׁמָהּ תָמָר הִיא הָיְתָה אִשָּׁה יָפֶת מְרָאָה :
 * וַיָּשֶׁב אֲבִשְׁלוֹם בִּירוּשָׁלַם שְׁנָתִים יָמִים וּפְנֵי
 הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה :
 * וַיִּשְׁלַח אֲבִשְׁלוֹם אֶל-יֹאבִב לְשַׁלַּח אֹתוֹ אֶל-
 הַמֶּלֶךְ וְלֹא אָבָה לָבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁלַח עוֹד שְׁנִירָה
 וְלֹא אָבָה לָבוֹא :
 * וַיֹּאמֶר אֶל-עַבְדָּיו רְאוּ חִלְקֶת יֹאבִב אֶל-יָדָיו לֹדוֹ-
 שֵׁם שְׁעָרִים לָכֹו וְהוֹצִיתִיהָ בָּאֵשׁ וַיֵּצִיתוּ עַבְדָּי
 אֲבִשְׁלוֹם אֶת-הַחִלְקָה בָּאֵשׁ :
 * וַיָּקָם יֹאבִב וַיָּבֹא אֶל-אֲבִשְׁלוֹם הַבֵּיתָה
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה הֲצִיתוּ עַבְדֶּיךָ אֶת-הַחִלְקָה
 אֲשֶׁר-לִי בָּאֵשׁ :

* Et ait rex ad Ioab : Ecce placatus feci
 verbum tuum. Vade ergo & reuoca pue-
 rum Absalom.
 * Cadenſque Ioab super faciem suam
 in terram adorauit, & benedixit regi. &
 dixit Ioab : Hodie intellexit ſeruus tuus,
 quia inueni gratiam in oculis tuis domi-
 ne mi rex. feciſti enim ſermonem domi-
 ne mi rex ſerui tui.
 * Surrexit ergo Ioab & abiit in Geſſur,
 F & adduxit Abſalom in Ieruſalem.
 * Dixit autem rex : Reuertatur in do-
 mum ſuam, & faciem meam non videat.
 Reuerſus eſt itaque Abſalom in domum
 ſuam, & faciem regis non vidit.
 * Porro ſicut Abſalom vir nō erat pul-
 cher in omni Iſrael, & decorus nimis. à
 veſtigio pedis uſque ad verticem non erat
 in eo vlla macula.
 * Et quando tondebat capillum, ſemel
 autem in anno tondebatur, quia grauab-
 bat eum cæſaries, ponderabat capillos
 capitis ſui ducentis ſiclis pondere pu-
 blico.
 * Nati ſunt autem Abſalom filij tres,
 & filia vna nomine Thamar elegantis
 formæ.
 * Manſitque Abſalom in Ieruſalem
 duobus annis, & faciem regis non vi-
 dit.
 * Miſit itaque ad Ioab, vt mitteret eum
 G ad regem. qui noluit venire ad eum. cūq;
 ſecundò miſiſſet, & ille noluiſſet venire
 ad eum,
 * Dixit ſeruis ſuis : Scitis agrum Ioab
 iuxta agrum meum habentem meſſem
 ordeï. ite igitur & ſuccendite eum igni.
 Succenderunt ergo ſerui Abſalom ſegetem
 igni.
 * Surrexitque Ioab & venit ad Abſa-
 lom in domum eius, & dixit : Quare ſuc-
 cenderunt ſerui tui ſegetem meam igni?

תרגום יונתן

* וַאֲמַר מֶלֶכָא לְיֹאבִב הָאֵפֶן עַבְדֵּיךָ יִתְּנָהּ מִן הָרִין וְאֵזִיל וְאֵחִיב יִתְּנָהּ אֲבִשְׁלוֹם :
 * וַיִּפֹּל יֹאבִב עַל-אַפּוֹהֵי עַל-אַרְעָא וְסָגִיד וּבָרִיךְ יִתְּנָהּ מֶלֶכָא וַאֲמַר יֹאבִב הַיּוֹם יָדַע עַבְדְּךָ אֲרִי אֲשַׁכְחִית רַחֲמִין בְּעֵינֶיךָ רִיבּוֹנֵי מֶלֶכָא
 וְעַבְדְּךָ מֶלֶכָא יִתְּנָהּ מִן הָרִין וְאֵזִיל לְגִשְׁשׁוֹרָה וַיָּבֵא אֶת-אֲבִשְׁלוֹם יְרוּשָׁלָּם :
 * וַיֹּסֵב יֹאבִב אֶל-בֵּיתוֹ וּפְנֵי לֹא יֵרָאֶה וַיֹּסֵב אֲבִשְׁלוֹם אֶל-בֵּיתוֹ וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה :
 * וּכְאֲבִשְׁלוֹם לֹא-הָיָה גִבְרָה שְׁפִיר בְּכָל יִשְׂרָאֵל לְשַׁבְחָה לְחֹדָא מִפְּרִסְתָּ רַגְלֵיהָ וְעַד מוֹחִיָּה לֹא הָיָה בֵּיהּ מוֹמָא :
 * וּבְסִפְרוֹתֶיהָ יִתְּנָהּ מִזְמַן עֵידָן וְעֵידָן דְּמִסְפָּר אֲרִי וְקִיר עֲלוֹתָהּ וּמִסְפָּר לִיהָ וְחִקְלָהּ יִתְּנָהּ שְׁעָרֵי רִישִׁיהָ מֵאֲתֵימִם סְלַעִין בְּמִתְקָלָא
 * וְאֵתְלִידוֹ לְאֲבִשְׁלוֹם חֲלִתָא בְּנִין וּבְרִיתָא חֲדָא וְשְׁמָהּ תָמָר הִיא הָיְתָה אִשָּׁה יָפֶת מְרָאָה שְׁפִירָה חֲמִין :
 * וַיָּשֶׁב אֲבִשְׁלוֹם בִּירוּשָׁלַם שְׁנָתִים שְׁנִין וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה :
 * וַיִּשְׁלַח אֲבִשְׁלוֹם אֶל-יֹאבִב לְשַׁלַּח אֹתוֹ אֶל-הַמֶּלֶךְ וְלֹא אָבָה לָבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁלַח עוֹד שְׁנִירָה וְלֹא אָבָה לָבוֹא :
 * וַיֹּאמֶר אֶל-עַבְדָּיו רְאוּ חִלְקֶת יֹאבִב אֶל-יָדָיו לֹדוֹ שֵׁם שְׁעָרִים לָכֹו וְהוֹצִיתִיהָ בָּאֵשׁ וַיֵּצִיתוּ עַבְדָּי אֲבִשְׁלוֹם אֶת-הַחִלְקָה בָּאֵשׁ :
 * וַיָּקָם יֹאבִב וַיָּבֹא אֶל-אֲבִשְׁלוֹם הַבֵּיתָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה הֲצִיתוּ עַבְדֵּיךָ אֶת-הַחִלְקָה אֲשֶׁר-לִי בָּאֵשׁ :

* Et dixit Rex ad Joab : Ecce feci tibi verbum hoc. vade & reduc puerum Abesalom.

* Et cecidit Joab super faciem suam super terram, & adoravit : & benedixit Regi : & dixit Joab : Hodie cognoui seruus tuus, quod inueni gratiam in oculis tuis domine mi rex, quia fecit rex verbum serui sui.

* Et surrexit Joab & abiit in Gessur, & adduxit Abesalom in Ierusalem.

* Et dixit rex : Reuertatur in domum suam, & faciem meam non videat. & reuersus est Abesalom in domum suam, & faciem regis non vidit.

* Et sicut Abesalom non erat vir pulcher in omni Israhel laudabilis nimis : à vestigio pedis eius & usque ad verticem eius non erat in eo macula.

* Et quando tondebat ipse caput suum, & erat à fine dierum in dies quando tondebatur, quia grauabatur super eum, & tonsus ponderabat capillum capitis sui, & erat centum siclorum in pondere regali.

* Et nati sunt Abesalom tres filij, & filia vna, & nomen eius Thamar, & hæc mulier pulchra valde.

* Et mansit Abesalom in Hierusalem duobus annis dierum : & faciem Regis non vidit.

* Et misit Abesalom ad Ioab vt mitteret eum ad regem. & non voluit Ioab venire ad eum. & misit rursum secundo ad eum, et non voluit venire.

* Et dixit Abesalom ad seruos suos : Videte, pars in agro Ioab iuxta meum, & ipsi ibi ordea, ite iam & succendite ea in igne. & succenderunt ea serui Abesalom in igne partem Ioab.

* Et surrexit Joab, & abiit ad Abesalom in domum, & dixit ad eum : Quare succenderunt serui tui agrum meum in igne?

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἰωάβ, ἰδοὺ πέποιήκα ἅ τ' ῥῆμα τοῦτο. πορεύου καὶ ἄπηρεφε τὸ παιδάριον τὸν ἀβесаλὼμ.

* καὶ ἐπεσὺν ἰωάβ ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσκυνώσεν, καὶ διλόγησε τὸν βασιλέα. καὶ εἶπεν ἰωάβ, σήμερον ἔγνωκα ὁ δούλος σου, ὅτι δὲρκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριέ μου βασιλεῦ, καθότι ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τοῦ δούλου αὐτοῦ.

* καὶ ἀνέστη ἰωάβ καὶ ἐπορεύθη εἰς γεσσοῦς, καὶ ἤγαγε τὸν ἀβесаλὼμ εἰς ἱερουσαλήμ.

* ὁ δὲ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἀποστρέφεται εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸν πρόσωπόν μου μὴ ἰδέτω. καὶ ἀπεστρέφη ὁ ἀβесаλὼμ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδε.

* καὶ καθὼς ἀβесаλὼμ οὐκ ἦν ἀνὴρ καλὸς ἐν πονηρίᾳ, ὡς ἱσχυροὶ αἰνετοὶ σφόδρα, διὰ ἰχνους ποδὸς αὐτοῦ ὡς ἕως κορυφῆς αὐτοῦ οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ μῶμος.

* καὶ ἐν τῷ κεῖραθς αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ὅτι ἐγένετο διὰ τέλους ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ὅτ' ἀνέκειρετο, ὅτι κατεβαρύνετο ἐπ' αὐτόν, ὅτι κεῖραθς ἴσα τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὅτι ἑκάστη σίκλων ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ βασιλικῆς.

* καὶ ἐτέχθησαν τὰ ἀβесаλὼμ τρεῖς υἱοὶ καὶ θυγάτηρ μία, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς θάμαρ, καὶ αὕτη ἡ γυνὴ καλὴ σφόδρα.

* καὶ ἐκάτισεν ἀβесаλὼμ ἐν ἱερουσαλήμ δύο ἔτη ἡμερῶν. καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδε.

* καὶ ἔξαπέστειλεν ἀβесаλὼμ πρὸς ἰωάβ τοῦ ἀποστείλαι αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα : καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἰωάβ ὥς ἄνδρα πρὸς αὐτόν. καὶ ἀπέστειλεν ἐπὶ ἐκ δούτερου πρὸς αὐτόν. καὶ οὐκ ἠθέλησε ὥς ἄνδρα.

* καὶ εἶπεν ἀβесаλὼμ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἴδετε ἡμερὲς ἐν ἀγρῷ τοῦ ἰωάβ ἐχόμενά μου, καὶ αὐτὰ ἐκείνη καί, πορεύητε δὴ καὶ ἐμπύρετε αὐτὰ ἐν πυρὶ. καὶ ἐνεπύρεσαν αὐτὰς ὁ δούλοι ἀβесаλὼμ ἐν πυρὶ τὴν μερίδα ἰωάβ.

* καὶ ἀνέστη ἰωάβ καὶ ἐπορεύθη πρὸς ἀβесаλὼμ εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἵνα τί ἐνεπύρεσαν ὁ δούλοι σου τὸν ἀγρὸν μου ἐν πυρὶ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et dixit rex ad Ioab, Ecce nunc feci verbum hoc, ito & reduc adolescentem Abesalom.

22 Et procidit Ioab super faciem suam super terram & adoravit, & benedixit regi, & dixit Ioab, Hodie nouit seruus tuus quod inueni misericordias in oculis tuis domine mi rex, quod fecit rex verbum serui tui.

23 Et surrexit Ioab & iuit ad Gessur, & adduxit Abesalom in Ierusalem.

24 Et dixit rex, Reuertatur ad domum suam & faciem meam non videat : & reuersus est Abesalom ad domum suam, & faciem regis non vidit.

25 Et sicut Abesalom non erat vir pulcher in omni Israhel ad laudandum valde, à planta pedis eius & usque ad cerebrum eius non erat in eo macula.

26 Et quando tondebat caput suum, & erat à tempore opportunitatis ad opportunitatem tondendi, quia ingrauescebat super se, tondebat se, & ponderabat capillum capitis sui ducentis zilghin in pondere regis.

27 Et nati sunt Abesalom tres filij & filia vna, & nomen eius Thamar, illa fuit mulier pulchra visu.

28 Et sedit Abesalom in Ierusalem duobus annis, & faciem regis non vidit.

29 Et misit Abesalom ad Ioab vt mitteret illum ad regem : & noluit venire ad eum, & misit adhuc secundo, & noluit venire.

30 Et dixit ad seruos suos : Videte hæreditatem Ioab quæ proxima meæ est, & in ea sunt ordea, ite & incendite illam in igne : & incenderunt serui Abesalom hæreditatem in igne.

31 Et surrexit Ioab & venit ad Abesalom in domum, & dixit illi, Ad quid incenderunt serui tui hæreditatem, quæ est mihi, in igne?

32 * ויאמר אבשלום אל יואב הנה שלחתי אליך
לאמר בא הנה ואשלח אתך אל המלך לאמר
למה באתי מגשור טוב לי עוד אני שם ועתה
אראה לפני המלך ואם יש בי עון והמתני:
33 * ויבא יואב אל המלך ויגד לו ויקרא אל
אבשלום ויבא אל המלך וישתחו לו על אפיו
ארצו לפני המלך וישק המלך לאבשלום:

טו

* ויהי מאחרי כן ויעש לו אבשלום מרכבה
וססים וחמשים אישרעים לפניו:
* והשבים אבשלום ועמד עד יד דרך השער ויהי
כל האיש אשר יהיה לו ריב לבוא אל המלך
למשפט ויקרא אבשלום אליו ויאמר אימזה עיר
אתה ויאמר מאחד שבטי ישראל עבדך:
* ויאמר אליו אבשלום ראה דברך טובים
ונכחים ושמע אין לך מאת המלך:
* ויאמר אבשלום מי ישמני שפט בארץ ועלי
יבא כל איש אשר יהיה לו ריב ומשפט
והצדקתיו:
* והיה בקרב איש להשתחור לו ושלח את
ידו ויחזיק לו וינשק לו:
* ויעש אבשלום בדבר הזה לכל ישראל
אשר יבאו למשפט אל המלך ויגנב אבשלום
את לב אנשי ישראל:
* ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל
המלך אלכור נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי
ליהודה בחברון:
* כי נדר נדר עבדך בשבתי בגשור בארם לאמר
אם ישיב ישיבני יהוה ירושלם ועבדתי אר-
יהודה:

32 * Et respondit Absalom ad Ioab : Mihi
ad te obsecrans vt venires ad me & mitte-
rem te ad regem, & diceret ei: Quare veni
de Gessur? melius mihi erat ibi esse. Obse-
cro ergo vt videam faciem regis : quod si
memor est iniquitatis mee, interficiat me.

33 * Ingressus itaque Ioab ad regem nun-
ciauit ei omnia. Vocatusque est Absalom,
& intrauit ad regem, & adorauit super fa-
ciem terræ coram eo. osculatusque est rex
Absalom.

CAP. XV.

1 Gitur post hæc fecit sibi Absalom cur-
A rus & equites, & quinquaginta viros
qui præcederent eum.

2 * Et manè confurgens Absalom stabat
iuxta introitum portæ in via: & omnem
virum qui habebat negocium vt veniret
ad regis iudicium, vocabat Absalom ad
se & dicebat: De qua ciuitate es tu? Qui
respondens aiebat: Ex vna tribu Israel e-
go sum seruus tuus.

3 * Respondebatque ei Absalom: Vi-
dentur mihi sermones tui boni & iusti,
sed non est qui te audiat constitutus à
rege.

4 * Dicebatque Absalom: Quis me con-
stituat iudicem super terram, vt ad me ve-
niant omnes qui habent negocium; &
iuste iudicem?

5 * Sed & cum accederet ad eum homo
vt salutaret illum, extendebat manum
suam & apprehendens osculabatur eum.

6 * Faciebatque hoc omni Israel venien-
B ti ad iudicium vt audiretur à rege, & sol-
licitabat corda virorum Israel.

7 * Post quadraginta autem annos di-
xit Absalom ad regem Dauid: Vadam &
reddam vota mea quæ voui Domino in
Hebron.

8 * Vouens enim vouit seruus tuus cum
esset in Gessur Syriæ dicens: Si reduxerit
me Dominus in Ierusalem, sacrificabo
Domino.

תרגום יונתן

32 * ויאמר אבשלום ליואב הנה שלחתי אליך
וכען אחי אפי מלכא ואם כי חובא יקטליני
33 * ואתא יואב לוח מלכא וחי ליה וקרא לאבשלום ואתא לוח מלכא וסגיד
ליה על אפיה על ארעא קדם מלכא ונשק מלכא לאבשלום:

טו

1 * והיה מבחר כן ועבד ליה אבשלום רחיקין וסוסין וחמשים גברא רדפין קדמוהי:
2 * ומקדים אבשלום וקאים על כיבש אורח הרעא וחי כל גברא דיהי ליה דין למיעל לקדם מלכא למדן וקרי אבשלום ליה ויאמר
ליה אי מרא קרתא את ויאמר מחרא שבטיא דישראל עבדך:
3 * ויאמר ליה אבשלום חזי פתגמך תקנן ונאן ושמע ליה לך מן קדם
מלכא:
4 * ויאמר אבשלום מן ימנני דנינא בארעא וקדמי יחי כל גברא דיהי ליה דין ומעו וארניגיה בקשוט:
5 * וחי כד קרב גברא למסנר ליה ומושיט ית ידו ומתקיף ביה ונשק ליה:
6 * ועבד אבשלום כפתגמא תרין לכל ישראל דאתן למדן קדם מלכא וגניב אבשלום ית ליבא דאנשי ישראל:
7 * ותורה מסוף ארבעין שנין ויאמר אבשלום למלכא אזיל כען ואשלם ית נדרי דנדרית קדם יי בחברון:
8 * ארי נדרא נדר עבדך במיתחי בגשור בארם למימר אם אתבא יתבנני יי לירושלם ואפלח קדם יי:

* Et dixit Abesalom ad Ioab: Ecce misi ad te dicens: Veni iam, ut mittam te ad regem dicentem: Quare veni de Gessur? bonum erat mihi ut essem ego ibi. & nunc videbo iam faciem regis; & si est in me iniquitas, & interficiar.

* Et abiit Ioab ad regem, & nuntiavit ei. & vocavit Abesalom, & ingressus est ad regem, & adoravit eum & cecidit super faciem suam super terram coram rege. et osculatus est rex Abesalom.

CAP. XV.

ET factum est post hæc, & fecit sibi Abesalom currus & equites, & quinquaginta viros præcurrentes ante faciem suam.

* Et manè surrexit Abesalom & stabat in via porta. et erat omnis vir cui erat iudicium, & veniebat ad regem in iudicium, & vocabat eum Abesalom, & dicebat ei: De qua civitate es tu? & dicebat: De vna tribuum Israel servus tuus.

* Et dicebat ad eum Abesalom: Ecce sermones tui boni & recti, et qui audiat non est tibi à rege.

* Et dicebat Abesalom: Quis constituet me iudicem super terram super Israel, et ad me veniet omnis vir cui sit lis & iudicium, & iustè iudicabo eum?

* Et factum est cum accederet vir ut adoraret eum, & extendebat manum suam, & apprehendebat eum & osculabatur eum.

* Et faciebat Abesalom secundum verbum hoc omni Israel venientibus in iudicium ad regem, & vendicabat Abesalom corda omnium virorum Israel.

* Et factum est post quadraginta annos, & ait Abesalom ad regem dicens: Vadam iam & reddam vota mea quæ voui Domino in Hebron:

* Quoniam votum vouit servus tuus quando manebam in Gessur in Syria dicens: Si reducens reduxerit me Dominus in Hierusalem, & serviam Domino.

32 * Ἐπεὶ οὖν ἀβὲρ αὐτῷ πρὸς ἰωάβ, ἰδὲ ἀπέστειλα πρὸς σὲ λέγων, ὡς ἔχουσιν ὅπως ἀποστείλω σε πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντά, ἵνα τί παρεγγρόμην ἐν Γεσσε; καλὸν ἦν μοι εἶναί με ἐκεῖ. καὶ νῦν ὁφθαλμοὶ δὴ πρὸς ὄψιν τοῦ βασιλέως, ἔειπεν ἐν ἐμοὶ ἀδικία, & θάνατος ἐν ὀνόματι.

33 * καὶ ἐπορεύθη ἰωάβ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγγειλόν αὐτῷ. καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἀβὲρ αὐτῷ, & εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα, & προσεκύνησεν αὐτῷ, & ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ποδῶν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. & κατεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἀβερ αὐτοῦ.

16.

1 * Καὶ ἐγγράμματα ἔδωκεν αὐτῷ ἀβερ αὐτοῦ ἀρματα καὶ ἵππους, καὶ πενήκοντα ἀνδρας πορευτέχοντας πρὸς τὸν ποταμὸν αὐτοῦ.

2 * καὶ ὥρθησεν ἀβερ αὐτοῦ καὶ ἐφίσατο ἐπὶ τῇ ὁδῷ τῆς πόλεως. καὶ ἰὼν πᾶς ἀνὴρ ὃς ἐγγράμματα ἔχουσιν, καὶ ἤρχετο πρὸς τὸν βασιλέα εἰς κρίσιν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἀβερ αὐτοῦ καὶ ἔλεγε αὐτῷ, ἐν ποίᾳ πόλει εἶσθαι; & ἔλεγε, ἐν μιᾷ τῶν φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ὁ δούλος σου.

3 * καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν ἀβερ αὐτοῦ, ἰδοὺ ὁ λόγος σου καλὸς καὶ κατὰ δυνάμεις, & ὁ ἀκουσόμενος οὐκ ἔσται σοὶ πρὸς τὸν βασιλέα.

4 * καὶ ἔλεγε ἀβερ αὐτοῦ, τίς καταστήσει με κριτὴν ἐπὶ τῇ γῇ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, & ἐπ' ἐμὲ ἐλδύσεται πᾶς ἀνὴρ ὃς δὴ ἡ ἀνιπλογία & κρίσις, καὶ δικαιοσύνη αὐτοῦ;

5 * καὶ ἐγένετο ἐπὶ τῷ ποταμῷ τὸν ἀνδρα ὃς προσκυνοῦν αὐτῷ, καὶ ἔξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, & ἐπελαμβόμετο αὐτὸν & κατεφίλει αὐτόν.

6 * καὶ ἐποίησεν ἀβερ αὐτοῦ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο πᾶσι τοῖς πορευτέχοις εἰς κρίσιν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἰδὲ ποιεῖτο ἀβερ αὐτοῦ τὰς κερδίας πᾶσι τοῖς ἀνδράσι τοῦ Ἰσραὴλ.

7 * καὶ ἐγγράμματα ἔδωκεν αὐτῷ τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ ἔπεμψε ἀβερ αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα λέγων, πορεύσθαι δὴ καὶ ἀποδιδόναι τὰς δούδας μου αἷς ἡνυκάμην τῷ κυρίῳ ἐν χερσίν.

8 * ὅτι δούλος σου ἡνυκατὸς ὁ δούλος σου ὅτε ἐκαθήμην εἰς Γεσσε ἐν σελᾷ λέγων, εἰ ἂν ἐπιστρέφω ἐπιστρέψῃ με ὁ κύριός μου εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ λατρεύω τῷ κυρίῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et dixit Abesalom ad Ioab: Ecce misi ad te dicens: Veni hic & mittam te ad regem dicendo: Ad quid veni ex Gessur? melius mihi adhuc quoddam essem ibi. & nunc videam faciem regis; & si in me culpa, occidat me.

33 Et venit Ioab ad regem & indicavit illi: & vocavit Abesalom, & venit ad regem, & adoravit eum super faciem suam super terram ante regem: & osculatus est rex Abesalom.

CAP. XV.

ET fuit post hæc & fecit sibi Abesalom currus & equos, & quinquaginta viros satellites ante se.

* Et anticipabat Abesalom & stabat super stratum viæ portæ, & fuit omnis vir cui erat iudicium ut veniret ante regem ad iudicandum, vocabat Abesalom illum, & dicebat illi: Ex qua civitate es tu? & dicebat: Ex vna tribuum Israel est servus tuus.

* Et dicebat illi Abesalom: Vide, verba tua recta sunt tu? & pulchra; sed qui audiat non est tibi ab-ante regem.

* Et dicebat Abesalom: Quis præficiet me iudicem in terra, ut ante me veniat omnis vir cui sit iudiciū, & lis, & iudicabo illum in veritate?

* Et erat quando accedebat quispiam ad adorandum eum, extendebat manum suam & apprehendebat illum, & osculabatur illum.

* Et faciebat Abesalom secundum verbum hoc omni Israeli qui ibant ut iudicarentur ante regem: & furabatur Abesalom cor hominum Israel.

7 Et fuit à fine quadraginta annorum, & dixit Abesalom ad regem: Eam quæso & reddam vota mea quæ voui ante Dominum in Hebron.

* Nam votum vouit servus tuus, cum federet in Gessur in Aram, dicendo: Si reducendo reduxerit me Dominus in Ierusalem, serviam ante Dominum.

9 * ויאמר לו המלך לך בשלום ויקסו לך חברונה:
10 * וישלח אבשלום מרגלים בכל שבטי ישראל
לאמר כשמעכם את קול השופר ואמרתם מלך
אבשלום בחברון:

11 * ואת אבשלום הלכו מאתים איש מירושלם
קראים והלכים לתמם ולא ידעו כל דבר:

12 * וישלח אבשלום את אחיתפל הגילני ויעץ
דוד מעירו מגלה בזבחו את הזבחים ויהי הקשר
אמץ והעם הולך ורב את אבשלום:

13 * ויבא המגיד אל דוד לאמר הִנֵּה לב איש
ישראל אחרי אבשלום:

14 * ויאמר דוד לכל עבדיו אשר אתו בירושלם
קומו ונברחה כי לא תהיה לנו פליטה מפני
אבשלום מהרו ללכת פן ימהר והשגנו ורדד
עלינו את הרעה והכרה העיר לפי חרב:

15 * ויאמרו עבדי המלך אל המלך ככל אשר
יבחר אדני המלך הננו עבדיך:

16 * ויצא המלך וכל ביתו ברגליו ויעזב המלך את
עשר נשים פלגשים לשמר הבירה:

17 * ויצא המלך וכל העם ברגליו ויעמדו ביר
המרחק:

18 * וכל עבדיו עברים על ידו וכל חברתו וכל
הפלתו וכל הגתים שש מאור איש אשר באו
ברגלו מגת עברים על פני המלך:

19 * ויאמר המלך אל אתי הגתים למה תלך גם
אתה אתנו שוב ושב עם המלך כי נכרי אתה וגם
גלה אתה למקומך:

20 * תמול בואך והיום אנועך עמנו ללכת ואני
הולך על אשר אני הולך שוב והשב את אחיך
עמך חסד ואמת:

9 * Dixitque ei rex David: Vade in pace.
& surrexit & abiit in Hebron.

10 * Misit autem Absalom exploratores in
vniuersas tribus Israel dicens: Statim vt
audieritis clangorem buccine, dicite: Re-
gnabit Absalom in Hebron.

11 * Porro cum Absalom ierunt ducenti
viri de Ierusalem vocati, euntes simplici
corde, & causam penitus ignorantes.

12 * Accersit quoque Absalom Achito-
Cphel Gilonitem consiliarium David de ci-
uitate sua Gilo. Cumq; immolaret victi-
mas, facta est coniuratio valida: populus-
que concurrere augebatur cum Absalom.

13 * Venit igitur nuncius ad David dicēs,
Toto corde vniuersus Israel sequitur Ab-

14 salom. * Et ait David seruis suis qui e-
rant cū eo in Ierusalem: Surgite & fugia-
mus; neque enim erit nobis effugium a fa-
cie Absalom. festinate egredi, ne fortè ve-
niens occupet nos, & impellat super nos
ruinam, & percutiat ciuitatē in ore gladij.

15 * Dixeruntque serui regis ad eum: Om-
nia quaecunque præcepit dominus no-
ster rex, libenter exequimur serui tui.

16 * Egressus est ergo rex & vniuersa do-
mus eius pedibus suis. & reliquit rex de-
cem mulieres concubinas ad custodien-

17 dam domum. * Egressusque rex & omnis
D Israel pedibus suis stetit procul à domo:

18 * Et vniuersi serui eius ambulabant iu-
xta eum, & legiones Cerethi & Phelethi,
& omnes Gethai pugnatores validi sex-
cēti viri qui secuti eum fuerant de Geth,
pedites præcedebant regem.

19 * Dixit autem rex ad Ethai Gethæū:
Cur venis nobiscum? Reuertere & habita
cum rege, quia peregrinus es & egressus
es de loco tuo.

20 * Heri venisti, & hodie compelleris no-
biscum egredi? Ego autem vadam quò
iturus sum. reuertere & reduc tecum fra-
tres tuos, & Dominus faciet tecum mise-
ricordiam & veritatem.

תרגום יונתן

9 * ואמר ליה מלכא אִיזל בשלום וקם ואזל לחברון:
10 * וישלח אבשלום מרגלים בכל שבטי ישראל למיסר כמשמעכון
ועם אבשלום אזלו מאתן גברא מירושלם ומינין ואזלין לתומיהון ולא ידעין כל
11 * וישלח אבשלום את אחיתפל הגילוני ויעץ
דוד מעירו מגלה בזבחו את הזבחים ויהי הקשר
אמץ והעם הולך ורב את אבשלום:

12 * ויצא המלך וכל ביתו ברגליו ויעזב המלך את
עשר נשים פלגשים לשמר הבירה:

13 * ויצא המלך וכל העם ברגליו ויעמדו ביר
המרחק:

14 * וכל עבדיו עברים על ידו וכל חברתו וכל
הפלתו וכל הגתים שש מאור איש אשר באו
ברגלו מגת עברים על פני המלך:

15 * ויאמר המלך אל אתי הגתים למה תלך גם
אתה אתנו שוב ושב עם המלך כי נכרי אתה וגם
גלה אתה למקומך:

16 * תמול בואך והיום אנועך עמנו ללכת ואני
הולך על אשר אני הולך שוב והשב את אחיך
עמך חסד ואמת:

עמון טיבו וקשור:

* Et dixit ei rex: Vade in pace. & surrexit & abiit Abesalom in Chebron.

* Et misit Abesalom exploratores in uniuersas tribus Ifrael, dicens: Cum audieritis vos vocem buccinæ, & dicetis: Regnavit Abesalom in Chebron.

* Et ierunt cum Abesalom ducenti viri de Hierusalem vocati, & ibant in simplicitate, et non nouerunt aliquod verbum.

* Et misit Abesalom & vocauit Achitophel Geloneum consiliarium Dauid de ciuitate sua Gelo. cum immolaret ipse victimas, & fuit coniuratio valida. & populus ibat & augebatur cum Abesalom.

* Et venit nuncius ad Dauid dicens: Factum est cor virorum Ifrael post Abesalom.

* Et dixit Dauid omnibus seruis suis qui cum eo in Hierusalem: Surgite & fugiamus, quoniam non est nobis salus a facie Abesalom. festinate recedere ne praueniatur & occupet nos, & impellat super nos malitiam, & percutiat ciuitatem in ore gladij.

* Et dixerunt serui regis ad eum: In omnibus quæ eligit dominus noster rex, ecce serui tui.

* Et egressus est rex & uniuersa domus eius pedites pedibus suis. & reliquit rex decem mulieres de concubinis suis ut custodirent domum suam.

* Et egressus est rex & omnis populus eius pedites. & steterunt in domo longinqua.

* Et uniuersi serui eius per manū eius præteribāt. & omnes Cherethi, et omnis Phelethi, & omnes Zethai sexcenti viri qui venerunt de Geth pedites accedebant ante faciem regis.

* Et dixit rex ad Ethī Gethaūm: Cur vadis & tu nobiscum? reuertere & habita cum rege, quia peregrinus tu & quod egressus es de loco tuo.

* Si heri venisti tu, & hodie compellam te ut eas nobiscum? ego autem vadam quo vado. vade & reduc fratres tuos tecum. & Dominus faciet tecum misericordiam & veritatem.

* καὶ εἶπεν αὐτῷ βασιλεὺς, πορεύου εἰς εἰρήνην. ἔα νῆσθι καὶ ὥχεο ἀβесаλώμ εἰς χεβρόν. * καὶ ἀπέστειλεν ἀβесаλώμ καὶ ταυκόποις εἰς πάσας τὰς φυλάς Ἰσραὴλ λέγων, ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς φωνὴν Σάλπιγγος ἢ ἐρεῖτε, βεβασίλευκεν ἀβесаλώμ ἐν χεβρόν.

* καὶ ἐπορεύθησαν μετ' ἀβεσαλώμ διακόσιοι ἀνδρες Ἰζιεργαλήμ Ἰπκλήθι, καὶ ἐπορεύοντο ἀπλοῦτι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν οὐτὸν ῥῆμα. * καὶ ἀπέστειλεν ἀβεσαλώμ, καὶ ἐκάλεσε τὸν ἀχιτόφελ τὸν γελωναῖον τὸν σύμβουλον δαυὶδ ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ τῆς γελῶ. ἐν τῷ θύειν αὐτὸν τὰς θυσίας, καὶ ὡς τὸ διαβούλιον ἰσχυρόν. καὶ ὁ λαὸς ἐπορεύετο καὶ ἐπληθύνετο μετ' ἀβεσαλώμ.

* καὶ ᾤθιγεν ὁ ἀπαγγέλων πρὸς δαυὶδ λέγων, ἐγρήθη καρδία ἀνδρῶν Ἰσραὴλ ὀπίσω ἀβεσαλώμ.

* καὶ εἶπε δαυὶδ πᾶσι τοῖς δούλοις αὐτοῦ τοῖς μετ' αὐτοῦ εἰς ἱεργαλήμ, ἀνάστητε καὶ φύστωμεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν σωτηρία ἀπὸ πρὸς ὧπου ἀβεσαλώμ. σπεύσατε ἀπελθεῖν, μὴ φθάσῃ καὶ καταλάβῃ ἡμᾶς, καὶ ἐπόσηται ἐφ' ἡμᾶς τὸ κακὸν, καὶ παταξῇ τὴν πόλιν ἐν φόμπῃ ῥομφαίας.

* καὶ εἶπον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτόν, ἐν πᾶσιν οἷς αἰρεῖται κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεὺς, ἰδοὺ οἱ παῖδες σου.

* καὶ ἔζητησεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ πεζοὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. καὶ κατέλειπεν ὁ βασιλεὺς δέκα γυναικὰς τῶν παλλακῶν αὐτοῦ τοῦ φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτῶν.

* καὶ ἔζητησεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ πεζοί. καὶ ἐσησαν ἐν οἴκῳ τῷ μακροῦ.

* καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρας αὐτοῦ πδροῖον. καὶ πᾶς ὁ χερεθί, καὶ πᾶς ὁ φελεθί, καὶ πάντες οἱ ζεθαῖοι ἑξακόσιοι ἀνδρες ἠκοντές ἐν γὰρ πεζοὶ παρεπορεύοντο μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα.

* ἔειπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐθὶ τὸν γεθαῖον, ἵνα τί πορεύῃ ἐσὺ μετ' ἡμῶν; ἵππευε καὶ οἶκει μετ' τοῦ βασιλέως, ὅτι ἀλλότριος σὺ καὶ ὅτι μετώκισας ἐν τῷ τόπῳ σου.

* εἰχθρὲς ᾤθιγεν ὁ βασιλεὺς σὺ, καὶ σήμερον κινήσω σε πορεύεσθαι μετ' ἡμῶν; εἴω ὅτι πορεύομαι ἢ αὐ πορεύομαι. πορεύου καὶ ἀνάστρεφε σὺ ἀδελφοί σου μετ' ἐμοῦ, ἔκ κύριος ποιήσει μετ' ἐμοῦ καὶ ἀλήθειαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit illi rex: Vade in pace. & surrexit & iuit ad Hebron.

* Et misit Abfalom exploratores ad omnes tribus Ifrael dicendo: Cum audieritis vos vocem buccinæ, dicatis, Regnavit Abfalom in Hhebron.

* Et cum Abfalom ierant ducenti viri ex Ierusalem inuitati, & abierunt in simplicitate sua, & non nouerant omnino quicquam.

* Et misit Abfalom Ahhitophel Gilonæum consiliarium Dauid ex ciuitate sua ex Giloh dum sacrificaret sacrificia, & fuit rebellio valida, & populus ambulabat & multiplicabatur cum Abfalom.

* Et venit qui nunciauit ad Dauid dicendo: Declinavit cor hominum Ifrael post Abfalom.

* Et dixit Dauid ad omnes seruos suos qui erant secum in Ierusalem: Surgite & fugiamus, quia non erit nobis euasio ab-ante Abfalom: festinate abire, ne forte festinet & assequatur nos, & insidietur super nos malum, & percutiat ciuitatem in acie gladij.

* Et dixerunt serui regis regi: Secundum omnia quæ dicet dominus meus rex, ecce serui tui.

* Et exiuit rex & omnis homo domus eius cum illo, & reliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum.

* Et exiuit rex & omnis populus qui cum illo, & steterunt in loco longinquo.

* Et omnes serui illius transibant ad manum eius, & omnes sagittarij & omnes fundibularij, & omnes Githæi sexcenti viri qui venerunt cum illo ex Gath, transibant ante regem.

* Et dixit rex ad Ithai Githaūm: Ad quid venies etiam tu nobiscum? redi & fede cum rege, quia alienigena tu & etiam migrans; vade tibi ad locum tuum.

* Heri venisti & hodie tollam te nobiscum ut venias? & ego ibo ad locum quem non cognoui quòd ego vado: redi & reduc fratres tuos tecum, & fac cum illis benignitatem & veritatem.

וַיַּעַן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמֶר חִי־יְהוָה וְחִי אֲדֹנָי
הַמֶּלֶךְ כִּי אִם בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה שֵׁם אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ
אִם לְמוֹת אִם לְחַיִּים כִּי שֵׁם יְהוָה עֲבָדְךָ׃
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֶת־יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־יְהוָה
וְכָל־אֲנָשָׁיו וְכָל־הַטָּף אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
וְכָל־הָאָרֶץ בּוֹכִים קוֹל גָּדוֹל וְכָל־הָעָם עֹבְרִים
וְהַמֶּלֶךְ עֹבֵר בְּנַחַל קֶדְרוֹן וְכָל־הָעָם עֹבְרִים עַל־פְּנֵי
דֶרֶךְ אֶת־הַמִּדְבָּר׃ וַהֲנֵה־גַם צָדוֹק וְכָל־הַלְוִיִּם
אִתּוֹ נִשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים וַיַּצְקוּ אֶת־
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּעַל אֲבִיתָר עַד־הֵם כָּל־הָעָם לַעֲבֹר
מִן־הָעִיר׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצָדוֹק הֲשֵׁב אֶת־
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעִיר אִם־אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה
וְהִשְׁבֵּנִי וְהִרְאֵנִי אֶת־וַת־נֹהוּ׃
וְאִם כֹּה יֹאמֶר לֹא חָפַצְתִּי בְךָ הֲנִי יַעֲשֶׂה־לִּי
כָאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו׃
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־צָדוֹק הַכֹּהֵן הַרְאֵנִי אֶת־
שִׁבְרֵי הָעִיר בְּשָׁלוֹם וְאֶחֱמֵעַץ בְּנֶךָ וַיְהוֹנָתָן בֶּן־
אֲבִיתָר שְׁנֵי בְנֵיכֶם אִתְּכֶם׃
רְאוּ אֲנִי מִתְמַהֲמָה בְּעִבְרוֹת הַמִּדְבָּר עַד־
כּוֹנֵן דְּבַר מַעֲמַכְכֶם לְהַגִּיד לִי׃
וַיֵּשֶׁב צָדוֹק וְאֲבִיתָר אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
יְרוּשָׁלַם וַיֵּשְׁבוּ שָׁם׃
וַדָּוִד עָלָה בַּמַּעֲלָה הַזֹּאת עָלָה וּבֹכָה וְרֹאשׁ
לֹו חָפוּי וְהוּא הוֹלֵךְ יָחַף וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ חָפוּ
אִישׁ רֹאשׁוֹ וְעָלוּ עִלָּה וּבָכָה׃
וַדָּוִד הַגִּיד לְאֶמֶר אַחִיתֹפֶל בְּקִשְׁרִים עִם אֲבִשָׁלוֹם
וַיֹּאמֶר דָּוִד סָכֵל נָא אֶת־עֲצַת אַחִיתֹפֶל יְהוָה׃
וַיְהִי כֹד בָּא עַד־הָרֹאשׁ אֲשֶׁר־יִשְׁתַּחֲוֶה שָׁם
לְאֱלֹהִים וַהֲנֵה לִקְרָאתוֹ חוּשֵׁי הָאֲרָכִי קְרוּעַ כְּתָנָתוֹ
וְאֶדְמָה עַל־רֹאשׁוֹ׃

21 * Et respondit Ethai regi dicens: Viuit Dominus, & viuit dñs meus rex; quoniã in quocunque loco fueris domine mi rex siue in morte siue in vita, ibi erit seruus
22 tuus. * Et ait David Ethai: Veni & transi. & transiuit Ethai Gethæus, & omnes viri qui cum eo erant, & reliqua multitudo.
23 * Omnesque flebant voce magna, & vniuersus populus transibat. Rex verò trásgrediebatur torrentem Cedron, & cūctus populus incedebat contra viam quæ respi
24 cit ad desertum. * Venit autem Sadoch sacerdos & vniuersi Leuitæ cum eo portantes arcam fœderis Dei, & deposuerunt arcam Dei. & ascēdit Abiathar donec expletus esset omnis populus qui egressus
25 fuerat de ciuitate. * Et dixit rex ad Sadoch: Reporta arcam Dei in vrbem. si in
F uenero gratiam in oculis Domini, reducet me, & ostendet mihi eam & taberna
26 culum suum. * Si autem dixerit mihi; Non places, præsto sum, faciat quod bo
27 num est coram se. * Et dixit rex ad Sadoch sacerdotem: O videns reuertere in ciuitatem in pace, & Achimaas filius tuus & Jonathan filius Abiathar duo filij ve
28 stri sint vobiscum. * Ecce ego abscondar in campestribus deserti, donec veniat
29 sermo à vobis indicans mihi. * Reportauerunt ergo Sadoch & Abiathar arcam Dei in Ierusalem, & manserunt ibi.
30 * Porro David ascendebat cliuum oliuarum scandens & flēs nudis pedibus incedens & operto capite. sed & omnis populus qui erat cum eo, operto capite ascendebat plorans. * Nunciatum est autem David quòd Achitophel esset in coniuratione cum Absalom. Dixitq; Da
31 uid: Infatua quæso Domine consilium Achitophel. * Cumque ascenderet
32 G David summitatem montis, in quo adoraturus erat Deum, ecce occurrit ei Chusfi Arachites scissa veste, & terra pleno capite.

תרגום יונתן

21 וַאֲחִיב אֶת־יְהוָה וַאֲמַר קִיִּים הוּא יְיָ וְחִי רִיבּוֹנִי מֶלֶכָא אֱלֹהִים בְּאַתְרָא דִּיהִי תָמָן רִבּוֹנִי מֶלֶכָא אִם לְמוֹתָא אִם לְחַיִּי אֲרִי תָמָן יְהוָה
22 וַאֲמַר דָּוִד לְאֶת־יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־יְהוָה וְכָל־הַטָּף אֲשֶׁר אִתּוֹ
23 וְכָל־הָאָרֶץ בּוֹכִים קוֹל גָּדוֹל וְכָל־הָעָם עֹבְרִים עַל־פְּנֵי דֶרֶךְ אֶת־הַמִּדְבָּר
24 וְהַמֶּלֶךְ עֹבֵר בְּנַחַל קֶדְרוֹן וְכָל־הָעָם עֹבְרִים עַל־פְּנֵי דֶרֶךְ אֶת־הַמִּדְבָּר
25 וַהֲנֵה־גַם צָדוֹק וְכָל־הַלְוִיִּם אִתּוֹ נִשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים וַיַּצְקוּ אֶת־
26 אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּעַל אֲבִיתָר עַד־הֵם כָּל־הָעָם לַעֲבֹר מִן־הָעִיר
27 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצָדוֹק הֲשֵׁב אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעִיר אִם־אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה
28 וְהִשְׁבֵּנִי וְהִרְאֵנִי אֶת־וַת־נֹהוּ
29 וְאִם כֹּה יֹאמֶר לֹא חָפַצְתִּי בְךָ הֲנִי יַעֲשֶׂה־לִּי כָאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו
30 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־צָדוֹק הַכֹּהֵן הַרְאֵנִי אֶת־שִׁבְרֵי הָעִיר בְּשָׁלוֹם
31 וְאֶחֱמֵעַץ בְּנֶךָ וַיְהוֹנָתָן בֶּן־אֲבִיתָר שְׁנֵי בְנֵיכֶם אִתְּכֶם
32 רְאוּ אֲנִי מִתְמַהֲמָה בְּעִבְרוֹת הַמִּדְבָּר עַד־כּוֹנֵן דְּבַר מַעֲמַכְכֶם לְהַגִּיד לִי
וַיֵּשֶׁב צָדוֹק וְאֲבִיתָר אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים יְרוּשָׁלַם וַיֵּשְׁבוּ שָׁם
וַדָּוִד עָלָה בַּמַּעֲלָה הַזֹּאת עָלָה וּבֹכָה וְרֹאשׁ לֹו חָפוּי וְהוּא הוֹלֵךְ יָחַף
וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ חָפוּ אִישׁ רֹאשׁוֹ וְעָלוּ עִלָּה וּבָכָה
וַדָּוִד הַגִּיד לְאֶמֶר אַחִיתֹפֶל בְּקִשְׁרִים עִם אֲבִשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד סָכֵל
נָא אֶת־עֲצַת אַחִיתֹפֶל יְהוָה וַיְהִי כֹד בָּא עַד־הָרֹאשׁ אֲשֶׁר־יִשְׁתַּחֲוֶה
שָׁם לְאֱלֹהִים וַהֲנֵה לִקְרָאתוֹ חוּשֵׁי הָאֲרָכִי קְרוּעַ כְּתָנָתוֹ וְאֶדְמָה
עַל־רֹאשׁוֹ

* Et respondit Ethiregi, & dixit: Vivit 21
Dominus & vivit anima tua domine mi rex,
quoniam in loco ubi fuerit dominus meus rex
& si in mortem & si in vitam, quoniam ibi e-
rit servus tuus.

* Et dixit David ad Ethir: Vade & transi 22
mecum. & transiit Ethir Gethæus, & omnes
viri qui cum eo & omnes servi eius.

* Et omnis terra voce magna flentes. et om- 23
nis populus transgrediebatur in torrente Ce-
dron. & rex transiit torrentem Cedron. &
cunctus populus incedebat ante faciem eius per
desertum.

* Et ecce Sadoc & universi Levitæ cum eo 24
portantes arcam fœderis Dei. & deposuerunt
arcam Dei. & ascendit Abiathar donec cessa-
vit populus exire ex ciuitate.

* Et dixit rex ad Sadoc: Reduc arcam Dei 25
in urbem, si inuenero gratiam coram Domino,
& reducet me, & ostendet eam et decorẽ eius.

* Et si dixerit mihi, Neque volui te, ecce ego, 26
faciat mihi quod placuerit coram se.

* Et dixit rex Sadoc sacerdoti: Vide tũ re- 27
uertere in ciuitatem in pace; & ecce Achimaas
filius tuus & Jonathan filius Abiathar ambo
filij vestri vobiscum.

* Ecce ego expecto vos in campestribus de- 28
serti, donec veniat sermo à vobis vt nuncietur
mihi.

* Et reduxerunt Sadoc & Abia- 29
thar arcam Dei in Hierusalem; & mansere-
runt ibi.

* Et David ascendebat super ascensum oli- 30
uarum & flebat, & caput eius opertum, &
ipse ibat nudis pedibus, & omnis populus qui
cum eo, operuit unusquisque caput suum. et as-
cendebant ascendentes & flentes.

* Et David nunciauerunt dicentes: Et Achi- 31
tophel in coniuratis cum Abesalom. & dixit
David: Domine Deus meus infatua iam consi-
lium Achitophel.

* Et factum est David 32
veniente vsque ad cacumen ubi adorauit ibi
Deum, & ecce venit in occursum eius Chusi
Archisocius David scissa veste, & terra super
caput eius.

21 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἐθὶ τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν, ζῇ κύριος
καὶ ζῇ ἡ ψυχὴ σου κύριέ μου βασιλεῦ, ὅτι εἰς τὸν τόπον ἐ-
στὶν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς καὶ ἐὰν εἰς θάνατον καὶ ἐὰν
εἰς ζωὴν ὅτι ἐκεῖ ἐστὶν ὁ δοῦλός σου.

22 * καὶ εἶπεν δαυὶδ, πορεύου καὶ διέλθε μετ'
ἐμοῦ. καὶ παρῆλθεν ἐθὶ ὁ γεθαῖος, καὶ πρῶτες 4 δούλῳ
4 μετ' αὐτῶ καὶ πάντες 4 παῖδες αὐτῶ.

23 * καὶ πάντα ἡ γῆ φωνῇ μεγάλῃ κλαίοντες. καὶ πᾶς ὁ
λαὸς διεπορεύετο ἐν τῷ χειμαρρῷ τοῦ κεδρῶν. καὶ ὁ βασι-
λεὺς διέβη τὸν χειμαρρῶν κεδρῶν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς παρε-
πορεύετο ἔπι ποταμὸν αὐτῶ τὴν ἔρημον.

24 * καὶ ἰδοὺ Σαδὼκ καὶ πάντες 4 λευῖται μετ' αὐτῶ ἀν-
ερχόμενοι τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ. 4 ἐξῆλθον τὴν
κιβωτὸν τοῦ θεοῦ. 4 ἀνέβη ἀβιαθάρ ἕως ἐκώστα ὁ λαὸς
διελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως.

25 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σαδὼκ, ἔπισρεψον τὴν
κιβωτὸν τοῦ θεοῦ εἰς τὴν πόλιν, ἐὰν εὕρω χάριν ἐνώπιον κυ-
ρίου, καὶ ἔπιστρέψει με, καὶ δείξει αὐτῷ καὶ τὴν εὐπρέ-
πειαν αὐτῆς. * καὶ ἐδὴ εἶπη μοι, οὔτε ἡ θέληκά σε, ἰδοὺ
ἐγὼ ποιεῖω μοι τὸ δρῶσόν ἐνώπιον αὐτῶ.

27 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ Σαδὼκ τῷ ἱερεῖ, βλέπε σύ
ἀνέσρεφε εἰς τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἰδοὺ ἀχιμαῆς ὁ
υἱός σου καὶ ἰωνάθαν υἱὸς ἀβιαθάρ ἀμφοτέρω υἱοῖς ὑμῶν
28 μετ' ὑμῶν. * ἰδὲ ἐγὼ πορεύομαι ὑμᾶς ἐν ἀβρῶν τῆς
ἐρήμου, ἕως ἃς ἐλθῇ ὁ λόγος παρ' ὑμῶν ἔαπαγγελθῆναι μοι.

29 * καὶ ἀνέσρεψεν Σαδὼκ καὶ ἀβιαθάρ τὴν κιβωτὸν ἔ-
πὶ θεοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκἀπὶσαν ἐκεῖ.

30 * καὶ δαυὶδ ἀνέβαινον ἔπι τὴν δὴάβασιν τῶν ἐλαιῶν
καὶ ἔκλαιον, 4 ἡ κεφαλὴ αὐτῶ ἔπικεκαλυμμένη, 4 αὐ-
τὸς παρεπορεύετο δὴνυπόδετος, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτῶ
ἐπεκαλύψεν ἑκάς 4 τὴν κεφαλὴν αὐτῶ. καὶ ἀνέβαι-
νον ἀνέβαινοντες καὶ κλαίοντες.

31 * καὶ τῷ δαυὶδ ἀπήγγειλαν λέγοντες, 4 ἀχρῶφελ ἐν τοῖς
συγκλημμένοις μετ' ἀβεσσαλὼμ. καὶ εἶπε δαυὶδ, κύριε ὁ θεός
μου ματαίωσεν δὴ τὴν βουλὴν ἀχρῶφελ.

32 * καὶ ἐχρέτο δαυὶδ τῷ ἀχιμαῖου υἱοῦ ἕως ῥῶς 4 πορεύε-
ται κωήσεν ἐκεῖ τῷ θεῷ, καὶ ἰδοὺ ἡκεῖ εἰς ἀπάντησιν αὐτῶ χε-
σὶ ὁ δρῶν ἐταῖρος δαυὶδ διερρηχὼς τὸν χιτῶνα, καὶ γῆ ἔπι
τῆς κεφαλῆς αὐτῶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et respondit Ithai ad regem, & dixit: Permanet ipse Dominus & vivit dominus meus rex, nisi in loco in quo erit ibi dominus meus
siue ad mortem siue ad vitam, quod ibi erit servus tuus.

22 Et dixit David ad Ithai, Vade transi: & transiit Ithai Gi-
thæus & omnes viri eius, & omnes paruuli qui erant cum illo.

23 Et omnes habitatores terræ plorabant voce
magna, & omnis populus transibant, & rex transibat per torrentem Kedron, & omnis populus transibant super facies viæ deserti.

24 Et ecce etiam Szadok & omnes Levitæ cum illo ferentes arcam fœderis Domini, statuerunt arcam Domini: & ascendit Abiathar
quousque perfecit omnis populus transire ex vrbe.

25 Et dixit rex ad Szadok, Reduc arcam Domini ad urbem:
si inuenero misericordias ante Dominum reducet me, & videre faciet me ante se, & seruam ante eum in domo sanctuarij eius.

27 Et si sic dixerit, Non est voluntas ante me in te, ecce ego, faciet mihi secundum quod est voluntas ante eum.

27 Et dixit rex ad Szadok sacerdotem, Vidēs tu? redeas ad urbem in pace, & Ahhimaghafz filius tuus & Iehonathan filius Abiathar duo
filij vestri sint vobiscum.

28 Videte quod ego commoror in planiciebus deserti vsquequo accedat verbum ex vobis ad in-
dicandum mihi.

29 Et reduxit Szadok & Abiathar arcam Domini in Ierusalem, & federunt ibi.

30 Et David ascendit in ascensione montis oliuarum ascendens, & plorans, & caput eius opertum, & ipse discalciatus, & omnis popu-
lus qui erat cum illo operuerunt quisque caput suum, & ascenderunt ascendendo & plorabant.

31 Et ipsi David indicatum est dicendo: Ahhithophel est in rebellibus cum Absalom. & dixit David: Infatua quæso consilium Ahhi-
tophel Domine.

32 Et peruenit David vsque ad caput montis vbi adorauit ibi ante Dominum, & ecce fit in occursum
eius Hhuffai Archæus ruptis vestibibus suis & puluere iniecto in capite suo.

33 * ויאמר לו דוד אם עברת אתי והית עלי למשא:
34 * ואם העיר תשוב ואמרת לאבשלום עבדך
אני המלך אהיה עבד אביך ואני מאז ועתה ואני
עבדך והפרת לי את עצרת אחיתפל:
35 * והלא עמך שם צדוק ואביתר הכהנים והיה
כל הדבר אשר תשמע מבית המלך תגיד לצדוק
ולאביתר הכהנים:
36 * הנה שם עמם שני בניהם אחימעץ
לצדוק ויהונתן לאביתר ושלחתם בידם אלי
כל דבר אשר תשמעו:
37 * ויבא חושי רעה דוד העיר ואבשלום יבוא
ירושלם:

י

1 * ודוד עבר מעט מהראש והנה ציבא
נער מפיתר לקראתו וצמד חמורים חבשים
ועליהם מאתים לחם ומאה צמוקים ומאה
קנין ונבל יין:
2 * ויאמר המלך אל ציבא מה אלה לך
ויאמר ציבא החמורים לבית המלך לרכב
ולחם ולחם וחקין לאכול הנערים והיין לשותות
היעף במדבר:
3 * ויאמר המלך ואיה בן אדניך ויאמר ציבא
אל המלך הנה ישב בירושלם כי אמר היום
ישיבו לי בית ישראל את ממלכות אבי:
4 * ויאמר המלך לצבא הנה לך כל אשר למפישת
ויאמר ציבא השתחולתי אמצא חן בעיניך אדני
המלך:
5 * ובגה המלך דוד עד בחורים והנה משם איש
יוצא ממשפחת בית שאול ושמו שמעי בן גריא
יצא יצא ומקלל:

תרגום יונתן

33 * ויאמר ליה דוד אם עברת עמי ורחמי עלי למטול:
34 * ואם לקרתא תחוב ותימר לאבשלום עבדך אנא מלכא אחי עבדא
דאבדך ואנא סבבין וכעז ואנא עבדך וחקלקל לי ית מלכא דאחיתפל:
35 * והלא עמך תמן צדוק ואביתר כהנא ויהי כל פתגמא דתשמע מביה מלכא תחוי לצדוק ולאביתר כהנא:
36 * תא תמן עמהון חרין כהנא אחימעץ לצדוק ויהונתן לאביתר ותשלחון כיריהון לוחי כל מדעם דתשמעון:
37 * ואתא חושי שושבינא דדוד לקרתא ואבשלום אתא לירושלם:

י

1 * ודוד עבר ועיר מריש טורא והא ציבא עלימא דמפישת לקדמותיה חוג חמרין חשיקין ועליהון מאתן גריצין ולחיים וסאח אחבלין
דעינבין ומארה מנן רכילתא וגרב דחמר:
2 * ואמר מלכא לציבא מה אילין לך ואמר ציבא חמרין לבית מלכא למרפב
3 * ואמר מלכא ואן בר רבונך ואמר ציבא למלכא הא יתיב
4 * ואמר מלכא לציבא הא לך כל די למפישת ואמר ציבא
5 * ואתא דוד מלכא עד עלמרת והא מתמן גברא נפק מזרעית בית שאול ושמוה שמעי בר
גריא נפק מיפק ומלשיט:

33 * Et dixit ei David; Si veneris mecum,
34 eris mihi oneri: * Si autem in ciuitatem
reuertaris, & dixeris Absalō, Seruus tuus
sum rex: sicut fui seruus patris tui, sic ero
seruus tuus: dissipabis consilium Achi-
tophel.
35 * Habes autem tecum Sadoch & Abia-
thar sacerdotes; & omne verbum quod-
cunque audieris in domo Regis, indicabis
Sadoch & Abiathar sacerdotibus.
36 * Sunt enim cum eis duo filij eorum,
Achimaas filius Sadoch, & Ionathā filius
Abiathar, & mittetis per eos ad me omne
verbum quod audieritis.
37 * Veniente ergo Chusi amico David in
ciuitatem, Absalom quoque ingressus est
Ierusalem.

Inf. 17. c.

CAP. XVI.

1 C Vmque David transisset paululū mon-
tis verticem, apparuit Syba puer Me-
phiboseth in occursum eius cum duobus
afinis qui onerati erant ducētis panibus,
& centum alligaturis vuae passæ, & centū
massis palatharum, & vtre vini.
2 * Et dixit rex Sybæ: Quid sibi volunt
hæc? Responditq; Syba; Dñe mi rex, asini
domesticis regis vt fedeant, & panes & pa-
lathæ ad vescēdum pueris tuis; vinum au-
tem vt bibat si quis defecerit in deserto.
3 * Et ait rex: Vbi est filius domini tui?
Responditque Syba regi: Remansit in
Ierusalem, dicens: Hodie restituet mihi
domus Israel regnum patris mei.
4 * Et ait rex Sybæ: Tua sint omnia quæ
fuerunt Mephiboseth. dixitque Syba:
Oro vt inueniam gratiam apud te domi-
ne mi rex.
5 * Venit ergo rex David vsque Bahu-
rim: & ecce egrediebatur indè vir de co-
gnatione domus Saul, nomine Semei fi-
lius Gera, procedebatq; egrediens & ma-
ledicebat:

3. Re. 2. b

* Et dixit ei David: Si transferis mecum, 33
eris super me onus.

* Si in ciuitatem reuertaris, & dices 34
Abesalom: Seruus tuus sum rex, sine me
uiuere. seruus patris tui fui tunc & nuper, et
nunc ego seruus tuus. & dissipa mihi consilium
Ahitophel.

* Et ecce ibi tecum Sadoc & Abiathar sa- 35
cerdotes. & erit omne verbum quod audieris
à rege, renunciabis Sadoc & Abiathar sacer-
dotibus.

* Et ecce ibi duo filij eorum cum eis Ach- 36
maas filius Sadoc & Jonathan filius Abiathar.
et mittetis in manibus eorum ad me omne ver-
bum quod audieritis.

* Et ingreditur Chusi amicus David in ci- 37
uitatem, & Abesalom nuper ingrediebatur in
Hierusalem.

CAP. XVI.

ET David transiit paululum à cacumine, & 1
ecce Siba puer Mephiboseth ueniebat in
occursum ei, & par asinorū qui onerati erant,
& super eos ducenti panes, & æphi uua pas-
sæ, & centum massæ palatharum, & uter
uini.

* Et dixit rex ad Siba: Quid hæc tibi? & 2
dixit Siba: Asini domui regis ut ascendant, et
panes, & palathæ, & uua passæ in cibum
pueris, et uinum ut bibat qui defecerit in de-
serto.

* Et dixit rex: Ubi est filius domini tui? et 3
dixit Siba ad regē: Ecce manet in Hierusalem.
Et dicit: Hodie reducent mihi domus Israel re-
gnum patris mei.

* Et ait rex ad Siba: Ecce tibi erunt omnia 4
quæ erant Mephiboseth. & dixit Siba: Ado-
ro, inueniam gratiam in oculis tuis domine mi
rex.

* Et uenit rex David usque ad Baurim. 5
& ecce indè uir egrediebatur de cognatione
domus Saul, & nomē ei Semei filius Gera pro-
cedebat egrediens, & maledicens.

33 * καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυὶδ, ἐὰν διέλθῃς μετ' ἐμοῦ ἔσῃ
ἐπ' ἐμὲ φορτίον.

34 * ἐὰν εἰς τὴν πόλιν δὲ ἀσρέψῃς, καὶ ἔρῃς τὰ ἀβελα-
λάμ, πᾶς θύ ἐμὶ βασιλεύ, ἑασόν με ζῆσαι. πᾶς τὸ
πατὴρς θύ ἡμεῖς τότε & δούλιος, & νῦν ἐγὼ δούλος θύ, καὶ
διασκέδασόν μοι τὴν βαλὴν ἀχρόφελ.

35 * καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ μετὰ θύ σαδὼκ καὶ ἀβιαθάρ & ἱε-
ρεῖς. καὶ ἔσαι πᾶν ῥῆμα ὃ δὴ ἀκούσῃς παρὰ τοῦ βασιλέως,
ἀναγγελεῖς τῷ σαδὼκ & τῷ ἀβιαθάρ τοῖς ἱεροῦσι.

36 * καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ δύο υἱοὶ αὐτῶν μετ' αὐτῶν ἀχμάας ὁ
υἱὸς σαδὼκ, καὶ ἰωναθὰν υἱὸς ἀβιαθάρ. καὶ ἔξαποσε-
λεῖτε ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν παρὰ με πᾶν ῥῆμα ὃ ἀν' ἀκού-
σῃτε.

37 * καὶ εἰσπορεύεται χουσί ἐταῖρος δαυὶδ εἰς τὴν πόλιν,
& ἀβεσαλὼμ ἄρ' ἡ εἰσεπορεύετο εἰς ἱερουσαλήμ.

15.

1 * Καὶ δαυὶδ διήλθε μικρὸν ἀπὸ τῆς ῥῶς, καὶ ἰδοὺ
σιβὰ τὸ παιδάριον μεφιδόσεθ ἤρχετο εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ,
καὶ ζεύγ' ὄνων ἑπιελαγμύρων, καὶ ἐπ' αὐτῶν δια-
κόσιοι ἄρτοι, καὶ οἶφι σαφίδων, καὶ ἑκάτ' ἑκατά, καὶ
νέβελ οἴνου.

2 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σιβὰ, τί ταῦτα θύ; καὶ
εἶπε σιβὰ, ὅτι οἱ τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἑπιβαίνειν,
καὶ ἄρτοι, καὶ αἱ παλάται, καὶ σαφίδες εἰς βρώσιν
τοῖς παιδαρίοις, & ὁ οἶνος πίνειν τὰ ἐκλελυμμένα ἐν τῇ
ἐρήμῳ.

3 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ποῦ ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ κυρίου τοῦ
ἡ; εἶπε σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδὲ καὶ ἐν τῇ ἱερουσα-
λήμ. & λέγει, σήμερον ἑπιστρέψουσίν μοι ὁ οἶκος ἰσραὴλ
τὴν βασιλείαν τοῦ πατρός μου.

4 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σιβὰ, ἰδὲ θύ ἔσαι πᾶν τὰ τὰ
τοῦ μεφιδόσεθ. καὶ εἶπε σιβὰ, πρὸς τὸν ἡ, δέχομαι χάριν
ἐν ὅφθαλμοῖς τοῦ κυρίου μου βασιλέω.

5 * καὶ παρὰ γίνεταί ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἕως βαουρίμ.
καὶ ἰδοὺ ἐκεῖθεν ἀνὴρ ἔξεπορεύετο ἐκ πατρὸς οἴκου σα-
οὺλ, καὶ ὄνομα αὐτῷ σεμεὶ υἱὸς γῆρα ἔξεπορεύετο ἐκ-
πορεύομενος, καὶ κακολογῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Et dixit illi David: Si transferis mecum, & eris mihi oneri.

34 Et si ad urbem redieris, & dixeris Absalom, Seruus tuus sum rex, fui seruus patris tui ego tunc, sed & nunc ero seruus tuus: infatuabis consilium Ahhitophel.

35 Nonne tecum ibi erit Szadok & Abiathar sacerdotes? & erunt omne verbum quod audieris ex domo regis, indicabis Szadok & Abiathar sacerdotibus.

36 Et ecce ibi cum eis duo filij eorum, Ahhimaghaz ipsius Szadok & Iehonathan ipsius Abiathar, & mittetis in manu eorum ad me omne quod audieritis.

37 Et uenit Hhuffai amicus David in urbem, & Absalom uenit in Ierusalem.

CAP. XVI.

ET David transiit paululum à capite montis, & ecce Sziba puer ipsius Mephiboseth fit in occursum eius, & par asinorum stratorum, & super illos ducentæ tortæ panis, & centum palmites uvarum, & centum partes caricarum, & uter uini.

Quid ista tibi? & dixit Sziba: Asini pro domo regis ad equitandum, & panis & caricæ ut comedant adolescentes, & uinum ut bibat qui lassus fuerit in deserto.

Et dixit rex: Et ubi filius domini tui? & dixit Sziba regi: Ecce feder in Ierusalem: quia dixit: Hodie reddent mihi homines domus Israel regnum patris mei.

Et dixit rex ad Sziba: Ecce tua sunt omnia quæ habet Mephiboseth. & dixit Sziba adorans, Inueniam misericordias in oculis tuis domine mi rex.

Et uenit rex David usque ad Ghalemeth, & ecce indè uir exibat de profapia domus Saul, & nomen eius Simghi filius Gera exibat excundo & maledicebat.

* ויסקל באבנים את דוד ואת כל עבדי המלך
 דוד וכל העם וכל הגברים מימינו ומשמאלו :
 * וכה אמר שמעי בקללו צא צא איש הדמים
 ואיש הבליעל :
 * השיב עליך יהוה כל דמי בירת שאול אשר
 מלכת תחתו ויתן יהוה את המלוכה ביד אבשלום
 בנך והנך ברעתך כי איש דמים אתה :
 * ויאמר אבישי בן צרויה אל המלך למה יקלל
 הכלב המר הזה את אדני המלך אעברה
 נא ואסירה את ראשו :
 * ויאמר המלך מה לי ולכם בני צרויה כי יקלל
 וכי יהודה אמר לו קלל את דוד ומי יאמר מדוע
 עשית כן : * ויאמר דוד אל אבישיו ואל כל
 עבדיו הנה בני אשר יצא ממעי מבקש את נפשי
 ואף בי עתה בן הימיני הנחו לו ויקלל כי אמר לו
 יהוה : * אולי יראה יהוה בעוני והשיב יהוה לי
 טובה ותחר קללתי היום הזה :
 * וילך דוד ואנשיו בדרך ושמעי הלך בצלע ההר
 לעמתו הלך ויקלל ויסקל באבנים לעמתו ועפר
 בעפר : * ויבא המלך וכל העם אשר אתו
 עיפים וינפש שם : * ואבשלום וכל העם
 איש ישראל באו ירושלים ואחיתפל אתו :
 * ויהי כאשר בא חושי הארפי רעה דוד אל
 אבשלום ויאמר חושי אל אבשלום יחי המלך
 יחי המלך :
 * ויאמר אבשלום אל חושי וזה חסדך את
 רעך למד לא חלכת את רעך :
 * ויאמר חושי אל אבשלום לא כן אשר בחר
 יהוה והעם הזה וכל איש ישראל לא אחיה
 ואתו אשב :

* Mittebatque lapides contra David &
 contra vniuersos seruos regis David, om-
 nis autem populus & vniuersi bellatores
 à dextro & à sinistro latere regis incede-
 bant. * Ita autem loquebatur Semei cum
 malediceret regi : Egredere, egredere vir
 sanguinum & vir Belial. * Reddidit tibi
 Dominus vniuersum sanguinem domus
 Saul, quoniam inuasisti regnū pro eo, &
 dedit Dominus regnum in manu Absa-
 lom filij tui: & ecce premunt te mala tua,
 quoniam vir sanguinum es. * Dixit autem
 Abisai filius Saruix regi : Quare maledi-
 cit canis hic moritur domino meo regi?
 * Et ait rex: Quid mihi & vobis est filij Saruix? Di-
 mitte eum vt maledicat. Dominus enim
 præcepit ei vt malediceret David. & quis
 est qui audeat dicere quare sic fecerit?
 * Et ait rex Abisai & vniuersis seruis suis:
 C Ecce filius meus qui egressus est de vtero
 meo, quærit animam meam, quanto ma-
 gis hic filius Iemini? dimittite eum vt ma-
 ledicat iuxta præceptum Domini, * Si for-
 tē respiciat Dominus afflictionem meam,
 & reddat mihi Dominus bonum pro ma-
 ledictiōe hac hodierna. * Ambulabat ita-
 que David & socij eius per viam cum eo:
 Semei autem per iugum montis ex latere
 contra illum gradiebatur, maledicens, &
 mittēs lapides aduersum eum, terramque
 spargens. * Venit itaq; rex David & vniuer-
 sus populus cū eo lassus, & refocillati sunt
 ibi. * Absalom autem & omnis populus e-
 dius ingressi sūt Ierusalē, sed & Achitophel
 cum eo. * Cū autem venisset Chusi Ara-
 chites amicus David ad Absalom, locutus
 est ad eum: Salue rex, salue rex. * Ad quem
 Absalom: Hæc est, inquit, gratia tua ad a-
 micum tuum? quare non iuisti cum ami-
 co tuo? * Respōditque Chusi ad Absalom:
 Nequaquam, quia illius ero quem elegit
 Dominus, & omnis hic populus & vni-
 uersus Israel, & cum eo manebo.

Inf. 19. d
Ecc. 13. d

תרגום יונתן

* ומרגים באבנים את דוד ואת כל עבדי המלך ואת כל העם ואת כל הגברים מימינו ומשמאלו :
 * וכדין אמר שמעי בלשטנותיה פוק פוק גבר חייב קטול וגבר רשע :
 חחוחווי ואצלח יי ית מלכותא בידא דאבשלום בך וזה את בביתך ארי חייב קטול את :
 * ויאמר אבישי בר צרויה למלך למה ילשט כלבא מלכא אעבר כען ואעדי ית רישיה :
 * ויאמר מלך מר לי ולכון בני צרויה כדון ולשט ארי יי אמר ליה לשיט ית דוד ומן ייסר מר דין עבדת כן :
 * ויאמר דוד לאבישי ולכל עבדוהי הא ברי דאולידית בעי למקטלי ואף ארי כען בר שבט בנימן שבקו סיגיה וילשט ארי אמר ליה יי :
 * מאים גליא קדם יי דמעט עיני ויחיב יי לי טבתא חלף לושתיה יומא דין :
 * ואזל דוד וגברותי בארחתא ושמעי אזיל בסטר טורא לקבליה אזיל ומלשיט ומרגם באבנים לקבליה ומשדי עפרא :
 * ואחא מלכא וכל עמא דעמיה בר משלהן ונח חמן :
 * ויהוה כד אתא חושי ארכארה שושביןא דדוד לוח אבשלום ויאמר חושי לאבשלום יצלח מלכא ויאחיתופל עמיה :
 * ויאמר אבשלום לחושי דא טיבוחך עם חכרך ולמה לא אזלת עם חכרך :
 * ואחריעי יי ועמא דדין וכל אנש ישראל די ליה אחי ועמיה אחיב :

* Et mittens lapides contra Dauid et contra
 uniuersos seruos eius. & omnis populus &
 omnes bellatores à dextris et à sinistris regis.

* Et ita dixit Semei cùm malediceret ei:
 Egredere egredere vir sanguinum & vir ini-
 quus: * Reduxit in te Dominus uniuersum
 sanguinem domus Saul, eo quòd regnasti
 pro eo. & dedit Dominus regnum in manus
 Abesalom filij tui. & indicauit tibi malitiam
 tuam, quoniam vir sanguinum tu es.

* Et dixit Abessa filius Saruia ad regem:
 Quare maledicit canis mortuus iste domino meo
 regi? vadam iam & auferam caput eius.

* Et dixit rex ad Abessa: Quid mihi &
 vobis filij Saruia? & dimittite eum: ideo ma-
 ledicit mihi, quia Dominus dixit ei ut male-
 diceret Dauid. & quis dicet ei, Quare fecisti
 sic?

* Et dixit Dauid ad Abessa & ad uniuersos
 seruos suos: Ecce filius meus qui egressus est
 de utero meo querit animam meam: si autem
 & nunc hic filius Ieminei, dimittite eum &
 maledicat: quoniam Dominus dixit ei:

* Si fortè respiciat humilitatem meam, &
 reddat mihi Dominus bona pro maledictione e-
 ius in die ista.

* Et ambulabat Dauid & omnes viri eius
 in via, & Semei ibat per latus montis, adhæ-
 rens ei ibat & maledicebat, & mittebat la-
 pides aduersus eum, & puluere spargens.

* Et venit rex & uniuersus populus qui
 cum eo deficientes. & refocillati sunt ibi.

* Et Abesalom & omnis populus virorum
 Israhel ingressi sunt in Hierusalem, & Achito-
 phel cum eo.

* Et factum est cùm venit Chusi Archi ami-
 cus Dauid ad Abesalom, & dixit Chusi Abe-
 salom: Viuat rex, viuat rex.

* Et dixit Abesalom Chusi: Hæc misericor-
 dia tua cum amico tuo? quare non iuisti cum a-
 mico tuo?

* Et dixit Chusi ad Abesalom: Nequaquam,
 sed post quæ elegit Dominus, & populus hic, &
 uniuersus vir Israhel, ei ero, et cum eo manebo.

* καὶ βάλλων λίθοις ἐπὶ τὸν δαυὶδ, καὶ ἐπὶ πάντας
 τοὺς παῖδας αὐτοῦ. & πᾶς ὁ λαὸς καὶ πάντες ὁ δυνάστη
 ἐκ δεξιῶν & ἐξ ἀριστερῶν τοῦ βασιλέως.

* καὶ ὕτως εἶπε Σεμὶ ἐν τῷ καταράσθαι αὐτὸν, ἔξελθε,
 ἔξελθε δυνὴς τῶν αἱμάτων & δυνὴς ὁ πρᾶνομεθ'.

* ἐπέσρεψεν ἐπὶ σὲ κύριος πάντα τὰ αἵματα τοῦ οἴκου
 σου, δυνὴς ὧν ἐβασίλευσας αὐτὸν αὐτὸς. & ἔδωκε κύριος τὴν
 βασιλείαν εἰς χεῖρας ἀβεσαλώμ υἱοῦ σου. καὶ ἐδείξε ἡ
 τιμὴ κακίαν σου ὅτι ἀνὴρ αἱμάτων σὺ εἶ.

* & εἶπεν ἀβεσαλώμ ὁ υἱὸς σαρκίᾳ πρὸς τὸν βασιλέα, ἵνα τί
 καταράσθαι ὁ κύριος ὁ τέθνηκώς ἔδωκε τὸν κύριόν μου τὸν βα-
 σιλέα; διελθύμεθα δὴ καὶ ἀφελῶμεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀβεσαλώμ, τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν
 υἱοὶ σαρούϊα; καὶ ἀφετε αὐτὸν, διότι καταράσθαι μοι, ὅτι
 κύριος εἶπεν αὐτῷ κατακολεῖν τὸν δαυὶδ. καὶ τίς ἐρεῖ αὐ-
 τῷ τί ὅτι πεποίηκας οὕτως;

* καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀβεσαλώμ καὶ πρὸς πάντας τοὺς
 παῖδας αὐτοῦ, ἰδοὺ ὁ υἱὸς μου ὁ ἔξελθὼν ἐκ τῆς κοιλίας μου
 ζητεῖ τὴν ψυχὴν μου. εἰ δὲ καὶ νῦν ἔδωκε ὁ υἱὸς τοῦ ἱεμι-
 ναίου, ἀφετε αὐτὸν καὶ καταράσθαι, ὅτι κύριος εἶρηκεν αὐ-
 τῷ.

* εἰ πῶς εἶδὴ τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ ἀνταπο-
 δώσῃ μοι κύριος ἀγαθὰ δυνάμει τῆς καταράας αὐτοῦ ἐν τῇ
 ἡμέρᾳ ταύτῃ.

* καὶ ἐπορεύετο δαυὶδ καὶ πάντες ὁ δυνάστες αὐτοῦ ἐν
 τῇ ὁδῷ. καὶ Σεμὶ ἐπορεύετο κατὰ τὸ κλίτος τοῦ ὄρους, ἐχό-
 μῃρα αὐτοῦ ἐπορεύετο καὶ καταράσθαι, καὶ ἐβόλλε λίθους ἐπὶ
 αὐτὸν καὶ τὰ χοῖπάσων.

* καὶ παρεχρέτο ὁ βασιλεὺς & πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ
 ἐκλελυμένοι. καὶ δυνέψυξαν ἐκεῖ.

* καὶ ἀβεσαλώμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς δυνάστων ἰσραὴλ εἰ-
 σῆλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἀχτέφελ μετ' αὐτοῦ.

* καὶ ἐχρέτο ὅτε ἦλθε χουσί ὁ ἀρχὴ ἑταῖρος δαυὶδ
 πρὸς ἀβεσαλώμ, καὶ εἶπε χουσί τῷ ἀβεσαλώμ, ζήτω ὁ
 βασιλεὺς, ζήτω ὁ βασιλεὺς.

* & εἶπεν ἀβεσαλώμ τῷ χουσί, ἔπερ τὸ ἔλεός σου μετὰ τοῦ
 ἑταῖρου σου; ἵνα τί σὺ ἐπορεύθης μετὰ τοῦ ἑταῖρου σου;

* καὶ εἶπε χουσί πρὸς τὸν ἀβεσαλώμ, ἐχί, ἀλλ' ἢ κατό-
 πιδεν ὁ ἔξελέξατο κύριος καὶ ὁ λαὸς ἔδωκε καὶ πᾶς ἀνὴρ
 ἰσραὴλ, ἀπὸ ἐθμοῦ καὶ μετ' αὐτοῦ κατήϊθμα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et lapidabat in faxis Dauid & omnes seruos regis Dauid; & omnis populus & omnes robusti erant à dextra eius & à sinistra eius.

* Et sic dixit Simghi cùm malediceret ei: Exi, exi, vir obnoxius morti, & vir improbe.

* Reddidit Dominus super te omnia debita domus Saul, eo quòd regnasti pro illo, & direxit Dominus regnum in manu Absalom fi-
 lij tui, & ecce tu es in malitia tua, quia reus mortis tu es.

* Et dixit Abisai filius Szaruiah regi: Ad quid maledicet canis mortuus hic domino meo regi? transibo nunc & auferam caput
 eius.

* Et dixit rex: Quid mihi & vobis filij Szaruiah? sic maledicat, quia Dominus dixit illi: Maledic Dauid: & quis
 dicet, Quare fecisti hoc?

* Et dixit Dauid Abisai & omnibus seruis suis: Ecce filius meus quem genui querit occi-
 dere me, quanto magis nunc filius tribus Benjamin? finite eum ut maledicat, quia dixit illi Dominus.

* Fortè reuelabitur ante Dominum lachryma oculi mei, & reddet Dominus mihi bonum pro maledictione eius hodie.

* Et abiit Dauid & viri eius in via, & Simghi ambulabat in latere montis, e regione eius ambulabat & maledicebat, & lapidabat in fa-
 xis e regione eius, & effundebat puluerem.

* Et venit rex & omnis populus qui erat cum eo, cùm lassii essent, & quieuit ibi.

* Et Absalom & omnis populus hominum Israhel venerunt in Ierusalem, & Ahithophel cum illo.

* Et fuit ut venit Hhusai Archæus amicus Dauid ad Absalom, & dixit Hhusai ad Absalom: Prosperet rex, prosperet rex.

* Et dixit Absalom ad Hhusai: Hæc est benignitas tua cum amico tuo? & ut quid non abiisti cum amico tuo?

* Et dixit Hhusai ad Absalom: Non, sed quem voluit Dominus & populus iste & omnis homo Israhel, illius ero, & cum illo sedabo.

19 * והשנית למי אני אעבד הלא לפני בנו באשר
עבדתי לפני אביך בן אחיזה לפניך:
20 * ויאמר אבשלום אל אחיתפל הבו לכם עצה
מה נעשה:
21 * ויאמר אחיתפל אל אבשלום בוא אל פלגשי
אביך אשר הניח לשמור הבית ושמע כל ישראל
כי נבאשת את אביך והזקו ידי כל אשר אתך:
22 * ויטו לאבשלום האהל על הגג ויבא אבשלום
אל פלגשי אביו לעיני כל ישראל:
23 * ועצת אחיתפל אשר יעץ בימים ההם באשר
ישאל בדבר האלהים בן כל עצת אחיתפל גם
לדוד גם לאבשלום:

יז

1 * ויאמר אחיתפל אל אבשלום אבחרה
נא שנים עשר אלה איש ואקומה וארדפה
אחרי דוד הלילה:
2 * ואבוא עליו והוא יגע ורפר ידיו וחרדתי
אתו ונס כל העם אשר אתו והכיתי את
המלך לבדו:
3 * ואשיבה כל העם אליך כשוב הכל האיש
אשר אתה מבקש כל העם יהיה שלום:
4 * וישר הדבר בעיני אבשלום ובעיני כל זקני
ישראל:
5 * ויאמר אבשלום קרא נא גם לחושי הארבי
ונשמעה מה בפיו גם הוא:
6 * ויבא חושי אל אבשלום ויאמר אבשלום
אליו לאמר בדבר הזה דבר אחיתפל הנעשה
את דברו אם אין אתה דבר:
7 * ויאמר חושי אל אבשלום לא טובה העצה
אשר יעץ אחיתפל בפעם הזה:

19 * Sed vt & hoc inferam, cui ego serui-
1. Par. 27. b.
19 turus sum: nonne filio regis? sicut parui
patri tuo, ita parebo & tibi.

20 * Dixit autem Absalom ad Achitophel:
Inite consilium quid agere debeamus.

21 * Et ait Achitophel ad Absalom: Ingre-
dere ad concubinas patris tui quas dimi-
sit ad custodiendam domum, vt cum au-
dierit omnis Israel quod fœdaueris patrē
tuum, roborentur tecum manus eorum.

22 * Tetenderunt ergo Absalom taberna-
culum in solario, ingressusque est ad con-
cubinas patris sui coram vniuerso Israel.

23 * Consilium autem Achitophel quod
dabat in diebus illis, quasi si quis consu-
leret Deum. sic erat omne consilium A-
chitophel, & cum esset cum David, &
cum esset cum Absalom.

CAP. XVII.

1 * **D**ixit ergo Achitophel ad Absalom:
A Eligam mihi duodecim millia viro-
rum, & confurgens persequar David hæc
nocte:

2 * Et irruam super eum, quippe qui las-
sus est & solutis manibus, percutiam eū.
Cumq; fugerit omnis populus qui cum
eo est, percutiam regem desolatum:

3 * Et reducam vniuersum populū quo-
modo vnus homo reuerti solet. Vnum e-
nim virum tu quæris, & omnis populus
erit in pace.

4 * Placuitque sermo eius Absalom &
cunctis maioribus natu Israel.

5 * Ait autem Absalom: Vocate Chu-
fi Arachiten, & audiamus quid etiam ip-
se dicat.

6 * Cumque venisset Chusi ad Absa-
lom, ait Absalom ad eum: Huiusmo-
di sermonem locutus est Achitophel: fa-
cere debemus, an non? quod das consi-
lium?

7 * Et dixit Chusi ad Absalom: Non est
bonum consilium quod dedit Achito-
phel hac vice.

תרגום יונתן

19 ותנינח קדם מן אנא אפלח הלא קדם כריה כמה דפלחית קדם אבך בן אחי פלח קדמך:

20 ויאמר אבשלום לאחיתופל הבו לכוז מלכא מה נעביד:

21 ויאמר אחיתופל לאבשלום עול לוח לחינתא דאבך וי שבק למישר ביתא וישמע כל ישראל ארי איתגריהא מאבך ויתקפן ידי כל
22 ונגרי לאבשלום קינפין על איגרא ועל אבשלום לוח לחינתא דאבך ויעיני כל ישראל:

23 ומלכא דאחיתופל דמלך ביומא תאנינח כמה דשאל גברא בפתגמא דיי בן כל מלכא דאחיתופל אף לדוד אף לאבשלום:

יז

1 ויאמר אחיתופל לאבשלום אבחר כען חרי עשר אלפין גברא ואקום וארדוף בחר דוד בליליא:

2 ואיתך עלוהי כרהי משלחי וירוהי מרשלן ואזע יחיה ויערוק כל עמא דעמיה ואקטול ית מלכא בלחודוהי:

3 ואחייב כל עמא לוחך ויחובת כלהון בחר ויתקטל גברא דאת בעי כל עמא ויהי שלם:

4 וכשר פיתגמא בעיני אבשלום ובעיני כל סבי ישראל: ויאמר אבשלום קרי כען אף לחושי ארפאה ונשמע מה דיימר אף הוא
5 ואתא חושי לוח אבשלום ויאמר אבשלום ליה למימר כפתגמא דרין סליל אחיתופל הנעביד ית פתגמיה אם לא דכשר בעינך אתה
6 מליל:

7 ויאמר חושי לאבשלום לא תקין מלכא דמלך אחיתופל בזמנא דהא:

* Et secundo cui ego seruiam; nonne coram filio eius? sicut seruiui patri tuo, sic ero tecum.

* Et dixit Abesalom ad Achitophel: Date nobis consilium quid agemus.

* Et dixit Achitophel Abesalom: Ingredere ad concubinas patris tui quas dimisit ad custodiendum domum suam, & audiet omnis Israel quod fœdaueris patrem tuum, & roborabuntur manus omnium qui sunt tecum.

* Et fixerunt tabernaculum Abesalom in solariorum: & ingressus est Abesalom ad concubinas patris sui in oculis uniuersi Israel.

* Et consilium Achitophel quod consulebat in diebus prioribus, sicut consulit quis per Deum, sic omne consilium Achitophel, & Dauid & Abesalom.

CAP. XVII.

ET dixit Achitophel ad Abesalom: Eligam iam mihi duodecim millia virorum, & surgens persequar post Dauid nocte,

* Et irruam super eum: & ipse lassus & solutus manibus; & terrebo eum, & fugiet omnis populus qui cum eo, & percutiam regem solum.

* Et reducam uniuersum populum ad te, sicut reuertetur sponsa ad virum suum. verum animam viri vnus quæres, & omni populo erit pax.

* Et placuit sermo in oculis Abesalom et in oculis omnium seniorum Israel.

* Et ait Abesalom: Vocate iam Chusi Arachi, & audiemus quid in ore eius & ipsius.

* Et venit Chusi ad Abesalom: et ait Abesalom ad eum dicens: Secundum verbum hoc locutus est Achitophel: si faciemus secundum verbum eius, si autem non, tu loquere.

* Et dixit Chusi ad Abesalom: Non bonum consilium quod consuluit Achitophel nunc istud.

19 * καὶ τὸ δεύτερον τίνι ἐγὼ δουλεύω, ὅτε ἐνώπιον ᾧ υἱοῦ αὐτοῦ; ὡς ἐδούλευα τῷ πατρί σου, οὕτως ἔσμαι μετὰ σοῦ.

20 * καὶ εἶπεν ἀβεσαλώμ πρὸς ἀχὶτόφελ, δότε ἐαυτοῖς βουλὴν τί ποιήσμεν;

21 * καὶ εἶπεν ἀχὶτόφελ πρὸς ἀβεσαλώμ, ἐπελθε πρὸς παλλακὰς τοῦ πατρὸς σου ἃς κατέλειπε φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκούσεται πᾶς ἰσραὴλ, ὅτι κατήχηνας τὸν πατέρα σου, ἐκρατήθουσιν αἱ χεῖρες πάντων τῶν μετὰ σοῦ.

22 * καὶ ἐπὶ ξαν σκηνώσῃ τῷ ἀβεσαλώμ ἐπὶ τῷ δώματι, καὶ εἰσέλθῃ ἀβεσαλώμ πρὸς τὰς παλλακὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων τοῦ ἰσραὴλ.

23 * καὶ ἡ βουλὴ ἀχὶτόφελ ἡ ἐβουλόσατο ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρῶταις, καθὼς ἐρωτᾷ τις διὰ τοῦ θεοῦ, οὕτως πᾶσα ἡ βουλὴ ἀχὶτόφελ καὶ τῷ δαυίδ καὶ τῷ ἀβεσαλώμ.

17.

1 * Καὶ εἶπεν ἀχὶτόφελ πρὸς ἀβεσαλώμ, ἐκλέξομαι δὴ ἐμαυτῷ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ διώξας κατὰ διώξω ὀπίσω δαυὶδ, τὴν νύκτα,

2 * καὶ εἰσελεύσομαι ἐπ' αὐτόν. καὶ αὐτὸς κοπιῶν καὶ ἐκλελυμένος τὰς χεῖρας, καὶ ἐκνήσω αὐτόν, καὶ ἐκφύξεταί πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ πατάξω τὸν βασιλέα μονώτατον.

3 * καὶ ἐπιστρέψω πάντα τὸν λαόν πρὸς σέ, καθὼς ἐπιστρέψῃ νύμφη πρὸς τὸν ἀνδρα αὐτῆς. πλὴν ψυχὴν ἀνδρὸς ἐνός ἐκζητήσεις, καὶ παντὶ τῷ λαῷ ἔσαι εἰρήνη.

4 * καὶ ἤρρεεν ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς ἀβεσαλώμ καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων τῶν πρεσβυτέρων ἰσραὴλ.

5 * καὶ εἶπεν ἀβεσαλώμ, καλέσατε δὴ τὸν χουσί τὸν ὄραχί, καὶ ἀκουσόμεθα τί ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ καὶ γὰρ αὐτοῦ.

6 * καὶ παρέχρετο χουσί πρὸς ἀβεσαλώμ. καὶ εἶπεν ἀβεσαλώμ πρὸς αὐτόν λέγων, κτ' ῥῆμα τοῦτο λελάληκεν ἀχὶτόφελ, εἰ ποιήσμεν κτ' ῥῆμα αὐτοῦ, εἴ ᾧ μὴ, σὺ λάλησον.

7 * καὶ εἶπε χουσί πρὸς ἀβεσαλώμ, ὅτι αἰσθῆ ἡ βαλὴ ἡ βεβούλῃ ἀχὶτόφελ νυνὶ ταύτῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et secundo ante quem ego seruiam? nonne ante filium eius? sicut seruiui ante patrem tuum, sic seruiam ante te.

20 Et dixit Absalom ad Ahithophel: Date vobis consilium quid faciemus.

21 Et dixit Ahithophel ad Absalom: Intra ad concubinas patris tui quas reliquit ad custodiendum domum, & audiet omnis Israel quod alienatus fueris à patre tuo, & roborabuntur manus omnium qui tecum sunt.

22 Et tetenderunt ipsi Absalom conopsea super lectum, & ingressus est Absalom ad concubinas patris sui in oculis omnis Israel.

23 Et consilium Ahithophel quod consulebat in diebus illis, erat quasi interrogasset quis verbum Domini, sic omne consilium Ahithophel etiam Dauid, etiam Absalom.

CAP. XVII.

ET dixit Ahithophel ad Absalom: Deligam nunc duodecies mille viros, & surgam & persequar post Dauid in nocte.

* Et vadam super illum quando fuerit lassus, & manus illius remissæ, & turbabo illum, & fugiet omnis populus qui est cum illo, & occidam regem solum.

quæris; omnis populus erit pacificus.

* Et reducam omnem populum ad te; redibunt omnes illi, postquam occisus fuerit vir quem tu

* Et dixit Absalom: Voca nunc etiam Hushai Archæum, & audiemus id quod dicit etiam ille.

* Et venit Hushai ad Absalom: & dixit Absalom ei dicendo, Secundum verbum hoc locutus est Ahithophel: num faciemus verbum eius, an non? quod rectum fuerit in oculis tuis, tu loquere.

quod consuluit Ahithophel in tempore hoc.

7 Et dixit Hushai ad Absalom: Non rectum est consilium

* ויאמר חושי אתה ידעת את אבך ואר-
 אנשיו כי גברים המה ומרי נפש המה כדוב
 שכול בשדרו ואבך איש מלחמה ולא ילין
 את העם!
 * הנור עתה הוא נחבא באחת הפחתים
 או באחד המקמורת והיה כנפל בהם בתחלה
 ושמע השמע ואמר היתר ומנפא בעם אשר
 אחרי אבשלום!
 * והוא גם כן חיל אשר לבו כלב האריות
 המס ומסבי ידע כל ישראל כי גבור אבך ובני-
 חיל אשר אתו!
 * כי יעצתי האסף ואסף עליך כל ישראל מן
 ועד באר שבע בחול אשר על הים לרב ופניך
 הלכים בקרב!
 * ובאנו אליו באחת המקמורת אשר נמצא שם
 ונחנו עליו כאשר יפל הטל על האדמה ולא נותר
 בו ובכל האנשים אשר אתו גם אחד!
 * ואם אל עיר יאסף והשיאו כל ישראל אל-
 העיר ההיא חבלים וסחבנו אתו עד הנחל עד
 אשר לא נמצא שם גם צרור!
 * ויאמר אבשלום וכל איש ישראל טובה עצת
 חושי הארכי מעצת אחיתפל ויהורו צוה להפך
 את עצת אחיתפל הטובה לבעבור הביא יהורו
 אל אבשלום את הרעה!
 * ויאמר חושי אל צדוק ואל אביתר הכהנים
 כזאת וכזאת יעץ אחיתפל את אבשלום ואת זקני
 ישראל וכזאת וכזאת יעצתי אני!
 * ועתה שלחו מהררו והגידו לדוד לאמר אל-
 תלך הלילה בעברות המדבר וגם עבור תעבור פן
 יבלע למלך ולכל העם אשר אתו!

8 * Et rursum intulit Chusi: Tu nosti pa-
 trem tuum & viros qui cum eo sunt, esse
 fortissimos, & amaro animo, veluti si vrsa
 raptis catulis in saltu sæuiat. sed & pater
 tuus vir bellator est, nec morabitur cum
 9 populo. * Forsitan nunc latitat in foueis
 aut in vno quo voluerit loco: & cum ce-
 ciderit vnus quilibet in principio, audiet
 quicunque audierit, & dicet: Facta est pla-
 ga in populo qui sequebatur Absalom.
 10 * Et fortissimus quisque cuius cor est
 quasi leonis, pauore soluetur. Scit enim
 11 Omnis populus Israel fortem esse patrem
 tuum, & robustos omnes qui cū eo sunt.
 12 * Sed hoc mihi videtur rectū esse con-
 silium: Congregetur ad te vniuersus po-
 pulus Israel à Dan vsque Bersabee quasi
 arena maris innumerabilis, & tu eris in
 medio eorum.
 13 * Et irruemus super eum in quocunq;
 loco inuentus fuerit, & operiemus eum
 sicut cadere solet ros super terram, & non
 relinquemus de viris qui cum eo sunt,
 14 nec vnum quidem. * Quod si urbem
 aliquam fuerit ingressus, circundabit om-
 nis Israel ciuitati illi funes, & trahemus
 eam in torrentem, vt non reperiatur nec
 calculus quidem ex ea.
 15 * Dixitque Absalom & omnes viri Is-
 16 rael: Melius est consilium Chusi Arachi-
 tæ consilio Achitophel. Domini autem
 D nutu dissipatum est consilium Achito-
 phel vtile, vt induceret Dominus super
 Absalom malum.
 17 * Et ait Chusi Sadoch & Abiathar sa-
 cerdotibus: Hoc & hoc modo consilium
 dedit Achitophel Absalom & senioribus
 Israel, & ego tale & tale dedi consilium.
 18 * Nunc ergo mittite citò & nunciate
 David, dicentes: Ne moreris nocte hac
 in campestribus deserti, sed absque di-
 latione transgredere, ne fortè absor-
 beatur Rex & omnis populus qui cum eo
 est.

תרגום יונתן

* ויאמר חושי את ידעת את אבך ואת גבריו ואת
 עמם: 9 הוא כען הוא טמיר בחד מן קמציא או בחד מן אתריא ויהי כמיפל בהון בקדמיתא וישמע דשמע וימר תורה מחתא בעמא
 דבחר אבשלום: 10 והוא אף גבר גבר ולביה כלבא דאריא מססא ומסי ארי ידע כל ישראל ארי גבר אבך וגברין דעמיה:
 11 ברין מלכית אתכנשא ויתכנשין עלך כל ישראל מן ועד באר שבע כחלא ועל כף ימא לסגי ואת חתי אול בריש כולנא:
 12 ונחך עלוהי בחד מן אתריא דנשחב תמן ונשרי עלוהי כמרה דשרי טלא על ארעא ולא נשאר ביה ובכל גבריא דעמיה אף חד:
 13 ואם לקרתא ויתכנשין כל ישראל על קרתא תהיא ויקפונא משרין ונעקר יתה וירא אבנהא ונרמינה לנחלא עד דלא
 נשאר תמן אף אבנהא:
 14 ויאמר אבשלום וכל אנשי ישראל תקין מלכא דחושי ארכארה ממלכא דאחיתופל ויין פקיד לקלקלא ית מלכא דאחיתופל תקנא
 בריל דייחיי וי על אבשלום ית בישחא:
 15 ויאמר חושי לצדוק ולאביתר כהניא ברין וכרין מלך אחיתופל ית אבשלום וית סבי ישראל וכרין מלכית אף אנא:
 16 וכען שלחו בפריע וחיו לדוד למימר לא תביר בליא במישרא בסדברא ואף מעבר תעבר דילמא יתחני למלכא ולכל עמא
 דעמיה:

* Et dixit Chusi: Tu nosti patrem tuum & viros qui cum eo, quod fortes sunt nimis et amari animo suo; & sunt veluti ursa filiis priuata in campo. & pater tuus vir bellator, & non sedabit populum.

* Et ecce ipse absconditus est in vna valium vel in vno locorum. & erit cum caderent ipsi in principio, & audiet audiens et dicet: Facta est ruina in populo qui post Absalom.

* Et erit filius pugnator, cuius est cor quasi cor leonis, fractum frangetur; quoniam cognoscet omnis Israel quod fortis fuit pater tuus, et bellatores omnes qui cum eo.

* Sic consulo ego: Congregatus congregabitur ad te vniversus Israel à Dan et vsq; ad Bersabee, quasi arena quæ est in mari in multitudinem. & facies tua ibit in medio eorum:

* Et irruemus super eum in vno locorum ubi inuenerimus eum ibi, & castrametabimur aduersus eum, sicut cadit ros super terram, & non relinquemus in eo & in omnibus viris qui cum eo vllum.

* Si autem in urbem conducetur, & adducent omnis Israel funes ad ciuitatem illam, & extrahent eam in torrentem, donec non derelinquatur ibi neque lapis.

* Et dixit Absalom & omnis vir Israel: Bonum consilium Chusi Arachi magis quam consilium Achitophel. & Dominus præcepit vt dissiparetur consilium Achitophel bonum, vt induceret Dominus mala super Absalom.

* Et ait Chusi ad Sadoc & ad Abiathar sacerdotes: Sic & sic consuluit Achitophel Absalom & senioribus Israel, & sic & sic consului ego.

* Et nunc mittite citò & nunciate Dauid dicentes: Ne moreris nocte in occidente deserti, sed transiens transgredere, vt non absorbeat rex & omnis populus qui cum eo.

* καὶ εἶπεν χουσί, σὺ οἶδας τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς ἀνδρας τοῦ μετ' αὐτοῦ, ὅτι δυνατοὶ εἰσι φόδορα καὶ κατάπικροι τῇ ψυχῇ αὐτῶν, καὶ εἰσὶν ὥσπερ ἀρκτοὶ ἡ τεκνωμένη ἐν τῇ πεδίῳ. καὶ ὁ πατήρ σου δυνὴς πολεμιστής, καὶ οὐ καταπαύσει τὸν λαόν.

* καὶ ἰδοὺ αὐτὸς κέκρυπται ἐν ἑνὶ τῶν αὐλώνων ἢ ἐν ἑνὶ τῶν ὀρέων. καὶ ἔσται ἐν τῷ ἐπιπείσειν αὐτοῦ ἐν δόλῳ, καὶ ἀκούσεται ὁ ἀκούων καὶ ἐρεῖ, γέγονε πῶσις ἐν τῷ λαῷ τῷ ὀπίσω ἀβεσαλώμ.

* καὶ ἔσται ὁ υἱὸς ὁ μαχητής, οὗ ἐστὶν ἡ καρδία ὡς καρδία λέοντος, θραυσμένη θραυσθήσεται, ὅτι γινώσκεται πᾶς ἰσραήλ, ὅτι δὲ ὑνάσθουκεν ὁ πατήρ σου ἐπὶ τοὺς μαχηταὶ πάντες μετ' αὐτοῦ.

* οὕτως συμβουλόμενος ἐγὼ, συναγόμενοι συναχθήσονται πρὸς σέ πᾶς ἰσραήλ ἀπὸ δόλου καὶ ἕως βηρσαβέ, ὡς ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τῆς θαλάσσης εἰς πλῆθος. ἐν τῷ περὶ σῶπόν σου πορεύσει εἰς μέσον αὐτῶν.

* καὶ ἡ ἕξις ἐπ' αὐτὸν εἰς εἷα τῶν ὀρέων οὐκ ἀνδρῶν αὐτῶν ἐκεῖ ἐκ περιεβαλόμενοι ἐπ' αὐτόν, ὥστε πίπτει δρόσος ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ οὐχὶ ὑπολειφόμεθα ἐν αὐτῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἀνδράσι τοῖς μετ' αὐτοῦ οὐδένα.

* ἐδὼ δὲ εἰς πόλιν ὕναχθῇ, καὶ περὶ αἰξουσι πᾶς ἰσραήλ χοινία ἐπὶ τὴν πόλιν ἐκείνῃ, ἐπὶ πᾶσι αὐτῶν εἰς τὴν χειμαρρῶν, ἕως μὴ καταλειφθῇ ἐκεῖ μὴ ἓ λίθος.

* καὶ εἶπεν ἀβεσαλώμ καὶ πᾶς δυνὴς ἰσραήλ, ἀγαθή ἡ βουλὴ χουσί τοῦ δραχί ὑπὲρ τῆς βουλῆς ἀχτόφελ. καὶ κύριος ἐνετείλατο τοῦ διασπείδειν τὴν βελὴν τοῦ ἀχτόφελ τὴν ἀγαθὴν, ὅπως ἀν' ἐπαγγελίᾳ κύριος τοῦ καὶ ἐπὶ ἀβεσαλώμ.

* καὶ εἶπε χουσί πρὸς (αδὼκ καὶ πρὸς ἀβιαθάρ τοὺς ἱερεῖς, οὕτω ἐπὶ βεβούλῳ) ἀχτόφελ τῷ ἀβεσαλώμ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἰσραήλ, καὶ οὕτω καὶ οὕτω συμβεβούλευκα ἐγώ.

* καὶ νῦν ἀποστείλατε ταχὺ καὶ ἀπαγγείλατε τῷ δαυὶδ λέγοντες, μὴ αὐλιῶθῇς τὴν νύκτα καὶ δυσμᾶς τῆς ἐρήμου, ἀλλὰ διαβαίνων διαβῇ δι, ὅπως μὴ καταποθῇ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit Hhusai: Tu nosti patrem tuum & viros eius quod robusti sint & amari animis, vt vrsus orbatus in agro. & pater tuus vir belligerator, & non pernoctabit cum populo.

Ecce nunc ipse absconditus est in vna ex speluncis aut in vno ex locis: & erit vbi ceciderint in eis in principio, & audierit qui audiet, dicet, Fuit percussio in populo qui erat post Absalom.

Et ipse sit etiam vir robustus, & cor eius vt cor leonis, liquefiens liquefiat: nam nouit omnis Israel quod robustus sit pater tuus, & viri robusti qui cum illo sunt.

Sic consulo: Congregando congregentur ad te omnis Israel à Dan & vsque ad Bersabagh tanquam arena quæ est super littus maris in multitudine; & tu ambulabis in capite omnium nostrum.

Et ibimus super illum in vno ex locis in quo inuenietur, & decidemus super illum sicut decidit ros super terram, & non relinquemus ex eo & ex omnibus viris qui cum illo sunt, etiam vnum.

Et si ad urbem se collegerit, congregabuntur omnis Israel super urbem illam, & circundabunt eam castra, & diruemus eam & lapides eius, & proiciemus eam in flumen vsquequo non relinquamus ibi etiam lapidem.

Et dixit Absalom & omnes viri Israel: Rectum est consilium Hhusai Archæi præ consilio Ahhithophel: & Dominus iusserrat infatuari consilium Ahhithophel rectum, vt adduceret Dominus super Absalom malum.

Et dixit Hhusai ad Szadok & ad Abiathar sacerdotes: Sic & sic consuluit Ahhithophel Absalom & senibus Israel; & sic & sic consului ego.

Et nunc mittite in festinatione, & nunciate Dauid dicendo: Ne moreris in nocte in planicie quæ est in deserto, sed etiam transeundo transibis, ne fortè pereundum sit regi & omni populo qui cum eo.

* ויהונתן ואחיהמעץ עמדים בעין רגל והלכר
 השפחה והגירה להם והם ילכו והגירו למלך
 דוד כי לא יוכלו להראות לבוא העירה:
 * וירא אתם נער ויגד לאבשלם וילכו שניהם
 מהרה ויבאו אל בית איש בבחורים ולו באר
 בחצרו וירדו שם:
 * ותקח האשה ותפרש את המסך על פני הבאר
 ותשטח עליו הרפורז ולא נודע דבר:
 * ויבאו עבדי אבשלם אל האשה הביתה
 ויאמרו איזה אחיהמעץ ויהונתן ותאמר להם
 האשה עברו מיכל המים ויבקשו ולא מצאו
 וישבו ירושלם:
 * ויהי אחרי לכתם ויעלו מהבאר וילכו ויגדו
 למלך דוד ויאמרו אל דוד קומו ועברו מהרה
 את המים כי בכה יעץ עליכם אחיתפל:
 * ויקם דוד וכל העם אשר אתו ויעברו את
 הירדן עד אור הבקר עד אחר לא נעדר אשר לא
 עבר את הירדן:
 * ואחיתפל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש
 את החמור ויקם וילך אל ביתו אל עירו ויצו
 אל ביתו ויחנק וימרת ויקבר בקבר אביו:
 * ודוד בא מחנימה ואבשלם עבר את הירדן
 הוא וכל איש ישראל עמו:
 * ואת עמשא שם אבשלם תחת יואב על הצבא
 ועמשא בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא
 אל אביגל בת נחש אחוזה צרויה אם יואב:
 * ויחן ישראל ואבשלם ארץ הגלעד:
 * ויהי כבוא דוד מחנימה ושביו בן נחש מרבית
 בני עמון ומכיר בן עמיאל מלג דבר וברזלי
 הגלעדי מרגלים:

17 * Ionathas autem & Achimaas stabant
 iuxta fontem Rogel. Abiit ancilla & nun-
 ciauit eis, & illi profecti sunt ut referrent
 ad regem David nuncium; non enim po-
 terant videri aut introire ciuitatem.
 18 * Vidit autem eos quidam puer, & in-
 dicauit Absalom. Illi verò concito gradu
 ingressi sunt domum cuiusdam viri in Ba-
 E hurim qui habebat puteum in vestibulo
 suo, & descenderunt in eum. 19 * Tulit au-
 tem mulier, & expandit velamen super os
 putei quasi siccans ptifanas, & sic latuit
 res. 20 * Cumque venissent serui Absalom in
 domum ad mulierem dixerunt: Vbi est
 Achimaas & Ionathas? & respōdit eis mu-
 lier: Transierunt festinanter gustata pau-
 lulum aqua. At hi qui quærebant cum nō
 repperissent, reuersi sunt in Ierusalem.
 21 * Cumque abiissent ascenderunt illi de
 puteo, & pergentes nunciauerunt regi
 David, & dixerunt: Surgite & transite ci-
 tō fluuium, quoniam huiusmodi dedit
 consilium contra vos Achitophel.
 22 * Surrexit ergo David & omnis popu-
 lus qui cum eo erat, & transierunt Iorda-
 nem donec dilucesceret, & nec vnus qui-
 dem residuus fuit qui non trāsiret fluuiū.
 23 * Porro Achitophel videns quod non
 fuisset factum consilium suum, strauit asi-
 num suum; surrexitque & abiit in domū
 suam & in ciuitatē suam, & disposita do-
 mo sua, suspendio interiit, & sepultus est
 in sepulchro patris sui. 24 * David autem ve-
 nit in castra, & Absalom transiit Iordanē,
 25 ipse & oēs viri Israel cū eo. * Amasam verò
 cōstituit Absalom p Ioab super exercitū.
 G Amasa autem erat filius viri q vocabatur
 Iethra de Iezraeli, q ingressus est ad Abi-
 gail filiā Naas sororē Saruię quę fuit ma-
 26 ter Ioab. * Et castrametatus est Israel cū Ab-
 27 salō in terra Galaad. * Cūq; venisset David
 in castra Sobi fili⁹ Naas de Rabbath filio-
 rū Ammō & Machir fili⁹ Amihel de Loda-
 bar, & Berzellai Galaadites de Rogelim,

תרגום יונתן

17 ויהונתן ואחיהמעץ קימין בעין קצרא ואולת אמתא וחזקתא להון ואינן יולין ויחזון למלכא דוד ארי לא יכלין לאתחזארה למיעל
 לקרחה: 18 וחזא יתהון עלימא וחזי לאבשלום ואולו תרויהון בפריע ועלו לבית גברא בעלמרת וליה גופא בדרחיה ונחחו תמן:
 19 ונסיבת אמתא ופרסת ית פרסא על פומא דבירא ושטחרת עלוה דקלין ולא אחידע פיתגמא:
 20 ואחו עבדי אבשלום
 לור אמתא לביתא ואמרו אן אחיהמעץ ויהונתן ואמרת להון אמתא כבר עברו וירדנא וכעו ולא אשכחו וחכו לירושלם:
 21 והורה בחר מיליהון וסליקו מגופא ואולו וחזיאו למלכא דוד ואמרו לדוד קומו ועברו בפריע ית ירדנא ארי כדון מלך עליכון
 אחיתופל: 22 וקם דוד וכל עמא דעמיה ועברו ית ירדנא עד גיחר צפרא עד חר לא שגא דלא עבר ית ירדנא:
 23 ואחיתופל חזא ארי לא אתקיים מלכיה ונרית ית חמרניה וקם ואול לביתיה ולקרחתיה ופקיד על אנש ביתיה ואתחנק ומית ואתקבר
 בקברא דאבותיה:
 24 ודוד אתא למחנים ואבשלום עבר ית ירדנא הוא וכל אנש ישראל עמיה:
 25 וית עמסא מני אבשלום חלף יואב על חילא ועמסא בר גברא ושמייה יתרא וישראלה דעל לוח אביגל בת נחש אחמיה דצרויה
 אמיה דיואב: 26 וישראל וישראל ואבשלום בארעא דגלעד:
 27 והורה בר אמתא דוד למחנים ושובי בר נחש
 מרבית בני עמון ומכיר בר עמיאל מלג דבר וברזלי גלעדי מרגלים:

* Et Jonathan & Achimaas steterunt in 17
fonte Rogel, & abiit ancilla, et nunciauit eis.
& ipsi profecti sunt. & nunciauerunt Regi
Dauid, quoniam non poterant videri & in-
troire in ciuitatem.

* Et vidit eos puer, & indicauit Abesalom, 18
& recesserunt festinanter, & ingressi sunt in
domum viri in Baurim. & homini puteus in
aula, & descendunt illuc.

* Et tulit mulier & expandit velamen su- 19
per os putei, & siccat super eum palathas,
& non cognitum fuit verbum.

* Et ingressi sunt serui Abesalom ad mulierē 20
in domum, & dixerunt: Ubi est Achimaas et
Jonathan? & dixit ad viros mulier: Transie-
runt gustantes parum aquæ. & quæsierunt et
non inuenerunt eos, & reuertuntur in Hie-
rusalem.

* Et factum est postquam abierunt ipsi, as- 21
cenderunt de puteo & abierunt. et nunciaue-
runt regi Dauid, et dicunt ei: Surgite et transi-
te citò aquas, quoniam hæc consuluit contra
vos Achitophel.

* Et surrexit Dauid & omnis populus qui 22
cum eo, & transierunt Jordanem usque ad
lucem matutinam, usque ad vnum non latuit
qui non transiuit Jordanem.

* Et Achitophel vidit quod non factum fuit 23
consilium suum, et strauit asinum suum, et sur-
rexit et abiit in domum suam in ciuitatem suā.
& præcepit domui suæ et suffocauit se et mor-
tuus est, et sepultus est in sepulchro patris sui.

* Et Dauid venit in castra, & Abesalom 24
transiit Jordanem ipse et omnis vir Israhel cum eo.

* Et Amessa constituit Abesalom pro Ioab 25
super exercitum. at Amessa erat filius viri, et
nomen ei Jether Israhelita, qui venit ad Abigail
filiam Iesse sororem Saruia matris Ioab.

* Et castrametatus est Abesalom & omnis 26
vir Israhel in terra Galaath.

* Et factum est quando ingressus est Dauid 27
in castra, et Sobi & filius Naas de Rabath fi-
liorum Ammō, et Machir filius Amiel de Loda-
bar, et Berzelai Galaadites qui de Rogelim,

17 * καὶ ἰωνᾶθαν καὶ ἀχιμαῶς εἰστήκασθαι ἐπὶ τῇ πηγῇ τοῦ
ῥώγῃ, καὶ ἐπορεύετο ἡ παιδίσκη, & ἀπήγγειλεν αὐτοῖς. καὶ
αὐτοὶ ἐπορεύοντο & ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ δαυὶδ, ὅτι οὐκ
ἐδύναντο εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν.

18 * καὶ εἶδον αὐτοὺς παῖδάριον, & ἀπήγγειλε τὰς ἀβεζα-
λῶμ, & ἀπῆλθον ταχέως, & εἰσῆλθον εἰς οἶκον ἀνδρὸς ἐν βα-
υρέμ. & τῷ ἀνδρὶ ὄρω λαῖκος ἐν τῇ αὐλῇ, & καταβαίνουσιν
ἐκεῖ.

19 * καὶ ἔλαβεν ἡ γυνὴ καὶ διεπέτασεν τὸ ἐπιμά-
λυμμα ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ λαΐκου καὶ ἐψυχεν ἐπ' αὐ-
τῷ παλάθαις, καὶ οὐκ ἐγνώσθη τὸ ῥῆμα.

20 * καὶ εἰσῆλθον οἱ παῖδες ἀβεζαλῶμ πρὸς τὴν γυ-
ναῖκα εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἶπον, ποῦ ἐστὶν ἀχιμαῶς καὶ ἰωνα-
θάν; καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ ἀνδρὶς ἡ γυνή, παρελθόντων γου-
στῶντες μικρὸν τοῦ ὕδατος. καὶ ἐζήτουν καὶ οὐκ εὗ-
ρον αὐτοὺς, καὶ ἀναστρέφουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ.

21 * & ἐγγύετο μὲν τὸ ἀπελθεῖν αὐτοῖς, ἀνέβησαν ἐν τῇ λαί-
κῃ καὶ ἀπῆλθον. καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ δαυὶδ, καὶ λέ-
γουσιν αὐτῷ, ἀνάστητε καὶ διάβητε τὰ ὄρη τὰ ὑδάτα, ὅτι
τάδε βεβούλευται καὶ ὁ κύριός σου ἀχίτοφελ.

22 * καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ & διέ-
βησαν τὴν ἰορδάνην ἕως τοῦ φωτός τοῦ πρωῒ, ἕως οὗ οὐκ
ἔλαθον ὃς οὐκ εἰσῆλθεν τὴν ἰορδάνην.

23 * καὶ ἀχίτοφελ εἶδεν, ὅτι οὐ γέγονεν ἡ βουλὴ αὐτοῦ,
καὶ ἐπέσαξε τὸν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἀνέστη & ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶ-
κόν αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ. καὶ ἐνετείλατο τῷ οἰκῷ αὐ-
τοῦ, καὶ ἀπῆγγατο καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ τάφῳ

24 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. * καὶ δαυὶδ παρεγγύετο εἰς παρεμ-
βολάς, καὶ ἀβεζαλῶμ διέβη τὴν ἰορδάνην αὐτὸς καὶ πᾶς
ὁ κληρὸς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ.

25 * καὶ τὸν ἀμεισά κατέστησεν ἀβεζαλῶμ ἀντὶ ἰωάβ
ἐπὶ τὴν στρατιάν. ὁ δ' ἀμεισά ὡς υἱὸς ἀνδρός, καὶ ὄνομα
αὐτοῦ ἱεθέρ τοῦ ἰσραηλῆτι, ὃς ἦλθεν ἐπὶ τὴν αἰγυπτίαν
ἐν τατέρᾳ ἰεσαὶ ἀδελφῷ αἰουβῆ μητρὸς ἰωάβ.

26 * καὶ παρῆνέβαλεν ἀβεζαλῶμ & πᾶς ἡγεὶς ἰσραὴλ
εἰς γῆν γαλαάθ.

27 * καὶ ἐγγύετο ὅτε εἰσῆλθε δαυὶδ εἰς παρεμβολάς &
ὅφρα καὶ υἱὸς ναῶς ἐκ ῥαββὰθ υἱὸν ἀμμὴρ, καὶ μαχίρ υἱὸς
ἀμμιὴλ ὁ ἐκ λοδαβάρ, & βερζελαΐ ὁ γαλααδίτης ὁ ἐκ
ρογελίμ,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et Iehonathan & Ahhimaghaz stabant in scaturigine fullonis, & iuit ancilla & indicauit illis, & illi iuerunt & indicauerunt regi Dauid, quia non poterant videri ingrediendo urbem.

18 Et vidit illos adolescens, & indicauit Absalom, & iuerunt ambo illi in festinatione, & intrauerunt in domum viri in Ghalemeth, & illi erat puteus in atrio suo, & descenderunt illuc.

19 Et accepit mulier & expandit operimentum super os putei, & extendit super illum frumenta contusa, & non cognita est res.

20 Et venerunt serui Absalom ad mulierem in domum, & dixerunt: Vbi Ahhimaghaz & Iehonathan? & dixit illis mulier: Iam transierunt Iardena. & quæsierunt & non inuenerunt, & redierunt ad Ierusalem.

21 Et fuit postquam abiissent illi, & ascenderunt de puteo, & iuerunt & indicauerunt regi Dauid, & dixerunt ad Dauid: Surgite & transite in festinatione Iardena, quia sic consuluit contra vos Ahhithophel.

22 Et surrexit Dauid & omnis populus qui erat cum illo, & transierunt Iardena donec illucesceret aurora: usque ad vnum non defuit qui non transiret Iardena.

23 Et Ahhithophel vidit quod non firmatum esset consilium suum, & strauit asinum suum, & surrexit & abiit ad domum suam & ad urbem suam, & disposuit super hominem domus suæ, & strangulauit sese & mortuus est, & sepultus est in sepulchro patris sui.

24 Et Dauid venit in Mahhanaim, & Absalom transiuit Iardena, ipse & omnis homo Israhel cum eo.

25 Et Ghamazza præfecit Absalom pro Ioab super exercitum: & Ghamazza filius erat viri & nomen eius Iithra Israhelæus qui intrauerat ad Abigal filiam Nahhas sororem ipsius Szaruiam matrem Ioab.

26 Et confedit Israhel & Absalom in terra Gilghad.

27 Et fuit, quando venit Dauid ad Mahhanaim, & Subi filius Nahhas ex Rabbath filiorum Ghamon & Machir filius Ghamiel de Lodebar, & Barzelai Gilghadæus de Rogelim.

28 * משכב וספור וכלי יוצר וחטים ושערים
וקמח וקלי ופול ועדשים וקלי :

29 * ודבשו חמאה וצאן ושפור בקר הגישו לדוד
ולעם אשר אתו לאכול כי אמרו העם רעב ועיף
וצמא במדבר :

יח

1 * ויפקד דוד את העם אשר אתו וישם עליהם
שרי אלפים ושרי מאות :

2 * וישלח דוד את העם השלישית ביד יואב
והשלישית ביד אבישי בן צרויה אחי יואב
והשלישית ביד אתי הגת ויאמר המלך אל העם
יצא אצמא גם אני עמכם :

3 * ויאמר העם לא תצא כי אם נוס ננוס לא
ישימו אלינו לב ואם ימתו חצינו לא ישימו אלינו
לב כי עתה כמנו עשרה אלפים ועתה טוב כי
תהיה לנו מעיר לעזר :

4 * ויאמר אליהם המלך אשר ייטב בעיניכם
אעשה ויעמד המלך אל יד השער וכל העם
יצאו למאות ולאלפים :

5 * ויצו המלך את יואב ואת אבישי ואת
אתי לאמר לאט לי לנער לאבשלום וכל העם
שמעו בצות המלך את כל השרים על דבר
אבשלום :

6 * ויצא העם השדה לקראת ישראל ותהי
המלחמה ביער אפרים :

7 * וינגפו שם עם ישראל לפני עבדי דוד ותהי
שם המגפה גדולה ביום ההוא עשרים אלף :

8 * ותהי שם המלחמה נפצות על פני כל הארץ
וירב היער לאכל בעם מאשר אכלה החרב ביום
ההוא :

28 * Obruunt ei stratoria & rapetia, & vasa fictilia, frumentum, & ordeum, & farinam, & polentam, & fabam, & lentem, & frixum oleo cicer:

29 * Et mel, & butyrum, oues, & pingues vitulos, dederuntque David & populo qui cum eo erat ad vescendum. Suspicati enim sunt populum fame & siti fatigari in deserto.

CAP. XVIII.

1 [Gitur considerato David populo suo, A constituit super eos tribunos & centuriones: * Et dedit populi tertiam partem sub manu Ioab, & tertiam partem sub manu Abisai filij Saruiz fratris Ioab, & tertiam partem sub manu Ethai qui erat de Geth. Dixitque rex ad populum: Egrediar & ego vobiscum.

3 * Et respondit populus: Non exhibis. Inf. 21.4 siue enim fugerimus, non magnopere ad eos de nobis pertinebit; siue media pars ceciderit è nobis, non satis curabunt, quia tu vnus solus pro decem millibus computaris. melius est igitur vt sis nobis in vrbe præsidio.

4 * Ad quos rex ait: Quod vobis videtur rectum, hoc faciam. Stetit ergo rex iuxta portam. egrediebaturque populus per B turmas suas centeni & milleni.

5 * Et præcepit rex Ioab & Abisai & Ethai dicens: Seruate mihi puerum Absalom. & omnis populus audiebat præcipientem regem cunctis principibus pro Absalom.

6 * Itaque egressus est populus in campum contra Israel, & factum est proelium in saltu Ephraim.

7 * Et cæsus est ibi populus Israel ab exercitu David, factaque est plaga magna in die illa viginti millium. * Fuit autem ibi proelium dispersum super facië omnis terræ: & multo plures erant quos saltus consumpserat de populo, quam hi quos vorauerat gladius in die illa.

תרגום יונתן

28 מכבין וקולין ומן דחסף וחטין ושעורין וקמחא וקליא ופולא וטלפחין וקליא :

29 ודבשו ושמין ועז וגבנין דחלב חורין קריבו לדוד ולעמא דעמיה למיכל ארי אמרו עמא כפין ומשלחי וצחי במדברא :

יח

1 ומנא דוד יח עמא דעמיה ומני עליהון רבני אלפי ורבני מאותא :

2 ושלח דוד יח עמא חלתא ביד יואב וחלתא ביד אבישי בר צרויה אחיה דיואב ואתי גיתארה ואמר מלכא לעמא מפק אפוק אף אנא עמכון :

3 ואמר עמא לא תפוק ארי אם מערק נערק לא ישוון עלנא לב ואם יתקטלון פלגנא לא ישוון עלנא לב ארי כען אתי יכיל למסעד כותנא עשרה אלפין וכען טב ארי חצלי עלנא מקרנא למסעד :

4 ואמר להון מלכא דתקין בעיניכון אעביר וקם מלכא על כיבש אורח חרעא וכל עמא נפקו למאון ולאליפין :

5 ופקיד מלכא יח יואב ויח אבישי ויח אתי למימר אסתמרו לי בעלימא באבשלום וכל עמא שמעו כד פקיד מלכא יח רבבנא על עיסק אבשלום :

6 ונפק עמא לחקלא לקרסות ישראל ותורה קרבא בחורשא דבית אפרים :

7 ואחברו חמן עמא דישאל קדם עבדי דוד ותוה חמן מחתא רבמא ביומא ההוא עשרין אלפין :

8 ותוה חמן עבדי קרבא מחברין על אפי כל ארעא ואסגיא חית חורשא לקטלא בעמא מדקטילת חרבא ביומא ההוא :

* Tulerunt cubilia & tapetes, & lebetes, 28
& vasa fictilia, & frumentum, & ordeum,
& farinam, & fabam, & lentem, & si-
milam;

* Et mel, & butyrum, & oves & la- 29
tentes vitulos. & attulerunt David & po-
pulo qui cum eo ad vescendum, quoniam di-
cebant populum famescere & deficere sitien-
tem in deserto.

CAP. XVIII.

ET recensuit David omnem populum qui
cum eo: & constituit super eos tribunos et
centuriones.

* Et misit David populum, tertiam partem 2
in manu Joab, & tertiam partem in manu
Abessa fratris Joab, & filij Saruia, & ter-
tiam partem in manu Ethi Gethæi. & dixit
rex ad populum: Egre diens egrediar & ego
vobiscum.

* Et dixit populus: Non exhibis, quoniam si 3
fugientes fugerimus, non ponetur in nos cor. et
si mortui fuerimus media pars nostrum, non po-
nent in nos cor, quia tu sicut nos decem millia:
& nunc bonum est nobis ut sis tu in urbe in
presidium nostrum.

* Et dixit eis rex: Quod placuerit coram 4
vobis faciam. & stetit rex iuxta latus portæ,
& omnis populus egrediebatur in centenis &
in millenis.

* Et præcepit rex Joab & Abessa & Ethi 5
dicens: Parcite mihi puero Abesalom. & om-
nis populus audiuit præcipientem regem omni-
bus principibus pro Abesalom.

* Et egressus est omnis populus in campum 6
in occursum Israel. & factum est prælium in
saltu Ephraim.

* Et casus est ibi populus Israel coram ser- 7
uis David. & facta est plaga magna in die
illa, & cadunt viginti millia virorum.

* Et fuit prælium dispersum super faciem 8
totius silvæ. & superabundavit silva ut con-
sumeret de populo magis quam quos vorauerat
gladius in die illa.

28 * ὠύεγκαν κοίτας καὶ ἀμφιτάποις, καὶ λέβητας, καὶ
σκάφη κεράμων, καὶ πυργίς καὶ κριθάς, & ἄλδρα, & κύα-
μον, καὶ φακὸν & ἄλφιτα.

29 * καὶ μέλι, & βούτυρον, καὶ παρόστα & γαλαθινὰ
μοσχάρια. καὶ προσέβηκαν τῷ δαυίδ καὶ τῷ λαῷ τῷ
μετ' αὐτῶ ἐδίειν, ὅπ' ἔλεγον τὸν λαὸν πεινῶ καὶ ἐκλε-
λδοῦς διψήσαντα ἐν τῇ ἐρήμῳ.

18.

1 * Καὶ ἐπεσκέψατο δαυὶδ πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ'
αὐτῶ καὶ κατέστησεν ἐπ' αὐτῶ χιλιάρχους καὶ ἑκατον-
τάρχους.

2 * καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ τὸν λαόν, τὸ τρίτον ἐν χειρὶ
ιωάβ, & τὸ τρίτον ἐν χειρὶ ἀβέσσα ἀδελφοῦ ἰωάβ, καὶ ἡοὺ
σαρουΐα, & τὸ τρίτον ἐν χειρὶ ἐθὶ τοῦ γεθαίου. καὶ εἶπεν
ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν λαόν, ἐκπορεύεσθ' & ἐκπορεύε-
σθαι & ἐγὼ μετ' ὑμῶν.

3 * & εἶπεν ὁ λαός, ὅτι ἐξελύσῃ, ὅπ' ἐδὴ φυγόντες φύ-
γωντες, ἐσήσεν ἐν ἡμῖν καρδία. καὶ εἰάν ἀποθάνωμεν τὸ
ἡμῖν ἡμῶν ἐθήθυσιν εἰς ἡμᾶς κερδίαν, ὅπ' οὐ ὡς ἡμεῖς
δέκα χιλιάδες. καὶ νῦν καλὸν ἐστὶν ἡμῖν τοῦ εἶναι σέ ἐν τῇ
πόλει εἰς βοηθὸν ἡμῶν.

4 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, τὸ ὄρεσθ' ἐνώπιον ὑ-
μῶν ποιήσω. καὶ ἔση ὁ βασιλεὺς ὡς τὸ κλίτθ' τῆς
πόλεως. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐξεπορεύετο ἐν ἑκατοντάσι καὶ
ἐν χιλιάσι.

5 * καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ ἰωάβ & τῷ ἀβέσσα &
τῷ ἐθὶ λέγων, φέισατέ μοι ἔπαυσαί τοις ἀβεσσαλώμ. καὶ
πᾶς ὁ λαὸς ἤκουσεν ἐντελλομένης τῆς βασιλέως πᾶσι τοῖς
ἀρχουσιν ὑπὲρ ἀβεσσαλώμ.

6 * καὶ ἐξῆλθε πᾶς ὁ λαὸς εἰς τὸ πεδίον εἰς ἀποκρίσιν τῷ
ἰσραὴλ. & ἐχρῆτο ὁ πόλεμος ἐν τῷ δρυμῷ ἐφραΐμ.

7 * καὶ ἐπῆλθεν ἐκεῖ ὁ λαὸς ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν παί-
δων δαυίδ. & ἐχρῆτο πληγὴ μεγάλη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
καὶ πίπουσιν ἑκοσὶ χιλιάδες ἀνδρῶν.

8 * καὶ ἐχρῆτο ὁ πόλεμος διεσπαρμένως ἐπὶ πρὸς
ὅλου τοῦ δρυμοῦ. καὶ ἐπλεόνασεν ὁ δρυμὸς & κα-
ταφαγεῖν ἐκ τοῦ λαοῦ ὑπὲρ οὗς κατέφαγον ἡ ῥομφαία
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Sindones, lagenas, & vasa testæ, & frumenta, & hordea, & farinam, & polentam, & fabam, & lentem, & polentam:

29 Et mel, & butyrum, & pecudes, & caseos lactis vaccarum obtulerunt Davidi, & populo qui erat cum eo, ad comedendum: quia di-
xerunt, Populus esuriunt & lassii sunt, & sitiunt in deserto.

CAP. XVIII.

ET numeravit David populum qui erat secum, & præfecit super illos magistros millium & magistros centenorum.

2 Et misit David populum, tertiam partem in manu Joab, & tertiam in manu Abisai filij Sazaruah fratris Joab, & tertiam in manu
Ithai Ghithæi: & dixit rex ad populum: Excundo exibo etiam ego vobiscum.

3 Et dixit populus: Non exhibis. nam si fugiendo fugerimus, non ponent super nos cor: & si occidatur pars nostri, non ponent super
nos cor; nam nunc tu potes roborare sicut nos decem millia: & nunc bonum est quod ores pro nobis ex urbe ad roborandum.

4 Et dixit illis rex: Quod rectum in oculis vestris faciam: & stetit rex super stratam viæ portæ, & omnis populus exierunt per centena
& per millena.

5 Et iussit rex Joab & Abisai & Ithai dicendo: Estote circumspecti mihi in adolescente Absalom. &
omnis populus audierunt quando mandavit rex magnatibus curam Absalom.

6 Et exiit populus ad agrum in occursum Israel, & fuit prælium in silva domus Ephraim.

7 Et fracti sunt ibi populus Israel ante servos David, & fuit ibi percussio magna in die illa viginti millium.

8 Et fuit ibi, præliantes dispersi sunt super facies omnis terræ, & multiplicavit fera silvæ occidere in populo præ illis quos occiderat
gladius in die illa.

* ויקרא אבשלום לפני עבדי דוד ואבשלום
 רכב על הפרד ויבא הפרד תחת שוכן האלה
 הגדולה ויחזק ראשו באלה ויתן בין השמים ובין
 הארץ והפרד אשר תחתיו עבר :
 * וירא איש אחד ויגד ליואב ויאמר הנה ראיתי
 את אבשלום תלוי באלה :
 * ויאמר יואב לאיש המגיד לו והגדר ראיתי
 ומדוע לא הכיתו שם ארצה ועלי לתת לך עשרה
 כסף וחגרו אחרי :
 * ויאמר האיש אל יואב ולא אנכי שקל על
 כפי אלה כסף לא אשלח ידי אל בן המלך כי
 באונינו צוה המלך אתך ואר את אבישי ואת אתי
 לאמר שמרו מי בנער באבשלום :
 * או עשיתי בנפשו שקר וכל דבר לא יבחר
 מן המלך ואתה תתיצב מנגד :
 * ויאמר יואב לא כן אחילה לפניך ויקח שלשה
 שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום עודנו חי בלב
 האלה :
 * ויסבו עשרה נערים נשאי כלי יואב ויכו את
 אבשלום וימתו :
 * ויתקע יואב בשפר וישב העם מרדף אחרי
 ישראל כי חשך יואב את העם :
 * ויקחו את אבשלום וישלכו גורו
 ביער אל הרפחת הגדול ויצבו עליו גל
 אבנים גדול מאוד וכל ישראל נסו מיש
 לאחלו :
 * ואבשלום לקח ויצב לו בחי את מצבת אשר
 בעמק המלך כי אמר אין לי בן בעבור הזכיר שמי
 ויקרא למצבת על שמו ויקרא לה יד אבשלום
 עד היום הזה :

9 * Accidit autem vt occurreret Absalom
 seruis David, sedens mulo . cumque
 ingressus fuisset mulus subter condēsam
 C quercum & magnam, adhæsit caput eius
 quercui, & illo suspenso inter cælū & ter
 ram mulus cui infederat pertransiuit.
 10 * Vidit autem hoc quispiam, & nun
 ciauit Ioab dicens : Vidi Absalom pen
 11 dere de quercu. * Et ait Ioab viro qui
 nunciauerat ei: Si vidisti, quare non con
 fodisti eum cum terra, & ego dedissem
 tibi decem argenti siclos & vnū balthēū.
 12 * Qui dixit ad Ioab: Si appenderes in
 manibus meis mille argenteos, nequa
 quam mitterem manum meam in filium
 regis . audientibus enim nobis præcepit Sup.co.
 rex tibi & Abisai & Ethai dicens, Custo
 dite mihi puerum Absalom.
 13 * Sed & si fecissem contra animā meam
 Daudacter, nequaquam hoc regem latere
 14 potuisset, & tu stares ex aduerso. * Et ait
 Ioab, Nō sicut tu vis, sed aggrediar eum
 coram te. Tulit ergo Ioab tres lanceas in
 manu sua, & infixit eas in corde Absa
 lom . Cumque adhuc palpitaret hærens
 in quercu,
 15 * Cucurrerunt decem iuvenes armi
 geri Ioab, & percutientes interfecerunt
 eum.
 16 * Cecinit autem Ioab buccina, & reti
 nuit populum ne persequeretur fugientē
 Israel, volens parcere multitudini.
 17 * Et tulerunt Absalom & proiecerunt Iosue.7.f
 eum in saltu in foueam grandem, & com
 portauerūt super eum acruum lapidum
 magnum nimis. omnis autem Israel fugit
 in tabernacula sua.
 18 * Porro Absalom erexerat sibi, cū
 adhuc viueret, titulum qui est in valle re
 gis. Dixerat enim : Non habeo filium, &
 hoc erit monumentum nominis mei. vo
 cavitque titulum nomine suo, & appel
 latur, Manus Absalom, vsque ad hanc
 diem.

תרגום יונתן

9 * ואחערע אבשלום קדם עבדי דוד ואבשלום
 ואחלי בין שמיא ובין ארעא וכדנחא דתחוחתי עברת :
 10 * ונחא גברא חד וחתי ליואב ואמר הא חותי ית אבשלום תלי בבטמא :
 11 * ואמר יואב לגברא דמחוי ליה והא
 12 * ואמר גברא ליואב ולו אנא
 חותי וסדין לא מחיתתי חסן ורמיתתי לארעא ועלי למחן לך עשר סלעין דכסף ואספנקי חדא :
 13 * ויקח ידיו אלה סלעין דכסף לא אושית ידי בבר מלכא ארי קדמנא פקיד מלכא ויתן אחי למיסר איסתמרו לי בעריתמא
 14 * או עבדית פון בנפשי שקרא וכל מדעם לא יחבטא מן מלכא ואת תתעתד מקביל :
 15 * ואמר יואב הלא מבכין אנא אשרי קדמך ונסוב חלחא גיססין בידיה וקבעינן בלכא דאבשלום עד דעץ קיים בגו בטמא :
 16 * ואסתחרו עשרה עליסין נטלי וזניה דיואב ומחו ית אבשלום וקטלוהו :
 17 * ויתקע יואב בשופרא ותב עמא מלמדך בחר ישראל ארי וזער יואב ית עמא :
 18 * ונסובו ית אבשלום ורמו יתיה בחורשא לגו קומצא רבא ואקיסו עלותי דגור אבנין רב לחדא וכל ישראל אפכו גבר לקרוהו :
 19 * ואבשלום נסוב ואקיס ליה בחיתיה ית קמתא די במישר מלכא ארי אמר ליה לוי בר קיים גדול לאדכרא שמי וקרא לקמתא על
 שמיא וקרא לה אתרא דאבשלום עד יוסא הדין :

⁹ Et occurrit Abesalom coram seruis Dauid: & Abesalom sedebat in mulo, & ingressus est mulus subter plantam arboris magnam, & implicatum est caput eius in arbore, & suspensus est in arbore inter terram et inter calum, & mulus qui erat sub eo, pertransiuit.

¹⁰ Et vidit vir vnus & nunciauit Joab. et dixit: Ecce ego vidi Abesalom suspensum in arbore.

¹¹ Et dixit Joab viro qui nunciauerat ei: Et ecce vidisti, & quare non percussisti eum ibi super terram? & dedissem tibi ego decem siclos argenti & balteum vnum.

¹² Et dixit vir ad Joab: Et si exhiberes tu in manibus meis mille argenti siclos, non inferrem manus meas in filium regis: quoniam in auribus nostris praecepit rex tibi & Abessai & Ethi dicens: Custodite mihi puerum Abesalom.

¹³ Et quomodo faciam in anima mea iniquum? & omne verbum non abscondetur a rege, & tu stares ex aduerso.

¹⁴ Et dixit Joab: Propter hoc ego aggrediar coram te. et tulit Joab tria iacula in manu sua, & infixit ea in corde Abesalom adhuc eo viuentem in corde arboris.

¹⁵ Et circuiuerunt decem pueri de gerentibus arma Joab, & percusserunt Abesalom, & interfecerunt eum.

¹⁶ Et cecinit Ioab in buccina, & reuersus est populus vt non persequeretur post Israhel, quoniam pepercit Joab populo.

¹⁷ Et tulit Joab Abesalom, & proiecit eum in foueam magnam in saltu in foueam grandem, & statuerunt super eum aceruum lapidum magnum nimis. & omnis Israhel fugerunt vnusquisque in tabernaculum suum.

¹⁸ Et Abesalom adhuc viuens tulit & erexit sibi titulum in valle Regis: quoniam dixit: Non est mihi filius, vt sit memoria nominis mei. & vocauit titulum in nomine suo, & appellauerunt eum Manus Abesalom usque in diem hunc.

⁹ καὶ συνελθὼν ἀβεσαλώμ ἐνώπιον τῶν παίδων δαυὶδ, καὶ ἀβεσαλώμ ἐπιβέβηκώς ἐπὶ τὴν ἡμίονον, ἔεισῆλθεν ὁ ἡμίονος ὑπὸ φυτὸν δένδρου μέγα, καὶ περιεπλάκη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐν τῷ δένδρῳ, ἔδυνε κρεμάσθην ἐν τῷ δένδρῳ ἀναμέθεν τῆς γῆς καὶ ἀναμέθεν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὁ ἡμίονος ὁ ὑποκάτω αὐτοῦ παρήλθε.

¹⁰ καὶ εἶδεν αὐτὸς εἰς τὸ ἀπήγαγε τὸν ἰωάβ· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ ἑώρακα τὸν ἀβεσαλώμ κρεμάμενον ἐπὶ τὸ δένδρον.

¹¹ καὶ εἶπεν ἰωάβ τῷ δαυὶδ ἐπὶ τῷ ἀπαγγέλαντι αὐτῷ, καὶ ἰδοὺ εἶδες· καὶ διὰ τί οὐκ ἐπάταξας αὐτὸν ἐκεῖ ἐπὶ τῇ γῇ; ἔδωκα δὲ σοὶ ἐγὼ δέκα σίκλους ἀργυρίου καὶ ὅσους ζώνης μίαν.

¹² καὶ εἶπεν ὁ δαυὶδ πρὸς ἰωάβ, καὶ ἐὰν ὥσθης σὺ ἐν ταῖς χερσὶ μου χιλίους ἀργυρίου σίκλους, οὐ μὴ ἐπιβάλω τὰς χερὰς μου ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως· ὅτι ἐν ταῖς ὥσιν ἡμῶν ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς σοὶ καὶ τῷ ἀβεσαλώμ· καὶ τῷ ἐφ' ᾧ λέγων, φυλάξατέ μοι τὸ παιδάριον τὸν ἀβεσαλώμ.

¹³ καὶ πῶς ποιήσω ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀδικον, ἔπερσεν ὁ λόγος οὐ κρυβήσεται ἀπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ σὺ στήσῃς ἐναντίας.

¹⁴ καὶ εἶπεν ἰωάβ, διὰ τοῦτο ἐγὼ ἀρξομαι ἐνώπιόν σου. ἔλαβε ἰωάβ τρία βέλη ἐπὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπέπηξεν αὐτὰ εἰς τὴν καρδίαν ἀβεσαλώμ ἐπὶ αὐτῷ ζῶντος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δένδρου.

¹⁵ καὶ ἐκύκλωσε δέκα παιδάρια τῶν αἰργόντων τοῦ σιδήν ἰωάβ, καὶ ἐπάταξαν τὸν ἀβεσαλώμ, καὶ ἐθνώσαν αὐτόν.

¹⁶ καὶ ἐσάλπισεν ἰωάβ ἐν ἑλπίδι, καὶ ἐπέσρεψεν ὁ λαὸς τοῦ μὴ καταδιώκειν κατόπισθεν τοῦ ἰσραὴλ, ὅτι ἐφείδετο ἰωάβ τοῦ λαοῦ.

¹⁷ καὶ ἔλαβεν ἰωάβ τὸν ἀβεσαλώμ, ἔρριψεν αὐτὸν εἰς χάσμα μέγα ἐν τῷ ὄρυμῳ εἰς τὸν βόθυνον τὸν μέγαν, ἔστησαν ἐπ' αὐτὸν ὡρὸν λίθων μέγαν (φόδρα) καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐφυγον ἕκαστος εἰς τὸ σκηνώμα αὐτοῦ.

¹⁸ καὶ ἀβεσαλώμ ἐπὶ ζῶντος ἔλαβε καὶ ἔστησεν ἐαυτῷ στήλην ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ βασιλέως, ὅτι ἐλέγη, ὅτι ἐστὶ μοι υἱός, ἵνα ἀναμνησθῇ τὸ ὄνομα μου. ἔκαλεσε τὴν στήλην ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἐπεκάλεσαν αὐτὴν χεὶρ ἀβεσαλώμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

⁹ Et incidit Absalom ante seruos Dauid, & Absalom equitabat super mulum, & intrauit mulus subter ramum quercus magnæ, & apprehensum est caput eius in quercu, & suspensus est inter calum & inter terram; & mulus qui erat sub illo, transiuit.

¹⁰ Et vidit vir vnus, & indicauit Ioab & dixit: Ecce vidi Absalom suspensum in quercu.

¹¹ Et dixit Ioab viro qui indicabat ei: Et ecce vidisti, & vt quid non percussisti illum ibi, & proiecasti eum in terram? & super me fuisses dare tibi decem siclos argenti & cingulum vnum.

¹² Et dixit vir ad Ioab: Et licet ego appenderem super manu mea mille siclos argenti, non extenderem manum meam in filium regis; nam ante nos iussit rex tibi & Abisai & Ithai dicendo: Estote circumspecti mihi in adolescente Absalom.

¹³ Aut faciam vtique in anima mea falsitatem? & omne quicquam non occultabitur a rege, & tu stares contra.

¹⁴ Et dixit Ioab: Nonne nunc ego manebo coram te? & accepit tria tela in manu sua, & infixit ea in cor Absalom usque tunc superstitis in medio quercus.

¹⁵ Et circuiuerunt decem adolescentes ferentes arma Ioab, & percusserunt Absalom & occiderunt illum.

¹⁶ Et clauit Ioab buccina, & rediit populus a persequendo post Israhel, quia prohibuit Ioab populum.

¹⁷ Et acceperunt Absalom & proiecerunt illum in siluam in medium foueæ magnæ, & erexerunt super illum aceruum lapidum magnum valde: & omnis Israhel fugerunt vnusquisque ad urbem suam.

¹⁸ Et Absalom acceperat & erexerat sibi in vita sua statuam quæ est in planicie Regis: quia dixerat: Non est mihi filius superstes, vt memorari faciat nomen meum; & vocauit statuam ex nomine suo, & vocauit illam Locum Absalom usque ad diem hanc.

19 * ואַחִימַעַץ בֶּן-צְדוֹק אָמַר אֲרוּצָה זֶה וְאֶבְשָׁרְחָה
 אֶת-הַמֶּלֶךְ כִּי-שִׁפְטוּ יְהוָה מִיַּד אֹיְבָיו :
 20 * וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹאָב לֹא אִישׁ בְּשֶׁרָה אֶתָּה הַיּוֹם הַזֶּה
 וּבִשְׂרֵת בַּיּוֹם אַחֵר וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא תִבְשֹׁר כִּי
 עַל-בֶּן-הַמֶּלֶךְ מָרָה :
 21 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב לְכוּשִׁי לָךְ הַגֶּד לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר רָאִיתָה
 וַיִּשְׁתַּחוּ כוּשִׁי לְיוֹאָב וַיֵּרָץ :
 22 * וַיִּסַּף עוֹד אַחִימַעַץ בֶּן-צְדוֹק וַיֹּאמֶר אֶל-יוֹאָב
 וַיְהִי מָה אֲרָצָה נָגַם-אֲנִי אַחֲרֵי הַכוּשִׁי וַיֹּאמֶר
 יוֹאָב לָמָּה זֶה אֶתְּהַרֵץ בְּנִי וּלְכָה אִין בְּשֶׁרָה
 מִצָּאת : * וַיְהִי-מָוֶה אַרְוֶץ וַיֹּאמֶר לוֹ רוּץ וַיֵּרָץ
 אַחִימַעַץ דֶּרֶךְ הַכְּכָר וַיַּעֲבֹר אֶת-הַכוּשִׁי :
 24 * וְדָוִד יוֹשֵׁב בֵּין-שְׁנֵי הַשְּׁעָרִים וַיֵּלֶךְ הַצִּפָּה אֶל-
 גֶּגֶז הַשַּׁעַר אֶל-הַחוֹמָה וַיִּשָּׂא אֶת-עֵינָיו וַיִּרְא וַהֲנִה-
 אִישׁ רֹץ לְבָדוֹ :
 25 * וַיִּקְרָא הַצִּפָּה וַיִּגְדַּל לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִם-
 לְבָדוֹ בְּשׁוֹרָה בְּפִיו וַיֵּלֶךְ הַלּוֹךְ וַקְרָב :
 26 * וַיִּרְא הַצִּפָּה אִישׁ אַחֲרָיו וַיִּקְרָא הַצִּפָּה אֶל-
 הַשַּׁעֲרִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה אִישׁ רֹץ לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם-
 זֶה מִבְּשָׁר :
 27 * וַיֹּאמֶר הַצִּפָּה אֲנִי רָאִיתִי מִרוּצַת הָרֵאשִׁוֹן
 כְּמִרְצַת אַחִימַעַץ בֶּן-צְדוֹק וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִישׁ טוֹב
 זֶה וְאֵל-בְּשׁוֹרָה טוֹבָה יָבֵא :
 28 * וַיִּקְרָא אַחִימַעַץ וַיֹּאמֶר אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלוֹם
 וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ לְאַפְיוֹ אֲרָצָה וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְהוָה
 אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר סָגַר אֶת-הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-נִשְׂאוֹ
 אֶת-יָדָם בְּאֲדָנֵי הַמֶּלֶךְ :
 29 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁלוֹם לְנַעַר לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר
 אַחִימַעַץ רָאִיתִי הַחֲמוֹן הַגָּדוֹל לְשִׁלֹּחַ אֶת-עַבְדִּי
 הַמֶּלֶךְ יוֹאָב וְאֶת-עַבְדֶּךָ וְלֹא יָדַעְתִּי מָוֶה :

19 * Achimaas autem filius Sadoch ait:
 E Curram & nunciabo regi quia iudicium
 fecerit ei Dominus de manu inimicorum
 eius.
 20 * Ad quem Ioab dixit : Non eris nun-
 cius in hac die, sed nunciabis in alia. ho-
 die nolo te nunciare. filius enim regis est
 mortuus.
 21 * Et ait Ioab Chusi: Vade & nuncia re-
 gi quæ vidisti. adoravit Chusi Ioab, & cu-
 currit.
 22 * Rursus autē Achimaas filius Sadoch
 dixit ad Ioab : Quid impedit si etiam ego
 curro post Chusi? Dixitque ei Ioab: Quid
 vis currere fili mi? Veni huc. non eris bo-
 ni nuncij baiulus.
 23 * Qui respondit : Quid enim si cucur-
 ro? & ait ei: Curre. Currens ergo Achi-
 maas per viam cōpendij transiit Chusi.
 24 * David autē sedebat inter duas por-
 tas. speculator verò qui erat in fastigio
 Fportæ super murum, eleuans oculos vidit
 hominem currentem solum: * Et exclamans
 indicauit regi. Dixitque rex: Si so-
 lus est, bonus est nuncius in ore eius. Pro-
 perante autem illo & accedente propius,
 26 * Vidit speculator hominem alterum
 currentem, & vociferans in culmine ait :
 Apparet mihi alter homo currens solus.
 Dixitque rex: Et iste bonus est nuncius.
 27 * Speculator autem, Contemplor, ait,
 cursum prioris quasi cursum Achimaas fi-
 lij Sadoch. & ait rex: Vir bonus est, & nū-
 cium portans bonum venit.
 28 * Clamans autem Achimaas dixit ad re-
 gem : Salue rex. & adorans regem coram
 eo pronus in terram, ait: Benedictus Do-
 minus Deus tuus qui conclusit homines
 qui leuauerunt manus suas contra domi-
 num meum regem.
 29 * Et ait rex: Est ne pax puero Absalom?
 Dixitque Achimaas: Vidi tumultum ma-
 gnum cū mitteret Ioab seruuus tuus ô rex
 me seruum tuum: nescio aliud.

תרגום יונתן

19 * ואַחִימַעַץ בֶּן צְדוֹק אָמַר אֲרוּצָה זֶה וְאֶבְשָׁרְחָה
 20 * וַיֹּאמֶר לִיּוֹאָב לֹא גִבֹר כְּשֶׁר אֶת לְבָסְרָא יוֹסֵא הָרִין וְתִבְסֹר בַּיּוֹם אַחֲרָיו וַיִּסַּף הָרִין לֹא תִבְסֹר אֶלְתָּן דְּבַר מֶלֶכָא מִיָּד :
 21 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב לְכוּשִׁי אֲזִיל חַוִּי לְמֶלֶכָא מָוֶה רַחֲוִיתָא וְסָגִיד כוּשִׁי לְיוֹאָב וְהָיָה :
 22 * וַיִּסַּף עוֹד אַחִימַעַץ בֶּן צְדוֹק וַיֹּאמֶר לְיוֹאָב וַיְהִי מָוֶה אֲרוּצָה זֶה וְאֶבְשָׁרְחָה כְּעֵן אֵף אֲנִי בְחַר כוּשִׁי וַיֹּאמֶר יוֹאָב לְמָוֶה דָּנָן אֶת רַחֲוִיתָא בְּרִי וְלָךְ לִית
 23 * וַיְהִי מָוֶה בְּכָרִין אֲרוּצָה זֶה וְאֶבְשָׁרְחָה וַיִּשְׁתַּחוּ כוּשִׁי לְיוֹאָב וַיֵּרָץ :
 24 * וְדָוִד יוֹשֵׁב בֵּין תְּרִין תְּרַעֲיָא וְהָלִיךְ סְכּוּאָרָה עַל אִיגַר תְּרַעֲיָא עַל שׁוּרָא וְזָקָף יָת עֵינָיו וַיִּרְא וַהֲנִה גִבֹרָא רַחֲוִיתָא בְּלַחְוִדָּהּ :
 25 * וַיִּקְרָא סְכּוּאָרָה וַיִּשְׂא לְמֶלֶכָא וַיֹּאמֶר מֶלֶכָא אִם בְּלַחְוִדָּהּ הִיא בְּסוֹרְתָא בְּפּוֹמִיָה וְאֲזִיל מִיָּד וַקְרָב :
 26 * וַיִּרְא סְכּוּאָרָה גִבֹרָא אַחֲרָנָא רַחֲוִיתָא וַיִּקְרָא סְכּוּאָרָה לְנַטַר תְּרַעֲיָא וַיֹּאמֶר הָא גִבֹרָא רַחֲוִיתָא בְּלַחְוִדָּהּ וַיֹּאמֶר מֶלֶכָא אֵף דִּין מִבְּסֹר :
 27 * וַיֹּאמֶר סְכּוּאָרָה אֲנִי חַוִּי יָת רַחֲוִיתָא דְּקִרְמָרָה כְּרִיחָטָא וְאַחִימַעַץ בֶּן צְדוֹק וַיֹּאמֶר מֶלֶכָא גִבֹר טַב דִּין וְאֵף בְּסוֹרְתָא טַבָּא יָהִי :
 28 * וַיִּקְרָא אַחִימַעַץ וַיֹּאמֶר לְמֶלֶכָא שְׁלוֹם וְסָגִיד לְמֶלֶכָא עַל אֲפּוֹתָי עַל אֲרַעֲיָא וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵיךָ דְּמָסַר יָת גִּבֹרָא דְּאִרְמוֹרָא וַיִּדְהוּן
 29 * וַיֹּאמֶר מֶלֶכָא שְׁלוֹם לְנַעַר לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אַחִימַעַץ רַחֲוִיתָא הַחֲמוֹן הַגָּדוֹל לְשִׁלֹּחַ יָת עַבְדִּי וְלֹא יָדַעְתִּי מָוֶה :

* Et Achimaas filius Sadoc ait Ioab: Currēs iam nunciabo regi, quod iudicium fecit ei Dominus de manu inimicorum eius.

* Et dixit ei Ioab: Non vir nuncies tu in die hac, et tu nunciabis in die alia, in autem die hac non nunciabis, quoniam filius regis mortuus est.

* Et dixit Ioab Chusi: Vade & nuncia regi quæ vidisti. & adorauit Chusi Ioab, & cucurrit.

* Et addidit rursus Achimaas filius Sadoc, & dixit Ioab: Et quid erit si cucurrero post Chusi? & dixit Ioab: Quare tu curris fili mi? & tibi non est bonum nuncium in utilitatem eunti.

* Et dixit Achimaas: Et quid erit si cucurrero? & dixit ei Ioab: Curre. & cucurrit Achimaas per viam planicie, & transiit Chusi.

* Et Dauid sedebat inter ambas portas. & abiit speculator in fastigio portæ super murum, & eleuauit oculos suos & vidit, & ecce vir currens solus coram eo.

* Et exclamauit speculator, & nunciauit regi. & dixit rex: Si solus currit, bonum nuncium in ore eius. & ibat ambulans & accedebat.

* Et vidit speculator virum alterum currentem: & clamauit speculator super portam & dixit: Ecce vir alter solus currens. & dixit rex: Et hic bonum nuncians est.

* Et dixit speculator: Contemplatus sum cursum primi quasi cursum Achimaas filij Sadoc. & dixit rex: Vir bonus iste, & ad nuncium bonum veniet.

* Et clamauit Achimaas et dixit regi: Pax. & adorauit eum super faciem super terram, et dixit: Benedictus dominus Deus tuus qui conclusit viros qui leuauerunt manus suas contra dominum meum regem.

* Et ait rex: Pax puero Absalom? & dixit Achimaas: Vidi tumultum magnum letum cum mitteret Ioab seruum regis & me seruum tuum, & non noui quæ ibi.

19 * καὶ ἀχιμαῆς υἱὸς Σαδὼκ εἶπε τῷ ἰואάβ, δραπετὸν δὲ διαγγελλοῦμαι τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐκτενεν αὐτὰν κύριος ἐν χερσὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

20 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰואάβ, ὅτι σὺ δὲ διαγγελισμοῦ εἶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ σὺ διαγγελητὴ ἐν ἡμέρᾳ ἄλλῃ, ἐν ᾗ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ὅτι διαγγελητὴ, ὅτι υἱὸς τοῦ βασιλέως τέθνηκε.

21 * καὶ εἶπεν ἰואάβ τῷ χουσί, πορεύου & ἀπαγγελλε τῷ βασιλεῖ ὅτι ἐώρακας. καὶ περιτεκμήσητε χουσί τῷ ἰואάβ, καὶ ἔδραμεν.

22 * καὶ περιεβόητο ἐπὶ ἀχιμαῆς υἱὸς Σαδὼκ, καὶ εἶπε τῷ ἰואάβ, καὶ τί ἐστὶ ἐὰν δράμω ὀπίσω τοῦ χουσί; καὶ εἶπεν ἰואάβ, ἵνα τί σὺ τέχεις τέκνον μου; καὶ εἰ ὅτι ἔστι διαγγελία εἰς ὀφέλειαν πορεύομαι.

23 * καὶ εἶπεν ἀχιμαῆς, καὶ τί ἐστὶ ἐὰν δράμω; καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰואάβ, δράμε. καὶ ἔδραμεν ἀχιμαῆς καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ κεχαρὸς καὶ περιήλθε τὸν χουσί.

24 * καὶ δαυὶδ ἐκάθητο ἀνάμεσον ἀμφοτέρων τῶν πυλῶν. καὶ ἐπορεύθη ὁ σκοπὸς ἐπὶ τῷ δώματι τῆς πύλης ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ ἤρε ὅτι ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ καὶ εἶδε, καὶ ἰδὲ σὺν τῷ τείχεσιν μόνον ἐνώπιον αὐτοῦ.

25 * καὶ ἐβόησεν ὁ σκοπὸς & ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, εἰ μόνος τέχει, εὐαγγελισμὸς ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύετο πορεύομαι καὶ ἠγγίζε.

26 * καὶ εἶδεν ὁ σκοπὸς σὺν δούρῳ ἑτέρῳ τείχεσιν, καὶ ἐβόησεν ὁ σκοπὸς ἐπὶ τῷ πύλῳ, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ σὺν ἑτέρῳ μόνον τείχεσιν. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, & ὅτι εὐαγγελιστὴς ὁ υἱὸς ἐστὶ.

27 * καὶ εἶπεν ὁ σκοπὸς, ἐώρακα τὸν δρόμον τῷ πρώτῳ ὡς δρόμον ἀχιμαῆς υἱὸς Σαδὼκ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, αὐτὸς αἰσθάνεται ἑσθὺς, καὶ εἰς εὐαγγελίῳ ἀγαθῷ ἐλεύσεται.

28 * καὶ ἐβόησεν ἀχιμαῆς καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ, εἰρήνη. καὶ περιεκυλίσθη αὐτῷ ἐπὶ τῷ πόσῳ ἐπὶ τῷ γυῖ, καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός σου ὃς συνέκλινε τὸν δούρα ὅτι ἐπὶ τοῖς χερσὶ αὐτῶν ἐπὶ τὸν κύριον μου τὸν βασιλέα.

29 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, εἰρήνη τῷ παιδαριῷ Ἀβσαλώμ; καὶ εἶπεν ἀχιμαῆς, εἶδον τὸ πᾶν & μέγα ἐφρανόμην ἐν τῷ ἀποστείλαι ἰואάβ τὸν παῖδα τοῦ βασιλέως καὶ με τὸν δούλόν σου, καὶ ὅτι ἐγγὺν ταῖς ἐνέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et Ahhimaghaz filius Szadok dixit: Curram nunc, & nunciabo regi, quod liberauit eum Dominus de manu auctorum inimicitiae suæ. 20 Et dixit ei Ioab: Non vir idoneus es ad nunciandum hodie, & nunciabis die alio, at die hoc non nunciabis, eo quod filius regis mortuus est.

21 Et dixit Ioab ad Chusæum: Vade indica regi id quod vidisti: & adorauit Chusæus Ioab, & cucurrit.

22 Et addidit adhuc Ahhimaghaz filius Szadok, & dixit ad Ioab: Quicquid sit, curram nunc etiam ego post Chusæum. & dixit Ioab: Ad quid tu curris fili mi, & tibi non est nuncium datum?

23 Et quicquid sit, curram. & dixit illi: Curre. & cucurrit Ahhimaghaz per viam planam, & præuertit Chusæum.

24 Et Dauid sedebat inter duas portas, & ierat speculator super tectum portæ super murum, & eleuauit oculos suos & vidit, & ecce vir currebat solus. 25 Et clamauit speculator & indicauit regi. & dixit rex: Si solus est, bonum nuntium in ore eius est. & ibat eundo & appropinquabat.

26 Et vidit speculator virum alterum currentem, & clamauit speculator ad custodem portæ, & dixit: Ecce vir accurrit solus. & dixit rex: Etiam hic est bonus nuncius.

27 Et dixit speculator: Ego video cursum prioris ut cursum Ahhimaghaz filij Szadok. & dixit rex: Vir bonus iste, & etiam nuncium bonum afferet.

28 Et clamauit Ahhimaghaz & dixit ad regem: Pax. & adorauit regem super faciem suam super terram, & dixit: Benedictus dominus Deus tuus qui tradidit viros qui leuauerunt manus suas in dominum meum regem.

29 Et dixit rex: Est pax adolescenti Absalom? & dixit Ahhimaghaz: Vidi tumultum magnum postquam misit seruum regis Ioab & seruum tuum, sed non noui quid.

* ויאמר המלך סב התיצב כה ויסב ויעמד :
 * והנה הכושי בן ויאמר הכושי יתבשר
 אדני המלך כי שפט יהוה היום מיד כל
 הקמים עליך :
 * ויאמר המלך אל הכושי השלום לנער
 לאבשלום ויאמר הכושי יהיו בנער איבי אדני
 המלך וכל אשר קמו עליך לרעה :
 * וירגז המלך ויעל על עלית השער ויבך וכו'
 אמר בלכתו בני אבשלום בני בני אבשלום מי
 יתן מותי אני תהיה אבשלום בני בני :

יט

* ויגד ליואב הנה המלך בכה ויתאבל על
 אבשלום : * ותהי התשעה ביום ההוא לאבל
 לכל העם כי שמע העם ביום ההוא לאמר נעצב
 המלך על בנו :
 * ויתנב העם ביום ההוא לבוא העיר כאשר
 יתנב העם הנבלמים בנוסם במלחמה :
 * והמלך לאט את פניו ויזעק המלך קול גדול
 בני אבשלום אבשלום בני בני : * ויבא יואב
 אל המלך הביר ויאמר הובשת היום ארץ פני
 כל עבדיך הממלטים את נפשך היום וארץ נפש
 בנך ובנתיך ונפש נשיך ונפש פלגשיך :
 * לאהברה ארץ שנאיך ולשנא ארץ אהביך
 כי הגדת היום כי אין לך שרים ועבדים כי
 ידעתי היום כי לא אבשלום חי וכלנו היום מתים
 כי אז ישר בעיניך :
 * ועתה קום צא ודבר על לב עבדיך כי ביהוה
 נשבעתי כי אינך יוצא אם ילין איש אתך חלילה
 ורעה לך זאת מכל הרעה אשר באה עליך מנעריך
 עד עתה :

30 * Ad quem rex, Transi, ait, & sta hic.
 31 Cumq; ille transisset & staret, Apparuit
 Chusi. & veniens, ait: Bonū apporto nun
 cium, domine mi rex. iudicauit enim pro
 te Dominus hodie de manu omnium qui
 32 surrexerunt contra te. Dixit autem rex
 ad Chusi: Est ne pax puero Absalom? Cui
 respondens Chusi: Fiāt, inquit, sicut puer
 inimici domini mei regis, & vniuersi qui
 consurgunt aduersus eum in malum.
 33 Contristatus itaque rex ascendit cœ
 naculum portæ, & fleuit. & sic loqueba
 tur vadens: Fili mi Absalom, Absalom fili
 mi. Quis mihi tribuat, vt ego moriar pro
 te Absalom fili mi, fili mi Absalom?

CAP. XIX.

1 NVnciatum est autem Ioab, quod rex
 2 fleret & lugeret filium suum: * Et ver
 A sa est victoria in luctum in die illa omni
 populo. Audiuit enim populus in die illa
 3 dici; Dolet rex super filio suo. * Et declina
 uit populus in die illa ingredi ciuitatem,
 quomodo declinare solet populus versus
 4 & fugiēs de prœlio. * Porro rex operuit ca
 put suū, & clamabat voce magna: Fili mi
 5 Absalom, Absalom fili mi. * Ingressus ergo
 Ioab ad regem in domū, dixit; Confudisti
 hodie vultus omnium seruorum tuorum
 qui saluam fecerunt animam tuam, & ani
 mam filiorū tuorum & filiarum tuarum,
 & animam vxorum tuarū, & animam con
 6 cubinarum tuarū. * Diligis odientes te, &
 odio habes diligentes te. Et ostendisti ho
 die quia non curas de ducibus tuis & de
 seruis tuis: & verē cognoui modō, quia si
 7 Absalō viueret, & omnes nos occubuisse
 mus, tunc placeret tibi. * Nunc igitur
 surge & procede, & alloquens satis
 B fac seruis tuis. iuro enim tibi per Domi
 num, quod si non exieris, ne vnus qui
 dem remansurus sit tecū nocte hac, & pe
 ius erit hoc tibi, quā omnia mala quæ
 venerunt super te ab adolescentia tua vs
 que in præsens.

תרגום יונתן

30 ויאמר מלכא אסתחר אסתחר בדין ואסתחר וקום
 31 ויאמר מלכא לכושי השלום לעלימא ואמר כושי יהוה כעלימא סנאי רבונא מלכא וכל
 דקמו עליך לבישא : 32 ורגז מלכא וימליק על עלות הרעה ובכא וכדין אמר במיזליה ברי אבשלום ברי אבשלום צבית דמיתית
 אנה חלופך ואת קיים ויאמר דין אבשלום ברי ברי :

יט

1 ואתחנא ליואב הא מלכא בבי ואתאבל על אבשלום :
 2 ביומא ההוא למימר אתנסים מלכא על בריה :
 3 ומתגנבין עמא ביומא ההוא למיעל לקרנא כמר דסתגנבין עמא דמתכלמין
 4 ומלכא כריך זה אפוזיה וצות מלכא בקל רב ברי אבשלום אבשלום ברי ברי :
 5 ואתא יואב לוח
 מלכא לבישא ואמר אבהיתא ויאמר דין זה אפי כל עבדך ושוכו ונפשך ויאמר דין וית נפש בנך ובנתיך ונפש נשיך ונפש פלגשיך :
 6 למרחם ית סנאיך ולמסני ית רחמך ארי חזיתא ויאמר דין ארי לית לך רבובין ועבדין ארי ידענא ויאמר דין ארי אילו אבשלום קיים
 7 וכען קום פוק ומליל עם לבא ועבדך ארי במימרא דיו קיימית ארי ליתך
 וכלנא ויאמר דין מתקטלין ארי בכין כשר בעינך :
 גפיק אם יבית גבר עמך כליליא ותחא בישא דא לך מכל בישתא דאתר עלך מנעורך ועד כען :

* Et dixit rex: Transi & sta hic. et transiit
& stetit post eum. * Et ecce Chusi venit, &
dixit Chusi regi: Bonum nuntium audiat do-
minus meus rex, quoniam iudicauit tibi Domi-
nus hodie de manu omnium qui surrexerunt tibi.

* Et dixit rex ad Chusi: Valet puer Abesa-
lom? & dixit Chusi: Fiant sicut puer inimici
domini mei regis, & omnes qui consurrexerunt
tibi in mala. * Et plorauit rex, & ascendit
in cœnaculi portæ & fleuit: & hæc dixit cum
langeret ipse: Fili mi Abesalom, fili mi, fili mi
Abesalom fili. quis dabit mihi mortem pro te
Abesalom fili mi fili mi?

CAP. XIX.

ET nunciauerunt Joab dicentes: Ecce rex flet
& luget pro Abesalom.

* Et facta est salus in die illa in luctum om-
ni populo: quoniam audiuit populus in die illa
dicentes, quod dolet rex pro filio suo.

* Et declinabat populus in die illa ingredi in
ciuitatem, sicut declinat populus confusi vt fu-
giant ipsi in prælio.

* Et rex operuit faciem suam, & clamabat
voce magna dicens, Fili mi Abesalom, Abesa-
lom fili mi, fili mi.

* Et ingressus est Ioab ad regem in domum,
& dixit: Confudisti tu hodie vultus omnium
seruorum tuorum qui saluam fecerunt animam
tuam hodie, & animam filiorum tuorum &
filiarum tuarum, & animam vxorum tuarum,
& animam concubinarum tuarum:

* Quia diligis odientes te, & odio ha-
bes diligentes te: quia ostendisti hodie quod
non sunt tibi principes neque serui: quia cog-
nouisti quod Abesalom si viueret hodie, & om-
nes nos mortui essemus, quia tunc placeret co-
ram te.

* Et nunc surge & loquere ad cor ser-
uorum tuorum: quoniam per Dominum iura-
uerunt, quod si non tu exieris, neque manebit
aliquis tecum nocte hac. & scias hoc tibi ipsi,
quoniam peius tibi erit hoc ex omnibus malis
quæ uenerunt super te ex adolescentia tua us-
que nunc.

30 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, παρέλθε καὶ ᾤσθησθαι ὧδε.
31 καὶ παρήλθε καὶ ἔστη ὀπίσω αὐτοῦ. * καὶ ἰδὲ χυσι πα-
ρεγγύετο, καὶ εἶπεν ὁ χυσι τῷ βασιλεῖ, διὰ γέλιότητος ὁ
κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐδίκησε θεὸς κύριον σήμερον
ἐν χεῖρσι πάντων τῶν ἀντιθέσσηκόντων θεῷ.

32 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν χυσί, ὑγιαίνει τὸ παι-
δάριον ἀβεσαλώμ; & εἶπεν ὁ χυσί, γυνοῖντο ὡς τὸ παιδά-
ριον. * ἐχθροὶ δὲ κυρίου μου δὲ βασιλέως, & πάντες ὅθι
33 ἐπιδέσθησάν τε εἰς κακὰ. * καὶ ἐδάκρυεν ὁ βασι-
λεὺς, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὑπερώϊον τῆς πύλης καὶ ἐκλαυζεν, &
τάδε εἶπεν ἐν τῷ κλαίειν αὐτόν, τέκνον ἐμὸν ἀβεσαλώμ,
τέκνον ἐμὸν τέκνον ἐμὸν ἀβεσαλώμ τέκνον. τίς δώσει μοι
θανάτον ἀντὶ τοῦ ἀβεσαλώμ, ἥ ἐμὸν ἥ ἐμὸν;

19.

1 * Καὶ ἀνέγειλαν τὰ ἰωάβ λέγοντες, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς
κλαίει καὶ πένθει ὑπὲρ ἀβεσαλώμ.

2 * καὶ ἐγγύετο ἡ ζωτρία ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς πένθος
πάντὶ τῷ λαῷ ὅτι ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέ-
γόντων, ὅτι λυπεῖται ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

3 * καὶ διεκλέπτετο ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰσελ-
θεῖν εἰς τὴν πόλιν, καθὼς διακλέπτετο ὁ λαὸς οἱ αἰχμνόμε-
4 νοι ἐν τῷ φεύγειν αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ. * & ὁ βασιλεὺς πα-
ρεκάλυπτε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἀνέβη φωνῇ μεγάλῃ

λέγων, τέκνον ἐμὸν ἀβεσαλώμ, ἀβεσαλώμ τέκνον ἐμὸν τί-
5 κνον ἐμὸν. * καὶ εἰσῆλθεν ὁ ἰωάβ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸν
οἶκον, καὶ εἶπεν, κατήχημας σὺ σήμερον τὰ πρόσωπα

πάντων τῶν παίδων σου τῶν διασωσάντων τὴν ψυχὴν σου
σήμερον, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων
σου, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν γυναικῶν σου, & τὴν ψυχὴν τῶν

6 παλλακῶν σου. * τοῦ ἀγαπᾶν δὲ μισοῦντάς τε καὶ μι-
σεῖν δὲ ἀγαπῶντάς σε, ὅτι ἀπήγελκας σήμερον, ὅτι οὐκ
εἰσὶ θεοὶ ἀρχόντες οὐδὲ παῖδες, ὅτι οἶδα ὅτι ἀβεσαλώμ ἐξ-
7 ἔστη σήμερον, καὶ πάντες αὖ ἡμεῖς ἀπεθανόμεθα, ὅτι τότε ἤ-
7 ρεσκον ἐνώπιόν σου. * καὶ νῦν ἀνάστηθι καὶ λάληθι ἐ-

πὶ τῇ καρδίᾳ τῶν παίδων σου, ὅτι καὶ τοῦ κυρίου ὁ μωμό-
κασιν, ὅτι εἰ μὴ σὺ ἐξελεύσῃ, οὐ μὴ μείνῃ πρὸς μετὰ τοῦ τὴν
νύκτα ταύτην. καὶ ἐπίγνωθι τοῦτο σεαυτῷ, ὅτι χεῖρόν θεοῦ

ἔστα τοῦτο ἐν πάντων τῶν κακῶν τῶν ἐπεληλυθόντων ἐπὶ
σὲ ἐκ νεότητός σου ἕως τοῦ νῦν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Et dixit rex: Diuerte & confiste hic: & diuertit & stetit.
domino meo regi quia liberauit te Dominus hodie de manu omnium qui surrexerunt contra te.

31 Et dixit rex ad Chusæum: Nunquid pax est adolescenti Absalom? & dixit Chusæus: Sint sicut adolescens inimici domini mei regis,
& omnes qui surrexerunt contra te in malum. Et conturbatus est rex, & ascendit super cœnaculum portæ, & luxit:
& sic dicebat dum ambularet: Fili mi Absalom, fili mi, fili mi Absalom, vellē quod mortuus essem pro te, & tu mansisses hodie, Absalom fili
mi, fili mi.

CAP. XIX.

ET nuntiatum est Ioab: Ecce rex plorat & luget super Absalom. Et fuit salus in die illa in luctum omni populo,
quia audiuit populus in die illa dicendo: Contristatus est rex super filium suum. Et furati sunt sese populus in
die illo vt intrarent in urbem, sicut sese furantur populus qui pudefacti sunt in conuersione sua in prælio.

4 Et rex operuit faciem suam, & clamauit rex voce magna: Fili mi Absalom, Absalom fili mi, fili mi.
5 Et venit Ioab ad regem in domum & dixit: Confudisti hodie facies omnium seruorum tuorum qui liberauerunt animam tuam ho-
die, & animam filiorum tuorum & filiarum tuarum, & animam vxorum tuarum, & animam concubinarum tuarum:

6 Amando odientes te, & odiendo amantes te, quia ostendisti hodie quod non sunt tibi magnates & serui: quia noui hodie quod
si Absalom viueret, & omnes nos hodie occisi essemus, quod tunc rectum esset in oculis tuis.

7 Et nunc surge, exi, & loquere cum corde seruorum tuorum, quia per dictum Domini iuro, quod nisi tu ex eas, si pernoctabit vir te-
cum in nocte: & erit malum hoc tibi præ omni malo quod venit super te à pueritia tua usque nunc.

* וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בַּשַּׁעַר וְלִכְלֹל-הָעָם הַגִּידוּ
 לְאֹמֶר הַנֶּזֶר הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בַּשַּׁעַר וַיָּבֹא כָל-הָעָם
 לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׂרָאֵל נָס אִישׁ לְאֹהֲלָיו:
 * וַיְהִי כָל-הָעָם נִדּוֹן בְּכָל-שַׁבָּתִי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 הַמֶּלֶךְ הִצִּילָנוּ מִכַּף אֹיְבֵינוּ וְהוּא מַלְטָנוּ מִכַּף
 פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה בָּרַח מִן-הָאָרֶץ מֵעַל אֲבִשָׁלוֹם:
 * וַאֲבִשָׁלוֹם אֲשֶׁר מִשְׁחָנוּ עָלֵינוּ מֵת בַּמִּלְחָמָה
 וְעַתָּה לָמָּה אַתֶּם מַחְרְשִׁים לְהָשִׁיב אֶת-הַמֶּלֶךְ:
 * וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁלַח אֶל-צְדוֹק וְאֶל-אֲבִיתָר
 הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֵל-זִקְנֵי יְהוּדָה לֵאמֹר לָמָּה
 תָּהִיוּ אַחֲרָנִים לְהָשִׁיב אֶת-הַמֶּלֶךְ אֶל-בֵּיתוֹ וּדְבַר
 כָּל-יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל-הַמֶּלֶךְ אֶל-בֵּיתוֹ:
 * אַחֲוֵי אֲתָם עֲצָמִי וּבָשָׂרִי אַתֶּם וְלָמָּה תָּהִיוּ
 אַחֲרָנִים לְהָשִׁיב אֶת-הַמֶּלֶךְ:
 * וְלַעֲמָשָׂא תִמְרוּ הַלֹּא עֲצָמִי וּבָשָׂרִי אַתְּהֶם
 יַעֲשֶׂה לִּי אֱלֹהִים וְכִהּ יִסִּיף אִם-לֹא שֶׁר-צָבָא
 תִּהְיֶיהָ לִפְנֵי כָל-הַיָּמִים תִּחְרַת יוֹאָב:
 * וַיֵּט אֶת-לִבָּב כָּל-אִישׁ-יְהוּדָה כְּאִישׁ אֶחָד
 וַיִּשְׁלְחוּ אֶל-הַמֶּלֶךְ שׁוֹב אֲתָרָה וְכָל-עַבְדֵּיךָ:
 * וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹא עַד-הַיַּרְדֵּן וַיְהוּדָה בָּנָה
 הַגִּלְגָּל לְלִכְרָה לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ לְהַעֲבִיר אֶת-
 הַמֶּלֶךְ אֶת-הַיַּרְדֵּן:
 * וַיִּמָּהֵר שִׁמְעִי בֶן-גֵּרָא בֶן-הַיָּמִינִי אֲשֶׁר מִבְּחֹרִים
 וַיֵּרֶד עִם-אִישׁ יְהוּדָה לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ דָּוִד:
 * וְאֶלֶף אִישׁ עִמּוֹ מִבְּנֵימִן וְצִיבָא נָעַר בֵּית שָׁאוּל
 וְחִמְשָׁת עָשָׂר בָּנָיו וְעֶשְׂרִים עַבְדָּיו אֹתוֹ וַצִּלְחוּ
 הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
 * וְעֵבֶרָה הָעֵבֶרָה לַעֲבִיר אֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְלַעֲשׂוֹת
 הַטּוֹב בְּעֵינָיו וּשְׁמָעִי בֶן-גֵּרָא נָפַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בַּעֲבֹר
 בַּיַּרְדֵּן:

8 * Surrexit ergo rex, & sedit in porta. Et
 omni populo nunciatum est quod rex se-
 deret in porta. Venitque vniuersa multi-
 tudo coram rege, Israel autem fugit in ta-
 9 bernacula sua. * Omnis quoque populus
 certabat in cunctis tribubus Israel dicēs:
 Rex liberauit nos de manu inimicorum
 nostrorum, ipse saluauit nos de manu Phi-
 listinorum, & nunc fugit de terra propter
 10 Absalom. * Absalom autem quem vn-
 ximus super nos, mortuus est in bello. vs-
 quequo filetis, & non reducitis regem?
 11 * Rex verò David misit ad Sadoch &
 Abiathar sacerdotes dicēs: Loquimini ad
 maiores natu Iuda dicentes: Cur venitis
 C nouissimi ad reducendum regem in do-
 mum suam? Sermo autem omnis Israel
 peruenerat ad regem in domo eius, quia
 dixerat rex: Hæc dicetis ad populum.
 12 * Fratres mei vos, os meum & caro mea
 vos. quare nouissimi reducitis regem?
 13 * Et Amasæ dicite: Nonne os meumes,
 & caro mea? hæc faciat mihi Deus, & hæc
 addat, si non magister militiæ fueris co-
 ram me omni tempore pro Ioab.
 14 * Et inclinauit cor omnium virorum
 Iuda quasi viri vnus. Miseruntque ad re-
 gem, dicentes: Reuertere tu & omnes ser-
 ui tui.
 15 * Et reuersus est rex. & venit vsque Ior-
 danem, & omnis Iuda venit vsque in
 Galgala, vt occurreret regi & traduceret
 eum Iordanem.
 16 * Festinauit autem Semei filius Gera,
 filij Iemini de Bahurim, & descendit cum
 3. Reg. 2. b.
 17 viris Iuda in occursum regis David,
 * Cum mille viris de Benjamin, &
 Sybapuer de domo Saul, & quindecim
 filij eius, ac viginti serui erant cum eo: &
 irrumpentes Iordanem ante regem,
 18 * Transierunt vada vt traducerent do-
 mum regis, & facerēt iuxta iussione eius:
 Semei autem filius Gera prostratus coram
 rege cum iam transisset Iordanem,

תרגום יונתן

8 וְקָם מֶלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב בַּשַּׁעַר וְכָל-הָעָם הִגִּידוּ
 9 לְאֹמֶר הַנֶּזֶר הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בַּשַּׁעַר וַיָּבֹא כָל-הָעָם
 אֶרְעָא מִלּוֹת אֲבִשָׁלוֹם:
 10 וַאֲבִשָׁלוֹם דְּמִשְׁחָנוּ עָלָנָא מֵת בַּמִּלְחָמָה וְעַתָּה לָמָּה
 11 אַתֶּם מַחְרְשִׁים לְהָשִׁיב אֶת-הַמֶּלֶךְ:
 12 וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁלַח אֶל-צְדוֹק וְאֶל-אֲבִיתָר
 כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֵל-זִקְנֵי יְהוּדָה לֵאמֹר לָמָּה
 תָּהִיוּ אַחֲרָנִים לְהָשִׁיב אֶת-הַמֶּלֶךְ אֶל-בֵּיתוֹ וּדְבַר
 13 כָּל-יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל-הַמֶּלֶךְ אֶל-בֵּיתוֹ:
 14 * אַחֲוֵי אֲתָם עֲצָמִי וּבָשָׂרִי אַתֶּם וְלָמָּה תָּהִיוּ
 אַחֲרָנִים לְהָשִׁיב אֶת-הַמֶּלֶךְ:
 15 * וְלַעֲמָשָׂא תִמְרוּ הַלֹּא עֲצָמִי וּבָשָׂרִי אַתְּהֶם
 יַעֲשֶׂה לִּי אֱלֹהִים וְכִהּ יִסִּיף אִם-לֹא שֶׁר-צָבָא
 תִּהְיֶיהָ לִפְנֵי כָל-הַיָּמִים תִּחְרַת יוֹאָב:
 16 * וַיֵּט אֶת-לִבָּב כָּל-אִישׁ-יְהוּדָה כְּאִישׁ אֶחָד
 וַיִּשְׁלְחוּ אֶל-הַמֶּלֶךְ שׁוֹב אֲתָרָה וְכָל-עַבְדֵּיךָ:
 17 * וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹא עַד-הַיַּרְדֵּן וַיְהוּדָה בָּנָה
 הַגִּלְגָּל לְלִכְרָה לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ לְהַעֲבִיר אֶת-
 הַמֶּלֶךְ אֶת-הַיַּרְדֵּן:
 18 * וַיִּמָּהֵר שִׁמְעִי בֶן-גֵּרָא בֶן-הַיָּמִינִי אֲשֶׁר מִבְּחֹרִים
 וַיֵּרֶד עִם-אִישׁ יְהוּדָה לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ דָּוִד:
 19 * וְאֶלֶף אִישׁ עִמּוֹ מִבְּנֵימִן וְצִיבָא נָעַר בֵּית שָׁאוּל
 וְחִמְשָׁת עָשָׂר בָּנָיו וְעֶשְׂרִים עַבְדָּיו אֹתוֹ וַצִּלְחוּ
 הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:
 20 * וְעֵבֶרָה הָעֵבֶרָה לַעֲבִיר אֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְלַעֲשׂוֹת
 הַטּוֹב בְּעֵינָיו וּשְׁמָעִי בֶן-גֵּרָא נָפַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בַּעֲבֹר
 בַּיַּרְדֵּן:

* Et surrexit rex & sedit super portam. et nuntiatus est omni populo a dicentibus: Ecce rex sedet super portam: & venit omnis populus coram rege. at Israel fugit unusquisque in tabernaculum suum. * Et erat omnis populus certans in cunctis tribubus Israel dicentes: Rex David liberauit nos de manu omnium inimicorum nostrorum, & ipse saluauit nos de manu Philistinorum: & nunc fugit de terra.

* Et Absalom, quem vniximus super nos, mortuus est in bello. & nunc quare filetis vos ut reuertamini ad regem? & verbum omnis Israel venit ad regem.

* At rex David misit ad Sadoc & ad Abiathar sacerdotes, dicens: Loquimini ad maiores natu Iuda, dicentes: Quare venitis nouissimi ut reducat is regem in domum suam? & sermo omnis Israel peruenerat ad regem.

* Fratres mei vos estis, os meum & caro mea: & quare venistis in nouissimos ad reducendum regem in domum suam?

* Et Amessa dicetis: Nonne os meum & caro mea es tu? & nunc hæc faciat mihi Deus & hæc addat, si non magister militie fueris coram me omnibus diebus pro Iobab.

* Et inclinauit cor omnis viri Iuda ut viri vnus. & miserunt ad regem dicentes: Reuertere tu & omnes serui tui.

* Et reuersus est rex & venit usque ad Iordanem. & omnes viri Iuda venerunt usque in Galgala, ut descenderent in occursum regi, ut traducerent regem Iordanem.

* Et festinauit Semei filius Gera filij Iemani de Bachurin, & descendit cum viris Iuda in occursum regi David,

* Et mille viri cum eo de Benjamin, & Sibapuer domus Saul, & quindecim filij eius, & viginti serui eius cum eo. & direxerunt in Iordanem ante regem.

* Et traiectum est vadum ut traducerent domum Regis in oculis eius. & Semei filius Gera cecidit super faciem suam coram rege cum transiret ipse Iordanem.

* καὶ ἐνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς πύλης, καὶ ἀπηγγέλη πᾶσι τοῖς λαοῖς λέγοντων, ἰδὲ ὁ βασιλεὺς καθίστηται ἐπὶ τῆς πύλης, καὶ παρεγγύετο πᾶς ὁ λαὸς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ ἰσραὴλ ἔφυγε ἕκαστος εἰς τὸ σκηνώμα αὐτοῦ. * καὶ ὡς πᾶς ὁ λαὸς διακρινόμενος ἐν πάσαις ταῖς φυλαῖς ἰσραὴλ λέγοντες, ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐξήρηται ἡμᾶς ἐκ χειρὸς πᾶντων τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ αὐτὸς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς πάντων ἀλλοφύλων. καὶ νῦν πέφυκε ὑποδὸν τῇ γῆ. * καὶ ἀβεσσαλώμ, ὃν ἐχρῖσα μὲν ἐφ' ἡμῶν, ἔθηκεν ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ νῦν ἵνα τί σιωπάτε ὑμεῖς ἐπιστρέψαι πρὸς τὸν βασιλέα; καὶ τὸ ῥῆμα πάντες ἰσραὴλ ἤλθε πρὸς τὸν βασιλέα. * ὁ δὲ βασιλεὺς δαυὶδ ἐξαπέστειλε πρὸς Αδωνιά καὶ πρὸς ἀβιάθαρχον τῶν ἱερέων λέγων, λαλήσατε πρὸς τὸν πρεσβυτέρους ἰδὲ λέγοντες, ἵνα τί γίνεσθε ἐχθροὶ τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ; καὶ ὁ λόγος πάντες ἰσραὴλ ἤλθε πρὸς τὸν βασιλέα.

* ἀδελφοί μου ὑμεῖς ἐστέ, ὅσοι μὲν καὶ Ααρὼν μου, καὶ ἵνα τί γίνεσθε εἰς τὸν ἐχθρὸν τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ; * καὶ τῷ ἀμεσσα ἐρεῖτε, οὐχὶ ὅσοι μὲν καὶ Ααρὼν μου εἰσίν, καὶ νῦν τάδε ποιήσασθε μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε περὶ αὐτοῦ, εἰ μὴ ἀρχιστράτηγός ἐστι ἐνώπιον ἐμοῦ πᾶσαι τὰς ἡμέρας ὁ δὲ ἰωάβ.

* ἔκλινεν τὸν καρδίαν πᾶν τοῖς ἀνδράσι τοῦ ἰούδα ὡς ἀνδρὸς ἐνός. καὶ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντες, ἐπιστρέφε σύ καὶ πᾶντες οἱ παῖδες σου.

* καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐρχέται ἕως τοῦ ἰορδάνου. καὶ πᾶντες οἱ ἄνδρες τοῦ ἰούδα παρεγγύοντο ἕως εἰς γαλάλα κατὰ βῆλυν εἰς ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ, τοῦ διαβιβάσαι τὸν βασιλέα τὸν ἰορδάνον. * καὶ ἐσπάρσε σέμει υἱὸς γηραὶ υἱοῦ ἱερμὶ ἐκ βαχορὶν. ἔκατέβη μὲν τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἰούδα εἰς ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ δαυὶδ.

* καὶ χίλιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἐσνιαμίν, καὶ σιβαὶ τὸ παιδάριον τοῦ οἴκου Ααούλ, καὶ πεντεκαίδεκα υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἑκοστὶ δουλοὶ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. καὶ κατὰ δέξιμας ἐπὶ τὸν ἰορδάνον ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

* καὶ διέβη ἡ διαβάσις τοῦ διαβιβάσαι τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. καὶ Αεμεὶ υἱὸς γηραὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρὸς ὄψον αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως διαβαίνοντος αὐτοῦ τὸν ἰορδάνον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et surrexit rex & sedit in porta; & omni populo indicarunt dicendo: Ecce rex sedet in porta. & venit omnis populus ante regem, & Israel vertit terga quisque ad urbem suam.

* Et fuit omnis populus reprehensus in omnibus tribubus Israel dicendo: Rex liberauit nos de manu auctorum inimicitiarum nostrarum, & ecce redemit nos de manu Pelistharum, & nunc fugit ex terra propter Absalom.

* Et Absalom, quem vniximus super nos, mortuus est in bello: & nunc ut quid filemus in reducendo regem?

* Et rex David misit ad Szadok & ad Abiathar sacerdotes dicendo: Loquimini cum senioribus Iehudah dicendo: Ad quid eritis postremi ad reducendum regem ad domum suam? & verbum totius Israel venit ad regem in domum eius.

* Et ad Ghamassa dicetis: Nonne propinquus meus & caro mea es tu? sic faciat mihi Dominus & sic addat, si non magister exercitus fueris ante me omnibus diebus pro Iobab.

* Et inclinatum est cor omnium virorum Iehudah veluti viri vnus. & miserunt ad regem qui dicerent: Redi tu & omnes serui tui.

* Et rediit rex & peruenit usque Iardena, & viri domus Iehudah venerunt ad Gilgela, ut irent in occursum regis ad traducendum regem Iardena.

* Et festinauit Simghi filius Gera filij tribus Biniamin qui erat ex Ghalemeth, & descendit cum hominibus Iehudah in occursum regis David.

* Et mille viri erant cum illo ex tribu domus Biniamin, & Sziba puer domus Saul, & quindecim filij eius, & viginti serui eius cum eo, & transuaderunt Iardena ante regem.

* Et transire fecerunt scapham ad traducendum domum regis, & ad faciendum quod erat statutum in oculis illius: & Simghi filius Gera procidit ante regem dum transiret Iardena.

* ויאמר אל המלך אל יחשב לי אדני עון ואל-
 תזכר את אשר העוה עבדך ביום אשר יצא אדני-
 המלך מירושלם לשום המלך אל לבו :
 * כי ידע עבדך כי אני חטאתי והנה באתי היום
 ראשון לכל בית יוסף לחדר לקראת אדני
 המלך :
 * ויען אבישי בן צרויה ויאמר התחת זאת לא
 יומרת שמעי כי קלל את משיח יהוה :
 * ויאמר דוד מה לי ולכם בני צרויה כי תהיו-
 לי היום לשטן היום יומת איש בישראל כי הלוא
 ידעתי כי היום אני מלך על ישראל :
 * ויאמר המלך אל שמעי לא תמורת וישבע לו
 המלך :
 * ומפיבשת בן שאול ירד לקראת המלך ולא
 עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כבס
 למן היום לבת המלך עד היום אשר בא בשלום :
 * ויהי כי בא ירושלם לקראת המלך ויאמר לו
 המלך למה לא הלכת עמי מפיבשת :
 * ויאמר אדני המלך עבדי רמני כי אמר עבדך
 אחבשה לי החמור וארכב עליה ואלך את המלך
 כי פסח עבדך :
 * וירגל בעבדך אל אדני המלך ואדני המלך
 כמלאך האלהים ועשרה חטוב בעיניך :
 * כי לא היה כל בית אבי כי אם אנשי מור
 לאדני המלך ותשת את עבדך באכלי שלחןך
 ומה יש לי עוד צדקה ולזעק עוד אל המלך :
 * ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דבריך אמרתי
 אתה וציבא תחלקו את השדה :
 * ויאמר מפיבשת אל המלך גם את הכל יקח
 אחרי אשר בא אדני המלך בשלום אל ביתו :

19 * Dixit ad eum : Ne reputes mihi do-
 mine mi iniquitatem , neque memineris
 iniuriarum serui tui in die qua egressus es
 domine mi rex de Ierusalem , neq; ponas
 20 rex in corde tuo. * Agnosco enim seruus
 tuus peccatum meū, & idcirco hodie pri-
 mus veni de omni domo Ioseph , descen-
 dique in occursum domini mei regis. Su. 16. b.
 21 * Respondens verò Abisai filius Saruizæ
 dixit : Nunquid pro his verbis non occi-
 detur Semei qui male dixit christo Domi-
 22 ni? * Et ait David : Quid mihi & vobis
 filij Saruizæ? Cur efficimini mihi hodie in
 fathan? Ergo ne hodie interficietur vir in
 Israel? an ignoro hodie me factum regem
 23 super Israel? * Et ait rex Semei : Non mo-
 24 rieris. iuravitq; ei. * Miphiboseth quoq;
 filius Saul descendit in occursum regis il-
 lotis pedibus & intonsa barba, vestesque
 suas non lauerat à die qua egressus fuerat
 rex, vsq; ad diem reuersionis eius in pace.
 25 * Cumque occurrisset regi, dixit ei rex :
 Quare non venisti mecum Miphiboseth?
 26 * Et respondens ait : Domine mi rex ser-
 uus meus contempsit me . dixique ei ego
 E famulus tuus vt sterneret mihi asinum, &
 ascendens abirem cum rege : claudus e-
 nim sum seruus tuus.
 27 * Infuper & accusauit me seruum tuum
 ad te dominum meum regem . Tu autem
 domine mi rex sicut angelus Dei es , fac
 quod placitum est tibi. Su. 17. d.
 28 * Neque enim fuit domus patris mei
 nisi morti obnoxia domino meo regi : tu
 autem posuisti me seruum tuū inter con-
 uiuas mensæ tuæ . quid ergo habeo iustæ
 querelæ, aut quid possum vltra vocifera-
 ri ad regem?
 29 * Ait ergo ei rex : Quid vltra loqueris?
 fixum est quod locurus sum. tu & Syba
 30 diuidite possessiones. * Responditque
 Miphiboseth regi : Etiam cuncta accipiat
 postquam reuersus est dominus meus rex
 pacificè in domum suam. Ge. 33. b.
 Hef. 15. d.
 Sup. 9. d.

תרגום יונתן

19 ואמר למלך לא יחשב עלי דילי רבונני חובא ולא תזכר ית דסרח עבדך ביומא די גלא ריבונני מלכא מירושלם לשונא מלכא על
 20 ארי ידע עבדך ארי אנא חביר ונא אתיתי יומא דין קדמאי לכל בית יוסף לקדמות רבונני מלכא :
 21 ואתיב אבישי בר צרויה ואמר תחלף דין לא יתקשל שמעי ארי לט ית משיחא דיני :
 22 ואמר דוד מה לי ולכון בני צרויה ארי תהון לי יומא דין לשטן יומא דין ותקטיל גברא בישראל ארי הלא ידענא ארי יומא דין
 23 אנא מלכא על ישראל : ואמר מלכא לשמעני לא תמורת וקיים ליה מלכא :
 24 ומפיבשת בר שאול נחת לקדמות מלכא ולא שטף רגליה ולא ספר ספמיה וית לבושוחי לא חנר למן יומא דגלא מלכא עד יומא
 25 דאתא בשלמא : ויחנר כד אתא לירושלם לקדמות מלכא ואמר ליה מלכא למד לא אזלת עמי מפיבשת :
 26 ואמר רבונני מלכא עבדי שקר כי ארי אמר עבדך אחשוק לי חמרא וארכוב עלה ואהך עם מלכא ארי מחנר עבדך :
 27 ואמר על עבדך מלך ולא כשרין קדם רבונני מלכא ורבונני מלכא חכים כמלאכא דיני ועבד דתקין בעינך :
 28 ארי לא הו כל בית אבא אלהין גברי חייבי קטול לרבונני מלכא ושוייתא ית עבדך באכלי פתורך ומה אית לי עוד זכו למקבל עוד
 29 קדם מלכא : ואמר ליה מלכא למד תמליל עוד פיתגמך אמרית את וציבא תפלגון ית אחסנתא :
 30 ואמר מפיבשת למלכא אף ית כולא יסב בתר דאתא רבונני מלכא בשלמא לביתיה :

* Et dixit ad regem: Ne iam putet dominus meus iniquitatem, & non meminerit quibus iniuria affectus servus tuus in die qua egressus est dominus meus rex de Hierusalem, ut ponat rex in corde suo:

* Quoniam cognoui ego servus tuus quod peccavi, & ecce veni hodie primus de omni domo Joseph ut descendam ego in occursum domini mei regis.

* Et respondit Abessai filius Saruia & dixit: Pro hoc non occidetur Semei, quoniam maledixit christo Domini? * Et ait David: Quid mihi & vobis fili Saruia, quod efficiamini mihi hodie in insidiatorem? si hodie interficietur quis in Israel? non scio quod hodie regno ego super Israel?

* Et ait rex ad Semei: Non morieris. & iuravit ei rex.

* Et Mephiboseth filius Jonathan filij Saul descendit in occursum regi, & non curavit pedes suos, neque fecit barbam suam, & vestes suas non lauit à qua die egressus est rex usque ad diem qui venit in pace in Hierusalem.

* Et factum est quando venit in Hierusalem in occursum regi, & dixit ei rex: Quare non iusti mecum Mephiboseth?

* Et dixit ad eum Mephiboseth: Domine mi rex servus meus decepit me, quoniam dixit servus tuus ei: Sterne mihi asinum, & ascendam super eum et ibo cum rege, quoniam claudus servus tuus:

* Et accusavit servum tuum ad dominum meum regem. at dominus meus rex ut angelus Dei, fecit bonum in conspectu Dei:

* Quoniam non est universa domus patris mei nisi viri mortis domino meo regi. & constituisti servum tuum inter comedentes in mensa tua. & quæ est mihi amplius iustificatio, ut vociferer ultra ad regem?

* Et dixit ei Rex: Quare loqueris amplius verba tua? Dixi, te & Siba dividere agrum.

* Et dixit Mephiboseth ad regem: Et cetera accipiat, postquam reuersus est dominus meus rex in pace in domum suam.

* καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, μὴ δὴ λογισάτω ὁ κύριός μου ἀδικίαν, & μὴ μνησθήτω ὡς ἠδίκησεν ὁ δοῦλός σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ᾗ ἐξῆλθεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἐξ ἱερουσαλήμ, & θέσθαι τὸν βασιλέα ἐπὶ τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

* ὅτι ἐγνων ἐγὼ ὁ δοῦλός σου ὅτι ἡμάρτηκα, & ἰδοὺ παρηγέγονα σήμερον πρῶτος πάντος τοῦ οἴκου Ἰωσήφ & κατέβηκαί με εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως.

* καὶ ἀπεκρίθη ἀβессα υἱὸς Σαρβία & εἶπεν, ἀντί τούτου οὐ θανατωθήσεται (σεμεί, ὅτι κατηγόσατο τὸν χεῖρόν σου).

* καὶ εἶπεν δαυὶδ, τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν υἱοὶ Σαρβία, ὅτι γίνεσθε μοι σήμερον εἰς ἐπιβουλὴν, εἰ σήμερον θανατωθήσεται τις ἐν Ἰσραὴλ; ὅτι οἶδά ὅτι σήμερον βασιλεύω ἐγὼ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ;

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σεμεί, οὐ θανατωθήσεται. καὶ ὤμωσεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς.

* καὶ μεφιόσσεθ υἱὸς ἰωνάθαν υἱοῦ Σαὺλ κατέβηκεν εἰς ἀπάντησιν τοῦ βασιλέως, καὶ ὅτι ἐξερρίπτει τὰ πόδας αὐτοῦ, οὗ ὃ ἐποίησε τὸν μύστακα αὐτοῦ, & τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ὅτι ἐπλυνεν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξεπορεύθη ὁ βασιλεὺς ἕως τῆς ἡμέρας ἧς παρεγγύετο ἐν εἰρήνῃ εἰς ἱερουσαλήμ.

* καὶ ἐγγύετο ὅτε παρεγγύετο εἰς ἱερουσαλήμ εἰς ἀπάντησιν τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, τί ὅτι ὅτι ἐπορεύθης μετ' ἐμοῦ μεφιόσσεθ;

* καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν μεφιόσσεθ, κύριέ μου βασιλεὺς ὁ δοῦλός μου πᾶρρηγοῦσά με, ὅτι εἶπεν ὁ δοῦλός σου αὐτῷ, ᾗ πείσασθόν μοι τὸν ὄνον καὶ ἀνέβηθαι ἐπ' αὐτὸν & πορεύθαι μετ' ἐξ βασιλέως, ὅτι χολός ὁ δοῦλός σου.

* καὶ κατηγόρηκε τὸν δοῦλόν σου πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα. ὃ ὃ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὡς ἀγέλης θεοῦ ἐποίησεν καλὸν ἐνώπιον θεοῦ.

* ὅτι ὅτι ἐπὶ ὅλῳ ὁ οἶκός σου τοῦ πατρὸς μου, ἀλλ' ἡ δὴ θρῆν θανάτου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως. καὶ κατέστη τὸν δοῦλόν σου ἐν τοῖς ἐδίοις ἐν τῇ τραπέζῃ σου. καὶ τί ἐστὶ μοι ἐπὶ δικαίωμα, καὶ τοῦ κεκοιμήτου ἐπὶ πρὸς τὸν βασιλέα;

* καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, ἵνα τί λαλεῖς ἐπὶ λόγοις σου; εἰρηκα, σὲ καὶ σίβα διελέσθαι τὸν ἀγρόν.

* καὶ εἶπε μεφιόσσεθ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ταῖς πάντα λαβέτω μετ' ἐξ ἐγγύετος τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα ἐν εἰρήνῃ εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit ad regem: Ne cogitet super me dominus meus culpam; & ne memineris quod iniquè egit servus tuus in die quo migravit dominus meus ex Ierusalem, ut ponat rex super cor suum.

20 Quia novit servus tuus quod ego peccavi; & ecce veni die hoc prior omni domo Iozeph, ut descenderem in occursum domini mei regis.

21 Et respondit Abisai filius Szaruiah, & dixit: Nunquid propter hoc non occidetur Simghi? nam maledixit vincto Domini.

22 Et dixit David: Quid mihi & vobis filij Szaruiah quod sitis mihi hodie in satan? hodie occidetur vir in Israel? nam nunquid non novi quod hodie sim rex super Israel?

23 Et dixit rex ad Simghi: Non morieris. & iuravit illi rex.

24 Et Mephiboseth filius Saul descendit in occursum regis: & non lauerat pedes suos; & non totonderat labrum suum, & vestimenta sua non candidauerat à die qua migraverat rex usque ad diem qua rediit in pace.

25 Et fuit quando venit ad Ierusalem in occursum regis, dixit illi rex: Ad quid non venisti mecum Mephiboseth?

26 Et dixit: Domine mi rex, servus meus dolosè egit contra me: nam dixit servus tuus: Sterne mihi asinum, & equitabo super illam, & ibo cum rege; quia claudus servus tuus.

27 Et dixit contra servum tuum locutiones quæ non rectæ sunt ante dominum meum regem: & dominus meus rex sapiens ut angelus Domini: facias quod statutum est in oculis tuis.

28 Nam non fuerunt omnes viri domus patris mei nisi viri obnoxij cædis domino meo regi: & posuisti servum tuum inter conuiuas mensæ tuæ: & quod est mihi amplius meritum ut clamem amplius ante regem?

29 Et dixit illi rex: Ad quid loqueris amplius verbum tuum? dixi: Tu & Sziba diuidetis hæreditatem.

30 Et dixit Mephiboseth regi: Etiam totam accipiat, postquam venit dominus meus rex in pace in domum suam.

* וברזלי הגלעדי ירד מרגלים ויעבר את-
 המלך הירדן לשלחו את-בירדן:
 * וברזלי זקן מאד בן-שנים שנה והוא-
 כלכל את-המלך בשיבתו במחנים כי-איש
 גדול הוא מאד:
 * ויאמר המלך אל-ברזלי אתה עבר אתי
 וכלכלתי אתך עמדי בירושלם:
 * ויאמר ברזלי אל-המלך כמה ימי שני חיי כי-
 אעלה את-המלך ירושלם:
 * בן-שנים שנה אנכי היום האדע בין-
 טוב לרע אם-יטעם עבדך את-אשר אכל
 ואת-אשר אשתה אם-אשמע עוד בקול שרים
 ושרות ולמה יהיה עבדך עוד למשגל אל-
 אדני המלך:
 * במעט יעבר עבדך את-הירדן את-המלך
 ולמה יגמלני המלך הגמול הזה:
 * ישב נא עבדך ואמת בעירי עם קבר אבי ואמי
 והנה עבדך כמהם יעבר עם-אדני המלך ועשה-
 לו את-אשר טוב בעיניך:
 * ויאמר המלך אתי יעבר כמהם ואני אעשה-
 לו את-הטוב בעיניך וכל-אשר תבחר עלי
 אעשה-לך:
 * ויעבר כל-העם את-הירדן והמלך עבר וישק
 המלך לברזלי ויברכהו וישב למקמו:
 * ויעבר המלך הגלגלה וכמהן עבר עמו וכל-עם
 יהודה ויעבירו את-המלך וגם חצי עם ישראל:
 * והנה כל-איש ישראל באים אל-המלך ויאמרו
 אל-המלך מדוע גנבך אחינו איש יהודה ויעברו
 את-המלך ואת-ביתו את-הירדן וכל-אנשי דוד
 עמו:

31 * Berzellai quoque Galaadites descen-
 dens de Rogelim traduxit regem Iordanē
 F paratus etia vltra fluuium prosequi eum.
 32 * Erat autem Berzellai Galaadites senex
 valde, id est, octogenarius, & ipse præbuit
 alimenta regi cū moraretur in castris.
 fuit quippe vir diues nimis.
 33 * Dixit itaque rex ad Berzellai: Veni
 mecum, vt requiescas securus in Ierusalē.
 34 * Et ait Berzellai ad regem: Quot sunt
 dies annorum vitæ meæ, vt ascēdam cum
 35 rege in Ierusalem? * Octogenarius
 sum hodie. Nunquid vigent sensus mei
 ad discernendum suaue aut amarum: aut
 delectare potest seruum tuum cibus aut
 potus, vel audire possum vltra vocem can-
 torum atque cantatricum? Quare seruus
 tuus sit oneri domino meo regi?
 36 * Paululum procedam famulus tuus
 ab Iordane tecum. Non indigeo hac vi-
 cissitudine:
 37 * Sed obsecro vt reuertar seruus tuus
 & moriar in ciuitate mea, & sepeliar iuxta
 sepulchrum patris mei & matris meæ. Est
 autem seruus tuus Chamaan, ipse vadat
 tecum domine mi rex, & fac ei quicquid
 bonum tibi videtur.
 38 * Dixit itaque ei rex: Mecum transeat
 G Chamaan, & ego faciam ei quicquid tibi
 placuerit, & omne quod petieris à me,
 impetrabis.
 39 * Cumque transisset vniuersus popu-
 lus & rex Iordanem, osculatus est rex Ber-
 zellai, & benedixit ei: & ille reuersus est
 40 in locum suum. * Transiit ergo rex
 ad Galgalam, & Chamaan cum eo: omnis
 autem populus Iuda traduxerat regem,
 & media tantum pars affuerat de populo
 Israel.
 41 * Itaque omnes viri Israel concurrentes
 ad regem dixerūt ei: Quare te furati sunt
 fratres nostri viri Iuda, & traduxerunt re-
 gem & domum eius Iordanem, omnesque
 viros David cum eo?

תרגום יונתן

31 וברזלי גלעדא נחה מרגלים ועבר עם מלכא ירדנא לאלויהיה ית ירדנא:
 32 וברזלי טיב לחדא בר תמנין שנין והוא סובר ית מלכא במחנהו במחנים ארי גבר רב הוא לחדא:
 33 ואמר מלכא לברזלי את עבר עמי ואסובר יתך עמי בירושלם:
 34 ואמר ברזלי למלכא כמה ימי שני חיי ארי איסק עם מלכא לירושלם: 35 בר תמנין שנין אנא יזמא דין האדע בין טב לביש
 אם יטעם עבדך ית מה דאיכול וית מה דאשתי ואם אשמע עוד בקל כינרין ותשבתן ולמה יהי עבדך עוד למטול על ריבוני מלכא:
 36 כזעיר יעבר עבדך ית ירדנא עם מלכא ולמה ישלמנני מלכא תשלומתא הדא:
 37 ותוב כען עבדך ואמות בקרתי ואתקבר בקברא דאבא ואמא והא עבדך כמהם יעבר עם רבוני מלכא ועביר ליה ית דתקין בעינך:
 38 ואמר מלכא עמי יעבר כמהם ואנא אעביר ליה ית דתקין בעינך וכל דתרמי עלי אעביר לך:
 39 ועבר כל עמא ית ירדנא ומלכא עבר ונשק מלכא לברזלי וברכיה ותב לאתריה:
 40 ועבר מלכא לגלגלא וכמהן עבר עמיה וכל עמא דבית יהודה אעברו ית מלכא ואף פלגות עמא דישראל:
 41 והא כל אנש וישראל אתן לות מלכא ואמרו למלכא מדין כסיוך מיננא אחנא אנש יהודה ואעברו ית מלכא וית אנש ביתיה ית ירדנא
 וכל גברי דוד עמיה:

* Et Berzelli Galaadites descendit de Rogellin, & transiit cum rege Iordanem ut præmittat eum ex Jordane.

* Et Berzelli senex valde filius annorum octoginta: & ipse educauit regem cum maneret ipse in castris; quoniam vir magnus erat valde.

* Et dixit rex ad Berzelli: Tu transibis mecum, et aliam senectutem tuam mecum in Hierusalem.

* Et dixit Berzelli ad regem: Quot dies erunt annorum vitæ meæ, ut ascendam cum rege in Hierusalem?

* Filius octoginta annorum ego sum hodie. nunquid cognoscam inter bonum & inter malum? si gustabit adhuc seruus tuus quæ comederit vel quæ potauerit? si audiam amplius vocem canentium & cantatricum? & quare fit seruus tuus onus super dominum meum regem?

* Quoniam paululum transibit seruus tuus Jordanem cum rege? & quare dominus meus rex reddit mihi hanc vicissitudinem?

* Reuertatur iam seruus tuus, & moriatur in ciuitate mea, & sepeliar in sepulchro patris mei & matris meæ. & ecce seruus tuus Chimaan filius meus transibit cum domino meo Rege, & facies ei quod placuerit coram te.

* Et dixit rex ad eum: Transeat mecum Achimaan, & ego faciam ei quod placuerit coram te, & quod iusseris mihi faciam tibi.

* Et transiit vniversus populus Jordanem, & rex restitit, & osculatus est rex Berzelli, & benedixit ei, & reuersus est in locum suum.

* Et transiit rex in Galgala, & Achimaan transiit cum eo: & omnis populus Iude traduxerunt eum, & media pars populi Israel.

* Et ecce omnis vir Israel venerunt ad regem, & dixerunt regi: Quare furati sunt te fratres nostri viri Iuda, & traduxerunt regem & domum eius Iordanem, & omnes viros David cum eo?

* καὶ βερζελὶ ὁ γαλααδίτης κατέβη ἐκ ῥωγελλίν, καὶ διέβη μετ' τοῦ βασιλέως τὴν ἰορδάνην ὅπως προέμψαι αὐτὸν ἐν τῇ ἰορδάνῃ.

* καὶ ὁ βερζελὶ πρεσβύτερος (φóδρα) ἦν ἐπὶ τῶν ὀγδοήκοντα. καὶ αὐτὸς διέθρεψε τὸν βασιλέα ἐν τῇ κατὰ τοῦ αὐτοῦ παρεμβολῇ, ὅτι αὐτὸς μέγας ἦν (φóδρα).

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν βερζελί, σὺ διαβήσῃ μετ' ἐμοῦ, καὶ διαθρέψω τὴν γῆράς σου μετ' ἐμοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

* ὁ δὲ εἶπε βερζελὶ πρὸς τὸν βασιλέα, πόσαι αἱ ἡμέραι ἔσονται ἐπὶ τῆς ζωῆς μου, ἵνα ἀναβῶ μετ' τοῦ βασιλέως εἰς ἱερουσαλήμ;

* ὁ δὲ ὀγδοήκοντα ἔσταν ἐγώ εἰμι σήμερον. μὴ γνώσωμαι δυνάμεθον αἰσίου καὶ δυνάμεθον κακοῦ; εἰ γὰρ (εἴ) ἐπὶ ὀδύνης σου ὅσα αὐτὸς ἐδίη ἢ ὅσα δὴ πίνῃ; εἰ ἀκούσωμαι ἐπὶ φωνῇ ἀδόντων καὶ αἰδουσῶν; καὶ ἵνα τί γίνεται ὁ δοῦλος σου φορτίον ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα;

* ὅτι ὀλίγον διαβήσε) ὁ δοῦλος σου τὴν ἰορδάνην μετ' τοῦ βασιλέως, καὶ ἵνα τί ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς δὴ ἀποδίδωσί μοι τὸ ἀνταπόδομα;

* ἀποστρέψατ' ὁ δὲ δοῦλος σου, καὶ τελευτήσω ἐν τῇ πόλει μου, καὶ ταφῆσομαι ἐν τῇ τάφῳ τοῦ πατρὸς μου καὶ τῆς μητρὸς μου. καὶ ἰδοὺ ὁ δοῦλος σου χιμαῶν ὁ υἱός μου διελεύσε) μετ' τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως, καὶ ποιήσεις αὐτῷ τὸ δῶρον ἐνώπιόν σου.

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτόν, διελθέτω μετ' ἐμοῦ ἀχιμαάν, ὁ δὲ ἐγὼ ποιήσω αὐτῷ τὸ δῶρον ἐνώπιόν σου, καὶ ὁ ἀνὴρ ἡπισταίης μοι ποιήσω σοι.

* καὶ διέβη πᾶς ὁ λαὸς τὴν ἰορδάνην, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσήλθε, καὶ κατεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν βερζελί, καὶ ἐν λόγῳ ἔσταν αὐτόν, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

* καὶ διέβη ὁ βασιλεὺς εἰς γάλαλα, καὶ ἀχιμαάν διέβη μετ' αὐτοῦ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰούδα διεβίβασεν αὐτόν, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ λαοῦ ἰσραὴλ.

* καὶ ἰδοὺ πᾶς ὁ λαὸς ἰσραὴλ παρεγγύοντο πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ, τί ὅτι ἐκλεψάν (εἰ) ἀδελφοὶ ἡμεῖς ἀνδρες ἰούδα, καὶ διεβίβασαν τὸν βασιλέα καὶ τὸν οἶκόν αὐτοῦ τὴν ἰορδάνην, καὶ πάντας τοὺς ἀνδρας δαυὶδ μετ' αὐτοῦ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹¹ Et Barzelai Gilghadæus descendit ex Roghelim, & transiit cum rege Iardena ut concomitaretur eum ultra Iordanem.

¹² Et Barzelai erat senex valde, filius octoginta annorum: & ille pauerat regem dū federet in Mahhanaim; quia vir magnus erat valde.

¹³ Et dixit rex ad Barzelai: Tu transi mecum, & sustentabo te mecum in Ierusalem.

¹⁴ Et dixit Barzelai ad regem: Quot sunt dies annorum vitæ meæ, quod ascendam cum rege in Ierusalem?

¹⁵ Filius octoginta annorum sum hodie: num noscam inter bonum & inter malum? an gustabit seruus tuus id quod comedam, & id quod bibam? & num audiam amplius vocem cithararum & laudū? & ad quid erit seruus tuus ultra in onus super dominum meum regem?

¹⁶ Parumper transibit seruus tuus Iardena cum rege? & ad quid retribuet mihi rex retributionem istam?

¹⁷ Redeat nunc seruus tuus, & moriar in ciuitate mea, & sepeliar in sepulchro patris mei & matris meæ: & ecce seruus tuus Chimham transibit cum domino meo rege: & fac ei quod appositum est in oculis tuis.

¹⁸ Et dixit rex: Mecum transibit Chimham, & ego faciam illi quod appositum est in oculis tuis; & omne quod imposueris super me, faciam tibi.

¹⁹ Et transiit omnis populus Iardena, & rex transiit: & osculatus est rex Barzelai, & benedixit illi, & rediit ad locum suum.

²⁰ Et transiit rex in Gilgela, & Chimham transiit cum illo, & omnis populus domus Iehudah traduxerunt regem, & etiam dimidium populi Israel.

²¹ Et ecce omnes homines Israel venientes ad regem, & dixerunt ad regem: Quare occultauerunt te à nobis fratres nostri homines Iehudah, & traduxerunt regem, & homines domus eius Iardena, & omnes viros David cum eo?

42 * ויען כל איש יהודה על איש ישראל כי קרוב המלך אלי ולמה זה חרה לך על הדבר הזה האכול אכלנו מן המלך אם נשאת נשאת לנו:

43 * ויען איש ישראל את איש יהודה ויאמר עשר ידור לי במלך וגם בדוד אני ממך ומדוע יקלתי ולא יורה דברי ראשון לי להשיב את מלכי ויקש דבר איש יהודה מדבר איש ישראל:

ב

* ושם נקרא איש בליעל ושמו שבע בן בכרי איש ימיני ויתקע בשופר ויאמר אין לנו חלק בדוד ולא נחלה לנו בבן ישי איש לאהליו ישראל:

2 * ויעל כל איש ישראל מאחרי דוד אחרי שבע בן בכרי ואיש יהודה דבקו במלכם מן הירדן ועד ירושלים:

3 * ויבא דוד אל ביתו ירושלים ויקח המלך את עשר נשים פלגשים אשר הניח לשמור הבית ויתנם בית משמרת ויכלכלם ואלהם לא בא ותהיינה צרות עד יום מתן אלמנות חיות:

4 * ויאמר המלך אל עמשא הזעק לי את איש יהודה שלשרת ימים ואתה פרו עמו:

5 * וילך עמשא להזעיק את יהודה ויחזר מן המועד אשר יעדו:

6 * ויאמר דוד אל אבישי עתה ירע לנו שבע בן בכרי מן אבשלום אתה קח את עבדי אדניך ורדף אחרי פן מצא לו ערים בצורות והציל עיננו:

42 * Et respondit omnis vir Iuda ad viros Israel: Quia mihi propior est rex: cur irasceris super hac re? Nunquid comedimus aliquid ex rege, aut munera nobis data sunt?

43 * Et respondit vir Israel ad viros Iuda, & ait: Decem partibus maior ego sum apud regem, magisque ad me pertinet David quam ad te. Cur fecisti mihi iniuriā, & non mihi nunciatum est priori vt reducerem regem meum? Durius autem responderunt viri Iuda viris Israel.

CAP. XX.

1 **A**ccidit quoq; vt ibi esset vir belial nomine Syba filius Bochri vir Iemineus, & cecinit buccina & ait: Non est nobis pars in David, neque hæreditas in filio Isai. reuertere in tabernacula tua Israel.

2 * Et separatus est omnis Israel à David, secutusque est Syba filium Bochri. Viri autem Iuda adhæserunt regi suo à Iordane vsque Ierusalem.

3 * Cumque venisset rex in domum suā in Ierusalem, tulit decem mulieres concubinas quas dereliquerat ad custodiendam domum, & tradidit eas in custodiam alimenta eis præbens. Et non est ingressus ad eas, sed erant clausæ vsq; in diem mortis suæ in viduitate viuentes.

4 * Dixit autem rex Amasæ: Conuoca mihi omnes viros Iuda in diem tertium, & tu adesto præsens.

5 * Abiit ergo Amasæ vt conuocaret Iudam, & moratus est extra placitum quod Bei constituerat rex.

6 * Ait autem David ad Abisai: Nunc magis afflicturus est nos Syba filius Bochri, quàm Absalom. Tolle ergo seruos domini tui, & persequere eum, ne fortè inueniat ciuitates munitas, & effugiat nos.

תרגום יונתן

42 * ואחייב כל אנש יהודה על אנש ישראל ארי קריב לי מלכא מדינך ולמה דנן חקך לך על פתגמא דדין המיכל אכילנא מן נכמי מלכא אם סתנא מני לנא: 43 * ואחייב אנש ישראל ית אנש יהודה ואמר עשרה חולקין אית לי במלכא ואף בדוד אנא רעינא מינך ומדין אשיתחני ולא הורה פתגמי קרמיתא לילאחבא ית מלכי ותקוף פתגם אינש יהודה מפתגם אנש ישראל:

ב

1 * ותמן אתערע גבר רשיע ושמייה שבע בר בכרי גברא משבטא דבנימין ותקע בשופרא ואמר ליה לנא חולק בדוד ולא אחסנא לנא גבר ישי גבר לקרונהי ישראל: 2 * וסליק כל אנש ישראל מבחר דוד למיזל בחר שבע בר בכרי ואנש יהודה ליו עם מלכחון מן ירדנא ועד ירושלים: 3 * ואתא דוד לביתיה לירושלים ודבר מלכא ית עשר נשין לחינן דשפק למשר ביתא ומגנין בבית סטרא ומסוכר להן ולותהון לא על ותוארה נטירן ומתקריין עד יום סותהון ארמלן דבעלהן קיים:

4 * ואמר מלכא לעמשא כנוש קרמי ית אנש יהודה תלתא יומין ואתה תבא קום:

5 * ואזל עמשא למכנש ית בית יהודה ואחר מן זמנא דאמר ליה:

6 * ואמר דוד לאבישי קען דלמא יבאש לנא שבע בר בכרי מן אבשלום וכען דבר ית עבדי רבונך ורדף בתרתי דילמא ישכח ליה קרוין בריכז ויעיק לנא:

² Et responderunt viri Iuda viris Israhel, ⁴² & dixerunt: Quia appropinquat nobis rex. et quare iratus es de sermone hoc? nunquid comedentes comedimus aliquem cibum ex rege, vel munus dedit nobis?

² Et responderunt viri Israhel ad viros Iuda, & dixerunt: Decem mihi manus in rege, & in Dauid sum supra te. & cur iniuriam fecisti mihi, & non factum est verbum meum prius ut reducerem regem meum? & durum visum est verbum virorum Iuda magis quam verbum virorum Israhel.

CAP. XX.

ET ibi occurrit vir filius pestilens, & nomen ei Sabee filius Bochori vir femini, & cecinit buccina, & ait: Non est nobis pars in Dauid, neque hereditas in filio Jesse: eamus unusquisque in tabernacula sua Israhel.

² Et ascendit omnis vir Israhel à tergo Dauid post Sabee filium Bochori. at viri Iuda adhererunt ad regem suum à Jordane & usque ad Hierusalem.

² Et ingressus est Dauid in domum suam in Hierusalem, & tulit rex decem mulieres concubinas suas, quas dereliquerat ad custodiendam domum suam, & tradidit eas in domum custodiæ, & aluit eas: & ad eas non est ingressus, & erant conclusæ usque ad diem mortis suæ viduæ viuentes.

⁴ Et dixit rex ad Amassa: Conuoca mihi viros Iuda in tribus diebus: tu autem hic sta.

⁵ Et abiit Amassa ut nunciaret Iuda, & moratus est à tempore quod constituerat ei Dauid.

⁶ Et ait Dauid ad Abessa: Nunc malefaciet nobis Sabee filius Bochori magis quam Abesalom. & nunc tolle tecum seruos domini tui, & persequere post eum, ut non inueniat sibi ciuitates munitas, & inumbret oculos nostros.

⁴² καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἄνδρες ἰουδα τοῖς ἀνδράσιν ἰσραὴλ, καὶ εἶπον, ὅτι ἐγγίζει ἡμῖν ὁ βασιλεύς. καὶ ἵνα τί τοῦτο ἐθυμώθης πρὸς τὸ λόγον τούτου; ἢ ἐδίοντες βεβρώκαμεν τι βρώμα παρὰ τοῦ βασιλέως, ἢ δόμα δέδωκεν ἡμῖν;

⁴³ καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἄνδρες ἰσραὴλ πρὸς τοὺς ἄνδρας ἰουδα καὶ εἶπον, δέκα μοι χεῖρες ἐν τῷ βασιλεῖ, καὶ γὰρ ἐν τῷ δαυίδ εἰμι ὑπὲρ σέ. καὶ τί ὅτι ὑβρισάς με, καὶ οὐκ ἐθέλεις τὸ ῥῆμά μου πρὸς τερῶν; ὅτι πειρήσῃ τὸν βασιλέα μου, καὶ ἐσκληρυύθῃ τὸ ῥῆμα τῶν ἀνδρῶν ἰουδα ὑπὲρ τοῦ ῥήματος ἀνδρῶν ἰσραὴλ.

κ.

¹ Καὶ ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ δαυὶδ υἱὸς λοιμός, καὶ ὄνομα αὐτοῦ Σαβεαὶ υἱὸς βοχορέ, δαυὶδ ἱεμινί, καὶ ἐσάλπισεν Σαλπγι, καὶ εἶπεν, οὐκ ἔστιν ἡμῖν μέρος ἐν δαυίδ, οὐδ' ἐκκληρονομία ἐν υἱῷ Ἰεσσαί. πορεύσμεθα ἕκαστος εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἰσραὴλ.

² καὶ ἀνέβη πᾶς δαυὶδ ἰσραὴλ ἀπὸ ὅπου ἐν δαυίδ ὀπίσω Σαβεαὶ υἱὸς βοχορέ. οἱ δ' ἄνδρες ἰουδα παρεκολλήθησαν πρὸς τὸν βασιλέα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου καὶ ἕως τῆς ἱερουσαλήμ.

³ καὶ εἰσῆλθε δαυίδ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τὰς δέκα γυναῖκας τὰς παλλακὰς αὐτοῦ, αἵς κατέλιπε φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτάς εἰς οἶκον φυλακῆς, καὶ διέτρεφεν αὐτάς, καὶ πρὸς αὐτάς οὐκ εἰσῆλθε, καὶ ἦσαν συνεχόμεναι ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ χηραὶ ζῶσαι.

⁴ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀμασσά, βόησόν μοι ἀνδρας ἰουδα ἐν τρισὶν ἡμέραις, σὺ δὲ ἐνθάδε στήθι. καὶ ἐπορεύθη ἀμασσά πρὸς γαίλαμ τῷ ἰουδα, καὶ ἐχρόνησεν ἀπὸ τοῦ καιροῦ οὗ ἐτάξατο αὐτῷ δαυίδ.

⁶ καὶ εἶπε δαυίδ πρὸς ἀβεσσά, νῦν κακοποιήσεις ἡμᾶς Σαβεαὶ υἱὸς βοχορέ ὑπὲρ ἀβεσσαλώμ. καὶ νῦν λάβε μετ' ἐαυτοῦ παῖδας τοῦ κυρίου σου, καὶ καταδίωκε ὀπίσω αὐτοῦ, ὅπως μὴ ὄρῃ ἐαυτῷ πόλεις ὀχυράς, καὶ σκιάσῃ οὐδ' ὀφθαλμοὺς ἡμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

⁴² Et respondit omnis homo Iehudah homini Israhel, Quia propinquior est mihi rex quam tibi: & ad quid durū est tibi propter verbū istud? nunquid comedendo comedimus ex diuitiis regis? num donum numerauit nobis?

⁴³ Et respondit homo Israhel homini Iehudah & dixit: Decem partes sunt mihi in rege, & etiam Dauid volumus plusquam te; & ut quid contempsisti nos? & non fuit verbum meum prius mihi ad reducendum regem meum? & durius fuit verbum hominis Iehudah verbo hominis Israhel.

CAP. XX.

ET ibi casu venit vir improbus, & nomen eius erat Sebagh filius Bichri, vir ex tribu Biniamin, & clauit buccina, & dixit: Non est nobis pars in Dauid, nec hereditas nobis in filio Isai: quisque ad habitacula sua Israhel.

² Et ascendit omnis homo Israhel de post Dauid, ut irent post Sebagh filium Bichri: & homines Iehudah associauerunt se cum rege suo à Iardena & usque ad Ierusalem.

² Et venit Dauid in domum suam in Ierusalem, & accepit rex decem mulieres concubinas, quas reliquerat ad custodiendum domū, & constituit illas in domo custodiæ; & aluit eas: & ad eas non intrauit, & fuerunt custoditæ & vocatæ usque ad diem mortis suæ viduæ viri ipsarum superstitis.

⁴ Et dixit rex ad Ghamassa: Congrega ante me homines Iehuda intra tres dies, & tu hic sta.

⁵ Et iuit Ghamassa ut congregaret domum Iehudah, & moratus est ultra tempus quod dixerat illi.

⁶ Et dixit Dauid ad Abisai: Nunc ne fortè peius faciat nobis Sebagh filius Bichri quam Absalom, quæso accipe seruos domini tui, & persequere post illum, ne fortè inueniat sibi vrbes munitas, & affligat nos.

7 * ויצאו אחריו אנשי יואב והכרתיו והפלתיו וכל
הגבורים ויצאו מירושלם לדרך אחרי שבע
בן בכרי :

8 * הם עם האבן הגדולה אשר בגבעון ועמשא
בא לפניו ויואב חנור מרו לבשו ועלו חנור חרב
מצמד על מתניו בתערה והוא יצא ותפל :

9 * ויאמר יואב לעמשא השלום אתה אחי ותחז
יד ימין יואב בזקן עמשא לנשק לו :

10 * ועמשא לא נשמר בחרב אשר ביד יואב
ויכהו בזה אל החמש וישפך מעיו ארצה ולא
שנה לו וימרת ויואב ואבשי אחיו רדף אחרי
שבע בן בכרי :

11 * ואיש עמד עליו מנערי יואב ויאמר מי אשר
חפץ ביואב ומי אשר לרדף אחרי יואב :

12 * ועמשא מתגלל בדם בתוך המסלה וירא
האיש כי עמד כל העם ויסב ארץ עמשא מן
המסלה השדרה וישלך עליו בגד כאשר ראו
כל הבאים עליו ועמד :

13 * כאשר הגה מן המסלה עבר כל איש אחרי
יואב לדרך אחרי שבע בן בכרי :

14 * ויעבר בבל שבטי ישראל אבלה ובית מעכה
וכל הכרים ויקלחו ויבאו אף אחריו :

15 * ויבאו ויצרו עליו באבלה בית המעכה וישפכו
סלה אל העיר ותעמד בחל וכל העם אשר את
יואב משחיתם להפיל החומה :

16 * ותקריא אשה חכמה מן העיר שמעו שמעו
אמרו נא אל יואב קרב עד הגה ואדברה אליך :

17 * ויקרב אליה ותאמר האשה האתה יואב ויאמר
אני ותאמר לו שמע דברי אמתך ויאמר שמע
אנכי :

7 * Egressi sunt ergo cū eo viri Ioab, Cerethi
quoq; & Phelethi, & omnes robusti exie-
runt de Ierusalem ad psequendum Syba
8 filium Bochri. * Cumq; illi essent iuxta la-
Cpidem grandem qui est in Gabaō, Amasa
veniens occurrit eis. Porro Ioab vestitus
erat tunica stricta ad mensurā habitus sui,
& desup accinctus gladio depēdente vsq;
ad ilia invagina, qui fabricatus leui motu
9 egredi poterat & percutere. * Dixit itaque
Ioab ad Amasā : Salue mi frater. Et te-
nuit manu dextra metū Amasæ, quasi of-
10 culans eum. * Porro Amasa nō obseruauit
gladium quem habebat Ioab. qui percuf-
sit eum in latere, & effudit intestina eius
in terrā, & mortuus est: nec secundū vul-
nus apposuit. Ioab autem & Abisai frater
eius persecuti sunt Siba filium Bochri.

11 * Interea quidam viri cū stetissent iuxta
cadauer Amasæ de sociis Ioab, dixerūt: Ec-
Dce qui esse voluit pro Ioab comes David.

12 * Amasa autem conspersus sanguine iace-
bat in media via. Vidit hoc quidam vir q
subsisteret omnis populus ad videndum
eū, & amouit Amasā de via in agrū, o-
peruitq; eum vestimento, ne subsisterent

13 transeuntes propter eum. * Amoto ergo il-
lo de via, transibat omnis vir sequens Ioab

14 ad psequendū Siba filium Bochri. * Por-
rō ille transierat p omnes tribus Israel vs-
E que in Abelan & in Bethmacha, omnes-
que viri electi congregati fuerant ad eum.

15 * Venerunt itaque & oppugnabant eum
in Abela & in Bethmacha, & circunde-
derunt munitiōibus ciuitatem, & obses-
sa est vrbs. omnis autem turba quæ erat
cum Ioab, moliebatur destruere muros.

16 * Et exclamauit mulier sapiens de ciui-
tate. Audite, audite, dicite Ioab: Appro-
pinqua huc, & loquar tecum.

17 * Qui cū accessisset ad eam, ait illi:
'Tu es Ioab? & ille respondit: Ego. ad
quem sic locuta est: Audi sermones an-
cillæ tuæ. qui respondit: Audio.

תרגום יונתן

7 ונפקו בחרוהי גברי יואב וקשתים וקלעים וכל גבריא ונפקו מירושלם לדרך בחר שבע בן בכרי :
8 אינון עם אבנא רבמא רבגבעון ועמשא אחא לאפיהון ויואב אסיר מורו לבושוהי ועלוהי איספנקי חרב מזרעא על חרציה בנרנה
והוא אזיל ופסע : ויאמר יואב לעמשא השלום את אחי ואחדת יד ימין יואב בדיקנא ועמשא למנשק ליה :
10 ועמשא לא אסתמר בחרבא די ביד יואב ומחתי כה בסטר ורכיה ושפך מעוהי לארעא ולא הנא ליה ומיר ויואב ואבשי אחוהי
רדף בחר שבע בן בכרי :

11 ונברא קם עילוהי מעלימי יואב ואמר מן דרעי ביואב ומן דלדוד בחר יואב :
12 ועמשא מטרף ברמא בגו כבשא וחזא גברא ארי קם כל עמא ואסחר ית עמשא מן כבשא לחקלא ורמא עלוהי לבושא כר חזא
כל דאחתי עלוהי וקאיים : כר אפקיה מן כבשא עבר כל גברא בחר יואב לדרך בחר שבע בן בכרי :

14 ועבר בבל שבטיא דישראל לאבל ובית מעכה וכל בירין ואחפנישו ואחו אף אינון בחרוהי :
15 ואחו וצרו עלוהי באבל ובית מעכה ועברו מליחא על קרתא ואקפה משרון וכל עמא דעם יואב מתעשתין לחבלא שורא :

16 וקרת אחת חכימה מן קרתא שמעו שמעו אמרו כען ליואב קרב עד חכא ואמרל עמך :
17 וקריב לוהי ואמרת אחת האת יואב ואמר אנא ואמרת ליה שמע פחגמי אמתך ואמר שמע אנא :

* Et egressi sunt post eum viri Joab, et Cherethi, & Pheleti, et omnes robusti ex Hierusalem. & persecuti sunt post Sabee filiū Bochori.

* Et illi erant iuxta lapidem grandem qui in Gabaon. & Amassa venit contra faciem eorum. & Ioab cinctus erat tunica, veste sua super se, & super eam accinctus gladio ancipite super ilia sua in vagina sua: & gladius egressus est, & cecidit.

* Et dixit Joab Amessa: Si vales tu frater mi? & tenuit Ioab manu dextera mentum Amessa ut oscularetur eum.

* Et Amessa non custodiuit se à gladio qui erat in manu Joab. & percussit eum in eo Joab super inguine, & effudit intestina eius super terram, & non secundo percussit eum, et mortuus est. & Ioab & Abessa frater eius persecuti sunt post Sabee filium Bochori.

* Et vir stetit iuxta eum de pueris Joab: et dixit: Quis est qui vult Joab, & quis David? post Ioab.

* Et Amessa mortuus est, & commixtus in sanguine suo in media via. & vidit vir quod subsisteret omnis populus: & proiecit Amessa de via in agrum, & proiecit super eum vestimentum; quia vidit quod omnis qui veniebat subsistebat super eum.

* Et factum est quando amovit Amessa de via, transiit omnis populus post Joab ut persequeretur post Sabee filium Bochori.

* Et transiit in omnes tribus Israel, in Abela et Bethmaaca. & omnes ciuitates congregatae sunt, & veniunt post eum. * Et venerunt & obsederunt eum in Abel & Bethmaaca. & iecerunt vallum contra ciuitatem, & stetit in valle. & omnis populus qui cum Joab, cogitabant destruere murum.

* Et exclamauit mulier sapiens de ciuitate, & dixit: Audite iam audite: dicite iam Joab ut appropinquet huc usque, & loquar ad eum.

* Et accessit Ioab ad eam: & ait mulier: Es tu Joab? & dixit: Ego. & dixit: Audi iam verba ancillae tuae. & dixit: Audio ego: dic.

* καὶ ἔξῃλθον ὀπίσω αὐτῶν ἄνδρες ἰωάβ, καὶ ὁ χερεθὶ καὶ ὁ φελετὶ καὶ πάντες ὁ δυνάστης ἔξ ἱερουσαλήμ. καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω σαβεαὶ υἱοῦ βοχορέ.

* καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρὰ τὸν λίθον τὸν μέγαν τὸν ἐπὶ γαβών. καὶ ἀμεσσα παρεγγύετο καὶ πρὸς ὤπον αὐτῶν. καὶ ἰωάβ περιέζωσεν αὐτὸν μανδύαν, τὸ ἐνδυμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐπ' αὐτὸν περιέζωσεν μάχαιραν ἀμφήκη ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ἐν τῇ κολεῇ αὐτοῦ. καὶ ἡ μάχαιρα ἔξῃλθε καὶ ἔπεσε.

* καὶ εἶπεν ἰωάβ τῷ ἀμεσσα, εἰ ὑγαίνεις σὺ ἀδελφε μου; καὶ κατέχευεν ἰωάβ τῇ χειρὶ τῇ δεξιᾷ τὸ πῶγον αὐτοῦ ἀμεσσα τὸ φιλησάμεν.

* καὶ ἀμεσσα ὅτε ἐφυλάξατο ἀπὸ τῆς μάχαιρας τῆς ἐν τῇ χειρὶ ἰωάβ. ὁ ἐπάταξεν αὐτόν ἐν αὐτῇ ἰωάβ ἐπὶ τῷ ψύαν, καὶ ἔσχεν αὐτὸν ὡς κότερα αὐτοῦ ἐπὶ τῷ γλῶττι ὅτε ἐδδύερωσεν αὐτόν, ὁ ἀπέθανε. καὶ ἰωάβ καὶ ἀμεσσα ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ κατεδίωκον ὀπίσω σαβεαὶ υἱοῦ βοχορέ.

* καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐπέστη ἐπ' αὐτόν τῶν παιδαρέων ἰωάβ. ὁ εἶπε, τίς ὁ ἐκλόμενος ἰωάβ, ὁ τίς τῶν δαυίδ; ὀπίσω τὸ ἰωάβ.

* καὶ ἀμεσσα τεθνηκὼς καὶ πεφυρμένος ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ ἐν μέσῃ τῇ ὁδοῦ. καὶ εἶδον ἄνθρωποι εἰσῆκει πᾶς ὁ λαός, καὶ ἀπέρευσεν τὸν ἀμεσσα ἐκ τῆς τρίβου εἰς ἀγρόν, καὶ ἀπέρευσεν ἐπ' αὐτόν ἱμάτιον, ὅτι εἶδον ὅτι πᾶς ὁ ἐρχόμενος ἴσατο ἐπ' αὐτόν.

* καὶ ἐγγύετο ὅτε μετέστησε τὸν ἀμεσσα ἀπὸ τῆς τρίβου, παρῆλθε πᾶς ὁ λαός ὀπίσω ἰωάβ κατεδίωκον ὀπίσω σαβεαὶ υἱοῦ βοχορέ.

* καὶ διῃλθεν εἰς πάσας τὰς φυλάς τοῦ ἰσραὴλ, εἰς ἀβηλ καὶ βαϊμμαακά. καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις ἔσκηλισάνθησαν. καὶ παρὰ γίνονται ὀπίσω αὐτοῦ.

* καὶ παρεγγύοντο καὶ περιέκλειον αὐτόν ἐν τῇ ἀβελ καὶ βαϊμμαακά. καὶ ἐβαλον χάρακα ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ ἔστη ἐν τῷ περικύκλωματι. καὶ πᾶς ὁ λαός ὁ μὲν ἰωάβ ἐν νόμῳ κατεβαλεῖν τὸ τεῖχος.

* καὶ ἐβόησε γυνὴ ὅφη ἐκ τῆς πόλεως καὶ εἶπεν, ἀκούετε δὴ ἀκούετε, εἶπατε δὴ τῷ ἰωάβ ἐγὼ ὡς ὧδε, καὶ λαλήσω πρὸς αὐτόν.

* καὶ ἤγγισεν ἰωάβ πρὸς αὐτήν. καὶ εἶπεν ἡ γυνή, εἰ σὺ ἰωάβ; καὶ εἶπεν, ἐγώ. καὶ εἶπεν, ἀκούε δὴ τῶν λόγων τῆς δούλης σου. καὶ εἶπεν, ἀκούω ἐγώ, λέγε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et exierunt post illum viri Ioab, & iaculatores, & fundibularij & omnes robusti, & exierunt ex Ierusalem ad persequendum post Sebagh filium Bichri.

* Illi erant apud petram magnam quæ est in Gibghon, & Ghamafa venit ante eos: & Ioab erat accinctus lumbari vestimentorum suorum, & super illud cingulum gladij accincti super lumbos eius in vagina sua, & ipse ambulans impegit.

* Et dixit Ioab ad Ghamafa: Num saluus es frater mi? & apprehendit manus dextra Ioab barbam Ghamafa ut oscularetur illum.

* Et Ghamafa non obseruabat se à gladio qui erat in manu Ioab; & percussit eum illo in latere femoris illius, & effudit intestina eius in terram: & non iterauit illi, & mortuus est. & Ioab & Abisai frater eius sequutus est post Sebagh filium Bichri.

* Et vir stetit iuxta illum de adolescentibus

Ioab, & dixit: Quis est qui sibi complaceret in Ioab, & quis est qui esset Dauidi post Ioab?

* Et Ghamafa iacebat in sanguine in medio strata: & vidit vir quod subsisteret omnis populus, & auertit Ghamafa de strata in agrum, & iniecit super illum vestimentum, quando vidit omnem, qui veniebat super illum, subsistentem.

* Quando auertit illum ex strata, transiit omnis vir post Ioab ad persequendum post Sebagh filium Bichri.

* Et transiit per omnes tribus Israel usque ad Abel & Beth Maghacah, & omnia loca Berin: & congregati sunt & venerunt etiam ipsi post illum.

* Et venerunt & coarctauerunt illum in Abel & Beth-Maghacah, & acervauerunt aggerem super urbem, & obsederunt eam castra, & omnis populus qui erat cum Ioab cogitabant destruere murum.

* Et clamauit mulier sapiens ex urbe: Audite, audite; dicite quæso ad Ioab: Accede hucusque, & loquar tecum.

* Et accessit ad illam: & dixit mulier: Num tu Ioab? & dixit: Ego sum. & dixit illi: Audi verba ancillæ tuæ. & dixit: Audio ego.

* ותאמר לאמר דבר ידברו בראשונה לאמר
 שאול ישאלו באבל וכן התמו:
 * אנכי שלמי אמוני ישראל אתה מבקש להמית
 עיר ואם בישראל למה תבלע נחלת יהודה:
 * ויען יואב ויאמר חלילה חלילה לי אם אבליע
 ואם אשחית:
 * לא כן הדבר כי איש מהר אפרים שבע בן
 בכרי שמו נשא ידו במלך בדוד תנו אתו לבדו
 ואלכה מעל העיר ותאמר האשה אל יואב הנני
 ראשו משלך אליך בעד החומה:
 * ותבוא האשה אל כל העם בחכמה ויכרתו
 את ראש שבע בן בכרי וישלכו אל יואב ויתקע
 בשפר ויפצו מעל העיר איש לאהליו ויואב שב
 ירושלם אל המלך:
 * ויואב אל כל הצבא ישראל ובניה בן יהוידע
 על הכר ועל הפלתי:
 * ואדרם על דומם ויהושפט בן אחילוד
 המזכיר:
 * ושיב ספר וצדוק ואביתר כהנים:
 * וגם עירא חיארי הירי כהן לדוד:

כא

* ויהי רעב בימי דוד שלש שנים
 שנה אחרי שנה ויבקש דוד את פני יהודה
 ויאמר יהודה אל שאול ואל בית הדמים
 על אשר המית את הגבעונים:
 * ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים
 לא מבני ישראל חמה כי אם מיתר האמרי ובני
 ישראל נשבעו להם ויבקש שאול להכרתם
 בקנאתו לבני ישראל ויהודה:

18 * Rursumque illa, Sermo, inquit, dice-
 batur in veteri puerbio: Qui interrogant
 interrogent in Abela, & sic proficiebant.

19 * Nonne ego sum quæ respondeo veri-
 tatem in Israel? & tu quæris subuere ci-
 uitatem, & euertere matrem in Israel?
 Quare præcipitas hæreditatem Domini?

20 * Respondensque Ioab ait: Absit, absit
 hoc à me, non præcipito neque demo-
 lior.

21 * Nō se sic habet res, sed homo de mon-
 te Ephraim, Syba filius Bochri cognomi-
 ne, leuauit manum suam contra regē Da-
 uid. tradite illum solum, & recedemus à
 ciuitate. Et ait mulier ad Ioab: Ecce caput
 eius mittetur ad te per murum.

22 * Ingressa est ergo ad omnem populū,
 & locuta est eis sapienter. Qui abscisum
 caput Sybæ filij Bochri proiecerunt ad
 Ioab. Et ille cecinit tuba, & recesserunt ab
 vrbe, vnusquisque in tabernacula sua. Ioab
 autem reuersus est Ierusalem ad re-
 gem.

23 * Fuit ergo Ioab super omnem exer-
 citum Israel. Banaïas autem filius Ioiadæ
 super Cerethæos & Phelethæos:

24 * Aduram verò super tributa, porrò Io-
 saphat filius Ahilud à commentariis.

25 * Syba autem scriba. Sadoch verò &
 Abiathar sacerdotes.

26 * Hiram autem Hyraites erat sacer-
 dos David.

CAP. XXI.

1 FActa est quoque fames in diebus Da-
 uid tribus annis iugiter. Et consuluit
 David oraculum Domini. Dixitque Do-
 minus: Propter Saul & domum eius san-
 guinum, quia occidit Gabaonitas.

2 * Vocatis ergo Gabaonitis, rex dixit ad
 eos. Porrò Gabaonitæ non erant de filiis
 Israel, sed reliquæ Ammoræorum. Filij
 quippe Israel iurauerat eis, & voluit Saul
 percutere eos zelo quasi pro filiis Israel &
 Iuda.

תרגום יונתן

18 ואמרת למימר אדכר קען מה דכתיב בספר אזרחא למשאל בקרחא בקרמין למימר הכרין הוה לך למשאל באבל אם משלימין:
 19 אנתנא משלימין כהימנותא עם ישראל ואת בעי לחבלא קרי דהיא כרד רב ואמא בישראל למה תקלקל אחסנת עמא דיין:

20 ואתיב יואב ואמר חס חס לי אם אקלקל ואם אחבל:
 21 לא כן פתנמא ארי גברא משרא דבית אפרים שבע בר בכרי שמה

22 וארת אחתא לורת כל עמא בחכמה ואיתך מעל קרחא ואמרת אחתא ליואב תא רישיה מתרמי לך מן שורא:
 23 ואת אחתא לורת כל עמא בחכמה ואיתך מעל קרחא ואמרת אחתא ליואב ותקע בשופר ואתכדור מעל קרחא גבר לקרתי

24 ויואב חב לירושלם לות מלכא:
 25 ויואב ממנא על כל חילא דאשרא ובניה בר יהוידע ממנא על קשתא ועל קלעא:
 26 ואדונירם ממנא על ססקי מסיסין ויהושפט בר אחילוד ממנא על דכרניא:

27 ושיבא ספרא וצדוק ואביתר כהניא:
 28 ואף עירא דמתקוע חור רב לדוד:

כא

1 ויהי כפנא בימי דוד חלת שנין שחא בחר שחא ובעא דוד רחמין מן קדם יי ואמר יי על שאול ועל בית חייבי קטול על דקטל ית
 2 וקרר מלכא לגבעוניא ואמר להון וגבעוניא לא מבני ישראל אינן אלהן משאר אמורא ובני ישראל קיימו
 להון ובעא שאול לקטלהון בקרני ובני ישראל ויהודה:

* Et dixit: Sermo dictus fuit in primis dicentium: Interrogantes interrogabunt in Abel, & sic deficiebant:

* Ego sum pacifica firmamentorum Iſrael, tu autem quæris occidere ciuitatem & metropolin in Iſrael. quid absorbes hereditatem Domini?

* Et respondit Joab & ait: Non mihi fiat ut absorbeam. & si demolitus fuero:

* Non istud verbum, quoniam vir de monte Ephraim Sabee filius Bochori leuauit manum suam contra regem Dauid. tradite mihi eum solum, & recedam à ciuitate. & dixit mulier ad Joab: Ecce caput eius projicietur à muro.

* Et abiit mulier ad omnem populum, et locuta est ad omnem ciuitatem iuxta suam prudentiam. & auferunt caput Sabee filij Bochori, & projiciunt illud ad Joab. & cecinit Ioab in buccina, & dispersus fuit populus à ciuitate. unusquisque in tabernaculum suum. & Ioab reuersus est in Hierusalem ad regem.

* At Ioab fuit super omnem exercitum Iſrael: & Baneas filius Joiada super Cherethi et Phelethi.

* Et Adoran super tributa; & Josaphat filius Achilud à commentariis.

* Et Susa scriba: & Sadoc & Abiathar sacerdotes. * Et Iras filius Jari erat sacerdos Dauid.

CAP. XXI.

ET facta est fames in diebus Dauid tribus annis, annus adhærens anno. & quærebat Dauid faciem à Domino. & dixit Dominus: Super Saul & super domum eius iniquitas, eo quod occidit ipse Gabaonitas.

* Et vocauit rex Gabaonitas, & dixit ad eos. & Gabaonitæ non erant de filiis Iſrael, quoniam à reliquiis Amorraeorum erant, & filij Iſrael iurauerant eis. & quæsiuit Saul percutere eos, cum zelaret ipse filios Iſrael & Juda.

* καὶ εἶπε, λόγος ἐλαλήθη ἐν πρώτοις λεγόντων, ἐρωτῶντες ἐρωτήσουσιν ἐν ἀβέλ, καὶ οὕτως ἐξέλιπον.

* ἐγώ εἰμι εἰρηνικὰ πνευμάτων ἰσραήλ, σὺ δὲ ζητεῖς θάνατον καὶ πόλιν καὶ μητρόπολιν ἐν ἰσραήλ. τί καταπίνεις κληρονομίαν κυρίου;

* καὶ ἀπεκρίθη ἰωάβ καὶ εἶπε, μή μοι γένοιτο εἰς κατάνομα. καὶ εἰ διαφθερώ.

* ἔχ' ὅτι ὁ λόγος ὅτι ἀνὴρ ἐξ ὄρους ἐφραΐμ σαβεαὶ υἱὸς βοχορέθ' ἀντήρει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν βασιλείαν δαυίδ. ὡς ἀδοτέ μοι αὐτὸν μόνον, καὶ ἀπελθόμεναι ἀπὸ τῆς πόλεως. καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἰωάβ, ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ῥιφθήσεται ἀπὸ τοῦ τείχους.

* καὶ ἐπορεύθη ἡ γυνὴ πρὸς πάντα τὸν λαόν, καὶ ἐλάλησε πρὸς πάντας τὴν πόλιν καὶ τὴν αὐτῆς φρόνησιν. καὶ ἀφαιροῦσι τὴν κεφαλὴν σαβεαὶ υἱοῦ βοχορέθ' & ῥίπτουσιν αὐτὴν πρὸς ἰωάβ. καὶ ἐσάλπισεν ἰωάβ ἐν σάλπιγι, καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς ἐκ τῆς πόλεως ἕκαστος εἰς τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ. καὶ ἰωάβ ἐπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ πρὸς τὸν βασιλέα.

* ὁ δὲ ἰωάβ ἦν ἐπὶ πάσης τῆς στρατίας ἰσραήλ. & βασιλεὺς υἱὸς ἰωιαδὲ ἐπὶ τοῦ χειρὸς καὶ τοῦ φελέτι.

* καὶ ἀδωρὰν ἐπὶ πάντων φόρων. καὶ ἰωσαφατὸς υἱὸς ἀχιλὺδ τοῦ ἐπιμενησκόων.

* καὶ θυσαγράμματος· καὶ σαδὼκ καὶ ἀβιαθάρ ἱερεῖς. * καὶ γεῖρας ὁ ἰαρέμ ἰερὸς τῷ δαυίδ.

καί.

* Καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις δαυὶδ τρεῖς ἔτη, ἐνιαυτὸς ἐχόμενος ἐνιαυτοῦ. καὶ ἐζητεῖ δαυὶδ τὸ πρὸς τῷ κυρίῳ. & εἶπε κύριε, ἐπὶ σαουλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἡ ἀδικία, διὰ τὸ θάνατον σαουλ καὶ τῶν γαβωνίταις.

* καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς γαβωνίταις, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς· καὶ ὁ γαβωνίταις εἶπεν ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ὅτι ἀπὸ τῶν καταλοίπων ἀμορραίων ἦσαν, καὶ ὁ υἱὸς ἰσραήλ ὤμοσαν αὐτοῖς. καὶ ἐζητήσας σαουλ πατάσαι αὐτοὺς ἐν τῷ ζηλώσει αὐτὸν ὅτι υἱοὶ ἰσραήλ καὶ ἰούδα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Et dixit dicendo: Memento nunc id quod scriptum est in libro Legis, ut interrogarent in vrbe antiquitus dicendo, Itane sic fuit tibi ut quæres in Abel, num pacifici? Nos pacifici sumus in fidelitate cum Iſrael, & tu quæris dissipare urbem quæ est ipsa munitio magna & mater in Iſrael: ut quid corrumpes hereditatem populi Domini?

Et respondit Ioab & dixit: Absit, absit à me ut corrumpam & dissipem.

Non sic res est. nam vir de monte domus Ephraim, Sebagh filius Bichri nomen eius, leuauit manum suam in regem Dauid, date illum solum, & abibo de super urbem. & dixit mulier ad Ioab: Ecce caput eius projicitur tibi de muro.

Et venit mulier ad omnem populum in sapientia sua, & abscederunt caput Sebagh filij Bichri, & proiecerunt ad Ioab: & clanxit in buccina, & dispersi sunt de super urbem unusquisque in ciuitatem suam; & Ioab rediit in Ierusalem ad regem.

Et Ioab præfectus erat super omnem exercitum Iſrael, & Benaiah filius Ichoiadh præfectus super iaculatores & super fundibularios:

Et Adoniram præfectus super allatores tributorum, & Iehosaphat filius Ahhilud præfectus super monumenta.

Et Sisa scriba: & Szadok & Abiathar sacerdotes.

Et etiam Ghira qui erat ex Thecoagh, fuit princeps Dauidi.

CAP. XXI.

ET fuit fames in diebus Dauid tribus annis anno post annum, & exorauit Dauid misericordias ab ante Dominum. & dixit Dominus: Propter Saul & propter domum reorum mortis, eo quod occidit Gibghonæos.

Et vocauit rex Gibghonæos, & dixit illis: Et Gibghonæi non de filiis Iſrael erant, sed ex reliquiis Emoræi; & filij Iſrael iurauerant illis: & quæsiuit Saul occidere illos dum zelaret pro filiis Iſrael & Iehudah.

* ויאמר דוד אל הגבעונים מה אעשה לכם
 ובמרה אכפר וברכו את נחלת יהוה:
 * ויאמרו לו הגבעונים איך לך כסף וזהב עם
 שאול ועם ביתו ואין לנו איש להמית בישראל
 ויאמר מה אתם אמרים אעשה לכם:
 * ויאמרו אל המלך האיש אשר כלנו ואשר
 דמה לנו נשמדנו מהתיצב בכל גבל ישראל:
 * ינתן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום
 ליהוה בגבעת שאול בחיר יהוה ויאמר
 המלך אני אתן:
 * ויחמל המלך על מפיבשת בן יהונתן בן
 שאול על שבעת יהוה אשר בינתם בין דוד
 ובין יהונתן בן שאול:
 * ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר
 ילדה לשאול את ארמני ואת מפיבשת
 ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה
 לעדריאל בן ברזלי המחלתי:
 * ויתנם ביד הגבעונים ויקיעם בהר לפני יהוה
 ויפלו שבעה יום יחד והם המרו בימי קציר
 בראשנים תחלת קציר שערים:
 * ותקח רצפה בת איה את השק ותטוהו להאל
 הצור מתחלת קציר עד נתך מים עליהם מן
 השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם
 יומם ואת חית השדה לילדו:
 * ויגד לדוד את אשר עשתה רצפה בת איה
 פלגש שאול:
 * וילך דוד ויקח את עצמות שאול ואת עצמות
 יהונתן בנו מאת בעלי יבש גלעד אשר גנבו אתם
 מרחב בית שן אשר תלום שם הפלשתים ביום
 הכות פלשתים את שאול בגלבע:

* Dixit ergo David ad Gabaonitas: Quid
 faciam vobis, & quid erit vestri piaculum
 4 vt benedicatis hæreditati Domini: * Dixe-
 runtque ei Gabaonitæ: Non est nobis su-
 per argento & auro questio, sed cōtra Saul
 & contra domum eius: neque volumus vt
 B interficiatur homo de Israel. Ad quos rex
 ait: Quid ergo vultis vt faciam vobis?
 5 * Qui dixerunt regi: Virum qui attri-
 uit nos & oppressit iniquè, ita delere de-
 bemus vt nec vnus quidem residuus sit
 de stirpe eius in cunctis finibus Israel.
 6 * Dentur nobis septem viri de filiis e-
 ius, vt crucifigamus eos Domino in Ga-
 baa Saul quondam electi Domino. Et ait
 rex: Ego dabo.
 7 * Pepercitque rex Miphiboseth filio Io-
 nathæ filij Saul propter iusiurandum Do-
 mini quod fuit inter David & Jonathan
 filium Saul.
 8 * Tulit itaque rex duos filios Respha
 filiæ Ahia, quos peperit Saul, Armoni &
 Miphiboseth, & quinque filios Michol
 filiæ Saul quos genuerat Hadrieli filio Ber-
 zellai, qui fuit de Molathi:
 9 * Et dedit eos in manus Gabaonita-
 rum, qui crucifixerunt eos in monte co-
 ram Domino. Et ceciderunt hi septem si-
 mul occisi in diebus messis primæ inci-
 piente messione ordeï.
 10 * Tollens autem Respha filia Ahia ci-
 licium, substravit sibi supra petram ab
 initio messis, donec stillaret aqua su-
 C per eos de cælo, & non dimisit aues la-
 cerare eos per diem, neque bestias per
 noctem.
 11 * Et nunciata sunt David quæ fecerat
 Respha filia Ahia concubina Saul.
 12 * Et abiit David & tulit ossa Saul &
 ossa Ionathæ filij eius à viris Iabes Ga-
 laad, qui furati fuerant ea de platea
 Bethsan, in qua suspenderant eos Phi-
 listiim, cum interfecissent Saul in Gel-
 boe.

תרגום יונתן

* ויאמר דוד לגבעונים מה אעביד לכן ובמרה אכפר וברכו את נחלת יהוה: * ויאמרו לו הגבעונים איך לך כסף וזהב עם שאול ועם ביתו ואין לנו איש להמית בישראל ויאמר מה אתם אמרים אעשה לכם: * ויאמרו אל המלך האיש אשר כלנו ואשר דמה לנו נשמדנו מהתיצב בכל גבל ישראל: * ינתן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום ליהוה בגבעת שאול בחיר יהוה ויאמר המלך אני אתן: * ויחמל המלך על מפיבשת בן יהונתן בן שאול על שבעת יהוה אשר בינתם בין דוד ובין יהונתן בן שאול: * ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמני ואת מפיבשת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל בן ברזלי המחלתי: * ויתנם ביד הגבעונים ויקיעם בהר לפני יהוה ויפלו שבעה יום יחד והם המרו בימי קציר בראשנים תחלת קציר שערים: * ותקח רצפה בת איה את השק ותטוהו להאל הצור מתחלת קציר עד נתך מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם ואת חית השדה לילדו: * ויגד לדוד את אשר עשתה רצפה בת איה פלגש שאול: * וילך דוד ויקח את עצמות שאול ואת עצמות יהונתן בנו מאת בעלי יבש גלעד אשר גנבו אתם מרחב בית שן אשר תלום שם הפלשתים ביום הכות פלשתים את שאול בגלבע:

* Et dixit David ad Gabaonitas: Quid faciam vobis, & in quo placabo, & benedicetis hereditati Domini?

* Et dixerunt ei Gabaonitæ: Non est nobis argentum neque aurum cum Saul & cum domo eius, & non est nobis ut interficiamus virum de omni Israhel. & dixit: Quid vos vultis, & faciam vobis?

* Et dixerunt ad Regem: Vir qui finivit nos, & qui persecutus est nos, & qui cogitavit disperdere nos, delebimus eum, ut non residuus sit in cunctis finibus Israhel.

* Et dentur nobis septem viri de filiis eius, & placabimus in eis Dominum in colle Saul electi Domino. Et ait Rex: Ego dabo.

* Et pepercit Rex super Mephiboseth filium Jonathan filij Saul propter iurandum Domini quod iurauerunt inter eos, inter David & inter Jonathan filium Saul.

* Et tulit Rex duos filios Respha filia Aia quos peperit Saul, Armoni & Mephiboseth, & quinque filios Mechol filia Saul, qui geniti sunt Adriel Berzelli Moulathi:

* Et dedit eos in manus Gabaonitarum. & propiciationem fecerunt eos coram Domino in monte. & ceciderunt ibi septem simul. & ipsi occisi sunt in diebus messis in primis, in principio messis ordeorum.

* Et accepit Respha filia Aia saccum, & substravit eum sibi supra petram ab initio messis ordeorum, donec stillauerunt aquæ Dei de celo. & non dimisit volatilia cæli sedere super eos die, neque bestias agri nocte.

* Et nunciata sunt David omnia quæ fecit Respha filia Aia concubina Saul:

* Et abiit David & tulit ossa Saul & ossa Jonathan filij eius à viris Iabes Galaad, qui furati fuerant eos à muro Bethsan cum suspenderent eos ibi Philistiim, in die qua percusserunt Philistiim Saul in Gelboe.

* καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τοὺς γαβαωνίτας, τί ποιήσω ὑμῖν, καὶ ἐν τίνι ἰξίλασμαι, καὶ διλογήσετε τὴν κληρονομίαν κυρίου.

* καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ γαβαωνῖται, οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀργύριον οὐδ' χρυσίον μετὰ σαουλ ἢ μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, & οὐκ ἔστιν ἡμῖν θάνατος αὐτοῦ ἀνδρὶ ἐκ πάντων ἰσραήλ. εἶπεν, τί ὑμεῖς θέλετε, καὶ ποιήσω ὑμῖν.

* καὶ εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα, ὁ δούλος σου ἐπέλεξε τὴν ἡμᾶς καὶ ὃς ἐδίωξεν ἡμᾶς & ὃς παρελθόντος τοῦ ἰσραὴλ θάνατον ἡμᾶς, ἀφανίσθη αὐτὸν, τοῦ μὴ ἀνταθίσαι ἐν παντὶ ὀρέῳ ἰσραήλ.

* καὶ δοθήτωσαν ἡμῖν ἐπὶ τὰς ἀνδρες ἐκ πάντων τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἰξίλασόμεθα ἐν αὐτοῖς τὰς κυρίας ἐν τῇ βοιωτῇ τοῦ σαουλ ἐκκλησίου τὰς κυρίας. εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἐγὼ δώσω. * καὶ ἐφείσθη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν μεφισόσεθ υἱὸν ἰωνάθαν υἱοῦ σαουλ διὰ τὸν ὄρκον κυρίου ὃν ὤμοσαν ἀνὰ μέτρον αὐτῶν, ἀνὰ μέτρον δαυὶδ καὶ ἀνὰ μέτρον ἰωνάθαν υἱοῦ σαουλ.

* καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο υἱοὺς ῥεσφᾶ θυγατρὸς αἰᾶς οὓς ἔτεκε τῇ σαουλ, τὸν δερμωνὶ καὶ μεφισόσεθ, καὶ τοὺς πέντε υἱοὺς τῆς μεχολ θυγατρὸς σαουλ, τοὺς τεχθέντας τῇ ἀδελῇ βερζελὶ τῇ μουλαθί.

* καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῶν γαβαωνιτῶν καὶ ἰξίλωσαν αὐτοὺς ἐναντὶ τοῦ κυρίου ἐν τῇ ὄρῃ. καὶ ἔπεσαν ἐκεῖ ἐπὶ τὰς κατὰ τὸ αὐτό. καὶ αὐτοὶ ἐθανατώθησαν ἐν ἡμέραις θέρου ἐν πρώτοις, ἐν δρχῇ θέρου κυρίων.

* καὶ ἔλαβε ῥεσφᾶ θυγατρὸς αἰᾶς τὸν σάκκον & ἐσρωσεν αὐτὸν ἐαυτῇ ἐπὶ τὴν πέτραν ἀπ' ἀρχῆς θέρου κυρίων ἕως οὗ ἔσῃεν ὕδατα θεοῦ ἰξίωσεν. & οὐκ ἀφῆκε τὰ πετρεῖα τοῦ οὐρανοῦ καθίσαι ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρας, οὐδ' αἰθρία τοῦ ἀγροῦ νυκτός.

* καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυίδ, πάντας ὅσα ἐποίησε ῥεσφᾶ θυγατρὸς αἰᾶς ἡ παλλακὴ σαουλ.

* καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ καὶ ἔλαβε τὰ ὅσα σάκελ & τὰ ὅσα ἰωνάθαν υἱοῦ αὐτοῦ τῶν ἀνδρῶν ἰαβὲς γαλαὰδ τῶν κλεψάντων αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τείχους βεθσαν κρεμασάντων αὐτοὺς ἐκεῖ τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἐπάταξαν ἀλλόφυλοι τὸν σαὺλ ἐν γελβοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit David Gibghonæis: Quid faciam vobis, & in quo expiabo ut benedicatis hereditati populi Domini?

* Et dixerunt illi Gibghonæi: Non nos benedicimus accipiendo argentum & aurum à Saul & à domo eius, neque etiam hominem occidendo in Israhel. & dixit: Quod vos dixeritis faciam vobis.

* Et dixerunt regi: Vir est qui excidit nos & qui cogitavit aduersum nos: excisi sumus ut non habitemus in omni termino terræ Israhel. Dentur nobis septem viri de filiis eius, & suspenderemus illos ante Dominum in Gibghatha Sauli electi Domini. & dixit Rex: Ego dabo.

* Et pepercit rex super Mephiboseth filio Iehonathan filij Saul, propter iuramentum Domini quod fuit inter ipsos inter David & inter Iehonathan filium Saul.

* Et accepit rex duos filios Rishpah filia Aiah quos pepererat Sauli, Armoni, & Mephiboseth & quinque filios Merab, quos educauerat Michal filia Saul, quos pepererat Ghadrieli filio Barzilai qui erat de Mehholath.

* Et dedit illos in manu Gibghonæorum, & suspenderunt illos in monte ante Dominum. & ceciderunt septem illi pariter: & illi occisi sunt in diebus messis in primis diebus, in initio messis ordeorum.

* Et accepit Rishpah filia Aiah saccum & extendit eum sibi super petram ab initio messis, quousque descendit super illos pluuia de celo: & non fuit autem cæli quiescere super illos in die, & feras agri in nocte.

* Et indicatum est David quod fecerat Rishpah filia Aiah concubina Saul.

* Et iuit David & tulit ossa Saul & ossa Iehonathan filij eius, ab habitatoribus Iabes Gilghad qui furati fuerant illos ex muris Bethsan, in quo suspenderant eos Pelisthæi, in die quo interfecerunt Pelisthæi Saul in Gilboagh.

וַיַּעַל מֶשֶׁם אֶת-עֲצָמוֹת שָׁאוּל וְאֶת-עֲצָמוֹת
יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וַיֹּאסְפוּ אֶת-עֲצָמוֹת הַמּוֹקְעִים:

וַיִּקְבְּרוּ אֶת-עֲצָמוֹת שָׁאוּל וַיְהוֹנָתָן בְּנוֹ
בָּאָרֶץ בְּנִימִן בְּצֶלַע בְּקִבְרֵי קִישׁ מִבְּנוֹ וַיַּעֲשׂוּ כָל
אֲשֶׁר-צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲתֵר יְהוָה לְאַרְצָא
אֲחֵרֵי כֵן:

וַתְּהִי-עוֹד מִלְחָמָה לְפִלִּשְׁתִּים מֵאֶת-
יִשְׂרָאֵל וַיֵּרֶד דָּוִד וְעַבְדָּיו עִמּוֹ וַיִּלָּחֲמוּ מֵאֶת-
פִּלִּשְׁתִּים וַיַּעַף דָּוִד:

וַיֵּשְׁבוּ בְּגִבַּת אֲשֶׁר בִּילִידֵי הַרפָּרָה וּמִשְׁקַל קִינוֹ
שֶׁלֹשׁ מֵאוֹת מִשְׁקַל נְחָשָׁת וְהוּא חֲגוּר חֲדָשָׁה
וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת אֶת-דָּוִד:

וַיַּעֲזֹר לוֹ אֲבִישַׁי בֶּן-צְרוּיָה וְיָד אֶת-הַפִּלִּשְׁתִּי
וַיִּמָּתְרוּ אוֹ נִשְׁבְּעוּ אַנְשֵׁי-דָוִד לוֹ לֵאמֹר לֹא-
תֵצֵא עוֹד אֲתָנוּ לְמִלְחָמָה וְלֹא תִכָּבֵד אֶת-
נֹר יִשְׂרָאֵל:

וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַתְּהִי עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגִבַּת עַם-
פִּלִּשְׁתִּים אוֹ הַכּוֹסֵבְכִי הַחֲשָׁתִי אֶת-כֶּף אֲשֶׁר
בִּילִידֵי הַרפָּרָה:

וַתְּהִי עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגִבַּת עַם-פִּלִּשְׁתִּים
וַיֵּךְ אֶלְחָנָן בֶּן-יֵעָרִי אֶרְגִּים בֵּית הַלְחָמִי אֶת-גִּלְיָת
הַגִּתִּי וַעַץ חֲנִיתוֹ כַּמְנֹר אֶרְגִּים:

וַתְּהִי עוֹד מִלְחָמָה בְּגִת וַיְהִי אִישׁ מִדִּין
וַאֲצַבְעַת יָדוֹ וַאֲצַבְעוֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרִים
וְאַרְבַּע מִסְפָּר וְגַם-הוּא יָלַד לְהַרפָּרָה:

וַיַּחַרֵּף אֶת-יִשְׂרָאֵל וַיִּכְהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן-שִׁמְעִי
אֶת-דָּוִד:

וַיִּפְּלוּ בְּיַד דָּוִד וּבְיַד עַבְדָּיו:

¹³ * Et asportavit inde ossa Saul & ossa
Ionathæ filij eius, & colligentes ossa eo-
rum qui affixi fuerant,

¹⁴ * Sepelierunt ea cum ossibus Saul &
Ionathæ filij eius in terra Benjamin in la-
tere in sepulchro Cis patris eius. Fece-
runtque omnia quæ præceperat Rex:
& repropitiatus est Deus terræ post
hæc.

¹⁵ * Factum est autem rursus prælium
Philistinorum aduersum Israel, & descen-
dit Dauid & serui eius cum eo; & pugna-
bant contra Philistiim.

¹⁶ * Deficiente auté Dauid Iesbi de Nob,
qui fuit de genere Arapha, cuius ferrum
hastæ trecentas vncias appendebat, & ac-
cinctus erat ense nouo, nifus est percute-
re Dauid:

¹⁷ * Præsidioque ei fuit Abisai filius Sar-
uiæ, & percussum Philistæum interfecit.
Tunc iurauerunt viri Dauid dicentes: Iā
non egredieris nobiscum in bellum, ne
extinguas lucernam Israel.

¹⁸ * Secundum quoque fuit bellum in
Gob contra Philistæos. Tunc percus-
sit Sobochai de Vfatih Saph de stirpe A-
rapha.

¹⁹ * Tertium quoque fuit bellum in Gob
cōtra Philistæos, in quo percussit à-Deo-
datus filius saltus polymitarius Bethlee-
mites Goliath Gethæum, cuius hasti-
le hastæ erat quasi liciatorium texen-
tium.

²⁰ * Quartum bellum fuit in Geth, in
quo vir fuit excelsus qui senos in mani-
bus pedibusque habebat digitos, id est,
viginti quatuor; & erat de origine Ara-
pha;

²¹ * Et blasphemauit Israel. Percussit au-
tem eum Ionathas filius Sammaa fratris
Dauid.

²² * Hi quatuor nati sunt de Arapha in
Geth, & ceciderunt in manu Dauid &
seruorum eius.

תרגום יונתן

¹³ וַאֲסִיק מִחֲמַן יִתְגַּרְמִי שָׁאוּל וַיִּתְגַּרְמִי יְהוֹנָתָן בְּרִיָּה וּכְנִשׁוּ יִתְגַּרְמִי צְלִיבִיָּה:
¹⁴ וַיִּקְבְּרוּ יִתְגַּרְמִי שָׁאוּל וַיְהוֹנָתָן בְּרִיָּה בָּאָרֶץ שְׁבֵט בְּנִימִן בְּצֶלַע בְּקִבְרֵי קִישׁ מִבְּנוֹ וַיַּעֲשׂוּ כָל
אֲשֶׁר צִוָּה כֵּן:

¹⁵ וַתְּהִי עוֹד קִרְבָּא לְפִלִּשְׁתִּים עִם יִשְׂרָאֵל וַתִּנְחַח דָּוִד וְעַבְדֵּיהּ עִמּוֹ וַאֲשֶׁר צִוָּה דָּוִד:
¹⁶ וַיֵּשְׁבוּ בְּגִבַּת גְּבִיָּה וּמִתְקַל סוּפִיָּה מִתְקַל חֶלֶת סָאָה סִלְעִין דְּנִחְשָׁא וְהוּא אֲסִיר אֲסַפְנָקִי חֲדָתָא וַאֲמַר לְמִקְטֵל יִתְדָּוִד:
¹⁷ וְסַעַד לִיה אֲבִישַׁי בֶּן-צְרוּיָה וּמִחָא יִתְפִּלְשָׁתָא וְקִטְלִיה בְּכֵן קִינִימוֹ גְּבִיר דָּוִד לִיה לְמִימַר לֹא תִפּוֹק עוֹד עִסְנָא לְקִרְבָּא וְלֹא
חֲסִפִּי יִתְמַלְכּוּתָא דְיִשְׂרָאֵל:

¹⁸ וַתְּהִי כְתֵר כֵּן וַתְּהִי עוֹד קִרְבָּא בְּגִבַּת עַם פִּלִּשְׁתִּים בְּכֵין קִטְל סְבִכִּי דְמֵן חוֹשֶׁת יִתְסַף דְּבִכְנִי גִיבִרָא:
¹⁹ וַתְּהִי עוֹד קִרְבָּא בְּגִבַּת עַם פִּלִּשְׁתִּים וְקִטְל דָּוִד בֶּר יִשִּׁי מַחִי פְרוּכְתָא דְּבִית מִקְדָּשָׁא וַח גִּלְיָת גִּתִּיָּה וַאֲעָא דְּמוֹרְנִיתִיָּה כְּאֶכְסֵן דְּגִרְדָּאִין:
²⁰ וַתְּהִי עוֹד קִרְבָּא בְּגִת וַתְּהִי גְבִיר דְּמִשְׁתֵּן וַאֲצַבְעַת יְדֵיהּ וַאֲצַבְעוֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע מִנָּן וַאֲף הוּא אֲתִילִיד לְגִבִּרָא:
²¹ וַחֲסִידֵי יִתְיִשְׂרָאֵל וְקִטְלִיה וַיְהוֹנָתָן בֶּן-שִׁמְעִי אֲחֵיהּ דְּדָוִד:
²² יִתְ אֲרַבְעַת אִילִין אִתְיִלְדוּ לְגִיבִרָא בְּגִת וַאֲחִסְרוּ בְּיַד דָּוִד וּבְיַד עַבְדֵּיהּ:

* Et asportauit David inde ossa Saul & ossa Ionathan filij eius, & congregauit ossa propiciatorum.

* Et sepeliuit ossa Saul & Ionathan filij eius, & ossa propiciatorum in terra Benjamin in latere sepulchri Cis patris eius. & fecerunt secundum omnia quæ præceperat rex. & propiciatus est Deus terræ post hæc.

* Et factum est rursus bellum Philistiim ad Ifrael. & descendit David & serui eius cum eo, & pugnaverunt cum Philistiim. Et defecit David.

* Et Iesbi de Nob, quierat de genere gigantum, & pondus hastæ eius trecentorum siclorum aris. & iste accinctus balteo, & cogitabat ut percuteret David.

* Et præsidio fuit ei Abesa filius Saruia, & percussit Philistaum & interfecit eum. Tunc iurauerunt viri David dicentes: Non egredieris nobiscum rursus in bellum, & non extingues lucernam Ifrael.

* Et factum est post hæc bellum rursus cum Philistæis in Nob. tunc percussit Sobecchi Asothi congregatos de stirpe Gigantum.

* Et factum est rursus bellum cum Philistæis in Nob. & percussit Ellanan filius Iare de textentibus Bethleemi, Goliath Gethæum: & hostile hastæ eius erat quasi liciatorium textentium.

* Et factum est rursus bellum cum Philistæis in Geth. & fuit vir ex Madon, & digiti manuum eius & digiti pedum eius sex & sex, viginti et quatuor numero: & ipse de genere Titanorum.

* Et improperauit Ifrael. & percussit eum Jonathan filius Samaa fratris David.

* Quatuor istos natos de genere Gigantum in Geth. & ceciderunt in manu David & in manu seruorum eius.

* καὶ ἀνέλαθεν δαυὶδ ἐκεῖθεν τὰ ὀστέα Σαουλ καὶ τὰ ὀστέα Ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ συνήγαγε τὰ ὀστέα τῶν ἐξιλεασµένων.

* καὶ ἐθαψεν τὰ ὀστέα Σαουλ καὶ Ἰωνάθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀστέα τῶν ἐξιλεασµένων ἐν τῇ γῇ Βενιαμὴν ἐν τῇ πλευρᾷ τοῦ τάφου κίς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐποίησαν κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς. καὶ ἐξίλασατο ὁ θεὸς τὴν γῆν καὶ τὸ λαόν.

* καὶ ἐγένετο ἐπὶ πόλεμον τοῖς ἀλλοφύλοις πρὸς Ἰσραήλ. καὶ κατέβη δαυὶδ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμησαν κατὰ τῶν ἀλλοφύλων. καὶ ἐξελύθη δαυὶδ.

* ὁ Ἰεσβὶ δὲ πρὸς τὸν δόρυ αὐτοῦ τριακοσίων σίκλων χαλκοῦ. καὶ οὗτος ὁ περικνηστὴς ὡς ζώνη, καὶ δεικνύει τὸ πατάξαι τὸν δαυὶδ.

* καὶ ἐβόηθησαν ἀπὸ Ἀβеса υἱὸς Σαρυῖα, καὶ ἐπάταξεν τὸν ἀλλόφυλον καὶ ἐκθρόνισεν αὐτόν. τότε ὤμωσαν οἱ ἀνδρες δαυὶδ λέγοντες, ὅτι ἐξελεύσῃ μετ' ἡμῶν ἐπὶ εἰς πόλεμον, καὶ οὐ μὴ σβέσῃς τὸν λύχνον Ἰσραήλ.

* καὶ ἐγένετο κατὰ πάντα πόλεμον ἐπὶ κατὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῷ. τότε ἐπάταξε ὁ βασιλεὺς ὁ Ἀσωθὶ ὅτι ἐπισυνήγαγε τῶν ἀπογόνων τῶν γιγνόντων.

* καὶ ἐγένετο ἐπὶ πόλεμος κατὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῷ. καὶ ἐπάταξεν ἑλλανὰν υἱὸς Ἰαρέ τῶν ὑφαινόων Βεθλεεμί, τὸν γολιάθ τὸν γεθαῖον. καὶ τὸ ξύλον τοῦ δόρυ αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαινόωντων.

* καὶ ἐγένετο ἐπὶ πόλεμον κατὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐν γέθ, καὶ ὡς δὲ ἐκ Μαδὼν, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν αὐτοῦ καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἕξ καὶ ἕξ, εἴκοσι καὶ τέσσαρες δακτύλοι. καὶ γε αὐτὸς ἀπόγονος πιτάνων.

* καὶ ὠνείδισε τὸν Ἰσραήλ. καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰωνάθαν υἱὸς Σαμαὰ ἀδελφοῦ δαυὶδ.

* ὅτι τέσσαρες τοῖς οὖτοις τεχνήτας ἀπογόνους τῶν γιγνόντων ἐν γέθ. καὶ ἐπεὶ ἐν χειρὶ δαυὶδ καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹³ Et ascendere fecit inde ossa Saul & ossa Ichonathan filij eius, & congregauerunt ossa susensorum.

¹⁴ Et sepelierunt ossa Saul & ossa Ichonathan filij eius in terra tribus Biniamin in Szelagh in sepulchro Kis patris eius, & fecerunt omnia quæ præceperat rex. & suscepit Dominus orationem incolarum terræ postea.

¹⁵ Et fuit adhuc bellum Pelisthæis cum Ifrael, & descendit David & serui eius cum eo, & inierunt bellum in Pelisthæos, & fatigatus est David.

¹⁶ Et Iisbi-Benob qui erat ex filiis robustorum, & pondus hastæ eius erat pondus trecentorum siclorum aris; & ipse accinctus cingulo nouo, dixit quod occideret David.

¹⁷ Et auxiliatus est illi Abisai filius Szaruiah, & percussit Pelisthæum & occidit illum. ideo iurauerunt viri David ei, dicendo: Non exhibis amplius nobiscum ad bellum, ut non extinguas regnum Ifrael.

¹⁸ Et fuit post hæc & fuit adhuc bellum in Gob cum Pelisthæis: tunc occidit Sibchai qui erat de Hhusath, Zzaph ex filiis robusti.

¹⁹ Et fuit adhuc bellum in Gob cum Pelisthæis, & occidit David, filius Isai textoris veli domus sanctuarij, Goliath Githæum; & lignum hastæ eius erat sicut liciatorium textorum.

²⁰ Et fuit amplius bellum in Gath, & erat vir mensuræ, & digiti manuum eius & digiti pedum eius erant sex & sex, viginti quatuor numero; & ipse etiam genitus ex robusto.

²¹ Et exprobrauit Ifrael: & occidit illum Ichonathan filius Simgha fratris ipsius David.

²² Quatuor hi nati sunt robusto vni in Gath, & traditi sunt in manus David & in manus seruorum eius.

CAP. XXII.

כב

* וידבר דוד ליהוה את דברי השירה
 הוֹאֵר בְּיוֹם הַצִּיל יְהוָה אֶת־
 מִכָּה כָּל־אֹיְבָיו וּמִכָּה שָׂאוֹל :
 * וַיֹּאמֶר יְהוָה סִלְעִי וּמִצְדָּתִי
 וּמִפְּלִטִי־לִי : * אֱלֹהֵי צוּרֵי אַחֲסֵה־
 בּוֹ מִגְּנֵי וּקְרוֹן יִשְׁעֵי מִשְׁגָּבִי
 וּמִנוֹסֵי מִשְׁעֵי מַחֲסֵם תִּשְׁעָנִי :
 * מִהַלֵּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֵיבֵי
 אוֹשָׁע : * כִּי אֶפְפָּנִי מִשִּׁבְרֵי־מוֹת
 נֶחְלִי בְּלִיעַל יִבְעֲתָנִי : * חֲבָלִי
 שָׂאוֹל סָבְנִי קִדְמָנִי מִקְשֵׁי מוֹת :
 * בָּצַר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֵל־אֱלֹהֵי
 אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע מֵהִיכָלוֹ קוֹלִי
 * וַיִּשְׁוֹעַתִּי בְּאָזְנוֹ : וַתִּגַּעַשׁ וַתִּרְעַשׁ
 הָאָרֶץ מוֹסְדוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגָּזוּ
 * וַיִּתְגַּעֲשׂוּ כִי־חָרָה לּוֹ : * עָלָה
 עֶשֶׂן בְּאָפוֹ וְאֵשׁ מִפִּי־וַתֹּאכַל גְּחָלִים
 * בָּעֵרוּ מִמֶּנּוּ : וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ
 וַעֲרַפְּלֵת חֲרָת רִגְלָיו : * וַיִּרְכַּב
 עַל־כְּרוֹב וַיַּעֲף וַיֵּרָא עַל־כְּנָפֵי־
 רוּחַ : * וַיֵּשֶׁת׃ חֶשֶׁךְ סָבִיב־תִּי־סָבֹר
 חֲשֵׁר־מִי־עָבִי שְׁחָקִים :
 * מִנְּגָה נִגְדּוּ בָּעֵרוֹ גְּחָלֵי־אֵשׁ :
 * יִרְעֵם מִן־שָׁמַיִם יְהוָה
 וְעֲלִיזוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ : * וַיִּשְׁלַח חֲצִצִּים
 * וַיִּפִּיצֵם בָּרֶק וַיִּהַמֵּם : * וַיִּרְאוּ
 אֶפְיָקִי־יָם יִגְלוּ מוֹסְדוֹת תַּבַּל
 בְּגַעֲרַת יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אָפוֹ :

1 **L**ocutus est autem David Domino ver-
 ba carminis huius, in die qua liberauit
 eum Dominus de manu omnium inimi-
 corum suorum, & de manu Saul.

2 * Et ait: Dominus petra mea, & robur
 meum, & saluator meus. Psal. 17.

3 * Deus fortis meus, sperabo in eum:
 scutum meum, & cornu salutis meae, eleua-
 tor meus & refugium meum; saluator
 meus, de iniquitate liberabis me.

4 * Laudabilem inuocabo Dominum, &
 ab inimicis meis saluus ero.

5 * Quia circumdederunt me contritio-
 nes mortis, torrentes belial terruerunt
 me.

6 * Funes inferni circumdederunt me,
 praeuenerunt me laquei mortis.

7 * In tribulatione mea inuocabo Do-
 minum, & ad Deum meum clamabo. et
 exaudiet de templo sancto suo vocem meam,
 & clamor meus veniet ad aures eius.

8 * Comota est & contremuit terra, fun-
 damenta montium concussa sunt & con-
 quassata, quoniam iratus est.

9 * Ascendit fumus de naribus eius, &
 ignis de ore eius vorauit, carbones suc-
 censi sunt ab eo.

10 * Et inclinavit caelos & descendit, &
 caligo sub pedibus eius.

11 * Et ascendit super Cherubin & vola-
 uit, & lapsus est super pennas venti.

12 * Posuit tenebras in circuitu suo latibu-
 lum, cribrans aquas de nubibus caelorum.

13 * Prae fulgore in conspectu eius, succen-
 si sunt carbones ignis.

14 * Tonabit de caelo Dominus, & excel-
 sus dabit vocem suam.

15 * Misit sagittas, & dissipauit eos, ful-
 gura, & consumpsit eos.

16 * Et apparuerunt effusiones maris, &
 reuelata sunt fundamenta orbis ab incre-
 patione Domini, ab inspiratione spiritus
 furoris eius.

תרגום יונתן

כב

1 ושבח דוד ית פתגמי השבח חתא הדא על כל יומיא דשויב וי ית ישראל מיד כל בעלי דבביות ואף לדוד מחרבא דשאוול 2 ואמר
 וי תקפי ורוחצני ומשויב יתי 3 אלהי תקפי דמן קדמותי מתחת לי תקוף ופירקו לאתגברא על בעלי דבבי רוחצני דעל סימריה אנא
 דחיש בעיז עקא מגין עלי מבעלי דבבי ואמר לארמא קרני בפורקניה סמכני דתוה מימריה סמך לי כד הויתי עריק מן קדם דרפי פרקני
 מבעלי דבבי ואף מיד כל חטופין שויבני 4 בתשכחא אנא מצלי קדם וי דכל עיז מבעלי דבבי פריק יתי 5 ארי אקיפתני עקא
 כחא דיהבא על מתברא וחיל ליה לה למילר סיעת חייבין בעתה יתי 6 משרית רשיעין אקפוני קדמוני דסוין במני קטול 7 כד
 עקא לי אנא מצלי קדם וי וקדם אלהי אנא מתחנן ומקבל מהיכליה צלותי ובעותי מן קדמותי מתקבלא באדנו 8 ואיתרגיפת ואיתרגישת
 ארעא ושכלולי שמיא עזו ואתרכינו ארי תקף רגויה 9 סליק תננת רגויה כחשא בערא מן קדמותי משיצי מזופיתיה כגומרין דנור דלקא
 סמימריה 10 וארכין שמיא ואתגלי יקרניה וענן אמיתחא כיבש קדמותי 11 ואתגלי בגבורתיה על כרוביא ודבר בתקוף על כנפי רוחא
 אשרי שכינתיה בטרפילא ענן יקר סחור סחור ליה מחית מן חקיפין מרכפת עננין 12 כזיו יקרניה מבחיקין שמי שמיא מזופיתיה
 כגומרין דנור דלקא סמימריה 13 אכלי מן שמיא וי ועילא ארים סימריה 14 ושלח מחתיה כגירין וברירין ברכין ושגישנין
 15 ואיתחזאו עמקי ימא ואתגליאו שכלולי תבל בסופיתא מן קדם וי סמימר תקוף רגויה 16

CAP. XXII.

κβ.

ET locutus est David Domino verba carmi-
nis huius in die qua liberavit eum Dominus
de manu omnium inimicorum suorum, & de
manu Saul.

* Et dixit: Dominus petra mea, & muni-
tio mea, & eruens me mihi

* Deus meus, custos meus, confisus ero in eo.

* Protector meus & cornu salutis meæ, su-
sceptor meus & refugium salutis meæ; de ini-
quo saluabis me.

* Laudabilem inuocabo Dominum, & ab
inimicis meis saluus ero:

* Quoniam circumdederunt me contritiones
mortis, & torrentes iniquitatis terruerunt
me.

* Funes inferni circumdederunt me, et præ-
uenerunt me laquei mortis.

* In tribulatione mea inuocabo Dominum,
& ad Deum meum clamabo. et audiuit de tem-
plo suo vocem meam, & clamor meus in auri-
bus eius.

* Et commota est & turbata est terra, &
fundamenta cali concussa sunt, quoniam ira-
tus est eis Dominus.

* Ascendit fumus in ira eius, & ignis ex o-
re eius vorauit. carbones succensi sunt ab eo;

* Et inclinavit celos & descendit, & cali-
go sub pedibus eius.

* Et ascendit super Cherubim & volauit,
& visus est super pennas ventorum;

* Et posuit tenebras latibulum suum in cir-
cuiu suo tabernaculum suum tenebræ aquarū,
nubes aeris.

* De lumine in conspectu eius succensi sunt
carbones ignis.

* Et intonuit de celo Dominus, & excelsus
dedit vocem suam:

* Et misit sagittas & dissipauit eos.

* Et fulgurauit coruscationem & terruit
eos, & apparuerunt emissiones maris. & reue-
lata sunt fundamenta orbis in increpatione Do-
mini à spiratione spiritus furoris eius.

1 * Καὶ ἐλάλησε δαυὶδ τὰ κυρία ὁδὸν λόγοις τῆς ὠδῆς
ταύτης ἐν ἡμέρᾳ ἣ ἔξείλετο αὐτὸν κύριος ἐκ χειρὸς πάν-
των τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ χειρὸς σαουλ.

2 * καὶ εἶπεν, κύριος πέτρα μου καὶ ὁχύρωμά μου, &
ἔξαιργύμνός με ἐμοί

3 * ὁ θεός μου, φύλαξ μου, πεποιθὼς ἔβουλα ἐπ' αὐ-
τῷ. ὑπερασπιστής μου, καὶ κέρας σωτηρίας μου, διπ-
λήπιός μου καὶ καταφυγὴ σωτηρίας μου, ἔξ ἀδίκων σώ-
σεις με.

4 * αἰνετὸν Ἰπικαλέβουμαι κύριον, καὶ διὰ τῶν ἐχθρῶν
μου σωθήσομαι.

5 * ὅτι παρέσχόν με σωτῆρι μοι θανάτου, καὶ χείμαρ-
ρι δυνάμεως ἐτάμην σὸν με.

6 * χοῖνίᾳ ἄδου ἐκύκλωσθόν με, καὶ παρέφθασθόν με
πέσαι θανάτου.

7 * ἐν θλίψει μου ἐπικαλέβουμαι τὸν κύριον, καὶ πρὸς
τὸν θεόν μου βοήσομαι. καὶ ἤκουσεν ἐκ ναοῦ αὐτοῦ φωνῆς
μου, καὶ ἡ κραυγὴ μου ἐν τοῖς ὠσίν αὐτοῦ.

8 * καὶ ἐσείσθη καὶ ἐταράχθη ἡ γῆ καὶ τὰ θεμέλια τοῦ
οὐρανοῦ συνετάραχθη, ὅτι ἐδυμῶθη αὐτοῖς κύριος.

9 * ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, & πῦρ ἐκ στόματος αὐτοῦ
κατέφαγε. ἀνέβρακες ἀνῆψθησαν ἔξ αὐτοῦ.

10 * καὶ ἐκλινεν οὐρανοὶ καὶ κατέβη, & γνώφθη ὑπὸ
τοῖς πόδας αὐτοῦ.

11 * καὶ ἐπέβη ἐπὶ χειρὺς ἐμὰς & ἐπετάσθη, & ὥφθη ἐπὶ
πτερύγων ἀνέμων.

12 * καὶ ἔθετο σκότος διποκρυφίῳ αὐτοῦ. κύκλω αὐτοῦ ἡ
σκλήνη αὐτοῦ σκότος ὑδάτων, νεφέλαι ἀέρος.

13 * ἐκ φέγγους ἀπέναντι αὐτοῦ ἔξκαύθησαν δυνάμε-
κες πυρός.

14 * καὶ ἐβρόντησεν ἔξ οὐρανοῦ ὁ κύριος, καὶ οὐρανὸς
ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ.

15 * καὶ ἀπέστειλε βέλη καὶ διεσκόρπισεν αὐτοὺς.

16 * καὶ ἤστραψεν ἀστραπὴν, καὶ ἔξέστησεν αὐτοὺς, καὶ
ὥφθησαν ἀφ᾽ οὐρανοῦ θαλάσσης. καὶ ἀπεκαλύφθη τὰ θε-
μέλια τῆς οἰκουμένης ἐν τῇ Ἰπτιμήσει τοῦ κυρίου διὰ
πνοῆς πνύματος ὀργῆς αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXII.

ET cantauit David verba laudis huius super omnibus diebus quibus liberauerat Dominus Israel de manu omnium auctorum inimici-
tiarum eorum, & etiam David ex gladio Saul. * Et dixit: Dominus firmitudo mea, & fiducia mea, & liberans me. * Dominus firmi-
tudo mea, quod ab-ante ipsum data sit mihi firmitas & liberatio ad superandum auctores inimicitiarum mearum; fiducia mea, quod super
verbum eius confido in tempore angustiarum, protegens me ab auctoribus inimicitiarum mearum; & qui dixit, quod extolleret cornu meum,
in liberatione sua fulciuit me. ecce fuit dictum eius sustentaculum mihi quando fugiebam ante persecutores meos; liberauit me de auctori-
bus inimicitiarum mearum, & etiam de manu omnium raptorum eripuit me. * In laude oro ante Dominum, qui in omni tempore de au-
ctoribus inimicitiarum mearum liberauit me. * Quia circumdedit me angustia tanquam mulierem qua sedet in sella parturientis, & virtus
non illi est ad pariendum: multitudo peccatorum territat me. * Castra improborum obsederunt me, anticipauerunt me qui armati erant va-
sis occisionis. * Quando angustia erat mihi, ego orabam ante Dominum, & ante Deum meum ego deprecabar; & accipiebat de templo suo
orationem meam; & postulatio mea ab-ante ipsum suscipiebatur in auribus eius. * Et commota est & tremefacta terra, & fundamenta celorum
expauerunt, & deiecta sunt, quia grauis erat indignatio eius. * Ascendit fumus indignationis eius sicut ignis combures, ab-ante illū; consumit in-
crepatione eius, sicut carbones ignis, succensa à dicto eius. * Et inclinavit celos, & reuelata est gloria eius, & nubes caliginis scabellum
ante eū. * Et reuelatus est in fortitudine sua super Cherubaia, & deduxit in fortitudine super alas veteri. * Posuit maiestatem suam in obscuritate
nubis gloriam circum se, descendere faciens aquas fortes de multitudine nubium. * A fulgore gloriæ eius candent cæli celorum: increpatione
eius, sicut carbones ignis, succensa est à dicto eius. * Tonauit de celo Dominus, & altissimus extulit dictum suum. * Et misit plagas suas sicut iacula,
& dispersit illos; fulgura, & conturbauit eos. * Et visæ sunt profunditates maris, & reuelata sunt fundamenta orbis, in increpatione ante
Dominum, à dicto valido indignationis eius.

17 * יִשְׁלַח מִמְרוֹם יְקַחֵנִי יִמְשְׁנִי * Misit de excelsis & assumpsit me, & traxit me de aquis multis.
18 * מִמֵּי רַבִּים: * יִצִּילֵנִי מֵאִיְבִי * Liberauit me ab inimico meo potentissimo, & ab his qui oderant me, quoniam robustiores me erant. * Præuenit me in die afflictionis meæ, & factus est Dominus firmamentum meum.
19 * יְקַדְּמֵנִי בַיּוֹם * אִידִי וַיְהִי יְהוָה * Et eduxit me in latitudinem, liberauit me, quia complacui ei.
20 * מִשְׁעַן לִי: * וַיֵּצֵא לְמִרְחָב אֹתִי * Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam, & secundum munditiam manuum mearum reddet mihi.
21 * יַחְלִצֵנִי בִי-חָפֵץ * בִּי: * יַגְמִלֵנִי * Quia custodiui vias Domini, & non egi impiè à Deo meo. * Omnia enim iudicia eius in conspectu meo, & præcepta eius non amoui à me.
22 * בִּי שְׁמֵרָתִי * דְּרָבִי יְהוָה וְלֹא * Et ero perfectus coram eo, & custodiam me ab iniquitate mea.
23 * רִשְׁעֵתִי מֵאֱלֹהִי: * כִּי כָל-מִשְׁפָּט * Et restituet mihi Dominus secundum iustitiam meam, & secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum suorum. * Cum sancto sanctus eris, & cum robusto perfectus.
24 * לִנְגְדִי וְחֻקְתִּיו לֹא- * אֲסֹר מִמֶּנּוּ: * Et cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris.
25 * מַעֲוִי: * וַיֵּשֶׁב * יְהוָה לִי בְצַדִּיקָתִי * Et populum pauperem saluum facies, oculisque tuis excelsos humiliabis.
26 * כְּבָרִי לִנְגַד עֵינָיו: * עִם-חֲסִיד * Quia tu lucerna mea Domine, & tu Domine illuminabis tenebras meas.
27 * תִּתְּחַסְּדַע-גִּבּוֹר * תָּמִים תִּתַּמֵּם: * In te enim curram accinctus, in Deo meo transiliam murum. * Deus, immaculata via eius, eloquiũ Domini igne examinatum, scutum est omnium sperantium in se. * Quis est Deus præter Dominum, & quis fortis præter Deum nostrum?
28 * עִם-נֹכַח תִּתְּכַר וְעִם-עֶקֶשׁ * וְעֵינֶיךָ עַל-רַמִּים תִּשְׁפִּיל: * Deus qui accinxit me fortitudine, & complanauit perfectam viam meam. * Coæquans pedes meos ceruicis, & super excelsa mea statuens me. * Docens manus meas ad prælium, & componens quasi arcum creum brachia mea. * Dedisti mihi clypeũ salutis tuę, & mansuetudo mea multiplicauit me. * Dilatabis gressus meos subtus me, & non deficient tali mei.
29 * בִּי-אַתָּה נִירִי * יְהוָה וַיְהוָה יִגִּית * Et ero perfectus coram eo, & custodiam me ab iniquitate mea.
30 * חֲשָׁבִי: * כִּי בָכָה אֲרוּץ גִּדּוֹד בְּאֱלֹהֵי * In te enim curram accinctus, in Deo meo transiliam murum. * Deus, immaculata via eius, eloquiũ Domini igne examinatum, scutum est omnium sperantium in se. * Quis est Deus præter Dominum, & quis fortis præter Deum nostrum?
31 * אֲדַלֵּג-שׁוֹר: * הָאֵל תָּמִים דְּרָכּוֹ * Deus qui accinxit me fortitudine, & complanauit perfectam viam meam. * Coæquans pedes meos ceruicis, & super excelsa mea statuens me. * Docens manus meas ad prælium, & componens quasi arcum creum brachia mea. * Dedisti mihi clypeũ salutis tuę, & mansuetudo mea multiplicauit me. * Dilatabis gressus meos subtus me, & non deficient tali mei.
32 * אֲמַרְתָּ יְהוָה צְרוּפָה מִגֵּן הוּא * לְכָל חֲסִידָיו: * בִּי מִי-אֵל * Et ero perfectus coram eo, & custodiam me ab iniquitate mea.
33 * מְבַלְעָדִי יְהוָה וּמִי צוֹר מְבַלְעָדִי * אֱלֹהֵינוּ: * הָאֵל * In te enim curram accinctus, in Deo meo transiliam murum. * Deus, immaculata via eius, eloquiũ Domini igne examinatum, scutum est omnium sperantium in se. * Quis est Deus præter Dominum, & quis fortis præter Deum nostrum?
34 * תָּמִים דְּרָכּוֹ: * מִשׁוֹר רִגְלָיו * Deus qui accinxit me fortitudine, & complanauit perfectam viam meam. * Coæquans pedes meos ceruicis, & super excelsa mea statuens me. * Docens manus meas ad prælium, & componens quasi arcum creum brachia mea. * Dedisti mihi clypeũ salutis tuę, & mansuetudo mea multiplicauit me. * Dilatabis gressus meos subtus me, & non deficient tali mei.
35 * בְּאֵילֹרֹת וְעַל * בְּמַתִּי יַעֲמִידֵנִי: * Et ero perfectus coram eo, & custodiam me ab iniquitate mea.
36 * מְלִמְד יָדִי לְמַלְחָמָה וְנַחֲרַת קֶשֶׁת * נְחוּשָׁה זִרְעָתִי: * וְתַתֵּן-לִי מִגֵּן * In te enim curram accinctus, in Deo meo transiliam murum. * Deus, immaculata via eius, eloquiũ Domini igne examinatum, scutum est omnium sperantium in se. * Quis est Deus præter Dominum, & quis fortis præter Deum nostrum?
37 * יִשְׁעֶךָ וְעֲנִתְךָ תִּרְבֵּנִי: * תִּרְחִיב * Et ero perfectus coram eo, & custodiam me ab iniquitate mea.
38 * צַעֲדִי תַחְתָּנִי * וְלֹא מַעֲדוֹ קִרְסָלִי: * Dilatabis gressus meos subtus me, & non deficient tali mei.

תרגום יונתן

17 * יִשְׁלַח נְבוֹזַחַי מִלֵּךְ חֲקִיף דִּיתִיב בְּחֻקֵּי רֹמָא דְּבָרְנִי וְשִׁיבֵנִי מִעֲמֻמִּין סְגִיאיִן: * וְשִׁיבֵנִי מִשְׁנֵאֵי אֲרִי חֲקִפִּי מִכְּעַל דְּרָבִי אֲרִי
18 * קְדַמִּי בַיּוֹם טְלִטְוִי וְהוּא מִסְרָא דִּינִי סִמְךָ לִי: * וְאַפִּיק לְרוּחָא יְתִי שִׁיבֵנִי אֲרִי אֲחֵרְעִי בִּי: * יִשְׁלַמִּינִי יְיָ
כֹּכֹתִי כְּבִירֹת יְדֵי יְתִיב לִי: * אֲרִי נְטִירִית אֲרַחֵן וְחֻקֵּי קִדְּשִׁי וְלֹא תִלְכִּית בְּרִשְׁעָא קִדְּשִׁי אֱלֹהִי: * אֲרִי כָל דִּינוּחֵי גִלְזָא לְקַבְלִי לְמַעַבְדָּהוֹן
וְקִימוּהִי לֹא עֲדִית מִיגְהוֹן: * וְהוּא שְׁלִים בְּדַחְלָתִיהָ וְהוּא נְטִיר נְפִשִׁי כָּל יוֹסִי מַחֲזִיבִין: * וְאַתִּיב יְיָ לִי כֹכֹתִי כְּבִירֹתִי קִדְּשִׁי מִסְרִיהָ:
26 * אֲבָרְהָם דְּאִשְׁתַּכַּח חֲסִיד קִדְּשִׁי בְּכִין אֲסִגִּיתָא לְמַעַבְדָּא חֲסִידָא עִם זִרְעֵיהָ וְצַחַק דְּתוֹה שְׁלִים בְּדַחְלָתֵךְ בְּכִין אֲשִׁלִּימָתָא מִסְרָא רְעוּתֵךְ
עֲפִיָּה: * יַעֲקֹב דְּחָלִיק בְּבִירֹתָא קִדְּשִׁי בְּחֵרֶת בְּנוּתִי מְכַל עֲמֻמִּיא פְּרַעֲזָא וּמִצְרָאִי דְּחִשְׁבִּיבּוֹ מַחֲשָׁבִין בִּישָׁן עַל עֶמֶךְ כְּלָבִלְחִינִין בְּמַחֲשַׁבְהוֹן:
28 * וְיִתְּ עִם חֲשִׁידָא אֶת עֲתִיד לְמַפְרָק וּבְמִסְרָךְ חֲקִיפָא דְּסַתְנַבְרִין עֲלִיהוֹן חֲמָאִין: * אֲרִי אֶת הוּא מְרִי נְהוּרִיהָ דִּישְׂרָאֵל יְיָ וְיִי וְפִקִּינִי
מִחֲשׁוֹכָא לְנְהוּרָא וְיִתְּנִינִי בְּעֵלְמָא דְּעֲתִיד לְמִתִּי לְצִדִּיקָא: * אֲרִי בְּמִסְרָךְ אֲסִי מִשְׁרִין וּבְמִסְרָא אֱלֹהִי אֲכַבֵּשׁ כָּל כְּרִפִּין חֲקִיפִין:
31 * אֱלֹהֵנָא דְּכִינָא אֲרַחִיהָ אֲוִרִיתָא דִּינִי בְּחִירָא הִיא חֲקוּף לְכָל דְּסַתְרַחֲצִין עֲלֵיהָ: * לִית אֱלֹהָא אֱלֹא יְיָ וְלִית דְּחֲקִיף אֱלֹא אֱלֹהֵנָא:
33 * אֱלֹהָא דְּסַעֲדִי לִי בְּחִילָא וּמַחֲקֵן שְׁלִים אֲוִרִיתִי: * מִשְׁוִי רִגְלִי קְרִילִין כְּאֵלְתָא וְעַל בֵּית חֲקִיפִי יְקִימֵנִי: * מִלִּי יָדִי לְמַעַבְדָּא
קִרְבָּא וּמַחֲקֵף כְּקֶשֶׁת נְחֹשָׁא דְרַעֲי: * וְיִתְּנֵךְ לִי חֲקוּף פִּרְקָנֵךְ וּפִרְקָתִי וּבְמִסְרָךְ אֲסִי תִנִּי: * אֲסִי תִנִּי פְּסִיעֵתִי חֲחֹתִי וְלֹא
אֲוִרְעֵךְ רִכְבָּתִי:

* Misit de altitudine & assumpsit me, tra-
xit me de aquis multis:
* Liberavit me de robore inimicorum meo-
rum, de odientibus me, quoniam robusti erant
magis quam ego.
* Præuenerunt me in die perditionis meæ:
& factus est Dominus firmamentum meum:
* Et eduxit me in latitudinem: liberauit
me, quia voluit me.
* Et retribuit mihi Dominus secundum iu-
stitiam meam, et secundum munditiam manuum
mearum reddet mihi: * Quia custodiui vias
Domini, & non impiè egi coram Deo meo.
* Quoniam omnia iudicia eius in conspectu
meo, & præcepta eius non amoueuntur à me.
* Et ero immaculatus ei, & custodiam me
ab iniquitate mea.
* Et restituet mihi Dominus secundum iu-
stitiam meam, & secundum munditiam ma-
nuum mearum in conspectu oculorum suorum.
* Cum sancto sanctus eris, & cum innocen-
ti innocens eris: * Et cum electo electus eris, et
cum peruerso peruerteris:
* Quoniam tu populum mansuetum salua-
bis, & oculos excelsorum humiliabis.
* Quoniam tu illuminabis lucernam meam
Domine, & Dominus illuminabit in tenebris
meis. * Quia in te curram accinctus, & in
Deo meo transfiliam murum.
* Deus immaculata via eius. eloquium Do-
mini igne examinatum. protector ipse est omni-
bus confidentibus in eo.
* Quia quis Deus præter Dominum? et quis
creator præter Deum nostrum?
* Deus corroborans me fortitudine, & po-
fuit immaculatam viam meam.
* Ponens pedes meos vt cerui, & statuens
me super excelsa.
* Docens manus meas ad prælium, et fran-
gens arcum æreum super brachia mea.
* Et dedisti mihi clypeum salutis meæ, &
humilitas tua multiplicauit me.
* Et dilatasti gressus meos subtus me, et non
defeci in viis meis.

17 * Ἰζαπέσειλκεν Ἰζ ὑψοῦς καὶ ἔλαβέ με, εἰλκυσέ με
18 Ἰζ ὑδάτων πολλῶν. * Ἰξείλετό με Ἰζ ἰσχύος ἐχθρῶν
μου, ἐκ τῶν μιθυσίων με, ὅτι ἰσχυρὸν ὑπὲρ ἐμέ.
19 * Ὡς ἐφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας μου. καὶ ἐ-
20 χύετο κύριος ὡς πῆμα μου. * καὶ Ἰξήγαγέ με
εἰς πλατυσμόν. Ἰξέσωσέ με, ὅτι ἠθέλησέ με.
21 * Ἐδωκεν μοι κύριος καὶ τὴν δικαιοσύνην μου,
καὶ τὴν τιμὴν καθαρότητά τῶν χειρῶν μου ἀνταποδώσει μοι.
22 * ὅτι ἐφυλαξάμην ὁδοὺς κυρίου, καὶ οὐκ ὤμνησα
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου.
23 * ὅτι πᾶσι ταῖς κρίμασι αὐτοῦ ἀπέστην ἐναντί μου, καὶ τὰ
παραγγέλματα αὐτοῦ οὐκ ἀποστήσεται ἀπ' ἐμοῦ.
24 * καὶ ἔσμαι ἄμωμος ὡς αὐτῶν, Ἐφυλάξω με ἀπὸ τῆς ἀνο-
μίας μου.
25 * καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος καὶ τὴν δικαιοσύνην
μου, καὶ τὴν τιμὴν καθαρότητά τῶν χειρῶν μου ἀπέστην ἐναντί
τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.
26 * ὡς ὅπου ὁσιν ἐθήσῃ, καὶ ὡς ὅπου ὁσιν ἐθήσῃ.
27 * καὶ ὡς ὅπου ἐκλεκετὶ ἐκλεκετὶς ἐσθίῃ, καὶ ὡς ὅπου
ἐβλεθετὶ ἐβλεθετὶς.
28 * ὅτι σὺ τὸν λαὸν τὸν πᾶσαν ζωῆς, καὶ ὀφθαλμοῖς ὑ-
ψηλῶν ταπεινώσεις.
29 * ὅτι σὺ φωταῖς λύχνον με κύριε, Ἐὸ κύριος ἐκλάμ-
ψει ἐν σκοτίᾳ μου.
30 * ὅτι ἐν θειοκρατορίᾳ μονόζωνος, καὶ ἐν τῇ θεῷ με
Ἰξαλοδομαί τειχέ.
31 * ὁ θεὸς ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. τὸ ῥῆμα κυρίου πεπυρω-
μένον. ὡς ἐρασιπύριος αὐτοῦ ἐστὶ πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν ἐπ'
αὐτόν. * διότι τίς θεὸς πλεονέκτης κυρίου; καὶ τίς κτίσις
πλεονέκτης τοῦ θεοῦ ἡμῶν;
33 * ὁ θεὸς ὁ κραταῖων με διδάμνῃ, καὶ ἔθετο ἄμωμον
34 τὴν ὁδόν μου. * πειθεὶς οὖν πόδας μου ὡς ἐλάφου,
καὶ ἵστων με Ἰππὶ τῶν ὑψηλῶν.
35 * ὁ δὲ δάκνων τὰς χεῖρας μου εἰς πόλεμον, Ἐκατάξας
ῥέον χαλκοῦ Ἰππὶ βραχίονάς μου.
36 * καὶ ἔδωκάς μοι ὅπλον τῆς ζωπείας μου, καὶ ὑπα-
κοή σου ἐπλήθυνέ με.
37 * καὶ ἐπλάτυνας τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου,
καὶ οὐκ ἠδυνήσα ἐν ταῖς τρίβοις μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Misit prophetas suos rex fortis qui sedet in fortitudine celsitudinis: gubernauit me, & eripuit me de gentibus multis. " Eripuit me de inimicis meis, quia prauauerant in me: de auctoribus inimicitiae meae, quia fortificati fuerant super me. " Anticipauerunt me in die migrationis meae, at fuit dictum Domini sustentaculum mihi. " Et eduxit in latitudinem me; eripuit me, quia complacuit sibi in me. " Retribuit mihi Dominus secundum meritum meum, & iuxta puritatem manuum mearum reddidit mihi. " Quia custodiui vias quae recte sunt ante Dominum; & non ambulavi in improbitate ante Deum meum. " Quia omnia iudicia eius reuelata apud me ad faciendum ea, & fœdera eius; non recessi ad eis. " Et fui perfectus in timore eius, & custodiui animam meam omnibus diebus meis à peccatis. " Et reddidit Dñs mihi secundum meritum meum, iuxta puritatem meam ante dictū eius. " Abraham qui inuentus est pius ante te, ideò multiplicasti facere misericordiam cum semine eius Isaac qui fuit perfectus in timore tuo; idcirco perfecisti dictum voluntatis tuae cum illo. " Iaghabob qui ambulauit in puritate ante te, elegisti filios eius ab omnibus gentibus. Pargho & Miszrazos qui excogitarāt cogitationes malas super populum tuum, confudisti illos in cogitationibus suis. " Et populum miserum tu futurum es vt salues, & in dicto tuo forti eos qui inualescunt super illos, humiliabis. " Quia tu ipse Dñs lux ipsius Israel Dñe: & Dñs educet me de obscuritate in lucē, & videre faciet me in seculo quod futurum est vt eueniat iustis. " Quia in dicto tuo multiplicabo castra, & in dicto Dei mei subigā oēs arces validas. " Deus noster est cuius rectae sunt viae, lex Dñi electa est, ipsa est fortitudo omnibus qui cōfidūt in eo. " Non est Deus nisi Dñs, nec qui sit fortis nisi Deus noster. " Deus qui auxiliatus est mihi in virtute, & cōstituit perfectā viā meā. " Ponens pedes meos veloces instar ceruorum & super domū fortitudinis meae statuit me. " Docens manus meas ad gerendum bellum, & fortificans vt arcum æreum brachia mea. " Et dedisti mihi fortitudinem liberationis tuae, & liberaisti me; & in dicto tuo multiplicasti me. " Auxisti gressus meos subtus me, & non cōmotus est populus meus.

38 * אֲרֹדְפָרָה אֹיְבֵי וְאֲשִׁמְדֵם
39 * וְלֹא אָשׁוּב עֹד - כִּלְתֵם : * וְאֲכַלֵם
וְאֲמַחֲצֵם וְלֹא יִקְוּמוּ וַיִּפְּלוּ
40 * תַּחַרְרֵנִי חֵיל לְמַלְחָמָה
41 * תִּכְרִיעַ קַמִּי תַּחְתָּנִי : * וְאֹיְבֵי
תַּתֵּרָה לִי עֶרְפָּה מִשְׁנָאִי וְאֲצִמִיתֵם :
42 * יִשְׁעוּ וְאֵין מִשִּׁיעַ אֶל־יְהוָה וְלֹא
43 * עֲנֵם : * וְאֲשַׁחֲקֵם כַּעֲפַר־אָרֶץ
כְּטִיט־חֻצוֹת אֲדָקֵם אֲרַקְעֵם :
44 * וְתַפְלִטֵנִי מִרִיבֵי עַמִּי תִשְׁמְרֵנִי
לְרֹאשׁ גּוֹיִם עִם לֹא־יִדְעֵתִי יַעֲבֹדֵנִי :
45 * בְּנֵי נֹכֵר יִתְכַחֲשׁוּ - לִי לִשְׁמֹעַ אָזְן
46 * יִשְׁמְעוּ לִי : * בְּנֵי נֹכֵר יִבְלוּ וַיִּחַגְּרוּ
47 * מִמִּסְגְּרוֹתֵם : * חֵי־יְהוָה וּבִרְוֹךְ
צוּרֵי וַיִּרֶם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעֵי :
48 * הָאֵל הַנֶּתֶן נִקְמָה לִי וּמִרִיד
49 * עַמִּים תַּחְתָּנִי : * וּמוֹצִיאֵי מֵאִיְבֵי
וּמִקַּמִּי תִרְוּמֵמִי מֵאִישׁ חֲמָסִים
50 * תַּצִּילֵנִי : * עַל־כֵּן אֲוֹדֶה יְהוָה בְּגוֹיִם
51 * וְלִשְׁמֹךְ אֶזְמַר : * מְגִדִּיל יְשׁוּעוֹת
מַלְכוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ
לְדָוִד וּלְזֶרְעוֹ עַד־עוֹלָם :

כג

1 * וְאֵלֶּה דְּבָרֵי דָוִד הָאֲחֵרִים נֹאֵם דָּוִד בֶּן־יִשִׁי
וְנֹאֵם הַגִּבּוֹר הַקָּס עַל מִשִּׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְנֹעִים
זְמֵרוֹת יִשְׂרָאֵל :
2 * רוּחַ יְהוָה דִּבֶּר־בִּי וּמִלְתּוֹ עַל־לִשׁוֹנִי :
3 * אָמַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לִי דִבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל מוֹשֵׁל
בְּאֲדָם צִדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאֵת אֱלֹהִים :

38 * Persequar inimicos meos & cōteram, D & non conuertar donec consumam eos.
39 * Consumam eos, & confringam vt non cōsurgant, cadent sub pedibus meis.
40 * Accinxisti me fortitudine ad prœliū, incuruasti resistentes mihi subtus me.
41 * Inimicos meos dedisti mihi dorsum, odientes me & disperdam eos.
42 * Clamabunt, & non erit qui saluet, ad Dominum, & non exaudiet eos.
43 * Delebo eos vt puluerem terræ, quasi lutum platearum comminuam eos atque confringam.
44 * Saluabis me à contradictionibus populi mei. custodies me in caput gentium. Populus quem ignoro seruiet mihi.
45 * Filij alieni resistent mihi, auditu auris obedient mihi.
46 * Filij alieni defluerunt, & contrahentur in angustis suis.
47 * Viuit Dominus, & benedictus Deus meus, & exaltabitur Deus fortis salutis meæ.
48 * Deus qui das vindictas mihi, & deicis populos sub me.
49 * Qui educis me ab inimicis meis, & à resistētibus mihi eleuas me; à viro iniquo liberabis me.
50 * Propterea confitebor tibi Domine in gentibus, & nomini tuo cantabo.
51 * Magnificans salutes regis sui, & faciens misericordiam christo suo Dauid & femini eius in sempiternum.

CAP. XXIII.

1 Hæc autem sunt verba nouissima quæ dixit Dauid filius Isai. Dixit vir cui constitutum est de Christo Dei Iacob, egregius psalter Israel.
2 * Spiritus Domini locutus est per me, & sermo eius per linguam meam, dixit:
3 * Deus Israel mihi locutus est fortis Israel, dominator hominum iustus, dominator in timore Dei.

תרגום יונתן

1 * וְדָפִית שְׂנְאֵי וְשִׁיעִיתִינוּן וְלֹא תִבִּית עוֹד דְּגִמְרִיתִינוּן :
2 * וְסַעֲדִיתִנִּי בְּחֵיל לְמַעַבְדִּי קִרְבָּא תִּבְרַת עַמִּמִּיא דְּקִיסִין לֹא־בָאֲשָׂא לִי חֲחוּתִי :
3 * וְשִׁיעִיתִינוּן : * בְּעֵץ סַעִיר וְלִית לְהוֹן פְּרִיק מִצֶּלֶן קִדְם יִי וְלֹא מִקְבִּיל צִלּוֹתְהוֹן :
4 * וְחִשִּׁיבִינִי מִפְּלָגוֹת עַמָּא תַּמְגִּינִי רִישָׁא לְכָל עַמִּמִּיא עַמָּא דִּלָּא יִדְעִית וּפְלַחוּנִי :
5 * לִשְׁמֹעַ אָזְן יִשְׁמְעוּ לִי : * בְּנֵי עַמִּמִּיא יִסּוּפּוּן וַיִּזְעֻנוּן מִבִּירְנִיתְהוֹן :
6 * וַיִּפְרֹקוּן וּמִרְמָא אֱלֹהֵא תְּקוּף פִּרְקָנָא : * אֱלֹהֵא דְּעֵבֵר פִּרְעֻנוֹתָא לִי וְתִבְרַת עַמִּמִּיא דְּקִיסִין לֹא־בָאֲשָׂא לִי חֲחוּתִי :
7 * וְעַל דְּקִיסִין לֹא־בָאֲשָׂא לִי תַּגְבְּרִינִי מִמִּשְׁרֵיתָא תְּסוּפִין חִשִּׁיבִינִי :
8 * מִסְּגִי פוֹרְקָן לְמַעַבְדִּי עִם מַלְכִּיהָ וְעֵבֵר טִיבּוֹ לְמִשִּׁיחִיהָ לְדָוִד וּלְזֶרְעֵיהָ עוֹד עוֹלָם :
9 * וְאֵילִין פְּתֻגְמִי נְבוּאָתָא דָּוִד דִּאֲחֵנְבִי לְסוּף עֲלָמָא לְיוֹמֵי נְחֻמָּתָא דְּעִתִּירִין לְמִיתִי אָמַר דָּוִד בֶּר־יִשִׁי וְאָמַר גִּבּוֹר דְּסִרְבָּא לְמַלְכוֹ מִשִּׁית
בְּמִימֵר אֱלֹהֵא דְּיַעֲקֹב וְתַקְוִין לְמִסְגִּי בְּחִיד בְּסִים תִּשְׁבַּחְתִּיהָ דְּיִשְׂרָאֵל :
10 * אָמַר דָּוִד אָמַר אֱלֹהֵא דְּיִשְׂרָאֵל עַל־מַלְכִּי תְּקִיפָא דְּיִשְׂרָאֵל שְׁלִיט בְּבִנִּי אֲנָשָׁא קִשְׁמָא דִּאֵין אָמַר לְסִנְאָתָא
לִי מַלְכָּא הוּא מִשִּׁיחָא וְעִתִּיד לִיקוּם וַיִּשְׁלוּט בְּדַחְלָתָא דְּיִי :

* Persequar inimicos meos, et conteram eos: 38
 & non conuertar donec consumam eos.

* Confringam eos & non consurgant; et ca- 39
 dent sub pedibus meis.

* Et accinxisti me fortitudine ut expug- 40
 nem, & incuruabis insurgentes contra me.

* Et inimici mei traditi sunt mihi. ceruices 41
 odientium me conculcaui.

* Clamauerunt, & non fuit qui saluaret, 42
 Deus dominus, & non audiuit eos.

* Et delebo eos ut puluerem terræ, quasi lu- 43
 tum quod est de vis comminuam eos.

* Et libera me de contradictionibus populi, 44
 custodies me in caput gentium. Populus quem
 non cognoui seruiuit mihi:

* In auditu auris obediuit mihi. filij alieni 45
 mentiti sunt mihi.

* Filij alieni abijcientur, et errabunt ex an- 46
 gustiis suis.

* Viuit Dominus, & benedictus qui crea- 47
 uit me, & exaltabitur Deus meus saluator
 meus.

* Fortis dominus Deus qui dedit vindictas 48
 mihi, & humiliavit populos subtus me:

* Et eduxit me ex inimicis, & de insurgen- 49
 tibus contra me exaltabis me, de viris iniquis
 liberabis me.

* Propter hoc confitebor tibi in gentibus 50
 Domine, & nomini tuo cantabo,

* Magnificans salutes regis sui, & faciens 51
 misericordiam christo suo Dauid, & semini e-
 ius usque in sempiternum.

CAP. XXIII.

ET hæc verba Dauid nouissima: Fidelis 1
 Dauid filius Jesse: & fidelis vir, quem sus-
 citauit Deus christum Dei Iacob, & pulcher
 psalmus Israel.

* Spiritus Domini locutus est in me, & ser- 2
 mo eius in lingua mea.

* Dixit Deus Israel mihi, locutus est plastes 3
 Israel, dominator in hominibus iustus, domina-
 tor timore Dei.

38 * διώξω σὺν ἐχθροῖς μου, καὶ ἀφανίσω αὐτοὺς. καὶ οὐκ
 ἀποστρέψω ἑως οὗ σωτελέσω αὐτοὺς.

39 * θλάσω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ θώσῃσι, καὶ πεθύνονται
 ὑπὸ σὺν πόδας μου.

40 * καὶ σφραγίσω με θυάμιν & πολεμῶν, καὶ κάμ-
 ψεις σὺν ἐπανισταμένοις ἐπ' ἐμέ.

41 * καὶ ④ ἐχθροί μου παρεδόθησαν μοι. αὐχρίας μι-
 θωγῶν με κατεπάτησα.

42 * ἀνέβόησαν καὶ οὐκ ἔτι ὁ ῥῶζων, θεὸς κύριος & οὐκ
 ἐπήκουσεν αὐτῶν.

43 * καὶ λεθώσιν αὐτοὺς ὡς χνοιὺ γῆς, ὡς πηλὸν τὸν ἔξ ο-
 δῶν λεπίων αὐτοὺς.

44 * καὶ ἔξελεθ' με ἔξ ἀνιπλογῶν λαοῦ, φυλάξεις με
 εἰς κεφαλὴν ἑθνῶν. λαὸς δὲ οὐκ ἔγνω ἐδούλωσέ μοι.

45 * εἰς ἀκόλῳ ὠτίου ὑπήκουσέ μοι. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψύ-
 χαντό μοι.

46 * υἱοὶ ἀλλότριοι ἀπορεφθήσονται, καὶ σφαλοῦσιν
 ἐν τῶν συγκλησμένων αὐτῶν.

47 * ῥῆ κύριος, καὶ διλογητὸς ὁ πλάσας με, καὶ ὑψώ-
 θήσῃ ὁ θεός μου ὁ ῥωτήρ μου.

48 * ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεός ὃς ἔδωκεν ἐκδικήσεις μοι, & ἐ-
 ταπείνωσεν λαοὺς ὑποκάτω μου.

49 * καὶ ἔξηγάγέ με ἔξ ἐχθρῶν, καὶ ἐν τῶν ἐπεγεργ-
 μῶν ἐπ' ἐμέ ὑψώσεις με. ἔξ ἀνδρῶν ἀσεβῶν ῥύσῃ με.

50 * διὰ τοῦτο ἔξομολογήσεται ἡ ἐν ἔθνεσι κύριε. καὶ τῷ
 ὀνόματί σου ψαλῶ,

51 * μεγαλυνῶν τὰς ῥωμείας τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, καὶ
 ποιῶν ἔλεος τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ δαυίδ, καὶ τῷ σπέρματι
 αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

καγ'.

1 * Καὶ αὐτοὶ ④ λόγοι δαυὶδ ④ ἑκάτοι· πρὸς δαυὶδ
 υἱὸς ἰεσσαί. καὶ πρὸς ἀνθρῶ, ὃν ἀνέστησεν ὁ θεὸς χριστὸν θεοῦ
 ἰακώβ, καὶ ὠραῖσθ' ὁ ψαλμὸς τοῦ ἰσραήλ.

2 * πνεῦμα κυρίου ἐλάλησεν ἐν ἐμοί, καὶ λόγος αὐτοῦ
 ἐπὶ γλώσσης μου.

3 * εἶπεν ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἐμοὶ ἐλάλησε πλάσης ἰσραὴλ,
 ἀρχὼν ἐν ἀνθρώποις δίκαιος, δεχὸς φόβου θεοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

38 Persecutus sum ofores meos & disperdidi eos, & non redij vsquequo consumpsi eos. " Et consumpsi eos & exterminavi eos, nec
 potuerunt stare ante me. & ceciderunt occisi subtus plantam pedum meorum. 40 Et roborasti me in virtute ad gerendum bellum; fregisti
 populos, qui insurgabant ut malefacerent mihi, subtus me. 41 Et inimicos meos fregisti ante me; vertentes ceruicem auctores inimicitiae
 meae, & disperdidi illos. 42 Quærentes auxilium, & non fuit eis liberator: orantes ante Dominum, & non fuit accipiens orationem eorū.

43 Et contriui illos ut puluerem terræ; sicut lutum platearum calcaui eos, & conculcaui illos. 44 Et liberaisti me de medio populi, præfe-
 cisti me caput omnibus gentibus: populus quem non cognoui seruiuerunt mihi. 45 Filij populorum mentiti sunt mihi; ad auditum auris
 obedierunt mihi. 46 Filij gentium defecerunt, & commoti sunt de palatiis suis. 47 Permanet ipse Dominus, & benedictus fortis, eo
 quod ab-ante eum datur nobis robur & liberatio; & ex alto Deus noster robur liberationis nostræ. 48 Deus qui facit vltionem mihi, &
 frangit gentes, quæ stant ut malefaciant mihi, sub me. 49 Qui liberas me ab oforibus meis, & cōtra eos qui stant ut malefaciant mihi, robo-
 rabis me, ab exercitu raptorum eripies me. 50 Propterea confitebor ante te Domine in gentibus, & nomini tuo dicam laudes. " Qui mul-
 tiplicat liberationem facere cum rege suo, & facit benignitatem vncto suo Dauid & semini eius vsque in sæculum. CAP. XXIII.

ET hæc verba prophetiæ Dauid quæ vaticinatus est consummationi sæculi, diebus consolationis qui futuri sunt ut veniant: Dixit Da-
 uid filius Isai, & dixit vir qui sublimatus est in regnum, vnctus in dicto Dei Iaghabob, & constitutus ut præficiat in ludo suauitatis
 laudem Israel. 1 Dixit Dauid in spiritu prophetiæ Domini, Ego loquor hæc, & verba sanctitatis eius in ore meo ego ordino.

2 Dixit Dauid, Dixit Deus Israel super me, locutus est fortis Israel dominator in filiis hominis, verax iudex dixit, quod constitueret mihi
 regem, ipse est Messias, qui futurus est ut surgat & dominetur in timore Domini.

* וּבְאֹר בְּקֶר יִזְרַח שֶׁמֶשׁ בְּקֶר לֹא עֲבוּרָה מִנֶּגֶז
מִמָּטָר דְּשֶׁמַּיָּא מֵאָרֶץ :
* בִּי לֹא כֵן בֵּיתִי עִם אֵל כִּי בְרִית עוֹלָם
שָׁם לִי עֲרוּכָה בְּכָל וְשִׁמְרוֹהָ בִּי כָל יִשְׁעִי
וְכָל חֲפֵץ בִּי לֹא יִצְמִיחַ :
* וּבְלֵיֶעַל בְּקוֹץ מִנֶּד כְּלָהֶם בִּי לֹא בִיד יִקְחוּ :
* וַיֵּשְׁבֵנִי בְּהֶם יִמְלֵא בְרוֹל וְעֵץ חֲנִית וּבִאֵשׁ
שָׂרָף יִשְׂרָפוּ בִשְׂכֶת :
* אֱלֹהֵי שְׁמוֹת הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר לְדוֹד יֵשֵׁב בְּשֹׁכֶת
תַּחֲבִמֵּי יִרְאֵה שְׁלֹשִׁי הוּא עַד יִנּוּ הַעֲצָנִי עַל שְׂמִנָּה
מֵאוֹת חֲלָל בַּפֶּעַם אֶחָד :
* וְאַחֲרָיו אֶלְעָזָר בֶּן דָּדִי בֶן אֶחָד בְּשֵׁלֶשֶׁת
גְּבוּרִים עִם דָּוִד בְּחֶרֶפֶם בַּפְּלִשְׁתִּים נֶאֱסָפוּ שָׁם
לְמַלְחָמָה וַיַּעֲלוּ אִישׁ יִשְׂרָאֵל :
* הוּא קָם וַיֵּךְ בַּפְּלִשְׁתִּים עַד כִּי יִגְעֹר
יָדוֹ וְתִדְבֹק יָדוֹ אֶל הַחֶרֶב וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה
גְּדוֹלָה בְּיָמֵם הַהוּא וְהָעָם יֵשְׁבוּ אַחֲרָיו אֶךְ
לִפְשֵׁט :
* וְאַחֲרָיו שֵׁמָּה בֶן אֲגָא הֶרְרִי וַיֵּאֱסָפוּ פְּלִשְׁתִּים
לְחִירָה וְתָהִי שָׁם חֲלֶקֶת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה עֲרָשִׁים
וְהָעָם נֶסֶם מִפְּנֵי פְּלִשְׁתִּים :
* וַיִּתְּצֵב בְּתוֹךְ הַחֲלָקִים וַיִּצְלֹלָה וַיֵּךְ אֶת
פְּלִשְׁתִּים וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה :
* וַיֵּרְדּוּ שְׁלֹשִׁים מֵחַשְׁלָשִׁים רֹאשׁ וַיָּבֹאוּ אֶל
קִצִּיר אֶל דָּוִד אֶל מַעְרָת עֵדְלָם וְחֵית פְּלִשְׁתִּים
חֲנָה בְּעַמֶּק רַפָּאִים :
* וְדוֹד אִזּוֹ בְּמַצוּדָה וּמִצֵּב פְּלִשְׁתִּים אִזּוֹ בֵּית
לָחֶם :
* וַיִּתְּאוּ דָּוִד וַיֹּאמֶר מִי יִשְׁקֵנִי מֵיִם מִבְּאֵר בֵּית
לָחֶם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר :

* Sicut lux auroræ oriente Sole manet
absque nubibus rutilat, & sicut pluuiis
germinat herba de terra.
* Nec tanta est domus mea apud Deū,
vt pactum æternum iniret mecum firmū
in omnibus atque munitum. Cūcta enim
salus mea & omnis voluntas, nec est quic-
quam ex eo quod non germinet.
* Præuaricatores autem quasi spinæ e-
uellentur vniuersi quæ non tolluntur ma-
nibus. * Et si quis tangere voluerit eas,
armabitur ferro & ligno lanceato: igneq;
succensæ comburentur vsque ad nihilum.
* Hæc nomina fortium Dauid, sedens
in cathedra sapientissimus princeps inter
tres. ipse est quasi tenerimus ligni vermi-
culus, qui octingentos interfecit impetu
vno. * Post hunc Eleazar filius patru
Beius Ahoites inter tres fortes qui erant
cum Dauid quando exprobrauerunt Phi-
listiim, & congregati sunt illuc in præliū.
* Cumq; ascendissent viri Israel, ipse ste-
tit & percussit Philistæos donec deficeret
manus eius, & obrigesceret cum gladio.
Fecitque Dominus salutem magnam in
die illa, & populus qui fugerat, reuersus
est ad cæforum spolia detrahenda.
* Et post hunc Semmaa filius Aggæ de
Arari. Et congregati sunt Philistiim in sta-
tione. erat quippe ibi ager lente plenus.
cumq; fugisset populus à facie Philistiim,
* stetit ille in medio agri & tutus est eum.
percussitque Philistæos, & fecit Dominus
salutem magnam: * Necnon & antè de-
scenderant tres qui erant principes inter
triginta. & venerant tempore messis ad
Dauid in speluncam Odollam. Castra au-
tem Philistinorum erant posita in valle
gigantum, * Et Dauid erat in præsidio.
C Porro statio Philistinorum tunc erat in
Bethleem. * Desiderauit ergo Dauid
aquam de lacu, & ait: O si quis mihi da-
ret potū aquæ de cisterna quæ est in Beth-
leem iuxta portam!

תרגום יונתן

* טוב ויכוון צדיקא עבדחן לכוז עובדין טבין דאחח עתידין לאנתרא בויהור יקרכון כנהור צפרא דאזיל ותקון וכשימשא דמזרח בלא
עננין בויהור יקריה הא כברא דמסבא בשני ביצרתא דיוחח מטרא על ארעא :
* קייים לי למהני מלכותי קיימא כמה דקיימין סדרי בראשית ונטירא לעלמא דאחי ארי כל צרכי וכל בעיתי קדמוהי מתעבדין בכוז כל מלכו
עוד לקבליה לא תתקיים :
* ורשיעיא עבדי חטאה דמן לכבין דבמפקחון רביכין למקטף וכל בר אנש חיים עליהון ושביק להון אזלין
ותקפין עד דלית אפשר למקרב להון ביד :
* ואף כן כל אנש דמשרי למקרב בחובין אזלין ותקפין עליהי עד דתפין ליה כלבוש דברקל
לא וכלין ליה באעי מורגין ורומחין בכין לית פרענותהון ביד אנש אלהן באשתא עתידין לאחוקרא ותוקדון באיתגלאה בית דינא רבא למחב
על כרסי דינא למדן יח עלמא :
* ואילין שמתה גבריא דהון עם דוד גברא ריש משרתא יחב על כרסי דינא משיח במשח קדשא בחיר
ומפגק שפיר בריוה ויאי בחווייה חכים בחכמתא וסכלתו בעיצה גיבר בגבורתא ריש גיבריא הוא מתקון במאני וינא ונפק בפומ קלא ונצח
בקרבא ומחביב על ידי מורגיתיה חמני מאה קטילין בזמנא חדא :
* וכתרוהי אלעזר בר אחבתהי בר אחותי בתלחא גבריא עם דוד כד
חסידו פלישתאי אחבנישו חמון לאגחא קרבא וסליקו אנש ישראל :
* הוא קם וקטל בפלשתאי עד די לאיאת ידיה ואדביקת ידיה עם
חרבא ועבד יי פרקנא רבא ביומא ההוא ועמא חבו בתרוהי ברם לחלצא קטיליא :
* וכתרוהי שמא בר אגא דמן הרר ואחבנישו
פלישתאי לחיתא וחנות חמון אחסנת חקלא מליא דטלופחין ועמא אפך מן קדם פלישתאי :
* ואהעמד בגו אחסנתא ושיוכה וקטל
יח פלשתאי ועבד יי פרקנא רבא :
* ונחתו תלחא גבריא מגברי רישי משרתא ואחיו לחצא לוח דוד למערה עדלם ומשרת פלשתאי
שריא במישר גבריא :
* ודוד בכוז בחקרא ואיסטרטיג פלישתאי בכוז בבית לחם :
* וחמידת נפשא דדוד ואמר מן ישקינני מיא
מגובא דבית לחם ויכתרעא :

* Et sicut lux matutina orietur Sol manè, & non obscuritatem inducet. à luce & ex pluuia ut herba de terra:

* Quoniam non sic domus mea cum Deo, quod fœdus æternum pepigit mecum, ut saluaret me paratum in omni tempore custoditum, quoniam omnis salus mea & omnis voluntas in Domino: quoniam non germinabit

* Præuaricator, quasi spina eiecta, vniuersi hi. & quoniam non manu tollentur.

* Et vir qui laborabit in eis, plenus ferro & lignis lancea, & in igne combustionem comburentur in confusionem eorum.

* Hec nomina potentium David: Iesbaab filius Thecemani, primus trium hic. Adino Asoneus, iste euaginabat gladium suum contra octingentos interfectos uno impetu.

* Et post eum Eleazar filius Dudi filij patru eius inter tres fortes. hic fuit cum David cum exprobrauit ipse in Philistiim. & Philistiim ibi congregati sunt in praelium.

* Et ascenderunt viri Israel ante faciem eorum, & ipse surrexit & percussit Philistæos, donec defatigaretur manus eius, & adhesit manus eius super gladium. & fecit Dominus salutem magnam in die illa. & populus reuersus est post eum ad prædandum.

* Et post hunc Sameas filius Aga Arari. & congregati sunt Philistiim in Maxillam: et erat ibi pars agri plena lente. & populus fugit de facie Philistiim,

* Et stetit in medio partis, et liberauit eam, & percussit Philistæos. & fecit Dominus salutem magnam.

* Et descendunt tres de triginta principibus, et ingressi fuerant ad David in speluncam Odolam: & agmina Philistinorum castrametata sunt in valle Titanorum.

* Et David erat tunc in munitione, & statio Philistinorum erat tunc in Beth-leem.

* Et desiderauit David, & dixit: Quis dabit potum mihi aquæ de cisterna quæ in Beth-leem quæ in porta?

* καὶ ὡς φῶς τὸ πρωῒνον ἀνὰ λελεῖ ἡλίου τὸ πρωῒ καὶ οὐ σκοτάσῃ. ἀπὸ φέγους ἐξ ὑέτος ὡς βοτάνη ἐν γῆς·

* ὅτι οὐχ οὕτως ὁ οἶκός μου μὲν θεοῦ, ὅτι διαθήκην αἰώνιον ἔθετό μοι, ὥσαι με ἐτίμω ἐν παντὶ καιρῷ πεφυλαγμένω, ὅτι πάντα σωτηρία μου καὶ πᾶν θάλημα ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐ μὴ βλαστήσει

* ὁ πρῶτος, ὁ πρῶτος ἀκλυστα ἐξωσμένη, πᾶντες αὐτοί. καὶ ὅτι οὐ χειρὶ ληφθήσονται.

* καὶ αὐτὸς ὁ κοπιᾶς ἐν αὐτοῖς, πλήρης σιδήρου ἐξύλων θόραξ, & ἐν πυρὶ καύσει καυθήσονται εἰς αἰχμὴν αὐτῶν.

* ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυναστῶν δαυὶδ. ἰεσβαάβ υἱὸς θεκεμωνὶ πρῶτος τῶν τριῶν ἐστὶν. ἀδινὼ ὁ ἀσωναῖος ἐστὶν ὁ ἀπὸ τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ ἐπὶ ὀκτακοσίους τραυματίας εἰσάπαξ.

* καὶ μετ' αὐτὸν ἐλεάζαρ υἱὸς δουδὶ υἱὸς πατρὸς ἐλφου αὐτοῦ ἐν τοῖς τριῶν τοῖς δυνατοῖς ἐστὶν ὡς μὲν δαυὶδ ἐν τῷ ὀνειδίσει αὐτὸν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις. καὶ ὁ ἀλλόφυλος ἐκεῖ συνήχθησαν εἰς πόλεμον.

* καὶ ἀνέβησαν ἄνδρες ἰσραὴλ πρὸς πρῶτον αὐτῶν, καὶ αὐτὸς ἐξάνεστη καὶ ἐπάταξε ἐν ἀλλοφύλοις, ὥς οὐ ἐκοπίασεν ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ πρῶτος ἐκολλήθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ῥομφαίᾳ. καὶ ἐποίησε κύριος σωτηρίαν μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ὁ λαὸς ἐπέσρεψεν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸ σκελεθῆναι.

* ἐμετ' αὐτὸν σαμαίαις υἱὸς αἰῶν ὁ δαυὶδ. ἐπὶ συνήχθησαν ἀλλόφυλοι ἐπὶ σαλῶνα. καὶ ἐκεῖ μετὰ αὐτοῦ πλήρης φακῶν. καὶ ὁ λαὸς ἐφυγε ἐκ πρῶτος τῶν ἀλλοφύλων.

* καὶ κατέστη ἐν μέσῳ τῆς μεριδίας, ἐξέλετο αὐτῷ, καὶ ἐπάταξε ἐν ἀλλοφύλοις. καὶ ἐποίησε κύριος σωτηρίαν μεγάλην.

* καὶ καταβαίνουσι τρεῖς ἐκ τῶν τριάκοντα δρχόντων, καὶ εἰσῆλθον πρὸς δαυὶδ εἰς τὸ σπηλαιον ὀδολάμ. ἐτατάγματα τῶν ἀλλοφύλων παρενέβαλεν ἐν τῇ κοιλάδι τῶν πιδρών.

* καὶ δαυὶδ ὡς τότε ἐν τῇ περιοχῇ, ἐτὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων ὡς τότε ἐν βηθλεέμ.

* καὶ ἐπεθύμησε δαυὶδ, ἐεῖπε, τίς ποτεῖ με ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν βηθλεέμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Beati vos iusti fecistis vobis facta bona, quia vos futuri estis ut luceatis in luce gloriæ vestre sicut splendor auroræ qui ambulat & cōstat, & sicut Sol qui splēdet absq; nubib' in splēdore gloriæ sue: ecce sicut ager qui expectat in annis siccitatis ut descēdat pluuia sup terrā. Dixit David: Plus est q̄ hęc dom' mea ante Deū, quia iuramētū æternū iurauit mihi, q̄ esset regnū meū firmū sicut firmi sunt ordines Beresith, & custoditū in sēculū quod veniet, nā oēs indigētiæ meæ & oēs petitiones meæ atē ipsū facit sūt: ideo oē regnū ampli' cōtra ipsū nō firmabitur. Et improbi factores peccati erūt similes spinis quæ in ortu suo molles ad eruēdū, & oīs fili' hoīs parciūt sup eis & sinūt eas: pcedūt & inualescūt vsq; quo nō possibile sit appropinquare ad eas manu. Et sic oīs homo qui incipit appropinquare ad peccata, progrediētia & se roborātia super se, vsq; quo operiāt eū tāquā vestis ferrea, nō p̄ualēt illi in lignis hastarū & lācearū: ideo nō est ultio eorū in manu hominis, sed in igne incēdēdo incēdētur cū apparuerit domus iudicij magni, ut sedeāt super solū iudicij ad iudicādū sēculū. Et hęc nomina robustorū qui fuerūt cū David, robusti capitis exercituū, sedētis super solū iudicij, vncti in vnctiōne sancta, electi, & iucūdi, pulchri forma & decori aspectu, sapiētis sapiētia, & intelligētis cōsilio, fortis robore capitis robustorū: ipse p̄fectus super vasa armorū, & exiēs in ore vocis, & vincēs in p̄lio, & cōtorquēs manu lācearū sue octingētos occisos vice vna. Et post illū Elghazar filius patru ei' filij Ahhoth inter tres robustos qui erāt cū David quādo exprobrauerūt Pelisthæi qui cōgregati erāt ibi ad ineudū bellū, & ascēderunt viri Israel: Ipse surrexit & occidit in Pelisthæis vsq; quo defatigaretur manus eius, & hæreret manus ei' cū gladio: & fecit Dñs liberationē magnā in die illo; & populus redierunt post illū, verū ad exuēdū occisos. Et post illū Sama filius Age qui erat ex Hadar: & cōgregati sunt Pelisthæi ad Hhaiatha, & fuit ibi hereditas agri plena lentium, & populus fugit ab-ante Pelisthæos: Et stetit in medio hæreditatis, & liberauit illā & occidit Pelisthæos, & fecit Dñs liberationē magnā. Et descenderunt tres robusti de robustis capitis exercitus, & venerunt in messe ad David in speluncā Ghadulam: & exercitus Pelisthæorum confederat in planicie robustorum: Et David tunc erat in p̄sidio, & dux Pelisthæorum tūc erat in Bethlehhem. Et desiderauit anima David & dixit: Quis potabit me aqua de puteo Bethlehhem qui est in porta?

* ויבקעו שלשת הגברים במחנה פלשתים
 וישאבו מים מבאר בירת לחם אשר בשער
 וישאוויבאו אל דוד ולא אברה לשתותם ויסך
 אתם ליהוה:
 * ולאמר חלילה לי יהוה מעשתי זאת הדם
 האנשים ההלכים בנפשותם ולא אברה
 לשתותם אלה עשו שלשת הגברים:
 * ואבישי אחי יואב בן צרויה הוה ראש
 השלשי והוא עורר את חניתו על שלש מאות
 חלל ולו שם בשלשה:
 * מן השלשה הכי נכבד ויהי להם לשר ועד
 השלשה לא בא:
 * ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים
 מקבצאל הוא הכה את שני אראל מואב והוה
 ירד והכה את האריה בתוך הבאר ביום השלג:
 * והוא הכה את איש מצרי אשר מראהו ובין
 המצרי חניר וירד אליו בשבט ויגזל את החנית
 מיד המצרי ויהרגהו בחניתו:
 * אלה עשה בניהו בן יהוידע ולו שם
 בשלשה הגברים:
 * מן השלשים נכבד ואל השלשה לא בא
 וישימהו דוד אל משמעתו:
 * עשהאל אחי יואב בשלשים אלחנן בן דודו
 בירת לחם:
 * שמר החרדי אליקא החרדי:
 * חלץ הפלטי עירא בן עקש התקעי:
 * אביעזר הענתתי מבני החשתי:
 * צלמון האחחי מהרי הנטפתי:
 * חלב בן בענר הנטפתי אתי בן ריבי מנבעת
 בני בנימן:

16 * Irruperunt ergo tres fortes castra Philistinorum, & hauserunt aquam de cisterna Bethleem quae erat iuxta portam, & attulerunt ad David. At ille noluit bibere, sed libavit eam Domino, dicens:

17 * Propitius sit mihi Dominus, ne faciã hoc. Num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt, & animarum periculum bibam? Noluit ergo bibere. Hec fecerunt tres robustissimi.

18 * Abisai quoque frater Ioab filius Saruiã, princeps erat de tribus, ipse est qui leuauit hastam suam contra trecentos, quos interfecit: nominatus in tribus * & inter tres nobilior, eratque eorum princeps, sed usque ad tres primos non peruenerat.

20 * Et Banaïas filius Ioiadæ viri fortissimi magnorum operum de Capseel. ipse percussit duos leones Moab, & ipse descendit & percussit leonem in media cisterna in diebus niuis.

21 * Ipse quoque interfecit virum Ægyptium, virum dignum spectaculo habentem in manu hastam. itaque cum descendisset ad eum in virga, vi extorsit hastam de manu Ægyptij, & interfecit eum hasta sua.

22 * Hæc fecit Banaïas filius Ioiadæ. & ipse nominatus inter tres robustos * qui erant inter triginta nobiliores, veruntamen usque ad tres non peruenerat. Fecitque Deum sibi David auricularium à secreto.

24 * Asahel frater Ioab inter triginta: Eleanan filius patruï eius de Bethleem.

25 * Semma de Arari: Elichã de Arodi.

26 * Heles de Phalti: Hyra filius Acces de Thecua.

27 * Abiezer de Anathor. Mobonnai de Vfat.

28 * Selmon Ahoites: Macharai Netophatites.

29 * Eleph filius Banaa, & ipse Netophatites: Itai filius Ribai de Gebeeth filiorum Benjamin.

תרגום יונתן

16 ובוועו חלחא גבריא במשרית פלשתאי ומלו סיא סגובא דבית לחם דבחרעא ונסיבו ואימאוו לות דוד ולא אברה למשתיהון ואמר
 17 ואמר חס לי מן קדם יי למעבר דא תרם גבריא דאילו בנפשהון ולא אברה למשתיהון אילין
 18 ואבישי אחותי דיואב בר צרויה הוה ריש גבריא והוה תבית ית מורגיתיה על תלת סאד קטילין וליה
 19 מן חלחא גבריא תורה יקיר ותוה להון לרבא ולתלת גבורין לא מטא:
 20 ובניהו בר יהוידע בר דחיל חטאין וליה עוברין מקבצאל הוה קטל ית תרין רברבי מואבא והוה נחת וקטל ית אריא בגו
 21 והוה קטל ית גברא סצרא גבר דחונא וכירא דמצרא מורגיתא ונחת עלותי בחוטרא ואנים
 22 אילין עבר בניהו בר יהוידע וליה שום בחלחא גברין:
 23 מן גיברין יקיר ולתלת גבורין לא מטא ומניה דוד על משמעתיה:
 24 עשה אל אחותי דיואב בגיבריא אלחנן בר אחבותי דמבית לחם:
 25 שמר דמן חרוד אליקא דמן חרוד:
 26 חלץ דמן פרעתון עירא בר עקש דמן תקוע:
 27 אביעזר דמן ענתות מבני חושא:
 28 צלמון דמן אחוח מהרי דמן נטופת:
 29 חלב בר בענר דמן נטופת אתי בר ריבי מנבעת דבני בנימן:

¹⁶ * Et irruerunt tres fortes castra Philistinorum, & hauserunt aquam de cisterna quæ in Bethleem quæ in porta. & ceperunt & venerunt ad David. Et non voluit David bibere illam. & libavit eam Domino:

¹⁷ * Et dixit: Non mihi fiat à Domino, ut faciam hoc: si sanguinem virorum qui profecti sunt in animis suis bibam? & non voluit bibere eam. Hæc fecerunt tres bellatores.

¹⁸ * Et Abessa frater Joab filius Saruia primus trium. iste leuauit hastam suam contra trecentos interfectos. Iste erat nominatus in tribus,

¹⁹ * De tribus gloriosus, & erat eis in principem, & usque ad tres non peruenierat.

³⁰ * Et Baneas filius Joiada filij viri fortis: multa opera erant ei de Cabasael. iste percussit duos filios Ariel Moab. & iste descendit & percussit leonem in medio cisternæ in die niuis.

²¹ * Et iste percussit virum Ægyptium, virum dignum spectaculo, & in manu Ægyptij hasta. & descendit ad eum in virga, & extorsit hastam de manu Ægyptij, & interfecit eum in hasta eius.

²² * Hæc fecit Baneas filius Joiade: & huic nomen inter tres robustos,

²³ * Super triginta gloriosus, & ad tres non venit. Et constituit eum David ad auditus suos. Et hæc nomina fortium David regis.

²⁴ * Asael frater Ioab inter triginta: Eleanan filius patruī eius de Bethleem.

²⁵ * Sameas Arodi. Elica Arodi.

²⁶ * Challis Phalti: Hira filius Eccis Thecoites.

²⁷ * Abiez er Anathothites: Mebunai Asothites.

²⁸ * Selmon Achoites: Macharai Netophathites.

²⁹ * Helab filius Baana Netophathites: Ethibi filius Ribai, qui de colle Beniamin.

¹⁶ * καὶ διέρρηξαν ὁ τρεῖς δυνατοὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ὑδρεύσαντο ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου ὃ ἐν βηθλεέμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ. καὶ ἔλαβον καὶ παρεγγύοντο πρὸς δαυὶδ. καὶ οὐκ ἐβούλετο δαυὶδ πίνει αὐτό. καὶ ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ.

¹⁷ * καὶ εἶπεν, μή μοι γένοιτο πρὸς κυρίου ποιῆσαι τοῦτο, εἰ αἷμα ἀνδρῶν τῶν πορευθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν πίομαι; καὶ οὐκ ἐβούλετο πίνει αὐτό. ταῦτα ἐποίησαν ὁ τρεῖς μαχηταί.

¹⁸ * καὶ ἀβέσσα ἀδελφὸς ἰωάβ υἱὸς Ἰαρουία πρῶτος τῶν τριῶν. ὅστις ἐξήγαγε τὸ δόρυ αὐτοῦ ἐπὶ τετρακοσίοις τραυματίας. ὅστις καὶ ὀνομασθὲς ἐν τοῖς τρισίν.

¹⁹ * ἐκ τῶν τριῶν ἐνδοξέσθω, καὶ καὶ αὐτοῖς εἰς ἀρχόντας, ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἦρχετο.

²⁰ * καὶ βανέας υἱὸς ἰωιαδά υἱὸς ἀνδρὸς δυνατοῦ, πολλὰ ἔργα καὶ αὐτῷ διὰ καβασαήλ. ὅστις ἐπάταξε οὗτος δύο υἱοὺς ἀρειήλ τοῦ μοάβ. καὶ ἕτος κατέβη καὶ ἐπάταξε τὸν λέοντα ἐν μέσῳ τοῦ λάκκου ἐν ἡμέρᾳ χιόνος.

²¹ * καὶ οὗτος ἐπάταξε τὸν ἀνδρα τὸν αἰγυπτίον ἀνδρα ὀρεγόν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ αἰγυπτίου δόρυ. καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν ἐν ῥάβδῳ, καὶ ἀφείλε τὸ δόρυ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ αἰγυπτίου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῇ δόρῳ αὐτοῦ.

²² * ταῦτα ἐποίησε βανέας υἱὸς ἰωιαδά, καὶ τούτῳ ὄνομα ἐν τοῖς τρισίν δυνατοῖς.

²³ * ὡς οὗτος τετράκοντα ἐνδοξέσθω, καὶ πρὸς οὗτος τρεῖς οὐκ ἦρχετο. καὶ κατέστησεν αὐτὸν δαυὶδ πρὸς τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ. καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυνατῶν δαυὶδ ὁ βασιλέως.

²⁴ * ἀσαήλ ἀδελφὸς ἰωάβ ἐν τοῖς τετράκοντα. ἐλεαναν υἱὸς πατρὸς ἀλφου αὐτοῦ ἐκ βηθλεέμ.

²⁵ * Ἰαμαίας ὁ ἀργεῖ. ἐλικά ὁ ἀργεῖ.

²⁶ * χαλλίς ὁ φαλτί. ἰερά υἱὸς ἐκκίς ὁ θεκοίτης.

²⁷ * ἀβιέζερ ὁ ἀναθωθίτης. μεβουναὶ ὁ ἀσωθίτης.

²⁸ * Ἰελμών ἀχοίτης. μαχδραὶ ὁ νετωφαθίτης.

²⁹ * ἐλαβ υἱὸς βαδνα ὁ νετωφαθίτης. ἔθθι υἱὸς ῥίβαϊ ὁ ἐκ τοῦ βοιωὸς βενιαμίν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁶ Et irruerunt tres robusti in castra Pelisthorum, & hauserunt aquas ex puteo Bethlehhem qui erat in porta: & acceperunt & attulerunt ad David. & noluit bibere eas, sed dixit quod libaret eas ante Dominum.

¹⁷ Et dixit: Absit mihi ab-ante Dominum ut faciam hoc: num bibam sanguinem robustorum qui ambulauerunt in animabus suis? & noluit bibere eas. Hæc fecerunt tres robusti.

¹⁸ Et Abisai frater ipsius Ioab filij Szaruiah, ipse erat caput robustorum, & ille contorsit hastam super trecentos occisos: & illi erat nomen inter tres robustos.

¹⁹ Et Benaiahu filius Iehoiadagh filij viri timentis peccata, cui erant opera, de Kabasael, ipse occidit duos magnates Moaborum, & ipse descendit & occidit leonem in medio cisternæ in die niuis.

²⁰ Et ille occidit virum Miszraim, virum conspicuum, & in manu Miszrai erat hasta; & descendit contra illum in virga, & extorsit hastam de manu Miszrai, & occidit illum lancea ipsius.

²¹ Hæc fecit Benaiah filius Iehoiadagh, & illi erat nomen inter tres robustos.

²² Præ robustis honorabilis, sed ad tres fortitudines non peruenit. & præfecit eum David super auditionem suam.

²³ Ghafael frater ipsius Ioab inter robustos; Elhahan filius patruī eius, qui erat ex Bethlehhem.

²⁴ Sama qui erat ex Hharod. Elica qui erat de Hharod. ²⁵ Hhelesz qui ex Pirghathon. Ghira filius Ghikes qui erat ex Thecoagh.

²⁶ Abighezer qui ex Ghanathoth. Mebunai qui ex Hhufath. ²⁷ Szalmon qui ex Ahhoahh. Maharai qui ex Netophath.

²⁸ Hheleb filius Baghanah ex Netophath. Aithai filius Ribai ex Gibghetha filiorum Biniamin.

* בְּנֵי־הוֹרְעָתָנִי הָדִי מִנְחָלִי גַעַשׁ :
 * אֲבִי־עֶלְבֹן הָעֶרְבָתִי עֲזֹמֹרֶת הַבְּרַחְמִי :
 * אֶל־יֶחֱבֵא־הַשַּׁעֲלָבִי בְנֵי יִשָּׁן יְהוֹנָתָן :
 * שִׁמְמָה הַהֲרָרִי אַחִיאֵם בֶּן־שָׂרָר הָאֲרָרִי :
 * אֶל־יִפְלֹט בֶּן־אַחֲסָבִי בֶן־הַמַּעֲכָתִי אֶל־יַעֲסָם בֶּן־
 * אַחִיתָפֹל הַגִּלְגָּי : * חֲצֹרֹ הַכְּרִמְלִי פַעְרִי הָאֲרָבִי :
 * יִגְאָל בֶּן־נָתָן מִצֹּבֹר בְּנֵי הַנָּדִי :
 * צֶלֶק הָעַמּוֹנִי נַחְרִי הַבְּאֲרָתִי נִשְׂאִי כָלִי יוֹאָב בֶּן־
 * צְרוּיָה : * עִירָא הַתִּרְי גִּרְבִּי הַתִּרְי :
 * אֲוִרִיָּה הַחֲתִי כָל־שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה :

כר

* וַיִּסַּף אִם־יִהְיֶה לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּסֶּת אֶת־דָּוִד
 בָּהֶם לֵאמֹר לֵךְ מִנָּה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוּדָה :
 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב שַׂר־הַחֵיָל אֲשֶׁר־אִתּוֹ
 שׁוֹט־נָא בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע
 וּפְקֹדוּ אֶת־הָעָם וַיִּדְעָתִי אֶת־מִסְפַּר הָעָם :
 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיּוֹסֶף יְהוָה אֶל־הֵיךְ אֶל־
 הָעָם כְּהֵם וְכֵהֶם מֵאָה פַעַמִּים וְעֵינִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
 רְאוֹת וְאֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לֵמָּה חָפֵץ בְּדַבַּר הַזֶּה :
 * וַיַּחְזֹק דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב וְעַל שְׂרֵי הַחֵיָל
 וַיֵּצֵא יוֹאָב וְשְׂרֵי הַחֵיָל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת־
 הָעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל :
 * וַיַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְוֶר יַמִּין הָעִיר
 אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנָּחַל הַגָּד וְאֶל־יַעְזֹר :
 * וַיָּבֹאוּ הַגִּלְעָדִים וְאֶת־אֶרֶץ תַּחְתִּים חֲדָשִׁים וַיָּבֹאוּ
 דְּנָה יַעֲזֹר וּסְבִיב אֶל־צִידּוֹן :
 * וַיָּבֹאוּ מִבְּצָר צֹר וְכָל־עָרֵי הַחֲוִי וְהַכְּנַעֲנִי וַיֵּצְאוּ
 אֶל־גִּבְעַת יְהוּדָה בְּאֵר שֶׁבַע :
 * וַיִּשְׁטוּ בְּכָל־הָאֶרֶץ וַיָּבֹאוּ מִקְצֵה תְּשֻׁעָה חֲדָשִׁים
 וְעֶשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלַם :

30 * Banai Pharatonites : Heltai de tor-
 rente Gaas:
 31 * Abialbon Arbathites: Azamaueh de
 Beromi.
 32 * Eliaba de Salboni: Filij Iafen, Ionathá:
 33 * Semma de Orodi. Haian filius Sarar
 Arothites:
 34 * Elipheleth filius Aasbai filij Maacha-
 ti: Helian filius Achitophel Gelonites:
 35 * Efrai de Carmelo: Pharai de Arbi:
 36 * Igaal filius Nathan de Soba : Bonni
 de Gaddi.
 37 * Selech è Dammoni: Naarai Berothi-
 tes armiger Ioab filij Saruia.
 38 * Hira Hietrites: Gareb ipse Hietrites:
 39 * Vrias Ethæus. omnes triginta septem.

CAP. XXIIII.

1 **E**T addidit furor Domini irasci contra
 A Israel, commouitque David in eis, di-
 centem ad Ioab : Vade, numera Israel &
 Iudam.
 2 * Dixitque rex ad Ioab principem exer-
 citus sui: Perambula omnes tribus Israel à
 Dan vsque ad Bersabee, & numera popu-
 lum, vt sciam numerum eius.
 3 * Dixitque Ioab regi: Adaugeat Domi-
 nus Deus tuus ad populum tuum quan-
 tus nunc est, iterumque centuplicet in con-
 spectu dñi mei regis. sed quid sibi domi-
 nus meus rex vult in re huiusmodi?
 4 * Obtinuit autem sermo regis verba Ioab
 & principum exercitus. Egressusque est Ioab
 & principes militum à facie regis, vt nu-
 merarent populum Israel. * Cumque per-
 transissent Iordanem, venerunt in Aroer
 ad dexteram vrbs quæ est in valle Gad, &
 6 per Iazer transierunt in Galaad & in ter-
 ram inferiorem Hodsi, & venerunt in Dá
 siluestria. Circumeuntque iuxta Sydoné
 7 transierunt prope menia Tyri, & omnem
 terram Euëi & Chananæi, veneruntque ad
 8 Meridiem Iuda in Bersabee: * Et lustrata
 vniuersa terra affuerunt post nouem men-
 ses & viginti dies Ierusalem.

תרגום יונתן

30 בְּנֵי־הוֹרְעָתָנִי הָדִי מִנְחָלִי גַעַשׁ : 31 אֲבִי־עֶלְבֹן הָעֶרְבָתִי עֲזֹמֹרֶת הַבְּרַחְמִי :
 32 שִׁמְמָה הַהֲרָרִי אַחִיאֵם בֶּן־שָׂרָר הָאֲרָרִי : 33 אֶל־יֶחֱבֵא־הַשַּׁעֲלָבִי בְנֵי יִשָּׁן יְהוֹנָתָן :
 34 שִׁמְמָה הַהֲרָרִי אַחִיאֵם בֶּן־שָׂרָר הָאֲרָרִי : 35 אֶל־יֶחֱבֵא־הַשַּׁעֲלָבִי בְנֵי יִשָּׁן יְהוֹנָתָן :
 36 חֲצֹרֹ הַכְּרִמְלִי פַעְרִי הָאֲרָבִי : 37 יִגְאָל בֶּן־נָתָן מִצֹּבֹר בְּנֵי הַנָּדִי :
 38 צֶלֶק הָעַמּוֹנִי נַחְרִי הַבְּאֲרָתִי נִשְׂאִי כָלִי יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה : 39 עִירָא הַתִּרְי גִּרְבִּי הַתִּרְי :

כר

1 וַיִּסַּף אִם־יִהְיֶה לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּסֶּת אֶת־דָּוִד
 2 בָּהֶם לֵאמֹר לֵךְ מִנָּה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוּדָה :
 3 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב שַׂר־הַחֵיָל אֲשֶׁר־אִתּוֹ
 4 שׁוֹט־נָא בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע
 5 וּפְקֹדוּ אֶת־הָעָם וַיִּדְעָתִי אֶת־מִסְפַּר הָעָם :
 6 וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיּוֹסֶף יְהוָה אֶל־הֵיךְ אֶל־
 7 הָעָם כְּהֵם וְכֵהֶם מֵאָה פַעַמִּים וְעֵינִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
 8 רְאוֹת וְאֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לֵמָּה חָפֵץ בְּדַבַּר הַזֶּה :
 9 וַיַּחְזֹק דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב וְעַל שְׂרֵי הַחֵיָל
 10 וַיֵּצֵא יוֹאָב וְשְׂרֵי הַחֵיָל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת־
 11 הָעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל :
 12 וַיַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְוֶר יַמִּין הָעִיר
 13 אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנָּחַל הַגָּד וְאֶל־יַעְזֹר :
 14 וַיָּבֹאוּ הַגִּלְעָדִים וְאֶת־אֶרֶץ תַּחְתִּים חֲדָשִׁים וַיָּבֹאוּ
 15 דְּנָה יַעֲזֹר וּסְבִיב אֶל־צִידּוֹן :
 16 וַיָּבֹאוּ מִבְּצָר צֹר וְכָל־עָרֵי הַחֲוִי וְהַכְּנַעֲנִי וַיֵּצְאוּ
 17 אֶל־גִּבְעַת יְהוּדָה בְּאֵר שֶׁבַע :
 18 וַיִּשְׁטוּ בְּכָל־הָאֶרֶץ וַיָּבֹאוּ מִקְצֵה תְּשֻׁעָה חֲדָשִׁים
 19 וְעֶשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלַם :

* Baneas Pharithonites: Hedai de Nacha-
ligaias.

* Abi-Albon Arabothites: Azmoth Barch-
mites.

* Eliaba Salabonites: Filijfafen, Jonathā: 32

* Sama Arorites. Achiam filius Sarar Ara-
dites.

* Eliphalat filius Achasbai Maachati. Eliā 34
filius Achitophel Gelonite.

* Asare Carmelius: Phaarai Arbi. 35

* Jgaal filius Nathan de Suba: Bani Gadi. 36

* Selec Amonites: Nacharai Berothæus, qui 37
portabat arma Joab filij Saruia.

* Jras Iethræus: Gareb Jethræus: 38

* Vrias Ethæus. omnes triginta & septem. 39

CAP. XXIIII.

ET addidit furor Domini irasci contra Jfrael, 1
& commouit Dauid in eis dicens: Vade nu-
mera Jfrael & Iudam.

* Et dixit rex ad Joab principem exercituū 2
qui cum eo: Perambula iam in omnes tribus Jf-
rael & Iuda à Dan & usque ad Bersabee, et
considera populum, & sciam numerum populi.

* Et dixit Joab ad regem: Adaugeat domi- 3
nus Deus tuus super populum, sicut et istos cen-
tuplum, & oculi domini mei regis videntes.
& dominus meus Rex quare vult verbum
hoc?

* Et obtinuit sermo regis super Joab & su- 4
per principes exercitus. & egressus est Joab et
principes exercitus à facie regis, ut considera-
rent populum Jfrael.

* Et pertransferunt Jordanem, & castra- 5
metati sunt in Aroer à dextris urbis quæ in
medio vallis Gad & Eliezer.

* Et venerunt in Galaad & in terram in- 6
feriorem Chades, & venerunt usque in Dan.
& circumierunt Sidonem,

* Et veniunt in munitionem Tyri, et in om- 7
nes ciuitates Euæi & Chananæi, & eunt ad
meridiem Juda & Bersabee.

* Et lustrarunt vniuersam terram, & ve- 8
niunt post nouem menses et viginti dies in Hie-
rusalem.

30 * Βανέας ὁ φαραθωνίτης· ἡδαὶ ἐν ναχαλιγαίας.
31 * ἀβὶ αἰλβὼν ὁ ἀραβοθίτης· ἀζμὼθ ὁ βαρχμίτης.
32 * ἐλιαβὰ ὁ σαλαβωνίτης. υἱοὶ ἰασαὶ, ἰωναθάν.
33 * Σαμαὶ ὁ ἀρωνίτης. ἀχάμ υἱὸς Σαραρ ὁ ἀραδίτης.
34 * ἐλιφαλάτ υἱὸς ἀχασβαί τοῦ μααχατί· ἐλιαμ υἱὸς
ἀχίφελ τοῦ γελωνίτου.

35 * ἀσαρὲ ὁ καρμήλιθ· φααραὶ ὁ ἀρβί.
36 * ἰγαὰλ υἱὸς ναθαν ἐν θυβὰ· βανὶ ὁ γαδί.
37 * Σεληκ ὁ ἀμωνίτης· ναχαραὶ ὁ βηρωθαΐθ· ὁ αἶρων
τοῦ σκιδὴ τοῦ ἰωάβ υἱοῦ Σαρουΐα.
38 * ἰεῤῥᾶς ὁ ἰεθραΐθ· γαρεβ ὁ ἰεθραΐθ.
39 * οὐρίας ὁ ἐθαΐθ. ¶ πάντες τριάκοντα καὶ ἐπτά.
κδ'.

1 * Καὶ πρὸς ἐθετο ὀργὴν κυρίου θυμωθῆναι ἐν Ἰσραὴλ,
καὶ ἐπέσεισε τὸν δαυὶδ εἰς αὐτὸν λέγων, πορεύθητι ἀ-
εὶθ μὴθὺν τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὸν ἰουδαίον.

2 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἰωάβ ἀρχόντα τῶν δυνά-
μεων τῶν μετ' αὐτοῦ, διεβήθε δὴ εἰς πάσας τὰς φυλάς τῆς
Ἰσραὴλ ἵνα εἰδᾶτε ἀπὸ δαυὶδ καὶ εἰς βηρσαβεαί, καὶ ἰπποκε-
ψαὶ τὸν λαόν, καὶ γνῶσθαι τὸν ἀριθμὸν τοῦ λαοῦ.

3 * καὶ εἶπεν ἰωάβ πρὸς τὸν βασιλέα, πρὸς εἴη κύριος
ὁ θεὸς σου Ἰππὶ τὸν λαόν, ὥστε καὶ τοῖς ἐκατόν τετρα-
σίως, καὶ ¶ ὁ φθαλμοὶ τοῦ κυρίου μου τῆς βασιλείας βλέ-
ποντες. καὶ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἵνα τί θέλει τὸ ῥῆμα
τοῦτο;

4 * καὶ κατεκράτησε τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως· ὡς ἰωάβ
καὶ ὡς εἶπεν ἀρχόντας τῆς δυνάμεως. καὶ ἐξήλθον
ἰωάβ καὶ ¶ ἀρχόντες τῆς δυνάμεως ἐν πρὸς ὅπου τοῦ
βασιλέως ἰπποκέψατο τὸν λαόν Ἰσραὴλ.

5 * καὶ διεβήθη τὸν ἰορδάνην, καὶ παρενέβαλον ἐν ἀ-
ροὴ ἐν δεξιῶν τῆς πόλεως τῆς ἐν μέσῳ τῆς φάραγιθ
γαδί καὶ ἐλιέζε.

6 * καὶ ἦλθον εἰς γαλααδ καὶ εἰς γλιὼ χετλὶμ χάδης,
καὶ παρεγγύοντο ἕως δαυὶδ. καὶ ἐκύκλωσαν τὴν σιδῶνα,

7 * καὶ ἔρχονται εἰς μαδσαρτύρην, καὶ εἰς πάσας τὰς
πόλεις τοῦ δαυὶδ καὶ τοῦ χαναναίου, ἵνα ἐκπορεύονται Ἰππὶ
τὸν νότον ἰουδα καὶ βηρσαβεαί.

8 * καὶ διεβήθησαν πᾶσαν τὴν γλιὼ, καὶ πρὸς ἀγίνον μὲν
ἐν νεά μιλῶς καὶ εἴκοσι ἡμέρας εἰς ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Benaiah qui ex Pirghathon, Hiddai qui ex torrentibus Gaghas: 31 Abighalbon qui ex Gharabath, Ghafmaueth qui ex Barhhum.
32 Eliahbba qui ex Saghalbon: filij Iafen Iehonathan. 33 Sama qui ex Harar: Ahhiam filius Sarar qui ex monte alto.
34 Eliphelet filius Ahhazzbai filius Maghachati, Eligham filius Ahhitophel Gilonai. 35 Hheszraf qui ex Charmela, Pagharai qui
ex Arab. 36 Iighal filius Nathan qui ex Szobah, Bani qui ex tribu Gad. 37 Szelek qui ex filiis Ghamon, Nahharai qui ex Bei-
roth, ferens arma ipsius Joab filij Szaruiah. 38 Ghira qui ex Iether, Gareb qui ex Iether. 39 Vriah Hhithæus. omnes robusti
erant triginta & septem.

CAP. XXIIII.

ET addidit indignatio Domini irasci in Israel, & incitauit Dauid in eos dicendo: Vade numera Israel, & viros domus Iehudah.
Et dixit rex ad Joab magistrum exercitus qui cum eo erat: Ambula nunc per omnes tribus Israel à Dan & usque Beerzebagh, & nu-
mera populum, & cognoscam supputationem populi.

Et dixit Joab ad regem: Addat Dominus Deus tuus super populum si-
cut sunt & sicut sunt, & oculi domini mei regis videant: sed dominus meus rex ad quid complacet sibi in re ista?

Et inualuit verbum regis super Joab & super magistrum exercitus: & exiit Joab & magistri exercitus ab-ante regem, ut numerarent
populum Israel.

Et transferunt Iardena, & castra posuerunt in Gharogher Meridie urbis quæ est in medio
torrentis tribus Gad & ad Iagher.

Et venerunt in Gilghad, & ad terram australem Hhodfi, & venerunt

Et intrarunt ad munitionem Szor, & ad omnes vrbes Hhiuæi

Et perambulauerunt vniuersam terram, & venerunt in

ad Dan Iaghan, & inde reuertitur ad Szidon.

& Chanaghanæi, & exierunt ad austrum Iehudah ad Beerzebagh.

Et perambulauerunt vniuersam terram, & venerunt in

finem nouem mensium & viginti dierum in Ierusalem.

* ויתן יואב את מספר מפקד העם אל המלך
ותהי ישראל שמננה מאות אלף איש חיל שלף
חרב ואיש יהודה חמש מאות אלף איש :

* ויך לב דוד אתו אחרי כן ספר את העם ויאמר
דוד אל יהודה חטאתי מאד אשר עשיתי ועתה
יהוה העבר נא את עון עבדך כי נסבלתי מאד :

* ויקם דוד בבקר ודבר יהוה היה אל-
גד הנביא חזה דוד לאמר :

* הלך ודברת אל דוד כה אמר יהוה שלש אנכי
נוטל עליך בחר לך אחת מהם ואעשה לך :

* ויבא גד אל דוד ויגד לו ויאמר לו התבונן
לך שבע שנים רעבי בארצך ואם שלשה
חדשים נסך לפני צריך והוא רדףך ואם
היורת שלשת ימים דבר בארצך עתה דע
וראה מזה אשר יבחר לך :

* ויאמר דוד אל גד צר לי מאד נפלתי נא
ביד יהוה כי רבים רחמו וכיד אדם אל-
אפלה :

* ויתן יהוה דבר בישראל מהבקר ועד ערב
מועד וימרת מן העם מדין ועד באר שבע שבועים
אלף איש :

* וישלח ידו המלאך ירושלם לשחתה וינחם
יהוה אל חרערה ויאמר למלאך המשחית
בעם רב עתה הרף ירך ומלאך יהוה הורה
עם גרן האורנה היבסי :

* ויאמר דוד אל יהוה בראתו את המלאך המכה
בעם ויאמר הנה אנכי חטאתי ואנכי העזיתי ואלה
הצאן מה עשו תהי נא ירך בי ובבית אבי :

* ויבא גד אל דוד ביום ההוא ויאמר לו עליה
הקם ליהוה מזבח בגרן ארניה היבסי :

* Dedit ergo Ioab numerum descriptio-
nis populi regi. & inuenta sunt de Israel
Boctingenta millia virorum fortium qui e-
ducerent gladium, & de Iuda quingenta
millia pugnatorum. * Percussit autem

cor David eum postquam numeratus est
populus. & dixit David ad Dominū: Pec-
caui valdē in hoc facto: sed precor Domi-
ne vt trāsferas iniquitatem serui tui, quia
stultē egi nimis. * Surrexit itaque Da-
uid manē, & sermo Domini factus est ad

Gad prophetam & Videntem David, di-
cens: * Vade & loquere ad David: Hec
dicit Dominus: Trium tibi datur optio,
elige vnum quod volueris ex his vt faciā

tibi. * Cumque venisset Gad ad David,
nunciauit ei dicens: Aut septem annis ve-
niet tibi fames in terra tua, aut tribus mē-
sibus fugies aduersarios tuos, & illi te per-
sequentur: aut certē tribus diebus erit pe-
stilentia in terra tua. Nunc ergo delibera,

& vide quem respondeā ei, qui me misit,
sermonem. * Dixit autem David ad Gad:
Coarctor nimis: sed melius est vt incidam
in manus Domini; multæ enim misericor-
diæ eius sunt; quā in manus hominum.

* Immisitq; Dñs pestilentiam in Israel, de
mane vsq; ad tempus constitutum; & mor-
tui sunt ex populo à Dā vsq; Bersabee sep-
tuaginta millia virorū. * Cumq; extēdisset

manū suam angelus Dñi super Ierusalē vt
disperderet eam, misertus est Dñs sup af-
flictionē, & ait angelo pcutienti populū:
Sufficit nunc, contine manum tuam. erat
autem angelus Domini iuxta aream A-

reuna Iebusæi. * Dixit David ad Domi-
num cū vidisset angelum cedentem po-
pulum: Ego sum qui peccaui, & ego ini-
quē egi; isti qui oues sunt quid fecerunt?
Vertatur obsecro manus tua contra me,

& contra domum patris mei. * Venit au-
tem Gad propheta ad David in die illa, &
dixit ei: Ascende & constitue altare Do-
mino in area Areuna Iebusæi.

תרגום יונתן

9 ויהב יואב ית חשבון מנין עמא למלכא ויהו ישראל חמני מאה אלפין גברי חילא שלפי סיפא ואנש יהודה חמש מאה אלפין גברא
10 ויתש דוד כלביה בחר כן דמנא ית עמא ויאמר דוד קדם יי חבית לחרא דעבדיה ויכעז יי אעבר כעז ית חובא דעבדך ארי אסחפליה
לחרא:

11 וקם דוד בצפרא ופתחם נבואה מן קדם יי חזה עם גד נביא חזא דוד למימר
12 אזיל ותמליל עם דוד כדנן אמר יי חרא מחלת אנא רמי עלך בחר לך חר מנהון ואעביד לך
13 ואתא גד לומר דוד ויחוי ליה ואמר ליה תתעול לך שבע שנין כפנא בארעך ואם תלתא ירחין תחי ערוק קדם סנאך והוא רדיף לך
ואם תחיי תלתא ירחין מותנא בארעך כעז דע ויחוי מר אחיב שלחי פתנמא

14 ויאמר דוד לגד עקת לי לחרא נתמסר כעז ביד מימרא דיי ארי סגיאין רחמיה ובידא דאנשא לא אתמסר
15 ויהב יי מותא בישראל מעידן ומתנבים חמדיא ועד דמתסק ומית מן עמא מן ועד באר שבע שבועין אלפין גברא

16 ואושיט ידיה מלאכא דיי לירושלם לחבלותה ותב יי מן כישתא ואמר למלאכא דמתחבל בעמא מיסת כעז אנח ירך ומלאכא דיי
הורה שרי באדרי דארונה ובוסא

17 ויאמר דוד קדם יי כד חזא ית מלאכא דמקטל בעמא ויאמר הא אנא חבית ואנא
סרחית ואילן עמא דאינון כענא ביד רעיא מר עבדו תתא כעז מחתך בי ובבית אבא

18 ואתא גד לומר דוד כיוסא ההוא ואמר ליה סק אקים קדם יי מדכחא בבית אידרי דארונה ובוסא

* Et dedit Joab numerum considerationis 9
populi regi. & erat Israel octingenta millia vi-
rorum fortitudinis qui educerent gladium. &
viri Iuda virorum pugnatorū quingēta millia.

* Et percussit cor David eum post hæc, quia 10
numerauit populum. & dixit David ad Do-
minum: Peccaui nimis faciens verbum hoc. et
nunc Domine aufer iniquitatem serui tui, quo-
niam stultè egi nimis.

* Et surrexit David manè, & sermo Do- 11
mini factus est ad Gad prophetam Videntem
David, dicens:

* Vade & loquere ad David, dicens: Hæc 12
dicit Dominus: Tria ego porto contra te, elige
tibi unum ex eis, & faciam tibi.

* Et venit Gad ad David, & nunciauit 13
ei dicens: Elige tibi vt fiant vel tres anni famis
super terram, vel tribus mensibus fugias tu de
facie inimicorum tuorum, & ipsi persequantur
te: aut quod fiat tribus diebus mors in terra. et
nunc delibera & vide quid respondeam ei qui
misit me.

* Et dixit David ad Gad: Ardua mihi nimis 14
sunt tria: sed incidam in manus Domini, quia
multæ miserationes eius nimis, et in manus ho-
minū non incidam. & elegit sibi David mortē.

* Et dedit Dominus mortem in Israel à ma- 15
nè & vsque ad horam prandij. & mortui sunt
de populo à Dan & vsque ad Berzabee sep-
tuaginta millia virorum.

* Et extendit angelus manum suam super 16
Hierusalem vt disperderet eam: & pœnituit
Dominum super malum, & dixit angelo cor-
rumpenti in populo: Sufficit nunc, remitte ma-
num tuam: & angelus Dei erat stans iuxta a-
ream Orna Iebusæi.

* Et dixit David ad Dominum, cum vidis- 17
set ipse angelum cadentem in populo, & dixit:
Ecce ego peccaui, & ego pastor malefeci, & isti
oues quid fecerunt? fiat manus tua contra me,
& contra domum patris mei.

* Et venit Gad ad David in die illa & di- 18
xit: Ascende & constitue altare Domino in a-
rea Orna Iebusæi.

* καὶ ἔδωκεν ἰωάβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ 9
λαοῦ τῷ βασιλεῖ. καὶ ἦν ἰσραὴλ ὀκτακόσιαι χιλιάδες
ἀνδρῶν διωάμεως ἐσπασμένων ῥομφαίαν· καὶ ἄνδρες
ἰεῖδα ἀνδρῶν μαχητῶν πεντακόσιαι χιλιάδες.

* καὶ ἐπάταξε καρδίᾳ δαυὶδ αὐτὸν μὲν ταῦτα, ὅτι ἠέ- 10
θμησε τὸν λαόν. καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς κύριον, ἡμαρτήκαε
ῥόδοι ποίησας τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ νῦν κύριε περίελε
τὴν ἀδικίαν τοῦ δούλου σου, ὅτι ἐματαιώθην ῥόδοι.

* καὶ ἀνέστη δαυὶδ τῷ πρωῒ, & ῥῆμα κυρίου ἐγένετο πρὸς 11
γαδ τὸν περφήτην τὸν ὀρώντα δαυὶδ λέγον·

* πορεύου καὶ ἀλλήθην πρὸς δαυὶδ λέγων· τάδε λέ- 12
γει κύριος, τρία ἐγὼ αἶρω ἐπὶ σέ, ἐκλέξαι σεαυτῷ ἐν
αὐτοῖς, καὶ ποιήσω σοι.

* καὶ ἦλθε γὰρ πρὸς δαυὶδ, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ 13
λέγων, ἐκλέξαι σεαυτῷ γένεθς ἢ τρία ἔτη λιμοῦ ἐπὶ τὴν
γῆν, ἢ τρεῖς μῶνας φθύνειν σε ἐκ περτώπου τῶν ἐχθρῶν
σου, & αὐτὸς κατεδίωκειν σε, ἢ γένεθς τρεῖς ἡμέρας θά-
νατον ἐπὶ τῇ γῇ. καὶ νῦν γνώθι καὶ ἴδε τί ἀποκριθῇ τῷ
ἀποστείλοντί με.

* καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς γὰρ, σενά μοι ῥόδοι ἐστὶν 14
ταῖς τρία, πλὴν ἐμπεσοῦμαι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κυρίου, ὅτι
πολλοὶ οἰκτρμοὶ αὐτῷ σφόδρα, καὶ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἔ-
μὴ ἐμπέσω. καὶ ἐξελέξατο ἐαυτῷ δαυὶδ τὸν θάνατον.

* καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἐν ἰσραὴλ ἀπὸ πρωῒ· & ἐν 15
ἑως ὥρας δριῖς. καὶ ἀπέθανον ἐν τῷ λαῷ ἀπὸ δαυὶδ ἕως
βηρσαβεαὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν.

* καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ ἱερου- 16
σαλὴμ ὅτι διαφθεῖραι αὐτῷ, καὶ μετεμελήθη κύριος ἐπὶ
τῇ κακίᾳ, & εἶπε τῷ ἀγγέλῳ τῷ διαφθεύοντι ἐν τῷ λαῷ,
ἱκανὸν νῦν, αἶψα τὴν χεῖρά σου. καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ
ἔστη καὶ ὤρνα τὸν λαόν· καὶ ὤρνα τὸν ἱεβουσαῖον.

* καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς κύριον, ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν τὸν ἄλ- 17
γελον τὸν τύποντα ἐν τῷ λαῷ, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ ἡμαρ-
τήκα, καὶ ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἐκακοποίησα, καὶ οὗτοι ταῖς περσὶ-
ταί τι ἐποίησαν; γένεθς ἢ χεῖρ σου ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ
τοῦ πατρὸς μου.

* καὶ ἦλθε γὰρ πρὸς δαυὶδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, & 18
εἶπε, ἀνάβηθι καὶ στήθον θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἄλῃ
ὀρῇ τοῦ ἱεβουσαίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dedit Joab supputationem numeri populi regi, & fuerunt Israel octingenta millia virorum virtutis, educerent gladium; & vi-
ri Iehudah, quingenta millia virorum.

* Et compunctus est David in corde suo posteaquam numeravit populum: & dixit David ante Dominū: Peccaui valdè in eo quod
feci; & nunc Domine transfer quæso culpam serui tui, quia stultè egi valde.

* Et surrexit David in aurora, & verbum prophetiæ ab-ante Dominum fuit cum Gad propheta Vidente Davidis dicendo:

* Vade & loquēris cum David: Sic dixit Dominus: Vnum de tribus ego proicio contra te, elige tibi vnum ex illis vt faciam tibi.

* Et venit Gad ad David, & indicauit illi & dixit ei: Num venient tibi septem anni famis in terra tua, aut si tribus mensibus fugies
ante hostem tuum, & ipse persequetur te; aut erit tribus diebus pestis in terra tua? nunc cognosce & vide quod referam mittenti me verbū.

* Et dixit David ad Gad: Angustia est mihi valde: tradar obsecro in manu dicti Domini, quia multæ miserationes eius; & in manu
hominum non tradar.

* Et dedit Dominus pestem in Israel à tempore quo mactatur iuge, quousque adoleatur: & mortui
sunt de populo à Dan vsque ad Bersebagh septuaginta millia virorum.

* Et extendit manum suam angelus Domini
ad Ierusalem vt deuastaret eam, & rediit Dominus à malo inferendo: & dixit angelo qui deuastabat in populo: Satis nunc, quiescere fac
manum tuam. & angelus Domini sedebat in arcis Araunah Iebusæi.

* Et dixit David ante Dominum quan-
do vidit angelum qui occidebat in populo, & dixit: Ecce ego peccaui & ego iniquè egi; & isti populus qui sunt sicut pecus in manu pasto-
ris, quid fecerunt? sit quæso percussio tua in me & in domum patris mei.

* Et venit Gad ad David in die illo, &
dixit ei: Ascende, erige ante Dominum aram in loco arcarum Araunah Iebuzzæi.

* ויעל דוד בדבר גֹּד כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה :
 * וישקף אֲרֻנָּה וירא את־המֶלֶךְ ואת־
 עֲבָדָיו עֹבְרִים עָלָיו ויצא אֲרֻנָּה וישתחוּ לַמֶּלֶךְ
 אֲפִיו אֶרְצָה :
 * ויאמר אֲרֻנָּה מדוע בא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶל־עֲבָדָיו
 ויאמר דוד לַקְּנוֹת מַעֲמָךְ אֶת־הַגֶּזֶן לַבְּנוֹת מִזְבֵּחַ
 לַיהוָה וְתַעֲצֹר הַמִּגְפָּה מֵעַל הָעָם :
 * ויאמר אֲרֻנָּה אֶל־דוד יִקַּח ויעל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
 הַטּוֹב בְּעֵינֵינוּ רֵאשִׁית הַבָּקָר לַעֲלֹת וְחֲמִרִים וְכֹלֵי
 הַבָּקָר לַעֲצִים :
 * הִבֵּל נָתַן אֲרֻנָּה הַמֶּלֶךְ לַמֶּלֶךְ ויאמר אֲרֻנָּה
 אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ יִרְצֶךָ :
 * ויאמר הַמֶּלֶךְ אֶל־אֲרֻנָּה לֹא בִי־קִנּוּ אֶקְנֶה
 מֵאוֹתָךְ בַּמַּחִיר וְלֹא אֶעֱלֶה לַיהוָה אֱלֹהֵי עֲלֹת
 חֲנֹם וַיִּקֶּן דוד אֶת־הַגֶּזֶן וְאֶת־הַבָּקָר בַּכֶּסֶף
 שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים :
 * וַיִּבֶן שָׁם דוד מִזְבֵּחַ לַיהוָה ויעל עֲלֹת
 וּשְׁלָמִים ויעתר יְהוָה לְאַרְץ וְתַעֲצֹר הַמִּגְפָּה
 מֵעַל יִשְׂרָאֵל :

19 * Et ascendit David iuxta sermonem
 Gad quem praeceperat ei Dominus.
 20 * Conspiciensque Areuna animaduer-
 tit regem & seruos eius transire ad se, & e-
 gressus adorauit regem prono vultu in
 terram.
 21 * Et ait: Quid causæ est vt veniat do-
 minus meus rex ad seruum suum? Cui Da-
 uid ait: Vt emam à te aream, & ædificem
 altare Domino, & cesset interfectio quæ
 grassatur in populo.
 22 * Et ait Areuna ad David: Accipiat &
 offerat dominus meus rex, sicut placet ei.
 habes boues in holocaustum, & plaustrû
 & iuga bouum in vsum lignorum.
 23 * Omnia dedit Areuna regi. Dixitque
 Areuna ad regē: Dominus Deus tuus sus-
 cipiat votum tuum.
 24 * Cui respondens rex ait: Nequaquam
 vt vis, sed emam precio à te; & non offe-
 ram Domino Deo meo holocausta gra-
 tuita. Emit ergo David aream & boues ar-
 genti siclis quinquaginta.
 25 * Et ædificauit ibi David altare Domi-
 no, & obtulit holocausta & pacifica. Et
 propitiatus est Dominus terræ, & cohibi-
 ta est plaga ab Israel.

תרגום יונתן

19 וסליק דוד כפי תגמא דגד כמא דפקיד יי :
 20 ואסחכי ארונה וחזא ית מלכא וית עבדוהי עברין עלוהי ונפק ארונה וסגיד למלכא על אפוחי על ארעא :
 21 ואמר ארונה מא דין אתא רבוני מלכא לות עבדיה ואמר דוד למזבן מינך ית אידרא למבני מרבחא קדם יי ותחבלי מוחנא מעל עמא :
 22 ואמר ארונה לדוד יסב ויסק ריבוני מלכא דתקין בעינוהי חזי חוריא לעלתא ומורינא ומני חוריא לאעינא :
 23 כולא יתב ארונה מלכא דבעא מיניה מלכא ואמר ארונה למלכא יי אלהך יקבל קרבנך ברעוא :
 24 ואמר מלכא לארונה לא ארי מזבן אובון מינך בדמין ולא אסיק קדם יי אלהי עלון סגן חובן דוד ית בית אודרי וית חוריא בכסף
 25 ובנא תמן דוד מרבחא קדם יי ואסיק עלון ונכסת קרשין וקביל יי צלותא דדיירי ארעא ואחבלי
 סלעין חמשין :
 מוחנא מעל עמא דישראל :

תם ספר שמואל ב

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
 הזאת במצורת פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
 כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח :

ב א מ

* Et ascendit David iuxta verbum Gad 19
propheta, quemadmodum praeceperat ei Dñs.

* Et inclinavit Orna & vidit regem & 20
servos eius transeuntes ad se, & egressus est
Orna & adoravit regem super faciem suam su-
per terram.

* Et dixit Orna: Cur venit dominus meus 21
rex ad servum suum? & dixit ei David: Ut
possideam à te aream, & ædificem altare Domi-
no; ut cesset ruina à populo.

* Et ait Orna ad David: Accipe, & faciat 22
dominus meus rex Domino quod placitum est
coram eo. ecce vituli in holocaustum & rotæ
& instrumenta bouum in ligna.

* Et omnia dedit Orna Regi. & dixit Or- 23
na ad Regem: Dominus Deus tuus benedi-
cat tibi.

* Et dixit rex ad Orna: Nequaquam, sed 24
acquirens acquiram à te in precio, & non of-
feram domino Deo meo holocaustum gratis. &
emit David aream & boues in argento quin-
quaginta siclis.

* Et ædificavit ibi David altare Domino, 25
& obtulit holocausta & pacifica. & propicius
factus est Dominus terræ, & cessavit ruina su-
per Israël.

19 * καὶ ἀνέβη δαυὶδ κατὰ τὸ ῥῆμα γὰρ τοῦ προφήτου,
ὃν τρέπον ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος.

20 * ὃ δὲ κύριος ὤρνα καὶ εἶδε τὴν βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας
αὐτοῦ διαπορευομένους ἐπ' αὐτόν· καὶ ἐξῆλθεν ὤρνα καὶ προσ-
κυύνησεν τῷ βασιλεῖ ἐπὶ προσώπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.

21 * καὶ εἶπεν ὤρνα, τί ὅτι ἦλθεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς
πρὸς τὸν δούλον αὐτοῦ; καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυὶδ, κτήσασθαι
παρὰ τοῦ τιμῶν ἄλλω, καὶ οἰκοδομήσαι θυσιαστήριον κυρίῳ,
ὅπως ἐπιχηρῇ πῶσις ἀπὸ τοῦ λαοῦ.

22 * καὶ εἶπεν ὤρνα πρὸς δαυὶδ, λάβε, καὶ ποιησάτω
ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τῷ κυρίῳ τὰς δυνάμεις ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.
ἰδοὺ ἐγὼ μόχοι εἰς ὀλοκαύτωσιν, καὶ ἐγὼ τρεχοὶ καὶ τὰ σκεῦη
τῶν βοῶν εἰς ξύλα.

23 * καὶ τὰ πάντα ἔδωκεν ὤρνα τῷ βασιλεῖ. καὶ εἶπεν ὤρνα
πρὸς τὸν βασιλέα, κύριε ὁ θεός σου δύστηνέστω.

24 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ὤρνα, οὐχί, ἀλλ' ἢ κτώ-
μενος κτήσεται παρὰ τοῦ ἐν ἀλλάγματι, καὶ οὐκ ἀνεί-
λω κυρίῳ τὰ θεὰ μου ὀλοκαύτωμα δωρεάν, καὶ ἐκτίσας-
το δαυὶδ τιμῶν ἄλλω καὶ τοὺς βόας ἐν δυνάμει πενήτηκον-
τα σίκλων.

25 * καὶ ὁκοδόμησε ἐκεῖ δαυὶδ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ, καὶ
ἀνέσχεκεν ὀλοκαυτώσεις καὶ εἰρενικάς. καὶ ἰλεως ἐγένε-
το κύριος τῇ γῇ, καὶ ἐπέχεεν ἡ πῶσις ἐπὶ Ἰσραὴλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et ascendit David iuxta verbum Gad sicut iusserat Dominus.

20 Et prospexit Araunah & vidit regem & servos eius transeuntes ad se; & exiit Araunah & adoravit regem super faciem suam super terram.

21 Et dixit Araunah: Ut quid venit dominus meus rex ad servum suum? & dixit David: Ut emam à te aream ad ædificandum altare ante Dominum, ut cohibeatur pestis à populo.

22 Et dixit Araunah ad David: Accipiat & adoleat dominus meus rex quod statutum est in oculis suis; ecce boues in holocaustum, & tribulæ & instrumenta bouum pro lignis.

23 Omnia dedit Araunah rex quæ petiuit ab eo rex. & dixit Araunah regi: Dominus Deus tuus accipiat oblationem tuam in beneplacito.

24 Et dixit rex ad Araunah: Minimè; etenim emendo emam à te pretio, nec offeram ante Dominum Deum meum holocausta gratis. & emit David locum arearum, & boues argento, siclis quinquaginta.

25 Et construxit ibi David altare ante Dominum, & obtulit holocausta & oblationem sanctitatum. & suscepit Dominus orationem incolarum terræ, & cohibita est pestis à populo Israël.

FINIS II. SAMVELIS.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probavit.

B. Arias Montanus

LIBER I. MELACHIM,
id est, REGVM III.

CAPVT I.

Trex David senuerat, habebatque etatis plurimos dies : cumque operiretur vestibibus, non calefiebat.

* Dixerunt ergo ei serui sui : Quæramus dño nostro regi adolescentulam virginem, & stet coram rege, & foueat eum, dormiatque in sinu suo, & calefaciat dñm nostrum regē.

* Quæsierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus Israel, & inuenerunt Abisac Sunamiten, & adduxerunt eam ad regem. * Erat autē puella pulchra nimis ; dormiebatque cum rege, & ministrabat ei : rex verò non cognouit eam.

* Adonias autem filius Agith eleuabatur, dicens : Ego regnabo. Fecitque sibi currū & equites, & quinquaginta viros qui currerent ante eum. * Nec corripuit eum pater suus aliquando dicens, Quare hoc fecisti? Erat autem & ipse pulcher valdè, secundus natus post Absalom. * Et sermo eius cum Ioab filio Saruiæ, & cū Abiathar sacerdote, qui adiuuabant partes Adoniæ.

* Sadoch verò sacerdos, & Banaïas filius Ioiadæ, & Nathan propheta, & Semci & Rei, & omne robur exercitus David non erat cum Adonia. * Immolatis ergo Adonias arietibus & vitulis & vniuersis pinguibus iuxta lapidem Zoëth, qui erat vicinus fōti Rogel, vocauit vniuersos fratres suos filios regis, & omnes viros Iuda

seruos regis. * Nathan autem prophetam, & Banaïam, & robustos quosque, & Salomonem fratrem suum nō vocauit. * Dixit itaque Nathan ad Bersabee matrem Salomonis : Num audisti quòd regnauerit Adonias filius Agith, & dñs noster David hoc ignorat? * Nunc ergo veni, accipe consilium à me, & salua animam tuam, filiique tui Salomonis.

תרגום יונתן

א

ומלכא דוד מיב על ביומין ומבסן ליה בלבושין ולא שחין ליה : * ואמרו ליה עבדו יבעון לרבוני מלכא עלימחא בחולתא ותשמע קדם מלכא ותחי ליה קריבא ותשכוב לותך ותשחין לרבוני מלכא : * ובעון עלימחא שפירחא בכל תחום ארעא דישראל ואשכחו ית אבישג דמן שונם ואיתא יתה למלכא : * ועלימחא שפירחא עד לחדא ותחא למלכא קריבא ומשמשא ליה ומלכא לא ידעה : * וארניר בר חגית מתרברב למימר אנא אמלך ועבד ליה דתיכין ופרשין ותמשיין גברא דרפין קדמותי :

6 ולא אכלמיה אבותי מיומתי למימר מרין ברין את עבד ואף הוא שפיר ברין לחדא ויתיה ולידת בתר אבשלום :

7 ותו פתגמותי בעצה עם יואב בר צרויה ועם אביתר כהנא וסעדין בתר ארנירו :

8 וצדוק כהנא ובניו בר יהוידע ונתן נביא ושמעי ורעי וגבריא די לדוד לא הוו בעצרת ארנירו :

9 ונכים ארנירו עאן ותורין ופשימין עם אבן סכותא דבסטר עין קצרא וזמין ית כל אחותי בני מלכא וכל גברי שבט יהודה עברי מלכא :

10 וית נתן נביא ובניו וית גבריא וית שלמה אחותי לא זמין :

11 ואמר נתן לבת שבע אמיה דשלמה למימר הלא שמעת ארי מלך ארנירו בר חגית ורבוני דוד לא ידע :

12 וקען איתא ואמלכיןך קען מלכא ושזבי ית נפשך וית נפש בריןך שלמה :

המלך דוד זקן בא בימים ויבסחו בנגדיו ולא יחם לו :

* ואמרו לו עבדיו יבקשו לארני המלך נערה בתולה ועמדו לפני המלך ותחי לו סכנרת ושכבה בחיקך ויחם לארני המלך :

* ויבקשו נערה יפה בכל גבול ישראל וימצאו את אבישג השונמית ויבאו אתה למלך :

* והנערה יפרה עד מאד ותחי למלך סכנרת ותשרתהו והמלך לא ידעה :

* וארניר בן חגית מתנשא לאמר אני אמלך ויעש לו רכב ופרשים וחמשים אישרצים לפניו :

* ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית וגם הוה טוב תאר מאד ואתו ילך אחר אבשלום :

* ויהיו דבריו עם יואב בן צרויה ועם אביתר הכהן ויעזרו אחרי ארניר :

* וצדוק הכהן ובניו בר יהוידע ונתן הנביא ושמעי ורעי והגבורים אשר לדוד לא היו עם ארנירו :

* ויזבח ארנירו צאן ובקר ומריא עם אבן הזחלת אשר אצל עין רגל ויקריא ארני כל אחיו בני המלך ולכל אנשי יהודה עבדי המלך :

* וארני נתן הנביא ובניו ואת הגבורים ואת שלמה אחיו לא קריא :

* ואמר נתן אל בת שבע אם שלמה לאמר הלא שמעת בי מלך ארנירו בן חגית וארנינו דוד לא ידע :

* ועתה לבי איעצך נא עצה ומלטי ארני נפשך וארני נפש בנך שלמה :

REGNORVM III.

CAP. I.

*T' Rex David senex valde
prouetus in diebus; & in-
duebant eum vestibus, &
non calefiebat.*

** Et dixerunt serui eius
ei: Querant domino nostro
regi adolescentulam virginem; & astabit co-
ram rege, & erit eum fouens, & iacebit in si-
nu suo, & calefiet dominus noster rex.*

** Et quaesierunt adolescentulam speciosam in
omnibus finibus Israel. & inueniunt Abisag
Sunamitin, & adducunt eam regi. & puella
pulchra forma nimis:*

** Et erat regi fouens & ministrabat ei. &
rex non cognouit eam.*

** Et Adonias filius Aggith eleuabatur di-
cens: Ego regnabo. & fecit sibi currus et equi-
tes, & quinquaginta viros praecursores eius.*

** Et non corripuit eum pater suus aliquan-
do dicens, Quare fecisti sic? & iste pulcher a-
spectu nimis. & hunc genuit post Abesalom.*

** Et erant sermones eius cum Joab filio Sar-
uie, & cum Abiathar sacerdote, & adiuua-
bant post Adoniam.*

** Et Sadoch sacerdos, & Baneas filius
Joiahe, & Nathan propheta, & Semei & a-
mici eius existentes fortes David, non erant cum
Adonia.*

** Et immolauit Adonias & oues & boues,
& agnas iuxta lapidem Zoeleth, qui vicinus
erat fonti Rogel. & vocauit vniuersos fratres
suos filios regis, & omnes viros Juda seruos
regis.*

** Et Nathan prophetam, & Banean, &
robustos, & Salomonem fratrem suum non vo-
cauit. * Et ait Nathan ad Bersabee ma-
trem Salomonis, dicens: Nonne audisti quod re-
gnauit Adonias filius Aggith, & dominus no-
ster David non sciuit?*

** Et nunc veni, consulam tibi consilium,
ut salues animam tuam & animam Salomonis
filij tui.*

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Γ.

κεφ. α.

*ΑΙ ὁ βασιλεὺς δαυὶδ πρεσβύτης σφό-
δρα παροβελήκως ἐν ἡμέραις, καὶ παρ-
εβαλλον αὐτὸν ἱματίοις, καὶ οὐκ ἐθερ-
μαίνετο.*

** καὶ εἶπον οἱ παῖδες αὐτοῦ αὐτῷ, ζητη-
σάτωσαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν τῷ βασιλεῖ νεοτὴν παρθένον. καὶ
παρήγγειλεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἔστη αὐτὸν θάλασσαν
(καὶ κατὰ κεῖ(ε) ἐν τῇ κόλπῳ αὐτοῦ, καὶ θερμανθήσε-
ται ὁ κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεὺς.*

** καὶ ἐζήτησαν παῖδες αὐτοῦ ἐν παντὶ ὀρέῳ ἰσραὴλ. &
διέριπκον τὴν ἀβισὰν τὴν θυγαμίνην, καὶ εἰσάγαγον αὐ-
τὴν τῷ βασιλεῖ. καὶ πᾶς καλὴ τῷ εἶδει (σφόδρα.*

** καὶ λέγει τῷ βασιλεῖ θάλασσαν & εἰλετο ῥυγὴ αὐτῷ.
καὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔγνω αὐτὴν.*

** καὶ ἀδωνίας υἱὸς ἀγγίθ(ε) ἐπὶ ῥέτ(ε) λέγων, ἐγὼ βασι-
λεύσω. καὶ ἐποίησεν αὐτῷ ἄρματα καὶ ἵππους, καὶ πεν-
τήκοντα ἀνδράς παροβελήκους αὐτοῦ.*

** καὶ οὐκ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ πατήρ αὐτοῦ ὡς πῶποτε εἶ-
πών, τί ὅτι πεποίηκας οὕτως; καὶ οὐκ ἔδει καλὴς τῇ ὁψὲ σφό-
δρα, καὶ τοῦτον ἐγύμνησε μετὰ τὴν ἀβεσαλώμην.*

** καὶ ἦσαν οἱ λόγοι αὐτοῦ μετὰ ἰωάβ υἱοῦ (σαρβία), καὶ μετὰ
ἀβιάθαρ ἱερέως, καὶ ἐβόηθον ὀπίσω ἀδωνίου.*

** καὶ (σάδωκ ὁ ἱερεὺς, καὶ βανέας υἱὸς ἰωιαδά, καὶ να-
θάν ὁ παροφήτης, καὶ (σεμὶ καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ οὐκ ὄντες
διωκτοὶ τῷ δαυίδ, οὐκ ἦσαν μετὰ ἀδωνίου.*

** καὶ ἔδυσεν ἀδωνίας & παροβέβατο & βόας καὶ ἄρνας
παρὰ τὴν λίθον τὴν ζωελὲθ τὴν ἐχόμενον τῇ πηγῇ ἑρῶθ(ε).
καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς ἑβρα-
σιλέως, καὶ πάντας τοὺς ἀνδράς ἰούδα τοὺς παῖδας ἑβρα-
σιλέως.*

** καὶ ναθάν τὸν παροφήτην, & τὸν βανέαν
καὶ τοὺς δυνατοὺς, καὶ τὸν (σλομὴντα ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ
ἐκάλεσεν.*

** καὶ εἶπε ναθάν πρὸς βηρσαβεαὶ μη-
τέρα (σλομὴντα λέγων, οὐκ ἤκουσας ὅτι βεβασίλευκεν
ἀδωνίας υἱὸς ἀγγίθ(ε) ὁ κύριος ἡμῶν δαυὶδ οὐκ ἔγνω;*

** καὶ νῦν δεῦρο, συμβουλεύω σοι συμβουλίαν, ὅπως
ζώσης τὴν ψυχὴν σου, καὶ τὴν ψυχὴν (σλομὴντα τοῦ
υἱοῦ σου.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

B. ARIA MONTANO INTERPRETE.

CAPVT PRIMVM.

ET rex David senuit & venit in dies; & operiebant eum vestibus, & non erat calor ei. * Et dixerunt illi serui eius: Querant do-
mino meo regi puellam virginem, & ministret ante regem, & sit illi propinqua, & cubet tecum, & calefaciat dominum meum re-
gem. * Et quaesierunt adolescentulam pulchram in omni termino terrae Israel, & inuenerunt Abisag quae erat ex Sunem,
& adduxerunt illam ad regem.

rex non cognouit illam. * Et Adonias filius Hhagith magnificabat se dicendo: Ego regnabo. & fecit sibi cur-
rus & equites, & quinquaginta viros currentes ante se. * Et non confudit illum pater suus a diebus eius dicendo:

Ut quid ita facis? & etiam ipse erat pulcher aspectu valde: & ipsum pepererat Hhagith post Abesalom. * Et fuerunt verba eius in consilio cum Ioab filio Szaruiah, & cum Abiathar sacerdote, & auxiliati sunt eum post Adoniam.

* Et Szadok sacerdos, & Benaiahu filius Ichoiadagh, & Nathan propheta, & Simghi & Reghi, & robusti qui erant Dauidi, non fuerunt in consilio Adoniahu.

* Et mastrauit Adoniahu pecudes & boues & pingua iuxta petram speculae quae est in latere fon-
tis Fullonis, & inuitauit omnes fratres suos filios regis, & omnes viros tribus Iehudah seruos regis.

* At Nathan prophetam, & Benaiahu, & robustos, & Selomoh fratrem suum non inuitauit.

* Et dixit Nathan ad Bathsebagh matrem Selomoh dicendo: Nonne audisti quod regnauit Adoniahu filius Hhagith, & dominus noster
David non nouit? * Et nunc veni, & consulam tibi nunc consilium, & libera animam tuam & animam filij tui Selomoh.

* לְכִי וּבֹאִי אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא־
 אֲתָה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לְאַמְתְּךָ לֵאמֹר בִּי שְׁלֹמֹה
 בֶּנְךָ יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי וּמִדּוּעַ מֶלֶךְ
 אֲדֹנִי הוּא * הִנֵּה עוֹדֶךָ מְדַבֵּר שֶׁעִם־הַמֶּלֶךְ
 וְאֲנִי אָבוֹא אַחֲרֶיךָ וּמִלֵּאתִי אֶת־דְּבָרֶיךָ *
 * וַתָּבוֹא בֵּת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחֲדָרָה וְהַמֶּלֶךְ זָקֵן
 מְאֹד וְאֵב יֵשֵׁב הַשּׁוֹנֵמִית מִשְׁרָר אֶת־הַמֶּלֶךְ *
 * וַתִּקַּד בֵּת־שֶׁבַע וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 מֶרֶץ־לְךָ *
 * וַתֹּאמֶר לוֹ אֲדֹנִי אֲתָה נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לְאַמְתְּךָ בִּי־שְׁלֹמֹה בֶּנְךָ יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב
 עַל־כִּסְאִי *
 * וְעַתָּה הִנֵּה אֲדֹנִי־מֶלֶךְ וְעַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
 לֹא יָדַעְתָּ *
 * וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיָּא וְצֹאן לְרֹב וַיִּקְרָא לְכָל־
 בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְאַבְיָתָר הַכֹּהֵן וּלְיֹאָב שֶׁר־הַצְבָּא
 וּלְשְׁלֹמֹה עֲבָדֶיךָ לֹא־קָרָא *
 * וְאֲתָה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עֵינֶיךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד
 לְהַם מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו *
 * וְהִיא כִּשְׁבָּב אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו וְהִי יָתִי אֲנִי
 וּבְנֵי שְׁלֹמֹה הַטָּאִים *
 * וְהִנֵּה עוֹדְנָה מְדַבֵּר עִם־הַמֶּלֶךְ וְנָתַן הַנְּבִיא בָּא *
 * וַיַּגִּידוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר הִנֵּה נָתַן הַנְּבִיא וַיָּבֹא לִפְנֵי
 הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ עַל־אִפְיוֹ אֶרְצָה *
 * וַיֹּאמֶר נָתַן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־הָאִמְרָת אֲדֹנִי הוּא
 יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי *
 * כִּי יֵרֵד הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיָּא וְצֹאן לְרֹב
 וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְשָׂרֵי הַצְבָּא וּלְאַבְיָתָר
 הַכֹּהֵן וְהַנָּסִים אֲכָלִים וְשָׂתִים לִפְנֵי וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ
 אֲדֹנִי הוּא *

* Vade & ingredere ad regem David, &
 dic ei: Nonne tu domine mi rex iurasti
 mihi ancillæ tuæ, dicens: Quod Salomon
 filius tuus regnabit post me, & ipse fede-
 bit in folio meo? quare ergo regnat Ado-
 nias? * Et adhuc ibi te loquente cum
 rege, ego veniam post te, & complebo ser-
 mones tuos.
 * Ingressa est itaq; Bersabee ad regem
 Cin cubiculo. Rex autem senuerat nimis, &
 Abisac Sunamitis ministrabat ei.
 * Inclinauit se Bersabee & adorauit re-
 gem. ad quam rex, Quid tibi, inquit, vis?
 * Quæ respondens ait: Domine mi rex,
 tu iurasti per Dominum Deum tuum an-
 cillæ tuæ, Salomon filius tuus regnabit
 post me, & ipse sedebit in folio meo:
 * Et ecce nunc Adonias regnat, te do-
 mine mi rex ignorante.
 * Mactauit boues & pinguia quoq; &
 arietes plurimos, & vocauit omnes filios
 regis, Abiathar quoq; sacerdotem, & Ioab
 principem militiæ, Salomonem autem ser-
 uum tuum non vocauit.
 * Veruntamen domine mi rex, in te o-
 culi respiciunt totius Israel, vt indices eis
 quis sedere debeat in folio tuo domine mi
 rex post te.
 * Eritq; cum dormierit dominus meus
 rex cum patribus suis, erimus ego & filius
 meus peccatores. * Adhuc illa loquente
 cum rege, Nathan propheta venit.
 * Et nunciauerunt regi dicentes: Adest
 Nathan propheta. cumq; introisset in con-
 spectu regis, & adorasset eum pronus in ter-
 ram, * dixit Nathan: Domine mi rex, tu
 dixisti, Adonias regnet post me, & ipse fe-
 deat super thronum meum? Quia descen-
 dit hodie & immolauit boues & pinguia,
 & arietes plurimos, & vocauit vniuersos
 filios regis & principes, Abiathar quoque
 sacerdotem, illisque vescentibus & biben-
 tibus coram eo, & dicentibus: Viuat rex
 Adonias.

תרגום יונתן

* אֲזַלְי וְהֵעֵלִין לְדָוִד מֶלֶךְ דָּוִד וַתִּמְרִין לֵיהּ הֲלֹא אֲתָה רִיבּוֹנִי מֶלֶךְא קִיַּמְתָּ לְאַמְתְּךָ לְמִימַר אֲרִי שְׁלֹמֹה בְּרִיךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי
 * הָא עַד דָּאֵת מִמְלָא חֲמֵן קָדָם מֶלֶךְא וְאָנָּה אַעֲזֹל בְּחֵרִיךָ וְאַקְיָים יְתָּ פְתָנִים כִּי * וְעַל־בֵּת שֶׁבַע
 לְקָדָם מֶלֶךְא לְאַדְרוֹן בֵּית מִשְׁכָּבָא וּמֶלֶךְא סִיב לְחֵרָא וְאַבְיָתָר וְדָמֵן שׁוֹנֵם מִשְׁמָשָׁא קָדָם מֶלֶךְא * וְכַרְעַת בֵּת שֶׁבַע וּסְגִידָת לְמֶלֶךְא
 וְאָמַר מֶלֶךְא מֶרֶץ לְךָ * וְאָמַרְתָּ לֵיהּ רִיבּוֹנִי אֲתָה קִיַּמְתָּ בְּמִימַרָא דִּיִּי אֲלֵהֶךָ לְאַמְתְּךָ אֲרִי שְׁלֹמֹה בְּרִיךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי
 מִלְכוּתִי * וְכַעַן הָא אֲדֹנִי־מֶלֶךְ וְכַעַן רִיבּוֹנִי מֶלֶךְא לֹא יָדַעְתָּ * וְנָכִים חֲזָרִין וּפְשִׁימִין וְעָאן לְסִגְיָ וְחֲמֵן לְכָל בְּנֵי מֶלֶךְא וּלְאַבְיָתָר
 פְּתָנָא וְלְיֹאָב רַב חֵילָא וּלְשְׁלֹמֹה עֲבָדֶיךָ לֹא זָמִין * וְאֲתָה רִיבּוֹנִי מֶלֶךְא עֵינֶיךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל סְבִירָן עָלֶיךָ לְחֻזָּאָה לְחֻזָּן מִן יְתִיב עַל־כִּסְאִי
 מִלְכוּתָא דְּרִיבּוֹנִי מֶלֶךְא אַחֲרָיו * וַיְהִי כִּד יִשְׁכּוּב רִיבּוֹנִי מֶלֶךְא עִם אֲבֹתָיו וְאֲתִי אֲנָא וּבְנֵי שְׁלֹמֹה מְחַרְכִּין *
 * וְהָא עַד דָּאֵת מִמְלָא חֲמֵן קָדָם מֶלֶךְא וְנָתַן נְבִיאָא אֶתָּה * וְחֻזָּאָה לְמֶלֶךְא לְמִימַר הָא נָתַן נְבִיאָא וְאַתָּה לְקָדָם מֶלֶךְא וּסְגִיד
 לְמֶלֶךְא עַל אִפְוִיָּה עַל־אֶרְצָה *
 * וְאָמַר נָתַן רִיבּוֹנִי מֶלֶךְא אֲתָה אִמְרָת אֲדֹנִי הוּא יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי מִלְכוּתִי *
 * אֲרִי נְחִירָא וְיִמָּא דִּין וְנָכִים חֲזָרִין וּפְשִׁימִין וְעָאן לְסִגְיָ וְחֲמֵן לְכָל בְּנֵי מֶלֶךְא וּלְשָׂרֵי חֵילָא וּלְאַבְיָתָר פְּתָנָא וְהָא אֵינָן אֲכָלִין וְשָׂתִין
 קָדָם וְהָא יֵעֲלֵח מֶלֶךְא אֲדֹנִי הוּא *

* Age ingredere ad regem David: & dices 13
ad eum: Nonne tu domine mi rex iurasti ancil-
lae tuae dicens; Quod Salomon filius tuus reg-
nabit post me; & ipse sedebit in solio meo; &
quare regnavit Adonias?

* Et ecce adhuc te loquente ibi cum rege, et 14
ego ingrediar post te, & cōplebo sermones tuos.

* Et ingressa est Bersabee ad regem in cubi- 15
culum. & rex senex nimis, & Abisaac Suna-
mitis ministrans regi.

* Et inclinavit se Bersabee & adoravit re- 16
gem. & dixit ei rex: Quid est tibi?

* Et dixit Bersabee: Domine mi rex, tu iu- 17
rasti in domino Deo tuo ancilla tuae dicens, Quod
Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse
sedebit in solio meo.

* Et nunc ecce Adonias regnavit, et tu do- 18
mine mi rex non sciisti.

* Et immolavit vitulos, & agnas & oves 19
in multitudine, & vocavit omnes filios regis,
& Abiathar sacerdotem, & Joab principem
militiae; & Salomonem servum tuum non vo-
cavit.

* Et tu domine mi rex, oculi omnis Israel ad 20
te. nuncia eis quis sedebit in solio domini mei
regis post eum.

* Et erit cum dormierit dominus meus rex 21
cum patribus suis, & erimus ego & Salomon
filius meus peccatores.

* Et ecce ipsa loquente adhuc cum rege, & 22
Nathan propheta ingressus est.

* Et nunciauerunt regi, dicentes: Ecce Na- 23
than propheta. & ingressus est Nathan coram
rege, & adoravit regem super faciem suam su-
per terram.

* Et dixit Nathan: Tu domine mi rex locu- 24
tus es dicens: Adonias regnabit post me, & ipse
sedebit super thronum meum?

* Quia descendit hodie & immolavit vi- 25
tulos, & agnos, & oves in multitudine, &
vocavit universos filios regis, & principem
militiae, & Abiathar sacerdotem; & ecce ipsi
comedunt & bibunt coram eo; & dixerunt:
Vivat rex Adonias.

13 * δευρο εἰσελθε πρὸς τὸν βασιλέα δαυὶδ. & εἰπὲς πρὸς
αὐτὸν, οὐχὶ σὺ κύριέ μου βασιλεὺς ὤμοσας τῇ δούλῃ σου
λέγων, ὅτι θλωμὼν ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετ' ἐμέ, & αὐ-
τὸς καθί(ε) Ἰπὶ θρόνου μου, καὶ τί ὅτι βεβασίλευκεν Ἀ-
δωνίας;

14 * καὶ ἰδοὺ ἐπὶ σου λαλούσης ἐκεῖ μὲν ἔβα-
σιλέως, καὶ ἐγὼ εἰσελεύομαι μὲν σέ, καὶ πληρώσω σὺν
λόγοις σου.

15 * καὶ εἰσῆλθε βηρσαβεαὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸν
κοιτῶνα. καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὴν σφόδρα, καὶ ἀβισαακ
ἡ θυναμίτις λειτουργοῦσα τῷ βασιλεῖ.

16 * καὶ ἐκύψεν βηρσαβεαὶ, καὶ προσκυμῶσε τῷ βα-
σιλεῖ. & εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, τί ἐστὶ σοί;

17 * καὶ εἶπε βηρσαβεαὶ, κύριέ μου βασιλεὺς σὺ ὤμοσας
ἐν κυρίῳ τῷ θεῷ σου τῇ δούλῃ σου λέγων, ὅτι θλωμὼν ὁ υἱός
σου βασιλεύσει μετ' ἐμέ, & αὐτὸς καθί(ε) Ἰπὶ θρόνου μου.

18 * καὶ νῦν ἰδοὺ Ἀδωνίας βεβασίλευκεν, καὶ σὺ κύριέ
μου βασιλεὺς σὺν ἐγνώως.

19 * καὶ ἔδυσσε μόχοις καὶ ἄρνας & πρὸς αὐτοὺς πλῆθος,
καὶ ἐκάλεσε πάντας αὐτοὺς υἱούς τοῦ βασιλέως, καὶ ἀβιαθαὶρ
τὸν ἱερέα, καὶ ἰωάβ τὸν ἀρχιστράτηγον, & θλωμὴν τὸν
δοῦλόν σου σὺν ἐκάλεσεν.

20 * καὶ σὺ κύριέ μου βασιλεὺς, ὁ ὀφθαλμοὶ πάντες ἰσ-
ραὴλ πρὸς σέ. ἀπάγγειλα μοι αὐτοῖς τίς καθί(ε)ται Ἰπὶ
θρόνου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτῶν.

21 * καὶ ἔσται ἐν τῷ κοιμηθῆναι τὸν κύριόν μου τὸν βασι-
λέα μὲν τῶν πατέρων αὐτοῦ, & ἐσόμεθα ἐγὼ καὶ θλωμὼν
ὁ υἱός μου ἀμαρτωλοί. & ἰδοὺ αὐτὸ λαλῶν ἐπὶ μὲν
τοῦ βασιλέως, καὶ ναθαὶν ὁ πρὸς φήτης εἰσῆλθεν.

22 * καὶ ἀπήγγειλεν τῷ βασιλεῖ λέγοντες, ἰδοὺ ναθαὶν ὁ
πρὸς φήτης. & εἰσῆλθε ναθαὶν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ
προσκυμῶσεν τῷ βασιλεῖ Ἰπὶ πρὸς ὤπον αὐτοῦ Ἰπὶ τὴν
γῆν.

23 * καὶ εἶπε ναθαὶν, σὺ κύριέ μου βασιλεὺς εἰ-
ρηκας λέγων, Ἀδωνίας βασιλεύσει μετ' ἐμέ, & αὐτὸς κα-
θή(ε)ται Ἰπὶ θρόνου μου;

24 * ὅτι κατέβη σήμερον καὶ τέθυκε μόχοις καὶ ἄρνας καὶ
πρὸς αὐτοὺς πλῆθος, & ἐκάλεσε πάντας αὐτοὺς υἱούς τοῦ βα-
σιλέως, & τὸν ἀρχιστράτηγον, καὶ ἀβιαθαὶρ τὸν ἱερέα. & ἰ-
δοὺ αὐτοὶ ἐδίουσαν καὶ πίνουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ εἶπον, ζή-
τω ὁ βασιλεὺς Ἀδωνίας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Vade, intresque ad regem David, & dicas ei: Nonne tu domine mi rex iurasti ancillae tuae dicendo: Quoniam Selomoh filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit super solium regni mei? & cur regnavit Adoniah?

14 Ecce adhuc te loquente ibi ante regem, ego intrabo post te, & confirmabo verba tua.

15 Et intrauit Bathsebagh ante regem in penetrale domus cubitus: & rex senuerat valde, & Abisag, quae erat ex Sunem, ministrabat ante regem.

16 Et incuruauit se Bathsebagh & adoravit regem. & dixit rex: Quid est tibi?

17 Et dixit illi: Domine mi, tu iurasti in dicto domini Dei tui ancillae tuae, Quoniam Selomoh filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit super solium regni mei:

18 Et nunc ecce Adoniah regnavit; & nunc domine mi rex non nosti.

19 Et mactauit boues, & pingua, & pecora in multitudine, & inuitauit omnes filios regis, & Abiathar sacerdotem, & Ioab magistrum exercitus; at Selomoh seruum tuum non inuitauit.

20 Et tu domine mi rex, oculi omnis Israel expectant de te ut indices illis; quis sedebit super solium regni domini mei post ipsum.

21 Et erit cum dormierit dominus meus rex cum patribus suis, ero ego & filius meus Selomoh extirpati.

22 Et ecce dum adhuc ipsa loqueretur ante regem, Nathan propheta venit. Et nunciauerunt regi dicendo: Ecce Nathan propheta. & venit ante regem, & adoravit regem super faciem suam super terram.

23 Et dixit Nathan: Domine mi rex, tu dixisti, Adoniah regnabit post me, & ipse sedebit super solium regni mei?

24 Quia descendit hodie & mactauit boues & pingua & pecora in multitudine; & inuitauit omnes filios regis, & magistros exercitus, & Abiathar sacerdotem; & ecce illi comedunt & bibunt ante illum. & dixerunt: Prosperet rex Adoniah.

26 * וְלִי אֲנִי--עֲבָדְךָ וְלַצֹּדֶק הִכְהֵן וּלְבִנְיָהוּ בֶן-
יְהוֹיָדָע וְלַשְׁלֹמֹה עֲבָדְךָ לֹא קָרָא׃
27 * אִם מֵאֵת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה
וְלֹא הוֹדַעְתָּ אֶת-עֲבָדֶיךָ מִי יֵשֵׁב עַל-כִּסֵּא אֲדֹנִי-
הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו׃
28 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר קְרָאוּ-לִי לְבֵרֵת-שֶׁבַע
וְתָבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְתַעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
29 * וַיֵּשְׁבַע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חֵי-יְהוָה אֲשֶׁר-פָּדָה-
אֶת-נַפְשִׁי מִכָּל-צָרָה׃
30 * כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ בֵּית-יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר כִּי-שְׁלֹמֹה בְנִי יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל-
כִּסֵּא יְתֻחִתִּי כִּי בֶן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה׃
31 * וַתִּקְדַּבְרֵת שֶׁבַע אִפְסִים אֶרֶץ וְתִשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ
וְתֹאמַר יְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעֹלָם׃
32 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִד קְרָאוּ-לִי לְצֹדֶק הִכְהֵן וּלְנָתָן
הַנָּבִיא וּלְבִנְיָהוּ בֶן-יְהוֹיָדָע וַיָּבֹאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
33 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קְחוּ עִמָּכֶם אֶת-עֲבָדֵי
אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם אֶת-שְׁלֹמֹה בְנִי עַל-הַפָּרָדָה
אֲשֶׁר-לִי וְהוֹרְדְתֶם אֹתוֹ עַל-גִּחֹן׃
34 * וּמִשַּׁח אֹתוֹ שֵׁם צֹדֶק הִכְהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא
לַמֶּלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל וְתִקְעֶתֶם בְּשׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם
יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃
35 * וְעָלִיתֶם אַחֲרָיו וּבֹא וַיֵּשֵׁב עַל-כִּסֵּא יְהוָה
יִמְלֹךְ תַּחְתָּי וְאֹתוֹ צִוִּיתִי לְהַיּוֹרֵת נָגִיד עַל-יִשְׂרָאֵל
וְעַל-יְהוּדָה׃
36 * וַיַּעַן בִּנְיָהוּ בֶן-יְהוֹיָדָע אֶת-הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אָמֵן
בֶּן יֹאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
37 * כַּאֲשֶׁר הָיָה יְהוָה עִם-אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ בֶּן יְהוֹיָדָע
עִם-שְׁלֹמֹה וַיַּגְדֵּל אֶת-כִּסְאוֹ מִכִּסֵּא אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ דָּוִד׃

26 * Me seruum tuum, & Sadoch sacerdotem, & Banaïam filium Ioiadæ, & famulū tuum Salomonem non vocauit.
27 * Nunquid à domino meo rege exiuit hoc verbum, & mihi non indicasti seruo tuo quis sessurus esset super thronum domini mei regis post eum?
28 * Et respondit rex Dauid dicens: Vocate ad me Bersabee. quæ cum fuisset ingrefsa coram rege, & stetit ante eum,
29 * Iurauit rex & ait: Viuit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia:
30 * Quia sicut iuravi tibi per Dominum Deum Israel, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit super solium meum pro me, sic faciam hodie.
31 * Summissoque Bersabee in terram vultu, adorauit regem, dicens: Viuat dominus meus rex Dauid in æternum.
32 * Dixit quoque rex Dauid: Vocate mihi Sadoch sacerdotem, & Nathan prophetam, & Banaïam filium Ioiadæ. Qui cum ingressi fuissent coram rege,
33 * Dixit ad eos: Tollite vobiscum seruos domini vestri, & imponite Salomonē filium meum super mulam meam, & ducite eum in Gion;
34 * Et vngat eum ibi Sadoch sacerdos & Nathan propheta in regem super Israel. Et canetis buccina atque dicetis: Viuat rex Salomon.
35 * Et ascendetis post eum, & veniet & sedebit super solium meum, & ipse regnabit pro me: illique præcipiam vt sit dux super Israel & super Iudam.
36 * Et respondit Banaïas filius Ioiadæ regi dicens: Amen. Sic loquatur Dominus Deus domini mei regis.
37 * Quomodo fuit Dominus cum domino meo rege, sic sit cū Salomone; & sublimius faciat solium eius à folio domini mei regis David.

תרגום יונתן

26 * וְלִי דָאָנָא עֲבָדְךָ וְלַצֹּדֶק הִכְהֵן וּלְבִנְיָהוּ בֶן-יְהוֹיָדָע וְלַשְׁלֹמֹה עֲבָדְךָ לֹא זָמִין׃
27 * אִם מִן רַבּוּנֵי מַלְכָא הָיָה פִּיתְמָא הַדִּין וְלֹא הוֹדַעְתָּ יְחִי עֲבָדְךָ מִן יְחִיב עַל כְּרִסֵּי מַלְכוּתָא דְרַבּוּנֵי מַלְכָא בְּתַרְוֵיהּ׃
28 * וַאֲחֵיב מַלְכָא דָּוִד וַאֲמַר קְרוּ לִי לְבֵית שֶׁבַע וְעַל לְקָדִים מַלְכָא וְקָמַת קָדִים מַלְכָא׃
29 * וְקָוִים מַלְכָא וַאֲמַר קָוִים הוּא יִי דְפָרַק יְחִי נַפְשִׁי מִכָּל עָקָא׃
30 * אֲרִי כְמָה דְקָוִים לָךְ בְּמִסְרָא דִינִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
31 * לְמִימַר אֲרִי שְׁלֹמֹה בְרִיךְ וְיִמְלֹךְ בְּתַר יְחִיב עַל כְּרִסֵּי מַלְכוּתִי תַּחְתִּי אֲרִי בֶן אֶעֱבִיד יוֹמָא הַדִּין׃
32 * וְכִרְעַת בַּת שֶׁבַע עַל אֶפְתָּא עַל אֶרֶץ וְסִגִּירַת לַמֶּלֶךְ וַאֲמַרְתִּי רַבּוּנֵי מַלְכָא דָּוִד לְעֹלָם׃
33 * וַאֲמַר מַלְכָא דָּוִד קְרוּ לִי לְצֹדֶק הִכְהֵן וְנָתָן נָבִיא וּלְבִנְיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע וַאֲחֵיב לְקָדִים מַלְכָא׃
34 * וַאֲמַר מַלְכָא לְהוֹן דְּבָרֵי עִמָּכֶן יְחִי עֲבָדֵי רַבּוּנִיכֶן וְתִרְכַּבּוּן יְחִי שְׁלֹמֹה בְרִי עַל כִּוְרִנְתָּא דִּילִי וְתַחְתִּין וְיִהְיֶה לְשִׁילּוּחָא׃
35 * וְיִמְשַׁח יְחִי חֲמֵן צֹדֶק הִכְהֵן וְנָתָן נָבִיא לְמַחְוֵי מַלְכָא עַל יִשְׂרָאֵל וְתִקְעוּן בְּשׁוֹפָרָא וְיִמְרֹן וְעַל מַלְכָא שְׁלֹמֹה׃
36 * וְתִקְעוּן בְּתַרְוֵיהּ וְיִחִיב עַל כְּרִסֵּי מַלְכוּתִי וְיִהְיֶה פְקִירִית לְמַחְוֵי מַלְכָא עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל דְּבֵית יְהוּדָה׃
37 * וַאֲחֵיב בִּנְיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע יְחִי מַלְכָא וַאֲמַר אָמֵן בֶּן תַּחַת רַעֲיָא מִן קָדִים יִי אֱלֹהֵי דְרַבּוּנֵי מַלְכָא׃
38 * כְּמָה דְהָיָה מִסְרָא דִינִי בְּסַעֲדִיָּה דְרַבּוּנֵי מַלְכָא בֶּן יְחִיב בְּסַעֲדִיָּה דְשְׁלֹמֹה וְיִרְבִּי יְחִי כְּרִסִּיָּה מִכְּרִסֵּי מַלְכוּתָא דְרַבּוּנֵי מַלְכָא דָּוִד׃

²⁶ * Et me seruum tuum, & Sadoc sacerdotem, et Baneam filium Ioiada, & Salomonem seruum tuum non vocauit.

²⁷ * Si per dominum meum regem factum est verbum hoc, & quare non indicasti seruo tuo, quis sessurus est super thronum domini mei regis post eum?

²⁸ * Et respondit rex David & dixit: Vocate mihi Bersabee. & ingressa est, & stetit coram rege.

²⁹ * Et iurauit rex & dixit: Viuit Dominus qui redemit animam meam de omni angustia:

³⁰ * Quod sicut iuraui tibi per dominum Deum Israel, dicens: Quod Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit super solum meum pro me, quoniam sic faciam in die hac.

³¹ * Et inclinauit Bersabee super vultum super terram, & adorauit regem & dixit: Viuat rex dominus meus David in aeternum.

³² * Et dixit rex David: Vocate mihi Sadoc sacerdotem, & Nathan prophetam, & Baneam filium Ioiada. & ingressi sunt coram rege.

³³ * Et dixit eis rex: Accipite vobiscum seruos domini vestri, & imponite Salomonem filium meum super mulam meam, & deducite eum in Gion:

³⁴ * Et ungat eum ibi Sadoch sacerdos & Nathan propheta in Regem super Israel: & canite in buccina. & dicetis: Viuat rex Salomon:

³⁵ * Et ascendetis post eum. & ingredietur et sedebit super solum meum, et ipse regnabit pro me. & ei precipiam ut sit in ducem super Iudam & super Israel.

³⁶ * Et respondit Baneas filius Ioiade regi & dixit: Fiat sic. Confirmet Deus verba domini mei regis, sic dixit dominus Deus tuus domine mi rex.

³⁷ * Et sicut fuit Dominus cum domino meo rege, sic sit & cum Salomone, & magnificet solium eius magis, quam solium domini mei Regis David.

²⁶ * Ἐγὼ δὲ τὸν δούλον σου, ὁ σαδὼκ τὸν ἱερέα, καὶ βανέαν υἱὸν ἰωιαδά, ὁ λοθμῶντα τὸν δούλον σου οὐ κέκληκε.

²⁷ * εἰ δὲ διὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὅτι διὰ τοῦτο ἐγνώρισας τῷ δούλῳ σου, τίς καθήσεται ἐπὶ τῷ θρόνῳ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτόν;

²⁸ * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς δαυὶδ, καὶ εἶπεν, καλέσατέ μοι τὴν βηρσαβεά. καὶ εἰσηλθε καὶ ἔστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

²⁹ * καὶ ὡμολογῶν ὁ βασιλεὺς εἶπεν, ζῇ κύριος ὁ ἐλυτρώσατο τὴν ψυχὴν μου ἐκ πάσης θλίψεως.

³⁰ * ὅτι καθὼς ὡμολόγηται κυρίῳ σου θεοῦ ἰσραὴλ λέγων, ὅτι λοθμῶν ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετ' ἐμέ, καὶ αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ τῷ θρόνῳ μου ἀντ' ἐμοῦ, ὅτι οὕτως ποιήσω ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

³¹ * καὶ ἐκυψέ βηρσαβεά ἐπὶ τοῖς πόσιν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσκυνώσασα τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν, ζήτω ὁ βασιλεὺς ὁ κύριός μου δαυὶδ, εἰς τὸν αἰῶνα.

³² * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ, καλέσατέ μοι σαδὼκ τὸν ἱερέα, καὶ ναθαν τὸν προφήτην, καὶ βανέαν υἱὸν ἰωιαδά. καὶ εἰσηλθόντων ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

³³ * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, λάβετε μετ' ἑαυτῶν τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου ὑμῶν, καὶ ἐπιβάσατε λοθμῶντα τὸν υἱόν μου ἐπὶ τὴν ἡμίονον τὴν ἐμὴν, καὶ καταβιβάσατε αὐτὸν εἰς τὸν γῶν.

³⁴ * ὁ χριστάτω αὐτὸν ἐκεῖ σαδὼκ ὁ ἱερεὺς ὁ ναθαν ὁ προφήτης εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραὴλ. ὁ λαλίσατε ἐν ᾧ λαλῇ. καὶ ἔρετε, ζήτω ὁ βασιλεὺς λοθμῶν.

³⁵ * καὶ ἀναβήσεται ὅπισθεν αὐτῶν. καὶ εἰσελεύσεται καὶ καθήσεται ἐπὶ τῷ θρόνῳ μου, ὡς αὐτὸς βασιλεύσει ἀντ' ἐμέ. καὶ αὐτὸς ἐντελευτάται τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ ἰουδαίαν καὶ ἐπὶ ἰσραὴλ.

³⁶ * καὶ ἀπεκρίθη βανέας υἱὸς ἰωιαδά τῷ βασιλεῖ εἰπὼν, ἡγούμαι οὕτως. πιστώσῃ ὁ θεὸς τοὺς λόγους τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως, οὕτως εἶπε κύριε ὁ θεός σου κύριέ μου βασιλεῦ.

³⁷ * καὶ καθὼς ᾠοῦται κύριε μου τοῦ βασιλέως, οὕτως εἶπεν ὁ σολομών, ὅτι μετὰ τὴν θρόνον αὐτῶν τῶν θρόνων τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως δαυὶδ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁶ Et me qui sum seruus tuus, & Szadok sacerdotem, & Benaiah filium Iehoiadagh, & Selomoh seruum tuum non inuitauit.

²⁷ Num à domino meo rege facta est res ista, nec scire fecisti seruum tuum quis sedebit super solum regni domini mei regis post eum?

²⁸ Et respondit rex David & dixit: Vocate mihi Bathsebagh. & intrauit ad regem, & stetit ante regem.

²⁹ Et iurauit rex & dixit: Viuit ipse Dominus qui liberauit animam meam ab omni angustia:

³⁰ Quod quemadmodum iuraui tibi in dicto domini Dei Israel dicendo: Quod Selomoh filius tuus regnabit post me, & ille sedebit super solum regni mei pro me, quia sic faciam hodie.

³¹ Et incuruauit se Bathsebagh super faciem suam super terram, & adorauit regem, & dixit: Viuat dñs meus rex David in seculum.

³² Et dixit rex David: Vocate mihi Szadok sacerdotem, & Nathan prophetam, & Benaiah filium Iehoiadagh. & venerunt ante regem.

³³ Et dixit rex illis: Tollite vobiscum seruos domini vestri, & equitare facietis Selomoh filium meum super mulam quæ est mihi, & descendere facietis illum in Silohha:

³⁴ Et vnget illum ibi Szadok sacerdos & Nathan propheta, ut sit rex super Israel: & claudetis buccina, & dicetis: Prosperet rex Selomoh.

³⁵ Et ascendetis post illum, & veniet & sedebit super solum regni mei, & ipse regnabit pro me: nam illi præcepi ut sit rex super Israel, & super populum domus Iehudah.

³⁶ Et respondit Benaiah filius Iehoiadagh regi, & dixit: Amen.

³⁷ Sicut fuit dictum Domini in auxilio domini mei regis, ita sit in auxilio ipsius Selomoh, & magnificet solium eius plusquam solium regni domini mei regis David.

38 * וירד צדוק הכהן ונתן הנביא ובניהו בן יהוידע
והכרתיו והפלתיו וירכבו אר- שלמה על פרד-
המלך דוד וילכו אתו על גיחון:

39 * ויקח צדוק הכהן אר- קרן השמן מן האהל
וימשח אר- שלמה ויתקעו בשופר ויאמרו כל-
העם יחי המלך שלמה:

40 * ויעלו כל העם אחריו והעם מחללים בחללים
ושמחים שמחה גדולה ותבקע הארץ בקולם:

41 * וישמע אדניהו וכל הקראים אשר אתו והם
כלו לאכל וישמע יואב אר- קול השופר ויאמר
מדוע קול הקריה הזאת:

42 * עודנו מדבר והנה יונתן בן אביתר הכהן בא
ויאמר אדניהו בא כי איש חיל אתה וטוב תבשר:

43 * ויען יונתן ויאמר לאדניהו אכל אדנינו המלך
דוד המלך את שלמה:

44 * וישלח אתו המלך אר- צדוק הכהן ואת נתן
הנביא ובניהו בן יהוידע והכרתיו והפלתיו וירכבו
אתו על פרד- המלך: * וימשחו אתו צדוק
הכהן ונתן הנביא למלך בגדיו ויעלו משם שמחים
ותהם הקריה הו-ה קול אשר שמעתם:

46 * וגם ישב שלמה על כסא המלוכה:

47 * וגם באו עבדי המלך לברך את אדנינו המלך
דוד לאמר ייטיב אליך את שם שלמה משמך
ויגדל אר- כסאו מכסאך וישתחו המלך על-

48 המשכב: * וגם בכה אמר המלך ברוך יהוה
אלהי ישראל אשר נתן היום יושב על כסאי ועיני
ראו: * ויחרדו ויקמו כל הקראים אשר
לאדניהו וילכו איש לדרכו:

50 * ואדניהו ירא מפני שלמה ויקם וילך ויחזק
בקרנור המזבח:

38 * Descendit ergo Sadoch sacerdos, &
F Nathan propheta, & Banaïas filius Ioiadē
& Cerethi & Phelethi, & imposuerunt Sa-
lomonem super mulā regis David, & ad-
duxerunt eum in Gion. * Sumpsitque Sa-

39 dach sacerdos cornu olei de tabernaculo,
& vnxit Salomonem. & cecinerunt buc-
cina, & dixit omnis populus: Viuat rex Sa-
lomon. * Et ascendit vniuersa multitudo
post eum, & populus canentium tibiis, &
lætātium gaudio magno, & insonuit ter-

40 ra à clamore eorum. * Audiuit autem A-
donias & omnes qui inuitati fuerant ab
eo. Iamque conuiuium finitum erat. sed &
Ioab audita voce tube, ait: Quid sibi vult
clamor ciuitatis tumultuantis? * Adhuc il-
lo loquente, Jonathan filius Abiathar sa-
cerdotis venit. Cui dixit Adonias: Ingre-

41 dere, quia vir fortis es, & bona nuncians.
42 * Responditque Jonathan Adoniæ: Ne-
quaquam; dominus enim noster rex Da-
uid regem constituit Salomonem: * Mi-

43 fitque cum eo Sadoch sacerdotem, & Na-
than prophetam, & Banaïam filium Ioiadē,
& Cerethi & Phelethi, & imposuerunt
eum super mulam regis. * Vnixeruntque
eum Sadoch sacerdos & Nathan prophe-

44 ta regem in Gion, & ascenderunt indelæ-
tantes, & insonuit ciuitas. Hæc est vox
45 quam audistis. * Sed & Salomon sedet su-
per soliu regni: * Et ingressi serui regis be-
G nedixerunt domino nostro regi David di-
centes: Amplificet Deus nomen Salomo-

46 nis super nomen tuū, & magnificet thro-
num eius super thronū tuum. Et adorauit
47 rex in lectulo suo: * Insuper & hæc locutus
est: Benedictus Dominus Deus Israel, qui
dedit hodie sedentem in folio meo viden-

48 tibus oculis meis. * Territi sunt ergo &
furrexerunt omnes qui inuitati fuerat ab
Adonia, & iuit vnusquisque in viam suam.
49 * Adonias autem timens Salomonem, Inf. 1. 4.
50 surrexit & abiit in tabernaculum Domi-
ni: tenuitque cornua altaris.

תרגום יונתן

38 ונתן צדוק כהנא ונתן נביא ובניהו בן יהוידע וקשתיא וקלעיא וארכיבו ית שלמה על כדנחא דמלכא דוד ואובילו יתיה לשילוחא:

39 ונסיב צדוק כהנא ית קרנא דמשחא מן משכנא ומשה ית שלמה ויתקעו בשופרא ואמרו כל עמא יצלח מלכא שלמה:

40 וסליקו כל עמא בתרוהי ועמא משבחין בחינא וחרן חדנא רבא וזערת ארעא לקלהון:

41 ושמע אדניהו וכל זמינא דעמיה ואינון ספיקו למיכל ושמע יואב וז קל שופרא ואמר מרין קל קרנא אישחגישת:

42 עד דהוה סמליל וזא יהונתן בר אביתר כהנא אתא ואמר אדניהו עול ארי גבר דחיל חטאין את וטב תבשר:

43 ואחייב יונתן ואמר לאדניהו בקשטא רבוננא מלכא דוד אמליך ית שלמה:

44 ושלח עמיה מלכא ית צדוק כהנא וית נתן נביא ובניהו בן יהוידע וקשתיא וקלעיא וארכיבו יתיה על כדנחא דמלכא:

45 וקשחו יתיה צדוק כהנא ונתן נביא למהוי מלכא בשילוחא וסליקו מחמן כד חרן ואישחגישת קרנא הו-ה קלא דשמעון:

46 ואף יתיב שלמה על כרסי מלכותא: * ואף עליו עבדי מלכא לברכא ית רבוננא מלכא דוד למיסר ויטיב ויי ית שום שלמה משמך וירבי ית כרסוהי מכרסי מלכותך וסגיד מלכא על שיוניא:

47 ואף כרין אמר מלכא ברוך יי אלהא דישראל דיתב יוסא דין בר יתיב על כרסי מלכותי ועיני חזון:

48 ותוהו וקמו כל זמינא די לאדניהו ואזלו גבר לארתיא:

49 ואדניהו דחיל מן קנא שלמה וקם ואזל ואחיקף בקרנא דמזבחא:

³⁸ * Et descendit Sadoch sacerdos, & Nathan propheta, & Baneas filius Joiade, & Cherethi & Pheleti, & imposuerunt Salomonem super mulam regis David: et abierunt post eum in Gion.

³⁹ * Et sumpsit Sadoch sacerdos cornu olei de tabernaculo, & unxit Salomonem, & cecinit buccina. & dixit omnis populus: Vivat rex Salomon.

⁴⁰ * Et ascendit universus populus post eum, & omnis populus saltabant in choris & letantes gaudio magno, & insonuit terra in voce eorum.

⁴¹ * Et audiuit Adonias & omnes inuitati qui cum eo, & ipsi compleuerunt comedentes. & audiuit Joab vocem tubæ, et dixit: Quæ vox ciuitatis tumultuantis?

⁴² * Adhuc eo loquente, et ecce Jonathan filius Abiathar sacerdotis venit. & dixit Adonias: Ingredere, quia vir fortitudinis tu, & bona nunciabis.

⁴³ * Et respondit Jonathan, & dixit Adonia: Et quidem dominus noster rex David regem constituit Salomonem:

⁴⁴ * Et misit cum eo Sadoch sacerdotem, & Nathan prophetam, & Banean filium Joiada, & Cherethi et Pheleti, et imposuerunt eum super mulam regis. ⁴⁵ * & unxit eum Sadoch sacerdos & Nathan propheta in regem in Gion. & ascenderunt inde letantes, et insonuit ciuitas. hæc est vox soni quæ audistis.

⁴⁶ * Et sedit Salomon super solium regni.

⁴⁷ * Et venerunt serui regis ut benedicerent domino nostro regi David dicentes: Bonum faciat Dominus nomen filij tui Salomonis super nomen tuum, & magnificet thronum eius super thronum tuum. & adorauit rex in lecto suo.

⁴⁸ * Et sic dixit rex: Benedictus Dominus Deus Israel, qui dedit de semine meo sedentem in folio meo, & oculi mei vident.

⁴⁹ * Et territi sunt & surrexerunt omnes inuitati ab Adonia, & abierunt unusquisque in suam viam.

⁵⁰ * Et Adonias timuit à facie Salomonis, & surrexit & abiit, & tenuit cornua altaris.

³⁸ * καὶ κατέβη Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς, & ναθάν ὁ προφήτης, & βανέας υἱὸς ἰωιάδα, καὶ ὁ χερεθὶ & ὁ φελετί, καὶ ἐπέβιβαν τὸν θολομῶντα ἐπὶ τὴν ἡμίονον τῆς βασιλείας δαυὶδ, καὶ ἐπορεύοντο ὀπίσω αὐτῶν εἰς τὸν γῶν.

³⁹ * καὶ ἔλαβεν Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου ἐκ τοῦ σκευώματος, καὶ ἔχρισεν τὸν θολομῶντα, & ἐσάλπισεν σάλπιγι. & εἶπε πᾶς ὁ λαός, ζήτω ὁ βασιλεὺς θολομῶν.

⁴⁰ * καὶ ἀνέβη πᾶς ὁ λαὸς ὀπίσω αὐτῶν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐχόρευεν ἐν χοροῖς καὶ διφραγνόμενοι διφροσυνῇ μεάλη, καὶ ἤχησεν ἡ γῆ ἐν τῇ φωνῇ αὐτῶν.

⁴¹ * καὶ ἤκουσεν ἀδωνίας καὶ πάντες ὁ κλητοὶ μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ συνετέλεσαν ἐσθίωντες. καὶ ἤκουσεν ἰωάβ τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγος, καὶ εἶπε, τίς ἡ φωνὴ τῆς πόλεως ἡχοῦσης.

⁴² * ἐπὶ αὐτῶν λαλοῦντος, καὶ ἰδοὺ ἰωνάθαν υἱὸς ἀβιάθαρ τοῦ ἱερέως ἦλθεν. καὶ εἶπεν ἀδωνίας, εἰσελθε, ὅτι ἀνὴρ δυναμείας σὺ, καὶ ἀγαθὰ διαγελήεις.

⁴³ * καὶ ἀπεκρίθη ἰωνάθαν & εἶπεν πρὸς ἀδωνία, & μάλα ὁ κύριος ἡμῶν βασιλεὺς δαυὶδ βεβασίλευκε τὸν θολομῶντα.

⁴⁴ * καὶ ἀπέσalkε μετ' αὐτῶν Σαδὼκ τὸν ἱερέα καὶ ναθάν τὸν προφήτην, καὶ βανέαν υἱὸν ἰωιάδα, & τὸν χερεθὶ καὶ τὸν φελετί, καὶ ἐπέβιβασαν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἡμίονον τοῦ βασιλέως. & ἔχρισεν αὐτὸν Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς & ναθάν ὁ προφήτης εἰς βασιλέα ἐν τῷ γῶν. καὶ ἀνέστησαν ἐκείθεν διφραγνόμενοι, καὶ ἤχησεν ἡ πόλις. αὐτὴ ἐστὶν ἡ φωνὴ τοῦ ἤχου ᾧ ἠκούσατε.

⁴⁶ * καὶ ἐκάτισε θολομῶν ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῆς βασιλείας.

⁴⁷ * καί γε ἦλθον οἱ δούλοι τοῦ βασιλέως δόλογῆσαι τὸν κύριον ἡμῶν τὸν βασιλέα δαυὶδ λέγοντες, αἰτιάσθαι κύριος τὸ ὄνομα τῷ υἱοῦ τοῦ θολομῶντος ὑπὲρ τὸ ὄνομά σου, & μεγαλύναι τὸν θρόνον αὐτῶν ὑπὲρ τὸν θρόνον σου. καὶ παρεκινήσεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν.

⁴⁸ * καὶ ὅτως εἶπεν ὁ βασιλεὺς, εὐλογημένος κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ὃς ἔδωκεν ἐν τῷ σπέρματι μου καθήκονον ἐπὶ τῷ θρόνῳ μου, & οἱ ὀφθαλμοί μου βλέπουσιν.

⁴⁹ * καὶ ἐξέστησαν & ἐξανεστησαν πάντες οἱ κεκλημένοι ὑπὸς ἀδωνία, & ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ ὁδόν.

⁵⁰ * & ἀδωνίας ἐφοβήθη ἀπὸ προσώπου θολομῶντος, καὶ ἀνέστη & ἀπῆλθεν καὶ ἐκράτισε τῶν κερμάτων τῆς θυσιαστηρίας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

³⁸ Et descendit Szadok sacerdos, & Nathan propheta, & Benaiah filius Iehoiadagh, & sagittarij & fundibularij, & equitare fecerunt Selomoh super mulam regis David, & deduxerunt illum in Silohha. ³⁹ Et accepit Szadok sacerdos cornu unktionis de tabernaculo, & unxit Selomonem: & clangerunt buccina, & dixit omnis populus: Prosperet rex Selomoh.

⁴⁰ Et ascendit omnis populus post illum, & populus canebat choris, & letabatur lætitia magna, ita ut tremere terra ad vocem eorum.

⁴¹ Et audiuit Adoniahu & omnes inuitati qui erant cum eo: (illi autem finierant comedere) & audiuit Ioab vocem buccinæ, & dixit: Quæ vox hæc: ciuitas commota est. ⁴² Adhuc loquebatur, & ecce Iehonathan filius Abiathar sacerdos venit, & dixit Adoniah: Ingredere, quia vir timens peccata tu es, & bonum annuncabis.

⁴³ Et respondit Iehonathan & dixit ad Adoniah: In veritate dominus noster rex David regem constituit Selomoh. ⁴⁴ Et misit cum illo rex Szadok sacerdotem, & Nathan prophetam, & Benaiah filium Iehoiadagh, & sagittarios & fundibularios, & equitare fecerunt illum super mulam regis.

⁴⁵ Et unxerunt illum Szadok sacerdos & Nathan propheta, ut sit rex, in Silohha: & ascenderunt inde letantes, & commota est ciuitas. illa est vox quam audistis. ⁴⁶ Et etiam sedet Selomoh super solium regni.

⁴⁷ Et etiam intrauerunt serui regis ad benedicendum domino nostro regi David dicendo: Benefaciat Dominus nomini Selomoh magis quam nomini tuo, & magnificet solium eius plus quam solium regni tui. & adorauit rex super stratum.

⁴⁸ Et etiam sic dixit rex: Benedictus Dominus Deus Israel qui dedit hodie filium sedentem super solium regni mei, oculis meis videntibus. ⁴⁹ Et obstupuerunt & surrexerunt omnes inuitati qui aderant Adoniahu, & iuerunt quisque in viam suam.

⁵⁰ Et Adoniahu timens faciem Selomoh, surrexit & abiit, & apprehendit cornua altaris.

וַיִּגְדֹּל לְשִׁלְמֹה לֵאמֹר הִנֵּה אֲדֹנָיו יֵרָא אֶת־
הַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה וְהִנֵּה אִתּוֹ בְּקֶרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר
יֵשְׁבַע לִי בַיּוֹם הַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה אִם־יָמִיר אֶת־
עַבְדּוֹ בַּחֶרֶב:

וַיֹּאמֶר שִׁלְמֹה אִם־יִהְיֶה לְבֶן־חַיִּל לֹא־יִפֹּל
מִשַּׁעְרָתוֹ אֶרְצוֹ וְאִם־רָעָה תִּמְצָא־בּוֹ וּמָרָה:
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה וַיְרִדְהוּ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ
וַיָּבֵאוּ וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה וַיֹּאמֶר־לוֹ שִׁלְמֹה
לֵךְ לְבֵיתְךָ:

ב

וַיִּקְרְבוּ יָמֵי־דָוִד לָמוּת וַיִּצְוֶה אֶת־שִׁלְמֹה
בָּנָו לֵאמֹר:

אֲנִכִּי הֵלֶךְ בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וְחֻקֹּת וְהַיִּית לְאִישׁ:
וְשִׁמְרָתָ אֶת־מִשְׁמֶרֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְלַכְתָּ
בְּדַרְכָּיו לְשֹׁמֵר חֻקָּיו מִצְוָתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְעֲדוּתָיו
כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן תִּשְׁכִּיל אֶת־כָּל־אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר תִּפְגַּח שָׁם:

לְמַעַן יָקִים יְהוָה אֶת־דְּבָרֹוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי
לֵאמֹר אִם־יִשְׁמְרוּ בְנֶיךָ אֶת־דִּרְכִּי לֵלַכְתָּ לִפְנֵי
בְּאֵמַת כָּבֵל לִבְנֵם וּבְכָל־נַפְשָׁם לֵאמֹר לֹא־יִפְרָת
לֵךְ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא־יִשְׂרָאֵל:

וְגַם אֶתָּה יִדְעַת אֶת־אֲשֶׁר עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן־
צְרוּיָה אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי עָרֵי צְבָאוֹת יִשְׂרָאֵל
לְאַבְנֵר בֶּן־נֶר וְלַעֲמָשָׂא בֶן־יִתְרוֹ הַרְגָם וַיִּשָּׁם דָּמִי־
מִלְחָמָה בְּשִׁלֹם וַיִּתֵּן דָּמִי מִלְחָמָה בַּחֲגֹרֶתוֹ אֲשֶׁר
בְּמַתְנֵיו וּבִנְעָלוֹ אֲשֶׁר בְּרַגְלָיו:

וַעֲשִׂיתָ כַּחֲכָמְתְּךָ וְלֹא־תוֹרַד שִׁיבְתוּ בְּשִׁלֹם שְׂאֵל:
וּלְבָנִי בְרוּלִי הַגִּלְעָדִי תַעֲשֶׂה חֶסֶד וְהָיוּ בְּאֵבְלִי
שֶׁלְחָנְךָ כִּי־בֶן קָרְבּוֹ אֵלַי בְּבֶרְחִי מִפְּנֵי אֲבִשְׁלוֹם
אֲחִיקָ:

⁵¹ *Et nunciauerunt Salomoni dicentes:
Ecce Adonias timens regem Salomonem
tenet cornua altaris, dicēs: Iuret mihi rex
Salomon hodie, quod non interficiat ser-
uum suum gladio.

⁵² *Dixitque Salomon: Si fuerit vir bo-
nus, non cadet ne vnus quidem capillus
eius in terram. sin autem malum inuen-
tum fuerit in eo, morietur.

⁵³ *Misit ergo rex Salomō & eduxit eum
ab altari; & ingressus adorauit regem Sa-
lomonem. Dixitque ei Salomon: Vade
in domum tuam.

CAP. II.

¹ **A**ppropinquauerūt autem dies David ^{peu. 31.}
A vt moreretur, præcepitque Salomoni ^{iof. 23. 4}
² filio suo, dicens: * Ecce ego ingredior ^{iof. 1. b}
viam vniuersæ terræ. Confortare & esto
³ vir fortis: * Et obserua vt custodias man-
data domini Dei tui, vt ambules in viis ei-
us, & custodias ceremonias eius, & præ-
cepta eius, & iudicia, & testimonia, sicut
scriptum est in Lege Moyfi: vt intelligas
vniuersa quæ facis, & quocūq; te verteris;
⁴ * Vt confirmet Dominus sermones suos
quos locutus est de me, dicēs: Si custodie-
rint filij tui viam suam, & ambulauerint
coram me in veritate in omni corde suo,
& in omni anima sua, non auferetur tibi
vir de folio Israel.

⁵ * Tu quoque nosti quæ fecerit mihi Ioab ^{2. Re. 9.}
filius Saruix, quæ fecerit duobus principi- ^{c. 20. 6}
bus exercitus Israel, Abner filio Ner, & A-
B masæ filio Iether, quos occidit, & effudit
sanguinem belli in pace, & posuit cruorē
belli in balteo suo qui erat circa lumbos
eius, & in calciamento suo quod erat in
⁶ pedibus eius. * Facies ergo iuxta sapientiā
tuam, & non deduces caniciem eius paci-
⁷ ficē ad inferos. * Sed & filiis Berzellai Ga- ^{2. Reg.}
laaditis reddes gratiam, eruntque come- ^{29. 6}
dentes in mensa tua. occurrerunt enim
mihi quando fugiebam à facie Absalom
fratris tui.

תרגום יונתן

⁵¹ וְאַחֲתוּרָה לְשִׁלְמֹה לְמִימַר הֵא אֲדֹנָיו דְּחִיל מִן קֶדֶם שִׁלְמֹה וְהָא אֶחָד בְּקֶרְנוֹת מִדְּבַחָא לְמִימַר יְקִיִּים לִי כִּיּוֹמָא הַדִּין מִלְכָּא שִׁלְמֹה
דְּלֹא יִקְטוּל יֵת עַבְדִּיהָ בַּחֶרֶב: ⁵² וַאֲמַר שִׁלְמֹה אִם־יִהְיֶה לְגִבֹּר דְּחִיל חֲטָאִין לֹא יִפֹּל מִשַּׁעַר רִישִׁיהָ לְאַרְעָא וְאִם בִּישְׁתָּא תִּשְׁתַּחֲבַח
בֵּיהָ יִתְקַטֵּל: ⁵³ וְשִׁלַּח מִלְכָּא שִׁלְמֹה וַאֲחֲתוּרָה מֵעִלְיוֹ מִדְּבַחָא וְאֶתָּה וְסָגִיד לְמִלְכָּא שִׁלְמֹה וַאֲמַר לִיהָ שִׁלְמֹה אֲזִיל לְבֵיתְךָ:

ב

¹ וַיִּקְרְבוּ יָמֵי דָוִד לְמָוֶת וַיִּפְקִיד יֵת שִׁלְמֹה בְּרִיהָ לְמִימַר: ² אֲנִי אֲזִיל בְּאַזְרַח כָּל אֶרְעָא וְתַחֲקֹף וְתָהִי לְגִבֹּר דְּחִיל חֲטָאִין:
³ וְתִישַׁר יֵת מִשְׁרָתָ מִימָרָא דִּיִּי אֲלֵהֶךָ לְמַהֲךָ בְּאַרְחֵן וְתַחֲקֹן קְדָמוֹתֵי לְמִימַר קִימוֹתֵי פִקּוּדוֹתֵי וְדִינוֹתֵי וְסִיחִי דְּכִתִּיב בְּאַזְרִיתָא
דְּמִשְׁרָה בְּדִיל דְּתַעֲלַח יֵת כָּל דְּתַעֲבִיד וְלִכְל אֶתֶר דְּתַפְגִּי לְתַמֵּן:
⁴ אֶרְחֵהוּן לְמַהֲךָ קְדָמִי בְּקִשּׁוּט כָּכֵל לְבָהוּן וּבְכָל נַפְשָׁהוּן לְמִימַר לֹא יִפְסֹק לֵךְ גִּבֹּר מֵעַל פְּרָסִי מִלְכּוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל: ⁵ וְאַף אֶת יִדְעַת יֵת
דְּעַבְדִּי לִי יוֹאָב בֶּן צְרוּיָה דְּעַבְדִּי לְחִרְיָן רַבִּי חִילוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל לְאַבְנֵר בֶּן נֶר וְלַעֲמָשָׂא בֶן יִתְרוֹ דְּקִטְלוּן בְּעֶרְמִימוֹתֵיהָ דְּמִי דְּמַחֲשִׁיב דְּמָהוּן
עֲלוֹתֵיהֶן קֶדֶם חֲבִירֵי קָרְבָּא וְיָחִיב לְהוֹן בְּכַמְנַת שִׁלְמֹה וְאַשְׁדִּי דְּמָהוּן בְּאַיִסְפָּנְקִי דְּבַחֲרָצִיהָ וְדִשְׁתְּרִיתָא דִּי בְּרַגְלֵיהָ:
⁶ וְתַעֲבִיד כַּחֲכָמְתְּךָ וְלֹא תַחֲתִית סִיבְתִּיהָ בְּשִׁלְמֹה לְשְׂאוּרָ:
⁷ וּלְבָנֵי בְרוּלִי גִלְעָדָה תַעֲבִיד טִיבּוֹ וְהוֹן בְּאַכְלִי פְתוּרָךְ אֶרִי אִינוֹן
סְפִיקוֹ צוּרְכִי בְּמַעֲרָקִי מִן קֶדֶם אֲבִשְׁלוֹם אֲחִיקָ:

* Et nunciatum est Salomoni dicens: Ecce 51
Adonias timuit regem Salomonem: & ecce te-
nuit cornua altaris, dicēs: Iuret mihi hodie rex
Salomon, ut non interficiat seruum suum in
gladio.

* Et dixit Salomon: Si fuerit in filium vir- 52
tutis, non cadet à capite eius capillus in terram.
si autem malum inuentum fuerit in eo, mo-
rietur.

* Et misit rex Salomon, & deduxerunt eum 53
ab altari. & ingressus est, & adorauit regem
Salomonem. & dixit ei Salomon: Vade in do-
mum tuam.

CAP. II.

ET appropinquauerunt dies Dauid ut mo- 1
reretur ipse, & praecepit filio suo Salomoni,
dicens:

* Ego eo in via vniuersae terrae: & confor- 2
beris, & eris in virum: * & obseruabis cu-
stodiam domini Dei tui, ut ambules in viis 3
eius, ut custodias mandata eius, & praecepta
eius, & iudicia eius, & testimonia eius, sicut
scriptum est in Lege Moysi, ut intelligas vni-
uersa quae facies, & quocumque aspexeris ibi:

* Ut confirmet Dominus sermones suos 4
quos locutus est de me, dicens: Si custodierint
filij tui vias suas, ut ambulent coram me in ve-
ritate, & in toto corde suo & in tota anima
sua, dicens: Non auferetur tibi vir de folio
meo Israel.

* Et nunc tu nosti quae fecit mihi Ioab filius 5
Sarua, & quae fecit duobus principibus exer-
citus Israel, Abener filio Ner, & Amessa filio
Iether, & occidit eos, & vltius est sanguinem
belli in pace, & dedit sanguinem innocentem in
balteo suo qui in lumbo eius, & in calciamento
suo quod in pede eius.

* Et facies iuxta sapientiam tuam, & non 6
deduces in pace caniciem eius ad inferos.

* Et filius Berzelli Galaadita facies miseri- 7
cordiam, & erunt in comedentibus mensam
tuam: quoniam sic occurrerunt mihi quan-
do fugiebam ego à facie fratris tui Absa-
lom.

51 * καὶ ἀνῆγγέλη τῷ Σολομῶνι λέγων, ἰδοὺ ἀδωνίας
ἐφοβήθη τὴν βασιλέα Σολομῶντα, καὶ ἰδοὺ ἐκράτησε τῶν
κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου, λέγων, ὁμοζάτω μοι σήμε-
ρον ὁ βασιλεὺς Σολομῶν τοῦ μὴ θανατάσαι τὸν δούλον
αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ.

52 * καὶ εἶπε Σολομών, εἰ ἐάν γῆται εἰς υἱὸν διωάμεως, οὐ
μὴ πέσῃ ἀπὸ τῆ κεφαλῆς αὐτοῦ θρίξ ἐπὶ τὴν γῆν. ἐὰν δὲ
κακία ὄρεθῇ ἐν αὐτῷ, ἀποθανεῖται.

53 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Σολομῶν καὶ κατήγαγον
αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ εἰσῆλθε ἐς τὸ πρῶτον καὶ ἔστη
τῷ βασιλεὶ Σολομῶντι. καὶ εἶπεν αὐτῷ Σολομών, πορεύου
εἰς τὴν οἰκὸν σου.

β.

1 * Καὶ ἤγγισαν αἱ ἡμέραι δαυὶδ τοῦ ἀποθνήσκειν αὐτόν,
καὶ ἐνετείλατο τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σολομῶντι λέγων·

2 * ἔγω πορεύομαι ἐν ὁδῷ πάσης τῆ γῆς, καὶ κραταιωθήσῃ,
καὶ ἔσῃ εἰς ἀνδρα· * καὶ φυλάξῃ τὴν φυλακὴν κυρίου
τοῦ θεοῦ σου τοῦ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ φυλάσσων τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ περὶ ἀγμάτων αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα
αὐτοῦ, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καθὼς γεγραπταί ἐν τῷ νό-
μῳ μουσῆ, ἵνα σωθῇς πάντῃ ἀποιήσεις καὶ πᾶσι τοῖς οὐ
ἐὰν ἐπιβλέψῃς ἐκεί·

4 * ὅπως ἐποίησεν κύριος τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἀεὶ ἐλάλητε πε-
ρὶ ἐμοῦ λέγων, ἐὰν φυλάξῃς τὰ τέκνα σου τὰς ὁδοὺς αὐ-
τῶν, τοῦ πορεύεσθαι ἐνώπιόν μου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν ὅλῃ καρ-
δίᾳ αὐτῶν καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ αὐτῶν λέγων, ὅτι ἐξαρ-
θήσεται ἡ καρδία σου ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου ἰσραήλ.

5 * καὶ νῦν σὺ οἶδας ἀεὶ ποίησέ μοι ἡ ἀγάπη σου καὶ ἡ χάρις σου
ἀεὶ ποίησε τοῖς δύο ἀρχιερεσὶ τῇ ἰσραήλ τῷ ἀβενὴρ υἱῷ
νῆθ, καὶ τῷ ἀμεσσα υἱῷ ἰέθερ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς καὶ ἐξε-
δίκησεν αἷμα πολέμου ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἔδωκεν αἷμα ἀ-
θῶν ἐν τῇ ζώνῃ αὐτοῦ τῇ ἐν τῇ ὀσφρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὑπο-
δήματι αὐτοῦ τῷ ἐν τῷ ποδὶ αὐτοῦ.

6 * καὶ ποιήσεις κατὰ τὴν φωνὴν σου, καὶ οὐ καταΐξῃς ἐν
εἰρήνῃ τὴν πολιὰν αὐτοῦ εἰς ἄδου.

7 * καὶ τοῖς υἱοῖς βερζελλὶ τοῦ γαλααδίτου ποιήσεις ἔλεος,
καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἐδίοις τὴν τρεπίεζάν σου, ὅτι οὕτως ἤ-
μισάν μοι ἐν τῷ φθύνειν με ἐκ πρῶτου τοῦ ἀδελφοῦ
σου ἀβεσαλώμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

51 Et indicatum est Selomoh dicendo: Ecce Adoniah timens faciem Selomoh, & ecce apprehendit cornua altaris, dicendo: Iuret mihi sicut hodie rex Selomoh, quod non occidet seruum suum gladio.

52 Et dixit Selomoh: Si fuerit vir timens peccata, non cadet ex crine capitis eius in terram: at si malum inuentum fuerit in eo, occidetur.

53 Et misit rex Selomoh, & deduxerunt illum ab altari. & venit & adorauit regem Selomoh. & dixit illi Selomoh: Vade in domum tuam.

CAP. II.

ET appropinquauerunt dies Dauid ut moreretur: & praecepit filio suo Selomoh dicendo: * Ego vado in viam vniuersae ter-
rae: roboreris & sis in virum timentem peccata.

* Et custodias custodiam dicti Domini Dei tui, ut ambules in viis quae re-
cta sunt ante eum, ut custodias pacta eius & praecepta eius, & iudicia eius, & testimonia eius, sicut scriptum est in Lege Moseh, ut pro-
spera reddas omnia quae feceris, & omnem locum ad quem respexeris.

* Et ut firmet Dominus verbum suum quod locu-
tus est super me, dicendo: Si custodierint filij tui viam suam, ambulant ante me in veritate, & in omni corde suo, & in omni anima sua, di-
cendo, Non abscindetur tibi vir de folio regni Israel.

* Etiam tu nosti quae fecit mihi Ioab filius Szauijah, quae fecit duobus
magistris exercitus Israel, Abner filio Ner, & Ghamassa filio Iether, quos occidit in dolo suo & sanguine, qui existimauit sanguinem illorum
super se sicut sanguinem percussorum belli: & respondit illis in insidiis pacem, & effudit sanguinem illorum in cingulo quod erat in lum-
bis suis, & conculcauit talaribus quae erant in pedibus suis.

* Et facies secundum sapientiam tuam, & non descendere fa-
cies senectutem illius in pace in sepulchrum.

7 Et filiis Barzelai Gilghadai facies benignitatem, & erunt inter conuiuas men-
se tuar: quia illi suffecerunt necessitates meas dum fugerem à facie Absalom fratris tui.

והנה עמך שמעי בן גרא בן הימיני מבחריים
והוא קללני קללה נמרצת ביום לכתני מחנים
והוא ירד לקראתי הירדן ואשבע לו ביהוה לאמר
אם אמתך בחרב:

ועתה אל תנקוהו כי איש חכם אתה וידעת
את אשר תעשה לו והורדת את שיבתו בדם
שאול: * וישב בדוד עם אבתיו ויקבר בעיר דוד:
והימים אשר מלך דוד על ישראל ארבעים
שנה בחברון מלך שבע שנים ובירושלם מלך
שלשים ושלש שנים:

ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכן מלכתו
מאד: * ויבא אדניהו בן חגית אל בת שבע אם
שלמה ותאמר השלום באך ויאמר שלום:

ויאמר דבר לי אליך ותאמר דבר:
ויאמר את ידעת כי לי היתר המלוכה ועלי
שמו כל ישראל פניהם למלך ותסב המלוכה
ותהי לאחי כי מיהוה היתה לו:

ועתה שאלה אחת אנכי שאל מאתך אל תשבי
את פני ותאמר אליו דבר:

ויאמר אמרי נא לשלמה המלך כי לא ישיב
את פניך ויתן לי את אבישג השונמית לאשה:
ותאמר ברת שבע טוב אנכי אדבר עליך אל
המלך:

ותבא ברת שבע אל המלך שלמה לדבר לו
על אדניהו ויקם המלך לקראתה וישתחו לה
וישב על כסאו וישם כסא לאם המלך ותשב
לימינו:

ותאמר שאלה אחת קטנה אנכי שאלת מאתך
אל תשב את פני ויאמר לה המלך שאלני אמי כי
לא אשיב את פניך:

8 * Habes quoque apud te Semei filium
Gera filij Iemini de Bahurim qui male-
dixit mihi maledictione pessima, quando
ibam ad castra. sed quia descendit mihi in
occursum cum transirem Iordanem, & iu-
raui ei per Dominum dicens: Non te in-
terficiam gladio: * Tu noli pati eum esse
innoxium. Vir autē sapiens es, vt scias que
facies ei: deducesque canos eius cum san-
guine ad inferos. * Dormiuit igitur David
cum patribus suis, & sepultus est in ciui-
tate David. * Dies autem quibus regnauit
David super Israel, quadraginta anni sunt.
C In Hebron regnauit septem annis, in Ie-
rusalem triginta tribus. * Salomon autem
fedit super thronum David patris sui, &
firmatum est regnum eius nimis. * Et in-
gressus est Adonias filius Agith ad Bersa-
bee matrem Salomonis. Quæ dixit ei: Pa-
cificus ne est ingressus tuus? Qui respon-
dit: Pacificus. * Addiditque: Sermo mihi
est ad te. cui ait: Loquere. * Et ille: Tu, in-
quit, nosti quia meū erat regnum, & me
præposuerat omnis Israel sibi in regē: sed
translatum est regnum, & factum est fra-
tris mei. à Domino enim constitutum est
ei. * Nunc ergo petitionem vnā precor à
te, ne confundas faciem meam. Quæ dixit
ad eum: Loquere. * Et ille ait: Precor vt di-
cas Salomoni regi, neque enim negare
tibi quicquam potest, vt det mihi Abisac
Sunamitem vxorem. * Et ait Bersabee:
Bene, ego loquar pro te regi.
9 * Venit ergo Bersabee ad regem Salomo-
nem, vt loqueretur ei pro Adonia. Et sur-
rexit rex in occursum eius, adorauitque
eam, & sedit super thronum suum. posi-
tusque est thronus matri regis, quæ sedit
D ad dextram eius.

10 * Dixitque ei: Petitionem vnā par-
uulam ego deprecor à te, ne confundas
faciem meam. Et dixit ei rex: Pete, ma-
ter mea. neque enim fas est vt auertam fa-
ciem tuam.

תרגום יונתן

8 והנה עמך שמעי בן גרא בן הימיני מבחריים
וקיימית ליה במימרא דיי למימר דלא אקטלנך בחרבא:
9 וכען לא תזכיניה ארי גבר חכים את ותידע יחדתעביר ליה ותחית ית
10 וישב דוד עם אבתותיו ואחקבר בקריתא דדוד:
11 ויומא דמלך דוד על ישראל
12 ושלמה יתיב על כרסי מלכותא דדוד אבותיו
13 ואחא אדניהו בן חגית לות בת שבע אמיה דשלמה ואמרת שלם מיתך ואמר שלם:
14 ואמר פתגם אית לי למללא עמך ואמרת מליל:
15 ואמר את ידעת ארי דילי תור מלכותא ועלי שויא כל ישראל אפיהון למתיו מלכא ואסתתרת מלכותא וותה לאחי ארי מן קדם
16 וכען שאלה חרא אנא שאיל מינך לא תתיבין ית אפי ואמרת ליה מליל:
17 ואמר אמרי כען לשלמה מלכא ארי לא יתיב ית אפיך ויתן לי ית אבישג דמן שונם לאחוי:
18 ואמרת בת שבע טוב אנא אמלל עלך קדם מלכא:
19 ואחת בת שבע לקדם מלכא שלמה למללא עמיה על אדניהו
20 ואמרת שאלה חרא זעירא אנא שאלה מינך לא תתיב ית אפי ואמר לה מלכא שאילי אמי ארי לא אחיב ית אפיך:

* Et ecce tecum Semei filius Gera filius femeni qui de Baurim, et ipse maledixit mihi maledictione dolorosa in die qua ibam in castra, et ipse descendit in occursum meum in Jordane. et iuravi ei in Domino, dicens, Si interficiam te in gladio:

* Et non relinques innoxium eum, quia vir sapiens es tu, & scies quæ facies ei, & deduces caniciem eius in sanguine ad inferos.

* Et dormit David cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate David.

* Et dies quibus regnavit David super Israel, quadraginta anni. in Chebron regnavit septem annis, & in Hierusalem regnavit triginta & tribus annis.

* Et Salomon sedit super thronum David patris sui, & paratum fuit regnum eius nimis.

* Et ingressus est Adonias filius Agith ad Bersabee matrem Salomonis, et adoravit eam: & dixit ei: Pax ingressus tuus? & dixit: Pax.

* Et dixit: Sermo mihi ad te. & ait ei: Loquere.

* Et dixit ei: Tu nosti quod mihi erat regnū, & in me posuit omnis Israel faciem suam in regem; & translatum est regnum & factum est fratri meo, quoniam à Domino erat ei.

* Et nunc petitionem unam ego peto à te, ne auertas faciem tuam. & dixit ei Bersabee: Loquere.

* Et dixit ei: Dic iam ad Salomonem regem, quia non auertet faciem tuam, & dabit mihi Abisaac Sunamitam in uxorem.

* Et dixit ei Bersabee: Bene ego loquar pro te regi.

* Et ingressa est Bersabee ad Regem Salomonem, ut loqueretur ei pro Adonia. & surrexit Rex in occursum eius, & adoravit eam: & sedit super thronum suum. & positus est thronus matri Regis, & sedit à dextris eius.

* Et dixit ei: Petitionem unam parvam ego peto à te, ne auertas faciem meam. & dixit ei Rex: Pete mater mea, quoniam non auertam te.

* καὶ ἰδὼς μὲν τὸν Σεμεὶ υἱὸς Γερα υἱὸς Φεμενίου ὃς ἐν Βαυρίμ, καὶ αὐτὸς κατήρασά με κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἐπορεύομην εἰς παρεμβολάς, καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς ἀπαίτησίν μου ἐπὶ τὴν ἰορδάνην. ὣς μοι ὤμοσα αὐτῷ ἐν κυρτοῖς λέγων, εἰ θάνατόν σε ἐν ῥομφαίᾳ,

* καὶ οὐ μὴ ἀθώωσιν αὐτόν, ὅτι δυνὲς ὅφους εἶ σύ, καὶ γνώσῃ ἀποιήσεις αὐτῷ, καὶ κατὰ ξίφος τὴν πολιάν αὐτὸς ἐν αἵματι εἰς ἄδου.

* καὶ κοιμᾶται δαυὶδ μὲν τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ πόλει δαυὶδ.

* ὣς αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐβασίλευσε δαυὶδ ἐπὶ ἰσραὴλ, τεσσαράκοντα ἔτη. ἐν χεβρών ἐβασίλευσεν ἐπὶ αὐτῷ ἔτη, ὡς ἐν ἱερουσαλὴμ ἐβασίλευσεν τεσσαράκοντα καὶ τρία ἔτη.

* καὶ θορμῶν ἐκάρτισεν ἐπὶ τῷ θρόνῳ δαυὶδ τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὡς ἡ τιμὰ αὐτῆς ἡ βασιλεία αὐτοῦ σφόδρα.

* ὡς εἰσῆλθεν ἀδωνίας υἱὸς ἀγίθ πρὸς βηρσαβεαὶ τὴν μητέρα θορμῶντος, καὶ προσεκύνῃ αὐτῇ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰρήνῃ ἡ εὐδοκία σου, καὶ εἶπεν, εἰρήνῃ.

* ὡς εἶπεν, λόγος μοι πρὸς σέ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, λαλήσων.

* καὶ εἶπεν αὐτῇ, σὺ οἶδας ὅτι ἐμοὶ ὡς ἡ βασιλεία, ὡς ἐπ' ἐμὲ ἐθετο πᾶς ἰσραὴλ τὸ πρῶτον αὐτῶν εἰς βασιλέα, καὶ ἐπεσε ῥάφῃ ἡ βασιλεία, καὶ ἐγένετο τὰ ἀδελφῶν μου, ὅτι πρῶτον κυρτοῖς αὐτῷ.

* καὶ νῦν αἰτήσω μίαν ἐγὼ αἰτήματι πρὸς σέ, μὴ ἀποτρέψῃς τὸ πρῶτον σου. καὶ εἶπεν αὐτῇ βηρσαβεαὶ, λαλήσεις.

* καὶ εἶπεν αὐτῇ, εἶπον δὲ πρὸς θορμῶντα τὸν βασιλέα, ὅτι ὅσα ἀποτρέψῃς τὸ πρῶτον σου, καὶ δώσει μοι τὴν ἀβιζαακτὴν θυγατέτην εἰς γυναῖκα.

* καὶ εἶπεν αὐτῇ βηρσαβεαὶ, καλῶς ἐγὼ λαλήσω πρὸς αὐτὸν τὴν βασιλείαν.

* καὶ εἰσῆλθε βηρσαβεαὶ πρὸς τὸν βασιλέα θορμῶντα λαλήσαι αὐτῷ πρὸς ἀδωνίου. καὶ ἔξανεσθαι ὁ βασιλεὺς εἰς ἀποκρίσιν αὐτῇ καὶ προσεκύνῃ αὐτῷ, καὶ ἐκάρτισεν ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἐτέθη θρόνος τῇ μητρὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκάρτισεν ἐν δεξιῶν αὐτοῦ.

* καὶ εἶπεν αὐτῇ, αἰτήσω μίαν μικράν ἐγὼ αἰτήματι πρὸς σέ, μὴ ἀποτρέψῃς τὸ πρῶτον μου. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, αἰτήσαι μήτηρ ἐμή, ὅτι ὅσα ἀποτρέψω σε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et ecce tecum est Simghi filius Gera filius tribus Biniamin ex Ghalemeth, & ille maledixit mihi maledictionibus amaris die quo ibam in Mahhanaim: & ipse descendit in occursum meum ad Iardena, & iuravi illi in dicto Domini dicendo, Quia non occidam te gladio.

* Et nunc non iustificabis illum, nam vir sapiens es: & cognosces id quod facies illi, & deduces senectutem eius occisione in sepulchrum.

Et dormiuit David cum patribus suis, & sepultus est in vrbe David.

Et dies quibus regnavit David super Israel, fuerunt quadraginta anni. in Hhebron regnavit septem annis, & in Ierusalem regnavit triginta & tribus annis.

Et Selomoh sedit super solium regni David patris sui, & confirmatum est regnum eius valde.

Et venit Adoniah filius Hhagith ad Bathsebagh matrem ipsius Selomoh. & dixit illa: Estne pacificus aduentus tuus? & dixit: Pacificus.

Et dixit: Tu nosti quod meum erat regnum, & super me posuerat omnis Israel faciem suam, ut essem rex: sed conuersum est regnum, & fuit fratri meo, quia à Domino datum est illi.

Et dixit ei: Loquere.

Et dixit: Tu quæso Selomoh regi (quia non reuerti faciet faciem tuam) ut det mihi Abisag, quæ est ex Sunem, in vxorem.

Et venit Bathsebagh ante regem Selomoh, ut loqueretur cum illo pro Adoniah. & surrexit rex in occursum eius, & adoravit eam: & sedit super solium suum, & posuit solium matri regis, & sedit ad dexteram illius.

Et dixit: Petitionem vnā paruam ego peto à te, ne reuerti facias faciem meam. & dixit ei rex: Pete mater mea, quia non reuerti faciam faciem tuam.

* וַתֹּאמֶר יְתֵן אֶת־אֲבִישָׁג הַשְּׁנֵמִית לְאֲדֹנֶיהָ
 אַחִיקָה לְאִשּׁוּרָה :
 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וּלְמֹרֶה אֶת־
 שְׁאֵלַת אֶת־אֲבִישָׁג הַשְּׁנֵמִית לְאֲדֹנֶיהָ וּשְׁאֵלִי לֹא־
 אֶת־הַמְּלוּכָה כִּי הוּא־אֲחִי הַגָּדוֹל מִמֶּנִּי וְלֹא־
 וּלְאֲבִיתָהּ הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָדָה :
 * וַיִּשְׁבַּע הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּיהוָה לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־
 לִי אֱלֹהִים וְכֹכֹה יוֹסִיף כִּי בִנְפֹשׁוֹ דָּבָר אֲדֹנֶיהָ
 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה :
 * וַעֲתָה חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֵכִינִי וַיּוֹשִׁיבֵנִי עַל־
 כִּסֵּא דָוִד אֲבִי וְאֲשֶׁר עָשָׂה לִי בֵּית־כֶּאֱשֶׁר דָּבָר כִּי
 הָיוּ יוֹמֵי מֶלֶךְ אֲדֹנֶיהָ :
 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֶן־בְּנִיָּהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
 וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיֹּמַר :
 * וּלְאֲבִיתָהּ הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנֵתָה לִּי עַל־
 שְׁדִידִךְ כִּי אִישׁ מוֹת אָתָּה וּבַיּוֹם הַזֶּה לֹא אֶמִיתְּךָ כִּי־
 נִשְׂאֵת אֶת־אֶרֶץ אֲדֹנִי יְהוָה לִפְנֵי דָוִד אֲבִי וְכִי
 הִתְעַנִּית בְּכָל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה אֲבִי :
 * וַיַּגִּד שְׁלֹמֹה אֶת־אֲבִיתָהּ מִהַיּוֹת כֹּהֵן לַיהוָה
 לְמַלְאֲכָה אֶת־דָּבָר יְהוָה אֲשֶׁר דָּבָר עַל־בֵּית־עֲלִי
 בְּשִׁילָה : * וַהֲשִׁמְעָה בָּאָה עַד־יוֹאָב כִּי יוֹאָב נָטָה
 אַחֲרֵי אֲדֹנֶיהָ וְאַחֲרֵי אֲבִישָׁלֹם לֹא נָטָה וַיָּנֶס יוֹאָב
 אֶל־אֶהֱלֵי יְהוָה וַיִּחַזַּק בְּקִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ :
 * וַיַּגִּד לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּי נָס יוֹאָב אֶל־אֶהֱלֵי יְהוָה
 וַהֲנִי אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶת־בְּנִיָּהוּ בֶן־
 יְהוֹיָדָע לֵאמֹר לִךְ פֹּגַע בּוֹ :
 * וַיָּבֹא בְנִיָּהוּ אֶל־אֶהֱלֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־
 אָמַר הַמֶּלֶךְ צֵא וַיֹּאמֶר לֹא כִי־פָרוּ אֲמוֹתַי וַיֵּשֶׁב
 בְּנִיָּהוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּה דָּבָר יוֹאָב וְכֹכֹה
 עָנִי :

* Quæ ait: Detur Abisac Sunamitis A-
 doniæ fratri tuo vxor.
 * Responditque rex Salomon & dixit
 matri suæ: Quare postulas Abisac Suna-
 mitem Adoniæ? Postula ei & regnum. ip-
 se est enim frater meus maior me, & habet
 Abiathar sacerdotem & Ioab filium Sar-
 uia. * Iurauit itaque rex Salomon per
 Dominum dicens: Hæc faciat mihi Deus
 & hæc addat, quia contra animam suam
 locutus est Adonias verbum hoc.
 * Et nunc viuit Dominus qui firmavit
 me, & collocauit me super folium Dauid
 patris mei, & qui fecit mihi domum sicut
 locut⁹ est, quia hodie occidetur Adonias.
 * Misitque rex Salomon per manum
 Banaïæ filij Ioiade qui interfecit eum &
 mortuus est.
 * Abiathar quoq; sacerdoti dixit Rex:
 Vade in Anathot ad agrum tuū. et quidē
 E vir mortis es: sed hodie te non interficiā:
 quia portasti arcā domini Dei corā Dauid
 patre meo, & sustinuisti laborē in omni-
 bus in quibus laborauit pater meus.
 * Eiecit ergo Salomon Abiathar, vt nō
 esset sacerdos Domini: vt impleretur ser-
 mo Domini quem locutus est super do-
 mum Heli in Silo.
 * Venit autem nuncius ad Salomonem,
 quod Ioab declinasset post Adoniam, &
 post Salomonem non declinasset. Fugit
 ergo Ioab in tabernaculum Domini, & ap-
 prehendit cornu altaris.
 * Nunciatumq; est regi Salomoni quod
 fugisset Ioab in tabernaculum Domini, &
 esset iuxta altare. Misitque Salomon Ba-
 naïam filium Ioiade dicens: Vade interfi-
 ce eum.
 * Et venit Banaïas ad tabernaculum
 Domini, & dixit ei: Hæc dicit rex, Egre-
 dere. qui ait: Non egrediar, sed hic mo-
 riar. Renunciauit Banaïas regi sermonem
 dicens: Hæc locutus est Ioab, & hæc lo-
 cutus est mihi.

תרגום יונתן

* וַתֹּאמֶר חַתִּיָּה בִתְּךָ אֲבִישָׁג הַשְּׁנֵמִית לְאֲדֹנֶיהָ
 דָּמָה לְאֲדֹנֶיהָ וּשְׁאֵלִי לִיהָ יֵת מְלִכּוּתָא אֲרִי הוּא אֲחִי קָשׁוּט מִיָּנִי הֲלֹא בְּעֶצֶר חֲרָא הוּא וְאֲבִיתָהּ כֹּהֵנָא וַיּוֹאָב בֶּן־צְרוּיָדָה :
 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וּלְמֹרֶה אֶת־
 שְׁאֵלַת אֶת־אֲבִישָׁג הַשְּׁנֵמִית לְאֲדֹנֶיהָ וּשְׁאֵלִי לֹא־
 אֶת־הַמְּלוּכָה כִּי הוּא־אֲחִי הַגָּדוֹל מִמֶּנִּי וְלֹא־
 וּלְאֲבִיתָהּ הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָדָה :
 * וַיִּשְׁבַּע הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּיהוָה לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־
 לִי אֱלֹהִים וְכֹכֹה יוֹסִיף כִּי בִנְפֹשׁוֹ דָּבָר אֲדֹנֶיהָ
 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה :
 * וַעֲתָה חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֵכִינִי וַיּוֹשִׁיבֵנִי עַל־
 כִּסֵּא דָוִד אֲבִי וְאֲשֶׁר עָשָׂה לִי בֵּית־כֶּאֱשֶׁר דָּבָר כִּי
 הָיוּ יוֹמֵי מֶלֶךְ אֲדֹנֶיהָ :
 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֶן־בְּנִיָּהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
 וַיִּפְגַּע בּוֹ וַיֹּמַר :
 * וּלְאֲבִיתָהּ הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנֵתָה לִּי עַל־
 שְׁדִידִךְ כִּי אִישׁ מוֹת אָתָּה וּבַיּוֹם הַזֶּה לֹא אֶמִיתְּךָ כִּי־
 נִשְׂאֵת אֶת־אֶרֶץ אֲדֹנִי יְהוָה לִפְנֵי דָוִד אֲבִי וְכִי
 הִתְעַנִּית בְּכָל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה אֲבִי :
 * וַיַּגִּד שְׁלֹמֹה אֶת־אֲבִיתָהּ מִהַיּוֹת כֹּהֵן לַיהוָה
 לְמַלְאֲכָה אֶת־דָּבָר יְהוָה אֲשֶׁר דָּבָר עַל־בֵּית־עֲלִי
 בְּשִׁילָה : * וַהֲשִׁמְעָה בָּאָה עַד־יוֹאָב כִּי יוֹאָב נָטָה
 אַחֲרֵי אֲדֹנֶיהָ וְאַחֲרֵי אֲבִישָׁלֹם לֹא נָטָה וַיָּנֶס יוֹאָב
 אֶל־אֶהֱלֵי יְהוָה וַיִּחַזַּק בְּקִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ :
 * וַיַּגִּד לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּי נָס יוֹאָב אֶל־אֶהֱלֵי יְהוָה
 וַהֲנִי אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶת־בְּנִיָּהוּ בֶן־
 יְהוֹיָדָע לֵאמֹר לִךְ פֹּגַע בּוֹ :
 * וַיָּבֹא בְנִיָּהוּ אֶל־אֶהֱלֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־
 אָמַר הַמֶּלֶךְ צֵא וַיֹּאמֶר לֹא כִי־פָרוּ אֲמוֹתַי וַיֵּשֶׁב
 בְּנִיָּהוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּה דָּבָר יוֹאָב וְכֹכֹה
 עָנִי :

¹¹ * Et dixit: Detur Abisaac Sunamitis Adonia fratri tuo in uxorem.

¹² * Et respondit Salomon rex, & dixit matri suæ: Et quare tu petis Abisaac Adonia? & postula ei regnum, quoniam iste frater meus magnus magis quam ego; & ei Abiathar sacerdos, & ei Joab filius Saruia princeps militie amicus.

¹³ * Et iuravit rex Salomon per Dominum, dicens: Hec faciat mihi Deus & hac addat, quia contra animam suam locutus est Adonias verbum hoc.

¹⁴ * Et nunc vivit Dominus qui præparavit me, et posuit me super solum David patris mei, & ipse fecit mihi domum sicut locutus est mihi Dominus, quia hodie morietur Adonias.

¹⁵ * Et misit Salomon rex in manu Banaia filij Ioiada, & interfecit Adoniam, et mortuus est.

¹⁶ * Et Abiathar sacerdoti dixit rex: Revertere in Anathoth in agrum tuum, quia vir mortis es tu, & in die hac non interficiam te, quia portasti arcam fœderis Domini coram David patre meo, & quia laborasti in omnibus quibus laboravit pater meus.

¹⁷ * Et eiecit Salomon Abiathar ut non esset in sacerdotem Domino, ut impleretur sermo Domini quem locutus est super domum Heli in Sylo.

¹⁸ * Et fama venit usque ad Joab filium Saruia, quod Joab esset declinans post Adoniam, & post Salomonem non declinasset. & fugit Joab in tabernaculum Domini, & apprehendit cornua altaris.

¹⁹ * Et nunciauerunt Salomoni dicentes, Quod fugit Joab in tabernaculum Domini, & ecce tenet cornua altaris. & misit rex Salomon Baneas filium Ioiada, dicens: Vade & interfice eum.

²⁰ * Et venit Baneas ad Joab in tabernaculum Domini, & dixit ad eum: Hec dicit rex: Egredere. & dixit Joab: Non egredior, quia hic moriar. Et reuersus est Baneas, & dixit regi dicens: Hec locutus est Ioab & hac respondit mihi.

¹¹ * καὶ εἶπεν, δοθήτω ἡ ἀδισαὰκ ἡ θυγαμὶς τῷ ἀδωνίᾳ τῷ ἀδελφῷ σου εἰς γυναῖκα.

¹² * καὶ ἀπεκρίθη θορμών ὁ βασιλεὺς & εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ ἵνα τί σὺ αὐτῇ τὴν ἀδισαὰκ τῷ ἀδωνίᾳ; καὶ αἰτησάμην αὐτῇ τὴν βασιλείαν, ὅτι ἐστὶ ὁ ἀδελφός μου ὁ μέγας ὑπὲρ ἐμέ, καὶ αὐτῷ ἀδιδάταρ ὁ ἱερεὺς, & αὐτῷ ἰωάβ υἱὸς Ἰαρουΐα ὁ ἀρχιστράτηγος & ταῖς ἄλλαις.

¹³ * καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς θορμών κτ' τοῦ κυρίου λέγων, τὰδε ποιήσω μοι ὁ θεὸς καὶ τὰδε προσθήσει, ὅτι κτ' τῆ ψυχῆς αὐτοῦ ἐλάλησεν ἀδωνίας τὸν λόγον τοῦτον.

¹⁴ * καὶ νῦν ζῇ κύριε ὃς ἡτοίμασέ με καὶ ἐθέτω με ἐπὶ τὸν θρόνον δαυὶδ τοῦ πατρὸς μου, καὶ αὐτὸς ἐποίησέ μοι οἶκον καὶ τὴν ἐκκλησίαν μου κύριε, ὅτι σήμερον θανατωθήσεται ἀδωνίας.

¹⁵ * καὶ ἐξαπέστειλε θορμών ὁ βασιλεὺς ἐν χειρὶ βανέας υἱοῦ ἰωιαδά, καὶ ἀνέειλε τὸν ἀδωνίαν, & ἀπέθανεν.

¹⁶ * καὶ τῷ ἀδιδάτῳ τῷ ἱερεῖ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, Διότι σε χειρὶς ἀνάστα εἰς τὸν ἀγρόν σου, ὅτι δυνὲς θανάτου εἶ σὺ, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ οὐ θανατώσω σε, ὅτι ἦρας τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐνώπιον δαυὶδ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ὅτι ἐκακουχήθης ἐν πάσιν οἷς ἐκακουχήθη ὁ πατήρ μου.

¹⁷ * καὶ ἐξέβαλε θορμών τὸν ἀδιδάταρ τοῦ μὴ εἶναι εἰς ἱερεὰ τῷ κυρίῳ, & πληρωθῆναι τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐπὶ τὸν οἶκον ἡλὶ ἐν συλῷ.

¹⁸ * καὶ ἡ ἀκοὴ ἦλθεν ἕως ἰωάβ υἱοῦ Ἰαρουΐα, ὅτι ἰωάβ ἰὼ ἐκκλητικῶς ὀπίσω ἀδωνίαν, καὶ ὀπίσω θορμώντος οὗκ ἐξέκλινε. καὶ ἔφυγεν ἰωάβ εἰς τὸ σκῆνωμα τοῦ κυρίου, καὶ κατέχευε τὰν κεράτων τοῦ δυσιαστῆρος.

¹⁹ * καὶ ἀπήγγειλαν τῷ θορμῷ λέγοντες, ὅτι πέφυγεν ἰωάβ εἰς τὸ σκῆνωμα κυρίου, καὶ ἰδοὺ κατέχευε τὰν κεράτων τοῦ δυσιαστῆρος. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς θορμών τὸν βανέα υἱὸν ἰωιαδά λέγων, πορεύου καὶ ἀνέλε αὐτόν.

²⁰ * καὶ ἦλθε βανέας πρὸς ἰωάβ εἰς τὸ σκῆνωμα κυρίου, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τὰδε λέγει ὁ βασιλεὺς, ἐξέλθε. & εἶπεν ἰωάβ, οὐκ ἐμπορεύομαι, ὅτι ὧδε ἀποθάνομαι. & ἀπέστρεψε βανέας καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ λέγων, τὰδε λελάληκέν ἰωάβ καὶ τὰδε ἀποκρίθηταί μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹¹ Et dixit: Detur Abisag, quæ est ex Sunem, Adoniah fratri tuo in uxorem.

¹² Et respondit rex Selomoh & dixit matri suæ: Et ut quid petis Abisag, quæ est ex Sunem, Adoniah? pete illi regnum, quia ille est frater meus ornatior me: nonne in consilio vno fuerunt ille, & Abiathar sacerdos, & Joab filius Szaruiah?

¹³ Et iuravit rex Selomoh in dicto Domini, dicendo: Sic faciat mihi Dominus & sic addat, quod contra animam suam locutus est Adoniah verbum istud.

¹⁴ Et nunc permanet ipse Dominus qui confirmavit me, & sedere fecit me super solum regni David patris mei, & qui firmavit mihi regnum sicut locutus fuerat: quod hodie occidetur Adoniah.

¹⁵ Et misit rex Selomoh per manum Benaiah filij Ichoiadagh, & exercuit potestatem in illum, & occidit illum.

¹⁶ Et Abiathar sacerdoti dixit rex: Ad Ghanathoth ito tibi in domos tuas, quia vir obnoxius occisioni tu es: sed hodie non occidam te, quia tulisti arcam domini Dei ante David patrem meum; & quia afflictus fuisti in omnibus quibus afflictus fuit pater meus.

¹⁷ Et repudiavit Selomoh Abiathar ne esset sacerdos ministrans ante Dominum, ut confirmaret verbum Domini quod locutus fuerat super domum Gheli in Siloh.

¹⁸ Et fama peruenit usque ad Joab (quia Joab declinaverat post Adoniah, & post Absalom non declinaverat) & fugit Joab ad tabernaculum Domini, & apprehendit cornua altaris.

¹⁹ Et nuntiatum est regi Selomoh, quod fugit Joab ad tabernaculum Domini, & ecce est apud altare. & misit Selomoh Benaiah filium Ichoiadagh dicendo: Vade, exerce potestatem in illum.

²⁰ Et venit Benaiah ad tabernaculum Domini, & dixit illi: Sic dixit rex: Exi. & dixit: Nequaquam, quia hic occidam. Et retulit Benaiah regi verbum dicendo: Sic locutus est Ioab, & sic respondit mihi.

* ויאמר לו המלך עשרה באשר דבר ופגע בו
 וקברתו והסירת דמי חנם אשר שפך יואב מעלי
 ומעל בית אבי :
 * והשיב יהוה את דמו על ראשו אשר פגע
 בשני אנשים צדקים וטובים מפניו הרגם בחרב
 ואבי דוד לא ידע את אבנר בן נר שר צבא ישראל
 ואת עמשא בן יתר שר צבא יהודה :
 * ושב דמיהם בראש יואב ובראש זרעו לעלם
 ולדוד ולזרעו ולביתו ולבסאו יהיה שלום עד
 עולם מעם יהוה : * ויעל בניהו בן יהוידע ויפגע
 בו וימתהו ויקבר בביתו במדבר :
 * ויתן המלך את בניהו בן יהוידע תחתיו על
 הצבא ואת צדוק הכהן נתן המלך תחת אביתר :
 * וישלח המלך ויקרא לשמעאי ויאמר לו בנה לך
 בית בירושלם וישבת שם ולא תצא משם אנה
 ואנה : * והיה ביום צאתך ועברת את נחל קדרון
 ידע תדע כי מות תמות דמך יהיה בראשך :
 * ויאמר שמעי למלך טוב ודבר באשר דבר
 אדני המלך כן יעשה עבדך וישב שמעי בירושלם
 ימים רבים :
 * ויהי מקץ שלש שנים ויברחו שני עבדים
 לשמעאי אל אכיש בן מעכה מלך גת ויגידו לשמעאי
 לאמר הנה עבדיך בגרת : * ויקם שמעי ויחבש
 את חמורו וילך גת אל אכיש לבקש את עבדיו
 וילך שמעי ויבא את עבדיו מגרת :
 * ויבד לשלמה כי הלך שמעי מירושלם גת וישב :
 * וישלח המלך ויקרא לשמעאי ויאמר אליו הלוא
 השבעתיך ביהודה ואער בך לאמר ביום צאתך
 והלכת אנה ואנה ידע תדע כי מות תמות ותאמר
 אלי טוב הדבר שמעתי :

31 *Dixitque ei rex: Fac sicut locutus est: &
 interfice eum & sepeli, & amovebis san-
 guinem innocentem qui effusus est à Ioab
 32 à me & à domo patris mei: *Et reddet Do-
 minus sanguinem eius super caput eius,
 quia interfecit duos viros iustos meliores-
 que se, & occidit eos gladio patre meo Da-
 vid ignorante, Abner filium Ner principē
 33 militiae Israel, & Amasam filiū Iether prin-
 cipem exercitus Iuda. *Et reuertetur san-
 guis illorum in caput Ioab & in caput se-
 minis eius in sempiternum; David autem
 & femini eius, & domui & throno illius sit
 34 pax usque in aeternum à Domino. *Ascen-
 dit itaque Banaïas filius Ioiade, & aggres-
 sus eum interfecit, sepultusque est in do-
 35 mo sua in deserto. *Et constituit rex Ba-
 naïam filium Ioiade pro eo super exerci-
 tum, & Sadoch sacerdotem posuit pro A-
 36 biathar. *Misit quoque rex & vocavit Se-
 mei. dixitque ei: Aedifica tibi domum in Ie-
 37 rusalem, & habita ibi. & non egredieris in-
 de huc atque illuc. *Quacunque autem die
 egressus fueris & transferis torrentem Ce-
 38 dron, scito te interficiendum. sanguis tuus
 39 erit super caput tuum. *Dixitque Semei re-
 gi: Bonus sermo. sicut locutus est dominus
 40 meus rex, sic faciet seruus tuus. Habitauit
 itaque Semei in Ierusalem diebus multis.
 41 *Factum est autem post annos tres ut fu-
 gerent serui Semei ad Achis filium Maa-
 cha regem Geth. nuntiaturumque est Se-
 42 mei quod serui eius essent in Geth. *Et
 Gurrexit Semei & strauit asinum suum, i-
 43 uitque ad Achis in Geth ad requirendum
 44 seruos suos, & adduxit eos de Geth. *Nun-
 ciatum est autem regi Salomoni quod is-
 set Semei in Geth de Ierusalem, & redisset.
 45 *Et mittens vocauit eum, dixitque illi:
 Nonne testificatus sum tibi per Dominum,
 & prædixi tibi, quacunque die egressus
 fueris huc & illuc, scito te esse moritu-
 rum? & respondisti mihi: Bonus sermo
 quem audiui.

תרגום יונתן

31 ויאמר ליה מלכא עביר כמא דמליל ותשלט ביה ותקברניה ותפלי חובת דם זכאי ראשד יואב מן מני ומן בית אבא :
 32 ויתוב יי ית חובר קטוליה ברישיה דשלט בתרין גברין וזכאין וטבין מניה וקטלינן בחרבא וזכא דוד לא ידע ית אבנר בר נר רב
 חילא דישראל וית עמשא בר יתר רב חילא דבית יהודה :
 33 ותבן דמיהון בריש יואב ובריש בניהו לעלם ולדוד ולזרעיה ולביתיה
 34 וסליק בניהו בר יהוידע ושלט ביה וקטליה ואתקבר בביתיה במדברא :
 35 ומני מלכא ית בניהו בר יהוידע תלופותיה על חילא וית צדוק כהנא מני מלכא חלף אביתר :
 36 ושלח מלכא וקרא לשמעאי
 37 ויהא ביום מפקד והעבר ית נחלא דקדרון מידע חדע
 38 ואמר שמעי למלכא תקין פתגמא כמא דמליל רבנני מלכא כן יעביר עבדך ויתוב שמעי
 39 והורה מסוף תלת שנין וערקו תרין עבדין לשמעאי לות אכיש בר מעכה מלכא דגת וחויאו לשמעאי
 40 וקם שמעי וזריו ית חמוריה ואזל לגת לות אכיש למבעי ית עבדוהי ואזל שמעי ואיתי ית עבדוהי מגרת :
 41 ואחחורא לשלמה ארי אזל שמעי מירושלם לגת ויחב
 42 ושלח מלכא וקרא לשמעאי ואמר ליה חילא קיימית עלך במימרא דיי ואתחדית בך למימר ביום מפקד ויתקד לך ולכא מידע חדע
 ארי מימח חסות חובר קטולך תהא ברישך :

* Et dixit ei rex: Vade, & fac ei sicut dixit, & interfice eum, & sepeli eum; et amovebis hodie sanguinem quem effudit Joab gratis à me & à domo patris mei. * Et reddidit Dominus sanguinem iniquitatis eius in caput eius, quia obviavit duobus viris iustis & bonis magis quam ipse, & occidit eos in gladio. Et pater meus David non novit Abener filium Ner principem militiae Israel, & Amasa filium Jether principem exercitus Juda. * Et reuertatur sanguis illorum in caput eius & in caput seminis eius usque in sempiternum. & David & semini eius & domui eius et throno eius fiat pax à Domino usque in æternum. * Et ascendit Baneas filius Ioiada & obviavit ei, & interfecit eum, & sepeliuit eum in domo sua.

* Et dedit rex Salomon Banean filium Jojada pro eo super exercitum. & Sadoc sacerdotem dedit rex in sacerdotem primum pro Abiathar. * Et mittens vocavit rex Salomon Semei, & dixit ei: Ædifica tibi domum in Hierusalem, & habita ibi, & non egredieris inde nequaquam. * Et erit in die egressus tui, & transferis torrentem Cedron, cognoscens scies quòd morte morieris, & sanguis tuus erit super caput tuum. * Et dixit Semei ad regem: Bonus sermo quem locutus es domine mi rex: sic faciet servus tuus. & habitavit Semei in Hierusalem tribus annis. * Et factum est post tres annos, & fugerunt duo servi Semei ad Achis filium Maacha regem Geth. & nunciauerunt Semei dicentes: Ecce servi tui in Geth.

* Et surrexit Semei & stravit asinum suum, & iuit in Geth ad Achis regem Geth ut quæreretur servos suos. & egressus est Semei, & duxit servos suos. * Et nunciauerunt Salomoni dicentes, Quòd egressus est Semei de Hierusalem in Geth, & reuersus est. * Et misit rex & vocavit Semei, & dixit ad eum: Nonne adiuravi te per Dominum et testificatus sum tibi dicens: In qua die egressus fueris de Hierusalem, & abieris dextrorsum vel sinistrorsum, cognoscens scies quòd morte morieris? & dixisti mihi: Bonus sermo quem audiui.

* καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, πορεύου, καὶ ποίησον αὐτῷ καθὼς εἶρηκε, καὶ ἀνέλε αὐτὸν ἐν θαψόν αὐτοῦ, καὶ ἔξαρες σήμερον τὸ αἷμα ὃ ἔσχεν ἰωάβ δωρεὰν ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς μου. καὶ ἀπέστρεψε κύριος τὸ αἷμα τῆς ἀδικίας αὐτοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ὡς ἀπώπησε τοῖς δύοσιν ἀνδράσι τοῖς δικαίοις & ἀγαθοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ἀπέκτενον αὐτοὺς ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ὁ πατήρ μου δαυὶδ οὐκ ἔγνω τὸν ἀβενὴν υἱὸν νῆρ δρχιστάτην ἰσραήλ, καὶ τὸν ἀμασά υἱὸν ἰεθερ δρχιστάτην ἰσραήλ. * καὶ ἀποστράφηται τὰ αἷματα αὐτῶν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ & εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. & τὰ δαυὶδ καὶ τὰ σπέρματι αὐτοῦ & τὰ οἶκῳ αὐτοῦ & τὰ θεῷ αὐτοῦ γέννησιν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. * καὶ ἀνέβη βανέας υἱὸς ἰωιάβ & ἀπώπησεν αὐτῷ, & ἐθανάτωσεν αὐτόν, & ἐθαψεν αὐτόν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. * καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς θολομὴν τὸν βανέαν υἱὸν ἰωιάβ ἀντ' αὐτοῦ ἐπὶ τὴν στρατίαν. καὶ τὸν λαδὼκ τὸν ἱερέα ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς εἰς ἱερέα πρῶτον ἀντὶ ἀβιάθαρ. καὶ ἀποστείλας ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς θολομὴν τὸν σεμεὶ. & εἶπεν αὐτῷ, οἰκοδόμησον σε αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ & κατοίκει ἐκεῖ, & οὐκ ἐξελεύσῃ ἐκεῖθεν οὐδ' αὖτις. * καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐξόδου σου & διαβήσῃ τὸν χειμάρρουν τὸν κεδρὼν, γινώσκων γινώσκῃ ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ, καὶ τὸ αἷμά σου ἔσται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου. * καὶ εἶπε σεμεὶ πρὸς τὸν βασιλέα, ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας κύριέ μου βασιλεῦ, οὕτως ποιήσει ὁ δούλος σου. καὶ ἐκάθισεν σεμεὶ ἐν ἱερουσαλὴμ τρία ἔτη. * καὶ ἐρχέτο μετ' αὐτοῦ τρία ἔτη, καὶ ἀπέδρασαν δύο δούλοι σεμεὶ πρὸς ἀχίς υἱὸν μααχά βασιλέα γέθ. καὶ ἀπήγειλαν τὸν σεμεὶ λέγοντες, ἰδοὺ οἱ δούλοί σου ἐν γέθ. * καὶ ἀνέστη σεμεὶ & ἐπέσχε τὸν ὄνον αὐτοῦ & ἐπορεύθη εἰς γέθ πρὸς ἀχίς βασιλέα γέθ & ζήτησεν τοὺς δούλους αὐτοῦ. & ἐξεπορεύθη σεμεὶ, καὶ ἤγαγε τοὺς δούλους αὐτοῦ. * καὶ ἀπήγειλαν τῷ θολομῶντι λέγοντες, ὅτι ἐξεπορεύθη σεμεὶ ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς γέθ, καὶ ἀνέστρεψε. * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάλεσεν τὸν σεμεὶ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, οὐχὶ ὤρκισά σε κατὰ τοῦ κυρίου καὶ ἐπεμαρτυράμην σοι λέγων, ἐν ἡ ἡμέρᾳ ἐξέλθῃς ἐξ ἱερουσαλὴμ, καὶ πορεύῃς δεξιὰ ἢ ἀριστερά, γινώσκων γινώσκῃ ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ; καὶ εἶπας μοι, ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἠκούσα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et dixit ei rex, Fac sicut locutus est; & exerceas potestatem in illum: & sepelias illum & auferas culpam sanguinis innocentis quem fudit Joab gratis, à me, & à domo patris mei.

32 Et reddet Dominus noxam occisionis eius in caput eius, eo quòd exerceat potestatem in duos viros qui iustiores & meliores se erant, & occidit illos gladio, & pater meus David non cognovit Abner filium Ner magistrum exercitus Israel, & Ghamassa filium Iether magistrum exercitus domus Iehudah.

33 Et reuertetur sanguis eorum in caput Joab, & in caput filiorum eius in seculum: & David, & semini eius, & domui eius, & folio eius erit pax usque in seculum ante Dominum.

34 Et ascendit Benaiah, filius Iehoiadagh, & exerceuit potestatem in illum, & occidit illum: & sepultus est in domo sua in deserto.

35 Et praefecit rex Benaiah filium Iehoiadagh pro illo super exercitum, & Szadok sacerdotem praefecit rex pro Abiathar.

36 Et misit rex & vocavit Simghi, & dixit illi, Ædifica tibi domum in Ierusalem, & habita ibi, nec exeat inde huc vel illuc.

37 Et erit, die quo exieris & transferis torrentem Kedron, sciendo scias quòd moriendo morieris: culpa occisionis tua erit in caput tuum.

38 Et dixit Simghi regi, Rectum est verbum: sicut locutus est dominus meus rex, sic faciet servus tuus: & sedit Simghi in Ierusalem diebus multis.

39 Et factum est in fine trium annorum, ut fugerent duo servi Simghi, ad Achis filium Maghachah regem Gath, & indicauerunt quidam Simghi dicendo, Ecce servi tui sunt in Gath.

40 Et surrexit Simghi & stravit asinum suum, & iuit in Gath ad Achis ut quæreretur servos suos, & iuit Simghi, & reduxit servos suos à Gath.

41 Et indicatum est Selomoh quòd iuisset Simghi ex Ierusalem ad Gath, & rediisset.

42 Et misit rex, & vocavit Simghi, & dixit illi, Nonne adiuravi te in dicto Domini & obtestatus sum in te dicendo, In die quo exieris, & iueris huc aut illuc, sciendo scias quòd moriendo morieris? & dixisti mihi, Rectum est verbum: audiui.

43 * וּמָדוּעַ לֹא שָׁמַרְתָּ אֶת־שְׁבַעַת יְהוָה וְאֶת־
הַמִּצְוָה אֲשֶׁר־צִוִּיתִי עֲלֶיךָ:
44 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שִׁמְעִי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־כָּל־
הָרָעָה אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לַבֶּבֶר אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְדָוִד אָבִי
וְהַשִּׁיב יְהוָה אֶת־רַעְתָּךְ בְּרָאשָׁךְ:
45 * וְהַמֶּלֶךְ שָׁלְמוֹ בְּרוּךְ וְכֶסֶף דָּוִד יִהְיֶה נָכוֹן
לִפְנֵי יְהוָה עַד־עוֹלָם:
46 * וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנֵי־הוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וַיֵּצֵא וַיַּפְגַּע־
בּוֹ וַיָּמָר:

ג

וְהַמֶּלֶךְ בָּרַךְ נְכוֹנָה בֶּן־שָׁלְמוֹ:
* וַיַּתְחַן שָׁלְמוֹ אֶת־פְּרָעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם
וַיִּקַּח אֶת־בֵּית־פְּרָעָה וַיְבִיֶּאֱהָ אֶל־עִיר דָּוִד עַד כְּלָתוֹ
לִבְנוֹת אֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־חוֹמֹת
יְרוּשָׁלַם סָבִיב: * רַק הָעַם מִזְבְּחִים בִּבְמֹת כִּי לֹא־
נִבְנָה בֵּית לַשֵּׁם יְהוָה עַד הַיָּמִים הָהֵם:
* וַיֹּאחֲזֵב שָׁלְמוֹ אֶת־יְהוָה לָלֶכֶת בַּחֲקֹת דָּוִד
אָבִיו רַק בְּבִמּוֹת הָיוּ מִזְבְּחִים וּמִקְטִיר:
* וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּבְעֹנָה לִזְבֹּחַ שָׁם כִּי הָיָה הַבַּמָּה
הַגְּדוֹלָה אֶלֶף עֲלוֹת יַעֲלֶה שָׁלְמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא:
* בְּגִבְעוֹן נִרְאָה יְהוָה אֶל־שָׁלְמוֹ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׂאֵל מֶלֶךְ אֶתֶּן־לְךָ:
* וַיֹּאמֶר שָׁלְמוֹ אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי
חֶסֶד גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר הָלַךְ לִפְנֶיךָ בְּאִמְרוֹ וּבְצַדִּיקוֹ
וּבִשְׁרֵת לִבְבּוֹ עִמָּךְ וְתִשְׁמַר לוֹ אֶת־הַחֶסֶד הַגָּדוֹל
הַזֶּה וְתִתֵּן לוֹ בֶּן יֹשֵׁב עַל־כֶּסֶף כִּי־וְהָיָה:
* וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי אֲתָהּ הַמֶּלֶךְ אֶת־עַבְדְּךָ
תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאַנְכִי נֶעֱרָקְטָן לֹא אֲדַע צֶאֱת וְכֹא:
* וְעַבְדְּךָ בְּתוֹךְ עַמְּךָ אֲשֶׁר בַּחֲרָתָ עִם־רַב אֲשֶׁר לֹא־
יִמָּנֶה וְלֹא יִסְפָּר מְרֹב:

43 * Quare ergo non custodisti iusiurandum
Domini & praeceptum quod praeceperam
44 tibi? * Dixitque rex ad Semei; Tu nosti om-
ne malum cuius tibi conscius est cor tuum
quod fecisti David patri meo. reddidit
Dominus malitiam tuam in caput tuum:
45 * Et rex Salomon benedictus, & thronus
David erit stabilis coram Domino usque
46 in sempiternum. * Iussit itaque rex Banaia
filio Ioiade, qui aggressus percussit eum,
& mortuus est.

CAP. III.

1 C Onfirmatum est igitur regnum in ma-
A nu Salomonis, & affinitate coniunctus
est Pharaoni regi Aegypti. Accepit namq;
filiam eius, & adduxit in ciuitate David,
donec compleret aedificas domum sua, &
domum Domini & murum Ierusalem per
2 circuitum. * Attamen populus immolabat
in excelsis. non enim aedificatum erat te-
plum nomini Domini usque in diem illu.
3 * Dilexit autem Salomon Dominum am-
bulans in praeceptis David patris sui, ex-
cepto quod in excelsis immolabat & ac-
4 cendebat thymiana. * Abiit itaque Salo-
mon in Gabaon, ut immolaret ibi. illud
quippe erat excelsum maximum. Mille ho-
stias in holocaustum obtulit Salomon su-
5 per altare illud in Gabaon. * Apparuit au-
tem Dominus Salomoni per somnium no-
cte dicens: Postula quod vis ut dem tibi.
6 * Et ait Salomon: Tu fecisti cum seruo tuo
David patre meo misericordiam magnam,
sicut ambulauit in conspectu tuo in veri-
tate & iustitia & recto corde tecum. custo-
disti ei misericordiam tuam grade, & de-
disti ei filium sedetem super thronu, sicut
7 est hodie. * Et nunc Dñe Deus tu regnare
fecisti seruū tuum pro David patre meo.
ego autem sum puer paruulus, & ignoras
8 egressum & introitum meum: * Et seruus
tuus in medio est populi quem elegisti,
populi infiniti, qui numerari & supputa-
ri non potest prae multitudine.

תרגום יונתן

43 * וּמָדוּעַ לֹא נִשְׁמַרְתָּ יְהוָה וְאֶת־שְׁבַעַת דָּוִד וְאֶת־
הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי עֲלֶיךָ:
44 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ שָׁלְמוֹ אַתָּה יָדַעְתָּ כָּל־רָעָה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְדָוִד אָבִי
וְהַשִּׁיב יְהוָה אֶת־רַעְתָּךְ בְּרָאשָׁךְ:
45 * וְהַמֶּלֶךְ שָׁלְמוֹ בְּרוּךְ וְכֶסֶף דָּוִד יִהְיֶה נָכוֹן
לִפְנֵי יְהוָה עַד־עוֹלָם:
46 * וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנֵי־הוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וַיֵּצֵא וַיַּפְגַּע־
בּוֹ וַיָּמָר:

וּמִלְכּוּתָא אֶתְקַנַּת בֵּיתָא דְשָׁלְמוֹ:

1 * וְהַמֶּלֶךְ שָׁלְמוֹ בְּרָעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּקַּח אֶת־בֵּית־פְּרָעָה וַיְבִיֶּאֱהָ אֶל־עִיר דָּוִד עַד כְּלָתוֹ
לִבְנוֹת אֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־חוֹמֹת יְרוּשָׁלַם סָבִיב:
2 * רַק הָעַם מִזְבְּחִים בִּבְמֹת כִּי לֹא־נִבְנָה בֵּית לַשֵּׁם יְהוָה עַד הַיָּמִים הָהֵם:
3 * וַיֹּאחֲזֵב שָׁלְמוֹ אֶת־יְהוָה לָלֶכֶת בַּחֲקֹת דָּוִד אָבִיו רַק בְּבִמּוֹת הָיוּ מִזְבְּחִים וּמִקְטִיר:
4 * וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּבְעֹנָה לִזְבֹּחַ שָׁם כִּי הָיָה הַבַּמָּה הַגְּדוֹלָה אֶלֶף עֲלוֹת יַעֲלֶה שָׁלְמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא:
5 * בְּגִבְעוֹן נִרְאָה יְהוָה אֶל־שָׁלְמוֹ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׂאֵל מֶלֶךְ אֶתֶּן־לְךָ:
6 * וַיֹּאמֶר שָׁלְמוֹ אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר הָלַךְ לִפְנֶיךָ בְּאִמְרוֹ וּבְצַדִּיקוֹ
וּבִשְׁרֵת לִבְבּוֹ עִמָּךְ וְתִשְׁמַר לוֹ אֶת־הַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה וְתִתֵּן לוֹ בֶּן יֹשֵׁב עַל־כֶּסֶף כִּי־וְהָיָה:
7 * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי אֲתָהּ הַמֶּלֶךְ אֶת־עַבְדְּךָ תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאַנְכִי נֶעֱרָקְטָן לֹא אֲדַע צֶאֱת וְכֹא:
8 * וְעַבְדְּךָ בְּתוֹךְ עַמְּךָ אֲשֶׁר בַּחֲרָתָ עִם־רַב אֲשֶׁר לֹא־יִמָּנֶה וְלֹא יִסְפָּר מְרֹב:

* Et nunc propter quid non custodisti ius-
randum Domini, & præceptum quod præcepi
contrate? * Et dixit rex ad Semei: Tu nosti
omne malum tuum quod cognouit cor tuum que-
cunque fecisti David patri meo; & reddidit
Dominus malitiam tuam in caput tuum.

* Et rex Salomon benedictus, et thronus Da-
uid erit paratus coram Domino in sempiternum.

* Et præcepit rex Salomon Banea filio Joia-
da: & egressus est & interfecit eum; & mor-
tuus est.

CAP. III.

ET regnum confirmatum est in manu Salo-
monis. & affinitate coniunctus est Salomō
Pharaoni regi Egypti. & accepit Salomon fi-
liam Pharaonis uxorem. & adduxit eam in
ciuitatem David, donec compleret ipse ædificare
suam domum, & domum Domini in primis, et
murum Hierusalem per circuitum.

* Et po-
pulus erant sacrificantes in excelsissimis. et non
ædificata fuit domus nomini Domini usque ad
nunc. * Et dilexit Salomon Dominum, ut
ambulet in præceptis David patris sui: ve-
rum in excelsis immolabat & adolebat.

* Et surrexit Salomon & abiit in Gabaon
ut immolaret ibi, quia excelsissimum et magnū.
mille hostias obtulit Salomon super altare quod
in Gabaon.

* Et apparuit Dominus Salo-
moni in somniis nocte. & ait Dominus Salo-
moni: Pete aliquam petitionem tibi, & dabo
tibi. * Et dixit Salomon: Tu fecisti cum ser-
uo tuo David patre meo misericordiam magnā,
sicut ambulauit in conspectu tuo in veritate et
in iustitia, & in rectitudine cordis tecum, &
custodisti ei misericordiam grandem hanc, ut
dares ei filium sedentem super thronum eius,
sicut dies hæc.

* Et nunc Domine mi Domine, tu regnare
fecisti seruum tuum pro David patre meo. &
ego sum puer paruus, & non noui ingressum
meum & egressum meum.

* Et seruus tuus in medio populi tui, quem
elegisti populum multum, qui non numerabitur
à multitudine & non recensabitur.

* καὶ νῦν διατί οὐκ ἐφύλαξας ὄρκον κυρίου, καὶ τὴν
ἐντολὴν ἣν ἐνετείλαμην ἡς σοι;

* καὶ εἶπεν ὁ βα-
σιλεὺς πρὸς Σεμεί, σὺ οἶδας πᾶσαν τὴν κακίαν σου ἣν ἐ-
γνώη καρδία σου ὅσα ἐποίησας δαυὶδ τῷ πατρί σου, καὶ
ὅσα πέδωκε κύριος τὴν κακίαν σου εἰς τὴν κεφαλὴν σου.

* καὶ ὁ βασιλεὺς βλομὼν δόλοισιν ἠνέχετο, καὶ ὁ θρό-
νος δαυὶδ ἐστὶν ἐτοιμὸς ἐνώπιον κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα.

* καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς βλομὼν τῷ βανέᾳ ἡδῆ ἰω-
ιαδά, καὶ ἐξήλασε ἐκ δαυὶδ αὐτόν. καὶ ἀπέθανεν.

γ.

* Καὶ ἡ βασιλεία ἐξερρώθη ἐν χειρὶ τοῦ βλομῆρος.
καὶ ἐγαμβρώσατο βλομὼν τῇ φαράβ βασιλεῖ αἰγύ-
πτου. καὶ ἔλαβε βλομὼν τὴν θυγατέρα φαράω
γυναικα. καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν δαυὶδ,
ἕως ὅτε συνετέλεσεν αὐτὸν οἰκοδομῆσαι αὐτῷ τὸν οἶκον, καὶ
τὸν οἶκον κυρίου ἐν πρώτοις, καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ
κύκλῳ.

* καὶ ὁ λαὸς ἦσαν θύοντες ἐν τοῖς ὑψηλοτάτοις. καὶ
οὐκ οἰκοδομήθη ὁ οἶκος τῷ ὀνόματι κυρίου ἕως ἡνῶν.

* καὶ ἠγάπησε βλομὼν τὸν κύριον, τοῦ πορεύεσθαι ἐν
τοῖς περὶ σάμασι δαυὶδ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, πληρὴ ἐν τοῖς
ὑψηλοῖς ἔθυσεν, καὶ ἐθυμία.

* καὶ ἀνέστη βλομὼν ἐκ πορεύεσθαι εἰς γαβὰν θύσαι ἐκεῖ,
ὅπου ὑψηλοτάτη καὶ μεγάλη. χιλίαν ὀλοκώτων αὐλῶν-
κεν βλομὼν ἐπὶ τὸ θυσιάζειν ἐν γαβὰν.

* καὶ ὥρθη κύριος τῷ βλομῆρι ἐν ὑπνῷ τὴν νύκτα.
καὶ εἶπε κύριος τῷ βλομῆρι, αἰτησάτω π αἴτημα σεαυτοῦ,
καὶ δώσω σοι.

* καὶ εἶπε βλομὼν, σὺ ἐποίησας μὲν ὅτι δούλου σου δα-
υὶδ, τοῦ πατρὸς μου ἔλεος μέγα, καθὼς διήλθεν ἐνώπιόν
σου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ ἐν δυνάτει καὶ ἐν
μὲν σοι, καὶ ἐφύλαξας αὐτῷ τὸ ἔλεος τὸ μέγα τοῦτο, ὅ-
τι αὐτῷ ἦν κατὰ μέτρον ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ὥς ἡ ἡμέρα
αὕτη.

* καὶ νῦν κύριε μου κύριε, σὺ ἐβασίλευσας
τὸν δοῦλόν σου δαυὶδ, τοῦ πατρὸς μου. καὶ ἐγὼ εἰμι
παῖδά σου μικρὸν, καὶ οὐκ οἶδα τὴν εἰσοδὸν μου καὶ τὴν
ἐξοδὸν μου.

* καὶ ὁ δοῦλός σου ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου,
ὃν ἐξελέξω λαὸν πολὺν, ὃς οὐκ ἔστιν ἀριθμηθῆσέ) ἀπὸ τοῦ
πλήθους καὶ οὐ διηγηθή(ε).

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et ut quid non custodisti iuramentum Domini, & præceptum quod præcepi tibi?

* Et dixit rex ad Singhi: Tu nosti omne malum quod nouit cor tuum quod fecisti David patri meo: & reddidit Dominus malum tuum in caput tuum.

* Et rex Selomoh sit benedictus, & solium regni David stabile ante Dominum usque in seculum.

* Et præcepit rex Benaiah filio Iehoiadag, & exiit, & exercuit potestatem in illum, & occidit illum.

CAP. III.

ET regnum confirmatum est in manu Selomoh.

* Et affinitate iunctus est Selomoh cum Parghoh rege Misraim, & accepit fi-
liam Parghoh & adduxit illam in ciuitatem David, quoad finisset ædificare domum suam, & domum sanctuarij Domini, & murum Ie-
rusalem circum circa.

* Veruntamen populus sacrificabat super excelsa; quia non ædificata erat domus nomi-
ni Domini usque ad dies illos.

* Et amauit Selomoh cultum Domini ambulando in decreto David patris sui: ve-
runtamen super excelsa ipse sacrificabat, & adolebat aromata.

* Et iuit rex in Gibghon ad sacrificandum ibi; (quia illud
erat excelsum magnum.) mille holocausta obtulit Selomoh super altare illud.

* In Gibghon reuelatus est Dominus Selo-
moh in somnio noctis. & dixit Dominus: Pete quid dabo tibi.

* Et dixit Selomoh: Tu fecisti cum seruo tuo David pa-
tre meo misericordiam magnam, sicut ambulauit ante te in veritate & iustitia, & in rectitudine cordis ante te; & seruasti illi misericordiā ma-
gnam hanc, & dedisti illi filium sedentem super solium eius sicut hodie.

* Et nunc Domine Deus meus, tu regnare fecisti
seruum tuum pro David patre meo: at ego puer sum paruus; non ego scio egredi & ingredi.

* Et seruus tuus est in medio populi quem voluisti, populi multi, qui non supputabuntur nec numerabuntur præ multitudine.

9 * ונתת לעבדך לב שמע לשפט את עמך להבין
בין טוב לרע כי מי יוכל לשפט את עמך הכבד
הזה: * 10 ויטב הדבר בעיני אדני כי שאל שלמה
את הדבר הזה: * 11 ויאמר אלהים אליו יען אשר
שאלת את הדבר הזה ולא שאלת לך ימים רבים
ולא שאלת לך עשר ולא שאלת נפש יאביך
ושאלת לך הבין לשמע משפט: *
12 * הנה עשיתי כדברך הנה נתתי לך לב חכם
ונבון אשר כמוד לא הירא לפניך ואחריך לא
יקום כמוד: *
13 * וגם אשר לא שאלת נתתי לך גם עשר גם
כבוד אשר לא היה כמוד איש במלכים כל ימיו:
14 * ואם תלך בדרך לשמר חקי ומצותי באשר
הלך דויד אביך והארכתי את ימיו: *
15 * ויקץ שלמה והנה חלום ויבוא ירושלם ויעמד
לפני ארון ברית יהוה ויעל עלות ויעש שלמים
ויעש משתה לכל עבדיו: *
16 * אזתבאנה שתיים נשים זנות אל המלך
ותעמדנה לפניו: *
17 * ותאמר האשה האחת בי אדני אני והאשר
הזאת ישבת בבית אחר ואלד עמה בבית:
18 * ויהי ביום השלישי ללדת יותלד גם האשה
הזאת ואנחנו יחדו אין זר אתנו בבית זולתי
שתיים אנחנו בבית: *
19 * וימת בן האשה הזאת לילה אשר שכבה עליו:
20 * ותקם בתוך הלילה ותקח את בני מאצלי
ואמתך ישנה ותשכיבהו בחיקה ואת בנה המר
השכיבה בחיקי: *
21 * ואקם בבקר להניק את בני והנה מת ואתבונן
אליו בבקר והנה לא היה בני אשר ילדתי:

9 * Dabis ergo seruo tuo cor docile, vt po-
B pulum tuum iudicare possit, & discernere
inter bonum & malum. Quis enim potest
iudicare populum istum, populum tuum
10 hūc multum? * Placuit ergo sermo coram
Domino, quod Salomon postulasset hu-
11 iuscemodi rem. * Et dixit Deus Salomoni:
Quia postulasti verbum hoc, & non peti-
fsti tibi dies multos, nec diuitias, aut ani-
mas inimicorum tuorū, sed postulasti ti-
bi sapientiam ad discernendum iudicium:
12 * Ecce feci tibi secundum sermones tuos,
& dedi tibi cor sapiens & intelligens, in
tantum vt nullus ante te similis tui fuerit,
13 nec post te surrecturus sit. * Sed & hæc
quæ non postulasti dedi tibi, diuitias scili-
cet & gloriam, vt nemo fuerit similis tui
14 in regibus cunctis retrò diebus. * Si autem
C ambulaueris in viis meis, & custodieris
2. Par. 1.
præcepta mea & mandata mea, sicut am-
bulauit pater tuus, longos faciā dies tuos.
15 * Igitur euigilauit Salomon, & intellexit
quod esset somnium. cum venisset Ierusa-
lem, stetit coram arca fœderis Domini, &
obtulit holocausta, & fecit victimas paci-
ficas, & grande conuiuium vniuersis fa-
16 mulis suis. * Tunc venerūt duæ mulieres
meretrices ad regem, steteruntque coram
17 eo: * Quarum vna ait: Obsecro mi domi-
ne, ego & mulier hæc habitabamus in do-
mo vna, & peperī apud eam in cubiculo.
18 * Tertia autem die postquam ego peperī,
peperit & hæc. & eramus simul, nullusque
alius nobiscum in domo, exceptis nobis
19 duabus. * Mortuus est autē filius mulieris
huius nocte: dormiens quippe oppressit eū.
20 * Et confurgēs intempestē noctis silentio,
tulit filium meū de latere meo ancillę tuę
dormiētis, & collocauit in sinu suo, suum
autem filium, qui erat mortuus, posuit in
21 sinu meo. * Cumque surrexissem manē vt
darē lac filio meo, apparuit mortuus. quē
diligentiū intuens clara luce, deprehen-
di non esse meum quem genueram.

תרגום יונתן

9 * ונתת לעבדך לב סבר למדן ית עמך למסבר בין טוב לרע כי מי יוכל למדן ית עמך סגי הדיו: * 10 ושפר פתגמא קדם יי ארי
שאל שלמה ית פתגמא הדיו: * 11 ואמר יי ליה חלף דשאלת ית פתגמא הדיו ולא שאלתא לך יומין סגיאין ולא שאלתא לך עתרא
ולא שאלתא נפש בעלי דכבך ושאלתא לך סברותא למשמע דינא: * 12 הא עבדית כפתגמך הא יתבית לך לב חכים וסכלתן
דרכותך לא תורה קודמך ובתךך לא יקום כותך: * 13 ואף דלא שאלתא יתבית לך אף עתרא אף יקרא דלא תורה כותך גבר במלכא
כל יומך: * 14 ואם תתך בארמון דתקנו קדמי למישר קיימי ופיקודי כמרה דתליך דוד אבך ואוריך ית יומך: * 15 ואחער
שלמה ותא חלמא ותא לירושלם וקם קדם ארונא דקיימא דיי ואסיק עלון ונכים נכסת קדשין ועבד משתא לכל עבדוהי:
16 בכז אתארה תרתין נשיא פונדקן למדן קדם מלכא וקמא קדמוהי:
17 ואמרת אחתא חרא בבכו ריבונא אנה ואחתא חרא יתכן בביתא חרא וילידית עמה בביתא:
18 ותורה ביומא חליתא למילי וילידת אף אחתא חרא ואנחנא כחרא ולית נכרי עמנא בביתא אלתן תרין אנחנא בביתא:
19 ומית בר אחתא חרא בליליא דשכיבת עלוהי:
20 וקמה בגו ליליא ונסיבת ית ברי מלתי ואמרה דמכא ואשכבתיה לותה ויתברה מיתא אשכבת לותי:
21 וקמית בצפרא לאונקא ית ברי והא מית ואסתכלית ביה בצפרא ותא לא תורה ברי דילידית:

* Et dabis seruo tuo cor sapiens ut audiat
 & iudicet populum tuum in iustitia, ut discer-
 nat inter bonum & malum. quoniam quis
 poterit iudicare populum tuum grauem hunc?
 * Et placuit sermo coram Domino, quod po-
 stulauit Salomon verbum hoc.

* Et ait Dominus ad eum: Quoniam postu-
 lasti verbum hoc à me, & non petisti tibi dies
 multos, & non postulasti diuitias, neque petisti
 animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi
 intellectum ad audiendum iudicia & iustifica-
 tiones: * Ecce feci secundum verbum tuum,
 & ecce dedi tibi cor sapiens & peritum, sicut
 tibi non fuit ante te, & post te non surget simi-
 lis tibi.

* Et quæ non petisti, dedi tibi, & diuitias et
 gloriam, ut non fuerit vir similis tibi in re-
 gibus.

* Et si ambulaueris in via mea ut custodias
 mandata mea & præcepta mea, veluti ambu-
 lauit Dauid pater tuus, et producam dies tuos.

* Et expergefactus est Salomon, & ecce in-
 somnium. & surrexit & abiit in Hierusalem,
 & stetit ante faciem altaris quod ante conspe-
 ctum arce fœderis Domini, & obtulit holocau-
 sta & fecit pacificas, & fecit conuiuium uni-
 uersis famulis suis.

* Tunc apparuerunt duæ mulieres meretri-
 ces regi, & steterunt coram eo.

* Et ait mulier vna: In me domine mi. ego & mulier
 hæc habitabamus in domo vna, & peperim in
 domo. * Et factum est die tertia postquam
 peperim ego, & peperit & mulier hæc filium: et
 eramus simul. non erat ullus nobiscum præter
 ambas nos in domo.

* Et mortuus est filius mulieris huius nocte,
 quia incubuit super eum.

* Et surrexit media nocte, & cepit filium
 meum ex vlnis meis, & serua tua dormiebat,
 & collocauit eum in sinu suo, & filium mor-
 tuum posuit in sinu meo.

* Et surrexi manè ad lactandum filiū meum,
 & ille erat mortuus. & perspexi eum manè,
 & ecce non erat filius meus quem genueram.

* καὶ δώσεις τῷ δούλῳ σου καρδίαν φρονίμω & ἀκέρῳ
 καὶ διακρίνῃ τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσυνῇ, τοῦ σωῖναι ἀ-
 ναμέθον αἵματός σου καὶ κακοῦ· ὅτι τίς δύνησεται κρίναι τὸν
 λαόν σου τὸν βαρύνοντάς; * καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώ-
 πιον κυρίου, ὅτι ἠτήσατο θελομένων τὸ ῥῆμα τοῦτο.

* καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν, ἀντ' ὧν ἠτήσω τὸ ῥῆμα
 τοῦτο παρ' ἐμοῦ, καὶ ὅσα ἠτήσω σεαυτῷ ἡμέρας πολλὰς,
 καὶ ὅσα ἠτήσω πλῆθον & ὅσα ἠτήσω ψυχὰς τῶν ἐχθρῶν σου,
 ἀλλ' ἠτήσω σεαυτῷ σωῆσιν τοῦ εἰσακούειν κλήματα καὶ
 δικαιώματα.

* ἰδοὺ πεποίηκα κατὰ τὸ ῥῆμά σου, & ἰδοὺ δέδωκά σοι καρ-
 διάν φρονίμω καὶ θλίψιν, ὥς σοι οὐ γέγονεν ἐμπροσθεν
 σου, καὶ μή σε ὅσα ἀνὰ στήσεται ὁμοίος σοι.

* καὶ ἡ αὐτὴ ὅσα ἠτήσω, δέδωκά σοι, καὶ πλοῦτον & δόξαν,
 ὥς οὐ γέγονεν ἀνὴρ ὁμοίος σοι ἐν τοῖς βασιλεῦσι.

* καὶ ἐὰν πορεύῃς ἐν τῇ ὁδῷ μου & φυλάσσῃς τὰς ἐν-
 τολὰς μου καὶ τὰ περὶ ἀγμάτων μου, ὥς ἐπορεύθη δα-
 υὶδ ὁ πατήρ σου, καὶ μακρυνῶ τὰς ἡμέρας σου.

* καὶ ἔξυπνίσθη θελομένων, & ἰδοὺ ἐνύπνιον. καὶ ὤρεσθαι καὶ
 εἰσῆλθαι εἰς ἱερουσαλήμ, & εἶπεν κατὰ πρῶτον & θυσιάζ-
 σαι τοῦ κατὰ πρῶτον τὸ κίβωτόν σου διὰ θήκης κυρίου, καὶ
 δυνήσασθαι ὁλοκαυτώσεως, καὶ ἐποίησεν εἰρηνικὰς, & ἐποίη-
 σεν πόλιν πᾶσι τοῖς πασι αὐτοῦ.

* τότε ὤφθησαν δύο γυναῖκες πόρνοι τῷ βασιλεῖ,
 καὶ ἔστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ.

* καὶ εἶπεν ἡ ἑλὴν ἡ μία, ἐν ἐμοὶ κύριε μου, ἐγὼ & ἡ γο-
 νὴ αὐτῆς ὡκεῖνον ἐν οἴκῳ ἐνί, & ἔτεκεν ἐν τῷ οἴκῳ.

* καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ τεκνύσας με, & ἔτεκεν
 καὶ ἡ ἑλὴν αὐτῆς υἱόν, καὶ ἡ γοὺ κατὰ τὸ αὐτό. ὅσα ἡ οὐτὴ εἰς
 μετ' ἡμῶν παρέξ ἀμφοτέρων ἡμῶν ἐν τῷ οἴκῳ.

* καὶ ἀπέθανεν ὁ υἱὸς τῆς ἑλὴν αὐτῆς τῇ νύκτι,
 ὥς ἐπεκοιμήθη ἐπ' αὐτόν.

* καὶ ὤρεσθαι μετ' ὅς νυκτός, καὶ ἔλαβε τὸν υἱόν μου ἐκ
 τῶν ἀγκυλῶν μου, καὶ ἡ δούλη σου ἐκοιμάτο, καὶ ἐκοίμι-
 σεν αὐτὸν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς, καὶ τὸν υἱόν τὸν τεθνηκότα ἐκοί-
 μισεν ἐν τῷ κόλπῳ μου.

* καὶ ὤρεσθαι τῷ πρωτῷ θυλάσσει τὸν υἱόν μου, καὶ ἐκείνος
 ἦν τεθνηκώς. καὶ κατενόησα αὐτὸν τῷ πρωτῷ, καὶ ἰδοὺ ὅσα ἦν
 ὁ υἱός μου ὃν ἔτεκεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Des igitur seruo tuo cor intelligens ad iudicandum populum tuum, ad discernendum inter bonum & malum: nam quis poterit iu-
 dicare populum multum hunc? * Et placuit verbum ante Dominum, quod rogasset Selomoh rem istam.

* Et dixit Dominus illi, Pro eo quod rogasti rem istam, & non rogasti tibi dies multos, & non rogasti tibi diuitias, & non rogasti ani-
 mam auctorum inimicitiarum tuarum: sed rogasti tibi intelligentiam ad audiendum iudicium.

* Ecce feci iuxta verbum tuum: ecce dedi tibi cor sapiens, & considerans, ita ut sicut tu, non fuerit ante te, & post te non surget sicut tu.

* Et etiam quod non petisti dedi tibi, etiam diuitias, etiam gloriam, ita ut non fuerit sicut tu vir inter reges omnibus diebus tuis.

* Et si ambulaueris in viis quæ rectæ sunt ante me, custodiendo decreta mea, & præcepta mea, quemadmodum ambulauit Dauid pa-
 ter tuus, prolongabo dies tuos. * Et excitatus est Selomoh, & conue somnium; & venit in Ierusalem, & stetit ante arcam
 fœderis Domini, & obtulit holocausta, & mactauit victimam sanctitatis, & fecit conuiuium omnibus seruis suis.

* Tunc venerunt duæ mulieres tabernaculi ut iudicio contenderent ante regem, & steterunt ante illum.

* Et dixit mulier vna, Obsecro domine mi, ego & mulier hæc habitabamus in domo vna, & peperim cum ea in domo.

* Et fuit die tertia qua peperim, peperit etiam mulier hæc, & nos eramus simul, & non erat extraneus nobiscum in domo, præter nos
 duas in domo. * Et mortuus est filius mulieris huius nocte, quia incubuit super eum. * Et surrexit in medio noctis, & accepit
 filium meum à me (& ancilla tua dormiebat) & cubare fecit illum apud se, & filium suum mortuum cubare fecit apud me.

* Et surrexi in aurora ut lactarem filium meum, & ecce erat mortuus, & contemplata sum eum in aurora, & ecce non erat filius meus
 quem pepereram.

* Et dixit mulier altera, Nequaquam: sed ²²
filius meus viuens, & filius tuus mortuus. & illa dixit: Minimè: filius tuus mortuus, et filius meus viuens. & locutæ sunt coram rege.

* Et dixit eis rex: Tu dicis, Iste filius meus ²³
 qui viuit, & filius huius qui mortuus est. & tu dicis: Nequaquam: sed filius meus qui viuit, at filius huius qui mortuus est.

* Et dixit Rex: Tollite mihi gladium. & at- ²⁴
 tulerunt gladium in conspectu regis.

* Et ait Rex: Diuidite puerum viuum in ²⁵
 duo, & date dimidiam partem eius huic, & dimidiam partem eius huic.

* Et respondit mulier cuius erat filius vi- ²⁶
 uens, & ait ad regem; quoniam turbata sunt viscera eius super filio suo, & ait: In me domine, date ei puerum, & morte ne occidatis ipsum. & altera dixit, Neque mihi neque huic sit: diuidite eum.

* Et respondit rex & dixit: Date puerum ²⁷
 viuentem mulieri quæ dixit: date eum ei, & morte ne occidatis ipsum, quoniam ipsa mater eius. * Et audiuit vniversus Israel iudicium ²⁸
 hoc quod iudicauit rex: & timuerunt à facie regis, quia viderunt quòd sapientia Dei in eo ad faciendum iudicia.

CAP. IIIII.

ET erat rex Salomon regnans super Israel. ¹

* Et hi principes qui erant ipsi: Azarias ²
 filius Sadoc sacerdos.

* Et Elichoreph & Achia filij Siza scribæ. ³
 Josaphat filius Achilud à commentariis.

* Et Baneas filius Joiada super exercitum. ⁴
 & Sadoc & Abiathar sacerdotes.

* Et Azarias filius Nathan super assisten- ⁵
 tes regi, & Zabud filius Nathan amicus Regis.

* Et Achisar præpositus domus. & Adoni- ⁶
 ram filius Abda super tributa.

* Et Salomoni duodecim præfecti super om- ⁷
 nem Israel, ad suppeditandum regi & domui eius. mensis in anno erat vt vnusquisque subministraret. * Hæc nomina eorum: Benor ⁸
 in monte Ephraim.

²² * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ ἑτέρα, οὐχί, ἀλλὰ ὁ υἱός μου ὁ ζῶν, καὶ ὁ υἱός σου ὁ τεθνηκώς. & αὐτὴ εἶπεν, οὐχί, ὁ υἱός σου ὁ τεθνηκώς, καὶ υἱός μου ὁ ζῶν. καὶ ἐλάλησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

²³ * & εἶπεν αὐταῖς ὁ βασιλεὺς, σὺ λέγεις, ὅτι ὁ υἱός μου ὁ ζῶν, καὶ ὁ υἱός ταύτης ὁ τεθνηκώς. καὶ σὺ λέγεις, οὐχί, ἀλλὰ ὁ υἱός μου ὁ ζῶν, ὁ υἱός ταύτης ὁ τεθνηκώς.

²⁴ * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, λάβετέ μοι μάχαιραν. καὶ προσέειπον τῶν μάχαιραν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

²⁵ * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, διέλετε τὸ παιδίον τὸ ζῶν εἰς δύο, καὶ δότε τῇ μισοῦ αὐτὴ ταύτη, & τῇ μισοῦ αὐτὴ ταύτη.

²⁶ * καὶ ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ ἡς ὁ υἱός ὁ ζῶν, & εἶπεν πρὸς τὴν βασιλέα, ὅτι ἐξαράχθῃ ἡ μήτηρ αὐτὴ ἐπὶ τῷ υἱῷ αὐτῆς, καὶ εἶπεν, ἐν ἐμοὶ κύριε, δότε αὐτῇ τὸ παιδίον, καὶ θανάτω μὴ θανατώσῃτε αὐτό. καὶ ἡ ἑτέρα εἶπεν, μήτε ἐμοὶ μήτε αὐτῇ ἔστω, διέλετε αὐτό.

²⁷ * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν, δότε τὸ παιδίον τὸ ζῶν τῇ γυναικὶ τῇ ἐπ' αὐτῇ, δότε αὐτὸ αὐτῇ, καὶ θανάτω μὴ θανατώσῃτε αὐτό, ὅτι αὐτὴ ἡ μήτηρ αὐτῆς.

²⁸ * καὶ ἤκουσε πᾶς Ἰσραὴλ τὸ κῆρυμα τοῦτο ὃ ἐκρηνεν ὁ βασιλεὺς. καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, ὅτι εἶδον ὅτι φρόνησις θεοῦ ἐν αὐτῷ τοῦ ποιεῖν δικαιώματα.

Δ΄.

¹ * Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλομένων βασιλέων ἐπὶ Ἰσραὴλ.

² * καὶ οὗτοι ὁ ἀρχόντες οἱ ἦσαν αὐτῷ. Ἀζαρίας υἱὸς σαδὼκ ὁ ἱερεὺς.

³ * καὶ ἐλὶχόρεφ καὶ ἀχία υἱοὶ σίζα γραμματεῖς. ἰωσαφάτ υἱὸς ἀχιλὺδ ὑπομνήσκων.

⁴ * καὶ βανέας υἱὸς ἰωιαδά ἐπὶ τῆς διωάμεως. καὶ σαδὼκ καὶ ἀβιάθαρ ἱερεῖς.

⁵ * καὶ Ἀζαρίας υἱὸς ναθάν ἐπὶ τῶν κατεσάρκων. καὶ ζαβούδ υἱὸς ναθάν ἐταῖρος τοῦ βασιλέως.

⁶ * καὶ ἀχιζάρ οἰκονόμος. καὶ ἀδονηράμ υἱὸς ἀβδά ἐπὶ τῶν φόρων.

⁷ * καὶ τὰς ἐλομένων δώδεκα κατεσάρκων ἐπὶ πᾶσι Ἰσραὴλ, χορηγεῖν τῷ βασιλεὶ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. μὲν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐχρεώσθη ἐπὶ τὸν εἶνα χορηγεῖν.

⁸ * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν. ἐκινῶν ἐν ὅροις ἐφραίμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Et dixit mulier altera, Non ita est, sed filius meus est viuus, & filius tuus mortuus; at hæc dixit: Non ita est, sed filius tuus mortuus est, & filius meus viuus: & locutæ sunt ante regem.

Et dixit rex: Hæc dicit, Hic est filius meus qui est viuus, & filius tuus est qui mortuus est: & ista dicit, Non ita est, sed filius tuus est qui mortuus est, & filius meus est qui viuus est.

Et dixit rex, Adferre mihi gladium. & attulerunt gladium ante regem.

Et dixit rex, Diuidite infantem viuum in duo, & date partem eius vni, & partem eius alteri.

Et dixit mulier, cuius filius erat viuus, regi, (quoniam conuoluta sunt viscera eius super filio suo) & dixit: Obsecro Domine mi, date illi infantem viuum, & occidendo non occidatis eum. & altera dixit, Nec meus nec tuus sit, diuidite.

Et respondit rex & dixit: Date illi infantem viuum, & occidendo non occidatis eum: ipsa est mater eius.

Et audiuit omnis Israel iudicium quod iudicauit rex: & timuerunt regem, quia viderunt quòd sapientia à Deo esset in præcordiis eius ad faciendum iudicium.

CAP. IIIII.

ET fuit rex Selomoh, rex super omnē Israel. Et hi sunt magnates qui aderant illi: Ghazariah filius Szadok sacerdotis. Elichoreph & Ahhiah filij Siza scribæ: Iehosaphat filius Ahhilud præpositus super monumenta.

Et Benaiah filius Iehoiadagh præpositus super exercitum: & Szadok & Abiathar sacerdotes. Et Ghazariah filius Nathan, præpositus super antesignanos; & Zabud filius Nathan sacerdotis amicus regis.

Et Ahhifar præpositus super domum, & Adoniram filius Ghabda, præpositus super conuectores tributorum.

Et erant Selomoh duodecim antesignani præpositi super omnem Israel sustentantes regem, & viros domus eius: mense in anno attinebat ad vnum ex eis sustentare.

Et hæc sunt nomina eorum, Filius Hhur in monte domus Ephraim.

- 9 * בן דקדק במקץ ובשעלבים ובית שמש ואילון
 10 בית חנן: * בן חסד בארבות לו שכוה וכל
 11 ארץ חפר: * בן אבינדב כל נפת דאר טפר
 ברת שלמה היתה לו לאשה:
 12 בענא בן אחילוד תענך ומגדו וכל בית שאן
 אשר אצל צרתנר מתחת ליזרעאל מבית שאן
 עד אבל מחולה עד מעבר ליקמעם:
 13 בן גבר ברמת גלעד לו חות יאיר בן מנשה
 אשר בגלעד לו חבל ארגב אשר בבשן ששים
 ערים גדלות חומה ובריה נחשה:
 14 אחינדב בן עדא מחנימה:
 15 אחימעץ בנפתלי גם הוא לקח את בשמת
 ברת שלמה לאשה:
 16 בענא בן חושי באשר ובעלור:
 17 יהושפט בן פרוח ביששכר:
 18 שמעי בן אלע בבנימן:
 19 גבר בן ארי בארץ גלעד ארץ סיחון מלך האמרי
 ועג מלך הבשן ונציב אחד אשר בארץ:
 20 יהודה וישראל רבים בחול אשר על הים לרב
 אכלים ושתים ושמחים:
 21 ושלמה היה מושל בכל הממלכות מן הנחר
 ארץ פלשתים ועד גבול מצרים מגשים מנחה
 ועבדים ארץ שלמה כל ימי חייו:
 22 ויהי לחם שלמה ליום אחד שלשים
 כרסל וששים כר קמח:
 23 עשרה בקר בראים ועשרים בקר רעי ומארה
 צאן לבד מאיל וצבי ויחמור וברברים אבוסים:
 24 כי הוא רדה בכל עבר הנחר מתפסח ועד עזה
 בכל מלכי עבר הנחר ושלום היה לו מכל עבריו
 מסביב:

- 9 * Bendecar in Maccas, & in Salebin, & in
 B Bethfames, & in Helon, & in Bethanan.
 10 * Benefed in Araboth. ipsius enim e-
 rat Socho, & omnis terra Epher.
 11 * Benabinadab eius omnis Nephador,
 Taphet filiam Salomonis habebat vxoré.
 12 * Bana filius Ahilud regebat Thanach,
 & Mageddo, & vniuersam Bethsan, quæ
 est iuxta Sarthana subter Iezrael à Bethsã
 vsque Abelmeula è regione Iecmaam.
 13 * Ben-gaber in Ramoth Galaad habe-
 bat Auothiair filij Manasse in Galaad. ip-
 se erat in omni regione Argob, quæ est in
 Bafan, sexaginta ciuitatibus magnis atq;
 muratis quæ habebant seras æreas.
 14 * Abinadab filius Addo præerat in Ma-
 15 naim. * Achimaas in Neptalim, sed &
 ipse habebat Basemath filiam Salomonis
 in coniugio.
 16 * Banaa fili' Hufi in Afer & in Baloth.
 17 * Iosaphat filius Pharue in Ifachar.
 18 * Semei filius Hela in Benjamin:
 19 * Gaber filius Suri in terra Galaad, &
 in terra Seon regis Ammoræi, & Og re-
 20 gis Bafan, super oia quæ erant in illa terra.
 21 * Iuda & Israel innumerabiles sicut a-
 rena maris in multitudo, comedentes &
 bibentes, atque lætantes.
 22 * Salomon autem erat in ditione sua
 habens omnia regna, à flumine terre Phi-
 listiim vsque ad terminum Ægypti, offe-
 rentium sibi munera, & seruientium ei
 23 cunctis diebus vitæ eius. * Erat autem ci-
 bus Salomonis per dies singulos triginta
 cori similæ, & sexaginta cori farinæ:
 24 * Decem boues pingues, & viginti bo-
 ues pascuales, & centum arietes, excepta
 venatione ceruorum, caprearū atque bu-
 balorum & auium altilium.
 25 * Ipse enim obtinebat omnem regio-
 nem quæ erat trans flumen à Thapfa vs-
 que ad Gazam, & cunctos reges illarum
 regionū; & habebat pacem ex omni par-
 te in circuitu.

תרגום יונתן

- 9 בן דקדק במקץ ובשעלבים ובית שמש ואילון
 10 בן חסד בארבות דיליה שוכה וכל ארעא דחפר:
 11 בענא בר אחילוד תענך ומגדו וכל בית שאן דבסטר צרתן
 12 בן גבר ברמת גלעד דיליה כפרני יאיר בר מנשה
 13 ברת שלמה היתה לו לאשה:
 14 אחינדב בר עדא מחנימה:
 15 אחימעץ בשבטא דבית נפתלי אף הוא נסיב יח בשמת בת שלמה לאנתו:
 16 בענא בר חושי דמשבט אשר ובעלור:
 17 יהושפט בר פרוח ביששכר:
 18 שמעי בר אלע דבנימן:
 19 גבר בר אורי בארע גלעד ארע סיחון מלכא דאמורא ועג מלכא דמתנן ואיסטרטיגא חר דממנא בארעא:
 20 יהודה וישראל סגיאין בחלא דעל ימא לסגי אכלן ושחן וחרן:
 21 ושלמה תורה שליט בכל מלכותא מן פרת ארע פלשתאי ועד תחום מצרים מקרבין קרבנא ופליחין ית שלמה כל יומי חייתו:
 22 ותורה לחמא דשלמה ליומא חד תלתין כורין סלחא ושיתין כורין קמחא:
 23 עשרה חורין דפסמא ועשרין חורין דרעיא ומארה ענא בר מאלין ושכנן ויחמורין ועופא פטימא:
 24 ארי הוא מפלח בכל עבר פרת מתפסח ועד עזה וכל מלכי עבר פרת ושלמה תורה ליה מכל עברוהי מסחור סחור:

* Filius Dacar in Macas, & in Salabin, et Bethsamis, & Elon vsque in Bananan.

* Benesed in Araboth, ipsius Socho & omnis terra Opher.

* Filij Abinadab omnis Nephador. Taphath filia Salomonis erat ei in uxorem.

* Baana filius Achilud Thaanach & Megiddo, & omnem domum Saan quæ à Sarthan subter Jzrael à Bethsaan vsque in Abelmola vsque in Maeber Iegmaam.

* Filius Gaber in Ramoth Galaadita. huius erant ciuitates Jaer filij Manasse in Galaad. huic funiculus Argob in Basan sexaginta ciuitates magnæ & muratæ, & vestes ærei.

* Achinadab filius Addo Maanaim.

* Achimaas in Nephthali. & hic cepit Basemath filiam Salomonis in uxorem.

* Baneas filius Chusi in Aser & in Baaloth.

* Josaphat filius Pharue in Jssachar.

* Semei filius Ela in Benjamin.

* Gaber filius Uri in terra Galaad terra Seon regis Amorrhæorum & Og regis Basan, et prepositus in terra Juda vnus.

* Judas & Jssrael multi nimis vt arena in mari in multitudine comedentes & bibentes et letantes.

* Et Salomon erat princeps in cunctis rebus à flumine terræ Philistiim & vsque ad terminos Ægypti. & erant afferentes ei dona, & seruierunt Salomoni cunctis diebus vite eius.

* Et hoc prandium Salomoni in die vna, triginta cori simila, & sexaginta cori farina:

* Decem vituli electi, & viginti boues pascuales, & centum pecudes, extra ceruos, & capreas, & volucres electas, & agrestes:

* Quoniam erat princeps in cunctis trans flumen à Thapsa vsque ad Gaza in vniuersis regnis quæ trans flumen. & erat ipsi pax ex omnibus partibus eius in circuitu.

* υἱὸς δάκαρ ἐν μακάς καὶ ἐν σαλαβὶν, καὶ βεθσαμὶς ἐλῶν ἕως βανανάν.

* βενέσεδ ἐν ἀραβώ, αὐτοῦ θῶχ ὅτι πᾶσα γῆ ὀφέρεται.

* υἱοῦ ἀβινὰδὰβ πᾶσα νεφαδώρ. ταφαθ θυγάτηρ Σολομώντος ἡ αὐτοῦ εἰς γυναῖκα.

* βαανὰ υἱὸς ἀχιλὺδ θανανάχ καὶ μαγεδδώ, ἐπὶ πάντας οἶκον σααν τὸν ὡς ἀπὸ Σάρθαν ὑποκάτω Ἰζρεὴλ ἐν βεθσαδὴ ἕως ἀβελμολὰ ἕως μαέβερεϊγμαάμ.

* υἱὸς γαβὲρ ἐν ῥαμώθ τοῦ γαλααδίτου. τοῦτου ἦσαν πόλεις ἰαῆρ υἱοῦ μανασσὴ ἐν γαλααδί. τούτῳ χοίνισμα δὲ ὄργων ἐν τῇ βασάνῃ ἐξήκοντα πόλεις μεγάλαι καὶ τειχεῖς καὶ μοχλοὶ χαλκοῖ.

* ἀχινὰδὰβ υἱὸς ἀδὼ μααναὶμ.

* ἀχιμαὰς ἐν νεφθαλί. & ὧς ἐλάβε τὴν βασμὰ θυγατέρα Σολομώντος εἰς γυναῖκα.

* βανέας υἱὸς χουσί ἐν ἀσῆρ & ἐν βααλώθ.

* ἰωσαφὰτ υἱὸς φαρουὲ ἐν ἰσάχαρ.

* Σεμεὶ υἱὸς ἡλὰ ἐν τῇ βενιαμίν.

* γαβὲρ υἱὸς οὐρί ἐν γῇ γαλααδ, γῇ Σεὼν τοῦ βασιλέως τῶν ἀμορραίων καὶ ὡς βασιλέως βασιλῆος, ἐν τῇ γῇ ἰούδα εἰς.

* ἰούδας καὶ ἰσραὴλ πολλοὶ ἐφόδον ὡς ἡ ἄμμος ἐπὶ τῆς θαλάσσης εἰς πληθύνοντες καὶ πίνοντες καὶ χαίροντες.

* καὶ Σολομὼν ἡ ἀρχὴ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις ἀπὸ ποταμοῦ γῆς ἀλλοφύλων & ἕως ὀρίων αἰῦππου. καὶ ἦσαν προσφέροντες αὐτῷ δῶρα, & ἐδέχοντο τὰς Σολομώντι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

* καὶ τοῦτο ἄριστον τὰς Σολομὼντι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ, τελέκοντα κόρηι Σεμιδάλεως, καὶ ἐξήκοντα κόρηι ἀλδέρου.

* δέκα μόχοι ἐκλεκτοὶ καὶ εἴκοσι βόες νομάδες, & ἐκατὸν πρόβατα, ἐκτὸς ἐλάφων καὶ δορκάδων & ὀρνίθων ἐκλεκτῶν καὶ νομάδων.

* ὅτι ἡ ἀρχὴ ἐν παντὶ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ θάψα ἕως γαζὰ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις ταῖς πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἡ αὐτοῦ εἰρήνη ἐν πάντων τῶν μερῶν αὐτοῦ κυκλόθεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Filius Deker in Makaz & in Salghabin & Beth-fames & Ailon Beth-Hhanan. erat Sochoh, & omnis terra Hhepher.

* Filius Abinadab, cuius erant omnes regiones Dor. Taphath filia Selomoh erat ei in uxorem.

* Baghana filius Ahhilud, eius erat Thaghnoch & Megiddo, & omnis Beth-Sean quæ est iuxta Szarthan subter Iizreghel à Beth-Sean vsque ad planitiem Mehholah, vsque trans Iacmegham.

* Filius Gebar in Ramoth Gilghad, cuius erant vici Iair filij Menasse qui erat in Gilghad: cuius Bethpelach Tarcona quæ erat in Mathnan, sexaginta vrbes magnæ circumdatæ muro excelso, quibus erant vestes ærei.

* Ahhinadab filius Ghido, cuius erat Mahhanaim.

* Ahhimaghafz in tribu domus Nephtali, etiam ipse accepit Basmath filiam Selomoh in uxorem.

* Baghana filius Hhufi, ea quæ erant de tribu Affer & Baghaloth.

* Simghi filius Elah in tribu filiorum Biniamin.

* Gebar filius Uri in terra Gilghad terra Zzihon regis Amorrhæorum & Ghog regis Mathnan: & antesignanus vnus præerat terræ.

* Iehudah & Israhel multi erant tanquam arena quæ est super mare in multitudine, comedentes & bibentes & gaudentes.

* Et Selomoh imperabat omnibus regnis à Perath terra Pelisthæorum & vsque ad terminum Misraim, afferentibus munus, & seruientibus Selomoh omnibus diebus vite suæ.

* Et erat panis Selomoh singulis diebus triginta cori simila, & sexaginta cori farina.

* Decem boues sagena, & decem boues pascuæ, & centum pecudes, præter ceruos, & capreas, & bubalos, & aues saginatas.

* Quia dominabatur ipse omni loco trans Perath à Thiphzzahh vsque Ghaza, & omnibus regibus citra Perath. & pax erat illi ab omnibus lateribus eius circum circa.

* וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו
 ותחת תאנתו מדן ועד באר שבע כל ימי שלמה:
 * ויהי לשלמה ארבעים אלף ארות סוסים
 למרכבו ושנים עשר אלף פרשים:
 * וכלכלו הנצבים האלה את המלך שלמה ואת
 כל הקרב אל שלחן המלך שלמה איש חדשו
 לא יעדרו דבר:
 * והשערים והתבן לסוסים ולרכש יבאו אל-
 המקום אשר יהיה שם איש כמשפטו:
 * ויתן אלהים חכמה לשלמה ותבונה הרבה
 מאד ורחב לב כחול אשר על שפת הים:
 * ותרכ חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם
 ומכל חכמת מצרים:
 * ויחכם מכל האדם מאיתן האזרחי והימן וכלכל
 ודרדע בני מחול ויהי שמו בכל הגוים סביב:
 * וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה
 ואלף: * וידבר על העצים מן הארץ אשר
 בלבנון ועד האזוב אשר יצא בקיר וידבר על-
 הבהמה ועל העוף ועל הרמש ועל הדגים:
 * ויבאו מכל העמים לשמע את חכמת שלמה
 מאת כל מלכי הארץ אשר שמעו את חכמתו:

ה

* וישלח חירם מלך צור את עבדיו אל שלמה
 כי שמע כי אתו משחו למלך תחת אביהו כי אהב
 היה חירם לדוד כל הימים:
 * וישלח שלמה אל חירם לאמר:
 * אתה ידעת את דוד אבי כי לא יכל לבנות בית
 לשם יהוה אלהיו מפני המלחמה אשר סבבהו עד
 תת יהוה אתם תחת כפור רגלו:

תרגום יונתן

* ויחב יהודה וישראל לרוחצן גבר תחוח פירי גפנותי ותחוח פירי תאנתו מדן ועד באר שבע כל ימי שלמה:
 * ויהו לשלמה ארבעין אלפין ארות סוסין לרתיכותי ותרי עשר אלפין פרשין: * ומסוברין איסטרטיגיא תאילין ית מלכא
 שלמה וית כל רקריב לפתורא ומלכא שלמה גבר ירחיה לא מעבבין מדעם: * ושעריא ותבנא לסוסותא ולרכשא מיתן לאתרא
 דיהא תמן גבר כהילכתיה: * ויהב יי חכמתא לשלמה וסכלתנותא סגיא לתרא ופתיות לבא כחלא דעל כוף ימא:
 * ומסגיא חכמת שלמה מחכמת כל בני מדינתא ומכל חכמת מצרים: * ותכים מכל אנשא מאיתן בר זרח ותימן וכלכל
 ודרדע בני מחול ויהו שמו בכל הגוים סביב: * ומליל תלתא אלפין מתלין ותואר השבח חמיה אלף ותמש:
 * ומליל על אעניא מארזא די בלבנון ועד אזובא דנפק בכחלא ומליל על בעירא ועל עופא ועל רחשא ועל גונא:
 * ואתו מכל עממא למשמע ית חכמת שלמה מן כל מלכי ארעא דשמעין ית חכמתיה:

ה

* וישלח חירם מלכא דצור ית עבדותי לית שלמה ארי שמע ארי ויהו משחו למנהי מלכא תחוח אבותי ארי רחומא הוה חירם לדוד
 כל יומיא: * וישלח שלמה לית חירם למימר:
 מן קדם עבדי קרבא דאקפותי עד דיססר יי יהוה תחוח פרסר ריגלותי:

* Habitabatque Iuda & Israel abs-
 que timore villo vnusquisque sub vite sua
 & sub ficu sua à Dan vsque Bersabee cun-
 ctis diebus Salomonis. * Et habebat Sa-
 lomō quadraginta millia præsepia equo-
 rum curilium, & duodecim millia eque-
 strium. * Nutriebantque eos supradicti
 regis præfecti, sed & necessaria mensæ re-
 gis Salomonis cum ingenti cura præbe-
 bant in tempore suo. * Ordeum quoque
 D & paleas equorum & iumentorum defe-
 rebant in locum vbi erat rex iuxta consti-
 tutum sibi. * Dedit quoque Deus sa-
 pientiam Salomoni & prudentiam mul-
 tam nimis, & latitudinem cordis, quasi a-
 rena quæ est in littore maris.
 * Et præcedebat sapientia Salomonis
 sapientiam omnium Orientalium & Ægy-
 ptiorum: * Et erat sapientior cunctis ho-
 minibus. sapientior Ethā Ezraite, & He-
 man, & Calchal, & Dorda filiis Maol: &
 erat nominatus in vniuersis gentibus per
 circuitum. * Locutus est quoque Salomon
 tria millia parabolas, & fuerunt carmina
 eius quinque millia. * Et disputauit super
 lignis, à cedro quæ est in Libano, vsque ad
 hyssopum quæ egreditur de pariete, & dis-
 feruit de iumentis, & volucris, & rep-
 tilibus & piscibus. * Et veniebant de
 cunctis populis ad audiendam sapiētiam
 Salomonis, & ab vniuersis regibus terræ
 qui audiebant sapientiam eius.

CAP. V.

* Misit quoque Hiram rex Tyri seruos
 suos ad Salomonem, audiuit enim
 quod ipsum vnxisent regem pro patre e-
 ius, quia amicus fuerat Hiram David om-
 ni tempore. * Misit autem Salomon
 ad Hiram, dicens: * Tu fcis volun-
 tatem David patris mei, & quia non po-
 terat ædificare domum nomini Domini
 Dei sui propter bella imminētia per cir-
 cuitum, donec daret Dominus eos sub ve-
 stigio pedum eius.

* Et habitabat Judas et Israel confisi unusquisque in vite sua, & sub ficu sua, à Dan et usque ad Bersabee omnibus diebus Salomonis.

* Et erant Salomoni quadraginta millia in currus, & duodecim millia equitum.

* Et sufficiebant necessaria præfecti isti regi Salomoni secundum omnia mandata super mensa regis, unusquisque mense suo, non mutabatur verbum.

* Et ordea & paleas equis & curribus ferebant in locum ubi erat rex, unusquisque per ordinem suum.

* Et dedit Dominus prudentiam Salomoni, & sapientiam multam nimis, & latitudinem cordis ut arena quæ iuxta mare.

* Et multiplicata est sapientia Salomonis magis quam sapientia omnium antiquorum hominum, & magis quam omnes sapientes Ægypti.

* Et sapiens erat super omnes homines, & sapientia antecedebat super Etham Ezraitem, & Eman, & Chalcal, & Dardae filium Machol. & erat nomen eius in uniuersis gentibus in circuitu.

* Et locutus est tria millia parabolas. & erant carmina eius quinque millia.

* Et locutus est de lignis à cedro quæ in Libano & usque ad hyssopum quæ egreditur ex pariete. & locutus est de iumentis, & de volucris, & de reptilibus, & de piscibus.

* Et veniebant omnes populi ad audiendam sapientiam Salomonis. & accipiebat dona à regibus terræ, quicunque audiebant sapientiam eius.

CAP. V.

ET misit Chiram rex Tyri seruos suos ad Salomonem, audiuit enim quod ipsum unxisent in regem pro Dauid patre eius: quia diligens erat Chiram Dauid omnibus diebus.

* Et misit Salomon ad Chiram dicens:

* Tu nosti Dauid patrem meum quia non poterat ædificare domum nomini Domini Dei mei à facie bellorum circumueuntium eum, donec daret eos Dominus sub vestigiis pedum eius.

* καὶ κατῴκει ἰουδας καὶ ἰσραὴλ πεποιθότες ἕκαστος εἰς τὴν ἀμπελον αὐτοῦ ἐν τῇ συκῇ αὐτοῦ ἀπὸ δαν, καὶ ἕως βηρσαβέε πάσας τὰς ἡμέρας θλομῶντος.

* καὶ ἦσαν τὰ θλομῶντι τεσσαράκοντα χιλιάδες εἰς ἄρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἵππων.

* καὶ ἐχορήγην ὁ βασιλεὺς τῷ βασιλεὶ θλομῶντι καὶ παντὶ τῷ διηγελημένῳ ἐπὶ τῷ τραπέζῳ τοῦ βασιλέως, ἕκαστος τὴν μεῖν αὐτοῦ, ἐπαρήλλασσον λόγον.

* καὶ τὰς κριθὰς καὶ τὸ ἄχυρον τοῖς ἵπποις καὶ τοῖς ἄρμασιν ἔφερον εἰς τὸν τόπον οὗ δὴ ἦ ὁ βασιλεὺς, ἕκαστος καὶ τὴν συντάξιν αὐτοῦ.

* καὶ ἔδωκε κύριος φρόνησιν τῷ θλομῶντι, καὶ σοφίαν πολλὴν φρόσιν, καὶ χύμα καρδίας ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὴν θάλασσαν.

* καὶ ἐπληρώθη ἡ σοφία σολομῶντος ὑπὲρ τὴν φρόνησιν πάντων ἀνθρώπων, καὶ ὑπὲρ πάντας φρονίμοις αἰγύπτου.

* καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ αἰθάρ τὴν ἐξ ἐραίτῳ, καὶ τὴν αἰμὼν καὶ τὴν χαλκαὶ ἐν δαρδαὶ ὑὸν μαχώλ. καὶ ἐχρηστέον ὄνομα αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἐθνέσι κύκλῳ.

* καὶ ἐλάλησε τρεῖς χιλιάδας παροιμίας. καὶ ἦσαν ὡδαὶ αὐτοῦ πεντακίχλια.

* καὶ ἐλάλησε παρὰ τῶν ξύλων ἀπὸ τοῦ κέδρου τῆς ἐν τῷ λιβάνῳ καὶ ἕως τοῦ ὕσώπου καὶ ἐκ πορφυρομήνης ἐκ τοῦ τοίχου. ἐλάλησε παρὰ τῶν κτηνῶν, καὶ παρὰ τῶν πετφῶν, καὶ παρὰ τῶν ἐρπετῶν, καὶ παρὰ τῶν ἰχθύων.

* καὶ παρεγγύοντο πάντες οἱ λαοὶ ἀκούειν τὰς σοφίας σολομῶντος. καὶ ἐλάμβανε δῶρα παρὰ τῶν βασιλέων τῆς γῆς, ὅσοι ἤκουον τῆς σοφίας αὐτοῦ.

ε.

* Καὶ ἀπέστειλε χερσὶν βασιλεὺς τυροῦ τὸν παῖδα αὐτοῦ πρὸς σολομῶνα, ἤκουσε γὰρ ὅτι αὐτὸν ἔχεισαν εἰς βασιλέα δαυὶδ πατρὸς αὐτοῦ. ὅτι ἀγαπῶν ἦν

χειρὶν τὸν δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. καὶ ἀπέστειλε σολομῶν πρὸς χερσὶν λέγων·

σὺ οἶδας δαυὶδ τὸν πατέρα μου ὅτι οὐκ ἠδυνάτεο οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ μου ἀπὸ πρὸς ὧπου τῶν πολέμων τῶν κυκλωσάντων αὐτόν, ἕως τοῦ δούναί μοι κύριον ὑπὸ τῇ ἰχθὺ τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Et sedebat Iehudah & Israel in confidentia quisque sub fructu vitis suæ, & sub fructu ficus suæ à Dan & usque ad Beersebagh omnibus diebus Selomoh.

Et fuerunt Selomoh quadraginta millia præsepiorum equorum pro curribus suis, & duodecim millia equitum.

Et sustentabant antesignani hi regem Selomoh, & omnem qui accedebat ad mensem regis Selomoh, unusquisque mense suo, non differebant suppetere quicquam.

Et hordea, & paleam equis & cursoribus equis deferebant ad locum in quo erat quisque iuxta consuetum sibi.

Et dedit Dominus sapientiam Selomoh & intelligentiam multam valde & dilatarionem cordis, tanquam arenam quæ est super littus maris.

Et amplior fuit sapientia Selomoh sapientia omnium filiorum Orientis, & omni sapientia Misraim.

Et sapientior fuit omni homine, ipso Aithan filio Zerabb, & Hheman, & Chalchol, & Dardagh filiis Mahhol: & fuit nomen eius celebre in omnibus gentibus vndique.

Et locutus est tria millia parabolarum, & fuerunt cantica eius mille & quinque.

Et locutus est super lignis à cedro quæ est in Libnan, & usque ad hyssopum quæ prodit de pariete: & locutus est super iumentis, & super aibus, & super reptilibus, & super piscibus.

Et veniebant ex omnibus gentibus ad audiendam sapientiam Selomoh, ab omnibus regibus terræ qui audierant sapientiam eius.

CAP. V.

ET misit Hhiram rex Szor seruos suos ad Selomoh, quia audierat quod vnixerant eum ut esset rex pro patre suo: nam dilexerat Hhiram Dauid omnibus diebus.

Et misit Selomoh ad Hhiram dicendo: Tu nosti Dauid patrem meum quod non potuit ædificare domum nomini Domini Dei sui propter belligeratores qui circuierant illum, usquequo tradidit illos Dominus sub planta pedum eius.

* ועתה הניח יהוה אלהי לי מסביב אין שטן
ואין פגע רע:

* והנני אמר לבנות בית לשם יהוה אלהי כאשר
דבר יהוה אל דוד אבי לאמר בנך אשר אתן
תחת יד על כסאך הוא יבנה הבית לשמי:

* ועתה צוה ויכרתו לי ארזים מן הלבנון ועבדי
יהיו עם עבדיך ושכר עבדיך אתן לך ככל אשר
תאמר כי אתה ידעת כי אין בנו איש ידע לכרות

עצים כצדגים: * ויהי בשמע חירם את דברי
שלמה וישמח מאד ויאמר ברוך יהוה היום אשר
נתן לדוד בן חכם על העם הרב הזה:

* וישלח חירם אל שלמה לאמר שמעתי את
אשר שלחת אלי אני אעשה את כל חפצך בעצי
ארזים ובעצי ברושים:

* עבדי ירדו מן הלבנון וימרו ואני אשימם
דברות בים עד המקום אשר תשלח אלי ונפצתי
שם ואתה תשא ואתה תעשה את חפצי לתת לחם
ביתי:

* ויהי חירום נתן לשלמה עצי ארזים ועצי
ברושים כל חפצו:

* ושלמה נתן לחירם עשרים אלה ברחמים
מכלת לביתו ועשרים כר שמן כתירת כור יתן
שלמה לחירם שנה בשנה:

* ויהוה נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי
שלם בין חירם ובין שלמה ויכרתו ברית שניהם:
* ויעל המלך שלמה מסמבל ישראל ויהי חם
שלשים אלה איש:

* וישלחם לבנונה עשרת אלפים בחדש חליפות
חדש יהיו בלבנון שנים חדשים בביתו ואדנירם
על חמם:

4 * Nunc autem requie dedit Deus meus
mihi per circuitum, & non est satan neq;
5 occurfus malus: * Quamobrem cogito æ-
dificare tēplum nomini domini Dei mei,
sicut locutus est David patri meo dicens:
B Filius tuusquem dabo pro te super folium
tuum, ipse ædificabit domū nomini meo.

6 * Præcipe igitur vt prædant mihi fer-
ui tui cedros de Libano, & serui mei sint
cum seruis tuis: mercedem autem seruo-
rum tuorum dabo tibi quamcunque pe-
tieris. scis enim quomodo non est in po-
pulo meo vir qui nouerit ligna cedere si-
7 cut Sidonij. * Cum ergo audisset Hiram
verba Salomonis, lætatus est valdè, & ait:
Benedictus Dominus hodie, qui dedit Da-
uid filium sapiētissimum super populum
8 hunc plurimum. * Et misit Hiram ad Sa-
lomonem dicens: Audiui quęcunq; man-
dasti mihi. ego faciam omnem volunta-
tem tuam in lignis cedrinis & abiegnis.

9 * Serui mei deponent ea de Libano ad
C mare, & ego componam ea in ratibus in
mari vsque ad locum quem significaueris
mihi: & applicabo ea ibi, & tu tolles ea:
præbebisque necessaria mihi, vt detur ci-
bus domui meæ.

10 * Iraque Hiram dabat Salomoni ligna
cedrina & ligna abieгна iuxta omnem vo-

11 luntatem eius. * Salomon autem præ-
bebat Hiram viginti millia coros tritici
in cibum domui eius, & viginti coros pu-
rissimi olei. hæc tribuebat Salomon Hirā
12 per singulos annos. * Dedit quoque Do-
minus sapientiam Salomoni, sicut locutus
est ei. Et erat pax inter Hiram & Salomo-
D nem, & percusserunt ambo fœdus.

13 * Elegitque rex Salomon operarios de
omni Israel, & erat indictio triginta mil-

14 lia virorum. * Mittebatque eos in Liba-
num decem millia per menses singulos vi-
cissim, ita vt duobus mensibus essent in
domibus suis. Et Adoniram erat super hu-
iuscemodi indictionem.

תרגום יונתן

4 וכען אנית יי אלהי לי מסחור סחור ליה סטן ולית פגע ביש
5 והא אנא אמר למבני ביתא לשמא דיי אלהי כמה דמליל יי עם דוד אבא למימר ברוך דאסתחזוקתך על פריס מלכותך הווא יבני
ביתא לשמי: * וכען פקיד ויקצו לי ארזין מן לבנון ועבדי יהון עם עבדך ואגר עבדך אתון לך ככל דמימר ארי את ידעת ארי
ליה בנא גברא דידע למיקץ אעין כצידונאי:
7 והנני כר שמע חירם ויחרי לחרא ואמר בריך יי יוסא דין דיהב לדוד בר חכים על עמא סגיארה הדין:
8 ושלח חירם לוח שלמה למימר שסעית ית דשלחת לוחי אנא אסופיק ית כל צרכך באעין ארזין ובאעין בירן:
9 עבדי יתחון מן לבנון לימא ואנא אשוינן חורגסין בימא עד אחרא דחשלח לי וארמינן חסן ואח תטול ואח תסופיק ית צרכי לסתן
מזון לאנש ביתי: * והוה חירם יהיב לשלמה אעין ארזין ואעין בירן כל צרכיה:
11 ושלמה יהב לחירם עשרין אלפין כורין חושין פרנס לאנש ביתיה ועשרין כורין משחא כתישא כורין ויהיב שלמה לחירם שתא
בשתא: * ויי יהב חכמה לשלמה כמה דמליל ליה והנני שלמא בין חירם ובין שלמה וגורו קניין תרויהון:
13 ומני מלכא שלמה מסקי מסין מכל ישראל והנני מסקי מסין תלתין גברא:
14 ושלחנין ללבנון עשרא אלפין גברא בירחא מישחן ירחא הון בלבנון ותרין ירחין בביתיה ואדנירם סטנא על מסקי מסין:

* Et nunc requiē dedit Dominus Deus meus 4
mihi per circuitum, non est insidiator & non est
occurfus malus.

* Et ecce ego dico ædificare domum nomini 5
Domini Dei, sicut locutus est Dominus ad Da-
uid patrem meum dicens: Filius tuus quem da-
bo pro te super solium tuum, hic ædificabit do-
mum nomini meo.

* Et nunc præcipe & præcidant mihi ligna 6
de Libano. ecce serui mei cum seruis tuis, &
mercedem seruorum tuorum dabo tibi secundū
omnia quæ dixeris. quia tu scis, quod non est in
nobis qui nouerit incidere ligna sicut Sidonij.

* Et factum est ut audiuit Chiram uerba 7
Salomonis, letatus est valdè. & ait: Benedi-
ctus Dominus hodie qui dedit Dauid filium sa-
pientem super populum multum hunc.

* Et misit Chiram ad Salomonem, dicens: 8
Audiui de omnibus quæ misisti ad me, ego fa-
ciam voluntatem tuam in lignis cedrinis & a-
biegnis.

* Serui mei deducunt ea de Libano in mare, 9
& ego ponam ea in ratibus usque ad locum
quem nunciaueris ad me, & excutiam ea ibi
& tu tolles. & tu facies voluntatem meam ut
des panes domui meæ.

* Et erat Chiram dans Salomoni cedros & 10
abietes iuxta omnem voluntatem eius.

* Et Salomon dedit Chiram viginti millia 11
coros tritici cibum domui eius, & viginti ba-
tos olei contusi. secundum hoc dabat Salomon
Chiram singulis annis.

* Et Dominus dedit Salomoni sapientiam si- 12
cut locutus est ei. & erat pax inter Chiram
& inter Salomonem. & pepigerunt fœdus
inter se.

* Et tulit Rex Salomon tributum de om- 13
ni Israel. & erat tributum triginta millia vi-
rorum.

* Et misit eos in Libanum, decem millia in 14
mense, qui vicissim mutabantur, mense vno e-
rant in Libano, et duobus mensibus in domibus
suis. & Adoniram super tributum.

* καὶ νῦν ἀνέπαυσεν κύριος ὁ θεός μου ἐμοὶ κυκλόθεν,
ὅτι ἐστὶν ὑπὸ τοῦ κυρίου & ὅτι ἐστὶν ἀπὸ τῆς πονηρίας.

* καὶ ἰδοὺ ἐγὼ λέγω οἰκοδομήσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου
τοῦ θεοῦ, καθὼς ἐλάλησεν κύριος πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα
μου λέγων, ὁ υἱός σου ὃν δώσω σοὶ τὸ ὑπὲρ τὸν θρόνον σου, ἐ-
ξ-
τος οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τῷ ὀνόματί μου.

* καὶ νῦν ἐντέλλαι καὶ κοψάτωσθαι μοι ξύλα ἐν τοῖς
λίβανου. ἰδοὺ ἐγὼ δούλωί μου μὲν τῶν δούλων σου, καὶ τὸν
μισθὸν τῶν δούλων σου δώσω σοι καὶ πάντα ὅσα σοὶ εἴπῃς,
ὅτι σὺ οἶδας, ὅτι ὅτι ἐστὶν ἐν ἡμῖν εἰδὼς κόπῃ ξύλα καθὼς
ἐπιδόνιοι.

* καὶ ἐχρέτω ὡς ἤκουσε χειρὰ τῶν λόγων θεομω-
ν-
τῶ ἐχάρη (φύλαξ) καὶ εἶπεν, διλογητὸς κύριος (ἐν-
μερὸν ὃς ἐδωκε τὰ δαυὶδ υἱὸν φρένημον ὑπὲρ τὸν λαὸν τὸν
πολιτὴν τοῦτον).

* καὶ ἀπέστειλε χειρὰ πρὸς θεομωντὰ λέγων, ἀκή-
κοα πᾶσι πάντων ὧν ἀπέσταλκας πρὸς με, ἐγὼ ποιήσω τὸ
θέλημα σου εἰς ξύλα κέδρινα καὶ πρίκινα.

* ἐγὼ δούλωί μου κατὰξουσιν αὐτὰ ἐν τοῖς λίβανος εἰς
τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγὼ φήσω αὐτὰ εἰς χελιδίνας ἕως
τοῦ τόπου οὗ ὃν ἀποστείλῃς πρὸς με, καὶ ἐκπνέσω αὐτὰ
ἐκεῖ καὶ σὺ λείψῃς. καὶ σὺ ποιήσεις τὸ θέλημα μου τοῦ δέ-
ξαι ἀπ' αὐτοῦ τὰ οἶκόν μου.

* καὶ ἡ χειρὰ διδοῖς τὰ θεομωντὰ κέδρις καὶ πρί-
κας καὶ πᾶσι τὸ θέλημα αὐτοῦ.

* καὶ θεομωντὰ ἐδωκε τὰ χειρὰ εἴκοσι χιλιάδας κό-
ρις πυρρὸν μαχάλ τὰ οἶκόν αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι βαῖθ ἐλαίης
κεκοπανισμῶν. καὶ τοῦτο ἐδίδου θεομωντὰ τὰ χειρὰ καὶ
ἐν αὐτῷ.

* καὶ κύριος ἐδωκε τὰ θεομωντὰ θέρην καθὼς ἐλά-
λησεν αὐτῷ. καὶ ἡ εἰρήνη ἀνὰ μέθην χειρὰ ἐν δυνάμει
ἐν θεομωντῶν. & διέβη τὸ διαθήκην δυνάμει ἐν αὐτοῖς.

* καὶ δυνάμει ὁ βασιλεὺς σολομών φόρον ἐκ πτω-
τῶν ἰσραήλ. & ἡ δὲ φόρος τεράκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν.

* καὶ ἀπέστειλεν αὐτοῦ εἰς τὸν λίβανον, δέκα χιλιάδες
ἐν τῷ μὲν ἀλλασόμω, μὲν αὐτὰ ὅσα ἦσαν ἐν τῷ λίβαν-
ῳ, καὶ δύο μὲν αὐτῶν ἐν τοῖς οἰκοῖς αὐτοῦ. καὶ ἀδονιράμ ὑπὲρ
τοῦ φόρου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et nunc requiem dedit Dominus Deus meus mihi undique; non est aduersarius, nec occurfus malus.

* Et ecce ego dico quod ædificabo domum nomini Domini Dei mei, sicut locutus est Dominus cum Dauid patre meo, dicēdo: Filius tuus quem dabo pro te super solium regni tui, ipse ædificabit domum nomini meo.

* Et nunc iube ut scindant mihi cedros ex Libnan, & serui mei erunt cum seruis tuis; & mercedem seruorum tuorum dabo tibi iuxta id quod dixeris: nam tu nosti quod non est inter nos vir qui norit scindere ligna: ut Szidonæi.

* Et fuit cum audisset Hhiram uerba Selomoh, lætaturus est valdè, & dixit: Benedictus Deus hodie, qui dedit Dauid filium sapientem super populum multum hunc.

* Et misit Hhiram ad Selomoh dicendo: Audiui quod misisti ad me. ego sufficiam omnem necessitatem tuam in lignis cedrorum & lignis abietum. Serui mei deducunt ligna ex Libnan ad mare, & ego ponam ea per rates in mare usque ad locum ad quē miseris mihi, & coniciam ea ibi, & tu tolles: & tu suppeditabis necessitatem meam dando cibum viris domus meæ.

* Et Hhiram præbuit Selomoh ligna cedrorum & ligna abietum, omnem necessitatem eius.

* Et Selomoh dedit Hhiram viginti millia cororum frumenti in sustentationem hominibus domus eius, & viginti coros olei contusi: sic dedit Selomoh Hhiram singulis annis.

* Et Dominus dedit sapientiam Selomoh, sicut locutus fuerat ei. & fuit pax inter Hhiram & Selomoh; & percusserunt fœdus ambo ipsi.

* Et præposuit rex Selomoh conuectores tributorum ex omni Israel, & fuerunt conuectores tributorum triginta millia virorum.

* Et misit illos ad Libnan decem millia virorum, in mense vicissim vno mense erant in Libnan, & duobus mensibus in domo sua. & Adoniram erat præpositus super conuectores tributorum.

וַיְהִי לְשִׁלְמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף נָשָׂא סָבֵל וּשְׁמָנִים
 אֶלֶף חֶצֶב בָּהָר:
 לְבַד מְשָׁרֵי הַנְּצִיבִים לְשִׁלְמֹה אֲשֶׁר עַל-
 הַמֶּלֶאכֶה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרָדִים
 בָּעֵם הָעֲשִׂים בְּמִלְאכָה:
 וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וַיַּסְעוּ אַבְנִים גְּדֹלוֹת אַבְנִים יְקָרוֹת
 לְיִסֵּד הַבַּיִת אַבְנֵי גִזִּירָה:
 וַיַּפְסְלוּ בְנֵי שִׁלְמֹה וּבְנֵי חִירוֹם וְהַנְּבָלִים וַיְכִינוּ
 הָעֲצִים וְהָאֲבָנִים לִבְנוֹת הַבַּיִת:

ו

וַיְהִי בְּשָׁמוֹנִים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה
 לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשָׁנָה הָרִבְעִית
 בַּחֹדֶשׁ זֶה הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה עַל-
 יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה:
 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה לַיהוָה שְׁשִׁים
 אַמָּה אֲרָכּוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ:
 וְהָאוֹלָם עַל-פְּנֵי הַיֵּכָל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אֲרָכּוֹ
 עַל-פְּנֵי רָחֹב הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה רָחְבוֹ עַל-פְּנֵי הַבַּיִת:
 וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חֲלוֹנֵי שְׁקָפִים אֲטָמִים:
 וַיִּבֶן עַל-קִיר הַבַּיִת יִצְוֹעַ סָבִיב אֶת-קִירוֹת הַבַּיִת
 סָבִיב לַהֵיכָל וּלְדָבָר וַיַּעַשׂ צִלְעוֹת סָבִיב:
 הַיִּצְוֹעַ הַתַּחְתָּנָה חֲמֵשׁ בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכּוֹנָה
 שֵׁשׁ בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שִׁבְעָה בְּאַמָּה רָחְבָּהּ
 כִּי מִגִּרְעוֹרָה נָתַן לַבַּיִת סָבִיב חוּצָה לְבִלְתִּי אֲחוֹ
 בְּקִירוֹת הַבַּיִת:
 וְהַבַּיִת בַּהֲבִנְתּוֹ אֲבָן שִׁלְמֹה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבּוֹת
 וְהַגִּרְזֹן כָּל-כְּלֵי בָרוֹל לֹא-נִשְׁמַע בַּבַּיִת בַּהֲבִנְתּוֹ:
 פֶּתַח הַצִּלְעַת הַתִּיכּוֹנָה אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת הַיְמָנִית
 וּבִלְוִלִים יַעֲלוּ עַל-הַתִּיכּוֹנָה וּמִן-הַתִּיכּוֹנָה אֶל-
 הַשְּׁלֹשִׁים:

* Fuerūt itaq; Salomoni septuaginta mil-
 lia eorum qui onera portabāt, & octogin-
 ta millia latomorum in mōte: * absq; prę-
 positis qui pręerant singulis operibus nu-
 mero trium millium & trecentorum prę-
 cipientiũ populo, & his qui faciebāt opus.
 * Pręcepitq; rex vt tollerent lapides gran-
 des, lapides preciosos in fundamentũ tem-
 pli, & quadrarent eos, * quos dolauerunt
 cęmentarij Salomonis & cęmentarij Hi-
 ram. Porro Giblij pręparauerunt ligna, &
 lapides ad ædificandam domum.

CAP. VI.

Factum est ergo quadringentesimo &
 octogesimo anno egressionis filiorũ Is-
 rael de terra Egypti in anno quarto men-
 se Zio, ipse est mensis secundus regni Sa-
 lomonis super Israel, ædificare cępit do-
 mum Domino. * Domus autę quam ædi-
 ficabat rex Salomō Dño, habebat sexagin-
 ta cubitos in lōgitudine, & viginti cubi-
 tos in latitudine, & triginta cubitos in al-
 titudine. * Et porticus erat ante templum
 viginti cubitorũ longitudinis, iuxta men-
 suram latitudinis templi, & habebat decę
 cubitos latitudinis ante facię templi: * Fe-
 citq; in templo fenestras obliquas, * & æ-
 dificauit super parietem templi tabulata
 per gyrũ in parietibus domus per circuitũ
 templi & oraculi, & fecit latera in circui-
 tu. * Tabulatũ quod subter erat quinq; cu-
 bitos habebat latitudinis, & medium ta-
 bulatũ sex cubitorũ latitudinis, & tertiũ
 tabulatũ septem habens cubitos latitudi-
 nis. Trabes autem posuit in domo per cir-
 cuitũ forinsecus, vt nō hærerent muris tē-
 pli. * Domus autem cũ ædificaretur de
 lapidibus dolatis atque perfectis ædifica-
 ta est: & malleus & securis, & omne ferra-
 mentum non sunt audita in domo cũ
 ædificaretur. * Ostium lateris medij in pa-
 riete erat domus dextrę, & per cochleam
 ascendebant in medium cœnaculum, & a
 medio in tertium.

תרגום יונתן

וַיְהִי לְשִׁלְמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף נָשָׂא סָבֵל וּשְׁמָנִים
 אֶלֶף חֶצֶב בָּהָר: * בְּרַבְּנֵי אִיסְטְרִטִינִיָּה דְּלִשְׁלֹמֹה דְּמִמְּנָן עַל
 עִבְדֵּיהֶּם תְּלִיתָא אֶלֶף וְחֵלֶף מֵאָרָה דְּמִפְּלִיחִין בְּעִבְדֵּיהֶּם * וּפְקִיד מִלְכָּא וְעִקְרוֹ אַבְנֵי רַבְּרָכָן אַבְנֵי טָבָן לְשִׁכְלָלָהּ
 וַיַּפְסְלוּ בְנֵי שִׁלְמֹה וּבְנֵי חִירוֹם וְהַנְּבָלִים וַיְכִינוּ
 הָעֲצִים וְהָאֲבָנִים לִבְנוֹת הַבַּיִת: * וּפְסִלֹו אֲרִידִיכְלִי שִׁלְמֹה וְאֲרִידִיכְלִי חִירוֹם וְאֲרִידִיכְלִי אֲעִיָּה וְאֲרִידִיכְלִי לְמִבְנֵי בֵּיתָא:

ו

וַיְהִי בְּשָׁמוֹנִים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה
 לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשָׁנָה הָרִבְעִית
 בַּחֹדֶשׁ זֶה הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה עַל-
 יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה:
 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה לַיהוָה שְׁשִׁים
 אַמָּה אֲרָכּוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ:
 וְהָאוֹלָם עַל-פְּנֵי הַיֵּכָל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אֲרָכּוֹ
 עַל-פְּנֵי רָחֹב הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה רָחְבוֹ עַל-פְּנֵי הַבַּיִת:
 וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חֲלוֹנֵי שְׁקָפִים אֲטָמִים:
 וַיִּבֶן עַל-קִיר הַבַּיִת יִצְוֹעַ סָבִיב אֶת-קִירוֹת הַבַּיִת
 סָבִיב לַהֵיכָל וּלְדָבָר וַיַּעַשׂ צִלְעוֹת סָבִיב:
 הַיִּצְוֹעַ הַתַּחְתָּנָה חֲמֵשׁ בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכּוֹנָה
 שֵׁשׁ בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שִׁבְעָה בְּאַמָּה רָחְבָּהּ
 כִּי מִגִּרְעוֹרָה נָתַן לַבַּיִת סָבִיב חוּצָה לְבִלְתִּי אֲחוֹ
 בְּקִירוֹת הַבַּיִת:
 וְהַבַּיִת בַּהֲבִנְתּוֹ אֲבָן שִׁלְמֹה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבּוֹת
 וְהַגִּרְזֹן כָּל-כְּלֵי בָרוֹל לֹא-נִשְׁמַע בַּבַּיִת בַּהֲבִנְתּוֹ:
 פֶּתַח הַצִּלְעַת הַתִּיכּוֹנָה אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת הַיְמָנִית
 וּבִלְוִלִים יַעֲלוּ עַל-הַתִּיכּוֹנָה וּמִן-הַתִּיכּוֹנָה אֶל-
 הַשְּׁלֹשִׁים:
 וְהַחֹדֶשׁ זֶה הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה עַל-
 יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה:
 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שִׁלְמֹה לַיהוָה שְׁשִׁים
 אַמָּה אֲרָכּוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ:
 וְהָאוֹלָם עַל-פְּנֵי הַיֵּכָל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אֲרָכּוֹ
 עַל-פְּנֵי רָחֹב הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה רָחְבוֹ עַל-פְּנֵי הַבַּיִת:
 וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חֲלוֹנֵי שְׁקָפִים אֲטָמִים:
 וַיִּבֶן עַל-קִיר הַבַּיִת יִצְוֹעַ סָבִיב אֶת-קִירוֹת הַבַּיִת
 סָבִיב לַהֵיכָל וּלְדָבָר וַיַּעַשׂ צִלְעוֹת סָבִיב:
 הַיִּצְוֹעַ הַתַּחְתָּנָה חֲמֵשׁ בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכּוֹנָה
 שֵׁשׁ בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שִׁבְעָה בְּאַמָּה רָחְבָּהּ
 כִּי מִגִּרְעוֹרָה נָתַן לַבַּיִת סָבִיב חוּצָה לְבִלְתִּי אֲחוֹ
 בְּקִירוֹת הַבַּיִת:
 וְהַבַּיִת בַּהֲבִנְתּוֹ אֲבָן שִׁלְמֹה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבּוֹת
 וְהַגִּרְזֹן כָּל-כְּלֵי בָרוֹל לֹא-נִשְׁמַע בַּבַּיִת בַּהֲבִנְתּוֹ:
 פֶּתַח הַצִּלְעַת הַתִּיכּוֹנָה אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת הַיְמָנִית
 וּבִלְוִלִים יַעֲלוּ עַל-הַתִּיכּוֹנָה וּמִן-הַתִּיכּוֹנָה אֶל-
 הַשְּׁלֹשִׁים:

* Et fuerunt Salomoni septuaginta millia eorum qui portabant onus, & octoginta millia latomorum in monte,

* Absque principibus qui præerant super opera Salomonis tria millia & trecenti præfæti populi qui faciebant opera.

* Et præcepit rex, & tollunt lapides grandes preciosos in fundamentum domus & lapides dolatos.

* Et dolauerant serui Salomonis & serui Chiram & Giblij, & præparauerunt lapides, & ligna ad ædificandum domum.

CAP. VI.

ET factum est in octogesimo & quadragesimo anno egressionis filiorum Israel de Ægypto, anno quarto in secundo mense regnante rege Salomone super Israel, & ædificauit domum Domino.

* Et domus quam ædificauit rex Salomon Domino, sexaginta cubiti longitudo eius, et viginti cubiti latitudo eius, & triginta cubiti altitudo eius.

* Et vestibulum ante faciem templi viginti cubiti longitudo eius super latitudinem domus, & decem in cubito latitudo eius ante faciem domus.

* Et fecit domui fenestras cancellatas secretas.

* Et fecit super parietem domus trabes per gyrum templo & oraculo. & fecit latera in circuitu.

* Latus quod subter, quinque cubitorum latitudo eius. & medium sex cubitorum latitudo, & tertium septem cubitorum latitudo eius, quia distantiam dedit domui per circuitum forinsecus domus, ut non haberent parietibus domus:

* Nam domus cum ædificaretur ipsa, lapidibus integris dolatis ædificata est. & malleus et securis & omne instrumentum ferreum non auditum fuit quum ædificabatur ipsa.

* Et ostium lateris inferioris ad humerum domus dextræ, & cochlearis ascensus in medium, & de medio in culmen tertium.

* καὶ ἦσαν τὰ θεμέλια πέντε ἑβδομήκοντα χιλιάδες αἰρέντων ἀρσίν, & ὀκτώηκοντα χιλιάδες λατόμων ἐν τῷ ὄρει,

* ἔκτος τῶν ἀρχόντων τῶν καθεσμενίων ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ τρεῖς χίλιοι καὶ τριακόσιοι ἡμισάται & λαὸς τῶν ποιούντων τὰ ἔργα.

* καὶ ἐνείλατο ὁ βασιλεὺς, & αἶρεσι λίθους μεγάλους λίμεις εἰς τὸ θεμέλιον & οἴκῃ καὶ λίθοις πελεκητοῖς.

* καὶ ἐπελέκησαν ὁ δοῦλος θεοῦ ἡμεῖς καὶ ὁ δοῦλος χειρὸς καὶ ὁ γίβλιος, καὶ ἠτίμασαν οὗτοι λίθους καὶ τὰ ξύλα τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον.

ς.

* Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὀγδοηκοστῷ καὶ τετρακοσιοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐκ τῆς αἰγύπτου τῷ ἔτει τῷ τεταρτῷ ἐν τῷ δευτέρῳ μῶνι βασιλεύοντος τοῦ βασιλέως θεοῦ ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἰσραὴλ, καὶ οἰκοδόμησε τὸν οἶκον τῷ κυρίῳ.

* καὶ ὁ οἶκος ὃν οἰκοδόμησεν ὁ βασιλεὺς θεοῦ ἡμεῖς τῷ κυρίῳ ἐξήκοντα πήχεις τὸ μῆκος αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι πήχεις τὸ πλάτος αὐτοῦ, & τριάκοντα πήχεις τὸ ὕψος αὐτοῦ.

* καὶ τὸ ἐλάμην πρὸς ὄψωπον τοῦ ναοῦ εἴκοσι πήχεις τὸ μῆκος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ πλάτος τοῦ οἴκου, καὶ δέκα ἐν πήχει τὸ πλάτος αὐτοῦ καὶ πρὸς ὄψωπον τοῦ οἴκου.

* καὶ ἐποίησεν τῷ οἴκῳ θυρίδας δολιχτυωμύρας κρυπίας.

* καὶ ἐποίησεν ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ οἴκου μέλαθρα κυκλόθεν τῷ ναῷ καὶ τῷ δαβίρ. καὶ ἐποίησε πλυσθεὶς κύκλῳ.

* ἡ πλυσθεὶς ἡ ὑποκάτω, πάντες πηχέων τὸ πλάτος αὐτῆς. καὶ τὸ μέσον ἐξ πηχέων τὸ πλάτος, καὶ ἡ τρίτη ἐπὶ πηχέων τὸ πλάτος αὐτῆς, ὅτι διάστημα ἔδωκεν τῷ οἴκῳ κυκλόθεν ἐξωθεν τοῦ οἴκου, ὅπως μὴ ἑπὶ λαμβανῶν τῶν τοίχων τοῦ οἴκου.

* ὁ γὰρ οἶκος ἐν τῷ οἰκοδομῆσθαι αὐτὸν, λίθοις ὀγκλήρεσι ἀκρογρόμοις οἰκοδομήθη. καὶ ἡ φύρα καὶ πέλεκυς καὶ πᾶν σκεῦος σιδηρεῖον οὐκ ἠκούσθη ἐν τῷ οἰκοδομῆσθαι αὐτόν.

* καὶ ὁ πηλὸν τὴν πλυσθεὶς τὴν ὑποκάτωθεν ἐπὶ τῷ ὀμίαν τοῦ οἴκου τὸν δεξιόν, καὶ ἐλκτικὴ δυνάμεις εἰς τὸ μέσον καὶ ἐκ τῆς μέσης ἐπὶ τῷ τεύχεϊ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Et fuerunt Selomoh septuaginta millia qui portabant humero, & octoginta millia qui caedebant in monte.

Præter magistros antesignanorum Selomoh qui præpositi erant super opus, tria millia & trecenti, qui seruire faciebant populum qui faciebat opus.

Et iussit rex ut eruerent lapides magnos, lapides bonos ad fundandum domum, lapides caesos.

Et ceciderunt architecti Selomoh & architecti Hhiram, & caesores, & composuerunt ligna & lapides ad ædificandum domum.

CAP. VI.

ET fuit quadragesimo & octogesimo anno, ex quo egressi sunt filij Israel de terra Misraim, anno quarto mense splendoris florû (ipse est mensis secundus, quo regnavit Selomoh super Israel) ædificauit domum Domino.

Et domus quam ædificauit rex Selomoh

Domino, sexaginta cubitorum erat longitudo eius, & viginti latitudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius.

Et porticus erat ante

templum domus, & viginti cubitorum erat longitudo eius ante latitudinem domus, & decem cubitorum latitudo eius ante domum.

Et fecit domui fenestras apertas intrinsecus & clausas forinsecus, & operiebant vectem domus quietis, capita tigni cedrini.

Et ædificauit super parietes domus prominentiâ in circuitu, gyravitque parietes domus circum circa templum & domum propitiationû: & fecit appendices per circuitum.

Appendicis inferioris quinque cubitorum erat latitudo, & medij sex cubitorum latitudo, & tertij septem cubitorum latitudo. quia proiecturam fecit in medio forinsecus ab appendicibus ut capita tignorum quiescerent super prominentias, & non tigna transirent parietes domus.

Et domus dum ædificaretur, lapidibus perfectis ordinationis ædificata est. & mallei & secures, omne instrumentum ferri non auditum est in domo dum ædificaretur.

Porta appendicis inferioris aperta erat in latere domus dextro, & per cochleas ascendebant ab inferiori ad superiorem per viam appendicum.

* ויבן את הבית ויכלהוויספן את הבית גבים
 ושררת בארזים :
 * ויבן את היציע על כל הבית חמש אמות
 קומתו ויאחז את הבית בעצי ארזים :
 * ויהי דבר יהוה אל שלמה לאמר :
 * הבית הזה אשר אתה בנה אם תלך בחקתי
 ואת משפטי תעשור ושמרת את כל מצותי
 ללכת בהם והקמתי את דברי אתך אשר דברתי
 אל דוד אביך : * ושכנתי בתוך בני ישראל
 ולא אעזב את עמי ישראל :
 * ויבן שלמה את הבית ויכלהו :
 * ויבן את קירות הבית מביתו בצלעות ארזים
 מקרקע הבית עד קירות הספן צפה עץ מבית ויצף
 את קרקע הבית בצלעות ברושים :
 * ויבן את עשרים אמה מירכתי הבית בצלעות
 ארזים מן הקרקע עד הקירות ויבן לומבית
 לדבר לקדש הקדשים :
 * וארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל לפני :
 * וארז אל הבית פנימה מקלעת פקעים ופטורי
 צצים הכל ארז אין אבן נראת :
 * ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם
 את ארון ברית יהוה :
 * ולפני הדביר עשרים אמה ארך ועשרים אמה
 רחב ועשרים אמה קומתו ויצפהו זהב סגור ויצף
 מזבח ארז : * ויצף שלמה את הבית מפנימה זהב
 סגור ויעבר ברתיקות זהב לפני הדביר ויצפהו זהב :
 * ואת כל הבית צפה זהב עד תם כל הבית וכל
 המזבח אשר לדביר צפה זהב :
 * ויעש בדביר שני כרובים עצי שמן עשר אמות
 קומתו :

9 * Et ædificauit domū & consummauit
 eam. Texit quoque domum laquearibus
 10 cedrinis : * Et ædificauit tabulatum super
 omnem domum quinque cubitis altitu-
 dinis, & operuit domum lignis cedrinis.
 11 * Et factus est sermo Domini ad Salomo-
 12 nem, dicens : * Domus hæc quam edificas,
 si ambulaueris in præceptis meis, & iudi-
 cia mea feceris, & custodieris omnia man-
 data mea gradiens per ea, firmabo sermo-
 nem meum tibi quem locutus sum ad Da-
 13 uid patrem tuum : * Et habitabo in medio
 filiorum Israel, & non derelinquam popu-
 14 lum meum Israel. * Igitur ædificauit Salo-
 15 mon domū & consummauit eam. * Et edi-
 ficauit parietes domus intrinsecus tabula-
 tis cedrinis à pauimento domus vsque ad
 summitatem parietum & vsq; ad laquea-
 ria, & operuit lignis cedrinis intrinsecus,
 & texit pauimentum domus tabulis abie-
 16 gnis. * Ædificauitque viginti cubitorū ad
 posteriorem partem templi tabulata ce-
 drina à pauimento vsque ad superiora, &
 fecit interiorem domum oraculi in san-
 17 ctum sanctorum. * Porro quadraginta cu-
 18 bitorum erat ipsum templum præ foribus
 oraculi : * Et cedro oīs domus intrinsecus
 vestiebatur, habēs tornaturas & iūcturas
 suas fabrefactas & celaturas eminētes. om-
 nia cedrinis tabulis vestiebantur, nec om-
 nino lapis apparere poterat in pariete.
 19 * Oraculū autē in medio domus in inte-
 riori parte fecerat, vt poneret ibi arcā fo-
 20 deris Dñi. * Porro oraculū habebat viginti
 cubitos lōgitudinis, & viginti cubitos la-
 titudinis, & viginti cubitos altitudinis : &
 opuit illud atque vestiuit auro purissimo.
 21 sed & altare vestiuit cedro. * Domū quoq;
 ante oraculū opuit auro purissimo : & affi-
 22 xit laminas clauis aureis. * Nihil erat in tē-
 plo quod nō auro tegetetur. sed & totum
 23 altare oraculi texit auro. * Et fecit in ora-
 culo duos cherubin de lignis oliuarum
 decem cubitorum altitudinis.

תרגום יונתן

9 ובנא ית ביתא ושכלליה וטליל ית ביתא בהנתוכין ועילא מנהון סדרא דריכפת רישי שרית ארזיא :
 10 ובנא ית חיקא על כל ביתא חמש אמות רומיה וטליל ית ביתא באעי ארזיא :
 11 וחוה פתגם נבואח מן קדם יי עם שלמה למימר :
 12 ביתא הדין דאח בני אס תתך בקיימי ואם ית דיני תעביד ותשר ית כל פקודי למתך בהון ואקים ית פתגמי עמך דמלילית עם דוד אבוך :
 13 ואשרי שקינתי בגו בני ישראל ולא ארחיק ית עמי ישראל :
 14 ובנא שלמה ית ביתא ושכלליה :
 15 ובנא ית כחלי ביתא מלגיו במחיצת ארזיא מארעית ביתא ועד כחליא עד משי שמי שריתא חפי נסרין דארזיא מלגיו וחפי ית אושי
 16 ביתא במחיצת בירן : ובנא ית עשרין אמת מסיפי ביתא במחיצת ארזיא מן אושיא ועד כחליא ובנא ליה מלגיו לבית כפורי
 17 לקודש קדשניא : וארבעין אמת תורה ביתא הוא היכלא לקבליה :
 18 ונסרין דארזיא חפי ביתא מלגיו וגלף חיוו בייעין
 19 ובית כפורי בגו ביתא מלגיו אתקין למתן חפן ית ארון קימא דיין :
 20 וקדם בית כפורי עשרין אמת ארכא ועשרין אמת רומיה וחפתי דחבא שבא וחפא מדבחא נסרין דארזיא :
 21 וחפא שלמה ית ביתא מלגיו דחבא שבא ואעבר בשלשון דרהב קדם בית כפורי וחפתי דחבא :
 22 וית כל ביתא חפא דחבא עד ושלם כל ביתא וכל מדבחא די לבית כפורי חפא דחבא :
 23 ועבר בבית כפורי תריין כרובין ראעי ויתא עשר אמת רומיה :

* Et edificauit domum & consummauit eam. & laquearibus textit eam in cedris.

* Et edificauit tabulata per totam domum quinque cubitorum altitudo eius, & confundebat tabulata in lignis cedrinis.

* Et factus est sermo Domini ad Salomonem dicens:

* Domus hæc quam tu ædificas, si ambulaueris in præceptis meis, & iudicia mea feceris, & custodieris omnia mandata mea gradiens in eis, firmabo sermonem meum tecum quem locutus sum ad Dauid patrem tuum.

* Et habitabo in medio filiorum Israel, & non derelinquam populum meum Israel.

* Et edificauit Salomon domum & consummauit eam.

* Et edificauit parietes domus intrinsecus per ligna cedrina à pavimento domus & usque ad parietes & usque ad trabes. & laquearibus textit coniunctim in lignis intrinsecus. et textit interiorem partem domus in abiegnis lateribus.

* Et edificauit viginti cubitos à summitate domus laterum cedrinorum à pavimento usque ad trabes. & fecit eam intrinsecus de oraculo in sanctum sanctorum.

* Et quadraginta cubitorum erat ipsum templum ante faciem oraculi:

* Et cedro operuit domum intrinsecus. & sculpsit cælaturas & extensas laminas, omnia cedrina, & lapis non apparebat.

* Et oraculum in medio domus in interiori parte, ut daret ibi arcam fæderis Domini.

* Viginti cubitorum longitudo, & viginti cubitorum latitudo; & viginti cubitorum altitudo eius. & operuit illud auro incluso.

* Et fecit altare ante faciem oraculi, & operuit illud auro.

* Et totam domum operuit auro, usque ad consummationem totius domus.

* Et fecit in oraculo duo cherubim de lignis cupressinis, decem cubitorum magnitudo mensurata:

* καὶ ὠκοδόμησε τὸν οἶκον καὶ συνετέλεσεν αὐτὸν. καὶ ἐκοιλοῦσά τ' αὐτὸν ἐν κέδροις.

* καὶ ὠκοδόμησε οὗτο ἐνδύοις δι' ὅλου τοῦ οἴκου πάντες πηχέων τὸ ὕψος αὐτῆς, καὶ συνεῖχεν ἐνδύοις ἐν ξύλοις κεδρίνοις.

* καὶ ἐῤῥυετο λόγος κυρίου πρὸς θεράμωνα λέγων·

* ὁ οἶκος οὗτος ὃν σὺ οἰκοδομεῖς, ἐὰν ὁδύσης ἐν τοῖς περὶ σάγμασί μου, καὶ ταῖς κεῖματά μου ποιῇς, καὶ φυλάσῃς πάσας τὰς ἐντολάς μου ἀνασρέφεις ἐν αὐταῖς, σήσω τὸν λόγον μου μετὰ σοῦ ὃν ἐλάλησα πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα σου.

* καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ υἱῶν ἰσραὴλ, & ἐκκαταλείψω τὸν λαόν μου ἰσραὴλ.

* καὶ ὠκοδόμησεν θεράμων τὸν οἶκον & συνετέλεσεν αὐτὸν.

* καὶ ὠκοδόμησε οὗτο τοῖς τοῦ οἴκου ἔσωθεν διὰ ξύλων κεδρίνων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ οἴκου καὶ ἕως τῶν τοίχων καὶ ἕως τῶν δοκῶν. καὶ ἐκοιλοῦσά τ' αὐτὸν συνεχώμῃρα ἐν ξύλοις ἔσωθεν. καὶ περιέσχεν τὸ ἔσω τοῦ οἴκου ἐν πλυνταῖς πλυραῖς.

* καὶ ὠκοδόμησε οὗτο εἴκοσι πήχεις ἀπ' ἀκροῦ τοῦ οἴκου τῶν πλυντῶν τῶν κεδρίνων ἀπὸ ἐδάφους ἕως τῶν δοκῶν. καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἔσωθεν ἐν τοῦ δαβὶς εἰς τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων.

* καὶ τεσσαράκοντα πηχέων ἡ ἀνὰ τὸς ὁ ναὸς καὶ πρὸς τὸ πρὸς τοῦ δαβὶς,

* καὶ κεδρῶ περιεσκέπασεν τὸν οἶκον ἔσωθεν. καὶ ἔγλυψεν κολαπῆας καὶ διαπεπτεσμῖρα πέταλα, πάντα κεδρίνα, καὶ λίθος οὐκ ἐφαίνετο.

* καὶ τὸ δαβὶς ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἔσωθεν, δούναι ἐκείτῳ κίβωτον διαθήκης κυρίου.

* εἴκοσι πηχέων τὸ μῆκος καὶ εἴκοσι πηχέων τὸ πλάτος, καὶ εἴκοσι πηχέων τὸ ὕψος αὐτῆς. καὶ περιέσχεν αὐτὸ χρυσῷ συγκεκλεισμῶν.

* καὶ ἐποίησεν δυσαθήριον καὶ πρὸς τὸ πρὸς τοῦ δαβὶς, & περιέσχεν αὐτὸ χρυσῷ.

* καὶ ὅλον τὸν οἶκον περιέσχε χρυσῷ, ἕως συντελείας πάντος τοῦ οἴκου.

* καὶ ἐποίησεν ἐν τῷ δαβὶς δύο χερουβὶμ ἐν ξύλων κυπαρισίνων δέκα πηχέων τὸ μέγεθος ἐσαθμωμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et ædificauit domum & consummauit illam, & operuit domum tabulis cauiatis: & supra illas erat ordo multiplex capitum tignorum cedrinorum.

* Et ædificauit cameram ultra totam domum. quinque cubitorum erat altitudo eius, & operuit domum lignis cedrinis.

" Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum Selomoh dicens: " Domus hæc quam ædificas, si ambulaueris in decretis meis, & si iudicia mea feceris, & seruaueris omnia præcepta mea, ambulando in illis, stabiliam verbum meum tecum, quod locutus sum cum Dauid patre tuo.

" Et ponam maiestatem meam in medio filiorum Israel, & non elongabo populum meum Israel.

* Et ædificauit Selomoh domum, & perfecit illam.

" Et ædificauit parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis, à pavimento domus usque ad parietes, donec attigisset cælos tignorum, & obduxit tabulis cedrinis intrinsecus, & obduxit fundamenta domus tabulatis abiegnis.

* Et ædificauit viginti cubitos ab extremitatibus domus tabulatis cedrinis à fundamentis usque ad parietes: & ædificauit sibi intrinsecus in domo oraculum in sanctum sanctorum.

" Et tabulæ cedrinæ operiebant domum intrinsecus, & sculpsit visionem ouorum & fasciarum & liliorum: omnis domus erat obducta tabulis cedrinis: non lapis visus est.

" Et domum oraculi in medio domus intrinsecus composuit, ut poneret ibi arcam fæderis Domini.

* Et ante domum oraculi viginti cubitorum erat longitudo, & viginti cubitorum latitudo, & viginti cubitorum altitudo, & obduxit illam auro bono, & obduxit altare tabulis cedrinis.

" Et operuit Selomoh domum intrinsecus auro bono, & traduxit catenis aureis domum oraculi, & operuit eam auro.

" Et totam domum textit auro, donec perficeretur tota domus, totumque altare quod erat in oraculo textit auro.

" Et fecit in domo oraculi duo cherubin è lignis oleæ, decem cubitorum erat altitudo eius.

24 * וחמש אמות כנף הכרוב האחת וחמש אמות
כנף הכרוב השנית עשר אמות מקצות כנפיו ועד
25 קצות כנפיו: * ועשר באמה הכרוב השני מדה
אחרת וקצב אחד לשני הכרובים:
26 * קומת הכרוב האחד עשר באמה וכן הכרוב
השני: * ויתן את הכרובים בתוך הבית
הפנימי ויפרשו את כנפיו הכרובים ותגע כנף
האחד בקיר וכנף הכרוב השני נגעה בקיר השני
וכנפיהם אל תוך הבית נגעת כנף אל כנף:
28 * ויצף את הכרובים זהב:
29 * ואת כל קירות הבית מסביקלע פתוחי מקלעות
כרובים ותמרות ופטורי צצים מלפנים ולחיצון:
30 * ואת קרקע הבית צפה זהב לפנימה ולחיצון:
31 * וארץ פתח הדביר עשרה דלתות עצי שמן
האיל מוזוזות חמשיר:
32 * ושתי דלתות עצי שמן וקלע עליהם מקלעות
כרובים ותמרות ופטורי צצים וצפה זהב וירד על
הכרובים ועל התמרות את הזהב:
33 * וכן עשרה לפתח ההיכל מוזוזות עצי שמן
מאת רבעיר:
34 * ושתי דלתות עצי כרושים שני צלעים הדלת
האחת גלילים ושני קלעים הדלת השנית גלילים:
35 * וקלע כרובים ותמרות ופטורי צצים וצפה
זהב מישר על המחקר:
36 * ולכן את החצר הפנימית שלשה טורי גזית
וטור כרתות ארזים:
37 * בשנה הרביעית יסד בית יהוה בירח זו:
38 * ובשנה האחת עשרה בירח בול הוא החדש
השמיני כלה הבית לכל דבריו ולכל משפטו
ויבנהו שבע שנים:

24 * Quinque cubitorum ala cherub vna,
& quinque cubitorum ala cherub altera,
id est, decem cubitos habentes à summitate
alæ usque ad alæ alterius summitatem.
25 * Decem quoque cubitorum erat cherub
D secundus in mensura pari, & opus vnum
26 erat in duobus cherubim, id est, altitudi
nem habebat vnus cherub decem cubito
27 rum, & similiter cherub secundus. * Po
suitq; cherubin in medio templi interio
ris. extendebat autem alas suas cherubin,
& tangebant ala vna parietem, & ala che
rub secundi tangebant parietem alterum:
alæ autem in media parte templi se inui
28 cem contingebant. * Texit quoque cheru
29 bin auro. * Et omnes parietes templi per
circuitum sculpsit variis cælaturis & tor
no. & fecit in eis cherubin & palmas, &
picturas varias quasi prominentes de pa
30 riete & egredientes. * Sed & pavementum
domus texit auro intrinsecus & extrinse
31 cus. * Et ingressu oraculi fecit duo ostiola
de lignis oliuarum, postesque angulorum
32 quinque. * Et duo ostia de lignis oliuarum.
& sculpsit in eis picturam cherubin
& palmarum species, & anaglypha valde
prominentia, & texit ea auro, & operuit
tam cherubin quàm palmas & cætera au
33 ro. * Fecitque in introitu templi postes de
34 lignis oliuarum quadrangulatos, * Et duo
ostia de lignis abiegnis altrinsecus, & v
trumque ostium duplex erat, & se inuicem
35 tenens aperiebatur. * Et sculpsit cherubin
& palmas & cælaturas valde eminentes,
operuitque omnia laminis aureis opere
36 quadro ad regulam. * Et ædificauit atrium
interius tribus ordinibus lapidum poli
torum, & vno ordine lignorum cedri.
37 * Anno quarto fundata est domus Domini
38 in mense Zio: * Et in anno vndecimo
mense Elul, ipse est mensis octauus, per
fecta est domus in omni opere suo, & in
vniuersis vrensilibus suis. ædificauitque
eam annis septem.

תרומם יונתן

24 * וחמש אמות כנף הכרוב האחת וחמש אמות
25 * ועשר אמות כנף הכרוב השנית עשר אמות מקצות כנפיו ועד
26 * קצות כנפיו: * ועשר באמה הכרוב השני מדה
27 * אחרת וקצב אחד לשני הכרובים:
28 * קומת הכרוב האחד עשר באמה וכן הכרוב
29 * השני: * ויתן את הכרובים בתוך הבית
30 * הפנימי ויפרשו את כנפיו הכרובים ותגע כנף
31 * האחד בקיר וכנף הכרוב השני נגעה בקיר השני
32 * וכנפיהם אל תוך הבית נגעת כנף אל כנף:
33 * ויצף את הכרובים זהב:
34 * ואת כל קירות הבית מסביקלע פתוחי מקלעות
35 * כרובים ותמרות ופטורי צצים מלפנים ולחיצון:
36 * ואת קרקע הבית צפה זהב לפנימה ולחיצון:
37 * וארץ פתח הדביר עשרה דלתות עצי שמן
38 * האיל מוזוזות חמשיר:
39 * ושתי דלתות עצי שמן וקלע עליהם מקלעות
40 * כרובים ותמרות ופטורי צצים וצפה זהב וירד על
41 * הכרובים ועל התמרות את הזהב:
42 * וכן עשרה לפתח ההיכל מוזוזות עצי שמן
43 * מאת רבעיר:
44 * ושתי דלתות עצי כרושים שני צלעים הדלת
45 * האחת גלילים ושני קלעים הדלת השנית גלילים:
46 * וקלע כרובים ותמרות ופטורי צצים וצפה
47 * זהב מישר על המחקר:
48 * ולכן את החצר הפנימית שלשה טורי גזית
49 * וטור כרתות ארזים:
50 * בשנה הרביעית יסד בית יהוה בירח זו:
51 * ובשנה האחת עשרה בירח בול הוא החדש
52 * השמיני כלה הבית לכל דבריו ולכל משפטו
53 * ויבנהו שבע שנים:

* Et quinque cubitorum ala cherub vnus, 24
& quinque cubitorum ala eius secunda.

* Decem in cubito à parte alæ eius & usque 25
ad partem alæ eius. & secundo cherub in men-
sura una consummatio vna cum ambobus.

* Et altitudo cherub vnus decem in cubito. 26
sic & secundus cherub.

* Et posuit ambo cherubim in medio domus 27
interioris. & extendit alas suas, & tangebāt
ala una parietem domus, & ala cherub secun-
di tangebāt parietem alterum. & alæ eorum
in medio domus se inuicem contingebant ala
alæ.

* Et textit Cherubim auro: 28

* Et omnes parietes domus per circuitū in cæ- 29
laturis sculpsit in stylo cherubim, & palmas, et
extensas laminas intrinseco & extrinseco.

* Et pauimentum domus textit auro interio- 30
ris & exterioris.

* Et ostio oraculi fecit portas de lignis iu- 31
niperinis. & limina quincuplicia,

* Et duas portas de lignis abiegnis. & scul- 32
ptura super eam insculpta; in eis cherubim &
palmae, & extensa lamina. & textit auro, &
descendebat super cherubim & super palmas
aurum.

* Et sic fecit vestibulo templi. limina de 33
lignis iuniperinis, porticus quadrupliciter;

* Et in ambabus ianuis ligna abiegnia dua 34
plicia ianua una & cardines earum, & dua
plicia ianua secunda,

* Quæ voluebantur insculpta cherubim & 35
palmae, & extensa lamina, & texta auro de-
ducto super sculpturam.

* Et edificauit atrium interius, tres ordines 36
per politos, & ordo fabrefacta cedri in cir-
cuitu.

* In quarto anno fundata est domus Domi- 37
ni in mense Zio.

* Et in anno undecimo, in mense Bul, 38
ipse est mensis octauus, perfecit domum se-
cundum omnes rationes eius, et secundum om-
nia iudicia eius. & edificauit eam in septem
annis.

24 * καὶ πέντε πήχειν τὸ πτερυγίον ἑκάστης ἐκείνης, καὶ
πέντε πήχειν τὸ πτερυγίον αὐτῆς τὸ δεύτερον.

25 * δέκα ἐν πήχει δὲ μέρος πτερυγίου αὐτῆς καὶ ἕως
μέρους πτερυγίου αὐτῆς. καὶ τὸ δεύτερον χερσὶ ἐν μέτρῳ
ἐνὶ σωτέλεια μία μὲν ἀμφοτέρων.

26 * καὶ τὸ ὕψος τοῦ χερσὶ ἑκείνης δέκα ἐν πήχει. ὥτως
καὶ τὸ δεύτερον χερσὶ.

27 * καὶ ἔθηκεν ἀμφοτέρω τὰ χερσὶ ἐν μέτρῳ τοῦ
οἴκου τοῦ ἐσωτάτου, καὶ διεπέτασε τὰς πτερυγίας αὐτῶν, καὶ
ἤπτετο ἡ πτερυξ ἡ μία τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου, καὶ ἡ πτερυξ τοῦ
χερσὶ τοῦ δευτέρου ἤπτετο τοῦ τοίχου τοῦ ἐξωτερικοῦ. καὶ αἱ πτε-
ρυγες αὐτῶν ἐν μέσῳ ἑοῦς ἤπτοντο πτερυξ πτερύγι.

28 * καὶ ᾤκισεν τὰ χερσὶ χρυσίῳ.

29 * καὶ πάντας τοὺς τοίχους ἑοῦς κύκλῳ ἐν κολλαπτοῖς
ἐγλυψεν ἐν γραφίδι χερσὶ, καὶ φοίνικας & διαπε-
πέτασμένα πέταλα τὰ ἐσωτέρω καὶ τὰ ἑξωτερικῶν.

30 * καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου ᾤκισεν χρυσίῳ τοῦ ἐσωτά-
του καὶ τοῦ ἑξωτερικοῦ.

31 * καὶ τὰ θύραματα τοῦ θαλάμου ἐποίησε θύρας ἐν ξύλων
δρυκιδίων. καὶ φλιας πέντε ἀπλῆς,

32 * καὶ δύο θύρας ἐν ξύλων πεδυνίων. καὶ ἐκολλαπλά ἐπὶ
αὐτῶν ἐγκεκολλαμμένα, ἐπὶ αὐτῶν χερσὶ καὶ φοίνικες,
καὶ διαπεπέτασμένα πέταλα. καὶ ᾤκισεν χρυσίῳ, καὶ
κατέβαινον ἐπὶ τὰ χερσὶ & ἐπὶ τοὺς φοίνικας τὸ χρυ-
σίον.

33 * καὶ οὕτως ἐποίησε τὰς πυλῶνας τοῦ ναοῦ. φλιαὶ ἐκ
ξύλων δρυκιδίων, ὡσαύτως τετραπλῶς, καὶ ἐν ἀμ-
φοτέρω τῶν θύρας ξύλα πεδύνια δύο πυχταὶ ἡ θύρα
μία & σφραγίδες αὐτῶν, καὶ δύο πυχταὶ ἡ θύρα ἡ δευτέρα,

34 * σφραγίδες ἐγκεκολλαμμένα χερσὶ & φοίνικες,
καὶ διαπεπέτασμένα πέταλα, καὶ περιεχόμενα χρυσίῳ
καταγομνῶ ἐπὶ τὴν ἐκτύπωσιν.

35 * καὶ ᾤκοδόμησε τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν. πρὸς σί-
χοις διὰ πελεκητῶν, καὶ σίχθη καταφρασμένης κέδρου
κυκλῶσιν. καὶ ἐν ταῖς τεταρτάτῃ ἐτει ἐθεμελιώθη ὁ οἶ-
κος κυρίου ἐν μεσότητι.

36 * καὶ ἐν ἑτει ἐνδεκάτῃ ἐν μεσότητι βῆλ, ἥτις ἐστὶν μεσότης
δοῦ, συνετέλεσε τὸν οἶκον καὶ πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτῆς,
καὶ καὶ πάντα τὰ κείμενα αὐτῆς. καὶ ᾤκοδόμησεν αὐτὴν ἐν
ἐπὶ ἑτέσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et quinque cubitorum ala cheruba vnus, & quinque cubitorum ala cheruba alterius: decem cubiti erant ab extremitate alarū vnus usque ad extremitatem alarum alterius.

25 Et decem cubitorum erat cheruba secundus, mensura eadem, & incisio eadem erat ambobus cherubaia.

26 Altitudo cherub vnus erat decem cubitorum, & sic cheruba secundi.

27 Et posuit cherubaia intra domum interiorem, & extenderunt alas cherubaia, & pertingebat ala vnus ad parietem, & ala cheruba secundi pertingebat ad parietem alterum, & alæ eorum quæ erant intra domum pertingebant se inuicem.

28 Et obduxit cherubaia auro.

29 Et omnes parietes domus ambiuit figuris, & sculpsit cælaturis cherubin, & figura palmarum, & funiculis liliorum ab intus ad extra.

30 Et fundamenta domus obduxit auro ab intus ad extra.

31 Et portæ domus oraculi fecit valuas è lignis oleæ, superliminibus eius & postibus eius inter se ordinatis.

32 Et duas portas è lignis oleæ: & sculpsit super eas cælaturas cherubin, & figuram palmarum, & funiculos & lilia, & obduxit auro, & operuit cherubaia & figuram palmarum auro.

33 Et sic fecit portæ templi superliminaria è lignis oleæ quadrilatera.

34 Et duæ portæ erant è lignis abiegnis; duo cardines portæ vnus erant rotundi, & duo cardines portæ alterius rotundi.

35 Et sculpsit cherubin, & figuram palmarum, & fasciarum, & liliorum; & obduxit auro extenso figuram.

36 Et edificauit atrium interius tribus ordinibus lapidis boni, & ordine vno tigni lignorum cedrinorum.

37 Anno quarto incepta est fundari domus sanctuarij Domini, mense apparitionis florum.

38 Et anno vndecimo, mense quo congregantur nouæ fruges, ipse est mensis octauus, consummata est domus cum omnibus parti-
bus suis, & cum omnibus quæ videbantur ad eam pertinere. & edificauit eam septem annis.

CAP. VII.

* וַאֲרֹן בֵּיתוֹ בָּנָה שְׁלֹמֹה שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה
 שָׁנָה וַיְכַל אֶת-כָּל-בֵּיתוֹ׃
 * וַיִּבֶן אֶת-בֵּית יְעַר הַלְּבָנוֹן מֵאָה אַמָּה אָרְכוֹ
 וְחֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ עַל
 אַרְבָּעָה טוּרֵי עַמּוּדֵי אֲרָזִים וּכְרִתוֹת אֲרָזִים
 עַל-הָעַמּוּדִים׃
 * וְסָפֵן בָּאֲרֹן מִמַּעַל עַל-הַצִּלְעוֹת אֲשֶׁר עַל-
 הָעַמּוּדִים אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר הַטּוֹר׃
 * וַשְּׁקָפִים שֶׁלֹּשׁ טוּרִים וּמַחֲזֶה אֶל-מַחֲזֶה
 שֶׁלֹּשׁ פַּעֲמִים׃
 * וְכָל-הַפֶּתַח חֵיס וְהַמּוֹזוֹת רַבְעִים שְׁקָף וּמוֹל
 מַחֲזֶה אֶל-מַחֲזֶה שֶׁלֹּשׁ פַּעֲמִים׃
 * וְאֵת אוֹלָם הָעַמּוּדִים עָשָׂה חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכוֹ
 וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה רָחְבוֹ וְאוֹלָם עַל-פְּנֵיהֶם וְעַמּוּדִים
 וַעֲבַד עַל-פְּנֵיהֶם׃
 * וְאוֹלָם הַכֶּסֶּא אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט שָׁם אֵלֶם הַמִּשְׁפָּט
 עָשָׂה וְסָפֵן בָּאֲרֹן מִחֶקְרַקַּע עַד-הַקֶּרֶקַע׃
 * וּבֵיתוֹ אֲשֶׁר-יֵשֵׁב שָׁם חֶצֶר הָאֲחֵרֶת מִבֵּית
 לְאוֹלָם כַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה וּבֵית יַעֲשֶׂה לְבֵת-פְּרֻעָה
 אֲשֶׁר לִקַּח שְׁלֹמֹה כְּאוֹלָם הַזֶּה׃
 * כָּל-אֵלֶּה אֲבָנִים יִקְרָת כַּמְדוֹת גְּזִירַת מְגִירוֹת
 בַּמְּגִירָה מִבֵּית וּמִחוּץ וּמִמַּסָּד עַד-הַטֶּפֶח וּמִחוּץ
 עַד-הַחֶצֶר הַגְּדוֹלָה׃
 * וּמִיֶּסֶד אֲבָנִים יִקְרָוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֲבָנִי
 עֶשֶׂר אַמּוֹת וְאַבְנֵי שְׁמֹנֶה אַמּוֹת׃
 * וּמִלְמַעְלָה אֲבָנִים יִקְרָו כַּמְדוֹת גְּזִירַת וְאֲרֹז׃
 * וְחֶצֶר הַגְּדוֹלָה סָבִיב שְׁלֹשָׁה טוּרִים גְּזִירַת וְטוֹר
 כְּרִתוֹת אֲרָזִים וְלַחֲצֵר בֵּית יְהוָה הַפְּנִימִית וְלֵאלֹם
 הַבֵּית׃ * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת-חִירָם מִצֹּר׃

1 DOMUM autem suam ædificauit Salomon tredecim annis, & ad perfectum
 2 usque perduxit. * Ædificauit quoque domum saltus Libani centum cubitorum longitudinis, & quinquaginta cubitorum latitudinis, & triginta cubitorum altitudinis, & quatuor deambulatoria inter columnas cedrinas. Ligna quippe cedrina exciderat
 3 in columnas, * Et tabulatis cedrinis vestiuit totam cameram quæ quadraginta quinque columnis sustentabatur. * Vnus autem ordo habebat columnas quindecim contra se inuicem positas, * & è regione se respicientes æquali spatium inter columnas, & super columnas quadrangulata ligna
 4 in cunctis æqualia. * Et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis, & triginta cubitorum latitudinis, & alteram porticum in facie maioris porticus & columnas, & epistylia super columnas fecit. * Porticum quoque solij in qua tribunal est fecit, & texit lignis cedrinis à pauiamento usque ad summam. * Et domuncula in qua sedebatur ad iudicandum erat in medio porticu simili opere. Domum quoque fecit filia Pharaonis quam uxorem duxerat Salomon, tali opere quali & hanc porticum. * Omnia lapidibus
 5 preciosis, qui ad normam quandam atque mensuram, tam intrinsecus quam extrinsecus ferrati erant à fundamento usque ad summam parietum, & extrinsecus usque ad atrium maius. * Fundamenta autem de lapidibus preciosis lapidibus magnis decem siue octo cubitorum: * Et desuper lapides preciosi æqualis mensuræ facti erant, similiterque de cedro. * Et atrium maius rotundum trium ordinum de lapidibus sectis, & unius ordinis de dolata cedro, necnon & in atrio domus Domini interiori, & in porticu domus.
 6 Misit quoque rex Salomon & tulit Hiram de Tyro,

תרגום יונתן

1 וַיִּבֶן בֵּיתוֹ בָּנָה שְׁלֹמֹה חֲלַת עֶשְׂרִי שָׁנִים וַיְכַלֵּל יֵת כָּל-בֵּיתוֹ׃
 2 וַיִּבֶן אֶת-בֵּית יְעַר הַלְּבָנוֹן מֵאָה אַמָּה אָרְכוֹ וְחֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ עַל
 3 אַרְבָּעָה טוּרֵי עַמּוּדֵי אֲרָזִים וּכְרִתוֹת אֲרָזִים עַל-הָעַמּוּדִים׃
 4 וְסָפֵן בָּאֲרֹן מִמַּעַל עַל-הַצִּלְעוֹת אֲשֶׁר עַל-הָעַמּוּדִים אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר הַטּוֹר׃
 5 וַשְּׁקָפִים שֶׁלֹּשׁ טוּרִים וּמַחֲזֶה אֶל-מַחֲזֶה שֶׁלֹּשׁ פַּעֲמִים׃
 6 וְכָל-הַפֶּתַח חֵיס וְהַמּוֹזוֹת רַבְעִים שְׁקָף וּמוֹל מַחֲזֶה אֶל-מַחֲזֶה שֶׁלֹּשׁ פַּעֲמִים׃
 7 וְאֵת אוֹלָם הָעַמּוּדִים עָשָׂה חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה רָחְבוֹ וְאוֹלָם עַל-פְּנֵיהֶם וְעַמּוּדִים וַעֲבַד עַל-פְּנֵיהֶם׃
 8 וְאוֹלָם הַכֶּסֶּא אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט שָׁם אֵלֶם הַמִּשְׁפָּט עָשָׂה וְסָפֵן בָּאֲרֹן מִחֶקְרַקַּע עַד-הַקֶּרֶקַע׃
 9 וּבֵיתוֹ אֲשֶׁר-יֵשֵׁב שָׁם חֶצֶר הָאֲחֵרֶת מִבֵּית לְאוֹלָם כַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה וּבֵית יַעֲשֶׂה לְבֵת-פְּרֻעָה אֲשֶׁר לִקַּח שְׁלֹמֹה כְּאוֹלָם הַזֶּה׃
 10 כָּל-אֵלֶּה אֲבָנִים יִקְרָת כַּמְדוֹת גְּזִירַת מְגִירוֹת בַּמְּגִירָה מִבֵּית וּמִחוּץ וּמִמַּסָּד עַד-הַטֶּפֶח וּמִחוּץ עַד-הַחֶצֶר הַגְּדוֹלָה׃
 11 וּמִיֶּסֶד אֲבָנִים יִקְרָו אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֲבָנִי עֶשֶׂר אַמּוֹת וְאַבְנֵי שְׁמֹנֶה אַמּוֹת׃
 12 וּמִלְמַעְלָה אֲבָנִים יִקְרָו כַּמְדוֹת גְּזִירַת וְאֲרֹז׃
 13 וְחֶצֶר הַגְּדוֹלָה סָבִיב שְׁלֹשָׁה טוּרִים גְּזִירַת וְטוֹר כְּרִתוֹת אֲרָזִים וְלַחֲצֵר בֵּית יְהוָה הַפְּנִימִית וְלֵאלֹם הַבֵּית׃ * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת-חִירָם מִצֹּר׃

CAP. VII.

ET edificauit Salomon domum suam tredecimo anno, & perfecit totam domum suam:

* Et edificauit domum saltus Libani, centum cubitorum longitudo eius, & quinquaginta cubitorum latitudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius super quatuor ordines columnarum cedrinarum, & humeri cedrini columnis.

* Et texit cedro domum desuper in lateribus columnarum. & numerus columnarum quinque & quadraginta, ordo unus decem & quinque.

* Et trabes tres, & regio contra regionem tripliciter.

* Et omnes portæ & regiones quadrangulæ trabibus conuexæ, à ianua ad ianuam tripliciter.

* Et porticus columnarum quinquaginta cubitorum longitudo, & triginta cubitorum in latitudine, coniuncta porticui ante faciem eorum. & columnæ & crassitudo ante faciem eis,

* Et porticum solij ubi iudicabit ibi, porticum iudicij. & tabulis texit cedrinis à pavimento usque ad summitatem.

* Et domus eius in qua sedebit ibi, & atrium unum circumdatum his secundum opus hoc. Et edificauit domum Salomon filie Pharaonis, quam duxit Salomon, iuxta porticum hanc.

* Hæc omnia ex lapidibus preciosis sculpta, ex distantia intrinsecus & extrinsecus ex fundamentis, usque ad extremitates parietum, & extrinsecus ad atrium magnum

* Fundatum lapidibus preciosis magnis decem cubitis & octo cubitis:

* Et desuper lapidibus preciosis secundum eandem mensuram politis & cedris:

* Atrij magni in circuitu tres ordines politorum, & ordo sculptæ cedri, & atrio domus Domini interius & porticui domus.

* Et misit rex Salomon, & accepit Chiram de Tyro,

ζ.

* Καὶ ᾠκοδόμησε Σολομὼν τὸν οἶκον αὐτοῦ τῶν τρεῖς καὶ ἑκατὸν ἔτη, καὶ συνετέλεσεν ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.

* καὶ ᾠκοδόμησεν τὸν οἶκον δρυμοῦ τοῦ λιβάνου, ἑκατὸν πηχέων τὸ μῆκος αὐτοῦ, καὶ πεντήκοντα πηχέων τὸ πλάτος αὐτοῦ, καὶ τετράκοντα πηχέων τὸ ὕψος αὐτοῦ ἐπὶ τεσσαρῶν σίχων σύλων κεδρίνων, καὶ ὁμίαι κεδρίναι τοῖς σύλοις.

* καὶ ἐφάτνωσε κέδρω τὸν οἶκον ἀνωθεν ἰπὶ τῶν πλυρῶν τῶν σύλων. καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν σύλων πέντε καὶ τεσσαράκοντα, ὁ σίχος δὲ εἰς δέκα καὶ πέντε.

* καὶ μέλαθρα τρία, καὶ χώρα ἰπὶ χώραν τρισῶς.

* καὶ πάντα τὰ θυρώματα καὶ αἱ χώραι τετραγῶνοι μεμελάρωμυρά, ἀπὸ θυρᾶς ἰπὶ θυρᾶν τρισῶς.

* Ἐτὸ ἐλάμ τῶν σύλων πεντήκοντα πηχέων τὸ μῆκος, καὶ τετράκοντα πηχέων ἐν πλάτει, ἐξυγμυρά ἐλάμ ἰπὶ πρὸς ὥπον αὐτῶν. καὶ σύλοι καὶ πάχος ἰπὶ πρὸς ὥπον αὐτοῖς.

* καὶ τὸ ἐλάμ τοῦ θρόνου οὗ κρινεῖ ἐκεῖ, ἐλάμ τοῦ κρηπίου. καὶ ἐφάτνωσεν κεδρίνοις ἀπὸ ἐδάφοις ἕως ὤψεως οὐ.

* καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ ἐν ὠκαθήσεται ἐκεῖ, ἡ αὐλὴ μία ἐξελισσομένη τοῖς τοῖς τῷ ἔργον τοῦτο. καὶ ᾠκοδόμησεν οἶκον ἑλομὼν τῇ θυγατρὶ φαραώ, ἣν ἔλαβεν ἑλομὼν, ἣν τὸ ἐλάμ τοῦτο.

* Ταῦτα πάντα ἐν λίθων πμίων κεκολλαμυρά, ἐκ διασημάτος ἐσωθεν καὶ ἐξωθεν ἐν τῶν θεμελίων ἕως τῶν γείσων, καὶ ἐξωθεν ἐς τὴν αὐλὴν τὴν μεγάλην.

* τὴν θεμελιωμένην λίθοις πμίοις μεγάλοις δέκα πήχεσι καὶ ὀκτὰ πήχεσι,

* καὶ ἐπλύνωθεν λίθοις πμίοις καὶ τὸ αὐτὸ μέτρον πελεκητοῖς καὶ κέδρις.

* τῆς αὐλῆς τῆς μεγάλης κύκλῳ τρεῖς σίχοι πελεκητῶν, καὶ σίχος ἐξ κεκολλαμμένης κέδρου, καὶ τῇ αὐλῇ οἷον κυρεῖς τὸ ἐσωθεν καὶ τὸ ἐλάμ τοῦ οἴκου.

* καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἑλομὼν, καὶ ἔλαβε τὸν χειρᾶν ἐν τύρῳ,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. VII.

ET domum suam ædificauit Selomoh tredecim annis, & consummauit omnem domum suam. Et edificauit domum refrigerij regum: centum cubitorum erat longitudo eius, & quinquaginta cubitorum latitudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius, super quatuor ordines columnarum cedrinarum, & coronæ earum cedrinæ erant super columnas.

tabulata, quæ erant super columnas, quadraginta & quinque, quindecim ordine. Et obduxit tabulis cedrinis supra;

regione anguli tribus vicibus. Et omnes portæ & postes erant quadrata; & operiebant vectes: & è regione anguli contra angulum tribus vicibus.

Et porticum columnarum fecit: quinquaginta cubitorum erat longitudo eius, & triginta cubitorum latitudo eius, & porticus erat ante faciem illarum, & columnæ & limina ante faciem illarum.

Et porticum ut præpararetur ibi solium domus iudicij in quo iudicaret; vestibulum domui iudicij fecit, & obduxit tabulis cedrinis à pavimento usque ad pavementum.

Et domui suæ in qua habitabat fecit atrium aliud intra porticum, secundum opus istud erat. & domum fecit filie Parghoh, quam acceperat Selomoh, sicut porticum hanc.

Omnia hæc lapidibus bonis secundum mensuram lapidum dolatorum, ferratis ferris intrinsecus & extrinsecus, fundatis verò in palmis, & extrinsecus usque ad atrium magnum.

Et fundatum lapidibus bonis, lapidibus magnis, lapidibus decem cubitorum, & lapidibus octo cubitorum.

Et desuper erant lapides boni secundum mensuram lapidum dolatorum, & obduxit tabulis cedrinis.

Et atrio maiori per circuitum erant tres ordines lapidis boni, & ordo vnus tigni è lignis cedrinis, & atrio domus sanctuarij Domini interiori & porticui domus.

Et misit rex Selomoh & tulit Hhiram ex Szor,

14 * בן-אשר אלמנה הוא ממטה נפתלי ואביו
איש צריחרש נחשר וימלא את החכמה
ואת התבונה ואת הדעת לעשות כל-מלאכה
בנחשר ויבוא אל המלך שלמה ויעש את-כל-
מלאכתו :

15 * ויצר את-שני העמודים נחשת שמנה עשרה
אמה קומת העמוד האחד וחוט שנים עשרה
אמה יסב את העמוד השני :

16 * ושתי כתרות עשה לתת על ראשי העמודים
מצק נחשת חמש אמות קומת הכתרת האחרת
וחמש אמות קומת הכתרת השנייה :

17 * שבכים מעשה שבכה גדלים מעשה שרשרות
לכתרת אשר על ראש העמודים שבעה לכתרת
האחת ושבעה לכתרת השנייה :

18 * ויעש את העמודים ושני טורים סביב על-
השבכה האחת לכסות את הכתרת אשר על-
ראש הרמנים וכן עשה לכתרת השנייה :

19 * וכתרת אשר על ראש העמודים מעשה שושן
באולם ארבע אמות :

20 * וכתרת על-שני העמודים גם-ממעל מלעמת
הבטן אשר לעבר שבכה והרמונים מאתים טורים
סביב על הכתרת השנייה :

21 * ויקם את העמודים לאלם ההיכל ויקם את-
העמוד הימני ויקרא את שמו יכין ויקם את-
העמוד השמאלי ויקרא את שמו בעז :

22 * ועל ראש העמודים מעשה שושן ותתם
מלאכה העמודים :

23 * ויעש את-הים מוצק עשר באמה משפתו עד-
שפתו עגל סביב וחמש באמה קומתו וקורה
שלשים באמה יסב אתו סביב :

14 * Filium mulieris viduæ de tribu Nepta-
lim patrè Tyrio, artificem ærarium, & ple-
num sapientia, intelligentia, & doctrina,
ad faciendum omne opus ex ære. Qui cum
venisset ad regem Salomonem, fecit om-
ne opus eius. * Et finxit duas columnas æ-
reas decem & octo cubitorum altitudinis
columnam vnam, & linea duodecim cu-
bitorum ambiebat columnam vtramque.
15 * Duo quoque capitella fecit quæ pone-
rentur super capita columnarum fusilia
ex ære, quinque cubitorum altitudinis ca-
pitellum vnum, & quinque cubitorum al-
titudinis capitellum alterum: * Et quasi
in modum retis & catenarum sibi inuicem
miro opere contextarum. Vtrumque ca-
pitellum columnarum fusile erat. Septe-
na versuum retiacula in capitello vno, &
16 septena retiacula in capitello altero. * Et
perfecit columnas & duos ordines per cir-
cuitum retiaculorum singulorum, vt te-
gerent capitella quæ erant super summi-
tatem malogranatorum. eodem modo fe-
17 cit & capitello secundo. * Capitella autem
quæ erant super capita columnarum qua-
si opere lilij fabricata erant in porticu qua-
18 tuor cubitorum: * Et rursus alia capitella
in summitate columnarum desuper iuxta
mensuram columnæ contra retiacula. ma-
logranatorum autem ducenti ordines e-
rant in circuitu capitelli secundi.
19 * Et statuit duas columnas in porticu
templi. Cumque statuisset columnam dex-
teram, vocauit eam nomine Iachin. Si-
militer erexit columnam secundam, & vo-
cavit nomen eius Booz.
20 * Et super capita columnarum opus in
modum lilij posuit: perfectumque est o-
pus columnarum. * Fecit quoque
21 D mare fusile, decem cubitorum à labio vs-
que ad labium rotundum in circuitu.
Quinque cubitorum altitudo eius, & re-
sticula triginta cubitorum cingebant il-
lud per circuitum:

תרגום יונתן

14 בר אחתא ארמלתא הוא משבטא דבית נפתלי ואבוי גבר צורי אופן נחשא ואחמלי ית חכמתא וית סכלתנותא וית דעתא למעבד
כל עיבדא בנחשא ואחא לוח מלכא שלמה ועבד ית כל עיבדיתיה :
15 וצר ית תרין עמודא דנחשא תמניא עשרי אמין רומיה דעמודא חד וחוט משח תרחא עשרי אמין מקף ליה וכן לעמודא תנינא :
16 ותרחין קרונתון עבד למתן על ריש עמודא מתוך נחשא חמש אמין רומיה דקרונתא חדא וחמש אמין רומיה דקרונתא תנינא :
17 סריגין עובד סריגין קליען עובד גריליו לקרונתון ועל ריש עמודא שבעה לקרונתא תנינא :
18 ועבד ית עמודא ותרחין סדרין סחור סחור על סריגתא חדא לכסאה ית קרונתון ועל ריש רמוניא וכן עבד לקרונתא תנינא :
19 וקרונתון ועל ריש עמודא עובד שושנתא לקיט באולם ארבע אמין :
20 וקרונתון על תרין עמודא אף מלעילא סלקביל דבקא די לעבד סריגתא ורמוניא מאתן סדרין עבדין לה סחור סחור על
קרונתא תנינא :
21 ואקים ית עמודא לאולם דהיכלא ואקים ית עמודא מימין וקרא ית שמה יכין ואקים ית עמודא משמאלא וקרא ית שמה
בעז : ועל ריש עמודא עובד שושנתא ושלומת עיבדית עמודא :
22 סגלגל סחור סחור וחמש אמין רומיה וחוט משח תלחין אמין מקף ליה סחור סחור :

* Filium mulieris viduæ, & iste de tribu 14
Nephthalim: & pater eius vir Tyrius artifex
æris, & repletus sapientia artis, & pruden-
tia & scientia ad faciendum omne opus in ære.
& allatus est ad regem Salomonem, & fe-
cit omne opus.

* Et conflavit duas columnas, decem & o- 15
cto cubiti altitudo columnæ, & perimetrum
duodecim cubitorum filum ambiebat eam. &
sic columna secunda.

* Et duo capitella fecit, ut daret super ca- 16
pita columnarum conflatilia ærea. & quinque
cubitorum altitudo capitelli unius, & quin-
que cubitorum altitudo secundi:

* Et fecit retia ad cooperiendum capitella 17
columnarum, septem capitello uni, & septem
capitello secundo opus pensile.

* Duo ordines malogranatorum aneorum 18
retibus contexti opus pensile, ordo supra ordi-
nem. & sic fecit capitello secundo.

* Et capitella super capita columnarum, 19
opus lilij, iuxta vestibulum quatuor cubito-
rum.

* Et trabs super ambas columnas, & su- 20
per latera capitellum, & malogranatorum du-
centi ordines super capitellum secundum. et sta-
tuit columnas vestibuli templi.

* Et statuit columnam dexteram, & vo- 21
cauit nomen eius Jachin. & statuit columnam
secundam sinistram, & vocauit nomen eius
Boaz.

* Et super capita columnarum opus lilij. & 22
perfectum est opus columnarum.

* Et fecit mare fusile decem in cubito à la- 23
bio eius usque ad labium rotundum per cir-
cuitum eius, quinque in cubito altitudo eius.
& reticula triginta cubitorum ambiebant
illud.

* ὃν γυναικὸς χήρας, καὶ ἔδειξεν ἀπὸ τῆς φυλῆς νεφ-
θαλίμ. καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνὴρ τυρίου τέκτων χαλ-
κοῦ, καὶ πεπληρωμένος τῆς σοφίας τῆς τέχνης & σωφέ-
ρειας, καὶ ἐπιγνώσεως τοῦ ποιεῖν πᾶν ἔργον ἐν χαλκῷ.
καὶ εἰσῆχθη πρὸς τὸν βασιλέα Σολομῶντα, καὶ ἐποίησεν
πᾶν ἔργον.

* καὶ ἐκόνδυσεν οὖν δύο σύλους, δέκα καὶ ὀκτὼ πη-
χeis τὸ ὕψος τοῦ σύλου, καὶ τὸ περίμετρον δύο καὶ δέ-
κα πηχέων σπαρτίον ἐκύκλουν αὐτόν. καὶ οὕτως ὁ σῦλος
ὁ δευτέρος.

* καὶ δύο ἐπιθέματα ἐποίησε, δοῦναι ἐπὶ ταῖς κεφα-
λαῖς τῶν σύλων χωνδυλά χαλκᾶ. & πέντε πηχέων τὸ ὕ-
ψος τοῦ ἐπιθέματος τοῦ ἐνός, καὶ πέντε πηχέων τὸ ὕψος
τοῦ δευτέρου.

* καὶ ἐποίησεν δίκτυα ἐπικαλύψαι τὰ ἐπιθέματα
τῶν σύλων, ἐπὶ τῷ ἐπιθέματι τῷ ἐνί, καὶ ἐπὶ τῷ ἐπιθέ-
ματι τῷ δευτέρῳ ἔργον κρεμασόν.

* δύο σίχοι ῥοῶν χαλκῶν δεδικτυωμένοι ἔρπον κρεμα-
σόν, σίχον ἐπὶ σίχον. καὶ οὕτως ἐποίησεν ἐπιθέματα πρὸς
δευτέρῳ.

* καὶ ἐπιθέματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν σύλων, ἔργον
κρέων καὶ τὸ ἐλάμ τεσσάρων πηχέων.

* καὶ μέλαθρον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν σύλων, & ἐπά-
νωσεν τῶν πλυστῶν ἐπιθέματα, καὶ τῶν ῥοῶν διακόσιοι σί-
χοι ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τοῦ δευτέρου. καὶ ἔθηκε οὖν σῦ-
λοις τοῦ ἐλάμ τοῦ ναοῦ.

* καὶ ἔθηκε τὸν σῦλον τὸν δεξιόν, καὶ ἐπεκάλεσεν τὸ
ὄνομα αὐτοῦ ἱαχίν. καὶ ἔθηκε τὸν σῦλον τὸν ἀριστε-
ρόν τὸν δεξιόν, καὶ ἐπεκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ
βοάζ.

* καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν σύλων ἔργον κρέωνος. καὶ
ἐτελειώθη τὸ ἔργον τῶν σύλων.

* καὶ ἐποίησεν τὴν θάλασσαν χυτὴν δέκα ἐν πήχει ἀ-
πὸ τῶν χείλων αὐτῆς ἕως τῶν χείλων στρογγύλῳ κύκλῳ αὐτῆς,
πέντε ἐν πήχει τὸ ὕψος αὐτῆς. & σινημένα τεράκοντα
πήχεις ἐκύκλουν αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Filius mulieris viduæ erat ille de tribu domus Nephtali: & pater illius vir Szuræus artifex æris; & repletus erat sapientia & intel-
ligentia & scientia ad faciendum omne opus ex ære. & venit ad regem Selomoh, & fecit omne opus eius.

15 Et formavit duas columnas æreas: octodecim cubitorum erat altitudo columnæ unius, & filum mensuræ duodecim cubitorum am-
bibat illam, & sic fecit columnæ secundæ.

16 Et duas coronas fecit ut ponerentur super capita columnarum
fusa ex ære: quinque cubitorum erat altitudo coronæ unius, & quinque cubitorum altitudo coronæ alterius.

17 Reticula opere intricato, cælata opere perplexo, coronis quæ erant super caput columnarum. septem erant coronæ uni, & sep-
tem coronæ secundæ.

18 Et fecit columnas & duos ordines in circuitu super reticulum unum, ad operiendum
coronas quæ erant super capita malogranatorum: & sic fecit coronæ secundæ.

19 Et coronæ earum, quæ erant super caput columnarum, erat opus liliacei floris in porticu, quatuor cubitorum.

20 Et coronæ erant super duas columnas, etiam desuper è regione coherentiæ quæ erat trans reticulum, & malogranata ducentos or-
dines faciebant sibi in circuitu, super coronam secundam.

21 Et statuit columnas in vestibulo templi, & statuit columnam à dextris, & vocauit nomen eius Iachin; & statuit columnam à sini-
stris, & vocauit nomen eius Boghazz.

22 Et super caput columnarum erat opus lilij, & perfecta est factura columnarum.

23 Et fecit mare fusile, decem cubitorum à labio eius usque ad labium eius orbiculare in circuitu, & quinque cubitorum altitudo eius,
& filum mensuræ triginta cubitorum ambiebat illud per circuitum.

* ופקעיהם מתחת לשפתו סביב סבבים אתו
 עשר באמה מקפים את הים סביב שני טורים
 הפקעיהם יצקיהם ביצקתו :
 * עמד על שני עשר בקר שלשה פנים צפונה
 ושלשה פנים ימה ושלשה פנים נגבה ושלשה
 פנים מזרח ויהיה עליהם מלמעלה וכל
 אחריהם ביתה :
 * ועביו טפח ושפתו כמעשה שפת כוס פרח
 שושן אלפים בר יכיל :
 * ויעש את המכנות עשר נחשת ארבע באמה
 ארך המכונה האחר וארבע באמה רחבה
 ושלש באמה קומתה :
 * וזה מעשה המכונה מסגרות להם ומסגרת
 בין השלבים :
 * ועל המסגרות אשר בין השלבים אריות
 בקר וכרובים ועל השלבים כן ממעל ומתחת
 לאריות ולבקר ליות מעשה מורד :
 * וארבעה אופני נחשת למכונה האחר וסרגי
 נחשת וארבעה פעמתי כתפת להם מתחת לכיר
 הכתפת יצקות מעבר איש ליו :
 * ופיהו מבית לכתרת ומעלה באמה ופיה עגל
 מעשה כן אמה וחצי האמה וגם על פיה מקלעות
 ומסגרותיהם מרבעות לא עגלות :
 * וארבעת האופנים למתחר למסגרות
 וידות האופנים במכונה וקומת האופן האחד אמה
 וחצי האמה :
 * ומעשה האופנים כמעשה אופן המרבעה ידותם
 וגביהם וחשיקהם וחשיקהם הכל מוצק :
 * וארבע כתפות אל ארבע פנות המכנה האחת
 מן המכנה כתפיה :

24 * Et sculptura subter labium circuibat
 illud decē cubitis ambiēs mare: duo ordi-
 nes sculpturarū histriatarū erāt fusiles;
 25 * Et stabant super duodecim boues. ē
 quibus tres respiciebant ad Aquilonem,
 & tres ad Occidentem, & tres ad Meridiē,
 & tres ad Orientem, & mare super eos de-
 super erat, quorum posteriora vniuersa
 intrinsecus latitabant.
 26 * Grossitudo autem luteris trium vn-
 ciarum erat, labiumque eius quasi labium
 calicis, & folium repandi lilij. duo millia
 batos capiebat:
 27 * Et fecit decem bases æneas, quatuor
 cubitorum longitudinis bases singulas,
 & quatuor eubitorum latitudinis, & triū
 cubitorum altitudinis:
 28 * Et ipsum opus basium interrasile e-
 rat. & sculpturæ inter iuncturas,
 29 * Et inter coronulas & plectas, leones,
 & boues, & cherubin, & in iuncturis si-
 militer desuper. & subter leones & boues
 quasi lora ex ære dependentia:
 30 * Et quatuor rotæ per bases singulas,
 & axes ærei, & per quatuor partes quasi
 humeruli subter luterem fusiles contra se-
 inuicem respectantes.
 31 * Os quoque luteris intrinsecus erat in
 capitis summitate, & quod forinsecus ap-
 parebat, vnius cubiti erat totum rotun-
 dum, pariterque habebat vnum cubi-
 tum & dimidium. In angulis autem co-
 lumnarum variæ cælaturæ erant, & media
 intercolumnia quadrata non rotunda.
 32 * Quatuor quoque rotæ quæ per qua-
 tuor angulos basis erant, cohærebant sibi
 subter basim. vna rota habebat altitudi-
 nis cubitum & semis.
 33 * Tales autem rotæ erant, quales so-
 lent in curru fieri. & axes earum & radij,
 & canthi, & modioli, omnia fusilia.
 34 * Nam & humeruli illi quatuor per
 singulos angulos basis vnius ex ipsa basi
 fusiles & coniuncti erant.

תרגום יונתן

24 וצורת ביעין מלרע לספחיה סחור סחור מקפין ליה עשר אמן מקפין לימא סחור סחור חרין סידרין רצורה ביעין סתכין באתכוחיה
 25 קאים על חרי עשר חורין חלתא אפיהון לציונא חלתא אפיהון למערבא חלתא אפיהון לדרומא חלתא אפיהון למדינתא ונסא
 סתקן עליון מלעילא וכל אחוריהון לגיו
 26 וסמכיה פושכא ושפחיה בעובר שפח כוס סגלגל לקיט בשושנתא חרין אלפין ביתין ברשיבא מחסיל
 27 ועבר יח בסיסא עשרת נחשא ארבע אמן אורכא דבסיסא חדא וארבע אמן פוחיה וחלתא אמן רומה
 28 ודין עובר בסיסא גרנפין לתן וגרנפין בין שליביא
 29 ועל גרנפא דבין שליביא ציר ארין חורין וכרובין ועל שליביא כנתא מלרע לארין ולחורין מדבק עובר כיבוש
 30 וארבעה גלגלי נחשא לבסיסא חדא ותיסרין נחש וארבע ווחיה כתפין לתן מלרע לכיורא כתפין מתכין מכבש עובר דיבוק
 31 ופומיה סגין לקרונתהון ולעילא באמתא ופומה סגלגל עובר כנתא אמתא ופלגות אמתא ואף על פומה קליעין וגרנפיהון מרבעין
 32 וארבעה גלגליא למלרע לגרנפא ואשרת גלגליא בבסיסא ורומה דגלגלא חדא אמתא ופלגות אמתא
 33 ועובר גלגליא בעובר גלגלי מרבעת יקרא אשרתהון וגביהון וכיבושיהון וחפניהון כולא מתך
 34 וארבע כתפין על ארבע ויין דבסיסא חדא מן בסיסא כתפתא

* Et firmamenta sub labio eius in circuitu 24
ambiebant illud, decem in cubito ambiebāt ma-
re in circuitu. duo ordines firmamentorum fu-
silium in fusorio eorum.

* Et duodecim boues sub mare, tres respi- 25
cientes Aquilonem, & tres respicientes mare,
& tres respicientes Austrum, & tres respi-
cientes Orientem, & mare super eos desuper,
& omnium posteriora ad intus.

* Et crassitudo eius palmi, & labium eius 26
quasi opus labij calicis pullulans lilium, duorum
millium batorum capax erat.

* Et fecit decem bases areas, quatuor cubi- 27
torum longitudo basis vnus, & quatuor cubi-
torum latitudo eius, & trium cubitorum alti-
tudo eius.

* Et hoc opus basis interrasile eius, & in- 28
terrasile in medio iuncturarum.

* Et in interrasilibus in medio iuncturarum 29
leones, & boues, & cherubim. & in iunctu-
ris sic & desuper, & subter leones & boues
regiones opus descensus.

* Et quatuor rotæ areae basi vni & exce- 30
dentia area & quatuor partes eius, humeruli
earum subter luteris. & humeruli fusiles trās
virum appositæ.

* Et os eius intrinsecus capitelli & supra 31
in cubito. & os eius rotundum, opus sic cubiti
& dimidij cubiti. & in ore eius tornaturæ,
& interrasilia eorum quadrangulata, non ro-
tunda.

* Et quatuor rotæ subter interrasilia. & 32
manus in rotis in base. & altitudo rotæ vnus
cubiti & dimidij.

* Et opus rotarum sicut opus rotarum cur- 33
rus. & manus eorum, & humeri earum, &
opera earum omnia fusili.

* Et quatuor humeruli in quatuor angulis 34
basis vnus, ex base humeri eius.

24 * καὶ ὑποσηγμάτα ὑποκάτω τοῦ χείλους αὐτοῦ κυ-
κλόθεν ἐκύκλουν αὐτὸν. δέκα ἐν πήχει αἰΐσαν τὴν θά-
λασσαν κυκλόθεν. δύο σίχοι ὑποσηγμάτων χρυτῶν
ἐν τῷ χονδύτῳ αὐτῶν.

25 * καὶ δώδεκα βόες ὑποκάτω τῆ θαλάσσης, ὅ τρεῖς
ἐπιβλέποντες βορρῆν, καὶ ὅ τρεῖς ἐπιβλέποντες θά-
λασσαν, ὅ τρεῖς ἐπιβλέποντες νότον, καὶ ὅ τρεῖς ἐπι-
βλέποντες αὐὰ θλάς, καὶ ἡ θάλασσα ἐπ' αὐτῶν ἐπιδύωθεν,
καὶ πάντων τὰ ὀπίσθια εἰς τὸ εἶδον.

26 * καὶ τὸ πᾶχος αὐτῆς παλαιστῆς, καὶ τὸ χεῖλος αὐτῆς
ὥσθι ἔργον χείλους ποτηρίου βλαστῶν κέρον, δύο χιλιά-
δας χόεις ἐχώρει.

27 * καὶ ἐποίησε δέκα μεχωνῶν χαλκᾶς, τεσσαρῶν πη-
χέων τὸ μῆκος μεχωνῶν τῆς ἑμίας καὶ τεσσαρῶν πηχέων
τὸ πλάτος αὐτῶν, ὅ τριῶν πηχέων τὸ ὕψος αὐτῆς.

28 * καὶ τοῦτο τὸ ἔργον τῶν μεχωνῶν συγκλείσθον αὐτῶν, ὅ συγ-
κλείσθον δυνάμεθον τῶν ἐξεχομένων.

29 * καὶ ἐπὶ τὰ συγκλείσματα δυνάμεθον ἐξεχομένων
λέοντες καὶ βόες ὅ χερουσίμ. καὶ ἐπὶ τῶν ἐξεχομένων
οὕτω ὅ ἐπιδύωθεν, καὶ ὑποκάτωθεν τῶν λεόντων καὶ τῶν
βῶων χώρει ἔργον κατὰ βάσεως.

30 * καὶ τεσσαρεστέσχοι χαλκοῖ τῇ μεχωνῶν τῇ μιᾷ καὶ
τὰ περιέχοντα χαλκᾶ ὅ τεσσαρεστέσχοι μέρη αὐτῶν, ὅ μίαι αὐ-
τῶν ὑποκάτωθεν τῶν λουτήρων. καὶ ὅ μίαι κεχυμέναι
ἀπὸ πέτρων δυνάμει περιέκλεινται.

31 * καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν ἐσωθεν τὸ κεφαλίδος καὶ αὐτῶν ἐν
πήχει καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν ἐργυλίου, ποίημα οὕτω πη-
χέως καὶ ἡμίσεως πηχέως. καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῶν
διὰ τρυμμάτα καὶ διὰ πηλὰ αὐτῶν τετράγωνα οὐ στρογ-
γύλα.

32 * καὶ τεσσαρεστέσχοι τροχοὶ ὑποκάτωθεν τῶν διαπήλων.
ὅ χεῖρες ἐν τοῖς τροχοῖς ἐν τῇ μεχωνῶν. καὶ τὸ ὕψος τοῦ
τροχοῦ τοῦ εἰδὸς πηχέως καὶ ἡμίσεως.

33 * καὶ τὸ ἔργον τῶν τροχῶν ὡς ἔργον τροχῶν ἄρματος.
καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν καὶ ὅ νῶτοι αὐτῶν καὶ αἱ πρᾶγμα-
τεῖαι αὐτῶν τὰ πᾶσα χονδύτα.

34 * καὶ τεσσαρεστέσχοι ἐπὶ τῶν τεσσάρων ἰωνῶν τῶν με-
χωνῶν τῇ μιᾷ, ὅ τῇ μεχωνῶν ὅ ὅμοιοι αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et figuræ ouorum subter labium eius in circuitu ambibant illud. decem cubiti ambibant mare in circuitu: duo ordines figuræ ouorum fusilium erant in fusione illius.

25 Stabat super duodecim boues: tres facie sua ad Septentrionem, & tres facie sua ad Occalum, & tres facie sua ad Meridiē, & tres facie sua ad Orientem: & mare statutum erat super eos supernē, & omnia posteriora eorum erant intra.

26 Et crassitudo illius erat palmus, & labium illius secundum opus labij calicis rotundi, & floris in lilio: duo millia batorum humoris continebat.

27 Et fecit bases decem æris: quatuor cubitorum erat longitudo basis vnus, & quatuor cubitorum latitudo eius, & trium cubitorum altitudo eius.

28 Et hoc est opus basium: clausuræ erant illis, & clausuræ erant inter commissuras.

29 Et super clausuras quæ erant inter commissuras formauit leones, boues, & cherubin: & super commissuras erat basis desuper, & subter leones & boues adiunctum erat opus extensum.

30 Et quatuor rotæ æris erant basi cuique, & asseres æris, & super os eius erat intra coronas earum. & supra in cubito, & os eius erat orbiculare opere basis, cubitus & dimidium cubiti. & etiam quatuor angulis eius erant humeri illis: subter luterum humeri fusiles protracto opere adhaesionis.

31 Et os eius erat intra coronas earum. & supra in cubito, & os eius erat orbiculare opere basis, cubitus & dimidium cubiti.

32 Et quatuor rotæ erant subter clausuras, & radij rotarum in basi. & altitudo rotæ vnus erat cubitus & dimidium cubiti.

33 Et opus rotarum erat sicut opus rotarum currus gloriæ: radij earum & costæ earum, & subligacula earum, & ligamina earum, omne erat fusile.

34 Et quatuor humeri erant super quatuor angulos basis vnus: ex basi erant humeri eius.

* ובראש המכונה חצי האמה קומה עגל סביב
 ועל ראש המכונה ידתייה ומסגרתיה ממנרה :
 * ויפתח על הלחת ידתייה ועל ומסגרתיה כרובים
 אריות ותמרת כמער אישוליות סביב :
 * בזאת עשה את עשר המכנות מוצק אחד מדה
 אחת קצב אחד לכל הנרה :
 * ויעש עשרה כירות נחשת ארבעים בת יביל
 הכיור האחד ארבע באמה הכיור האחד כיור אחד
 על המכונה האחת לעשר המכנות :
 * ויתן את המכנות חמש על כתף הבית מימין
 וחמש על כתף הבית משמאלו וארבע הים נתן
 מכתף הבית הימנית קדמה ממול נגב :
 * ויעש חירום את הכירות ואת היעים וארבע
 המזרקות ויכל חירום לעשות את כל המלאכה
 אשר עשה למלך שלמה ביר יחור :
 * עמדים שנים וגלת הכתרת אשר על ראש
 העמודים שתיים והשבכור שתיים לכסות ארבע
 שתי גלת הכתרת אשר על ראש העמודים :
 * ואת הרמנים ארבע מאות לשתי השבכור
 שני טורים רמנים לשבכה האחת לכסות את שתי
 גלת הכתרת אשר על פני העמודים :
 * ואת המכנות עשר ואת הכירות עשרה על
 המכנות : * ואת הים האחד ואת הבקר שנים
 עשר תחת הים : * ואת הסירות ואת היעים ואת
 המזרקות ואת כל הכלים האלה אשר עשה חירום
 למלך שלמה ביר יחור נחשור ממדט :
 * בכבר הירדן יצקם המלך במעבה האדמה בין
 סבור ובין צרתן :
 * וינח שלמה את כל הכלים מרב מאד מאד לא
 נחקר משקל הנחשור :

* In summitate autem basis erat quæ-
 dam rotunditas vnus & dimidij cubiti,
 ita fabrefacta, vt luter defuper posset im-
 poni, habens cælaturas suas variasq; scul-
 pturas ex semetipfa. * Sculpsit quoque
 in tabulatis illis quæ erant ex ære, & in
 angulis cherubin, & leones & palmas qua-
 si in similitudinem hominis stantis, vt nō
 cælata, sed apposita per circuitum vide-
 rentur. * In hunc modum fecit decem
 bases, fusura vna & mensura, sculpturaq;
 consimili. * Fecit quoque decem lute-
 res æneos. quadraginta batos capiebat lu-
 ter vnus, eratque quatuor cubitorum. sin-
 gulosq; luter per singulas, id est, decem
 bases posuit: * Et constituit decem ba-
 ses, quinque ad dexteram partem templi,
 & quinque ad sinistram. Mare autem po-
 suit ad dexteram partem templi cōtra O-
 rientem ad Meridiem.
 * Fecit ergo Hiram lebetes, & scutras,
 & amulas, & perfecit omne opus regis Sa-
 lomonis in templo Domini.
 * Columnas duas, & funiculos capitel-
 lorum super capitella columnarum duos,
 & retiacula duo, vt operirent duos funi-
 culos qui erāt super capita columnarum.
 * Et malogranata quadringenta in
 duobus retiaculis, duos versus malogra-
 natorum in retiaculis singulis ad operien-
 dos funiculos capitellorum qui erant su-
 per capita columnarum.
 * Et bases decem, & luter decem su-
 per bases: * Et mare vnum, & boues
 duodecim subter mare: * Et lebetes,
 & scutras, & amulas, omnia vasa quæ fe-
 cit Hiram regi Salomoni in domo Do-
 mini de auricalcho erant.
 * In campestri regione Iordanis fudit
 ea rex in argillosa terra inter Sohot, &
 Sarthan: * Et posuit Salomon omnia
 vasa in domo Domini. propter multitu-
 dinem autem nimiam non erat pondus
 æris.

תרגום יונתן

* ובריש בסיסא פלגות אמתא רומה סגלגל סחור ועל ריש בסיסא אשדחהא וגרנפהא מינה :
 * וגלף על לוחיא אשדחהא ועל גרנפהא כרובין אריון ועזרת דיקליון כיבש חר ומדבק סחור סחור :
 * כדר עבר ית עשר בסיסא מתך חר ומשחא חר ועברא חר לכולחון :
 כרטיבא מחסיל כיורא חר ארבע אמן כיורא חר על בסיסא חר לעשר בסיסא :
 מימינא וחמש על עיבר ביתא משמאל וית ימא יתב מעבר ביתא מימינא קידומא מקביל דרומא :
 * ועבר חירום ית כיוריא וית מגרופיתא וית מזרקא ושיעי חירום למעבר ית כל עיבדיתא דעבר למלכא שלמה בבית מקדשא דיון :
 * עמדיא חרין ואגני קרונתון ועל ריש עמודיא חרתינ וסריגתא חרתינ לכסאה ית חרתינ אגני קרונתון ועל ריש עמודיא :
 * וית רימוניא ארבע מאד למחרתינ סריגתא חרתינ סידרין ורמונין לסריגתא חרתינ לכסאה ית חרתינ אגני קרונתון ועל אפי עמודיא :
 * וית בסיסא עשרה וית כיוריא עשרה על בסיסא :
 * וית דוריא וית מגרופיתא וית מזרקא וית כל מניא האילין פערבד מני משכנא דעבר משה כן עבר חירום למלכא שלמה בבית מקדשא :
 * ויין נחש טב :
 * במישרי ירדנא אתכינון מלכא בעזבי גרגושא בין סבור ובין צרתן :
 * ואצנע שלמה ית כל מניא מסגני לחרא לחרא לית סוף למתקל נחשור :

* Et in summitate basis medietas cubiti 35
magnitudo eius rotunda in circuitu super ca-
put basis. & manus eius & interrasilia eius
abea.

* Et aperiebatur super principia manuum e- 36
ius. & interrasilia eius cherubim, & leones,
& palma stantia, unumquodque appositum
iuxta faciem eius intrinsecus in circuitu.

* Juxta hanc fecit decem bases ordine uno, 37
& mensura una in omnibus.

* Et fecit decem luteri aeneos, quadraginta 38
batorum capacem unum luterem mensura qua-
tuor cubitorum. & luter unus super basim v-
nam decem basibus.

* Et posuit decem bases, quinque ab hume- 39
ro domus quæ à dextris, & quinque ab hume-
ro domus quæ à sinistris. & mare ab humero
domus à dextris contra Orientem à latere
Austri.

* Et fecit Chiram lebetes, & calfactoria, 40
& phialas. & complevit Chiram facere omnia
opera quaecunque fecit regi Salomoni in domo
Domini.

* Duas columnas & vertibilia sculptura- 41
rum existentia super capitella columnarum duo.
& retiacula duo ut operirent utraque ver-
tibilia sculpturarum existentia super colum-
nas.

* Et malogranata ambobus retiaculis qua- 42
dringenta. duo ordines malogranatorum retia-
culo uni, ad operiendum utraque vertibilia
existentia super ambobus columnis.

* Et decem bases, & luteri decem super 43
bases:

* Et mare unum, & duodecim boues qui 44
subter mare:

* Et lebetes, & calfactoria, & phialas, 45
& omnia vasa perfecit, quæ fecit Chiram
Regi Salomoni in domo Domini aeneâ valde.

* In vicinis Jordanis fudit ea rex, in cras- 46
situdine terre inter Socchoth, & inter Sar-
than.

* Et dedit Salomon rex omnia vasa, præ 47
multitudine nimis non erat pondus æris.

* καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μεχωνά ἡμῖς ἔ- 35
περὶ αὐτῆς σφύλλον κύκλῳ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς με-
χωνά. καὶ αἱ χεῖρες αὐτῆς καὶ τὰ συγκλείσματα αὐτῆς

ἀπ' αὐτῆς. * καὶ ὑποίγετο ἐπὶ τὰς δρχὰς τῶν χειρῶν 36
αὐτῆς. καὶ τὰ συγκλείσματα αὐτῆς χερσὶν καὶ λέον-
τες καὶ φοῖνικες ἑσώτα, ἕκαστον ἐχόμενον καὶ πρὸς ὅσον

αὐτὸ ἑσώθεν κυκλόθεν. * καὶ ταύτῃ ἐποίησε τὰς 37
δέκα μεχωνά τὰξιν μίαν καὶ μέτρον ἓν ἐν πάσαις.

* καὶ ἐποίησε δέκα χυτρηγαύλους χαλκῆς τεσσαρά- 38
κοντα χόεις χωρηῦν τὴν αἶαν χυτρηγαύλον μετρήσει
τεσσαρῶν πήχεων. καὶ χυτρηγαύλῳ ὁ εἷς ἐπὶ τῇ τῷ με-
χωνά τῷ μίαν ταῖς δέκα μεχωνά.

* καὶ ἔθηκε τὰς 39
δέκα μεχωνά πάντες δὲ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τοῦ ἐκ δε-
ξιῶν, καὶ πάντες δὲ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τοῦ ἐξ ἀριστερῶν.
καὶ ἡ θαλάσση δὲ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου ἐκ δεξιῶν καὶ ἀ-
νατολὰς δὲ τῆς κλίσεως τοῦ νότου.

* καὶ ἐποίησε χερσὶν ὅν λέβητας καὶ τὰς θερμα- 40
στρεῖς καὶ τὰς φιάλας. καὶ συνετέλεσε χερσὶν ποιῶν
πάντα τὰ ἔργα ὅσα ἐποίησε τῷ βασιλεῖ θουμῶντι ἐν τῷ
οἴκῳ κυρίου.

* ὅν δύο σύλῳι καὶ τὰ σρεπὰ τῶν γλυ- 41
φῶν τὰ ὄντα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν σύλων δύο. καὶ δίκτυα
δύο τοῦ καλύπτειν ἀμφοτέρω τὰ σρεπὰ τῶν γλυφῶν τὰ
ὄντα ἐπὶ τῶν σύλων.

* καὶ τὰς ῥόας ἀμφοτέρω τῶν δικτύοις τετρακοσίας. 42
δύο σίχοι ῥῶων τῷ δικτύῳ τῷ αἰνί, τοῦ περικαλύπτειν ἀμ-
φοτέρω τὰ σρεπὰ τὰ ὄντα ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν σύλων.

* καὶ τὰς δέκα μεχωνά, καὶ ὅν χυτρηγαύλους 43
ὅν δέκα ἐπὶ τῶν μεχωνά.

* καὶ τῷ θαλάσσαν μίαν, καὶ ὅν δώδεκα βόας 44
ὅν ὑποκάτω τῆς θαλάσσης.

* καὶ ὅν λέβητας καὶ τὰς θερμαστρεῖς καὶ τὰς φιά- 45
λας, καὶ πάντα τὰ σκεύη συνετέλεσεν, ἀ ἐποίησε χει-
ρὶν τῷ βασιλεῖ θουμῶντι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου χαλκῇ
ἀρδῷ.

* ἐν τῷ περὶ οἴκῳ τοῦ ἰορδάνου ἐχώνδυσεν αὐτὰ ὁ βα- 46
σιλεὺς ἐν τῇ παρειᾷ τῆς γῆς ἀναμέσον θουμῶν καὶ ἀνα-
μέσον καρθαν.

* καὶ ἔδωκε θουμῶν ὁ βασιλεὺς πάντα τὰ σκεύη, ἐκ 47
πλήθους φόδρα ὅκ λῶσατο μὲν τοῦ χαλκοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et in capite basis dimidium cubiti altitudine orbiculata per circuitum, & super caput basis radij eius erant & peripheriæ eius ex ca-
36 Et sculpsit super tabulas radiatorum eius & super peripherias eius cherubin, leones, & figuram palmarum in gradu vno & iunctura
per circuitum.

37 Sic fecit decem bases; fusio eadem & mensura eadem, & incisio eadem erat omnibus illis.

38 Et fecit decem lebetes aris, quadraginta batos humoris continebat lebes vnus; quatuor cubitorum erat lebes quisque: lebes vnus
super basim vnam decem basibus.

39 Et dedit lebetes quinque ad latus domus à dextera, & quinque ad latus domus à
sinistra, & mare dedit à latere domus dextro ad Orientem è regione Austri.

40 Et fecit Hhiram ollas & scopas & pelues:
& finiuit Hhiram facere omne opus quod fecit regi Selomoh in domo sanctuarij Domini.

41 Columnas duas, & vasa
rotunda coronarum quæ erant super caput columnarum duarum, & retia duo ad operiendum duo vasa rotunda coronarum quæ erant su-
per caput columnarum.

42 Et malogranata quadringenta duobus retiaculis: duo ordines malogranatorum
erant reti vni ad operiendum duo vasa rotunda coronarum quæ erant super faciem columnarum.

43 Et bases decem, & lebetes decem super bases.

44 Et mare vnum, & boues duodecim subter mare.

45 Et ollas, & scopas, & pelues: & omnia vasa hæc secundum opus vasorum tabernaculi quod fecit Moses, sic fecit Hhiram regi Se-
lomoh in domo sanctuarij Domini ex ære bono.

46 In planiciebus Iardena fudit illa rex in densitate argillæ inter Zzuchoth & Zzarthan.

47 Et reposuit Selomoh omnia vasa præ multitudine copiosissima, non erat finis ponderis æris.

וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל-הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה
אֶת מִזְבֵּחַ הַזֹּהֵב וְאֶת-הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם
הַפָּנִים זָהָב:

וְאֶת-הַמְנֹרֹת חֲמֵשׁ מִמִּין וְחֲמֵשׁ מִשְׁמָאל
לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוֹר וְהַפֶּרֶחַ וְהַנֶּרֶז וְהַמִּלְקָחִים
זָהָב:

וְהַסְּפֹרֹת וְהַמְּזֻמָּרוֹת וְהַמְּזֻקָּרוֹת וְהַכַּפּוֹרֹת
וְהַמַּחְתּוֹרוֹת זָהָב סָגוֹר וְהַפֶּתוֹרוֹת לְדִלְתוֹת הַבֵּית
הַפְּנִימִי לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים לְדִלְתֵי הַבֵּית לְהִיכָל זָהָב:
וְהַשֵּׁלֶם כָּל-הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת-קֹדֶשׁ יְדוֹד
אָבִיו אֶת-הַכֶּסֶף וְאֶת-הַזָּהָב וְאֶת-הַכֵּלִים נָתַן
בְּאֶצְרוֹת בֵּית יְהוָה:

ח

אִזּוּ יָקָהָל שְׁלֹמֹה אֶת-זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל-
רָאשֵׁי הַמִּטּוֹרוֹת נְשִׂאֵי הָאֲבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלַם לְהַעֲלוֹת אֶת-אֲרוֹן בְּרִית-
יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הַיָּמָּה צִיּוֹן:

וַיִּקְהָלוּ אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל
בִּירַח הָאֲתָנִים בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי:

וַיָּבֹאוּ כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת-
הָאֲרוֹן:

וַיַּעֲלוּ אֶת-אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-כָּל-
כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם: * וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל-עַדַּת יִשְׂרָאֵל
הַנוֹעֲדִים עָלָיו אָתוּ לִפְנֵי הָאֲרוֹן מִזִּבְחִים צֹאן וּבָקָר
אֲשֶׁר לֹא-יִסְפְּרוּ וְלֹא יִמְנוּ מְרֹב:

וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת-אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה אֶל-
מְקוֹמוֹ אֶל-דְּבִיר הַבֵּית אֶל-קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אֶל-
תַּחַת כְּנָפֵי הַכְּרוּבִים:

⁴⁸ * Fecitque Salomon omnia vasa in do-
mo Domini, altare aureum, & mensam su-
per quam ponerentur panes propositio-
nis auream:

⁴⁹ * Et candelabra aurea quinque ad dex-
tram, & quinque ad sinistram contra ora-
culum ex auro puro, & quasi lilij flores &
lucernas desuper aureas, & forcipes au-
reos,

⁵⁰ * Et hydrias, & fuscinulas, & phialas,
& mortariola, & thuribula de auro puris-
simo. Et cardines ostiorum domus inter-
ioris sancti sanctorum, & ostiorum do-
mustempli ex auro erant.

⁵¹ * Et perfecit omne opus quod faciebat
Salomon in domo Domini, & intulit que
sanctificauerat Dauid pater suus, argentum
& aurum, & vasa, reposuitque in thesau-
ris domus Domini.

CAP. VIII.

¹ **T**unc congregati sunt omnes maiores
A natu Israel cum principibus tribuum,
& duces familiarum filiorum Israel ad re-
gem Salomonem in Ierusalem, vt defer-
rent arcam foederis Domini de ciuitate
Dauid, id est, de Sion.

² * Conuenitque ad regem Salomonem
vniuersus Israel in mense Bethanim in so-
lenni die, ipse est mensis septimus.

³ * Veneruntque senes de Israel, & tulerunt arcam sacerdotes:

⁴ * Et portauerunt arcam Domini & ta-
bernaculum foederis, & omnia vasa san-
ctuarij quæ erant in tabernaculo, & fere-
bant ea Sacerdotes & Leuitæ.

⁵ * Rex autem Salomon & omnis mul-
tudo Israel quæ conuenerat ad eum gra-
diebatur cum illo ante arcam, & immo-
labant oues & boues absque æstimatione
& numero.

⁶ * Et intulerunt sacerdotes arcam fœ-
deris Domini in locum suum in oracu-
lum templi in sanctum sanctorum subter
alas cherubin.

תרגום יונתן

⁴⁸ וַעֲבַד שְׁלֹמֹה יְהוָה כָּל מִנְיַת דְּבִית מִקְדָּשָׁא דִּינִי יְהוָה מִדְּבַחָא דְּדִהָבָא וְיַת פֶּתוּרָא דְּעִלּוּהִי לֶחֶם אִפְסָא דְּדִהָבָא:

⁴⁹ וְיַת מְנֹרָתָא חֲמֵשׁ מִמִּינָא וְחֲמֵשׁ מִשְׁמָאלָא קֳדָם בֵּית כְּפֹרֵי דְּדִהָבָא טָבָא וְשׁוּשָׁנָא וּבִזְצִינָא וְצִיבְתִּינָא דְּדִהָבָא:

⁵⁰ וְקִלְיָא וּמְזֻמָּרִיָא וּמְזֻקָּרִיָא וּמַחְתִּיתָא דְּדִהָבָא טָבָא וּמוֹגִלְסִיָא לְרִשְׁיָא בֵּית גִּזְאָרָה לְקֹדֶשׁ קֳדָשִׁיָא לְרִשְׁיָא בֵּיתָא לְהִיכָלָא דְּדִהָבָא:

⁵¹ וְשִׁלְיֹמֶר כָּל עִיבִידָתָא דְּעֶבֶד מִלְכָּא שְׁלֹמֹה בֵּית מִקְדָּשָׁא דִּינִי וְאִתִּי שְׁלֹמֹה יְהוָה קֳדָשִׁי דָּוִד אָבוּהִי יְהוָה כֶּסֶף וְיַת דְּדִהָבָא וְיַת מִנְיַת יְהוָה:

בְּאֶצְרֵי בְּבִירַת מִקְדָּשָׁא דִּינִי:

ח

¹ כִּכְן כְּנֵשׁ שְׁלֹמֹה יְהוָה כָּל רִישֵׁי שְׁבִטָא רַבְרָבִי אֲבִהָתָא דְּכְנִי וְיִשְׂרָאֵל לִזְחָל מִלְכָּא שְׁלֹמֹה לִירוּשָׁלַם לְאַסְקָא יְהוָה אֲרוֹן קִיּוּמָא
דִּינִי מִקְרָתָא דְּדָוִד הַיָּמָּה צִיּוֹן:

² וְאִתְכַּנְּשׁוּ לִזְחָל מִלְכָּא שְׁלֹמֹה כָּל אֲנָשׁ יִשְׂרָאֵל בִּירְחָא דְּעִתִּיקָיָא קֳרָן לִיהוָה יְרֵחָא קְדָמָרָה כְּחִנָּא וּכְעֵן
הוּא יְרֵחָא שְׁבִיעָרָה: * וְאִתְחַל כָּל סְבִי יִשְׂרָאֵל וְנִטְלוּ כְּהֵנָא יְהוָה אֲרוֹנָא: * וְאִסְקִי יְהוָה אֲרוֹנָא דִּינִי מִשְׁכָּנָא וְאִסְקִי יְהוָה וְאִתְחַל כְּהֵנָא וְלִינִי:

³ וּמִלְכָּא שְׁלֹמֹה וְכָל כְּנִישְׁתָּא דְּכְנִי וְיִשְׂרָאֵל דְּאִזְדַּמְנוּ עִלּוּהִי קִיּוּמִין עֲמִיהָ קֳדָם אֲרוֹנָא
מְנַכְסִין עֹז וְתוֹרִין וְלֹא יְתַחֲשְׁבוּ וְלֹא יִתְמַנּוּ מִסְגִּין:

⁴ וְאִעֲלוּ כְּהֵנָא יְהוָה אֲרוֹן קִיּוּמָא דִּינִי לְאַתְרֵיהָ לְבֵית כְּפֹרֵי דְּסִתְקָן כְּגוֹ בֵּיתָא
לְקֹדֶשׁ קֳדָשִׁי לְתַחֲתוֹת כְּנָפֵי כְּרוּבִיָא:

* Et fecit Salomon omnia vasa in domo Domini, altare aureum, & mensam in qua panes propositionis auream:

* Et candelabra quinque à dextris, & quinque à sinistris contra faciem oraculi aurea inclusa, & lampadas, & lucernas,

* Et hydrias aureas, & vestibula, & clauui, & phiale, & catina, & mortariola aurea, inclusa. & cardines ostium domus interioris sancti sanctorum, & portas domus templi aureas.

* Et completum est opus quod fecit Salomon domui Domini. & intulit Salomon sancta David patris sui, argentum & aurum, & vasa dedit in thesauros domus Domini.

CAP. VIII.

Tunc congregauit rex Salomon omnes maiores natu Israel, & omnes principes tribuum duces familiarum filiorum Israel ad regem Salomonem in Hierusalem, ut deferrent arcam fœderis Domini de ciuitate David, hæc est Sion;

* In mense Athanim in solenni die, ipse est mensis septimus.

* Et venerunt omnes seniores Israel:

* Et tulerunt sacerdotes arcam, & tabernaculum fœderis, & omnia vasa sancta quæ in tabernaculo fœderis.

* Et rex & omnis populus Israel ante arcam immolantes boues, & oues innumera-biles.

* Et inserunt Sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum, in oraculum domus in sancta sanctorum subter alas cherubim:

* καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πάντα τὰ σκεύη ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσεόν, & τὴν τραπέζαν ἐφ' ἧς ἄρτοι τῆς προθέσεως χρυσεῖ.

* καὶ τὰς λυχνίας πέντε ἐκ δεξιῶν καὶ πέντε ἑξ ὀνόμων καὶ τὸ πρὸς ὤπον τοῦ θυσιαστήριου χρυσεῖς συγκεκλεισμέναι, καὶ τὰ λαμπάρια, καὶ οὗτοι λύχνοι.

* καὶ τὰς ἐπαρυσείδας χρυσεῖς, καὶ τὰ πρὸς θυρᾶς, καὶ ἡλκοί, καὶ αἱ φιάλαι, καὶ τὰ τεύβλια, καὶ αἱ θυίσκαι χρυσεῖς, συκλεισά. καὶ θυρώματα τῶν θυρῶν τοῦ οἴκου τοῦ ἐσωτάτου τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, καὶ τὰς θυρᾶς τοῦ οἴκου ναοῦ χρυσεῖς.

* καὶ συνέτελεσεν τὸ ἔργον, ὃ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πάντας τοὺς οἰκὼν κυρίου, καὶ εἰσένεγκεν ὁ βασιλεὺς τὰ ἅγια δαυὶδ. & πατρὸς αὐτοῦ, τὸ θυσιαστήριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἑδωκέναι οὗτοι τῷ βασιλεὺς οἴκου κυρίου.

ἡ.

* Τότε ἔσκηλησάν οἱ βασιλεὺς ὁ βασιλεὺς πάντας οὗτοι πρεσβύτεροι ἰσραὴλ καὶ πάντας ἀρχόντας φυλῶν ἡγεμόνας πατριῶν ἡν ἰσραὴλ πρὸς τὴν βασιλείαν ὁ βασιλεὺς ἐν ἱερουσαλὴμ, τοῦ ἐνεγκέν τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης κυρίου ἐκ πόλεως δαυὶδ, αὕτη ἐστὶ σιών,

* ἐν μηνὶ ἀθανιμ ἐν ἑορτῇ, αὐτὸς ἐστὶν μὲν ἑβδόμη.

* καὶ ἦλθον πάντες οὗτοι πρεσβύτεροι ἰσραὴλ.

* καὶ ἦσαν οὗτοι ἱερεῖς τὴν κιβωτὴν καὶ τὸ σκηνώμα τοῦ μαρτυρίου καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια τὰ ἐν τῷ σκηνώματι τοῦ μαρτυρίου.

* καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰσραὴλ ἔμελλον τῆς κιβωτοῦ θύοντες βοᾶς καὶ πρὸς ὅλα τὰ ἄνω ἡμέρας.

* καὶ ἐξέφρασαν οὗτοι ἱερεῖς τὴν κιβωτὴν διαθήκης κυρίου εἰς τὴν ῥῆπον αὐτῆς εἰς τὴν θυσίαν τοῦ οἴκου εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑπὲρ τὰς πύρας τῶν χειρῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et fecit Selomoh omnia vasa domus sanctuarij Domini, altare aureum, & mensam super quam erat panis facierum, auream:

* Et candelabra quinque à dextera, & quinque à sinistra ante domum oraculi ex auro bono, & lilia, & lucernas, & forcipes ex auro:

* Et hydrias, & plalteria, & pelues, & cochlearia, & thuribula ex auro bono: & cardines portis domus interioris in sanctum sanctorum, & portis domus templi, ex auro.

* Et perfecta est omnis factura quam fecit rex Selomoh domui sanctuarij Domini, & intulit Selomoh sanctitates David patris sui; argentum & aurum & vasa dedit in thesauris in domo sanctuarij Domini.

CAP. VIII.

Tunc congregauit Selomoh senes Israel, & omnia capita tribuum; magnates patrum filiorum Israel, ad regem Selomoh in Ierusalem, ut transferrent arcam fœderis Domini ex ciuitate David, ipsa est Zzion.

* Et congregati sunt ad regem Selomoh omnes homines Israel, in mense quem veteres vocabant Mensem primum, in festiuitate: & nunc ipse est mensis septimus.

* Et venerunt omnes senes Israel, & tulerunt sacerdotes arcam.

* Et transtulerunt arcam Domini, & tabernaculum pacti, & omnia vasa sanctitatis quæ erant in tabernaculo, & transtulerunt ea Sacerdotes & Leuitæ.

* Et rex Selomoh & omnis congregatio filiorum Israel, qui conuenerant ad eum, stabant cum eo ante arcam mactantes pecudes & boues qui non supputabuntur, nec numerabuntur præ multitudne.

* Et introduxerunt sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum in domum oraculi quod paratum erat intra domum in sancta sanctorum subter alas cherubaia.

* כי הכרבים פרשים בנפים אל מקום הארון
ויסכו הכרבים על הארון ועל בדיו מלמעלה:
* ויארכו הכרבים ויראו ראשי הכרבים מן הקדש
על פני הדביר ולא יראו החוצה ויהיו שם עד
היום הזה: * אין בארון רק שני לחות האבנים
אשר הניח שם משה בחרב אשר כרת יהוה עם
בני ישראל בצאתם מארץ מצרים:

* ויהי בצאת הכהנים מן הקדש והענן מלא
את בית יהוה:

* ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת מפני הענן
כי מלא כבוד יהוה את בית יהוה:

* אז אמר שלמה יהוה אמר לשכן בערפל:
* בנה בניתי בית זבל לך מכון לשבתך עולמים:
* ויסב המלך את פניו ויברך את כל קהל ישראל
וכל קהל ישראל עמד:

* ויאמר ברוך יהוה אלהי ישראל אשר דבר
בפיו את דוד אבי ובנידו מלא לאמר:

* מן היום אשר הוצאתי את עמי ישראל
ממצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל
לבנות בית להיות שמי שם ואבחר בדוד להיות
על עמי ישראל:

* ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם יהוה
אלהי ישראל:

* ויאמר יהוה אל דוד אבי יען אשר היה עם
לבבך לבנות בית לשמי הטיבת כי היה עם לבבך:
* רק אתה לא תבנה הבית כי אם בנך היצא
מחלציד הוא יבנה הבית לשמי:

* ויקם יהוה את דברו אשר דבר ואקם תחת דוד
אבי ואשב על כסא ישראל כאשר דבר יהוה
ואבנה הבית לשם יהוה אלהי ישראל:

* Siquidem cherubin expandebant alas
super locum arce, & protegebant arcam &
* vectes eius de super. * Cumque eminent
vectes & apparerent summitates eorum fo-
ris sanctuarium ante oraculum, non appa-
rebant ultra extrinsecus, qui & fuerunt ibi
usque in presentem diem. * In arca autem
non erat aliud nisi due tabule lapidee quas
posuerat in ea Moyses in Oreb quando pe-
pigit Dominus fœdus cum filiis Israel cum
egrederetur de terra Egypti. * Factum est
autem cum exissent sacerdotes de sanctua-
rio, nebula impleuit domum Domini:

* Et non poterant sacerdotes stare & mini-
strare propter nebulam. impleuerat enim
gloria Domini domum Domini. * Tunc
ait Salomon: Dominus dixit ut habitaret
in nebula. * Edificans edificavi domum
& habitaculum tuum firmissimum solium
tuum in sempiternum. * Conuertitque rex
faciem suam, & benedixit omni ecclesie
Israel. Omnis enim ecclesia Israel stabat.

* Et ait Salomon: Benedictus dominus
Deus Israel qui locutus est ore suo ad Da-
uid patrem meum, & in manibus eius per-
fecit dicens: * A die qua eduxi populum
meum Israel de Egypto, non elegi ciuitate
de vniuersis tribubus Israel, ut ædifica-
retur domus, & esset nomen meum ibi:

sed elegi David ut esset super populum
meum Israel. * Voluitque David pater
meus ædificare domum nomini Domini
Dei Israel: * Et ait Dominus ad David pa-
trem meum: Quod cogitasti in corde tuo
ædificare domum nomini meo, bene fecisti

hoc ipsum mente tractans. * Veruntamen
tu non ædificabis mihi domum, sed filius
tuus qui egredietur de renibus tuis, ipse
ædificabit domum nomini meo. * Confir-

mauit Dominus sermonem suum quem
locutus est: steti quique pro David patre meo,
& sedi super thronum Israel, sicut locutus
est Dominus: & edificavi domum nomi-
ni domini Dei Israel.

תרגום יונתן

7 ארי כרובים פריסין גרפיהון על אתר ארונא ומטלין כרובים על ארונא ועל אריחיהו מלעילא: * ואריכון אריחיהו ומתחזן
רישי אריחיהו מן קדשא על אפי בית כפזרי ולא מתחזן לכרא ויהו חזן עד יומא דהין: * בארונא מתחזן חרין לוחי אבנא דאצנע
חזן משרה בחרב ועליהון כתיבין עטרה פתגמי קיימא דגור ויי עם בני ישראל במיפקהון מארעא דמצרים: * והנה במיפק
כהניא מן קדשא וענן אמיטתא איהמלי ית בית מקדשא דיי: * ולא יכלין כהניא למקם לשמשא מן קדם עננא ארי אתמלי יקרא
דיי ית בית מקדשא דיי: * ככן אמר שלמה ויי אתרעו לאשרארה שכינתיה בירושלם: * מבנא בניתי בית מקדשא
קדמך אתר מתקן לבית שכינתך עלמין: * ואסחר מלכא ית אפוהי וברוך ית כל קתלא דישלאל וכל קתלא דישלאל קאים:
15 ואמר בריך ויי אלהא דישלאל די גור במימריה עם דוד אבא וברעיתיה קיים למימר: * למן יומא דאפקית ית עמי ית
ישלאל ממצרים לא אתרעית בקרתא מכל שבטיא דישלאל למבני ביתא לאשרארה שכינתיה חזן ואתרעית ברוד למהוי מלכא על עמי
ישלאל: * והנה כלכא דדוד אבא למבני ביתא לשמא דיי אלהא דישלאל: * ואמר ויי לדוד אבא חלף דהנה עם לבך
למבני ביתא לשמי אתקנתא ארי ויהו עם לבך: * לחוד את לא תבנה ביתא אלהן בר דחוליד הוא יבנה ביתא לשמי:
10 וקיים ויי ית פתגמיה דמליל וקמית חזות דוד אבא ויתביית על כרסי מלכותא דישלאל כמא דמליל ויי ובניתי ביתא לשמא דיי
אלהא דישלאל:

* Quia cherubim expansa alis super locum
arca. & protegebant cherubim super arcam,
& super sancta eius desuper:

* Et eminebant sanctificata, & apparebant
summitates sanctificatorum de sanctis super fa-
ciem oraculi. & non apparebant extrinsecus,
& fuerunt ibi usque in diem hanc.

* Et non erant in arca nisi duæ tabulae lapi-
deæ, tabula fœderis, quas posuerat ibi Moyses
in Choreb, quas pepigit Dominus cum filius Is-
rael cum egredierentur ipsi de terra Ægypti.

* Et factum est ut egressi sunt sacerdotes de
sanctuario, et nebula impleuit domum Domini.

* Et non poterant sacerdotes stare ad mini-
strandum a facie nebulae, quia impleuit gloria
Domini domum Domini.

* Tunc dixit Salomon: Dominus dixit, ut
habitaret in caligine.

* Et ego ædificaui domum nomini tuo san-
ctum tibi & paratum, & solio tuo ut habites
tu in eo in sempiternum.

* Et conuertit rex faciem suam, & benedi-
xit omni Israhel. et omnis ecclesia Israhel stabat.

* Et ait: Benedictus dominus Deus Israhel,
qui locutus est in ore suo de David patre meo, et
in manibus eius perfecit dicens:

* A qua die eduxi populum meum Israhel de
Ægypto, non elegi in ciuitate in vno sceptro Is-
rael, ut ædificarem domum ut esset nomen
meum ibi, sed elegi in David ut esset dux super
populum meum Israhel.

* Et fuit in corde David patris mei ædifica-
re domum nomini Domini Dei Israhel.

* Et ait Dominus ad David patrem meum:
Quia fuit in corde tuo ædificare domum nomi-
ni meo, benefecisti, quia fuit in corde tuo.

* Veruntamen non tu ædificabis domum,
sed filius tuus qui egressus est ex lateribus tuis,
iste ædificabit domum nomini meo.

* Et suscitauit Dominus sermonem suum
quem locutus est, et steti pro David patre meo,
& sedi super thronum Israhel, sicut locutus est
Dominus. & ædificaui domum nomini Domi-
ni Dei Israhel.

* ὅτι τὰ χερουβὶμ διαπεπέτασθαι τὰς πτέρυξιν ἐπὶ
τὸν τοῦ κυρίου θρόνον. καὶ περιεκαλύπτειν τὰ χερουβὶμ ἐπὶ
τὴν κιβωτὸν καὶ ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῆς ἐπάνωθεν.

* καὶ ὑπερέχον τὰ ἡγιασμένα καὶ ἐβλέποντο αἱ κε-
φαλαὶ τῶν ἡγιασμένων ἐν τῶν ἁγίων ἐπὶ προσώπον τοῦ
δαβίδ. καὶ οὐκ ὠπλιάνοντο ἔξω, καὶ ἦσαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης.

* καὶ οὐκ ἦν ἐν τῇ κιβωτῇ πλὴν αἱ δύο
πλάκες λίθιναι πλάκες τῆς διαθήκης, αἷς ἐθήκην ἐκεῖ μου
σῆς ἐν χωρῇ, αἷς διέθετο κύριος μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν
τῇ ἐκπορεύεσθαι αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγυπτίου.

* καὶ ἐγένετο ὡς ἐξήλθον ἱερεῖς ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ ἡ
νεφέλη ἀνέπλησε τὸν οἶκον κυρίου.

* καὶ οὐκ ἠδυνάμην-
το ἱερεῖς εὐλοῦν λειτουργεῖν ἀπὸ προσώπου τῆς νεφέλης,
ὅτι ἀνέπλησε δόξα κυρίου τὸν οἶκον κυρίου.

* τότε εἶπε θεομῶν, κύριος εἶπεν, τοῦ κατασκευῶσαι
ἐν γνώφῳ.

* καὶ ἐβόη ὁ κοδομήσα οἶκον τῷ ὀνόματί σου
ἁγίον θεοῦ ἐτίμιον, καὶ τῇ καθέδρᾳ σου τοῦ κατασκευῶ-
σαι σε ἐν αὐτῷ εἰς αἰῶνας.

* καὶ ἀπέσπευσεν ὁ βα-
σιλεὺς τὸ προσώπον αὐτοῦ, καὶ βύβλησεν τὸν πόδα Ἰσρα-
ήλ. καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία Ἰσραὴλ εἰσήκει.

* καὶ εἶπεν, βύβλησεν τὸν κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ὃς ἐλά-
λησεν ἐν φόρῳ αὐτοῦ πρὸς δαβὶδ τὸν πατέρα μου, καὶ ἐν
ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἐπλήρωσεν λέγων.

* ἀφ' ἧς ἡμέ-
ρας ἀνῆγαγον τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ ἐξ αἰγυπτίου, οὐκ
ἐξελεξάμην ἐν πόλει ἐν ἐνὶ σκηνῇ σου Ἰσραὴλ, τοῦ οἰκοδο-
μῆσαι οἶκον ἔσθαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ, ἀλλ' ἐξελεξάμην
ἐν δαβὶδ ἔσθαι ἡγιασμένον ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ.

* καὶ ἐγένετο ἐπὶ τῆς καρδίας δαβὶδ τὸν πατέρα μου οἰ-
κοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ.

* καὶ εἶπε κύριος πρὸς δαβὶδ τὸν πατέρα μου, ὅτι ἐ-
γένετο ἐπὶ τῇ καρδίᾳ σου οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόμα-
τί μου, ἡγιασμένος, ὅτι ἐγένετο ἐπὶ τῇ καρδίᾳ σου.

* πλὴν οὐ σὺ οἰκοδομήσεις τὸν οἶκον, ἀλλ' ἡ ὁ υἱός σου
ὁ ἐξελεῖσθαι ἐκ τῶν πλῃθύνων σου, ὅστις οἰκοδομήσει οἶκον τῷ
ὀνόματί μου.

* καὶ ἀνέστη κύριος τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ὃ ἐλάλησεν, ἵνα
ἀνέστην ἀντὶ δαβὶδ τὸν πατέρα μου, καὶ ἐκτίσῃ ἐπὶ τοῦ θρό-
νου Ἰσραὴλ, καὶ ὡς ἐλάλησεν κύριος. καὶ ὠκοδόμησα οἶ-
κον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ.

* καὶ ἐγένετο ὡς ἐλάλησεν κύριος. καὶ ὠκοδόμησα οἶ-
κον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ.

* καὶ ἐγένετο ὡς ἐλάλησεν κύριος. καὶ ὠκοδόμησα οἶ-
κον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ.

* καὶ ἐγένετο ὡς ἐλάλησεν κύριος. καὶ ὠκοδόμησα οἶ-
κον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ.

* καὶ ἐγένετο ὡς ἐλάλησεν κύριος. καὶ ὠκοδόμησα οἶ-
κον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Nam cherubin extendebant pennas suas super locum arcae, & obumbrabant cherubaia super arcam & vestes eius desuper.

* Et prolongabant vestes; & visa sunt capita vestiū a sancto super faciem domus oraculi, & non visa sunt extrinsecus, & fuerunt ibi usque ad diem hanc.

9 In arca depositæ sunt duæ tabulae lapidum quas reposuerat illic Moyses in Horeb, super quas erant scripta decem verba fœderis quod pepigit Dominus cum filiis Israhel, quando exierunt de terra Misraim.

10 Et fuit cum exirent sacerdo-
tes de sancto, nubes caliginis impleuit domum sanctuarij Domini.

11 Et non poterant sacerdotes stare ad ministrandum propter
nubem, quia impleuerat gloria Domini domum sanctuarij Domini.

12 Tunc dixit Selomoh: Dominus voluit ponere maiestatem
suam in Ierusalem.

13 Ædificando ædificaui domum sanctuarij ante te locum paratum in domum maiestatis tuæ in secula.

14 Et circumtulit rex faciem suam & benedixit omni ecclesiæ Israhel: & omnis ecclesia Israhel stabat.

15 Et dixit: Benedictus
Dominus Deus Israhel, qui pepigit fœdus in dicto suo cum David patre meo, & in voluntate sua firmavit, dicendo:

16 A die qua e-
duxī populum meum Israhel ex Misraim, non mihi complacui in vrbe vlla ex omnibus tribubus Israhel ad ædificandum domum in qua po-
nere maiestatem meam; sed complacui mihi in David ut esset rex super populum meum Israhel.

17 Et fuit in corde David patris mei ædificare domum nomini Domini Dei Israhel.

18 Et dixit Dominus David patri
meo: Propterea quod fuit cum corde tuo ædificare domum nomini meo, rectè fecisti quod fuerit in corde tuo.

19 Veruntamen tu non ædificabis domum, sed filius quem gignes, ipse ædificabit domum nomini meo.

20 Et stabilivit Dominus verbum suum quod locutus est, & surrexi pro David patre meo, & sedi super solium regni Israhel sicut locu-
tus est Dominus; & ædificaui domum nomini domini Dei Israhel.

* וַאֲשַׁכְּשָׁם מְקוֹם לְאוֹזֶן אֲשֶׁר-שָׁם בְּרִית
 יְהוָה אֲשֶׁר בָּרַת עִם-אֲבֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאוֹ אוֹתָם
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם :
 * וַיַּעֲמֵד שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבֵּחַ יְהוָה נֶגֶד כָּל-קָהֶל
 יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ בְּפִי הַשָּׁמַיִם :
 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין כְּמוֹךָ אֱלֹהִים
 בַּשָּׁמַיִם מַמְעַל וְעַל-הָאָרֶץ מִתַּחַת שְׁמֵר הַבְּרִית
 וְהַחֲסֵד לַעֲבָדֶיךָ הַהֵלְכִים לִפְנֶיךָ בְּכָל-לֵב :
 * אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לַעֲבָדְךָ דָּוִד אֲבִי אֶת אֲשֶׁר-דִּבַּרְתָּ
 לוֹ וְהִתְדַבֵּר בְּפִיךָ וּבִידְךָ מִלֵּאת כִּיּוֹם הַזֶּה :
 * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֵר לַעֲבָדְךָ דָּוִד
 אֲבִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר לֹא-יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ
 מִלִּפְנֵי יוֹשֵׁב עַל-כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם-יִשְׁמְרוּ בְנֶיךָ
 אֶת-דְּרֹכָם לֵלְכֹת לִפְנֵי כְּאֲשֶׁר הִלְכִיתָ לִפְנֵי :
 * וְעַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאֱמֹן נָא דְבָרֶיךָ אֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ לַעֲבָדְךָ דָּוִד אֲבִי :
 * כִּי הָאֱמֹנִם יוֹשְׁבֵי אֱלֹהִים עַל-הָאָרֶץ הַזֶּה
 הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלֶךָ אֵף כִּי-הַבֵּית
 הַזֶּה אֲשֶׁר בִּנִיתִי :
 * וּפָנִיתִי אֶל-תְּפִלָּתְךָ עֲבָדְךָ וְאֶל-תַּחֲנֻתוֹ יְהוָה
 אֱלֹהֵי לִשְׁמָע אֶל-הַרְנָה וְאֶל-הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עֲבָדְךָ
 מִתְּפִלָּל לִפְנֶיךָ הַיּוֹם :
 * לְהִיּוֹת עֵינֶיךָ פֹתַחַת אֶל-הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וַיּוֹם
 אֶל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יְהִי שְׁמִי שָׁם לִשְׁמָע אֶל-
 הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עֲבָדְךָ אֶל-הַמְּקוֹם הַזֶּה :
 * וְשָׁמַעְתָּ אֶל-תַּחֲנֻת עֲבָדְךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 יִתְפַּלְּלוּ אֶל-הַמְּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִשְׁמָע אֶל-מְקוֹם
 שִׁבְתְּךָ אֶל-הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ וְסָלַחְתָּ :
 * אֵת אֲשֶׁר יִחַטֵּא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנִשְׁאָבוּ אִלָּה
 לְהָאֵלֶּתוּ וּבָא אֱלֹהֵי לִפְנֵי מִזְבְּחֶךָ בְּבֵית הַזֶּה :

* Et constitui ibi locum arcę in qua fœ-
 dus Domini est quod percussit cum patri-
 bus nostris quando egressi sunt de terra
 22 Ægypti. * Stetit autem Salomon ante alta-
 23 re Domini in conspectu ecclesię Israel, &
 expandit manus suas in cælũ, * & ait: Do-
 mine Deus Israel, non est similis tui Deus
 in cælo desuper & super terram deorsum:
 qui custodis pactum & misericordiam ser-
 uis tuis qui ambulant corā te in toto cor-
 24 de suo: * Qui custodisti seruo tuo David
 patri meo quę locutus es ei. Ore locutus
 es, & manibus perfecisti, vt hæc dies pro-
 25 bat. * Nunc igitur domine Deus Israel con-
 serua famulo tuo David patri meo quę lo-
 cutus es ei, dicēs: Non auferetur de te vir
 coram me qui sedeat super thronũ Israel,
 ita tamen si custodierint filij tui viā suam
 vt ambulent coram me sicut tu ambulasti
 26 in conspectu meo. * Et nunc domine Deus
 Israel firmentur verba tua quę locutus es
 27 seruo tuo David patri meo. * Ergo ne pu-
 tandum est quod verè Deus habitet super
 terram? Si enim cælum & cæli cælorum te
 capere non possunt, quāto magis domus
 hæc quam ædificaui?
 28 * Sed respice ad orationem serui tui, &
 ad preces eius domine Deus meus. Audi
 hymnum & orationem quam seruus tuus
 29 orat coram te hodie: * Vt sint oculi
 tui aperti super domum hæc nocte ac die,
 super domum de qua dixisti, Erit nomen
 meum ibi, vt exaudias orationem quam
 orat in loco isto ad te seruus tuus:
 30 * Vt exaudias deprecationem serui tui
 & populi tui Israel quodcumque oraue-
 rit in loco isto, & exaudies in loco habi-
 taculi tui in cælo, & cū exaudieris, pro-
 pitius eris.
 31 * Si peccauerit homo in proximum
 suum, & habuerit aliquod iuramentum
 D quo teneatur astrictus, & venerit pro-
 pter iuramentum coram altari tuo in do-
 mum tuam,

תרגום יונתן

* וַיִּשְׁתַּחֲוֶי תַּמָּן אַחֲרֵי מִתְחִין תְּרִין לִיחֵי אֲבִינֵינוּ וְעַל יְהוָה כְּתִיבִין קִיּוּמָא דִּינֵי דְגִזְרָא עִם אֲבֹתֵינוּ בְּאִפְקוּמֵיהּ יְהוָה
 22 * וְקָם שְׁלֹמֹה קָדָם מִדְּבַחָא דִּינֵי לִקְבִיל כָּל קְהֵלָא דִּיִּשְׂרָאֵל וּפְרַם יְדוּחֵי בְּצִלּוֹ לִצִּית שְׁמֵינֵי :
 23 * וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לִיחֵי בְּרַם מִינֶךָ אֵת הוּא אֱלֹהֵי דְשִׁכְנִינֶךָ בְּשָׁמַיָא מְלֵעִילָא וּשְׁלִיטָעַל אֶרֶצָא מְלֵרַע נְטֵר קִיּוּמָא וְחֲסֵדָא לַעֲבָדְךָ
 24 * וַיִּנְסַרְתָּ לַעֲבָדְךָ דָּוִד אֲבִי וְנִסַּרְתָּ בְּמִימְרֶךָ וּבְרַעֲיוֹתֶךָ קִיּוּמָא כִּיּוּמָא תְּרִין :
 25 * וְכַעֲזָן יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁר לַעֲבָדְךָ דָּוִד אֲבִי וְדִמְלִילָת לִיחֵי לְמִימֵר לֹא יִפְסוּק לְךָ גִּבְרָמָן קָדָמִי יִחִיב עַל כְּרַסִּי מִלְּכוּתָא דִּיִּשְׂרָאֵל
 26 * וְכַעֲזָן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יִתְקַיִּימוּן כַּעֲזָן פִּתְגָמְךָ דִּמְלִילָת :
 27 * אֲרִי מִן סִבְר וּמִן דְּמִי דְבִקְשָׁטָא אַחֲרַעֲזֵי יְיָ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ בְּגוֹ בְנֵי אֲנָשָׁא וְדִירִין עַל אֶרֶצָא הָא שְׁמֵינֵי
 28 * וְחֲתַפְּנֵי לְצִלּוּתָא דְעֲבָדְךָ וְלִבְעוּתֵיהּ יְיָ אֱלֹהִים לְקַבְּלָא :
 29 * לְמַחְזִי רַעֲוֵי קָדָמְךָ לְאַגְנָא עַל בֵּיתָא תְּרִין לַיְלָה וַיּוֹם לְאַתְרָא דְאַמְרָתָא יְהִי שְׁמִי תַּמָּן
 30 * וְתִקְבֵּל בְּעוֹת עֲבָדְךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְיִצְלוּן לְאַפִּי אַתְרָא תְּרִין וְאַתְּ תִקְבֵּל מִצְטָר
 31 * יְחִי דִינֵינוּ בְּבֵית הַזֶּה לְחַבְרִיָּה דְרִשִּׁי בֵּית מוֹמִי לְאוֹמִיּוּתֵיהּ וַיִּתֵּי
 * וַיִּמְיִינֵיהּ קָדָם מִדְּבַחְךָ בְּבֵיתָא תְּרִין :

* Et constitui ibi locum arcae, in qua est i-
bi fœdus Dei, quod pepigit Dominus cum pa-
tribus nostris, cum educeret ipse eos de terra Æ-
gypti.

* Et stetit Salomon ante faciem altaris Do-
mini in conspectu omnis ecclesiæ Israel. & ex-
pandit manus suas in celum:

* Et dixit; Domine Deus Israel, non est sicut
tu Deus in celo desuper, & super terram deor-
sum, ut custodias pactum et misericordiam ser-
uo tuo qui ambulauit coram te in toto corde
suo:

* Quæ custodisti seruo tuo Dauid patri meo.
quæ locutus es in ore tuo, & in manibus tuis
implesti ut dies hæc.

* Et nunc Domine Deus Israel, conserua
Dauid seruo tuo patri meo quæ locutus es
ei dicens: Non auferetur tibi vir de facie mea
sedens super thronum Israel, tantum si custodie-
rint filij tui vias suas, ut ambulent coram me,
sicut ambulasti tu coram me.

* Et nunc domine Deus Israel, firmetur iam
verbum tuum Dauid patri meo:

* Quia si verè habitauerit Deus cum homi-
nibus super terram? si celum & celi celorum
non sufficient tibi, quomodo domus ista quam
ædificaui nomini tuo?

* Et respicias & ad orationem meam ad
deprecationem meam Domine Deus Israel, ut
audias orationem & preces, quas seruus tuus
orat coram te ad te hodie:

* Ut sint oculi tui aperti in domum
hanc die & nocte in locum istum, quem
dixisti: Erit nomen meum, ut exaudias
orationem, quam orat seruus tuus in loco
isto.

* Et audias deprecationem serui tui, &
populi tui Israel quæcunque orauerint in lo-
co isto. & tu exaudies in loco habitaculi tui in
celo, & facies & propitius eris,

* Quæcunque peccauerit homo proximo suo.
& si acceperit super eum execrationem ut exe-
cretur ipse. & venerit & declarauerit coram
facie altaris tui in domo hac:

* καὶ ἐθέμην ἐκεῖ τόπον τῇ κιβωτῇ ἐν ᾗ ἐστὶν ἐκεῖ ἡ
διαθήκη θεοῦ, ᾧ δέδετο κύριος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν
τῇ ἔξαγαγῇ αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς αἰγύπτου.

* καὶ ἔστη ἐνώπιον πατρὸς ἐκκλησίας ἰσραὴλ. & διεπέτασε τὰς
χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν.

* καὶ εἶπε, κύριε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ, ὅτι ἐστὶν ὡς σὺ θεὸς
ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ ὢν, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, φυλάττειν δια-
θήκην καὶ ἔλεος τῷ δούλῳ σου τῷ πεπορευμένῳ ἐνώπιόν
σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ.

* ἃ ἐφύλαξας τῷ δούλῳ σου δαυὶδ τῷ πατρί μου,
ἃ ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἐν ταῖς χερσὶ σου ἐ-
πλήρωσας ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

* καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ, φύλαξον δαυὶδ τῷ δέ-
λῳ σου τῷ πατρί μου ἃ ἐλάλησας αὐτῷ λέγων. ὅτι ἔξ-
αρτήσεται ἡ ἀνὴρ ἐκ προσώπου μου καὶ θήσεται ἐπὶ
θρόνον ἰσραὴλ, πλὴν ἐδὴ φυλάσσονται ἡ οἶκος σου τὰς ὁ-
δοῖς αὐτῶν τοῦ πορεύεσθαι ἐνώπιόν μου καθὼς ἐπορεύθης

σὺ ἐνώπιόν μου. καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ, πι-
στωθήτω δὴ τὸ ῥῆμά σου δαυὶδ τῷ πατρί μου.

* ὅτι εἰ ἀληθῶς κατεκλήσει ὁ θεὸς μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ τῇ
γῆς, εἰδὲ οὐρανὸς καὶ οὐρανὸς τῶν οὐρανῶν ὅτι ἀρκέσου-
σί σοι, πῶς ὁ οἶκος σου ὅστις ὄντο ὡκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου;

* καὶ ἐπιβλέψῃ καὶ ἐπὶ τὴν πρὸς δαυὶδ μου ἐπὶ
τὴν δέησίν μου, κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἀκούειν τῆς δέησεως
καὶ τῆς πρὸς δαυὶδ μου, ἥς ὁ δούλος σου πρὸς δαυὶδ μου ἐνώ-
πιόν σου πρὸς σὲ σήμερον.

* τὸ εἶναι ὁφθαλμοὺς σου ἀνεγμῆρας εἰς τὸν οἶκον
τοῦτον ἡμέρας & νυκτὸς εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ὃν εἶπας, ἔσται
τὸ ὄνομά μου, τοῦ εἰσακούειν τὴν πρὸς δαυὶδ μου ἥς πρὸς δαυὶδ μου
ταῖς ὁδοῖς σου εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

* καὶ εἰσακούσῃ τῆς δέησεως τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ
σου ἰσραὴλ ὅσα δὴ πρὸς δαυὶδ μου εἰς τὸν τόπον τοῦτον. & σὺ
εἰσακούσῃ ἐν τῷ τόπῳ τῷ κατεκλήσεώς σου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
ποιήσεις καὶ ἰλεως ἔσῃ.

* ὅσα αὐτῷ ἀμαρτία ἀνθρώπου τῷ πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐάν
λάβῃ ἐπ' αὐτὸν ἀρετὴ τοῦ ἀγαθῶν αὐτοῦ, καὶ ἔλθῃ καὶ
ἔξαγορεύσῃ καὶ πρὸς δαυὶδ μου τοῦ θυσιάζοντος σου ἐν τῷ οἴ-
κῳ τούτῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Et posui ibi locum paratum arcae in qua depositæ sunt duæ tabulæ petrarum, super quas scripta sunt verba fœderis Domini, quod pepigit cum patribus nostris cum eduxit illos de terra Misraim.

Et stetit Selomoh ante altare Domini è regione omnis ecclesiæ Israel, & extendit manus suas in oratione ad summitatem celorum:

Et dixit: Domine Deus Israel, non est præter te; tu ipse es Deus cuius diuinitas est in cælis desuper, & imperas super terram deorsum, custodiens pactum & misericordiam seruis tuis, qui seruiunt tibi in omni corde suo.

Qui custodisti seruo tuo Dauid patri meo quod locutus es ei, & pepigisti fœdus in dicto tuo, & in voluntate tua firmasti secundum diem hanc.

Et nunc domine Deus Israel, serua seruo tuo Dauid patri meo id quod locutus es ei, dicendo: Non deficiet tibi vir à facie mea sedens super solium regni Israel, dum modo seruauerint filij tui vias suas ut ambulent ante me, sicut ambulasti ante me.

Et nunc Deus Israel, firmentur, quæso, verba tua quæ locutus es seruo tuo Dauid patri meo.

Nam quis opinabitur, & quis existimabit quod in veritate volet Dominus ponere maiestatem suam inter filios hominis qui habitant super terram: ecce si celi & celi celorum non possunt sustinere gloriam tuam, nedum etiam domus hæc quam ædificaui.

At tu respicias ad orationem serui tui, & ad deprecationem eius Domine Deus, suscipiendo orationem & deprecationem quam seruus tuus orat ante te hodie.

Ut sit voluntas ante te protegere domum hanc nocte & die in loco de quo dixisti: Erit nomen meum ibi; ut suscipias orationem quam orauerit seruus tuus contra faciem loci huius.

Et suscipias deprecationem serui tui & populi tui Israel, quam orauerint contra faciem loci huius, & tu suscipias è loco domus maiestatis tuæ de cælis, & suscipias orationem eorum, & remittas peccata eorum.

Cum debuerit vir socio suo qui exegerit ab illo iuramentum ut iurare cogat illum; & venerit & iurauerit ante altare tuum in domo hac:

* ואתה תשמע השמים ועשית ושפטת את-
 עבדיך להרשיע רשע לתת דרכו בראשו ולהצדיק
 צדיק לתרו לו בצדקתו :
 * בהננה עמך ישראל לפני אויב אשר יחטאו-
 לך ושב אליו והודו את שמך והתפללו והתחננו
 אליך בבית הזה :
 * ואתה תשמע השמים וסלחת לחטאת
 עמך ישראל והשבתם אל האדמה אשר נתת
 לאבותם :
 * בהעצר שמים ולא יהיה מטר כי יחטאו לך
 והתפללו אל המקום הזה והודו את שמך
 ומחטאתם ישוכן כיתענם :
 * ואתה תשמע השמים וסלחת לחטאת עבדיך
 ועמך ישראל כי תורם את הדרך הטובה אשר
 ילכו בה ונתתה מטר על ארצך אשר נתתה לעמך
 לנחלה :
 * רעב כי יהיה בארץ דבר כי יהיה שדפון ירקון
 ארבה חסיל כי יהיה כי יצר לו איבו בארץ שערי
 כל נגע כל מחלה :
 * כל תפלה כל תחנה אשר תהיה לכל האדם
 לכל עמך ישראל אשר ידעון גיש נגע לבבו
 ופרש בפיו אל הבית הזה :
 * ואתה תשמע השמים מכון שבתך וסלחת
 ועשית ונתת לאיש ככל דרכו אשר תדע את-
 לבבו כי אתה ידעת לבדך את לב כל בני
 האדם :
 * למען יראוך כל הימים אשר הם חיים על-
 פני האדמה אשר נתתה לאבותינו :
 * וגם אל הנכרי אשר לא מעמך ישראל הוא
 ובא מארץ רחוקה למען שמך :

32 * Tu exaudies in cælo, & facies & iu-
 dicabis seruos tuos, cõdemnans impium,
 & reddens viam suam super caput eius; iu-
 stificansque iustum, & retribuens ei secun-
 dùm iusticiam suam.
 33 * Si fugerit populus tuus Israel inimi-
 cos suos, quia peccaturus est tibi, & agen-
 tes pœnitentiam, & confitentes nomini
 tuo, venerint & orauerint & deprecati te
 fuerint in domo hac, 34 * Exaudi in cæ-
 lo, & dimitte peccatum populi tui Israel,
 & reduces eos in terram quam dedisti pa-
 tribus eorum.
 35 * Si clausum fuerit cælum, & non plue-
 rit propter peccata eorum, & orantes in lo-
 co isto pœnitentiam egerint nomini tuo,
 & à peccatis suis conuersi fuerint propter
 36 afflictionem suam, 37 * Exaudi eos in cæ-
 lo, & dimitte peccata seruorum tuorum,
 & populi tui Israel, & ostende eis viam bo-
 nam per quam ambulent: & da pluuiam
 super terram quam dedisti populo tuo in
 possessionem.
 37 * Fames si oborta fuerit in terra, aut pe-
 stilentia, aut corruptus aër, aut ærugo aut
 locusta, vel rubigo; & afflixerit eum ini-
 micus eius portas obsidens, omnis plaga,
 vniuersa infirmitas:
 38 * Cuncta deuotatio & imprecatio quæ
 acciderit omni homini de populo tuo Is-
 rael, si quis cognouerit plagam cordis sui,
 & expanderit manus suas in domo hac:
 39 * Tu exaudies in cælo in loco habita-
 tionis tuæ, & ieropitiaberis, & facies vt
 des vnicuique secundùm omnes vias
 suas, sicut vidcris cor eius: quia tu no-
 sti solus cor omnium filiorum homi-
 num:
 40 * Vt timeant te cunctis diebus, quibus
 viuunt super faciem terræ, quam dedisti
 41 patribus nostris. 42 * Insuper & alienige-
 na qui non est de populo tuo Israel, cum
 venerit de terra longinqua propter no-
 men tuum:

תרגום יונתן

32 וארץ תקבל מן שמיא ותעביר ותרין ית עבדך לחיבא חייב למתן ארמיה ברישיה ולקצאר ופארה למתן ליה בזכותיה :
 33 כד יתמחזן עמך ישראל קדם בעלי דבביהון דיחובון קדמך ויתובון לפלחנך ויודון לשמך ויצלון ויבעון מן קדמך בביתא הרין :
 34 וארץ תקביל מן שמיא ותשובוק לחובי עמך ישראל ותחיבונן לארעא דקיסם לאבחתהון :
 35 כד יתכלון שמיא ולא יהא מטר ארי יחובון קדמך ויצלון לאפי אתרא הרין ויודון לשמך ומחוביהון יחובון ארי תקביל צלותהון :
 36 וארץ תקבל מן שמיא ותשובוק לחובי עבדך ועמך ישראל ארי תלפינן ור אורחא דתקנא דיהכז בה ויתון מסרא על ארעך
 37 כפנא ארי יהא בארעא סתא ארי יהא שדפונא ורקונא גזבא שמוטא ארי יהא ארי יעיקון להון
 38 בעלי דבביהון בארע קרניהון כל מכחש וכל מרע :
 39 כל צלותא וכל בעותא דתהא לכל אנשא לכל עמך ישראל וידעון גבר מכחש לביה ויפרוש וידחי בצלו לאפי ביתא הרין :
 40 וארץ תקביל מן שמיא מאתר בית שכינתך ותשובוק לחוביהון ותעביר בעותהון ויתון לגבר ככל ארמיה דגלי קדמך לביה ארי את
 41 חוא לית בר מינד קדמך לחור גלז לבניא דכל בני אנשא :
 42 בריל וירחלון מן קדמך כל יומיא דאינון קיימין על אפי ארעא דיהבת לאבחתנא :
 43 ואף מן בר עממין ולא מעמך ישראל הוא וייתי מארע רחיקא בריל שמך :

* Et exaudies de celo, & facies & iudicabis populum tuum Israel: ut condemnes impium, ut des viam suam in caput eius, & ut iustifices iustum, ut des ei secundum iustitiam suam.

* Cum corruerit populus tuus Israel contra inimicos suis, quia peccaturi sunt tibi, & conuertentur & confitebuntur nomini tuo, & orabunt & deprecabuntur in domo hac:

* Et tu exaudies de celo, & propitius eris peccatis populi tui Israel, & reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum.

* Cum clausum fuerit calum, & non fuerit pluuia, quia peccabunt tibi, & orabunt in loco isto, & confitebuntur nomini tuo, & ab iniquitatibus suis conuertentur, quando humiliaueris eos:

* Et exaudies de celo, & propitius eris peccatis serui tui & populi tui Israel: quia ostendes eis viam bonam ut ambulent in ea: et dabis pluuiam super terram tuam, quam dedisti populo tuo in hereditate.

* Fames si fuerit, & mors si fuerit, quando erit incendium, bruchus, rubigo si fuerit, et si afflixerit eum inimicus eius in una ciuitatum eorum, omnem occursum, omnem laborem,

* Omnis oratio, omnis deprecatio si fuerit omni homini ut cognoscant unusquisque contactum cordis, & expanderit manus in domum hanc:

* Et tu exaudies de celo de parato habitaculo tuo, & propitius eris, & facies & dabis viro secundum omnes vias suas, sicut cognoueris cor eius, quia tu solus nosti cor omnium filiorum hominum:

* Ut timeant te omnibus diebus, quibus ipsi viuunt super terram quam dedisti patribus nostris.

* Et alienigenæ qui non est de populo tuo Israel hic, & veniet de terra longinqua propter nomen tuum.

32 * καὶ εἰσακούσῃ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ποιήσεις καὶ κρινεῖς τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ. τὸ δυνάμει σου δύναι, δυνάμει τῷ ὁδὸν αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ τὸ δικαιοῦσαι δίκαιον δυνάμει αὐτῶν κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτῶν.

33 * ἐν τῷ πλῆθει τοῦ λαοῦ σου Ἰσραὴλ ἐνώπιον ἐχθρῶν αὐτῶν, ὅππῃ αἰμαρτήσονται σοί, καὶ ὑπερέψουσι καὶ ἔξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ προσδύξονται καὶ δεηθήσονται ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ,

34 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἴλεως ἔσῃ ταῖς αἰμαρτίαις τοῦ λαοῦ σου Ἰσραὴλ, καὶ ὑπερέψῃς αὐτοὺς εἰς τὴν γλῶσσαν ἣν ἔδωκας τοῖς πατέράσιν αὐτῶν.

35 * ἐν τῷ συσχεθῆναι τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ γίνεσθαι ὑμῖν, ὅππῃ αἰμαρτήσονται σοί, καὶ προσδύσσονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἔξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἀπὸ πάντων ἀνομιῶν αὐτῶν ὑπερέψουσιν, ὅταν ταπεινώσῃς αὐτοὺς.

36 * καὶ εἰσακίσῃ ἐν τῷ οὐρανῷ, ὥστε ἴλεως ἔσῃ ταῖς αἰμαρτίαις τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου Ἰσραὴλ, ὅππῃ δηλώσεις αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τῇ ἀγαθῇ πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ, ὥστε ὁ δῶς ὑμῖν τῇ τῇ γλῶσσῃ ἣν ἔδωκας τῷ λαῷ σου ἐν κληρονομίᾳ.

37 * λιμὸς ἐὰν γῆν, καὶ θάνατος ἐὰν γῆται, ὅτε ἔσται ἐμπυρισμός, βροχὴ, ἐρυσίβη ἐὰν γῆν, καὶ ἐὰν θλίψῃ αὐτὸν ὁ ἐχθρὸς αὐτῶν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων αὐτῶν, πᾶν σὺ δώρημα, πᾶν ταπείνωση,

38 * πάντα προσδύχῃ, πάντα δέησις ἐὰν γῆν παντὶ ἀνθρώπῳ ὡς δὴ γινώσκῃ ἕκαστος ἀφ' ἑαυτοῦ καρδίας, καὶ διαπετάσῃ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οἶκον τοῦτον.

39 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔξ ἐξέμου κατοικητηρίου σου, καὶ ἴλεως ἔσῃ, καὶ ποιήσεις καὶ δώσεις ἀνδρὶ καὶ πᾶσι τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, καθὼς δὴ γινώσκῃ τὴν καρδίαν αὐτῶν, ὅππῃ σὺ μονώτερος οἶδας τὴν καρδίαν πάντων τῶν υἱῶν ἀνθρώπων.

40 * ὅπως δὴ φοβῶνται σε πάσας τὰς ἡμέρας, αἷς αὐτοὶ ζῶσιν ὑπὸ τῇ γῆς ἣς ἔδωκας τοῖς πατέράσιν ἡμῶν.

41 * καὶ τὰ ἄλλοτελέω ὅς ἐστιν ἐν τῷ λαῷ σου Ἰσραὴλ ὅτι, ὥστε ἡξεί ἐν γῆς μακρόθεν διὰ τὸ ὄνομα σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et tu suscipias de caelis, & facias & iudices seruos tuos, condemnando impium, ut des viam eius in caput eius; & iustificando iustum, ut des ei secundum iustitiam eius.

33 Quando percussi fuerint populus tuus Israel ante auctores inimicitarum suarum quod peccauerint ante te, & redierint ad cultum tuum, & confessi fuerint nomini tuo, & orauerint & deprecati fuerint ante te in domo hac:

34 Et tu suscipias de caelis, & remittas peccata populi tui Israel, & reduces eos in terram quam iurasti patribus eorum.

35 Quando clausi fuerint caeli, & non fuerit pluuia, quod peccauerint ante te, & orauerint contra faciem loci huius, & confessi fuerint nomini tuo, & a peccatis suis reuerfi fuerint, ut suscipias orationem eorum.

36 Et tu suscipias de caelis, & remittas debita seruorum tuorum & populi tui Israel: nam docebis eos viam quam bona erit, per quam ambulent; & dabis pluuiam super terram tuam quam dedisti populo tuo in hereditatem.

37 Fames cum fuerit in terra, pestis cum fuerit, aeris corruptio, rubigo, locusta, bruchus cum fuerit; cum obsederint illos auctores inimicitarum suarum in terra urbium suarum, omnis plaga, omnis infirmitas:

38 Omnem orationem & omnem deprecationem quam fuerit omni homini & omni populo tuo Israel, cum nouerint quisque plagam cordis sui, & extenderint manus suas in oratione contra faciem domus huius;

39 Et tu suscipias de celo de loco domus maiestatis tuae, & remittas peccata eorum, & facias deprecationes eorum, & des unicuique secundum omnem viam suam cuius reuelatum fuerit ante te cor (quia tu ipse es, non est praeter te, ante te tantum reuelata sunt corda omnium filiorum hominum.)

40 Ut timeant te omnibus diebus quibus manserint super faciem terrae, quam dedisti patribus nostris.

41 Et etiam ex filiis gentium qui non sunt de populo tuo Israel, & venerint de terra longinqua propter nomen tuum.

* כי ישמעון את שמך הגדול ואת ירך החזקה
 וזרעך הנטויה ובא והתפלל אל הבית הזה:
 * אתה תשמע השמים מכון שבתך ועשית ככל
 אשר יקרא אליך הנבירי למען ידעון כל עמי
 הארץ את שמך ליראה אתך כעמך ישראל ולדעת
 כי שמך נקרא על הבית הזה אשר בניתי:
 * כי יצא עמך למלחמה על איבו בדרך אשר
 תשלחם והתפללו אל יהוה דרך העיר אשר בחרת
 בה והבית אשר בנית לשמך:
 * ושמעת השמים את תפלתם ואת תחנונם
 ועשית משפטם:
 * כי יחטאו לך כי אין אדם אשר לא יחטא
 ואנפת בם ונתתם לפני אויב ושבו שביהם
 אל ארץ האויב רחוקה או קרובה:
 * והשיבו אל לבם בארץ אשר נשבו שם ושבו
 והתהננו אליך בארץ שביהם לאמר חטאנו
 והעינו רשענו:
 * ושבו אליך בכל לבכם ובכל נפשם בארץ
 איביהם אשר שבו אתם והתפללו אליך דרך
 ארצם אשר נתתם לאבותם העיר אשר בחרת
 והבירה אשר בנית לשמך:
 * ושמעת השמים מכון שבתך את תפלתם ואת
 תחנונם ועשית משפטם:
 * וסלחת לעמך אשר חטאו לך ולכל פשעיהם
 אשר פשעו בך ונתתם לרחמים לפני שביהם
 ורחמם: * כי עמך ונחלתך הם אשר הוצאת
 ממצרים מתוך כור הברזל:
 * להיורם עיניך פתחת אל תחנת עבדך ואל
 תחננת עמך ישראל לשמע אליהם בכל קראם
 אליך:

42 * Audietur enim nomen tuum magnū
 & manus tua fortis, & brachium tuum ex-
 tentum vbicunque. Cum venerit ergo &
 43 orauerit in hoc loco; * Tu exaudies in cæ-
 lo in firmamento habitaculi tui, & facies
 omnia pro quibus inuocauerit te alieni-
 gena, vt discant vniuersi populi terrarum
 nomen tuum timere sicut populus tuus
 Israel, & probent quia nomen tuum in-
 uocatum est super domum hanc quam e-
 44 dicaui. * Si egressus fuerit populus tuus
 ad bellum contra inimicos suos per viam
 quocunque miseris eos, orabunt te contra
 viam ciuitatis quam elegisti, & contra do-
 45 mum quam edificaui nomini tuo: * Et ex-
 audies in cælo orationes eorum, & preces
 46 eorum, & facies iudicium eorum. * Quod
 2. Par. 9.
 si peccauerint tibi, nō est enim homo qui
 non peccet, & iratus tradideris eos inimi-
 cis suis, & captiui ducti fuerint in terram
 47 inimicorum longè vel propè, * Et egerint
 pœnitentiam in corde suo in loco capti-
 uitatis, & conuersi deprecanti te fuerint in
 captiuitate sua, dicentes: Peccauimus, ini-
 48 què egimus, impiè gessimus: * Et reuerfi
 fuerint ad te in vniuerso corde suo & tota
 anima sua in terra inimicorum suorum
 ad quam captiui ducti fuerint, & oraue-
 rint te contra viam terræ suæ quam dedi-
 sti patribus eorum, & ciuitatis quam ele-
 gisti, & tēpli quod ædificaui nomini tuo:
 49 * Exaudies in cælo in firmamento solij tui
 orationes eorum & preces eorū, & facies
 50 iudicium eorum: * Et propitiaberis popu-
 lo tuo q̄ peccauit tibi, & omnibus iniqui-
 tatibus eorum quibus preuaricati sunt in
 te, & dabis misericordiam coram eis qui
 eos captiuos habuerint, vt misereatur eis.
 51 * Populus enim tuus est, & hæreditas tua,
 F quos eduxisti de terra Ægypti de medio
 52 fornacis ferreæ: * Vt sint oculi tui aperti
 ad deprecationem serui tui & populi tui
 Israel, & exaudies eos in vniuersis pro qui-
 bus inuocauerint te.

תרגום יונתן

42 ארי ושמעון את שמך רבא וירך חקיפא וזרעך מרמא וייתי ויצלי לאפי ביתא הדין:
 שכינתך ותעביר ככל ריצלי קדמך בר עממין כדיל דידעון כל עממי ארעא יח שמך למרחל קדמך כעמך ישראל ולמידע ארי שמך אתקרי
 על ביתא הדין די בניתי:
 44 ארי יפוק עמך לאנחא קרבא על בעלי דבביהון באורחא ותשלחניון ויצלון קדם יי לאפי אורח קרמא
 45 ותקביל מן שמיא יח צלותהון וית בעותהון ותתפרע עלבניהון:
 46 ארי יחזבון קדמך ארי לית אנש ולא חטא ויחול ריגוד בהון ותמסריניון קדם בעלי דבביהון ושחבון שביהון לארע בעלי דבביהון
 47 ויחיבון ללבהון בארעא דאשחביאו לחמן ויחיבון ויבעין מן קדמך בארע שביהון למיסר חבנא
 48 ויחיבון לפלחך בכל לבהון ובכל נפשהון בארע בעלי דבביהון דשבו יתהון ויצלון קדמך לאפי אורח
 ארעהון ויהבת לאבחהון קרמא דאיתרעית וביתא דבניתי לשמך:
 49 ותקביל מן שמיא מאתר בית שכינתך יח צלותהון ויח בעותהון ותתפרע עלבניהון:
 50 ותשובוק לעמך דחבו קדמך ולכל מרדיהון די מרדו במימך ותחניניון לרחמין קדם שביהון וירחמן עליהון:
 51 ארי עמך ואחסנתך אינן דאפיקת ממצרים מגו כורא דברזל:
 52 עמך ישראל לקבלא צלותהון בכל עידן דאינן מצלן קדמך:

* Quoniam audient nomen tuum magnum, & manum tuam fortem, & brachium tuum excelsum, & veniet & orabit in loco hoc.

* Et tu audies de celo de parato habitaculo tuo, & facies secundum omnia in quibus inuocauerit te alienigena, ut cognoscant uniuersi populi terra nomen tuum; & timeant te, sicut populus tuus Israel; & cognoscatur quod nomen tuum inuocatum est super domum hanc, quam ædificaui.

* Si autem egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos in via qua miseris eos, & orauerint in nomine Domini viam ciuitatis quam elegisti in ea, & domus quam ædificaui nomini tuo:

* Et audies de celo orationem eorum et preces eorum, & facies iustitiam eorum:

* Quia peccabunt tibi, quia non est homo qui non peccet: & si induxeris contra eos & tradideris eos coram inimicis, & captiuos duxerint captiuantes eos in terram longè vel propè:

* & cōuerterint corda sua in terra vbi transmigrati sunt ibi, & reuersi fuerint ad te, & deprecati fuerint te in terra transmigrationis suæ dicentes: Peccauimus, iniquè egimus, impiè gessimus:

* Et reuersi fuerint ad te in toto corde suo & in tota anima sua in terra inimicorum suorum quod traduxisti eos, & orauerint ad te viam terræ suæ quā dedisti patribus suis, & ciuitatis quam elegisti, & domus quam ædificaui nomini tuo:

* Et audies de celo de parato habitaculo tuo orationem eorum, & preces eorum, & facies iudicium eorum:

* Et propitius eris iniquitatibus eorum quibus peccauerunt tibi, & secundum omnes iniquitates eorum quibus prauaricati sunt. et dabis eos in miserationes coram eis qui captiuos habuerint eos, & miserebuntur eorum:

* Quia populus tuus & hæreditas tua sunt, quos eduxisti de terra Egypti de medio fornacis ferreæ.

* Et sint oculi tui & aures tue aperte ad deprecationem serui tui & ad deprecationem populi tui Israel, ut exaudias eos in omnibus quibus inuocauerint te.

* διότι ἀκούονται τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα, καὶ τὴν χεῖρά σου τὴν κραταιὰν καὶ τὸν βραχίονά σου τὸν ὑψηλόν, καὶ ἦξει καὶ προσδύξεται εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

* καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς ἐτόίμου κατεκνητίζῃς σὺ, καὶ ποιήσεις κατὰ πᾶν τὸ ἡτοίμασέν σοι ἐν ὅλῳ τῇ γῆς τὸ ὄνομά σου, καὶ φοβῶνταί σε, καθὼς ὁ λαός σου ἰσραὴλ, & γινώσκῃ ὅτι τὸ ὄνομά σου ἡτοίμασεν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον, ὃν ὠκοδόμησα.

* ἐδὼν δὲ εἰσέλθῃ ὁ λαός σου εἰς πόλεμον ἐπὶ τοῦτον ἐχθρὸς αὐτῶν ἐν ὁδῷ ἢ ἀποστείλῃς αὐτοὺς, καὶ προσδύξονται ἐν ὀνόματι κυρίου ὁδὸν τῆς πόλεως ἧς εἰσέλθῃ ἐν αὐτῇ, καὶ οἶκος ὃν ὠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου.

* καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ δικαίωμα αὐτῶν.

* ὅτι ἁμαρτήσονται σοι, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἁμαρτήσεται. καὶ ἐδὼν ἐπαγγελίας ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὡς αὐτὸς ἐνώπιον ἐχθρῶν, καὶ αἰχμαλωτῶσιν αἰχμαλωτῶσαντες αὐτοῦ εἰς γλῶσσαν μακρὰν ἢ ἐλπίς.

* καὶ ἡσπρέψωσι τὰς καρδίας αὐτῶν ἐν τῇ γῇ οὐ μετῴπισθον ἐκεῖ καὶ ἡσπρέψωσι πρὸς σέ, καὶ δεήσονται σὺ ἐν τῇ γῇ τῆς μετριοσύνης αὐτῶν λέγοντες, ἡμάρτημεν, ἡμετέρας ἡμετέρας.

* καὶ ἡσπρέψωσι πρὸς σέ ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν & ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν οὐ μετήγαγες αὐτοὺς, καὶ προσδύξονται πρὸς σέ ὁδὸν τῆς γῆς αὐτῶν ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ τῆς πόλεως ἧς εἰσέλθῃ καὶ οἶκος ὃν ὠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου.

* καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς ἐτόιμα κατεκνητίζου σὺ, τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ δικαίωμα αὐτῶν, καὶ ἰλεως ἔσῃ ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν αἷς ἡμαρτάν σοι, καὶ κατὰ πᾶν τὸ ἀδικήμα αὐτῶν ὃ ἂν ἡτέρισθον.

& δώσῃς αὐτοῖς εἰς οἰκημένους ἐνώπιον τῶν αἰχμαλωτῶσαντων αὐτοὺς, & οἰκτειρήσῃς αὐτοὺς. ὅτι λαός σου καὶ κληρονομία σου εἰσὶν, οὓς εἰσὶν ἡμέτεροι.

* ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐκ μέσου χωνδυτοῦ σου ἐξῆγαγες αὐτοὺς.

* καὶ ἔσωζόν σου ὁφθαλμοί σου ἐπὶ τὰ ὦτά σου ἡνώμασάν σου εἰς τὴν δέσπιν τοῦ δούλου σου καὶ εἰς τὴν δέσπιν τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ, εἰσακούειν αὐτῶν ἐν πάσιν οἷς ἂν ἡτοίμασέν σοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

41 Quod audierint nomen tuum magnum, & manum tuam validam, & brachium tuum excelsum; & venerint & orauerint contra faciem domus huius: 42 Et tu suscipias de celo de loco domus maiestatis tuæ, & facias iuxta omnia quæ orauerit ante te filius gentium, ut sciant omnes gentes terræ nomen tuum, ut timeant te sicut populus tuus Israel; & ut sciant quod nomen tuum inuocatum sit super domum hanc quam ædificaui.

43 Cum exierit populus tuus ut ineat bellum contra auctores inimicitiarum suarum per viam qua miseris eos, & orauerint ante Dominum contra faciem viæ urbis in qua tibi complacui, & domus quam ædificaui nomini tuo. 44 Et suscipias de cælis orationem eorum & deprecationem eorum, & vlciscaris iniurias eorum. 45 Cum peccauerint ante te, quia non est homo qui non peccet, & stillauerit indignatio tua in illos, & tradideris eos ante auctores inimicitiarum suarum, & captiuati fuerint captiuitate sua in terram auctorum inimicitiarum suarum longinquam aut propinquam.

46 Et redierint ad corda sua in terra in qua captiuati fuerint, & redierint, & precati fuerint ante te in terra captiuitatis suæ, dicendo: Peccauimus, insaniuimus, iniquè egimus. 47 Et redierint ad cultum tuum in omni corde suo, & in omni anima sua in terra auctorum inimicitiarum suarum qui captiuauerint eos, & orauerint ante te contra faciem viæ terræ suæ quam dedisti patribus eorum, urbis in qua tibi complacui, & domus quam ædificaui nomini tuo.

48 Et exaudias de cælis de loco domus maiestatis tuæ orationem eorum & deprecationem eorum, & vlciscaris iniurias eorum.

49 Et ignoscas populo tuo qui peccauerunt ante te, & omnibus rebellionibus eorum quibus rebellauerunt in dictum tuum, & des eos in misericordias ante captiuatores eorum, & misereantur eorum.

50 Quia populus tuus & hæreditas tua illi sunt, quos eduxisti ex Misraim de medio fornacis ferri. 51 Ut sit voluntas ante te ad suscipiendam deprecationem serui tui & deprecationem populi tui Israel, suscipiendo orationem eorum omni tempore quo deprecati fuerint ante te.

* כִּי־אַתָּה הַבְדַּלְתָּם לְךָ לְנַחֲלָה מִכָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ
 בְּאִשֶּׁר דִּבַּרְתָּ בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדְּךָ בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת־
 אֲבֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם אֶרֶץ יְהוֹרֹ:
 * וַיְהִי כְּכָלוֹת שְׁלֹמֹה לְהַתְּפִיל לֵאלֹהֵי יְהוָה אֶת־
 כָּל־הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה הַזֹּאת קָם מִלִּפְנֵי מִזְבֵּחַ יְהוָה
 מִבְּרַעַל בְּרָכָיו וּבְכַפּוֹ פָּרָשׁוֹת הַשָּׁמַיִם:
 * וַיַּעֲמֹד וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל קוֹל גָּדוֹל
 לֵאמֹר: * בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ
 יִשְׂרָאֵל כָּכָל אֲשֶׁר דִּבֶּר לֹא־נָפַל דְּבַר אֶחָד מִכָּל־
 דְּבָרֵי הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ:
 * יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כְּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ
 אֶל־יַעֲזֹבֵנוּ וְאֶל־יִטְשֵׁנוּ:
 * לְהַטּוֹת לְבַבְנוּ אֵלָיו לְלַבֵּת בְּכָל־דְּרָכָיו וּלְשַׁמֵּר
 מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבֹתֵינוּ:
 * וַיְהִי דְּבָרֵי אֱלֹהֵי אֲשֶׁר הַתְּחַנֵּנִתִּי לִפְנֵי יְהוָה
 קְרִבִּים אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וּלְיָלִיל לַעֲשׂוֹת־
 מִשְׁפָּט עִבְדּוֹ וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ:
 * לְמַעַן־דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא אֱלֹהֵים
 אֵין עוֹד:
 * וְהָיָה לְבַבְכֶּם שָׁלֵם עִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְלַבֵּת
 בְּחֻקָּיו וּלְשַׁמֵּר מִצְוֹתָיו בְּיוֹם הַזֶּה:
 * וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עָמְדוּ זָכָיִם וּבָח לִפְנֵי יְהוָה:
 * וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת־זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לַיהוָה
 בְּקֶרֶעַשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
 וַיַּחֲנֹכוּ אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 * בְּיוֹם הַהוּא קִדֵּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־תוֹךְ הַחֹצֵר אֲשֶׁר
 לִפְנֵי בֵּית יְהוָה כִּי־עָשָׂה שֵׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־
 הַמִּנְחָה וְאֶת־חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי־מִזְבֵּחַ הַנְּחָשָׁה
 אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה קָטַן מִהֲכִיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־
 הַמִּנְחָה וְאֶת־חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:

* Tu enim separasti eos tibi in hæreditatē
 de vniuersis populis terre, sicut locutus es
 per Moysen feruum tuum quando eduxi-
 sti patres nostros de Ægypto Dñe Deus.
 * Factum est autem cū compleisset Salo-
 mon orans Dominum omnem orationem
 & deprecationē hanc, surrexit de conspe-
 ctu altaris Domini. Vtrumq; enim genu
 in terram fixerat, & manus expanderat ad
 cælum. * Stetit ergo & benedixit omni ec-
 clesiæ Israel voce magna dicens: * Benedi-
 ctus Dominus qui dedit requiem populo
 suo Israel, iuxta omnia quæ locutus est. nō
 cecidit ne vnus quidem sermo ex omni-
 bus bonis quæ locutus est per Moysen fer-
 uum suum. * Sit dñs Deus noster nobiscū,
 sicut fuit cū patribus nostris, nō derelin-
 quens nos neq; proiciens: * Sed inclinet
 corda nostra ad se, vt ambulemus in vni-
 uersis viis eius, & custodiamus mandata
 eius, & ceremonias & iudicia quæcunque
 mādauit patribus nostris: * Et sint sermo-
 nes mei isti quibus deprecatus sum coram
 Dño, appropinquantes Dño Deo nostro
 die ac nocte, vt faciat iudicium seruo suo
 & populo suo Israel per singulos dies: * Vt
 sciant omnes populi terræ, quia Dñs ipse
 est Deus, & nō est vltra absq; eo. * Sit quo-
 que cor nostrum perfectū cum Dño Deo
 nostro, vt ambulemus in decretis eius, &
 custodiamus mandata eius sicut & hodie.
 * Igitur rex & omnis Israel cum eo immo-
 labant victimas corā Dño. * Mactauit quē
 Salomō hostias pacificas quas immolauit
 Dño, boū viginti duo millia, & ouīū cen-
 tum vigintimillia. Et dedicauerunt tem-
 plum Domini rex & filij Israel.
 * In die illa sanctificauit rex medium
 atrij quod erat ante domum Domini. Fe-
 cit quippe holocaustum ibi & sacrificium
 & adipem pacificorum, quoniam altare
 æreum quod erat coram Dño minus erat,
 & capere non poterat holocaustum & sa-
 crificium & adipem pacificorum.

תרגום יונתן

* אַרִי אַתְּ אֶפְרַיִם שָׁחַקְתָּ לְךָ לְאַחֲסָנָא מִכָּל עַמֵּי אֶרֶץ כְּמֹרֶה דְּמִלִּילָת בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדְּךָ בְּאַפְקוֹתָךְ יֵת אֲבֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם יְיָ אֱלֹהִים:
 * וְהָיָה כִּד שִׁיְצִי שְׁלֹמֹה לְצַרְאָה קָרָם יְיָ יֵת כָּל־עֲלֻתָּא וּבִעוּתָא תִּדְרָא קָם מִן קָרָם מִדְּבָחָא דְּיְיָ מִדְּתוּנָה כְּרִיעַ עַל בְּרִכּוֹתָי וַיְהִי פְרִישָׁן
 בְּצִלּוֹ לְצִיִּת שְׁמִיָּא: * וְקָם וּבָרִיךְ יֵת כָּל קְהֵלָא דְּיִשְׂרָאֵל קוֹל רַב לְמִימֶר: * בָּרוּךְ יְיָ דִּיהֵב נִיחָא לְעַמִּיהּ יִשְׂרָאֵל כְּכָל דְּמִלִּיל לֹא
 בְּטִיל פְּתֻגְמָא חָר מִכָּל פְּתֻגְמוֹתַי תְּקִנְיָא דְּמִלִּיל בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדִּיהּ: * יְהֵא מִימְרָא דְּיְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּסַעֲדָנָא כְּמֹרֶה דְּהוּנָה בְּסַעֲדָא דְּאַבְהֵתָנָא
 לֹא יִשְׁבְּקִינָנָא וְלֹא יִרְחֻקִינָנָא: * לְאַפְנָאֵר לְבָנָא לְדַחֲלִיתָיָה לְמַתְּךָ בְּכָל אֹרְחָן דְּתַקְנֵן קְדָמוֹתַי וּלְמִישַׁר פְּקוּדוֹתַי וּקְיֻמוֹתַי וְדִינוֹתַי
 דְּפִקִּיר יֵת אֲבֹתֵינוּ: * וַיְהוֹן פְּתֻגְמֵי אֵילָן דְּכַעֲיָתִי מִן קָרָם יְיָ סְתַקְבִּלִין קָרָם יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וּלְיָלִיל לְמַעַבְרָא דִּין עַבְדִּיהּ וְעוֹלָכָן
 עַמִּיהּ יִשְׂרָאֵל פְּתֻגְמֵי יוֹם בְּיוֹמִיהּ: * בְּרִיל דִּידְעוֹן כָּל עַמֵּי אֶרֶץ אַרִי יְיָ הוּא אֱלֹהִים לִית עוֹד:
 * וַיְהֵא לְבָכּוֹן שְׁלִים בְּרַחֲלָתָא דְּיְיָ אֱלֹהֵינוּ לְמַתְּךָ בְּקִיּוּמוֹתַי וּלְמִישַׁר פְּקוּדוֹתַי בְּיוֹמָם הַדִּין:
 * וּמִלְכָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל עִימִיהּ מְנַכְסִין נְכֶסֶת קְדָשִׁין קָרָם יְיָ: * וְנָכִים שְׁלֹמֹה יֵת נְכֶסֶת קְדָשִׁיא דְּנָכִים קָרָם יְיָ תוֹרִי תַרְחִין
 רִיבּוֹא וְתַרְין אֶלְפִין וְעָנָא מֵאָר וְתַרְחָא רִיבּוֹא וְתַחֲבִיכּוֹ יֵת בֵּית מִקְדָּשָׁא דְּיְיָ מִלְכָּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 * בְּיוֹמָם הַהוּא קִדֵּשׁ מִלְכָּא יֵת גּוֹ דְּרַחֲמָא דִּי קָרָם יֵת מִקְדָּשָׁא דְּיְיָ אַרִי עַבְדְּךָ יֵת עֲלֵתָא וַיֵּת מְנַחֲמָא וַיֵּת תַּרְבִּי נְכֶסֶת קְדָשִׁיא אַרִי
 מִדְּבָחָא וְנַחֲשָׂא דִי קָרָם יְיָ דְּחִיק מִלְּסוּבְּרָא יֵת עֲלֵתָא וַיֵּת מְנַחֲמָא וַיֵּת תַּרְבִּי נְכֶסֶת קְדָשִׁיא:

* Quia tu separasti eos tibi in hereditatem
de uniuersis populis terræ, sicut locutus es in
manu serui tui Moyſi, quando educeres tu pa-
tres nostros de terra Ægypti, Domine Domine.

* Et factum est vt compleuit Salomon orans
ad Dominum totam orationem & deprecatio-
nem hanc, surrexit à facie altaris Domini incli-
natus super genua sua, et manus suæ expansæ in
cælum: * Et stetit, & benedixit omni eccle-
siae Iſrael voce magna, dicens:

* Benedictus Dominus qui dedit hodie re-
quiem populo suo Iſrael, iuxta omnia quæ locu-
tus est, non dissonuit verbum vnum in omnibus
verbis suis bonis, quæ locutus est in manu Moy-
ſi serui sui.

* Sit dominus Deus noster nobiscum, sicut
fuit cum patribus nostris: non derelinquat nos
neque auertat nos: * Sed inclinet corda
nostra ad se, vt ambulemus in omnibus viis e-
ius, & custodiamus omnia mandata eius, &
præcepta eius, & iustificationes eius, quæ man-
dauit patribus nostris.

* Et sint sermones isti quibus deprecatus sum
coram domino Deo nostro hodie, appropinquan-
tes ad dominum Deum nostrum die & nocte,
vt faciat iustificationem seruo tuo & iustifica-
tionem populi tui Iſrael verbis diei in die eius:

* Vt sciant omnes populi terræ, quia tu Do-
minus Deus, & non est vltra. * Et sint cor-
da nostra perfecta ad dominum Deum nostrum,
vt sanctè ambulemus in præceptis eius, & cu-
stodiamus mandata eius sicut dies hæc. * Et rex
et omnes filij Iſrael immolauerunt victimam co-
ram Domino Deo. * Et sacrificauit rex Salomon
victimam pacificorum, quam immolauerunt Do-
mino, boum duo & viginti millia, & ovium cen-
tum & viginti millia. Et dedicauit domum Do-
mini rex & omnes filij Iſrael. * In die illa
sanctificauit rex medium atrij quod erat ante
faciem domus Domini, quia fecit ibi holocaustum
& sacrificia & adipēs pacificorum: quia alta-
re æreum quod erat coram Domino paruum e-
rat, vt non posset capere holocaustum, & mu-
nus, & sacrificia pacificorum.

ὅτι σὺ διέσφλας αὐτοὺς σεαυτῷ εἰς κληρονομίαν ἐν πάν-
των τῶν λαῶν τῆς γῆς, καθὼς ἐλάλησας ἐν χειρὶ Μωϋσέως
τοῦ μωυσή, ἐν τῷ ἐξαλαλῆναι σε αὐτοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς
αἰγυπτίου κύριε κύριε. * Ἐξ ἡμέτερος συνετέλεσε θορυμῶν
ποροδυχόμῳ πορὸς κύριον ὅλῳ τῷ ποροδυχῷ ἔ-
τῳ δέσῃ τῷ τῷ τῷ, ἡνέσῃ δὲ ποροδύχῳ τοῦ θυσιαστήριου
κυρίως κεκληκῶς ἐπὶ τὰ ἰόντα αὐτῷ, ἔτι αἱ χεῖρες αὐτῷ δια-
πέπεσαν σμῦμα εἰς τὸν ἔρανον. * καὶ ἔσῃ, καὶ δολογήσῃ πα-
σαν τὴν ἐκκλησίαν ἰσραὴλ φωνῇ μεγάλῃ λέγων. * δολο-
γήτῃς κύριος ὃς ἔδωκε σήμερον θνάπαισιν τῷ λαῷ αὐτῷ
ἰσραὴλ. καὶ πάντα ὅσα ἐλάλησεν. * ἐδιεφώνησε λόγος εἰς
ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτῷ τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς ἐλάλησεν ἐν χει-
ρὶ μωυσῆ ὁ δέσῃ αὐτῷ. * ἡνέσῃ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν μετ'
ἡμῶν καθὼς λέγει τῷ πάντων πατέρων ἡμῶν. μὴ ἐγκαταλίποι ἡ-
μᾶς μὴ ὅτι ἀποσρέψῃ ἡμᾶς, ἀλλ' ἐπικλῖναι τὰς καρδίας
ἡμῶν πορὸς αὐτόν, ὅτι ποροδύχῃ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῷ,
καὶ φυλάσσειν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτῷ, καὶ τὰ ποροδύ-
ματα αὐτῷ, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῷ, ὅτι ἐνετείλατο τοῖς πα-
τέράσιν ἡμῶν. καὶ ἔσῃσαν ὅτι λόγοι ὅτι ἐδεσθῆμα ἐνώ-
πιον κυρίως θεῷ ἡμῶν σήμερον, ἐκλίζοντες πορὸς κύριον τὸν
θεὸν ἡμῶν ἡμέρας ἐν νύκτι, ὅτι ποιεῖν τὸ δικαίωμα ὁ δέσῃ
τοῦ καὶ τὸ δικαίωμα ὁ λαὸς ἰσραὴλ ῥήμα ἡμέρας ἐν
ἡμέρα αὐτῷ, ὅπως γνῶσι πάντες ὁ λαὸς τῆς γῆς, ὅτι σὺ
κύριος ὁ θεὸς καὶ ὁ δέσῃ ἐπὶ. * καὶ ἔσῃσαν αἱ καρδίαι
ἡμῶν τέλει πορὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, τοῦ ὁσέως ποροδύ-
σῃ ἐν τοῖς ποροδύμασιν αὐτῷ καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντο-
λὰς αὐτῷ ὡς ἡμέρα αὐτῷ. * καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ πάν-
τες ὁ ἡνέσῃ ἰσραὴλ ἐδύσαν θυσίαν ἐνώπιον κυρίου ὁ θεός.
* καὶ ἐδύσαν ὁ βασιλεὺς θορυμῶν τῷ θυσίῳ τῶν
εἰρηνικῶν, λέγει ἐδύσαν τῷ κυρίῳ, βοῶν δύο καὶ ἑκοσι χι-
λιάδας, καὶ ποροδύτων ἑκατὸν καὶ ἑκοσι χιλιάδας. καὶ
ἐνεκαίνισεν τὸν οἶκον κυρίου ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες ὁ ἡνέσῃ
ἰσραὴλ. * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκαίνισεν ὁ βασιλεὺς
τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τὸ κατὰ ποροδύσῃ τῷ οἴκῳ κυρίου.
ὅτι ἐποίησεν ἐκεῖ τῷ ὁλοκαύτωσιν καὶ τὰς θυσίας, καὶ
τὰ σέβῃ τῶν εἰρηνικῶν, διότι τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλ-
κοῦν τὸ ἐνώπιον κυρίου μικρὸν ἦν τῷ μὴ διώσῃ δέξῃ-
σῃ τῷ ὁλοκαύτωσιν καὶ τὸ δῶρον καὶ τὰς θυσίας τῶν
εἰρηνικῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Nam tu separasti illos tibi in hereditatem ex omnibus gentibus terræ, sicut locutus fueras per manum Moſeh serui tui, cum edu-
ces patres nostros ex Mizraim Domine Deus. " Et fuit cum finisset Selomoh orare ante Dominum omnem orationem & depreca-
tionem hanc, surrexit à conspectu altaris Domini, ex quo fuerat curuatus super genua sua, & manus suæ extensæ in oratione ad summita-
tem cæli.

" Et stetit & benedixit omni ecclesiæ Iſrael voce magna dicendo: " Benedictus Dominus, qui dedit quietem po-
pulo suo Iſrael, iuxta omnia quæ locutus est, non vacauit verbum vnum ex omnibus verbis eius rectis, quæ locutus est per manum Moſeh
serui sui. " Sit dictum domini Dei nostri in auxilium nostrum, sicut fuit in auxilium patrum nostrorum; non deserat nos neque e-
longet nos:

" Vt conuertat cor nostrum ad timorem eius, vt ambulemus in omnibus viis quæ rectæ fuerint ante illum, & serue-
mus præcepta eius, & decreta eius, & iudicia eius quæ præcepit patribus nostris. " Et sint verba mea hæc, quibus deprecatus sum

ante Dominum, suscepta à Domino Deo nostro die ac nocte, vt faciat iudicium serui sui, & iniuriam populi sui Iſrael vindicet per singulos
dies: " Vt cognoscant omnes gentes terræ, quod Dominus ipse est Deus, nec vltra ipsum alius. " Et sit cor vestrum perfectum

in timore domini Dei nostri, ambulando in decretis eius, & seruando præcepta eius secundum diem hanc. " Et rex & omnis Iſrael
cum illo macabant victimam sanctitatum ante Dominum.

" Et macauit Selomoh victimam sanctitatum quam macauit ante
Dominum, boum viginti & duo millia, & pecudum centum & viginti millia, & iniuriarunt domum sanctuarij Domini rex & omnes fi-
lij Iſrael.

" In die illo sanctificauit rex medium atrij quod erat ante domum sanctuarij Domini, quia fecit ibi holocaustum, & mu-
nera, & pinguedines oblationis sanctitatum, quia altare æris quod erat ante Dominum, angustius erat, quàm vt sustineret holocausta, & mu-
nus, & pinguedines oblationis sanctitatum.

ויעש שלמה בעת ההוא את החג וכל ישראל
עמו קהל גדול מלכוד חמרת עד נחל מצרים
לפני יהוה אלהינו שבעת ימים ושבעת ימים
ארבעה עשר יום :

ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך
וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה
אשר עשה יהוה לדוד עבדו ולישראל עמו :

ט

ויהי כבלות שלמה לבנות אר-בית
יהוה ואר-בית המלך ואת כל חשק שלמה
אשר חפץ לעשות :

וירא יהוה אל שלמה שגיר באשר
נראה אליו בגבעון :

ויאמר יהוה אליו שמעתי את תפלתך ואר-
תחנתך אשר התחננתה לפני הקדשתי את הבית
הזה אשר בנתה לשם שמי שם עד עולם והיו
עיני ולבי שם כל הימים :

ואתה אם תלך לפני באשר הלך דוד אביך
בתם לבב ובישר לעשות בכל אשר צויתך חקי
ומשפטי תשמר :

והקמתי את כסא ממלכתך על ישראל לעלם
באשר דברתי על דוד אביך לאמר לא יכרת לך
איש מעל כסא ישראל :

אם שוב תשבון אתם ובניכם מאחרי ולא
תשמרו מצותי חקתי אשר נתתי לפניכם והלכתם
ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם :

והכרתי את ישראל מעל פני האדמה אשר
נתתי להם ואר-בית הבית אשר הקדשתי לשמי
אשלח מעל פני והיה ישראל למשל ולשנינה
בכל העמים :

⁶⁵ * Fecit ergo Salomon in tempore illo festiuitatem celebrem, & omnis Israel cū eo, multitudo magna ab introitu Emath vsque ad riuum Ægypti coram Domino Deo nostro septem diebus & septem diebus, id est, quatuordecim diebus:

⁶⁶ * Et in die octauo dimisit populos, qui benedicentes regi, profecti sunt in tabernacula sua lætantes & alacri corde super omnibus bonis quæ fecerat Dominus Dauid seruo suo, & Israel populo suo.

CAP. IX.

¹ Factum est autem cū perfecisset Salomon ædificium domus Domini, & ædificium regis, & omne quod optauerat & voluerat facere,

² * Apparuit ei Dominus secundo, sicut apparuerat ei in Gabaon.

³ * Dixitque Dominus ad eum: Exaudiui orationem tuam & deprecationem tuam quam deprecatus es coram me: sanctificaui domum hanc quam ædificasti, vt ponerem nomen meum ibi in sempiternum, & erunt oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.

⁴ * Tu quoque si ambulaueris coram me, sicut ambulauit pater tuus in simplicitate cordis & in æquitate, & feceris omnia quæ præcepi tibi, & iudicia mea seruaeris & legitima mea, * Ponam thronum regni tui super Israel in sempiternum, sicut locutus sum Dauid patri tuo, dicens: Non auferetur vir de genere tuo de solio Israel.

⁶ * Si autem auersione auersi fueritis vos & filij vestri non sequentes me, nec custodientes mandata mea & ceremonias quas proposui vobis, sed abieritis & colueritis deos alienos, & adoraueritis eos,

⁷ * Auferam Israel de superficie terræ quam dedi eis, & templum, quod sanctificaui nomini meo, proiciam à conspectu meo: eritque Israel in prouerbium & in fabulam cunctis populis:

תרגום יונתן

⁶⁵ ועבד שלמה בעיניו ויהי חגא וכל ישראל עמיה קהל רב ממעלנא דחמרת עד נחלא דמצרים קדם יי אלהנא שבעא יומין חנוכת ביתא ושבעא יומין חגא ארבעה עשר יומין
⁶⁶ ביומא תמינא שלח ית עמא ובירכו ית מלכא ואזלו לקרויהון כד חרו ושפיר לבהון על כל טבתא דעבד יי לדוד עבדיה ולישראל עמיה :

ט

¹ והורה כד שיצי שלמה למבני ית בית מקדשא דיי וית בית מלכא וית כל רעות שלמה דאתרעי למעבד
² ואתגלי יי לשלמה חנינות כמא דאתגלי ליה בגבעון
³ ואמר יי ליה שמיע קדמי ית צלותך ובעיתך דבעיתא מן קדמי
⁴ ואח אס חתך קדמי כמא דהוריד דוד אבון בקשיטות לבא ובתריצותא למעבד ככל דפקדך קימי ודיני תישר
⁵ ואקיים ית כרמי מלכותך על ישראל לעלם כמא דמלילית עם דוד אבון למימר לא יפסוק לך גבר מעל כרמי מלכותא דישאל
⁶ אם מיחב חתוכון אחון ובניכון מכתר פלחני ולא חשרון פיקורי וקיימי דיתביר קדמיכון ותהכון ותפלחון לטעות עממיא ותסגדון להון
⁷ ואשיצי ית ישראל מעל אפי ארעא דיתבית להון וית ביתא דאקדישית לשמי ארחיק מקביל מימרי ויתא וישאל למתל ולשוני בכל עממיא :

* Et fecit Salomon festiuitatem in die illa. 65
 & omnis Ifrael cum eo ecclesia magna ab introitu Emath usque ad riuum Egypti coram Domino Deo nostro septē diebus et septem diebus, quatuor & decem diebus.

* Et in die octauo dimisit populum, & benedixerunt regi. & abierunt unusquisque in tabernaculum suum letantes, & bono corde super bonis quæ fecit Dominus Dauid seruo suo & Ifrael populo suo.

CAP. IX.

ET factum est ut perfecit Salomon edificare domum Domini & domum regis, & omne opus Salomonis, quæcunque voluit facere:

* Et apparuit Dominus Salomoni secundò, sicut apparuit ei in Gabaon.

* Et dixit ad eum Dominus: Audiui orationem tuam & deprecationem tuam, qua deprecatus es coram me, sanctificauī domum hanc quam edificasti, ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum. & erunt oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.

* Et tu si ambulaueris coram me sicut ambulauit Dauid pater tuus in sanctitate cordis & in rectitudine, ut facias secundum omnia quæ præcepi ei, & præcepta mea & mandata mea seruaueris:

* Et tollam thronum regni tui super Israel in sempiternum, sicut locutus sum patri tuo Dauid dicens: Non auferetur tibi vir dux in Ifrael.

* Si autem auersione auersi fueritis vos & filij vestri à me, & præcepta mea quæ dedi coram vobis non custodieritis, & abieritis & seruiueritis deis alienis & adoraueritis eos,

* Et auferam Ifrael à terra quam dedi eis, & domum hanc quam sanctificauī nomini meo, proijciam à conspectu meo. & erit Ifrael in perditionem, & in fabulam in cunctis populis.

65 * καὶ ἐποίησε θλομὼν ἐορτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτὸς ἐκκλησία μεγάλη ἀπὸ τῆς εἰσοδοῦ ἡμαῦ ἕως ποταμοῦ αἰγύπτου ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ ἡμέρας καὶ ἐπὶ ἡμέρας, τέσσαρες & δέκα ἡμέρας.

66 * καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἔξαπέστειλε τὸν λαόν, & εὐλόγησαν τὸν βασιλέα. & ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ χαίροντες, καὶ ἀγαθὴ καρδία ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησε κύριος τῷ δαυὶδ δούλῳ αὐτοῦ καὶ τῷ ἰσραὴλ τῷ λαῷ αὐτοῦ.

9.

1 * Καὶ ἐρχέτο ὡς συνετέλεσε θλομὼν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου & τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσαν τὴν πρᾶγματείαν θλομὼντος, ὅσα ἠθέλησεν ποιῆσαι.

2 * καὶ ὥφθη κύριος τῷ θλομὼντι τοδύτερον κατ' ὡς ὥφθη αὐτῷ ἐν γαβαὼν.

3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν κύριος, ἤκουσα τῆς προσευχῆς σου καὶ τῆς δεήσεώς σου, ἥς ἐδεήθης ἐνώπιόν μου, ἡγίασα τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ὠκοδόμησας, τοῦ θεοῦ τὸ ὄνομα μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐθνται ὁ φθαλμοί μου καὶ ἡ καρδία μου ἐκεῖ πᾶσας τὰς ἡμέρας.

4 * καὶ σὺ ἐὰν πορευθῇς ἐνώπιόν μου κατ' ὡς ἐπορεύθη δαυὶδ, ὁ πατήρ σου ἐν ὁσίῳ καρδίας καὶ ἐν δυνάμει, τοῦ ποιῆν κατὰ πάντα ἀνετηλάμην αὐτῷ, καὶ ταῖς προστάγματά μου καὶ ταῖς ἐντολαῖς μου φυλάξης.

5 * καὶ δυνήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου ἐπὶ ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα, κατ' ὡς ἐλάλησα τῷ πατρί σου δαυὶδ λέγων, σὺ ἔξαρθήσεται σοι δυνὴς ἡ γούμνη ἐν ἰσραὴλ.

6 * εἰὰ δὲ ἀποσραφέντες ἀποσραφῇτε ὑμεῖς καὶ ταῖς τέκναις ὑμῶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ταῖς προστάγματά μου ἀέδωκα ἐνώπιον ὑμῶν μὴ φυλάξητε, καὶ πορευθῇτε καὶ δουλώσητε θεοῖς ἐτέροις καὶ προσκυλήσητε αὐτοῖς.

7 * καὶ ἔξωρα τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἥς ἐδωκα αὐτοῖς, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου ἀπορρίψω ἐκ προσώπου μου. καὶ ἔσται ἰσραὴλ εἰς ἀφανισμόν & εἰς λάλημα εἰς πάντα ὅντας λαοίς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

65 Et fecit Selomoh tempore illo festiuitatem, & omnis Ifrael cum eo, ecclesia multa ab introitu Hhamath usque ad fluuium Misraim ante Dominum Deum nostrum, septem diebus initiationis domus, & septem diebus festiuitatis, id est, quatuordecim diebus.

66 Die octauo misit populum: & benedixerunt regi, & iuerunt in habitacula sua cum letati fuissent, & iucundatum esset cor eorum propter omne bonum quod fecerat Dominus Dauid seruo suo, & Ifrael populo suo.

CAP. IX.

ET fuit cum finisset Selomoh edificare domum sanctuarij Domini, & domum regis, & omnē voluntatem Selomoh quam voluit facere.

1 Et reuelatus est Dominus Selomoh secundò, sicut reuelatus fuerat illi in Gibghon.

2 Et dixit Dominus illi: Audita est à me oratio tua & deprecatio tua quam deprecatus es ante me: sanctificauī domum hanc quam edificasti, ad ponendum maiestatem meam ibi usque in seculum: & erit maiestas mea manens in ea, & etiam beneplacitum meum fiet ibi omnibus diebus.

3 Et tu si ambulaueris ante me, sicut ambulauit Dauid pater tuus in veritate cordis & rectitudine, faciendo iuxta omnia quæ præcepi tibi, decreta mea & iudicia mea seruaueris:

4 Statuam solium regni tui super Ifrael in seculum, sicut locutus sum cum Dauid patre tuo dicendo: Non abscindetur tibi vir à folio regni Ifrael.

5 Si auertendo auersi fueritis vos & filij vestri ne eatis post cultum meum, nec seruaueritis præcepta mea & decreta mea quæ dedi ante vos, sed iueritis & colueritis errores gentium, & adoraueritis eos:

7 Tunc consumam Ifrael de superficie terræ quam dedi illis, & domum quam edificauī nomini meo elongabo ex aduerso dicti mei, & erit Ifrael in parabolam & in fabulam omnibus gentibus.

- 8 * וְהָיְתָה הַזֶּה יְהִיָּה עֲלֵיוֹן כָּל-עֵבֶר עָלָיו יֵשׁוּ
וְשָׂרָק וְאָמְרוּ עַל-מָה עָשָׂה יְהוָה כְּכֹה לָאָרֶץ הַזֹּאת
וּלְבֵית הַזֶּה:
9 * וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר
הוֹצִיא אֶת-אֲבוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִקוּ בֵּאלֵהִים
אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהֶם וַיַּעֲבְדוּם עַל-כֵּן הֵבִיא יְהוָה
עֲלֵיהֶם אֶת-כָּל-הָרָעָה הַזֹּאת:
10 * וַיְהִי מִקְצֵה עֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר-בָּנָה שְׁלֹמֹה
אֶת-שְׁנֵי הַבָּתִּים אֶת-בֵּית יְהוָה וְאֶת-בֵּית הַמֶּלֶךְ:
11 * חִירָם מֶלֶךְ-צֹר נָשָׂא אֶת-שְׁלֹמֹה בַּעֲצֵי אֲרָזִים
וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבִזְהָב לְכָל-חֲפָצוֹ אֹז יִתֵּן הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה לְחִירָם עֶשְׂרִים עִיר בְּאֶרֶץ הַגִּלִּיל:
12 * וַיֵּצֵא חִירָם מִצֹּר לִרְאוֹת אֶת-הָעָרִים אֲשֶׁר-נָתַן-
לוֹ שְׁלֹמֹה וְלֹא יִשְׂרוּ בְּעֵינָיו:
13 * וַיֹּאמֶר מָה הָעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר-נָתַתָּה לִי אָחִי
וַיִּקְרָא לָהֶם אֶרֶץ כְּבוֹל עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
14 * וַיִּשְׁלַח חִירָם לַמֶּלֶךְ מֵאֵה וְעֶשְׂרִים כֶּכֶר זָהָב:
15 * וְזֶה דְּבַר-הַמָּס אֲשֶׁר-הֶעֱלָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
לְבָנוֹת אֶת-בֵּית יְהוָה וְאֶת-בֵּיתוֹ וְאֶת-הַמְּלוּאֹת
חֹמֹת יְרוּשָׁלַם וְאֶת-חֲצֹר וְאֶת-מִגְדּוֹ וְאֶת-נֹזֶר:
16 * פְּרַעְיָה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם עָלָה וַיִּלְכֹּד אֶת-נֹזְרֵי שְׂרָפָה
בְּאֵשׁ וְאֶת-הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּעִיר הָרֶגֶל וַיִּתְּנָה שְׁלֹחִים
לְבָתוֹ אֲשֶׁר-שָׁלְמוֹה:
17 * וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת-נֹזֶר וְאֶת-בֵּית חֶזֶק תַּחְתּוֹ:
18 * וְאֶת-בַּעֲלָת וְאֶת-תָּמַר בְּמִדְבָּר בְּאֶרֶץ:
19 * וְאֶת-כָּל-עָרֵי הַמִּסְכָּנוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לְשְׁלֹמֹה וְאֶת-עָרֵי
הָרֶכֶב וְאֶת-עָרֵי הַפָּרָשִׁים וְאֶת-חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר
חֶשֶׁק לְבָנוֹת בִּירוּשָׁלַם וּבְלִבְנוֹן וּבְכָל-אֶרֶץ מִמְּשָׁלָתוֹ:
20 * כָּל-הָעָם הַנּוֹתָר מִן-הָאֲמֹרִי הַחֲתִי הַפְּרָזִי הַחֲוִי
וְהַיְבוֹסִי אֲשֶׁר לֹא-מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִמָּוֶה:

תרגום יונתן

- 8 * וּבֵיתָא הָדִין וְהָיָה עֲלָיו יֵהֵא חֵרִיב כָּל דִּיעְבֵּר עָלָיו וְכָל דִּיעְבֵּר עָלָיו וְכָל דִּיעְבֵּר עָלָיו וְכָל דִּיעְבֵּר עָלָיו וְכָל דִּיעְבֵּר עָלָיו
9 * וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצִיא אֶת-אֲבוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִקוּ בֵּאלֵהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהֶם וַיַּעֲבְדוּם עַל-כֵּן הֵבִיא יְהוָה עֲלֵיהֶם אֶת-כָּל-הָרָעָה הַזֹּאת:
10 * וַיְהִי מִסּוֹף עֶשְׂרִים שָׁנִין דִּי בָנָה שְׁלֹמֹה יִתְחַזֵּק בְּתֵיבָה דִּי חֶזֶק וְיִתְחַזֵּק בְּתֵיבָה דִּי חֶזֶק וְיִתְחַזֵּק בְּתֵיבָה דִּי חֶזֶק
11 * חִירָם מֶלֶךְ-צֹר נָשָׂא אֶת-שְׁלֹמֹה בַּעֲצֵי אֲרָזִים וּבְרֹשִׁים וּבְזָהָב לְכָל-חֲפָצוֹ אֹז יִתֵּן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְחִירָם עֶשְׂרִים עִיר בְּאֶרֶץ הַגִּלִּיל:
12 * וַיֵּצֵא חִירָם מִצֹּר לִרְאוֹת אֶת-הָעָרִים אֲשֶׁר-נָתַן-לוֹ שְׁלֹמֹה וְלֹא יִשְׂרוּ בְּעֵינָיו:
13 * וַיֹּאמֶר מָה הָעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר-נָתַתָּה לִי אָחִי וַיִּקְרָא לָהֶם אֶרֶץ כְּבוֹל עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
14 * וַיִּשְׁלַח חִירָם לַמֶּלֶךְ מֵאֵה וְעֶשְׂרִים כֶּכֶר זָהָב:
15 * וְזֶה דְּבַר-הַמָּס אֲשֶׁר-הֶעֱלָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבָנוֹת אֶת-בֵּית יְהוָה וְאֶת-בֵּיתוֹ וְאֶת-הַמְּלוּאֹת חֹמֹת יְרוּשָׁלַם וְאֶת-חֲצֹר וְאֶת-מִגְדּוֹ וְאֶת-נֹזֶר:
16 * פְּרַעְיָה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם עָלָה וַיִּלְכֹּד אֶת-נֹזְרֵי שְׂרָפָה בְּאֵשׁ וְאֶת-הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּעִיר הָרֶגֶל וַיִּתְּנָה שְׁלֹחִים לְבָתוֹ אֲשֶׁר-שָׁלְמוֹה:
17 * וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת-נֹזֶר וְאֶת-בֵּית חֶזֶק תַּחְתּוֹ:
18 * וְאֶת-בַּעֲלָת וְאֶת-תָּמַר בְּמִדְבָּר בְּאֶרֶץ:
19 * וְאֶת-כָּל-עָרֵי הַמִּסְכָּנוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לְשְׁלֹמֹה וְאֶת-עָרֵי הָרֶכֶב וְאֶת-עָרֵי הַפָּרָשִׁים וְאֶת-חֶשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חֶשֶׁק לְבָנוֹת בִּירוּשָׁלַם וּבְלִבְנוֹן וּבְכָל-אֶרֶץ מִמְּשָׁלָתוֹ:
20 * כָּל-הָעָם הַנּוֹתָר מִן-הָאֲמֹרִי הַחֲתִי הַפְּרָזִי הַחֲוִי וְהַיְבוֹסִי אֲשֶׁר לֹא-מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִמָּוֶה:

* Et domus hæc alta erit in exemplum. om-
nis qui transierit per eam, obstupebit & sibi-
bit. et dicent, Causa cuius fecit Dominus sic ter-
ra huic & domui huic? * Et dicent: Eò quòd
dereliquerunt dominum Deum suum, qui edu-
xit patres eorū de domo seruitutis de Ægypto,
& adhererunt diis alienis, et adorauerunt eos,
et seruiuerunt eis, propter hoc induxit Dominus
super eos omne malum hoc. * Et factum est
post viginti annos in quibus edificauit Salomō
duas domos, domum Domini & domum regis;

* Chiram rex Tyri auxilio fuit Salomoni in
lignis cedrinis, & in lignis abiegnis, & in au-
ro, & in omni voluntate eius. tunc dedit rex
Salomon Chiram viginti ciuitates in terra Ga-
lilea. * Et egressus est Chiram de Tyro, &
abiit in Galileam vt videret ciuitates quas de-
dit ei Salomon: & non placuerunt ei.

* Et ait Chiram: Quid sunt ciuitates istæ
quas dedisti mihi frater? & vocauit eas ter-
minum vsque in diem hanc. * Et misit Chi-
ram Salomoni centum & viginti talenta auri.

* Et hæc summa distributionis quam obtulit
rex Salomon ad edificandum domum Domini,
& domum regis, & murum Hierusalem, &
arcem vt sepiret sepem ciuitatis David & Af-
sor, & Mageddo, & Gazer.

* Pharao rex Ægypti ascendit, et cepit Ga-
zer, & succendit eam in igne, & Chananaeum
qui habitabat in ciuitate interfecit. & dedit
eam Pharao emissiones filiae suae uxori Salomo-
nis. * Et Salomon edificauit Gazer, &
Bethoron inferiorem.

* Et Baalath, & Thamor in deserto:

* Et omnes ciuitates munitas, quæ erant
Salomoni, & omnes ciuitates curruum, &
omnes ciuitates equitum, & conatum Salo-
monis quem negociatus est vt edificaret in Hie-
rusalem & in Libano, & in omni terra pote-
statis suæ.

* Vniuersum derelictum populum à Chetæo
& Amorreo, & Pherezæo, & Chananeo, &
Eueo, & Iebusæo, & Gergesæo, qui non erant
de filiis Israel:

* καὶ ὁ οἶκος ὅστις ὁ ὑψηλὸς ἔσται εἰς τὸ θάλασσαν. πᾶς δια-
ποροδύμῳ δι' αὐτὴν, ἐκστήσει καὶ συρεῖ. καὶ ἐρῶσιν, ἐνε-
κον τίνος ἐποίησε κύριος οὕτω τῇ γῇ ταύτῃ & τῷ οἴκῳ τοῦ-
του; καὶ ἐρῶσιν, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν αὐ-
τῶν, τὸν ἐξαγαγόντα ἡμᾶς πατέρους ἀπὸ τῶν οἴκου δαλείας
ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἀντελάβοντο θεῶν ἀλλοτριῶν καὶ παρεσ-
εκμήσαν αὐτοῖς & ἐδύσαντο αὐτοῖς, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε
κύριος ἐπ' αὐτοὺς πᾶσαν τὴν κακίαν ταύτην. * καὶ ἐχρέτο
μὲν εἴκοσι ἔτη ἐν οἷς ὠκοδόμησε Σολομὼν ὅτε δύο οἴκοις,
τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως. * χειρὸν βα-
σιλῆος τύρου ἀντελαμβάνετο Σολομὼν τὸν ἐν ξύλοις καὶ
δένωις καὶ ἐν ξύλοις πυλίνωις, καὶ ἐν χερσίῳ, καὶ ἐν παντὶ
θελήματι αὐτοῦ. ὅτε ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν τὰ χε-
ρὸν εἴκοσι πόλεις ἐν γῇ γαλιλαίᾳ. * καὶ ἐξῆλθε χει-
ρὸν ἐν τύρῳ καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν γαλιλαίαν τοῦ εἰδῆναι
τὰς πόλεις αἷς ἔδωκεν αὐτῷ Σολομὼν, & ὅτε ἤρεσθαι αὐτῷ.
* καὶ εἶπε χειρὸν, τί εἰσιν αἱ πόλεις αὗται αἷς ἔδωκας μοι
ὡ ἀδελφέ, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὰς ὅριον ἕως τῆς ἡμέρας ταύ-
της. * καὶ ἀπέστειλε χειρὸν πρὸς Σολομὼν πρὸς ἑκατὸν & εἴκοσι
τάλαντα χερσίου. * καὶ αὕτη ἡ πραγματεία τῆς περὶ τοῦ
μῆος ἧς ὠκλήετο ὁ βασιλεὺς Σολομὼν οἰκοδομῆσαι τὸν
οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, & τὸ τεῖχος ἱερουσα-
λήμ, & τὴν ἀκρὰν & περὶ φράξαι τὸν φράγμον τῆς πόλεως
δαυὶδ & τὴν ἀσώρ, καὶ τὴν μαγεδῶν, & τὴν γαζερ. * φα-
ραὼ βασιλεὺς αἰγύπτου ἀνέβη, & παρεκατέλαβεν τὴν γα-
ζερ, καὶ ἐνεπύρεσεν αὐτὴν ἐν πυρὶ, καὶ τὸν χαναναῖον τὸν
κατοικῆσαν ἐν τῇ πόλει ἐθανάτωσεν. & ἔδωκεν αὐτῷ φα-
ραὼ δέσπολιν τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ γυναικὶ Σολομῶντος.
* καὶ Σολομὼν ὠκοδόμησε τὴν γαζερ, & τὴν βαιθωρὼν
τὴν κατωτέραν, καὶ τὴν βααλὰθ, & τὴν θαμὼρ ἐν τῇ
ἐρήμῳ. * καὶ πᾶσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς, αἷ ἦσαν τὰς Σο-
λομῶντος, καὶ πᾶσας τὰς πόλεις τῶν ἀρμάτων, καὶ πᾶσας
τὰς πόλεις τῶν ἵππῶν, καὶ τὴν πραγματείαν Σολομῶντος
ὡς ἐπραγματεύσατο οἰκοδομῆσαι ἐν ἱερουσαλὴμ
καὶ ἐν τῷ λιθῶν, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ τῆς δυναστείας αὐ-
τοῦ. * πάντα τὸν ὑπολειμμένον λαὸν διὰ τοῦ χειταίης
καὶ τοῦ ἀμορραίου, καὶ τοῦ φερεζαίου, καὶ τοῦ χαναναίου,
καὶ τοῦ εβουσαίου, καὶ τοῦ γεργεσαίου τῶν
μὴ ὄντων ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et domus hæc quæ fuit excelsa, erit diruta: omnis qui transierit per eam, sibilabit & nutabit: & dicent, Quamobrem fecit Domi-
nus sic terræ huic & domui huic? * Et dicent: Eo quòd dereliquerunt cultum domini Dei sui, qui eduxit patres eorum de ter-
ra Misraim, & apprehenderunt Errores gentium, & adorauerunt illos & coluerunt illos, idcirco induxit Dominus super eos omne ma-
lum hoc. * Et fuit à fine viginti annorum quibus edificauit Selomoh duas domos, domum sanctuarij Domini & domum regis.

" (Hiram rex Szor sustentarat Selomoh in lignis cedrinis & lignis abiegnis, & auro in omni necessitate illius:) tunc dedit rex Selo-
moh ipsi Hiram viginti vrbes in terra Gelila. * Et exiuit Hiram de Szor, vt visitaret vrbes quas dederat ei Selomoh: &
non rectæ fuerunt in oculis eius: * Et dixit: Quanam sunt vrbes hæc quas dedisti mihi frater mi? & vocauit illas terram
Chabul vsque ad diem hanc. * Et misit Hiram regi centum & viginti talenta auri.

" Et hæc est ratio tollentium tributa quos præposuit rex Selomoh ad edificandum domum sanctuarij Domini, & domum suam, &
aggerem & muros Ierusalem, Hhazor, & Megido & Gazer. * Pargho rex Misraim ascendit & subegit Gazer, &
incendit eam igni; & Kenaghanæum, qui habitabat in vrbe, occidit. & dedit illam dono filiae suæ uxori Selomoh.

" Et edificauit Selomoh Gezer, & Beth-Hharon inferiorem:

" Et Baghalath, & Thadmor in deserto in terra:

" Et omnes vrbes domus repositorioꝝ quæ erant Se-
lomoh, & vrbes curruum, & vrbes equitum, & voluntatem Selomoh quam voluit edificare in Ierusalem, & in Libnan, & in omni terra
imperij sui. * Omnem populum qui relictus fuerat ex Emorrhæis, Hhithæis, Perizæis, Hhiuæis, & Iebuzæis, qui non erant
de filiis Israel:

21 * בניהם אשר נותרו אחריהם בארץ אשר לא יכלו בני ישראל להחריגם ויעלם שלמה למס עבד עד היום הזה :

22 * ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד כי הם אנשי רחל וגו' ועבדיו ושריו ושלשיו ושרי רכבו ופרשיו :

23 * אלה שרי הנצבים אשר על המלאכה לשלמה חמשים וחמש מאות הרדים בעם העשים במלאכה :

24 * אך בת פרעה עלתה מעיר דוד אל ביתה אשר בנה לה אז בנה את המלוא :

25 * והעלה שלמה שלש פעמים בשנה עלות ושלמים על המזבח אשר בנה ליהוה והקטיר אתו אשר לפני יהוה ושלם את הבית :

26 * ואני עשה המלך שלמה בעציון גבר אשר את אילות על שפת ים סוף בארץ אדום :

27 * וישלח חירם באני ארץ עבדיו אנשי אניות ידעי הים עם עבדי שלמה :

28 * ויבאו אופירה ויקחו משם זהב ארבע מאות ועשרים ככר ויבאו אל המלך שלמה :

יוד

1 * ומלכת שבא שמעת את שמע שלמה לשם יהוה ותבא לנסתו בחידות :

2 * ותבא ירושלם בחיל כבד מאד גמלים נשאים בשמים וזהב רב מאד ואבן יקרה ותבא אל שלמה ותדבר אליו את כל אשר היה עם לבבך :

3 * ויגד לה שלמה את כל דבריה לא היה דבר נעלם מן המלך אשר לא הגיד לה :

4 * ותרא מלכת שבא את כל חכמת שלמה וחבית אשר בנה :

21 * Horum filios qui remanserant in terra, quos scilicet non potuerant filij Israel exterminare, fecit Salomon tributarios usque in diem hanc. * De filiis autem Israel non constituit Salomō seruire quēquam, sed erant viri bellatores, & ministri eius, & principes, & duces, & præfecti curruum & equorum. * Erant autem principes super omnia opera Salomonis præpositi quingenti quinquaginta, qui habebant subiectum populum, & statutis operibus imperabant.

24 * Filia autem Pharaonis ascendit de ciuitate Dauid in domum suam quā ædificauerat ei Salomon. tūc edificauit Mello.

25 * Offerrebat quoque Salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta & pacificas victimas super altare quod ædificauerat Domino, & adolebat thymiana coram Domino. Perfectumq; est templum.

26 * Classē quoque fecit rex Salomon in Afion-gaber, quæ est iuxta Haylam in litore maris rubri in terra Idumææ.

27 * Misitque Hiram in classe illa seruos suos viros nauticos & gnaros maris cum seruis Salomonis. * Qui cū venissent in Ophir, sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum, detulerunt ad regem Salomonem.

CAP. X.

1 Sed & regina Saba audita fama Salomonis, in nomine Domini venit tentare eum in enigmatibus.

2 * Et ingressa Ierusalem multo cum comitatu & diuitiis, camelis portantibus aromata, & aurum infinitum nimis, & gemmas preciosas, venit ad regem Salomonē, & locuta est ei vniuersa quæ habebat in corde suo. * Et docuit eam Salomon omnia verba quæ proposuit. Non fuit sermo qui regem posset latere, & non responderet ei. * Videns autem regina Saba omnem sapientiam Salomonis, & domum quam ædificauerat,

2. Ps. 92. d. Luc. 11. d.

תרגום יונתן

21 * בניהון דאישתארו בהריהון בארעא ולא יכלו בני ישראל לגמרוהון ומנינו שלמה למסקי מיסין פלחין עד יוסא הדין :

22 * ומבני ישראל לא יהב שלמה למחוי פלחין ארי אינו גברי עבדי קרבא ועבדותי ורכבותי ורכבותי ופרשותי :

23 * אילין רבני איסטרטיגיא די ממנן על עיבדתא ושלמה חמש מאה וחמשים די כפלחין בעמא דעבדין בעיבדתא :

24 * בדם בת פרעה סליקח מקרתא דדוד לביתא דבנא לה ככן בנא ית מיליתא :

25 * ואסיק שלמה חלח ומנין בשתא עלת ונכחת קורשין על מדבחא דבנא קדם יי ומקטר עלותי קטורת בסמין די קדם יי ושכלל ית ביתא :

26 * וספינא עבד מלכא שלמה בעציון גבר דעם אילות על כף ימא דסוף בארעא דאדום :

27 * ושרר חירם בספינתא ית עבדותי גברין ספנין ואומנין לדברא ימא עם עבדי שלמה :

28 * ונאחו לאופיר ונסבו מחמין דהבא ארבע מאה ועשרין ככרין ואותיא לית מלכא שלמה :

1 * ומלכת שבא שמעת ית שמע שלמה לשמא דיי ואתחל לנסיותיה במחלין : * ואתחל לירושלם במשרין סניאן לחדא גמלין טעינין בסמין ודבא סני לחדא ואבנין טכין ואתחל לית שלמה ומלילת עמיה ית כל דתיה עם לבה :

2 * ואתחל לירושלם במשרין סניאן לחדא גמלין טעינין בסמין ודבא סני לחדא ואבנין טכין ואתחל לית שלמה ומלילת עמיה ית כל דתיה עם לבה :

3 * ואתחל לירושלם במשרין סניאן לחדא גמלין טעינין בסמין ודבא סני לחדא ואבנין טכין ואתחל לית שלמה ומלילת עמיה ית כל דתיה עם לבה :

* Filios eorum qui remanserant post eos in terra, quos non potuerant filij Israel exterminare eos, & adduxit eos Salomon in tributum usque in diem hanc.

* Et de filijs Israel non dedit Salomon in seruitutem, quia ipsi erant viri bellatores, & serui eius, & principes, & ternarij eius, & principes curruum eius, & equites eius.

* Erant autem principes præfecti super opera Salomonis quingenti quinquaginta, dominantes in populo qui faciebat opus.

* Filia autem Pharaonis ascendit à ciuitate David in domum suam, quam edificauerat ei; tunc edificauit Mello.

* Et offerebat Salomon tribus vicibus per annum holocausta et pacifica super altare quod edificauerat Domino, & adoleuit super illud quod erat coram Domino, & perfecit domum.

* Et fecit rex Salomon nauem in Asion Gaber quæ est iuxta Elath in littore maris ultimi in terra Edon.

* Et misit Chiram in naue seruorum suorum viros nauticos, populum gnaros impellere mare cum seruis Salomonis.

* Et venerunt in Sophira, & sumpserunt inde quadringenta & viginti talenta auri, & detulerunt regi Salomoni.

CAP. X.

ET regina Saba audiuit nomen Salomonis, & nomen Domini; & venit ut tentaret eum in enigmatibus.

* Et venit in Hierusalem in potentia graui nimis; & cameli portantes aromata, & aurum multum nimis, & lapidem preciosum multum; & venit ad regem Salomonem, & locuta est ei vniuersa quæ erant in corde suo.

* Et nunciauit ei Salomon omnia verba eius; non fuit sermo neglectus à rege quem non nunciauit ei.

* Et vidit regina Saba omnem sapientiam Salomonis, & domum quam edificauerat.

21 τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ὑπολειμμένα μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ, ὅς οὐκ ἠδυνάοντο ὡς οἱ Ἰσραὴλ ἐξολοθρῶσαι αὐτοὺς, καὶ ἀνήγαγον αὐτοὺς θλομῶν εἰς φόρον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

22 καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ οὐκ ἔδωκε θλομῶν εἰς δαλείαν, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν ἀνδρες πολέμισαί, καὶ παῖδες αὐτῶν καὶ ἄρχοντες, καὶ τελοῦοὶ αὐτῶν, καὶ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων αὐτῶν, καὶ ἵππεῖς αὐτῶν.

23 ἦσαν δ' ἄρχοντες ἑπτάσμενοι ἐπὶ τῶν ἔργων θλομῶν πεντακόσιοι πεντήκοντα, κυρδύοντες ἐν τῇ λαῷ τὰ ποιοῦντα τὰ ἔργα.

24 ἡ θυγάτηρ δὲ τοῦ Φαραὼ ἀνέβη ἀπὸ τῆς πόλεως Δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃν ὠκοδόμησεν αὐτῇ· τότε ὠκοδόμησε μνηλῶν.

25 καὶ προσήνεγκεν θλομῶν τελοῦας κατ' ἐνιαυτὸν ὀλοκαυτώματα καὶ εἰρηνικάς ἐπὶ τὸ θυσιάζειν ὃ ὠκοδόμησε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐθυμίασεν ἐπ' αὐτὸ τὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ συνετέλεσε τὸν οἶκον. ἔποίησεν ὁ βασιλεὺς θλομῶν ναὺν ἐν ἀσίων γὰρ τὴν ἔσαν ἐχόμενα αἰλᾶς ἐπὶ τῇ χείλει θαλάσσης τῆς ἐσχάτης ἐν γῇ ἐδῶν.

26 καὶ ἀπέστειλε χεῖράμ ἐν τῇ νηὶ τῶν παίδων αὐτῶν ἀνδρας ναυικάς, λαὸν εἰδότας ἐλαύνειν θάλασσαν μετὰ τῶν παίδων θλομῶν.

27 καὶ ἦλθον εἰς σωφερά, καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν τετρακόσια καὶ εἴκοσι τάλαντα χρυσίου, καὶ ἤνεγκαν τὰ βασιλεὶ θλομῶν.

1 Καὶ βασίλισσα σάβὰ ἤκουσε τὸ ὄνομα θλομῶν καὶ τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ ἦλθε τοῦ περῆσαι αὐτὴν ἐν αἰνίγμασι.

2 καὶ ἦλθεν εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν δυνάμει βαρεῖα σφόδρα· ἔκαμήλοι αἰεθυσσάμενα ἔχουσιν πολὺ σφόδρα, ἔλθον τίμιον πολὺ· καὶ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα θλομῶν· καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

3 καὶ ἀπήγειλεν αὐτῇ θλομῶν πᾶντας τοὺς λόγους αὐτῆς, οὐκ ἦν λόγος παρεωραμμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὃν οὐκ ἀπήγειλεν αὐτῇ.

4 καὶ εἶδε βασίλισσα σάβὰ πᾶσαν τὴν φρόνησιν θλομῶν, καὶ τὸν οἶκον ὃν ὠκοδόμησε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Filios eorum qui relictī fuerant post illos in terra, quos non potuerant filij Israel consumere, constituit Selomoh in allatores tributorum seruiētes usque ad diem hanc.

22 Et ex filijs Israel non dedit Selomoh ut essent serui, quia erant illi viri belligatores, & serui eius, & magistratus eius, & viri eius, & magistri curruum eius & equitum eius.

23 Hi sunt magistri antesignanorum, qui erant præpositi super opus Selomoh, quingenti & quinquaginta qui seruire faciebant populum qui faciebant opus.

24 Verum filia Parghoh ascendit de ciuitate Davidis in domum quam edificauerat ei: tunc edificauit aggerem.

25 Et offerebat Selomoh tribus temporibus in anno holocausta, & victimam sanctitatum super altare quod edificauerat ante Dominum; & adolebat super illud suffitum aromatum, quæ erant ante Dominum, & perfecit domum.

26 Et nauem fecit rex Selomoh in Gheszion Gaber super litus maris Zzuph in terra Edom.

27 Et misit Hhiram in nauē seruos suos viros nautas & peritos regendi maris cum seruis Selomoh.

28 Et venerunt in Ophir, & acceperunt inde aurum, quadringenta & viginti talenta; & adduxerunt ad regem Selomoh.

CAP. X.

ET regina Seba audiuit famam Selomoh in nomine Domini, & venit ut tentaret eum in parabolis.

2 Et venit in Ierusalem cum turmis multis valde, & cameli onusti aromatibus, & auro multo valde, & lapidibus bonis; & venit ad Selomoh, & locuta est cum eo omne quod fuit cum corde suo.

3 Et indicauit illi Selomoh omnia verba eius, & non fuit quicquam quod celatum fuerit à rege, quod non indicaret illi.

4 Et vidit regina Seba omnem sapientiam Selomoh, & domum quam edificauerat.

* ומאכל שלהנו ומושב עבדיו ומעמד משרתיו
 ומלבשיהם ומשקיו ועלתו אשר יעלה ביר
 יהוה ולא היה בה עוד רוח:
 * ותאמר אל המלך אמת הנה הדבר אשר
 שמעתי בארצי על דבריך ועל חכמתך:
 * ולא האמנתי לדברים עד אשר באתי
 ותראינני עיני והנה לא הנד לי החצי הוספת
 חכמה וטוב אל השמועה אשר שמעתי:
 * אשרי אנשיך אשרי עבדיך אלה העמדים
 לפניך תמיד השמעים את חכמתך:
 * יהי יהוה אלהיך ברוך אשר חפץ בך לתתך
 על כסא ישראל באהבה יהוה את ישראל
 לעלם וישימך למלך לעשות משפט וצדקה:
 * ותתן למלך מארז ועשרים ככר זהב
 ובשמים הרבה מאד ואבן יקררה לא בא
 כבשם ההוא עוד לרב אשר נתנה מלכת
 שבא למלך שלמה:
 * וגם אני חירם אשר נשא זהב מאופיר הביא
 מאפיר עצי אלמנים הרבה מאד ואבן יקררה:
 * ויעש המלך את עצי האלמנים מסעד
 לבית יהוה ולבית המלך וכנרות ונבלים
 לשירים לא בא כן עצי אלמנים ולא נראה
 עד היום הזה:
 * והמלך שלמה נתן למלכת שבא את כל
 חפצה אשר שאלה מלבד אשר נתן לה כיד
 המלך שלמה ותפן ותלך לארצה היא ועבדיה:
 * ויהי משקל הזהב אשר בא לשלמה בשנה
 אחת שש מאות ששים ושש ככר זהב:
 * לבד מאנשי התרים ומסחר הרכלים וכל
 מלכי הערב ופחות הארץ:

*Et cibos mensę eius & habitacula ser-
 uorum & ordines ministratium, vestesq;
 eorū, & pincernas & holocausta quę offe-
 rebat in domo Dñi, non habebat vltra spi-
 ritum. *Dixitq; ad regē: Verus est sermo
 quę audiui in terra mea super sermonibus
 tuis & super sapientia tua. *Et non cre-
 debam narrantibus mihi, donec ipsa ve-
 ni & vidi oculis meis, & probaui quod
 media pars mihi nunciata non fuerit. Ma-
 Bior est sapientia & opera tua quàm rumor
 quem audiui. *Beati viri tui & beati serui
 tui hi qui stant coram te semper, & audiūt
 sapientiam tuam.
 *Sit Dominus Deus tuus benedictus
 cui complacuiisti, & posuit te super thro-
 num Israel, eò quod dilexerit Dominus
 Israel in sempiternum, & constituit te re-
 gem vt faceres iudicium & iusticiam.
 *Dedit ergo regi centum viginti talen-
 ta auri, & aromata multa nimis, & gem-
 mas preciosas. Non sunt allata vltra aro-
 mata tam multa quàm ea quę dedit regi-
 na Saba regi Salomoni. *Sed & classis
 Hiram qui portabat aurum de Ophir,
 attulit ex Ophir ligna thyina multa ni-
 mis, & gemmas preciosas.
 *Fecitq; rex de lignis thyinis fulcra do-
 mus Domini, & domus regię, & citharas
 lyrasq; cantoribus. Non sunt allata huius-
 cemodi ligna thyina, neque visa vsque in
 presentem diem.
 *Rex autem Salomon dedit regiņę Sa-
 Cba omnia quę voluit, & petiuit ab eo, ex-
 ceptis his quę vltro obtulerat ei munere
 regio. Quę reuerſa est, & abiit in terram
 suam cum seruis suis.
 *Erat autem pondus auri quod offere-
 batur Salomoni per annos singulos, sex-
 centorum sexaginta sex talentorum auri:
 *Excepto eo quod offerebant viri qui
 super vectigalia erant, & negociatores,
 vniuersique scruta vendentes, & omnes
 reges Arabię ducēsque terrę.

תרגום יונתן

* ומיכל פחוריה ואסחרות עבדותי ומקום משומשניה ולבושיהון ושקיותיה ועלותיה דמסיק בית מקדשא דיין ולא אשחארת בה
 * ואמרתי למלכא קשטא הוה פתגמא דשמעית בארצי על פתגמך ועל חכמתך:
 * ולא הימנית לפתגמא
 * עד דאמיתית וחזאת עיני והא לא אחתואה לי פלגות מה דחזיתית אוספתא חכמתא וטבתא על שמועתא דשמעית:
 * טובי גברך וטובי עבדך אילין דקיימין קדמך תדירא דשמעין ית חכמתך:
 * והא יין אלהך בריך דאתרעין בך למחנך
 * על כרמי מלכותא דישאל ברחמי יין ישראלי לעלם ומניך למחנך מלכא למעבר דין דקשוי וכו':
 * ויחבת למלכא מאה ועשרין ככרי דזהב ובסמין סגי לחדא ואבנין טבין לא אתי כבסמניא תאנין עוד לסגי די יחבת מלכת שבא
 * ואף ספינתא דחירם דמתיא דזהב מאופיר איתאית מאופיר אצי אלמוניא סגי לחדא ואבנין טבין:
 * ועבד מלכא ית אצי אלמוניא סעד לבית מקדשא דיין ולבית מלכא וכנרות ונבלים לבני לוי לא אחת כן אצי אלמוניא ולא
 * ומלכא שלמה יחב למלכת שבא ית כל רעותה דשאלת בר מרמי לה כעומר יתא דמלכא שלמה
 * אחתא יתא עד יומא דדין:
 * ואחפניא ואלה לארעה היא ועבדה:
 * ויהוה מהקל דזהב דאתא לשלמה בשטא תרא שית מאה ושיתין ושית ככרי דזהב:
 * בר מאגר אומוניא וסחרות תגריא וכל מלכי סומכיותא ושלטוני ארעא:

* Et cibos Salomonis, & cathedram seruo-
rum eius, & assistentiam ministrorum eius, &
vestem eorum, & pincernas eius, & holocau-
stum eius quod offerebat in domo Domini, &
extra se facta est. * Et dixit ad regem Salo-
monem, Verus sermo quem audiui in terra mea
de sermone tuo, & de sapientia tua.

* Et non credidi eis qui dixerunt mihi, do-
nec veni, & viderunt oculi mei, & ecce non
est secundum medietatem sicut annūciauerunt
mihi; addidisti sapientiam & bona super om-
nem famam quam audiui in terra mea.

* Beatae mulieres tuae, & beati serui tui isti, 8
qui stant coram te semper, qui audiunt sapien-
tiam tuam. * Sit Dominus Deus benedictus, 9
qui voluit in te dare te super thronum Israel,
eo quod dilexerit Dominus Israel, ut firmaret
eum in sempiternum, & constituit te in regem
super eos, ut facias iudicium in iustitia, & in
iudicijs eius.

* Et dedit Salomoni centum & viginti ta- 10
lenta auri, & aromata multa nimis, & lapidem
preciosum multum: non fuerunt allata secundū
aromata illa ultra in multitudinē quā dedit re-
gina Saba regi Salomoni.

* Et navis Chiram portans aurum de So- 11
phir attulit ligna multa nimis dolata, & lapi-
dem preciosum multum.

* Et fecit rex ligna dolata fulcra domus Do- 12
mini & domus regis; & citharas, & lyras
cantoribus: non sunt allata huiusmodi ligna
dolata, neque visa sunt usquam ultra usque
in diem hunc. * Et rex Salomon dedit re- 13

gina Saba omnia quaecunque voluit, quaecun-
que petijt, absque omnibus quae dedit ei per
manum regis Salomonis; & reuersus est &
abiit in terram suam ipsa & serui sui.

* Et erat pondus auri quod offerebatur Sa- 14
lomoni in anno vno, sexcenta sexaginta & sex
talenta auri:

* Absque tributis subditorum & mercato- 15
rum qui negociabantur, & omnium regum,
quierant in vltiori parte, & Satraparum
terrae.

5 * καὶ τὰ βρώματα ἑλομένων, & τὴν καθέδραν παι-
δων αὐτῶν, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν τῶν λειτουργῶν αὐτῶν, καὶ τὴν
ἱματισμὸν αὐτῶν, & τὸ οἶνον αὐτῶν, & τὴν ὀλοκαύ-
τωσιν αὐτῶν ὡς ἀνέφερεν ἐν οἴκῳ κυρίου, & ἑξ ἑαυτῶν ἐγχετό.
6 * καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα ἑλομένων, ἀληθινὸς ὁ
λόγος ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μετὰ τοῦ λόγου σου & περὶ
τῆς φρονήσεώς σου.

7 * καὶ ὅτι ἡπίσθυστα τοῖς εἰρηκόσι μοι, ἕως ἧς παρεγνό-
μιμι & ἐωράκασι ὁ φθαλμοί μου, καὶ ἰδὼς ὅτι ἐστὶ κατὰ
τὸ ἡμῖν καθὼς ἀπήγγειλόν μοι, πρὸς θεοῦ χάριτι &
ἀγαθῇ ἡ πᾶσαν τὴν ἀκοὴν ὡς ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου.

8 * μακάριοι αἱ γυναῖκες σου, καὶ μακάριοι οἱ παῖ-
δες σου ὅτι παρρηκότες ἐνώπιόν σου διαπαντός, οἱ
ἀκούοντες τὴν φρονήσιν σου. * ἡμεῖς κύριος ὁ θεὸς δι-
λογησώμενος, ὃς ἠθέλησεν ἐν σοὶ δοῦναι σε ἡπὶ θρόνου ἱσ-
ταμένη διὰ τὴν ἀγάπην κύριον τὸν ἰσραὴλ τοῦ ποιῆσαι αὐτὸν
εἰς τὸν αἰῶνα, & ἐθέτῃ σε εἰς βασιλέα ἐπ' αὐτούς, τοῦ ποιῆσαι
κῆμα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν κρίμασιν αὐτῶν.

10 * καὶ ἔδωκε τῷ ἑλομένῳ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τάλαντα
χρυσοῦ καὶ βρώματα πολλὰ σφόδρα, & λίθον τίμιον
πολύ· ὅτι ἐληλύθει κατὰ τὰ βρώματα ὡς ἐκείνα ἐστὶ εἰς πλη-
θος ὃ ἔδωκε βασιλεύσῃ σαβᾷ τῷ βασιλεῖ ἑλομένῳ.

11 * καὶ ἡ ναὺς χειρᾶς ἡ αἰγυψοῦ τὸ χρυσίον ἐκ σωφείρ
ἤνεγκε ξύλα πολλὰ σφόδρα πελεκητά, & λίθον τίμιον
πολύ.

12 * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὰ ξύλα τὰ πελεκητά
ὑποσηρίσματα τοῦ οἴκου κυρίου & τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως·
καὶ ναύλας & κινύρας τοῖς ὡδοῖς· ὅτι ἐληλύθει ταῦτα
ξύλα πελεκητά, ὃ δὲ ὥφθη ποῦ ἐστὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύ-
της.

13 * καὶ ὁ βασιλεὺς ἑλομένων ἔδωκε τῇ βασιλεύσῃ
σαβᾷ πάντα ὅσα ἠθέλησεν, ὅσα ἠτήσατο, ἐκ τῶν πλού-
των ὧν ἔδωκεν αὐτῇ διὰ χειρὸς τοῦ βασιλέως ἑλομένων·
καὶ ἀπεστέφθη & ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτῇ αὐτὴ & οἱ παῖ-
δες αὐτῆς. * καὶ ὡς ὁ σταθμὸς τοῦ χρυσίου τοῦ ἐληλυθότος
ἑλομένῳ ἐν ἐνιαυτῷ ἐνὶ ἑξακόσια ἐξήκοντα καὶ ἑξ ἑκα-
τὰ χρυσίου.

15 * χωρὶς τῶν φόρων τῶν ὑποτέταγμένων καὶ τῶν ἐμ-
πόρων τῶν ἐμπορομενῶν, & πάντων τῶν βασιλέων τῶν
ἐν τῷ πέραν, καὶ τῶν σατραπῶν τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et cibum mensæ eius, & discubitus seruorum eius, & stationem ministrorum eius, & vestimenta eorum, & potum eius, & ho-
locaustæ eius quæ offerebat in domo sanctuarij Domini, & non remansit in ea ultra spiritus. 6 Et dixit regi, Verum
fuit verbum quod audiui in terra mea super verbis tuis & super sapientia tua.

7 Et non credidi verbis, usque quo ve-
ni, & viderunt oculi mei, & ecce non indicatum est mihi dimidium eius quod vidi; addidisti sapientiam & bonitatem super famam quam
audiui. 8 Beati viri tui, & beati serui tui isti, qui stant ante te semper, qui audiunt sapientiam tuam. 9 Sit Dominus
Deus tuus benedictus, qui complacuit sibi in te, ita ut posuerit te super solium regni Israel, eo quod amauerit Dominus Israel: in secu-
lum, & prapofuit te ut esses rex causa faciendi iudicium veritatis & iustitiæ.

10 Et dedit regi centum & viginti talenta auri, &
aromata multa valde, & lapides bonos, non venerunt sicut aromata illa amplius in multitudine, quæ dedit regina Seba regi Selomoh.
11 Et etiam navis Hhiram quæ adferebat aurum ex Ophir, aduexit ex Ophir ligna coralliorum multa valde, & lapides bonos.
12 Et fecit rex è lignis coralliorum appodiamen domui sanctuarij Domini, & domui regis; & citharas, & nabla filijs Leui: non
venerunt talia ligna coralliorum, nec visa sunt ad diem hanc.

13 Et rex Selomoh dedit reginæ Seba omne placitum eius quod petiuit; præter id quod numeravit ei secundum opulentiam manus
regis Selomoh; & vertit se, & iuit in terram suam ipsa, & serui eius. 14 Et erat pondus auri, quod veniebat ipsi Selomoh singulis
annis, sexcentorum & sexaginta sex talentorum auri. 15 Præter mercedem artificum, & negotiationem mercatorum, & omnium
regum Zzumecheuatha & principum terræ.

* וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵאֲתִים צָנָה זָהָב שְׁחוֹט
 שֶׁשׁ-מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל-הַצָּנָה הָאֶחָדָה:
 * וּשְׁלֹשׁ-מֵאוֹת מִגְנִים זָהָב שְׁחוֹט שְׁלֹשׁ
 מִגְנִים זָהָב יַעֲלֶה עַל-הַמִּגְן הָאֶחָד וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ
 בִּירַת יַעֲרֵה הַלְבָנוֹן: * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כֶּסֶף-שֶׁן
 גָּדוֹל וַיַּצְפֹּהוּ זָהָב מוֹפֵז:
 * שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לַכֶּסֶף וְרֹאשׁ עָגוֹל לַכֶּסֶף מֵאַחֲרָיו
 וַיִּדֹת מִזָּה וּמִזָּה אֶל-מָקוֹם הַשְּׁבֵת וּשְׁנַיִם אֲרִיֹת
 עֹמְדִים אֶצֶל הַיָּדוֹת: * וּשְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲרִיִּים
 עֹמְדִים שָׁם עַל-שֶׁשׁ הַמַּעֲלוֹת מִזָּה וּמִזָּה לֹא-
 נַעֲשֶׂה בָּן לְכָל-מַמְלָכֹת:
 * וְכָל כְּלֵי מִשְׁקֵה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה זָהָב וְכָל כְּלֵי
 בִירַת יַעֲרֵה הַלְבָנוֹן זָהָב סָגוֹר אֵין כֶּסֶף לֹא נִחְשַׁב
 בְּיָמֵי שְׁלֹמֹה לְמֵאוֹת: * כִּי אֲנִי תְּרַשִּׁישׁ
 לַמֶּלֶךְ בָּיִם עִם אֲנִי חֵירָם אֶחָד לְשֹׁלֵשׁ שָׁנִים
 תָּבוֹא אֲנִי תְּרַשִּׁישׁ נִשְׁאֵר זָהָב וְכֶסֶף שְׁנֵהֲבִים
 וְקָפִים וְתַכְיִים: * וַיִּגְדֵּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכָּל
 מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֶשֶׂר וּלְחֻכְמָה:
 * וְכָל-הָאָרֶץ מִבְּקָשִׁים אֶת-פָּנֵי שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ
 אֶת-חֻכְמָתוֹ אֲשֶׁר-נָתַן אֱלֹהִים בְּלִבּוֹ: * וְהָמָּה
 מִבְּיָאִים אִישׁ-מִנְחָתוֹ כְּלֵי-כֶסֶף וְכְלֵי זָהָב וּשְׁלֵמוֹת
 וְנִשְׁק וּבִשְׂמִים סוּסִים וּפָרָדִים דְּבַר-שָׁנָה
 בְּשָׁנָה: * וַיֵּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים
 וַיְהִי-לוֹ אֵלֶף וָאַרְבַּע-מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנַיִם עֶשֶׂר
 אֵלֶף פָּרָשִׁים וַיִּנָּחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעַם-הַמֶּלֶךְ
 בִּירוּשָׁלַם: * וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת-הַכֶּסֶף
 בִּירוּשָׁלַם כְּאֲבָנִים וְאֶת הָאָרְזִים נָתַן כְּשֻׁקִּים
 אֲשֶׁר-בְּשִׁפְלָה לָרֶב: * וּמוֹצֵא הַסוּסִים אֲשֶׁר
 לְשִׁלְמוֹת מִמִּצְרַיִם וּמִקְדוֹת סַחְרֵי הַמֶּלֶךְ יִקְחוּ
 מִקְוֶה בְּמַחִיר:

16 *Fecit quoq; rex Salomon ducēta scu-
 ta de auro purissimo: sexcentos auri siclos
 17 dedit in laminas scuti vnus. *Et trecen-
 tas peltas ex auro probato. Trecentēque
 minæ auri vnam peltam vestiebant. Po-
 suitque eas rex in domo saltus Libani.
 18 *Fecit etiam rex Salomon thronū de
 ebore grandem, & vestiuit eum auro ful-
 19 uo nimis. * Qui habebat sex gradus. Et
 summitas throni rotūda erat in parte po-
 steriōri, & duæ manus hinc atq; inde te-
 nentes sedile, & duo leones stabant iuxta
 20 manus singulas. * Et duodecim leunculi
 Distantes super sex gradus hinc atque inde.
 Non est factum tale opus in vniuersis re-
 21 gnis. *Sed & omnia vasa de quibus pota-
 bat rex Salomon, erant aurea, & vniuersa
 supellex domus saltus Libani de auro pu-
 rissimo. Non erat argentum nec alicuius
 precij putabatur in diebus Salomonis.
 22 *Quia classis regis per mare cū classe
 Hiram semel per tres annos ibat in Thar-
 sis, deferens inde aurum & argentum, &
 dentes elephantorum, & simias, & pauos.
 23 *Magnificatus est ergo rex Salomon
 super omnes reges terre diuitijs & sapien-
 24 tia. *Et vniuersa terra desiderabat vultum
 Salomonis vt audiret sapiētiam eius, quā
 25 dederat Deus in corde eius. *Et singuli
 deferebant ei munera, vasa argentea & au-
 rea, vestes & arma bellica, aromata quoq;
 & equos, & mulos per annos singulos.
 26 *Congregauitque Salomon currus &
 equites, & facti sunt ei mille quadringen-
 ti currus, & duodecim millia equitum, &
 disposuit eos per ciuitates munitas & cū
 rege in Ierusalem.
 27 *Fecitque vt tanta esset abundantia ar-
 genti in Ierusalem, quanta & lapidum: &
 cedrorum præbuit multitudinem quasi
 sycomoros quæ nascuntur in cāpestribus.
 28 *Et educebantur equi Salomoni de Ægy-
 pto & de Choa. Negociatores enim regis
 emebāt de Choa, & statuto p̄cio pducebāt.

תרגום יונתן

16 *ועבד מלכא שלמה מאתן תריסין דרחבא טבא שית מאה רחבא טבא על תריסא חדא: *
 17 ותלת מאה מגינין דרחבא טבא
 18 *ועבד מלכא כורסא דשינא רבא וחפתי דרחבא טבא: *
 19 שיתא דרגין לכורסא וריש סגלגל לכורסא מאחורתי ואשדחא טבא על אחר מרחבא וחדין ארין קימין בסטר אשדחא
 20 וחרי עשר ארין קימין חמן על שיתא דרגין טבא וטבא לא אהעבר בן לכל מלכותא:
 21 *וכל מני משתא דמלכא שלמה דרחבא וכל מני בית מקירת מלכא טבא לית כספא לא אהחשוב ביומי שלמה סדעם:
 22 *ארי ספינת אפריקא למלכא בימא עם ספינתא דחירם חדא לתלת שנין אהיא ספינתא אפריקא טעינא דחב וכתף שן דפיל וקופין
 23 *ורבא מלכא שלמה מכל מלכי ארעא לעותר ולחכמה:
 24 *וכל דירי ארעא בען למחזי יח סבר אפי שלמה למשמע יח חכמתיה ויחב יי בלביה:
 25 *ואינון סיינת גבר קרבניה ומני ככפא ומני דרחבא ולבשיין ומני זינא ובסמגין סיסון וכודנן גזירת שנא בשנא:
 26 *וכנש שלמה רתיבין ופרשין וכוו ליה אלה וארבע מאה רתיבין וחרי עשר אלפין פרשין ואשרינון בקרין רתיבא בר מדתו עם
 27 *ויחב מלכא יח כספא בירושלם כאבנא ויח ארזא ויח כשקמא רבשפלתא לסני:
 28 *ומחפקין סוסותא דלשלמה ממצרים ומקוה תגרי מלכא ובנין מקוה כרמין:

¹⁶ * Et fecit rex Salomon ducentas lanceas aureas ductiles, sexcenti aurei inerant super lanceam unam.

¹⁷ * Et fecit trecenta scuta aurea ductilia, tres minae auri inerant super scutum unum; & dedit ea in domum saltus Libani.

¹⁸ * Et fecit rex thronum eburneum grandem, & deauravit eum auro probato.

¹⁹ * Sex gradus throno: & eminentia vitulorum a posterioribus eius throno, & manus hinc & hinc super locum sedis, & duo leones stantes iuxta manus.

²⁰ * Et duodecim leones stantes super sex gradus hinc & hinc: non factum est sic in uniuerso regno.

²¹ * Et omnia vasa quae a Salomone facta fuerunt aurea, & lauacra aurea, & uniuersa vasa domus saltus Libani auro inclusa, & non erat argentum, quia non erat argentum reputatum precio in diebus Salomonis.

²² * Quia nauis Tharsis regi Salomoni per mare cum seruis Chiram per tres annos veniebat regi Salomoni nauis de Tharsis auri & argenti, & lapidum torno elaboratorum & doliatorum.

²³ * Et magnificatus est Salomon super omnes reges terra diuitijs & sapientia.

²⁴ * Et omnes reges terra querebant vultum Salomonis, vt audirent prudentiam eius, quam dederat Dominus in corde eius.

²⁵ * Et ipsi deferebant unusquisque munera sua, vasa argentea, & vasa aurea, & vestem, & aromata, & statuen, & equos, & mulos singulis annis.

²⁶ * Et congregauit Salomon currus & equites, & erant ei mille & quadringenti currus, & duodecim millia equitum, & posuit eos in ciuitatibus curruum, & cum rege in Hierusalem:

²⁷ * Et dedit rex Salomon argentum in Hierusalem vt lapides, & cedros dedit quasi sycamoros quae in campestribus in multitudine.

²⁸ * Et egressus equorum Salomonis de Aegypto & de Ecue, negotiatores regis accipiebant de Ecue in permutatione.

¹⁶ * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς θλομῶν διακόσια δόρατα χρυσᾶ ἐλατά· ἑξακόσιοι χρυσοὶ ἐπῆσαν ἐπὶ τὸ δόρυ τὸ ἓν.

¹⁷ * καὶ ἐποίησε τετρακοσίοις θυρεὺς χρυσοὺς ἐλατῆς, τρεῖς μναὶ χρυσίου ἐπῆσαν ἐπὶ τὸν θυρεὸν τὸν ἓνα· καὶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς οἶκον δρυμοῦ τοῦ λιθίου.

¹⁸ * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς θρόνον ἐλεφάντινον μέγαν, καὶ περὶ χρυσώσων αὐτὸν χρυσίῳ δοκίμῳ.

¹⁹ * ἕξ ἀναβαθμοὶ τῷ θρόνῳ· ἔσθρομαὶ μόχων ἐν τῶν ὀπίσω αὐτοῦ τῷ θρόνῳ, καὶ χεῖρες ἔνθεν καὶ ἐνθεν ἐπὶ τὸ πρὸς τὸ κατ' ἑδρας, ἔξω δύο λέοντες ἐσηκότες ὡς αἰτὰς χεῖρας.

²⁰ * καὶ δώδεκα λέοντες ἐσώτες ἐπὶ τῶν ἕξ ἀναβαθμῶν ἔνθεν καὶ ἐνθεν· ὅσα ἐγγύετο ἕτως ἐν πάσῃ βασιλείᾳ.

²¹ * καὶ πᾶν τὰ τὰ σκεύη τὰ ὑπὸ τῷ θλομῶντος γεγονότα χρυσᾶ, ἔλυντῆρες χρυσοὶ, καὶ πᾶν τὰ τὰ σκεύη οἴκου δρυμοῦ τῷ λιθίῳ χρυσίῳ συγκεκλησμένῃ· καὶ ὅσα ἡ δρυμὸν, ὅτι ὅσα ἡ δρυμὸν λογίζομενον ἐν ταῖς ἡμέραις θλομῶντος.

²² * ὅτι ναὺς θαρσεὶς τῷ βασιλεὶ θλομῶντι ἐπὶ τῇ θαλάσσης μετὰ τῶν παίδων χειρῶν διὰ τριῶν ἔτων ἤρχετο τῷ βασιλεὶ θλομῶντι ναὺς ἐκ θαρσεὶς χρυσὴ καὶ δρυμὸς ἔξω λίθων τρυγῶν ἐκ πελεκητῶν.

²³ * καὶ ἐμεγαλύνθη θλομῶν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς πλὴτος ἐκ φρενῆσε.

²⁴ * καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζήτουν τὸ πρὸς ὥπλον θλομῶντος· ὅς ἀκύνει τῆς φρενῆσεως αὐτοῦ, ἧς ἔδωκε κύριος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

²⁵ * καὶ αὐτοὶ ἔφερον ἕκαστος τὰ δῶρα αὐτοῦ, σκεύη δρυμῶν, ἔξω σκεύη χρυσᾶ, ἔξω ἱματισμὸν, ἔξω δρυμῶματα, ἔξω σκεύη τῆν, ἔξω ἵππους, ἔξω ἡμίονους καὶ ἐνιαυτὸν εἰς ἐνιαυτὸν.

²⁶ * καὶ συνήγαγε θλομῶν ἄρματα ἔξω ἵππους, ἔξω ἦσαν αὐτοῦ χίλια καὶ τετρακόσια ἄρματα, ἔξω δώδεκα χιλιάδες ἵππων· ἔξω αὐτοῦ ἐν ταῖς πόλεσι τῶν ἁρμάτων, καὶ μετὰ τῷ βασιλεὶ ἐν ἱερουσαλὴμ.

²⁷ * καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς θλομῶν τὸ δρυμὸν ἐν ἱερουσαλὴμ ὡς λίθοις, ἔξω ταῖς κέδροις ἔδωκεν ὡς ταῖς συκαμίνοις τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος.

²⁸ * καὶ ἡ ἐξοδὸς τῶν ἵππων θλομῶντος ἐξ αἰγύπτου καὶ ἐξ ἐκουῦ, ἔξω ἐμπορεῖ τοῦ βασιλεὺς ἐλάμβανον ἐξ ἐκουῦ ἐν ἀλλάγματι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁶ Et fecit rex Selomoh ducenta scuta auri boni, sexcentos aureos ascendere faciens super scutum unum quodque.

¹⁷ Et trecentos clypeos auri boni, tres minas auri ascendere fecit super clypeum quodque, & posuit eos rex in domo refrigerij regum.

¹⁸ Et fecit rex solium eburneum magnum, & obduxit illud auro bono. ¹⁹ Sex gradus erant folio, & caput rotundum erat folio a posteriori eius, & sustentacula hinc & inde super locum sessionis, & duo leones stabant in latere sustentaculi.

²⁰ Et duodecim leones stabant ibi super sex gradus hinc & inde; non factum fuit tale in cunctis regnis.

²¹ Et omnia vasa potus regis Selomoh erant ex auro, & omnia vasa domus refrigerij regum ex auro bono, non erat argentum; non astimabatur in diebus Selomoh quicquam.

²² Nam nauis Aphrica erat regi in mari, cum naui Hhiram: semel in tribus annis veniebat nauis Aphrica, onusta auro & argento, dente elephantis, & simijs, & pauonibus.

²³ Et magnificatus est rex Selomoh præ omnibus regibus terræ, in diuitijs, & in sapientia. ²⁴ Et omnes habitatores terræ querebant videre aspectum faciei Selomoh, vt audirent sapientiam eius, quam dederat Dominus in corde eius.

²⁵ Et illi afferebant quisque munus suum, & vasa argenti, & vasa auri, & vestes, & vasa armorum, & aromata, equos & mulos; statutum singulis annis.

²⁶ Et congregauit Selomoh currus & equites, & fuerunt illi mille & quadringenti currus, & duodecim millia equitum, & collocauit illos in vrbibus curruum, præter eos qui erant cum rege in Ierusalem.

²⁷ Et dedit rex argentum in Ierusalem tanquam lapides, & cedros dedit tanquam sycomoros quæ sunt in planitie in multitudine.

²⁸ Et educebantur equi Selomoh ex Mizraim, & collectio mercatorum regis emebant collectionem precio.

* וַתַּעֲלֶה וַתֵּצֵא מִרְכָּבָה מִמִּצְרַיִם בֶּשֶׁשׁ מֵאוֹת
כֶּסֶף וְסוֹס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה וְכֵן לְכָל מַלְכֵי הַהָתִים
וּלְמַלְכֵי אֲרָם בִּידֶם יֵצְאוּ:

י

* וְהַמֶּלֶךְ שָׁלַח אֲהָב נָשִׁים נְכָרִיּוֹת
רְבוֹת וְאֵת בֶּת-פְּרָעָה מוֹאבִית עַמִּיּוֹת אֲדָמִית
צִדְנִית חֲתִית: * מִן-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא-תָבֹאוּ בָהֶם וְהֵם לֹא-יָבֹאוּ
בָכֶם אֲכֹן יֵטוּ אֶת-לִבְבְּכֶם אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם בָּהֶם
רַבֵּק שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה:

* וַיְהִי לוֹ נָשִׁים שְׁרוֹת שֶׁבַע מֵאוֹת וּפִילֹגֶשִׁים
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיֵּטוּ נָשָׁיו אֶת-לְבָבוֹ:

* וַיְהִי לַעֲתָ וְקִנְיַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הֵטוּ אֶת-לְבָבוֹ
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא-הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם-
יְהוָה אֱלֹהֵיו כְּלָבֵב דָּוִיד אָבִיו:

* וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה אַחֲרֵי עֲשֵׂת־רַת אֱלֹהֵי צִדְנִים וְאַחֲרֵי
מַלְכֶם שִׁקָּץ עַמִּיּוֹם: * וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע

בְּעֵינָיו יְהוָה וְלֹא מִלֵּא אַחֲרֵי יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו:

* אִזּוּ יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בַּמָּה לְכַמּוֹשׁ שִׁקָּץ מוֹאֵב בְּהָר
אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי יְרוּשָׁלַם וּלְמֶלֶךְ שִׁקָּץ בְּנֵי עַמּוֹן:

* וְכֵן עָשָׂה לְכָל-נָשָׁיו הַנְּכָרִיּוֹת מִקְטִירוֹת
וּמִזְבְּחוֹת לְאֱלֹהֵיהֶן:

* וַיִּתְאַנֶּף יְהוָה בְּשְׁלֹמֹה כִּי-נָטָה לְבָבוֹ מֵעַם
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּרְאָה אֵלָיו פַּעַמִּים:

* וַצֹּוה אֵלָיו עַל-הַדָּבָר הַזֶּה לְבָלְתִּי לִכְתּוֹב אַחֲרֵי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא שָׁמַר אֶת אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה:

* וַיֹּאמֶר יְהוָה לְשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הִתָּה זָאֵר
עִמָּךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְּרִיתִי וְחֻקֹּתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי עֲלֶיךָ

קִרְעַתְּ אֶת-הַמִּמְלָכָה מֵעֲלֶיךָ וּנְתַתִּיהָ
לְעַבְדְּךָ:

*Egre diebatur autē quadriga ex Ægypto sexcentis siclis argenti, & equus centum quinquaginta: atque in hunc modum cuncti reges Æthæorum, & Syriæ equos venundabant.

CAP. XI.

Rex autem Salomon adamavit mulieres alienigenas multas. Filiam quoque Pharaonis & Moabitidas, & Ammonitidas, Idumæas, & Sydonias, & Cethæas,

* De gentibus super quibus dixit Dñs filijs Israel, Non ingrediemini ad eas, neq; de illis ingredientur ad vestras. Certissime enim auertent corda vestra, vt sequamini deos earum. His itaq; copulatus est Salomon ardentissimo amore. * Fueruntq; ei vxores quasi reginæ septingente, & concubinæ trecentæ. Et auerterunt mulieres cor eius. * Cúmque iam esset senex, deprauatú est cor eius p mulieres, vt sequeretur deos alienos, nec erat cor eius perfectum cum Dño Deo suo, sicut cor David patris eius.

* Sed colebat Salomō Aštarten deam Sydoniorum, & Moloch idolum Ammonitarum. * Fecitque Salomon quod non placuerat coram Domino, & non adimpleuit vt sequeretur Dominum, sicut David pater eius. * Tunc ædificauit Salomon phanū Chamos idolo Moab in monte qui est contra Ierusalem, & Moloch idolo filiorum Ammon. * Atque in hunc modum fecit vniuersis vxoribus suis alienigenis, quæ adolebant thura & immolabant dijs suis. * Igitur iratus est Dominus Salomoni quod auersa esset mens eius à Domino Deo Israel, qui apparuerat ei secundò. * Et præceperat de verbo hoc, ne sequeretur deos alienos, & non custodiuit quæ mandauit ei Dominus.

* Dixit itaque Dominus Salomoni, Quia habuisti hoc apud te, & non custodisti pactum meum, & præcepta mea quæ mandavi tibi, dirumpens scindam regnum tuum, & dabo illud seruo tuo.

תרגום יונתן

* וּמִלְכָּא וּנְפִיקָא רְחִיקָא מִמִּצְרַיִם בֶּשֶׁשֶׁת מֵאָה כֶּסֶף וְסוֹסוֹתא בְּמֵאָה וְחֲמִשִּׁין וְכֵן לְכָל מַלְכֵי חִיתָאִי וּמַלְכֵי אֲרָם בְּרַעֲוִיתָהוֹן נְפִיקוֹן:

י

* וּמִלְכָּא שְׁלֹמֹה רְחִיקָא נָשִׁין בְּנֵת עַמִּיּוֹן וְיֵת בֶּת-פְּרָעָה מוֹאבִית עַמִּיּוֹת אֲדָמִית:

* מִן עַמִּיּוֹת רַמְזָא וַיֵּלֶךְ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תַעֲרִבּוּן בְּהוֹן וְאִינוּן לֹא יַחְדָּרְבוּן בְּכּוֹן וְלֹא יִטְעוּן יֵת לְבָבּוֹן בְּתֵר טַעֲוִיתָהוֹן בְּהוֹן אַחֲרֵי שְׁלֹמֹה לְמַרְחָם:

* וְהָנָא לִיהֵא נָשִׁין מַלְכֵן שֶׁבַע מֵאָה וְחִינֵן חֲלֵת מֵאָה וְאַשְׁעִיָּא נְשׁוּתִי יֵת לְבִיָּה: * וְהָנָא לְעֵרָ רְסִיב שְׁלֹמֹה נְשׁוּתִי אֲשְׁעִיָּא יֵת לְבִיָּה בְּתֵר טַעֲוִית עַמִּיּוֹת וְלֹא הָנָה לְבִיָּה שְׁלִים בְּרַחֲלָתָא וַיֵּי אֱלֹהִיהָ כְּלָכָא דְּרִדּוֹר אֲבוּהִי:

* וַאֲזַל שְׁלֹמֹה בְּתֵר עֲשֵׂת־רַת טַעֲוִית צִדְנָא וּבְתֵר מַלְכֶם שִׁקָּץ עַמּוֹנָאִי: * וַעֲבַד שְׁלֹמֹה דְּכִישׁ קְדָם יֵי וְלֹא אֲשִׁלִּים בְּתֵר חֲזַלָּתָא דְּיֵי כְּדוֹר אֲבוּהִי:

* וְכֵן עָבַד לְכָל נְשׁוּתִי בְּנֵת עַמִּיּוֹת מִסְקָן בּוֹסְמִין וּמִרְבָּחִין לְטַעֲוִיתָהוֹן: * וְחֻקִּי רַמְזָא דְּיֵי בְּשְׁלֹמֹה אַרְי אֲחֻפְנִי לְבִיָּה מְדַחֲלָתָא דְּיֵי אֱלֹהָא דְּיִשְׂרָאֵל וְאַחֲגָלִי לִיהֵא חֲרָחִין וּמִנִּין:

* וּפְקִיד עֲלוּתִי עַל חֲתָמָא הָדִין בְּדִיל וְלֹא לְמַתָּךְ בְּתֵר טַעֲוִית עַמִּיּוֹת וְלֹא נִטֵּר יֵת דְּפִקִּיר יֵי:

* וַאֲמַר יֵי לְשְׁלֹמֹה חֲלָף וְהָנָה דָּא עִימָךְ וְלֹא נִטֵּרְתָּ פִיקִידִי וְקִימִי דְּפִקִּידִית עֲלֶיךָ אַעֲדָא אַעֲדִי יֵת מִלְכּוּתְךָ מִינְךָ וְאַחֲנִינָה לְעַבְדְּךָ:

* Et ascendebat egressus de Ægypto currus 19
pro sexcentis argenti, & equus pro centum
& quinquaginta argenti: & sic cunctis regi-
bus Chettim, & regibus Syriæ per manum eo-
rum egrediebantur.

CAP. XI.

ET rex Salomon erat amator mulierum, &
duxit mulieres alienigenas, & filiam Pha-
raonis, & Moabitidas, & Ammonitidas, &
Jdumæas, & Sidonias, & Chettæas;

* De gentibus quas negavit Dominus filiis 2
Israel, dicens: Non ingrediemini ad eos, & ipsi
non ingredientur ad vos, ne inclinent corda ve-
stra post idola eorum, ad eos copulatus est Salo-
mon ut amaret. * Et fuerunt ei uxores im-
perantes septingentæ, & concubinae trecentæ,
& auerterunt mulieres eius cor eius.

* Et factum est in tempore senectutis Salo- 4
monis, mulieres eius auerterunt cor eius post
deos alienos, & non erat cor eius perfectum cū
Domino Deo suo, sicut cor David patris sui.

* Et abiit Salomon post Astarten deam Sido- 5
niorum, & post Melchom abominationem Am-
mon.

* Et fecit Salomon malum coram Domino, 6
& non est secutus Dominum ut David pa-
ter eius.

* Tunc edificauit Salomon excelsum Chamos 7
idolo Moab in monte qui contra faciem Hieru-
salem, & Melchom idolo filiorum Ammon.

* Et sic fecit vniuersis vxoribus suis alie- 8
nigenis, adolebant thura, & immolabant ido-
lis suis.

* Et iratus est Dominus contra Salomonem, 9
quod auersum esset cor eius à Domino Deo Is-
rael qui apparuerat ei bis.

* Et praeceperat ei de verbo hoc, omnino ne 10
sequeretur deos alienos, & non custodiuit quæ
mandauit ei Dominus.

* Et dixit Dominus ad Salomonem, Quia 11
facta sunt hæc tecum, & non custodisti præce-
pta mea, & mandata mea quæ mandavi tibi,
dirumpēs scindam regnum tuum de manu tua,
& dabo illud seruo tuo.

* καὶ ἀνέβαινε ἡ ἐξοδὸς ἐξ αἰγύπτου ἄρμα δὴ
ἐξασίων δρυγρίου, & ἵππος δὴτὶ ἑκάτῃ καὶ πεντήκοντῃ
δρυγρίου. & ὅτως πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι χετὶναι καὶ τοῖς
βασιλεῦσι συρίας διὰ χειρὸς αὐτῶν ἐξεπορεύοντο.

ια.

* Καὶ ὁ βασιλεὺς θλομῶν ἡ φιλοτύβαιος, & ἔλα-
βε γυναῖκας ἀλλοτείας, & τὴν θυγατέρα φαραῶ, &
μωαβίτιδας, καὶ ἀμμωνίτιδας, & ἰδουμαίας, καὶ σιδω-
νίας, καὶ χετταίας;

* ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπέειπε κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέ-
γων. ὅχι εἰσελεύσεσθε εἰς αὐτάς, & αὐτοὶ ὅχι εἰσελεύ-
σονται εἰς ὑμᾶς, ἵνα μὴ ἐκκλίνωσι τὰς καρδίας ὑμῶν ὀπί-
σω τῶν εἰδώλων αὐτῶν, εἰς αὐτάς ἐκκλήσθῃ θλομῶν &
ἀγαπήσῃ. * καὶ ἦσαν αὐτῶν γυναῖκες ἀρχουσαι ἐπὶ αὐ-
τόν, καὶ πάλαι καὶ νεώτεραι. & ἐκκλινον αἱ γυναῖκες
αὐτῶν τὴν καρδίαν αὐτῶν.

* καὶ ἐγένετο ἐν καιρῷ γήρως θλομῶντος αἱ γυναῖκες
αὐτῶν ἐκκλιναν τὴν καρδίαν αὐτῶν ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, &
ὅχι ἡ καρδία αὐτῶν τελεία μετ' ἐκείνου τοῦ θεοῦ αὐτῶν,
καθὼς ἡ καρδία δαυὶδ ἐπατρός αὐτῶν.

* καὶ ἐπορεύθη θλομῶν ὀπίσω τῆς ἀσάρτης θεοῦ σιδω-
νίων, & ὀπίσω μελχὼμ βδελύγματος ἀμμωνίων.

* καὶ ἐποίησε θλομῶν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ
ἐκ ἐπορεύθη ὀπίσω κυρίου ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτῶν.

* τότε ἀκοδόμησε θλομῶν ὑψηλὸν τῷ χαμὼς εἰδώ-
λῳ μωαβ ἐν τῷ ὄρει τῷ κτ', πρὸς ὁρὴν ἱερουσαλήμ, &
τῷ μελχὼμ εἰδῶλῳ ὑμῶν ἀμμωνίων.

* καὶ ὅτως ἐποίησε πᾶσαι τὰς γυναῖδας αὐτῶν τοῖς
ἀλλοτεῖαις, ἐδυμίον & ἐδυόν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.

* καὶ ὀργίσθη κύριος ἐπὶ θλομῶντι, ὅτι ἐκκλινεν ἡ καρ-
δία αὐτῶν ἀπὸ κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ & ὀφθέντος αὐτῶν δίς.

* καὶ ἐντειλάμενός αὐτῶν ἡ ἐντολὴ τοῦ λόγου τούτου, το-
σούτων μὴ πορεύσθῃν αὐτῶν ὀπίσω θεῶν ἑτέρων. & ὅχι ἐφύ-
λαξεν αὐτῶν ἐντολὰς αὐτῶν κύριος.

* καὶ εἶπε κύριος πρὸς θλομῶντα, δὴτ' ὧν ἐγένετο
ταῦτα μετ' ἐμοῦ, καὶ ὅχι ἐφύλαξας τὰς ἐντολάς μου, &
τὰς ἐντολάς μου αὐτῶν ἐντειλάμενός σοι, διαρρήσων
διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρὸς σου, & δώσω αὐ-
τὴν τῷ δούλῳ σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et ascendebat & exibat currus ex Mizraim pro sexcentis argenteis, & equitatus pro centum quinquaginta: & sic omnibus regi-
bus Hithæorum, & regibus Aram in voluntate eorum exibant.

CAP. XI.

ET rex Selomoh amavit mulieres filias gentium multarum, & filia Pharghoh, Moabæas, Ghamonæas, Edomæas, Szidonæas, & Hithæas.
* Ex gentibus quas dixerat Dominus filiis Israel, Non immiscebimini cum illis, & ille non miscebuntur vobiscum, ut non errare
faciant corda vestra post errores suos; in illis complacuit sibi Selomoh ut amaret. * Et fuerunt ei uxores reginæ septingentæ, & con-
cubinae trecentæ; & errare fecerunt uxores eius cor eius.

* Et fuit in tempore quo senuit Selomoh, uxores eius errare fecerunt
cor eius post errores gentium, nec fuit cor eius perfectum in timore Domini Dei sui, sicut cor David patris sui.

* Et fecit Selomoh post Ghaforeth errorem Szidonæorum, & post Milchom abominationem Ghamonæorum.

* Tunc edificauit Se-
lomoh excelsum Chamos abominationi Moabæorum in monte, qui est super faciem Ierusalem, & Molech abominationi filiorum Gha-
mon.

* Et sic fecit omnibus vxoribus suis, filiabus gentium adolentibus aromata, & sacrificantibus erroribus suis.

* Et inualuit indignatio Domini in Selomoh quod auersum esset cor eius à timore Domini Dei Israel, qui reuelatus fuerat ei dua-
bus vicibus.

* Et iusserat ei super re hac, ut non ambularet post errores gentium; & non custodiuit quod iusserat Dominus.

* Et dixit Dominus Selomoh, Propterea quod fuit hoc tecum, & non seruasti præcepta mea, & decreta mea quæ iussi tibi, remo-
uendo remouebo regnum tuum à te, & dabo illud seruo tuo.

* אַךְ בִּימִיד לֹא אֶעֱשֶׂנָה לְמַעַן דָּוִד אֲבִיךָ מִיָּד
 * בִּנְךָ אֶקְרָעֶנּוּ: * וְכָאֵת כָּל־הַמַּמְלָכָה
 לֹא אֶקְרָע שְׁבַט אֶחָד אֶתֵּן לְבִנְךָ לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי
 וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר בַּחֲרֵתִי:
 * וַיָּקָם יְהוָה שְׁטֵן לְשַׁלְמָה אֶת הַדָּד הָאֲדָמִי
 מִזֶּרַע חֲמֶלֶךְ הוּא בְּאֶדְוֹם:
 * וַיְהִי בַּהֲיוֹת דָּוִד אֶת־אֲדוֹם בַּעֲלוֹת יוֹאָב שֶׁר
 חֲצָבָא לְקַבֵּר אֶת־הַחֲלָלִים וַיֵּךְ כָּל־זָכָר בְּאֶדְוֹם:
 * כִּי־שָׁשֶׁרֶת חֲדָשִׁים יָשַׁב־שָׁם יוֹאָב וְכָל־
 יִשְׂרָאֵל עַד־הַכְּרִית כָּל־זָכָר בְּאֶדְוֹם:
 * וַיִּבְרַח אֲדָד הוּא וְאֲנָשִׁים אֲדָמִיִּם מֵעַבְדֵי
 אֲבִיו אֲתוֹ לְבֹא מִצְרִיִם וַהֲדָד נָעַר קָטָן:
 * וַיָּקָמוּ מִמֶּדִּיִן וַיָּבֹאוּ פָּאֲרָן וַיִּקְחוּ אֲנָשִׁים עִמָּם
 מִפָּאֲרָן וַיָּבֹאוּ מִצְרִיִם אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
 וַיִּתֵּן־לוֹ בֵּית וְלֶחֶם אָמַר לוֹ וְאֶרֶץ נָתַן לוֹ:
 * וַיִּמְצָא הַדָּד חָן בְּעֵינֵי פַרְעֹה מְאֹד וַיִּתֵּן־לוֹ
 אִשָּׁה אֶת־אֲחֹת אִשְׁתּוֹ אֲחֹת תַּחֲפָנִים הַנְּבִירָה:
 * וַתֵּלֶד לוֹ אֲחֹרֶת תַּחֲפָנִים אֶת־נְנָבֶרֶת בְּנוֹ
 וַתִּגְמְלֶהוּ תַּחֲפָנִים בְּתוֹךְ בֵּית פַּרְעֹה וַיְהִי נְנָבֶרֶת
 בֵּית פַּרְעֹה בְּתוֹךְ בְּנֵי פַרְעֹה:
 * וַהֲדָד שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי־שָׁכַב דָּוִד עִם־
 אֲבֹתָיו וְכִי־מָת יוֹאָב שֶׁר־הַצָּבָא וַיֹּאמֶר הַדָּד אֶל־
 פַּרְעֹה שְׁלַחֲנִי וְאֶלְךָ אֶל־אַרְצִי:
 * וַיֹּאמֶר לוֹ פַּרְעֹה כִּי־מָת־אַתָּה חֲסֹר עָמִי
 וְהִנֵּךְ מִבְּקֵשׁ לָלֶכֶת אֶל־אַרְצֶךָ וַיֹּאמֶר לֹא כִי־שָׁלַח
 תְּשַׁלַּחֲנִי: * וַיָּקָם אֱלֹהִים לוֹ שְׁטֵן אֶת־רִזּוֹן
 בֶּן־אֱלִידָע אֲשֶׁר בָּרַח מֵאֵת הַדָּד עֲזֹר מֶלֶךְ־צוּבָה
 אֲדָנִיו: * וַיִּקְבֹּץ עָלָיו אֲנָשִׁים וַיְהִי שֶׁר־גִּדּוֹד
 בַּחֲרֹג דָּוִד אֹתָם וַיִּלְכוּ דֹּמֶשֶׁק וַיָּשֻׁבוּ בָּהּ וַיִּמְלְכוּ
 בְּדֹמֶשֶׁק:

12 * Veruntamen in diebus tuis nō faciam
 propter David patrem tuum. de manu fi-
 13 lij tui scindam illud. * Nec totū regnum
 C auferam, sed tribum vnam dabo filio tuo
 propter David seruū meum, & Ierusalem
 14 quam elegi. * Suscitauit autem Dñs ad-
 uersarium Salomoni Adad Idumæum de
 15 semine regio, qui erat in Edom. * Cūm
 enim esset David in Idumæa, & ascēdisset
 Ioab princeps militiæ ad sepeliendum eos
 qui fuerant interfecti, & occidisset omne
 16 masculinum in Idumæa. * Sex enim men-
 sibus ibi moratus est Ioab & omnis Israel
 donec interimeret omne masculinum in
 17 Idumæa. * Fugit Adad ipse & viri Idumæi
 de seruis patris eius cum eo, vt ingrederetur
 18 Ægyptū. erat autē Adad puer paru-
 lus. * Cūmq; surrexissent de Madian, ve-
 nerunt in Pharan. Tuleruntq; secū viros
 de Pharan, & introierunt Ægyptū ad Pha-
 raonē regem Ægypti. Qui dedit ei domū,
 19 & cibos constituit, & terrā delegauit. * Et
 inuenit Adad gratiam coram Pharaone
 D valde, intātum vt daret ei vxorē sororem
 vxoris suæ germanam Thaphnes reginæ.
 20 * Genuitq; ei soror Thaphnes Genebath
 filiū, & nutriuit eū Thaphnes in domo Pha-
 raonis. Erātq; Genebath habitans apud
 21 Pharaonē cum filijs eius. * Cūmq; audis-
 set Adad in Ægypto dormisse David cū
 patribus suis, & mortuū esse Ioab princi-
 pem militiæ, dixit Pharaoni: Dimitte me
 vt vadam in terram meam.
 22 * Dixitq; ei Pharaon, Qua enim re apud
 me indiges vt quæras ire ad terram tuam?
 At ille respondit, Nulla. Sed obsecro te
 23 vt dimittas me. * Suscitauit quoque ei
 Deus aduersarium Razon filium Eliadam
 qui fugerat Adadezer regem Saba domi-
 24 num suum. * Et congregauit contra
 eum viros, & factus est princeps latro-
 num cū interficeret eos David; abie-
 25 runtque Damascus & habitauerunt ibi,
 & constituerunt eum regem in Damasco.

תרגום יונתן

22 כָּרַם בְּיוֹמֶךָ לֹא אֶעֱבֹדֶנָּה בְּדִיל דָּוִד אֲבִיךָ מִיָּד אֶעֱרִיכָה:
 כְּדִיל דָּוִד עַבְדִּי וְכְדִיל יְרוּשָׁלַם דְּאֶתְרֵעִיתִי:
 14 וְאֶקָּם יְיָ שְׁטֵן לְשַׁלְמָה יְהוָה אֲדוֹמָאָה מִזֶּרַע דְּמַלְכוּתָא הוּא בְּאֶדְוֹם:
 15 וַתְּהִי כִד תְּהִי דָּוִד בְּאֶדְוֹם כִּד סָלִיק יוֹאָב רַב חֵילָא לְחַלְצָא קִטְלִיָּא וְקָטַל כָּל דְּכִנְרָא בְּאֶדְוֹם:
 16 אַרְי שִׁיתָא יְרִחִין יִתְב תַּמָּן
 17 וַעֲרַק הַדָּד הוּא וְגִבְרִין אֲדוֹמָאִין מֵעַבְדֵי אֲבֹתָיו עָמִיָּה לְמִיעַל לְמִצְרַיִם וַהֲדָד
 18 וְקָמוּ מִמֶּדִּיִן וַאֲחֹתוֹ לְפָאֲרָן וַדְּבָרוּ גִבְרִין עֲמָחוֹן מִפָּאֲרָן וַאֲחֹתוֹ לְמִצְרַיִם לְזוֹת פַּרְעֹה מֶלֶךְ דְּמִצְרַיִם וַיְהִי לִיהוֹב
 19 וַאֲשַׁכַּח הַדָּד רַחֲמִין בְּעֵינֵי פַרְעֹה לְחֻדָּא וַיְהִי לִיהוֹב אֲתָתָא יִתְב
 20 וַיֵּלֶד לִיהוֹב אֲתָתָא דְּתַחֲפָנִים יִתְב גְּנוּבַת בְּרִיָּה וְחֲסִלְתִּיהָ תַּחֲפָנִים בְּגוֹ בְּנֵי
 21 וַהֲדָד שָׁמַע בְּמִצְרַיִם אַרְי שָׁכַב דָּוִד עִם אֲבֹתָהוּ וַאֲרִי מִית
 22 וַאֲמַר לִיהוֹב פַּרְעֹה אַרְי מָת־אַתָּה חֲסֹר עָמִי רַחֲמִי לְמִיָּל לְאַרְעֶךָ וַאֲמַר לֹא אַרְי שְׁלַחֲנִי תְשַׁלַּחֲנִי:
 23 וְאֶקָּם יְיָ לִיהוֹב שְׁטֵן יְהוָה רִזּוֹן בֶּן־אֱלִידָע דְּבָרַח מֵאֵת הַדָּד עֲזֹר מֶלֶךְ דְּצוּבָה רִיבּוּתִיהָ:
 24 וַיִּקְבֹּץ עָלָיו גִּבְרִין וַתְּהִי רַב מִשְׁרִיתָא כִּד קָטַל דָּוִד יְהוָה וַאֲחֹתוֹ לְדֹמֶשֶׁק וַיָּשֻׁבוּ בָּהּ וַיִּמְלְכוּ בְּדֹמֶשֶׁק:

* Veruntamen in diebus tuis non faciam hoc propter David patrem tuum, de manu filij tui capiam illud.

* Sed totum regnum non capiam, sceptrum vñ dabo filio tuo propter David seruum meū, & propter Hierusalem ciuitatem, quam elegi.

* Et suscitauit Dominus aduersarium Salomoni Adar Idumæum de semine regni in Idumæa. * Et factum est cum disperderet David Edom, cum iret Joab princeps militia ad sepeliendum interfectos, & occiderunt omne masculinum in Idumæa.

* Quia sex mensibus moratus est ibi Joab et omnis Israel, donec interemit omne masculinum de Idumæa.

* Et fugit Adar ipse & viri Idumæi serui seruatorum patris eius cum eo, & ingressus est in Egyptum, & Adar puer paruus.

* Et surgunt de Madiam, & veniunt in Pharan, & capiunt viros secum, & veniunt ad Pharaonem regem Egypti, & ingressus est Adar ad Pharaonem, & dedit ei Pharaos domū, & panes constituit ei, & terram dedit ei.

* Et inuenit Adar gratiam coram Pharaone valde, & dedit ei uxorem sororem uxoris suæ, germanam Thechephenes maiorem.

* Et peperit ei soror Thechephenes Adar Ganibath filium suū, & nutriuit eum Thechephenes in medio domus Pharaonis, & erat Ganibath in domo Pharaonis in medio filiorum Pharaonis.

* Et Adar audiuit in Egypto quod dormiuit David cum patribus suis, & quod mortuus est Joab princeps militia, & dixit Adar ad Pharaonem, Dimitte me & reuertar in terram meam. * Et dixit Pharaos Adar,

Quare tu indiges mecum, quia ecce tu queris ire ad terram tuam? & dixit ei Adar, Minimè, quia dimittens mittes me.

* Et suscitauit Deus aduersarium ei Rezon filium Eliada, qui fugerat ab Adarezer rege Soeba domino suo. * Et congregati sunt con-

tra cum viri, & erat princeps agminum, & cepit Damascus, & habitauit in ea, & regnauit in Damasco.

12 * πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σὺ ἐποίησας ταῦτα διὰ δαυὶδ τὸν πατέρα σου, ἐκ χειρὸς δὲ υἱοῦ σου λήψομαι αὐτήν.

13 * πλὴν ὅλῳ τὴν βασιλείαν οὐ μὴ λάβω, σκῆπτρον ἐν δώσω τὰ ὑψίστα διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, & διὰ ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν, ἧς ἐξελεξάμην.

14 * & ἤγειρε κύριος σατοὶ τὰ θλομῆτι τὸν ἀδάρ τὸν ἰδουμαῖον ἐκ τῆς σπέρματος τῆς βασιλείας ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ.

15 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξολοθροῦν δαυὶδ τὸν ἐδωμ ἐν τῷ πορδύτῃναι ἰωάβ τὸν ἀρχόντα τῆς στρατίας θάπτεν σὺ τρεῖς ματίας, & ἐκοῦσαν πᾶν ἀρσενικὸν ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ.

16 * ὅτι ἐξάμηνον ἐνεκάσθη ἐκεῖ ἰωάβ & πᾶς ἰσραὴλ ἕως ἐξωλόθρουσε πᾶν ἀρσενικὸν ἐκ τῆς ἰδουμαίας.

17 * καὶ ἀπέδρα ἀδάρ αὐτὸς & ἀνδρες ἰδουμαῖοι δοῦλοι τῶν παίδων & πατέρων αὐτῶ μετ' αὐτῶ, & εἰσῆλθεν εἰς αἴγυπτον. & ἀδάρ παιδάριον μικρὸν.

18 * καὶ ἀνίσταν ἐκ μαδιὰμ, & ἔρχον εἰς φαρῶν, καὶ λαμβάνουσιν ἀνδρας μετ' ἐαυτῶν, & ἔρχον πρὸς φαρῶν βασιλέα αἰγύπτου. καὶ εἰσῆλθεν ἀδάρ πρὸς φαρῶν, & ἔδωκεν αὐτῷ φαρῶν οἶκον, καὶ ἄρτους διέταξεν αὐτῷ, & γῆν ἔδωκεν αὐτῷ.

19 * καὶ ὤρεν ἀδάρ χάριν ἐναντίον φαρῶν σφόδρα, & ἔδωκεν αὐτῷ γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, τὴν ἀδελφὴν θεχεφενῆς τὴν μείζω.

20 * καὶ ἔτεκεν αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ θεχεφενῆς τῷ ἀδάρ τὸν γανιβὰθ υἱὸν αὐτῆς. & ἐξέθρεψεν αὐτὸν θεχεφενῆς ἐν μέσῳ οἴκου φαρῶν. & ὡς γανιβὰθ ἐν τῷ οἴκῳ φαρῶν ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν φαρῶν.

21 * καὶ ἀδάρ ἤκουσεν ἐν αἰγύπτῳ ὅτι κεκοίμηται δαυὶδ μετ' τῶν πατέρων αὐτοῦ, & ὅτι τέθνηκεν ἰωάβ ὁ ἀρχὼν τῆς στρατίας, & εἶπεν ἀδάρ πρὸς φαρῶν, ἐξαπόσειλόν με καὶ ἀνάστρέψω εἰς τὴν γῆν μου.

22 * & εἶπε φαρῶν τῷ ἀδάρ, τί νῦν σὺ ἐλάτῃ μετ' ἐμοῦ, ὅτι ἰδὼς σὺ ζητεῖς ἀπελθεῖν εἰς τὴν γῆν σου; & εἶπεν αὐτῷ ἀδάρ, μὴ δαμάς, ὅτι ἐξαποσέλλων ἐξαποσελεῖς με.

23 * καὶ ἠγάγετο θεὸς σατοὶ αὐτῷ τὸν ρεζὼν υἱὸν ἐλιαδά, ὃς ἔφυγεν ἀπὸ ἀδारेζερ βασιλέως θιβαῖ κυρίως αὐτοῦ.

24 * καὶ συνηθροίσαν ἐπ' αὐτὸν ἀνδρες, & ὡς ἀρχὼν συστρεμματῶν, καὶ προκατέλαβεν τὴν δαμασκὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐν αὐτῇ & ἐβασίλευσεν ἐν δαμασκῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Verum in diebus tuis non faciam hoc, propter David patrem tuum: de manu filij tui remouebo illud. 13 Attamen omne regnum non remouebo; tribum vnam dabo filio tuo propter David seruum meum, & propter Ierusalem quam volui. 14 Et suscitauit Dominus aduersarium Selomoh Hadad Edomæum de semine regio; ipse erat in Edom.

15 Et fuit cum esset David in Edom; & cum ascendisset Ioab princeps exercitus ad expoliandum mortuos, & interfecit omnem masculum in Edom. 16 Nam sex menses federat ibi Ioab, & omnis Israel, vsque quo deleuissent omnem masculum in Edom.

17 Et fugerat Hadad ipse, & viri Edomæi de seruis patris sui cum eo, vt intrarent in Misraim; & Hadad erat puer paruus.

18 Et surrexerunt de Midian, & venerunt in Pharan, & acceperunt viros secum de Pharan, & venerunt in Misraim ad Pharghoh regem Misraim, & dedit ei domū, & victum: dixit vt suppeterent illi, & terram dedit illi.

19 Et inuenit Hadad gratiam in oculis Pharghoh valde, & dedit illi uxorem sororem vxoris suæ, sororem Thahhpenezz reginæ:

20 Et peperit illi soror Thahhpenezz, Genubath filium eius, & ablastrauit illum Thahhpenezz in medio filiorum Pharghoh, & fuit Genubath adolescens domus Pharghoh in medio filiorum Pharghoh.

21 Et Hadad audiuit in Misraim, quod dormisset David cum patribus suis, & quod mortuus esset Ioab magister exercitus: & dixit Hadad ad Pharghoh, Dimitte me vt abeam in terram meam.

22 Et dixit illi Pharghoh, Nam quo indiges tu mecum, vt quæras ire in terram tuam? & dixit: Non, quia dimittendo dimittes me.

23 Et suscitauit Dominus illi aduersarium Rezon filium Eliadagh, qui fugerat ab ante Hadarghefer regem Szoba dominum suum.

24 Et congregauit ad se viros, & fuit magister castrorum quando occidit David illos; & ierunt in Damesech, & federunt in ea, & regnarunt in Damesech.

25 * ויהי שטן לישראל כל ימי שלמה ואת הרעה
 אשר הדר ויקן בישראל וימלך על ארם:
 26 * וירבעם בן נבט אפרתי מן הצרדרה ושם
 אמו צרועה אשה אלמנה עבד לשלמה וירם
 27 יד במלך: * וזה הדבר אשר הרים יד במלך
 שלמה בנה את המלוא סנר את פרוץ עיר דוד
 28 אביו: * והאיש ירבעם גבור חיל וירא
 שלמה את הנער כי עשרה מלאכה הוא ויפקד
 אתו לכל סבל בית יוסף:
 29 * ויהי בעת ההיא וירבעם יצא מירושלם
 וימצא אתו אחיה השילני הנביא בדרך והוא
 מתכסה בשלמה חדשה ושניהם לבדם בשדרה:
 30 * ויתפש אחיה בשלמה החדשה אשר עליו
 ויקרעה שנים עשר קרעים:
 31 * ויאמר לירבעם קח לך עשרה קרעים כי כה
 אמר יהוה אלהי ישראל הנני קרע את
 הממלכה מיד שלמה ונתתי לך את עשרה
 השבטים:
 32 * והשבט האחד יהיה לו למען עבדי דוד
 ולמען ירושלם העיר אשר בחרתי בזה מכל
 שבטי ישראל:
 33 * יען אשר עזבוני וישתחוו לעשתרת אלהי
 צדנין לכמוש אלהי מואב ולמלכם אלהי בני-
 עמון ולא הלכו בדרכי לעשות הישר בעיני
 וחקתי ומשפטי בדוד אביו:
 34 * ולא אקח את כל הממלכה מידו כי
 נשיא אשתנו כל ימי חייו למען דוד עבדי אשר
 בחרתי אתו אשר שמר מצותי וחקתי:
 35 * ולקחתי המלוכה מיד בנו ונתתי לך את
 עשרת השבטים:

25 * Eratq; aduersarius Israel cunctis die-
 bus Salomonis. Et hoc est malum Adad &
 odium contra Israel, regnauitq; in Syria.
 26 * Hieroboam quoque filius Nabath
 Ephrateus de Sareda, seruus Salomonis,
 cuius mater erat nomine Scrua, mulier vi-
 dua, leuauit manum contra regem.
 27 * Et hæc est causa rebellionis aduersus
 eum, quia Salomon ædificauit Mello, &
 coequauit voraginem ciuitatis David pa-
 tris sui. * Erat autem Hieroboam vir
 fortis & potens. Vidensq; Salomon ado-
 lescentem bonæ indolis & industrium,
 constituerat eum præfectum super tribu-
 ta vniuersæ domus Ioseph.
 29 * Factum est igitur in tempore illo vt
 Hieroboam egrederetur de Ierusalem, &
 inueniret eum Ahias Sydonites propheta
 in via opertus pallio nouo. erant autem
 duo tantum in agro.
 30 * Apprehendensque Ahias pallium suum
 nouum quo coopertus erat, scidit in duo-
 31 decim partes. * Et ait ad Hieroboam,
 Tolle tibi decem scissuras. Hæc enim di-
 cit Dominus Deus Israel, Ego scindam
 regnum de manu Salomonis, & dabo tibi
 32 decem tribus. * Porro vna tribus rema-
 nebit ei propter seruum meum David, &
 Ierusalem ciuitatem quam elegi ex omni-
 bus tribubus Israel:
 33 * Eo quod dereliquerit me, & adoraue-
 rit Altherem deam Sidoniorum, & Cha-
 mos deum Moab, & Moloch deum filio-
 rum Ammon, & non ambulauerit in vijs
 meis, vt faceret iustitiam coram me, &
 præcepta mea, & iudicia sicut David pa-
 ter eius.
 34 * Nec auferam omne regnum de manu
 eius, sed ducem ponam eum cunctis die-
 bus vitæ suæ propter David seruum meum
 quem elegi, qui custodiuit mandata mea
 & præcepta mea.
 35 * Auferam autem regnum de manu fi-
 lij eius, & dabo tibi decem tribus.

תרגום יונתן

25 והיה שטן לישראל כל ימי שלמה ויתבשרתא דעבד הדר ומריר בישראל ומלך על ארם:
 26 וירבעם בן נבט אפרתי מן צרדרה ושם אמו צרועה ארמיתא עבדא לשלמה וארם ידא במלכא:
 27 וירן פתגמא דארם ידא במלכא שלמה בנא ית מליתא אחד ית חרעתא קרחתא דדוד אבוי:
 28 וגברא ירבעם גבר חילא וחזא שלמה ית עלימא ארי עבד עיבדיתא הוא ומני יתיה לכל מסקימסין דבית יוסף:
 29 והיה בעידנא ההיא וירבעם נפק מירושלם ואשכח יתיה אחיה שילניא נביא דהוא סתכסי בכסותא חדתא
 30 ויחזק בלחוריהו בכתל: * ואחר אחיה בכסותא חדתא די עלוהו וסדקא לתרי עשר סידקין:
 31 ואמר לירבעם סב לך עשר סידקין ארי כדון אמר ייאלהא דישראל תא אנא מעדי ית מלכותא מידא דשלמה ואתן לך ית
 עשרה שבטין: * ושכטא חד יתא ליה בריל עבדי דוד ובריל ירושלם קרחתא דאתרעיתיה כה מכל שבטא דישראל:
 33 חלף דשבקו פלחני וסגידו לעשתרת טעות צידנא ולכמוש טעות מואבא ולמלכום טעות בני עמון ולא הליכו בארסו דתקנן
 קדמי למעבר דכשר קדמי וקיימי ודיני כדוד אבוי:
 34 ולא אסב ית כל מלכותא מיניה ארי מלכא אשויניה כל ימי חייהו בריל דוד עבדי דאתרעיתיה ביה דנטר פיקתי וקיימי:
 35 ואיסב מלכותא מיד בריה ואחננה לך ית עשרה שבטין:

* Et erat aduersarius Ifrael cunctis diebus 25
Salomonis : hoc malum quod fecit Adar , &
graue fuit contra Ifrael , & regnavit in terra
Edom.

* Et Hieroboam filius Nabat Ephrataeus de 26
Sarira filius mulieris viduae, seruus Salomonis.

* Et hanc rem fecit , quod eleuauit manum 27
contra regem Salomonem ; & rex Salomon edi-
ficauit arcem , & conclusit sepem ciuitatis Da-
uid patris sui.

* Et homo Hieroboam fortis robore ; & vi- 28
dit Salomon adolescentem quod vir operum
est , & constituit eum super tributa domus
Ioseph.

* Et factum est in tempore illo , & Hiero- 29
boam egressus est de Hierusalem , & inuenit
eum Achia Sydonites propheta in uia , & se-
parauit eum à uia ; & Achia indutus veste
nona , & ambo soli in agro.

* Et apprehendit Achia pallium suum nouum 30
quod erat super se , & scidit illud duodecim
scissuras.

* Et ait Hieroboam , Tolle tibi decem scissu- 31
ras : quia hæc dicit Dominus Deus Ifrael , Ecce
ego scindam regnum de manu Salomonis , &
dabo tibi decem sceptræ.

* Et duo sceptræ erunt ei , propter seruum 32
meum Dauid , & propter Hierusalem ciuita-
tem , quam elegi in ea de omnibus tribubus
Ifrael.

* Eò quod dereliquit me & seruiuit Astar- 33
ta abominationi Sidoniorum , & Chamos ido-
lo Moab , & Melchom despectioni filiorum
Ammon ; & non ambulauit in uijs meis , ut fa-
ceret rectum coram me , & præcepta mea , &
iustificationes meas , sicut fecit Dauid pater
eius.

* Et non auferam totum regnum de manu 34
eius , quod defendens defendam eum cunctis
diebus uitæ suæ propter Dauid seruum meum ,
quem elegi eum , qui custodiuit mandata mea ,
& iustificationes meas.

* Et auferam regnum de manu filij eius , & 35
dabo tibi decem sceptræ.

* καὶ ὡσαυτὸν τῶν ἱσραήλ πάσας τὰς ἡμέρας σο-
λομῶντος· αὕτη ἡ κακία ὡς ἐποίησεν ἀδάρ· καὶ ἐβαρύν-
θη ἐπὶ ἱσραήλ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐν γῇ ἐδώμ.

* καὶ ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ τοῦ ἐφραθίτη ἐκ τῆς σαριρᾶ υἱὸς
γυναικὸς χήρας δοῦλος τῷ ὁλομῶντος.

* καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἐποίησεν, ὡς ἐπῆρε τὴν χεῖρα
ἐπὶ τὴν βασιλείαν ὁλομῶντος· καὶ ὁ βασιλεὺς ὁλομῶν
ὠκοδόμησε τὴν ἀκρόν, καὶ συνέκλεισε τὴν φραγμὸν τῆς
πόλεως δαυὶδ τῷ πατρὶ αὐτοῦ.

* καὶ ὁ ἀνὴρ ὁ ἱεροβοὰμ ἰσχυρὸς δυνάμει· καὶ εἶδε
ὁ ὁλομῶν τὸ παιδάριον ὅτι δυνὴ ἐργῶν ἐστὶ καὶ κατέστησεν
αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἀρσείας οἴκου ἰωσήφ.

* καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἱεροβοὰμ ἐξῆλ-
θεν ἐξ ἱερουσαλὴμ, καὶ ὤρεν αὐτὸν ἀχία ὁ συλωνίτης
ὁ περὶ τῆς ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀπέστησεν αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ·
καὶ ἀχία περιβεβλημένος ἱμάτιον καινόν, καὶ ἀμφοτέρω
μόνοι ἐν τῷ πεδίῳ.

* καὶ ἐπελάβετο ἀχία τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ τῷ καινῷ τοῦ
ἐπ' αὐτῷ, καὶ διέρρηξεν αὐτὸ δώδεκα ῥήγματα.

* καὶ εἶπε τῷ ἱεροβοὰμ, λάβε σεαυτῷ δέκα ῥήμα-
τα, ὅτι τὰδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἱσραήλ· ἰδὲ ἐγὼ ῥή-
σω τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς ὁλομῶντος, καὶ δώσω σοι
δέκα σκῆπτρα.

* καὶ δύο σκῆπτρα ἔσονται αὐτῷ, διὰ τὸν δοῦλόν μου δαυὶδ,
καὶ διὰ ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν, ὡς ἐξελεξάμην ἐν αὐτῇ
ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν ἱσραήλ.

* ἀλλ' ὧν ἐγκατέλιπέ με καὶ ἐδύλωσέ τῃ ἀσάρτη ὁδε-
λύματι σιδωνίων, καὶ τῷ χαμὼς εἰδῶλῳ μοῦαβ, καὶ τῷ
μελχὼμ περὶ τοῦ σιλονίτη υἱὸν ἀμμών, καὶ ὅς ἐπὶ τοῦ
ἐν ταῖς ὁδοῖς μου τὸ ποιεῖν τὸ δύναντον ἐνώπιόν μου ; καὶ τὰ
παραγγελάμενα, καὶ τὰ δικαιώματά μου, καθὼς ἐποίη-
σε δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

* καὶ οὐ λήψομαι ὅλῳ τῷ βασιλείῳ ἐκ χειρὸς
αὐτοῦ, ὅτι δυνήσομαι αὐτῷ ὡς ἐπιτάξομαι αὐτῷ πάσας
τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, ὃν
ἐξελεξάμην αὐτὸν, ὃς ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ
δικαιώματά μου.

* καὶ λήψομαι τῷ βασιλείῳ ἐκ χειρὸς τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ· καὶ δώσω σοι τὰ δέκα σκῆπτρα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et fuit aduersarius Israeli omnibus diebus Selomoh : & cum malo quod fecit Hadad , rebellauit in Israel , & regnavit super
Aram.

36 Et Ierobgham filius Nebat Ephratai de Szerada , & nomen matris eius Szerughah mulier uidua,
seruus Selomoh extulit manum in regem.

37 Et hæc est causa propter quam extulit manum in regem.
Selomoh ædificauit aggerem, & occlusit rupturam vrbs David patris sui.

38 Et vir Ierobgham erat robustus fortitudine : & vidit Selomoh adolescentem, quod factor operis esset, & præposuit illum omni-
bus allatoribus tributorum domus Iozzeph.

39 Et fuit in tempore isto & Ierobgham exiit de Ierusalem, & inuenit
illum Ahhia Silonæus propheta in uia, & ipse erat opertus operimento notio, & ambo ipsi erant soli in agro.

40 Et apprehendit Ahhia operimentum nouum quod erat super se, & scidit illud in duodecim scissiones.

41 Et dixit ad Ierobgham, Accipe tibi decem scissiones : nam sic dixit Dominus Deus Israel : Ecce ego transfero regnum de manu
Selomoh, & dabo tibi decem tribus.

42 Et tribus vna erit illi propter seruum meum Dauid, & propter Ieru-
salem urbem in qua complacui mihi præ omnibus tribubus Israel.

43 Eò quod reliquerunt cultum meum & adora-
uerunt Ghastoreth errorem Szidonæorum & Chamos errorem Moabæorum, & Milchom errorem filiorum Ghamon, & non ambulaue-
runt in uijs quæ rectæ sunt ante me, faciendo quod rectum est ante me, & decreta mea, & iudicia mea, sicut Dauid pater eius.

44 At non accipiam omne regnum ab eo ; quia regem ponam eum omnibus diebus uitæ suæ propter Dauid seruum meum in quo
mihi complacui, qui seruauit præcepta mea & decreta mea.

45 Sed accipiam regnum de manu filij eius, &
dabo illud tibi, decem scilicet tribus.

36 * ולבנו אתן שבט אחד למען היוונו
לדוד עבדי כל הימים לפני בירושלם העיר
אשר בחרתי לי לשום שמי שם :

37 * ואתך אקח ומלכתי בכל אשר תאווה נפשך
והיית מלך על ישראל :

38 * והיה אם תשמע את כל אשר אצוה
והלכת בדרכי ועשית הישר בעיני לשמור חקתי
ומצותי כאשר עשה דוד עבדי והייתי עמך ובנתי
לך בית נאמן כאשר בנתי לדוד ונתתי לך את
ישראל : * ואענה את זרע דוד למען זאת
אך לא כל הימים :

40 * ויבקש שלמה להמיר את ירבעם ויקם
ירבעם ויברח מצרים אל שישק מלך מצרים
ויהי במצרים עד מות שלמה :

41 * ויתר דברי שלמה וכל אשר עשה וחכמתו
הלוא הם כתבים על ספר דברי שלמה :

42 * והימים אשר מלך שלמה בירושלם על כל
ישראל ארבעים שנה :

43 * וישכב שלמה עם אבתיו ויקבר בעיר דוד
אביו וימלך רחבעם בנו תחתיו :

יב

1 * וילך רחבעם שכם כי שכם בא
כל ישראל להמליך אתו : * ויהי בשמע

2 ירבעם בן נבט והוא עודנו במצרים אשר ברח
מפני שלמה המלך וישב ירבעם במצרים :

3 * וישלחו ויקראו לו ויבאו ירבעם וכל קהל
ישראל וידברו אל רחבעם לאמר :

4 * אביך הקשה את עלנו ואתה עתה הקל
מעבדך אביך הקשה ומעלו הכבד אשר נתן
עלינו ונעבדך :

36 *Filio autem eius dabo tribum vnā, vt remaneat lucerna David seruo meo cunctis diebus corā me in Ierusalem ciuitate quam elegi, vt esset nomen meum ibi.

37 * Te autem assumam & regnabis super omnia quæ desiderat anima tua, erisque Rex super Israel.

38 * Si igitur audieris omnia quæ præcepero tibi, & ambulaueris in vijs meis, & feceris quod rectum est coram me, custodiens mandata mea & præcepta mea, sicut fecit David seruus meus, ero tecum, & ædificabo tibi domum fidelem, quomodo ædificaui David domum, & tradā tibi Israel. * Et affligam semen David super hoc, veruntamen non cunctis diebus.

40 * Voluit ergo Salomon interficere Hieroboam, qui surrexit & aufugit in Ægyptum ad Sefac regem Ægypti, & fuit in Ægypto vsque ad mortem Salomonis.

41 * Reliquum autem verborum Salomonis, & omnia quæ fecit, & sapientia eius, ecce vniuersa scripta sunt in libro verborum Salomonis.

42 * Dies autem quos regnauit Salomon in Ierusalem super omne Israel, quadraginta anni sunt.

43 * Dormiuitque Salomon cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate David patris sui, regnauitque Roboam filius eius pro eo.

CAP. XII.

1 **V**Enit autem Roboam in Sychem. il-
luc enim congregatus erat omnis populus Israel ad constituendū eum regem.

2 * At verò Hieroboam filius Nabath, cum adhuc esset in Ægypto profugus à facie Salomonis regis, audita morte eius reuersus est de Ægypto.

3 * Miseruntque & vocauerunt eum. Venit ergo Hieroboam & omnis multitudo Israel, & locuti sunt ad Roboam, dicentes:

4 * Pater tuus durissimū iugum imposuit nobis, tu itaque nunc imminue paululū de imperio patris tui durissimo, & de iugo grauissimo quod imposuit nobis, & seruiemus tibi.

תרגום יונתן

36 * ולבריה אתן שבט אחד למלכו לרוד עבדי כל יומיא קדמי בירושלם קרתא דאיהרעיתי בה לאשראח שכינתהי תמן :

37 * ויתן אקרב וחסלך בכל דרעא נפשך ותהא מלכא על ישראל : * ויהי אם תשמע את כל אשר אצוה והלכת בדרכי ועשית הישר בעיני לשמור חקתי ומצותי כאשר עשה דוד עבדי והייתי עמך ובנתי לך בית נאמן כאשר בנתי לדוד ונתתי לך את ישראל : * ואענה את זרע דוד למען זאת אך לא כל הימים :

40 * ויבקש שלמה להמיר את ירבעם ויקם ירבעם ויברח מצרים אל שישק מלך מצרים ויהי במצרים עד מות שלמה :

41 * ויתר דברי שלמה וכל אשר עשה וחכמתו הלוא הם כתבים על ספר דברי שלמה :

42 * והימים אשר מלך שלמה בירושלם על כל ישראל ארבעים שנה :

43 * וישכב שלמה עם אבתיו ויקבר בעיר דוד אביו וימלך רחבעם בנו תחתיו :

יב

1 * וילך רחבעם שכם כי שכם בא כל ישראל להמליך אתו : * ויהי בשמע ירבעם בן נבט והוא עודנו במצרים אשר ברח מפי שלמה המלך וישב ירבעם במצרים :

2 * וישלחו ויקראו לו ויבאו ירבעם וכל קהל ישראל וידברו אל רחבעם לאמר : * אביך הקשה את עלנו ואתה עתה הקל מעבדך אביך הקשה ומעלו הכבד אשר נתן עלינו ונעבדך :

* At filio eius dabo duo sceptrā, ut sit pos-
tio seruo meo David cunctis diebus coram me
in Hierusalem ciuitate, quam elegi mihi ut po-
nerem nomen meum ibi.

* Et te assumam & regnabis in quibus de-
siderat anima tua, & tu eris rex super Israhel.

* Et erit si custodieris omnia quæ præcepero
tibi, & ambulaueris in vijs meis, & feceris
rectum coram me ut custodias omnia mandata
mea, & præcepta mea, sicut fecit David seruus
meus, & ero tecum, & edificabo tibi domum
fidelem, quomodo edificauit David, & tradam
tibi Israhel.

* Et affligam semen David propter hæc, ve-
runtamen non cunctis diebus.

* Et quæsiuit Salomon ut interficeret Hie-
roboam, & surrexit & aufugit in Ægyptum
ad Susac regem Ægypti, & fuit in Ægypto
donec mortuus est Salomon.

* Et reliqua verborum Salomonis & om-
nia quæ fecit & omnis sapientia eius, nonne
hæc scripta sunt in libro verborum dierum Sa-
lomonis?

* Et dies quos regnavit Salomon in Hieru-
salem, quadraginta anni super omnem Israhel.

* Et dormiuit Salomon cum patribus suis,
& sepelierunt eum in ciuitate David patris
sui, & regnavit Roboam filius eius pro eo.

CAP. XII.

ET abiit rex Roboam in Sicema, quia in Si-
cema veniebant omnis Israhel ad cōstituen-
dum regem eum.

* Et factum est ut audiuit Hieroboam fi-
lius Nabat, & eo adhuc existente in Ægypto,
ut fugit à facie regis Salomonis, & manebat
in Ægypto.

* Et miserunt & vocauerunt eum, & ve-
nit Hieroboam & omnis populus Israhel; &
locutus est populus ad regem Roboam, dicentes:

* Pater tuus durum imposuit iugum no-
strum, & tu nunc eleua de seruitute patris tui
dura, & de iugo eius graui, quod dedit super
nos, & seruiemus tibi.

36 * τῶν υἱῶν αὐτοῦ δώσω τὰ δύο σκήπτρα ὅπως ἡ θέσις τῶν
δούλων μου δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας ἐνώπιόν μου ἐν ἱε-
ρουσαλὴμ τῇ πόλει, ἵνα ἐξελεξάμην ἐμαυτῷ τὸν
θεῶν αὐτοῦ τὸ ὄνομα μου ἐκεῖ.

37 * καὶ ἐγὼ λήψομαι & βασιλεύσεις ἐν οἷς ἐπιθυμῇ ἡ
ψυχὴ σου, & σὺ ἔσῃ βασιλεὺς ἐπὶ Ἰσραὴλ.

38 * καὶ ἔσται ἐδὼν φυλάξης πάντα ὅσα ἐντέλλωμαι
σοι, & πορεύῃς ἐν ταῖς ὁδοῖς μου, καὶ ποιήσεις τὸ δού-
λον μου ἐνώπιόν μου τὸν φυλάξαι πάντα τὰ παραγγέλματα
μου, καὶ τὰς ἐντολάς μου, καθὼς ἐποίησε δαυὶδ ὁ δούλος
μου, & ἔσται μετὰ σοῦ, καὶ οἰκοδομήσω σοι οἶκον πιστόν,
καθὼς οἰκοδόμησα τῷ δαυὶδ, & δώσω σοι τὴν Ἰσραὴλ.

39 * & κακουχήσω τὸ σπέρμα δαυὶδ διὰ τὰυτά, πληρὺ δὲ
πάσας τὰς ἡμέρας.

40 * καὶ ἐζήτησε θορμῶν τὸν θάνατον αὐτοῦ τὴν ἱερβοάμ,
καὶ ὤρετο καὶ ἀπέδρα εἰς αἰγύπτιον πρὸς θυσάκ βα-
σιλέα αἰγύπτου, καὶ ἦν ἐν αἰγύπτῳ ἕως ἀπέθανε θο-
ρμῶν.

41 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων θορμῆς καὶ πάντα
ὅσα ἐποίησεν καὶ πάντα ἡ φρόνησις αὐτοῦ, ὅσα ἰδὲ τὰυτά
γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων ἡμερῶν θορμῆς;

42 * καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῆς ἐβασίλευσε θορμῶν ἐν ἱερουσα-
λὴμ, τεσσαράκοντα ἔτη ἐπὶ πάντα Ἰσραὴλ.

43 * καὶ ἐκοιμήθη θορμῶν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
ἐθάψαν αὐτὴν ἐν πόλει δαυὶδ οἱ πατέρες αὐτοῦ, & ἐβασί-
λευσεν ῥοβοάμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὅτε αὐτοῦ.

ιβ.

1 * Καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς ῥοβοάμ εἰς σίκημα, ὅτι
εἰς σίκημα ἤρχοντο πάντες Ἰσραὴλ βασιλεύσασα αὐτόν.

2 * καὶ ἐχρῆτο ὡς ἠκούσεν ἱερβοάμ υἱὸς ναβατ, & αὐτοῦ
ἔτι ὄντος ἐν αἰγύπτῳ, ὡς ἐφυγὼν ἐκ παρὸς τοῦ βασι-
λέως θορμῆς, καὶ ἐκάλειτο ἐν αἰγύπτῳ.

3 * καὶ ἀπέστειλαν & ἐκάλεισαν αὐτόν, καὶ ἦλθεν ἱερ-
βοάμ & πᾶς ὁ λαὸς Ἰσραὴλ. & ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς
τὸν βασιλέα ῥοβοάμ, λέγοντες·

4 * ὁ πατήρ σου ἐσκλήρυνε τὸν κλοιὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν
κέφισον ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πατρός σου τῆς σκληροῦς, &
ἀπὸ τοῦ κλοιοῦ αὐτοῦ βαρέως, ὃν ἔδωκεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ
δουλεύσῃμεν σοι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

36 Et filio eius dabo tribum vnam, ut firmetur regnum David seruo meo omnibus diebus ante me in Ierusalem vrbe, in qua
mihi complacui, ut ponerem maiestatem meam ibi.

37 Et te applicabo, & regnabis in omni quod voluerit anima tua, & eris rex
super Israhel.

38 Et erit si susceperis omnia quæ iussero tibi, & ambulaueris in omnibus vijs quæ rectæ fuerint ante me, & feceris
quod rectum est ante me, seruando decreta mea, & præcepta mea, sicut fecit David seruus meus; erit verbum meum in auxilio tuo, & fir-
mabo tibi regnum firmum sicut firmaui David, & dabo tibi Israhel.

39 Et humiliabo semen David propter hoc, verum non
omnibus diebus.

40 Et quæsiuit Selomoh occidere Ierobgham, & surrexit Ierobgham, & fugit in Misraim ad Sisak regem
Misraim, & fuit in Misraim usquequod mortuus est Selomoh.

41 Et reliquum verborum Selomoh, & omnia quæ fecit, &
sapientia eius, nonne illa scripta sunt in libro verborum Selomoh?

42 Et dies quibus regnavit Selomoh in Ierusalem
super omnem Israhel, fuerunt quadraginta anni.

43 Et dormiuit Selomoh cum patribus suis, & sepultus est in vrbe
David patris sui, & regnavit Rehhabgham filius eius pro eo.

CAP. XII.

ET fuit Rehhabgham in Sechem, quia in Sechem venerant omnis Israhel ut regem constituerent illum.

* Et fuit cum audisset Ierobgham filius Nebat, & ipse hucusque erat in Misraim, quod fugerat ab-ante regem Selomoh, & se-
derat Ierobgham in Misraim.

* Et miserunt & vocauerunt illum: & venit Ierobgham cum omni ecclesia Israhel, & locuti sunt cum
Rehhabgham, dicendo.

* Pater tuus induravit iugum nostrum, & tu nunc alleuia de seruitio patris tui duro, & de
iugo illius forti quod dedit super nos, & seruiemus tibi.

* ויאמר אליהם לכו עד שלשה ימים ושובו
 אלי וילכו העם: * ויועץ המלך רחבעם את-
 הזקנים אשר היו עמדים את-פני שלמה אביו
 בהיותו חי לאמר איך אתם נועצים להשיב את-
 העם הזה דבר: * וידבר אליו לאמר אם-
 היום תהיה עבד לעם הזה ועבדתם ועניתם
 ודברת אליהם דברים טובים והיו לך עבדים
 כל הימים: * ויעזב את עצת הזקנים אשר
 יעצוהו ויועץ את הילדים אשר גדלו אתו אשר
 העמידם לפניו:
 * ויאמר אליהם מה אתם נועצים ונשיב דבר
 את העם הזה אשר דברו אלי לאמר הקל מן-
 העל אשר נתן אביך עלינו:
 * וידברו אליו הילדים אשר גדלו אתו לאמר
 כה תאמר לעם הזה אשר דברו אליך לאמר אביך
 הכביד את-עלנו ואתה הקל מעלינו כה תדבר
 אליהם קטני עבר וממתני אבי:
 * ועתה אבי העמים עליכם על כבד ואני
 אסיף על-עלכם אבי יסר אתכם בשוטים ואני
 אסר אתכם בעקרבים: * ויבן ירבעם וכל-
 העם אל רחבעם ביום השלישי כאשר דבר
 המלך לאמר שובו אלי ביום השלישי:
 * ויען המלך את העם קשה ויעזב את-עצת
 הזקנים אשר יעצוהו: * וידבר אליהם בעצת
 הילדים לאמר אבי הכביד את-עלכם ואני אסיף
 על-עלכם אבי יסר אתכם בשוטים ואני אסר
 אתכם בעקרבים: * ולא שמע המלך אל-
 העם כי היתה סבה מעם יהוה למען הקים את-
 דברו אשר דבר יהוה ביד אחיה השלני אל-
 ירבעם בן נבט:

* Qui ait eis, Ite usque ad tertium diem,
 B & reuertimini ad me. Cumque abisset po-
 pulus, * Inijt consilium rex Roboam cum
 senioribus qui assistebant coram Salomo-
 ne patre eius cum adhuc viueret, & ait
 eis: Quod datis consilium vt respondeam
 7 populo? * Qui dixerunt ei, Si hodie obe-
 dieris populo huic, & serueris, & petitio-
 ni eorum cesseris, locutusque fueris ad
 eos verba lenia, erunt tibi serui cunctis
 diebus.

* Qui dereliquit consilium senū quod
 dederant ei, & adhibuit adolescentes qui
 nutriti fuerant cum eo, & assistebant illi.

* Dixitque ad eos, Quod mihi datis con-
 silium vt respondeam populo huic: qui
 dixerunt mihi, Leuius fac iugum quod
 imposuit pater tuus super nos?

* Et dixerunt ei iuuenes qui nutriti fue-
 rant cum eo: Sic loquere populo huic,
 qui locuti sunt ad te, dicentes: Pater tuus
 aggrauauit iugum nostrū, tu releua nos.
 sic loqueris ad eos, Minimus digitus
 meus grossior est dorso patris mei.

* Et nunc pater meus posuit super vos
 iugum graue, ego autem addam super iu-
 gum vestrum. Pater meus cecidit vos fla-
 gellis, ego autē cedam vos scorpionibus.

* Venit ergo Hieroboam & omnis po-
 pulus ad Roboam die tercia, sicut locutus
 fuerat rex, dicens: Reuertimini ad me die
 13 tercia. * Responditque rex populo dura,
 D derelicto consilio seniorum quod ei de-
 derant.

* Et locutus est eis secundum consi-
 lium iuuenum, dicens: Pater meus aggra-
 uauit iugum vestrum, ego autem addam
 iugo vestro. Pater meus cecidit vos fla-
 gellis, ego autē cedam vos scorpionibus.

* Et non acquieuit rex populo, quoniam
 auersatus fuerat eum Dominus, vt susci-
 taret verbum suum, quod locutus fuerat
 in manu Ahiaē Sydonitæ ad Hieroboam
 filium Nabath.

תרגום יונתן

* ואמר להון אזיל עור חלחא יומין וחובו לוהי ואלו עמא:
 אבותי כד הוה קניס למימר אכרין אתון מתמלכין לאתבא ית עמא תדין פתגמא:
 לעמא תדין ותפלחנן ותענינן מילין טבון ותמליל עמהון פתגמין תקנין ויהוון לך עבדין כל יומיא:
 דסבניא די מלכותי ואתמלך בינקא דרביא עמיה דמשמשין קדמותי:
 תדין דמליל עמי למימר אקיל מן נירא דיתב אבוך עלנא:
 דמליל עמך למימר אבוך אתקיי וית נירנא ואת אקיל מיננא כדנן המלל עמהון חלשותי תקיפא מעלימותיה דאבא:
 וקען אבא דמא עליכון ניר תקיי ואנא אוסיף על נירכון אבא דרא ויחכון בשרביטין ואנא ארדי ויחכון במרגנין:
 ואתא ירבעם וכל עמא לוה רחבעם ביומא חליתא דמא דמליל מלכא למימר חובו לוהי ביומא חליתא:
 ואתיב מלכא ית עמא פתגמין קשין ושבק ית מלכא דסבניא די מלכותי:
 ומליל עמהון במלכא דינקא למימר אבא אתקיי ויר נירכון ואנא אוסיף על נירכון אבא דרא ויחכון בשרביטין ואנא ארדי:
 ולא קביל מלכא מן עמא ארי הוה פלוגתא מן קדם יי בדיל לקימא יי ית פתגמיה דמליל יי ביד
 ויחכון במרגנין:
 ואתיה שילונא על ירבעם בר נבט:

* Et ait rex ad eos, Abite vsq; ad dies tres, & reuertimini ad me; & abierunt.

* Et nunciauit rex Roboam senioribus, qui erant assistentes coram Salomone patre eius, adhuc uiuente eo, dicens: Quomodo vos consulitis vt respondeam populo huic verbum?

* Et locuti sunt ad eum, dicentes: Si in die hac fueris seruus populo huic, & seruiers eis, & locutus fueris ad eos verba bona, & erunt tibi serui cunctis diebus.

* Et dereliquit consilium seniorum quod consulerant ei, & iniit consilium cum pueris qui nutriti fuerant cum eo, qui assidebant ante faciem eius.

* Et dixit eis, Quid vos consulitis? & quid respondebo populo huic qui locuti sunt ad me, & qui dixerunt, Releua à iugo quod dedit pater tuus super nos.

* Et locuti sunt ad eum iuuenes, qui nutriti fuerant cum eo, & dixerunt: Hæc loqueris populo huic, qui locuti sunt ad te, & qui dixerunt, Pater tuus aggrauauit iugum nostrum, & tu nunc releua à nobis: hæc dices ad eos; Paruitas mea grossior est dorso patris mei.

* Et nunc pater meus strauit vos in iugo graui, & ego addam super iugum vestrum: pater meus cecidit vos flagellis, & ego cadam vos in scorpionibus.

* Et venit Hieroboam & omnis Israel ad regem Roboam die tertia, sicut locutus est rex, dicens: Reuertimini ad me die tertia.

* Et respondit rex ad populum dura, & dereliquit Roboam consilium seniorum quod consulerant ei.

* Et locutus est ad eos secundum consilium puerorum, dicens: Pater meus aggrauauit iugum vestrum, & ego addam super iugum vestrum; pater meus cecidit vos in flagellis, & ego cadam vos in scorpionibus.

* Et non audiuit rex populum, quia à Domino erat auersio, vt firmaret Dominus verbum suum, quod locutus est in manu Achia prophetæ Sydonitæ super Hieroboam filium Nabat.

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτούς, ἀπέλθετε ἕως ἡμερῶν τριῶν, & ἀναστρέψατε πρὸς με· & ἀπῆλθον.

* καὶ ἀπήγγειλεν ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ τοῖς πρεσβυτέρους, οἱ ᾗσιν παρέσηκότες ἐνώπιον τοιοῦτον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐπὶ ζώντος αὐτοῦ, λέγων· πῶς ὑμεῖς βουλεύεσθαι θέτε ἀποκριθῆναι τῷ λαῷ τῷτῳ λόγον;

* καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτὸν, λέγοντες· εἰ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἔσθι δοῦλος τῷ λαῷ τῷτῳ, & δοῦλός σε αὐτοῖς, & λαλήσεις πρὸς αὐτούς λόγοις ἀγαθοῖς, καὶ ἔσονται οἱ δοῦλοι πάσας τὰς ἡμέρας. * & ἐγκατέλιπε τὴν ἐκκλησίαν τῶν πρεσβυτέρων ἡ σὺν βουλεύσαντο αὐτῷ, & συνεβελύσαντο μὲν τῶν παιδαρίων τῶν ἐκτραφέντων μετ' αὐτοῦ τῶν παρεσηκότων πρὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτοῦ.

* καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τί ὑμεῖς συμβεβηκυῖτε, & τί ἀποκριθῆναι θέτε τῷ λαῷ τῷτῳ τοῖς λαλήλασι πρὸς με καὶ εἰρηκόσι, κέφιθον δὲ τὸ κλοιοῦν ὃ ἐδωκεν ὁ πατήρ σε ἐφ' ἡμᾶς.

* καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτὸν τὰ παιδάκια τὰ ἐκτραφέντα μετ' αὐτοῦ, & εἶπον, τάδε λαλήσεις τῷ λαῷ τῷτῳ, τοῖς λαλήλασι πρὸς σε & εἰρηκόσιν, ὁ πατήρ σε ἐβάρυνε τὸν κλοιοῦν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κέφιθον ἀφ' ἡμῶν· τάδε ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἡ μικρότης μου παχυτέρη ἐστὶ τῆς οὐροῦ τοῦ πατρὸς μου. * & νῦν ὁ πατήρ μου ἐπεσάξας ὑμᾶς ἐν κλοιδί βαρεῖ, & ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τὸν κλοιοῦν ὑμῶν· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς μάστιγι, & ἐγὼ παιδάσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις.

* καὶ παρεῖχετο ἱεροβοὰμ καὶ πᾶς ἰσραὴλ πρὸς τὸν βασιλέα ῥοβοὰμ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καθότι ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς, λέγων· ἀναστρέψατε πρὸς με τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ.

* & ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν λαὸν σκληρὰ, & ἐγκατέλιπε ῥοβοὰμ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων ἡ σὺν βουλεύσαντο αὐτῷ. * & ἐλάλησε πρὸς αὐτούς καὶ τὴν βουλὴν τῶν παιδαρίων, λέγων· ὁ πατήρ μου ἐβάρυνε τὸν κλοιοῦν ὑμῶν, & ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τὸν κλοιοῦν ὑμῶν· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιγι, & ἐγὼ παιδάσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις. * & οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ λαοῦ, ὅτι πρὸς κυρίου ἡ μεταστροφή, ὅπως εἴπῃ κύριος τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἀχίᾳ τῷ πρῶφῃτου & συλωνίτου ἐπὶ ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit illis, Ite adhuc tribus diebus, & redite ad me: & abierunt populus. * Et petiuit consilium rex Rehhabgham à senibus qui ministrauerant ante Selomoh patrem suum, cum adhuc esset superstes, dicendo: Quonam modo vos consulitis, vt respondeam populo huic verbum? * Et locuti sunt cum eo dicendo, Si hodie conuieris populo huic, & seruiers eis, & responderis eis locutiones bonas, & locutus fueris cum eis verba recta, erunt tibi serui omnibus diebus. * Et reliquit consilium senum quod consulerant ei: & petiuit consilium à iuuenibus, qui creuerant cum eo, qui ministrabant ante eum. * Et dixit eis, Quid vos consulitis, vt respondeamus verbum populo huic, qui locuti sunt mecum, dicendo: Alleuia de iugo quod dedit pater tuus super nos.

* Et locuti sunt cum eo iuuenes qui creuerant cum eo, dicendo: Sic loqueris populo huic qui locuti sunt tecum, dicendo: Pater tuus indurauit iugum nostrum, & tu alleuia à nobis, sic loqueris cum illis, Debilitas mea fortior est robore patris mei.

* Et nunc pater meus iniecit super vos iugum forte, & ego addam super iugum vestrum: pater meus dominatus est in vos flagellis, at ego dominabor in vos scorpionibus.

* Et venit Ierobgham & omnis populus ad Rehhabgham die tertio, sicut locutus fuerat rex, dicendo: Redite ad me die tertio.

* Et respondit rex populo verba dura, & reliquit consilium senum, quod consulerant ei.

* Et locutus est cum eis iuxta consilium iuuenum, dicendo: Pater meus indurauit iugum vestrum, at ego addam super iugum vestrum: pater meus dominatus est in vos flagellis, & ego dominabor in vos scorpionibus.

* Et non suscepit rex populum, quia fuit contradictio ab-ante Dominum, vt firmaret Dominus verbum suum, quod locutus fuerat Dominus per manum Abihah Silonxi super Ierobgham filium Nebat.

וירא כל ישראל כי לא שמע המלך אלהם
וישבו העם את המלך דבר לאמר מר לנו
חלק בדוד ולא נחלד בבן ישי לאהליך ישראל
עתה ראה ביתך דוד וילך ישראל לאהליו:

* ובני ישראל הישבים בערי יהודה וימלך
עליהם רחבעם:

* וישלח המלך רחבעם את אדרם אשר
על חמס וירגמו כל ישראל בו אבן וימרו
והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה
לנוס ירושלם:

* ויפגעו ישראל בבית דוד עד היום הזה:
* ויהי כשמע כל ישראל כי שב רחבעם
וישלחו ויקראו אתו אל העדה וימליכו אתו
על כל ישראל לא הירא אחרי בית דוד וולתי
שבט יהודה לבדו:

* ויבאו רחבעם וירושלם ויקהל את כל בית
יהודה ואת שבט בנימין מאה ושמנים אלה בחור
עשה מלחמה להלחם עם בית ישראל להשיב
את המלוכה לרחבעם בן שלמה:

* ויהי דבר האלהים אל שמעיה איש האלהים
לאמר: * אמר אל רחבעם בן שלמה מלך
יהודה ואל כל בית יהודה ובנימין ויתר העם
לאמר: * כה אמר יהוה לא תעלו ולא
תלחמו עם אחיכם בני ישראל שובו איש
לביתו כי מאתי נהיה הדבר הזה וישמעו את דבר
יהוה וישובו ללכת כדבר יהוה:

* ויבן ירבעם את שכם בחר אפרים וישב בה
ויצא משם ויבן את פנואל:

* ויאמר ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה
לבית דוד:

16 * Videns itaque populus quod nolui-
set eos audire rex, respōdit ei, dicens: Que
nobis pars in Dauid, vel quæ hæreditas
in filio Isai? Vade in tabernacula tua Is-
rael, nunc vide domum tuam Dauid. Et
abiit Israel in tabernacula sua.

17 * Super filios autem Israel quicunque
habitant in ciuitatibus Iuda, regnauit
18 Roboam. * Misit ergo rex Roboam Adu-
ram qui erat super tributa, & lapidauit eū
E omnis Israel, & mortuus est. Porro rex Ro-
boam festinus ascēdit currum, & fugit in
Ierusalem.

19 * Recessitq; Israel à domo Dauid vsque
in præsentem diem.

20 * Factum est autem cū audisset omnis
Israel quod reuersus esset Hieroboam, mi-
serunt & vocauerunt eum cōgregato cœ-
tu, & constituerunt eum regem super om-
nem Israel, nec secutus est quispiam do-
mum Dauid præter tribum Iuda solam.

21 * Venit autem Roboam Ierusalem, &
congregauit vniuersam domum Iuda, &
tribum Benjamin centum octoginta mil-
lia electorum virorum & bellatorum, vt
F pugnarent contra domum Israel, & redu-
cerent regnum Roboam filio Salomonis.

22 * Factus est autem sermo Dei ad Se-
meiam virum Dei, dicens:

23 * Loquere ad Roboam filium Salomo-
nis regem Iuda, & ad omnem domum
Iuda & Benjamin, & reliquos de popu-
lo, dicens:

24 * Hæc dicit Dominus, Non ascende-
tis, neq; bellabitis contra fratres vestros,
filios Israel. Reuertatur vir in domum
suam. A me enim factum est verbum hoc.
Audierunt sermonem Domini, & reuerſi
sunt de itinere, sicut eis præceperat Domi-
nus.

25 * Ædificauit autem Hieroboam Sy-
chem in monte Ephraim, & habitauit ibi.

26 Et egressus inde ædificauit Phanael. * Di-
xitq; Hieroboam in corde suo, Nunc re-
uertetur regnum ad domum Dauid.

תרגום יונתן

16 וחזו כל ישראל ארי לא קביל מלכא מנחזן ואחיבו עמא ית מלכא פתגמא למימר מה לנא חולק בדוד ולא אחסנא בבר ישי גבר
לקרוד ישראל כען מלוד על אנש ביתך דוד ואזל ישראל לקרויהו:

17 ובני ישראל דתבין בקרנא דבית יהודה וסלך עליהון רחבעם
18 ושלח מלכא רחבעם ית אדרם דמנא על מסקי מסיז ורגמו כל ישראל ויתיה באבנא ומיח ומלכא רחבעם אתקף למסק
ברחיקא למיפך ירושלם:

19 ומרדו ישראל בבית דוד עד יומא הרין
20 ויהוה כד שמעו כל ישראל ארי חב ירבעם ושלחו
ויקרו ויתיה לכנישתא ואמליכו ויתיה על כל ישראל לא תוה בחר דוד אלחן שבטא דבית יהודה בלחודותיה:

21 ורחבעם לירושלם וכנש ית כל דבית יהודה וית שבטא דבני בנימין מאה ותמנן אלפין גבר גבר עבדי קרבא לאנחא קרבא עם בני ישראל
לאנחא ית מלכותא לרחבעם בר שלמה:

22 ויהוה פתגם נבואה מן קדם ייזעם שמעיה נביא קדם ייז למימר
23 אמר לרחבעם בר שלמה מלכא שבטא דבית יהודה ולכל בני יהודה ובנימין ושאר עמא למימר:

24 כדנן אמר יי לא תסקון ולא תגיוחון קרב עם אחיכו בני ישראל תובו גבר לביתיה ארי מן קדם מימרי הנה פתגמא הרין וקבילו
ית פתגמא דייז ותבו למיזל כפתגמא דייז:

25 ובנא ירבעם ית שכם בטורא דבית אפרים ויתיה בה ונפק מתמן ובנא ית פנואל
26 ואמר ירבעם בלביה כען ולמא תתוב מלכותא לבית דוד:

* Et vidit omnis Ifrael, quod non audiuit 16
eos rex; & respondit populus regi, dicens:
Quæ nobis pars in Dauid? & non est nobis
hæreditas in filio Jesse: currat unusquisque in
tabernaculum tuum Ifrael: nunc pasce domum
tuam Dauid. & abiit Ifrael in tabernacula
sua.

* Et filij Ifrael habitantes in ciuitatibus Ju- 17
da, constituerunt regem super se Roboam.

* Et misit rex Roboam Adoram qui super 18
tributum, & lapidauerunt eum in lapidibus
omnis Ifrael, & mortuus est: & rex Roboam
præuenit ascendere super currum vt fugeret in
Hierusalem.

* Et inobediens fuit Ifrael in domum Da- 19
uid vsque in diem hunc.

* Et factum est vt audiuit omnis Ifrael, 20
quod reuersus esset Hieroboam de Aegypto, &
miserunt & vocauerunt eum in congregatio-
nem, & constituerunt regem eum super Ifrael,
& non erat post domum Dauid præter sceptrū
Juda & Benjamin soli.

* Et Roboam ingressus est in Hierusalem, 21
& congregauit vniuersam congregationem Ju-
da, & sceptrum Benjamin, centum & viginti
millia iuuenum facientium bellum, vt pugna-
rent contra domum Israel, vt reducerent re-
gnum Roboam filio Salomonis.

* Et factus est sermo Domini ad Samean ho- 22
minem Dei, dicens:

* Dic Roboam filio Salomonis regi Juda, & 23
ad omnem domum Juda & Benjamin, & re-
liquo populi, dicens:

* Hæc dicit Dominus, Non ascendetis neque 24
bellabitis cum fratribus vestris filiis Ifrael:
reuertatur unusquisque in domum suam, quia
à me factum est verbum hoc: & audierunt
sermonem Domini, & cessauerunt vt irent
secundum verbum Domini.

* Et edificauit Hieroboam Sicema quæ in 25
monte Ephraim, & habitauit in ea; & egres-
sus est inde & edificauit Phanael.

* Et dixit Hieroboam in corde suo, Ecce nunc 26
reuertetur regnum ad domum Dauid.

16 * καὶ εἶδε πᾶς ἰσραὴλ, ὅτι οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν ὁ βα-
σιλεὺς· καὶ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς τῷ βασιλεῖ, λέγων· τίς
ἡμῖν μερίς ἐν δαυὶδ; καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν κληρονομία ἐν
ὕψι ἰεσσαί· ὅπου τρεχέτω ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμά του ἰσ-
ραὴλ· νῦν βόσκει τὸν οἶκόν σου δαυὶδ· & ἀπῆλθεν ἰσραὴλ
εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν.

17 * καὶ ὁ υἱὸς ἰσραὴλ ὁ κατὰ τοὺς πόλεις ἐν
ἰούδα, ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτοῖς τὸν ροβοάμ.

18 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ροβοάμ τὴν ἀδωράμ τὴν
ἐπὶ τοῦ φόρου, & ἐλίθε βόλησαν αὐτὴν ἐν λίθοις πᾶς ἰσρα-
ὴλ καὶ ἀπέθανε· & ὁ βασιλεὺς ροβοάμ ἐφθασεν δυνάσκειν
ἐπὶ τῷ ἄρμα τοῦ φυγεῖν εἰς ἱερουσαλήμ.

19 * καὶ ἠθέτησεν ἰσραὴλ εἰς τὸν οἶκον δαυὶδ· ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης.

20 * καὶ ἐγένετο ὥς ἤκουσε πᾶς ἰσραὴλ ὅτι δυνάμει
ἱεροβοάμ ἐξ αἰγύπτου, & ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτὸν
εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἰσ-
ραὴλ· καὶ οὐκ ἦν ὀπίσω οἴκου δαυὶδ παρὲς σκῆπτρου
ἰούδα καὶ βενιαμὴν μόνοι.

21 * καὶ ροβοάμ εἰσῆλθεν εἰς ἱερουσαλήμ, & ἐξεκκλη-
σίασε πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἰούδα, & σκῆπτρον βενια-
μὴν, ἕκαστον & εἴκοσι χιλιάδας νεανιῶν ποιούτων πόλε-
μον, τοῦ πολεμεῖν πρὸς οἶκον ἰσραὴλ· ἡπιστρέψαι τὴν
βασιλείαν ροβοάμ τῷ ὑψὺς ὁλομῶντι.

22 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμέαν δούλον
τοῦ θεοῦ, λέγων·

23 * εἰπέ τῷ ροβοάμ τῷ ὑψὺς ὁλομῶντι βασιλεῖ ἰούδα,
καὶ πρὸς πᾶντα οἶκον ἰούδα & βενιαμὴν, & τῷ κατὰ τοὺς
πόλεις λαοῦ, λέγων·

24 * τὰδε λέγει κύριος, οὐκ ἀναβήσεσθε εἰς πόλεμὸν
σετε μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὑψὺς ἰσραὴλ, δυνάστε φέτω
ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι ἐξ ἐμοῦ γέγονε τὸ ῥῆμα
τοῦτο· καὶ ἤκουσαν τοῦ λόγου κυρίου, & κατέπαυσαν
ἐκ πορεύεσθαι μετὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

25 * καὶ ὠκοδόμησεν ἱεροβοάμ τὴν σίχημα τὴν ἐν ὄρει
ἐφραΐμ, & κατήκησεν ἐν αὐτῇ, & ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ
ὠκοδόμησε τὴν φαναήλ.

26 * καὶ εἶπεν ἱεροβοάμ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἰδὲ νῦν ἡπι-
στρέψει ἡ βασιλεία εἰς οἶκον δαυὶδ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et viderunt omnis Israel quod non suscepisset eos rex; & responderunt populus regi verbum, dicendo: Quæ est nobis pars in Dauid? neque hæreditas in filio Isai, quisque in tabernaculum suum Israel; nunc regna super viros domus tuæ Dauid. & iuit Israel ad tabernacula sua.

17 Et super filios Israel qui habitabant in urbibus domus Iehudah, regnavit Rehhabgham.

18 Et misit rex Rehhabgham Adoram, qui præpositus erat super allatores tributorum, & lapidauerunt omnis Israel illum lapide, & mortuus est: & rex Rehhabgham roborauit se vt ascenderet currum, vt conuerteret se in Ierusalem.

19 Et rebellauerunt Israel in domum Dauid vsque ad diem hanc.

20 Et fuit cum audissent omnis Israel quod rediisset Ierabgham, miserunt & vocauerunt illum ad congregationem, & regem constituerunt eum super omnem Israel: non fuit post Dauid, nisi tribus domus Iehudah sola.

21 Et venit Rehhabgham in Ierusalem, & congregauit omnes viros domus Iehudah, & tribum filiorum Biniamin, centum & octoginta millia virorum robustorum belligerantium, vt inirent bellum cum filiis Israel, ad reducendum regnum ad Rehhabgham filium Selomoh.

22 Et fuit verbum prophetiæ ab-ante Dominum cum Semaghiah propheta ante Dominum, dicendo:

23 Dic ad Rehhabgham filium Selomoh regem tribus domus Iehudah, & ad omnes filios Iehuda & Biniamin, & reliquum populum, dicendo:

24 Sic dixit Dominus, Non ascendatis, neque inearis bellum cum fratribus vestris filiis Israel; redite quisque in domum suam; quia ab-ante dictum meum factum est verbum istud: & suscepunt verba Domini, & redierunt vt abirent iuxta verbum Domini.

25 Et edificauit Ierabgham Sechem in monte domus Ephraim, & fedit in ea, & exiit inde & edificauit Phenuel.

26 Et dixit Ierabgham in corde suo, Nunc fortè redibit regnum ad domum Dauid.

אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית יהודה בירושלם ושב לב העם הזה אל ארניהם אל רחבעם מלך יהודה והרגני ושב אל רחבעם מלך יהודה :

ויעץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אליהם רב לכם מעלות ירושלם הנה אליהם ישראל אשר העלוד מארץ מצרים :

וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן ברן : ויהי הדבר הזה לחטאת וילכו העם לפני האחד ערדן :

ויעש את בית במורת ויעש כהנים מקצור העם אשר לא היו מבני לוי :

ויעש ירבעם חג בחדש השמיני בחמשה עשר יום לחדש כהג אשר ביהודה ויעל על המזבח בן עשה בבית אל לזבח לעגלים אשר עשה והעמיד בבית אל את כהני הבמורת אשר עשה : ויעל על המזבח אשר עשה בבית אל בחמשה עשר יום בחדש השמיני בחדש אשר ברא מלכו ויעש חג לבני ישראל ויעל על המזבח להקטיר :

יג

והנה איש אלהים בא מיהודה בדבר יהוה אל בית אל וירבעם עמד על המזבח להקטיר : ויקרא על המזבח בדבר יהוה ויאמר מזבח כה אמר יהוה הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו וזבח עליך ארז כהני הבמורת המקטירים עליך ועצמות אדם ישרפו עליך : ונתן ביום ההוא מופת לאמר זה המופת אשר דבר יהוה הנה המזבח נקרע ונשפך הדשן אשר עליו :

27 * Si ascenderit populus iste vt faciat sacrificia in domo Domini in Ierusalem, & conuertetur cor populi huius ad dominum suum Roboam regem Iuda, interficiēque me & reuertentur ad eum.

28 * Et excogitato consilio fecit duos vitulos aureos, & dixit eis, Nolite vltra ascendere in Ierusalem. Ecce dii tui Israel qui te eduxerunt de terra Aegypti.

29 * Posuitque vnum in Bethel, & alterum in Dan.

30 * Et factum est verbum hoc in peccatū. ibat enim populus ad adorandū vitulum vsque in Dan. * Et fecit phana in excelsis, & sacerdotes de extremis populi, qui non erant de filiis Leui.

31 * Constituítque diem solemnem in mense octauo quintadecima die mensis in similitudinem solemnitatis quæ celebratur in Iuda. Et ascendens altare similiter fecit in Bethel vt immolaret vitulis, quos fabricatus fuerat. Constituítque in Bethel sacerdotes excelsorum quæ fecerat.

32 * Et ascendit super altare quod extruxerat in Bethel quintadecima die mensis octauum quem finxerat de corde suo. Et fecit solemnitatem filiis Israel, & ascendit super altare vt adoleret incensum.

CAP. XIII.

1 ET ecce vir Dei venit de Iuda in sermone Domini in Bethel, Hieroboam stante super altare, & thus iacente.

2 * Et exclamauit contra altare in sermone Domini, & ait: Altare altare, hæc dicit Dominus, Ecce filius nascetur domui David, Iosias nomine, & immolabit super te sacerdotes excelsorum, qui nunc in te thura succendunt, & ossa hominum super te incendet.

3 * Deditque in illa die signum, dicens: Hoc erit signum quod locutus est Dominus, Ecce altare scinderetur, & effundetur cinis qui in eo est.

תרגום יונתן

27 אם יסק עמא דרין למעבד נכסת קרשא בבית מקדשא דיי בירושלם ויחפני לבא דעמא דרין כתר רבונתון כתר רחבעם מלך שבטא דבית יהודה ויקטלני ויחבון לרחבעם מלך שבטא דבית יהודה : ואתמלך מלכא ועבד דרין עגלי זהב ויאמר להון סגיא לכן ארחא מלמסק לירושלם תא אינן דחלתך ישראל דאסקוד מארעא דמצרים : ושויית חד בבית אל וית חד יהב ברן : ויהוה פתגמא דרין לחובה ואילו עמא קדם חר ערדן : ועבד ית בית כמן ועבד כומריא קצת מן עמא דלא היו מבני לוי : ועבד ירבעם חגא בירחא תמינא בחמשה עשרה יומא לירחא כחגא דשבט יהודה ואסיק על אגורא כן עבד בבית אל לדבחא לעגליא ועבד ואקיים בבית אל לית כומרי במתא דעבד : ואסיק על אגורא דעבד בבית אל בחמשה עשרה יומא בירחא תמינא בירחא דערא כרעותיה ועבד חגא לבני ישראל וסליק על אגורא לאקטרא :

יג

2 והא נביא דיי אתא משבט יהודה כפתגמא דיי לבית אל וירבעם קאים על אגורא לאקטרא : ואתנבי וקרא על אגורא כפתגמא דיי ואמר מרבחא מרבחא כדנן אמר יי הא ברא מתליד לבית דוד יאשיהו שמייה וינכיס עלך ית כומרי במתא דאסיקו בסמין עלך ונרמי אנשא סקדון עלך : ויחזבימא תהווא אפא למימר דא אתא די מליל יי דתודעון דשלחני יי הא מרבחא מתבוע ומשחפך קטמא דעלוהי :

* Si ascenderit populus iste ut offerat sacrificia in domum Domini Hierusalem, & conuertetur cor populi ad dominum suum, ad Rehobam regem Iuda, & interficient me.

* Et deliberavit rex & abiit, & fecit duas vitulas aureas, & dixit Hieroboam ad populum, Sufficiat vobis ascendere in Hierusalem: ecce dei tui Israel, qui eduxerunt te de terra Egypti.

* Et posuit vnam in Bethel, & vnam dedit in Dan.

* Et factum est verbum hoc in peccatum: & ibat populus ante faciem vnius usque in Dan.

* Et fecit Hieroboam domos in excelsis, & fecit Sacerdotes partem quandam de populo qui non erant de filiis Levi.

* Et fecit Hieroboam diem solemnem mense octauo in quintadecima die mensis iuxta solemnitatem quæ in Iuda, & ascendit super altare quod fecit in Bethel ut immolaret vitulis quas fecit: & constituit in Bethel sacerdotes excelsorum quæ fecerat.

* Et ascendit super altare quod fecit in quintadecima die in mense octauo in solemnitatem, quam finxerat de corde suo: & fecit solemnitatem filijs Israel, & ascendit super altare ut sacrificaret.

CAP. XIII.

ET ecce homo Dei venit de Iuda in sermone Domini in Bethel, & Hieroboam stetit super altare ut sacrificaret.

* Et inuocauit super altare Dei in sermone Domini, & ait: Altare altare, hæc dicit Dominus, Ecce filius nascitur domui Dauid, Iosias nomen ei, & immolabit super te sacerdotes excelsorum & sacrificantes super te, & ossa hominum incendet super te.

* Et dedit in die illa portentum, dicens: Hoc verbum quod locutus est Dominus; ecce altare scinditur, & effundetur pinguedo existens super illud.

27 * ἐδὼν δὲ αὐτῷ ὁ λαὸς ἔτος θύα φέρειν τὰς θυσίας εἰς οἶκον κυρίου ἱερουσαλήμ, & ἡπιστάφη(ε) ἡ καρδία τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν πρὸς ῥοβοάμ βασιλέα ἰσραὴλ, & ἀποκτενοῦσί με.

28 * καὶ ἐβουλόσατο ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἐποίησε δύο δαμάλεις χρυσᾶς· & εἶπεν ἱερουοάμ πρὸς τὸν λαόν, ἱκανούτω ὑμῖν θύαβαίνειν εἰς ἱερουσαλήμ, ἰδοὺ θεοὶ οὗ ἰσραὴλ θύαγαγόντες σε ἐκ γῆς αἰγυπτίου.

29 * καὶ ἔθετο τὴν μίσην ἐν βαιθήλ, καὶ τὴν μίαν ἐδώκεν ἐν δάν.

30 * καὶ ἐγένετο ὁ λόγος τοῦτο εἰς ἀμαρτίαν· & ἐπορεύετο ὁ λαὸς πρὸς τὰς εἰδώλας τῆς μίας ἕως δάν.

31 * καὶ ἐποίησεν ἱερουοάμ οἴκους ἐφ' ὑψηλῶν, & ἐποίησεν ἱερέας μέροισιν ἐκ τοῦ λαοῦ οἱ ὅσους ἤσαν ἐκ τῶν ὑψῶν λαοῦ.

32 * καὶ ἐποίησεν ἱερουοάμ ἑορτὴν τῷ μῶσιν τῷ ὀγδόῳ ἐν τῇ πεντεκαδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μῶσος καὶ τὴν ἑορτὴν τὴν ἐν τῷ ἰσραὴλ καὶ θύετο ἐπὶ τῷ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν ἐν βαιθήλ· & θύετο ταῖς δαμάλεσιν αἷς ἐποίησεν· & παρέστησεν ἐν βαιθήλ ὅτι ἱερέας τῶν ὑψηλῶν ὧν ἐποίησεν.

33 * καὶ θύετο ἐπὶ τῷ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν ἐν τῇ πεντεκαδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐν τῷ μῶσιν τῷ ὀγδόῳ ἐν τῇ ἑορτῇ ἣ ἐπλάσατο ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ, & ἐποίησεν ἑορτὴν τοῖς ἡσίοις ἰσραὴλ, καὶ θύετο ἐπὶ τῷ θυσιαστήριον τοῦ θύσαι.

17.

1 * Καὶ ἰδὲ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ παρεγένετο εἰς ἰσραὴλ ἐν λόγῳ κυρίου εἰς βαιθήλ, καὶ ἱερουοάμ ἐσκήκει ἐπὶ τῷ θυσιαστήριον τοῦ θύσαι.

2 * καὶ ἐπεκάλεσεν ἐπὶ τῷ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ ἐν λόγῳ κυρίου, καὶ εἶπεν, θυσιαστήριον θυσιαστήριον, τὰδε λέγει κύριος, ἰδὲ ὅς τίς τέ τέ) τῷ οἴκῳ δαυὶδ ἰωσίας ὀνομαζόμενος, καὶ θύσει ἐπὶ σέ τὸν ἱερέας τῶν ὑψηλῶν καὶ τὸν θύοντα ἐπὶ σέ, καὶ ὅσα ἄνθρωπων καὶ τεκνῶν ἐπὶ σέ.

3 * καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τέρας, λέγων· τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν κύριος· ἰδὲ τὸ θυσιαστήριον ῥήγνυται, & ἐκχυθή(ε) ἡ πίστις ἡ ἔσα ἐπ' αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Si ascenderit populus hic ad faciendum oblationem sanctitatum in domo sanctuarij Domini in Ierusalem; diuertetur cor populi huius post dominum suum post Rehhabgham regem tribus domus Iehudah, & occident me & redibunt ad Rehhabgham regem tribus domus Iehudah.

28 Et petiuit consilium rex, & fecit duos vitulos auri, & dixit illis: Sufficiat vobis via, ne ascendatis in Ierusalem: ecce hi sunt Timores tui Israel, qui eduxerunt te de terra Misraim.

29 Et posuit vnum in Bethel & alterum dedit in Dan.

30 Et fecit domum excelsorum, & fecit sacerdotes, partem ex populo qui non erant de filiis Levi.

31 Et fecit Ierabgham solemnitatem mense octauo, quintadecima die mensis, secundum solemnitatem tribus Iehudah, & obtulit super aram: sic fecit in Bethel sacrificando vitulis quos fecerat, & statuit in Bethel sacerdotes excelsorum quæ fecerat.

32 Et obtulit super aram, quam fecerat in Bethel, quintadecima die, mense octauo, mense quem conceperat iuxta placitum suum, & fecit solemnitatem filijs Israel & ascendit ad aram ut suffiret.

CAP. XIII.

ET ecce propheta Domini venit de tribu Iehudah in verbo Domini in Bethel: & Ierabgham stabat iuxta aram ut suffiret.

1 Et prophetauit & clamauit contra aram in verbo Domini, & dixit Dominus, Ecce filius nascetur domui Dauid, Iosiah erit nomen eius, & iugulabit super te sacerdotes excelsorum qui obtulerunt aromata super te, & ossa hominum comburent super te.

2 Et dedit in die illo signum, dicendo: Hoc est signum quod locutus est Dominus, quo cognoscetis quod miserit me Dominus, Ecce altare finditur & spargitur cinis qui est super illud.

* ויהי כשמע המלך את דבר איש האלהים
 אשר קרא על המזבח בבית אל וישלח ירבעם
 ארבע ידיו מעל המזבח לאמר תפשוהו ותיבש ידו
 אשר שלח עליו ולא יכל להשיבה אליו :
 * והמזבח נקרע וישפך הדשן מן המזבח במופת
 אשר נתן איש האלהים בדבר יהוה :
 * ויען המלך ויאמר אל איש האלהים חל-נא
 את פני יהוה אלהיך והתפלל בעד יותשב ידי אלי
 ויחל איש האלהים את פני יהוה ותשב יד-
 המלך אליו ותהי כבראשנה :
 * וידבר המלך אל איש האלהים באח-אתי
 הביתה וסעדה ואתנה לך מתנת :
 * ויאמר איש האלהים אל המלך אם-תתן-
 לי ארץ חצי ביתך לא אבא עמך ולא אכל לחם
 ולא אשתה מים במקום הזה :
 * כי כן צוה אתי יהוה לאמר לא-תאכל
 לחם ולא תשתה מים ולא תשוב בדרך אשר
 הלכת : * וילך בדרך אחר ולא שב בדרך
 אשר בא ברא אל בית אל : * ונביא אחר
 זקן ישב בבית אל ויבוא בנו ויספר לו את כל-
 המעשה אשר עשה איש האלהים היום בבית
 אל את הדברים אשר דבר אל המלך ויספרום
 לאביהם : * וידבר אלהם אביהם איזה
 הדרך הלך ויראו בנו את הדרך אשר הלך איש
 האלהים אשר בא מיהודה :
 * ויאמר אל בנו חבשו לי החמור ויחבשו
 לו החמור וירכב עליו : * וילך אחר איש
 האלהים וימצאוהו ישב תחת האלון ויאמר
 אליו האתה איש האלהים אשר בא מיהודה
 ויאמר אני :

4 * Cúmque audisset rex sermonem ho-
 minis Dei quem inclamauerat contra al-
 tare in Bethel , extendit manum suam de
 B altari, dicens: Apprehendite eum. Et exa-
 ruit manus eius quam extenderat contra
 eum, nec valuit retrahere eam ad se.
 5 * Altare quoq; scissum est, & effusus est
 cinis de altari, iuxta signum quod prædi-
 xerat vir Dei in sermone Domini.
 6 * Et ait rex ad virum Dei, Deprecare
 faciem Dñi Dei tui, & ora pro me, vt resti-
 tuatur manus mea mihi. Orauit vir Dei
 faciem Domini, & reuersa est manus regis
 ad eum, & facta est sicut prius fuerat.
 7 * Locutus est autem rex ad virum Dei,
 Veni mecum domum vt prandeas , & da-
 bo tibi munera.
 8 * Responditque vir Dei ad regem, Si
 dederis mihi mediam partem domus tuę,
 non veniam tecum, nec comedam panem
 C neque bibam aquam in loco isto.
 9 * Sic enim mandatum est mihi in ser-
 mone Domini præcipientis: Non come-
 des panem neque bibes aquam, nec reuer-
 teris per viam quā venisti.
 10 * Abijt ergo per aliam viam, & non est
 reuersus per iter quò venerat in Bethel.
 11 * Prophetes autem quidam senex ha-
 bitabat in Bethel, ad quem venerunt filij
 sui, & narrauerunt ei omnia opera quę fe-
 cerat vir Dei illa die in Bethel. Et verba
 quę locutus fuerat ad regem, narrauerunt
 patri suo.
 12 * Et dixit eis pater eorum : Per quam
 viam abijt? Ostenderunt ei filij sui viam
 per quam abierat vir Dei qui venerat de
 Iuda.
 13 * Et ait filijs suis, Sternite mihi asinum.
 Qui cùm strauissent , ascendit,
 14 * Et abijt post virum Dei , & inuenit
 eum sedentem subtus Terebinthum . Et
 D ait illi : Tu ne es vir Dei qui venisti de Iu-
 da? Respondit ille, Ego sum.

תרגום יונתן

4 והנה כד שמע מלכא ית פתגמא דנביא דיי דאחנני על אגורא בבית אל ואזיש ירבעם יח ידיו מעליו מדכחא למימר אחרוהו
 ויבשת ידיו דאזיש עלוהו ולא יכל לאחכוחה לה :
 5 ומדכחא אחכוע ואשתפיד קטמא מן מדכחא כאתא דיתב נביא דיי
 6 ואחכוב מלכא ואמר לנביא דיי צלי קען קדם יי אלהך ובעי מן קדמוהי ותחוב ידי לי וצלי נביא דיי קדם יי
 7 ומליל מלכא עם נביא דיי עול עמי לביתא וסעור ואחז לך מתנת :
 8 ואמר נביא דיי למלכא אם תתן לי ית פלגות ביתך לא איעול עמך ולא איכול לחמא ולא אשתי סנא באחרא הדין :
 9 ארי כן פקיד יתי בפתגמא דיי למימר לא תיכול לחמא ולא תשתי מנא ולא תחוב באחרא דאחלת :
 10 ואזל באחרא אחרי ולא תב באחרא דאתא בה לבית אל :
 11 ונביא שקרא חד סבא ושמיא מיכד יתיב בבית אל
 12 ומליל עמהון אבוהון באידא ארחא אזל ואחזאו בנוהי ית ארחא דאזל נביא דיי דאתא משבט יהודה :
 13 ואמר לבנוהי וריו לי חמרא וריו לי חמרא ורכיב עלוהי :
 14 ואזל ברת נביא דיי ואשכחיה יתיב תחת בטמא ואמר ליה האת נביא דיי דאתא משבט יהודה :
 ואמר אני :

* Et factum est ut audiuit rex Hieroboam 4
sermone hominis Dei, qui inuocauit super
altare quod in Bethel, & extendit manum
suam de altari, dicens: Apprehendite eum;
& exaruit manus eius, quam extendit
contra eum, & non valuit retrahere eam
ad se.

* Et altare scissum est, & effusa est pingue- 5
do de altari iuxta portentum quod dedit homo
Dei in sermone Domini.

* Et respondit rex & dixit homini Dei, 6
Deprecare iam faciem Domini Dei tui, & re-
uertatur manus mea ad me, & orauit homo
Dei faciem Domini, & reuersa est manus re-
gis ad eum, & facta est sicut prius.

* Et locutus est rex ad hominem Dei, Jn- 7
grederere mecum in domum meam, & prande,
& dabo tibi munus.

* Et dixit homo Dei ad regem, Si dederis 8
mihī mediam partem domus tuæ, non ingrediar
tecum, neque comedam panem, neque bibam
aquam in loco hoc.

* Quia sic præcepit mihī in sermone Domi- 9
nus, dicens: Non comedas panem neque bibas
aquam, neque reuertaris in uia in qua iuisti
in ea.

* Et abiit in uia alia, & non reuersus est 10
in uia qua uenerat in ea in Bethel.

* Et propheta vnus senex habitabat in Be- 11
thel, & veniunt filij sui & narrant ei omnia
opera quæ fecit homo Dei in die illa in Bethel,
& uerba quæ locutus fuerat regi.

* Et locutus est ad eos pater eorum, dicens: 12
Per quam uiam abiit? & ostendunt ei filij sui
uiam per quam abierat homo Dei qui uene-
rat de Iuda.

* Et ait filijs suis, Sternite mihī asinum. 13
& strauerunt ei asinum, & ascendit super
eum.

* Et abiit post hominem Dei, & inuenit 14
eum sedentem sub quercu, & ait ei: Tu es ho-
mo Dei qui egressus es de Iuda? & ait,
Ego.

4 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἱεροβοὰμ τὰ
λόγων τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ προκαλεσαμένου ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον τὸ ἐν βαιθὴλ, & ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ
ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, λέγων· συλλάβετε αὐτόν, & ἐξη-
ράσθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ ἐξέτεινεν ἐπ' αὐτόν· & οὐκ ἠδυνή-
θη ἐπιστρέψαι αὐτὸν πρὸς ἑαυτόν.

5 * καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη, καὶ ἐξεχύθη ἡ πιότης
ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τὸ τέρας ὃ ἔδωκεν ὁ ἀνθρώπος
τοῦ θεοῦ ἐν λόγῳ κυρίου.

6 * & ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς & εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ,
δεήθη δὲ τοῦ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ σου, & ἐπιστρέψα-
τω ἡ χεὶρ μου πρὸς με· & ἐδέηθη ὁ ἀνθρώπος τοῦ θεοῦ
τοῦ προσώπου κυρίου, & ἐπέστρεψεν ἡ χεὶρ τοῦ βασιλέως
πρὸς αὐτόν, & ἐγένετο καθὼς πρότερον.

7 * καὶ ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἀνθρώπον τοῦ
θεοῦ, εἰσελθε μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν οἶκόν μου, & δεῖσθον, &
δώσω σοι δόμα.

8 * καὶ εἶπεν ὁ ἀνθρώπος τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν βασιλέα,
ἐὰν δώσης μοι τὸ ἡμισυ τοῦ οἴκου σου, οὐκ εἰσελεύσομαι
μετὰ σοῦ, ἐὰν μὴ φάγω ἄρτον καὶ ἐὰν μὴ πίνω ὕδωρ ἐν τῷ
τόπῳ τούτῳ.

9 * ὅτι οὕτως ἐνετείλατό μοι ἐν λόγῳ κυρίου, λέγων·
καὶ μὴ φάγῃς ἄρτον οὐδὲ μὴ πίνῃς ὕδωρ οὐδὲ μὴ ἐπι-
στρέψῃς ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ἣ ἐπορεύθης ἐν αὐτῇ.

10 * & ἀπῆλθεν ἐν ὁδῷ ἄλλῃ· καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν ἐν τῇ
ὁδῷ ἣ ἦλθεν ἐν αὐτῇ εἰς βαιθὴλ.

11 * καὶ προσφώνησεν εἰς πρεσβύτην κατῳκίαν ἐν βαιθὴλ·
(καὶ ἔρχον) & υἱοὶ αὐτοῦ (καὶ διηγοῦν) αὐτῷ πάντα τὰ ἔργα
ἃ ἐποίησεν ὁ ἀνθρώπος τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν βαι-
θὴλ, & οὗτοι λόγοις ἐς ἐλάλησεν τῷ βασιλεῖ.

12 * & ἐλάλησεν πρὸς αὐτοὺς ὁ πατήρ αὐτῶν, λέγων· ποίᾳ
ὁδῷ ἀπελήλυθεν, & δεκνύουσιν αὐτῷ & υἱοὶ αὐτοῦ τὴν ὁδὸν
καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀνθρώπος τοῦ θεοῦ ἐλθὼν ἐξ ἰσδὰ.

13 * καὶ εἶπεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, Πιστάξατέ μοι τὸν ὄνον &
ἐπέσασθαι αὐτῷ τὸν ὄνον· & ἐπέβη ἐπ' αὐτόν.

14 * καὶ ἐπορεύθη κατόπισθεν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ· & ὤρεν
αὐτὸν καθήμενον ὑπὸ τὴν δρυῖν· & εἶπεν αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ ἀν-
θρώπος τοῦ θεοῦ ὃ ἐξελήλυθας ἐξ ἰσδὰ, & εἶπεν, ἐγώ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et fuit cum audisset rex verbum prophetæ Domini, quod prophetauerat contra aram in Bethel; extendit Ierabgham manum suam de altari, dicendo: Apprehendite illum, & exaruit manus eius quam extenderat in eum, & non potuit reducere illam sibi.

* Et altare fissum est, & sparsus est cinis ex altari iuxta signum quod dederat propheta Domini in verbo Domini.

* Et respondit rex & dixit Propheta Domini, Ora quæso ante Dominum Deum tuum, & precare illum, ut redeat manus mea ad me. & orauit propheta Domini ante Dominum, & redijt manus regis ad eum, & fuit sicut prius.

* Et locutus est rex cum propheta Domini; Intra mecum in domum, & refocilla te, & dabo tibi donum.

* Et dixit propheta Domini ad regem, Si dares mihī dimidium domus tuæ, non intrarem tecum, & non comederem panem, nec biberem aquam in loco hoc.

* Nam sic præcepit mihī in verbo Domini, dicendo: Non comedes panem & non bibes aquam, & non redibis per uiam qua iuisti.

* Et abiit per uiam aliam, & non redijt in uia per quam ierat in Bethel.

* Et propheta mendax vnus senex, & nomen eius erat Michal, habitabat in Bethel, & venit filius eius, & narrauit illi omne opus quod egerat propheta Domini die illo in Bethel, uerba quæ locutus fuerat cum rege, & narrauerunt ea patri suo.

* Et locutus est cum eis pater eorum, Quanam uia abiit? & ostenderunt filij eius uiam quā abierat propheta Domini, qui uene- rat de tribu Iehudah.

* Et dixit filijs suis, Expedite mihī asinum. & expedierunt illi asinum, & equitauit super eum.

* Et iuit post prophetam Domini, & inuenit eum sedentem sub quercu, & dixit ei: Num tu es propheta Domini, qui uenisti de tribu Iehuda? & dixit, Ego sum.

* ויאמר אליו לך אתי הביתה ואכל לחם:
* ויאמר לא אוכל לשוב אתך ולבוא אתך ולא-
אכל לחם ולא-אשתך אתך מים במקום הזה:
* כי דבר אלי בדבר יהוה לא-תאכל לחם ולא-
תשתה שם מים לא-תשוב ללכת בדרך אשר-
הלכת בה: * ויאמר לו גם-אני נביא כמוך
ומלאך דבר אלי בדבר יהוה לאמר השבחו אתך
אל-ביתך ויאכל לחם וישת מים כחש לו:
* וישב אתו ויאכל לחם בביתו וישת מים:
* ויהי הם יושבים אל-השלחן. ויהי דבר
יהוה אל-הנביא אשר השיבו:
* ויקרא אל-איש האלהים אשר-בא מיהודה
לאמר בה אמר יהוה יען כי מרית פי יהוה ולא
שמרת את-המצוה אשר צוה יהוה אליך:
* ותשב ותאכל לחם ותשת מים במקום אשר
דבר אליך אל-תאכל לחם ולא-תשת מים לא-
תבוא נבלתך אל-קבר אבתך:
* ויהי אחרי אכלו לחם ואחרי שתותו ויחבש
לו החמור לנביא אשר השיבו:
* וילך וימצאוהו ארירי בדרך וימיתוהו ויהי
נבלתו משלכת בדרך והחמור עמד ואצל-
והארירי עמד אצל הנבלה: * והנה אנשים
עברים ויראו את-הנבלה משלכת בדרך וארירי-
הארירי עמד אצל הנבלה ויבאו וידברו בעיר אשר
הנביא הוה יושב בה:
* וישמע הנביא אשר השיבו מן-הדרך ויאמר
איש האלהים הוא אשר מרה את-פי יהוה ויתנהו
יהוה לארירי וישברוהו וימתוהו כדבר יהוה אשר
דבר לו: * וידבר אל-בניו לאמר חבשו לי את-
החמור ויחבשו:

15 * Dixitq; ad eum, Veni mecum domū
16 vt comedas panem. * Qui ait, Non pos-
sum reuerti neq; venire tecum, nec come-
dam panem neque bibam aquam in loco
17 isto. * Quia locutus est Dñs ad me in ser-
mone Domini, dicens: Non comedas pa-
nem, & non bibas aquam ibi, nec reuer-
18 tēris per viam qua ieris. * Qui ait illi, Et
ego propheta sum similis tui. Et angelus
locutus est mihi in sermone Domini, di-
cens: Reduc eum tecum in domū tuam,
vt comedit panem & bibat aquam. Fe-
19 fellit eum, * Et reduxit secum. Comedit
ergo panem in domo eius & bibit aquā.
20 * Cūque federent ad mensam, factus
est sermo Domini ad prophetam qui re-
21 duxerat eum. * Et exclamauit ad virum
E Dei qui venerat de Iuda, dicens: Hæc di-
cit Dominus, Quia non obediens fuisti
ori Domini, & nō custodisti mandatum
quod præcepit tibi Dominus Deus tuus;
22 * Et reuersus es & comedisti panem &
bibisti aquam in loco in quo præcepit ti-
bi, ne comederes panem neque biberes
aquam: non inferetur cadauer tuum in
sepulchrum patrum tuorum.
23 * Cūque comedisset & bibisset, stra-
uit asinum suum propheta quem reduxe-
24 rat. * Qui cū abisset, inuenit eū leo in
F via, & occidit, & erat cadauer eius proie-
ctum in itinere. Asinus autem stabat iux-
ta illum, & leo stabat iuxta cadauer.
25 * Et ecce viri transeuntes viderunt ca-
dauer proiectum in via, & leonem stan-
tē iuxta cadauer. Et venerunt & diuulga-
uerunt in ciuitatem, in qua propheta ille
senex habitabat.
26 * Quod cū audisset propheta ille qui
reduxerat eum de via, ait: Vir Dei est qui
inobediens fuit ori Dñi, & tradidit eum
Dñs leoni, & confregit eum, & occidit iux-
ta verbum Domini quod locutus est ei.
17 * Dixitque ad filios suos, Sternite mihi
asinum. Qui cū strauissent,

תרגום יונתן

15 ואמר ליה אתא עמי לביחא ואכול לחמא:
16 ואמר לא איכול למתב עמך ולמייל עמך ולא איכול לחמא ולא אשתי עמך מנא בארתא הדין:
17 ארי גזירא עלי כפתגמא דיי לא תיכול לחמא ולא תשתי תמן מנא ולא תחוב למייל בארתא דאזלח בה:
18 ואמר ליה אף אנא נביא כותך ומלאכא מליל עמי כפתגמא דיי למימר אחיבהי עמך לביחא ויכול לחמא וישתי מנא כדכ ליה:
19 ותב עמיה ואכל לחמא בביתיה ושתי מנא: 20 והוה עד דאינון מסחרין על פתורא והוה פתגם נבואה מן קדם יי עם נביא דאחיבהי:
21 ואחנבי על נביא דיי דאתא משבט יהודה למימר כדנן אמר יי חלף דסריכתא על מיסרא דיי ולא נטריתא ונחפךדחא דפקדן
22 ונכתא ואכלח לחמא ואשתיתא מנא בארתא דמליל עמך למימר לא תיכול לחמא ולא תשתי מנא לא תחנניש נבלתך
לקברא דאבתך: 23 והוה בחר דאכלח לחמא ובחר דאשתיתא וזרו ליה חסרא לנביא דאחיבהי: 24 ואזל ואשכחיה ארירי
בארשא וקטליה והוה נבלתיה רמיא בארתא וחסרא קאים לקבלה וארירי קאים בסטר נבלתא: 25 והוה גבריא עברין וחזו ית
נבלתא רמיא בארתא ונח ארירי קאים בסטר נבלתא ואחו ומלילו בקרתא דנביא שקרא סבא ותיב בה: 26 ושמע נביא דאחיבהי
מן ארתא ואמר נביא דיי הוה דסריב על מיסרא דיי ומסריה יי לארירי ותכריה וקטליה כפתגמא דיי דמליל ליה:
27 ומליל עם בנאיה למימר זריו ליה חסרא וזריו:

* Et dixit ei, Veni mecum, et comede panem. 15
* Et dixit, Non potero reuerti tecum, neq; 16
comedam panem, neque bibam aquam in loco
isto.

* Quia sic praecepit mihi in sermone Domi- 17
nus, dicens: Non comedas panem ibi, & non
bibas aquam, & non reuertaris in uia in qua
ieris in ea.

* Et dixit ad eum, Et ego propheta sum si- 18
cut & tu, & angelus locutus est ad me in ser-
mone Domini, dicens: Reduc eum tecum in
domum tuam, & comedat panem & bibat
aquam: & mentitus est ei.

* Et reduxit eum & comedit panem & bi- 19
bit aquam in domo eius.

* Et factum est cum ipsi sederent ad mensam, 20
factus est sermo Domini ad prophetam qui re-
duxerat eum. * Et dixit ad hominem Dei qui

venerat de Iuda, dicens: Hac dicit Dominus, 21
Quia exacerbasti verbum Domini, & non custo-
disti mandatum quod praecepit tibi Dominus
Deus tuus. * Et reuersus es & comedisti pa- 22
nem, et bibisti aquam in loco isto, in quo locutus
sum ad te, dicens: Non comedas panem & nō
bibas aquam, non ingrediatur corpus tuum in
sepulchrum patrum tuorum.

* Et factum est, postquam comedit ipse pa- 23
nem & bibit aquam, & strauit ipsi asinum
propheta: & reuersus est;

* Et abiit. & inuenit eum leo in uia, & 24
occidit eum, & erat corpus eius proiectum in
itinere, & asinus astabat iuxta illum, & leo
stabat iuxta cadauer.

* Et ecce viri transeuntes & viderunt mor- 25
ticinium proiectum in uia, & leo stetit iuxta
morticinium; & veniunt viri & loquuntur
in ciuitate, ubi propheta senex habitabat in ea.

* Et audiuit qui reduxerat eum de uia, & 26
ait: Homo Dei iste, qui exacerbauit uerbum
Domini, & tradidit eum Dominus leoni, &
confregit eum, & occidit eum iuxta uerbum
Domini quod locutus est ei.

* Et locutus est ad filios suos, dicens: Ster- 27
nite mihi asinum. & strauerunt.

* καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁδὸς μετ' ἐμοῦ καὶ φάγε ἄρτον. 15

* καὶ εἶπεν, ἃ μὴ δύναμαι τοῦ ἀπιστέψαι κατὰ θεοῦ, 16
ὅτε φάγω ἄρτον ἢ τεμῆ πίνω ὕδωρ ἐν τῇ ῥῆμα τέττω.

* ὅτι ὅπως ἐντέταλται μοι ἐν λόγῳ κυρίου, λέγων· 17
μὴ φάγῃς ἄρτον ἐκεῖ καὶ μὴ πίνῃς ὕδωρ, καὶ μὴ ἀπιστέ-
ψῃς ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ ἐπορεύθης ἐν αὐτῇ.

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, καὶ ἐγὼ πρὸς φητίην εἰμὶ ὡς 18
καὶ σὺ, καὶ ἄγγελος ἐλάλησε πρὸς με ἐν λόγῳ κυ-
ρίου, λέγων· ἀπιστέψον αὐτὸν μετὰ σεαυτοῦ εἰς τὸν
οἶκόν σου, καὶ φαγέτω ἄρτον καὶ πίνετω ὕδωρ· ἐξέψυ-
σατο αὐτῷ.

* καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν ἐξ ἐφ' ἁγίου ἄρτον ἐπ' ἐν ὕδωρ 19
ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

* καὶ ἐχρῆτο αὐτῶν καθημέριον ἀπὸ τῆς τραπέζης, 20
ἐχρῆτο λόγος κυρίου πρὸς τὸν πρὸς φητίην τὸν ἀπιστέ-
ψαντα αὐτόν.

* καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἀνθρώπον ὁ θεὸς τὸν ἡκόντα· 21
ἰδοὺ, λέγων· τάδε λέγει κύριος, ὁ θεὸς ὃν παρεπείρα-
νας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολήν μου
ἐντεταλατό μοι κύριος ὁ θεός σου.

* καὶ ἐπέστρεψας ἐξ ἐφ' ἁγίου ἄρτον ἐπ' ἐν ὕδωρ ἐν 22
τῷ ῥῆμα τέττω; ἐν ᾧ ἐλάλησα πρὸς σέ, λέγων· μὴ φά-
γῃς ἄρτον καὶ μὴ πίνῃς ὕδωρ, ἃ μὴ εἰσέλθῃ τὸ σῶμά σου
εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων σου.

* καὶ ἐχρῆτο κατὰ τὸ φαγεῖν αὐτὸν ἄρτον ἐπ' ἐν ὕδωρ, καὶ 23
ἐπέσαξεν αὐτῷ τὸ ὄνομα τῷ πρὸς φητίην, ἐπέστρεψε.

* ἐκ ἀπῆλθεν ἐξ οὗρου αὐτὸν ὁ λέων ἐν τῇ ὁδῷ, ἐθά- 24
νάτωσεν αὐτόν· ἐν τῷ σῶμα αὐτοῦ ἐρριμύριον ἐν τῇ ὁδῷ,
ἐὼ ὄνος εἰσῆκει παρ' αὐτοῦ, ἐὼ λέων εἰσῆκει πρὸς τὸ σῶμα.

* καὶ ἰδοὺ ἀνδρες παραπορευόμενοι ἐεῖδον τὸ θνησι- 25
μαῖον ἐρριμύριον ἐν τῇ ὁδῷ, ἐὼ λέων εἰσῆκει ἐχόμενα ὁ
θνησιμαίου (ἐρχόν)· οἱ ἀνδρες ἐλαλοῦσιν ἐν τῇ πό-
λει, ἃ ὁ πρὸς φητίης ὁ πρὸς φητίης κατῴκει ἐν αὐτῇ.

* καὶ ἠκούσεν ὁ ἀπιστέψας αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ, ἐεῖπεν, ὁ 26
ἀνθρώπος ὁ θεὸς ὅστις, ὃς παρεπείρασεν τὸ ῥῆμα κυρίου,
ἐδῶκεν αὐτὸν κύριος τῷ λέοντι, ἐσυμέτεψεν αὐτὸν καὶ
ἐθανάτωσεν αὐτόν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν αὐτῷ.

* καὶ ἐλάλησεν πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, λέγων· ἀπιστά- 27
ζατέ μοι τὸ ὄνομα· ἐπέσαξαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et dixit ei, Veni mecum in domum; & comede panem.

16 non comedam panem, & non bibam tecum aquam in loco hoc.

17 Nam decretum est super me in verbo Domini, Non comedas pa-

18 nem, & non bibes ibi aquam, & non redibis ut vadas per viam qua iuisti.

19 Et dixit ei, Etiam ego sum propheta sicut tu, &

20 angelus locutus est mecum in verbo Domini, dicens: Reduc illum tecum in domum tuam: & comedat panem & bibat aquam. men-

21 titus est ei.

22 Et redijt cum illo, & comedit panem in domo eius, & bibit aquam.

23 Et fuit adhuc illis in circuitu

24 mensæ sedentibus, factum est verbum prophetiæ à Domino cum propheta qui reduxerat illum.

25 Et vaticinatus est

26 contra prophetam Domini, qui venerat de tribu Iehudah, dicendo: Sic dixit Dominus, Propterea quod rebellasti in dictum Domini;

27 nec seruasti præceptum quod præceperat tibi Dominus Deus tuus.

28 Sed redijsti & comedisti panem, & bibisti aquam in

29 loco de quo locutus fuerat tecum, dicendo; Non comedas panem & non bibas aquam: non colligetur cadauer tuum in sepulchrum pa-

30 trum tuorum.

31 Et fuit postquam comederunt panem, & postquam biberunt, strauit illi asinum propheta quem re-

32 duxerat.

33 Et abiit & inuenit eum leo in uia, & occidit illum: & erat cadauer eius proiectum in uia, & asinus stabat

34 iuxta illud, & leo stabat in latere cadaueris.

35 Et ecce viri transeuntes viderunt cadauer proiectum in uia, &

36 leonem stantem in latere cadaueris; & venerunt & locuti sunt in ciuitate in qua propheta mendax senex habitabat.

37 Et audiuit propheta qui reduxerat illum de uia, & dixit, Propheta Domini ipse est qui rebellauit in dictum Domini, & tradidit

38 eum Dominus leoni, & fregit eum & occidit eum iuxta uerbum Domini quod locutus fuerat ei:

39 Et locutus est cum filiis suis, dicendo, Sternite mihi asinum: & strauerunt.

15 Et dixit, Non possum redire tecum & intrare tecum, &

16 Et dixit ei, Etiam ego sum propheta sicut tu, &

17 Nam decretum est super me in verbo Domini, Non comedas pa-

18 nem, & non bibes ibi aquam, & non redibis ut vadas per viam qua iuisti.

19 Et dixit ei, Etiam ego sum propheta sicut tu, &

20 angelus locutus est mecum in verbo Domini, dicens: Reduc illum tecum in domum tuam: & comedat panem & bibat aquam. men-

21 titus est ei.

22 Et redijt cum illo, & comedit panem in domo eius, & bibit aquam.

23 Et fuit adhuc illis in circuitu

24 mensæ sedentibus, factum est verbum prophetiæ à Domino cum propheta qui reduxerat illum.

25 Et vaticinatus est

26 contra prophetam Domini, qui venerat de tribu Iehudah, dicendo: Sic dixit Dominus, Propterea quod rebellasti in dictum Domini;

27 nec seruasti præceptum quod præceperat tibi Dominus Deus tuus.

28 Sed redijsti & comedisti panem, & bibisti aquam in

29 loco de quo locutus fuerat tecum, dicendo; Non comedas panem & non bibas aquam: non colligetur cadauer tuum in sepulchrum pa-

30 trum tuorum.

31 Et fuit postquam comederunt panem, & postquam biberunt, strauit illi asinum propheta quem re-

32 duxerat.

33 Et abiit & inuenit eum leo in uia, & occidit illum: & erat cadauer eius proiectum in uia, & asinus stabat

34 iuxta illud, & leo stabat in latere cadaueris.

35 Et ecce viri transeuntes viderunt cadauer proiectum in uia, &

36 leonem stantem in latere cadaueris; & venerunt & locuti sunt in ciuitate in qua propheta mendax senex habitabat.

37 Et audiuit propheta qui reduxerat illum de uia, & dixit, Propheta Domini ipse est qui rebellauit in dictum Domini, & tradidit

38 eum Dominus leoni, & fregit eum & occidit eum iuxta uerbum Domini quod locutus fuerat ei:

39 Et locutus est cum filiis suis, dicendo, Sternite mihi asinum: & strauerunt.

* וילך וימצא את נבלתו משלכת בדרך
והמור והאריה עמדים אצל הנבלה לא אכל
האריה את הנבלה ולא שבר את החמור:
* וישא הנביא את נבלת איש האלהים
וינחהו אל החמור וישיבהו ויבא אל עיר הנביא
הזקן לספר ולקברו: * וינח את נבלתו
בקברו ויספרו עליו הוי אחי:
* ויהי אחרי קברו אתו ויאמר אל בניו לאמר
במותי וקברתם אתי בקבר אשר איש האלהים
קבור בו אצל עצמותיו הנחהו את עצמותי:
* כי היה יהיה הדבר אשר קרא בדבר יהוה
על המזבח אשר בבית אל ועל כל בתי הבמות
אשר בערי שמרון:
* אחר הדבר הזה לא שב ירבעם מדרכו
הרעה וישב ויעש מקצות העם כהני במור
החפץ ימלא את ידו ויהי כהני במור:
* ויהי בדבר הזה לחטאת בית ירבעם ולהכחיד
ולהשמיד מעל פני האדמה:

יד

* בעת ההיא חלה אביר בן ירבעם:
* ויאמר ירבעם לאשתו קומי נא והשתני
ולא ידעו כי אתי אשר ירבעם והלכת שלח
הנה שם אחיה הנביא הוא דבר עלי למלך
על העם הזה:
* ולקחת בידך עשרה לחם ונקדים ובקב
דבש ובאת אליו הוא יגיד לך מה יהיה לנער:
* ותעש כן אשת ירבעם ותקם ותלך שלח
ותבא בית אחיה ואחיהו לא יכל לראות כי קמו
עיניו משיבו:

18 * Et ille abiisset, inuenit cadauer eius
proiectum in via, & asinum & leonē stan-
tes iuxta cadauer. Non comedit leo de ca-
dauere, nec læsit asinum.
19 * Tulit ergo propheta cadauer viri
Dei, & posuit illud super asinum, & re-
uersus intulit in ciuitatem prophetæ se-
nis vt plangeret eum.
20 * Et posuit cadauer eius in sepulchro
suo, & planxerūt eum, Heu heu mi frater.
21 * Cūque planxissent eum, dixit ad fi-
lios suos, Cū mortuus fuero, sepelite me
in sepulchro in quo vir Dei sepultus est,
iuxta ossa eius ponite ossa mea.
22 * Profecto enim veniet sermo quem
prædixit in sermone Domini cōtra altare
quod est in Bethel, & contra omnia pha-
na excelsorū quę sunt in vrbibus Samarię.
23 * Post verba hæc non est reuersus Hier-
oboam de via sua pessima, sed econtrario
fecit de nouissimis populis sacerdotes ex-
celforum; quicunque volebat implebat
manū suam, & fiebat sacerdos excelsorū.
24 * Et propter hanc causam peccauit do-
mus Hieroboam, & euerfa est, & deleta de
superficie terræ.

CAP. XIII.

1 **I**N tempore illo ægrotauit Abia filius
A Hieroboam.
2 * Dixitq, Hieroboam vxori suę, Surge
& cōmuta habitum ne cognoscaris quod
sis vxor Hieroboam, & vade in Silo, vbi
est Ahias propheta qui locutus est mihi
quod regnaturus essem super populum
hunc.
3 * Tolle quoque in manu tua decem pa-
nes & crustulam, & vas mellis, & vade ad
illum. Ipse enim indicabit tibi quid euen-
turum sit puero huic.
4 * Fecit vt dixerat vxor Hieroboam, &
confurgens abiit in Sylo, & venit in do-
mum Ahia. At ille non poterat videre,
quia caligauerant oculi eius præ sene-
ctute.

תרגום יונתן

18 ואז ואשכח ית נבלתיה רמיא בארץ ואריא קיימין בסטר נבילתא לא אכל אריא ית נבילתא ולא חמר ית חמרא:
19 ונטל נביא שקרא ית נבילתא דנביא דיי ואחיהו על חמרא ואחיהו ואתא לקרשא דנבי שקרא סבא למספר ולמקבריה:
20 ואחיהו ית נבילתיה בקבריה וספרו עליו ווי על אחי:
21 והקברו ית בקברא דנביא דיי קביר ביה בסטר גרמיה אחיהו ויגרמי:
22 ויי על אגורא די בבית אל ועל כל בתי במתא די בקרוי שמרון:
23 ועבד קצת מן עמא כומרי במתא דרעי מקריב ית קרבניה ויחזו כומרי לבמתא:
24 ולגמרא ולשימארה מעל אפי ארעא:

יד

1 בעידנא ההיא מרע אביר בן ירבעם:
2 וישא נביא חלה הוא מליל עלי למחוי מלכא על עמא דדין:
3 ותסבין בידך עשרה טולמין ולחם וכיסבין ולוע דבש ותסבין לחיה והוא יחוי לך מה יהא לרביא:
4 ועבדת מן עמא כומרי במתא דרעי מקריב ית קרבניה ויחזו כומרי לבמתא ויחזו עינניהו מסיביה:

* Et abiit & inuenit corpus eius proiectum in via, & asinus & leo steterunt iuxta corpus, & non comedit leo corpus vel asinum, & non confregit asinum.

* Et tulit propheta senex corpus hominis Dei, & imposuit illud super asinum, & reduxit illud in ciuitatem propheta senis, ut plangerent & sepelirent eum.

* Et posuit corpus eius in sepulchro suo, & planxit eum, Heu frater.

* Et factum est postquam planxerunt eum; & ait filijs suis, dicens: Si mortuus fuero, sepelite me in sepulchro isto, in quo homo Dei sepultus est in eo; iuxta ossa eius ponite me, ut saluentur ossa mea cum ossibus eius.

* Quia factum erit verbum quod locutus est in sermone Domini super altare quod in Bethel, & contra domos excelsorum quae sunt in Samaria.

* Et post verbum hoc non reuersus est Hieroboam de malicia sua, & reuersus est & fecit de parte populi sacerdotes excelsorum. qui volebat, implebat manum suam, & fiebat sacerdos excelsorum.

* Et factum est verbum hoc in peccatum domui Hieroboam, & in destructionem, & in perditionem a facie terra.

CAP. XIII.

IN tempore illo egrotauit Abia filius Hieroboam.

* Et uxori suae dixit Hieroboam, Surge, & mutaberis; non cognoscent quod tu uxor Hieroboam, & vades in Selo. Ecce illic Achia propheta, ipse locutus est ad me, quod regnabo super populum hunc.

* Et tolle in manu tua decem panes, & collyria, & vas mellis, & ibis ad illum: ipse nuntiabit tibi quid erit puero.

* Et fecit sic uxor Hieroboam, & surrexit & abiit in Selo, & intrauit in domum Achia, & homo senex ad videndum, & caligabant oculi eius praeseneclute eius.

* καὶ ἐπορεύθη καὶ εὗρε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ, & ὁ ὄνος & ὁ λέων εἰσῆλθον πρὸς τὸ σῶμα· καὶ οὐκ ἔφαγον τὸ σῶμα ἢ τὸν ὄνον, καὶ οὐ συνέτριψαν τὸν ὄνον.

* καὶ ἦρεν ὁ πρεσβύτερος ὁ πρεσβύτερος τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου & τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ ἐπὶ τὸν ὄνον, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸ εἰς τὴν πόλιν τοῦ πρεσβυτέρου & πρεσβυτέρου τοῦ κόψατο αὐτὸν & θάψατο αὐτόν.

* καὶ ἐθηκεν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ, καὶ ἐκόψατο αὐτόν, καὶ ἀδελφεῖ.

* καὶ ἐχρέτο μὲν τὸ κόψατο αὐτόν, & εἶπεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, λέγων· ἐὰν ἀποθῶμαι, θάψατέ με ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ, ἐν ᾧ ὁ ἀνθρώπος & θεοῦ τέταπται ἐν αὐτῷ, πρὸς τὰ ὅσα αὐτὸς θέτε με, ἵνα σωθῇ τὰ ὅσα με μὲν τῶν αὐτοῦ.

* ὅτι γινόμενον ἔσται τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν ἐν λόγῳ κυρίου ἐπὶ τοῦ βασιλείου & ἐν βασιλείᾳ, & ἐπὶ τοῖς οἰκοῖς τῶν υἱῶν τῶν ἐν σαμαρείᾳ.

* καὶ μὲν τὸ ῥῆμα τοῦτο οὐκ ἐπέστρεψεν ἱεροβοάμ ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψε & ἐποίησεν ἐκ μέγας & λαοὺς ἱερέας τῶν υἱῶν· ὁ βουλόμενος ἐπλήρου τὴν χεῖρα αὐτοῦ, & ἐγένετο ἱερεὺς τῶν υἱῶν.

* καὶ ἐχρέτο τὸ ῥῆμα τοῦτο εἰς ἀμαρτίαν τῶν οἰκῶν ἱεροβοάμ, καὶ εἰς ὀλεθρον καὶ εἰς ἀφανισμόν ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου.

ιδ'.

* Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠρρώσθησεν ἀβιά υἱὸς ἱεροβοάμ.

* καὶ τῇ γυναίκῃ αὐτοῦ εἶπεν ἱεροβοάμ, ἀνάστηθι, καὶ ἀλλοιωθήσῃ, & γνώσονται ὅτι σὺ γυνὴ ἱεροβοάμ, & πορεύθη εἰς σηλῶ· ἰδοὺ ἐκεῖ ἀχιά ὁ πρεσβύτερος, αὐτὸς ἐλάλησεν ἐπ' ἐμὲ τοῦ βασιλεύου ἐπὶ τὸν λαόν τοῦτον.

* καὶ λάβε εἰς τὴν χεῖρά σου δέκα ἄρτους, καὶ κολλύρια, & σάμνον μέλιτος, & ἐλθύσῃ πρὸς αὐτόν· αὐτὸς ἀναγγελεῖ σοι τί ἔσται τῷ παιδίῳ.

* καὶ ἐποίησεν ὕτω ἡ γυνὴ ἱεροβοάμ, & ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη εἰς σηλῶ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ἀχιά· & ὁ ἀνδρῶπιος πρεσβύτερος & ἰδοὺ, & ἡμελυώπου & ὁ φθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ γήρους αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁸ Et iuit & inuenit cadauer eius proiectum in via, & asinum & leonem stantes propè cadauer; non comedit leo cadauer, & non fregit asinum.

²⁹ Et tulit propheta mendax cadauer prophetae Domini, & collocauit illud super asinum, & reduxit illud, & venit in ciuitatem propheta mendicis senis, ad plangendum & sepeliendum illud.

³⁰ Et deduxit cadauer eius in sepulchrum suum, & lamentati sunt super illo; Heu super fratre meo.

³¹ Et fuit postquam sepelierunt illum, dixit filijs suis, dicendo: Cum mortuus fuero, & sepelietis me in sepulchro in quo propheta Domini est sepultus: iuxta ossa eius ponite ossa mea.

³² Nam firmando firmabitur verbum, quod vaticinatus est in verbo Domini contra aram, quae est in Bethel, & contra omnes domos excelsorum quae sunt in vrbibus Somron.

³³ Post verba ista non rediit Ierobgham ex via sua mala, sed rediit & fecit partem e populo sacerdotes excelsorum. qui volebant, offerebant munus suum, & erant sacerdotes excelsorum.

³⁴ Et fuit res ista in reatum domus Ierabgham, & ut exterminaretur & perderetur e superficie terrae.

CAP. XIII.

IN tempore illo malè habuit Abiah filius Ierabgham.

Et dixit Ierabgham uxori suae, Surge nunc & muta te, ut non cognoscant quod tu sis uxor Ierabgham: & ibis in Silo, & ecce ibi est Ahhiah propheta, ipse locutus est de me quod futurus essem rex super populum hunc.

Et accipies in manu tua decem tortas panis, & placentas, & gutturnium mellis; & ibis ad eum, & ille indicabit tibi quid erit puero.

Et fecit sic uxor Ierabgham, & surrexit & iuit in Siloh, & venit in domum Ahhiah; & Ahhiah non poterat videre, & steterant oculi eius praeseneclute eius.

* ויהוה אמר אל אחיהו הנה אשת ירבעם
 בארה לדרש דבר מעמך אל בנה כי חלה הוא
 בזה וכוה תדבר אליה ויהי כבאה והיא מתנכרה:
 * ויהי כשמע אחיהו את קול רגליה באה בפתח
 ויאמר באי אשר ירבעם למה זה את מתנכרה
 ואנכי שלוח אליך קשה: * לבי אמרי לירבעם
 כוה אמר יהוה אלהי ישראל יען אשר הרמתיך
 מתוך העם ואתנך נגיד על עמי ישראל:
 * ואקרע את הממלכה מבית דוד ואתנה לך
 ולא היית כעבדי דוד אשר שמר מצותי ואשר
 הלך אחרי בכל לבבו לעשות רק הישר בעיני:
 * ותורע לעשות מכל אשר חיו לפניך ותלך
 ותעשה לך אלהים אחרים ומסכות להבעיסני
 ואתי השלכת אחרי גוך:
 * לכן הנני מביא רעה אל בית ירבעם והכרתי
 לירבעם משתי בקיר עצור ועזוב בישראל
 ובערתי אחרי בית ירבעם כאשר יבער הגלל עד
 תמו: * המת לירבעם בעיר יאכלו הכלבים
 והמת בשדה יאכלו עוף השמים כי יהוה דבר:
 * ואת קומי לבי לביתך בבאה רגליך העירה
 ומת הילד: * וספרו לו כל ישראל וקברו
 אתו כי זרה לבדו יבא לירבעם אל קבר יען
 נמצא בו דבר טוב אל יהוה אלהי ישראל בבית
 ירבעם: * והקים יהוה לו מלך על ישראל
 אשר יכרית את בית ירבעם וזה היום ומה
 גם עתה: * והכה יהוה את ישראל כאשר
 ינוד הקנה במים ונתש את ישראל מעל האדמה
 הטובה הזאת אשר נתן לאבותיהם וזרם מעבר
 לנהר יען אשר עשו את אשריהם מכעיסים
 את יהוה:

5 *Dixit autē Dñs ad Ahiam, Ecce vxor Hieroboā ingreditur vt consulat te super B filio suo qui ægrotat. Hæc & hæc loquē-
 ris ei. Cū ergo illa intraret & dissimu-
 6 laret se esse quæ erat: *Audiuit Ahias so-
 nitū pedum eius introeuntis per ostiū, &
 ait: Ingredere vxor Hieroboam, quare
 aliam te esse simulas? Ego autē missus sum
 7 ad te durus nuncius. *Vade & dic Hiero-
 boam: Hæc dicit Dñs Deus Israel, Quia
 exaltaui te de medio populi, & dedi te du-
 8 cem super populū meum Israel. *Et scidi
 regnū domus David & dedi illud tibi, &
 nō fuisti sicut seruus meus David, qui cu-
 stodiuit mādata mea, & secutus est me in
 toto corde suo, faciens quod placitū esset
 9 in conspectu meo. *Sed operatus es malē
 super omnes qui fuerunt ante te, & fecisti
 tibi deos alienos & conflates, vt me ad
 iracundiam prouocares, me autē proiecisti
 10 post corpus tuum. *Idcirco ecce ego in-
 ducam mala super domū Hieroboam, &
 percutiā de Hieroboam mingentē ad pa-
 11 rietem clausum & nouissimū in Israel, &
 mundabo reliquias domus Hieroboam, Inf. 16.6
 ficut mundari solet fimus vsq; ad purum. Inf. 21.6
 12 * Qui mortui fuerint de Hieroboā in ci-
 uitate, comedent eos canes: qui autē mor-
 tui fuerint in agro, vorabūt eos aues cæli,
 13 quia Dñs locutus est. *Tu igitur surge &
 vade in domū tuā, & in ipso introitu pe-
 14 dum tuorū in urbem, morietur puer. *Et
 planget eum omnis Israel & sepeliet. iste
 15 enim solus inferetur de Hieroboā in se-
 pulchrum quia inuentus est super eo ser-
 mo bonus à Dño Deo Israel in domo Hie-
 16 roboā. *Constituet autē sibi Dñs regem su-
 per Israel qui percutiet domū Hieroboā
 17 in hac die & in hoc tempore. *Et percu-
 tiet Dñs Deus Israel, sicut moueri solet a-
 rundo in aqua, & euellet Israel de terra bo-
 na hac, quam dedit patribus eorū, & ven-
 tilabit eos trans flumen, quia fecerūt sibi
 lucos vt irritarent Dominum.

תרגום יונתן

5 ויניי אמר לאחיהו והא אחיהו ירבעם אחיהו למחבב פתגמא מינך על ברה ארי ממרע הוא כרין וכרין תמליל עמה ויהי במיעלה והיא
 6 ויהוה כד שמע אחיהו ח קל ריגלהא עלה בתרעא ואמר עולי אחת ירבעם למה דנן את משתניא ואנא שליח לאתנבאה
 7 איולי אמרי לירבעם כדנן אמר ויי אלהא דישראל חלף דאפרישתך מגו עמא ומניחך למחוי מלכא על
 8 ואעדיתי יח מלכותא מבית דוד ויהבתא לך ולא חויתא כעבדי דוד דינטר פיקודי ויהליך בתר פולחני בכל לביה למעבר
 9 ואבאישתא למעבר מכל דהו קדמך ואולת ועברת לך טעונ עממיא ומחבא לארגזא קדמי ופולחני ארתיקת
 10 ככו הא אנא מיתי בישתא על בית ירבעם ואשיצי לירבעם ידע מדע אחיד ושביק בישראל ואפלי בתר ירבעם כמה
 11 דימות לירבעם בקרתא יאכלת כלבניא ודימות בחקלא יאכלת עופא דשמיא ארי במיקרא דיני גור כו:
 12 ואת קומי איולי לביתך במיעל רגליך לקרתא וימות רבניא: 13 ויספרון עלותי כל ישראל ויקברון ויהי ארי דין בלחודותי
 14 ויקים ויי קדמותי: 15 ויקים ויי קדמותי: 16 ויקים ויי קדמותי: 17 ויקים ויי קדמותי:

* Et dixit Dominus ad Achia, Ecce vxor Hieroboam ingreditur, vt quærat verbum à te super filio suo, quoniam agrotus est; secundum hoc & secundum hoc loqueris ad eam. & factum est cum intraret illa, & dissimulabat.

* Et factum est cum audiuit Achia sonitum pedum eius ingrediente ea in ostium, & ait: Ingredere vxor Hieroboam, quare tu dissimulas? & ego sum nuncius ad te durus.

* Abiens dic Hieroboam, Hec dicit Dominus Deus Israhel, Quia exaltaui te à medio populi, & dedi te ducem super populum Israhel:

* Et rupi regnum à domo David, & dedi illud tibi, & non fuisti sicut seruus meus Dauid, qui custodiuit mandata mea, & qui ambulauit post me in omni corde suo, ad faciendum rectum in oculis meis:

* Et malè operatus es vt faceres vltra omnes quicunque fuerant in conspectu meo; & ambulasti & fecisti tibi deos alienos, & conflastilia ad irritandum me, & me proiecasti post te:

* Idcirco ecce ego induco malum in domum Hieroboam, & perimam Hieroboam mingentem ad parietem, & detentum, & relictum in Israhel: & colligam Hieroboam vt colligitur fimus vsque dum consumetur ipse.

* Mortuum ex Hieroboam in ciuitate comedent canes, & mortuum in agro comedent volucres celi, quia Dominus locutus est.

* Et tu surge vade in domum tuam: & cum intrabunt pedes tui ciuitatem, morietur puer.

* Et plangent eum omnis Israhel, & sepelient eum, quia iste solus inducetur Hieroboam ad sepulchrum, quoniam inuentum est in eo verbum bonum de Domino Deo Israhel in domo Hieroboam.

* Et suscitabit Dominus sibi regem super Israhel, qui percutiet domum Hieroboam hac die, & adhuc & nunc.

* Et percutiet Dominus Israhel, sicut mouetur arundo in aqua; & euellet Israhel à summo terræ bonæ huius, quam dedit patribus eorum; & ventilabit eos à trans flumine, quia fecerunt lucos suos irritantes Dominum.

5 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἀχιά, ἰδὲ γυνὴ ἱεροβοάμ ἐισέρχετο) ὁ ἐκζητῆσαι ῥῆμα πρὸς αὐτὴν ὡς ἔπρεπε ὑπὸ αὐτῆς, ὅτι ἀρρώστος ἐστὶν, καὶ τούτο ἐκ τούτου λαλήσεις πρὸς αὐτήν. καὶ ἐγγύετο ἐν τῇ εἰσέρχει αὐτὴν ἐκπέξενό το.

6 * καὶ ἐγγύετο ὡς ἤκουσεν ἀχιά τὴν φωνὴν ποδῶν αὐτῆς εἰσερχομένης αὐτῆς ἐν τῇ αἰθύγῃ. καὶ εἶπεν, εἰσελθε γυνὴ ἱεροβοάμ, ἵνα τί τούτο σὺ διπλόκνονοις; ἐγὼ εἰμι διπλόκλον πρὸς σὲ σκληρὸς.

7 * πορδύθισα εἶπον τῷ ἱεροβοάμ, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἀντὶ ὅτι οὐκ ὕψωσά σε ἀπὸ μέθης λαοῦ, ἐδωκά σε ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαὸν ἰσραήλ.

8 * καὶ ἐρρηξά τὸ βασίλειον ἀπὸ οἴκου δαυὶδ, ἐδωκά αὐτὸ σοί, ἐπεὶ ἐγγύετο ὡς ὁ δούλος μου δαυὶδ, ὃς ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς μου, ἐπεὶ ἐπορεύθη ὀπίσω μου ἐν πάσῃ καρδίᾳ αὐτοῦ, ὅτι ποιῆσαι τὸ δέησεν ἐν ὀφθαλμοῖς μου.

9 * καὶ ἐπονηρῶσω ὅτι ποιῆσαι πρὸς πάντας τοὺς ἐχθρούς τοῦ πρὸς ὁπῶν μου. ἐπεὶ ἐπορεύθης καὶ ἐποίησας σεαυτῷ θεὸς ἑτέρους ἐκωνόματα ὅτι παροργίσαι με, ἐμὲ ἐρριψας ὀπίσω σου.

10 * διὰ τούτου ἰδὲ ἐγὼ ἄγω κακίαν πρὸς οἶκον ἱεροβοάμ, ἐπεὶ οὐκ ἐπύκνωσεν ἱεροβοάμ ἐργάζεσθαι πρὸς τὸν κύριον καὶ ἐπεχόμενον ἢ κατὰ ἐλεειμὸν ἐν ἰσραήλ. ἐπεὶ ἐπλήξω ἱεροβοάμ καθὼς ἐπλήξε) ἡ κόπρος ἕως τελευτῆσαι αὐτόν.

11 * τὸν τεθνηκότα ἱεροβοάμ ἐν τῇ πόλει κατὰ φάγονται κύωνες. ἐπεὶ τὸν τεθνηκότα ἐν τῇ ἀγρῷ κατὰ φάγονται) τὰ πετεινὰ ὅτι ἐρρωτοῦ, ὅτι κύριος ἐλάλησε.

12 * καὶ σὺ ἀνάστα πορεύθη εἰς οἶκόν σου, καὶ ἐν τῇ εἰσέρχει αὐτὸ πόδας σου τὴν πόλιν, διπλοκνονεῖται τὸ παιδάριον.

13 * καὶ κόψονται αὐτὸ πάντες ἰσραήλ, καὶ θάψουσιν αὐτόν, ὅτι ἔτος μόνον εἰσελεύσεται) τῷ ἱεροβοάμ πρὸς τάφον, ὅτι δέρεται ἐν αὐτῷ ῥῆμα καλὸν περὶ τοῦ κυρίου θεοῦ ἰσραήλ ἐν οἴκῳ ἱεροβοάμ.

14 * καὶ ἀνάσσει κύριος ἐαυτῷ βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ, ὃς πληξεί τὸν οἶκον ἱεροβοάμ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἐπὶ καὶ γε

15 νυν. ἐπεὶ πληξεί κύριος τὸν ἰσραήλ, καθὰ κινεῖται ὁ κάλαμος ἐν τῇ ὕδατι. ἐκκλινεῖ τὸν ἰσραήλ ἀπὸ δυνάμει τοῦ χειρὸς τοῦ ἀγαθῆς ταύτης, ἥς ἐδωκε τοῖς πατέράσιν αὐτῶν. ἐκλιμήσει αὐτὸς ἀπὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ. ἀντὶ ὅτι ἐποίησεν) τὰ ἄλλα αὐτῶν παροργίζοντες τὸν κύριον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et Dominus dixit ad Ahhiah, Ecce vxor Ierabgham venit vt quærat verbum ex te super filio suo, quia malè habet: sic & sic loqueris cum ea, & fuit cum ingrederetur ipsa, erat mutata.

* Et fuit cum audisset Ahhiah strepitum pedum illius introeuntis portam, dixit, Intra vxor Ierabgham: vt quid mutata es? Et ego missus sum ad vaticinandum contra te verba dura. * Abi dic Ierabgham, Sic dixit Dominus Deus Israhel: Propterea quod separaui te de medio populi, & praposui te vt esses rex super populum meum Israhel.

* Et transtuli regnum de domo David, & dedi illud tibi; sed non fuisti sicut seruus meus Dauid, qui custodiuit præcepta mea, & qui ambulauit post cultum meum in toto corde suo, faciendo tantummodo quod rectum est ante me. * Sed malè fecisti faciendopræ omnibus qui fuerunt ante te, & iuisti & fecisti tibi Errorem gentium, & conflastile, vt irritares me; & cultum meum elongasti è regione oculorum tuorum.

* Idcirco ecce ego adduco malum super domum Ierabgham, & exterminabo de Ierabgham cognoscens cognitionem, clausum, & derelictum in Israhel: & auferam post Ierabgham, sicut qui remouent sterces quousque finiant.

* Eum qui mortuus fuerit de Ierabgham in vrbe, comedent canes, & eum qui mortuus fuerit in agro, comedent aues cæli, quia dicto Domini decretum sic est. * Et tu surge & abi in domum tuam; cum intrauerint pedes tui urbem, morietur puer.

* Et lamentabuntur super illū omnis Israhel, & sepelient eum; quia hic solus congregabitur de Ierabgham in sepulchrum, propterea quod inuenta sit in eo res quæ recta est ante Dominum Deum Israhel in domo Ierabgham.

* Et suscitabit Dominus ante se regem super Israhel, qui exterminabit domum Ierabgham, eum qui viuit hodie, & etiam qui gignetur ex nunc & vltra.

* Et percutiet Dominus Israhel, sicut agitur canna in aquis; & euellet Israhel de terra bona hac quam dedit patribus eorum, & transnigrare faciet vltra Perath, propterea quod fecerunt lucos suos, irritantes Dominum.

* ויתן את ישראל בגלל חטאות ירבעם אשר
 חטא ואשר החטיא את ישראל :
 * ותקם אשת ירבעם ותלך ותבא תרצתה
 היא באה בסף הבית והנער מה :
 * ויקברו אתו ויספרו לו כל ישראל בדבר
 יהוה אשר דבר ביד עבדו אחיה הנביא :
 * ויתר דברי ירבעם אשר נלחם ואשר מלך
 הנם כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל :
 * והימים אשר מלך ירבעם עשרים ושתיים
 שנה וישכב עם אבתיו וימלך נדב בנו תחתיו :
 * ורחבעם בן שלמה מלך ביהודה בן
 ארבעים ואחת שנה ורחבעם במלכו ושבע
 עשרה שנה מלך בירושלם העיר אשר בחר
 יהוה לשום את שמו שם מכל שבטי ישראל
 ושם אמו נעמה העמנית :
 * ויעש יהודה הרע בעיני יהוה ויקנאו אתו
 מכל אשר עשו אבתם בחטאתם אשר חטאו :
 * ויבנו גם המה להם במזבחות ומצבות ואשרים
 על כל גבעה גבהה ותחת כל עץ רענן :
 * וגם קדש היה בארץ עשו ככל התועבת הגוים
 אשר הוריש יהוה מפני בני ישראל :
 * ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עליה
 שושק מלך מצרים על ירושלם :
 * ויקח את אצרות בית יהוה ואת אוצרות בית
 המלך ואת הכל לקח ויקח את כל מגני הזהב
 אשר עשה שלמה : * ויעש המלך רחבעם
 תחתם מגני נחשת והפקיד על יד שרי הרצים
 השמרים פתח בית המלך : * ויהי מדייבא
 המלך בית יהוה ישאום הרצים והשיבום אל-
 תא הרצים :

16 * Et tradet Dñs Deus Israel propter pec-
 cata Hieroboam qui peccauit & peccare
 17 fecit Israel. * Surrexit itaque vxor Hiero-
 boam, & abiit, & venit in Therfa. Cúmq;
 illa ingrederetur limen domus, puer mor-
 18 tuus est; * Et sepelierunt eum, & planxit
 eum omnis Israel iuxta sermonem Domi-
 ni quē locutus est in manu serui sui Ahiaē
 19 prophetæ. * Reliqua autem verborū Hie-
 roboam quomodo pugnaverit, & quomo-
 do regnauerit, ecce scripta sunt in libro
 20 verborū dierū regū Israel. * Dies autē qui-
 bus regnauit Hieroboā, viginti duo anni
 F sunt. Et dormiuit Hieroboam cū patri-
 bus suis, regnauitque Nadab filius eius p
 21 eo. * Porro Roboam filius Salomonis re-
 gnauit in Iuda. Quadraginta & vnus an-
 ni erat Roboam, cū regnare cœpisset, &
 decē & septem annis regnauit in Ierusalē
 ciuitate quam elegit Dñs vt poneret no-
 men suū ibi ex omnibus tribubus Israel.
 Nomen autem matris eius Naama Ama-
 22 nites. * Et fecit Iudas malum coram Do-
 mino & irritauerunt eum super omnibus
 quæ fecerant patres eorum in peccatis
 23 suis quæ peccauerunt. * Aedificauerunt
 enim & ipsi sibi aras & statuas, & lucos su-
 per omnem collem excelsū, & subter o-
 24 mnem arborem frondosam. * Sed & effoe-
 minati fuerunt in terra, feceruntq; omnes
 abominationes gentium quas attriuit Do-
 25 minus ante faciem filiorum Israel. * In
 quinto autē anno regni Roboam, ascendit
 26 Sefac rex Ægypti in Ierusalem. * Et tulit
 G thesauros domus Dñi, & thesauros regios
 & vniuersa diripuit, scuta quoque aurea q̄
 27 fecerat Salomō. * Pro quibus fecit rex Ro-
 boā scuta ærea, & tradidit ea in manu du-
 cum scutariorum & eorū qui excubabant
 28 ante ostium domus regis. * Cúmque ingre-
 deretur rex in domum Domini, porta-
 bant ea qui præeundi habebant officiū, &
 postea reportabant ad armamentarium
 scutariorum.

תרגום יונתן

16 וימסר יי ויתן ישראל ביד חובי ירבעם רחב ורחיב ית ישראל :
 17 וקמת אחת ירבעם ואולת ואחת לתרצה היא עלת בסיפא
 18 וקברו יתיה וספרו עלותיה כל ישראל כפתגמא דיי וימלך ביד עבדיה אחיה נביא :
 19 ושאר פתגמי ירבעם
 20 וימלא דמלך ירבעם עשרין ומרתין שנין
 21 ורחבעם בר שלמה מלך על דבית יהודה בר ארבעין וחד שנין רחבעם בר
 22 ועבדו דבית יהודה דביש קדם יי וארגיו קדמויה מכל דעבדו קדמיהון כחוביהון דחבו :
 23 ויבנו אף אינון להון כמז וקמן ואשרין על כל רמא מנשלא ותחוח כל אילן עבוק :
 24 ואף נפקת ברא חיות בארעא עבדו
 25 ככל תועבת עממא דהרין יי מן קדם בני ישראל :
 26 ויהוה בשתא חמישתא למלכא רחבעם סליק שישק מלכא דמצרים על ירושלם :
 27 ונסיב ית כל מאני בית מקדשא דיי וית אוצרי בית מלכא וית כולא נסיב ונסיב ית כל מגני דהבא דעבד שלמה :
 28 ועבד מלכא רחבעם חלופיהון מגני נחשא ומני על יד רבני רחשיא דנשרין חרע בית מלכא :
 ויהי בזמן דעליל מלכא לבית מקדשא דיי נסבין להון רחשיא וסחביין להון לדובא רחשיא :

¹⁶ * Et tradet Dominus Ifrael gratia peccato-
rum Hieroboam, qui peccauit & qui peccare fe-
cit Ifrael.

¹⁷ * Et surrexit vxor Hieroboam & abiit in
Thersa, & factū est cū ingrederetur in vesti-
bulum domus, & puer mortuus est.

¹⁸ * Et sepelierunt eum, & planxerunt eum
omnis Ifrael secundū verbum Domini, quod
locutus est in manu serui sui Achia propheta.

¹⁹ * Et reliquum verbum Hieroboam quātum
bellauit, & quantum regnauit, ecce ea scripta
in libro verborum dierum regum Ifrael.

²⁰ * Et dies quibus regnauit Hieroboam vigin-
ti & duo anni, & dormiuit cum patribus suis,
& regnauit Nadab filius eius pro eo.

²¹ * Et Roboam filius Salomonis regnauit in
Iuda: filius quadraginta & vnus annorum
Roboam cū regnaret ipse, & septendecim an-
nis regnauit in Hierusalem ciuitate in qua ele-
git Dominus vt poneret nomen suū ibi ex o-
mnibus tribubus Ifrael; & nomen matris eius
Naama Amanitis.

²² * Et fecit Iudas malum coram Domino; &
emulatus est eum in omnibus quæ fecerūt pa-
tres sui, & in peccatis suis quæ peccauerunt.

²³ * Et edificauerunt sibi excelsa, & statuas,
& lucos super omnem collem excelsū, & sub-
ter omne lignum frondosum.

²⁴ * Et coniuratio facta est in terra, & fecit
ab omnibus abominationibus gentium, quas
abstulit Dominus à facie filiorum Ifrael.

²⁵ * Et factum est in anno quinto, regnante
Roboam, ascendit Susac rex Aegypti in Hieru-
salem.

²⁶ * Et tulit omnes thesauros domus Domini,
& thesauros domus regis, & vniuersa cepit,
& scuta aurea quæ fecit Salomon.

²⁷ * Et fecit Roboam rex scuta area pro eis, &
prepositi erant super ea duces præcursorum, cu-
stodientes portam domus regis.

²⁸ * Et factum est vt ingressus est rex in do-
mum Domini, portabant ea præcursores &
firmabant ea in thalamum præcursorum.

¹⁶ * καὶ δώσει κύριος τὴν ἰσραήλ χάριν αἱμαρτιῶν ἱερο-
βοάμ, ὃς ἡμαρτῶν & ὃς ἐξῆμαρτεν ἰσραήλ.

¹⁷ * καὶ ἀνέστη ἡ γυνὴ ἱεροβοάμ καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν θερ-
σά· & ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν ἐν τῇ πυλῶνι τοῦ οἴκου, καὶ τὸ
παιδάριον ἀπέθανε.

¹⁸ * καὶ ἐθαψαν αὐτόν, & ἐκόψθη αὐτὸ πᾶς ἰσραήλ
καὶ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ
αχία τοῦ περσῆτου.

¹⁹ * καὶ περὶ ῥῆμα τὰ ἱεροβοάμ ὅσα ἐπολέμησε &
ὅσα ἐβασίλευσεν, ἰδὲ αὐτὰ γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου
ῥημάτων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ.

²⁰ * & αἱ ἡμέραι αἷς ἐβασίλευσεν ἱεροβοάμ εἴκοσι & δύο
ἔτη, & ἐκοιμήθη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, & ἐβασίλευσε
ναδάβ υἱὸς αὐτοῦ ἀντὶ αὐτοῦ.

²¹ * καὶ ῥοβοάμ υἱὸς θεομωρτ & ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰερ-
ουσαλὴμ, υἱὸς τεσσαράκοντα & ἑνὸς ἐτῶν ῥοβοάμ, ἐν τῇ βασι-
λεύει αὐτοῦ. & ἐπὶ αὐτὸν ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰερου-
σαλὴμ τῇ πόλει ἐν ᾗ ἐξελέξατο κύριος θεῶν τὸ ὄνο-
μα αὐτοῦ ἐκ πάντων φυλῶν ἰσραήλ. & τὸ ὄνομα τῆς
μητρὸς αὐτοῦ ναάμα ἡ αμανίτις.

²² * καὶ ἐποίησεν ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. & πα-
ρεζήλωσεν αὐτὸν ἐν πάσιν οἷς ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ,
& ἐν ταῖς αἱμαρτίαις αὐτῶν αἷς ἡμαρτων.

²³ * & ὠκοδόμησαν ἑαυτοῖς ὑψηλὰ & στήλας καὶ ἄλση
ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὄρεσιν ὑψηλοῖς, & ὑπεκάλω παντὸς ξύλου
συσκίου. * καὶ σὺν δέσμος ἐγένετο ἐν τῇ γῇ, & ἐποίησεν
δύο πλῆθεις τῶν βδελυγμάτων τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρε
κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

²⁴ * καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἐνιαυτοῖς τῆς πέμπτῃ βασιλεύοντος
ροβοάμ, ἀνέβη θουακ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ ἰερουσαλὴμ.

²⁵ * καὶ ἔλαβε πᾶν τὸ χρυσὸν τῶν θησαυρῶν οἴκου κυρίου καὶ
τῶν θησαυρῶν οἴκου τοῦ βασιλέως, & τὰ πλῆθεις ἔλαβε, &
τὰ ὅπλα τὰ χρυσὰ αὐτοῖς ἐποίησε θεομωρῶν.

²⁶ * καὶ ἐποίησε ῥοβοάμ ὁ βασιλεὺς ὅπλα χαλκᾶ ἀντὶ
αὐτῶν. & ἐπέθεντο ἐπ' αὐτῶν ἡ γάμειροι τῶν πραι-
ποσίτων & φυλάσσοντες τὸν πυλῶνα οἴκου τοῦ βασιλέως.

²⁷ * καὶ ἐγένετο ὡς δὴ εἰσεπορεύετο ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον
κυρίου, ἦρον αὐτὰ οἱ πραιποσίτοι & ἀπηρείδοντο αὐτὰ
εἰς τὸ θῆναι τῶν πραιποσίτων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁶ Et tradet Dominus Ifrael ob reatus Ierabgham, qui peccauit & peccare fecit Ifrael. ¹⁷ Et surrexit vxor Ierabgham, & abiit, & venit in Thirzah: ipsa intrante limen domus, puer mortuus est.

omnis Ifrael, iuxta verbum Domini quod locutus fuerat per manum serui sui Ahhiah propheta. ¹⁸ Et sepelierunt illum & lamentati sunt super illum omnes Ifrael.

¹⁹ Et reliquum verborum Ierabgham quomodo inuenerit bellum, & quomodo regnauerit, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Ifrael.

²⁰ Et dies quibus regnauit Ierabgham, fuerunt viginti & duo anni; & dormiuit cum patribus suis, & regnauit Nadab filius eius pro eo.

²¹ Et Rehhabgham filius Selomoh regnauit super viros domus Iehudah: filius quadraginta & vnus annorum erat Rehhabgham quando regnauit, & septendecim annis regnauit in Ierusalem, ciuitate in qua complacuit sibi Dominus ponere maiestatem suam ibi prae omnibus tribubus Ifrael, & irritauerunt eum magis, quam omnia quæ fecerant maiores eorum, peccatis suis quæ peccauerunt.

²² Et edificauerunt etiam ipsi sibi excelsa, & statuas & lucos super omnem collem eleuatū, & sub omni arbore frondosa. ²³ Et etiam scortum fuit in terra: fecerunt secundum omnem abominationem gentium quas eiecit Dominus ante filios Ifrael.

²⁴ Et fuit anno quinto regis Rehhabgham, ascendit Sifak rex Misraim contra Ierusalem.

²⁵ Et cepit omnia vasa domus sanctuarij Domini & thesauros domus regis, & omnia cepit, & cepit omnia scuta auri quæ fecerat Selomoh.

²⁶ Et fecit rex Rehhabgham pro eis scuta aris, & deposuit in manu magistrorum cursorum, qui custodiebant portam domus regis.

²⁷ Et fuit tempore quo veniebat rex in domum sanctuarij Domini, accipiebant ea cursores, & referebant illa in conclave cursorum.

* ויתר דברי רחבעם וכל אשר עשה הלא תמה
כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה:
* ומלחמה היתה בין רחבעם ובין ירבעם
כל הימים: * וישכב רחבעם עם אבתיו ויקבר
עם אבתיו בעיר דוד ושם אמו נעמה העמנית
וימלך אביה בנו תחתיו:

טו

* ובשנת שמונה עשרה למלך ירבעם
בן נבט מלך אבים על יהודה:
* שלש שנים מלך בירושלם ושם אמו מעכה
בת אבישלום: * ולך בכל חטאות אביו
אשר עשה לפניו ולא היה לבנו שלם עם
יהוה אלהיו כלבב דוד אביו: * כי למען דוד
נתן יהוה אלהיו לו ניר בירושלם להקים את
בנו אחריו ולהעמיד את ירושלם:
* אשר עשה דוד את הישר בעיני יהוה ולא
סר מכל אשר צוהו כל ימי חייו רק בדבר אוריה
החתי: * ומלחמה היתה בין רחבעם ובין
ירבעם כל ימי חייו:
* ויתר דברי אבים וכל אשר עשה הלווא
הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה
ומלחמה היתה בין אבים ובין ירבעם:
* וישכב אבים עם אבתיו ויקברו אתו בעיר
דוד וימלך אסא בנו תחתיו: * ובשנת עשרים
לירבעם מלך ישראל מלך אסא על יהודה:
* וארבעים ואחת שנה מלך בירושלם ושם
אמו מעכה בת אבישלום:
* ויעש אסא הישר בעיני יהוה כדוד אביו:
* ויעבר הקדשים מן הארץ ויסר את כל
הגללים אשר עשו אבתיו:

²⁹ * Reliqua aut sermonum Roboam & omnia quæ fecit, ecce scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda.

³⁰ * Fuitq; bellum inter Roboam & Hieroboam cunctis diebus. * Dormiuitque Roboam cum patribus suis, & sepultus est cum eis in ciuitate Dauid. Nomen autem matris eius Naama Amanitis. Et regnauit Abia filius eius pro eo.

CAP. XV.

¹ ^{2. Paral.} ^{12.4} **I**gitur in octauo decimo anno regni Hieroboam filij Nabath, regnauit Abia

² super Iudam. * Tribus annis regnauit in Ierusalem. Nomen matris eius Maacha filia Abessalon. * Ambulauitque in omnibus peccatis patris sui quæ fecerat ante eum, nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo sicut cor Dauid patris eius.

⁴ * Sed propter Dauid dedit ei Dñs Deus suus lucernam in Ierusalem, vt suscitaret filiū eius post eum, & statueret Ierusalem;

⁵ * Eò quòd fecisset Dauid rectum in oculis Dñi, & nō declinasset ab omnibus, quæ præceperat ei cunctis diebus vitæ suæ, excepto sermone Vriæ Ethæi. * Attamen

⁶ bellum fuit inter Roboam & Hieroboam

⁷ omni tempore vitæ eius. * Reliqua autē sermonū Abiæ & omnia quæ fecit, nōne hæc scripta sunt in libro verborū dierum regum Iuda? Fuitque prælium inter Abiam & inter Hieroboam.

⁸ * Et dormiuit Abia cum patribus suis, & sepelirunt eum in ciuitate Dauid; regnauitque Afa filius eius pro eo. * In anno ergo vicefimo Hieroboam regis Israel, regnauit Afa rex Iuda.

¹⁰ * Et quadraginta & vno anno regnauit in Ierusalem. Nomen matris eius Maacha filia Abessalon.

¹¹ * Et fecit Afa rectum ante conspectum Domini, sicut Dauid pater eius.

¹² * Et abstulit effœminatos de terra, purgauitque vniuersas sordes idolorum quæ fecerant patres eius.

תרגום יונתן

²⁹ ושאר פתגמי רחבעם וכל דעבר הלא אינן פתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה:
³⁰ וקרבא הוה בין רחבעם ובין ירבעם כל יומיא:
דדוד ושום אמיה נעמה דמבני עמון ומלך אבים בריה תחותיה:

טו

מלך אבים על דבית יהודה:
² תלת שנין מלך בירושלם ושום אמיה מעכה בת אבישלום:
³ ואזל בכל חובי אבותי דעבר קדמותי ולא הוה לביה שלים בדחלתא דיי אלהיה כלפא דדוד אבותי:
⁴ ארי בדיל דוד קים יי אלהיה ליה מלכו בירושלם לאקמא ית בריה בתרותי ולקומא ית ירושלם:
⁵ דעבר דוד ית דכשר קדם יי לא סטא מכל דפקדיה כל יומי חייה לחוד בפתגם אוריה חיחאה:
⁶ וקרבא הוה בין רחבעם ובין ירבעם כל יומי חייה:
⁷ ושאר פתגמי אבים וכל דעבר הלא אינן פתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה וקרבא הוה בין אבים ובין ירבעם:
⁸ ושכיב אבים עם אבתותיה ויקברו יתיה בקרתא דדוד ומלך אסא בריה תחותיה:
⁹ ובשנת עשרין לירבעם מלך ישראל מלך אסא על שבטא דבית יהודה:
¹⁰ וארבעין וחדא שנין מלך בירושלם ושום אמיה מעכה בת אבישלום:
¹¹ ויעבר אסא דכשר קדם יי כדוד אבותי:
¹² ופרי נפקת ברא מן ארעא ואעדי ית כל מעותא דעברו אבתותיה:

* Et reliqua sermonum Roboam & omnia 29
quæ fecit, nonne hæc scripta in libro sermonum
dierum regum Juda?

* Et bellum fuit inter Roboam & Hiero- 30
boam cunctis diebus.

* Et dormiuit Roboam cum patribus suis; 31
& sepelitur cum patribus suis in ciuitate Da-
uid; & nomen matris eius Naama Ammani-
tis, & regnauit Abia filius eius pro eo.

CAP. XV.

IN octauo decimo anno regnante Hieroboam
filio Nabat, regnat Abia filius Roboam super
Judam.

* Et tribus annis regnauit in Hierusalem, 2
& nomen matris suæ Maacha filia Abesalom.

* Et ambulauit in omnibus peccatis patris 3
sui quæ fecerat ante eum, & non erat cor eius
perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor Da-
uid patris sui.

* Quia propter Dauid dedit ei Dominus 4
Deus suus reliquias in Hierusalē, vt statueret
filios eius post eum, & statueret Hierusalem:

* Vt fecit Dauid rectum coram Domino, & 5
non declinauit ab omnibus quæ præceperat ei
cunctis diebus vitæ suæ, præterquam in sermo-
ne Vrie Chetthai.

* Et bellū fuit inter Roboam & inter Hie- 6
roboam omnibus diebus vitæ eius.

* Et reliqua sermonum Abia & omnia quæ 7
fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum
dierum regum Juda? & prælium fuit inter
Abia & inter Hieroboam.

* Et dormiuit Abia cum patribus suis, & 8
sepelitur in ciuitate Dauid; & regnauit Asa
filius eius pro eo.

* In anno vicesimo Hieroboam regis Israhel 9
regnat Asa super Judam.

* Et quadraginta & vno anno regnauit in 10
Hierusalem, & nomen matris eius Maacha fi-
lia Abesalom.

* Et fecit Asa rectum coram Domino, sicut 11
Dauid pater eius. * Et abstulit iniciatos a 12
terra, et abstulit vniuersas abominationes quæ
fecerunt patres eius.

29 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ῥοβοὰμ καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησεν, ὅκ' ἰδὲ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λό-
γων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ; * ὁ πόλεμος ἠὲ
διὰ μέσον ῥοβοὰμ καὶ ἱεροβοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας.

31 * καὶ κοιμήθη ῥοβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
θάψεν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ· καὶ ὄνομα
τῆς μητρὸς αὐτοῦ ναάμα ἡ ἀμμανίτις· καὶ ἐβασίλευσεν
Ἀβιά υἱὸς αὐτοῦ ἀντὶ αὐτοῦ.

15.

1 * Ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει βασιλεύοντος ἱεροβοὰμ
υἱοῦ ναβὰτ, βασιλεύει Ἀβιά υἱὸς ῥοβοὰμ ἐπὶ ἰσραὴλ.

2 * καὶ τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ· καὶ ὄνο-
μα τῆς μητρὸς αὐτοῦ μααχὰ θυγάτηρ ἀβεσαλώμ.

3 * καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσαις ἀμαρτίαις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ αἷς
ἐποίησεν ἔμπεδον ἐν αὐτῷ, καὶ ὅκ' ἠὲ ἡ καρδία αὐτοῦ τε-
λεία μετὰ κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἡ καρδία δαυὶδ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ.

4 * ὅτι διὰ δαυὶδ ἔδωκεν αὐτῷ κύριος ὁ
θεὸς αὐτοῦ κλάλειμμα ἐν ἱερουσαλὴμ, ἵνα στήσῃ τὰ τέκ-
να αὐτοῦ μετὰ αὐτοῦ, καὶ στήσῃ τὴν ἱερουσαλὴμ.

5 * ὡς ἐποίησε δαυὶδ ὁ δίδυς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὅκ'
ἐξέκλινεν ἀπὸ πᾶντων ὧν ἐνετείλατο αὐτῷ πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐν ῥήματι οὐρίου τοῦ
χειταίου.

6 * καὶ πόλεμος ἠὲ μετὰξὺ ῥοβοὰμ καὶ μετὰξὺ ἱερο-
βοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

7 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἀβιά καὶ πάντα ὅσα ἐποί-
ησεν, ὅκ' ἰδὲ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λόγων
τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ; καὶ πόλεμος ἠὲ διὰ μέ-
σον Ἀβιά καὶ διὰ μέσον ἱεροβοὰμ.

8 * καὶ κοιμήθη Ἀβιά μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ θάψεν αὐτὸν
ἐν πόλει δαυὶδ· καὶ ἐβασίλευσεν Ἀσά υἱὸς αὐτοῦ ἀντὶ αὐτοῦ.

9 * ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ εἰκοστῷ τοῦ ἱεροβοὰμ βασιλέως τοῦ
ἰσραὴλ βασιλεύει Ἀσά ἐπὶ ἰσραὴλ.

10 * καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσα-
λὴμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ μααχὰ θυγάτηρ ἀβε-
σαλώμ.

11 * καὶ ἐποίησεν Ἀσά ὁ δίδυς ἐνώπιον κυρίου,
ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

12 * καὶ ἀφείλετο ὅν τινα ἐτελεσμένους ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐξῆρθε
πᾶντα τὰ ἐδελύγματα ἀεποποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Et reliquum verborum Rehhabgham & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Ie-
hudah?

30 Et bellum fuit inter Rehhabgham & inter Ierabgham omnibus diebus. 31 Et dormiuit Rehhabgham cum patribus
suis; & sepultus est cum patribus suis in vrbe Dauid, & nomen matris eius Naghamah, quæ erat de filiis Ghamon, & regnauit Abiam
filius eius pro eo.

CAP. XV.

ANno autem decimo octauo regis Ierabgham filij Nebath regnauit Abiam super populum domus Iehudah. 2 Tribus annis re-
gnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Maghachah filia Abisalom. 3 Et ambulauit in omnibus peccatis patris sui,
quæ fecerat ante eum, & non fuit cor eius perfectum in timore Domini Dei sui, sicut cor Dauid patris sui. 4 Nam propter
Dauid firmavit Dominus Deus illi regnum in Ierusalem, suscitando filium eius post eum, & firmando Ierusalem. 5 Quod
fecisset Dauid quod rectum erat ante Dominum, neque declinasset ab omnibus quæ præceperat ei omnibus diebus vitæ suæ, præterquam
in re Vriah Hhithai. 6 Et bellum fuit inter Rehhabgham & Ierabgham omnibus diebus vitæ illius.

7 Et reliquum verborum Abiam & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? &
bellum fuit inter Abiam & inter Ierabgham. 8 Et dormiuit Abiam cum patribus suis, & sepelierunt eum in vrbe Dauid, & regna-
uit Azza filius eius pro eo. 9 Et anno vicesimo Ierabgham regis Israhel, regnauit Azza super tribum domus Iehudah.

10 Et quadraginta & vno annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Maghachah filia Abisalom.

11 Et fecit Azza quod rectum erat ante Dominum sicut Dauid pater eius. 12 Et extirpauit scorta de terra, & amouit omnem
errorem quem fecerant patres eius.

וַיִּגְזֹם אֶת־מַעֲכָה אִמּוֹ וַיִּסְרֶהָ מִגְבִּירָה אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה מִפְּלֹצֶת לְאַשְׁרָה וַיִּכְרֹת אֶסָא אֶת־מִפְּלֹצֶתָהּ
וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן׃

וְהַבְּמוֹת לֹא־סָרוּ רַק לִבִּב־אֶסָא הָיָה שָׁלוֹם
עִם־יְהוּדָה כָּל־יָמָיו׃ * וַיָּבֵא אֶת־קִדְשֵׁי אָבִיו
וַקְדִּישׁוּ בֵּית יְהוָה כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים׃

וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אֶסָא וּבֵין בַּעַשָׁא מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל כָּל־יָמֵיהֶם׃ * וַיַּעַל בַּעַשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־הַרְמָה לְבִלְתִּי תֵּת יָצֵא וְכָא
לְאֶסָא מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃ * וַיִּקַּח אֶסָא אֶת־כָּל־

הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנּוֹתָרִים בְּאוֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־
אוֹצְרוֹת בֵּית־מֶלֶךְ וַיִּתְּנֵם בְּיַד עַבְדּוֹ וַיִּשְׁלַח־
הַמֶּלֶךְ אֶסָא אֶל־בֶּן־הָדָד בֶּן־טַבְרֶמָן בֶּן־חַזְיוֹן
מֶלֶךְ אַרְם הַיֹּשֵׁב בְּדַמֶּשֶׂק לֵאמֹר׃

* בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶיךָ בֵּין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה־
שָׁלַחְתִּי לְךָ שְׁחָד כֶּסֶף וְזָהָב לְךָ הַפְּרָה אֶת־בְּרִיתְךָ
אֶת־בַּעַשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֶה מַעֲלִי׃

* וַיִּשְׁמַע בֶּן־הָדָד אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶסָא וַיִּשְׁלַח אֶת־
שְׂרֵי־הַחִילִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ אֶת־
עִזְיוֹן וְאֶת־דָּן וְאֶת־אֶבֶל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־כָּל־
בְּנֵי־זֶרַח עַל־כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי׃

* וַיְהִי כִשְׁמַע בַּעַשָׁא וַיַּחְדֹּל מִבְּנוֹת אֶת־הַרְמָה
וַיָּשָׁב בְּתַרְצָה׃ * וְהַמֶּלֶךְ אֶסָא הִשְׁמִיעַ אֶת־
כָּל־יְהוּדָה אֵין נָקִי וַיִּשְׂאוּ אֶת־אֲבָנֵי הַרְמָה
וְאֶת־עֲצֵיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעַשָׁא וַיִּבֶן בָּם הַמֶּלֶךְ אֶסָא
אֶת־גִּבְעַת בְּנֵימָן וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃

* וַיֵּתֶר כָּל־דְּבָרֵי אֶסָא וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וְכָל־אֲשֶׁר־
עָשָׂה וְהָעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֵלֹא הֵמָּה כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לְעַרְזִי זָקְנָתוֹ
חָלָה אֶת־רַגְלָיו׃

¹³ *Insuper & Maacham matrē suam amo-
uit ne esset princeps in sacris Priapi & in
Cluco eius quē consecrauerat. Subuertitq;
specū eius & cōfregit simulachrū turpissi-
¹⁴mū, & cōbussit in torrēte Cedron. *Excel-
sa aut non abstulit. Verumtamen cor Afa
perfectū erat cum Dño Deo suo cunctis
¹⁵diebus suis. *Et intulit ea quæ sanctifica-
uerat pater suus, & vouerat in domū Dñi
¹⁶argentū & aurum, & vasa. *Bellum autem
erat inter Afa & Baasa regem Israel cūctis
¹⁷diebus eorum. *Ascēdit quoq; Baasa rex
DIsrael in Iudam, & edificauit Rama vt non
posset quispiā egredi vel ingredi de parte
¹⁸Afa regis Iudæ. *Tollens itaq; Afa omne
argentum & aurum, quod remanserat in
thesauris domus Dñi, & in thesauris do-
mus regiæ, dedit illud in manus seruorū
suorū, & misit ad Benadab filiū Tabrem-
mon filij Ezion regem Syriæ qui habita-
¹⁹bat in Damasco, dicens: *Fœdus est
inter me & te, & inter patrem meum, &
patrem tuum; ideò misi tibi munera, ar-
gentum & aurum, & peto vt venias & ir-
ritum facias fœdus, quod habes cū Baasa
rege Israel, & recedat à me.

²⁰ *Acquiescens Benadab regi Afa, misit
principes exercitus sui in ciuitates Israel,
E & percusserunt Ahion, & Dan, & Abel
domū Maacha, & vniuersam Cenneroth,
²¹omnem scilicet terram Neptalim. *Quod
cū audisset Baasa, intermisit ædificare
²²Rama, & reuersus est in Therfa. *Rex au-
tem Afa nūcium misit in omnem Iudam,
dicens: Nemo sit excusatus. Et tulerunt
lapides de Rama & ligna eius quibus ædi-
ficauerat Baasa, & extruxit de eis rex Afa
Gabaa Benjamin & Maspha.

²³ *Reliqua autem omnium sermonum
Afa & vniuersæ fortitudines eius & cun-
cta quæ fecit, & ciuitates quas extruxit,
nōne hæc scripta sunt in libro verborū
dierum regum Iuda? Veruntamen in tem-
pore senectutis suæ doluit pedes.

2. Paral.
10.4

תרגום יונתן

¹³ וַאֲףִי יְהוָה מַעֲכָה אִמּוֹהָ אֲעֲדִי מִמְּלִכּוּתָהּ דְּעִבְרָתָהּ טַעֲמוֹתָהּ וְקִצְ אֶסָא יִרְתָּ טַעֲמוֹתָהּ וְאִזְקִיד בְּנַחַל קִדְרוֹן׃
¹⁴ לֹא עָטְרָהּ לְחֹדֶר לְבָא דְאֶסָא הָוָה שְׁלִים בְּדַחֲלָתָהּ דִּינִי כָּל יוֹמֵהּ׃
¹⁵ וַאֲמִיתִי יְהוָה קִדְשֵׁי אָבִיו וְקִדְשֵׁי דְבֵית מִקְדָּשָׁא דִּינִי כֶסֶף וְזָהָב
¹⁶ וַקְרַבָּה הָוָה בֵּין אֶסָא וּבֵין בַּעַשָׁא מֶלֶךְ דְּיִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמֵיהוֹן׃
¹⁷ וְסָלִיק בַּעַשָׁא מֶלֶךְ דְּיִשְׂרָאֵל עַל דְּבֵית יְהוּדָה וּבְנָא יְהוָה
¹⁸ וְנָסִיב אֶסָא יְהוָה כָּל כֶּסֶף וְזָהָב וְדָשָׁתָהּ דְּאִשְׁתָּארוּ בְּאוֹצְרֵי בֵית
¹⁹ מִקְדָּשָׁא דִּינִי וּבְאוֹצְרֵי בֵית מֶלֶךְ וּמִנִּינֹן בִּידָה דְּעַבְדּוֹהִי וּשְׁדִּירֵיהֶן מֶלֶךְ אֶסָא לִזְרָה בֶּן־הָדָד בֶּן־טַבְרֶמָן בֶּן־חַזְיוֹן מֶלֶךְ דְּאַרְם דִּינִי
²⁰ בְּדַמֶּשֶׂק לְמִימָר׃
²¹ קִיִּים בִּינָא וּבִינֶךָ וּבִין אָבִיךָ הָא שְׁדִּירִית לְךָ שׁוּחָדָא כֶּסֶף וְזָהָב אֲשִׁיל אֲשִׁנִּי יְהוָה קִיִּימְךָ עִם בַּעַשָׁא
²² מֶלֶךְ דְּיִשְׂרָאֵל וַיַּחֲלֵק מִנִּי׃
²³ וַיַּקְבִּיל בֶּן־הָדָד מִן מֶלֶךְ אֶסָא וְשִׁדְרָה יְהוָה דְּלִיתָהּ עַל קִרְוֵי יִשְׂרָאֵל וּמִחָא יְהוָה עִזְיוֹן
²⁴ וְאֶת־דָּן וְאֶת־אֶבֶל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־כָּל־בְּנֵי־זֶרַח עַל־כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי׃
²⁵ וַיִּתְּנֵם בְּיַד עַבְדּוֹ וַיִּשְׁלַח־הַמֶּלֶךְ אֶסָא אֶל־בֶּן־הָדָד בֶּן־טַבְרֶמָן בֶּן־חַזְיוֹן מֶלֶךְ אַרְם הַיֹּשֵׁב בְּדַמֶּשֶׂק לֵאמֹר׃
²⁶ בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶיךָ בֵּין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה־שָׁלַחְתִּי לְךָ שְׁחָדָא כֶּסֶף וְזָהָב לְךָ הַפְּרָה אֶת־בְּרִיתְךָ
²⁷ אֶת־בַּעַשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֶה מַעֲלִי׃
²⁸ וַיִּשְׁמַע בֶּן־הָדָד אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶסָא וַיִּשְׁלַח אֶת־שְׂרֵי־הַחִילִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ אֶת־עִזְיוֹן וְאֶת־דָּן וְאֶת־אֶבֶל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־כָּל־בְּנֵי־זֶרַח עַל־כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי׃
²⁹ וַיְהִי כִשְׁמַע בַּעַשָׁא וַיַּחְדֹּל מִבְּנוֹתָהּ אֶת־הַרְמָה וַיָּשָׁב בְּתַרְצָה׃
³⁰ וְהַמֶּלֶךְ אֶסָא הִשְׁמִיעַ אֶת־כָּל־יְהוּדָה אֵין נָקִי וַיִּשְׂאוּ אֶת־אֲבָנֵי הַרְמָה וְאֶת־עֲצֵיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעַשָׁא וַיִּבֶן בָּם הַמֶּלֶךְ אֶסָא אֶת־גִּבְעַת בְּנֵימָן וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃
³¹ וַיֵּתֶר כָּל־דְּבָרֵי אֶסָא וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וְכָל־אֲשֶׁר־עָשָׂה וְהָעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֵלֹא הֵמָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לְעַרְזִי זָקְנָתוֹ חָלָה אֶת־רַגְלָיו׃

* Et Maacha matrem suam amouit vt non
esset princeps, sicut fecit synodum luo eius, &
abscondit Aza omnia lustra eius, & combussit in
igne in torrente Cedron.

* At excelsa non abstulit; veruntamen cor
Aza erat perfectum cum Domino cunctis die-
bus suis.

* Et intulit Aza in domum Domini colu-
mnas patris sui, & columnas argenteas & au-
reas, & intulit in domum Domini argentum
& aurum, & vasa.

* Et bellum erat inter Aza & inter Baasa
regem Ifrael cunctis diebus.

* Et ascendit Baasa rex Ifrael in Iudam, &
edificauit Rama, vt non esset egrediens & in-
grediens Aza regi Iuda.

* Et cepit Aza argentum & aurum in the-
sauris domus Domini & in thesau-
ris domus regis, et dedit illud in manus seruorum
suorum, & misit eos rex Aza ad filium Ader filij
Tabremon filij Azion regis Syriæ qui habita-
bat in Damasco, dicens:

* Fœdus sit inter me & inter te, & inter
patrem meum, & inter patrem tuum; ecce mi-
si tibi munera argenti & auri, veni irritum fa-
cias fœdus tuum quod ad Baasa regem Ifrael,
& ascendet à me.

* Et audiuit filius Ader regem Aza, & mi-
sit principes exercitus sui in ciuitates Ifrael,
& percussit Ain, & Dan, & Abel domus
Maacha, & vniuersam Chenereth vsque ad
omnem terram Nepthalim.

* Et factum est vt audiuit Baasa, & inter-
misit edificare Rama, & reuersus est in Thersa.

* Et rex Aza nunciauit omni Iuda vt nullus
excusatus; & tollunt lapides Rama & ligna
eius quæ edificauit Baasa, & edificauit in eis
Aza rex collem Benjamin & speculam.

* Et reliqua sermonum Aza & vniuersa
fortitudo eius & cuncta quæ fecit, & ciuita-
tes quas extruxit, nonne hæc scripta sunt in
libro verborum dierum regum Iuda? verun-
tamen in tempore senectutis suæ, doluit pedes
suos.

13 * καὶ τὴν μααχὰ τὴν μητέρα αὐτῆς μετέστησεν τοῦ
μὴ εἶναι ἡγεμονίᾳ, καθότι ἐποίησεν σὺν ὁδοῦ τῆς ἄλλης
αὐτῆς· καὶ ἐξέκοψεν αὐτὰ πάσας τὰς καταλύσεις αὐτῆς,
καὶ ἐνέπησεν ἐν πυρὶ ἐν τῷ χειμάρρῳ κεδρών.

14 * τὰ δὲ ὑψηλὰ ὅσα ἐξῆρκεν· πλεονῶσα ἡ καρδία αὐτοῦ
τελείᾳ κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ.

15 * ὃ ἐποίησεν αὐτὸς εἰς τὸν οἶκον κυρίου ὅτε κίονας
πατρὸς αὐτοῦ, ὃς ὅτε κίονας ὅτε ἀργυροῦς ὃς χρυσοῦς, καὶ
ἐποίησεν εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀργύριον, καὶ χρυσίον, καὶ
16 σκεύη. * καὶ πόλεμος ἦν αὐτῷ μέθυστος αὐτὸς καὶ δυνάμεθον

17 βαασὰ βασιλέως ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας. * καὶ
ἀνέβη βαασὰ βασιλὸς ἰσραὴλ ἐπὶ ἰζδαν, ὃς ὠκοδόμησε
τὴν ῥαμὰ, ὃς μὴ εἶναι ἐκπορευόμενον καὶ εἰσπορευόμενον
18 τῷ αὐτῷ βασιλεὺς ἰζδαν. * ὃ ἐλάβεν αὐτὸς τὸ ἀργύριον ὃ
χρυσίον τὸ δώρεθον ἐν τοῖς θησαυροῖς οἴκου κυρίου, ὃ ἐν τοῖς
θησαυροῖς οἴκου βασιλέως, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς χεῖρας
πάντων παίδων αὐτοῦ. ὃ ἐξαπέστειλεν αὐτὸς ὁ βασιλὸς αὐ-
τῷ πρὸς υἱὸν ἀδελφοῦ τοῦ ταβρεμών υἱοῦ ἀζίων βασιλέως συ-
ρίας τοῦ κατικούντος ἐν δαμασκῷ, λέγων·

19 * διαθήκη ἔστω δυνάμεθον ἐμοῦ καὶ δυνάμεθον σου καὶ
δυνάμεθον τοῦ πατρὸς μου ὃ δυνάμεθον σου πατρὸς σου, ἰδὲ
ἀπέσταλκά σοι δώρεα ἀργυρίου ὃ χρυσοῦ, δέσφρα δια-
σκεδάσθαι τὴν διαθήκην σου τὴν πρὸς βαασὰ βασιλέα
ἰσραὴλ, ὃ δυνάμει (εἴ) ἀπ' ἐμοῦ.

20 * ὃ ἤκουσεν υἱὸς ἀδελφοῦ βασιλέως αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλε
ἀρχοντας τὴν δυνάμει αὐτοῦ ἐν ταῖς πόλεσι βασιλέως ἰσραὴλ· ὃ
ἐπάταξε τὴν αἶν, ὃ τὴν δαν, ὃ τὴν ἀβελ οἴκου μααχὰ, ὃ
πάντην τὴν χενερέθ ἕως πάσης τῆς γῆς νεφθαλίμ.

21 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε βαασὰ, ὃ διέλιπεν
μὲν τὴν ῥαμὰ, καὶ ἀνέστρεψεν εἰς θερσὰ.

22 * καὶ ὁ βασιλὸς αὐτοῦ παρήγγειλεν παντὶ ἰζδαν ἐν αἰκίᾳ
ὃ ἀργυροῦς ὃ λίθοις τὴν ῥαμὰ ὃ τὰ ξύλα αὐτῆς ὃ ὠκο-
δόμησεν βαασὰ, ὃ ὠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς αὐτὸς ὁ βασι-
λὸς τὸν βουνὸν βενιαμὴν καὶ τὴν σκοπιδὴν.

23 * ὃ τὰ λοιπὰ πάντων λόγων αὐτοῦ ὃ πάντα ἡ δυναστεία
αὐτοῦ ὃ πάντα ὃ ἐποίησε, ὃ αἱ πόλεις αὐτοῦ ὠκοδόμησεν,
ὅσα ἰδὲ ταῦτα γεγραπτα ἐπὶ βιβλίου λέγων τὰν ἡμε-
ρῶν τὰν βασιλείων ἰζδαν· πλεονῶσα ἐν καιρῷ τοῦ γήρεος αὐτοῦ,
ἐποίησε ὃς πόδας αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et etiam Maghachah matrem suam amouit de regno quæ fecerat Errorem in luo; & excidit Azza Errorem, & incendit in torrente Kidron.

12 Sed excelsa non sublata sunt; tantummodo cor Azza erat perfectum in timore Domini omnibus diebus eius.

13 Et attulit sancta patris sui, & sancta domus sanctuarij Domini; argentum & aurum, & vasa.

14 Et bellum fuit inter Azza & Baghsa regem Israel omnibus diebus eorum.

15 Et ascendit Baghsa rex Israel contra populum domus Iehudah, & edificauit Ramatha, vt non permetteret exeuntem & intrantem ad Azza regem tribus domus Iehudah.

16 Et accepit Azza omne argentum & aurum quæ relicta erant in thesauris domus sanctuarij Domini & in thesauris domus regis, & numerauit ea in manu seruorum suorum, & misit illa rex Azza ad Bar-hadad filium Tabrimon filij Hhezion regem Aram qui habitabat in Dammesek, dicendo:

17 Fœdus sit inter me & te, & inter patrem meum & patrē tuum; ecce mitto tibi munus, argentum & aurum: vade immuta fœdus tuum cum Baghsa rege Israel vt ascendat à me.

18 Et obtemperauit Barhadad regi Azza, & misit magistros exercituum qui erant illi aduersus vrbes Israel, & percussit Ghijon & Dan, & Abel Beth-maghacha, & omnem Ginozzar vsq; ad omnem terram tribus Neptali.

19 Et fuit cum audisset Baghsa, prohibitus est edificare Ramatha, & sedit in Thirza.

20 Et rex Azza congregauit omnes viros domus Iehudah; non erat qui esset immunis; & tulerunt lapides Ramatha, & ligna eius quæ edificauerat Baghsa, & edificauit ex eis rex Azza Gibghatha filiorum Biniamin, & Mispeia.

21 Et reliquum omnium verborum Azza, & omnis fortitudo eius, & omnia quæ fecit, & vrbes quas edificauit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? verum tempore senectutis suæ malè habuit in pedibus suis.

* וישכב אסא עם אבותיו ויקבר עם אבותיו
 בעיר דוד אביו ומלך יהושפט בנו תחתיו :
 * ונרב בן ירבעם מלך על ישראל בשנת
 שתים לאסא מלך יהודה ומלך על ישראל
 שנתים : * ויעש הרע בעיני יהוה וילך בדרך
 אביו ובחטאתו אשר החטיא את ישראל :
 * ויקשר עליו בעשא בן אחיה לבית יששכר
 ויבהו בעשא בגבתון אשר לפלשתים ונרב וכל
 ישראל צרים על גבתון :
 * וימתו בעשא בשנת שלש לאסא מלך
 יהודה ומלך תחתיו : * ויהי כמלכו
 הבה את כל בית ירבעם לא השאיר כל נשמה
 לירבעם עד השמדו כדבר יהוה אשר דבר ביד
 עבדו אחיה השילוני : * על חטאות ירבעם
 אשר חטא ואשר החטיא את ישראל בכעסו
 אשר הכעיס את יהוה אלהי ישראל :
 * ויתר דברי נרב וכל אשר עשה הלא הם
 כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל :
 * ומלחמה היתה בין אסא ובין בעשא מלך
 ישראל כל ימיהם : * בשנת שלש לאסא
 מלך יהודה מלך בעשא בן אחיה על כל
 ישראל בתרצה עשרים וארבע שנה :
 * ויעש הרע בעיני יהוה וילך בדרך ירבעם
 ובחטאתו אשר החטיא את ישראל :

י

* ויהי דבר יהוה אל יחנני בן חנני
 על בעשא לאמר : * יען אשר הרימתך מן
 העפר ואתנך נגיד על עמי ישראל ותלך בדרך
 ירבעם ותחטא ארתי עמי ישראל להכעיסני
 בחטאתם :

תרגום יונתן

* וישכב אסא עם אבותיו ויקבר עם אבותיו
 ונרב בן ירבעם מלך על ישראל בשנת תרחין לאסא מלך שבטא דבית יהודה ומלך על ישראל תרחין שנין :
 * ועבד דביש קדם יי וואל באורח אבותיו ובחובותיו דחייב ית ישראל : * ומרד עלוהי בעשא בר אחיה משבטא דבית יששכר
 ומתו בעשא בגבתון ולפלשתאי ונרב וכל ישראל צירין על גבתון : * וקטליה בעשא בשנת חלת לאסא מלך שבטא דבית יהודה
 ומלך תחתוהו : * והיה כמלכויה קטל ית כל בית ירבעם לא אשתאר כל נשמה לירבעם עד דשיציה כפתגמא דיי דמליל בידא
 דעבדיה אחיה שילוני : * על חובי ירבעם דחב ודחייב ית ישראל בארנותיה דארגין קדם יי אלהא דאשראלי : * ושאר פתגמי נרב
 וכל דעבד תלא אינת כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכא דאשראלי : * וקרבא הנת בין אסא ובין בעשא מלכא דאשראלי כל יומיהו
 בשנת חלת לאסא מלך שבטא דבית יהודה מלך בעשא בר אחיה על כל ישראל בתרצה עשרין וארבע שנין :
 * ועבד דביש קדם יי וואל באורח ירבעם ובחובותיו דחייב ית ישראל :

י

* ויהוה פתגם נבואה מן קדם יי עם יהוה בר חנני על בעשא לאמר :
 עמי ישראל וואל באורח ירבעם וחייבת ית עמי ישראל לארגיא קדמי בחוביהו :

14 * Et dormiuit cū patribus suis , & sepul-
 tus est cū eis in ciuitate Dauid patris sui.
 Regnauitque Iosaphat filius eius pro eo.

25 * Nadab verò filius Hieroboam regna-
 uit super Israel anno secundo Asa regis
 Iuda , regnauitq; super Israel duobus an-

26 nis. * Et fecit quod malū est in conspectu
 Dñi , & ambulauit in vijs patris sui , & in
 peccatis eius quibus peccare fecit Israel.

27 * Infidatus est autē ei Baasa filius Ahie
 de domo Ifachar , & percussit eū in Geb-
 bethō quæ est vrbs Philistinorum. Siqui-
 dem Nadab & omnis Israel obsidebant
 Gebbethon.

28 * Interfecit ergo illum Baasa in anno
 tertio Asa regis Iuda . & regnauit pro eo.

29 * Cūque regnasset , percussit omnem
 domum Hieroboam . Non dimisit nec
 Gvnam quidē animā de semine eius , donec
 deleret eum iuxta verbum Dñi , quod lo-
 cutus fuerat in manu serui sui Ahie Sylo-

30 nitis : * Propter peccata Hieroboam quæ
 peccauerat , & quibus peccare fecerat Is-
 rael , & propter delictum quo irritauerat
 Dominum Deum Israel.

31 * Reliqua autem sermonum Nadab , &
 omnia quæ operatus est , nōne hæc scri-
 pta sunt in libro verborū dierum regum
 32 Israel? * Fuitque bellum inter Asa &
 Baasa regem Israel cunctis diebus eorum.

33 * Anno tertio Asa regis Iuda , regnauit
 Baasa filius Ahie super omnem Israel in
 Thersa viginti quatuor annis.

34 * Et fecit malum coram Domino , am-
 bulauitque in vijs Hieroboam , & in pec-
 catis eius quibus peccare fecit Israel.

CAP. XVI.

1 FActus est autem sermo Domini ad Ie-
 hu filium Anani contra Baasa , dicens :

2 * Pro eo quod exaltaui te de puluere ,
 & posui te ducem super populum meum
 Israel , tu autem ambulasti in via Hiero-
 boam , & peccare fecisti populum meum
 Israel , vt me irritares in peccatis eorum :

* Et dormiuit Asa cum patribus suis, & sepelitur cum patribus suis in ciuitate David patris sui; & regnauit Josaphat filius eius pro eo. * Et Nabad filius Hieroboam regnat super Ifrael in anno secundo Asa regis Iuda, & regnauit Nabad super Ifrael duobus annis.

* Et fecit malum coram Domino, & ambulauit in via patris sui, & in peccatis eius in quibus peccare fecerunt Ifrael.

* Et insidiatus est contra eum Baasa filius Achia contra domum Ifsachar, & percussit eum in Gabathon quæ est Philistinorum; & Nabad & omnis Ifrael obsidebat in Gabathon.

* Et interfecit eum Baasa in anno tertio Asa regis Iuda, & regnauit pro eo.

* Et factum est ut regnauit, percussit totam domum Hieroboam, & non reliquit omnem animam in Hieroboam, donec deleret eum iuxta uerbum Domini quod locutus est in manu serui sui Achia Sydonite.

* De peccatis Hieroboam, ut peccare fecit Ifrael in irritatione sua in qua irritauerat Dominum Deum Ifrael.

* Et reliqua sermonium Nabad & omnia quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro uerborum dierum regum Ifrael?

* Et bellum fuit inter Asa & inter Baasa regem Ifrael cunctis diebus eorum.

* In anno tertio Asa regis Iuda, regnat Baasa filius Abie super Ifrael in Thersa uiginti & quatuor annis.

* Et fecit Baasa malum coram Domino, & ambulauit in uia Hieroboam filij Nabat & in peccatis eius in quibus peccare fecit Ifrael.

CAP. XVI.

ET factus est sermo Domini ad Jelu filium Anani ad Baasa, dicens:

* Pro eo quod exaltasti te de terra, & dedi te ducem super populum meum Ifrael, & ambulasti in uia Hieroboam, & peccare fecisti populum meum Ifrael, ut irritaret me in uanitatibus eorum.

* & κοιμήθη ασα μετ' των πατέρων αυτης, & θάψθη μετ' των πατέρων αυτης εν πόλει δαυιδ & πατρες αυτης & εβασίλευσεν ιωσαφατ υος αυτης δυτ' αυτης.

* & η βαβαδ υος ιεροβοαμ βασιλεύει επι ισραηλ εν ετει δουτέρω & ασα βασιλεύς ιβδα. & η βασιλεύσεν βαβαδ επι τον ισραηλ δυο ετη.

* & εποίησεν το πονηρον ενώπιον κυρις, & επορεύθη εν οδω & πατρες αυτης, & εν ταϊς αμαρτίαις αυτης εν αϊς εξήμαρτον τον ισραηλ.

* & περιεκάθισεν επ' αυτον βαασα υος αχία επι τον οικον & ισαάχαρ, & επατάξεν αυτον εν γαβαθών τη των αλλοφύλων. & βαβαδ & πας ισραηλ περιεκάθητο επι γαβαθών.

* & θανάτωσεν αυτον βαασα εν ετει τρίτω & ασα βασιλεύς ιβδα. & εβασίλευσεν δυτ' αυτης.

* & η χριε ως εβασίλευσεν, επατάξεν όλον τον οικον ιεροβοαμ, & εχ υπελίπετο πασαν πνοην εν τη ιεροβοαμ, εως & εξολοθρυσαι αυτον κτ' το ρημα κυρις ο ελάλησεν εν χειρι δελς αυτης αχία & συλωνίτε.

* & περι των αμαρτιών ιεροβοαμ, ως εξήμαρτε τον ισραηλ εν τη παροργισμω αυτης εν ω παρώργισε κύριον τον θεόν ισραηλ. & τα λοιπα των λόγων βαβαδ & η πρὸτα οσα εποίησεν, οκ ιβδα τα γέγραπται επι βιβλίου λόγων ημερών των βασιλέων ισραηλ;

* & πόλεμος ην ανάμεσον ασα & ανάμεσον βαασα βασιλέως ισραηλ πάσας τας ημέρας αυτων.

* & εν τη ετει τη τρίτω & ασα βασιλεύς ιβδα βασιλεύει βαασα υος αχία επι ισραηλ εν θερσα είκοσι & τέσσαρα ετη.

* & ηποίησε βαασα το πονηρον ενώπιον κυρις, & επορεύθη εν οδω ιεροβοαμ υος βαβαδ, & εν ταϊς αμαρτίαις αυτης εν αϊς εξήμαρτε τον ισραηλ.

15.

* & η χριε ρημα κυρις προς ιου υον ανανι προς βαασα, λέγων.

* & ανθ' ων υψωσα σε απο τ' γης, & εδωκα σε ηγεμενον επι τον λαόν μου ισραηλ, & επορεύθης εν οδω ιεροβοαμ, & εξήμαρτες τον λαόν μου ισραηλ, & παροργίσαμεν τεις ματαίους αυτων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dormiuit Azza cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in ciuitate David patris sui, & regnauit Iehosaphat filius eius pro eo. * Et Nadab filius Ierabgham regnauit super Ifrael anno secundo Azza regis tribus domus Iehudah, & regnauit super Ifrael duobus annis.

* Et fecit quod malum erat ante Dominum, & ambulauit in uia patris sui, & in peccatis eius quibus peccare fecit Ifrael. * Et rebellauit in eum Baghsa filius Ahhia de tribu domus Ifsachar, & percussit eum Baghsa in Gibthon, quæ erat Philistæis; & Nadab & omnis Ifrael obsidebant Gibthon.

* Et occidit illum Baghsa anno tertio Azza regis tribus domus Iehudah, & regnauit pro eo. * Et fuit cum regnaret, occidit omnem domum Ierabgham: non relicta fuit vlla anima Ierabghamo quousque consumpsit eam, secundum uerbum Domini, quod locutus fuerat per manum serui sui Ahhia Silonæi.

* Propter peccata Ierabgham quæ peccauit, & quibus peccare fecit Ifrael in irritatione sua, qua irritauit Dominum Deum Ifrael. * Et reliquum uerborum Nadab & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro uerborum dierum regum Ifrael?

* Et bellum fuit inter Azza & Baghsa regem Ifrael omnibus diebus eorum. * Anno tertio Azza regis tribus domus Iehudah, regnauit Baghsa filius Ahhia super omnem Ifrael in Thirsa uiginti & quatuor annis.

* Et fecit quod malum erat ante Dominum, & ambulauit in uia Ierabgham & in peccatis illius quibus peccare fecit Ifrael.

CAP. XVI.

ET fuit uerbum prophetiæ ab-ante Dominum cum Iehu filio Hhanani in Baghsa, dicendo: * Propterea quod separasti te de puluere, & præposui te regem super populum meum Ifrael, sed ambulasti in uia Ierabgham, & peccare fecisti populum meum Ifrael, irritando me peccatis eorum.

* הִנְנִי מִבְּעִיר אַחֲרֵי בַעֲשָׂא וְאַחֲרֵי בֵיתוֹ וְנִתְּתִי
 אֶת־בֵּיתְךָ כְּבֵית יִרְבֶּעֶם בֶּן־נִבְט :
 * הֵמֶת לְבַעֲשָׂא בְּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהֵמֶת לוֹ
 בְּשָׂדֵהָ יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמַיִם : * וְיִתֵּר דְּבָרֵי
 בַעֲשָׂא וְאֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ הִלֵּא־הֵם כְּתוּבִים
 עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל :
 * וַיִּשְׁכַּב בַּעֲשָׂא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר בְּתַרְצָה וַיִּמְלֹךְ
 אֱלֹהֵה בְּנֵי תַחְתָּיו : * וְגַם בֶּיַד־יְהוָה בֶּן־חֲנָנִי
 הִנְבִּיא דְּבַר־יְהוָה הִיָּה אֶל־בַּעֲשָׂא וְאֶל־בֵּיתוֹ
 וְעַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה בְּעֵינַי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ
 בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו לְהִיּוֹת כְּבֵית יִרְבֶּעֶם וְעַל אֲשֶׁר־הִכָּה
 אֹתוֹ : * בְּשָׁנַת עֶשְׂרִים וּשְׁשׁ שָׁנָה לְאַסָּא מֶלֶךְ
 יְהוּדָה מָלַךְ אֱלֹהֵה בֶּן־בַּעֲשָׂא עַל־יִשְׂרָאֵל בְּתַרְצָה
 שְׁנָתִים : * וַיִּקְשֹׁר עָלָיו עֲבָדָיו זִמְרִי שֹׁר מַחְצִית
 הָרֶכֶב וְהוּא בְּתַרְצָה שָׁתָה שִׁכּוֹר בֵּית אֶרְצָא אֲשֶׁר
 עַל־הַבַּיִת בְּתַרְצָה :
 * וַיָּבֹא זִמְרִי וַיִּכְהוּ וַיִּמִּיתֵהוּ בְּשָׁנַת עֶשְׂרִים
 וּשְׁבַע לְאַסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו :
 * וַיְהִי בְּמָלְכוֹ כְּשִׁבְתּוֹ עַל־כִּסְאוֹ הִכָּה אֶת־כָּל־
 בֵּית בַּעֲשָׂא לֹא־הָשְׁאִיר לוֹ מִשְׁתֵּין בִּקְיָר וְגֵאֲלָיו
 וְרַעְהוֹ : * וַיִּשְׁמַד זִמְרִי אֶת־כָּל־בֵּית בַּעֲשָׂא כְּדָבַר
 יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־בַּעֲשָׂא בֶּיַד יְהוָה הִנְבִּיא :
 * אֶל כָּל־חַטָּאוֹת בַּעֲשָׂא וְחַטְאוֹרָת אֱלֹהֵה בְּנֵי
 אֲשֶׁר חָטְאוּ וְאֲשֶׁר חָטְיָאוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִים
 אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּהַבְלִיהֶם :
 * וְיִתֵּר דְּבָרֵי אֱלֹהֵה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִלּוּא־הֵם
 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל :
 * בְּשָׁנַת עֶשְׂרִים וּשְׁבַע שָׁנָה לְאַסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה
 מָלַךְ זִמְרִי שִׁבְעַת יָמִים בְּתַרְצָה וְהָעָם חָזִים עַל־
 גִּבְתּוֹן אֲשֶׁר לְפִלְשֶׁתִּים :

* Ecce ego demetam posteriora Baasa & posteriora domus eius, & faciam domum tuā sicut domū Hieroboam filij Nabath.
 * Qui mortuus fuerit de Baasa in ciuitate, comedent eū canes, & qui mortuus fuerit ex eo in regione, comedent eū volucries cæli. * Reliqua autē sermonū Baasa, & quæcunq; fecit & prœlia eius, nōne hæc B scripta sunt in libro verborū dierū regū Israel? * Dormiuit ergo Baasa cū patribus suis, sepultusque est in Therfa, & regnauit Hela filius eius pro eo. * Cū autē in manu Iehu filij Anani prophetæ verbū Dñi factum esset cōtra Baasa, & contra domū eius, & contra omne malum quod fecerat coram Dño, ad irritādum eū in operibus manū suarum vt fieret sicut domus Hieroboam, ob hāc causam occidit eum, hoc est, Iehu filiū Anani prophetā. * Anno vicesimo sexto Afa regis Iuda regnauit Hela filius Baasa super Israel in Therfa duobus annis. * Et rebellauit cōtra eū seruus suus Zambri dux medię partis equitū. Erat autē Hela in Therfa bibens, & temulentus in domo Arsa præfecti Therfa. * Irruens ergo Zambri, percussit & occidit eū anno vicesimo septimo Afa regis Iuda, & regnauit pro eo. * Cūq; regnasset & sedisset super solium eius, percussit omnē domū Baasa, & non dereliquit ex ea mingentem ad parietē, & propinquos & amicos eius: * Deleuitq; Zambri omnem domum Baasa iuxta verbum Dñi, quod locutus fuerat ad Baasa in manu Iehu prophetæ; * Propter vniuersa peccata Baasa, & peccata Hela filij eius, qui peccauerunt, & peccare fecerūt Israel, puocantes Dñm Deū Israel in vanitatibus suis. * Reliqua autē sermonum Hela & omnia quæ fecit, nōne hæc scripta sunt in libro verborū dierum regū Israel? * Anno vicesimo septimo Afa regis Iuda regnauit Zambri septem diebus in Therfa. Porro exercitus obsidebat Gebbethon vrbem Philistinorum.

תרגום יונתן

* הָא אָנָּא מַפְלִי בְּתַר בַּעֲשָׂא וּבְתַר בֵּיתוֹ וְאֶחָז יֵת בֵּיתְךָ כְּבֵית יִרְבֶּעֶם בֶּן־נִבְט :
 * וְשָׂאֵר פְּתָגְמֵי בַעֲשָׂא וְרַעְבֹד וּגְבוּרָתוֹ הִלֵּא אֵינֹן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פְּתָגְמֵי יוֹמִיא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל :
 * וְשָׁכִיב בַּעֲשָׂא עִם אֲבֹתָהוּ וְאֶתְקַבֵּר בְּתַרְצָה וּמֶלֶךְ אֱלֹהֵה בְּרִיָּה תַחְתּוֹתָיו :
 * מִן קָדָם יְיָ הָיָה עַל בַּעֲשָׂא וְעַל בֵּיתוֹ כָּל כִּישְׁתָּא וְרַעְבֹד קָדָם יְיָ לְאַרְגָּזא קְדָמוֹתַי בְּעוֹבְדֵי יְדוּתָי לְמַהֲוֵי כְּבֵית יִרְבֶּעֶם וְעַל דְּקָטַל יְתִיָּה :
 * בְּשָׁנַת עֶשְׂרִין וּשְׁתֵּי שָׁנִין לְאַסָּא מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְּבִיָּה וְהוּא מֶלֶךְ אֱלֹהֵה בְּרִיָּה בְּתַרְצָה חֲרָמִין שְׁנִין :
 * וּמִרְדַּע עֲבָדֵיהּ זִמְרִי חָד מַחְצִית רַבִּנִי רַחֲמִיקָא וְהוּא בְּתַרְצָה שְׁתֵּי וְרִבִּי בֵית אֶרְצָא דִּי עַל בֵּיתָא בְּתַרְצָה :
 * וְאַחַא זִמְרִי וּמַחְתִּי וְקָטְלִיה בְּשָׁנַת עֶשְׂרִין וּשְׁבַע לְאַסָּא מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְּבִיָּה וְהוּא מֶלֶךְ תַּחְתּוֹתָיו :
 * וְהוּא בְּמַמְלָכָה כְּמַחְבִּיָּה עַל כּוֹרְסוֹתָי קָטַל יֵת כָּל בֵּית בַּעֲשָׂא לֹא אֲשָׁר לִיָּה יָדַע מַדַּע וְקָרִיבֻתָּי וְחִבְרוֹתָי :
 * וְשִׁיזִי זִמְרִי יֵת כָּל בֵּית בַּעֲשָׂא כְּפִתְגָמָא דִּי וְדִמְלִיל עַל בַּעֲשָׂא בֶּיַד יְהוָה הִנְבִּיא :
 * עַל כָּל חוֹבֵי בַעֲשָׂא וְחוֹבֵי אֱלֹהֵה בְּרִיָּה דְּחִבּוֹ וְדִי חִיבּוֹ יֵת יִשְׂרָאֵל לְאַרְגָּזא קָדָם יְיָ אֱלֹהֵה דִּישְׂרָאֵל כְּטַעֲתָחוֹן :
 * וְשָׂאֵר פְּתָגְמֵי אֱלֹהֵה וְכָל־רַעְבֹד הִלֵּא אֵינֹן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פְּתָגְמֵי יוֹמִיא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל :
 * בְּשָׁנַת עֶשְׂרִין וּשְׁבַע שָׁנִין לְאַסָּא מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְּבִיָּה וְהוּא מֶלֶךְ אֱלֹהֵה בְּרִיָּה שִׁבְעַת יוֹמִין בְּתַרְצָה וְהָעָם שָׂרָן עַל גִּבְתּוֹן דְּלְפִלְשֶׁתִּינֵי :

* Ecce ego suscitabo post Baasa et post domū eius mala, & dabo domū eius ut domum Hieroboam filij Nabat. * Qui mortuus fuerit de Baasa in ciuitate, vorabunt eum canes; & qui mortuus fuerit ex eo in agro, vorabunt eum volucres celi. * Et reliqua sermonum Baasa, & omnia quæ fecit, & prælia eius, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

* Et dormiuit Baasa cum patribus suis, & sepelitur in Thersa, & regnauit Ela filius eius pro eo.

* Et locutus est Dominus in manu Ieu filij Anani contra Baasa & contra domum eius, & contra omne malum eius quod fecerat coram Domino ad irritandum eum in operibus manuum suarum, ut esset ipse sicut domus Hieroboam, & eò quod percussit eum.

* In sexto & vicesimo anno Asa regis Iuda, Ela filius Baasa regnauit super Israel in Thersa duobus annis.

* Et conuersus est contra eum seruus suus Zambri, dux mediæ partis currum: & ipse erat in Thersa bibens & temulentus in domo Orsa præfæcti domus qui in Thersa.

* Et ingressus est Zambri & percussit eum, & occidit eum in anno septimo & vicesimo, & regnauit pro eo.

* Et factum est cum regnasset ipse, cum sedisset ipse super solium eius, percussit totam domum Baasa, & non dereliquit ei mingentem ad parietem, & propinquos & amicos eius.

* Et deleuit Zambri totam domum Baasa, iuxta verbum Domini quod locutus est Dominus contra domū Baasa in manu Ieu filij Ananias propheta; * De omnibus peccatis Baasa & Ela filij eius, quomodo peccare fecit Israel ad prouocandum Dominum Deum Israel in vanitatibus suis. * Et reliqua sermonum Ela, & omnia quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? * In vicesimo & septimo anno Asa regis Iuda, regnauit Zambri in Thersa septem diebus, & castra Israel super Gabathon quæ est Philistinorum.

* ἰδὲ ἐγὼ ὀξεγερώ ὀπίσω βαασά & ὀπίσω τοῦ οἴκου αὐτῆς κακά, & δώσω τὸν οἶκον αὐτῆς ὡς τὸν οἶκον ἱεροβοάμ υἱοῦ ναβὰτ. * τὸν τεθνηκότα ἐξ βαασά ἐν τῇ πόλει, καὶ τὰ φάγον) αὐτὸν οἱ κύνες· καὶ τὸν τεθνηκότα αὐτῆς ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τὰ φάγον) αὐτὸν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

* καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων βαασά, & πάντα ὅσα ἐποίησεν, & αἱ διωξείαι αὐτῆς, ὅτι ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ;

* καὶ ἐκοιμήθη βαασά μετὰ τῶν πατέρων αὐτῆς, καὶ θάψεται) ἐν θερσα, καὶ ἐβασίλευσεν ἡ λαὸς αὐτῆς αὐτῆς.

* καὶ ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ ἰού υἱοῦ ἀνανι ἐπὶ βαασά & ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτῆς, & ἐπὶ πάντα τὴν κακίαν αὐτῆς ὥς ἐποίησεν ἐνώπιον κυρίου & παροργίσαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῆς, τοῦ εἶναι αὐτὸν ὡς ὁ οἶκος ἱεροβοάμ, καὶ ὥς πατάξαι αὐτὸν.

* ἐν τῷ ἑκτῷ & εἰκοστῷ ἔτει ἀσὰ βασιλέως ἰσραὴλ, ἡ λαὸς βαασά ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν θερσα δύο ἔτη.

* καὶ συνεστράφη ἐπ' αὐτὸν ὁ παῖς αὐτῆς ζαμβρί, ὁ ἀρχὸν & ἡμίχης τῶν ἀρμάτων· & αὐτὸς μετὰ ἐν θερσα πίνων & μεθύων ἐν τῷ οἴκῳ ὥρσας & οἰκονόμους ἐν θερσα.

* & εἰσῆλθε ζαμβρί & ἐπάταξεν αὐτὸν, & ἐθανάτωσεν αὐτὸν ἐν ἑτὶ ἐβδόμῳ & εἰκοστῷ, & ἐβασίλευσεν αὐτῆς.

* & ἐχρέτο ἐν τῷ βασιλεύσῃ αὐτὸν ἐν τῷ καθίσαι αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῆς, ἐπάταξεν ὅλον τὸν οἶκον βαασά, & ἐκτέλειπεν αὐτῆς ἐργόντα πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ἑὸν συστρεφῆς καὶ ἐταίρους αὐτῆς.

* καὶ ὤξωλόθρευσεν ζαμβρί ὅλον τὸν οἶκον βαασά, καὶ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησε κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον βαασά ἐν χειρὶ ἰού υἱοῦ ἀνανίου τοῦ πρεσβυτέρου,

* περὶ πασῶν τῶν ἀμαρτιῶν βαασά καὶ ἡ λαὸς & υἱοῦ αὐτῆς, ὡς ὤξημαρτε τὸν ἰσραὴλ & παροργίσαι κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν.

* καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἡ λαὸς & πάντα ὅσα ἐποίησεν, ὅτι ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ;

* ἐν τῷ εἰκοστῷ καὶ ἐβδόμῳ ἔτει ἀσὰ βασιλέως ἰσραὴλ, ἡ λαὸς ἐβασίλευσε ζαμβρί ἐν θερσα ἐπὶ ἡμέρας· καὶ ἡ παρεμβολὴ ἰσραὴλ ἐπὶ γαβαθὸν τὴν τῶν ἀλλοφύλων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Ecce ego extirpo post Baghsa & post domum eius, & dabo domum tuam sicut domum Ierabgham filij Nebat. * Eum qui mortuus fuerit ex Baghsa in ciuitate, comedent canes, & eum qui mortuus fuerit in agro, comedent aues celi. * Et reliquum verborum Baghsa, & quæ fecit, & fortitudo eius, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? * Et dormiuit Baghsa cum patribus suis, & sepultus est in Thirfzah, & regnauit Elah filius eius pro eo. * Et etiam eum Iehu filio Hhanani propheta verbum prophetiæ ab-ante Dominum fuerat contra Baghsa, & contra domum eius, & contra omne malum quod fecit ante Dominum, irritando eum operibus manuum suarum, ut esset sicut domus Ierabgham, & propterea quod occidisset eum. * Anno vicesimo sexto annorum Azza regis tribus domus Iehuda, regnauit Elah filius Baghsa super Israel in Thirfza duobus annis.

* Et coniurauit contra eum seruus eius Zimri vnus ē duobus magistris currum, & ipse erat in Thirfza bibens & ebrius in domo Arfza qui erat super domum in Thirfza. * Et venit Zimri & percussit eum, & occidit eum anno vicesimo septimo Azza regis tribus domus Iehuda, & regnauit pro eo. * Et fuit regnando ipso, cum primum federet super solium suum, occidit omnem domum Baghsa: non reliquit ei cognoscentem cognitionem, & propinquos eius, & socios eius. * Et consumpsit Zimri omnem domum Baghsa, secundum verbum Domini, quod locutus fuerat super Baghsa per manum Iehu propheta. * Propter omnia peccata Baghsa, & peccata Elah filij eius, qui peccauerunt & peccare fecerunt Israel, irritando Dominum Deum Israel erroribus suis.

* Et reliquum verborum Elah, & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? * Anno vicesimo & septimo annorum Azza regis tribus domus Iehuda regnauit Zimri septem diebus in Thirfza, & populus castrametabatur contra Gibthon quæ erat Pelistais.

* וישמע העם החזים לאמר קשר זמרי וגם
 הכור את המלך ומלכו כל ישראל את עמרי
 שר צבא על ישראל ביום ההוא במחנה:
 * ויעלה עמרי וכל ישראל עמו מנבתון ויצרו
 על תרצה: * ויהי כראות זמרי כי נלכדה העיר
 ויבא אל ארמון בית המלך וישוף עליו את בית
 מלך באש וימת: * על חטאתיו אשר חטא
 לעשות הרע בעיני יהוה ללכת בדרך ירבעם
 ובחטאתו אשר עשה להחטיא את ישראל:
 * ויתר דברי זמרי וקשרו אשר קשר הלא הם
 כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל:
 * אז יחלק העם ישראל לחצי חצי העם היה
 אחרי תבני בן גינת להחצי והחצי אחרי עמרי:
 * ויחזק העם אשר אחרי עמרי את העם אשר
 אחרי תבני בן גינת וימת תבני ומלך עמרי:
 * בשנת שלשים ואחרת שנה לאסא מלך
 יהודה מלך עמרי על ישראל שנים עשרה
 שנה בתרצה מלך שש שנים:
 * ויקן את ההר שמרון מאת שמר בכברים
 כסף ויבן את ההר ויקרא את שם העיר אשר בנה
 על שם שמר ארני ההר שמרון:
 * ויעשה עמרי הרע בעיני יהוה וירע מכל אשר
 לפניו: * וילך בכל דרך ירבעם בן נבט
 ובחטאתיו אשר החטיא ארני ישראל להכעיס
 את יהוה אלהי ישראל בהבליהם:
 * ויתר דברי עמרי אשר עשה וגבורתו אשר
 עשה הלא הם כתובים על ספר דברי הימים
 למלכי ישראל:
 * וישכב עמרי עם אבתיו ויקבר בשמרון
 ומלך אחאב בנו תחתיו:

16 * Cumq; audisset rebellasse Zambri &
 occidisse regem, fecit sibi regē omnis Is-
 rael Amri qui erat princeps militiæ super
 17 Israel in die illa in castris. * Ascendit ergo
 Amri & omnis Israel cum eo de Gebbe-
 18 thon & obsidebant Therfa. * Videns autē
 Zambri quod expugnanda esset ciuitas,
 ingressus est palatium & succendit secum
 domum regiam, & mortuus est,
 19 * In peccatis suis, quæ peccauerat faciēs
 E malum coram Domino, & ambulans in
 via Hieroboam & in peccato eius, quo fe-
 20 cit peccare Israel. * Reliqua autem ser-
 monum Zambri & insidiarum eius & ty-
 rannidis, nōne hæc scripta sunt in libro
 21 verborum dierum regum Israel? * Tunc
 diuisus est populus Israel in duas partes.
 Media pars populi sequebatur Thebni fi-
 lium Gineth vt constitueret eum regem,
 22 & media pars Amri. * Præualuit aut po-
 pulus, qui erat cum Amri, populo qui se-
 quebatur Thebni filium Gineth, mor-
 23 tuusque est Thebni, & regnauit Amri.
 24 * Anno tricesimo primo Asa regis Iu-
 da, regnauit Amri super Israel duodecim
 annis. In Therfa regnauit sex annis.
 25 * Emítque montem Samariæ à Somer
 duobus talentis argenti, & ædificauit
 eum, & vocauit nomen ciuitatis, quam
 26 extruxerat nomine Somer domini mon-
 tis, Samariam.
 27 * Fecit autem Amri malum in conspe-
 ctu Domini, & operatus est nequiter su-
 per omnes qui fuerunt ante eum.
 28 * Ambulauitq; in omni via Hieroboam
 filij Nabath, & in peccatis eius quibus
 peccare fecerat Israel, vt irritaret Domi-
 num Deum Israel in vanitatibus suis.
 29 * Reliqua aut sermonum Amri & præ-
 lia eius quæ gessit, nōne hæc scripta sunt
 in libro verborum dierum regum Israel?
 30 * Dormiuitq; Amri cum patribus suis,
 & sepultus est in Samaria, regnauitque
 Achab filius eius pro eo.

תרגום יונתן

16 ושמע עמא דשרן למימר מרד זמרי ואף קטל ית מלכא ואמליכו כל ישראל ית עמרי רב חילא על ישראל ביומא תהוא במשריתא:
 17 וסליק עמרי וכל ישראל עמיה מנבתון וצרו על תרצה: * ויהוה כד חזא זמרי ארי אתקבישת קרחא ועל לאידרון בית מלכא
 18 ואוקיד עלוהי ית בית מלכא בנורא ומית: * על חובותיה דחב למעבד דביש קדם יי למיזל באורח ירבעם בר נבט ובחובותיה די עבד
 19 לחיבא ית ישראל: * ושאר פתגמי זמרי ומרדיה דמרד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל:
 20 כבן אתפלג עמא ישראל לחתין פלגון פלגות עמא הנת בתר חבני בר גינת לאמלכותיה ופלגות בתר עמרי:
 21 וחקיף עמא דבתר עמרי מן עמא דבתר חבני בר גינת ומית חבני ומלך עמרי:
 22 בשנת תלחין וחזא שנין לאסא מלך שבטא דבית יהודה מלך עמרי על ישראל תרתי עשרי שנין בתרצה מלך שית שנין:
 23 ובן ית כרכא שומרון מן שמר בתרתי ככרין דכסף ובנא ית כרכא וקרא ית שמא דקרחא דבנא על שום שמר מריה דטירא דשומרון:
 24 ועבד עמרי דביש קדם יי ואבאיש מכל דקמיותי:
 25 ואזל בכל אורח ירבעם בר נבט ובחובותיה דחייב ית ישראל לארגזא קדם יי אלהא דישאל בשעותהון:
 26 ושאר פתגמי עמרי דעבד וגבורותיה דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל:
 27 ושכיב עמרי עם אבתותיה ואתקבר בשומרון ומלך אחאב בריה תחתיה:

¹⁶ * Et audiuit populus in castris, dicentes: ¹⁶ 16
Rebellauit Zambri, & percussit regem Ela; &
regem constituit populus Ambri principem mi-
litie super Ifrael in die illa in castris.

¹⁷ * Et ascendit Ambri de Gabathon, & om- ¹⁷ 17
nis Ifrael cum eo, & obsedit in Therfa.

¹⁸ * Et factum est ut uidit Zambri quod ex- ¹⁸ 18
pugnata est ciuitas sua, & ingreditur in domū
regis, & succendit super se domum regis in
igne, & mortuus est; ¹⁹ * Pro peccatis suis quæ ¹⁹ 19
fecit, cum faceret malum coram Domino cum
ambulare in via Hieroboam filij Nabat; & in
peccatis eius quæ fecit ut peccare fecit Ifrael.

²⁰ * Et reliqua sermonum Zambri, & coniu- ²⁰ 20
rationes eius quas coniurauit; nonne hæc scri-
pta sunt in libro verborū dierum regū Ifrael?

²¹ * Tunc diuisus est populus Ifrael; media pars ²¹ 21
eius fit post Thabni filium Gineth ut constitue-
ret regem eum, & media pars populi fit post
Ambri ut regem constitueret eum:

²² * Et populus existens post Ambri, præualuit ²² 22
populo qui post Thabni filium Gineth, & mor-
tuus est Thabni, & regnauit Ambri.

²³ * In trigesimo & primo anno Asa regis fu- ²³ 23
da, regnat Ambri super Ifrael duodecim annis,
& in Therfa regnat sex annis.

²⁴ * Et possedit Ambri montē Somoron à Sem- ²⁴ 24
mer domino montis duobus talentis argenti;
& edificauit montem, & vocauit nomen mon-
tis quem edificauit in nomine Semmer domini
montis Somoron.

²⁵ * Et fecit Ambri malum in conspectu Do- ²⁵ 25
mini, & operatus est nequiter super omnes qui
fuerunt ante eum.

²⁶ * Et ambulauit in omni via Hieroboam filij ²⁶ 26
Nabat, & in peccatis eius quibus peccare fece-
rat Ifrael, ut irritaret Dominum Deum Ifrael
in vanitatibus suis.

²⁷ * Et reliqua sermonū Ambri & omnia quæ ²⁷ 27
fecit, & prælia eius; nonne hæc scripta sunt in
libro verborum dierum regum Ifrael?

²⁸ * Et dormiuit Ambri cum patribus suis, ²⁸ 28
& sepelitur in Samaria, & regnauit Achaab
filius eius pro eo.

¹⁶ * Ἐἤκουσεν ὁ λαὸς ἐν τῇ παρεμβολῇ, λεόντων σὺνε- ¹⁶ 16
σεύειν ζαμβρί, & πέπαυκε τὸν βασιλεῖα ἡλὰ. Ἐ ἐβασί-
λευσεν ὁ λαὸς τὸν ἀμβρί τὸν ἡγεμόνα τῆς στρατίας ἐπὶ ἰσ-
ραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ.

¹⁷ * καὶ ἀνέβη ἀμβρί ἐκ γαβαθὼν, καὶ πᾶς ἰσραὴλ ¹⁷ 17
μετ' αὐτοῦ. Ἐ περιεκάθισεν ἐν θερσᾷ.

¹⁸ * Ἐ ἐγγύετο ὡς εἶδε ζαμβρί ὅτι παρεκαίελην ἡ πό- ¹⁸ 18
λις αὐτοῦ, & εἰσπορεύεται εἰς τὸν οἶκον βασιλέως, & ἐνεπύ-
ρηνεν ἐφ' ἑαυτὸν τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ἐν πυρί, καὶ ἀπέ-
θανεν.

¹⁹ * Ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησε & ποιῆ- ¹⁹ 19
σαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου τοῦ πορνεύοντος ἐν ὁδῷ ἱε-
ροβοάμ υἱοῦ ναβάτ, καὶ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ αἷς

²⁰ ἐποίησεν ὡς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραὴλ. * Ἐ τὰ λοιπὰ τῶν ²⁰ 20
λόγων ζαμβρί & αἱ συνάψεις αὐτοῦ αἷς συνήψεν, ὅτι
ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν

²¹ τῶν βασιλέων ἰσραὴλ; * ὅτε μερίζεται ὁ λαὸς ἰσραὴλ, ²¹ 21
ἡμῖς αὐτοῦ γίνεσθαι ὀπίσω θαβνὶ υἱοῦ γινὲθ & βασιλεύσασθαι
αὐτόν, & ἡμῖς τοῦ λαοῦ γίνεσθαι ὀπίσω ἀμβρί & βασι-

²² λεύσασθαι αὐτόν. * καὶ ὁ λαὸς ὁ ὧν ὀπίσω ἀμβρί, ²² 22
ὑπερεκράτησε τὸν λαὸν τὸν ὀπίσω θαβνὶ υἱοῦ γινὲθ. καὶ
ἀπέθανε θαβνὶς καὶ ἐβασίλευσεν ἀμβρί.

²³ * ἐν τῷ τριακωσῷ καὶ πρώτῳ ἔτει τοῦ ἀσά βασιλέως ²³ 23
ἰδὲ βασιλεύει ἀμβρί ἐπὶ ἰσραὴλ δώδεκα ἔτη, καὶ ἐν
τῇ θερσᾷ βασιλεύει ἕξ ἔτη.

²⁴ * καὶ ἐκτίσας ἀμβρί τὸ ὄρεος τὸ σωμορὼν πρὸς σεμ- ²⁴ 24
μὴρ & κυρίως τὸ ὄρεος δύο τάλαντων ἀργυρίου. Ἐ ὠκοδόμη-
σε τὸ ὄρεος, καὶ ἐπεκάλεσε τὸ ὄνομα τῷ ὄρει & ὠκοδόμησεν
ἐπὶ τῷ ὀνόματι σεμμὴρ & κυρίου τῷ ὄρει σωμορὼν.

²⁵ * καὶ ἐποίησεν ἀμβρί τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, & ἐπονη- ²⁵ 25
ρεύσας ὑπὲρ πάντας τοὺς προφῆτας ἐμπεσόντας ἐν αὐτοῖς.

²⁶ * καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ ἱεροβοάμ υἱοῦ ναβάτ & ἐν ²⁶ 26
ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ αἷς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραὴλ, & πα-
ροργίσας τὸν κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ ἐν τοῖς μαλαίοις αὐτοῦ.

²⁷ * Ἐ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀμβρί & πάντα ὅσα ἐποίη- ²⁷ 27
σε καὶ αἱ διωασεῖαι αὐτοῦ, ὅτι ἰδὲ ταῦτα γέγραπται
ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ;

²⁸ * καὶ ἐκοιμήθη ἀμβρί μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ²⁸ 28
θάπτεται ἐν σαμαρείᾳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀχαάβ υἱὸς
αὐτοῦ αὐτὸς αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁶ Et audiuit populus qui castrametabantur, dicendo: Coniurauit Zimri & etiam occidit regem; & regem constituerunt omnis ¹⁶ 16
Israel Ghamri magistrum exercitus super Israel die illa in castris. ¹⁷ Et ascendit Ghamri & omnis Israel cum eo ex Gibthon, & ob-
federunt Thirza.

¹⁸ Et fuit cum videret Zimri subactam ciuitatem, intrauit in conclaue domus regis, & incendit super se do- ¹⁸ 18
mum regis igni, & mortuus est; ¹⁹ Propter peccata sua quæ peccauit, faciendo quod malum erat ante Dominum, ambulando
in via Ierabgham filij Nebat, & in peccatis eius quæ fecerat, peccare faciendo Israel.

²⁰ Et reliquum verborum Zimri ²⁰ 20
& coniuratio eius quæ coniurauit; nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

²¹ Tunc diuisus est populus Israel in duas partes: dimidium populi erat post Thibni filium Ginath, ut regem constitueret ²¹ 21
eum; & dimidium post Ghamri. ²² Et præualuit populus, qui erat post Ghamri, populo qui erat post Thibni filium
Ginath; & mortuus est Thibni, & regnauit Ghamri.

²³ Anno tricesimo primo annorum Azza regis tribus domus Iehudah, ²³ 23
regnauit Ghamri super Israel duodecim annis; in Thirza regnauit sex annis. ²⁴ Et emit arcem Somron à Semer duobus ta-
lentis argenti, & edificauit arcem, & vocauit nomen ipsius vrbs quam edificauit, de nomine Semer domini ipsius montis Somron.

²⁵ Et fecit Ghamri quod malum erat ante Dominum, & peius fecit omnibus qui fuerant ante se. ²⁵ 25
²⁶ Et ambulauit in omni via Ierabgham filij Nebat, & in peccatis illius quibus peccare fecit Israel, irritando Dominum Deum
Israel erroribus suis. ²⁷ Et reliquum verborum Ghamri quæ fecit, & fortitudo eius quam fecit, nonne illa
scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

²⁸ Et dormiuit Ghamri cum patribus suis, & sepultus est in Somron, & ²⁸ 28
regnauit Ahhab filius eius pro eo.

29 * ואחאב בן-עמרי מלך-על-ישראל בשנת
שלשים ושמנה שנה לאסא מלך יהודה וימלך
אחאב בן-עמרי על-ישראל בשמרון עשרים
ושתיים שנה: * ויעש אחאב בן-עמרי הרע
בעיני יהוה מכל אשר לפניו:
30 * ויהי הנקל לכתו בחטאת ירבעם בן-נבט
ויקח אשה את-איזבל בת-אתבעל מלך צדנים
וילך ויעבד את-הבעל וישתחו לו:
31 * ויקם מזבח לבעל בית הבעל אשר בנה
בשמרון: * ויעש אחאב את-האשרור ויוסף
אחאב לעשות להכעיס את-יהוה אלהי ישראל
מכל מלכי ישראל אשר היו לפניו:
32 * בימיו בנה חיאל בית האלי את-יריחו
באבירים בכרו יסדה ובשגב צעירו הציב דלתיה
כדבר יהוה אשר דבר ביד יהושע בן-נון:

יז

1 * ויאמר אליהו התשבי מתשבי
גלעד אל-אחאב חי-יהוה אלהי ישראל אשר-
עמדתי לפניו אם-יהיה השנים האלה טל
ומטר כי אם-לפי דברי:
2 * ויהי דבר יהוה אליו לאמר:
3 * לך מזה ופגית לך קדמך ונסתרת בנחל
כרית אשר על-פני הירדן:
4 * והיה מהנחל תשתה ואת-הערבים צויתי
לכלכלך שם: * וילך ויעש כדבר יהוה וילך
וישב בנחל כרית אשר על-פני הירדן:
5 * והערבים מביאים לו לחם ובשר בבקר
ולחם ובשר בערב ומן-הנחל ישתה: * ויהי
מקץ ימים וייבש הנחל כי לא היה גשם בארץ:
6 * ויהי דבר יהוה אליו לאמר:

תרגום יונתן

29 * ואחאב בר עמרי מלך על ישראל בשנת תלתי וחסמי שנין לאסא מלך שבטא דבית יהודה וסלך אחאב בר עמרי על ישראל
בשמרון עשרין ותרתי שנין: * 30 * ועבד אחאב בר עמרי דביש קדם יי סכל דקדמוהי: * 31 * וחות שיש בעינוהי למיזל בחובי
ירבעם בר נבט ונסיב אחתא ית איזבל בת אתבעל מלך צדנים וסלך ית בעל בית הבעל וישתחו ליה: * 32 * ואקים אגורא לבעל בית
בגלעד דבנא בשמרון: * 33 * ועבד אחאב ית אשרתא ואוסיף אחאב למעבד לארנא קדם יי אלתא דאשרתא מכל מלכי ישראל
דחו קדמוהי: * 34 * ביומיה בנא חיאל בית מומי ית יריחו קטל אבירים בכריה בר שרי לשכללותה ושגוב ועיר בנוהי
בר אקים דשתא כפתגמא דיי ומליל ביד יהושע בר נון:

יז

1 * ואמר אליהו דמחושב מחותבי גלעד לאחאב קים הוא יי אלתא דאשרתא דמשמשנא קדמוהי אם יהא שניא האילין טלא ומטרא
אלתו בר אימרו: * 2 * וחות פתגם נבואה מן קדם יי עמיה למימר: * 3 * אול מכא ותתפני לך לקדומא ותסטמר בנחלא דכרית דעל אפי
ירדנא: * 4 * ויהי מנחלא תשחי ויתעורבא פקידיה לסוכרותה חמן: * 5 * ואול ועבד כפתגמא דיי ואול ויתב בנחלא דכרית דעל אפי
ירדנא: * 6 * ועורבא מיתן ליה לחמא ובשרא בצפרא ולחמא ובשרא ברמשא ומנחלא שתיו: * 7 * וחות מסוף יומין ויבש נחלא ארילא
היה מטרא בארעא: * 8 * וחות פתגם נבואה מן קדם יי עמיה למימר:

29 * Achab verò filius Amri regnavit su-
per Israel anno tricesimo octavo Afa re-
gis Iuda. Et regnavit Achab filius Amri
super Israel in Samaria viginti & duobus
30 annis. * Et fecit Achab filius Amri ma-
lū in conspectu Domini super omnes qui
31 fuerunt ante eum. * Nec suffecit ei vt
ambulet in peccatis Hieroboam filij Na-
bath; insuper duxit vxorem Iezabel filiam
Methabaal regis Sidoniorum. Et abiit & 32
scruiuit Baal, & adorauit eum.
32 * Et posuit aram Baal in templo Baal,
quod ædificauerat in Samaria.
33 * Et plantauit lucum. Et addidit Achab
in opere suo irritans Dominum Deum Is-
rael super omnes reges Israel, qui fuerunt
ante eum.
34 * In diebus eius ædificauit Ahiel de Be-
thel Hiericho. In Abiram primitiuo suo
fundauit eam, & in Segub nouissimo suo
posuit portas eius iuxta verbum Domini
quod locutus fuerat in manu Iosue filij
Nun.

CAP. XVII.

1 **E**T dixit Helias Thesbites de habita-
toribus Galaad ad Achab, Viuit Dñs
Deus Israel in cuius conspectu sto, si erit
annis his ros & pluuja, nisi iuxta oris mei
2 verba. * Et factum est verbum Domini ad
3 eum, dicens: * Recede hinc & vade cōtra
Orientem, & abscondere in torrente Ca-
rith, qui est contra Iordanem.
4 * Et ibi de torrente bibes. coruisque
5 præcepi vt pascant te ibi. * Abijt ergo
& fecit iuxta verbum Domini. Cūque
abisset, sedit in torrēte Carith qui est con-
tra Iordanem.
6 * Corui quoque deferebant ei panem
& carnes manē, similiter panem & carnes
vesperi, & bibebat de torrente.
7 * Post dies autem aliquantos siccarus
est torrens, non enim pluerat super ter-
8 ram. * Factus est ergo sermo Domini ad
eum, dicens:

Inf. 18.4
4. Reg. 3.6
Iaco. 1.6

²⁹ ^{*} At Achab filius Ambri regnavit super
Israel in anno tricesimo & octavo Aſa regis Ju-
da; regnat autem Achab filius Ambri, super
Israel in Samaria viginti & duobus annis.

³⁰ ^{*} Et fecit Achab malum coram Domino,
& nequiter operatus est super omnes qui fue-
runt ante eum.

³¹ ^{*} Et non erat ei sufficiens ut ambularet in
peccatis Hieroboam filij Nabat, & duxit ux-
orem Jezebel filiam Ethbaal regis Sidoniorum:
& abiit Achab & servivit Baal, & adora-
vit eum.

³² ^{*} Et statuit aram Baal in domo Baal quam
ædificauerat in Samaria.

³³ ^{*} Et fecit Achab lucum; & addidit Achab
ut faceret irrationes ut irritaret Dominum
Deum Israel super omnes reges Israel qui fue-
runt ante eum.

³⁴ ^{*} In diebus eius ædificavit Chiel Bethelites
Hiericho, in Abiron primogenito suo fundavit
eam, & in Segub nouissimo suo posuit portas ei
iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in
manu Iosue filij Nun.

CAP. XVII.

ET dixit Elias Thesbites, qui de habitato-
ribus Galaad ad Achab, Vivit Dominus
Deus Israel, cui aſtiti coram eo, si erit annis his
ros & pluvia, nisi per verbum oris mei.

² ^{*} Et factum est verbum Domini ad Heliam:

³ ^{*} Vade hinc contra Orientem, & abscon-
dere in torrente Cherith, qui est contra faciem
Jordanis.

⁴ ^{*} Et erit, de torrente bibes aquam, & corvis
præcipiam ut pascant te ibi.

⁵ ^{*} Et abiit & fecit Elias iuxta verbum
Domini, & sedit in torrente Cherith, qui con-
tra faciem Jordanis.

⁶ ^{*} Et corvi deferebant ei panes & carnem
manè, & panes & carnem vesperti, & de
torrente bibebat aquam.

⁷ ^{*} Et factum est post dies & siccatus est tor-
rens, quia non facta est pluvia super terram.

⁸ ^{*} Et factus est sermo Domini ad Heliam,
dicens:

²⁹ ^{*} ὁ δὲ ἀχάαβ υἱὸς ἀμβρί ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ
ἐν ἑταίρειά καὶ ὀγδόῳ ἔτει βασιλείας ἰσάα· βα-
σίλευε δὲ ἀχάαβ υἱὸς ἀμβρί ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ
³⁰ εἴκοσι καὶ δύο ἔτη· καὶ ἐποίησεν ἀχάαβ τὸ πονηρὸν
ἐνώπιον κυρίου, & ἐπὶ ὁμηρῶσατο ὑπὲρ πάντας οὗτοι γε-
νομένοις ἐμπαροῦεν αὐτῷ.

³¹ ^{*} ὁ δὲ οὐκ ἦν αὐτῷ ἱκανὸν ὅτι πορεύθηται ἐπὶ ταῖς ἀμαρ-
τίαις ἱεροβοάμ υἱοῦ ναβάτ· & ἔλαβε γυναῖκα ἐξ ἰσραὴλ
τὴν θυγατέρα ἐθβαλ βασιλέως σιδωνίων· καὶ ἐπορεύ-
θη ἀχάαβ & ἐδάλευσε τὰ βᾶαλ & παροργίσθη αὐτῷ.

³² ^{*} ὁ δὲ ἔστησε θυσιάστηλόν τῷ βᾶαλ ἐν οἴκῳ τοῦ βᾶαλ ὃν
ὠκοδόμησεν ἐν σαμαρείᾳ.

³³ ^{*} ὁ δὲ ἐποίησεν ἀχάαβ τὸ ἄλλο· & ἐπλεόνασεν ἀχάαβ
ὅτι ποιῆσαι παροργίσματα τοῦ παροργίσαι τὸν κύριον θεὸν
τοῦ ἰσραὴλ ὑπὲρ πάντας οὗτοι βασιλεῖς ἰσραὴλ οὗτοι
γενομένοις ἐμπαροῦεν αὐτῷ.

³⁴ ^{*} ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ὠκοδόμησε χιήλ ὁ βεθελῖτης
τὴν ἱερὴν, ἐν τῇ ἀβιρὼν τῇ πρωτόκῳ αὐτῶν ἐβεμελίω-
σεν αὐτήν· καὶ ἐν τῇ σεργῶν τῇ νεωτέρῳ αὐτῶν ἐπέστησε
θύρας αὐτῇ καὶ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἰη-
σοῦ υἱοῦ ναυί.

17.

¹ ^{*} Καὶ εἶπεν ἡλίας ὁ θεοβίτης ὁ ἐκ θεοσεβῶν τῆς γα-
λαὰδ πρὸς ἀχάαβ, ζῇ κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ὃ παρέ-
στη ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔσαι τὰ ἔτη ταῦτα ὁρότος καὶ ὑετός,
ὅτι ἐδὼ μὴ διὰ λόγου σώματός μου.

² ^{*} καὶ ἐγχετό ῥῆμα κυρίου πρὸς ἡλίαν·

³ ^{*} πορεύου ἐν τῷθεν καὶ δώατο λάς, & κεύεσθι ἐν τῇ χει-
μαρρῷ χειρὶ τῇ ἐπὶ πρὸς ὥπιν & ἰορδάνου.

⁴ ^{*} καὶ ἔσαι ἐν τῷ χειμαρρῷ πῖσαι ὕδωρ, & τοῖς κόρα-
ξιν ἐντελοῦμαι τοῦ διατρέφειν σε ἐκεῖ.

⁵ ^{*} καὶ ἐπορεύθη & ἐποίησεν ἡλίας καὶ τὸ ῥῆμα κυρίου,
καὶ ἐκάθισεν ἐν τῇ χειμαρρῷ χειρὶ τῇ ἐπὶ πρὸς ὥπιν
τοῦ ἰορδάνου.

⁶ ^{*} ὁ δὲ κόραξες ἔφερον αὐτῷ ἄρτους & κρέας τοπρωί,
& ἄρτους & κρέας τοδείλης, καὶ ἐν τῷ χειμαρρῷ ἐπινεν ὕ-
δωρ.

⁷ ^{*} καὶ ἐγχετό μεθ' ἡμέρας καὶ ἔξηραν θη οὗτοι χει-
μαρροῖς, ὅτι οὐκ ἐγχετό ὑετός ἐπὶ τὴν γῆν.

⁸ ^{*} καὶ ἐγχετό ῥῆμα κυρίου πρὸς ἡλίδν, λέγον·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁹ Et Ahhab filius Ghamri regnavit super Israel anno trigesimo octavo annorum Azza regis tribus domus Iehudah, regnavit Ahhab
filius Ghamri super Israel in Somron viginti & duobus annis.

³⁰ Et fecit Ahhab filius Ghamri peius ante Dominum omnibus, qui fuerunt ante se.

³¹ Et fuit leue in oculis eius ambulare in peccatis Ierabgham filij Nebat, & accepit etiam uxorem Izebel filiam
Ethbaghal regis Szidonæorum, & iuit & coluit Baghala, & adoravit illud.

³² Et statuit aram ipsi Baghala, in domo Baghala quam ædificauerat in Somron.

³³ Et fecit Ahhab lucum, & addidit Ahhab facere, ut irritaret Dominum Deum Israel præ
omnibus regibus Israel qui fuerant ante se.

³⁴ In diebus eius ædificavit Hhiel de Beth-inome Iericho; occidit Abiram primogenitum suum, quando cœpit fundare eam, & Zzigub paruum filium suum quando crexit portas eius, iuxta verbum Domini,
quod locutus fuerat per manum Iehosuah filij Nun.

CAP. XVII.

ET dixit Elias qui erat ex Thosab, de habitatoribus Gilghad, ad Ahhab, Permanet ipse Dominus Deus Israel, ante quem ministro,
si erit annis his ros & pluvia, nisi cum dixerò.

² Abi hinc, & verte te ad Orientem, & abscondaris in torrente Cherith, qui est ante Iardena.

³ Et erit, de torrente bibes, & corvis præcepi ut alant te ibi.

⁴ Et abiit, & fecit iuxta verbum Domini: & abiit & sedit in torrente Cherith, qui erat ante Iardena.

⁵ Et corvi afferebant illi panem & carnem manè, & panem & carnem vesperti; at de torrente bibebat.

⁶ Et fuit in fine dierum & aruit torrens, quia non fuerat pluvia in terra.

⁷ Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum illo, dicendo:

* קום לך צרפתה אשר לצידון וישבת שם
 הנה צויתי שם אשר אלמנה לכלכלך :
 * ויקם וילך צרפתה ויבא אל פתח העיר
 והנה שם אשה אלמנה מקששר עצים ויקרא
 אליה ויאמר קחי נא לי מעט מים בכלי ואשתה :
 * ותלך לקחת ויקרא אליה ויאמר לקחי נא
 לי פת לחם בידך :
 * ותאמר חי יהוה אלהיך אם יש לי מעונג כי
 אם מלא כף קמח בכר ומעט שמן בצפחה
 והנני מקששר שנים עצים ובאתי ועשיתי יהוה לי
 ולבני ואכלנו ומתנו :
 * ויאמר אליה אליהו אל תיראי באי עשי
 כדברך אך עשי לי משם ענה קטנה בראשנה
 והוצאת לי ולך ולבנך תעשי באחרונה :
 * כי כה אמר יהוה אלהי ישראל כד הקמח
 לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר עד יום תתך
 יהוה גשם על פני האדמה : * ותלך ותעשה
 כדבר אליהו ותאכל הוא והיא וביתה ימים :
 * כד הקמח לא כלתה וצפחת השמן לא חסר
 כדבר יהוה אשר דבר ביד אליהו :
 * ויהי אחר הדברים האלה חלה בן האשה
 בעלת הבית ויהי חליו חזק מאד עד אשר לא
 גותרה בו נשמה : * ותאמר אל אליהו מה לי
 ולך איש האלהים בארתי אלי לחזק את עוני
 ולהמית את בני : * ויאמר אליה תני לי את
 בנך ויקחהו מחיקה ועלהו אל העליונה אשר
 הוא ישב שם וישכבהו על מטתו :
 * ויקרא אל יהוה ויאמר יהוה אלהי הגם על
 האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית
 את בנך :

9 * Surge & vade in Sareptam Sidoniorū, ^{Luc. 4. d}
 & manebis ibi. Præcepi enim ibi mulieri
 10 viduæ vt pascas te. * Surrexit & abiit in
 Sareptam Sidoniorū. Cūmq; venisset ad
 portam ciuitatis, apparuit ei mulier vidua
 colligens ligna & vocauit eā, dixitq; ei, Da
 mihi paululum aquæ in vase vt bibam.
 11 * Cūmq; illa pergeret vt afferret, clama- ^{Iudi. 4. e}
 bat post tergū eius, dicēs: Affer mihi obse- ^{Ecl. 4. a}
 12 cro & buccellā panis in manu tua. * Quæ
 respondit, Viuit Dñs Deus tuus, quia nō
 habeo panem, nisi quantum pugillus ca-
 pere potest farinæ in hydria, & paululum
 olei in lecytho. En colligo duo ligna vt
 ingrediar & faciam illud mihi & filio meo
 13 vt comedamus & moriamur. * Ad quam
 Helias ait: Noli timere, sed vade & fac si-
 cut dixisti. Veruntamē mihi primū fac
 de ipsa farinula subcinericiū panē par-
 uulum, & affer ad me, tibi autē & filio tuo
 14 facies postea. * Hæc autē dicit Dñs Deus
 Israel: Hydria farinæ non deficiet, nec le-
 cythus olei minuetur vsque in diē in qua
 Dñs daturus est pluuiā super faciem ter-
 15 ræ. * Quæ abiit & fecit iuxta verbum He-
 liæ. Et comedit ipse & illa, & domus eius.
 16 * Et ex illa die hydria farinæ nō defecit,
 & lecythus olei non est imminutus iuxta
 verbum Dñi quod locutus fuerat in ma-
 17 nu Helias. * Factū est autē post verba hæc
 ægrotauit filius mulieris matrisfamilias,
 & erat languor fortissimus, ita vt non re-
 18 maneret in eo anhelitus. * Dixit ergo
 ad Heliam, Quid mihi & tibi vir Dei:
 ingressus es ad me vt rememorarētur ini-
 quitates meæ, & interficeres filiū meum?
 19 * Et ait ad eam Helias, Da mihi filium
 tuum. Tulitque eum de sinu eius, & por-
 tauit in coenaculum vbi ipse manebat, &
 posuit super lectulum suum.
 20 * Et clamauit ad Dominum, & dixit,
 Domine Deus meus, etiam ne viduam
 apud quam ego vtcumq; sustentor, affli-
 xisti vt interficeres filium eius?

תרגום יונתן

9 קום ואל לצרפת די לצידון ותיבת חמן נא פקידית חמן אחתא ארמלתא לסוכרותך :
 ונא חמן אחתא ארמלתא מגבא אעין וקרא לה ואמר סבי בען לי ועיר סמא בסמא ואשתני
 10 בען לי פתא וילחמא בידך : * ואמרת קנים הוא ויאלהך אם אית לי סמאם אלחין מלי פיסת ידא קמחא בסמא ועיר משחא
 11 בעלוחיתא ונא אנא מגבא חרין אעין ואיהך ואעבדיניה לי ולברי וניכליניה ונמות :
 12 כפתגמיכי ברם עבדי לי מחמן חררא ועירא בקרמיתא ותפיקין לי וליך ולברוך תעבדין בבחרייתא :
 13 ארי כדנן אמר וי אללה דישראל מנא דקמחא לא יגמר וצלוחיתא דמישחא לא תחסר עד יומא דיתן וי מטרא על אפי ארעא :
 14 ואזלת ועבדת כפמגמא דאליהו ואכלת היא ונא ואנש ביתה יומין :
 15 מנא דקמחא לא גמר וצלוחיתא דמשחא לא חסרת כפמגמא דיין דמליל ביד אליהו :
 16 ונהיה בחר פתגמא האליון מרע בר אחתא מרת ביתא ונהו פרעיה חקיף לחרא עד דלא אשתתרת ביה נשמתא :
 17 ואמרה לאליהו מה לי ולך נביא דיין איתא לוחי לאדכרא ית חובי ולמקטל ית ברי :
 18 ואמר לה חבי לי ית בריך ונסביה מחינה ואסקיה לעליתא והוא יתיב חמן ואשכביה על ערסיה :
 19 וצלי קדם וי ואמר וי אלהים ברם על ארמלתא דאנא דר עמה לא יתבאש לה ולא ימות ברה :

* Surge & vade in Sareptam Sidonis, & habitabis ibi: ecce præcepi ibi mulieri viduæ, vt pascat te.

* Et surrexit Helias, & abiit in Sareptam Sidonis in portam ciuitatis; & ecce mulier ibi vidua colligebat ligna. & clamauit post eam Helias, & dixit ei, Accipe iam mihi paululum aquæ in vase, et bibam.

* Et perrexit vt acciperet, & clamauit post ipsam Helias, & dixit ei, Accipies iam mihi & buccellam panis in manu tua, & comedam.

* Et dixit mulier, Viuit Dominus Deus tuus, si est mihi subcimericius, nisi quantum pugillus farinæ in bydria, & parum olei in lecytho; & ecce ego colligo duo ligna, & ingrediar & faciam illud mihi & filiis meis, & comedemus & moriemur.

* Et dixit ei Helias, Confide, ingredi & fac secundum verbum tuum, sed fac mihi inde subcimericium paruum in primis inde, & afferes mihi; tibi autem facies et filiis tuis in ultimo.

* Quia hæc dicit Dominus Deus Israel, Hydria farinæ non deficiet, & lecythus olei non minuetur vsque in diem qua dabit Dominus pluuiam super terram.

* Et abiit mulier, & fecit iuxta verbū Heliae, & dedit ei & comedit ipse & ipsa & filij eius. * Et hydria farinæ non defecit, et lecythus olei non imminutus est, iuxta verbum Domini, quod locutus est in manu Heliae.

* Et factum est post hæc, & agrotauit filius mulieris domine domus, & erat languor eius fortis valde, donec non relictus est in eo anhelitus vitæ. * Et dixit mulier ad Heliam, Quid mihi et tibi homo Dei? ingressus es ad me vt rememora- res iniquitates meas, & interficeres filiū meū?

* Et ait Helias ad mulierem, Da mihi filium tuum: & accepit eum de sinu eius, & portauit eum in cœnaculum, in quo ipse sedebat ibi, & collocauit eum super lectum suum.

* Et exclamauit Helias ad Dominū, & dixit, Domine Deus meus, etiam ne viduam cum qua ego habito cum ea, tu afflixisti vt interfice- res filium eius?

9 * ἀνάστηθι & πορεύου εἰς σαρῆπτα τῆ σιδωνίου, & κατοικήσεις ἐκεῖ, ἰδοὺ ἐντέταλμαι ἐκεῖ γυναῖκα χήρα τοῦ διατρέφειν σε.

10 * καὶ ἀνέστη ἡλίας & ἐπορεύθη εἰς σαρῆπτα τῆ σιδωνίου εἰς τὴν πυλῶνα τῆ πόλεως, & ἰδὲ γυνὴ ἐκεῖ χήρα σιωπέλη γυζύλα· & ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς ἡλίας, & εἶπεν αὐτῇ, λάβε δὴ μοι ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἀγλὴν & πίομαι.

11 * καὶ ἐπορεύθη λαβεῖν, & ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς ἡλίας & εἶπεν αὐτῇ, λήψη δὴ μοι & ψωμὸν ἄρτου ἐν τῇ χειρὶ σου & φάγομαι. * & εἶπεν ἡ γυνή, ὦ κύριε ὁ θεός σου, εἴ ἐστι μοι ἐγκρυφίας, ἀλλ' ἢ ὅθον δραξ ἀλδύρου ἐν τῇ ὑδρίᾳ, καὶ ὀλίγον ἔλαιον ἐν τῇ καμψάκῃ, καὶ ἰδὲ ἐγὼ συλλέγω δύο ξυλάρια, & εἰσελθόμεθα καὶ ποιήσω αὐτὸ ἐμαυτῇ & τοῖς τέκνοις μου, & φαθόμεθα, & ἀποθανέμεθα.

12 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡλίας, θάρσει, εἰσελθε & ποίηθον κατὰ τὸ ῥῆμά σου· ἀλλὰ ποιήσόν μοι ἐκεῖθεν ἐγκρυφίαν μικρὴν ἐν πρώτοις ἐκεῖθεν, & ἔξοίσεις μοι, ἑαυτῇ δὲ ποιήσεις & τοῖς τέκνοις σου ἐπ' ἐσχάτῳ.

13 * ὅτι τὰδε λέγει κύριος ὁ θεός ἰσραὴλ, ἡ ὑδρία τοῦ ἀλδύρου οὐκ ἐκλείψει, & ὁ καμψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἐλατλονήσει ἕως ἡμέρας τοῦ δοῦναι τὸν κύριον ὑστὸν Ἰσραὴλ τὴν γῆν.

14 * καὶ ἐπορεύθη ἡ γυνὴ καὶ ἐποίησεν κατὰ τὸ ῥῆμα ἡλίου, & ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ ἠσπεν αὐτὸς & αὐτὴ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς. * καὶ ἡ ὑδρία τοῦ ἀλδύρου οὐκ ἐξέλιπε, & ὁ καμψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἐλατλονήθη κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἡλίου.

15 * & ἐχρῆστο κατὰ ταῦτα & ἠρρώσθησεν ὁ υἱὸς τῆς γυναικὸς τῆς κυρίας τοῦ οἴκου, καὶ ὡς ἡ δερῶσις αὐτοῦ κραταῖα σφόδρα ἕως οὗ οὐκ ὑπελείφθη ἐν αὐτῷ πνοὴ ζωῆς.

16 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἡλίαν, τί ἐμοὶ & σοὶ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, εἰσπλήθεις πρὸς με τοῦ ἀναιμῆσαι τὰς ἀδικίας μου καὶ θανατῶσαι τὸν υἱόν μου;

17 * καὶ εἶπεν ἡλίας πρὸς τὴν γυναῖκα, δός μοι τὸν υἱόν σου, & ἔλαβεν αὐτὸν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς, & ἀνήνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ ὑπερώον ἐν ᾧ αὐτὸς ἐκάθητο ἐκεῖ, & ἐκοίμισεν αὐτὸν Ἰσραὴλ τὴν κλίνῃ αὐτοῦ.

18 * καὶ ἀνέβόησεν ἡλίας πρὸς κύριον, & εἶπεν, κύριε ὁ θεός μου καὶ γε τὴν χήραν μετ' ἧς ἐγὼ οἰκῶ μετ' αὐτῆς, σὺ ἐνάκωσας τοῦ θανατῶσαι τὸν υἱὸν αὐτῆς;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Surge, vade ad Szarphath in Szidon, & sedes ibi: ecce præcepi ibi mulieri viduæ vt alat te. * Et surrexit & iuit in Szarphath, & venit ad portam vrbis, & ecce ibi mulier vidua colligebat ligna, & vocauit illam & dixit, Accipe, quæso, mihi paululum aquæ in vase, & bibam.

* Et iuit vt acciperet, & vocauit illam: & dixit, Accipe obsecro mihi fructum panis in manu tua. * Et dixit, Permanet ipse Dominus Deus tuus, si est mihi quicquam, nisi plenum volæ manus, farinæ in vase, & paululum olei in lecytho: & ecce ego colligo duo ligna, vt eam, & faciam illud mihi & filio meo, & comedamus illud, & moriamur.

* Et dixit illi Eliahu, Ne timeas, ingredi, fac iuxta verbum tuum; verum fac mihi inde placentiam pertusam paruum prius, & proferas ad me: & tibi & filio tuo facies posterius.

* Nam sic dixit Dominus Deus Israel, Vas farinæ non absumetur, & lecythus olei non deficiet vsque in diem quo dabit Dominus pluuiam super faciem terræ.

* Et iuit & fecit iuxta verbum Eliah, & comedit illa & ipse & viri domus illius aliquot dies.

* Vas farinæ non absumptum est, & lecythus olei non defecit, iuxta verbum Domini quod locutus fuerat per manum Eliah.

* Et fuit post res istas, malè habuit filius mulieris domine domus, & erat morbus illius vehemens valdè, ita vt non remaneret in illo spiritus.

* Et dixit ad Eliah, Quid mihi & tibi propheta Domini: venisti ad me vt rememoras peccatum meum, & occideres filium meum?

* Et dixit illi, Da mihi filium tuum: & accepit eum de sinu illius, & ascendit cum illo in cœnaculum superius in quo habitabat, & posuit illum super lectum suum.

* Et orauit Dominum, & dixit, Domine Deus, verum viduæ, cum qua ego habito, ne malè sit, neque moriatur filius eius.

ויתמר על הילד שלש פעמים ויקרא אל-
יהוה ויאמר יהוה אליה תשב נפש הילד
הזו על קרבו :

וישמע יהוה בקול אליה ותשב נפש הילד
על קרבו ויהי :

ויקח אליה את הילד וירדהו מן העליה
הביתה ויתנהו לאמו ויאמר אליה ראי חי בנך :

ותאמר האשה אל אליה עתה זה ידעתי כי
איש אלהים אתה ודבר יהוה בפיק אמר :

יח

ויהי ימים רבים ודבר יהוה היה אל-
אליה בשנה השלישית לאמר לך הראה אל-
אחאב ואתנה מטר על פני האדמה :

וילך אליהו להראות אל אחאב והרעב חזק
בשמרון : ויקרא אחאב אל עבדיהו אשר
על הבית ועבדיהו היה ירא את יהוה מאד :

ויהי בהכרית איזבל את נביאי יהוה ויקח
עבדיהו מאה נביאים ויחביאם חמשים איש
במערה וכלכלם לחם ומים :

ויאמר אחאב אל עבדיהו לך בארץ אל-כל
מעיני המים ואל כל הנחלים אולי נמצא חציר
ונחיה סוס ופרד ולוא נכרית מן בהמה :

ויחלקו להם את הארץ לעבר ברה אחאב
הלך בדרך אחד לבדו ועבדיהו הלך בדרך
אחר לבדו : ויהי עבדיהו בדרך והנה

אליהו לקראתו ויכרהו ויפל על פניו ויאמר
האתה זה אדני אליהו :

ויאמר לו אני לך אמר לאדניך הנה אליהו :

ויאמר מה חטאתי כי אתה נתן את עבדך
ביד אחאב להמיתני :

²¹ Et expandit se atque mensus est super
puerum tribus vicibus, & clamauit ad Do-
minum & ait, Domine Deus meus reuer-
tatur, obsecro, anima pueri huius in vi-
scera eius.

²² Et exaudiuit Dominus vocem Helie;
& reuerfa est anima pueri intra eum & re-
uixit. ²³ Tulitque Helias puerum & depo-
suit eum de coenaculo in inferiorem do-
mum, & tradidit matri suæ, & ait illi: En
viuit filius tuus. ²⁴ Dixitque mulier ad
Heliam, Nunc in isto cognoui, quoniam
vir Dei es tu, & verbum Domini in ore
tuo verum est.

CAP. XVIII.

¹ Post dies multos factum est verbū Do-
mini ad Heliam in anno tertio, dicens,
Vade & ostēde te Achab, vt dem pluuiam
super faciem terræ. ² Iuit ergo Helias vt
ostenderet se Achab. Erat autem fames
vehemens in Samaria. ³ Vocauitq; Achab
Abdiam dispensatorem domus suæ. Ab-
dias autē timebat Dominum Deum val-
dē. ⁴ Nam cū interficeret Iezabel pro-
phetas Domini, tulit ille centum prophe-
tas & abscondit eos quinquagenos &
quinquagenos in speluncis, & pavit eos
pane & aqua. ⁵ Dixit ergo Achab ad Ab-
diam, Vade in terram ad vniuersos fon-
tes aquarum, & in cunctas valles, si fortē
possimus inuenire herbā & saluare equos
& mulos, & non penitus iumenta inte-
reant. ⁶ Diuiseruntque sibi regiones
vt circuirent eas. Achab ibat per viam
vnā, & Abdias per viam alterā seor-
sum. ⁷ Cūque esset Abdias in via, He-
lias occurrit ei. Qui cū cognouisset
eum, cecidit super faciem suam, & ait:
Num tu es domine mi Helias?

⁸ Cui ille respondit, Ego. Et dixit, Va-
de & dic domino tuo, Adest Helias.

⁹ Et ille, Quid peccaui, inquit, quo-
niam trades me seruum tuum in manu
Achab, vt interficiat me?

תרגום יונתן

²¹ ואתמקק על רבנא תלת זמנין וצלי קדם יי ויאמר יי אלהים תשוב נפש הילד הזה ויאמר יהוה אליה תשב נפש הילד הזה על קרבו :
²² וישמע יהוה בקול אליה ותשב נפש הילד על קרבו ויהי :
²³ ויקח אליהו את הילד וירדהו מן העליה הביתה ויתנהו לאמו ויאמר אליה ראי חי בנך :
²⁴ ותאמר האשה אל אליה עתה זה ידעתי כי איש אלהים אתה ודבר יהוה בפיק אמר :

יח

¹ ויהי ימים רבים ודבר יהוה היה אל-אליה בשנה השלישית לאמר לך הראה אל-אחאב ואתנה מטר על פני האדמה :
² וילך אליהו להראות אל אחאב והרעב חזק בשמרון : ויקרא אחאב אל עבדיהו אשר על הבית ועבדיהו היה ירא את יהוה מאד :
³ ויהי בהכרית איזבל את נביאי יהוה ויקח עבדיהו מאה נביאים ויחביאם חמשים איש במערה וכלכלם לחם ומים :
⁴ ויאמר אחאב אל עבדיהו לך בארץ אל-כל מעיני המים ואל כל הנחלים אולי נמצא חציר ונחיה סוס ופרד ולוא נכרית מן בהמה :
⁵ ויחלקו להם את הארץ לעבר ברה אחאב הלך בדרך אחד לבדו ועבדיהו הלך בדרך אחר לבדו :
⁶ ויהי עבדיהו בדרך והנה אליהו לקראתו ויכרהו ויפל על פניו ויאמר האתה זה אדני אליהו :
⁷ ויאמר לו אני לך אמר לאדניך הנה אליהו :
⁸ ויאמר מה חטאתי כי אתה נתן את עבדך ביד אחאב להמיתני :
⁹ ויאמר מה חטאתי כי אתה נתן את עבדך ביד אחאב להמיתני :

* Et inflavit puero ter, & inuocauit Domi-
num, & dixit, Domine Deus meus, reuertatur
iam anima pueri huius in eum.

* Et factum est sic, & reuerſa eſt anima pue-
ri in eum, & exclamauit puer.

* Et tulit eum de cœnaculo in domum, &
dedit eum matri ſuæ. & ait Helias, Vide, viuit
filius tuus.

* Et dixit mulier ad Heliam, Ecce cognoui,
quoniam homo Dei es tu, & verbum Domini
in ore tuo verum.

CAP. XVIII.

ET factum eſt poſt dies multos, & verbum
Domini factum eſt ad Heliam in anno ter-
tio, dicens: Vade & oſtende te Achaab, &
dabo pluuiam ſuper faciem terræ.

* Et iuit Helias vt appareret Achaab, &
erat fames vehemens in Samaria.

* Et vocauit Achaab Abdiam diſpenſato-
rem domus: & Abdias erat timens Dominum
valde.

* Et factum eſt cùm percuteret Jezebel pro-
phetas Domini, & tulit Abdias centum pro-
phetas, & abſcondit eos per quinquagenos in
duabus ſpeluncis, et aluit eos in pane & aqua.

* Et dixit Achaab ad Abdiam, Age et tranſ-
eamus in terra ad fontes aquarum, & in cun-
ctos torrentes, ſi fortè inueniamus herbam, &
ſuſtentabimus equos & mulos, & non interi-
bunt à nobis iumenta.

* Et diuiſerunt ſibi viam vt irent in ea:
Achaab iuit in via vna, & Abdias iuit in
via altera ſolus:

* Et erat Abdias in via ſolus: & ecce He-
lias in occurſum ei, & feſtinauit Abdias &
cecidit ſuper faciem ſuam, & ait, Si tu es domi-
ne mi Helia?

* Et dixit Helias ad Abdiam, Ego ſum, va-
de dic domino tuo, Ecce Helias.

* Et dixit Abdias, Quid peccaui, quòd tu
tradis ſeruum tuum in manus Achaab vt in-
terficiat me?

21 * καὶ ἐνεφύσησε τὰ παιδάρια τρεῖς, καὶ ἐπεκαλέσατο
τὸν κύριον, & εἶπε, κύριε ὁ θεός μου, ἵπστραφήτω δὴ ἡ ψυ-
χή τοῦ παιδαρίου τούτου εἰς αὐτό.

22 * καὶ ἐγένετο ὕτως, & ἐπεσφράφη ἡ ψυχὴ τοῦ παιδα-
ρίου εἰς αὐτό. & ἀνέβόησε τὸ παιδάριον.

23 * καὶ κατήγαγεν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ὑπερώου εἰς τὸν οἶκον,
& ἔδωκεν αὐτὸ τῇ μητρὶ αὐτοῦ. & εἶπεν ἡ λίαν, βλέπε ζῇ ὁ
υἱός σου.

24 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἡλίαν, ἰδὲ ἐγνώκα, ὅτι δού-
λωπῶ τοῦ θεοῦ εἶ σύ, καὶ ῥῆμα κυρίου ἐν τῷ σώματι
σου ἀληθινόν.

ἡ.

1 * Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας πολλὰς, καὶ ῥῆμα κυρίου
ἐγένετο πρὸς ἡλίαν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τρίτῳ, λέγων· πο-
ρεύου & ὀφθῇ τῷ ἀχαάβ, & δώσω ὑμῖν πρὸς ὅσον
τῆς γῆς.

2 * καὶ ἐπορεύθη ἡ λίαν τοῦ ὀφθῆναι τῷ ἀχαάβ, καὶ ἦν
λίμωδες κραταιὸς ἐν τῇ σαμαρείᾳ.

3 * καὶ ἐκάλεσεν ἀχαάβ τὸν ἀβδίου τὸν οἰκονόμον· καὶ
ἀβδίου ἦν φοβούμενος τὸν κύριον σφόδρα.

4 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τύπῳ ἐξ ἀβελ ὅτι πρὸς φήτας
κύριος, & ἔλαβεν ἀβδίας ἑκατὸν πρὸς φήτας & κατέκρυψεν
αὐτὰς ἀνὰ πεντήκοντα ἐν δύο σπηλαίοις, καὶ διέτρεφεν
αὐτὰς ἐν ἄρτῳ & ὕδατι.

5 * καὶ εἶπεν ἀχαάβ πρὸς ἀβδίου, δεῦρο & διέλθωμεν
ἐν τῇ γῇ ἵππῃ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων & ἵππῃ πούτας ὅτι
χειμάρρεις, εἴπως δῦρῶμεν βοτάνην, & περιποιησόμε-
θα ἵππους & ἡμιόνους, καὶ ὅσα ἐξολοθρευθῇ(εῖ) ἀφ' ἡμῶν
κτῆνη.

6 * καὶ διεμέρισθον ἑαυτοῖς τὴν ὁδὸν τοῦ πορεύθῃναι ἐν
αὐτῇ· ἀχαάβ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ μιᾷ· καὶ ἀβδίου ἐπορεύθη
ἐν ὁδῷ ἄλλῃ μόνος.

7 * καὶ ἦν ἀβδίου ἐν τῇ ὁδῷ μόνος· καὶ ἰδοὺ ἡ λίαν
εἰς συνδύτησιν αὐτῶν· καὶ ἐσώδυσεν ἀβδίου καὶ ἔπεσεν
ἵππῃ πρὸς ὅσον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, εἰ σὺ εἶ κύριέ μου ἡ λίαν,

8 * καὶ εἶπεν ἡ λίαν πρὸς ἀβδίου, ἐγὼ εἰμι, πορεύου λέ-
γε τῷ κυρίῳ σου, ἰδὲ ἡ λίαν.

9 * καὶ εἶπεν ἀβδίου, τί ἡμάρτηκα; ὅτι σὺ δίδως τὸν
δούλόν σου εἰς χεῖρας ἀχαάβ τοῦ θανατωσαί με;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et coarctauit se super puerum tribus vicibus, & orauit Dominum, & dixit, Domine Deus, redeat, quæſo, anima pueri huius in viscera eius.

22 Et suscepit Dominus orationem Eliah, & redijt anima pueri in viscera eius, & vixit.

23 Et accepit Eliah puerum, & descendere fecit illum è superiori cœnaculo in domum, & dedit illum matri ſuæ: & dixit Eliah, Vide quòd viuit filius tuus.

24 Et dixit mulier ad Eliah, Nunc iam cognoui, quòd propheta Domini tu es, & verba Domini in ore tuo sunt veritas.

CAP. XVIII.

ET fuit in tempore dierum multorum verbum prophetiæ à Domino, & fuit cum Eliah anno tertio, dicendo: Vade oſtende te ipſi Ahab, & dabo pluuiam ſuper terram.

1 Et iuit Eliah vt oſtenderet se ipſi Ahab, & fames valida erat in Samaria.

2 Et vocauit Ahab Ghobadiah qui præpoſitus erat ſuper domum, & Ghobadiah timebat Dominum valde.

3 Et fuit cùm occideret Izebel prophetas Domini, accepit Ghobadiah centum prophetas, & abſcondit eos quinquaginta viros in ſpelunca, & aluit illos pane & aqua.

4 Et dixit Ahab ad Ghobadiah, Ambula per terram ad omnes ſcaturigines aquarum, & ad omnes fluuios: forſan inueniemus herbam, & viuificabimus equos & mulos; & non deficiemus iumentis.

5 Et diuiſerunt ſibi terram per quam tranſirent: Ahab ambulauit per viam vnam ſeorſum, & Ghobadiah ambulauit per viam alteram ſeorſum.

6 Et Ghobadiah pergebat in via, & ecce Eliah fit in occurſum eius, & agnouit illum & cecidit ſuper faciem ſuam, & dixit, Num tu es dominus meus Eliah?

7 Et dixit ei, Ego ſum: vade dic domino tuo, Ecce Eliah.

8 Et dixit, Quid peccaui, quòd tu tradis ſeruum tuum in manu Ahab, vt occidat me?

* חַי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִם יִשְׁגּוּי וּמַמְלָכָה אֲשֶׁר
לֹא שָׁלַח אֲדֹנִי שָׁם לְבַקֵּשׁךָ וְאָמְרוּ אֵין וְהַשְׁבִּיעַ
אֶת-הַמַּמְלָכָה וְאֶת-הַגּוֹי כִּי לֹא יִמְצָאָכֶּה:

* וַעֲתָה אֲתָרָה אֲמַר לְךָ אֲמַר לְאֲדֹנֶיךָ הַנֶּה
אֵלֵיהֶו:

* וְהִלֵּה אֲנִי אֵלֶיךָ מֵאֲתָר וְרוּחַ יְהוָה
יִשְׁאַל עַל-אֲשֶׁר לֹא-אָדַע וּבֹאֲתִי לְהַגִּיד לְאַחָאָב
וְלֹא יִמְצָאָךְ וְהִרְגָנִי וְעַבְדְּךָ יֵרָא אֶת-יְהוָה מִנְעָרִי:

* הֲלֹא-הִגַּד לְאֲדֹנִי אֶת אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי בְּהִרְגִי
אִיזָבֵל אֶת נְבִיאֵי יְהוָה וְאַחָאָב מִנְבִּיאֵי יְהוָה מֵאָה

אִישׁ חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמַּעֲרָה וְאֶכְלָלָם

לֶחֶם וּמַיִם: * וַעֲתָה אֲתָרָה אֲמַר לְךָ אֲמַר

לְאֲדֹנֶיךָ הִנֵּה אֵלֵיהֶו וְהִרְגָנִי:

* וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶו חַי יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי

לִפְנֵיךָ כִּי הָיוּ אֲרָאָה אֵלָיו:

* וַיֵּלֶךְ עַבְדֵּיהֶו לְקִרְאֵת אַחָאָב וַיֵּגַד-לוֹ וַיֵּלֶךְ

אַחָאָב לְקִרְאֵת אֵלֵיהֶו:

* וַיְהִי כִּרְאוֹת אַחָאָב אֶת-אֵלֵיהֶו וַיֹּאמֶר אַחָאָב

אֵלָיו הֲאֵתָרָה זֶה עֲבַר יִשְׂרָאֵל:

* וַיֹּאמֶר לֹא עֲבַרְתִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל כִּי אִם-

אֲתָרָה וּבֵית אָבִיךָ בַּעֲזֹבְכֶם אֶת-מִצְוֹת יְהוָה וְתֵלֶךְ

אַחֲרֵי הַבְּעָלִים: * וַעֲתָרָה שָׁלַח קֶבֶץ אֵלָיו

אֶת-כָּל-יִשְׂרָאֵל אֶל-הָהָר הַכְּרָמֶל וְאֶת-נְבִיאֵי

הַבַּעַל אַרְבַּע מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים וְנְבִיאֵי הָאֲשֵׁרָה

אַרְבַּע מֵאוֹת אֲכָלִי שֶׁלֶחַן אִיזָבֵל:

* וַיִּשְׁלַח אַחָאָב בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבֹּץ אֶת-

הַנְּבִיאִים אֶל-הָהָר הַכְּרָמֶל:

* וַיָּגֶשׁ אֵלֵיהֶו אֶל-כָּל-הָעָם וַיֹּאמֶר עַד-מָתַי

אַתֶּם פֹּסְחִים עַל-שְׁתֵּי הַסַּעֲפִים אִם-יְהוָה

הָאֱלֹהִים לָכֹו אַחֲרָיו וְאִם-הַבַּעַל לָכֹו אַחֲרָיו וְלֹא-

עָנָו הָעָם אֶתוֹ דָּבָר:

10 * Viuit Dominus Deus tuus, quia non
est gens aut regnum, in quo non miserit
dominus meus te requirens. Et respon-

11 dentibus cunctis, Non est hic, adiuravit
regna singula & gentes, eò quòd minimè

12 reperireris. * Et nunc dicis mihi, Vade
& dic domino tuo, Adest Helias.

12 * Cùmque recessero à te, spiritus Do-

mini asportabit te in locum, quem ego

ignoro, & ingressus nunciabo Achab, &

nō inueniens te interficiet me. Seruus aut

13 tuus timet Dñm ab infantia sua. * Nun-

quid non indicatū est tibi domino meo

quid fecerim, cū interficeret Iezabel

C prophetas Domini, quòd abscōderim de

prophetis Dñi centum viros quinquage-

nos & quinquagenos in spelūcis, & paue-

14 rim eos pane & aqua? * Et nunc tu di-

cis, Vade & dic domino tuo, Adest He-

15 lias, vt interficiat me. * Et dixit Helias,

Viuit Dominus exercituum, ante cuius

vultum sto, quia hodie apparebo ei.

16 * Abijt ergo Abdias in occursum Achab,

& indicauit ei: venítque Achab in occur-

sum Heliae.

17 * Et cū vidisset eum, ait: Tu ne es

ille qui conturbas Israel?

18 * Et ille ait, Non ego turbaui Israel,

sed tu & domus patris tui qui dereliqui-

stis mandata Domini, & secuti estis Baa-

19 lim. * Verumtamen nunc mitte & con-

grega ad me vniuersum Israel, in monte

Carmeli, & prophetas Baal quadringen-

tos quinquaginta, prophetasq; lucorum

D quadringentos, qui comedunt de mensa

Iezabel.

20 * Misit Achab ad omnes filios Israel, &

congregauit prophetas in monte Carmeli.

21 * Accedens autem Helias ad omnem

populum Israel, ait: Vsque quo claudica-

tis in duas partes? Si Dominus est Deus,

sequimini eum: Si autem Baal, sequimi-

ni illum. Et non respondit ei populus

verbum.

תרגום יונתן

10 קָיָים הוּא יְיָ אֱלֹהֶיךָ אִם אֵית עִם וּמַלְכוּ וְלֹא שָׁלַח רַבּוּנִי תַמָּן לְמַבְעַךְ וְאָמְרוּ לֹא הוּא כֹּה וְאֹמְרֵי יֵת מַלְכוּתָא וְיֵת עַמָּא אַרְי לֹא

11 מִשְׁפַּח לְךָ וְכַעַן אַתְּ אָמַר אֲזַיִל אֲמַר לְרַבּוּנְךָ הֵא אֵלֵיהֶו: 12 וַיְהִי עַד דִּצְנָא אֲזַיִל מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ מִן קִדְּם יְיָ וַיִּשְׁלִיכְךָ לְאַחַר

וְלֹא אָדַע וְאֵיתָךְ לְחַוָּאָה לְאַחָאָב וְלֹא יִשְׁכַּחֲינְךָ וַיִּקְטְלִינִי וְעַבְדְּךָ דְּחִיל מִן קִדְּם יְיָ מִנְעָרִי: 13 הֲלֹא אֲתַחֲוֶה לְרַבּוּנִי יֵת דְּעַבְדִּית

כִּד קָטַלְתָּ אִיזָבֵל יֵת נְבִיאֵי דִי וְאִשְׁמְרִית מִנְבִּיאֵי דִי מֵאָה גְּבָרָא חֲמִשִּׁין חֲמִשִּׁין גְּבָרָא בַּמַּעֲרָתָא וְסִבְלִיתִינוּן בַּלְחָמָא וּבִמְיָא:

14 וְכַעַן אַתְּ אָמַר אֲזַיִל אֲמַר לְרַבּוּנְךָ הֵא אֵלֵיהֶו וַיִּקְטְלִינִי: 15 וְאָמַר אֵלֵיהֶו קָיָים הוּא יְיָ צְבָאוֹת דְּמִשְׁפַּחְנָא קִדְּמוֹתֵי אַרְי

יִמָּא דִין אֲתַחֲוֶי לִיהֶו: 16 וְאֲזַל עֹבְדֵיהֶו לְקִדְּמוֹת אַחָאָב וְחַיִּי לִיהֶו וְאֲזַל אַחָאָב לְקִדְּמוֹת אֵלֵיהֶו:

17 וְהוּא כִד חָזָא אַחָאָב יֵת אֵלֵיהֶו וְאָמַר אַחָאָב לִיהֶו הֵא דִין עַבְדִּיהֶו דִּישְׂרָאֵל:

18 וְאָמַר לֹא עַבְדִּית יֵת יִשְׂרָאֵל אֲלַחֲיָן אַתְּ וּבֵית אָבִיךָ כִּד שְׁבַקְתוּן יֵת פְּקֻדֵּי דִי וְאֲלַחֲיָן בְּתַר בְּעָלֵיָא: 19 וְכַעַן

שָׁלַח בְּנוֹס לִוְתִי יֵת כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹר כְּרָמֶל וְיֵת גְּבִי בְּעָלֵא אַרְבַּע מֵאָה וְחֲמִשִּׁין וְנְבִיאֵי אֲשִׁירָתָא אַרְבַּע מֵאָה אֲכָלִי פְתוּרָא דְאִיזָבֵל:

20 וַיִּשְׁלַח אַחָאָב בְּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְנֶשׁ יֵת נְבִיאֵי שְׁקִרָא לְטוֹר כְּרָמֶל:

21 וַיִּקְרִיב אֵלֵיהֶו לִוְת כָּל עַמָּא וְאָמַר עַד אִימְתִי אַחֲוָן פְּלִיגִין לְתַרְתִּין פְּלִגִּין הֲלֹא יְיָ אֱלֹהִים פְּלַחוּ קִדְּמוֹתֵי בְּלַחוֹרְתֵיהֶו וְלִסְרָה אַחֲוָן טַעֲוָן

בְּתַר בְּעָלֵיָא וְלִית בֵּיהֶו צְרוּךְ וְלֹא אֲתִיבּוּ עַמָּא וְיֵתִיה פְּתָנָם:

* Viuit Dominus Deus tuus, si est gens aut regnum quod non misit me dominus meus adquerendum te, & dixerunt, Non est: & adiurauit regnum & regiones eius, & non inuenit te. * Et nunc tu dicis, Vade & nuncia domino tuo, Ecce Helias.

* Et erit si ego recessero à te, & spiritus Domini asportabit te in terram quam non noui, & recedam ut nunciem Achaab, & non inueniet te, & interficiet me, & seruus tuus timens Dominum ab infantia sua.

* Nunquid non nunciatum est tibi, quia feci domine mi cum interficeret Jezabel prophetas Domini, & accepi de prophetis Domini centum viros, & abscondi eos per quinquagenos in speluncis, & alui eos in panibus & aquis?

* Et nunc tu dicis, Vade & dic domino tuo, Ecce Helias, & interficiet me.

* Et dixit Helias, Viuit Dominus exercituum cui adfui in conspectu eius, quia hodie apparebo ei.

* Et abiit Abdias in occursum Achaab, & nunciauit ei, & cucurrit Achaab & abiit in occursum Helie.

* Et factum est ut vidit Achaab Heliam, & ait Achaab ad Heliam, Si tu es ipse peruerrens Israhel?

* Et dixit Helias, Non peruerto ego Israhel, sed tu & domus patris tui, cum dereliquistis vos Dominum Deum vestrum, & abijistis post Baalim.

* Et nunc mitte & congrega ad me vniuersum Israhel in monte Carmeli, & prophetas Baal quadringentos quinquaginta, & prophetas lucorum quadringentos qui comedunt mensam Jezabel.

* Et misit Achaab ad omnem Israhel, & congregauit omnes prophetas in monte Carmeli.

* Et accessit Helias ad omnem populum, & ait ad eos, Vsquequo vos claudicabitis in ambobus poplitibus vestris? si est Dominus Deus, ite post eum: si autem Baal est, ite post eum. & non respondit populus verbum.

* Ὡς κὺριος ὁ θεὸς σου, εἴ ἐστιν ἔθνος ἢ βασιλεία οὗ ὅδε ἀπέσταλκέν με ὁ κύριός μου ζητεῖν σε· & εἶπον, ὅδε ἐστὶν καὶ ὁρκιστὸν τὴν βασιλείαν καὶ τὰς χώρας αὐτῆς, καὶ ἐχθροὶ σέ.

* καὶ νῦν σὺ λέγεις, πορεύου καὶ ἀπάγγελλε τῷ κυρίῳ σου, ἰδοὺ ἡλίας.

* καὶ ἔσαμ' ἐδὼ ἐγὼ ἀπέλθω ἀπὸ σου, & πνεῦμα κυρίου ἄρει σε εἰς γῆν ἣν οἶδα, καὶ ἀπελθόμενός σου ἀπαγγέλλαι τῷ ἀχαάβ, καὶ ἐχθρὸν σε, & ἀποκτενεῖ με, καὶ ὁ δοῦλός σου φοβούμενος τὸν κύριον ἐκ νεότητός σου αὐτῶς.

* ἢ ὅδε ἀπηγγέλη σοι, ὅτι πεποίηκα κύριέ μου ἐν τῷ ἀποκτείνεσθαι ἐξ Ἰσραὲλ ὅσους περὶ φήτας κυρίου, καὶ ἔλαβον ἐκ τῶν περὶ φητῶν κυρίου ἑκατὸν δούλους, & ἐκρυψά αὐτοὺς ἐν πεντήκοντα ἐν τοῖς σπηλαίοις, καὶ διέθρεψα αὐτοὺς ἐν ἄρτοις καὶ ὕδατι·

* καὶ νῦν σὺ λέγεις, πορεύου & λέγε τῷ κυρίῳ σου, ἰδοὺ ἡλίας, & ἀποκτενεῖ με.

* καὶ εἶπεν ἡλίας, Ὡς κύριος τῶν δυνάμεων ὃ παρέστη ἐνώπιόν σου αὐτῶς, ὅτι σήμερον ὁφθήσεται αὐτῷ.

* καὶ ἐπορεύθη ἀβδίου εἰς σιμωνίτησιν τῷ ἀχαάβ, & ἀπήγγελλεν αὐτῷ· καὶ ἐδράμεν ἀχαάβ καὶ ἐπορεύθη εἰς σιμωνίτησιν ἡλίου.

* & ἐγένετο ὡς εἶδεν ἀχαάβ τὸν ἡλίαν, καὶ εἶπεν ἀχαάβ πρὸς ἡλίαν, εἰ σὺ εἶ αὐτὸς ὁ διασρέφων τὸν Ἰσραὴλ;

* καὶ εἶπεν ἡλίας, & διασρέφω ἐγὼ τὸν Ἰσραὴλ, ἀλλ' ἢ σὺ & ὁ οἶκος σου πατρός σου, ἐν τῷ καταλιπεῖν ὑμᾶς κύριον τὸν θεόν ὑμῶν & πορεύεσθαι ὀπίσω τῶν βααλῶν.

* καὶ νῦν ἀπόσειλον καὶ σιμωνίτην πρὸς με πρῶτα Ἰσραὴλ εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον· & ὅτε περὶ φήτας τοῦ βααλ τετρακοσίοις πεντήκοντα, καὶ ὅτε περὶ φήτας τῶν ἀλσῶν τετρακοσίοις ἐδιδόντας τράπεζαν ἐξ Ἰσραὲλ.

* καὶ ἀπέσειλεν ἀχαάβ εἰς πάντα τὸν Ἰσραὴλ, & συνήγαγε πρῶτας ὅτε περὶ φήτας εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον.

* καὶ περὶ σὴλθεν ἡλίας πρὸς πρῶτα τὸν λαόν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἕως πότε ὑμεῖς χωλανεῖτε ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις ὑμῶν; εἰ ἐστὶ κύριος ὁ θεός, πορεύεσθε ὀπίσω αὐτῶς· εἰ δὲ ὁ βαάλ ἐστι, πορεύεσθε ὀπίσω αὐτῶς· καὶ ὅδε ἀπεκρίθη ὁ λαὸς λόγον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁰ Permanet ipse Dominus Deus tuus, si est populus aut regnum, quod non miserit dominus meus, ut ibi quæreretur te: & dixerunt, Non fuit hic. & adiurauit regnum & populum, quod non reperisset te.

¹¹ Et erit interim dum abeo à te, spiritus à Domino tollet te in locum quem non cognoscam, & ibo ut indicem ipsi Ahab, & non inueniet te; tunc occidet me: & ego seruus tuus timeo Dominum à pueritia mea.

¹² Nonne indicatum est domino meo quod feci cum occideret Izebel prophetas Domini, ut absconderim ex prophetis Domini centum viros, quinquaginta & quinquaginta viros in spelunca, & aluerim illos pane & aqua?

¹³ Et nunc tu dicis, Vade, dic domino tuo: Ecce Eliah, & occidet me.

¹⁴ Et dixit Eliahu, Permanet ipse Dominus Szebaoth ante quem ministrò, quod hodie ostendar illi.

¹⁵ Et abiit Ghobadiah in occursum Ahab, & nunciauit ei: Et fuit cum vidisset Ahab Eliah, dixit Ahab illi, Num tu ipse es conturbator ipsius Israhel?

¹⁶ Et dixit, Non conturbaui Israhel, sed tu & domus patris tui, in eo quod deseruistis præcepta Domini, & ambulastis post Baghalaia.

¹⁷ Et nunc mitte, congrega ad me omnem Israhel in montem Charmela, & prophetas Baghala, quadringentos & quinquaginta, & prophetas lucorum quadringentos comedentes in mensa Izebel.

¹⁸ Et misit Ahab ad omnes filios Israhel, & congregauit prophetas mendaces in monte Charmela.

¹⁹ Et accessit Eliah ad omnem populum, & dixit, Vsquequo diuisi estis in duas partes? nonne Dominus est Deus? seruite igitur ei soli: & quare erratis post Baghalaia in quo non est utilitas? & non respondit populus illi verbum.

* ויאמר אליהו אל העם אני נותרתי נביא
 ליהוה לבדי ונביאי הבעל ארבע מאות וחמשים
 ישיש: * ויתנו לנו שנים פרים ויבחרו להם
 הפר האחד וינתחוו וישימו על העצים ואש לא
 ישימו ואני אעשה את הפר האחד ונתתי על
 העצים ואש לא אשים:
 * וקראתם בשם אלהיכם ואני אקרא בשם
 יהוה והיה האלהים אשר יענה באש הוא
 האלהים ויען כל העם ויאמרו טוב הדבר:
 * ויאמר אליהו לנביאי הבעל בחרו לכם הפר
 האחד ועשו ראשנה כי אתם הרבים וקראו בשם
 אלהיכם ואש לא תשימו:
 * ויקחו את הפר אשר נתן להם ויעשו ויקראו
 בשם הבעל מהבקר ועד הצהרים לאמר הבעל
 עננו ואין קול ואין ענה ויפסחו על המזבח
 אשר עשה:
 * ויהי בצהרים ויהתל בהם אליהו ויאמר
 קראו בקול גדול כי אלהים הוא כי שיה וכי
 שיה לו וכי דרך לו אולי ישן הוא ויקץ:
 * ויקראו בקול גדול ויתגדרו כמשפטם בחרבות
 וברמחים עד שפך דם עליהם:
 * ויהי כעבר הצהרים ויתנבאו עד לעלות
 המנחה ואין קול ואין ענה ואין קשב:
 * ויאמר אליהו לכל העם גשו אלי ויגשו כל
 העם אליו וירפא את מזבח יהוה ההרוס:
 * ויקח אליהו שתים עשרה אבנים במספר
 שבטי בני יעקב אשר הורה דבר יהוה אליו
 לאמר ישראל יהיה שמך:
 * ויבנה את האבנים מזבח בשם יהוה ויעש
 תעלה בבית סאתים ורע סביב למזבח:

22 * Et ait rursus Helias ad populū, Ego
 remāsi propheta Dñi solus, prophetæ au-
 tem Baal quadringenti & quinquaginta.
 23 * Dentur nobis duo boues, & illi eligant
 sibi bouē vnum, & in frustra cædentes po-
 nant super ligna, ignem aut non suppo-
 nant. Et ego faciā bouem alterū, & impo-
 nam super ligna, ignem autem non sup-
 24 ponam. * Inuocate nomina deorum ve-
 strorum, & ego inuocabo nomen Dñi, &
 Deus qui exaudierit per ignem, ipse sit
 Deus. Respondens omnis populus ait, 1.Re.9.b
 Optima propositio quam locutus est He-
 25 lias. * Dixit ergo Helias prophetis Baal,
 Eligite vobis bouem vnum, & facite pri-
 26 mi, quia vos plures estis, & inuocate no-
 mina deorum vestrorum, ignemque non
 27 supponatis. * Qui cū tulissent bouem
 quem dederat eis, fecerunt & inuocabant
 nomen Baal de mane vsq; ad meridiem,
 dicentes: Baal exaudi nos, & nō erat vox,
 nec qui responderet. Transliebāntq; al-
 28 tare quod fecerant. * Cūmq; esset iam me-
 ridies, illudebat illis Helias, dicens: Cla-
 mate voce maiore, Deus enim est & forsi-
 tan loquitur, aut in diuersorio est, aut in
 itinere, aut certè dormit vt excitetur.
 29 * Clamabant ergo voce magna, & inci-
 debant se iuxta ritum suum cultris & lan-
 ceolis, donec perfunderentur sanguine.
 30 * Postquā autem transijt meridies &
 illis prophetantibus, venerat tempus quo
 sacrificium offerri solet, nec audiebatur
 vox, nec aliquis respondebat nec atten-
 31 debat orantes. * Dixit Helias omni po-
 pulo, Venite ad me. & accedente ad se po-
 pulo, curauit altare Domini quod destru-
 ctum fuerat. * Et tulit duodecim lapi-
 des iuxta numerum tribuum filiorum Ia-
 cob, ad quem factus est sermo Domini,
 32 F dicens: Israel erit nomen tuum. * Et ædificauit de lapidibus altare in
 nomine Dñi. Fecitque aquæ ductū quasi
 per duas aratiunculas in circuitu altaris.

תרגום יונתן

22 ויאמר אליהו לעמא הא אנא אשתארית נביא קדם יי בלחודי ונביי בעלא ארבע מאה וחמשים נברא 23 ויתחבון לנא חרין
 חרין ויבחרון להון תורא חד ויתדמוניה וישון אל אענא ואשתא לא ישון ואנא אעביר ית תורא חד ואחן על אענא ואשתא לא אשון
 24 ויתקרון בשום טעותכון ולא תתענון מן קדם דלית ביה צדוק ברם אנא אצלי בשמא דיין וישלח מימריה ויתח אשתא ארי וי
 25 הוא אלהים ואחתיב כל עמא ואמרו תקין פתגמא ויאמר אליהו לנביי בעלא בחרו לכון תורא חדא ועבדו קרמיתא ארי
 26 ואחן סגיאין וקרו בשום טעותכון ואשתא לא תשון ונסיבו ית תורא דיהב להון ועבדו וקרו בשום בעלא מצפרא ועד עידן
 27 טיתרא למימר בעלא ענינא ולית קל ולית דענה ומשתטן על אגורא דעבר ויתח בעידן טיתרא וחייד בהון אליה ואמר קרו בקל
 28 דם ארי אחן אמרין דחלא הוא דילמא שועי ליה או אישתרפא אישתרדיף ליה או אורח תות ליה או דילמא דמוך הוא ויתער:
 29 וקרו בקל רב ואחתחמו בנימוסיהון בסופין וברומחין עד דאשתפיד דמא עליהון:
 30 ויתח כסעבר טיתרא ואשתטיו או עד למיסק מנחתא ולית קל ולית דעני ולית דמצית:
 31 ואמר אליהו לכל עמא אתקריבו לותי וקריבו כל עמא לותיה ובנא ית מדבחא דיין דהוה ספג:
 32 ונסיב אליהו חרסא עשרי אבניא כמנח שבטי בני יעקב דהוה פתגמא דיין עמיה למימר ישראל יהא שמך:
 33 ובנא ית אבניא מדבחא בשמא דיין ועבר מוקחא בבית הארן ורעא סחור סחור למדבחא:

²¹ * Et ait Helias ad populum, Ego remansi propheta Domini solus & propheta Baal quadringenti & quinquaginta viri.

²² * Dent igitur vobis duos boues, & eligant sibi vnum, & in frustra cadant, & imponant super ligna, & ignem non apponant, & ego faciam bouem alium, & ignem non apponam.

²³ * Et clamate in nomine deorum vestrorum, & ego inuocabo in nomine Domini Dei mei; & erit Deus qui exaudierit in igne, isle est Deus: & respondit omnis populus, & ait: Bonus sermo, quem locutus es.

²⁴ * Et dixit Helias prophetis Baal, Eligite vobis bouem vnum, & facite primi, quia vos multi, & inuocate in nomine deorum vestrorum, & ignem non supponatis.

²⁵ * Et acceperunt bouem & fecerunt, & inuocabant in nomine Baal de mane usque ad meridiem: & dixerunt, Audi nos Baal audi nos, & non erat vox, & non erat auditus; & transliebant in altare quod fecerunt.

²⁶ * Et facta est meridies, & subsannauit eos Helias Thesbites: & dixit, Inuocate in voce magna, ne fortè exercitium aliquod est ei, & simul ne fortè dat responsum ipse, vel ne fortè dormit & excitabitur.

²⁷ * Et inuocabant in voce magna & incidebant se iuxta ritum suum in cultris & in lanceis usque ad effusionem sanguinis super eos, et prophetauerunt usque quo transijt meridies.

²⁸ * Et factum est vt tempus meridiei vt ascenderet sacrificium, & non erat vox, & non erat auscultatio.

²⁹ * Et dixit Helias ad populum, Accedite ad me: & accessit omnis populus ad eum, & curauit altare destructum.

³⁰ * Et accepit Helias duodecim lapides iuxta numerum tribuum Israel, sicut locutus est Dominus ad eum, dicens: Israel erit nomen tuum.

³¹ * Et edificauit lapides in nomine Domini, & curauit altare Domini dirutum: & fecit aqua ductum qui capiebat duas metretas seminis in circuitu altaris.

²¹ * καὶ εἶπεν ἡλίας πρὸς τὸν λαόν, ἐγὼ ὑπολείμμαι πρὸς τῆς κυρίου μονώτατος & πρὸς τῆς βααλ τετρακόσιοι & πεντήκοντα ἄνδρες.

²² * δότωσαν οὖν ὑμῖν δύο βόας, & ἐκλεξάτωσαν ἑαυτοῖς τὸν ἕνα, καὶ μελιστάτωσαν, & ἐπιθέτωσαν ἐπὶ τῶν ξύλων, καὶ πῦρ μὴ ἐπιθέτωσαν· καὶ ἐγὼ ποιήσω τὸν βούν τὸν ἄλλον, & πῦρ ἐμὴ ἐπιθήσω.

²³ * & βοάτε ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν ὑμῶν, καὶ ἐγὼ ἐπικαλέσμαι ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ μου· καὶ ἔσται ὁ θεὸς ὃς δὴ ἐπακούσῃ ἐν πυρὶ, ὁτός ἐστι θεός· & ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς & εἶπεν, ἀγαθὸς ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησας.

²⁴ * καὶ εἶπεν ἡλίας τοῖς πρὸς τῆς βααλ, ἐκλεξάσθε ἑαυτοῖς τὸν βούν τὸν ἕνα, & ποιήσατε πρῶτοι, ὅτι ὑμεῖς πολλοί, & ἐπικαλεῖσθε ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν ὑμῶν, καὶ πῦρ μὴ ἐπιθήτε.

²⁵ * καὶ ἔλαβον τὸν βούν & ἐποίησαν, καὶ ἐπεκαλοῦντο ἐν ὀνόματι τῆς βααλ ἐκ πρωῒας ἕως μεσημβρίας, & εἶπον, ἐπάκου ἡμῶν ὦ βααλ ἐπάκου ἡμῶν· καὶ οὐκ ἦν φωνή, & οὐκ ἦν ἀκρόασις· & διέτρεχον ἐπὶ τῆς θυσιαστηρίου & ἐποίησαν. * & ἐγένετο μεσημβρία, & ἐμυκτήρισεν αὐτὸς ἡλίας ὁ θεοδίτης, & εἶπεν, ἐπικαλεῖσθε ἐν φωνῇ μεγάλῃ, μή ποτε ἀδολεγία τίς ἐστιν αὐτῶν, & ἅμα μή ποτε χηματίζει αὐτὸς ἢ μή ποτε καθύδρι & θαναση(ε).
²⁶ * καὶ ἐπεκαλοῦντο ἐν φωνῇ μεγάλῃ & κατετέμνοντο κατὰ τὸν ἐθισμόν αὐτῶν ἐν μαχαίραις & ἐν σειρημασίαις ἕως ἐκχύσεως αἵματος ἐπ' αὐτούς, & πρὸς τῆς θυσιᾶς ἕως ἧλθε τὸ μεσημβρινόν.

²⁷ * καὶ ἐγένετο ὡς ὁ καιρὸς τῆς μεσημβρίας & διαβιῶαι τὴν θυσίαν, & οὐκ ἦν φωνή & οὐκ ἦν ἀκρόασις.
²⁸ * & εἶπεν ἡλίας πρὸς τὸν λαόν, πρὸς τῆς ἀγαγετέ με, & πρὸς τῆς ἀγαγε πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτόν, & ἰάσατο τὸ θυσιαστήριον τὸ κατεσκευασμένον.

²⁹ * καὶ ἔλαβεν ἡλίας δώδεκα λίθοις κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν φυλῶν τοῦ ἰσραήλ, ὡς ἐλάλησε κύριος πρὸς αὐτόν, λέγων, ἰσραήλ ἔσται τὸ ὄνομα σου.
³⁰ * καὶ ὠκοδόμησε οὗτοι λίθοις ἐν ὀνόματι κυρίου, καὶ ἰάσατο τὸ θυσιαστήριον κυρίου τὸ κατεσκευασμένον· καὶ ἐποίησε θαλάχον δύο μετρητὰς σπέρματος κυκλῶν τοῦ θυσιαστηρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²¹ Et dixit Eliah populo, Ecce ego relictus sum propheta Domini solus, & propheta Baghla sunt quadringenti & quinquaginta viri.

²² Dentur ergo vobis duo boues, & eligant sibi bouem vnum, & dissecant illum, & ponant super ligna, ignem autē non submittat, & ego parabo bouem vnum, & ponam super ligna, & ignem non supponam.

²³ Tunc inuocabitis nomen Erroris vestri, & non responditur vobis ab eo in quo non est utilitas; verum ego orabo in nomine Domini, & mittet dictum suum, & descendere faciet ignem, quia Dominus ipse est Deus. & respondit omnis populus, & dixerunt, Rectum est verbum.

²⁴ Et dixit Eliah ad prophetas Baghla, eligite vobis bouem vnum, & parate prius, quia estis plures, & inuocate nomen Erroris vestri, & ignem non ponatis.

²⁵ Et acceperunt bouem quem dedit illis, & parauerunt, & inuocauerunt nomen Baghla, ab aurora usque ad tempus meridiei, dicendo: Baghla exaudi nos: & non erat vox, nec qui responderet: & insaniebant super aram quam fecerat.

²⁶ Et fuit in tempore meridiei deridebat eos Eliah, & dicebat, Clamate voce alta, quia vos dicitis quod Deus est: fortasse confabulatio est illi, vel communicando communicat apud se, vel via fuit illi, vel fortè sopitus est, & excitabitur.

²⁷ Et clamauerunt voce magna; & incidebant se iuxta ritum suum gladiis & lanceis, usquequo effunderetur sanguis super eos.

²⁸ Et fuit cum transiret meridies, & insanirent usquequo offerri solet munus: non erat vox neque qui responderet, atque attenderet.

²⁹ Et dixit Eliah ad omnem populum, Accedite ad me: & accesserunt omnis populus ad eum: & edificauit altare Domini quod fuerat dirutum.

³⁰ Et accepit Eliah duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iaghab, cum quo fuerat verbum Domini, dicendo: Israel erit nomen tuum.

³¹ Et edificauit ex lapidibus altare in nomine Domini, & fecit fossam secundum locum duorum satorum seminis in circuitu altaris.

33 * ויערך ארז העצים וינתח את הפרושים
על העצים:

34 * ויאמר מלאו ארבעה כדים מים ויצקו על-
העלה ועל העצים ויאמר שנו ושנו ויאמר שלשו
וישלושו: * וילכו המים סביב למזבח וגם
את התעלה מלא מים:

35 * ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא
ויאמר יהוה אלהי אברהם יצחק וישראל היום
יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך
ובדברך עשיתי את כל הדברים האלה:

36 * ענני יהוה ענני וידעו העם הוה כי אתה יהוה
האלהים ואתה הסבת את לבם אחרני:

37 * ותפל אש יהוה ותאכל את העלה ואת
העצים ואת האבנים ואת העפר ואת המים
אשר בתעלה לחבר:

38 * וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו יהוה
הוא האלהים יהוה הוא האלהים:

39 * ויאמר אליהו להם תפשו את נביאי הבעל
איש אל ימלט מהם ויתפשו וירדו אליהו אל-
נחל קישון וישחטם שם:

40 * ויאמר אליהו לאחאב עלה אכל ושתה כי-
קול המזון הנשם:

41 * ויעלה אחאב לאכל ולשתות ואליהו
עלה אל ראש הכרמל ויגהר ארצו וישם פניו
בין ברכו: * ויאמר אל נערו עלה נא הבט
דרך ים ועל ויבט ויאמר אין מאומה ויאמר
שב שבע פעמים:

42 * ויהי בשבעית ויאמר הנה עב קטנה כבה-
איש עלה מים ויאמר עלה אמר אל אחאב אסר
ורד ולא יעצרכה הנשם:

33 * Et cōposuit ligna, diuisitq; per mem-
bra bouem, & posuit super ligna. * Et ait,
Implete quatuor hydrias aqua, & fundite
super holocaustū & super ligna. Rursū-
que dixit, Etiam secundo hoc facite. Qui
cum fecissent secundo, ait, Etiam tertio id
ipsum facite. Feceruntque tertio.

35 * Et currebant aquæ circū altare, & fossa
aquæ ductus repleta est. * Cūque iam
tempus esset vt offerretur holocaustum,
accedens Helias propheta, ait, Dñe Deus
Abraam, & Isaac, & Israel, ostende hodie
quia tu es Deus Israel, & ego seruus tuus,
& iuxta præceptum tuum feci omnia ver-

37 ba hæc. * Exaudi me Dñe, exaudi me, vt
discat populus iste, quia tu es Dñs Deus,

38 & tu conuertisti cor eorum iterum. * Ce-
cidit autem ignis Domini & vorauit ho-
locaustum, & ligna, & lapides, puluerem
quoque & aquam quæ erat in aqueductu

39 lambens. * Quod cū vidisset omnis
populus, cecidit in faciem suam, & ait,
Dominus ipse est Deus, Dominus ipse
est Deus.

40 * Dixitque Helias ad eos, Apprehen-
dite prophetas Baal, & ne vnus quidem
effugiat ex eis. Quos cū apprehēdissent,
duxit eos Helias ad torrentem Cyson, &
interfecit eos ibi.

41 * Et ait Elias ad Achab, Ascende, come-
de & bibe, quia sonus multæ pluuiæ est.

42 * Ascendit Achab vt comederet & bi-
beret. Helias autem ascendit in verticem
Carmeli, & pronus in terram posuit fa-
ciem suam inter genua sua:

43 * Et dixit ad puerum suum, Ascende &
prospice contra mare. Qui cū ascendis-
set & contēplatus esset, ait, Non est quic-
quam. Et rursū ait illi, Reuertere se-
ptem vicibus. * In septima autem vice,
ecce nubecula parua, quasi vestigium ho-
minis ascendebat de mari. Qui ait, Ascen-
de, & dic Achab: Iunge currum tuum &
descende, ne occupet te pluuiæ.

תרגום יונתן

33 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
34 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
35 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
36 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
37 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
38 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
39 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
40 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
41 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
42 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
43 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *
44 וסדר ית אע"א וחדים ית חורא ושוי על אע"א: *

* Et posuit ligna super altare quod fecit, & diuisit in membra holocaustum, & posuit super ligna, & construxit super altare.

* Et dixit Helias, Accipite mihi quatuor hydrias aquæ, & fundite super holocaustum & super ligna. & dixit, Secundò facite. & secundò fecerunt; & dixit, Tertiò facite. & tertiò fecerunt.

* Et ibat aqua in circuitu altaris, & aqua ductum impleuit aqua.

* Et cum esset tempus vt offerretur sacrificium, & accessit Helias propheta, & dixit, Domine Deus Abraam & Isaac, & Israel, hodie cognoscat omnis populus iste, quia tu solus Dominus Deus Israel, & ego seruus tuus, & propter te feci hæc omnia.

* Exaudi me Domine exaudi me, & cognoscat populus iste, quia tu Dominus Deus, & tu conuertisti cor populi post te.

* Et cecidit ignis à Domino de calo, & deuorauit holocaustum, & ligna, & aquam quæ erat super ipsum, & aquam quæ erat in aquaductu, & lapides & puluerem linxit ignis.

* Et vidit omnis populus & cecidit super faciem suam: & dixerunt, Verè Dominus est Deus, Dominus ipse est Deus.

* Et dixit Helias ad populum, Apprehendite prophetas Baal, nullus saluetur ex eis. & apprehenderunt eos, & duxit eos Helias in torrentem Cison, & interfecit eos ibi.

* Et ait Helias Achaab, Surge & comede, & bibe, quia vox soni pluuiæ.

* Et surrexit Achaab vt comederet & beret; & Helias ascendit in Carmelum, & inclinauit se super terram, & posuit faciem suam inter genua sua.

* Et dixit puero suo, Ascende & prospice viam maris: & ascendit & contemplatus est puer, & ait, Non est quicquam. & ait Helias, Reuertere & aspice septem vicibus. * Et factum est in septima, & ecce nubes parua quasi vestigium viri, adducens aquam de mari: & dixit, Ascende & dic Achaab, Iunge currum tuum & descende, ne occupet te pluuia.

33 * καὶ ἐπέθηκε τὰς χρίδακας, ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν· ἔμελισε τὸ ὀλοκαύτωμα ἔπεθηκαν ἐπὶ τὰς χρίδακας, καὶ ἐποίησεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.

34 * καὶ εἶπεν ἡλίας, λάβετε μοι τέσσαρας ὑδρίας ὕδατος, ἔπειθέατε ἐπὶ τὸ ὀλοκαύτωμα ἔπει τὰς χρίδακας· ἔειπε, ὀδυτερώσατε· ἔδδυτέρωσαν· ἔειπεν, τρισθύσατε· ἔτερισθυσαν.

35 * καὶ ἐπορεύετο τὸ ὕδωρ κυκλόθεν τοῦ θυσιαστηρίου, ἔτι τὴν θαλάσσαν ἐπλησεν ὕδατος.

36 * καὶ ὡς ἰωκαρὸς τοῦ παρθένου αἰτῆς τὴν θυσίαν, καὶ παρεγγύετο ἡλίας ὁ παρθένος, ἔειπεν· κύριε ὁ θεὸς ἀβραάμ ἔισαακ, ἔισραήλ σήμερον γινώτω πᾶς ὁ λαὸς ὅτι, ὅτι σὺ μόνος κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, καὶ ἐγὼ δοῦλος σός, ἔτι διὰ σὲ πεποίηκα πάντα πᾶντα.

37 * ἐπάκουσόν μου κύριε ἐπάκουσόν μου, καὶ γινώτω ὁ λαὸς ὅτι, ὅτι σὺ κύριος ὁ θεός, καὶ σὺ ἐπέσρεψας τὸν καρδίαν τοῦ λαοῦ ὀπίσω σου. * ἔειπε πῦρ τοῦ κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔκατέφαγε τὸ ὀλοκαύτωμα καὶ τὰς χρίδακας ἔτι τὸ ὕδωρ τὸ ἐπ' αὐτὰ καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ θαλάσῃ ἔτι λίθοις καὶ τὸν χορὸν ἐξέλιξε τὸ πῦρ.

38 * καὶ εἶδε πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἔειπεν ἐπὶ τὸ πῦρ ὅτι, ὅτι σὺ κύριος ὁ θεός, κύριος αὐτὸς ἐστὶ θεός. * καὶ εἶπεν ἡλίας πρὸς τὸν λαόν, συλλάβετε τοὺς παρθένους τοῦ βαάλ, μηδεὶς σωθήτω ἐξ αὐτῶν· ἔσυνέλαβον αὐτούς, ἔκατήγαγον αὐτούς ἡλίας εἰς τὸν χειμάρρου κισῶν, ἔσφαζεν αὐτούς ἐκεῖ.

39 * καὶ εἶπεν ἡλίας πρὸς τὸν λαόν, συλλάβετε τοὺς παρθένους τοῦ βαάλ, μηδεὶς σωθήτω ἐξ αὐτῶν· ἔσυνέλαβον αὐτούς, ἔκατήγαγον αὐτούς ἡλίας εἰς τὸν χειμάρρου κισῶν, ἔσφαζεν αὐτούς ἐκεῖ.

40 * καὶ εἶπεν ἡλίας πρὸς τὸν λαόν, συλλάβετε τοὺς παρθένους τοῦ βαάλ, μηδεὶς σωθήτω ἐξ αὐτῶν· ἔσυνέλαβον αὐτούς, ἔκατήγαγον αὐτούς ἡλίας εἰς τὸν χειμάρρου κισῶν, ἔσφαζεν αὐτούς ἐκεῖ.

41 * καὶ εἶπεν ἡλίας πρὸς τὸν λαόν, συλλάβετε τοὺς παρθένους τοῦ βαάλ, μηδεὶς σωθήτω ἐξ αὐτῶν· ἔσυνέλαβον αὐτούς, ἔκατήγαγον αὐτούς ἡλίας εἰς τὸν χειμάρρου κισῶν, ἔσφαζεν αὐτούς ἐκεῖ.

42 * καὶ εἶπεν ἡλίας πρὸς τὸν λαόν, συλλάβετε τοὺς παρθένους τοῦ βαάλ, μηδεὶς σωθήτω ἐξ αὐτῶν· ἔσυνέλαβον αὐτούς, ἔκατήγαγον αὐτούς ἡλίας εἰς τὸν χειμάρρου κισῶν, ἔσφαζεν αὐτούς ἐκεῖ.

43 * καὶ εἶπεν πρὸς τὸν λαόν, συλλάβετε τοὺς παρθένους τοῦ βαάλ, μηδεὶς σωθήτω ἐξ αὐτῶν· ἔσυνέλαβον αὐτούς, ἔκατήγαγον αὐτούς ἡλίας εἰς τὸν χειμάρρου κισῶν, ἔσφαζεν αὐτούς ἐκεῖ.

44 * καὶ ἐγγύετο ἐν τῇ ἐβδόμῃ, ἔτι ἰδοὺ νεφέλη μικρὰ ὡς ἰχθυὶς δούρο, δούρουσα ὕδωρ ἀπὸ θαλάσσης· καὶ εἶπεν, δούρουσα ἔειπον τῷ ἀχαάβ, ἔδοξον τὸ ἄγμα σου ἔτι κατάβηθι, μὴ καταλάβῃ σε ὁ ὕετός.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS · TRANSLATIO.

33 Et ordinauit ligna & discerpit bouem, & posuit super ligna. & effundite super holocaustum & super ligna. & dixit, Iterate. & iterauerunt. & dixit, Tertiò facite. & tertiò fecerunt.

34 Et iuerunt aquæ per circuitum altaris, & etiam fossam impleuit aquis. Et fuit cum offerri solebat munus, accessit Eliah propheta, & dixit, Domine Deus Abraham, Israhak, & Israel, hodie cognoscatur, quod tua diuina maiestas manet in Israel, & quod ego sum seruus tuus, & quod in verbo tuo feci omnes res istas.

35 Suscipe orationem meam Domine, suscipe orationem meam, & cognoscat populus hic, cum feceris illis signum, quod tu es Dominus Deus, & cum diligas illos, petis eos dicto tuo conuertere ad timorem tuum, licet ipsi dederint cor suum diuisum.

36 Et cecidit ignis à Domino, & consumpsit holocaustum; & ligna, & lapides, & puluerem, & aquas quæ erant in fossa, linxit.

37 Et vidit omnis populus & procidit in facies suas, & dixerunt, Dominus ipse est Deus; Dominus ipse est Deus.

38 Et dixit Eliah illis, Apprehendite prophetas Baghla, & homo non euadat ex eis. & apprehenderunt illos, & deduxit illos Eliah ad torrentem Kedron, & iugulauit illos ibi.

39 Et dixit Eliah ad Ahhab, Ascende comede & bibe, nam vox est fragoris pluuiæ.

40 Et ascendit Ahhab ad comedendum & ad bibendum; & Eliah ascendit in verticem Charmela, & incuruauit se in terra, & posuit faciem suam inter genua sua.

41 Et dixit puero suo, Ascende nunc, & prospice ad viam occidentis: & ascendit & prospexit: & dixit, Non video quicquam. & dixit, Redi septem vicibus.

42 Et fuit vice septima, & dixit, Ecce nubes parua sicut vola manus hominis ascendit de Occidente. & dixit, Ascende; dic ad Achab, expedito te & descende, ne impediat te pluuia.

45 * וַיְהִי עַד-כֹּה וְעַד-כֹּה וְהַשָּׁמַיִם הִתְקַדְּרוּ
עֲבִים וְרוּחַ וַיְהִי גֶשֶׁם גָּדוֹל וַיִּרְכַּב אַחָאב וַיֵּלֶךְ
46 * וַיִּרְעָאֵלָהּ: * וַיֵּד יְהוָה הִתִּירָהּ אֶל-אֱלֹהֵיו
וַיִּשְׁנֶם מִתְנִיּוֹ וַיֵּרֶץ לִפְנֵי אַחָאב עַד-בְּאֶבְרָה
וַיִּרְעָאֵלָהּ:

יט

* וַיִּגַּד אַחָאב לְאִיזָבֵל אֵת כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה
אֱלֹהֵיו וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר הָרַג אֶת-כָּל-הַנְּבִיאִים
בְּחֶרֶב: * וְתִשְׁלַח אִיזָבֵל מִלֶּאךָ אֶל-אֱלֹהֵיו
לֵאמֹר כֹּה יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסֵפוּן כִּי-כָעֵרָה
מִחֶר אֲשִׁים אֶת-נַפְשְׁךָ בְּנַפֵּשׁ אֶחָד מֵהֶם:
* וַיֵּרָא וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ אֶל-נַפְשׁוֹ וַיָּבֹא בְּאֶר שֶׁבַע
אֲשֶׁר לַיהוּדָה וַיִּנַּח אֶת-נַעֲרוֹ שָׁם:
* וְהוּא הֵלֵךְ בְּמִדְבַר דֶּרֶךְ יוֹם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב תַּחַת
רֹתֶם אֶחָת וַיִּשְׁאַל אֶת-נַפְשׁוֹ לֵמֹת וַיֹּאמֶר רַב עֲתָה
יְהוָה קָח נַפְשִׁי כִּי לֹא-טוֹב אֲנִי מֵאֲבֹתִי:
* וַיִּשְׁכַּב וַיִּשֶׁן תַּחַת רֹתֶם אֶחָד וְהִנֵּה זֶה מִלֶּאךָ
נִגַּע בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֲכֹל:
* וַיֵּבֶט וְהִנֵּה מִרְאשֵׁתָיו עֲגַת רִצְפִּים וְצִפְחַת
מִים וַיֹּאכַל וַיִּשֶׁת וַיִּשָּׁב וַיִּשְׁכַּב:
* וַיִּשָּׁב מִלֶּאךָ יְהוָה שְׁנִית וַיִּנַּע-בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם
אֲכֹל כִּי רַב סִמְךָ הַדֶּרֶךְ:
* וַיִּקָּם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתָּה וַיֵּלֶךְ בִּכְחֹ הָאֲכִילָה הַהִיא
אַרְבַּעַיִם יוֹם וְאַרְבַּעַיִם לַיְלָה עַד הָר הָאֱלֹהִים חֶרֶב:
* וַיָּבֹא-שָׁם אֶל-הַמַּעְרָה וַיֵּלֶן שָׁם וְהִנֵּה דְבַר-
יְהוָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מַה-לָּךְ פֹּה אֱלֹהֵיו:
* וַיֹּאמֶר קִנְאָה קִנְאָתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צִבְאוֹת כִּי-
עֲזָבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-מִזְבְּחֶיךָ הָרְסוּ
וְאֶת-נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בְּחֶרֶב וְאֹתָר אֲנִי לְבָדִי וַיִּבְקֶשׁוּ
אֶת-נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ:

45 * Cúmq; se verteret huc atq; illuc, ecce cali cōtenebrati sunt, & nubes & ventus, & facta est pluuiā grandis. Ascēdens itaq;
46 Achab abiit in Iezrahel. * Et manus Domini facta est super Heliam, accinctisq; lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Iezrahel. CAP. XIX.

* Vnciauit autē Achab Iezabel omnia A quę fecerat Helias & quomodo occidisset vniuersos prophetas Baal gladio.

2 * Misitq; Iezabel nuncium ad Heliam, dicens: Hęc mihi faciant dij & hęc addant, nisi hac hora cras posuero animam tuam, sicut animā vnius ex illis. * Timuit ergo Helias, & surgens abiit quocunq; cum ferebat voluntas, venitq; in Bersabee Iuda, & dimisit ibi puerum suum.

4 * Et perrexit in desertum viam vnius dici. Cúmq; venisset & federet subter vnā iuniperum, petiuit animę suę vt moreretur, & ait, Sufficit mihi Dñe, tolle animā meam. Neq; enim melior sum quā pātres mei. * Proiecitq; se, & obdormiuit in B vmbra iuniperi. Et ecce angelus Domini tetigit eum, & dixit illi, Surge, comede.

6 * Respexit, & ecce ad caput suum sub- 7 cinericius panis & vas aquę. * Comedit ergo & bibit, & rursum obdormiuit. Reuersusq; est angelus Domini secundo, & tetigit eum: dixitq; illi, Surge, comede. grandis enim tibi restat via. * Qui 10 cū surrexisset, comedit & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, vsq; ad montem Dei Oreb.

9 * Cúmque venisset illuc, mansit in spelunca. Et ecce sermo Dñi ad eum, dixitq; illi, Quid hic agis Helia? * At ille respondit, Zelo zelatus sum pro Dño Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum Domini filij Israel. Altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & derelictus sum ego solus, & quærunt animam meam vt auferant eam.

תרגום יונתן

45 וְהָיָה עַד דְּמִזְרוֹ וְנִחִית וְשָׁמַיָא אֲתַחְפִּיאוּ עֲנָנִין וְרוּחָא וְהָיָה מִטֶּר סָגִיא וַיִּרְכַּב אַחָאב וַאֲזַל לְיִרְעָאֵל:

46 וַיֵּד יְהוָה וַיִּתֵּן עִם אֱלֹהֵיו וַיִּרְוִי חֶרֶבִיָּה וַיִּהְיֶה קֶדֶם אַחָאב עַד דְּאִתָּא לְיִרְעָאֵל:

יט

1 וְהָיָה אַחָאב לְאִיזָבֵל יֵת כָּל דְּעִבְדוֹ אֱלֹהֵיו וַיֵּלֶךְ כָּל דְּקִטְלֵי יֵת כָּל גִּבּוֹי שְׁקִירָא בְּחֶרֶב:
2 וַיִּגְדֵּל אַחָאב וַיִּתֵּן כָּל דְּעִבְדוֹ דְּחִלְתָּא וְכָדִין יוֹסֵפוּן אֱלֹהִין כְּעִידָא דְּחִין סָמָר אֲשִׁי יֵת נַפְשָׁךְ בְּנַפְשָׁא דְּחִד מְגִהוּן:
3 וְהָיָה וְקָם וַאֲזַל לְשִׁיבָא נַפְשִׁיה וְאִתָּא לְבֶאֱר שֶׁבַע וְלִשְׁבֵּט יְהוּדָה וְשִׁבְקָה עֲלִימִיָּה חֲמֹן:
4 וְהוּא הֵלֵךְ בְּמִדְבַרָא מִהֶלֶךְ יוֹמָא וַאֲתָא וַיִּתֵּיב תַּחְתּוֹת רִיתְמָא חֵד וְשָׁאִיל יֵת נַפְשִׁיה לְמַתָּה וַאֲמַר מְגִי לִי אֶרְכָא עַד אִיסְתִּי אֲנָא מִטְרָף כְּדִין וְכַעַן יֵי סָב נַפְשִׁי אֲרִי לֹא טַב אֲנָא מֵאֲבֹתִי:
5 וְשָׁכִיב וְדִמְוֶךְ תַּחְתּוֹת רִיתְמָא חֵד וְהִנֵּה זֶה מִלֶּאךָ יְהוָה שְׁנִית וַיִּנַּע-בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם אֲכֹל:
6 וַיִּשְׁכַּב וַיִּשֶׁן תַּחַת רֹתֶם אֶחָד וְהִנֵּה זֶה מִלֶּאךָ יְהוָה שְׁנִית וַיִּנַּע-בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם אֲכֹל:
7 וְהָיָה מִלֶּאךָ דְּוִי תַנְיָנוֹת וְקָרִיב בֵּיה וַאֲמַר קוּם אֲכֹל אֲרִי סָגִי מִינְךָ אֲזַרְתָּא:
8 וְקָם וַאֲכַל וְשָׁתָה וַאֲזַל בְּחִילָא דְּאֲכִילָתָא הָהִיא אַרְבַּעַיִם יוֹמִין וְאַרְבַּעַיִם לַיְלָה עַד דְּאִתָּא לְטוֹרָא דְּאֲתַגְלִי עֲלֹהֵי יִקְרָא דְּוִי לְחֹרֶב:
9 וְעַל לְחֵמֶן לְמַעְרָתָא וְכַתְּמֹן וְהָיָה פְּהִימָא דְּוִי עֲמִיָּה וַאֲמַר לִיה מַה לָּךְ כָּא אֱלֹהֵיו:
10 וַאֲמַר קִנְאָה קִנְאָתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צִבְאוֹת כִּי אֱלֹהֵי צִבְאוֹת אֲרִי שְׁבָקוּ קִימְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת מִדְּבַחְךָ פְּגָרוֹ וַיֵּת נְבִיֶיךָ קִטְלוּ בְּחֶרֶב וְאִשְׁתַּחֲרִית אֲנָא בְּלַחֲדִי וְכַעַן יֵת נַפְשִׁי לְמַקְטְלִי:

prophetas tuos occiderunt gladio, & relictus sum ego solus, & querunt animam meam ut occidant me.

* ויאמר צא ועמדת בהר לפני יהוה והנה יהוה עבר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני יהוה לא ברוח יהוה ואחר הרוח רעש לא ברעש יהוה:

* ואחר הרעש אש לא באש יהוה ואחר האש קול רממה דקור: * ויהי כשמע אליהו וילט פניו באדרתו ויצא ויעמד פתח המערה והנה אליו קול ויאמר מה לך פה אליהו:

* ויאמר קנא קנאתי ליהוה אלהי צבאות כי עזבו בריתך בני ישראל את מזבחתך הרסו ואת נביאיך הרגו בחרב ואותך אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה: * ויאמר יהוה אליו לך שוב לדרכך מדברך דמשק ובאת ומשחת את חזאל למלך על ארם:

* ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל ואר-אלישע בן שפט מאכל מחולל תמשח לנביא תחתך:

* והיה הנמלט מחרב חזאל ימית יהוא והנמלט מחרב יהוא ימית אלישע: * והשארתי בישראל שבעת אלפים כל-הכרבים אשר לא כרעו לבעל וכל-הפה אשר לא נשק לו:

* וילך משם וימצא את אלישע בן שפט והוא חרש שנים עשר צמדים לפניו והוא בשנים העשר ויעבר אליהו אליו וישלך אדרתו אליו:

* ויעזב אר-הבקר וירץ אחרי אליהו ויאמר אשקה נא לאבי ולאמי ואלכה אחריך ויאמר לו לך שוב כי מה עשיתי לך: * וישב מאחרי ויקח אר-צמד הבקר ויזבח ויכלי ר-הבקר בשלם הבשר ויתן לעם ויאכלו ויקם וילך אחרי אליהו וישרתהו:

¹¹ *Et ait ei, Egredere & sta in monte coram Dño. Et ecce Dñs transijt & spiritus grãdis, & fortis subuertens mōtes & cōtere-
¹² rens petras ante Dñm. Nō in spiritu Dñs, C & post spiritum cōmotio. Non in cōmo-
¹³ tione Dñs. *Et post cōmotionē ignis. nō in igne Dñs. Et post ignē sibilus auræ te-
¹⁴ nuis. *Quod cū audisset Helias, operuit vultū suū pallio, & egressus, stetit in ostio spelūcæ, & ecce vox ad eum, dicens: Quid hīc agis Helia? *Et ille respondit, Zelo ze-
¹⁵ latus sum pro Dño Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuū filij Israel. Al-
¹⁶ taria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & derelictus sum ego solus, & quærunt animā meam vt auferāt
¹⁷ eam. *Et ait Dñs ad eum, Vade & reuertere in viam tuā per desertū in Damascū. Cūmq; perueneris illuc, vnges Azahel re-
¹⁸ gem super Syriam. *Et Iehu filium Nam-
¹⁹ fi vnges regem super Israel. Heliseum au-
²⁰ tem filium Saphat qui est de Abelmeula, vnges prophetam pro te. *Et erit quicun-
²¹ que fugerit gladium Afahel, occidet eum Iehu, & quicunq; fugerit gladium Iehu, interficiet eum Helifeus. *Et derelinquā mihi in Israel septem millia virorū, quorum genua non sunt incuruata ante Baal, & omne os quod non adorauerit eum osculans manum. *Profectus ergo inde Helias, repperit Heliseum filium Saphat, arantem in duodecim iugis boum, & ipse in duodecim iugis boum arantibus vnus erat. Cūmq; venisset Helias ad eum, misit palliū suum super eum. *Qui statim relictis bobus cucurrit post Helia, & ait, Osculer, oro te, patrē meum & matrem meam, & sic sequar te. Dixitque ei, Vade & reuertere. Quod enim meū erat, feci tibi. *Reuersus autem ab eo, tulit par boum & mactauit illud, & in aratro boū coxit carnes, & dedit populo, & comederunt. Confurgēsq; abijt, & secutus est Heliam, & ministrabat ei.

Ro. 11.2
Ecc. 48.6

Ro. 11.6

תרגום יונתן

¹¹ ויאמר פוק והקים בטורא קדם יי והא יקרא דיין מתגלי וקדמוהי משרית מלאכי רוחא מפרקין טוריא ומתברין כיפניא קדם יי לא במשרית מלאכי רוחא שכינתא דיין ובתר משרית מלאכי רוחא שכינתא דיין ולא במשרית מלאכי רוחא שכינתא דיין: ¹² ובתר משרית מלאכי רוחא שכינתא דיין ובתר משרית מלאכי רוחא שכינתא דיין: ¹³ והנה בר שמע אליהו וכרך אפוחי בשושיפיה ונפק וקם בחרע מערתא והא עמיה קלא ואמר מה לך כא אליהו: ¹⁴ ואמר קנאית קנאתי קדם יי אלהי צבאות ארי שבקו קיימך בית ישראל ית מדבחד פגרו וית נבייך קטלו בחרבא ואשתאצרות אנא בלחודי ובעו נפשי למקטלי: ¹⁵ ואמר יי ליה אזיל חוב לאורחד למדברא דמשק וחתך ותמשח ית חזאל למתוי מלכא על ארם: ¹⁶ וית יהוא בר נמשי תמשח למתוי מלכא על ישראל ויה אלישע בר שפט ממישר מחולל תמשח למתוי נבייא תחתך: ¹⁷ ויהא וישתיב מחרבא דחזאל ויקטור יהוא וישתיב מחרבא דיהוא ויקטור אלישע: ¹⁸ ואשאר בישראל שבעה אלפי כל רכוביא דלא כרעו לבעל וכל פומא דלא נשק ליה: ¹⁹ ואזל מתמן ואשכח ית אלישע בר שפט והוא דרי תרי עשרי פגנין וחרורי צמדין קדמוהי והוא בחד בתרי עשר ויעבר אליהו ורמא שושיפיה עלוהי: ²⁰ ולאמא ואיהך בתרך ואמר ליה אזיל חוב ארי מה עברית לך: ²¹ והוין בשרא ויתב לעמא ואכלו וקם ואזל בתר אליהו ושמשיה:

* Et ait, Egredieris & stabis coram Domino 11
in monte, & ecce Dominus transibit & spiri-
tus grandis fortis dissoluens montes & conte-
rens petras coram Domino, non in spiritu Do-
minus: & post spiritum commotio, non in com-
motione Dominus.

* Et post commotionem ignis, non in igne 12
Dominus; & post ignem vox aura tenuis, &
ibi Dominus.

* Et factum est ut audiuit Helias, operuit 13
vultum suum in pallio suo, & egressus est &
stetit iuxta speluncam: & ecce ad eum vox, &
dixit, Quid tibi hic Helia?

* Et dixit Helias, Zelans zelatus sum Do- 14
mino Deo omnipotenti, quia dereliquerunt pa-
ctum tuum filij Israhel, altaria tua destruxe-
runt, & prophetas tuos occiderunt in gladio,
& derelictus sum ego solus, & quarant ani-
mam meam ut auferant eam.

* Et ait Dominus ad eum, Vade & reuer- 15
tere in viam tuam, & venies in viam deserti
Damaſci, et unges Azael in regē super Syriam.

* Et Ieu filium Nameſſi unges in regem su- 16
per Israhel, & Eliseum filium Saphat de Abel-
meula unges in prophetam pro te.

* Et erit qui saluatus fuerit de gladio Azael, 17
occidet Ieu: & qui saluatus fuerit de gladio
Ieu, interficiet Heliseus.

* Et derelinquam de Israhel septem millia vi- 18
rorum, omnia genua quæ nō incuruauerunt ge-
nu Baal, & omne os quod non adorauit eum.

* Et profectus est Helias inde & reperit ibi 19
Heliseum filium Saphat, & ipse erat arans in
bobus, duodecim iuga boum erant coram eo, &
ipse in duodecim. & abiit ad Heliseum He-
lias, & proiecit super eum pallium suum.

* Et reliquit Heliseus boues, et cucurrit post 20
Heliam, & ait: Deosculabor patrem meum et
matrem meam, & sequar te post te: & dixit
ei, Vade reuertere, quid feci tibi?

* Et reuersus est à tergo eius, et tulit iuga 21
boum, et maſtauit, et coxit ea in instrumentis
boum, et dedit populo et comederunt: et surre-
xit et abiit post Heliam, et ministrabat ei.

11 * καὶ εἶπεν, Ἐξελθὺς καὶ στήσῃ ἐνώπιον κυρίου ἐν τῷ ὄρει,
& ἰδὲ κύριος παρελθὺς (εἴ) ἐπὶ πνεῦμα μεγάλα καὶ
διαλύον ὄρη καὶ συντρίβον πέτρας ἐνώπιον κυρίου, ὅς ἐστι
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κύριος. & μετὰ τὸ πνεῦμα συσσεισμός, ὅς ἐστι
ἐν τῷ συσσεισμῷ κύριος.

12 * καὶ μετὰ τὴν συσσεισμόν πυρ, ὅς ἐστι ἐν τῷ πυρὶ κύριος.
13 & μετὰ τὸ πῦρ φωνὴ αὐρᾶς λεπτῆς, καὶ κεῖ κύριος. * καὶ ἐχέ-
τε ὡς ἤκουσεν ἡλίας, ἐπεκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν
τῇ μηλωτῇ αὐτοῦ, & ἐξῆλθε & ἔστη παρὰ τὸ σπήλαιον. &
ἰδὲ πρὸς αὐτὸν φωνὴ & εἶπε, τί θι ἐνταῦθα ἡλίας;

14 * & εἶπεν ἡλίας, ζήλων ἐζήλωκα τὰ κυρίῳ θεῷ παν-
τοκράτορι, ὅτι ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην σου & οἱ υἱοὶ
ἰσραὴλ, τὰ θυσιαστήρια σου κατέσκαψαν, & τοὺς προ-
φήτας σου ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ, & ἐγὼ περιλείφθην ἐν
μονώτῃ, & ζητῶσιν τὴν ψυχὴν μου λαβεῖν αὐτήν.

15 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν, πορεύου & ἀνάστρεφε
εἰς τὴν ὁδὸν σου, & ἦξεις εἰς ὁδὸν ἐρήμου δαμασκοῦ. καὶ
χρίσεις τὸν ἀζαὴλ εἰς βασιλέα ἐπὶ συρίαν.

16 * καὶ τὸν ἰουδοῖον ναμεσσεὶ χρίσεις εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσ-
ραὴλ, & τὸν ἐλίσσεαὶ υἱὸν σαφαὶ εἰς ἀδελφεὸν σου χρί-
σεις εἰς προφήτην ἀντὶ σοῦ.

17 * καὶ ἔσται τὸν σωζόμενον ἐκ ῥομφαίας ἀζαὴλ, θά-
νατός ἐστι σου. & τὸν σωζόμενον ἐκ ῥομφαίας σου, θάνα-
τός ἐστι ἐλίσσεαὶ. * καὶ καταλείψω ἐξ ἰσραὴλ ἐπὶ χι-
λιάδας ἀνδρῶν, πρῶτα τὰ γόνατα αὐτῶν ὅς ἐκαμψαν γό-
νῃ τῇ βααλ, & περὶ τὸ σῶμα ὃ ἐπεσεκλήθησαν αὐτοί.

19 * καὶ ἀπῆλθεν ἡλίας ἐκείθεν καὶ δὲρίσκει ἐκεῖ τὸν ἐλί-
σσεαὶ υἱὸν σαφαὶ, & αὐτὸς ὡς δροσιστὴς ἐν ἐσπέρῃ δώδεκα
ζύγῃ βοῶν ὡς ἐνώπιον αὐτοῦ, & αὐτὸς ἐν τῷ δώδεκα.
καὶ ἀπῆλθεν ἐπὶ τὸν ἐλίσσεαὶ ἡλίας, καὶ ἔρριψεν ἐπ' αὐ-
τὸν τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ.

20 * καὶ κατέλιπον ἐλίσσεαὶ τοὺς βοῶν, καὶ ἔδραμεν ὅπῃ
σω ἡλίου, & εἶπε, καταφίλῃς τὸν πατέρα μου & τὴν
μητέρα μου, & ἀκολουθήσω σοι ὅπισθός σου. & εἶπεν αὐτῷ,
πορεύου ἀνάστρεφε, τί πεποίηκά σοι;

21 * καὶ ἀνέστρεψεν ἀπὸ ὀπίσθεν αὐτοῦ. & ἔλαβε τὰ ζύ-
γη τῶν βοῶν, & ἐθύσε καὶ ἠψησεν αὐτὰ ἐν τοῖς σιδέσι τῶν
βοῶν, & ἔδωκεν τὰ λαβὰ καὶ ἔφαγον. καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη
ὀπίσθῳ ἡλίου, καὶ ἐλειτουργεῖ αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et ait, Exi, & sta in monte ante Dominum: & ecce gloria Domini reuelatur, & ante eum exercitus erat angelorum venti dif-
rumpentium montes, & confringentium petras ante Dominum, non erat in exercitu angelorum venti maiestas Domini, & post exerci-
tum angelorum venti, erat exercitus angelorum commotionis; non erat in exercitu angelorum commotionis maiestas Domini.

" Et post exercitum angelorum commotionis, exercitus angelorum ignis, non erat in exercitu angelorum ignis maiestas Domini,
& post exercitum angelorum ignis vox canentium in silentio.

" Et fuit cum audisset Eliah, operuit faciem suam pallio suo, & exiit, & stetit in porta speluncæ, & ecce facta est cum illo vox, & dixit, Quid tibi hic Eliah?

" Et dixit, Zelo zelavi ante Dominum Deum Szebaoth, quia deseruerunt fœdus tuum domus Israhel; altare tuum diruerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio; & relictus
sum ego solus, & quarunt animam meam ut occidant me.

" Et ait Dominus illi, Vade, redi in viam tuam in desertum Damaſci: & unges Hhazael ut sit rex super Aram.

" Et Iehu filium Nimſi unges, ut sit rex super Israhel; & Elifagh filium Sephat de planicie Mehholah unges ut sit propheta pro te.

" Et erit qui euaserit à gladio Iehu, occidet eum Elifagh.

" Et referuabo in Israhel septem millia, omnia genua quæ non curuauerunt se ipsi Baghla, & omne os quod non osculatum est illum.

" Et abiit inde & inuenit Elifagh filium Sephat, & ipse præerat duodecim iugis boum ligatis ante se, & ipse erat in vno de duodecim: & transiit Eliah ad eum, & proiecit pallium suum super illum.

" Et dereliquit boues, & cucurrit post Eliah, & dixit, Osculer quæſo patrem meum & matrem meam, & ibo post te: & dixit ei,
Vade, redi; nam quid feci tibi?

" Et redijt ab illo, & accepit iugum bouum, & dissecuit illud, & in vasis bouum coxit illis carnem, & dedit populo ut comederent; & surrexit & iuit post Eliah, & ministravit illi.

כ

1 * וּבֶן־הַדָּד מֶלֶךְ־אַרָם קָבַץ אֶת־כָּל־חֵירוֹ
וּשְׁלִשִׁים וּשְׁנַיִם מֶלֶךְ אֹתוֹ וְסוֹס וְרֶכֶב וַיַּעַל וַיַּצֵּר
עַל־שִׁמְרוֹן וַיִּלָּחֶם בָּהּ:
2 * וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־אַחָאב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
הָעִירָה: * וַיֹּאמֶר לוֹ בָּהּ אָמַר בֶּן־הַדָּד בְּסַפֵּךְ
וּזְהַבְךָ לִי־הוּא וְנָשִׁיךָ וּבְנֶיךָ הַטּוֹבִים לִי־הֵם:
3 * וַיַּעַן מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כְּדַבְּרְךָ יְהוָה
הַמֶּלֶךְ לִךָ אֲנִי וְכָל־אֲשֶׁר־לִי:
4 * וַיָּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים וַיֹּאמְרוּ כֹה־אָמַר בֶּן־הַדָּד
לֵאמֹר כִּי־שָׁלַחְתִּי יָלִיד לֵאמֹר בְּסַפֵּךְ וּזְהַבְךָ
וְנָשִׁיךָ וּבְנֶיךָ לִי תִתֶּן: * כִּי אִם־כַּעֲרַת מָחָר
אֲשַׁלַּח אֶת־עַבְדִּי אֵלֶיךָ וְחָפְשׁוּ אֶת־בֵּיתְךָ וְאֶת־
בְּתֵי עַבְדֶּיךָ וְהָיָה כָל־מַחְמֵד עֵינֶיךָ יִשְׁמָוּ בְּיָדָם
וְלָקְחוּ: * וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְכָל־זִקְנֵי
הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר דַּעוּ נָא וּרְאוּ כִי רָעָה זֶה מִבְּקֵשׁ כִּי־
שָׁלַח אֵלַי לְנָשִׁי וּלְבָנַי וּלְכַסְפִּי וּלְזִהְבִּי וְלֹא מִנְעַתִּי
מִמֶּנּוּ: * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל־הַזִּקְנִים וְכָל־הָעָם
אֶל־תִּשְׁמַע וְלֹא תֹאכֹר:
5 * וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָכִים בֶּן־הַדָּד אָמְרוּ לַאֲדָנִי הַמֶּלֶךְ
כָּל־אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֶל־עַבְדְּךָ בְּרֹאשׁוֹנָה אֶעֱשֶׂה
וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוֹכַל לַעֲשׂוֹת וַיָּלְכוּ הַמַּלְאָכִים
וַיִּשְׁבְּהוּ דָּבָר:
6 * וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן־הַדָּד וַיֹּאמֶר כֹּה־יַעֲשׂוּן לִי
אֱלֹהִים וְכֹרֹ יוֹסֶפּוּ אִם־יִשְׁפֹּק עֹפֶר שִׁמְרוֹן
לְשַׁעֲלִים לְכָל־הָעָם אֲשֶׁר בְּרָגְלִי: * וַיַּעַן מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר דַּבְּרוּ אֶל־יְתֹהֱלֵל חֲגֹר כַּמִּפְתָּח:
7 * וַיְהִי כִשְׁמַע אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְהוּא שֹׁתֵה הוּא
וְהַמַּלְכִים בְּסִכּוֹת וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדּוֹ שִׁימוּ וַיִּשְׁימוּ
עַל־הָעִיר:

1 Porro Benadab rex Syriæ congregavit
A omnem exercitum suū, & triginta duos
reges secum & equos, & currus, & ascen-
dens pugnabat contra Samariam, & obse-
dit eam.
2 * Mittensque nuncios ad Achab re-
gem Israel in ciuitatem;
3 * Ait, Hæc dicit Benadab, Argentum
tuum & aurum tuum meum est, & vxores
tuæ, & filij tui optimi mei sunt.
4 * Responditque rex Israel, Iuxta ver-
bum tuum Domine mi rex, tuus sum ego
& omnia mea. * Reuertentésque nuncij
dixerunt, Hæc dicit Benadab qui misit
nos ad te; Argentum tuum & aurū tuum,
& vxores tuas, & filios tuos dabis mihi.
5 * Cras igitur hac eadem hora mittam
feruos meos ad te, & scrutabūtur domum
tuam, & domum feruorum tuorum, & o-
mne quod eis placuerit, ponent in mani-
bus suis & auferent. * Vocauit aut rex Is-
rael omnes seniores terræ, & ait, Animad-
uertite & videte, quoniā insidiatur nobis.
Misit enim ad me pro vxoribus meis, & fi-
lijs, & pro argento & auro, & non abnui.
6 * Dixeruntque omnes maiores natu &
vniuersus populus ad eum: Non audias
neque acquiescas illi.
7 * Responditque nuncijs Benadab, Di-
cite dño meo regi; Omnia propter quæ
misisti ad me seruū tuum in initio faciā,
hanc autem rem facere non possum. Re-
uersi que nuncij retulerunt ei.
8 * Qui remisit, & ait: Hæc faciant mihi
dij & hæc addant, si suffecerit puluis Sa-
marixæ pugillis omnis populi qui sequi-
tur me. * Et respondens rex Israel, ait:
Dicite ei, Ne gloriatur accinctus æquē vt
discinctus.
9 * Factum est autem cū audisset Bena-
dab verbū istud, bibebat ipse, & reges in
vmbraculis, & ait seruis suis, Circundate
ciuitatem: & circundederunt eam.

תרגום יונתן

כ

1 * וּבֶן־הַדָּד מֶלֶךְ־אַרָם קָבַץ אֶת־כָּל־חֵירוֹ
וּשְׁלִשִׁים וּשְׁנַיִם מֶלֶךְ אֹתוֹ וְסוֹס וְרֶכֶב וַיַּעַל וַיַּצֵּר
עַל־שִׁמְרוֹן וַיִּלָּחֶם בָּהּ:
2 * וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־אַחָאב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
הָעִירָה: * וַיֹּאמֶר לוֹ בָּהּ אָמַר בֶּן־הַדָּד בְּסַפֵּךְ
וּזְהַבְךָ לִי־הוּא וְנָשִׁיךָ וּבְנֶיךָ הַטּוֹבִים לִי־הֵם:
3 * וַיַּעַן מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כְּדַבְּרְךָ יְהוָה
הַמֶּלֶךְ לִךָ אֲנִי וְכָל־אֲשֶׁר־לִי:
4 * וַיָּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים וַיֹּאמְרוּ כֹה־אָמַר בֶּן־הַדָּד
לֵאמֹר כִּי־שָׁלַחְתִּי יָלִיד לֵאמֹר בְּסַפֵּךְ וּזְהַבְךָ
וְנָשִׁיךָ וּבְנֶיךָ לִי תִתֶּן: * כִּי אִם־כַּעֲרַת מָחָר
אֲשַׁלַּח אֶת־עַבְדִּי אֵלֶיךָ וְחָפְשׁוּ אֶת־בֵּיתְךָ וְאֶת־
בְּתֵי עַבְדֶּיךָ וְהָיָה כָל־מַחְמֵד עֵינֶיךָ יִשְׁמָוּ בְּיָדָם
וְלָקְחוּ: * וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְכָל־זִקְנֵי
הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר דַּעוּ נָא וּרְאוּ כִי רָעָה זֶה מִבְּקֵשׁ כִּי־
שָׁלַח אֵלַי לְנָשִׁי וּלְבָנַי וּלְכַסְפִּי וּלְזִהְבִּי וְלֹא מִנְעַתִּי
מִמֶּנּוּ: * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל־הַזִּקְנִים וְכָל־הָעָם
אֶל־תִּשְׁמַע וְלֹא תֹאכֹר:
5 * וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָכִים בֶּן־הַדָּד אָמְרוּ לַאֲדָנִי הַמֶּלֶךְ
כָּל־אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֶל־עַבְדְּךָ בְּרֹאשׁוֹנָה אֶעֱשֶׂה
וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוֹכַל לַעֲשׂוֹת וַיָּלְכוּ הַמַּלְאָכִים
וַיִּשְׁבְּהוּ דָּבָר:
6 * וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן־הַדָּד וַיֹּאמֶר כֹּה־יַעֲשׂוּן לִי
אֱלֹהִים וְכֹרֹ יוֹסֶפּוּ אִם־יִשְׁפֹּק עֹפֶר שִׁמְרוֹן
לְשַׁעֲלִים לְכָל־הָעָם אֲשֶׁר בְּרָגְלִי: * וַיַּעַן מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר דַּבְּרוּ אֶל־יְתֹהֱלֵל חֲגֹר כַּמִּפְתָּח:
7 * וַיְהִי כִשְׁמַע אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְהוּא שֹׁתֵה הוּא
וְהַמַּלְכִים בְּסִכּוֹת וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדּוֹ שִׁימוּ וַיִּשְׁימוּ
עַל־הָעִיר:

CAP. XX.

ET congregauit filius Ader rex Syria omnem exercitum suum, & triginta & duo reges secum, & equi & currus; & ascenderunt, & obsederunt contra Samariam, & expugnauerunt eam.

* Et misit nuncios ad Achab regem Israel in ciuitatem. * Et dixit ad eum, Hæc dicit filius Ader, Argentum tuum, & aurum tuum meum est; & uxores tuæ, & filij tui pulcherrimi mei sunt.

* Et respondit rex Israel, & dixit, Sicut locutus es domine mi rex, tuus sum ego, & omnia mea. * Et reuersi sunt nuncij, & dixerunt, Hæc dicit filius Ader, Ego misi ad te, dicens: Argentum tuum, & aurum tuum, & uxores tuas, & filios tuos dabis mihi.

* Quia hac hora cras mittam seruos meos ad te, & scrutabuntur domus tuas, & domus seruorum tuorum, & erunt omnia desideria oculorum suorum, super quæ iniecerint manus suas, accipient.

* Et vocauit rex Israel omnes seniores terræ, & dixit eis, Cognoscite iam & uidete, quoniam malum iste querit, quoniam misit ad me pro uxoribus meis, & pro filiis meis: & argentum meum, & aurum meum non prohibui ab eo.

* Et dixerunt ei maiores natu & uniuersus populus, Non audias & non uelis.

* Et dixit nuncijs filij Ader, Dicite domino vestro, Iuxta omnia quæ misisti ad seruum tuum, in initio faciam; at verbum hoc non potero facere: & abierunt viri & retulerunt ei verbum.

* Et misit ad eum filius Ader, dicens: Hæc faciant mihi dii, & hæc addant, si suffecerit puluis Samarie pugillis omni populo peditibus meis.

* Et respondit rex Israel & ait, Sufficiat uobis, non gloriatur gibbosus ut rectus.

* Et factum est quando respondit ei verbum istud, bibens erat ipse, & omnes reges qui cum eo, in tabernaculis, & ait seruis suis, Edificate vallum: & posuerunt vallum super ciuitatem.

κ.

1 * Καὶ συναθροίσεν υἱὸς ἄδερ βασιλὺς συρίας πᾶσαν τὴν δυνάμιν αὐτῶν, καὶ τετράκοντα ἑξά δύο βασιλεῖς μετ' αὐτῶν, καὶ ἵπποι καὶ ἄρματα, καὶ ἀνέβησαν καὶ περικέκλεισαν τὴν Σαμαρείαν, καὶ ἐπολέμησαν αὐτήν. * καὶ ἀπέστειλεν ἄγγελος πρὸς τὴν ἀχαὰβ βασιλέα ἰσραὴλ εἰς τὴν πόλιν.

2 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει υἱὸς ἄδερ, τὸ ἀργύριόν σου, καὶ τὸ χρυσίον σου ἐμὸν ἐστίν, καὶ αἱ γυναῖκες σου, καὶ τὰ τέκνα σου τὰ κάλλιστα ἐμά ἐστιν. * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλὺς ἰσραὴλ, καὶ εἶπεν, καθὼς ἐλάλησας κύριέ μου βασιλεῦ, σὸς εἰμι ἐγώ, καὶ πάντα τὰ ἐμά.

3 * καὶ ἀνέβησαν ὁ ἄγγελος καὶ εἶπον, τάδε λέγει υἱὸς ἄδερ, ἐγὼ ἀπέσταλκα πρὸς σέ, λέγων· τὸ ἀργύριόν σου, καὶ τὸ χρυσίον σου καὶ τὰς γυναῖκάς σου καὶ τὰ τέκνα σου δώσεις μοι. * ὅτι ταύτῃ τὴν ὥρην αὐτὸν ἐξαποστέλλω τὸν παῖδά μου πρὸς σέ, καὶ ἐξερευνήσουσι οἱ οἴκοι σου, καὶ οἱ οἴκοι τῶν παίδων σου, καὶ ἔσται πάντα ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, ἐφ' ἃ δὴ ἐπιβήλωσι τὰς χεῖρας αὐτῶν, λήψονται.

4 * καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλὺς ἰσραὴλ πάντας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς γῆς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, γινώτε δὴ καὶ ἴδετε, ὅτι κακίαν ἔδειχεν ὁ κύριός μου, ὅτι ἀπέσταλκε πρὸς με περὶ τῶν γυναικῶν μου καὶ περὶ τῶν τέκνων μου· καὶ τὸ ἀργύριόν μου καὶ τὸ χρυσίον μου ἔδωκα ἐκώλυσα ἀπ' αὐτῶν.

5 * καὶ εἶπον αὐτῷ ὁ πρεσβύτερος καὶ πᾶς ὁ λαός, μὴ ἀκρόσης καὶ μὴ θελήσης.

6 * καὶ εἶπεν τοῖς ἀγγέλοις υἱοῦ ἄδερ, εἵπατε τῷ κυρίῳ ὑμῶν καὶ πᾶσι τοῖς ὅσα ἀπέστειλας πρὸς τὸν δούλόν σου, ὃν πρῶτοις ποιήσω· τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐδυνάμην ποιῆσαι· καὶ ἀπῆλθον ὁ δῦδρες καὶ ἀνέβησαν αὐτῷ λόγον.

7 * καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτόν υἱὸς ἄδερ, λέγων· τάδε ποιήσαι ἐμοί ὁ θεός σου καὶ τάδε περὶ σέ ποιήσῃ ὁ κύριός σου· ὅτι ὁ κύριός σου ἀπέστειλε πρὸς σέ τὸν δούλόν σου, καὶ εἶπεν, ἰκανὸς ὡς ἔστιν, μὴ καυχᾶσθαι ὁ κηρύξας ὡς ὁ ὀρθίος.

8 * καὶ ἐγένετο ὅτε ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸν λόγον τοῦτον, πίνων ὡς αὐτὸς ὁ πῶντες ὁ βασιλεὺς μετ' αὐτῶν ἐν σκηνῇ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτῶν, οἰκοδομήσατε χάρακα· καὶ ἐγένετο χάρακα ἐπὶ τὴν πόλιν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XX.

ET Bar-hadad rex Aram congregauit omnem exercitum suum, triginta duos reges secum, & equos & currus; & ascendit, & obsedit Somron, & bellum iniuit in eam.

* Et misit nuncios ad Ahhab regem Israel in urbem.

1 Et dixit illi, Sic dixit Bar-hadad, Argentum tuum & aurum tuum meum est, & uxores tuæ, & filij tui pulchri mei sunt.

2 Et respondit rex Israel, & dixit, Iuxta verbum tuum domine mi rex, tua est anima mea, & omne quod mihi est.

3 Et redierunt nuncij, & dixerunt, Sic dixit Ben-hadad, dicendo: Quia misi ad te, dicendo: Argentum tuum, & aurum tuum, & uxores tuas, & filios tuos mihi dabis.

* Sed tempore hoc, cras mittam seruos meos ad te, & scrutabuntur domum tuam, & domos seruorum tuorum, & erit, omnem concupiscentiam oculorum tuorum ponent in manu sua, & accipient.

4 Et vocauit rex Israel omnes senes terræ, & dixit, Cognoscite, quæso, & uidete quodd malum iste querit; nam misi ad me pro uxoribus meis, & pro filiis meis, & pro argento meo, & pro auro meo: & non denegaui ei.

5 Et dixerunt ei omnes senes, & omnis populus, Non pareas neque uelis. Et dixit nuncijs Bar-hadad, Dicite domino meo regi, omnia quæ misisti ad seruum tuum initio faciam, sed rem istam non potero facere. & abierunt nuncij, & responderunt illi verbum.

6 Et misit illi Bar-hadad, & dixit, Sic faciant mihi Timores mei, & sic addant, si suffecerit puluis Somron, ut feratur soleis plantarum pedum populi qui mecum erit.

* Et respondit rex Israel, & dixit, Dicite illi, Ne laudet se expeditus, & descendens in prælium, sicut vir qui vincit, & ascendit ex eo.

7 Et fuit cum audisset verbum hoc, & ille bibebat, ipse & reges in tentorijs: & dixit seruis suis, Expedimini: & expediturunt se aduersus urbem.

* והנה נביא אחד נגש אל אחאב מלך ישראל
 ויאמר כה אמר יהוה הראית את כל ההמון
 הגדול הזה הנני נתנו בידך היום וידעת כי אני
 יהוה: * ויאמר אחאב במי ויאמר כה אמר יהוה
 בנערי שרי המדינות ויאמר מי יאסר המלחמה
 ויאמר אתו: * ויפקד את נערי שרי
 המדינות ויהיו מאתיים שנים ושלשים ואחריהם
 פקד את כל העם כל בני ישראל שבעת אלפים:
 * ויצאו בצהרים ובן הדר ששה שבועות בסכור
 הוא והמלכים שלשים ושנים מלך עזר אתו:
 * ויצאו נערי שרי המדינות בראשנה וישלח
 בן הדר ויגידו לו לאמר אנשים יצאו משמרון:
 * ויאמר אם לשלום יצאו תפשו חיים ואם
 למלחמה יצאו חיים תפשו:
 * ואלו יצאו מן העיר נערי שרי המדינות
 והחיל אשר אחריהם: * ויכו איש אישו וינסו
 ארם וירדפם ישראל וימלט בן הדר מלך ארם
 על סוס ופרשים: * ויצא מלך ישראל ויד
 את הסוס ואת הרכב והכה בארם מכה גדולה:
 * ויגש הנביא אל מלך ישראל ויאמר לו לך
 התחזק ודע וראה את אשר תעשה כי לתשובת
 השנה מלך ארם עליך:
 * ועבדי מלך ארם אמרו אליו אלהי הרים
 אלהיהם על בן חזקו ממנו ואולם נלחם אתם
 במישור אם לא נחזק מהם: * ואת הדבר
 הזה עשה הסר המלכים איש ממקמו ושים פחות
 תחתיהם: * ואתה תמנה לך חיל כחיל
 הנפל מאותך וסוס כסוס ורכב כרכב ונלחמה
 אותם במישור אם לא נחזק מהם וישמע לקלם
 ויעש כן:

gnabimus contra eos in campestribus, & videbis q̄ obtinebimus eos. Credidit cōsilio eorū, & fecit ita.

תרגום יונתן

* והנה נביא חד קריב לוח אחאב מלכא ד'ישראל ואמר כדנן אסר יי החזיתא ית כל המונא סגיאא תרין הא אנא מסר ליה בידך
 יומא דין ותידע ארי אנא יי: * ואמר אחאב כדנן אסר יי בעלמי רב רבבי מדינתא ואמר מן ישקים קרבא ואמר אתו: * ומנא
 ית עלימי רב רבבי מדינתא והווי מאתן חלחין ותרין ובתריהון מנא ית עמא כל בני ישראל שבעה אלפין: * ונפקו בטיהרא ובן הדר
 שתי רוי במטליא הוא ומלכיא חלחין ותרין מלכין מסעדין יתיה: * ואמר אם לשלמא נפקו אחורונן כד חזין ואם לקרבא נפקו כד חזין אחורונן: * ואילין
 נפקו מן קרתא עלימי רב רבבי מדינתא וחילא דבתריהון: * ונפק מלכא ד'ישראל ומתא ית סוסותא וגמר ית רתיכיא ומתא כנשא ארם מתא
 סגיאא: * וקריב נביא לוח מלכא ד'ישראל ואמר ליה איל איחקף ודע וחזי ית דתעביד אריל לזמן סופא דשחא מלכא דארם סליק עלך
 * ועבדי מלכא דארם אמרו ליה אלהא דשליט על טוריא אלההון על כן חקפו סיננא וברם נגית עמהון במישורא אם לא נתקף
 מנהון: * ונתתנמא תרין עבדי מלכיא גבר מאחריה ומני שלטונא חילופיהון: * ואת המני לך משרון כמשרון דאיתקטלא
 סינך וסוסון כסוסון ורתיכין כרתיכין ונגית עמהון במישורא אם לא נתקף מנהון וקביל למימריהון ועבר כן:

13 * Et ecce propheta vnus accedens ad Achab regem Israel, ait ei, Hæc dicit Dñs, Certè vidisti omnē multitudinē hanc nimiam? Ecce ego tradam eam in manum tuam hodie, vt scias quia ego sum Dominus.

14 * Et ait Achab, Per quem? Dixitque ei, Hæc dicit Dominus, Per pedissequos principum prouinciarum. Et ait, Quis incipiet præliari? Et ille dixit, Tu.

15 * Recensuit ergo pueros principū prouinciarum, & repperit numerū ducentorum triginta duorū. Et recensuit post eos populū omnes filios Israel septem millia.

16 * Et egressi sunt meridie. Benadab autē bibebat temulentus in vmbraculo suo, & reges triginta duo cū eo qui ad auxilium eius venerāt. * Egressi sunt autē pueri principum prouinciarū in prima fronte. Misit itaq; Benadab, qui nunciauerūt ei, dicentes: Viri egressi sunt de Samaria. * At ille ait, Siue pro pace veniūt, apprehēdite eos viuos, siue vt præliantur, viuos eos capite.

19 * Egressi sunt ergo pueri principū prouinciarū, ac reliquus exercitus sequebatur. * Et percussit vnusquisq; virum qui cōtra se veniebat, fugeruntq; Syri & persecutus est eos Israel. Fugit quoq; Benadab rex Syriæ in equo cū equitibus suis.

21 * Nec non egressus rex Israel percussit equos & currus, & percussit Syriam plaga magna nimis. * Accedens autē propheta ad regem Israel, dixit ei, Vade & confortare, & scito, & vide quid facias. Sequenti enim anno rex Syriæ ascendet contra te.

23 * Serui verò regis Syriæ dixerunt ei, Dij montiū sunt dij eorum, ideo superauerūt nos. Sed melius est vt pugnemus contra eos in campestribus, & obtinebimus eos.

24 * Tu ergo verbum hoc fac. Amoue reges singulos ab exercitu tuo, & pone principes pro eis. * Et instaure numerum militum, qui ceciderunt de tuis, & equos secundum equos pristinos, & currus secundum currus quos ante habuisti, & pu

* Et ecce propheta vnus accessit Achaab regi Iffrael, & dixit, Hæc dicit Dominus, Si vidisti omnem turbam magnam hanc? ecce ego trado eam hodie in manus tuas, & scies, quod ego Dominus. * Et ait Achaab, In quo? & dixit, Hæc dicit Dominus, In pedissequis principum prouinciarum. & ait Achaab, Quis coniunget prælum? & dixit, Tu.

* Et recensuit Achaab pueros principum prouinciarum, & fuerunt duceti triginta & duo, & post hæc recensuit populum omnem filium virtutis septem millia. * Et egressus est meridie, & filius Ader bibens & temulentus in umbraculis ipse & reges, triginta & duo reges auxiliarij cum eo. * Et egressi sunt pueri principum prouinciarum in primis, & misit filius Ader, & nunciauerunt ei, dicentes: Viri egressi sunt de Samaria. * Et ait rex, Si in pace ipsi egrediuntur, apprehendite eos viuos; & si in prælum egressi sunt, apprehendite eos viuos.

* Et egressi sunt de ciuitate pueri principum prouinciarum, & exercitus post eos. * Et percussit vnusquisq; eum qui iuxta se, et fugerunt Syri: & persecutus est eos Iffrael, & saluatur filius Ader rex Syrias in equis equitum. * Et egressus est rex Iffrael, & cepit equos & currus, & percussit plaga magna in Syria.

* Et accessit propheta ad regem Iffrael, dicens: Confortare, & scito & vide quid facies? quia reuertente anno, filius Ader rex Syria ascendit contra te.

* Et serui regis Syria dixerunt ad eum, Deus montium Deus Iffrael, & non Deus vallium, propter hoc præualuerunt super nos: si autem pugnaverimus cum eis in plano, profecto obtinebimus super eos.

* Et fac iuxta verbum hoc: amoue reges vnumquemque in locum suum, & pone pro eis principes.

* Et instaure tu secundum exercitum qui cecidit de te, & equum secundum equum, & currus secundum currus, & pugnabimus contra eos in plano, & obtinebimus super eos: & audiuit vocem eorum, & fecit ita.

13 * καὶ ἰδὲ πρῶφῆτης εἰς ἀχαάβ βασι-
λεὺς ἰσραήλ, & εἶπε, τὰδε λέγει κύριος, εἰ ὥρα καὶς πρὸς
τὸν ὄχλον τὸν μέγαν τοῦτον, ἰδὲ ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν σὴ
μερὸν εἰς τὰς χεῖράς σου, & γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριός εἰμι.

14 * καὶ εἶπεν ἀχαάβ, ἐν τίνι; & εἶπε, τὰδε λέγει κύριός
ἐν τοῖς παιδαρείοις τῶν δρχόντων τῶν χωρῶν. καὶ εἶπεν
ἀχαάβ, τίς συνάψῃ τὸν πόλεμον; καὶ εἶπεν, σύ.

15 * & ἐπεσκέψατο ἀχαάβ τοὺς παῖδας τῶν δρχόντων
τῶν χωρῶν, καὶ ἐγρόντο διακόσιοι τετακτοὶ & δύο. & μετ'
ταῦτα ἐπεσκέψατο τὸν λαὸν πρῶτα ὑὸν διωάμεως ἐπὶ αὐ-
16 χιλιάδας. * καὶ ἐξῆλθεν μεσημβρίας ἡ ὑὸς ἀδερ πί-
νων, & μεθύων ἐν θεχῶθ αὐτὸς & οἱ βασιλεῖς, τετακτον-
τα καὶ δύο βασιλεῖς & συμβουτοὶ μετ' αὐτῶν.

17 * καὶ ἐξῆλθον τὰ παιδάρεα τῶν δρχόντων τῶν χω-
ρῶν ἐν πρώτοις. & ἀπέστειλεν ὑὸς ἀδερ, & ἀνῆλθον αὐτῶν,
18 λέγοντες· ἀνδρες ἐξῆλθον ἐκ σαμαρείας. * & εἶπεν ὁ βα-
σιλεύς, εἰ εἰς εἰρήνην αὐτοὶ ἐκπορεύονται, συλλαβέτε αὐτοὺς
ζῶντας. & εἰ εἰς πόλεμον ἐξῆλθον, συλλαβέτε αὐτοὺς ζῶν-
19 τας. * καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως τὰ παιδάρεα τῶν δρχ-
χόντων τῶν χωρῶν καὶ ἡ διωάμεις ὀπίσω αὐτῶν.

20 * καὶ ἐπάταξεν ἕκαστος τὸν πῶρ αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον οἱ
σύροι· καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἰσραήλ, & σῶζε· ὑὸς ἀδερ
βασιλεὺς συρίας ἐφ' ἰπῶν ἰππέων.

21 * καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, & ἔλαβε τοὺς ἵππους
καὶ τὰ ἄρματα, & ἐπάταξεν πληγὴν μεγάλην ἐν συρία.

22 * & πρῶτος ὁ πρῶφῆτης πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραήλ,
λέγων κραταίου & γνώθι, & ἴδε τί ποιήσεις, ὅτι ἐπιστρέφον-
23 τες ἐνταῦθα, ὑὸς ἀδερ βασιλεὺς συρίας ἀναβαίνει ἐπὶ
σέ. * καὶ οἱ παῖδες βασιλέως συρίας εἶπον πρὸς αὐ-
τὸν, θεὸς ὁρέων ὁ θεὸς ἰσραήλ καὶ ὁ θεὸς κοιλάδων, διὰ
τοῦτο ἐκράτησαν ὑπὲρ ἡμῶν· ἐὰν ὁ πολέμῳ μεν αὐ-
24 τὰς κατ' αὐτοὺς ἡμὴν κρατήσῃμεν ὑπὲρ αὐτῶν. * & ποιή-
σῃ κατ' ῥῆμα τοῦτο, ἀπόσῃς τοὺς βασιλεῖς ἕκαστον εἰς
τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ θὲς αὐτῶν σατράπας.

25 * καὶ ἀλλάξον σύ καὶ τὴν δυνάμιν τὴν περὶ σου
ἀπὸ τοῦ, καὶ ἵππον καὶ τὸν ἵππον, καὶ ἄρματα καὶ τὰ ἄρ-
ματα, καὶ πολέμῳ μεν πρὸς αὐτοὺς κατ' αὐτοὺς, καὶ
κρατήσῃμεν ὑπὲρ αὐτῶν· καὶ ἤκουσε τῆς φωνῆς αὐτῶν,
καὶ ἐποίησεν ἕτως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et ecce propheta vnus accessit ad Ahhab regem Iffrael, & dixit, Sic dixit Dominus, Num vidisti omnem multitudinem magnam hanc? ecce ego trado illam in manu tua hodie, vt cognoscas quod ego sum Dominus.

14 Et dixit Ahhab, Per quem? & dixit, Sic dixit Dominus, Per adolescentes magnatum prouinciarum. & dixit, Quis ordinabit prælum? & dixit, Tu.

15 Et numerauit adolescentes magnatum prouinciarum, & fuerunt ducenti triginta duo, & post illos numerauit populum omnium filiorum Iffrael, septem millia.

16 Et exierunt in meridie, & Ben-hadad bibebat ebrius in tentorijs ipse & reges, quippe triginta duo reges auxiliabantur ei.

17 Et exierunt adolescentes magnatum regionum initio, & misit Bar-hadad, & indicaue-
runt illi, dicendo: Viri exierunt de Somron.

18 Et dixit, Si ad pacem exierunt, apprehendite eos viuos; siue in bellum exie-
runt, viuos etiam apprehendite.

19 Et hi exierunt ex vrbe adolescentes magnatum regionum, & exercitus qui erat post illos.

20 Et occiderunt quisque virum suum: & fugerunt homines Aram, & persequenti sunt illos Iffrael, & euasit Barhadad rex Aram super equum, & cum illo duo paria equitum.

21 Et exiuit rex Iffrael, & percussit equos & consumpsit currus, & percussit homines Aram percussione magna.

22 Et accesserat propheta ad regem Iffrael, & dixerat illi, Vade & confortare, & cognosce, videque quid facias; nam in tempore finis anni rex Aram ascendet contra te.

23 Et serui regis Aram dixerunt illi, Deus qui imperat montibus, Deus illorum est, propterea præualuerunt nobis: verum congregiamur cum eis in planicie, num præualebi-
mus eis.

24 Et rem istam facito: aufer reges quemque de loco suo, & pone imperatores pro eis.

25 Et tu numerabis tibi exercitus, sicut exercitus qui occisi sunt de te, & equos sicut equos, & currus sicut currus; & congre-
diemur cum illis in planicie, tunc videbis, num præualebimus eis: & excepit dicta eorum, & fecit sic.

* ויהי לתשובת השננה ויפקד בן-הדר את-
ארם ויעל אפקה למלחמה עם ישראל:
* ובני ישראל התפקדו וכלכלו וילכו לקראתם
ויחנו בני-ישראל נגדם כשני חשפי עזים וארם
מלאו את-הארץ:

* ויגש איש האלהים ויאמר אל-מלך ישראל
ויאמר כו-אמר יהוה יען אשר אמרו ארם
אלהי הרים יהוה ולא-אלהי עמקים הוא ונתתי
את-כל-ההמון הגדול הזה בידך וידעתם כי-אני
יהוה: * ויחנו אלה נכח אלה שבעת ימים
ויהי ביום השביעי ותקרב המלחמה ויכו בני-
ישראל את-ארם מאה-אלף רגלי ביום אחד:
* וינסו הנותרים אפקה אל-העיר ותפל
החומה על-עשרים ושבעה אלף איש הנותרים
ובן-הדר נס ויבא אל-העיר הדר בחדר:

* ויאמרו אליו עבדיו הנרה-נא שמענו כי-
מלכי בית ישראל כי-מלכי חסד הם נשימור
נא שקים במתנינו וחבלים בראשנו ונצא אל-
מלך ישראל אולי יחיה את-נפשך:

* ויחגרו שקים במתניהם וחבלים
בראשיהם ויבאו אל-מלך ישראל ויאמרו עבדך
בן-הדר אמר תחי-נא נפשי ויאמר העודנו חי
אחי הווא:

* והאנשים ינחשו וימהרו ויחלטו הממנו
ויאמרו אחיך בן-הדר ויאמר באו קחהו ויצא
אליו בן-הדר ויעלהו על-המרכבה:

* ויאמר אליו הערים אשר-לקח-אבי מאת
אביך אשיב וחצות תשים לך בדמשק כאשר-שם
אבי בשמרון ואני בבירת אשלחך ויכרת לו ברית
וישלחהו:

²⁶ * Igitur postquam annus trāsierat, recen-
suit Benadab Syros, & ascēdit in Aphec, vt
²⁷ pugnarent cōtra Israel. * Porro filij Israel
recensiti sunt, & acceptis cibarijs profecti
ex aduerso, castrāq; metati sunt cōtra eos,
quasi duo parui greges caprarum; Syri au-
tem repleuerunt terram.

²⁸ * Et accedens vnus vir Dei, dixit ad re-
gem Israel, Hæc dicit Dominus, Quia
dixerunt Syri, Deus montium est Domi-
nus, & non est Deus vallium, dabo om-
nem multitudinem hanc grandem in ma-
nu tua, & scietis quia ego sum Dominus.

²⁹ * Dirigebāntq; septem diebus ex aduer-
so hi atq; illi acies, septima autē die com-
missum est bellum. Percusserūntq; filij Is-
rael de Syris centum millia peditum in

³⁰ die vna. * Fugerunt autem qui remanse-
rūt in Aphec in ciuitatē, & cecidit murus
super viginti septem millia hominū qui
remanferant. Porro Benadab fugiens in-
gressus est ciuitatem in cubiculum quod
³¹ erat intra cubiculum. * Dixerūntque ei
serui sui: Ecce audiuius quod reges do-
mus Israel clementes sint. Ponamus itaq;
faccos in lumbis nostris & funiculos in ca-
pitibus nostris, & egrediamur ad regem
Israel, forsitan saluabit animas nostras.

³² * Accinxerunt faccis lumbos suos, &
posuerunt funiculos in capitibus suis, ve-
nerūntque ad regem Israel, & dixerunt ei,
Seruus tuus Benadab dicit: Viuat, oro te,
anima mea. Et ille ait, Si adhuc viuit, fra-
ter meus est. * Quod acceperunt viri

pro omine, & festinantes rapuerunt ver-
bum ex ore eius, atque dixerunt, Frater
tuus Benadab viuit. Et dixit eis, Ite & ad-
ducite eum ad me. Egressus est ergo ad eū
Benadab, & leuauit eum in currum suum.

³⁴ * Qui dixit ei, Ciuitates quas tulit pa-
ter meus à patre tuo reddam, & plateas fac
tibi in Damasco, sicut fecit pater meus in
Samaría, & ego foederatus recedam à te.
Pepigit ergo foedus, & dimisit eum.

תרגום יונתן

²⁶ והנה לזמן סופא דשתא ומנא בר הדר ית ארם וסליק לאפק לאנחא קרבא עם ישראל: ²⁷ ובני ישראל איתחסינאו ואיזדמנו
ואזלו לקרמיהון ושרו בני ישראל לקבלהון כתרין גזרי עזין ואנש ארם מליא ית ארעא: ²⁸ וקריב נביא דיי ויאמר למלכא דישראל
ואמר כדנן אמר יי חלף דאמרו אינש ארם אלהא דשליט על טוריא יי ולא אלהא דשליט על מישריא הוא ואמסר ית כל המונא רבא הדין
בידך והדעון ארי אנא יי: ²⁹ ושרו אילין לקביל אילין שבעה יומין והנה ביומא שביעאה וקריבו עברי קרבא ומחו בני ישראל
ית אנש ארם מאה אלפיין גבר רגלי ביומא חד: ³⁰ ואפכו דאשתארו לאפק לקרנא ונפל שורא על עשרין ושבעה
אלפיין גברא דאשתארו ובר הדר אפך ועל לקרנא תונן בגו תונן: ³¹ ואמרו ליה עבדוהי הא בען שמענא ארי מלכי בית
ישראל ארי מלכי חסדא אינון ניסר בען סקין במרענא ואטונין ברישנא וניפוק לוח מלכא דישראל מאים יקניס ית נפשך:
³² ואמרו שקין במרעיהון ואטונין ברישיהון ואתו לוח מלכא דישראל ואמרו עבדך בר הדר אמר תהקניס בען נפשי ואסר העד בען

קניס אחי הווא:

³³ וגבריא נחישו ואחיהו וחטפיה מניה ואמרו אחיך בר הדר ואמר עולו דברוהי ונפק לותיה בר הדר ואסקיה לרתיבא:
³⁴ ואמר ליה קרוין דנסיב אבא מן אבך אחיב ושקין חמני לך בדמשק כסר דמני אבא בשמרון ואנא בקניס אשלחיןך
וגזר ליה קניס ושלחיה:

* Et factum est transeunte anno, & recen-
suit filius Ader Syriam, & ascendit in Aphe-
ca ad pugnam contra Ifrael.

* Et filij Ifrael recensiti sunt, & venerunt
in occursum eorum, & castrametatus est Ifrael
ex aduerso eorum, quasi duo greges caprarum,
& Syria repleuit terram.

* Et accessit homo Dei, & dixit regi Ifrael,
Hec dicit Dominus, Eò quòd dixit Syria, quòd
Deus montium Dominus Deus Ifrael, & non
Deus vallium ipse, & dabo exercitum ma-
gnum hunc in manus tuas, & scies quòd ego
Dominus.

* Et castrametantur isti coram his septem
diebus. & factum est die septima, & appro-
pinquauit bellum, & percussit Ifrael Syriam
centum millia peditum vna die.

* Et fugerunt reliqui in Apheca, in ciuita-
tem, & cecidit murus super viginti & septem
millia virorū qui remanserant; & filius Ader
fugit, & ingressus est in domum cubiculi in
promptuarium.

* Et dixerunt serui eius ad eum, Ecce iam
audiuimus, quòd reges domus Ifrael reges mise-
ricordiae sunt, ponamus igitur saccos super lum-
bos nostros, & funiculos in capitibus nostris,
& eamus ad regem Ifrael, si forte viuificabit
animas nostras.

* Et accinxerunt lumbos suos saccis, & li-
gauerunt funiculis capita sua: & dixerunt re-
gi Ifrael, Seruus tuus filius Ader dicit, Viuat
iam anima mea: & dixit, Si adhuc viuit, fra-
ter meus est.

* Et viri pro omine acceperunt & festina-
uerunt, & rapuerunt verbum eius de ore eius,
& dixerunt, Frater tuus filius Ader: & di-
xit, Ingredimini & capite eum: & egressus
est ad eum filius Ader, & imponunt eum super
currum ad eum.

* Et dixit ad eum, Ciuitates quas tulit pater
meus à patre tuo, reddam tibi, & exitus pones
in Damasco tibi, sicut posuit pater meus in Sa-
maria, & ego in fœdere mittam te: & pepigit
ei fœdus, & dimisit eum.

* καὶ ἐρχέτο Ἰππικρέφοντος Ἰνιαντοῦ, καὶ ἐπεσκέ-
ψατο ὑὸς ἀδερ τὴν Συρίαν, καὶ ὠρέθη εἰς ἀφεκά εἰς πό-
λεμον Ἰππικράηλ.

* καὶ ὁ υἱὸς Ἰσραὴλ ἐπεσκέπησαν, καὶ παρεγγρόντο
εἰς ἀπώτησιν αὐτῶν· καὶ παρενέβαλεν Ἰσραὴλ ἔξ ἐναν-
τίας αὐτῶν, ὥστε δύο ποίμνια αἰγῶν· καὶ Συρία ἐπλησε
τὴν γῆν.

* καὶ προσῆλθεν ἄνθρωπος Ἰ Θεοῦ, καὶ εἶπε τῷ βασι-
λεῖ Ἰσραὴλ, ταῦδε λέγει κύριος, ὁ ὢν εἶπεν Συρία, ὅτι
Θεὸς ὁρέων κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, καὶ ὁ Θεὸς κοιλάδων αὐ-
τῶν· καὶ δώσω τὴν διῶαμιν τὴν μεγάλην ταύτην εἰς
χεῖράς σου, & γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος.

* & παρεμβάλλουσιν ἔτοι ἀπ ἐναντι τῶν ἐπὶ αἱμέ-
ρας· & ἐρχέτο τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, & προσῆλθον ὁ πό-
λεμος· & ἐπάταξεν Ἰσραὴλ τὴν Συρίαν ἑκατὶν χιλιά-
δας πεζῶν μιᾷ ἡμέρᾳ.

* καὶ ἔφυγον ὁ κατάλοιποι εἰς ἀφεκά, εἰς τὴν πό-
λιν· & ἐπέσε τὸ τεῖχος Ἰππικράηλ· & ἐπὶ αἱ χιλιάδας ὁ-
δῶν τῶν κατὰλοιπων· & ὁ υἱὸς ἀδερ ἔφυγε καὶ εἰσῆλθεν εἰς
τὸν οἶκον τοῦ κοιτῶντος εἰς τὸ ταμιεῖον.

* καὶ εἶπον οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ δὴ ἡκί-
σαμεν, ὅτι βασιλεῖς οἴκου Ἰσραὴλ βασιλεῖς ἐλέους εἰσὶν·
Ἰππικράηθ οὐκ ὀφείλει Ἰππικράηθ τὰς ὀφείδας ἡμῶν, & χοινία
Ἰππικράηθ κεφαλὰς ἡμῶν, & πορνεύωμεν πρὸς τὸν βασι-
λέα Ἰσραὴλ, εἰπὼς ζωογονήσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

* καὶ περιέζωσαν τὰς ὀφείδας αὐτῶν σάκκοις καὶ
ἔδωκαν χοινίοις τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, & εἶπον τῷ βασιλεῖ
Ἰσραὴλ, ὁ δοῦλός σου ὁ υἱὸς ἀδερ λέγει, ζῆσά τω δὴ ἡ ψυχὴ
μου· & εἶπεν, εἰ ἐτι ζῇ, ἀδελφός μου ἐστίν.

* καὶ οἱ ἄνδρες οἰωνίσαντο & ἔσπασαν, & ἠνελέξαν-
το τὸν λόγον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι αὐτῶν, & εἶπον, ἀδελφός
σου ὁ υἱὸς ἀδερ· & εἶπον, εἰσέλθετε & λάβετε αὐτόν· & ἐξ-
ῆλθε πρὸς αὐτόν ὁ υἱὸς ἀδερ, & ἀναβιβάξουσιν αὐτόν ἐπὶ
τὸ ἄρμα πρὸς αὐτόν.

* & εἶπεν πρὸς αὐτόν, τὰς πόλεις αἷς ἔλαβεν ὁ πατήρ
μου πρὸ τοῦ πατρὸς σου ἀποδώσω σοι· & ἐξ ὁδοῦς θήσεις
ἐν δαμασκῷ σε αὐτῷ, καθὼς ἔθετο ὁ πατήρ μου ἐν σα-
μαρείᾳ· & ἐγὼ ἐν διαθήκῃ ἐξαποσελῶ σε· & διέθετο
αὐτῷ διαθήκην, & ἐξαπέστειλεν αὐτόν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁶ Et fuit in tempore finis anni numeravit Bar-hadad Aram, & ascendit in Aphec, ut iniret bellum cum Ifrael. ²⁷ Et filij Ifrael numerati sunt atque parati, & iuerunt in occursum illorum, & posuerunt castra filij Ifrael à regione illorum, tanquam duo greges caprarum; sed homines Aram impleuerant terram.

²⁸ Et accesserat propheta Domini, & dixerat regi Ifrael; dixerat enim, Sic dixit Dominus, Eò quòd dixerunt homines Aram, Deus qui imperat montibus, Dominus est; & non Deus qui imperat planiciebus, est Dominus: tradam omnem multitudinem magnam hanc in manum tuam, ut sciatis quòd ego sum Dominus. ²⁹ Et manserunt hi è regione horum septem diebus: & fuit die septima, appropinquauerunt belligeratores, & percusserunt filij Ifrael homines Aram, nempe centum millia virorum peditum die vna.

³⁰ Et verterunt terga hi qui relictī fuerant versus Aphec, in urbem, & cecidit murus super viginti & septem millia virorum qui relictī fuerant: & Bar-hadad terga vertens, introiit in ciuitatem in thalamos intra thalamos alios.

³¹ Et dixerunt illi serui eius, Ecce nunc audiuius quòd reges domus Ifrael, quòd reges sunt viri misericordiae; ligemus quæso saccos lumbos nostros, & funibus capita nostra, & exeamus ad regem Ifrael: forsitan superstitem seruabit animam tuam.

³² Et ligauerunt saccis lumbos suos, & funibus capita sua, & venerunt ad regem Ifrael, & dixerunt, Seruus tuus Bar-hadad dicit, Superstes sit quæso anima mea. Et dixit, Nunquid adhuc superstes est? frater meus est.

³³ Et viri augurati sunt, & festinarunt, & arripuerunt illud ab ipso, & dixerunt, Frater tuus est Bar-hadad: & dixit, Intrate, accipite illum. & exiit ad eum Bar-hadad, & fecit ascendere illum in currum.

³⁴ Et dixit illi, Vrbes quas cepit pater meus à patre tuo, reddam, & plateas numerabis tibi in Dammelec, sicut numeravit pater meus in Somron, & ego cum fœdere dimittam te. & pepigit illi fœdus, & misit illum.

* ואיש אחד מבני הנביאים אמר אל-דעהו
 בדבר יהוה הכיני נא וימאן האיש להכתו:
 * ויאמר לו יען אשר לא-שמעת בקול יהוה
 והנך הולך מאתי והכך האריר וילך מאצלו
 וימצאהו האריר ויכהו:
 * וימצא איש אחר ויאמר הכיני נא ויכהו
 האיש הכה ופצע:
 * וילך הנביא ויעמד למלך אל-הדרך ויתחפש
 באפר על-עיניו:
 * ויהי המלך עבר והוא צעק אל-המלך ויאמר
 עבדך יצא בקרב-המלחמה והנה-איש סר
 ויבא אלי איש ויאמר שמר את-האיש הזה אם-
 הפקד יפקד והיתה נפשך תחרת נפשו או כבר-
 כסף תשקול:
 * ויהי עבדך עשרה הנה והנה והוא איננו
 ויאמר אליו מלך-ישראל בן משפטך אתה חרצת:
 * וימהר ויסר את-האפר מעל עיניו ויכר אתו
 מלך ישראל כי מהנביאים הוא:
 * ויאמר אליו כה אמר יהוה יען שלחת את-
 איש-חרמי מיד והיתה נפשך תחרת נפשו ועמך
 תחת עמו: * וילך מלך-ישראל על-ביתו סר
 וזעף ויבא שמרונה:
 כא

* ויהי אחר הדברים האלה כרם
 היה לנבור-היזרעלי אשר ביזרעאל אצל היכל
 אחאב מלך שמרון:
 * וידבר אחאב אל-נבותי לאמר תנה-לי את-
 כרמך ויהי לי לגן ירק כי הוא קרוב אצל ביתי
 ואתנה לך תחתיו כרם טוב ממנו אם טוב בעיניך
 אתנה לך כסף מחיר זר:
 כא

תרגום יונתן

* וגברא חר מחלמידי נביא אמר לחבריו בפחגמא דניי מחיני כען ולא אבה גברא למסמחיה:
 * למימרא דניי הא את איל מלחתי ויקטלינך אריא ואזל מלחתי ואשכחיה אריא וקטליה:
 * כען ומחתי גברא מחתי ופרעיה:
 * * ואזל נביא וקם למלכא על ארחא וכרך במעפרא על עינוהו:
 * צוח קרם מלכא ואמר עבדך נפק בגו קרבא והא גברא זר ואיתי לי גברא ואמר טר יח גברא הדין אם משנא ישנא וחתה נפשך חלף נפשיה
 * או גברא דכספא חתקול:
 * * והוה עם עבדך מחפני לכא ולכא והא ליתוהו ואמר ליה מלכא דישראל אנה דנתא דינך ופסקת:
 * * ואזחי ואעדי יח מעפרא מעלני עינוהו ואישחמודע יתיה מלכא דישראל ארי מחלמידי נביא הוא:
 * * ואמר ליה כדן אמר יי חלף דשיבכתא יח גבר חייב קטול מיד וחתה נפשך חלף נפשיה ועמך חלף עמיה:
 * * ואזל מלכא דישראל לביחיה גסים ודני ואתא לשמרון:
 כא

כא

* והוה פחר פחגמא האילין כרמא הוה לנבות היזרעאל די ביזרעאל כסטר היכלא דאחאב מלכא דשמרון:
 * * ומליל אחאב עם נבות למימר הב לי יח כרמך ויהי לי לגנת ירקא ארי הוא קרוב כסטר ביתי ואחז לך חילופה כרמא דטב מיניה
 * * אם חקינך עינך אתן לך כספא דמי מה דשני:
 כא

35 * Tunc vir quidam de filijs propheta-
 rum, dixit ad socium suū in sermone Do-
 mini; Percute me. At ille noluit percute-
 36 re. * Cui ait, Quia noluisti audire vocem
 Domini, ecce recedes à me & percutiet te
 leo. Cūque paululum recessisset ab eo,
 inuenit eum leo atque percussit.
 37 * Sed & alterum inueniens virum, di-
 xit ad eum, Percute me. qui percussit
 38 eum, & vulnerauit. * Abijt ergo pro-
 G pheta, & occurrit regi in via, & mutauit
 aspersione pulueris os & oculos suos.
 39 * Cūmq; rex transisset, clamauit ad re-
 gem, & ait, Seruus tuus egressus est ad
 praeliandum cominus. cūque fugisset
 vir vnus, adduxit eum quidam ad me, &
 ait: Custodi virum istum: qui si lapsus fue-
 rit, erit anima tua pro anima eius, aut ta-
 lentum argenti appendes.
 40 * Dum autem ego turbatus huc illūq;
 me verterem, subitò non comparuit. &
 ait rex Israel ad eum: Hoc est iudicium
 tuum quod ipse decreuisti.
 41 * At ille statim absterxit puluerem de
 facie sua, & cognouit eū rex Israel, quòd
 esset de prophetis.
 42 * Qui ait ad eum: Hec dicit Dominus,
 Quia dimisisti virum dignum morte de
 manu tua, erit anima tua pro anima eius,
 & populus tuus pro populo eius.
 43 * Reuersus est igitur rex Israel in domū
 suam audire contemnens, & furibundus
 venit in Samariam.

CAP. XXI.

1 P OSt verba autē hæc, vinea erat Naboth
 A Iezraelitæ, qui erat in Iezrahel iuxta
 palatium Achab regis Samariæ.
 2 * Locutus est ergo Achab ad Naboth,
 dicens: Da mihi vineam tuam, vt faciam
 mihi hortum olerum, quia vicina est &
 prope domum meam. Dabóque tibi pro
 ea vineam meliorem, aut si commodius
 tibi putas, argenti precium quantum di-
 gna est.

* Et homo vnus de filiis prophetarum, dixit 35
ad proximum suum, In sermone Domini percu-
te iam me: & non voluit homo percutere eum.

* Et ait ad eum, Eò quòd non audisti vocem 36
Domini, ecce tu recedis à me, & percutiet te
leo.

* Et recessit ab eo, & inuenit eum leo & 37
percussit eum, & inuenit hominem alium, &
dicit ei, Percute iam me: & percussit eum ho-
mo, & percutiens contriuit.

* Et abiit propheta, & astitit regi Ifrael su- 38
per uia, & ligauit in uitta oculos suos.

* Et factum est cùm rex transiret, & ipse 39
clamabat ad regem, & ait, Seruus tuus egres-
sus est ad exercitum ut praeliaret; & ecce vir
vnus adduxit ad me uirum, & dixit mihi,
Custodi mihi hunc: & erit si saliens saltabit,
erit anima tua pro anima eius, vel talentum ar-
genti appendes.

* Et factum est ut seruus tuus circumspexit 40
huc & illuc, & ecce iste non erat. & ait ad
eum rex Ifrael, Ecce iudex tu, apud me necasti.

* Et festinauit & abstulit uittam de ocu- 41
lis suis; & cognouit eum rex Ifrael, quòd de
prophetis iste.

* Et ait ad eum, Hæc dicit Dominus, Quia 42
dimisisti tu uirum perniciosum de manu tua,
ecce anima tua pro anima eius, & populus tuus
pro populo eius.

* Et abiit rex Ifrael confusus & flens, & 43
venit in Samariam.

CAP. XXI.

ET factum est post uerba hæc, & uinea 1
vna erat Nabuth Ifraelitæ iuxta domum
Achaab regis Samariæ.

* Et locutus est Achaab ad Nabuth, dicens: 2
Da mihi uineam tuam, & erit mihi in hortum
olerum, quia vicina hæc domui meæ, & da-
bo tibi pro ea uinea aliam, bonam magis quàm
ea: si autem placet coram te, dabo tibi argen-
tum pretium pro uinea tua hac.

35 * καὶ ἄνθρωπος εἷς ἐκ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν εἶπεν
πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἐν λόγῳ κυρίου πάντα ξὼν δή με,
& οὐκ ἐθέλησεν ὁ ἄνθρωπος πατάξαι αὐτόν.

36 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ὁ μὲν ὧν οὐκ ἤκουσας τῆς φω-
νῆς κυρίου, ἰδοὺ σὺ ἀποτρέχεις ἀπ' ἐμοῦ, καὶ πατάξει σε
ὁ λέων.

37 * καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ εὗρεν αὐτὸν ὁ λέων καὶ
ἐπάταξεν αὐτόν. & εὗρεσκεν ἄνθρωπον ἄλλον, & λέγει
αὐτῷ, πάντα ξὼν δή με. & ἐπάταξεν αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος,
& πατάξας σπώτευσεν.

38 * καὶ ἐπορεύθη ὁ προφήτης καὶ ἐπέστη τῷ βασιλεῖ ἱσ-
ραὴλ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ κατεδήσατο ἐν τελαμῷ οὗ
ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ.

39 * & ἐγγύετο ὡς ὁ βασιλεὺς παρεπορεύετο, καὶ αὐτὸς ἐβόα
πρὸς τὸν βασιλέα. & εἶπεν, ὁ δούλος σου ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν
στρατιὰν ὅτι πολεμεῖν, καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος εἷς ἤγαγε πρὸς με
ἄνδρα, & εἶπε μοι, φύλαξόν μοι τούτον, & ἔσται ἐν ὅκῳ
πληθὺν ἐκπληθήσῃ, ἔσται ἡ ψυχὴ σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ,
ἢ τάλαντον ἀργυρίου σῆσεις.

40 * & ἐγγύετο ὡς ὁ δούλος σου περιεβλέπετο ὡδε & ὡδε, &
ἰδοὺ οὗτος οὐκ ἔστι. & εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἱσραὴλ,
ἰδοὺ δικαστὴς σὺ, πᾶρ ἐμοὶ ἐφόνυσας.

41 * καὶ ἔσπευσεν & ἀφείλε τὸν τελαμῷ ἀπὸ τῶν ὀφ-
θαλμῶν αὐτοῦ. & ἐπέγνω αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἱσραὴλ ὅτι
ἐκ τῶν προφητῶν οὗτος.

42 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, διότι ἐξα-
πέσευλας σὺ ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ τῆς χειρὸς σου, ἰδοὺ ἡ ψυχὴ
σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

43 * καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἱσραὴλ συγκεχυμῶς
& κλαίων, & ἔρχετο εἰς σαμαρείαν.

κα.

1 * Καὶ ἐγγύετο μὲν τὰ ῥήματα ταῦτα, & ἀμπελὼν εἰς
ὡς τῷ ναβὺθ τῷ ἱσραηλίτῃ πρὸς τὸ οἶκον ἀχαὰβ βασι-
λέως σαμαρείας.

2 * & ἐλάλησεν ἀχαὰβ πρὸς ναβὺθ, λέγων, δός μοι τὴν
ἀμπελῶνά σου, & ἔσται μοι εἰς κῆπον λαχθῶν, ὅτι ἐγγί-
ζων ἔστος τῷ οἴκῳ μου, καὶ δώσω σοι ἀντὶ αὐτῆς ἀμπελῶνα
ἄλλον ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτῆς· εἰ δὲ δρέσκῃ ἐνώπιόν σου, δώσω
σοι δργύριον ἄλλαγμα ἀντὶ τῆς ἀμπελῶνός σου τούτου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et vir vnus de discipulis prophetarum dixit socio suo In verbo Domini: percutite me, quæso; & noluit vir percutere eum.

36 Et dixit illi, Eò quòd non suscepisti dictum Domini, ecce cùm tu abieris à me, occidet te leo: & abiit ab illo, & inuenit eum
leo, & occidit eum.

37 Et inuenit virum alterum, & dixit, Percute me obsecro: & percussit eum vir, percussit eum &
vulnerauit eum.

38 Et abiit propheta & astitit regi in uia, & operuit pannu oculos suos.

39 Et fuit rege transeunte; ille clamauit ad regem, & dixit, Seruus tuus exiuit in medium belli, & ecce vir declinauit, & adduxit
mihi virum, & dixit, Custodi virum hunc, si aberrando aberrauerit, erit anima tua pro anima eius, aut talentum argenti pendes.

40 Et fuit cùm seruus tuus respiceret huc & illuc, & ecce non fuit: & dixit ei rex Ifrael, Tu iudicasti iudicium tuum, & senten-
tiam dedisti.

41 Et festinauit & amouit pannum ab oculis suis, & agnouit illum rex Ifrael, quòd de disci-
pulis prophetarum esset.

42 Et dixit ei, Sic dixit Dominus, Eò quòd liberaisti virum obnoxium occisioni de manu;
& dolens, & venit in Somron.

CAP. XXI.

ET fuit post uerba ista, uinea erat Naboth Iizreghelæ, quæ erat in Iizreghel, in latere palatij Ahhab regis Somron.

2 Et locutus est Ahhab cum Naboth, dicendo: Da mihi uineam tuam, & erit mihi in hortum oleris, quia ipsa est propinqua
in latere domus meæ, & dabo tibi pro ea uineam quæ melior erit illa. si rectum fuerit in oculis tuis, dabo tibi argentum pro pretio quod
æquum fuerit.

* ויאמר נבזת אל אחאב חלילה לי מיהוה
 * מתתי את נחלת אבתי לך: * ויבא אחאב אל-
 ביתו סר וזעף על הדבר אשר דבר אליו נבזת
 היזרעאלי ויאמר לא אתן לך את נחלת אבותי
 וישב על מטתו ויסב את פניו ולא אכל לחם:
 * ותבא אליו איזבל אשתו ותדבר אליו מה זה
 * רוחך סרה ואינך אכל לחם: * וידבר אליה
 כי אדבר אל נבזת היזרעאלי ואמר לו תנה לי
 את כרמך בכסף או אם חפץ אתה אתנה לך
 כרם תחתיו ויאמר לא אתן לך את כרמי:
 * ותאמר אליו איזבל אשתו עתה תעשה
 מלוכה על ישראל קום אכל לחם ויטב לך אני
 אתן לך את כרם נבזת היזרעאלי:
 * ותכתב ספרים בשם אחאב ותחתם בחתמו
 ותשלח הספרים אל הזקנים ואל החורים אשר
 בעירו הישבים את נבזת:
 * ותכתב בספרים לאמר קראו צום והשיבו
 את נבזת בראש העם:
 * והשיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו
 ויעדהו לאמר ברכת אלהים ומלך והוציאהו
 וסקלהו וימת:
 * ויעשו אנשי עירו הזקנים והחורים אשר
 הישבים בעירו כאשר שלח אליהם איזבל
 כאשר כתוב בספרים אשר שלח אליהם:
 * קראו צום והשיבו את נבזת בראש העם:
 * * ויבאו שני האנשים בני בליעל וישבו נגדו
 ויעדהו אנשי הבליעל את נבזת נגד העם לאמר
 בך נבזת אלהים ומלך ויציאהו מחוץ לעיר
 ויסקלהו באבנים וימת: * וישלחו אל איזבל
 לאמר סקל נבזת וימת:

* Cui respondit Naboth: Propitius sit mihi Dñs ne dem hereditatē patrū meorum tibi. * Venit ergo Achab in domum suā indignās & frēdens super verbo quod locutus fuerat ad eū Naboth Iezraelites, B dicens: Nō dabo tibi hæreditatē patrum meorum. Et proijciens se in lectulū suum auertit faciē suā ad parietē, & nō comedit panē. * Ingressa est autē ad eū Iezabel vxor sua, dixitq; ei, Quid est hoc, vnde anima tua cōtristata est, & quare non comedis panem? * Qui respōdit ei, Locutus sum Naboth Iezraelitæ: & dixi ei, Da mihi vineā tuam, accepta pecunia, aut si tibi placet, dabo tibi vineam meliorem pro ea. Et ille ait, Non dabo tibi vineam meam. * Dixit ergo ad eū Iezabel vxor eius, Grandis auctoritatis es, & benè regis regnum Israel. Surge & comede panem, & æquo animo esto; ego dabo tibi vineā Naboth Iezraelitæ. * Scripsit itaque literas ex nomine Achab, & signauit eas annulo eius, & misit C ad maiores natu, & optimates qui erāt in ciuitate eius, & habitabant cum Naboth. * Literarū autē hæc erat sententia; Prædicare ieiuniū, & sedere facite Naboth inter primos populi. * Et submittite duos viros filios Belial cōtra eū, & falsum testimoniū dicant, Benedixit Naboth Deū & regē, & educite eū & lapidate, sicq; moriatur. * Fecerūt ergo ciues eius maiores natu & optimates, qui habitabant cū eo in vrbe, sicut præceperat eis Iezabel, & sicut scriptum erat in literis quas miserat ad eos. * Prædicauerunt ieiunium, & sedere fecerūt Naboth inter primos populi. * Et adductis duobus viris filijs diaboli fecerunt eos sedere cōtra eum. At illi, scilicet vt viri diabolici, dixerunt cōtra eum testimonium coram multitudine; Benedixit Naboth Deum & regem. Quamobrem eduxerūt eum extra ciuitatē & lapidibus interfecerunt. * Miserūtq; ad Iezabel, dicentes: Lapidatus est Naboth, & mortuus est.

תרגום יונתן

* ויאמר נבזת לאחאב חס לי מן קדם יי מלכותי וית אחסנת אבתי לך: * ואתא אחאב לבייתיה נסים ודיו על פתגמא דמליל עמיה
 נבזת יזרעאלה ואמר לא אתן לך ית אחסנת אבתי ושכיב על ערסיה ואסחר ית אפוהי ולא אכל לחמא: * ואתח לוחיה איזבל
 איזחיה ומלילת עמיה מה דין רוחך סטיא ולית את אכיל לחמא: * ומליל עמה ארי מלילת עם נבזת יזרעאלה ואמרית ליה הב
 לי ית כרמך בכסף או אם רעי את אתן לך כרמא חילופותי ואמר לא אתן לך ית כרמי:
 * ותבא אליו איזבל אשתו ותדבר אליו מה זה רוחך סרה ואינך אכל לחם: * וידבר אליה
 כי אדבר אל נבזת היזרעאלי ואמר לו תנה לי את כרמך בכסף או אם חפץ אתה אתנה לך כרם תחתיו ויאמר לא אתן לך את כרמי:
 * ותאמר אליו איזבל אשתו עתה תעשה מלוכה על ישראל קום אכל לחם ויטב לך אני אתן לך את כרם נבזת היזרעאלי:
 * ותכתב ספרים בשם אחאב ותחתם בחתמו ותשלח הספרים אל הזקנים ואל החורים אשר בעירו הישבים את נבזת:
 * ותכתב בספרים לאמר קראו צום והשיבו את נבזת בראש העם:
 * והשיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעדהו לאמר ברכת אלהים ומלך והוציאהו וסקלהו וימת:
 * ויעשו אנשי עירו הזקנים והחורים אשר הישבים בעירו כאשר שלח אליהם איזבל כאשר כתוב בספרים אשר שלח אליהם:
 * קראו צום והשיבו את נבזת בראש העם:
 * * ויבאו שני האנשים בני בליעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הבליעל את נבזת נגד העם לאמר בך נבזת אלהים ומלך ויציאהו מחוץ לעיר ויסקלהו באבנים וימת: * וישלחו אל איזבל לאמר סקל נבזת וימת:
 * ויעשו אנשי עירו הזקנים והחורים אשר הישבים בעירו כאשר שלח אליהם איזבל כאשר כתוב בספרים אשר שלח אליהם:
 * קראו צום והשיבו את נבזת בראש העם:
 * * ויבאו שני האנשים בני בליעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הבליעל את נבזת נגד העם לאמר בך נבזת אלהים ומלך ויציאהו מחוץ לעיר ויסקלהו באבנים וימת: * וישלחו אל איזבל לאמר סקל נבזת וימת:

* Et dixit Nabuth ad Achab, Non mihi fiat à Domino, ut dem hereditatem patrum meorum tibi.

* Et venit Achaab ad domum suam, confusus & contristatus super verbo quod locutus est ad eum Nabuth Iſraelites, & dixit, Non dabo tibi hereditatem patrum meorum tibi. et fuit spiritus Achaab turbatus, & dormiuit super lectum suum, & operuit faciem suam, & non comedit panem.

* Et egressa est ad eum Jezabel uxor sua, & dixit ad eum, Quid spiritus tuus turbatus est, & non es tu comedens panem?

* Et dixit ad eam, Quoniam locutus sum ad Nabuth Iſraelitem, dicens: Da mihi vineam tuam argento; si autem non vis, dabo tibi vineam pro ea.

* Et dixit, Non dabo tibi hereditatem patrum meorum: & dixit ad eum Jezabel uxor eius, Tu nunc sic facis regnum super Iſrael? Surge & comede panem & ad te redi, & ego dabo tibi vineam Nabuth Iſraelita.

* Et scripsit Jezabel literas in nomine Achab, & signavit sigillo eius: & misit literas ad maiores natu, & ad liberos habitantes cum Nabuth. * Et scriptum erat in literis, dicens: Jeiunate ieiunium, & sedere facite Nabuth in principio populi. * Et sedere facite duos viros filios iniquorum ex aduerso eius, & testificentur contra eum, dicentes: Benedixisti Deo regi; & educite eum extra, & lapidate eum, & moriatur.

* Et fecerunt viri ciuitatis maiores natu, & liberi habitantes in urbe eius, sicut misit ad eos Jezabel, & sicut scriptum erat in literis. * Et praeceperunt ieiunium, & sedere fecerunt Nabuth in principio populi. * Et venerunt duo viri filij iniquorum, & sedere fecerunt ex aduerso eius, & testificati sunt contra eum viri rebellionis Nabuth coram populo, dicentes: Benedixisti Deo regi; & eduxerunt eum extra ciuitatem, & lapidauerunt eum in lapidibus, & mortuus est.

* Et miserunt ad Iezabel, dicentes: Lapidatus est Nabuth & mortuus est.

* καὶ εἶπεν ναβὺθ πρὸς ἀχαάβ, μὴ μοι γένοιτο ὡς ἀπὸ κυρίου δοῦναι τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μου σοί.

* ὃ ἦλθεν ἀχαάβ πρὸς οἶκον αὐτοῦ, συγκεχυμένος & ἐκλελυμένος ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν ναβὺθ ὁ ἰσραηλίτης, & εἶπεν, ἐδώσω σοὶ τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μου σοί. ὃ ἐγγέτο τὸ πνῦμα ἀχαάβ τετραγυρῶν, καὶ κοιμήθη ἐπὶ τῇ κλίνῃ αὐτοῦ & συνεκάλυψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔφαγε ἄρτον.

* καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, & εἶπε πρὸς αὐτὸν, τί τὸ πνῦμά σου τετάραι; καὶ οὐκ εἶ σὺ ἐδίωκον ἄρτον; * καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν, ὅτι λελάληκα πρὸς ναβὺθ τὸν ἰσραηλίτην, λέγων· δός μοι τὴν ἀμπελώνά σου ἀργυρίῳ· εἴ ᾧ μὴ βάλῃ, δώσω σοὶ ἀμπελώνα ἀντὶ αὐτοῦ.

* καὶ εἶπεν, ἐδώσω σοὶ τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μου. & εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, σὺ νυνὶ ἔτω ποιεῖς βασιλείαν ἐπὶ ἰσραὴλ; θιάσθη καὶ φάγε ἄρτον καὶ σεαυτοῦ γένοῦ, καὶ ἐγὼ δώσω σοὶ τὸν ἀμπελῶνα ναβὺθ τοῦ ἰσραηλίτου.

* καὶ ἔγραψεν ἰεζάβελ βιβλίον ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἀχαάβ, & ἐσφραγίσασθαι τὴν σφραγίδι αὐτοῦ. & ἀπέστειλε τὸ βιβλίον πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους & πρὸς τοὺς ἐλθούσους καὶ τοὺς κοινούς μὴ ναβὺθ.

* καὶ ἐγγράπη ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγων· νηστεύσατε νηστείαν, καὶ καθίσατε τὸν ναβὺθ ἐν ἀρχῇ τοῦ λαοῦ.

* καὶ καθίσατε δύο ἄνδρες ὑμῶς ὡς ἀντιθέμενοι ἐναντίας αὐτοῦ, καὶ καταμαρτυρῶσάτωσαν αὐτὸν, λέγοντες· οὐλόγηκας θεὸν καὶ βασιλέα· καὶ ἔξαγάγετε αὐτὸν ἔξω, & λιθοβολίσατε αὐτὸν & ἀποθνήτω.

* ὃ ἐποίησαν οἱ ἄνδρες τῆ πόλεως οἱ πρεσβύτεροι. & οἱ ἐλθόντες οἱ κοινότητες ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ, καθὼς ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸς ἰεζάβελ καὶ καθὼς γέγραπται ἐν τῷ βιβλίῳ.

* καὶ ἐνετείλαντο νηστείαν καὶ ἐκάθισαν τὸν ναβὺθ ἐν ἀρχῇ τοῦ λαοῦ. * καὶ ἦλθον δύο ἄνδρες υἱοὶ παρρησιῶν, & ἐκάθισαν ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, & καταμαρτύρησαν αὐτὸν ἄνδρες ἀποστασίας ναβὺθ καὶ ἐναντὶ τοῦ λαοῦ λέγοντες, οὐλόγηκας θεὸν & βασιλέα· & ἐξήγαγον αὐτὸν ἔξω τῆ πόλεως, & ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν ἐν λίθοις καὶ ἀπέθανεν.

* καὶ ἀπέστειλαν πρὸς ἰεζάβελ, λέγοντες· λιθοβολήθη ναβὺθ καὶ τέθνηκεν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit Naboth ad Ahhab, Absit mihi à Domino ut dem hereditatem patrum meorum tibi. * Et venit Ahhab in domum suam turbatus, & dolens propter verbum quod locutus fuerat secum Naboth Iizreghelæus, qui dixerat, Non dabo tibi hereditatem patrum meorum: & cubuit super lectum suum, & auertit faciem suam, & non comedit panem.

* Et venit ad illum Izebel uxor eius, & locuta est cum eo; Quare spiritus tuus auersus est, & non comedis panem?

* Et locutus est cum illa, Quia locutus sum cum Naboth Iezreghelæo, & dixi illi, Da mihi vineam tuam pro argento; aut si tu vis, dabo tibi vineam pro ea: & dixit, Non dabo tibi vineam meam. * Et dixit ei Izebel uxor eius, Tu nunc prosperabis in regno tuo super Iſrael: surge comede panem, & iucundetur cor tuum; ego dabo tibi vineam Naboth Iizreghelæi.

* Et scripsit epistolam in nomine Ahhab & sigillauit illam annulo eius, & misit epistolam ad senes, & ad magistratus qui erant in ciuitate illius sedentes cum Naboth. * Et scripsit in epistola, dicendo, Decernite ieiunium & sedere facite Naboth in capite populi.

* Et collocare duos viros filios improbitatis contra eum, & testentur aduersus illum, dicendo: Blasphemaſti Deum, & regi maledixisti: & educite illum, & lapidate eum, & occidatur. * Et fecerunt homines ciuitatis illius senes & magistratus, qui sedebant in ciuitate illius, ut id quod miserat ad eos Izebel, sicut scriptum erat in epistola quam miserat ad eos.

* Decreuerunt ieiunium, & sedere fecerunt Naboth in capite populi.

* Et venerunt duo viri filij improbitatis, & sederunt contra illum, & testati sunt viri filij improbitatis aduersum Naboth, ante populum, dicendo, Blasphemaui Naboth Dominum, & regi maledixi: & eduxerunt illum extra ciuitatem, & lapidauerunt eum lapidibus, & mortuus est.

* Et miserunt ad Izebel, dicendo: Lapidatus est Naboth, & mortuus est.

וַיְהִי כִשְׁמַע אִיזָבֵל כִּי־סָקַל נָבוֹת וַיָּמָוֶה
וְהָאָמֶר אִיזָבֵל אֶל־אֲחָאָב קוֹם רִשׁ אֶת־כָּרְסִי
נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר מֵאֵן לְתָרִי לִךְ בְּכֶסֶף כִּי
אֵין נָבוֹת חַי כִּי־מָוָה׃

וַיְהִי כִשְׁמַע אֲחָאָב כִּי מָוָה נָבוֹת וַיָּקָם אֲחָאָב
לָרֶדֶת אֶל־כָּרְס נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי לְרִשְׁתּוֹ׃

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־אֱלִיהוּ הַתְּשֻׁבִי לֵאמֹר׃
קוֹם יֵד לְקִרְאָת אֲחָאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּשִׁמְרוֹן הִנֵּה בְּכָרְס נָבוֹת אֲשֶׁר־יֵד
שָׁם לְרִשְׁתּוֹ׃

וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הַרְצַחְתָּ
וְגַם־יִרְשֶׁת וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
בְּמָקוֹם אֲשֶׁר לָקְקוּ הַכְּלָבִים אֶת־דַּם נָבוֹת יִלְקוּ
הַכְּלָבִים אֶת־דָּמְךָ גַּם־אִתָּהּ׃

וַיֹּאמֶר אֲחָאָב אֶל־אֱלִיהוּ הַמַּצְאֲתָנִי אוֹיְבִי
וַיֹּאמֶר מַצְאֲתִי יַעַן הִתְמַכְּרָךְ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינַי
יְהוָה׃ הִנְנִי מִכִּי אֵלֶיךָ רָעָה וּבְעֵרָתִי
אֲחַרֶּיךָ וְהִכְרַתִּי לְאֲחָאָב מִשְׁתֵּין בְּקִיר וְעֶצוֹר
וְעֶזֶב בְּיִשְׂרָאֵל׃

וַנִּתְּתִי אֶת־בֵּיתְךָ כְּבֵית יִרְבֶּעַם בֶּן־נִבְט וּכְבֵּית
בַּעַשָׂא בֶן־אֲחִיהָ אֶל־הַכֶּעַס אֲשֶׁר הִכְעִסְתָּ וְתַחֲטֹא
אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וְגַם־לְאִיזָבֵל דְּבַר יְהוָה לֵאמֹר
הַכְּלָבִים יֹאכְלוּ אֶת־אִיזָבֵל בְּחֹל יִזְרְעֵאל׃

הַמָּת לְאֲחָאָב בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמָּת
בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמַיִם׃

רַק לֹא־הָיָה כְּאֲחָאָב אֲשֶׁר הִתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת
הָרַע בְּעֵינָי יְהוָה אֲשֶׁר־הִסְתָּהוּ אֹתוֹ אִיזָבֵל
אִשְׁתּוֹ׃ וַיִּתְּעַב מְאֹד לָלֶכֶת אַחֲרֵי הַגִּלּוּלִים
כָּבֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ הָאֻמִּים אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

15 * Factum est autem cum audisset Iezabel lapidatum Naboth & mortuū, locuta est ad Achab, Surge posside vineā Naboth Iezrahelitæ, qui noluit tibi acquiescere, & dare eam accepta pecunia, nō enim viuit Naboth, sed mortuus est. 16 * Quod cum audisset Achab, mortuū videlicet Naboth, surrexit; & descendebat in vineam Naboth Iezrahelitæ vt possideret eam.

17 * Factus est igitur sermo Domini ad E Heliam Thesbytem, dicens:

18 * Surge & descēde in occursum Achab regis Israel, qui est in Samaria. Ecce ad vineam Naboth descēdit vt possideat eam.

19 * Et loquēris ad eum, dicens: Hęc dicit Dominus, Occidisti insuper & possedisti? Et post hęc addes: Hęc dicit Dñs, In loco hoc in quo linxerunt canes sanguinē Naboth, lambent quoque sanguinem tuum.

20 * Et ait Achab ad Heliam, Num inuenisti me inimicum tibi? Qui dixit: Inueni, eò quòd venundatus sis vt faceres malum in conspectu Domini.

21 * Ecce ego inducam super te malum, & demetam postiora tua, & interficiam de Achab mingentē ad parietem, & clausum & vltimum in Israel.

22 * Et dabo domum tuam sicut domum Hieroboam filij Nabath, & sicut domum Baasa filij Ahia, quia egisti vt me ad iracundiam prouocares, & peccare fecisti Israel.

23 * Sed & de Iezabel locutus est Dominus, dicens: Canes comedent Iezabel in

24 agro Iezrahel. * Si mortuus fuerit Achab in ciuitate, comedēt eum canes: si autem mortuus fuerit in agro, comedent eum vo-

25 lucres cæli. * Igitur non fuit alter talis sicut Achab qui venundatus est vt faceret malum in conspectu Domini. Concitauit enim eum Iezabel vxor sua.

26 * Et abominabilis factus est intantū vt sequeretur idola quæ fecerant Amorræi quos consumpsit Dñs à facie filiorū Israel.

תרגום יונתן

15 וַהֲוָה כִּד שְׁמַעַת אִיזָבֵל אֲרִי אֲתֵרְגָּם נָבוֹת וְהָאָמֶר אִיזָבֵל לְאֲחָאָב קוֹם אַחֲסִין יֵת כְּרַמָּא דְּנָבוֹת וְיִזְרְעֵאלָא דְּלֹא אִכָּה לְמַתָּן לִךְ בְּכֶסֶף אֲרִי לִית נָבוֹת קָיִים אֲלֵהֶן מִיתוּ׃ 16 וַהֲוָה כִּד שְׁמַעַת אֲחָאָב אֲרִי מִית נָבוֹת וְקָם אֲחָאָב לְמַחַת לְכַרְמָא דְּנָבוֹת וְיִזְרְעֵאלָא לְמִירְתָּהּ׃ 17 וַהֲוָה פְּתָגָם נְבוֹאָה מִן קָדָם יְיָ עָם אֲלֵיהֶן דְּמָן חוֹשֵׁב לְמִימַר׃ 18 קוֹם חוּחַ לְקִדְמוֹת אֲחָאָב מֶלֶכָא דְּיִשְׂרָאֵל דִּי בְּשִׁמְרוֹן הָא בְּכֶרְמָא דְּנָבוֹת דְּנָחַח חֲמֵן לְמִירְתָּהּ׃ 19 וְהַמְלִיל עָמִיָּה לְמִימַר כְּדָנָן אֲמַר יְיָ הַקְטִילַת וְאָף אַחֲסִנְתָּא וְהַמְלִיל עָמִיָּה לְמִימַר כְּדָנָן אֲמַר יְיָ כְּאֲתֵרָא דְּלַחֲיָכו כְּלָבִיא יֵת דְּמָא דְּנָבוֹת וְלַחֲכוֹן כְּלָבִיא יֵת דְּמָן אָף דִּילָךְ׃

20 וְאֲמַר אֲחָאָב לְאֵלֵיהֶן הַאֲשַׁכְּחַת לִי בְּעִיל דְּכָבִי וְאֲמַר אֲשַׁכְּחַת חֲלָף דְּחִשְׁבַת לְמַעַבְד דְּכִישׁ קָדָם יְיָ׃

21 הָא אֲנָא מִיִּתִּי עֲלֶיךָ כִּישְׁתָּא וְאֲפִלִּי בְּתַרְךָ וְאֲשִׁיצִי לְאֲחָאָב יַדַּע מַדַּע וְאֲחִיד וְשָׁבִיק בְּיִשְׂרָאֵל׃

22 וְאֲתָן יֵת בֵּיתְךָ כְּבֵית יִרְבֶּעַם בֶּן־נִבְט וּכְבֵּית בַּעַשָׂא בֶן־אֲחִיהָ עַל אֲרֻזָּתָא דְּאֲרֻגִּיתָא וְחִיּוּבְתָּ יֵת יִשְׂרָאֵל׃

23 וְאָף עַל אִיזָבֵל גִּזְרָא יְיָ לְמִימַר כְּלָבִיא יֵת אִיזָבֵל בְּאַחֲסִנְתָּא וְיִזְרְעֵאל׃

24 דִּימִיר לְאֲחָאָב בְּקִרְתָּא וְיִכְלוֹן כְּלָבִיא וְדִימִיר בְּחֻקָּא וְיִכְלוֹן עוֹפֵא דְּשָׁמַיָא׃

25 לְחוּד לֹא הָוָה כְּאֲחָאָב דְּחִשִּׁיב לְמַעַבְד דְּכִישׁ קָדָם יְיָ וְאֲטַעֲמִיתָא יִתִּיהָ אִיזָבֵל אֲתִתִּיהָ׃

26 וְאֲרִשַׁע לְחִדָּא לְמַחֲךָ בְּתַר טַעֲמָתָא כָּכָל דְּעַבְדוּ אֲמִוְרָאִי דְּתַרְךָ יְיָ מִן קָדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

* Et factum est ut audiuit Jezabel, dicens, Lapidatus est Nabuth & mortuus est; dixit Jezabel ad Achaab, Surge & posside vineam Nabuth Iezraelitæ, quia non dedit tibi argento; quia non est Nabuth vivens, sed mortuus est.

* Et factum est ut audiuit Achaab, quod mortuus esset Nabuth, surrexit Achaab & descendit in vineam Nabuth Iezraelitæ ut possideret eam.

* Et dixit Dominus ad Heliam Thesbytem, dicens:

* Surge & descende in occursum Achaab regis Iffrael qui est in Samaria; ecce ipse in vinea Nabuth, quia descendit ibi ut possideat eam.

* Et dices ad eum, Hæc dicit Dominus, Occidisti & possedisti? propter hoc hæc dicit Dominus, In loco quo linxerunt canes sanguinem Nabuth, ibi lambent canes sanguinem tuum: & abiit Helias ad Achaab.

* Et dixit Achaab ad Heliam, Si inuenisti me inimice mi? & dixit Helias, Inveni, quia venundatus es frustra, ut faceres malum in conspectu Domini, ut irritares eum.

* Hæc dicit Dominus, Ecce ego induco super te mala; & accendā post te & destrua Achaab mingentem ad parietem, & clausum & relictum in Iffrael.

* Et dabo domum tuam sicut domum Hieroboam filij Nabat, & sicut domum Baasa filij Achia pro irritationibus, quibus irritasti & peccare fecisti Iffrael. * Et Jezabel locutus est Dominus, dicens: Canes comedent eam in antemurali Iffrael.

* Mortuum Achaab in ciuitate, comedent canes; & mortuum eius in agro, comedent volucres celi.

* Veruntamen non fuit sicut Achaab, qui venundatus est ut faceret malum coram Domino, quemadmodum mutauit Jezabel vxor sua.

* Et abominabilis factus est valde, ut ambularet post abominationes secundum omnia quæ fecit Amorraus, quem destruxit Dominus à facie filiorum Iffrael.

15 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἱεζάβελ τῶν λεγόντων, λε-
λιθοδόλη) ναβὺθ καὶ τέθνηκεν, εἶπεν ἱεζάβελ πρὸς
τὸν ἀχαάβ, ἀνάστα ἔκκληρονομαι τὴν ἀμπελῶνα ναβὺθ
τοῦ ἱζραηλίου, ὅτι οὐκ ἔδωκέ μοι ἀργυρίου, ὅτι οὐκ ἔστι
ναβὺθ ζῶν, ἀλλὰ τέθνηκεν.

16 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἀχαάβ ὅτι τέθνηκε ναβὺθ,
ἀνέστη ἀχαάβ καὶ κατέβη εἰς τὴν ἀμπελῶνα ναβὺθ τοῦ
ἱζραηλίου τοῦ κληρονομήσαι αὐτόν.

17 * καὶ εἶπε κύριε πρὸς ἡλίαν τὸν θεςβύτην, λέγων·

18 * ἀνάστηθι ἔκκαταβηθι εἰς ἀπώτησιν ἀχαάβ βασι-
λέως ἰσραὴλ ὃ ἐν σαμαρείᾳ· ἰδὲ αὐτὸς ἐν τῇ ἀμπελῶνι
ναβὺθ, ὅτι κατεβέβηκεν ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτόν.

19 * καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, τὰδε λέγει κύριος, ἐφόνου-
σας ἔκκληρονόμησας; διὰ τοῦτο τὰδε λέγει κύριος,
ἐν τῇ ῥῆσιν ὃ ἐλείξαν ὧς κυνὲς τὸ αἷμα ναβὺθ, ἐκεῖ
λείξουσιν ὧς κυνὲς τὸ αἷμά σου· καὶ ἐπορεύθη ἡλίας πρὸς
ἀχαάβ.

20 * ἔειπεν ἀχαάβ πρὸς ἡλίαν, εἰ ὄρηκάς με ὁ ἐχθρὸς
μου; καὶ εἶπεν ἡλίας, ὄρηκα, διότι πέπρασαι μάτῳ,
τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, τοῦ παροργίσαι
αὐτόν.

21 * τὰδε λέγει κύριος, ἰδὲ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ κακά·
καὶ ἐκκαύσω ὀπίσω σου καὶ ἐξολοθρεύσω τὸν ἀχαάβ
ἐργάζεσθαι πρὸς τοῖχον καὶ συνεχόμενον καὶ ἐγκαταλε-
λειμμένον ἐν ἰσραὴλ.

22 * καὶ δώσω τὸν οἶκόν σου ὡς τὸν οἶκον ἱεροβοάμ υἱοῦ
ναβὰτ, καὶ ὡς τὸν οἶκον βαασά υἱοῦ ἀχὰ πρὸς τὰν πα-
ροργισμάτων ὧν παρώργισας ἔξήμερτες τὸν ἰσραὴλ.

23 * καὶ τῇ ἱεζάβελ ἐλάλησε κύριος, λέγων· ὧς κυνὲς
φάγον) αὐτὴν ἐν τῇ περτειχίσματι ἰσραὴλ.

24 * τὸν τεθνηκότα τοῦ ἀχαάβ ἐν τῇ πόλει, κατεφάγον)
ὧς κυνὲς· ἔκκαταβηθι αὐτὸς ἐν τῇ πεδίῳ, κατεφά-
γονται τὰ πετεινά τοῦ ἐξοφλοῦ.

25 * πλὴν οὐκ ἔτι ὡς ἀχαάβ ὃς ἐπράθη ποιῆσαι τὸ
πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, ὡς μετέστησεν ἱεζάβελ ἡ γυνὴ
αὐτοῦ.

26 * καὶ ἐβδελύχθη σφόδρα τοῦ πορεύθηναι ὀπίσω τῶν
βδελυγμάτων καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ ἀμορραῖος,
ὃν ἐξολοθρεύσε κύριος ἀπὸ προσώπου πάντων υἱῶν ἰσραὴλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et fuit cum audisset Izebel quod lapidatus esset Naboth, & mortuus esset, dixit Izebel ad Ahhab, Surge posside vineam Naboth Iizreghelæi quam noluit dare tibi pro argento; quia non est Naboth superstes sed mortuus.

16 Et fuit cum audisset Ahhab quod mortuus esset Naboth, surrexit Ahhab ut descenderet in vineam Naboth Iizreghelæi ad possidendum eam.

17 Et fuit verbum prophetiæ à facie Domini cum Eliah qui erat ex Thofab, dicendo: Surge descende in occursum Ahhab regis Iffrael, qui est in Somron: ecce est in vinea Naboth ad quam descendit ut possideat eam.

18 Et loquæris cum eo, dicendo: Sic dixit Dominus, Nonne occidisti & etiam hæreditasti? & loquæris cum eo, dicendo: Sic dixit Dominus, In loco in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lingent canes sanguinem tuum etiam tuum.

19 Et dixit Ahhab ad Eliah, Num inuenisti me auctor inimicitiae meæ? & dixit, Inveni, quia excogitasti facere quod malum est ante Dominum.

20 Ecce ego adduco super te malum, & extirpabo post te & consumam de Ahhab cognitionem, & clausum & derelictum in Iffrael.

21 Et dabo domum tuam sicut domum Iarabgham filij Nebath, & sicut domum Baghsa filij Ahhia, propter irritationem qua irritasti & peccare fecisti Iffrael.

22 Et etiam contra Izebel decreuit Dominus, dicendo: Canes comedent Izebel in hæreditate Iizreghel.

23 Eum qui mortuus fuerit Ahhabo in vrbe, comedent canes; & eum qui mortuus fuerit in agro, comedent aues celi.

24 Veruntamen non fuit sicut Ahhab, qui excogitauit facere quod malum est ante Dominum, quem errare fecit Izebel vxor eius.

25 Et improbe egit valde cundo post errores, iuxta omnia quæ fecerant Emorraei, quos expulit Dominus à facie filiorum Iffrael.

* ויהי כשמע אחאב את הדברים האלה
ויקרע בגדיו וישם שק על בשרו ויצום וישב
בשק ויהלך אט:

* ויהי דבר יהוה אל אליהו התשבי לאמר:
* הראית כי נכנע אחאב מפני יען כי נכנע
מפני לא אבי הרעה בימיו כימי בנו אבי
הרעה על ביתו:

כב

* וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם
ובין ישראל: * ויהיו בשנה השלישית ויירד
יהושפט מלך יהודה אל מלך ישראל:
* ויאמר מלך ישראל אל עבדיו הידעתם
כי לנו רמת גלעד ואנחנו מחשים מקחת אתה
מיר מלך ארם:

* ויאמר אל יהושפט התלך אתי למלחמה
רמת גלעד ויאמר יהושפט אל מלך ישראל
כמוני כמוך כעמי כעמך כסוסי כסוסך:
* ויאמר יהושפט אל מלך ישראל דרש נא
כיום את דבר יהוה:

* ויקבץ מלך ישראל את הנביאים כארבע
מאות איש ויאמר אלהם האלך על רמת גלעד
למלחמה אם אחדל ויאמרו עליה ויתן אדני ביד
המלך: * ויאמר יהושפט האין פה נביא ליהוה
עוד ונדרשה מאותו:

* ויאמר מלך ישראל אל יהושפט עוד איש
אחד לדרש את יהוה מאתו ואני שנאתיו כי לא
יתנבא עלי טוב כי אם דע מיכיהו בן ימלה ויאמר
יהושפט אל יאמר המלך בן:

* ויקרא מלך ישראל אל סרים אחד ויאמר
מהרה מיכיהו בן ימלה:

¹⁷ * Itaque cum audisset Achab sermones istos, scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, ieiunauitque & dormiuit in sacco, & ambulauit demisso capite.

²⁸ * Et factus est sermo Domini ad Heliam Thesbitem, dicens:

²⁹ * Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? Quia igitur humiliatus est mei causa: non inducam malum in diebus eius, sed in diebus filij sui inferam malum domui eius.

CAP. XXII.

¹ **T**Ransierunt igitur tres anni absq; bello inter Syriam & Israel.

² * In anno autem tertio descendit Iosaphat rex Iuda ad regem Israel.

³ * Dixitque rex Israel ad seruos suos, Ignoratis quod nostra sit Ramoth Galaad, & negligimus tollere eam de manu

⁴ regis Syriæ? * Et ait ad Iosaphat, Venies ne mecum ad præliandū in Ramoth Galaad? Dixitque Iosaphat ad regem Israel, Sicut ego sum, ita & tu. Populus meus & populus tuus vnum sunt, & equites mei equites tui.

⁵ * Dixitque Iosaphat ad regem Israel, Quære, oro te, hodie sermonem Domini.

⁶ * Congregauit ergo rex Israel prophetas quadringentos circiter viros, & ait ad eos, Ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Qui respoderunt, Ascende, & dabit eam Dominus in manu

⁷ regis. * Dixit autem Iosaphat, Non est hic propheta Domini quispiam vt interrogemus per eum?

⁸ * Et ait rex Israel ad Iosaphat, Remanet vir vnus per quem possumus interrogare Dominum, sed ego odi eum, quia nō prophetat mihi bonum sed malum, Michæas filius Iemla. Cui Iosaphat ait, Ne loquaris ita rex.

⁹ * Vocauit ergo rex Israel eunuchum quendam, & dixit ei, Festina adducere Michæam filium Iemla.

תרנום יונתן

²⁷ והנה כד שמע אחאב ית פתגמיה האילין וכו' לכושותי ואמר שקא על בשריה וצם ושכיב בשקא ותליך יחיהו ²⁸ והנה פתגם נבואה מן קדם יי עם אליהו מן חושב למימר: ²⁹ החזיתא ארי אתכנע אחאב מן קדמי חלף דאתכנע מן קדמי לא איתי בישתא ביומיה בריה איתי בישתא על ביתיה:

כב

¹ ויתבו חלח שנין לית קרבא בין ארם ובין ישראל: ² והנה בשתא תליתאה נחת יהושפט מלך שבטא דבית יהודה לוח מלכא דישראל: ³ ואמר מלכא דישראל לעבדוהי הידעתון ארי דילנא רמות גלעד ואנחנו שתקין מלמיסב יתה מיר מלכא דארם: ⁴ ואמר ליהושפט החזיתא עמי לאנחא קרבא לרמות גלעד ואמר יהושפט למלכא דישראל אנא כותך עמי כעמך וסוסותי כסוסותך: ⁵ ואמר יהושפט למלכא דישראל חבע כען ביומא הרין ית פתגמא דיי: ⁶ וכןש מלכא דישראל ית נביי שקרא כארבע מאה גברא ואמר להון האזיל לרמות גלעד לאנחא קרבא אם אתכנע ואמר סק וימסר יי בידא דמלכא: ⁷ ואמר יהושפט תליתא נבואה קדם יי עוד ונחבע מיניה: ⁸ ואמר מלכא דישראל ליהושפט עוד גברא חד למחבע ית פתגמא דיי מיניה ואנא סנתייה ארי לא יתנבי עלי טב אליהו ביש הוא מיכה בר ימלה ואמר יהושפט לא יימר מלכא בן: ⁹ וקרא מלכא דישראל לגנאיה חדא ואמר אבע מיכיהו בר ימלה:

²⁷ * Et factum est ut audiuit Achaab sermones istos, scidit vestem suam, & operuit se cilicio, & ieiunauit & dormiuit in sacco, & ambulabat demisso capite.

²⁸ * Et factus est sermo Dñi ad Heliam Thesbytem, & dixit,

²⁹ * Vidisti ut compunctus est Achaab à facie mea? eò quòd compunctus est à facie mea, non inducam malum in diebus eius; sed in diebus filij sui inducam malum super domum eius.

CAP. XXII.

ET sedit tribus annis, & non erat bellum inter Syriam & inter Ifrael.

² * Et factum est in anno tertio, & descendit Iosaphat rex Iuda ad Achaab regem Ifrael.

³ * Et dixit rex Ifrael ad seruos suos, Si scitis quòd nostra sit Ramoth Galaad, & nos taceamus ut non capiamus eam de manu regis Syrie?

⁴ * Et dixit rex Ifrael ad Iosaphat, Ascendes mecum in Ramoth Galaad in bellum? & dixit Iosaphat, Sicut tu, ita & ego: & sicut populus tuus, sic & populus meus; & sicut equi tui, equi mei.

⁵ * Et dixit Iosaphat rex Iuda ad Achaab regem Ifrael, Consulamus iam hodie Dominum.

⁶ * Et congregauit rex Ifrael omnes prophetas quasi quadringentos viros: & ait eis, Si eam in Ramoth Galaad ad bellum, vel cessem? & dixerunt, Ascende, quia tradens dabit Dominus in manus regis.

⁷ * Et dixit Iosaphat ad regem Ifrael, Non est hic propheta Domini, & interrogabimus Dominum per eum?

⁸ * Et dixit rex Ifrael ad Iosaphat, Adhuc unus est vir ut consulamus Dominum per eum, & ego odi eum, quia non loquitur de me bona, sed mala; Michæas filius Iamla: & dixit Iosaphat, Ne dicat rex sic.

⁹ * Et vocauit rex Ifrael eunuchum unum, & dixit, velociter Michæam filium Iamla.

²⁷ * καὶ ἐχρυσέτο ὡς ἤκουσεν ἀχαὰβ τὰ ῥήματα ταῦτα, διέρρηξε τὸν χιτῶνα αὐτοῦ, καὶ περιεβάλετο σάκκον καὶ ἐνησθυσάτο, καὶ κοιμήθη ἐν σάκκῳ, καὶ ἐπορεύετο κεκυφώς.

²⁸ * καὶ ἐχρυσέτο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἡλίαν τὸν θεσβύτην, καὶ εἶπεν·

²⁹ * ἑώρακας ὡς κατενύχθη ἀχαὰβ ἀπὸ προσώπου μου; ἀλλ' ὅτι κατενύχθη ἀπὸ προσώπου μου, οὐκ ἐπάξω τὴν κακίαν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ· ἀλλ' ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπάξω τὴν κακίαν ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ.

κβ'.

¹ * Καὶ ἐκάθισεν τρία ἔτη, καὶ οὐκ ἦν πόλεμος ἀνάμεσον συρίας καὶ ἀνάμεσον ἰσραήλ.

² * καὶ ἐχρυσέτο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τρίτῳ καὶ κατέβη ἰωσαφὰτ βασιλδὺς ἰσραὴλ πρὸς ἀχαὰβ βασιλέα ἰσραήλ.

³ * καὶ εἶπεν ὁ βασιλδὺς ἰσραήλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, εἰ οἴδατε ὅτι ἡμῶν ἐστὶ ραμὼθ γαλααδ, καὶ ἡμεῖς σιωπῶμεν τοῦ μὴ λαβεῖν αὐτὴν ἐκ χειρὸς βασιλέως συρίας;

⁴ * καὶ εἶπεν ὁ βασιλδὺς ἰσραήλ πρὸς ἰωσαφὰτ, ἀναβήσῃ μετ' ἐμοῦ εἰς ραμὼθ γαλααδ εἰς πόλεμον; καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ, καθὼς σύ, ἔτως καὶ ἐγώ. καὶ καθὼς ὁ λαός σου, ἔτως καὶ ὁ λαός μου, καὶ καθὼς ὁ ἵππος σου ὁ ἵππος μου.

⁵ * καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ βασιλδὺς ἰσραὴλ πρὸς ἀχαὰβ βασιλέα ἰσραήλ, ἐπερωτήσωμεν δὴ σήμερον τὸν κύριον.

⁶ * καὶ συνηθροίσεν ὁ βασιλδὺς ἰσραήλ πρῶτας τοῦ πρυθάνου ὡς τετρακοσίους ἀνδρας· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰ πορεύσῃ εἰς ραμὼθ γαλααδ εἰς πόλεμον, ἢ ἐπίσχω; καὶ εἶπαν, ἀνάβαινε, ὅτι διδὼς δώσει κύριος εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως.

⁷ * καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραήλ, οὐκ ἔστιν ὧδε πρυθάνης τοῦ κυρίου, καὶ ἐπερωτήσωμεν τὸν κύριον δι' αὐτοῦ;

⁸ * καὶ εἶπεν ὁ βασιλδὺς ἰσραήλ πρὸς ἰωσαφὰτ, ἔτι εἰς ἔστιν ἀνὴρ εἰς τὸ ἐπερωτῆσαι τὸν κύριον δι' αὐτοῦ· καὶ ἐγὼ μεμίσηκα αὐτόν, ὅτι ἐλάλει περὶ ἐμοῦ ἀγαθὰ, ἀλλ' ἢ κακά, μιχαίας υἱὸς ἱαμλὰ· καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ, μὴ λέγέτω ὁ βασιλδὺς ἔγω.

⁹ * καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλδὺς ἰσραήλ θυνόδχον ἓνα, καὶ εἶπε, τῷ ταχὺς μιχαίαν υἱὸν ἱαμλὰ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁷ Et fuit cum audisset Ahab verba hæc, scidit vestimenta sua, & ligauit saccum super carnem suam, & ieiunauit, & iacuit in sacco, & ambulauit discalceatus.

²⁸ Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum Eliah qui erat ex Thosab, dicendo: ²⁹ Num vidisti quòd humiliatus est Ahab ante me? propterea quòd humiliauerit se ante me, non adducam malum in diebus eius; in diebus filij eius adducam malum super domum eius.

CAP. XXII.

ET federunt tribus annis; non fuit bellum inter Aram & Ifrael.

tribus domus Iehudah, ad regem Ifrael.

² Et dixit rex Ifrael seruis suis, Num cognouistis quòd nostra sit Ramoth Gilghad, & nos quiescimus à recipiendo eam de manu regis Aram?

³ Et dixit ad Iehosaphat, Num venies mecum ad ineundum bellum in Ramoth Gilghad? & dixit Iehosaphat regi Ifrael, Ego sicut tu, populus meus sicut populus tuus, equi mei sicut equi tui.

⁴ Et dixit Iehosaphat, Ascende mecum in bellum in Ramoth Gilghad ad ineundum bellum, an abstinebo? & dixerunt, Ascende & tradet eam Dominus in manum regis.

⁵ Et dixit Iehosaphat, An non hic est propheta Domini adhuc ut quæramus ex eo?

⁶ Et congregauit rex Ifrael prophetas mendaces, quasi quadringentos viros; & dixit illis, Num ibo in Ramoth Gilghad ad ineundum bellum, an abstinebo? & dixerunt, Ascende & tradet eam Dominus in manum regis.

⁷ Et dixit Iehosaphat, An non hic est propheta Domini adhuc ut quæramus ex eo?

⁸ Et dixit rex Ifrael ad Iehosaphat, Adhuc est vir vnus de quo quæramus verbum Domini, sed ego odi eum; quia non vaticinabitur super me bonum, sed malum; ille est Michæ filius Iimlah. & dixit Iehosaphat, Ne dicat rex sic.

⁹ Et vocauit rex Ifrael eunuchum vnum, & dixit, Accelerare fac Michaiahu filium Iimlah.

² Et fuit anno tertio, & descendit Iehosaphat rex

³ Et dixit rex Ifrael seruis suis, Num cognouistis quòd nostra sit

⁴ Et dixit Iehosaphat regi Ifrael, Interroga quæso

⁵ Et dixit Iehosaphat regi Ifrael, Interroga quæso

⁶ Et congregauit rex Ifrael prophetas mendaces, quasi quadringentos viros; & dixit

⁷ Et dixit Iehosaphat, An non hic est propheta Domini adhuc ut quæramus ex eo?

⁸ Et dixit rex Ifrael ad Iehosaphat, Adhuc est vir vnus de quo quæramus verbum Domini, sed ego odi eum; quia non vaticinabitur super me bonum, sed malum; ille est Michæ filius Iimlah. & dixit Iehosaphat, Ne dicat rex sic.

⁹ Et vocauit rex Ifrael eunuchum vnum, & dixit, Accelerare fac Michaiahu filium Iimlah.

* ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה יושבים
איש על-כסאו מלבשים בגדים בגזן פתח שער
שמרון וכל הנביאים מתנבאים לפניהם :

* ויעש לו צדקיה בן-כנענז קרני ברזל
ויאמר כה-אמר יהוה באלה תננח את-ארם עד-
כלותם : * וכל הנביאים נבאים בן לאמר עליה
רמת גלעד והצלח ונתן יהוה ביד המלך :

* והמלאך אשר-הלך לקרא מיכיהו דבר
אליו לאמר הנה-נא דברי הנביאים פה-אחר
טוב אל המלך יהי-נא דבריך כדבר אחר מהם
ודברת טוב :

* ויאמר מיכיהו חי-יהוה כי את-אשר יאמר
יהוה-אלי אתו אדבר :

* ויבוא אל-המלך ויאמר המלך אליו מיכיהו
הנלך אל-רמת גלעד למלחמה אם-נחלל ויאמר
אליו עליה והצלח ונתן יהוה ביד המלך :

* ויאמר אליו המלך עד-כמה פעמים אני
משיב עך אשר לא-תדבר אלי רק-אמת בשם יהוה:
* ויאמר ראיתי את-כל ישראל נפצים אל-
ההרים כצאן אשר אין-להם רעה ויאמר יהוה-
לא-אדנים לאלה ישובו איש-לביתו בשלום :
* ויאמר מלך-ישראל אל-יהושפט חלוא-
אמרת ליך לוא-יתנבא עלי טוב כי אם-רע :

* ויאמר לכן שמע דבר יהוה ראיתי את-יהוה
ישב על-כסאו וכל-צבא השמים עמד עליו
מימיו ומשמאלו :

* ויאמר יהוה מי יפתה את-אחאב ויעל ויפל
ברמת גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה :

* ויצא הרוח ויעמד לפני יהוה ויאמר אני
אפתנו ויאמר יהוה אליו במה :

10 * Rex autē Israel, & Iosaphat rex Iuda se-
debāt vnusquisq; in folio suo, vestiti cul-
tu regio in area iuxta ostium portę Sama-
rię, & vniuersi prophetę prophetabāt in
11 conspectu eorū. * Fecit quoq; sibi Sede-
chias filius Chanaan cornua ferrea, & ait,
Hęc dicit Dñs, His ventilabis Syriam,
12 donec deleas eam. * Omnesque pro-
phetę similiter prophetabant, dicentes:
Ascende in Ramoth Galaad, & vade pro-
sperę, & tradet Dñs in manus regis.
13 * Nuncius verò qui ierat vt vocaret Mi-
chæa, locutus est ad eum, dicens: Ecce ser-
mones prophetarum ore vno regi bona
prędicant, sit ergo sermo tuus similis eo-
14 rum, & loquere bona. * Cui Michæas ait,
Viuit Dominus, quia quodcunq; dixerit
15 mihi Dominus, hoc loquar. * Venit ita-
que ad regem, & ait illi rex, Michæa, ire
debemus in Ramoth Galaad ad pręclian-
dum an cessare? Cui ille respondit, Ascen-
de & vade prosperę, & tradet Dominus in
16 manu regis. * Dixit autem rex ad eum,
Iterum atque iterum adiuro te vt non lo-
quaris mihi, nisi quod verum est in no-
17 mine Domini. * Et ille ait, Vidi cunctum
Israel dispersum in montibus, quasi oues
non habentes pastorem. Et ait Dominus,
Non habēt isti dominū, reuertatur vnus-
quisque in domum suam in pace.
18 * Dixit ergo rex ad Iosaphat, Nunquid
non dixi tibi, quia non prophetat mihi
bonum, sed semper malum?
19 * Ille verò addens ait, Propter hoc au-
di sermonē Domini; Vidi dominum se-
dentem super solum suum, & omnem ex-
ercitum cęli assistentem ei à dextris & à
20 sinistris. * Et ait Dominus, Quis decipiet
Achab regem Israel vt ascendat & cadat
D in Ramoth Galaad? Et dixit vnus verba
huiuscemodi, & alius aliter.
21 * Egressus est autem spiritus, & stetit
coram Domino, & ait, Ego decipiam illū.
Cui locutus est Dominus: In quo?

תרגום יונתן

10 ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה יושבים על כסאותיהם וכל אחד מהם על כסאו וכל אחד מהם לבושים בגדים בגזן פתח שער שמרון וכל הנביאים מתנבאים לפניו ויאמר יהוה אליו מיכיהו הנלך אל-רמת גלעד למלחמה אם-נחלל ויאמר אליו עליה והצלח ונתן יהוה ביד המלך :
11 ויאמר אליו המלך עד-כמה פעמים אני משיב עך אשר לא-תדבר אלי רק-אמת בשם יהוה:
12 * ויאמר ראיתי את-כל ישראל נפצים אל-ההרים כצאן אשר אין-להם רעה ויאמר יהוה-לא-אדנים לאלה ישובו איש-לביתו בשלום :
13 * ויאמר מלך-ישראל אל-יהושפט חלוא-אמרת ליך לוא-יתנבא עלי טוב כי אם-רע :
14 * ויאמר לכן שמע דבר יהוה ראיתי את-יהוה ישב על-כסאו וכל-צבא השמים עמד עליו מימיו ומשמאלו :
15 * ויאמר יהוה מי יפתה את-אחאב ויעל ויפל ברמת גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה :
16 * ויצא הרוח ויעמד לפני יהוה ויאמר אני אפתנו ויאמר יהוה אליו במה :
17 ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה יושבים על כסאותיהם וכל אחד מהם על כסאו וכל אחד מהם לבושים בגדים בגזן פתח שער שמרון וכל הנביאים מתנבאים לפניו ויאמר יהוה אליו מיכיהו הנלך אל-רמת גלעד למלחמה אם-נחלל ויאמר אליו עליה והצלח ונתן יהוה ביד המלך :
18 ויאמר אליו המלך עד-כמה פעמים אני משיב עך אשר לא-תדבר אלי רק-אמת בשם יהוה:
19 * ויאמר ראיתי את-כל ישראל נפצים אל-ההרים כצאן אשר אין-להם רעה ויאמר יהוה-לא-אדנים לאלה ישובו איש-לביתו בשלום :
20 * ויאמר מלך-ישראל אל-יהושפט חלוא-אמרת ליך לוא-יתנבא עלי טוב כי אם-רע :
21 * ויאמר לכן שמע דבר יהוה ראיתי את-יהוה ישב על-כסאו וכל-צבא השמים עמד עליו מימיו ומשמאלו :
22 * ויאמר יהוה מי יפתה את-אחאב ויעל ויפל ברמת גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה :
23 * ויצא הרוח ויעמד לפני יהוה ויאמר אני אפתנו ויאמר יהוה אליו במה :
24 ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה יושבים על כסאותיהם וכל אחד מהם על כסאו וכל אחד מהם לבושים בגדים בגזן פתח שער שמרון וכל הנביאים מתנבאים לפניו ויאמר יהוה אליו מיכיהו הנלך אל-רמת גלעד למלחמה אם-נחלל ויאמר אליו עליה והצלח ונתן יהוה ביד המלך :
25 ויאמר אליו המלך עד-כמה פעמים אני משיב עך אשר לא-תדבר אלי רק-אמת בשם יהוה:
26 * ויאמר ראיתי את-כל ישראל נפצים אל-ההרים כצאן אשר אין-להם רעה ויאמר יהוה-לא-אדנים לאלה ישובו איש-לביתו בשלום :
27 * ויאמר מלך-ישראל אל-יהושפט חלוא-אמרת ליך לוא-יתנבא עלי טוב כי אם-רע :
28 * ויאמר לכן שמע דבר יהוה ראיתי את-יהוה ישב על-כסאו וכל-צבא השמים עמד עליו מימיו ומשמאלו :
29 * ויאמר יהוה מי יפתה את-אחאב ויעל ויפל ברמת גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה :
30 * ויצא הרוח ויעמד לפני יהוה ויאמר אני אפתנו ויאמר יהוה אליו במה :
31 ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה יושבים על כסאותיהם וכל אחד מהם על כסאו וכל אחד מהם לבושים בגדים בגזן פתח שער שמרון וכל הנביאים מתנבאים לפניו ויאמר יהוה אליו מיכיהו הנלך אל-רמת גלעד למלחמה אם-נחלל ויאמר אליו עליה והצלח ונתן יהוה ביד המלך :

* Et Josaphat rex Juda, & Achaab rex Iffrael sedebat unusquisque in solio suo armati in area portæ Samariæ, & vniuersi propheta prophetabant in conspectu eorum.

* Et fecit sibi Sedechias filius Chanaan cornua ferrea, & ait: Hæc dicit Dominus, In his ventilabis Syriam donec deleatur.

* Et omnes propheta prophetabant sic, dicentes: Ascende in Ramoth Galaad, & prosperum iter dabit tibi Dominus, & dabit in manus tuas regem Syriæ.

* Et nūcius qui ierat vt vocaret Michæam, locutus est ei, dicens: Ecce iam omnes propheta loquuntur ore vno bona de rege, fias iam & tu in sermonibus secundum sermones vnius horum, & loquere bona.

* Et dixit Michæas, Viuit Dominus, quia quodcunque dixerit Dominus ad me, hæc loquar.

* Et venit ad regem, & ait illi rex: Michæa si ascendam in Ramoth Galaad ad præliū, vel cessabo? & dixit ei, Ascende, & prosperum iter dabit tibi Dominus in manu regis.

* Et dixit ei rex, Quoties ego adiuro te, vt loquaris ad me veritatem in nomine Domini?

* Et ait Michæas sic, Vidi omnem Iffrael dispersum in montibus quasi oues, quibus non erat pastor: & dixit Dominus, Nonne dominus his? reuertatur unusquisque in domum in pace.

* Et dixit rex Iffrael ad Josaphat regem Iudæ, Nonne dixi tibi; quod non prophetat iste mihi bona sed mala?

* Et dixit Michæas, Propter hoc audi sermonem Domini: Vidi Dominum Deum Iffrael sedentem super solium suum, & omnis exercitus celi assistebat circa eum à dextris eius, & à sinistris eius.

* Et ait Dominus, Quis decipiet Achaab regem Iffrael, & ascendet in Ramoth Galaad, & cadet ibi? & dixit iste sic, & iste sic.

* Et egressus est spiritus & stetit coram Domino, & dixit, Ego decipiam illum: & dixit ad eum Dominus, In quo?

* καὶ ἰωσαφάτ βασιλὺς ἰσραὴλ καὶ ἀχαάβ βασιλὺς ἰσραὴλ ἐκάθητο ἕκαστος ἐπὶ τὴν θρόνον αὐτοῦ ἐνοπλοὶ ἐν ἄλῳ πύλης σαμαρείας· καὶ πάντες ὁμοφώνηται ὁμοφώνητον ἐνώπιον αὐτῶν.

* καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σεδεκίας υἱὸς χανανάμ κέρατα σιδηρᾶ, καὶ εἶπε, τάδε λέγει κύριος, ἐν τέτοις κεραλῆς τὴν συρίαν ἕως ὃς συντελεσθῇ.

* καὶ πάντες ὁμοφώνηται ὁμοφώνητον ἕτως λέγοντες, ἀνάβαινε εἰς ῥαμὸθ γαλααδ, καὶ διδώσει σε κύριος, καὶ δώσει εἰς χεῖράς σου τὴν βασιλέα συρίας.

* καὶ ὁ ἀγγέλως ὁ πορφυθεὶς καλέσας τὴν μιχαίαν ἐλάλησεν αὐτῇ, λέγων· ἰδοὺ δὴ πάντες οἱ ὁμοφώνηται λαλοῦσι φόβῳ ἐνὶ καλᾷ περὶ τοῦ βασιλέως, γίνου δὴ καὶ σὺ ἐν λόγοις καὶ τοῦ λόγου ἐνὸς τέτων, καὶ λάληθι καλᾶ.

* καὶ εἶπε μιχαίας, Ζῆ κύριος ὅτι ὁ ἐσὼ εἶπεν κύριος πρὸς με, ταῦτα λαλήσω.

* καὶ ἦλθεν πρὸς τὴν βασιλέα· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλὺς, μιχαία εἰ ἀνάβαινε εἰς ῥαμὸθ γαλααδ εἰς πόλεμον ἢ ἐπιχω; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀνάβαινε, καὶ διδώσει σε κύριος ἐν χερσὶ τοῦ βασιλέως.

* καὶ εἶπεν αὐτῷ βασιλὺς, ποσάκις ἐγὼ ὀρκίζω σε, ὅπως λαλήσης πρὸς με ἀλήθειαν ἐν ὀνόματι κυρίου;

* καὶ εἶπε μιχαίας ἕτως, ἐώρακα πάντα τὸν ἰσραὴλ διεσπαρμένον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς πρὸς βῆτα, οἷς οὐκ ἔστι ποιμὴν· καὶ εἶπε κύριος, καὶ κύριος τέτοις; ἀποσραφήτω ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον ἐν εἰρήνῃ.

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ βασιλέα ἰσραὴλ, οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ὁ ὁμοφώνηται ἐστὶ ἐμοὶ καλὰ ἀλλ' ἢ κακά;

* καὶ εἶπεν μιχαίας, διὰ τοῦτο ἀκούθην τὸν λόγον κυρίου, εἶδον κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, καὶ πάντα ἡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ εἰσῆκει περὶ αὐτὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ.

* καὶ εἶπε κύριος, τίς ἀπατήσῃ τὸν ἀχαάβ βασιλέα ἰσραὴλ, καὶ ἀνάβῃ εἰς ῥαμὸθ γαλααδ, καὶ πεσέται ἐκεῖ; καὶ εἶπεν ἕτος ἕτως, καὶ ἕτος ἕτως.

* καὶ ἐξῆλθεν πνῦμα καὶ ἔστη ἐνώπιον κυρίου· καὶ εἶπεν, ἐγὼ ἀπατήσω αὐτόν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν κύριος, ἐν τίνι;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁰ Et rex Israel & Iehosaphat rex tribus domus Iehudah, sedebant quisque super solium suum vestiti vestibus, & sedentes in area in introitu portæ Somron, & omnes propheta mendaces vaticinabantur ante illos.

¹¹ Et fecerat sibi Szidkiah filius Chenaghana cornua ferri, & dixit, Sic dixit Dominus, His occides homines Aram quousque consumas eos.

¹² Et omnes propheta mendaces vaticinabantur sic, dicendo: Ascende in Ramoth Gilghad, & prosperare, & dabit eam Dominus in manum regis.

¹³ Et nuncius qui ierat ad vocandum Micha, locutus est cum illo, dicendo: Ecce nunc verba prophetarum mendacium locutione vna ponunt rectum ante regem; sit quæso verbum tuum, sicut verbum vnius ex illis, & loquaris verba recta.

¹⁴ Et dixit Micha, Permanet ipse Dominus, quod quicquid dixerit mihi Dominus, idipsum loquar.

¹⁵ Et venit ad regem, & dixit rex illi, Micha, num ibimus in Ramoth Gilghad ad ineundum bellum, an abstinebimus? & dixit illi, Ascende & prosperare; & tradet eam Dominus in manum regis.

¹⁶ Et dixit illi rex, Vsq̃ue ad quor vices ego adiuro te ne loquaris de me, nisi tantum verum in nomine Domini?

¹⁷ Et dixit, Vidi omnem Israel dispersum super montes, sicut oues quibus non est pastor: & dixit Dominus, Non sunt magistri his; redeant singuli in domum suam in pace.

¹⁸ Et dixit rex Israel ad Iehosaphat, Nonne dixeram tibi, quod non vaticinaretur super me bonum, sed malum?

¹⁹ Et dixit, Propterea accipe verbum Domini; vidi gloriam Domini sedentem super solium suum, & omnes virtutes caelorum stantes ante illum, à dextera eius, & à sinistra eius.

²⁰ Et dixit Dominus, Quis seducet Ahab, vt ascendat & cadat in Ramoth Gilghad? & dixit hic hoc modo: & iste dixit sic.

²¹ Et exijt spiritus & stetit ante Dominum, & dixit, Ego decipiam illum. & dixit, In quo præualebis?

* ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפני כל נביאי
 ויאמר הפתה וגם תוכל צא ועשה כן:
 * ועתה הנה נתן יהוה רוח שקר בפני כל
 נביאיך אלה ויהוה דבר עליך רעה:
 * ויגש צדקיהו בן-כנענזה ויכה את-מיכיהו
 על-הלחי ויאמר אי-זה עבר רוח יהוה מאתי
 לדבר אותך: * ויאמר מיכיהו הנך ראה ביום
 ההוא אשר תבא חדר בחדר להחברה:
 * ויאמר מלך ישראל קח את-מיכיהו והשיבהו
 אל-אמן שר-העיר ואל-יואש בן-המלך:
 * ואמרת ברוך אמר המלך שימו את-זו
 בית הכלא והאכלהו לחם לחץ ומים לחץ עד
 באי בשלום:
 * ויאמר מיכיהו אם-שוב תשוב בשלום לא-
 דבר יהוה בי ויאמר שמעו עמים כלם:
 * ויעל מלך ישראל ויהושפט מלך-יהודה
 רמת גלעד: * ויאמר מלך ישראל אל-יהושפט
 התחפש וכא במלחמה ואתה לבש בגדיך ויתחפש
 מלך ישראל ויבוא במלחמה:
 * ומלך ארם צוה את-שרי הרכב אשר-לו
 שלשים ושנים לאמר לא תלחמו את-קטן ואת-
 גדול כי אם את-מלך ישראל לבדו:
 * ויהי כראות שרי הרכב את-יהושפט והמה
 אמרו אך מלך ישראל הוא ויסרו עליו להלחם
 ויזעק יהושפט:
 * ויהי כראות שרי הרכב כי לא-מלך ישראל
 הוא וישובו מאחריהו: * ואיש משך בקשת
 לתמו ויכה את-מלך ישראל בין הדבקים ובין
 רחשיהו ויאמר לרכבו הפך ידיך והוציאני מן-
 המחנה כי החליתי:

12 * Et ille ait, Egrediar, & ero spiritus men-
 dax in ore omnium prophetarum eius. Et
 dixit Dominus, Decipies & praualebis,
 23 egredere & fac ita. * Nunc igitur ecce
 dedit Dominus spiritum mendacij in ore
 24 omniū prophetarum tuorū qui hīc sunt,
 & Dominus locutus est cōtra te malum.
 * Accessit autē Sedechias filius Chanaā, &
 percussit Michæam in maxillam, & dixit,
 Me ne ergo dimisit spiritus Dñi, & locu-
 25 tus est tibi? * Et ait Michæas, Visurus es in
 die illa quando ingredieris in cubiculum
 26 intra cubiculum vt abscondaris. * Et ait
 rex Israel, Tollite Michæā & maneat apud
 E Ammon principem ciuitatis, & apud Ioas
 27 filium Amalech. * Et dicite eis, Hæc di-
 cit rex, Mittite virum istum in carcerem,
 & sustentate eum pane tribulationis, &
 aqua angustię, donec reuertar in pace.
 28 * Dixitque Michæas, Si reuersus fueris
 in pace, non est locutus in me Dominus.
 Et ait, Audite populi omnes.
 29 * Ascendit itaque rex Israel, & Iosaphat
 rex Iuda in Ramoth Galaad.
 30 * Dixit itaq; rex Israel ad Iosaphat, Su-
 me arma & ingredere proelium, & indu-
 re vestibus tuis. Porro rex Israel mutauit
 habitum suum, & ingressus est bellum.
 31 * Rex autem Syriæ præceperat princi-
 pibus curruū triginta duobus, dicens: Nō
 pugnabitis contra minorem & maiorem
 quempiam nisi cōtra regem Israel solum.
 32 * Cum ergo vidissent principes curruū
 Iosaphat, suspicati sunt quod ipse esset
 rex Israel, & impetu facto pugnabant con-
 tra eum. Et exclamauit Iosaphat.
 33 * Intellexeruntque principes curruum
 quod non esset rex Israel, & cessauerunt
 34 ab eo. * Vir autem quidam tetendit ar-
 cum in incertum sagittam dirigens, & ca-
 su percussit regem Israel inter pulmonem
 & stomachum. At ille dixit aurigæ suo,
 Verte manum tuam, & eijce me de exer-
 citu, quia grauiter vulneratus sum.

תרגום יונתן

22 ויאמר אפוק ואהא רוח שקר בפנים כל נביאי שקרא דילה ואמר חטעי ואף תיכול פוק ועביד לך רעותך: * ויכעז הא יחב יי
 רוח דשקר בפנים כל נבייך אילין ויני גזר לאיתאח עלך בישא: * וקריב צדקיהו בר כנענזה ומחא ית מיכיהו על ליסתיה ואמר אידא
 25 שעה אסתלק רוח נבואה מן קדם יי מגני למללא עמך: * ואמר מיכיהו הא את חזו ביומא ההוא ואף עליל חזון בגז חזון לאשמרא:
 26 ואמר מלכא דישראל דבר ית מיכיהו ואחיבהי לוח אמון רב קרתא ולוח יואש בר מלכא: * וחימר כדנן אמר מלכא שזו ית
 דין בבית אסירי ואוכלוהי לחמא בדחוק ומיא בדחוק עד מיתא בשלמא: * ואמר מיכיהו אם מיתב תחוב בשלם לא רעוא מן קדם
 יי כי ואמר שמעו עממא כולהון: * 22 ומליק מלכא דישראל ויהושפט מלך שבטא דבית יהודה לרמת גלעד: * ואמר מלכא
 דישראל ליהושפט אנא אשחני ואיעול בקרבא ואח לבש לבושך ואשחני מלכא דישראל ועל לקרבא: * 31 ומלכא דארם פקיד
 יר רבני רחיקא דיליה חלחין וחזין למימר לא תגיוחון קרב עם ועירא ועם רבא אלחן עם מלכא דישראל כלחורוהי:
 32 והנה בר חזו רבני רחיקא ית יהושפט ואינון אמרו ברם מלכא דישראל הוא וזרי עלוהי לאגחא קרבא וצונו יהושפט:
 31 והנה כד חזו רבני רחיקא ארי לא מלכא דישראל הוא וחבו מאחורוהי:
 34 וגברא נגד בקשתא לקבליה ומחא ית מלכא דישראל בין ריבקי שירינא ואמר למרפכניה אתחזר לאחורך ואפקנימן משריתא
 ארי אתמרעת:

* Et ait, Egrediar & ero spiritus mendax 22
in ore omnium prophetarū eius: & dixit, De-
cipies, & praualebis: egredere & fac ita.

* Et nunc ecce dedit Dominus spiritum me- 23
dacement in ore omnium prophetarum tuorū isto-
rum, & Dominus locutus est contra te mala.

* Et accessit Sedechias filius Chanaan, & 24
percussit Michæam in maxillā: & dixit, Qua-
lis spiritus Domini recessit à me ut loqueretur
in te?

* Et ait Michæas, Ecce tu videbis in die il- 25
la, quando ingredieris in cubiculum de cubi-
culo ut abscondaris.

* Et dixit rex Jfrael, Apprehendite Mi- 26
chæam, & reducite eum ad Amon principem
ciuitatis, & ad Joas filium regis.

* Et dic, Sic dicit Rex, Ponite ipsum in custo- 27
dia, & comedat panem tribulationis & aquā
angustiae, donec reuertar ego in pace.

* Et dixit Michæas, Si reuertens reuersus 28
fueris in pace, non locutus est Dominus in me.
& ait, Audiat omnis populus.

* Et ascendit rex Jfrael & Josaphat rex Ju- 29
da cum eo in Ramath Galaad.

* Et dixit rex Jfrael ad Josaphat regem Ju- 30
da, Cooperiam me & ingrediar in bellū, & tu
induere vestibus meis: & cooperuit se rex
Jfrael, & ingressus est in bellum.

* Et rex Syria præcepit principibus curruū 31
eius triginta & duobus dicens, Nō committa-
tis pugnam contra paruum vel magnum, nisi
contra regem Jfrael solum.

* Et factum est ut viderunt principes cur- 32
ruum Josaphat regem Juda, et ipsi dixerūt, Ap-
paret rex Jfrael iste; & circumdauerunt eum ad
pugnandum: & exclamauit Josaphat.

* Et factum ut viderunt principes curruū 33
quod non est rex Jfrael iste, & reuersi sunt ab
eo.

* Et tetendit vnus arcum suum simpliciter, 34
& percussit regem Jfrael inter pulmonē & in-
ter pectus: & dixit rex aurigæ suo, Verte ma-
num tuam & educ me de prælio, quia vulne-
ratus sum.

22 * καὶ εἶπεν, ἐξελεύσμαι & ἔσμαι πνύμα ψευδὲς
ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, & εἶπεν, ἀπαλή-
σεις, καί γε διωθήσῃ, ἐξελθε & ποίηθον ὅτως.

23 * καὶ ἰὼν ἰδὲ δέδωκε κύριος πνεῦμα ψευδὲς ἐν στό-
ματι πάντων τῶν προφητῶν ἐν τῇ ὥρᾳ, καὶ κύριος ἐλά-
λησεν ἐπὶ σέ κακά. 24 * καὶ προσῆλθε σεδεκίας υἱὸς χα-
ναάν, & ἐπάταξε τὸν μιχαϊάν ἐπὶ τὴν σαγίονα. & εἶπεν,
ποῖον πνεῦμα κυρίως ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ ὅτι λαλήσας ἐν σοί,

25 * καὶ εἶπε μιχαϊάς, ἰδὲ σὺ ὅψαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
ὅταν εἰσελθῇ εἰς ταμίειον ἐν ταμείου σου κρυβῆναι.

26 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ, λάβετε τὸν μιχαϊάν,
καὶ ἀποστέψατε αὐτὸν πρὸς ἀμὼν τὸν ἀρχόντα τῆ πόλεως,
καὶ πρὸς ἰωᾶς υἱὸν τοῦ βασιλέως.

27 * καὶ εἶπον, ὅτως λέγει ὁ βασιλεὺς, θέσθε αὐτὸν ἐν φυ-
λακῇ, & ἐδώκετω ἄρτον θλίψεως & ὕδωρ θλίψεως ἕως

28 τοῦ ὅτι στρέψαι με ἐν εἰρήνῃ. * καὶ εἶπε μιχαϊάς, ἐδὼ
ἐπιστρέψων ἐπιστρέψης ἐν εἰρήνῃ, & λελάληκε κύριος
ἐν ἐμοί. & εἶπεν, ἀκυσάτω πᾶς ὁ λαός.

29 * καὶ ὤρεθῃ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ & ἰωσαφάτ βασι-
λεὺς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ εἰς ῥαμμαθ γαλααδ.

30 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ βασι-
λέα ἰσραὴλ, συγκαλύψομαι & εἰσελεύσμαι εἰς τὸν πόλε-
μον, & σὺ ἐνδύσαι τὴν ἱματισμὸν μου. & συνεκαλύψα-
το ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ, & εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον.

31 * καὶ ὁ βασιλεὺς συρίας ἐνετείλατο τοῖς ἀρχαῖς τῶν
ἀρμάτων αὐτοῦ τεύχεσθαι & δύο, λέγων, μὴ συνάψῃτε
πόλεμον πρὸς μικρὸν ἢ μέγαν, ἀλλ' ἢ πρὸς τὸν βασι-
λέα ἰσραὴλ μονώτατον.

32 * καὶ ἐχρέτο ὡς εἶδον ὁ ἀρχὼν τῶν ἀρμάτων τὸν
ἰωσαφάτ βασιλέα ἰσραὴλ, καὶ αὐτοὶ εἶπον, φαίνε βασι-
λεὺς ἰσραὴλ ὅδε, & ἐκύκλωσαν αὐτὸν ὅτι πολεμήσαι
& ὠκέραζεν ἰωσαφάτ.

33 * καὶ ἐχρέτο ὡς εἶδον ὁ ἀρχὼν τῶν ἀρμάτων ὅτι
ὅδε ἐστὶ βασιλεὺς ἰσραὴλ ὅδε, & ἀπεστέφθησαν ἀπ' αὐ-
τοῦ.

34 * καὶ ἐνέτεινεν εἰς τὸ ῥέξον αὐτοῦ ἀφελῶς, καὶ ἐπά-
ταξε τὸν βασιλέα ἰσραὴλ ὀνιάμεθον τοῦ πνύμονος καὶ
ὀνιάμεθον τοῦ θώρακος. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἰνὸχῶ
αὐτοῦ, Ἐπιστρέψον τὴν χεῖρά σου καὶ ἐξάγαγέ με ἐκ τοῦ
πολέμου, ὅτι τετραυματισμαι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et dixit, Exibo & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum mendacij qui sunt illi: & dixit, Seduces, et etiam praualebis: exi & fac tibi voluntatem tuam.

23 Et nunc ecce dedit Dominus spiritum mendacij in ore omnium prophetarum tuorum horum, & Dominus decreuit afferre super te malum.

24 Et accessit Szidkiah filius Chenaghana, & percussit Michaiahu super maxillam eius, & dixit, Quanam hora ascendit spiritus prophetiae Domini à me ut loqueretur tecum?

25 Et dixit Michaiahu, Ecce tu videbis die illo quo intrabis thalamum in medio thalamorum ut abscondas te.

26 Et dixit rex Israel, Cape Michaiahu, & reduc eum ad Amon magistrum ciuitatis, & ad Ioas filium regis.

27 Et dices, Sic dixit rex, Ponite hunc in domo vinctorum, & cibate eum pane in afflictione & aqua in oppressione, quoad veniam in pace.

28 Et dixit Michaiahu, Si redeundo redieris in pace, non est bene placitum à Domino in me: & dixit, Audite populi omnes.

29 Et ascendit rex Israel & Josaphat rex tribus domus Iehudah in Ramoth Gilghad.

30 Et dixit rex Israel ad Iehosaphat, Ego mutabo me & intrabo in prælium, & tu vesti vestes tuas: & mutauit sese rex Israel & intrauit in prælium.

31 Et rex Aram præcepit magistris currum qui erant sibi, triginta & duobus, dicendo, Ne inearis prælium cum paruo nec magno, nisi cum rege Israel solo.

32 Et fuit quando viderunt magistri currum Iehosaphat, ipsi dixerunt, Verè rex Israel ipse est, & declinauerunt contra illum, ut inirent prælium: & clamauit Iehosaphat.

33 Et fuit cum vidissent magistri currum, quod non esset rex Israel, auersi sunt ab eo.

34 Et quidam contraxit arcum è regione sui, & percussit regem Israel inter iuncturas lorice: & dixit ad aurigam suam, Verte tetro te & educ me de castris, nam malè affectus sum.

* ותעלה המלחמה ביום ההוא והמלך היר-
 מעמד במרכבה נכה ארם וימת בערב ויצק דם-
 המכה אל חיק הרכב:
 * ויעבר הרנה במחנה כבא השמש לאמר
 איש אל עירו ואיש אל ארצו:
 * וימת המלך ויבוא שמרון ויקברו את המלך
 בשמרון: * וישטף את הרכב על ברבר
 שמרון וילקו הכלבים את דמו והזנור רחצו
 בדבר יהודה אשר דבר:
 * ויתר דברי אחאב וכל אשר עשה ובית השן
 אשר בנה וכל הערים אשר בנה הלוא הם
 כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל:
 * וישב אחאב עם אבתיו וימלך אחזיהו
 בנו תחתיו: * ויהושפט בן אסא מלך על-
 יהודה בשנת ארבע לאחאב מלך ישראל:
 * יהושפט בן שלשים וחמש שנה במלכו
 ועשרים וחמש שנה מלך בירושלם ושם אמו
 עזוברה בת שלחי:
 * וילך בכל דרך אסא אביו לא סר ממנו
 לעשות הישר בעיני יהוה: * אך הבמות לא-
 סרו עוד העם מזבחים ומקטרים בבמות:
 * וישלם יהושפט עם מלך ישראל:
 * ויתר דברי יהושפט וגבורתו אשר עשה
 ואשר נלחם הלא הם כתובים על ספר דברי
 הימים למלכי יהודה:
 * ויתר הקדש אשר נשאר בימי אסא אביו בער
 מן הארץ:
 * ומלך אין בארם נצב מלך:
 * יהושפט עשר אניות תרשיש ללכת אופירה
 לזהב ולא הלך כי נשברה אניות בעציון גבר:

35 * Commissum est ergo proeliū in die il-
 la. Et rex stabat in curru suo cōtra Syrios.
 Et mortuus est vesperē. Fluebat autē san-
 36 guis plagæ in sinum currus. * Et præco in-
 F sonuit in vniuerso exercitu antequām Sol
 occumberet, dicens: Vnusquisq; reuertat-
 37 tur in ciuitatē & in terrā suam. * Mortuus
 est autē rex & perlatus est in Samariā. fe-
 38 pelieruntq; regem in Samaria. * Et la-
 uerunt currum eius in piscina Samariæ, &
 linxerunt canes sanguinē eius, & habenas
 lauerunt iuxta verbum Dñi quod locutus
 39 fuerat. * Reliqua autē sermonum Achab &
 vniuersa quæ fecit, & domus eburnea quā
 ædificauit, cunctarūmq; vrbium quas ex-
 truxit; nōne hæc scripta sunt in libro
 40 sermonū dierum regum Israel? * Dormi-
 uit ergo Achab cum patribus suis, & re-
 gnauit Ochozias filius eius pro eo.
 41 * Iosaphat verò filius Afa regnare cœ-
 perat super Iudam anno quarto Achab
 42 regis Israel. * Triginta quinque anno-
 rum erat cū regnare cœpisset, & viginti
 quinque annis regnauit in Ierusalem. No-
 43 men matris eius Azuba filia Salai. * Et
 ambulauit in omni via Afa patris sui, &
 non declinauit ex ea. Fecitq; quod rectū
 est in conspectu Dñi, verumtamen excel-
 44 sa non abstulit. * Adhuc enim popu-
 lus sacrificabat & adolebat incensum in
 45 excelsis. * Pacēmq; habuit Iosaphat
 cum rege Israel.
 46 * Reliqua autem verborum Iosaphat,
 & opera eius quæ gessit & proelia, nōne
 G hæc scripta sunt in libro verborum die-
 rum regum Iuda?
 47 * Sed & reliquias effœminatorum qui
 remanserant in diebus Afa patris eius, ab-
 48 stulit de terra. * Nec erat tunc rex con-
 stitutus in Edom.
 49 * Rex verò Iosaphat fecerat classes in
 mari, quæ nauigarent in Ophir propter
 aurum; & ire non potuerunt, quia con-
 fractæ sunt in Afion-gaber.

תרגום יונתן

35 וסליקו עבדי קרבא ביום ההוא ומלכא הוה מקקף וקאים ברתיקא לקביל אנש ארם ומית ברמשא ואחרק דמא דמחוזתא
 לגו רתיכא: 36 ואעברו כרוז במשריתא כמי על שמשא למימר גבר לקרתיה וגבר לארעיה: 37 ומית מלכא ואחאב לשמרון
 וקברו ית מלכא בשמרון: 38 וישטף ית רתיכא על בריכתא דשמרון ולחכו כלביא ית דמיה ומני זינא שטפו כפתגמא דניי דמליל:
 39 ושאר פתגמי אחאב וכל דעבר ובית שינא דפיל דבנא וכל קרויא דבנא הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל:
 40 וישבי אחאב עם אבתוהי ומלך אחזיהו בריה תחותיה:
 41 ויהושפט בר אסא מלך על דבית יהודה בשנת ארבע לאחאב מלכא דישראל: 42 ויהושפט בר תלתין וחמש שנין בר מלך
 ועשרין וחמש שנין מלך בירושלם ושום אימיה עזוברה בת שלחי: 43 ואזל בכל אורח אסא אביוהי לא סטא מיניה למעבר
 דתקן קדם יי: 44 לחוד בכתא לא עטרא עוד בען עמא מרבחין ומסקין בסמין על בכתא: 45 ואשלים יהושפט עם מלכא
 דישראל: 46 ושאר פתגמי יהושפט וגבורתיה דעבר ודאניות תלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכא דבית יהודה:
 47 ושאר נפקת ברא דאישתאר ביומי אסא אביוהי פלי מן ארעא:
 48 ומלכא לית בארם מסנא אלון איסטרטיגא מלכא:
 49 ויהושפט עבד ספינות אפריקה למייל לאופיר לאיתא דהבא ולא אזל ארי איתברא ספינתא בעציון גבר:

* Et reuenersum est praelium in die illa, & rex erat stans in curru ex aduerso Syriae à mane usque ad vesperam, & egrediebatur sanguis plagæ stragis in sinum currus, & mortuus est rex vesperi.

* Et stetit exercitus præco in castris occidente Sole, & dixit, Vnusquisque in suam ciuitatem, & vnusquisque in suam hereditatem.

* Quia mortuus est rex; & venerunt in Samariam, & sepelierunt regem Achaab in Samaria.

* Et lauerunt sanguinem à curru in fonte Samariae, & linxerunt canes sanguinem, & meretrices lotæ sunt in sanguine eius iuxta verbum Domini, quod locutus fuit.

* Et reliqua sermonum Achaab, & cuncta quæ fecit, & domum eburneam quam edificauit, & cunctas urbes quas fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

* Et dormiuit Achaab cum patribus suis, & regnauit Ochozias filius eius pro eo.

* Et Josaphat filius Aza regnauit in Iuda, in anno quarto Achaab regis Israel.

* Et Josaphat erat quadraginta & quinque annorum cum regnaret ipse; & viginti & quinque annos regnauit in Hierusalem, & nomen matri eius Azuba filia Salai.

* Et ambulauit in omni via Aza patris eius, non declinauit ab ea, vt faceret rectum in oculis Domini:

* Verumtamen de excelsis non abstulit. adhuc populus sacrificabat, & adolebant in excelsis.

* Et pacem habuit Josaphat cum rege Israel.

* Et reliqua verborum Josaphat & praelia eius quæ fecit, nonne hæc scripta in libro verborum dierum regum Iuda?

* Et reliquos iniciatorum, qui remanserant in diebus Aza patris eius, abstulit de terra.

* Et rex non erat constitutus in Idumæa.

* Et Josaphat fecit naues maris vt irent in Ophir propter aurum; & non ibant, quia fractæ sunt naues in Gesion Gaber.

35 * καὶ ἐτρεπώθη ὁ πόλεμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ὁ βασιλεὺς ὡς ἐσηκὼς ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἐξ ἐναντίας Συρίας ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας· καὶ ἐξεπορεύετο τὸ αἷμα τῆς πληγῆς τῆς τρεπώσεως εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἅρματος, & ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς ἑσπέρας.

36 * καὶ ἔστη ὁ στρατοκέρυξ ἐν τῇ παρεμβολῇ διωκόντος τὸ ἥλιον, & εἶπεν, ἕκαστος εἰς τὴν ἐαυτοῦ πόλιν, & ἕκαστος εἰς τὴν ἐαυτοῦ κληρονομίαν.

37 * ὅτι τέθνηκεν ὁ βασιλεὺς· καὶ ἦλθον εἰς Σαμαρείαν, καὶ ἐθαψάν τὸν βασιλέα ἀχαὰβ εἰς Σαμαρείαν.

38 * καὶ ἀπενίψθη τὸ αἷμα ἀπὸ τοῦ ἅρματος ἐπὶ τὴν κρήνην Σαμαρείας· & ἔλειξαν αἱ κυνὲς τὸ αἷμα, καὶ αἱ πόρναι ἐλέσαντο ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν.

39 * καὶ τὰ λοιπὰ πάντων λόγων ἀχαὰβ καὶ πάντων ὅσα ἐποίησε, & οἶκον ἐλεφάντινον ὃν ὠκοδόμησε, & πάσας τὰς πόλεις αἷς ἐποίησε, ὅσα ἰδὲ ταῦτα γεγραπτα ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ;

40 * καὶ ἐκοιμήθη ἀχαὰβ μετὰ πάντων πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν Ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντὶ αὐτοῦ.

41 * καὶ ἰωσαφὰτ υἱὸς αἰσὰ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰούδα ἐν ἔτει τῷ τετάρτῳ τοῦ ἀχαὰβ βασιλέως Ἰσραὴλ.

42 * καὶ ἰωσαφὰτ ὡς τεσσαράκοντα & πέντε ἐτῶν ἐν τῷ βασιλείῳ αὐτοῦ. & ἕξκασι & πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ· καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ αἰζουβὰ θυγάτηρ Σαλαί.

43 * καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ αἰσὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ὅσα ἐξέκλινεν ἀπ' αὐτῆς, τοῦ ποιῆσαι τὸ δρθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου.

44 * πλὴν πάντων ὑψηλῶν ὅσα ἐξῆρεν. ἐπὶ ὁ λαὸς ἐδυστίαζε καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.

45 * καὶ εἰρήνευσεν ἰωσαφὰτ μετὰ βασιλέως Ἰσραὴλ.

46 * & τὰ λοιπὰ πάντων λόγων ἰωσαφὰτ & αἱ διωασεῖαι αὐτοῦ αἷς ἐποίησεν, ὅσα ἰδὲ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ;

47 * & οὗτοι λοιπὸς τῶν τετελεσμένων τῶν κατελελειμμένων ἐν ταῖς ἡμέραις αἰσὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀφείλεν ἀπὸ τῆς γῆς.

48 * & βασιλεὺς ὅσα ὡς ἐσηκὼς ἐν ἰδουμαίᾳ.

49 * καὶ ἰωσαφὰτ ἐποίησε νῆας θαρσεῖς τοῦ πορεύεσθαι εἰς ὄφειρ ἐνεκεν τοῦ χρυσοῦ· & ὅσα ἐπορεύοντο, ὅτι συνετρίβησαν αἱ νῆες ἐν γαυσίων γάβρε.

CHALDAIC PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et ascenderunt belligeratores die illa, & rex roborabat se, & stabat in curru è regione virorum Aram, & mortuus est vesperi, & effundebatur sanguis percussione intra curru.

36 Et transire fecerunt præconem per castra occumbente Sole, dicendo: Vnusquisque ad urbem suam, & vnusquisque in terram suam.

37 Et mortuus est rex, & venit in Somron: & sepelierunt regem in Somron.

38 Et lauit quispiam curru iuxta piscinam Somron, & linxerunt canes sanguinem eius; & vasa armorum lauerunt, iuxta verbum Domini quod locutus fuerat.

39 Et reliquum verborum Ahhab & omnia quæ fecit, & domus eburnea quam ædificauit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

40 Et cubuit Ahhab cum patribus suis, & regnauit Ahaziah filius eius pro eo.

41 Et Iehosaphat filius Azza regnauit super populum domus Iehudah anno quarto Ahhab regis Israel.

42 Iehosaphat erat filius triginta quinque annorum quando regnauit; & viginti & quinque annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius erat Ghazubah filia Silhi.

43 Et ambulauit in omni via Azza patris sui; non declinauit ab ea faciendo quod rectum erat ante Dominum.

44 Verumtamen excelsa non recefferunt: adhuc vsque populus sacrificabat & adolebat aromata super excelsa.

45 Et pacem fecit Iehosaphat cum rege Israel.

46 Et reliquum verborum Iehosaphat, & fortitudines eius quas fecit, et quomodo iniit praelium, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?

47 Et reliquum scortorum quod relictum fuerat in diebus Azza patris sui, extirpauit de terra.

48 Et rex non erat in Edom præpositus, nisi antesignanus regis.

49 Iehosaphat fecit naues Aphrikah, eundi causa in Ophir, vt deferret aurum: & non iuit, quia fractæ sunt naues in Gheshzion Gaber.

* אָז אָמַר אַחֲזִיָּהוּ בֶן־אֲחָאָב אֶל־יְהוֹשָׁפָט יֵלֶכּוּ
עִבְדֵי עִם־עַבְדֶּיךָ בְּאֲנִיּוֹת וְלֹא אָבָה יְהוֹשָׁפָט :
* וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרָם עִם־אֲבֹתָיו
בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בֶּן־תַּחְתָּי :
* אַחֲזִיָּהוּ בֶן־אֲחָאָב מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן
בְּשָׁנָה שְׁבַע עָשָׂר לַיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתַיִם :
* וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו
וּבְדֶרֶךְ אִמּוֹ וּבְדֶרֶךְ יִרְבֵּעָם בֶּן־נִבְטָאֵשׁ הַחֲטִיָּא
אֶת־יִשְׂרָאֵל :
* וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּכְעַס אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּכָל אֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו :

⁵⁰ * Tunc ait Ochozias filius Achab ad Iosaphat: Vadant serui mei cum seruis tuis in nauibus. Et noluit Iosaphat.
⁵¹ * Dormiuitq; Iosaphat cu patribus suis, & sepultus est cum eis in ciuitate David patris sui, regnauitque Ioram filius eius pro eo.
⁵² * Ochozias autem filius Achab regnare coeperat super Israel in Samaria, anno septimo decimo Iosaphat regis Iuda, regnauitque super Israel duobus annis.
⁵³ * Et fecit malum in conspectu Domini, & ambulauit in via patris sui & matris suæ, & in via Hieroboam filij Nabath qui peccare fecit Israel.
⁵⁴ * Seruiuit quoq; Baal, & adorauit eum, & irritauit Dominum Deum Israel, iuxta omnia quæ fecerat pater eius.

תרגום יונתן

⁵⁰ בְּכֵן אָמַר אַחֲזִיָּהוּ בֶן־אֲחָאָב לַיהוֹשָׁפָט וַיֵּלֶכְךָ עִבְדֵי עִם־עַבְדֶּיךָ בְּסִפִּינְתָא וְלֹא אָבָה יְהוֹשָׁפָט :
⁵¹ אַחֲזִיָּהוּ בֶן־אֲחָאָב מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן
⁵² בְּשָׁנָה שְׁבַע עָשָׂר לַיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שְׁבַטֵּא דְבֵית יְהוּדָה וַיֵּלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל תַּרְתִּין שָׁנִין :
⁵³ וַיַּעֲבֹד דְּבִישׁ קָדָם יְיָ וַיֵּלֶךְ בְּאֲוֶרַח אָבוּהִי וּבְאֲוֶרַח אִמִּיהּ וּבְאֲוֶרַח יִרְבֵּעָם בֶּן־נִבְטָאֵשׁ יִתְיַבֵּי יִשְׂרָאֵל :
⁵⁴ וַיִּפְלַח יִתְיַבֵּי בַּעַל וַיִּסְגִּיד לֵיהּ וַיִּרְגֵּז קָדָם יְיָ אֱלֹהֵא דְיִשְׂרָאֵל כְּכָל דְּעָבַד אָבוּהִי :

תם ספר מלכים א

וַיִּקְרֵא וּמוֹנָה עִם רַב עֵיּוֹן עַל יְדֵי בְנֵיכְטוֹס אַרְיָאשׁ מוֹנִטְנוֹס מְמוֹנָה עַל הַמְּלָאכִי
הַזֹּאת בְּמִצּוֹר פִּילִיפּוֹס מֶלֶךְ סַפְרָד מֶלֶךְ טוֹב וִירָא הָאֱלֹהִים עַל
כָּל אֲשֶׁר הֵם קוֹרְאִים בְּשֵׁם יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ :

ב א מ

* Tunc ait Ochozias filius Achaab ad Josaphat, Vadant serui mei cum seruis tuis: & non voluit Josaphat.

* Et dormiuit Josaphat cum patribus suis, & sepultus est apud patres suos in ciuitate Dauid patris sui; & regnauit Ioram filius eius pro eo.

* Et Ochozias filius Achaab regnauit super Israel in Samaria, in anno septimo decimo Josaphat regis Iuda Ochozias filius Achaab regnauit super Israel in Samaria duobus annis.

* Et fecit malum in conspectu Domini, & ambulauit in via Achaab patris tui, & in via Jezabel matris eius, & in peccatis domus Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel.

* Et seruiuit Baalim & adorauit eos, & irritauit Dominum Deum Israel iuxta omnia quæ fecit pater eius.

50 * τότε εἶπεν ὀχοζίας υἱὸς ἀχαὰβ πρὸς ἰωσαφάτ, πορεύεσθωσαν ὁ δούλοι μου μετὰ πάντων δούλων σου. ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησεν ἰωσαφάτ.

51 * καὶ κοιμήθη ἰωσαφάτ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη μετὰ τοῖς πατέραςιν αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεύσεν ἰωραμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντὶ αὐτοῦ.

52 * καὶ ὀχοζίας υἱὸς ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ ἐν ἔτει ἑπτακαίδεκάτῳ ἰωσαφάτ βασιλέως. ἰδὼν ὀχοζίας υἱὸς ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ δύο ἔτη.

53 * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ ἀχαὰβ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐν ὁδῷ ἰεζάβελ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις οἴκου ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραὴλ.

54 * ὁ δὲ ἐδούλευσε τοῖς βααλὶμ καὶ προσεκυνώησεν αὐτοῖς καὶ παρώργισε κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

50 Tunc dixit Ahhaziah filius Ahhab ad Iehosaphat, Eant serui mei cum seruis tuis in nauis: & noluit Iehosaphat.

51 Et iacuit Iehosaphat cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in vrbe Dauid patris sui, & regnauit Iehoram filius eius pro eo.

52 Ahhaziah filius Ahhab regnauit super Israel in Somron anno decimo septimo Iehosaphat regis tribus domus Iehudah, & regnauit super Israel duobus annis.

53 Et fecit quod malum erat ante Dominum, & ambulauit in via patris sui, & in via matris suæ, & in via Iarabgham filij Nebat qui peccare fecit Israel.

54 Et coluit Baghala, & adora-

FINIS I. REGVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

מלכים ב

N

יִפְשַׁע מוֹאָב בְּיִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מוֹת
אָחָאב : * וַיִּפֹּל אַחֲזִיָּה בְּעַד
הַשִּׁבְכָה בְּעִלְיָתוֹ אֲשֶׁר בְּשִׁמְרוֹן
וַיַּחַל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים לָכוּ דָרְשׁוּ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֲקָרוֹן אִם-
אֲחִירָה מִחֲלֵי זֶה :

* וּמַלְאָךְ יְהוָה דִּבֶּר אֶל-אֱלִיָּה הַתְּשֻׁבִי קוֹם
עֲלֵה לְקִרְאֲתִי מִלְאָכֵי מֶלֶךְ-שִׁמְרוֹן וְדַבֵּר אֱלֹהִים
הַמְּבִלִי אֵין אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתֶּם הַלְכִים לְדָרֶשׁ
בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֲקָרוֹן :

* וְלִכֵּן כֹּה-אָמַר יְהוָה הַמֵּטָה אֲשֶׁר-עֲלִיתָ
שֵׁם לֹא-תִרָד מִמֶּנָּה כִּי מוֹת תָּמוּת וַיִּלֶךְ אֱלִיָּה :
* וַיָּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֱלִיָּהם מִדֶּ-
זֶה שִׁבְתֶּם :

* וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ עֲלֵה לְקִרְאֲתֵנוּ וַיֹּאמֶר
אֵלֵינוּ לָכוּ שָׁבוּ אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-שָׁלַח אֲתֶכֶם
וְדַבַּרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה הַמְּבִלִי אֵין אֱלֹהִים
בְּיִשְׂרָאֵל אַתָּה שָׁלַח לְדָרֶשׁ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי
עֲקָרוֹן לָכֵן הַמֵּטָה אֲשֶׁר-עֲלִיתָ שֵׁם לֹא-תִרָד מִמֶּנָּה
כִּי-מוֹת תָּמוּת :

* וַיְדַבֵּר אֱלִיָּהם מִה מִשְׁפַּט הָאִישׁ אֲשֶׁר עָלָה
לְקִרְאֲתֶכֶם וַיְדַבֵּר אֵלֵיכֶם אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה :
* וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ בַּעַל שַׁעַר וְאִזּוֹר עוֹר אִזּוֹר
בְּמַתְנֵיוֹ וַיֹּאמֶר אֱלִיָּה הַתְּשֻׁבִי הוּא :

* וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שֵׁר חֲמִשִּׁים וַחֲמִשִּׁין וַיַּעַל אֵלָיו
וְהִנֵּה יוֹשֵׁב עַל-רֹאשׁ הַהָר וַיְדַבֵּר אֵלָיו גִּישׁ
הָאֱלֹהִים הַמֶּלֶךְ דָּבָר רָדָה :

LIBER SECVNDVS

MELACHIM, ID EST,

QVARTVS REGVM.

CAP. I.

Ræuaricatus est aut Moab
in Israel postquam mor-
tuus est Achab. * Ceci-
ditq; Ochozias per can-
cellos cœnaculi sui quod
habebat in Samaria, &
ægotauit. Misitq; nuncios, dicēs ad eos,
Ite consulite Beelzebub deum Accaron,
vtrum viuere queam de infirmitate mea-
hac.

* Angelus autem Domini locutus est
ad Heliam Thesbytem, dicens : Surge,
ascende in occursum nunciorum regis Sa-
maria, & dices ad eos, Numquid non est
Deus in Israel, vt eatis ad consulendum
Beelzebub Deum Accaron? * Quam ob-
rem hæc dicit Dominus, De lectulo super
quem ascendisti non descendes, sed mor-
te morieris. Et abiit Helias. * Reuersique
sunt nuncij ad Ochoziam. qui dixit eis,
Quare reuersi estis? * At illi responde-
runt ei, Vir occurrit nobis, & dixit ad nos,
Ite, reuertimini ad regem qui misit vos,
& dicetis ei, Hæc dicit Dominus: Num-
quid quia non erat Deus in Israel, mittis
vt consulatur Beelzebub deus Accaron?
Idcirco de lectulo super quem ascendisti
non descendes, sed morte morieris.

* Qui dixit eis, Cuius figuræ & habi-
tus est vir ille qui occurrit vobis, & locu-
tus est verba hæc?

* At illi dixerunt, Vir pilosus & zona
pellicea accinctus renibus. Qui ait, He-
lias Thesbytes est.

* Misitque ad eum quinquagenarium
principem & quinquaginta qui erant sub
eo. Qui ascendit ad eum, sedentique in
vertice montis, ait : Homo Dei, rex præ-
cepit vt descendas.

תרגום יונתן

N

וּמַרְדּוֹ מוֹאָבָאֵי בְּיִשְׂרָאֵל בְּתֵר דְּמִית אָחָאב :
וַאֲמַר לְהוֹן אֲזִילוּ חֲבֵעוּ בְּבַעַל זְבוּב טַעוֹת עֲקָרוֹן אִם אִיתִי מִמַּרְעֵי דִין :
דְּמַחֲשֵׁב קוֹם סָק לְקִרְמוֹת אִיזְגְרִי מַלְכָּא דְּשִׁמְרוֹן וְאַתְּנִכִי לְהוֹן הִלָּא אֱלֹהִי קִיִּים דְּשִׁכְיָתִיה שְׂרִיָּא בְּיִשְׂרָאֵל אַתְּוֹן אֲזִלִּין לְמַחְבֵּעַ בְּבַעַל זְבוּב
טַעוֹת עֲקָרוֹן :
* וּבְכֵן בְּרַנֵּן אָמַר יְיָ עֲרִסָא דְּסִלִּיקָתָא לְחַמֵּן לֹא תַחֲתוּ מִינָּה אֲרִי מַסַּת תָּמוּת וְאֲזִל אֱלִיָּה :

* וְתָבוּ אִיזְגְרִיָּא לְוִתִּיהָ וְאָמַר לְהוֹן מַה דִּין תִּבְתּוֹן :
* וְאָמְרוּ לִיה גְּבֵר סָלִיק לְקִרְמוֹתָנָא וְאָמַר לָנָא אֲזִילוּ חוּבוּ לִוְת מַלְכָּא דְּשָׁלַח וְתַחֲלוֹן עֲמִיה בְּרַנֵּן אָמַר יְיָ הִלָּא אֱלֹהִי קִיִּים
דְּשִׁכְיָתִיה שְׂרִיָּא בְּיִשְׂרָאֵל אַתְּ שָׁלַח לְמַחְבֵּעַ בְּבַעַל זְבוּב טַעוֹת עֲקָרוֹן בְּכֵן עֲרִסָא דְּסִלִּיקָתָא לְחַמֵּן לֹא תַחֲתוּ מִינָּה אֲרִי מַסַּת תָּמוּת :

* וּמִלִּיל עֲמַהוֹן מַה גִּימּוּסָא דְּגִבְרָא דְּסִלִּיק לְקִרְמוֹתָכוֹן וּמִלִּיל עֲמַכּוֹן יַחַתְנִמִּיָּא הָאִילִין :

* וְאָמְרוּ לִיה גְּבֵר בַּעַל סַעֲרִין וְזִרְזָא דְּמַשְׁכָּא אֲסִיר בְּחִרְצִיהָ וְאָמַר אֱלִיָּה דִּמֵּן תּוֹשֵׁב הוּא :

* וְשָׁלַח לְוִתִּיהָ רַב חֲמִשִּׁין וַחֲמִשִּׁין דְּעַמִּיָּה וְסִלִּיק לְוִתִּיהָ וְהוּא יָתִיב עַל רִישׁ שַׁרְא וּמִלִּיל עֲמִיה גְּבִיָּא דִּינִי מַלְכָּא מִלִּיל חוּרָה :

REGNORVM IIII.

CAP. I.

ET prauaricatus est Moab in Israel postquam mortuus est Achaab.

* Et cecidit Ochozias per cancellos qui in cenaculo suo quod in Samaria; & agrotauit: & misit nuncios, & dixit ad eos, Abite & consulite per Baal muscam deum Accaron, si viam de agritudine mea hac: & abierunt ad consulendum.

* Et angelus Dei locutus est ad Heliam Thesbytem, dicens: Surgens occurre nuncijs Ochozias regis Samariae, et loquere ad eos, Si eò quòd non est Deus in Israel, vos itis ad consulendum per Baal muscam Deum Accaron?

* Quamobrem hac dicit Dominus, Lēctus 4 super quem ascendisti super eum, non descendes ab eo; quia in eo morte morieris: & abiit Helias, & dixit ad eos.

* Et reuersi sunt nunciij ad eum. & dixit ad eos, Cur reuersi estis?

* Et dixerunt ad eum, Vir ascendit in occursum nostrum, & dixit ad nos, Ite, reuertimini ad regem qui misit vos, & dicite ei, Hac dicit Dominus, Si eò quòd non est Deus in Israel, vadis tu ad interrogandum in Baal muscam deum Accaron? idcirco lēctus super quem ascendisti super eum, non descendes ab eo, quia morte morieris.

* Et dixit eis rex, Quod iudicium viri qui ascendit in occursum vobis, & qui locutus est ad vos verba hæc?

* Et dixerunt, Vir pilosus & zona pellicea 8 accinctus lumbum suum: & dixit, Helias Thesbytes hic.

* Et mittit ad eum quinquagenarium principem & quinquaginta eius, & abierunt ad eum; ipse autem sedebat in vertice montis. & locutus est ad eum quinquagenarius princeps & dixit, Homo Dei, hæc dicit rex, Descende.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Δ'.

κεφαλ. α'.

KΑΙ ἠθέτησε μωὰβ ἐν ἰσραὴλ μὴ τὸ ἀποθάνειν ἀχαάβ.

* καὶ ἔπεσεν ὀχοζίας διὰ τοῦ δικτυωτοῦ τοῦ ἐν τῷ ὑπερώῳ αὐτοῦ τῷ ἐν σαμαρείᾳ, & ἠρρώσθη, καὶ ἀπέσειλεν ἀγγέλους· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, πορεύθητε & ἐπερωτήσατε διὰ τοῦ βαάλ μύαν θεὸν ἀκκαρῶν, εἰ ζήσεται ἐν τῆς δαρωσίας μου ταύτης· καὶ ἐπορεύθησαν ἐπερωτῆσαι.

* καὶ ἄγγελος θεοῦ ἐλάλησε πρὸς ἡλίαν τὸν θεςβύτιον, λέγων· ὁράσας ἀπώστηθι τοῖς ἀγγέλοις ὀχοζίου βασιλέως σαμαρείας, καὶ λάληθι πρὸς αὐτούς, εἰ διὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν ἰσραὴλ, ὑμεῖς πορεύεσθε ἐπερωτῆσαι διὰ τοῦ βαάλ μύαν θεὸν ἀκκαρῶν;

* διὰ τοῦτο ταῦδε λέγει κύριος, ἡ κλίνη ἐφ' ἧς δώεθαις ἐπ' αὐτῆς, & κατέβησεν ἀπ' αὐτῆς, ὅτι ἐν αὐτῇ θανάτῳ ἀποθανῆ· & ἐπορεύθη ἡλίας, & εἶπε πρὸς αὐτούς.

* καὶ ἐπεσφύθησαν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὸν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, τί ὅτι ἐπεσφύσατε;

* καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, ὁ κύριος δώεθαις εἰς σὺνδύτησιν ἡμῶν, καὶ εἶπε πρὸς ἡμᾶς, δοῦτε ἀποσφράγιση πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἀποσείλαντα ὑμᾶς, & εἶπατε αὐτῷ, ταῦδε λέγει κύριος, εἰ ὡς τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν ἰσραὴλ, πορεύησθε ἐκζητῆσαι ἐν τῷ βαάλ μύαν θεὸν ἀκκαρῶν, διὰ τοῦτο ἡ κλίνη ἐφ' ἧς δώεθαις ἐπ' αὐτῆς, & κατέβησεν ἀπ' αὐτῆς, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῆ.

* καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, τίς ἡ κρίσις τοῦ δούλου τοῦ δαδούτου εἰς σὺνδύτησιν ὑμῶν; καὶ λαλήσαντες πρὸς ὑμᾶς ἔδω λόγους τούτους;

* καὶ εἶπον, κύριε δαδός & ζώνη δερματίνη περιεζωσμένος τὴν ὀσφυὰ αὐτοῦ· & εἶπεν, ἡλίας ὁ θεςβύτης ἔδω.

* καὶ ἀποσέλλει πρὸς αὐτὸν πεντηκόνταρχον καὶ ἑνὶ πεντήκοντα αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς αὐτὸν· αὐτὸς δὲ ἐκάθητο ἐπὶ τῇ κορυφῇ τῆς ὄρει· & ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν ὁ πεντηκόνταρχος, & εἶπεν, κύριε ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦδε λέγει ὁ βασιλεύς, κατέβηθι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO,

B. ARIA MONTANO INTERPR.

CAPVT PRIMVM.

ET rebellauerunt Moabai in Israel, postquam mortuus est Ahhab. * Et decidit Ahhaziah è cancellis in cenaculum suum quod erat in Somron, & agrotauit; misitque nuncios & dixit eis, Ite, interrogate Baghal-zebul Errorem Gheqron si viam de agritudine mea hac.

* Et angelus Domini locutus est cum Eliah qui erat ex Thosab, Surge ascende in occursum nuncijs regis Somron, & vaticinare illis: Nōne Deus viuit cuius maiestas manet in Israel; vt eatis interrogare Baghal-zebul idolum Gheqron?

* Et idcirco sic dixit Dominus, De lecto, in quem ascendisti, non descendes, quia moriendo morieris. & abiit Eliah.

* Et redierunt nunciij ad illum. & dixit eis, Quare rediistis? * Et dixerunt ei, Vir ascendit in occursum nostrum, & dixit nobis, Ite, redite ad regem qui misit vos, & loquimini cum illo, Sic dixit Dominus, Nōne Deus viuit cuius maiestas manet in Israel, vt miseris interrogare Baghal-zebul Errorem Gheqron? idcirco de lecto in quem ascendisti nō descendes, quia moriendo morieris.

* Et locutus est cum illis, Quæ est dispositio viri qui ascendit in occursum vestrum, & locutus est vobiscum verba hæc? * Et dixerunt ei, Vir prædatus capillis, & cinctorio pelliceo alligatus lumbos suos. Et dixit, Eliah qui est ex Thosab, ipse est.

* Et misit ad eum magistrum quinquagenarium, & quinquaginta, qui erant cum illo; & ascendit ad illum: & ipse sedebat super caput montis, & locutus est cum illo propheta Domini, Rex locutus est, Descende.

* ויענה אליהו וידבר אל-שר החמשים ואם-
איש אלהים אני תרד אש מן השמים ותאכל
אתך ואת חמשיך ותרד אש מן השמים ותאכל
אתו ואר-חמשי:

* וישב וישלח גליו שר-חמשים אחר
וחמשי ויען וידבר אליו איש האלהים כה-
אמר המלך מהרה רדה:

* ויען אליהו וידבר אליהם אם-איש האלהים
אני תרד אש מן השמים ותאכל אתך ואר-
חמשיך ותרד אש-אלהים מן השמים ותאכל
אתו ואר-חמשי:

* וישב וישלח שר-חמשים שלשים וחמשי
ויעל ויבא שר-החמשים השלישי ויכרע על-
ברכיו לנגד גליו ויתחנן אליו וידבר גליו
איש האלהים תיקר-נא נפשי ונפש עבדיך אלה
חמשים בעיניך:

* הנה ירדה אש מן השמים ותאכל אר-שני
שרי החמשים הראשנים ואת חמשיהם ועתה
תיקר נפשי בעיניך:

* וידבר מלאך יהוה אל-אליהו רד אותו אל-
תירא מפני ויקם וירד אותו אל-המלך:

* וידבר אליו כה-אמר יהוה יען אשר שלחת
מלאכים לדרש בבעל זבוב אלהי עקרון המבלי
אין אלהים בישראל לדרש בדברו לכן חמט-
אשר עלית שם לא-תרד ממנה כי-מות תמות:
* וימת כדבר יהוה אשר דבר אליהו וימלך
יהורם תחתיו בשנת שתים ליהורם בן יהושפט
מלך יהודה כי לא-היה לו בן:

* ויתר דברי אחזיהו אשר עשה הלוא-המה
כתובים על-ספר דברי הימים למלכי ישראל:

¹⁰ * Respondensq, Helias, dixit quinquagenario, Si homo Dei sum, descēdat ignis de cælo, & deuoret te & quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cælo, & deuorauit eum & quinquaginta qui erant cum eo.

¹¹ * Rursūque misit ad eum principem quinquagenarium alterum, & quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi: Homo Dei; hæc dicit rex, Festina, descende.

¹² * Respōdens Helias, ait: Si homo Dei ego sum, descendat ignis de cælo & deuoret te & quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cælo, & deuorauit illum & quinquaginta eius.

¹³ * Iterum misit principem quinquagenarium tertium, & quinquaginta qui erant cum eo. Qui cū venisset, curuauit genua contra Heliam, & precatus est eū: & ait, Homo Dei noli despiciere animam meam, & animas seruorum tuorum qui mecum sunt.

¹⁴ * Ecce descendit ignis de cælo, & deuorauit duos principes quinquagenarios primos & quinquagenos qui cū eis erāt. Sed nunc, obsecro, vt miserearis animæ meæ.

¹⁵ * Locutus est autem angelus Domini ad Heliam, dicens: Descende cum Deo. ne timeas. Surrexit igitur & descendit cum eo ad regem.

¹⁶ * Et locutus est ei, Hæc dicit Dominus, Quia misisti nūcios ad consulendū Beelzebub Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel à quo posses interrogare sermonem, ideo de lectulo super quem ascendisti non descendes, sed morte morieris. ¹⁷ * Mortuus est autem iuxta sermonem Domini quem locutus est Helias, & regnauit Ioram frater eius pro eo, anno secundo Ioram filij Iosaphat regis Iudæ. non enim habebat filium.

¹⁸ * Reliqua autem verborum Ochoziæ, quæ operatus est, nōne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

תרגום יוגת

¹⁰ ואתיב אליהו ומליל עם רב חמשים ואם נביא דיי אכא תחות אשתא מן שמיא ותיכול יתך וית חמשי דעמך ונחתת אשתא מן קדם יי מן שמיא ואכלת יתיה וית חמשי דעמיה: ¹¹ ותב ושלח לותיה רב חמשי אחרנא וחמשי דעמיה ואתב ומליל עמיה נביא דיי כדנן אמר מלכא אחי חוח: ¹² ואתיב אליהו ואמר ליה אם נביא דיי אכא תחות אשתא מן שמיא ותיכול יתך וית חמשי דעמך ונחתת אשתא מן קדם יי מן שמיא ואכלת יתיה וית חמשי דעמיה: ¹³ ותב ושלח רב חמשי תליתא וחמשי דעמיה וסליק ואחא רב חמשי תליתא וברע על ברכיה לקביל אליה ובעא מניה ומליל עמיה נביא דיי תיקר כען נפשי ונפש דעבדך אילין חמשי בעיך: ¹⁴ תא נחתת אשתא מן קדם יי ואכלת ית תרין רבני חמשי קדם יי וית חמשי דעמיה ובען תיקר נפשי בעיך: ¹⁵ ומליל מלכא דיי עם אליהו חוח עמיה לא תרדל מן קדמוהי וקם ונחת עמיה לוח מלכא: ¹⁶ ומליל עמיה כדנן אמר יי תלף ושלחת איגריך למשאל בבעל זבוב טעור עקרון תלא אלה קיים ושכינתיה שריא בישראל למשאל בפתגמיה ככן ערסא וסליקתא לתמן לא תחות מיניה ארי מסת חמור: ¹⁷ ומית כפתגמא דיי ומלך יהורם תחותיה בשנת תרין ליהורם בר יהושפט מלך שבטא דבית יהודה ארי לא תורה ליה בר: ¹⁸ ושאר פתגמי אחזיהו דעבד תלא אינון פתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל:

* Et respondit Helias & dixit ad quinquagenarium principem, Si homo Dei sum ego, descendet ignis de celo & deuorabit te & quinquaginta tuos. & descendit ignis de celo & deuorauit eum & quinquaginta eius.

* Et adiiciens rex misit ad eum principem quinquagenarium alterum & quinquaginta eius; & ascendit quinquagenarius princeps, & locutus est ad eum, et dixit: Homo Dei, hæc dicit rex, Cito descende.

* Et respondit Helias & dixit ad eum, Si homo Dei sum ego, descendet ignis de celo & deuorabit te & quinquaginta tuos. & descendit ignis de celo & deuorauit illum & quinquaginta eius.

* Et addens rex rursum misit quinquagenarium principem tertium & quinquaginta eius; & venit quinquagenarius princeps tertius, & curruauit in genua sua contra Heliam, & precatus est eum, & locutus est ad eum, dicens: Homo Dei, honoretur iam anima mea, et animæ seruorum tuorum quinquaginta in oculis tuis.

* Ecce enim descendit ignis de celo & deuorauit duos quinquagenarios principes primos & uniuscuiusque quinquaginta, & nunc honoretur iam anima seruorum tuorum in oculis tuis.

* Et locutus est angelus Domini ad Heliam, dicens: Descende cum eo, ne timeas à facie eorum: & surgens descendit Helias, & abiit cum eis ad regem.

* Et locutus est ad eum, Hæc dicit Dominus, Eò quòd misisti nuncios ad consulendum in Baal muscam Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel ut interrogares sermonem eius; ideo lectus super quem ascendisti super eum, non descendes ab eo, quia morte morieris.

* Et mortuus est iuxta sermonem Domini, quem locutus est Helias; & regnauit Ioram frater Ochozie pro eo, quia non erat ei filius in anno secundo Ioram filij Josaphat regis Iudæ.

* Et reliqua verborum Ochozie & omnia quæ fecit; nonne scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

10 * καὶ ἀπεκρίθη ἡλίας & εἶπε πρὸς τὸν πεντηκόνταρχον, εἰ ἄνθρωπος ἐστὶ θεοῦ εἰμὶ ἐγώ, κατὰ βίβη(ε) πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ & καταφάγε(ε) σέ & οὐ πεντήκοντά σου· & κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, & κατέφαγεν αὐτὸν & οὐ πεντήκοντα αὐτοῦ.

11 * καὶ προσθεὶς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πεντηκόνταρχον ἑτερον καὶ οὐ πεντήκοντα αὐτοῦ· & ὡς βίβη ὁ πεντηκόνταρχος & ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπεν, ἄνθρωπε ἐστὶ θεοῦ τὰδε λέγει ὁ βασιλεὺς, ταχέως κατὰ βίβη.

12 * καὶ ἀπεκρίθη ἡλίας & εἶπε πρὸς αὐτὸν, εἰ ἄνθρωπος ἐστὶ θεοῦ εἰμὶ ἐγώ, κατὰ βίβη(ε) πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ & καταφάγε(ε) σέ & οὐ πεντήκοντά σου· & κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ & κατέφαγεν αὐτὸν & οὐ πεντήκοντα αὐτοῦ.

13 * καὶ προσθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐτι ἀπέστειλε πεντηκόνταρχον τρίτον & οὐ πενήκοντα αὐτοῦ· καὶ ἦλθεν ὁ πενήκονταρχος ὁ τρίτος, & ἐκαμψεν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου, & ἐδέετο αὐτοῦ, & ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν, λέγων, ἄνθρωπε ἐστὶ θεοῦ, ἐνιμωθήτω δὴ ἡ ψυχὴ μου καὶ αἱ ψυχὰι τῶν δούλων σου τῶν πενήκοντα ἐν ὀφθαλμοῖς σου.

14 * ἰδὲ γὰρ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγε οὐ δύο πεντηκοντάρχους οὐ πρῶτους, & ἐκάσους οὐ πενήκοντα, καὶ νῦν ἐνιμωθήτω δὴ ἡ ψυχὴ τῶν δούλων σου ἐν ὀφθαλμοῖς σου.

15 * καὶ ἐλάλησεν ἄγγελος κυρίου πρὸς ἡλίαν, λέγων, κατὰ βίβη μετ' αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· & ὡς αἶς κατέβη ἡλίας, & ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν πρὸς τὸν βασιλέα.

16 * καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν, τὰδε λέγει κύριος, ὁ θεὸς ὃν ἀπέστειλας ἀγγέλους ἐπερωτῆσαι ἐν τῷ βααλ μύαν θεὸν ἀκκαρῶν ὥσεί μὴ ἴδω θεὸς ἐν ἰσραὴλ τοῦ ἐπερωτῆσαι τὸν λόγον αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ὡς βίβη ἐπ' αὐτῆς & κατὰ βίβη ἀπ' αὐτῆς, ὅτι θανάτω δόποθι αὐτῆς.

17 * & ἀπέθανεν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἡλίας· καὶ ἐβασίλευσεν ἰωραμ ὁ ἀδελφὸς ὀχοζίου δυνάστης αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἴδω αὐτῶν ὅς ἐν τῷ ἔτει τῷ δαυτέῳ ἰωραμ υἱὸς ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰσραὴλ.

18 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ὀχοζίου & πρῶτα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἴδω γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 * Et respondit Eliah, & locutus est cum magistro quinquagenorum, Et si propheta Domini sum, descendat ignis de celo, & deuoret te & quinquaginta qui sunt tecum; & descendit ignis à Domino de celo, & deuorauit illum & quinquaginta qui erant cum illo.

11 * Et rursum misit ad illum magistrum quinquagenorum alterum, & quinquaginta qui erant cum eo; & respondit & locutus est cum illo, Propheta Domini, sic dixit rex, Festina, descende.

12 * Et respondit Eliah & dixit ei, Si propheta Domini sum, descendat ignis de celo & deuoret te & quinquaginta qui tecum sunt. tunc descendit ignis à Domino de celo, & deuorauit illum & quinquaginta qui erant cum eo.

13 * Et rursum misit magistrum quinquagenorum tertium & quinquaginta qui erant cum eo, & ascendit & venit magister quinquagenorum tertius, & incurruauit se super genua sua coram Eliah, & precatus est eum & locutus est cum illo, Propheta Domini, pretiosa sit quæso anima mea, & anima seruorum tuorum horum quinquaginta in oculis tuis.

14 * Ecce descendit ignis à Domino & deuorauit duos magistros quinquagenorum priores & quinquaginta qui erant cum illis, & nunc pretiosa sit anima mea in oculis tuis.

15 * Et locutus est angelus Domini cum Eliah, Descende cum eo, ne timeas eum. & surrexit & descendit cum illo ad regem.

16 * Et locutus est cum eo, Sic dixit Dominus, Eò quòd misisti nuncios ut interrogares Baghal Zebub idolum Gheqron, nōne Deus uiuit, cuius maiestas manet in Israel, ut interrogares verbum eius?

17 * Et mortuus est iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat ad Eliahu; & regnauit Iehoram filij Iehosaphat regis tribus domus Iehudah, quia non erat illi filius.

18 * Et reliquum verborum Ahaziah quæ fecit, nōne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

CAP. II.

ב

* ויהי בהעלות יהוה את אליהו בסערה
 השמים וילך אליהו אל ישע מן הגלגל :
 * ויאמר אליהו אל ישע שב נא פה כי יהוה
 שלחני עד בית אל ויאמר אל ישע חי יהוה וחי
 נפשך אם אעזבך וירדו בית אל :
 * ויצאו בני הנביאים אשר בית אל אל ישע
 ויאמרו אליו הידעת כי היום יהוה לקח את אדניך
 מעל ראשך ויאמר גם אני ידעתי החשו :
 * ויאמר לו אליהו אל ישע שב נא פה כי יהוה
 שלחני יריחו ויאמר חי יהוה וחי נפשך אם
 אעזבך ויבאו יריחו :
 * ויגשו בני הנביאים אשר ביריחו אל ישע
 ויאמרו אליו הידעת כי היום יהוה לקח את אדניך
 מעל ראשך ויאמר גם אני ידעתי החשו :
 * ויאמר לו אליהו שב נא פה כי יהוה שלחני
 הירדן ויאמר חי יהוה וחי נפשך אם אעזבך
 וילכו שניהם :
 * וחמשים איש מבני הנביאים הלכו ויעמדו
 מנגד מרחוק ושניהם עמדו על הירדן :
 * ויקח אליהו את אדירתו ויגלס ויכה את המים
 ויחצו הנה והנה ויעברו שניהם בחרב :
 * ויהי כעברם ואליהו אמר אל אל ישע שאל
 מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך ויאמר אל ישע
 ויהי נא פי שנים ברוחך אלי :
 * ויאמר הקשית לשאול אם תראה אתי לקח
 מאתך יהי לך כן ואם אין לא יהיה :
 * ויהי המה הלכים הלוח ודבר והנה רכב
 אש וסוסים אש ויפרדו בין שניהם ויעל אליהו
 בסערה השמים :

1 **F**Actum est autē cum leuare vellet Dñs
 A Heliam per turbinē in cælum, ibāt He
 2 lias & Helifæus de Galgalis. * Dixitque
 Helias ad Helifæum, Sede hîc, quia Dñs
 misit me vsq; in Bethel. Cui ait Helifæus,
 Viuit Dñs, & viuit anima tua, quia non
 derelinquam te. Cūque descendisset Be-
 3 thel: * Egressi sunt filij prophetarū qui
 erant in Bethel ad Helifæum, & dixerunt
 ei, Nunquid nosti, quia hodie Dominus
 tollet dominum tuum à te? Qui respon-
 4 dit, Et ego noui, filete. * Dixit autem He-
 lias ad Helifæum, Sede hîc quia Dñs misit
 me in Hiericho. Et ille ait, Viuit Dñs &
 viuit anima tua, quia non derelinquā te.
 5 * Cūque venissent Hiericho, accesserunt
 filij prophetarum qui erant in Hie-
 richo ad Helifæum, & dixerunt ei: Nun-
 quid nosti, quia Dominus hodie tollet
 dominum tuum à te? Et ait, Et ego noui,
 6 filete. * Dixit autē ei Helias, Sede hîc,
 quia Dñs misit me vsque ad Iordanem.
 Qui ait, Viuit Dominus, & viuit anima
 tua, quia non derelinquam te. Ierunt igitur
 ambo pariter.
 7 * Et quinquaginta viri de filiis prophe-
 tarum secuti sunt eos. Qui & steterunt
 è contra longè. Illi autem ambo stabant
 8 super Iordanem. * Tulitque Helias pal-
 lium suum, & inuoluit illud, & percussit
 aquas, quæ diuisæ sunt in vtramque par-
 9 tem, & transierūt ambo per siccū. * Cūq;
 transissent, Helias dixit ad Helifæum: Po-
 stula quod vis, vt faciam tibi, antequam
 tollar à te. Dixitq; Helifæus, Obsecro vt
 10 fiat in me duplex spiritus tuus. * Qui re-
 spondit, Rem difficilem postulasti. Atta-
 men si videris me quando tollar à te, erit
 quod petisti. si autē non videris, non erit.
 11 * Cūque pergerent & incedentes ser-
 mocinarentur, ecce currus igneus & equi
 ignei diuiserunt vtrunque. Et ascendit
 Helias per turbinem in cælum.

תרגום יונתן

ב

1 והנה באסקות יי ויח אליהו בעלעולא לצית שמיה ואזל אליהו ואלישע מן גלגל :
 2 ויילך אליהו אל ישע מן הגלגל :
 3 ויאמר אליהו אל ישע שב נא פה כי יהוה שלחני עד בית אל ויאמר אל ישע חי יהוה וחי נפשך אם אעזבך וירדו בית אל :
 4 ויצאו בני הנביאים אשר בית אל אל ישע ויאמרו אליו הידעת כי היום יהוה לקח את אדניך מעל ראשך ויאמר גם אני ידעתי החשו :
 5 ויאמר לו אליהו אל ישע שב נא פה כי יהוה שלחני יריחו ויאמר חי יהוה וחי נפשך אם אעזבך ויבאו יריחו :
 6 ויגשו בני הנביאים אשר ביריחו אל ישע ויאמרו אליו הידעת כי היום יהוה לקח את אדניך מעל ראשך ויאמר גם אני ידעתי החשו :
 7 ויאמר לו אליהו שב נא פה כי יהוה שלחני הירדן ויאמר חי יהוה וחי נפשך אם אעזבך וילכו שניהם :
 8 וחמשים איש מבני הנביאים הלכו ויעמדו מנגד מרחוק ושניהם עמדו על הירדן :
 9 ויקח אליהו את אדירתו ויגלס ויכה את המים ויחצו הנה והנה ויעברו שניהם בחרב :
 10 ויהי כעברם ואליהו אמר אל אל ישע שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך ויאמר אל ישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי :
 11 ויאמר הקשית לשאול אם תראה אתי לקח מאתך יהי לך כן ואם אין לא יהיה :
 12 ויהי המה הלכים הלוח ודבר והנה רכב אש וסוסים אש ויפרדו בין שניהם ויעל אליהו בסערה השמים :

CAP. II.

ET factum est cum leuaret Dominus Heliam in commotione quasi in calum, & iuit Helias & Eliseus de Galgalis.

* Et ait Helias ad Eliseum, Sede iam hic, quia Dominus misit me usque in Bethel: & ait Eliseus, Viuit Dominus & viuit anima tua, si derelinquam te: & veniunt in Bethel.

* Et egressi sunt filij prophetarum qui in Bethel ad Eliseum, & dixerunt ei, Si iam nosti quod hodie tollit Dominus dominum tuum super caput tuum? & dixit, Et ego noui, silete.

* Et dixit Helias Eliseo, Sede iam hic, quia Dominus misit me in Hiericho: & ait Eliseus, Viuit Dominus & viuit anima tua, si derelinquam te. & venerunt in Hiericho.

* Et appropinquauerunt filij prophetarum, qui in Hiericho ad Eliseum, & dixerunt ei, Si iam nosti quod hodie tollit Dominus dominum tuum super caput tuum? & dixit, Ego noui, silete.

* Et dixit ei Helias, Sede iam hic, quia Dominus misit me usque ad Jordanem: & ait Eliseus, Viuit Dominus & viuit anima tua, si derelinquam te: & ierunt ambo.

* Et quinquaginta viri de filiis prophetarum venerunt, & steterunt e contra longè; ambo autem steterunt super Jordanem.

* Et tulit Helias pallium suum & inuoluit illud, & percussit in eo aquas, & diuisa est aqua hinc & hinc. & transierunt ambo per siccum.

* Et factum est ut transiuit, dixit Helias Eliseo, Postula quid faciam tibi antequam tollar ego à te. & dixit Eliseus, Fiat iam spiritus qui est in te dupliciter in me.

* Et dixit Helias, Rem duram dixisti in petendo: attamen si videris me recedentem à te, erit tibi sic; si autem non videris, non fiet.

* Et factum est ipsis pergentibus & loquentibus, & ecce currus ignis & equi ignis, & diuiserunt inter ambos: & assumptus est Helias in commotione usque ad calum.

β΄.

1 * Καὶ ἐγχετο ἐν τῷ ἀναγαγεῖν κύριον τὸν ἡλίαν ἐν συναίσματι ὡς εἰς τὸν ἔρανόν, & ἐπορεύθη ἡλίας & ἐλισσαί

2 ἐκ γαλαγάλων. * καὶ εἶπεν ἡλίας πρὸς ἐλισσαί, κάθου δὴ ἐνταῦθα, ὅτι κύριος ἀπέσταλκέ με ἕως βαιθήλ. καὶ εἶπεν ἐλισσαί, (ὦ κύριε & ὦ ψυχὴ σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε, & ἔρχομαι) εἰς βαιθήλ.

3 * καὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ἐν βαιθήλ πρὸς ἐλισσαί, καὶ εἶπον αὐτῷ· εἰ δὴ ἐγνώσῃς ὅτι σήμερον λαμβάνει κύριος τὸν κύριόν σου ἐπὶ δρόμῳ τῆς κεφαλῆς σου, καὶ εἶπε, καὶ γὰρ ἐγὼ ἐγνων, σιωπάτε.

4 * καὶ εἶπεν ἡλίας τῷ ἐλισσαί· κάθου δὴ ἐνταῦθα, ὅτι κύριος ἀπέσταλκέ με εἰς ἱεριχώ. καὶ εἶπεν ἐλισσαί, (ὦ κύριε & ὦ ψυχὴ σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε, καὶ ἦλθον) εἰς ἱεριχώ.

5 * & ἦλθον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ἐν ἱεριχὼ πρὸς ἐλισσαί, & εἶπον αὐτῷ· εἰ δὴ ἐγνώσῃς ὅτι σήμερον λαμβάνει κύριος τὸν κύριόν σου ἐπὶ δρόμῳ τῆς κεφαλῆς σου, & εἶπεν, ἐγὼ ἐγνων, σιωπάτε.

6 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡλίας, κάθου δὴ ἐνταῦθα, ὅτι κύριος ἀπέσταλκέ με ἕως Ἱορδάνου. καὶ εἶπεν ἐλισσαί, (ὦ κύριε & ὦ ψυχὴ σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε, & ἐπορεύθησαν) ἀμφοτέρω.

7 * καὶ πενήτηκοντα ἄνδρες ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν ἦλθον, & ἐστησαν ἑξεναντίας μακρόθεν· ἀμφοτέρω δὲ ἐστησαν ἐπὶ τῷ Ἱορδάνῳ.

8 * καὶ ἔλαβεν ἡλίας τὴν μὴλωτὴν αὐτοῦ καὶ εἴλησεν αὐτὴν, & ἐπάταξεν ἐν αὐτῇ τὰ ὕδατα, & διηρέθη τὸ ὕδωρ ἐνθεν καὶ ἐνθεν. καὶ διέβησαν ἀμφοτέρω διὰ ξηρᾶς.

9 * καὶ ἐγχετο ὡς διήλθεν, εἶπεν ἡλίας πρὸς ἐλισσαί, αἰτήσων τί ποιήσω σοι πρὶν ἢ ἀναληφθῶ αἰ με ἀπὸ σοῦ. & εἶπεν ἐλισσαί, ἡρηθήτω δὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπὶ σοὶ διὰ τὸ εἶπέν μοι.

10 * & εἶπεν ἡλίας, ἐσκλήρωσας τὴν αἰτήσασάν σου, πλὴν ἐδὴ ἴδης με ἀναλαμβάνομενον ἀπὸ σοῦ, ἔσται σοι ἕως· ἐδὴ ὅ μὴ ἴδης, ὁ μὴ γνήσιος). * καὶ ἐγχετο αὐτῶν πορευομένων & λαλοῦντων, & ἰδὲ ἄρμα πυρὸς & ἵπποι πυρὸς, &

11 διεχώρισαν ἀναμέθεν ἀμφοτέρων· καὶ ἀνελήθη ἡλίας ἐν συναίσματι ὡς εἰς τὸν ἔρανόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. II.

ET fuit cum ascendere faceret Dominus Eliahu per turbinem ad summitatem calorum, iuit Eliah & Elifagh de Gilghela.

* Et dixit Eliah ad Elifagh, Sede quæso hic, quia Dominus misit me usque in Bethel: & dixit Elifagh, Permanet ipse Dominus, & viuit anima tua, si reliquero te: & descenderunt in Bethel.

* Et exierunt discipuli prophetarum, qui erant in Bethel, ad Elifagh, & dixerunt ei, Num cognouisti quod hodie Dominus accipit dominum tuum à te? & dixit, Etiam, ego cognoui, tacete.

* Et dixit illi Eliah, Elifagh sede, quæso, hic, quia Dominus misit me in Ierihho. Et dixit, Permanet ipse Dominus, & viuit anima tua si reliquero te. Et venerunt in Ierihho.

* Et accesserunt discipuli prophetarum, qui erant in Ierihho, ad Elifagh, & dixerunt ei, Num cognouisti quod hodie Dominus accipit dominum tuum à te? & dixit, Etiam, ego cognoui, tacete.

* Et dixit ei Eliah, Sede quæso hic, quia Dominus misit me ad Iardena: Et dixit, Permanet ipse Dominus, & viuit anima tua, si reliquero te. & ambulauerunt illi ambo.

* Et quinquaginta viri de discipulis prophetarum iuerunt & steterunt e regione à longe: & ambo ipsi steterunt iuxta Iardena.

* Et accepit Eliah pallium suum & conuoluit, & percussit aquas, & diuisæ sunt huc & illuc: & transierunt ambo ipsi per siccitatem.

* Et fuit cum transissent ipsi, Eliah dixit ad Elifagh, Pete quid faciam tibi, donec non capior à te: & dixit Elifagh, Sit quæso super vnum duorum in spiritu prophetiæ tuæ mecum.

* Et dixit, Dura petiisti: si videris me dum ego capiar à te, erit tibi sic: at si non, non erit.

* Et fuit adhuc illis ambulantibus ambulando & loquentibus, & ecce currus ignei, & equi ignei separauerunt inter utrumque, & ascendit Eliah per turbinem ad summitatem calorum.

* ואלִישַׁע רָאָה וְהוּא מַצַּעֲק אֲבִי רֶכֶב
 יִשְׂרָאֵל וּפְרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֹק בִּבְגָדָיו
 וַיִּקְרַעם לְשָׁנִים קָרְעִים :
 * וַיֵּרֶם אֶת־אֲדָרְת אֱלֹהֵי אֲשֶׁר נָפְלָה מֵעָלָיו
 וַיֵּשֶׁב וַיַּעֲמֵד עַל־שַׁפְרַת הַיַּרְדֵּן :
 * וַיִּקַּח אֶת־אֲדָרְת אֱלֹהֵי אֲשֶׁר נָפְלָה מֵעָלָיו
 וַיִּכֶּה אֶת־הַמַּיִם וַיֹּאמֶר אֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי אֲפֹ־
 הוּא וַיִּכֶּה אֶת־הַמַּיִם וַיַּחֲצוּ הַנָּהָר וַהֲנוּ וַיַּעֲבֹר
 אֱלִישַׁע : * וַיִּרְאֶהוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בִּירְיָהוּ
 מִנֶּגֶד וַיֹּאמְרוּ נַחֲרֵה רוּחַ אֱלֹהֵי אֱלִישַׁע וַיָּבֹאוּ
 לִקְרֹאתוֹ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אַרְצָה :
 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה־נָא יֵשׁ־אֶת עַבְדֶּיךָ חֲמִשִּׁים
 אַנְשִׁים בְּנֵי־חֵיל יִלְכוּ־נָא וַיִּבְקְשׁוּ אֶת־אֲדֹנֶיךָ פֶּן־
 נִשְׁאוּ רוּחַ יְהוָה וַיִּשְׁלַכְהוּ בְּאֶחָד הַהָרִים אוֹ בְּאֶחָת
 הַגִּיאֹת וַיֹּאמֶר לֹא תִשְׁלַחוּ :
 * וַיַּפְּצוּ־בּו עַד־בֹּשׂ וַיֹּאמֶר שְׁלַחוּ וַיִּשְׁלַחוּ
 חֲמִשִּׁים אִישׁ וַיִּבְקְשׁוּ שְׁלֵשָׁה יָמִים וְלֹא מָצְאוּהוּ :
 * וַיֵּשְׁבוּ אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בִּירְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
 הֲלֹוא־אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם אֵל־תִּלְכוּ :
 * וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־אֱלִישַׁע הִנֵּה־נָא
 מוֹשֵׁב הָעִיר טוֹב כְּאֲשֶׁר אֲדֹנִי רָאָה וְהַמַּיִם רַעִים
 וְהָאָרֶץ מִשְׁכָּלֶת : * וַיֹּאמֶר קַחוּ־לִי צִלְחִית
 חֲדָשָׁה וְשִׁימוּ שָׁם מֶלַח וַיִּקְחוּ אֵלָיו :
 * וַיֵּצֵא אֶל־מוֹצֵא הַמַּיִם וַיִּשְׁלַךְ שָׁם מֶלַח וַיֹּאמֶר
 כֹּה־אָמַר יְהוָה רַפְּאֵתִי לַמַּיִם הָאֵלֶּה לֹא־יִהְיֶה
 מָשָׁם עוֹד מוֹת וּמִשְׁכָּלֶת : * וַיִּרְפוּ הַמַּיִם עַד
 הַיּוֹם הַזֶּה כַּדְּבַר אֱלִישַׁע אֲשֶׁר דִּבֶּר :
 * וַיַּעַל מָשָׁם בֵּית־אֵל וְהוּא עָלָה בַּדֶּרֶךְ וַנַּעֲרִים
 קִטְנִים יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וַיִּתְקַלְסוּ־בּו וַיֹּאמְרוּ לוֹ
 עֲלֵה קִרְחַ עֲלֵה קִרְחַ :

12 * Helifæus autem videbat & clamabat: Inf. 13, c
 Pater mi, pater mi, currus Israel & auriga
 eius. Et non vidit eum amplius. Appre-
 henditque vestimenta sua, & scidit illa in
 13 duas partes. * Et leuauit pallium Helix
 quod ceciderat ei. Reuersusque stetit su-
 14 per ripam Iordanis. * Et pallio Helix
 quod ceciderat ei, percussit aquas. Et di-
 xit: Vbi est Deus Helix etiam nunc? Per-
 15 cussitque aquas & diuisæ sunt huc atque
 illuc, & transiit Helifæus. * Videtes aut filij
 prophetarum qui erant in Iericho de-
 16 cixerunt: Requieuit spiritus Helix super
 Helifæum. Et venientes in occursum eius
 adorauerunt eum proni in terram:
 17 * Dixeruntque illi, Ecce cum seruis tuis
 sunt quinquaginta viri fortes, qui pos-
 sunt ire & quærere dominum tuum, ne for-
 18 tẽ tulerit eum spiritus Domini & proiec-
 rit eum in vnum montium aut in vnam
 vallium. Qui ait; Nolite mittere.
 19 * Coegeruntque eum donec acquiesce-
 ret & diceret: Mittite. Et miserunt quin-
 20 quaginta viros. Qui cum quæfissent tri-
 bus diebus, non inuenerunt.
 21 * Et reuersi sunt ad eum. At ille habi-
 tabat in Hiericho, & dixit eis: Nunquid
 non dixi vobis, Nolite mittere?
 22 * Dixerunt quoque viri ciuitatis ad
 Helifæum: Ecce habitatio ciuitatis huius
 optima est sicut tu ipse domine prospi-
 cis. sed aque pessimæ sunt & terra sterilis.
 23 * At ille ait: Afferte mihi vas nouum
 & mittite in illud sal. Quod cum attulissent;
 24 * Egressus ad fontem aquarum misit in
 illum sal, & ait: Hæc dicit Dominus: Sa-
 nauit aquas has, & nõ erit vltra in eis mors
 25 neque sterilitas. * Sanatæ sunt ergo a-
 quæ usque in diem hanc iuxta verbu He-
 26 lifæi quod locutus est. * Ascendit autem
 inde Helifæus in Bethel. Cumque ascenderet
 per viam, pueri parui egressi sunt de ciui-
 tate, & illudebant ei dicentes, Ascende
 calue, ascende calue.

תרגום יונתן

12 * ואלִישַׁע חָזַי וְהוּא מַצַּעֲק רֶבִי רֶכֶב לִיָּה לְיִשְׂרָאֵל בְּצִלְחֹתָיו מִרְחֵיכִין וּמִפְרָשָׁיו וְלֹא חָזַי עוֹד וַאֲתַקֵּף בְּלִבּוֹ שֹׁחֵי וּמִדְּקִינֹן לְתַרְזִין
 13 * וַאֲרִיב יָח שׁוֹשִׁיפָא דְּאֵלֵיהּ דְּנִפְלַח מִינִיָּה וְתִב וְקָם עַל כִּיף יִרְדָּנָא :
 14 * וַנְּסִיב יָח שׁוֹשִׁיפָא דְּאֵלֵיהּ דְּנִפְלַח מִינִיָּה וְנִסְיָב יָח שׁוֹשִׁיפָא דְּאֵלֵיהּ דְּנִפְלַח מִינִיָּה
 15 * וַאֲמַר קִבְלִי בְּעֵתִי יִי אֱלֹהֵי דְּאֵלֵיהּ אֲפֹהּ הוּא וּמִחָא יָח מִיָּא וַאֲחַפְּלִיגוּ לָכָא וּלְכָא וְעַבְדֵּי אֱלִישַׁע :
 16 * וַאֲמַרְוּ לִיָּה הָא כְּעַן אֵית עִם עַבְדֵּיךָ דְּבִירֵי וּמִקְבִּיל וַאֲמַרְוּ נַחֲת רִחְיָה דְּאֵלֵיהּ עַל אֱלִישַׁע וַאֲחֹז לְקַדְמֹתֶיהּ וּסְגִירוּ לִיָּה עַל אַרְעָא :
 17 * וַאֲתַקִּיפוּ בֵּיה עַד סָנִי וַאֲמַר שְׁלַחוּ וַיִּשְׁלַחוּ חֲמִשִּׁים גְּבֵרָא וּבְעֻזָּא חֲלֵתָא יוֹמִין וְלֹא אִשְׁכְּחוּהוּ :
 18 * וַסְּבִי לִרְחֵיָה וְהוּא יָחִיב בִּירְיָהוּ וַאֲמַר לְהוֹן הֲלֹא אָמַרְתִּי לָכֹון לֹא תִיִּלְוֹן :
 19 * וַאֲמַרְוּ אַנְשֵׁי קִרְחָא לְאֱלִישַׁע הָא כְּעַן מוֹתֵב קִרְחָא שְׁפִיר כְּמַה דְּרִיבֹנִי חָזַי וּמִיָּא בִּישִׁין וַאֲרַעָא מִתְּכֵלָא :
 20 * וַאֲמַר אֵלֵיהּ לִי צִלְחִיתָא חֲדָשָׁה וְשִׁימוּ חֲמֵן מֶלַח וַאֲחִיאוּ לִיָּה :
 21 * וַנְּפִק לְמַפְקָנָא דְּמִיָּא וְרַמָּא חֲמֵן מֶלַח וַאֲמַר כְּדָנִן אָמַר יִי אֲסִיתִי לְמִיָּא הָאֵלִילִין וְלֹא יִהְיֵא סַחֲמֵן עוֹד מוֹת וְתִכְלוּ :
 22 * וַאֲחִיאוּ מִיָּא עַד יוֹמָא דְּרִין כְּפִתְגָמָא דְּאֱלִישַׁע דְּמִלִּיל :
 23 * וְסִלִּיק מִחֲמֵן לְבִיתָאֵל וְהוּא סִלִּיק בְּאַרְחָא וַנְּתַקֵּן דְּעַרְקִין נִפְקִין מִן קִרְחָא וַאֲתַלְעִבוּ בֵּיה וַאֲמַרְוּ לִיָּה סָק קִרְחָא סָק קִרְחָא :

* Et Eliseus videbat, & ipse clamabat: 12
Pater pater, currus Israhel & eques eius. &
non vidit eum amplius. Et apprehendit Eli-
seus vestimentum suum, et scidit illud in duas
partes.

* Et leuauit pallium Helie Eliseus quod ce- 13
ciderat super eum. & reuersus est Eliseus, &
stetit super ripam Jordanis:

* Et tulit pallium Helie quod ceciderat su- 14
per eum, & percussit aquas, & non sunt diui-
se. & dixit Eliseus: Ubi est Deus Helie etiam
ipse? & percussit aquas, & diuise sunt huc &
huc: & transiit per siccum.

* Et viderunt filij prophetarum qui in Hie- 15
richo econtra reuertentem eum. & dixerunt:
Requieuit spiritus Helie super Eliseum. et ab-
ierunt in occursum ei, & adorauerunt eum su-
per terram.

* Et dixerunt ad eum: Ecce iam sunt cum ser- 16
uis tuis quinquaginta viri filij roboris: euntes
iam querant dominum tuum, ne forte tulerit
eum spiritus Domini, & proiecit eum in vnum
montium vel in vnum collium. & ait Eliseus:
Non mittetis.

* Et coegerunt eum donec erubesceret. et di- 17
xit: Mittite. & miserunt quinquaginta viros,
et quæsierunt tribus diebus, & non inuenerunt.

* Et reuersi sunt ad eum. et Eliseus sedebat 18
in Hiericho. & dixit eis: Nonne dixi vobis, Nō
eatis? * Et dixerunt viri ciuitatis ad Eli- 19
seum: Ecce iam habitatio ciuitatis huius bona,
sicut tu domine perspicias, & aquæ malæ, et ter-
ra sterilis. * Et ait Eliseus: Tollite mibi 20
hydriam nouam, & mittite ibi salem. & tulerunt ei.

* Et egressus est ad transitum a- 21
quarum, & misit ibi salem. & ait: Hæc dicit
Dominus; Sanaui aquas has: non erit amplius
indè moriens neque sterilis.

* Et sanatæ sunt aquæ usque ad diem hanc 22
iuxta verbum quod locutus est Eliseus.

* Et ascendit Eliseus indè in Bethel: et ipso 23
ascendente in via, egressi sunt pueri parui de ci-
uitate, & illudebant ei, & dicebant ei: Ascen-
de calue, ascende calue.

12 * καὶ ἐλίσσεαί ἐώρα. ὃ αὐτὸς ἐβόα, πατέρ πατέρ, ἄρμα
ἰσραὴλ καὶ ἰππὸς αὐτοῦ. ὃ οὐκ εἶδε αὐτὸν ἔτι. ὃ ἐκράτη-
σεν ἐλίσσεαί τ' ἱματίου αὐτοῦ ὃ διέρρηξεν αὐτὸ εἰς δύο.

13 * καὶ εἶλετο τὴν μηλωτὴν ἥλιου ὃ ἐλίσσεαί τὴν περικ-
λάν ἐπὶ ὤμων αὐτοῦ. καὶ ἐπέσρεψεν ἐλίσσεαί καὶ ἔστη ἐπὶ
τοῦ χεῖλους τοῦ ἰορδάνου.

14 * καὶ ἔλαβε τὴν μηλωτὴν ἥλιου, ἣ ἐπέκει ἐπὶ ὤμων
αὐτοῦ, ὃ ἐπάταξε τὰ ὕδατα, καὶ οὐ διηρέθη. ὃ εἶπεν ἐλι-
σεαί, πῶς ἐστὶν θεὸς ἥλιου ἀφ' οὗ; καὶ ἐπάταξε τὰ ὕδατα, καὶ
διηρέθη ἐν τῷ ὄρει. καὶ ἦλθε διὰ ξηρῶς.

15 * καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ὃ ἐν ἱερικῶν ὤξε-
ναντίας ἀνασρέφοντα αὐτὸν. καὶ εἶπον, ἐπὶ ὁδοῦ ἀπέπαυται τὸ
πνεῦμα ἥλιου ἐπὶ ἐλίσσεαί. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς σωθῆ-
τησιν αὐτοῦ, ὃ προσκυμῶν ἦσαν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν γῆν.

16 * καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, ἰδοὺ δὴ εἰσι μὲν τῶν παίδων σου
πεντήκοντα ἀνδρες υἱοὶ δ' ὑνιάμεως, πορεύσιντες δὲ ἡζη-
τήσάτωσαν τὸν κύριόν σου, μήποτε ἦρκεν αὐτὸν πνεῦμα κυ-
ρίου, ὃ ἐξερύσῃ αὐτὸν ἐκ τῶν ὁρέων ἢ ἐπὶ ἑνὶ τῶν βε-
νῶν. καὶ εἶπεν ἐλίσσεαί, οὐκ ἀποσελεύετε.

17 * καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν ἕως ἡγεμῆτο. καὶ εἶπεν, ἀ-
ποσεύλατε. καὶ ἀπέσειλκεν πενήκοντα ἀνδρας, καὶ ἐζη-
τήσαν τρεῖς ἡμέρας, ὃ οὐχ εὗρον.

18 * καὶ ἀνέσρεψαν πρὸς αὐτὸν. ὃ ἐλίσσεαί ἐκάθητο ἐν
ἱερικῶν, ὃ εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ εἶπον ὑμῖν μὴ πορεύεσθε;

19 * καὶ εἶπον οἱ ἀνδρες τὴ πόλιν πρὸς ἐλίσσεαί, ἰδοὺ δὲ ἡ
ἡ κατέκρησεν τῆς πόλεως ταύτης αἰσθή, καὶ τὸς σὺ κύριος ὁ-
ρεῶς, ὃ τὰ ὕδατα ποιεῖς, καὶ ἡ γῆ ἀτεκνουμένη.

20 * καὶ εἶπεν ἐλίσσεαί, λάβετε μοι ὑδρίσκην καὶ κινῶν, καὶ
ἐμβάλετε ἐκεῖ ἅλας. ὃ ἔλαβον αὐτοῖς.

21 * καὶ ὤξηλκεν ἐπὶ τὴν διέξοδον τῶν ὑδάτων, καὶ ἐρ-
ύψεν ἐκεῖ τὸ ἅλας. καὶ εἶπεν, τάδε λέγει κύριος, ἰα-
μαί τὰ ὕδατα ταῦτα. οὐκ ἔσται ἐπὶ ἐκεῖθεν ἀποθνήσκων καὶ
ἀτεκνουμένη.

22 * καὶ ἰάθη τὰ ὕδατα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ τὸ ῥῆ-
μα ὃ ἐλάλησεν ἐλίσσεαί.

23 * καὶ ἀνέβη ἐλίσσεαί ἐκεῖθεν εἰς βαιθήλ, ὃ αὐτὸς ἀνα-
βαίνοντος ἐν τῇ ὁδῷ, ὤξηλκε παιδάριον μικρὸν ἐκ τῆς πό-
λεως, καὶ κατέπαυζεν αὐτὸν, ὃ ἐλεγον αὐτοῖς, ἀνάβαινε φα-
λακρέ, ἀνάβαινε φαλακρέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et Elifagh videbat, idemque clamabat: Magister mi, magister mi, qui melior erat ipsi Israhel oratione sua, curribus & equitibus. & non vidit illum amplius: & apprehendit vestimenta sua, & scidit illa in duas scissuras.

13 Et sustulit pallium Eliah quod deciderat ab illo, & rediit & stetit iuxta ripam Iardena.

14 Et accepit pallium Eliah quod deciderat ab illo, & percussit aquas, & dixit: Suscipe petitionem meam Domine Deus Eliah etiam ipse: & percussit aquas, & diuise sunt huc & illuc, & transiit Elifagh.

15 Et viderunt eum discipuli prophetarum qui erant in Ierihho è regione, & dixerunt: Descendit spiritus Eliah super Elifagh. & venerunt in occursum eius, & incuruati sunt ei super terram.

16 Et dixerunt ei: Ecce nunc sunt cum seruis tuis quinquaginta viri filij virtutis; eant quæro & quærant dominum tuum; fortasse tulit illum spiritus à Domino, & proiecit illum in vnum ex montibus, aut in vnam ex vallibus. & dixit: Ne mittatis.

17 Et inualuerunt in eum vsque multum. & dixit: Mittite. & miserunt quinquaginta viros, & quæsierunt tribus diebus, & non inuenerunt illum.

18 Et redierunt ad eum, & ipse habitabat in Ierihho. & dixit illis: Nonne dixi vobis, ne eatis?

19 Et dixerunt homines ciuitatis ad Elifagh: Ecce nunc habitatio vrbs pulcher-
rima, sicut dominus meus videt; sed aquæ sunt malæ & terra orbatrix.

20 Et dixit: Adferre mihi phialam nouam, & po-
nite in ea sal. & attulerunt ei.

21 Et exiit ad exitum aquarum, & coniecit ibi sal, & dixit: Sic dixit Dominus: Sanaui aquas istas, & non erit indè amplius mors & orbitas.

22 Et sanatæ sunt aquæ vsque in diem hanc, iuxta verbum Elifagh quod locutus est.

23 Et ascendit indè in Bethel: & ipso ascendente per viam pueri paruuli exierunt ex vrbe, & irriserunt eum, & dixerunt ei: Ascende calue, ascende calue.

* וַיִּפֹּן אַחֲרָיו וַיֵּרָאם וַיִּקְלָלם בְּשֵׁם יְהוָה וַתֵּצֵאנָה
שְׁתֵּי יָסָדִים מִן הָעֵר וַתִּבְקַעְנָה מֵהֶם אַרְבָּעִים
וּשְׁנַיִל דָּרִים :
* וַיֵּלֶךְ מֶשֶׁם אֶל-הָר הַכְּרִמֶּל וּמֶשֶׁם שָׁב שְׁמֶרֶון :

ג

* וַיְהוֹרֵם בֶּן-אַחָאב מֶלֶךְ-עַל-יִשְׂרָאֵל בְּשְׁמֶרֶון
בְּשָׁנָה שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לַיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
שְׁתֵּי עָשָׂר שָׁנָה :
* וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָי יְהוָה רַק לֹא כָאָבִיו וּכְאָמוֹ
וַיִּסֹּר אֶת-מִצְבַּת הַבַּעַל אֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו :
* רַק בַּחֲטָאוֹת יָרְבֵּעַם בֶּן-נִבְט אֲשֶׁר-הִחֲטִיא אֶת-
יִשְׂרָאֵל דָּבָק לֹא-סָר מִמֶּנָּה :
* וּמִיָּשַׁע מֶלֶךְ-מוֹאָב הָיָה נִקְרָה וְהָשִׁיב לְמֶלֶךְ-
יִשְׂרָאֵל מֵאֶה-אַלְפָּה כְּרִים וּמֵאֶה אַלְפָּה אֵילִים צֶמֶר :
* וַיְהִי כְּמוֹת אַחָאב וַיַּפְשַׁע מֶלֶךְ מוֹאָב בְּמֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל :
* וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ יְהוֹרֵם בַּיּוֹם הַהוּא מִשְׁמֶרֶון
וַיִּפְקֹד אֶת-כָּל-יִשְׂרָאֵל :
* וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל-יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ-יְהוּדָה לֵאמֹר
מֶלֶךְ מוֹאָב פָּשַׁע בִּי הִתְלַךְ אֵתִי אֶל-מוֹאָב לְמַלְחָמָה
וַיֹּאמֶר אֶעֱלֶה כִּמְנִי בְּמוֹד כְּעָמִי כְּעָמְךָ בְּסוּסֵי
בְּסוּסֶיךָ :
* וַיֹּאמֶר אֵי-זֶה הַדֶּרֶךְ נֵעֲלֶה וַיֹּאמֶר דֶּרֶךְ מִדְבָּר
אֲדוֹם :
* וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ יְהוּדָה וּמֶלֶךְ אֲדוֹם
וַיִּסְבּוּ דֶּרֶךְ שִׁבְעָה יָמִים וְלֹא-הָיָה מַיִם לַמַּחֲנֶה
וּלְבַהֲמוֹתָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם :
* וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵהָהּ בִּי-קִרָא יְהוָה לְשִׁלְשֵׁת
הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה לְתֵת אוֹתָם בְּיַד מוֹאָב :

24 * Qui cum respexisset, vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini. Egressique sunt duo viri de saltu, & lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros.

25 * Abiit autem inde in montem Carmeli, & inde reuersus est in Samariam.

CAP. III.

1 Ioram verò filius Achab regnauit super A Israel in Samaria, anno decimo octauo Iosaphat regis Iudæ. Regnauitque duodecim annis.

2 * Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus & mater. tulit enim statuas Baal quas fecerat pater eius:

3 * Veruntamen in peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, adhæsit, nec recessit ab eis.

4 * Porro Mesa rex Moab nutrebat pecora multa, & soluebat regi Israel centum millia agnorum, & ceterum millia arietum cum velleribus suis.

5 * Cumque mortuus fuisset Achab, preuaricatus est foedus quod habebat cum rege Israel.

6 * Egressus est igitur rex Ioram in die illa de Samaria, & recensuit vniuersum Israel.

7 * Misitque ad Iosaphat regem Iuda dicens: Rex Moab recessit à me. veni mecum contra eum ad prælium. Qui respondit: Ascendam. qui meus est, tuus est: populus meus populus tuus, & equi mei & equi tui.

8 * Dixitque: Per quam viam ascendemus? At ille respondit: Per desertum Idumæ.

9 * Perrexerunt igitur rex Israel & rex Iuda, & rex Edom, & circuierunt per viam septem dierum, nec erat aqua exercitui & iumentis quæ sequebantur eos.

10 * Dixitque rex Israel: Heu, heu, heu, congregauit nos Dominus tres reges, vt traderet in manu Moab.

תרגום יונתן

24 ואחפני לאחוריהו ויחונקו ולטינו בשמא דיי ונפקא תרתין דובין מן חורשא ובוצא מנהון ארבעין ותרין ינקין :
25 ואזל מחמן לטור כרמל ומחמן חב לשמרון :

ג

1 ויהורם בר אחאב מלך על ישראל בשמרון בשנת תמניא עשרי ליהושפט מלך שבטא דבית יהודה ומלך תרתא עשרי שנין :
2 ועבד דביש קדם ויי לחוד לא כאבוי וקאמיה ואערי ית קמרת בעלא דעבד אבוי :
3 לחוד בחובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל אתרעי לא סטא מינהון :
4 ומישע מלכא דמואב הוה מרי גיתא ומתיב תקרבתא למלכא דישראל שנא בשנא מאה אלפין תורין דפסמא ומאה אלפין דיקרין דרעיא :
5 והוה כד מית אחאב ומרד מלכא דמואב במלכא דישראל :
6 ונפק מלכא יהורם ביומא ההוא משמרון ומנא ית כל ישראל :
7 ואזל ושלח לוח יהושפט מלך שבטא דבית יהודה למימר מלכא דמואב מרד בי חמיו לוח עמי לוח מואב לקרבא ואמר איסק אנא כותך עמי כעמך סוסותי כסוסותך :
8 ואמר באידא ארתא נסק ואמר אורח מדברא דאדום :
9 ואזל מלכא דישראל ומלכא דיהודה ומלכא דאדום ואסחרו מלך שבעה יומין ולא הוה מיא למשריתא ולבעירא דעמחון :
10 ואמר מלכא דישראל ווי ארי ומין ויי להלחא מלכא דאילין למסר יתהון ביד מואב :

* Et respexit post se, & vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini. & egressi sunt duo viri de saltu, et lacerauerunt ex eis quadraginta & duos pueros.

* Et transiit indè in montem Carmeli, et inde reuersus est in Samariam.

CAP. III.

ET Foram filius Achaab regnavit in Israel in Samaria in octauo decimo anno Josaphat regis Juda. & regnavit duodecim annis:

* Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus & mater sua. & amovit statuas Baal, quas fecit pater eius:

* Veruntamen in peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, adhæsit, et non recessit ab eis.

* Et Mesa rex Moab erat habens pecora: & erat afferens tributum, et reddens regi Israel centum millia agnorum, et centum millia arietum in vellerebus.

* Et factum est postquam mortuus est Achaab, prævaricatus est Moab in Rege Israel.

* Et egressus est Foram rex Israel de Samaria in die illa, & recensuit Israel.

* Et abiit & misit ad Josaphat regem Iudæ, dicens: Rex Moab prævaricatus est in me, si ibis mecum contra Moab in prælium? & dixit; Ibo: similis tibi, similis mihi; & ut populus tuus, populus meus; & ut equi tui, equi mei.

* Et dixit: Qua via ascendemus? & dixit: Via deserti Edom.

* Et abiit rex Israel, & rex Iudæ, & rex Edom, & ibant circumdantes viam septem dierum, & non erat aqua castris & iumentis quæ erant in pedibus eorum.

* Et dixit rex Israel: Heu, quia vocauit Dominus tres reges istos, ut traderet eos in manu Moab.

* καὶ ἐξέβλεψεν ὀπίσω αὐτὸν, καὶ εἶδεν αὐτοὺς, καὶ κατέραυνεν αὐτοὺς ἐν ὀνόματι κυρίου. καὶ ἐξῆλθον δύο ἄρκτοι ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ ἀνέρρηξαν ἐξ αὐτῶν τεσσαράκοντα καὶ δύο παῖδας.

* καὶ διήλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέστρεψεν εἰς Σαμαρείαν.

γ.

* Καὶ ἰωραμ υἱὸς ἀχαάβ ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ ἐν ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτῳ ἰωσαφάτ βασιλέως ἰούδα. καὶ ἐβασίλευσεν δώδεκα ἔτη.

* καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, πλεονούως ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. καὶ μετέστησε τὰς στήλας τοῦ βαάλ, αἷς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

* πλεονούως ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ἰερβοάμ υἱοῦ ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε ἐν Ἰσραὴλ, ἐκολλήθη, καὶ οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν.

* καὶ μετὰ βασιλὺς μωάβ λῶν κηθ, καὶ λῶ φέρων φόρον, καὶ Ἰθιζρέφω τῷ βασιλεῖ Ἰσραὴλ ἑκατὴν χιλιάδας ἀρνῶν, καὶ ἑκατὴν χιλιάδας κριῶν Ἰθιπόκων.

* καὶ ἐχρύετο τὸ λῆστον αὐτοῦ ἀχαάβ, ἠθέτησεν μωάβ ἐν βασιλείᾳ Ἰσραὴλ.

* καὶ ἐξῆλθεν ἰωραμ ὁ βασιλὺς Ἰσραὴλ ἐκ Σαμαρείας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐπεσκέψατο τὸν Ἰσραὴλ.

* καὶ ἐπορεύθη καὶ ἀπέστειλεν πρὸς ἰωσαφάτ βασιλέα ἰούδα λέγων, βασιλὺς μωάβ ἠθέτησεν ἐν ἐμοί, ἐπορεύσῃ μετ' ἐμοῦ Ἰθι μωάβ εἰς πόλεμον, καὶ εἶπεν, πορεύσθαι ὁμοίος σοι, ὁμοίος ἐμοί, καὶ ὡς ὁ λαός σου ὁ λαός μου, καὶ ὡς ἡ ἵπποι σου ἡ ἵπποι μου.

* καὶ εἶπεν, ποῖα ὁδὸς ἀναβήσομεθα; καὶ εἶπεν, ὁδὸν ἐρήμου ἐδώμ.

* καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλὺς Ἰσραὴλ καὶ ὁ βασιλὺς ἰούδα καὶ ὁ βασιλὺς ἐδώμ, καὶ ἐπορεύοντο κυκλουῦντες τὴν ὁδὸν ἐπὶ ἡμερῶν, καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ τῇ παρεμβολῇ καὶ τοῖς κτήνεσι τοῖς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν.

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλὺς Ἰσραὴλ, ὦ, ὅτι κέκληκεν κύριος τὸν τρεῖς βασιλεῖς τοῦτοῦ πρᾶξαι αὐτῷ εἰς χεῖρα μωάβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Et respexit post se & vidit illos, & maledixit illis in nomine Domini. & exierunt duo viri de filia, & ruperunt ex illis quadraginta & duos pueros.

Et abiit indè in montem Charmela, & indè rediit in Somron.

CAP. III.

ET Iehoram filius Ahhab regnavit super Israel in Somron, anno octauo decimo Iehosaphat regis tribus domus Iehudah: & regnavit duodecim annis.

* Et fecit quod malum erat ante Dominum: veruntamen non sicut pater eius & sicut mater eius, & abstulit statuam Baghal quam fecerat pater eius.

Israel, complacuit sibi, nec declinavit ab illis.

munus regi Israel singulis annis, centum millia boum saginæ, & centum millia agnorum pascuæ.

Et fuit cum mortuus esset Ahhab, rebellavit rex Moab in regem Israel.

Et iuit & misit ad Iehosaphat regem tribus domus Iehudah, dicendo: Rex Moab rebellavit in me; non venies mecum contra Moab in bellum? & dixit: Ascendam ego sicut tu, populus meus sicut populus tuus, equi mei sicut equi tui.

Et dixit: Per quam viam ascendemus? & dixit: Per viam deserti Edom.

Et iuit rex Israel & rex Iehudah & rex Edom, & circuierunt iter septem dierum, & non fuerunt aquæ exercitui & iumentis quæ erant cum illis.

Et dixit rex Israel: Heu quia vocauit Dominus tres reges istos, ut traderet eos in manum regis Moab.

* ויאמר יהושפט האין פה נביא ליהוה ונדרשה
 את יהוה מאותו ויען אחד מעבדי מלך ישראל
 ויאמר פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי
 אליהו :
 * ויאמר יהושפט יש אותו דבר יהוה וירדו אליו
 מלך ישראל ויהושפט ומלך אדום :
 * ויאמר אלישע אל מלך ישראל מר לי ולך
 לך אל נביאי אביך ואל נביאי אמך ויאמר לו
 מלך ישראל אל כי קרא יהוה לשלשת המלכים
 האלה לתת אותם ביד מואב :
 * ויאמר אלישע חי יהוה צבאות אשר עמדתני
 לפני כי לולי פני יהושפט מלך יהודה אני נשא
 אם אביט אליך ואם אראך :
 * ועתה קחו לי מנגן והירה כנגן המנגן ותהי
 עליו יד יהוה :
 * ויאמר כזה אמר יהוה עשור הנחל הזה
 גבים גבים :
 * כי כה אמר יהוה לא תראו רוח ולא תראו
 גשם והנחל ההוא ימלא מים ושתיתם אתם
 ומקניכם ובהמתכם :
 * ונקל זאת בעיני יהוה ונתן את מואב
 בידכם :
 * והביתם כל עיר מבצר וכל עיר מבחור וכל
 עץ טוב תפילו וכל מעיני מים תסתמו וכל החלקה
 הטובה תכאבו באבנים :
 * ויהי בבקר בעלות המנחה והנה מים באים
 מדרך אדום ותמלא הארץ את המים :
 * וכל מואב שמעו כי עלו המלכים להלחם בם
 ויצעקו מכל חגר חגרה ומעלה ועמדו על
 הגבול :

* Et ait Iosaphat : Estne hic propheta
 Domini , vt deprecemur Dominum per
 eum? Et respondit vnus de seruis regis Is-
 rael : Est hic Helisæus filius Saphat , qui
 fundebat aquam super manus Helia.
 * Et ait Iosaphat : Est apud eum sermo
 Domini. Descenditque ad eum rex Israel,
 & Iosaphat rex Iuda, & rex Edom.
 * Dixit autē Helisæus ad regem Israel:
 Quid mihi & tibi est? Vade ad prophetas
 patris tui & matris tuæ. Et ait illi rex Is-
 rael: Quare congregauit Dominus tres re-
 ges hos, vt traderet eos in manus Moab?
 * Dixitq; ad eum Helisæus: Viuit Do-
 minus exercituum in cuius conspectu sto,
 quod si non vultum Iosaphat regis Iudæ
 erubescerem, non attendissem quidem te,
 C nec respexissem.
 * Nunc autem adducite mihi psalterem.
 Cumque caneret psalteres, facta est super
 eum manus Domini.
 * Et ait: Hæc dicit Dominus; Facite al-
 ueum torrentis huius fossas & fossas.
 * Hæc enim dicit Dominus : Non vi-
 debitis ventum neque pluuiam, & alueus
 iste replebitur aquis, & bibetis vos & fa-
 milia vestra, & iumenta vestra.
 * Parumque est hoc in conspectu Do-
 mini, insuper tradet etiam Moab in ma-
 nus vestras.
 * Et percutietis omnem ciuitatem mu-
 nitam, & omnem urbem electam, & vni-
 uersum lignum fructiferum succidetis,
 cunctosque fontes aquarum obturabitis,
 & omnem agrum egregium operietis la-
 pidibus.
 * Factum est igitur manè,
 quando sacrificium offerri solet, & ecce a-
 quæ veniebant per viam Edom. & reple-
 ta est terra aquis.
 * Vniuersi autem Moabitæ audientes
 quod descendissent tres reges, vt pugna-
 rent aduersum eos, conuocauerunt om-
 nes qui accincti erant balteo desuper, &
 steterunt in terminis.

תרגום יונתן

* ויאמר יהושפט הלית כא נביא דיי ונשאל ית פתגמיה דיי מיניה ואתיב חד מעבדי מלכא ד' ישראל ואמר הכא אלישע בר שפט
 דשמיש יח אליהו :
 * ויאמר יהושפט איח עמיה פתגמא דיי ונחתו לוחיה מלכא ד' ישראל ויהושפט ומלכא ד' אדום :
 * ויאמר אלישע למלכא ד' ישראל מה לי ולך אזיל לנת נבייא ד' אבון ולות נבייא אימך ואמר ליה מלכא ד' ישראל בבועו לא תדבר חובי
 דשעתא והוא בעי עלנא רחמין ארי ומין יי לחלחא מלכיא האילין למססר יתחון בידא דמואב :
 * ויאמר אלישע קניי הוא יי צבאות דמשמשנא קדמותי ארי אילתפון אפי יהושפט מלך שיבטא דבית יהודה אנה נסיב אם
 אסתפל כך ואם אחזינך :
 * וכען איחו לי גברא דידע לנגנא בכינרא והוי כד מנגן דמנגן ושריא עלוחי רוח נבואה סן קדם יי :
 * ואמר כדנן אמר יי יתעביר נחלא תדין פצידין פצידין :
 * ארי כדנן אמר יי לא תחזון רוחא ולא תחזון מטרא ונחלא תהוא יתמלי מיא ותשתון אתון וגיתוכון ובעירכוון :
 * וקלילא דא קדם יי וימסר ית מואבא בידכוון :
 * ותחזון כל כרך תקיף וכל קריא כריכא וכל אילן ד' יא תעקרון וכל מבעי מיא תסתמוון וכל אחסנתא שפירחא תסומון באבניא :
 * ותורה בעפרא כמיסק מנחתא ותא מיא אתון מאורח אדום ותמליא את ארעא ית מיא :
 * וכל מואבא שמעו ארי סליקו מלכיא לאגחא קרבא בהון ואתכנישו מכל אסירי סיפא ולעילא וקמו על תחומא :

* Et ait Iosaphat ad eum: Si est hic propheta Domini, et consulemus Dominum per eum? & respondit unus de seruis regis Israel, & ait: Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquam super manus Helie.

* Et ait Iosaphat: Est in eo sermo Domini? & descendit ad eum rex Israel, & Iosaphat rex Iuda, & rex Edom.

* Et dixit Eliseus ad regem Israel: Quid mihi & tibi? vade ad prophetas patris tui & ad prophetas matris tue. & ait ei rex Israel: Nunquid vocauit Dominus tres reges istos, vt traderet eos in manus Moab?

* Et dixit Eliseus: Viuit Dominus exercituum cui adfui coram eo, quod si non vultum Iosaphat regis Iuda ego accipiam, si aspexissem ad te vel vidissem te.

* Et nunc accipite mihi psalterium. et factum est vt caneret psalter, & facta est super eum manus Domini.

* Et ait: Hec dicit Dominus: Facite torrentem hunc fossas fossas:

* Quia hec dicit Dominus: Non videbitis ventum, neque videbitis pluuiam: & torrentes iste replebitur aqua, & bibetis vos & castra vestra, & possessiones vestra, & iumenta vestra.

* Et leue hoc in conspectu Domini: & dabit Dominus Moab in manus vestras.

* Et percutietis omnem ciuitatem munitam, & omnem urbem electam, & vniuersum lignum bonum succidetis, & omnes fontes aque obturabitis, & omnem partem bonam inutilem reddetis in lapidibus.

* Et factum est in matutino quum ascendebat sacrificium: & ecce aquæ veniebant de via Edom, & repleta est terra aquis.

* Et vniuersa Moab audiuit quod ascendebant reges vt pugnarent contra eos: & clamauerunt de omni accincto balteum & desuper: & steterunt in termino.

* Ὡς εἶπεν Ἰωσαφάτ πρὸς αὐτόν, εἴ ἐστιν ἐν ταῦθα προφήτης τοῦ κυρίου, καὶ ἐπερωτήσομεν τὸν κύριον διὰ αὐτοῦ; καὶ ἀπεκρίθη εἰς τῶν παίδων τοῦ βασιλέως Ἰσραὴλ. καὶ εἶπεν, ἐστὶν ἐν ταῦθα Ἐλισαῖ υἱὸς σαφάτ, ὃς ἐπέχετο ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἡλίου.

* καὶ εἶπεν Ἰωσαφάτ, ἐστὶν ἐν αὐτῷ ῥῆμα κυρίου; καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν βασιλεὺς Ἰσραὴλ καὶ Ἰωσαφάτ βασιλεὺς Ἰούδα καὶ ὁ βασιλεὺς ἐδῶμ.

* καὶ εἶπεν Ἐλισαῖ πρὸς τὸν βασιλέα Ἰσραὴλ, τί ἐμοὶ καὶ σοί; δεῦρ πρὸς τοὺς προφῆτας τοῦ πατρός σου καὶ πρὸς τοὺς προφῆτας τῆς μητρός σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, μὴ ὅτι κέκληκε κύριος τοὺς τρεῖς βασιλεῖς τούτους τοῦ παραδουναὶ αὐτοὺς εἰς χεῖρας μωάβ;

* καὶ εἶπεν Ἐλισαῖ, ὅτι κύριος τῶν δυνάμεων ὧ παρῆσθαι ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅτι εἰ μὴ πρὸς ὅσον τοῦ Ἰωσαφάτ βασιλέως Ἰούδα ἐγὼ λαμβάνω, εἰς ἐβλεψα πρὸς σὲ ἢ εἰδὼν σε.

* καὶ νῦν λάβετέ μοι ψάλλοντα. καὶ ἐχρῆτο ὡς ἐψάλλεν ὁ ψάλλων, ὅτε ἐγένετο ἐπ' αὐτοῦ χεῖρ κυρίου.

* καὶ εἶπεν, τάδε λέγει κύριος, ποιήσατε τὴν χεῖμαρρυν τοῦτον βοθύνους βοθύνους.

* ὅτι τάδε λέγει κύριος, ὅς ὃς πνεῦμα, οὔτε μὴ ἴδετε ὑετόν. καὶ ὁ χεῖμαρρυν οὗτος πληθήσεται ὕδατος, καὶ πίεσθε ὑμεῖς καὶ αἱ παρεμβολαὶ ὑμῶν, καὶ αἱ κτήσεις ὑμῶν καὶ τὰ κτήνη ὑμῶν.

* καὶ κοῦφον τοῦτο ἐνώπιον κυρίου, καὶ δώσει κύριος τὴν μωάβ εἰς χεῖρας ὑμῶν.

* καὶ πατάξετε πᾶσαν πόλιν ὀχυρὰν καὶ πᾶσαν πόλιν ἐκλεκτήν, ὅτι πᾶν ξύλον ἀγαθὸν καταβαλεῖτε, καὶ πᾶσας πηγὰς ὕδατος ἐμφράξετε, καὶ πᾶσαν μερίδα ἀγαθὴν ἀχρεώσετε ἐν λίθοις.

* καὶ ἐχρῆτο ἐν τῇ πρωΐᾳ ἀναβαινούσης τῆς θυσίας, καὶ ἰδοὺ ὕδατα ἦρχετο ἐξ ὁδοῦ ἐδῶμ, καὶ ἐπλήθη ἡ γῆ τῶν ὕδατων.

* καὶ πᾶσα μωάβ ἤκουσεν ὅτι ἀνέβησαν οἱ βασιλεῖς πολεμῆσαι αὐτούς, καὶ ἐβόησαν ἐκ παντὸς ὡρυζωννυμένου ὡρυζώνου καὶ ἐπάνω, καὶ ἐσησαν ἐπὶ τοῦ ὁρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et dixit Iehosaphat: An non hic est propheta Domini, vt interrogemus verba Domini per eum? & respondit vnus de seruis regis Israel, & dixit: Hic est Elifagh filius Sephat, qui ministrabat Eliah.

" Et dixit Iehosaphat: Est cum illo verbum Domini. & descenderunt ad eum rex Israel, & Iehosaphat, & rex Edom.

" Et dixit Elifagh regi Israel: Quid mihi & tibi? vade ad prophetas patris tui, & ad prophetas matris tuæ. & dixit ei rex Israel: Obsecro, ne memineris peccata temporis huius: roga pro nobis misericordiam, quia vocauit Dominus tres reges istos, vt traderet eos in manum Moab. " Et dixit Elifagh: Permanet ipse Dominus Tzebaoth ante quem ministro, quod nisi faciem Iehosaphat regis tribus domus Iehudah ego susceperem, si contemplerer te & viderem te.

" Et nunc adducite mihi virum qui norit psallere cithara. & fuit psallente illo qui psallebat, mansit super illum spiritus prophetiæ à Domino. " Et ait: Sic dixit Dominus, Fiant in valle hac fossæ & fossæ. " Quia sic dixit Dominus: Non videbitis ventum, nec videbitis pluuiam, & vallis hæc implebitur aquis: & bibetis vos & greges vestri & iumenta vestra.

" Et leue hoc est ante Dominum, & tradet Moabæos in manum vestram.

" Et percutietis omnem arcem fortem, & omnem urbem munitam, & omnem arborem pulchrâ euelletis, & omnes scaturigines aquarum obturabitis, & omnem possessionem elegantem operietis lapidibus.

" Et fuit in aurora cum offertur oblatio, ecce aquæ veniebant de via Edom, & impleta est terra aquis.

" Et omnes Moabæi audierunt quod ascendissent reges ad ineundum bellum in eos; & congregauerunt se ex omnibus accingentibus se gladio & supra, & steterunt in termino:

* וישבימו בכפר ויה שמש ורחה על המים ויראו
 מואב מנגד אר המים אדמים כדם :
 * ויאמרו דם זה החרב נחרבו המלכים ויכו איש
 אר רעהו ועתה לשלל מואב :
 * ויבאו אל מחנה ישראל ויקמו ישראל ויכו את
 מואב וינסו מפניהם ויכו כה ורחות את מואב :
 * והערים יהרסו וכל חלקה טובה ישליכו איש
 אבנו ומלאוה וכל מעין מים יסתמו וכל עץ טוב
 יפילו עד השאיר אבניה בקיר חרש ויסקבו
 הקלעים ויכוה :
 * וירא מלך מואב כי חזק ממנו המלחמה ויקח
 אותו שבע מאור איש שלף חרב להבקיע אל
 מלך אדום ולא יכלו :
 * ויקח אר בנו הבכור אשר ימלך תחתיו
 ויעלהו עלה על החמה ויהי קצף גדול על
 ישראל ויסעו מעליו וישבו לארץ :

ד

* ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה
 אל אלישע לאמר עבדך איש מות ואתה ידעת
 כי עבדך היה ירא את יהוה והנשה בא לקחת
 אר שני ילדי לו לעבדים :
 * ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגירי לי
 מה יש לך בבית ותאמר אין לשפחתך כל בבית
 כי אם אסוד שמן :
 * ויאמר לךי שאל לך כלים מן החוץ מאר
 כל שבינכי כלים רקים אל תמעיטי :
 * ובאת וסגרת הדלת בעדך ובעד בנך ויצקת
 על כל הכלים האלה והמלא תסיעי :
 * ותלך מאתו ותסגר הדלת בעדה ובעד בניה
 הם מגשים אליה והיא מיצקת :

* Primoq; manè surgentes, & orto iam sole
 ex aduerso aquarū viderunt Moabitę ecō-
 tra aquas rubras quasi sanguinem: * Dixe-
 Druntque: Sanguis gladij est. pugnauerunt
 reges contra se, & cæsi sunt mutuò. nunc
 * perge ad prædam, Moab. * Perrexeruntque
 in castra Israel. Porro confurgens Israel p-
 cussit Moab, at illi fugerunt coram eis. ve-
 nerunt igitur qui vicerāt, & percusserunt
 * Moab, * Et ciuitates destruxerunt, & omnē
 agrum optimum, mittentes singuli lapi-
 des, repleuerūt, & vniuersos fontes aqua-
 rum obturauerunt, & omnia ligna fructi-
 fera succiderunt, ita vt muri tantū fictiles
 remanerent. & circūdata est ciuitas à fun-
 dibulariis, & magna ex parte percussa.
 * Quod cū vidisset rex Moab pualuisse
 scilicet hostes, tulit secum septingētos vi-
 ros educentes gladios, vt irrumperent ad
 * regem Edō, & non potuerunt. * Arripien-
 que filium suum primogenitum, qui re-
 gnaturus erat pro eo, obtulit holocaustū
 super murum, & facta est indignatio ma-
 gna in Israel. Statimque recesserunt ab eo,
 & reuerfi sunt in terram suam.

CAP. IIII.

* M Vlier autem quedam de vxoribus p-
 phetarum clamabat ad Helifæū, di-
 cens: Seruus tuus vir meus mortuus est, &
 tu nosti quia seruus tuus fuit timēs Dñm.
 Et ecce creditor venit vt tollat duos filios
 meos ad seruiendū sibi. * Cui dixit Heli-
 fæus: Quid vis vt faciā tibi? dic mihi. quid
 habes in domo tua? At illa respondit: Nō
 habeo ancilla tua quicquā in domo mea,
 nisi parum olei quo vngar. * Cui ait: Vade
 pete mutuò ab omnibus vicinis tuis vasa
 vacua non pauca: * Et ingredere & claude
 ostium tuum, cū intrinsecus fueris tu &
 filij tui, & mitte indē in omnia vasa hæc,
 & cū plena fuerint, tolles. * Iuit itaque
 mulier & clausit ostium super se & super
 B filios suos. illi offerebant vasa, & illa in-
 fundebat.

Inf. cod.

תרגום יונתן

* ואקרימו בצפרא ושמשא נחרת על מים וחוז מואבאי מקביל ית מים סומקין כדמא :
 * ואמרו דמא דין אתגראת אתגריאו מלכוא וקטלו גבר ית חבריה וכען פוקו לביתא מואבאי :
 * ואתו למשריתא דישראל וקמו ישראל ומוחו ית מואבאי ואפכו מן קרמיהון ומוחו בהון וקטלו ית מואבאי :
 * וכל אחסנא שפירחא רמו גבר ית אבניה ומלאוה וכל מבועי מים סתמו וכל אילן דיאי עקרו עד ולא אשתארת אבנא בקרחא ולא פגרותא
 ואסתחרו קלעיא ומחיותא :
 * וחוז מלכא דמואב ארי תקיפו מיניה עברי קרבא ודבר עמיה שבע מאה גברא שלפי סיפא לאפנאה
 * ונסבו ית בריה בוכרא דעתיד דמלך חחוחיה ואסקיה עלמא על שורא וחוה רגו רב על ישראל
 * ואיסתלקו מיניה וכוו לארעא דישראל :
 * ואחתת חרא סנשי תלמידי נבייא מצוחא קדם אלישע למימר עבדך עובדיה בעלי מית ואה ידעת ארי עבדך חור דחיל מן קדם יי
 * וקען רשיא אתא למדבר ית חרין בני ליה לעבדין :
 * כל מדעם בביתא אלהן סנא דמשחא :
 * ואתהין ותגיפין רשא באפיך ובאפי ברך ותיקין על כל מנא האליו ומנא דאחמלי חסלקין :
 * ואולת מלוחיה ואגפת דשא באפה ובאפי בנתא אינן מקרבין לה מנא והיא מריקא משחא :

* Et surrexerūt manē, & sol ortus est aduer-
sus aquas. & vidit Moab aquas econtra ru-
bras quasi sanguinem.

* Et dixit: Sanguis iste gladij. pugnaverunt
reges, & percussit unusquisque proximum e-
ius: et nunc ad spolia Moab.

* Et veniunt in castra Jffrael. & surgit Jff-
rael & percutit Moab. & fugit Moab à facie
eorum, & ingressi sunt ingredienti et percu-
tientes Moab.

* Et ciuitates destruxerunt, et omnem par-
tem bonam proiecit vir lapidem suum, & re-
pleuit eam, & uniuersum fontem aquæ obtu-
rauerunt, & omne lignum bonum succiderūt,
donec remaneret lapis in muro opere adifi-
cationis. & circumdederunt fundibularij, &
percusserunt eam.

* Et vidit rex Moab quod præualuit super
eum bellum, & tulit secum septingentos viros
educentes gladium, vt irrumperent ad regem
Edom, & non potuerunt.

* Et tulit filium suum primogenitum, quem
regem constituit pro eo, & obtulit eum holo-
caustum super murum, et facta est pœnitentia
magna in Jffrael. & recesserunt ab eo, et reuer-
si sunt in terram suam.

CAP. IIII.

ET mulier vna de filiis prophetarum clama-
bat ad Eliseum, dicens: Seruus tuus vir
meus mortuus est, & tu nosti quod seruus tuus
erat timens Dominum. & creditor venit vt
tollat duos filios meos in seruos sibi. * Et dixit
ei Eliseus: Quid faciam tibi? nuncia mihi. quid
tibi est in domo tua? ipsa autem dixit: Non est
ancilla tuæ quicquam, nisi vas olei in domo quo
vngar. * Et ait ad eam: Vade pete tibi vasa
forissecus ab omnibus vicinis tuis vasa vacua,
& non pauca tollas. * Et ingredieris &
claudes ostium super te & super filios tuos, &
effundes in vasa hæc, & quod plenum fuerit
tolles. * Et recessit ab eo mulier, & fecit
sic. & clausit ostium super seipsam & super fi-
lios suos, & illi adducebant ei, & ipsa infun-
debat oleum.

22 * & ὁ ὥριον τὸ πρῶτον, & ὁ ἥλιος ἀνέτελεν ἐπὶ τὰ ὕδατα.
& εἶδε μωὰβ τὰ ὕδατα ὡς ἐναντίας πυρεθῶν ὡσεὶ αἷμα.
23 * καὶ εἶπεν αἷμα τοῦτο ῥομφαίας. ἐμαχέσονται
βασιλεῖς, καὶ ἐπάταξεν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ νῦν
ἐπὶ τὰ σκύλα μωὰβ.

24 * καὶ ὡς ἀγίνονται εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραήλ. καὶ
δωρίζονται ἰσραήλ καὶ τύπτει τὸν μωὰβ. καὶ ἐφυγε μωὰβ
ἐκ περὶ σῶπου αὐτῶν καὶ εἰσῆλθον εἰσπορευόμενοι καὶ τύπ-
τοντες τὸν μωὰβ.

25 * καὶ τὰς πόλεις κατέειλον, καὶ πᾶσαν μερίδα ἀγα-
θῶν, ἔρριψεν δὴ ἡ τὴν λίθον αὐτοῦ καὶ ἐνέπηυσεν αὐτῶν,
καὶ πᾶσαν πηγὴν ὕδατος ἐνέφραξαν, & πᾶν ξύλον ἀγα-
θὸν κατέβαλον, ἕως τοῦ καταλιπεῖν λίθον ἐν τοίχῳ τεκ-
τονικῆς. καὶ ὡς ἐκκύκλωσθαι ἐσφονδονῆται, & ἐπάταξαν
26 αὐτῶν. * & εἶδεν ὁ βασιλεὺς μωὰβ ὅτι κεκεράται ὁ
ὕπερ αὐτὸν ὁ πόλεμος, καὶ ἔλαβε μετ' ἐαυτοῦ ἐπὶ ἡκο-
σίοις ἀνδράσιν ἀσπίδοις ῥομφαίαν, διακόψαι πρὸς βα-

27 σιλέα ἐδῶκεν, καὶ ὅσῃ ἡδ' ὑνῆθησθαι. * καὶ ἔλαβεν τὸν
ἕρπον αὐτοῦ τὸν πρῶτον ὃν ἐβασίλευσεν αὐτὸς αὐτοῦ, καὶ ἀ-
νέλεγκεν αὐτὸν ὁλοκαύτως ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ ἐχέετο
μετάμελλος μέγας ἐν ἰσραήλ. & ἀπῆραν ἀπ' αὐτοῦ καὶ
ἀπέσρεψαν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν.

Δ'.

1 * Καὶ ἦν μία ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν ἐβόα πρὸς
ἐλισαὶ λέγουσα, ὁ δούλος σου ὁ ἀνὴρ μου τέθηκεν, & σὺ οἶ-
δας, ὅτι ὁ δούλος σου ἦν φοβερός τὸν κύριον. & ὁ δανιστὴς
ἦλθε λαβεῖν σὺ δύο υἱὲς μου εἰς δούλους ἐαυτοῦ.

2 * & εἶπεν αὐτῇ ἐλισαὶ, τί ποιήσω σοι; ἀπάγεις μὲν μοι,
τί σοι ἐστὶ ἐν τῷ οἴκῳ σου; ἢ ὅτι εἶπεν, ὅσα ἐστὶ τῇ δούλῃ σου ἐ-
χόν, ἀλλ' ἢ ἀγέειν ἐλαίου ἐν τῷ οἴκῳ ὃ ἀλείψομαι.

3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν, δεῦρο ἀπῆλθαι σε αὐτῇ ἀγ-
γεῖα ἐξωσθαι πρὸς πύλων τῶν γειτόνων σου σκεδῆκενάς,
καὶ μὴ ὀλιγώσης.

4 * καὶ εἰσελεύσῃ καὶ ἀποκλείσεις τὴν θύραν ἐπὶ σε-
αυτῇ & ἐπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ ἐκχέεις εἰς τὰ ἀγγεῖα
ταῦτα, καὶ τὸ πληρωθὲν δρέεις. * καὶ ἀπῆλθεν ἀπ'
αὐτοῦ ἡ γυνὴ καὶ ἐποίησεν οὕτως. & ἀπέκλεισε τὴν θύραν
ἐφ' ἐαυτὴν καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ αὐτοὶ περιεσῆγον
αὐτῇ, καὶ αὐτὴ ἐνέχεεν τὸ ἔλαιον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et prænuerunt auroram, & sol descendit super aquas: & viderunt Moabæi è regione aquas rubras tanquam sanguinem.

23 Et dixerunt: Sanguis est: contendendo contenderunt reges, & occiderunt quisque socium suum: & nunc exite ad prædam Moabæi.

24 Et venerunt ad castra Israel, & surrexerunt viri Israel & percusserunt Moabæos: & verterunt terga à facie eorum, & percusserunt eos & occiderunt Moabæos.

25 Et vrbes destruxerunt, & in omnem hæreditatem elegantem proiecerunt quisque la-
pidem suum & impleuerunt illam, & omnes scaturigines aquarum obturauerunt, & omnes arbores pulchras eruerunt, quousque non reli-
ctus est lapis in vrbe quem non destruxerint. & circuierunt fundibularij & percusserunt eam.

26 Et vidit rex Moab quod præua-
lerent in se belligantes, & accepit secum septingentos viros educentes gladium, vt conuerteret se ad regem Edom, & non potuerunt.

27 Et accepit filium suum primogenitum, qui futurus erat vt regnaret pro eo, & obtulit eum holocaustum super murum: & fuit indi-
gnatio magna super Israel, & ascenderunt ab eo, & redierunt in terram Israel.

CAP. IIII.

ET mulier vna de vxoribus discipulorum prophetarum clamauit ad Elifagh dicendo: Seruus tuus Gobadiah maritus meus mortuus est,
& tu nosti quod seruus tuus timebat Dominum: & nunc creditor venit vt accipiat duos filios meos sibi in seruos.

Elifagh: Quid faciam tibi? indica mihi. quid est tibi in domo? Et dixit: Non est ancillæ tuæ prorsus quicquam in domo, nisi vas olei.

Et dixit, Vade pete tibi vasa deforis ab omnibus vicinis tuis vasa vacua, ne pauca petas. Et eas & claudas ianuam super faciem tuam
& faciem filiorum tuorum, & fundas in vasa hæc, & vas quod impletum fuerit amoueas. Et abiit ab eo, & clausit portam super faciem
suam & super faciem filiorum suorum, ipsi adferebant ei vasa, & ipsa infundebat oleum.

וַיְהִי כַּמְּלֹאת הַכֵּלִים וַתֹּאמֶר אֶל־בְּנֵה הַגִּישָׁה
אֵלַי עוֹד כָּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד כָּלִי וַיַּעֲמֶה
הַשָּׁמֶן :

וַתֵּבֵא וַתִּגְדֹּל אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מְכִרִי אֶת־
הַשָּׁמֶן וּשְׁלֹמִי אֶת־נְשִׁיכִי וְאֶת־בְּנֵיכִי תַחֲיִי בְּנוֹתַי :
וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל־שׁוֹנֵם וְשָׁם אִשָּׁה
גְּדוֹלָה וַתַּחֲזֹק בּוֹ לֶאֱכֹל לֶחֶם וַיְהִי מִדֵּי עֲבָרוֹ יִסֹּר
שְׁמֹרָה לֶאֱכֹל לֶחֶם :

וַתֹּאמֶר אֶל־אִשָּׁה הַזֶּה נָא יִדְעָתִי כִּי אִישׁ
אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד :

נַעֲשֶׂה נָא עֲלִית־קִיר קִטְנוֹ וְנִשְׁיִם לוֹ שָׁם
מִטָּה וּשְׁלֶחֶן וּכְסֵא וּמְנוֹרָה וְהָיָה כִּבְאוֹ אֵלֵינוּ וְיִסֹּר
שְׁמֹרָה : וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֵא שְׁמֹרָה וַיִּסֹּר אֶל־
הַעֲלִיָּה וַיִּשְׁכַּב שְׁמֹרָה :

וַיֹּאמֶר אֶל־גִּיעִזִּי נַעֲרֹ קְרָא לְשׁוֹנְמִית הַזֹּאת
וַיִּקְרָא לָהּ וַתַּעֲמֵד לִפְנָיו :

וַיֹּאמֶר לוֹ אָמֵר נָא אֵלֶיהָ הֲנֵה חֲרָדְתִּי אֵלֵינוּ
אֶת־כָּל־הַחֲרָדָה הַזֹּאת מָה לַעֲשׂוֹת לָךְ הִישָׁר לְדַבֵּר־
לָךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל־שָׂר הַצָּבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי
אֲנִכִּי יִשְׁבֵּרָה :

וַיֹּאמֶר וּמָה לַעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גִּיעִזִּי אֲבָל בֶּן
אֵין לָהּ וְאִשָּׁה זָקֵן :

וַיֹּאמֶר קְרָא לָהּ וַיִּקְרָא לָהּ וַתַּעֲמֵד בַּפֶּתַח :
וַיֹּאמֶר לְמוֹעֵד הַזֶּה בָּעֵת חָיָה אִתִּי חֲבֵרָתִי בֶן
וַתֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנָי אִישׁ רֹאשׁ הָאֱלֹהִים אֶל־תִּכְזֹּב
בְּשִׁפְחָתְךָ :

וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן לְמוֹעֵד הַזֶּה בָּעֵת חָיָה
אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע :

וַיִּגְדֹּל הַיֵּלֶד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל־אָבִיו אֶל־
הַקְּצָרִים :

* Cumque plena fuissent vasa, dixit ad
filium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille
respondit: Non habeo. Stetitque oleum.

* Venit autem illa & indicavit homini
Dei. Et ille: Vade, inquit, vende oleum, &
redde creditori tuo, tu autem & filij tui

viuite de reliquo. * Facta est autem quæ-
dam dies, & transibat Helifæus per Sunam
ciuitatem. erat autem ibi mulier magna,

quæ tenuit eum vt comederet panem.
Cumque frequenter inde transiret, diuer-
tebat ad eam vt comederet panem.

* Quæ dixit ad virum suum: Animad-
uerto quòd vir Dei sanctus est iste, qui
transit per nos frequenter:

* Faciamus ergo ei coenaculum paruū,
& ponamus ei in eo lectulum, & mensam
& fellam, & candelabrum; vt cūm vene-
rit ad nos, maneat ibi.

* Facta est ergo dies quedam, & veniēs
diuertit in coenaculum, & requieuit ibi.

* Dixitq; ad Giezi puerum suum: Vo-
ca Sunamiten istam: qui cūm vocasset eā,
& illa stetit coram eo, * Dixit ad pue-
rum suum: Loquere ad eam: Ecce sedulē

in omnibus ministrasti nobis, quid vis vt
faciam tibi? nunquid habes negocium, &
vis vt loquar regi siue principi militiæ?

Quæ respondit: In medio populi mei ha-
bito. * Et ait: Quid ergo vult vt fa-
ciam ei? Dixitque Giezi: Ne queras. Fi-
lium enim non habet, & vir eius senex est.

* Præcepit itaque vt vocaret eam. Quæ
cūm vocata fuisset, & stetit ante ostiū:

* Dixit ad eam; In tempore isto in hac
eadem hora, si vita comes fuerit, habebis
in vtero filium. At illa: Noli quæso do-
mine mi vir Dei, noli mentiri ancillę tuæ.

* Et concepit mulier & peperit filium
in tempore, & in hora eadem qua dixerat
D Helifæus.

* Creuit autem puer: & cūm esset quæ-
dam dies & egressus isset ad patrem suum
ad messorēs,

תרגום יונתן

וַהֲוָה כַּמְשָׁלִם מִנְיָא וַאֲמַרְתָּ לְכֵרָה קָרִיב לִי עוֹד מִנְיָא וַאֲמַרְתָּ מִשְׁחָא :
וַאֲמַרְתָּ וְחַוִּיָּאת לְנִבְיָא דִּינִי וַאֲמַר אֲזִילִי וְנִבְיָא ית מִשְׁחָא וּשְׁלֹמִי לְמַרִּי חֻזְכִּיךָ וְאֶת־וְנִבְיָא כִּי תַחֲפֹרְנִסִין בְּמָה דְאִשְׁחָאָר : וְחַוִּיָּת יוֹמָא
וַעֲבֹר אֱלִישָׁע לְשׁוֹנֵם וְחָמֵן אֲחִתָּא דְחַלְח חֲטָאִין וְאֲחִתָּא יִפְחַת בֵּיהּ לְמִיכַל לְחֵמָא וְהוֹרַת בְּזִמָּן מַעֲבֹרוֹתֵי מַחֲפָנִי לְחָמֵן לְמִיכַל לְחֵמָא :

וַאֲמַרְתָּ לְכַעֲלָה הָאָה כָּעֵן יִדְעָנָא אֲרִי נִבְיָא דִּינִי קָדִישָׁא הוּא מַחֲפָנִי לְחֵמָא דְחִירָא :
נַעֲבִיד כָּעֵן עֲלִית כְּחֵלָא וְעִירָא וְנִתְקַן לִיהָ חָמֵן אַחֲרָ עֲרִסָא וּפְחֹרָא וְכִרְסִיא וּמְנוֹרָא וַיְהִי בְּמִיתוּתֵי לְחֵמָא יוֹחֲנָא לְחָמֵן :
וְהוֹרַת יוֹמָא וְעַל לְחָמֵן וְזֹר לְעִילִיתָא וּשְׁכִיב חָמֵן :

וַאֲמַר לִיהָ אָמֵר כָּעֵן לָהּ הָאָה עֲסָקְתָא לָנָא ית כָּל עֲסָקְתָא הָאָה מָה לְמַעֲבֹד לִיךְ הַפְתָּנָם אִית לִיךְ לְמַלְלָא עִם מִלְכָּא אוֹ עִם רַב חֵילָא
וַאֲמַרְתָּ בְּגוֹ עֲסָקֵי עַמִּי אָנָּא מְסֻבָּרָא : וַאֲמַר וּמָה לְמַעֲבֹד לָהּ וַאֲמַר גִּיעִזִּי בְּקִשְׁטָא בֵּר לִית לָהּ וּבַעֲלָה סִיב :

וַאֲמַר קָרִי לָהּ וַיִּקְרָא לָהּ וַיִּקְרָא בְּחִרְעָא :
וַאֲמַר לְזִמְנָא הָרִין כָּעִידִן דְאֲחִין קִימִין תַּחֲיִי מַחֲבָקָא בְּרָא וַאֲמַרְתָּ בְּכַעֲרִי וְנִבְיָא דִּינִי לָא יתְכַדִּיב פְּתָנְךָ לְאַסְתָּךְ :
וְעִירָא אֲחִתָּא וַיִּלִּידֵת בֵּר לְזִמְנָא הָרִין כָּעִידִן דְחֹרַת קִימָא דְמִלִּיל עִמָּה אֱלִישָׁע :
וַרְבָּא רַבָּא וְהוֹרַת יוֹמָא וְנִפְקָ לְחֵמָא אֲבוּתֵי לְחֵמָא דְחִירָא :

* Et factum est ut repleta fuerunt omnia vasa, & dixit ad filios suos: Appropinquate mihi vasa. & dixerunt ei: Non est adhuc vas. & stetit oleum.

* Et venit & nunciat homini Dei. ipse autem dixit ei: Vade & redde oleum, & solve mutuum, & tu & filij tui viuetis in reliquo.

* Et facta est dies, & transiit Eliseus in Sunam: & ibi mulier magna, & tenuit eum ut comederet panem. & factum est à frequentia transitus ipsius, inclinavit eum ut comederet panem.

* Et dixit mulier ad virum suum: Ecce iam scio quod homo Dei iste sanctus transit per nos frequenter:

* Faciamus iam ei cœnaculum paruum, & ponamus ei ibi lectum, & mensam, & sellam, & candelabrum: & erit cum ipse venerit ad nos, et inclinabit ibi.

* Et facta est dies, & venit Eliseus illuc, et diuertit in cœnaculum, & dormiuit ibi.

* Et dixit Eliseus ad Giezi puerum suum: Voca Sunamiten istam. & vocauit eam, et stetit coram eo.

* Et dixit puero: Dic ad eam: Ecce præparasti nobis omnem preparationem istam, quid faciemus tibi? si est tibi verbum ut loquar ad regem vel ad principem militiae? ipsa autem dixit: In medio populi mei ego habito.

* Et ait Eliseus ad Giezi: Quid opus ut faciam ei? & dixit Giezi: Et profectò non est ei filius, et vir eius senex.

* Et dixit Eliseus: Voca eam. & vocauit eam, & veniens stetit iuxta ostium.

* Et dixit Eliseus ad eam: In tempore isto, ut hora hæc, viuens tu concepisti filium. illa autem dixit: Non domine homo Dei, non mentiaris ancilla tue.

* Et concepit mulier & peperit filium in tempore hoc ut hora viuens, ut locutus est ad eam Eliseus.

* Et creuit puer, & fuit dies messionis, & egressus est puer ad patrem suum ad messores.

* καὶ ἐγένετο ὡς ἐπληρώθη πάντα τὰ ἀγγεῖα, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτῆς, ἐγγίστατέ μοι σκεύη· καὶ εἶπον αὐτῇ, οὐκ ἔστιν ἐπὶ ἀγγεῖον, καὶ ἔστη τὸ ἔλαιον.

* καὶ ᾤδυνάμεται, καὶ ᾤδυνάλλει τὰς ἀνθρώπων τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, πορεύου καὶ ἀπόδου τὸ ἔλαιον, & ἀπόπλυν τὸ δούλειον, καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου ζήσεσθε ἐν τῷ κατὰλοιπῷ.

* καὶ ἐγένετο ἡμέρα, & διήλθεν ἐλισσαὶ εἰς Σωναμ, & ἐκεῖ γυνὴ μεγάλη, καὶ ἐκράτησεν αὐτὴν φαγεῖν ἄρτον. & ἐγένετο ἀφ' ἱκανοῦ τοῦ εἰσπορεύεσθαι αὐτὴν, ὥστε κλινεῖν αὐτὴν φαγεῖν ἄρτον.

* καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ἰδοὺ δὴ οἶδα ὅτι ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὅδε ἄγιος διαπορεύεται ἐφ' ἡμᾶς διαπαντός·

* ποιήσωμεν δὴ αὐτῷ ὑπερώον μικρόν, καὶ θώμεν αὐτῷ ἐκεῖ κλίνην, & τραπέζαν, & δίφρον, καὶ λυχνίδην, καὶ ἔσται ἐν τῷ αὐτὸν ἔρχεσθαι πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐκκλινεῖ ἐκεῖ.

* καὶ ἐγένετο ἡμέρα, & ἔρχετο ἐλισσαὶ ἐκεῖ, & ὥσπερ ἐκκλινεῖς τὸ ὑπερώον, καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ.

* καὶ εἶπεν ἐλισσαὶ πρὸς μεζὶ τὸ παιδάριον αὐτῆς, κάλεσον τὴν Σωναμίτην ταύτην. καὶ ἐκάλεσεν αὐτήν, καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτῆς.

* καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ, εἰπέ πρὸς αὐτήν, ἰδοὺ ὥστε ἔξασθαι ἡμῖν πᾶσιν τὴν ἐκταξίν ταύτην, τί ποιήσωμεν σοι; εἴ σοι λόγος λαλήσῃ πρὸς τὸν βασιλέα ἢ πρὸς τὸν ἀρχόντα τῆς δυναμείας; ἢ ὅτι εἶπεν, ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ με ἐγὼ κατοικῶ.

* καὶ εἶπεν ἐλισσαὶ πρὸς μεζὶ, τί δεῖ ποιῆσαι αὐτῇ; καὶ εἶπε μεζὶ, καὶ μάλα ὅτι ἔστιν αὐτῇ υἱός, καὶ ὁ δούλος αὐτῆς πρεσβύτης.

* καὶ εἶπεν ἐλισσαὶ, κάλεσον αὐτήν. καὶ ἐκάλεσεν αὐτήν, καὶ ἐλθούσα ἔστη πρὸς αὐτὴν θυράν.

* καὶ εἶπεν ἐλισσαὶ πρὸς αὐτήν, εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον, ὥς ἡ ὥρα αὕτη, ζῶσα σὺ περιεληφῆσα υἱόν. ἢ ὅτι εἶπε, μὴ κύριε ἄνθρωπε ἔθεες, μὴ διαψύσῃς τὴν δούλην σου.

* καὶ συνέλαβεν ἡ γυνὴ & ἔτεκεν υἱόν εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ὥς ἡ ὥρα ζῶσα, ὥς ἐλάλησε πρὸς αὐτὴν ἐλισσαὶ.

* & ἠδρύνθη τὸ παιδάριον, & ἔγενετο ἡμέρα θερισμοῦ, & ἐξῆλθε τὸ παιδάριον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ πρὸς τοὺς θερίζοντας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et fuit cum absoluta essent vasa, dixit filio suo: Adfer mihi adhuc vas. & dixit filius eius: Non sunt amplius vasa, & defecit oleum.

* Et venit & indicauit propheta Domini. & dixit: Vade, vende oleum, & exsolue domino debiti tui: & tu & filij tui alimini de eo quod relinquetur.

* Et fuit die quadam, transiit Elifagh in Sunem, & ibi erat mulier timens peccata, & apprehendit eum ut comederet panem. & erat tempore quo transibat, diuertebat illuc ut comederet panem.

* Et dixit marito suo: Ecce nunc cognoui quod propheta Domini sanctus est iste diuertens ad nos semper.

* Faciamus quæso cœnaculum muri paruum, & componamus illi ibi locum cubilis, & mensam, & sedem & candelabrum: & erit cum venerit ad nos, diuertet illuc.

* Et fuit die quadam, intrauit eò, & declinauit ad cœnaculum, & cubuit ibi.

* Et dixit ad Gehhazi puerum suum: Voca Sunamithen hanc. & vocauit illam, & stetit ante eum.

* Et dixit illi: Dic nunc ei: Ecce negociata es nobis omne negocium hoc; quid vis ut faciam tibi? num verbum est tibi ut proloquar cum rege aut cum magistro exercitus? & dixit: In medio negociorum populi mei ego sustentor.

* Et ait: Et quid est ut faciam illi? & dixit Gehhazi: In veritate filius non est ei, & maritus eius senex est.

* Et dixit: Voca illam. & vocauit illam, & stetit in porta.

* Et dixit: In tempore hoc secundum tempus quo supersites eritis, amplexaberis filium. & dixit: Obsecro domine mi propheta Domini, ne mendax sit verbum tuum ancillæ tuæ.

* Et concepit mulier & peperit filium in tempore hoc secundum

tempus quo fuit viuens, quod locutus fuerat cum illa Elifagh.

* Et creuit puer, & fuit die quadam, exiuit ad patrem suum ad messores.

* Et ait ad patrem suum: Caput meum, ca- 19
put meum. & dixit puero: Duc eum ad ma-
trem suam.

* Et tulit eum & adduxit eum ad matrem 20
eius: & collocavit eum mater sua super genua
sua usque ad meridiem, & mortuus est.

* Et tulit eum & collocavit eum super le- 21
ctum hominis Dei, & clausit ostium super se,
& egressa est:

* Et vocavit virum suum, & dixit: Mitte 22
iam mecum unum puerorum, & unam asina-
rum, & curram usque ad hominem Dei, &
revertar.

* Et dixit: Quare tu hodie vadis ad eum, 23
& non Calendæ & non Sabbatum? ipsa autem
dixit, Pax.

* Et stravit asinam, & dixit puero suo: A- 24
ge & vade, & non moram facias mihi ut
adeam ego, donec dicam tibi.

* Et ibis et venies ad hominem Dei in mon- 25
tem Carmeli. & exiit & profecta est usque ad
hominem Dei in montem. et factum est ut vi-
dit eam homo Dei de contrâ, & ait Giezi pue-
ro suo: Ecce Sunamitis illa.

* Nunc curre in occursum eius, & dices ei: 26
Pax tibi? pax viro tuo? pax filio tuo? & cu-
currit in occursum eius, & dixit: Pax tibi?
pax viro tuo? pax filio tuo? ipsa autem dixit:
Pax.

* Et direxit ad hominem Dei in montem. et 27
apprehendit pedes eius. & accessit Giezi ut a-
moveret eam: & dixit ad eum homo Dei:
Dimitte eam, quia amara anima eius, & Do-
minus calavit à me, et non nunciauit mihi.

* Et dixit mulier: Nunquid petiui filium à 28
domino meo? non dixi, non seduces mecum?

* Et dixit Eliseus Giezi: Accinge lumbum 29
tuum, & tolle baculum meum in manu tua et
vade: & si inueneris aliquem, non benedicas
ei: et si benedixerit tibi quispiam, non respon-
deas ei. & pones baculum meum super faciem
pueri.

* Et dixit mater pueri: Viuit Do- 30
minus & viuit anima tua, si relinquam te. &
surrexit Eliseus, et abiit post eam.

19 * καὶ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὴν κεφαλὴν μου,
τὴν κεφαλὴν μου. καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ, ἀγαγε αὐτὸν
πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ.

20 * καὶ ἦρκεν αὐτὸν καὶ εἰσέλεγκεν αὐτὸν πρὸς τὴν μη-
τέρα αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἕως
τοῦ μεσημβρινοῦ, καὶ ἀπέθανεν.

21 * ὁ δὲ ἀνέστη αὐτὸν ἐκ κοίμης αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κλί-
νην τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. καὶ ἀπέκλεισε τὴν θύραν ἐπὶ
αὐτῷ καὶ ἐξῆλθεν.

22 * καὶ ἐκάλεισεν τὸν ἀνδρα αὐτοῦ,
καὶ εἶπεν, ὁπόσῃσον δὴ μοι ἐν τῶν παιδαρίων, ὅτι μίσθον τῶν
ὄνων, ὅτι δρομοῦμαι ἕως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπιστρέψω.

23 * καὶ εἶπεν, τί ὅτι σὺ σήμερον πορεύῃ πρὸς αὐτόν, καὶ
οὐ νομιμῶς καὶ οὐ λαβῶν; ἢ ὅτι εἶπεν, εἰρήνη.

24 * καὶ ἐπέσασκε τὴν ὄνον ὅτι εἶπε τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, ἀγε
καὶ πορεύε, καὶ μὴ ἐπιστρέψῃ μοι τοῦ ἐπιστρέψαι με ἕως τοῦ
εἰπεῖν σοι. * καὶ πορεύσῃ καὶ ἐλθῶς πρὸς τὸν ἀνθρώπον
τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον. ὁ δὲ ἐξῆλθε καὶ ἐπορεύθη
ἕως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄρος. καὶ ἔρχετο ὡς εἶδεν αὐ-
τῷ ὁ ἀνθρώπος τοῦ θεοῦ ἐξ ἐναντίας, ὅτι εἶπεν μετὰ τῷ παι-
δαρίῳ αὐτοῦ, ἰδοὺ ἡ θυναμίτις ἐκείνη.

26 * καὶ ὁρᾷ αὐτὸν ἐν τῇ ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐρεῖς αὐτῇ, εἰρήνη
σοι, εἰρήνη τῷ ἀνδρί σου, εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ σου, ὅτι ἔδραμεν
εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς, καὶ εἶπεν, εἰρήνη σοι, εἰρήνη τῷ ἀνδρί σου,
εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ σου, ἢ ὅτι εἶπεν, εἰρήνη.

27 * καὶ κατὰ δύνει πρὸς τὸν ἀνθρώπον τοῦ θεοῦ εἰς τὸ
ὄρος. καὶ ἐκράτησε τῶν ποδῶν αὐτοῦ. καὶ πρὸς ἡλθε με-
τὰ αὐτῷ αὐτῷ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ ἀνθρώπος τοῦ
θεοῦ, ἀφες αὐτῷ, ὅτι κατὰ δύνει ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ
κύριος ἀπέκρυψεν ἀπ' ἐμοῦ καὶ ὅχι ἀνήγειλέ μοι.

28 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, μὴ ἡγήσάμενος ὑὸν πρὸς τοῦ κυ-
ρίου μου, ὅχι εἶπον, ὅτι πλανήσεις μετ' ἐμοῦ;

29 * καὶ εἶπεν ἐλίσσεαί τῷ μετρί, ζῶσαί τινος ὅσφιός σου, ὅτι
λάβε τὴν βακτηρίαν μου ἐν τῇ χειρὶ σου, καὶ πορεύε, καὶ
ἐὰν ὄρῃς τινα, μὴ διλογήσῃς αὐτόν, ὅτι ἐὰν διλογήσῃ σε
τίς, μὴ ἀποκρίθῃς αὐτῷ, καὶ ἐπιστρέψῃς τὴν βακτηρίαν μου
ἐπὶ τὸ πρὸς ὥπον τοῦ παιδαρίου.

30 * καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ τοῦ παιδαρίου, ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ
ψυχὴ σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε. καὶ ὤρεται ἐλίσσεαί, καὶ ἐ-
πορεύθη ὀπίσω αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit patri suo: Caput meum, caput meum. & dixit puero cuidam: Accipe illum, & defer eum ad matrem suam.

20 Et accepit illum & detulit eum ad matrem suam, & sedit super genua eius usque ad tempus meridiei, & mortuus est.

21 Et ascendit & collocavit eum super lectum prophetæ Domini, & clausit ostium contra faciem eius, & exiuit.

22 Et vocavit maritum suum, & dixit: Mitte, obsecro, mihi vnum de adolescentibus & vnam de asinabus, ut perueniam usque ad pro-
phetam Domini, & redibo.

23 Et dixit: Quare vadis ad eum hodie? non est neomenia nec sabbatum. & dixit: Pax.

24 Et stravit asinam, & dixit puero suo: Duc & ambula, ne molestes me ut equitem, nisi cum dixero tibi.

25 Et iuit & venit ad prophetam Domini in montem Charmela. & fuit cum vidisset propheta Domini illam ex regione, dixit ad Ghe-
hazi puerum suum: Ecce Sunamithen istam.

Num pax est tibi? num pax marito tuo? num pax infanti? & dixit: Pax.

26 Et venit ad prophetam Domini in montem, & apprehendit pedes eius: & accessit Gehhazi ut repelleret illam: & dixit propheta
Domini: Cessa ab ea, quia anima eius amara est ei: & à Domino calatum est mihi, nec indicavit mihi.

27 Et dixit: Nonne petiui filium à domino meo? nonne dixi tibi, Si datur mihi filius, viuat, sin minus, ne turbes me?

28 Et dixit ad Gehhazi: Accinge lumbos tuos, & accipe baculum meum in manu tua & vade: quod si inueneris virum, ne roges illi
pacem. quod si petierit tibi pacem quispiam, ne respondeas illi: & pones baculum meum super faciem pueri.

29 Et dixit mater pueri: Permanet ipse Dominus, & viuit anima tua, si dimiseris te. & surrexit & iuit post illam.

* וַיִּגְחֲזֵי עֵבֶר לַפְּנִיָּהִם וַיִּשֶׁם אֶת־הַמַּשְׁעָנָה עַל־
 פְּנֵי הַנְּעֹר וַאֲיֵן קוֹל וַאֲיֵן קֶשֶׁב וַיֵּשֶׁב לִקְרֹאתוֹ וַיִּגְדֹּל־
 לוֹ לֵאמֹר לֹא־הִקִּיץ הַנְּעֹר :
 * וַיָּבֹא אֱלִישָׁע הַבֵּיתָה וַהֲנִה הַנְּעֹר מֵת מִשְׁכָּב
 עַל־מִטָּתוֹ :
 * וַיִּבְּאֵ וַיִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בְּעַד שְׁנֵיהֶם וַיִּתְּפֹלֵל אֶל־
 יְהוָה : * וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל־הַיֶּלֶד וַיִּשֶׁם פְּיוֹ עַל־
 פִּיו וַעֲיִנָּיו עַל־עֵינָיו וַכִּפִּיו עַל־כַּפּוֹ וַיִּגְהַר עָלָיו וַיִּהְיֶה
 בְּשַׁר הַיֶּלֶד :
 * וַיֵּשֶׁב וַיֵּלֶךְ בְּבֵית אַחֲרֵי הֵנָּה וְאַחֲת הֵנָּה וַיַּעַל
 וַיִּגְהַר עָלָיו וַיִּזְרַר הַנְּעֹר עַד־שִׁבְעַת פַּעַמִּים וַיִּפְקַח
 הַנְּעֹר אֶת־עֵינָיו :
 * וַיִּקְרָא אֶל־בִּיחֲזִי וַיֹּאמֶר קְרָא אֶל־הַשְּׁנַמִּית
 הַזֹּאת וַיִּקְרָאָהּ וַתָּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר שְׂאִי בִנִּי :
 * וַתָּבֹא וַתְּפֹל עַל־רַגְלָיו וַתִּשְׁתָּחוּ אַרְצָהּ וַתִּשָּׂא
 אֶת־בְּנֵהּ וַתִּצָּעֵק :
 * וַאֲלִישָׁע שָׁב רֹגֵל גָּלוּל וַהֲרַעַב בְּאַרְץ וּבְנֵי
 הַנְּבִיאִים יֹשְׁבִים לִפְנָיו וַיֹּאמֶר לַנְּעֹר שְׁפֹת הַסִּיר
 הַגָּדוֹלָה וּבִשָּׁל נֹזֵד לַבְּנֵי הַנְּבִיאִים :
 * וַיֵּצֵא אֶחָד אֶל־הַשָּׂדֶה לְלֶקֶט אֲרוֹרֹת וַיִּמְצָא גִפְן
 שָׂדֶה וַיִּלְקֹט מִמֶּנּוּ פִקְעֹרֶת שָׂדֶה מְלֵא בָגְדוֹ וַיָּבֹא
 וַיִּפְלַח אֶת־סִיר הַנֹּזֵד כִּי־לֹא יָדְעוּ :
 * וַיִּצְקוּ לַאֲנָשִׁים לֶאֱכֹל וַיְהִי כְּאֹכֶלֶם מִהַנֹּזֵד
 וַהֲמָה צָעֲקוּ וַיֹּאמְרוּ מוֹרֹת בְּסִיר אִישׁ הָאֱלֹהִים וְלֹא
 יָכֹלוּ לֶאֱכֹל :
 * וַיֹּאמֶר וּקְחוּ קֶמַח וַיִּשְׁלַךְ אֶת־הַסִּיר וַיֹּאמֶר צֵק
 לָעֵם וַיֹּאכְלוּ וְלֹא הָיָה דְּבַר רָע בְּסִיר :
 * וְאִישׁ בָּא מִבְּעַל שְׁלֹשָׁה וַיָּבֹא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים
 לֶחֶם בְּכוּרִים עֲשֹׂרִים לֶחֶם שְׁעָרִים וּכְרָמִל בְּצֻקְלָנוּ
 וַיֹּאמֶר תֵּן לָעֵם וַיֹּאכְלוּ :

31 * Giezi autē præcesserat ante eos, & posue-
 rat baculum super faciem pueri, & nō erat
 vox neq; sensus. Reuersusq; est in occur-
 sum eius, & nunciauit ei, dicens: Non sur-
 32 rexit puer. * Ingressus est ergo Helisæus do-
 mum & ecce puer mortuus iacebat in le-
 33 ctulo eius. * Ingressusq; clausit ostium sup-
 34 F se & super puerum, & orauit ad Dominū.
 34 * Et ascendit & incubuit super puerū, po-
 suitq; os suum super os eius, & oculos suos
 super oculos eius, & manus suas super ma-
 nus eius, & incuruauit se sup eum, & cale-
 35 facta est caro pueri. * At ille reuersus deā-
 bulabat in domo semel huc atq; illuc, &
 ascendit & incubuit sup eum. & oscitauit
 36 puer septies, aperuitq; oculos. * Et ille vo-
 cavit Giezi, & dixit ei: Voca Sunamitem
 hanc. quę vocata ingressa est ad eum. Qui
 37 ait: Tolle filiū tuum. * Venit illa & corruit
 ad pedes eius, & adorauit super terrā. tu-
 38 litq; filium suū & egressa est. * Et Helisæus
 reuersus est in Galgalam. Erat autē fames
 in terra, & filij prophetarū habitabant co-
 ram eo: dixitq; vni de pueris suis: Pone
 39 ollam grandem, & coque pulmentum fi-
 liis prophetarum. * Et egressus est vnus in
 agrum vt colligeret herbas agrestes: inue-
 nitq; quasi vitem siluestrem, & collegit
 ex ea colocynthidas agri, & impleuit pal-
 lium suum, & reuersus conscidit in ol-
 lam pulmenti. nesciebat enim quid esset.
 40 * Infuderunt ergo socii, vt comede-
 rent. Cumq; gustassent de coctione, ex-
 clamauerunt, dicentes: Mors in olla vir
 41 Dei. & non potuerunt comedere. * At ille,
 Afferte, inquit, farinam. Cumq; tulissent,
 misit in ollam, & ait: Infunde turbę vt co-
 medant. & non fuit amplius quicquam a-
 42 maritudinis in olla. * Vir autem qui-
 dam venit de Bal-salifa, deferens viro Dei
 panes primitiarum, & viginti panes or-
 deaceos, & frumentum nouum in pera
 sua. At ille dixit: Da populo, vt come-
 dat.

תרגום יונתן

* וַיִּגְחֲזֵי עֵבֶר קְדָמֵיהֶוּ וַיִּשִׁי יָת חוּטָרָא עַל אַפֵּי רַבִּינָא וְלִית קָל וְלִית דְּמַצִּית וְתַב לְקַדְמוּתָהּ וְחַיִּי לִיהּ לְמִימַר לֹא אַחֲרַי רַבִּינָא :
 * וַאֲתָא אֱלִישָׁע לְבֵיתָהּ וְהָא רַבִּינָא מֵית רַמִּי עַל עֶרְסִיהּ :
 * וְעַל וְאַנְפָּה דְּשָׂא בְּאַפֵּי תַרְוִיהֶוּ וְצִלִּי קָדָם יָי :
 * וַסְּלִיק וַשְּׁכִיב עַל רַבִּינָא וַיִּשִׁי פֹמִיָּה עַל פֹּמִיָּה וַעֲיִנֹתָי עַל יְדֹתָי וְאַלְהִית עֲלוּתָי וְחַם בְּשָׂרָא דְּרַבִּינָא :
 * וְתַב וְתִלִּיד בְּבֵיתָהּ זִימְנָא חֲדָא לְכָא וְזִימְנָא חֲדָא לְכָא וַסְּלִיק וְאַלְהִית עֲלוּתָי וְאַחֲמַקְמַק רַבִּינָא עַד שִׁבְעָ זְמָנִין וַפְּתַח רַבִּינָא יָת עֵינֹתָי :
 * וַקְרָא לַגְחֲזִי וַאֲמַר קְרִי לְשׁוֹנְמִיתָא חֲדָא וַקְרָא לָהּ וַאֲתָת לֹתָהּ וַאֲמַר סְבִי בְּרִיד :
 * וַאֲתָת וַנְּפִלַת קָדָם רִיגְלוּתָי וַסְּגִידַת עַל אֶרְעָא וְנִסְיַבַת יָת בְּרָהּ וַנְּפִקַת :
 * וַאֲלִישָׁע תַּב לְגִלְגָּלָא וַכִּפְנָא בְּאַרְעָא וְתַלְמִידֵי נְבִיָּא דִּיחֲבִין קְדָמוּתָי וַאֲמַר לְעֲלִימִיָּה חֲפִי דִּדְנָא רַבָּא וּבִשְׁלִיל תַּבְשִׁילָא לְתַלְמִידֵי נְבִיָּא :
 * וַנְּפִק חֲדָא לְחֻקְלָא לְלֶקֶטָא יִרְקָנִין וַאֲשַׁכָּח גִּפְנָא בְּחֻקְלָא וְלֶקֶט מִיגְוִיָּה פִקְעִי חֻקְלָא מְלִי לְבִישִׁיָּהּ וַאֲתָא וּפְרַס וּרְמָא לְדִידָא דְּתַבְשִׁילָא :
 * וַאֲרִיקוּ לַגְבִּרָא לְמִיכַל וְתֹהוּהָ בְּמִיכַלְהוֹן מִתַּבְשִׁילָא וְאַיִנִּין צֹחוּ וַאֲמַרו מוֹתָא בְּדִידָא נְבִיָּא דִּינִי וְלֹא יָכִילוּ לְמִיכַל :
 * וַאֲמַר אִתְּחוּ קִיסְחָא וּרְמוּ לְדִידָא וַאֲמַר אֲרִיק לְעַמָּא וַיִּיכְלוּ וְלֹא תִּזְרָה מְדַעַם בִּישׁ בְּדִידָא :
 * וַגְבִּרָא אַתָּא מֶאֱרַע דְּרוּמָא וְאַיִתִּי לַנְּבִיָּא דִּינִי לֶחֶם בְּכוּרִין וְעֲשֹׂרִין טוֹלְמִין וְלֶחֶם שְׁעָרִין וּפִירִיכִין בְּלִבְוִשִׁיָּהּ וַאֲמַר תַּב לְעַמָּא וַיִּיכְלוּ :

³¹ * Et Giezi transiit ante eos, & posuit baculum super faciem pueri, & non erat vox et non erat auditus. & reuersus est Giezi in occursum Eliseo, & dixit ei, et nunciauit ei dicens, quod non surrexit puer. * Et ingressus est Eliseus ad domum, et ecce puer mortuus iacens super lectum suum: * Et ingressus est Eliseus, & clausit ostium super ambos eos. & orauit ad Dominum. * Et ascendit & incubuit super puerum, & posuit faciem suam super faciem eius, & oculos suos super oculos eius, & os suum super os eius, & manus suas super manus eius: & incurruauit se super eum, & inflauit super eum, et confecta sunt carnes pueri. * Et reuersus est Eliseus, & transiit in domo hinc & hinc: et ascendit & cooperuit super puerum, et inspirauit super eum, & confortatus est puer septies, & motus est puer & aperuit oculos suos. * Et vocauit Eliseus Giezi, & dixit: Voca mihi Sunamitin hanc. & vocauit eam, & ingressa est ad eum. & dixit Eliseus ei: Tolle filium tuum. * Et ingressa mulier corruit ad pedes eius super genua sua, & adorauit eum super terram, & tulit filium suum & egressa est. * Et Eliseus reuersus est in Galgala. & erat fames super terram, & filij prophetarum habitabant coram eo. & dixit Eliseus puero suo: Pone lebetem magnum, & coque pulmentum filiis prophetarum: * Et egressus est in agrum ut colligeret olera. & inuenit vitem siluestrem, & collegit ex ea colocynthidam agrestem plenum pallium suum. & ingressus est & iniecit in lebetem coctionis, quia non sciebat. * Et effudit viris ut comederent: & factum est cum comederent ipsi de coctione, et ipsi clamauerunt et dixerunt: Mors in lebetem homo Dei. & non potuerunt comedere.

* Et dixit Eliseus: Accipite farinam, et iniicite in lebetem. et iniecerunt. Et dixit Eliseus ad Giezi: Infunde populo et comedant. et non fuit verbum malum amplius in lebetem.

* Et venit vir de Baal Salisa, et attulit homini Dei panes primitiarum viginti panes ordeaceos, & palathas in pera sua. Et dixit Eliseus: Date populo et comedant.

³¹ * καὶ γιεζὶ διήλθεν ἐμπροσθεν αὐτῶν, & ἐπέθηκε τὸν βᾶκ-
τηρίαν ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου, καὶ οὐκ ἦν φωνὴ & οὐκ
ἦν ἀκρόασις. καὶ ὑπέστρεψεν ὁ γιεζὶ εἰς ἀπολύτησιν τὰ ἐλ-
ισαί, & εἶπεν αὐτῷ, & ἀπήγγειλεν αὐτῷ λέγων, ὅτι οὐκ εἶ-
³² ἤλθεν τὸ παιδάριον. * καὶ εἰσῆλθεν ἐλίσαι εἰς τὸν οἶκον, καὶ
ἰδὼς τὸ παιδάριον τεθνηὸς κεκοιμισμένον ἐπὶ τῷ κλίνῳ
³³ αὐτοῦ, * καὶ εἰσῆλθεν ἐλίσαι & ἀπέκλεισε τὴν θύραν καὶ τῶν
³⁴ δύο αὐτῶν. & προσκύνατο πρὸς κύριον. * καὶ δώδεκα & κοι-
μήθη ἐπὶ τὸ παιδάριον, & ἐπέθηκε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐδὲν ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ οὐδὲν ὀφ-
θαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ σῶμα τοῦ αὐτοῦ, & ἰὰς
χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, & συνέκαμψεν ἐπ'
αὐτόν, & ἐνεφύσησεν ἐπ' αὐτόν, & διεθερμάνθησαν αἱ σαρκὲς
³⁵ τοῦ παιδαρίου. * & ἐπ' ἐστρεψεν ἐλίσαι, & διήλθεν ἐν τῇ οἰκίᾳ
ἐνθὺν & ἐνθεν, καὶ δώδεκα & συνεκάλυψεν ἐπὶ τὸ παιδάριον &
ἐνέπνυσεν ἐπ' αὐτόν, & ἠνδρίσατο τὸ παιδάριον ἐπὶ αἰσῶν, καὶ
διεκινήθη τὸ παιδάριον καὶ διηλώριζε οὐδὲν ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
³⁶ * καὶ ἐνάλεσεν ἐλίσαι τὸν γιεζὶ, & εἶπεν, καλέσον μοι τὴν
θυναμίτιν ταύτην. & ἐνάλεσεν αὐτῷ, & εἰσῆλθε πρὸς αὐ-
³⁷ τὸν. & εἶπεν ἐλίσαι αὐτῇ, λάβε τὸν υἱόν σου. * καὶ εἰσελθούσα
ἡ θυὴ ἔπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπὶ τὰ πόδια αὐτοῦ,
& προσεκύνησεν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, & ἦρε τὸν υἱόν αὐτοῦ καὶ
³⁸ εἰσήλθεν. * & ἐλίσαι ἐπέστρεψεν εἰς γάλγαλα. & ἦν λιμὸς
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ἐνάθηον ἐνώπιον αὐ-
τοῦ. & εἶπεν ἐλίσαι τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, ἵστηθι τὸν λέβητα
³⁹ τὸν μέλαν, & ἐψέψημα τοῖς υἱοῖς τῶν προφητῶν. * & εἰσήλ-
θεν εἰς τὸν ἀγρὸν συλλέξαι ὀρεῖα. & εὗρεν ἄμπελον ἀγρίαν
καὶ συνέλεξεν ἀπ' αὐτοῦ τρυφὴν ἀγρίαν πᾶν ἥρως τὸ ἰμάτιον
αὐτοῦ, & εἰσῆλθεν & ἐνέβαλεν εἰς τὸν λέβητα τὸ ψέψημα τοῦ
⁴⁰ ὅτι οὐκ ἦδεν. * & ἐνέχεεν τοῖς ἀνδράσιν φαγεῖν, καὶ ἐχρέτο ἐν τῷ
ἐδίεν αὐτοὺς ἐν τῷ ψέψημα τοῦ, καὶ αὐτοὶ δυνέβησαν καὶ εἰ-
πον, θάνατος ἐν τῷ λέβητι ἀνθρώπου ἐστὶ θεοῦ. καὶ οὐκ ἠδύ-
⁴¹ νητο φαγεῖν. * καὶ εἶπεν ἐλίσαι, λάβετε ἄλδυσον καὶ ἐμ-
βάλετε εἰς τὸν λέβητα. καὶ ἐνέβαλον. καὶ εἶπεν ἐλίσαι
πρὸς γιεζὶ, ἔρχεαι τῷ λαῷ καὶ ἐδιέτωσαν. καὶ οὐκ ἐχρέτο
⁴² ῥῆμα πονηρὸν ἐπὶ αὐτῷ τῷ λέβητι. * καὶ ἦλθεν αὐτῷ ἐν βααλ
σαλζά, καὶ ὠνεύκεν τὰ ἀνθρώπων τῷ θεοῦ ἀρτοῖς πεν-
τήκοντα ἡμέρας εἴκοσι κελεύθους, καὶ παλάθας ἐν τῇ πύρρᾳ
αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ἐλίσαι, δότε τῷ λαῷ καὶ ἐδιέτωσαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

³¹ Et Gehhazi transierat ante eos, posueratque baculum super faciem infantis, & non erat vox, nec qui attenderet: & rediit in occursum eius, & renunciauit illi, dicendo: Non excitatus est infans.

³² Et ingressus est Elifagh in domum, & ecce infans mortuus iacebat in lecto eius.

³³ Et intrauit, & clausit portam contra faciem viriisque, & orauit Dominum.

³⁴ Et ascendit & incubuit super puerum, & posuit os suum super os eius, & oculos suos super oculos eius, & manus suas super manus eius, & defatigauit se super illum, & incaluit caro infantis.

³⁵ Et rediit & ambulauit per domum vice vna huc, & vice altera illuc: & ascendit & defatigauit se super illum, & oscitauit infans usque ad septem vices, & aperuit infans oculos suos.

³⁶ Et vocauit Gehhazi, & dixit: Voca Sunamithen istam. & vocauit eam, & venit ad illum. & dixit: Accipe filium tuum.

³⁷ Et venit & procidit ante pedes illius, & incurruauit se super terram, & accepit filium suum & exiuit.

³⁸ Et Elifagh rediit in Gilgela, & fames erat in terra, & discipuli prophetarum habitabant coram eo. Et dixit puero suo: Pone ollam magnam, & coque pulmentum discipulis prophetarum.

³⁹ Et exiuit vnus in agrum ut legeret olera, & inuenit vitem agrestem, & legit ex illa cucurbitas agrestes plenum vestimentum suum; & venit & scidit, & iecit in ollam pulmenti, quia non nouerant.

⁴⁰ Et effuderunt viris ut comederent. & fuit cum comederent de pulmento, illi clamauerunt & dixerunt: Mors est in olla propheta Domini: nec poterant comedere.

⁴¹ Et dixit: Afferte farinam, & conicite in ollam. & dixit: Effunde populo, ut comedant: & non fuit quicquam mali in olla.

⁴² Et vir quidam venit de terra Australi, & attulit propheta Domini panem primitiarum, & viginti placentas panis ordeacei, & manipulos in vestimento suo. & dixit: Da populo ut comedant.

* ויאמר משרתו מה אתן וזה לפני מאה איש
* ויאמר תן לעם ויאכלו כי כזה אמר יהוה אכול
והותר:

* ויתן לפניהם ויאכלו ויתרו כדבר יהוה:

ה

* ונעמן שר צבא מלך ארם היה איש גדול
לפני אדניו ונשא פנים כי בו נתן יהוה תשועה
לארם והאיש היה גבור חיל מצרע:

* וארם יצאו גדודים וישבו מארץ ישראל נערה
קטנה ותהי לפני אשר נעמן:

* ותאמר אל גברתה אחלי אדני לפני הנביא
אשר בשמרון אז יאסף אתו מצרעתו:

* ויבא ויגד לאדניו לאמר כזאת וכזאת דברה
הנערה אשר מארץ ישראל:

* ויאמר מלך ארם לך בא ואשלח ספר אל
מלך ישראל וילך ויקח בידו עשר כברי כסף
וששת אלפים זהב ועשר חליפות כנדים:

* ויבא הספר אל מלך ישראל לאמר ועתה
כבוא הספר הזה אליך הנני שלחתי אליך את
נעמן עבדי ואספתו מצרעתו:

* ויהי כקרא מלך ישראל את הספר ויקרע בגדיו
ויאמר האלהים אני להמית ולהחיות כי זה שלח
אלי לאסף איש מצרעתו כי אך דעו נא וראו כי
מתאננה הווא לי:

* ויהי בשמע אלישע איש האלהים כי קרע
מלך ישראל את בגדיו וישלח אל המלך לאמר
למה קרעת בגדיך יבא נא אלי וידע כי יש נביא
בישראל:

* ויבא נעמן בסוסו וברכבו ויעמד פתח הבית
לאלישע:

⁴³ Responditque ei minister eius, Quā-
tum est hoc vt apponam coram centum
viris? Rursum ille, Da, ait, populo vt co-
medat. Hæc enim dicit Dominus; Come-
dent, & supererit. ⁴⁴ Posuit itaque coram
eis. qui comederunt, & superfuit iuxta
verbum Domini.

CAP. V.

¹ Naaman princeps militię regis Syrię e-
rat vir magnus apud dominum suum
& honoratus: per illum enim dedit Do-
minus salutem Syrię. Erat autem vir for-
tis & diues, sed leprofus. ² Porro de Syria
egressi fuerant latrunculi, & captiuam du-
xerant de terra Israel puellam paruulam,
que erat in obsequio vxoris Naamã: ³ Que
ait ad dominam suam: Vtinam isset do-
minus meus ad prophetam qui est in Sa-
maria; profectò curasset eum à lepra quã
habet. ⁴ Ingressus est itaque Naaman ad
dominum suum, & nunciauit ei, dicens:
B Sic & sic locuta est puella de terra Israel.

⁵ Dixitque ei rex Syrię: Vade, & mittam
litteras ad regem Israel. qui cùm profectus
esset, & tulisset secum decem talenta ar-
genti, & sex millia aureos, & decem mu-
tatoria vestimentorum, ⁶ detulit litteras ad
regem Israel in hæc verba: Cùm acceperis
epistolam hanc, scito quòd miserim ad te
Naaman seruum meum, vt cures eum à le-
pra sua. ⁷ Cumque legisset rex Israel
litteras, scidit vestimenta sua, & ait: Nun-
quid Deus ego sum, vt occidere possim
& viuificare: quia iste misit ad me vt cu-
rem hominem à lepra sua? animaduertite
& videte, quòd occasiones quærat aduer-
sum me. ⁸ Quod cùm audisset Heli-
C sæus vir Dei, scidisse videlicet regem Is-
rael vestimenta sua, misit ad eum, dicens:
Quare scidisti vestimenta tua? veniat ad
me, & sciat esse prophetam in Israel.

⁹ Venit ergo Naaman cum equis &
curribus, & stetit ad ostium domus He-
lifixi.

תרגום יונתן

⁴³ ואמר משומשניה מה אחז דין קדם מאה גברא ואמר תב לעמא וייכלון ארי כדנן אמר ייי וייכלון ויוותרון:
⁴⁴ ויחב קרמיהון ואכלו ואותרו כפתחגמא דיי:

ה

¹ ונעמן רב חילא ומלכא דארם תוה גבר רב קדם רבוניה ונסיב אפיז ארי על ידיה עבד ייי נצחנא לאנש ארם וגברא תוה גבר
חילא ותוה לקי בסגירותא: ² ואנש ארם נפקו במשרן ושבזו מארעא דישראל עלמחא זעירחא ותות משמשא קדם אחת נעמן:
³ ואמרה למרתה טובי רבונא אם יזיל לקדם נבייא די בשמרון ככן יסי יתיה מסגירותיה: ⁴ ואחא וחזי לרבוניה למימר כדון וכדון
מילת עלימחא די מארעא דישראל: ⁵ ואמר מלכא דארם אחא אזיל ואשרד אגרתא לות מלכא דישראל ואזל ונסיב בידיה עשר ככרין
דכסף ושיתא אלפין דינרין דדהב ועשרא איצטלון דלבושא: ⁶ ואיתי אגרתא לות מלכא דישראל למימר וכן כתיב בה וכען כמיתי
אגרתא הדא לותך תא שדרית לך יח נעמן עבדי ותסיניה מסגירותיה: ⁷ ותוה כד קרא מלכא דישראל יח אגרתא וכזע יח לבושוהי ואמר
הצרוך איחבי מקדם ייי למקטל ולחחא ארי דין שלח לי לאסאה גברא מסגירותיה ארי ברם דעו כען וחזו ארי חסקפא דין בעי לאתגראה
כי: ⁸ ותוה כד שמע אלישע נבייא דיי ארי בזע מלכא דישראל יח לבושוהי ושלח לות מלכא למימר למה כזעחא לבושך ייתי כען לותי
וידע דאית נבייא בישראל: ⁹ ואחא נעמן בסוסוהי וברתיכוהי וקם בתרע ביתא לאלישע:

* Et dixit minister eius; Quid dem coram
centum viris hoc? & dixit Eliseus: Da popu-
lo & comedant: quia hæc dicit Dominus; Co-
medent & relinquent.

* Et comederunt & dereliquerunt iuxta
verbum Domini.

CAP. V.

ET Neeman princeps militiae regis Syriae e-
rat homo magnus coram domino suo, & ad-
mirabilis facie; quia per illum dedit Dominus
salutem Syriae. & vir erat potens fortitudine
leprosus.

* Et egressi fuerant de Syria accincti, et cap-
tiuam duxerant de terra Israel puellam paruam;
& erat coram uxore Neeman.

* Et ait dominae suae: Utinam appareret do-
minus meus coram propheta in Samaria, & de-
precaretur faciem eius, & auferet ab eo lepram
eius.

* Et ingressus est & nunciauit domino suo,
& dixit: Sic & sic locuta est puella quæ est de
terra Israel.

* Et dixit rex Syriae: Age vade & mittam
litteras ad regem Israel. & profectus est et tu-
lit in manu sua decem talenta argenti, & sex
millia aureos, & decem mutatorias stolas.

* Et detulit litteras regi Israel, dicens: Et
nunc ut allata fuerit epistola hæc ad te, ecce misi
tibi seruum meum Neeman, & curabis eum à
lepra sua.

* Et factum est ut legit rex Israel litteras,
scidit vestimenta sua, et dixit: Nunquid Deus
ego ut occidam & viuificem? quia iste mittit
ad me ut curem virum à lepra sua? Verunta-
men cognoscite & videte quod occasionem ca-
pit iste aduersum me.

* Et factum est ut audiuit Eliseus homo Dei
quod scidit rex vestimenta sua, & misit ad re-
gem Israel, dicens: Quare scidisti vestimenta
tua? Veniat iam ad me Neeman, & sciet quod
est Propheta in Israel.

* Et venit Neeman cum curribus suis &
equis suis, & stetit in ostio domus Elisei.

* καὶ εἶπεν ὁ λειτουργὸς αὐτοῦ, τί δὲ ἐνώπιον ἐκατὸν ἀν-
δρῶν ἔσται; καὶ εἶπεν ἐλισσαί, δός τῳ λαῷ καὶ ἐδιέτρωσαν.
ὅτι τὰδε λέγει κύριος, φαγόντες καὶ καταλείψουσιν.

* καὶ ἔφαγον καὶ κατέλιπον κτ' τὸ ῥῆμα κυρίου.

ε.

* Καὶ νεεμῶν ὁ ἀρχιστρατηγὸς βασιλέως συρίας, ὡς
ἀνὴρ ἄριστος ἐν ὧντι τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ θαυμα-
στὸν ὡς ἄνθρωπον, ὅτι δι' αὐτοῦ ἔδωκε κύριος σωτηρίαν τῇ
συρίᾳ. καὶ ὁ δὲ Νεμὼν ὡς δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ λεπρῶς.

* καὶ ἐξῆλθον ἐκ συρίας μονόζωνοι, καὶ ἡ χιμαλὼ-
τὸν ἐκ γῆς ἰσραὴλ νεανίδα μικράν, καὶ ὡς ἐνώπιον
τῆς γυναικὸς νεεμῶν.

* καὶ εἶπε τῇ κυρίᾳ αὐτῆς, ὅφελον ὀφθαλμοῖς ὁ κύριός
μου ἐνώπιον τοῦ προσώπου ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ δεηθείη τοῦ
προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀποσιωάξῃ ἀπ' αὐτοῦ τὴν λέπραν
αὐτοῦ.

* καὶ εἰσῆλθε καὶ ἀνῆγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτῆς, καὶ εἶπεν,
ἔγω καὶ ἔτῳς ἐλάλησεν ἡ νεανὶς ἡ ἐκ γῆς ἰσραὴλ.

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς συρίας, δεύρο ἀπελθε καὶ ἀ-
ποσελῶ βιβλίον πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραὴλ. καὶ ἐπορεύ-
θη καὶ ἔλαβεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δέκα τάλαντα ἀργυρίου,
καὶ ἑξακισχίλιους χρυσοῦς & δέκα ἀλλατομορίας σολῆς.

* καὶ ὡς ἔγχετο τὸ βιβλίον τῷ βασιλεὶ ἰσραὴλ λέγων,
καὶ νῦν ὡς αὐτὸς κομιδῇ τὸ βιβλίον τοῦτο πρὸς σέ, ἰδοὺ ἀπέ-
σταλκά σοι τὸν δούλόν μου τὸν νεεμῶν, & ἀποσιωάξῃς αὐ-
τὸν ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ.

* καὶ ἔγχετο ὡς δύνετω ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ τὸ βι-
βλίον, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ εἶπεν, μή θεὸς ἐγὼ θά-
νατον καὶ ζωοποιῆσαι, ὅτι ἔδειξεν ἀποσιωάξαι πρὸς με ἀπο-
σιωάξαι δὲ οὐδὲν ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ; πλὴν γινώτε καὶ ἰ-
δετε, ὅτι περὶ φασίζεται ἔδειξεν πρὸς με.

* καὶ ἔγχετο ὡς ἤκουσεν ἐλισσαί δὲ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ,
ὅτι διέρρηξεν ὁ βασιλεὺς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπέσειλε
πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραὴλ λέγων, ἵνα τί διέρρηξας τὰ ἱ-
μάτιά σου; ὡς ἀγγέλω δὴ πρὸς με νεεμῶν καὶ γινώτε-
ται, ὅτι ἐστὶ περὶ φασίς ἐν ἰσραὴλ.

* καὶ παρεγγέτο νεεμῶν σὺν τοῖς ἄρμασιν αὐτοῦ καὶ
ἵπποις αὐτοῦ, καὶ ἔστη ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἐλισσαί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit minister eius; Quid dabo hoc ante centum viros? & dixit; Da populo ut comedant: quia sic dicit Dominus: Comedent & relinquent.

* Et dedit ante illos; & comederunt & reliquerunt iuxta verbum Domini.

CAP. V.

ET Naghaman magister exercitus regis Aram erat vir magnus ante dominum suum, & facie acceptus; quia per manum eius fecerat Do-
minus victoriam hominibus Aram: & vir erat robustus virtute, sed erat percussus lepra.

in turmis, & captiuam duxerant de terra Israel puellam paruam, quæ ministrabat uxori Naghaman.

Beatus dominus meus, si iuerit ad prophetam qui est in Somron: tunc sanabit eum à lepra eius.

domino suo dicendo: Sic & sic locuta est puella quæ est ex terra Israel.

Et dixit rex Aram: Veni vade, & mittam episto-

lam ad regem Israel. & abiit, & accepit in manu sua decem talenta argenti, & sex millia denariorum auri, & decem mutatorias vestes.

Et attulit epistolam ad regem Israel, dicendo; & sic scriptum erat in ea: Et nunc cum venerit epistola hæc ad te, ecce misi tibi Nagha-

man seruum meum, ut sanes eum à lepra sua.

Et fuit cum legisset rex Israel epistolam, scidit vestimenta sua, &

dixit: An commoditas est in me à Domino ad occidendum & viuificandum, quod miserit iste ad me, ut sanem virum à lepra eius? enimvero

cognoscite, obsecro, & videte, quod occasionem hanc quærat, ut contendat contra me.

Et fuit cum audisset Elifagh propheta Domini quod scidisset rex Israel vestimenta sua, misit ad regem, dicendo: Ut quid scidisti ve-

stimenta tua? veniat nunc ad me, & cognoscat quod sit propheta in Israel.

Et venit Naghaman in equis suis & in curribus suis, & stetit in porta domus Elifagh.

* וישלח אליו אלישע מלאך לאמר הלך ורחצת
 שבע פעמים בירדן וישב בשרך לך וטהר:
 * ויקצף נעמן וילך ויאמר הנה אמרתי אלי יצא
 יצוא ועמד וקרא בשם יהוה אלהי ויהניף ידו אל
 המקום ואסוף המצורע:
 * הלא טוב אבנה ופרפר נהרות דמשק מכל מימי
 ישראל הלא ארחץ בהם וטהרת יופי וילך בחמה:
 * ויגשו עבדיו וידברו אליו ויאמרו אבי דבר גדול
 הנביא דבר אליך הלא תעשה ואף כי אמר אליך
 רחץ וטהר:
 * וירד ויטבל בירדן שבע פעמים כדבר איש
 האלהים וישב בשרו כבשר נער קטן ויטהר:
 * וישב אל איש האלהים הוא וכל מחנהו ויבא
 ויעמד לפניו ויאמר הנה נא ידעת כי אין אלהים
 בכל הארץ כי אם בישראל ועתה קח נא ברכה
 מארץ עבדך:
 * ויאמר חי יהוה אשר עמדת לי לפניו אם אקח
 ויפצר בו לקחתי וימאן:
 * ויאמר נעמן ולא יתן נא לעבדך משא צמד
 פרדים אדמה כי לוא יעשה עוד עבדך עלה וזבח
 לאלהים אחרים כי אם ליהוה:
 * לדבר הזה יסלח יהוה לעבדך בבוא אדני
 בית רמון להשתחוות שמה והוא נשען על ידי
 והשתחיותי בית רמון בהשתחיותי בית רמון
 יסלח נא יהוה לעבדך בדבר הזה:
 * ויאמר לו לך לשלוס וילך מאתו כבדת ארץ:
 * ויאמר גיחזי נער אלישע איש האלהים הנה
 חשך אדני את נעמן הארמי הזה מקחת מידו את
 אשר הביא חי יהוה כי אם דרצתי אחרי ולקחתי
 מאתו מאומה:

10 * Misitque ad eum Helisæus nuncium, di-
 cens: Vade & lauare septies in Iordane, &
 recipiet sanitatem caro tua, atq; munda-
 beris. 11 * Iratus Naaman recedebat, dicens:
 Putabam quod egrederetur ad me, & stās
 inuocaret nomen Domini Dei sui, & tan-
 D geret manu sua locū lepræ, & curaret me.
 12 * Nunquid non meliores sunt Abana &
 Pharphar fluuij Damasci omnibus aquis
 Israel, vt lauer in eis, & munder? Cū ergo
 13 vertisset se & abiret indignans, * accesserūt
 ad eum serui sui, & locuti sunt ei: Pater, &
 si rem grandem dixisset tibi propheta, cer-
 tē facere debueras: quāto magis quia nūc
 14 dixit tibi; Lauare, & mundaberis? Descen-
 dit & lauit septies in Iordane, iuxta ser-
 monem viri Dei: & restituta est caro eius
 sicut caro pueri paruuli, & mundatus est.
 15 * Reuersusque ad virum Dei cum vniuer-
 so comitatu suo, venit & stetit coram eo, Luc. 4.6
 & ait: Verē scio quod non sit alius Deus in
 vniuersa terra, nisi tantū in Israel. Obse-
 cro itaq; vt accipias benedictionē à seruo
 16 tuo. * At ille respōdit: Viuit Dominus an-
 E te quem sto, quia non accipiam. Cumque
 17 vim faceret, penitus nō acquieuit. * Dixit-
 que Naaman: Vt vis. Sed obsecro, conce-
 de mihi seruo tuo vt tollam onus duorum
 burdonum de terra. Non enim faciet vl-
 trā seruus tuus holocaustum aut victimā
 18 diis alienis, nisi Domino. * Hoc autem so-
 lum est de quo deprecari Dominum pro
 seruo tuo, quando ingredietur dñs meus
 templū Remon vt adoret, & illo innitēte
 super manū meā, si adorauero in tēplo Re-
 mon adorāte eo in eodem loco, vt ignos-
 cat mihi Dominus seruo tuo pro hac re.
 19 * Qui dixit ei: Vade in pace. abiit ergo
 ab eo electo tempore.
 20 * Dixitque Giezi puer viri Dei: Peper-
 cit dominus meus Naaman Syro isti, vt
 non acciperet ab eo quæ attulit. viuit Do-
 minus quia curram post eum, & accipiam
 ab eo aliquid. 2. Pa. 18

תרגום יונתן

10 ושלח לוחיה אלישע איגורא למימר אזיל וטבל בירדןא ויחוב בשרך לך ואיחסי:
 11 ורגז נעמן ואזיל ואמר הלא תויתי אמר דלתי ופזק מפק ויקום ויצלי בשמא דיני אלהיה וירם על אתר בית מכתא ותויתסי
 12 וקריבו עבדיו ומלילו עמיה ואמרו מרי אילו פתגמא רבא נביא מליל עמך תלא תעביד אלהיך דאמר לך טבול ואחסי:
 13 ונחח וטבל בירדןא שבע זימנין כפתגמא דנביא דיני וקב בשריה כבשר יניק זעיר ואחסי:
 14 וקב לות נביא דיני הוא וכל משריתיה ואחא וקם קדמוהי ואמר הא קען ידעית ארי לית אלה קיים בכל ארעא אלהין בישראל
 15 וקען קביל קען תקריבא מן עבדך: ואמר קיים הוא וידי משמשנא קדמוהי אם אקביל ואחקיף ביה לקבלא ולא אכרה:
 16 ואמר נעמן ולא יתיחב קען לעבדך טעון זוג כדננן מעפר אדמתא ארי לא יעביד עוד עבדך עלה ודבח לטעות עממא אלהין לשמא
 17 דיני: לפתגמא הדין ישובוק וי לעבדך במיעל רבונא לבית רמון למסגור חסן והוא סמך על ידי ואסגור בבית רמון במסגרי בבית
 18 רמון ישובוק וי לעבדך כפתגמא הדין: ואמר ליה אזיל לשלם ואזיל מלותיה כרוב ארעא:
 19 ואמר גיחזי תלמידא דאלישע נביא דיני הא מנע רבונא ית נעמן ארמאה הדין מלקבלא מיניה ית דאיתי קיים הוא וי אלתן ארהוט
 20 כתרתי ואיטב מיניה מדעם:

* Et misit Elifæus ad eum nuncium, dicens: 10
Vadens lauare in Jordane septies; & redibit
caro tua in te; & mundaberis.

* Et iratus est Neeman, & recessit et dixit: 11
Ecce dicebam, egredietur ad me, & stabit &
innocabit in nomine Domini Dei sui, & impo-
net manum suam super lepram, et curabit eam.

* Nonne bonus Amara & Pharphar fluuij 12
Damasci super Jordanem et super omnes aquas
Israël? nonne abiens lauabor in eis, & munda-
bor? & reuersus est et abiit in indignatione.

* Et accesserunt serui sui, & dixerunt ad 13
eum: Pater, si grandem locutus esset sermonem
ad te propheta, nonne faceres secundum quod
dixisset ad te? lauare et mundare.

* Et descendit Neeman, & lauit se in for- 14
dane septies, iuxta sermonem hominis Dei: &
rediit caro eius sicut caro pueri parui, et mun-
datus est.

* Et reuersus est Neeman ad ho- 15
minem Dei ipse & castra sua, & venit et ste-
tit coram eo, et ait: Ecce iam cognoui, quod non
est Deus in vniuersa terra, nisi in Israel. et nunc
accipe benedictionem de manu serui tui.

* Et dixit Elifæus: Viuit Dominus cui af- 16
fui coram eo, si accipiam. & coegit eum vt ac-
ciperet, et non voluit.

* Et dixit Neeman: Et nisi detur seruo tuo 17
onus iugi mularum terræ, quia non faciet vltra
seruus tuus holocaustum aut victimam diis a-
lienis, nisi Domino soli:

* Et de verbo hoc propitiabitur mihi Do- 18
minus seruo tuo quando ingreditur dominus
meus in domum Reman vt adoret ibi, quia ip-
se requiescet in manu mea. & adorabo in do-
mo Reman quando adorauerit ipse in domum
Reman, & propitiabitur mihi Dominus seruo
tuo pro verbo hoc.

* Et dixit Elifæus ad Neeman, Vade in pa- 19
ce: et abiit ab eo in spatium terræ.

* Et dixit Giez i puer Elifæi hominis Dei: 20
Ecce pepercit dominus meus Neeman Syro, vt
non acciperet de manu eius quæ attulit. Viuit
Dominus, quod nisi curram post eum, & acci-
piam aliquid ab eo.

10 * καὶ ἀπέστειλεν ἐλίσαι πρὸς αὐτὸν ἄγγελον λέγων,
πορεύθεις λούσαις ἐν τῇ ἰορδάνῃ ἑβδομόν. καὶ ἐπιστρέψῃ
ἡ σὰρξ σου ἐπὶ σοί, καὶ καθαριθήσῃ.

11 * καὶ ἐθυμώθη νεεμὴν καὶ ἀπῆλθεν καὶ εἶπεν, ἰδοὺ
ἔλεγον, ὅτι ἐλθ' ἑταίρῳ με καὶ στήσεται, καὶ ἐπιθα-
λέσεται ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπιθήσει τὴν
χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ λεπρὸν καὶ ἀποσιωάζει αὐτόν.

12 * ὅτι ἀγαθὸς ἀμανά καὶ φαρφαρ ποταμοὶ δαμασ-
κοῦ ὑπὲρ τὴν ἰορδάνην καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ ὕδατα ἰσρα-
ήλ; οὐχὶ πορεύθεις λούσασθαι ἐν αὐτοῖς καὶ καθαριθή-
σαι; καὶ ἐπέσρεψε καὶ ἀπῆλθεν ἐν θυμῷ.

13 * καὶ προσῆλθον οἱ παῖδες αὐτοῦ, ὅτι εἶπον πρὸς αὐτόν,
πάτερ, εἰ μέλλαν λελάληκε λόγον πρὸς σέ, ὁ πρὸς φήτης, ἔκ
αὐτῶν ἐποίησας καθότι εἶπε πρὸς σέ; λούσαις ὅτι καθαρίσῃ.

14 * καὶ κατέβη νεεμὴν, καὶ ἐβαπτίσθη ἐν τῇ ἰορδάνῃ ἐπ-
τάκις, καὶ τὸ ῥῆμα ἔειπεν ὁ θεός, καὶ ἐπέσρεψεν ἡ
σὰρξ αὐτοῦ ὡς σὰρξ παιδαρίου μικροῦ, καὶ ἐκαθαρίσθη.

15 * καὶ ἐπέσρεψε νεεμὴν πρὸς τὸν δούλον τοῦ θεοῦ
αὐτοῦ καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐ-
τοῦ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ὁ ἐγνώκα, ὅτι ὅτι ἐστὶ θεὸς ἐν πάσῃ τῇ
γῇ, ὅτι ἀλλ' ἢ ἐν τῇ ἰσραήλ. καὶ νῦν λάβε δὺλογία ἐκ
χειρὸς τοῦ δούλου σου.

16 * καὶ εἶπεν ἐλίσαι, ὅτι κύριος
ὃς παρέστω ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ λήψομαι. καὶ παρεδίασατο
αὐτὸν λαβεῖν, καὶ ὅτι ἠθέλησε.

17 * καὶ εἶπε νεεμὴν, καὶ εἰ μὴ δοθῇ τῷ τῷ δούλῳ σου γό-
μος ζώων ἡμιόνων γῆς, ὅτι ἐποίησας ἐπὶ ὁ δὲ ἔλθεις σου ὁλο-
κώτωμα ἢ θυσίαν θεοῖς ἑτέροις, ἀλλ' ἢ τῷ κυρίῳ μόνῳ.

18 * καὶ πρὸς τὸ λόγον τοῦτο ἰλάσεται μοι κύριος τῷ
δούλῳ σου ἐν τῇ εἰσπορεύεσθαι τὸν κύριόν μου εἰς οἶκον ῥεμαν
πρὸς κυνήσῃ καὶ ἐπὶ αὐτοῦ ἐπαναπαύσεται ἐπὶ τῇ χει-
ρὶ μου. καὶ πρὸς κυνήσῃ ἐν οἴκῳ ῥεμαν ἐν τῇ πρὸς κυ-
νήσῃ αὐτοῦ εἰς οἶκον ῥεμαν, καὶ ἰλάσεται μοι κύριος τῷ
δούλῳ σου ὑπὲρ τοῦ λόγου τοῦτου.

19 * καὶ εἶπεν ἐλίσαι πρὸς νεεμὴν, πορεύου ἐν εἰρήνῃ,
καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν χαρῇ τῇ γῆς.

20 * καὶ εἶπε γεζὶ τὸ παιδάριον ἐλίσαι ὅτι δούλον τοῦ
θεοῦ, ἰδοὺ ἐφείσατο ὁ κύριός μου ὅτι νεεμὴν ὅτι σίγου ὅτι μὴ λα-
βεῖν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἂν ἐνλωχέ. ὅτι κύριος, ὅτι εἰ μὴ δρα-
μοῦμαι ὅπισθεν αὐτοῦ καὶ λήψομαι ἡ παρ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et misit ad illum Elifagh nuncium dicendo: Vade & intinge te septem vicibus in Iardena, & redibit caro tua tibi, & sanabitur.

11 Et indignatus est Naghaman, & abiit, dixitq;: Ecce dicebam quod ad me exiret exeundo, & staret & oraret in nomine Domini Dei sui, & leuaret manum suam super locum plagæ meæ, & sanaretur lepra. 12 Nonne meliores sunt Amanah & Parpar fluuij Dammeseq omnibus aquis terræ Israël: nunquid si intinxero me in illis, sanabor? & conuersus abiit cum indignatione. 13 Et accesserunt serui eius, & locuti sunt cum illo & dixerunt: Domine mi, si fortè rem magnam propheta locutus fuisset tecum, nonne fecisses? quanto magis quod dixit tibi: Intinge te, & sanaberis? 14 Et descendit & intinxit se in Iardena septem vicibus, iuxta verbum prophetæ Domini; & rediit caro eius sicut caro pueruli parui, & sanatus est.

15 Et rediit ad prophetam Domini ipse & omnis exercitus eius, & venit & stetit ante illum & dixit: Ecce nunc cognoui quod non est Deus manens in omni terra, nisi in Israel: & nunc suscipe quæso oblationem à seruo tuo.

16 Et dixit: Permanet ipse Dominus ante quem ministro, si accepero. & vrgebat eum vt caperet, sed noluit.

17 Et dixit Naghaman: Et nonne dabitur quæso seruo tuo onus paris mulorum de puluere terræ? quia non faciet vltra seruus tuus holocaustum & sacrificium Erroribus gentium, sed nomini Domini.

18 In te hac ignoscat Dominus seruo tuo, cum intrabit dominus meus in domum Rimom vt adoret ibi, & ipse innixus fuerit super manum meam, & incuruauero me in domo Rimom, incuruante me in domo Rimom ignoscat Dominus seruo tuo in te ista.

19 Et dixit illi: Vade in pace: & abiit ab eo milliare terræ.

20 Et dixit Gehhazi discipulus Elifagh prophetæ Domini: Ecce abstinuit dominus meus à Naghaman Aramæo isto accipere quæ at-
tulerat; permanet ipse Dominus, nisi cucurrero post illum, vt accipiam ab illo aliquid.

* וירדף גיחזי אחרי נעמן ויראה נעמן רץ אחרי
 ויפל מעל המרכבה לקראתו ויאמר השלום :
 * ויאמר שלום אדני שלחני לאמר הנה עתה
 זרה באו אלי שני נערים מהר אפרים מבני
 הנביאים תנה נא להם כפר כסף ושתי חלפות
 בגדים :
 * ויאמר נעמן הואל קח בכרים ויפרץ בו ויצר
 בכרים כסף בשני חרטים ושתי חלפות בגדים
 ויתן אל שני נערי וישאו לפניו :
 * ויבא אל העפל ויקח מים ויפקד בבית וישלח
 את האנשים וילכו :
 * והוא בא ויעמד אל אדניו ויאמר אליו אלישע
 מאן גיחזי ויאמר לא הלך עבדך אנרו ואנרו :
 * ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש
 מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הכסף
 ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר
 ועבדים ושפחות :
 * ויצרע נעמן תרדבך כך ובזרעך לעולם ויצא
 מלפניו מצרע כשלג :

ו

* ויאמרו בני הנביאים אל אלישע הנה נא
 המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו :
 * גלכר נא עד הירדן ונקחה משם איש
 קורה אחת ונעשה לנו שם מקום לשבת
 שם ויאמר לכו :
 * ויאמר האחד הואל נא ולך את עבדיך ויאמר
 אני אלך :
 * וילך אתם ויבאו הירדנה ויגזרו העצים :
 * ויהי האחד מפיל הקורה ואת הברזל נפל אל-
 המים ויצעק ויאמר אהה אדני והוא שאול :

תרגום יונתן

* וירדף גיחזי בחר נעמן ויחזא נעמן גברא רהיש בתרתי ואתרתי מן רחיקא לקדמוניה ואמר תשלם :
 * ויפלי מן המרכבה לקראתו ויאמר השלום :
 * ויאמר שלום אדני שלחני לאמר הנה עתה זרה באו אלי שני נערים מהר אפרים מבני הנביאים תנה נא להם כפר כסף ושתי חלפות בגדים :
 * ויאמר נעמן הואל קח בכרים ויפרץ בו ויצר בכרים כסף בשני חרטים ושתי חלפות בגדים ויתן אל שני נערי וישאו לפניו :
 * ויבא אל העפל ויקח מים ויפקד בבית וישלח את האנשים וילכו :
 * והוא בא ויעמד אל אדניו ויאמר אליו אלישע מאן גיחזי ויאמר לא הלך עבדך אנרו ואנרו :
 * ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות :
 * ויצרע נעמן תרדבך כך ובזרעך לעולם ויצא מלפניו מצרע כשלג :

* ואמרו תלמידי נביא אלישע הא כען אתרא ואנחנו יתביז תמן קדמך עק לנא :
 * גיחזי כען עד הירדנה ויסיב סחמן גבר שרי תרא ונעבד לנא תמן אתרא למחב תמן ואמר אזילו :
 * ואמר חר שרי כען ואזיל עם עבדך ואמר אנא אזיל :
 * והורה חר מחי בשריתא ואשתחליף ברזלא נפל למיא וצוח ואמר בבני ריבונא משאל שאילתיה :

* Et secutus est Giezi post tergum Naaman. quem cum vidisset ille currentem ad se, defiliit de curru in occursum eius, & ait:
 * Recte ne sunt omnia? * Et ille ait: Recte. dominus meus misit me ad te, dicens: Modò venerunt ad me duo adolescentes de monte Ephraim, ex filiis prophetarum, da eis talentum argenti, & vestes mutatorias duplices. * Dixitque Naaman: Melius est G vt accipias duo talenta. & coegit eū, ligauitque duo talenta argenti in duobus saccis, & duplicia vestimenta, & imposuit duobus pueris suis, qui & portauerūt corā eo.
 * Cumque venisset iam vesperi, tulit de manu eorum, & reposuit in domo. dimisitque viros & abierunt: * Ipse autem ingressus stetit coram domino suo. & dixit Helisæus: Vnde venis Giezi? Qui respondit: Non iuit seruus tuus quoquam.
 * At ille ait: Nonne cor meum in presenti erat, quando reuersus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum & accepisti vestes, vt emas oliueta, & vineas, & oues & boues, & seruos & ancillas: * Sed & lepra Naaman adhærebit tibi & semini tuo vsque in sempiternum. & egressus est quasi nix ab eo leprofus.

CAP. VI.

* Dixerunt autem filij Prophetarum ad Helisæum: Ecce locus in quo habitamus coram te, angustus est nobis. * Eamus vsque ad Iordanem, & tollant singuli de filua materias singulas, vt ædificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: * Ite. * Et ait vnus ex illis, Veni ergo & tu cum seruis tuis. Respondit: Ego veniam.
 * Et abiit cum eis. Cumque venissent ad Iordanem, cædebant ligna.
 * Accidit autem vt cum vnus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam. exclamauitque ille & ait: Heu, heu, heu, domine mi, & hoc ipsum mutuo acceperam.

* Et secutus est Giezi post Neeman. & vi-
dit eum Neeman currentem post se, & defili-
it de curru suo in occursum eius, et dixit: Pax.

* Et dixit Giezi: Pax. dominus meus misit
me dicens: Ecce nunc venerunt ad me duo ado-
lescentes de monte Ephraim de filiis Prophetarum:
da iam eis talentum argenti, & duas
mutatorias vestes.

* Et dixit Neeman: Benigne accipe duo ta-
lenta argenti. & coegit eum, & dedit ei duo
talenta argenti in duobus saccis, & duo muta-
toria vestimenta, & imposuit super duos pue-
ros suos, & portauerunt ante eum,

* Et veniunt in obscurum, & tulit de ma-
nu puerorum, & apposuit in domo; & misit
pueros & abierunt.

* Et ipse ingressus est & astitit domino suo.
& dixit ad eum Eliseus: Unde Giezi? & di-
xit Giezi: Non iuit seruus tuus huc et illuc.

* Et dixit ei Eliseus: Nonne cor meum iuit
tecum, quando exiit Neeman de curru suo in
occursum tibi? & nunc accepisti argentum &
vestes, & accipies in eo hortos, & oliueta, &
vineas, & greges ouium & armenta bouum, et
seruos & ancillas.

* Et lepra Neeman adhærebit in te et in se-
mine tuo usque in sempiternum. & egressus est
Giezi de facie eius leprosus quasi nix.

CAP. VI.

ET dixerunt filij prophetarum ad Eliseum:
Ecce iam locus in quo nos habitamus coram
te, angustus à nobis:

* Eamus iam usque ad Iordanem, & tolla-
mus inde vir trabem unam, & faciamus
nobis tegmen ut habitemus ibi. Et dixit Eli-
seus: Ite.

* Et dixit vnus mansuetè: Veni cum seruis
tuis. & dixit Eliseus: Ego ibo vobiscum.

* Et abiit cum eis, et veniunt ad Iordanem,
& cadunt ligna.

* Et factum est cum vnus succideret tra-
bem, & cecidit ex manubrio ferrum in aquam;
& clamauit vir & dixit: Heu iam domine, et
ipsum mutuo acceptum.

* καὶ κατεδίωξε γιεζὶ ὀπίσω νεεμαν· ὃ εἶδον αὐτὸν νεε-
μαν τρέχοντα ὀπίσω αὐτοῦ, & κατεπήδησεν ἀπὸ τοῦ ἄρμα-
τος αὐτοῦ εἰς ἀπλῆτην αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, εἰρήνῃ.

* καὶ εἶπε γιεζὶ, εἰρήνῃ· ὁ κύριός μου ἀπέσταλκέ με
λέγων, ἰδὲ νῦν πᾶραγεγόνασιν πρὸς με δύο παιδάκια ὅς οἱ-
εργίζεσθαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν, ὅς δ' ἡ αὐτοῖς
τάλαντον ἀργυρίου, & δύο ἀλλατομυρίας σολᾶς.

* καὶ εἶπε νεεμαν, ἐπεικαίως λάβε δύο τάλαντα ἀργυ-
ρίου. & ἐβιάσατο αὐτὸν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δύο τάλαντα ἀργυ-
ρίου ἐν δυσὶ θυλακίοις, καὶ δύο ἀλλατομυρίας σολᾶς, καὶ
ἐπέθηκεν ἐπὶ δύο παιδάκια αὐτοῦ, & ἦσαν ἐμπροσθεν αὐτοῦ.

* καὶ ἔρχονται εἰς τὸ σκοτεινόν, καὶ ἔλαβεν ἐν χειρὶ
τῶν παιδαρίων καὶ παρέθετο ἐν οἴκῳ, καὶ ἔσταπες αὐτὰ
παιδάκια & ἀπῆλθον.

* καὶ αὐτὸς εἰσῆλθε καὶ παρέστη τῷ κυρίῳ αὐτοῦ. & εἶπε
πρὸς αὐτὸν ἐλισσαί, πόθεν γιεζὶ; καὶ εἶπεν γιεζὶ, οὐ πε-
πόρθω ὁ δούλος σου ἐνθάδε & ἐνθάδε.

* καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐλισσαί, οὐχὶ ἡ καρδία μου ἐπο-
ρῶθη μετὰ σοῦ, ὅτε κατεπήδησεν νεεμαν ἀπὸ τοῦ ἄρμα-
τος αὐτοῦ εἰς ἀπλῆτην σοῦ; καὶ νῦν ἔλαβες τὸ ἀργύριον
καὶ τὰ ἱμάτια, καὶ λήψῃ ἐν αὐτῷ κήποις, καὶ ἐλαιῶνας,
καὶ ἀμπέλωνας, καὶ ποιμνία καὶ βοσκόλια, καὶ δέλους
καὶ δούλας.

* καὶ ἡ λέπρα νεεμαν κολληθήσεται ἐν σοὶ καὶ ἐν τῷ
σπέρματί σου ἕως αἰῶνος. & ἔξηλθε γιεζὶ ἐκ παροπίας
αὐτοῦ λεπρὸς ὡσεὶ χιών.

ς.

* Καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν πρὸς ἐλισσαί, ἰδὲ δὴ
ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡμεῖς οἰκῶμεν ἐνώπιόν σου στενὸς ὡς ἡ μύρ.

* πορεύσῃμεν δὴ ἕως τοῦ ἰορδάνου, καὶ λάβωμεν ἐκεῖ-
θεν δῶνός δοκὸν μίσθου, καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς σκέπην ὡς οἱ-
κεῖν ἐκεῖ. καὶ εἶπεν ἐλισσαί, πορεύεσθε.

* καὶ εἶπεν ὁ εἰς Ἰππικαίως, δευρὸς μετὰ τῶν δέλων σου.
καὶ εἶπεν ἐλισσαί, ἐγὼ πορεύομαι μετὰ ὑμῶν.

* καὶ ἐπορεύθη μετὰ αὐτῶν, & ἔρχονται ἐπὶ τὸν ἰορδάνον,
& τέμνουσι ξύλα.

* καὶ ἔχρησε ἑνὸς κατὰ βάλλοντος τὸν δοκὸν & ἔζεπε-
σεν ἐν τῷ σέλεχος τὸ σίδηρον εἰς τὸ ὕδωρ, & ἐβόησεν ὁ αἰ-
νὴς & εἶπεν, ὦ δὴ κύριε, καὶ αὐτὸ κεχρησμένον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et secutus est Gehhazi post Naghaman, & vidit Naghaman virum currentem post se, & deiecit se de curru in occursum eius, & di-
xit: Num pax est? Et dixit: Pax. dominus meus misit me dicendo: Ecce tempore hoc venerunt ad me duo adolescentes
de monte domus Ephraim de discipulis prophetarum; da quæso illis talentum argenti, & duas mutatorias vestes.

* Et dixit Naghaman: Age, sume duo talenta: & coegit eum, & ligauit duo talenta argenti in duobus marsupiiis, & duas mutato-
rias vestes, & dedit duobus adolescentibus suis, & tollebant ante eum.

* Et intrauit in locum calatum, & accepit de manibus eorum, & deposuit in domo; & dimisit viros, & profecti sunt.

* Et ipse venit & stetit ante dominum suum: & dixit illi Elifagh: Vnde tu venis Gehhazi? & dixit, Non iuit seruus tuus huc aut illuc.

* Et dixit illi: In spiritu prophetico indicatum est mihi, quando conuertit se vir de curru suo in occursum tuum: an hora fuit tibi ut
acciperes argentum, & caperes vestes; & cogitares in corde tuo emere oliueta, & vineas, & pecudes, & boues, & seruos & ancillas?

* Lepa ergo Naghaman adhærebit tibi & filiis tuis in seculum. & exiit a facie eius albus sicut nix.

CAP. VI.

ET dixerunt discipuli prophetarum ad Elifagh: Ecce quæso locus in quo nos sedemus ante te, angustus est nobis:

* Eamus quæso usque ad Iardena, & accipiamus inde quisque tignum vnum, & faciamus nobis ibi locum in quo habitemus. & di-
xit: Ite. Et dixit vnus: Acquiesce obsecro & veni cum seruis tuis. & dixit: Ego ibo. Et iuit cum illis: & venerunt ad Iar-
dena, & sciderunt ligna. Et fuit quodam percutiente tignum, exiliens ferrum, decidit in aquam: & clamauit & dixit: Obsecro
domine mi, postulando commodato acceperam.

* וַיֹּאמֶר אִישׁ-הָאֱלֹהִים אֲנִי נָפַל וַיִּרְאֶהוּ
אֶת-הַמָּקוֹם וַיִּקְצֹב עֵץ וַיִּשְׁלַךְ-שָׁמָּה וַיֵּצֵא
הַבְּרוֹזֶל:

* וַיֹּאמֶר הָרֹם לֵךְ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקְחֶהוּ:
* וּמֶלֶךְ אֲרָם הֵיךְ נִלְחָם בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּעֵץ אֶל-
עֲבָדָיו לֵאמֹר אֶל-מָקוֹם פִּלְגִי אֶלמְנִי תַחְנֹתִי:
* וַיִּשְׁלַח אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
הִשָּׁמֶר מֵעַבְדְּ הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי-שָׁם אֲרָם נֹחֲתִים:
* וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר
לוֹ אִישׁ-הָאֱלֹהִים וְהוֹהִירָהּ וְנִשְׁמַר שָׁם לֹא-
אֲחֵרָה וְלֹא שְׂתִים:

* וַיִּסְעַר לֵב מֶלֶךְ-אֲרָם עַל-הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּקְרָא
אֶל-עֲבָדָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַלּוֹא תִגִּידוּ לִי מִי
מִשְׁלָנוּ אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:

* וַיֹּאמֶר אֶחָד מֵעֲבָדָיו לּוֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי-אֵלִישָׁע
הַנְּבִיא אֲשֶׁר בְּיִשְׂרָאֵל יִגִּיד לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת-
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבֹּר בַּחֲדָר מִשְׁכְּבְּךָ:

* וַיֹּאמֶר לָבוּ וְרֹאוּ אֵיכָה הוּא וַאֲשַׁלַּח וַאֲקַחְהוּ
וַיִּגְד־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה בְדוּתָן:

* וַיִּשְׁלַח שָׁמָּה סוּסִים וָרֶכֶב וַחֲיִל כָּבֵד וַיָּבֹאוּ
לֵילָה וַיִּקְפּוּ עַל-הָעִיר:

* וַיִּשְׁכַּם מִשְׁרַת אִישׁ הָאֱלֹהִים לָקוֹם וַיֵּצֵא
וְהִנֵּה חֵיל סוּבָב אֶת-הָעִיר וְסוּס וָרֶכֶב וַיֹּאמֶר
נִעְרוּ אֵלָיו אַהֲהָ אֲדֹנִי אֵיכָה נַעֲשֶׂה:

* וַיֹּאמֶר אֶל-תִּירָא כִּי רַבִּים אֲשֶׁר אֲתָנוּ מֵאֲשֶׁר
אוֹתָם:

* וַיִּתְּפַלֵּל אֵלִישָׁע וַיֹּאמֶר יְהוָה פָּקַח-נָא אֶת-
עֵינָיו וַיִּרְאֶהוּ וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת-עֵינָיו הַזֵּעֵר וַיִּרְאֶה
וְהִנֵּה הָהָר מֵלֵא סוּסִים וָרֶכֶב אֵשׁ סָבִיבָה
אֵלִישָׁע:

* Dixit autem homo Dei; Vbi cecidit?
B At ille monstravit ei locum: præcidit ergo lignum, & misit illuc. natauitque ferrum.

* Et ait, Tolle. qui extendit manum, & tulit illud.

* Rex autem Syriæ pugnabat contra Israel, consiliumq; iniit cum seruis suis, dicens: In loco illo & illo ponamus insidias.

* Misit itaque vir Dei ad regem Israel, dicens: Caue ne transeas in locum illum, quia ibi Syri in insidiis sunt.

* Misit itaque rex Israel ad locum quem dixerat ei vir Dei, & preoccupauit eum, & C obseruauit se ibi non semel neque bis.

* Conturbatumque est cor regis Syriæ pro hac re: & conuocatis seruis suis, ait: ^{1. Reg. 22, b.} Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem Israel?

* Dixitque vnus seruorum eius: Nequaquam domine mi rex: sed Helifæus propheta qui est in Israel, indicat regi Israel omnia verba quęcunque locutus fueris in conclaui tuo.

* Dixitque eis: Ire & videte vbi sit, vt mittam & capiam eum. Annunciauerunt ei dicentes: Ecce in Dothaim.

* Misit ergo illuc equos & currus, & robur exercitus. Qui cū venissent nocte, circundederunt ciuitatem.

* Confurgens autem diluculo minister viri Dei egressus est, viditque exercitum in circuitu ciuitatis, & equos & currus. nunciauitque ei, dicens: Heu, heu, heu, D domine mi, quid faciemus?

* At ille respondit, Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quā cum illis.

* Cumque orasset Helifæus, ait: ^{2. Pa. 4.} Domine, aperi oculos pueri huius, vt videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, & vidit, & ecce mons plenus equorum, & curruum igneorum in circuitu Helifæi.

תרגום יונתן

וַאֲמַר נְבוֹיָא דִּי אֶן נָפַל וְאַחֲזִיָּה יָת אֲתֵרָא וְקָץ אַעֲא וְרִמָּא לְחֶסֶן וְקָפָא בְּרוֹזָא:

וַאֲמַר טוֹל לֵךְ וְאִשְׁוִישׁ יְרִידָה וְנִסְבִּיָּה:

וּמֶלֶכָא דְאַרָם הָוָה מְגִיחַ קָרְבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאַתְמֶלֶךְ כְּעַבְדוּתֵי לְמִימַר לְאַחַר כְּפִי וְטִמִּיר בֵּית מִיִּשְׁרָאֵל:

וַיִּשְׁלַח נְבוֹיָא דִּי לְמֶלֶכָא דְיִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲסַחְמַר מִלְּמַעְבַּר אֲתֵרָא הָרִין אֲרִי תִקֵּן אִינֶשׁ אֲרָם כֶּסֶן:

וַיִּשְׁלַח מֶלֶכָא דְיִשְׂרָאֵל לְאַתְרָא דְאַמַּר לִיה נְבוֹיָא דִּי וְאַחֲזִיָּה וְאַסְחָמַר תִּמְן לֹא חֲדָא זְמָנָא וְלֹא חֲרָתִין זְמָנִין:

וְאַסְחָמַר לָבָא דְמֶלֶכָא דְאַרָם עַל פְּתִגְמָא הָרִין וְקָרָא לְעַבְדוּתֵי וַאֲמַר לְהוֹן תִּלָּא תַחֲוִין לִי מִן מְדִילָנָא גְלִי רִזִּי לְמֶלֶכָא דְיִשְׂרָאֵל:

וַאֲמַר חַד מֵעַבְדוּתֵי לֹא רַבּוּנִי מֶלֶכָא אֲרִי אֵלִישָׁע נְבוֹיָא דִּי בְּיִשְׂרָאֵל יַחֲוִי לְמֶלֶכָא דְיִשְׂרָאֵל יִתְּפַתְגְמִיָּא דִּי חֲמִלִיל בְּאַדְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבְּךָ:

וַאֲמַר אֲזִילוּ חֲזוּ חִיבָא הוּא וְאַשְׁלַח וְאַדְבָּרִינִיָּה וְאַחֲחִוִּה לִיה לְמִימַר תָּא בְּדוּתָן:

וַיִּשְׁלַח תִּמְן סוּסִין וְרִתִּיכִין וּמִשְׁרִינִין סְגִיָּאן וְאַחֲזִיָּה בְּלִילִיָּא וְאַקִּיפוּ עַל קְרָתָא:

וְאַקְדִּים מִשׁוּמְשֻׁנִיָּה דְנְבוֹיָא דִּי לְמֶקָם וְנִפְק וְהָא מִשְׁרִין אֲקִיפָא יִתְּ קְרָתָא וְסוּסִין וְרִתִּיכִין וַאֲמַר עֲלִימִיָּה לִיה בְּבִעוּ רַבּוּנִי אִיכְרִין:

נְעִבִיר: וַאֲמַר לֹא תִדְחַל אֲרִי סְגִיָּאן דְעִמָּא מְדַעְמוֹן:

וְצִלִי אֵלִישָׁע וַאֲמַר וְיִי גְלִי כְּעֵן יִתְּ עֵינֵיהִי וְיַחֲזִי וְגִלָּא וְיִי יִתְּ עֵינֵי רַבִּיָּא וְחֲזָא וְהָא טוֹרָא מְלִי סוּסִין וְרִתִּיכִין דְאַשְׁתָּא סְחָרְנוֹת אֵלִישָׁע:

* Et dixit homo Dei: Ubi cecidit? & indicavit ei locum. & fregit Eliseus lignum, & misit illuc, & supernatauit ferrum.

* Et dixit Eliseus: Attolle & accipe tibi. & extendit manum suam & accepit illud.

* Et rex Syriæ erat pugnans Israhel, & consuluit servis suis dicens: In loco illo faciemus insidias.

* Et misit homo Dei ad regem Israhel, dicens: Attende ut non transeas locum illum, quia ibi Syri insidiantur.

* Et misit rex Israhel in locum quem dixit ei homo Dei, & observavit inde non semel neque bis.

* Et obstupuit cor regis Syriæ de verbo hoc. & vocavit servos suos & dixit ad eos: Non nunciatis mihi quis tradit me regi Israhel?

* Et dixit vnus de servis eius: Nequaquam domine mi rex: sed Eliseus propheta qui in Israhel, indicat regi Israhel omnia quaecunque locutus fueris in conclavi cubiculi tui.

* Et dixit rex: Ite & videte ubi est iste, & mittens capiam eum. & annunciantur ei dicentes: Ecce in Dothaim.

* Et misit equos & currus & exercitum grauem, & venerunt nocte et circumdederunt civitatem.

* Et consurrexit minister hominis Dei & surgeret manè, & egressus est. & ecce exercitus circuiens civitatem, & equi & currus. & dixit puer eius ad eum: O domine, quid faciemus?

* Et dixit Eliseus: Non timeas, quia plures qui sunt nobiscum super eos qui sunt cum eis.

* Et oravit Eliseus & dixit: Domine, aperi oculos eius & videat. & aperuit Dominus oculos pueri, & vidit. & ecce mons totus plenus equorum, & currus ignis in circuitu Elisei:

* καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ποῦ ἔπεσον; & ἐδείκνυεν αὐτῷ τὸν τόπον. καὶ ἀπέκλασεν ἐλισσαὶ ξύλον καὶ ἔρριψεν ἐκεῖ, καὶ ἐπεπόλασε τὸ σίδηρον.

* καὶ εἶπεν ἐλισσαί, μετεώριθον καὶ λάβε σεαυτῷ. & ᾤξτείνον τὴν χεῖρα αὐτῆς καὶ ἔλαβεν αὐτό.

* καὶ βασιλεὺς συρίας ἰὼ πολέμῳ τὴν ἰσραήλ, καὶ συνεβούλευσατο τοῖς πασι τῶν αὐτῆς λέγων, εἰς τὸν τόπον φελῶνι ἐλμῶνι ποιήθωμεν ἐνεδρον.

* καὶ ἀπέστειλεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραήλ λέγων, πρόσεχε τοῦ μὴ διελθεῖν τὸν τόπον τοῦτον, ὅτι ἐκεῖ σύρξιν ἐνεδρεύουσιν.

* καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐφυλάξατο ἐκεῖθεν οὐχ ἅπαξ οὐδ' ὁ δῖς.

* καὶ ᾤξθη ἡ καρδιά τοῦ βασιλέως συρίας πρὸς τὸν λόγον τοῦτον. καὶ ἐκάλεσε τοὺς παῖδας αὐτῆς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἴδετε ἀπαγγέλλετε μοι, τίς περὶ δίδωσί με τῷ βασιλεῖ ἰσραήλ;

* καὶ εἶπεν εἰς ἐκ τῶν παίδων αὐτῆς, οὐχὶ κύριός με βασιλεὺς, ἀλλ' ἡ ἐλισσαί ὁ περὶ φητής ὃ ἐν ἰσραήλ, ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ ἰσραήλ πάντα ὅσα ἀνταλήσῃς ἐν τῷ ταμίῳ τοῦ κοιτῶνός σου.

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, πορεύθητε & ἴδετε ποῦ ἐστὶν ἔστος, & ἀποστείλας λήψομαι αὐτόν. καὶ ἀπήγειλαν αὐτὰς λέγοντες, ἰδοὺ ἐν δωθαίμ.

* καὶ ἀπέστειλεν ἵππους καὶ ἄρματα & δυνάμιν βαρεῖαν, καὶ ἦλθον νυκτὸς καὶ περικύκλωσαν τὴν πόλιν.

* καὶ ὥρθε ἰσραὴλ ὁ λειτουργὸς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ ἀναστῆναι τῷ πτωχῷ καὶ ᾤξθη λῆθεν. καὶ ἰδοὺ δυνάμεις κυκλῶσαι τὴν πόλιν καὶ ἵπποι καὶ ἄρματα. καὶ εἶπεν τῷ παιδάριον αὐτῆς πρὸς αὐτόν, ὦ κύριε, τί ποιήθωμεν;

* καὶ εἶπεν ἐλισσαί, μὴ φοβοῦ, ὅτι πλείους ἢ μετ' ἡμῶν ὡς εἰς τοὺς μετ' αὐτῶν.

* καὶ προσεύξατο ἐλισσαί & εἶπεν, κύριε δυνάμις σου ὁφθαλμοῖς αὐτῆς & ἴδέτω. & διδύοιξε κύριος τοῦ ὁφθαλμοῦ αὐτῆς & εἶδεν. καὶ ἰδοὺ τὸ ὄρος ὅλον πλήρες ἵππων, καὶ ἄρματα πυρὸς περικύκλω ἐλισσαί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit propheta Domini: Quò decedit? & ostendit ei locum: & absceidit lignum & proiecit illuc, & enatauit ferrum.

* Et dixit: Tolle tibi. & extendit manum suam & accepit illud.

* Et rex Aram iniit bellum in Israhel, & consilium iniit cum servis suis dicendo: Loco cælato & abscondito erit statio castrorum nostrorum.

* Et misit propheta Domini ad regem Israhel, dicendo: Caue ne transeas locum illum, quia ibi homines Aram sunt absconditi.

* Et misit rex Israhel ad locum quem dixerat illi propheta Domini, atque monuerat illum: & cauit sibi illinc non vna vice nec duabus.

* Et turbatum est cor regis Aram propter rem istam, & vocavit servos suos, & dixit illis: Nonne annunciabitis mihi quis ex nobis reuelat arcana mea regi Israhel?

* Et dixit vnus de servis eius: Minimè, domine mi rex: sed Elifagh propheta qui est in Israhel, indicat regi Israhel verba quæ loqueris in penetrali domus cubiculi tui.

* Et dixit: Ite videte vbinam sit, ut mittam & tollam eum. & indicatum est ei, dicendo: Ecce est in Dothan.

* Et misit illuc equos & currus, & turmas magnas: & venerunt nocte & circumdederunt urbem.

* Et maturavit minister prophetæ Domini exsurgere, & exiit, & ecce exercitus circumdabant urbem, & equi & currus. & dixit minister eius illi: Obsecro, domine mi, quomodo faciemus?

* Et dixit: Ne timeas, nam plures sunt qui nobiscum sunt, quàm qui cum illis.

* Et oravit Elifagh & dixit: Domine, aperi, quæso, oculos eius ut videat. & aperuit Dominus oculos pueri, & vidit, & ecce mons plenus equis & curribus & igni circum Elifagh.

* וַיֵּרְדּוּ אֵלָיו וַיִּתְּפֹלֵל אֱלִישֶׁעַ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר
 הֲדָ־נָגַעְתָּ אֶת־הַגּוֹי־הַזֶּה בַּסִּנּוּרִים וַיְבֹרֵם בַּסִּנּוּרִים
 כַּדְּבַר אֱלִישֶׁעַ :
 * וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֱלִישֶׁעַ לֹא־זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא־זֶה
 הָעֵיר לָכֵן אַחֲרַי וְאוֹלִיכֶם אֶתְכֶם אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר
 תִּבְקְשׁוּן וַיֵּלֶךְ אוֹתָם שְׁמֶרֶון :
 * וַיְהִי כִּבְאֹם שְׁמֶרֶון וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁעַ יְהוָה פָּקַח
 אֶת־עֵינֵי־אֱלֹהֵי וַיֵּרְאוּ וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת־עֵינֵיהֶם
 וַיֵּרְאוּ וַהֲנִירָה בְּתוֹךְ שְׁמֶרֶון :
 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱלִישֶׁעַ כִּרְאֹתוֹ אוֹתָם
 הֲאֶכְרֶה אֶכְרֶה אֲבִי :
 * וַיֹּאמֶר לֹא תִכֶּה הָאִישׁ שְׁבִית בְּחֶרֶבְךָ וּבִקְשֶׁתְּךָ
 אֶתָּה מִכָּה שִׁים לֶחֶם וּמַיִם לַפְּנִיָּהם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ
 וַיֵּלְכוּ אֶל־אֲדֹנֵיהֶם :
 * וַיִּכְרֶה לָהֶם כֶּרֶה גְדוֹלָה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁלַחֵם
 וַיֵּלְכוּ אֶל־אֲדֹנֵיהֶם וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד גְּדוּדֵי אֲרָם
 לָבוֹא בָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל :
 * וַיְהִי אַחֲרָיִךְ כֵּן וַיִּקְבֹּץ בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם אֶת־
 כָּל־מַחֲנֵהוּ וַיַּעַל וַיֵּצֵר עַל־שְׁמֶרֶון :
 * וַיְהִי רָעַב גְּדוֹל בְּשְׁמֶרֶון וַהֲנָה צָרִים עָלֶיהָ עַד
 הַיּוֹת רֹאשׁ־חֲמוֹר בְּשִׁמְנִים כֶּסֶף וַרְבַּע־הַקֶּבֶץ חֲרִיזִינִים
 בַּחֲמִשָּׁה כֶּסֶף :
 * וַיְהִי מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עָבַר עַל־הַחֲמֹר וַאֲשֶׁר־
 צִעֲקָהוּ אֵלָיו לֵאמֹר הוֹשִׁיעָה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ :
 * וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹשֻׁעַד יְהוָה מֵאֵין אוֹשִׁיעַךְ הַמֶּן־
 הַגֶּרֶן אוֹ מִן־הַיָּקֵב :
 * וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מִדֹּל לָךְ וְתֹאמַר הָאִשָּׁה
 הַזֹּאת אָמְרָה אֵלַי תָּנִי אֶת־בְּנֶךָ וְנֹאכְלֵנו הַיּוֹם
 וְאֶת־בְּנֵי נֹאכַל מִחֵר :

* Hostes verò descenderunt ad eum. Porro Helisæus orauit ad Dominum, dicens: Percute, obsecro, gentem hanc cæcitate. Percussitque eos Dominus ne viderent iuxta verbum Helisæi. * Dixit autem ad eos Helisæus: Non est hæc via, neque ista est ciuitas. Sequimini me, & ostendam vobis virum quem quæritis. duxit ergo eos in Samariam. * Cumque ingressi E fuissent in Samariam, dixit Helisæus: Domine aperi oculos istorum vt videant. Aperuitque Dominus oculos eorum, & viderunt se esse in medio Samariæ. * Dixitque rex Israel ad Helisæum cum vidisset eos; Nunquid percutiam eos, pater mi? * Et ille ait: Non percuties. neque enim cepisti eos gladio & arcu tuo vt percutias. Sed pone panem & aquam coram eis, vt comedant & bibant, & vadant ad dominum suum. * Appositaque est eis ciborum magna preparatio. & comederunt & biberunt, & dimisit eos, abieruntque ad dominum suum. Et ultra non venerunt latrones Syriæ in terram Israel. * Factum est autem post hæc congregauit Benadab rex Syriæ vniuersum exercitum suum, & ascendit & obsidebat Samariam. * Factaque est fames magna in Samaria; & tandiu obsessa est, donec venundaretur capur asini octoginta argenteis, & quarta pars cibi stercoreis columbarum quinque argenteis. * Cumque rex Israel transfret per murum, mulier quædam exclamauit ad eum, dicens: Salua me domine mi rex. * Qui ait: Non, te saluet Dominus. Vnde te possum saluare, de area vel de torculari? * Dixitque ad eam rex: Quid tibi vis? Quæ respondit: Mulier ista dixit mihi: Da filium tuum, vt comedamus eum hodie: & filium meum comedemus cras.

תרגום יונתן

* ונחחו לוחיה וצלי אלישע קדם וי ויאמר וי מחי בעץ ית עמא הדין בשבריריא ומחנן בשבריריא כפתגמא דאלישע :
 * ויאמר להון אלישע לא דא אורחא ולא דא קרחא אחו בתי ואוביל יתכון לגברא דאתון בעץ ואוביל יתהון לשמרון :
 * ותורה כמיעלהון לשמרון ויאמר אלישע וי גלי ית עיני אילין ויחזון וגלא וי ית עיניהון ויחזון ותא בשמרון :
 * ויאמר מלכא דישראל לאלישע כד תוא יתהון האקטול אקטול רבי :
 * ויאמר לא תקטול הא דשבית בחרבך ובקשתך אח קטיל שוי לחמא ומיא קדמיהון ויכלון וישתון ויזלון לרבניהון :
 * ואחזקין להון שירי רבה ואכלו ואשתיו ושלחניהון ואזלו לות רבניהון ולא אוסיפו עוד משירית ארם למיעל בתחום ארעא דישראל :
 * ותורה כתר כן וכנש בר הדד מלכא דארם ית כל משריתיה וסליק וצר על שמרון :
 * ותורה כפנא רבה בשמרון ותא צירין עלה עד דתורה רישא דתמרא מידבן בתמנן כסף ורבעת קבא דזבל מפקת יונא בתמש
 * סלעין דכסף :
 * ותורה מלכא דישראל עבר על שורא ואחחא קבלא קדמוהי למימר פרוק רבני מלכא :
 * ויאמר לא יפרקינך וי סנן אפרקינך תמן אידרא או מן מעצרתא :
 * ויאמר לה מלכא סד לך ויאסרת אתתא דא אסרת לי תבי ית כריך וניכליניה וימא דין וית ברי ניכול מחר :

* Et descenderunt ad eum. & orauit Elifæus ad Dominum, et dixit: Percute iam gentem hanc cecitate. & percussit eos Dominus cecitate, iuxta verbum Elifæi.

* Et dixit Elifæus ad eos: Non hæc via, et non ista ciuitas: venite post me, et ducam vos ad virum quem queritis. & duxit eos in Samariam.

* Et factum est ut ingressi sunt in Samariam, & dixit Elifæus: Domine aperi oculos istorum, & videant. & aperuit Dominus oculos eorum, & viderunt. & ecce ipsi in medio Samariæ.

* Et dixit rex Israhel ad Elifæum, ut vidit eos: Si percutiens percutiam, pater?

* Et dixit Elifæus: Non percuties: quos captiuos cepisti in gladio tuo et arcu tuo, tu percuties. appone eis panes & aquam, & comedant & bibant, & vadant ad dominum suum.

* Et apposuit eis præparationem magnam, & comederunt & biberunt: & misit eos, & abierunt ad dominum suum. & non addiderunt ultra accincti Syriæ venire in terram Israhel.

* Et factum est post hæc & congregauit filius Ader rex Syriæ vniuersa castra sua, & ascendit & obsederunt contra Samariam.

* Et facta est fames magna in Samaria. & ecce obsidebat contra eam, donec fieret caput asini octoginta siclis argenti, et quarta pars cabi stercoreis columbarum quinque siclis argenti.

* Et erat rex Israhel transiens per murum. & mulier clamauit ad eum, dicens: Salua me domine rex.

* Et dixit ei Rex: Non saluet te Dominus: unde te saluabo, de area vel de torculari?

* Et dixit ei Rex: Quid est tibi? & dixit ei mulier: Mulier hæc dixit mihi, Da filium tuum, & comedamus eum hodie, & filium meum comedemus cras.

* καὶ κατέβησαν πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ προσκύνησας ἐλίσσεαί πρὸς κύριον καὶ εἶπεν, πατάξον δὴ τὸ ἐν τούτῳ αὐρασία. καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς κύριος αὐρασίᾳ κατὰ τὸ ῥῆμα ἐλίσσεαί.

* καὶ εἶπεν ἐλίσσεαί πρὸς αὐτοὺς, οὐχὶ αὐτὴ ἡ ὁδὸς, καὶ οὐχὶ αὐτὴ ἡ πόλις· δεύτε ὀπίσω μου, καὶ ἐπάξω ὑμᾶς πρὸς τὸν δούλον ὃν ζητεῖτε, καὶ ἀπήγαγν αὐτοὺς εἰς samariam.

* καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθόντες εἰς samariam, καὶ εἶπεν ἐλίσσεαί, κύριε διάνοιξον τοὺς ὀφθαλμοὺς τούτων, καὶ ἰδέτωσαν. καὶ διάνοιξε κύριος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ εἶδον. καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐν μέσῳ samariæ.

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἐλίσσεαί ὡς εἶδεν αὐτοὺς, εἰ πατάξας πατάξω πάντας;

* καὶ εἶπεν ἐλίσσεαί, οὐ πατάξεις, οὐς ἡ χυμάλωτθυσας ἐν ῥομφαίᾳ σου καὶ τῷ ξυρτῷ σου παλάξεις. πρῶτες αὐτοῖς ἄρτους ἐξ ὕδαρος, καὶ φαγέτωσαν καὶ πίετωσαν, καὶ ἀπελθέτωσαν πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν.

* καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς πρῶτες μεγάλης, ὅς φαγον καὶ ἐπιον, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς, καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν. ὁ δὲ οὐ προσέειπεν ἐπὶ μονόζωνοι συρίας ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰσραὴλ.

* καὶ ἐγένετο κατὰ ταῦτα ὅτι συνήθρισεν ὁ υἱὸς ἀδερβασιλδὺς συρίας πᾶσας τὰς παρεμβολὰς αὐτῆς, καὶ δυνέβη, ὅτι περιεκάθησαν ἐπὶ samariam.

* καὶ ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐν samaria. καὶ ἰδοὺ περιεκάθητο ἐπ' αὐτὴν ἕως τοῦ χυμῶος κεφαλῶν ὄνου ὀγδόηκοντα σίκλων ἀργυρίου, καὶ τέταρτον τοῦ κάβου κόπτε πρῶτες ἐρῶν πέντε σίκλων ἀργυρίου.

* καὶ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ διαπορεύμενος ἐπὶ τῶν τειχέων. καὶ γυνὴ ἐβόησε πρὸς αὐτὸν λέγουσα, ὥσόν με κύριε βασιλεῦ.

* ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, μὴ σώσαι σε κύριος, πόθεν σε σώσω, ἀπὸ τῆς ἀλλοῦ ἢ ἀπὸ τῆς λιμοῦ;

* καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, τί ἐστὶ τῆς; καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡ γυνὴ, ἡ γυνὴ αὐτῆς εἶπέ μοι, δός τὸν υἱόν σου, καὶ κατεφάγωμεν αὐτὸν σήμερον, καὶ τὸν υἱόν μου φαγόμεθα αὔριον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et descenderunt ad eum: & orauit Elifagh ad Dominum, & dixit: Domine, percutere obsecro populum hunc cecitatibus. & percussit illos cecitatibus iuxta verbum Elifagh.

19 Et dixit illis Elifagh: Non hæc est via, nec est hæc vrbs: venite post me, & deducam vos ad virum quem queritis. & deduxit illos in Somron.

20 Et fuit cum ingressi essent in Somron, dixit Elifagh: Domine, aperi quæso oculos istorum, ut videant. & aperuit Dominus oculos eorum, & viderunt: & ecce erant in Somron.

21 Et dixit rex Israhel ad Elifagh cum vidisset illos: Num occidendo occidam, magister mi?

22 Et dixit: Non occidas: ecce quos captiuos duxisti, gladio tuo & arcu tuo occides. pone panem & aquam ante eos, ut comedant & bibant, abeantque ad dominum suum.

23 Et apparauit illis conuiuium magnum, & comederunt & biberunt, & dimisit illos: & abierunt ad dominum suum, & non addiderunt amplius exercitus Aram intrare terminum terræ Israhel.

24 Et fuit post hæc, congregauit Bar-Hadad rex Aram omnem exercitum suum, & ascendit & obsedit Somron.

25 Et fuit fames magna in Somron, & ecce obsederunt eam, quousque fuit caput asini venditum octoginta argenteis, & quarta pars cabi fini stercoreis columbarum quinque siclis argenti.

26 Et fuit rege Israhel transeunte super murum, mulier clamauit ad eum, dicendo: Salua domine mi rex.

27 Et dixit: Ni saluet te Dominus: unde saluabo te, num ex area an ex torculari?

28 Et dixit illi rex: Quid est tibi? & dixit: Mulier hæc dixit mihi, Da filium tuum ut comedamus eum hodie, & filium meum comedemus cras.

* Et coximus filium meum & comedimus eum, & dixi ei in die alia, Da filium tuum & comedamus eum, & abscondidit filium suum.

* Et factum est ut audiuit rex verba mulieris, & scidit vestimenta sua, & ipse transibat per murum, & vidit populus, & ecce sacculus in carne eius intrinsecus.

* Et ait, Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, si stabit caput Elisæi filij Saphat super ipsum hodie.

* Et Elisæus sedebat in domo sua, & seniores sedebant cum eo, & misit rex virum de facie sua ad eum, & antequam veniret nuncius ad eum: & Elisæus dixit ad seniores, Vidistis quod misit filius homicidæ iste ut auferat caput meum? videte ut venerit nuncius, claudite ostium, & illidite eum in ostio; nonne vox pedum domini eius post eum?

* Adhuc ipso loquente cum eis, & ecce angelus descendit ad eum, & ait: Ecce hoc malum à Domino, quid deprecabor Dominum amplius?

CAP. VII.

ET dixit Elisæus, Audi verbum Domini, hæc dixit Dominus, Ut hora hæc, cras mensura similia sicli, & duæ mensuræ ordeï siclo in porta Samariæ.

* Et respondit Triflata, super quem quiescebat rex super manum eius, homini Dei, & ait, Et si Dominus fecerit cataractas in celo, si erit verbum hoc? & ait ei Elisæus, Ecce tu videbis in oculis tuis, & inde non comedes.

* Et quatuor leprosi viri erant iuxta ostium civitatis, & dixit unusquisque ad proximum suum, Quid nos sedemus donec moriamur?

* Si dixerimus, Ingrediamur in civitatem, & fames in civitate, & moriemur ibi; & si manserimus hic, moriemur; & nunc venite, & incidamus in castra Syriæ, si vitam dederint nobis, & vivemus; & si occiderint nos, moriemur.

* καὶ ἤψαμεν τὸν υἱὸν μου & ἐφάγομεν αὐτόν, καὶ εἶπον αὐτῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἄλλῃ, δός τὸν υἱόν σου & κατὰφάγωμεν αὐτόν, & ἐκρύψεν τὸν υἱὸν αὐτῆς.

* καὶ ἐγγύετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ λόγου τῆς γυναίκος, & διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτῆς καὶ αὐτὴ διεπορεύετο ἐπὶ τοῦ τείχους· καὶ εἶδεν ὁ λαὸς καὶ ἰδὲ σακκος ἐπὶ τῆς σαρκὸς αὐτῆς ἑσώθεν.

* καὶ εἶπεν, τὰδε ποιῆσαι μοι ὁ θεὸς & τὰδε ποιήσει, εἰ σῆσε) κεφαλὴ ἐλισσαί υἱοῦ σαφατ ἐπὶ αὐτῆς σήμερον.

* καὶ ἐλισσαί ἐκάλει τὸν πατέρα αὐτῆς, & τὸν πρεσβύτερον ἐκάλει μετ' αὐτῆς· καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἀνδρὰ ἐκ τοῦ σώπου αὐτῆς πρὸς αὐτόν· καὶ πρὶν εἰσελθεῖν τὸν ἄγγελον πρὸς αὐτόν, καὶ ἐλισσαί εἶπε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, ἑώρακα τε ὅτι ἀπέστειλεν ὁ υἱὸς τοῦ φονεῦ τοῦ ἐμοῦ ἀφελεῖν τὴν κεφαλὴν μου· ἴδετε ὡς ἐδὼ ἐλθὼν ὁ ἄγγελος ἀποκλείσατε τὴν θύραν, & ἐκθλίψατε αὐτόν ἐν τῇ θύρᾳ· ὅχι ἰδὲ φωνὴ τῶν ποδῶν τοῦ κυρίου αὐτῆς κατ' ἔπειτα αὐτῆς;

* ἔτι αὐτῆς λαλῶντος μετ' αὐτῶν, & ἰδὲ ὁ ἄγγελος κατέβη πρὸς αὐτόν, & εἶπεν, ἰδὲ αὐτὴ ἡ κακία τοῦ κυρίου, τί δεηθῶ τοῦ κυρίου ἔτι;

ζ.

* Καὶ εἶπεν ἐλισσαί, ἀκούθων τὸν λόγον κυρίου, τὰδε εἶπε κύριος ὡς ἡ ὥρα αὕτη, αὐρεὸν μέτρον σεμιδάλεως σίκλου, καὶ δύο μέτρα κεθῶν σίκλου ἐν τῇ πύλῃ σαμαρείας.

* καὶ ἀπεκρίθη ὁ τριτάτης ἐφ' ὃν ἐπανεπαύετο ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῇ χειρὶ αὐτῆς τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ, & εἶπεν, καὶ ἐδὼ κύριος ποιήσῃ καταράκτας ἐν τῷ ἔρειπῳ, εἰ ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ εἶπεν αὐτῇ ἐλισσαί, ἰδὲ σὺ ὅψαι ἐν ὀφθαλμοῖς σου, & ἐκείθεν ἔμὴ φάγῃς.

* καὶ τέσσαρες λεπροὶ ἀνδρες ἦσαν παρὰ τὴν θύραν τῆς πόλεως, & εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτῶν, τί ἡμεῖς καθήμεθα ἕως αὐτοῦ ἀποθανώμεθα;

* ἐδὼ εἶπωμεν, εἰσελθώμεν εἰς τὴν πόλιν, & ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει, & ἀποθανέμεθα ἐκεῖ· καὶ ἐδὼ καθήσωμεν ὧδε, ἀποθανέμεθα· & νῦν δοῦτε & ἐμπίσωμεν εἰς τὴν παρεμβολὴν συρίας, ἐδὼ ζωογονήσωσιν ἡμᾶς, & ζήσόμεθα· καὶ ἐδὼ θανατώσωσιν ἡμᾶς, ἀποθανέμεθα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁹ Et coximus filium meum, & comedimus eum, & dixi illi die altero, Da filium tuum ut comedamus eum: & abscondit filium suum.

³⁰ Et fuit cum audisset rex verba mulieris, scidit vestimenta sua; & ipsum transeuntem super murum, vidit populus, & ecce sacculus alligatus erat super carnem eius interius.

³¹ Et dixit, Sic faciat mihi Dominus, & sic addat si remanserit caput Elisagh filij Saphat super eum hodie.

³² Et Elisagh sedebat in domo sua, & senes sedebant cum illo; & misit quendam virum à facie sua: nondum venerat nuncius ad eum, & ipse dixit ad senes, Num vidistis quod miserit filius occisoris huc, ut auferat caput meum? videte cum venerit nuncius, claudite portam & opprimatis eum in porta; nonne sonitus pedum domini eius post eum est?

³³ Adhuc cum ipse loqueretur cum illis, ecce nuncius descendebat ad eum, & dixit, Ecce hoc malum est à Domino; quid orabo ad Dominum amplius?

CAP. VII.

ET dixit Elisagh, Excipite verbum Domini, sic dixit Dominus, Circa tempus hoc cras satum similia siclo, & duo sata ordeï siclo in porta Somron ementur.

² Et respondit vir fortis, super cuius manum rex innitebatur, propheta Domini, & dixit, Siquidem Dominus aperiat cataractas, & demittat bona de cælis; nunquid erit secundum verbum istud? & dixit, Ecce tu videbis oculis tuis, at ex eis non comedes.

³ Et quatuor viri erant leprosi, sedentes in introitu portæ, & dixerunt quisque socio suo, Quare sedemus hic quousque moriamur?

⁴ Si dixerimus, Intremus urbem, fames est in vrbe, & moriemur ibi: & si commorati fuerimus hic, moriemur quoque: & nunc venite & confugiemus in castra Aram, si vivere nos permiserint, & vivemus; aut si occiderint nos, & occidemur.

* וַיָּקֻמוּ בַּבֹּקֶר לָבוֹא אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ עַד-
 קֶצֶה מַחֲנֵה אֲרָם וַהֲגִירָה אִין-שָׁם אִישׁ׃
 * וַאֲדָנִי הַשָּׁמַיִם אֶת-מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב
 וְקוֹל סוּס קוֹל חֵיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו
 הִנֵּה שֹׁכֵר-עַלֵּינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי הַחֲתָיִם
 וְאֶת-מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ׃
 * וַיָּקֻמוּ וַיָּנוּסוּ בַּבֹּקֶר וַיַּעֲזֹבוּ אֶת-אֹהֲלֵיהֶם
 וְאֶת-סוּסֵיהֶם וְאֶת-חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה בְּאֶשׁ
 הָיָא וַיָּנוּסוּ אֶל-נַפְשָׁם׃
 * וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד-קֶצֶה הַמַּחֲנֵה
 וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם
 כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-
 אֹהֶל אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ׃
 * וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לֹא-בֶן אֲנַחְנוּ עֲשִׂים
 הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בְּשָׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ מַחֲשִׁים וְחֲבִינוּ
 עַד-אֹר הַבֶּקֶר וּמִצָּאֵנוּ עוֹז וְעֵתָהּ לָבוֹ וְנִבְאָרָה
 וְנִגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ * וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל-שַׁעַר
 הָעִיר וַיִּגִּידוּ לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם
 וְהִנֵּה אִין-שָׁם אִישׁ וְקוֹל אֲדָם כִּי אִם הַסּוּס אֲסוּר
 וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְאֹהֲלֵים בְּאֶשׁ הַמֹּר׃
 * וַיִּקְרָא הַשָּׁעָרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה׃
 * וַיִּקֶּם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל-עַבְדָּיו אֲנִידָה-
 נָא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ אֲרָם יָדְעוּ כִּי-רַעֲבִים
 אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן-הַמַּחֲנֵה לְהַחֲבֹרָה בְּהַשְׁדָּרָה
 לֵאמֹר כִּי יֵצְאוּ מִן-הָעִיר וְנִתְּפָשׁוּ חַיִּים וְאֶל-
 הָעִיר נָבֵא׃ * וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר
 וַיִּקְחוּ-נָא חֲמִשָּׁה מִן-הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים
 אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ בָּהֶּם הֵנֶם כָּל-הַחֲמֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 נִשְׁאָרוּ בָּהֶּם הֵנֶם כָּל-הַחֲמֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ
 וְנִשְׁלַחָה וְנִרְאָה׃

5 * Surrexerunt ergo vesperi ut venirent
 B ad castra Syriae. Cúmque; venissent ad prin-
 cipium castrorū Syriae, nullum ibidē rep-
 6 pererunt. * Siquidem Dominus sonitum
 audiri fecerat in castris Syriae curruum &
 equorū, & exercitus plurimi, dixeruntque;
 adinuicem: Ecce mercede conduxit ad-
 uersum nos rex Israel reges Gethæorum
 & Egyptiorum & venerunt super nos.
 7 * Surrexerunt ergo & fugerūt in tene-
 bris, & dereliquerūt tentoria sua, & equos
 & asinos in castris, fugeruntque; animas tan-
 8 tum suas saluare cupientes. * Igitur cūm
 venissent leprosi illi ad principiū castro-
 rum, ingressi sunt vnum tabernaculū, &
 comederunt & biberunt. Tuleruntque; in-
 de argentum & aurum, & vestes, & abie-
 runt & absconderunt. Et rursus reuerfi
 sunt ad aliud tabernaculum, & inde simi-
 9 liter auferētes abscondēderunt. * Dixeruntque;
 adinuicem, Nō rectē facimus. Hæc enim
 dies boni nunciij est. Si tacuerimus & no-
 luerimus nunciare vsq; manē, sceleris ar-
 guemur. Venite, eamus & nunciemus in
 aula regis.
 10 * Cūmque venissent ad portam ciui-
 tatis, narrauerunt eis dicentes: Inuimus
 C ad castra Syriae, & nullum ibidem repperi-
 mus hominem, nisi equos & asinos alli-
 11 gatos, & fixa tentoria. * Ierunt ergo por-
 tarij, & nunciauerunt in palatio regis in-
 12 trinfecus. * Qui surrexit nocte, & ait ad
 feruos suos, Dico vobis quid fecerint no-
 bis Syri. Sciunt quia fame laboramus, &
 idcirco egressi sunt de castris, & latitant
 in agris, dicentes: Cūm egressi fuerint de
 ciuitate, capiemus eos viuos, & tunc ciui-
 tatem ingredi poterimus.
 13 * Respōdit autem vnus feruorum eius,
 Tollamus quinque equos qui remanse-
 runt in vrbe, quia ipsi tātū sunt in vni-
 uersa multitudine Israel; alij enim con-
 sumpti sunt, & mittentes explorare pote-
 rimus.

תרגום יונתן

5 וַיָּקֻמוּ בַּבֹּקֶר לָבוֹא אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ עַד-
 קֶצֶה מַחֲנֵה אֲרָם וַהֲגִירָה אִין-שָׁם אִישׁ׃
 6 וַיִּקְרָא הַשָּׁעָרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה׃
 7 וַיִּקֶּם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל-עַבְדָּיו אֲנִידָה-
 נָא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ אֲרָם יָדְעוּ כִּי-רַעֲבִים
 אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן-הַמַּחֲנֵה לְהַחֲבֹרָה בְּהַשְׁדָּרָה
 לֵאמֹר כִּי יֵצְאוּ מִן-הָעִיר וְנִתְּפָשׁוּ חַיִּים וְאֶל-
 הָעִיר נָבֵא׃ * וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר
 וַיִּקְחוּ-נָא חֲמִשָּׁה מִן-הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים
 אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ בָּהֶּם הֵנֶם כָּל-הַחֲמֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 נִשְׁאָרוּ בָּהֶּם הֵנֶם כָּל-הַחֲמֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ
 וְנִשְׁלַחָה וְנִרְאָה׃

* Et surrexerunt in tenebris vt ingrederen-
tur in castra Syria, & ingressi sunt vsq; ad par-
tem castrorum Syria, & ecce non erat vir ibi.

* Et Dominus audibilia fecit castra Syria
voce currum & voce equorum, & sonitu ex-
ercitus magni: & dixit vir ad proximum suū,
Ecce mercede conduxit aduersum nos rex Is-
rael reges Chethæorum, & reges Egypti vt
venirent super nos.

* Et surrexerunt & fugerunt in tenebris
& dereliquerunt tabernacula sua, & equos
suos, & asinos suos, sicut erant in castris, &
fugerunt secundum animas suas.

* Et venerunt leprosi isti vsque ad partem
castrorum, & ingressi sunt vsque ad taberna-
culum vnum, & comederunt & biberunt, &
tulerunt inde argentum & aurum, & vestes,
& abierunt & absconderunt; & reuerſi le-
prosi isti ingressi sunt in tabernaculum aliud, et
ceperunt inde & abierunt, & absconderunt.

* Et dixerunt leprosi unusquisque ad pro-
ximum suum, Quid sic nos facimus hodie? &
dies hæc dies boni nunciij est, & nos tacemus
& manemus vsque ad lucem matutinam, &
inueniemus iniquitatem; nunc igitur eamus et
nunciemus in domum regis.

* Et ingressi sunt & clamauerunt ad portam
ciuitatis, & nūciauerunt eis, dicentes: Ingressi
sumus in castra Syria, & ecce non erat ibi vir
neque vox hominis, nisi equus ligatus, & asi-
nus ligatus, & tentoria eorum vt sunt.

* Et vocauerunt portarios, & nunciant in
domo regis intrinsecus.

* Et surrexit rex nocte, & dixit seruis suis,
Nunciabo vobis quæ fecerunt nobis Syri: sci-
uerunt quod fame laboramus nos, & egressi
sunt de castris vt latitarent in agro, dicentes:
Egredientur de ciuitate, et capiemus eos viuos,
& ingrediemur in ciuitatem.

* Et respondit vnus seruorum eius, dicens:
Capiant iam de equis relictis hic quinque qui
remanserunt in omni Israel de relictis, ecce sunt
omnis multitudo Israel quæ reliqua est, et mit-
temus & videbimus.

5 * καὶ ᾤκησαν ἐν ταῖς σκοτίαις εἰσελθεῖν εἰς τὴν παρεμβο-
λὴν Συρίας· καὶ εἰσῆλθον ἕως μέρους τῆς παρεμβολῆς Συ-
ρίας, & ἰδὲ οὐκ ἦν ἀνὴρ ἐκεῖ. * καὶ κύριος ἀκούσῃν ἐ-
ποίησε τῇ παρεμβολῇ Συρίας φωνὴν ἁρμάτων & φωνὴν
ἵππων & φωνὴν θυλάμεως μεγάλης· & εἶπεν ἀνὴρ πρὸς
τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἰδὲ μεμίσθω) ἐφ' ἡμᾶς βασιλεὺς Ἰσ-
ραὴλ οὗτοι βασιλεῖς τῶν χετταίων & οὗτοι βασιλεῖς αἰ-
7 γυπτίων ἔλθουσιν ἐφ' ἡμᾶς. * καὶ ᾤκησαν καὶ ἀπέδρα-
σαν ἐν ταῖς σκοτίαις καὶ ἐγκατέλιπον τὰς σκηνάς αὐτῶν, &
οὗτοι ἵππους αὐτῶν, & οὗτοι ὄνους αὐτῶν, ὡς ἦσαν ἐν τῇ πα-
ρεμβολῇ, & ἐφυγον καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

8 * καὶ ἦλθον οἱ λεπροὶ ἕτοιμοι ἕως μέρους τῆς παρεμ-
βολῆς, καὶ εἰσῆλθον ἕως σκηνώματος ἐν, καὶ ἔφαγον καὶ
ἔπινον, καὶ ἦραν ἐκεῖθεν ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ἱμα-
τισμόν, & ἀπῆλθον & κατέκρυψαν· & Ἰσραὴλῆται οἱ
λεπροὶ ἕτοιμοι εἰσῆλθον εἰς σκηνὴν ἄλλαν, & ἔλαβον ἐκεῖ-
θεν & ἀπῆλθον, καὶ κατέκρυψαν.

9 * & εἶπον οἱ λεπροὶ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τί ἔ-
τις ἡμεῖς ποιοῦμεν σήμερον; καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ἡμέρα
ἀναγγελισμοῦ ἐστὶν, & ἡμεῖς σιωπῶμεν & μένομεν ἕως φω-
τός· & πρῶτον, & διζήσομεν ἀδικίαν· ὃν οὐκ πορεύσομεν &
10 ἀναγγεῖλωμεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως· * & εἰσῆλθον
& ἐδόκησαν εἰς τὴν πύλιν τῆς πόλεως, & ἀνῆγγελλον αὐτοῖς
λέγοντες, εἰσῆλθομεν εἰς τὴν παρεμβολὴν Συρίας, καὶ ἰδὲ
οὐκ ἦν ἐκεῖ ἀνὴρ οὐδὲ φωνὴ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἡ ἵππος δεδε-
μνύσθαι & ὄνος δεδεμνύσθαι, καὶ σκηναὶ αὐτῶν ὡς εἰσίν.

11 * καὶ ἐκάλεσαν οὗτοι θυρωροὺς, καὶ ἀναγγέλλουσιν εἰς
τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ἔσω.

12 * καὶ ᾤκησεν ὁ βασιλεὺς νυκτός, καὶ εἶπεν τοῖς πασι
αὐτοῦ, ἀπαγγεῖλτέ μοι ἃ πεποίηκασιν ἡμῖν οἱ Σύριοι·
ἔγνωσαν ὅτι κενώμενοι ἡμεῖς, & ἔξῆλθον ἐκ τῆς παρεμβο-
λῆς κρυβέμενοι ἐν ἀγρῷ, λέγοντες· ἔξελδομεν) ἐκ τῆς πό-
λεως, καὶ συλληψόμεθα αὐτοὺς ζῶντας καὶ εἰσελθούσο-
μεθα εἰς τὴν πόλιν.

13 * & ἀπεκρίθη εἰς τῶν παίδων αὐτοῦ, λέγων· λαβέτω-
σαν δὴ τῶν ἵππων τῶν ὑπολειμμένων ἐνταῦθα πέντε
τῶν κατελειφθέντων ἐν παντὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἐκλει-
πόντων, ἰδὲ εἰσὶν πάντ' τὸ πλῆθος Ἰσραὴλ τὸ ἐλίπον, καὶ
ἀποσελεύσομεν & ὀψόμεθα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et surrexerunt in tenebris vt intrarent castra Aram: & venerunt vsque ad extrema castrorum Aram, & ecce non erat ibi aliquis.

* Et à Domino audita est in castris Aram vox currum, & vox equorum, vox castrorum multorum; & dixerunt quisque ad focium suum, Ecce conduxit contra nos rex Israel reges Hithæorum, & reges Misraim vt veniant contra nos. * Et surrexerunt & fugerunt in tenebris, & deseruerunt tabernacula sua, & equos suos, & asinos suos, castris sicut fuerant existentibus; & fugerunt vt seruant animas suas.

* Et venerunt leprosi illi vsque ad extrema castrorum, & introierunt in tabernaculum cuiusdam; & comederunt & biberunt; & acceperunt inde argentum & aurum, & vestes, & abierunt & absconderunt, & redierunt, & ingressi sunt in tentorium aliud, & acceperunt inde, & abierunt & absconderunt.

* Et dixerunt vnusquisque ad focium suum, Non rectum est id quod nos facimus: dies hæc, dies boni nunciij est; & siquidem nos tacuerimus & distulerimus quousque luceat aurora, occurrer nobis culpa. & nunc venite, & pertingamus, & indicemus domui regis.

* Et venerunt & clamauerunt ad custodes portæ vrbis, & nunciauerunt eis, dicendo: Venimus ad castra Aram, & ecce non erat ibi aliquis, nec vox hominis, sed equi ligati, & asini ligati, & tentoria sicut fuerant.

* Et clamauerunt custodes portæ, & renunciauerunt domui regis interiorius. * Et surrexit rex nocte, & dixit seruis suis, Indicabo nunc vobis quid fecerunt nobis homines Aram: cognouerunt quod famelici sumus, & exierunt ex castris vt absconderent se in agro, dicendo: Quoniam exhibunt ex vrbe, & comprehendemus illos viuos, & in urbem intrabimus.

* Et respondit vnus de seruis suis, & dixit, Accipiant, quæso, quinque ex equis relictis, qui relictæ sunt in ea; ecce illi sunt sicut omnis multitudo Israel qui relictæ sunt in ea: si perierint, ecce illi sunt sicut omnis multitudo Israel qui finierunt, & mittamus & videamus.

* ויקחו שני רכב סוסים וישלח המלך אחרי
 מחנה ארם לאמר לכו וראו:
 * וילכו אחריהם עד הירדן והנה כל הדרך
 מלאה בגדים וכלים אשר השליכו ארם בהחפז
 וישבו המלאכים ויגדו למלך:
 * ויצא העם ויבזו את מחנה ארם ויהי
 סאה סלת בשקל וסאתים שערים בשקל כדבר
 יהוה: * והמלך הפקיד את השליש אשר
 נשען על ידו על השער וירמסוהו העם בשער
 וימת באשר דבר איש האלהים אשר דבר ברדת
 המלך אליו:
 * ויהי כדבר איש האלהים אל המלך לאמר
 סאתים שערים בשקל וסאה סלת בשקל יהיה
 כער מחר בשער שמרון:
 * ויען השליש את איש האלהים ויאמר
 והנה יהוה עשה ארבות בשמים היתה כדבר
 הוה ויאמר הנך ראה בעיניך ומשם לא תאכל:
 * ויהי לו בן וירמסו אתו העם בשער וימרו:

ח

* ואלישע דבר אל האשר אשר
 החליה את בנה לאמר קומי ולכי אתי וביתך וגורי
 באשר תגורי כי קרא יהוה לרעב וגם בא אל
 הארץ שבע שנים:
 * ותקם האשה ותעש כדבר איש האלהים
 ותלך היא וביתה ותגר בארץ פלשתים שבע שנים:
 * ויהי מקצה שבע שנים ותשב האשה מארץ
 פלשתים ותצא לצעק אל המלך אל ביתה ואל
 שדה: * והמלך מדבר אל גחזי נער איש
 האלהים לאמר ספרה נא לי את כל חגדלורת
 אשר עשה אלישע:

14 * Adduxerūt ergo duos equos, misitq;
 rex in castra Syrorū, dicens: Ite & videte.
 15 * Qui abierunt post eos vsq; ad Iorda-
 nem. Ecce aut omnis via plena erat vesti-
 bus & vasis, quæ proiecerant Syri cum tur-
 barentur. Reuerſiq; nuncij indicauerunt
 16 regi. * Et egressus populus diripuit castra
 Syriæ, factusq; est modius similæ statere
 vno, & duo modij ordeï statere vno iuxta
 17 verbū Dñi. * Porro rex ducem illum in
 cuius manu incubuerat constituit ad por-
 tam, quem conculcavit turba in introitu
 portæ, & mortuus est iuxta quod locutus
 fuerat vir Dei, quando descenderat rex
 18 ad eum. * Factumque est secundum ser-
 monem viri Dei, quem dixerat regi, quā-
 do ait, Duo modij ordeï statere vno erūt,
 & modius similæ statere vno hoc eodem
 tempore cras in porta Samariæ.
 19 * Quando responderat dux ille viro
 Dei, & dixerat, Etiam si Dominus fecerit
 cataractas in cælo, nunquid poterit fieri
 quod loqueris? & dixit ei, Videbis oculis
 20 tuis, & inde non comedes. * Euenit er-
 go ei sicut prædictum erat, & conculcavit
 eum populus in porta, & mortuus est.

CAP. VIII.

1 **H**Elifæus autem locutus est ad mulie-
 rem cuius viuere fecerat filium, di-
 cens: Surge, vade tu & domus tua, & pe-
 regrinare vbicunque reppereris. Vocabit
 enim Dominus famem, & veniet super
 terram septem annis.
 2 * Quæ surrexit & fecit iuxta verbum
 hominis Dei, & vadens cum domo sua,
 peregrinata est in terra Philistijm diebus
 multis.
 3 * Cūque finiti essent anni septem, re-
 uersa est mulier de terra Philistijm. Et
 egressa est vt interpellaret regem pro do-
 mo sua & pro agris suis.
 4 * Rex autem loquebatur cum Giezi
 puero viri Dei, dicens: Narra mihi omnia
 magnalia quæ fecit Helifæus.

תרגום יונתן

14 ודברו חרין רכבי סוסין ושלח מלכא בחר משרית ארם למימר אזילו וחזו:
 מליא לבושין ומנין די רמו אנש ארם באיחבצתו חזון למערק ותכו איזנדיא וחזיאו למלכא
 ארם והנה סאה סלתא בסלעא וסאתן סערין בסלעא כפתגמא דיי:
 עמא בחרעא ומית כמה דמליל נבייא דיי דמליל כד נחת מלכא לותיה:
 בסלעא וסאר סולתא בסלעא יהי כעידן חרין מחר בחרעא דשמרון:
 טוכא מן שמיא היהי פתגמא חרין ואמר הא את חזי בעינך ומתמן לא תיכול:
 15 ואזלו בתריהון עד ירדנא והא כל ארעא
 16 ונפק עמא ובזו יח משרית
 17 ומלכא מני יח גברא דסמין על ידויה על חרעא ודשויה
 18 וחזון כד מליל נבייא דיי עב סלכא למימר סאתן סערין
 19 ואתיב גברא יח נבייא דיי ואמר אזילו יי פתח בויז ומחית
 20 וחזון ליה כן ודשו וחזיה עמא בחרעא ומית:

ח

1 ואלישע מליל עם איתחא דאחי יח ברה למימר קומי ואזלי את ואנש ביתך ודורי באחר דכשר למדר ארי ומין ויי כפנא אף עתיד
 למיתי על ארעא שבע שנין:
 2 וקמח איתחא ועברח כפיתגמא דנבייא דיי ואזלח היא ואנש ביתה ואחזבת בארע פלשתאי שבע שנין:
 3 והנה מסוף שבע שנין ותבת איתחא מארע פלשתאי ונפקת למקבל קדם מלכא על ביתה ועל חקלה:
 4 ומלכא מסליל עם גחזי חלמיא דנבייא דיי למימר אשחעי כען לי יח כל רב רבא דעבד אלישע:

* Et ceperunt duos ascensores equorum, & misit rex Israel post Syriam, dicens: Ite & videte.

* Et abierunt post eos usque ad Jordanem. & ecce omnis via plena vestibus & vasis quæ proiecerant Syri cum stuperent ipsi, & reuersi sunt nuncij & indicauerunt regi.

* Et egressus est populus & diripuerunt castra Syriæ; & facta est mensura simile siclo, & duæ mensuræ ordeï siclo iuxta verbum Domini.

* Et rex constituit super porta Tristatam, super quem quiescebat super manum eius, & conculcavit eum populus super porta & mortuus est, sicut locutus est homo Dei, qui locutus est quum descenderet nuncius ad eum.

* Et factum est sicut locutus est Eliseus ad regem, dicens: Mensura simile siclo, & duæ mensuræ ordeï siclo erunt cras ut dies hæc in porta Samaria.

* Et respondit Tristata homini Dei, & dixit: Et si Dominus fecerit cataraclas in celo, si erit verbum hoc? & dixit homo Dei, Ecce videbis oculis tuis, & inde non comedes.

* Et factum est sic, & conculcavit eum populus in porta & mortuus est.

CAP. VIII.

ET Eliseus locutus est ad mulierem cuius vivere fecit filium eius, dicens: Surge & vade tu & domus tua, & peregrinare ubi peregrinaberis, quia Dominus vocavit famem super terram, & aderit super terram septem annis.

* Et fecit mulier iuxta verbum hominis Dei, & abiit ipsa & domus sua, & peregrinata est in terra Philistiim septem annis.

* Et factum est post finem septem annorum, & reuersa est mulier de terra Philistiim, & egressa est ut clamaret ad regem de domo sua & de agris suis.

* Et rex loquebatur ad Giezi puerum Elisei hominis Dei, dicens: Narra mihi omnia magna quæ fecit Eliseus.

* καὶ ἔλαβον δύο ἀνὰ βάτας ἵππων, καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ὀπίσω τῆς συρίας, λέγων· πορεύθητε καὶ ἴδετε.

* καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτῶν ἕως τοῦ ἰορδάνου· καὶ ἰδὲ πάντα ἡ ὁδὸς πλήρης ἱματισμοῦ & σκευῶν ὧν ἔρριψαν οἱ σύριοι ἐν τῇ θαμβήσει αὐτῶν· καὶ ἀπέσρεψαν ἄγγελοι καὶ ἀνήγειλαν τὰ βασιλεί.

* καὶ ἔζηλθεν ὁ λαός, καὶ διήρπασαν τὴν παρεμβολὴν συρίας· καὶ ἐχρέετο μέτρον σεμιδάλεως σίκλου, καὶ δύο μέτρα κριθῆς σίκλου κατὰ τὸν λόγον κυρίου.

* καὶ ὁ βασιλεὺς κατέστησεν ἐπὶ τῇ πύλῃ τὴν τριτάτῃ, ἐφ' ᾧ ἐπανεπαύετο ἐπὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ, & κατεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαός ἐπὶ τῇ πύλῃ, καὶ ἀπέθανεν καθὼς ἐλάλησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ὃς ἐλάλησεν ἐν τῇ κατεβῶναι τὸν ἄγγελον πρὸς αὐτόν.

* & ἐχρέετο καθὰ ἐλάλησεν ἐλίσαι πρὸς τὴν βασιλέα, λέγων· μέτρον σεμιδάλεως σίκλος & δύο μέτρα κριθῶν σίκλος ἔσται αὐτοῖς ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἐν τῇ πύλῃ σαμαρίας.

* καὶ ἀπεκρίθη ὁ τριτάτης τῷ ἀνθρώπῳ & θεοῦ καὶ εἶπεν, & ἐδὴ κύριος ποιήσῃ κατὰ ῥῆμα ἐν τῷ ἔθνει, εἰ ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο; καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ἰδὲ ὄψαι τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἐκείθεν ἐφάγη.

* καὶ ἐχρέετο ἕως, καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαός ἐν τῇ πύλῃ καὶ ἀπέθανεν.

ἢ.

* Καὶ ἐλίσαι ἐλάλησε πρὸς τὴν γυναῖκα ἧς ἐζωοποίησεν τὸν υἱὸν αὐτῆς, λέγων· ἀνάστηθι & πορεύου σὺ καὶ ὁ οἶκός σου & παροίκα ἐδὴ παροικήσῃς, ὅτι κύριος κέκληκε λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ παρέσαι ἐπὶ τὴν γῆν ἐπὶ ἅετη.

* καὶ ἐποίησεν ἡ γυνὴ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπορεύθη αὐτὴ καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, καὶ παρώκει ἐν γῇ ἄλλοφύλων ἐπὶ ἅετη.

* καὶ ἐχρέετο κατὰ τὸ τέλος τῶν ἐπὶ ἅετων & ἐπέσρεψεν ἡ γυνὴ ἐκ γῆς ἄλλοφύλων, & ἔζηλθε βοῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς & περὶ τῶν ἀγρῶν αὐτῆς.

* καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλάλει πρὸς μετὰ τὸ παιδάριον ἐλίσαι & ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, λέγων· διήγησά μοι πάντα τὰ μεγαλεῖα ἃ ἐποίησεν ἐλίσαι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹⁴ Et acceperunt duos currus equorum, & misit rex post castra Aram, dicendo, Ite & videte. ¹⁵ Et iuerunt post illos usque ad Iardena, & ecce omnis via plena vestibus & vasis quæ proiecerant homines Aram, dum festinarent fugere; & redierunt nuncij & indicauerunt regi.

¹⁶ Et exiit populus & diripuerunt castra Aram, & fuit satum simile pro siclo, & duo sata ordeï pro siclo, iuxta verbum Domini.

¹⁷ Et rex præposuit virum super cuius manum innitebatur super portam, & conculcavit illum populus in porta, & mortuus est sicut locutus fuerat propheta Domini qui locutus fuerat, cum descendisset rex ad eum.

¹⁸ Et fuerat cum loqueretur propheta Domini cum rege, dicendo: Duo sata ordeï pro siclo & satum simile pro siclo erit secundum tempus hoc cras in porta Samron. ¹⁹ Et responderat vir prophetæ Domini, & dixerat, Siquidem Dominus aperiat cataraclas, & demittat bona de celo, nunquid erit res ista? & dixerat, Ecce tu videbis oculis tuis, sed de eis non comedes.

²⁰ Et fuit illi sic; & conculcaverunt eum populus in porta, & mortuus est.

CAP. VIII.

ET Elifagh loquutus est cum muliere, cuius filium viuificarat, dicendo: Surge, & abi tu, & homines domus tuæ, & habita in loco qui rectus fuerit ut habitetur; quia vocavit Dominus famem etiam futuram ut veniat super terram septem annis.

² Et surrexit mulier & fecit iuxta verbum prophetæ Domini, & abiit ipsa & homines domus eius, & habitauit in terra Pelistæorum septem annis.

³ Et fuit in fine septem annorum, rediit mulier de terra Pelistæorum, & exiit ut clamaret ante regem pro domo sua & pro agro suo.

⁴ Et rex loquebatur cum Gehhazi discipulo prophetæ Domini, dicendo: Narra quæso mihi omnia magna quæ fecit Elifagh.

* ויהי הוא מספר למלך את אשר החיה את-
 המלך והנה האשה אשר החיה את-בנה צעקרה
 אל המלך על ביתה ועל שדה ויאמר גחזי אדני
 המלך זאת האשה וזה בנה אשר החיה אלישע:
 * וישאל המלך לאשה ותספר לו ויתן לה המלך
 סרים אחד לאמר חשיב אר-כל אשר לה ואת
 כל-תבואת השדה מיום עזבה את הארץ ועד-
 עתה: * ויבא אלישע דמשק ובן-הדר מלך-
 ארם חלה ויגד לו לאמר בא איש האלהים
 עד-הנה: * ויאמר המלך אל-חזהאל קח בידך
 מנחה ולך לקראת איש האלהים ודרש-את-
 יהוה מאותו לאמר האחיה מחלי זה:
 * וילך חזאל לקראתו ויקח מנחה בידו וכל-
 טוב דמשק משנת ארבעים גמל ויבא ויעמד
 לפניו ויאמר בנך בן-הדר מלך-ארם שלחני
 אליך לאמר האחיה מחלי זה:
 * ויאמר אליו אלישע לך אמר לא חיה תחיה
 והראני יהוה כי-מות ימות: * ויעמד את-פניו
 וישם עד-בש ויבך איש האלהים:
 * ויאמר חזאל מדוע אדני בכה ויאמר כי ידעתי
 את אשר תעשה לבני ישראל רעה מבצריהם
 תשלח באש ובחריהם בחרב תחרג ועלליהם
 תרששוהרתיהם תבקע:
 * ויאמר חזהאל כי מה עבדך הכלב כי יעשה
 הדבר הגדול הזה ויאמר אלישע הראני יהוה
 אתך מלך על-ארם: * וילך מאת אלישע ויבא
 אל-אדניו ויאמר לו מה-אמר לך אלישע ויאמר
 אמר לי חיה תחיה: * ויהי ממחרת ויקח
 המכבד ויטבל במים ויפרש על-פניו וימת וימלך
 חזהאל תחתיו:

* Cumque ille narraret regi quomodo
 mortuū suscitasset, apparuit mulier, cuius
 viuificauerat filiū, clamans ad regem pro
 domo sua, & pro agris suis. Dixitq; Giezi,
 Dñe mi rex; hæc est mulier, & hic est filius
 eius quē suscitauit Helisæus. * Et interro-
 gavit rex mulierem. Quē narrauit ei vera
 esse. Deditq; ei rex eunuchū vnum, dicēs:
 Restitue ei omnia quæ sua sunt, & vniuer-
 sos redditus agrorū à die qua reliquit ter-
 ram vsq; ad præsens. * Venit quoq; Heli-
 sæus Damascū & Benadab rex Syriæ ægro-
 tabat. Nunciaueruntq; ei, dicentes: Venit
 vir Dei huc. * Et ait rex ad Azahel: Tolle
 tecum munera & vade in occursum viri
 Dei, & consule Dñm per eum, dicens: Si
 euadere potero de infirmitate mea hac?
 * Iuit igitur Azahel in occursum eius ha-
 bēs secum munera & omnia bona Dama-
 sci onera quadraginta camelorum. Cumq;
 sterisset corā eo, ait: Filius tu⁹ Benadab rex
 Syriæ misit me ad te, dicēs: Si sanari pote-
 ro de infirmitate mea hac? * Dixitq; Heli-
 sæus, Vade dic ei, Sanaberis. Porro ostēdit
 mihi Dñs quia morte morietur. * Stetitq;
 cū eo, & cōturbatus est vsq; ad suffusionē
 vultus. Fleuitq; vir Dei. * Cui Azahel ait,
 Quare dominus meus flet? At ille dixit,
 Quia scio quæ facturus sis filijs Israel ma-
 D la. Ciuitates eorum munitas igne succen-
 des, & iuuenes eorum interficies gladio,
 & paruulos eorum elides, & prægnantes
 diuides. * Dixitq; Azahel, Quid enim
 sum feruus tuus canis, vt faciā rem istam
 magnam? Et ait Helisæus, Ostendit mihi
 Dominus te regem Syriæ fore.
 * Qui cū recessisset ab Helisæo, venit
 ad dominum suum. Qui ait ei, Quid tibi
 dixit Helisæus? At ille respondit, Dixit
 mihi, Recipies sanitatem.
 * Cumque venisset dies altera, tulit stra-
 gulum & infudit aquam, & expandit su-
 per faciem eius. Quo mortuo regnauit
 Azahel pro eo.

תרגום יונתן

* והנה הוא משחצי למלך ירד אחי ית מיתא ותא אחתא דאחי ית ברה קבלא קדם מלכא על ביתה ועל חקלה ואמר גחזי רבני
 מלכא תא אחתא ודין ברה דאחי אלישע: * ושאל מלכא לאחתא ואשחציאח ליה ומני לה מלכא גזאח חר למימר אחיב ית כל דלה
 ויה כל עללת חקלה מיומא דשבקת ית ארעא ועד כען: * ואחא אלישע לדמשק ובר חורד מלכא דארם מסרע ואחחנה ליה
 למימר אחתא נביא דיי עד חלקא: * ואמר מלכא לחזאל סב בידך חקרבחא ואזיל לקדמות נביא דיי ותחבקע ית פתגמא דיי מניה
 למימר האחי ממרעי דין: * ואזל חזאל לקדמותיה ונסיב חקרבחא בידיה וכל טוב דמשק טעון ארבעין גמלין ואחא וקם
 קדמותי ואמר בך בר חורד מלכא דארם שלחני לותך למימר האחי ממרעי דין: * ואמר חזאל מדין רבני בכי ואמר ארי ידענא ית דתעביד לבני
 ישראל כישא כרביהון חוקיר כנורא ועלימיהון כחרבא חקטול ינקיהון חטורף וסעדיהון חכבוע: * ואמר חזאל ארי מה עבדך כלכא ארי פתגמא רבא דדין ואמר אלישע אחזני יי יתך מלכא על ארם:
 * ואזל מלכות אלישע ואחא לות רבניה ואמר מה אמר לך אלישע ואמר אמר לי מיתא תיחי: * והנה ביומא דבתרתי ונסיב גזאח וטבל במיא ופרס על אפוחי ומית וימלך חזהאל תחתותי:

* Et factum est cum ipse narraret regi, ut
viuificauit filium mortuum; & ecce mulier,
cuius uiuificauit filium eius, clamans ad regem
de domo sua & de agris suis. & dixit Giezi,
Domine rex, hæc mulier & iste filius eius quem
uiuificauit Elifæus. * Et interrogauit eam rex,
& narrauit mulier ei; & dedit ei rex eunu-
chum vnum, dicens: Restitue ei omnia quæ sunt
eius, & omnia germina agrorum eius à die qua
reliquit terram usque nunc.

* Et venit Elifæus in Damascum; & filius
Ader rex Syriæ erat agrotans: & nunciaue-
runt ei, dicentes: Venit hic homo Dei.

* Et dixit rex Azael, Tolle in manu tua mu-
nera, & vade in occursum hominis Dei, &
consule Dominum per eum, et dic, Si viuam de
agritudine mea hæc?

* Et abiit Azael in occursum Elifæo, & tu-
lit in manu sua de omnibus bonis Damasci one-
ra quadraginta camelorum; & venit & stetit
coram Elifæo: & dixit, Filius tuus filius Ader
rex Syriæ misit me ad te, dicens: Si viuam de
agritudine mea hæc?

* Et dixit ad eum Elifæus, Vade & dic ei,
Vita viues, & ipse morte morietur, sicut osten-
dit mihi Dominus. * Et stetit Azael ante fa-
ciem eius, & apposuit coram eo munera donec
confusus esset, & fleuit homo Dei.

* Et dixit Azael, Quare dominus meus
flet? & dixit, Quia scio quacunque facturus
es filiis Israël mala: tu ciuitates eorum muni-
tas succendes in igne, & electos eorum interfi-
cies in gladio, & paruulos eorum allides, &
pregnantes eorum diuides. * Et dixit Azael,
Quis est seruus tuus canis mortuus, quod faciā
verbum magnū hoc? & dixit ei Elifæus, Osten-
dit mihi Dominus te regnantem super Syriam.

* Et recessit Azael ab Elifæo homine Dei, &
venit ad dominum suum: & dixit ei dominus
suus, Quid dixit tibi Elifæus? & ait, Dixit
mihi, quod vita viues. * Et factum est altera
die, & tulit stragulum & intinxit ipsum aqua,
& iniecit super faciem eius, & mortuus est,
& regnauit Azael pro eo.

1 * καὶ ἔχρησεν αὐτὸς διηγερμῆς τῷ βασιλεῖ, ὡς ἐζωοποίη-
σεν υἱὸν τὸν τεθνηκότα, & ἰδὼς ἡ γυνὴ, ἥς ἐζωοποίησε τὸν υἱὸν
αὐτῆς, βωδῶσα πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς &
περὶ τῶν ἀγρῶν αὐτῆς. & εἶπεν μεζὶ, κύριε βασιλεῦ, αὐ-
τῇ ἡ γυνὴ & ἐδῶτ' ὁ υἱὸς αὐτῆς ὃν ἐζωοποίησεν ἐλίσσαί.

6 * & ἠρώτησεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς. & διηγήσατο ἡ γυνὴ
αὐτῷ. καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς δούλον ἓνα, λέγων·
ἐπιστρέψον αὐτῇ πάντα τὰ ἑαυτῆς, & πάντα τὰ γυνή-
ματά τῶν ἀγρῶν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς κατέλιπε τὴν
7 γῆν ἕως ἔνυν. * καὶ ἦλθεν ἐλίσσαί εἰς δαμασκόν. καὶ ὁ
υἱὸς ἀδερ βασιλεὺς συρίας ἰὼ δερωσῶν καὶ ἀπήγειλαν
αὐτῶν, λέγοντες· ἡκεὶ ἐνταῦθα ὁ ἀνθρώπος & θεοῦ.

8 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀζαήλ, λάβε εἰς τὴν χεῖρά
σου δῶρα & πορεύου εἰς ἀποδύτησιν & ἀνθρώπου & θεοῦ,
& ἐπιζητήσον τὸν κύριον δι' αὐτῶν, & εἰπον, εἰ ζήθωμαι ἐκ τῆς
9 δερωσίας με ταύτης. * & ἐπορεύθη ἀζαήλ εἰς ἀποδύτη-
σιν τὰ ἐλίσσαί, καὶ ἔλαβεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐκ πρύτων τῶν

ἀγαθῶν δαμασκοῦ ἄρσιν τεσσαράκοντα καμήλων. καὶ
ἦλθε & ἔστη ἐνώπιον ἐλίσσαί. καὶ εἶπεν, ὁ υἱὸς σου υἱὸς ἀδερ
βασιλεὺς συρίας ἀπέσταλκέ με πρὸς σέ, λέγων, εἰ ζή-
10 θωμαι ἐκ τῆς δερωσίας μου ταύτης. * & εἶπεν πρὸς αὐ-
τὸν ἐλίσσαί, πορεύου & εἰπὲς αὐτῶν, ζῶ ἡ ζήση, & αὐτὸς θα-

11 νάτω ἀποθανεῖται, καθὼς ἐδειξέ μοι κύριος. * & ἔστη ἀ-
ζαήλ καὶ πρὸς ὥπον αὐτοῦ, & παρέθηκεν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ
δῶρα ἕως ἡγεμῆτος. & ἐκλαυσεν ὁ ἀνθρώπος τοῦ θεοῦ.

12 * & εἶπεν ἀζαήλ, τί ὅτι ὁ κύριος με κλαίει; & εἶπεν, ὅτι
οἶδα ὅσα ποιήσεις τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ κακά· σὺ τὰς πόλεις
αὐτῶν ἰὰς ἐς ἐρεωμῆδας ἐμπήσεις ἐν πυρί, & ἐδὺ ἐκλεκ-
τὰς αὐτῶν ἀποκτενεῖς ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὰ νήπια αὐτῶν
ἐδαφίῃς, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας αὐτῶν διαρρήξεις.

13 * καὶ εἶπεν ἀζαήλ, τίς ἐστὶν ὁ δοῦλός σου ὁ κύριός τε θνη-
κός, ὅτι ποιήσω τὸ ῥῆμα τὸ μέγα τοῦτο; & εἶπεν αὐτῷ ἐλί-
σεαί, ἐδειξέ μοι κύριος σὲ βασιλεύοντα ἐπὶ συρίαν.

14 * & ἀπῆλθεν ἀζαήλ ἀπὸ ἐλίσσαί & ἀνθρώπου & θεοῦ,
& ἦλθε πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ. & εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ,
τί εἶπεν σοὶ ἐλίσσαί; & εἶπεν, εἰσηκέ μοι, ὅτι ζῶ ἡ ζήση.

15 * καὶ ἐχρησέ τῇ ἐπαύριον, καὶ ἔλαβε τὸ σῶμα καὶ
ἐβαψεν αὐτὸ ὑδατί, & ἐπέβαλεν ἐπὶ τὸ πρὸς ὥπον αὐ-
τοῦ καὶ ἀπέθανεν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀζαήλ δυνάμει αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et fuit illo narrante regi, quomodo viuificasset mortuum, ecce mulier cuius viuificarat filium, clamabat ad regem pro domo sua, & pro agro suo: & dixit Gehhazi, Domine mi rex, ecce mulier, & hic est filius eius quem viuificauit Elifagh.

2 Et interrogauit rex mulierem, & narrauit ei, & delegauit illi rex eunuchum vnum, dicendo: Restitue illi omnia quæ erant ei, & omnem prouentum agri à die quo reliquit terram ad usque nunc.

3 Et venit Elifagh in Dammeſeq, & Bar-hadad rex Aram agrotabat, & indicatum est ei, dicendo: Perductus est propheta Domini hucusque.

4 Et dixit rex ad Hhazahel, Accipe in manu tua munus, & vade in occursum propheta Domini, & quæres verbum Domini ab eo, dicendo: Num viuam ex morbo meo hoc?

5 Et iuit Hhazahel in occursum eius, & accepit munus in manu sua, & omne bonum Dammeſeq, onus quadraginta camelorum: & venit & stetit ante illum, & dixit, Filius tuus Bar-hadad rex Aram misit me ad te, dicendo: Num viuam ex morbo meo hoc?

6 Et dixit ei Elifagh, Vade, dic ei, Viuendo viues: tamen ostendit mihi Dominus quod moriendo morietur.

7 Et vertit faciem suam, & moratus est usque multum, & fleuit propheta Domini.

8 Et dixit Hhazahel, Quamobrem dominus meus flet? & dixit, Quia cognoui quod facies filijs Israël malum; arces eorum combures igni, & adolescentes eorum gladio occides, infantes illorum illides, & prægnantes eorum dissecabis.

9 Et dixit Hhazahel, Nam quid est seruus tuus canis, ut faciat rem magnam istam? & dixit Elifagh, Ostendit mihi Dominus te regem super Aram.

10 Et abiit ab Elifagh, & venit ad dominum suum, & dixit, Quid dixit tibi Elifagh? & ait, Dixit mihi, Viuendo viues.

11 Et fuit die postero, accepit operimentum villosum, & intinxit in aquam, & extendit super faciem eius & mortuus est: regnauitque Hhazahel pro eo.

* ובשנת חמש ליורם בן אחאב מלך ישראל
 ויהושפט מלך יהודה מלך יהורם בן יהושפט
 מלך יהודה: * בן שלשים ושתים שנה
 היה במלכו ושמנה שנה מלך בירושלם:
 * וילך בדרך מלכי ישראל כאשר עשו בית
 אחאב כי ברת אחאב היתה לו לאשר ויעש
 הרע בעיני יהוה:
 * ולא אבה יהוה להשחית את יהודה למען
 דוד עבדו כאשר אמר לו לתת לו ניר ולבניו כל
 הימים: * בימיו פשע אדום מתחרת יד
 יהודה ומלכו עליהם מלך:
 * ויעבר יורם צעירה וכל הרכב עמו ויהי הוא
 קם לילה ויכה את אדום הסביב אליו וארל
 שרי הרכב וינס העם לאהליו:
 * ויפשע אדום מתחת יד יהודה עד היום הזה
 אז תפשע לבנה בעת ההיא:
 * ויתרדברי יורם וכל אשר עשה הלא הם
 כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה:
 * וישכב יורם עם אבתיו ויקבר עם אבתיו
 בעיר דוד ומלך אחזיהו בנו תחתיו:
 * בשנת שתים עשרה שנה ליורם בן אחאב
 מלך ישראל מלך אחזיהו בן יהורם מלך יהודה:
 * בן עשרים ושתים שנה אחזיהו במלכו
 ושנה אחת מלך בירושלם ושם אמו עתלית
 ברת עמרי מלך ישראל:
 * וילך בדרך בית אחאב ויעש הרע בעיני יהוה
 כבית אחאב כי חתן בית אחאב הוא:
 * וילך את יורם בן אחאב למלחמה עם
 חזאל מלך ארם ברמור גלעד ויכו ארמים
 את יורם:

16 * Anno quinto Ioram filij Achab regis
 E Israel, regnavit Ioram filius Iosaphat rex
 Iuda.
 17 * Triginta duorum annorum erat cum
 regnare coepisset, & octo annis regnavit
 18 in Hierusalem. * Ambulavitque in viis
 regum Israel, sicut ambulauerat domus
 Achab. Filia enim Achab erat vxor eius.
 Et fecit quod malum est in conspectu Do
 19 mini. * Noluit autem Dominus disper
 dere Iudam propter Dauid seruum suum
 sicut promiserat ei, vt daret illi lucernam,
 20 & filijs eius cunctis diebus. * In diebus
 eius recessit Edom ne esset sub Iuda, &
 constituit sibi regem.
 21 * Venitque Ioram Seyra & omnis exer
 citus cum eo. Et surrexit nocte, percussit
 que Idumæos qui eum circumdederant,
 & principes curruum. Populus autem fu
 git in tabernacula sua.
 22 * Recessit ergo Edom ne esset sub Iuda
 vsq; ad diem hanc. Tunc recessit & Lob
 na in tempore illo.
 23 * Reliqua autem sermonum Ioram &
 vniuersa que fecit, nonne hæc scripta sunt
 in libro verborum dierum regum Iuda?
 24 * Et dormiuit Ioram cum patribus suis,
 sepultusq; est cum eis in ciuitate Dauid,
 & regnavit Ochozias filius eius pro eo.
 25 * Anno duodecimo Ioram filij Achab
 G regis Israel regnavit Ochozias filius Io
 ram regis Iudæ.
 26 * Viginti duorum annorum erat Ocho
 zias cum regnare coepisset, & vno anno
 regnavit in Ierusalem. Nomē matris eius
 Athalia filia Amri regis Israel.
 27 * Et ambulavit in vijs domus Achab,
 & fecit quod malū est coram Domino, si
 cut domus Achab. gener enim domus
 Achab fuit.
 28 * Abijt quoq; cum Iorani filio Achab
 ad præliandum contra Azahel regem Sy
 riæ in Ramoth Galaad, & vulnerauerunt
 Syri Ioram.

תרגום יונתן

16 ובשנת חמש ליורם בן אחאב מלך ישראל ויהושפט מלך יהודה שבטא דבית יהודה
 17 בן חלחין ותרחין שנין בר מלך ותמני שנין מלך בירושלם
 18 ואזל באורח מלכי ישראל כמה דעברו בית אחאב ארי
 19 ולא תות רעוא קדם יי לחבלא ית בית יהודה בריל דוד עבריה כמה דאמר
 20 ביומתי מרדו אדומאי מחחות יד אנש יהודה ואמליכו עליהון מלכא
 21 ועבר יורם לצעיר וכל רחיבא עמיה ויהוה הוא קם כליליא ומחא ית אנש אדום דמקפין ליה וית רבגי רחיבא ואפך עמא לקרוותיו
 22 ומרדו אדומאי מחחות יד אנש יהודה עד יומא תרין בכז מרדו יתכי לבנא בעידנא תהיא
 23 ושאר פתגמי יורם וכל דעבר תלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה
 24 ושכיב יורם עם אבתותיו ואחקבר עם אבתותיו בקרתא דדוד אבותי ומלך אחזיהו בריה תחותיו
 25 בשנת תרתא עשרי שנין ליורם בן אחאב מלך ישראל מלך אחזיהו בן יורם מלך שבטא דבית יהודה
 26 בר עשרין ותרתין שנין אחזיהו בר מלך ושחא חדא מלך בירושלם ושום אימיה עתלית בת עמרי מלכא דישראל
 27 ואזל באורח בית אחאב ועבר דביש קדם יי כבית אחאב ארי תתנא דבית אחאב הוא
 28 ואזל עם יורם בן אחאב לאנתא קרבא עם חזאל מלכא דארם ברמור גלעד ומחו אנש ארם ית יורם

* In anno quinto Ioram filij Achaab regis 16
Iffrael, regnavit Ioram filius Iosaphat rex Ju-
da.

* Filius triginta & duorum annorum erat Jo- 17
ram cum regnaret ipse, & octo annis regnavit
in Hierusalem.

* Et ambulavit in via regum Iffrael sicut 18
fecit domus Achaab, quia filia Achaab erat ei
in uxorem, & fecit malum coram Domino.

* Et non voluit Dominus corrumpere Ju- 19
dam propter David servum suum, sicut dixit ei
ut daret ei lucernam & filiis eius omnibus
diebus.

* In diebus eius prauaricatus est Edom sub 20
manu Juda; & regnare fecit super se regem.

* Et ascendit Ioram in Sior ipse & omnes 21
currus eius: & factum est ut surrexit nocte,
& percussit Edom qui circumdederat contra
eum, & principes curruum; & fugit populus
in tabernacula sua.

* Et prauaricatus est Edom sub manu Iuda 22
usque ad diem hanc: tunc prauaricatus est
Libna in tempore illo.

* Et reliqua sermonum Ioram & omnia 23
quæcunque fecit, nonne hæc scripta sunt in li-
bro verborum dierum regum Juda?

* Et dormiuit Ioram cum patribus suis & 24
sepelitur cum patribus suis in ciuitate David:
& regnavit Ochozias filius eius pro eo.

* In anno duodecimo Ioram filij Achaab re- 25
gis Iffrael, regnavit Ochozias filius Ioram regis
Juda.

* Filius viginti & duorum annorum erat 26
Ochozias filius Ioram, cum regnaret ipse, & re-
gnauit anno in Hierusalem, & nomen matris
eius Gotholia filia Amri regis Iffrael.

* Et abiit in via domus Achaab, & fecit 27
malum coram Domino, sicut domus Achaab,
quia gener domus Achaab est.

* Et abiit Ochozias cum Ioram filio Achaab 28
in prælium contra Azael regem Syrie in Ra-
math Galaad; & percusserunt Syri Ioram.

* ἐν ἔτει πέμπτῳ τοῦ ἰωραμ υἱοῦ ἀχαάβ βασιλέως 16
ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἰωραμ υἱὸς ἰωσαφάτ βασιλεὺς
ἰούδα.

* υἱὸς τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν ἦν ἰωραμ ἐν τῷ βασι- 17
λεύειν αὐτόν, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ.

* καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ βασιλέων ἰσραὴλ καθὼς ἐποίη- 18
σεν οἶκος ἀχαάβ, ὅτι θυγάτηρ ἀχαάβ ἦν αὐτῷ εἰς γυ-
ναῖκα· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.

* καὶ ὅτε ἠθέλησε κύριος διαφθεῖραι τὸν ἰσραὴλ διὰ 19
δαυὶδ τὸν δούλον αὐτοῦ, καθὰ εἶπεν αὐτῷ δοῦναι αὐτῷ λῦχ-
νον ἐκ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας.

* ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἠθέτησεν ἐδὼμ ὑποκάτωθεν 20
χειρὸς ἰσάα· καὶ ἐβασίλευσεν ἐφ' αὐτὸν βασιλεὺς.

* καὶ ἀνέβη ἰωραμ εἰς σιὼν αὐτὸς καὶ πᾶσι τὰ ἄρμα- 21
τα αὐτοῦ· καὶ ἐγχετο ὡς ἀνέστη νυκτὸς, καὶ ἐπάταξε τὸν ἐδὼμ
κυκλῶντα ἐπ' αὐτόν, καὶ οὗτοι ἀρχοντας τῶν ἀρμάτων· καὶ
ἐφυγῆν ὁ λαὸς εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.

* καὶ ἠθέτησεν ἐδὼμ ὑποκάτωθεν χειρὸς ἰσάα ἕως 22
τῆς ἡμέρας ταύτης· τότε ἠθέτησε λοβνὰ ἐν τῷ καιρῷ
ἐκείνῳ.

* καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωραμ καὶ πᾶσι ὅσα ἐποίη- 23
σεν, ὅσα ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν
ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ;

* καὶ ἐκοιμήθη ἰωραμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ 24
θάπτεται μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἐβασί-
λευσεν ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ δυνάστης αὐτοῦ.

* ἐν ἔτει δωδεκάτῳ ἰωραμ υἱοῦ ἀχαάβ βασιλέως 25
ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ὀχοζίας υἱὸς ἰωραμ βασιλέως
ἰσραὴλ.

* υἱὸς εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἦν ὀχοζίας υἱὸς ἰωραμ ἐν τῷ 26
βασιλεύειν αὐτόν· καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῷ ἐν ἱερου-
σαλὴμ, καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ γοθολία θυγάτηρ
ἀμρι βασιλέως ἰσραὴλ.

* καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ οἴκου ἀχαάβ, καὶ ἐποίησε τὸ πο- 27
νηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καθὼς οἶκος ἀχαάβ, ὅτι γαμβρὸς
οἴκου ἀχαάβ ἐστίν.

* καὶ ἐπορεύθη ὀχοζίας μετὰ ἰωραμ υἱοῦ ἀχαάβ εἰς πό- 28
λεμον ἐπὶ ἄζαηλ βασιλέα συρίας εἰς ῥαμαθ γαλαὰδ·
καὶ ἐπάταξαν αὐτοὶ τὸν ἰωραμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Anno autem quinto Ioram filij Ahhab regis Iffrael, & Iehosaphat regis tribus domus Iehuda; regnavit Ioram filius Iehosaphat regis tribus domus Iehudah.

17 Filius triginta & duorum annorum erat cum regnaret, & octo annis regnavit in Ierusalem.

18 Et ambulavit in via regum Iffrael, sicut fecerant viri domus Ahhab, quia filia Ahhab fuit illi in uxorem, & fecit quod malum erat ante Dominum.

19 Sed non fuit voluntas Domino disperdere domum Iehudah propter David servum suum, sicut dixerat ei, quod firmaret illi regnum, & filiis eius omnibus diebus.

20 In diebus eius defecerunt Edomæi ab imperio virorum Iehudah, & regnare fecerunt super se regem.

21 Et transiit Ioram in Szeghir & omnes currus cum illo: & fuit, ut ille surrexit nocte, percussit viros Edom, qui circumdabant illum, & magistros curruum, & vertit terga populus ad habitacula sua.

22 Et defecerunt Edomæi à manu virorum Iehudah usque ad diem hanc: tunc rebellaverunt habitatores Libna eo tempore.

23 Et reliquum verborum Ioram, & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?

24 Et dormiuit Ioram cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in ciuitate David patris sui; & regnavit Ahhaziah filius Ioram regis tribus domus Iehudah.

25 Anno duodecimo annorum Ioram filij Ahhab regis Iffrael regnavit Ahhaziah filius Ioram regis tribus domus Iehudah.

26 Filius viginti & duorum annorum Ahhaziah cum regnavit, & anno vno regnavit in Ierusalem: & nomen matris eius erat Gathalia filia Ghamri regis Iffrael.

27 Et ambulavit in via domus Ahhab, & fecit quod malum erat ante Dominum, sicut domus Ahhab: quia gener domus Ahhab erat.

28 Et iuit cum Ioram filio Ahhab ut inirent prælium cum Hhazael rege Aram in Ramoth Gilghad, & per-

* וישב יורם המלך להתרפא ביזרעאל מן המכים אשר יכהו ארמים ברמה בהלחמו ארת-חזהאל מלך ארם ואחזיהו בן-יהורם מלך יהודה ירד לראות את-יורם בן-אחאב ביזרעאל כי חלה הוא :

ט

* ואלישע הנביא קרא לאחר מבני הנביאים ויאמר לו חגר מתניך וקח פך השמן הזה בידך ולך רמת גלעד : * ובאת שמה וראה-שם יהוא בן-יהושפט בן-גמשי ובאת והקמתו מתוך אחיו והביאת אתו חדר בחדר : * ולקחת פך השמן ויצקת על ראשו ואמרת בור-אמר יהוה משחתיו למלך אל-ישראל ופתחת הדלת ונסתה ולא תחברה : * וילך הנער הנער הנביא רמור גלעד : * ויבא והנה שרי החיל יושבים ויאמר דבר לי אליך השר ויאמר יהוא אל-מי מכלנו ויאמר אליך השר : * ויקם ויבא הבית ויצק השמן אל-ראשו ויאמר לו כה-אמר יהוה אלהי ישראל משחתיו למלך אל-עם יהוה אל-ישראל : * והבית את-בית אחאב אדניך ונקמתי דמי עבדי הנביאים ודמי כל-עבדי יהוה מיד איזבל : * ואבד כל-בית אחאב והכרתי לאחאב משתין בקיר ועצור ועוזב בישראל : * ונתתי ארת-בית אחאב בבית ירבעם בן-נבט וכביר בעשא בן-אחיה : * ואת-איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל ואין קבר ויפתח הדלת וינס : * ויהוא יצא אל-עבדי אדניו ויאמר לו השלום מדוע בא-המשנע הזה אליך ויאמר אליהם אתם ידעתם את-האיש ואת-שיחו :

29 * Qui reuersus est vt curaretur in Iezrahel, quia vulnerauerūt eū Syri in Ramoth proeliantē contra Azahel regē Syriæ. Porro Ochozias filius Ioram rex Iuda descendit inuisere Ioram filium Achab, in Iezrahel, quia ægrotabat ibi.

CAP. IX.

1 **H**Elifæus autē prophetes vocauit vnum ^{Sup. 14.} A de filiis prophetarū: & ait illi, Accinge lumbos tuos, & tolle lenticulā olei hāc in manu tua, & vade in Ramoth Galaad.

2 * Cūmq; veneris illuc, videbis Iehu filiū Iosaphat filij Namfi. Et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum, & introduces in interius cubiculū. * Tenēsq; lenticulam olei, fundes super caput eius, & dices, Hæc dicit Dñs, Vnxi te regem super Israel. Aperiesque ostium & fugies, & non ibi substites. * Abijt ergo adolescens puer prophetæ in Ramoth Galaad. * Et ingressus est illuc. Ecce autē principes exercitus sedebāt. Et ait, Verbum mihi à te ô princeps. Dixitq; Iehu, Ad quem ex omnibus nobis? At ille dixit, Ad te ô princeps. * Et surrexit, & ingressus est cubiculum. At ille fudit oleum super caput eius. B & ait, Hæc dicit Dñs Deus Israel: Vnxi te regem super populum Domini Israel.

7 * Et percuties domum Achab domini tui. Et vliscar sanguinē seruorum meorū prophetarum, & sanguinem omnium seruorum Domini de manu Iezabel:

8 * Perdāmque omnem domum Achab. Et interficiā de domo Achab mingentem ad parietem, & clausum & nouissimū in

9 Israel. * Et dabo domum Achab sicut domum Hieroboā filij Nabath, & sicut do-

10 mum Baasa filij Achia. * Iezabel quoque comedent canes in agro Iezrahel, nec erit qui sepeliat eam. Aperuitq; ostium & fu-

11 git. * Iehu autē egressus est ad seruos dñi sui, qui dixerunt ei, Rectene sunt omnia? Quid venit insanus iste ad te? Qui ait eis, Nostis hominem, & quid locutus sit.

תרגום יונתן

29 ויבא יורם מלכא לאתסאח ביזרעאל מן מחתא דמחזיהי אנש ארם ברמחא כר אגיה קרנא עם חזהאל מלכא דארם ואחזיהו בן יהורם מלך שבטא דבית יהודה נחת למסער ית יורם בר אחאב ביזרעאל ארי ממרע הוא :

ט

1 ואלישע נבייא קרא לחר מחלמידי נבייא ואמר ליה ורין חרצך וסב מנא דמשחא דרין בידך ואזיל לרמות גלעד : 2 ויהיך לחמן וחזי חמן יהוא בר יהושפט בר נמשי ויהיך ותקמיניה מגו אחזיה ותעיל יתיה חנון בגו חנון : 3 ותיסב מנא דמשחא ותריק על רישיה וחימר כדנן אמר יי משחך למהוי מלכא על ישראל והפתח דשא ותערוק ולא תסכי : 4 ואזיל עלימא חלמידא דנבייא דיי לרמות גלעד : 5 ואקרא וקא רבני חילא יחבין ואמר פתגם אית לי למלא עמד רבא ואמר יהוא עם מן מכולנא ואמר עמד רבא : 6 וקם ועל לביתא ואריק משחא על רישיה ואמר ליה כדנן אמר יי אלהא דישראל משחך למהוי מלכא על עמא דיי על ישראל : 7 ותמחי ית בית אחאב ריבונך והפרע פרענח דם עבדי נבייא ודמי כל עבדי יהוה ויבא ית בית אחאב בבית ירבעם בר נבט וכביר בעשא בן אחיה : 8 ואבד כל בית אחאב והכרתי לאחאב משתין בקיר ועצור ועוזב בישראל : 9 ונתתי ארת-בית אחאב בבית ירבעם בר נבט וכביר בעשא בר אחיה : 10 ואת איזבל יאכלו הכלבין בחלק יזרעאל ואין קבר ויפתח הדלת וינס : 11 ויהוא יצא אל עבדי אדניו ויאמר לו השלום מדוע בא-המשנע הזה אליך ויאמר אליהם אתם ידעתם את-האיש ואת-שיחו :

²⁹ * Et reuersus est rex Ioram ut curaretur in Jezrael de plagis quibus percusserunt eum Syri in Ramath Galaad, cum præliaretur ipse cum Azael rege Syriæ: & Ochozias filius Ioram rex Iuda descendit ut videret Ioram filium Achaab in Jezrael, quia ægrotabat ipse.

CAP. IX.

ET Eliseus propheta vocauit unum filiorum prophetarum, & dixit ei, Accinge lumbum tuum, & tolle lenticulā olei quod in manu tua, & vade in Ramath Galaad. * Et ingredieris & videbis ibi Ieu filium Josaphat filij Namessi, & ingredieris & suscitabis eum de medio fratrum suorum, & introduces eum in cubiculum de cubiculo.

* Et accipies lenticulam olei, & fundes super caput eius: & dices, Hac dicit Dominus, Vnxi te in regē super Israel; et aperies ostium, & fugies & non subsistes.

* Et abiit puer propheta in Ramath Galaad: 4

* Et ingressus est, & ecce principes exercitus sedebant: & dixit, Verbum mihi ad te princeps. & dixit Ieu, Ad quem ex omnibus nobis? & dixit, Ad te princeps.

* Et surrexit & ingressus est in domum, et effudit oleum super caput eius: & ait ei, Hac dicit Dominus Deus Israel, Vnxi te in regem super populum Domini super Israel.

* Et destrues domum Achaab Domini tui de facie mea, & vlcisceris sanguinem seruorum meorum prophetarum, & sanguinem omnium seruorum Domini de manu Jezabel,

* Et de manu omnis domus Achaab: & destrues Achaab mingentem ad parietem, & clausum & derelictum in Israel. * Et dabo domum Achaab sicut domum Hieroboam filij Nabat, & sicut domum Basa filij Achia.

* Et Jezabel comedent canes in parte agri Jezrael, & non erit qui sepeliat. & aperuit ostium, & fugit.

* Et Ieu egressus est ad seruos domini sui, & dixerūt ei, Pax? et dixit eis, Pax. quid ingressus est insanus iste ad te? & ait ad eos, Vos nostis virum & garrulitatem suam.

²⁹ * καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς Ἰωραμ εἰς Ἰζρεὺν ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν οἱ Σύριοι ἐν ῤαμαθ γαλαὰδ, ἐν τῇ πολιορκίᾳ αὐτὸν μὲν Ἀζαήλ βασιλεὺς Συρίας· καὶ Ὀχοζίας υἱὸς Ἰωραμ βασιλεὺς Ἰούδα κατέβη τοῦ ἰδεῖν τὸν Ἰωραμ υἱὸν Ἀχαάβ ἐν Ἰζρεὺν, ὅτι ἠρρώσκει αὐτός.

9.

¹ * Καὶ ἐλίσσεαί ὁ πρῶτος ἐκάλεσεν ἓνα τῶν υἱῶν τῶν πρῶτων, & εἶπεν αὐτῷ, Ἰσθαι τὴν ὀσφυὴν σου, καὶ λάβε τὸν φακὸν ἐλαίου & ἐν τῇ χειρὶ σου, & πορεύθη εἰς ῤαμαθ γαλαὰδ. * καὶ εἰσελεύσῃ καὶ ὄψει ἐκεῖ ἰδοὺ υἱὸν Ἰωσαφατ υἱοῦ Ναμεσί, & εἰσελεύσῃ & ἀναστήσεις αὐτὸν ἐκ μέσου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, & εἰσάξεις αὐτὸν εἰς τὸ ταμίειον ἐν ταμείῳ. * καὶ λήψῃ τὸν φακὸν ἐλαίου, & ἔπιχεῖς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. & εἶπες, τὰδε λέγει κύριος, κέχεικά σε εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ· καὶ ἀνοίξεις τὴν θύραν καὶ φεύξῃς & ἔχῃς ὑπομένεις. * καὶ ἐπορεύθη τὸ παιδάριον ὁ πρῶτος εἰς ῤαμαθ γαλαὰδ.

⁵ * καὶ εἰσῆλθε· & ἰδὲ οἱ ἄρχοντες τῶν δυνάμεως ἐκάλωτο· & εἶπεν, λόγος μοι πρὸς σὲ ὁ ἀρχὼν· & εἶπεν ἐξ αὐτῶν, πρὸς τίνα ἐκ πρῶτων ἡμεῶν; & εἶπεν, πρὸς σὲ ὁ ἀρχὼν.

⁶ * καὶ ἀνέστη καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐπέχεον τὸ ἔλαιον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. & εἶπεν αὐτῷ, τὰδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, κέχεικά σε εἰς βασιλέα ἐπὶ τὸν λαὸν κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ.

⁷ * καὶ ἐξολοθρεύσεις τὸν οἶκον Ἀχαάβ· & κυρίως σου ἐκ πρῶτου μου, & ἐκδικήσεις τὰ αἵματα τῶν δούλων μου τῶν πρῶτων, & τὰ αἵματα πάντων τῶν δούλων κυρίου ἐκ χειρὸς ἰεζάβελ, * καὶ ἐκ χειρὸς ὅλου τοῦ οἴκου Ἀχαάβ, & ἐξολοθρεύσεις τὸν Ἀχαάβ ἐργάζοντα πρὸς τοῖς υἱοῖς, & συνεχόμενον & ἐγκαταλελειμμένον ἐν Ἰσραὴλ.

⁹ * καὶ δώσω τὸν οἶκον Ἀχαάβ ὡς τὸν οἶκον ἱεροβοάμ υἱοῦ Ναβάτ, & ὡς τὸν οἶκον βασιᾶ υἱοῦ Ἀχία. * & τὴν ἰεζάβελ καταφάγον· & κυνέες ἐν μερίδι τοῦ ἀγροῦ Ἰζρεὺν, καὶ ὅσα ἔσονται θάπτην. & ἠνοιξε τὴν θύραν καὶ ἔφυγε.

¹¹ * καὶ ἰοὺς εἰσῆλθε πρὸς τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ, εἰρήνῃ; & εἶπεν αὐτοῖς, εἰρήνῃ· τί ὅτι εἰσῆλθεν ὁ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πρὸς σὲ; & εἶπε πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς οἴδατε τὸν ἀνδρα & τὴν ἀδολογίαν αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²⁹ Et rediit Ioram rex ut curaret se in Iizreghel à plagis quibus percusserant illum homines Aram in Ramatha cum prælium committeret cum Hhazael rege Aram: & Ahhaziah filius Ioram rex tribus domus Iehuda, descendit ut visitaret Ioram filium Ahhab, in Iizreghel, quia ægrotabat ipse.

CAP. IX.

ET Elifagh propheta vocauit unum de discipulis prophetarum, & dixit ei, Accinge lumbos tuos, & accipe vas olei huius in manu tua, & ito in Ramoth Gilgad. * Et ibis illuc, & vide ibi Iehu filium Iehosaphat filij Nimfi: ibis inquam & furgere facies eum de medio fratrum suorum, & introduces illum in thalamum intra alium thalamum. * Et accipies vas olei & effundes super caput illius, & dices, Sic dicit Dominus, Vnxi te ut sis rex super Israel, & aperies portam & fugies, nec respicies. * Et abiit adolescens discipulus prophetarum Domini in Ramoth Gilgad. * Et venit, & ecce magistri exercitus sedebant: & dixit, Verbum est mihi ad loquendum tecum princeps: & dixit Iehu, Cum quo nostrum omnium? & dixit, Tecum o princeps. * Et surrexit & intrauit in domum, & effudit oleum super caput eius, & dixit illi, Sic dicit Dominus Deus Israel, Vnxi te ut sis rex super populum Domini, super Israel. * Et percuties domum Ahhab domini tui, & vlciscar ultionem sanguinis seruorum meorum prophetarum, & sanguinem omnium seruorum Domini de manu Iizebel.

* Et peribit omnis domus Ahhab, & delebo de Ahhab cognoscentem cognitionem, & clausum & derelictum in Israel. * Et dabo domum Ahhab sicut domum Iarabgham filij Nebat, & sicut domum Baghassa filij Abhiah. * Et Iizebel comedent canes in hereditate Iizreghel, & non erit qui sepeliat. tunc aperuit portam & fugit. * Et Iehu exiit ad seruos domini sui, & dixit ei, Num est pax? ad quid venit stultus hic ad te? & dixit eis, Vos nouistis virum, & narrationem eius.

* וַיֹּאמְרוּ שְׂקֵר הָנֹד־נָא לָנוּ וַיֹּאמֶר בְּזָאֵר
 וְכֹזֵאת אָמַר אֵלַי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה מִשְׁחֵתִיךָ
 לְמֶלֶךְ אֶל-יִשְׂרָאֵל:
 * וַיִּמָּהְרוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ בְּגָדוֹ וַיִּשְׁמֹו תַּחְתֵּי אֶל-
 גִּרְם הַמַּעֲלוֹת וַיִּתְּקֵעוּ בִּשְׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ מֶלֶךְ יְהוּא:
 * וַיִּתְּקֶשֶׁר יְהוּא בֶן-יְהוֹשָׁפָט בֶּן-נִמְשִׁי אֶל-יֹרֶם
 וַיֹּרֶם הָיָה שָׂמֵר בְּרַמּוֹת גִּלְעָד הוּא וְכָל-יִשְׂרָאֵל
 מִפְּנֵי חֲזָאֵל מֶלֶךְ-אַרָם:
 * וַיֵּשֶׁב יְהוֹרֶם הַמֶּלֶךְ לְהַתְרַפֵּא בִּיִזְרְעֵאל מִן-
 הַמְּכִים אֲשֶׁר יָכְחוּ אַרְמִים בְּהִלָּחְמוֹ אֶת-חֲזָאֵל מֶלֶךְ-
 אַרָם וַיֹּאמֶר יְהוּא אִם-יֵשׁ נַפְשְׁכֶם אֶל-יֵצֵא פְּלִיט
 מִן-הָעִיר לִלְכָּת לְגִיד בִּיִזְרְעֵאל:
 * וַיִּרְכֹּב יְהוּא וַיֵּלֶךְ יִזְרְעֵאלָה כִּי יֹרֶם שָׁבָב שָׁמָּה
 וַאֲחֻזִּיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹרֵת אֶת-יֹרֶם:
 * וְהַצִּפָּה עֶמֶד עַל-הַמִּגְדָּל בִּיִזְרְעֵאל וַיֵּרָא אֶת-
 שַׁפְעֵת יְהוּא בְּבָאוֹ וַיֹּאמֶר שַׁפְעֵת אֲנִי רֹאֶה וַיֹּאמֶר
 יְהוֹרֶם קַח רֶכֶב וּשְׁלַח לְקִרְיָתָם וַיֹּאמֶר הַשְׁלוֹם:
 * וַיֵּלֶךְ רֶכֶב הַסּוּס לְקִרְיָתוֹ וַיֹּאמֶר כֹּה-אָמַר
 הַמֶּלֶךְ הַשְׁלוֹם וַיֹּאמֶר יְהוּא מִרֵּ-לֶךְ וּלְשָׁלוֹם
 סָב אֶל-אַחֲרָי וַיִּגַּד הַצִּפָּה לֵאמֹר בֹּא-הַמֶּלֶךְ
 עַד-הֵם וְלֹא-שָׁב:
 * וַיִּשְׁלַח רֶכֶב סוּס שְׁנֵי וַיָּבֹא אֶל־הֵם וַיֹּאמֶר
 כֹּה-אָמַר הַמֶּלֶךְ שְׁלוֹם וַיֹּאמֶר יְהוּא מִרֵּ-לֶךְ
 וּלְשָׁלוֹם סָב אֶל-אַחֲרָי:
 * וַיִּגַּד הַצִּפָּה לֵאמֹר בֹּא עַד-אֵלֵיהֶם וְלֹא-שָׁב
 וְהַמִּנְהֵג בַּמִּנְהֵג יְהוּא בֶן-נִמְשִׁי כִּי בִשְׁעוֹן יִנְהֵג:
 * וַיֹּאמֶר יְהוֹרֶם אֶסֶר וַיֹּאסֶר רֶכְבוֹ וַיֵּצֵא יְהוֹרֶם
 מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וַאֲחֻזִּיָּה מֶלֶךְ-יְהוּדָה אִישׁ בְּרֶכְבוֹ
 וַיֵּצְאוּ לְקִרְיָת יְהוּא וַיִּמְצְאוּהוּ בַּחֲלֻקַּת נְבוֹרָת
 הַיִּזְרְעֵאלִי:

12 * At illi respōderūt, Falsum est, sed magis narra nobis. Qui ait eis, Hæc & hæc locutus est mihi. Et ait, Hęc dicit Dñs, Vnxi te
 13 regē super Israel. * Festinauerūt itaque, & vnusquisq; tollens palliū suū posuerunt sub pedibus eius in similitudinē tribunalis, & cecinerūt tuba atq; dixerūt, Regnauit Iehu. * Coniurauit ergo Iehu filius Iosaphat filij Namfi cōtra Ioram. Porrò Ioram obsederat Ramoth Galaad, ipse & omnis Israel contra Azahel regē Syriæ. * Et reuersus fuerat vt curaretur in Iezrahel propter vulnera, quia percusserant eū Syri proeliantem contra Azahel regem Syriæ. Dixitq; Iehu, Si placet vobis, nemo egrediatur profugus de ciuitate, ne vadat &
 16 nunciet in Iezrahel. * Et ascendit & profectus est in Iezrahel. Iorā enim ægrotabat ibi, & Ochozias rex Iuda descenderat ad
 17 visitādum Ioram. * Igitur speculator qui stabat super turrim Iezrahel, vidit globum Iehu venientis. Et ait, Video ego globum. Dixitque Ioram, Tolle currum, & mitte in occursum eorum, & dicat vādens, Rectē ne sunt omnia? * Abijt ergo qui ascenderat currum in occursum eius: & ait, Hæc dicit rex: Pacata sunt omnia? Dixitque Iehu, Quid tibi & paci? tranfi, & sequere me. Nunciauit quoque speculator, dicens: Venit nuncius ad eos, & non reuertitur. * Misit etiam currum equorū secundum. Venitq; ad eos, & ait: Hæc dicit rex, Nunquid pax est? Et ait Iehu, Quid tibi & paci? tranfi & sequere
 20 me. * Nunciauit autem speculator, dicens: Venit vsque ad eos, & non reuertitur. est autem incessus quasi incessus Iehu filij Namfi. præcepit enim graditur.
 21 * Et ait Ioram, Iungite currum. Iunxeruntque currum eius. Et egressus est Ioram rex Israel, & Ochozias rex Iuda, singuli in curribus suis. Egressique sunt in occursum Iehu, & inuenerūt eum in agro Naboth Iezraelitæ.

תרגום יונתן

12 וַיֹּאמְרוּ שְׂקֵרָא אַתָּה אָמַר חַוִּי כַעַן לָנָא וַאֲמַר כְּרִין וְכִרְיָן אָמַר לִי לְמִימַר כְּדָנָן אָמַר וַיִּי מִשְׁחֵתְךָ לְמַהוּי מֶלֶכָא עַל יִשְׂרָאֵל:
 13 וַאֲחֻזִּיָּה וְכָסִיבֹו גִבֹר לְבִישִׁיָּה וְשִׁוְיָאוּ תַּחְתֹּתָיו עַל דָּרַג שַׁעֲיָא וַתְּקַעוּ בִּשְׁוֹפְרָא וַאֲמַרְוּ מֶלֶךְ יְהוּא:
 14 וּמִרְיֹו יְהוּא בֶר יְהוֹשָׁפָט בֶּר נִמְשִׁי עַל יֹרֶם וַיֹּרֶם הָיָה נְטִיר בְּרַמּוֹת גִּלְעָד הוּא וְכָל יִשְׂרָאֵל מִקְדָם חֲזָאֵל מֶלֶכָא דְאַרָם:
 15 וְהָב יְהוֹרֶם מֶלֶכָא לְאַיְחְסָאָה בִּיִזְרְעֵאל מִן מַחְתָּא דְמַחְתֵּי אֲנָשׁ אַרָם כִּד אֲגִיחַ קִרְבָּא עִם חֲזָאֵל מֶלֶכָא דְאַרָם וַאֲמַר יְהוּא אִם
 16 יִרְעֵנָא נַפְשְׁכוֹן לֹא יִפּוּק מִשְׁוֹבָא מִן קִרְיָתָא לְמִיזִל לְחֻנָּאָה בִּיִזְרְעֵאל:
 17 וַאֲחֻזִּיָּה מֶלֶךְ שְׁבִטָא דְבֵית יְהוּדָה נָחַת לְמַסְעֵר יַח יֹרֶם:
 18 וְסִכְנָאָה קָאִים עַל מִגְדָּלָא בִּיִזְרְעֵאל וַחֲזָא וַיֹּאמֶר מִשְׁחֵתְךָ אֲנָא חַוִּי וַאֲמַר יְהוֹרֶם דְּכִר רֶכְבָּא וּשְׁלַח לְקִרְיָתָהוֹן וַיִּימַר הַשְׁלָם:
 19 וַאֲחֻזִּיָּה וְכָסִיבֹו סוּסִיָּא לְקִרְיָתָהוֹ וַאֲמַר כְּדָנָן אָמַר מֶלֶכָא הַשְׁלָם וַיֹּאמֶר יְהוּא מִרֵּ-לֶךְ וּלְשָׁלָם אֶסְתַּחֲתֵר
 20 לְאַחֲרָי וַחֲזָא סִכְנָאָה לְמִימַר אַתָּא אִינְגְרָא עַד לְחֻתָּהוֹן וְלֹא תָב:
 21 וַיִּגַּד הַצִּפָּה לְמִימַר אַתָּא עַד לְחֻתָּהוֹן וְלֹא תָב וַדְּכָרָא כְּדָרָא דְיְהוּא בֶר נִמְשִׁי אֶרֶי בְּנֵית מְדָבָר:
 22 וַאֲמַר יְהוֹרֶם וְכָסִיבֹו וְנִפְקִי יְהוֹרֶם מֶלֶכָא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲחֻזִּיָּה מֶלֶךְ שְׁבִטָא דְבֵית יְהוּדָה גִּבֹר בְּרִתִּיָּה וְנִפְקִי לְקִרְיָתָהוֹ וַאֲשַׁכְחֹתִי בְּאַחְסָנָה נְבוֹרָת יִזְרְעֵאלָה:

* Et dixerunt, *fniustum, sed nuncia nobis*: 12
 & ait eis, Sic & sic locutus est ad me, dicens:
Hæc dicit Dominus, Vnxi te in regem super
populum meum Israel.

* Et audientes festinauerunt & acceperunt 13
uir vestem suam, & posuerunt sub Ieu super
ascensum graduum, & cecinerunt in cornu;
 & dixerunt, Regnavit Ieu.

* Et conuersus est Ieu filius Iosaphat filij Na 14
messi contra Ioram; & Ioram custodiebat in
Ramath Galaad ipse & omnis Israel à facie
Azael regis Syriae.

* Et reuersus fuit rex Ioram vt curaretur 15
in Iezrael à vulneribus quibus percusserant
eum Syri, quum præliabatur ipse cum Azael
rege Syriae: & dixit Ieu, Si habetis vos ani-
nam vestram mecum, non egrediatur saluus
de ciuitate vt vadat & nunciet in Iezrael.

* Et ascendit Ieu & profectus est in Iez- 16
rael, quia Ioram curabatur in Iezrael, &
Ochozias rex Iuda descendit ad videndū Iorā.

* Et speculator stabat super turrim in Iez- 17
rael et vidit puluerem turba Ieu quum venie-
bat ipse, & dixit: Turbam ego video: & di-
xit Ioram, Accipite ascensorem equi, & mitti-
te in occursum eorum, & dicat, Si pax.

* Et abiit ascensor equi in occursum eius, & 18
dixit: Hæc dicit rex, Si pax: & dixit Ieu,
Quid tibi et paci? reuertere in posteriora mea.
 & nunciauit speculator, dicens: *Venit nuncius*
vsque ad eos & non reuersus est.

* Et misit ascensorem equi secundum, & 19
venit vsque ad eos, & ait, Hæc dicit rex, Si
pax? & dixit Ieu, Quid tibi & paci? reuer-
tere in posteriora mea.

* Et nunciauit speculator, dicens: *Venit &* 20
iste vsque ad eos, & non reuersus est: & in-
cessus quasi incessus Ieu filij Nameffi, quia in-
cedebat.

* Et ait Ioram, *Fungite currus. & iunxe-* 21
runt; & egressus est Ioram rex Irael, &
Ochozias rex Iuda, vir in curru suo in occur-
sum Ieu, & inuenerunt eum in parte Nabuth
Iezraelitæ.

12 * καὶ εἶπον, ἄδικον, ἀλλὰ ἀνάγκη ἡμῖν· καὶ εἶπον
 αὐτοῖς, ἔγω καὶ ἔτως ἐλάλησε πρὸς με, λέγων· τὰδε
 λέγει κύριος, κέχεικά σε εἰς βασιλέα Ἰσραὴλ τὸν λαόν μου
 Ἰσραὴλ.

13 * καὶ ἀκούσαντες ἑσπύσαν· ὁ δὲ ἔλαβον ἀνὴρ τὸ ἱμάτιον
 αὐτοῦ· ὁ δὲ ἔθηκεν ὑποκάτωθεν ἰσθμῷ γὰρ ἐμὲ τῶν ἀναβαθ-
 μῶν· ὁ δὲ ἐσάλπισαν ἐν κερταλίνῃ, ὁ δὲ εἶπον· βεβασίλδουκεν ἰσθμῷ.

14 * καὶ σὺν ἐσθράφῃ ἰσθμῷ ἰωσαφάτ· ὁ δὲ ναμεασὶ Ἰσθμῷ
 ἰωραμ· ὁ δὲ ἰωραμ ἐφύλασεν ἐν ῥαμαθὶ γαλαὰδ αὐτὸς
 ὁ δὲ πᾶς Ἰσραὴλ ἀπὸ πρὸς ὧπα ἀζαὴλ βασιλέως συρίας.

15 * καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλὺς ἰωραμ ἰαπεδουθλαῖ ἐν
 ἰεζραὴλ ἀπὸ τῶν πληθῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν· ὁ δὲ σύρρι
 ἐν τῷ πολεμῇ αὐτὸν μὲν ἀζαὴλ βασιλέως συρίας· ὁ
 εἶπεν ἰσθμῷ, εἰ ἔχετε ὑμεῖς τὴν ψυχὴν ὑμῶν μετ' ἐμοῦ, μὴ
 ἐξερχέσθω διασωζόμενοι· ἐκ τῆς πόλεως τοῦ πορδουθ-
 λαῖ καὶ ἀπαγείλαι ἐν ἰεζραὴλ.

16 * καὶ ἐπέβη ἰσθμῷ ἐπορδύθη εἰς ἰεζραὴλ, διότι ἰωραμ
 ἐθεραπεύετο ἐν ἰεζραὴλ· καὶ ὁ χοζίας βασιλὺς ἰσθμῷ
 κατέβη ἰδεῖν τὸν ἰωραμ.

17 * καὶ ὁ σκοπὸς εἰσήκει Ἰσθμῷ πύργου ἐν ἰεζραὴλ· ὁ δὲ εἶδε
 τὸν κοινορτὸν τοῦ ὄχλου ἰσθμῷ ἐν τῷ πρὸς ἀγίνεας αὐτόν· καὶ
 εἶπεν, ὄχλον ἐγὼ ὄρω· καὶ εἶπεν ἰωραμ, λάβετε Ἰσθμῷ
 τὴν ἵππου, καὶ ἀποστείλατε εἰς ἀπώτησιν αὐτῶν, καὶ
 εἰπάτω, εἰ εἰρήνη.

18 * καὶ ἐπορδύθη ὁ Ἰσθμῷ τῆς τοῦ ἵππου εἰς ἀπώτησιν
 αὐτῶν· καὶ εἶπεν, τὰδε λέγει ὁ βασιλὺς, εἰ εἰρήνη· καὶ
 εἶπεν ἰσθμῷ, τί σοι καὶ εἰρήνη; Ἰσθμῷ σέφει εἰς τὰ ὀπίσω μου· καὶ
 ἀπήγειλεν ὁ σκοπὸς, λέγων· ἦλθεν ὁ ἄγγελος· ἔως αὐ-
 τῶν καὶ οὐκ ἀνέστρεψε.

19 * ὁ δὲ ἀπέστειλεν ἀναβάτῳ ἵππου δούτερον καὶ ἦλθεν ἔως
 αὐτῶν· ὁ δὲ εἶπεν, τὰδε λέγει ὁ βασιλὺς, εἰ εἰρήνη· καὶ εἶπεν
 ἰσθμῷ, τί σοι καὶ εἰρήνη; ἐπισέφει εἰς τὰ ὀπίσω μου.

20 * καὶ ἀνέγειλεν ὁ σκοπὸς, λέγων· ἦλθεν καὶ οὗτος ἔως
 αὐτῶν καὶ οὐκ ἀνέστρεψε· καὶ ἡ ἀγωγὴ ὡς ἀγωγὴ ἰσθμῷ
 ὁ δὲ ναμεασὶ, διότι ἐν πρὸς ἀλλογαῇ ἦν.

21 * καὶ εἶπεν ἰωραμ, ζυζατε ἄρματα· ὁ δὲ ἐζύξαν· ὁ
 ἐξῆλθεν ἰωραμ βασιλὺς Ἰσραὴλ, ὁ δὲ χοζίας βασιλὺς
 ἰσθμῷ, ἀνὴρ ἐν τῷ ἄρματι αὐτοῦ εἰς ἀπώτησιν ἰσθμῷ· ὁ δὲ δούτερον
 αὐτὸν ἐν τῇ μεσότητι ναβὺθ τοῦ ἰεζραηλίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et dixerunt, Falsum tu dicis; indica nunc nobis. & dixit, Sic & sic dixit mihi, dicendo: Sic dixit Dominus, Vnxi te vt sis rex super Israel.

13 Et festinauerunt, & acceperunt quisque vestimentum suum, & posuerunt subter eum in gradu horarum, & claxerunt buccina, & dixerunt, Regnat Iehu.

14 Et rebellauit Iehu filius Iosaphat, filij Nimsi, in Ioram: & Ioram custodierat Ramoth Gilghad, ipse & omnis Israel à facie Hhazahel regis Aram.

15 Et redierat Iehoram rex vt curaretur in Iizreghel à plagis quibus percusserant eum homines Aram, cum iniret bellum cum Hhazael rege Aram: & dixit Iehu, Si voluntas est animæ vestræ, non exhibet euadens ex vrbe qui exeat vt indicet in Iizreghel.

16 Et equitauit Iehu & venit in Iizreghel, quia Ioram cubabat ibi, & Ahhaziah rex tribus domus Iehudah descenderat ad visitandum Ioram.

17 Et speculator stabat super turrem in Iizreghel, & vidit turmam Iehu cum veniret ille: & dixit, Turmam ego video: & dixit Ioram, Accipe currum, & mitte in occursum eorum, & dicat, Num pax est?

18 Et iuit eques in occursum eius, & dixit: Sic dixit rex, Num est pax? & dixit Iehu, Quid tibi & paci? reuertere post me: & indicauit speculator, dicendo: Venit nuntius vsque ad eos, sed non redit.

19 Et misit equitem secundum & venit ad illos, & dixit, Sic dixit rex, Num est pax? & dixit Iehu, Quid tibi & paci? reuertere post me.

20 Et indicauit speculator, dicendo, Venit ad illos, sed non redit: & ducatus est sicut ducatus Iehu filij Nimsi, quia in quiete ducit.

21 Et dixit Ioram, Expedi. & paruuit currum eius, & exiuit Ioram rex Israel, & Ahhaziah rex tribus domus Iehudah, quisque in curru suo, & exierunt in occursum Iehu, & inuenerunt illum in hereditate Naboth Iizreghelai.

* ויהי כראות יהורם את יהוא ואמר השלום
 יהוא ואמר מה השלום עד--זנוני איזבל אמך
 וכשפיה הרבים : * ויהפך יהורם ידיו וינס
 ויאמר אל אחזיהו מרמה אחזיהו :
 * ויהוא מלא ידו בקשר ויך את יהורם בין
 זרעיו ויצא החצי מלבו ויכרע ברכבו :
 * ויאמר אל--בדקר שלשו שא השלכוהו
 בחלקת שדר נבות היזרעאלי כי זכר אני ואתה
 את רכבים צמדים אחרי אחאב אביו ויהיה נשא
 עליו את המשא הזה :
 * אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי
 אמש נאם יהוה ושלמתי לך בחלקה הזאת נאם
 יהוה ועתה שא השלכוהו בחלקה כדבר יהוה :
 * ואחזיה מלך יהודה ראה וינס דרך בית הגן
 וירדף אחרי יהוא ויאמר גם--אתו חכו אל--
 המרכבה במעלה גור אשר ארת--יבלעם וינס
 מגדו וימת שם :
 * וירכבו אתו עבדיו ירושלמה ויקברו אתו
 בקברתו עם אבותיו בעיר דוד :
 * ובשנת אחת עשרה שנה ליורם בן אחאב
 מלך אחזיה על יהודה : * ויבוא יהוא יזרעאלה
 ואיזבל שמעה ותשם בפוך עיניה ותיטב את--
 ראשה ותשקף בעד החלון :
 * ויהוא בן--בשער ותאמר השלום זמרי הרג
 אדניו : * וישא פניו אל החלון ויאמר מי אתי
 מי וישקפו אליו שנים שלשה סריסים :
 * ויאמר שמטוהו וישמטוהו ויזמדמה אל הקיר
 ואל הסוסים וירמסנה : * ויבאו איזבל וישרת
 ויאמר פקדו נא את הארורה הזאת וקברוה כי
 בת מלך היא :

12 * Cūmq; vidisset Ioram Iehu, dixit, Pax
 est Iehu? At ille respondit, Quæ pax? Ad-
 huc fornicationes Iezabel matris tuæ, &
 23 veneficia eius multa vigent. * Conuertit
 aut Ioram manum suam, & fugiens ait ad
 24 Ochoziam, Insidię Ochozia. * Porro Iehu
 tetedit arcū manu, & percussit Ioram in-
 ter scapulas, & egressa est sagitta per cor
 25 eius, statimque corruit in curru suo. * Di-
 xitq; Iehu ad Badacher ducē: Tolle proij-
 ce eum in agro Naboth Iezrahelitæ. Me-
 26 Fmini enim quando ego & tu sedentes in
 curru sequebamur Achab patrem huius,
 quod Dñs onus hoc leuauerit super eum,
 27 dicens: * Si non pro sanguine Naboth &
 pro sanguine filiorū eius quem vidi heri,
 ait Dominus, reddam tibi in agro isto, di-
 cit Dñs. Nunc ergo tolle & proijce eum in
 28 agro iuxta verbum Dñi. * Ochozias autē
 rex Iuda vidēs hoc, fugit per viam domus
 horti, persecutusque est eum Iehu: & ait,
 Etia hunc percutite in curru suo. Et per-
 29 cusserunt eū in ascēsu Gaber qui est iuxta
 Ieblaam. Qui fugit in Mageddo, & mor-
 30 tuus est ibi. * Et imposuerunt eū serui eius
 super currū suū, & tulerunt in Ierusalem,
 sepelieruntque in sepulchro cum patribus
 31 suis in ciuitate David. * Anno vndecimo
 Iorā filij Achab regis Israel, regnavit O-
 32 chozias super Iudā. * Venitq; Iehu in Iez-
 rahel. Porro Iezabel, introitu eius audito,
 depinxit oculos suos sibi, & ornavit ca-
 33 put suū, & respexit per fenestram * Ingre-
 34 dientem Iehu per portā, & ait: Nunquid
 pax potest esse Zamri qui interfecit dñm
 suum? * Leuauitq; Iehu faciem suā ad fe-
 nestrā, & ait, Quæ est ista? Et inclinauerūt
 se ad eū duo vel tres eunuchi. * At ille di-
 xit eis, Præcipitate eam deorsum. Et præci-
 pitauerunt eā, aspersusq; est sanguine pa-
 rietes, & equorū vngulæ cōculcauerunt eā.
 * Cūmq; introgressus esset vt comederet,
 biberetque, ait, Ite & videte maledictā il-
 lam, & sepelite eam, quia filia regis est.

תרגום יונתן

22 והנה כד חזא יהורם את יהוא ואמר השלום יהוא ואמר מה השלום עד טעות איזבל אמך ותרשהא סגיאין :
 23 ואחזיהו יורם לאחזיהו ואמר לאחזיהו נכלא אחזיהו : 24 ויהוא מלא ידיו בקשתא ומחא את יורם בין זרעוהו ונפק
 גירא מלכיה וכרע ברכביה : 25 ואמר לבדקר גבריה סברמתי באחסנת חקל נבות יזרעאלה ארי דכיר אנא ואח כד חויןא רכיבין
 זוגא חד אזלין בחר אחאב אבותי ומן קדם ייי אחנשל עלוהי מטל נבואתא חרין : 26 אם לא ית דמי נבות וית דמי בנוהי גלן
 קדמוהי בקריב אמר ייי ואשלים לך באחסנתא תדא אמר ייי וכען סברמתי באחסנתא כפתנמא דיי : 27 ואחזיה מלך שבטא דבית
 יהודה חזא ואפך באורח בית גינא ורדף בתרוהי יהוא ואמר אף יתיה מחוהי ברחיקא במסקנא דגור דעם יבלעם ואפך למגדו ומית חמן :
 28 ואחזיהו יתיה עבדוהי בירושלם וקברו יתיה בקברתוהי בקרתא דדוד :
 29 ובשנת חדא עשרי שנין ליורם בן אחאב מלכא דישראל מלך אחזיה על דבית יהודה :
 30 ואתא יהוא ליזרעאל ואיזבל שמעה ויכחלת בצדירא עינהא ותקניה ית רישה ואסתכיא מן חרפא :
 31 ויהוא על בתרעא ואמרת השלום זמרי קטיל ית רבוניה : 32 וקף אפוחי לחרפא ואמר מן הקא מן ואסתכיא לותיה חרין
 חלתא גזאין : 33 ואמר מגרוהא ומגרוהא ונדא מדמה על כחלא ועל סוסותא ודשוהא :
 34 ועל ואכל ושתי ואמר סערו כען ית ארורתא תדא וקברוהא ארי בת מלכא היא :

²² * Et factum est ut vidit Ioram Ieu: & dixit, Si pax Ieu? & dixit Ieu, Quid tibi & pax? fornicationes Jezabel matris tuæ & veneficia eius multa.

²³ * Et conuertit Ioram manus suas ut fugeretur: & dixit ad Ochoziam, Dolus Ochozia.

²⁴ * Et Ieu impleuit manus suas in arcu, & percussit Ioram inter brachia eius, & egressa est sagitta per cor eius, & incuruauit se super genua sua.

²⁵ * Et dixit Ieu ad Badecar Tristatam suum, Tolle & projice eum in parte agri Nabuth Iezraelitæ, quia memini ego, quando ego & tu ascendentes super currum post Achab patrem eius, & Dominus cepit super eum assumptionem hanc, dicens: ²⁶ * Si quidem sanguines Nabuth & sanguines filiorum eius vidi heri, ait Dominus, & reddam tibi in parte hac, ait Dominus: & nunc tollite & projicite eum in parte iuxta verbum Domini.

²⁷ * Et Ochozias rex Iuda vidit et fugit viam domus horti, & persecutus est Ieu post eum: & ait, Etiam ipsum percutite eum in curru existentem in ascensu Gur, quæ est Jebelaam, & fugit Ochozias in Mageddo, & mortuus est ibi. ²⁸ * Et attulerunt eum serui eius in Hierusalem, & sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate Dauid.

²⁹ * Et in anno undecimo Ioram regis Iezrael regnauit Ochozias super Iudam.

³⁰ * Et venit Ieu in Iezrael: & audiuit Jezabel, & stibio depinxit oculos suos, & ornauit caput suum, & inclinauit se per fenestram.

³¹ * Et Ieu ingressus est in ciuitatem: & ipsa dixit, Si pax Zambri qui interfecit dominum suum? ³² * Et leuauit Ieu oculos suos ad fenestram, & vidit eam: & dixit, Quis es tu? descende ad me; & inclinauerunt se ad eum duo eunuchi eius.

³³ * Et dixit Ieu, Precipitate eam. & proiecerunt eam, & aspersus est sanguis eius ad parietem & ad equos, & conculcauerunt eam.

³⁴ * Et ingressus est Ieu & comedit & bibit: & ait, Animaduertite iam maledictam hanc, & sepelite eam, quia filia regis est.

²² * καὶ ἐγγύετο ὡς εἶδεν ἰωραμ τὸν ἰεὺν· καὶ εἶπεν, εἰ εἰρήνη ἔστι; & εἶπεν ἰεὺς, τί σοι εἰρήνη; αἱ πορνείαι ἰεζάβελ τῆς μητρὸς σου & τὰ φάρμακα αὐτῆς τὰ πολλά.

²³ * καὶ ἐπέσρεψεν ἰωραμ τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ φυγεῖν.

²⁴ * καὶ εἶπεν πρὸς ὀχοζίαν, δόλῳ ὀχοζία. * & ἰεὺς ἐπλήρωσεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν τῷ τόξῳ, & ἐπάταξεν τὸν ἰωραμ ἀναμέθεν τῶν βραχιόνων αὐτοῦ, & ἐξῆλθε τὸ βέλος διὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐκαμψεν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ.

²⁵ * καὶ εἶπεν ἰεὺς πρὸς βαδεκάρ τὸν τριτάτῳ αὐτοῦ, ἄρον καὶ ρίψον αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι τοῦ ἀγροῦ ναβὺθ ἰζραηλίτου, διότι μέμνημαι ἐγώ, ὅτε ἐγὼ καὶ σὺ ἐπιβεβηκότες ἐπὶ ζύγοις ὀπίσω ἀχαὰβ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ κύριος ἐλάβεν ἐπ' αὐτὸν τὸ λῆμμα τοῦτο, λέγων.

²⁶ * εἰ μὴ τὰ αἵματα ναβὺθ & τὰ αἵματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ εἶδον ἐχθές, φησὶ κύριος, & ἀνταποδώσω σοι ἐν τῇ μερίδι ταύτῃ, λέγει κύριος. καὶ νῦν ἄρατε καὶ ρίψατε αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι καὶ τὸ ῥῆμα κυρίου.

²⁷ * καὶ ὀχοζίας βασιλὸς ἰσραὴλ εἶδεν καὶ ἐφυγὼν ὁδὸν βαθαγὰν· καὶ κατεδίωξεν ἰεὺς ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, καί γε αὐτὸν πατάξατε αὐτὸν ἐπὶ τῷ ἄρματι ὅντα ἐν τῇ ἀναβάσει γὰρ, ἥ ἐστιν τοῦ ἰεβλαὰμ. & ἐφυγὼν ὀχοζίας εἰς μαγεδδώ, & ἀπέθανον ἐκεῖ.

²⁸ * & ἀνήνεγκαν αὐτὸν τέτταρες αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐτάψαν αὐτὸν μετὰ τῶν παιδῶν αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ.

²⁹ * & ἐν ἔτει ἐνδεκάτῳ ἰωραμ βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ὀχοζίας ἐπὶ ἰσραὴλ.

³⁰ * καὶ ἦλθεν ἰεὺς εἰς ἰεζραὴλ· & ἤκουσεν ἰεζάβελ, & ἐστύβασατο σὺν ὀφθαλμοῖς αὐτῆς, & ἐκόσμησεν τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, & διέκυσεν διὰ τῆς θυρίδος.

³¹ * καὶ ἰεὺς εἰσεπορεύετο ἐν τῇ πόλει· & αὐτὴ εἶπεν, εἰ εἰρήνη ζαμβριὸς φονδὺς τοῦ κυρίου αὐτοῦ;

³² * καὶ ἐπῆρεν ἰεὺς σὺν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἰς τὴν θυρίδα, καὶ εἶδεν αὐτήν· καὶ εἶπεν, τίς εἰ σὺ, κατὰ βῆθι πρὸς με· καὶ ἐξέκυσαν πρὸς αὐτὸν δύο δυνούχοι αὐτῆς.

³³ * καὶ εἶπεν ἰεὺς, καταπάσατε αὐτὴν, καὶ ἔρριψαν αὐτὴν, & ἐραντίσθη τὸ αἷμα αὐτῆς πρὸς τὴν τοῖχον & πρὸς σὺν ἵπποις, καὶ συνεπάτησαν αὐτήν.

³⁴ * καὶ εἰσῆλθεν ἰεὺς & ἔφαγε & ἔπιεν, καὶ εἶπεν, ἔπιον & ἐπὶ τὴν κεκατηραμμένην ταύτην, καὶ θάψατε αὐτήν, ὅτι θυγάτηρ βασιλέως ἐστίν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²² Et fuit cum vidisset Ioram Iehu, dixit, Num est pax Iehu? & dixit, Quæ pax? adhuc fornicationes Izebel matris tuæ, & maleficia eius multa.

²³ Et reuersus est Ioram retro se, & terga vertit, & dixit ad Ahhaziah, Dolus Ahhaziah.

²⁴ Et Iehu impleuit manum suam arcu, & percussit Ioram inter brachia eius, & exiit sagitta ex corde eius, & curuatus est in curru suo.

²⁵ Et dixit ad Bedkar fortem suum, Accipe, projice illum in hereditatem agri Naboth Iezreghelæ; nam memini, ego & tu, cum equitarem in iugo vno ambulantes post Ahhab patrem eius, a Domino latum esse super eum onus prophetiæ huius.

²⁶ Nisi sanguis Naboth, & sanguis filiorum eius reueletur ante me in proximo, dixit Dominus, & rependam tibi in hereditate hac, dixit Dominus. Et nunc accipe, projice illum in hereditatem iuxta verbum Domini.

²⁷ Et Ahhaziah rex tribus domus Iehudah, vidit & vertit terga per viam domus horti, & persequutus est post eum Iehu: & dixit, Etiam eum percutite in curru in ascensu Gur, quæ est iuxta Iiblagham; & vertit terga in Megiddo, & mortuus est ibi.

²⁸ Et detulerunt illum serui eius in Ierusalem, & sepelierunt eum in sepulchro suo cum patribus suis in ciuitate Dauid.

²⁹ Et anno vndecimo annorum Ioram filij Ahhab regis Israel regnauit Ahhaziah super populum domus Iehudah.

³⁰ Et venit Iehu in Iezreghel, & Izebel audiuit, & fucavit stibio oculos suos, & composuit caput suum & prospexit de fenestra.

³¹ Et Iehu intrauit portam, & dixit illi, Num est pax Zimri, occisor domini sui?

³² Et sustulit faciem suam ad fenestram, & dixit, Quis est hic? quis? & prospexerunt ad eum duo aut tres eunuchi.

³³ Et dixit, Deijcite eam. & deiecerunt illam, & aspersum est ex sanguine eius super parietem & super equos, & conculcauerunt eam.

³⁴ Et ingressus comedit & bibit: & dixit, Visitate nunc maledictam istam; & sepelite eam, quia filia regis illa est.

וַיֵּלְכוּ לִקְבְּרָהּ וְלֹא מָצְאוּ בָּהּ כִּי אִם הַגְּלִגְלִית
וְהַרְגָּלִים וּכְפֹת הַיָּדִים:
וַיֵּשְׁבוּ וַיְגִידוּ לוֹ וַיֹּאמֶר דָּבָר יְהוָה הוּא אֲשֶׁר
דָּבָר בִּיד עֲבָדָיו אֲלִיָּהוּ הַתְּשֻׁבִי לֵאמֹר בְּחֶלֶק
יִזְרְעָאֵל יֵאָכְלוּ הַכְּלָבִים אֶת־בֶּשֶׂר אִיזָבֵל:
וְהָיְתָ נְבִלָה אִיזָבֵל כְּדָמָן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחֶלֶק יִזְרְעָאֵל אֲשֶׁר לֹא יֵאָמְרוּ זֹאת אִיזָבֵל:

יור

וְלֹא־חָאֵב שְׁבַע־בָּנִים בְּשִׁמְרוֹן וַיִּכְתֹּב יְהוָה
סְפָרִים וַיִּשְׁלַח שִׁמְרוֹן אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעָאֵל הַזִּקְנִים
וְאֶל־הָאֲמָנִים אֲחָאֵב לֵאמֹר:
הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵלֵיכֶם וְאַתֶּם בְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְאַתֶּם
הָרֶכֶב וְהַסּוּסִים וְעִיר מִבְּצָר וְהַנָּשֶׁק:
וְרֹאִיתֶם הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְשִׁמְתֶם
עַל־כֶּסֶּא אָבִיו וְהִלַּחְמוּ עַל־בֵּית אֲדֹנֵיכֶם:
מֵאֵד מֵאֵד וַיֹּאמְרוּ הַנָּרִי שְׁנֵי הַמְּלָכִים לֹא עָמְדוּ
לִפְנָיו וְאִידָּן עָמְדוּ אֲנַחְנוּ:
עַל־הַבֵּית וְאֲשֶׁר עַל־הָעִיר וְהַזִּקְנִים וְהָאֲמָנִים
אֶל־יְהוָה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־אֲשֶׁר־תֹּאמַר
אֵלֵינוּ נַעֲשֶׂה לֹא־נִמְלֹךְ אִישׁ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה:
וַיִּכְתֹּב אֵלֵיהֶם סְפָר שְׁנִית לֵאמֹר אִם לִי אַתָּם
וְלִקְלִי אַתֶּם שְׁמַעִים קְחוּ אֶת־רֹאשֵׁי אֲנָשֵׁי בְנֵי־
אֲדֹנֵיכֶם וּבָאוּ אֵלַי כְּעֵת מָחָר יִזְרְעָאֵל וּבְנֵי הַמֶּלֶךְ
שְׁבַע־אִישׁ אֶת־גִּדְלֵי הָעִיר מִגִּדְלֵי אֹתָם:
וַיְהִי כִּבְּא הַסֵּפֶר אֵלֵיהֶם וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
וַיִּשְׁחֲטוּ שְׁבַע־אִישׁ וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם
בְּדוּדִים וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו יִזְרְעָאֵל:
וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וַיִּגְדֵּל לוֹ לֵאמֹר הִבִּיאוּ רֹאשֵׁי בְנֵי־
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר שִׁמְרוֹן אֹתָם שְׁנֵי צִבְרִים פֶּתַח הַשָּׁעַר
עַד־הַבָּקָר:

35 * Cūmq; issent vt sepelirent eam, non
inuenerunt nisi caluariam & pedes, &
36 summas manus. * Reuersiq; nuncia-
uerunt ei. Et ait Iehu, Sermo Domini est
quem locutus est per seruum suū Hēliam
Thesbytem, dicens: In agro Iezrahel co-
37 medent canes carnes Iezabel. * Et erunt
carnes Iezabel sicut sterus super faciem
terrē in agro Iezrahel, ita vt prætereuntes
dicant, Hæccine est illa Iezabel?

CAP. X.

1 E Rant autem Achab septuaginta filij in
A Samaria. Scripsit ergo Iehu literas, &
misit in Samariam ad optimates ciuitatis,
& ad maiores natu, & ad nutricos Achab,
2 dicens: * Statim vt acceperitis literas has
qui habetis filios dñi vestri, & currus &
equos, & ciuitates firmas, & arma:
3 * Eligite meliore & eum qui vobis pla-
cuerit de filijs domini vestri, & eū ponite
super soliu patris sui, & pugnate pro do-
4 mo domini vestri. * Timuerunt illi vehe-
menter, & dixerunt, Ecce duo reges non
potuerūt stare coram eo, & quomodo nos
5 valebimus resistere? * Miserunt ergo præ-
positi domus, & præfecti ciuitatis, & maio-
res natu, & nutricij ad Iehu, dicētes: Seruū
B tui sumus, quæcunque iusseris, faciemus,
nec constituemus nobis regem. quæcun-
6 que tibi placent fac. * Rescripsit autem
eis literas secundo, dicens: Si mei estis &
obeditis mihi, tollite capita filiorum do-
mini vestri, & venite ad me hac eadem ho-
ra cras in Iezrahel. Porro filij regis septua-
ginta viri apud optimates ciuitatis nu-
7 triebantur. * Cūque venissent literæ
ad eos, tulerunt filios regis, & occiderunt
septuaginta viros, & posuerunt capita
eorum in cophinis, & miserunt ad eum
8 in Iezrahel. * Venit autem nuncius
ad eum, & indicauit ei, dicens: Attulerūt
capita filiorum regis. Qui respondit: Po-
nite ea ad duos acervos iuxta introitum
portæ vsque manè.

תרגום יונתן

35 וַיֵּזְלוּ לִמְקַבְּרָהּ וְלֹא אִשְׁכְּחוּ בָּהּ אֶת־הַגְּלִגְלִית וְהַרְגָּלִים וְהַיָּדִים וַיִּשְׁבּוּ וַיְגִידוּ לוֹ וַיֹּאמֶר דָּבָר יְהוָה הוּא אֲשֶׁר
עֲבָדִיהָ אֵלֵיהָ רִמְחוּשָׁב לְמִימַר בְּאֶחָסְנָה יִזְרְעָאֵל יֵאָכְלוּ כְּלָבִים יֵאָכְלוּ בֶּשֶׂר אִיזָבֵל:
בְּאֶחָסְנָה יִזְרְעָאֵל רֵלָא יֵאָמְרוּ זֹאת אִיזָבֵל:

יור

1 וְלֹא־חָאֵב שְׁבַע־בָּנִים בְּשִׁמְרוֹן וַיִּכְתֹּב יְהוָה וַיִּשְׁלַח שִׁמְרוֹן אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעָאֵל הַזִּקְנִים
וְאֶל־הָאֲמָנִים אֲחָאֵב לֵאמֹר:
2 הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵלֵיכֶם וְאַתֶּם בְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְאַתֶּם הָרֶכֶב וְהַסּוּסִים וְעִיר מִבְּצָר וְהַנָּשֶׁק:
וְרֹאִיתֶם הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְשִׁמְתֶם עַל־כֶּסֶּא אָבִיו וְהִלַּחְמוּ עַל־בֵּית אֲדֹנֵיכֶם:
3 מֵאֵד מֵאֵד וַיֹּאמְרוּ הַנָּרִי שְׁנֵי הַמְּלָכִים לֹא עָמְדוּ לִפְנָיו וְאִידָּן עָמְדוּ אֲנַחְנוּ:
4 עַל־הַבֵּית וְאֲשֶׁר עַל־הָעִיר וְהַזִּקְנִים וְהָאֲמָנִים אֶל־יְהוָה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל־אֲשֶׁר־תֹּאמַר
אֵלֵינוּ נַעֲשֶׂה לֹא־נִמְלֹךְ אִישׁ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה:
5 וַיִּכְתֹּב אֵלֵיהֶם סְפָר שְׁנִית לֵאמֹר אִם לִי אַתָּם וְלִקְלִי אַתֶּם שְׁמַעִים קְחוּ אֶת־רֹאשֵׁי אֲנָשֵׁי בְנֵי־
אֲדֹנֵיכֶם וּבָאוּ אֵלַי כְּעֵת מָחָר יִזְרְעָאֵל וּבְנֵי הַמֶּלֶךְ שְׁבַע־אִישׁ אֶת־גִּדְלֵי הָעִיר מִגִּדְלֵי אֹתָם:
6 וַיְהִי כִּבְּא הַסֵּפֶר אֵלֵיהֶם וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁחֲטוּ שְׁבַע־אִישׁ וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם
בְּדוּדִים וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו יִזְרְעָאֵל:
7 וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וַיִּגְדֵּל לוֹ לֵאמֹר הִבִּיאוּ רֹאשֵׁי בְנֵי־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר שִׁמְרוֹן אֹתָם שְׁנֵי צִבְרִים פֶּתַח הַשָּׁעַר
עַד־הַבָּקָר:

* Et abierunt ut sepelirent eam, & non inuenerunt in ea nisi caluariam & pedes, & extrema manuum. * Et reuersi sunt & nunciauerunt ei: & ait Ieu, Verbum Domini est hoc quod locutus est in manu serui sui Helie Thesbytae, dicens: In parte Jezrael comedent canes carnes Jezabel.

* Et erit morticinium Jezabel ut stercus super faciem agri in parte Jezrael, ut non dicant, Hæc Jezabel.

CAP. X.

ET Achaab septuaginta filij in Samaria, & scripsit Ieu literas, & misit in Samariam ad principes ciuitatis, & ad maiores natu, & ad nutricos filiorum Achaab, dicens:

* Et nunc ut venerint literæ istæ ad vos, & vobiscum filij domini vestri, & vobiscum currus & equi & ciuitates munitæ & arma.

* Et videbitis bonum & rectum in filiis domini vestri, & constituite eum super solum patris sui, & pugnate pro domo domini vestri.

* Et timuerunt nimis & dixerunt, Ecce duo reges non steterunt contra faciem eius, et quomodo nos stabimus?

* Et miserunt qui super domum & qui super ciuitatem & maiores natu & nutricij ad Ieu dicentes, Nos serui tui, & omnia quæcumque dixeris nobis, faciemus, et non regem constituemus ullum: bonum in oculis tuis faciemus.

* Et scripsit ad eos Ieu literas secundo, dicens, Si mei estis vos, & vocem meam auditis, tollite capita virorum filiorum domini vestri, et afferte ad me ut hora hæc cras in Jezrael: & filij regis erant septuaginta viri, quos adulti ciuitatis nutriebant eos.

* Et factum est ut venit ad eos epistola, & ceperunt filios regis et occiderunt eos septuaginta viros, & posuerunt capita eorum in cartallis, & miserunt ei in Jezrael.

* Et venit nuncius & nunciauit ei dicens, Tulērunt capita filiorum regis. & dixit Ieu, Ponite ea duos acervos iuxta portam ciuitatis usque mane.

* καὶ ἐπορεύθησαν θάψαι αὐτήν, & ἔχ' ὄρεον ἐν αὐτῇ ἀλλ' ἢ τὸ κερατὶον καὶ οὗτοι πόδας καὶ τὰ ἰχνη τῶν χειρῶν.

* ὁ δὲ ἐπέστρεψεν & ἀνήγγειλεν αὐτῷ. & εἶπεν ἰσ, ῥῆμα κυρίου ἐστὶ τοῦτο ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ τοῦ δούλου αὐτοῦ ἡλίου τοῦ θεσβύτου, λέγων· ἐν τῇ μερίδι ἰεζραήλ καταφάγονται

ταὶ κύνες τὰς σαρκὰς ἰεζαβελ. καὶ ἔσται τὸ θνησιμαῖον ἰεζαβελ ὡς κοπρία ἐπὶ πρῶτον ὅσον & ἀγροῦ ἐν τῇ μερίδι ἰεζραήλ, ὥστε μὴ εἰπεῖν, αὕτη ἰεζαβελ.

* Καὶ τῷ ἀχαάβ ἐδομήκοντα υἱοὶ ἐν σαμαρείᾳ. & ἔγραψεν ἰσ βιβλίον, & ἀπέστειλεν εἰς σαμαρείαν πρὸς τοὺς ἀρχοντας τῆς πόλεως & πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῶν υἱῶν ἀχαάβ, λέγων·

* καὶ νῦν ὡς δὴ ἔλθῃ τὸ βιβλίον τοῦτο πρὸς ὑμᾶς, καὶ μεθ' ὑμῶν υἱοὶ τοῦ κυρίου ὑμῶν, & μεθ' ὑμῶν τὰ ἄρματα & ἵπποι & πόλεις ὀχυραὶ & ὅπλα.

* καὶ ὁψοῦσθε τὸν ἀγαθόν, & δὴτι ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ κυρίου ὑμῶν, & κατὰ στήθεα αὐτῶν ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, & πολεμεῖτε ὑπὲρ τοῦ οἴκου τοῦ κυρίου ὑμῶν. & ἐφοβήθησαν σφόδρα, & εἶπον· ἰδοὺ δύο βασιλεῖς ὅδε ἐστὶν σὺ καὶ πρῶτον αὐτῶν, & πῶς ἡμεῖς σπασόμεθα;

* & ἀπέστειλαν οἱ ἐπὶ τοῦ οἴκου & οἱ ἐπὶ τῆς πόλεως, & πρεσβύτεροι & ἱερεῖς πρὸς ἰσ, λέγοντες· ἡμεῖς δοῦλοί σου, & πάντα ὅσα δὴ εἴπῃς ἡμῖν ποιήσμεν, & ὁ βασιλεὺς οὐκ ἐθέλει, & ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ποιήσμεν.

* καὶ ἔγραψεν πρὸς αὐτοὺς ἰσ βιβλίον δεύτερον, λέγων· εἰ ἐμοὶ ἐστὶ ὑμεῖς, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούετε, λάβετε κεφαλὰς ἀνδρῶν υἱῶν τοῦ κυρίου ὑμῶν, & ἐνεγκάτε πρὸς με ὡς ἡ ὥρα αὕτη αὐτὸν εἰς ἰεζραήλ. καὶ υἱοὶ τοῦ βασιλέως ἦσαν ἐδομήκοντα ἀνδρες, & ἀδελφοὶ τῆς πόλεως ἐξέστρεφον αὐτούς.

* καὶ ἔρχετο ὡς ἦλθε πρὸς αὐτοὺς τὸ βιβλίον, & ἔλαβον οὗτοι υἱὸς τοῦ βασιλέως & ἐσφαζαν αὐτοὺς ἐδομήκοντα ἀνδρας, & ἐθήκαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς καρτάλλους, καὶ ἀπέστειλαν αὐτὰς εἰς ἰεζραήλ.

* καὶ ἦλθεν ἄγγελος καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ, λέγων· ἤνεγκαν τὰς κεφαλὰς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως· καὶ εἶπεν ἰσ, θέτε αὐτάς δύο βουνὰς πρὸς τὴν πύλιν τῆς πόλεως ἕως πρωῒ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

³⁵ Et iuerunt ut sepelirent illam, & non repererunt in illa nisi caluariam & pedes, & extremitates manuum.

³⁶ Et redierunt & indicauerunt illi, & dixit, Verbum Domini est, quod locutus est in eo seruus eius Eliah, qui erat ex Thosab, dicendo: In hæreditate Iizreghel comedent canes carnem Iizebel.

³⁷ Et erit cadauer Iizebel sicut stercus dispersum super faciem agri in hæreditate Iizreghel, ita ut non dicant, Hæc est Iizebel.

CAP. X.

ET Ahhab erant septuaginta filij in Somron: & scripsit Iehu epistolas, & misit in Somron ad magnates Iizreghel, ad senes, & ad nutricos Ahhab, dicendo:

* Et nunc cum venerit epistola hæc ad vos, & vobiscum sunt filij domini vestri, & vobiscum currus & equi, & vrbes munitæ, & vasa armorum.

* Et videatis quis aptior, & quis gravior sit de filiis domini vestri, & ponatis eum super solum regni patris eius: & inite bellum pro domo domini vestri.

* Et timuerunt vehementissimè, & dixerunt, Ecce duo reges non potuerunt stare ante eum, & quomodo stabimus nos?

* Et misit qui præpositus erat super domum, & qui præpositus erat super ciuitatē, & senes & nutricij ad Iehu, dicendo: Serui tui sumus, & omnia quæ dixeris nobis faciemus: non regem statuemus quemquam: quod rectum est in oculis tuis, fac.

* Et scripsit illis epistolam secundò, dicendo: Si mei vos estis, & mihi obeditis, accipite capita virorum filiorum domini vestri, & afferte ad me iuxta tempus hoc cras in Iizreghel; & filij regis erant septuaginta viri cum magistris ciuitatis nutrientibus eos.

* Et fuit ut venit epistola ad illos, acceperunt filios regis, & iugulauerunt septuaginta viros, & posuerunt capita eorum in canistris: & miserunt illa ad illum in Iizreghel.

* Et venit nuncius & indicauit ei, dicendo, Attulerunt capita filiorum regis. & dixit, Ponite illos in duos acervos in introitu portæ usque ad auroram.

* ויהי בבקר ויצא ויעמד ויאמר אל כל העם
 צדקים אתם הנה אני קשרתי על אדני ואהרגהו
 ומי הכה את כל אלה:
 * דעו אפוא כי לא יפל מדבר יהוה ארצה אשר
 דבר יהוה על בית אחאב ויהוה עשה ארץ אשר
 דבר ביד עבדו אליהו:
 * ויך יהוא את כל הנשאים לבית אחאב
 ביזרעאל וכל גדליו ומידעיו וכהניו עד בלתי
 השאיר לו שריד: * ויקם ויבא וילך שמרון
 הוציא בית עקד הרעים בדרך:
 * ויהוא מצא את אחי אחזיהו מלך יהודה
 ויאמר מי אתם ויאמרו אחי אחזיהו אנחנו ונרד
 לשלום בני המלך ובני הנבירה:
 * ויאמר תפשו חיים ותפשו חיים וישחטום
 אל בור בירת עקד ארבעים ושנים איש ולא
 השאיר איש מהם: * וילך משם וימצא
 את יהונדב בן רכב לקראתו ויברכהו ויאמר
 אליו היש ארץ לבבך ישר כאשר לבבי עם
 לבבך ויאמר יהונדב יש ויש תנה את ידיך ויתן
 ידו ויעלהו אליו אל המרכבה:
 * ויאמר לכה אתי וראה בקנאתי ליהוה וירכבו
 אתו ברכבו: * ויבא שמרון ויך את כל
 הנשאים לאחאב בשמרון עד השמדו כדבר
 יהוה אשר דבר אל אליהו:
 * ויקבץ יהוא את כל העם ויאמר אליהם
 אחאב עבד את הבעל מעט יהוא יעבדנו הרבה:
 * ועתה כל נביאי הבעל כל עבדיו וכל כהניו
 קראו אלי איש אל יפקד כי זבח גדול לי לבעל כל
 אשר יפקד לא יחיה ויהוא עשה בעקבה למען
 האביר את עבדי הבעל:

9 * Cumque diluxisset, egressus est, & stans
 dixit ad omnē populum, Iusti estis. Si ego
 coniuraui cōtra dñm meū & interfeci eū,
 10 quis percussit omnes hos? * Videte ergo
 nunc, quoniā non cecidit de sermonibus
 C Dñi in terram quos locutus est Dñs super
 domū Achab, & Dñs fecit quod locutus
 11 est in manu serui sui Heliae. * Percussit
 igitur Iehu oēs qui reliqui erāt de domo
 Achab in Iezrael, & vniuersos optimates
 eius & notos, & sacerdotes, donec non re-
 12 manerēt ex eo reliquiæ. * Et surrexit & ve-
 nit in Samariā. Cūmq; venisset ad camerā
 13 pastorū in via, * Inuenit fratres Ochoziæ
 regis Iuda: dixitque ad eos, Quinam estis
 vos? Qui responderunt, Fratres Ochoziæ
 regis sumus, & descendimus ad salutan-
 14 dos filios regis & filios reginæ. * Qui ait,
 Cōprehendite eos viuos. Quos cū com-
 prehendissent viuos, iugulauerunt eos in
 cisterna iuxta camerā, quadraginta duos
 viros, & non reliquit ex eis quenquam.
 15 * Cūmq; abiisset inde, inuenit Ionadab
 filium Rechab in occursum sibi. & bene-
 D dixit ei. Et ait Iehu ad eum, Nunquid est
 cor tuum rectum cum corde meo, sicut
 cor meū cum corde tuo? Et ait Ionadab,
 Est. Si est, inquit, da mihi manum tuam.
 Qui dedit ei manum suam. At ille leuauit
 16 eum ad se in currū. * Dixitq; ad eum, Veni
 mecū & vide zelum meū pro Dño. Et im-
 17 positum in curru suo, * duxit in Samariā.
 Et percussit omnes qui reliqui fuerant de
 Achab in Samaria vsque ad vnum, iuxta
 verbū Dñi quod locutus est per Heliam.
 18 * Congregauit ergo Iehu omnē popu-
 lum, & dixit ad eos, Achab coluit Baal pa-
 19 rum, ego autē colam eū ampliùs. * Nunc
 igitur omnes prophetas Baal, & vniuersos
 seruos eius, & cūctos sacerdotes ipsius vo-
 cate ad me. nullus sit qui nō veniat. sacri-
 ficiū enim grāde est mihi Baal. Quicunq;
 defuerit, non viuet. Porro Iehu faciebat
 hoc infidiosè, vt dispderet cultores Baal.

תרגום יונתן

9 ויהוה בצפרא ונפק וקם ואמר לכל עמא זכאין אתון הא אנא מרדית על ריבונא וקטלתיה מן קטל ית כל אילין:
 10 דעו כען ארי לא בטיל מפתגמא דיי חר דמליל יי על בית אחאב ויי קיים ית דמליל ביר עבדיה אליהו:
 11 ומחא יהוא ית כל ראשחארו לבית אחאב ביזרעאל וכל רכבוהו וקריבוהו וחרבוהו עד דלא אשחאר ליה משויב:
 12 וקם ואתא ואזל לשמרון הוא בירת כנישת רעיא בארחה:
 13 ויהוא אשכח ית אחי אחזיה מלך שבטא דבירת יהודה ואמר מן אתון ואמרו אחי אחזיה אנחנו ונחתנא למסער שלם בני מלכא
 14 ובני מלכתא: ואמר אחזיהו בן חזין ואחזיהו בן חזין ונכסונן לגוב בן כנישא ארבעין וחזין גברא ולא אשחאר אנש מנחון:
 15 ואזל מחמן ואשכח ית יהונדב בן רכב לקרמוהו ושאל בשלמיה ואמר ליה האית לבך כשר כמא דלבי עם לבך ואמר יהונדב אית
 16 ואית חב ית יך ויהב ויהי ואסקיה לותיה לרהיכא: ואמר אחאב עמי וחזי בקנאתי דאנא מקני קדם יי ואחיתו יתיה ברהיכיה:
 17 ואתא לשמרון ומחא ית כל ראשחארו לאחאב בשמרון עד דישחיה כפתגמא דיי דמליל עם אליהו:
 18 וכנש יהוא ית כל עמא ואמר להון אחאב פלח ית בעלא זעיר ויהוא יפלחניה סגיא:
 19 וכען כל נביי בעלא וכל פלחניה וכל כומרניה ומינו לי אנש לא ישגא ארי דבח רב לי לבעלא וכל דישגא לא יתקיים ויהוא עבד
 בחכמה בדיל לאבדא ית פלחי בעלא:

* Et factum est manè, & egressus stetit in porta ciuitatis: & dixit ad omnem populum; Iusti vos. ecce ego conuersus sum contra meum dominum, & interfeci eum; & istos omnes quis percussit?

* Videte quia non cadet de sermonibus Domini super terram, quos locutus est contra domum Achaab, & fecit Dominus quaecunque locutus est in manu serui sui Helia.

* Et percussit Iehu omnes qui reliqui fuerant in domo Achaab in Iezrael, & omnes adultos eius, & omnes notos eius, & sacerdotes eius, donec non remanerent ex eo reliquia.

* Et surrexit & abiit Iehu in Samariam, & ipse erat in via Bethacad pastorum.

* Et inuenit fratres Ochoziah regis Iuda, & dixit, Quinā vos? & dixerunt, Fratres Ochoziah nos, & descendimus in pacem filiorum regis & filiorum reginae. * Et dixit Iehu, Comprehendite eos viuos. & comprehenderunt eos & iugulauerunt eos in Bethacad quadraginta & duos viros, & non reliquit ex eis quenquā.

* Et abiit inde Iehu, & inuenit Ionadab filium Rechab in via in occursum eius, & benedixit ei: & dixit ad eum Iehu, Si est rectum cor tuum cū corde meo, sicut est meū cor cum corde tuo? & dixit Ionadab, Est: & dixit ei Iehu, Si est, da manum tuam. & dedit manum suam. & imposuit eum ad se super currum.

* Et dixit ad eum, Veni mecum, & vide cum zelauerim ego Domino. et imposuit eum in curru suo. * Et ingressus est in Samariam, & percussit omnes qui reliqui fuerant Achaab in Samaria, donec deleret ipse, iuxta verbum Domini, quod locutus est ad Heliam.

* Et congregauit Iehu omnem populum, & dixit ad eos, Achaab seruiuit Baal parum, & ego seruiam ei multum.

* Et nunc vocate ad me omnes prophetas Baal & sacerdotes ipsius, & omnes seruos eius, vir non relinquatur ex eis; quia sacrificium grande ego facio Baal: omnis qui defuerit, non viuet: & Iehu fecit in dolo, vt disperderet omnes seruos Baal.

* καὶ ἔγχετο πρῶτ' ἐξελθὼν καλεῖσθαι ἐν τῇ πύλῃ τὸ πῶ-
λεως, & εἶπε πρὸς πάντας τὸν λαόν, δίκαιοι ὑμεῖς· ἰδὲ ἐγὼ
σωσεσθε φιλῶ τῷ τῷ ἐμαυτοῦ κύριον, & ἀπέκτεινα αὐ-
τὸν, & οὗτους πάντας τίς ἐπάταξεν;

10 * ἴδετε ὅτι ἐπεσῆται διὰ τῶν λόγων κυρίου τῷ τῷ
γῆν, ὃν ἐλάλησεν κατὰ οἴκου ἀχαάβ. & ἐποίησεν κύριος
ὅσα ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ ἡλίου.

11 * καὶ ἐπάταξεν ἐκ πάντων οὗτων καταλειφθέντας ἐν
τῷ οἴκῳ ἀχαάβ ἐν ἱερὲσιν ἡλ, καὶ πάντας οὗτον ἀδελφοὺς αὐτοῦ,
& πάντας οὗτον γνωστὰς αὐτοῦ, καὶ οὗτον ἱερεῖς αὐτοῦ, ἕως
μὴ καταλειφθῶσι αὐτοῦ κατάλειμμα.

12 * καὶ ἀνέστη & ἐπορεύθη εἰς σαμαρείαν. & αὐτὸς ἦν
13 ἐν τῇ ὁδῷ βαθακαδ τῶν ποιμνίων. * & εὗρε οὗτον ἀδελ-
φὸς ὀχοζίου βασιλέως ἰούδα. & εἶπεν, τίνες ὑμεῖς; &
εἶπον, ἀδελφοὶ ὀχοζίου ἡμεῖς, & κατέβημεν εἰς εἰρήνῃ
τῶν ὑμῶν βασιλέως & τῶν ὑμῶν τὴν δυναστείαν.

14 * καὶ εἶπεν ἐξ, συλλάβετε αὐτοὺς ζῶντας. & συνέλαβον
αὐτοὺς, & ἐσφαζαν αὐτοὺς ἐν βαθακαδ τεσσαράκοντα
καὶ δύο ἀνδρας, & ἐκ κατέλιπεν ἐξ αὐτῶν ἑξάνα.

15 * καὶ ἐπορεύθη ἐκείθεν ἐξ, καὶ εὗρε τὸν ἰωνάδαβ υἱὸν ῥη-
χαάβ ἐν τῇ ὁδῷ εἰς ἀποκρίσιν αὐτοῦ, & εὐλόγησεν αὐτόν. &
εἶπε πρὸς αὐτόν ἐξ, εἴ ἐστιν διδοῖα ἡ καρδία σου κατὰ
δίας μου, καθὼς ἐστιν ἡ ἐμὴ καρδία κατὰ τῆς καρδίας σου;
& εἶπεν ἰωνάδαβ, ἔστιν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐξ, εἴ ἐστι, δός τι
χειρὰ σου. & ἐπέδωκε τὴν χειρὰ αὐτοῦ. & ἀνέβιβασεν αὐ-
16 τὸν πρὸς αὐτόν ἐπὶ τὸ ἄρμα. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν,
δοῦρε μετ' ἐμοῦ, καὶ ἴδε ἐν τῷ ζηλώσῃ με τῷ κυρίῳ. καὶ
ἐπεκάθισεν αὐτόν ἐν τῷ ἄρματι αὐτοῦ.

17 * & εἰσῆλθεν εἰς σαμαρείαν, & ἐπάταξεν πάντας οὗτον
ὑπολειμμένους ἀχαάβ ἐν σαμαρείᾳ; ἕως ὅτε ἀφα-
νίσαι αὐτόν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν πρὸς ἡλίαν.

18 * & συνέθροισεν ἐκ πάντων τὸν λαόν. & εἶπε πρὸς αὐ-
19 τὸς, ἀχαάβ ἐδύλωσεν τὸν βάαλ ὀλίγα, καὶ ἐγὼ δου-
λῶσω αὐτῷ πολλά. καὶ νῦν καλέσατε πρὸς με
πάντας οὗτον πρεσβυτάς τοῦ βάαλ & οὗτον ἱερεῖς αὐτοῦ, &
πάντας οὗτον δούλους αὐτοῦ. ὁ δὲ μὴ ἀπολειφθῇ ἐξ
αὐτῶν, ὅτι θυσίαν μεγάλην ἐγὼ ποιῶ τῷ βάαλ. πᾶς
ὃς δὲ ἀπολειφθῇ, ἐξ ἡ(ε). & ἐποίησεν ἐν πλεονισμῷ,
ἵνα ἀπολέσῃ πάντας οὗτον δούλους τοῦ βάαλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et fuit in aurora, exiit & stetit, dixitque omni populo, Innocij estis: ecce ego rebellavi in dominum meum & occidi eum, quis occidit omnes hos?

10 Cognoscite nunc quod non otiosum fuit de verbo Domini, vnum, quod locutus est Dominus contra domum Ahhab; & Dominus firmavit id quod locutus fuerat per manum serui sui Eliah.

11 Et percussit Iehu omnes qui relictī fuerant domui Ahhab in Iizreghel, & omnes magnates eius, & propinquos eius, & socios eius, quoad non relictus est illi qui euaderet.

12 Et surrexit & venit, iūitque in Somron ipse iuxta domum congregationis pastorum in via.

13 Et Iehu inuenit fratres Ahhaziah regis tribus domus Iehudah: & dixit, Quinam estis? & dixerunt, Fratres Ahhaziah sumus, & descendimus ad visitandum in pace filios regis & filios reginae.

14 Et dixit, Comprehendite illos viuos. & comprehenderunt illos viuos, & iugulauerunt illos ad cisternam domus congregationis quadraginta & duos viros; & non relictus est vllus ex eis.

15 Et abiit inde & inuenit Iehonadab filium Recab in occursum suum, & optauit ei pacem: & dixit illi, Num est cor tuum rectum sicut cor meum cum corde tuo? & dixit Iehonadab, Est. Si est, da manum tuam. & dedit manum suam. & ascendere fecit illum ad se in currum.

16 Et dixit, Veni mecum, & vide zelum meum quem ego zelo ante Dominum. & imposuerunt illum in currum eius.

17 Et venit in Somron, & percussit omnes qui relictī fuerant de Ahhab in Somron quoad exterminauit illum iuxta verbum Domini quod locutus fuerat cum Eliah.

18 Et congregauit Iehu omnem populum: & dixit illis, Ahhab coluit Baghla parum, at Iehu colet eum multum.

19 Et nunc omnes prophetas Baghla, & omnes famulos eius, & omnes sacerdotes eius vocate mihi; nemo deficiat, quia sacrificium est magnum mihi ad Baghla: & omnis qui deficiet, non superstes erit. & Iehu fecit callidè, vt perderet cultores Baghla.

* ויאמר יהוא קדשו עצרה לבעל ויקראו:
 * וישלח יהוא בכל ישראל ויבאו כל עבדי
 הבעל ולא נשאר איש אשר לא בא ויבאו בירת
 הבעל וימלא בית הבעל פה לפרה:
 * ויאמר לאשר על המלתחה הוצא לבוש לכל
 עבדי הבעל ויצא להם המלבוש:
 * ויבא יהוא ויהונדב בן רכב בית הבעל ויאמר
 לעבדי הבעל חפשו וראו פן יש פה עמכם מעבדי
 יהוא כי אם עבדי הבעל לבדם:
 * ויבאו לעשות זבחים ועליות ויהוא שם לו
 בחוץ שמנים איש ויאמר האיש אשר ימלט מן
 האנשים אשר אני מביא על ידיכם נפשו תחרת
 נפשו: * ויהי ככלתו לעשות העלוי ויאמר
 יהוא לרצים ולשלשים באו הכוס איש אל יצא
 ויכוס לפי חרב וישלכו הרצים והשלשים וילכו
 עד עיר בירת הבעל:
 * ויצאו את מצבות בית הבעל וישרפוהו:
 * ויתצו את מצבת הבעל ויתצו את בית הבעל
 וישימחו למחראות עד היום:
 * וישמד יהוא את הבעל מישראל:
 * רק חטאי ירבעם בן נבט אשר החטיא את
 ישראל לא סר יהוא מאחריהם עגלי הזהב אשר
 בירת אל ואשר ברג: * ויאמר יהוא אל יהוא
 יען אשר הטיבת לעשות הישר בעיני ככל אשר
 בלבבי עשית לבית אחאב בני רבעים ישבו לך
 על כסא ישראל: * ויהוא לא שמר ללכת
 בתורת יהוא אלהי ישראל ככל לבבו לא סר
 מעל חטאות ירבעם אשר החטיא את ישראל:
 * בימים ההם החל יהוא לקצות בישראל ויכס
 חזאל בכל גבול ישראל:

20 * Et dixit, Sanctificate diem solennem
 21 Baal. Vocauitque; * & misit in vniuersos
 terminos Israel, & venerunt cuncti serui
 Baal. Non fuit residuus ne vnus quidem
 qui nō veniret. Et ingressi sunt templum
 E Baal. Et repleta est domus Baal à summo
 22 vsque ad summū. * Dixitq; his qui præ-
 rant super vestes, Proferte vestimēta vni-
 uersis seruis Baal; & protulerunt eis ve-
 23 stes. * Ingressusque Iehu & Ionadab filius
 Rechab templū Baal, ait cultoribus Baal,
 Perquirite & videte, ne quis fortē vobiscū
 sit de seruis Dñi, sed vt sint serui Baal soli.
 24 * Ingressi sunt igitur vt facerent victi-
 mas & holocausta, Iehu autē præparaue-
 rat sibi foris octoginta viros, & dixerat
 eis, Quicunq; fugerit de hominibus his,
 25 Quos ego adduxero in manus vestras, ani-
 ma eius erit pro anima illius. * Factum est
 aut cū cōpletū esset holocaustū, præce-
 pit Iehu militibus & ducibus suis: Ingre-
 dimini & percutite eos: nullus euadat.
 Percusseruntq; eos in ore gladij, & proie-
 cerūt milites & duces. Et ierunt in ciuitatē
 26 templi Baal. * Et protulerunt statuam de
 27 phano Baal, & cōbusserunt: * Et commi-
 nuerunt eam, destruxerunt quoque ædem
 Baal, & fecerunt pro ea latrinas vsq; in diē
 28 hanc. * Deleuit itaque Iehu Baal de Israel.
 29 * Veruntamen à peccatis Hieroboam
 filij Nebath qui peccare fecit Israel, non
 recessit, nec dereliquit vitulos aureos qui
 30 erāt in Bethel & in Dan. * Dixit aut Dñs
 ad Iehu, Quia studiosē egisti quod rectū
 erat & placebat in oculis meis, & omnia
 quæ erant in corde meo, fecisti contra do-
 mum Achab; filij tui vsq; ad quartam ge-
 31 nerationem sedebunt super thronum Is-
 rael. * Porrò Iehu non custodiuit vt ambu-
 laret in lege Dñi Dei Israel in toto corde
 suo, nō enim recessit à peccatis Hieroboā
 32 qui peccare fecerat Israel. * In diebus illis
 G cœpit Dñs tēdere super Israel. Percussitq;
 cos Azahel in vniuersis finibus Israel.

תרגום יונתן

20 * ואמר יהוא זמנינו פנישא לבעל וזמנינו
 ועלו לביח בעל ואחמלי בית בעל אספא לספא
 21 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 22 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 23 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 24 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 25 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 26 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 27 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 28 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 29 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 30 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 31 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל
 32 * ואמר יהוא ויהונדב בן רכב בירת בעל

* Et dixit Ieu, Sanctificate cultum Baal: 20
et predicauit. * Et misit Ieu in omnē Iſrael, 21
& venerunt cuncti serui Baal, non defuit vir
qui non venit, & ingressus est in domum Baal,
& repleta est domus os supra os.

* Et dixit Ieu ei qui super domum, Profer 22
vestimenta omnibus seruis Baal: & protulit
eis prapositus vestium.

* Et ingressus est Ieu, & Jonadab filius Re- 23
chab in domum Baal: & ait Ieu seruis Baal,
Perquirite & videte si est vobiscum de seruis
Domini: & dixerunt, Nō sunt, sed serui Baal
soli.

* Et ingressi sunt vt facerent victimas & 24
holocausta. & praparauit Ieu sibi foris octogin-
ta viros: & dixit, Vir qui saluatus fuerit de
viris quos ego adduxero in manus vestras, ani-
ma eius pro anima illius.

* Et factum est vt compleuerunt facientes 25
holocaustum; & dixit Ieu prapursoribus &
Tristatis, Ingredientes percutite eos, vir non
exeat de eis: & percusserunt eos prapcursores,
& Tristata in ore gladij, & proiecerunt & ie-
runt vsque ad templum Baal.

* Et protulerunt statuam Baal, & combus- 26
serunt eam. * Et destruxerunt statuas Baal, 27
& destruxerunt domum eius: & domum Baal
posuit in latrinam vsque in diem hanc.

* Et deleuit Ieu Baal de Iſrael. 28

* Verumtamen à peccatis Hieroboam filij 29
Nabat qui peccare fecit Iſrael, non recessit Ieu
à tergo eorum, ibat post vitulos peccati aureos
qui erant in Bethel & in Dan.

* Et dixit Dominus ad Ieu, Quia benefeci- 30
sti vt faceres rectum in oculis meis, & fecisti
iuxta omnia que in corde meo, domui Achaab;
filij quarti sedebunt tibi super thronum Iſrael.

* Et non custodiuit Ieu vt ambularet in le- 31
ge Domini Dei Iſrael in toto corde suo; non re-
cessit à peccatis Hieroboam filij Nabat qui pec-
care fecit Iſrael.

* In diebus illis cepit Dominus tædere cōtra 32
Iſrael: & percussit eos Azazel in omni fine Iſ-
rael;

20 * καὶ εἶπεν ἰοῦ, ἀγιάσατε θεοσέπειαν τῆ βαάλ. & ἐκή-
ρυξε. * καὶ ἀπέστειλεν ἐν παντὶ ἰσραήλ, & ἦλθον

21 πάντες ὁ δοῦλοι τῆ βαάλ, οὐκ ἀπελείφθη δούρ, ὃς οὐ
παρεῖχετο. & εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τῆ βαάλ, & ἐπλήσθη

22 ὁ οἶκος σόμα ἐπὶ σόμα. * καὶ εἶπεν ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ
οἴκου, ἔξενεγκε ἐνδύματα πᾶσι τοῖς δούλοις τῆ βαάλ. &

23 ἔξενεγκον αὐτοῖς ὁ σολιστής. * καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῷ ἰω-
ναδὰδ υἱὸς ῥηχαβ εἰς τὸν οἶκον τοῦ βαάλ. καὶ εἶπεν ἐν τοῖς

24 δούλοις τοῦ βαάλ, ἐρδυνήσατε καὶ ἴδετε εἰ ἐστὶ μεθ' ὑμῶν
τῶν δούλων κυρίου. καὶ εἶπον, οὐκ εἰσὶν, ἀλλ' ἡ ὁδοῖλοι

τοῦ βαάλ μονώτατοι. * καὶ εἰσῆλθον τοῦ ποιῆσαι
ταῖς θυσίαις καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα, καὶ ἔστησεν ἐν ἑαυτῷ

ἕξω ὀγδοήκοντα δούρους. καὶ εἶπεν, δούρ ὃς δὴ διασωθῇ
ἐν τῶν ἀνδρῶν ὧν ἐγὼ εἰσάγω ἐπὶ χεῖρας ὑμῶν, ἡ ψυχὴ

αὐτοῦ δούτῃ τῇ ψυχῆς αὐτοῦ. 25 * καὶ ἐρχέτο ὡς συνετέλεσαν ποιοῦντες τὴν ὀλοκαύ-
τωςιν, & εἶπεν ἰοῦ τοῖς παρατρέχουσιν & τοῖς τριτάταις,

εἰσελθόντες πατάξατε αὐτούς, δούρ μὴ ἔλθῃ ἐξ αὐτῶν
& ἐπάταξαν αὐτούς ὁ παρατρέχοντες καὶ ὁ

τριτάται ἐν σόμα ῥομφαίας, & ἐρρίψαν καὶ ἐπορδύ-
θησαν ἕως τοῦ ναοῦ τοῦ βαάλ.

26 * καὶ ἔξενεγκαν τὴν στήλην τοῦ βαάλ & ἐνέπησαν
αὐτήν. * καὶ κατέσπασαν ταῖς στήλας τοῦ βαάλ. καὶ

27 καθεῖλον τὸν οἶκον αὐτῶν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βαάλ ἔθετο εἰς
κοπρῶνα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

28 * καὶ ἠφώτισεν ἐν τῷ βαάλ ἔξ ἰσραήλ.

29 * πλὴν ἀπὸ ἀμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ ὃς ἐξή-
μαρτε τὸν ἰσραήλ, οὐκ ἀπέστη ἐκ ἀπὸ ὀπίσθεν αὐτῶν,

ἐπορδύετο ὀπίσθεν τῶν δαμάλεων τῆς ἀμαρτίας τῶν χερ-
σῶν τῶν ἐν βαίθηλ & ἐν δού.

30 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἐν, δούτ' ὧν ἠγάθυνας τοῦ
ποιῆσαι τὸ δούτες ἐν ὀφθαλμοῖς μου, & ἐποίησας κατὰ πό-
τε τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ μου, τῷ οἴκῳ ἀχαὰβ, υἱοὶ τέταρτοι

καθίσονται ἐπὶ τῇ θρόνου ἰσραήλ. 31 * & οὐκ ἐφύλαξεν ἐκ πορδύεσθαι ἐν νόμῳ κυρίου θεοῦ
ἰσραήλ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ. οὐκ ἀπέστη ἀπὸ τῶν ἀμαρ-

32 τιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ. * ἐν
ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἤρξατο κύριος σὺγκόπτειν ἐν τῷ ἰσ-
ραήλ. & ἐπάταξεν αὐτούς ἀζαὴλ ἐν παντὶ ὁρίῳ ἰσραήλ,

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et dixit Iehu, Conuocate congregationem ipsi Baghla: & conuocauerunt. 21 Et misit Iehu in omnem Iſrael, & vene-
runt omnes famuli Baghla; non relictus est homo qui non venerit: & introierunt in ædem Baghla, & repleta est ædes Baghla ex angulo in
angulum.

22 Et dixit ei qui prapositus erat super thecas, Profer vestes omnibus famulis Baghla: & protulit illis vestes.

23 Et venit Iehu & Iehonadab filius Recab in ædem Baghla, & dixit famulis Baghla, Scrutamini & videte, ne forte sit hic vobi-
scum de seruis Domini, nisi famuli Baghla soli.

24 Et intrauerunt vt facerent sacrificium sanctitatum, & holocausta: & Iehu constituerat sibi foris octoginta viros, & dixerat, Vir qui liberabitur de viris quos subducam manibus vestris; anima eius erit pro
anima illius.

25 Et fuit cum finisset facere holocaustum, dixit Iehu cursoribus & fortibus, Intrate, percutite illos, homo non
exeat: & percusserunt illos acie gladij, & proiecerunt cursores & robusti occisos, & ambulauerunt vsque ad urbem ædis Baghla.

26 Et produserunt statuam ædis Baghla, & combusserunt illam. 27 Et destruxerunt statuam Baghla, & diruerunt
ædem Baghla, & posuerunt illam pro latrinis hominum vsque ad diem hanc.

28 Et deleuit Iehu Baghla ex Iſrael.

29 Verumtamen à peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Iſrael, non declinavit Iehu; sed seruiuit vitulis auri, qui erant in
Bethel & in Dan.

30 Et dixit Dominus ad Iehu, Eò quòd direxisti facere quod rectum erat ante me, iuxta omnia quæ erant in
voluntate mea fecisti domui Ahhab, filij quarti sedebunt ibi super solium regni Iſrael.

31 Et Iehu non custodiuit vt ambularet in lege Domini Dei Iſrael in toto corde suo: non declinavit ab omnibus peccatis Iarab-
gham filij Nebat, qui peccare fecit Iſrael.

32 In diebus illis cepit indignatio Domini inualescere in Iſrael: & percussit illos Hhazael in omni termino terræ Iſrael.

* מן-הירדן מזרח השמש את כל-ארץ
 הגלעד הנדוי והראובני והמנשי מערער אשר על-
 נחל ארנון והגלעד והבשן :
 * ויתר דברי יהוא וכל אשר עשה וכל גבורתו
 הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי
 ישראל : * וישכב יהוא עם אבתיו ויקברו אתו
 בשמרון וימלך יהואחז בנו תחתיו :
 * והימים אשר מלך יהוא על-ישראל
 עשרים ושמונה שנה בשמרון :

יא

* ועתליה אם אחזיהו ראתה כי מת בנה
 ותקם ותאבד את כל-זרע הממלכה :
 * ותקח יהושבע בת-המלך יורם אחור
 אחזיהו את-יואש בן-אחזיה ותגנב אתו מתוך
 בני-המלך הממותים אתו ואר-מנקתו בחדר
 המטות ויסתרו אתו מפני עתליהו ולא הומת :
 * ויהי אתה בית יהורם מתחבא שש שנים
 ועתליה מלכת על-הארץ : * ובשנה השביעית
 שלח יהויאדע ויקח את-שרי המאור ללכדי
 ולרצים ויבא אתם אליו בית יהוה ויכרת להם
 ברית וישבע אתם בבית יהוה וירא אתם את-בן-
 המלך : * ויצום לאמר זה הדבר אשר תעשו
 השלישית מבם באי השבת ושמי משמרת בית
 המלך : * והשלישית בשער סור והשלישית
 בשער אחר הרצים ושמרתם את-משמרת הבית
 מסה : * ושתי הידות בכם כל יצאי השבת
 ושמרו את-משמרת בית יהוה אל-המלך :
 * והקפתם על-המלך סביב גזיש וכליו
 בידו והבא אל-השדרות יומת והיו את-המלך
 בצאתו ובבאו :

33 * A Iordane contra orientalem plagam,
 omnem terram Galaad & Gad, & Ruben,
 & Manasse ab Aroer quæ est super torren-
 tem Arnon & Galaad, & Basan.

34 * Reliqua autem verborum Iehu & uni-
 uersa quæ fecit & fortitudo eius, nonne
 hæc scripta sunt in libro verborum dierum
 regum Israel?

35 * Et dormiuit Iehu cum patribus suis,
 sepelieruntque eum in Samaria, & regna-
 uit Ioachaz filius eius pro eo.

36 * Dies autem, quos regnauit Iehu super
 Israel, viginti & octo anni sunt in Samaria.

CAP. XI.

1 **A**Thalia verò mater Ochoziæ, videns
 mortuū filiū suum, surrexit & inter-
 fecit omne semē regiū. * Tollens aut Iosa-
 ba filia regis Ioram soror Ochoziæ Ioas fi-
 liū Ochoziæ, furata est eum de medio fi-
 liorum regis qui interficiebantur, & nu-
 tricem eius de triclinio, & abscondit eum
 à facie Athaliæ, vt non interficeretur.

3 * Eratque cum ea sex annis clàm in do-
 mo Domini. Porrò Athalia regnauit su-
 per terram. * Anno autem septimo mi-
 sit Ioiada; & assumens centuriones & mi-
 lites introduxit ad se in templum Domi-
 ni, pepigitque cum eis fœdus. Et adiurans
 eos in domo Domini, ostendit eis filium

4 regis. * Et præcepit illis, dicens: Iste est
 sermo quem facere debetis. Tertia pars
 vestrum introeat sabbato & obseruet ex-
 cubias domus regis.

6 * Tertia autem pars sit ad portam Seyr,
 & tertia pars sit ad portam quæ est post
 habitaculum scutariorum, & custodie-
 tis excubias domus Messa.

7 * Due verò partes è vobis omnes egre-
 dientes sabbato, custodiant excubias do-
 mus Domini circa regem.

8 * Et vallabitis eum habentes arma in
 manibus vestris. Si quis autem ingressus
 fuerit septum templi, interficiatur. Eri-
 tisque cum rege introeunte & egrediente.

תרגום יונתן

33 מן ירדן מזרח שמש את כל ארע גלעד ארע שבט גד ושבט ראובן ושבט מנשה מערער דעל כוף נחל ארנון וארע גלעד
 34 ושאר פיהגמי יהוא וכל רעבר וכל גבורתיה הלא אינון כתובין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דישראל : * ושיכב יהוא
 עם אבתותיו וקברו יתיה בשמרון ומלך יהואחז בריה תחתותי : * ויומיא דמלך יהוא על ישראל עשרין ותמני שנין בשמרון :

יא

1 ועתליה אםיה דאחזיה חזה ארי מיה ברה וקמה ואבדת ית כל זרעא דמלכותא : * ונסיבת יהושבע בת מלכא יורם אחזיה
 ואחזיה ית יואש בר אחזיה וגנבה יתיה מגו בני מלכא דמלכותא ואטמרת יתיה ויה מניקתיה בא ירדן בית ערסותא ואטמרו יתיה מקדש
 עתליה ולא אתקטל : * ותהו עמה בבית מקדשא דיי מיטמר שית שנין ועתליה מלכת על ארעא : * ובשנתא שביעתא שלח
 יהויאדע ודבר ית רבני מאותא לגבריא ולרשטא ואעיל יתהון לותיה לות מקדשא דיי וגזר להון קנים ואומי יתהון בבית מקדשא דיי ואחזי
 יתהון ית בר מלכא : * ופקדינון למימר דין פתגמא ותעברון חלחא מנכון עלי שבחא ונטרי מטרת בירת מלכא :
 6 ותלתא בחרע גבריא ותלתא בחרעא דבחרותי חרע רחטא ותשרון ית מטרת ביתא משחרלי :
 7 ותרין חולקין בכון כל נפקי שבחא ותשרון ית מטרת בירת מקדשא דיי על מלכא :
 8 ותקפון דעל מלכא סחור סחור גבר וזניה בידיה ודיעול לגיו מן סדריא יתקטיל ותהו עם מלכא במפקיה ובמעליהו :

* A Jordane contra orientem Solis omnem³³ terram Galaad & Gad, & Ruben, & Manasse, ab Aroer quæ est super labium torrentis Arnon & Galaad & Basan.

* Et reliqua verborum Iehu & uniuersa³⁴ quaecunque fecit, & omnis fortitudo eius, & coniurationes quas coniurauit; nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Iffrael?

* Et dormiuit Iehu cum patribus suis, & sepelitur in Samaria, & regnauit Joachas filius eius pro eo.

* Et dies, quibus regnauit Iehu super Iffrael,³⁶ viginti & octo anni in Samaria.

CAP. XI.

ET Gotholia mater Ochozie vidit quod mortuus esset filius suus, & surrexit & disperdidit omne semen regni.

* Et accepit Josabee filia regis Ioram, soror autem Ochozie, Joaz filium Ochozie fratris sui, & furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur; cum & nutricem eius, & abscondit eum in triclinio lectorum à facie Gotholia, & non interfectus est. * Et erat cum ea in domo Domini absconditus sex annis, & Gotholia regnauit super terram.

* Et in anno septimo misit Joiada sacerdos, & assumpsit ceturiones militum & cursorum, & introduxit eos ad se in domum Domini: & pepigit cum eis fœdus, & adiurauit eos coram Domino, & ostendit eis filium regis.

* Et præcepit eis, dicens: Iste sermo quem fecistis: tertia pars ex vobis ingredienti sabbato, obseruent custodiam domus regis.

* Et tertia pars in porta viarum, & tertia pars in porta post cursores, & custodietis custodiam domus Messæ.

* Et duæ manus in vobis, omnis qui egreditur sabbato, custodient custodiam domus Domini circa regem.

* Et vallate circa regem in circuitu vir, & arma eius in manu eius: & qui ingreditur in atrium templi, morietur; & sitis cum rege quando ingreditur ipse & quando egredietur.

* Ἀπὸ Ἰορδάνου καὶ ἀπὸ θαλάσσης ἡλίου πᾶσαν τὴν γῆν γαλαὰδ καὶ τὸ γὰδ, καὶ ῥουβὲν, καὶ ῥμανασσῆ, ἀπὸ ὄρεος ἡ ἔστιν ἐπὶ τοῦ χείλους χειμάρρου ὀρνὼν καὶ τὴν γα

λαὰδ καὶ τὴν βασάν. * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἱεὺς καὶ πᾶντα ὅσα ἐποίησεν ἐν πάσῃ ἡ δυναστεία αὐτοῦ καὶ αἱ σωαΐφεις αἷς σιωπῆσεν, ὅσα ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ;

* καὶ κοιμήθη ἱεὺς μὲτ' τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ θάψεν ἐν σαμαρείᾳ, ἐβασίλευσεν ἰωαχὰς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

* καὶ αἱ ἡμέραι αἷς ἐβασίλευσεν ἱεὺς Ἰσραὴλ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐν σαμαρείᾳ.

ια.

* Καὶ γοθολία ἡ μήτηρ ὀχοζίου εἶδεν ὅτι ἀπέθανεν ὁ υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπώλεσεν πᾶν τὸ σπέρμα τῆς βασιλείας.

* καὶ ἔλαβεν ἰωσαβεὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως ἰωραμ, ἀδελφὴ δ' ὀχοζίου τὸν ἰωαζ υἱὸν ὀχοζίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, & ἐκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέθου τῶν υἱῶν ῥ βασιλέως τῶν θυραυμῶν, αὐτὸν δὲ τὴν τροφήν αὐτοῦ καὶ ἐκρυψεν αὐτὸν ἐν τῷ ταμείῳ τῶν κλινῶν ἐκ παρθένου γοθολίας, καὶ ὅσα ἐθανατώθη.

* καὶ ὡς μετ' αὐτῆς ἐν οἴκῳ κυρίου κεκρυμμένη ἔζη ἐπὶ τῆς γῆς.

* καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐβδόμῳ ἀπέσειλεν ἰωαδὰς ὁ ἱερεὺς, καὶ ἔλαβεν ἑξὺ ἑκατοντάρχους τῶν χορρί & τῶν ῥασήμ, καὶ εἰσήγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν εἰς οἶκον κυρίου, & διέθετο αὐτοῖς διαθήκην, & ὥρμισεν αὐτοὺς ἐνώπιον κυρίου, & ἐδείξεν αὐτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως.

* καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων· τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐποίησατε· τὸ τρίτον ἔξ υἱῶν οἱ εἰσπορεύομενοι τὸ σάββατον, φυλασέτωσαν τὴν φυλακὴν οἴκου τοῦ βασιλέως.

* & τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ τῶν ὁδῶν, καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ ὀπίσω τῶν παρατεχόντων, & φυλάξετε τὴν φυλακὴν ῥ οἴκου μεσαέ. * & δύο χεῖρες ἐν ὑμῖν, πᾶς ὁ ἐκπορεύομενος τὸ σάββατον φυλάξαι τὴν φυλακὴν οἴκου

κυρίου ἐπὶ τὸν βασιλέα. * & κυκλώσατε περὶ τὸν βασιλέα κυκλῶν ἥρ, & τὸ σκῆος αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, & ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὰ σαδηνῶθ δ' ἀποθανεῖται καὶ γίνεσθαι μὲτ' τοῦ βασιλέως ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν & ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

³³ A Iardena ad ortum Solis omnem terram Gilghad, terram tribus Gad, & tribus Reuben, & tribus Menasseh, à Gharogher quæ est super ripam fluuij Arnon, & terram Gilghad & Mathnan.

³⁴ Et reliquum verborum Iehu, & omnia quæ fecit, & omnis fortitudo eius; nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Iffrael?

³⁵ Et cubuit Iehu cum patribus suis, & sepelierunt illum in Somron, & regnauit Iehoahaz filius eius pro eo.

³⁶ Et dies, quibus regnauit Iehu super Iffrael, fuerunt viginti octo anni in Somron.

CAP. XI.

ET Gathaliah mater Ahaziah vidit quod mortuus esset filius suus: & surrexit, & perdidit omne semen regni. * Et accepit Iehosebath filia regis Iehoram soror ipsius Ahaziah, Ioas filium Ahaziah, & furata est illum de medio filiorum regis, qui occidebantur, & abscondit illum & nutricem illius in conclauis cubiculi, & absconderunt illum à facie Gathaliah, & non occisus est. * Et fuit cum illa in domo sanctuarij Domini absconditus sex annis; & Gathaliah regnabat super terram.

* Et anno septimo misit Iehoiadah & accepit centuriones, tum barones, tum & cursores, & introduxit eos ad se in sanctuarium Domini, & pepigit cum illis fœdus, & adiurauit eos in domo sanctuarij Domini, & ostendit illis filium regis.

* Et præcepit illis, dicendo: Hæc est res quam facietis, Tertia pars

vestrum erit eorum qui intrabunt sabbatum, & qui custodient custodiam domus regis.

* Et tertia pars erit in porta baronum, & tertia in porta, post quam est porta cursorum, & custodietis custodiam domus sollicitè.

* Et duæ partes de vobis, erunt omnes exeuntes sabbatum, & custodietis custodiam domus sanctuarij Domini circa regem.

* Et circumdabitis ea quæ sunt circa regem in circuitu, quisque arma sua in manu sua tenens; & qui intrauerit intra ordines, occidatur: & estote cum rege, cum exierit ipse, & cum intrauerit.

* ויעשו שרי המאיות ככל אשר צוה יהוידע
 הכהן ויקחו איש את אנשיו באי השבת עם יצאי
 השבת ויבאו אל יהוידע הכהן:
 * ויתן הכהן לשרי המאיות את החנית ואת
 השלטים אשר למלך דוד אשר בבית יהוה:
 * ויעמדו הרצים איש וכליו בידו מכתף הבית
 הימנית עד כתף הבית השמאלית למזבח ולבית
 על המלך סביב: * ויוצא את בן המלך ויתן
 עליו את הנזר ואת העדות ומלכו אתו ומשחהו
 ויכו כף ויאמרו יהי המלך:
 * ותשמע עתליה את קול הרצין העם ותבא
 אל העם בית יהוה: * ותרא והנה המלך עמד
 על העמוד במשפט והשרים והחצרור אל
 המלך וכל עם הארץ שמח ותקע בחצצרות
 ותקרא עתליה את בנדיה ותקרא קשר קשר:
 * ויצו יהוידע הכהן את שרי המאיות פקדי
 החיל ויאמר אליהם הוציאו אתה אל מבית
 לשדרת והבא אחריה המרת בחרב כי אמר הכהן
 אל תומת בית יהוה: * וישמו לה ידים
 ותבוא דרך מבוא הסוסים בית המלך ותומת שם:
 * ויכרת יהוידע את הברירה בין יהוה ובין
 המלך ובין העם להיות לעם ליהוה ובין המלך
 ובין העם: * ויבאו כל עם הארץ בית הבעל
 ויתצו את מזבחתו וארץ צלמיו שברו היטב
 וארץ מתן כהן הבעל הרגו לפני המזבחות וישם
 הכהן פקדת על בית יהוה:
 * ויקח את שרי המאיות ואת הרצים
 ואת כל עם הארץ וירדו את המלך מבית יהוה
 ויבואו דרך שער הרצים בית המלך וישב על
 כסא המלכים:

9 * Et fecerunt centuriones iuxta omnia
 quæ præceperat eis Ioiada sacerdos. Et as-
 sumentes singuli viros suos qui ingredie-
 bantur sabbatum cum his qui egredie-
 bantur è sabbato, venerunt ad Ioiadam
 10 sacerdotem. * Qui dedit eis hastas & ar-
 ma regis David, quæ erant in domo Do-
 11 mini. * Et steterunt singuli habentes
 arma in manu sua à parte templi dextera
 usque ad partem sinistram altaris & ædis,
 circum regem.
 12 * Produxitq; filium regis, & posuit su-
 per eum diadema & testimonium. Feceruntque
 cum regem & vnixerunt, & plaudentes manu dixerunt, Viuat rex.
 13 * Audiuit autem Athalia vocem populi
 currentis, & ingressa ad turbas in templum Domini,
 14 * Vidit regem stantem super tribunal
 iuxta morem, & cantores & tubas prope
 eum, omnemque populum terræ lætante
 & canentē tubis, & scidit vestimenta
 sua, clamauitq; Coniuratio, coniuratio.
 15 * Præcepit autem Ioiada ceterionibus,
 qui erant super exercitum, & ait eis: Edu-
 cite eam extra septa templi, & quicunque
 eam secutus fuerit, feriat gladio. Dixerat
 enim sacerdos, Non occidatur in tem-
 16 plo Domini. * Imposueruntq; ei manus
 & impeerunt eam per viam introitus
 equorum iuxta palatium, & interfecta est
 17 ibi. * Pepigit ergo Ioiada foedus inter
 Dñm & regem & inter populum, vt esset
 populus Dñi, & inter regem & populum.
 18 * Ingressusque est omnis populus ter-
 ræ templum Baal, & destruxerunt aras
 eius, & imagines contriuerunt validè: Ma-
 than quoq; sacerdotem Baal occiderunt
 coram altari. Et posuit sacerdos custodias
 19 in domo Dñi. * Tulitque centuriones &
 Cerethi & Pheleti legiones & omnem po-
 pulū terre, deduxeruntq; regem de domo
 Dñi. Et venerūt per viā portæ scutariorū
 in palatiū, & sedit super thronū regum.

תרגום יונתן

9 ועבדו רבני מאותא ככל דפקיד יהוידע כהנא ודברו גבר ית גברוהי עלי שבתא עם נפקי שבתא ואתו לוח יהוידע כהנא:
 10 ויתב כהנא לרבני מאותא ית מורנתיא וית שלטיא די למלכא דוד די בבית מקדשא דיין: וקמו רחטיא גבר ותיניה בידיה
 מעבר ביתא מימינא ער עיבר ביתא מסמאלא למדכחא ולבית כפורי על מלכא סחור סחור: 12 ואפיק ית בר מלכא ויתב עלוהי ית
 כלילא וית סהרודא ואמליכו ויתיה וספחוי וד ואמרו יצח מלכא: 13 ושמעת עתליה ית קל דרננין עמא ועלת לוח עמא
 לבית מקדשא דיין: 14 וחתה ויהא מלכא קאים על אסטונא כהילכתא ורב רבניא עמיה וחסוצרתא קדם מלכא וכל עמא דארעא
 חרן ותקעין כחצוצרתא ובזעזע עתליה ית לבושהא וקרת מירדא מירדא: 15 ופקיד יהוידע כהנא ית רבני מאותא דממנן על
 חילא ואמר להון אפיקו ויהא לגיו מן סידריא ודיעול כהרתא יתקטיל כחרבא ארי אמר כהנא לא תתקטל בבית מקדשא דיין:
 16 ושוויא לה אחר ועלת באורח מעלנא דסוסותא לבית מלכא ואתקטלת תמן: 17 וגזר יהוידע ית קוימא בין מימרא דיין
 ובין מלכא ובין עמא למחוי לעם משמש קדם ייובין מלכא ובין עמא: 18 ועלו כל עמא דארעא לבית בעלא וסתרוהי וית
 איגורוהי וית צלמוהי חברו יאוח וית מתן כומרא דבעלא קטלו קדם איגורא ומני כהנא מסרן על בית מקדשא דיין:
 19 ודבר ית רבני מאותא וית גברניא וית רחטיא וית כל עמא דארעא ואתיהו ית מלכא מבית מקדשא דיין ועלו באורח רחטיא
 בבית מלכא ויתב על כרסי מלכא:

* Et fecerunt centuriones iuxta omnia quæ-
cunque præceperat eis Joiade sacerdos; & ce-
perunt unusquisque viros suos qui ingredie-
bantur sabbatō cū his qui egrediebantur sab-
bato; & ingressi sunt ad Joiade sacerdotem.

* Et dedit eis sacerdos centurionibus pha-
retas & hastas David regis, quæ erant in do-
mo Domini.

* Et steterunt cursores unus-
quisque, & arma sua in manu sua ab humero
domus dextero usque ad humerum domus si-
nistrum altaris, et domus circa regem in circui-
tu.

* Et eduxit filium regis, & dedit super
eum sanctificationē & testimonium, & vinxit
eum, & regem constituit eum, & plauserunt
populus manibus suis, & dixerunt, Vivat rex.

* Et audiuit Gotholia vocem cursorum &
populi, & venit ad populum in domū Domini.

* Et vidit, & ecce rex stabat super tribu-
nal iuxta morem, & cantores & tubæ circa
regem, & omnis populus terra letans & ca-
nens in tubis; & scidit vestimentum suum Go-
tholia, & clamavit, Coniuratio coniuratio.

* Et præcepit Joiade sacerdos centurionibus
& speculatoribus exercitus: & dixit ad eos,
Educite eam extra septa: & qui ingressus fue-
rit post eam, morietur gladio, quia dixerat sa-
cerdos, Non occidatur in domo Domini.

* Et iniecerunt ei manus, & induxerunt
eam via introitus equorum domus regis, &
interfecerunt eam ibi.

* Et pepigit Joiade sacerdos fœdus inter Do-
minum & inter regem, & inter populum ut
esset in populum Domino.

* Et ingressus est omnis populus terræ in do-
mum Baal, & præcipitauerunt eum & alta-
ria eius, & imagines eius contriuerunt accura-
tè; & Matthian sacerdotem Baal occiderunt
ante faciem altarium: & constituit sacerdos
custodes in domo Domini.

* Et tulit centuriones militum & cursorū,
& omnē populum terræ, & deduxerunt regem
de domo Domini, & adduxerunt eum via por-
tæ cursorum domus regis, & collocauerunt eum
super thronum regum.

9 * καὶ ἐποίησαν ὁ ἑκατὼνταρχοὶ καὶ πάντα ὅσα ἐνε-
τείλατο αὐτοῖς ἰωιαδὲ ὁ ἱερὸς· καὶ ἔλαβον ἕκαστος ὄνυ-
χίδας αὐτῶν εἰσπορευομένοις τὸ σάββατον μὴ πᾶν
ἐκπορευομένων τὸ σάββατον· καὶ εἰσῆλθον πρὸς ἰωιαδὲ
τὸν ἱερέα.

10 * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ ἱερὸς τοῖς ἑκατὼνταρ-
χοις τὰς φρέττας καὶ τὰ δόρατα δαυὶδ τοῦ βασιλέως, ἀ-
πὸ τοῦ οἴκου κυρίου. * καὶ ἔστησαν ὁ πρῶτος ἐχόντων ἕκα-
στος, καὶ τὰ σκεῦη αὐτῶν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὠμίου τοῦ
οἴκου τοῦ δεξιᾶς ἕως τοῦ ὠμίου τοῦ οἴκου τῆς ἀριστερῆς τοῦ
θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου περὶ τὸν βασιλεῖα κύκλῳ.

11 * καὶ ἐξήγαγε τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν
τὸ ἁγίασμα καὶ τὸ μαρτύριον, καὶ ἔχεισεν αὐτὸν καὶ ἐβάσι-
λυσεν αὐτὸν· καὶ ἐκρέτησαν ὁ λαὸς ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ

12 εἶπον, ζήτω ὁ βασιλεὺς. * καὶ ἤκουσε γοθολία τὴν φῶ-
νὴν πᾶν τοῦ πρῶτος ἐχόντων καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ἦλθε πρὸς τὸν λαόν

13 εἰς οἶκον κυρίου. * καὶ εἶδεν καὶ ἰδὲ ὁ βασιλεὺς εἰσῆκει ἐπὶ
τοῦ θρόνου καὶ τὸ κεῖμα· καὶ ὡδοὶ καὶ αἱ σάλπιγες περὶ
τὸν βασιλεῖα, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς χαίρων καὶ σαλπί-
ζων ἐν σάλπιγγιν· καὶ διέρρηξεν τὸν ἱματισμὸν αὐτῆς γο-
θολία, καὶ ἐβόησεν, σιῶδεσθε σιῶδεσμος.

14 * καὶ ἐνετείλατο ἰωιαδὲ ὁ ἱερὸς τοῖς ἑκατὼνταρχοις καὶ
τοῖς ἑπισκόποις διωάμεως, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἔξα-
γάγετε αὐτὴν ἐξωθεν τῶν σαδηνῶν, καὶ ὁ εἰσπορευόμενος
ὀπίσω αὐτῆς ἀποθανεῖται ῥομφαίᾳ, ὅτι εἶπεν ὁ ἱερὸς,

15 μὴ ἀποθῇ ἐν οἴκῳ κυρίου. * καὶ ἐπέβαλον αὐτῇ χεῖρας,
καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν ὁδὸν εἰσόδου τῶν ἵππων οἴκου τοῦ βασι-
λέως, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὴν ἐκεῖ.

16 * καὶ διέθετο ἰωιαδὲ ὁ ἱε-
ρὸς διαθήκην δυνάμεθον κυρίου, καὶ δυνάμεθον τοῦ βασι-
λέως, καὶ δυνάμεθον τοῦ λαοῦ τοῦ εἶναι εἰς λαὸν τῶν κυρίων.

17 * καὶ εἰσῆλθε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ βᾶαλ,
καὶ κατέσπασαν αὐτὸν καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν, καὶ τὰς εἰ-
κόνας αὐτῶν σπῶντες ἐπὶ τὴν ἑπὶ τὸν ματθῆν τὸν
ἱερέα τοῦ βᾶαλ ἀπέκλειναν πρὸς πρὸς ὅσον τῶν θυσιαστη-
ρίων· καὶ κατέστησεν ὁ ἱερὸς ἑπισκόπους ἐν οἴκῳ κυρίου.

18 * καὶ ἔλαβεν ὁ ἑκατὼνταρχοὶ τῶν χορρὶ καὶ τῶν ῥα-
σείμ, καὶ πᾶν τὸν λαὸν τῆς γῆς, καὶ κατήγαγον τὸν βασι-
λεῖα ἐξ οἴκου κυρίου, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν
παρετρεχόντων οἴκου τοῦ βασιλέως· καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν
ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν βασιλέων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et fecerunt magistri centenorum iuxta omnia quæ præceperat Iehoiadagh sacerdos, & acceperunt quisque viros suos, introeuntes in sabatho cum exeuntibus à sabatho, & venerunt ad Iehoiadagh sacerdotem.

10 Et dedit sacerdos magistris centenorum hastas & scuta quæ fuerant regis David, quæ erant in domo sanctuarij Domini. Et steterunt cursores, quisque arma sua in manu sua tenens, à latere domus dextro usque ad latus domus sinistrum ad altare, & ad domū propiciatorij iuxta regem per circuitum. Et eduxit filium regis, & dedit super illum coronam & testimonium, & regem creauerunt illum, & vinxerunt eum, & comploserunt manu, & dixerunt, Prosperet rex.

11 Et audiuit Ghathaliah vocem ouantium populi, & intrauit ad populum in domum sanctuarij Domini.

12 Et vidit, & ecce rex stabat iuxta columnam secundum consuetudinem, & magnates erant cum illo, & tubæ ante regem: & omnis populus terræ letabantur, & clangebant tubis; & scidit Ghathaliah vestimenta sua, & clamavit, Coniuratio, coniuratio. Et præcepit Iehoiadagh sacerdos magistris centenorum, qui præpositi erant super exercitum, & dixit eis, Educite illam per medium extra ordines, & qui iuerit post eam, occidatur gladio, quia dixerat sacerdos, Ne occidatur in domo sanctuarij Domini.

13 Et ingressa est per viam ascensus equorum in domum regis, & occisa est ibi. Et percussit Iehoiadagh fœdus inter verbum Domini, & inter regem & populum, ut esset in populum ministrantem Domino, & inter regem & populum.

14 Et intrauerunt omnis populus terræ in ædem Baghla, & destruxerunt eam, & aras eius, & simulachra eius fregerunt pulchrè, & Mathan sacerdotem Baghla occiderunt ante aram: & præfecit sacerdos custodes super domum sanctuarij Domini.

15 Et accepit magistros centenorum, & barones, & cursores, & omnem populum terræ, & deduxerunt regem de domo sanctuarij Domini, & intrauerunt per viam cursorum in domum regis, & sedit super solium regum.

* וישמח כל עם הארץ והעיר שקטה ואר-
עת ליהו המיתו בחרב בית מלך:
* בן שבע שנים יהואש במלכו:

יב

* בשנת שבע ליהוא מלך יהואש וארבעים
שנה מלך ברושלים ושם אמו צביה מבאר שבע:
* ויעש יהואש הישר בעיני יהוה כל ימיו אשר
הורהו יהוידע הכהן:

* רק הבמור לא סרו עוד העם מזבחים
ומקטרים בבמות: * ויאמר יהואש אל הכהנים
כל כסף הקדשים אשר יובא בית יהוה כסף
עוזר איש כסף נפשות ערכו כל כסף אשר יעלה
על לב איש להביא בית יהוה:

* יקחו להם הכהנים איש מאת מכרו והם
יחזקו את בידם הבית לכל אשר ימצא שם בידם:
* ויהי בשנת עשרים ושלש שנה למלך
יהואש לא חזקו הכהנים את בידם הבית:

* ויקרא המלך יהואש ליהוידע הכהן ולכהנים
ויאמר אליהם מדוע אינכם מחזקים את בידם
הבית ועתה אל תקחו כסף מאת מכריכם
כי לבדק הבית תתנהו:

* ויאתו הכהנים לבלתי קחת כסף מאת העם
ולבלתי חזק את בידם הבית:

* ויקח יהוידע הכהן ארון אחד ויקב חר בדלתו
ויתן אתו אצל המזבח בזמין בבוא איש בית יהוה
ונתנו שמה הכהנים שמרי הסף את כל הכסף
המובא בית יהוה:

* ויהי כראותם כי רב הכסף בארון ויעל
ספר המלך והכתן הגדול ויצרו וימנו את הכסף
הנמצא בית יהוה:

* Latatusq; est omnis populus terre, &
ciuitas conqueuit; Athalia autem occisa
est gladio in domo regis. * Septemq; an-
norum erat Ioas cum regnare cœpisset.

CAP. XII.

^{2. Paral.}
^{21. a}
1 **A**Nno septimo Iehu regnavit Ioas.
A. Quadraginta annis regnavit in Ieru-
salem: nomen matris eius Sebia de Berfa-
2 bec. * Fecitq; Ioas rectū coram Dño cun-
ctis diebus quibus docuit eum Ioiada sa-
cerdos. * Veruntamen excelsa non abstu-
lit. Adhuc enim populus immolabat, &
4 adolebat in excelsis incensum. * Dixitque
Ioas ad sacerdotes, Omnem pecuniā san-
ctorum quæ illata fuerit in templum Dñi
à prætereuntibus quæ offertur pro precio
animæ, & quam sponte & arbitrio cordis
sui inferunt in templum Dñi: * Accipiant
illam sacerdotes iuxta ordinē suum, & in-
staurent fartatecta domus, si quid necessa-
6 rium viderint instauratione. * Igitur
vsq; ad vicefimum tertium annum regis
Ioas non instaurauerunt sacerdotes farta-
tecta templi.

7 * Vocauitq; rex Ioas Ioiadam pontifi-
cem & sacerdotes, dicens eis: Quare far-
tatecta non instauratis templi? Nolite er-
B go amplius accipere pecuniam iuxta or-
dinem vestrum, sed ad instaurationem
templi reddite eam.

* Prohibitique sunt sacerdotes vltra
accipere pecuniam à populo, & instaura-
re fartatecta domus.

9 * Et tulit Ioiada pontifex gazophyla-
cium vnum, aperuitque foramē desuper,
& posuit illud iuxta altare ad dexteram
ingredientium domum Domini, mitte-
bantq; in eo sacerdotes qui custodiebant
ostia omnem pecuniam quæ deferebatur
10 ad templum Domini. * Cūmq; viderent
nimiam pecuniam esse in gazophylacio,
ascendebat scriba regis & pontifex, effun-
debantq; & numerabant pecuniam quæ
inueniebatur in domo Domini.

תרגום יונתן

21 בר שבע שנים יהואש כר מלך:

20 וחדרי כל עמא דארעא וקרחא שדוכה וית עתליה קטלו בחרבא בית מלכא:

יב

1 בשנת שבע ליהוא מלך יהואש וארבעין שנים מלך בירושלים ושם אמו צביה מבאר שבע:
2 ויעבר יהואש דכשר קדם
3 לחוד במתא לא עטרא עד כען עמא מרבחין ומסקין בוסמין על במתא: * ויאמר יהואש
לכהניא כל כסף קדשיא דמחעל לבית מקדשא דיי כסף חקליא דעבר על מנן גברא כסף פורקן נפשחא דמתן גבר פורקן נפשחא אף כל
כסף דמתנרב גבר בלביה לאיתא להבית מקדשא דיי: * וסבון להון כהניא גבר מן ספריה ואינון יתקפון ית בידקא דביתא לכל
אתר די ישתבח תמן בידקא: * ויהוה בשנת עשרין ותלת שנים למלכא יהואש לא תקיפו כהניא ית בידקא דביתא: * וקרא מלכא
יהואש ליהוידע כהנא ויאמר להון מה דין ליתכון מתקפין ית בידקא דביתא וכען לא תסבון כספא מן מפריכון אלון לבידקא
דביתא תחנניה: * ואישפסו כהניא בריל ולא למישב כספא מן עמא ובריל דלא לתקפא ית בידקא דביתא: * ונסכיב יהוידע
כהנא ארונא חר ונקב חרפא ברשיה ויהב יתיה כסטר מדכחא בימינא במיעל גברא לבית מקדשא דיי ויהנן תמן כהניא נטרי היכלא ית
כל כספא דמחעל לבית מקדשא דיי: * ויהוה כר חזו ארי סגיי כספא בארונא וסליק ספרא דמלכא וככהנא רבא וצרו וסמנו ית
כספא דאשתבח בית מקדשא דיי:

* Et letatus est omnis populus terræ, & ci-
uitas quieuit : & Gotholiam percussit in gla-
dio in domo regum. * Filius septem annorum
Joas cum regnaret ipse.

CAP. XII.

IN anno septimo Jhu regnat Joas, & qua-
draginta annis regnavit in Hierusalem, &
nomen matris eius Sabia de Bersabee.

* Et fecit Joas rectum coram Domino cun-
ctis diebus, quibus illuminabat eum Joiade sa-
cerdos.

* Verumtamen de excelsis non abstulit : ad-
huc populus immolabant & adolebant incen-
sum in excelsis.

* Et dixit Joas sacerdotibus, Omne argen-
tum sanctorum quod illatum est in domo Do-
mini, argentum precium viri, argentum pre-
cium animarum, omne argentum quod ascen-
derit in cor hominis ut inferat in domum Do-
mini, * Accipiant sibi sacerdotes vir à ven-
ditione eorum, & ipsi instaurabunt sarta te-
cta domus Domini in omnibus ubi inuenta
fuerit ibi instauratio. * Et factum est in
vicesimo & tertio anno regis Joas non instau-
raverunt sacerdotes sarta tecta domus.

* Et vocavit rex Joas Joiade sacerdotem, &
sacerdotes : & dixit ad eos, Quare non instau-
ratis sarta tecta domus ? & nunc non accipia-
tis argentum à venditionibus vestris ; quia ad
instauracionem domus dabit is illud.

* Et conuenerunt sacerdotes ut non acci-
perent argentum à populo, & ut non instau-
rarent sarta tecta domus.

* Et tulit Joiade sacerdos arcam vnam, &
fecit in ea foramen vnum & posuit eam iuxta
altare in dextera ingredientium virorum in do-
mum Domini, & dabant ibi sacerdotes qui cu-
stodiebant vestibulum omne argentum quod
deferabatur ad domum Domini.

* Et factum est ut viderunt quod multum
argentum quod in arca, ascendit scriba regis &
sacerdos magnus, & colligauerunt & nume-
raverunt argentum quod inuentum fuit in do-
mo Domini.

20 καὶ ἐχάρη πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ ἡ πόλις ἠσυχά-
σεν· καὶ τὴν γοθολίαν ἐπάταξεν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν οἴκῳ
τῶν βασιλέων.

21 * ὁ υἱὸς ἐπὶ τὰ ἐτὶ ἰωᾶς ἐν τῇ βασιλεύειν αὐτῶν.

ιβ.

1 * Ἐν ἔτει ἐβδόμῳ ἐκ βασιλείας ἰωᾶς, & τεσσαράκοντα
ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· & ὄνομα τῆς μητρὸς
αὐτοῦ σαβία ἐκ βερσαβεί.

2 * καὶ ἐποίησεν ἰωᾶς τὸ δέξιν ἐνώπιον κυρίου πάσας τὰς
ἡμέρας ὡς ἐφώπλιζεν αὐτὸν ἰωιαδὲ ὁ ἱερθεύς.

3 * πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἀπέστησεν, ἐπὶ ὁ λαὸς ἐθυ-
σίαν καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς μετεώροις.

4 * καὶ εἶπεν ἰωᾶς τοῖς ἱερθεύσιν, πᾶν τὸ ἀργύριον τῶν αἰ-
γίων τὸ εἰσδιδομένον ἐν οἴκῳ κυρίου ἀργύριον σιμυ-
μήσεως ἀνδρῶν, ἀργύριον σιμυμήσεως ψυχῶν, πᾶν
ἀργύριον ὃ δὴ ἀνὰ ἑπὶ καρδίαν ἀνθρώπου τοῦ εἰσε-
νεγκεῖν εἰς οἶκον κυρίου,

5 * λαβέτωσαν ἑαυτοῖς ὁ ἱερθεύς ἀπὸ τοῦ πρῶσεως
αὐτῶν, & αὐτοὶ κραταιώσουσι τὸ βεδέκ τοῦ οἴκου κυρίου εἰς
6 πᾶντα· & δὴ ἐν ἐρεθῇ ἐκεῖ βεδέκ. * καὶ ἐγγύετο ἐν τῇ εἰ-
κοστῇ καὶ τρίτῃ ἔτει τῆς βασιλείας ἰωᾶς οὐκ ἐκραταιώ-
σαν ὁ ἱερθεύς τὸ βεδέκ τοῦ οἴκου.

7 * καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰωᾶς τὸν ἰωιαδὲ τὸν ἱερέα &
τοὺς ἱερθεύς· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, τί ὅτι οὐ κραταιοῦτε τὸ
βεδέκ τοῦ οἴκου ; καὶ νῦν μὴ λάβετε τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῶν
πρῶσεων ὑμῶν, ὅτι εἰς τὸ βεδέκ τοῦ οἴκου δώσετε αὐτό.

8 * καὶ συμφώνησαν ὁ ἱερθεύς τοῦ μὴ λαβεῖν ἀργύ-
ριον παρὰ τοῦ λαοῦ, καὶ τοῦ μὴ ἐνιχυσαί τὸ βεδέκ τοῦ
οἴκου.

9 * καὶ ἔλαβεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερθεύς κιβωτὸν μίαν, καὶ ἐποίη-
σεν ἐν αὐτῇ ὅπλιν μίαν καὶ ἐθηκεν αὐτῇ παρὰ τὸ θυ-
σιαστήριον ἐν δεξιᾷ εἰσπορευομένων ἀνδρῶν εἰς οἶκον κυ-
ρίου· καὶ ἐδίδου ἐκεῖ ὁ ἱερθεύς οἱ φυλάσσοντες τὰ
πρῶτα πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εἰσφερόμενον εἰς τὸν
οἶκον κυρίου.

10 * καὶ ἐγγύετο ὡς εἶδον ὅτι πολὺ τὸ ἀργύριον τὸ ἐν τῇ
κιβωτῇ, ἀνέβη ὁ γραμματεὺς τῆς βασιλείας & ὁ ἱερθεύς ὁ
μέγας, & ἐσφίγγαν & ἠριθμήσαν τὸ ἀργύριον τὸ διρε-
θὲν ἐν οἴκῳ κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et letatus est omnis populus terræ, & vrbs quieuit, & Ghathaliah occiderunt gladio in domo regis.

21 Filius septem annorum erat Ichoas quando regnavit.

CAP. XII.

ANNO septimo Iehu regnavit Ichoas : & quadraginta annis regnavit in Ierusalem, & nomen matris eius Szibiah de Beerfabagh.

* Et fecit Ichoas quod rectum erat ante Dominum omnibus diebus suis, quibus docuit illum Ichoiadagh sacerdos. * Tan-
tummodo excelsa non recefferant, hætenus populo sacrificante, & adolente aromata super excelsa.

Omne argentum sanctorum quod inducitur in domum sanctuarij Domini, argentum offensionum quod transit super computum viri,
argentum redemptionis animarum, quod est donum viri pro redemptione animæ suæ, etiam omne argentum quod sponte proposuerit

vir in corde suo afferre in domum sanctuarij Domini, * Accipiant sibi sacerdotes quisque à noto suo, & ipsi fortificabunt scissuram
domus in omni loco, in quo inuenta fuerit ruptura.

6 Et fuit anno vicesimo tertio annorum regis Ioas, non fortificauerant sacerdotes
scissuram domus.

7 Et vocavit rex Ioas Ichoiadah sacerdotem, & sacerdotes, & dixit illis, Ut quid non fortificatis rimas domus ? &
nunc non accipiat is argentum à notis vestris, sed ad rupturas domus dabit is illud.

8 Et contentati sunt sacerdotes, ut non acciperent ar-
gentum à populo, & ne fortificarent ruinam domus.

9 Et accepit Ichoiadah sacerdos arcam vnam, & perforavit foramen in porta eius,
& dedit illam in latere altaris in dextera, quum ingreditur quis in domum sanctuarij Domini : & dederunt ibi sacerdotes custodes templi

omne argentum quod introducebatur in domum sanctuarij Domini.

10 Et fuit quando videbant quod multum argentum erat in arca,
ascendebat scriba regis & sacerdos magnus, & colligebant & numerabant argentum quod inueniebatur in domo sanctuarij Domini.

וַיִּתְּנוּ אֶת-הַכֶּסֶף הַמֵּתָכֵן עַל-יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
הַפְּקָדִים בֵּית יְהוָה וַיּוֹצִיאוּהוּ לַחֲרָשֵׁי הָעֵץ וּלְבָנִים
הָעֹשִׂים בֵּית יְהוָה: * וּלְנָדָרִים וּלְחֻצְבֵי הָאֶבֶן
וּלְקִנּוֹת עֲצִים וְאֶבְנֵי מַחֲצֵב לַחֲזֹק אֶת-בֵּית
יְהוָה וּלְכָל אֲשֶׁר-יֵצֵא עַל-הַבַּיִת לַחֲזֹקוֹ:

* אֲךָ לֹא יַעֲשֶׂה בֵּית יְהוָה סִפּוֹת כֶּסֶף מִזְמֹרוֹת
מִזְרָקוֹת חֲצִצְרוֹת כָּל-כְּלִי זָהָב וְכָל-כֶּסֶף מִן-הַכֶּסֶף
הַמּוֹבָא בֵּית יְהוָה: * כִּי-לַעֲשֵׂי הַמְּלָאכָה
יִתְּנֶהוּ וַחֲזָקוֹ בּוֹ אֶת-בֵּית יְהוָה: * וְלֹא יִחַשְׁבוּ
אֶת-הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת-הַכֶּסֶף עַל-יָדָם לַתָּת
לַעֲשֵׂי הַמְּלָאכָה כִּי בְּאִמְנָה הֵם עֹשִׂים:

* כֶּסֶף אֲשֶׁם וְכֶסֶף חֲטָאוֹת לֹא יוֹבֵא בֵּית יְהוָה
לְכַהֲנִים יִהְיוּ: * אִזְיָעֶלֶה חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
וַיִּלְחֶם עַל-גִּת וַיִּלְכְּדָהּ וַיִּשָּׂם חֲזָאֵל פָּנָיו לַעֲלוֹת
עַל-יְרוּשָׁלַם: * וַיִּקַּח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ-יְהוּדָה
אֶת-כָּל-הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר-הִקְדִּישׁוּ יְהוֹשָׁפָט וַיְהוֹרֵם
וַאֲחֻזִּיָּהוּ אֲבִיתוֹ מֶלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת-קִדְשֵׁי וְאֶת-כָּל-
הַזָּהָב הַנִּמְצָא בַּאֲצֵרוֹת בֵּית-יְהוָה וּבֵית הַמֶּלֶךְ
וַיִּשְׁלַח לְחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּעַל מֵעַל יְרוּשָׁלַם:

* וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יוֹאָשׁ וְכָל-אֲשֶׁר עָשָׂה הִלּוּא-הֵם
בְּתוֹכָם עַל-סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה:
* וַיִּקְמוּ עֲבָדָיו וַיִּקְשְׁרוּ קֶשֶׁר וַיָּכּוּ אֶת-יֹאָשׁ בֵּית
מֶלֶךְ אֲחֻזִּיָּהוּ:

* וַיּוֹזְכֵר בֶּן-שִׁמְעֵת וַיְהוֹזְכֵר בֶּן-שִׁמְרִי עֲבָדָיו
הִבְהוּ וַיִּמָּרֹת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם-אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד
וַיִּמָּלֶךְ אֲמַצְיָה בֶּן-תַּחֲתִי:

יג

* בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה לְיֹאָשׁ בֶּן-
אֲחֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹאָחָז בֶּן-יְהוֹאָשׁ עַל-
יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה:

תרגום יונתן

וַיִּתְּנוּ יְהוֹאָשׁ וְכָסֶפָא דְּמִשְׁקָם עַל יְדֵי עֲבָדֵי עִבְדֵּיהּ דִּי מִמֶּנָּה עַל בֵּית מִקְדָּשָׁא דִּי וּמִפְקִיז לִיהִי לְנָגְרֵי אַעֲמָא וְלִאֲרִיכְלֵיָא דְּעֲבָדֵי בֵּית
מִקְדָּשָׁא דִּי וַיּוֹצִיאוּהוּ לַחֲרָשֵׁי הָעֵץ וּלְבָנִים הָעֹשִׂים בֵּית יְהוָה: * וּלְנָדָרִים וּלְחֻצְבֵי הָאֶבֶן
וּלְקִנּוֹת עֲצִים וְאֶבְנֵי מַחֲצֵב לַחֲזֹק אֶת-בֵּית יְהוָה וּלְכָל אֲשֶׁר-יֵצֵא עַל-הַבַּיִת לַחֲזֹקוֹ:
* אֲךָ לֹא יַעֲשֶׂה בֵּית יְהוָה סִפּוֹת כֶּסֶף מִזְמֹרוֹת מִזְרָקוֹת חֲצִצְרוֹת כָּל-כְּלִי זָהָב וְכָל-כֶּסֶף מִן-הַכֶּסֶף
הַמּוֹבָא בֵּית יְהוָה: * כִּי-לַעֲשֵׂי הַמְּלָאכָה יִתְּנֶהוּ וַחֲזָקוֹ בּוֹ אֶת-בֵּית יְהוָה: * וְלֹא יִחַשְׁבוּ
אֶת-הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת-הַכֶּסֶף עַל-יָדָם לַתָּת לַעֲשֵׂי הַמְּלָאכָה כִּי בְּאִמְנָה הֵם עֹשִׂים:
* כֶּסֶף אֲשֶׁם וְכֶסֶף חֲטָאוֹת לֹא יוֹבֵא בֵּית יְהוָה לְכַהֲנִים יִהְיוּ: * אִזְיָעֶלֶה חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
וַיִּלְחֶם עַל-גִּת וַיִּלְכְּדָהּ וַיִּשָּׂם חֲזָאֵל פָּנָיו לַעֲלוֹת עַל-יְרוּשָׁלַם: * וַיִּקַּח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ-יְהוּדָה
אֶת-כָּל-הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר-הִקְדִּישׁוּ יְהוֹשָׁפָט וַיְהוֹרֵם וַאֲחֻזִּיָּהוּ אֲבִיתוֹ מֶלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת-קִדְשֵׁי וְאֶת-כָּל-
הַזָּהָב הַנִּמְצָא בַּאֲצֵרוֹת בֵּית-יְהוָה וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח לְחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּעַל מֵעַל יְרוּשָׁלַם:
* וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יוֹאָשׁ וְכָל-אֲשֶׁר עָשָׂה הִלּוּא-הֵם בְּתוֹכָם עַל-סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה:
* וַיִּקְמוּ עֲבָדָיו וַיִּקְשְׁרוּ קֶשֶׁר וַיָּכּוּ אֶת-יֹאָשׁ בֵּית מֶלֶךְ אֲחֻזִּיָּהוּ:
* וַיּוֹזְכֵר בֶּן-שִׁמְעֵת וַיְהוֹזְכֵר בֶּן-שִׁמְרִי עֲבָדָיו הִבְהוּ וַיִּמָּרֹת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם-אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד
וַיִּמָּלֶךְ אֲמַצְיָה בֶּן-תַּחֲתִי:
יג
בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה לְיֹאָשׁ בֶּן-אֲחֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹאָחָז בֶּן-יְהוֹאָשׁ עַל-יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁמְרוֹן שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה:

* בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה לְיֹאָשׁ בֶּן-אֲחֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹאָחָז בֶּן-יְהוֹאָשׁ עַל-יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁמְרוֹן שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה:

11 *Et dabant eam iuxta numerum atque
mensurā in manu eorū, qui præerant ce-
mentarijs domus Dñi. qui impendebant
eā in fabris lignorum, & in cemētarijs his
12 qui operabantur in domo Dñi: *Et facta
tecta faciebāt, & in his qui cedebant saxa:
& ut emerent ligna & lapides qui excinde-
bantur, ita ut impleretur instauratio do-
mus Dñi in vniuersis quæ indigebant ex-
13 pensa ad muniendā domū. *Veruntamen
non fiebant ex eadē pecunia hydriæ tem-
pli Dñi, & fuscinulæ, & thuribula, & tubæ
& omne vas aureum & argenteū, de pecu-
14 nia quæ inferebatur in tēplum Dñi. *His
enim qui faciebāt opus dabatur, ut instau-
15 ratur tēplum Dñi. *Et non fiebat ratio
his hominibus qui accipiebant pecuniam
ut distribuerent eā artificibus, sed in fide
16 tractabant eā. *Pecuniā verò p delicto, &
pecuniam pro peccatis non inferebant in
17 templū Dñi, quia sacerdotū erat. *Tunc
Dascēdit Azahel rex Syriæ, & pugnabat con-
tra Geth, cepitq; eam & direxit faciē suā
18 ut ascēderet in Ierusalem. *Quamobrem
tulit Ioas rex Iuda omnia sanctificata quæ
cōsecrauerat Iosaphat & Ioram, & Ocho-
zias patres eius reges Iuda, & quæ ipse ob-
tulerat, & vniuersum aurū quod inueniri
potuit in thesauris tēpli Dñi, & in palatio
regis, misitq; Azahel regi Syriæ, & recessit
19 ab Ierusalē. *Reliqua autē sermonū Ioas &
vniuersa quæ fecit, nōne hæc scripta sunt
20 in libro verborū dierū regū Iuda? *Surre-
xerunt autē serui eius & cōiurauerūt inter
se, percusserūtq; Ioas in domo Mello in
21 descensu Sela. *Iosachar namq; filius Se-
math, & Iosabath filius Somer serui eius
percusserūt eū, & mortuus est. Et sepelirūt
eū cū patribus suis in ciuitate Dauid, re-
gnauitq; Amasias fili⁹ eius p eo. CA. XIII.
1 A Nno vicefimo tertio Ioas filij Ocho-
ziæ regis Iudæ, regnauit Ioachaz fi-
lius Iehu super Israel in Samaria decem
& septem annis.

¹¹ * Et dederūt illud super manibus facientium opera speculatorum domus Domini, & impendebant illud fabris lignorum & edificatoribus qui faciebant opus in domo Domini.

¹² * Et muratoribus & edificatoribus lapidum & his qui poliebant saxa, ut emerent lapides excisos, & ligna ut instaurarent facta tecta domus Domini, in omnibus quæ expensa sunt in domo ut instaurarent eam.

¹³ * Veruntamen non fient domui Domini porta argentea, clavi, phiala, tubæ, omne vas aureum vel argenteum de argento quod inferebatur in domum Domini.

¹⁴ * Quia his qui faciebant opera, dederunt illud, & instaurauerunt in eo domum Domini.

¹⁵ * Et non fiebat ratio viris quibus dabatur argentum in manibus suis ut darent his qui faciebant opus, quia in fide ipsi faciebant.

¹⁶ * Argentum autem pro delicto, & argentum pro peccato non illatum est in domum Domini, quia sacerdotibus erat. * Tunc ascendit Azael rex Syria, & pugnavit contra Geth, & cepit eam, & posuit Azael faciem suā ut ascenderet in Hierusalem. * Et tulit Joas rex Ju-

¹⁷ da omnia sancta quæ sanctificauit Josaphat & Ioram, & Ochozias patres sui reges Juda, & sancta sua, & omne aurum quod inuentum est in thesauris domus Domini, & in domo regis, & misit Azael regi Syria, & ascendit de Hierusalem. * Et reliqua sermonū Joas, & vniuersa quæ fecit; nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Juda?

¹⁸ * Et surrexerunt serui eius, & fecerunt coniurationem, et percusserunt Joas in domo Mollo quæ in descensu Sella.

¹⁹ * Et Jozachar filius Semaath, & Iozabath filius Semmer serui Ioas percusserunt eum, & mortuus est, & sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate David, & regnavit Amasias filius eius pro eo.

CAP. XIII.

IN anno vicesimo & tertio Joas filij Ochozæ regis Juda regnavit Joachaz filius Jeus super Israel in Samaria decem & septem annis.

¹¹ * καὶ ἔδωκον αὐτὸ ἐπὶ χεῖρας τῶν ποιούντων τὰ ἔργα τῶν ἐπισκόπων οἴκου κυρίου· καὶ ἐξωδίασθαι αὐτὸ τοῖς τέκτοσι τῶν ξύλων καὶ τοῖς οἰκοδόμοις τοῖς ποιοῦσιν ἔργον ἐν οἴκῳ κυρίου.

¹² * καὶ τοῖς τειχισαῖς & τοῖς οἰκοδόμοις τῶν λίθων καὶ τοῖς ξύλοις τῶν λίθων, & κτήσασθαι λίθοις λελατμημένοις & ξύλα & κραταῖσαι τὸ βεδέκ & οἶκον κυρίου, εἰς πάντα ὅσα ἐξωδιάσθη ἐπὶ τὸν οἶκον & κραταῖσαι αὐτόν.

¹³ * πλὴν ἐποίηθ(εν) οἴκῳ κυρίου θύραι ἀργυραῖ, ἥλοι, φιάλαι, σάλπιγγες, πλῦσκόδος χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ ἐν & ἀργυρεῖς & εἰσενεχθέντος εἰς οἶκον κυρίου.

¹⁴ * ὅτι τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα ἔδωκαν αὐτό, & ἐκραταῖωσαν ἐν αὐτῇ τὸν οἶκον κυρίου.

¹⁵ * καὶ ὅτε ἐξελογίζοντο οὗτοι ἄνδρες οἷς ἐδίδοτο τὸ ἀργύριον ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν δοῦναι τοῖς ποιοῦσι τὸ ἔργον,

¹⁶ ὅτι ἐν πίστει αὐτοὶ ἐποίουν. * ἀργύριον δὲ περὶ πλημμελίας & ἀργύριον περὶ ἀμαρτίας οὐκ εἰσπνέχθη εἰς τὸν οἶκον κυρίου, ὅτι τοῖς ἱερεῦσιν ἐγγύετο.

¹⁷ * τότε δυνέβη ἀζαήλ βασιλὸς συρίας, & ἐπολέμησεν ἐπὶ γέθ, καὶ περικατελάβετο αὐτήν· & ἔθετο ἀζαήλ τὸ πρῶτον αὐτῇ δυνάμει ἐπὶ ἱερουσαλήμ.

¹⁸ * καὶ ἔλαβεν ἰωὰς βασιλὸς ἰσραὴλ πάντα τὰ ἅγια ἀἠγίασεν ἰωσαφάτ & ἰωραμ, καὶ ὀχοζίας οἱ πατέρες αὐτοῦ βασιλεῖς ἰσραὴλ, & τὰ ἅγια αὐτοῦ, & πᾶν τὸ χρυσοῦν τὸ δῖρεθ ἐν θησαυροῖς οἴκου κυρίου καὶ ἐν τῷ οἴκῳ & βασιλέως, καὶ ἀπέστειλε τὰ ἀζαήλ βασιλεῖ τῆς συρίας, & δυνέβη ἀπὸ ἱερουσαλήμ.

¹⁹ * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωὰς καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, ὅσα ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίοις λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ;

²⁰ * καὶ δυνέστησαν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν σιῶδεςμον καὶ ἐπάταξαν τὸν ἰωὰς ἐν οἴκῳ μαλλὼ τῷ ἐν τῇ κατὰ βάσει σελλά.

²¹ * καὶ ἰωζάχαρ υἱὸς σεμαάθ & ἰωζαβὰθ υἱὸς σεμμήρ οἱ δοῦλοι ἰωὰς ἐπάταξαν αὐτὸν καὶ ἀπέθανεν· & ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ, & ἐβασίλευσεν ἀμασίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

γ'.

¹ * Ἐν ἑτεῖκοσῶ & τρίτῳ ἰωὰς υἱοῦ ὀχοζίου βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἰωάχαζ υἱὸς ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ ἐπὶ καὶ δεκά ἔτη.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

¹¹ Et dabant argentum quod æstimatum erat in manus facientium opus qui præpositi erant in domo sanctuarij Domini, & impendebant illud in fabros lignarios & architectos, qui faciebant domum sanctuarij Domini. ¹² Et in lapicidas & cæsores lapidum, & ad emenda ligna, & lapides dolatos, ut fortificarent ruinam sanctuarij Domini, & omnia quæ infumebantur domui fortificandæ. ¹³ Verum non fiebant in domo sanctuarij Domini calices argenti, psalteria, pelues, tubæ, omne vas auri, & vas argenti ex argento quod inducebatur in domum sanctuarij Domini. ¹⁴ Quia factoribus operis dabant illud & fortificabant ex eo domum sanctuarij Domini. ¹⁵ Et non ponebant rationem cum viris, per quorum manus dabant argentū, ut darent factoribus operis, quia in fide illi faciebant. ¹⁶ Argentum delicti & argentū peccati non inducebatur in domum sanctuarij Domini, sacerdotibus dabant illud. ¹⁷ Tunc ascendit Hhazael rex Aram, & iniuit bellum contra Gath & subegit eam; & posuit Hhazael faciem suam ut ascenderet contra Ierusalem. ¹⁸ Et accepit Iehoas rex tribus domus Iehudah omnes sanctitates, quas sanctificauerant Iehosaphat, & Iehoram, & Ahaziah patres eius reges domus Iehudah, & sanctitates suas, & omne aurum quod inuētum est in thesauris domus sanctuarij Domini, & in gazis domus regis, & misit ea ad Hhazael regem Aram, & ascendit à Ierusalem. ¹⁹ Et reliquum verborum Ioas & omnia quæ fecit; nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? ²⁰ Et surrexerunt serui eius, & coniurauerunt coniurationem, & percusserunt Ioas in domo Mollo quæ descendit in Szilla. ²¹ Et Iozachar filius Simghah & Iehozabad filius Somer serui eius percusserunt illum, & occiderunt eum, & sepelierunt eum cum patribus eius in ciuitate David, & regnavit Amaziah filius eius pro eo.

CAP. XIII.

ANno vicesimo tertio annorū Ioaz filij Ahaziah regis tribus domus Iehudah regnavit Iehoahhaz filius Iehu super Israel in Somron septendecim annis.

* ויעש הרע בעיני יהוה וילך אחר חטאת
 ירבעם בן-נבט אשר החטיא את ישראל לא-
 סר ממנו:
 * ויחר אף יהוה בישראל ויתנם ביד חזאל
 מלך-ארם וביר בן-הרד בן-חזאל כל הימים:
 * ויחל יהואחז את פני יהוה וישמע אליו
 יהוה כי ראה את לחץ ישראל כי לחץ אתם
 מלך ארם: * ויתן יהוה לישראל
 מושיע ויצאו מתחת יד-ארם וישבו בני ישראל
 באהליהם כתמול שלשום:
 * אך לא סרו מחטאת בית-ירבעם אשר-
 החטיא את ישראל בה הלך וגם האשרה עמדה
 בשמרון: * כי לא השאיר ליהואחז עם כי
 אם-חמשים פרשים ועשרה רכב ועשרת אלפים
 רגלי כי אבדם מלך ארם וישמם כעפר לדש:
 * ויתר דברי יהואחז וכל אשר עשה וגבורתו
 הלוא הם כתובים על-ספר דברי הימים למלכי
 ישראל: * וישב יהואחז עם-אבתיו ויקברו
 בשמרון וימלך יואש בנו תחתיו:
 * בשנת שלשים ושבע שנה ליואש מלך
 יהודה מלך יהואש בן-יהואחז על-ישראל
 בשמרון שש עשרה שנה:
 * ויעשו הרע בעיני יהוה לא סר מכל-
 חטאות ירבעם בן-נבט אשר החטיא את-
 ישראל בה הלך:
 * ויתר דברי יואש וכל אשר עשה וגבורתו
 אשר נלחם עם אמציה מלך יהודה הלא הם
 כתובים על-ספר דברי הימים למלכי ישראל:
 * וישב יואש עם-אבתיו וירבעם ישב על-כסאו
 ויקבר יואש בשמרון עם מלכי ישראל:

2 * Et fecit malum coram Domino. secu-
 túsq; est peccata Hieroboam filij Nabat
 qui peccare fecit Israel, & non declinavit
 3 ab eis. * Iratúsq; est furor Dñi cōtra Israel,
 & tradidit eos in manu Azahel regis Sy-
 4 riæ, & in manu Benadab filij Azahel cun-
 ctis diebus. * Deprecatus est aut Ioachaz
 faciem Dñi, & audiuit eum Dñs. Vidit
 5 enim angustiam Israel, quia attriuerat eos
 rex Syriæ. * Et dedit Dñs saluatorem Is-
 6 raeli, & liberatus est de manu regis Syriæ,
 B habitaueruntq; filij Israel in tabernaculis
 suis, sicut heri & nudius tertius.
 6 * Veruntamen nō recessoerunt à pecca-
 tis domus Hieroboam, qui peccare fecit
 Israel, sed in ipsis ambulauerunt. Siqui-
 7 dem & lucus permanfit in Samaria.
 7 * Et non sunt derelicti Ioachaz de po-
 pulo nisi quinquaginta equites, & decem
 8 currus & decem millia peditum. Interfe-
 cerat enim eos rex Syriæ & redegerat qua-
 9 si puluerem in tritura areæ. * Reliqua
 autem sermonū Ioachaz & vniuersa quæ
 fecit & fortitudo eius, nōne hæc scripta
 sunt in libro sermonū dierū regum Israel?
 9 * Dormiuitq; Ioachaz cū patribus suis,
 & sepelierunt eum in Samaria, regnauit-
 10 que Ioas filius eius pro eo. * Anno tri-
 cesimo septimo Ioas regis Iudæ regnauit
 Ioas filius Ioachaz super Israel in Sama-
 11 ria sedecim annis.
 11 * Et fecit quod malum est in conspe-
 ctu Domini. Non declinavit ab omnibus
 C peccatis Hieroboam filij Nabat, qui pec-
 care fecit Israel, sed in ipsis ambulauit.
 12 * Reliqua autem sermonum Ioas &
 vniuersa quæ fecit, & fortitudo eius quo-
 modo pugnaverit cōtra Amasiam regem
 Iudæ, nōne hæc scripta sunt in libro ser-
 13 monum dierum regum Israel?
 13 * Et dormiuit Ioas cum patribus suis,
 Hieroboam autē sedit super solium eius.
 Porro Ioas sepultus est in Samaria cum
 regibus Israel.

תרגום יונתן

2 ועבר דביש קדם יי ואל כתר חזבי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל לא סטא מנחון:
 3 ותקיף רגזא דיי בישראל ומסרינון ביד חזאל מלכא דארם וביר בן הרד בן חזאל כל יומיא:
 4 וצלי יהואחז קדם יי וקביל עלותיה יי ארי גלי קדמוהי דחקא דישראל ארי דחק יהוה מלכא דארם:
 5 ויהב יי לישראל פריק ונפקו מתחות יד אנש ארם ויתבו בני ישראל בקרוי חזן כמאחמלי ומדקמוהי:
 6 ברם לא סטו מחזבי בית ירבעם דחייב ית ישראל כהון אלו ואף אשירתא קמת בשמרון:
 7 ארי לא אשאר ליהואחז עם אלתו חמשין פרשין ועשר רתיבין ועשרה אלפין גבר ריגלי ארי אבדינון מלכא דארם ושונון כעפרא לדיש:
 8 ושאר פתגמי יהואחז וכל דעבר וגבורתיה הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דישראל:
 9 ושכיב יהואחז עם אבתוהי וקברוהי בשמרון ומלך יואש בריה תחותיה:
 10 בשנת חלחין ושבע שנין ליואש מלך שיבטא דביר יהודה מלך יהואש בן יהואחז על ישראל בשמרון שית עשרי שנין:
 11 ועבר דביש קדם יי לא סטא מכל חזבי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל כהון אלו:
 12 ושאר פתגמי יואש וכל דעבר וגבורתיה דאגיה עם אמציה מלך שיבטא דביר יהודה הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דישראל:
 13 ושכיב יואש עם אבתוהי וירבעם יתיב על כסוהי ואתקבר יואש בשמרון עם מלכי ישראל:

* Et fecit malum coram Domino, & iuit post peccata Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, non recessit ab eis.

* Et iratus est furore Dominus contra Israel, & tradidit eos in manus Azael regis Syria, & in manus filij Ader filij Azael cunctis diebus.

* Et Joachaz deprecatus est faciem Domini, & exaudivit eum Dominus, quia vidit angustiam Israel, quia attriuerat eos rex Syria.

* Et dedit Dominus salutem Israel, & eduxit eos de sub manibus Syria, & sederunt filij Israel in tabernaculis suis sicut heri & nudius tertius.

* Veruntamen non recesserunt a peccatis domus Hieroboam, qui peccare fecit Israel, in ipsis ambulauerunt: & lucus permansit in Samaria.

* Quoniam non relictus est Joachaz populus nisi quinquaginta equites & decem currus, & decem millia peditum, quia destruxit eos rex Syria, & posuit eos ut puluerem in conculcationem.

* Et reliqua sermonum Joachaz & uniuersa quæ fecit, & potentia eius; nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

* Et dormiuit Joachaz cum patribus suis, & sepelierunt eum in Samaria, & regnauit Joas filius eius pro eo.

* In anno tricesimo & septimo Joas regis Iuda, regnauit Joas filius Joachaz super Israel in Samaria sexto & decimo anno.

* Et fecit Joas malum coram Domino, non recessit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, in eis ambulauit.

* Et reliqua sermonum Joas & uniuersa quæ fecit, & praelia eius quæ fecit cum Amasias rege Iuda; nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

* Et dormiuit Joas cum patribus suis; & Hieroboam sedit super solium eius: & sepultus est Joas in Samaria cum regibus Israel.

1 * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω τῶν ἀμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ, ὃς ἐξήμαρτε τὴν Ἰσραὴλ, ὅκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν.

2 * καὶ ἐθυμώθη ὁργὴ κύριου ἐπὶ τὴν Ἰσραὴλ, & παρέδωκεν αὐτὸς εἰς χεῖρας ἀζαὴλ βασιλέως συρίας, & εἰς χεῖρας υἱοῦ ἀδερ υἱοῦ ἀζαὴλ πάσας τὰς ἡμέρας.

3 * καὶ ἰωάχαζ ἐδέηθη ὁ πρῶτος τοῦ κυρίου, & ἐπήκουσεν αὐτὸς κύριος, ὅτι εἶδε τὴν θλίψιν Ἰσραὴλ, ὅτι ἐθλίψεν αὐτὸς βασιλεὺς συρίας.

4 * καὶ ἔδωκε κύριος σωτηρίαν τῷ Ἰσραὴλ, & ἐξήγαγον αὐτὸς ὑποκάτωθεν τῶν χειρῶν συρίας, καὶ ἐκάθισαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν καθὼς ἐχθὲς & τρίτης.

5 * πλὴν ὅκ ἀπέστησαν ὑπὸ τῶν ἀμαρτιῶν οἴκου ἱεροβοὰμ, ὃς ἐξήμαρτε τὴν Ἰσραὴλ, ἐν αὐταῖς ἐπορεύθησαν· καὶ γὰρ ὁ ἄλλος ἐστάθη ἐν σαμαρείᾳ.

6 * ὅπ' ἐχ' ὑπελείφθη τῷ ἰωάχαζ λαὸς ἄλλ' ἢ πεντήκοντα ἵππεις & δέκα ἄρματα καὶ δέκα χιλιάδες πεζῶν, ὅτι ἀπώλεσεν αὐτὸς βασιλεὺς συρίας, καὶ ἔθετο αὐτὸς ὡς χοῦν εἰς καταπάτησιν.

7 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωάχαζ καὶ πρῶτα ὅσα ἐποίησεν & αἱ δυναστείαι αὐτοῦ, ὅκ ἰδὲ ταῦτα γεγραπτα ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ;

8 * καὶ ἐκοιμήθη ἰωάχαζ μετ' τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν σαμαρείᾳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἰωὰς υἱὸς αὐτοῦ ὁὐτ' αὐτοῦ.

9 * ἐν εἵτε τριακοσῷ & ἐβδόμῳ ἔτι ἰωὰς βασιλέως ἰδὲ ἐβασίλευσεν ἰωὰς υἱὸς ἰωάχαζ ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ ἔξ & δέκα εἵτε.

10 * καὶ ἐποίησεν ἰωὰς τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου· ὅκ ἀπέστη ὑπὸ πασῶν ἀμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ, ὃς ἐξήμαρτε τὴν Ἰσραὴλ, ἐν αὐταῖς ἐπορεύθη.

11 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωὰς & πρῶτα ὅσα ἐποίησε καὶ αἱ δυναστείαι αὐτοῦ ὡς ἐποίησε μετ' ἀμασίου βασιλέως ἰδὲ, ἐχ' ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ;

12 * καὶ ἐκοιμήθη ἰωὰς μετ' τῶν πατέρων αὐτοῦ· & ἱεροβοὰμ ἐκάθισεν ἐπὶ τῷ θρόνῳ αὐτοῦ· & ἐτάφη ἰωὰς ἐν σαμαρείᾳ μετ' τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Et fecit quod malum erat ante Dominum, & iuit post peccata Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israel: non declinauit ab eis.

3 Et inualuit indignatio Domini in Israel, & tradidit illos in manu Hhazael regis Aram, & in manu Bar-hadad filij Hhazael omnibus diebus.

4 Et orauit Iehoahhaz Dominum, & suscepit orationem eius Dominus, quia apparebat ante ipsum afflictio Israel, quia afflixerat illos rex Aram.

5 Et dedit Dominus Israeli saluatorem, & exierunt de manu hominum Aram, & sederunt filij Israel in habitaculis suis, sicut heri & nudius tertius.

6 Verum non declinauerunt a peccatis domus Iarabgham, qui peccare fecit Israel; in illis ambulauerunt. & etiam lucus stabat in Somron.

7 Namque non reliquerat ipsi Iehoahhaz de populo, nisi quinquaginta equites & decem currus, & decem millia virorum peditum, quia perdiderat eos rex Aram, & posuerat eos sicut puluerem ad conculcandum.

8 Et reliquum verborum Iehoahhaz, & omnia quæ fecit, & fortitudo eius, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

9 Et cubuit Iehoahhaz cum patribus suis, & sepelierunt illum in Somron: & regnauit Ioas filius eius pro eo.

10 Anno tricesimo septimo annorum Ioas regis tribus domus Iehudah regnauit Ioas filius Iehoahhaz super Israel in Somron se decem annis.

11 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat qui peccare fecit Israel, in illis ambulauit.

12 Et reliquum verborum Ioas & omnia quæ fecit, & fortitudo eius qua congressus est cum Amasiah rege tribus domus Iehudah; nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

13 Et cubuit Ioas cum patribus suis, & Iarabgham sedit super solium eius, & sepultus est Ioas in Somron cum regibus Israel.

14 * וְאֵלִישָׁע חָלָה אֶת־חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמֹת בּוֹ וַיָּרֶד
אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֵּבֶךְ עַל־פָּנָיו וַיֹּאמֶר
אָבִי אֲבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו :

15 * וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִישָׁע קַח קֶשֶׁת וְחֲצִים וַיִּקַּח
אֵלָיו קֶשֶׁת וְחֲצִים :

16 * וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הִרְכֵב יָדְךָ עַל־הַקֶּשֶׁת
וַיִּרְכֵב יָדָיו וַיִּשֶׂם אֵלִישָׁע יָדָיו עַל־יְדֵי הַמֶּלֶךְ :

17 * וַיֹּאמֶר פָּתַח הַחֲלוֹן קִדְמָה וַיִּפְתַּח וַיֹּאמֶר
אֵלִישָׁע יְרֵה וַיִּזֹּר וַיֹּאמֶר חֵץ תִּשְׁוּעָה לַיהוָה וְחֵץ־
תִּשְׁוּעָה בְּאֶרֶס וְהַכִּיתָ אֶת־אֶרֶס בְּאֶפֶק עַד־כְּלָלָהּ :

18 * וַיֹּאמֶר קַח הַחֲצִים וַיִּקַּח וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
הֵךְ אֶרְצָה וַיִּךְ שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים וַיַּעֲמֵד :

19 * וַיִּקְצֹץ עָלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לַחֲכוֹת חֲמִשׁ
אוֹשֵׁשׁ פַּעֲמִים אוֹ הַכִּיתָ אֶת־אֶרֶס עַד־כְּלָלָהּ וְעַתָּה
שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים תִּכְרֶה אֶת־אֶרֶס :

20 * וַיָּמָוֶה אֵלִישָׁע וַיִּקְבְּרוּהוּ וַגִּדְּרוּ מוֹאָב יָבֹאוּ
בְּאֶרֶץ בְּנֵי שֹׁנָה :

21 * וַיְהִי הֵם קִבְּרִים אִישׁ וַהֲנֵה רָאוּ אֶת־הַגִּדְּדֹד
וַיִּשְׁלִיכוּ אֶת־הָאִישׁ בְּקִבְרֵי אֵלִישָׁע וַיִּלְךְ וַיָּגַע
הָאִישׁ בְּעֵצְמוֹת אֵלִישָׁע וַיַּחֲיוּ וַיָּקָם עַל־רַגְלָיו :

22 * וַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֶרֶם לַחֵץ אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל־
יְמֵי יְהוֹאָחָז : * וַיַּחֲזֵן יְהוָה אֶתֶּם וַיִּרְחַמֶּם וַיִּפֶּן

אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב
וְלֹא אָבְרוּ הַשְּׁחִיתָם וְלֹא־הִשְׁלִיכֶם מֵעַל־פָּנָיו
עַד־עַתָּה : * וַיָּמָת חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֶרֶם וַיָּמָלֶךְ

בֶּן־הֶרֶד בְּנוֹתָחָזִי : * וַיָּשֶׁב יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז וַיִּקַּח אֶת־הָעָרִים

מִיַּד בֶּן־הֶרֶד בֶּן־חֲזָאֵל אֲשֶׁר לָקַח מִיַּד יְהוֹאָחָז
אָבִיו בְּמִלְחָמָה שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים הִכְהוּ יוֹאָשׁ וַיָּשֶׁב
אֶת־עָרֵי יִשְׂרָאֵל :

תרגום יונתן

14 * וְאֵלִישָׁע מָרַע וְהַמְרָעִיהָ דִּימוֹת בֵּיהּ וַנַּחֲת לִוְתִּיהּ יוֹאָשׁ מֶלֶךְ דְּיִשְׂרָאֵל וּבִכָּא עַל אַפּוֹתָיו וַאֲמַר רַבִּי רַבִּי דְּטָב לִיהּ לְיִשְׂרָאֵל בְּצִלּוֹתֶיהּ
מִרְחִיבִין וּמִפְּרָשִׁין : * וַאֲמַר לִיהּ אֵלִישָׁע סַב קֶשֶׁתָּא וְגִירָא וְנָסִיב לִוְתִּיהּ קֶשֶׁתָּא וְגִירָא : * וַאֲמַר לְמֶלֶךְ דְּיִשְׂרָאֵל אַחִית יָת יָדְךָ
עַל קֶשֶׁתָּא וְאַחִית יְדִיהּ וְשִׁי אֵלִישָׁע יְדוּחִי עַל יְדֵי מֶלֶכָּא : * וַאֲמַר פָּתַח כְּוִין לְמִדְּיָנָא וּפָתַח וַאֲמַר אֵלִישָׁע שְׂדֵי וּשְׂדָא וַאֲמַר הֲרִין גִּירָא
וְהַעֲבִיד פּוֹרְקָנָא מִקֶּדֶם וַיִּזְהֲרִין גִּירָא וְהַעֲבִיד לָנָא נַעֲחָנָא בְּאִינֶשׁ אֶרֶם וְהַמְחִינִי אֶנְשׁ אֶרֶס בְּאֶפֶק עַד רַחֲשִׁינִין : * וַאֲמַר סַב
גִּירָא וְנָסִיב וַאֲמַר לְמֶלֶךְ דְּיִשְׂרָאֵל מַחִי לְאַרְעָא וּמַחִי תִלַּת זְמַנִּין וּפֶסֶק : * וַרְגִּין עֲלוּחִי נִבְיָא דִּי וַאֲמַר הֲוֵה חֲזִי לְךָ לְמַמְחִי
חֲמִשׁ אֹשֵׁשׁ זְמַנִּין בְּכֶן פּוֹן מַחִיתָּא יָת אֶנְשׁ אֶרֶם עַד שִׁינְיוֹתָא וּכְעַן תִּלַּת זְמַנִּין מַמְחִי יָת אֶנְשׁ אֶרֶם : * וּמִית אֵלִישָׁע וַיִּקְבְּרוּהּ
וּמִשְׁרִית מוֹאָבָאִי עָלָה בְּאַרְעָא בְּמִיעַל שְׁתָּא : * וַהֲוֵה עַד דְּאִינוֹן קִבְּרִין גִּבְרָא וְהָא חֲזִי יָת מִשְׁרִיתָא וְרַמּוֹ יָת גִּבְרָא בְּקִבְרָא דְּאֵלִישָׁע וַאֲזַל
יִקְרִיב גִּבְרָא בְּגִרְמִי אֵלִישָׁע וַחֲיוֹא וְקָם עַל רַגְלֹתָיו : * וַחֲזָאֵל מֶלֶךְ דְּאֶרֶם דַּחֲקִי יָת יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי יְהוֹאָחָז : *
וְחָם וַיִּזְהֲרִין וְרַחֲם עַל יְהוָה וַאֲתַפְּנִי בְּמִימְרֵיהּ לֹאֲזַטְבָּא לַחֲזִין בְּדִיל קִימִיָּה דְּעַם אֲבָרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְלֹא אָבְהָ לְחַבְלִי וְחֲתוּזָן
וְלֹא אֲגִלִּינוֹן מִזְרַע בֵּית שְׁכִינְתָּהּ עַד כְּעַן : * וּמִית חֲזָאֵל מֶלֶךְ דְּאֶרֶם וּמָלַךְ בֶּר הֶרֶד בְּרִיהּ תַּחְתּוֹתָיו : *
וְחָב וְהוֹאָשׁ בֶּר יְהוֹאָחָז וְנָסִיב יָת קִרְוִיא מִיַּד בֶּר הֶרֶד בֶּר חֲזָאֵל דִּי נָסִיב מִיַּד יְהוֹאָחָז אֲבוּהִי בְּקִבְרָא תִלַּת זְמַנִּין מַמְחִי יוֹאָשׁ וַאֲחִיתִּיב
יָת קִרְוִי יִשְׂרָאֵל :

Supr. a, b

Ecc. 48, b

* Et Eliseus egrotavit infirmitate sua per
quam mortuus est. & descendit Joas rex Is-
rael ad eum, & fleuit super faciem eius, & di-
xit: Pater pater, currus Israel & eques eius.

* Et ait ei Eliseus, Cape arcum & sagit-
tas: & tulit ad eum arcum & sagittas.

* Et dixit Eliseus regi Israhel, Pone manum
tuam super arcum. & posuit manum suam.
& imposuit Eliseus manus suas super manus
regis.

* Et ait, Aperi fenestram contra orientem.
& aperuit. & dixit Eliseus, Face sagittam. &
sagittavit: & ait, Sagitta salutis Domino, &
sagitta salutis contra Syriam, & percuties Sy-
riam in Aphec usque ad consummationem.

* Et ait Eliseus Joas, Tolle sagittas. & ce-
pit. & dixit regi, Percute in terram. & per-
cussit ter, & stetit.

* Et tristatus est super eo homo Dei: & ait,
Si percussisses quinquies vel sexies, tunc per-
cussisses Syriam usque ad consummationem, &
nunc ter percuties Syriam.

* Et Eliseus mortuus est, & sepeliunt eum:
& accincti Moab venerunt in terram venien-
te anno.

* Et factum est cum ipsi sepelirent hominem
unum, & ecce viderunt accinctum, & proie-
cerunt virum in sepulchro Elisei, & iuit, &
tetigit ossa Elisei, & vixit, & stetit super pe-
des suos.

* Et Azael rex Syriæ afflixit Israhel cunctis
diebus Joachaz.

* Et misertus est Dominus eorum & mi-
seratus est eos, & respexit ad eos propter pa-
ctum suum quod cum Abraam, & Isaac, & Ja-
cob; & non voluit Dominus disperdere eos,
& non proiecit eos a facie sua usque nunc.

* Et mortuus est Azael rex Syriæ, & re-
gnavit filius Ader filius eius pro eo.

* Et reuersus est Joas filius Joachaz, & ce-
pit ciuitates de manu filij Ader filij Azael, quas
cepit de manu Joachaz patris sui in prælio, &
percussit eum ter Joas, & reddidit ciuitates
Israhel.

* καὶ ἐλισσαὶ ἠρρώσθησεν τὴν ἀρρώστειαν αὐτῆς δι' ἣν
ἀπέθανεν· καὶ κατέβη ἰωᾶς βασιλὸς ἰσραὴλ πρὸς αὐ-
τὴν καὶ ἐκλαυσεν ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ εἶπεν, πᾶτερ
πᾶτερ, ἄρμα ἰσραὴλ & ἵπῳδός αὐτῆς.

* καὶ εἶπεν αὐτῇ ἐλισσαί, λάβε ῥῆξον καὶ βολίδας· &
ἔλαβον πρὸς αὐτὴν ῥῆξον & βέλη.

* & εἶπεν ἐλισσαί τῷ βασιλεῖ ἰσραὴλ, ἐπέβιβας τὴν
χεῖρά σου ἐπὶ τὸ ῥῆξον· & ἐπέβιβασεν τὴν χεῖρα αὐτῆς, καὶ
ἐπέθηκεν ἐλισσαί ταῖς χεῖρας αὐτῆς ἐπὶ τὰς χεῖρας τοῦ βα-
σιλέως.

* καὶ εἶπεν, θῷοιζον τὴν θυρίδα καὶ θύρα τῶν ὀφθαλμῶν· καὶ
ἠνόιξεν· καὶ εἶπεν ἐλισσαί, ῥῆξον· & ῥῆξεν· καὶ εἶπεν,
βέλθ' σωτηρίας τῷ κυρίῳ καὶ βέλθ' σωτηρίας ἐν συ-
ρίᾳ· & πατάξεις τὴν συρίαν ἐν ἀφ' ἐκείνης ὥς συντελείας.

* καὶ εἶπεν ἐλισσαί τῷ ἰωᾶς, λάβε βέλη· & ἔλαβον·
καὶ εἶπεν τῷ βασιλεῖ, πατάξον εἰς τὴν γῆν· & ἐπάτα-
ξεν τρεῖς, καὶ ἔστη.

* καὶ ἐλυπήθη ἐπ' αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ· & εἶπεν, εἰ
ἐπάταξας πεντάκις ἢ ἑξάκις, τότε αὐτὸν ἐπάταξας τὴν συ-
ρίαν ὥς συντελείας, & νῦν τρεῖς πατάξεις τὴν συρίαν.

* καὶ ἐλισσαὶ ἀπέθανεν, καὶ θάψουσιν αὐτὴν· & μονό-
ζωνοι μοαβ ἦλθον ἐν τῇ γῇ ἐλθόντες τοῦ ἐνιαυτοῦ.

* καὶ ἐχρέτο αὐτῶν θάψοντων ἄνθρωπον ἓνα, καὶ ἰδὼν
εἶδον τὸν μονόζωνον, & ἔρριψαν τὸν ἄνδρα ἐν τῷ τάφῳ ἐ-
λισσαί & ἐπροβύθη· & ἦψατο τὰν ὀστέων ἐλισσαί, & ἐζῆσε,
καὶ ἔστη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῆς.

* καὶ ἀζαήλ βασιλὸς συρίας ἐξέθλιψε τὸν ἰσραὴλ
πάσας τὰς ἡμέρας ἰωάχαζ.

* καὶ ἠλέησε κύριος αὐτοὺς & ὠκλήρησεν αὐτούς· & ἐ-
πέβλεψεν πρὸς αὐτούς διὰ τὴν διαθήκην αὐτῶν τῇ
ἀβραάμ, & ἰσαὰκ, & ἰακώβ· καὶ ὅτε ἠθέλησε κύριος
διαφθεῖραι αὐτούς, & ὅτε ἀπέρεψε αὐτούς ἀπὸ πρὸς
ώπου αὐτῶν ὥς νῦν.

* καὶ ἀπέθανε ἀζαήλ βασιλὸς συρίας· καὶ ἐβασί-
λευσεν ὁ ἀδερφὸς αὐτῆς ὄντ' αὐτῆς.

* καὶ ἐπέσρεψε ἰωᾶς ὁὖς ἰωάχαζ & ἔλαβεν τὰς πό-
λεις ἐκ χειρὸς τοῦ ἀδερφῶν ἀζαήλ, αἷς ἔλαβον ἐκ χει-
ρὸς ἰωάχαζ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐν τῷ πολέμῳ· & ἐπάτα-
ξεν αὐτὸν τρεῖς ἰωᾶς, & ἀπέσρεψε τὰς πόλεις ἰσραὴλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et Elifagh egrotavit morbo suo quo mortuus est, & descendit ad illum Ioas rex Israel, & fleuit super faciem eius: & dixit, Magister mi magister mi: melior erat ipsi Israel in oratione sua curribus & equitibus.

15 Et dixit illi Elifagh, Accipe arcum & iacula. & accepit arcum & iacula.

16 Et dixit regi Israel, Appone manum tuam super arcum. & apposuit manum suam; & po-

suit Elifagh manus suas super manus regis.

17 Et dixit, Aperi fenestras ad orientem. & aperuit. & dixit Elifagh, Iaculare. &

iacularatus est. & dixit, Hoc iaculum fiet liberatio ante Dominum, & hoc iaculum fiet nobis victoria contra homines Aram, & percuties

homines Aram in Aphec, quousque consumas eos.

18 Et dixit, Accipe iacula. & accepit. & dixit regi Israel, Percute in

terram. & percussit tribus vicibus, & destitit.

19 Et indignatus est in illum propheta Domini: & dixit, Oportuisset te

percutere quinque aut sex vicibus, tunc statim percussisses homines Aram quousque exterminasses eos; sed nunc tribus vicibus percu-

ties Aram.

20 Et mortuus est Elifagh, & sepelierunt illum; & exercitus Moabæorum intrarunt in terram in introitu anni.

21 Et fuit interim dum illi sepelirent virum, & ecce viderunt exercitum, & proiecerunt virum in sepulchrum Elifagh, & descendit,

& accessit vir ad ossa Elifagh, & vixit & stetit super pedes suos.

22 Et Hhazael rex Aram afflixit Israel omnibus diebus

Iehoahhaz.

23 Et pepercit Dominus eis, & misertus est illorum, & respexit in dicto suo ut beneficeret illis propter

fœdus suum cum Abraham, Iiszhahq, & Iaghakob, & noluit disperdere eos, & non migrare fecit eos de terra domus maiestatis suæ usque

nunc.

24 Et mortuus est Hhazael rex Aram, & regnavit Bar-hadad filius eius pro eo.

25 Et redijt Iehoas filius Iehoahhaz, & accepit vrbes de manu Bar-hadad filij Hhazael, quas acceperat de manu Iehoahhaz patris

sui in bello, tribus vicibus percussit illum Ioas, & restituit vrbes Israel.

CAP. XIII.

יד

* בשנת שנים ליואש בן-יואחז מלך ישראל
 מלך אמציהו בן-יואש מלך יהודה:
 * בן-עשרים וחמש שנה היה במלכו
 ועשרים ותשע שנה מלך בירושלם ושם אמו
 יהועזין מן-ירושלם:
 * ויעש הישר בעיני יהוה רק לא כדוד אביו
 ככל אשר-עשה יואש אביו עשרה:
 * רק הבמורת לא-סרו עוד העם מזבחים
 ומקטרים בבמות: * ויהי כאשר חזקה הממלכה
 בידו ויך את-עבדיו המכים את-המלך אביו:
 * ואת-בני המכים לא המיר ככתוב בספר
 תורת-משה אשר-צוה יהוה לאמר לא-ימתו
 אבות על-בנים ובנים לא-ימתו על-אבות כי
 אם-איש בחטאו ימור:
 * הוא חכרו את-אדום בני-המלח עשרת
 אלפים ותפש את-הסלע במלחמה ויקרא את-
 שמה יקתאל עד היום הזה: * אז שלח אמציה
 מלאכים אל-יואש בן-יואחז בן-יהוא מלך
 ישראל לאמר לכה נתראה פנים:
 * וישלח יואש מלך ישראל אל-אמציהו
 מלך-יהודה לאמר החוח אשר בלבנון שלח אל-
 הארז אשר בלבנון לאמר הנני את-בתך לבני
 לאשרה ותעבר חית השדה אשר בלבנון ותרכם
 את-החוח: * הברה הבית את-אדום ונשאך
 לבך הכבד ושב בביתך ולמה תתגרה ברעה
 ונפלתה אתה ויהודה עמך:
 * ולא שמע אמציהו ויעל יואש מלך-ישראל
 ויתראו פנים הוא ואמציהו מלך-יהודה בבית
 שמש אשר ליהודה:

1 IN anno secundo Ioas filij Ioachaz re-
 A gis Israel regnavit Amasias filius Ioas
 regis Iuda.

2 * Viginti quinque annorum erat cum
 regnare coepisset. Viginti autē & nouem
 annis regnavit in Ierusalem. Nomen ma-
 3 tris eius Ioaden de Ierusalem. * Et fecit re-
 ctum coram Domino, veruntamen non
 vt David pater eius. Iuxta omnia quæ fe-
 4 cit Ioas pater suus, fecit: * Nisi tantum
 hoc quod excelsa nō abstulit. Adhuc enim
 populus adolebat & immolabat incen-
 5 sum in excelsis. * Cumq; obtinisset re-
 gnum, percussit seruos suos qui interfe-
 cerant regem patrem suum.

6 * Filios autem eorum qui occiderant
 non occidit, iuxta quod scriptum est in li-
 bro legis Moyfi, sicut præcepit Dominus, Deu. 24, c
2. Par.
25, a
 dicens: Non morientur patres pro filijs,
 neque filij pro patribus, sed vnusquisque
 7 in peccato suo morietur. * Ipse percussit
 Edom in valle Salinarū decem millia; &
 apprehendit petram in prælio: vocauitq;
 nomen eius Iezechel vsq; in præsentem
 diem. 2. Paral.
25, c

8 * Tunc misit Amasias nuncios ad Ioas
 filium Ioachaz, filij Iehu regis Israel, di-
 cens: Veni & videamus nos.

9 * Remisitque Ioas rex Israel ad Ama-
 sias regem Iuda, dicens: Carduus Liba-
 ni misit ad cedrum qui est in Libano, di-
 cens: Da filiam tuam filio meo vxorem.
 Transieruntque bestiae saltus quæ sunt in
 Libano, & conculcauerunt carduum.

10 * Percuties inualuisti super Edom, &
 subleuauit te cor tuum. Contentus esto
 gloria, & sede in domo tua. Quare pro-
 uocas malum, vt cadas tu & Iudas te-
 cum?

11 * Et non acquieuit Amasias. Ascendit-
 que Ioas rex Israel, & viderunt se ipse &
 Amasias rex Iuda in Bethsames oppido
 Iudæ.

תרגום יונתן

יד

1 בשנת חרתי ליואש בר יואחז מלך ישראל מלך אמציה בר יואש מלך יהודה
 2 בר עשרין וחמש שנים
 3 ועבד דכשר קדם יי לחור לא כדוד אבותי
 4 לחור במתא לא עטרא עד כעז עמא מרבחין ומסקין בוסמין על במתא
 5 והנה בר חקיפת
 6 וית בני קטוליא לא קטל כמה דכתיב בספר אורייתא ומשה דפקיד יי
 7 הוא מתא ית אנש אדום בני מלח עשרה
 8 ככן שלח אמציה איזגדן לוח יואש בר יואחז בר יהוא
 9 ושלח יואש מלך ישראל לוח אמציה מלך שבטא דבית יהודה למימר
 10 מתא מתא ית אנש אדום וראים עלך לבך אתיקר ותיב בביתך ולמה תתגרה ברעה
 11 ולא קביל אמציהו וסליק יואש מלך ישראל ואקבילו אפיהו בקרבא הוא ואמציה מלך שבטא דבית יהודה בבית שמש
 לשבט יהודה:

CAP. XIII.

IN anno secundo Joas filij Joachaz regis Ifrael regnavit Amessias filius Joas regis Juda.

* Filius existens viginti & quinque annorum Amessias cum regnaret ipse, & viginti & novem annis regnavit in Hierusalem, & nomen matris sue Joaden de Hierusalem.

* Et fecit rectum coram Domino, verum- tamen non ut David pater eius: iuxta omnia quaecunque fecit pater suus Joas, fecit:

* Verum excelsa non abstulit, adhuc populus immolabat & adolebant incensum in excelsis.

* Et factum est ut roboratum est regnum in manu Amessia, percussit servos suos qui percusserunt patrem suum.

* At filios eorum qui percusserunt non occidit, sicut scriptum est in libro legis Moysi, sicut præcepit Dominus, dicens: Non morientur patres pro filiis, neque filij morientur pro patribus, sed unusquisque in peccato suo morietur.

* Ipse Amessias percussit Edom in valle Salis decem millia, & apprehendit petram in prælio, & vocavit nomen eius Jethoel usque in diem hanc.

* Tunc misit Amessias nuncios ad Joas filium Joachaz, filij Jechu regis Israel, dicens: Veni & videamur ad inuicem.

* Et misit Joas rex Ifrael ad Amessiam, regem Juda, dicens: Carduus qui in Libano, misit ad Cedrum quæ in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo in uxorem; & transierunt bestie agri quæ in Libano, & conculcauerunt carduum.

* Percutiens percussisti Idumæam, & leuavit te cor tuum: gloriare sedens in domo tua, & quare contendis in malo, & cades tu & Judas tecum?

* Et non audiuit Amessias, & ascendit Joas rex Israel, & visi sunt ad inuicem ipse & Amessias rex Juda in Bethsamis Judææ.

ιδλ.

* Ἐν ἔτει δευτέρῳ τοῦ ἰωᾶς υἱοῦ ἰωάχαζ βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἀμεσσίας υἱὸς ἰωᾶς βασιλέως ἰούδα. * υἱὸς ὢν εἴκοσι & πέντε ἐτῶν ἀμεσσίας ἐν τῇ βασιλεύειν αὐτῶν· καὶ εἴκοσι καὶ ἑννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἰωαδὴν ἐξ ἱερουσαλὴμ.

* καὶ ἐποίησεν τὸ δίκαιον ἐνώπιον κυρίου, πλὴν ὥς δαὸν οὐκ ὁ πατήρ αὐτοῦ· καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ πατήρ αὐτοῦ τοῦ ἰωᾶς ἐποίησεν.

* πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν, ἔτι ὁ λαὸς ἐδυοῖαζε καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.

* καὶ ἐξῆρε ὡς ἐκραιώθη ἡ βασιλεία ἐν τῇ χειρὶ ἀμεσίου, ἐπάταξεν δὲ τὰ παῖδας αὐτοῦ οὐκ ἐπατάξαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ.

* οὐκ ὅμως τῶν παταξάντων οὐκ ἐθανάτωσεν, καθὼς γέγραπται ἐπὶ βιβλίου νόμου μουσῆ, ὡς ἐνετείλατο κύριος, λέγων· οὐκ ἀποθάνουσι πατέρες περὶ τέκνων, οὐδὲ υἱοὶ ἀποθάνουσι περὶ πατέρων, ἀλλ' ἡ ἕκαστος ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθάνετω.

* αὐτὸς ἀμεσσίας ἐπάταξεν τὸν ἐδωμ ἐν γέμελα δέκα χιλιάδας, & σκέλετο τὴν πέτρην ἐν τῇ πολέμῳ, & ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς ἰεθὼλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

* τότε ἀπέστειλεν ἀμεσσίας ἀγγέλους πρὸς ἰωᾶς υἱὸν ἰωάχαζ υἱοῦ ἰσραὴλ βασιλέως ἰσραὴλ, λέγων, δὲ οὐ καὶ ὁ φθώμενος ἐν πρὸς ὁμοίοις.

* καὶ ἀπέστειλεν ἰωᾶς βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἀμεσσίαν βασιλέα ἰούδα, λέγων· ὁ ἀκχάχ ὁ ἐν τῇ λιθῶν ἀπέστειλε πρὸς τὴν κέδρον τὴν ἐν τῇ λιθῶν, λέγων· δὸς τὴν θυγατέρα σου τῇ υἱῷ μου εἰς γυναῖκα· καὶ διήλθε τὰ θυρία τοῦ ἀγροῦ τὰ ἐν τῇ λιθῶν, καὶ συνεπάτησεν τὸν ἀκχάχ.

* πατάξας ἐπάταξας τὴν ἰδουμαίαν, καὶ ἐπῆρσεν ἡ καρδία σου, ἐνδοξάσθη κατήμενος ἐν τῇ οἰκῇ σου· καὶ ἵνατί ἐρίζεις ἐν κακίᾳ, καὶ πεσὴ σὺ καὶ ἰούδας μετὰ σοῦ;

* καὶ οὐκ ἤκουσεν ἀμεσσίας· & δυνέβη ἰωᾶς βασιλεὺς ἰσραὴλ, & ὤφθησαν ἐν πρὸς ὁμοίοις αὐτοῦ καὶ ἀμεσσίας βασιλεὺς ἰούδα ἐν βαυθαμίς τῆς ἰουδαίας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIII.

ANno secundo Ioas filij Jehoahaz regis Israel regnavit Amasiah filius Ioas regis tribus domus Iehudah. * Filius viginti & quinque annorum erat quando regnavit, & viginti & novem annos regnavit in Ierusalem: & nomen matris eius erat Iehoghadan de Ierusalem.

* Et fecit quod rectum erat ante Dominum: verumtamen non sicut David pater eius. iuxta omnia quæ fecerat Ioas pater eius, fecit.

* Verumtamen excelsa non reccesserant. adhuc usque populus sacrificabat & adolebat aromata super excelsa.

* Et fuit firmato regno in manu eius, occidit servos suos qui occiderant regem patrem eius.

* Sed filios occisorum non occidit, sicut scriptum est in libro legis Moseh, quo præcepit Dominus, dicendo: Non morientur patres pro filiis, & filij non morientur pro patribus: quisque in peccato suo morietur.

* Ipse percussit homines Edom in valle Salis decem mille, & subegit arcem bello, & vocavit nomen eius Iaqthel usque ad diem hanc.

* Tunc misit Amasiah nuncios ad Ioas filium Jehoahaz filij Iehu regis Israel, dicendo: Veni excipiamus adinuicem facies in bello.

* Et misit Ioas rex Israel ad Amasiah regem tribus domus Iehudah, dicendo: Carduus qui est in Libnan, misit ad Cedrum quæ est in Libnan, dicendo: Da filiam tuam filio meo in uxorem: & transiit fera agri quæ est in Libnan, & conculcavit carduum.

* Percutiendo percussisti homines Edom, & elatum est super te cor tuum; gloriare & sede in domo tua. quare immiscebis te in malum, ut cadas tu & populus domus Iehudah tecum?

* Et non paruit Amasiah; & ascendit Ioas rex Israel: & opposuerunt inuicem facies suas in bello ipse & Amasiah rex tribus domus Iehudah in Beth-sames quæ est tribus Iehudah.

* וינגף יהודה לפני ישראל וינסואיש לאהלו :
 * וארץ אמציהו מלך יהודה בן יהואש בן
 אחזיהו תפש יהואש מלך ישראל בבית שמש
 ויבאו ירושלם ויפרץ בחומת ירושלם בשער
 אפרים עד שער הפנה ארבע מאות אמה :
 * ולקח את כל הזהב והכסף ואת כל הכלים
 הנמצאים בית יהוה ובאוצרות בית המלך ואת
 בני התערבות וישב שמונה :
 * ויתר דברי יהואש אשר עשה וגבורתו ואשר
 גלחם עם אמציהו מלך יהודה הלא הם כתובים
 על ספר דברי הימים למלכי ישראל :
 * וישב יהואש עם אבתיו ויקבר בשמרון עם
 מלכי ישראל וימלך ירבעם בנו תחתיו :
 * ויהי אמציהו בן יואש מלך יהודה אחרי
 מור יהואש בן יהואחז מלך ישראל חמש
 עשרה שנה :
 * ויתר דברי אמציהו הלא הם כתובים על
 ספר דברי הימים למלכי יהודה :
 * ויקשרו עליו קשר בירושלם וינס לכיש
 וישלחו אחריו לכישה וימיתו שם :
 * וישאו אתו על הסוסים ויקבר בירושלם
 עם אבתיו בעיר דוד :
 * ויקחו כל עם יהודה את עזריה והוא
 בן שש עשר שנה וימלכו אתו תחת אביו
 אמציהו :
 * הוא בנה את אילת וישבה ליהודה אחרי
 שכב המלך עם אבתיו :
 * בשנה חמש עשרה שנה לאמציהו בן
 יואש מלך יהודה מלך ירבעם בן יואש מלך
 ישראל בשמרון ארבעים ואחת שנה :

12 * Percussusque est Iuda coram Israel, &
 fugerunt unusquisq; in tabernacula sua.
 13 * Amasiam vero regem Iuda filium
 Ioas, filij Ochoziæ, cepit Ioas rex Israel
 in Bethfames, & adduxit eum in Ierusa-
 lem. Er interrupit murum Ierusalem à
 porta Ephraim vsque ad portam anguli,
 quadringentis cubitis.
 14 * Tulitque omne aurum & argentum,
 & vniuersa vasa quæ inuenta sunt in do-
 mo Domini, & in thesauris regis, & ob-
 fides, & reuersus est in Samariam.
 15 * Reliqua autem verborum Ioas, quæ
 fecit, & fortitudo eius qua pugnavit con-
 tra Amasiam regem Iuda, nōne hæc scri-
 pta sunt in libro sermonum dierum re-
 gum Israel?
 16 * Dormiuitque Ioas cum patribus suis
 & sepultus est in Samaria cum regibus Is-
 rael, & regnavit Hieroboam filius eius pro
 eo.
 17 * Vixit autem Amasias filius Ioas
 rex Iuda, postquam mortuus est Ioas fi-
 lius Ioachaz regis Israel, viginti quinque
 annis.
 18 * Reliqua autem sermonum Amasie,
 nōne hæc scripta sunt in libro sermonū
 dierum regum Iuda?
 19 * Factaq; est contra eum coniuratio in
 Ierusalem, at ille fugit in Lachis. Mife-
 runtque post eum in Lachis, & interfece-
 runt eum ibi.
 20 * Et asportauerunt in equis, sepultusq;
 est in Ierusalem cum patribus suis in ci-
 uitate David.
 21 * Tulit autem vniuersus
 populus Iudæ Azariam annos natum se-
 decim, & constituerunt eum regem pro
 patre eius Amasia. 2. Paral.
26.2
 22 * Ipse ædificauit Ahylam & restituit
 eam Iudæ, postquam dormiuit rex cum
 patribus suis.
 23 * Anno quintodecimo Amasie filij Ioas
 regis Iuda, regnavit Hieroboam filius
 F Ioas regis Israel in Samaria quadraginta
 & vno anno.

תרגום יונתן

12 ואחברו אינש יהודה קדם ישראל ואפכו גבר לקירוהו :
 יואש מלכא ד' ישראל בבית שמש ואתא לירושלם ופרט בשורא דירושלם סתערע שבט אפרים עד חרע ויתא ארבע מאה אמן :
 14 ונסים ית כל דחבא וכספא וית כל מניא דאשחכח בית מקדשא דיי ובגנני בית מלכא וית בני רברביא ותב לשמרון :
 15 ושאר פתגמי יהואש דעבר וגבורתיה ודאגית עם אמציהו מלך שיבטא דבית יהודה הלא אינן כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי
 16 ישראל : ושכיב יואש עם אבתותיה ואתקבר בשמרון עם מלכי ישראל ומלך ירבעם בריה תחותיה :
 17 ותיא אמציהו בר יואש מלך שיבטא דבית יהודה בחר דמית יואש בר יהואחז מלכא ד' ישראל חמש עשרי שנין :
 18 ושאר פתגמי אמציהו הלא אינן כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי דבית יהודה :
 19 ומרדו עלוהי מירדא בירושלם ואפך ללכיש ושלחו בתרוהי ללכיש וקטלהי תמן :
 20 ונטלו יתיה על סוסותא ואתקבר בירושלם עם אבתותיה בקרפתא דדוד :
 21 ויברו כל עמא דארעא ית עזריה והוא בר שית עשרה שנין ואמליכו ותיא תחות אבותי אמציהו :
 22 הוא בנה ית אילת ואתיבה לבית יהודה בחר דשכיב מלכא עם אבתותיה :
 23 בשנה חמש עשרה שנין לאמציהו בר יואש מלך שיבטא דבית יהודה מלך ירבעם בר יואש מלך על ישראל בשמרון ארבעין וחד שנין :

* Et corruit populus Iuda coram Iſrael, & 12
fugerunt vir in tabernaculum suum.

* Et Amessiam filium Joas regem Iuda ce- 13
pit Joas rex Iſrael in Bethſamis, et duxit eum
in Hierusalem. & destruxit muros Hierusalem
à porta Ephraim vsque ad portam anguli qua-
dringentis cubitis.

* Et tulit aurum & argentum, & uni- 14
uersa vasa quæ inuenta sunt in domo Domini,
& in thesauris domus regis, & filios commix-
torum: & reuersus est in Samariam.

* Et reliqua verborum Ioas quæ fecit in 15
fortitudine sua, quæ pugnavit cum Amessia rege
Iuda, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum
dierum Regum Iſrael?

* Et dormiuit Joas cum patribus suis, & 16
sepultus est in Samaria cum Regibus Iſrael.
& sedit Hieroboam filius eius super thronum
eius.

* Et vixit Amessias filius Ioas rex Iuda, 17
postquam mortuus est Joas filius Ioachaz rex
Iſrael, quindecim annis.

* Et reliqua sermonum Amessie & omnia 18
quæcunque fecit, nonne hæc scripta sunt in libro
sermonum dierum Regum Iuda?

* Et conuersus est exercitus contra Ames- 19
siam in Hierusalem, & fugit in Lachis: & mi-
serunt post eum in Lachis, & interfecerunt
eum ibi:

* Et asportauerunt eum in equis, & sepul- 20
tus est in Hierusalem cum patribus suis in ciui-
tate David.

* Et tulit vniversus populus Iuda Aza- 21
riam filium eius, & ipse erat filius sedecim an-
norum, & regem constituerunt eum pro patre
eius Amessia.

* Ipse edificauit Eloth, & restituit eam 22
Iuda, postquam dormiuit Rex cum patribus
suis.

* In anno quintodecimo Amessias filij Ioas 23
regis Iuda, regnavit Hieroboam filius Joas re-
gis Iſrael in Samaria super Iſrael quadraginta
& vno anno.

12 * καὶ ἔπεσον ὁ λαὸς ἰούδα ἐνώπιον ἰσραὴλ, καὶ ἐφυ-
γον δυνῆς εἰς τὸ σκηνώμα αὐτῶν.

13 * καὶ τὸν ἀμεσσίαν υἱὸν ἰωᾶς βασιλέα ἰούδα συνέλα-
βεν ἰωᾶς βασιλδὺς ἰσραὴλ ἐν βαιθσαμῖς, ἔπειτα αὐ-
τὸν εἰς ἱερουσαλὴμ. καὶ κατέλκεν τὰ τείχη τοῦ ἱερουσα-
λὴμ ἀπὸ τῆς πύλης ἐφραὶμ ἕως τῆς πύλης τῆς γωνίας τε-
τρακοσίοις πήχεις.

14 * καὶ ἔλαβεν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, ἔπειτα τὰ
σκεῦη τὰ ὀρεθνῆτα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν τῇ θησαυροῦς οἴ-
κου τοῦ βασιλέως, καὶ τὰ υἱοὺς τῶν συμμίσξεων, καὶ ἀπέ-
σρεψεν εἰς Ἰαμαρείαν.

15 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωᾶς ὅσα ἐποίησεν ἐν δυ-
ναστείᾳ αὐτῶν, ἀπολέμῃ μετ' ἀμεσσίας βασιλέως ἰούδα,
οὐχὶ ταῦτα γεγενημένα ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμε-
ρῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ;

16 * καὶ ἐκοιμήθη ἰωᾶς μετ' τῶν πατέρων αὐτῶν, ἔτάφη
ἐν Ἰαμαρείᾳ μετ' τῶν βασιλέων ἰσραὴλ. καὶ ἐκάθησεν
ἱερβοὰμ υἱὸς αὐτῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῶν.

17 * καὶ ἔζησεν ἀμεσσίας υἱὸς ἰωᾶς βασιλδὺς ἰούδα μετ'
τὸ ἀποθανεῖν τὸν ἰωᾶς υἱὸν ἰωάχαζ βασιλέα ἰσραὴλ πεν-
τεκαίδεκά ἐτη.

18 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀμεσίου καὶ πᾶν τὰ ὅσα ἐ-
ποίησεν, ὅσα ἰδοὺ ταῦτα γεγραπτά ἐπὶ βιβλίου λόγων
τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδας;

19 * καὶ συνεσθάρφη σύς ῥεμμα ἐπὶ ἀμεσίαν ἐν ἱερου-
σαλὴμ, καὶ ἐφυγὼν εἰς λαχίς, καὶ ἀπέσειλαν ὀπίσω αὐτῶν
εἰς λαχίς, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐκεῖ.

20 * καὶ ἤρξαν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἵππων, ἔτάφη ἐν ἱερουσα-
λὴμ μετ' τῶν πατέρων αὐτῶν ἐν πόλει δαυὶδ.

21 * καὶ ἔλαβεν πᾶς ὁ λαὸς ἰούδα τὸν ἀζαρίαν υἱὸν αὐτῶν,
καὶ αὐτὸς ὡς ἐκκαίδεκα ἐτῶν, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτὸν
ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἀμεσίου.

22 * αὐτὸς ὡκοδόμησε τὴν ἐλῶθ καὶ ἐπέσρεψεν αὐτὴν
τῷ ἰούδα μετὰ τὸ κοιμηθῆναι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πα-
τέρων αὐτῶν.

23 * ἐν ἔτει πεντεκαίδεκάτῳ ἀμεσσίας υἱοῦ ἰωᾶς βασι-
λέως ἰούδα, ἐβασίλευσεν ἱερβοὰμ υἱὸς ἰωᾶς βασιλέως
ἰσραὴλ ἐν Ἰαμαρείᾳ ἐπὶ ἰσραὴλ τεσσαράκοντα καὶ ἓν
ἔτ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et fracti sunt homines Iehudah ante Iſrael, & verterunt terga singuli ad tabernacula sua.

23 Et Amasiah regem tribus domus Iehudah filium Iehoas filij Ahhaziah, apprehendit Ioas rex Iſrael in Beth-Sames, & venit in Ieru-
salem, & dirupit de muro Ierusalem à porta tribus Ephraim, vsque ad portam anguli, quadringentos cubitos.

24 Et accepit omne aurum & argentum, & omnia vasa quæ inuenta sunt in domo sanctuarij Domini, & in thesauris domus regis, &
filios magnatum; & rediit in Somron.

25 Et reliquum verborum Ioas quæ fecit, & fortitudo eius, & quomodo
congressus est cum Amasiah rege tribus domus Iehudah, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum Iſrael?

26 Et cubuit Ioas cum patribus suis, & sepultus est in Somron cum regibus Iſrael. & regnavit Iarabgham filius eius pro eo.

27 Et vixit Amasiah filius Ioas rex tribus domus Iehudah, postquam mortuus est Ioas filius Iehohaz regis Iſrael, quindecim annis.

28 Et reliquum verborum Amasiah, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum domus Iehudah?

29 Et coniurauerunt in eum coniurationem in Ierusalem, & vertit terga ad Lachis, & miserunt ad eum in Lachis, & occiderunt il-
lum ibi.

30 Et portauerunt illum super equos, & sepultus est in Ierusalem cum patribus suis in vrbe David.

31 Et acceperunt omnis populus terræ Ghazariah, & ipse filius erat sexdecim annorum, & regem crearunt illum pro patre suo Ama-
siah.

Ipse edificauit Eilath, & restituit illam domui Iehudah, postquam cubuit rex cum patribus suis.

32 Anno decimo quinto annorum Amasiah filij Ioas regis tribus domus Iehudah regnavit Iarabgham filius Ioas regis Iſrael in Somron
quadraginta & vno annis.

24 * ויעש חרע בעיני יהוה לא סר מכל חטאור
ירבעם בן נבט אשר החטיא את ישראל:
25 * הוא השיב ארץ גבול ישראל מלבוא חמת
עד ים הערבה כדבר יהוה אלהי ישראל אשר
דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אשר מגר
החפר:
26 * כי ראה יהוה את עני ישראל מרה מאד ואפס
עצור ואפס עזוב ואין עזר לישראל:
27 * ולא דבר יהוה למחות את שם ישראל מתחת
השמים ויושיעם ביד ירבעם בן יואש:
28 * ויתר דברי ירבעם וכל אשר עשה וגבורתו
אשר נלחם ואשר השיב את דמשק וארץ חמת
ליהודה בישראל הלא הם כתובים על ספר
דברי הימים למלכי ישראל:
29 * וישכב ירבעם עם אבותיו עם מלכי ישראל
וימלך זכריה בנו תחתיו:

טו

* בשנת עשרים ושבע שנה ליורבעם מלך
ישראל מלך עזריה בן אמציה מלך יהודה:
* בן שש עשרה שנה היה במלכו וחמשים
ושתיים שנה מלך בירושלם ושם אמו יכליהו
מירושלם:
* ויעש הישר בעיני יהוה ככל אשר עשה
אמציהו אביו:
* רק הבמות לא סרו עוד העם מזבחים ומקטרים
בבמות:
* וינגע יהוה את המלך ויהי מצרע עד יום מותו
וישב בבית החפשי ויוותם בן המלך על הבית
שפט את עם הארץ:

24 * Et fecit quod malum est coram Do-
mino . Non recessit ab omnibus peccatis
Hieroam filij Nabath , qui peccare fe-
cit Israel.
25 * Ipse restituit terminos Israel ab in-
troitu Emath vsque ad mare solitudinis,
iuxta sermonem Domini Dei Israel, quem
locutus est per seruum suum Ionam filiū
G Amathi prophetam , qui erat de Geth
quæ est in Opher.
26 * Vidit enim Dominus afflictionem
Israel amaram nimis, & quod consumpti
essent vsque ad clausos carceris & extre-
mos, & non esset qui auxiliaretur Israel.
27 * Nec locutus est Dominus, vt dele-
ret nomen Israel de sub celo, sed saluauit eos
in manu Hieroboam filij Ioas.
28 * Reliqua autem sermonum Hieroboā
& vniuersa quæ fecit, & fortitudo eius qua
præliatus est, & quomodo restituit Da-
mascum & Emath Iudæ in Israel, nonne
hec scripta sunt in libro sermonum die-
rum regum Israel?
29 * Dormiuitque Hieroboam cum pa-
tribus suis regibus Israel, & regnavit Za-
charias filius eius pro eo.

CAP. XV.

1 * Anno vicesimo septimo Hieroboam
A regis Israel regnavit Azarias filius A-
masiæ regis Iuda.
2 * Sedecim annorum erat cum regnare
cœpisset, & quinquaginta duobus annis
regnavit in Ierusalem. nomen matris eius
Iecelia de Ierusalem.
3 * Fecitque quod erat placitum coram
Dño, iuxta omnia quæ fecit Amasias pa-
4 ter eius. * Veruntamen excelsa non est
demolitus. adhuc populus sacrificabat &
adolebat incensum in excelsis.
5 * Percussit autem Dominus regem, &
fuit leprosus vsque in diem mortis suæ, &
habitabat in domo libera seorsum. Ioathā
verò filius regis gubernabat palatium, &
iudicabat populum terræ.

תרגום יונתן

24 ועבד דביש קדם ויי לא סטא מכל חובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל:
25 הוא אטיב ית תחום ישראל ממעלנא דחמת עד ימא דמישרא כמא דמליל ויי אלהא דישראל עם עבדיה יונה בר אמתי נביא דמגת
חפר: 26 ארי גלי קדם ויי שעבדא דישראל תקיף לחדא ואינון מטלטלין ושביקין ולית דסעיר לישראל:
27 ולא יחא רעוא קדם ויי לממחי ית שמא דישראל מתחות שמיא ופרקינן על יד ירבעם בר יואש: 28 ושאר פתגמי ירבעם וכל
דעבד וגבורתיה דאגין ודאטיב ית דמשק וית חמת לדבית יהודה בישראל הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל:
29 ושכיב ירבעם עם אבותיהו עם מלכי ישראל ומלך זכריה בריה תחותיהו:

טו

* בשנת עשרין ושבע שנין ליורבעם מלכא דישראל מלך עזריה בר אמציה מלך שיבטא דבית יהודה:
2 בר שית עשרה שנין הוה בר מלך וחמשיין וחריין שנין מלך בירושלם ושום אמיה יכליה מן ירושלם:
3 ועבד דבש קדם ויי ככל דעבד אמציה אבותיו:
4 לחוד כמחא לא עטרא עד כען עמא מרבחין ומסקין בוסמין על כמחא:
ויתב בר מן ירושלם ויוותם בר מלכא ממנא על ביתא דאין ית עמא דארעא:

* Et fecit malum coram Domino, non recef-
sit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui pecca-
re fecit Ifrael.

* Ipse restituit terminum Ifrael à via E-
math usque ad mare quod ad vespertum, iuxta
sermonem domini Dei Israel, quem locutus est
in manu serui sui Jona filij Amathi prophetae,
qui erat de Gethepher.

* Quia vidit Dominus humilitatem Ifrael 26
amaram nimis, quia attenuatus erat, & pau-
cos, & clausos, & derelictos, & non erat qui
auxiliaretur Ifrael.

* Et non locutus est Dominus vt deleret no- 27
men Israel de sub celo. & saluauit eos Domi-
nus in manu Hieroboam filij Joas.

* Et reliqua sermonum Hieroboam, & v- 28
niuersa quæ fecit, & fortitudines eius, et quæ-
cunque preliatus est, & quæcunque restituit,
Damascum & Emath Judæ in Israel, nonne
hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Re-
gum Israel?

* Et dormiuit Hieroboam cum patribus 29
suis cum regibus Israel. & regnauit Zacharias
filius eius pro eo.

CAP. XV.

IN anno vicesimo & septimo Hieroboam re- 1
gis Israel regnauit Azarias filius Amessia re-
gis Juda:

* Filius sedecim annorum Azarias cum reg- 2
naret ipse, & quinquaginta & duobus annis
regnauit in Hierusalem. & nomen matris eius
Jechelia de Hierusalem.

* Et fecit rectum coram Domino iuxta om- 3
nia quæcunque fecit Amessias pater eius:

* Veruntamen de excelsis non est demolitus: 4
adhuc populus sacrificabat & adolebant incen-
sum in excelsis.

* Et percussit Dominus regem, & iniecit ei 5
lepram usque ad diem mortis eius, & sedebat
in domo libera. et Ioathan filius regis super do-
mum iudicans populum terræ.

24 * καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, ὅσα ἀπέστη
ὑπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν
ἰσραήλ.

25 * αὐτὸς ἀπεκατέστησεν τὸ ὄριον ἰσραήλ ὑπὸ τῆς ὁδοῦ
αἰμάθ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς πρὸς ἑσπέρην, καὶ τὸ ῥῆμα
κυρίου θεοῦ ἰσραήλ, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ
ἰωὰ υἱοῦ ἀμαθὶ τοῦ προφήτου, τοῦ ἀπὸ γαιθεφὲρ.

26 * ὅτι εἶδε κύριος τὴν ταπείνωσιν τοῦ ἰσραήλ πικρὰν
καὶ φόδρα, διότι ἐλεπτύθη, καὶ ὀλιγόστοις ἐσυνεχομέ-
νοις, καὶ ἐγκαταλελειμμένοις, καὶ ὅσα ἔβλεπον οἱ βοηθῶντες
τοῦ ἰσραήλ.

27 * καὶ ὅσα ἐλάλησε κύριος τοῦ διαφθεῖραι τὸ ὄνομα
τοῦ ἰσραήλ ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς
κύριος ἐν χειρὶ ἱεροβοὰμ υἱοῦ ἰωὰς.

28 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἱεροβοὰμ καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησεν, καὶ αἰδιωσθεῖαι αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἐπολέμησεν, &
ὅσα ἐπέσρεψεν τῷ δαμασκόν καὶ τῷ αἰμάθ τῷ ἰσραήλ,
ὅσα ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου
λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

29 * καὶ ἐκοιμήθη ἱεροβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ μετὰ
τῶν βασιλέων ἰσραήλ. καὶ ἐβασίλευσεν ζαχαρίας υἱὸς
αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

16.

1 * Ἐν ἑταίρειος καὶ ἐβδόμῳ τοῦ ἱεροβοὰμ βασιλέως
ἰσραήλ ἐβασίλευσεν ἀζαρίας υἱὸς ἀμεσίου βασιλέως
ἰούδα.

2 * υἱὸς ἑκαίδεκα ἐτῶν ἀζαρίας ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐ-
τοῦ, καὶ πενήτηκοντα καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερου-
σαλὴμ. καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἰεχελία θυγάτηρ ἱερου-
σαλὴμ.

3 * καὶ ἐποίησε τὸ δύναιτο ἐνώπιον κυρίου καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησεν ἀμεσίου ὁ πατήρ αὐτοῦ.

4 * πλὴν τῶν ὑψηλῶν ὅσα ἐξῆρεν, ἐπὶ ὁ λαὸς ἔθυσεν καὶ
ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.

5 * καὶ ἤψατο ὁ κύριος τὸν βασιλέα, καὶ ἐπέβαλεν αὐ-
τῷ λέπραν ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ, καὶ ἐκάθητο ἐν οἴ-
κῳ ἀχρωσθῆ. καὶ ἰωὰς υἱὸς τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ οἴκου
κρίνων τὸν λαὸν τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et fecit quod malum erat ante Dominum, non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecerat Israel.

25 Ipse restituit terminum Israel ab introitu Hhamath usque ad mare planitieci, sicut locutus fuerat Dominus Deus Israel cum seruo suo Ionah filio Amithai propheta qui erat de Gath-Hhepher.

26 Quia reuelata fuerat ante Dominum seruitus Israel dura valde, & erant dispersi & deserti, neque erat qui auxiliaretur Israel.

27 Et non fuit voluntas Domino delere nomen Israel ne esset sub caelis, & liberauit illos per manum Iarabgham filij Ioas.

28 Et reliquum verborum Iarabgham, & omnia quæ fecit, & fortitudo eius qua congressus fuerit, & restituerit Dammelecq & Hhamath, viris domus Iehudah in Israel, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum Israel?

29 Et cubiuit Iarabgham cum patribus suis cum regibus Israel. & regnauit Zechariah filius eius pro eo.

CAP. XV.

ANNO vicesimo septimo annorum Iarabgham regis Israel regnauit Ghazariah filius Amasiah rex tribus domus Iehudah.

2 Filius sedecim annorum erat quando regnauit, & quinquaginta & duobus annis regnauit in Ierusalem. & nomen matris eius Iechaliah de Ierusalem.

3 Et fecit quod rectum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecit Amasiah pater eius.

4 Veruntamen excelsa non recesserunt: adhuc usque populus sacrificabat & adolebat aromata super excelsa.

5 Et adduxit Dominus plagam super regem, & fuit leprosus usque ad diem mortis suæ: & sedit extra Ierusalem. & Iotham filius regis prepositus erat super domum, iudicans populum terræ.

* ויתר דברי עזריהו וכל אשר עשה הלא הם
 כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה:
 * וישכב עזריה עם אבתיו ויקברו אתו עם
 אבתיו בעיר דוד ומלך יותם בנו תחתיו:
 * בשנת שלשים ושמנה שנה לעזריהו מלך
 יהודה מלך זכריהו בן ירבעם על ישראל בשמרון
 ששה חדשים:
 * ויעש הרע בעיני יהוה כאשר עשו אבתיו לא
 סר מחטאות ירבעם בן נבט אשר החטיא את
 ישראל:
 * ויקשר עליו שלום בן יבש ויבהו קבל עם
 ומיתתו ומלך תחתיו:
 * ויתר דברי זכריה הנם כתובים על ספר דברי
 הימים למלכי ישראל:
 * הוּא דבר יהוה אשר דבר אל יהוה
 לאמר בני רביעים ישבו לך על כסא ישראל
 ויהי בן:
 * שלום בן יבש מלך בשנת שלשים ותשע שנה
 לעזריה מלך יהודה ומלך ירח ימים בשמרון:
 * ויעל מנחם בן גד י מתרצה ויבא שמרון
 ויך את שלום בן יבש בשמרון ומיתתו ומלך
 תחתיו:
 * ויתר דברי שלום וקשרו אשר קשר הנם
 כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל:
 * אז יכה מנחם את תפסח ואת כל אשר בה
 ואת גבוליה מתרצה כי לא פתח ויך את כל
 ההרותיה בקע:
 * בשנת שלשים ותשע שנה לעזריה מלך יהודה
 מלך מנחם בן גד י על ישראל עשר שנים
 בשמרון:

* Reliqua autem sermonum Azariæ, &
 vniuersa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt
 in libro verborum dierum regum Iudæ?
 * Et dormiuit Azarias cum patribus
 suis, sepelieruntque eum cum maioribus
 suis in ciuitate Dauid: & regnauit Ioa-
 tham filius eius pro eo.
 * Anno tricesimo octauo Azariæ regis
 Iudæ, regnauit Zacharias filius Hieroboam
 super Israel in Samaria sex mensibus:
 * Et fecit quod malum est coram Do-
 mino, sicut fecerant patres eius. Non re-
 celsit à peccatis Hieroboam filij Nabath,
 qui peccare fecit Israel.
 * Coniurauit autem contra eum Sellû
 C filius Iabes, percussitque eum palam & in-
 terfecit, regnauitque pro eo.
 * Reliqua autem verborum Zachariæ
 nonne hæc scripta sunt in libro sermonû
 dierum regum Israel?
 * Iste est sermo Domini quem locutus
 est ad Iehu, dicens: Filij tui vsque ad quar-
 tam generationem sedebunt de te super
 thronum Israel. factumque est ita.
 * Sellum filius Iabes regnauit tricesi-
 mo nono anno Azariæ regis Iudæ. regna-
 uit autem vno mense in Samaria.
 * Et ascendit Manahem filius Gaddi
 de Therfa, venitque Samariam, & per-
 cussit Sellum filium Iabes in Samaria, &
 interfecit eum, regnauitque pro eo.
 * Reliqua autem verborum Sellum, &
 coniuratio eius per quam tetendit infi-
 dias, nonne hæc scripta sunt in libro ser-
 monum dierum regum Israel?
 * Tunc percussit Manahem Tapsam,
 & omnes qui erant in ea, & terminos ei-
 us de Therfa. noluerant enim aperire ei.
 & interfecit omnes prægnantes eius, &
 scidit eas.
 * Anno tricesimo nono Azariæ Re-
 gis Iuda, regnauit Manahem filius
 Gaddi super Israel decem annis in Sa-
 maria:

תרגום יונתן

* ושאר פתגמי עזריה וכל ועבר הלא אינן כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דבית יהודה:
 * וישכב עזריה עם אבתותיו ויקברו יתיה עם אבתותיו בקרתא דבית דוד ומלך יותם בריה תחותיה:
 * בשנת תלחין ותמני שנין לעזריה מלך שייבטא דבית יהודה מלך זכריה בר ירבעם על ישראל בשמרון שימא ירחיו:
 * ועכר דביש קדם ויי כמה דעברו אבתותיו לא סטא מחובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל:
 * ומרד עלוהי שלום בר יבש ומחתי לקביל עם וקטליה ומלך תחותיה:
 * ושאר פתגמי זכריה הא אינן כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דאשראל:
 * הוּא פתגמא דיווי די מליל עם יהוה למימר בנין רביעין יחבון לך על פורסי מלכותא דאשראל ויהוה בן:
 * שלום בר יבש מלך בשנת תלחין ותשע שנין לעזריה מלך שייבטא דבית יהודה ומלך ירח יומין בשמרון:
 * וסליק מנחם בר גד י מתרצה ואתא לשמרון ומחא ית שלום בר יבש בשמרון וקטליה ומלך תחותיה:
 * ושאר פתגמי שלום ומירריה דמרד הא אינן כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל:
 * בכן מחא מנחם ית תפסח וית חחומתא מתרצה ארי לא פתחת תרעא לא שלמא ומחא וית כל מעדיתתא בוע:
 * בשנת תלחין ותשע שנין לעזריה מלך שייבטא דבית יהודה מלך מנחם בר גד י על ישראל עשר שנין בשמרון:

⁶ Et reliqua sermonum Azariae, & uniuersa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Juda?

⁷ Et dormiuit Azarias cum patribus suis, & sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate David, & regnauit Joatham filius eius pro eo.

⁸ Anno tricesimo & octauo Azarie regis Juda regnauit Zacharias filius Hieroboam in Samaria super Israel sex mensibus.

⁹ Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia quæcunque fecerunt patres eius. non recessit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel.

¹⁰ Et conuersus est contra eum Salum filius Iabes, & percussit eum in Ceblaam, & regnauit pro eo.

¹¹ Et reliqua verborum Zacharie, ecce hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Israel.

¹² Hæc sermo Domini quem locutus est ad Iehu dicens: Filij quarti sedebunt tibi super thronum Israel. & factum est ita.

¹³ Et Salum filius Iabes regnauit in anno tricesimo & nono Azarie regis Juda, & regnauit mense dierum in Samaria.

¹⁴ Et ascendit Manaem filius Gadi de Thersa, & ingressus est in Samariam, & percussit Salum filium Iabes in Samaria, & interfecit eum, & regnauit pro eo.

¹⁵ Et reliqua verborum Salum, & coniuratio eius quam coniurauit, ecce hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Israel.

¹⁶ Tunc percussit Manaem Thersa, & omnia quæ in ea, & terminos eius de Thersa, quia non aperuit ei, & pręgnantes scidit.

¹⁷ In anno tricesimo et nono Azarie regis Iuda regnauit Manaem filius Gadi super Israel in Samaria decem annis.

⁶ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀζαρίου καὶ πάντ' ὅσα ἐποίησεν, ὅσα ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα.

⁷ καὶ ἐκοιμήθη ἀζαρίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, ὃς ἐθαψάεν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἰωαθὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

⁸ ἔτι τετρακοσά καὶ ὀγδὼν ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα, ἐβασίλευσεν ζαχαρίας υἱὸς ἱεροβοὰμ ἐν σαμαρείᾳ ἐπὶ ἰσραὴλ ἑξαμήνων.

⁹ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ. ὅσα ἀπέστη ἀπὸ ἀμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβατ, ὃς ἐξήμαρτε τὴν ἰσραήλ.

¹⁰ καὶ ζαχαρίας υἱὸς ἱαβὲς ἐπ' αὐτὸν καλοῦμ υἱὸς ἱαβὲς, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν κεβλαάμ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.

¹¹ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ζαχαρίου, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ.

¹² ἔσθ' ὁ λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησεν πρὸς ἰούδα λέγων, υἱοὶ τέταρτοι καθίσονται ἐπὶ θρόνου ἰσραὴλ. καὶ ἐγένετο οὕτως.

¹³ καὶ καλοῦμ υἱὸς ἱαβὲς ἐβασίλευσεν ἐν ἔτι τετρακοσά καὶ ἐννάτῳ τοῦ ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσεν μὲν ἡμερῶν ἐν σαμαρείᾳ.

¹⁴ καὶ ἀνέβη μαναήμ υἱὸς γαδί ἐκ θερσᾶ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς σαμαρείαν, καὶ ἐπάταξε τὸν καλοῦμ υἱὸν ἱαβὲς ἐν σαμαρείᾳ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.

¹⁵ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων καλοῦμ καὶ ἡ συσεργὴ αὐτοῦ λέγουσιν, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ.

¹⁶ τότε ἐπάταξε μαναήμ τὴν θερσᾶ καὶ πάντ' αὐτῇ, καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς ἀπὸ θερσᾶ, ὅτι ὅσα ἔκτισεν αὐτῇ, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας διέρρηξεν.

¹⁷ ἐν ἔτι τετρακοσά καὶ ἐννάτῳ τοῦ ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσεν μαναήμ υἱὸς γαδί ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ δέκα ἔτη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

⁶ Et reliquum verborum Ghazariah, & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?

⁷ Et cubuit Ghazariah cum patribus suis, & sepelierunt eum cum patribus eius in ciuitate domus David. & regnauit Iotham filius eius pro eo. Anno tricesimo & octauo annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah regnauit Zachariah filius Iarabgham super Israel in Somron sex mensibus.

⁹ Et fecit quod malum erat ante Dominum, sicut fecerant patres eius: non declinauit à peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israeli.

¹⁰ Et coniurauit in illum Sallum filius Iabes. & percussit illum coram populo, & occidit illum, & regnauit pro eo.

¹¹ Et reliquum verborum Zachariah, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel. Hoc est verbum Domini quod locutus fuerat cum Iehu, dicendo: Filij quarti sedebunt tibi super solium regni Israel. & fuit sic.

¹² Sallum filius Iabes regnauit anno tricesimo & nono annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah, & regnauit mensem dierum in Somron.

¹⁴ Et ascendit Menahhem filius Gadi de Thirszah, & venit in Somron, & percussit Sallum filium Iabes in Somron, & occidit illum, & regnauit pro eo.

¹⁵ Et reliquum verborum Sallum, & coniuratio eius quam coniurauit, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel.

¹⁶ Tunc percussit Menahhem Thiphzah & omnes qui erant in ea, & omnes terminos eius à Thirszah, quia non aperuerat portam ad pacem ineundam, & percussit illam, & omnes pręgnantes eius difudit.

¹⁷ Anno tricesimo nono annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah regnauit Menahhem filius Gadi super Israel decem annis in Somron.

18 * ויעש הרע בעיני יהוה לא סר מעל חטאור
ירבעם בן נבט אשר החטיא את ישראל כל-
ימיו :

19 * במפול מלך אשור על הארץ ויתן מנחם
לפול אלף ככר כסף להיור ידיו נתן להחזיק
הממלכה בידו :

20 * ויצא מנחם את הכסף על ישראל על
כל גבורי החיל לתת למלך אשור חמשים
שקלים כסף לאיש אחד וישב מלך אשור ולא-
עמד שם בארץ :

21 * ויתר דברי מנחם וכל אשר עשה הלווא-
הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי
ישראל :

22 * וישב מנחם עם אבתי וימלך פקחיה בנו
תחתיו :

23 * בשנת חמשים שנה לעזריה מלך יהודה מלך
פקחיה בן מנחם על ישראל בשמרון שנתים :
24 * ויעש הרע בעיני יהוה לא סר מחטאות ירבעם
בן נבט אשר החטיא את ישראל :

25 * ויקשר עליו פקח בן רמליהו שליחו ויכהו
בשמרון בארמון בית מלך ארזוב ואר-
הארז ועמו חמשים איש מבני גלעד וימתהו
וימלך תחתיו :

26 * ויתר דברי פקחיה וכל אשר עשה הנם
כתובים על ספר דברי הימים למלכי ישראל :
27 * בשנת חמשים ושתים שנה לעזריה מלך
יהודה מלך פקח בן רמליהו על ישראל בשמרון
עשרים שנה :

28 * ויעש הרע בעיני יהוה לא סר מן חטאור
ירבעם בן נבט אשר החטיא את ישראל :

18 * Fecitque quod erat malum coram Domino. non recessit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel cunctis diebus eius.

19 * Veniebat Phul rex Assyriorum in terram, & dabat Manahem Phul mille talenta argenti, vt esset ei in auxilium, & firmaret regnum eius.

20 * Indixitque Manahem argentum super Israel cunctis potētibus & diuitibus, vt daret regi Assyriorum quinquaginta siclos argenti per singulos. Reuersusque est rex Assyriorum, & non est moratus in terra.

21 * Reliqua autem sermonum Manahem & vniuersa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Israel?

22 * Et dormiuit Manahem cum patribus suis : regnauitque Phaceia filius eius pro eo.

23 * Anno quinquagesimo Azariæ regis Iudæ regnauit Phaceia filius Manahem super Israel in Samaria biennio:

24 * Et fecit quod erat malum coram Domino: non recessit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel.

25 * Coniurauit autem aduersus eum Phacee filius Romeliæ dux eius, & percussit eum in Samaria in turre domus regiæ iuxta Argob & iuxta Arip, & cum eo quinquaginta viros de filiis Galaaditarum, & interfecit eum, regnauitque pro eo.

26 * Reliqua autem sermonum Phaceæ, & vniuersa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Israel?

27 * Anno quinquagesimo secundo Azariæ regis Iudæ, regnauit Phacee filius Romeliæ super Israel in Samaria viginti annis:

28 * Et fecit quod erat malum coram Domino. non recessit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel.

תרגום יונתן

18 * ועבר דביש קדם יי לא סטא מכל חובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל כל ימיהו :
19 * אמת פול מלכא דאחור על ארעא ויהב מנחם לפול אלף ככרין דכסף לאשלמא ידוהי עימיה לתקפא מלכותא בידיה :
20 * ורמא מנחם ית כספא על ישראל על כל גברי חילא למתן למלכא דאחור חמשים סלעין דכסף לגברא חד ויהב מלכא דאחור ולא
אנזיק חמן בארעא :

21 * ושאר פתגמי מנחם וכל דעבד חלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל :
22 * ושכיב מנחם עם אבהוהו ומלך פקחיה בר יהוה תחותיהו :
23 * בשנת חמשים שנין לעזריה מלך שיבטא דבית יהודה מלך פקחיה בר מנחם על ישראל בשמרון תרתין שנין :
24 * ועבר דביש קדם יי לא סטא מחובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל :
25 * ומרד עלוהי פקח בר רמליהו גבריה ומחיה בשמרון באידרון בית מלכא ית ארזוב וית ארזיה ועימיה חמשים גברא מבני גלעד וקטליה ומלך תחותיהו :
26 * ושאר פתגמי פקחיה וכל דעבד הא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכי ישראל :
27 * בשנת חמשים ותרתין שנין לעזריה מלך שבטא דבית יהודה מלך פקח בר רמליהו על ישראל בשמרון עשרין שנין :
28 * ועבר דביש קדם יי לא סטא מן חובי ירבעם בר נבט דחייב ית ישראל :

* Et fecit malum in oculis Domini. non recessit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel. In diebus Manaem

* ascendit Phul rex Assyriorum super terram. & dedit Manaem Phul mille talenta argenti, ut esset manus eius cum eo, ut firmaret regnum eius in manu eius.

* Et Manaem eduxit argentum super Israel super omnem potentem fortitudine, ut daret regi Assyriorum, quinquaginta siclos viro uni. & reuersus est rex Assyriorum, & non fletit amplius in terra.

* Et reliqua sermonum Manaem, & uniuersa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Israel?

* Et dormiuit Manaem cum patribus suis, & regnauit Phaceia filius eius pro eo.

* In anno quinquagesimo Azariae regis Iuda regnauit Phaceia filius Manaem super Israel in Samaria duobus annis.

* Et fecit malum coram Domino: non recessit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel.

* Et conuersus est contra eum Phaceia filius Romelia Tristata eius, & percussit eum in Samaria in domo regis cum Argob & cum Arie, & cum eo quinquaginta viri de filiis Galaditarum, & interfecit eum, & regnauit pro eo.

* Et reliqua sermonum Phaceia, & uniuersa quæ fecit, ecce hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Israel.

* In anno quinquagesimo & secundo Azariae regis Iuda regnauit Phacee filius Romelia super Israel in Samaria annis viginti.

* Et fecit malum coram Domino, non recessit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel.

18 * καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου. οὐκ ἀπέστη ἀπὸ ἀμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραὴλ. ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ μαναήμ

19 * αὐτὸς ἐβη φούλ βασιλὸς ἀσσυρίων ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἔδωκε μαναήμ τῷ φούλ χίλια τάλαντα ἀργυρίου, ἵνα ἔσται χεὶρ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, ὅπως κραταιώσεται τὸ βασιλεῖον αὐτοῦ ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

20 * καὶ μαναήμ ἐξέλεγε τὸ δρυῖνον ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐπὶ πλῆθος δυνατὸν ἐκ τῆς δουλείας τῶν βασιλέων ἀσσυρίων πενήκοντα σίκλοις τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐν γῇ. καὶ ἀπέστρεψεν ὁ βασιλὸς ἀσσυρίων, καὶ οὐκ ἔτι ἐπὶ ἐν τῇ γῇ.

21 * καὶ ταῖς λοιπαῖς τῶν λόγων μαναήμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ.

22 * καὶ κοιμήθη μαναήμ μετ' τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσε φακεῖα υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

23 * ἐν ἔτει πενήκωσδ' τοῦ ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσεν φακεῖα υἱὸς μαναήμ ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ δύο ἔτη.

24 * καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν τῶν ἀμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραὴλ.

25 * καὶ σωεσθῆναι ἐπ' αὐτὸν φακεῖα υἱὸς ῥωμελίου οὗ τριτάτης αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν σαμαρείᾳ ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ δρυῖνος καὶ μετὰ τοῦ δρυῖνος, καὶ μετ' αὐτοῦ πενήκοντα ἄνδρες ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν γαλααδιτῶν, ὅπως ἐθανάτωσεν αὐτὸν, ὅπως ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.

26 * καὶ ταῖς λοιπαῖς τῶν λόγων φακεῖα καὶ πλῆθος ὅσα ἐποίησεν, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ.

27 * ἐν ἔτει πενήκωσδ' ὁ δευτέρω τοῦ ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσεν φακεῖα υἱὸς ῥωμελίου ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ ἑτη ἑκοσι.

28 * καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν τῶν ἀμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραὴλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israel omnibus diebus suis.

19 Venit Pul rex Athur contra terram, & dedit Menahhem Pulo mille talenta argenti ad pacificandas manus ipsius secum, ut firmaret regnum in manu sua.

20 Et imposuit Menahhem argentum Israeli & omnibus potentibus substantia ad dandum regi Athur, quinquaginta siclos argenti viro cuique, & rediit rex Athur, & non nocuit ibi in terra.

21 Et reliquum verborum Menahhem, & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum Israel?

22 Et cubuit Menahhem cum patribus suis, & regnauit Pekahhiah filius eius pro eo.

23 Anno quinquagesimo annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah regnauit Pekahhiah filius Menahhem super Israel in Somron duobus annis.

24 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit à peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israel.

25 Et coniurauit contra eum Pekahh filius Remaliahu baro eius, & percussit illum in Somron in conclauis domus regis cum Argob & Arie, & cum eo quinquaginta viri de filiis Gilghad, & occidit illum, & regnauit pro eo.

26 Et reliquum verborum Pekahhiah, & omnia quæ fecit, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum Israel.

27 Anno quinquagesimo & secundo annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah, regnauit Pekahh filius Remaliahu super Israel in Somron viginti annis.

28 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit à peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israel.

29 * בַּיּוֹמִי פִקַּח מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בָּא תְּגַלַּת פְּלֶאסְרָאסֶר מֶלֶךְ־
 אַשּׁוּר וַיִּקַּח אֶת־עֵינֹן וְאֶת־אַבְל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־
 יְנוּחַ וְאֶת־קֹדֶשׁ וְאֶת־חֲצוֹר וְאֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־
 הַגְּלִילָה כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי וַיְגַלֵּם אֶשּׁוּרָה׃
 30 * וַיִּקְשֶׁר קֶשֶׁר הוֹשַׁע בֶּן־אֵלֹהִי עַל־פִּקַּח בֶּן־
 רַמְלִיָּהוּ וַיִּכְהוּ וַיִּמְיתוּהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בְּשָׁנָה
 עֶשְׂרִים לְיוֹתָם בֶּן־עֲזִיָּה׃
 31 * וַיֵּתֶר דְּבָרֵי פִקַּח וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֵנֶם כְּתוּבִים
 עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
 32 * בְּשָׁנַת שְׁתַּיִם לְפִקַּח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
 מָלַךְ יוֹתָם בֶּן־עֲזִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
 33 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וַיֵּשֶׁב עֲשָׂרָה
 שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁא בַת־צְדוֹק׃
 34 * וַיַּעַשׂ הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה עֲזִיָּהוּ
 אָבִיו עֲשָׂרָה׃
 35 * רַק הַכְּמוֹת לֹא סָרוּ עוֹד הָעַם מִזִּבְחִים וּמִקְטָרִים
 בְּכָמוֹת הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן׃
 36 * וַיֵּתֶר דְּבָרֵי יוֹתָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִלּוּא־הָם
 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
 37 * בַּיָּמִים הָהֵם הִחֵל יְהוָה לְהַשְׁלִיךְ בִּיהוּדָה רָצִין
 מֶלֶךְ־אַרָם וְאֶת־פִּקַּח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ׃
 38 * וַיֵּשֶׁב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֵם אֲבֹתָיו בְּעִיר
 דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ אַחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

י

1 * בְּשָׁנַת שִׁבְע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְפִקַּח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ
 מָלַךְ אַחָז בֶּן־יוֹתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
 2 * בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ וַיֵּשֶׁב עֲשָׂרָה שָׁנָה
 מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְלֹא עָשָׂה הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו
 כְּדָוִד אָבִיו׃

29 * In diebus Phacee regis Israel venit The-
 glatphalasar rex Assur, & cepit Ahilon, &
 Abel domum Maacha, & Ianoe, & Cedec,
 & Afor, & Galaad, & Galileam, & vniuer-
 sam terram Neptalim, & transtulit eos in
 30 Assyrios. * Coniurauit autem & teten-
 dit insidias Osee filius Hela contra Pha-
 cece filium Romeliae, & percussit eum &
 interfecit; regnavitque pro eo vicesimo
 31 anno Ioatham filij Ozie. * Reliqua au-
 tem sermonum Phacee, & vniuersa que fe-
 cit, nonne hæc scripta sunt in libro sermo-
 num dierum Regum Israel?
 32 * Anno secundo Phacee filij Romeliae
 regis Israel, regnavit Ioathan filius Ozia
 33 regis Iuda. * Viginti quinque annorum
 erat cum regnare coepisset, & sedecim an-
 nis regnavit in Ierusalem. nomen matris
 34 eius Hierusa filia Sadoch. * Fecitque
 quod erat placitum coram Domino. iux-
 ta omnia que fecit Ozias pater suus ope-
 35 ratus est: * Veruntamen excelsa non
 abstulit. adhuc populus immolabat & a-
 dolebat incensum in excelsis. Ipse ædifi-
 cavit portam domus Domini sublimissimam.
 36 * Reliqua autem sermonum Ioatham,
 & vniuersa quæ fecit, nonne hæc scripta
 sunt in libro verborum dierum Regum
 37 Iuda? * In diebus illis coepit Dominus
 mittere in Iudam Rasin regem Syriæ, &
 Phacee filium Romeliæ.
 38 * Et dormiuit Ioatham cum patribus
 suis, sepultusque est cum eis in ciuitate
 Dauid patris sui, & regnavit Achaz filius
 eius.

CAP. XVI.

1 A Nno decimo septimo Phacee filij Ro-
 melia, regnavit Achaz filius Ioatham
 regis Iuda.
 2 * Viginti annorum erat Achaz cum
 regnare coepisset, & sedecim annis regna-
 uit in Ierusalem. Non fecit quod erat pla-
 citum in conspectu domini Dei sui, sicut
 Dauid pater eius:

תרגום יונתן

29 בַּיּוֹמִי פִקַּח מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אָתָּה תְּגַלַּת פְּלֶאסְרָאסֶר מֶלֶךְ־
 אַשּׁוּר וַיִּקַּח אֶת־עֵינֹן וְאֶת־אַבְל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־
 יְנוּחַ וְאֶת־קֹדֶשׁ וְאֶת־חֲצוֹר וְאֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־
 הַגְּלִילָה כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי וַיְגַלֵּם אֶשּׁוּרָה׃
 30 וַיִּקְשֶׁר קֶשֶׁר הוֹשַׁע בֶּן־אֵלֹהִי עַל־פִּקַּח בֶּן־
 רַמְלִיָּהוּ וַיִּכְהוּ וַיִּמְיתוּהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בְּשָׁנָה
 עֶשְׂרִים לְיוֹתָם בֶּן־עֲזִיָּה׃
 31 וַיֵּתֶר דְּבָרֵי פִקַּח וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֵנֶם כְּתוּבִים
 עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
 32 בְּשָׁנַת שְׁתַּיִם לְפִקַּח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
 מָלַךְ יוֹתָם בֶּן־עֲזִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
 33 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וַיֵּשֶׁב עֲשָׂרָה
 שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁא בַת־צְדוֹק׃
 34 וַיַּעַשׂ הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה עֲזִיָּהוּ
 אָבִיו עֲשָׂרָה׃
 35 רַק הַכְּמוֹת לֹא סָרוּ עוֹד הָעַם מִזִּבְחִים וּמִקְטָרִים
 בְּכָמוֹת הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן׃
 36 וַיֵּתֶר דְּבָרֵי יוֹתָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִלּוּא־הָם
 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
 37 בַּיָּמִים הָהֵם הִחֵל יְהוָה לְהַשְׁלִיךְ בִּיהוּדָה רָצִין
 מֶלֶךְ־אַרָם וְאֶת־פִּקַּח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ׃
 38 וַיֵּשֶׁב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֵם אֲבֹתָיו בְּעִיר
 דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ אַחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

י

1 בְּשָׁנַת שִׁבְע־עֶשְׂרֵי שָׁנִין לְפִקַּח בֶּן־רַמְלִיָּהוּ מָלַךְ אַחָז בֶּן־יוֹתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
 2 בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנִין אָחָז בְּמָלְכוֹ וַיֵּשֶׁב עֲשָׂרָה שָׁנִין מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְלֹא עָבַד דְּכָשֶׁר קָדָם יְיָ אֱלֹהָיו כְּדָוִד אָבִיו׃

* In diebus Phaceæ regis Ifrael ascendit 29
Theglath-Phalasar rex Assyriorum, & cepit
Nain, & Abel, & Bethmaacha, & Jonoch,
& Cenez, & Asor, & Galaad, & Galileam
universam terram Nephtholim, & transtulit
eos in Assyrios.

* Et conuertit exercitum Osee filius Ela cō- 30
tra Phaceæ filium Romeliæ, & percussit eum,
& interfecit eum; & regnauit pro eo in anno
vicesimo Iotham filij Ozia.

* Et reliqua sermonum Phaceæ, & uni- 31
uersa quæ fecit, ecce hæc scripta sunt in libro ser-
monum dierum regum Ifrael.

* In anno secundo Phaceæ filij Romeliæ re- 32
gis Ifrael regnauit Iotham filius Ozia regis
Juda.

* Filius viginti & quinque annorum erat 33
cū regnaret ipse, & sedecim annis regnauit
in Hierusalem. & nomen matris eius Hierusa
filia Saduc.

* Et fecit rectum coram Domino, iuxta om- 34
nia quæ fecit Ozias pater suus:

* Veruntamen excelsa non abstulit, adhuc 35
populus immolabat & adolebant incensum in
excelsis. ipse edificauit portam domus Domini
sublimem.

* Et reliqua sermonum Iotham, & uniuer- 36
sa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro ser-
monum dierum Regum Iuda?

* In diebus illis incæpit Dominus mittere 37
in Iuda Rasson regem Syriæ, & Phaceæ filium
Romeliæ.

* Et dormiuit Iotham cum patribus suis, et 38
sepultus est in ciuitate Dauid cū patribus suis:
& regnauit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XVI.

IN anno decimosextimo Phaceæ filij Romeliæ, 1
regnauit Achaz filius Iotham regis Iuda:

* Filius viginti annorum erat Achaz cū re- 2
gnaret ipse: & sedecim annis regnauit in Hie-
rusalem. & non fecit rectum in oculis Domini
Dei, sicut Dauid pater eius.

29 * ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ φακεαὶ βασιλέως ἰσραὴλ ἀ-
νέβη θεγλαθ φαλαζαρ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ ἔλα-
βε τὴν ναὶν καὶ τὴν ἄβελ, καὶ τὴν βαιτ μααχα, καὶ τὴν
ἰωνώχ, καὶ τὴν κενέζ, καὶ τὴν ἀσώρ, καὶ τὴν γαλαὰδ,
καὶ τὴν γαλιλαΐδν πᾶσαν γλῶννεφθαλείμ, καὶ ἀπώ-
κισεν αὐτοὺς εἰς ἀσσυρίους.

30 * καὶ σωέσρεψε σύσρεμμα ὡπλὲς υἱὸς ἡλὰ ἐπὶ φα-
κεαὶ υἱὸν ῥωμελίου, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσεν
αὐτόν, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτ' αὐτὸς ἐν ἔτει εἰκοσθ' ἰωθαμ
υἱοῦ ὀζίου.

31 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων φακεαὶ, καὶ πᾶν ὅσα ἐ-
ποίησεν, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν
ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ.

32 * ἐν ἔτει δευτέρῳ τῷ φακεαὶ υἱοῦ ῥωμελίου βασιλέως
ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἰωθαμ υἱὸς ὀζίου βασιλέως ἰούδα.

33 * υἱὸς εἰκοσὶ καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν,
καὶ ἐκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ὄνο-
μα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἱερουσα θυγάτηρ ζαδούκ.

34 * καὶ ἐποίησε τὸ δούτε ἐνώπιον κυρίου καὶ πᾶν ὅσα ἐ-
ποίησεν ὀζίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

35 * πᾶν τὰ ὑψηλὰ ὅσα ἐξῆρκεν, ἐπὶ ὁ λαὸς ἐθύεν ἐν
θυμῶν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς. αὐτὸς ἀποδόμησε τὴν πύλιν οἴ-
κου κυρίου τὴν ὑψηλὴν.

36 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωθαμ καὶ πᾶν ὅσα ἐ-
ποίησεν, ὅσα ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων
τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰουδα.

37 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἤρξατο κύριος ἀποστέλλειν
ἐν ἰουδα τὸν ῥασὼν βασιλέα συρίας, καὶ τὸν φακεαὶ υἱὸν
ῥωμελίου.

38 * καὶ ἐκοιμήθη ἰωθαμ μετ' τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐ-
τάφη ἐν πόλει δαυὶδ μετ' τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασί-
λευσεν ἀχάζ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

15.

1 * Ἐν ἔτει ἐπτακαίδεκάτῳ τοῦ φακεαὶ υἱοῦ ῥωμελίου
ἐβασίλευσεν ἀχάζ υἱὸς ἰωθαμ βασιλέως ἰουδα.

2 * υἱὸς εἰκοσὶν ἐτῶν ἦν ἀχάζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.
καὶ ἐκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ὅσα
ἐποίησεν τὸ δούτε ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου θεοῦ κατὰ δα-
υὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In diebus Pekahh regis Israel venit Thiglath Pilezzer rex Athur, & captiuaui Ghion, & Abel-Beth-Maghachah, & Ianoahh, & Kedes, & Hhafzor, & Gilghad, & Galil, omnem terram tribus Naphthali, & migrare fecit eos in Athur.

30 Et coniurauit coniurationem Hoseagh filius Elah contra Pekahh filium Remaliah, & percussit eum & occidit eum, & regnauit pro eo anno vicesimo Iotham filij Ghuziahu.

31 Et reliquum verborum Pekahh, & omnia quæ fecit, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel.

32 Anno secundo Pekahh filij Remaliahu regis Israel, regnauit Iotham fi-
lius Ghuziah regis tribus domus Iehudah.

33 Filius viginti & quinque annorum erat quando regnauit, & sedecim annis regnauit in Ierusalem. & nomen matris eius Ierusa filia Szadoq.

34 Et fecit quod rectum erat ante Dominum: iuxta omnia quæ fecerat Ghuziah pater eius, fecit.

35 Veruntamen excelsa non recesserant: adhuc vsque populus sacrificabat & adolebat aromata super excelsa. ipse edificauit portam domus sanctuarij Domini superiorem.

36 Et reliquum verborum Iotham, & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum domus Iehudah?

37 In diebus ipsis cæpit Dominus immittere in populum domus Iehudah Refzin regem Aram, & Pekahh filium Remaliahu.

38 Et cubiuit Iotham cū patribus suis, & sepultus est cū patribus suis in ciuitate Dauid patris sui: & regnauit Ahhaz filius eius pro eo.

CAP. XVI.

ANNO septimodecimo annorum Pekahh filij Remaliahu regnauit Ahhaz filius Iotham regis tribus domus Iehudah.

* Filius viginti annorum erat Ahhaz cū regnauit, & sedecim annos regnauit in Ierusalem: & non fecit quod rectum erat ante Dominum Deum suum, sicut Dauid pater suus.

* Et ambulauit in via regum ffræel, insu-
per & filium suum transtulit in igne, secun-
dum abominationes gentium, quas abstulit Do-
minus à facie filiorum Israel:

* Et immolabat & adolebat incensum in
excelsis, & in collibus, & sub omni ligno
frondoso.

* Tunc ascendit Raason Rex Syriæ, &
Phacee filius Romeliæ rex Israel contra Hieru-
salem in prælium, & obsidebant Achaz, &
non valuerunt pugnare.

* In tempore illo restituit Raason rex Syriæ
Ailath Syriæ, & eiecit Iudeos de Ailath, &
venerunt Idumæi in Ailath, & habitauerunt
ibi vsque ad diem hanc.

* Et misit Achaz nuncios ad Thaglath-Pha-
lasar regem Assyriorum, dicens: Seruus tuus
& filius tuus ego: ascende & libera me de ma-
nu regis Syriæ, & de manu regis ffræel: quia
consurrexerunt aduersus me.

* Et cepit Achaz argentum & aurum quod inuentum
fuit in thesauris domus Domini, & domus re-
gis, & misit regi Assyriorum munera.

* Et audiuit eum rex Assyriorum, & as-
cendit rex Assyriorum in Damascum, & ce-
pit eam, & transtulit urbem, & Raason in-
terfecit.

* Et perrexit rex Achaz in occursum Tha-
glath-Phalasar regi Assyriorum in Damascum.
& vidit altare quod in Damasco. & misit
rex Achaz ad Uriam sacerdotem similitudi-
nem altaris & rhythmum eius secundum omne
opus eius:

* Et extruxit altare Urias. iuxta omnia
quæcunque misit ei rex Achaz de Damasco, ita
fecit Urias sacerdos, donec veniret Rex de
Damasco.

* Et venit rex de Damasco, & vidit al-
tare. & accessit ad altare rex, & ascendit su-
per illud:

* Et obtulit holocaustum & sacrificium
suum, & libamen suum libauit ei, & effudit
super illud sanguinem pacificorum suorum su-
per altare.

* καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ βασιλέων ἰσραὴλ, καὶ ἔτε-
ν υἱὸν αὐτοῦ διήχην ἐν πυρὶ καὶ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν
ἐξῆρε κύριος ἀπὸ τοῦ σωπῶσαι τὸν υἱὸν ἰσραὴλ.

* καὶ ἐδυσίαζε καὶ ἐδυμία ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ἐπὶ τῶν
βουνῶν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους.

* τότε ἀνέβη ῥαασὼν βασιλὺς συρίας, καὶ φακεαὶ
υἱὸς ῥωμελίου βασιλὺς ἰσραὴλ ἐπὶ ἱερουζαλὴμ εἰς
πόλεμον, καὶ ἐπολιορκοῦν τὸν ἄχαζ, καὶ οὐκ ἠδυνάοντο
πολεμεῖν.

* ἐν ταῖς καὶρῶν ἐκείνῃ ἀπέστρεψε ῥαασὼν βασιλὺς συ-
ρίας τὴν αἰλὰθ τῇ συρίᾳ, καὶ ἐξέβαλε ἐκ τῆς ἰουδαίας ἐξ
αἰλὰθ, καὶ ἦλθον ἱδουμαῖοι εἰς αἰλὰθ, καὶ κατώκη-
σαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

* καὶ ἀπέστειλεν ἄχαζ ἀγγέλους πρὸς θαγλαθ φα-
λασαρ βασιλέα ἀσσυρίων λέγων, δοῦλός σου καὶ υἱός σου
ἐγώ, ἀνάβηθι ἐκ ῥυσσάι με ἐκ χειρὸς βασιλέως συρίας,
καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως ἰσραὴλ, ὅτι ἐπανάστησάν μοι.

* καὶ ἔλαβεν ἄχαζ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον τὸ δι-
ρεθὲν ἐν θησαυροῖς οἴκου κυρίου καὶ οἴκου τοῦ βασιλέως,
καὶ ἀπέστειλεν τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων δῶρα.

* καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ ὁ βασιλὺς ἀσσυρίων, καὶ ἀνέβη
βασιλὺς ἀσσυρίων ἐπὶ δαμασκόν, καὶ συνέλαβεν αὐ-
τὸν, καὶ ἀπώκισε τὴν πόλιν, καὶ τὸν ῥαασὼν ἐθάρσυν-
εκεν.

* καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλὺς ἄχαζ εἰς συώντι-
σιν τῷ θαγλαθ φαλασαρ βασιλεῖ ἀσσυρίων εἰς δα-
μασκόν. καὶ εἶδε τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν δαμασκῷ. καὶ ἀπέ-
στειλεν ὁ βασιλὺς ἄχαζ πρὸς οὐρίαν τὴν ἱερέα τὴν ὁ-
μοίωσιν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τὸν ῥυθμὸν αὐτοῦ καὶ πᾶσιν
ποίησιν αὐτοῦ.

* καὶ ὠκοδόμησε θυσιαστήριον οὐρίας
καὶ πάντα ὅσα ἀπέστειλεν αὐτῷ ὁ βασιλὺς ἄχαζ ἐκ δα-
μασκοῦ, οὕτως ἐποίησεν οὐρίας ὁ ἱερεὺς ἕως τοῦ ἐλθεῖν τὸν
βασιλέα ἐκ δαμασκοῦ.

* καὶ ἦλθεν ὁ βασιλὺς ἐκ δαμασκοῦ, καὶ εἶδε τὸ θυ-
σιαστήριον. καὶ προσῆλθε πρὸς τὸ θυσιαστήριον ὁ βα-
σιλὺς καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτό.

* καὶ ἀνέωσθε τὴν ὀλο-
καύτωσιν καὶ τὴν θυσίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ ἐ-
σπασεν αὐτῷ, καὶ προσέχευεν ἐπ' αὐτῷ τὸ αἷμα τῶν ἐι-
ρηνικῶν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Sed ambulauit in via regum Israel. & etiam filium suum transire fecit per ignem, secundum abominationes gentium quas expule-
rat Dominus à facie filiorum Israel.

4 Et sacrificauit & adoleuit aromata super excelsa, & super colles, & sub
omni arbore frondosa.

5 Tunc ascendit Raszin rex Aram, & Pekahh filius Remaliah rex Israel in Ieru-
salem ad ineundum bellum, & obsederunt Ahhaz, nec potuerunt expugnare.

6 In tempore illo restituit Reszin rex
Aram Eilath ipsi Aram, & expulit Iehudæos ex Eilath, & Edumæi venerunt in Eilath, & federunt ibi vsque ad diem hanc.

7 Et misit Ahhaz nuncios ad Theglath Pelezzer regem Athur dicendo: Seruus tuus, & filius tuus ego sum; ascende & libera me de
manu regis Aram, & de manu regis Israel, qui surrexerunt contra me.

8 Et accepit Ahhaz argentum & aurum quod inuentum est in domo sanctuarij Domini & in thesauris domus Regis, & misit regi A-
thur munus.

9 Et paruit ei rex Athur, & ascendit rex Athur contra Dammeseq, & cepit eam, & migrare fecit populum,
qui erat in ea, in Kir, & Reszin occidit.

10 Et iuit rex Ahhaz in occursum Theglath Pelezzer regis Athur in Dummeseq, &
vidit altare quod erat in Dammeseq. & misit rex Ahhaz ad Vriah sacerdotem similitudinem altaris & exemplar eius in omni factura eius.

11 Et ædificauit Vriah sacerdos altare. iuxta omnia quæ miserat rex Ahhaz ex Dammeseq; sic fecit Vriah sacerdos, quousque venit rex
Ahhaz de Dammeseq.

12 Et venit rex ex Dammeseq, & vidit rex altare, & accessit rex ad altare, & obtulit super illud:

13 Et obtulit holocaustum suum, & munus suum, & libauit libationem suam; & sparsit victimam sanctitatum quæ erat illi, su-
per altare.

* וְאַתָּה הַמִּזְבֵּחַ הַנֶּחֱשֵׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה וַיִּקְרַב
 מֵאֵת לִפְנֵי הַבַּיִת מִבֵּין הַמִּזְבֵּחַ וּמִבֵּין בַּיִת יְהוָה וַיִּתֵּן
 אֹתוֹ עַל-יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צְפוֹנָה׃
 * וַיִּצְוֵהוּ הַמֶּלֶךְ אָחָז אֶת-אֹרִי־הַכֹּהֵן לֵאמֹר
 עַל הַמִּזְבֵּחַ הַגָּדוֹל הִקְטַר אֶת-עֹלֹת הַבָּקָר וְאֶת-
 מִנְחַת הָעֶרֶב וְאֶת-עֹלֹת הַמֶּלֶךְ וְאֶת-מִנְחַתוֹ וְאֶת-
 עֹלֹת כָּל-עַם הָאָרֶץ וּמִנְחַתָּם וְנִסְכֵּיהֶם וְכָל-דָּם
 עֲלֶיהֶם וְכָל-דָּם זֶבַח עָלָיו תִּזְרֹק וּמִזְבֵּחַ הַנֶּחֱשֵׁת
 יִהְיֶה-לִּי לְבָקָר׃ * וַיַּעַשׂ אֹרִי־הַכֹּהֵן כְּכָל
 * אֲשֶׁר-צִוָּה הַמֶּלֶךְ אָחָז׃ * וַיִּקְצֹץ הַמֶּלֶךְ אָחָז
 אֶת-הַמַּסְנֵרוֹת הַמִּכְנֹזֹת וַיִּסֶּר מֵעַל יְהוָה וְאֶת-
 הַבֵּירָה וְאֶת-הַיָּם הַזֶּה מֵעַל הַבָּקָר הַנֶּחֱשֵׁת
 אֲשֶׁר תַּחְתִּיהָ וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל מַרְצֵפַת אֲבָנִים׃
 * וְאֶת-מִסְךְ הַשֹּׁבֵת אֲשֶׁר-בָּנוּ בַּבַּיִת וְאֶת-מְבוֹא
 הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה הִסִּב בַּיִת יְהוָה מִלִּפְנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
 * וַיִּתֵּר דְּבָרֵי אָחָז אֲשֶׁר עָשָׂה הַלְוֵאִים הֵם כְּתוּבִים
 עַל-סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
 * וַיִּשְׁכַּב אָחָז עִם-אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר עִם-אֲבֹתָיו בְּעִיר
 דָּוִד וַיִּמְלֹךְ חִזְקִיָּהוּ בֶן-תַּחְתָּיו׃

יז

* בְּשָׁנָה שְׁתֵּים עָשָׂרָה לְאָחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ
 הַיִּשְׂרָאֵל בֶּן-אֵלֶּה בְּשִׁמְרוֹן עַל-יִשְׂרָאֵל תְּשַׁע שָׁנִים׃
 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וְקָלָא כְּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנָיו׃
 * עָלָיו עָלָה שְׁלֹמֶנָאסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיְהִי-לוֹ
 הַיִּשְׂרָאֵל עֹבֵד וַיֵּשֶׁב לוֹ מִנְחָה׃
 * וַיִּמְצֵא מֶלֶךְ אַשּׁוּר בְּהוֹשֵׁעַ קֶשֶׁר אֲשֶׁר שָׁלַח
 מִלְּאֲכִים אֶל-סוּא מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְלֹא-הָעֲלָה
 מִנְחָה לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר בְּשָׁנָה בְּשָׁנָה וַיַּעֲצֹרְהוּ מֶלֶךְ
 אַשּׁוּר וַיֹּאסְרֵהוּ בֵּית כַּלָּא׃

תרגום יונתן

* וַיִּתְּ מִדְּבַחַת דְּנִחְשָׁא דְקָרַם וַיִּי וַיִּקְרִיב מִזְבֵּחַ בֵּיתָא מִבֵּין מִדְּבַחַת וּמִבֵּין בַּיִת מִקְדָּשָׁא דִּינִי וַיְהִי עַל שִׁידָא דְּמִדְּבַחַת צְפוֹנָה׃
 * וַיִּקְרִי מֶלֶךְ אָחָז יָת אֹרִיָּה כֹהֵנָא לְמִימַר עַל מִדְּבַחַת רַבָּא אֲסִיק יָת עֹלֹת צִפְרָא וַיִּתְּ מִנְחַת רַבָּא וַיִּתְּ מִנְחַתִּיה וַיִּתְּ
 עֹלֹת כָּל עַמָּא דְּאַרְעָא וּמִנְחַתִּיהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן וְכָל דָּם עֲלָה וְכָל דָּם נִכְסַת קוֹדֶשִׁין עָלֵיהִי תִזְרֹק וּמִדְּבַחַת דְּנִחְשָׁא יְהִי לִי לְבָקָרָא׃
 * וַיַּעַשׂ אֹרִיָּה כְּכָל דְּפִקִּיר מֶלֶךְ אָחָז׃ * וַיִּקְצֹץ מֶלֶךְ אָחָז יָת גִּדְנָפִי בְּסִיסְיָא וְאַעֲדִי מִנְחֹן יָת כִּיּוֹרָא וַיִּמָּא אַחִית מֵעַל
 * וַיִּתְּ טִיקוֹם שְׁבָתָא דִּי בָנוּ בְּבֵיתָא וַיִּתְּ מֵעֲלָנָא דְּמֶלֶךְ בְּרָאָה אֲסִיחַר לְבֵית
 מִקְדָּשָׁא דִּינִי מִן קָרַם מֶלֶךְ אַחֲחֹר׃ * וַיִּשְׁכַּב אָחָז עִם אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר עִם אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ חִזְקִיָּהוּ בֶן-תַּחְתָּיו׃

יז

* בְּשָׁנָה תְּרֵתָא עָשָׂרִי לְאָחָז מֶלֶךְ שְׁבָטָא דְּבִית יְהוּדָה מֶלֶךְ הַיִּשְׂרָאֵל תְּשַׁע שָׁנִין׃
 * וַיַּעַבֵּר דְּבִישׁ קָרַם וַיִּי לְחֹדֶר לֹא כְּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל דְּהוּוּ קְרִמְתִּין׃
 * וַיִּמְצֵא מֶלֶךְ אַחֲחֹר בְּהוֹשֵׁעַ מִירְדָּא וַיִּשְׁלַח אִיּוֹדִין לוֹת סוּא מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְלֹא אֲסִיק תְּקִירָתָא
 לְמֶלֶךְ אַחֲחֹר שְׁתֵּי בְּשָׁתָא וַאֲחִידָה מֶלֶךְ אַחֲחֹר וַאֲסִרָה בְּבֵית אֲסִירִין׃

* Porro altare æreum quod erat coram Domino, transtulit de facie templi, & de loco altaris, & de loco templi Domini, posuitque illud ex latere altaris ad Aquilonem. * Præcepit quoque rex Achaz Vrië sacerdoti, dicens: Super altare maius offer holocaustum matutinum, & sacrificium vespertinum, & holocaustum regis & sacrificia eius, & holocaustum vniuersi populi terræ, & sacrificia eorum, & libamina eorum, & omnem sanguinem holocausti, & vniuersum sanguinem victimæ super illud effundes. Altare verò æreum erit paratum ad voluntatem meam. * Fecit igitur Vrias sacerdos iuxta omnia quæ præceperat rex Achaz. * Tulit autem rex Achaz celatas bases & luterem quierat desuper, & mare deposuit de bobus æreis qui sustentabant illud, & posuit super pauimentum stratum lapide. * Musach quoque Sabbati quod edificauerat in templo, & ingressum regis exterius conuertit in templum Domini propter regem Assyriorum. * Reliqua autem verborum Achaz & omnia quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iudæ? * Dormiuitque Achaz cum patribus suis, & sepultus est cum eis in ciuitate Dauid, & regnavit Ezechias filius eius pro eo.

CAP. XVII.

* Anno duodecimo Achaz regis Iudæ regnavit Osee filius Hela in Samaria super Israel nouem annis:
 * Fecitque malum coram Domino, sed non sicut reges Israel qui ante eum fuerunt.
 * Contra hunc ascendit Salmanasar rex Assyriorum, & factus est ei Osee seruus, reddebatque illi tributa.
 * Cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee quod rebellare nitens misisset nuncios ad Sua regem Ægypti, ne præstaret tributa regi Assyriorum, sicut singulis annis solitus erat, obsedit eum, & vinctum misit in carcerem:

* At æreum altare quod erat coram Domino 14
traduxit illud de facie domus de medio altaris,
& de medio domus Domini, & dedit illud ad
femur altaris ad Aquilonem.

* Et præcepit rex Achaz Uriæ sacerdoti, di- 15
cens: Ascende super altare magnum, & super
illud offer holocaustum matutinum, & sacrifi-
cium vespertinum, & holocausta regis & sa-
crificia eius, & holocaustum uniuersi populi,
& sacrificia eorum, & libamina eorum, &
omnem sanguinem holocausti, & uniuersum
sanguinem victimæ in illud effundes. & alta-
re æreum erit mihi in manè.

* Et fecit Urias sacerdos iuxta omnia quæ- 16
cunque præcepit ei Achaz rex.

* Et concidit Achaz rex calaturas basium, 17
& deposuit. & transtulit ab eis luterem &
mare, & deduxit de vitulis æreis qui erant
sub eo, & posuit illud super basin lapideam.

* Et fundamentum cathedræ sabbatorum æ- 18
dificauit in domo Domini, & ingressum regis
exteriolem conuertit in domo Domini à facie
regis Assyriorum.

* Et reliqua verborum Achaz quæcunque 19
fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum
dierum regum Iudæ?

* Et dormiuit Achaz cum patribus suis, et 20
sepultus est cum patribus suis in ciuitate Dauid:
& regnauit Ezechias filius eius pro eo.

CAP. XVII.

IN anno duodecimo Achaz regis Iuda regna- 1
uit Osee filius Ela in Samaria super Iffrael nouem
annis.

* Et fecit malum coram Domino, verum non 2
sicut reges Iffrael qui fuerunt ante eum.

* Contra eum ascendit Salmanassar rex As- 3
syriorum, & factus est ei Osee seruus, & red-
debat ei munera.

* Et inuenit rex Assyriorum in Osee insi- 4
dias, quia misit nuncios ad Sua regem Egypti,
& non attulit munera regi Assyriorum singu-
lis annis: & obsedit eum rex Assyriorum, &
ligauit eum in domo custodiæ.

14 * τὸ ὃ χαλκοῦ θυσιαστήριον ὃ ἦν ἐναντίον κυρίου
προσηγάγην αὐτὸ ἀπὸ προσώπου τοῦ οἴκου ἐκ μέσου τοῦ
θυσιαστηρίου καὶ ἐκ μέσου τοῦ οἴκου κυρίου, καὶ ἔδωκεν αὐ-
τὸ ἐπὶ μνηρὸν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ βορραῖν.

15 * καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς ἄχαζ τῷ οὐρίᾳ τῷ ἱερεὶ
λέγων, ἀνάβηθι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ μέγα, καὶ ἐπ' αὐτὸ
προσφέρει τὴν ὀλοκαύτωςιν τὴν πρωῒν καὶ τὴν θυ-
σίαν τὴν ἑσπερινήν, καὶ τὰς ὀλοκαυτώσεις τῆς βασιλείας
καὶ τὰς θυσίας αὐτῆς, καὶ τὴν ὀλοκαύτωςιν πάντας τῆς λαῶ,
καὶ τὰς θυσίας αὐτῶν, καὶ τὰς σπονδὰς αὐτῶν, καὶ πᾶν αἵ-
μα ὀλοκαυτώσεως, καὶ πᾶν αἷμα θυσίας ἐν αὐτῷ προ-
χέεις. Ἐ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦ ἔσται μοι εἰς τὸ πρῶτον.

16 * καὶ ἐποίησεν οὐρίας ὁ ἱερεὺς καὶ πάντα ὅσα ἐνετεί-
λατο αὐτῷ ἄχαζ ὁ βασιλεὺς.

17 * καὶ συνέκοψεν ἄχαζ ὁ βασιλεὺς τὰ συγκλείσμα-
τα τῶν μηχανῶν καὶ μετῆρε. καὶ μετῆρεν ἀπ' αὐτῶν τὴν
λουτήρα καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ κατέβησεν ἀπὸ τῶν
μόχλων τῶν χαλκῶν τῶν ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἔθηκεν αὐτῷ
18 ἐπὶ βάσιν λιθίνην. * καὶ τὸ θεμέλιον τῆς καθε-
δρας τῶν σαββάτων ὠκοδόμησεν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὴν
εἰσόδον τοῦ βασιλέως τὴν ἑξωτερικὴν ἐπέσρεψεν ἐν οἴκῳ
κυρίου ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων.

19 * καὶ τὰ λοιπὰ πάντων λόγων ἄχαζ ὅσα ἐποίησεν, ὅσα ἰ-
δὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασι-
20 λέων ἰουδα; * καὶ ἐκοιμήθη ἄχαζ μετ' τῶν πατέρων
αὐτῆς, καὶ ἐτάφη μετ' τῶν πατέρων αὐτῆς ἐν πόλει δαυὶδ, Ἐ
ἐβασίλευσεν ἐζεκίας υἱὸς αὐτῆς ἀντ' αὐτῆς.

17.

1 * Ἐν ἔτει δωδεκάτῳ ἄχαζ βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευ-
σεν ὡς πρὸς ἡλὰ ἐν σαμαρείᾳ ἐπὶ ἰσραὴλ ἑννέα ἔτη.

2 * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, πλεονούως οἱ
βασιλεῖς ἰσραὴλ οἵ ᾤσαν ἔμμενον αὐτῶν.

3 * ἐπ' αὐτὸν ἀνέβη σαλμαναζαρ βασιλεὺς ἀσσυρίων,
Ἐ ἔθηκεν αὐτῷ ὡς δούλος, καὶ ἔφερεν αὐτῷ δῶρα.

4 * καὶ ὤρεν ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐν ὥσπερ ἐπὶ βουλήν,
διότι ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς σουα βασιλέα αἰγύπτου, Ἐ
ὅσα ἠέγγκεν δῶρα τῷ βασιλεὶ ἀσσυρίων ἐν αὐτῷ κατ' ἐ-
νιαυτὸν, καὶ ἐπολιορκῆσεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ
ἔθηκεν αὐτὸν ἐν οἴκῳ φυλακῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Altare, inquam, æneum quod erat ante Dominum, applicuit à facie domus inter altare & inter domum sanctuarij Domini, & dedit illud ad latus altaris Septentrionem versus.

15 Et præcepit rex Ahaz Uriah sacerdoti, dicendo: Super altare magnum incende holocaustum auroræ & munus vespere, & holocaustum regis & munus eius, & holocaustum omnis populi terræ, & munera eorum, & libationes eorum, & omnem sanguinem holocausti, & omnem sanguinem victimæ sanctitatum super illud sparges, & altare æneum erit mihi ad requirendum.

16 Et fecit Uriah sacerdos iuxta omnia quæ præceperat rex Ahaz.

17 Et confregit rex Ahaz peripherias basium, & amouit ab eis pelues, & mare deposuit de bobus æneis, qui erant sub illo, & dedit illud super pavementum lapidum.

18 Et exemplar Sabtha, quod construxerant in domo, & introitum regis exterius auertit in domum sanctuarij Domini propter regem Athur.

19 Et reliquum verborum Ahaz & quæ fecit, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah.

20 Et cubuit Ahaz cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in ciuitate Dauid: & regnauit Iehhekiahu filius eius pro eo.

CAP. XVII.

ANNO duodecimo Ahaz regis tribus domus Iehudah, regnauit Hofeagh filius Elah in Somron super Israel nouem annis:

* Et fecit quod malum erat ante Dominum: tantummodo non sicut reges Israel qui fuerunt ante illum.

* Contra eum ascendit Salmanezzer rex Athur, & fuit illi Hofeagh seruus, & reddidit illi munus.

* Et inuenit rex Athur in Hofeagh coniurationem, quod miserat nuncios ad Zzo regem Misraim, & non afferret munus regi Athur annuatim: & clausit illum rex Athur, & vinxit illum in domo vincitorum.

* ויעל מלך-אשור בכל-הארץ ויעל שמרון ויצר
על-יה שלש שנים:

* בשנת התשעית להושע לכד מלך-אשור את-
שמרון ויגל את-ישראל אשורה וישב אותם
בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי:

* ויהי כי-חטאו בני-ישראל ליהוה אלהיהם
המעלה אתם מארץ מצרים מתחת יד פרעה מלך-
מצרים ויראו אלהים אחרים:

* וילכו בחקות הגוים אשר הוריש יהוה מפני
בני ישראל ומלכי ישראל אשר עשו:

* ויחפאו בני-ישראל דברים אשר לא-כן על-
יהוה אלהיהם ויבנו להם במות בכל-עריהם
ממגדל נוצרים עד-עיר מבצר:

* ויצבו להם מצבות ואשרים על-כל-גבעה
גבהה ותחת כל-עץ רענן:

* ויקטרו-שם בכל-במורת כגוים אשר הגלה
יהוה מפניהם ויעשו דברים רעים להכעיס
את-יהוה:

* ויעבדו הגללים אשר אמר יהוה להם לא
תעשו את-הדבר הזה:

* ויעד יהוה בישראל וביהודה ביד כל-נביאו
כל-חזה לאמר שבו מדרכיכם הרעים ושמרו מצותי
חקותי בכל-התורה אשר צויתי את-אבותיכם
ואשר שלחתי אליכם ביד עבדי הנביאים:

* ולא שמעו ויקשו את-ערפם כערף אבתם אשר
לא האמינו ביהוה אלהיהם:

* וימאסו את-חקיו ואת-בריתו אשר ברת את-
אבתם וארץ-עדותיו אשר העיד בם וילכו אחרי
ההבל ויהבלו ואחרי הגוים אשר סביבתם אשר
צוה יהוה אתם לבלתי עשות כהם:

* Peruagatusque est omnem terram, &
ascendens Samariam obsedit eam tribus

6 annis. * Anno autem nono Oseecepit
rex Assyriorum Samariam, & transtulit Is-
rael in Assyrios, posuitque eos in Haylam
& in Abor iuxta fluuium Gozan in ciui-
7 tatibus Medorum. * Factum est enim

B cum peccassent filij Israel Dño Deo suo
qui eduxerat eos de terra Ægypti de ma-
nu Pharaonis regis Ægypti, coluerunt deos

8 alienos, * & ambulauerunt iuxta ritum
gentium, quas consumpserat Dominus in
conspectu filiorum Israel, & regum Israel,

9 quia similiter fecerant. * Et irritauerunt
filij Israel verbis nō rectis Dominum Deū
suum, & ædificauerunt sibi excelsa in cun-
ctis vrbibus suis, à turre custodum vsque

10 ad ciuitatem munitam. * Feceruntque
sibi statuas & lucos in omni colle sublimi,
& subter omne lignum nemorosum:

11 * Et adolebant ibi incensum super aras
in morem gentium, quas transtulerat Do-
minus à facie eorum. Feceruntque verba

12 pessima irritantes Dominum: * Et colue-
runt immunditias, de quibus præcepit eis
Dominus, ne facerent verbum hoc.

13 * Et testificatus est Dominus in Israel &
in Iuda per manum omnium Prophetarum
& Videntium, dicens: Reuertimini à

viis vestris pessimis, & custodite præcep-
tamea & ceremonias, iuxta omnem legem
quam præcepi patribus vestris, & sicut mi-
si ad vos in manu seruorum meorum Pro-

14 phetarum. * Qui non audierunt, sed
indurauerunt ceruicem suam iuxta cerui-
cem patrum suorum, qui noluerunt obe-

15 dire domino Deo suo: * Et abiecerunt
legitima eius, & pactum quod pepigit cū
patribus eorum, & testificationes quibus

contestatus est eos, secuti que sunt vanita-
tes, & vanè egerunt, & secuti sunt gentes
quæ erāt per circuitum eorum, super qui-

bus præceperat Dominus eis, vt non face-
rent sicut & illæ faciebant.

Ier. 25, 6

תרגום יונתן

6 בשחא השיעתא להושע כבש מלכא דאחור ית

5 וסליק מלכא דאחור בכל ארעא וסליק לשמרון וצר עלה חלת שנים:

שמרון ואגלי ית ישראל לאחור ואותיב יתהון ובחבור נהר גוזן וקירוי מדי:

7 ויהוה כד חבו בני ישראל קדם יי אלההון דאסיק יתהון מארעא דמצרים מתחורת יד פרעה מלכא דמצרים ודחילו טעות עממיא:

8 ואזלו בגזירת עממיא דחריך יי מן קדם בני ישראל ומלכי ישראל ועבדו:

9 ואמרו בני ישראל סירין ולא כשרן קדם יי אלההון ובנו להון במן בכל קרניהון ממגדל חקיו עד קירוי דריכין:

10 ואקיימו להון קמן ואשירין על כל רמא מנטלא ותחנות כל ארץ עבוף:

11 ואסיקו בוסמין חמן בכל כסתא כעממיא דאגלי יי מן קדמיהון ועבדו פתגמין בישין לארמא קדם יי:

12 ופלחו לטעותא דאמר יי להון לא תעבדו ית פתגמא דרין:

13 ואסתיר יי בישראל וביהודה ביד כל ספר וכל מליף למיסר חובו מאורח חכון בישחא וטרו פיקודי וקיימי ככל אורחא דפקידית

14 ולא קבילו ואקשיאו ית קדלהון כקדלא דאבההון ולא הימינו

15 וקצו בקיימוהי ובגזרתיה דגור עם אבתהון ובסדרותיה דאסתיר בהון וטעו

בחר טעות עממיא והונו ללמא ובחר עממיא די בסחרניהון די פקיד יי יתהון בדיל ולא למעבד כותהון:

* Et rex Assyriorum ascendit super omnem terram, & ascendit in Samariam, & obsedit eam tribus annis.

* In autem nono anno Osee cepit Samariam rex Assyriorum, & transtulit Israel in Assyrios, & habitare fecit eos in Elaa & in Habor fluuiis Gozan in terminis Medorum.

* Et factum est cum peccassent filij Israel Domino Deo suo, qui eduxerat eos de Aegypto de sub manu Pharaonis regis Aegypti, & timuerunt deos alienos:

* Et ambulauerunt in ritibus gentium, quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel, & reges Israel quaecunque fecerunt:

* Et induti sunt filij Israel verbis iniquis contra Dominum Deum suum. et edificauerunt sibi excelsa in cunctis vrbibus suis à turre custodum usque ad ciuitatem munitam.

* Et constituerunt sibi filij Israel statuas & lucos in omni colle sublimi, & subter omne lignum nemorosum:

* Et adolebant incensum ibi in omnibus excelsis, sicut gentes quas transtulit Dominus de facie eorum, & fecerunt participes, & sculperunt ut irritarent Dominum.

* Et coluerunt idola, quæ dixit Dominus eis: Non facietis verbum hoc.

* Et testificatus est Israel & Iude Dominus in manibus omnium prophetarum eius, omnibus videntibus, dicens: Reuertimini à viis vestris malis, & custodite præcepta mea, & iustificationes meas, & omnem legem meam, quam præcepi patribus vestris, quaecunque misi ad eos in manu seruorum meorum Prophetarum:

* Et non audierunt, & indurauerunt tergum suum super tergum patrum suorum, qui non crediderunt Domino Deo suo:

* Et abiecerunt fœdus eius, & iustificatio- nes quas pepigit cum patribus eorum, & testificationes eius quibus contestatus est eos, & abierunt post vanitates & vanè egerunt, et post gētes quæ per circuitum eorum, de quibus præceperat Dominus eis, ut non facerent iuxta ea.

* καὶ ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἀνέβη ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, & ἀνέβη εἰς Ἀμαρὶαν, & ἐπολιόρησεν αὐτὴν τρεῖς ἔτη.

* ἐν δὲ τῷ ἐννάτῳ ἔτει ὥσπερ σκέλεος τὴν Ἀμαρῖαν ὁ βασιλεὺς τῶν ἀσσυρίων, καὶ ἀπώκισεν τὸν Ἰσραὴλ εἰς ἀσσυρίους, καὶ κατέκτισεν αὐτοὺς ἐν ἐλαὰ καὶ ἐν ἀβὼρ ποταμοῖς γοσθὼ ἐν ὁρίοις μεθῶν.

* καὶ ἐγένετο ὅτε ἡμεῖς οἱ Ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ ἁπλῶν τῶ ἀγαθόν τι αὐτοῦ δὲ αἰγυπίου ὑποκάτωθεν χειρὸς φαραὼ βασιλέως αἰγυπίου, καὶ ἐφοβήθησαν θεοὺς ἑτέροις.

* καὶ ἐπορεύθησαν τοῖς δικαίωμασι τῶν ἐθνῶν, ὧν δὲ ἤρε κύριος διὰ τοῦ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, & βασιλεῖς Ἰσραὴλ ὅσα ἐποίησαν.

* καὶ ἡμφιέσθον οἱ Ἰσραὴλ λόγοις ἀδίκους καὶ κυρίου θεοῦ ἁπλῶν. καὶ ὠκοδόμησαν ἑαυτοῖς ὑψηλὰ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτῶν διὰ πύργους φυλασσόντων ἕως πόλεως ὁχυρᾶς.

* καὶ ἐσῆλυσαν ἑαυτοῖς οἱ Ἰσραὴλ σήλας & ἄλσιν ἐν παντὶ βοιωτῷ ὑψηλῷ, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους. καὶ ἐδυμῖων ἐκεῖ ἐν πάσι τοῖς ὑψηλοῖς, καὶ θῶς τὰ ἔθνη ἀπώκισε κύριος ἐν προσώπῳ αὐτῶν, καὶ ἐποίησαν κοινωνοὺς, & ἐχάραξαν τοῦ πειθομένου τὸν κύριον. καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς εἰδώλοις, οἷς εἶπεν κύριος αὐτοῖς, οὐ ποιήσετε τὸ ῥῆμα τοῦτο.

* καὶ διεμαρτύρετο τῷ Ἰσραὴλ καὶ τῷ Ἰούδα ὁ κύριος ἐν χειρὶ πᾶντων τῶν προφητῶν αὐτῶν, πάντες ὁρῶντες λέγων, διὸς ἐράφητε διὰ τῶν ὁδῶν ὑμῶν τῶν πονηρῶν, καὶ φυλάξατε τὰς ἐντολὰς μου καὶ τὰ δικαιώματά μου, καὶ πᾶν τὸν νόμον μου, ὃν ἐνετείλαμιν τοῖς πατέρεσιν ὑμῶν, ὅσα ἀπέστειλα πρὸς αὐτοὺς ἐν χειρὶ τῶν δούλων μετὰ τῶν προφητῶν. καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐσκληρώσαν τὸν νῶτον αὐτῶν ὑπὲρ τὸν νῶτον τῶν πατέρων αὐτῶν, οἱ οὐκ ᾔπισθον κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν.

* καὶ ἀπώσθησαν τὴν διαθήκην αὐτῶν, καὶ τὰ δικαιώματά αὐτῶν διέθετο τοῖς πατέρεσιν αὐτῶν, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτῶν ὅσα διεμαρτύρετο αὐτοῖς, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων, καὶ ἐματαιώθησαν, & ὀπίσω τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλω αὐτῶν, ὧν ἐνετείλατο κύριος αὐτοῖς τοῦ μὴ ποιεῖν ὡς ταῦτα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et ascendit rex Athur in omnem terram, & ascendit in Somron, & obsedit illam tribus annis.

6 Anno nono Hoseagh subegit rex Athur Somron, & migrare fecit Israel in Athur, & collocavit illos in Hhalahh & in Hhabor fluuiio Gozan & vrbibus Madai.

7 Et fuit quando peccauerunt filij Israel ante Dominum Deum suum, qui eduxerat illos de terra Misraim, ne essent sub manu Pargho regis Misraim, & venerati sunt idola gentium.

8 Et ambulauerunt in decretis gentium, quas expulerat Dominus à facie filiorum Israel, & regum Israel quæ faciebant.

9 Et dixerunt filij Israel locutiones quæ non rectæ erant ante Dominum Deum suum, & edificauerunt sibi excelsa in omnibus vrbibus suis, à turri forti usque ad vrbes munitas.

10 Et statuerunt sibi statuas, & lucos super omnem collem elatum, & sub omni arbore frondosa.

11 Et adoleuerunt aromata ibi in omnibus excelsis, sicut gentes quas migrare fecerat Dominus à facie eorum, & fecerunt res malas ad irritandum Dominum.

12 Et seruierunt idolis de quibus Dominus dixerat illis: Non faciatis rem istam.

13 Et obtestatus est Dominus in Israel & in Ichudah per manum omnis scribæ & omnis doctoris, dicendo: Redite à viis vestris malis, & seruare præcepta mea & decreta mea, iuxta omnem legem quam præcepi patribus vestris, & quam misi ad vos per manum seruorum meorum Prophetarum.

14 Et non audierunt, sed indurauerunt ceruicem suam iuxta ceruices patrum suorum, & non crediderunt in dictum domini Dei sui.

15 Et spreuerunt decreta illius, & pacta eius quæ pepigerat cum patribus eorum, & obtestationes eius quibus obtestatus fuerat in eos, & errauerunt post errores gentium, & fuerunt in nihilum, & inierunt post gentes quæ erant in circuitu eorum, de quibus præceperat Dominus eis, ne facerent sicut illæ.

16 * ויעזבו את כל מצור יהוה אלהיהם ויעשו
 להם מסכה שנים עגלים ויעשו אשירה וישתחוו
 לכל צבא השמים ויעבדו את הבעל :
 17 * ויעבירו את בניהם וארז בנותיהם באש
 ויקסמו קסמים וינחשו ויתמכרו לעשורת הרע
 בעיני יהוה להבעיסו :
 18 * ויתאנף יהוה מאד בישראל ויסרם מעל פניו
 לא נשאר רק שבט יהודה לבדו :
 19 * גם יהודה לא שמר את מצות יהוה אלהיהם
 וילכו בחקות ישראל אשר עשו :
 20 * וימאס יהוה בכל זרע ישראל ויענם ויתנם
 ביד שוסיכ עד אשר השליכם מפניו :
 21 * כי קרע ישראל מעל בית דוד ומליכו ארז
 ירבעם בן נבט וידא ירבעם את ישראל מאחרי
 יהוה והחטיאם חטאה גדולה :
 22 * וילכו בני ישראל בכל חטאות ירבעם אשר
 עשה לא סרו ממנו :
 23 * עד אשר חסיר יהוה את ישראל מעל פניו
 באשר דבר ביד כל עבדיו הנביאים ויגל ישראל
 מעל אדמתו אשוררה עד תיום הזה :
 24 * ויבא מלך אשור מבבל ומכותה ומעונת
 ומחמת וספרוים וישב בערי שמרון תחת בני
 ישראל וירשו את שמרון וישבו בעריה :
 25 * ויהי בתחלת שבתם שם לא יראו את יהוה
 וישלח יהוה בהם את האריות ויהיו הרגים בהם :
 26 * ויאמרו למלך אשור לאמר הגוים אשר הגלית
 ותושב בערי שמרון לא ידעו ארז משפט אלהי
 הארץ וישלח בם ארז האריות והנם
 ממיתים אותם כאשר אינם ידעים את משפט
 אלהי הארץ :

* Et dereliquerunt præcepta Domini Dei sui, 16
& fecerunt sibi conflatilia duas iuencas, &
fecerunt lucum, & adorauerunt uniuersam
militiam celi. & seruierunt Baal:

* Et perduxerunt filios suos & filias suas 17
in igne. & diuinabant diuinationes, & augu-
rabantur auguriis. & venditi sunt vt facerent
malum coram Domino, vt irritarent eum.

* Et iratus est Dominus vehementer in Jf- 18
rael, & abstulit eos a facie sua, non remansit
nisi tribus Iuda sola.

* Etiam Iuda non custodiuit mandata Do- 19
mini Dei sui, & ambulauerunt in iustificatio-
nibus Israel quas fecerunt:

* Et proiecit Dominus omne semen Jfrael. 20
& iratus est Dominus super eis, & commouit
eos, & tradidit eos Dominus in manu diripien-
tium eos, donec proijceret eos a facie sua.

* Veruntamen quia scissus est Jfrael a domo 21
Dauid, & regem constituerunt super se Hiero-
boam filium Nabat, & proiecit Hieroboam Jf-
rael a post Dominum, & peccare fecit eos pec-
catum magnum:

* Et ambulauerunt filij Israel in omnibus 22
peccatis Hieroboam quæ fecerat: non recesserunt
ab eis, * vsquequo amouit Dominus Jfrael a 23
facie sua, sicut locutus est Dominus in manu om-
nium seruorum suorum Prophetarum. et trans-
latus est Jfrael de terra sua in Assyrios vsque in
diem hanc. * Et adduxit rex Assyriorum 24

de Babylone, & de Chotha, & de Auan, &
de Emath, & de Sempharuaim, & collocauit
eos in ciuitatibus Samariæ pro filiis Jfrael. &
possederunt Samariam & ciuitates eius, et ha-
bitauerunt in eis.

* Et factum est postquam habitauerunt gen- 25
tes istæ ibi in principio, non timuerunt Domi-
num. & misit Dominus in eos leones, et inter-
ficiebant in eis. * Et locuti sunt ad regem 26

Assyriorum dicentes: Gentes quas transfulisti
& habitare fecisti in ciuitatibus Samariæ, non
cognouerunt iudicium Dei terræ. & misit in eos
leones, et ecce sunt interficientes eos, quia non
sciunt iudicium Dei terræ.

16 * καὶ ἐγκατέλιπον τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτῶν,
καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς χωνδύα δύο δαμάλεις, καὶ ἐποίησαν
ἄλκας, καὶ προσκυνοῦσαν πάσῃ τῇ στρατῇ τοῦ οὐρανοῦ.

17 καὶ ἐλάτρευον τὸν βαάλ. * καὶ διήγαγον οὖτοι αὐ-
τῶν ἐν ταῖς θυγατέρας αὐτῶν ἐν πυρὶ. & ἐμαντίζοντο μαν-
τείαις καὶ οἰωνίζοντο οἰωνισμοῖς. καὶ ἐπράθηνσαν τοῦ ποιῆ-
σαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου & παροργίζου αὐτόν.

18 * καὶ ἐθυμώθη κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ Ἰσραήλ, καὶ ἀ-
πέστη ἐν αὐτοῖς διὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, οὐχ ὥστε λείπειν
πλὴν φυλὴν ἰούδα μονωτάτη.

19 * καὶ γὰρ ἰούδας οὐκ ἐφύλαξε τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ
Θεοῦ αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύθησαν ἐν τοῖς δικαιώμασιν Ἰσραήλ

20 οἷς ἐποίησαν. * καὶ ἀπώτατο κύριος ἀπὸ αὐτῶν, & ἐσάλωσεν αὐτοὺς
& ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ κύριος ἐν χειρὶ τῶν διαρπαζόντων αὐ-
τοῖς, ἕως οὗ ἀπέρευσεν αὐτοὺς διὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ.

21 * πλὴν ὅτι ἐπράθην ὁ Ἰσραήλ διὰ τοῦ οἴκου δαυὶδ, &
ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτοῖς τὸν ἱερεβοάμ υἱὸν ναβάτ, & ἀ-
πώτατο ὁ ἱερεβοάμ τὸν Ἰσραήλ διὰ ὅτι οὐκ ἐν τῷ κυρίου, &
ἐξήμαρτεν αὐτοῖς ἀμαρτίαν μεγάλην.

22 * καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ ἐν πάσαις ἀμδε-
ταῖς ἱερεβοάμ αἷς ἐποίησεν, οὐκ ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν,

23 * ἕως οὗ μετέστησε κύριος τὸν Ἰσραήλ διὰ τοῦ προσώπου
αὐτοῦ, ὥς ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ πρῶτων τῶν δέλων αὐ-
τοῦ τῶν περφητῶν. καὶ ἀπώκηθη Ἰσραήλ διὰ τῆς γῆς
αὐτοῦ εἰς ἀσσυρίους ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

24 * καὶ ἦλθεν βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐν βαβυλῶνος & ἐν
χωθὰ, καὶ διὰ αὐτοῦ, καὶ διὰ αἰμάτ, καὶ διὰ Σεμφα-
ραῖμ, καὶ κατώκισεν αὐτοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν Σεμαρείας
διὰ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. & ἐκκληρονόμησαν τὴν Σεμαρείαν
καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ κατώκησαν ἐν αὐταῖς.

25 * καὶ ἐγένετο μετ' αὐτῶν κατωκιστῶν αὐτῶν ταῦτα ἐκεί-
νην ὥρην, οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν κύριον. καὶ ἀπέσειλε κύριος
εἰς αὐτοὺς λέοντας, καὶ ἐθανάτωσεν ἐν αὐτοῖς.

26 * καὶ εἶπον τὰ βασιλεῖ ἀσσυρίων λέγοντες, ταῦτα ἔθνη ἀ-
πώκισας καὶ κατώκισας ἐν ταῖς πόλεσιν Σεμαρείας, οὐκ
ἔγνωσαν τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ τῆς γῆς. καὶ ἀπέσειλεν εἰς αὐτοὺς
λέοντας, καὶ ἰδοὺ εἰσὶ θανατωῦντες αὐτούς, καθότι οὐκ οἶ-
δασιν τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et dereliquerunt omnia præcepta Domini Dei sui, & fecerunt sibi conflatile, duos vitulos; & fecerunt lucum, & adorauerunt om-
nem exercitum cælorum, & coluerunt Baghla: 17 Et transire fecerunt filios suos & filias suas per ignem, & hariolati sunt hariola-
tiones, & augurati sunt, & excogitauerunt facere quod malum erat ante Dominum, vt irritarent illum. 18 Et fuit indignatio à Do-
mino valde in Israel, & migrare fecit eos de terra domus maiestatis suæ, nec relicta est nisi tribus Iehudah sola.

19 Et etiam homines domus Iehudah non custodierunt præcepta Domini Dei sui, sed ambulauerunt in decretis Israel quæ fecerant.
20 Et abominatus est Dominus omne semen Israel, & afflixit eos, & tradidit illos in manum diripientium, quousque migrare fecit il-
los de terra domus maiestatis suæ. 21 Quia litigauerunt viri domus Israel aduersum populum domus Iehudah, & regem
crearunt Iarabgham filium Nebat, & errare fecit Iarabgham Israel, ne iret post cultum Domini, & peccare fecit illos peccatum magnum.

22 Et ambulauerunt filij Israel in omnibus peccatis Iarabgham quæ fecerat, non declinauerunt ab eis:
23 Quousque migrare fecit Dominus Israel de terra domus maiestatis suæ, sicut locutus fuerat per manum omnium seruorum suo-
rum Prophetarum. & migrarunt Israel de terra sua in Athur vsque ad diem hanc.

24 Et adduxit rex Athur homines ex Babel, & ex Choth, & ex Ghanah, & ex Hhamath, & ex Szepharuaim, & collocauit in vrbibus
Somron pro filiis Israel, & hæreditauerunt Somron, & federunt in vrbibus eius. 25 Et fuit cum inciperent habitare illi
ibi, non timuerunt Dominum; & incitauit Dominus in eos leones, & occidebant de illis.

26 Et dixerunt regi Athur
dicendo: Gentes quas migrare fecisti & collocasti in vrbibus Somron, non cognouerunt iudicium Dei terræ: & incitauit in illos leones, &
ecce illi occidunt eos, eo quod illi non cognoscunt iudicium Dei terræ.

* ויצו מלך אשור לאמר הליכו שמרו אחד
 מהכהנים אשר הגליתם משם וילכו וישבו שם
 וירם ארז משפט אלהי הארץ :
 * ויבא אחד מהכהנים אשר הגלו משמרון וישב
 בבית אל ויהי מורה אתם איך יראו את יהוה :
 * ויהיו עשים גוי אלהיו ויניחו בבית הבמות
 אשר עשו השמרנים גוי גוי בעריהם אשר הם
 ישבים שם :
 * ואנשי בבל עשו את סבות בנות ואנשי כות
 עשו את נרגל ואנשי חמת עשו ארז אשימה :
 * והעוים עשו נבחו וארז תרתקו הספרוים
 שרפים את בניהם באש לאדרמלך וענמלך אלה
 ספרוים :
 * ויהיו יראים ארז יהוה ויעשו להם מקצותם
 כהני במות ויהיו עשים להם בבית הבמות :
 * את יהוה היו יראים ואת אלהיהם היו עבדים
 כמשפט הגוים אשר הגלו אתם משם :
 * עד היום הזה הם עשים כמשפטים הראשנים
 אינם יראים את יהוה ואינם עשים כחקתם
 וכמשפטים ובתורה וכמצוה אשר צוה יהוה ארז
 בני יעקב אשר שם שמו ישראל :
 * ויכרת יהוה אתם ברית ויצום לאמר לא
 תיראו אלהים אחרים ולא תשתחוו להם ולא
 תעבדום ולא תזבחו להם :
 * כי אם את יהוה אשר העלה אתכם מארץ
 מצרים בכח גדול ובזרוע נטויה אתו תיראו ולו
 תשתחוו ולו תזבחו :
 * ואת החקים ואת המשפטים והתורה והמצוה
 אשר כתב לכם תשמרון לעשות כל הימים ולא
 תיראו אלהים אחרים :

* Præcepit autem rex Assyriorum, di-
 cens: Ducite illuc vnum de Sacerdotibus
 quos indè captiuos adduxistis, vt vadat &
 habitet cū eis, & doceat eos legitima Dei
 terræ. * Igitur cū venisset vnus de sacer-
 dotibus his qui captiui ducti fuerant de
 Samaria, habitauit in Bethel, & docebat
 eos quomodo colerent Dominum.
 * Et vnaquæq; gens fabricata est deum
 suum. posueruntque eos in phanis excel-
 sis quæ fecerant Samaritæ gens & gens in
 vrbibus suis in quibus habitabant.
 * Viri enim Babylonij fecerūt Sochoth-
 Benoth, viri autē Cutheni fecerunt Ner-
 gel, & viri de Emath fecerunt Asima.
 * Porro Euæi fecerunt Nebaan & Ta-
 chan. hi autem qui erant de Sapharuaïm,
 comburebāt filios suos igni, Adramelech
 & Anamelech diis Sepharuaïm:
 * Et nihilominus colebant Dominum.
 Fecerunt autem sibi de nouissimis Sacer-
 dotes excelsorum, & ponebāt eos in pha-
 nis sublimibus.
 * Et cū Dominum colerent, diis quo-
 que suis seruiebant, iuxta consuetudinem
 gentiū de quibus trāslati fuerant Samariā.
 * Vsq̃ue in præsentem diem morem se-
 quuntur antiquum: non timent Domi-
 num, neque custodiunt ceremonias eius,
 atque iudicia, & legem & mandatū quod
 præceperat Dominus filiis Iacob, quem
 G cognominauit Israel:
 * Et percusserat cum eis pactum, & mā-
 dauerat eis, dicens: Nolite timere deos a-
 lienos, & non adoretis eos neque colatis
 eos, & non immoletis eis.
 * Sed Dominum Deum vestrum, qui
 eduxit vos de terra Ægypti in fortitudi-
 ne magna & in brachio extento, ipsum
 timete, & illum adorete, & ipsi immolate.
 * Ceremonias quoq; & iudicia & legē
 & mandatū quod scripsit vobis, custo-
 dite, vt faciatis cunctis diebus, & non
 timeatis deos alienos:

תרגום יונתן

* ופקיד מלכא דאשור למימר אוכלי לחמן חר מן כהנא דאגליתינן מתמן ויילון ויחבון תמן וילפנן וידין אלתא דארעא :
 * ואתא חר מכהנא דאגליאו משמרון ויתיב בביתאל ויהוה מליף יתהון אכדיו ודחליו מן קדם יי :
 * והו עבדיו עמא עמא טעוניה ואחיהו בבית במתא דעברו שמרנאי עמא עמא בקרויהון דאינון יתבין תמן :
 * ואנשי בבל עברו ית סבות בנות ואנשי כות עברו ית נרגל ואנשי חמת עברו ית אשימה :
 * ועווי עברו נבחו וית תרתקו אנשי ספרוים מוקדיו ית בניהון בנורא לאדרמלך וענמלך טעות ספרוים :
 * והו דחליו מן קדם יי ועברו להון מקצתהון כומרי במתא והו עבדיו להון בבית במתא :
 * מן קדם יי הו דחליו וית טעותהון הו פלחין כנימוסי עממא דאגליאו יתהון מתמן :
 * עד וזמא דרין אינון עבריו כנימוסי קרמאי ליתיהון דחליו מן קדם יי ויליתנן עבדיו כגויריהון וכרצו להון וכאורייתא וכתפקידתא
 דפקיד יי ית בני יעקב דשוי שמה ישראל :
 * וגזר יי עמהון קיים ופקדינון למימר לא תדחלון משעות עממא לא תסגדון להון ולא תפלחינון ולא תדבחנון להון :
 * אלהו קדם יי דאסיק ויחכו מארעא דמצרים בחיל רב ובזרע מרמס יתיה תדחלון וקדמוהי תסגדון ועל מדבחיה תדבחנון :
 * וית קיימא וית דינא ואורייתא ותפקידתא דכתב לכון תישרון למעבד כל יומיא ולא תדחלון טעות עממא :

* Et præcepit rex Assyriorum, dicens: Du-
cite illuc unum sacerdotum quos transtuli de
Samaria, & vadat & habitet ibi, & decla-
rabit eis iudicium Dei terræ.

* Et duxerunt unum sacerdotum quos
transtulerunt de Samaria; & sedit in Bethel.
& erat sacerdos illuminans eos quomodo ti-
merent Dominum.

* Et erant facientes gens gens deos suos. et
posuerunt eos in domibus excelsorum, quæ fece-
runt Samaritæ gens gens in urbibus suis in
quibus habitabant in eis.

* Et viri Babylonis fecerunt Socchoth Ba-
noth, & viri Chuth fecerunt Nergel, & vi-
ri Emath fecerunt Asima.

* Et Eusei fecerunt Nibchaz & Tharthaz;
& Seppharum comburebant in igne filios suos
Adramelech Deo Seppharum.

* Et erant timentes Dominum. & fece-
runt ex se Sacerdotes excelsorum de parte, &
fecerunt sibi in domibus excelsorum.

* Dominum ipsi timebant, & deos suos co-
lebant, iuxta iudicium gentium, unde trans-
tulit eos indè.

* Usque in diem hanc sic faciebant iuxta
iudicium eorum quod ab initio. non erant ti-
mentes Dominum, & non fecerunt iuxta ius-
tificationes, & iudicia, & præcepta, & se-
cundum legem quam præceperat Dominus filiis
Jacob, cui imposuit nomen Israhel.

* Et pepigit Dominus cum eis fœdus, et man-
davit eis, dicens: Non timebitis deos alienos,
& non adorabitis eos, & non coletis eos, &
non immolabitis eis:

* Nisi Domino qui eduxit vos de terra Æ-
gypti in fortitudine magna et in brachio excel-
so, eum timebitis, & eum adorabitis, & ei
immolabitis:

* Et iustificationes eius, & iudicia, &
mandata, & legem quam scripsit vobis custo-
dietis, ut faciatis omnibus diebus: & non ti-
mebitis deos alienos.

27 * καὶ ἐνετείλατο βασιλεὺς ἀσσυρίων λέγων, ἀπαγά-
γετε ἐκεῖ εἷς τῶν ἱερέων ὧν ἀπώκισα ἐκ Σαμαρείας, καὶ
πορεύσθτω καὶ κατεκλήτω ἐκεῖ, καὶ φωτίει αὐτοὺς τὸ κρί-
μα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς.

28 * καὶ ἤγαγον εἷς τῶν ἱερέων ὧν ἀπώκισαν ἀπὸ σαμα-
ρείας, καὶ ἐκάθισεν ἐν βαιθήλ. καὶ ἡ οὐδὲν ἱερὸς φωτίζων
αὐτοὺς πῶς φοβηθῶσι τὸν κύριον.

29 * καὶ ἦσαν ποιοῦντες ἔθνος ἔθνος ὅτι θεοὶ αὐτῶν. καὶ
ἐθήκαν αὐτοὺς ἐν οἰκοῖς τῶν ὑψηλῶν, ὧν ἐποίησαν ὁ Σα-
μαρείται ἐθνη ἐθνη ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἐν αἷς κα-
τώκειον ἐν αὐταῖς.

30 * καὶ ὁ δῶδρες βαβυλῶν ἐποίησαν τὴν θεκὴν
βανώθ, καὶ ἄνδρες χουθ ἐποίησαν τὴν νηριγέλ, καὶ ἄν-
δρες αἰμάθ ἐποίησαν τὴν ἀσιμά.

31 * καὶ οἱ δὲ αἰοὶ ἐποίησαν τὴν νιβχαζ καὶ τὴν θαρ-
θάκ, καὶ οἱ Σεπφαρυῖμ κατέκαιον ἐν πυρὶ τὰ τέκνα
αὐτῶν τῷ ἀδραμέλεχ θεῷ Σεπφαρυῖμ.

32 * καὶ ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον. ὁ ἐποίησαν ἐξ αὐ-
τῶν ἱερεῖς τὸν ὑψηλῶν ἀπὸ μέρους, καὶ ἐποίησαν ἐαυτοῖς
ἐν τοῖς οἰκοῖς τῶν ὑψηλῶν.

33 * τὸν κύριον αὐτοὶ ἐφοβούτο, καὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν ἐ-
λάτρευον καὶ τὸ κέσμα τῶν ἐθνῶν, ὅθεν ἀπώκισεν αὐτοὺς
ἐκεῖθεν.

34 * ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης οὕτως ἐποίουν καὶ τὸ κέσμα
αὐτῶν τὸ ἀπ' ἀρχῆς. ὅτι ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον, καὶ
ὅτι ἐποίησαν καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κείμενα, ὅτι τὰς
ἐντολὰς καὶ τὸν νόμον ὃν ἐνετείλατο κύριος τοῖς υἱοῖς
ἰακώβ, ὃ ἐπέθηκεν ὄνομα ἰσραήλ.

35 * καὶ διέτετο κύριος μετ' αὐτῶν διαθήκην. καὶ ἐνε-
τείλατο αὐτοῖς λέγων, οὐ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέροις, καὶ
οὐ προσκυνήσετε αὐτοῖς, καὶ οὐ λατρεύσετε αὐτοῖς, καὶ
οὐ θύσετε αὐτοῖς.

36 * ὅτι ἀλλ' ἢ κυρίῳ τῷ ἀγαθόντι ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπ-
του ἐν ἰσχυρῇ μεγάλῃ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, αὐτὸν φο-
βηθήσεσθε, καὶ αὐτῷ προσκυνήσετε, καὶ αὐτῷ θύσετε.

37 * καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ τὰ κείμενα, καὶ τὰς
ἐντολὰς, καὶ τὸν νόμον ὃν ἔγραψεν ὑμῖν φυλάξεσθε ποι-
εῖν πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ οὐ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέ-
ροις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et præcepit rex Athur, dicendo: Deducite illuc quendam de sacerdotibus quos migrare feci indè, & eant & sedeant ibi, & doceant illos iudicium Dei terræ.

28 Et venit vnus de sacerdotibus quos transtulerant ex Somron, & sedit in Beth-el, & docuit illos quomodo timerent à facie Domini.

29 Et fecerunt gentes singulæ idola sua, & reposuerunt in domo excelsorum quam fecerant Somronæi, gentes singulæ in vrbibus suis, in quibus ipsæ sedebant.

30 Et homines Babel fecerunt Szuchoth-Benoth, & homines Chuth fecerunt Nergal, & homines Hhamath fecerunt Asimah.

31 Et Ghiuæi fecerunt Nibhhaz & Tharthaq: & homines Szepharuaim comburebant filios suos igni, ipsi Adramelech, & Ghanamelech idolis Szepharuaim.

32 Et timuerunt à facie Domini, & fecerunt sibi ex parte eorum sacerdotes excel-
forum, & sacrificauerunt illis in æde excelsorum.

33 A facie Domini timebant, & tamen idolis suis ser-
uiebant, iuxta ritus gentium, vnde migrare fecerant eos.

34 Vsq̃ue ad diem hanc ipsi faciunt iuxta ritus
antiquos, neque ipsi timent à facie Domini, neque faciunt iuxta statuta eorum: & cum videbatur illis nec iuxta legem, nec iuxta præcepta quæ præcepit Dominus filiis Israhel.

35 Et pepigerat Dominus cum illis fœdus, & præceperat eis, dicendo: Non timebitis idola gentium, non adorabitis ea, & non cole-
tis ea, neque sacrificabitis eis.

36 Sed Dominum qui eduxit vos de terra Ægypti in virtute magna & in brachio excel-
so, ipsum timebitis, & ante eum adorabitis, & super altare eius sacrificabitis.

37 Et statuta, & iudicia, & legem, & præceptum quæ scripsit vobis, custodietis, faciendo omnibus diebus: non timebitis idola po-
pulorum.

* וְהַבְרִית אֲשֶׁר-כָּרַתִּי אִתְּכֶם לֹא תִשְׁכַּחוּ וְלֹא
תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים :
* כִּי אִם-אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּירְאוּ וְהוּא יַצִּיל
אֶתְכֶם מִיַּד כָּל-אֹיְבֵיכֶם :
* וְלֹא שָׁמְעוּ כִּי אִם-כַּמְּשַׁפָּטִם הָרְאִשׁוֹן הָם
עָשׂוּ :
* וַיְהִיו הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יֹרְאִים אֶת-יְהוָה
וְאֶת-פְּסִילֵיהֶם וַיֹּזִי עֲבָדִים גַּם-בְּנֵיהֶם וּבְנֵי
בְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם וְהֵם עָשׂוּ עַד הַיּוֹם
הַזֶּה :

יח

* וַיְהִי בִשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְהוֹשַׁע בֶּן-אֶלְהִי מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ חֲזַקְיָה בֶן-אֲחֹז מֶלֶךְ יְהוּדָה :
* בֶּן-עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים
וְלֹשֶׁע שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ אֲבִי
בֵּרְת זְכַרְיָה :
* וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר-עָשָׂה
דָּוִד אָבִיו :
* הוּא הִסִּיר אֶת-הַבַּמּוֹת וְשִׁבַּר אֶת-הַמִּצְבֹּת
וְכָרַת אֶת-הָאֲשֵׁרָה וְכָתַת נֹחַשׁ הַנְּחָשִׁים אֲשֶׁר-
עָשָׂה מֹשֶׁה בִּי-עַד הַיָּמִים הַהֵם הָיוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל
מְקַטְרִים לוֹ וַיִּקְרָא לוֹ נְחֻשְׁתָּן :
* בֵּיהוָה אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל בָּטַח וְאַחֲרָיו לֹא-הָיָה
כִּמְהוּ בְּכָל מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֲשֶׁר-הָיוּ לִפְנָיו :
* וַיִּדְבֶּק בֵּיהוָה לֹא-סָר מֵאַחֲרָיו וַיִּשְׁמַר מִצְוֹתָיו
אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה :
* וְהָיָה יְהוָה עִמּוֹ בְּכָל אֲשֶׁר-יַעַז יִשְׁכִּיל וַיִּמְרֹד
בְּמֶלֶךְ-אֲשׁוּר וּלֹא עָבָדוּ :
* הוּא הִכָּה אֶת-פְּלִשְׁתִּים עַד-עֲזָרָה וְאֶת-
גְּבוּלֵיהֶם מִמִּגְדַּל נּוּצְרִים עַד-עִיר מִבְּצָר :

38 * Et pactum quod percussit vobiscum nolite obliuisci, nec colatis deos alienos.
39 * Sed Dominum Deum vestrum time- te, & ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum.
40 * Illi verò non audierunt, sed iuxta cō- suetudinem suam pristinam perpetra- bant.
41 * Fuerunt igitur gentes istæ timentes quidem Dominum, sed nihilominus & i- dolis suis seruientes. nam filij eorum & nepotes, sicut fecerunt patres sui, ita fa- ciunt vsque in præsentem diem.

CAP. XVIII.

1 A Nno tertio Osee filij Hela regis Israel, 2. Pa. 29
A regnauit Ezechias filius Achaz regis Iuda.

2 * Viginti quinque annorum erat cùm regnare cœpisset, & viginti nouem annis regnauit in Ierusalem. nomen matris e- ius Abisa filia Zachariæ.

3 * Fecitque quod erat bonum corâ Do- mino, iuxta omnia quæ fecerat Dauid pa- ter eius.

4 * Ipse dissipauit excelsa, & contriuit statuas, & succidit lucos, confregitq; ser- pentem æneum quem fecerat Moyfes. Si- quidem vsque ad illud tempus filij Israel adolebant ei incensum. Vocauitque no- B men eius Nohestan.

5 * Et in Domino Deo Israel sperauit. Ita- que post eum non fuit similis ei de cun- ctis regibus Iuda, sed neque in his qui an- te eum fuerunt.

6 * Et adhæsit Domino, & non recessit à vestigiis eius, fecitque mandata eius quæ præceperat Dominus Moyfi.

7 * Vnde & erat Dominus cum eo, & in cunctis ad quæ procedebat, sapienter se a- gebat. Rebellaui quoque contra regē Af- syriorum, & non seruiuit ei.

8 * Ipse percussit Philistæos vsque ad Ga- zam, & omnes terminos eorum, à turre custodum, vsque ad ciuitatem munitam.

תרגום יונתן

38 וַיִּקְרָא דְגִזְרֵית עִמָּכֹן לֹא תִחַשְׁכוּן וְלֹא תִדְחִילוּן טַעֲמֵיהֶם עִמָּמִיָּא :
39 אֱלֹהֵינִי קָרָם יֵי אֱלֹהֵכֹן תִּדְחִילוּן וְהוּא יִשְׁיִיב יְחִכֹּן מִיַּד כָּל בְּעָלֵי דְבִיכֹן :
40 וְהוּא עִמָּמִיָּא הָאֵילָן דְּחִלִּין מִן קָרָם יֵי וַיִּתְּ צִילִמְנִיהוֹן הָיוּ פִלְחִין וְאִף בְּנִיהוֹן וּבְנֵי בְנִיהוֹן כְּמִרְרָה וְעַבְדֵּי אֲבֹתָהוֹן אֵינוֹן עַבְדֵּינִי עַד יוֹמָא הַדִּין :
יח

1 וְהָיָה בְּשָׂחָא תְּלִיתָא לְהוֹשַׁע בֶּר אֶלְהִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ חֲזַקְיָה בֶר אֲחֹז מֶלֶךְ יְהוּדָה :
2 בֶּר עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנִין הָיָה בְּמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים וְלֹשֶׁע שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ אֲבִי בֵּרְת זְכַרְיָה :
3 וַעֲבַד דְּכָשֶׁר קָרָם יֵי כְּכֹל דְּעִבְרָה דָּוִד אָבִיו :
4 הוּא אֲעִידִי יְחִי בְּמִתָּא וְחִבְרָה יְחִי קִמְתָּא וְקָץ יְחִי אֲשִׁירְתָּא וּפְסָק יְחִי חִיּוּנָא דְנִחְשָׁא
5 דְּעַבְדֵּי מֹשֶׁה אֲרִי עַד יוֹמָא הַדִּין הָיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מְקַטְרִין בּוֹסְמִין לִיהִי וְהָיוּ קִרְזִין לִיהִי נְחֻשְׁתָּן :
6 בְּמִסְרָה דִּינֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲחִירְחִין וּבְחִירוֹתֵי לֹא הָיוּ כְּתוּבִים בְּכָל מַלְכֵי יְהוּדָה וְהָיוּ קִרְמוֹתֵי :
7 וַיִּדְבֶּק בֵּיהוָה לֹא סָר מֵאַחֲרָיו וַיִּשְׁמַר מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה :
8 וְהָיָה יְהוָה עִמּוֹ בְּכָל אֲשֶׁר-יַעַז יִשְׁכִּיל וַיִּמְרֹד בְּמֶלֶךְ-אֲשׁוּר וּלֹא עָבָדוּ :
9 הוּא קָטַל יְחִי פְּלִשְׁתִּי עַד עֲזָרָה וְיְחִי תְּחִימָהָא מִמִּגְדַּל תְּקוּף עַד קִרְיָן דְּרִיכִין :

* Et pactum quod pepigit vobiscum non obliuiscimini, & non timebitis deos alienos:

* Nisi Dominum Deum vestrum eum timebitis, & ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum.

* Et non audierunt, nisi in iustificationibus suis primis ipsi perpetrabant.

* Et fuerunt gentes istæ timentes Dominum, & sculptilibus suis seruebant, etiam filij eorum & filij filiorum eorum, sicut fecerunt patres eorum, ipsi faciunt usque in diem hanc.

CAP. XVIII.

ET factum est in anno tertio Osee filij Hela regis Iffrael, regnavit Ezechias filius Achaz regis Iuda.

* Filius viginti et quinque annorum erat cum regnaret ipse: & viginti & nouem annis regnavit in Hierusalem. & nomen matris eius Abi filia Zacharie.

* Et fecit rectum Ezechias coram Domino, iuxta omnia quaecunque fecit Dauid pater eius.

* Ipse abstulit excelsa, & contriuit statuas, & lucos succidit. & concidit Ezechias serpentem aeneum, quem fecit Moyses: quia usque ad dies illos fuerunt filij Israel adolentes incensum ei: & vocauerunt eum, Aneum.

* In Domino Deo Iffrael sperauit. non fuit post eum similis ipsi in regibus Iuda, & in his qui fuerunt ante eum.

* Et adhaesit Domino, non recessit à tergo eius, & custodiuit mandata eius quæ præceperat Dominus Moysi.

* Et erat Dominus cum eo: in omnibus quæ fecit intellexit. Et rebellauit contra regem Assyriorum, & non seruiuit ei.

* Ipse percussit Philistæos usque ad Gazam & usque ad terminum eius à turre custodum & usque ad ciuitatem munitam.

* καὶ τὸ διαθήκην ἡ ἐθετο μετ' ὑμῶν οὐκ ἐπιλήσεται, καὶ οὐ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἐτέροις.

* ὅτι ἀλλ' ἢ κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν αὐτὸν φοβηθήσεσθε, καὶ αὐτὸς ἐξελεύσεται ὑμᾶς ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν.

* καὶ οὐκ ἤκουσαν ἀλλ' ἢ ἐν τοῖς δικαίωμασιν αὐτῶν τοῖς πρώτοις ἀντὶ ἐποίουν.

* καὶ ἦσαν ταῖς ἐν ταῦτα φοβούμενοι τὸν κύριον, καὶ τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν ἐδούλουν. καὶ γὰρ ὁ υἱὸς αὐτῶν καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν καθὼς ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτῶν αὐτοὶ ποιοῦσιν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

ἡ.

* Καὶ ἐγένετο ἐν ἐτει τρίτῃ ὥστε υἱὸς ἡλᾶ βασιλέως ἰσραὴλ, ἐβασίλευσεν ἐξ ἐκίας υἱὸς ἀχαζ βασιλέως ἰσραὴλ.

* υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ. καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἀβὶ θυγάτης ζαχαρίου.

* καὶ ἐποίησε τὸ δὲ θεὸς ἐξ ἐκίας ἐνώπιον κυρίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

* αὐτὸς ἐξῆρε τὰ ὑψηλά, καὶ συνέτριψε τὰς στήλας καὶ τὰ ἄλσιν ἐξέκοψε. καὶ συνέκοψεν ἐξ ἐκίας τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν, ὃν ἐποίησε μωυσῆς, ὃς ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἦσεν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ θυμιῶντες αὐτῷ, καὶ ἐκάλειζαν αὐτὸν νεκρῶν.

* ἐν κυρίῳ θεῷ ἰσραὴλ ἠλπίσεν. οὐκ ἐγένετο μετ' αὐτοῦ ὁμοιωτὴς αὐτῷ ἐν τοῖς βασιλεῦσιν ἰούδα, καὶ ἐν τοῖς γενομένοις ἐμπροσθεν αὐτοῦ.

* καὶ ἐκολλήθη τῷ κυρίῳ, οὐκ ἀπέστη ἀπὸ ὀπίσθεν αὐτοῦ, καὶ ἐφύλαξε τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ.

* καὶ ἦν κύριος μετ' αὐτοῦ, ἐν πάσιν οἷς ἐποίησε συνένηκεν. καὶ ἠθέτησεν ἐν τῇ βασιλείᾳ αἰσχυρίων, καὶ οὐκ ἐδούλυσεν αὐτῷ.

* αὐτὸς ἐπάταξε δὲ ἄλλοφύλους ἕως γάζης καὶ ἕως ὀρείου αὐτῆς ἀπὸ πύργου φυλασσόντων καὶ ἕως πόλεως ὀχυρῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et pactum quod pepigi vobiscum non obliuiscimini, nec timebitis Errores gentium.

* Sed Dominum Deum vestrum timebitis, & ipse liberabit vos de manu omnium auctorum inimicitiarum vestrarum.

* Et non obsequuti sunt, sed iuxta ritus suos antiquos illi faciebant.

* Et gentes istæ timuerunt à facie Domini, & tamen simulacris suis seruierunt, & etiam filij eorum & filij filiorum eorum, sicut fecerant patres eorum, sic illi faciunt usque ad diem hanc.

CAP. XVIII.

ET fuit anno tertio Hoseah filij Elah regis Israel, regnavit Hhizkiah filius Ahhaz regis tribus domus Iehudah.

* Filius viginti & quinque annorum erat quando regnavit: & viginti & nouem annis regnavit in Ierusalem. & nomen matris eius Abi filia Zechariah.

* Et fecit quod rectum erat ante Dominum, secundum omnia quæ fecit Dauid pater eius:

* Ipse abstulit excelsa, & fregit statuas, & succidit lucos, & rupit serpentem æreum quem fecerat Moyses: quia usque ad dies illos filij Israel adolebant aromata ei. & vocabant illum, Nehhustan.

In dicto Domini Dei Israel confusus est: & post eum non fuit sicut ille in omnibus regibus domus Iehudah, & in eis qui fuerunt ante eum.

* Et adhaesit timori Domini: non declinauit à cultu eius, sed custodiuit præcepta eius quæ præceperat Dominus Moysi.

* Et fuit dictum Domini in auxilium eius: in omni loco quo exibat, prosperabat. & rebellauit in regem Athur, & non seruiuit illi.

* Ipse occidit Pelisthæos usque ad Ghaza & terminos eius, à turri valida usque ad vrbes munitas.

- 9 * ויהי בשנה הרביעית למלך חזקיהו היא השנה
השביעית לחושע בן-אלה מלך ישראל על-
שלמנאסר מלך-אשור על-שמרון ויצר עליה :
- 10 * וילכדה מקצה שלש שנים בשנת שש לחזקיה
היא שנת-תשע לחושע מלך ישראל נלכדה
שמרון : * ויגל מלך-אשור את ישראל אשורה
וינהם בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי :
- 11 * על אשר לא-שמעו בקול יהוה אלהיהם
ויעברו את-בריתו את כל אשר צוה משה עבד
יהוה ולא שמעו ולא עשו :
- 12 * ובארבע עשרה שנה למלך חזקיהו על-
סנחריב מלך-אשור על כל-ערי יהודה הבצורות
ויתפשם :
- 13 * וישלח חזקיה מלך-יהודה אל-מלך-אשור
לכישא לאמר חטאתי שוב מעלי את אשר-תתן
עלי אשא וישם מלך-אשור על חזקיה מלך יהודה
שלש מאות ככר-כסף ושלשים ככר זהב :
- 14 * ויתן חזקיה את כל-הכסף הנמצא בית-יהוה
ובאוצרות בירת המלך :
- 15 * בעת ההיא קצץ חזקיה את דלתות היכל יהוה
ואת האמנות אשר צפה חזקיה מלך יהודה ויתנם
למלך אשור :
- 16 * וישלח מלך-אשור את-תרתן ואת רב-סריס
ואת רב-שקה מן-לכישא אל-המלך חזקיהו בחיל
כבד ירושלם ויעלו ויבאו ירושלם ויעלו ויבאו
ויעמדו בתעלת הברכה העליונה אשר במסלת
שדה כובס :
- 17 * ויקראו אל-המלך ויצא אלהם אליקים בן-
חלקיהו אשר על-הבית ושבנה הספר ויואח בן-
אסף המזכיר :
- 9 * Anno quarto regis Ezechiae , qui erat
annus septimus Osee filij Hela regis Israel,
Ascendit Salmanasar rex Assyriorum Sa-
mariam , & oppugnauit eam ,
- 10 * Et cepit . nam post annos tres anno
sexto Ezechiae , id est , nono anno Osee re-
gis Israel , capta est Samaria :
- 11 * Et transtulit rex Assyriorum Israel in
Assyrios , collocauitque eos in Hayla , & in
Abor fluuiis Gozan in ciuitatibus Me-
dorum :
- 12 * Quia non audierunt vocem Domini
Dei sui , sed prætergressi sunt pactum e-
ius . omnia quæ præceperat Moyses ser-
uus Domini , non audierunt , neque fece-
runt .
- 13 * Anno quartodecimo regis Ezechiae
ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad
vniuersas ciuitates Iuda munitas , & ce-
pit eas .
- 14 * Tunc misit Ezechias rex Iuda nun-
cios ad regem Assyriorum in Lachis , di-
cens : Peccaui . Recede à me , & omne quod
imposueris mihi , feram . Indixit itaque rex
D Assyriorum Ezechiae regi Iudæ trecenta ta-
lenta argenti , & triginta talenta auri .
- 15 * Deditque Ezechias omne argentum
quod repertum fuerat in domo Domini ,
& in thesauris regis .
- 16 * In tempore illo confregit Ezechias
valuas templi Domini , & laminas auri
quas ipse affixerat , & dedit eas regi Assy-
riorum .
- 17 * Misit autem rex Assyriorum Tarthan
& Rapfari , & Rapfacen de Lachis ad re-
gem Ezechiam cum manu valida Ierusa-
lem . qui cum ascendissent , venerunt Ieru-
salem , & steterunt iuxta aquæ-ductum
piscinæ superioris , quæ est in via Agri ful-
lonis :
- 18 * Vocaueruntque regem . egressus est
autem ad eos Eliachim filius Helchie præ-
positus domus , & Sobna scriba , & Ioah
filius Asaph à commentariis :

תרגום יונתן

- 9 ויהוה בשנת רביעיתא למלכא חזקיהו היא שנתא שביעיתא לחושע בר אלה מלכא דישראל סליק שלמנאסר מלכא דאחור על שמרון
וצר עליה :
10 ובכשונה מסוף תלח שנים בשנת שית לחזקיהו היא שנת תשע לחושע מלכא דישראל אתכבישת שמרון :
- 11 ואגלי מלכא דאחור ית ישראל לאחור ואשרינון בחלח ובחבור נהר גוזן וקריו מדי :
- 12 על דלא קבילו למימרא דיי אלההון ועברו ית קיימיה ית כל דפקיד משה עבדא דיי ולא קבילו למימריה ולא עברו רעותיה :
- 13 ובארבע עשרה שנים למלכא חזקיה סליק סנחריב מלכא דאחור על כל קרוא דבית יהודה פריכתא ואחדינון :
- 14 ושלח חזקיה מלך שיבטא דבית יהודה לוח מלכא דאחור ללכיש למימר חבית אסחלק מיני ית דתרמי עלי אקבל ורמא מלכא
דאחור על חזקיה מלך שבטא דבית יהודה תלח מאה כפרין דכסף ותלתין כפרין דזהב :
- 15 ויהב חזקיה ית כל כסףא דאשחכח בבית מקדשא דיי ובגוזן בית מלכא :
- 16 בעידנא ההוא קליף חזקיה ית דשי היכלא דיי וית סקופתא דחפי חזקיה מלך שיבטא דבית יהודה ויהבינון למלכא דאחור :
- 17 ושלח מלכא דאחור ית תרתן וית רב סריס וית רב שקרה מן לכיש לוח מלכא חזקיה במשרין סגיא לירושלם וסליקו ואתו
לירושלם וסליקו ואתו וקמו במזיקת בריכתא עיליתא די בכיבש חקל משטח קצריא :
- 18 וקרו למלכא ונפק לוחהון אליקים בר חלקיהו דממנא על ביתא ושבנה ספרא ויואח בר אסף דסמנא על דכרניא :

* Et factum est in anno quarto regnante Ezechia, ipse annus septimus Osee filio Hela regi Israel, ascendit Salmanasar rex Assyriorum contra Samariam, & obsidebat eam,

* Et cepit eam in fine trium annorum. in anno sexto Ezechiae, ipse annus nonus Osee regi Israel, capta est Samaria.

* Et transfudit rex Assyriorum Samariam in Assyrios, & collocavit eos in Elaa, et in Habor fluminis Gozan, & in terminis Medorum:

* Eo quod non audierunt vocem Domini Dei sui, & pratergressi sunt pactum eius, omnia quaecunque praecepit Moyses servus Domini, & non audierunt & non fecerunt.

* Et in quartodecimo anno regis Ezechiae, ascendit Sennacherib rex Assyriorum in civitates Juda munitas, & cepit eas.

* Et misit Ezechias rex Iuda nuncios ad regem Assyriorum in Lachis, dicens: Peccavi. recede a me: & quaecunque imposueris super me, feram. Et iniecit rex Assyriorum super Ezechiam regem Juda trecenta talenta argenti & triginta talenta auri.

* Et dedit Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo Domini, & in thesauris domus regis.

* In tempore illo confregit Ezechias rex Iuda valvas templi Domini & quae firmata erant quae deauravit Ezechias rex Iuda, & dedit ea regi Assyriorum.

* Et misit rex Assyriorum Thartan, & Rapsaris, & Rapsacem de Lachis ad regem Ezechiam in exercitu gravi in Hierusalem, & ascenderunt & venerunt in Hierusalem, & steterunt in aquae-ductu superioris piscine, quae est in via Agri fullonis.

* Et clamaverunt ad Ezechiam. & egressus est ad eos Eliacim filius Chelciae praepositus domus, & Sobnas scriba, & Joach filius Asaph à commentariis.

* καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ τεταρτῷ βασιλεύοντος ἐζεχίου, αὐτὸς ἐνιαυτὸς ἑβδόμῃ τῷ ὥσπερ ἡλᾶ βασιλεὶς ἰσραήλ, ἀνέβη σαλμανασάρ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τὴν Ἀμαρίαν, καὶ ἐπολιοῖρκει αὐτήν,

* καὶ κατελάβετο αὐτὴν εἰς τέλος τριῶν ἐτῶν. ἐν ἔτει ἑκτῷ τοῦ ἐζεχίου, αὐτὸς ἐνιαυτὸς ὄγδοος τῷ ὥσπερ βασιλεὶς ἰσραήλ, σιωελήφθη Ἀμαρία.

* καὶ ἀπώκισε βασιλεὺς ἀσσυρίων τὴν Ἀμαρίαν εἰς ἀσσυρίους, καὶ ἔθετο αὐτῷ ἐν ἐλαὰ καὶ ἐν ἀβώε ποταμοῖς γοζὰν καὶ ἐν ὄρεσι μέδων.

* δὴ τὸ ὥν ὁκτὴ ἤκουσεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ παρέστησαν τὴν διαθήκην αὐτῶν, πᾶσι ὅσα ἐνετείλατο μωυσῆς ὁ δοῦλος κυρίου, καὶ ὁκτὴ ἤκουσαν ἐκ ἐκείνου ἐποίησαν.

* καὶ ἐν τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ ἔτει βασιλείας ἐζεχίου ἀνέβη σιναχηρίβ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις ἰούδα τὰς ὀχυράς, καὶ σιωέλαιεν αὐτάς.

* καὶ ἀπέστειλεν ἐζεχίας βασιλεὺς ἰούδα ἀγγέλους πρὸς τὸν βασιλέα τῶν ἀσσυρίων εἰς λάχης λέγων, ἡμάρτηκα· ἀποστρέφῃς ἀπ' ἐμοῦ. καὶ ὅσα δὴ ἐπὶ τῆς ἐπ' ἐμὲ βασιλείας. καὶ ἐπέβαλε βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ ἐζεχίαν βασιλέα ἰούδα, τετακόσια τάλαντα ἀργυρίου, καὶ τετακόσια τάλαντα χρυσίου.

* καὶ ἔδωκεν ἐζεχίας πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν τῇ θησαυροῦ οἴκου τοῦ βασιλέως.

* ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ κατέκοψεν ἐζεχίας ὁ βασιλεὺς ἰούδα τὰς θύρας τοῦ ναοῦ κυρίου, καὶ τὰ ἐστηληγμένα αὐτῷ ἐχρυσώσεν ἐζεχίας βασιλεὺς ἰούδα. καὶ ἔδωκεν αὐτὰ τῷ βασιλεὶ ἀσσυρίων.

* καὶ ἐπέστειλε βασιλεὺς ἀσσυρίων τὸν θαρτὰν καὶ τὸν ῥαψαρίν καὶ τὸν ῥαψάκην ἐκ λάχης πρὸς τὸν βασιλέα ἐζεχίαν ἐν διωάμει βαρεία εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἀνέβησαν καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστησαν ἐν τῷ ὑδραγωγῷ τῆς δὴ καλουμένης θραξ, ἣ ἐστὶν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀγροῦ τοῦ γναφείως.

* καὶ ἐβόησαν πρὸς ἐζεχίαν, καὶ εἰρήνη πρὸς αὐτῶν ἑλιακίμ υἱὸς χελκίου ὁ οἰκονόμος, & ὠβνὰς ὁ γραμματεὺς, καὶ ἰωάχ υἱὸς ἀσάφ ὁ δὴ ἀμεινέσκων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et fuit anno quarto regis Hhizkiah (ipse est annus septimus Hhoseagh filij Elah regis Israel) ascendit Salmaneszer rex Athur contra Somron, & obsedit eam.

* Et subegerunt illam in fine trium annorum: anno sexto Hhizkiah (ipse est annus nonus Hhoseagh regis Israel) subacta est Somron.

* Et migrare fecit rex Athur Israel in Athur, & collocavit illos in Hhahh & in Hhabor fluvio Gozan & vrbibus Madai.

* Eo quod non audierunt dicto Domini Dei sui, sed transgressi sunt pactum eius, omnia quae praeceperat Moseh famulus Domini, & non audierunt dicto eius, nec fecerunt voluntatem eius.

* Et quartodecimo anno regis Hhizkiah ascendit Szanherib rex Athur contra omnes vrbes domus Iehudah munitas, & cepit eas.

* Et misit Hhizkiah rex tribus domus Iehudah ad regem Athur in Lachis, dicendo: Peccavi. ascende a me: quod imposueris mihi, suscipiam. & imposuit rex Athur Hhizkiah regi tribus domus Iehudah trecenta talenta argenti, & triginta talenta auri.

* Et dedit Hhizkiah omne argentum quod inuentum est in domo sanctuarij Domini & in thesauris domus regis.

* In tempore illo abrasit Hhizkiah portas templi Domini, & limina eius quae obduxerat Hhizkiah rex tribus domus Iehudah, & dedit illa regi Athur.

* Et misit rex Athur Thartan & Rab-zzarizz, & Rabakeh ex Lachis ad regem Hhizkiah cum copiis multis in Ierusalé: & ascenderunt & venerunt in Ierusalé: ascendunt, inquā, & venerunt & steterunt in aquae ductu piscinae superioris, quae est in via agri extensionis fullonum.

* Et vocaverunt regem. & exiit ad eos Eliakim filius Hhilkiah, qui praepositus erat super domum, & Sebna scriba, & Ioahh filius Azzaph qui praepositus erat super monumenta.

19 * ויאמר אלהם רבשקה אמרו נא אל חזקיהו
כה אמר המלך הגדול מלך אשור מר הבטחון
הזוה אשר בטחת:

20 * אמרת אך דבר שפתים עצה וגבורה למלחמה
עתה על מי בטחת כי מרדת בי:

21 * עתה הנה בטחת לך על משענת הקנה הרצון
הזה על מצרים אשר יסמך איש עליו ובעבדו
ונקבה בן פרעה מלך מצרים לכל הבטחים
עליו:

22 * וכי תאמרון אלי אל יהוה אלהינו בטחנו
הלא הוא אשר הסיר חזקיהו את במתיו ואר-
מזבחתי ויאמר ליהודה ולירושלם לפני המזבח
הזוה תשתחוו בירושלם:

23 * ועתה התערב נא את אדני את מלך אשור
ואתנה לך אלפים סוסים אם תוכל לתת לך
רכבים עליהם:

24 * ואיך תשיב את פני פחר אחד עבדי אדני
הקטנים ותבטח לך על מצרים לרכב ולפרשים:

25 * עתה המבלעדי יהוה עליתי על המקום
הזוה להשחתו יהוה אמר אלי עלה על הארץ
הזאת והשחיתה:

26 * ויאמר אליקים בן חלקיהו ושכנה ויואח אל-
רבשקה דבר נא אל עבדיך ארמיה כי שמעים
אנחנו ואל תדבר עמנו יהודים באזני העם אשר
על החמה:

27 * ויאמר אליהם רבשקה העל אדניך
ואליך שלחני אדני לדבר את הדברים האלה
הלא על האנשים הישבים על החמה
לאכל את חריהם ולשתות את שיניהם
עמכם:

19 * Dixitque ad eos Rapsaces: Loquimini Ezechiae: Hæc dicit rex magnus rex Assyriorum, Quæ est ista fiducia qua niteris?

20 * Forsitan inisti consilium, vt præpares te ad prælium. in quo confidis, vt audeas Erebllare?

21 * An speras in baculo arundineo atque confracto Ægypto? super quem si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum eius, & perforabit eâ. sic est Pharaon rex Ægypti omnibus qui confidunt in se.

22 * Quod si dixeritis mihi: In Domino Deo nostro habemus fiduciam, nonne iste est cuius abstulit Ezechias excelsa & altaria, & præcepit Iudæ & Ierusalem; Ante altare hoc adorabitis in Ierusalem?

23 * Nunc igitur transite ad dominum meum regem Assyriorum, & dabo vobis duo millia equorum, & videte an habere valeatis ascensores eorum.

24 * Et quomodo potestis resistere ante vnum satrapam de seruis domini mei minimis? an fiduciâ habes in Ægypto propter currus & equites?

25 * Nunquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum, vt demolirer eum? Dominus dixit mihi: Ascende ad terram hanc, & demolire eam.

26 * Dixerunt autem Heliachim filius Helchiae, & Sobna scriba, & Ioah Rapsaces: Precamur vt loquaris nobis seruis tuis Syriacè, siquidem intelligimus hanc linguam; & non loquaris nobis Iudai- cè, audiente populo qui est super murum.

27 * Responditque eis Rapsaces, dicens: Nunquid ad dominum tuum & ad te misit me dominus meus vt loquerer sermones hos, & non potius ad viros qui sedent super murum, vt comedant stercora sua, & bibant vrinam suam vobiscum?

תרגום יונתן

19 ואמר להזן רבשקה אמרו נא אל חזקיהו המלך הגדול מלך אשור מר הבטחון הזוה אשר בטחת:

20 אמרת כן דבר שפתים עצה וגבורה למלחמה עתה על מי בטחת כי מרדת בי:

21 עתה הנה בטחת לך על סמך קנה הרצון הזה על מצרים אשר יסמך איש עליו ובעבדו ונקבה בן פרעה מלך מצרים לכל הבטחים עליו:

22 וכי תאמרון אלי אל יהוה אלהינו בטחנו הלא הוא אשר הסיר חזקיהו את במתיו וארמזבחתי ויאמר ליהודה ולירושלם לפני המזבח הזוה תשתחוו בירושלם:

23 ועתה התערב נא את אדני את מלך אשור ואתנה לך אלפים סוסים אם תוכל לתת לך רכבים עליהם:

24 ואיך תשיב את פני פחר אחד עבדי אדני הקטנים ותבטח לך על מצרים לרכב ולפרשים:

25 עתה המבלעדי יהוה עליתי על המקום הזוה להשחתו יהוה אמר אלי עלה על הארץ הזאת והשחיתה:

26 ויאמר אליקים בן חלקיהו ושכנה ויואח אל רבשקה דבר נא אל עבדיך ארמיה כי שמעים אנחנו ואל תדבר עמנו יהודים באזני העם אשר על החמה:

27 ויאמר אליהם רבשקה העל אדניך ואליך שלחני אדני לדבר את הדברים האלה הלא על האנשים הישבים על החמה לאכל את חריהם ולשתות את שיניהם עמכם:

* Et dixit ad eos Rapsaces: Dicite iam ad 19
Ezechiam: Hæc dicit rex magnus rex Assyrio-
rum: Quæ fiducia hæc qua confidis?

* Veruntamen verbis labiorum & consi- 20
lio acies fit in bellum. & nunc in quo confidis,
quod prauaricatus es in me?

* Ecce confidis tibi ipsi in baculo arundineo 21
fracto hoc in Ægypto? quod si firmatus fuerit
vir super eum, ingreditur in manum eius,
& perforabit eam. sic est Pharaon rex Ægypti
omnibus qui confidunt in eo.

* Et si dixeris ad me: In Domino Deo no- 22
stro habemus fiduciam, nonne ipse Ezechias
abstulit excelsa eius, & altaria eius, & dixit
Iuda & Hierusalem, Coram altari isto adorate
in Hierusalem.

* Et nunc commisceas domino meo regi As- 23
syriorum, & dabo tibi duo millia equorum, si
poteris dare tibi ascensores super eos.

* Et quomodo auertis faciem Toparchæ 24
nui seruatorum domini mei minimorum? & spe-
rasti tibi in Ægypto propter currus & e-
quites.

* Et nunc non sine Domino ascendimus in 25
locum hunc, ut demolirer eum? Dominus di-
xit ad me: Ascende ad terram hanc, & de-
molire eam.

* Et dixit Eliacim filius Chelcie, & Sobnas 26
& Joach ad Rapsacem: Loquere ad seruos
tuos Syriacè: audimus enim nos: & ne loqua-
ris ad nos Iudaicè in auribus populi qui super
murum.

* Et dixit ad eos Rapsaces: Nunquid ad 27
dominum tuum vel ad te misit me dominus
meus ut loquerer sermones hos? nonne ad vi-
ros qui sedent super murum, ut comedant
stercus suum, & bibant urinam suam vobis-
cum simul?

19 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ραψάκης, εἶπατε δὴ πρὸς ἐ-
ζεκίαν, ταῦδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας βασιλεὺς ἀσσυ-
ρίων, τίς ἡ πεποιθήσις αὐτῷ πέποιθας;

20 * πλὴν λόγοις χειλέων καὶ βουλῇ ψεύδους γίνεται
εἰς πόλεμον. καὶ νῦν ἐπὶ τίνι πέποιθας, ὅτι ἠθέτησας ἐν
ἐμοί;

21 * ἰδοὺ πέποιθας σεαυτῷ ἐπὶ τῷ ῥάβδῳ τῷ καλα-
μίνῳ τῷ τετρασμήλῳ ταύτῳ ἐπ' αἴγυπτον, ὡς ἐὰν ἐ-
πιστηλῇ δυνεῖς ἐπ' αὐτῷ, εἰσελεύσεται εἰς τὴν χεῖρα
αὐτοῦ, καὶ τήσῃ αὐτῷ. ἔτις ἐστὶ φαραὼ βασιλεὺς αἴ-
γυπτου πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν ἐπ' αὐτῷ.

22 * καὶ ἐν εἰρήνῃ πρὸς με, ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ἡμεῖς
πεποιθήμεν, οὐχὶ αὐτὸς ἐξεκίας ἀπέστησε τὰ ὑψηλὰ αὐ-
τοῦ καὶ τὰ δυσιαστέρα αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ ἰούδα καὶ τῇ ἱε-
ρουσαλὴμ, ἐνώπιον τοῦ δυσιαστρίου τοῦτου προσκυνῇ-
σατε ἐν ἱερουσαλὴμ;

23 * καὶ νῦν μίχθητι τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ ἀσσυ-
ρίων, καὶ δώσω σοι διχιλίους ἵππους, εἰ δυνήσῃ δοῦναι σε-
αυτῷ ἐπιβάτας ἐπ' αὐτοῖς.

24 * καὶ πῶς ἀποσρέφεις τὸ πρὸς ὥπον τοπάρχου ἐ-
νὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν ἐλαχίστων; καὶ
ἡλπίζας σεαυτῷ ἐπ' αἴγυπτον ἐπὶ ἄρματα καὶ ἵπ-
πείας.

25 * καὶ νῦν μὴ ἀνδρὶ τοῦ κυρίου ἀνέστημεν ἐπὶ τὸν τό-
πον τοῦτον τοῦ διαφθεῖραι αὐτόν; κύριε εἶπεν
πρὸς με, ἀνάβηθι ἐπὶ τῷ γλῶσσῳ ταύτῳ, καὶ διαφθει-
ρον αὐτῷ.

26 * καὶ εἶπεν ἐλιακίμ ὁ τοῦ χελκίου, καὶ σοβ-
νάς, καὶ ἰωάχ πρὸς ραψάκην, λάλησον πρὸς αὐτὸν
παῖδάς σου συριτί, ἀκούομεν γὰρ ἡμεῖς, καὶ μὴ λά-
λει πρὸς ἡμᾶς ἰουδαῖσι ἐν τοῖς ὡσὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ἐπὶ τοῦ
τείχους.

27 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ραψάκης, μὴ πρὸς τὸν κύριόν
σου ἢ πρὸς σὲ ἀπέσταλκέ με κύριός μου λαλῆσαι αὐτοῖς λό-
γοις τούτοις; οὐχὶ πρὸς αὐτοὺς ἀνδρας αὐτοῦ κατηνύκας ἐπὶ
τῷ τείχει, ἵνα φάγωσι τὴν κόπρον αὐτῶν, καὶ πίωσι τὸν
οὔρον αὐτῶν μετ' ὑμῶν ἅμα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit illis Rabsakeh: Dicite nunc Hhizkiah: Sic dixit rex magnus rex Athur: Quæ est fiducia hæc qua confidis?

20 Dixisti, Verum in loquela labiorum in consilio & fortitudine faciam bellum. nunc in quo confisus es, quod rebellasti in me?

21 Nunc eia confisus es super sustentaculo arundinis conquassata huius super Ægypto, cui si innitatur quispiam, intrabit in manum eius, & transiget eam. sic est Pargho rex Misraim omnibus qui confidunt in eo.

22 Quod si dixeritis mihi: In dicto Domini Dei nostri confidimus, nonne ipse est cuius abstulit Hhizkiah excelsa & altaria? & dixit hominibus Iehudah atque habitatoribus Ierusalem: Ante altare hoc adorabitis in Ierusalem.

23 Et nunc fideiube nunc domino meo rege Athur, & dabo tibi duo millia equorum, si poteris numerare tibi equitantes super eos.

24 Et quomodo cogitas conuertere faciem vnus è principibus seruis domini mei paruulis, ut confidas in Ægypto propter currus & equites?

25 Nunc autem num præter dictum Domini ascendi in locum hunc ad perdendum eum? Dominus dixit mihi: Ascende contra locum hunc, & dissipa eum.

26 Et dixit Eliakim filius Hhilkiah & Sebnah & Ioahh ad Rabsakeh: Loquere quæso cum seruis tuis Syriacè, siquidem intelligimus: & ne loquaris nobiscum Iudaicè coram populo qui est super murum.

27 Et dixit illis Rabsakeh: Nunquid ad dominum tuum & ad te misit me dominus meus ut loquerer verba hæc? nonne ad viros qui sedent super murum, ut comedant egestionem suam, & bibant aquas pedum suorum in obsidione vobiscum?

* ויעמוד רבשקה ויקרא בקול גדול יהודית
 וידברו ואמר שמעו דבר המלך הגדול מלך אשור:
 * כה אמר המלך אל ישיא לכם חזקיהו כי לא
 יוכל להציל אתכם מידו: * ואל יבטח אתכם
 חזקיהו אל יהוה לאמר הציל יצילנו יהוה ולא
 תנתן את העיר הזאת ביד מלך אשור: * אל
 תשמעו אל חזקיהו כי כה אמר מלך אשור עשו
 אתי ברכה וצאו אלי ואכלו איש גפנו ואיש
 תאנתו ושתו איש מי ברו: * עד באו ולקחתיו
 אתכם אל ארץ כארצכם ארץ דגן ותירוש ארץ
 לחם וכרמים ארץ זית יצהר ודבש וחיו ולא תמתו
 ואל תשמעו אל חזקיהו כי יסית אתכם לאמר
 יהוה יצילנו: * ההציל הצילו אלהי הגוים איש
 את ארצו מיד מלך אשור: * איה אלהי חמרת
 וארפד איה אלהי ספרוים הנע ועוה כי הצילו את
 שמרון מירי: * מי בכל אלהי הארצות אשר
 הצילו את ארצם מירי כי יציל יהוה את ירושלם
 מירי: * והחרישו העם ולא ענו אתו דבר כי
 מצות המלך היא לאמר לא תענהו:
 * ויבא אליקים בן חלקיה אשר על הבית
 ושכנא הספר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו
 קרועי בגדים ויגדו לו את דברי רבשקה:

יט

* ויהי בשמע המלך חזקיהו ויקרע ארבע בגדיו
 ויתכס בשק ויבא בית יהוה: * וישלח ארבע
 אליקים אשר על הבית ושכנא הסופר ואת זקני
 הכהנים מתכסים בשקים אל ישיעיהו הנביא בן
 אמוץ: * ויאמרו אליו כה אמר חזקיהו יום צרה
 ותוכחה ונאצה היום הזה כי באו בני ער-משבר
 וכה אין ללדה:

תרגום יונתן

* וקם רבשקה ואכלי בקל רב יהודית ומליל ואמר שמעו ית פתגמי מלכא דאחור: * כדנן אמר מלכא לא יטעו
 יתכון חזקיהו ארי לא יוכל לשיתבא יתכון מן ידיו: * ולא ירחיש יתכון חזקיהו על מימר דינו למימר שיתבא ישיעיהו בנא יי לא תתקמר
 קרחת הדא ביד מלכא דאחור: * לא תקבלון מן חזקיהו ארי כדנן אמר מלכא דאחור עבדו עמי שלמא ופוקו לותי ואכלו גבר ית פירי
 גפנותי וגבר פירי תינותי ושתו גבר מי גופיה: * עד מיתי ואדבר יתכון לארע טבא בארעכון ארע עבדו וחסר ארע חקליו וכרמיו
 ארע דזיתתא עבדיו משתא ויהא עבדא דבש וחיו ולא תמותון ולא תקבלון מן חזקיהו ארי וטעו יתכון למימר יי שיתבנא: * תשיתבא
 שיתבא טעות עסמיה גבר ית ארעיה מיד מלכא דאחור: * אן דחלא דחמט וארפד אן דחלא דספרוים הלא טלטילנן ואגלינן מלכא
 דאחור ארי שיתבא ית שמרון מן ידיו: * מן בכל דחלת מדינתא דשיתבא ית ארעהון מן ידיו ארי ושיעיהו יי ית ירושלם מן ידיו: * ושתיקו
 עמא ולא אתיבו יתיה פיתגמא ארי חפקידת מלכא היא למימר לא תתיבניה: * ואתא אליקים בן חלקיהו דממנא על ביתא ושכנא
 ספרא ויואח בן אסף דממנא על דכרנא לות חזקיהו כדמבזעין לבושיהו וחיוא ליה ית פתגמי רבשקה:
 * ונתוה בן שמע מלכא חזקיהו וכזע ית לבושותי ואתכסי סקא ועל לבית מקדשא דינו:
 * ושלח ית אליקים די ממנא על ביתא ושכנא ספרא וית סבי כחנא בן מכסן שקין לות ישיעיהו נביא בר אמוץ: * ואמרו ליה כדנן
 אמר חזקיהו יום עקא וחיסורין וניאוצא יומא דרין ארי אקיפתנא עקא כאתתא דיתבא על מתברא וחיל לית לה למילד:

28 * Stetit itaque Rapsaces, & exclamavit
 voce magna Iudaicè, & ait: Audite verba
 29 regis magni regis Assyriorum. * Hæc dicit
 rex: Non vos seducat Ezechias. non enim
 30 poterit eruere vos de manu mea: * Neque
 fiduciam vobis tribuat super Dominum,
 dicens: Eruens liberabit nos Dominus: &
 nō tradetur ciuitas hæc in manu regis Af-
 31 syriorum. * Nolite audire Ezechiam. Hæc
 enim dicit rex Assyriorum: Facite mecum
 G quod vobis est vtile, & egredimini ad me.
 & comedet vnusquisque de vinea sua, &
 de ficu sua, & bibetis aquas de cisternis ve-
 32 stris, * donec veniam & transferam vos in
 terram quæ similis est terræ vestræ, in ter-
 ram fructiferam & fertilem vini, terram
 panis & vinearum, terram oliuarum & o-
 lei ac mellis; & viuetis, & non moriemini.
 Nolite audire Ezechiam qui vos decipit,
 33 dicens: Dñs liberabit nos. * Nunquid
 liberauerunt dii gentium terram suam de
 34 manu regis Assyriorum? * Vbi est Deus E-
 math & Arphat? vbi est deus Sepharuaim
 Ana & Aua? nunquid liberauerunt Sama-
 35 riam de manu mea? * Quinam illi sunt in
 vniuersis diis terrarum, qui eruerūt regio-
 nem suam de manu mea, vt possit eruere
 36 Dñs Ierusalé de manu mea? * Tacuit itaq;
 populus, & nō rñdit ei quicq̃. siquidē p̃ce-
 37 ptū regis accepāt, vt nō rñderet ei. * Venit-
 que Eliachī filius Helchię p̃positus dom⁹,
 & Sobna scriba, & Ioahē filius Afaph à cō-
 mentariis ad Ezechiam scissis vestibus, &
 nūciauerūt ei verba Rapsaces. CAP. XIX.
 1 * Vcūm audisset Ezechias rex, scidit ve-
 A stimenta sua, & optus est sacco. Ingreſ-
 2 susq; est domum Dñi. * Et misit Eliachim
 p̃repositum domus, & Sobnam scribam, &
 senes de sacerdotib⁹ optos saccis ad Eſaiā
 3 prophetam filium Amos. * Qui dixerunt:
 Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis &
 increpationis & blasphemie dies iste. Ve-
 nerunt filij vsque ad partum, & vires non
 habet parturiens.

* Et stetit Rapsaces, & clamauit voce magna Iudaicè, & locutus est & dixit: Audite verba hæc regis magni regis Assyriorum:

* Hæc dicit rex, Ne vos tollat Ezechias, quia non poterit eruere vos de manu mea.

* Et non fiduciam tribuat vobis Ezechias super Dominum, dicens: Eruens liberabit vos Dominus, & non tradetur ciuitas hæc in manus regis Assyriorum.

* Non audiat Ezechiam, quia hæc dicit rex Assyriorum: Facite mecum benedictionem, & egredimini ad me, & comedet unusquisque vineam suam, & unusquisque ficum suam, et bibet unusquisque aquam cisternæ suæ,

* Donec veniam, & capiam vos in terram, sicut in terram vestram, terram frumenti, & vini, & panis, & vinearum, terram olei & mellis; & viuetis & non moriemini. & non audiat Ezechiam, quia decipit vos, dicens: Dominus liberabit vos.

* Nunquid eruentes liberauerunt de gentiū unusquisque terram suam de manu regis Assyriorum? * Vbi sunt dei Emath & Arphad? et vbi sunt dei Seppharuin Hana & Aua? nunquid liberauerunt Samariam de manu mea?

* Quis in vniuersis diis terrarū qui eruerit terram suam de manu mea, quia eruet Dominus Hierusalem de manu mea? * Et tacuerunt, & non responderunt ei verbum: quia preceptum regis hoc dicentis: Non respondebitis ei.

* Et ingressus est Eliacim filius Chelcie præpositus domus, & Sobna scriba, et Joach filius Asaph à commentariis ad Ezechiam scissis vestibus, & nunciauerunt ei verba Rapsacis.

CAP. XIX.

ET factum est ut audiuit rex Ezechias, scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, & ingressus est in domum Domini: * Et misit Eliachim præpositum domus, et Sobnan scribam, et seniores sacerdotum opertos saccis ad Esaiam filium Amos prophetā. * Et dixerunt ad eū: Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis et increpationis & irritationis dies iste, quia venerūt filij vsq; ad dolores partus, et nō est robur parienti.

28 * καὶ ἔστη ῥαψάκης καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ ἰουδαϊκῇ, καὶ ἐλάλησε καὶ εἶπεν, ἀκούσατε τοὺς λόγους τοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀσσυρίων.

29 * τὰδε λέγει ὁ βασιλεὺς, μὴ ὑμᾶς ἐπαυρέτω ἐξ ἐκίας, ὅπου μὴ διωκῇ ἐξ ἐλέως ὑμᾶς ἐν χερσὶ μου.

30 * καὶ μὴ ἐπελπίζετε ὑμᾶς ἐξ ἐκίας ἐπὶ κύριον λέγων, ἐξαιρέματος ἐξελεῖται ὑμᾶς ὁ κύριος, καὶ ἐμὴ παροδοῖ ἡ πόλις αὐτῇ εἰς χεῖρας βασιλέως ἀσσυρίων.

31 * μὴ ἀκούετε ἐξ ἐκίου, ὅτι τὰδε λέγει ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων, ποιήσατε μετ' ἐμοῦ διλογίαν, καὶ ἐξέλθετε πρὸς με, καὶ φάγετε ἕκαστος τὴν ἀμπελὸν αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν συκλὴν αὐτοῦ, & πῖνετε ἕκαστος τὸ ὕδωρ τῆς λάκκου αὐτοῦ,

32 * ἕως δὲ ἔλθω, καὶ λάβω ὑμᾶς εἰς γλῶσσαν εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, γλῶσσι τοῦ καὶ οἴνου, καὶ ἄρτου, καὶ ἀμπελώνων, γλῶσσαι ἐλαίου καὶ μέλιτος· καὶ ζήσεσθε καὶ οὐκ ἀποθανεῖσθε, καὶ μὴ ἀκούετε ἐξ ἐκίου, ὅτι ἀπατά ὑμᾶς λέγων, κύριος ἐξελεῖται ὑμᾶς.

33 * μὴ ῥυόμενοι ἐξ ῥυόσθω τοῦ θεοῦ τῶν ἐθνῶν ἕκαστος τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἐν χερσὶ βασιλέως ἀσσυρίων;

34 * ποδὲς εἰσὶν τοῦ θεοῦ αἱ μάστιγες καὶ δρεφάδες; καὶ περὶ εἰσὶν οἱ θεοὶ σεπταρεναιὰ & αἰούα; μὴ ἐξείλοντο τὴν Ἰαμαρίων ἐν χερσὶ μου;

35 * τίς ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν γαιῶν οὐκ ἐξείλετο τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἐν χερσὶ μου, ὅτι ἐξελεῖται κύριος τὴν ἰερουσαλὴμ ἐν χερσὶ μου;

36 * καὶ ἐσιώπησαν καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λόγον, ὅτι ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῇ λέγοντος, οὐκ ἀποκριθήσεσθε αὐτῷ.

37 * καὶ εἰσῆλθεν ἐλιακὶμ ὁ τοῦ χαλκίου ὁ οἰκονόμος, καὶ θβνὰς ὁ γραμματεὺς, καὶ ἰωὰχ ὁ τοῦ ἀσάφ ὁ δὴ αμιμνήσκων πρὸς ἐξ ἐκίαν διερχόμενος τὰ ἱμάτια, καὶ δὴ ἡγεῖσθαι αὐτῷ τοὺς λόγους ῥαψάκου.

19.

1 * Καὶ ἔρχετο ὡς ἤκουσε ὁ βασιλεὺς ἐξ ἐκίας, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ περιεβάλετο σάκκον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον κυρίου.

2 * καὶ ἀπέστειλεν ἐλιακὶμ τὸν οἰκονόμον, καὶ θβνὰν τὸν γραμματέα, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν ἱερέων περιεβλήμενους σάκκοις πρὸς ἡσάϊαν υἱὸν ἀμὼς τὸν πρεσβύτερον.

3 * καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, τὰδε λέγει ἐξ ἐκίας, ἡμέρα θλίψεως καὶ ἐλεμὸς, καὶ παρεργισμὸς ἡ ἡμέρα αὕτη, ὅτι ἦλθεν ὁ υἱὸς ἕως ὠδίνων, & οὐκ ἔστιν ἰσχὺς τῇ πενθύσῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et stetit Rabsakeh, & clamauit voce magna Iudaicè, & locutus est ac dixit: Audite verba regis magni nostri regis Athur: 12 Sic dixit rex: Ne decipiat vos Hhizkiah, quia non poterit eripere vos de manu mea. 13 Et ne confidere faciat vos Hhizkiah in dicto Domini dicendo: Liberando liberabit nos Dominus, non tradetur vrbis hæc in manum regis Athur. 14 Ne obtemperetis Hhizkiah: nam sic dixit rex Athur: Facite mecum pacem, & exite ad me, & comedite vnusquisque fructus vineæ suæ, & quisque fructus ficus suæ, & bibite vnusquisque aquam cisternæ suæ: 15 Quousque veniam & tollam vos in terram bonam, vt terram vestram, terram frumenti & vini, terram agrorum & vinearum, terram in qua oliuæ faciunt oleum, & ipsa facit mel; & viuite & non moriamini. neque acquiescat Hhizkiah, quia seducet vos dicendo: Dominus liberabit nos. 16 Num liberando liberauerunt Errores gentium vnusquisque terram suam de manu regis Athur? 17 Vbi est deus Hhamath & Arphad? & vbi deus Zzeparuaim? nonne tulit eos & migrare fecit illos rex Athur? nimirum liberauerunt Somron de manu mea? 18 Quis est in omnibus diis prouinciarum qui liberauerit terrā suam de manu mea, quod liberet Dominus Ierusalem de manu mea? 19 Et tacuerunt populus, & non responderunt illi verbum, quia mandatum regis erat, dicendo: Ne respondeatis ei. 20 Et venit Eliakim filius Hhilkiah, qui præpositus erat super domum, & Sebna scriba, & Ioahh filius Azzaph, qui præpositus erat super monumenta, ad Hhizkiah, cum discidissent vestimenta sua, & indicauerunt illi verba Rabsakeh.

CAP. XIX.

ET fuit cum audisset rex Hhizkiah, scidit vestimenta sua, & operuit se sacco, & ingressus est in domum sanctuarij Domini. 2 Et misit Eliakim, qui præpositus erat super domum, & Sebna scribam, & seniores sacerdotum, opertos saccis, ad Iesaghiahu prophetam filium Amos. 3 Et dixerunt illi: Sic dixit Hhizkiah: Dies angustiae, & opprobriorum, & blasphemiae est dies hæc, quia circūcuiuit nos angustia, sicut mulierem quæ sedet super sellam parturientis, & virtus non est illi parienti.

* אולי ישמע יהוה אלהיך את כל דברי רב-
 שקה אשר שלחו מלך אשור אדניו לחרף אלהים
 חי וחוכיך בדברים אשר שמע יהוה אלהיך
 ונשאת תפלה בעד השארית הנמצאה :
 * ויבאו עבדי המלך חזקיהו אל ישעיהו :
 * ויאמר להם ישעיהו כה תאמרון אל אדניכם
 כה אמר יהוה אל תירא מפני הדברים אשר
 שמעת אשר גרפו נערי מלך אשור אתי :
 * הנני נתן בו רוח ושמע שמוערה ושב לארצו
 והפלתיו בחרב בארצו : * וישב רבשקה וימצא
 את מלך אשור נלחם על לבנה כי שמע כי נסע
 מלכיש : * וישמע אל תרחקה מלך כוש לאמר
 הנה יצא להלחם אתך וישב וישלח מלאכים אל-
 חזקיהו לאמר : * כה תאמרון אל חזקיהו מלך-
 יהודה לאמר אל ישאך אלהיך אשר אתה בטח
 בו לאמר לא תנתן ירושלם ביד מלך אשור :
 * הנה אתה שמעת את אשר עשו מלכי אשור
 לכל הארצות להחרימם ואתה תנצל :
 * ההצילו אתם אלהי הגוים אשר שחתו אבותי
 את גוון ואת חרן ורצף ובני עדן אשר בתלא אשר :
 * אינו מלך חמת ומלך ארפד ומלך לעיר ספרוים
 הנע וענה : * ויקח חזקיהו את הספרים מיד
 המלאכים ויקראם ויעל ביר יהוה ויפרשהו
 חזקיהו לפני יהוה : * ויתפלל חזקיהו לפני יהוה
 ויאמר יהוה אלהי ישראל ישב הכרבים אתה-
 הוא האלהים לבדך לכל ממלכות הארץ אתה
 עשית את השמים ואת הארץ :
 * הטר יהוה אונך ושמע פקח יהוה עיניך
 וראה ושמע את דברי סנחריב אשר שלחו לחרף
 אלהים חי :

4 * Si fortè audiat Dñs Deus tuus vniuersa
 verba Rapsacis, quem misit rex Assyriorū
 dñs suus, vt exprobraret Deum viuentem
 B & argueret verbis quæ audiuit Dñs Deus
 tuus, & fac orationē pro reliquiis quæ re-
 5 pertæ sunt. * Venerunt ergo serui regis E-
 6 zechiæ ad Esaiam. * Dixitq; eis Esaias: Hæc
 dicetis dño vestro: Hæc dicit Dñs: Noli
 timere à facie sermonum quos audisti, q-
 bus blasphemauerunt pueri regis Assyrio-
 7 rum me. * Ecce ego immittam ei spiritum,
 & audiet nuncium, & reuertetur in terram
 suam, & deiiciam eum gladio in terra sua.
 8 * Reuersus est ergo Rapsaces, & inuenit re-
 gem Assyriorum expugnantem Lobnā. au-
 9 dierat enim q̄ recessisset de Lachis. * Cum-
 que audisset de Tharaca rege Æthiopiæ,
 dicens: Ecce egressus est vt pugnet aduer-
 sum te, & iret cōtra eum, misit nuncios ad
 10 Ezechiam, dicens: * Hæc dicite Ezechie re-
 gi Iuda: Non te seducat Deus tuus in quo
 C habes fiduciam, neq; dicas: Non tradetur
 11 Ierusalem in manus regis Assyriorum. * Tu
 enim ipse audisti quæ fecerunt reges Assy-
 riorum vniuersis terris, quomodo vastau-
 runt eas, tu ergo solus poteris liberari?
 12 * Nunquid liberauerunt dij gentium sin-
 gulos quos vastauerunt patres mei, Gozā
 videlicet & Aran, & Reseph, & filios Eden
 13 qui erant in Thelassar? * Vbi est rex E-
 math, & rex Arphat, & rex ciuitatis Se-
 pharuaim Ana & Aua?
 14 * Itaque cū accepisset Ezechias lite-
 ras de manu nunciorum, & legisset eas,
 ascendit in domum Domini, & expandit
 15 eas coram Domino: * Et orauit in con-
 spectu eius, dicens: Domine Deus Israel,
 qui sedes super cherubin, tu es Deus so-
 lus regum omnium terræ: tu fecisti cæ-
 16 lum & terram. * Inclina aurem tuam
 & audi: aperi Domine oculos tuos & vi-
 de, & audi omnia verba Sennacherib,
 quæ misit vt exprobraret Deum viu-
 entem.

תרגום יונתן

4 מאים שמיע קדם ויי אלתך ותפתגמי רב שקה דשלחיה מלכא דאתור רבוניה לחסדא עמא דיני קיימא ויעביד פרענותא על פתגמיה
 די שמיען קדם ויי אלתך ותתחנן בצלו על שארא הדין דאישתאר :
 5 ואתו עבדי מלכא חזקיהו לות ישעיהו :
 6 ויאמר להון ישעיהו כדנן חסרון לרבונכון כדנן אמר ויי לא תדחלון מן קדם פתגמיה דשמעת דחסירו עלימי מלכא דאתור קדמי :
 7 הא אנא ויתוב ביה רוחא וישמע בסורא ויתוב לארעיה ואפליניה בחרבא בארעיה :
 8 ותב רב שקה ואשכח ית מלכא דאתור מגיח קרבא על לבנה ארי שמע ארי נטל מלכיש :
 9 למימר הא נפק לאגחא קרבא עמך ותב ושלח אינודין לות חזקיה למימר :
 10 כדנן חסרון לחזקיה מלך שיבטא דבית יהודה :
 11 הא את שמעתא ית דעבדו מלכי אתור :
 12 חשיבא יתהון דחלת עממיה דחפילו אבותי ית גוון וית חרן ורצף ובני עדן :
 13 אן מלכא דחמת ומלכא דארפד ומלכא דבקרחת ספרוים תלא טלטי לונון ואגל יאונון :
 14 ונסיב חזקיה ית איגרתא :
 15 וצלי חזקיהו קדם ויי ואמר ויי אלתא דישראל דשכינתיה :
 16 גלי קדמך ויי ודין ושמיע ויי קדמך :
 ואתפרע וטביד פרענותא על כל פתגמי סנחריב דשלחיה לחסדא עמא דיני קיימא :

* Si fortè audiet Dominus Deus tuus uniuersa verba Rapsacis, quem misit eum rex Assyriorum dominus suus, ut exprobraret Deum uiuentem, & argueret in verbis quæ audiuit Dominus Deus tuus, & accipies orationem pro reliquiis quæ repertæ sunt.

* Et venerūt serui regis Ezechie ad Esaiam.

* Et dixit eis Esaias, Sic dicetis ad dominum vestrum: Hæc dicit Dominus: Ne timeas à sermonibus quos audisti, quibus blasphemauerūt in me pueri regis Assyriorum.

* Ecce ego do spiritum in eo, et audiet nuncium, & reuertetur in terram suam, & deiciam eum in gladio in terra sua.

* Et reuersus est Rapsaces, & inuenit regem Assyriorum pugnantem contra Lobna, quia audierat quòd recessit de Lachis.

* Et audiuit rex Assyriorum de Tharaca rege Æthiopum, dicentium: Ecce egressus est ut pugnet contra te. Et reuersus est & misit nuncios ad Ezechiam, dicens:

* Hæc dicetis ad Ezechiam regem Iuda: Nō te seducat Deus tuus in quo tu fiduciam habes in eo, dicens: Non tradetur Hierusalem in manus regis Assyriorum.

* Ecce tu audisti omnia quaecunque fecerunt reges Assyriorum uniuersis terris, quomodo vastauerunt eas: & quomodo tu liberaberis?

* Nunquid liberauerunt dii gentium quos vastauerunt patres mei Gozan & Charran, et Raseph, & filios Aden qui in Thalassar?

* Ubi est rex Emath, & rex Arphad, & rex ciuitatis Seppharum Hana & Aua?

* Et accepit Ezechias literas à nunciis, et legit eas; & ascendit in domum Domini, & expandit eas Ezechias in conspectu Domini:

* Et orauit Ezechias ad Dominum, dicens: Domine Deus Israel qui sedes super cherubim, tu es Deus solus in omnibus regnis terræ, tu fecisti celum & terram:

* Inclina Domine aurem tuam & audi, aperi Domine oculos tuos & vide, & audi verba Sennacherib, quæ misit ut exprobraret Deum uiuentem.

* εἰ πως εἰσακούσῃ κύριος ὁ θεός σου πάντας τοὺς λόγους ραψάκου, ὃν ἀπέστειλεν αὐτὸν βασιλεὺς ἀσσυρίων ὁ κύριος αὐτῶν ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα καὶ ἐλέγχειν ἐν λόγοις οὓς ἤκουσεν κύριος ὁ θεός σου, καὶ λήψῃ πρὸς δουχίῳ πρὸς τὸ λείμματός τοῦ δουλοκομήτου.

* καὶ ἦλθον οἱ παῖδες βασιλέως ἐξεκίας πρὸς ἡσαΐαν.

* καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡσαΐας, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν, τὰδε λέγει κύριος, μὴ φοβηθῇς διὰ τῶν λόγων ὧν ἠκούσας, ὧν ἐβλάσφημησαν εἰς ἐμὲ τὰ παιδάρεα τῆ βασιλέως ἀσσυρίων.

* ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι πνεῦμα ἐν αὐτῷ, καὶ ἀκούσῃ ἀγγέλιόν, καὶ διποσθεφῇ εἰς τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ καταβαλὼν αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν τῇ γῇ αὐτῶν.

* καὶ ἀπέστρεψε ραψάκης καὶ ὄρε τὸν βασιλέα ἀσσυρίων πολεμουῦντα ἐπὶ λοβνά, ὅτι ἤκουσεν ὅσι ἀπῆρκεν διὰ λάχης.

* καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τῶν ἀσσυρίων περὶ θαρακά βασιλέως τῶν αἰθιοπῶν λεγόντων, ἰδοὺ ἐξελήλυθε τὸ πολεμῆσαι σε. καὶ ἀπέστρεψεν καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς ἐzekίαν λέγων.

* τὰδε ἐρεῖτε πρὸς ἐzekίαν βασιλέα ἰούδα, μή σε ἀπάτάτω ὁ θεός σου ἐφ' ᾧ σὺ πέποιθας ἐπ' αὐτῷ λέγων, οὐ μὴ παρὰ δὸ θῆ ἱερουσαλὴμ εἰς χεῖρας βασιλέως ἀσσυρίων.

* ἰδοὺ σὺ ἠκούσας πάντας ὅσα ἐποίησαν βασιλεῖς ἀσσυρίων πάσαις ταῖς γαῖς, ὡς ἐξωλόθρευον αὐτάς, καὶ πῶς σὺ ῥυθίσῃ;

* μὴ ἐξέλθῃς οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν οὓς διέφθειραν οἱ πατέρες μου τὴν γῆν καὶ τὴν χαρὰν καὶ ῥαδίαν, καὶ εἶπεν ὁ κύριος ὁ θεός σου ἐν θαλάσσῃ.

* πᾶς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς αἰμαθὶς ὁ βασιλεὺς ἀσφαδ καὶ ὁ βασιλεὺς τῆ πόλεως Σεφραγυμί ἀνὰ καὶ αἰούα.

* καὶ ἔλαβεν ἐzekίας τὸ βιβλίον παρὰ τῶν ἀγγέλων, καὶ ἀνέγνω αὐτό. καὶ ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον κυρίου, καὶ ἀνέπτυξεν αὐτὸ ἐzekίας ἐνώπιον κυρίου.

* καὶ προσεύξατο ὁ ἐzekίας πρὸς κύριον λέγων, κύριε ὁ θεός ἰσραὴλ ὁ κατήμνησας τὰς χερσὺς μου, σὺ εἶ ὁ θεός μόνος ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆ γῆς, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

* κλίνον κύριε τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουόν, ἀκούσον κύριε εἰς ὅφθαλμοίς σου καὶ ἴδε, καὶ ἀκούσον τῶν λόγων σου ἀναχθεῖς, ὡς ἀπέστειλεν ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Utinā audita sint à Domino Deo verba Rabsakeh, quæ misit rex Athur dominus eius, ut exprobraret populo Dei permanentis, ut faciat ultionem super verbis quæ audita sunt à Domino Deo tuo: & deprecare oratione pro reliquo hoc quod relictum est. Venerūt ergo serui regis Hhizkiah ad Iesaghiah.

* Et dixit illis Iesaghiah: Sic dicetis domino vestro: Sic dixit Dominus: Ne timeatis propter verba quæ audisti, quibus exprobrauerunt iuuenes Athur mihi.

* Ecce ego pono in illo spiritū, & audiet nunciū, & redibit in terram suam, & prosternam eum gladio in terra sua.

* Et rediit Rabsakeh, & inuenit regem Athur ineuntem bellum contra Libna, quia audiuerat quòd profectus esset de Lachis.

* Et audiuit de Thirhacah rege Chus, dicendo: Ecce exiit ad ineundum bellum tecum: & rediit, & misit nuncios ad Hhizkiah, dicendo:

* Sic dicetis ad Hhizkiah regem tribus domus Iehudah, dicendo:

Ne decipiat te Deus tuus in quo confidis, dicendo: Non tradetur Ierusalem in manu regis Athur.

* Ecce tu audisti quæ fecerunt reges Athur omnibus prouinciis deuastando eas, & tu existimas liberari?

* Num liberauerunt eos dii gentium quas perdiderunt patres mei Gozan, & Hharan, & Reszeph, & filios Gheden qui erant in Thalassar?

* Vbi est rex Hhamath, & rex Arphad, & rex qui erat in vrbe Zzepharuaim, nonne sustulerunt illos & migrare fecerunt eos?

* Et accepit Hhizkiah epistolas de manu nunciorum, & legit eas: & ascendit in domum sanctuarij Domini, & expandit eas Hhizkiah ante Dominum.

* Et orauit Hhizkiah ad Dominum, & dixit: Domine Deus Israel, cuius maiestas manet in Cherubaia, tu es Dominus, præter quem non est alius, omnium regnorum terræ; tu fecisti celum & terram.

* Appareat ante te, Domine, iudiciū, & audiatur Domine ante te, & ultio, & fac ultionem super omnibus verbis Zzanhherib, qui misit ut exprobraret populo Dei permanentis.

* כי מירושלם תצא שארית ופליטה מהר ציון
 קנאת יהוה תעשה זאת : * לכן כה אמר
 יהוה אל מלך אשור לא יבוא אל העיר הזאת
 ולא יורה שם חץ ולא יקדמנה מגן ולא ישפך
 עליה סללה : * בדרך אשר יבא בה ישוב ואל
 העיר הזאת לא יבא נאם יהוה : * וגנותי אל
 העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי :
 * ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך יהוה ויך
 במחנה אשור מאה שמונים וחמשה אלף וישבימו
 בפקר והנה כלם פגרים מתים :
 * ויסע וילך וישב סנחריב מלך אשור וישב
 בנינוה : * ויהי הוא משתחוה בית נסרך אלהיו
 ואדרמלך ושראצר הבהו בחרב והמרו נמלטו
 ארץ אררט וימלך אסר חדן בנו תחתיו :

ב

* בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו
 ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר
 יהוה צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה :
 * ויסב את פניו אל הקיר ויתפלל אל יהוה
 לאמר : * אנה יהוה זכר נא את אשר התחלכתי
 לפניך באמת ובלבב שלם והטוב בעיניך עשיתי
 ויכך חזקיהו בכי גדול : * ויהי ישעיהו לא יצא
 העיר התיכנה ודבר יהוה הנה אליו לאמר :
 * שוב ואמרת אל חזקיהו נגיד עמי כה אמר
 יהוה אלהי דוד אביך שמעתי את תפלתך ראיתי
 ארד דמעתי הנני רפא לך ביום השלישי תעלה
 בית יהוה :
 * והספתי על ימך חמש עשרה שנה ומקם
 מלך אשור אצילך ואת העיר הזאת וגנותי על
 העיר הזאת למעני ולמען דוד עבדי :

* De Ierusalē quippe egredientur reliquie
 & quod saluetur de monte Syō. zelus Dñi
 exercituum faciet hoc. * Quamobrem hec
 G dicit Dñs de rege Assyriorum: Non ingre
 dietur urbem hanc, nec mittet in eam sa
 gittam, nec occupabit eā clypeus, nec cir
 cundabit eam munitio. * Per viam qua ve
 nit reuertetur, & ciuitatem hanc nō ingre
 dietur, dicit Dominus. * Protegamq; urbē
 hanc & saluabo eam propter me & prop
 ter Daud seruum meum. * Factum est igit
 ur in nocte illa venit angelus Domini, &
 percussit in castris Assyriorum cētū octo
 ginta quinque millia. Cumq; diluculo sur
 rexisset, vidit omnia corpora mortuorum.
 * Et recedēs abiit & reuersus est Senacherib
 rex Assyriorū & māsit in Niniue. * Cumq;
 adoraret in tēplo Nefrach deū suū, Adra
 melech & Sarasar filij eius percusserūt eū
 gladio, fugeruntq; in terrā Armeniorum,
 & regnauit Asaraddon filius eius pro eo.

CAP. XX.

IN diebus illis egrotauit Ezechias vsq; ad
 mortem, & venit ad eum Esaias filius A
 mos prophetae, dixitq; ei: Hæc dicit Dñs
 Deus: Præcipe domui tuæ. morieris enim
 tu, & non viues. * Qui cōuertit faciem suā
 ad parietem, & orauit Dñm dicens: * Obse
 cro Domine, memento quæso quomodo
 ambulauerim corā te in veritate & in cor
 de perfecto, & quod placitum est coram
 te fecerim. Fleuit itaq; Ezechias fletu ma
 gno. * Et antequam egrederetur Esaias me
 diam partem atrij, factus est sermo Dñi ad
 eum dicens: * Reuertere & dic Ezechie du
 ci populi mei. Hæc dicit Dñs Deus Daud
 patris tui: Audiui orationem tuam, & vi
 di lachrymam tuam, & ecce sanauit te. dic
 tertio ascendes templum Domini: * & ad
 B dam diebus tuis quindecim annos. Sed &
 de manu Regis Assyriorum liberabo te,
 & ciuitatem hanc; & protegam urbem
 istam propter me, & propter Daud ser
 uum meum.

תרגום יונתן

ארי מירושלם ופקדון שאר צדיקיא ושוכת מקיימי אוריתא מטורא דציון במימרא דיי צבאות תתעביר דא :
 בכן כדנן אמר יי למלאך דאתור לא יעול לקרתא דדא ולא יקשית חפן גיר ולא יקדמינה בחריסין ולא יצבר עלה מלייתא :
 באורחא דאתא בה יתוב ולקרתא דדא לא יעול אמר יי :
 והנה בליליא ההוא ונפק מלאכא דיי וקטל במשריתא אתוראח מאר והמגן והחמשה אלפין ואקדימו בצפרא ותא כולחון פגרון
 ונמלט ואזל ותב סנחריב מלכא דאתור ויתב בנינוה :
 ושראצר בנותי קטלוהי בחרבא ואינון אישתחבו לארע קרדו ומלך אסרחדון בריה תחותיה :
 ביומא האינן מרע חזקיהו למסת ואתא לוהיה ישעיה בר אמוץ נביא ואמר ליה כדנן אמר יי פקיד לאינש ביתך ארי מאור את
 ולא תיחי סמרעך :
 קביל בעותי יי איכבר קען ותפלחית קדמך בקשוט ובלבב שלים ותקין קדמך עבדית ובכה חזקיה בבי סגיא :
 ותנה ישעיהו לא נפק לקרתא מציעתא ופתגם נבואה מן קדם יי הנה עמיה למימר :
 אמר יי אלהא דדוד אבך שמיע קדמי צלותך גלי קדמי דמעתיך הא אנא מסי לך ביומא תליתאה היסק לביח מקדשא דיי :
 ואסיף על יומך חמש עשרי שנין ומיד מלכא דאתור אשוכיך ות קרתא דדא ואגין על קרתא דדא בדילי ובדיל דוד עבדי :

* Quia ex Hierusalem egredientur reliquiae, 31
 & qui saluetur de monte Sion: zelus Domini
 exercituum faciet hæc. * Quamobrem hæc di- 32
 cit Dominus ad regem Assyriorum: Non ingre-
 dietur in urbem hanc, & non iaculabitur illuc
 sagittam, & non occupabit eam clypeus, neque
 circumdabit contra eam agger.

* Et per viam qua venit in ea reuertetur, 33
 & in ciuitatē hanc non ingreditur, dicit Dñs.

* Et protegam pro ciuitate hac, ut saluem 34
 eam propter me et propter Dauid seruum meū.

* Et factum est nocte, & egressus est ange- 35
 lus Domini, & percussit de castris Assyriorum
 centum octoginta & quinque millia. & surre-
 xerunt manē, & ecce omnes corpora mortua.

* Et recessit & reuersus est, & abiit Sen- 36
 nacherib rex Assyriorum, & habitauit in Ni-
 nue.

* Et factum est cum ipse adoraret in domo 37
 Nesrach dei sui, Adramelech & Sarasar filij
 sui percusserunt eum in gladio: & ipsi saluati
 sunt in terram Arara. & regnauit Asordan fi-
 lius eius pro eo.

CAP. XX.

IN diebus illis egrotauit Ezechias usque ad 1
 mortem, & ingressus est ad eum Esaias filius
 Amos propheta, & dixit ad eum: Hæc dicit
 Dominus: Præcipe de domo tua, quia morieris
 tu & non viues. * Et conuertit Ezechias 2
 faciem suam ad parietem, & orauit ad Dominū
 dicens: * O iam Domine, memento quomodo 3
 ambulauī coram te in veritate & in corde per-
 fecto, & bonum in oculis tuis feci. Et fleuit E-
 zechias in fletu magno. * Et erat Esaias in au- 4
 la media, & sermo Domini factus est ad eum,
 dicens: * Reuerte, & dices ad Ezechiam 5
 ducē populi mei: Hæc dicit Dominus Deus Da-
 uid patris tui: Audiui orationem tuam, & vi-
 di lachrymas tuas: ecce ego sanabo te die tertia,
 & ascendes in domum Domini. * Et addam 6
 super dies tuos quindecim annos. & de manu
 regis Assyriorum liberabo te & ciuitatem hanc.
 & protegam pro ciuitate hac propter me et pro-
 pter Dauid seruum meum.

31 * ὅτι ἔξ ἱερουσαλὴμ ἔξελδύσεται κατάλειμμα, καὶ
 ἀνασωζόμενος ἔξ ὄρεος σιών, ὁ ζῆλος κυρίου τῶν δυνά-
 32 μεων ποιήσει ταῦτα. διὰ τοῦτο τὰδε λέγει κύριος πρὸς βα-
 σιλέα ἀσσυρίων, ὃς ἐσελδύσεται εἰς τὴν πόλιν ταύτην,
 καὶ ἐξέλδυσται ἐκεῖ βέλος καὶ ἐπεσφθάσεται αὐτὴν θυρεός,
 33 καὶ μὴ πορρήσῃ ἐπ' αὐτὴν πρόχωμα. * καὶ τῇ ὁδῷ ἣ
 ἦλθεν ἐν αὐτῇ ἀποσραφήσεται, & εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐκ-
 34 ἐσελδύσεται, φησὶ κύριος. * καὶ ὑπερασπιστὴς ὑπὲρ τῆς
 πόλεως ταύτης τοῦ ὧσται αὐτὴν δι' ἐμὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν
 35 δούλόν μου. * καὶ ἐγγύς τοις νυκτὸς καὶ ἔξῃ ἦλθεν ἄγγελος
 κυρίου καὶ ἐπάταξεν ἐν τῇς πύρεμβολῇς τῶν ἀσσυρίων ἐ-
 κατὸν ὁ γδοήκοντα & πέντε χιλιάδας. & ὥρθησαν τοῦ περὶ
 36 καὶ ἰδοὺ πάντες ὡμίματα νεκρά. * καὶ ἀπῆρε καὶ ἀπέ-
 σπρεψεν, καὶ ἐπορεύθη (ἐνναχερὶς βασιλὸς ἀσσυρίων,
 37 καὶ κατώκησεν ἐν νινυῇ. * καὶ ἐγγύς αὐτῶν παρεκυ-
 νοῦντος ἐν τῷ οἴκῳ νεσράχ τοῦ θεοῦ αὐτῶν, ἀδραμέλεχ &
 (σαρσαρ) οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐπάταξαν αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ, καὶ
 αὐτοὶ διεσώθησαν εἰς γλῶσσάρα. & ἐβασίλευσεν ἀσρ-
 δαν υἱὸς αὐτῶν ἀντ' αὐτῶν.

κ'.

1 * Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἠρρώθησεν ἐζεχίας ἕως θά-
 νατου. καὶ ἐστῆλθε πρὸς αὐτὸν ἡσαΐας υἱὸς ἀμώς ὁ πορφύ-
 2 ρης, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τὰδε λέγει κύριος, σῦ ταιλαπτε-
 ρεῖς τοῦ οἴκου σου, ὅτι ἀποθνήσκεις σὺ καὶ οὐ ζήσῃ. * καὶ ἀ-
 πέρεψεν ἐζεχίας τὸ πρόσωπον αὐτῶν πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ
 3 παρεσῆξατο πρὸς κύριον λέγων, * ὦ δὴ κύριε, μνήσθητι
 ὡς ἐπειπάμισα ἐνώπιόν σου ἐν ἀληθείᾳ & ἐν καρδίᾳ τε-
 4 λείᾳ, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἐποίησα. & ἐκλαυ-
 5 σεν ἐζεχίας ἐν κλαυθμῷ μεγάλῳ. * καὶ λέγει ἡσαΐας
 ἐν τῇ αὐλῇ τῇ μέσῃ, καὶ ῥῆμα κυρίου ἐγγύς τοις νυκτὸς
 6 λέγων, * Ἰπὶ σπρεψον, καὶ ἐρεῖς πρὸς ἐζεχίαν τὸν ἡγούμε-
 νον τοῦ λαοῦ μου, τὰδε λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ τοῦ πα-
 τρός σου, ἡκούσα τὸν πορφυρῆν σου, & εἶδον τὰ δάκρυά σου,
 ἰδοὺ ἐγὼ ἰάσομαι σε τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ ἀναβήσῃς εἰς
 7 οἶκόν σου. * καὶ πορεύσῃς ἰπὶ ταῖς ἡμέραις
 σου δεκαπέντε ἔτη. καὶ ἐν χειρὶ βασιλέως ἀσσυρίων
 ῥύσεται σε καὶ τὴν πόλιν ταύτην. καὶ ὑπερασπιστὴς ὑ-
 8 πὲρ τῆς πόλεως ταύτης δι' ἐμὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν δού-
 λόν μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Quia de Ierusalem exhibunt reliquiae iustorum, & saluatio stabilientium legem ex monte Szion in dicto Domini Szebaoth fiet hoc.
 32 Ideo sic dixit Dominus de rege Athur: Non intrabit in urbem hanc, nec coniciet in eam iaculum, neque preoccupabit eam clypeis, neque acruabit iuxta eam aggerem.

33 Per viam qua venit redibit, & ad urbem hanc non intrabit, dixit Dominus.
 34 Et protegam urbem hanc, ut liberem eam propter me & propter Dauid seruum meum.

35 Et fuit nocte illa, exiit angelus Domini, & occidit in exercitu Athuræ centum & octoginta quinque millia. & anticipauerunt auroram, & ecce omnes illi cadauera mortuorum.

36 Et profectus est & abiit, & rediit Zzanhherib rex Athur, & sedit in Ninueh.

37 Et fuit cum adoraret in æde Nifzroch idoli sui, Adramelech & Sarezzer filij eius occiderunt illum gladio. & ipsi euaserunt in terram Kardu. & regnauit Azzarhhadon filius eius pro eo.

CAP. XX.

IN diebus illis egrotauit Hhizkiah usque ad mortem: & venit ad eum Iesaghiah filius Amos propheta, & dixit illi: Sic dixit Dominus: Præcipe hominibus domus tuæ, quia morieris tu, & non viues ex morbo tuo.

2 Et vertit Hhizkiah faciem suam ad parietem domus sanctuarij, & orauit ante Dominum dicendo: 3 Suscipe deprecationem meam Domine, memento quæso quod tenuerim tibi in veritate & corde perfecto, & quod rectum est ante te fecerim. & fleuit Hhizkiah fletu magno.

4 Et factum est, Iesaghiah nondum exierat in atrium medium, & verbum prophetiæ à Domino fuit cum eo, dicendo: 5 Redi, & dicito Hhizkiah regi populi mei: Sic dixit Dominus Deus Dauid patris tui: Audita est à me oratio tua, apparuerunt ante me lachrymæ tuæ: ecce ego sano te, die tertio ascendes in domum sanctuarij Domini.

6 Et addam super dies tuos quindecim annos: & de manu regis Athur liberabo te & urbem hanc, & protegam urbem istam propter me, & propter Dauid seruum meum.

* ויאמר ישעיהו קחו דבֿלֿרֿתֿ תֿאֲנִים ויקחו
 וישִׁמוּ עַל־הַשֹּׁחִין וַיְחִי : * ויאמר חזקיהו אל־
 ישעיהו מה אור־תִּירָא יְהוָה לִי וְעַל־יְתִיבִים
 השִׁלִּישִׁי בֵּית יְהוָה : * ויאמר ישעיהו זה־לְךָ
 הַאֲוֶת מֵאֵת יְהוָה כִּי יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
 דִּבֶּר הִלְךְ הַצֵּל עֲשֶׂר מַעְלוֹת אִם יָשׁוּב עֲשֶׂר מַעְלוֹת :
 * ויאמר חזקיהו נִקַּל לַצֵּל לְנִטּוֹת עֲשֶׂר מַעְלוֹת
 לֹא כִי יָשׁוּב הַצֵּל אַחֲרַיִת עֲשֶׂר מַעְלוֹת :
 * ויקרא ישעיהו הַנְּבִיא אל־יְהוֹרֹ וישֵׁב אֶת־
 הַצֵּל בַּמַּעְלוֹת אֲשֶׁר יָרַד בַּמַּעְלוֹת אֲחֻזָּה אַחֲרָיִת
 עֲשֶׂר מַעְלוֹת : * בַּעֲת־הַהִיא שָׁלַח בְּרֹאדֶךְ בֶּלְאֲדָן
 בֶּן־בֶּלְאֲדָן מֶלֶךְ־בָּבֶל סִפְרִים וּמִנְחָה אל־חִזְקִיָּהוּ כִּי
 שָׁמַע כִּי חָלָה חִזְקִיָּהוּ :
 * וישָׁמַע עַל־יְהִס חִזְקִיָּהוּ וַיֵּרָא אֶת־כָּל־בֵּית
 נְכֹתָה אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַבְּשָׂמִים וְאֶת־
 שֶׁמֶן הַטּוֹבוֹת וְאֶת־בֵּית כָּל־יְהוֹ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא
 בְּאֻצְרוֹתָיו לֹא־הָיָה דָּבָר אֲשֶׁר לֹא־הָרָא חִזְקִיָּהוּ
 בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מִשְׁלָתוֹ : * וַיָּבֹא יִשְׁעִיָּהוּ הַנְּבִיא
 אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶךְ־אֲמָרוּ
 הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאִין יָבֹאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ
 מֵאֶרֶץ רַחֲוִקָה בָּאוּ מִבָּבֶל :
 * וַיֹּאמֶר מַה רָאוּ בְּבֵיתְךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶת־כָּל־
 אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה דָּבָר אֲשֶׁר לֹא־הָרָאִיתֶם
 בְּאֻצְרוֹתַי : * וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ שָׁמַע
 דְּבַר־יְהוָה :
 * הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנָשָׂא כָל־אֲשֶׁר בְּבֵיתְךָ
 וְאֲשֶׁר אֲצֻרֹתֶיךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בְּכֹל־לֹא־
 יוֹתֵר דְּבַר אָמַר יְהוָה :
 * וּמִבְנֵיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמֶּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקְחוּ וְהָיוּ
 סְרִיסִים בְּהִיכַל מֶלֶךְ־בָּבֶל :

7 ⁷ Dixitq; Efaías : Afferte massam ficorum, quam cum attulissent, & posuissent super
 8 ⁸ vlcus eius, curatus est. ⁹ Dixerat autem Ezechias ad Efaíam : Quod erit signũ quia Dñs me sanabit, & quia ascẽsurus sum die
 9 ⁹ tertia templum Domini? ¹⁰ Cui ait Efaías : Hoc erit signum à Dño quòd facturus sit Dñs sermonem quem locutus est: Vis vt ascendant vmbra decem lincis, aut vt reuer
 10 ¹⁰ tatur totidem gradibus? ¹¹ Et ait Ezechias : Facile est vmbra crescere decem lincis, nec hoc volo vt fiat, sed vt reuertatur retrorsũ
 11 ¹¹ decem gradibus. ¹² Inuocauit itaque Efaías propheta Dominum, & reduxit vmbra per lineas quibus iam descenderat in horologio Achaz retrorsum decẽ gradibus.
 12 ¹² In tempore illo misit Merodach Baladã filius Baladã rex Babyloniorum literas & munera ad Ezechia : audierat enim quòd
 13 ¹³ ægrotaffet Ezechias. ¹⁴ Lætatus est autẽ in aduentu corũ Ezechias, & ostendit eis domum aromatum, & aurum & argentum, & pigmenta varia, vnguenta quoq; & domum vasorũ suorũ, & omnia quæ habere poterat in thesauris suis. non fuit verbum quod non monstret eis Ezechias in domo sua, & in omni potestate sua. ¹⁵ Venit autẽ Efaías propheta ad regem Ezechia, dixitque ei: Quid dixerũt viri isti, aut unde venerũt ad te? Cui ait Ezechias; De terra longinqua venerunt ad me de Babylonie. ¹⁶ At ille respondit: Quid viderũt in domo tua? Ait Ezechias: Omnia quæcunque sunt in domo mea viderunt. nihil est enim quod non monsttrauerim eis in thesauris meis. ¹⁷ Dixit itaq; Efaías Ezechie: Audi sermonem Dñi. ¹⁸ Ecce dies venient, & auferetur omnia quę sunt in domo tua, & quę condiderunt patres tui vsq; in diem hanc in Babylonem. Non remanebit quicquã, ait Dominus. ¹⁹ Sed & de filiis tuis qui egredientur ex te quos generabis tollentur, & erunt Eunuchi in palatio regis Babylonis.

תרגום יונתן

7 וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ סְבוּ דְבַלְתִּינִין וְנָסִיבוּ וְשִׁיאוּ עַל שִׁיחֲנָא וְאֲחִסִּי : *
 8 וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ דִּין לְךָ אֲתָא מִן קָדָם וַיִּי אֲרִי יַעֲבִיד וַיִּי יֵת פְּתִיחָא הַדִּין דְּמִלִּיל הֵיךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן
 9 וְאִם יֵתוּב עֲשֶׂר שַׁעַן : * וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ קָלִילָא דָּא דִּיהֶךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן בְּרִם נִיסָא יֵתוּב טוֹלָא לְאַחֲרוֹתָי עֲשֶׂר שַׁעַן : *
 10 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ קָלִילָא דָּא דִּיהֶךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן בְּרִם נִיסָא יֵתוּב טוֹלָא לְאַחֲרוֹתָי עֲשֶׂר שַׁעַן : *
 11 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ קָלִילָא דָּא דִּיהֶךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן בְּרִם נִיסָא יֵתוּב טוֹלָא לְאַחֲרוֹתָי עֲשֶׂר שַׁעַן : *
 12 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ קָלִילָא דָּא דִּיהֶךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן בְּרִם נִיסָא יֵתוּב טוֹלָא לְאַחֲרוֹתָי עֲשֶׂר שַׁעַן : *
 13 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ קָלִילָא דָּא דִּיהֶךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן בְּרִם נִיסָא יֵתוּב טוֹלָא לְאַחֲרוֹתָי עֲשֶׂר שַׁעַן : *
 14 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ קָלִילָא דָּא דִּיהֶךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן בְּרִם נִיסָא יֵתוּב טוֹלָא לְאַחֲרוֹתָי עֲשֶׂר שַׁעַן : *
 15 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ קָלִילָא דָּא דִּיהֶךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן בְּרִם נִיסָא יֵתוּב טוֹלָא לְאַחֲרוֹתָי עֲשֶׂר שַׁעַן : *
 16 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ קָלִילָא דָּא דִּיהֶךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן בְּרִם נִיסָא יֵתוּב טוֹלָא לְאַחֲרוֹתָי עֲשֶׂר שַׁעַן : *
 17 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ קָלִילָא דָּא דִּיהֶךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן בְּרִם נִיסָא יֵתוּב טוֹלָא לְאַחֲרוֹתָי עֲשֶׂר שַׁעַן : *
 18 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ קָלִילָא דָּא דִּיהֶךְ טוֹלָא עֲשֶׂר שַׁעַן בְּרִם נִיסָא יֵתוּב טוֹלָא לְאַחֲרוֹתָי עֲשֶׂר שַׁעַן : *

19 * ויאמר חזקיהו אל ישעיהו טוב דבר יהוה
אשר דברת ויאמר הלא אם שלום ואמת יהיה
20 בימי : * ויתר דברי חזקיהו וכל גבורתו ואשר
עשה את הברכה ואת התעלה ויבא את המים
העירה הלא הם כתובים על ספר דברי הימים
21 למלכי יהודה : * וישכב חזקיהו עם אבתיו
וימלך מנשה בנו תחתיו :

כא

1 * בן שנים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים
וחמש שנה מלך בירושלם ושם אמו חפצי-בה :
2 * ויעשה הרע בעיני יהוה כתועבת הגוים אשר
הוריש יהוה מפני בני ישראל : * וישבולבן את
הכמור אשר אבד חזקיהו אביו ויקם מזבחור
לבעל ויעש אשרה כאשר עשה אחאב מלך
ישראל וישתחו לכל צבא השמים ויעבד אתם :
4 * ובנה מזבחת בבית יהוה אשר אמר יהוה
בירושלם אשים את שמי : * ויבן מזבחת לכל
צבא השמים בשתי חצרות בית יהוה :
6 * והעביר את בנו באש ועונן ונחש ועשה אוב
וידענים הרבה לעשות הרע בעיני יהוה להכעיס :
7 * וישם את פסל האשרה אשר עשה בבית אשר
אמר יהוה אל דוד ואל שלמה בנו בבית הזה
ובירושלם אשר בחרתי מכל שבטי ישראל אשים
את שמי לעולם :
8 * ולא אסוף להניד רגל ישראל מן האדמה
אשר נתתי לאבותם רק אם ישמרו לעשות ככל
אשר צויתים ולכל התורה אשר צוה אתם עבדי
משה : * ולא שמעו ויתעם מנשה לעשות את
הרע מן הגוים אשר השמיד יהוה מפני בני
ישראל :

19 *Dixit Ezechias ad Efsaiam: Bonus sermo Domini quem locutus es. fit tantum pax
20 & veritas in diebus meis. *Reliqua autem sermonum Ezechiae, & omnis fortitudo eius, & quomodo fecerit piscinā & aqueductum, & introduxerit aquas in ciuitatem, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Iuda? *Dormiuitque Ezechias cum patribus suis, & regnavit Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXI.

1 **D**Vodecim annorum erat Manasses cum regnare cœpisset, & quinquaginta-
quinque annis regnavit in Ierusalem. nomen matris eius Aphsiba. *Fecitque malum in conspectu Domini, iuxta idola gentium quas deleuit Dominus à facie filiorum Israel. *Conuersusque est & ædificauit excelsa quæ dissipauerat Ezechias pater eius, & erexit aras Baal, & fecit lucos, sicut fecerat Achab rex Israel, & adorauit omnem militiam cæli, & coluit eam.
4 * Extruxitque aras in domo Domini, de qua dixit Dominus: In Ierusalem ponam nomen meum. *Et extruxit altaria vniuersæ militiæ cæli, in duobus atriiis templi Domini. *Et traduxit filiū suum per ignē & ariolatus est & obseruauit auguria, & fecit pythones, & aruspices multiplicauit, vt faceret malum coram Domino, & irritaret eum. *Posuitque idolum luci quem fecerat in templo Domini, super quo locutus est Dominus ad Dauid & ad Salomonem filium eius: In templo hoc & in Ierusalem, quem elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternū.
8 * Et vltra non faciam commoueri pedem Israel de terra quam dedi patribus eorū, si custodierint opere omnia quæ præcepi eis, & vniuersam legem quam mandauit eis seruus meus Moyfes. *Illi verò non audierunt, sed seducti sunt à Manasse, vt facerent malum super gentes, quas contriuit Dominus à facie filiorum Israel.

תרגום יונתן

19 * ויאמר חזקיהו לישעיהו תקין פתגמא דיי דמליחא ואמר הלא שלם וקשום יחי בימי :
20 * ושאר פתגמי חזקיהו וכל גבורתיה ודעבד יח בריכתא ויח מויקתא ואיתי יח מיא לקרתא הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי יומיא למלכיא דביח יהודה :
21 * ושכיב חזקיהו עם אבתותיה ומלך מנשה בריה תחתיה :
1 * בר תרתא עשרה שנין מנשה בר מלך וחמשים שנין מלך בירושלם ושום אמיה חפצי-בה :
2 * ועבד דביש קדם ויי כחועבת עממא דחריך ויי מן קדם בני ישראל :
3 * ויבן ובנא יח במתא דאבד חזקיהו אבתי ואקים אגורין לבעלא ועבד אשרתא כמא דעבד אחאב מלכא דישראל וסגיד לכל חילי שמיא ופלח יתחון :
4 * ובנא אגורין בבית מקדשא דיי דאמר ויי בירושלם אשרי יח שכינתיה :
5 * ובנא אגורין לכל חילי שמיא בתרתין דרת בית מקדשא דיי :
6 * ואעבד יח בריה בנרא וענין ונחיש ועבד בידיו וזכורו אסגי למעבד דביש קדם ויי לארגנא קרמותיה :
7 * ושוי יח עלם אשרתא דעבד בביתא דאמר ויי לדור ולשלמה בריה בביתא הרין ובירושלם דאחרעית מכל שבטא דישראל אשרי יח שכינתיה לעלם :
8 * ולא אוסיף לטלטלא יח ישראל מן ארעא דיתבית לאכתחון לחוד אם יטרון למעבד ככל דפקידתיונו ולכל אורייתא דפקיד יתחון עבדי משה :
9 * ולא קבילו ואטעיונו מנשה למעבד יח דביש מן עממא דשיצי ויי מן קדם בני ישראל :

* Et dixit Ezechias ad Esaiam, Bonus sermo quem locutus est Dominus: fiat pax & iustitia in diebus meis.

* Et reliqua sermonum Ezechie & omnia quaecunque fecit & omnis fortitudo eius, & fontem, & aquæ ductum, quæ fecit, & introduxit aquam in ciuitatē, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda?

* Et dormiuit Ezechias cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate Dauid, & regnauit Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXI.

Filius annorum duodecim Manasses cum regnaret ipse, & quinquaginta & quinque annis regnauit in Hierusalem, & nomen matris eius Epsiba. * Et fecit malum coram Domino, & abiit iuxta abominationes gentium, quas abstulit Dominus à facie filiorum Iffrael.

* Et conuersus est Manasses & edificauit excelsa, quæ dissipauit Ezechias pater eius, & erexit altare Baal; & fecit lucos sicut fecit Achaab rex Iffrael, & adorauit omnem militiam celi, & seruiuit eis.

* Et edificauit altare in domo Domini, in quo dixit, In Hierusalem ponam nomen meum.

* Et edificauit altaria vniuersæ militia celi in duobus atrijs domus Domini.

* Et traduxit filios suos in igne, & ariolatus est & auguratus est, & fecit ventriloquos, & comectores multiplicauit vt faceret malum coram Domino vt irritaret eum.

* Et posuit sculptile luci in domo Domini, in qua dixit Dominus ad Dauid & ad Salomonem filium eius, In domo hac elegit Dominus in Hierusalem de omnibus tribubus Iffrael vt ponam nomen meum ibi in seculum.

* Et non addam commouere pedem Iffrael de terra quam dedi patribus suis, verum si custodierint vt faciant iuxta omnia quæ præcepi eis, iuxta omnem legem quam mandauit eis seruus meus Moyses. * Et non audierunt. & Manasses seduxit eos vt facerent malum coram Domino super gentes, quas abstulit Dominus à facie filiorum Iffrael.

19 * καὶ εἶπεν ἐζεκίας πρὸς ἡσαΐαν, ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε κύριος, ἡρεσώω εἰρήνην & δικαιοσύνην ἐν ταῖς ἡμέραις μου. * ὅτι τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἐζεκίου & πάντα ὅσα ἐποίησε & πάντα ἡ διωασεία αὐτοῦ, & τὴν κρήνην καὶ τὸν ὕδραγωγὸν ὃν ἐποίησε, & εἰσήνεγκε τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν, ὅσα ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ; * καὶ κοιμήθη ἐζεκίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσε manassēs υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κα΄.

1 * Υἱὸς ἐτῶν δώδεκα manassēs ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτοῦ, & πενήκοντα & πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, & ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἑψίβα.

2 * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη κατὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆρε κύριος ἀπὸ πατρὸς αὐτοῦ, & ἐπέσρεψε manassēs.

3 & ὠκοδόμησε τὰ ὑψηλά, ὃν κατέσκαψεν ἐζεκίας ὁ πατήρ αὐτοῦ, & ἀνέστησε θυσιάστηρον τὰ βάαλ, & ἐποίησεν ἄλση καθὼς ἐποίησεν ἀχαάβ βασιλεὺς ἰσραὴλ, & ποσεικώησε πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, & ἐδούλευσεν αὐτοῖς.

4 * καὶ ὠκοδόμησε θυσιάστηρον ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ εἶπεν, ἐν ἱερουσαλήμ θήσω τὸ ὄνομά μου. * & ὠκοδόμησε θυσιάστηρα πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ἐν ταῖς δύο αὐλαῖς οἴκου κυρίου.

5 * καὶ διήγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ, & ἐκληδονίζετο καὶ οἰωνίζετο. & ἐποίησεν ἐγαστριμύθους, & γνώσας ἐπλήθυνε τοὺς ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου τοὺς παρεργίσαι αὐτόν.

6 * & ἔθηκε τὸ γλυπτόν τοῦ ἄλλοις ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ εἶπε κύριος πρὸς δαυὶδ καὶ πρὸς θελωμῆτα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ τέτω ἐξελέξατο κύριος ἐν ἱερουσαλήμ ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραὴλ θῆναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς αἰῶνα.

7 * καὶ οὐ πρὸς τὴν σαλεύσασαι τὸν πόδα ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατέράσιν αὐτῶν, πληρὴ ἐδούφυλάξονται τοὺς ποιῆν κατὰ πάντα ὃν ἐνετείλαμην αὐτοῖς, κατὰ πάντα τὸν νόμον ὃν ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ παῖς μου moyses.

8 * & ὅσα ἤκουσαν καὶ manassēs ἐπιδύνησεν αὐτὸς τοὺς ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου ὑπερῆρξεν, ὃ ἐξῆρε κύριος ἀπὸ πατρὸς αὐτοῦ τῶν ὑπὸ ἰσραὴλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit Hhizkiah ad Iesaghiah, Rectum est verbum Domini quod locutus es. & dixit, Nonne pax & veritas erit in diebus meis?

20 Et reliquum verborum Hhizkiah & omnis fortitudo eius, & quomodo fecerit piscinam & aquæductum & induxerit aquas in urbem; nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudali?

21 Et cubuit Hhizkiah cum patribus suis, & regnauit Menasseh filius eius pro eo.

CAP. XXI.

Filius duodecim annorum erat Menasseh quando regnauit: & quinquaginta quinque annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Hhephzibah.

2 Et fecit quod malum erat ante Dominum iuxta abominationes gentium, quas expulerat Dominus à facie filiorum Iffrael. 3 Et conuersus readificauit excelsa, quæ dissiparat Hhizkiah pater eius: & statuit aras Baghala, & fecit lucum sicut fecerat Ahhab rex Iffrael, & adorauit omnes virtutes calorum, & coluit eas.

4 Et edificauit aras in domo sanctuarij Domini de quo dixerat Dominus, In Ierusalem collocabo maiestatem meam. 5 Et edificauit aras omnibus virtutibus calorum in duobus atrijs domus sanctuarij Domini.

6 Et transire fecit filium suum per ignem, & ariolatus est atque auguratus, & fecit pythones & diuinatores: multiplicauit facere quod malum erat ante Dominum vt irritaret eum. 7 Et posuit simulacrum luci quem fecerat in domo, de qua dixerat Dominus Dauid & Selomoh filio eius, In domo hac, & in Ierusalem, in qua mihi complacui præ omnibus tribubus Iffrael, ponam maiestatem meam in seculum.

8 Nec addam transferre Iffraelem de terra quæ dedi patribus eorum: tantummodo si custodierint facere iuxta omnia quæ præcepi eis, & secundum omnem legem quam præcepit eis seruus meus Moyses. 9 Et non attenderunt, sed errare fecit illos Menasseh, ita vt facerent peius quam gentes, quas perdiderat Dñs à facie filiorum Iffrael.

* וידבר יהוה ביד עבדיו הנביאים לאמר:
* יען אשר עשה מנשה מלך יהודה התעבות
האלה הרע מכל אשר עשו האמרי אשר לפניו
ויהטיא גם את יהודה בגלוליו:

* לכן כה אמר יהוה אלהי ישראל הנני מביא
רעה על ירושלם ויהודה אשר כל שמעיו תצלנה
שתי אזניו: * ונטיתי על ירושלם את קו

שמרון ואת משקל בית אחאב ומחיתי את
ירושלם כאשר ימחה את הצלחת מכה והפך
על פניו: * ונטשתי את שארית נחלתי

ונתתיים ביד איביהם והיו לבזולמשסר לכל
איביהם: * יען אשר עשו את הרע בעיני

ויהיו מבעסים אתי מן היום אשר יצאו אבתם
ממצרים ועד היום הזה: * וגם דם נקי

שפך מנשר הרבה מאד עד אשר מלא את
ירושלם פה לפה לבד מחטאתו אשר החטיא את
יהודה לעשות הרע בעיני יהוה: * ויתר דברי

מנשה וכל אשר עשה וחטאתו אשר הטא
הלוא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי
יהודה: * וישב מנשה עם אבתיו ויקבר

בגן ביתו בגן עזא ומלך אמן בנותחתיו:

* בן עשרים ושתים שנה אמן במלכו
ושתים שנים מלך בירושלם וישם אמו משלמה
בת חרוץ מן יטבה: * ויעש הרע בעיני

יהוה כאשר עשה מנשר אביו:

* וילך בכל הדרך אשר הלך אביו ויעבד
את הגלולים אשר עבד אביו וישתחו להם:

* ויעזב את יהוה אלהי אבתיו ולא הלך בדרך

יהוה: * ויקשרו עבדי אמן עליו וימיתו את

המלך בביתו:

¹⁰ * Locutusq; est Dñs in manu seruorum
¹¹ fuorū prophetarum, dicens: * Quia fecit
Manasses rex Iuda abominationes istas
pessimas, super omnia quæ fecerunt Am-
moræi ante eū, & peccare fecit etiā Iudā
¹² in immunditijs suis. * Propterea hæc dicit
C Dñs Deus Israel, Ecce ego inducam mala
super Ierusalē & Iudam, vt quicunq; au-
¹³ dierit tinniant ambæ aures eius. * Et exten-
dam super Ierusalem funiculum Samariæ
& pondus domus Achab, & delebo Ieru-
salem, sicut deleri solent tabulæ. Delens
vertam & ducam crebrius stylum super fa-
¹⁴ ciem eius. * Dimittam verò reliquias hæ-
reditatis meæ, & tradam eas in manus ini-
micorum eius; cruntq; in vastitatem & in
¹⁵ rapinā cunctis aduersarijs suis. * Eò quòd
fecerint malum coram me, & perseueraue-
rint irritantes me ex die qua egressi sunt
patres eorū ex Ægypto vsq; ad hāc diem.
¹⁶ * Insuper & sanguinem innoxium fudit
Manasses multum nimis, donec implere-
tur Ierusalē vsq; ad os, absq; peccatis suis,
quibus peccare fecit Iudam vt faceret ma-
¹⁷ lum coram Dño. * Reliqua aut sermonū
Manasse & vniuersa quæ fecit, & peccatū
eius quod peccauit, nonne hæc scripta
sunt in libro sermonū dierum regū Iuda?
¹⁸ * Dormiuitq; Manasses cū patribus suis,
D & sepultus est in horto domus suæ, in hor-
to Oza, & regnauit Amon filius eius pro
¹⁹ eo. * Viginti duorū annorum erat Amon
cū regnare cœpisset, duobus quoq; an-
nis regnauit in Ierusalem. Nomen matris
eius Messallemeth filia Arus de Ietheba.
²⁰ * Fecitque malum in conspectu Dñi, si-
cut fecerat Manasses pater eius. * Et am-
bulauit in omni via per quā ambulauerat
pater eius, seruiuitq; immunditijs quibus
seruiebat pater eius, & adorauit eas.
²² * Et dereliquit Dominum Deum patrū
suorum, & non ambulauit in via Domini.
²³ * Tetenderuntq; ei insidias serui sui &
interfecerunt regem in domo sua.

תרגום יונתן

¹⁰ ומליל יי ביד עבדיו נביא למימר: ¹¹ חלף דעבד מנשה מלך שיכטא דבית יהודה חזעכתא האילין אבאיש מכל דעבדו אמוראי
דבקדמוהי וחיב אף ית דבית יהודה בפלחן טעותיה: ¹² כן כדנן אמר יי אלהא דישראל תא אנא מיתי בישתא על ירושלם ויהודה
די כל רישמעניה יצלן תרתין אדניהי: ¹³ ואגוד על ירושלם ית חוט חרבן שומרון וית מתקולת בית אחאב ואמחי ית ירושלם כמא
דמתמחיא עלותיהא מתמחיא ומתהפכא על אפהא: ¹⁴ וארשש ית שארא דאחסנתי ואמסרינן ביד בעלי דבניהון ויהון למבז
ולחבר לכל סנאיהון: ¹⁵ חלף דעבדו דביש קדמי והו מרגזין קדמי מן יומא דנפקו אבחתהון ממצרים ועד יומא הדין:
¹⁶ ואף דם זכאירא אשר מנשה סגי לחרא עד דמלא ית ירושלם ספא בספא בר מחובותי דחיב ית דבית יהודה למעבד דביש קדם ויי
ושאר פתגמי מנשה וכל דעבד וחובותי דחב הלא אינן כתיבין על ספר פתגמי יומא למלכיא דבית יהודה:
¹⁷ ושכיב מנשה עם אבחתוהי ואחקבר בגן ביתיה בגן עזא ומלך אמן ברית תחותוהי:
¹⁸ בר עשרין ותרתין שנין אמן בר מלך ותרתין שנין מלך בירושלם ושום אמה משולמת בת חרוץ מן יטבה:
¹⁹ ועבד דביש קדם יי כמה דעבד מנשה אבותי: ²⁰ ואזל בכל אורח דאזל אבותי ופלח ית טעותא דפלח אבותי וסגיד להון:
²¹ ושבק ית פלחא דיי אלהא דאבחתוהי ולא הלך בארחן דתקנו קדם יי:
²² ומרדו עבדי אמן עלותי וקטלו ית מלכא בביתיה:

* Et locutus est Dominus in manu seruatorum suorum prophetarum, dicens: * Quia fecit Manasses rex Iuda abominationes has malas, iuxta omnia quaecunque fecit Amorraus qui ante eum, insuper & Iudam peccare fecit in idolis suis. * Nonne sic hæc dicit Dominus Deus Iſrael: ecce ego induco mala super Hierusalem & super Iudam, ut omnis qui audiat ea, tinniant ambæ aures eius.

* Et extendam super Hierusalem mensuram Samariae & pondus domus Achab, & delebo Hierusalem sicut deletur pyxis, et vertitur super faciem suam.

* Et delebo reliquias hereditatis meae, & tradam eos in manus inimicorum suorum, & erunt in rapinam, & in direptionem cunctis inimicis suis.

* Et quod fecerunt malum in oculis meis, & fuerunt irritantes me ex die qua eduxi patres eorum ex Aegypto & vsq; ad diem hanc.

* Insuper sanguinem innoxium fudit Manasses multum nimis, donec impleuit Hierusalem os supra os absque peccatis suis, quibus peccare fecit Iudam, ut faceret malum in oculis Domini.

* Et reliqua sermonum Manasse & uniuersa quaecunque fecit, & peccata eius quae peccauit; nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda?

* Et dormiuit Manasses cum patribus suis, & sepultus est in horto domus suae in horto Oza, & regnauit Amon filius eius pro eo.

* Filius viginti & duorum annorum Amon cum regnaret ipse, & duobus annis regnauit in Hierusalem; & nomen matri eius Mesollam filia Arus ex Iteba.

* Et fecit malum coram Domino, sicut fecit Manasses pater eius.

* Et ambulauit in omni via qua ambulauit pater eius, & seruiuit idolis quibus seruiuit pater eius, & adorauit ea.

* Et dereliquit Dominum Deum patrum suorum, & non ambulauit in via Domini.

* Et conuersi sunt serui Amon contra eum, & interfecerunt regem in domo sua.

10 * καὶ ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ τῶν παίδων αὐτοῦ τῶν προφητῶν, λέγων. * ὁὐδ' ὧν ὅσα ἐποίησε μανασσῆς βασιλεὺς ἰδὲ τὰ βδελύγματα ταῦτα τὰ πονηρά, καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ ἀμορραῖος, ὁ ἐμ. πρῶθεν αὐτοῦ, καί γε ἔτι ἐν ἰδδῶν ἐξήμαρτεν ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτοῦ.

12 * ἔχ' ἔτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ; ἰδὲ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἔτι ἐπὶ ἰδδῶν, ὥστε πᾶν τὸς ἀκούοντας αὐτὰ ἠχῆσαι ἀμφοτέρωθεν τὰ ὦτα αὐτοῦ.

13 * καὶ ἐκτενῶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ τὸ μέτρον σαμαρείας ἔτι τὴν σαθρὴν οἰκὴν ἀχααὶ, ἔτι ἐξαλείψω τὴν ἱερουσαλὴμ καθὼς ἐξαλείφεται τὸ πυξίον ἔτι καθάσφραται ἐπὶ πρῶτον αὐτοῦ.

14 * καὶ ἀπαλείψω τὸ ὑπόλειμμα τῆς κληρονομίας μου, καὶ παραδώσω αὐτὸς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ἔτι εἰς διαρπαγὴν καὶ εἰς πωρονομίαν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ.

15 * ὁὐδ' ὧν ὅσα ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς μου, καὶ ἦσαν παροργίζοντές με ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐξήγαγον ἐκ πατέρων αὐτῶν ἐξ αἰγύπτου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

16 * καί γε αἷμα ἀθῶν ἐξέχεεν μανασσῆς πολὺ σφόδρα ἕως ἔπλησεν τὴν ἱερουσαλὴμ σόμα ἐπὶ σόμα ἐκ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ, ὧν ἐξήμαρτε τὴν ἰδδῶν ἔτι ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου.

17 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μανασσῆ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε ἔτι αἱ ἀμαρτίαι αὐτοῦ αἵς ἠμαρτεν, ὅτι ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίοις λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ.

18 * καὶ ἐκοιμήθη μανασσῆς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν κήπῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐν κήπῳ ὁζα. καὶ ἐβασίλευσεν ἀμὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁὐδ' αὐτοῦ.

19 * υἱὸς εἴκοσι ἔτι δύο ἐτῶν ἀμὼν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτοῦ, ἔτι δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ. ἔτι ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ μεθλαμ θυγάτηρ δαδὲς ἐξ ἰτεβά.

20 * καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καθὼς ἐποίησε μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

21 * καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ ἧς ἐπορεύθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔτι ἐδύλωσε τοῖς εἰδώλοις οἷς ἐδύλωσεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔτι πρῶτον ἐκώσῃ αὐτοῖς.

22 * καὶ ἐγκατέλιπε κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ κυρίου.

23 * καὶ συνεσφάθησαν οἱ παῖδες ἀμὼν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐθανάτωσαν τὸν βασιλέα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et locutus est Dominus per manum seruatorum suorum prophetarum, dicendo: Propterea quod fecit Menasse rex Iuda abominationes has, fecit peius omnibus quae fecerunt Emorraei, qui fuerunt ante ipsum: & peccare fecit etiam homines domus Iehudah in cultu idolorum suorum.

11 Ideo sic dixit Dominus Deus Iſrael, Ecce ego adducam malum super Ierusalem & Iehudah adeo, ut omnis qui audierit illud, tinniant ambæ aures eius.

12 Et extendam super Ierusalem filum desolationis Somron, & pondus domus Ahhab; & abstergam Ierusalem sicut abstergitur lecythus, abstergitur & vertitur super faciem suam.

13 Et derelinquam residuum hereditatis meae, & tradam illos in manum auctorum inimicitiarum suarum, & erunt in direptionem & confractionem omnibus odientibus se.

14 Et quod fecerunt quod malum erat ante me, & irritauerunt me a die qua exierunt patres eorum ex Misraim vsque ad diem hanc.

15 Etiam sanguis innocens quem effudit Menasse, fuit multus valde adeo ut impleret Ierusalem ab extremo ad extremum, præter peccata eius quibus peccare fecit populum domus Iehudah, faciendo quod malum erat ante Dominum.

16 Et reliquum verborum Menasse & omnia quae fecit, & peccata eius quae peccauit; nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?

17 Et iacuit Menasse cum patribus suis, & sepultus est in horto domus suae in horto Ghuza, & regnauit Amon filius eius pro eo.

18 Filius viginti & duorum annorum erat Amon quando regnauit, & duobus annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Mesulemet filia Hharufz de Iatbah.

19 Et fecit quod malum erat ante Dominum, sicut fecerat Menasse pater eius.

20 Et ambulauit in omni via qua ambulauerat pater eius, & coluit idola quae coluerat pater eius, & adorauit ea.

21 Et deseruit cultum Domini Dei patrum suorum, nec ambulauit in vijs quae rectae erant ante Dominum.

22 Et coniurauerunt serui Amon in eum, & occiderunt regem in domo sua.

* וַיִּךְ עַם-הָאָרֶץ אֶת-כָּל-הַקְּשָׁרִים עַל-הַמֶּלֶךְ
 אֲמוֹן וַיִּמְלִיכוּ עַם-הָאָרֶץ אֶת-יֹאשִׁיָּהוּ בְּנוֹ תַּחְתָּיו:
 * וַיֵּתֶר דְּבָרֵי אֲמוֹן אֲשֶׁר עָשָׂה הִלּוּא-הַם
 כְּתוּבִים עַל-סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה:
 * וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּקִבְרֹתָיו בֶּן-עֹזָא וַיִּמְלֹךְ יֹאשִׁיָּהוּ
 בְּנוֹ תַּחְתָּיו:

כב

* בֶּן-שְׁמֹנֶה שָׁנָה יֹאשִׁיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשִׁים
 וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְדִידָה בַת-
 עֲדִיָּה מִבְּצָקָה: * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
 וַיֵּלֶךְ בְּכָל-דֶּרֶךְ דָּוִד אָבִיו וְלֹא-סָר יָמִין וּשְׂמָאוֹל:
 * וַיְהִי בְשִׁמְנֵה עָשָׂרָה שָׁנָה לְמָלְכֹו יֹאשִׁיָּהוּ שָׁלַח
 הַמֶּלֶךְ אֶת-שָׁפָן בֶּן-אַצְלִיָּהוּ בֶן-מִשְׁלֵם הַסֹּפֵר בֵּית
 יְהוָה לֵאמֹר: * עֲלֶה אֶל-חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
 וַיִּתֵּם אֶת-הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר אִסְפוּ
 שְׂמָרֵי הַסֶּף מֵאֵת הָעָם: * וַיִּתְּנֵהוּ עַל-יַד עֹשֵׂי
 הַמְּלָאכָה הַמִּפְקָדִים בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ לַעֲשֵׂי
 הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה לְחֹזֶק אֶת-בֵּדֶק הַבַּיִת:
 * לַחֲרָשִׁים וּלְבָנִים וּלְגִדְרֵי וּלְקִנּוֹת עֲצִים
 וְאֲבָנֵי מַחֲצֵב לְחֹזֶק אֶת-הַבַּיִת:
 * אַךְ לֹא-יִחַשֵׁב אַתֶּם הַכֶּסֶף הַנָּתֵן עַל-יְדֵי
 כִּי בְּאִמּוֹנָה הֵם עֹשִׂים: * וַיֹּאמֶר חִלְקִיָּהוּ
 הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עַל-שָׁפָן הַסֹּפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה מִצֵּאתִי
 בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן חִלְקִיָּהוּ אֶת-הַסֵּפֶר אֶל-שָׁפָן
 וַיִּקְרָאֵהוּ: * וַיָּבֹא שָׁפָן הַסֹּפֵר אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב
 אֶת-הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר הִתִּיכּוּ עַבְדֶּיךָ אֶת-הַכֶּסֶף
 הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנֵהוּ עַל-יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
 הַמִּפְקָדִים בֵּית יְהוָה: * וַיֵּגֵד שָׁפָן הַסֹּפֵר לְמֶלֶךְ
 לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָאֵהוּ שָׁפָן
 לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:

²⁴ * Percussit autem populus terrę omnes
 qui coniurauerant cōtra regem Ammon,
 & constituerunt sibi regem Iosiam filium
 eius pro eo. * Reliqua autē sermonum Am
 mon quę fecit, nōne hęc scripta sunt in
 libro sermonum dierum regum Iuda?
²⁶ * Sepelieruntque eum in sepulchro suo
 in horto Oza, & regnavit Iosias filius eius
 pro eo. CAP. XXII.

¹ **O**cto annorum erat Iosias cū regna-
 re cœpisset, & triginta vno anno re-
 gnauit in Ierusalem. Nomen matris eius
² Idida filia Phadaia de Besechat. * Fecitq;
 quod placitum erat coram Dño, & am-
 bulauit per omnes vias David patris sui.
 Nō declinauit ad dexterā siue ad sinistrā.
³ * Anno autē octauo decimo regis Iosīæ
 misit rex Saphan filium Aslia filij Mesul-
 lam scribam templi Domini, dicens ei:
⁴ * Vade ad Helchiam sacerdotē magnū,
 vt conflatur pecunia quę illata est in tem-
 plum Dñi, quā collegerunt ianitores tem-
 pli à populo. * Deturque fabris per prę-
 positos domus Domini. Qui & distri-
 buant eam his qui operantur in templo
 Dñi, ad instauranda fartatecta templi.
⁶ * Tignarijs videlicet & cęmentarijs, &
 his qui interrupta cōponunt, & vt eman-
 tur ligna & lapides de lapidicinis ad in-
⁷ stauradum templum Dñi. * Veruntamen
 non supputetur eis argentum quod acci-
 piunt, sed in potestate habeant, & in fide.
⁸ * Dixit autē Helchias pontifex ad Saphan
 scribam, Librum legis repperi in domo
 Domini. Deditq; Helchias volumen Sa-
⁹ phan scribæ, qui & legit illud. * Venit
 quoq; Saphan scriba ad regem, & renun-
 ciavit ei quod pręceperat, & ait, Confla-
 uerūt serui tui pecuniam, quę reperta est
 in domo Dñi, & dederunt vt distribuere-
 tur fabris ac pręfectis operū templi Dñi.
¹⁰ * Narrauit quoq; Saphan scriba regi, di-
 cens: Librū dedit mihi Helchias sacerdos:
 quem cū legisset Saphan coram rege,

תרגום יונתן

²⁴ וַיִּקְטֹל עַמָּא דְּאַרְעָא יֵה כָּל דְּמַרְדּוֹ עַל מַלְכָּא אֲמוֹן וְאִמְלִיכוּ עַמָּא דְּאַרְעָא יֵה יֹאשִׁיָּהוּ בְּרִיהַ חַחֲזִיחִי:
²⁶ וַיִּקְבְּרוּ יֵה בְּקִבְרֵיהִי בְּגִינַת עֹזָא וַיִּמְלֹךְ יֹאשִׁיָּהוּ בְּרִיהַ חַחֲזִיחִי
 כב

¹ בְּרִחְמֵי שְׁנֵין יֹאשִׁיָּהוּ בְּרִי חַחֲזִיחִי וְחִדָּא שְׁנֵין מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמִּיהַ יְדִידָה בַת עֲדִיָּה מִבְּצָקָה:
² וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר כְּדִשְׁרֵי קֳדָם וַיֵּלֶךְ בְּכָל-דֶּרֶךְ דָּוִד אָבִיו וְלֹא-סָר יָמִין וּשְׂמָאוֹל:
³ וַיְהִי בְשִׁמְנֵה עָשָׂרָה שָׁנָה לְמָלְכֹו יֹאשִׁיָּהוּ שָׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶת-שָׁפָן בֶּן-אַצְלִיָּהוּ בֶן-מִשְׁלֵם הַסֹּפֵר בֵּית
⁴ יְהוָה לֵאמֹר: * עֲלֶה אֶל-חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּתֵּם אֶת-הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר אִסְפוּ
⁵ שְׂמָרֵי הַסֶּף מֵאֵת הָעָם: * וַיִּתְּנֵהוּ עַל-יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה הַמִּפְקָדִים בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ לַעֲשֵׂי
⁶ הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה לְחֹזֶק אֶת-בֵּדֶק הַבַּיִת: * לַחֲרָשִׁים וּלְבָנִים וּלְגִדְרֵי וּלְקִנּוֹת עֲצִים
⁷ וְאֲבָנֵי מַחֲצֵב לְחֹזֶק אֶת-הַבַּיִת: * אַךְ לֹא-יִחַשֵׁב אַתֶּם הַכֶּסֶף הַנָּתֵן עַל-יְדֵי
⁸ כִּי בְּאִמּוֹנָה הֵם עֹשִׂים: * וַיֹּאמֶר חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עַל-שָׁפָן הַסֹּפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה מִצֵּאתִי
⁹ בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן חִלְקִיָּהוּ אֶת-הַסֵּפֶר אֶל-שָׁפָן וַיִּקְרָאֵהוּ: * וַיָּבֹא שָׁפָן הַסֹּפֵר אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב
¹⁰ אֶת-הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר הִתִּיכּוּ עַבְדֶּיךָ אֶת-הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנֵהוּ עַל-יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
¹¹ הַמִּפְקָדִים בֵּית יְהוָה: * וַיֵּגֵד שָׁפָן הַסֹּפֵר לְמֶלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָאֵהוּ שָׁפָן
¹² לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:

* Et percussit populus terre eos qui insidiati sunt regi Amon, & regem constituit populus terre Josiam filium eius pro eo.

* Et reliqua sermonum Amon quaecunque fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Juda? * Et sepelierunt Amon in sepulchro suo in horto Oza. & regnavit Josias filius eius pro eo.

CAP. XXII.

Filius octo annorum Josias cum regnaret ipse, & triginta & uno anno regnavit in Hierusalem, & nomen matri eius Jedidia filia Adeia de Basucoth.

* Et fecit Josias rectum coram Domino, & ambulavit in omni via David patris sui, non recessit ad dexteram vel ad sinistram.

* Et factum est in decimo octavo anno Iosie, regis Juda misit rex Saphan filium Effelie filij Mesollam scribam domus Domini, dicens:

* Ascende ad Chelciam sacerdotem magnum, & conflata argentum quod illatum est in domo Domini quod collegerunt custodientes limen à populo.

* Et detur in manu facientium opera qui prepositi sunt in domo Domini. & dederunt illud iuxta verbum regis facientibus opera in domo Domini ut instarent sartatecta domus,

* Fabris lignarijs & edificatoribus, & muratoribus ut emant ligna & lapides excisos, ut restarent sartatecta domus.

* Veruntamen non supputabatur eis argentum quod dabatur eis, quia in fide ipsi faciebant.

* Et dixit Chelcias sacerdos magnus ad Saphan scribam, Librum legis repperi in domo Domini: & dedit Chelcias Saphan volumen, & legit illud.

* Et adduxit Saphan regi Josias, & reddidit ei verbum, & dixit, Conflauerunt serui tui argentum quod inuētum fuit in domo Domini, & dederunt illud in manibus facientium opera prefectorum in domo Domini. * Et nunciauit Saphan scriba regi Josia, dicens: Librum dedit mihi Chelcias sacerdos, & legit eum Saphan coram rege.

* καὶ ἐπάταξεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τοὺς ἐπιβουλοτάς τῷ βασιλεῖ ἀμὼν, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωσίαν υἱὸν αὐτοῦ ἀντὶ αὐτοῦ. * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀμὼν ὅσα ἐποίησεν, ὅσα ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ;

* Ἐθαψαν τὸν ἀμὼν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ ἐν τῇ κήπῳ ὁζά: Ἐβασίλευσεν ἰωσίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντὶ αὐτοῦ. κβ'.

* Υἱὸς ὀκτὼ ἐτῶν ἰωσίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ τριάκοντα ἔτι ἐτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ, ἔτι ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἰεθιδά θυγάτηρ ἰεθιδά ἐκ βαθυκώθ.

* Ἐποίησεν ἰωσίας τὸ δρθὸν ἐνώπιον κυρίου, Ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅσα ἀπέστη δεξιὰ ἢ ἀριστερά.

* καὶ ἐχρίετο ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει ἰωσίου βασιλέως ἰσραὴλ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν σαφῶν υἱὸν ἰεζεκιίου υἱοῦ μεθλαμ τὸν γραμματέα οἴκου κυρίου, λέγων·

* ἀνάβηθι πρὸς χελκίαν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, & πωνύσατε τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ὁ συνήγαγον φυλάσσοντες τὸν σάθμον πρὸς τὸ λαοῦ.

* καὶ δοθήτω ἐπὶ χεῖρας τῶν ποιούντων τὰ ἔργα τῶν κατεσαμμένων ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου· Ἐδωκαν αὐτὸ καὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως τοῖς ποιούσι τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου τοῦ κατεχύσαι τὸ βεδέκ τοῦ οἴκου,

* τοῖς τέκτοσι καὶ τοῖς οἰκοδόμοις καὶ τοῖς τεχνίταις τοῦ κτήσαντος ξύλα καὶ λίθοις λατμητάς, τοῦ κατασκευάζαι τὸ βεδέκ τοῦ οἴκου.

* πλὴν ὅσα ἐξελογίζοντο αὐτοὺς τὸ ἀργύριον τὸ διδομένον αὐτοῖς, ὅτι ἐν πίστει αὐτοὶ ἐποίουν. * καὶ εἶπε χελκίας ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας πρὸς σαφῶν τὸν γραμματέα, βιβλίον τοῦ νόμου ὄρεθι ἐν οἴκῳ κυρίου· καὶ ἔδωκε χελκίας τὰ σαφῶν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνέγνω αὐτό.

* καὶ εἰσῆνεγκε σαφῶν τῷ βασιλεῖ ἰωσίας· Ἐπέστρεψεν αὐτῷ ῥῆμα & εἶπεν, ἐχώνδυσαν τὸ ἀργύριον τὸ δρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου, Ἐδωκαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρας τῶν ποιούντων τὰ ἔργα τῶν κατεσαμμένων ἐν οἴκῳ κυρίου.

* Ἐἀπήγγειλε σαφῶν ὁ γραμματεὺς τῷ βασιλεῖ ἰωσία, λέγων· βιβλίον ἔδωκέ μοι χελκίας ὁ ἱερεὺς, & ἀνέγνω αὐτὸ σαφῶν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

ρίου. * Ἐἀπήγγειλε σαφῶν ὁ γραμματεὺς τῷ βασιλεῖ ἰωσία, λέγων· βιβλίον ἔδωκέ μοι χελκίας ὁ ἱερεὺς, & ἀνέγνω αὐτὸ σαφῶν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et occidit populus terræ omnes qui coniurauerant aduersum regem Amon, & regem constituit populus terræ Josiah filium eius pro eo. * Et reliquum verborum Amon & ea quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? * Et sepelierunt illum in sepulchro suo in horto Ghuzā, & regnavit Josiah filius eius pro eo.

CAP. XXII.

Filius octo annorum erat Josias quando regnavit: & triginta & uno annis regnavit in Ierusalem. & nomen matris eius Jedidah, filia Ghadiah ex Baszkath. * Et fecit quod rectum erat ante Dominum, & ambulavit in omni via David patris sui: nec declinavit ad dexteram aut ad sinistram. * Et fuit octauodecimo anno regis Josiah, misit rex Saphan filium Aszaliah filij Mesulam scribam in domum sanctuarij Domini, dicendo: * Ascende ad Hhilkiah sacerdotem magnum, ut conflaret argentum quod inductum est in domum sanctuarij Domini, quod congregauerunt prefecti thesaurorum ex populo. * Et dent illud in manu facientium opus qui prefecti sunt in domo sanctuarij Domini: dent, inquam, illud facientibus opus quod est in domo sanctuarij Domini, ad reficiendum ruinas domus.

* Fabris & architectis, & lapicidis, & ad emendum ligna & lapides dolatos ad reficiendam domum. * Verum non computatum est cum eis argentum, quod datum fuit in manibus eorum, quia in fide illi faciebant. * Et dixit Hhilkiah sacerdos magnus ad Szaphan scribam: Librum legis inueni in domo sanctuarij Domini: & dedit Hhilkiah librum ipsi Szaphan, & legit illud.

* Et venit Szaphan scriba ad regem, & retulit regi verbum: & dixit, Conflarunt serui tui argentum, quod inuentum est in domo, & dederunt illud in manu facientium opus qui prepositi sunt in domo sanctuarij Domini.

* Et nunciauit Szaphan scriba regi, dicendo: Librum dedit mihi Hhilkiah sacerdos: & legit illum Szaphan ante regem.

וַיְהִי כִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבַר סֵפֶר הַתּוֹרָה
 וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו׃
 * וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת־חֻלְקִיָּה הַכֹּהֵן וְאֶת־אֲחִיקָם
 בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עֲבֹדֹר בֶּן־מִיכָיָה וְאֶת־שָׁפָן הַסֹּפֵר
 וְאֶת־עֲשִׂיָּה עֶבֶד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃
 * לָכוּ דַרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בְּעָרֵי יוּדָה וּבְעַד הָעָם
 וּבְעַד כָּל־יְהוּדָה עַל־דְּבַר הַסֵּפֶר הַנִּמְצָא הַזֶּה
 כִּי־גְדוֹלָה חֲמַת יְהוָה אֲשֶׁר־הִיא נִצְתָה בָּנוּ עַל־
 מֵאֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֲבֹתֵינוּ עַל־דְּבַר הַסֵּפֶר הַזֶּה
 לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכְּתוּב עָלֵינוּ׃
 * וַיֵּלֶךְ חֻלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וְאֲחִיקָם וְעֲבֹדֹר וּשְׁפָן
 וְעֲשִׂיָּה אֶל־חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה אִשְׁת־שָׁלֹם בֶּן־תְּקוּהָ
 בֶּן־חֲרָחָם שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַם
 בַּמִּשְׁנָה וַיִּדְבְּרוּ אֵלֶיהָ׃ * וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־
 שָׁלַח אֲתֶכֶם אֵלַי׃ * כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא
 רָעָה אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו אֶת־כָּל־דְּבַר
 הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ * תַּחַת אֲשֶׁר
 עֲזָבוּנִי וַיִּקְטְרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְּעִסְנִי
 בְּכָל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְנִצְתָה חֲמַתִּי בַּמָּקוֹם הַזֶּה
 וְלֹא תִכְבֶּה׃ * וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הִשְׁלַח אֲתֶכֶם
 לְדַרְשׁ אֶת־יְהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ׃ * יָעַן
 רַךְ לְבָבְךָ וּתְכַנַּע מִפְּנֵי יְהוָה בְּשִׁמְעֶךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
 עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו לְהִיזוֹת לְשִׁמּוֹ
 וּלְקַלְלֹהוּ וּתְקַרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וּתִכְבֶּה לִפְנֵי וְגַם
 מִנְּכִי שִׁמַּעְתִּי נֹאם־יְהוָה׃ * לָכֵן הִנְנִי
 אֹסֵףְךָ עַל־אֲבֹתֶיךָ וְנֹאסַפְתָּ אֶל־קְבֻרָתְךָ בְּשָׁלוֹם
 וְלֹא־תִרְאֶינָהוּ עֵינֶיךָ כְּכָל־הָרָעָה אֲשֶׁר־אֲנִי מֵבִיא
 עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃

11 * Et audisset rex verba libri legis Do-
 12 mini, scidit vestimenta sua: * Et praecepit
 Helchiae sacerdoti, & Ahicham filio Sa-
 phan, & Achobor filio Micha, & Saphan
 scribae, & Afaia seruo regis, dicens:
 13 * Ite & consulite Dominum super me
 & super populo, & super omni Iuda, de
 verbis voluminis istius quod inuentum
 est. Magna enim ira Dñi succensa est con-
 tra nos, quia non audierunt patres nostri
 verba libri huius, vt facerent omne quod
 scriptum est nobis.
 14 * Ierunt itaque Helchias sacerdos, &
 Ahicham, & Achobor, & Saphan, & Asia
 ad Oldan propheten vxorem Sellum filij
 Thecue, filij Aras custodis vestium, quæ
 habitabat in Ierusalem in Secunda; locu-
 tique sunt ad eam.
 15 * Et illa respondit, Hec dicit Dominus
 Deus Israel, Dicite viro qui misit vos ad
 16 me. * Hæc dicit Dominus, Ecce ego
 adducam mala super locum istum, & su-
 per habitatores eius, omnia verba legis
 quæ legit rex Iuda.
 17 * Quia dereliquerunt me, & sacrifi-
 cauerunt dijs alienis irritantes me in cun-
 ctis operibus manuum suarum: & succen-
 detur indignatio mea in loco hoc, & non
 extinguetur.
 18 * Regi autem Iuda qui misit vos vt con-
 suleretis Dominum, sic dicetis, Hæc dicit
 Dominus Deus Israel: Pro eo quod audi-
 sti verba voluminis,
 19 * Et perterritum est cor tuum, & humi-
 liatus es coram Domino auditis sermoni-
 bus contra locum istum & habitatores
 eius, quod videlicet fierent in stuporem,
 & in maledictum; & scidisti vestimenta
 tua, & fleuisti coram me, & ego audiui, ait
 20 Dominus: * Idcirco colligam te ad pa-
 tres tuos, & colligêris ad sepulchrum
 tuum in pace, vt non videant oculi tui
 omnia mala quæ introducturus sum su-
 per locum istum.

תרגום יונתן

11 וַיְהִי כִשְׁמַע מֶלֶךְ יוֹסֵף סֵפֶר דְּבָרֵי יְהוָה וַיִּבְשֹׁתוּ
 12 עֲבֹדֹר בֶּן־מִיכָיָה וְאֶת־שָׁפָן הַסֹּפֵר וְאֶת־חֻלְקִיָּה הַכֹּהֵן וְאֶת־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וַיִּקְרַע
 13 אֵת־בְּגָדָם וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶת־חֻלְקִיָּה הַכֹּהֵן וְאֶת־אֲחִיקָם וְאֶת־עֲבֹדֹר וְאֶת־שָׁפָן
 14 לְבִירוּשָׁלַם אֶת־חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה אִשְׁת־שָׁלֹם בֶּן־תְּקוּהָ בֶּן־חֲרָחָם שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יוֹשֶׁבֶת
 15 בַּמִּשְׁנָה וַיִּדְבְּרוּ אֵלֶיהָ וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־
 16 שָׁלַח אֲתֶכֶם אֵלַי כֹּה־אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו אֶת־כָּל־דְּבַר
 17 הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וְלֹא תִכְבֶּה וְנֹאסַפְתָּ אֶת־קְבֻרָתְךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאֶינָהוּ
 18 עֵינֶיךָ כְּכָל־הָרָעָה אֲשֶׁר־אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו לְהִיזוֹת לְשִׁמּוֹ וּלְקַלְלֹהוּ
 19 וּתְקַרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וּתִכְבֶּה לִפְנֵי וְגַם מִנְּכִי שִׁמַּעְתִּי נֹאם־יְהוָה לָכֵן הִנְנִי אֹסֵףְךָ
 20 עַל־אֲבֹתֶיךָ וְנֹאסַפְתָּ אֶת־קְבֻרָתְךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאֶינָהוּ עֵינֶיךָ כְּכָל־הָרָעָה אֲשֶׁר־אֲנִי מֵבִיא
 עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃

* Et factum est ut audiuit rex verba libri legis, scidit vestimenta sua.

* Et præcepit rex Chelcia sacerdoti, et Achicam filio Saphan, & Achobor filio Michai, & Saphan scribæ, & Esaia seruo regis, dicens:

* Ite consulite Dominum de me & de omni populo meo, & de omni fuda de verbis libri huius qui inuentus est; quia magna ira Domini quæ succensa est in nos, quia non audierunt patres nostri verba libri huius, ut facerent iuxta omnia quæ scripta sunt in eo.

* Et iuit Chelcias sacerdos & Achicam, & Saphan, & Achobor, & Esaia ad Eldam propheten uxorem Sellem filij Thecæ, filij Aras custodis vestium; & ipsa habitabat in Hierusalem in Secunda: & locuti sunt ad eam.

* Et dixit ad eos, Hæc dicit Dominus Deus Israel, Dicite viro qui misit vos ad me.

* Hæc dicit Dominus, Ecce ego mala adduco super locum hunc, & super habitantes in eo omnia verba libri quem legit rex fuda.

* Eò quòd dereliquerunt me & sacrificauerunt dijs alienis, ut irritarent me in omnibus operibus manuum suarum, & succenderetur indignatio mea in loco isto, & non extinguetur.

* Ad autem regem fuda qui misit vos ut consuleretis Dominum, sic dicetis ad eum, Hæc dicit Dominus Deus Israel, Eò quòd audisti verba mea,

* Et perterritum est cor tuum, & versus es à facie mea ut audisti quæcunque locutus sum contra locum istum, & contra habitantes in eo, ut fiat in interitum & in maledictionem; & scidisti vestimenta tua, & fleuisti coram me, etiam ego audiui, dicit Dominus.

* Nonne sic ecce ego addo te ad patres tuos, & colligèris ad sepulchrum tuum in pace, & non videbunt oculi tui omnia mala quæ ego induco super locum istum, & super habitantes eum?

* καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τῶν λόγων τῆς βιβλίου τοῦ νόμου, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

* καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ χελκίᾳ τῷ ἱερεῖ, καὶ τῷ ἀχικὰμ υἱοῦ σαφάν, & ἀχὼβὼρ υἱοῦ μιχαίου, καὶ τῷ σαφῶν τῷ γραμματεῖ καὶ τῷ εἰσαΐᾳ τῷ δούλῳ τοῦ βασιλέως, λέγων·

* δοῦτε ἐκζητήσατε τὸν κύριον περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ παντὸς τοῦ λαοῦ μου, & περὶ παντὸς ἰσθὰς ὑπὲρ τῶν λόγων τῆς βιβλίου τούτου τοῦ δόξαντός, ὅτι μεγάλη ἡ ὀργὴ κυρίου ἡ ἐκκεκαυμένη ἐν ἡμῖν, διότι οὐκ ἤκουσαν πατέρες ἡμεῖς τῶν λόγων τῆς βιβλίου τούτου τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν αὐτῇ.

* καὶ ἐπορεύθη χελκίας ὁ ἱερεὺς, καὶ ἀχικὰμ, & σαφῶν, & ἀχὼβὼρ, & εἰσαΐας πρὸς ἐλδὰν τὴν πρεσβυτέρην γυναῖκα σελλήμ υἱοῦ θεκῆς υἱοῦ δαῦδ τοῦ ἱμαλιοφύλακος· καὶ αὕτη κατώκει ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ μαοσενᾷ· & ἐλάλησαν πρὸς αὐτήν.

* καὶ εἶπεν πρὸς αὐτάς, τὰδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, εἰπατε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀποστείλαντι ὑμᾶς πρὸς με.

* τὰδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ κακὰ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τούτον & ἐπὶ τὸν κατοικοῦντα ἐν αὐτῇ πάντας τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τοῦ ἀνέγνω ὁ βασιλεὺς ἰσθὰς.

* ἀλλ' ὧν ἐγκατέλιπόν με & ἐδυμιάσαν θεοῖς ἑτέροις, ἵνα παρρηγίσωσί με ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἐκκαυθή(ε) ὁ θυμὸς μου ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ, καὶ οὐκ σβεσθῇ(ε).

* πρὸς δὲ τὴν βασιλέαν ἰσθὰς τὴν ἀποστείλαντα ὑμᾶς & ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, ὥτως ἐρεῖτε πρὸς αὐτήν, τὰδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ἀλλ' ὧν ἤκουσας τῶν λόγων μου,

* καὶ ἐπαυμώθη ἡ καρδία σου & ἐνετρέψης ἀπὸ πρὸς ὅπασα με ὡς ἤκουσας ὅσα ἐλάλησα ἐπὶ τὸν τόπον τούτον & ἐπὶ τὸν κατοικοῦντα ἐν αὐτῇ· & γένεαι εἰς ἀφανισμόν & εἰς καταράν, & διέρρηξας τὰ ἱμάτια σου καὶ ἐκλαυσας ἐνώπιόν μου, καὶ γὰρ ἐγὼ ἤκουσα, φησὶ κύριος.

* ἐχθὺς ἔγὼ ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς ἡμῖν σε πρὸς τὸν πατέρα σου & συναχθήσῃς τὸν τάφον σου ἐν εἰρήνῃ, & οὐκ ὀψον(ε)· ὁ φθαλμοὶ σου πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τούτον & ἐπὶ τὸν κατοικοῦντα αὐτήν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et fuit cum audisset rex verba libri legis, scidit vestimenta sua.

Ahhikam filio Saphan, & Ghachbor filio Michai, & Saphan scribæ, & Ghassiaah seruo regis, dicendo:

" Ambulate, quærite à Domino super me, & super populo, & super eo quod relictum est in Israel & Iehudah, propter verba libri huius, quoniam magna est ira Domini, ea quæ incensa est in nos, eò quòd non attenderunt patres nostri verbis libri huius, ut facerent secundum omne quod scriptum est nobis.

" Et abiit Hhilkiah sacerdos, & Ahhikam, & Ghachbor, & Saphan, & Ghassiaah ad Hhuldah prophetissam, uxorem Salum filij Thikuah filij Hharhhazz custodis vestimentorum: & ipsa sedebat in Ierusalem in domo doctrinæ: & locuti sunt cum illa.

" Et dixit illis, Sic dixit Dominus Deus Israel, Dicite viro qui misit vos ad me.

Ecce ego induco malum super locum hunc, & super habitatores eius, nimirum omnia verba libri quem legit rex tribus domus Iehudah.

" Eò quòd dereliquerunt cultum meum & adoleuerunt aromata idolis gentium, ut irritarent me in omnibus operibus manuum suarum; ardebit indignatio mea in locum istum, nec extinguetur.

" Et regi tribus domus Iehudah qui misit vos ad quærendum oraculum à Domino, sic dicetis ei, Sic dixit Dominus Deus Israel, verba quæ audisti.

" Quia timuit cor tuum & humiliatus es à facie Domini, cum audisses quæ decreui super locum hunc, & super habitatores eius futuros in vastationem & maledictionem, & scidisti vestimenta tua, & plorasti ante me, & etiam ante me auditum est, dixit Dominus:

" Propterea ecce ego congregabo te ad patres tuos, & congregaberis in sepulchrum tuum in pace: & non videbunt oculi tui omne malum quod ego inducam super locum hunc.

כג

וַיִּשְׁלַח אֶת-הַמֶּלֶךְ דָּבָר : * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
וַיֹּאסְפוּ אֵלָיו כָּל-זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם : * וַיַּעַל
הַמֶּלֶךְ בֵּית-יְהוָה וְכָל-אִישׁ יְהוּדָה וְכָל-יִשְׂבֵּי
יְרוּשָׁלַם אֹתוֹ וְהַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל-הָעָם
לְמִקְטָן וְעַד-גָּדוֹל וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵיהֶם אֶת-כָּל-דְּבָרֵי
סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה : * וַיַּעֲמֵד הַמֶּלֶךְ
עַל-הָעָמֹד וַיִּכְרֹת אֶת-הַבְּרִית לִפְנֵי יְהוָה לָלֶכֶת
אַחֲרֵי יְהוָה וּלְשָׁמֹר מִצְוֹתָיו וְאֶת-עֲדוּתָיו וְאֶת-
חֻקֹּתָיו בְּכָל-לֵב וּבְכָל-נֶפֶשׁ לְהַקִּים אֶת-דְּבָרֵי
הַבְּרִית הַזֹּאת הַכְּתוּבִים עַל-הַסֵּפֶר הַזֶּה וַיַּעֲמֵד כָּל-
הָעָם בְּבְרִית : * וַיִּצֹּן הַמֶּלֶךְ אֶת-חֲלָקִיהוּ הַכֹּהֵן
הַגָּדוֹל וְאֶת-כָּהֵנִי הַמְּשֻׁנָּה וְאֶת-שְׁמַרְיָה הַסֹּפֵר לְהוֹצִיא
מִהֵיכַל יְהוָה אֶת-כָּל-הַכֵּלִים הָעֲשׂוּיִם לְבַעַל
וְלֹא-שָׂרָה וְלִכְלֹל צִבְאֵי הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׂרֹפֵם מִחוּץ
לְיְרוּשָׁלַם בְּשַׂדְּמֹרֶת קִדְרוֹן וְנָשָׂא אֶת-עֲפָרָם
בֵּית-אֵל : * וְהִשְׁבִּית אֶת-הַכְּמָרִים אֲשֶׁר נָתַנוּ
מַלְכֵי יְהוּדָה וַיִּקְטֹּר בַּבִּמּוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה וּמִסְבֵּי
יְרוּשָׁלַם וְאֶת-הַמִּקְטָרִים לְבַעַל לְשִׁמֵּשׁ וּלְיִרְחָה
וּלְמִזְלוֹת וּלְכָל צִבְאֵי הַשָּׁמַיִם : * וַיֵּצֵא אֶת-
הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית יְהוָה מִחוּץ לְיְרוּשָׁלַם אֶל-נַחַל
קִדְרוֹן וַיִּשְׂרֹף אֶתָּהּ בְּנַחַל קִדְרוֹן וַיֵּדֶק לְעָפָר
וַיִּשְׁלַךְ אֶת-עֲפָרָהּ עַל-קֶבֶר בְּנֵי הָעָם :
* וַיִּתֵּן אֶת-בְּתֵי הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה
אֲשֶׁר הַנְּשִׂים אֲרָגוֹת שָׁם בָּתִּים לְאֲשֵׁרָה :
* וַיָּבֵא אֶת-כָּל-הַכֹּהֲנִים מִעָרֵי יְהוּדָה וַיִּטְמָא
אֶת-הַבִּמּוֹת אֲשֶׁר קִטְרוּ שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים מִגִּבְעָה
עַד-בְּאֵר שֶׁבַע וְנָתַן אֶת-בִּמּוֹת הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר-
פָּתַח שַׁעַר יְהוֹשֻׁעַ שַׁר-הָעִיר אֲשֶׁר-עַל-שְׂמָאוֹל
אִישׁ בְּשַׁעַר הָעִיר :

ET renunciauerunt regi quod dixerat:
1 * Qui misit & congregati sunt ad eū^{2. Par. 34.}
2 omnes senes Iuda & Ierusalem. * Ascen-
A ditq; rex templum Dñi & omnes viri Iu-
da vniuersi qui habitabant in Ierusalem
cum eo, sacerdotes & prophetæ, & omnis
populus à paruo vsq; ad magnū, legítque
cunctis audientibus omnia verba libri fœ-
deris qui inuentus est in domo Domini.
3 * Stetitque rex super gradum, & fœdus
percussit coram Dño vt ambularent post
Dñm, & custodirent præcepta eius, & te-
stimonia, & ceremonias in omni corde, &
in tota anima; & suscitarent verba fœde-
ris huius quæ scripta erant in libro illo.
4 acquieuitque populus pacto. * Et præ-
cepit rex Helchiæ pontifici & sacerdoti-
bus secūdi ordinis & ianitoribus, vt pro-
ijcerent de templo Domini omnia vasa,
quæ facta fuerant Baal, & in luco & vni-
uersæ militiæ cæli, & combussit ea foris
Ierusalem in conualle Cedron, & tulit
puluerem eorum in Bethel.
5 * Et deleuit aruspices quos posuerant
reges Iuda ad sacrificadum in excelsis per
ciuitates Iuda, & in circuitu Ierusalem, &
eos qui adolebant incensum Baal, & Soli
& Lunæ, & duodecim signis, & omni mi-
litiæ cæli.
6 * Et efferri fecit lucum de domo Dñi
foras Ierusalem in conuallem Cedron, &
combussit eum ibi, & redegit in pulue-
rem, & proiecit super sepulchra vulgi.
7 * Destruxit quoq; ædículas effœmina-
torum quæ erant in domo Domini, pro
quibus mulieres texebant quasi domun-
8 culas luci. * Congregauitque omnes sa-
cerdotes de ciuitatibus Iuda, & contami-
nauit excelsa vbi sacrificabant sacerdotes
de Gabaa vsq; Bersabee. Et destruxit aras
portarum in introitu ostij Iosuaë princi-
pis ciuitatis quod erat ad sinistram portæ
ciuitatis.

תרגום יונתן

כג

וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ פִּתְגָמָא : * וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ וּכְנָשׁוֹ לְוַחֲיוֹהוּ יֵת כָּל סְבִי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם : * וְסָלִיק מֶלֶךְ לְבֵית מִקְדָּשָׁא דִּי יֵת וְכָל אַנְשֵׁי
יְהוּדָה וְכָל יִתְבֵּי יְרוּשָׁלַם עִמָּיה וּכְהֲנָנִיא וְנְבִיאִיא וְכָל עַמָּא לְמוֹעִירָא וְעַד רַבָּא וְסֹדֵר קִדְמִיהוֹן יֵת כָּל פִּתְגָמֵי סִפְרָא דִּקְיִמָא דְּאִשְׁחַכְּח בְּבֵית
מִקְדָּשָׁא דִּי יֵת : * וְקָם מֶלֶךְ עַל אֲסֻטָּנָא וְגִזְרֵי יֵת קִימָא קִדְם יֵת לְמַתְּךָ בְּתֵר פִּלְחָנָא דִּי יֵת וּלְמִשְׁר פִּקְדוֹתָיו וְיֵת סְחִידוֹתָיו וְיֵת קִימָוֵהוּ
בְּכָל לֵבָא וּבְכָל נֶפֶשָׁא לְקִימָא יֵת פִּתְגָמֵי קִימָא הִדִּין דְּכִתְיָבִין עַל סִפְרָא הִדִּין וּקְבִילוֹ כָּל עַמָּא עֲלֵיהוֹן קִימָא : * וּפְקִיד מֶלֶךְ יֵת חֲלָקִיהוּ
כְּהֲנָא רַבָּא וְיֵת סִגְן כְּהֲנָנִיא וְיֵת אֲמִרְפָּלִיא לְאַפְקָא מִהֵיכַלָּא דִּי יֵת כָּל מִנְיָא דְּעִבְדִּין לְבַעַלָּא וְלֹא-שִׂירְחָא וְלִכְלֹל חִילֵי שָׁמַיָא וְאִוְקִרִינוֹן מִכְּרָא
לְיְרוּשָׁלַם בְּנַחַלָּא דִּקְדְרוֹן וְאִוְבִיל יֵת עֲפָרָהוֹן לְבֵיתָאֵל :
* וּבְמִיל יֵת כְּמִרְיָא דִּי חֲבִי מִלְכֵּיָא דְּבֵית יְהוּדָה וְאַסִּיקוּ בּוֹסְמִין עַל בְּמַתָּא
בְּקִרְיָא דְּבֵית יְהוּדָה וּבְסַחְרָנִי יְרוּשָׁלַם וְיֵת דְּאַסִּיקוּ בּוֹסְמִין לְבַעַלָּא לְשִׁמֵּשׁ וּלְסַחְרָא וּלְמִזְלוֹתָא וְלִכְלֹל חִילֵי שָׁמַיָא : * וְאַפִּיק יֵת
אֲשִׁירְחָא מִבֵּית מִקְדָּשָׁא דִּי יֵת מִכְּרָא לְיְרוּשָׁלַם לְנַחַלָּא דִּקְדְרוֹן וְאִוְקִיד יֵתָּהּ בְּנַחַלָּא דִּקְדְרוֹן וְאַדְקָה לְעִפְרָא וְרִמָּא יֵת עֲפָרָהּ לְקִבְרֵי בְנֵי גִלְיָא
וְתִרְעוֹת בְּתֵי דְּאַקְדִּישׁ טַעֲוִתָּא דִּי בְּבֵית מִקְדָּשָׁא דִּי יֵת דִּי נְשִׂיאָא מִחִין חֲמֵן מְכֻלִּין לְאֲשִׁירְחָא :
* וְאִיתֵי יֵת כָּל כּוֹמְרִיא מִקְרִיָּא דְּבֵית יְהוּדָה וְסָאִיב יֵת בְּמַתָּא דְּאַסִּיקוּ בּוֹסְמִין חֲמֵן כְּמִרְיָא מִגִּבְעָה עַד בְּאֵרָא דְּשֶׁבַע וְתִרְעוֹת בְּמַתָּא תִרְעִיא
דִּי קִדְם תִּרְעוֹת יְהוֹשֻׁעַ רַב קִרְחָא דְּעַל שְׂמָאֵל גְּבָרָא בְּמַעֲלֵי תִרְעוֹת קִרְחָא :

CAP. XXIII.

ET renunciauerunt regi verbum. * Et misit¹ Josias rex & congregauit ad eum omnes seniores Juda & Ierusalem.

* Et ascendit rex in domum Domini, & omnis vir Juda, & omnes habitantes Hierusalem cum eo, & sacerdotes, & propheta, & omnis populus à paruo vsque ad magnum; & legit in auribus eorum omnia verba libri fœderis qui inuentus est in domo Domini.

* Et stetit rex super columnam, & pepigit fœdus coram Domino vt ambularent post Dominum, & vt custodirent mandata eius, & testimonia eius, & præcepta eius in toto corde, & in tota anima, vt suscitarent verba fœderis huius quæ scripta sunt in libro isto: & stetit omnis populus in fœdere.

* Et præcepit rex Chelcia sacerdoti magno, & sacerdotibus secundi ordinis, & custodiens limen: vt educerent de templo Domini omnia vasa, quæ fecerunt Baal, & lupo, & vniuersa militiæ cæli; & cõbussit ea foris Hierusalem in Sademoth Cedron, & tulit puluerem eorum in Bethel.

* Et combussit sacerdotes quos constituerunt reges Juda vt adolerent incensum in excelsis, & in ciuitatibus Iuda, & in circuitu Hierusalem, & adolentes incensum Baal, & Soli & Lunæ, & planetis, & omni militiæ cæli.

* Et extulit lucum de domo Domini foras Hierusalem in torrentem Cedron, & combussit ea in torrente Cedron, & comminuit in puluerem, & proiecit puluerem in sepulchra filiorum populi.

* Et destruxit domum initiatorum quæ in domo Domini, in quo mulieres texebant ibi stolas lupo.

* Et eduxit omnes sacerdotes de ciuitatibus Juda, & contaminauit excelsa vbi adolebant incensum, ibi sacerdotes de Gabaa, & vsque ad Bersabee; & destruxit domum excelsorum quæ iuxta ostium portæ Josia principis ciuitatis, quæ erat à sinistris viri ingredientis portam ciuitatis.

κγ.

¹ Καὶ ἐπέστρεψαν τὰ βασιλεῖ ῥήμα· * καὶ ἀπέστειλεν ἰωσίας ὁ βασιλεὺς καὶ συνέγαγρον αὐτὸν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ἰδὰ καὶ ἱερουσαλήμ.

² * καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰδὰ καὶ πάντες ὁ κατεκούντες ἱερουσαλήμ μετ' αὐτοῦ, καὶ ὁ ἱερεὺς, καὶ ὁ πρεσβύτερος καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου· καὶ ἀνέγνω ἐν τοῖς ὡσὶν αὐτῶν πάντας τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τῆς διαθήκης τῆς ἀρεθαιότες ἐν οἴκῳ κυρίου.

³ * καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν σῦλον καὶ διέθετο τὴν διαθήκην ἐνώπιον κυρίου τῆς πορευθῆναι ὀπίσω κυρίου, καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ μνηστεύματα αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ, τοῦ ἀναστῆναι ἐν τοῖς λόγοις τῆς διαθήκης ταύτης τοῦ γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ ἔστη πᾶς ὁ λαὸς ἐν τῇ διαθήκῃ.

⁴ * καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς χελκίαν τὸν ἱερεῖ τὸν μέγαν, καὶ τοῖς ἱερδοῦσι τοῖς δευτεροῦσι, καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὸν σάββον, τῆς ἀγαγεῖν ἐκ τοῦ ναοῦ κυρίου πάντα τὰ σκεύη, ἃ ἐποίησαν τὰ βῆλα, καὶ τὰ ἄλσει, καὶ πᾶσιν τῇ στρατιᾷ τοῦ ἐξουνοῦ· καὶ κατέκαυσεν αὐτὰ ἐξω ἱερουσαλήμ ἐν σαδημὼθ κεδρών, καὶ ἔλαβε τὸν χοῦν αὐτῶν εἰς Βαιθήλ.

⁵ * καὶ κατέκαυσε ἐν ἱεροῖς ὅς κατέστησαν ὁ βασιλεὺς ἰδὰ τοῦ θυμιάου ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἰδὰ, καὶ κυκλόθεν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν θυμιάου τὰ βῆλα καὶ τὰ ἡλῖα, καὶ τὴν σελῶν, καὶ τοῖς μαζαλῶθ, καὶ πᾶσιν τῇ στρατιᾷ τοῦ ἐξουνοῦ.

⁶ * καὶ ἐξήνεγκε τὸ ἄλφει ἐξ οἴκου κυρίου ἐξω τῆς ἱερουσαλήμ εἰς τὸν χειμάρρου κεδρών, καὶ κατέκαυσεν αὐτὰ ἐν τῷ χειμάρρῳ κεδρών καὶ ἐλέπυσεν εἰς χοῦν, καὶ ἐξεψεν τὸν χοῦν εἰς τοὺς τάφους τῶν υἱῶν τοῦ λαοῦ.

⁷ * καὶ καθεῖλε τὸν οἶκον τῶν καθιστῶν ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες ὑφαίνον ἐκεῖ σόλας τὰ ἄλσει.

⁸ * καὶ ἐξήγαγε πάντας τοὺς ἱερεῖς ἐκ πόλεως ἰδὰ, καὶ ἐμίανε τὰ ὑψηλὰ τῶν θυμιάων ἐκεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπὸ γαβαὰ καὶ ἕως βηρσαβεαί· καὶ καθεῖλε τὸν οἶκον τῶν ὑψηλῶν τὸν πρὸς τῇ θύρᾳ τῆς πύλης ἰωσή ἀρχόντος τῆς πόλεως, τὸν ὄντα ἐξ ἀριστέρων ἀνδρῶν εἰσπορευομένου τὴν πύλιν τῆς πόλεως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXIII.

ET responderunt regi verbum. * Et misit rex: & congregauerunt ad eum omnes seniores Iehudah & Ierusalem. * Et ascendit rex in domum sanctuarij Domini, & omnes homines Iehudah, & omnes habitatores Ierusalem cum eo, & sacerdotes & propheta, & omnis populus à paruo vsque ad magnum: & exposuit illis omnia verba libri fœderis, qui inuentus fuerat in domo sanctuarij Domini.

¹ Et stetit rex super gradum, & iniit fœdus ante Dominum, vt ambularent post cultum Domini, & vt custodirent præcepta eius, & testimonia eius, & decreta eius in omni corde, & in omni anima, ad stabiliendum verba fœderis huius, quæ scripta sunt in libro hoc: & susceperunt omnis populus super se fœdus.

² Et præcepit rex Hilkiahu sacerdoti magno, & vicario sacerdotum, & præfectis thesaurorum, vt proferrent de templo Domini omnia vasa quæ facta fuerant ipsi Bagla, & lupo, & omnibus virtutibus cælorum: & incendi fecit ea extra Ierusalem in torrente Kidron, & detulit puluerem eorum in Bethel.

³ Et abstulit sacrificulos quos dederant reges domus Iehudah vt adolerent aromata super excelsa in vrbibus domus Iehudah, & in circuitibus Ierusalem, & etiam eos qui suffiebant aromata Baghla, Soli, & Lunæ, & sideribus, & omnibus virtutibus cælorum.

⁴ Et eiecit lucum de domo sanctuarij Domini extra Ierusalem in torrentem Kidron, & combussit eum in torrentem Kidron, & comminuit eum in puluerem, & proiecit puluerem eius in sepulchra filiorum Galia.

⁵ Et diruit domunculas quas consecrauerat idolis, quæ erant in domo sanctuarij Domini, in qua mulieres texebant mensuras lupo.

⁶ Et venire fecit omnes sacrificulos de vrbibus domus Iehudah, & prophanauit excelsa vbi adolebāt aromata sacrificuli à Ghebagh, vsque ad Bera-sebagh; & diruit excelsa ianitorum quæ erant ante portam Iehosuaigh magistri ciuitatis, quæ erant ad sinistram viri in introitibus portæ vrbis.

* אֲךָ לֹא יַעֲלוּ כֹהֲנֵי הַבָּמֹת אֶל-מִזְבֵּחַ יְהוָה
 בִּירוּשָׁלַם כִּי אִם-אָכְלוּ מִצֹּת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם :
 * וְטָמְא אֶת-הַתֶּפֶת אֲשֶׁר בְּנֵי-הַנֶּסֶם לִבְלֹתִי
 לְהַעֲבִיר אִישׁ אֶת-בְּנוֹ וְאֶת-בִּתּוֹ בָּאֵשׁ לַמֶּלֶךְ :
 * וַיִּשְׁבֹּת אֶת-הַסּוֹסִים אֲשֶׁר נָתַן מֶלֶךְ יְהוּדָה
 לְשֹׁמֵשׁ מִבְּנֵי בֵית-יְהוָה אֶל-לִשְׁבֹּת נֹתָן-מֶלֶךְ
 הַסּוֹסִים אֲשֶׁר בַּפָּרוּרִים וְאֶת-מִרְכְּבוֹת הַשֶּׁמֶשׁ
 שָׂרָף בָּאֵשׁ : * וְאֶת-הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר עַל-הַגֵּב
 עָלִית אֲחֻז אֲשֶׁר-עָשׂוּ מֶלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת-הַמִּזְבְּחוֹת
 אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה בְּשֵׁתֵי חֲצֹרוֹת בֵּית-יְהוָה
 נָתַן הַמֶּלֶךְ וַיִּרְץ מִשֶּׁם וְהִשְׁלִיךְ אֶת-עֲפָרָם אֶל-
 נַחַל קִדְרוֹן : * וְאֶת-הַבְּמוֹת אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי
 יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר מִימִין לְהַר-הַמִּשְׁחִית אֲשֶׁר בְּנָה
 שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל לַעֲשֵׂת־זֵרִי שֶׁקֶץ צִידֹנִים
 וְלִכְמוֹשׁ שֶׁקֶץ מוֹאָב וְלִמְלָכֶם תוֹעֲבֵר בְּנֵי-עַמּוֹן
 טָמְא הַמֶּלֶךְ : * וַשְׁבֵּר אֶת-הַמִּצֵּבוֹת וַיִּכְרֹת אֶת-
 הָאֲשֵׁרִים וַיִּמְלֹא אֶת-מְקוֹמָם עֲצָמוֹת אָדָם :
 * וְגַם אֶת-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית-אֵל הַבְּמָה אֲשֶׁר
 עָשָׂה יִרְבֵּעַם בֶּן-נִבְטָן אֲשֶׁר הִטִּיֵּא אֶת-יִשְׂרָאֵל
 גַּם אֶת-הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא וְאֶת-הַבְּמָה נָתַן וַיִּשְׂרָף
 אֶת-הַבְּמָה הַדָּק לַעֲפֹר וּשְׂרָף אֲשֶׁרָה :
 * וַיִּפֹּן יָאֲשִׁיְהוּ וַיֵּרָא אֶת-הַקְּבָרִים אֲשֶׁר-
 שָׁם בְּהָר וַיִּשְׁלַח וַיִּקַּח אֶת-הָעֲצָמוֹת מִן-הַקְּבָרִים
 וַיִּשְׂרָף עַל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּטְמְאֵהוּ כַּדְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר
 קִרְאֵהוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא אֶת-הַדְּבָרִים
 הָאֵלֶּה :
 * וַיֹּאמֶר מֶה הַצִּיּוֹן הַלֹּז אֲשֶׁר אָנִי רֹאֶה וַיֹּאמְרוּ
 אֵלָיו אַנְשֵׁי הָעִיר הַקְּבֵר אִישׁ-הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-בָּא
 מִיְּהוּדָה וַיִּקְרָא אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
 עַל הַמִּזְבֵּחַ בֵּית-אֵל :

9 * Veruntamen non ascendebant sacer-
 dotes excelsorum ad altare Domini in Ie-
 rusalem : sed tantum comedebant azyma
 in medio fratrum suorum.

10 * Contaminavit quoque Tophet quod
 est in conualle filij Ennom, ut nemo con-
 fecraret filium suum aut filiam per ignem
 Moloch.

11 * Abstulit quoque equos quos dederant
 reges Iudæ Soli in introitu templi Domi-
 ni, iuxta exedram Natammelech eunuchi
 qui erat in Pharurim, currus autem Solis
 combussit igni.

12 * Altaria quoque quæ
 erant super tecta cœnaculi Achaz quæ fe-
 cerant reges Iuda, & altaria, quæ fecerat
 Manasses in duobus atrijs templi Domi-
 ni, destruxit rex, & cucurrit inde & di-
 sperfit cinerem eorum in torrentem Ce-
 dron.

13 * Excelsa quoque quæ erant in Ierusa-
 lem ad dexteram partem montis offen-
 sionis, quæ ædificauerat Salomon rex Is-
 rael Altaroth idolo Sidoniorum, & Cha-
 mos offensionis Moab, & Melchom abo-
 minationi filiorum Ammon polluit rex.

14 * Et contriuit statuas & succidit lucos,
 repleuitque loca eorum ossibus mortuo-
 rum.

15 * Insuper & altare quod erat in
 Bethel, & excelsum quod fecerat Hiero-
 boam filius Nabat qui peccare fecit Is-
 rael, & altare illud excelsum destruxit at-
 que combussit, & comminuit in pulue-
 rem, succenditque etiam lucum.

16 * Et conuersus Iosias vidit ibi sepul-
 chra quæ erant in monte, misitque & tu-
 lit ossa de sepulchris, & combussit ea su-
 per altare, & polluit illud iuxta verbum
 Domini, quod locutus est vir Dei, qui
 prædixerat verba hæc.

17 * Et ait, Quis est titulus ille quem vi-
 deo? Responderuntque ei ciues vrbis il-
 lius: Sepulchrum est hominis Dei qui ve-
 nit de Iuda, & prædixit verba hæc quæ
 fecisti super altare Bethel.

תרגום יונתן

9 בָּרַם לֹא מִלְקִין כּוֹמְרֵי בְּמִתָּא לְרִבְחָא עַל מִדְּבָחָא דִּינִי בִירוּשָׁלַם אֲלֵהֶן אֲכָלוּ פִּשְׁתִּיר בְּגוֹ אֲחֵיהֶן וְסָאִיב יֵת חוֹפֶת דִּי בְּחִילַת
 בֵּר הַיְנוֹס בְּדִיל וְלֹא לְאֶעְבְּרָא גִבְר יֵת בְּרִיָּה וְיֵת בְּרִתִּיה בְּנוֹרָא לְמוֹלֶךְ :
 בְּמַעֲלָנִי בֵית מִקְדָּשָׁא דִּינִי לְלִשְׁבֹּת נֹתָן מֶלֶךְ גּוֹזָא דְּבַפְרוּרִיָּא וְיֵת רִתִּיכִי שְׁמָשׁ אֻקִּיד בְּנוֹרָא :
 אֲחֻז וְעֵבְדוּ מִלְכֵּיָא דְּבֵית יְהוּדָה וְיֵת אֲגוּרִיָּא וְעֵבְד מְנַשֶּׁה בְּתַרְחִין זֵרֵת בֵּית מִקְדָּשָׁא דִּינִי חָרַע מִלְכָּא וְאַרְחִיק מַחֲמָן וְרָמָא יֵת עֲפָרָהוֹן לְנַחֲלָא
 דְּקִדְרוֹן : וְיֵת בְּמִתָּא וְעַל אִפִּי יְרוּשָׁלַם דְּמִדְּרוֹם לְטוֹר וְיֵתִיא דְּכִנָּא שְׁלֹמֹה מִלְכָּא דִּישְׂרָאֵל לַעֲשֵׂת־זֵרִי שֶׁקֶץ צִידֹנָי וְלִכְמוֹשׁ
 שְׁקוֹץ מוֹאָבָי וְלִמְלָכֹם רְחוֹק בְּנֵי עַמּוֹן סָאִיב מִלְכָּא :
 14 וְיֵת אֲגוּרִיָּא וְיֵת בְּבִיתָאֵל בְּמִתָּא וְעֵבְד וְיֵת בְּרִבְעָם בֶּן-נִבְטָן דְּאֲחֻזִּי יֵת יִשְׂרָאֵל אִף יֵת אֲגוּרִיָּא הַהוּא וְיֵת בְּמִתָּא חָרַע וְאֻקִּיד יֵת
 בְּמִתָּא וְאֻדְקָה לַעֲפָרָא וְאֻקִּיד יֵת אֲשִׁירָתָא :
 16 וְאַתְפְּנִי יָאֲשִׁיְהוּ וְחִזָּא יֵת קְבָרִיָּא דְּחִמָּן בְּטוֹרָא וְשִׁלַּח וְנָסִיב יֵת גְּרָמִיָּא מִן קְבָרִיָּא וְאֻקִּיד עַל אֲגוּרִיָּא וְסָאִיבֵיה בְּפִתְגָמָא דִּינִי
 דְּאַתְנָבִי נְבִיָּא דִּינִי דְּאַתְנָבִי יֵת פִּתְגָמִיָּא הָאֵלִין :
 17 וְאֹמַר מֶה צִיּוֹן הַלֹּז רָאִנָּא חֲזִי וְאֹמְרוּ לִיה אַנְשֵׁי קִרְחָא קְבָרָא דְּנְבִיָּא דִּינִי דְּאַתָּא מִשְׁבֹּט יְהוּדָה וְאַתְנָבִי יֵת פִּתְגָמִיָּא הָאֵלִין
 דְּעֵבְדִּיתָא עַל אֲגוּרִיָּא בְּבִיתָאֵל :

* Veruntamen non ascendeabant sacerdotes 9
excelsorum ad altare Domini in Hierusalem,
nisi comedissent azyma in medio fratrum suo-
rum.

* Et contaminauit Topheth quod in conual- 10
le filij Ennom, ut non traduceret vir filium
suum & filiam suam in ignem Moloch.

* Et combussit equos quos dedicauerunt re- 11
ges Juda Soli in introitu domus Domini, iuxta
gazophylacium Nathan eunuchi regis qui in
Pharurim: & currum Solis combussit in
igne.

* Et altaria quæ erant super tecta cœnacu- 12
lorum Achaz, quæ fecerunt reges Juda: & al-
taria quæ fecit Manassès in duobus atrijs do-
mus Domini, demolitus est ea rex, & destru-
xit ea inde, & contriuit puluerem eorum in tor-
rente Cedron.

* Et domum quæ in facie Hierusalem quæ à 13
dextris montis offensionis quam edificauit Sa-
lomon rex Israel Astartæ abominationi Sido-
niorum, & Chamos offensioni Moab, & Mo-
loch abominationi filiorum Ammon, polluit
rex.

* Et contriuit statuas, & succidit lucos & 14
impleuit loca eorum ossibus hominum.

* Insuper altare quod in Bethel, excelsum 15
quod fecit Hieroboam filius Nabat qui peccare
fecit Israel, et illud altare excelsum destruxit,
& contriuit lapides eius, & comminuit in pul-
uerem & succendit lucum.

* Et conuersus est Josias, & vidit sepulchra 16
quæ erant ibi in monte, & misit, & accepit
ossa de sepulchris, & combussit super altare, &
polluit altare iuxta verbū Domini, quod locu-
tus est homo Dei cum staret Hieroboam super
altare in festo; & reuersus Josias leuauit ocu-
los suos super sepulchrum hominis Dei qui lo-
cutus est verba hæc.

* Et dixit, Quis scopulus ille quem ego vi- 17
deo? & dixerunt ei viri ciuitatis, Hoc sepul-
chrum hominis Dei, qui venit de Juda, &
qui locutus est omnia verba hæc quæ fecisti
nunc super altare quod in Bethel.

9 * πλεον ὅσα ἀνέβησαν ἐν ἱερῇ πρὶν ὑψηλῶν πρὸς τὸ
θύσιασθαι κυρίου ἐν ἱερουσαλὴμ, εἰ μὴ ἐφαγον ἄζυ-
μα ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

10 * καὶ ἐμίανεν τὸ φεθὶ τὸ ἐν φάραγι υἱοῦ ἐννὸμ, τοῦ μὴ
διαγεῖν ἀνδρα τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα. αὐτὸς ἐν
πυρὶ τὰ μολῶχ.

11 * καὶ κατέκαυσεν σὺν ἵπποις ἐς ἀνέθηκται βασιλεῖς
ἰσραὴλ τὰ ἡλῖω ἐν τῇ εἰσοδῷ οἴκου κυρίου πρὸς τὸ γαζοφυ-
λάκιον ναθάν δυνάχου τοῦ βασιλέως ἐν φαρυρείμῃ
καὶ τὰ ἄρμα τοῦ ἡλίου κατέκαυσεν ἐν πυρὶ.

12 * Ἐτα θυσιασθῆναι αὐτῷ ἐπὶ τῶν δωματίων τῶν ὑπε-
ρώων ἄχαζ, ἀ ἐποίησαν βασιλεῖς ἰσραὴλ, Ἐτα θυσιασθῆναι
ἀ ἐποίησε μανασσῆς ἐν ταῖς δύο αὐλαῖς οἴκου κυρίου κατέ-
σπασεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς, Ἐκαθεῖλεν αὐτὰ ἐκείθεν, καὶ
συνέτριψεν τὸν χοῦν αὐτῶν εἰς τὸν χειμάρρου κεδρὼν.

13 * καὶ τὸν οἶκον τὸν ἐπὶ πρὸς ὄπισθεν ἱερουσαλὴμ τὸν ἐκ
δεξιῶν τοῦ ὄρους μαχὶθ ὃν ὠκοδόμησε θεομὼν βασιλεὺς
ἰσραὴλ τῇ ἀσάρτῃ ἐδελύγματοι σιδωνίων Ἐτὰ χαμῶς
πρὸς θεοχθίσματοι μωάβ Ἐτὰ μολῶχ ἐδελύγματοι υἱὸν
ἀμμὼν, ἐμίανεν ὁ βασιλεὺς.

14 * καὶ συνέτριψε τὰς στήλας, καὶ ἐξέκοψε τὰ ἄλση
καὶ ἐπλησε σὺν ῥέποις αὐτῶν ὅσων ἀνθρώπων.

15 * καὶ γε τὸ θυσιασθῆναι τὸ ἐν βαυθὴλ τὸ ὑψηλὸν ὃ ἐ-
ποίησεν ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραὴλ,
καὶ γε ἐκείνο τὸ θυσιασθῆναι τὸ ὑψηλὸν καθεῖλε καὶ συ-
νέτριψε σὺν λίθοις αὐτοῦ, καὶ ἐλέπιυνον εἰς χοῦν Ἐκα-
τέκαυσεν τὸ ἄλθε.

16 * καὶ ἀπέσρεψεν ἰωσίας Ἐεῖδεν σὺν τάφοις σὺν ὄν-
τας ἐκεῖ ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἀπέσειλε, Ἐέλαβε τὰ ὄσα ἐκ τῶν
τάφων, Ἐκατέκαυσεν ἐπὶ τὸ θυσιασθῆναι καὶ ἐμίανεν τὸ
θύσιασθῆναι καὶ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ὁ ἀνθρώπος
ἐξ θεοῦ ἐν τῷ ἐσθῆναι ἱεροβοὰμ ἐπὶ τὸ θυσιασθῆναι ἐν τῇ
ἐορτῇ καὶ ἐπιστρέψας ἰωσίας ἦρε σὺν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ
ἐπὶ τὸν τάφον ἀνθρώπου ἐξ θεοῦ τοῦ λαλήσαντος σὺν
λόγοις τέτοις.

17 * καὶ εἶπε, τίς ὁ σκόπελος ἐκείνος ὃν ἐγὼ
ὄρω; Ἐεῖπον αὐτοῦ οἱ ἀνδρες τῆς πόλεως, ὅτι ὁ τάφος
ἐξ ἀνθρώπου ἐξ θεοῦ ἐληλυθότος ἐκ τῆς ἰσραὴλ καὶ λελα-
ληκότος πρὸς πάντας σὺν λόγοις τέτοις ἐς ἐποίησας νῦν
ἐπὶ τὸ θυσιασθῆναι τὸ ἐν βαυθὴλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Verum non ascendeabant sacrificuli excelsorum ut sacrificarent super altare Domini in Ierusalem, sed comedebant azymum in medio fratrum suorum.

10 Et prophanauit Thopheth quod erat in valle filij Hinom, ne transire faceret quisquam filium suum, & filiam suam per ignem ipsi Molech.

11 Et abstulit equos quos dederant reges domus Iehudah Soli in introitu domus sanctuarij Domini ad cubiculum Nathan-Melech eunuchi quod erat in suburbanis: & currus Solis combussit igni.

12 Et aras quæ erant iuxta tectum excelsum Ahaz quas fecerant reges domus Iehudah, & aras quas fecerat Menasseh in duobus atrijs domus sanctuarij Domini, diruit rex & procul inde fecit. & proiecit puluerem earum in torrentem Kidron.

13 Et excelsa quæ erant coram Ierusalem, ab Austro montis oliuarum, quæ edificauerat Selomoh rex Israel Ghasstoreth abomina-
tioni Tsidonæorum, & Chamos abominationi Moabæorum, & Milchom immunditiæ filiorum Ghamon, prophanauit rex.

14 Et fregit statuas & succidit lucos, & impleuit loca eorum ossibus hominum. Et etiam aram quæ erat in Bethel, excelsum quod fecerat Iarabgham filius Nebat qui peccare fecit Israel, etiam aram illam & excelsum euertit, & incendit excelsum, & comminuit illud in puluerem, & incendit lucum.

15 Et respexit Josiah, & vidit sepulchra quæ ibi erant in monte; & misit & accepit ossa de sepulchris, & incendit super aram, & prophanauit eam iuxta verbum Domini, quod prophetauerat propheta Domini qui prophetauerat res istas.

17 Et dixit, Quid titulus hic quem ego video? & dixerunt ei homines ciuitatis, Sepulchrum propheta Domini est, qui venerat de tribu Iehudah, & prophetauerat res istas quas fecisti contra aram in Bethel.

* ויאמר הניחו לו איש אל ינע עצמותיו ומלטו
 עצמותיו את עצמות הנביא אשר בא משמרון :
 * וגם את כל בתי הבמות אשר בערי שמרון
 אשר עשו מלכי ישראל להבעים הסיר ואשיהו
 ויעש להם ככל המעשים אשר עשה בבית אל :
 * ויזבח את כל כהני הבמות אשר שם על-
 המזבחות וישך את עצמות אדם עליהם וישב
 ירושלם : * ויצו המלך את כל העם
 לאמר עשו פסח ליהוה אלהיכם ככתוב על ספר
 הברית הזה : * כי לא נעשה כפסח הזה
 מימי השפטים אשר שפטו את ישראל וכל
 ימי מלכי ישראל ומלכי יהודה : * כי אם-
 בשמנה עשרה שנה למלך ואשיהו נעשה הפסח
 הזה ליהוה בירושלם : * וגם את האבדות
 ואת הידענים ואת התרפים ואת הנללים
 ואת כל השקצים אשר נראו בארץ יהודה
 ובירושלם בער ואשיהו למען הקים את דברי
 חתורה הכתבים על הספר אשר מצא חלקיהו
 הכהן בית יהוה : * וכמהו לא היה לפניו מלך
 אשר שב אל יהוה בכל לבבו ובכל נפשו
 ובכל מאודו ככל תורת משה ואחריו לא קם
 כמהו : * אך לא שב יהוה מחרון אפו
 הגדול אשר חרה אפו ביהודה על כל הבעים
 אשר הבעו מנשה : * ויאמר יהוה גם
 את יהודה אסיר מעל פני באשר הסרתי את-
 ישראל ומאסתי את העיר הזאת אשר בחרתי
 את ירושלם ואת הבית אשר אמרתי יהי שמי
 שם : * ויתר דברי ואשיהו וכל אשר עשה
 הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי
 יהודה :

18 * Et ait, Dimittite eum. nemo com-
 ueat ossa eius. Et intacta manserunt ossa
 illius cum ossibus prophetæ qui venerat
 19 de Samaria. * Insuper & omnia phana
 excelsorū, quæ erant in ciuitatibus Sama-
 riæ quæ fecerant reges Israel ad irritandū
 Dominum, abstulit Iosias, & fecit eis se-
 cundum omnia quæ fecerat in Bethel.

20 * Et occidit vniuersos sacerdotes excel-
 sorum, qui erant ibi super altaria, & com-
 bussit ossa humana super ea. Reuersusque

21 est Ierusalem. * Et præcepit omni popu-
 22 lo, dicens: Facite phase Domino Deo ve-
 stro, secundum quod scriptum est in libro

22 foederis huius. * Nec enim factum est
 phase tale à diebus iudicum qui iudica-
 uerunt Israel, & omnium dierum regum

23 Israel & regum Iuda: * Sicut in octauo-
 decimo anno regis Iosia factum est phase
 istud Domino in Ierusalem.

24 * Sed & pythones & ariolos, & figuras
 idolorum, & immundicias, & abomina-
 tiones, quæ fuerunt in terra Iuda & Ieru-
 salem, abstulit Iosias, vt statueret verba le-
 gis quæ scripta sunt in libro quem inue-
 nit Helchias sacerdos in templo Domi-
 ni.

25 * Similis illi non fuit ante eum rex,
 qui reuerteretur ad Dominum in omni
 corde suo, & in tota anima sua, & vniuer-
 sa virtute sua iuxta omnem legem Moy-
 si, neque post eum surrexit similis illi.

26 * Verumtamen non est auersus Domi-
 nus ab ira furoris sui magni quo iratus est
 27 furor eius cōtra Iudam propter irritatio-
 nes quibus prouocauerat eum Manasses.
 27 * Dixitque ita Dominus, Etiam Iudam
 auferam à facie mea sicut abstuli Israel, &
 projiciam ciuitatem hanc quam elegi Ie-
 rusalem, & domum de qua dixi, Erit no-
 men meum ibi.

28 * Reliqua autem sermonum Iosia, &
 vniuersa quæ fecit; nōne hæc scripta
 sunt in libro verborum dierum regum
 Iuda?

תרגום יונתן

18 ואמר שבוקו מניה אנש לא יניד גרמוהו וישויבו גרמוהו ית גרמי נבי שקרא דאחא משמרון :
 19 ואף ית כל בתי במות דבקריו שמרון דעבדו מלכי ישראל לארנזא פלי ואשיהו ועבד להון ככל עובדא דעבד בביתאל :
 20 ונביים ית כל במרי במתא דתמן על אגוריא ואוקיד ית גרמי אנשא עליהון ותב לירושלם :
 21 ופקיד מלכא ית כל עמא למימר עבדו פסחא קדם יי אלחכון כמה דכתיב על ספרא דקיימא הדין :
 22 ארי לא אהעביר כפסחא הדין מיימי נגוריא ודנו ית ישראל וכל יומי מלכא ד' ישראל ומלכא דבית יהודה :
 23 אלחון בתמני עשרי שנין למלכא ואשיהו אהעבד פסחא הדין קדם יי בירושלם : 24 ואף ית בידין ית זכורו וית אלמנא וית
 מעותא וית כל שקוצא דאתחזון בארעא דבית יהודה ובירושלם פלי ואשיהו בדיל לקיימא ית פתגמי אורייתא דכתיבין על ספרא דאשכח
 חלקיה כהנא בבית מקדשא דיי : 25 וכותיה לא הוה קדמוהי מלכא דתב לפלחנא דיי בכל לביה ובכל נפשיה ובכל נכסותיה
 ככל אורייתא דמשה ובתרוהי לא קם כותיה : 26 ברם לא תב יי מתקופ רוגזיה רבא דתקיף רוגזיה ביהודה על כל ארנותא
 דארגין קדמוהי מנשה : 27 ואמר יי אף ית דבית יהודה אגלי מארע בית שכתבי כמה דאגליתי ית ישראל וארחיק ית קרתא דא
 דאחרעיתי ית ירושלם וית ביתא דאמרי ית שמי תמן : 28 ושאר פתגמי ואשיהו וכל דעבד הלא אינון כתיבין על ספר פתגמי
 יומיא למלכא דבית יהודה :

* Et dixit Jofias, Dimittite eū, nemo com-
moueat ossa eius, & saluata sunt ossa eius cum
ossibus prophetae qui venit de Samaria.

* Etiam omnes domos excelsorum quæ in ci-
uitatibus Samariae, quas fecerunt reges Ifrael
ut irritarent Dominum, destruxit Jofias, &
fecit eis secundum omnia opera quæ fecit in
Bethel.

* Et occidit vniuersos sacerdotes excelsorum
qui erant ibi super altaria: & combussit ossa
hominum super ea, & reuersus est Jofias in
Hierusalem.

* Et præcepit rex omni populo, dicens: Fa-
cite pascha Domino Deo vestro, sicut scriptum
est in libro fœderis huius.

* Quia non factum est secundum Pascha hoc
à diebus iudicum, qui iudicauerunt Ifrael, &
in omnibus diebus regum Ifrael & regum
Juda.

* Nisi in octauo decimo anno regis Jofia fa-
ctum est Pascha hoc Domino in Hierusalem.

* Etiam ventriloquos & aruspices, & The-
raphin, & idola, & omnes abominationes quæ
fuerunt in terra Juda, & in Hierusalem ab-
stulit rex Jofias, ut statueret verba legis quæ
scripta sunt in libro, quæ inuenit Chelcias sa-
cerdos in domo Domini.

* Similis ipsi non fuit rex ante eum, qui re-
uersus est ad Dominum in toto corde suo, & in
tota anima sua, & in vniuersa virtute sua iux-
ta omnem legem Moysi: & post eum non sur-
rexit similis illi.

* Veruntamen non auersus est Dominus ab
ira furoris sui magni, quo iratus est in furore
suo in Juda, propter omnes irritationes, qui-
bus irritauit eum Manasses.

* Et dixit Dominus, Etiam & Judam au-
feram à facie mea, sicut abstuli Ifrael, & projiciam
ciuitatem hanc quam elegi Hierusalem,
& domum in qua dixi, Erit nomen meum ibi.

* Et reliqua sermonū Jofia, & omnia quæ-
cumque fecit, nonne hæc scripta sunt in libro
verborum dierum regum Juda?

18 * καὶ εἶπεν ἰωσίας, ἐάσατε αὐτὸν, μηδεὶς κινήσῃ τὰ
ὀστέα αὐτοῦ· καὶ διεσώθη τὰ ὀστέα αὐτοῦ μετὰ τῶν ὀστέων τοῦ
προφήτου τοῦ ἡκοντος ἐν σαμαρείας.

19 * καὶ γε πᾶντας τοὺς οἴκους τῶν ὑψηλῶν οὗτοι ἐν ταῖς
πόλεσι σαμαρείας ἔς ἐποίησαν βασιλεῖς ἰσραὴλ & πα-
ροργίζαντες τὸν κύριον, κατέβηκεν ἰωσίας, & ἐποίησεν αὐτοῖς
κατὰ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐποίησεν ἐν βαιθήλ.

20 * καὶ ἐθύσε πᾶντας τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν οὗτοι ὄντας
ἐκεῖ ἐπὶ τῶν θυσιαστηρίων, & κατέκαυσεν ὀστέα ἀνθρώπων
ἐπ' αὐτά· & ἀπέσρεψεν ἰωσίας εἰς ἱερουσαλήμ.

21 * καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς παντὶ τῷ λαῷ, λέγων·
ποιήσατε τὸ πάχος κυρίου τῷ θεῷ ὑμῶν, καθὼς γέγρα-
πται ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς διαθήκης ταύτης.

22 * ὅτι οὐκ ἐχρῆτο κατὰ τὸ πάχος τοῦτο ἀπὸ τῶν ἡμερῶν
τῶν κριτῶν οἱ ἔκρινον τὸν ἰσραὴλ, & ἐν πάσαις ταῖς ἡμέ-
ραις βασιλέων ἰσραὴλ & βασιλέων ἰούδα.

23 * ὅτι ἀλλ' ἢ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τοῦ βασιλέως
ιωσίου ἐχρῆτο τὸ πάχος τοῦτο τῷ κυρίῳ ἐν ἱερουσαλήμ.

24 * καὶ γε οὗτοι ἐλάσεμύθοις & οὗτοι γνώσεις καὶ φερε-
φείν, καὶ τὰ εἰδωλά, καὶ πᾶντα τὰ περὶ τοῦ θιῆματος
τὰ γεγονότα ἐν τῇ γῇ ἰούδα, & ἐν τῇ ἱερουσαλήμ ἐξη-
ρῶν ὁ βασιλεὺς ἰωσίας, ἵνα σῆσῃ οὗτοι λόγοις τοῦ νόμου
οὗτοι γεγραμμένοι ἐπὶ τοῦ βιβλίου, ἔς ὅτε χελκίας ὁ
ἱερεὺς ἐν οἴκῳ κυρίου.

25 * ὁμοίος αὐτῷ οὐκ ἐχρῆτο βασιλεὺς ἐμπροσθεν αὐτοῦ,
ὃς ἀπέσρεψεν πρὸς κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ, & ἐν ὅλῃ
ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ κατὰ πάντα τὸν νόμον
μουσῆ· & μετ' αὐτὸν οὐκ ὄνῃσιν ὁμοίος αὐτοῦ.

26 * πλεονέκτης οὐκ ἀπεστέφη κύριος ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ
αὐτοῦ τοῦ μεγάλου, ἕως θυμώθη ἐν ὀργῇ αὐτοῦ ἐν τῷ ἰούδα
ἐπὶ πάντας τοὺς παροργισμῶς, οὓς παρώρυσεν αὐτὸν
μανασῆς.

27 * καὶ εἶπεν κύριος, καὶ γε ἐν τὸν ἰούδα ὁποσὶς ἀπὸ
προσώπου μου, καθὼς ἀπέστησα τὸν ἰσραὴλ & ἀπώθε-
μαι τὸν πόλιν ταύτην ὡς ἐξελεξάμην τὴν ἱερουσα-
λήμ ἐν τὸν οἶκον εἰς ὃν εἶπον, ἔσται τὸ ὄνομα μου ἐκεῖ.

28 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωσίου καὶ πᾶντα ὅσα ἐ-
ποίησεν, ἔχι ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων
ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 * Et dixit, Sinite illum; homo non moueat ossa eius. & liberauerunt ossa eius cum ossibus prophetae mendacij, qui venerat de
Somron.

19 * Et etiam omnes domos excelsorum quæ erant in vrbibus Somron, quas fecerant reges Ifrael ad irritan-
dum Dominum extirpauit Iosiah, & fecit illis iuxta omnia opera quæ fecerat in Bethel.

20 * Et iugulauit sacrificulos excel-
forum qui erant ibi super aras, & combussit ossa hominum super eas, & redijt in Ierusalem.

21 * Et præcepit rex omni
populo, dicendo: Facite PIZZHA ante Dominum Deum vestrum, sicut scriptum est in libro fœderis huius.

22 * Quia non factum est PIZZHA tale à diebus ducum qui iudicauerunt Ifrael, & omnibus diebus regum Ifrael, & regum domus
Iehudah.

23 * Sed octauo decimo anno regis Iosiah factum est PIZZHA hoc ante Dominum in Ierusalem.

24 * Etiam Pythones & diuinatores, & simulachra, & idola, & cunctas abominationes quæ videbantur in terra domus Iehudah, &
in Ierusalem deleuit Iosiah, ut firmaret verba legis quæ scripta erant in libro quem inuenerat Hhilkiah sacerdos in domo sanctuarij Dñi.

25 * Et sicut ille non fuit ante eum rex qui rediret ad cultum Domini in toto corde suo, & tota anima sua, & omnibus facultatibus
suis, iuxta omnem legem Moseh; & post illum non surrexit sicut ille.

26 * Verum non est reuersus Dominus à furore indignationis suæ magnæ, quo inualuerat indignatio eius contra Iehudah propter
omnem irritationem qua irritauerat eum Menasseh.

27 * Et dixerat Dominus, Etiam homines domus Iehudah mi-
grare faciam de terra domus maiestatis meæ, sicut migrare feci Ifrael, & reprobabo ciuitatem hanc, in qua mihi complacueram, Ierusalem,

& domum de qua dixeram, Erit nomen meum ibi.

28 * Et reliquum verborum Iosiah, & omnia quæ fecit, nonne hæc
scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?

* בַּיָּמָיו עָלָה פֶּרְעָה נֶכֶחַ מֶלֶךְ-מִצְרַיִם עַל-מֶלֶךְ
אֲשׁוּר עַל-נַחַר פָּרַת וַיִּלֶּךְ הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ לִקְרֹאתוֹ
וַיְמִיתֵהוּ בַּמָּגֶדוֹ כְּרֹאתוֹ אֹתוֹ :
* וַיִּרְכְּבֵהוּ עַבְדּוֹ מֵת מִמָּגֶדוֹ וַיְבִיֵּאֵהוּ יְרוּשָׁלַם
וַיִּקְבְּרֵהוּ בַקְּבֻרָתוֹ וַיִּקַּח עִם-הָאָרֶץ אֶת-יְהוֹאָחָז
בֶּן-יֹאשִׁיָּהוּ וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ וַיְמַלִּיכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו :
* בֶּן-עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה יְהוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה
חֳדָשִׁים מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמוּטַל בַּת-
יִרְמְיָהוּ מִלְּבָנָה : * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו יְהוָה
כְּכָל אֲשֶׁר-עָשׂוּ אֲבֹתָיו : * וַיֹּאסְרֵהוּ פֶּרְעָה
נֶכֶחַ כְּרַבְלָה בָּאָרֶץ חֲמַת בְּמֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וַיִּתֵּן-
עָנֹשׁ עַל-הָאָרֶץ מֵאָה כֶּסֶף וְכֶסֶף זָהָב :
* וַיִּמְלֶךְ פֶּרְעָה נֶכֶחַ אֶת-אֱלִיָּקִים בֶּן-יֹאשִׁיָּהוּ
תַּחַת יֹאשִׁיָּהוּ אָבִיו וַיִּסַּב אֶת-שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת-
יְהוֹאָחָז לָקַח וַיָּבֵא מִצְרַיִם וַיָּמָת שָׁם :
* וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נָתַן יְהוֹיָקִים לַפֶּרְעָה אֶךְ
הָעָרִיד אֶת-הָאָרֶץ לַתַּת אֶת-הַכֶּסֶף עַל-פִּי פֶּרְעָה
אִישׁ כְּעָרְכּוֹ נָגַשׁ אֶת-הַכֶּסֶף וְאֶת-הַזָּהָב אֶת-עַם
הָאָרֶץ לַתַּת לַפֶּרְעָה נֶכֶחַ : * בֶּן-עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה
שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ זְבוּדָה בַת-פְּדִיָּה מִן-רוּמָה :
* וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו יְהוָה כְּכָל אֲשֶׁר-עָשׂוּ
אֲבֹתָיו :

כד

* בַּיָּמָיו עָלָה נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְהִי-לוֹ
יְהוֹיָקִים עַבְדֵּי שְׁלֹשׁ שָׁנִים וַיָּשָׁב וַיִּמְרֹד-בּוֹ :
* וַיִּשְׁלַח יְהוָה בּוֹ אֶת-גְּדוּדֵי כַשְׂדִּים וְאֶת-
גְּדוּדֵי אַרְם וְאֶת גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֶת גְּדוּדֵי בְנֵי-עַמּוֹן
וַיִּשְׁלַח בַּיהוָה לְהַאֲבִידוֹ כְּדָבָר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
בְּיַד עַבְדּוֹ הַנְּבִיאִים :

29 * In diebus eius ascendit Pharao Ne-
chao rex Aegypti contra regē Assyriorū ad
flumē Euphraten . Et abiit Iofias rex Iuda
in occursum eius, & occisus est in Maged-
30 do cū vidisset eum. * Et portauerūt eum
serui sui mortuū de Mageddo, & pertule-
rūt in Hierusalē, & sepelierūt eū in sepul-
chro suo. Tulitq; populus terræ Ioachaz
filiū Iofia, & vnixerunt eū, & constituerūt
31 eum regē pro patre suo. * Viginti triū an-
norū erat Ioachaz cū regnare cœpisset,
& tribus mensibus regnavit in Hierusalē.
Nomen matris eius Amithal filia Ieremię
32 de Lobna. * Et fecit malū coram Dño, iux-
33 ta omnia quæ fecerant patres eius. * Vin-
Gxitque eum Pharao Nechao in Reblatha,
quę est in terra Emath, ne regnaret in Hie-
rusalē. Et imposuit multā terrę centū ta-
34 lentis argenti, & talento auri. * Regēmq;
cōstituit Pharao Nechao Eliachim filium
Iofia pro Iofia patre eius, vertitq; nomen
eius Ioachim; porrō Ioachaz tulit & du-
35 xit in Aegyptum. * Argentum aut & aurū
dedit Ioachim Pharaoni cū indixisset
terræ per singulos vt cōferretur iuxta præ-
ceptum Pharaonis . Et vnūquemq; iuxta
vires suas exegit tam argentū quā aurū
36 de populo terræ vt daret Pharaoni Ne-
chao. * Viginti quinq; annorum erat Io-
achim cū regnare cœpisset, & vndecim
annis regnavit in Ierusalē. Nomen matris
37 eius Zebida filia Phadaia de Ruma. * Et
fecit malū coram Dño iuxta omnia quæ
fecerant patres eius. CAP. XXIIII.

1 **I**N diebus eius ascendit Nabuchodono-
A sor rex Babylonis, & factus est ei Io-
achim seruus tribus annis, & rursū rebel-
2 lauit contra eum. * Immisitq; ei Dñs la-
trunculos Chaldæorum, & latrunculos
Syriæ, & latrunculos Moab, & latruncu-
los filiorum Ammon, & immisit eos in Iu-
dam vt disperderent eum iuxta verbum
Domini quod locutus fuerat per seruos
suos prophetas.

תרומות ונותן

29 בַּיָּמֹתָיו סָלִיק חֲגִירָא מֶלֶכָא דְּמִצְרַיִם עַל מֶלֶכָא דְּאַחֹר עַל נַחַר פָּרַת וַאֲזַל מֶלֶכָא יֹאשִׁיָּהוּ לִקְרֹמֶתִיהּ וְקָטְלִיהּ בַּמָּגֶדוֹ כְּדִנְיָהּ
30 וַאֲחֻתֹּתֶיהּ עַבְדֹּתֶיהּ כְּדִנְיָהּ בְּמִית מִמָּגֶדוֹ וַאֲחֻתֹּתֶיהּ לִירוּשָׁלַם וַקְבֻרָתֶיהּ בַּקְּבֻרָתִיהּ וַדְּבַר עֲמָא דְאַרְעָא יְתִי יְהוֹאָחָז כְּרֹאשֵׁיהּ וּמִשְׁחֹ
יְמִיהּ וַאֲמַלִּיכוּ יְמִיהּ תַּחַת אָבִיו 31 כְּרֹאשֵׁיהּ וַתִּלְתֵּת שָׁנִין יְהוֹאָחָז כְּדִנְיָהּ מֶלֶךְ וַתִּלְתֵּת יְרֵחִין מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמוּטַל בַּת יִרְמְיָהוּ
מִלְּבָנָה 32 וַעֲבַד דְּבִישׁ קָדָם יְיָ כְּכָל דְּעַבְדוֹ אֲבֹתָהוּ 33 וַאֲסְרִיהּ פֶּרְעָה חֲגִירָא כְּרַבְלָה בָּאָרֶץ חֲמַת מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְרָמָא
מִגְבִּיתָא עַל עֲמָא דְאַרְעָא מֵאָה כֶּסֶף וְכֶסֶף זָהָב 34 וַאֲמַלִּיךְ פֶּרְעָה חֲגִירָא יְתִי אֱלִיָּקִים כְּרֹאשֵׁיהּ וַאֲחֻתֹּתֶיהּ אֲבֹתֵיהּ וְשֵׁם
יְתִי שְׁמִיהּ יְהוֹיָקִים וְיְתִי יְהוֹאָחָז דְּבַר וַאֲתָא לְמִצְרַיִם וַיָּמָת וְיְתִי תַּחַת 35 וְכֶסֶף וְזָהָב יְתִי יְהוֹיָקִים לַפֶּרְעָה כְּרֹאשֵׁיהּ רָמָא מִגְבִּיתָא עַל עֲמָא
דְאַרְעָא לְמַתָּן יְתִי כֶסֶף עַל מִיטְרָא דְפֶרְעָה גְּבַר כְּדִנְיָ טָקִים יְתִי דְהִבָּא מִן עֲמָא דְאַרְעָא לְמַתָּן לַפֶּרְעָה חֲגִירָא 36
כְּרֹאשֵׁיהּ וְחֲמִשׁ שָׁנִין יְהוֹיָקִים כְּדִנְיָ מֶלֶךְ וַחֲדָא עֶשְׂרִי שָׁנִין מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ זְבוּדָה בַת פְּדִיָּה מִן רוּמָה 37
וַעֲבַד דְּבִישׁ קָדָם יְיָ כְּכָל דְּעַבְדוֹ אֲבֹתָהוּ :

כד

1 בַּיָּמֹתָיו סָלִיק נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶכָא דְּבָבֶל וַתְּהִי לִיהּ יְהוֹיָקִים עַבְדָּא תַּלַּת שָׁנִין וַתְּבֻרְדּוּ בִּיהּ 2 וַגְּרִי יְיָ בִּיהּ יְתִי מִשְׁרִית כְּסֻדָּא יְתִי
מִשְׁרִית אַרְם יְתִי מִשְׁרִית מוֹאָב יְתִי מִשְׁרִית בְּנֵי עַמּוֹן וַגְּרִינִין כְּרַבְיָהּ יְהוָה לְאַוְכְּדִיהוֹן כְּפִתְגָמָא דְיְיָ דְמַלִּיל בְּיַד עַבְדֹּתֶיהּ נְבִיאִים :

* In diebus eius ascendit Pharao Nechao rex Egypti in regem Assyriorum ad flumen Euphratem; & abiit Josias rex in occursum ei, & occidit eum Pharao in Mageddo, cum vidit ipse eum. * Et traduxerunt serui sui mortuū in Mageddo, & duxerunt eum in Hierusalem, & sepelierunt eum in sepulchro suo in ciuitate David: & tulit populus terræ Joachaz filium Josia, & unxerunt eum, & constituerunt regem eū pro patre suo. * Filius viginti & trium annorum erat Joachaz cum regnaret ipse, & tribus mēsis regnavit in Hierusalem, & nomen matri eius Amital filia Hieremie de Lobna.

* Et fecit malum coram Domino iuxta omnia quæcunque fecerunt patres eius.

* Et abstulit eum Pharao Nechao in Reblaa in terra Emath ut non regnaret ipse in Hierusalem, & imposuit tributum super terram centum talenta argenti & decem talenta auri.

* Et regem constituit Pharao Nechao super eos Eliachim filium Josia pro Josia patre eius, & imposuit ei nomen Joachim: at Joachaz tulit & duxit eum in Egyptū, & mortuus est ibi.

* Et argentū & aurum dedit Joachim Pharaoni, sed tributum indixit terræ ut daret argentum in os Pharaonis, vir iuxta vires suas, dederunt argentum & aurum cum populo terræ ut daret illud Pharaoni Nechao.

* Filius viginti & quinque annorum erat Joachim cum regnaret ipse, & undecim annis regnavit in Hierusalem: & nomen matris eius Zabuda filia Phadaia de Ruma.

* Et fecit malum coram Domino iuxta omnia quæcunque fecerunt patres eius.

CAP. XXIIII.

IN diebus eius ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis, & factus est ei Joachim seruus tribus annis, & reuersus est & prauaricatus est in eo. * Et misit in Joachim Dominus accinctos Chaldaeorum, & accinctos Syriae, & accinctos Moabitarum, & accinctos filiorum Amon: & misit eos in Judam ut disperderent eum iuxta verbum Domini, quod locutus est in manu seruatorum suorum prophetarum.

29 * Ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς ἀνέβη φαραὼ νεχαὼ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ τὸν βασιλέα τῶν ἀσσυρίων ἐπὶ τὸν ποταμὸν εὐφράτην. & ἐπορεύθη ἰωσίας ὁ βασιλεὺς εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, & ἐθανάτωσεν αὐτὸν φαραὼ ἐν μαγεδδῶ, ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν αὐτόν. * & ἀνεβίβασαν οἱ παῖδες αὐτῆς νεκρὸν ἐν μαγεδδῶ. & ἤγαγον αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ, & ἔθαψαν αὐτόν ἐν τῷ τάφῳ αὐτῆς ἐν πόλει δαυὶδ. & ἔλαβεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωάχαζ υἱὸν ἰωσίου, καὶ ἔχρισαν αὐτόν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

31 * Ὑὸς εἴκοσι & τριῶν ἐτῶν ἦν ἰωάχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, & τριμήνων ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, & ὀνοματῆ μὴρ ἐστὶν αὐτοῦ ἀμιιὰλ θυιάτηρ ἱερεμίου ἐκ λοβενα.

32 * καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ. * & μετέστησεν αὐτὸν φαραὼ νεχαὼ ἐν ῥεβλαὰ ἐν γῇ αἰμαθ τοῦ μὴ βασιλεύειν αὐτόν ἐν ἱερουσαλήμ. & ἐπέβαλε φόρον ἐπὶ τὴν γῆν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου & δέκα τάλαντα χρυσοῦ.

34 * καὶ ἐβασίλευσε φαραὼ νεχαὼ ἐπ' αὐτοὺς τὸν ἐλιακὶν υἱὸν ἰωσίου ἀντὶ ἰωσίου τῆς πατρὸς αὐτοῦ, & ἐπέθηκεν αὐτῷ ὄνομα ἰωακίμ. τὸν ἰωάχαζ ἔλαβε, & ἀπήγαγεν αὐτόν εἰς αἰγύπτον, & ἀπέθανεν ἐκεῖ. * καὶ τὸ ἀργύριον & τὸ χρυσίον ἔδωκεν ἰωακίμ τῷ φαραῶ, πλεονέχοντες τὴν γῆν ὅτι δοῦναι τὸ ἀργύριον ἐπὶ σόματος φαραῶ, δούρ καὶ δυνάμει αὐτοῦ ἔδωκεν τὸ ἀργύριον & τὸ χρυσίον καὶ τὸ λαὸς τῆς γῆς δοῦναι αὐτὸ τῷ φαραῶ νεχαῶ.

36 * Ὑὸς εἴκοσι & πέντε ἐτῶν ἦν ἰωακίμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, & ὀκταετὴ ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ. & ὀνοματῆ μὴρ ἐστὶν αὐτοῦ ζαβουδά θυιάτηρ φαδαία ἐκ ῥεμα.

37 * καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ.

καθ'.

1 * Ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς ἀνέβη ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶν, & ἐχρέτω αὐτῷ ἰωακίμ δούλος τρία ἔτη, & ἐπέστρεψεν & ἠθέτησεν ἐν αὐτῷ. * καὶ ἀπέστειλεν ἐπὶ τὸν ἰωακίμ κύριος μονοζώνους τῶν χαλδαίων καὶ μονοζώνους συρίας, & μονοζώνους μωαβιτῶν, & μονοζώνους υἱῶν ἀμμων. καὶ ἔξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸν ἰσδαν τοῦ ἀπολύειν αὐτόν καὶ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χερσὶ δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In diebus illius ascendit Parghoh claudus rex Misraim contra regem Athur ad fluvium Perath, & iuit rex Josiah in occursum illius, & occidit eum in Megido quum vidisset eum. 30 Et deposuerunt eum serui sui mortuum ex Megido, & attulerunt illum in Ierusalem, & sepelierunt eum in sepulchro suo, & accepit populus terræ Jehoahaz filium Josiah, & unxerunt eum, & regem constituerunt eum pro patre suo. 31 Filius viginti & trium annorum erat Jehoahaz quando regnavit, & tribus mensibus regnavit in Ierusalem; & nomen matris eius Hhamutal filia Iermiah de Libnah. 32 Et fecit quod malum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecerant patres eius. 33 Et vinxit illum Parghoh claudus in Riblah in terra Hhamath ne regnaret super Ierusalem, & imposuit multam super populum terræ centum talenta argenti, & talentum auri. 34 Et regem constituit Parghoh claudus Eliakim filium Josiah pro Josiah patre eius, & posuit nomen eius Jehoakim & ipsum Jehoahaz accepit, & venit in Misraim, & mortuus est ibi. 35 Et argentum & aurum dedit Jehoakim ipsi Parghoh: verum imposuit tributum super populum terræ, ut daret argentum iuxta dictum Parghoh, unicuique prout visum est, ordinavit argentum & aurum ex populo terræ ut daret Parghoh claudo. 36 Filius viginti & quinque annorum erat Jehoakim quando regnavit, & undecim annis regnavit in Ierusalem, & nomen matris eius Zebudah filia Pedaiah ex Ruma. 37 Et fecit quod malum erat ante Dominum iuxta omnia quæ fecerant patres eius.

CAP. XXIIII.

IN diebus eius ascendit Nebuchadnefzar rex Babel, & fuit illi Jehoakim seruus tribus annis, sed redijt & rebellavit in eum. * Et misit Dñs in eum exercitus Chazdæorū & exercitus Aram, & exercitus Moabæorū, & exercitus filiorū Ghamon; misit eos, inquam, in homines domus Iehudah, ut perderent eos, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per manum seruatorum suorum prophetarum.

* אַךְ עַל־פִּי־יְהוָה הִיטָה בִּיהוּדָה לְהַסִּיר מֵעַל
 פָּנָיו בַּחֲטָאת מְנִשָּׁה כָּכָל אֲשֶׁר עָשָׂה:
 * וְגַם דָּם־הַנָּקִי אֲשֶׁר שָׁפַךְ וַיִּמְלֵא אֶת־יְרוּשָׁלַם
 דָּם־נָקִי וְלֹא־אָבָה יְהוָה לְסַלֵּחַ:
 * וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יְהוֹנָקִים וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה:
 * וַיִּשְׁכַּב יְהוֹנָקִים עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֶךְ יְהוֹיָכִין בְּנוֹ
 תַּחְתָּיו: * וְלֹא־הָסִיף עוֹד מֶלֶךְ מִצְרַיִם לָצֵאת
 מֵאֶרֶצוֹ כִּי־לָקַח מֶלֶךְ בָּכָל מַנְחָל מִצְרַיִם עַד־נְהַר
 פְּרֶת כָּל אֲשֶׁר הִיטָה לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם:
 * בֶּן־שְׁמֹנֶה עָשָׂר שָׁנָה יְהוֹיָכִין בְּמַלְכוֹ
 וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ נְחֻשְׁתָּא
 בַּת־אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלַם: * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו
 יְהוָה כָּכָל אֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו:
 * בָּעֵת הַהִיא עָלָה עֲבָדֵי נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
 יְרוּשָׁלַם וַתִּבָּא הָעִיר בַּמָּצוֹר:
 * וַיָּבֹא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל־הָעִיר וְעַבְדָּיו
 צָרִים עָלֶיהָ: * וַיֵּצֵא יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה
 עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאִמּוֹ וְעַבְדָּיו וְשָׂרָיו וְסָרִיסָיו
 וַיִּקַּח אֹתוֹ מֶלֶךְ בָּבֶל בַּשָּׁנָה שְׁמֹנֶה לְמַלְכוֹ:
 * וַיּוֹצֵא מִשָּׁם אֶת־כָּל־אוֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה
 וְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּקְצֹץ אֶת־כָּל־כְּלֵי הַזָּהָב
 אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּהִיכַל יְהוָה
 כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה:
 * וַהֲגִלָּה אֶת־כָּל־יְרוּשָׁלַם וְאֶת־כָּל־הַשָּׂרִים
 וְאֶת־כָּל־גְּבוּרֵי הַחֵיל עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים גּוֹלָה וְכָל־
 הַחֶרֶשׁ וְהַמַּסְגֵּר לֹא נִשְׁאַר זֹלָת דָּלֶת עִם־הָאָרֶץ:
 * וַיִּגַּל אֶת־יְהוֹיָכִין בְּבִלְהָ וְאֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־
 נָשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְאֶת־סָרִיסָיו וְאֶת־אֲוִלֵי הָאָרֶץ הוֹלִיד
 גּוֹלָה מִירוּשָׁלַם בְּבִלְהָ:

* Factum est aut hoc per verbum Dñi
 cōtra Iudam vt auferret eum corā se pro
 pter peccata Manasse vniuersa quæ fecit.
 * Et propter sanguinē innoxium quem
 effudit, & impleuit Ierusalem cruore in
 nocentium, & ob hanc rem noluit Domi
 nus propitiari. * Reliqua autem sermo
 num Ioacim & vniuersa quæ fecit, nōn
 B ne hæc scripta sunt in libro sermonum
 * dierum regum Iuda? * Et dormiuit Io
 acin cum patribus suis, & regnavit Io
 chin filius eius pro eo. * Et vltra non
 addidit rex Ægypti vt egrederetur de ter
 ra sua. Tulerat enim rex Babylonis à riuo
 Ægypti vsq; ad fluuiū Euphraten omnia
 * quæ fuerant regis Ægypti. * Decē & octo
 annorū erat Ioachin cū regnare cōpif
 set, & tribus mēsis regnavit in Ierusalē.
 Nomen matris eius Noetha filia Helna
 * thā de Ierusalē. * Et fecit malū corā Dño,
 iuxta omnia quæ fecerat pater eius. * In
 tempore illo ascenderunt serui Nabucho
 donosor regis Babylonis in Ierusalē, & cir
 Dan. 1. a
 cundata est vrbs munitionibus. * Venit
 C que Nabuchodonosor rex Babylonis ad
 ciuitatem cum seruis suis, vt oppugnaret
 * eam. * Egressusq; est Ioachin rex Iuda ad
 Eft. 2. a
 regem Babylonis ipse & mater eius, & ser
 ui eius, & principes eius, & eunuchi eius,
 & iūcepit eum rex Babylonis anno octa
 * uo regni sui. * Et protulit inde omnes
 thesauros domus Domini, & thesauros
 domus regiæ, & concidit vniuersa vasa au
 rea quæ fecerat Salomon rex Israel in tem
 * plo Domini iuxta verbum Domini. * Et
 transtulit omnem Ierusalem & vniuersos
 principes, & omnes fortes exercitus decē
 millia in captiuitatem, & omnem artifi
 cem & inclusorem; nihilque relictum est
 * exceptis pauperibus populi terræ. * Tran
 D stulit quoq; Ioachin in Babylonem & ma
 trem regis, & vxores regis, & eunuchos
 regis, & iudices terræ duxit in captiuita
 tem de Ierusalem in Babylonem.

תרגום יונתן

* בָּרַם עַל דָּאָרְגִינוֹ קָדָם יְיָ הַתְּחִיל בִּיהוּדָה לְאַגְלִי וַתְּחַחֵן מֵאַרְעָה בֵּית שְׂכִינָתָהּ כְּכָל דְּעַבְדָּהּ: * וְאִף דָּם זָכָאֵי דְאִשְׁרֵי
 וְיִשְׂרָאֵל יְהוּשָׁלַם דָּם זָכָאֵי וְלֹא הָיָה רַעְיוֹן קָדָם יְיָ לְמַשְׁבֵּק:
 * יוֹמָא לְמַלְכֵי דְבֵית יְהוּדָה: * וְשָׁכִיב יְהוֹנָקִים עִם אֲבֹתָהּ וַיִּמְלֶךְ יְהוֹיָכִין בְּרִיָּה תַּחְתָּיו: * וְלֹא אוֹסִיף עוֹד מֶלֶךְא דְּמִצְרַיִם
 לְמִיפָק מֵאֶרֶצָה אֲרִי נָסִיב מֶלֶךְא דְּכָכָל מַנְחָל דְּמִצְרַיִם עַל־נְהַר פְּרֶת כָּל דְּהוּה לְמֶלֶךְא דְּמִצְרַיִם: * בְּרַחֲמֵי עֲשָׂרֵי שָׁנִין יְהוֹיָכִין כִּד
 מֶלֶךְ וַתִּלְחַא יְרַחֲיוֹ מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ נְחֻשְׁתָּא בַּת־אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלַם: * וַעֲבַד דְּבִישׁ קָדָם יְיָ כְּכָל דְּעַבְדָּהּ אֲבֹתָיו
 * בָּעֵת הַהִיא עָלָה עֲבָדֵי נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלַם וַתִּבָּא קָרְתָּא בַּמָּצוֹר:
 * וַיָּבֹא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל קָרְתָּא וְעַבְדָּהּ צִירִין עָלָה:
 * וַיִּקְחָהּ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה עַל מֶלֶךְא דְּבִלְהָ הוּא וְאִמּוֹ וְעַבְדָּהּ וְרַבְרָבוֹתָי וְגִבּוֹרָתָי וְדָבָר יְהוּה מֶלֶךְא דְּכָכָל בַּשָּׁנָה חֲמִשִּׁי
 לְמַלְכֻתָּהּ: * וַאֲפִיק מִתַּחַם יְתִכַל אוֹצְרֵי בֵית מִקְדָּשָׁא דִּינֵי וְאוֹצְרֵי בֵית מֶלֶךְא וְקִצְצִין יְתִכַל מִנֵּי דְדִּהְבָּא דְּעַבְדָּהּ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְא דְּיִשְׂרָאֵל
 בְּהִיכַלָּא דִּינֵי כְּמָא דְּמִלִּיל יְיָ: * וַאֲגִלִּי יְתִכַל בִּירוּשָׁלַם וְיְתִכַל דְּכָכָל גְּבָרֵי חֵילָא עֲשָׂרֵי אֲלָפִין בְּגִלּוּתָא וְכָל אוֹמְנֵיָא וְתַרְעֵיָא
 * וְלֹא אֲשַׁחֲרָא אֶלְהֵן חֲשִׁיבֵי עִמָּא דְּאַרְעָא: * וַאֲגִלִּי יְתִכַל לְבָבֶל וְיְתִכַל אִמָּא דְּמֶלֶךְא וְיְתִכַל נָשֵׁי דְּמֶלֶךְא וְיְתִכַל רַבְרָבוֹתָי וְיְתִכַל רַבְרָבֵי אֶרֶעָא
 אוֹכֹל בְּגִלּוּתָא מִירוּשָׁלַם לְבָבֶל:

* Veruntamen furor Domini erat contra Judam ut auferret eum à facie sua propter omnia peccata Manasse secundum omnia quaecunque fecit.

* Et in sanguine innoxio quem effudit, et impleuit Hierusalem cruore innocenti, & non voluit Dominus propitiari.

* Et reliqua sermonum Joachim & omnia quaecunque fecit; nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Juda?

* Et dormiuit cum patribus suis, & regnavit Joachin filius eius pro eo.

* Et non addidit ultra rex Aegypti ut egrederetur de terra sua, quia cepit rex Babylonis à torrente Aegypti usque ad fluvium Euphraten, omnia quaecunque erant regis Aegypti.

* Decem & octo annorum erat Joachin cum regnaret ipse, & tribus mensibus regnavit in Hierusalem, & nomen matri eius Neesthan filia Elnathan de Hierusalem.

* Et fecit malum coram Domino iuxta omnia quaecunque fecit pater suus.

* In tempore illo ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis in Hierusalem, & venit ciuitas in obsidione.

* Et venit Nabuchodonosor rex Babylonis in ciuitatem, & serui eius obsidebant eam.

* Et egressus est Joachin rex Juda ad regem Babylonis, ipse & mater eius, & serui eius, et principes eius, & eunuchi eius, & suscepit eos rex Babylonis in octauo anno regni sui.

* Et extulit inde omnes thesauros qui in domo Domini, & thesauros domus regis, & concidit uniuersa vasa aurea quæ fecit Salomon rex Israel in templo Domini iuxta verbum Domini. * Et transtulit Hierusalem & omnes principes & omnes fortes robore decem millia in captiuitatem, & omnem artificem & inclusorem; non relictæ sunt præter pauperes populi terræ.

* Et transtulit Joachin in Babylonem, & matrem regis, & uxores eius, & eunuchos eius, & robustos terræ duxit in transmigratione ex Hierusalem in Babylonem.

3 * πλὴν θυμὸς κυρίου ἐπὶ τὸν ἰερεὺς τοῦ λαοῦ αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ διὰ πάσας τὰς ἀμαρτίας μανασῆ καὶ πᾶν τὸ ὅσα ἐποίησεν.

4 * καὶ ἐν τῇ αἱματὶ τῆς ἀθώας ὥς ἐξέχεον, καὶ ἐνέπλησε τὴν ἱερουσαλὴμ αἵματος ἀθώου, & οὐκ ἠθέλησε κύριος τοῦ ἰλασθῆναι.

* καὶ τὰ λοιπὰ πᾶν λόγων ἰωακίμ, καὶ πᾶν τὸ ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ;

6 * καὶ ἐκοιμήθη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ. & ἐβασίλευσεν ἰωακὴν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. * & ἐπὶ προσέθετο ἐπὶ βασιλὺς αἰγύπτου ὅς ἐξελθεῖν ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ, διότι ἔλαβε βασιλὺς βαβυλῶν ἀπὸ χειμάρρου αἰγύπτου ἕως ποταμοῦ ἀφράτου πᾶν τὸ ὅσα ἐβασίλευς αἰγύπτου.

8 * δέκα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ἦν ἰωακὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. & τρεῖς μῆνες ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ, & ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ νεεστάν θυγάτηρ ἐλναθαν ἐξ ἱερουσαλὴμ.

9 * καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καὶ πᾶν τὸ ὅσα ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

10 * ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνέβη ναβουχοδονόσωρ βασιλὺς βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλὴμ. καὶ ἦλθεν ἡ πόλις ἐν

11 περὶ ὅλης. * καὶ ἦλθεν ναβουχοδονόσωρ βασιλὺς βαβυλῶνος εἰς τὴν πόλιν, & παῖδες αὐτοῦ ἐπολιόρκουν αὐτὴν.

12 * καὶ ἦλθεν ἰωακὴν βασιλὺς ἰσραὴλ πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος, αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ἀρχόντες αὐτοῦ καὶ δυνάστες αὐτοῦ. καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν τῇ ὁδοῦ ἔτι τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

13 * & ἐξήνεγκεν ἐκεῖθεν πᾶν τὸ οἶκον κυρίου, & τὸ οἶκον τοῦ θεοῦ, & τὸ οἶκον τοῦ βασιλέως. & σπένδοντες πᾶν τὸ σκεῦος τὸ χρυσεὸν ἐποίησε θλομῶν βασιλὺς ἰσραὴλ ἐν τῇ ναῷ κυρίου καὶ τῷ ῥῆμα κυρίου.

14 * & ἀπώκισε τὴν ἱερουσαλὴμ & πᾶν τὸ οἶκον τοῦ θεοῦ ἀρχόντας καὶ πᾶν τὸ οἶκον τοῦ θεοῦ διωκτὰς ἰσχυροὺς δέκα χιλιάδας αἰχμαλωσίας, & πάντα τέκνα & τὸν συγκλείοντα, οὐκ ὑπελείφθησαν πλὴν τῶν πενιχρῶν τοῦ λαοῦ τῆς γῆς.

15 * καὶ μετόπισθε τὸν ἰωακὴμ εἰς βαβυλῶνα & τὴν μητέρα & βασιλέως & τὰς γυναῖκας αὐτοῦ. καὶ τὸν δυνάστην αὐτοῦ, & τὸν ἰσχυρὸν τῆς γῆς ἀπὸ πάντων ἐν ἀπωχισμῷ ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς βαβυλῶνα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Certè quòd irritassent Dominum, fuit hoc in Iehudah, ut migrare faceret eos de terra domus maiestatis suæ, propter peccata Menasse iuxta omnia quæ fecerat.

2 Et etiam propter sanguinem innocentem quem effuderat, & impleuerat Ierusalem sanguine innocentium, & non fuit voluntas Domini parcere.

3 Et reliquum verborum Iehoiakim, & omnia quæ fecit; nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Iehudah?

4 Et cubuit Iehoiakim cum patribus suis, & regnavit Iehoiachin filius eius pro eo.

5 Et non addidit amplius rex Miszraim exire de terra sua, quia cepit rex Babel à fluuiio Miszraim usque ad fluvium Perath, omnia quæ fuerant regis Miszraim.

6 Filius octodecim annorum erat Iehoiachin quando regnavit, & tribus mensibus regnavit in Ierusalem, & nomen matris eius Nehhusta filia Elnathan de Ierusalem.

7 Et fecit quod malum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecerat pater eius.

8 In tempore illo ascenderunt serui Nebuchadnezar regis Babel contra Ierusalem, & venit ciuitas in obsessionem.

9 Et venit Nebuchadnezar rex Babel contra urbem, & serui eius obsidebant eam.

10 Et exiit Iehoiachin rex Iehudah ad regem Babel, ipse & mater eius, & serui eius, & magnates eius, & barones eius: & cepit illum rex Babel anno octauo regni eius.

11 Et abstulit inde omnes thesauros domus sanctuarij Domini, & thesauros domus regis; & confregit omnia vasa auri, quæ fecerat Selomoh rex Israel in templo Domini, sicut fuerat locutus Dominus.

12 Et migrare fecit omnem Ierusalem, & omnes magnates, & omnes robustos robore decem millia in migrationem, & omnes artifices & ianitores; & non relictæ sunt nisi pauperes populi terræ.

13 Et migrare fecit Iehoiachin in Babel & matrem ipsius regis, & uxores regis, & principes eius, & magnates terræ adduxit in captiuitatem à Ierusalem in Babel.

וְאֵת כָּל־אֲנָשֵׁי הַחֵיל שִׁבְעַת אֲלָפִים וְהַחֲרָשׁ
וְהַמְסָגֵר אֶלֶף הַכֹּל גְּבוּרִים עָשִׂי מִלְחָמָה וַיָּבִיאוּם
מֶלֶךְ־בָּבֶל גּוֹלָה בְּבָלָהּ׃
וַיִּמְלֹךְ מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־מִתְנִיָּה דָדוֹ תַּחְתָּיו וַיִּסָּב
אֶת־שְׁמוֹ צִדְקִיָּהוּ׃ * בֶּן־עֲשָׂרִים וְאַחֲרֵי
שְׁנֵי צִדְקִיָּהוּ בְּמַלְכוֹ וְאַחֲרֵי עֲשָׂרָה שָׁנָה מֶלֶךְ
בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמִיטָל בֵּת יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃
* וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכָל אֲשֶׁר־עָשָׂה
יְהוֹיָקִים׃ * כִּי־עַל־אָף יְהוָה הִיָּתָה בִּירוּשָׁלַם
וּבִיהוּדָה עַד־הִשְׁלָכוֹ אֶתְּמַעַל פָּנָיו וַיִּמָּרֶד צִדְקִיָּהוּ
בְּמֶלֶךְ בָּבֶל׃

כה

* וַיְהִי בְּשָׁנָת הַתְּשִׁיעִית לְמַלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי
בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הוֹגֵא
וְכָל־חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלַם וַיִּחַן עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ
דִּיק סָבִיב׃ * וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד־עָשִׂיתִי
עֲשָׂרָה שָׁנָה לְמֶלֶךְ צִדְקִיָּהוּ׃ * בַּתְּשַׁעָה לַחֹדֶשׁ
וַיִּחַזַּק הָרַעֲב בָּעִיר וְלֹא־הָיָה לָחֶם לָעָם הָאָרֶץ׃
* וַתִּבְקַע הָעִיר וְכָל־אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה הִלְלִיּוּ
דֶרֶךְ שַׁעַר בֵּין הַחֲמֹתִים אֲשֶׁר עַל־גֵּן הַמֶּלֶךְ
וּבְשָׂדִים עַל־הָעִיר סָבִיב וַיִּלְךְ דֶּרֶךְ הָעֲרֵבָה׃
* וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־בְּשָׂדִים אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁגּוּ אֹתוֹ
בְּעֲרֻבוֹת יָרְחוֹ וְכָל־חֵילוֹ נָפְצוּ מֵעָלָיו׃ * וַיִּתְּפֶשׂוּ
אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל רַב־לַתְּרָה
וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ מִשְׁפָּט׃ * וְאֵת בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ שָׁחָטוּ
לְעֵינָיו וְאֵת עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עֹזֵר וַיֹּאסְרוּהוּ בִּגְהֹשֶׁתִּים
* וַיָּבֵאוּהוּ בְּבָל׃ * וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּשַׁבְּעָה לַחֹדֶשׁ
הָיָה שְׁנַת תְּשַׁע־עֲשָׂרָה שְׁנֵי לְמֶלֶךְ נְבֻכַדְנֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים עֲבַד מֶלֶךְ־
בָּבֶל יְרוּשָׁלַם׃

16 * Et omnes viros robustos septem mil-
lia, & artifices & inclusores mille, omnes
viros fortes & bellatores, duxitque eos rex
17 Babylonis captiuos in Babylonē. * Et con-
stituit Mathathia patrui eius pro eo, im-
18 posuitque nomen ei Sedechia. * Vice simū &
primum annū ætatis habebat Sedechias
cū regnare cœpisset, & vndecim annis
regnauit in Ierusalem. Nomē matris eius
erat Amithal filia Hieremiæ de Lobna.
19 * Et fecit malū coram Dño iuxta omnia
20 quæ fecerat Ioachim. * Irascebatur enim
Dñs contra Ierusalē & contra Iudam, do-
nec projiceret eos à facie sua. Recessitque
Sedechias à rege Babylonis. CAP. XXV.

1 **F**Actum est autē anno nono regni eius
A mēse decimo, decima die mensis venit
Nabuchodonosor rex Babylonis ipse &
omnis exercitus eius in Ierusalem, & cir-
cundederunt eā, & extruxerunt in circui-
2 tu eius munitiones. * Et clausa est ciui-
tas atque vallata vsque ad vndecimū an-
3 num regis Sedechiæ, * Nona die mēsis.
Præualuitque fames in ciuitate, nec erat
4 panis populo terræ. * Et interrupta est ci-
uitas, & omnes viri bellatores nocte fuge-
runt per viam portę quæ est inter duplicē
murum ad hortum regis. Porro Chaldæi
obsidebant in circuitu ciuitatē. Fugit ita-
que Sedechias per viā quæ ducit ad cam-
5 pestria solitudinis. * Et persecutus est ex-
ercitus Chaldæorū regem, cōprehenditque
B eum in planicie Hiericho, & omnes bel-
latores qui erant cum eo, dispersi sunt, &
6 reliquerunt eum. * Apprehensum ergo
regem duxerunt ad regem Babylonis in
Rebblatha, qui locutus est cum eo iudi-
7 cium: * Filios autē Sedechiæ occidit co-
ram eo, & oculos eius effodit, vinxitque eū
8 catenis & adduxit in Babylonem. * Men-
se quinto septima die mensis, ipse est an-
nus nonusdecimus regis Babylonis, venit
Nabuzardā princeps exercitus, seruus re-
gis Babylonis, in Ierusalem.

תרגום יונתן

16 וַיְהִי כָּל־גְּבוּרֵי חֵילָא שִׁבְעַת אֲלָפִין וְהַחֲרָשִׁיא וְהַמְסָגֵיא אֶלְפָא כּוֹלְהוֹן גְּבוּרִין גְּבוּרֵי עֲבָדֵי קִרְבָּא וְאַחֲמִינוֹן מִלְכָּא דְּבָבֶל כְּגִלּוּתָא לְבָבֶל׃
17 וְאַמְלִיךְ מִלְכָּא דְּבָבֶל יֵת מִתְנִיָּה אַחְבִּיּוּי תַּחְתּוֹתָיו וְשׁוּי יֵת שְׁמִיָּה צִדְקִיָּהוּ׃
שְׁנֵין מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמִיטָל בֵּת יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃
19 וְעַבְדֵי דְּבִישׁ קָדָם וַיִּפְּכֵל דְּעֵבֶר וְהוֹיָקִים׃
20 אָרִי עַל דְּאַרְגִּינוֹן קָדָם וַיִּהְיֶה דָא בִּירוּשָׁלַם וּבִיהוּדָה עַד דְּאַגְלִי יְהוֹנָן מֵאַרְעֵי בֵּית שְׁכִינְתָּיהָ וּמָרַד צִדְקִיָּהוּ בְּמִלְכָּא דְּבָבֶל׃

כה

1 וְהָיָה בְּשַׁתָּא תְּשִׁיעִיתָא לְמַמְלַכְיָהּ בִּירְחָא עֲשִׂירָאָה בַּעֲשָׂרָא לִירְחָא אַתָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מִלְכָּא דְּבָבֶל הוּא וְכָל מִשְׁרִיתָיָה עַל יְרוּשָׁלַם
וְשָׂרָא עָלָהּ וּבְנָא עָלָהּ כְּרָקוֹס סְחוֹר סְחוֹר׃
2 וְעָלָת קִרְחָא בְּצִירָא עַד חֲרָא עֲשָׂרֵי שְׁנֵין לְמִלְכָּא צִדְקִיָּהוּ׃
3 בַּתְּשַׁעָה לִירְחָא וְהָקִיף
בְּפָנָא בְּקִרְחָא וְלֹא הָיָה מִיכָל לְעָמָא דְּאַרְעָא׃
4 וְאַתְרַעַת קִרְחָא וְכָל גְּבוּרֵי עֲבָדֵי קִרְבָּא בְּלִילְיָא בְּאַרְחָא חֲרַע בֵּין שׁוּרְיָא עַל גִּינְחָא
וּמִלְכָּא וּבְסָדָי שָׂרָן עַל קִרְחָא סְחוֹר סְחוֹר וְאַזְלוּ בְּאַרְחָא מִשְׁרָא׃
5 וּדְרָפָא מִשְׁרֵית בְּסָדָי בְּתֵר מִלְכָּא וְאַרְבִּיקוֹ וְתִיָּה בְּמִשְׁרֵי
וְיָחִיחוּ וְכָל מִשְׁרֵיתָיָה אִתְּבָרְרָא מִיָּנִיָּה׃
6 וְאַחֲדוּיָה מִלְכָּא וְאַסִּיקוֹ וְתִיָּה לֹחַ מִלְכָּא דְּבָבֶל לְרַב־לַתְּרָה וּמִלִּיל עִימָיָה פִּתְגְמֵי דִּינִין׃
7 וַיִּרְתֵּי בְנֵי צִדְקִיָּהוּ נְכֹסוֹ לְעִינֹתָיו וַיִּתְּ עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עֹזֵר וְאַסְרִיָּהוּ בְּשִׁלְשֹׁל דְּנַחֲשׁ וְאַזְבִּלְיָה לְבָבֶל׃
8 וּבִירְחָא חֲמִישָׁאָה בְּשַׁבְּעָא לִירְחָא הָיָה שְׁנַת תְּשַׁע־עֲשָׂרָה שְׁנֵין לְמִלְכָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מִלְכָּא דְּבָבֶל אַתָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים עֲבַד מִלְכָּא דְּבָבֶל לִירְשָׁלַם׃

* Et omnes viros robustos septem millia, & artificem, & inclusorem. mille omnes fortes viros robore facientes bellum, duxit eos rex Babylonis transmigrationem in Babylonem.

* Et regem constituit rex Babylonis Mathaniam fratrem patris sui pro eo, & imposuit ei nomen Sedechiam. * Filius viginti & unius annorum erat Sedechias cum regnaret ipse, & undecim annis regnavit in Hierusalem, & nomen matri eius Amital, filia Hieremie de Lobenna. * Et fecit malum coram Dño, iuxta omnia quæ fecit Joacim; * Quia in ira Domini erat in Hierusalem & in Juda, donec proiecit eos à facie sua. & prauaricatus est Sedechias in rege Babylonis.

CAP. XXV.

ET factum est in nono anno regni Sedechie, in mense decimo, undecima mensis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, & omnis exercitus eius super Hierusalem, & castrametatus est in ea, & extruxit super eam murum in circuitu.

* Et venit ciuitas in munitionem usque ad undecimum annum Sedechie regis, * Nona mensis. & prauauit fames in ciuitate, & non erat panis populo terræ: * & interrupta est ciuitas, & omnes viri bellatores exierunt nocte via portæ quæ inter muros, quæ est horti regis. & Chaldei obsidebant ciuitatem, & abierunt viam quæ ad Occasum. * Et persecutus est exercitus Chaldaeorum post regem, & comprehenderunt eum contra occasum Hiericho, & omnis exercitus eius dispersi sunt desuper eo.

* Et comprehenderunt regem, & duxerunt eum ad regem Babylonis in Deblatha, & locutus est cum eo iudicium.

* Et occidit filios eius coram eo, & oculos Sedechie excacauit, & vinxit eum in pedicis, & duxit eum in Babylonem.

* Et in mense quinto septima mensis, iste annus nonus decimus regni Nabuchodonosor regis Babylonis, venit Nabuzardan princeps coquorum qui stabat coram rege Babylonis in Hierusalem.

16 * καὶ πᾶσι τοῖς ἀνδράσι δυνατοῖς ἐπὶ χιλιάδας· ἔτι τὸν τέκνονα ἔτι τὴν συγκλεισίαν· χιλίοις δὲ πᾶσι τοῖς δυνατοῖς ἀνδράσι ἰσχυροῖς ποιοῦντας πόλεμον ἀπήγαγον αὐτοὺς βασιλεὺς βαβυλωνός μετ' οἰκισίαν εἰς βαβυλῶνα. * καὶ ἐβασίλευσε βασιλεὺς βαβυλωνός τὸν ματθανίαν ἀδελφὸν πατρὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ· ἔτι ἐβέβηκεν αὐτῷ ὄνομα σεδεκίαν. * ὅς ἐστιν εἰκοσι ἔτος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν σεδεκίας ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ· ἔτι δέκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀμιταλ θυγάτηρ ἱερεμίου ἐκ λοβέννα. * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καὶ πᾶσι τοῖς ἐποίησεν ἰωακίμ.

19 * ὅτι ἐπὶ τὸν θυμὸν κυρίου ἡμεῖς ἐν ἱερουσαλὴμ ἔτι ἐν τῇ ἰδέᾳ, ἕως ἀπέβλεψεν αὐτοὺς ὁ θεὸς παρὰ τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ καὶ ἠθέτησε σεδεκίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ βαβυλωνός.

καὶ.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἐνάτῃ ἔτει τῆς βασιλείας σεδεκίας ἐν τῇ μηνί τῇ δεκάτῃ ἐνδεκάτῃ μηνός, ἦλθε ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλωνός, ἔτι πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ· ἔτι παρεβέβαλεν ἐπ' αὐτὴν ἔτι περικύβητος ἐπ' αὐτὴν τῆς τοῦ κύκλου· καὶ ἦλθεν ἡ πόλις εἰς περικύβητος ἕως ἐνδεκάτης ἔτι σεδεκίας βασιλέως. * ἐν τῇ ἐνάτῃ μηνός· ἔτι ἐνέχυσε ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει, ἔτι ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ τῇ λαῷ τῆς γῆς.

4 * καὶ ἐβράβη ἡ πόλις ἔτι πᾶσι τοῖς ἀνδράσι τοῖς πολεμισαῖς ἔτι ἦλθον νυκτὸς ὁδὸν πύλης τῆς ἀσπόμεθον τῶν τεχνῶν, ἡ ἐστὶν τῆς κήπου βασιλέως· καὶ ἔτι χαλδαῖοι ἐκύκλωσαν τὴν πόλιν, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τὴν ἐπὶ δυσμᾶς.

5 * καὶ κατεδίωξε δυνάμις τῶν χαλδαίων ὀπίσω βασιλέως, ἔτι κατέλαβον αὐτὸν καὶ δυσμᾶς ἱερὸν, ἔτι πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτοῦ διεσπάρησαν ὁδοῦ ἐπὶ δυνάμει αὐτοῦ.

6 * καὶ συνέλαβον τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλωνός εἰς δεβλαθα· ἔτι ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ κρίσιν. * ἔτι ἐσφαξέτω ὁ θεὸς αὐτοὺς ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ ὅτι ὁφθαλμοὺς σεδεκίας ἐξέφυλιν καὶ ἐδύσαν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα.

8 * ἔτι ἐν τῇ μηνί τῇ πέμπτῃ ἐβδόμῃ μηνός, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐνεκαὶ δέκατος τῆς βασιλείας ναβουχοδονόσωρ βασιλέως βαβυλωνός, ἦλθε ναβουζαρδαν ὁ δρχιμάγειρος ὁ ἐσηκὸς ἐνώπιον βασιλέως βαβυλωνός εἰς ἱερουσαλὴμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et omnes robustos exercitus septem millia, & artifices, & ianitores, mille, omnes istos viros robustos facientes bellum, adduxit, inquam, eos rex Babel in captiuitatem in Babel.

17 Et regem constituit rex Babel Mathaniah patrum illius pro illo, & posuit nomen eius Szidkiah.

18 Filius viginti & unius annorum erat Szidkiah quando regnavit, & undecim annis regnavit in Ierusalem: & nomen matris eius Hhamutal filia Iirmiah ex Libnah.

19 Et fecit quod malum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecerat Iehoiakim.

20 Nam propterea quod prouocauerant ad indignationem Dominum, fuit hoc in Ierusalem, & Iehudah, quousque migrare fecit eos de terra domus maiestatis suæ: & rebellavit Szidkiah in regem Babel.

CAP. XXV.

ET fuit anno nono regni eius mense decimo, decima mensis venit Nebuchadnefzar rex Babel, ipse & omnes exercitus eius contra Ierusalem, & castrametatus est aduersus eam, & edificauit contra eam vallum in circuitu.

2 Et venit vrbs in obsidionem usque ad undecimum annu regis Szidkiah.

3 Nona mensis inualuit fames in ciuitate, nec fuit victus populo terræ.

4 Et diruta est ciuitas, & omnes viri bellatores fugerunt nocte per viam portæ, inter muros iuxta hortum regis: & Chazzdæi castrametabantur contra urbem undique, & abierunt per viam planitie.

5 Et secuti sunt exercitus Chazzdæorum post regem, & apprehenderunt eum in planitiis Ierihho: & omnis exercitus eius dispersus est ab eo.

6 Comprehenderunt itaque regem, & adduxerunt illum ad regem Babel in Riblath: & locutus est cum illo verba iudiciorum.

7 Et filios Szidkiah iugulauerunt in oculis eius, & oculos Szidkiah excacauit, & vinxit eum catenis æreis, & deduxit eum ad Babel.

8 Et mense quinto, septima mensis, ipse est annus nonus decimus annorum Nebuchadnefzar regis Babel, venit Nebuzaradan magister homicidarum, seruus regis Babel in Ierusalem.

* Et succendit domum Domini, & domum regis & omnes domos Hierusalem, & omnem domum magnam combussit in igne.

* Et murum Hierusalem destruxit exercitus Chaldeorum in circuitu.

* Et reliquam partem populi in ciuitate & transfugas regi Babylonis, & reliquum populi transtulit Nabuzardan princeps coquorum.

* Et de pauperibus populi terræ reliquit princeps coquorum in vinitores & agricolas.

* Et columnas æreas quæ in domo Domini & bases, & mare æreum quod in domo Domini, conciderunt Chaldaei, & ceperunt eas eorum, & transtulerunt in Babylonem.

* Et lebetes, & fuscinulas, & phialas, & mortariola, & omnia vasa ærea in quibus ministrabant in eis, tulerunt.

* Et thuribula, & phialas aureas & argenteas tulit princeps coquorum.

* Et columnas duas, & mare vnum, & bases, quas fecit Salomon in domo Domini, non erat pondus æris omnium vasorum.

* Decem & octo cubitorum altitudo columnæ vnius: & capitella ærea columnarum, trium cubitorum altitudo capitelli vnius, & retiaculum, & malogranata quæ super capitella in circuitu omnia ærea, & secundum hæc columnæ secunde super retiaculum.

* Et tulit princeps coquorum Sarea sacerdotem primum, & Saphaniam sacerdotem secundum, & tres custodientes limen.

* Et de ciuitate tulit eunuchum vnum constitutum super viros bellatores: & quinque viros de videntibus faciem regis qui reperti sunt in ciuitate, & scribam principis exercitus ordinantem populum terræ, & sexaginta viros de populo terræ, qui inuenti sunt in ciuitate.

* Et cepit eos Nabuzardan princeps coquorum, & duxit eos ad regem Babylonis in Deblatha.

* καὶ ἐνέπησεν τὸν οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον τῆς βασιλείας, & πᾶσι τοῖς οἰκοῖς ἱερουσαλήμ, καὶ πᾶσι τοῖς οἰκοῖς μέγαν ἐνέπησεν ἐν πυρὶ.

* καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλήμ κατέλυν ἡ δυνάμις τῶν χαλδαίων κυκλόθεν.

* ἔτι κατέλαβον τὸ λαὸν ἐν τῇ πόλει, & ἐν τῷ περὶ τὴν πόλιν ὅτι ἐκ τῆς βασιλείας βαβυλῶνος, & τὸν κατάλοιπον τοῦ λαοῦ μετώκισεν ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμαγέτης.

* καὶ τῶν πονήτων τοῦ λαοῦ τῆς γῆς ἐπέλεξε τὸν ἀρχιμαγέτην εἰς ἀμπελουργίας & γεωργίας.

* καὶ ἐν τοῖς οἰκοῖς τοῦ χαλκοῦ ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ τὰς βάσεις, & τὴν θάλασσαν τὴν χαλκίαν τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου, σπένοντο οἱ χαλδαῖοι, & ἔλαβον τὸν χαλκὸν αὐτῶν, & ἀπένεγκαν εἰς βαβυλῶνα.

* καὶ ἐν τῷ λείψανῳ, & τὰς κρεάτους, & τὰς φιάλας, καὶ τὰς θυίσκας, καὶ πᾶσι τοῖς σκεύεσιν τοῖς χαλκοῦ ἐν οἷς ἐλετουργοῦν ἐν αὐτοῖς, ἔλαβον.

* καὶ τὰ πυρεῖα, καὶ τὰς φιάλας τὰς χρυσεῖς & ἀργυρεῖς ἔλαβεν ὁ ἀρχιμαγέτης.

* καὶ ἐν τοῖς οἰκοῖς δύο, & τὴν θάλασσαν τὴν μίαν & τὰς βάσεις, ἃς ἐποίησεν θεομάν ἐν οἴκῳ κυρίου, σπένοντο ἐν τῷ χαλκοῦ πᾶσι τοῖς σκεύεσιν.

* ὀκτωκίδεκα πήχεων τὸ ὕψος τοῦ οἴκου τοῦ ἐνός, καὶ τὰ ἐπιθέματα χαλκοῦ τῶν στήλων, ἰερῶν πήχεων τὸ ὕψος τοῦ ἐπιθέματος τοῦ ἐνός, καὶ δίκτυον ἐροαὶ αἱ ἐπὶ τὰ ἐπιθέματα κύκλῳ πᾶσι τοῖς χαλκοῦ. καὶ τὰ ταῦτα τὰ στήλη τῶν δευτέρων ἐπὶ τοῦ δικτύου.

* καὶ ἔλαβον ὁ ἀρχιμαγέτης τὸν σαρῆα τὸν ἱερέα τὸν πρῶτον & τὸν σαφάνιν τὸν ἱερέα τὸν δευτέρον & ἐν τῷ τρεῖς ἐν φυλάσσοντες τὸν θησαυρὸν.

* ἔτι ἐκ τῆς πόλεως ἔλαβεν δυνούχον ἓνα τὸν καθεσμερῶν ἐπὶ τοῖς ἀνδράσιν ἐν πολεμισαῖς, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες τῶν ὁρώντων τὸν περὶ τὴν πόλιν τὸν βασιλέως ἐν τῇ πόλει, & τὸν γεγραμμένον τὸν ἀρχόντος τὸν δυνάμεως τὸν ἐκτάσσοντα τὸν λαὸν τῆς γῆς. & ἐξήκοντα ἄνδρας ἀπὸ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς ἐν τῇ πόλει.

* καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμαγέτης & ἀπήγαγον αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος εἰς δεβλαθά.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et incendit domum sanctuarij Domini, & domum regis, & omnes domos Ierusalem, & omnes domos magnatum incendit igni.

* Et muros Ierusalem undique diruit omnis exercitus Chazdæorum qui erat cum magistro homicidarum.

* Et reliquum populi qui relictæ fuerant in vrbe, & transfugas qui sese dederant regi Babel, & reliquum turbe migrare fecit Nebuzaradan magister homicidarum.

* Et de pauperibus populi terræ reliquit magister homicidarum, ut colerent agros & vineas.

* Et columnas æreas in domo sanctuarij Domini, & bases, & mare æreum, quod erat in domo sanctuarij Domini ruperunt Chazdæi, & detulerunt æs eorum in Babel.

* Et ollas, & scopas, & psalteria, & cochlearia, & omnia vasa ærea in quibus ministrabant sacerdotes, abstulerunt.

* Et thuribula, & pelues, quæ ex auro aurea, & quæ ex argento argentea, tulit magister homicidarum.

* Columnas duas, mare vnum, & bases quas fecerat Selomoh domui sanctuarij Domini, non erat pondus æri ipsorum omnium vasorum illorum.

* Octodecim cubitorum erat altitudo columnæ vnius, & corona eius super eam ærea; & altitudo coronarum singularum, erat trium cubitorum, & retiaculum, & malogranata super coronas per circuitum, omnia ærea erant: & similia his erant columnæ alteri super retiaculum.

* Et cepit magister homicidarum Saraiâh sacerdotem magnum, & Szephaniam vicarium sacerdotum, & tres custodes thesauri.

* Et ex ciuitate accepit eunuchum vnum qui erat præpositus super viros bellatores, & quinque viros qui videbant faciem regis, qui inuenti sunt in ciuitate, & scribam magistrum exercitus, qui congregabat populum terræ, & sexaginta viros de populo terræ, qui inuenti fuere in ciuitate.

* Et accepit illos Nebuzaradan magister homicidarum, & adduxit illos ad regem Babel in Riblath.

* וַיִּךְ אֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְמִיתֵם בְּרֶבְלָה בְּאֶרֶץ

חֲמַת וַיִּגַּל יְהוּדָה מֵעַל אֲדָמָתוֹ :

* וְהָעָם הַנִּשְׁאָר בְּאֶרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר הִשְׁאִיר

נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיִּפְקֹד עֲלֵיהֶם אֶת גְּדַלְיָהוּ

בֶּן-אֲחִיקָם בֶּן-שָׁפָן :

* וַיִּשְׁמְעוּ כָל-שְׂרֵי הַחֲיָלִים הַמָּה וְהָאֲנָשִׁים כִּי-

הִפְקִיד מֶלֶךְ-בָּבֶל אֶת-גְּדַלְיָהוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-גְּדַלְיָהוּ

הַמִּצְפָּה וַיִּשְׁמַע אֶל בֶּן-נְתַנְיָה וַיּוֹחֲזֵנוּ בֶן-קָרַח

וְשָׂרִיָּה בֶן-תַּנְחֻמֶּת הַנְּטָפְתִּי וַיֹּאזִינֵהוּ בֶן-חַמְעַכְתִּי

הַמָּה וְאֲנָשֵׁיהֶם :

* וַיֵּשְׁבַע לָהֶם גְּדַלְיָהוּ וּלְאֲנָשֵׁיהֶם וַיֹּאמֶר לָהֶם

אַל-תִּירְאוּ מֵעַבְדֵי הַכַּשְׂדִּים שָׁבוּ בְּאֶרֶץ וְעַבְדוּ

אֶת-מֶלֶךְ בָּבֶל וַיֵּטֵב לָכֶם :

* וַיְהִי בַחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי בָא יִשְׁמַעְאֵל בֶּן-נְתַנְיָה

בֶּן-אֱלִישָׁמַע מִזֹּרַע הַמְּלוּכָה וַעֲשָׂרָה אָנָשִׁים אִתּוֹ

וַיָּבֹאוּ אֶת-גְּדַלְיָהוּ וַיִּמָּוֶת וְאֶת-הַיְּהוּדִים וְאֶת-

הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר-הָיוּ אִתּוֹ בַּמִּצְפָּה :

* וַיָּקְמוּ כָל-הָעָם מִקָּטָן וְעַד-גָּדוֹל וְשְׂרֵי הַחֲיָלִים

וַיָּבֹאוּ מִצָּרִים כִּי יִרְאוּ מִפְּנֵי כַשְׂדִּים :

* וַיְהִי בִשְׁלָשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנָה לְגִלְוַת יְהוֹיָכִין

מֶלֶךְ-יְהוּדָה בִּשְׁנָיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע

לַחֹדֶשׁ נָשָׂא אֹוִיל מֶרֶדֶךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת מָלְכוֹ

אֶת-רֹאשׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ-יְהוּדָה מִבֵּית כְּלָא :

* וַיְדַבֵּר אִתּוֹ טָבוֹת וַיִּתֵּן אֶת-כִּסְאוֹ מֵעַל כִּסֵּא

הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל :

* וַשָּׂא אֶת בְּגָדָיו כְּלָאוֹ וְאָכַל לֶחֶם תָּמִיד לִפְנֵי

כָּל-יְמֵי חַיָּיו :

* וַאֲרָחָתוֹ אֲרָחַת תָּמִיד נָתַן-לוֹ מֵאֶת-הַמֶּלֶךְ

דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו :

²¹ * Percussitque eos rex Babylonis & interfecit eos in Reblata, in terra Emath. Et translatus est Iuda de terra sua.

²² * Populo autem qui relictus erat in terra F Iuda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, præfecit Godoliam filium Aicham filij Saphan.

²³ * Quod cum audissent omnes duces militum ipsi & viri qui erant cum eis, videlicet quod constituisset rex Babylonis Godoliam, venerunt ad Godoliam in Maspha Hismael filius Nathanie, & Iohanna filius Caree, & Saraia filius Thanamerth Nethophatites, & Iezonias filius Maachati, ipsi & socij eorum.

²⁴ * Iuravitq; Godolias ipsis & sociis eorum dicens: Nolite timere servire Chal- ^{Jer. 40. 5} deis. manete in terra & servite regi Babylonis, & bene erit vobis.

²⁵ * Factum est autem in mense septimo, venit Hismael filius Nathanie filij Elisama de semine regio & decem viri cum eo, percusseruntque Godoliam, qui & mortuus est, sed & Iudæos & Chaldæos qui erant cum eo in Maspha.

²⁶ * Confurgensq; omnis populus à parvo usque ad magnum, & principes militum venerunt in Ægyptum timentes Chaldæos.

²⁷ * Factum est verò in anno tricesimo septimo transmigrationis Ioachim regis Iudæ, mense duodecimo vicesima & septima die mēsis subleuavit Euilmerodach rex Babylonis anno quo regnare cœperat, caput Ioachim regis Iuda de carcere.

²⁸ * Et locutus est ei benignè. Et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in Babylone.

²⁹ * Et mutavit vestes eius quas habuerat in carcere, & comedebat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vitæ suæ.

³⁰ * Annonam quoque constituit ei sine intermissione, quæ & dabatur ei à rege per singulos dies omnibus diebus vitæ suæ.

תרגום יונתן

²¹ וַיִּמָּוֶת יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ דְּבָבֶל וְקָטְלִינוּ בְּרֶבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמַת וַיִּגַּל יְהוּדָה מֵעַל אֲדָמָתוֹ : ²² וַעֲמָא דְאִשְׁחָאָר בְּאֶרֶץ דְּבִית יְהוּדָה אֲשֶׁר הִשְׁאִיר נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ דְּבָבֶל וּמְנִי עֲלֵיהוֹן יִתְגַּלִּית בְּרֶבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמַת : ²³ וַשְּׂמַעוּ כָּל רַבְנֵי חִילָתָא אִינוֹן וְגַבְרֵי אֲרִי מְנִי מֶלֶךְ דְּבָבֶל יִתְגַּלִּית וְאִתּוֹ לֹחַ גְּדַלְיָהוּ לְמִצְפָּה וַיִּשְׁמַע אֶל בֶּן-נְתַנְיָה וַיּוֹחֲזֵנוּ בֶן-קָרַח וְשָׂרִיָּה בֶן-תַּנְחֻמֶּת הַנְּטָפְתִּי וַיֹּאזִינֵהוּ בֶן-חַמְעַכְתִּי הַמָּה וְגַבְרֵיהוֹן : ²⁴ וְקָמִים לְהוֹן גְּדַלְיָהוּ וְלְגַבְרֵיהוֹן וַאֲמַר לְהוֹן לֹא תִדְחִלוּן מֵעַבְדֵי כַּסְדָּאִי תִּיבּוּ בְּאֶרֶץ וּפְלָחוּ יִתְמַלְכָּא דְּבָבֶל וַיֵּטֵב לָכֵן : ²⁵ וְהָוָה בִּירְחָא שְׂבִיעָאָה אִתָּא וַשְּׁמַעְאֵל בֶּן-נְתַנְיָה בְּרֵי אֱלִישָׁמַע מִזֹּרַע הַמְּלוּכָה וְעֶשְׂרִים גַּבְרִין עִימָהּ וּמַחוּ יִתְגַּלִּית וּמִית וְיִתְגַּלִּית יְהוֹיָכִין וְיִתְגַּלִּית עִימָהּ בַּמִּצְפָּה : ²⁶ וְקָמוּ כָּל עַמָּא מִזֵּקְרָא וְעַד רַבָּא וְרַבְנֵי חִילָתָא וְאִתּוֹ לְמַצְרִים אֲרִי דְחִילוּ מִן קִדְּם כַּסְדָּאִי : ²⁷ וְהָוָה בְּחִלְתִּין וְשֶׁבַע שָׁנִין לְגִלְוַת יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ שִׁיבְטָא דְּבִית יְהוּדָה בְּתֵרֵי עָשָׂר יָרֵחִין בְּעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע לִירְחָא רַבִּי אֹוִיל מֶרֶדֶךְ מֶלֶךְ דְּבָבֶל בִּשְׁנַת מִמְּלָכִיהּ יִתְרִישׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ שְׂבִטָא דְּבִית יְהוּדָה וַאֲפִיק יִתְיָה מִבֵּית אֲסִירִי : ²⁸ וּמְלִיל עַמָּה פְּתַגְמִין תְּקַנִּין וַיְהִיב יִתְכַּסְוִיתוּ עִיל מִן כּוֹרְסֵי מִלְכָּא דִּי עַמָּה בְּבָבֶל : ²⁹ וַשְּׂגִי יִתְ לְבוּשֵׁי אִסְוֵרִיָּה וְאָכַל לֶחֶם תָּמִיד קְדַמָּהּ כָּל יְמֵי חַיָּיו : ³⁰ וַשִּׁירְחָתָהּ תִּדְרִיא מִתְיָבָא לִיה מִן קִדְּם מִלְכָּא פְּתַגְמִין יוֹם בְּיוֹמָהּ כָּל יְמֵי חַיָּיו :

²¹ * Et percussit eos rex Babylonis & interfecit eos in Deblatha in terra Emath, & translatus est Judas de terra sua.

²² * Et super populum qui relictus fuit in terra Juda, quem dimisit Nabuchodonosor rex Babylonis, constituit super eum Godoliam filium Achicam filij Saphan.

²³ * Et audierunt omnes principes exercitus ipsi & viri eius, quod constituit rex Babylonis Godoliam, & venerunt ad Godoliam in Massepha, & Ismael filius Nathanie, & Joanan filius Carie, & Sareas filius Thanemmath Netophatites, & Jezonias filius Machathite ipsi & viri eorum.

²⁴ * Et iuravit eis Godolias & viris eorum, & dixit eis, Ne timeatis à Chaldeis, manete in terra, & servite regi Babylonis, & bene erit vobis.

²⁵ * Et factum est in mense septimo venit Ismael filius Nathanie, filij Lisaman de semine regni, & decem viri cum eo, & percussit Godoliam & interfecit eum, & Judæos & Chaldeos qui erant cum eo in Massepha.

²⁶ * Et surrexit omnis populus à parvo usque ad magnum, & principes exercitus, & ingressi sunt in Ægyptum, quia timuerunt à facie Chaldeorum.

²⁷ * Et factum est in tricesimo & septimo anno transmigrationis Joachin regis Juda in duodecimo mense, septima et vicesima mensis subleauit Ebil-Merodach rex Babylonis, in anno regni sui, caput Joachin regis Juda, & eduxit eum de domo custodie.

²⁸ * Et locutus est cum eo bona, & posuit thronum eius super thronos regum qui cum eo in Babylone.

²⁹ * Et mutauit vestes carceris eius, & comedit panem semper coram eo omnibus diebus vite sue.

³⁰ * Et conuiuium eius, semper conuiuium datur ei de domo regis ratione diei in diebus eius omnibus diebus vite sue.

²¹ * καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς βασιλεὺς βαβυλῶν καὶ ἐθανάτωσεν αὐτοὺς ἐν δεβλαθὰ ἐν γῇ αἰμάθ· ὃ ἀπώκισεν ἰσδὰς ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν.

²² * καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἐν γῇ ἰσδὰ ὃν κατέλειπε ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶν, κατέστησεν ἐπ' αὐτὸν τὸν γοδολίαν υἱὸν ἀχικὰμ υἱοῦ σαφάν.

²³ * καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἀρχόντες τῆς δυναμείας αὐτοῦ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ, ὅτι κατέστησε βασιλεὺς βαβυλῶν τὸν γοδολίαν, ὃς ἦλθεν πρὸς γοδολίαν εἰς μασσηφά, καὶ ἰσμηλ υἱὸς ναθανίου καὶ ἰωανὰν υἱὸς καριέ, καὶ σαρίας υἱὸς θανεμμαθ ὁ νετοφατίτης, καὶ ἰεζονίας υἱὸς Ἰμαχάθιου αὐτοῖς οἱ ἄνδρες αὐτῶν.

²⁴ * καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς γοδολίας καὶ οἱς ἀνδράσιν αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ πάντων χαλδαίων, καθήσατε ἐν τῇ γῇ, καὶ δουλεύσατε τῇ βασιλεὶ βαβυλῶν, καὶ καλῶς ἔσται ὑμῖν.

²⁵ * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐβδόμῳ ἦλθεν ἰσμηλ υἱὸς ναθανίου υἱοῦ λισαμαν ἐκ τῆς πατρίδος τῆς βασιλείας, καὶ δέκα ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν τὸν γοδολίαν καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ τοὺς ἰουδαίους καὶ τοὺς χαλδαίους οὓς ὄντες μετ' αὐτοῦ ἐν μασσηφά.

²⁶ * καὶ ἀνέστη πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου καὶ οἱ ἀρχόντες τῆς δυναμείας, καὶ εἰσῆλθον εἰς αἴγυπτον, ὅτι ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου πάντων χαλδαίων.

²⁷ * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετρακισμῷ καὶ ἐβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἰωαχὴν βασιλέως ἰσδὰ ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ ἐβδόμῃ καὶ εἰκάδι τῷ μηνὸς ὕψωσεν ἐβὶλ μαροδάχ βασιλεὺς βαβυλῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἰωαχὴν βασιλέως ἰσδὰ, καὶ ἔξηγαγρον αὐτὸν ἐξ οἴκου φυλακῆς.

²⁸ * καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ ἀγαθὰ, καὶ ἔθηκε τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ ὅντων τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν βαβυλῶν. καὶ ἠλλαξε τὰ ἱμάτια τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ᾤδεν ἄρτον διαπαντὸς ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

³⁰ * καὶ ἡ ἐστία τοῦ αὐτοῦ διαπαντὸς ἐστία ἐδόθη αὐτῷ ἐξ οἴκου τῆς βασιλείας λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέραις αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

²¹ Et percussit illos rex Babel, & occidit illos in Riblah in terra Hhamath, migravit igitur populus domus Iehudah de terra sua.

²² Et populo qui relictus fuerat in terra domus Iehudah, quem reliquerat Nebuchadnefzar rex Babel, præfecit eis Gedaliah filium Ahhikam filij Saphan.

²³ Et audierunt omnes magistri exercituum ipsi & viri, quod præfecisset rex Babel Gedaliah, & venerunt ad Gedaliah in Miszpeia, & Ismaghel filius Nethaniah, & Iohhanan filius Kareahh, & Seraiah filius Than-hhumeth, qui erat ex Netopha, & Iaazaniah filius Maghachah, ipsi & viri eorum.

²⁴ Et iuravit illis Gedaliah & viris eorum, & dixit illis, Ne metuatis à servis Chazzdæorum: sedete in terra, & servite regi Babel, & bene erit vobis.

²⁵ Et fuit mense septimo, venit Ismaghel filius Nethaniah filij Elisamagh ex semine regni, & decem viri cum eo, & percusserunt Gedaliah, & mortuus est, & Iehudæos & Chazzdæos, qui erant cum illo in Miszpeia.

²⁶ Et surrexerunt omnis populus à parvo usque ad magnum, & magistri exercituum, & venerunt in Miszraim, quia timuerunt à Chazzdæis.

²⁷ Et fuit tricesimo & septimo anno transmigrationis Iehoiachim regis tribus domus Iehudah, duodecimo mense, vicesima & septima mensis magnificauit Eul-Merodach rex Babel anno regni sui caput Iehoiachim regis tribus domus Iehudah, & eduxit illum de domo vincitorum.

²⁸ Et locutus est cum eo verba recta, & posuit sedem eius super sedes regum qui secum erant in Babel.

²⁹ Et mutauit vestimenta carceris illius, & comedit panem iugiter coram illo omnibus diebus vite sue.

³⁰ Et victus eius, victus perpetuus dabatur ei à rege portio per singulos dies omnibus diebus vite sue.

נקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המאלכר
הזאת במצורת פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

נ א מ

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probavit.

B. Arias Montanus

EUSEBIUS HIERONY-
MVS DOMMONI ET ROGA-
TIANO SVIS IN CHRISTO
IESV SALVTEM.

Quomodo Græcorum historias magis intelligunt qui Athenas viderint; & tertium Virgilij librum, à Troade per Leucaten & Acroceraunia ad Siciliam, et inde ad ostia Tyberis nauigauerint: ita sanctam Scripturam lucidius intuebitur qui Iudeam oculis contemplatus est, & antiquarum urbium memorias, locorumque veleradem vocabula vel mutata cognouerit. Vnde & nobis cura fuit, cum eruditissimis Hebræorum hunc laborem subire, ut circuiremus prouinciam, quam vniuersæ Christi Ecclesie sonant. Fateor enim, mi Dommon, & Rogatiane charissimi, nunquam me diuinis voluminibus proprijs viribus credidisse, nec habuisse opinionem meam, sed ea etiam, de quibus scire me arbitrabar, interrogare me solitum. quanto magis de his super quibus anceps eram? Denique cum à me nuper literis flagitassetis, ut vobis Paralipomenon Latino sermone transferre, de Tyberiadē Legis quondam auctorem, qui apud Hebræos admirationi habebatur, assumpsi & contuli cum eo à vertice, ut aiunt, vsque ad extremum vnguem; & sic confirmatus ausus sum facere quod iubebatis. Liberè enim vobis loquor. Ita enim in Græcis & Latinis codicibus, hic nominum liber vitiosus est, ut non tam Hebræa quàm Barbara quedam, & Sarmatica nomina coniecta, arbitrariū sit. Nec hoc Septuaginta interpretibus; qui Spiritu sancto pleni, ea quæ vera fuerunt, transtulerant: sed scriptorum culpæ ascribendum, dum de emendatis inemendata scriptitant; & sæpè tria nomina, subtractis è medio syllabis, in vnum vocabulum cogunt; vel è regione vnum nomen propter latitudinem suam, in duo vel tria vocabula diuidunt. Sed & ipsæ appellationes, non homines, ut plerique aestimant, sed vrbes & regiones & saltus & prouincias sonant; & obliquè sub interpretatione, & figura eorum, quedam narrantur historiae: de quibus in Regnorum Libro dicitur: Nōne ecce hæc scripta sunt in Libro verborum dierum Regum Iuda? Quæ vtique in nostris codicibus non habentur. Hoc primum sciendum, quodd apud Hebræos Liber Paralipomenon vnus sit, & apud illos vocatus DIBRE-HAIAMIM, id est, Verba dierum: qui propter magnitudinem apud nos diuisus est. Deinde etiam illud attendendum, quodd frequenter nomina, non vocabula hominum, sed rerum, ut dixi, significantias sonant. Ad extremum, quodd omnis eruditio scripturarum in hoc continetur, & historicæ, quæ vel prætermisse sunt in suis locis, vel perstrictæ leuiter, hic per quedam verborum compendia explicantur. Orationum itaque vestrarum adiutus auxilio, nisi librum beneuolis placiturum; tamen inuidis displiciturum esse non ambigo. Optima enim quæque, ut ait Plinius, malunt contemnere plerique quàm discere. Si quis in hac interpretatione voluerit aliquid reprehendere, interroget Hebræos, suam conscientiam recolat, videat ordinem textumque sermonis: & tunc nostro labori si potuerit, detrahat. Vbicunque ergo asteriscos, id est, stellas, radiare in hoc volumine videritis: ibi sciatis de Hebræo additum, quod in Latinis codicibus non habetur. Vbi verò obelus, transuersa scilicet virga, præposita est; illic signatur quid Septuaginta interpretes addiderint, vel ob decoris gratiam, vel ob Spiritus sancti auctoritatem, licet in Hebræis voluminibus non legatur.

B. HIERONYMI IN LIBRVM
DIBRE-HAIAMIM, QVI EST PARA-
LIPOMENON, QVOD NOS DICERE POSSV-
MVS, VERBA DIERVM,

PRÆFATIO.

Antvs actualis est liber iste, ut absque illo, si quis scientiam Scripturarum sibi voluerit arrogare, semetipsum irrideat. Per singula quippe nomina iuncturasque verborum & prætermisæ in libris Regum tanguntur historie, & innumerabiles explicantur Euangelij quæstiones. Sed si Septuaginta interpretum, pura, & ut ab eis in Græcū versa est, editio permaneret; superflue me, mi Chromati, episcoporum sanctissime, atque doctissime, impelleres, ut Hebræa tibi volumina Latino sermone trāsferrem. Quod enim semel aures hominum occupauerat, & nascentis ecclesiæ roborauerat fidem, iustum erat etiam nostro silentio comprobari. Nunc verò cum pro varietate regionum diuersa ferantur exemplaria, & germana illa antiquaque translatio corrupta sit, atque violata: nostri arbitrij putas, aut è pluribus iudicare quid verum sit, aut nouum opus in veteri opere cudere, illudentibusque Iudæis, cornicum (ut dicitur) oculos configere. Alexandria & Ægyptus in Septuaginta suis Hefychium laudat auctorem. Constantino- polis vsque Antiochiam Luciani martyris exemplaria probat. Mediæ inter has prouinciæ Palæstinos codices legunt, quos ab Origene elaboratos Eusebius & Pamphilus vulgauerunt; totusque Orbis hac inter se trifaria varietate compugnat. Et certè Origenes non solum exempla composuit quatuor editionum, è regione singula verba describens; ut vnus dissentiens, statim ceteris inter se consentientibus arguatur: sed, quod maioris audaciæ est, in editione Septuaginta Theodotionis editionem miscuit; asteriscis designans quæ minùs fuerant, & virgulis quæ ex superfluo videbantur appositæ. Si igitur aliis licuit non tenere quod semel susceperant, & post septuaginta cellulas, quæ vulgò sine auctore iactantur, singulas cellulas aperuere, hocque in Ecclesijs legitur quod Septuaginta nescierunt; cur me non suscipiant Latini mei, qui inuiolata editione veteri, ita nouam condidi, ut laborè meum Hebræis, & quod his maius est, Apostolis auctoribus, comprobem? Scripsi nuper librū De optimo genere interpretandi, ostendens illa de Euangelio, Ex Ægypto vocauit filium meum: & Quoniam Nazaræus vocabitur: & Videbūt in quem compunxerunt: & illud Apostoli, Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, & in cor hominis non ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se: cæteraque his similia in Hebræorum libris inueniri. Certè Apostoli & Euangelistæ, Septuaginta interpretes nouerant. Et vnde eis hæc quæ in Septuaginta interpretibus non habentur? Christus Dominus noster, vtriusque testamenti conditor, in Euangelio secundū Ioannem, Qui credit, inquit, in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Vtique scriptum est, quod Saluator scriptum esse testatur. Vbi scriptum est: Septuaginta non habent: Apocrypha nescit Ecclesia. Ad Hebræos igitur reuertendum est; vnde & Dominus loquitur, & discipuli exempla præsumunt. Hæc pace veterum loquar; & obtrectatoribus meis tantum respōdeo, qui canino dente me rodunt, in publico detrahentes & legentes in angulis, id est, accusatores & defensores; cum in aliis probent quod in me reprobant: quasi virtus & vitium nō in rebus sit, sed cum auctore mutetur. Cæterum memini editionem Septuaginta translatorum, olim de Græco emendatam, tribuisse me nostris, nec inimicum debere aestimari eorum, quos in conuentu fratrum semper edisfero. Et quodd nunc DIBRE-HAIAMIM, id est, Verba dierum, interpretatus sum; idcirco feci, ut inextricabiles moras & syluam nominum, quæ scriptorum confusa sunt vitio; sensuumque barbariem, apertius & per versusum cola digererè, mihi metipsi & meis iuxta Hismenium canes, si aures surdæ sunt ceterorum.

2

דם שֶׁת אֱנוֹשׁ : * קִינֵן מִהֶלְלָאֵל
 יֶרֶד : * חֲנוֹךְ מִתּוֹשֵׁלַח לִמְדָּה :
 * נֶחֱשֶׁם חָם וִיפֶת : * בְּנֵי
 יִפְרָיִם גִּמְרִי וּמְנוּחַ וּמְדִי וַיּוֹן וְתוֹבֵל
 וּמִשְׁכָּן וְתִירָס : * וּבְנֵי גִמְרִי אֲשַׁכְנַן וְדִיפְרָה
 וְתוֹנִימָה : * וּבְנֵי יוֹן אֱלִישָׁר וְתַרְשִׁישָׁר
 כְּתִים וְרוּדְנִים : * בְּנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם
 פּוּט וְכַנְעַן : * וּבְנֵי כּוּשׁ סִבָּא וְחוּיִלָּה וְסִבְתָּא
 וְרַעְמָא וְסִבְתָּא וּבְנֵי רַעְמָא שְׂבָא וְדָדָן :
 * וְכוּשׁ יָלַד אֶת־נִמְרוֹד הוּא הָחָל לְהִיּוֹת גִּבּוֹר
 בָּאָרֶץ : * וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת־לוֹדִיִּים וְאֶת־
 עֲנָמִים וְאֶת־לִהְבִּים וְאֶת־נֶפְתָּחִים :
 * וְאֶת־פְּתֹרַסִּים וְאֶת־כְּסִלְחִים אֲשֶׁר
 יֵצְאוּ מִשֶּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־כְּפֹתָרִים :
 * וְכַנְעַן יָלַד אֶת־עִידוֹן בְּכֹר וְאֶת־חֶרֶת :
 * וְאֶת־הַיְבוּסִי וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת־הַגִּרְגָּשִׁי :
 * וְאֶת־הַחִי וְאֶת־הָעַרְקִי וְאֶת־הַסִּינִי :
 * וְאֶת־הָאֲרֹדִי וְאֶת־הָעַמְרִי וְאֶת־הַחֲמָתִי :
 * בְּנֵי שֶׁם עִילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשָׁד וְלוֹד
 וְאַרְם וְעוֹץ וְחוּל וְגִתֵּר וּמִשְׁכָּן : * וְאַרְפַּכְשָׁד
 יָלַד אֶת־שֶׁלַח וְשֶׁלַח יָלַד אֶת־עֵבֶר :
 * וְעֵבֶר יָלַד שְׁנֵי בָנִים שֶׁם הָאֶחָד פִּלֶּגְכִּי
 בִּימֵיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וּשְׁם אֶחָיו יִקְטָן :
 * וְיִקְטָן יָלַד אֶת־אֶלְמוֹדָד וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־
 חֲצֵרְמוֹת וְאֶת־יֶרֶחַ : * וְאֶת־הֶרְדֵּם וְאֶת־אוּל
 וְאֶת־דִּקְלָה : * וְאֶת־עֵיבֶל וְאֶת־אֲבִימָאֵל
 וְאֶת־שֶׁבֶא : * וְאֶת־אוֹפִיר וְאֶת־חוּיִלָּה
 וְאֶת־יֹבֶב כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יִקְטָן : * שֶׁם
 אֲרַפְכְּשָׁד שֶׁלַח : * עֵבֶר פִּלֶּגְרָעוֹ : שְׂרוּג נַחֲוֹר
 תֶּרַח : * אֲבָרָם הוּא אֲבָרָהָם : * בְּנֵי
 אֲבָרָהָם יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל : * אֱלֹהֵי תוֹלְדֹתָם
 בְּכוֹר יִשְׁמָעֵאל גִּבּוֹר וְקָדֵר וְאֲדָבָאֵל וּמִבְשָׁם :
 * מִשְׁמַע וְדוּמָה מִשְׁמַע חֲדָד וְתִימָנָה :
 * יִטּוֹר נָפִישׁ וְקִדְמָה אֱלֹהֵי בְנֵי יִשְׁמָעֵאל :
 * וּבְנֵי קִטּוֹרָה פִּילֶגֶשׁ אֲבָרָהָם יָלְדוּ אֶת־
 זִמְרָן וְיִקְשָׁן וּמִדָּן וּמִדָּן וְיִשְׁבָּק וְשׁוּחַ וּבְנֵי יִקְשָׁן
 שְׂבָא וְדָדָן :

INCIPIT PRIMVS LIBER
 DIBRE-HAIAMIM, ID EST
 PARALIPOMENON.

CAP. I.

1 DAM, Seth, Enos.
 2 *Cainan, Malaleel, Iareth. Gen. 10
 3 *Enoch, Mathusalem, La- Ge. 10, c
 4 mech. *Noc, Sem, Cham, &
 5 Iaphet. *Filij Iaphet, Gomer, Magod,
 6 A Madai, & Iauan, Thubal, Mosoch, Thiras.
 7 *Porro filij Gomer, Ascenen, & Riphath,
 8 & Togorma.
 9 *Filij autem Iauan, Elifa, & Tharsis, Ce-
 10 thim, & Dodanim. *Filij Cham, Chus, &
 11 Mcfraim, Phut, & Chanaan. *Filij autem
 12 Chus, Saba, & Euila, Sabatha, & Regma,
 13 & Sabatacha. Porro filij Regma, Saba, &
 14 Dadan. *Chus autem genuit Nemroth.
 15 Iste coepit esse potens in terra.
 16 *Mefraim vero genuit Ludim, & Ana-
 17 mim, & Laabim, & Nepthuim.
 18 *Phetrusim quoque & Chassuim, de
 19 quibus egressi sunt Philistiim & Capthu-
 20 rim. *Chanaan vero genuit Sidonem
 21 primogenitum suum, Ethæum quoque;
 22 *Et Iebusæum, & Amorræum, & Ger-
 23 gesæum; *Euæumque & Arachæum, &
 24 Asinæum, *Aradium quoque & Sama-
 25 ræum & Emathæum. *Filij Sem, Elam Ge. 10, c
 26 B et Assur, & Arphaxat, Lud, & Aran, Hus,
 27 & Hul, & Gether, & Mes. *Arphaxat au-
 28 tē genuit Sale, qui & ipse genuit Heber.
 29 *Porro Heber nati sunt duo filij, nomē
 30 vni Phalech, quia in diebus eius diuisa est
 31 terra, & nomen fratris eius Iectan.
 32 *Iectan autem genuit Elmodad, & Sa-
 33 leph, & Asormoth, & Iare.
 34 *Aduram quoque & Vzai, & Decla.
 35 *Ebal etiam & Abimael, & Saba.
 36 *Necnon & Ophir, & Euila, & Iobab.
 37 Omnes isti filij Iectan.
 38 *Sem, Arphaxat, Sale.
 39 *Heber, Phalech, Ragau. *Seruch,
 40 Nachor, Thare: *Abram, iste est Abraā.
 41 *Filij autem Abraam, Isaac, & Hif-
 42 mael.
 43 *Et hæ generationes eorum. primoge-
 44 nitus Hismahelis, Nabaioth, & Cedar, &
 45 Abdehel, Mabsam.
 46 *Et Masma & Duma, Massa, Addad, &
 47 Thema. *Iachur, Naphis, Ge. 11, b
 48 Cedma. Hi sunt filij Hismaelis.
 49 *Filij autem Cethuræ concubinæ A-
 50 braam quos genuit, Zamram, Iacfan, Ma- Ge. 16, a
 51 dan, Madian, Iesboc, & Sue. Porro filij
 52 Iecfan, Saba, & Dadan.

LIBER PRIMVS

DIBRE HAIAMIM, ID EST,

PARALIPOMENON.

CAP. I.

DAM, Seth, Enos.

* Caiman, Maleleel, Jared.

* Enoch, Mathusala, Lamech,

* Noe, Sem, Cham, Japheth.

* Filij Japheth, Gomer, & Magog, & Ma-
dai, & Jauan, & Thubal, & Mosoch, &
Thiras.* Et filij Gomer, Aschanaz, & Riphath, &
Thogarma.* Et filij Iauan, Elisa, & Tharsis, & Chet-
tim, & Dodanim.* Filij Cham, Chus, & Mesraim, Phut, &
Chanaan.* Et filij Chus, Saba, & Eucla, &
Sebatha, & Regma, & Sebacatha; & filij
Regma, Seba, & Dadan.

* Et Chus genuit

Nemrod: iste cepit esse gigas in terra.

* Et Mesraim genuit Ludijm, & Enomim,
& Labim, & Nephtochim.* Et Phetru-
sim, et Chasloim, unde egressi sunt illinc Phylis-
tijm, & Caphthorim.* Et Chanaan genuit Sidona primogenitum
suum, & Eth.* Et Jebuseum, & Amorraum, & Gerge-
seum.

* Et Eueum, & Araci, & Asenni.

* Et Aruadi, & Samaraon, & Amathi.

* Et filij Sem, Elam, et Asur, & Arphaxad,
& Lud, & Aram, & Hus, & Vl, & Gether,
& Mosoch.* Et Arphaxad genuit Caiman,
& Caiman genuit Sala, & Sala genuit Heber.* Et Heber nati sunt duo filij, nomen uni
Phaleg, quia in diebus eius diuisa est terra, &
nomen fratri eius Jectan.* Et Jectan genuit Elmodad, & Saleph, &
Asermoth, & Jare.

* Et Adoram, & Uzad, & Decla.

* Et Ebel, & Abimeil, & Saba.

* Et Ophir, & Euclat, et Jobab: omnes isti
filij Jectan.* Sem, Arphaxad, Caiman, Sala,
& Heber, Phaleg, Ragau.

* Serug, Nachor, Thara, Abram, iste Abraa.

* Filij Abraam, Jsaac, & Jsmael.

* Generationes eorum, primogenitus Jsmael, Naba-
ioth, & Cedar, & Abdeel, & Mausan;* Et Masema, et Duma, & Massa, et Adad,
& Thama.* Et Jetur, & Naphis, & Cedma: hi sunt
filij Jsmael.* Filij Cetturas concubinae Abraam, & pe-
perit Zemran, & Jezan, & Madan, & Ma-
dian, & Jesboc, & Sue, & filij Jezan, Saba,
& Dadan.

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ

Α'.

Δάμ, σήθ, ἐνώς· * καὶ ἰνδὺ, μαλελεήλ,

ἰάρεδ· * ἐνώχ, μαθυσάλα, λάμεχ.

* νῶε, σήμ, χάμ, ἰάφεθ.

* υἱοὶ ἰάφεθ, γομέρ, καὶ μαγῶγ, καὶ

μαδαί, καὶ ἰαυδύ, & θεβαλ, καὶ μοσόχ,

καὶ θιεράς.

* καὶ υἱοὶ γομέρ, ἀχθναζ, καὶ ρίφατ, καὶ

θογαρμά· * καὶ υἱοὶ ἰαυδύ, ἐλίσα, & θαρσεῖς, & χεττίμ,

& δωδδνείμ.

* υἱοὶ χάμ, χούς, καὶ μεσραΐμ, φετ, καὶ

χαναδύ.

* καὶ υἱοὶ χούς, σαβά, & δὴλα, & σεβαθα, καὶ ρεγ-

μά, & σεβακαθά· καὶ υἱοὶ ρεγμά, σεβά, & δλαδδύ.

* καὶ χούς ἐγέννησε τὸν νεμερόδ· ἔτ' ἦρξατο τοῦ εἶναι

γίγας ἐν τῇ γῇ.

* & μεσραΐμ ἐγέννησε τὸν λαοδίμ, & τὸν αἰνομίμ,

& τὸν λαδίμ, & τὸν νεφθαχίμ.

* καὶ τὸν φετρουσίμ, & τὸν χασλωίμ, ὅθεν ἐξήλθον

ἐκείθεν φυλισταίμ, & τὸν καφθωρίμ.

* & χαναδύ ἐγέννησε τὸν σιδάνα τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ,

& τὸν ἐθ.

* καὶ τὸν ἰεβουσί, & τὸν ἀμορρί, & τὸν γερεσί.

* καὶ τὸν δυεί, & τὸν δρακί, & τὸν ἀσεννί.

* καὶ τὸν δρεαδί, & τὸν σαμαραϊον, & τὸν ἀμαθεϊ.

* καὶ υἱοὶ σήμ, αἰλάμ, & ἀσέρ, & δρεφαξάδ, & λουδ, &

ἀραμ, & ἔς, & ἔλ, & γεθερ, & μοσόχ.

* & δρεφαξάδ ἐγέννησε τὸν καὶνδύ, & καὶνδύ ἐγέννησε

τὸν σαλά, & σαλά ἐγέννησε τὸν ἔβερ.

* καὶ τὰ ἔβερ ἐγέννησαν δύο υἱοί, ὄνομα τῶ ἐνὶ φα-

λέγ, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐμερίσθη ἡ γῇ, καὶ ὄνομα τῶ

ἀδελφῶ αὐτοῦ ἰεκτῶν.

* καὶ ἰεκτῶν ἐγέννησε τὸν ἐλμωδάδ, καὶ τὸν σαλέφ, καὶ

τὸν ἀσερμώτ, & τὸν ἰάρε.

* καὶ τὸν ἀδωραμ, & τὸν ἐζάδ, & τὸν δεκλά.

* καὶ τὸν ἠβήλ, & τὸν ἀβιμεεὶλ, & τὸν σαβά.

* καὶ τὸν ὠφείρ, & τὸν δὴλατ, καὶ τὸν ἰωβάδ· πόλεις

ἔτοι υἱοὶ ἰεκτῶν.

* σήμ, δρεφαξάδ, καὶνδύ, σαλά.

* ἔβερ, φαλέγ, ραγαύ.

* σερϋγ, ναχωρ, θάρα, ἀβεραμ αὐτὸς ἀβεραμ.

* υἱοὶ ἀβεραμ, ἰσαάκ, καὶ ἰσμαήλ.

* αὐτὰι αἱ γυναῖκες αὐτῶν· πρωτότοκ' ἰσμαήλ, να-

βαϊώθ, & κηδάρ, & ἀβδηήλ, & μαυσδύ.

* καὶ μασεμά, καὶ δεμά, καὶ μαοσά, καὶ ἀδάδ, καὶ

θαμά.

* καὶ ἰστυρ, καὶ ναφεῖς, καὶ κεδμά· ἔτοι εἰσιν υἱοὶ ἰσ-

μαήλ.

* υἱοὶ κητίερας τῆ παλακῆς ἀβεραμ, καὶ ἔτεκε τὸν

ζεμερίν, & τὸν ἰεζδύ, & μαδδύ, & μαδδύ, & ἰεσβόν, καὶ

βουέ· & υἱοὶ ἰεζδύ, σαβά, & δλαδδύ.

* ובני מדין עיפה ועפר וחנוך ואבירע ואלדעה
 כל אלה בני קטורה: * ויולד אברהם
 את יצחק בני יצחק עשו וישראל:
 * בני עשו אליפז רעואל ויעשו ויעלם וקרר:
 * בני אליפז רימן ואומר צפי וגעתם קנו
 ותמנע ועמלק: * בני רעואל נחרת ורח שמח
 ומזר: * ובני שעיר לוטן ושובל וצבעון וענה
 ודישן ואצר ודישן: * ובני לוטן חורי וחומם
 ואחור לוטן ותמנע: * בני שובל עלין
 ומנחת ועיבל שפי ואונם ובני צבעון איה וענר:
 * בני ענר דישון ובני דישון חמקן ואשבן
 ויתרן ותרן: * בני יאצר בלחן וזעון יעקן
 בני דישן עוז ויארן: * ואלה המלכים
 אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני
 ישראל בלע בן בעור ושם עירו דנהב:
 * וימת בלע וימלך תחתיו יובב בן זרח
 מבצרה: * וימת יובב וימלך תחתיו חושם
 מארץ התימני: * וימת חושם וימלך
 תחתיו הדר בן בדר המכר את מדין
 בשדרה מואב ושם עירו עיור:
 * וימת הדר וימלך תחתיו שמלה מבשרקה:
 * וימת שמלה וימלך תחתיו שאול
 מרחבורת הנגר: * וימת שאול וימלך
 תחתיו בעל חנן בן עכבור: * וימת בעל
 חנן וימלך תחתיו הדר ושם עירו פעי ושם
 גשתו מהיטבאל בן מטורד ברמי זהב:
 * וימת הדר ויהיו אלופי אדום אלוה ותמנע
 גלוה עליה גלוה יתרת:
 * אלוה אהליבמה אלוה אלה אלוה פינן:
 * אלוה קנו אלוה תימן אלוה מבצר: * אלוה
 מגדיאל אלוה עירם אלוה אלופי אדום:

ב

* אלה בני ישראל ראובן
 שמעון לוי ויהודה יששכר וזבלון:
 * דן יוסף ובנימין נפתלי גד ואשר:
 * בני יהודה ער ואונן ושלר שלושר:
 נולד לו מבת שוע הכנענית ויהי ער בכור
 יהודה רע בעיני יהודה וימיתו:

33 * Filij autem Madian, Ephra & Ephra,
 & Enoch, & Abida, & Eldaa. omnes hi fi-
 34 lij Cethuræ. * Genuit autem Abraam,
 Isaac, cuius fuerunt filij Esau & Israel.
 35 * Filij Esau, Eliphaz, Rahuel, Iehus, Je-
 36 lom, Chore. * Filij Eliphaz, Theman,
 Omar, Cepphi, Gotham, Cenaz, Tham-
 37 na, Amalech. * Filij Rahuel, Naath, Za-
 38 ra, Samma, Mefa. * Filij Seir, Lothan, So-
 bal, Sebeon, Ana, Difon, Efer, Difan.
 39 * Filij Lothan, Horri, Ahohiman. So-
 40 ror autem Lothan fuit Thamna.
 40 * Filij Sobal, Aliā, & Manaath, & Ebal,
 Sephi & Onan. Filij Sebeō, Ahaia, & Ana.
 41 * Filij Ana, Difon. Filij Difon, Hama-
 ran & Efeban, & Iethran & Charran.
 42 * Filij Efer, Baalan, & Zauan, & Iachan;
 filij Difan, Hus & Aran.
 43 * Isti sunt reges qui imperauerunt in
 terra Edom, antequā esset rex super filios
 D Israel. Bale filius Beor, & nomen ciuitatis
 eius Denaba.
 44 * Mortuus est autem Bale, & regnauit
 pro eo Iobab filius Zare de Bosra.
 45 * Cūque & Iobab fuisset mortuus, re-
 gnauit pro eo Hufan de terra Themano-
 46 rum. * Obijt quoq; & Hufan, & regna-
 uit pro eo Adad filius Badad qui percussit
 Madian in terra Moab, & nomen ciuita-
 tis eius Auith.
 47 * Cūque & Adad fuisset mortuus, re-
 gnauit pro eo Semla de Masfeca.
 48 * Sed & Semla mortuus est, & regnauit
 pro eo Saul de Rooboth quæ iuxta am-
 nem sita est.
 49 * Mortuo quoque Saul regnauit pro eo
 Balaanan filius Achobor.
 50 * Sed & hic mortuus est, & regnauit pro
 eo Adad, cuius vrbis nomen fuit Phau, &
 appellata est vxor eius Mehethabel filia
 Matred, filia Mezaab.
 51 * Adad autem mortuo, duces pro regi-
 bus in Edom esse cœperūt. Dux Thamna,
 52 dux Alua, dux Iether, * Dux Oolibama,
 53 dux Hela, dux Phinon. * Dux Chenez,
 54 dux Theman, dux Mapsar. * Dux Mag-
 dihel, dux Hiram: hi duces Edom.

CAP. II.

1 Filij autem Israel, Ruben, Symeon, Le-
 A ui, Iuda, Isachar, & Zabulon.
 2 * Dan & Ioseph, Benjamin, Nephtha-
 lim, Gad & Aser.
 3 * Filij Iuda, Her, Onan, & Sela. Hi tres
 nati sunt ei de filia Sue Chananitide. Fuit
 autem Her primogenitus Iuda malus co-
 ram Domino, & occidit eum.

* Et filij Madian, Gepha, & Gopher, & 33
Enoch, & Abida, & Eldaa: omnes isti filij
Cetturae. * Et genuit Habraam, Jsaac: filij 34
Jsaac, Esau & Israel.

* Filij Esau, Eliphaz, & Raguel, Jesus, & 35
Jeglam, & Core.

* Filij Eliphaz, Theman, et Omar, Sepphuc, 36
& Goothom, Cenez, & Thamna, & Amalec.

* Et filij Raguel, Nacheth, & Samma, & 37
Zare, & Maze.

* Et filij Seir, Lotan, & Subal, & Sebe- 38
gon, & Ana, & Deson, & Asar, & Disan.

* Et filij Lotan, Chorri, & Jmam: & soror 39
Lotan, Thamna.

* Filij Subal, Aluan, & Manaath, et Vbal, 40
& Sapphi, & Onam: & filij Sebegon, Aia, &
Ana.

* Et filij Ana, Deson: & filij Deson, Ama- 41
dan & Eseban, & Jethran, & Charran.

* Et filij Asar, Balaan, & Zaan, & Jacan: 42
& filij Deson, Hos, & Aran.

* Et isti reges qui regnauerunt in terra Edō, 43
antequam regnasset rex super filios Jsaac: Baal
filius Beor, & nomen ciuitati eius Dennaba.

* Et mortuus est Balac, & regnavit pro eo 44
Jobab filius Zara de Bosforras.

* Et mortuus est Jobab, & regnavit pro eo 45
Asom, de terra Themanon.

* Et obiit Asom, & regnavit pro eo Adad fi- 46
lius Badad, qui percussit Madiā in agro Moab,
& nomen ciuitati eius Euith.

* Et mortuus est Adad, & regnavit pro eo 47
Samla de Masreca.

* Et mortuus est Samla, & regnavit pro eo 48
Saul de Rooboth flumine.

* Et mortuus est Saul, & regnavit pro eo 49
Ballennon filius Achobor.

* Et mortuus est Ballennon, & regnavit pro 50
eo Adad, & nomen ciuitati eius Phau, & no-
men uxori eius Metabeel, filia Matreth, filia
Mezaab. * Et mortuus est Adad, & fue- 51
runt duces Edom, dux Thamna; dux Alua, dux
Iether,

* Dux Elibama, dux Hela, dux Phinon. 52

* Dux Cenez, dux Theman, dux Mapsar. 53

* Dux Mamgeel, dux Eram: hi duces Edō. 54

CAP. II.

H filij Jsaac, Ruben, Symeon, Leui, Juda, 1
Jssachar, Zabulon.

* Dan, Joseph, Benjamin, Nephthalim, Gad, 2
& Aser.

* Filij Juda, Er, & Aunan, & Selo: tres 3
hi nati sunt ei de filia Sue de Chananitide, &
fuit Er primogenitus Iuda malus coram Domi-
no, & occidit eum.

33 * καὶ υἱοὶ μαδιάν, γεφὰ, καὶ γοφέρ, & ἐνώχ, & αἰδὰ, &
ἐλδαά· πάντες ἔτοι υἱοὶ κεττῶρας.

34 * καὶ ἐγέννησεν ἀβραάμ τὸν ἰσαάκ· υἱοὶ ἰσαάκ, ἡσαὺ,
35 & ἰσραήλ. * υἱοὶ ἡσαὺ, ἐλιφάζ, καὶ ραγουήλ, ἰηθὺς, καὶ
ἰεγλάμ, καὶ κορέ.

36 * υἱοὶ ἐλιφάζ, θαιμὴν, & ὠμάρ, σεπφουή, & γοοθώμ,
κενέζ, & θαιμνά, & ἀμαλήκ.

37 * καὶ υἱοὶ ραγουήλ, ναχέθ, & σαμμα, & ζαρέ, καὶ μαζέι.

38 * καὶ υἱοὶ σηείρ, λωτὴν, & θυβαίλ, & σεβεγών, καὶ θνῶ,
& θησών, & ἀσάρ, & δισην.

39 * καὶ υἱοὶ λωτὴν, χωρρεῖ, καὶ ἱμάμ, & ἀδελφὴ λωτὴν,
40 θαιμνά. * υἱοὶ θυβαίλ, αἰλουθ, & μανααθ, & ἐβαίλ, &
σαπφεί, & ὠνάμ· καὶ υἱοὶ σεβεγών, αἶα, & θνῶ.

41 * καὶ υἱοὶ θνῶ, θησών, & υἱοὶ θησών, ἀμαδὴν, & ἐσεβὴν,
42 & ἰεθρὴν, & χαρρὴν. * καὶ υἱοὶ ἀσάρ, βαλαδὴν, & ζασὴν,
& ἰακαν· καὶ υἱοὶ δεσών, ὡς & δῶν.

43 * καὶ ἔτοι βασιλεῖς βασιλεύσαντες ἐν γῇ ἐ-
δών, πρὸ τοῦ βασιλεύσαι βασιλεῖα ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ·
βαλαὺς υἱὸς βεώρ, & ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ δένναβὰ.

44 * καὶ ἀπέθανε βαλαὺς, & ἐβασίλευσεν αὐτὸς αὐτὸς ἰω-
βὰβ υἱὸς ζαρέ ἐν βοσόρρας.

45 * & ἀπέθανεν ἰωβὰβ, & ἐβασίλευσεν αὐτὸς αὐτὸς ἀσόμε,
ἐν τῇ γῇ τοῦ θαιμανῶν.

46 * καὶ ἀπέθανεν ἀσόμε, & ἐβασίλευσεν αὐτὸς αὐτὸς ἀ-
δὰδ υἱὸς βαδὰδ, ὁ πατάσας τὴν μαδιὰμ ἐν τῇ ἀγρᾷ
μωάβ, & ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ εὐίθ.

47 * καὶ ἀπέθανεν ἀδὰδ, & ἐβασίλευσεν αὐτὸς αὐτὸς σαμ-
λά ἐν μασεκά.

48 * καὶ ἀπέθανε σαμλά, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτὸς αὐτὸς
σαέλ ἐν ρωβὼθ τοῦ ποταμοῦ.

49 * καὶ ἀπέθανε σαέλ, & ἐβασίλευσεν αὐτὸς αὐτὸς βαλ-
λενωὺν υἱὸς ἀχοβώρ.

50 * καὶ ἀπέθανεν βαλενωὺν, & ἐβασίλευσεν αὐτὸς αὐτὸς
ἀδὰδ· καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ φας, καὶ ὄνομα τῇ γυ-
ναικὶ αὐτοῦ μετὰβελ θυγάτηρ ματσηθ θυγάτηρ με-
ζαάβ.

51 * & ἀπέθανεν ἀδὰδ, & ἐγένοντο ἡγεμόνες ἐδώμ, ἡγε-
μῶν θαιμνά, ἡγεμῶν αἰθα, ἡγεμῶν ἰεθέρ,

52 * ἡγεμῶν ἐλιδαμά, ἡγεμῶν ἡλά, ἡγεμῶν φινών.

53 * ἡγεμῶν κενέζ, ἡγεμῶν θαιμὴν, ἡγεμῶν μαφάρ.

54 * ἡγεμῶν μαμγεήλ, ἡγεμῶν ἐράμ· ἔτοι ἡγεμόνες
ἐδώμ.

β'.

1 * Οὗτοι υἱοὶ ἰσραήλ, ρουβὴν, συμεών, λαβὶ, ἰσά-
2 χαρ, ζαβουλών. * δαὺν, ἰωσήφ, βενιαμὴν, νεφθαλεὶμ,
3 γὰδ, & ἀσέρ. * υἱοὶ ἰσάδ, ἡρ, & αἰσνὴν, καὶ σηνά· τρεῖς
ἔτοι ἐτέχθησαν αὐτῷ ἐν τῇ θυγατρὶ θυρὸς ἐκ τῆς χανανί-
4 υδ· & ἐγένετο ἡς ὁ πρῶτος ἐκ τῶν ἰσάδ πονηρὸς ἐνώπιον
κυρίου, & ἐθανάτωσεν αὐτόν.

* ותמר בלתו ילדה לו את פרץ ואת זרח כל-
 בני יהודה חמשה : * בני פרץ חצרון וחמול :
 * ובני זרח זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרע כלם
 חמשה : * ובני כרמי עכר עובר ישראל אשר
 מעל בחרם : * ובני איתן עזריה :
 * ובני חצרון אשר נולד לו את ירחמאל
 ואת רם ואת כלובי : * ורם הוליד את
 עמינדב ועמינדב הוליד את נחשון נשיא
 בני יהודה : * ונחשון הוליד את שלמנא
 ושלמנא הוליד את בעז : * ובעז הוליד
 את עובר ועובר הוליד את ישי :
 * ואישי הוליד את בכר את אליאב
 ואבינדב השני ושמעא השלישי : * נתנאל
 הרביעי רדי החמישי : * אצם הששי דויד
 השבעי : * ואחיתיהם צרויה ואביגיל ובני
 צרויה אבשי ויואב ועשרה אל שלשה :
 * ואביגיל ילדה את עמשא ואבי עמשא
 יתר הישמעאלי : * וכלב בן חצרון הוליד
 את עזוברה אשה ואת יריעור ואלה בניה
 ישר ושובב וארדון : * ותמר עזובה ויקח
 לו כלב את אפרת ותלד לו את חור : * וחור
 הוליד את אורי ואורי הוליד את בצלאל :
 * ואחר בן חצרון אל ברת מכיר אבי גלעד
 והוא לקחה והוא בן ששים שנה ותלד לו
 את שגוב : * ושגוב הוליד את יאיר ויהי
 לו עשרים ושלוש ערים בארץ הגלעד :
 * ויקח גשור וארם את חות יאיר מאתם
 את קנת ואת בנותיה ששים עיר כל אלה
 בני מכיר אבי גלעד : * ואחר מורת חצרון
 בכלב אפרתה ואשר חצרון אבירה ותלד לו
 את אשחור אבי תקוע : * ויהיו בני ירחמאל
 בכור חצרון הבכור רם ובונה וארן ואצם
 אחיה : * ותהי אשרה אחרת לירחמאל
 ושמה עטרה היא אם אונם : * ויהיו בניה
 רם בכור ירחמאל מעץ וימין ועקר :
 * ויהיו בני אונם שמי וידע ובני שמי נדב
 ואבישור : * ושם אשרה אבישור אביהיל
 ותלד לו את אחבן ואת מוליד :

4 * Thamar autem nurus eius peperit ei
 Phares & Zara. Omnes ergo filij Iuda
 5 quinque. * Filij autem Phares, Efron &
 6 Camul. * Filij quoq; Zare, Zári & Ethá,
 & Eman, Chalchal quoq; & Daran, simul
 7 quinque. * Filij Charimi, Achar, qui tur
 bavit Israel, & peccavit in furto anathe-
 8 matis. * Filij Ethan, Azarias.
 9 * Filij autem Efron qui nati sunt ei, Ie-
 10 ramehel & Ram, & Calubi. * Porrò Ram
 B genuit Aminadab, Aminadab autem ge-
 11 nuit Naafon, principem filiorum Iuda.
 12 * Naafon quoq; genuit Salma, de quo
 12 ortus est Booz. * Booz verò genuit
 13 Obed, qui & ipse genuit Isai.
 13 * Isai autem genuit primogenitum He-
 liab, secundum Aminadab, tertium Sym-
 maha,
 14 * Quartū Nathanahel, quintū Raddai.
 15 * Sextum Ason, septimum David.
 16 * Quorum sorores fuerunt Saruia, &
 Abigail. Filij Saruix, Abifai, Ioab, & Afa-
 17 hel tres. * Abigail autem genuit Amma-
 fa, cuius pater fuit Iether Ismaelites.
 18 * Caleph verò filius Efron, accepit vxo-
 rem nomine Azuba, de qua genuit Hier-
 C oth, fueruntque filij eius Iaser & Sobab,
 & Ardon.
 19 * Cúmque mortua fuisset Azuba, acce-
 pit vxorem Caleph Ephrata, quæ peperit
 20 ei Vr. * Porrò Vr genuit Vri, & Vri ge-
 nuit Beseleel.
 21 * Post hæc ingressus est Efron ad filiam
 Machir patris Galaad, & accepit eam cùm
 esset annorum sexaginta. quæ peperit ei
 Segub.
 22 * Sed & Segub genuit Iair, & possedit
 viginti tres ciuitates in terra Galaad.
 23 * Cepitq; Gessur & Aram oppida Iair,
 & Canath, & viculos eius, sexaginta ciui-
 24 tatum. Omnes isti filij Machir patris Ga-
 laad. * Cùm autē mortuus esset Efron,
 ingressus est Caleph ad Ephrata. Habuit
 D quoque Efron vxorem Abia, quæ peperit
 ei Assur patrem Thecue.
 25 * Nati sunt autem filij Ieramehel pri-
 mogeniti Efron, Ram primogenitus eius,
 & Buna, & Aran, & Afom, & Achia.
 26 * Duxit quoque vxorem alteram Iera-
 mehel nomine Atthara, quæ fuit mater
 27 Onam. * Sed & filij Ram primogeniti
 Ieramehel fuerunt Moos, Ioamim, & A-
 28 char. * Oná autē habuit filios Semei & Ia-
 dan, filij autem Semei, Nadab & Abifur.
 29 * Nomen verò vxoris Abifur, Abihail,
 quæ peperit Ahobbam & Molid.

* Et Thamar nurus eius peperit ei Phares, 4
 & Zara: omnes hi filij Juda quinque.
 * Filij Phares, Efron, & Chamul. 5
 * Et filij Zara, Bambri & Hethan, & 6
 Heman, & Calchal, & Darade: omnes hi
 quinque.
 * Et filij Charmi, Achar qui turbavit Ifrael, 7
 qui peccavit in anathemate.
 * Et filij Ethan, Azarias. 8
 * Et filij Efron qui nati sunt ei, Hieremael, 9
 & Aram, & Chalobi.
 * Et Aram genuit Aminadab, et Aminadab 10
 genuit Naasson principem domus Juda.
 * Et Naasson genuit Salmon, & Salmon ge- 11
 nuit Booz.
 * Et Booz genuit Obed, & Obed genuit 12
 Jesse.
 * Et Jesse genuit primogenitum suum Eliab, 13
 & Abinadab secundus, & Samaa tertius.
 * Et Nathanael quartus, & Redai quin- 14
 tus.
 * Et Asam sextus, & David septimus. 15
 * Et sorores eorum, Saruia & Abigail, & 16
 filij Saruia, Abessai & Joab, & Assael, tres hi.
 * Et Abigail peperit Amessa, et pater Ames- 17
 sa, fether Ifmaelites.
 * Et Chaleb filius Efron accepit Azuba ux- 18
 orem & Hierioth: & hi filij eius, Iasar & Su-
 bab, & Ardon.
 * Et mortua est Azuba, & accepit sibi Cha- 19
 leb, Ephrath, & peperit ei Or.
 * Et Or genuit Uri, & Uri genuit Beseleel. 20
 * Et post hoc ingressus est Efron ad filiam 21
 Machir patris Galaad: iste accepit eam, & ipse
 filius sexaginta annorum, & peperit ei Se-
 gub.
 * Et Segub genuit Jair, & fuerunt ei vigin- 22
 ti & tres ciuitates in terra Galaad.
 * Et accepit Gesur, et Aram, & Auoth-Jair 23
 ab eis Canath, & filias eius sexaginta ciuita-
 tes, omnes isti filij Machir patris Galaad.
 * Et postquam mortuus esset Efron, ingressus 24
 est Chaleb ad Ephrata, & uxor Efron, Abia;
 & peperit ei Afoor, patrem Thecoe.
 * Et fuerunt filij Hieramael primogeniti: 25
 Efron primogenitus Ram, & Buna, & Aran,
 & Afom, & Achian.
 * Et fuit uxor altera Hieramael, & nomen 26
 ei Atara: hæc mater Anam.
 * Et fuerunt filij Ram primogeniti Hiera- 27
 mael, Maas & Jamin, & Icar.
 * Et fuerunt filij Janam, Semei, & Jada; 28
 & filij Semei, Nadab & Abisur.
 * Et nomen uxori, Abisur, Abiel, & pepe- 29
 rit ei Haban & Molid.

4 * καὶ θάμαρ ἡ νύμφη αὐτῆς ἔτεκεν αὐτῷ τὸν φάρες, &
 τὸν ζαρά: πάντες ἔσται υἱοὶ ἰσάα πέντε.
 5 * υἱοὶ φάρες, ἐσρών, καὶ χαμελ. * καὶ υἱοὶ ζαρά,
 6 βαμβεὶ, & ἠθάν, καὶ αἰμὸν, καὶ καλχαλ, & δαθαδέ,
 7 πάντες ἔσται πέντε. * καὶ υἱοὶ χαρμί, ἀχαρὸς & αἰσάξας
 τὸν ἰσραήλ, οἳ ἠσώθησαν ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ.
 8 * καὶ υἱοὶ αἰθάν, ἀζαρίας. * καὶ υἱοὶ ἐσρών οἱ ἐγγί-
 9 νηθησαν αὐτῷ, ὁ ἱερεμαήλ, καὶ ὁ ἀράμ, & ὁ χαλωβί.
 10 * καὶ ἀράμ ἐγέννησε τὸν ἀμιναδάβ, καὶ ἀμιναδάβ ἐ-
 11 γέννησε τὸν ναασσών ἀρχὸν τοῦ οἴκου ἰσάα.
 11 * ὁ ναασσών ἐγέννησε τὸν σαλμών, καὶ σαλμών ἐγγί-
 νησε τὸν βοόζ.
 12 * καὶ βοόζ ἐγέννησε τὸν ὠβήδ, καὶ ὠβήδ ἐγέννησε τὸν
 13 ἰεσαΐ, * ὁ ἰεσαΐ ἐγέννησε τὸν πρῶτότοκον αὐτοῦ ἑλιάβ, &
 14 ἀβιναδάβ, ὁ δὲ δεύτερος καὶ σάμαα, ὁ τρίτος.
 14 * καὶ ναθανάηλ, ὁ τέταρτος καὶ ῥεδάϊ, ὁ πέμπτος.
 15 * καὶ ἀσάμ, ὁ ἕκτος & δαυὶδ ἑβδόμος.
 16 * ὁ αἰσάξας αὐτῶν, σαργυῖα, & ἀβιγαῖλ, καὶ υἱοὶ
 σαργυῖα, ἀβεσσαΐ, & ἰωάβ, & ἀσαήλ, τρεῖς ἔσται.
 17 * καὶ ἀβιγαῖλ ἔτεκε τὸν ἀμεσσαΐ. ὁ πατὴρ ἀμεσσαΐ
 18 ἰσθέρὸς ἰσμαηλῆτης.
 18 * καὶ χάλεβ υἱὸς ἐσρών ἔλαβε τὴν ἀζουβά γυναῖκα
 καὶ τὴν ἱερεϊώθ. & ἔσται υἱοὶ αὐτῆς, ἰασάρ, & θυβάβ, καὶ
 19 δαδών.
 19 * καὶ ἀπέθανεν ἀζουβά, & ἔλαβεν ἑαυτῇ χάλεβ τὴν
 20 ἐφεράθ, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ὦρ.
 20 * καὶ ὦρ ἐγέννησε τὸν ἔρεϊ, καὶ ἔρεϊ ἐγέννησε τὸν βεσε-
 21 λήλ.
 21 * καὶ μὲν τοῦτο εἰσῆλθεν ὁ ἐσρών πρὸς τὴν θυγατέρα
 μαχεὶρ πατρὸς γαλαάδ, αὐτὸς ἔλαβε αὐτήν, & αὐτὸς
 22 υἱὸς ἐξήκοντα ἔσται, & ἔτεκεν αὐτῷ τὸν σεγούβ.
 22 * καὶ σεγούβ ἐγέννησε τὸν ἰαεὶρ, & ἐγένοντο αὐτῷ εἴκο-
 23 σι, & τρεῖς πόλεις ἐν τῇ γῇ γαλαάδ.
 23 * καὶ ἔλαβε γεσέρ, & δαράμ, & τὴν ἀνὴρ ἰαεὶρ πρὸς
 24 αὐτῶν τὴν κρηάθ, & τὰς θυγατέρας αὐτῆς ἐξήκοντα πό-
 λεις πάντες ἔσται υἱοὶ μαχεὶρ πατρὸς γαλαάδ.
 24 * καὶ μὲν τὸ ἀποθνήσκειν ἐσρών, εἰσῆλθε χάλεβ πρὸς
 ἐφεράθ, καὶ γυνὴ ἐσρώμ ἀβία, & ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ἀθώρ,
 πατέρα θεκώ.
 25 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ἱεραμαήλ πρῶτόκε· ἐσρών ὁ πρῶ-
 26 τόκος ῥάμ, & βουνα, καὶ δαρά, & ἀσώμ, & ἀχαΐ.
 26 * καὶ ἐγένετο γυνὴ ἑτέρα τῇ ἱεραμαήλ, καὶ ὄνομα
 αὐτῇ ἀταρά, αὕτη μήτηρ θανάμ.
 27 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ῥάμ πρῶτόκου ἱεραμαήλ, μαὰς,
 καὶ ἰαμὴν, & ἰκάρ.
 28 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ἰανάμ, σεμεΐ, & ἰαδά· καὶ υἱοὶ τοῦ σε-
 29 μεΐ, ναδάβ, & ἀβισέρ.
 29 * καὶ ὄνομα τῇ γυναικί, ἀβισέρ, ἀβιήλ, & ἔτεκεν
 αὐτῷ τὸν ἀβθάν, καὶ τὸν μωλὶδ.

* ובני נדב סלד ואפיהם וימרת סלד לנא
 בנים: * ובני אפיהם ישעי ובני ישעי ששן
 * ובני ששן אחלי: * ובני ידע אחי שמי יתר
 * ויונתן וימרת יתר לא בנים: * ובני יונתן
 פלר וזוזא אלה היו בני ירחמאל:
 * ולא היתה לששן בנים כי אם בנות
 ולששן עבד מצרי ושמו ירחע:
 * ויתן ששן ארם בתו לירחע עבדו לאשה
 ותלד לו ארם עתי: * ועתי הליד ארם
 נתן ונתן הוליד ארם זבד: * וזבד הוליד
 ארם אפלל ואפלל הוליד ארם עובד:
 * ועובד הליד ארם יהונתן והוא הליד ארם
 עזריה: * ועזריה הליד ארם חלץ וחלץ
 הליד ארם אלעשה: * ואלעשה הליד
 את ססמי וססמי הליד את שלום: * ושלום
 הוליד את יקמיה ויקמיה הליד ארם אלישמע:
 * ובני כלב אחי ירחמאל מישע בכרו הונא
 * ואבי זיף ובני מרשה * ואבי חברון: * ובני
 חברון קרח ותפח ורקם ושמע: * ושמע הליד
 את רחם * ואבי ירקעם ורקם הוליד את שמי:
 * ובן שמי מעון ומעון * ואבי בירת צור:
 * ועיפרא פילגש כלב ילדה את חרן וארם
 מוצא וארם גזו וחרן הליד את גזו: * ובני
 יהדי רגם ויותם וגישן ופלט ועיפרא ושעף:
 * פילגש כלב מעכור ילד שברואת תרחנה:
 * ותלד שעף * ואבי מדמנה ארם שוא * ואבי
 מכבנה ואבי גבעה וברת כלב עכסא:
 * אלה היו בני כלב בן חור בכור אפרתה
 שובל * ואבי קרית יערים: * שלמנא * ואבי
 בירת לחם חרף * ואבי בירת גדר: * ויהיו
 בנים לשובל * ואבי קרית יערים הראה חצי
 המנחות: * ומשפחורת קרית יערים היתר
 והפזתי והשמתי והמשרעי מאלה יצאו הצרעתי
 והאשתאלי: * בני שלמנא בירת לחם
 ונטופתי עטרות בירת יואב וחצי המנחותי הצרעי:
 * ומשפחורת סופרים ישבו יעבץ תרעתיים
 שמעתיים שוכתיים המרה הקינים הבאים
 מחמרת * ואבי בירת רכב:

30 * Filij autem Nadab fuerunt Saled, &
 Apphaim. Mortuus est auté Saled absque
 31 liberis. * Filius verò Apphaim, Iesi, qui
 Iesi genuit Sefan. Porro Sefan genuit O-
 32 holai. * Filij autem Iadai fratris Semei,
 Iether & Jonathan. Sed & Iether mortuus
 33 est absque liberis. * Porro Jonathan ge-
 nuit Phalech & Ziza. Isti fuerunt filij Ie-
 34 ramehel. * Sefan auté non habuit filios,
 sed filias, & seruum Ægyptium nomine
 35 Ieraa. * Deditq; ei filiam suam vxorem,
 quæ peperit ei Ethei.
 36 * Ethei autem genuit Nathan, & Na-
 37 than genuit Zabadi. * Zabadi quoque
 F genuit Ophal, & Ophal genuit Obed.
 38 * Obed genuit Iehu, Iehu genuit Aza-
 39 riam. * Azarias genuit Helles, & Hel-
 40 les genuit Helesa. * Helesa genuit Zi-
 zomoi, Zizomoi genuit Sellum.
 41 * Sellum genuit Ithamiam, Ithamia
 autem genuit Elifama.
 42 * Filij autem Caleph fratris Ieramehel,
 Mefa primogenitus eius, ipse est pater
 Ziph filij Marefa patris Hebron.
 43 * Porro filij Hebron, Chore, & Taphua,
 & Recem, & Samma.
 44 * Samma autem genuit Raam, patrem
 Hierchaan, & Recem genuit Semei.
 45 * Filius Semei, Maon, & Maon pater
 Bethsur.
 46 * Epha autem concubina Caleph, pe-
 perit Aran & Musa, & Gezez. Porro Aran
 genuit Gezez.
 47 * Filij Iahaddai, Regom, & Ioathan, &
 Gefan, Phalech, & Epha, & Saaph.
 48 * Concubina Caleph Maacha peperit
 Saber & Tharana.
 49 * Genuit autem Saaph pater Madme-
 G na, Sue patrem Machbena, & patrem Ga-
 baa, filia verò Caleph fuit Achsa. Iof. 15. 4
Iud. 1. 6
 50 * Hi erant filij Caleph, filij Vr, primoge-
 niti Ephrata, Sobal pater Cariathiarim.
 51 * Salma pater Bethleem, Ariphe pater
 Bethgader.
 52 * Fuerunt autem filij Sobal patris Ca-
 riathiarim qui videbat dimidium requie-
 53 tionum. * Et de cognatione Cariathia-
 rim, Iethrei, & Aputhei, & Semathei, &
 Maserei. Ex his egressi sunt Saraitæ, & Est-
 54 haloitæ. * Filij Salma, Bethleem, & Ne-
 tophati, coronæ domus Ioab, & dimidiū
 55 requietionis Sarai. * Cognationes quo-
 que scribarum habitantium in Iabes, ca-
 nentes atque resonantes, & in tabernacu-
 lis commorantes. Hi sunt Cinei qui vene-
 runt de calore patris domus Rechab.

* Et filij Nadab, Saled, et Ophim, & mortuus est Saled absque liberis.

* Et filij Ophim, Jessui. & filij Jessui, Sisan: & filij Sisan, Ulai.

* Et filij Jada fratris Semei, Jether & Jonathan; & mortuus est Jether absque liberis.

* Et filij Jonathan, Phalat & Ziza: isti fuerunt filii Hieramael.

* Et non fuerunt Sisan filii, sed filiae. At Sisa servus Aegyptius, & nomen ei Hieræe:

* Et dedit Sisan filiam suam Hieræe seruo suo in uxorem, & peperit ei Ethi.

* Et Ethi genuit Nathan, et Nathan genuit Zabad.

* Et Zabad genuit Ephael, & Ephael genuit Obed.

* Et Obed genuit Jeu, et Jeu genuit Azarias.

* Et Azarias genuit Hallas, & Hallas genuit Eleasa.

* Et Eleasa genuit Sasami, & Sasami genuit Sallum.

* Et Sallum genuit Jacemian, & Jacemias genuit Elisama.

* Et filii Chaleph fratris Jeremael, Musa primogenitus eius, ipse pater Zeph, & filii Marisa patris Chebron.

* Et filij Chebron, Core, Taphua, & Rocem, & Sama.

* Sama vero genuit Rhaam patrem Hierecam: & Rocem genuit Samai.

* Et filius Samai, Maon, & Maon pater Bethsur.

* Et Gepha concubina Chaleb peperit Horon, & Muse, & Gasez: & Horon genuit Gasas.

* Et filij Jadi, Rigma, et Jotham, & Gison, & Phale, & Gepha, & Saaph.

* Et concubina Chaleb, Maacha genuit Sabab & Tharana.

* Et genuit Saaph patrem Medmena, & Sui patrem Machbana, & patrem Gabbaa, & filia Caleb, Oxa.

* Hierant filij Chaleb, filii Or primogeniti Ephrata, Sobal pater Cariathiarim.

* Samaa pater Bethleem, Areph pater Bethgeddor.

* Et fuerunt filii Soba patri Cariathiarim, qui videt & dimidium & requietionum.

* Et cognationes & Cariatharis Ethri, & Aphphuthi, & Samathi, & Maserei: ex his egressi sunt Saraathi, & Esthaoli.

* Et filii Salma, Bethleem, & Netophati, Ataroth, & Bethioab, & Manathi, & Sarai.

* Et populi Sopherim habitantium Jabis, Tharathin, Samathin, Suchathim: hi Cenai qui venerunt ex Hemath patris domus Rechab.

10 * καὶ υἱοὶ ναδάβ, σαλὲδ, & ὠφείμ. & ἀπέθανε σαλὲδ ἄτεκνον.

11 * καὶ υἱοὶ ὠφείμ, ἱεσοῦεῖ. & υἱοὶ ἱεσοῦεῖ, σισδύ. & υἱοὶ σισδύ, ἐλαΐ. * & υἱοὶ ἰαδὰ ἀδελφοῦ σεμεΐ, ἰέθερ & ἰωνάθω, & ἀπέθανεν ἰέθερ ἄτεκνον.

12 * καὶ υἱοὶ ἰωνάθω, φαλατ & ζιζά. ἔτοι ἐγγύνοντο υἱοὶ ἱερεμαήλ.

13 * καὶ οὐκ ἦσαν τῶ σισδύ υἱοί, ἀλλ' ἡ θυγατέρες. τῶ δ' ἰσιὰ δούλῳ αἰγύπτῳ, & ὄνομα αὐτῇ ἱερέε.

14 * καὶ ἔδωκε σισδύ τὴν θυγατέρα αὐτῆς τῷ ἱερέε δέλω. αὐτῆς εἰς γυναῖκα, & ἔτεκεν αὐτῇ τὸν ἐθί.

15 * καὶ ἐθί ἐγγύνησε τὸν νάθαν, & νάθαν ἐγγύνησε τὸν ζαβὰδ.

16 * καὶ ζαβὰδ ἐγγύνησε τὸν ἐφάελ, & ἐφάελ ἐγγύνησε τὸν ὠβήδ.

17 * & ὠβήδ ἐγγύνησε τὸν ἰνού, & ἰνού ἐγγύνησε τὸν ἀζαρίαν.

18 * καὶ ἀζαρίας ἐγγύνησε τὸν ἀλλὰς, & ἀλλὰς ἐγγύνησε τὸν ἐλεασά.

19 * καὶ ἐλεασά ἐγγύνησε τὸν σασαμί, & σασαμί ἐγέννησε τὸν σαλλέμ.

20 * καὶ σαλλέμ ἐγγύνησε τὸν ἰακεμίαν, & ἰακεμίας ἐγγύνησε τὸν ἐλίσαμ.

21 * & υἱοὶ χαλέφ ἀδελφοῦ ἱερεμαήλ, μουσὰ ὁ πρῶτος. & αὐτῶν πατὴρ ζήφ. & υἱοὶ μαρισὰ πατρὸς χεβρών.

22 * καὶ υἱοὶ χεβρών, κορέ, θαφουά, & ῥωκήμ, & σαμά.

23 * σαμά δ' ἐγγύνησε τὸν ῥαάμ πατέρα ἱερεκάμ, καὶ ῥωκήμ ἐγγύνησε τὸν σαμαί.

24 * καὶ υἱὸς σαμαί, μαών, καὶ μαών πατὴρ βηθούρ.

25 * καὶ ἡ γεφὰ παλλακὴ χαλέβ ἔτεκε τὸν ὠρών, & τὸν μουσή, & τὸν γαζήζ. καὶ ὠρών ἐγγύνησε τὸν γαζάς.

26 * καὶ υἱοὶ ἰαδί, ῥεγμά & ἰωθαίμ, καὶ γεισών, & φαλέ, & γεφά, & σαάφ.

27 * καὶ ἡ παλλακὴ χαλέβ μααχὰ ἐγγύνησε τὸν σαβὰβ, & τὸν θαρανά.

28 * καὶ ἐγγύνησε τὸν σαάφ πατέρα μεδμινά, & τὸν βυῖ πατέρα μαχβανά, & πατέρα γαββαά, & θυγάτηρ τῶ χαλέβ ἡ ὀξά.

29 * ἔτοι ἦσαν υἱοὶ χαλέβ υἱοὶ ὧρ πρῶτος. & φραθά, σωβὰλ πατὴρ καριαθαρείμ.

30 * σαμαὰ πατὴρ βηθλεέμ, ἀρήφ πατὴρ βηθγεδδώρ.

31 * καὶ ἐγγύνοντο υἱοὶ τῶ σωβὰ πατρὶ καριαθαρείμ, δρεά, & αἰσὺ, & ἀμανήθ.

32 * καὶ ἐμασφαί, καὶ καριαθαρεῖς ὁ ἐθρί, & ἀφφουθί, & ὁ σαμαθί, & ὁ μασερεῖ, ἐκ τῶν ἐξῆλθον ὁ σαρεαθί, & ὁ ἐδαολί.

33 * καὶ υἱοὶ σαλμά, βηθλεέμ, & νετωφαθεῖ, ἀταρώθ, & βηθιωάβ, & ὁ μαναθί, & ὁ σαρεαί.

34 * καὶ δῆμοι σωφηρείμ τῶν κατωκέντων ἰαβίς, θαραθί, σαμαθί, βυχαθίμ. ἔτοι οἱ κινάιοι ἐλθόντες ἐξ αἱμάτων πατρὸς οἴκου ῥηχάβ.

35 * καὶ δῆμοι σωφηρείμ τῶν κατωκέντων ἰαβίς, θαραθί, σαμαθί, βυχαθίμ. ἔτοι οἱ κινάιοι ἐλθόντες ἐξ αἱμάτων πατρὸς οἴκου ῥηχάβ.

ג

* ואלה היו בני דוד אשר נולד-
 לו בחברון הבכור אמנון לאחיות
 שני דניאל לאביגיל הכרמלית : * השלישי
 לאבשלום בן מעכה בת תלמי מלך גשור
 הרביעי אדניה בן חגית : * החמישי שפטיה
 לאביטל הששי יתרום לעגלה אשתו :
 * ששה נולד לו בחברון וימלך שם שבע
 שנים וששה חדשים ושלוש שנה
 מלך בירושלם : * ואלה נולדו לו בירושלם
 שמעון ושוכב ונתן ושלמה ארבעה לבת שוע
 בת עמיאל : * ויבחר ואלישמע ואליפלט :
 * וננה ונפג ויפיע : * ואלישמע ואלידע
 * ואליפלט תשערה : * כל בני דוד מלבד בני-
 פילגשים ותמר אחותם : * ובן שלמה
 רחבעם אביר בן אסא בן יהושפט בנו :
 * יורם בנו אחיהו בן יואש בנו : * אמציהו
 בנו עזריה בן יותם בנו : * אחז בנו חזקיהו
 בנו מנשה בנו : * אמון בנו יאשיהו בנו :
 * ובני יאשיהו הבכור יוחנן רשמי יחזקיהו
 השלישי צדקיהו הרביעי שלום : * ובני יחזקיהו
 יכניה בן צדקיהו בנו : * ובני יכניה אסר
 שאלתיאל בנו : * ומלכירם ופדיה ושנאצר
 יקמיה חושמע ונדביה : * ובני פדיה זרבבל
 ושמעי ובן זרבבל משלם וחנניה ושלמיה
 אחותם : * וחשבה ואהל וברכיה וחסדיה
 יושב חסד חמש : * ובן חנניה פלטיה וישעיה
 בני רפיה בני ארנן בני עבדיה בני שכניה :
 * ובני שכניה שמעיה ובני שמעיה חטוש ויגאל
 ובריה ונעריה ושפט ששור : * ובן נעריה
 אליועני וחזקיה ועזריקם שלשה : * ובני
 אליועני חודיהו ואלישיב ופליה ועקוב ויוחנן
 ודליה וענני שבעה :

ד

* בני יהודה פרץ חצרון וכרמי וחור
 ושובל : * וראיה בן שובל הליד את-
 יחרת ויחרת הליד את אחומי וארת להר אלה
 משפחות הצרעתי :

CAP. III.

1 **D**Auid verò hos habuit filios, qui ci na-
 ti sunt in Hebron. Primogenitum
 Amnon, ex Achinoe Iezrahelitide, secun-
 dum Daniel, de Abigail Carmelitide.
 2 * Tertium Absalon, filium Maacha, fi-
 lię Tholomei regis Iessur : quartum Ado-
 3 nian filium Agith. * Quintum Sapha-
 tiam ex Abithal, sextum Ietraham de
 4 Eglā vxore sua. * Sex ergo nati sunt ei in
 B Hebron, vbi regnavit septem annis & sex
 mensibus. Triginta autem & tribus annis
 5 regnavit in Ierusalem. * Porro in Ieru-
 salem nati sunt ei filij Simmaa, & Sobab,
 & Nathan, & Salomon quatuor de Berfa-
 6 bee filia Amihel. * Iebaar quoque &
 7 Helisua & Eliphaeth : * Et Noge, & Na-
 8 pheg, & Iaphie. * Necnon Elisama, &
 Eliade, & Eliphaleg novem.
 9 * Omnes hi filij David absq; filiis con-
 cubinarum, habueruntq; sorore Thamar.
 10 * Filius autē Salomonis Roboam, cuius
 C Abia filius genuit Asa. De hoc quoq; na-
 11 tus est Iosaphat pater Ioram. * Qui Ior-
 12 am genuit Oziam, ex quo ortus est Ioas.
 13 * Et huius Amasias filius genuit Aza-
 riā. Porro Azariā filius Ioathā procreavit
 14 * Achaz patrem Ezechia de quo natus
 est Manasses, sed & Manasses genuit
 15 * Ammon patrem Iosia.
 16 * Filij autem Iosia fuerunt primogeni-
 tus Iohannan, secundus Ioachim, tertius
 17 Sedechias, quartus Sellū. * De Ioachim
 natus est Ieconias & Sedechias.
 18 * Filij Ieconia fuerunt Asir, Salathiel,
 19 * Melchiram, Phadaia, Sennefer, & Iecc-
 20 mia, Sama & Nadabia. * De Phadaia or-
 D ti sunt Zorobabel & Semei : Zorobabel
 genuit Mofollam, Ananiam, & Salomith
 21 sororem eorum, * Asabam quoque &
 Ohol, & Barachian, & Asadian, Iosabefeth
 22 quinque. * Filius autem Anania, Phal-
 tias pater Hiefeia, cuius filius Raphaia.
 Huius quoque filius Arnan, de quo natus
 est Obdia, cuius filius fuit Sechenias.
 23 * Filius Sechenia, Semeia, cuius filij
 Attus, & Egiaal, & Baria, & Naaria, & Sa-
 24 phat, & Sefa sex numero. * Filius Naaria,
 Elioenai, & Ezechias, & Ezricam tres.
 * Filij Elioenai, Oduia, & Heliasub, &
 Pheleia, & Accub, & Iohannā, & Dalaia, &
 Anan septem. CAP. II II.
 1 Filij Iuda, Phares, Esrom, & Charmi, &
 2 Vr, & Subal. * Rahia verò filius Subal
 A genuit Gaad, de quo nati sunt Ahumai,
 & Laad. Hæ generationes Sarathi.

CAP. III.

ET hi fuerunt filij Dauid, qui nati sunt ei in Chebro, primogenitus Amnon ex Achinaan Ifraelitide: & secundus Daniel de Abigael Carmelitide.

* Et tertius Abessalom filius Maacha, filia Tholomi regis Gessur: quartus Adonias filius Aggith.

* Quintus Saphatias ex Abital, sextus Iethraam de Egla uxore Dauid.

* Sex nati sunt ei in Chebron, & regnavit Dauid in Chebron septem annis & menses sex, & triginta & tribus annis regnavit in Hierusalem.

* Et isti nati sunt ei in Hierusalem Samaa, & Sobab, & Nathan, & Salomon, quatuor de Bersabee filia Amiel.

* Et Jebaar, & Elisama, & Eliphaeth.

* Et Noge, & Nepheg, & Japhie.

* Et Elisama, & Eliada, & Eliphad.

* Nouem omnes hi filij Dauid, absque filiis concubinarum, & Thaman soror eorum.

* Et filij Salomon, Roboam filius eius, Abia filius eius, Asa filius eius, Josaphat filius eius.

* Joram filius eius, Ochozias filius eius, Joas filius eius. * Amasias filius eius, Ozias filius eius, Jotham filius eius.

* Achaz filius eius, Ezechias filius eius, Manasses filius eius.

* Amon filius eius, Josias filius eius.

* Et filij Josie primogenitus Joanan: secundus Joachim: tertius Sedecias: quartus Sellu.

* Et filij Joachim fuerunt Jechonias filius eius, Sedecias filius eius.

* Et filij Jechoniae, Aseir, Salathiel filius eius.

* Et Melchiram, & Phadaia, & Sanasar, & Jecemia, & Hofama, & Nadabiah.

* Et filij Phadaia, Zorobabel, & Semei, & filij Zorobabel, Mosollam, & Ananias, & Solomith soror eorum. * Et Asaba, & Ool, & Barachia, & Asadia, & Josabesed quinque.

* Et filij Anania, Phalathias, & Jesee filius eius, Raphaia filius eius, Arnon filius eius, Obdias filius eius, Sechenias filius eius.

* Et filij Sechenia, Samaia: & filij Samaia, Atus, & Gegaal, & Beria, & Nearia, & Saphat, sex filij. * Et filij Nearia, Elionai, & Ezechias, & Aziscam tres. * Et filij Elionai, Odia, & Eliasib, & Phalia, & Acun, & Jonan, & Dalea, & Ananias septem.

CAP. IIII.

Filij Juda, Phares, Esrom, Charmi, Or, Sobal.

* Et Reia filius Sobal genuit Jaath, & Jaath genuit Achimai, & Laad: Ha generationes Sarathi.

γ.

* Καὶ ἔτοι ἦσαν υἱοὶ Δαυὶδ, οἱ ἐτέχθησαν αὐτῷ ἐν χεβρών· ὁ πρωτότοκος Ἀμνὼν τῆς Ἀχινάμ τῆς Ἰσραηλίδος· ὁ δεύτερος Δανιὴλ τῆς Ἀβιγάηλ τῆς Καρμηλίτιδος.

* καὶ ὁ τρίτος Ἀβессαλωμ υἱὸς Μααχά, θυγατρὸς θολομὶ βασιλέως γεσσὺρ· ὁ τέταρτος Ἀδωνίας υἱὸς Ἀγίθ.

* ὁ πέμπτος Σαφαρίας τῆς Ἀβιτάλ, ὁ ἕκτος Ἰεθραάμ τῆς Ἐγλά θυγατρὸς Δαυὶδ.

* ἔξ ἑχρήνηθησαν αὐτῷ ἐν χεβρών, ὃς ἐβασίλευσεν Δαυὶδ ἐν χεβρών ἐπὶ ἑπτὰ ἐτὶ καὶ μῶνας ἑξ· καὶ τελευτῶντα καὶ τρία ἐτὶ ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ.

* καὶ ἔτοι ἐτέχθησαν αὐτῷ ἐν Ἱερουσαλήμ Σαμαά, ὁ ὅς ἐστιν ὁ Ναθὺν, καὶ Σαλομών τέσσαρες τῆς Βηρσαβεί θυγατρὸς Ἀμιήλ.

* ὁ Ἰεσαάρ, ὁ Ἐλίσαμα, ὁ Ἐλιφαλέθ.

* καὶ νογέ, ὁ Νεφεγ, ὁ Ἰαφίε. * ὁ Ἐλίσαμα, ὁ Ἐλιδά, ὁ Ἐλιφαλάδ.

* ὅννεα πάντες ἔτοι υἱοὶ Δαυὶδ, ἐκτὸς τῶν υἱῶν τῶν Παλλακῶν, ὃς θάμαν ἡ ἀδελφὴ αὐτῶν.

* καὶ υἱοὶ θολομὶν ῥοβωάμ, υἱὸς αὐτοῦ, Ἀβία υἱὸς αὐτοῦ, Ἀσα υἱὸς αὐτοῦ, Ἰωσαφατ υἱὸς αὐτοῦ.

* Ἰωραμ υἱὸς αὐτοῦ, ὁχοζίας υἱὸς αὐτοῦ, Ἰואς υἱὸς αὐτοῦ.

* Ἀμασίας υἱὸς αὐτοῦ, ὁζίας υἱὸς αὐτοῦ, Ἰωθαμ υἱὸς αὐτοῦ.

* Ἀχαζ υἱὸς αὐτοῦ, ἔζεκίας υἱὸς αὐτοῦ, Μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ.

* Ἀμὼν υἱὸς αὐτοῦ, Ἰωσίας υἱὸς αὐτοῦ.

* καὶ υἱοὶ Ἰωσίου πρωτότοκος Ἰωανθὺν, ὁ δεύτερος Ἰωακείμ, ὁ τρίτος Σεδεκίας, ὁ τέταρτος Σελλούμ.

* ὁ υἱὸς Ἰωακείμ ἐχρὼντο ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ, Σεδεκίας υἱὸς αὐτοῦ.

* καὶ υἱοὶ ἰεχονίου, Ἀσεὶρ, Σαλαθιήλ υἱὸς αὐτοῦ.

* καὶ μελχεράμ, ὁ Φαδαΐα, ὁ Σανάσαρ, ὁ Ἰεκεμία, ὁ Ὠσαμά, καὶ ὁ Ναδαβία.

* καὶ υἱοὶ Φαδαΐα, Ζορμβαβέλ, ὁ Σεμεΐ· ὁ υἱὸς Ζορμβαβέλ, ὁ Μοθλαμ, ὁ θωνάνας, ὁ Σαλωμὶθ ἀδελφὴ αὐτῶν.

* καὶ Ἀσαβά, ὁ Ὀλ, ὁ Βαρχαία, ὁ Ἀσαδία, καὶ Ἰωσαβεσέδ πέντε.

* καὶ υἱοὶ θωνάμου, Φαλατίας, ὁ Ἰεσεαὶ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Φαΐα υἱὸς αὐτοῦ, ὁ θωνὼν υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Βεδίας υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Σεχενίας υἱὸς αὐτοῦ.

* καὶ υἱοὶ Σεχενίου, Σαμαΐα· ὁ υἱὸς Σαμαΐα, ὁ Ἀτῆς, καὶ ὁ γεγαάλ, ὁ Βερία, ὁ νεαρία, ὁ Σαφατ ἔξ υἱοί.

* καὶ υἱοὶ νεαρίου, ὁ Ἐλιωνάι, ὁ ἔζεκίας, ὁ Ἀζισκαμ τρεῖς.

* καὶ υἱοὶ Ἐλιωνάι, ὁ Ὀδία, καὶ ὁ Ἐλίσαιβ, ὁ Φαλία, ὁ Ἀκὺν, ὁ Ἰωνθὺν, ὁ Δαλεά, καὶ ὁ θωνάνας ἐπὶ ἑπτὰ.

δ.

* Υἱοὶ Ἰούδα, Φαρές, Ἐσρώμ, Χαρμί, ὦρ, Βαβλ.

* καὶ ῥεΐα υἱὸς Βαβλ ἐχρήνησε τὴν Ἰαώθ, καὶ ἡ Ἰαώθ ἐχρήνησε τὸν Ἀχμαΐ, ὁ τὸν Λαάδ· ἔτοι δῆμοι τοῦ Σαρχαθί.

* ואלה אבי עיטם יזרעאל וישמא וידבש
 * ושם אחתם העללפוני : * ופנואל אבי גדר
 ועזר אבי חושה אלה בני חור בכור אפרתה
 * אבי בית לחם : * ולאשחור אבי תקוע היו
 * שתי נשים חלאה ונערה : * ותלד לו נערה
 ארת אחוזם וארת חפר וארת תימני וארת
 * האחשתרי אלה בני נערה : * ובני חלאה
 * צרת יצחר ואתנן : * וקוץ הוליד ארת ענוב
 וארת הצבבה ומשפחת אחרחל בן הרם :
 * ויהי יעבץ נכבד מאחיו ואמו קראו שמו
 יעבץ לאמר כי ילדתי בעצב : * ויקרא
 יעבץ לאלהי ישראל לאמר אם ברח תברכני
 והרבית את גבולי והיתר ידך עמי ועשית
 מרעה לבלתי עצבי ויבא אלהים ארת אשר
 * שאל : * וכלוב אחי שוחר הוליד ארת
 * מחיר הוצא אבי משתון : * ואשתון הוליד
 ארת בית רפא וארת פסח וארת תחנה אבי
 * עיר נחש אלה אנשי רכב : * ובני קנו
 עתניאל ושריה ובני עתניאל חתרת :
 * ומעונתי הוליד ארת עפרה ושריה הוליד
 ארת יואב אבי גינת חרשים כי חרשים היו :
 * ובני כלב בן יפנה עירו אלה ונעם ובני
 * אלה וקנו : * ובני יהלאל זיף וזיפה תירי
 * ואשראל : * ובן עזרה יתר ומרד ועפר וילון
 ותחר ארת מרים וארת שמי וארת ישבא אבי
 * משתמע : * ואשתו היהדיה ילדה ארת
 ירד אבי גדר וארת חבר אבי שוכו וארת יקותיאל
 * אבי זנוח ואלה בני בתירה ברת פרעה אשר
 * לקח מרד : * ובני אשרת הודיה אחורת נחם
 * אבי קעילה הגרמי ואשתמע המעבתי : * ובני
 שימון אמנון ורנה בן חנן ותולון ובני ישעי זוחת
 * ובן זוחת : * בני שלמה בן יהודה ער אבי
 לכה ולעדה אבי מרשה ומשפחת בית
 * עבדת הבץ לבית אשבע : * ויוקים ואנשי
 כוזב ויואש ושרף אשר בעלו למואב וישבי
 * לחם והדברים עתיקים : * המה היוצרים
 וישבי נטעים ונדרה עם המלך במלאכתו
 ישבו שם :

3 * Ista quoque stirps Etham, Iezrael &
 Iesema, & Iedebos. Nomen quoque foro-
 4 ris eorum Asalephum. * Phuniel autem
 pater Iedor, & Ezer pater Osa. Isti sunt filij
 5 Vr primogeniti Ephrata patris Bethleem.
 * Assur verò patris Thecuæ erant duæ
 6 vxores, Alaa & Naara.
 * Peperit autem ei Naara, Oozam &
 B Ephher & Theman & Aastari. Isti sunt filij
 7 Naara. * Porrò filij Aala, Sereth, Isaar, &
 8 Ethnam. * Chus autem genuit Anob &
 Soboba, & cognationem Aharel filij Arû.
 9 * Fuit autem Iabes inclytus præ fratri-
 bus suis, & mater eius vocavit nomen il-
 10 lius Iabes, dicens: Quia peperit eum in do-
 10 lore. * Inuocauit ergo Iabes Deû Israel,
 dicens: Si benedicens benedixeris mihi,
 & dilataueris terminos meos, & fuerit ina-
 nus tua mecum, & feceris me à malitia nō
 opprimi. Et præstitit Deus quæ precatus
 11 est. * Caleph autē pater Sua genuit Ma-
 chir, qui fuit pater Esthon.
 12 * Porrò Esthon genuit Bethrapha &
 Pheffe, & Tehinna patrem vrbis Naas: hi
 13 sunt viri Recha. * Filij autem Cenez,
 Othoniel & Saraia. Porrò filij Othoniel,
 14 Arhat & Maonathi. * Maonathi genuit
 Ophra; Saraia autem genuit Ioab patrē
 Vallis-artificum. ibi quippe artifices erāt.
 15 * Filij verò Caleph, filij Iephone, Hir,
 C & Hela, & Nahem, filij quoq; Hela, Ce-
 16 nez. * Filij quoque Ialel, Elziph, & Zy-
 pha, Thiria, & Asrahel.
 17 * Et filij Ezra, Iether, & Mereth, & Ephher
 & Iahalon. genuitque Mariam & Sam-
 mai, & Iesba patrem Esthamo.
 18 * Vxor quoque eius Iudaia peperit Ia-
 reth patrem Iedor, & Heber patrem So-
 cho, & Ichutiel patrem Zanoa. Hi autem
 filij Bethia, filia Pharaonis quam accepit
 19 Mered. * Et filij vxoris Odaie sororis Na-
 D ham patris Ceila, Charmi, & Esthamo qui
 20 fuit de Maachati. * Filij quoq; Symon,
 Amnon & Rimma. Filius Anan, Ethilon;
 & filij Iesi, Zoeth, & Benzoeth.
 21 * Filij Sela, filij Iudæ, Her pater Lecha,
 & Laada pater Marefa, & cognationes do-
 minus operantium byssum in domo iura-
 menti.
 22 * Et Qui-stare-fecit-Solē, virique Men-
 daci & Securus & Incendens qui princi-
 pes fuerunt in Moab, & quæ reuersæ sunt
 in Lehem. Hæc autem verba vetera.
 23 * Hi sunt figuli habitâtes in plantatio-
 nibus & in sepibus apud regem in operi-
 bus eius, commorati que sunt ibi.

* Et isti patres Etham, Iezrel, Jefsama, Jeda-
debas, & nomen sororis eorum Aselaphoni.

* Et Phanuel pater Geddor, & Ezer pater
Usa. Isti filij Or primogeniti Ephratha patris
Bethleem.

* Et Asoor patri Thecoe erant uxores duæ,
Elas & Noera.

* Et peperit ei Noera, Ozam, & Apher, et
Themani, & Aesthari: omnes isti filij Noera.

* Et filij Elea, Sareth, & Soar, & Ethnan.

* Et Cos genuit Anob & Sabeba: hæ ge-
nerationes fratris Rechab filij Harim.

* Et fuit Iabies inclytus supra fratres suos,
& vocavit mater eius nomen illius Javes, di-
cens: Quia peperit in dolore.

* Et invocavit Javes Deum Israel, dicens: 10
Si benedicens benedixeris mihi, & dilataveris
terminos meos, & manus tua fuerit mecum,
& feceris cognitionem ut non opprimat me:
& adduxit Deus omnia quacunque preca-
tus est.

* Et Chaleb frater Sua genuit Machir, iste 11
pater Effathon.

* Et Effathon genuit Bethrapha & Phasse, 12
& Theenna patrem Ernaas: isti viri Recha.

* Et filij Cenez, Gothoniell & Saraia: & fi- 13
lij Gothoniell, Atheth,

* Et Maonathi, & Maonathi genuit Ephra, 14
& Sarai genuit Joab patrem vallis artificum,
quoniam fabri lignarij erant.

* Et filij Chaleb filij Jephonne, fru, Ela, & 15
Noem: & filij Ela, Cenez,

* Et filij Aleleel, Ziph, & Zipha, & Thi- 16
ria, & Aserel.

* Et filij Jefsraa, Jether et Marad, et Ephra, 17
& Jalon: & Jether genuit Mariam, & Sa-
mai, & Jesba patrem Esthesmo.

* Et uxor eius Judia peperit ei Jared pa- 18
trem Geddor, & Aber patrē Socho, & Iechu-
tiel patrem Zanoë: & isti filij Phathuia filia
Pharaonis, quam accepit Marod.

* Et filij uxoris Odia fratris Naum pa- 19
tris Ceila, Garmi, & Esthama, & Macha-
tbi.

* Et filij Symon, Amnon, & Rena filius 20
Annan & Thilon, & filij Jesi: Zochath, filij
Zochath.

* Filij Selo, filij Juda, Her pater Lecha: & 21
Laada pater Maresa: & cognationes domus
operantis linum domui Aseba.

* Et Joachim viri Chozeba, & Joas, & Sa 22
raph, qui dominati sunt in populo Moab, & re-
versi sunt in Leem: at verba vetera sunt.

* Hi figuli habitantes in plantationibus & 23
sepibus cum rege in operibus eius confortati
sunt & habitauerunt ibi.

3 * καὶ ἔτοι πατέρες ἡτάμ, ἰεζρέλ, ἡεσαμά, ἰεδεβάς, καὶ
ὄνομα τῆ ἀδελφῆς αὐτῶν ἀσελαφώνι.

4 * καὶ φανήλ πατὴρ γεδδώρ, & ἔζερ πατὴρ ἑσά: ἔ-
τοι υἱοὶ ὧρ πρῶτόκου ἐφραθὰ πατρὸς βεθλέεμ.

5 * καὶ τῷ ἀθὼρ πατρὶ θεκῶς ἦσαν γυναικὲς δύο, ἑλαα
καὶ νοερά.

6 * καὶ ἔτεκεν αὐτὰ νοερά τὸν ὀζάμ, καὶ τὸν ἀφέρ, & τὸν
θεμανεῖ, & τὸν ἀεῶταρεῖ: πάντες ἔτοι υἱοὶ νοερά.

7 * καὶ υἱοὶ ἑλεά, σαρεθ, & σωάρ, & ἔθινδύ.

8 * καὶ κὼς ἐγέννησε τὸν δνώβ, καὶ τὸν σαβηβά: αὐταὶ
αἱ πατερεὶ ἀδελφοὶ ῥηχάλ υἱοὶ ἀρίμ.

9 * καὶ ἐγένετο ἰαβίης ἐνδοξος ὑπὲρ πάντων ἀδελφῶν αὐτῆς
καὶ ἐκάλεισεν ἡ μήτηρ αὐτῆς τὸ ὄνομα αὐτῆς ἰαβίης, λέγον-
σα: ὅτι ἔτεκεν ἐν διαπίψει.

10 * καὶ ἐπεκάλεισεν ἰαβίης τὸν θεὸν ἰσραὴλ, λέγων, ἐδὼ
δύλογόν δύλογήσης με, & πληθύνῃς τὰ ὅριά μου, καὶ ἡ
χείρ σου ἡ μετ' ἐμοῦ, & ποιήσης γνώσιν τοῦ μὴ ταπεινώσασαί
με, & ἐπήγαγον ὁ θεὸς πάντα ὅσα ἠτήσατο.

11 * καὶ χαλέβ ὁ ἀδελφὸς θὺα ἐγέννησε τὸν μαχίρ, ἔτος
πατὴρ ἑσάθων.

12 * καὶ ἑσάθων ἐγέννησε τὸν βηθραφά, & τὸν φασέ, καὶ
τὸν θεεννά πατέρα ἡρναάς: ἔτοι ἀνδρες ῥηχά.

13 * καὶ υἱοὶ κενέζ, γοθονιήλ, & σαραία: καὶ υἱοὶ γοθονιήλ,
ἀθέθ,

14 * καὶ μαωναθεί: καὶ μαωναθεί ἐγέννησε τὸν ἐφρά: &
σαραὶ ἐγέννησε τὸν ἰωάβ πατέρα γηχαρσίμ, ὅτι τέκ-
νες ἦσαν.

15 * καὶ υἱοὶ χαλέβ υἱοὶ ἰεφονιῆ, ἰεζὺ, ἡλά, & νοέμ: καὶ υἱοὶ
ἡλά, κενέζ.

16 * καὶ υἱοὶ ἀλελεήλ, ζίφ & ζιφά, & θρια, & ἀσερήλ.

17 * καὶ υἱοὶ ἰεσραά, ἰεθέρ, & μαράδ, & ἐφέρ, & ἰαλὼν:
καὶ ἰεθέρ ἐγέννησε τὴν μαριάμ, & σαμαῖ, & ἰεσά πα-
τέρα ἑδεσμού.

18 * καὶ ἡ γυνὴ αὐτῆς ἰεδεία ἔτεκεν αὐτῇ τὸν ἰάρεδ πατέ-
ρα γεδδώρ, & τὸν ἄβερ πατέρα σωχώ, & τὸν ἰεχουιήλ
πατέρα ζανός: & ἔτοι υἱοὶ φαθθουία θυγατρὸς φαραώ,
ὃν ἔλαβε μαράδ.

19 * καὶ υἱοὶ γυναικὸς ὠδία ἀδελφοὶ ναῶμ πατρὸς κε-
αλά, ὁ γαρυ, & ἑδσάμα, & ὁ μακαθί.

20 * καὶ υἱοὶ συμὼν, ἀμινὼν, & ῥενά υἱὸς ἀνναν, & θιλὼν: &
υἱοὶ ἰεσί, ζωχάθ υἱοὶ ζωχάθ.

21 * υἱοὶ σηνά: υἱοὶ ἰουδά ἡρ πατὴρ λαιχά: καὶ λααδά
πατὴρ μαρσαά: & δῆμοι οἴκου ὠβιῆ ἀβούδ τὰ οἴκῳ ἀσε-
βά.

22 * καὶ ἰωακείμ ἀνδρες χοζηβά, καὶ ἰωάς, & σαραφ:
& ἔξουσίασθοντες ἐν τῷ λαῷ μωάβ: & ἀπ' ἐς ῥεψαν εἰς
λεέμ. & ὅ γ' ἄνθρωποι παλαιοὶ εἰσιν.

23 * ἔτοι & κεραμίς & κατωκύντες ἐν νεταείμ, καὶ
γαδειρά μτ' τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν ἐνίσχυσαν
& ὤκησαν ἐκεῖ.

* בני שמעון נמואל וימין יריב ורח שאול :
 * שלם בנו מבשם בנו משמע בנו :
 * ובני משמע חמואל בנו זכור בנו שמעי בנו :
 * ולשמעי בנים ששה עשר ובנות שש ולאחיו
 * אין בנים רבים וכל משפחתם לא הרבו עד-
 * בני יהודה : * וישבו בבאר שבע ומולדה
 * וחצר שועל : * ובבלהר ובפעצם ובתולד :
 * ובבתואל ובחרמור ובצקלג : * ובבית
 * מרכבות ובחצר סוסים ובבית בראי ובשערים
 * אלר עריהם עד מלך דויד : * וחצריהם
 * עיטם ועין רמון ותכן ועשן ערים חמש :
 * * וכל חצריהם אשר סביבות הערים האלה
 * עד בעל זאר מושבתם והתיחשם להם :
 * * ומשובב וימלך ויושה בן אמציה : * ויואל
 * ויהוא בן יושביה בן שריה בן עשיאל :
 * * ואליועני ויעקבה וישוחיה ועשיה ועדיאל
 * ושימאל ובניה : * וזיא בן שפעי בן אלון
 * בן ידיר בן שמרי בן שמעיה :
 * * אלה הבאים בשמות נשיאים במשפחותם
 * ובית אבותיהם פרצו לרוב : * וילכו למבוא
 * גדר עד למזרח הניא לבקש מרעה לצאנם :
 * * וימצאו מרעה שמן וטוב והארץ רחבה
 * ידים ושקט ושלוה כי מן חם הישבים
 * שם לפנים : * * ויבאו אלה הכתובים
 * בשמות בימי יחזקיהו מלך יהודה ויכו את-
 * אהליהם ואת המענים אשר נמצאו שמה
 * ויחריםם עד היום הזה וישבו תחתיהם כי-
 * מרעה לצאנם שם : * * ומהם מן בני
 * שמעון הלכו להר שעיר אנשים חמש מאות
 * ופלטור ונעריה ורפיה ועזיאל בני ישעי
 * בראשם : * * ויכו את שארית הפלטה לעמלק
 * וישבו שם עד היום הזה :

ה

* ובני ראובן בכור ישראל כי הוא הבכור
 * ובחללו יצועי אביו נתנה בכרתו לבני יוסף בן-
 * ישראל ולא להתיחש לבכרה : * כי יהודה גבר
 * באחיו ולגיד ממנו והבכרה ליוסף :

24 * Filii Symeon, Namuel, & Iamin, Iar-
 25 bi, Zara, Saul. * Sellum filius eius, Mab-
 26 san filius eius, Masma filius eius. * Filii
 27 Masma, Amuhel filius eius, Zachur filius
 28 eius, Semmei filius eius. * Filii Semmei
 29 sedecim & filia sex. Fratres autem eius nō
 30 habuerūt filios multos, & vniuersa cognatio
 31 non potuit adæquare summam filio-
 32 rum Iuda. * Habitauerunt autē in Ber-
 33 sabee, & Molada, & Hafarsual. * Et in
 34 Ballaa, & in Afom, & in Tholad, * Et in
 35 Bathuel, & in Horma, & in Sicelech.
 36 * Et in Bethmarchaboth, & in Afarsa-
 37 fufim, & in Betherai, & in Sarim. hæ ci-
 38 uitates eorum vsque ad regem Dauid.
 39 * Villæ quoque eorum Ethan & Aen-
 40 Remmon & Thocen, & Asan, ciuitates
 41 quinq; . * Et vniuersi viculi eorum per
 42 circuitum ciuitatum istarum vsq; ad Baal.
 43 Hæc est habitatio eorū, & sedium distri-
 44 burio. * Mosobab quoque & Iemleth,
 45 & Iofa filius Amasia. * Et Iohel, Iehu fi-
 46 lius Iofabia, filii Saraia, filii Afihel. * Et
 47 Elioenai, & Iacoba, & Ifuaia, & Asaia, &
 48 Adihel, & Ifimihel, & Banaia. * Ziza
 49 quoq; filius Sephei, filii Allon, filii Idaia,
 50 filii Semri, filii Samaia. * Isti sunt nominati
 51 principes in cognationib' suis, & in domo
 52 affinitatum suarū multiplicati sunt vehemē-
 53 ter. * Et pfecti sunt vt ingrederetur in
 54 Gador, vsq; ad Orientē vallis, & vt quere-
 55 rent pascua gregibus suis. * Inueneruntq;
 56 pascuas vberes & valde bonas, & terrā latissimam & quietā, & fertilē, in qua antē
 57 habitauerant de stirpe Cham. * Hi ergo
 58 venerunt, quos supra descripsimus nominatim, in diebus Ezechia regis Iuda, &
 59 percusserunt tabernacula eorū, & habitatores qui inuenti fuerant ibi, & deleuerūt
 60 eos vsq; ad presentē diem, habitaueruntq; pro eis, quoniam vberimas pascuas ibidē
 61 repperunt. * De filiis quoque Symeon abierunt in montē Seyr viri quingēti, habentes
 62 principes Phaltia, & Naaria, & Raphiam, & Ozihel filius Iefi. * Et percusserunt reliquias quæ euadere potuerant
 63 Amalechitarū, & habitauerunt ibi pro eis vsq; ad diem hanc. CAP. V.
 64 Filii quoq; Rubē primogeniti Israel, ipse quippe, fuit primogenitus eius : sed
 65 cum violasset torum patris sui, data sunt primogenita eius filiis Ioseph filii Israel, &
 66 nō est ille reputatus in primogenitū. * Porro Iudas qui erat fortissimus inter fratres suos, de stirpe eius principes germinati
 67 sunt, primogenita autē reputata sunt Ioseph.

* Filij Symeon, Namuel & Jamin, Jarib, 24
Zara, Saul. * Selcm filius eius, Mabsam fi- 25
lius eius, Masma filius eius.

* Et filii Masma, Amuel filius eius, Zachur 26
filius eius, Semei filius eius.

* Et Semei filii sedecim, & filiae sex; & fra 27
tribus eius non fuerunt filij multi: & vniuer-
sa cognationes eorum non multiplicatae sunt si-
cut filiorum Iuda. * Et habitauerunt in Ber- 28
sabee, & Molada, & Aferfual.

* Et in Balaa, & in Afom, & in Tholath, 29
& in Bathuel, & in Arama, & in Secelag.

* Et in Bethmarchaboth, & in Eferfufim, 30
& in Bethbari, & in Sarim: haec ciuitates eo-
rum usque ad regem Dauid.

* Et suburbia earum, Etam & Ain, & 31
Remmon, Ethecen, et Asan ciuitates quinque.

* Et vniuersi viculi earum in circuitu ci- 32
uitatum istarum usque ad Balaad: haec habita-
tio eorum, & genealogia eorum ipsis.

* Et Mosobab, & Amalec, & Josia filius 33
Amassiu. * Et Joel, & Eu filii Josabia, filii 34
Sarea, filii Asiel.

* Et Elionai, & Jecaba, & Jesuia, et Asaia, 35
& Adiel, & Jfmael, & Baneas.

* Et Ziza filius Sophi, filius Selon, filius Jed- 36
dia, filius Samariae, filius Samaia.

* Isti qui venerunt in nominibus principum 37
in cognationibus suis, & domibus affinitatum
suarum, & fusi sunt in multitudinem.

* Et profecti sunt ut ingrederentur in Ge- 38
rara usque ad Orientem vallibus, ut quererent
pascua gregibus suis. * Et inuenerunt pascua 39
pinguia & bona, & terra latissima ante eos, et
in pace, & quieta, & fertilis; quoniam ex filiis
Cham qui habitabant illic antea.

* Et venerunt isti qui descripti sunt in no- 40
minibus in diebus Ezechiae regis Iuda: & per-
cusserunt tabernacula eorum, et Minaeos qui in-
uenti fuerant ibi, & deleuerunt eos usque ad
diem hanc, & habitauerunt pro eis, quoniam
pascua gregibus eorum ibi.

* Et ex ipsis filiis Symeon abierunt in mon- 41
tem Seir viri quingenti, et Phaltias, & Naa-
rias, & Rapheas, & Ozziel filii Esue principes
eorum. * Et percusserunt reliquias quae salua- 42
tae fuerant Amalec, & habitauerunt ibi usque
ad diem hanc.

CAP. V.

ET filii Ruben primogeniti Iffrael, quoniam 1
ipse primogenitus: cum autem violasset to-
rum patris sui, data sunt primogenita eius filiis
Ioseph, filii Iffrael: & non est reputatus in pri-
mogenita Ruben. * Quia Judas potens forti- 2
tudine in fratribus suis, & in ducem ex ipso,
& primogenita Ioseph.

24 * υἱοὶ συμεὼν, ναμουήλ, & ἰαμεὶν, ἰαρεῖβ, ζαρά, σαύλ.
25 * σελήμ υἱὸς αὐτοῦ, μαβσαμ υἱὸς αὐτοῦ, μασμά υἱὸς
26 αὐτοῦ. * καὶ υἱοὶ μασμά, ἀμουήλ υἱὸς αὐτοῦ, ζαχάρ
υἱὸς αὐτοῦ, σεμεὶ υἱὸς αὐτοῦ.

27 * καὶ τὰ σεμεὶ υἱοὶ ἐξκαίδεκα, & θυγατέρες ἑξ. &
τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ ὅσκι ἦσαν υἱοὶ πολλοί. & πάντες
δῆμοι αὐτῶν ὅσκι ἐπλήθυναν ὡς ὑὸν ἰσάδα.

28 * καὶ κατώκησθον ἐν βηρσαβεαί, & μολαδά, & ἀσερ-
29 θυάλ. * καὶ ἐν βαλαά, & ἐν ἀτόμ, & ἐν θολάθ, & ἐν
βαθουήλ, & ἐν δραμα, & ἐν σεκελάγ.

30 * καὶ ἐν βεθμαρχαβώθ, & ἐν ἐσερθυσίμ, & ἐν βεθ-
βαρεὶ, & ἐν σαρείμ. αὗται αἱ πόλεις αὐτῶν ἕως τοῦ βα-
σιλέως δαυὶδ.

31 * καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν, ἐτάμ, & αἶν, & ῥεμμών, ἐθε-
κέν, & ἀσθὺ πόλεις πέντε.

32 * καὶ πᾶσαι αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν ἐν κύκλῳ τῶν πόλεων
τέττων ἕως βαλαάδ. αὕτη ἡ κατοικία αὐτῶν, & ἡ γηρεα-
λογία αὐτῶν αὐτοῖς.

33 * καὶ μωσωβάδ, & ἀμαλήκ, καὶ ἰωσία υἱὸς ἀμασίου.

34 * καὶ ἰωήλ, & ἡοὺ υἱοὶ ἰωσαβία. ἡοὺ σαρέα, ἡοὺ ἀπιήλ.

35 * & ἐλιωναί, & ἰεκεβά, καὶ ἰεθυία, & ἀσαία, & ἀδθήλ, &
ἰσμαήλ, & βανέας.

36 * καὶ ζιζὰ υἱὸς σωφεὶ, υἱὸς σηνλὼν, υἱὸς ἰεδδία, υἱὸς σα-
μαρεὶ, υἱὸς σαμααία.

37 * ἔτσι & ἐλθόντες ἐν ὀνόμασιν δρχόντων ἐν τοῖς δῆ-
μοῖς αὐτῶν, καὶ οἴκοις πατρῶν αὐτῶν. & ἐχύθησαν εἰς
πλῆθος.

38 * & ἐπορεύθησαν ἔλθειν εἰς γέγραφα ἕως κατ' ἀνα-
τολάς τ' φάραγος, & ζήησαν νομὴν τοῖς ποιμνίοις αὐτῶν.

39 * & δῶρον νομὴν πίονα & ἀγαθὴν, & ἡ γῆ διρύχωρος
ἐνώπιον αὐτῶν, & ἐν εἰρήνῃ, & ἡσυχάζουσα, & δὴμιουσα,
ὅτι ἐν τῶν ὑὸν χαμ τῶν κατοικόντων ἐκεῖ ἐμπεροῦεν.

40 * καὶ παρεγένοντο ἔτσι & γεγραμμένοι ἐν ὀνόμασιν
ἐν ἡμέραις ἐξέκίς βασιλέως ἰσάδα. & ἐπάταξαν ἰας σκη-
νάς αὐτῶν, & ὅν μιν αἶς ὅν δὴρεθέντας ἐκεῖ, & δῶθε-
μάψαν αὐτοὺς ἕως τ' ἡμέρας ταύτης. & κατωκίδησαν
δὴτ' αὐτῶν, ὅτι νομὴ τοῖς ποιμνίοις αὐτῶν ἐκεῖ.

41 * καὶ ἔξ αὐτῶν τῶν ὑὸν συμεὼν ἐπορεύθησαν εἰς τὸ
ὄρος σηνὶρ ἄνδρες πεντακόσιοι, & φαλτίας, & νααρίας,
& ῥαφέας, καὶ ὅζιηλ υἱοὶ ἐθὺς ἀρχοντες αὐτῶν.

42 * καὶ ἐπάταξαν τὸ κατάλειμμα τὸ διασωθέν ἔαμα
λήκ, καὶ κατώκησαν ἐκεῖ ἕως τ' ἡμέρας ταύτης.

ε'.

1 * Καὶ υἱοὶ ρουβὴν πρωτόκλις ἰσραήλ, ὅτι αὐτὸς ὁ πρω-
τόκλις, ἐν τῷ τὸ βεβηλώσαι τὴν σερμνὴν τ' πατρὸς
αὐτοῦ, ἐδόθη τὰ πρωτόκλια αὐτοῦ υἱοῖς ἰωσήφ υἱοῦ ἰσραήλ.
καὶ ὅσκι ἐγχεαλογήθη εἰς πρωτόκλια ρουβὴν.

2 * ὅτι ἰσάδας δυνατὸς ἐκχύει ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ
εἰς ἡγέρκρον ἔξ αὐτοῦ, & τὰ πρωτόκλια τῷ ἰωσήφ.

3 * בני ראובן בכור ישראל חנוך ופלוז חצרון
 4 וברמי : * בני יואל שמעיה בנו גוג בנו שמעי
 5 בנו : * מיקה בנו ראיה בנו בעל בנו :
 6 * בארה בנו אשר הגלה תלגת פלנאסר
 7 מלך אשר הוא נשיא לראובני : * ויחיו
 8 למשפחתיו בהתייחס לתלדותם הראש יעאל
 9 וזכריהו : * ובלע בן עוז בן שמע בן יואל הוא
 יושב בערער ועד נבו ובעל מעון :
 9 * ולמזרח ישב עד לבוא מדבריה למן
 הנהר פרת כי מקניהם רבו בארץ גלעד :
 10 * ובימי שאול עשו מלחמה עם ההגריאים
 ויפלו בידם וישבו באחליהם על כל פני מזרח
 לגלעד : * ובני גד לגדום ישבו בארץ
 11 הבשן עד סלכה : * יואל ראש ושמע
 המשנה ויעני ושמע בבשן :
 12 * ואחיהם לבית אבותיהם מיכאל ומשלם
 ושבע ויורי ויעכן וזיע ועבר שבועה :
 13 * אלה בני יאכיהל בן חורי בן ירוח בן
 גלעד בן מיכאל בן ישישי בן יחדו בן בוז :
 14 * אחי בן עבדיאל בן גוגי ראש לבית אבותם :
 15 * וישבו בגלעד בבשן ובבנותיה ובכל מגרשי
 16 שרון על תוצאותם : * כלם רחתיחשו
 בימי יותם מלך יהודה ובימי ירבעם מלך
 17 ישראל : * בני ראובן וגדי וחצי שבט מנשה
 18 מן בני חיל אנשים נשאי מגן וחרב ודרכי
 קשר ולמודי מלחמה ארבעים וארבעה אלף
 19 ושבע מאות ושישים יצאי צבא : * ויעשו
 מלחמה עם ההגריאים ויטור ונפיש ונודב :
 20 * ויעזרו עליהם וינתנו בידם ההגריאים וכל
 שעמיהם כי לאלהים זעקו במלחמה וינעתור
 21 להם כי בטחו בו : * וישבו מקניהם גמליהם
 חמשים אלף וצאן מאתים וחמשים אלף
 וחמורים אלפים ונפש אדם מאה אלף :
 22 * כי חללים רבים נפלו כי מהאלהים
 23 המלחמה וישבו תחתיהם עד הגלה : * ובני
 חצי שבט מנשה ישבו בארץ מבשן עד בעל
 חרמון ושגיר ותר חרמון המרה רבו :

3 * Filij ergo Ruben primogeniti Israel,
 4 Enoch & Phallu, Efrō & Charmi. * Filij
 Iohel, Samaia filius eius : Gog filius eius,
 5 Semmei filius eius. * Micha filius eius,
 6 Rechia filius eius, Baal filius eius. * Bee-
 ra filius eius, quem captivum duxit The-
 glatphalasar rex Assyriorum : & fuit prin-
 7 ceps in tribu Ruben. * Fratres autē eius
 & vniuersa cognatio eius quando nume-
 8 rabatur per familias suas, habuerūt princi-
 pes Iehihel & Zachariam. * Porro Bala
 filius Azaz, filii Sāna, filii Iohel ipse habi-
 9 tauit in Aroer vsq; ad Nebo & Beelmeon.
 9 * Contra Orientalē quoq; plagam habi-
 tauit vsq; ad introitum eremi, & fluuium
 B Euphratem. multū quippe iumentorum
 numerum possidebant in terra Galaad.
 10 * In diebus autē Saul preliati sunt con-
 tra Agarenos & interfecerunt illos : habi-
 11 taueruntq; pro eis in tabernaculis eorum
 in omni plaga quę respicit ad Orientē Ga-
 12 laad. * Filii verò Gad è regione eorum
 habitauerunt in terra Basan vsq; Selcha.
 12 * Iohel in capite, & Saphā secundus, Ia-
 13 nai autem & Saphat in Basan. * Fratres
 C verò eorū secundum domos cognationū
 suarū, Michael & Mofollā, & Sebe, & Iori,
 14 & Iachan, & Zie, & Heber septem. * Hi
 filii Abihail, filii Vri, filii Iara, filii Galaad,
 filii Michael, filii Iesefi, filii Geddo, filii
 15 Buz. * Fratres quoque filii Abdihel, filii
 Guni principes domus in familiis suis.
 16 * Et habitauerūt in Galaad & in Basan,
 & in viculis eius & in cunctis suburbanis
 17 Saron vsq; ad terminos. * Omnes hi nu-
 merati sunt in diebus Ioathan regis Iuda,
 & in diebus Hieroboam regis Israel.
 18 * Filii Ruben & Gad, & dimidiæ tribus
 Manasse, viri bellatores scuta portantes &
 19 gladios, & tendentes arcum, eruditq; ad
 prælia quadraginta quatuor milia & se-
 20 ptingenti sexaginta, procedentes ad pu-
 gnā, * Dimicauerunt contra Agarenos.
 Ithuræi verò & Naphis & Nodab,
 20 * præbuerunt eis auxilium. Traditque
 sunt in manus eorum Agareni & vniuersi
 qui fuerant cum eis, quia Deum inuoca-
 uerunt cū præliarētur, & exaudiuit eos,
 21 eò quòd credidissent in eum. * Ceperunt-
 que omnia quæ possederant, camelorum
 quinquaginta milia, & ouium ducenta
 quinquaginta milia, asinos duo milia, &
 22 animas hominum centum milia.
 * Vulnerati autem multi corruerunt.
 fuit enim bellum Dei. Habitaueruntque

pro eis vsq; ad transmigrationem. 23 * Filii quoque dimidiæ tribus Manasse possederunt terram à
 finibus Basan vsque Baal Hermon & Sanir, & montem Hermon. ingens quippe numerus erat.

* Et filij Ruben primogeniti Iſrael: Enoch 3
& Phallu, Afron, & Charmi.

* Filij Joel, Semei filius eius, Gog filius eius, 4
Samee filius eius.

* Micha filius eius, Raia filius eius, Baal fi- 5
lius eius. * Bara filius eius, quem seduxit 6
Theglaphalaſar rex Aſſyriorum ipſe princeps
Ruben.

* Et fratres eius in populis eorū per familias 7
ſuas in genealogia eorum, princeps Joel, & Za-
charias. * Et Baala filius Azaz, filius Se- 8
mei, filius Joel, ipſe habitans in Aroer, & uſq;
ad Nabo, & Beelmeon.

* Et contra Orientem habitauit uſq; ad in- 9
troitum eremi à flumine Euphrate, quoniam iu-
menta eorū multiplicata ſunt in terra Galaad.

* Et in diebus Saul fecerunt bellum cum 10
Agarenis: & ceciderunt in manu ſua, & ha-
bitauerunt in tabernaculis eorum in omni fa-
cie Orientis Galaad. * Et filij Gad habitauerūt 11
è regione eorum in terra Baſan uſque Selcha.

* Et Joel princeps, & Saphan ſecundus, & 12
Joani ſcriba, & Saphan in Baſan.

* Et fratres eorum ſecundum domos cognati- 13
onum ſuarū Michael & Moſolam, & Sabee
& Jori, & Joachan, et Zia, & Heber ſeptem.

* Hi filij Abiel, filij Uri, filij Jarue, filij Ga- 14
laad, filii Michael, filii Suſi, filii Jeddo filii Bu-
z.

* Filii Abdiel, filii Guni princeps ſecundum 15
domum familie ſue.

* Et habitauerunt in terra Galaad, & in 16
terra Baſan, & in viculis eius et in omnibus
ſuburbanis Saron uſque ad terminos eorum.

* Omnes numerati ſunt in diebus Joathā re- 17
gis Iuda, & in diebus Hieroboam regis Iſrael.

* Filii Ruben & Gad, & dimidium tribus 18
Manaſſe à filiis fortitudinis, omnes viri tol-
lentes ſcutum & enſem & tendentes arcū &
eruditi ad prælia, quadraginta & quatuor mi-
lia & ſeptingenti & ſexaginta, procedentes ad
pugnam. * Et fecerunt bellum cum Agarenis, 19
& Iſturæis, & Naphiſſæis, & Nedabæis.

* Et clamauerūt contra eos, & traditi ſunt 20
in manus eorum Agareni, & vniuerſi qui cum
eis, quoniam Deum inuocauerunt in bello, &
exaudiuit eos, quoniam crediderunt in eum.

* Et ceperunt in captiuitatē poſſeſſiones eo- 21
rum, camelorū quinquaginta milia, & ouium
ducenta & quinquaginta milia, & aſinorum
duo milia, & animas hominum centum milia.

* Vulnerati enim multi corruerunt, quoniā 22
à Deo bellum; & habitauerunt pro eis uſque
ad tranſmigrationem.

* Et dimidiæ tribus Manaſſe habitauerunt 23
in terra à Baſan uſque Baal Hermon & Sa-
nir, & montem Hermon hi multiplicati ſunt.

3 * καὶ υἱοὶ ρουβὴν πρωτόγενοι ἰσραὴλ, ἐνώχ, & φαλλέ,
4 ἀφρών & χαρμί. * υἱοὶ ἰωὴλ, ſεμεὶ υἱὸς αὐτοῦ, γωγ υἱὸς
αὐτοῦ, ſαμεε υἱὸς αὐτοῦ.

5 * μιχα υἱὸς αὐτοῦ, ραία υἱὸς αὐτοῦ, βααλ υἱὸς αὐτοῦ.
6 * βαρά υἱὸς αὐτοῦ, ὃν ἀπώκισε θεγλαφαλαſάρ βα-
σιλὺς ἀſυρίων αὐτὸς ἀρχὼν τοῦ ρουβὴν.

7 * καὶ ④ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς δήμοις αὐτῶν κτ' γε-
νέσεις αὐτῶν ἐν τῇ γένεαλογίᾳ αὐτῶν. ὁ ἀρχὼν ἰωὴλ, &
8 ζαχαρίας. * καὶ βαλαὰ υἱὸς ἀζάζ, υἱὸς ſεμεὶ, υἱὸς
ἰωὴλ, αὐτὸς κατοικῶν ἐν ἀροὲρ, & ἕως ναβώ & βεελμεών.

9 * καὶ κτ' δυνάστεα κατώκησεν ἕως τ' εἰσοδοῦ τ' ἐρήμης
ὑπὸ τ' ποταμοῦ εὐφράτου, ὅτι τὰ κτήνη αὐτῶν ἐπληθύν-
θησαν ἐν τῇ γῇ γαλαὰδ.

10 * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ſαὺλ ἐποίησαν πόλεμον μετ'
τῶν ἀγαρῶν καὶ ἔπεσον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν, & κατώκη-
σαν ἐν ταῖς οἰκισαῖς αὐτῶν ἐπὶ πᾶσι περὶ ὁὐρανὸν ὁρι-
11 ζῶν τ' γαλαὰδ. * καὶ υἱοὶ γὰρ κατώκησαν ἐξέ-
ναντίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ γῇ τ' βασιλὸν ἕως ſελχά.

12 * καὶ ἰωὴλ ὁ ἀρχὼν, & ſαφὴν ὁ δούτερος, & ἰωάνι ὁ
13 γραμματεὺς, & ſαφὴν ἐν τῇ βασιλῷ. * & ④ ἀδελφοὶ
αὐτῶν κατ' οἴκοις πατρῶν αὐτῶν μιχαὴλ, καὶ μόθ-
λαμ, & ſαβεαί, & ἰωρεί, & ἰωάχυν, καὶ ζία, & ἔβερ ἐπία.

14 * ἔτοι υἱοὶ ἀβιὴλ, υἱὸς ἔρι, υἱὸς ἰαρουέ, υἱὸς γαλαὰδ,
υἱὸς μιχαὴλ, υἱὸς θυσι, υἱὸς ἰεδδῶ, υἱὸς βοδζ.

15 * υἱὸς ἀβδιὴλ, υἱὸς γενεὴ ἀρχῶν κατ' οἶκον πατρῶν
16 αὐτῶν. * καὶ κατώκησεν ἐν τῇ γῇ γαλαὰδ, & ἐν τῇ
γῇ βασιλ, & ἐν ταῖς κώμαις αὐτῆς & ἐν πᾶσι τοῖς ἀφω-
ρισμοῖς ſαρῶν ἐπὶ τῶν διεξόδων αὐτῶν.

17 * πάντες ἐγενεολογήθησαν ἐν ἡμέραις ἰωθὰμ βασι-
λέως ἰσραὴλ, & ἐν ἡμέραις ἰεζεβοὰμ βασιλέως ἰσραὴλ.

18 * υἱοὶ ρουβὴν, & γὰδ, καὶ τ' ἡμισυ φυλῆς μαναſſῇ ὑπὸ
ἡνδιωμέων, πάντες ἄνδρες αἰρῶντες ἀσπίδα & μά-
χαιραν, & ἐντεινοντες τόξον, & δεδιδαγμένοι πόλεμον
τεſαράκοντα & τέσσαρες χιλιάδες, & ἑπτακόσιοι, & ἐξή-
κοντα ἐκ πορδύοις εἰς ᾠδράταξιν.

19 * καὶ ἐποίησαν πόλεμον μετ' τῶν ἀγαρῶν, καὶ ἰθι-
20 ραίων, & ναφισαίων, & νηδαβαίων. * καὶ ἐβόησαν ἐπ'
αὐτοῖς, καὶ παρεδόθησαν ἐν χειρὶ αὐτῶν οἱ ἀγαρῶν, &
πάντες οἱ μετ' αὐτῶν, ὅτι τὰ θεὸς ἐβόησαν ἐν τῷ πολέ-
μῳ, καὶ ἐπῆκυσεν αὐτοῖς, ὅτι ἐπεποίησαν ἐπ' αὐτοῖς.

21 * καὶ ἡχμαλώτισαν τὰς κτήσεις αὐτῶν, καμήλων
πεντήκοντα χιλιάδας, καὶ περβάτων διακοσίας & πεν-
τήκοντα χιλιάδας, καὶ ὄνοις διχιλίους, καὶ ψυχὰς ὀν-
θρώπων ἑκατὸν χιλιάδας.

22 * τεραυματία γὰρ πολλοὶ ἔπεσον, ὅτι ᾠδὰ τοῦ θεοῦ ὁ
πόλεμος, & κατώκησαν αὐτὸν αὐτῶν ἕως τ' ἀποικίας.

23 * καὶ οἱ ἡμίσεις τ' φυλῆς μαναſſῇ ὤκησαν ἐν τῇ γῇ
ὑπὸ βασιλ ἕως βααλ ἐρμών, καὶ ſανείρ, & ὄρεϊς ἐρμών
αὐτοὶ ἐπληθύνθησαν.

* ואלה ראשי בית אבותם ועפרו ושעי
 ואליאל ועזריאל וירמיה ויהודיה ויהדיאל
 אנשים גבורי חיל אנשי שמות ראשים
 לבית אבותם : * ומעלו באלהי אבותיהם
 ויזנו אחרי אלהי עמי הארץ אשר השמיד
 אלהים מפניהם : * ויער אלהי ישראל את
 רוח פול מלך אשור ואר רוח רחלגת
 פלגסר מלך אשור ויגלם לראובני ולגדי ולחצי
 שבט מנשה ויביאם לחלח וחבור והר אונתר
 גזן עד היום הזה :

ו

* בני לוי גרשון קהת ומררי :
 * ובני קהת עמרם יצחק וחברון ועזיאל :
 * ובני עמרם אהרן ומשה ומרים ובני
 אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר :
 * אלעזר הוליד את פינחס פינחס הוליד את
 אבישוע : * ואבישוע הוליד את בקי ובקי
 הוליד את עזי : * ועזי הוליד את זרחיה
 וזרחיה הוליד את מריות : * מריות הוליד
 את אמריה ואמריה הוליד את אחיטוב :
 * ואחיטוב הוליד את צדוק וצדוק הוליד את
 אחימעץ : * ואחימעץ הוליד את עזריה ועזריה
 הוליד את יוחנן : * ויוחנן הוליד את עזריה
 הוא אשר כהן בבית אשר בנה שלמה בירושלם :
 * ויולד עזריה את אמריה ואמריה הוליד
 את אחיטוב : * ואחיטוב הוליד את צדוק
 וצדוק הוליד את שלום : * ושלום הוליד
 את חלקיה וחלקיה הוליד את עזריה :
 * ועזריה הוליד את שריה ושריה הוליד
 את יהוצבק : * ויהוצבק הלך בהגלות יהוה
 את יהודה וירושלם ביד נבכד נאצר :
 * בני לוי גרשם קהת ומררי :
 * ואלה שמות בני גרשם לבני ושמעי :
 * ובני קהת עמרם ויצחק וחברון ועזיאל :
 * בני מררי מחלי ומשי ואלה משפחות
 הלוי לאבותיהם :
 * לגרשם לבני בנו יחת בנו זמרה בנו :
 * ויאח בנו עדו בנו זרח בנו יאתרי בנו :

* Et hi fuerant principes domus cognationis eorum, Ephraim, Iesi, & Helihel, Ezrihel & Ieremia, & Odoia, & Iedihel viri fortissimi & potentes & nominati duces in familijs suis. * Reliquerunt autem Deum patrum suorum, & fornicati sunt post Deos populorum terrae quos abstulit Deus coram eis. * Et suscitavit Deus Israel spiritum Phul regis Assyriorum, & spiritum Theglathphalasar regis Assur, & transtulit Ruben, & Gad, & dimidiam tribum Manasse, & adduxit eos in Ale, & in Abor, & Ara, & fluuium Gozan usque ad diem hanc.

CAP. VI.

* Filij Leui, Gerson, Caath, & Merari.
 * Filij Caath, Amram, Isaar, Hebron, & Ozihel. * Filij Amram, Aaron, Moses & Maria. Filij Aaron, Nadab & Abiu, Eleazar & Ithamar. * Eleazar genuit Phinees, & Phinees genuit Abisue. * Abisue verò genuit Bocci, & Bocci genuit Ozi. * Ozi genuit Zaraïam, & Zaraïas genuit Meraïoth. * Porro Meraïoth genuit Amariam, & Amarias genuit Achitob. * Achitob genuit Sadoch, & Sadoch genuit Achimaas. * Achimaas genuit Azariam, Azarias genuit Iohannan. * Iohannan genuit Azariam. ipse est qui sacerdotio functus est in domo quam ædificauit Salomon in Ierusalem. * Genuit autem Azarias Amariam, & Amarias genuit Achitob. * Achitob genuit Sadoch, & Sadoch genuit Sellum. * Sellum genuit Helchia, & Helchias genuit Azariam. * Azarias genuit Zaraïam, & Zaraïas genuit Iosedech. * Porro Iosedech egressus est quando transtulit Dominus Iudam & Ierusalem per manus Nabuchodonosor. * Filij ergo Leui, Gerson, Caath, & Merari. * Et hæc nomina filiorum Gerson, Lobni & Semei. * Filij Caath, Amram & Isaar, & Hebron & Ozihel. * Filij Merari, Mooli & Musi. Hæ autem generationes Leui secundum familias eorum. * Gerson Lobni filius eius, Iath filius eius, Zamma filius eius. * Ioaa filius eius, Addo filius eius, Sara filius eius, Iethrai filius eius.

Ge. 46. b
Ist. 13. b

* Et isti principes domus cognationum eorum, Apher & Jeshi, & Ediel, & Ezriel, & Hieremias, & Hoduia, et Jediel, viri potentes fortitudine, viri nominati principes in domo familiarum suarum.

* Et prævaricati sunt in Deum patrum suorum, & fornicati sunt post Deos populorum terræ, quos abstulit Deus à facie eorum.

* Et suscitavit Deus Israel spiritum Phul regis Assyriorum, & spiritum Theglathphalasar regis Assyriorum: & transtulit Ruben, & Gaddi, & dimidiam tribum Manasse, & adduxit eos in Ala, & Abor, & Arra, & fluvium Gozam usque ad diem hanc.

CAP. VI.

Filij Leui, Gerson, & Caath, & Merari. * Et filij Caath, Amram et Jssaar, Chebron & Oziel.

* Et filij Amram, Aaron & Moyses, & Mariam: & filij Aaron, Nadab, & Abiud, Eleazar, & Jthamar.

* Et Eleazar genuit Phinees, & Phinees genuit Abisu.

* Et Abisu genuit Boci, & Boci genuit Ozi.

* Et Ozi genuit Zarea, & Zarea genuit Marioth. * Et Marioth genuit Amaria, & Amaria genuit Achitob.

* Et Achitob genuit Sadduc, & Sadduc genuit Achimaas.

* Et Achimaas genuit Azariam, Azarias genuit Jonan.

* Et Jonan genuit Azariam, iste est Azarias qui sacerdotio functus est in domo quam edificavit Salomon in Hierusalem.

* Et genuit Azarias Amariam, et Amarias genuit Achitob.

* Et Achitob genuit Sadduc, & Sadduc genuit Sellum.

* Et Sellum genuit Chelciam, & Chelcias genuit Azariam.

* Et Azarias genuit Saream, & Sareas genuit Josedec.

* Et Josedec egressus est quando transtulit Dominus Judam & Hierusalem in manu Nabuchodonosor ad Babylonem.

* Filij Leui, Gerson, Caath, & Merari. * Et hæc nomina filiorum Gerson, Lobenni & Semei.

* Et filii Caath, Amram & Jssaar, Chebron & Oziel. * Et filii Merari, Mooli & Mu-

fi. Hæ generationes Leui secundum familias eorum. * Gerson, Lobenni filius eius, Jaath fi-

lius eius, Zemina filius eius.

* Ioaa filius eius, Addo filius eius, Zara filius eius, Hiethri filius eius.

* καὶ ἔτοι ἀρχόντες οἱ πατρῶν αὐτῶν, ἄφερ καὶ ἰεσεί, καὶ ἐδιήλ, καὶ ἐζεήλ, καὶ ἰερεμίας, καὶ ὠδία, καὶ ἰεδιήλ, ἀνδρες δυνατοὶ ἐν χυλὶ ἀνδρες ὀνόμαστοι ἀρχόντες κατ' οἶκον πατρῶν αὐτῶν.

* καὶ ἠθέτησαν ἐν τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν, ἐπεορνύθησαν ὀπίσω τῶν θεῶν τῶν λαῶν τῆ γῆς, ὅς ἐξῆρεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πορνώματος αὐτῶν.

* καὶ ἐξήγειρεν ὁ θεὸς ἰσραὴλ τὸ πνεῦμα φέλ βασιλέως ἀσσυρίων, ἐτὶ πνεῦμα θεγλατφάλασαρ βασιλέως ἀσσυρίων. ἐκώκυσε τὴν ρουβὴν, ἐτὴν γαδδί, καὶ τὴν ἡμισυ φυλῆς μανασσῆ. καὶ εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς ἀλά, ἐκ ἀβὼρ, καὶ ἀρρά, καὶ ποταμὸν γοζὰν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

5.

* Υἱοὶ λαυί, γερσὼν, καὶ κααθ, καὶ μεραρί.

* καὶ υἱοὶ κααθ, ἀμβράμ, ἐἰσαάρ, χεβρών, ἐὼζήλ.

* καὶ υἱοὶ ἀμβράμ, ἀαρὼν, καὶ μωυσῆς, ἐμαριάμ. καὶ υἱοὶ ἀαρὼν, ναδάβ, ἐαβισδ, ἐλεάζαρ, ἐἰθάμαρ.

* ἐλεάζαρ ἐγέννησε τὸν φινεές, ἐφινεές ἐγέννησε τὸν ἀβισού.

* ἐαβισδ ἐγέννησε τὸν βοκί, ἐβοκί ἐγέννησε τὸν ὀζί.

* καὶ ὀζί ἐγέννησε τὸν ζαρέα, ἐζαρέα ἐγέννησε τὸν μαριώθ.

* καὶ μαριώθ ἐγέννησε τὸν ἀμαρία, ἐἀμαρία ἐγέννησε τὸν ἀχιτάβ. * καὶ ἀχιτάβ ἐγέννησε τὸν σαδδὰκ, καὶ σαδδὰκ ἐγέννησε τὸν ἀχιμαάς.

* καὶ ἀχιμαάς ἐγέννησε τὸν ἀζαρίαν, ἀζαρίας ἐγέννησε τὸν ἰωνδῶ.

* καὶ ἰωνὰς ἐγέννησε τὸν ἀζαρίαν, αὐτὸς ἐστὶν ἀζαρίας ὁ ἱερατὺς ἐν τῷ οἴκῳ ὃν ὠκοδόμησε θελομὼν ἐν ἱερουσαλήμ.

* καὶ ἐγέννησεν ἀζαρίας τὸν ἀμαρίαν, ἐἀμαρίας ἐγέννησε τὸν ἀχιτάβ.

* καὶ ἀχιτάβ ἐγέννησε τὸν σαδδὰκ, ἐσαδδὰκ ἐγέννησε τὸν σελλέμ.

* καὶ σελλέμ ἐγέννησε τὸν χελκίαν, καὶ χελκίας ἐγέννησε τὸν ἀζαρίαν.

* καὶ ἀζαρίας ἐγέννησε τὸν σαρέαν, καὶ σαρέας ἐγέννησε τὸν ἰωσεδέκ.

* καὶ ἰωσεδέκ ἐπορεύθη ἐν τῷ δαποκίσειν κύριον τὸν ἰσραὴλ καὶ τὴν ἱερουσαλήμ ἐν χειρὶ ναβουχοδονόσωρ εἰς βαβυλώνα.

* υἱοὶ λαυί, γερσὼν, κααθ, καὶ μεραρί.

* καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν γερσὼν, λοβεnni, καὶ σεμεί.

* ἐὼυοὶ κααθ, ἀμβράμ, ἐἰσαάρ, χεβρών, ἐὼζήλ.

* καὶ υἱοὶ μεραρί, μωλλί, καὶ μουσί. αὐταὶ αἱ συγγένειαι τοῦ λαυὶ κατὰ πατρίδας αὐτῶν.

* τῶν γερσὼν, λοβεnni υἱὸς αὐτοῦ, ἰααθ υἱὸς αὐτοῦ, ζεμμα υἱὸς αὐτοῦ.

* ἰωαὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἀδδὰ υἱὸς αὐτοῦ, ζαρά υἱὸς αὐτοῦ, ἰεθρί υἱὸς αὐτοῦ.

* בני קהת עמינדב בנו קרח בנו אסיר בנו:
 * אלקנה בנו ואביסף בנו ואסיר בנו:
 * תחרת בנו אוראל בנו עזיה בנו ושאוול בנו:
 * ובני אלקנה עמשי ואחिमור:
 * אלקנה בנו אלקנה צופי בנו ונחת בנו:
 * אליאב בנו ירחם בנו אלקנה בנו:
 * ובני שמואל הבכור ושני ואביר:
 * בני מררי מחלי לבני בנו שמעי בנו עזה בנו:
 * שמעון בנו חניה בנו עשיר בנו:
 * ואלה אשר העמיד דויד על ידי שיר בית
 * יהוה ממנוח הארון: * ויהיו משתתים לפני
 * משכן אהל מועד בשיר עד בנות שלמה את
 * בית יהוה בירושלם ויעמדו במשפטים על
 * עבודתם: * ואלה העמדים ובניהם מבני
 * הקהתי הימן המשורר בן יואל בן שמואל:
 * בן אלקנה בן ירחם בן אליאל בן תוח:
 * בן ציף בן אלקנה בן מחרת בן עמשי:
 * בן אלקנה בן יואל בן עזריה בן צפניר:
 * בן תחת בן אסיר בן אביסף בן קרח:
 * בן יצחק בן קהת בן לוי בן ישראל:
 * ואחיו אסף העמד על ימיו אסף בן
 * ברכיהו בן שמעון:
 * בן מיכאל בן בעשיה בן מלכיר:
 * בן אתני בן זרח בן עדיר:
 * בן יצחק בן זמרי בן משי:
 * בן יצחק בן גרשם בן לוי: * ובני מררי
 * אחיהם על השמאל איתן בן קישי בן עבדי בן
 * מלך: * בן חשביה בן אמציה בן חלקיר:
 * בן אמציה בן בני בן שמר: * בן מחלי
 * בן מושי בן מררי בן לוי: * ואחיהם הלויים
 * נתונים לכל עבודת משכן בית האלהים:
 * ואהרן ובניו מקטירים על מזבח העולה
 * ועל מזבח הקטרת לכל מלאכה קדש הקדשים
 * ולכפר על ישראל בכל אשר צוה משה עבד
 * האלהים: * ואלה בני אהרן אלתר בנו
 * פינחס בנו אבישוע בנו:
 * בקי בנו עזי בנו זרחיה בנו:
 * מריות בנו אמריה בנו אחיטוב בנו:

22 * Filii Caath, Aminadab filius eius, Cho
 23 re filius eius, Asir filius eius. * Helchana
 23 filius eius, Abiasaph filius eius, Asir filius
 24 24 eius. * Caath filius eius, Vriel filius eius,
 25 Ozias filius eius, Saul filius eius.
 25 * Filii Helchana, Amasai & Achimoth,
 26 26 & Helchana. * Filii Helchana, Sophai fi-
 27 lius eius, Naath filius eius. * Heliab filius
 27 C eius, Hieroan filius eius, Helchana filius
 28 28 eius. * Filii Samuel primogenitus Vaf-
 29 feni & Abia. * Filij autem Merari, Moo-
 30 30 li, Lobni filius eius, Semmei filius eius,
 31 Oza filius eius. * Samaa filius eius, Ag-
 31 gia filius eius, Asia filius eius.
 31 * Isti sunt quos constituit David super
 cantores domus Domini, ex quo colloca-
 32 ta est arca. * Et ministrabant coram ta-
 bernaculo testimonij canētes donec ædi-
 ficaret Salomon domum Domini in Ieru-
 salem. Stabant autem iuxta ordinem suū
 33 in ministerio. * Hi verò sunt qui assi-
 stebant cum filiis suis de filiis Caath, He-
 mam cantor filius Iohel, filij Samuel,
 34 * Filij Helcana, filij Ieroam, filij Heli-
 35 35 hel, filij Thou. * Filij Suph, filij Helcha-
 36 na, filij Maath, filij Amasai.
 36 * Filij Helchana, filij Iohel, filij Azariæ,
 37 37 filij Sophoniæ. * Filij Thaath, filij Asir,
 38 38 filij Abisaph, filij Chore. * Filij Isaar, fi-
 39 lij Caath, filij Leui, filij Israel.
 39 * Et frater eius Asaph, qui stabat à de-
 xtris eius; Asaph filius Barachia, filij Sa-
 40 40 maa, * Filij Michael, filij Basaiæ, filij
 41 Melchiæ. * Filij Athanai, filij Zara, filij
 42 42 Adaia. * Filij Ethan, filij Zamma, filij
 43 Semei,
 43 * Filij Iet, filij Gerson, filij Leui.
 44 * Filii autem Merari fratres eorum ad
 sinistram Ethan, filii Chusi, filii Abdi, filii
 Maloch;
 45 * Filii Afabiæ, filii Amasæ, filii Helchiæ.
 46 * Filii Amasai, filii Bonni, filii Somer;
 47 47 * Filii Mooli, filii Mufi, filii Merari, filii
 48 48 Leui. * Fratres quoque eorū Leuitæ qui
 ordinati sunt in cunctum ministerium ta-
 49 49 bernaculi domus Dei. * Aaron verò & fi-
 lii eius adolebant incensum super altare
 holocausti, & super altare thymiamatis in
 omne opus sancti sanctorū, & vt precaren-
 tur pro Israel iuxta omnia quæ præcepe-
 50 50 rat Moyſes ſeruus Dei. * Hi sunt autem
 filii Aarō: Eleazar filius eius, Phinees filius
 51 51 eius, Abisue filius eius; * Bocci filius eius,
 52 52 Ozi filius eius, Zaraia filius eius. * Me-
 raioth filius eius, Amaria filius eius, Achi-
 tob filius eius.

* Filij Caath, Jsaar filius eius, Aminadab fi- 22
lius eius, Core filius eius, Afer filius eius.

* Elcana filius eius, Abiasaph filius eius, Afer 23
filius eius.

* Thaath filius eius, Uriel filius eius, Ho- 24
zias filius eius, Saul filius eius.

* Et filij Elcana, Amasa & Achimoth El- 25
cana.

* Elcana filius eius, Sophi filius eius, 26
Naath filius eius. * Eliab filius eius, Hieroam 27
filius eius, Elcana filius eius, Samuel filius eius.

* Et filij Samuel, primogenitus eius Joel, & 28
secundus Abia.

* Filij Merari, Mooli, Lobenni filius eius, 29
Semei filius eius, Ozias filius eius.

* Samaa filius eius, Agia filius eius, Afaia 30
filius eius.

* Et hi quos constituit David in manus can- 31
tantium domus Domini, ex quo quieuit arca.

* Et erant ministrantes coram tegumento 32
tabernaculi testimonij in cantu, donec ædifica-
ret Salomon domum Domini in Hierusalem, &
stabat iuxta ordinem suum in ministerijs suis.

* Et isti qui assistebant & filij eorum, à filiis 33
Caath, Heman cantor filius Joel filij Samuel,

* Filij Elcana, filij Hieram, filij Eliel, filij 34
Thou.

* Filij Suph, filij Elcana, filij Maath, filij 35
Amasai. * Filij Elcana, filij Joel, filij Azaria, 36
filij Saphania, * Filij Thaath, filij Afer, filij 37
Abiasaph, filij Core.

* Filij Jsaar, filij Caath, filij Leui, filij Jf- 38
rael. * Et frater eius Asaph, qui stabat à de- 39
xtris eius: Asaph filius Barachia, filij Samaa,

* Filij Michael, filii Basia, filii Melchia. 40

* Filij Ethani, filii Zare, filii Adia, 41

* Filij Ethan, filii Zemina, filii Semei, 42

* Filij Jaath, filii Gerson, filii Leui. 43

* Et filii Merari fratres eorum ad sinistram, 44
Ethan filius Cusi, filii Abdi, filii Maloch.

* Filij Asabia, filii Amasia, filii Chelcia, 45

* Filii Amasi, filii Bani, filii Semmer, 46

* Filij Mooli, filii Muse, filii Merari, filii 47
Leui. * Et fratres eorum dati Levitæ in cun- 48
ctum ministerium tabernaculi domus Dei.

* Et Aaron & filii eius adolentes incensum 49
super altare holocaustorum, & super altare
thymiamatis in omnia opera sancti sanctorum,
& ut placarentur pro Israhel iuxta omnia quæ
præceperat Moyses servus Dei.

* Et hi filij Aaron, Eleazar filius eius, Phi- 50
nees filius eius, Abiasu filius eius.

* Bocci filius eius, Ozi filius eius, Zarea fi- 51
lius eius.

* Marioth filius eius, Amaria filius eius, A- 52
chitob filius eius.

* Saduc filius eius, Achimaas filius eius. 53

* υἱοὶ καάθ, ἰσαὰρ υἱὸς αὐτοῦ, ἀμινὰδ υἱὸς αὐτοῦ, κορέ 22
υἱὸς αὐτοῦ, ἀσὴρ υἱὸς αὐτοῦ. * ἔλκανά υἱὸς αὐτοῦ, ἀβιασάφ 23
υἱὸς αὐτοῦ, ἀσέρ υἱὸς αὐτοῦ. * θαάθ υἱὸς αὐτοῦ, ἐρήλ υἱὸς 24
αὐτοῦ, ὀζίας υἱὸς αὐτοῦ, σαβλ υἱὸς αὐτοῦ.

* καὶ υἱοὶ ἔλκανά, ἀμασά, & ἀχιμὼθ ἔλκανά. 25

* ἔλκανά υἱὸς αὐτοῦ, ὅφι υἱὸς αὐτοῦ, ναάθ υἱὸς αὐτοῦ. 26

* ἑλκιάβ υἱὸς αὐτοῦ, ἱερὰμ υἱὸς αὐτοῦ, ἔλκανά υἱὸς αὐτοῦ, 27
σαμὴλ υἱὸς αὐτοῦ. * καὶ υἱοὶ σαμὴλ, ὁ πρῶτος καὶ 28
αὐτοῦ ἰωήλ, & ὁ δεύτερος ἀβιά.

* υἱοὶ μεραρί, μοολί, λοβεनνί υἱὸς αὐτοῦ, σεμεὶ υἱὸς αὐ- 29
τοῦ, ὀζίας υἱὸς αὐτοῦ.

* σαμαά υἱὸς αὐτοῦ, ἀγία υἱὸς αὐτοῦ, ἀσαία υἱὸς αὐτοῦ. 30

* καὶ ἔτοι ἐς κατέστησεν δαυὶδ ἐπὶ χεῖρας ἀδόντων 31
οἴκου κυρίου, ἵνα κατέπαυσεν ἡ κιβωτός.

* καὶ ἦσαν λειτουργοῦντες ἀπέναντι τῷ σκέπῃς τῷ σκη- 32
νῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν ὧδῃ, ἕως τοῦ οἰκοδομηθῆσαι τὴν ὁλο-
κλήνην τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἱερουσαλὴμ. καὶ ἔστησαν κατὰ
τὴν κρίσιν αὐτῶν ἐπὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν.

* καὶ ἔτοι ἐς ὧτες & υἱοὶ αὐτῶν, ἀπὸ τῶν υἱῶν 33
καάθ, αἰμὼθ ὁ ψαλμωδὸς υἱὸς ἰωήλ υἱὸς σαμουήλ,

* υἱὸς ἔλκανά, υἱὸς ἱερὰμ, υἱὸς ἐρήλ, υἱὸς θοοῦ. 34

* υἱὸς σέφ, υἱὸς ἔλκανά, υἱὸς μαάθ, υἱὸς ἀμασά. 35

* υἱὸς ἔλκανά, υἱὸς ἰωήλ, υἱὸς ἀζαρία, υἱὸς σαφανία. 36

* υἱὸς θαάθ, υἱὸς ἀσέρ, υἱὸς ἀβιασάφ, υἱὸς κορέ. 37

* υἱὸς ἰσαὰρ, υἱὸς καάθ, υἱὸς λαυί, υἱὸς ἰσραήλ. 38

* καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀσάφ, ὁ ἐσὼς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ. 39
ἀσάφ, υἱὸς βαρχία, υἱὸς σαμαά.

* υἱὸς μιχαήλ, υἱὸς βασία, υἱὸς μελχία. 40

* υἱὸς ἠθανί, υἱὸς ζαχαὶ, υἱὸς ἀδία. 41

* υἱὸς ἐθαν, υἱὸς ζεμμα, υἱὸς σεμεὶ. 42

* υἱὸς ἰαάθ, υἱὸς γερσὼν, υἱὸς λαυί. 43

* καὶ υἱοὶ μεραρί ἐς ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἄρτιστα 44
ἐξ αἰσῶν υἱὸς κουσεὶ, υἱὸς ἀβδί, υἱὸς μαλώχ,

* υἱὸς ἀσαβία, υἱὸς ἀμασία, υἱὸς χελκία, 45

* υἱὸς ἀμασεὶ, υἱὸς βανί, υἱὸς σεμμήρ, 46

* υἱὸς μοολλί, υἱὸς μουσῆ, υἱὸς μεραρί, υἱὸς λαυί. 47

* καὶ ἐς ἀδελφοὶ αὐτῶν δεδομμένοι οἱ λαοὶ τῆς πα- 48
σῆς δουλείας τῇ σιλωῆς οἴκου τοῦ θεοῦ.

* καὶ ἀεὼν, & υἱοὶ αὐτοῦ θυμιῶντες ἐπὶ τὸ θυσιασθή- 49
ριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων, & ἐπὶ τὸ θυσιασθῆριον τοῦ θυ-
μιάματος εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, &
τὸ ἐξιλάσκεσθαι περὶ ἰσραὴλ καὶ πάντα ὅσα ἐνετείλα-
το μωυσῆς ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ.

* καὶ ἔτοι οἱ υἱοὶ ἀαρῶν, ἐλεάζαρ υἱὸς αὐτοῦ, φινεές υἱὸς 50
αὐτοῦ, ἀβιαθ υἱὸς αὐτοῦ.

* βοκκί υἱὸς αὐτοῦ, ὀζὶ υἱὸς αὐτοῦ, ζαρέα υἱὸς αὐτοῦ. 51

* μαριώθ υἱὸς αὐτοῦ, ἀμαρία υἱὸς αὐτοῦ, ἀχιτάβ 52
υἱὸς αὐτοῦ.

* σαδὲκ υἱὸς αὐτοῦ, ἀχιμαὰς υἱὸς αὐτοῦ. 53

* צדוק בנו ואחיהמנען בנו : * ואלה
 מושבותם לטירותם בגבולם לבני אהרן
 למשפחת הקהתי כי להם היד הנזרל :
 * ויתנו להם את חברון בארץ יהודה ואת
 מגרשיה סביבתיה : * ואת שדה העיר
 ואת חצריה נתנו לכלב בן יפנה :
 * ולבני אהרן נתנו את ערי יהודה המקלט
 את חברון ואת לבנה ואת מגרשיה ואת יתר
 ואת אשתמע ואת מגרשיה : * ואת חילן
 ואת מגרשיה את דביר ואת מגרשיה :
 * ואת עשן ואת מגרשיה ואת בית שמש
 ואת מגרשיה : * וממטה בנימן את גבע
 ואת מגרשיה ואת עלמת ואת מגרשיה
 ואת ענתור ואת מגרשיה כל עריהם שלש
 עשרה עיר במשפחותיהם : * ולבני קהת
 הנותרים במשפחת המטה ממחצית מטה
 חצי מנשה בגזרל ערים עשר : * ולבני
 גרשום למשפחותם ממטה יששכר וממטה
 אשר וממטה נפתלי וממטה מנשה בבשן
 ערים שלש עשרה : * לבני מררי למשפחותם
 ממטה ראובן וממטה גר וממטה זבולן בגזרל
 ערים שתיים עשרה : * ויתנו בני ישראל
 ללוים את הערים ואת מגרשיהם :
 * ויתנו בגזרל ממטה בני יהודה וממטה
 בני שמעון וממטה בני בנימן את הערים האלה
 אשר יקראו אתהם בשמות :
 * וממשפחת בני קהת ויהי ערי גבולם
 ממטה אפרים : * ויתנו להם את ערי
 המקלט את שכם ואת מגרשיה בהר אפרים
 ואת גזר ואת מגרשיה : * ואת יקמעם
 ואת מגרשיה ואת בית חורון ואת מגרשיה :
 * ואת אילון ואת מגרשיה ואת רמון
 ואת מגרשיה : * וממחצית מטה מנשה
 את ענר ואת מגרשיה ואת בלעם ואת
 מגרשיה למשפחת לבני קהת הנותרים :
 * לבני גרשום ממשפחת חצי מטה מנשה
 את גולן בבשן ואת מגרשיה ואת עשתרור
 ואת מגרשיה :

53 * Sadoch filius eius, Achimaas filius eius.
 54 * Et hæc habitacula eorum per vicos
 55 atque confinia filiorum scilicet Aaron,
 56 iuxta cognationes Caathitarū . ipsi enim
 57 forte contigerant. * Dederunt igitur eis
 58 Hebron in terra Iuda, & suburbana eius
 59 per circuitum. * Agros autem ciuitatis
 60 & villas Caleph filio Iephone.
 61 * Porrò filiis Aaron dederunt ciuitates
 62 ad confugiendum, Hebron, & Lobna &
 63 E suburbana eius; Iether quoque & Estemo
 64 cum suburbanis suis.
 65 * Sed & Helon & Dabir cum suburba-
 66 nis suis.
 67 * Afan quoque & Bethsems & subur-
 68 bana earum.
 69 * De tribu autem Benjamin, Gabee, &
 70 suburbana eius, & Almath cum suburba-
 71 nis suis, Anathoth quoque cum suburba-
 72 nis suis. omnes ciuitates tredecim cum
 73 suburbanis suis, per cognationes suas.
 74 * Filiis autem Caath residuis de cognatione
 75 sua dederunt ex dimidia tribu Manasse
 76 in possessionem vrbes decem.
 77 * Porrò filiis Gerson per cognationes
 78 suas de tribu Issachar, & de tribu Aser, &
 79 de tribu Neptalim, & de tribu Manasse,
 80 in Basan vrbes tredecim.
 81 * Filiis autem Merari per cognationes
 82 suas de tribu Ruben, & de tribu Gad, &
 83 de tribu Zabulon, dederunt sorte ciuitates
 84 duodecim.
 85 * Dederunt quoque filij Israel Leuitis
 86 ciuitates & suburbana earum.
 87 * Dederuntque per sortem ex tribu filiorum
 88 Iuda, & ex tribu filiorum Symeon,
 89 & ex tribu filiorum Benjamin, vrbes has
 90 quas vocauerunt nominibus suis.
 91 * Et his qui erant ex cognatione filiorum
 92 Caath. Fueruntque ciuitates in terminis
 93 eorum de tribu Ephraim.
 94 * Dederunt ergo eis vrbes ad cōfugiendum,
 95 Sychem cū suburbanis suis in mōte Ephraim,
 96 & Gazer cum suburbanis suis.
 97 * Iecmaam quoque cum suburbanis suis,
 98 & Bethoron similiter;
 99 * Nec non & Helon cum suburbanis suis,
 100 & Gethremon in eundem modum.
 101 * Porrò ex dimidia tribu Manasse, Aner
 102 & suburbana eius : Baalam & suburbana
 103 eius. his videlicet qui de cognatione filiorum
 104 Caath reliqui erant.
 105 * Filiis autem Gerson de cognatione
 106 dimidiæ tribus Manasse, Gaulon in Basan
 107 & suburbana eius, & Astaroth cum suburbanis
 108 suis.

* Et hæc habitacula eorum in suburbanis eorum & in terminis eorum, filijs Aaron cognationi Caathitarum, quoniam eis fuerunt sortes.

* Et dederunt eis Chebron in terra Juda, & suburbana eius per circuitum eius.

* At agros ciuitatis & suburbana eius dederunt Chaleb filio Iephone.

* Et filijs Aaron dederunt ciuitates fugitivorum: Chebron & Lobna, & suburbana eius, & Jether, & Stemo & suburbana eius.

* Et Chelon & suburbana eius, & Dabir & suburbana eius.

* Et Asan & suburbana eius, & Bethsames & suburbana eius.

* Et à tribu Benjamin, Gabee & suburbana eius, & Alamothe & suburbana eius, & Enathoth & suburbana eius: omnes ciuitates eorum tredecim ciuitates in cognationibus suis.

* Et filijs Caath residuis de cognatione tribus ex dimidia tribu Manasse in possessionem ciuitates decem.

* Et filijs Gerson per cognationes suas, de tribu Issachar, & de tribu Aser, & de tribu Nephthalim, & de tribu Manasse in Basan ciuitates tredecim.

* Filijs Merari per cognationes suas de tribu Ruben, & de tribu Gad, et de tribu Zabulon in sorte ciuitates duodecim.

* Et dederunt filij Israel Leuitis ciuitates & suburbana earum.

* Et dederunt eas in sorte de tribu filiorum Juda, & de tribu filiorum Symeon, & de tribu filiorum Benjamin, ciuitates has quas vocant eas in nominibus.

* Et his qui de populis filiorum Caath fuerunt ciuitates terminorum suorum de tribu Ephraim.

* Et dederunt eis ciuitates confugij, Sichem & suburbana eius in monte Ephraim, & Gazer & suburbana eius.

* Et Jecman & suburbana eius, & Bethoron & suburbana eius.

* Et Elon & suburbana eius, & Gethremmon & suburbana eius.

* Et ex dimidia tribu Manasse Aner et suburbana eius, et Jeblam & suburbana eius, cognationi filiorum Caath reliquis.

* Filijs Gerson de cognatione dimidia tribus Manasse, Gaulon in Basan & suburbana eius, & Astaroth, & suburbana eius.

* καὶ αὐταὶ αἱ κατοικίαι αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν, τοῖς υἱοῖς αἰαράν τῇ συγγενείᾳ τοῦ καάθ, ὅτι αὐτοῖς ἐγγύοντο οἱ κληροῖ.

* καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν χεβρών ἐν γῇ ἰούδα, καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς κύκλῳ αὐτῆς.

* οὗτο δ' ἀγρὸς τῆς πόλεως ἐκ τῶν ἐπαύλεις αὐτῆς ἔδωκεν τῷ χαλέβ υἱῷ ἰεφονή.

* καὶ τοῖς υἱοῖς αἰαράν ἔδωκεν τὰς πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων, τὴν χεβρών, ἐκ τὴν λοβνὰ, καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ ἰαθέρ, ἐκ τὴν ἡμῶ, καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

* καὶ τὴν χελὼν ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς, ἐκ τὴν δαβείρ ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

* καὶ τὴν ἀσδὼ ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς, ἐκ τὴν βεθσαμὴς ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

* καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς βενιαμὴν, τὴν γαβεαὶ ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἀλαμὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἐναθὼθ ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς, πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῶν δέκα καὶ τεῖς πόλεις ἐν ταῖς συγγενείαις αὐτῶν.

* καὶ τοῖς υἱοῖς καάθ τοῖς καταλελειμμένοις ἀπὸ τῆς συγγενείας τῆς φυλῆς ἀπὸ τῆς ἡμίθους τῆς φυλῆς μανασσῆ ἐν κλήρῳ πόλεις δέκα.

* καὶ τοῖς υἱοῖς γερσὼν καὶ συγγενείας αὐτῶν, ἀπὸ φυλῆς ἰσάχαρ ἐκ ἀπὸ φυλῆς ἀσήρ, καὶ ἀπὸ φυλῆς νεφθαλαίμ, ἐκ ἀπὸ φυλῆς μανασσῆ ἐν τῇ βασδὼ πόλεις δέκα καὶ τεῖς.

* τοῖς υἱοῖς μεραρί καὶ συγγενείας αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ῥουβὴν, καὶ ἀπὸ φυλῆς γαδ, καὶ ἀπὸ φυλῆς ζαβουλὼν ἐν κλήρῳ πόλεις δέκα καὶ δύο.

* καὶ ἔδωκεν υἱοῖς ἰσραὴλ τοῖς λαβύταις τὰς πόλεις καὶ τὰ περιπόλια αὐτῶν.

* καὶ ἔδωκεν αὐταῖς ἐν κλήρῳ ἀπὸ φυλῆς ὑβὼν ἰούδα, καὶ ἀπὸ φυλῆς ὑβὼν συμεὼν, ἐκ ἀπὸ φυλῆς ὑβὼν βενιαμὴν, τὰς πόλεις ταύτας αἷς καλοῦσιν αὐταῖς ἐν ὀνόμασιν.

* καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν δόληων ὑβὼν καάθ ἐγγύοντο πόλεις ὁρίων αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ἐφραΐμ.

* καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὰς πόλεις τοῦ φυγαδευτηρίου, τὴν σιχέμ ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς ἐν ὄρει ἐφραΐμ, καὶ τὴν γαζερ ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

* καὶ τὴν ἰεκμανὶ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν βεθωρών ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

* καὶ τὴν ἐλὼν ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν γεθρεμμὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

* καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίθους φυλῆς μανασσῆ τὴν ἀνὴρ ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς, ἐκ τὴν ἰεβλαίμ ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς, τῇ συγγενείᾳ τῶν ὑβὼν καάθ τοῖς καταλελειμμένοις.

* τοῖς υἱοῖς γερσὼν ἀπὸ συγγενείας τοῦ ἡμίθους φυλῆς μανασσῆ, τὴν γαυλὼν ἐν βασδὼ ἐκ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἀσαρὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

* וממטרה יששכר את קדש ואת מגרשיו:
 * את דברת ואת מגרשיו: * ואת ראמות
 ואת מגרשיו ואת ענם ואת מגרשיו:
 * וממטרה אשר את משל ואת מגרשיו:
 * ואת עבדון ואת מגרשיו: * ואת חוקק
 ואת מגרשיו ואת רחב ואת מגרשיו:
 * וממטרה נפתלי את קדש בגליל ואת
 מגרשיו ואת חמון ואת מגרשיו ואת
 קריתים ואת מגרשיו: * לבני מררי
 והנותרים ממטרה זבלון את רמון ואת
 מגרשיו את התבור ואת מגרשיו:
 * ומעבר לירדן ירחו למזרח הירדן ממטה ראובן
 את בצר במדבר ואת מגרשיו ואת יהצרה
 ואת מגרשיו: * ואת קדמות ואת מגרשיו
 * ואת מיפער ואת מגרשיו: * וממטרה גר
 את ראמות בגלעד ואת מגרשיו ואת מחנים
 ואת מגרשיו: * ואת חשבון ואת מגרשיו
 ואת יעזיר ואת מגרשיו:

ז

* ולבני יששכר תולע ופואה ישיב
 * ושמרון גרבעה: * ובני תולע עזי ורפיה
 ויו יאל ויחמי ויבשם ושמואל ראשים לבית
 אבותם לתולע גבורי חיל לתלדותם מספרם
 בימי דויד עשרים ושנים אלף ושש מאות:
 * ובני עזי יורחיה ובני יורחיה מיכאל ועבדיה
 * ויואל ישיה ומשה ראשים כלם: * ועליהם
 לתלדותם לבית אבותם דודי צבא מלחמה
 שלשים וששה אלף כי הרבו נשים ובנים:
 * ואחיהם לכל משפחות יששכר גבורי
 חילים שמונים ושבעה אלף התיחשם לכל:
 * בנימן בלע ובכר וידיעאל שלשה:
 * ובני בלע גאצבון ועזי ועזיאל וירימור
 ועירי חמשה ראשי בית אבות גבורי חילים
 והתיחשם עשרים ושנים אלף ושלשים
 * וארבעה: * ובני בכר זמירה ויעש ואליעזר
 ואליעני ועמרי וירימות ואביה וענתות ועלמת
 כל אלה בני בכר:

72 * De tribu Isachar, Cedēs cum subur-
 banis suis, & Dabereth cum suburbanis
 suis.
 73 * Ramoth quoque & suburbana eius,
 & Anem cum suburbanis suis.
 74 * De tribu verò Aser, Masal, cum subur-
 banis suis, & Abdon similiter.
 75 * Afach quoq; & suburbana eius, Roob
 cum suburbanis suis.
 76 * Porro de tribu Neptalim, Cedēs in
 Galilæa & suburbana eius, Amon cum
 suburbanis suis, & Cariathaim & subur-
 bana eius.
 77 * Filiis autem Merari residuis de tribu
 Zabulon, Remmono & suburbana eius,
 & Thabor cum suburbanis suis.
 78 * Trans Iordanem quoque ex aduerso
 Hiericho, contra Orientem Iordanis, de
 tribu Ruben, Bosor in solitudine cum
 suburbanis suis, & Iassa cum suburbanis
 suis.
 79 * Cademot quoque & suburba-
 na eius, & Miphaat cum suburbanis suis.
 80 * Nec non de tribu Gad, Ramoth in
 Galaad & suburbana eius, & Manaim cū
 suburbanis suis.
 81 * Sed & Efebon cum suburbanis suis,
 & Iezer cum suburbanis suis.

CAP. VII.

1 **P**orro filij Isachar, Thola & Phua, Iasub
 A & Samron quatuor.
 2 * Filij Thola, Ozi & Raphaia, & Hieri-
 hel, & Iemai, & Iepsen, & Samuel princi-
 pes per domus cognationum suarum. De
 stirpe Thola viri fortissimi numerati sunt
 in diebus David, viginti duo milia sex-
 centi.
 3 * Filij Ozi, Israhia de quo nati sunt Mi-
 chael & Obadia, & Iohel, & Iesia quinque
 omnes principes:
 4 * Cum eis per familias & populos suos
 accincti ad prælium viri fortissimi, trigin-
 ta sex milia. multas enim habuerunt vxor-
 es & filios.
 5 * Fratres quoque eorum per omnem
 B cognationem Isachar robustissimi ad pu-
 gnandū octoginta septem milia numera-
 ti sunt. * Filij Benjamin, Bale, Bochor, &
 6 Iadihel tres. * Filij Bale, Esbon & Ozi,
 7 & Ozihel, & Hierimoth, & Vrai, quinque
 principes familiarum, & ad pugnandum
 robustissimi. Numerus autē eorum vigin-
 ti duo milia & triginta quatuor.
 8 * Porro filij Bochor, Zammira, & Ioas,
 & Eliezer, & Elioenai, & Amri, & Hieri-
 moth, & Abia, & Anathut, & Almathan.
 Omnes hi filij Bochor.

* Et de tribu Issachar Cedec & suburbana 72
eius, & Deberoth & suburbana eius.

* Et Ramoth & suburbana eius, & Enam 73
& suburbana eius.

* Et de tribu Aser Masal & suburbana 74
eius, & Abdon & suburbana eius.

* Et Huccoc & suburbana eius, & Roob 75
& suburbana eius.

* Et de tribu Nephtholim Cedec in Galilea 76
& suburbana eius, & Chamon & suburbana
eius, & Cariathaim & suburbana eius.

* Et filius Merari residuus de tribu Zabulon 77
Remmon & suburbana eius, & Thabor
& suburbana eius.

* Et trans Jordanem Hiericho contra Orientem 78
Jordanis de tribu Ruben, Bosor in solitudine
& suburbana eius, & Jessa & suburbana
eius.

* Et Cademoth & suburbana eius, & Mi- 79
phaath & suburbana eius.

* Et de tribu Gad, Ramath in Galaad & 80
suburbana eius, & Manaim & suburbana
eius.

* Et Essebon & suburbana eius, & Jazir 81
& suburbana eius.

CAP. VII.

ET filius Issachar, Thala, & Phua, Jasub, & 1
Sombran quatuor.

* Et filij Tholam, Ozi & Raphea, & Ja- 2
ruel, & Jami, & Jabsan, & Samuel, principes
per domum cognationum suarum, Thala poten-
tes fortitudine per familias eorum, numerus
eorum in diebus David viginti & duo milia
& sexcenti.

* Et filij Ozi, Hiezaria, & filij Hiezaria, 3
Michael, & Abdia, & Joel, & Josia, quinque
principes omnes hi.

* Et qui super eos per familias suas per do- 4
mum cognationum suarum accincti fortes ad pu-
gnandum in bello triginta & sex milia: quo-
niam multas habuerunt uxores & filios.

* Et fratres eorum in omnes cognationes Issachar 5
potentes fortitudine, octoginta & se-
ptem milia genealogia eorum omnium.

* Filij autem Benjamin, Balae, & Bochor, 6
& Idieel tres.

* Et filij Balae, Assebon, & Ozi, & Oziel, 7
& Hieremuth, & Uri, quinque principes do-
morum familiarum suarum fortes potentia, &
genealogia eorum viginti duo milia & trigin-
ta & quatuor.

* Et filij Bochor, Zamaria & Joas, & Elie- 8
zer, & Elione, & Amari, & Jermoth, &
Abia, & Anathoth, & Alamothe, omnes hi filij
Bochor.

72 * καὶ ἀπὸ φυλῆς ἰσάχαρ τὴν κεδὲς ἔτα περιπόλια
αὐτῆς, ἔτην δεβρωθ ἔτα περιπόλια αὐτῆς.

73 * ἔτην ῥαμωθ ἔτα περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἐνάμ
ἔτα περιπόλια αὐτῆς.

74 * καὶ ἀπὸ φυλῆς ἀσήρ τὴν μασάλ ἔτα περιπόλια
αὐτῆς, καὶ τὴν αἰβδὼν ἔτα περιπόλια αὐτῆς.

75 * καὶ τὴν ἐκκὼκ ἔτα περιπόλια αὐτῆς, ἔτην ῥοοῦ ἔτα
περιπόλια αὐτῆς.

76 * καὶ ἀπὸ φυλῆς νεφθαλείμ τὴν κάδης ἐν τῇ γαλι-
λαίᾳ ἔτα περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν χαμών ἔτα πε-
ριπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν καριαθαίμ καὶ τὰ περιπό-
λια αὐτῆς.

77 * καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρεὶ τοῖς καταλειμμένοις ἀπὸ φυ-
λῆς ζαβουλὼν τὴν ῥεμμὼν ἔτα περιπόλια αὐτῆς, καὶ
τὴν θαβὼρ ἔτα ἀφορίσματα αὐτῆς.

78 * καὶ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἱερὴὼν καὶ ἀναθλάς ἔ-
ιορδάνου ἀπὸ φυλῆς τοῦ ῥουβὴν, τὴν βοσὼρ ἐν τῇ ἐρήμῳ
ἔτα περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰεσσα ἔτα περιπόλια
αὐτῆς.

79 * καὶ τὴν καδημὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν
μικθαθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

80 * καὶ ἀπὸ φυλῆς γὰδ τὴν ῥαμάθ ἐν γαλαὰδ ἔτα
περιπόλια αὐτῆς, ἔτην μαναὶν ἔτα περιπόλια αὐτῆς.

81 * καὶ τὴν ἐσσεβὼν ἔτα περιπόλια αὐτῆς, ἔτην ἰα-
ζείρ ἔτα περιπόλια αὐτῆς.

ζ.

1 * Καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσάχαρ θαλά, ἔφουα, ἰαθούε, καὶ
θμερὼν τέσσαρες.

2 * καὶ υἱοὶ θωλάμ, ὀζὶ, ἔραφέα, ἔιαρυνήλ, ἔιαμί,
ἔιαβσὼν, ἔσαμουήλ, ἄρχοντες κατ' οἶκον πατρῶν
αὐτῶν· τὰ θαλαδυνατοὶ ἰαυὶ καὶ ἡρέσας αὐτῶν, ὁ δὲριθ-
μός αὐτῶν ἐν ἡμέραις δαυὶδ εἴκοσι ἔδύο χιλιάδες καὶ
ἑξακόσιοι.

3 * καὶ υἱοὶ ὀζὶ, ἰεζερία· καὶ υἱοὶ ἰεζερία, μιχαήλ, ἔαβ-
δία, ἔιανὴλ, ἔιασία, πέντε ἄρχοντες πρῶτες αὐτοί.

4 * καὶ ὁ ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἡρέσεις αὐτῶν κατ' οἶκον πα-
τρῶν αὐτῶν· μονόζωνοι ἰσχυροὶ παρατάσσασθαι εἰς πό-
λεμον τεύκοντα ἔξ χιλιάδες, ὅπ' ἐπλήθυναν γυναῖ-
κας ἔ υἱούς. * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν εἰς πάσας συγγενείας
ἰσάχαρ δυνατοὶ δυνάμει, ὁ γδοήκοντα καὶ ἐπὶ χιλιάδες
ἡ ἡγεαλογία αὐτῶν πρῶτων.

6 * υἱοὶ ὁ βενιαμίν, βαλαε ἔ βοχώρ, ἔ ιδιέηλ τρεῖς.

7 * καὶ υἱοὶ βαλαε, ἀσσεβὼν ἔ ὀζὶ, ἔ ὀζιήλ, ἔ ἱερεμούθ,
ἔ εἰε, πέντε ἄρχοντες οἰκῶν πατρῶν αὐτῶν ἰσχυροὶ δυ-
νάμει, ἔ ἡ ἡγεαλογία αὐτῶν εἰκοσιδύο χιλιάδες καὶ
τεύκοντα ἔ τέσσαρες.

8 * καὶ υἱοὶ βοχώρ, ζαμαρία ἔ ἰωάς, ἔ ἐλιέζερ, ἔ ἐλιω-
νέ, ἔ ἀμαρί, ἔ ἱερμώθ, ἔ ἀβία, ἔ ἀναθὼθ, ἔ αἰλαμὼθ,
πρῶτες ἔτοι υἱοὶ βοχώρ.

* והתיחשם לתלדותם ראשי בירת אבותם
 גבורי חיל עשרים אלף ומאתים:
 * ובני ידיעאל בלהן ובני בלהן יעיש ובנימן
 ואהוד וכנענר וזיתן ותרשיש ואחישחר:
 * כל־אלה בני ידיעאל לראשי האבות גבורי
 חילים שבעה עשר אלף ומאתים יצא
 צבא למלחמה: * ושפם וחפם בני עיר
 חשם בני־נחר: * בני נפתלי יחציאל ובני
 ויצר ושלום בני בלהר: * בני מנשה
 אשריאל אשר ילדה פילגשו הארמיה ילדה
 ארם מכיר אבי גלעד: * ומכיר לקח אשה
 לחפיים ולשפים ושם אחתו מעכר ושם
 השני צלפחד ותהינה לצלפחד בנות:
 * ותלד מעכר אשה מכיר בן ותקרא שמו
 פרש ושם אחיו שרש ובניו אולם ורקם:
 * ובני אולם בן אלה בני גלעד בן מכיר
 בן מנשה: * ואחתו המלכת ילדה ארם
 אישהוד וארם אביעזר וארם מחלר:
 * ויהיו בני שמידע אחין ושכם ולקחי
 ואניעם: * ובני אפרים שותלח ובדר בנו
 ותחרת בנו ואלעדר בנו ותחרת בנו: * ובדר
 בנו ושותלח בנו ועזר ואלעדר והרגום אנשי־
 גר ונולדים בארץ כי ירדו לקחת ארם
 מקניהם: * ויתאבל אפרים אביהם
 ימים רבים ויבאו אחיו לנחמו: * ויבא
 אל־אשתו ותחר ותלד בן ויקרא ארם שמו
 בריערה כי ברערה היתה בביתו:
 * ובתו שארה ותבן ארם בית חורון התחתון
 וארם העליון וארם און שארה: * ורפח בנו
 ורשף ותלח בנו ותחן בנו: * לערן בנו עמיהוד
 בנו אלישמע בנו: * נון בנו יהושע בנו:
 * ואחותם ומשבותם בירת אל ובנתיה
 ולמזרח נערן ולמערב גור ובנתיה ושכם
 ובנתיה עד עזה ובנתיה: * ועל־ידי בני־
 מנשה בירת־שאן ובנתיה תענך ובנתיה
 מגדו ובנותיה דור ובנותיה באלה ישבו בני
 יוסף בן־ישראל: * בני אשר ומנשה וישורה
 וישוי ובריערה ושרח אחותם:

* Numerati sunt autē per familias suas
 C principes cognationū suarum ad bella for
 tissimi viginti milia & ducenti. * Porro
 filij Iadihel, Balan, filii autē Balan, Iehus,
 & Benjamin, & Ahoth, & Chanana, & Io
 than, & Tharsis, & Haifaar. * Omnes hi
 filii Iadiel principes cognationū suarū vi
 ri fortissimi decem & septē milia & ducen
 ti ad proelium procedentes. * Sepham
 quoque & Haphan filii Hir & Asim filii
 Aher. * Filii autem Neptalim, Iasihel &
 Guni, & Afer, & Sellum filii Bala.
 * Porro filius Manasse, Esrihel, concu
 bināque eius Syra peperit Machir patrem
 Galaad. * Machir autē accepit vxorem fi
 liis suis Happhim & Sephan, & habuit so
 D rorem nomine Maacha. Nomē autē secun
 di Salphaath. Natæq; sunt Salphaath fi
 lia. * Et peperit Maacha vxor Machir fi
 lium, vocauitq; nomē eius Phares. Porro
 nomē fratris eius Sares, & filii eius Vlam
 & Rehen. * Filius autem Vlam, Bedan.
 Hi sunt filii Galaad, filii Machir, filii Ma
 nasse. * Soror autem eius regina peperit
 Virum decorum & Abiezer, & Moola.
 * Erant autem filii Semida, Ahin, & Se
 chem, & Leci, & Aniam. * Filii autem
 Ephraim, Suthala, Bareth filius eius, Tha
 ath filius eius, Elada filius eius, Thaath fi
 lius eius. * Et huius filius Zadab, & huius
 filius Suthala, & huius filius Efer & Elad.
 E Occiderunt autem eos viri Geth indige
 næ quia descenderant vt inuaderent pos
 sessiones eorum. * Luxit igitur Ephraim
 pater eorum multis diebus, & venerunt
 fratres eius vt consolarentur eum.
 * Ingressusq; est ad vxorē suā, quē con
 cepit & peperit filiū & vocauit nomē eius
 Beria, eò q; in malis domus eius ortus ef
 fet. * Filia autē eius fuit Sara quē ædificauit
 Bethoron inferiorē & superiorē & Ozen
 zara. * Porro fili' eius Rapha & Reseph, &
 F Thale, de quo natus est Thalā, qui genuit
 Laadā. * Huius quoq; filius Amiud qui
 genuit Elisama. * De quo ortus est Nun,
 qui habuit filiū Iosue. * Possessio autē eorū
 & habitatio Bethel cū filiabus suis, & con
 tra orientē Noram, ad occidentālē plagā
 Gazer & filia eius, Sychē quoq; cum filia
 bus suis vsq; ad Asa cum filiabus eius.
 * Iuxta filios quoq; Manasse, Bethsan,
 & filias eius, Thannan & filias eius, Ma
 geddo & filias eius, Dor & filias eius. In
 his habitauerunt filij Ioseph, filij Israel.
 * Filij Afer, Iemna, & Iesua, & Ifui, &
 Baria, & Sara, soror eorum.

* Et genealogia eorū per familias suas principes domorum cognationum suarum potentes fortitudine, viginti milia & ducenti.

* Et filii Jediel, Balaan; & filii Balaan, Jesus & Benjamin, & Aoth, & Chanaa, & Zethan, & Tharsis, & Assair.

* Omnes hi filii Jediel principes cognationū potentes fortitudine, decem & septem milia & ducenti procedentes fortitudine ad bellum.

* Et Sapham & Hepham, & filii Hir, & Asim filii Acher.

* Et filii Nephthali: Jassiel, Guni, & Jerser, & Sellem filii Balaa.

* Filii Manasse, Esriel, quem peperit concubina eius Syra Machir patrem Galaad.

* Et Machir accepit uxorem Hophem & Saphim, & nomen sorori eorum Maacha, & nomen secundo Salphaad: natae sunt vero Salphaad filiae.

* Et peperit Maacha uxor Machir filium, & vocavit nomen eius Phares, et nomen fratri eius Saros, & filii eius, Elam & Racam.

* Et filii Elam, Badan. hi filii Galaad, filii Macher, filii Manasse. * Et soror eius Melchath peperit Issud & Abiezer, & Maala.

* Et erant filii Samida, Heim & Sychem, et Lochei, & Eniam.

* Et filii Ephraim, Suthalaa & Barad filius eius, & Thaath filius eius, et Elada filius eius, & Thaath filius eius.

* Et Zabab filius eius, et Suthala filius eius, & Ezer, & Elaad: et occiderunt eos viri Geth nati in terra, quia descenderant ut caperent pecora eorum. * Et luxit Ephraim pater eorum diebus multis, & venerunt fratres eorum ut consolarentur eum.

* Et ingressus est ad uxorem suam, et concepit & peperit filium, & vocavit nomen eius Barie, quoniam in malis factus est in domo eius.

* Et filia eius Sara, & edificavit Bethoron superiorem & inferiorem, & Ezensaara.

* Et Rapha filius eius, et Raseph filius eius, & Thala filius eius, & Thaan filius eius.

* Et Ladan filius eius, Amind filius eius, Elisama filius eius.

* Num filius eius, Jossee filius eius.

* Et possessio eorum & habitatio Bethel & viculi eius, & contra orientem Noaran, & ad occidentem Gazer & viculi eius, & Sychem & viculi eius, & Adia & viculi eius.

* Et habitata filius Manasse, Bethsan & filiae eius, Thaana & filiae eius, Mageddo & viculi eius, Dor & viculi eius: in his habitauerunt filii Ioseph, filii Israel.

* Filii Afer, Jamna & Jasua, & Jessue, & Baria, & Saraa soror eorum.

* καὶ ἡ γενεαλογία αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχοντες οἰκῶν πατρῶν αὐτῶν δυνατοὶ ἐν ἰσχύϊ, ἑκοσι χιλιάδες & διακόσιοι. * καὶ υἱοὶ ἰεδιήλ, βαλαάν· & υἱοὶ βαλαάν,

ἰηθὺς & βενιαμὴν, & αὐθ, καὶ χανναά, & ζηθαν, & θαρσεῖς, καὶ ἀσσαίρ· * πρῶτες ἔτοι υἱοὶ ἰεδιήλ ἄρχοντες τῶν πατρῶν δυνατοὶ ἐν ἰσχύϊ, δεκαεπτά χιλιάδες & διακόσιοι ἐκποροδύρμηροι δυνάμει εἰς πόλεμον.

* καὶ σαφάμ, & ἡφάμ, & υἱοὶ ἱρ & ἀσίμ υἱοὶ ἀχέρ.

* καὶ υἱοὶ νεφθαλαί, ἰεσσὴλ γενὶ καὶ ἰεσσέρ, & σελλήμ υἱοὶ βαλαά.

* υἱοὶ μεθανασῆ, ἔσεληλ, ὃν ἔτεκεν ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἡ σύρα τὴν μαχεὶρ πατέρα γαλαάδ.

* καὶ μαχεὶρ ἔλαβεν γυναῖκα τῇ ὀφέμ, & τῇ σαφίμ· καὶ ὄνομα τῇ ἀδελφῇ αὐτῶν μααχά, & ὄνομα τῇ δουτέρῳ σαλφαάδ· ἐγγενήθησαν γὰρ τῇ σαλφαάδ θυγατέρες.

* & ἔτεκεν μααχά ἡ γυνὴ μαχεὶρ υἱόν, & ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ φάρες, & ὄνομα τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ σάρος· καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, ἡλὴμ & ρακάμ.

* καὶ υἱοὶ ἡλάμ, βαδαν· ἔτοι υἱοὶ γαλαάδ, υἱοὶ μαχηρ υἱοῦ μεθανασῆ.

* καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ μελχαθ ἔτεκεν τὸν ἰεσσέρ, καὶ τὸν ἀβιεζέρ, & τὸν μααλά.

* καὶ ἐγένοντο υἱοὶ σαμείδα, ἡείμ & συχέμ, & λοχεὶ, καὶ ἐνιάμ. * & υἱοὶ ἐφραίμ, θυθαλαά, & βαρεάδ υἱὸς αὐτοῦ, & θαάθ υἱὸς αὐτοῦ, & ἐλαδά υἱὸς αὐτοῦ, & θαάθ υἱὸς αὐτοῦ.

* καὶ ζαβάδ υἱὸς αὐτοῦ, & θυθάλα υἱὸς αὐτοῦ, & ἔζερ & ἐλαάδ· & ἀπέκτεινον αὐτοὺς ὅτι ἄνδρες γέθ· & τεχθέντες ἐν τῇ γῇ, ὅτι κατέβησαν λαβεῖν τὰ κτήνη αὐτῶν.

* & ἐγέννησεν ἐφραίμ ὁ πατήρ αὐτῶν ἡμέρας πολλὰς, & ἦλθον ὅτι ἀδελφοὶ αὐτῶν ὥστε καλέσαι αὐτόν.

* καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, & σιωέλαβε & ἔτεκεν υἱόν, & ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ βαριέ, ὅτι ἐν κακοῖς ἐγένετο ἐν τῇ οἰκῇ αὐτοῦ.

* καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ σαρεά· & ὠκοδόμησεν τὴν βεθωρών τὴν ὀψὺν & τὴν κάτω, καὶ τὴν ἐξενσααρά.

* καὶ ῥαφά υἱὸς αὐτοῦ, & ῥασήφ υἱὸς αὐτοῦ, & θαλά υἱὸς αὐτοῦ, & θαδὺ υἱὸς αὐτοῦ. * καὶ λαδδὺ υἱὸς αὐτοῦ, ἀμιζδ υἱὸς αὐτοῦ, ἐλισαμά υἱὸς αὐτοῦ.

* νέμ υἱὸς αὐτοῦ, ἰωσθὲ υἱὸς αὐτοῦ. * καὶ κατάχευς

αὐτῶν & κατωκία βαιθὴλ, & αἱ κώμαι αὐτῆς· & εἰς ἀνατολὰς νοαρῶν, & εἰς δυσμὰς γαζερ & αἱ κώμαι αὐτῆς, & συχέμ & αἱ κώμαι αὐτῆς, & ἀδία & αἱ κώμαι αὐτῆς.

* καὶ ἐχόμενα υἱῶν μεθανασῆ, βαιθδὺν & αἱ θυγατέρες αὐτῆς. θαανὰ & αἱ θυγατέρες αὐτῆς, μαγεδδὼν & αἱ κώμαι αὐτῆς, δωρ & αἱ κώμαι αὐτῆς· ἐν ταύταις κατώκησαν ὅτι υἱοὶ ἰωσήφ, υἱοὶ ἰσραήλ.

* υἱοὶ ἀσής, ἱαμναά & ἱαβυά, & ἰεσσουέ, & βαριά, & σαρεά ἀδελφὴ αὐτῶν.

* ובני ברעור הבר ומלכיהל הווא נאבי
 ברעור : * וחבר הוליד את יפלט ואת שומר
 ואת חותם ואת שועה אחותם : * ובני
 יפלט פסד ובמהל ועשור אלר בני יפלט :
 * ובני שמר גאחי ורוהנה יחבר וארם :
 * ובן הלם גאחי צופח וימנע ושלש ועמל :
 * בני צופח סוח וחרנפר ושועל ובני וימרה :
 * בצר והוד ושמא ושלשה ויתרן ובארנא :
 * ובני יתר יפנה ופספר וארנא :
 * ובני עלא ארח וחניאל ורצינא :
 * כל אלר בני אשר ראשי בית האבור
 ברורים גבורי חילים ראשי הנשיאים והתיחשם
 בצבא במלחמה מספרם אנשים עשרים
 וששה אלף :

ח

* ובנימן הוליד ארנ בלע בכור אשבל
 השני ואחרת השלישי : * נוחה הרביעי ורפא
 החמישי : * ויהיו בנים לבלע גדר וגרא
 ואביהוד : * ואבישוע ונעמן ואחוח : * וגרא
 ושפופן וחורם : * ואלה בני אחוד אלה הם
 ראשי אבור ליושבי גבע ויגלום אל מנחת :
 * ונעמן ואחיה וגרא הוא הגלום והוליד את
 עזא ואת אחיהוד : * ושחרים הוליד בשדרה
 מואב מן שלחו אתם חוששים ואת בערא נשיו :
 * ויולד מן חדש אשתו את יובב ואת צביא
 ואת מישא ואת מלכם : * ואת יעוז וארנ
 שביה ואת מרמה אלר בניו ראשי אבור :
 * ומחשים הוליד את אביטוב ואת אלפעל :
 * ובני אלפעל עבר ומשעם ושמד הוא בנה
 ארנ גאנו וארנ לר ובנתיה : * וברעור
 ושמע המה ראשי האבור ליושבי אילון המה
 הבריהו את יושבי גת : * ואחיו ששק וירמות :
 * וזבדיה וערד ועדר : * ומיכאל וישפה ויוחא
 בני בריעה : * וזבדיה ומשלם וחזקי וחבר :
 * וישמרי ויזליארו ויובב בני אלפעל :
 * ויקים וזכרי וזכרי : * ויזליעני וזלתי
 ואליאל : * ועדיה ובראיה ושמרת בני שמעי :

31 * Filij autem Baria, Heber, & Melchiel,
 ipse est pater Barzaith.
 32 * Heber autem genuit Iephlat & So-
 mer, & Otham, & Suaa sororem eorum.
 33 * Filij Iephlat, Phosech, & Chamaal, &
 G Asoph : hi filij Iephlat.
 34 43 * Porrò filij Somer, Ahi, & Roaga, &
 Aba, & Aran.
 35 35 * Filij autem Helem fratris eius, Supha
 & Iemna, & Selles, & Amal.
 36 36 * Filij Supha, Sue, Aruaphed, & Sual,
 & Beri, & Iamra.
 37 37 * Bofor & Od, & Samna, & Salufa, &
 Iethram, & Bera.
 38 38 * Filij Gether, Iephone, & Phaspha, &
 39 39 Ara. * Filij autem Olla, Aree & Anihel,
 40 40 & Refia. * Omnes hi filii Afer princi-
 pes cognationum electi atque fortissimi
 duces ducum. Numerus autem eorum æra-
 tis quæ apta esset ad bellum, viginti sex
 milia.

CAP. VIII.

1 BEniamin autè genuit Bale primoge-
 A nitum suum, Asbal secūdum : Ahara
 2 tertium. * Noaha quartum, & Rapha
 3 quintū. * Fueruntq; filij Bale Addoar,
 & Gera & Abiud.
 4 * Abisue quoque & Neman, & Ahoe:
 5 * Sed & Gera, & Sephupham, & Vram.
 6 * Hi sunt filij Ahod principes cognationum
 habitatum in Gabaa, qui translati sunt in Manaath.
 7 * Noman autem & Achia, & Gera, ipse
 transtulit eos, & genuit Ozam & Abiud.
 8 * Porrò Sarrahim genuit in regione
 Moab postquā dimisit Vsim & Bara vxores
 9 suas. * Genuit autem de Edes vxore sua
 Iobab & Sebia, & Mofa, & Molchō.
 10 * Iebus quoq; & Sethia, et Marmach.
 Hi sunt filii eius principes in familiis suis.
 11 * Mehufim verò genuit Achitob & El-
 12 phaal. * Porrò filij Elphaal, Heber, &
 B Misaam, et Samad, hic ædificauit Ono et
 13 Lod, et filias eius. * Bara autem et Sama
 principes cognationum habitantium in
 Ahialon. Hi fugauerūt habitatores Geth.
 14 * Et Haio et Sefac, et Hierimoth.
 15 * Et Zabadia et Arod, et Heder.
 16 * Michael quoque et Iespha, et Ioaa filii
 Baria.
 17 * Et Zabadia et Mofollam, et Ezeci, et
 18 Heber. * Et Esamari, et Iessia, et Iobab,
 19 filij Elphaal. * Et Iacim, & Zechri, et
 20 Zaddi. * Et Elioenai, et Selethai, et
 21 Heliel. * Et Adaia et Baraia, et Samarat,
 filii Semci.

* Et filij Baria Chober & Melchiel, ipse pa-
ter Barzeth.

* Et Chober genuit Japhlet, & Somer, &
Hotham, & Sua sororem eorum.

* Et filij Japhlet, Phasch, & Baamath, &
Asuath: hi filij Japhlet.

* Et filij Somer Achi, & Raaga, & Jaba,
& Aram.

* Et filij Helem fratris eius, Supha & Ja-
mna, & Seles, & Amal.

* Filij Supha, Sue & Arnaphi, & Saal,
& Beri, & Jembra.

* Basar & Jeud, & Semma, & Selsa, &
Jethran, & Beera.

* Et filij Jether, Jephonne, & Phaspha, &
Arai. * Et filij Olla, Arce, & Aniel, & Rasia.

* Omnes hi filij Aser principes domus cognationum, electi fortes potentia, duces principum qui numerati sunt in statione ad bellum, numerus eorum viri viginti et sex milia.

CAP. VIII.

ET Benjamin genuit Bale primogenitū suū,
& Asbel secundus, et Aara tertius.

* Et Nua quartus, et Rapha quintus.

* Et fuerunt filij Bale, Adar, & Gera, &
Abiud. * Et Abisue, & Naaman, & Aod: et

hi filij Aod, * Gera & Seppham, & Auram.

* Hi sunt principes cognationum habitantiū
Gabaa, & transtulerunt ipsos in Manuath.

* Et Naaman et Achia, et Gera, ipse tran-

stulit eos, et genuit Aza et Achud.
* Et Seorim genuit in campo Moab, post-
quam dimiserunt ipsi eum, et Ofim, et Baara,
uxores eius.

* Et genuit de Chodes uxore sua Jobab et
Sabia, et Misa, et Melchom.

* Et Joas, et Sechia, et Marmia, isti filij eius
principes cognationum.

* Et Mesim genuit Abitob, et Eliphaal.

* Et filij Eliphaal, Aber et Mesiam, et Sa-
med: ipse edificavit Ono et Lod, et vicus eius.

* Et Baria et Samaa, hi principes cognatio-
num habitantium Ailon: hi persecuti sunt ha-
bitantes Geth.

* Et fratres eorum Sisach et Hierimoth.

* Et Zabadia et Arad, et Adar.

* Et Michael, et Hiespha, et Hiocha filij Ba-
ria.

* Et Zabadia, et Mesollam, et Ezeci, et
Aber.

* Et Jassemari, et Hiczelia, et Jobab filij
Aliphal.

* Et Iacim, et Zechri, et Zebdi.

* Et Elione, et Selathi, et Eliel.

* Et Adaia, et Baria, et Samarath, filij Se-
mei.

31 * καὶ υἱοὶ βαρία χοβερ καὶ μελχιήλ, αὐτὸς πατὴρ βαρ-
32 ζέθ. * καὶ χοβερ ἐγέννησε τὸν ἰαφλέτ καὶ τὸν σωμήρ,
καὶ τὸν ὀθίμ, καὶ τὴν θουὰ ἀδελφὴν αὐτῶν.

33 * καὶ υἱοὶ ἰαφλέτ, φασέχ, καὶ βααμάθ, καὶ ἀθουάθ, ἔ-
34 ται υἱοὶ ἰαφλέτ.

34 * καὶ υἱοὶ σωμὴρ ἀχί, καὶ ρααγά, καὶ ἰαβὰ, καὶ ἀράμ.

35 * καὶ υἱοὶ ἐλέμ ἀδελφοὶ αὐτῶν· θουφὰ καὶ ἰαμνὰ, καὶ σε-
36 λές, καὶ ἀμάλ.

36 * υἱοὶ θουφὰ, θουέ, καὶ δὲναφεί, καὶ θουάλ, καὶ βηρεὶ, καὶ
37 ἱεμερά.

37 * βασάρ, καὶ ἰηδ, καὶ σεμμα, καὶ σελσα, καὶ ἰεθράν, καὶ
38 βηερά.

38 * καὶ υἱοὶ ἰεθέρ, ἰεφονή, καὶ φασφὰ, καὶ δὲαί.

39 * καὶ υἱοὶ ὀλλὰ, ἀρκε, καὶ ἀνιήλ, καὶ ρασία.

40 * πάντες ἔτοι υἱοὶ αὐτῶν ἀρχόντες οἴκου τῶν πατρῶν,
ἐκλεκτοὶ ἰσχυροὶ διωάμει δὲρχηγοὶ τῶν δὲρχόντων τῶν
γῆραλογηθέντων ἐν τῇ σάσει ἐν τῷ πολέμῳ, ὁ δὲριθμὸς
αὐτῶν ὁδὲρες εἴκοσι καὶ ἑξ ἑκατὸν.

η.

1 * Καὶ βενιαμὴν ἐγέννησε τὸν βαλέ πρωτότοκον αὐτῶν,
καὶ ἀσβήλ ὁ δεύτερος, καὶ ἀρα ὁ τρίτος,

2 * καὶ νουὰ ὁ τέταρτος, καὶ ραφα ὁ πέμπτος.

3 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ τῷ βαλέ, ἀδάρ, καὶ γερὰ, καὶ ἀβιεδ.

4 * καὶ ἀβιθουέ, καὶ νααμαν, καὶ ἀώδ, καὶ ἔτοι υἱοὶ ἀώδ·
5 * γερὰ καὶ σεπφάμ, καὶ ἀεράμ.

6 * ἔτοι εἰσὶν ἀρχόντες πατρῶν τῶν κατοικούντων γα-
βαὰ· καὶ ἀπώκισαν αὐτοὺς εἰς μαναθ.

7 * καὶ νααμαν, καὶ ἀχιά, καὶ γηρά, αὐτοὺς ἀπώκισεν αὐ-
8 σθ, καὶ ἐγέννησε τὸν ἀζὰ, καὶ τὸν ἀχιδ.

8 * καὶ σεωρεὶμ ἐγέννησεν ἐν πεδίῳ μωάβ, μετὰ τὸ ἔξα-
9 ποσεῖλαι αὐτοὺς αὐτῶν· καὶ ὠτείμ, καὶ βααρά γυναικες

9 αὐτῶν· καὶ ἐγέννησεν διπλὸν τὸν χόδες γυναικὸς αὐτῶν τὸν
ἰωάβ, καὶ τὸν σαβία, καὶ τὸν μισὰ, καὶ τὸν μελχάμ·

10 * καὶ τὸν ἰωὰς, καὶ τὸν σεχία, καὶ τὸν μαρμία, ἔτοι υἱοὶ
αὐτῶν ἀρχόντες τῶν πατρῶν.

11 * καὶ μεωτείμ ἐγέννησεν τὸν ἀβιτώβ, καὶ τὸν ἐλειφαάλ.

12 * καὶ υἱοὶ ἐλειφαάλ, ἄβερ, καὶ μεθὰμ, καὶ σάμυδ· αὐτοὺς
ὠκοδόμησεν τὴν ὠνά, καὶ τὴν λώδ, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς.

13 * καὶ βαρία, καὶ σαμαά, αὐτοὶ ἀρχόντες πατρῶν
τῶν κατοικούντων αἰλῶν· ἔτοι ἔξεδίωξαν αὐτοὺς κατοικοδι-
14 τας γέθ.

14 * καὶ ὁ ἀδελφοὶ αὐτῶν σισάχ, καὶ ἱεριμώθ.

15 * καὶ ζαβαδία, καὶ δὲαδ, καὶ ἀδάρ.

16 * καὶ μιχαήλ, καὶ ἰεσφὰ, καὶ ἰοχὰ υἱοὶ βαρείας.

17 * καὶ ζαβαδία, καὶ μεθολάμ, καὶ ἐζεκι, καὶ ἄβερ.

18 * καὶ ἰασσημαρὶ, καὶ ἰεζελία, καὶ ἰωάβ υἱοὶ ἀλιφάλ.

19 * καὶ ἰακείμ, καὶ ζεχρί, καὶ ζεβδί.

20 * καὶ ἡλιωνέ, καὶ σελαθί, καὶ ἐλιήλ.

21 * καὶ ἀδαία, καὶ βαρεία, καὶ σαμαράθ, υἱοὶ σεμεί.

* וישפן ועבר ואליאל :
 * ועבדון וזכרי וחנן : * והנניה ועילם
 * וענתתיה : * ויפדיה ופניאל בני ששק :
 * ושמשרי ושהריה ועתליה : * ויערשיה
 * ואליה וזכרי בני ירחם : * אלה ראשי אבות
 * לתלדותם ראשים אלה ישבו בירושלם :
 * ובגבעון ישבו אבי גבעון ושם אשתו מעכה :
 * ובנו הבכור עבדון וצור וקיש ובעל ונדב :
 * וגדור ואחיו וזכר : * ומקלות הוליד את-
 * שמאח ואף המה נגד אחיהם ישבו בירושלם
 * עם אחיהם : * ונר הוליד את קיש וקיש הוליד
 * את שאול ושאול הוליד את יהונתן ואת מלכי-
 * שוע ואת אבינדב ואת אשבעל : * ובן יהונתן
 * מריב בעל ומריב בעל הוליד את מיכא :
 * ובני מיכא פיתון ומלך ותארע ואחז :
 * ואחז הוליד את יהועדה ויהועדה הוליד
 * את עלמר ואת עזמות ואת זמרי וזמרי הוליד
 * את מוצא : * ומוצא הוליד את בנעה רפרה
 * בנו אלעשרה בנו גצל בנו : * ולאצל ששה
 * בנים ואלה שמותם עזריקם בכרו וישמעאל
 * ושעריה ועבדיה וחנן כל אלה בני גצל :
 * ובני עשק אחיו אולם בכורו יעוש השני
 * ואליפלט השלישי : * ויהיו בני אולם אנשים
 * גבורי חיל רכבי קשר ומרבים בנים ובני בנים
 * מאה וחמשים כל אלה מבני בנימן :

ט

* וכל ישראל התיחשו והנם כתובים על-
 * ספר מלכי ישראל ויהודה הגלו לבבל במעלם :
 * והישבים הראשנים אשר באחותם בעריהם
 * ישראל הכהנים הלויים והנתינים :
 * ובירושלם ישבו מן בני יהודה ומן בני
 * בנימן ומן בני אפרים ומנשה : * עותי בן-
 * עמיהוד בן עמרי בן אמרי בן בנימן בן פרץ בן-
 * יהודה : * ומן השילני עשיה הבכור ובניו :
 * * ומן בני זרח יעואל ואחיהם שש מאור
 * ותשעים : * ומן בני בנימן סלוא בן משלם
 * בן הודיה בן הסנארה :

22 * Et Iesphan, et Heber, et Heliel.
 23 * Et Abdon, et Zechri, & Hanan.
 24 * Et Anania, et Ailam, et Anathothia.
 25 * Et Iephdaia, et Phanuel, filii Sefac.
 26 * Et Samfari, et Sooria, et Otholia.
 27 * Et Iersia, Helia, & Zechri, filii Ieroam.
 28 * Hi patriarchæ et cognationum prin-
 C cipes qui habitauerunt in Ierusalem.
 29 * In Gabaon autem habitauerunt Abi-
 gabaon, & nomen vxoris eius Maacha. Inf. 9.
 30 * Filiusque eius primogenitus Abdon
 & Sur, & Cis, & Baal, & Nadab.
 31 * Gedur quoque & Ahio, & Zacher,
 et Macelloth.
 32 * Et Macelloth genuit Samaa. habita-
 ueruntque ex aduerso fratrum suorum in Ierusalem cum fratribus suis. I. Reg. 9.
 33 * Ner autem genuit Cis, & Cis genuit
 D Saul. Porrò Saul genuit Jonathan & Mel-
 chisue, & Abinadab, & Esbaal.
 34 * Filius autem Jonathan Miribaal, &
 Miribaal genuit Micha.
 35 * Filij Micha, Phiton & Melech, &
 Thara, Ahaz.
 36 * Et Ahaz genuit Ioadā, & Ioadā ge-
 nuit Almoth, & Asmoth, & Zamri. Porrò
 37 Zamri genuit Mofa. * Et Mofa genuit
 Baana, cuius filius fuit Rapha, de quo or-
 tus est Elasa qui genuit Asel.
 38 * Porrò Asel sex filii fuerunt his nomi-
 nibus, Ezricam, Bochrū, Hismael, Saria,
 Obdia, Anan. omnes hi filii Asel.
 39 * Filij autem Efech fratris eius, Vlam
 primogenitus, & Hus secundus, & Eli-
 40 phaleth tertius: * Fueruntque filii Vlam
 viri robustissimi, & magno robore ten-
 dentes arcum, et multos habentes filios
 ac nepotes vsq; ad centum quinquaginta.
 Omnes hi filii Benjamin.

CAP. IX.

1 V Niuersus ergo Israel dinumeratus
 A est, et summa eorū scripta est in libro
 Regum Israel et Iuda, translatique sunt in
 2 Babylonem propter delictū suum. * Qui
 aut habitauerunt primi in possessionibus
 et in vrbibus suis Israel, et Sacerdotes et
 3 Leuite, et Nathiunei, * Commorati sunt
 in Ierusalem de filiis Iuda, et de filiis Ben-
 iamin. De filiis quoque Ephraim et Ma-
 4 nasse: * Othei filius Amiud, filii Emri,
 filii Omrai, filii Bonni. De filiis Phares fi-
 5 lii Iuda. * Et de Siloni, Afaia primogeni-
 6 tus et filii eius. * De filiis aut Zara, Ichuel
 7 et fratres eorū sexcenti nonaginta. * Por-
 B rò de filiis Benjamin, Salo filius Mosollā
 filij Oduia, filij Afana.

* Et Jephthan, Ader, & Eliel. 21
 * Et Abdon, & Zechri, & Anan. 23
 * Et Anania, & Elam, & Anathotha. 24
 * Et Jephadiah, & Phanuel filii Sisach. 25
 * Et Sampfari, & Saraia, & Otholia. 26
 * Et Hierfia, & Elia, & Zechri filii Hie- 27

ream.

* Hi principes cognationum per generatio- 28
 nes eorum principes ipsi habitauerunt in Hie-
 rusalem.

* Et in Gabaon habitauit pater Gabaon, & 29
 nomen uxori eius Macha.

* Et filius eius primogenitus Abdon et Sur, 30
 & Cis, & Bael, & Nadab.

* Et Geddor, & fratres eius, & Zechri. 31

* Et Maceddoth qui genuit Samaa, & hi ex 32
 aduerso fratrum suorum habitauerunt in Hie-
 rusalem cum fratribus suis.

* Et Ner genuit Cis, & Cis genuit Saul, & 33
 Saul genuit Jonathan & Melchisue, & Abi-
 nadab, & Jisbaal.

* Et filii Jonathan Meribaa, & Meribaa 34
 genuit Micha. * Et filii Micha, Phithon & 35
 Melech, & Tharaa, & Achaz.

* Et Achaz genuit Ioda, & Ioda genuit 36
 Alemeth & Asmoth, & Zambri, & Zambri
 genuit Mosa.

* Et Mosa genuit Baana: Rapha filius eius, 37
 Eleasa filius eius, Asel filius eius.

* Et Asel sex filii; & hæc nomina eorum, 38
 Ezericam primogenitus eius, et Jismael, & Sa-
 ria, & Abdia, & Annan, hi filii Asel.

* Et filii Asel fratris eius: Ulam primoge- 39
 nitus eius, & Jeus secundus, & Eliphalet
 tertius.

* Et fuerunt filii Ulam, viri potentes forti- 40
 tudine, tendentes arcum & multiplicantes fi-
 lios, & filios filiorum centum & quinquagin-
 ta, omnes hi filii Benjamin.

CAP. IX.

ET vniuersus Jisrael dinumerati sunt, & 1
 ecce sunt scripti in libro Regum Jisrael &
 Juda, & translati sunt in Babylonem propter
 delictum suum, quod iniuste fecerunt. * Et 2

qui habitabant prius in possessionibus suis in ci-
 uitatibus suis Jisrael: & Sacerdotes et Leuitæ,
 & Nathinei. * Et in Hierusalem habitau- 3
 runt de filiis Juda, & de filiis Benjamin, &
 de filiis Ephraim & Manasse. * Uthi filius 4
 Samiud filius Ambri, filii Embri, filii Benia-
 min: de filiis Phares, filii Juda.

* Et de Seloni, Asaia primogenitus eius, & 5
 filii eius. * Et de filiis Zera, Jeel, & fratres 6
 eius sexcenti & nonaginta.

* Et de filiis Benjamin, Salo filius Mosol- 7
 lam, filii Oduia, filii Sanaa.

22 * καὶ ἰεσφθάν, καὶ ἀδερ, & ἐλὶήλ.
 23 * καὶ ἀβδών, καὶ ζεχρί, καὶ ἀναν.
 24 * καὶ ἀνανία, καὶ ἡλάμ, καὶ δῶαθα.
 25 * καὶ ἰεφαδία, καὶ φανυήλ υἱοὶ σισάχ.
 26 * καὶ σαμψαρί, καὶ σαργία, καὶ ὀθολία.
 27 * καὶ ἰερσία, & ἡλία, & ζεχρί υἱοὶ ἰερσαίμ.
 28 * ἔτοι ἀρχόντες πατρῶν καὶ γυναικῶν αὐτῶν δόρυ-
 γοὶ αὐτοὶ κατώκησαν ἐν ἱερουσαλήμ.
 29 * καὶ ἐν γαβαὼν κατώκησεν πατήρ γαβαὼν, & ὄνο-
 μα τῆς γυναίκος αὐτοῦ μαχά.
 30 * καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρῶτόκετος ἀβδών, & θούρ, & κίς,
 καὶ βαέλ, καὶ ναδάβ.
 31 * καὶ γεδδώρ καὶ ὁ ἀδελφεὸς αὐτοῦ, καὶ ζεχρί.
 32 * καὶ μακεδδώθ ὁ γυνήσας τὴν σαμαά· καὶ αὐτοὶ
 κατέκτισαν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατώκησαν ἐν ἱερουσα-
 λήμ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.
 33 * καὶ νῆρ ἐγύνησε τὴν κίς, καὶ κίς ἐγύνησε τὴν σαέλ, &
 σαέλ ἐγύνησε τὴν ἰωνάθων καὶ τὴν μελχιθουέ, καὶ τὴν ἀ-
 βινάδαβ, καὶ τὴν ἰσβαάλ.
 34 * καὶ υἱοὶ ἰωνάθων μεριβαάλ, καὶ μεριβαάλ ἐγύνησε
 35 τὴν μιχά. * καὶ υἱοὶ μιχά, φιθὼν & μέλεχ, & θα-
 ραά, καὶ ἀχάζ.
 36 * καὶ ἀχάζ ἐγύνησε τὴν ἰωδά, καὶ ἰωδά ἐγύνησε τὴν
 ἀλεμέθ, καὶ τὴν ἀσμωθ, & τὴν ζαμβελ, καὶ ζαμβελ ἐγέν-
 37 νησε τὴν μωσαά. * καὶ μωσαά ἐγύνησε τὴν βαανά· ῥα-
 φα υἱὸς αὐτοῦ, ἐλεασά υἱὸς αὐτοῦ, ἀσηλ υἱὸς αὐτοῦ.
 38 * καὶ τὰ ἀσηλ ἐξ υἱοῦ, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν,
 ἐζερίκαμ πρῶτόκετος αὐτοῦ, καὶ ἰσμαήλ, & σαρία, καὶ
 ἀβδία, καὶ δῶνθ ἔτοι υἱοὶ ἀσηλ.
 39 * καὶ υἱοὶ ἀσηλ ὁ ἀδελφεὸς αὐτοῦ, ἐλάμ πρῶτόκετος
 αὐτοῦ, & ἰποδὸς ὁ δεύτερος, & ἐλιφαλετ ὁ τρίτος.
 40 * καὶ ἐγύνοντο υἱοὶ ἐλάμ, ἄνδρες δυνατοὶ ἐν ἰσχυρί τείνον-
 τες τόξον & πληθύνοντες ἄρματα, & υἱὸς υἱῶν ἑκατὸν καὶ πεν-
 τήκοντα, πάντες ἔτοι υἱοὶ βενιαμίν.

δ.

1 * Καὶ πᾶς ἰσραήλ ἐγχεαλογήθησθαι, & ἰδὲ εἰσὶ γε-
 γραμμένοι ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰσραήλ & ἰούδα· καὶ
 ἀπώκισσαν εἰς βαβυλῶνα διὰ τὴν ἀσυνθεσίαν αὐτῶν,
 ὡς ἠδίκησαν.

2 * καὶ οἱ κατσκοδύντες πλεονέκτερον ἐν ταῖς κατασχέσεσιν
 αὐτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἰσραήλ, & ἱερεῖς, & οἱ λαῶι-
 3 ται, & οἱ ναθινεοί. * καὶ ἐν ἱερουσαλήμ κατώκησαν ἐν
 τῶν υἱῶν ἰούδα, καὶ ἐν τῶν υἱῶν βενιαμίν, καὶ ἐν τῶν υἱῶν
 4 ἐφραΐμ, & μανασσή. * ἔθι υἱὸς σαμὶδ υἱὸς ἀμβρί, υἱὸς
 5 ἐμβελ, υἱὸς βενιαμίν· ἀπὸ τῶν υἱῶν φάρες, υἱὸς ἰούδα. * καὶ
 ἀπὸ τῶν σιμωνείων, ἀσαΐα ὁ πρῶτόκετος αὐτοῦ, & οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.
 6 * καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ζεφθ, ἰεήλ & οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐξα-
 7 κόσοι καὶ ἐννεήκοντα. * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βενιαμίν,
 σαλὼ υἱὸς μοθλαμ, υἱὸς ὠδβία, υἱὸς σαναά.

* ויבניה בן ירחם ואלה בן עזי בן מכרי
 ומשלם בן שפטיר בן רעואל בן יבניה :
 * ואחיהם לתלדותם רשע מאות וחמשים
 וששה כל אלה אנשים ראשי אבות לבית
 אבותיהם : * ומן הכהנים ירעיה ויהויריב
 ויבין : * ועזריה בן חלקיה בן משלם בן
 צדוק בן מריות בן אחיטוב נגר בית האלהים :
 * ועדיה בן ירחם בן פשחור בן מלכיה
 ומעשי בן עדיאל בן יחזריה בן משלם בן
 משלמיר בן אפר : * ואחיהם ראשים
 לבית אבותם אלה ושבע מאות וששים גבורי
 חיל מלאכה עבודת בית האלהים :
 * ומן הלויים שמעיה בן חשוב בן עזריקם
 בן חשביר מן בני מררי :
 * ובקבקר חרש וגלל ומתניה בן מיכא
 בן זכרי בן אסף : * ועבדיה בן שמעיה
 בן גלל בן ידורחן ובכיה בן אסא בן
 אלקנז היושב בחצרי נטופתי :
 * והשערים שלום ועקוב וטלמון ואחימן
 ואחיהם שלום הראש : * ועד הגר בשער
 המלך מזרחי המר השערים למחנור בני
 לוי : * ושלום בן קורא בן אביסף בן קרח
 ואחיו לבית אביו וקרחים על מלאכה
 העבדה שמרי הספים לאהל ואבותיהם על
 מחנה יהודה שמרי המבוא : * ופינחס בן
 אלעזר נגיד היה עליהם לפני יהודה עמו :
 * וזכריה בן משלמיה שער פתח לאהל מועד :
 * כלם הברורים לשערים בספים מאתים
 ושנים עשר המר בחצריהם התיחשם המר
 יסד דויד ושמואל הראה באמונתם :
 * והם ובניהם על השערים לבית יהודה
 לבית האהל למשמרות :
 * לארבע רוחות יהיו השערים מזרח ומה
 צפונה ונגברה : * ואחיהם בחצריהם
 לבוא לשבעת הימים מעת אל עת עם אלה :
 * כי באמונה חמה ארבעה גברי השערים
 הם הלויים והיו על הלשכור ועל האוצרות
 בית האלהים :

8 * Et Iobama filius Ieroam, & Helam fi-
 lius Ozi, filij Mochori, & Mofollam, filius
 Saphaciz, filij Rahuel, filij Iebania.
 9 * Et fratres eorū per familias suas non-
 genti quinquaginta sex. Omnes hi prin-
 cipes cognationum per domos patrū suo-
 rum. 10 * De sacerdotibus autem Iedaia,
 11 Ioiarib & Iachim. * Azarias quoque fi-
 lius Helchiz, filij Mofollam, filij Sadoch,
 C filij Meraioth, filij Achitob pontifex do-
 12 mus Dei. * Porrò Adaias filius Ieroam,
 filij Phafor, filij Melchia & Maafia, filius
 Adihel, filij Iezra, filij Mofollam, filij Mo-
 13 sollamoth, filij Emmer. * Fratres quoq;
 eorū principes per familias suas mille se-
 ptingenti sexaginta fortissimi robore ad
 faciendum opus ministerij in domo Dei.
 14 * De Leuitis autem Semeia filius Assub
 & filij Ezricā, filij Afebia de filiis Merari.
 15 * Bachacar quoq; carpentarius & Ga-
 lal, & Mathania filius Micha, filij Zechri,
 filij Asaph.
 16 * Et Obdia filius Semeiz, filij Galal, fi-
 lij Idithun, & Barachia, filius Aza, filij
 Elcana qui habitauit in atriis Nethopha-
 17 ri. * Ianitores autem Sellum & Achub,
 D & Thelmon, & Ahiman, & frater eorum
 Sellum princeps.
 18 * Vsq; ad illud tempus in porta regis
 ad orientem obseruabant per vices suas de
 filiis Leui.
 19 * Sellum verò filius Chore, filij Abia-
 faph, filij Chore cum fratribus suis & do-
 mo patris sui. Hi sunt Choritz super ope-
 ra ministerij custodes vestibulorum taber-
 naculi & familiae eorum per vices castrorū
 Domini custodientes introitum.
 20 * Phinees autem filius Eleazar erat dux
 eorum coram Domino.
 21 * Porrò Zacharias filius Mofollamia,
 ianitor portæ tabernaculi testimonij.
 22 * Omnes hi electi in ostiarios per por-
 tas ducenti duodecim, & descripti in vil-
 E lis propriis, quos constituerunt David &
 Samuel, videns in fide sua
 23 * Tam ipsos quā filios eorū in ostiis
 domus Domini & in tabernaculo vici-
 bus suis.
 24 * Per quatuor ventos erant ostiarij, id
 est, ad Orientem & ad Occidentem, & ad
 25 Aquilonē & ad Austrum. * Fratres aut
 eorū in viculis morabantur, & veniebant
 in sabbatis suis de répoze vsq; ad tempus.
 26 * His quatuor Leuitis creditus erat o-
 mnis numerus ianitorū, & erat super exc-
 dras & thesauros domus Domini.

* Et Jebnaa filius Hieroam, & hi filij Ozi, 8
filij Machiri, & Mosollam, filij Saphatia, filij
Raguel, filij Jechoniae.

* Et fratres eorum per generationes eorum 9
nongenti & quinquaginta sex: omnes hi prin-
cipes per domum cognationum suarum.

* Et de sacerdotibus Jodae & Jorib, & 10
Joachim.

* Et Azarias filius Elciae, filij Mosollam, filij 11
Sadduc, filij Meraioth, filij Achitob, duces do-
mus Dei.

* Et Adaia filius Hieroam, filij Phasaur, fi- 12
lij Melchia, & Maasi filius Adiel, filij Ezera,
filij Mosollam, filij Maselimoth, filij Emmer.

* Et fratres eorum duces per domum fami- 13
liarum suarum, mille & septingenti & sexa-
ginta: fortes robore in opere ministerij domus
Dei.

* Et de Levitis, Sameas filius Asub, filij Ez- 14
ricam filij Asabia: de filiis Merari.

* Et Bacbacar, & Ares, & Galal: et Mat- 15
thanas filius Micha, filij Zechri, filij Asaph.

* Et Abdia filius Samaia, filij Galal, filij 16
Jduthun: & Barachias filius Asa, filij Elcana
qui habitabat in atrijs Netophati.

* Et ianitores Sellum et Accub, & Telmon, 17
& Achiman, & fratres eorum Sellum prin-
ceps.

* Et usque huc in porta regis ad orientem: 18
hi ianitores in castra filiorum Levi.

* Et Sellum filius Core, filij Abiasach, filij 19
Core, & fratres eius per domum cognationum
suarum: Corini super opera ministerii custodien-
tes vestibula tabernaculi, & patres eorum super
castra Domini custodientes introitum.

* Et Phinees filius Eleazar dux erat in ipsis 20
coram Domino.

* Et post hæc Zacharias filius Mesollamia 21
ianitor portæ tabernaculi testimonij.

* Omnes hi electi in ostiarios, in liminibus, 22
ducenti duodecim isti in suburbanis eorum, fa-
milias eorum & numeratio eorum: hos nume-
ravit & constituit David & Samuel, videns
in fide ipsorum.

* Hi & filii eorum in ostijs domus Domini 23
& domui tabernaculi ad custodiendum per
vices,

* In quatuor ventos, & erant ostiarii ad 24
Orientem, & ad mare, & Austrum & Aquil-
onem.

* Et fratres eorum in viculis suis, ut veni- 25
rent in hebdomadas temporum, ut venirent ad
septem dies de tempore ad tempus cum his.

* Quoniam in fide sunt quatuor potentes ia- 26
nitorum ipsi Levitæ: & erant super pastopho-
ria, & super thesauros domus Dei.

8 * καὶ ἰεβναὰ υἱὸς ἱερσαὰμ, ὅς ἐστι υἱὸς ὀζὶ, υἱὸς μαχεὶρ,
καὶ μοθλαὰμ υἱὸς σαφατία, υἱὸς ραγαήλ, υἱὸς ἰεχονιά.

9 * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν κτ' ἡμέσεις αὐτῶν ἐννακό-
σιοι καὶ πεντήκοντα ἕξ· πάντες ἔτι πατριάρχαι κατ'
οἶκον πατρῶν αὐτῶν.

10 * καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων ἰωδάε καὶ ἰωρεῖβ, καὶ ἰωαχίμ.

11 * καὶ ἀζαρίας υἱὸς ἐλκίς υἱὸς μοθλαὰμ, υἱὸς σαδδὰκ,
υἱὸς μεραϊώθ, υἱὸς ἀχιτώβ, ἡγέμενοι οἴκου τῆς θεοῦ.

12 * καὶ ἀδαΐα υἱὸς ἱερσαὰμ, υἱὸς φασεῦρ, υἱὸς μελχίου,
ὁ μαασεὶ, υἱὸς ἀδὴλ, υἱὸς ἐζερά, υἱὸς μοθλαὰμ, υἱὸς μα-
σελιμώθ, υἱὸς ἐμμὴρ.

13 * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἡγέμενοι κατ' οἶκον πατρῶν
αὐτῶν, χίλιοι καὶ ἐπὶ ἑκατόσιοι καὶ ἑξήκοντα, διωατοὶ
ἐν ἔργῳ δουλείας οἴκου τοῦ θεοῦ.

14 * ὁ δὲ ἐκ τῶν λουϊτῶν, σαμέας υἱὸς ἀσάβ, υἱὸς ἐζεράμ,
υἱὸς ἀσαβία· ἐκ τῶν υἱῶν μεραεὶ.

15 * καὶ βακβακάρ, καὶ δαῖης, καὶ γαλαὰλ· καὶ ματθα-
νίας υἱὸς μιχα, υἱὸς ζεχρί, υἱὸς ἀσάφ.

16 * καὶ ἀβδία υἱὸς σαμαΐα, υἱὸς γαλαὰλ, υἱὸς ἰδουθὺν·
καὶ βαρεχίας υἱὸς ἀσά, υἱὸς ἐλκανὰ ὁ κατεϊκὼν ἐν ταῖς
αὐλαῖς τοῦ νεβουπατί.

17 * καὶ οἱ πυλωροὶ σελλέμ καὶ ἀκκούβ, καὶ τελμών, ὁ
ἀχιμὸν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν σελλέμ ὁ ἀρχων.

18 * καὶ ἕως ὧδε ἐν τῇ πύλῃ τῆς βασιλείας κτ' ἀνάτολῆς.
αὐτοὶ οἱ πυλωροὶ εἰς τὰς παρεμβολὰς υἱῶν λουί.

19 * καὶ σελλέμ υἱὸς κορέ, υἱὸς ἀβιάσαχ, υἱὸς κορέ, καὶ οἱ
ἀδελφοὶ αὐτῶν κατ' οἶκον πατρῶν αὐτῶν· οἱ κοριννοὶ ἐπὶ
τὰ ἔργα τῆς δουλείας φυλάσσοντες τὰ πύθυρα τῆς σκηνῆς,
καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν κυρίως φυ-
λάσσοντες τὴν εἴσοδον.

20 * καὶ φινεές υἱὸς ἐλεάζαρ ἡγέμενος ἦν ἐπ' αὐτῶν ἐν
προσθεν κυρίου.

21 * καὶ μετὰ ταῦτα ζαχαρίας υἱὸς μεθλαμιά πυλω-
ρὸς τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.

22 * πάντες ἔτι ἐκ λελεμῶν εἰς πυλωροὺς ἐν τοῖς σταθ-
μοῖς, διακόσιοι δεκαδύο ἔτι ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν, ἡ
ἡγεα αὐτῶν, καὶ ὁ καταλοχισμὸς αὐτῶν· τούτους ἡρίθ-
μησε, καὶ ἔψησε δαυὶδ καὶ σαμυὴλ ὁ ὄρων ἐν τῇ πίσει
αὐτῶν.

23 * αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν πυλῶν οἴκου κυρίως ὁ
πᾶς οἶκος τῆς σκηνῆς τοῦ φυλάσσειν εἰς ἑφημερίας,

24 * εἰς τοὺς τέσσαρας δώμους, καὶ ἦσαν πυλωροὶ κατ'
ἀνάτολῆς καὶ κτ' ἀλάσταν, καὶ νότον, καὶ βορρᾶν.

25 * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν, ἐρ-
χεσθαι εἰς τὰ ἔθδομα τῶν καιρῶν, τοῖς εἰς πορεύεσθαι κτ'
ἐπὶ ἡμέρας ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετὰ τούτων.

26 * ὅτι ἐν πίσει εἰσὶν οἱ τέσσαρες διωατοὶ τῶν πυλω-
ρῶν αὐτῶν οἱ λουῖται· καὶ ἦσαν ἐπὶ τῶν πασοφρίων, καὶ
ἐπὶ τῶν θησαυρῶν οἴκου τοῦ θεοῦ.

* וסביבות בית האלהים ילנו כי
 עליהם משמרת ותם על המפתח ולבקר
 לבקר * ומהם על כלי העבודה כי במספר
 יביאום ובמספר יוציאום * ומהם ממנים
 על הכלים ועל כל כלי הקדש ועל הסלול
 והיין והשמן והלבונה והבשמים:
 * ומן בני הכהנים רקחי המרקחת לבשמים:
 * ומתתיה מן הלויים הוא הבכור לשלם
 הקרחי באמונה על מעשר החבתיים:
 * ומן בני הקהתי מן אחיהם על לחם
 המערכת להקין שבת שבת:
 * ואלה המשרים ראשי אבות ללויים
 בלשכת פטרים כי יומם ולילה עליהם
 במלאכה * אלה ראשי האבות ללויים
 לתלדותם ראשים אלה ישבו בירושלם:
 * ובגבעון ישבו אבי גבעון ועואל ושם אחתו
 מעכר * ובנו הבכור עבדון וצור וקישובעל
 ונרונדב * ונדור ואחיו וזכריה ומקלור:
 * ומקלור הוליד את שמאם ואף הם נגד
 אחיהם ישבו בירושלם עם אחיהם:
 * ונר הוליד את קיש וקיש הוליד את שאול
 ושאול הוליד את יהונתן וארם מלכי שוע
 וארם אבינר וארם אשבעל * ובן יהונתן
 מריב בעל ומרי בעל הוליד את מיכר:
 * ובני מיכר פיתון ומלך ותחרע:
 * ואחז הוליד את יערה ויערה הוליד
 את עלמת ואת עזמור ואת זמרי וזמרי הוליד
 את מוצא * ומוצא הוליד את בנעא ורפיה
 בנא אלעשר בנא אצל בנו * ולאצל ששה
 בנים ואלה שמותם עזריקם בכרו וישמעאל
 ושעריה ועבדיה וחנן אלה בני אצל:

יוד

* ופלשתים נלחמו בישראל וינס גאיש
 ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים בהרג גלבע:
 * וידבקו פלשתים אחרי שאול ואחרי בניו
 ויכו פלשתים את יונתן וארם אבינר וארם
 מלכי שוע בני שאול:

27 * Per gyrum quoque templi Domini
 morabantur in custodijs suis, vt cum tem-
 pus fuisset, ipsi manè aperirent fores.

28 * De eorum grege erant & super vasa
 ministerij, ad numerum enim & infere-
 bantur vasa & efferebantur.

29 * De ipsis & qui credita habebat vten-
 filia sanctuarij præerant similæ, & vino, &
 oleo, & thuri, & aromatibus.

30 * Filij autem sacerdotum vnguenta ex
 aromatibus conficiebant.

31 * Et Matha-
 tias Leuites primogenitus Sellum Chori-
 tæ, præfectus erat eorum quæ in sartagi-
 ne frigeabantur. * Porro de filijs Caath
 fratribus eorum super panes erant propo-
 sitionis, vt semper novos per singula sab-
 bata præpararet. * Hi sunt principes can-
 torum per familias Leuitarum qui in ex-
 dris morabantur, ita vt die ac nocte iugi-
 ter suo ministerio deseruirent.

34 * Capita Leuitarum per familias suas
 principes manserunt in Ierusalem.

35 * In Gabaon autem commorati sunt ^{sup. s. c.}
 G pater Gabaon Iahia, & nomē vxoris eius

36 Maacha. * Filius primogenitus eius Ab-
 don, & Sur, & Cis, & Baal, & Ner, & Na-
 dab. * Gedor quoque & Achio, & Za-
 charias & Macelloth.

38 * Porro Macelloth genuit Semmaan.
 Isti habitauerunt è regione fratrum suorum
 in Ierusalem cum fratribus suis.

39 * Ner autem genuit Cis, & Cis genuit
 Saul. Et Saul genuit Jonathan & Melchi-
 sue, & Abinadab, & Esbaal.

40 * Filius autem Jonathan Miribaal, &
 Miribaal genuit Micha.

41 * Porro filij Micha, Phiton & Melech,
 & Thara, & Ahaz.

42 * Ahaz autem genuit Iara, & Iara ge-
 nuit Alamath, & Azmoth, & Zamri,
 Zamri autem genuit Mosa.

43 * Mosa verò genuit Baana, cuius filius
 Raphaia genuit Elasa, de quo ortus est
 Afel.

44 * Porro Afel sex filios habuit his nomi-
 nibus, Ezricam, Bochrū, Hismael, Saria,
 Obdia, Anan, hi filij Afel.

CAP. X.

1 PHilistiim autem pugnabant contra Is-
 A rael, fugeruntque filij Israel Palæ-
 stinos, & ceciderunt vulnerati in monte
 Gelboe.

2 * Cūque appropinquassent Philistæi
 persequentes Saul & filios eius, percusse-
 runt Jonathan & Aminadab & Melchi-
 sue filios Saul.

* Et per gyrum domus Dei morabuntur, 27
quoniam super ipsos custodia eorum & ipsi
super claves manè manè ut aperirent fores
templi.

* Et ex his super vasa ministerij, quoniam 28
in numero inferent, & in numero efferent ea.

* Et de ipsis constituti super vasa, & super 29
omnia vasa sancta, & super similia, et vinum
& oleum, & thus, & aromata.

* Et à filiis sacerdotum erant vnguentarij 30
vnguenti in aromatibus.

* Et Matthathias ex Leuitis hic primogeni- 31
tus Sellum Corita in fide super opera sacrificij
sartaginis eorum quæ frangebantur sartagine.

* Et Baneas Caathetes de fratribus eorum 32
in panibus propositionis, ut præpararent sab-
batum secundum sabbatum.

* Et hi cantores principes familiarum Le- 33
uitarum, in Pastophorio ordinati in vices, quo-
niam die & nocte in ipsis in operibus.

* Hi principes cognationum Leuitarum: per 34
familias suas principes hi habitauerunt in Hieru-
salem.

* Et in Gabaon habitavit pater Gabaon 35
Jeiel, & nomen uxori eius Maacha.

* Et filius eius primogenitus Abdon & Sur, 36
& Cis, & Bael, & Ner, & Nadab.

* Et Geddor, & fratres eius, & Zechri. 37

* Et Maceloth qui genuit Samaan, & isti in 38
medio fratrum suorum habitauerunt in Hieru-
salem cum fratribus suis.

* Et Ner genuit Cis, & Cis genuit Saul, 39
& Saul genuit Jonathan & Melchisue, &
Abinadab, & Isbaal.

* Et filius Jonathan Meribaal, & Meri- 40
baal genuit Micha.

* Et filij Macha, Phithon & Melchiel, & 41
Tharaa, & Azaz.

* Et Azaz genuit Joda, & Joda genuit Ale- 42
meth & Asmoth, & Zabri, & Zabri genuit
Mosa;

* Et Mosa genuit Banaa: Rapha filius 43
eius, Eleasa filius eius, Asel filius eius.

* Et Asel sex filij, & hæc nomina eorum, 44
Ezricam primogenitus eius, & Ismael, &
Saaria, & Abdia, & Anan, hi filij Asel.

CAP. X.

ET Philistiim pugnaverunt contra Israhel, 1
& fugit vir Israhel à facie Philistiim, & ce-
ciderunt vulnerati in monte Gelbue.

* Et persecuti sunt Philistæi post Saul & 2
post filios eius, & percusserunt Philistiim Jo-
nathan, & Abinadab, & Melchisue filios
Saul.

27 * καὶ περιέκλῳ τοὺς οἴκους τοῦ θεοῦ ἀνελθόντες, ὅτι
ἐπ' αὐτοὺς ἡ φυλακὴ αὐτῶν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τῶν κλειδῶν
τοῦ πρῶτον πρῶτον ἀνοίγειν τὰς θύρας τοῦ ἱεροῦ.

28 * καὶ ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὰ σκύθη τῆς λειτουργίας, ὅτι ἐν
δριτμῶν εἰσέλθουσιν, καὶ ἐν δριτμῶν ἐξέλθουσιν αὐτά.

29 * καὶ ἐξ αὐτῶν καθεσάμενοι ἐπὶ τὰ σκύθη, καὶ ἐπὶ
πάντα τὰ σκύθη τὰ ἅγια, καὶ ἐπὶ τῆς σεμιδάλεως, καὶ
ἐξ οἴνου, καὶ ἐξ ἐλαίου, καὶ ἐξ λίβανος, καὶ τῶν δρωμάτων.

30 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων ἦσαν μυρεψοὶ τοῦ μύρου
ἐν τοῖς δρωμασι.

31 * καὶ ματθαθίας ἐκ τῶν λευιτῶν ἔστ' ὁ πρῶτο-
κ' τῶν σελλῶν τῶν κορινθίων ἐν τῇ πίσει ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς
θύσιας τοῦ τηγνῶν τῶν τηγανιστῶν.

32 * καὶ βανέας ὁ καθήτης ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπὶ
τῶν ἄρτων τῆς προθέσεως, καὶ ἐτοιμάσαι σάββατον κατὰ
σάββατον.

33 * καὶ ἔτοι ψαλτωδοὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν λε-
υιτῶν, ἐν τῷ πασοφορίῳ διατεταγμένοι εἰς ἐφημερίας,
ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐπ' αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔργοις.

34 * ἔτοι ἄρχοντες πατριῶν τῶν λευιτῶν· καὶ ἡμέρας
αὐτῶν ἄρχοντες ἔτοι κατώκησαν εἰς ἱερουσαλήμ.

35 * καὶ ἐν γαβαὼν κατώκησεν πατὴρ γαβαὼν ἰεὶήλ, καὶ
ὄνομα τῇ γυναίκὶ αὐτοῦ μααχά.

36 * καὶ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρῶτοκ' ἀβδὼν καὶ θύρ, καὶ κίς, καὶ
βαέλ, καὶ νήρ, καὶ ναδάβ.

37 * καὶ γεδδώρ, καὶ ὁ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ζεχρί.

38 * καὶ μακελῶθ ὁ ἡγνῆσας τὸν σαμαδὸν· καὶ ἔτοι ἐν
μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατώκησαν ἐν ἱερουσαλήμ
μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

39 * καὶ νήρ ἐγνῆσεν τὸν κίς, καὶ κίς ἐγνῆσεν τὸν σαβλ, καὶ
σαβλ ἐγνῆσεν τὸν ἰωνάθαν, καὶ τὸν μελχιθουὲ, καὶ τὸν ἀβι-
ναδάβ, καὶ τὸν ἰσβαάλ.

40 * καὶ υἱὸς ἰωνάθαν μεριβαάλ, καὶ μεριβαάλ ἐγνῆ-
σεν τὸν μιχά. * καὶ υἱοὶ μαχά, φιδῶν, καὶ μελχιήλ,
καὶ θαραά, καὶ ἀζάζ.

42 * καὶ ἀζάζ ἐγνῆσεν τὸν ἰωδά, καὶ ἰωδά ἐγνῆσεν τὸν ἀλε-
μέθ καὶ τὸν ἀσμῶθ, καὶ τὸν ζαβρί, καὶ ζαβρί ἐγνῆσεν τὸν
μωσά.

43 * καὶ μωσά ἐγνῆσεν τὸν βανάα· ῥαφα υἱὸς αὐτοῦ,
ἐλεασά υἱὸς αὐτοῦ, ἀσὴλ υἱὸς αὐτοῦ.

44 * καὶ τὰ ἀσὴλ ἐξ υἱοῦ, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν,
ἐζεκαμ πρῶτοκ' αὐτοῦ, καὶ ἰσμαήλ, καὶ σααρία, καὶ
ἀβδία, καὶ ἀνῶν, ἔτοι υἱοὶ ἀσὴλ.

ἰ.

1 * Καὶ ἀλλόφυλοι ἐπολέμησαν πρὸς τὸν ἰσραήλ, καὶ
ἔφυγον ἀπὸ τοῦ ἰσραήλ ἀπὸ πρὸς ἄλλοφυλων, καὶ ἐπε-
σον τραυματίαι ἐν ὄρει γελβουέ.

2 * καὶ κατεδίωξαν ὁ ἀλλόφυλοι ὀπίσω σαβλ καὶ ὀπί-
σω τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξαν ὁ ἀλλόφυλοι τὸν ἰωνα-
θά, καὶ τὸν ἀβιναδάβ, καὶ τὸν μελχιθουὲ, καὶ τὸν σαβλ.

* ותכבד המלחמה על שאול וימצאו
 המרים בקשר ויחל מן היורים : * ויאמר
 שאול אל נשא כליו שלח חרבך ודקרני בהפך
 יבאו הערלים האלה והתעללו בי ולא אבר
 נשא כליו כי ירא מאד ויקח שאול את החרב
 ויפל עליה : * וירא נשא כליו כי מת שאול
 ויפל גם הוא על החרב וימת : * וימת שאול
 ושלשת בניו וכל ביתו יחדו מתו : * ויראו
 כל איש ישראל אשר בעמק כי נסו וכי מתו
 שאול ובניו ויעזבו עריהם וינסו ויבאו פלשתים
 וישבו בהם : * ויהי ממחרת ויבאו פלשתים
 לפשט את החללים וימצאו את שאול ואת
 בניו נפלים בהר גלבוע : * ויפשיטו וישאו
 את ראשו ואת כליו וישלחו בארץ פלשתים
 סביב לבשר את עצביהם ואת העם :
 * וישמו את כליו ביר אלהיהם ואת
 גלגלתו תקעו ביר דגון :
 * וישמעו כל יבש גלעד את כל אשר עשו
 פלשתים לשאול : * ויקומו כל איש חיל
 וישאו את גופת שאול ואת גופת בניו ויביאום
 יבישה ויקברו את עצמותיהם תחת האלה
 ביבש ויצמו שבעת ימים :
 * וימת שאול במעלו אשר מעל ביהודה
 על דבר יהודה אשר לא שמר וגם לשאול
 באוב לדרוש : * ולא דרש ביהודה וימיתו
 ויסב את המלוכה לדוד בן ישי :

יא

* ויקבצו כל ישראל אל דוד
 חברונה לאמר הננו עצמך ובשרך אנחנו :
 * גם תמול גם שלשום גם בהיות
 שאול מלך אתה המוציא והמביא את ישראל
 ויאמר יהוה אליך לך אתה תרעה את עמי את
 ישראל ואתה תהיה נגיד על עמי ישראל :
 * ויבאו כל זקני ישראל אל המלך חברונה
 ויכרו להם דוד ברית בחברון לפני יהוה
 וימשחו את דוד למלך על ישראל כדבר
 יהוה ביד שמואל :

3 * Et aggrauatum est proelium contra
 B Saul, inueneruntq; eum sagittarij & vul-
 4 nerauerunt iaculis. * Et dixit Saul ad ar-
 migerum suum: Euagina gladium tuū & ^{Iud. 9. g.}
 interfice me, ne fortè veniant incircunci- ^{1. Reg.}
 5 si isti & illudant mihi. Noluit autem ar-
 miger eius hoc facere timore perterritus.
 Arripuit ergo Saul ensē & irrui in eū.
 6 * Quod cū vidisset armiger eius vi-
 delicet mortuum esse Saul, irrui etiam
 ipse in gladium suum, & mortuus est.
 7 * Interijt ergo Saul & tres filij eius, &
 omnis domus illius pariter concidit.
 8 * Quod cū vidissent viri Israel qui
 habitabant in campestribus fugerunt, &
 Saul & filiis eius mortuis dereliquerunt
 C vrbes suas, & huc illucq; dispersi sunt, ve-
 neruntq; Philistiim & habitauerūt in eis.
 9 * Die igitur altero detrahentes Phili-
 stiim spolia cæforū, inuenerunt Saul & fi-
 lios eius iacentes in monte Gelboe.
 10 * Cumq; spoliassent eū & amputassent
 caput armisq; nudassent, miserūt in terrā
 suam vt circumferretur & ostenderetur
 idolorum templis & populis.
 11 * Arma autem eius consecrauerunt in
 fano Dei sui, & corpus affixerunt in tem-
 12 plo Dagon. * Hoc cū audissent viri
 D Iabes Galaad, omnia scilicet quæ Phil-
 12 stiim fecerant super Saul: * Confurre-
 xerunt singuli virorum fortium, & tulerunt
 cadauera Saul & filiorum eius, attuleruntq;
 13 ea in Iabes, & sepelierūt ossa eorum subter
 quercum quæ erat in Iabes, & ieiunauerūt
 septem diebus. * Mortuus est ergo Saul
 propter iniquitates suas; eo quod præuaricatus
 sit mandatū Domini quod præceperat, & non
 custodierit illud, sed insuper etiā pythonissam
 consuluerit:
 14 * Nec sperauerit in Dño, propter quod
 interfecit eum, & transtulit regnum eius
 ad David filium Isai.

CAP. XI.

1 C Congregatus est igitur omnis Israel ad
 A David in Hebron, dicens: Os tuum
 2 fumus & caro tua. * Heri quoque &
 nudiustertius cū adhuc regnaret Saul, ^{2. Re. 1. 4}
 tu eras qui educebas & introducebas
 Israel. Tibi enim dixit Dominus Deus
 tuus: Tu pasces populū meū Israel, et tu
 3 eris princeps super eū. * Venerunt ergo
 omnes maiores nati Israel ad Regem in
 Hebron: et iniit David cum eis foedus
 coram Domino. Vnixeruntq; eum regem
 super Israel iuxta sermonem Domini quē
 locutus est in manu Samuel.

* Et aggrauatum est bellum contra Saul, & inuenerunt eum sagittarii in arcubus, & vulneratus est de arcubus.

* Et dixit Saul tollenti arma sua, Euagina gladium tuum, & interfice me in eo, ne forte veniant incircuncisi hi, & illudant mihi, & non voluit tollens arma eius, quoniam timebat valde; & accepit Saul gladium & irruit in eum.

* Et vidit tollens arma eius, quod mortuus esset Saul, & irruit & ipse in gladium suum, & mortuus est.

* Et obiit Saul & tres filii eius, & tota domus illius pariter mortui sunt.

* Et viderunt omnis vir qui in valle, quod fugit Israel, & quod mortuus est Saul & filii eius, & reliquerunt urbes suas & fugerunt, & venerunt Philistiim & habitauerunt in eis.

* Et factum est in crastino venerunt Philistiim ut spoliarent caesos, & inuenerunt Saul & filios eius iacentes in monte Gelbue.

* Et denudauerunt eum, & tulerunt caput eius & arma eius, & miserunt Philistiim in terram Philistiim in circuitu, ut denunciarēt in domibus idolorum suorum & populo suo.

* Et posuerunt arma eius in domo Dei sui, & caput eius affixerunt in domo Dagon.

* Et audierunt omnes habitatores Iabes Galaad omnia quæ fecerunt Philistiim Saul & filiis eius & Israel.

* Et consurrexerunt de Galaad omnis vir fortis, & venerunt & tulerunt cadauer Saul & cadauera filiorum eius, et detulerunt ea in Iabes, & sepelierunt ossa eorum sub quercu in Iabes, & ieiunauerunt septem dies.

* Et mortuus est Saul in iniquitatibus suis, quas iniquè fecit in Domino secundum sermonem Domini, quoniam non custodiuit eum, & quoniam interrogauit in ventriloqua ut consuleret.

* Et non consuluit in Domino, & interfecit eum, & translulit regnum eius David filio Jesse.

CAP. XI.

ET congregati sunt omnis vir Israel ad David in Chebron, dicentes, Ecce os tuum & caro tua nos.

* Etiam heri etiam nudius tertius existente Saul rege, tu eras qui introducebas & educebas Israel, & dixit tibi Dominus Deus tuus, Tu pascas populum meum Israel, & tu eris in principem super populum meum Israel.

* Et venerunt omnes seniores Israel ad regem in Chebron, & disposuit eis rex David factus in Chebron coram Domino, & unxerunt David in regem super Israel secundum verbum Domini per manum Samuel.

* καὶ ἐβαρύνθη ὁ πόλεμος ἐπὶ σαῦλ, & διῶγον αὐτὸν οἱ τοξόοι ἐν τόξοις, & ἐτρεπώθη διὰ τῶν τόξων.

* καὶ εἶπεν σαῦλ τῷ αἰργίῳ τὰ σκεῖνη αὐτοῦ, σπάσαι τὴν ῥομφαίαν σου καὶ ἐκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μή ποτε ἔλθωσιν οἱ ἀπερίτμητοι ἔτι, καὶ ἐμπαίζωσί μοι καὶ σὺ ἐβόλετο ὁ αἰρων τὰ σκεῖνη αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβείτο σφόδρα· καὶ ἔλαβε σαῦλ τὴν ῥομφαίαν καὶ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτήν.

* καὶ εἶδεν ὁ αἰρων τὰ σκεῖνη αὐτοῦ, ὅτι ἀπέθανε σαῦλ, καὶ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸς ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν. * καὶ ἀπέθανεν σαῦλ & οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, & ὁ οἶκος αὐτοῦ ὁμοθυμαδὸν ἀπέθανον.

* καὶ εἶδον πᾶς δούηρ οἱ ἐν τῇ κοιλάδι, ὅτι ἐφυγὼν Ἰσραήλ, & ὅτι ἀπέθανε σαῦλ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ κατέλειπον ταῖς πόλεις αὐτῶν, & ἐφυγον· ἐλήθον οἱ ἀλλόφυλοι & κατήκησαν ἐν αὐταῖς.

* καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον ἦλθον οἱ ἀλλόφυλοι ἔκυλευσαι σὺ τραυματίας, καὶ διῶγον τὸν σαῦλ & σὺ ὑἱὸς αὐτοῦ πεπιωκότας ἐν τῷ ὄρει τῷ γελβουέ.

* καὶ ἐξέδυσαν αὐτὸν, ἐήραν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὰ σκεῖνη αὐτοῦ, καὶ ἐξάπεσιν οἱ ἀλλόφυλοι εἰς γῆν ἀλλοφύλων κύκλῳ τοῦ διαγελίσασθαι ἐν τοῖς οἴκοις τῶν εἰδώλων αὐτῶν καὶ τῷ λαῷ αὐτῶν.

* καὶ ἐθηκαν τὰ σκεῖνη αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ Ἰθεοῦ αὐτῶν, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπηξάν ἐν τῷ οἴκῳ διαγών.

* καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἰαβὴς τὴν γαλαὰ πᾶντα ἃ ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ σαῦλ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐν τῇ Ἰσραήλ.

* καὶ δύνευσαν ἐν γαλαὰ πᾶς δούηρ διωκτής, καὶ ἦλθον & ἔλαβον τὸ σῶμα σαῦλ καὶ τὰ σώματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ, & ἤνεγκαν αὐτὰ εἰς ἰαβὴς, καὶ ἐθαψάν τὰ ὅσα αὐτῶν ὑπὸ τὴν δρυὶ ἐν ἰαβὴς, & ἐνήσθυσαν ἐπὶ αὐτὰς ἡμέρας.

* καὶ ἀπέθανε σαῦλ ἐν ταῖς δρυμίναις αὐτοῦ αἷς ἠνόμησεν ἐν κυρίῳ καὶ τὸν λόγον κυρίου, διότι σὺ ἐφύλαξεν αὐτὸν, καὶ ὅτι ἐπηρώτησε ἐν τῇ ἐλτασεμύθῳ τοῦ ἐκζητῆσαι.

* καὶ σὺ ἐξέζητησεν ἐν κυρίῳ, & ἀπέκτεινεν αὐτὸν, καὶ ἐπέσρεψε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τῷ δαυὶδ υἱῷ ἰεσσαί.

ια'.

* Καὶ συνηθροίσθησαν πᾶς δούηρ Ἰσραὴλ πρὸς δαυὶδ ἐν χεβρών λέγοντες, ἰδοὺ ὅσους σου & σάρξ σου ἡμεῖς.

* καὶ γε ἐχθὲς καὶ γε τρίτης ὄντος σαῦλ βασιλέως, σὺ ἦσθα ὁ εἰσάγων & ἐξάγων τὸν Ἰσραὴλ· & εἶπεν σοὶ κύριος ὁ θεός σου, σὺ ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ, & σὺ ἔσῃ εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ.

* ἐλήθον πάντες οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς χεβρών, & διέθετο αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς δαυὶδ διαθήκην ἐν χεβρών ἐναντὶ κυρίου· & ἐχρίσαντο δαυὶδ εἰς βασιλέα ἐπὶ Ἰσραὴλ καὶ λόγον κυρίου διὰ χειρὸς σαμὴλ.

* וילך דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַם הֵינָּה
 יְבוּס וְשָׁם הַיְבוּסִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ :
 * וַיֹּאמְרוּ יֹשְׁבֵי יְבוּס לְדָוִיד לֹא תִבְּנֶה הַנִּיר
 וַיִּלְכֹּד דָּוִיד אֶת־מִצְדֵּת צִיּוֹן הֵינָּה עִיר דָּוִיד :
 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד כָּל־מְבָרָה יְבוּסִי בְּרֵאשֹׁנָה
 יִהְיֶה לְרֹאשׁ וּלְשָׂר וַיַּעַל בְּרֵאשֹׁנָה יוֹאָב בֶּן־
 צְרוּיָה וַיְהִי לְרֹאשׁ : * וַיֵּשֶׁב דָּוִיד בַּמִּצְדָּה עַל־
 * בֶּן־קְרָאוֹ לְעִיר דָּוִיד : * וַיִּבֶן הָעִיר מִסְבֵּיב מִן־
 הַמְּלֹא וְעַד־הַסְבִּיב וַיֹּאבֵב יַחֲיָה אֶת־שַׁר הָעִיר :
 * וַיִּלְכֹּד דָּוִיד הַחֹלֹךְ וְגִדְּוֹל וַיְהוּרָה צַבָּאוֹר
 עָמֹ : * וְאַלְהֵי רֹאשֵׁי הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד
 הִמְתַּחֲזָקִים עָמֹ בַּמַּלְכוּתוֹ עִם־כָּל־יִשְׂרָאֵל
 לְהַמְלִיכֹו בְּדָבָר יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל :
 * וְאַלְהֵי מַסְפַּר הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד יִשְׁבַּעִם
 בֶּן־חֲבִמּוֹנִי רֹאשׁ הַשְּׁלוֹשִׁים הוּא עֹוֶרֶר אֶת־
 חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מְאוֹרֹת חֶלֶל בַּפֶּעַם אַחֶרֶת :
 * וְאַחֲרָיו גַּלְעָד בֶּן־דָּוִד הָאֲחֻחִי הוּא
 בְּשְׁלוֹשָׁה הַגְּבָרִים : * הוּא הָיָה עִם־דָּוִיד
 בַּפֶּסַד דָּמִים וְהַפְּלִשְׁתִּים נֹאסְפֹוֹ שֵׁם לְמַלְחָמָה
 וַתְּהִי חֶלְקָתָהּ הַשְּׂדֵה מְלָאכָה שְׁעוּרִים וְהָעֵס גָּסוּ
 מִפְּנֵי פִלְשְׁתִּים : * וַיִּתְּצֻבּוּ בַתּוֹךְ־הַחֶלְקָה
 וַיִּצְּלֻהָ וַיָּבֹאוּ אֶת־פִּלְשְׁתִּים וַיֹּשַׁע יְהוָה תְּשׁוּעָה
 גְּדוֹלָה : * וַיִּרְדּוּ שְׁלוֹשָׁה מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים
 רֹאשׁ עַל־הָעֵרָאֵל דָּוִיד אֶל־מַעְרָת עֵדְלָם וּמַחֲנֶה
 פִּלְשְׁתִּים הַנִּיר בַּעַמְקֵי רַפְּאִים :
 * וְדָוִיד גָּם בַּמִּצְדָּה וְנָצִיב פִּלְשְׁתִּים גָּם
 בְּבֵית לָחֶם : * וַיָּבֹאוּ דָוִד וַיֹּאמֶר מִי יִשְׁקֵנִי
 מֵיִם מִבּוֹר בֵּית־לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר :
 * וַיִּבְקְעוּ הַשְּׁלֹשָׁה בַּמַּחֲנֶה פִּלְשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ
 מֵיִם מִבּוֹר בֵּית־לָחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר וַיִּשְׁאוּ
 וַיָּבֹאוּ אֶל־דָּוִיד וְלֹא־אָבָה דָּוִיד לְשִׁתּוֹתָם
 וַיִּנְסֹךְ אֹתָם לַיהוָה : * וַיֹּאמֶר חֲלִילָה
 לִי מֵאֱלֹהֵי מַעֲשׂוֹת זֹאת הַדָּם הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
 אֲשֶׁתִּירָה בְּנִפְשׁוֹתָם כִּי בְּנִפְשׁוֹתָם הִבִּיאוּם וְלֹא
 אָבָה לְשִׁתּוֹתָם אֱלֹהֵי עֲשׂוֹ שְׁלֹשַׁת הַגְּבוּרִים :
 * וְאַבְשֵׁי אַחִי־יֹאב הוּא הָיָה רֹאשׁ הַשְּׁלוֹשָׁה
 וְהוּא עֹוֶרֶר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מְאוֹרֹת חֶלֶל
 וְלֹא־שָׁם בְּשִׁלְשָׁה :

4 * Abijt quq; David & omnis Israel in Ierusalẽ; hæc est Iebus, vbi erant Iebusæi, habitatores terræ. * Dixeruntq; qui habitabant in Iebus ad David, Non ingredieris huc. Porro David cepit arcẽ Sion, quæ est ciuitas David. * Dixitque, Omnis qui percusserit Iebusæum in primis, erit princeps & dux. Ascendit igitur primus Ioab filius Saruiæ, & factus est princeps.
 7 * Habitauit aut David in arce, & idcirco appellata est ciuitas David. * Ædificauitq; vrbem in circuitu à Mello vsq; ad gyrum. Ioab autẽ reliqua vrbis extruxit.
 9 * Proficiebátque David vadens & crescens, & Dñs exercituũ erat cum eo. * Hi principes virorũ fortium David qui adiuuerunt eum vt rex fieret super omnem Israel iuxta verbum Dñi quod locutus est ad Israel. * Et iste numerus robustorum David. Iesbaam filius Ahamoni princeps C inter triginta. Iste leuauit hastam suã super trecentos vulneratos vna vice. * Et post eum Eleazar filius patruĩ eius Ahoites qui erat inter tres potẽtes. * Iste fuit cũ David in Aphec Domim, quãdo Philistiim congregati sunt ad locum illum in prœlium. Et erat ager regionis illius plenus ordeo : fugeratq; populus à facie Philistinorum.
 14 * Hi steterunt in medio agri & defenderũt eũ. Cũq; percussissent Philistæos, dedit Dominus salutem magnã populo suo. * Descenderunt autẽ tres de triginta principibus ad petram in qua erat David ad speluncam Odollam, quando Philistiim fuerant castrametati in valle Raphaim. * Porro David erat in præsidio, & statio Philistinorum in Bethleem.
 17 * Desiderauit igitur David aquam, & dixit, O si quis daret mihi aquam de cisterna Bethleem quæ est in porta.
 18 * Tres ergo isti per media castra Philistinorum perrexerunt, & hauserũt aquam de cisterna Bethleem, quæ erat in porta, & attulerunt ad David vt biberet : Qui noluit, sed magis libauit illam Domino,
 19 * Dicens : Absit vt in conspectu Dei mei hoc faciam, & sanguinem istorum virorũ bibam, quia in periculo animarum suarum attulerunt mihi aquam. Et ob hanc causam noluit bibere. Hęc fecerunt tres robustissimi.
 20 * Abisai quoque frater Ioab ipse erat princeps trium, & ipse leuauit hastã suam contra trecentos vulneratos, & ipse erat inter tres nominatissimus.

* Et iuit rex David & omnis Iſrael in Hieruſalem, hæc Jebus, & illic Jebuſai habitatores terra.

* Et dixerunt habitatores Jebus David, Non ingredieris huc: & cæpit David arcem Sion, hæc ciuitas David.

* Et dixit David, Omnis qui percufferit Jebuſæum in primis, erit in principem & in ducem: & aſcendit in eam Joab filius Saruia in primis, & factus eſt in principem.

* Et habitauit David in arce, propter hoc 7 appellauit eam ciuitatem David.

* Et edificauit David ciuitatem in circuitu, 8 ab arce & uſque ad gyrum, & Joab fouit reliquum turris.

* Et ibat David procedens & creſcens, & 9 Dominus omnipotens cum eo.

* Et hi principes potentium, qui fuerunt David, adiuuantes cum eo in regno eius cum omni Iſrael ut regnare facerent eum ſecundum uerbum Domini ſuper Iſrael.

* Et iſte numerus potentium David, Jebuſæi filius Acemoni primus ex triginta, iſte euaginouit gladium ſuum in trecentos vulneratos ſemel.

* Et poſt eum Eleazar filius Dodai patris 12 eius, hic fuit in tribus potentibus.

* Hic fuit cū David in Phaſdamim, & Philistiim congregati ſunt illic ad bellum, & erat pars agri plena ordeo, & populus fugit à facie Philistiinorum, & ſtetit in medio partis, & 14 ſaluauit eam, & percuffit Philisteos, & fecit Dominus ſalutem magnam.

* Et deſcenderunt tres de tribus principibus ad petrā ad David, ad ſpeluncā Odolaam, & caſtra Philistiinorum caſtrametata ſunt in ualle gigantum.

* Et David tunc in præſidio, & ſtatio Philistiinorum tunc in Bethleem.

* Et deſiderauit David et dixit, Quis potabit me aqua de cifterna Bethleem quæ in porta?

* Et ruperunt tres caſtra Philistiinorum, & 18 aquati ſunt aquam de cifterna Bethleem, quæ erat in porta, & ceperunt & uenerunt ad David: & non uoluit David ut biberet eam, & libauit eam Domino,

* Et dixit: Propitius mihi Deus ut faceretur uerbū hoc, ſi ſanguinem uirorū iſtorum bibam in animabus ſuis? quoniā in animabus ſuis attulerunt eam, & non uoluit bibere eam, hæc fecerunt tres potentes.

* Et Abeffai frater Joab, hic erat princeps trium, hic euaginouit gladium ſuum contra trecentos vulneratos in tempore uno, hic erat nominatus in tribus.

4 * καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐπὶ πᾶς ἰσραὴλ εἰς ἱερουſαλήμ, αὕτη ἱερουſαλήμ, καὶ ἐκεῖ ἦσαν οἱ κατεκκιδόντες τὴν γῆν. * καὶ εἶπον οἱ κατεκκιδόντες ἱερουſαλήμ δαυὶδ, ὅτι εἰσελεύσῃ ὧδε καὶ περικατελάβετο δαυὶδ τὴν περιουσίαν σου, αὕτη ἡ πόλις δαυὶδ.

6 * καὶ εἶπεν δαυὶδ, πᾶς τύπων ἱερουſαλήμ ἐν πρώτοις, ἔσται εἰς ἀρχόντα καὶ εἰς στρατηγόν. καὶ ὁρίσθη ἐπ' αὐτὴν ἰωάβε υἱὸς ſαργουῖα ἐν πρώτοις, καὶ ἐγχετό εἰς ἀρχόντα.

7 * καὶ ἐκάτισε δαυὶδ ἐν τῇ περιουσίᾳ διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν αὐτὴν πόλιν δαυὶδ.

8 * καὶ ὠκοδόμησε δαυὶδ τὴν πόλιν κυκλόθεν, ἀπὸ τῶν ἀκρῶν καὶ ἕως τῆς κύκλις, καὶ ἰωάβε περιεποίησατο τὸ λοιπὸν τῆς πόλεως. * καὶ ἐπορεύετο δαυὶδ πορεύομενος καὶ μεγαλυνόμενος, καὶ κύριος παντοκράτωρ μετ' αὐτοῦ.

10 * καὶ ἔτοιμα ἄρχοντες τῶν δυνατῶν, οἵ ἦσαν τῷ δαυὶδ, καὶ ὁ ὑποτάκτων μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ μετὰ πάντας ἰσραὴλ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν καὶ τὸν λόγον κυρίου ἐπὶ ἰσραὴλ.

11 * καὶ ἔτι ὁ ἀρετῆς τῶν δυνατῶν δαυὶδ, ἱερουſαλήμ υἱὸς ἀκεμονί, πρῶτος τῶν τετρακοντα, ἔτος ἐσπίασατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τετρακοσίους τετραμαχίας εἰς ἀπαξ.

12 * καὶ μετ' αὐτὸν ἐλεάζαρ υἱὸς δωδαὶ πατρὸς ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἔτος ἑνὶ τοῖς τελεσὶ δυνατοῖς.

13 * ἔτος ἑνὶ δαυὶδ ἐν φαſδαμίμ. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι συνηχθῆσαν ἐκεῖ εἰς πόλεμον, καὶ ἑνὶ μερὶς τῆς ἀγροῦ πλήρης κελεύων καὶ ὁ λαὸς ἐφυγὼν ἀπὸ περὶ ὧν τῶν ἀλλοφύλων.

14 * καὶ ἔστη ἐν μέσῳ τῆς μεριδίας, καὶ ἔσωσεν αὐτήν, καὶ ἐπάταξεν οὗτοι ἀλλοφύλους, καὶ ἐποίησε κύριος σωτηρίῳ μεγάλῳ.

15 * καὶ κατέβησαν τρεῖς ἐκ τῶν τελεσῶν ἀρχῶν εἰς τὴν πέτραν περὶ δαυὶδ, εἰς τὴν ὁδοῦ ὁδολααμ. καὶ ἡ παρεμβολὴ τῶν ἀλλοφύλων παρεμβεβλήκει ἐν τῇ κοιλάδι τῶν γηγόντων.

16 * καὶ δαυὶδ τότε ἐν τῇ περιουσίᾳ, καὶ τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων τότε ἐν βηθλεέμ.

17 * καὶ ἐπεθύμησε δαυὶδ καὶ εἶπεν, τίς ποτιεῖ με ὕδωρ ἐν τῇ λακκῇ βηθλεέμ ἐν τῇ πύλῃ;

18 * καὶ διέρρηξαν οἱ τρεῖς τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ὑδρεύσαντο ὕδωρ ἐν τῇ λακκῇ βηθλεέμ, ὅς ἑν τῇ πύλῃ, καὶ ἔλαβον καὶ ἦλθον πρὸς δαυὶδ. καὶ ὅτι ἠθέλησε δαυὶδ πιεῖν αὐτό, καὶ ἔσπεισεν αὐτό τῷ κυρίῳ.

19 * καὶ εἶπεν, ἰλεώς μοι ὁ θεὸς ὁ ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο, εἰ αἷμα τῶν ἀνδρῶν τῶν πόντων ἐν ψυχαῖς αὐτῶν, ὅτι ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἤνεγκον αὐτό, καὶ ὅτι ἐβύλετο πιεῖν αὐτό. ταῦτα ἐποίησαν οἱ τρεῖς δυνατοί.

20 * καὶ ἔσπεισε ὁ ἀδελφὸς ἰωάβε, ἔτος ἑνὶ ἀρχῶν τῶν τελεσῶν, ἔτος ἐσπίασατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τετρακοσίους τετραμαχίας ἐν καιρῷ ἐν ἔτος ἑνὶ ὀνομαστὸς ἐν τοῖς τελεσῶν.

- * מן השלושה בשנים נכבד ויהי להם
 לשרועד השלושה לאבא: * בניה בן
 יהודע בן איש חיל רב פעלים מן קבצאל
 הוא הכה את שני אריאל מואב והוא ירד
 והכה את הארי בתוך הכור ביום השלג:
 * והוא הכה את האיש המצרי איש מדוי
 חמש באמה וביד המצרי חנית כמנור ארזים
 וירד אליו בשבט ויגזל את החנית מיד
 המצרי ויהרגו בחניתו: * אלה עשרה
 בניהו בן יהודע ולו שם בשלושה הנבירים:
 * מן השלושים הנו נכבד הוא ואל
 השלושה לא באו ושימהו דוד על משמעתו:
 * וגבורי החילים עשהאל אחי יואב
 אלחנן בן דוד מבית לחם:
 * שמורת ההרורי חלץ הפלוגי:
 * עירא בן עקש התקועי אביעזר הענתותי:
 * סבכי החשתי עילי האחוחי:
 * מהרי הנטופתי חלד בן בענר הנטופתי:
 * איתי בן ריבי מגבערת בני בנימן בניה
 הפרעתוני: * חורי מנחלי געש אביאל הערבתי:
 * עזמורת הבחרומי אליחבא השעלבני:
 * בני השם הגזוני יונתן בן שגא ההררי:
 * אחיאם בן שכר ההררי אליפל בן אור:
 * חפר המברתי אחיר הפלגי:
 * חצרו הכרמלי נערי בן אזבי:
 * יואל אחי נתן מבחר בן הנרי:
 * צלק העמוני נחרי חברתי נשא כלי יואב
 בן צרויה: * עירא היתרי גרב היתרי:
 * אוריר החתי זבר בן אחלי:
 * עדינא בן שינא הראובני ראש לראובני
 ועליו שלשים:
 * חנן בן מעכר ויושפט המתני:
 * עזיז העשתרתי שמע ויעזאל בני חותם
 רוערערי: * ידיעאל בן שמרי ויוחא
 אחיו התיצי:
 * אליאל המחזים ויריבי ויושור בני
 אלנעם ויתמר המואבי:
 * אליאל ועובד ויעשיאל המצביר:
 * Inter tres secundus inclytus & prin-
 ceps eorum. Veruntamen vsque ad tres
 primos non peruenerat. * Banaia filius
 Ioiadæ viri robustissimi qui multa opera
 perpetrarat de Capseel, ipse percussit duos
 Ariel Moab. Et ipse descendit & interfe-
 cit leonem in media cisterna tempore ni-
 uis. * Et ipse percussit virum Ægyptium,
 cuius statura erat quinque cubitorum, &
 habebat lanceā vt liciatorium texentiū.
 Descendit igitur ad eum cum virga, & ra-
 puit hastam quam tenebat manu, & in-
 terfecit eum hasta sua. * Hæc fecit Ba-
 naia filius Ioiadæ, qui erat inter tres ro-
 bustos nominatissimus; * Inter triginta
 primus. Veruntamen ad tres vsque non
 peruenerat. Posuit autem eum David ad
 auriculam suam.
 * Porro fortissimi viri in exercitu Asael
 frater Ioab, & Eleanan filius patru eius
 de Bethleem. * Sammoth Arodites,
 Helles Polonites,
 * Hiras filius Acces Thecutes, Abic-
 zer Anathotites.
 * Sobochai Vfatites, Ilai Ahotites.
 * Marai Netophatites, Helles filius
 Baana Netophatites.
 * Ethai filius Ribai de Gabaath filio-
 rum Benjamin, Banaia Pharatonites.
 * Hurai de torrente Gaas, Abiel Ara-
 bathites.
 * Asmoth, Bauranites, Eliaba, Salabo-
 nites.
 * Filij Assem Gezonites, Jonathan fi-
 lius Saia Aratithes.
 * Ahiam filius Sachar Aratithes, Eli-
 phal filius Vr.
 * Ephra Meheratites, Ahia Phellonites.
 * Ezro Carmelites, Naarai filius Azbi.
 * Iohel frater Nathan, Mibaar filius
 Agarai.
 * Selech Ammonites, Naarai Berothi-
 tes armiger Ioab filij Saruia.
 * Hiras Iethræus, Iareb Iethræus.
 * Vrias Ethæus, Zabab filius Ooli.
 * Adyna filius Sechar Rubenites, prin-
 ceps Rubenitarum, & cum eo triginta.
 * Hanan filius Macha, & Iosaphat Ma-
 thanites.
 * Ozias Astarothithes, Semma & Iahi-
 hel filij Hotham Arorites.
 * Iedihel filius Zamri, & Ioha frater
 eius Thofaites.
 * Helihel Mahumites, & Ieribai & Io-
 foia filij Elnaem, & Iethma Moabites.
 * Elihel & Obed, & Isaiel de Masobia.

* De tribus super duos gloriosus, & factus 21
est eis in principem, & usque ad tres non per-
uenerat.

* Et Baneas filius Joiade, filius viri poten- 22
tis, multa opera eius de Cabseel, ipse percussit
duos Ariel Moab, & hic descendit & percus-
sit leonem in cisterna in die niuis.

* Et hic percussit virum Ægyptium virum 23
grandem quinque cubitorū, & in manu Ægy-
ptij, lancea tanquam liciatorium textentium,
& descendit ad eum Baneas in virga, & ra-
puit hastam de manu Ægyptij, & interfecit
eum in hasta sua.

* Hæc fecit Baneas filius Joiade, & huic no 24
men in tribus potentibus,

* Super triginta gloriosus, & ad tres non 25
peruenerat, & constituit eum David in fami-
lia sua.

* Et potentes exercituum, Asael frater Joab, 26
Eleana filius Dodi de Bethleem.

* Sammoth Arori, Chelles Phelloni. 27

* Jras filius Eccis Thecoites, Abiezzer Ana- 28
thothites.

* Sobocchai Hufathi, Hela Achachi, 29

* Marri Netophathi, Alad filius Bana Ne- 30
trophathi.

* Jthai filius Ribai de Gabaath filiorum 31
Beniamin, Banaia Pharathoni.

* Uri de Nachali, Gaas Abiel Arabathi. 32

* Asmoth Bacharumi, Eliba Salaboni. 33

* Filij Asom Guni, Jonathan filius Sagæ 34
Arori.

* Achiam filius Zachar Arari, Eliphal fi- 35
lius Vr,

* Apher Mechorathi, Achia Phelloni, 36

* Esri Chermeli, Narai filius Asbai, 37

* Ioel frater Nathan, Maabar filius Ageri. 38

* Sellec Ammani, Noarai Berothi tollens 39
arma Joab filij Saruia.

* Fra Jethri, Gareb Jethri, 40

* Urias Chetthi, Zabad filius Halai, 41

* Adina filius Siza Rubeni, princeps Ru- 42
ben, & in eo triginta.

* Anan filius Maacha, & Josaphat Mat- 43
thani.

* Hozias Esfharothi, Samma & Jeiel filij 44
Chotham Arari.

* Jediel filius Samari, & Iocha frater eius 45
Thofi.

* Eliel Maouim, & Jaribai & Isoia filij 46
Elnaam, & Jetham Moabites:

* Eliel & Obed, & Essiel Masabia. 47

21 * Δπό των τελων ὑπερ σδν δλύο ένδοξθ, και εχρύε-
το αυτοίς εις αρχόντα, και έως των τελων σδκ ήρχετο.

22 * και βανεας υός ιωιαδέ, υός ανδρός δυνατού, πολλὰ
 έργα αυτδ δπό καβσεήλ, αυτς επάταξε σδν δυο δριήλ
 μωάβ, & έτος κατέβη & επάταξε τόν λέοντα έν τδ λάκ-
 κω έν ήμέρα χιόνθ.

23 * και ετθ επάταξεν τόν ανδρα τόν αιγυπίον ανδρα
 διμήκη πενταπήχη, και έν τή χειρί τδ αιγυπίου δόρυ ως
 αντίον υφανόντων, και κατέβη πρδς αυτν βαλνέας έν
 ράβδω, & αφείλετο τδ δόρυ έν τής χειρός τδ αιγυπίου,
 η απέκτεινεν αυτν έν τδ δόρατι αυτδ.

24 * ταυτα έποίησε βανεας υός ιωιαδέ, και τούτω όνομα
 έν τδς τελσδ δυνατς,

25 * ὑπερ σδν τελάκοντα ένδοξθ, και πρδς σδν πρς
 σδκ ήρχετο. και κατέστησεν αυτν δαυιδ έπι τλω πα-
 τριδ αυτδ.

26 * και οι δυνατοί των δυναμεων, ασαήλ αδελφός
 ιωάβ, ελεανα υός δλωδδ δπό βηθλεέμ.

27 * σαμμωθό δρωρεί, χελλής ό φελλωνεί.

28 * είρας υός εκκίς ό θεκώτης, άβιέζερ ό ανασω-
 θίτης.

29 * βροκχαί ό έσαθεί, ήλα ό άχαχί.

30 * μαρρί ό νετωφαθί, αλαδ υός βανα ό νετωφαθί.

31 * ιθαί υός ριβαί δπό γαβααθ υών βενιαμιν βα-
 ναία ό φαραθωνί.

32 * έρι δπό ναχαλί, γαας άβιήλ ό άραβαθί,

33 * ασμωθ βαχαρσυμί, έλιβα ό σαλαβωνί.

34 * υοί ασόμ τδ γουνί, ιωνάθαν υός σαγαί ό δρωρεί.

35 * άχιαμ υός ζαχαρ ό δρωρί, έλιφαλ υός έρ.

36 * άφαρ ό μεχωραθί, άχία ό φελλωνί.

37 * έσρι ό χερμελί, ναραί ό υός ασβαί,

38 * ιωήλ αδελφός ναθδω, μααβαρ υός άγηνρί,

39 * σελλήκ ό άιμμανί, νοαραί ό βηρωθί άίρων σκδύη
 ιωάβ υός σαργυία.

40 * ιραί ό ιεθρί, γαρέβ ό ιεθρί,

41 * έρίας ό χετθί, ζαβαδ υός αλάι,

42 * άδαινα υός σιζά ό ρουβλώί, αρχων τδ ρουβήν, η επ'
 αυτδ τελάκοντα.

43 * ανδν υός μααχα, & ιωσαφατ ό μααθανί,

44 * όζίας ό έδαρωθί, σάμμα & ιεήλ, υοί χωθαμ τδ
 δρωρί.

45 * ιεδήλ υός σαμαρί, και ιωχα ό αδελφός αυτδ ό
 θωσί.

46 * έλιήλ ό μαουίμ, και ιαριβαί, & ιωσωία, οι υοί έλ-
 ναάμ, & ιεθαμ ό μωαβίτης.

47 * έλιήλ η ώβήδ, & έσσηλ ό μασαβία.

CAP. XII.

יב

* ואלה הבאים אל דוד לציקלג עור
 עזור מפני שאול בן קיש והמרה בנבורים עזרי
 המלחמה: * נשקי קשר מימינים
 ומשמאלים באבנים ובחצים בקשר מאחי
 שאול מבנימן: * והראש מאחי עזור ויואש
 בני השמעיה הנבעתי ויואל ופלט בני עזמור
 וברכה ויהוא הענתתי: * וישמעיה הנבעוני
 גבור בשלשים ועל השלשים וירמיה ויהואל
 ויוחנן ויוזבד הנדרתי: * ואלעזר וירימור
 ובעליר ושמריהו ושפטיהו החרפי:
 * אלקנה וישיהו ועזראל ויעזר וישבעם
 הקרחים: * ויועאל וזבדיה בני ירחם מן
 הגדוד: * ומן הגדודי נבדלו אל דוד
 למצוד מדבריה גברי החיל אנשי צבא למלחמה
 ערכי צנה ומגן ופני מאיה פניהם וכצבאים
 על ההרים למחר:
 * עזר הראש עבדיה השני אליאב השלישי:
 * משמנה הרביעי ירמיה החמשי:
 * עתי הששי אליאל השבעי:
 * יוחנן השמיני יוזבד התשיעי:
 * ירמיהו העשירי מבני עשתי עשר:
 * אלה מבני גר ראשי הצבא אחד למאה
 הקטן והגדול לאלה: * אלה הם אשר
 עברו את הירדן בחדש הראשון והוא ממלא
 על כל גדותיו ויברחו את כל העמקים
 למזרח ולמערב: * ויבאו מן בנימין ויהודה
 עד למצוד לדוד: * ויצא דוד לפניהם ויען
 ויאמר להם אם לשלום באתם אלי לעזרני
 יהיה לי עליכם לבב ליחד ואם לרמותני
 לצרי בלא חס בבני ירמיה אלהי אבותינו ויוכח:
 * ורוח לבשה את עמשי ראש השלושים
 לך דוד ועמד בן ישי שלום שלום לך ושלום
 לעזרך כי עזרך אלהיך ויקבלם דוד ויתנם
 בראשי הגדוד: * וממנשה נפלו על דוד
 בבאו עם פלשתים על שאול למלחמה ולא
 עזרם כי בעצרה שלחו סרני פלשתים לאמר
 בראשינו יפול אל אדניו שאול:

A **H**I quoque venerunt ad David in Si-
 celech cum adhuc fugeret Saul filiū
 Cis, qui erant fortissimi & egregij pugna-
 tores, * Tendentes arcum & vtraq; ma-
 nu fundis saxa iacientes & dirigentes sa-
 gittas. De fratribus Saul ex tribu Benia-
 min: * Princeps Abiezer, & Ioas filij Sa-
 maa Gabaathites, & Iazihel, & Phalleth
 filij Asmoth, & Baracha, & Iehu Anatothi
 res. * Samaias quoque Gabaonites for-
 tissimus inter triginta, & super triginta,
 Hieremias & Iezichel, & Iohannan, & Ie-
 sabad Gaderothites. * Eluzai & Hieri-
 B mut, & Baalia, & Samaia, & Saphatia Ara-
 phites. * Helcana & Iesia, & Azarhel, &
 Ioezer, & Iesbaan de Careim. * Ioela quo-
 que & Zabadia filij Ieroam de Gedor.
 * Sed & de Gaddi transfugerunt ad Da-
 uid cum lateret in deserto, viri robustissi-
 mi & pugnatore optimi tenentes clypeū
 & hastam. Facies eorum quasi facies leo-
 nis, & veloces quasi capreae in montibus.
 * Ezer princeps, Obdias secundus, Eliab
 tertius. * Masmana quartus, Hieremias
 quintus. * Erhi sextus, Heliel septimus.
 * Iohannan octauus, Helzebad nonus.
 * Hieremias decimus, Bachanai vnde-
 cimus. * Hi de filiis Gad principes exer-
 citus. Nouissimus centū militibus prae-
 rat, & maximus mille.
 * Isti sunt qui transierunt Iordanē men-
 se primo, quando inundare consuevit su-
 per ripas suas, & omnes fugauerunt qui
 morabantur in vallibus ad Orientalē pla-
 gam & Occidentalem.
 * Venerunt autem & de Benjamin &
 de Iuda ad praesidium in quo morabatur
 David. * Egressusq; est David obuiam
 eis, & ait, Si pacifice venistis ad me, vt au-
 xiliemini mihi, cor meum iungatur vo-
 bis. Si autē infidiamini mihi pro aduersa-
 riis meis cum ego iniquitatē in manibus
 nō habeam, videat Deus patrum nostro-
 rum & iudicet. * Spiritus verò Domini
 induit Amasai principem inter triginta,
 & ait, Tui sumus ô David & tecum filij
 Isai. Pax pax tibi, & pax adiutoribus tuis.
 Te enim adiuuat Deus tuus. Suscepit ergo
 eos David & constituit principes turmae.
 * Porro de Manasse transfugerunt ad
 David quando veniebat cum Philistiim
 D aduersus Saul vt pugnaret, & nō dimica-
 uit cū eis, quia inīto cōsilio remiserunt eū
 principes Philistinorū dicentes, Periculo
 capitis nostri reuertetur ad Dñm suū Saul.

CAP. XII.

ET hi qui venerunt ad David in Secelag, ¹
adhuc compresso David à facie Saul filij Cis,
isti in potentibus auxiliantes in bello:

* Extendentes arcum dextris utentes & ²
sinistris, & funditores in lapidibus & in iacu-
lis, & arcu. de fratribus Saul ex Benjamin:

* Princeps Achiezer, & Joas filij Asma ³
Gabaanite, & Eziel, & Phalet filij Asmoth,
& Barachia, & Jenu Anathothi.

* Et Sameas Gabaonites robustus inter tri- ⁴
ginta & super triginta. Hieremias & Jeziel,
& Jonan, & Jozabad Gaderothites,

* Eliaz, & Farimuth Baalia, & Samarias ⁵
& Saphatias Charaphi,

* Elcana & Jesia, & Azarel, & Joazer, & ⁶
Jesbaam Corita. * Et Joela, & Zabadia, ⁷
filij Jeroam, filij Geddor.

* Et de Gad separati sunt ad David in de- ⁸
serto robusti fortitudine viri potentia in bel-
lum ordinati clypeo & hasta, & facies leonum
facies eorum, & veloces ut caprea in montibus
velocitate.

* Ezer princeps, Abdia secundus, Eliab ter- ⁹
tius, * Masmana quartus, Hieremias quin- ¹⁰
tus, * Eththi sextus, Eliel septimus, ¹¹

* Joanan octavus, Elsbab nonus, ¹²

* Hieremias decimus, Machabani undeci- ¹³
mus.

* Isti de filiis Gad principes exercitus unus ¹⁴
centum parvus, & magnus ad mille.

* Isti fuerunt qui transierunt Jordanem in ¹⁵
mense primo, & ipse erat plenus super omnes
ripas suas, & secuti sunt omnes habitates val-
les ad Orientem & ad Occidentem.

* Et venerunt à filiis Benjamin & Juda ¹⁶
ad auxilium David.

* Et egressus est David in occursum eis, & ¹⁷
respondit & dixit eis, Si in pace venistis ad
me ad auxiliandum mihi, sit mihi cor super vos
in unitatem, & si ut tradatis me aduersariis
meis non in veritate manus, videat Deus pa-
trum nostrorum & arguat.

* Et spiritus induit Amasai principem tri- ¹⁸
ginta, & dixit, Vade David filij Jessai tu &
populus tuus in pace, pax tibi & pax adiutori-
bus tuis, quoniam adiuvauit te Deus tuus, &
suscepit eos David, & constituit eos principes
turmarum.

* Et de Manasse transfugerunt ad David ¹⁹
veniente eo cum Philistiim venientibus contra
Saul ad bellum, & non auxiliatus est eis Da-
vid, quoniam in consilio fuerunt principes Phi-
listinorum dicentes: In caputibus nostris reuer-
tetur ad Dominum suum Saul, & dimiserunt
eum.

ιβ.

* Καὶ ἔτοι ¹ ἐλθόντες πρὸς Δαυὶδ εἰς Σεκελάγ,
ἐπὶ συνεχομένης δὲ Δαυὶδ ἀπὸ προσώπου σαὺλ ἡ δὲ κίς.
αὐτοὶ ἐν τοῖς δυνατοῖς βοηθοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ.

* ἐντεινόντες τόξον δεξιᾶζόντες & δρισερδύοντες, καὶ ²
σφενδονῖται ἐν λίθοις, καὶ ἐν βέλεσι, καὶ τόξῳ ἐν τῶν ἀ-
δελφῶν σαὺλ ἐκ τῆς Βενιαμίν.

* ἀρχὼν ἀχίεζρ, & ἰωὰς υἱοῦ ἀσμά, & γαβααθίτου, & ³
ἐζιήλ, & φαλέτ υἱοῦ ἀσμὼθ, & βαραχία, καὶ ἰηὺ ὁ δυνά-
θωθι. * καὶ σαμέας ὁ γαβαωνίτης δυνατὸς ἐν τοῖς ⁴
τεράκοντα & ἐπὶ τῶν τεράκοντα ἱερεμίας ἢ ἐζιήλ, καὶ
ἰωνῶν, & ἰωζαβὰδ ὁ γαδηνρωθί.

* ἐλιοζὶ & ἱαεμὺθ βααλιά, & σαμαρείας, & σα- ⁵
φατίας ὁ χαραφί. * ἐλκανὰ ἢ ἰεσία, & ἀζαρήλ, &
ἰοεζερ, & ἰεσβαὰμ οἱ κορίται.

* καὶ ἰωνηλ, καὶ ζαβαδία υἱοῦ ἱεργάμ, υἱοῦ τῆς γεδδώρ. ⁷

* καὶ ἀπὸ τῆς γὰρ διεχωρίσθησαν πρὸς Δαυὶδ ἐπὶ τῆς ⁸
ἐρήμῃ δυνατοὶ ἰσχυροὶ ἄνδρες δυναμέως εἰς πόλεμον
παρετασόμενοι θυρεῶν & δόρυ, & πρόσπα λεόντων
τὰ πρόσπα αὐτῶν, & κοῦφοι ὡς δορκάδες ἐπὶ τῶν ὀρέων
τῶν τάχει. * ἐζερ ὁ ἀρχὼν, ἀβδία ὁ δούτερος, ἐλιαβ ὁ ⁹
τρίττος. * μασμανὰ ὁ τέταρτος, ἱερεμίας ὁ πέμπτος:

* ἐθθὶ ὁ ἕκτος, ἐλιήλ ὁ ἕβδομος. ¹¹

* ἰωανῶν ὁ ὀγδοῦς, ἐλσαβὰδ ὁ ἑννατὸς, ¹²

* ἱερεμίας ὁ δέκατος, μαχαβανὶ ὁ ἑνδέκατος. ¹³

* ἔτοι ἐκ τῶν υἱῶν γὰρ ἀρχόντες τῆς στρατίας εἰς τοῖς ¹⁴
ἑκατὸν μικροί, καὶ μέγας πρὸς χιλίους.

* ἔτοι ἦσαν & διαβδύτες τὸν ἰορδάνην ἐν τῇ μενί τῇ ¹⁵
πρώτῃ, & αὐτοὶ ἦν πεπληρωκὼς ἐπὶ πᾶσαν τὴν κρηπίδα
αὐτῆς, καὶ ἐξεδίωξαν πάντας ἐκ τοῦ κοινοῦ αὐλῶνας
εἰς δυνάστεας καὶ εἰς δυσμᾶς.

* καὶ ἦλθον ἀπὸ τῶν υἱῶν Βενιαμίν καὶ ἰσάα εἰς βοή- ¹⁶
θειαν τῷ Δαυίδ.

* καὶ ἐξῆλθε Δαυὶδ εἰς ἀπώτησιν αὐτῶν, & ἀπεκρίθη ¹⁷
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰ εἰς εἰρήνην ἦκατε πρὸς με βοηθῆσαί
μοι, εἴη μοι καρδία ἐφ' ὑμᾶς εἰς ἑνωσιν· καὶ εἰ τὴν παρα-
δοῦναί με τοῖς ἐχθροῖς με οὐκ ἐν ἀληθείᾳ χειρὸς, ἴδοι ὁ
θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἐλέγξαι.

* & πνεῦμα ἐνέδυσσε τὸν ἀμασαὶ ἀρχόντα τῶν τερά- ¹⁸
κοντα, καὶ εἶπε, πορεύε Δαυὶδ υἱὸς ἰεσσαὶ σὺ & ὁ λαός σου
ἐν εἰρήνῃ, εἰρήνῃ σοι & εἰρήνῃ τοῖς βοηθοῖς σου, ὅτι ἐβοήθησέ
σοι ὁ θεός σου καὶ προσεδέξατο αὐτὸς Δαυὶδ, καὶ κατέ-
στησεν αὐτὸς ἀρχοντας τῶν δυναμέων. * καὶ ἀπὸ ¹⁹
μανασσῆ προσεχώρησαν πρὸς Δαυὶδ ἐρχομένης αὐτῆς
ἐκ ἀλλοφύλων τῶν ἐλθόντων ἐπὶ σαὺλ εἰς πόλεμον &
οὐκ ἐβοήθησεν αὐτοῖς Δαυὶδ, ὅτι ἐν βελῇ ἐγγύοντο & σα-
τρέται τῶν ἀλλοφύλων λέγοντες, ἐν ταῖς κεφαλαῖς
ἡμῶν ἐπιστρέφει πρὸς τὸν κύριον αὐτῆς σαὺλ, καὶ ἐξαπέ-
σειλαν αὐτόν.

* בלכרתו אל ציקלג נפלו עליו ממנשה
 עדנח ויוזבד וידיעאל ומיכאל ויוזבד ואליהוא
 וצלתי ראשי האלפים אשר למנשה:
 * והמרה עזרו עם דויד על הגדוד כי גבורי
 חיל כלם ויהיו שרים בצבא: * כי לעת
 יום ביום יבאו על דויד לעזרו עד למחנה
 גדול כמחנה אלהים: * ואלה מספרי ראשי
 החלוץ לצבא באו על דויד חברונה להסב
 מלכות שאול אליו כפי יהודה:
 * בני יהודה נשאי צבא ורמח ששרת
 אלפים ושמנה מאות חלוצי צבא:
 * מן בני שמעון גבורי חיל לצבא שבעת
 אלפים ומאה: * מן בני הלוי ארבעת
 אלפים ושש מאות: * ויהוידע הנגיד לאהרן
 ועמו שלשת אלפים ושבע מאות:
 * וצדוק נער גבור חיל ובית אביו שרים
 עשרים ושנים: * ומן בני בנימן אחי שאול
 שלשת אלפים ועד הגר מרביתם שמרים
 משמרת בית שאול: * ומן בני אפרים
 עשרים אלה ושמנה מאות גבורי חיל אנשי
 שמות לבית אבותם: * ומחצי מטה מנשה
 שמונה עשר אלה אשר נקבו בשמות לבוא
 להמליך את דויד: * ומבני יששכר יודעי
 בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם
 מאתים וכל אחיהם על פיהם:
 * מזבולן יוצאי צבא ערכי מלחמה בכל
 כלי מלחמה חמשים אלה ולעדר בלא לב
 ולב: * ומנפתלי שרים אלה ועמם בצבא
 וחזיר שלשים ושבעה אלה:
 * ומן הדני ערכי מלחמה עשרים ושמנה
 אלה ושש מאות: * ומאשר יוצאי צבא
 לערך מלחמה ארבעים אלה: * ומעבר
 לירדן מן דוראובני והנדי וחצי שבט מנשה
 בכל כלי צבא מלחמה מאה ועשרים אלה:
 * כל אלה אנשי מלחמה עדרי מערכה
 בלבב שלם באו חברונה להמליך את דויד על
 כל ישראל וגם כל שרירי ישראל לב אחד
 להמליך את דויד:

20 * Quando igitur reuersus est in Sicelech, transfugerunt ad eū de Manasse Ednas, Iosabad, & Iedihel, & Michael, & Ednas, & Iozabath, Heliu, & Salathi, principes milliū in Manasse. * Hi præbuerunt auxiliū Dauid aduersus latrunculos. Omnes enim erant viri fortissimi, & facti sunt principes in exercitu. * Sed & per singulos dies veniebant ad Dauid ad auxiliandū ei, vsq; dum fieret grandis numerus quasi exercitus Dei. * Iste quoq; est numerus principū exercitus qui venerūt E ad Dauid cū esset in Hebrō, vt transferrent regnū Saul ad eum iuxta verbū Dñi.
 24 * Filij Iuda portantes clypeū & hastam sex millia octingēti expediti ad prœlium.
 25 * De filiis Symeon virorum fortissimorum ad pugnandū septem millia cērum.
 26 * De filiis Leui, quatuor milia sexcenti.
 27 * Ioiada quoq; princeps de stirpe Aaron & cum eo tria millia septingenti.
 28 * Sadoch etiam puer egregiæ indolis & domus patris eius principes viginti duo.
 29 * De filiis aut Benjamin fratribus Saul tria millia. Magna enim pars eorū adhuc sequebatur domum Saul.
 30 * Porro de filiis Ephraim viginti millia octingenti, fortissimi robore viri nati in cognationibus suis. * Et ex dimidia tribu Manasse decem & octo millia singuli per nomina sua, venerunt vt constituerent regem Dauid. * De filiis quoque Isachar viri eruditi qui nouerant singula tempora ad præcipiendum quid facere deberet Israel principes ducēti. Omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur.
 33 * Porro de Zabulon qui egrediebantur ad prœlium, & stabant in acie instructi armis bellicis, quinquaginta millia venerunt in auxilium non in corde duplici.
 34 * Et de Neptalim principes mille & cū eis instructi clypeo & hasta, triginta & septem millia. * De Dan etiam præparati ad prœlium viginti octo millia sexcenti.
 36 * Et de Aser egredientes ad pugnam & in acie prouocantes, quadraginta millia.
 37 * Trans Iordanem autem de filiis Ruben & de Gad, & dimidia parte tribus Manasse, instructi armis bellicis, centum viginti millia. * Omnes isti viri bellatores expediti ad pugnandum corde perfecto, venerunt in Hebron, vt constituerent regem Dauid super vniuersum Israel. Sed & omnes reliqui ex Israel vno corde erant vt rex fieret Dauid.

* Et cum veniret David in Secelag, transfugerunt ad eum de Manasse, Edna & Jozabad, & Jadiel, & Michael, & Jozabad, & Helu, & Salathi principes millium quæ Manasse.

* Et hi auxiliati sunt David contra latrunculos, quoniam robusti fortitudine omnes hi, & facti sunt principes exercitui in virtute.

* Quoniam per tempus diei in diem veniebant ad David ut auxiliarentur ei sicut in castra magna, sicut castra Dei.

* Et hæc nomina principum exercitus qui venerunt ad David in Chebron, ut transferrent regnū Saul ad eum iuxta verbum Domini.

* Et hic numerus, filij Juda portantes clypeum & hastam, sex millia & obtingenti armati robore.

* De filiis Symeon robusti fortitudine ad pugnam septem millia & centum.

* Et de filiis Levi, quatuor millia & sexcenti.

* Et Joada dux Aaron, & cum eo tria millia & septingenti.

* Et Sadduc iuuenis potens fortitudine, & domus patris eius, viginti & duo principes.

* Et de filiis Benjamin fratribus Saul, tria millia, & usque nunc plurimi eorum custodiebant custodiam domus Saulis.

* Et de filiis Ephraim, viginti millia & obtingenti potentes fortitudine viri nominati per domos cognationum suarum.

* Et ex dimidia tribu Manasse, decem & octo millia, nominati in nomine ut venirent ad constituendum regem David.

* Et de filiis Issachar, qui cognoscunt prudentiam in tempora, cognoscentes quid faciet Israel in principatus eorum ducenti, & omnes fratres eorum cum eis.

* Et de Zabulon qui egrediebantur ad prælium belli in omnibus armis bellicis quinquaginta millia ad auxiliandum David, neque cum corde & corde.

* Et de Nephthali, principes mille, & cum eis in clypeis & hastis triginta & septem millia.

* Et de Dan, præparati ad prælium viginti & octo millia & sexcenti.

* Et de Aser, egredientes ad auxiliandum ad pugnam, quadraginta millia.

* Et de trans Jordanem de Ruben & Gad, & de dimidia tribu Manasse, in omnibus armis bellicis in fortitudine centum viginti millia.

* Omnes isti viri bellatores, ordinati in acie, in anima pacifica venerunt in Chebron ut constituerent regem David super uniuersum Israel, & reliquus Israel, anima una ut constituerent regem David.

10 * καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὸν δαυὶδ εἰς σεκελάγ, πρὸς τὴν χώραν αὐτῶν ἀπὸ μανασσῆ, ἐδνά & ἰωζαβὰδ, καὶ ἰαδὴλ, καὶ μιχαήλ, καὶ ἰωζαβὰδ, & ἐλίουδ, & σαλαθὶ & ἄρχοντες τῶν χιλιάδων τῶν τοῦ μανασσῆ.

11 * καὶ αὐτοὶ συνέμαχοντο τῷ δαυίδ ἐπὶ τοῦ γεδέρ, ὅτι δυνατοὶ ἰσχυροὶ πάντες αὐτοὶ καὶ ἐρχόμενοι ἄρχοντες τῇ στρατιᾷ ἐν δυνάμει.

12 * ὅτι καὶ καὶ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἤρχοντο πρὸς δαυὶδ τὸ βοηθῆσαι αὐτῶν ὡς εἰς παρεμβολὴν μεγάλην, ὡς παρεμβολὴν θεοῦ.

13 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων τῆς στρατίας τῶν ἐλθόντων πρὸς δαυὶδ εἰς χειρῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν σαὺλ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν λόγον κυρίου.

14 * καὶ ἔτι ὁ δριμύτης, υἱοὶ ἰσάδα αἰεθντες θυρεὸν καὶ δόρυ ἐξακιχίλιοι καὶ ὀκτακόσιοι κατωπισμύριοι δυνάμει. τῶν υἱῶν συμεὼν δυνατοὶ ἰσχυροὶ εἰς ὧδεταξιὶν ἐπὶ ακιχίλιοι & ἑκατὸν.

16 * καὶ τῶν υἱῶν λουὶ, τετρακιχίλιοι & ἐξακόσιοι.

17 * καὶ ἰωαδά ὁ ἡγούμενος τῶν ἀαρῶν, καὶ μετ' αὐτῶν τεταχίλιοι καὶ ἐπὶ ακόσιοι.

18 * καὶ σαδδὰκ νέος δυνατὸς ἰσχυρὸς, & οἶκος ὁ πατρὸς αὐτῶν εἴκοσι & δύο ἄρχοντες.

19 * καὶ ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμὴν τῶν ἀδελφῶν σαὺλ, τεταχίλιοι καὶ ἕως τοῦ νῦν οἱ πλείους αὐτῶν ἐφύλασσον τὴν φυλακὴν οἴκου σαὺλ.

20 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐφραΐμ, εἴκοσι χιλιάδες & ὀκτακόσιοι δυνατοὶ ἰσχυροὶ ἄνδρες ὀνομαστοὶ κατ' οἴκους πατρῶν αὐτῶν.

21 * καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίθους φυλῆς μανασσῆ, ὀκτωκαίδεκα χιλιάδες, οἱ ὀνομαζόμενοι ἐν ὀνόματι ὁ παρεχόμενος τῷ βασιλευσά τὸν δαυίδ.

22 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσάχαρ, γνώσκοντες σιῶσιν εἰς ὧδε καιρὸς, γνώσκοντες τί ποιήσῃ ἰσραὴλ εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτῶν διακόσιοι, & πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν μετ' αὐτῶν.

23 * & ἀπὸ ζαβουλῶν ἐκπορευόμενοι εἰς ὧδεταξιὶν πολέμῳ ἐν πᾶσι σκδύεσι πολεμικοῖς πεντήκοντα χιλιάδες βοηθῆσαι τῷ δαυίδ, ἕδε μετ' καρδίας & καρδίας.

24 * καὶ ἀπὸ νεφθαλεί, ἄρχοντες χίλιοι, & μετ' αὐτῶν ἐν θυρεοῖς & δόρασιν τεταχίλιοι & ἐπὶ α χιλιάδες.

25 * καὶ ἀπὸ ὁ δού, παρεχόμενοι εἰς πόλεμον εἴκοσι & ὀκτὼ χιλιάδες & ἐξακόσιοι.

26 * καὶ ἀπὸ ἀσέρ, ἐκπορευόμενοι βοηθῆσαι εἰς πόλεμον τεσσαράκοντα χιλιάδες.

27 * καὶ ἀπὸ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνους ἀπὸ ραββὶ & γαδ, & ἀπὸ ὁ ἡμίθους φυλῆς μανασσῆ, ἐν πᾶσι σκδύεσι πολεμικοῖς ἐν δυνάμει ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδες.

28 * πάντες ἔτι ἄνδρες πολεμικοὶ, παρεχόμενοι ἐν παρετάξει, ἐν ψυχῇ εἰρηνικῇ ἤλθον εἰς χειρῶν, & βασιλευσά τὸν δαυὶδ ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ, & ὁ κατὰ τοιοῦτος ἰσραὴλ, ψυχὴ μία & βασιλευσά τὸν δαυίδ.

* ויהיו שם עם דויד ימים שלושה אכלים
 ושותים כי הבינו להם אחיהם : * וגם
 הקרובים אליהם עד יושבר וזבלון ונפתלי
 מביאים להם בחמורים ובגמלים ובפרדים
 ובבקר מאכל קמח דבילים וצמקים ויין ושמן
 ובקר וצאן לרב כי שמחה בישראל :

יג

* ויועץ דויד עם שרי האלפים והמאות
 לבל נגיד : * ויאמר דויד לכל קהל ישראל
 אם עליכם טוב ומן יהוה אלהינו נפרצה
 נשלחה על אחינו הנשאים בכל ארצות
 ישראל ועמהם הכהנים והלוים בערי מגרשיהם
 ויקבצו אלינו : * ונסברה את ארון אלהינו
 אלינו כי לא דרשנו בימי שאול :

* ויאמרו כל הקהל לעשות כן כי ישר
 הדבר בעיני כל העם : * ויקהל דויד את
 כל ישראל מן שיחור מצרים ועד לבוא חמת
 להביא את ארון האלהים מקרית יערים :
 * ויעל דויד וכל ישראל בעלתה אל
 קרית יערים אשר ליהודה להעלות משם
 את ארון האלהים יהוה יושב הכרבים
 אשר נקרא שם : * וירבינו את ארון
 האלהים על עגלה חדשה מבית אבינב
 ועזא ואחיו נהגים בעגלה :

* ודויד וכל ישראל משחקים לפני האלהים
 בכל עז ובשירים ובכנורות ובנבלים ובתפים
 ובמצלותים ובחצצרות : * ויבאו עד גרן
 כידן וישלח עזא את ידו לאחז את הארון
 כי שמטו רזבקר :

* ויחר אף יהוה בעזא ויכהו על אשר
 שלח ידו על הארון וימר שם לפני האלהים :
 * ויחר לדויד כי פרץ יהוה פרץ בעזא ויקרא
 למקום ההוא פרץ עזא עד היום הזה :
 * ויירא דויד את האלהים ביום ההוא
 לאמר היך אביא אלי את ארון האלהים :
 * ולא הסיר דויד את הארון אליו אל עיר
 דויד ויטהו אל בירת עבד אדם הגתי :

* Fueruntque ibi apud David tribus
 diebus comedentes & bibentes. præpara-
 uerant enim eis fratres sui.

* Sed & qui iuxta eos erant vsque Isa-
 char & Zabulon, & Neptalim, afferbant
 panes in asinis & camelis, & mulis, & bo-
 bus ad vescendum, farinam, palathas, vuâ
 passam, vinum, oleum, boues, arietes, ad
 omnem copiam. Gaudium quippe erat in
 Israel.

CAP. XIII.

Inijt autem consilium David cum tri-
 A bunis & ceturionibus & vniuersis prin-
 cipibus.

* Et ait ad omnem cœtum Israel: Si pla-
 cet vobis, & à Domino Deo nostro egre-
 dictur sermo quem loquor, mittamus ad
 fratres nostros reliquos in vniuersas re-
 giones Israel, & ad sacerdotes & Leuitas
 qui habitant in suburbanis vrbiû, vt con-
 gregentur ad nos. * Et reducamus arcâ
 Dei nostri ad nos. Nō enim requisuimus
 eam in diebus Saul. * Et respondit vni-
 B uersa multitudo vt ita fieret. placuerat
 enim sermo omni populo.

* Congregauit ergo David cunctum
 Israel à Sior Ægypti vsque dum ingredia-
 ris Emath, vt adduceret arcam Dei de Ca-
 riatharim. * Et ascendit David & omnis
 vir Israel ad collem Cariatharim, qui est
 in Iuda, vt afferret inde arcam Domini
 Dei sedentis super cherubim vbi inuoca-
 tum est nomen eius.

* Imposueruntq; arcam Dei super plau-
 C strum nouum de domo Aminadab. Oza
 autem & frater eius minabant plaustrum.

* Porrò David & vniuersus Israel lude-
 bant coram Deo omni virtute in canticis
 & in citharis, & psalteriis, & tympanis, &
 cymbalis, & tubis.

* Cum autē peruenissent ad aream Chi-
 don, tetendit Oza manum suam vt susten-
 taret arcam, bos quippe lasciuiens paulu-
 lum inclinauerat eam.

* Iratus est itaque Dñs contra Ozam,
 & percussit eum, eò quòd terigisset ar-
 cam, & mortuus est ibi coram Deo.

* Contristatusq; est David, eò quòd di-
 Diuississet Dñs Ozam, vocauitq; locum illū
 Diuisio Ozæ vsq; in præsentem diem.

* Et timuit Deum tūc temporis, dicēs:
 Quomodo possum ad me introducere ar-
 cam Dei? * Et ob hanc causam non ad-
 duxit eam ad se, hoc est in ciuitatem Da-
 uid, sed auertit in domum Obededom
 Gethæi.

* Et fuerunt ibi cum David diebus tribus comedentes & bibentes, quoniam prae-
parauerant eis fratres eorum.

* Et confines eis usque ad Issachar & Zabulon & Nephthaim, afferebant eis in asinis, & in camelis, & in mulis, & in bobus cibaria, farinam, palathas, uiam passam, vinum et oleum, boues & oues in copiam, quoniam gaudium erat in Israel.

CAP. XIII.

ET inijt consilium David cum principibus & tribunis, & centurionibus, & cum uniuersis ducibus.

* Et ait David omni cœtui Israel, Si in vobis bonum, & à Domino Deo nostro prosperè veniet, mittamus ad fratres nostros reliquos in uniuersa terra Israel, & cum eis sacerdotes & Leuitæ in ciuitatibus possessionum eorum, & congregentur ad nos.

* Et reducamus arcam Dei nostri ad nos, quoniam non quaesiuimus eam à diebus Saul.

* Et dixit uniuersa multitudo ut facerent ita, quoniam rectus sermo in oculis totius populi.

* Et congregauit David cunctum Israel à terminis Egypti & usque ad introitum Emath, ut adduceret arcam Dei de ciuitate Iarim.

* Et ascendit David & omnis vir Israel in Gariathiarim, quæ est Iuda, ut adducerent illinc arcam Dei Domini sedentis super cherubim, ubi inuocatum est nomen eius ibi.

* Et imposuerunt arcam Dei super plaustrum nouum, de domo Abinadab: & Oza & fratres eius ducebant plaustrum.

* Et David & omnis Israel ludentes coram Deo, in omni uirtute & in canticis, & in citharis, & in psalterijs, & in tympanis, & in cymbalis, & in tubis.

* Et venerunt usque ad aream Chedon, & tetendit Oza manum suam ut sustentaret arcam, quoniam inclinauit eam vitulus.

* Et iratus est ira Dominus contra Oza, & percussit eum ibi, quoniam tetendit manum suam in arcam, & mortuus est ibi coram Deo.

* Et contristatus est David, quoniam diuinit Dominus incisionem in Oza, propter hoc vocauit nomen loci illius Incisionem Oza usque ad diem hanc.

* Et timuit David Deum in die illa dicens, Quomodo introducam ad meipsum arcam Dei?

* Et non adduxit David arcam Dei ad se in ciuitatem David, & auertit eam in domum Obed Edom Geththai.

* καὶ ἦσαν ἐκεῖ μετ' δαυὶδ ἡμέρας τρεῖς ἐδίδοντες, καὶ πίνοντες, ὅτι ἡτοίμασαν αὐτοῖς ὁ ἀδελφοὶ αὐτῶν.

* καὶ ὁμορροῦντες αὐτοῖς ἕως ἰσαάχαρ, καὶ ζαβουλὼν, καὶ νεφθαλεμ, ἔφερον αὐτοῖς ἐπὶ τῶν ὄνων, ἐπὶ τῶν καμήλων, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμιόνων, καὶ ἐπὶ τῶν μόχλων βρώματα, ἀλδουρον, παλαθας, σαφιδας, οἶνον, ἐλαιον, μόχλους καὶ ποσέατα εἰς πλῆθος, ὅτι διφροσύνη ἦν τῷ ἰσραήλ.

ιγ.

* Καὶ ἐβουλόσατο δαυὶδ μετ' τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν χιλιάρχων ἐκατοντάρχων, καὶ μετ' πάντες ἡγουμένου.

* καὶ εἶπεν δαυὶδ πάση τῇ ἐκκλησίᾳ ἰσραήλ, εἰ ἐφ' ὑμῖν ἀγαθόν, καὶ πρὸς κυρίου θεοῦ ἡμῶν δώσω ἡ, δώσω σείλωμιν πρὸς ἐδὺ ἀδελφούς ἡμῶν ἐδὺ ὑπολελειμμένοις ἐν πάσῃ γῇ ἰσραήλ, καὶ μετ' αὐτῶν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ λαὸς ἐν πόλεσι καὶ ἐν ἀγέροις αὐτῶν, ἐν σιναχθήτωσαν πρὸς ἡμᾶς.

* καὶ ἐπιστρέψωμεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς, ὅτι ἐζητήσαμεν αὐτὴν ἀφ' ἡμερῶν σαύλ.

* καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία τοῦ ποιήσαι ὅτως, ὅτι διδύς ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς πάντες τοῦ λαοῦ.

* καὶ ἐξεκκλησίασε δαυὶδ τὸν πᾶντα ἰσραήλ ἀπὸ ὀρίων αἰγύπτου καὶ ἕως εἰσόδου αἰμάθ, τοῦ ἐνεγκέν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐν πόλει ἰαρέμ.

* καὶ ἀνέβη δαυὶδ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραήλ εἰς καριαθαρίμ, ἥ ἐστι τοῦ ἰέρδα, τοῦ ἀγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν θεοῦ κυρίου τοῦ καθημένου ἐπὶ χερσὺς ἐμ, ὃ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ.

* καὶ ἐπέθηκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἄμαξαν καὶ νῦν, ἐξ οἴκου ἀβιναδάβ· καὶ ὁζά καὶ ὁ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἦγον τὴν ἄμαξαν.

* καὶ δαυὶδ ἐπᾶς ἰσραήλ παίζοντες ἐναντίον τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ διωάμει, καὶ ἐν ᾠδαῖς, ἐν κινύραις, καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν τυμπάνοις, καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν σάλπιγγιν.

* καὶ ἦλθον ἕως τῶν ἄλων καὶ χαϊδῶν· καὶ ἐξέτεινεν ὁζά τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ καταχεῖν τὴν κιβωτὸν, ὅτι ἐξέκλινεν αὐτὴν ὁ μόχθος.

* καὶ ἐθυμώθη ὁργὴ κύριος ἐπὶ ὁζά, ἐπᾶταξεν αὐτὸν ἐκεῖ, διὰ τὸ ἐκτείνειν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κιβωτὸν, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ ἀπέναντι τοῦ θεοῦ.

* καὶ ἠθύμησε δαυὶδ, ὅτι διέκοψε κύριος διακοπὴν ἐν ὁζά, διὰ τοῦτο ἐκάλεισεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεῖνου διακοπὴν ὁζά ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

* καὶ ἐφοβήθη δαυὶδ τὸν θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων, πῶς εἰθίσω πρὸς ἐμαυτὸν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ;

* καὶ ἐκ ἀπέρεψε δαυὶδ τὴν κιβωτὸν ἐξ ἐκεῖ πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν πόλιν δαυὶδ, καὶ ἐξέκλινεν αὐτὴν εἰς οἶκον ὁβὲδ ἐδὼμ τοῦ γεθθαίου.

* וישב ארון האלהים עם בית עבד-
אדם בביתו שלשה חדשים ויברך יהוה את-
בית עבד אדם ואת כל אשר לו:

יד

* וישלח חירם מלך צר מלאכים
אל דויד ועצי ארזים וחרשי קיר וחרשי עצים
לבנות לו בית: * וידע דויד כי הבינו יהוה
למלך על ישראל כי נשאת למעלה מלכותו
בעבור עמו ישראל: * ויקח דויד עוד נשים
בירושלם ויולד דויד עוד בנים ובנות:
* ואלה שמות הילודים אשר היו לו
בירושלם שמוע ושובב נתן ושלמה:
* ויבחר ואלישוע ואלפלט:
* ונגה ונפג ויפיע:
* ואלישמע ובעל ידע ואליפלט:
* וישמעו פלשתים כי נמשח דויד למלך
על כל ישראל ויעלו כל פלשתים לבקש
את דויד וישמע דויד ויצא לפניהם:
* ופלשתים באו ויפשטו בעמק רפאים:
* וישאל דויד באלהים לאמר האעלה
על פלשתים ונתתם בידי ואמר לו יהוה עליה
ונתתים בידך: * ויעלו בבעל פרצים ויבם
שם דויד ויאמר דויד פרץ האלהים את אויבי
בידי כפרץ מים על כן קראו שם המקום
ההוא בעל פרצים: * ויעזבו שם את
אלהיהם ויאמר דויד וישרפו באש:
* ויסיפו עוד פלשתים ויפשטו בעמק:
* וישאל עוד דויד באלהים ויאמר לו
האלהים לאתעלה אחריהם הסב מעליהם
ובאת להם ממול הבכאים:
* ויהי כשמעך את קול רועדה בראשי
הבכאים אז תצא במלחמה כי יצא האלהים
לפניך להכות את מחנה פלשתים:
* ויעש דויד כאשר צוהו האלהים ויכו
את מחנה פלשתים מגבעון ועד גזר:
* ויצא שם דויד בכל הארצות ויהוה נתן
את פחדו על כל הגוים:

14 * Mansit ergo arca Dei in domo Obed-
edom tribus mensibus, & benedixit Do-
minus domui eius, & omnibus quæ ha-
bebat.

CAP. XIII.

1 * Misit quoq; Hiram rex Tyri nuncios ^{2. Reg. 5. 8}
A ad David, & ligna cedrina & artifi-
ces parietum lignorumque vt ædificarent
ei domum.

2 * Cognouitque David eò quòd confir-
masset eum Dominus in regem super Is-
rael, & subleuatum est regnum suum su-
per populum eius Israel.

3 * Accepit quoq; David alias vxores in
Hierusalem, genuitque filios & filias.

4 * Et hæc nomina eorum qui nati sunt
in Hierusalem: Samma & Sobab, Nathan
B & Salomon.

5 * Iebar, Elisu, & Eliphalech.

6 * Noga quoque & Napheg, & Iaphie.

7 * Elifama & Baliada, & Eliphaleth.

8 * Audientes autem Philistiim eò quòd
vnctus esset David in regē super vniuer-
sum Israel, ascenderunt omnes vt quære-
rent eū. Quod cū audisset David, egres-
sus est obuiam eis.

9 * Porro Philistiim venientes diffusi sunt
in valle Raphaim.

10 * Consuluitque David Deum dicens:
Si ascendam ad Philistæos, & si trades eos
C in manu mea? Et dixit ei Dominus, Ascē-
de & tradam eos in manu tua.

11 * Cūque illi ascendissent in Baalphar-
asim percussit eos ibi David, & dixit, Di-
uisit Deus inimicos meos per manum
meam, sicut diuiduntur aquæ; & idcirco
vocatū est nomen illius loci Baalphar-
asim.

12 * Dereliqueruntq; ibi deos suos, quos
David iussit exuri.

13 * Alia etiam vice Philistiim irruerunt,
& diffusi sunt in valle.

14 * Consuluitque rursus David Deum,
& dixit ei Deus, Non ascendas post eos,
D recede ab eis, & venies contra illos ex ad-
uerso pirorum.

15 * Cūque audieris sonitum gradien-
tis in cacumine pirorum, tunc egredieris
ad bellum. Egressus est enim Deus ante
te vt percutiat castra Philistiim.

16 * Fecit ergo David sicut præceperat ei
Deus, & percussit castra Philistinorum de
Gabaon vsque Gazera.

17 * Diuulgatumque est nomen David
in vniuersis regionibus, & Dominus de-
dit pauorem eius super omnes gentes.

* Et mansit arca Dei in domo Obed Edom in domo sua mensibus tribus, & benedixit Dominus domui Obed Edom & omnibus suis.

CAP. XIII.

ET misit Chiram rex Tyri nuncios ad David ligna cedrina, & artifices parietum, & artifices lignorum, ut edificarent ei domum.

* Et cognovit David, quod confirmavit eum Dominus in regem super Israel, & quod autum est in altitudinem regnum suum propter populum suum Israel.

* Et accepit David adhuc uxores in Hierusalem, & nati sunt ei filij & filie.

* Et hæc nomina eorum qui nati sunt ei in Hierusalem, Samaa & Sobab, Nathan & Salomon,

* Et Jeebear, & Elisue, & Eliphalet,

* Et Nage, & Naphec, & Japhia,

* Et Elisama, & Baaliada, & Eliphalat.

* Et audierunt Philistiim quod ventus fuit David in regem super universum Israel, & ascenderunt omnes Philistiim ut quærerent David: & audiuit David & egressus est in occursum eis.

* Et Philistiim venerunt, & diffusi sunt in valle Gigantum.

* Et consuluit David per Deum dicens: Si ascendam contra Philistæos, & si trades eos in manus meas? & dixit ei Dominus, Ascende & dabo eos in manus tuas.

* Et ascendit in Baal Pharasin, & percussit eos David ibi, & dixit David: Divisit Dominus inimicos meos in manu mea, sicut divisionem aquæ, idcirco vocavit nomen loci illius Divisio Baal Pharasin.

* Et reliquerunt ibi Philistiim deos suos, et dixit David, & combusti sunt in igne.

* Et addiderunt iterum Philistiim, & diffusi sunt in valle Gigantum.

* Et interrogavit iterum David in Deo: & dixit ei Deus, Non ibis post eos, revertere ab eis, & venies contra eos prope puros.

* Et erit cum audieris vocem terremotus à cacumine pirorum, tunc egredieris in bellum, quoniam egressus est Deus ante te, ut percutiat castra Philistiim.

* Et fecit David sicut præceperat ei Deus, & percussit castra Philistiim à Gabaon usque Gazera.

* Et egressus est nomen David in omnibus terris, & Dominus dedit paucorem eius super omnes gentes.

* καὶ ἐκάθησεν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐν οἴκῳ ὁβὲδ ἐδώμ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μὲν ἄς τρεῖς· καὶ ἐλόγησε κύριος τὸν οἶκον ὁβὲδ ἐδώμ καὶ πᾶσι τοῖς αὐτοῦ.

ιδ'.

* Καὶ ἀπέστειλε χεῖράς βασιλεὺς τυροῦ ἀγγέλοις πρὸς δαυὶδ & ξύλα κέδρινα, καὶ τέκτονας τοίχων, καὶ τέκτονας ξύλων, τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον.

* καὶ ἐγνώσθη δαυὶδ, ὅτι ἠτόίμασεν αὐτὸν κύριος εἰς βασιλείαν ἐπὶ ἰσραὴλ, καὶ ὅτι ἠυξήθη εἰς ὕψος ἡ βασιλεία αὐτοῦ διὰ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν ἰσραὴλ.

* καὶ ἔλαβεν δαυὶδ ἔτι γυναῖκας ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐτέχθησαν αὐτῷ υἱοὶ καὶ θυγατέρες.

* καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν τῶν τεχθέντων αὐτῷ ἐν ἱερουσαλὴμ, samaa, & sobab, nathan & salomon,

* καὶ iebear, & elisue, & eliphalet,

* καὶ nage, & naphec, καὶ iaphia,

* καὶ elisama, & baaliada, & eliphalat.

* καὶ ἤκουσαν ἡ ἀλλόφυλοι ὅτι ἐχρίσθη δαυὶδ εἰς βασιλείαν ἐπὶ πᾶσι ἰσραὴλ, καὶ ἀνέβησαν πάντες ἡ ἀλλόφυλοι ζητῆσαι τὸν δαυὶδ· καὶ ἤκουσε δαυὶδ & ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν.

* καὶ ἡ ἀλλόφυλοι ἦλθον, & ἐξεχύθησαν ἐν τῇ κοιλάδι τῶν γιγάντων.

* καὶ ἠρώτησε δαυὶδ διὰ τοῦ θεοῦ λέγων, εἰ δώσω ἐπὶ τοῦ ἀλλοφύλοις, καὶ εἰ παραδώσεις αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς μου, καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, δώσω αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς σου.

* καὶ ἀνέβη εἰς baal pharasin, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς δαυὶδ ἐκεῖ & εἶπεν δαυὶδ, διέκοψεν κύριος τοῦ ἐχθροῦ μου ἐν χειρὶ μου, ὡς διακοπὴν ὕδατος· διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῆς τοῦ ἐκείνου διακοπῆς baal pharasin.

* καὶ ἐγκατέλειπον ἐκεῖ οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς θεοὺς αὐτῶν καὶ εἶπε δαυὶδ, καὶ ἐνεπρήσθησαν ἐν πυρί.

* καὶ πρὸς ἐκεῖνους οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ ἐξεχύθησαν ἐν τῇ κοιλάδι τῶν γιγάντων.

* καὶ ἠρώτησεν ἔτι δαυὶδ ἐν θεῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός, ἐπορεύσῃ ὀπίσω αὐτῶν, ἅπας ῥέφου ἀπ' αὐτῶν· & ἤξεις αὐτοὺς πλησίον τῶν ἀπίων.

* καὶ ἔσται ἐν τῷ ἀκούσαι τῆς φωνῆς τοῦ σεισμοῦ ἀπ' ἄκρου τῶν ἀπίων, τότε ἐξελεύσῃ εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι ἐξῆλθεν ὁ θεός ἐμπαροῦσέν σου, τοῦ πατάξαι τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων.

* καὶ ἐποίησε δαυὶδ καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ θεός· & ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων ἀπὸ gabaon ἕως gazera.

* καὶ ἐξῆλθε τὸ ὄνομα δαυὶδ ἐν πάσαις ταῖς γαῖαις, καὶ κύριος ἐδωκεν τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.

טו

* ויעש לו בתים בעיר דוד ויבן מקום
 לארון האלהים ויט לו מזבח:
 * ואמר דוד לא לשאת את ארון
 האלהים כי אם הלויים כי בם בחר יהוה
 לשאת את ארון האלהים ולשרתו עד עולם:
 * ויקהל דוד את כל ישראל אל ירושלם
 להעלות את ארון יהוה אל מקומו אשר
 הבין לו: * ויאסף דוד את בני אהרן ואת
 הלויים: * לבני קהת מוריאל השר ואחיו
 מאה ועשרים: * לבני מררי עשיר השר
 ואחיו מאתיים ועשרים: * לבני גרשם
 יואל השר ואחיו מאה ושלשים: * לבני
 מזכר שבעיה השר ואחיו מאתיים:
 * לבני חבון אליאל השר ואחיו שמונים:
 * לבני עזיאל עמינדב השר ואחיו מאה ושנים
 עשר: * ויקרא דוד לצדוק ולאביתר הכהנים
 וללויים לאוריאל עשיה ויואל שמעיה ואליאל
 ועמינדב: * ויאמר להם אתם ראשי האבות
 ללויים התקדשו אתם ואחיכם והעליתם את
 ארון יהוה אלהי ישראל אל הבמות לו:
 * כי למבראשונה לא אתם פרץ יהוה
 מלהיננו בנו כי לא דרשנוהו כמשפט:
 * ויתקדשו הכהנים והלויים להעלות את
 ארון יהוה אלהי ישראל:
 * וישאו בני הלויים את ארון האלהים
 כאשר צוה משה כדבר יהוה בכתפם במטות
 עליהם: * ויאמר דוד לשרי הלויים להעמיד
 את אחיהם המשרים בכלי שיר נבלים
 וכנורות ומצלתיים משמיעים להרים בקול
 לשמחה:
 * ויעמידו הלויים את הימן בן יואל ומן
 אחיו זאסף בן ברכיהו ומן בני מררי אחיהם
 זאיתן בן קושיהו:
 * ועמהם אחיהם המשנים זכריהו בן יעזיאל
 ושמירמות ויחאל וענני אליאב ובניהו ומעשיהו
 ומתתיהו ואליפלהו ומקניהו ועבד אדם ויעיאל
 השוערים:

CAP. XV.

1 **F**ECIT quoq; sibi domos in ciuitate Da-
 uid, & ædificauit locum arcæ Dei, te-
 tenditque ei tabernaculum.
 2 * Tunc dixit David, Illicitum est vt à
 quocunq; portetur arca Dei, nisi à Leuitis
 quos elegit Dominus ad portandū eam,
 & ad ministrandum sibi vsq; in eternum.
 3 * Congregauitque vniuersum Israel in
 Ierusalem, vt afferretur arca Domini in lo-
 cum suum quem præparauerat ei.
 4 * Néc non & filios Aaron, & Leuitas.
 5 * De filiis Caath, Vriel princeps fuit, &
 fratres eius centum viginti.
 6 * De filiis Merari, Afaia princeps & fra-
 tres eius ducenti viginti.
 7 * De filiis Gerson, Iohel princeps & fra-
 tres eius centum triginta.
 8 * De filiis Elifaphan, Semeias princeps
 & fratres eius ducenti.
 9 * De filiis Hebron, Elihel princeps &
 fratres eius octoginta.
 10 * De filiis Ozihel, Aminadab princeps
 & fratres eius centum duodecim.
 11 * Vocauitque David Sadoch, & Abia-
 thar sacerdotes & Leuitas, Vriel, Afaiam,
 Iohel, Semeiam, Elihel, & Aminadab.
 12 * Et dixit ad eos, Vos qui estis princi-
 pes familiarum Leuiticarum sanctifica-
 mini cum fratribus vestris, & afferte ar-
 cam Domini Dei Israel ad locum qui ei
 præparatus est.
 13 * Ne vt à principio quia nō eratis præ-
 sentes, percussit nos Dominus; sic & nunc
 fiat, illicitum quid nobis agentibus.
 14 * Sanctificati sunt ergo sacerdotes &
 Leuitæ vt portarent arcam Domini Dei
 Israel.
 15 * Et tulerunt filij Leui arcam Dei, sicut
 præceperat Moyse iuxta verbum Domini
 humeris suis in vectibus.
 16 * Dixitque David principibus Leuitarum
 vt constituerent de fratribus suis can-
 tores in organis musicorum, nablis vide-
 licet & lyris, & cymbalis, vt resonaret in
 excelsis sonitus lætitiæ.
 17 * Constitueruntq; Leuitas Hemam fi-
 lium Iohel, & de fratribus eius, Afaph fi-
 liū Barachæ, de filiis verò Merari fratri-
 bus eorum, Ethan filium Cafaia;
 18 * Et cum eis fratres eorum. In secundo
 ordine Zachariam & Ben, & Iazihel, &
 Semiramoth, & Ichihel, & Ani, Eliab &
 C Banaïam, & Maasiam, & Mathathiam, &
 Eliphalu, & Maceniam, & Obed Edom,
 & Ichihel ianitores.

CAP. XV.

ET fecit sibi domos in ciuitate Dauid, & præparauit locum arcae Dei, & fixit ei tabernaculum.

* Tunc dixit Dauid, Non est portare arcam Dei, nisi Leuitas, quoniam eos elegit Dominus ut portarent arcam Domini, & ministrarent ei usque in æternum.

* Et congregauit Dauid omnem Israhel in Hierusalem, ut afferrent arcam Domini ad locum quem præparauit ei.

* Et congregauit Dauid filios Aaron & Leuitas.

* De filiis Caath, Uriel princeps & fratres eius, centum & viginti.

* De filiis Merari, Asaia princeps & fratres eius, ducenti viginti.

* De filiis Gerson, Joel princeps & fratres eius, ducenti triginta.

* De filiis Elisaphan, Samea princeps & fratres eius, ducenti.

* De filiis Chebron, Eliel princeps & fratres eius, octoginta.

* De filiis Ozziel, Aminadab princeps & fratres eius, centum & duodecim.

* Et vocauit Dauid Sadoc & Abiathar sacerdotes, & Leuitas Uriel & Asaia, & Joel, & Samea, & Eliel, & Aminadab.

* Et dixit eis, Vos principes familiarum Leuitarum, sanctificamini vos & fratres vestri, & afferte arcam Domini Dei Israhel, ubi præparaui ei.

* Quoniam non in principio vos eratis præparati, percussit Dominus Deus noster in nobis, quoniam non quaesiuimus eum in iudicio.

* Et sanctificati sunt sacerdotes & Leuitæ ut portarent arcam Domini Dei Israhel.

* Et tulerunt filij Leuitarum arcam Dei, sicut præceperat Moyses in verbo Domini secundum scripturam in vestibus in humeris suis.

* Et dixit Dauid principibus Leuitarum, Constituite fratres vestros cantores in organis musicorum, in naulis & in lyris, & cymbalis, ut audire faciant ut exaltarent in voce in lætitiā.

* Et steterunt Leuitæ, Heman filius Joel, & de fratribus eius Asaph filius Barachia, & de filiis Merari fratris eius Ethan filius Cisei.

* Et cum eis fratres eorum, qui in secundo ordine, Zacharias filius Jeiel, & Semiramoth, & Jaiel, & Ani, & Eliab, & Banea, & Maasia, & Mattathias, & Eliphal, & Maccania, & Obed Eddom, & Jeel ianitores.

ΙΕ.

1 * Καὶ ἐποίησεν ἐαυτῷ οἴκους ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἡτοίμασε τόπον τῇ κιβωτῇ τοῦ θεοῦ, & ἐπηξεν αὐτῇ σκηνώ.

2 * ὅτε εἶπεν δαυὶδ, ὅτι ἐστὶν αἶρεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἢ ὁ κύριος λαοὶτας, ὅτι αὐτοὺς ἐξελέξατο ὁ κύριος αἶρεν τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου, & λειτουργεῖν αὐτῇ ἕως αἰῶνος.

3 * καὶ συνήγαγε δαυὶδ τὴν πλὴντα ἰσραὴλ εἰς ἱερουσαλήμ, & ᾤνεγκέν τινι κιβωτὸν κυρίου εἰς τὸν τόπον ὃν ἡτοίμασεν αὐτῇ.

4 * & συνήγαγε δαυὶδ ὅτι υἱὸς ἀαρὼν & ὁ κύριος λαοὶτας.

5 * τῶν υἱῶν κααθ, ἐλὶηλ ὁ ἀρχων & οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἑκατὸν καὶ εἴκοσι.

6 * τῶν υἱῶν μεραρί, ἀσαία ὁ ἀρχων & οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, διακόσιοι εἴκοσι.

7 * τῶν υἱῶν γερσὼν, ἰωὴλ ὁ ἀρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, διακόσιοι τετράκοντα.

8 * τῶν υἱῶν ἐλισταφθ, σαμέα ὁ ἀρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, διακόσιοι.

9 * τῶν υἱῶν χεβρών, ἐλὶηλ ὁ ἀρχων & οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὀγδοήκοντα.

10 * τῶν υἱῶν ὀζιήλ, ἀμιναδάβ ὁ ἀρχων & οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἑκατὸν & δεκάδυο.

11 * καὶ ἐκάλεσε δαυὶδ τὴν σαδὼκ καὶ τὴν ἀβιάθαρ ὅτι ἱερεῖς καὶ ὁ κύριος λαοὶτας τὸν ἰσραὴλ, καὶ ἀσαία, & ἰωὴλ, καὶ σαμέα, καὶ ἐλὶηλ, καὶ ἀμιναδάβ.

12 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς οἱ ἀρχοντες τῶν πατριῶν τῶν λαοῦ, ἀγνῶστε ὑμεῖς & οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν, καὶ ἀνοίσσατε τὴν κιβωτὸν κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ, & ἡτοίμασα αὐτῇ.

13 * ὅτι ὅτι ἐν τῇ περὶ ὑμᾶς εἶναι ἐτοίμοις, διέκοψε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν ἡμῖν, ὅτι ὅτι ἐζητήσαμεν αὐτὸν ἐν κέσματι.

14 * καὶ ἡγνῶθησαν οἱ ἱερεῖς & οἱ λαοὶτας ἐνεγκέν τινι κιβωτὸν κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ.

15 * καὶ ἦσαν οἱ υἱοὶ τῶν λαοῦ τινι κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, ὡς ἐνετείλατο μοϋσῆς ἐν λόγῳ κυρίου καὶ τινι γραφῇ ἐν δύο φορῶσιν ἐν ὤμοις αὐτῶν.

16 * καὶ εἶπε δαυὶδ τοῖς ἀρχουσι τῶν λαοῦ, στήσατε ὅτι ἀδελφοὶ ὑμῶν ὅτι ψαλτῶδες ἐν ὀργάνοις ὠδῶν, ἐν ναύλαις, & ἐν κινύραις, καὶ κυμβάλοις, ἀκιστίζοντες τὸ ὑψώσαι ἐν φωνῇ εἰς διψροσύνην.

17 * καὶ ἔστησαν οἱ λαοὶτας, αἰμὸν ὑπὸ ἰωὴλ, καὶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἀσάφ ὑπὸ βαραχία, & ἀπὸ τῶν υἱῶν μεραρί ἀδελφοῦ αὐτοῦ αἰθὼ ὑπὸ κιταῖς.

18 * καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ δευτερεύοντες, ζαχαρίας ὑπὸ ἰεὶηλ & σεμιραμὼθ, & ἰαὶηλ, & ἀνὶ, καὶ ἐλὶαβ, & βαναία, & μαασία, & ματθαίας, & ἐλὶφαλ, & μακκανία, & ὠβὲδ ἐδδὼμ, καὶ ἰεὶηλ οἱ πυλωροί.

* והמשרדים הימן אסף ואיתן במצלתיים
 נחשת להשמיע: * וזכריה ועזיאל
 ושמירמו ויחיהל ועני ואליאב ומעשיהו
 ובניהו בנבליים על-עלמור: * ומתתיהו
 ואליפלהו ומקניהו ועבד אדם ויעיאל ועזייהו
 בכנרות על-השמינית לנצח: * ובניהו שר-
 הלויים במשא יסר במשא כי מבין הוא:
 * וזכריה ואלקנהו שערים לארון:
 * ושבניהו וישפט ונתנאל ועמשי וזכריהו
 ובניהו ואליעזר הכהנים מחצצרים בחצרות
 לפני ארון האלהים ועבד אדם ויחיה שערים
 לארון: * ויהי דויד וזקני ישראל ושרי האלפים
 החלכים להעלות את ארון ברית יהוה מן-
 בית עבד אדם בשמחה: * ויהי בעזר
 האלהים את הלויים נשאי ארון ברית יהוה
 ויזבחו שבעה פרים ושבעה אילים:
 * ודויד מכבדל במעיל בוז וכל-הלויים
 הנשאים את הארון והמשרדים ובניהו שר-
 המשא המשרדים ועל דויד אפוד כד:
 * וכל ישראל מעלים את ארון ברית-
 יהוה בתרועה ובקול שופר ובחצצרות ובמצלותים
 משמעים בנבליים ובכנרות: * ויהי ארון
 ברית יהוה בא עד-עיר דויד ומיכל בת שאול
 נשקפה בעד החלון ותראה את המלך דויד
 מרקד ומשחק ותבולו בלבה:

יו

* ויביאו את ארון האלהים ויציגו
 אותו בתוך האהל אשר נטו לו דויד ויקריבו
 עלות ושלמים לפני האלהים: * ויכל דויד
 מהעלות העלה והשלמים ויברך את העם בשם
 יהוה: * ויחלק לכל-איש ישראל מאיש
 ועד-אשה לאיש ככר לחם ואשפר ואשישה:
 * ויתן לפני ארון יהוה מן הלויים משרתים
 ולהזכיר ולהודות ולהלל ליהוה אלהי ישראל:
 * אסף הראש ומשנהו זכריה יעאל ושמירמו
 ויחיהל ומתתיהו ואליאב ובניהו ועבד אדם
 ויעיאל בכלי נבליים ובכנרות ואסף במצלתיים
 משמיע:

19 * Porro cantores Heman, Asaph, & E-
 than in cymbalis æneis concrepantes.
 20 * Zacharias autem & Ozihel, & Semi-
 ramoth, & Iahihel, & Ani, Eliab, & Maa-
 fias, & Banaïas in nablîs arcana cantabât.
 21 * Porro Mathathias, & Eliphalu, & Ma-
 cenias, & Obed Edom, & Iehihel, & Oza-
 ziu in citharis pro octaua canebant epi-
 22 nicion. * Chonenias aut princeps Leui-
 tarû prophetiæ præerat, & ad præcinendâ
 melodiam. erat quippe valde sapiens.
 23 * Et Barachias & Helcana ianitores ar-
 24 cæ. * Porro Sebenias & Iosaphat, & Na-
 thanael, & Amasai, & Zacharias, & Ba-
 naïas, & Eliezer sacerdotes clangebât ru-
 bis coram arca Dei, & Obed-Edom, &
 Ahias erant ianitores arcæ.
 25 * Igitur David & omnes maiores natu
 Israel & tribuni, ierunt ad portandam ar-
 cam fœderis Dñi de domo Ebed-Edom
 26 cum lætitia. * Cûmque adiuuisset Deus
 Leuitas qui portabât arcam fœderis Do-
 mini, immolabantur septem tauri & se-
 27 ptem arietes. * Porro David erat indu-
 tus stola byssina, & vniuersi Leuitæ qui
 D portabant arcam fœderis cantorésque, &
 Chonenias princeps prophetiæ inter can-
 tores: David autē indutus erat ephod li-
 28 neo. * Vniuersûsque Israel deducebant
 arcâ fœderis Dñi in iubilo & sonitu buc-
 cinæ, & tubis, & cymbalis, & nablîs, & ci-
 29 tharis concrepantes. * Cûmque perue-
 nisset arca fœderis Domini vsque ad ciui-
 tatē David, Michol filia Saul prospiciens
 per fenestram, vidit Regem David saltan-
 tem atque ludentem; & despexit eum in
 corde suo.

CAP. XVI.

1 **A**ttulerunt igitur arcam Dei, & cōsti-
 A tuerunt eam in medio tabernaculi
 quod tetenderat ei David, & obtulerunt
 holocausta & pacifica coram Deo.
 2 * Cûmque compleisset David offerens
 holocausta & pacifica, benedixit populo
 3 in nomine Dñi. * Et diuisit vniuersis per
 singulos à viro vsq; ad mulierē tortam pa-
 nis & partem assę carnis bubalę, & frixam
 4 oleo similâ. * Constituítq; corâ arca Dñi
 de Leuitis qui ministrarēt & recordarētur
 operû eius & glorificarent atq; laudarent
 5 Dominum Deum Israel: * Asaph prin-
 cipem & secundum eius Zachariam. Por-
 rô Iahihel, & Semiramoth, Iehihel, & Ma-
 thathiam, & Eliab, & Banaïam, & Obed-
 Edô, Iehel super organa psalterij & lyras,
 Asaph autem vt in cymbalis personaret.

* Et cantores, Heman, Asaph, Hetham in cymbalis æneis ut audire faciant.

* Et Zacharias & Oziel, & Semiramoth, & Jeiel, & Ani, et Eliab, et Maasias, & Baneas in naulis pro arcanis.

* Et Mattathias, & Eliphalu, & Macca-nias, & Obed-Eddom, et Jeiel, & Ozias in lyris pro octava victoria.

* Et Chonenias princeps Levitarum in elevatione princeps cantorum, quoniam sapiens erat.

* Et Barachias, & Helcana ianitores arce.

* Et Sabanea & Josaphat, & Nathanael, & Amasai, et Zacharias, & Banaías, et Eliezer sacerdotes clangentes in tubis coram arca Dei, et Obed-Eddo, & Hiechia ianitores arce.

* Et erat David & seniores Israel & tribuni euntes ad portandum arcam fœderis Domini de domo Obed-Eddom in letitia.

* Et factum est cum confortaret Deus Levitas portantes arcam fœderis Domini, & immolauerunt septem vitulos & septem arietes.

* Et David accinctus in stola byssina & omnes Leuitæ & omnes qui portabant arcam fœderis Domini, & cantores, & Chonenias princeps cantorum canentium, & super David ephud byssinum.

* Et omnis Israel deducentes arcam fœderis Domini in signo & in voce tubæ & in tubis, & in cymbalis resonantes in naulis & in citharis.

* Et factum est & venit arca fœderis Domini usque ad civitatem David, & Mechol filia Saulis prospexit per fenestram, & vidit regem David saltantem & ludentem, & despexit eum in anima sua.

CAP. XVI.

ET attulerunt arcam Dei & constituerunt eam in medio tabernaculi, quod fixerat ei David, & obtulerunt holocausta & pacifica coram Deo.

* Et complevit David offerens holocausta & pacifica, & benedixit populo in nomine Domini.

* Et diuisit David omni viro Israel à viro usque ad mulierem, viro tortam panis, & laganum sartaginis & collyridam.

* Et ordinavit David iuxta faciem arce fœderis Domini de Levitis qui ministrarent & resonarent, ut confiterentur & laudarent Dominum Deum Israel.

* Asaph dux, secundus eius Zacharias, & Hieiel, & Semiramoth, & Jael, & Mattathias, & Eliab, & Baneas, & Obed-Eddom, & Jiel in organis, in naulis & lyris, & Asaph in cymbalis personans.

19 * καὶ ὧδοι, αἰμὼν, ἀσάφ, αἰθὰμ ἐν κυμβάλοις χαλκοῖς τοῦ ἀκουτίσαι.

20 * καὶ ζαχαρίας καὶ ὀζιήλ, & σεμιραμὼθ, & ἰειήλ, & δαὶ, & ἐλιαβ, & μαασίας, & βαναίας ἐν ναύλαις περὶ τῶν κρυφίων.

21 * καὶ ματθαθίας, & ἐλιφαλ, & μακκανίας, & ὠβὲδ ἐδδὼμ, & ἰειήλ, καὶ ὀζίας ἐν κινύραις περὶ τῆς ὀργάνης τοῦ ἐνιχυσαί.

22 * καὶ χονενίας ἀρχὼν τῶν λαυϊτῶν ἐν τῇ ἀρτεὶ ἀρχῶν τῶν ὠδῶν, ὅτι σωεὶς ἦν.

23 * καὶ βαραχίας, & ἐλκανὰ πυλωροὶ τῆς κιβωτοῦ.

24 * καὶ σαβανέα, & ἰωσαφατ, & ναθαναήλ, & ἀμασαι, καὶ ζαχαρίας, & βαναίας, & ἐλιέζερ ἱερεῖς σαλπίζοντες ἐν ταῖς σάλπιγξιν ἐμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ, & ὠβὲδ ἐδδὼμ, & ἰεχία πυλωροὶ τῆς κιβωτοῦ.

25 * καὶ ἦν δαυὶδ & πρεσβύτεροι ἰσραήλ, & χιλιάρχοι & πορθυόμχοι τοῦ ἀνεγκεῖν τὴν κιβωτὴν τῆς διαθήκης κυρίου εἰς οἶκον ὠβὲδ ἐδδὼμ ἐν διφροσυνῇ.

26 * καὶ ἐχρέτο ἐν τῷ καμύσαι τὸν θεὸν οὗτος λαυϊτῶν αἰρόντας τὴν κιβωτὴν διαθήκης κυρίου, καὶ ἔθυσαν ἐπὶ ἀμύχοις & ἐπὶ ἀκρίαις.

27 * & δαυὶδ περιεζωσμένος ἐν φοβῇ βουσίῃ, & πτώτες οἱ λαυϊταί, καὶ πτώτες οἱ αἰρόντες τὴν κιβωτὴν διαθήκης κυρίου & οἱ ψαλτωδοὶ, & χονενίας ὁ ἀρχὼν τῶν ὠδῶν τῶν αἰδόντων, & Ἰπὶ δαυὶδ ἐφ' ὅσον βύσσινον.

28 * καὶ πᾶς ἰσραήλ ἀνείγοντες τὴν κιβωτὴν διαθήκης κυρίου ἐν σημασίᾳ, & ἐν φωνῇ σωφάρ, καὶ ἐν σάλπιγξιν, & ἐν κυμβάλοις ἀναφωνούντες ἐν ναύλοις, & ἐν κινύραις.

29 * καὶ ἐχρέτο & ἦλθεν ἡ κιβωτὴς διαθήκης κυρίου ἕως πόλεως δαυὶδ, καὶ μεχὸν ἡ θυγάτηρ σαβλ παρέκυψε δαὶ τὸ θυρίδιον, καὶ εἶδε τὸν βασιλέα δαυὶδ ὀρχαζόμενον & παίζοντα, & ἔξουδένωσεν αὐτὸν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς.

15.

1 * Καὶ εἰσένεγκαν τὴν κιβωτὴν τοῦ θεοῦ, & ἀπηρέσαν αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς οἰκῆς, ἧς ἐπηξεν αὐτῇ δαυὶδ, καὶ προσήνεγκαν ὀλοκαυτώματα & εἰρηνικάς ἐναντίον τοῦ θεοῦ.

2 * καὶ σὺνέλεσε δαυὶδ ἀναφέρειν τὰ ὀλοκαυτώματα & τὰς εἰρηνικάς, & ἀνέλεσε τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι κυρίου.

3 * καὶ διεμέρισε δαυὶδ πτωτὶ ἀνδρὶ ἰσραήλ ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικός, τὰ ἀνδρὶ χέχαρ αὐτοῦ, καὶ λαγανὸν τηγνίου καὶ κολλυρίτιον.

4 * καὶ ἔταξε δαυὶδ καὶ πρὸς ὅσον τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου ἐν τῶν λευιτῶν λειτουργίας & ἀναφωνεῖν, & ἔξομολογεῖσθαι & αἰνεῖν κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ.

5 * ἀσάφ ὁ ἡγούμενος, ὁ δεύτερος αὐτῶν ζαχαρίας, καὶ ἰειήλ, & σεμιραμὼθ, καὶ ἰαήλ, καὶ ματθαθίας, καὶ ἐλιαβ, καὶ βανέας, καὶ ὠβὲδ ἐδδὼμ, καὶ ἰειήλ ἐν ὀργάνοις, ἐν ναύλοις, καὶ κινύραις, καὶ ἀσάφ ἐν κυμβάλοις ἀναφωνῶν.

- 6 * ובניהו ויחזיאל הכהנים בחצצרות תמיד
 7 לפני ארון ברית האלהים: * ביום ההוא
 8 * נתן דוד בראש להרות ליהודה ביד-אסף
 9 ויחזיו: * הודו ליהודה קראו בשמו הודיעו
 10 בעמים עלילתיו: * שירו לו זמרו לו שירו
 11 בכל-נפלאותיו: * רתתה ללו בשם קדשו
 12 ישמח לב מבקשי הודו: * דרשו יהודה ועזו
 13 בקשו פניו רתמיד: * זכרו נפלאותיו אשר
 עשה מפתיו ומשפטי פיהו:
 14 * זרע ישראל עבדו בני יעקב בחיריו:
 15 * הוא יהודה אלהינו בכל הארץ משפטיו:
 16 * זכרו לעולם בריתו דבר צורה לאלה דור:
 17 * אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק:
 18 * ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית
 עולם: * לאמר לך נתת ארץ כנען חבל
 19 נחלתכם: * בהיותכם מתי מספר כמעט
 20 וגרים בה: * ויתהלכו מגוי אל-גוי
 21 וממלכה אל-עם אחר: * לא הניח לאיש
 לעשקם ויזכח עליהם מלכים:
 22 * אל-הגועו במשיח ויבנביאי אל-תרעו:
 23 * שירו ליהודה כל-הארץ בשרו מיום-אל-
 24 יום ישועתו: * ספרו בגוים אר-כבודו
 25 בכל-העמים נפלאותיו: * כי גדול יהודה
 ומהלל מאד ונורא הוא על-כל-אלהים:
 26 * כי כל-אלהי העמים אילים ויהודה
 27 שמים עשה: * הוד והדר לפניו עז וחזקה
 28 במקמו: * הבו ליהודה משפחות עמים הבו
 29 ליהודה כבוד ועז: * הבו ליהודה כבוד שמו
 30 שאו מנחה ובאו לפניו השתחוו ליהודה בהדרת-
 31 קדש: * חילו מלפניו כל-הארץ אף-תכון
 תבל כל-תמוט: * ישמחו השמים ותגל הארץ
 ויאמרו בגוים יהודה מלך:
 32 * ירעם הים ומלואו יעליץ השדר וכל-
 33 אשר-בו: * אז ירננו עצי היער מלפני יהודה
 34 כי בא לשפוט את-הארץ: * הודו ליהודה כי
 35 טוב כי לעולם חסדו: * ואמרו הושיענו אלהי
 ישענו וקבצנו והצילנו מן-הגוים להודור-לשם
 קדשך להשתבח בתהלתך:

- 6 * Banaïam verò & Azihel sacerdotes, canere tuba iugiter coram arca fœderis Dei.
 7 * In illo die fecit David principẽ ad confitendum Domino Afaph & fratres eius.
 8 * Confitemini Dño & inuocate nomẽ eius, notas facite in populis adinventiones eius. * Cantate ei & psallite ei, & narrate omnia mirabilia eius. * Laudate nomen sanctum eius, lætetur cor quærentiũ Dominum. * Quærite Dñm & virtutem eius, quærite faciem eius semper.
 12 * Recordamini mirabiliũ eius quæ fecit, signorũ illius & iudiciorum oris eius.
 13 * Semen Israel serui eius, filij Iacob electi eius. * Ipse Dominus Deus noster, in vniuersa terra iudicia eius. * Recordamini in sempiternum pacti eius, sermonis quem præcepit in mille generationes.
 16 * Quẽ pepigit cũ Abraam & iuramenti illius cum Isaac. * Et constituit illud Iacob in præceptũ, & Israel in pactum sempiternum: * Dicens, Tibi dabo terrã Chanaan, funiculum hæreditatis vestræ.
 19 * Cũ essent pauci numero parui & coloni eius: * Et transierunt de gente in gentẽ, & de regno ad populum alterum.
 21 * Non dimisit quemquam calumniari eos, sed increpauit pro eis reges. * Nolite cõfagere christos meos, & in prophetis meis nolite malignari. * Cantate Dño omnis terra, annunciate de die in diem salutare eius. * Narrate in gentibus gloriã eius, & in cunctis populis mirabilia eius. * Quia magnus Dñs & laudabilis nimis, & horribilis super omnes Deos. * Omnes enim dij populorũ idola, Dñs autem celos fecit.
 27 * Confessio & magnificentia coram eo, fortitudo & gaudium in loco eius.
 28 * Afferte Domino familiẽ populorum, afferte Domino gloriam & imperium.
 29 * Date Domino gloriã nomini eius. Leuate sacrificiũ & venite in conspectu eius, & adorete Dominum in decore sancto.
 30 * Cõmoueatũ à facie eius omnis terra, ipse enim fundauit orbem immobilem.
 31 * Lætentur cæli & exultet terra, & didcant in nationibus, Dominus regnauit.
 32 * Tonet mare & plenitudo eius, exultent agri, & omnia quæ in eis sunt. * Tũc laudabunt ligna saltus corã Dño, quia veniunt iudicare terram. * Confitemini Dño quoniã bonus, quoniã in æternũ misericordia eius. * Et dicite, Salua nos Deus saluator noster, & congrega nos & erue de gentibus, vt confiteamur nomini sancto tuo, & exulemus in carminibus tuis.

* Et Baneas & Hicziel sacerdotes in tubis 6
ingiter coram arca fœderis Dei * In die illo. 7
tunc ordinavit David in principio ad laudandū
Dominum in manu Asaph & fratrum eius.
* Confitemini Domino & inuocate eam in 8
nomine eius, notas facite in populis adinuentio-
nes eius. * Cantate ei & psallite ei, narrate in 9
vniuersis mirabilia eius, quæ fecit Dominus.
* Laudate in nomine sancto eius: letabitur 10
cor querens bonam voluntatem eius.
* Querite Dominum et confortamini, quæ- 11
rite faciem eius semper.
* Recordamini mirabilium eius, quæ fecit, 12
portentorum eius & iudiciorum oris eius.
* Semen Israhel serui eius, filij Jacob electi 13
eius. * Ipse Dominus Deus noster, in vniuer- 14
sa terra iudicia eius.
* Recordamini in sempiternum pacti eius, 15
sermonis eius quem præcepit in mille generatio-
nes. * Quem pepigit cum Abraam, & iura- 16
menti illius cum Isaac.
* Et constituit illud Iacob in præceptum, & 17
Israhel in pactum sempiternum,
* Dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funi- 18
culum hereditatis vestra.
* Cum essent ipsi pauci numero, sicut parui 19
& coloni in ea. * Et transierunt de gente in 20
gentem, & de regno ad populum alterum.
* Non dimisit virū ut vim inferret eis, & 21
increpauit pro eis reges. * Ne tangatis chri- 22
stos meos, et in prophetis meis ne malignemini.
* Cantate Domino omnis terra, annunciate 23
de die in diem salutare eius. * Narrate in gen- 24
tibus gloriam eius, in cunctis populis mirabilia
eius. * Quoniam magnus Dominus & lau- 25
dabilis nimis, horribilis est super omnes deos.
* Quoniam omnes dei gentium idola, et Do- 26
minus celos fecit. * Laus & magnificentia 27
coram eo, fortitudo et gloria in loco sancto eius.
* Date Domino familie gentium, date Do- 28
mino gloriam & fortitudinem. * Date Do- 29
mino gloriam nomini eius, leuate sacrificia &
venite coram eo, & adorete Dominum in ha-
bitaculo sancto eius. * Timeat à facie eius o- 30
mnis terra, & enim fundauit orbem, qui non
commouebitur. * Letetur calum & exultet 31
terra, & dicāt in gentibus, Dominus regnauit.
* Tonet mare plenitudini eius, exultet ager 32
& omnia quæ in eo. * Tunc letabuntur li- 33
gna saltus à facie Domini, quoniam venit iudi-
care terram. * Confitemini Domino quoniam 34
bonum, quoniam in æternum misericordia eius.
* Et dicite, Salua nos Deus saluationum no- 35
strarū, & congrega nos, et erue nos de gentibus
ut laudemus nomen tuum sanctum, ut exul-
temus in laudibus tuis.

6 * καὶ βανέας, & ἱεζιήλ οἱ ἱερεῖς ἐν τοῖς σάλπιγγιν δια-
παντὸς ἐνώπιον τοῦ κιβωτοῦ τοῦ διαθήκης τοῦ θεοῦ
7 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὅτε ἔταξε δαυὶδ ἐν χορῇ τοῦ
αἰνεῖν τὸν κύριον ἐν χειρὶ ἀσάφ & τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ.
8 * ὁμολοῦσθε τῷ κυρίῳ καὶ ὑπὸ καλεῖσθε αὐτὸν ἐν
ὀνόματι αὐτοῦ, γνωρίζετε ἐν τοῖς λαοῖς τὰ ἐπιτηδεύματα
9 αὐτοῦ. * ἄσατε αὐτῷ & ὑμνήσατε αὐτῷ, διηγῆσατε ἐν
πᾶσι τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε κύριος.
10 * αἰνεῖτε ἐν ὀνόματι ἁγίῳ αὐτοῦ. διφραγθῆ(ε) καρ-
11 δία ζητήσατε τὴν δόξαν αὐτοῦ. * ζητήσατε τὸν κύριον
& ἰσχύσατε, ζητήσατε τὸ πρῶτον αὐτοῦ διαπαντός.
12 * μνημονεύετε τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε, τὰ τέ-
13 ρα αὐτοῦ & τὰ κρίματα τοῦ σώματος αὐτοῦ. * σπέρμα
14 ἰσραὴλ δόξαι αὐτοῦ, υἱοὶ ἰακώβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ. * αὐτὸς
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν πάσῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ.
15 * μνημονεύετε εἰς αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ, λόγος αὐτοῦ ὃν
16 ἐνετείλατο εἰς χιλιάς γενεάς. * ὃν διέθετο τῷ ἄβρα-
17 ἅμ, καὶ τὸν ὄρκον αὐτοῦ τῷ ἰσαάκ. * καὶ ἐσησεν αὐτὸν τῷ
ἰακώβ εἰς πρῶτον, & τῷ ἰσραὴλ εἰς διαθήκην αἰώνιον.
18 * λέγων, διδώσω τὴν γῆν χαλδαίου χοίνισμα κληρο-
19 νομίας υἱοῦ. * ἐν τῷ εἶναι αὐτὸς ὀλιγοστὸς δριμύτως,
20 μικρὸς & παρθέτος ἐν αὐτῇ. * καὶ ἐπορεύθησαν ὅτι
ἔθνη εἰς ἔθνη, καὶ ἀπὸ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον.
21 * ὅτε ἀφῆκεν ἄνδρα ὃς δυναστεύσαι αὐτὸς. & ἤλεγξε
22 περὶ αὐτῶν βασιλεῖς. * μὴ ἀπιδεῖτε τῶν χειρῶν μᾶ, & ἐν
23 τοῖς περὶ αὐτοῦ μᾶ μὴ ποιηθῆτε. * ἄσατε τῷ κυρίῳ
πᾶσα ἡ γῆ, ἀναγγείλατε ὅτι ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ σωτή-
24 ριον αὐτοῦ. * ὁμολογεῖτε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ,
ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ.
25 * ὅτι μέγας κύριος & αἰνετὸς σφόδρα. φοβερός ἐστιν
26 ὁ πᾶν δυνάστης τοῦ θεοῦ. * ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν
εἰδωλα, καὶ ὁ κύριος ὁ θεὸς ἕρως ἐποίησεν.
27 * αἶν & μεγαλοπρέπεια ἐνώπιον αὐτοῦ, ἰσχύς καὶ
28 καύχημα ἐν ῥῥῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. * ὁ δὲ τῷ κυρίῳ αἱ πα-
τεραι τῶν ἐθνῶν, ὁ δὲ τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ ἰσχύν.
29 * ὁ δὲ τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ. ἔρατε θυσίας
καὶ ἐκπορεύεσθε ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ προσκυνησατέ τῷ
30 κυρίῳ ἐν καρικητηρίῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. * φοβηθήτω ἀπὸ
πρῶτον αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ, & ὃ κατῴεσθε τὴν οἰκ-
31 μῆν, ἥτις ἐσὶν σαλδοθή(ε). * διφραγθῆτω ὁ ἔρανος &
ἀγαλλιάτω ἡ γῆ, καὶ εἰπάτωσαν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὁ κύριος
32 ἐβασίλευσεν. * βομβήσῃ θάλασσα συμπληρώμα-
τι αὐτοῦ, ἀγαλλιάτω ὁ ἄνθρωπος & πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.
33 * ὅτε διφραγθῆ(ε) τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἀπὸ πρῶ-
34 σάπης κυρίου, ὅτι ἦκει κλίνειν τὴν γῆν. * ὁμολογεῖτε
τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθόν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
35 * καὶ εἰπατέ, σώθον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, &
ἄνθρωποι ἡμᾶς, & ἐξελεῖ ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν ὃς αἰνεῖν τὸ ὄνο-
μά σου τὸ ἅγιον, & ἐγκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς αἰνέσεσίν σου.

* בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־
 הָעוֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֵן וַהֲלֵל לַיהוָה׃
 * וַיַּעַזְב־שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
 לְאַסָּף וְלֶאֱחִיו לְשֹׁרֵת לִפְנֵי אֲרוֹן תָּמִיד לְדָבָר־
 יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ * וַעֲבַד אָדָם וְאֶחָיִים שְׁשִׁים
 וּשְׁמוֹנֶה וַעֲבַד אָדָם בֶּן־יִדִּיתוֹן וְחָסָה לְשַׁעְרִים׃
 * וְאָרִי צִדּוֹק וְזִכְיָה וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי
 מִשְׁכַּן יְהוָה בְּבִמְרָאֵם אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃
 * לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה עַל־מִזְבֵּחַ הָעֹלֹת
 רִמְיָהוּ לְבָקָר וְלָעֵרֹב וְלִכְל־רִזְכָּתוֹב בְּתוֹרַת
 יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וְעִמָּהֶם
 הֵימָן וִידִיתוֹן וְשָׂאֵר הַבְּרוּרִים אֲשֶׁר נִקְבְּוּ בִשְׁמוֹת
 לְהוֹדוֹת לַיהוָה כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ׃
 * וְעִמָּהֶם הֵימָן וִידִיתוֹן חֲצִצְרוֹת וּמִצְלֵתִים
 לְמִשְׁמִיעִים וְכָל־יְשִׁיר־הָאֱלֹהִים וּבְנֵי יִדִּיתוֹן
 לְשַׁעַר׃ * וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ וַיִּסַּב
 דָּוִיד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ׃

יז

* וַיְהִי כֹאֲשֶׁר יָשָׁב דָּוִיד בְּבֵיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִיד
 אֶל־נָתָן הַנָּבִיא הֲנֵנִי יוֹשֵׁב בְּבֵית
 הָאֲרָזִים וְאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה תַּחַת יְרֵיעוֹת׃
 * וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִיד כָּל־אֲשֶׁר בְּלִבְךָ עָשָׂה
 כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ׃ * וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי
 דְּבַר אֱלֹהִים אֶל־נָתָן לֵאמֹר׃ * לָךְ וְאִמְרָת
 אֶל־דָּוִיד עֲבָדִי כֹה אָמַר יְהוָה לֹא אֶתֶּה תִּבְנֶה־
 לִי הַבַּיִת לְשֹׁכֵת׃ * כִּי לֹא יִשְׁבְּתִי בְּבֵית
 מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הָעֵלִיתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם
 הַזֶּה וְאֶהְיֶה מְאֹהֵל אֶל־אֹהֶל וּמִמִּשְׁכָּן׃
 * בְּכָל־אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־יִשְׂרָאֵל הִדְבַּר
 דְּבַרְתִּי אֶת־אֶחָד שְׁפָטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי
 לְרַעוּת אֶת־עַמִּי לֵאמֹר לָמָּה לֹא־בִנִיתֶם לִי
 בַּיִת אֲרָזִים׃ * וְעַתָּה כֹה־תֹאמַר לְעַבְדִּי
 לְדָוִיד כֹּה אָמַר יְהוָה צִבְאוֹת אֲנִי לִקְחָתִיךָ מִן־
 הַנָּהָר מִן־אֲחֵרֵי הַצֹּאן לְהַיּוֹרֵת נָגִיד עַל עַמִּי
 יִשְׂרָאֵל׃ * וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל־אֲשֶׁר תֵּלְכֶה
 וְאִבְרִית אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפְּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לָךְ
 שֵׁם כְּשֵׁם הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃

36 * Benedictus Dominus Deus Israel ab
 æterno vsque in æternum, & dicat omnis
 populus amen, & hymnum Domino.

37 * Dereliquit itaque ibi coram arca fœ-
 deris Domini Asaph & fratres eius, vt mi-
 nistrarent in cōspectu arcę iugiter per sin-
 gulos dies & vices suas.

38 * Porro Obed-Edom & fratres eius se-
 xaginta octo, & Obed-Edom filium Ydi-
 thun & Oza constituit ianitores.

39 * Sadoch autē sacerdotem & fratres eius
 sacerdotes coram tabernaculo Domini in
 excelfo quod erat in Gabaon:

40 * Vt offerrent holocausta Dño super al-
 tare holocaustomatis iugiter manē & ve-
 sperē iuxta omnia quę scripta sunt in lege
 Domini quam præcepit Israel.

41 * Et post eum Heman, & Ydithun, &
 reliquos electos vnumquemq; vocabulo
 suo ad confitendū Domino, quoniam in
 42 æternum misericordia eius. * Heman

quoq; & Ydithun canentes tuba, & qua-
 tientes cymbala & omnia musicorum or-
 gana ad canendū Deo: filios autem Ydi-
 thun fecit esse portarios.

43 * Reuersusq; est omnis populus in do-
 mum suam & David vt benediceret etiam
 domui suę.

CAP. XVII.

1 C Vm autem habitaret David in domo ^{1. Reg. 7. a}
 A sua, dixit ad Nathan prophetam, Ecce
 ego habito in domo cedrina, arca autē fœ-
 2 deris Domini sub pellibus est. * Et ait
 Nathan ad David, Omnia quę in corde
 tuo sunt, fac; Deus enim tecum est.

3 * Igitur nocte illa factus est sermo Dei
 4 ad Nathan, dicens: * Vade & loquere ^{Inf. 20. d}
 David seruo meo. Hęc dicit Dñs, Non
 ædificabis tu mihi domū ad habitadum.

5 * Neq; enim mansi in domo ex eo tem-
 pore quo eduxi Israel de terra Ægypti
 vsq; ad diem hanc, sed fui semper mutans
 6 loca tabernaculi, & in tētorio * Manens
 cū omni Israel. Nunquid locutus sum sal-
 tem vni iudicum Israel quibus præcepe-
 ram vt pascere populū meum, & dixi;
 Quare non ædificasti mihi domum ce-
 drinam?

7 * Nunc itaque sic loqueris ad seruum
 meum David. Hęc dicit Dominus exer-
 B cituum: Ego tuli te cū in pascuis seque-
 reris gregē vt esses dux populi mei Israel.

8 * Et fui tecum quocunq; perrexisti,
 & interfeci omnes inimicos tuos coram
 te, fecique tibi nomen quasi vnus ma-
 gnorum qui celebrabantur in terra.

* Benedictus Dominus Deus Israel ab aeterno & usque in aeternum; & dicet omnis populus, Amen: & laudauerunt Dominum.

* Et dereliquit ibi coram arca fœderis Domini Asaph & fratres eius, ut ministrarent coram arca iugiter in sermonem quod dici in diem eius.

* Et Obed Eddom & fratres eius sexaginta & octo: & Obed Eddom filius Jdithum & Osa in ianitores.

* Et Saddoc sacerdotem & fratres eius sacerdotes coram tabernaculo Domini in excelsu quod in Gabaon:

* Ut offerrent holocausta Domino super altare holocaustorum iugiter manè & vespere, et iuxta omnia quæ scripta sunt in lege Domini, quæ praecepit ad filios Israel.

* Et cum eis Heman, & Jdithum, et reliqui electi in nomine ad laudandum Dominum, quoniam in aeternum misericordia eius.

* Et cum eis Heman & Jdithum tubis, & cymbalis, ut resonarent & organis musicorum Dei, & filij Jdithum ut essent ianitores.

* Et iuit omnis populus unusquisque in domum suam: & reuersus est Dauid ut benediceret domui suæ.

CAP. XVII.

ET factum est ut habitauit Dauid in domo sua, et dixit Dauid ad Nathan prophetam, Ecce ego habito in domo cedrina, & arca fœderis Domini sub pellibus.

* Et dixit Nathan ad Dauid, Omnia quæ in anima tua fac, quoniam Deus tecum.

* Et factum est in nocte illa, et factus est sermo Dei ad Nathan dicens:

* Vade et loquere ad Dauid seruum meum, & sic dixit Dominus, Non tu edificabis mihi domum ut habitem ego in ea.

* Quoniam non habitauit in domo à die qua eduxi Israel usque ad diem hanc, & fui in tabernaculo in tentorio & in diuersorio

* In omnibus quæ transiui in omni Israel, si loquens locutus sum ad vnā tribum Israel, quibus praeceperam ut pascerent populum meum, dicens: Propter quid non edificastis mihi domum cedrinam?

* Et nunc sic loqueris seruo meo Dauid, Hac dicit Dominus exercituum, ego accepi te ex ouili à tergo gregum ut effes in ducem in populo meo Israel.

* Et fui tecum in omnibus quæ perrexisti, & perdidisti omnes inimicos tuos à facie tua, & feci tibi nomen secundum nomen magnorum qui in terra.

36 * διλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἕως τῶν αἰώνων, ὡς ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, ἀμήν· ὅτι ἤνεσαν τὰ κυρία.

37 * καὶ κατέλιπεν ἐκεῖ ἐναντίον τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου τὸν ἀσάφ· ὁ δὲ ἀδελφεὸς αὐτοῦ, τοῦ λειτουργεῖν ἐναντίον τῆς κιβωτοῦ διαπαντός εἰς λόγον τὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν αὐτοῦ.

38 * καὶ ὡς ἡδὲ ἐδδῶμεν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐξήκοντα καὶ ὀκτώ· καὶ ὡς ἡδὲ ἐδδῶμεν υἱὸς ἰδὶθὺμ, καὶ ὅσα εἰς πυλωρούς.

39 * ὁ δὲ τὸν σαδδὼκ τὸν ἱερέα ὁ δὲ ἀδελφεὸς αὐτοῦ ὁ δὲ ἱερεῖς ἐνώπιον τῆς σκηνῆς τοῦ κυρίου ἐν τῇ βαμθὺ τῇ ἐν γαβῶν.

40 * τοῦ θύα φέρειν ὀλοκαυτώματα τὰ κυρία ἐπὶ τῇ θυσιᾷ τῶν ὀλοκαυτωμάτων διαπαντός τοπρωτὶ καὶ βεσπέραις, καὶ κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν νόμῳ κυρίου, ὅσα ἐνετείλατο ἐφ' υἱοῖς ἰσραὴλ.

41 * καὶ μετ' αὐτῶν αἰμθὺμ ὁ ἰδὶθὺμ, καὶ οἱ λοιποὶ ὁ κληρούτες ἐπ' ὀνόματι τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

42 * καὶ μετ' αὐτῶν αἰμθὺμ, ὁ ἰδὶθὺμ σάλπιγγι, ὁ κυμβάλοις τοῦ θύα φωνεῖν καὶ ὀργάνοις τῶν ᾠδῶν τοῦ θεοῦ, καὶ υἱοὶ ἰδὶθὺμ εἰς τὸ πυλωρεῖν.

43 * καὶ ἐπορεύθη πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐπέσρεψε δαυὶδ τοῦ διλογησαί τὸν οἶκον αὐτοῦ.

17.

1 * Καὶ ἐχρέτο ὡς κατώκησε δαυὶδ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὅς εἰπεν δαυὶδ πρὸς ναθάν τὸν προφήτην, ἰδὲ ἐγὼ κατοικῶ ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ, ὡς ἡ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου ὑποκάτω τῶν δένδρων.

2 * καὶ εἶπεν ναθάν πρὸς δαυὶδ, πάντα ὅσα ἐν τῇ ψυχῇ σε ποιεῖ, ὅτι ὁ θεὸς μετ' ἐμοῦ.

3 * καὶ ἐχρέτο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἐχρέτο λόγος θεοῦ πρὸς τὸν ναθάν λέγων·

4 * πορεύε καὶ εἶπον πρὸς δαυὶδ τὸν δούλόν μου, ὅτι εἶπεν κύριος, ὅτι σὺ οἰκοδομήσεις μοι οἶκον· ἐκατακλιθῆσάι με ἐν αὐτῷ. ὅτι ἐκατώκησα ἐν οἴκῳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀνήγαγον τὸν ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἡμῶν ἐν σκηνῇ εἰς σκέπη καὶ ἐν καταλύματι,

5 * ἐν πάσιν οἷς διήλθον ἐν παντὶ ἰσραὴλ, εἰ λαλῶν ἐλάλησα πρὸς μίαν φυλὴν ἰσραὴλ, οἷς ἐνετείλαμην· ποιμαίνειν τὸν λαόν μου λέγων, διατί οὐκ οἰκοδομήσατέ μοι οἶκον κεδρινόν;

6 * καὶ νῦν ὅτι εἶπες τῷ δούλῳ μου δαυὶδ, ταῦτα λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἐγὼ ἐλάβον σε ἐκ τῆς μητρὸς εἰς ὅπως εἶπεν τῶν ποιμνίων τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραὴλ.

7 * καὶ ἡμῶν μετ' ἐμοῦ ἐν πάσιν οἷς ἐπορεύθης, καὶ ὅπως ἐξωλόθρευσα πάντας τοὺς ἐχθρούς σου ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

* ושמתי מקום לעמי ישראל ונטעתי בהו
 ושכן תחתיו ולא ירגז עוד ולא יוסיפו בני עולה
 לבלתו כאשר בראשונה:
 * ולמימים אשר צויתי שפטים על עמי
 ישראל והכנעתי את כל אויבי ואגד לה
 ובית יבנה לה יהודה: * והיה כי
 מלאו ימיהם ללכת עם אבותיהם והקימותי את
 זרעך אחריה אשר יהיה מבניך והכינותי את
 מלכותו: * הוה יבנה לי בית וכננתי
 את כסאו עד עולם: * ואני אהיה לו
 לאב והוה יהיה לי לבן וחסדי לא אסיר מעמו
 כאשר הסירותי מאשר היה לפניך:
 * והעמדתיו בביתי ובמלכותי עד העולם
 וכסאו יהיה נכון עד עולם: * ככל הדברים
 האלה וככל החזון הזה כן דבר נרנן אל
 דוד: * ויבא המלך דוד וישב לפני יהודה
 ויאמר מי אני יהודה אלהים ומי ביתי כי
 הביאתני עד הלם: * ותקטן זאת בעיניך
 אלהים ודבר על בית עבדך למרחוק
 וראיתני בתור האדם המעלה יהודה אלהים:
 * מה יוסיף עוד דוד אליך לכבוד את
 עבדך ואתה את עבדך ידעת:
 * יהוה בעבור עבדך וכלבך עשית את כל
 הגדולה הזאת להדיע את כל הגדלות:
 * יהוה אין כמוך ואין אלהים זולתך ככל
 אשר שמענו באזנינו: * ומי בעמך ישראל
 גוי אחד בארץ אשר הלך האלהים לפדות
 לו עם לשום להם שם גדלות ונוראות לגדש
 מפני עמך אשר פדית ממצרים גוים:
 * ותתן את עמך ישראל להם לעם עד
 עולם ואתה יהוה היית להם לאלהים:
 * ועתה יהוה הדבר אשר דברת על עבדך
 ועל ביתו יאמן עד עולם ועשה כאשר דברת:
 * ויאמן ויגדל שמו עד עולם לאמר יהוה
 עבאות אלהי ישראל אלהים לישראל ובית
 דוד עבדך נכון לפניך: * כי אתה אלהי
 גלית את און עבדך לבנות לו בית על כן מצא
 עבדך להתפלל לפניך:

* Et dedi locū populo meo Israel. Plan-
 tabitur & habitabit in eo, & vltra non
 commouebitur, nec filij iniquitatis at-
 10 rent eos sicut à principio. * Ex diebus
 quibus dedi iudices populo meo Israel, &
 humiliavi vniuersos inimicos tuos. An-
 11 nuncio ergo tibi quòd ædificaturus sit ti-
 bi Dñs domum. * Cūmq; impleueris dies
 C tuos vt vadas ad patres tuos, suscitabo se-
 men tuum post te quod erit de filiis tuis,
 12 & stabiliam regnum eius. * Ipse ædifi-
 cabit mihi domum, & firmabo solium
 eius vsque in æternum.
 13 * Ego ero ei in patrem, & ipse erit mihi
 in filium: Et misericordiam meā non au-
 feram ab eo, sicut abstuli ab eo qui ante te
 14 fuit. * Et statuum eum in domo mea &
 in regno meo vsque in sempiternum, &
 thronus eius erit firmissimus in perpe-
 15 tuum. * Iuxta omnia verba hæc & iuxta
 vniuersam visionem istam, sic locutus est
 16 Nathan ad David. * Cūmq; venisset rex
 David & sedisset coram Dño, dixit: Quis
 ego sum Domine Deus, & quæ domus
 17 mea vt præstares mihi talia? * Sed &
 hoc parum visum est in conspectu tuo.
 Ideoq; locutus es super domum serui tui
 etiam in futurum, & fecisti me spectabi-
 le super omnes homines. Domine Deus,
 18 * Quid vltra addere potest David cū
 ita glorificaueris seruum tuum & cogno-
 19 ueris eum? * Domine propter famulum
 tuum iuxta cor tuum fecisti omnem ma-
 gnificentiam hanc, & nota esse voluisti
 20 vniuersa magnalia. * Domine non est
 D similis tui, & non est alius Deus absque te
 ex omnibus quos audiuius auribus no-
 21 stris. * Quis enim est alius vt populus
 tuus Israel gens vna in terra, ad quam per-
 rexit Deus, vt liberaret & faceret populū
 sibi, & magnitudine sua atque terroribus
 22 eijceret nationes à facie eius quæ de Ægy-
 pto liberarat? * Et posuisti populum
 tuum Israel tibi in populū vsque in æter-
 num, & tu Domine factus es Deus eius.
 23 * Nunc igitur Domine sermo, quem lo-
 cutus es famulo tuo & super domū eius,
 confirmetur in perpetuum, & fac sicut
 24 locutus es. * Permaneatque & magni-
 ficetur nomen tuum vsque in sempiter-
 num, & dicatur Dñs exercituum Deus Is-
 rael & domus David serui eius perma-
 25 nens coram eo. * Tu enim Dñe Deus
 meus reuelasti auriculam serui tui vt edi-
 ficares ei domum, idcirco inuenit seruus
 tuus fiduciam vt oret coram te.

* Et ponam locū populo meo Iſrael, & plan-
tabo eum, & habitabit apud ſeipſum, & non
perturbabitur amplius, & non apponet filius
iniuſtitie ut humiliet eum, ſicut à principio,

* Et à diebus, quibus ordinavi iudices ſuper
populum meum Iſrael, & humiliavi omnes ini-
micos tuos, & augebo te & edificabo tibi do-
mum, dixit Dominus.

* Et erit quādo impleantur dies tuæ ut va-
das cum patribus tuis, et ſuſcitabo ſemen tuum
poſt te quod erit ex ventre tuo, & præparabo
regnum eius. * Ipſe edificabit mihi domum,
& firmabo thronum eius uſque in æternum.

* Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in
filium: & miſericordiam meam non auferam
ab eo, ſicut abſtuli ab his qui ante te.

* Et ſtatuam eum in domo mea & in regno
eius uſque in ſempiternum, et thronus eius erit
firmatus uſque in ſeculum,

* Juxta omnes ſermones hos, & iuxta uni-
uerſam viſionem iſtam: ſic locutus eſt Nathan
ad David.

* Et venit rex David, & ſedit coram Do-
mino, & dixit, Quis ſum ego Domine Deus?
& quæ domus mea, quod dilexiſti me uſque
in ſeculum?

* Et parua ſunt hæc coram te Deus, & lo-
cutus es hæc ſuper domum ſervi tui à longè, &
inſpexiſti me ſicut viſio hominis, & exaltaſti
me Domine Deus. * Quid apponet ultra
David ad te ut glorificet te ſervus tuus? &
tu ſervum tuum cognoviſti.

* Domine, propter ſervum tuum & iuxta
cor tuum feciſti omnem magnificentiam hanc,
ut nota faceres omnia magna.

* Domine non eſt ſimilis tibi, et non eſt Deus
præter te iuxta omnia quæ audiuiſimus in auri-
bus noſtris.

* Et non eſt ſicut populus tuus Iſrael gens
una in terra, ſicut perrexit Deus ut liberaret
ſibi populum, ut poneret ſibi nomen magnum
& illuſtre, ut eijceret à facie populi tui, quem
liberaſti ex Ægypto, gentes. * Et dediſti po-
pulum tuum Iſrael tibi ipſi populum uſque in
æternum, & tu Domine factus es eis in Deum.

* Et nunc Domine ſermo tuus, quem locutus
es ad ſervum tuum & ſuper domum eius, con-
firmetur uſq; in æternum, & fac ſicut locutus
es. * Confirmetur & magnificetur nomen
tuum uſq; in ſempiternū dicentibus, Dominus
omnipotēs Deus Iſrael, Deus Iſrael, & domus
David ſervi tui præparata coram te.

* Quoniam tu Domine Deus meus reuela-
ſti aurem ſervi tui, ut edificares ei domū, pro-
pter hoc inuenit ſervus tuus ut oraret iuxta
faciem tuam.

* καὶ θήσω τόπον τῷ λαῷ μου Ἰσραὴλ, & κατεφυτεύ-
σω αὐτόν, καὶ κατοικηώσῃ καθ' ἑαυτόν, καὶ ἔταραχθή-
(ἐ)ῖπ, καὶ ἔπαρορθήσῃ υἱὸς ἀδικίας τοῦ ταπεινώσαι αὐ-
τόν, καὶ ὥς ἀπ' ἀρχῆς.

* καὶ ἀφ' ἡμερῶν, ὧν ἔταξα κριτὰς ἐπὶ τὸν λαόν μου
Ἰσραὴλ, καὶ ἐταπεινώσα πάντας ἐξ ἡγέρους σου, καὶ
αὐξήσω σε καὶ οἰκοδομήσω θεοὶ οἶκον, εἶπεν κύριος.

* καὶ ἔσαι ὅταν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι σου τοῦ πορευ-
θῆναι μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ θυσήσω τὸ σπέρμα
σου μετ' ἐμοῦ ἐκ τῆς κοιλίας σου, & ἐτοιμάσω τὴν βα-
σιλείαν αὐτοῦ.

* αὐτὸς οἰκοδομήσει μοι οἶκον, καὶ θυσήσω τὸν θρόνον
αὐτοῦ ἕως αἰῶντος.

* ἐγὼ ἐβόμαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσαι μοι εἰς
υἱόν, καὶ τὸ ἔλεός μου ὅσον ἀποστήσω ἀπ' αὐτοῦ, ὃν τρόπον ἀ-
πέστησα ἀπὸ τῶν ἐμπαρορθέντων σου.

* καὶ θήσω αὐτόν ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ
αὐτοῦ ἕως αἰῶντος. καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἔσαι θυσήσω μετὰ
ἐμοῦ ἕως αἰῶντος,

* καὶ πάντα ἐξ ὧν λόγους τούτους, καὶ κατὰ πάντα τὰ
ῥησιν ταύτῃ. ἔτι ἐλάλησεν Νάθαν πρὸς Δαυίδ.

* καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς Δαυίδ, & ἐκάθισεν ἐνώπιον
κυρίου, καὶ εἶπεν, τίς εἰμὶ ἐγὼ κύριε ὁ θεός; καὶ τίς ὁ οἶκός
μου, ὅτι ἠγάπησάς με ἕως αἰῶντος;

* καὶ ἐσμικρύνθη ταῦτα ἐνώπιόν σου ὁ θεός, καὶ ἐλά-
λησας ταῦτα ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ παιδός σου ἀπὸ μακρῶν,
καὶ ἐπιδέξ με ὥστε ὁρᾶς ἀνθρώπου, & ὑψώσας με κύ-
ριε ὁ θεός;

* τί παρορθήσῃ ἐτι Δαυίδ πρὸς σέ τοῦ δοξάζαι σε τὸν
δοῦλόν σου; καὶ σὺ τὸν δοῦλόν σου οἶδας.

* κύριε, διὰ τὸν δόλόν σου & κατὰ τὴν καρδίαν σου ἐποίη-
σας τὴν πᾶσαν μεγαλωσύνην ταύτην, τοῦ γνωρίσαι
πάντα τὰ μεγάλα. * κύριε ὅσον ὅμοιος θεοῖς, & ὅσον
ἔστιν θεὸς πλὴν τοῦ κατὰ πάντα ὅσα ἠκέσαμεν ἐν τοῖς ὡσὶν
ἡμῶν. * καὶ ὅσον ἔστιν ὡς ὁ λαός σου Ἰσραὴλ ἐστὶν ἐν ἐπὶ
τῇ γῆς, ὡς ἐπορεύθη θεὸς ἡλυτρώσας ἑαυτὸν λαόν, τοῦ
θεοῦ ἑαυτοῦ ὄνομα μέγα, & ἐπὶ φανέας ἐκβαλεῖν ἀπὸ
παροσώπου ἡ λαὸς σου, & ἡλυτρώσω ἐξ αἰγυπτίας ἐξῆν.

* καὶ ἐδώκας τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ σεαυτῷ λαόν ἕως
αἰῶντος, καὶ σὺ κύριε ἐγέρου αὐτοῖς εἰς θεόν.

* καὶ νῦν κύριε ὁ λόγος σου ὃν ἐλάλησας πρὸς τὸν
παῖδά σου καὶ ἐπὶ τὸν οἶκόν αὐτοῦ, πισωθήτω ἕως αἰῶντος,
καὶ ποιήθῃ καθὼς ἐλάλησας. * πισωθήτω & μεγά-
λυθήτω τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶντος λεγόντων, κύριος παν-
τοκράτωρ ὁ θεός ἡ Ἰσραὴλ, θεὸς τῷ Ἰσραὴλ. καὶ ὁ οἶκος
Δαυίδ ὁ παιδός σου ἡτοιμασθήτω ἐνώπιόν σου.

* ὅτι σὺ κύριε ὁ θεός μου ἀπεκάλυψας τὸ ἔξ ἡμέτερου
σου, & οἰκοδομήσῃ αὐτῷ οἶκον, διὰ τοῦτο ὁ δοῦλός σου
ἔπαρορθήσῃ κατὰ παροσώπον σου.

* ועתה יהוה אתה הוא האלהים ותדבר
על עבדך הטובה הזאת: * ועתה הואלה
לברך את בית עבדך להיורש לעולם לפניך
כי אתה יהוה ברוך ומברך לעולם:

יח

* ויהי אחרי כן ויד דויד את פלשתים
ויבניעם ויקח את גת ובנתיה מיד פלשתים:
* ויד ארם מואב ויהיו מואב עבדים לדויד
נשאי מנחה: * ויד דויד את הדרעור מלך
צובה חמתה בלכתו להציב ידו בנהר פרת:
* וילכד דויד ממנו אלף רכב ושבעת אלפים
פרשים ועשרים אלף איש רגלי ויעקר דויד
את כל הרכב ויותר ממנו מאה רכב:
* ויבא ארם דרמשק לעזור להדרעור מלך
צובה ויד דויד בארם עשרים ושנים אלף
איש: * וישם דויד בארם דרמשק ויהי ארם
לדויד עבדים נשאי מנחה וישע יהוה לדויד
בכל אשר הלך: * ויקח דויד את שלטי
הזהב אשר היו על עבדי הדרעור ויביאם
ירושלם: * ומטבחת ומכון ערי הדרעור
לקח דויד נחשת רבה מאד בה עשה שלמה
את ים הנחשת ואת העמודים ואת כלי
הנחשת: * וישמע העו מלך חמת כי
הכה דויד את כל חיל הדרעור מלך צובה:
* וישלח את הדורם בנו אל המלך
דויד לשאול לו לשלום ולברכו על אשר
נלחם בהדרעור ויכהו כי איש מלחמות העו
היה הדרעור וכל כלי זהב וכסף ונחשת:
* גם אתם הקדיש המלך דויד ליהוה עם
הכסף והזהב אשר נשא מכל הגוים מאדום
וממואב ומבני עמון ומפלשתים ומעמלק:
* ואבשי בן צרויה הכה את אדום בגיא
המלח שמונה עשר אלף: * וישם באדום
נציבים ויהיו כל אדום עבדים לדויד וישע
יהוה את דויד בכל אשר הלך:
* וימלך דויד על כל ישראל ויהי עשר
משפט וצדקה לכל עמו:

26 * Nunc ergo Domine tu es Deus & lo-
cutus es ad seruum tuum tāta beneficia:
27 * Et cœpisti benedicere domui serui tui
vt sit semper coram te. Te enim Domine
benedicēte benedicta erit in perpetuum.

CAP. XVIII.

1 **F**Actum est autē post hæc vt percuteret ^{2. Reg. 8. 24.}
A David Philistiim, & humiliaret eos, &
tolleret Geth & filias eius de manu Phi-
2 listiim: * Percuterētq; Moab, & fierent
Moabitę serui David, offerentes ei mune-
3 ra. * Eo tempore percussit David etiam
Adadezer regem Soba regionis Emath,
quando perrexit vt dilataret imperium
suum vsque ad flumen Euphraten.
4 * Cepit ergo David mille quadrigas
eius, & septem millia equitum ac viginti
B millia virorum peditum. Subneruauitq;
omnes equos curruum, exceptis centum
quadrigis quas reseruauit sibi.
5 * Superuenit autē & Syrus Damasce-
nus vt auxilium præberet Adadezer regi
Soba. Sed & huius percussit David vi-
ginti duo millia virorum.
6 * Et posuit milites in Damasco, vt Sy-
ria quoque seruiret sibi & offerret mune-
ra. Adiuuítque eum Dominus in cunctis
ad quæ perrexerat.
7 * Tulit quoque David pharetras au-
reas, quas habuerunt serui Adadezer, &
8 attulit eas in Hierusalem. * Nec non de
Thebath & Chun, vrbibus Adadazer eris
plurimum, de quo fecit Salomon mare
æneum & columnas & vasa ænea.
9 * Quod cū audisset Thou rex Emath,
C percussisse videlicet David omnem exer-
citus Adadezer regis Soba:
10 * Misit Aduram filium suum ad regem
David, vt postularer ab eo pacem, & con-
gratularer ei, eò quòd percussisset & ex-
pugnasset Adadezer. Aduersarius quippe
erat Thou Adadezer.
11 * Sed & omnia vasa aurea & argentea,
& ænea consecrauit David rē Dño cum
argento & auro quod tulerat ex vniuersis
gētibus tam de Idumæa, & Moab & filiis
Ammon quàm de Philistiim & Amalech.
12 * Abisai verò filius Saruix percussit E-
dom in valle Salinarum decem & octo
millia.
13 * Et constituit in Edom præsidium, vt
D seruiret Idumæa David. Saluauítq; Do-
minus David in cunctis ad quæ perrexe-
14 rat. * Regnauit ergo David super vni-
uersum Israel, & faciebat iudicium atque
iustitiam cuncto populo suo.

* Et nunc Domine tu es ipse Deus, & locutus es super servum tuum bona hæc.

* Et nunc cepisti benedicere domui servi tui, ut esset in perpetuum coram te, quoniam tu Domine benedixisti, & benedicta est in sempiternum.

CAP. XVIII.

ET factum est post hæc, & percussit David Philistiim & humiliavit eos, et cepit Geth & vicos eius de manu Philistiim.

* Et percussit Moab, & factus est Moab servus David, offerentes munera.

* Et percussit David Adadezer regem Suba in Emath, quando ibat ipse ut statueret manum suam in flumine Euphrate.

* Et cepit ab eo David mille currus & septem millia equorum, & viginti millia virorum peditum, & dissolvit David omnes currus, & reliquit ex his centum currus.

* Et venit Syrus ex Damasco ad auxiliandum Adadezer regi Suba, & percussit David in Syro viginti & duo millia virorum.

* Et posuit David custodiam in Syria quæ est iuxta Damascum, & fuerunt David in servos offerentes munera, et salvavit Dominus David in omnibus quibus perrexerat.

* Et cepit David torques aureos qui fuerunt super servos Adadezer, & attulit eos in Hierusalem.

* Et de Tabath, & de electis civitatibus quæ Adadezer, cepit David æs plurimum valde: ex eo fecit Salomon mare æneum, & columnas & vasa ænea.

* Et audiuit Thou rex Emath, quod percussit David omnem exercitum Adadezer regis Soba.

* Et misit Adoram filium suum ad David, ut interrogaret eum quæ ad pacem, et ut benediceret ei pro eo quod expugnasset Adadezer & percussisset eum, quoniam vir bellator erat Thou Adadezer.

* Et omnia vasa aurea, & argentea, & ænea, & hæc consecravit rex David Domino cum argento & auro, quod cepit de omnibus gentibus, & de Idumæa, & Moab, & de filiis Ammon, & de Philistiim, & de Amalec.

* Et Abesai filius Senuæ percussit Idumæam in valle salis decem & octo millia.

* Et posuit in Idumæa custodiam, et fuerunt omnes Idumæi servi David, & salvavit Dominus David in omnibus ad quæ perrexerat.

* Et regnavit David super omnem Israhel, & fuit faciens iudicium & iustitiam omni populo suo.

16 * καὶ νῦν κύριε σὺ εἶ αὐτὸς ὁ θεός, καὶ ἐλάλησας ἐπὶ τὸν δούλον σου τὰ ἀγαθὰ ταῦτα.

17 * καὶ νῦν ἤρξω ἔδωλόγησαι τὸν οἶκόν σου, ὅτι εὐλόγησας, καὶ εἶπας εἰς αἰῶνα ἐναντίον σου, ὅτι σὺ κύριε ἐδλόγησας, καὶ ἐδλόγηται εἰς τὸν αἰῶνα.

ιη'.

1 * Καὶ ἐρχέτο μὲν ταῦτα, ὅτε ἐπάταξεν δαυὶδ οὖν ἀλλοφύλοις καὶ ἐτροπώσατο αὐτούς, καὶ ἔλαβε τὴν γῆν καὶ τὰς κώμας αὐτῆς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων.

2 * καὶ ἐπάταξε τὸν μωάβ, ὅτε ἐχρήθη μωάβ δούλος τοῦ δαυὶδ, φέροντες δῶρα.

3 * καὶ ἐπάταξε δαυὶδ τὸν ἀδεδεζερ βασιλέα θυβαῖ ἐν αἰμάτι, ἐν τῷ πορδύεσθαι αὐτὸν τὸ γῆσαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ ποταμῷ διφράτη.

4 * καὶ περιεκατέλαβε ἀπ' αὐτοῦ δαυὶδ χίλια ἄρματα καὶ ἐπὶ αὐτῶν χιλιάδας ἵππων, καὶ εἴκοσι χιλιάδας δούρων πεζῶν καὶ παρέλυσεν δαυὶδ πάντα ἄρματα, ὅτε ὑπελίπετο ἔξ αὐτῶν ἑκατὸν ἄρματα.

5 * καὶ ἦλθεν σύρξ ἐκ διαμασκῆ βοηθῆσαι τῷ ἀδεδεζερ βασιλεὶ θυβαῖ, καὶ ἐπάταξε δαυὶδ ἐν τῷ σύρῳ εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδας δούρων.

6 * καὶ ἔθετο δαυὶδ φρεγὸν ἐν συρίᾳ τῇ καὶ διαμασκόν, ὅτε ἦσαν τῷ δαυὶδ εἰς δούλους φέροντες δῶρα καὶ ἔσωσε κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πάσιν οἷς ἐπορεύετο.

7 * ὅτε ἔλαβε δαυὶδ οὖν κλοιὸς οὗτος χερσὶς οἱ ἦσαν ἐπὶ τὰς παῖδας ἀδεδεζερ, ὅτε ἠνεγκεν αὐτὰς εἰς ἱερουσαλήμ.

8 * καὶ ἐκ τῆς θυβαῖ, ὅτε ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν πόλεων τῶν ἀδεδεζερ, ἔλαβε δαυὶδ χαλκὸν πολὺν σφόδρα. ἔξ αὐτοῦ ἐποίησε θλομῶν τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῶν, καὶ οὖν σὺλξ καὶ τὰ σκῆπη τὰ χαλκᾶ.

9 * καὶ ἤκουσε θυωὺς βασιλὸς αἰμάτι, ὅτε ἐπάταξε δαυὶδ τὴν πᾶσαν διῶαμιν ἀδεδεζερ βασιλέως θυβαῖ.

10 * καὶ ἀπέστειλεν τὸν ἀδωραμ υἱὸν αὐτοῦ πρὸς δαυὶδ, ὅτε ἐρωτήσαι αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ τοῦ ἐδλόγησαι αὐτὸν ὑπὲρ ὅτε ἐπολέμησεν τὸν ἀδεδεζερ ὅτε ἐπάταξεν αὐτόν, ὅτι δούρ πολέμιος ἦν τῷ θυωὶ ὁ ἀδεδεζερ.

11 * καὶ πάντα τὰ σκῆπη τὰ χερσὶς, ὅτε ἀργυροῦ, ὅτε χαλκῶ, καὶ ταῦτα ἠγίασεν ὁ βασιλὸς δαυὶδ τῷ κυρίῳ μὲν ὅτε ἀργυροῦ καὶ χερσὶς, ὅτε ἔλαβεν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, ὅτε ἔξ ἰδουμαίας, καὶ μωάβ, ὅτε ἔξ υἱῶν αἰμμῶν, ὅτε ἐκ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἔξ ἀμαλήκ.

12 * καὶ ἀβεσαῖ υἱὸς σαρεῖα ἐπάταξε τὴν ἰδουμαίαν ἐν τῇ κοιλάδι τῶν ἀλῶν ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας.

13 * καὶ ἔθετο ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ φρεγὸν καὶ ἦσαν πρῶτες οἱ ἰδουμαῖοι παῖδες τοῦ δαυὶδ ὅτε ἔσωσε κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πάσιν οἷς ἐπορεύετο.

14 * καὶ ἐβασίλευσε δαυὶδ ἐπὶ πάντα ἰσραήλ, καὶ οὖν ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ.

15 * וַיֹּאבֶב בֶּן-צְרוּיָהּ עַל-הַצָּבָא וַיְהוֹשִׁעַט בֶּן-
16 מַחִילֹד מִזִּבְרִי : * וַצְדֹק בֶּן-מַחִיטָב
וַאֲבִימֶלֶךְ בֶּן-אַבִּיתָר כֹּהֲנִים וְשׁוֹשָׁא סֹפֵר :
17 * וּבְנֵיהוּ בֶן-יְהוֹיָדָע עַל-הַכִּרְתִּי וְהַפְלִתִי וּבְנֵי-
דָוִיד הָרִאשֹׁנִים לַיָּד הַמֶּלֶךְ :

יט

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי-כֵן וַיָּמָר נָחָשׁ
2 מֶלֶךְ בְּנֵי-עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ בְּנוֹ רַחֲתָיו : * וַיֹּאמֶר
דָּוִיד אֶעֱשֶׂה חֶסֶד עִם-חֲנוּן בֶּן-נָחָשׁ כִּי-
עָשָׂה אָבִיו עִמִּי חֶסֶד וַיִּשְׁלַח דָּוִיד מַלְאָכִים לְנַחֲמוֹ
עַל-מָוֶתוֹ וַיָּבֹאוּ עֲבָדֵי דָוִיד מֵאֶל-אֶרֶץ בְּנֵי-עַמּוֹן
3 מֵאֶל-חֲנוּן לְנַחֲמוֹ : * וַיֹּאמְרוּ שְׂרֵי בְנֵי-עַמּוֹן
לְחֲנוּן הַמִּכְבֹּד דָּוִיד אֵת-מַלְכֶּךָ בְּעֵינֶיךָ כִּי-
שְׁלַח לְךָ מִנַּחֲמִים הֲלֹא בָעֵבוֹר לַחֲקֹר וּלְהַפְךָ
וּלְרַגֵּל הָאָרֶץ בָּאוּ עֲבָדָיו מֵאֵלֶיךָ :

4 * וַיַּקַּח חֲנוּן אֶת-עַבְדֵי דָוִיד וַיַּגְלִהֶם וַיַּכֵּהֶם
אֶת-מְדֻיָּהֶם בַּחֲצִי עֹד-הַמִּפְשָׁעוֹ וַיִּשְׁלַחֶם :
5 * וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּידוּ לְדָוִיד עַל-הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁלַח
לְקִרְאָתָם כִּי-הָיוּ הָאֲנָשִׁים נְכַלְמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ שִׁבּוּ בִירְחוֹ עַד-אַשֶׁר-יֵצֵא וּקְנֶהֶם
6 וּשְׁבִתֶּם : * וַיֵּרְאוּ בְנֵי עַמּוֹן כִּי חֲתַבְּאָשׁוּ עִם-
דָּוִיד וַיִּשְׁלַח חֲנוּן וּבְנֵי עַמּוֹן אֶלֶף כֶּבֶד-כֶּסֶף לְשֹׂכֵר
לָהֶם מִן-אֲדָמָה נְהָרִים וּמִן-אֲדָמָה מַעְבְּרָה
7 וּמִצֹּבֹרָה רֶכֶב וּפָרָשִׁים : * וַיִּשְׁכְּרוּ לָהֶם
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֲלָף רֶכֶב וְאֶת-מֶלֶךְ מַעְבְּרָה
וְאֶת-עַמּוֹ וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מִידְבָּא וּבְנֵי עַמּוֹן
נֶאֱסָפוּ מֵעֲרֵיהֶם וַיָּבֹאוּ לְמַלְחָמָה :

8 * וַיִּשְׁמַע דָּוִיד וַיִּשְׁלַח אֶת-יֹאבָב וְאֶת כָּל-צָבָא
9 הַנְּבוֹרִים : * וַיֵּצֵאוּ בְנֵי עַמּוֹן וַיַּעֲרְכוּ מַלְחָמָה
פֶּתַח הָעִיר וְהַמֶּלְכִּים אֲשֶׁר-בָּאוּ לְבָדָם בַּשָּׂדֶה :
10 * וַיִּרְאֵה יֹאבָב כִּי-הִיתָה פְּנֵי-הַמִּלְחָמָה
אֵילָיו פָּנִים וְאַחֲזָר וַיִּבְחַר מִכָּל-בַּחֹר בְּיִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲרֹךְ לְקִרְאָתָם אֲרָם :

11 * וְאֶת יֵתֵר הָעָם נָתַן בְּיַד אֲבִישַׁי אַחִיו וַיַּעֲרְכוּ
12 לְקִרְאָתָם בְּנֵי עַמּוֹן : * וַיֹּאמֶר אֲרָם רַחֲמֹן
מִמֶּנִּי אֲדָם וְהִירָה לִי לְתַשׁוּעָה וְאֲם בְּנֵי עַמּוֹן
יַחֲזִקוּ מִמֶּנִּי וְהוֹשַׁעְתִּיךָ :

15 * Porro Ioab filius Saruix erat super
exercitū & Iosaphat filius Ahilud à com-
16 mentarijs. * Sadoch autē filius Achitob,
& Abimelech filius Abiathar sacerdotes
17 & Sufa scriba. * Banaías quoq; filius Io-
iadæ super legiones Cerethi & Phelethi.
Porro filij Dauid primi ad manum regis.

CAP. XIX.

1 **A**ccidit autem vt moreretur Naas rex
A filiorum Ammon, & regnaret filius
2 eius pro eo. * Dixitque Dauid, Faciam
2. Reg. 14. a. misericordiam cum Anon filio Naas. Pre-
stitit enim mihi pater eius gratiam. Misit-
que Dauid nuncios ad consolandū cum
super mortem patris sui. Qui cūm perue-
nissent in terram filiorū Ammon vt con-
3 solarentur Anon: * Dixerunt principes
filiorum Ammon ad Anon: Tu forsitan
putas quòd Dauid honoris causa in patrē
tuum miserit qui consolarentur te? nec
animaduertis quòd vt explorent & inue-
stigent & scrutentur terram tuam vene-
rint ad te serui eius.

4 * Igitur Anon pueros Dauid decalua-
B uit & rasit, & præscidit tunicas eorum à
natibus vsque ad pedes, & dimisit eos.

5 * Qui cūm abissent & hoc mandassent
Dauid, misit in occursum eorū. Grandem
enim contumeliam sustinuerant, & præce-
pit vt manerēt in Hiericho, donec cresce-
ret barba eorum, & tunc reuerterentur.

6 * Videntes autem filij Amon quòd ini-
uriam fecissent Dauid tam Anon quàm
reliquus populus, miserunt mille talenta
argenti vt conducerent sibi de Mesopo-
tania, & de Syria Maacha, & de Soba cur-
rus & equites.

7 * Conduxeruntque triginta duo millia
curruum & regem Maacha cum populo
eius. Qui cūm venissent, castrametati sunt
C è regione Medaba. Filij quoque Ammon
congregati de vrbibus suis, venerunt ad
8 bellum. * Quod cūm audisset Dauid,

9 misit Ioab & omnem exercitum virorum
fortium. * Egressiq; filij Amon, direxe-
runt aciem iuxta portam ciuitatis. Reges
autem qui ad auxilium eius venerant, se-
10 paratim in agro steterunt. * Igitur Ioab in-
telligens bellū ex aduerso & post tergum
contra se fieri, elegit viros fortissimos de
vniuerso Israel, & perrexit contra Syrum.

11 * Reliquā aut partē populi dedit sub ma-
nu Abisai fratris sui, & perrexerunt cōtra fi-
12 lios Ammō. * Dixitq; Si vicerit me Syrus,
auxilio eris mihi; si autem superauerint te
filij Ammon, ero tibi in præsidium.

* Et Joab filius Saruia super exercitum, & Josaphat filius Achilud à commentariis.

* Et Sadduc filius Achitob, & Achimelech filius Abiathar sacerdotes, & Susa scriba.

* Et Baneas filius Joiada super Cerethi & Phelethi; & filij David primi successores regis.

CAP. XIX.

ET factum est post hæc, & mortuus est Naas rex filiorum Ammon, & regnavit Anan filius eius pro eo.

* Et dixit David, Faciam misericordiam cum Anan filio Naas, sicut fecit pater eius mecum misericordiam, & misit David nuncios ad Anan ad consolandum eum de patre eius: & venerunt serui David in terram filiorum Ammon ad Anan ut consolarentur eum.

* Et dixerunt principes filiorum Ammon ad Anan, Num honoras David patrem tuum in oculis tuis misit tibi qui consolarentur? nonne, ut scrutentur civitatem, & ut explorent terram venerunt serui eius ad te?

* Et accepit Anan servos David, & rasit eos, & abstulit de palliis eorum dimidium usque ad tunicam, & dimisit eos.

* Et venerunt, & nunciauerunt David de viris, & misit in occursum eorum David, quoniam erant viri inhonorati valde, & dixit Rex, Sedete in Hiericho donec renascantur barba vestra & reuertimini.

* Et viderunt filij Ammon quod confusus esset populus David, & miserunt filij Ammon & Anan rex eorum mille talenta argenti, ut conducerent sibi de Syria Mesopotamia, & de Syria Maacha, & de Suba currus & equites.

* Et conduxerunt sibi duo & triginta milia currum, & regem Maacha & populum eius, & venerunt & castrametati sunt ante Medaba: & filij Ammon congregati sunt de urbibus suis, & venerunt ad bellandum.

* Et audiuit David, & misit Joab & omnem exercitum fortium.

* Et egressi sunt filij Ammon, & direxerunt aciem in bellum iuxta portam civitatis, & reges qui venerunt, castrametati sunt per seipsos in campo.

* Et vidit Joab quod facti sunt ex aduerso eorum ad bellandum contra eum à fronte & à tergo, & elegit de vniuersa iuuentute Israel, et direxit aciem contra Syrum.

* Et reliquam partem populi dedit in manu Absai fratris sui, & aciem direxit ex aduerso filiorum Ammon.

* Et dixit Joab, Si prauauerit Syria super me, & eris mihi in saluationem; & si filij Ammon prauauerint super te, & saluabo te.

* καὶ ἰωάβ υἱὸς σαρβυῖα ἐπὶ τῆς στρατίας, & ἰωσαφάτ υἱὸς ἀχιλὺδ ὑπομνήματα γράφει.

* καὶ σαδδὺκ υἱὸς ἀχιτῶδ, καὶ ἀχιμέλεχ υἱὸς ἀβιάθαρ ἱερεῖς, & θούσα γραμματεὺς, & βανέας υἱὸς ἰωιάδ ἐπὶ τοῦ κερεθὶ καὶ φελεθὶ· καὶ οἱ υἱοὶ δαυὶδ πρῶτοι διάδοχοι τοῦ βασιλείως.

ΙΘ΄.

* Καὶ ἐγγύετο μετὰ τούτα & ἀπέθανεν ναὰς βασιλδὺς υἱὸν ἀμμὼν, & ἐβασίλευσεν δαυὶδ υἱὸς αὐτοῦ δυνάμει αὐτοῦ.

* καὶ εἶπεν δαυὶδ, ποιήσω ἔλεος μετὰ δαυὶδ υἱὸν ναὰς, ὥς ἐποίησεν ὁ πατήρ αὐτοῦ μετὰ ἐμοῦ ἔλεος· καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους πρὸς τὸν δαυὶδ παρακαλέσαι αὐτὸν περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἦλθον οἱ παῖδες δαυὶδ εἰς γῆν υἱὸν ἀμμὼν πρὸς δαυὶδ & παρακαλέσαι αὐτόν.

* καὶ εἶπον οἱ ἀρχόντες υἱὸν ἀμμὼν πρὸς αὐτόν, μὴ δοξάζων δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἀπέστειλὲν σοὶ παρακαλοῦντάς; ἔχί, ὅπως ἐξερδυνήσωσι τὴν πόλιν, καὶ τοῦ κατασκοπεῖν τὴν γῆν ἦλθον οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς σέ;

* καὶ ἔλαβεν δαυὶδ οὗτοι παῖδας δαυὶδ καὶ ἐξύρησεν αὐτοὺς, καὶ ἀφείλε τῶν μανδύων αὐτῶν τὸ ἥμισυ ἕως τῆς δυνάβωλης, & ἀπέστειλεν αὐτοὺς.

* καὶ ἦλθον καὶ ἀπήγγειλαν τὰ δαυὶδ περὶ τῶν δυνάμεων, καὶ ἀπέστειλεν εἰς ἀπὸ δόνησιν αὐτῶν δαυὶδ, ὅτι ἦσαν οἱ ἄνδρες ἡπρωτοὶ σφόδρα· & εἶπεν ὁ βασιλδὺς, καθίστατε ἐν ἱερικῶ ἕως τοῦ διατεῖλαι οὗτοι πύργους ὑμῶν καὶ ἐπιστρέψατε.

* καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ ἀμμὼν ὅτι κατήχετο ὁ λαὸς δαυὶδ, καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ ἀμμὼν & δαυὶδ ὁ βασιλδὺς αὐτῶν χίλια τάλαντα ἀργυρίου τοῦ μισθώσασθαι ἐαυτοὺς ἐκ συρίας μεθ' ὁδομίας, καὶ ἐκ συρίας μααχά, καὶ δὲ τοῦ βαβυλῶν καὶ ἰππεῖς.

* καὶ ἐμισθώσαντο ἐαυτοὺς δύο καὶ τεράκοντα χιλιάδας ἀρμάτων, καὶ τὸν βασιλέα μααχά καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ· καὶ ἦλθον καὶ παρενέβαλον ἐμπροσθεν μεθ' αὐτοῦ· & οἱ υἱοὶ ἀμμὼν συνήχθησαν ἐκ τῶν πόλεων αὐτῶν, & ἦλθον εἰς τὸ πολεμῆσαι. καὶ ἤκουσε δαυὶδ, καὶ ἀπέστειλε τὸν ἰωάβ καὶ πᾶσαν τὴν στρατιὰν τῶν δυνατῶν.

* καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ ἀμμὼν καὶ παρετάξαντο εἰς πόλεμον πρὸς τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως· & οἱ βασιλεῖς ἔλθοντες παρενέβαλον κατὰ ἐαυτοὺς ἐν τῇ πεδίῳ.

* καὶ εἶδεν ἰωάβ ὅτι γηγόνασιν αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς οἱ υἱοὶ ἀμμὼν πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐξόπιον, & ἐξελέξατο ἐκ παντὸς νεανίης ἰσραὴλ, καὶ παρετάξατο ἐναντίον τοῦ σύρου. καὶ καταλοιπὸν τοῦ λαοῦ ἔδωκεν ἐν χερσὶ ἀβесаὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, & παρετάξατο ἐξ ἐναντίας υἱὸν ἀμμὼν.

* καὶ εἶπεν ἰωάβ, ἐδὼν κραταιωθῇ σου εἰς ὑπὲρ ἐμέ, & ἔσῃ μοι εἰς σωτηρίαν, & ἐδὼν οἱ υἱοὶ ἀμμὼν κραταιωθῶσιν ὑπὲρ σέ, καὶ σώσω σε.

* חֹזֶק וְנִתְחַזְקוּ בְּעַד--עַמּוֹ וּבְעַד עַרְי
 וְלִהְיוּ וַיְהִי הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה:
 * וַיָּנֶשׂ יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ לִפְנֵי אֲרָם
 לְמִלְחָמָה וַיָּנוּסוּ מִפָּנָיו:
 * וּבְנֵי עַמּוֹן רָאוּ כִּי--נָס אֲרָם וַיָּנוּסוּ גַם--
 הֵם מִפָּנָיו אֲבִשָׁי אֲחִיו וַיָּבֹאוּ הָעִירָה וַיָּבֹא
 יוֹאָב יְרוּשָׁלַם: * וַיֵּרָא אֲרָם כִּי נִגְפוּ לִפְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַיֹּצִיאוּ אֶת--אֲרָם
 אֲשֶׁר מֵעֵבֶר הַנָּהָר וּשְׂוֹפָךְ שָׂר--צָבָה הַדְּרֵעֹר
 לִפְנֵיהֶם: * וַיִּגֵּד לְדָוִיד וַיֵּאָסֶף אֶת--כָּל--
 יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֵר הַיַּרְדֵּן וַיָּבֹא אֵלֵיהֶם וַיַּעֲרֹךְ אֲלֵיהֶם
 וַיַּעֲרֹךְ דָּוִיד לִקְרֹאת אֲרָם מִלְחָמָה וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ:
 * וַיִּנָּס אֲרָם מִלִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲרֹג דָּוִיד
 מֵאֲרָם שִׁבְעַת אֲלָפִים רֶכֶב וְאַרְבַּעִים אֲלָף
 אִישׁ רִגְלִי וְאֶת שְׂוֹפָךְ שָׂר--הַצָּבָה הִמִּית:
 * וַיֵּרְאוּ עַבְדֵי הַדְּרֵעֹר כִּי נִגְפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיִּשְׁלִימוּ עִם--דָּוִיד וַיַּעֲבְדוּהוּ וְלֹא--נִבְּהָ אֲרָם
 לְהוֹשִׁיעַ אֶת--בְּנֵי עַמּוֹן עוֹד:

כ

* וַיְהִי לְעֵרַת שׁוֹבֵרַת הַשָּׁנָה
 לְעֵרַת צֹאֵר הַמְּלָכִים וַיִּנָּהֵג יוֹאָב אֶת--חֵיל
 הַצָּבָא וַיִּשְׁחַרֹּת אֶת--אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּבְנֵהוּ וַיִּצֹר
 אֶת--דְּבָרָה וְדָוִיד יָשָׁב בִּירוּשָׁלַם וַיָּבֹא אֶת--
 רַבָּה וַיַּחֲרֹסָהּ:
 * וַיִּקַּח דָּוִיד אֶת--עֲטֹרַת מְלָכִים מֵעַל
 רֹאשׁוֹ וַיִּמְצָאָהּ מִשְׁקַל כָּבֵד זָהָב וּבִרָה אֶבֶן
 יָקָרָה וַתְּהִי עַל--רֹאשׁ דָּוִיד וְשָׁלַל הָעִיר הוֹצִיָּה
 הַרְבֵּה מְאֹד: * וְאֶת--הָעָם אֲשֶׁר בָּרָה
 הוֹצִיָּה וַיִּשָּׂר בַּמִּגְרָה וּבַחֲרִיצֵי הַבְּרוֹל וּבַמִּגְדָּוֹת
 וּבִן יַעֲשֶׂה דָוִיד לְכָל עַרְי בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּשָּׁב דָּוִיד
 וְכָל--הָעָם יְרוּשָׁלַם:
 * וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַתַּעֲמֵד מִלְחָמָה בְּנֹזֵר עִם--
 פְּלִשְׁתִּים אֲזִי הִכָּה סִבְכִי הַחֲשֵׁתִי אֶת--סַפִּי מִלִּידֵי
 הַרְפָּא וַיִּבְנֶעוּ:
 * וַתְּהִי עוֹד מִלְחָמָה אֶת--פְּלִשְׁתִּים וַיִּךְ
 אֶלְחָנָן בֶּן--יְעֹזֵר אֶת--לַחְמִי אֲחִי גִלְיָה הַגִּתִּי
 וַעֲזָה הַנִּיתָו כַּמְנֹזֵר אֲרָגִים:

13 * Confortare & agamus viriliter pro
 populo nostro & pro vrbibus Dei nostri.
 Dominus autē quod in conspectu suo bo
 num est faciat.

14 * Perrexit ergo Ioab & populus qui cū
 eo erat contra Syrum ad prœlium, & fu
 gavit eos.

15 * Porrò filij Ammon videntes quòd fu
 gisset Syrus, ipsi quoque fugerunt Abisai
 fratrem eius, & ingressi sunt ciuitatem, re
 uersusque est etiam Ioab in Hierusalem.

16 * Videns autem Syrus quòd cecidisset
 coram Israel, misit nuncios & adduxit Sy
 rum qui erat trans fluuium, Sophat autē
 princeps militiæ Adadezer erat dux co
 rum.

17 * Quod cūm annunciatum esset Da
 uid, cōgregauit vniuersum Israel & trāsi
 uit Iordanem, irruitque in eos, & direxit
 ex aduerso aciē, illis contra pugnantibus.

18 * Fugit autem Syrus Israel, & interfecit
 Dauid de Syris, septem millia curruum &
 quadraginta millia peditum & Sophat
 exercitus principem.

19 * Videntes autem serui Adadezer se ab
 Israel esse superatos, transfugerunt ad Da
 uid, & seruiuerunt ei. Noluīq; vltra Syria
 auxilium præbere filiis Ammon.

CAP. XX.

1 F Actum est autem post anni circulum
 A eo tempore quo solent reges ad bella
 procedere, congregauit Ioab exercitum &
 robur militiæ, & vastauit terram filiorum
 Ammon. perrexitque & obsedit Rabba.
 Porrò Dauid manebat in Ierusalem quan
 do Ioab percussit Rabba, & destruxit eā.

2 * Tulit autem Dauid coronam Mel
 chom de capite eius, & inuenit in ea auri
 B pondo talentum, & preciosissimas gem
 mas, fecitque sibi inde diadema.

3 * Manubias quoq; vrbis plurimas tu
 lit, populum autem qui erat in ea eduxit,
 & fecit super eos tribulas, & trahas, & fer
 rata carpenta transire, ita vt diffecarentur
 & contererentur. Sic fecit Dauid cunctis
 vrbibus filiorum Ammon, & reuersus est
 cum omni populo suo in Hierusalem.

4 * Post hæc initum est bellum in Gazer
 aduersum Philistæos, in quo percussit So
 C bochai Vſathites Saphai de genere Ra
 phaim, & humiliauit eos.

5 * Aliud quoque bellum gestum est ad
 uersus Philistæos, in quo percussit Adeo
 datus filius Saltus Bethleemites fratrem
 Goliath Getthæi, cuius hastæ lignum erat
 quasi liciatorium texentium.

* Viriliter age, & fortiter agamus pro populo nostro & pro urbibus Dei nostri, & Dominus quod bonum in oculis suis faciet.

* Et direxit aciem Joab & populus qui cum eo contra Syriam ad bellum, & fugerunt à facie eius Syri.

* Et filij Ammon viderunt quod fugerunt Syri, & fugerunt & ipsi à facie Abesai fratris Joab, & ingressi sunt in ciuitatem, & venit Joab in Hierusalem.

* Et vidit Syrus quod vicerit eum Jfrael, & misit nuncios, & eduxit Syrum qui erat trans fluuium, & Sophach princeps exercitus Adadezer ante eos.

* Et annuntiatum est David, & congregauit uniuersum Jfrael, & transiuit Jordanem, & venit in eos, & direxit aciem David contra Syrum in bellum, & bellauit cum eo.

* Et fugit Syrus à facie Jfrael, & interfecit David à Syro septem millia curruum, & quadraginta millia virorum peditum, & Sophach principem exercitus interfecit.

* Et viderunt serui Adadezer quod percussi sunt à facie Jfrael, & inierunt cum David pacem, & seruiuerunt ei, & non voluit Syrus auxiliari filius Ammon ultra.

CAP. XX.

ET factum est in sequenti anno in exitu regum, & congregauit Joab omnem exercitum militie, & vastauit regionem filiorum Ammon, & venit Joab & obsedit Rabba, & David sedebat in Hierusalem, & percussit Joab Rabba & destruxit eam.

* Et tulit David coronam regis eorum à capite eius, & inuentum est pondus eius talentum auri, & in ea lapis preciosus, & erat in capite David.

* Et spolia urbis tulit multa valde, & populum, qui in ea eduxit, & secuit in ferris & in ascijs ferreis, & in tribulis: & sic fecit David omnibus urbibus filiorum Ammon, & reuersus est David & omnis populus qui cum eo in Hierusalem.

* Et factum est post hæc, & factum est adhuc bellum in Gazer cum Philistiim: tunc percussit Sobachi Vssathites Sapphi de filiis Giganum, & humiliavit eum.

* Et factum est adhuc bellum cum Philistiim, & percussit Eleanan filius Jair Lachmi fratrem Goliath Geththai, & lignum haste eius quasi liciatorium texentium.

13 * διδρίξεν, καὶ ἐνιχυσάμενος περὶ τοῦ λαοῦ ἡμετέρου, καὶ περὶ τῶν πόλεων τοῦ θεοῦ ἡμετέρου, καὶ κύριος τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ποιήσει.

14 * καὶ παρετάξατο ἰωάβ, καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐξεναντίας συρίας εἰς πόλεμον, καὶ ἐφυγον ὑπὸ τοῦ ποσώπτε αὐτοῦ ὁ σύρρι.

15 * καὶ υἱοὶ ἀμμὼν εἶδον ὅτι ἐφυγον ὁ σύρρι, καὶ ἐφυγον καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ ποσώπτε ἀβεσαὶ ὁ ἀδελφὸς ἰωάβ, καὶ ἐσῆλθον εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἦλθεν ἰωάβ εἰς ἱερουσαλήμ.

16 * καὶ εἶδεν ὁ σύρρις ὅτι ἐτρώπασατο αὐτὸν ἰσραήλ, & ἀπέστειλεν ἀγγέλους, καὶ ἐξήγαγε τὸν σύρρι τὸν ἐν τῇ πέτρῃ τοῦ ποταμοῦ· καὶ σωφάχ ὁ δρχιστάτης τοῦ δυναμῆως ἀδαδεζερ ἐμπαροῦεν αὐτῶν.

17 * καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυὶδ, καὶ συνήγαγε τὸν πᾶντα ἰσραήλ, καὶ διέβη τὸν ἰορδάνην, καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτούς· καὶ πῶτασεται δαυὶδ ἐξεναντίας τοῦ σύρρι εἰς πόλεμον· καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ.

18 * καὶ ἐφυγὼν ὁ σύρρις ὑπὸ τοῦ ποσώπτε ἰσραήλ· καὶ ἀπέκτεινε δαυὶδ ὑπὸ τοῦ σύρρι ἐπὶ αὐτῶν χιλιάδας ἄρμάτων, καὶ τεσσαρῶντα χιλιάδας ἀνδρῶν πεζῶν, & τὸν σωφάχ δρχιστάτην τῆς δυναμῆως ἀπέκτεινεν.

19 * καὶ εἶδον οἱ παῖδες ἀδαδεζερ ὅτι ἐτραύθησαν ὑπὸ τοῦ ποσώπτε ἰσραήλ, καὶ διέθεντο μετ' δαυὶδ εἰρήνην, καὶ ἐδάδουν αὐτῶν· καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὁ σύρρι τοῦ βοηθῆσαι τοῖς υἱοῖς ἀμμὼν ἐτι.

κ.

1 * Καὶ ἐγγύετο ἐν τῇ ἐπιόρῃ ἐτεῖ ἐν τῇ ἐξόδῳ τῶν βασιλέων, καὶ ἀπήγαγον ἰωάβ πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆς συρίας, καὶ ἐφθίρε τὴν χώραν ὑῶν ἀμμὼν, καὶ ἦλθεν ἰωάβ, καὶ περιεκάθισε τὴν ῥαββά· καὶ δαυὶδ ἐκάθητο ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ἐπάταξεν ἰωάβ τὴν ῥαββά καὶ κατέβη αὐτήν.

2 * καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὸν σέφανον τοῦ βασιλέως αὐτῶν ὑπὸ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, & θύρεθρον τοῦ σαθμοῦ αὐτοῦ τάλαντον χρυσοῦ· καὶ ἐν αὐτῷ λίθος τίμιος, καὶ ὡς ἔπαι τὴν κεφαλὴν δαυὶδ.

3 * καὶ τὰ σκύλα τῆς πόλεως ἐξήνεγκε πολλὰ σφόδρα, & τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ ἐξήγαγον, & ἐπισθεν ἐν πείσοι & ἐν σκεπάρνοις τοῖς σιδηροῖς, καὶ ἐν τοῖς τελεόλοις· & ἔτως ἐποίησε δαυὶδ πᾶσι τοῖς πόλεσιν ὑῶν ἀμμὼν, & ἐπέσρεψε δαυὶδ ἡ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλήμ.

4 * & ἐγγύετο μετ' αὐτῶν, & ἐγγύετο ἐτι πόλεμος ἐν γαζερ μετ' τῶν ἀλλοφύλων· ὅτε ἐπάταξε βοακκὶ ὁ ἐσαθὶ τὸν σαπφὶ ὑπὸ τῶν ὑῶν τῶν γιγνόντων, & ἐταπείνωσεν αὐτόν.

5 * καὶ ἐγγύετο ἐτι πόλεμος μετ' τῶν ἀλλοφύλων, & ἐπάταξεν ἐλεανὰ υἱὸς ἰαεὶρ τὸν λαχμὶ ἀδελφὸν γολιάθ τοῦ γεθθαί, & ἐξύλον δόρυ αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαιρόντων.

* ויהי עוד מלחמה בגר ויהי איש
מדה ואצבעתיו שש ושש עשרים וארבע
וגם הוה נולד להרפא:

* ויחרף את ישראל ויכהו יהונתן בן שמעא
אחי דוד: * אל נולדו להרפא בגר ויפלו
ביד דוד וביד עבדיו:

כא

* ויעמד שטן על ישראל ויסר
את דוד למנוח את ישראל:

* ויאמר דוד אל יואב ואל שרי העם לכו
ספרו את ישראל מבאר שבע ועד דן והביאו
לי ואדעו את מספרם: * ויאמר

יואב יוסף יהוה על עמו בהם מארועמים
הלא אדני המלך כלם לאדני לעבדים למה
יבקש זאת אדני למה יהיה לאשמה לישראל:

* ודבר המלך חזק על יואב ויצא יואב
ויתחיל בכל ישראל ויבא ירושלם:

* ויהן יואב את מספר מפקד העם
אל דוד ויהי כל ישראל אלף אלפים ומאה
אלף איש שלף חרב ויהודה ארבע מאות
ושבעים אלף איש שלף חרב:

* ולוי ובנימין לאפקד בתוכם כי גרעב
דבר המלך את יואב: * וירע בעיני
האלהים על הדבר הזה ויד את ישראל:

* ויאמר דוד אל האלהים חטאתי מאד
אשר עשיתי את הדבר הזה ועתה העבר נא
את עון עבדך כי נסבלתי מאד:

* וידבר יהוה אל נד חור דוד לאמר:
לך ודברת אל דוד לאמר כה אמר יהוה

שלוש אני נטו עליך בחר לך אחת מהנה
ואעשה לך: * ויבא נד אל דוד ויאמר לו
כה אמר יהוה קבל לך: * אם שלוש

שנים רעב ואם שלשה חדשים נספרו מפני
צריך וחרב ואויבך למשגרת ואם שלשת
ימים חרב יהוה ודבר בארץ ומלאך יהוה משחית
בכל גבול ישראל ועתה ראה מה אשיב את
שלחי דבר:

* Sed & aliud bellum accidit in Geth,
in quo fuit homo longissimus senos ha-
bens digitos, id est simul viginti qua-
tuor, qui & ipse de Raphaim fuerat stirpe
generatus.

* Hic blasphemavit Israel & percussit
eum Jonathan filius Samaa fratris David.

* Hi sunt filij Raphaim in Geth qui ce-
ciderunt in manu David, & seruatorum eius.

CAP. XXI.

Consurrexit autem Sathan contra Is-
rael, & incitauit David vt numeraret
Israel. 2. Reg. 24. c

* Dixitque David ad Ioab & ad princi-
pes populi: Ite & numerate Israel à Berfa-
bee vsque Dan, & afferte mihi numerum
vt sciam.

* Responditque Ioab: Augeat domi-
nus populū suum centuplum quā sunt.
Nōne domine mi rex, omnes serui tui
sunt? Quare hoc quærit dominus meus,
quod in peccatum reputetur Israeli?

* Sed sermo regis magis præualuit. E-
gressusq; est Ioab, & circuiuit vniuersum
Israel, & reuersus est in Hierusalem.

* Deditque David numerum eorum
quos circuierrat, & inuentus est omnis nu-
merus Israel mille millia & centum millia
virorum educentium gladium. De Iuda
autem quadringenta septuaginta millia
bellatorum.

* Nam Leui & Benjamin non nume-
rauit, eo quod inuitus exequeretur regis
imperium.

* Displicuit autem Deo quod iussum
erat, & percussit Israel.

* Dixitque David ad Deum: Peccaui
nimis, vt hoc facerem. Obsecro, aufer ini-
quitatem serui tui, quia insipienter egi.

* Et locutus est Dominus ad Gad Vi-
dentem David, dicens:

* Vade & loquere ad David & dic ei:
Hæc dicit Dominus, Trium tibi optio-
nem do, vnum quod volueris elige vt fa-
ciam tibi.

* Cūque venisset Gad ad David, di-
xit ei: Hæc dicit Dominus, Elige quod
volueris.

* Aut tribus annis pestilentiam famis,
aut tribus mēsis te fugere hostes tuos,
& gladium eorum non posse euadere, aut
tribus diebus gladium Domini in mor-
tem versari in terra, & angelum Domini
interficere in vniuersis finibus Israel. Nūc
igitur vide quid respondeam ei qui misit
me.

* Et factum est adhuc bellum in Geth, & fuit vir pergrādis, et digiti eius sex & sex viginti & quatuor, & hic fuit oriundus de Gigantibus.

* Et improperavit Jfrael, & percussit eum Jonathan filius Samaa fratris David: hi nati sunt Rapha in Geth, omnes fuerunt quatuor Gigantes, & ceciderunt in manu David, & in manu servorum eius.

CAP. XXI.

ET insurrexit Satan contra Jfrael, & persuasit David ut numeraret Jfrael.

* Et dixit rex David ad Joab & ad duces exercitus, Jte & numerate Jfrael à Bersabee usque ad Dan, & afferte ad me, & cognoscam numerum eorum.

* Et dixit Joab, Apponat Dominus ad populum suum, ut sunt centuplum, & oculi domini mei regis aspicientes, nonne domine mi rex omnes domino meo in servos? & quare vult hoc dominus meus, ut non fiat in delictum Jfrael?

* Et praevaluit verbum regis in Joab, & egressus est Joab & venit in omnem Jfrael, & reuersus est in Hierusalem.

* Et dedit Joab numerum census populi David, & fuit omnis Jfrael, mille millia, & centum millia virorum edurentium gladium, & Judas quadringenta octuaginta millia virorum edurentium gladium.

* Et Levi, & Benjamin non numeravit in medio eorum, quoniam turpis visus est sermo regis ad Joab.

* Et malum apparuit coram Deo de sermone hoc, & percussit Jfrael.

* Et dixit David ad Deum, Peccaui valde, quoniam feci rem hanc, & nunc aufer iniquitatem serui tui, quoniam insipienter egi valde.

* Et locutus est Dominus ad Gad Videntem David, dicens:

* Vade & loquere ad David, dicens: Sic dicit Dominus, Tria ego tollam contra te, elige tibi ipsi unum ex his & faciam tibi.

* Et venit Gad ad David, & dixit ei, Sic dicit Dominus:

* Elige tibi tres annos famis, vel tres menses fugere te à facie inimicorum tuorum, & gladium inimicorum tuorum persequi te, aut tribus diebus gladium Domini & mortem in terra, & angelus Domini perdens in omni hereditate Jfrael: Et nunc vide quid respondeam ei qui misit me verbum.

* καὶ ἐγένετο ἐπὶ πόλεμον ἐν γέθ, καὶ ἰὼν δούρῳ υπερμεγέθους, καὶ οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ ἕξ καὶ ἕξ εἰκοσι, καὶ τέσσαρες, καὶ ἔτι ἰὼν δούρον τῶν γιγάντων.

* καὶ ὀνειδίσε τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰωνάθαν υἱὸς σαμαὰ ἀδελφοῦ δαυὶδ· ἔτι ἐχυνήθησαν τὰ ῥαφα ἐν γέθ, πάντες ἦσαν τέσσαρες γίγαντες, καὶ ἔπεσον ἐν χειρὶ δαυὶδ, ἐν χειρὶ τῶν παίδων αὐτοῦ.

κα'.

* Καὶ ὠρέθη σατὰν ἐπὶ Ἰσραὴλ, καὶ ἐπέπεισε τὸν δαυὶδ τοῦ δούρει μῆσαι τὸν Ἰσραὴλ.

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ πρὸς ἰωάβ καὶ πρὸς τοὺς ἀρχοντας τῶν δυνάμεως, πορεύθητε καὶ δειθμήσατε τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ βηρσαβεία ἕως δαδύ, ἐνέγκατε πρὸς με, καὶ γνώσωμαι τὸν δειθμὸν αὐτῶν.

* καὶ εἶπεν ἰωάβ, πρὸς δαυὶδ κύριε ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὡς εἰσὶν ἑκατὸν τετρασίων, καὶ ὁφθαλμοὶ ἐκυρία μὲν βασιλέως βλέποντες, ἔχι κύριέ μιν βασιλεὺς, πόλιν τε καὶ κυρία μιν εἰς δέλοισι; ἐν αὐτῇ θέλει τοῦτο ὁ κύριός μιν, ὅπως μὴ γήνηται εἰς πλημμέλειαν τῷ Ἰσραὴλ;

* καὶ ἴχυσεν τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἐπὶ ἰωάβ, καὶ ἔξῃ ἦλθεν ἰωάβ καὶ ἦλθεν ἐν παντὶ Ἰσραὴλ, καὶ δούηλθεν εἰς ἱερουσαλήμ.

* καὶ ἔδωκεν ἰωάβ τὸν δειθμὸν τῷ Ἀπικέψεως τοῦ λαοῦ τῷ δαυὶδ· καὶ ἰὼν πᾶς Ἰσραὴλ, χίλια χιλιάδες καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν σωματῶν ῥομφαίαν· καὶ ἰσδὰς τετρακόσια ὀγδοήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν σωματῶν ῥομφαίαν.

* καὶ τὸν λαὸν καὶ βενιαμὴν ὅσα ἠείλημυσεν ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὅτι κατήχησεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως πρὸς ἰωάβ.

* καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ περὶ τοῦ λόγου τούτου, καὶ ἐπάταξε τὸν Ἰσραὴλ.

* καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν θεόν, ἡμάρτηκα σφόδρα, ὅτι ἐποίησα τὸ πᾶν ἔργον τοῦτο, καὶ νῦν περιέλε τὴν αἰδικίαν τοῦ δέλου σου, ὅτι ἠφρόνησα σφόδρα.

* καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς γαὰρ τὸν ὁράντα τῷ δαυὶδ λέγων·

* βάδιζε καὶ λάληθι πρὸς δαυὶδ λέγων, ἔτως λέγει κύριος, τρία ἐγὼ δώσω ἐπὶ σέ, ἐκλεξάμιν σε αὐτὰ ἐν ἑξ αὐτῶν καὶ ποιήσω σοι.

* καὶ ἦλθεν γαὰρ πρὸς δαυὶδ ἐκεῖνος αὐτῶν, ἔγω λέγει κύριος.

* ἐκλεξάμιν σε αὐτὰ τρία ἔτη λιμοῦ, ἢ τρεῖς μῶνας φυγεῖν σε ἐν πρὸς ὅπασιν τῶν ἐχθρῶν σου καὶ μάχαιραν ἐχθρῶν σου καταδιώκειν σε, ἢ τρεῖς ἡμέρας ῥομφαίαν κυρίας καὶ θάνατον ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀγγέλῳ κυρίας ἐξολοθρεύων ἐν πάσῃ κληρονομίᾳ Ἰσραὴλ· καὶ νῦν ἴδε τί δώσω σοι ἐκ τῶν τριῶν ταύτων.

* ויאמר דוד אל-גד ער-לי מאד אפל-
 נא ביד-יהוה כי-רבים רחמיו מאד וביד-
 אדם אל-אפל: * ויתן יהוה דבר בישראל
 ויפל מישראל שבעים אלף גישה:
 * וישלח האלהים מלאך לירושלם להשחיתה
 ובהשחית ראה יהוה וינחם על-הרעו ויאמר
 למלאך רחם-חיר-רב עתה חרף ידך ומלאך
 יהוה עמד עם-גרון ארנן היבוס:
 * וישא דוד את-עיניו וירא את-מלאך
 יהוה עמד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה
 בידו נטויה על-ירושלם ויפל דוד והזקנים
 מכסים בשקים על-פניהם:
 * ויאמר דוד אל-האלהים ואלא-גאלי
 גמירתי למנוח בעם ואני-הוא אשר-
 חטאתי והרע הרעותי ואלה הצאן מדי עשו
 יהוה אלהי תהי נא ידך בי ובבית אבי ובעמך
 לא למגפר:
 * ומלאך יהוה אמר אל-גד לאמר לדוד כי
 יעלה דוד להקים מזבח ליהוה בגרון ארנן
 היבסי: * ויעל דוד בדבר-גד אשר דבר
 בשם יהוה: * וישב ארנן וירא את-המלאך
 וארבעת בניו עמו מתחבאים וארנן דש חטים:
 * ויבא דוד עד-ארנן ויבט ארנן וירא
 את-דוד ויצא מן-הגרון וישתחו לדוד אפים
 ארצה: * ויאמר דוד אל-ארנן תננה-לי
 מקום הגרון ואבננה בו מזבח ליהוה בכסף
 מלאתנהו לי ותעצר חמגפר מעל העם:
 * ויאמר ארנן אל-דוד קח-לך ויעש
 אדני המלך הטוב בעיניו ראוי נתתי והבקר
 לעלות והמוריגים לעצים והחטים למנחה
 והכל נתתי:
 * ויאמר המלך דוד לארנן לא כי-קננה
 אקננה בכסף מלא כי לא-אשא אשר-לך
 ליהוה והעלות עולה חנם: * ויתן דוד
 לארנן במקום שקלי זהב משקל שש מאות:
 * ויבן שם דוד מזבח ליהוה ויעל עלות
 ושלמים ויקרא אל-יהוה ויענהו באש מן-
 השמים על מזבח העלות:

13 * Et dixit David ad Gad: Ex omni parte me angustiae premūt. Sed melius mihi est vt incidam in manus Dñi, quia multae sunt miserationes eius, quàm in manus hominū. 2. Reg. 24. G.
 14 * Misit ergo Dñs pestilētiā in Israel, & ceciderūt de Israel septuaginta milia virorū. 2. Reg. 24. G.
 15 * Misit quoq; angelū in Hierusalē vt percuteret eā. Cumq; percuteretur, vidit Dñs & misertus est super magnitudinē mali, & imperauit angelo qui percutiebat, Sufficit iam, cesset manus tua. Porro angelus Domini stabat iuxta aream Hornan Iebusæi.
 16 * Leuānsque David oculos suos vidit angelum Domini stantem inter celum & terram, & euaginatū gladiū in manueius & versum contra Hierusalē, & ceciderunt tam ipse quàm maiores natu vestiti cilijs proni in terram. 2. Reg. 24. G.
 17 * Dixitq; David ad Deū, Nōne ego sum qui iussi, vt numeraretur populus? Ego qui peccaui, ego qui malū feci. Ille grex quid cōmeruit? Dñe Deus meus, vertatur, obsecro, manus tua in me & in domū patris mei; populus autem tuus non percutiatur.
 18 * Angelus autē Domini praecepit Gad, vt diceret David, vt ascēderet extrueretq; altare Domino Deo in area Hornan Iebusæi. 2. Reg. 24. G.
 19 * Ascendit ergo David iuxta sermonē Gad quem locutus ei fuerat ex nomine Domini. 2. Reg. 24. G.
 20 * Porro Hornan cū suspexisset, & vidisset angelū, quatuorq; filij eius cum eo abscederunt se. nam eo tempore terebat in area triticum.
 21 * Igitur cū veniret David ad Hornā, cōspexit cum Hornan, & processit ei obuiam de area, & adorauit eum pronus in terram. 2. Reg. 24. G.
 22 * Dixitq; ei David, Da mihi locum areę tuę, vt ædificem in ea altare Domino, ita vt quantum valet argenti accipias, & cesset plaga à populo.
 23 * Dixit autē Hornan ad David: Tolle, & faciat Dominus meus rex quodcunque tibi placet. Sed & boues do in holocaustū, & tribulas in ligna, & triticum in sacrificium omnia libens præbebo.
 24 * Dixitque ei rex David, Nequaquam ita fiet; sed argentum dabo quantum valet. Neque enim tibi auferre debeo, & sic offerre Domino holocausta gratuita.
 25 * Dedit ergo David Hornan pro loco ficlos auri iustissimi ponderis sexcentos.
 26 * Et ædificauit ibi altare Domino, obtulitque holocausta & pacifica, & inuocauit Dominum, & exaudiuit eum in igne de cælo super altare holocausti.

* Et dixit David ad Gad, Angusta mihi valde, incidam iam in manus Domini, quoniam multe miserationes eius valde, & in manus hominum non incidam.

* Et dedit Dominus mortem in Israel, & ceciderunt de Israel septuaginta millia virorum.

* Et misit Deus angelum in Hierusalem ut perderet eam; et postquam corrupit, vidit Dominus, & penituit in malo; & dixit angelo qui corrumpebat, sufficiat tibi, remitte manum tuam, & angelus Domini stans in area Ornan Jebusæi.

* Et sustulit David oculos suos; & vidit angelum Domini stantem inter terram & inter cælum, & gladius eius euaginat in manu eius extensus contra Hierusalem, & cecidit David & Seniores vestiti saccis in faciem suam.

* Et dixit David ad Deum, Nónne ego dixi, ut numeraret in populo, & ego sum qui peccavi, & malum faciens malefeci: et hæc oves quid fecerunt? Domine Deus fiat manus tua in me, & in domum patris mei, & non in populum tuum in perditionem.

* Et angelus Domini dixit Gad, ut diceret ad David, ut ascenderet ut statueret altare Domino in area Ornan Jebusæi.

* Et ascendit David secundum sermonem Gad, quem locutus est in nomine Domini.

* Et conuersus est Ornan & vidit regem, & quatuor filij eius absconditi cum eo, & Ornan erat triturans triticum.

* Et venit David ad Ornan, & conspexit Ornan, & vidit David, & egressus est Ornan de area, & adorauit David in faciem in terram.

* Et dixit David ad Ornan, Da mihi locum area, & edificabo in ea altare Domino, in argento digno da mihi ipsum, & cessabit plaga à populo.

* Et dixit Ornan ad David, Accipe tibi ipsi, & faciat Dominus meus rex bonum coram eo: ecce dedi boues in holocaustum & currus in ligna & triticum in sacrificia, omnia dedi.

* Et dixit rex David Ornan, Minimè, sed emens emam argento digno, quoniam non accipiam tua Domino, ut offeram holocaustum gratuitum Domino.

* Et dedit David Ornan pro loco eius siclos auri ponderis sexcentos.

* Et edificauit illic altare Domino David; & obtulit holocausta salutis, & clamauit David ad Dominum, & exaudiuit eum Dominus in igne de celo super altare holocausti.

13 * καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς γὰρ, στενά μοι σφόδρα, ἐμπεσόμεθα δὴ εἰς χεῖρας κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἰκτιρμοὶ αὐτῷ σφόδρα, καὶ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπίσω.

14 * καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἐν Ἰσραὴλ, & ἔπεθον ἕξ Ἰσραὴλ ἐβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδράν.

15 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς ἄγγελον εἰς Ἱερουσαλὴμ τοῦ Ἰζολοθρῶσαι αὐτὴν. & ὡς διέφθειρεν, εἶδεν κύριος, καὶ μετεμελήθη ἐπὶ τῇ κακίᾳ. καὶ εἶπεν τῷ ἀγγέλῳ τὰ διαφθεῖραντι, ἱκανῶς ἔσθι, δῶς τὴν χεῖρά σου, & ὁ ἄγγελος κύριος ἔσθι ἐν τῇ ἀλωὶ ὀρνθὺ τοῦ Ἱεβουσαίου.

16 * καὶ ἐπῆρε δαυὶδ ἑὸν ὀφθαλμοὺς αὐτῷ, καὶ εἶδεν τὸν ἄγγελον κυρίου ἑστῶτα ἀναμέθεν τῆς γῆς καὶ ἀναμέθεν τοῦ ἔρεινου, καὶ ἡ ῥομφαία αὐτῷ ἑσπασμένη ἐν τῇ χειρὶ αὐτῷ ἐκτεταμένη ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔπεσεν δαυὶδ, καὶ οἱ πρεσβύτεροι περιβεβλημένοι σάκκοις ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτῶν.

17 * καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν θεόν, ὅχι ἐγὼ εἶπον τοῦ θρῆνῆσαι ἐν τῇ λαῷ, καὶ ἐγὼ εἰμι ὁ ἁμαρτῶν, & κακοποιῶν ἐνακοποίησα, & τὰ ταῦτα τὰ πρὸς ἑαυτὸν τί ἐποίησες, κύριος ὁ θεός; χρησθήτω ἡ χεὶρ σου ἐν ἐμοί, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς μου, & μὴ ἐν τῇ λαῷ σου εἰς ἀπώλειαν.

18 * καὶ ἄγγελος κυρίου εἶπεν τῷ γὰρ, ἔειπεν πρὸς δαυὶδ, ἵνα θύαβῃς & ᾤσῃ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν ἀλωὶ ὀρνθὺ τοῦ Ἱεβουσαίου.

19 * καὶ θύεβη δαυὶδ κατὰ τὸν λόγον γὰρ, ὃν ἐλάλησεν ἐν ὀνόματι κυρίου.

20 * καὶ ἐπέσρεψεν ὀρνθὺ & εἶδε τὸν βασιλέα, & τέσσαρες υἱοὶ αὐτῷ κρυβόμενοι μετ' αὐτῷ, καὶ ὀρνθὺ ἰὼ αἰλῶν πυρῆς.

21 * καὶ ἦλθε δαυὶδ πρὸς ὀρνθὺ, καὶ ἐπέβλεψεν ὀρνθὺ & εἶδεν τὸν δαυὶδ, & ἔστηθεν ὀρνθὺ ἐν τῷ ἄλῳ, & πρὸς σέκωσεν τὸν δαυὶδ ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.

22 * καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ὀρνθὺ, δός μοι τὸν τόπον τῷ ἄλῳ, καὶ οἰκοδομήσω ἐν αὐτῷ θυσιαστήριον κυρίῳ, ἐν θρυγυρίῳ αἰζίου δός μοι αὐτὸν, & παύ(ε) ἡ πληγὴ ἐκ τοῦ λαοῦ.

23 * καὶ εἶπεν ὀρνθὺ πρὸς δαυὶδ, λάβε σεαυτῷ, καὶ ποιήσάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιον αὐτῷ. ἰδὲ δέδωκα ἑὸν βόας εἰς ὀλοκαύτωςιν & τὰς αἰμάδας εἰς ξύλα & τὸν πυρὸν εἰς θυσίας, τὰ πρῶτα δέδωκα.

24 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τῷ ὀρνθῷ, ἔχι ἀλλ' ἡ ἀγοράζων ἀγοράσω θρυγυρίαν αἰζίαν, ὅτι ἐμὴ λαβὼν τὰ σα τῷ κυρίῳ, ἔδωκεν ὁ κύριος ὀλοκαύτωςιν δωρεὰν τῷ κυρίῳ.

25 * καὶ ἔδωκεν δαυὶδ τῷ ὀρνθῷ περὶ τῶν ῥάβδων αὐτῷ σίκλους χρυσῆς ὀλκῆς ἑξακοσίοις.

26 * καὶ οἰκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον κυρίῳ ὁ δαυὶδ, καὶ ἀνήνεγκεν ὀλοκαυτώματα σωτηρίας. καὶ ἐβόησε δαυὶδ πρὸς κύριον, & ἐπήκασεν αὐτῷ κύριος ἐν πυρὶ ἐκ τοῦ ἔρεινου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ὀλοκαυτώσεως.

* וַיֹּאמֶר יְהוָה לְמֹלָךְ וַיֵּשֶׁב חֶרְבוֹ אֶל־נִדְנָה:
 * בָּעֵרַת הָהִיא בְּרֹאוֹת דָּוִד כִּי־עָנְהוּ יְהוָה
 בְּנֶרְן מִרְנָן הַיְּבוּסִי וַיִּזְבַּח שָׁם:
 * וּמִשְׁכַּן יְהוָה מִשְׁרַעֲשֵׁר מִשְׁרַע בְּמִדְבָּר
 וּמִזְבֵּחַ הָעֹלָה בָּעֵרַת הָהִיא בְּבִמְרָה בְּגִבְעֹון:
 * וְלֹא־יָכַל דָּוִד לָלֶכֶת לִפְנֵי לְדָרַשׁ אֱלֹהִים
 כִּי נִבְעֵרַת מִפְּנֵי חֶרֶב מִלֹּאךְ יְהוָה:

כב

* וַיֹּאמֶר דָּוִד זֶה הוּא בֵּית יְהוָה
 הָאֱלֹהִים וְזֶה מִזְבֵּחַ לְעֹלָה לְיִשְׂרָאֵל:
 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכֹנֹס אֶת־הַגְּדִים מִשְׁרַע
 בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד הַצִּבִּיּוֹם לַחֲצוֹב אֲבָנֵי גִזִּית
 לְבִנְיַת בֵּית הָאֱלֹהִים: * וּבְרוֹז לְרֹב
 לְמַסְמָרִים לְדֹלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וּלְמַחְבְּרוֹת הַכִּין
 דָּוִד וּנְחֹשֶׁת לְרֹב אֵין מִשְׁקָל:
 * וַעֲצֵי אֲרָזִים לֹאֵין מִסְפָּר כִּי־הֵבִיאוּ הַצִּידָנִים
 וְהַצִּרִּים עֲצֵי אֲרָזִים לְרֹב לְדָוִד:
 * וַיֹּאמֶר דָּוִד שְׁלֹמֹה בְנִי גֵעַר וְרָךְ וְהַבֵּית
 לְבָנוֹת לַיהוָה לְהַגְדִּילָהּ לְמַעַלְהָ לְשֵׁם וּלְתִפְאַרְתָּהּ
 לְכָל־הָאֲרָצוֹת אֲבִינָהּ נָא לוֹ וַיִּכֶן דָּוִד לְרֹב לִפְנֵי
 מוֹתוֹ: * וַיִּקְרָא לְשֹׁלֹמֹה בְנוֹ וַיִּצְוֵהוּ לְבִנְיַת־
 בֵּית לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשֹׁלֹמֹה בְנוֹ אֲנִי הֵיכָּה עָם־
 לְבָבִי לְבִנְיַת בֵּית לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי:
 * וַיְהִי עָלַי דְּבַר־יְהוָה לֵאמֹר דָּם לְרֹב שִׁפַּכְתָּ
 וּמִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא־תִבְנֶה בֵּית לְשֵׁמִי
 כִּי דָמִים רַבִּים שִׁפַּכְתָּ אֲרָצוֹהָ לִפְנֵי:
 * הִנֵּה בֶן נוֹלָד לָךְ הוּא יְהִי־הוּא אִישׁ מְנוּחָה
 וְהַנִּיחוֹתִי לוֹ מִכָּל־מִוִּיבָיו מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה
 יְהִי־הוּא שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם וְשִׁקְטָאֵתָן עַל־יִשְׂרָאֵל
 בְּיָמָיו: * הוּא־יִבְנֶה בֵּית לְשֵׁמִי וְהוּא־
 יְהִי־הוּא לִי לְבֶן וְאֲנִי לוֹ לֹאֲב וְהַכִּינוֹתִי אֶת־בֵּית
 מַלְכוּתוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם: * עֲתָה בְנִי
 יְהִי יְהוָה עִמָּךְ וְהַצְלַחְתָּ וּבִנִיתָ בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֶיךָ: * אֲךָ יִתֶּן לָךְ יְהוָה שְׂכָל
 וּבִנְיָהּ וַיִּצְוֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וּלְשֹׁמְרוֹ אֶת־תּוֹרַת
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

27 * Præcepitq; Dominus angelo, & con-
 uertit gladium suum in vaginam.
 28 * Protinus ergo David vidēs quòd ex-
 audisset eum Dominus in area Hornā Ie-
 busæi, immolauit ibi victimas.
 29 * Tabernaculum autem Domini quod
 fecerat Moyses in deserto & altare holo-
 caustorum ea tempestate erat in excelsō
 30 Gabaon. * Et non præualuit David ire
 ad altare, vt ibi obsecraret Deum. Nimio
 enim fuerat timore perterritus, videns
 gladium angeli Domini.

CAP. XXII.

1 DIXITq; David, Hæc est domus Domi-
 ni & hoc altare in holocaustū Israel.
 2 * Et præcepit vt congregarētur omnes
 profelyti de terra Israel, & cōstituit ex eis
 latomos ad cādēdos lapides & poliēdos
 3 vt ædificaretur domus Dei. * Ferrum
 quoq; plurimum ad clauos ianuarū & ad
 cōmissuras atq; iuncturas præparauit Da-
 uid, & eris pondus innumerabile.
 4 * Ligna quoq; cedrina nō poterāt æsti-
 mari quæ Sidonij & Tyrij deportauerunt
 5 ad David. * Et dixit David, Salomon
 filius meus puer paruulus est & delicatus.
 Domus autem quam edificare volo Dño,
 6 talis esse debet, vt in cunctis regionibus
 nominetur. Preparabo ergo ei necessaria.
 Et ob hanc causam ante mortē suā omnes
 7 præparauit impensas. * Vocauitq; Salo-
 mon filium suum, & præcepit ei vt ædifi-
 caret domum Domino Deo Israel.
 7 * Dixitque David ad Salomonem, Fili-
 mi, volūtatis meæ fuit vt ædificarem do-
 mum nomini Domini Dei mei.
 8 * Sed factus est sermo Domini ad me,
 dicens: Multum sanguinē effudisti, & plu-
 rimā bella bellaisti, non poteris ædificare
 domū nomini meo, tanto effuso sanguine
 9 coram me. * Filius qui nascetur tibi, erit
 vir quietissimus. Faciā enim eum requie-
 scere ab omnibus inimicis suis per circui-
 10 tum, & ob hanc causam Pacificus vocabi-
 tur, & pacem & otium dabo in Israel cun-
 ctis diebus eius.
 10 * Ipse ædificabit domum nomini meo,
 & ipse erit mihi in filium, & ego ero illi in
 patrem, firmabōque solium regni eius su-
 per Israel in æternum.
 11 * Nunc ergo fili mi, sit Dominus tecū
 & prosperare, & ædifica domum Domino
 Deo tuo sicut locutus est de te.
 12 * Dēttque tibi Dominus prudentiam
 & sensum, vt regere possis Israel & custo-
 dire legem Domini Dei tui.

* Et dixit Dominus ad Angelum, & im-
pō- 27
sūt gladium suum in vaginam eius.

* In tempore illo cum vidit David quod ex-
28
audiuit eum Dominus in area Ornan Jebusæi,
& immolauit ibi.

* Et tabernaculum Domini quod fecit Moy-
29
ses in eremo, & altare holocaustorum in tem-
pore illo in excelsō in Gabaon.

* Et non potuit David ire ante eum ad que-
30
rendum Deum, quoniam perterritus erat à fa-
cie gladij angeli Domini.

CAP. XXII.

ET dixit David, Hæc est domus Domini Dei,
& hoc altare in holocaustum Israhel.

* Et dixit David, vt congregarent omnes
2
profelytos in terra Israhel, & constituit eos la-
tomos ad cadendum lapides politos, ad ædifi-
candum domum Domino.

* Et ferrum multum ad clauos portarum et
3
ianuarum, & ad commissuras, & ad coniu-
cturas præparauit David, & æs in multitudi-
nem non erat pondus.

* Et ligna cedrina non erat numerus, quo-
4
niam deportauerunt Sidonij, & Tyrij David
ligna cedrina.

* Et dixit David, Salomon filius meus pue-
5
rulus tener, & domus vt ædificet Domino, vt
magnificet supra ad nomen & ad gloriam om-
nibus terris præparabo ei; & præparauit Da-
uid in multitudinem ante mortem suam.

* Et vocauit David Salomonem filiū suū, 6
& præcepit ei vt ædificaret domum Domino
Deo Israhel.

* Et dixit David, Salomon fili, mihi fuit in
7
anima mea vt ædificarem domum nomini Do-
mini Dei mei.

* Et factus est ad me sermo Domini dicens:
8
Sanguinem in multitudinem effudisti, & bella
magna fecisti, nō ædificabis domum nomini meo,
quoniam sanguinem multum effudisti in terra
coram me.

* Ecce filius nascitur tibi, hic erit vir re-
9
quiei, & requiem dabo ei ab omnibus inimicis
suis per circuitum, quoniam Salomon nomen
eius, & pacem & otium dabo in Israhel in die-
bus illius.

* Ipse ædificabit domum nomini meo, &
10
ipse erit mihi in filium, & ego ero ei in patrem,
& parabo solium regni eius in Israhel usque in
seculum.

* Et nunc fili mi, sit Dominus tecum; & di-
11
riges & ædificabis domum Domino Deo tuo,
sicut locutus est de te. * Veruntamen det ti-
12
bi Dominus sapientiam & intellectu, & con-
fortet te in Israhel, vt custodias tu & facias
legem Domini Dei tui.

* καὶ εἶπεν κύριος πρὸς τὸν ἄγγελον, ἵνα κατέβηκε τὴν
27
ρομφαίαν αὐτοῦ εἰς τὴν κελὸν αὐτοῦ.

* ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν τῷ ἰδεῖν τὸν δαυὶδ ὅτι ἐπήκ-
28
σεν αὐτῷ κύριος ἐν τῇ ἄλῳ ὀργῇ τοῦ ἰεβουσαίτι, καὶ ἐβυ-
σίασεν ἐκεῖ.

* καὶ ἡ σκευὴ κυρίου ἡ ἐποίησε μουσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ,
29
καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων ἐν τῷ καιρῷ
ἐκείνῳ ἐν βαμὰ ἐν γαβαὼν.

* καὶ ὅτε ἐδιωχθῇ δαυὶδ ὁ πορδὺλῶμα ἔμπεδον
30
αὐτοῦ ζητήσῃ τὸν θεόν, ὅτι κατέσπυσεν διὰ πρῶτον
τὸ ρομφαίας τοῦ ἀγγέλου κυρίου.

κβ'.

* Καὶ εἶπεν δαυὶδ, ὅτις ἐστὶν ὁ οἶκος κυρίου ὁ θεός, καὶ
1
τοῦτο τὸ θυσιαστήριον εἰς ὀλοκαύτως τῷ ἰσραήλ.

* καὶ εἶπεν δαυὶδ τοῦ συναγαγεῖν πλῆθος ὅ-
2
πως ἰσραηλῆται ἐν γῇ ἰσραήλ· καὶ κατέστησεν αὐτοὺς λα-
τῶν λατρεῖν λίθους ξεστὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον
τοῦ κυρίου.

* καὶ σίδηρον πολὺ εἰς ὅτι ἦλθον τῶν θυρωμάτων
3
καὶ τῶν πυλῶν, καὶ εἰς τὰς συμβολὰς καὶ εἰς ὅτι σερφεῖς
ἡτοίμασε δαυὶδ, καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος ὅτε ἡ σκευὴ.

* καὶ ξύλα κέδρενα ὅτε ἡ σκευὴ· ὅτι ἦνεγκαν οἱ
4
σιδωνιοὶ, καὶ οἱ τυροὶ τῷ δαυὶδ ξύλα κέδρενα.

* καὶ εἶπεν δαυὶδ, ὅλομὼν ὁ υἱός μου παιδάριον ἀπα-
5
λόν, καὶ ὁ οἶκος ὁ οἰκοδομῆσαι τῷ κυρίῳ, ὁ μετὰ λαὸν
εἰς ὄνομα ὅτε εἰς δόξαν πάσαις ταῖς γαῖαις ἐτοιμάσω αὐτῷ.
ὅτε ἡτοίμασε δαυὶδ εἰς πλῆθος ἔμπροσθεν τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ.

* καὶ ἐκάλεσε δαυὶδ ὅλομὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὅτε ἐνεί-
6
λατο αὐτῷ ὁ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ.

* καὶ εἶπεν δαυὶδ, ὅλομὼν τέκνον ἐμοὶ ἐχρησάτω ἡ
7
ψυχὴ μου τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ
μου.

* καὶ ἐχρησάτω ἐπ' ἐμὲ λόγος κυρίου λέγων, αἷμα εἰς
8
πλῆθος ὅτε ἐχέρας, καὶ πολέμοις μεγάλοις ἐποίησας, ὅτε
οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου, ὅτι αἷμα πολλὰ
ἐχέρας ὅτε τῇ γῆς ἐναντίον μου.

* ἰδοὺ υἱός τίκτεται σοί, ὅτε ἔσται ἀνὴρ ἀναπαύσεως,
9
καὶ ἀναπαύσω αὐτὸν διὰ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κυ-
κλόθεν, ὅτε ὅλομὼν ὄνομα αὐτοῦ, καὶ εἰρήνη καὶ ἡσυ-
χίαν δώσω ὅτε ἰσραήλ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ.

* ὅτε οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου, ὅτε ἔσται
10
μοι εἰς υἱόν, ὅτε ἐγὼ ἔβωμαι αὐτῷ εἰς πατέρα· ὅτε ἐτοιμάσω
τὸν θρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν ἰσραήλ ἕως αἰῶνος.

* καὶ νῦν ἔμελλεν εἰπὼν κύριος μετὰ σοῦ, καὶ καταβυθωεῖς
11
καὶ οἰκοδομήσεις οἶκον κυρίῳ τῷ θεῷ σου, ὡς ἐλάλησε πε-
ρὶ σοῦ.

* πλὴν δὴν σοὶ κύριος ὁ θεός σου καὶ σῶσιν, καὶ καλι-
12
χύσαι σε ὅτε ἰσραήλ, τοῦ φυλάσσει αἰ σε καὶ ποιῶν
τὸν νόμον κυρίου τοῦ θεοῦ σου.

* אוֹתְצִלִּיתָ אֶם-תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת-
 הַחֻקִּים וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת-מֹשֶׁה עַל-יִשְׂרָאֵל חֹק וְאֶמֶץ אֶל-הַיִּרְאָוֹאֹל-
 תַּחֲרֹת: * וְהִנֵּה בְּעֵינַי הַכִּינוֹתִי לְבֵית-יְהוָה
 זָהָב בְּכָרִים מְאֹד־אֶלֶף וְכֶסֶף אֶלֶף אֲלָפִים
 בְּכָרִים וְלִנְחָשֶׁת וְלַבְרֹזל אֵין מִשְׁקָל כִּי לְרֹב
 הָיָה וְעַצִּים וְאֲבָנִים הַכִּינוֹתִי וְעַלֵּיהֶם תּוֹסִיף:
 * וְעַמֶּךָ לְרֹב עָשִׂי מְלֹאכֶה חֲצָבִים וְהַרְשִׁי
 אֶבֶן וְעֵץ וְכָל-חֶכֶם בְּכָל-מְלֹאכֶה:
 * לְזָהָב לְכֶסֶף וְלִנְחָשֶׁת וְלַבְרֹזל אֵין מִסְפָּר קוֹם
 וְעָשִׂה וַיְהִי יְהוָה עִמָּךְ:
 * וַיֵּצֵא דָוִד לְכָל-שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לַעְזֹר לְשִׁלְמוֹה
 בָּנוּ: * הֲלֹא יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם וְהִנֵּה
 לָכֶם מִסְכֵּיב כִּי נָתַן בְּיָדִי אֶת יִשְׁבֵּי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה
 רֹאֲרֵץ לִפְנֵי יְהוָה וּלְפָנַי עָמְדוּ: * עַתָּה תָּנוּ
 לְבַבְכֶם וְנַפְשְׁכֶם לְדָרוֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 וְקוּמוּ וּבְנוּ אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה הָאֱלֹהִים לְהָבִיא
 אֶת-אֲרוֹן בְּרִית-יְהוָה וְכָלִי קֹדֶשׁ הָאֱלֹהִים
 לְבֵית הַנִּבְנֶה לִשְׁם-יְהוָה:

כג

* וְדָוִד זָקֵן וְשֹׁבַע יָמִים וַיִּמְלֹךְ אֶת-
 שִׁלְמוֹה בָּנוֹ עַל-יִשְׂרָאֵל: * וַיֹּאסֶף אֶת-כָּל-
 שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם:
 * וַיִּסְפְּרוּ הַלְוִיִּם מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה
 וַיְהִי מִסְפָּרָם לְגִלְגָּלֹתָם לְגִבּוֹרִים שְׁלֹשִׁים
 וּשְׁמֹנֶה אֲלָף: * מֵאֲלָה לְנִצָּחַ עַל-מְלֹאכֶת
 בֵּית-יְהוָה עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה אֲלָף וּשְׁטָרִים
 וּשְׁפָטִים שִׁשָּׁתָּה אֲלָפִים: * וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים
 שְׁעָרִים וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מַהֲלָלִים לַיהוָה
 בְּכָלִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְהַלֵּל:
 * וַיַּחֲלֶקֶם דָּוִד מִחֲלֻקֹּתָם לְבָנָי לְוִי לְגִרְשֹׁן
 קַהֲתָן וּמֵרָרִי: * לְגִרְשֹׁנִי לַעֲדָן וּשְׁמַעִי:
 * בָּנָי לַעֲדָן הָרֹאשׁ יַחִיאֵל וְזֶתָן וַיֹּאֵל שְׁלֹשָׁה:
 * בָּנָי שְׁמַעִי שִׁלְמוֹה וְחִזִּיאֵל וְהָרֵן שְׁלֹשָׁה
 אֲלָה רֹאשֵׁי הָאֲבוֹת לַלַּעֲדָן:
 * וּבָנָי שְׁמַעִי יַחֲזִיאֵל וַיַּעֲשֶׂה וּבְרִיעָה אֲלָה
 בָּנָי-שְׁמַעִי אַרְבָּעָה:

* Tunc enim proficere poteris, si custo-
 dieris mandata & iudicia quæ præcepit
 Dominus Moyfi vt doceret Israel. Con-
 fortare & viriliter age, ne timeas neque
 pauas.

* Ecce ego in paupertaticula mea præ-
 paravi impensas domus Domini, auri ta-
 lenta centum millia, & argenti mille mil-
 lia talentorum, æris verò & ferri non est
 pondus: vincitur enim numerus magni-
 tudine. Ligna & lapides præparavi ad
 vniuersa impendia.

* Habes quoq; plurimos artifices lato-
 mos & cæmentarios artificesq; lignorum
 & omniū artium, ad faciendum opus pru-
 dentissimos. * In auro & argento, in ære,
 ferro, cuius non est numerus. Surge igitur
 & fac, & erit Dominus tecum.

* Præcepit quoq; David cunctis prin-
 cipibus Israel, vt adiuuarent Salomonem
 filium suum. * Cernitis, inquit, quòd
 Dominus Deus vester vobiscū sit, & de-
 derit vobis requiem per circuitum, & tra-
 diderit omnes inimicos vestros in manus
 vestras, & subiecta sit terra coram Domi-
 no & coram populo eius. * Præbete igitur
 corda vestra & animas vestras, vt que-
 ratis Dominū Deum vestrū, & consurgite
 & ædificate sanctuarium Domino Deo, vt
 introducatur arca fœderis, & vasa Deo cō-
 secrata in domum quæ ædificatur nomi-
 ni Domini.

CAP. XXIII.

Igitur David senex & plenus dierū re-
 gem constituit Salomonē filium suum
 super Israel.

* Et congregauit omnes principes Is-
 rael, & sacerdotes atque Leuitas.

* Numeratq; sunt Leuitæ à viginti an-
 nis & supra, & inuenti sunt virorum tri-
 ginta octo millia.

* Ex his electi sunt & distributi in ministerium domus Domini
 viginti quatuor millia, præpositorum aut
 & iudicum sex millia. * Porro quatuor
 millia ianitores, & totidem psaltes canen-
 tes Domino in organis quæ fecerat ad ca-
 nendum. * Et distribuit eos David per
 vices filiorum Leui, Gerson videlicet &
 Caath & Merari.

* Filij Gerson, Leedan & Semei.

* Filij Leedan principes, Iehihel & Zet-
 than, & Iohel tres. * Filij Semei, Salo-
 mith, & Ozihel, & Aran tres. Isti princi-
 pes familiarum Leedan.

* Porro filij Semei, Leth, & Ziza, &
 Iaus, & Baria. Isti filij Semei quatuor.

* Tunc prosper eris, si custodieris ut facias mandata & iudicia, quæ præcepit Dominus Moysi in Iffrael: viriliter age & confortare; ne timeas, neque paueas.

* Et ecce ego secundum paupertatem meam præparavi ad domum Domini auri talenta centum millia, & argenti talenta mille millia, & æs & ferrum cuius non est pondus, quoniam in multitudinem est, & ligna & lapides præparavi, & appone in his.

* Et tecum in multitudinem facientes opera artifices latomi lapidum, & artifices lignorum & omnis sapiens in omni opere,

* In auro & argento, in ære & ferro quibus non est numerus; surge & fac & Dominus tecum.

* Et præcepit David omnibus principibus Iffrael, ut adiuuarent Salomonem filium suum.

* Et dixit, Nonne Dominus vobiscum? & fecit requiescere vos per circuitum, quoniam dedit in manu mea habitantes terram, & subiecta est terra coram Domino & coram populo eius.

* Nunc igitur date corda vestra & animas vestras, ut queratis Dominum Deum vestrum, & surgite & edificate sanctuarium Domino Deo vestro, ut introducatis arcam fœderis Domini, & vasa sancta Dei in domum ædificatam nomini Domini.

CAP. XXIII.

ET David senior & plenus dierum, & regnare fecit Salomonem filium suum pro se in Iffrael.

* Et congregavit omnes principes Iffrael & sacerdotes & Levitas.

* Et numerati sunt Levitæ à triginta annis & supra; & fuit numerus eorum per capita eorum in viros triginta & octo millia.

* Ex his præfēti operum in operibus domus Domini viginti & quatuor millia, & scribe & iudices sex millia.

* Et ianitores quatuor millia, & laudantes Dominum in organis, quæ fecerat ad laudandum Dominum quatuor millia.

* Et distribuit eos David per dies filijs Levi, Gerson, & Gaath, Merari,

* Gerson, Laadam, & Semei.

* Filij Leadam princeps Jeiel, & Zethan, & Joel tres.

* Filij Semei, Salomith, & Oziel, & Aran tres. Iffti principes familiarum Laadan.

* Et filij Semei, Jeeth & Ziza, & Joas, & Beria. Iffti filij Semei quatuor.

* ὅτε δὴ δόδοθήσῃ, ἐδὴ φυλάξῃς ὅπως ποιῇς τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ τὰ κρίματα, ἃ ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωϋσῇ ἐπὶ τὴν Ἰσραήλ· ἀνδρίζε καὶ ἴχυε, μὴ φοβοῦ μὴ δὲ δειλιά.

* καὶ ἰδὲ ἐγὼ κατὰ τὴν πτωχίαν μου ἠτοίμασα εἰς τὸν οἶκον κυρίου χρυσίου ταλάντων ἑκατὸν χιλιάδας, καὶ ἀργυρίου ταλάντων χιλίας χιλιάδας, καὶ χαλκὸν, καὶ σίδηρον ὅσον ἑστῶτος, ὅτι εἰς πληθὺν ἐστὶν καὶ ξύλα καὶ λίθοις ἠτοίμασα, καὶ περὶ οὗτοι ἐπ' αὐτοῖς.

* καὶ κατὰ τὸν πληθὺν ποιεῖν τὰ ἔργα τεχνίται λατῆμοι λίθων, καὶ τέκτονες ξύλων καὶ πᾶς ὁφθαλμὸς ἐν παντὶ ἔργῳ,

* ἐν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, ἐν χαλκῷ & σιδήρῳ οἷς ὅσον ἐστὶν ἀριθμὸς, ἀνάστηθι & ποίει, καὶ κύριος μετὰ σοῦ.

* καὶ ἐνετείλατο Δαυὶδ πᾶσι τοῖς ἀρχούσι ἐν Ἰσραήλ, ὅπως ἐλάβωσιν τὰ ὁλοκαυτωτὰ αὐτῶν.

* καὶ εἶπεν, ἔχι κύριος μετὰ ὑμῶν; καὶ ἀνέπαυσεν ὑμᾶς κυκλόθεν, ὅτι παρέδωκεν ἐν χερσὶ μου οὗτον κατεκτείνων τὴν γῆν, καὶ ὑπετάγη ἡ γῆ ἐναντίον κυρίου & ἐναντίον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

* νῦν οὖν δότε τὰς καρδίας ὑμῶν & τὰς ψυχὰς ὑμῶν τοῦ ἐκζητῆσαι κυρίῳ τὰ θεῶν ὑμῶν. καὶ ἀνάστητε & οἰκοδομήσατε τὸ ἅγιον μα κυρίῳ τὰ θεῶν ὑμῶν, τοῦ εἰσενεγκεῖν τὴν κιβωτὴν διαθήκης κυρίου, καὶ τὰ σκεύη τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εἰς τὸν οἶκον τὸν οἰκοδομητέον τῷ ὀνόματι κυρίου.

καγ.

* Καὶ Δαυὶδ πρεσβύτερος & πλήρης ἡμερῶν, & ἐβασίλευσε ὁλοκαυτωτὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Δαυὶδ ἐαυτοῦ ἐπὶ Ἰσραήλ.

* καὶ σὺνήγαγε πάντας οὗτον ἀρχοντας Ἰσραήλ καὶ οὗτον ἱερεῖς & οὗτον λαβίτας.

* καὶ ἠεὶ ἐμήθησαν οὗτοι λαβίται ἀπὸ τετρακοντῶν ἔτοις & ἐπάνω καὶ ἔχοντες ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν εἰς ὀκτὼ τετρακοντὰ & ὀκτὼ χιλιάδας.

* ἀπὸ τῶν ἔργων ἐργαζόμενοι ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ οἴκου κυρίου εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες, & γραμματεῖς & κληταὶ ἑξ ἑκατῶν.

* καὶ πυλωροὶ τέσσαρες χιλιάδες & αἰνοῦντες τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς ὄργανοις, οἷς ἐποίησε τὸ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ τέσσαρες χιλιάδες.

* καὶ διεῖλεν αὐτοὺς Δαυὶδ ἐφ' ἡμέρας τοῖς υἱοῖς λαβί, τῶν γερωῶν, & τῶν κατὰ τὰς μεραῖς,

* τῶν γερωῶν, λααδὼν, καὶ σεμεὶ.

* υἱοὶ λααδάμ οἱ ἀρχαὶ ἐν Ἰσραήλ, & Ζηθὼν, & Ἰωὴλ τρεῖς.

* υἱοὶ σεμεὶ, σαλωμὴθ, καὶ Ὀζιὴλ, καὶ ἀρδὼ τρεῖς ἑτοὶ ἀρχόντες τῶν πατρῶν τῶν λααδῶν.

* καὶ υἱοὶ σεμεὶ, ἱεὲθ καὶ Ζιζὰ, & Ἰωὰς, & Βερία, ἑτοὶ υἱοὶ σεμεὶ τέσσαρες.

* ויהי יחית הראש וזית השני ויעוש
 ובריעה לא הרבו בנים ויהיו לבית אב לפקדה
 אחת : * בני קהת עמרם יצחק חרון ועזיאל
 ארבעה : * בני עמרם אהרן ומשה ויבדל
 אהרן להקדיש קדש קדשים הוא ובניו עד
 עולם להקטיר לפני יהוה לשרתו ולברך בשמו
 עד עולם : * ומשה איש האלהים בניו
 יקראו על שבת הלוי :
 * בני משה גרשון ואליעזר :
 * בני גרשון שבואל הראש :
 * ויהיו בני אליעזר רחביה הראש ולא
 היתה לאליעזר בנים אחרים ובני רחביה רבו
 למעלה : * בני יצחק שלמיה הראש :
 * בני חרון ירמיהו וזאב הראש אמריה השני
 יחזיאל השלישי ויקמעם הרביעי :
 * בני עזיאל מיכיה הראש וישיה השני :
 * בני מררי מחלי ומושי בני מחלי אלעזר
 וקיש : * וימרת אלעזר ולא היו לו בנים כי
 אם בגורת וישאום בני קיש אחיהם :
 * בני מושי מחלי ועדר וירמור שלוש :
 * אלה בני לוי לבית אבותיהם ראשי
 האבות לפקודיהם במספר שמורת לגלגלתם
 עשה המלאכה לעבדת בית יהוה מבן עשרים
 שנה ומעלה : * כי אמר דוד הנני יהוה
 אלהי ישראל לעמו וישכן בירושלם עד
 לעולם : * וגם ללוים אין לשאת את
 המשכן וארץ כל כליו לעבדתו :
 * כי בדברי דוד האחרונים המרה מספר
 בני לוי מבן עשרים שנה ולמעלה :
 * כי מעמדם ליד בני אהרן לעבדת בית
 יהוה על החצרות ועל הלשכות ועל טהרת
 לכל קדש ומעשה עבדת בית האלהים :
 * וללחם המערכה ולסלת למנחה ולרקיקי
 המצות ולמחבת ולמרבבת ולכל משורה ומדה :
 * ולעמד בבקר בבקר להקדור ולהלל ליהוה
 וכן לערב : * ולכל העלות עלות ליהוה
 לשבתות לחדשים ולמעדים במספר במשפט
 עליהם תמיד לפני יהוה :

11 * Erat aut Ieeth prior, Ziza secundus.
 Porro Iaus & Baria non habuerunt pluri-
 B mos filios, & idcirco in vna familia vnâq;
 domo computati sunt.

12 * Filij Caath, Amram, & Isaar, He-
 13 bron, & Oziel quatuor. * Filij Am-
 ram, Aaron & Moyfes. Separatusque est

Aaron vt ministraret in sancta sanctorum
 ipse & filij eius in sempiternũ, & adoleret
 incensum Dño secundũ ritũ suũ, ac bene-
 14 diceret nomini eius in perpetuũ. * Moyfi

quoq; hominis Dei filij annumerati sunt
 15 in tribu Leui. * Filij Moyfi, Gerson &

16 Eliezer. * Filij Gerson, Subuhel primus.
 17 * Fuerunt autẽ filij Eliezer, Roobia pri-
 mus, & non erant Eliezer filij alij. Porro

filij Roobia multiplicati sunt nimis.
 18 * Filij Isaar, Salimoth primus. * Filij

19 Hebron Ieriau primus, Amarias secundus,
 20 Iazihel tertius, Iecmaan quartus. * Filij

C Ozihel, Micha primus, Iesia secundus.
 21 * Filij Merari, Mooli & Musi. Filij Moo-
 li, Eleazar & Cis.

22 * Mortuus est autem Eleazar, & non
 habuit filios sed filias, acceperuntque eas

23 filij Cis fratres earum. * Filij Musi, Moo-
 li & Eder, & Hierimuth tres.

24 * Hi filij Leui in cognationibus & fa-
 miliis suis, principes per vices & numerũ

capitum singulorum, qui faciebant opera
 ministerij domus Dñi à viginti annis & su-
 25 pra. * Dixit enim David, Requiem dedit

Dominus Deus Israel populo suo, & ha-
 bitationẽ Hierusalem vsque in æternum.

26 * Nec erit officij Leuitarum, vt ultra
 portent tabernaculum & omnia vasa eius
 ad ministrandum.

27 * Iuxta præcepta quoq; David nouissi-
 ma supputabitur numerus filiorum Leui
 à viginti annis & supra.

28 * Et erunt sub manu filiorum Aaron in
 cultum domus Domini, in vestibulis &

D in exedris, & in loco purificationis & in
 sanctuario & in vniuersis operibus mini-
 sterij templi Dei.

29 * Sacerdotes autem super panes propo-
 sitionis & ad similæ sacrificium, & ad la-
 gana, & azyma, & sartaginem, & ad torrẽ-
 dum, & super omne pondus atq; mensu-
 30 ram. * Leuitæ verò vt stent mane ad con-
 fitendum & canendum Domino, simili-
 31 tẽrque ad vesperam,

* Tam in oblatione holocaustorũ Dñi
 quàm in sabbatis & calendis, & solemnita-
 32 tibus reliquis iuxta numerũ & cerimo-
 nias vniuscuiusq; rei iugiter coram Dño.

* Et erat Jeeth princeps, & Ziza secundus, 11
& Joas, & Beria non multiplicauerunt filios,
& facti sunt in domo familiae in computatio-
ne una.

* Filij Caath, Amram, & Jsaar, & Che- 12
bron, & Oziel quatuor.

* Filij Amram, Aaron & Moyses, & se- 13
paratus est Aaron ut sanctificaretur sanctum
sanctorum ipse & filij eius usque in sempiter-
num, ut adolerent incensum coram Domino,
ut ministrarent ei & orarent in nomine eius
usque in perpetuum.

* Et Moyses homo Dei, & filij eius vocati 14
sunt in tribu Leui.

* Filij Moysi, Gersam & Eliezer. 15

* Filij Zersam, Subiel princeps. 16

* Et fuerunt filij Eliezer, Rabia princeps, 17
& non erant Eliezer filij alij, & filij Rabia
multiplicati sunt in altitudine.

* Filij Jsaar, Salometh princeps. 18

* Filij Chebron, Jeria princeps, Amaria se- 19
cundus, Jaziel tertius, Jacamias quartus.

* Filij Oziel, Michas princeps, & Josias 20
secundus.

* Filij Merari, Moalli & Musi: filij Mool- 21
li, Eleazar & Cis.

* Et mortuus est Eleazar, & non erant ei 22
filij, sed filiae: & acceperunt eas filij (is fratres
eorum).

* Filij Musi, Moalli & Eder, & Hierimoth 23
tres. * Hi filij Leui per domos familiarum 24
suarum, principes familiarum suarum per visi-
tationem eorum per numerum nominum eoru,
& per capita eorum facientes opera ministerij
domus Domini, à viginti annis & supra.

* Quoniam dixit David, Requiem dedit Do- 25
minus Deus Jsaac populo suo, & habitauit in
Hierusalem usque in eternum.

* Et Leuitis non est tollere tabernaculum & 26
omnia vasa eius ad ministerium eius.

* Quoniam in sermonibus David nouissimis 27
est numerus filiorum Leui à viginti annis &
supra. * Quoniam constituit eos in manu fi- 28
liorum Aaron, ad ministrandum in domo Do-
mini in aulis & in pastophoriis, & in purifi-
catione omnium sanctorum, & in operibus mi-
nisterij domus Dei.

* Et in panibus propositionis, & in simila 29
sacrificij, & in laganis azymis, & in sartagine
coctis, & in fermentatis, & in omni pondere
& mensura. * Et ut stent mane ad confiten- 30
dum & laudandum Dominum, similiter vesperi

* In omnibus oblationibus holocaustoru Do- 31
mino in sabbathis & in neomenijs & in so-
lemnitatibus per numerum earum, & iuxta
iudicium in ipsis semper coram Domino.

11 * καὶ λιὶ ἰεὺς ὁ ἀρχὼν, & ζίζα ὁ δδύτερος· & ἰωᾶς, καὶ
βερία οὐκ ἐπλήθυναν υἱὸς, & ἐγέννηθησαν εἰς οἶκον πα-
τρίας εἰς Ἰσραὴλ μίαν.

12 * υἱοὶ κααθ, ἀμεράμ, & ἰσαὰρ, & χεβρών, καὶ ὀζιήλ
τέσσαρες.

13 * υἱοὶ ἀμεράμ, ἀαρὼν & μωυσῆς· & διεσάλη ἀαρὼν ὁ
ἀγίασθαι ἅγιον ἀγίων αὐτὸς & υἱοὶ αὐτοῦ ἕως αἰῶνος, ὁ
θυμιῶν ἐναντίον κυρίου, ὁ λειτουργεῖν αὐτῷ & ἐπιδέχεσθαι
τὴν τῶν ὀνόματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

14 * καὶ μωυσῆς ὁ ἄνθρωπος ὁ θεοῦ, & ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐ-
15 κλήθησαν Ἰσραὴλ φυλῆς λαοῦ. * υἱοὶ μωυσῆ, γηρσαμ &
ἐλιέζερ.

16 * υἱοὶ γηρσαμ, θυβιήλ ὁ ἀρχὼν. * ἦσαν υἱοὶ

17 τῶν ἐλιέζερ, ραβία ὁ ἀρχὼν· & οὐκ ἦσαν τῶν ἐλιέζερ υἱοὶ
ἕτεροι, & ὁ υἱὸς ραβία ἠνέλωθησθαι εἰς ὕψος.

18 * υἱοὶ ἰσαὰρ, σαλωμήθ ὁ ἀρχὼν.

19 * υἱοὶ χεβρών, ἰερία ὁ ἀρχὼν, ἀμαρία ὁ δδύτερος, ἰα-
ζιήλ ὁ τρίτος, ἰακαμίας ὁ τέταρτος.

20 * υἱοὶ ὀζιήλ, μιχᾶς ὁ ἀρχὼν, & ἰωσείας ὁ δδύτερος.

21 * υἱοὶ μεραρεί, μοσλί & μουσεί· υἱοὶ μοσλί, ἐλεάζαρ
22 & κίς. * καὶ ἀπέθανεν ἐλεάζαρ, καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ υἱοί,
ἀλλ' ἡ θυγατέρες· & ἔλαβον αὐτὰς υἱοὶ κίς ἀδελφοὶ αὐ-
23 τῶν. * υἱοὶ μουσεί, μοσλί & ἔδερ, & ἰερεμῶθ τρεῖς.

24 * ἔτοι υἱοὶ λαοῦ κατ' οἴκοις πατρῶν αὐτῶν, ἀρχοντες
τῶν πατρῶν αὐτῶν καὶ τῶν Ἰσραὴλ αὐτῶν καὶ ἀριθ-
μὸν ὀνομάτων αὐτῶν, & καὶ κεφαλῶν αὐτῶν ποιοῦντες
τὰ ἔργα τῆς λειτουργίας οἴκου κυρίου, ἀπὸ εἰκοσαετὸς καὶ
ἐπάνω.

25 * ὅτι εἶπεν δαυὶδ, κατέπαυσε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ
τὸ λαὸν αὐτοῦ, καὶ κατεσκήνωσεν ἐν ἱερουσαλὴμ ἕως
αἰῶνος.

26 * καὶ γε τοῖς λαοῖς οὐκ ἔστιν αἶρεν τὴν σκευὴν &
πρώτα τὰ σκεύη αὐτῆς εἰς τὴν λειτουργίαν αὐτῆς.

27 * ὅτι ἐν τοῖς λόγοις δαυὶδ τοῖς ἐχάτοις ἐστὶν ὁ ἀριθ-
μὸς τῶν υἱῶν λαοῦ ἀπὸ εἰκοσαετὸς & ἐπάνω.

28 * ὅτι ἔφησεν αὐτοῖς Ἰσραὴλ χεῖρα τῶν υἱῶν ἀαρὼν, ὁ
λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου Ἰσραὴλ τὰς αὐλὰς & Ἰσραὴλ τὰ πασοφόρια,
καὶ Ἰσραὴλ τὸν καθαρισμὸν πρὸς τῶν ἁγίων, & Ἰσραὴλ τὰ ἔρ-
γα τῆς λειτουργίας οἴκου τοῦ θεοῦ.

29 * καὶ εἰς τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, καὶ εἰς τὴν σεμίδα-
λιν τῆς θυσίας, & εἰς τὰ λάγανα τὰ ἄζυμα, καὶ εἰς τὰ
τηγανιστά, & εἰς τὰ πεφυρμένα, & εἰς πᾶν ὑποσηρωτὸν
& μέτρον.

30 * & τοῦ σιῶσαι πρὸς τὸ Ἰσομολογεῖσθαι & αἰνεῖν τὸν
κύριον, ὅπως τεσσέρας

31 * Ἰσραὴλ πρὸς τῶν ἀναφερῶν ὁλοκαυτωμάτων
τῶν κυρίῳ ἐν τοῖς σαββάτοις & ἐν ταῖς νεμυαῖς καὶ ἐν ταῖς
ἐορταῖς καὶ ἀριθμὸν αὐτῶν, & καὶ τὴν κρίσιν ἐπ' αὐτοῖς
διαπαντὸς ἐνώπιον κυρίου.

* ושמרו את משמרת אהל מועד וארון
משמרת הקדש ומשמרת בני אהרן אחיהם
לעבדת בית יהוה :

כד

* ולבני אהרן מחלקותם בני אהרן
נדר ואביהוא אלעזר ואיתמר : * וימת נדר
ואביהוא לפני אביהם ובנים לא היו להם
ויבהנו אלעזר ואיתמר : * ויחלקם דוד וצדוק
מן בני אלעזר ואחיהם מן בני איתמר לפקדתם
בעבדתם : * וימצאו בני אלעזר רבים
לראשי הגברים מן בני איתמר ויחלקום
לבני אלעזר ראשים לבית אבות ששה עשר
ולבני איתמר לבית אבותם שמונה :
* ויחלקום בגורלות אלה עם אלה ביהוה
שרי קדש ושרי האלהים מבני אלעזר ובבני
איתמר : * ויכתבם שמעיה בן נתנאל
הסופר מן הלוי לפני המלך והשרים וצדוק
הכהן ואחיהם מן בני איתמר וראשי האבות
לכהנים וללויים בית אב אחד אחו לאלעזר
ואחו איתמר : * ויצא הגורל
הראשון ליהויריב לידעיה השני :
* לחרם השלישי לשערים הרביעי :
* למלכיה החמישי למימן הששי :
* להקוץ השבעי לאביה השמיני :
* לישוע התשעי לשבניה העשירי :
* לאלישיב עשתי עשר ליקים שנים עשר :
* לחפה שלשה עשר לישראל ארבעה עשר :
* לבלגה חמשה עשר לאמר ששה עשר :
* לחזיר שבעה עשר להפצץ שמונה עשר :
* לפתחיה תשעה עשר ליחזקאל העשרים :
* ליכין אחד ועשרים לגמול שנים ועשרים :
* לדליהו שלשה ועשרים למעזיהו ארבעה
ועשרים : * אלה פקדתם לעבדתם
לבוא לבית יהוה כמשפטם ביד אהרן אביהם
באשר צוהו יהוה אלהי ישראל :
* ולבני לוי הנותרים לבני עמרם שובאל
לבני שובאל יחדיהו :

* Et custodiant obseruationes tabernaculi foederis, & ritum sanctuarij, & obseruationem filiorum Aaron fratrum suorum, vt ministrent in domo Domini.

CAP. XXIIII.

Porrò filiis Aaron hæ partitiones erant: A filij Aaron, Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar.

* Mortui sunt autem Nadab & Abiu, ante patrem suum absq, liberis, sacerdotioque functus est Eleazar & Ithamar.

* Et diuisit eos Dauid & Sadoch de filiis Eleazari, & Achimelech de filiis Ithamar secundum vices suas & ministerium.

* Inuentiq, sunt multo plures filij Eleazar in principibus viris quàm filij Ithamar, diuisit autem eis, hoc est filiis Eleazar principes per familias sedecim, & filiis Ithamar per familias & domos suas octo.

* Porrò diuisit vtrasque inter se & familias sortibus. Erant enim principes sanctuarij & principes domus Dei, tam de filiis Eleazar quàm de filiis Ithamar.

* Descripsitque eos Semeias filius Nathanel scriba Leuites coram rege & principibus, & Sadoch sacerdote, & Achimelech filio Abiathar, principibus quoq, familiarum sacerdotaliũ & Leuitarũ vnam domum quæ cæteris præerat Eleazar, & alteram domum quæ sub se habebat cæteros, Ithamar.

* Exiuit autem fors prima Ioarib, secunda Iedeia.

* Tertia Harim, quarta Seorim.

* Quinta Melchia, sexta Maiman.

* Septima Acchos, octaua Abia.

* Nona Iesu, decima Sechenia.

* Vndecima Eliasib, duodecima Iacim.

* Tredecima Hoppa, decima quarta

Isbaab. * Decima quinta Belgia, decima sexta Emmer.

* Decima septima Ezir, decima octaua C Aphses:

* Decimanona Apheceia, vicesima Ezechiel.

* Vicesima prima Iacim, vicesima secunda Gamul.

* Vicesima tertia Dilaiau, vicesima quarta Maziau.

* Hæ vices eorum secundum ministeria sua, vt ingrediantur domum Domini, & iuxta ritum suum sub manu Aaron patris eorũ sicut præceperat Dominus Deus

Israel. * Porrò filiorum Leui qui reliqui fuerat de filiis Amram, erat Subahel, & de filiis Subahel, Iedeia.

* Et custodient observationes tabernaculi 32
fæderis, & observationem sanctuarij, & obser-
uationes filiorum Aaron fratrum eorum, ut
ministrarent in domo Domini.

CAP. XXIIII.

ET filiorum Aaron partitiones, filij Aaron, 1
Nadab & Abiu, Eleazar & Jthamar.

* Et mortuus est Nadab & Abiu coram 2
patre suo, & filij non fuerunt eis, & sacerdotio
functus est Eleazar & Jthamar filij Aaron.

* Et diuisit eos David & Sadduc de filiis 3
Eleazar, & Achimelec de filiis Jthamar secun-
dum computationem eorum secundum ministe-
rium eorum.

* Et inuenti sunt filij Eleazar plures in prin 4
cipes potentium, quàm filij Jthamar, & diuisit
eos filiis Eleazar in principes in domos familia-
rum sedecim, & filiis Jthamar per domos fa-
miliarum eorum octo.

* Et diuisit eos in sortibus hos ad hos, quo- 5
niam erant principes sanctorum, & principes
Dei in filiis Eleazar, & in filiis Jthamar.

* Et descripsit eos Sameas filius Nathanael 6
scriba de Leui, coram rege & principibus, &
Sadduc sacerdote, & Achimelec filio Abiathar,
& principibus familiarum sacerdotum & Le-
uitarum, domus familie vna, vna Eleazar, &
domus familie vna, vna Jthamar.

* Et exiuit sors prima Joarib, Jdeia se- 7
cunda.

* Charim tertia, Seorim quarta. 8

* Melchia quinta, Miamim sexta. 9

* Accos septima, Abia octaua. 10

* Jasi nona, Sechenia decima. 11

* Elia sub undecima, Jacim duodecima. 12

* Ophpha tredecima, Jsbaab quartadeci- 13
ma.

* Belga quintadecima, Emmer sextade- 14
cima.

* Chezir septimadecima, Aphessi octauade- 15
cima.

* Phathia nonadecima, Hiezeziel vicesima. 16

* Jachim prima & vicesima, Gamul secun- 17
da & vicesima.

* Dalaia tertia & vicesima, Moozia quar- 18
ta & vicesima.

* Hæc computatio eorum secundum mini- 19
sterium eorum, ut ingrediantur in domum Do-
mini iuxta ritum suum, per manum Aaron pa-
tris eorum, sicut præceperat Dominus Deus
Israel.

* Et filiis Leui qui reliqui fuerant, filiis 20
Amram Subael, filiis Subael, Jadaia Rabia.

* καὶ φυλάξουσιν τὰς φυλακάς τῆς σκηνῆς & μαρτυ-
ρίαν, καὶ τὴν φυλακὴν τῆς ἀγίας, καὶ τὰς φυλακάς τῶν
ὑψῶν αἱμάτων τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, & λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ
κυρίου.

καὶ.

1 * Καὶ τῶν ὑψῶν αἱμάτων διαίρεσεις, υἱοὶ αἱμάτων, ναδάβ καὶ
ἀβιὺ, ἐλεάζαρ καὶ ἰθάμαρ.

2 * καὶ ἀπέθανεν ναδάβ καὶ ἀβιὺ ἐναντίον τοῦ πατρὸς αὐ-
τῶν, καὶ υἱοὶ οὐκ ἦσαν αὐτοῖς, καὶ ἱεράτευεν ἐλεάζαρ καὶ
ἰθάμαρ υἱοὶ αἱμάτων.

3 * καὶ διέλεν αὐτὰς δαυὶδ καὶ σαδδὲκ ἐκ τῶν ὑψῶν ἐ-
λεάζαρ, καὶ ἀχιμελὲκ ἐκ τῶν ὑψῶν ἰθάμαρ καὶ τὴν ἑπί-
σκεψιν αὐτῶν καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν.

4 * καὶ ὀρέθησαν οἱ υἱοὶ ἐλεάζαρ πλείους εἰς ἀρχοντας
τῶν δυνατῶν, ὥστε οὐκ ἦν ἰθάμαρ. καὶ διέλεν αὐτὰς
τοῖς υἱοῖς ἐλεάζαρ εἰς ἀρχοντας εἰς οἴκους πατρῶν ἐκκαίδε-
κα· καὶ τοῖς υἱοῖς ἰθάμαρ κατ' οἴκους πατρῶν αὐτῶν ὀκτώ.

5 * καὶ διέλεν αὐτὰς ἐν κλήρεσι τέτοις ὥστε τοῖς
ὅτι ἦσαν ἀρχόντες τῶν αἰγίων, καὶ ὅτι ἀρχόντες τῶ θεοῦ
ἐν τοῖς υἱοῖς ἐλεάζαρ, καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς ἰθάμαρ.

6 * ὃ ἐγράψεν αὐτὰς σαμέας υἱὸς ναθαναὴλ ὁ γραμ-
ματὺς ἐκ τοῦ λαοῦ, κατεναντίον τοῦ βασιλέως καὶ τῶν
δρχόντων, καὶ σαδδὲκ ὁ ἱερεύς, καὶ ἀχιμελὲκ υἱὸς ἀβ-
ιαθαρ, καὶ τῶν δρχόντων τῶν πατρῶν τῶν ἱερέων καὶ τῶν
λαβιτῶν οἴκῳ πατρῶς εἰς, εἰς τὸν ἐλεάζαρ· καὶ οἴκῳ
πατρῶς εἰς, εἰς τὸν ἰθάμαρ.

7 * καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ πρῶτος τῷ ἰωαρὶβ, τῷ ἰδεΐα
ὁ δεύτερος.

8 * τῷ χαρίμ ὁ τρίτος, τῷ σεωρεὶμ ὁ τέταρτος.

9 * τῷ μελχία ὁ πέμπτος, τῷ μιαιμὶμ ὁ ἕκτος.

10 * τῷ ἀκκὼς ὁ ἕβδομος, τῷ ἀβία ὁ ὄγδοος.

11 * τῷ ἰαθὶ ὁ ἕννατος, τῷ σεχενία ὁ δέκατος.

12 * τῷ ἐλιασὲβ ὁ ἐνδέκατος, τῷ ἰακείμ ὁ δωδέκατος.

13 * τῷ ὀφφα ὁ τρεκαίδεκατος, τῷ ἰσβαὰβ ὁ τεσσα-
ρεςκαίδεκατος.

14 * τῷ βελγὰ ὁ πεντεκαίδεκατος, τῷ
ἐμμὴρ ὁ ἑκκαίδεκατος.

15 * τῷ χιζαὶς ὁ ἐπτακαίδεκατος, τῷ ἀφσεῖ ὁ ὀκτωκαι-
δέκατος.

16 * τῷ φαθία ὁ ὀννεκαίδεκατος, τῷ ἱεζεκιὴλ ὁ εἰκοστός.

17 * τῷ ἰαχέμ ὁ πρῶτος καὶ εἰκοστός, τῷ γαμβλὸς ὁ δέ-
τερος καὶ εἰκοστός.

18 * τῷ δαλαΐα ὁ τρίτος καὶ εἰκοστός, τῷ μοοζία ὁ τέ-
ταρτος καὶ εἰκοστός.

19 * αὕτη ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν καὶ τὴν λειτουργίαν αὐ-
τῶν, & εἰσπορεύεσθαι εἰς οἶκον κυρίου καὶ τὴν κρίσιν αὐτῶν,
διὰ χειρὸς αἱμάτων τοῦ πατρὸς αὐτῶν, κατὰς ἐνετείλας τοῦ
κυρίου ὁ θεὸς ἰσραὴλ.

20 * καὶ τοῖς υἱοῖς λαβὶ τοῖς καταλοίποις, τοῖς υἱοῖς ἀμράμ
θυβαήλ· τοῖς υἱοῖς θυβαήλ, ἰαδαία τῷ ραβία.

* לרחביהו לבני רחביהו הראש ישיהו :
 * ליצהרי שלמור לבני שלמור יחרת :
 * ובני יריהו אמריהו השני יחזיאל השלישי
 יקמיעם הרביעי :

* בני עזיאל מיכר לבני מיכר שמור :
 * אחי מיכה ישיה לבני ישיה זכריהו :
 * בני מררי מחלי ומושי בני יעזיהו בנו :
 * בני מררי ליעזיהו בנו ושהם וזכור ועברי :
 * למחלי אלעזר ולא-חיה לו בנים :
 * לקיש בני-קיש ירחמאל :

* ובני מושי מחלי ועדר וירימור אלה בני
 הלויים לבית אבותיהם : * ויפילו גם-הם
 גורלות לעמם אחיהם בני-אחיהם לפני דוד
 המלך וצדוק ואחיהם וראשי האבות לכהנים
 וללויים אבות הראש לעמם אחיו הקטן :

כה

* ויבדל דוד ושרי הצבא לעבדו
 לבני אסף והימן וידותון הנביאים בכנרות
 בנבלים ובמצלותים ויהי מספרם אנשי מלאכה
 לעבדתם : * לבני אסף זכור ויוסף ונתניה
 ואשראל בני אסף על יד-אסף הנבא על-
 ידי המלך :

* לידותון בני ידותון גדליהו וצרי וישעיהו
 חשביהו ומתתיהו ששה על ידי אבותיהם ידותון
 בכנור הנבא על-הודו ויחלל ליהודה :

* להימן בני הימן בקיהו מתניהו עזיאל
 שבואל וירימור הנביא חנני אליאתר גדלתי
 ורממתי עזר ישבקשה מלתי הותיר מחזיאר :

* כל-אלה בנים להימן חזה המלך בדברי
 האלהים להרים קרן ויתן האלהים להימן בנים
 ארבעה עשר ובנות שלוש :

* כל-אלה על ידי אבותיהם בשיר בית יהוה
 במצלותים נבלים וכנרות לעבדת בית האלהים
 על ידי המלך אסף וידותון והימן :

* ויהי מספרם עם אחיהם מלמדי-
 שיר ליהוה כל-המבין מאתים שמונים
 ושמנה :

21 21 * De filiis quoq, Roobix, princeps Ie-
 D fias.

22 22 * Ifaaris verò filius Salemoth, filiúsque
 Salemoth Ianadiath.

23 23 * Filiúsque eius Ieriau primus, Amarias
 secundus, Iazihel tertius, Iechmoá quar-

24 24 tus. * Filius Ozihel, Micha; filius Mi-
 cha, Samir.

25 25 * Frater Micha Iesia, filiúsque Iesix Za-
 charias.

26 26 * Filij Merari, Mooli & Musi,
 filius Oziau Bennon.

27 27 * Filius quoq, Merari, Oziau, & Soem,
 & Sachur, & Hebri.

28 28 * Porrò Moollí filius Eleazar, qui non
 habebat liberos.

29 29 * Filius verò Cis Hieramihel. * Filij
 Musi, Mooli, Eder & Hierimoth : isti filij

30 30 Leui secundum domos familiarú suarum.

31 31 * Miserúntq, & ipsi sortes cōtra fratres
 suos filios Aaron coram David rege, &
 Sadoch & Ahimelech, & principibus fa-
 miliarum sacerdotium & Leuiticarum,
 tam maiores quàm minores, omnes fors
 æqualiter diuidebat.

CAP. XXV.

1 I Gitur David & magistratus exercitus
 A segregauerūt in ministeriū filios Afaph
 & Heman, & Idithum, qui prophetarent
 in citharis, & psalteriis, & cymbalis secun-
 dum numerum suum dedicato sibi offi-
 cio seruientes. * De filiis Afaph, Zahur,
 & Ioseph, & Nathania, & Azarela filij
 Afaph sub manu Afaph prophetantis iux-
 ta regem.

3 3 * Porrò Idithum, filij Idithum Godo-
 lias, Sori, Ieseias & Afabias, & Mathathias,
 sex sub manu patris sui Idithum, qui in
 cithara prophetabat super confitentes &
 4 laudantes Dominum. * Heman quoq;

4 filij Heman, Bociau, Mathamu, Oziel,
 Subuhel, & Hierimoth, Ananias, Anani,
 Eliatha, Geldelthi, & Rometiezer, & Ies-
 bacasa, Mellothi, Othir, Moziath.

5 5 * Omnes isti filij Heman Videntis re-
 gis in sermonibus Dei vt exaltaret cornu.

B Deditque Deus Heman filios quatuor-
 decim & filias tres.

6 6 * Vniuersi sub manu patris sui ad can-
 tandum in templo Domini distributi
 erant in cymbalis, & psalteriis, & citharis
 in ministeria domus Dei iuxta regem,
 Afaph videlicet & Idithum & Heman.

7 7 * Fuit autem numerus eorum cum fra-
 tribus suis qui erudiebant canticum Do-
 mini cuncti doctores ducenti octoginta-
 octo.

* Filius Rabia, princeps Josia. 21
 * Filius Jssaar, Salomith; filius Salomith, 22
 Jaath.
 * Filius Jeddiu Amaria secundus, faziel ter- 23
 tius, Jacamias quartus.
 * Filius Oziel, Micha; filius Micha, Sem- 24
 mer.
 * Frater Micha Jssias, filius Jssia, Zacharias. 25
 * Filius Merari, Mooli & Musi, Iofias fi- 26
 lius eius.
 * Filij Merari Jofias filius eius, Soam & 27
 Sacchur, & Abari.
 * Mooli, Eleazar, & non erant Eleazar filij. 28
 * Cis, filij Cis Hieremael. 29
 * Filij Musi, Mooli & Eder, & Hierimoth: 30
 isti filij Leuitarum secundum domos familia-
 rum suarum.
 * Et miserunt & ipsi sortes sicut fratres 31
 eorum, filij Aaron coram David rege, & Sad-
 duc, & Achimelech, & principes familiarum
 sacerdotum et Leuitarum astantes, familia pri-
 mi in conspectu fratris eius iunioris.

CAP. XXV.

ET constituit David rex & principes exer-
 citus super opera filios Asaph, & Heman,
 & Jdithum, qui prophetabant in citharis, &
 in nablis, & in cymbalis, & fuit numerus eo-
 rum per capita virorum operantium in serui-
 tute eorum.

* Filij Asaph, Sacchur & Joseph, & Na-
 thanias, & Asirela, filij Asaph, adherentes
 Asaph propheta adherentes regi.

* Jdithum, filij Jdithum, Godolias & Suri,
 & Isaia, & Asabia, & Maththathias sex
 adherentes patri suo, Jdithum in citharis qui
 prophetabat confessionem & laudem Domino.

* Heman, filij Heman, Bocchias & Math-
 thanias, & Oziel, & Subael, & Jerimoth &
 Ananias, & Anani, & Elitha, & Goddolathi,
 & Rommathi, Ezer & Jesbocasa, & Malli-
 thi, & Othir, & Mazioth.

* Omnes isti filij Heman Videntis regi in
 sermonibus Dei ut exaltaret cornu; & dedit
 Deus Heman filios quatuordecim, & filias
 tres.

* Univerſi hi cum patre suo, canentes in do-
 mo Domini, in cymbalis, & in nablis, & in ci-
 tharis in ministerium domus Dei iuxta regem,
 & Asaph, & Jdithum, & Heman.

* Et fuit numerus eorum cum fratribus
 suis, qui eruditi erant ad cantandum Domino,
 omnis intelligens ducenti octoginta octo.

21 * Τῷ υἱοῦ ραβία, ὁ ἀρχὸν ἰοσία.
 22 * Τῷ υἱοῦ ἰοσαάρ, σαλομίθ, τῷ υἱοῦ σαλομίθ,
 ἰάαθ.
 23 * Τῷ υἱοῦ ἰεδδίου ὁ ἀμαρία ὁ δεύτερος, ἰαζιήλ ὁ τρί-
 τος, ἰακαμίας ὁ τέταρτος.
 24 * Τῷ υἱοῦ ὀζιήλ, μιχά. τῷ υἱοῦ μιχά, σεμμήρ.
 25 * ὁ ἀδελφὸς μιχά ἰοσίας. τῷ υἱοῦ ἰοσίας, ζαχαρίας.
 26 * Τῷ υἱοῦ μεραρί, μωολί καὶ μουσί, ἰοζίας υἱὸς
 αὐτοῦ.
 27 * υἱὸς μεραρί, ἰοζίας υἱὸς αὐτοῦ, θάμ & σακχέρ, καὶ
 ἀβαρί.
 28 * πᾶς μωολί, ἐλεάζαρ. & οἱ ἦσαν πᾶς ἐλεάζαρ υἱοί.
 29 * πᾶς κίς, υἱὸς κίς ἱερεμαήλ. * υἱὸς μουσί, μωολί & ἔδερ
 30 & ἱερεμώθ. ἔτοι υἱοὶ τῶν λουιτῶν κατ' οἴκους τῶν πατρῶν
 αὐτῶν.
 31 * καὶ ἔβαλον καὶ αὐτοὶ κλήρους καθὼς & ἀδελ-
 φοὶ αὐτῶν. υἱοὶ ἀαρὼν ἐναντίον δ' αὐτοῦ δ' βασιλέως, καὶ
 σαδδὰκ, & ἀχιμέλεχ, καὶ & ἀρχόντες τῶν πατρῶν τῶν
 ἱερέων & πᾶς λουιτῶν παρεσώτες. πατέρα δ' πρῶτος κα-
 τέναντι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δ' νεωτέρου.

κε'

1 * Καὶ ἔστησε δαυὶδ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἀρχόντες τῶν
 νάμεως εἰς τὰ ἔργα τοῦ υἱοῦ ἀσάφ, & αἰμὼν, & ἰδιθὲμ,
 & ὁποφτεγχομήνης ἐν κινύραις, & ἐν νάβλοις, & ἐν κυμ-
 βάλοις. καὶ ἐγέρθη δ' ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν καὶ κεφαλὴν θύ-
 ρων τῶν ἐργαζομένων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῶν.

2 * υἱὸς ἀσάφ, σακχέρ, & ἰωσήφ, & ναθωνίας, & ἀσερή-
 λᾶ. υἱὸς ἀσάφ, ἐχόμενοι ἀσάφ τοῦ προφήτου ἐχόμενοι
 τοῦ βασιλέως.

3 * πᾶς ἰδιθὲμ, υἱὸς ἰδιθὲμ, γοδολίας & θυρί, & ἰσαΐα,
 & ἀταβία, & μαθθαθίας ἐξ ἐχόμενοι τοῦ πατρὸς αὐ-
 τοῦ, ἰδιθὲμ ἐν κινύραις τοῦ προφητεύοντος & ὁπομολό-
 γησιν & αἰνεσιν τῷ κυρίῳ.

4 * πᾶς αἰμὼν, υἱὸς αἰμὼν, βοκχίας, καὶ μαθθανίας, καὶ
 ὀζιήλ, & θυβαήλ, & ἱερεμώθ, & θωνίας, & θωνί, & ἡλι-
 θὰ, & γοδδολαθί, & ῥωμμαάθ, ἐξερ καὶ ἰεσοκασά, καὶ
 μαλλιθί, & ὠθέρ, & μαζιῶθ.

5 * πᾶντες ἔτοι υἱοὶ δ' αἰμὼν δ' ὁρῶντες πᾶς βασιλεῖ
 ἐν λόγοις θεοῦ τοῦ ὑψώσαι κέρας, καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς τῷ
 αἰμὼν υἱὸς τεσσαρεςκαίδεκα, & θυγατέρας τρεῖς.

6 * πᾶντες ἔτοι καὶ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὑμνωδούντες
 ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις, & ἐν κινύ-
 ραις εἰς τὴν δουλείαν οἴκου τοῦ θεοῦ ἐχόμενα τοῦ βασι-
 λέως, & ἀσάφ, & ἰδιθὲμ, & αἰμὼν.

7 * καὶ ἐγέρθη ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐ-
 τῶν, δεδιδαγμένοι αἰεὶ κυρίῳ, πᾶς σὺν ὧν διακόσιοι
 ὀγδοηκονταοκτώ.

* ויפילו גורלות משמרת לעמר בקטן
 * בגדול מבין עם-הלמיד: * ויצא הגורל
 * וראשון לאסף ליוסף גדליהו השני הוא ואחיו
 * ובניו שנים עשר:
 * השלשי זכור ובניו ואחיו שנים עשר:
 * הרביעי ליצרי ובניו ואחיו שנים עשר:
 * החמישי נתניהו ובניו ואחיו שנים עשר:
 * הששי בקיהו ובניו ואחיו שנים עשר:
 * השבעי ישראלה ובניו ואחיו שנים עשר:
 * השמיני ישעיהו ובניו ואחיו שנים עשר:
 * התשיעי מתניהו ובניו ואחיו שנים עשר:
 * העשירי שמעי ובניו ואחיו שנים עשר:
 * עשתי-עשר עזראל ובניו ואחיו שנים עשר:
 * השנים עשר לחשביר ובניו ואחיו שנים
 * עשר: * לשלשה עשר שובאל ובניו ואחיו
 * שנים עשר: * לארבעה עשר מתתיהו ובניו
 * ואחיו שנים עשר: * לחמשה עשר לירמור
 * ובניו ואחיו שנים עשר: * לששה עשר
 * לחנניהו ובניו ואחיו שנים עשר: * לשבעה
 * עשר לישבקשה ובניו ואחיו שנים עשר:
 * לשמונה עשר לחנני ובניו ואחיו שנים
 * עשר: * לתשעה עשר למלורתי ובניו ואחיו
 * שנים עשר: * לעשרים לאליתר ובניו ואחיו
 * שנים עשר: * לאחד ועשרים לחותיר ובניו
 * ואחיו שנים עשר: * לשנים ועשרים לגדלתי
 * ובניו ואחיו שנים עשר: * לשלשה ועשרים
 * למחזיאור ובניו ואחיו שנים עשר:
 * לארבעה ועשרים לרוממתי עזר ובניו ואחיו
 * שנים עשר:

כו

* למחלקות לשערים לקרחים
 * משלמיהו בן-קנז מן-בני אסף:
 * ולמשלמיהו בנים זכריהו הבכור ידיעאל
 * השני זבדיהו השלישי יתניאל הרביעי:
 * * עילם החמישי יהוחנן הששי אליהו עיני
 * * השביעי: * ולעבד אדם בנים שמעיה
 * הבכור יהוזבד השני יואח השלישי ושכר הרביעי
 * ונתנאל החמישי:

* Miseruntque sortes per vices suas ex
 equo tam maior quam minor, doctus pa-
 9 riter & indoctus. * Egressaque est fors
 prima Ioseph, qui erat de Afaph: secunda
 Godolia, ipsi & filiis eius & fratribus eius
 10 duodecim. * Tertia Zachur, filiis & fra-
 11 tribus eius duodecim. * Quarta Isari,
 C filiis & fratribus eius duodecim.
 12 * Quinta Nathania, filiis & fratribus
 eius duodecim.
 13 * Sexta Bocciau, filiis & fratribus eius
 duodecim.
 14 * Septima Ifreela, filiis & fratribus eius
 duodecim.
 15 * Octaua Efaia, filiis & fratribus eius
 16 duodecim. * Nona Mathania, filiis &
 fratribus eius duodecim.
 17 * Decima Semeie, filiis & fratribus eius
 18 duodecim. * Vndecima Azarel, filiis &
 fratribus eius duodecim.
 19 * Duodecima Afabia, filiis & fratribus
 20 eius duodecim. * Tertiadecima Subu-
 hel, filiis & fratribus eius duodecim.
 21 * Quartadecima Mathathia, filiis & fra-
 22 tribus eius duodecim. * Quintadecima
 D Hierimoth, filiis & fratribus eius duode-
 23 cim. * Sextadecima Ananie, filiis & fra-
 tribus eius duodecim.
 24 * Septimadecima Iesbocase, filiis &
 fratribus eius duodecim.
 25 * Octauadecima Anani, filiis & fratri-
 bus eius duodecim.
 26 * Nonadecima Mellothi, filiis & fratri-
 bus eius duodecim.
 27 * Vicesima Eliatha, filiis & fratribus
 eius duodecim.
 28 * Vicesimaprima Othir, filiis & fratri-
 29 bus eius duodecim. * Vicesimasecunda
 Goddolathi, filiis & fratribus eius duode-
 30 cim. * Vicesimatertia Aziud, filiis & fra-
 tribus eius duodecim.
 31 * Vicesimaquarta Romethiezer, filiis &
 fratribus eius duodecim.

CAP. XXVI.

1 **D**iuisiones autem ianitorum de Cho-
 A ritis Mefellemia filius Chore de filiis
 Afaph.
 2 * Filij Mefellemia Zacharias primoge-
 nitus, Iadihel secundus, Zabadias tertius,
 Iathanael quartus.
 3 * Ahilam quintus, Iohannan sextus,
 Elioenai septimus.
 4 * Filij autem Obed-Edom, Semeias
 primogenitus, Iozabad secundus, Iohaa
 tertius, Sachar quartus, Nathanael quin-
 tus.

* Et miserunt & ipsi sortes per vices contra 8
vices secundum parvum & secundum magnum,
intelligens cum discipulo.

* Et egressa est sors prima Asaph, Godolia, 9
Joseph secunda, ipse & fratres eius & filij eius
duodecim. * Tertia Zacchur, ipse & fratres 10
eius & filij eius duodecim.

* Quarta Jeshi, filij eius & fratres eius 11
duodecim. * Quinta Nathania, filij eius & 12
fratres eius duodecim.

* Sexta Bocchias, filij eius & fratres eius 13
duodecim.

* Septima Jafarela, filij eius & fratres eius 14
duodecim. * Octava Jsaia, filij eius et fratres 15
eius duodecim. * Nona Matthania, filij eius 16
& fratres eius duodecim. * Decima Semei, 17
filij eius & fratres eius duodecim.

* Undecima Afriel, filij eius & fratres eius 18
duodecim.

* Duodecima Asabia, filij eius & fratres 19
eius duodecim.

* Tertiadecima Subiel, filij eius & fratres 20
eius duodecim.

* Quartadecima Matthias, filij eius & fra- 21
tres eius duodecim.

* Quintadecima Hierimuth, filij eius & 22
fratres eius duodecim.

* Sextadecima Ananias, filij eius & fra- 23
tres eius duodecim.

* Septimadecima Jeshocasa, filij eius & fra- 24
tres eius duodecim.

* Octavadecima Anani, filij eius & fratres 25
eius duodecim.

* Nonadecima Mallethi, filij eius & fra- 26
tres eius duodecim.

* Vicesima Heliatha, filij eius & fratres 27
eius duodecim.

* Vicesimaprima Othir, filij eius & fratres 28
eius duodecim.

* Vicesimasecunda Godolathi, filij eius & 29
fratres eius duodecim.

* Vicesimatertia Maziath, filij eius & fra- 30
tres eius duodecim.

* Vicesimaquarta Ramathiezer, filij eius & 31
fratres eius duodecim.

CAP. XXVI.

IN divisiones ianuarum Choritis, Meselemias 1
filius Core de filiis Asaph.

* Et Meselema filij Zacharias primogeni- 2
tus, Jadiel secundus, Zabadias tertius, Jatha-
nael quartus.

* Elam quintus, Jonathan sextus, Elionai 3
septimus.

* Et Obed Eddom filij Sameas primogenitus, 4
Jozabad secundus, Joz tertius, Sachar quar-
tus, Nathanael quintus.

8 * καὶ ἐπέβαλον ἐ αὐτοὶ κλήρεις ἐφημεριῶν κατέ-
ναντι ἐφημεριῶν καὶ τὴν μικρὴν καὶ τὴν μέγαν, σιωνιῶν
καὶ μαθησίων.

9 * καὶ ἔζηλθεν ὁ κλήρης ὁ πρῶτος πρὸ ἀσάφ, γοδολία
πρὸ ἰωσήφ ὁ δεύτερος, αὐτὸς καὶ ④ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ
10 αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ τρίτος Ζακχαρίας, αὐτὸς καὶ ④ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

11 * ὁ τέταρτος Ἰεσερί, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ④ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
δώδεκα.

12 * ὁ πέμπτος ναθανίας, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ④ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
13 δώδεκα. * ὁ ἕκτος βοκχίας, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ④ ἀδελφοὶ
14 αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ ἕβδομος ἰασαρελά, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ
④ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

15 * ὁ ὄγδοος ἰσαΐα, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ④ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώ-
16 δεκα. * ὁ ἕννατος ματθανίας, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ④ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

17 * ὁ δέκατος σεμαιεί, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ④ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
18 δώδεκα. * ὁ ἑνδέκατος ἀσερήλ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ④ ἀδελ-
19 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ δωδέκατος ἀταβία, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

20 * ὁ τρεκαίδεκατος θυβιήλ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
21 αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ τεσσαρεκαίδεκατος ματθίας, υἱοὶ
αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

22 * ὁ πεντεκαίδεκατος ἱεριμιάθ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελ-
23 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ ἑκκαίδεκατος θανάϊας, υἱοὶ
αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

24 * ὁ ἐπικαίδεκατος ἰεσοκασά, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελ-
25 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ ὀκτωκαίδεκατος θανάϊ, υἱοὶ αὐτοῦ
καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

26 * ὁ ὀννεκαίδεκατος μαλληθί, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελ-
27 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ εἰκοστὸς ἡλιαθαί, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

28 * ὁ εἰκοστὸς πρῶτος ὠθεΐρ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐ-
29 τοῦ δώδεκα. * ὁ εἰκοστὸς δεύτερος γοδολαθί, υἱοὶ αὐτοῦ
καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

30 * ὁ εἰκοστὸς τρίτος μαζιάθ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ δώδεκα.

31 * ὁ εἰκοστὸς τέταρτος ῥαμαθιέζερ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀ-
δελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

καὶ.

1 * Εἰς διαίρεσεις πυλῶν τοῖς κορεῖσι, μεσελεμίας υἱὸς
κορέ ἐκ τῶν υἱῶν ἀσάφ.

2 * καὶ πρὸ μεσελεμίας υἱὸς ζαχαρίας ὁ πρῶτος καὶ,
ιαδιήλ ὁ δεύτερος, ζαβαδίας ὁ τρίτος, ιαθαναήλ ὁ
τέταρτος.

3 * αἰλάμ ὁ πέμπτος, ἰωνάθαν ὁ ἕκτος, ἐλιωναΐ ὁ ἕβ-
4 δομος. * καὶ πρὸ ὠθιὸν ἐδδωμ υἱὸς σαμέας ὁ πρῶτος καὶ,
ἰωζαβὰδ ὁ δεύτερος, ἰωαὶ ὁ τρίτος, σάχαρ ὁ τέταρ-
τος, ναθαναήλ ὁ πέμπτος.

* עמיאל הששי יששכר השביעי פעלתי
 השמיני כי ברכו אלהים :
 * ולשמעיה בנו נולד בנים הממשלים לבית
 אביהם כי גבורי חיל המה : * בני שמעיה
 עתני ורפאל ועובד אלזבד אחיו בני חיל אליהו
 * וסמכיהו : * כל אלה מבני עבד אדם
 המה ובניהם ואחיהם איש חיל בכח לעבודה
 ששים ושנים לעבד אדם :
 * ולמשלמיהו בנים ואחים בני חיל שמונה
 עשר : * ולחסרמן בני מררי בנים שמרי
 הראש כי לא היה בכור וישימיהו אביהו לראש :
 * חלקיהו ושני טבליהו ושלישי זכריהו
 הרבעי כל בנים ואחים לחסה שלשה עשר :
 * לאלה מחלקות השערים לראשי הגברים
 משמרות לעמדת אחיהם לשרת בבית יהוה :
 * ופילו גורלות בקטן כגדול לבית אבותם
 לשער ושער : * ופיל הגורל מזרחה לשלמיהו
 וזכריהו בנו יועץ בשכל ופילו גורלות ויצא
 גורלו צפונה : * לעבד אדם נגבר ולבניו
 בירת האספים : * לשפים ולחסה למערב
 עם שער שלכת במסלה העולה משמר לעמדת
 משמר : * למזרח הלויים ששה לצפונה ליום
 ארבעה לנגבה ליום ארבעה ולאספים שנים
 שנים : * לפרבר למערב ארבעה למסלה
 שנים לפרבר : * אלה מחלקות השערים
 לבני הקרחי ולבני מררי :
 * והלויים אחיה על אוצרות בית האלהים
 ולאצרות הקדשים :
 * בני לעדן בני הנרשני ללעדן ראשי האבות
 ללעדן הנרשני יחיאלי : * בני יחיאלי ותם
 ויואל אחיו על אוצרות בית יהוה : * לעמרמי
 ליצהרי לחברוני לעזיאלי : * ושבאל בן גרשום
 בן משה נגיד על האצרות :
 * ואחיו לאליעזר רחביהו בנו וישעיהו בנו
 ויורם בנו וזכרי בנו ושלמור בנו :
 * הוא שלמות ואחיו על כל אוצרות הקדשים
 אשר הקדיש דויד המלך וראשי האבות לשרי
 האלפים והמאות ושרי הצבא :

* Amihel sextus, Isachar septimus, Phol
 lathi octauus, quia benedixit illi Deus.
 * Semeiæ autem filio eius nati sunt filij
 præfecti familiarum suarum, erat enim filij
 fortissimi. * Filij ergo Semeia, Othin &
 Raphael, & Obed, Elzabath & fratres eius
 viri fortissimi, Heliu quoq; & Samathias.
 * Omnes hi de filiis Obed-Edom,
 B ipsi & filij & fratres eorum fortissimi ad mi-
 nistrandum sexaginta duo de Obed-Edom.
 * Porro Mefellamiae filij & fratres eorum
 robustissimi decem & octo. * De Hofa
 aut, id est, de filiis Merari Semri princeps.
 Non enim habuerat primogenitum, & id-
 circo posuerat eum pater eius in principem.
 * Helchias secundus, Tabelias tertius,
 Zacharias quartus: Omnes hi filij & fra-
 tres Oza tredecim. * Hi diuisi sunt in ia-
 nitores, ut semper principes custodiarum,
 sicut & fratres eorum ministrarent in do-
 mo Domini. * Missæ sunt ergo sortes ex
 equo, & paruis & magnis per familias suas
 in vnamquamque portarum.
 * Cecidit ergo fors Orientalis Selemiae.
 Porro Zachariae filio eius viro prudentis-
 simo & erudito sortito obtigit plaga Se-
 prentionalis: * Obed-Edom vero & fi-
 liis eius ad Austrum in qua parte domus
 erat seniorum concilium.
 * Sephphima & Hofa ad Occidentem
 iuxta portam quæ ducit ad viam ascensio-
 nis, custodia contra custodiam.
 * Ad Orientem vero Leuitæ sex, & ad
 Aquilonem quatuor per diem, atq; ad Me-
 ridiem similiter in die quatuor, vbi erat
 concilium bini & bini.
 * In cellulis quoq; ianitorum ad Occi-
 dentem, quatuor in via, binique per cellulas.
 * Hæ sunt diuisiones ianitorum filio-
 rum Chore & Merari.
 * Porro Achias erat super thesauros do-
 mus Dei & vasa sanctorum.
 * Filij quoq; Ledan, filij Gersonni. De
 Ledan principes familiarum, Ledan &
 Gersonni, Ieiheli. * Filij Ieiheli, Zatham
 & Iohel frater eius super thesauros do-
 mus Domini: * Amramitis & Ysaaritis &
 Hebronitis & Ozihelitis. * Subahel autem
 filius Gersan filij Moyse prepositus thesau-
 ris. * Frater quoq; eius Eliezer, cuius filius
 Raabia, & huius filius Esaias, & huius fili-
 oram, huius quoq; filius Zechri, & huius
 filius Selemith. * Ipse Selemith & fratres
 eius super thesauros sanctorum quæ san-
 ctificauit David rex & principes familiarum
 & tribuni & ceteriones & duces exercitus.

* Amiel sextus, Jssachar septimus, Phellathi, octavus, quoniam benedixit ei Deus.

* Et Samea filio eius nati sunt filij prepositi in domo patris eorum, quoniam potentes erant fortitudine. * Filii Samea, Othni et Raphael, 7 Obed, 8 Ezabad, 9 fratres eius filij fortitudinis Eliu 10 & Samachia.

* Omnes hi filij Obed-Eddom, isti 11 & filij eorum 12 & fratres eorum fortes potentia, facientes in fortitudine in operatione, sexaginta duo Obed-Eddom.

* Et Meselemia filij 13 & fratres robusti octo 14 & decem. * Et Hosia filio Merari filij custodientes principatum, quoniam non erat primogenitus, 15 & posuit eum pater eius in principem.

* Chelcias secundus, Tabela tertius, Zacharias quartus: omnes hi Hosia filij 16 & fratres eorum tredecim.

* His divisiones ianuarum principibus exercituum per vices 17 e regione fratrum eorum, ad ministrandum in domo Domini.

* Et miserunt sortes secundum parvum 18 & secundum magnum per domos familiarum eorum, in ianuam 19 & ianuam.

* Et cecidit sors eorum qui ad Orientem Selemia, 20 & Zacharia filio eius, consultus in prudentia misit sortes, et exiit eius sors ad Aquilonem.

* Obed-Eddom ad Austrum 21 & filiis eius e regione domus Asaphim in secundis vestibulis.

* Osa ad Occidentem cum porta pastophorij in semita ascensionis custodia contra custodiam.

* Ad Orientem Leuita sex per diem ad Aquilonem, quatuor per diem ad Meridiem, 22 & Asaphim duo duo per successiones.

* Et ad Occidentem quatuor, 23 & in semitam duo duo per successionem.

* Hæ divisiones ianitorum filiis Core, 24 & filiis Merari.

* Et Leuita fratres eorum super thesauros domus Domini 25 & super thesauros sanctorum.

* Filij Laadan filij Gerson Laadan principes cognationum Laadan, Gerson, Feiel.

* Filij Feiel, Zethan 26 & Joel fratres eius, super thesauros domus Domini.

* Amran 27 & Jssaar, 28 & Chebron, 29 & Oziel.

* Sobiel filius Gersam, filius Moyse dux super thesauros.

* Et fratri eius Eliezer Rabia filius eius, 30 & Josce filius eius, 31 & Joram filius eius, 32 & Zechri filius eius.

* Et Salamith filius eius, ipse Salamith 33 & fratres eius super omnes thesauros sanctorum, quos sanctificavit David rex, 34 & principes familiarum tribuni 35 & centuriones, 36 & principes exercitus.

5 * ἀμιήλ ὁ ἕκτος, ἰσσαχαρ ὁ ἑβδόμος, φελλαθὶ ὁ ὀγδοῦς, ὅτι διλόγησεν αὐτὸν ὁ θεός.

6 * καὶ τὰ σαμέα υἱοὶ αὐτοῦ ἐτέχθησαν υἱοὶ καθεσάμνηροι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὅτι δυνατοὶ ἦσαν ἰσχυροί.

7 * υἱοὶ σαμέα, ὀθνὶ καὶ ραφαήλ, καὶ ὠβήδ, καὶ ἐζαβάδ, καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν υἱοὶ δυναμέως ἐλίου, καὶ σαμαχία.

8 * πάντες ἔσται υἱοὶ ὠβήδ ἐδδῶμ· αὐτοὶ καὶ ὁ υἱὸς αὐτῶν, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῶν ἰσχυρὸς δυναμει, ποιούντες ἐν ἰσχύϊ ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἐξηκοντα δύο τῶν ὠβήδ ἐδδῶμ.

9 * καὶ τῶν μεσελεμιά υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ δυνατοὶ ὀκτωκαίδεκα.

10 * καὶ τὰ ὅσα τῶν υἱῶν μεραρί υἱοὶ φυλάσσοντες τὴν δόχλῳ, ὅτι ὅκλῳ πρῶτον, καὶ ἔπειτα αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα.

11 * χελκίας ὁ δδύτερος, ταβελία ὁ τρίτος, ζαχαρίας ὁ τέταρτος· πάντες ἔσται τῶν ὅσα υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν δεκατρεῖς.

12 * τοῦτοις αἱ διαίσεις τῶν πυλῶν τοῖς ἄρχουσι τῶν δυναμέων ἐφημερίαις κατέναντι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου.

13 * καὶ ἐβαλον κλήρους καὶ τὴν μικρὴν καὶ τὴν μέγαν κατ' οἴκοις πατρῶν αὐτῶν, εἰς πύλῳ καὶ πύλῳ.

14 * καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος τῶν πρὸς θύρας τοῦ σελεμιά καὶ ζαχαρία υἱοὶ αὐτοῦ, βουλδοτῆς ἐν σωέσει ἐβαλεν κλήρους, καὶ ἔζηθεν αὐτοῦ ὁ κλῆρος καὶ βορρῶν.

15 * τῶν ὠβήδ ἐδδῶμ καὶ νότον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ κατέναντι οἴκου ἀσαφίμ εἰς δδύτερον τοῖς πρὸς θύρας.

16 * τὰ ὅσα πρὸς δυσμαῖς καὶ τὴν πύλιν πασοφορίαν ἐν τῇ τρίτῳ τῇ θύρᾳ τοῦ φυλακῆ κατέναντι φυλακῆς.

17 * πρὸς θύρας τοῦ λαβύται ἐξ τὴν ἡμέραν πρὸς βορρῶν, τέσσαρες τὴν ἡμέραν πρὸς νότον· καὶ τοῖς ἀσαφίμ δύο δύο εἰς διαδεχομένους.

18 * καὶ πρὸς δυσμαῖς τέσσαρες· καὶ εἰς τὴν τρίτον δύο δύο διαδεχόμενοι. * αὗται αἱ διαίσεις τῶν πυλῶν τοῖς υἱοῖς κορέ, καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρί.

19 * καὶ ὁ λαβύται ὁ ἀδελφὸς αὐτῶν ἐπὶ τῶν θησαυρῶν οἴκου κυρίου καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἁγίων.

20 * υἱοὶ λααδῶν υἱοὶ γηρῶν τῶν λααδῶν ἄρχοντες τῶν πατρῶν τῶν λααδῶν, τῶν γηρῶν ἐξήλ.

21 * υἱοὶ ἐξήλ, ζηθαν καὶ ἰωήλ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐπὶ θησαυρῶν οἴκου κυρίου. * τῶν ἀμρῶν καὶ ἰσσαρ, καὶ χεβρών, καὶ ὀζιήλ.

22 * σωβιήλ ὁ γηρῶν ὁ μωυσῆ ἡγεμὲν ἐπὶ τῶν θησαυρῶν.

23 * καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἐλιέζερ ρααβία υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἰωσή υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἰωράμ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ζεχρί υἱὸς αὐτοῦ.

24 * καὶ σαλαμίθ υἱὸς αὐτοῦ, αὐτὸς σαλαμίθ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπὶ πάντων τῶν θησαυρῶν τῶν ἁγίων, ἐξ ἡγίασεν δαυὶδ ὁ βασιλεὺς, καὶ ὁ ἄρχοντας τῶν πατρῶν χε-
25 λίαρχοι καὶ ἐκατὶν ἄρχοι, καὶ ὁ ἄρχοντας τῇ δυναμέως.

* מִן־הַמִּלְחָמוֹת וּמִן־הַשְּׁלָל הַקָּדִישׁ לְחֹק
 לְבֵית יְהוָה: * וְכָל־הַהֲקָדִישׁ שֶׁמוֹאֵל הָרָאָה
 וְשֶׁאוֹל בֶּן־קִישׁ וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה
 כָּל־הַמִּקְדָּשׁ עַל־יַד־שְׁלֵמִית וְאַחִיו:
 * לִיצְהָרִי בְנֵי־הוּ וּבְנָיו לְמִלְאכָה הַחִיצוֹנָה
 עַל־יִשְׂרָאֵל לְשָׁטְרִים וּלְשִׁפְטִים:
 * לְחִבְרוֹנִי חֲשִׁבְיָהוּ וְאַחִיו בְּנֵי־חִיל אֶלֶף
 וּשְׁבַע־מֵאוֹת עַל־פְּקָדֹת יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן
 מֵעֲרָבָה לְכָל־מִלְאכָת יְהוָה וְלַעֲבֹדֶת הַמֶּלֶךְ:
 * לְחִבְרוֹנִי יִרְיָה הָרֹאשׁ לְחִבְרוֹנִי לְתַלְדֹתָיו
 לְאֲבוֹת בִּשְׁנַת־הָאַרְבָּעִים לְמַלְכוּת דָּוִיד נִדְרָשׁוּ
 וַיִּמָּצְאוּ בָהֶם גְּבוּרֵי חִיל בִּיעֲזִיר גִּלְעָד: * וְאַחִיו
 בְּנֵי־חִיל אֶלְפִים וּשְׁבַע־מֵאוֹת רֹאשֵׁי הָאֲבוֹת
 וַיִּפְקְדוּם דָּוִיד וַחֲמֶלֶךְ עַל־הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וְחֲצִי
 שֶׁבֶט הַמְּנַשִּׁי לְכָל־דְּבַר־הָאֱלֹהִים וְדִבְרֵי הַמֶּלֶךְ:

כז

* וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִסְפָּרָם רֹאשֵׁי
 הָאֲבוֹת וְשָׂרֵי הָאֶלְפִים וְהַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי־הָחֵם
 הַמְּשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ לְכָל־דְּבַר־הַמַּחְלָקוֹת
 הַבָּאֹה וְהַיֵּצֵאת הַחֵדָּשׁ בְּחֹדֶשׁ לְכָל־חֹדֶשׁ הַשָּׁנָה
 הַמַּחְלָקוֹת הָאֵחָת עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה אֶלֶף:
 * עַל־הַמַּחְלָקֹת הָרִאשׁוֹנָה לְחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
 יִשְׁבָּעָם בֶּן־זַבְדִּי־אֵל וְעַל־מַחְלָקֹתָיו עֶשְׂרִים
 וָאַרְבָּעָה אֶלֶף: * מִן־בְּנֵי־פָרֶץ הָרֹאשׁ לְכָל־
 שָׂרֵי הָעֲבָאוֹת לְחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן:
 * וְעַל־מַחְלָקֹת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי דָוִיד הָאֲחוּחִי
 וּמַחְלָקָתוֹ וּמַקְלוֹת הַנִּגִּיד וְעַל־מַחְלָקָתוֹ עֶשְׂרִים
 וָאַרְבָּעָה אֶלֶף: * שָׂר הָעֲבָא הַשְּׁלִישִׁי לְחֹדֶשׁ
 הַשְּׁלִישִׁי בְנֵי־הוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְזַכָּהוּן רֹאשׁ וְעַל־
 מַחְלָקָתוֹ עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה אֶלֶף:
 * הוּא בְנֵי־הוּ גְבוּר הַשְּׁלִישִׁים וְעַל־הַשְּׁלִישִׁים
 וּמַחְלָקָתוֹ עֲמִיזָבָד בֶּנוֹ:
 * רְחַבְיָעִי לְחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי עֲשָׂהאֵל אָחִי יוֹאָב
 וְזַבְדִּיָה בֶנוֹ אַחֲרָיו וְעַל־מַחְלָקָתוֹ עֶשְׂרִים
 וָאַרְבָּעָה אֶלֶף: * הַחֲמִישִׁי לְחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי
 הַשֵּׁשֶׁת שֶׁמְהוּרַת הַיִּזְרָח וְעַל־מַחְלָקָתוֹ עֶשְׂרִים
 וָאַרְבָּעָה אֶלֶף:

27 * De bellis & manubijs præliorum quæ
 consecrauerant ad instaurationem & su-
 pellectilem templi Domini.

28 * Hæc autem vniuersa sanctificauit Sa-
 muel Videns, & Saul filius Cis, & Abner fi-
 lius Ner, & Ioab filius Saruiæ, omnesque
 sanctificauerant ea per manum Salemith
 & fratrum eius.

29 * Isaaitis verò præerat Chonenias & fi-
 lij eius ad opera forinsecus super Israel ad
 docendum & iudicandum eos.

30 * Porrò de Hebronitis Afabias & fra-
 tres eius viri fortissimi mille septingenti
 præerant Israel, trans Iordanem contra Oc-
 cidentem in cunctis operibus Domini &
 in ministerium regis.

31 * Hebronitarum autem princeps fuit
 Ieria secundum familias & cognationes
 eorum. Quadragesimo anno regni David
 recensiti sunt & inuenti sunt viri fortissi-
 mi Iazer Galaad.

32 * Fratresque eius robustioris ætatis duo
 millia septingenti principes familiarum.
 Præposuit autem eos David rex Rubenitis
 & Gaditis, & dimidiæ tribui Manasse, in
 omne ministerium Dei & regis.

CAP. XXVII.

1 Filij autem Israel secundum numerum
 A suum principes familiarum tribuni &
 centuriones & præfecti qui ministrabant
 regi iuxta turmas suas ingrediētes & egre-
 dientes per singulos menses in anno vigin-
 ti quatuor millibus singuli præerant.

2 * Primæ turmæ in primo mense Ies-
 boam præerat filius Zabdihel & sub eo
 viginti quatuor millia.

3 * De filiis Phares, princeps cunctorum
 principum exercitus mense primo.

4 * Secundi mēsis habebat turmam Du-
 dia Ohites: & post se alter nomine Ma-
 celloth qui regebat partem exercitus vi-
 ginti quatuor millium.

5 * Dux quoque turmæ tertiæ in mense
 tertio erat Banaïas filius Ioiadæ sacerdo-
 tis, & in diuisione sua viginti quatuor
 millia.

6 * Ipse est Banaïas fortissimus inter tri-
 ginta & super triginta. Præerat autem tur-
 mæ ipsius Amizadab filius eius.

7 * Quartus mense quarto Asael frater
 B Ioab & Zabedias filius eius post eum, &
 in turma eius viginti quatuor millia.

8 * Quintus mense quinto princeps Sa-
 maoth Iezerites, & in turma eius viginti
 quatuor millia.

* Quæ ceperunt ex bellis & ex spoliis, & 27
sanctificauit ab ipsis ut non deficeret edificatio
domus Domini.

* Et in omnibus sanctis Dei quæ sanctifica- 28
uit Samuel Vidēs, & Saul filius Cis, & Aben-
ner filius Ner, & Joab filius Saruia, & omnis
sanctificans per manum Salomith & fratrum
eorum.

* Jssari & Chononia, & filij eius ad opus 29
ministerij forinsecus super Jssrael ut scriberent
& iudicarent.

* Chebroni, Asabias & fratres eius filij for- 30
titudinis, mille & septingenti, qui super con-
siderationem Jssrael, trans Jordanem ad Occi-
dentem in omne ministerium Domini & opus
regis.

* Chebroni forias princeps Chebroni secun- 31
dum generationes eorum & secundum fami-
lias eorum in anno quadragesimo regni David
recensiti sunt, & inuentus est vir fortis in
ipsis in Jazer Galaaditidos.

* Et fratres eius filij potentie duo millia & 32
septingenti principes familiarum, & constituit
eos David rex in Ruben & Gad, & dimidie
tribui Manasse in omnem sermonem Dei & ser-
monem regis.

CAP. XXVII.

ET filij Jssrael secundum numerum suum 1
principes familiarum tribuni & centurio-
nes, & scribæ ministrantes regi & in omnem
sermonem regis secundum diuisiones in omnem
sermonem ingredientis & egredientis mense
ex mense, in omnes menses anni diuisio vna vi-
ginti & quatuor millia.

* Et in diuisione prima mensis primi, Jes- 2
boam filius Zabdiel, & in diuisione eius vigin-
ti & quatuor millia.

* De filiis Phares princeps omnium princi- 3
pum exercitus mensis primi.

* Et in diuisione mēsis secundi Dodai Acho- 4
chi, & diuisio eius, & Macelloth dux, & in
diuisione eius viginti & quatuor millia.

* Princeps exercitus tertius mense tertio 5
Baneas filius Joiade sacerdos princeps, & in di-
uisione eius viginti & quatuor millia.

* Ipse Baneas fortior triginta & super tri- 6
ginta, & in diuisione eius Amizabal filius
eius.

* Quartus in mense quarto Assael frater 7
Joab & Zabdeas filius eius, & fratres eius
post eum, & in diuisione eius viginti & qua-
tuor millia.

* Quintus in mense quinto princeps Sa- 8
maoth filius Jezza, & in diuisione eius viginti
& quatuor millia.

27 * αἱ λαβὴν ἐν πολέμοις καὶ ἐν λαφύροις· καὶ ἠγά-
σεν αὐτῶν τὸ μὴ καθευθεῖν τὴν οἰκοδομὴν τῆς οἰ-
κῆς κυρίου.

28 * καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ὅσα
ἠγάσεν σαμὴλ ὁ ὄρων, καὶ σαβλὸς ὁ τοῦ κίς, καὶ ἀβεννήρ
ὁ τοῦ νήρ, καὶ ἰωάβ ὁ τῆς σαρκίας, καὶ πᾶς ὁ ἀγαζὼν διὰ χει-
ρὸς σαλωμὶθ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

29 * ἰσσααρί καὶ χονονία, καὶ υἱοὶ αὐτῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐρ-
γασίας τῆς ἐξω ἐπὶ τὴν ἰσραήλ τῆς γραμματείας καὶ δια-
κρίνειν.

30 * τῶν χεβρωνι ἀσάβιας καὶ ὁ ἀδελφοὶ αὐτῶν υἱοὶ δυνά-
μεως, χίλιοι καὶ ἐπικόσιοι, οἱ ἐπὶ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ
ἰσραήλ, πέραν τοῦ ἰορδάνου πρὸς δυσμαῖς εἰς πᾶσαν
λειτουργίαν κυρίου ἐργασίαν τῆς βασιλείας.

31 * τοῦ χεβρωνι ἰωρίας ὁ ἀρχὼν τῶν χεβρωνι καὶ θυεσῆς
αὐτῶν καὶ παλαιὰς αὐτῶν ἐν τῇ ἔτει τῆς τεσσαρεσθῆς
τῆς βασιλείας δαυὶδ ἐπεσκέπησαν, ἐν ᾗ ἐβλήθη δαυὶδ ὁ
πρὸς ἐν αὐτοῖς ἐν ἰαζήρ τῆς γαλααδίτιδος.

32 * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν υἱοὶ δυνάμεως διχίλιοι καὶ ἐπικό-
σιοι ἀρχόντες πατρῶν· καὶ κατέστησεν αὐτὰς δαυὶδ ὁ
βασιλεὺς ἐπὶ τῆς ῥαβὴν καὶ τῆς γαδ, καὶ τοῦ ἡμίσεος φυλῆς
μανασσῆ εἰς πᾶν λόγον τοῦ θεοῦ ἐκ λόγον τῆς βασιλείας
καὶ.

1 * Καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραήλ καὶ δριτμὸν αὐτῶν ἀρχόντες
τῶν πατρῶν χιλίαρχοι ἐκατὸνταρχοι, ἐκ γραμματεῖς
οἱ λειτουργοῦντες τῇ βασιλείᾳ ἐκ πᾶν λόγον τῆς βα-
σιλείας καὶ διαίρεσις εἰς πᾶν λόγον τῆς εἰσπορευομένης
ἐκ πορευομένης μῆνα ἐκ μηνός, εἰς πᾶν λόγον τῆς
ἐκ πορευομένης μῆνα ἐκ μηνός, εἰς πᾶν λόγον τῆς
ἐκ πορευομένης μῆνα ἐκ μηνός.

2 * καὶ ἐπὶ τῆς διαίρεσεως τῆς πρώτης τῆς μηνός τοῦ πρώτου,
ἰεσοάμ ὁ τοῦ ζαβδιήλ, καὶ ἐπὶ τῆς διαίρεσεως αὐτῶν εἴκο-
σι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

3 * ἀπὸ τῶν υἱῶν φάρες ἀρχὼν πάντων τῶν δρχόντων τῆς
δυνάμεως τοῦ μηνός τοῦ πρώτου.

4 * καὶ ἐπὶ τῆς διαίρεσεως τῆς μηνός τοῦ δευτέρου δωδαὶ
ὁ ἀχωαί, ἐκ τῆς διαίρεσεως αὐτῶν, ἐκ μακελλῶν ὁ ἡγμέ-
νῳ, καὶ ἐπὶ τῆς διαίρεσεως αὐτῶν εἴκοσι καὶ τέσσαρες
χιλιάδες.

5 * ὁ ἀρχὼν τῆς δυνάμεως ὁ τρίτος τῶν μηνῶν τῆς τρίτης
βανέας ὁ τῆς ἰωιαδὲ ὁ ἱεροῦς ὁ ἀρχὼν, ἐκ τῆς διαίρεσεως
αὐτῶν εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

6 * αὐτὸς βανέας δυνάτωτερος τῶν τετάρτων καὶ ἐπὶ
τῶν τετάρτων, ἐκ τῆς διαίρεσεως αὐτῶν ἀμειζαβὰλ
ὁ υἱὸς αὐτῶν. 7 * ὁ τέταρτος ἐκ τῶν μηνῶν τῶν τετάρτων ἀσάηλ
ὁ ἀδελφὸς ἰωάβ, ἐκ τῆς διαίρεσεως αὐτῶν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτῶν ὀπίσω αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῆς διαίρεσεως αὐτῶν εἴκοσι καὶ
τέσσαρες χιλιάδες.

8 * ὁ πέμπτος ἐκ τῶν μηνῶν τῶν πέμπτων ὁ ἀρχὼν σα-
μαὼθ ὁ ἰεζρά, καὶ ἐπὶ τῆς διαίρεσεως αὐτῶν εἴκοσι καὶ τέσ-
σαρες χιλιάδες.

- * הששיל לחדש הששי עירא בן-עקש
 התקועי ועל מחלקתו עשרים וארבעה אלף:
 * השביעי לחדש השביעי חלץ הפלוני מן-
 בני אפרים ועל מחלקתו עשרים וארבעה
 אלף: * השמיני לחדש השמיני סבבי
 החשתי לזרחי ועל מחלקתו עשרים וארבעה
 אלף: * התשיעי לחדש התשיעי גביעור
 העננותי לבנימיני ועל מחלקתו עשרים
 וארבעה אלף:
 * העשירי לחדש העשירי מהרי הנטופתי
 לזרחי ועל מחלקתו עשרים וארבעה אלף:
 * עשתי-עשר לעשתי עשר החדש בני-
 הפרעתוני מן-בני אפרים ועל מחלקתו עשרים
 וארבעה אלף:
 * השנים עשר לשנים עשר החדש חלדי
 הנטופתי לעתניאל ועל מחלקתו עשרים
 וארבעה אלף:
 * ועל שבטי ישראל לראובני נגיד אליעזר
 בן-זכרי לשמעוני שפטיהו בן-מעכר:
 * ללוי חשבירה בן-קמואל לאהרן צדוק:
 * ליהודה אליהו מאחי דויד ליששכר עמרי
 בן-מיכאל: * לזבולן ישמעיהו בן-עבדיהו
 לנפתלי ירימור בן-עזריאל:
 * לבני אפרים חושע בן-עוזיהו לחצי שבט
 מנשה יואל בן-פדיהו: * לחצי המנשה
 גלעד דוד בן-זכריהו לבנימן יעשיאל בן-
 אבנר: * לדן עזראל בן-ירחם אלו שרי
 שבטי ישראל: * ולא נשא דויד מספרם
 למבן עשרים שנה ולמטה כי אמר יהוה להרבות
 את ישראל כבוכבי השמים:
 * יואב בן-צרויה החל למנוח ולא כלל ויהי
 בזאת קצף על-ישראל ולא עלה המספר
 במספר דברי הימים למלך דויד:
 * ועל אצרות המלך עזמור
 בן-עדיאל ועל האצרות בשדה בערים
 ובכפרים ובמגדלות יהונתן בן-עוזיהו:
 * ועל עשי מלאכת השדה לעבדית האדמה
 עזרי בן-כלוב:

9 *Sextus mense sexto Hyra filius Acces Thecutes, & in turma eius viginti quatuor millia.

10 * Septimus mense septimo Helles Phal lonites de filiis Ephraim, & in turma eius viginti quatuor millia.

11 * Octauus mense octauo Sobochai Vsa- thites de stirpe Zarai, & in turma eius vi- ginti quatuor millia.

12 * Nonus mense nono Abiezer Ana- thotites de filiis Iemini, & in turma eius viginti quatuor millia.

13 * Decimus mense decimo Marai & ipse Nethophatites de stirpe Zarai, & in tur- ma eius viginti quatuor millia.

14 * Vndecimus mense vndecimo Banaias Pharathonites de filiis Ephraim, & in tur- ma eius viginti quatuor millia.

15 * Duodecimus mense duodecimo Ad- dai Nethophatites de stirpe Gothoniël, & in turma eius viginti quatuor mil- lia.

16 * Porro tribubus præerant in Israel, Rubenitis, dux Eliezer filius Zechri: Symeonitis, dux Saphacias filius Maacha.

17 * Leuitis Asabias filius Chamuel, Aaro- nitis, Sadoch.

18 * Iuda, Heliu frater David; Ysachar, Amri filius Michael.

19 * Zabulonitis Iesmaias filius Abdiã, Neptalitibus Hierimoth filius Oziel.

20 * Filiis Ephraim, Ofec filius Oza- ziu, dimidiã tribui Manasse, Iohel filius Phadaia.

21 * Et dimidiã tribui Manasse in Galaad Iaddo filius Zachariã; Benjamin autem Iasihel filius Abner.

22 * Dan verò Ezrihel filius Ieroaim. Hi principes filiorum Israel.

23 * Noluit autem David numerare eos à viginti annis inferius, quia dixerat Do- minus vt multiplicaret Israel quasi stel- las cæli.

24 * Ioab filius Saruię cœperat numerare, nec compleuit, quia super hoc ira Dei ir- ruerat in Israel, & idcirco numerus eo- rum qui fuerant recensiti, non est relatus in fastos regis David.

25 * Super thesauros autem regis fuit As- moth filius Adihel. His autem thesauris qui erant in vrbibus, & in vicis, & in tur- ribus præsidebat Jonathan filius Oziã.

26 * Operi autem rustico & agricolis qui exercebant terram, præerat Ezri filius Chelub:

* Sextus in mense sexto, Jfra filius Ecces The 9
coites, & in divisione eius viginti & quatuor
millia.

* Septimus in mense septimo, Chelles Phal- 10
loni de filiis Ephraim, & in divisione eius vi-
ginti & quatuor millia.

* Octavus in mense octavo, Sabachai Uffa- 11
thi Zaraithe, & in divisione eius viginti &
quatuor millia.

* Nonus in mense nono, Abiezer qui ex Ana- 12
thoth de tribu Benjamin, & in divisione eius
viginti & quatuor millia.

* Decimus in mense decimo, Maari Neto- 13
phathi Zarai, & in divisione eius viginti &
quatuor millia.

* Undecimus in mense undecimo, Banaias 14
qui ex Pharathon de filiis Ephraim, & in di-
visione eius viginti & quatuor millia.

* Duodecimus in mense duodecimo, Holdai 15
Nephathi Gothoniell, & in divisione eius vigin-
ti & quatuor millia.

* Et in tribubus Jfrael, Ruben dux Eliezer 16
filius Zechri: Symeon, Saphatias filius Maa-
cha.

* Leui Afabia filius Camuel, Aaron Sad- 17
duc.

* Juda Elia fratrum David: Jffachar Am- 18
bri filius Michael.

* Zabulon Samaias filius Audiu, Nephtha- 19
lim Hierimuth filius Eziel.

* Ephraim Osee filius Ozin, dimidia tribus 20
Manasse Joel filius Phadaia.

* Dimidia Manasse qui in terra Galaad, Jad- 21
dai filius Zacharie, filiorum Benjamin Jassiel
filius Abenner.

* Dan, Afriel filius Hieroam, hi patriarche 22
tribuum Jfrael.

* Et non accepit David numerum ipsorum 23
à viginti annis & infra, quoniam dixerat
Dominus ut multiplicaret Jfrael quasi stellas
celi.

* Et Joab filius Saruia incepit numerare in 24
populo, & non complevit, & facta est in hoc
ira in Jfrael, & non relatus est numerus in li-
bro sermonum dierum regis David.

* Et super thesauros regis, Asmoth filius 25
Odiel, & super thesauros qui in agro et in vr-
bibus, & vicis, & in villis, & in turribus,
Jonathan filius Ozie.

* Et super agricolas qui exercebāt terram, 26
Ezrai filius Chalub.

9 * ὁ ἕκτος ἐν τῷ μὲν τῷ ἕκτῳ, ἰσραὴλ υἱὸς ἐκκὲς ὁ θε-
κοίτης, & ἐπὶ τῇ διαίρεσει αὐτοῦ εἴκοσι & τέσσαρες χι-
λιάδες.

10 * ὁ ἑβδόμος ἐν τῷ μὲν τῷ ἑβδόμῳ, χελὴς ὁ φαλ-
λώνι ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐφραΐμ, & ἐπὶ τῇ διαίρεσει αὐτοῦ εἴ-
κοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

11 * ὁ ὀγδόος ἐν τῷ μὲν τῷ ὀγδόῳ, σαβαχαὶ ὁ ὀσα-
θὶ τῷ ζαράιθ, καὶ ἐπὶ τῇ διαίρεσει αὐτοῦ εἴκοσι καὶ
τέσσαρες χιλιάδες.

12 * ὁ ἕννατος ἐν τῷ μὲν τῷ ἑννάτῳ, ἀβιέζερ ὁ ἕξ ἀνα-
θὼθ ἐκ τῆς βενιαμίν, καὶ ἐπὶ τῇ διαίρεσει αὐτοῦ εἴκοσι &
τέσσαρες χιλιάδες.

13 * ὁ δέκατος ἐν τῷ μὲν τῷ δεκάτῳ, μααρί ὁ νετοφαθὶ
τῷ ζαράι, καὶ ἐπὶ τῇ διαίρεσει αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες
χιλιάδες.

14 * ὁ ἑνδέκατος ἐν τῷ μὲν τῷ ἑνδεκάτῳ, βαναΐας ὁ
ἐκ φαράθων ἐκ τῶν υἱῶν ἐφραΐμ, καὶ ἐπὶ τῇ διαίρεσει
αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

15 * ὁ δωδέκατος ἐν τῷ μὲν τῷ δωδεκάτῳ, ὀλδαΐ ὁ νε-
φαθὶ τῷ γοθονιήλ, καὶ ἐπὶ τῇ διαίρεσει αὐτοῦ εἴκοσι καὶ
τέσσαρες χιλιάδες.

16 * καὶ ἐπὶ τῶν φυλῶν ἰσραὴλ, τῷ ῥαββὶν ἡ γέμενθ
ἐλιέζερ υἱὸς ζεχρί· τῷ συμεὼν σαφατίας ὁ τοῦ μααχά.

17 * τῷ λαβὶ ἀσαβία υἱὸς καμμήλ· τῷ αἰρὼν σαδδάν.

18 * τῷ ἰσάδα ἐλία τῶν ἀδελφῶν δαυὶδ· τῷ ἰσάχαρ ἀμ-
βρί ὁ τοῦ μιχαήλ.

19 * τῷ ζαβουλὼν σαμαΐας ὁ τοῦ αὐδίου· τῷ νεφθαλεὶμ
ιεριμὺθ ὁ τοῦ ἐζιήλ.

20 * τῷ ἐφραΐμ ὡς ἡ ὁ τοῦ ὀζίζ· τῷ ἡμίσει φυλῆς μα-
νασσῇ ἰωνήλ υἱὸς φαδαΐς.

21 * τῷ ἡμίσει τοῦ μανασσῆ τῶν ἐν γῇ γαλαὰδ ἰαδδαΐ
ὁ τοῦ ζαχαρίου· τῶν υἱῶν βενιαμὴν ἰασιήλ ὁ τοῦ ἀβεννήρ.

22 * τῷ δαὺν ἀζριήλ ὁ τοῦ ἰεραμ, ἔτοι· ὁ πατεράρχαι
τῶν φυλῶν ἰσραὴλ.

23 * καὶ ὅτε ἐλαβε δαυὶδ τὴν ἀριτμόν αὐτῶν ἀπὸ εἴκο-
σα τοῦ καὶ κάτω, ὅτε εἶπε κύριε πληθύνει τὴν ἰσραὴλ
ὡς ὅτε ἀσέρας τοῦ ἔραου.

24 * καὶ ἰωάβ υἱὸς σαρβυά ἤρξατο ἀριθμεῖν ἐν τῷ λαῷ,
καὶ ἐσπύρετο ἐλεσεν· & ἐγένετο ἐν τῷ ὄργῃ ἐπὶ ἰσραὴλ,
καὶ ἐκατεχωρίσθη ὁ ἀριθμὸς ἐν βιβλίῳ λόγων ἡμε-
ρῶν τοῦ βασιλέως δαυὶδ.

25 * καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τοῦ βασιλέως, ἀσμὼθ ὁ τοῦ
ὠδιήλ, καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἐν ἀγρῷ καὶ ἐν ταῖς
πόλεσι καὶ ταῖς κώμαις καὶ ἐν τοῖς ἐποικίσις καὶ ἐν τοῖς
πύργοις, ἰωανάνθαν ὁ τοῦ ὀζίζ.

26 * καὶ ἐπὶ τῶν γεωργόντων τῶν ἐργαζομένων τὴν
γῆν, ἐζεραὶ ὁ τοῦ χαλαβ.

* ועל-הזבדים שמעי הרמתי ועל
 שבכרמים לאצורות תלין זבדי השפמי:
 * ועל-הזיתים והשקמים אשר בשפלה בעל
 חנן הגדרי ועל-אצורות השמן יועש:
 * ועל-הבקר הרעים בשרון שטרי השרונים
 ועל-הבקר בעמקים שפט בן-עדלי:
 * ועל-הגמלים אוביל הישמעלי ועל-האתנות
 יחדיהו המרנתי: * ועל-הצאן יזיו ההגרי
 כל-אלה שרי הרכוש אשר למלך דויד:
 * ויהונתן דוד-דויד יועץ איש-מבין וסופר
 הוא ויחיאאל בן-חכמוני עם-בני המלך:
 * ויחיתפל יועץ למלך וחוש יוארכי רע
 המלך: * ואחרי אחיתפל יהודע בן-בניהו
 ואביתר ושר-צבא למלך יואב:

כח

* ויקהל דויד את-כל-שרי ישראל
 שרי השבטים ושרי המחלקות המשרתים
 את-המלך ושרי האלפים ושרי המאות ושרי
 כל-רכוש ומקנה למלך ולבניו עם-הפריסים
 והגבורים ולכל-גבור חיל אל-ירושלים:
 * ויקם דויד המלך על-רגליו ויאמר שמעוני
 אחי ועמי אני עם-לבבי לבנות בית מנוחה
 לארון ברית יהוה ולהרים רגלי ייאלהינו
 והכינותי לבנויות:
 * והאלהים אמר לי לא-תבנה בית לשמי
 כי איש מלחמות אתה ודמים שפכת:
 * ויבחר יהוה אלהי ישראל בןי מכל בית-
 אבי להיות למלך על-ישראל לעולם כי ביהודה
 בחר לנגיד ובבית יהודה בית אבי ובבני אבי
 בןי רצוה להמליך על-כל-ישראל:
 * ומכל-בניי בןי רבים בנים נתן לי יהוה
 ויבחר בשלמה בןי לשבת על-כסא מלכות
 יהוה על-ישראל: * ויאמר לי שלמה בןי
 הוא יבנה ביתי וחצרותי כי בחרתי בו לי לבן
 ואני אהיר-לו לאב: * והכינותי את-
 מלכותו עד-לעולם אם יחזק לעשות מצותי
 ומשפטי כיום הזה:

27 * Vincarumq; cultoribus Semeias Ro-
 mathites, cellis autem vinarijs Zabdias
 28 Aphonites. * Nam super oliueta & ficeta
 quæ erant in campestribus Balanan Ge-
 derites, super apothecas autem olei Ioas.
 29 * Porro armentis quæ pascebantur in
 Sarona præpositus fuit Setrai Saronites,
 super boues in vallibus Saphat filius Adli.
 30 * Super camelos verò Vbil Hismacli-
 tes, & super asinos Iadias Meronathites.
 31 * Super oues quoque Iazim Agareus.
 Omnes hi principes substantiæ regis Da-
 32 uid. * Jonathan autem patruus David
 confiliarius vir prudens & literatus, ipse
 & Iadihel filius Achamoni erant cum fi-
 liis regis.
 33 * Achitophel etiam confiliarius regis &
 Chusi Arachites amicus regis.
 34 * Post Achitophel fuit Ioiada filius Ba-
 naia & Abiathar. Princeps autem exerci-
 tus regis erat Ioab.

CAP. XXVIII.

1 C Onuocauit igitur David omnes prin-
 A cipes Israel, duces tribuum, & præpo-
 sitos turmarum qui ministrabant regi,
 tribunos quoq; & ceturiones & qui præ-
 rant substantiæ & possessionibus regis, fi-
 liosque suos cum eunuchis & potentes, &
 robustissimos quosque in exercitu Hie-
 rusalem.
 2 * Cùmque surrexisset rex & stetisset, ait:
 Audite me fratres mei & populus meus.
 Cogitavi vt ædificarem domũ in qua re-
 quiesceret arca fœderis Domini & scabel-
 lum pedum Domini Dei nostri, & ad edi-
 ficandum omnia præparauì.
 3 * Deus autem dixit mihi, Non ædifica-
 bis domum nomini meo, eo quòd sis vir
 bellator & sanguinem fuderis.
 4 * Sed & elegit Dñs Deus Israel me de v-
 niuersa domo patris mei, vt essem rex su-
 per Israel in sempiternũ. De Iuda enim ele-
 git principes. Porro de domo Iuda do-
 mum patris mei, & de filiis patris mei, pla-
 cuit ei vt me eligeret regem super cun-
 ctum Israel.
 5 * Sed & de filiis meis, filios enim mihi
 multos dedit Dominus, elegit Salomo-
 nem filium meum, vt sederet in throno
 regni Domini super Israel.
 6 * Dixitque mihi, Salomon filius tuus
 ædificabit domum meã & atria mea. Ip-
 sum enim elegi mihi in filium, & ego ero
 7 ei in patrem. * Et firmabo regnum eius
 vsque in æternum, si perseuerauerit fac-
 re præcepta mea & iudicia sicut & hodie.

* Et super vineta, Semei Ramathæus; & super thesauros qui in cellis vini, Zabdi filius Saphami.

* Et super oliueta & super sycamoras in cā-
pestri, Balaanan Geddorites; & super thesauros olei, Joas.

* Et super boues qui pascebantur qui in Saron, Satrii Saronites: & super boues qui in vallibus, Saphat filius Adlai.

* Et super camelos, Obil fismaelites; & super asinos, Jadius qui de Merathon.

* Et super oves faziz Agareus: omnes hi principes substantiæ regis David.

* Et Jonathan patrus David, consiliarius homo prudens & litteratus ipse, & Joel filius Achamani cum filiis regis:

* Et Achitophel consiliarius regis, & Chusi primus amicus regis.

* Et post Achitophel adherens Joiaze filius Banaia, & Abiathar, & princeps exercitus regis David Joab.

CAP. XXVIII.

ET conuocauit David omnes principes Israel: principes tribuum, & principes diuisionum quæ per vices qui ministrabant regi, & principes miliariorum & centuriarum, & principes thesaurorum, et qui erant super substantiâ eius & omnes possessiones regis & filiorum suorum cum eunuchis, & potentes & pugnatore exercitus conuocauit in Hierusalem.

* Et stetit David rex in medio concionis, & dixit, Audite me fratres mei & populus meus: mihi fuit in corde ut edificarem domum requiei arcæ fæderis Domini, & stationem scabellum pedum Dei nostri, & præparauimus quæ in ædificationem apta.

* Et dixit Deus, Non edificabis mihi tu domum ut nomen ego nomen meum in ea, quoniam homo bellator es tu, & sanguinem fudisti.

* Et elegit Dominus Deus Israel in me de vniuersa domo patris mei ut essem rex in Israel in sempiternum: & in Juda elegit ducem, & de domo Juda domum patris mei, & in filiis patris mei in me voluit, ut fierem ego rex super cunctum Israel.

* Et de omnibus filiis meis, quoniam multos dedit mihi filios Deus, elegit in Salomone filio meo, ut sederet in throno regni Domini super Israel. * Et dixit mihi Deus, Salomon filius tuus edificabit domum meam & atria mea, quoniam elegi in ipso ut esset mihi in filium, & ego ero ei in patrem.

* Et præparabo regnum eius usque in æternum, si perseverauerit facere & custodire præcepta mea, & iudicia mea sicut dies hæc.

17 * καὶ ἐπὶ τῶν ἀμπελώνων, σήμεϊ ὁ ραμαθαῖος· ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ οἴνου, ζαβδὶ ὁ σαφαμί.

18 * καὶ ἐπὶ τῶν ἐλαιῶνων ἐπὶ τῶν συκαμίνων ἐν τῇ πεδινῇ, βαλαανὸν ὁ γεδδωρίτης· ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἐλαίων, ἰώας.

19 * καὶ ἐπὶ τῶν βοῶν τῶν νομαδῶν τῶν ἐν τῇ σαρόν, σατριῶν ὁ σαρωνίτης· ἐπὶ τῶν βοῶν τῶν ἐν τοῖς αὐλώσι, σαφατ υἱὸς ἀδλαΐ.

20 * καὶ ἐπὶ τῶν καμήλων, ὀβὶλ ὁ ἰσμαηλίτης· καὶ ἐπὶ τῶν ὄνων, ἰαδίας ὁ ἐκ μεραθῶν.

21 * ἐπὶ τῶν περδῶτων, ἰαζίζ ὁ ἀγαρί· πᾶντες οὗτοι ἀρχόντες τῶν ὑπαρχόντων τῇ βασιλείᾳ δαυὶδ.

22 * καὶ ἰωνάθαν ὁ πατρὸς δαυὶδ, σύμβουλος τοῦ ἄνθρωπου σὺν ἑστέσι καὶ γραμματέσι αὐτοῦ· ἐπὶ ἰωὴλ ὁ ἀχάμανι μὲν τῶν υἱῶν τῇ βασιλείᾳ.

23 * καὶ ἀχιτόφελ σύμβουλος τῇ βασιλείᾳ, ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὁ ἀρχαῖτερος τῇ βασιλείᾳ.

24 * καὶ μὲν ἀχιτόφελ ἐχόμενος ἰωαβ· ὁ τοῦ βανέα καὶ ἀβιάθαρ, ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῇ βασιλείᾳ δαυὶδ ἰωαβ.

κη.

1 * Καὶ ἐξεκκλησίασεν δαυὶδ πᾶντας τοὺς ἀρχοντας ἰσραὴλ ἀρχοντας τῶν φυλῶν, καὶ τοὺς ἀρχοντας τῶν διαίρεσεων τῶν ἐφημεριῶν τοὺς λειτουργοὺς τῇ βασιλείᾳ, ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας τῶν χιλιᾶδων ἐπὶ τῶν ἑκατοντάδων, καὶ τοὺς ἀρχοντας τῶν θησαυρῶν, ἐπὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν πάσης τῆς κλήσεως τῇ βασιλείᾳ, ἐπὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ σὺν τοῖς δυνάμοις, ἐπὶ τοὺς δυναστεύοντας, ἐπὶ τοὺς μαχητάς τῇ στρατιᾷ· ἐξεκκλησίασεν ἐν Ἱερουσαλὴμ.

2 * καὶ ἔφη δαυὶδ ὁ βασιλεὺς ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας καὶ εἶπεν, ἀκούσατέ με ἀδελφοί μου ἐγὼ καὶ λαός μου, ἐμοὶ ἐγγέτω ἐπὶ καρδίαν οἰκοδομῆσαι οἶκον ὑποπαύσεως τῇ κιβωτῇ διαθήκης κυρίου, καὶ σταθῶν τῇ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἐπὶ τῇ οἰκοδομῇ ἐπὶ τῇ ἰσραήλ.

3 * καὶ εἶπεν ὁ θεός, ὅτι οἰκοδομήσεις μοι σὺ οἶκον τοῦ ἐπονομάσαι με τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, ὅτι ἄνθρωπος πολέμιός εἰ σὺ, ἐγὼ αἵματι ἐξέχεας.

4 * καὶ ἐξελέξατο κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐν ἐμοὶ ἀπὸ πάντων τῶν οἴκων τῇ πατρί μου εἶναι βασιλεῖα ἐν ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα, ἐν ἰσραὴλ ἐξελέξατο ἡγούμενον, ἐπὶ τῷ οἴκῳ ἐγὼ δα τὸν οἶκον τῇ πατρί μου· ἐν τοῖς υἱοῖς τῇ πατρί μου ἐν ἐμοὶ ἠθέλησεν τῇ γένεσθαι με βασιλεῖα ἐπὶ παντὶ τῷ ἰσραὴλ.

5 * ἐπὶ τῷ πᾶσι τῶν υἱῶν μου, ὅτι πολλὰς ἐδωκέ μοι υἱὸς ὁ θεός, ἐξελέξατο ἐν ὅλοις τοῖς υἱοῖς μου, καθίσαι ἐπὶ τῷ θρόνῳ βασιλείας κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ.

6 * καὶ εἶπέ μοι ὁ θεός, ὅτι ὅλος ὁ υἱὸς σου οἰκοδομήσει τὸν οἶκόν μου, ἐπὶ τὰς αὐλὰς μου, ὅτι ἐξελέξαμην ἐν αὐτοῖς εἶναι μοι εἰς υἱόν, καὶ γὰρ ἐβόμαι αὐτῷ εἰς πατέρα. * ἐβόμην τὴν βασιλείαν αὐτοῦ εἰς αἰῶνα, ἐπὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντολάς μου, ἐπὶ τὰ κείμενά μου ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

* ועתה לעיני כל ישראל קהל יהודה
 ובאזני אלהינו שמרו ודרשו כל מצות יהודה
 אלהיכם למען תירשו את הארץ הטובה
 והנחלתם לבניכם אחריכם עד עולם:
 * ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך
 ועבדו בלב שלם ובנפש חפצה כי כל
 לבבור דורש יהודה וכל יצר מחשבות מבין
 אדם תדרשנו ימצא לך ואם רגעזבנו יזניחך
 לעד: * ראיה עתה כי יהודה בחר בך
 לבנות בית למקדש חזק ועשה:
 * ויתן דויד לשלמה בנו את תבנית
 האולם ואת בתי וגזפיו ועליותיו וחדריו
 הפנימים ובית הבפורה:
 * ותבנית כל אשר הורה ברוח עמו לחצרות
 בית יהודה ולכל הלשכות סביב לאצרות בית
 האלהים ולאצרות הקדשים:
 * ולמחלקות הכהנים והלוים ולכל מלאכת
 עבדת בית יהודה ולכל כלי עבדת בית יהודה:
 * לזהב במשקל לזהב לכל כלי עבודה
 ועבודה לכל כלי הכסף במשקל לכל כלי
 עבודה ועבודה: * ומשקל למנרות הזהב
 ונרותיהם זהב במשקל מנורה ומנורה ונרותיה
 ולמנורות הכסף במשקל למנורה ונרותיה
 בעבודת מנורה ומנורה:
 * ואת הזהב משקל לשלחנות המערכה
 לשלחן ושלחן וכסף לשלחנות הכסף:
 * והמזלגות והמזרקות והקשות וזהב טהור
 ולכפורי וזהב במשקל לכפור וכפור ולכפורי
 הכסף במשקל לכפור וכפור:
 * ולמזבח הקטרת וזהב מזקק במשקל
 ולתבנית המרכבה הכרובים וזהב לפרשים
 וסבכים על ארון ברית יהודה:
 * וכל בכתב מיד יהודה עלי השביל כל
 מלאכות התבנית:
 * ויאמר דויד לשלמה בנו חזק ואמץ ועשה
 אל תירא ואל תחזק כי יהודה אלהים אלהי
 עמך לא ירפך ולא יעזבך עד לכלות כל מלאכת
 עבודת בית יהודה:

8 * Nunc ergo coram vniuerso cœtu Is-
 rael audiēte Deo nostro custodite & per-
 quirite cuncta mandata Domini Dei ve-
 stri, vt possideatis terram bonam, & relin-
 quatis eam filiis vestris post vos vsque in
 sempiternum.

9 * Tu autem Salomon fili mi scito Deū
 patris tui, & serui ei corde perfectō & ani-
 mo voluntario. Omnia enim corda scru-
 tatur Dominus, & vniuersas mentium co-
 gitaciones intelligit. Si quæsieris eum, in-
 uenies; si autem dereliqueris eum, projij-
 ciet te in æternum.

10 * Nunc ergo quia
 C elegit te Dominus vt ædificares domum
 sanctuarij, confortare & perfice.

11 * Dedit autē David Salomoni filio suo
 descriptionem porticus & templi & cella-
 riorum & cœnaculi, & cubiculorum in
 adytis & domus propitiationis.

12 * Nécnon & omnium quæ cogitau-
 rat atriorum & exedrarum per circuitum
 in thesauros domus Dei & in thesauros
 sanctorum;

13 * Diuisionūque sacerdotium & Le-
 uiticarum in omnia opera domus Dñi, &
 in vniuersa vasa ministerij templi Dñi.

14 * Aurum in pondere per singula vasa
 ministerij, argēti quoque pondus pro va-
 forum & operum diuersitate.

15 * Sed & in candelabra aurea & ad lucer-
 nas aurum pro mensura vniuscuiusque
 candelabri & lucernarum, similiter & in
 candelabra argētea, & in lucernas eorum
 D pro diuersitate mensuræ pondus argenti
 tradidit.

16 * Aurum quoque dedit in mensas pro-
 positionis pro diuersitate mensarum, si-
 militer & argentum in alias mensas argen-
 teas.

17 * Ad fuscinulas quoque & phialas,
 & thuribula ex auro purissimo, & leun-
 culos aureos, pro qualitate mensuræ pon-
 dus distribuit in leunculū & leunculum.
 Similiter & in leones argenteos diuersum
 argenti pondus separauit.

18 * Altari autem in quo adolebatur in-
 cēsum aurum purissimum dedit, & vt ex
 ipso fieret similitudo quadrigæ Cheru-
 bim extendentium alas & velantium ar-
 cam fœderis Dñi.

19 * Omnia, inquit, vene-
 rūt scripta manu Dñi ad me vt intellige-
 rem vniuersa opera exemplaris.

20 * Dixit
 quoq; David Salomoni filio suo: Viriliter
 age & cōfortare, & fac; ne timeas & ne pa-
 ueas. Dñs enim Deus meus tecum erit, &
 non dimittet te, nec derelinquet, donec
 pficias omne opus ministerij domus Dñi.

* Et nunc in oculis omnis Israel omnis cætus Domini, & in auribus Dei nostri, custodite & querite cuncta mandata Domini Dei nostri, ut possideatis terram bonam, & in hereditate relinquantis ipsam filiis vestris post vos usque in sempiternum.

* Et nunc Salomon fili mi scito Deum patrū tuorum, & serui ei in corde perfecto & animo voluntario, quoniam omnia corda scrutatur Dominus, & omnem cogitationem mentium cognoscit: si quaesieris eum, inuenietur à te, & si reliqueris eum, relinquet te in finem.

* Vide igitur quoniam elegit te ut ædificares ei domum in sanctuarium, & confortare & fac.

* Et dedit David Salomoni filio suo exemplar templi & domorum eius, & cellariorum eius, & cœnaculorum, & cubiculorum eius interiorum, & domus propitiatorij.

* Et exemplar omnium quæ fuerunt in spiritu cum eo, & atriorum domus Domini & omnium pastophoriorum quæ in circuitu, quæ in cellariis domus Domini & cellariorum sanctorum.

* Et in diuisionibus quæ per vices sacerdotum & Levitarum, & in omne opus ministerij domus Domini, & cellariorum ministerij vasorum cultus domus Domini in auro.

* Et pondus eius omnibus vasis ministerij & ministerij, & omnibus vasis argenti in pondere omni vasi ministerij & ministerij.

* Et pondus candelabris aureis & lucernis eorum, aurum in pondere candelabri & candelabri, & lucernis eius & candelabris, & aureorum & argenteorum candelaborum pondus dedit ei.

* Et candelaborum dedit ei pondus, similiter pondus mensarum propositionis singula mensæ aureæ, & similiter argentearum.

* Et fuscinarum & vasorum libaminis, & phialarum aurearum, & cyathos aureos in pondere in cyathum & cyathum, & pondus aureorum & argenteorum singuli ponderis.

* Et altaris incensorum pondus ex auro approbato, & ostendit ei exemplar currus Cherubim extensorum alis & obumbrantium super arcam fœderis Domini.

* Omnia in scriptura de manu Domini dedit David Salomoni, secundum assistentem ei prudentiam, ut intelligeret perfectionē exemplaris.

* Et dixit David Salomoni filio suo, Confortare & viriliter age, & fac; ne timeas & ne paueas, quoniam Dominus Deus tecum, non dimittet te & non te derelinquet, donec perficias tu omne ministerium operis domus Domini.

* καὶ νῦν κατ' ὀφθαλμοὺς πάντες ἰσραὴλ πάσης ἐκκλησίας κυρίου, & ἐν ὧσιν θεὸς ἡμῶν, φυλάξατε καὶ ζητήσατε πάσας τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἵνα κληρονομήσητε τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, & κατὰ κληρονομήσητε αὐτὴν τοῖς υἱοῖς ὑμῶν μετ' ὑμᾶς ἕως αἰῶντος.

* καὶ νῦν θλομῶν ἡμεῖς γινώσκῃ τὸν θεὸν τῶν πατέρων σου, & δέξασθαι αὐτὰ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ καὶ ψυχῇ θελήσῃ, ὅτι πάσας καρδίας ἐξετάζει κύριος, & πᾶν ἐνθυμημα διανοῶν γινώσκει· ἐὰν ζηλήσης αὐτόν, διρεθήσεται σοι. καὶ ἐὰν κατὰλείπῃς αὐτόν, κατὰλείψει σε εἰς τέλος.

* ἴδε οὖν ὅτι ἡρέπκέν σε οἰκοδομῆσαι αὐτὰ οἶκον εἰς ἀγίασμα, καὶ ἀνδρίζει καὶ ποιεῖ.

* & ἔδωκεν δαυὶδ θλομῶν τὰ ὑφ' αὐτοῦ τὸ παρδείγμα μαζὰ καὶ τῶν οἰκῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν δποθηκῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν ὑπερώων καὶ τῶν ταμείων αὐτοῦ τῶν ἐσωτέρων, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ ἱερατικοῦ.

* καὶ τὸ παρδείγμα πάντων ὧν ἔκρινεν πνεύματι μετ' αὐτοῦ, καὶ τῶν αὐλῶν οἴκου κυρίου καὶ πάντων πασοφορίων τῶν κύκλῳ τῶν εἰς τὰς δποθήκας οἴκου κυρίου & τῶν δποθηκῶν τῶν αἰγίων.

* καὶ εἰς τὰς διαφύσεις τῶν ἐφημεριῶν τῶν ἱερέων & τῶν λουιτῶν, καὶ εἰς πᾶσαν ἐργασίαν λειτουργίας οἴκου κυρίου, καὶ τῶν δποθηκῶν τῶν λειτουργησίων σκευῶν τῆς λατρείας οἴκου κυρίου εἰς τὸ χευσίον.

* καὶ τὸν σταθμὸν τῆς ὀλκῆς αὐτοῦ πᾶσι τοῖς σκεύεσι δουλείας, καὶ δουλείας, καὶ πᾶσι τοῖς σκεύεσι τοῦ δρυγίου ἐν σταθμῷ παντὶ σκεύει δουλείας καὶ δουλείας.

* καὶ σταθμὸν ταῖς λυχνίαις ταῖς χευσταῖς καὶ τοῖς λυχνοῖς αὐτῶν, χευσίον ἐν σταθμῷ λυχνίας & λυχνίας· καὶ τοῖς λυχνοῖς αὐτῆς καὶ ταῖς λυχνίαις, τῶν τε χευστῶν καὶ δρυγίων λυχνίων τὴν ὀλκὴν ἔδωκεν αὐτῷ.

* καὶ τῶν λυχνίων ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλκὴν, ὁμοίως τὸν σταθμὸν τῶν τραπέζων τῆς καθέσεως ἐκάστης τραπέζης χευστῆς, & ὡσαύτως τῶν δρυγίων.

* καὶ τῶν κρεατῶν & σπονδείων καὶ φιαλῶν τῶν χευστῶν· καὶ τὰ κεφφουρὲ τὰ χευστὰ ἐν σταθμῷ εἰς κεφφῶρ, καὶ κεφφῶρ· καὶ τὸν σταθμὸν τῶν χευστῶν καὶ τῶν δρυγίων ἐκάστου σταθμοῦ.

* & τὸν σταθμὸν τῶν θυμιαμάτων σταθμὸν ἐν χευσίῳ δοκίμου, καὶ ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ παρδείγμα τοῦ ἀρματοῦ τῶν χειρῶν τῶν διαπεπετασμένων ταῖς πτέρυξι καὶ σκιαζόντων ἐπὶ τὸ κιβωτὸν διαθήκης κυρίου.

* πάντα ἐν γραφῇ ἐν χειρὶ κυρίου ἔδωκε δαυὶδ τῷ θλομῶν, καὶ τὴν περιληψηθεῖσαν αὐτῷ σῴεσιν, & συνιέναι τὴν κατεργασίαν τοῦ παραδείγματος.

* & εἶπε δαυὶδ θλομῶν τῷ ὑφ' αὐτοῦ, ἰσχυε & ἀνδρίζει & ποιεῖ, μὴ φοβεῖσθαι μὴ πλοηθῆς, ὅτι κύριος ὁ θεὸς μετ' ὁδοῦ σου ἀπὸ τῆς ἐκείσε ἐγκαταλείπει ἕως τοῦ σωτέλεσσαι σε πᾶσαν λειτουργίαν ἐργασίας οἴκου κυρίου.

* והנה מחלקוֹת הכהנים והלוים לכל-
עבודת בית האלהים ועמך ככל מלאכה לכל-
נדיב בחכמה לכל עבודה והשרים וכל העם
לכל דבריו:

כט

* ויאמר דוד המלך לכל הקהל
שלֹמֹת בְּנֵי אֶחָד בְּחַר-בּוֹ אֱלֹהִים נָעַר וְרוּךְ
וְהַמְּלָאכָה גְּדוּלָה בִּי לֹא לְאָדָם הַבִּירָה בִּי
לַיהוָה אֱלֹהִים: * וְכָל-כַּחַי הַכִּינּוֹתִי
לְבֵית-אֱלֹהֵי הַזֶּהבִּי לְזָהָב וְהַכֶּסֶף לְכֶסֶף וְהַנְּחֹשֶׁת
לְנַחֲשֵׁת הַבְּרוֹזֶל לְבָרוֹזֶל וְהָעֵצִים לְעֵצִים אֲבִי-
שָׁהֶם וּמְלוֹאִים אֲבִי-פֶדֶן וְרַקְמָה וְכָל אֲבֵן
יָקָרָה וְאֲבִי-שֵׁשׁ לָרֵב:
* וְעוֹד בְּרָצוֹתִי בְּבֵית אֱלֹהֵי יֵשׁ-לִי סִגְלָה
זָהָב וְכֶסֶף נָתַתִּי לְבֵית-אֱלֹהֵי לְמַעְלָה מְבֹל-
הַכִּינּוֹתִי לְבֵית הַקֹּדֶשׁ: * שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
כֶּכָרִי זָהָב מִזֶּהָב אוֹפִיר וְשִׁבְעֵת אֲלָפִים כֶּכָר-
כֶּסֶף מִזֶּקֶק לְטוֹחַ קִירוֹת הַבָּתִּים:
* לְזָהָב לְזָהָב וְלַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וְלָכָל-מְלָאכָה
בְּיַד חֲרָשִׁים וּמִי מִתְנַדֵּב לְמַלְאוֹת יְדוֹ הַיּוֹם
לַיהוָה: * וַיִּתְּנֻבּוּ שְׂרֵי הָאֲבוֹת וְשְׂרֵי
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשְׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמְּאוֹת וְלִשְׂרֵי
מְלָאכֵת הַמֶּלֶךְ:
* וַיִּתְּנוּ לְעִבְדֵי בֵית-הָאֱלֹהִים זָהָב
כֶּכָרִים חֲמִשָּׁתִּים אֲלָפִים וְאַדְרָכָנִים רַבּוֹ וְכֶסֶף
כֶּכָרִים עֶשְׂרֵת אֲלָפִים וְנַחֲשֹׁת רַבּוֹ וְשִׁמּוֹנֵת
אֲלָפִים כֶּכָרִים וּבְרוֹזֶל מֵאָה אֲלָף כֶּכָרִים:
* וְהַנִּמְצָא אֹתוֹ אֲבָנִים נָתַנוּ לְאוֹצֵר בֵּית-
יְהוָה עַל-יַד-יְחִיָּאל הַגֵּרָשִׁי: * וַיִּשְׁמְחוּ
הָעָם עַל-הַתְּנָדָבָם בִּי בָלֵב שָׁלֹם הַתְּנָדָבוּ
לַיהוָה וְגַם דָּוִד הַמֶּלֶךְ שִׂמַּח שִׂמְחָה גְּדוּלָה:
* וַיִּבְרַךְ דָּוִד אֶת-יְהוָה לְעֵינָיו כָּל-הַקָּהָל
וַיֹּאמֶר דָּוִד בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד-עוֹלָם:
* לָךְ יְהוָה הַגְּדָלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח
וְהַהוֹד בִּי-כָל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ לָךְ יְהוָה הַמִּמְלָכָה
וְהַמְּתַנְשָׂא לְכָל לְרָאשׁ:

* Ecce diuisiones sacerdotum & Leui-
tarum in omne ministerium domus Dei
assistunt tibi, & parati sunt, & nouerunt
tam principes quam populus omnia prae-
cepta tua.

CAP. XXIX.

Locutusque est David rex ad omnem
A Ecclesiam: Salomonem filium meum
vnum elegit Deus adhuc puerum & te-
nellum. Opus enim grande est, neq; enim
homini praepratur habitatio sed Dño.

* Ego enim totis viribus meis prepara-
ui impensas domus Domini Dei mei, au-
rum ad vasa aurea, & argentum in argen-
tea, æs in ænea, ferrum in ferrea, ligna ad
lignea, lapides onychinos & quali stibi-
nos & diuerforum colorum omnemque
preciosum lapidem & marmor parium
abundantissimè.

* Et super hæc quæ obtuli in domum
Dei mei, de peculio meo aurum & argen-
tum do in templum Dei mei, exceptis his
quæ praeprauit in ædem sanctam,

* Tria millia talèta auri de auro Ophir,
& septem millia talentorum argenti pro-
batissimi ad deaurandos parietes templi.

* Et vbicunque opus est, aurum de au-
ro, & vbicunque opus est, argentum de

B argèto. Opera fiant per manus artificum;
& si quis sponte offert, impleat manum
suâ hodie, & offerat quod voluerit Dño.

* Polliciti sunt itaque principes fami-
liarum & proceres tribuum Israel: tribu-
ni quoque & centuriones, & principes
possessionum regis.

* Dederuntque in opera domus Dei
auri talenta quinque millia, & solidos de-
cem millia, argenti talenta decem millia,
& æris talenta decem & octo millia, ferri
quoque centum millia talentorum.

* Et apud quemcunq; inuenti sunt la-
pides, dederunt in thesauros domus Do-
mini per manum Ichihel Gersonitis.

* Lætatusq; est populus cum vota spon-
te promitterent, quia corde toto offere-
bant ea Domino.

Sed & David rex lætatus est gaudio
C magno, & benedixit Domino coram vni-
uersa multitudine, & ait, Benedictus es
Domine Deus Israel patris nostri ab æter-
no in æternum.

* Tua est Domine magnificentia & po-
tentia, & gloria, atq; victoria, & tibi laus.
Cuncta enim quæ in cælo sunt & in terra,
tua sunt. Tuum Domine regnum, & tu es
super omnes principes.

* Et ecce diuisiones per vices sacerdotum
et Levitarum in omne ministerium domus Dei,
et tecum in omni opere omnis promptus in omni
voluntario, in sapientia secundum omnem
artem, et principes et omnis populus in omnes
sermones tuos.

CAP. XXIX.

ET dixit David rex omni Ecclesie, Salomon
filius meus, in quem elegit in eo Dominus,
iuuenis et tener et opus grande, quoniam non
homini habitatio, sed Domino Deo.

* Et ego secundum omnem potentiam meam
preparaui in domum Dei mei aurum in aurum,
et argentum in argentum, et aes in aes, et fer-
rum in ferrum, et ligna in ligna, et lapides
onychinos, et ad copiam lapides preciosos et
varios, et omnem lapidem preciosum, et la-
pides parios in multitudinem.

* Et adhuc cum habeo in voluntatem ego in
domum Domini Dei mei, est mihi quod acquisi-
ui aurum et argentum, et ecce dedi in domum
Dei mei in altitudinem: exceptis quæ prepara-
ui in domum sanctam.

* Tria millia talentorum auri quod ex Ophir,
septem millia talentorum argenti approbati, ad
liniendum in ipsis parietes templi:

* In aurum auro, et in argentum argento,
et in omne opus per manu artificum, et quis
promptus est ut impleat manus suas hodie Do-
mino.

* Et prompti fuerunt principes familiarum,
et principes filiorum Israel, et tribuni et cen-
turiones, et prepositi operum regis, et dispen-
satores.

* Et dederunt in opera domus Domini auri
talenta quinque millia, et drachmas decem mil-
le, et argenti talenta decem millia, et aeris ta-
lenta decem octo millia, et ferri centum millia
talentorum.

* Et quibus inuenti sunt apud ipsos lapides,
dederunt in thesauros domus Domini per ma-
num Jeiel Gersoni.

* Et letatus est populus cum sponte vota pro-
mitterent, quoniam ex corde pleno sponte offe-
rebant Domino.

* Et David rex letatus est gaudio magno,
et benedixit rex David Domino coram Eccle-
sia dicens, Benedictus es Domine Deus Israel
pater noster ab aeterno et usque in aeternum.

* Tibi Domine magnitudo et potentia, et
magnificencia, et victoria, et confessio, quo-
niam tu cunctorum quæ in celo et in terra do-
minaris: tibi Domine regnum et exaltatio in
omnia et in omnem principatum.

* καὶ ἰδὲ αἱ αἰρέσεις τῶν ἐφημεριῶν τῶν ἱερέων ἔ τῶν
λεβιτῶν εἰς πᾶσαν τὴν λειτουργίαν τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ καὶ
μὴ ἐν παντὶ ἔργῳ πᾶς περὶ τοῦ ἐν παντὶ ἐκασίῳ,
ἐν ᾧ καὶ πᾶσαν τέχνην, ἔ τῶν ἀρχόντων καὶ πᾶς ὁ
λαὸς εἰς πάντα τοὺς λόγους σου.

καὶ.

* Καὶ εἶπεν δαυὶδ ὁ βασιλεὺς πᾶσιν τῇ ἐκκλησίᾳ,
θλομῶν ὁ υἱός μου, εἰς ὃν ἠρέτικεν ἐν αὐτῷ κύριος, νέος
καὶ ἀπαλὸς καὶ τὸ ἔργον μέγα, ὅτι οὐκ ἀνθρώπῳ ἢ οἰ-
κησίς, ἀλλ' ἡ κυρίῳ τῷ θεῷ.

* καὶ ἐγὼ καὶ πᾶσαν τὴν δυνάμιν μου ἠτοίμακα εἰς
τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ μου χρυσίον εἰς χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύ-
ρειον εἰς ἀργύρειον, καὶ τὸν χαλκὸν εἰς χαλκόν, καὶ τὸν σί-
δηρον εἰς σίδηρον, καὶ ξύλα εἰς ξύλα, καὶ λίθους ὄνυ-
χας, καὶ πληρώσεως λίθους πολυτελεῖς καὶ ποικίλους, ἔ
πάντα λίθον τίμιον, ἔ λίθους παρίους εἰς πληθύν.

* καὶ ἔτι ἐν ταῖς διδοκῆσαί με εἰς οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ μου,
ἐστὶ μοι ὁ περιπεποίημαι χρυσίον καὶ ἀργύρειον, καὶ ἰδοὺ
δédωκα εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ μου εἰς ὕψος, ἐκ τῶν ὧν ἡτίμα-
σα εἰς τὸν οἶκον τὸν ἅγιον.

* τετρακίσια τάλαντα χρυσίου ἔ τῶν ὀφείρων, ἐπὶ τετρακί-
σια τάλαντα ἀργυρίου δοκίμης, ἔ καὶ τὰ χεῖρας ἐν αὐτοῖς
ὅσον τοίχοις τοῦ ἱεροῦ,

* εἰς τὸ χρυσίον τὰ χρυσία, ἔ εἰς τὸ ἀργύρειον τὰ ἀργυ-
ρεία, καὶ εἰς πάντα ἔργον διὰ χειρὸς τεχνιτῶν καὶ τίς ὁ
περὶ τοῦ μέγεθος πληρώσει τὰς χεῖρας αὐτῶν σήμερον
τῷ κυρίῳ.

* καὶ περὶ τοῦ μέγεθος ἔ τῶν ἀρχόντων τῶν πατρῶν, ἔ
ἔ τῶν ἀρχόντων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔ τῶν χιλιάρχων ἔ ἑκα-
τὶνταρχῶν, καὶ ἔ τῶν περὶ τῶν ἔργων τοῦ βασιλέως, ἔ
ἔ οἰκονόμοι.

* καὶ ἔδωκαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου κυρίου χρυσίου τε-
τρακίσια πεντακίσια, ἔ δραχμάς μυρίας, καὶ ἀργυρίου
τετρακίσια δέκα χιλιάδας, καὶ χαλκοῦ τετρακίσια μύρια
ὀκτακίσια, ἔ σιδήρου ἑκατὶν χιλιάδας τετρακίσια.

* καὶ οἱς διέδωκεν παρ' αὐτοῖς λίθοι, ἔδωκαν εἰς τὰς
δοκίμους οἴκους κυρίου διὰ χειρὸς ἱερέων ἔ γερσωνί.

* καὶ διέφραξεν ὁ λαὸς ἐπὶ τῷ ἐκστασίᾳ, ὅτι ἐκ
καρδίας πλήρεις ἐκστασίασαν τῷ κυρίῳ.

* καὶ δαυὶδ ὁ βασιλεὺς διέφραξεν διέφραξι μὲγα-
λῇ, ἔ διλόγησεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τὸν κύριον ἐνώπιον τῆς
ἐκκλησίας λέγων, διλόγητος εἰ κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ὁ
πατήρ ἡμῶν ἀπὸ τῶν αἰώνων ἔ εἰς τὰς αἰώνας.

* ὅτι κύριε ἡ μεγαλωσύνη, καὶ ἡ δυνάμις, καὶ ἡ με-
γαλοπρέπεια, καὶ ἡ νίκη, καὶ ἡ ἐξομολόγησις, ὅτι σὺ
πάντων τῶν ἐν ἔρασι ἔ ἐπὶ τῆς γῆς δεσπόζεις. ὅτι κύ-
ριε ἡ βασιλεία, καὶ ἡ ἐπαρσις εἰς πάντα καὶ εἰς πᾶσαν
ἀρχήν.

* וְהָעֶשֶׂר וְהַכְּבוֹד מִלִּפְנֵיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בְּכָל
 וּבִידְךָ כֹּחַ וְגִבּוֹרָה וּבִידְךָ לַגָּדֹל וּלְחֹזֶק לְכָל:
 * וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנִיחֵנו לָךְ וּמַהֲלִילִים
 לְשֵׁם תִּפְאֶרֶתְךָ:
 * וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִי נַעֲצֹר כֹּחַ לְהִתְנַדֵּב
 בְּזֹאת כִּי מִמֶּךָ הִכָּל וּמִידְךָ נָתַנו לָךְ:
 * כִּי גֵרִים אֲנִיחֵנו לִפְנֵיךָ וְתוֹשְׁבִים בְּכָל-
 אֲבוֹתֵינוּ בָּצַל יְמֵינוּ עַל-הָאָרֶץ וְאֵין מִקּוֹרָה:
 * יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּל רוֹחֵמֶן הָיָה אֲשֶׁר
 הִכְיֵנּוּ לְבָנוֹת לָךְ בֵּית לְשֵׁם קֹדֶשְׁךָ מִידְךָ
 הֵימָּוֶלְךָ הַכֹּל:
 * וַיִּדְעָתִי אֱלֹהִי כִי אַתָּה בָּחַן לִבִּי וּמִישְׁרִים
 תִּרְצֶה אֲנִי בְיִשְׂרָאֵל לִבִּי הִתְנַדַּבְתִּי כָל-אֱלֹהִי
 וְעַתָּה עִמָּךְ הִנֵּמְצָאוּ פִּי וְרֵאיוֹתִי בְּשִׁמְחָה
 לְהִתְנַדֵּב לָךְ: * יְהוָה אֱלֹהִי אֲבִרָהִם יִצְחָק
 וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שִׂמְחָה וְאֵת לְעוֹלָם לִי יֵצֵר
 מִחֲשַׁבּוֹת לִבִּי עִמָּךְ וְהִכֵּן לִבִּי אֵלֶיךָ:
 * וְלִשְׁלֹמֹה בְנִי יָתֵן לִבִּי שָׁלֵם לְשִׁמּוֹר מִצְוֹתֶיךָ
 עֲדוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל וְלִבְנוֹת הַבֵּית
 אֲשֶׁר-הִכְיֵנִתִּי:
 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָל-הַקָּהָל בָּרְכוּ-נָא אֶת-
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וַיְבָרְכוּ כָל-הַקָּהָל לַיהוָה אֱלֹהֵי
 אֲבֹתֵיהֶם וַיִּקְרוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה וּלְמֶלֶךְ:
 * וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה זִבְחִים וַיַּעֲלוּ עֹלֹת לַיהוָה
 לְמַחֲרֵת הַיּוֹם הַהוּא פְּרִים אֵלֶּף אֵלֶּם אֵלֶּם
 כֶּבֶשִׂים אֵלֶּם וְנִסְכֵּיהֶם וּזְבָחִים לְרֹב לְכָל-
 יִשְׂרָאֵל: * וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂרְטוּ לִפְנֵי יְהוָה
 בַּיּוֹם הַהוּא בְּשִׁמְחָה גְּדוֹלָה וַיִּמְלִיכוּ שְׁנֵי
 לְשִׁלְמֹה בֶן-דָּוִד וַיִּמְשְׁחוּ לַיהוָה לְנָגִיד וּלְצֹדֶק
 לְכֹהֵן: * וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל-כִּסֵּא יְהוָה
 לְמֶלֶךְ תַּחַת-דָּוִד אָבִיו וַיִּצְלַח וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו
 כָּל-יִשְׂרָאֵל:
 * וְכָל-הַשָּׂרִים וְהַגִּבּוֹרִים וְגַם כָּל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
 דָּוִד נָתְנוּ יָד תַּחַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ: * וַיִּגְדֹּל
 יְהוָה אֶת-שְׁלֹמֹה לְמַעַל לְעֵינֵי כָל-יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן
 עָלָיו הוֹד מִלְּכוּת אֲשֶׁר לֹא-הָיָה עַל-כָּל-מֶלֶךְ
 לִפְנֵי עַל-יִשְׂרָאֵל: * וְדָוִד בֶּן-יִשִׁי מֶלֶךְ עַל-
 כָּל-יִשְׂרָאֵל:

12 * Tuæ diuitiæ & tua est gloria, tu do-
 minaris omnium. In manu tua virtus &
 potentia, in manu tua magnitudo & im-
 perium omnium. 13 * Nunc igitur Deus no-
 ster confitemur tibi, & laudamus nomen
 tuum inclytum.
 14 * Quis ego & quis populus meus vt
 possimus hæc tibi vniuersa promittere?
 D tua sunt omnia & quæ de manu tua acce-
 pimur, dedimus tibi.
 15 * Peregrini enim sumus coram te & ad-
 uenæ, sicut omnes patres nostri. Dies no-
 stri quasi vmbra super terram, & nulla est
 16 mora. * Dñe Deus noster, omnis hæc
 copia quâ parauimus vt ædificaretur do-
 mus nomini sancto tuo, de manu tua est,
 17 & tua sunt omnia. * Scio Deus meus q
 probes corda & simplicitatē diligas, vnde
 & ego in simplicitate cordis mei letus ob-
 tuli vniuersa hæc, & populum tuum qui
 hic repertus est, vidi cum ingenti gaudio
 tibi offerre donaria.
 18 * Domine Deus Abraam, & Isaac, & Is-
 rael patrum nostrorum custodi in æternū
 E hanc volūtatem cordis eorum, & semper
 in venerationē tui mens ista permaneat.
 19 * Salomoni quoq, filio meo da cor per-
 fectum, vt custodiat mandata tua & testi-
 monia tua, & cerimonias tuas, & faciat
 vniuersa, & ædificet ædem cuius impensas
 20 parauī. * Præcepit autē David vniuer-
 sæ Ecclesiæ: Benedicite Dño Deo vestro.
 Et benedixit omnis Ecclesia Dño Deo pa-
 trum suorum, & inclinauerunt se & ado-
 rauerunt Dominum, & deinde regem.
 21 * Immolaueruntque victimas Dño, &
 obtulerunt holocausta die sequenti, tau-
 ros mille, arietes mille, agnos mille cum li-
 baminibus suis & vniuerso ritu abun-
 dantissime in omnem Israel.
 22 * Et comederunt & biberunt corā Do-
 mino in die illo cum grandi læticia, & vn-
 xerunt secūdō Salomonem filium David.
 Vnxerunt autem eum Domino in princi-
 pem, & Sadoch in pontificem.
 23 * Seditque Salomon super folium Do-
 mini in regē pro David patre suo, & cun-
 ctis placuit, & paruit illi omnis Israel.
 24 * Sed & vniuersi principes & potentes,
 & cūcti filij regis David dederunt manū,
 25 & subiecti fuerunt Salomoni regi. * Ma-
 gnificauit ergo Dñs Salomonē super om-
 nem Israel, & dedit illi gloriā regni qua-
 lem nullus habuit ante eum rex Israel.
 26 * Igitur David filius Isai regnavit su-
 per vniuersum Israel.

* A te diuitiæ & gloria à facie tua, tu om-
nium dominaris Domine princeps omnis impe-
rij, & in manu tua fortitudo & potentia, &
in manu tua magnificare & fortificare omnia.

* Et nunc Domine confitemur tibi, & lau-
damus nomen gloria tua.

* Quoniam quis sum ego, & quis populus
meus, quoniam potuimus promittere sponte tibi
sic? quoniam tua sunt omnia, & ex tuis dedi-
mus tibi.

* Quoniam peregrini sumus coram
te & aduenæ, sicut omnes patres nostri, & si-
cut umbræ dies nostri in terra, et non est mora.

* Domine Deus noster ad omnem multitu-
dinem hanc, quam parauimus tibi ad edifican-
dum domum nomini tuo sancto, de manu enim
tua est, & tua sunt omnia.

* Et sciui Domine, quoniam tu es probans
corda, & diligens iustitiam, & ego in simpli-
citate cordis mei prompte obtuli hæc vniuersa,
& nunc populum tuum qui repertus est hic,
vidi in gaudio promptè offerre tibi.

* Domine Deus Abraam et Isaac, & Israel
patrum nostrorum, custodi eorum plasma cogi-
tationum cordis populi tui in æternum, & di-
rige corda eorum ad te.

* Et Salomoni filio meo da cor bonum, vt fa-
ciat mandata tua, & testimonia tua, & præ-
cepta tua, & vt in finem adducat omnia, &
vt ædificet apparatus domus tue, quem pa-
raui.

* Et dixit Dauid omni Ecclesia, Benedicite
iam Domino Deo nostro. & benedixit omnis
Ecclesia Domino Deo patrum suorum: & fle-
tentes genua adorauerunt Dominum & re-
gem.

* Et sacrificauit Dauid Domino sacrificia,
& obtulit holocausta Domino crastina die pri-
mi diei vitulos mille, arietes mille, agnos mille,
& libamina sua & sacrificia in multitudinem
omni Israel.

* Et comederunt & biberunt coram Do-
mino in die illo cum letitia grandi: & elege-
runt regem secundò Salomonem filium Dauid,
& vnixerunt eum Domino in regem, & Sad-
duc in sacerdotem.

* Et sedit Salomon in throno Domini in re-
gem pro Dauid patre suo, & prosper fuit, &
paruerunt ei omnis Israel.

* Et principes, & potentes, & cuncti filij
regis Dauid subditi sunt ei.

* Et magnificauit Dominus Salomonem co-
ram omni Israel, & dedit super eum gloriam
regni, sicut non fuit in omni rege ante eum su-
pra Israel.

* Et Dauid filius Jesse regnauit super vni-
uersum Israel.

* καὶ ὁ πλοῦτος & καὶ ἡ δόξα ἐν πρῶτον σου,
σύ πρῶτων ἀρχαίς κύριε ὁ ἀρχῶν πάσης δόξης, καὶ ἐν
τῇ χειρὶ σιγῆς καὶ δυνατεία, & ἐν τῇ χειρὶ σου μεγα-
λύναι καὶ καυχῆσαι τὰ πάντα.

* καὶ νῦν κύριε ἐξομολογῶμεθα σοί, καὶ αἰνῶμεν τὸ
ὄνομα τῆς δόξης σου.

* ὅτι τίς εἰμὶ ἐγώ, καὶ τίς ὁ λαός μου, ὅτι ἰχθύσαμεν
τοῦ ἐκουσιάσασθαι σοί ὅτως; ὅτι σὰ ἐστὶ τὰ πάντα, καὶ ἐκ
τῶν σῶν δεδώκαμεν σοί.

* ὅτι πάρεργοι ἐσμὲν ἐναντίον σου, καὶ πάρεργοι, κα-
τὼς πρῶτες & πατέρες ἡμῶν, καὶ ὡς σκιαὶ αἱ ἡμέραι
ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅσα ἐστὶν ὑπομονή.

* κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς πᾶν τὸ πλῆθος τοῦτο, ὃ ἡτοι-
μάσαμθα σοί τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματί σου τῷ
ἁγίῳ, ἐκ χειρὸς γὰρ σου ἐστὶ, καὶ σὰ ἐστὶ τὰ πάντα.

* καὶ ἐγνων κύριε, ὅτι σύ εἶ ὁ ἐξετάζων καρδίας, καὶ
ἀγαπῶν δικαιοσύνην, καὶ ἐγὼ ἐν ἀπλότητι καρδίας μου
ἐκκυσιάσθω ταῦτα πάντα, & νῦν τὸν λαόν σου τὸν δὲ ρεθέν-
τα ὧδε εἶδον ἐν διφρεσίν σου ἐκκυσιάσθαι σοί.

* κύριε ὁ θεὸς ἀβραάμ, καὶ ἰσαάκ, καὶ ἰσραὴλ τῶν
πατέρων ἡμῶν, φύλαξον αὐτῶν τὸ πλᾶσμα διανοιών καρ-
δίας λαοῦ σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ κατὰ θέημον τὰς καρδίας
αὐτῶν πρὸς σέ.

* καὶ βλομῶντι τῷ υἱῷ μου δός καρδίαν ἀγαθὴν, τοῦ
ποιεῖν τὰς ἐντολάς σου, & τὰ μαρτύριά σου, & τὰ πρῶ-
τα γὰρ σου, & ἐπὶ τέλους ἀγαγεῖν πάντα, & ἐξοικο-
δομῆσαι τὴν κατὰ σκευὴν σου οἴκου σου, ὡς ἡτοίμασα.

* καὶ εἶπεν δαυὶδ πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, διλογήσατε
δὴ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν. & διλόγησε πᾶσα ἡ ἐκκλησία
κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ κάμψαντες τὰ
γόνατα προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ καὶ τῷ βασιλεῖ.

* καὶ ἔθυσε δαυὶδ τῷ κυρίῳ θυσίας, καὶ δυνέγκεν
ὀλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ τῆς πεντήκοντης τῆς πρώτης ἡμέ-
ρας μόσχους χιλίους, κριὰς χιλίους, ἄρνας χιλίους, & τὰς
σπονδάς αὐτῶν, καὶ θυσίας εἰς πλῆθος παντὶ τῷ ἰσραὴλ.

* καὶ ἔφαγον & ἐπίον ἐναντὶ κυρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
μετὰ χαρῆς μεγάλης, καὶ ἐβασίλευσαν ἐπὶ δαυὶδ τὸν
βλομῶντα υἱὸν δαυὶδ, & ἔχρισαν αὐτὸν τῷ κυρίῳ εἰς βασι-
λέα, καὶ τὸν σαδδὲκ εἰς ἱερέα.

* καὶ ἐκάθισεν βλομῶν ἐπὶ θρόνου κυρίου εἰς βασι-
λέα δυνάμει δαυὶδ & πατρὸς αὐτοῦ, καὶ δὲ δόξα καὶ ἐπή-
κουσαν αὐτὸς πᾶς ἰσραὴλ.

* καὶ ὁ ἀρχὸντες, καὶ ὁ δυνατοί, καὶ γὰρ πρῶτες &
υἱοὶ & βασιλέως δαυὶδ ὑπετάγησαν αὐτῷ.

* καὶ ἐμεγάλυνε κύριος τὸν βλομῶντα ἐναντίον
παντὸς ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν δόξαν βασιλείας,
ὡς ὅσα ἐχρῆτο ἐπὶ παντὸς βασιλέως ἐμπροσθεν αὐτοῦ
ἐπὶ δαυὶδ τοῦ ἰσραὴλ.

* & δαυὶδ υἱὸς ἰσοαὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ.

* וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ עַל-יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שִׁבְעַת שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ
שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשׁ:

* וַיָּמָת בְּשִׁיבוֹרָה טוֹבָה שִׁבְעַת יָמִים עֶשֶׂר
וּבְכֹד וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִד תַּחְתָּיו: * וְדָבְרִי
דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הָנִם כְּתוּבִים
עַל-דְּבָרֵי שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְעַל-דְּבָרֵי נָתָן הַנָּבִיא
וְעַל-דְּבָרֵי גֹד הַחֹזֶה: * עִם כָּל-מַלְכוּתוֹ
וּגְבוּרָתוֹ וְהַעֲתִים אֲשֶׁר עָבְדוּ עָלָיו וְעַל-יִשְׂרָאֵל
וְעַל כָּל-מַמְלָכֹת הָאָרֶץ:

ספר דברי הימים ב

יִתְחַזַּק שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִד עַל-
מַלְכוּתוֹ וַיְהוֹדֶה אֱלֹהֵיוֹ עֲמוֹ
וַיַּגְדִּלְהוּ לְמַעַלְהוּ:
* וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לְכָל-יִשְׂרָאֵל
לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְלִשְׁפָטִים וּלְכָל נָשִׂיא
לְכָל-יִשְׂרָאֵל רֹאשֵׁי הָאֲבוֹת:
* וַיָּלְכוּ שְׁלֹמֹה וְכָל-רֹזְקֵי עָמוֹ לְבַמֶּה
אֲשֶׁר בְּגִבְעֹן כִּי-שָׁם הָיָה אֹהֶל מוֹעֵד הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה עֶבֶד יְהוָה בְּמִדְבָּר:
* אֲבָל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעֹלָה דָּוִד מִקְרִית
יְעָרִים בְּרֹחֵב לֹד דָּוִד כִּי נָטָה לֹד אֹהֶל
בִּירוּשָׁלַם: * וּמִזְבֵּחַ הַנְּחָשִׁת אֲשֶׁר עָשָׂה
בְּעֹלָאֵל בֶּן־גִּי־חֹר שָׁם לִפְנֵי מִשְׁכַּן
יְהוָה וַיִּדְרֹשׁהוּ שְׁלֹמֹה וַחֲקָהָל:
* וַיַּעַל שְׁלֹמֹה שָׁם עַל-מִזְבֵּחַ הַנְּחָשִׁת
לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר לְאֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו עֹלוֹת
זֶהָב: * בַּלִּילָה הַהִוא נִרְאָה אֱלֹהִים
לְשְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאֵל מֶה אֶתֶן לָךְ:
* וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לְאֱלֹהִים אֲתָה עָשִׂיתָ עִם־
דָּוִד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל וְהַמְלַכְתָּנִי תַּחְתָּיו:
* עֲתָה יְהוָה אֱלֹהִים יֵאֱמָן דְּבָרְךָ עִם
דָּוִד אָבִי כִּי אֲתָה הַמְלַכְתָּנִי עַל-עַם רַב בְּעֶפְר
הָאָרֶץ:

* Et dies quibus regnavit super Israel fuerunt quadraginta anni. In Hebron regnavit septem annis, & in Hierusalem annis triginta tribus.

* Et mortuus est in senectute bona plenus dierum & diuitiis & gloria. Et regnavit Salomon filius eius pro eo.

* Gesta autem David regis priora & nouissima scripta sunt in libro Samuel Videntis, & in libro Nathan prophetæ, atq; in volumine Gad Videntis:

* Vniuersique regni eius & fortitudinis & temporum quæ transierunt sub eo, siue in Israel, siue in cunctis regnis terrarum.

DIBRE HAIAMIN

SIVE PARALIPOMENON,

LIB. SECVNDVS.

CAP. I.

Onfortatus est ergo Salomon filius David in regno suo, & Dominus Deus eius erat cum eo, & magnificauit eum in excelsum.

* Præcepitq; Salomon vniuerso Israel, tribunis & centurionibus, & ducibus, & iudicibus omnis Israel & principibus familiarum.

* Et abiit cum vniuersa multitudine in excelsum Gabaon, vbi erat tabernaculum fœderis Dei; quod fecit Moyſes famulus Domini in solitudine.

* Arcam autem Dei adduxerat David de Cariathiarim in locum quem præparauerat ei, & vbi fixerat illi tabernaculum, hoc est in Hierusalem.

* Altare quoque æneum quod fabricatus fuerat Beseleel filius Uri filij Vr, ibi erat coram tabernaculo Domini, quod & requisivit Salomon & omnis Ecclesia.

* Ascenditq; Salomon ad altare æneum coram tabernaculo fœderis Domini, & obtulit in eo mille hostias.

* Ecce autem in ipsa nocte apparuit ei Deus, dicens: Postula quod vis vt dem tibi.

* Dixitque Salomon Deo, Tu fecisti cū David patre meo misericordiam magnam, & constituisti me regem pro eo.

* Nunc ergo Domine Deus impleatur sermo tuus quem pollicitus es David patri meo. Tu enim me fecisti regem super populum tuum multum qui tam innumerabilis est quàm pulvis terræ.

* Et dies quibus regnavit super Ifrael quadraginta anni, in Chebron regnavit septem annis, & in Hierusalem triginta & tribus annis.

* Et mortuus est David in senectute bona, plenus dierum divitiis, & gloria, & regnavit Salomon filius eius pro eo.

* Et reliqui sermones David regis priores & novissimi, nonne sunt scripti in sermonibus Samuel Videntis, & in sermonibus Nathan propheta, & in sermonibus Gad Videntis pro universo regno eius;

* Et universa potentia eius, & temporibus quæ transferunt in eo & in Ifrael, & in cunctis regnis terrarum?

PARALIPOMENON, LIBER II.

CAP. I.

Et confortatus est Salomon filius David in regno suo, & Dominus Deus eius cum eo, & magnificavit eum in excelsum.

* Et dixit Salomon ad universum Ifrael tribunis & centurionibus, & iudicibus, & omnibus principibus coram omni Ifrael principibus familiarum.

* Et abiit Salomon & universa Ecclesia cum eo in excelsum quod in Gabaon, quoniam illic erat tabernaculum fœderis Dei quod fecit Moyses servus Domini in eremo.

* At arcam Dei adduxerat David de civitate Cariathiarim, quoniam præparavit ei David, quoniam fixerat ei tabernaculum in Hierusalem.

* Et altare aeneum quod fecit Beseleel filius Uri, filij Or, illic erat coram tabernaculo Domini, & quasiuit illud Salomon & Ecclesia.

* Et obtulit illic Salomon ad altare aeneum quod coram Domino quod in tabernaculo fœderis, & obtulit in eo holocausta mille.

* In nocte illa apparuit Deus Salomoni, & dixit ei, Postula quid tibi dabo.

* Et dixit Salomon ad Deum, Tu fecisti cum David patre meo misericordiam magnam, & constituisti regem me pro eo.

* Et nunc Domine Deus, impleatur verbum tuum cum David patre meo, quoniam tu constituisti regem me super populum multum, sicut pulverem terræ.

27 * καὶ αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη, ἐν χεβρών ἐβασίλευσεν ἐπὶ αὐτῷ ἔτη, καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ τελέκοντα καὶ τρία ἔτη.

28 * καὶ ἀπέθανε δαυὶδ ἐν γήρᾳ καλῇ, πλήρης ἡμερῶν, πλούτου καὶ δόξης, καὶ ἐβασίλευσεν ἑλομὼν υἱὸς αὐτοῦ δυνάστης αὐτοῦ.

29 * καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι τοῦ δαυὶδ τοῦ βασιλέως τοῦ πατρὸς, & οἱ ὕμνοι, οἱ ὅτι εἰσι γεγραμμένοι ἐπὶ λόγων σαμὺὴλ τοῦ ὁράντος, καὶ ἐπὶ λόγων ναθαν τοῦ προφήτου, καὶ ἐπὶ λόγων γὰρ τοῦ ὁράντος περὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

30 * καὶ πάσης τῆς δυναστείας αὐτοῦ, καὶ τῶν καιρῶν τῶν διεληθόντων ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς βασιλείας τῶν γαιῶν;

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ β.

α.

Αὐτὸς ἐνίσχυσε ἑλομὼν υἱὸς δαυὶδ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, & κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν εἰς ὑψὺς.

* καὶ εἶπε ἑλομὼν πρὸς πάντας Ἰσραὴλ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς ἐκατοντάρχοις, & τοῖς κατὰ ταῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἀρχουσιν ἐναντίον πάντος Ἰσραὴλ τοῖς ἀρχουσι τῶν πατρῶν.

3 * καὶ ἐπορεύθη ἑλομὼν καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ὑψηλὴν τὴν ἐν γαβαὼν, ὅτι ἐκεῖ ἦν ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου τοῦ θεοῦ ἣν ἐποίησε μουσῆς παῖς κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ.

4 * τὴν οὖν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἀνήνεγκεν δαυὶδ ἐκ πόλεως καὶ ἐλαθαρείμ, ὅτι ἠτοίμασεν αὐτῇ δαυὶδ, ὅτι ἐπηξεν αὐτῇ σκηνὴν ἐν ἱερουσαλὴμ.

5 * καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ὃ ἐποίησε βεσελεὴλ υἱὸς ἑρεί, υἱὸς ὧρ, ἐκεῖ ἦν ἐναντὶ τῇ σκηνῆς κυρίου, & ἐξεζήτησεν αὐτὸ ἑλομὼν καὶ ἡ ἐκκλησία.

6 * καὶ ἀνήνεγκεν ἐκεῖ ἑλομὼν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν τὸ ἐνώπιον κυρίου τὸ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἀνήνεγκεν ἐπ' αὐτὸ ὀλοκαύτως χιλίαν.

7 * ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ὥφθη ὁ θεὸς τῷ ἑλομῶνι, & εἶπεν αὐτῷ, αἶτησαι τί σοὶ δώσω.

8 * καὶ εἶπε ἑλομὼν πρὸς τὸν θεόν, σὺ ἐποίησας μετὰ δαυὶδ τοῦ πατρὸς μου ἐλεῶντά με, καὶ ἐβασίλευσάς με δυνάστης αὐτοῦ.

9 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς πισωθήτω τὸ ῥῆμά σου μετὰ δαυὶδ τοῦ πατρὸς μου, ὅτι σὺ ἐβασίλευσάς με ἐπὶ λαὸν πολὺν, ὥς τὸν χοῦν τῆς γῆς.

* עתה חכמה ומדע נתן לי ואצאנה לפני העם-
הזה ואבואה כי מי ישפט את עמך הוזה הגדול:
* ויאמר אלהים לשלמה יען אשר היתר
זאת עם לבבך ולא שאלת עשר נכסים
וכבוד ואת נפש שנאיד וגם ימים רבים לא
שאלת ותשאל לך חכמה ומדע אשר תשפוט
ארחי עמי אשר המלכתך עליי:

* החכמה והמדע נתון לך ועשר נכסים
וכבוד אתן לך אשר לא היית בן למלכים
אשר לפניך ואחריך לא יהיה בן: * ויבא
שלמה לבמה אשר בגבעון ירושלם מלפני
יהוה מועד וימלך על ישראל:

* ויאסף שלמה רכב ופרשים ויהי לו
אלף וארבע מאות רכב ושנים עשר אלף
פרשים ויניחם בערי הרכב ועם המלך
בירושלם: * ויתן המלך את הכסף ואר-
הזהב בירושלם כאבנים ואר-האדנים נתן
בשקמים אשר בשפלה לרב:

* ומוצא הסוסים אשר לשלמה ממצרים
ומקנה סוחר המלך מקנה יקחו במהיר:
* ויעלו ויצאו ממצרים מרכבה בשש מאות
כסף וסוס בחמשים ומאה וכן לכל מלכי החתים
ומלכי ארם בידם יוצאו:

ב

* ויאמר שלמה לבנות בית לשם
יהוה ובית למלכותו: * ויספר שלמה
שבעים אלף איש סבל ושמונים אלף איש
חצב בחר ומנצחים עליהם שלשת אלפים ושש
מאות: * וישלח שלמה אל חורם מלך-
צור לאמר כאשר עשית עם דויד אבי ותשלח לו
אדנים לבנות לו בית לשבת בו: * הנה
אני בונה בית לשם יהוה אלהי להקדיש לו
להקטיר לפני קטורת סמים ומערכות תמיד
ועלות לבקר ולערב לשבתות ולחדשים ולמועדי
יהוה אלהינו לעולם זאת על ישראל:
* והבית אשר אני בונה גדול כי גדול אלהינו
מכל האלהים:

10 * Da mihi sapientiam & intelligētiā
vt ingrediar & egrediar corā populo tuo.
Quis enim potest hunc populum tuū di-
11 gnē qui tam grandis est iudicare? * Dixit
autem Deus ad Salomonē, Quia hoc ma-
gis placuit cordi tuo, & nō postulasti di-
uitias & substantiā & gloriam, neque ani-
mas eorū qui te oderant, sed nec dies vitę
plurimos: Petisti autē sapientiā & scientiā
vt iudicare possis populum meum super
quem constitui te regem:

12 * Sapientia & scientia data sunt tibi.
Diuitias autem & substantiam & gloriam
D dabo tibi, ita vt nullus in regibus nec an-
te nec post te fuerit similis tui.

13 * Venit ergo Salomon ab excelsō Ga-
baon in Hierusalem coram tabernaculo
fœderis, & regnauit super Israel.

14 * Congregauitq; sibi currus & equites;
& facti sunt ei mille quadringēti currus,
& duodecim millia equitum, & fecit eos
esse in vrbibus quadrigarum & cum rege
in Hierusalem. * Præbuitq; rex argentū
& aurum in Hierusalem quasi lapides, &
cedros quasi sycomoros quę nascuntur in
campestribus multitudine magna.

16 * Adducebantur autē ei equi de Ægy-
pto de Choa à negociatoribus regis.

17 * Qui ibant & emebant precio quadri-
gam equorum sexcentis argenteis, &
equum centum quinquaginta. Similiter
de vniuersis regnis Cethæorum, & à regi-
bus Syrię emptio celebrabatur.

CAP. II.

1 * Dcreuit autem Salomō ædificare do-
mum nomini Dñi & palatium sibi.

2 * Et numerauit septuaginta millia vi-
rorum portantium humeris, & octoginta
millia qui cederent lapides in montibus,
præpositosque eorum tria millia sexcētos.

3 * Misit quoque ad Hiram regem Ty-
ri, dicens: Sicut egisti cum Dauid patre
meo, & misisti ei ligna cedrina vt ædifica-
ret sibi domum in qua & habitauit:

4 * Sic fac mecum, vt ædificem domum
nomini Domini Dei mei, vt consecrem
eam ad adolendum incensum coram illo
& fumiganda aromata, & ad propositio-
nem panum sempiternam, & ad holocau-
stomata manē & vespere. Sabbatis quo-
que & neomeniis & solemnitatibus Do-
mini Dei nostri in sempiternum, quę
mandata sunt Israeli.

5 * Domus enim quam ædificare cupio,
magna est. Magnus est enim Deus noster
super omnes Deos.

* Nunc igitur sapientiam & intelligentiam da mihi, & egrediar ante populum hunc & ingrediar, quoniam quis iudicabit populum tuum grandem hunc?

* Et dixit Deus ad Salomonem, Eò quòd fuit hoc in corde tuo, & non petisti diuitias substantiarum, neque gloriam, neq; animam odientium te, & non petisti dies multos, & petisti tibi ipsi sapientiam & scientiam, ut iudices populum meum, super quem constitui regem te super eum.

* Et sapientiam & scientiam do tibi: & diuitias, & substantiam, & gloriam dabo tibi, ut non sit similis tibi in regibus qui ante te, & post te non erit sic.

* Et venit Salomon ab excelso quod in Gabaon in Hierusalem à facie tabernaculi fæderis, & regnavit super Ifrael.

* Et congregavit Salomon currus & equites, & facti sunt ei mille & quadringenti currus, & duodecim millia equitum, & reliquit eos in ciuitatibus curruum, & cum rege in Hierusalem.

* Et posuit rex argentum & aurum in Hierusalem sicut lapides, & cedros dedit in Iudæa quasi sycomoros quæ in campestri in multitudine.

* Et exitus equorum Salomoni ex Ægypto, & precium negotiatorum regis precium quod accipiebant & emebant in commutatione.

* Et ascendeabant & educebant ex Ægypto currum unum sexcentis argenteis, & equum quinquaginta & centum: & sic omnibus regibus Chettæorum, & regibus Syria in manibus suis educebant.

CAP. II.

ET dixit Salomon ut edificaret domum nomini Domini, & domum regno suo.

* Et congregavit Salomon septuaginta millia virorum portantium humeris, & octoginta millia virorum lapidarum in monte: & præpositi super eos tria millia & sexcenti.

* Et misit Salomon ad Chiram regem Tyri, dicens: Sicut fecisti cum David patre meo, & misisti ei cedros ut edificaret sibi domum ut habitaret in ea:

* Et ecce ego filius eius adifico domum nomini Domini Dei mei, ut sanctificem eam ipsi ad adolendum coram illo incensum aromaticum, & ad faciendum propositionem semper, & ad offerendum holocaustomata semper mane & vesperti, & sabbatis, & in neomenijs & in solemnitatibus Domini Dei nostri, in sempiternum hoc super Ifrael. * Et domus quam ego adifico magna, quoniā magnus Dominus Deus noster super omnes Deos.

10 * ἵνα ἐν ᾧ φάναι ἡ σὺνέσις δός μοι, καὶ ἐξελεῖσθαι ἐμὲ παρὰ τὸν λαόν τῆς γῆς, & εἰσελθεῖν ἐμὲ, ὅπως κρινεῖ τὸν λαόν σου τὸν μέγαν τούτον;

11 * καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς ῥομωὶν, ὅτι ὧν ἐχρῆτο τούτο ἐν τῇ καρδίᾳ σου, & οὐκ ἠτήσω πλοῦτον ὑπαρχόντων, & δόξαν, & ἐτήνη ψυχὴν τῶν μισούντων σε, καὶ οὐκ ἠτήσω ἡμέρας πολλὰς, καὶ ἠτήσας σεαυτῷ φάναι καὶ σὺνέσιν, ὅπως κρινῇς τὸν λαόν μου, ἐφ' ὃν ἐβασίλευσά σε ἐπ' αὐτόν.

12 * καὶ φάναι καὶ τὴν σὺνέσιν δίδωμί σοι, καὶ πᾶτον καὶ ὑπαρξιν, & δόξαν δώσω σοι, ὡς οὐκ ἐχρῆτο ὁμοίος σοι ἐν τοῖς βασιλεῦσι τοῖς ἐμπροσθέν σου, καὶ μὴ σὲ ἐκ ἑσθ' ἕτως.

13 * καὶ ἦλθεν ῥομωὶν ἐκ βαμὰ τ' ἐν γαβαὼν εἰς ἱερουσαλήμ ἀπὸ παροσώπου τ' οὐκωῆς ὁ μαρτυρεῖς, καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ.

14 * καὶ συνέγαγρον ῥομωὶν ἄρματα & ἵππους καὶ ἐγένετο αὐτῷ χίλια καὶ τετρακόσια ἄρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἵππων, & κατέλιπεν αὐτὰ ἐν ταῖς πόλεσιν τῶν ἁρμάτων, & μὴ ὁ βασιλεὺς ἐν ἱερουσαλήμ.

15 * καὶ ἐθηκεν ὁ βασιλεὺς τὸ δρυγέλιον καὶ τὸ χερσίον ἐν ἱερουσαλήμ ὡς λίθους, & τὰς κέδρους ἔδωκεν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ὡς τὰς συκαμίνους τὰς ἐν τῇ πεδυνῇ εἰς πλῆθος.

16 * καὶ ἡ ἐξοδος τῶν ἵππων τῶν ῥομωὶν εἰς αἰγύπτου, καὶ ἡ μὴ τῶν ἐμπύρων τοῦ βασιλεὺς ἡμὴν ἐν ἐλάμβανον & ἡ γόρδιον ἐν ἀλλάγματι.

17 * καὶ δώσανον & ἐξήγον εἰς αἰγύπτου ἄρματα ἐν ἑξακοσίῳ δρυγέλι, & ἵππον πεντήκοντα καὶ ἑκάτον καὶ ἕτω πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι τῶν χετλαίων, & τοῖς βασιλεῦσι τῆς συρίας ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐξέφερον.

β.

1 * Καὶ εἶπεν ῥομωὶν ὁ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου, & οἶκον τῇ βασιλείᾳ αὐτῆς.

2 * καὶ σὺνήγαγρον ῥομωὶν ἐδομήκοντα χιλιάδας δούδων ναυφόρων, καὶ ὀγδόηκοντα χιλιάδας δούδων λατόμων ἐν τῷ ὄρει, & ἐπιστάται ἐπ' αὐτῶν τρεῖς χίλιοι & ἑξακόσιοι.

3 * καὶ ἀπέστειλε ῥομωὶν πρὸς χειρὰ βασιλέα τυρου λέγων, ὃν τρόπον ἐποίησας μὴ δαυὶδ ὁ πατὴρ μου, καὶ ἀπέστειλας αὐτῷ κέδρους τοῦ οἰκοδομῆσαι ἐαυτῷ οἶκον & κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ. * καὶ ἰδὲ ἐγὼ ὁ υἱὸς αὐτῆς

οἰκοδομῶ οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου ὁ Θεὸς μου, ἀγάσσει αὐτὸν αὐτῷ θυμὸς ἀπέναντι αὐτῷ θυμίαμα δρυμάτων, καὶ ποιῆν παρόθρουν διαπαντός, & ὁ δῶν φέρειν ὁλοκαυτωμάτων διαπαντός τοπρῶν & τοσπείρας, & τοῖς σαββάτοις καὶ ἐν ταῖς νεμυῖαις, καὶ ἐν ταῖς ἐορταῖς κυρίου ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς τὸν αἰῶνα τῆτο ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ.

5 * καὶ ὁ οἶκος ὃν ἐγὼ οἰκοδομῶ μέγας, ὅτι μέγας κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ὡς πρῶτος οὗτος Θεός.

* וְמִי יַעֲזֹר כֹּחַ לִבְנוֹת לוֹ בַּיָּרֵךְ הַשָּׁמַיִם
 וְשֵׁם הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלֹלֵהוּ וְמִי אֲנִי אֲשֶׁר אֲבִנֶה-
 לוֹ בַּיָּרֵךְ כִּי אִם לְהַקְטִיר לִפְנָיו:
 * וְעַתָּה שְׁלַח לִי אִישׁ חָכָם לַעֲשׂוֹת בֹּהֶב
 וּבִכָּסֶף וּבְנִחָשֶׁת וּבְבָרוֹל וּבְאַרְגָּן וּבְכֶרֶם
 וּלְפָתַח פְּתוּחִים עִם הַחֲכָמִים אֲשֶׁר עִמִּי
 בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר הָבִין דָּוִיד אֲבִי:
 * וְשְׁלַח לִי עֲצֵי גִּידִים בְּרוֹשִׁים
 וְגִידִים מֵהַלְבָּנוֹן כִּי אֲנִי יֹדְעֵנִי גִידֵי
 עֲבָדֶיךָ יוֹדְעִים לְכַרוֹת עֲצֵי לְבָנוֹן וְהִנֵּה עֲבָדֵי
 עִם עֲבָדֶיךָ: * וְלִהְיוּ כִּין לִי עֲצִים לְרֹב כִּי
 הַבֵּית אֲשֶׁר אֲנִי בֹנֶה גָדוֹל וְהַפְּלִיא:
 * וְהִנֵּה לַחֲטָבִים לְכַרוֹתִי הָעֲצִים נִתְּנִי
 חֲטָטִים מִכּוֹת לְעֲבָדֶיךָ כְּרִים עֲשָׂרִים אֶלֶף וְשֵׁעָרִים
 כְּרִים עֲשָׂרִים אֶלֶף וַיִּין בְּתִים עֲשָׂרִים אֶלֶף
 וְשֶׁמֶן בְּתִים עֲשָׂרִים אֶלֶף:
 * וַיֹּאמֶר חֹרֶם מֶלֶךְ צֹר בְּכַתְּבֵי וַיִּשְׁלַח אֶל-
 שְׁלֹמֹה בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת-עֲמֹ נִתְּנָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ:
 * וַיֹּאמֶר חֹרֶם בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 נָתַן לְדָוִיד הַמֶּלֶךְ בֶּן חָכָם יוֹדֵעַ שְׂכָל וּבִינָה אֲשֶׁר
 יִבְנֶה בֵּית לַיהוָה וּבֵית לַמִּלְכוּתוֹ:
 * וְעַתָּה שְׁלַחֲתִי אִישׁ חָכָם יוֹדֵעַ בִּינָה
 לְחֹרֶם אֲבִי: * בֶּן-אֲשֻׁרָה מִן-בְּנוֹת דָּן וְאָבִיו
 אִישׁ-צֹרִי יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת בֹּהֶב וּבִכָּסֶף בְּנִחָשֶׁת
 וּבְבָרוֹל בְּגִידִים וּבְעֲצִים בְּאַרְגָּן בְּתִכְלֹת
 וּבְבוֹץ וּבְכֶרֶם וּלְפָתַח כָּל-פְּתוּחַ וּלְחֶשֶׁב כָּל-
 מַחֲשָׁבָה אֲשֶׁר יִנָּתֵן לוֹ עִם חֲכָמֶיךָ וְחֲכָמֵי גִידֵי
 דָּוִיד אֲבִיךָ:
 * וְעַתָּה הַחֲטָטִים וְהַשְּׁעָרִים הַשֶּׁמֶן וְהַיִּין
 אֲשֶׁר-אָמַר אֲדֹנָיִי שְׁלַח לְעֲבָדָיו:
 * וְאִנְחֵנו נִכְרוֹת עֲצִים מִן-הַלְבָּנוֹן כָּכָל-
 צֹרֶךְ וּנְבִיאִים לְךָ רִפְסָדוֹת עַל-יָם יְפוֹ וְאַתָּה
 תַּעֲלֶה אֹתָם יְרוּשָׁלָּם:
 * וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה כָּל-הָאֲנָשִׁים הַגִּידִים אֲשֶׁר
 בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַסֶּפֶר אֲשֶׁר סָפַר דָּוִיד
 אֲבִיו וַיִּמָּצְאוּ מֵאָה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
 וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:

6 * Quis ergo poterit preualere vt ædifi-
 cet ei dignā domum? Si cælum & cæli cæ-
 lorum capere eum nequeunt, quātus ego
 sum vt possim ædificare ei domū? Sed ad
 hoc tantū, vt adoleatur incensum coram
 7 illo. * Mitte ergo mihi virū eruditum qui
 nouerit operari in auro & argento, ære &
 ferro, purpura, coccino, & hyacintho, &
 qui sciat sculpere cælaturas cum his artifi-
 cibus quos mecum habeo in Iudæa & in
 Hierusalē quos præparauit Dauid pater
 8 meus. * Sed & ligna cedrina mitte mihi
 & arceuthina, & pinea de Libano. Scio
 enim quòd serui tui nouerint cædere li-
 gna de Libano. Et erunt serui mei cum
 seruis tuis:
 9 * Vt parentur mihi ligna plurima. Do-
 mus enim quam cupio ædificare, magna
 est nimis & inclyta.
 10 * Præterea operariis qui cæsuri sunt li-
 gna seruis tuis dabo in cibaria tritici co-
 ros viginti millia, & ordei coros totidem,
 C & vini viginti millia metretas, olei quoq;
 fata viginti millia.
 11 * Dixit autem Hiram rex Tyri per li-
 teras quas miserat Salomoni, Quia dilexit
 Dominus populum suum, idcirco te re-
 gnare fecit super eum.
 12 * Et addidit dicens, Benedictus Domi-
 nus Deus Israel qui fecit cælum & terram,
 qui dedit Dauid regi filium sapientem &
 eruditum, & sensatum atque prudentem,
 vt ædificaret domū Domino, & palatium
 13 sibi. * Misi ergo tibi virum prudentem
 & scientissimum Hiram patrem meum,
 14 * Filiū mulieris de filiabus Dan, cuius
 pater fuit Tyrius qui nouerit operari in
 auro & argento, ære & ferro, & marmore,
 & lignis. In purpura quoq; & hyacintho,
 & byssino, & coccino, & qui sciat cælare
 omnem sculpturā, & adinuenire prudēter
 quodcunq; in opere necessarium est cum
 D artificibus tuis & cum artificibus domi-
 ni mei Dauid patris tui.
 15 * Triticum ergo & ordeum & oleum
 & vinum, quæ pollicitus es, domine mi,
 mitte seruis tuis.
 16 * Nos autem cædemus ligna de Libano
 quot necessaria habueris, & applicabimus
 ea ratibus per mare in Ioppe, tuum autem
 erit transferre ea in Hierusalem.
 17 * Numerauit igitur Salomon omnes
 viros profelytos qui erant in terra Israel
 post dinumerationem quam dinumera-
 uit Dauid pater eius, & inuenti sunt cen-
 tum quinquaginta tria millia & sexcenti.

* Et quis poterit edificare ei domum? quoniam celum & celum celi non ferunt eum, & quis sum ego qui edifico ei domum? sed ad adolendum incensum coram eo.

* Et nunc mitte mihi virum sapientem & qui nouerit facere in auro & in argento, & in are, & in ferro, & in purpura, & in coccino, & in hyacintho, & qui sciat sculpere calaturas cum sapientibus qui mecum in Iudea & in Hierusalem, quos preparauit Dauid pater meus.

* Et mitte mihi ligna cedrina & arceuthina, & pinea, de Libano; ego enim scio quod serui tui sciunt cadere ligna de Libano, & ecce serui mei ibunt cum seruis tuis,

* Ut præparent mihi ligna in multitudinem, quoniam domus quam ego edifico magna & inclyta.

* Et ecce operantibus qui cadunt ligna, in ci- baria dedi triticum in dona seruis tuis, cororū tritici viginti millia, & ordei cororum viginti millia, & olei mensurarum viginti millia, & vini mensurarum viginti millia.

* Et dixit Chiram rex Tyri in scriptura, & misit ad Salomonem, quoniam dilexit Dominus populum suum, dedit te super eos in regem.

* Et dixit Chiram, Benedictus Dominus Deus Israel, qui fecit celum & terram, qui dedit regi Dauid filium sapientem & scientem prudentiam & scientiam, qui edificabit domum Domino & domum regno suo.

* Et nunc misi tibi virum sapientem & scientem prudentiam Chiram seruum meum,

* Filium mulieris de filiabus Dan, & pater eius vir Tyrius, scientem facere in auro & argento, & in are, & in ferro, in lapidibus & lignis, & texere in purpura, & in hyacintho, & in bysso, & in coccino, & calare sculpturas, & excogitare adinventionem in omnibus quæ dederis ei cum sapientibus tuis & cum sapientibus Domini mei Dauid patris tui.

* Et nunc triticum & ordeum, & vinum, & oleum, quæ dixit Dominus meus, mittat seruis suis,

* Et nos cademus ligna de Libano iuxta omnem necessitatem tuam, & feremus tibi ea ratibus in mare Joppes, & tu transferes ea in Hierusalem.

* Et congregauit Salomon omnes viros pro- selytos qui in terra Israel, post numerum quem numerauit eos Dauid pater eius, & inuenti sunt centum quinquaginta millia & tria milia sexcenti.

* καὶ τίς ἰσχύσεται οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον; ὅτι ὁ ἔρει- νός ἐστι ὁ ἔρεινός τοῦ ἔρεινός ἐφέρουσιν αὐτόν, & τίς ἐγώ ἐγὼ ὁ οἰκοδομῶν αὐτῷ οἶκον; ἀλλ' ἢ τοῦ θυμὸς κατέ- ναντι αὐτοῦ.

* καὶ νῦν ἀποστείλῃ μοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα τοῦ ποιῆσαι ἐν τῷ χρυσίῳ, καὶ ἐν τῷ ἀργυρίῳ, καὶ ἐν χαλ- κῷ, καὶ ἐν σιδήρῳ, & ἐν τῇ πορφύρᾳ, & ἐν τῷ κοκκίνῳ, καὶ ἐν τῇ ὑακίνθῳ, & ἱππασμῶν γλύφειν γλυφάς μετ' πάντων τῶν τῶν μετ' ἐμοῦ ἐν ἰσραὲλ & ἐν ἱερουσαλήμ, ὧν ἡτοίμασεν ὁ δαυὶδ ὁ πατήρ μου.

* καὶ ἀποστείλῃ μοι ξύλα κέδρινα & ἀρκυθίνα, & πύκινα ἐκ τοῦ λιβάνου· ἐγὼ γὰρ οἶδα ὅτι οἱ δοῦλοί σου οἶ- δασιν κόπτεν ξύλα ἐκ τοῦ λιβάνου, & ἰδὲ οἱ παῖδες μου πορεύονται μετ' τῶν παίδων σου,

* ἵνα ἡτοίμασται μοι ξύλα εἰς πλῆθος, ὅτι ὁ οἶκος ὃν ἐγὼ οἰκοδομῶ μέγας & ἐνδοξός ἐστι.

* καὶ ἰδὲ τοῖς ἐργαζομένοις τοῖς κόπτεσι ξύλα εἰς ἑρῶ- ματα δέδωκα σῖτον εἰς δόματα τοῖς παισὶ σου κόρων πυ- ρρῶν εἴκοσι χιλιάδας, καὶ κριθῶν κόρων εἴκοσι χιλιάδας, καὶ ἐλαίης μέτρων εἴκοσι χιλιάδας, καὶ οἴνου μέτρων εἴκο- σι χιλιάδας.

* καὶ εἶπεν χειρὶ μου βασιλεὺς τύρου ἐν γραφῇ, καὶ ἀπέστειλε πρὸς θεολογῶντα, ἐν τῷ ἀγαπήσασθαι κύριον τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἔδωκε δὲ ἐπ' αὐτοὺς εἰς βασιλείαν.

* καὶ εἶπεν χειρὶ μου, διλογητὴς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ὃς ἐποίησε τὸν ἔρεινον καὶ τὴν γλῶσσαν, ὃς ἔδωκε τῷ βασιλεὶ δαυὶδ υἱὸν σοφὸν καὶ εἰδότα φρονήσιν & ἱππασμῶν, ὃς οἰκοδομήσει οἶκον τῷ κυρίῳ, καὶ οἶκον τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

* & νῦν ἀπέσταλκά σοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα σῶν- σιν τὸν χειρὶ μου τὸν παῖδά μου,

* υἱὸν γυναικὸς διπλὸν τῶν θυγατέρων δαυὶδ, καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἄνθρωπος τύριος, εἰδότα ποιεῖν ἐν χρυσίῳ & ἀργυρίῳ, & ἐν χαλκῷ, & ἐν σιδήρῳ, ἐν λίθοις & ξύλοις, καὶ ὑφαί- νειν ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ ἐν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ ἐν τῇ βύσσῳ, καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ, καὶ γλύφειν γλυφάς, καὶ διανοεῖσθαι διανοήσιν ἐν πάσιν οἷς δώδῃς αὐτῷ μετ' πάντων τῶν τῶν σου, καὶ μετὰ πάντων τῶν τῶν κυρίου μου δαυὶδ ἡ πατρὸς σου.

* καὶ νῦν τὸν σῖτον καὶ τὴν κριθὴν, καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ ἐλαιον ἃ εἶπεν ὁ κύριός μου, ἀποστείλω τοῖς παισὶν αὐτοῦ.

* καὶ ἡμεῖς κόψομεν ξύλα ἐκ τοῦ λιβάνου κατὰ πά- σαν τὴν χρείαν σου, καὶ οἱ δοῦλοί σοι αὐτὰ χερίαις ἱππασμῶν θάλασσαν ἰόππης, καὶ σὺ ἀνείσεις αὐτὰ εἰς ἱερου- σαλήμ.

* καὶ σῶνῃ γὰρ θεολογῶν πᾶντας τοὺς ἄνδρας τοὺς σοφιστὰς τοὺς ἐν τῇ γῇ ἰσραὴλ μετ' τὸν ἀνθρώπον ὃν ἠελθμῆσεν αὐτοῦ δαυὶδ ὁ πατήρ αὐτοῦ, & διέστησαν ἑκα- τὸν πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τρεῖς χίλιοι ἑξακόσιοι.

* ויעש מהם שבעים אלף סבל ושמונים אלף
חצב בהר ושלשת אלפים ושיש מאורת מנצחים
להעביר את העם:

ג

* ויחל שלמה לבנות את בית
יהוה בירושלם בהר המוריה אשר נראה לדוד
אביהו אשר חבין במקום דוד בגן ארנן
רחיבוקי: * ויחל לבנות בהרש השני בשני
בשנת ארבע למלכותו:
* ואלה חוסד שלמה לבנות את בית
האלהים הארך גמורת במדרה הראשונה
גמות ששים ורחב אמורת עשרים:
* והאולם אשר על פני הארך על פני
רחב הבית אמורת עשרים והגברה מארה
ועשרים ויצפהו מפנימה זהב טהור:
* וארת הבית הגדול חפזה עצי ברושים
ויחפהו זהב טוב ויעל עליו רחמים ושרשרת:
* ויצף את הבית מבן יקררה לתפארת
וזהב זהב פרוים: * ויחף את הבית
הקרות הספים וקירותיו ודלתותיו זהב ופתח
כרובים על הקירות: * ויעש את בית
קדש הקדשים ארך על פני רחב הבית
גמות עשרים ורחבו אמורת עשרים ויחפהו
זהב טוב לכבדים שש מאורת:
* ומשקל למסמרות לשקלים חמשים זהב
והעליות חפזה זהב: * ויעש בבית קדש
הקדשים כרובים שנים מעשר צעצעים
ויצפו אתם זהב: * וכנפי הכרובים ארכם
גמות עשרים כנף האחד לאמורת חמש מגעת
לקיר הבית והכנף האחרת גמות חמש מגיע
לכנף הכרוב האחר: * וכנף הכרוב האחד
גמות חמש מגיע לקיר הבית והכנף האחרת
גמות חמש דבקרה לכנף הכרוב האחר:
* כנפי הכרובים האלה פרשים גמות
עשרים והם עמדים על רגליהם ופניהם לבית:
* ויעש את הפרכת תבלת וארנמן וכרמיל
ובוץ ויעל עליו כרובים:

* Fecitque ex eis septuaginta millia qui
humeris onera portaret, & octoginta mil-
lia qui lapides de montibus cederent. Tria
autem millia & sexcentos prepositos ope-
rum populi.

CAP. III.

ET coepit Salomon aedificare domum
A Domini in Hierusalem in monte Mo-
ria qui demonstratus fuerat David patri
eius in loco quem parauerat David in area
Hornan Iebusæi. * Coepit autem aedifica-
re mense secundo anno quarto regni sui.
* Et hæc sunt fundamenta quæ iecit Sa-
lomon ut aedificaret domum Dei, longi-
tudinis cubitos in mēsurā prima sexagin-
ta, latitudinis cubitos viginti.
* Porticum verò ante frontem quæ ten-
debat in longum iuxta mensuram lati-
tudinis domus cubitorum viginti. Porro
altitudo centum viginti cubitorum erat.
Et deaurauit eam intrinsecus auro mun-
dissimo. * Domum quoque maiorem re-
xit tabulis ligneis abiegnis, & laminas au-
ri obrizi affixit per totum. Sculptitque in
B ea palmas, & quasi catenulas se inuicem
complectentes.
* Strauit quoque pauimentum templi
preciosissimo marmore decore multo.
Porro aurum erat probatissimum, de cuius
laminis * textit domum, & trabes eius
& postes, parietes & ostia, & celauit Che-
rubim in parietibus. * Fecit quoque do-
mum sancti sanctorum, longitudinem iux-
ta latitudinem domus cubitorum vigin-
ti, & latitudinem similiter viginti cubi-
torum. Et laminis aureis textit eam quasi
talentis sexcentis. * Sed & clauos fecit au-
reos, ita ut singuli clauus siclos quinquage-
nos appenderent. Cœnacula quoque rexit
auro. * Fecit etiā in domo sancti sanctorum
Cherubim duos opere statuario, & textit
eos auro. * Alæ Cherubim viginti cubitis
C extendebantur, ita ut vna ala haberet cubi-
tos quinque, & tangeret parietem domus, &
altera quinque cubitos habes, alam tan-
geret alterius Cherub. * Similiter Che-
rub alterius ala quinque habebat cubi-
tos, & tangebatur parietem, & ala eius al-
tera quinque cubitorum alam Cherub al-
terius cōtingebatur. * Igitur alæ vtriusque
Cherub expansæ erant, & extendebantur
per cubitos viginti. Ipsi autem stabant ere-
ctis pedibus, & facies eorum erant versæ
ad exteriorem domum. * Fecit quoque
velum ex hyacintho, purpura, cocco, &
byffo, & intexuit ei Cherubim.

* Et fecit ex eis septuaginta millia virorum¹⁸ 18
humeralium portantium, & octoginta millia lapididarum in monte, & tria millia sexcentos operum prepositos super populum.

CAP. III.

ET incepit Salomō edificare domum Domini¹ 1
in Hierusalē in monte Moria, ubi apparuit Dominus David patri eius in loco, quem parauerat David in area Ornan Jebusci.

* Et cœpit edificare Salomon in mense secundo in anno quarto regni sui.

* Et hac incepit Salomon, ut edificaret domum Dei, longitudo mensuræ primæ cubitorum sexaginta, & latitudo cubitorum viginti.

* Et porticum iuxta frontem domus, longitudo in frontem latitudinis domus cubitorum viginti, & altitudo cubitorum centum & viginti, & deauravit eam intrinsecus auro puro.

* Et domum magnam texit lignis cedrinis, & deauravit auro puro, & sculpsit in ea palmas & catenas.

* Et ornavit domum lapidibus preciosis in gloriam, & auro auri quod ex Phariim.

* Et deauravit domum auro, & parietes, & vestibula, & tecta, & ostia eius, & calavit Cherubim in parietibus.

* Et fecit domum sancti sanctorum, longitudo eius in facie latitudinis domus cubitorum viginti, & latitudo cubitorum viginti, & deauravit eam auro puro in talentis sexcentis.

* Et pondus clavorum, pondus unius quinquaginta sicli auri, & cœnacula deauravit auro.

* Et fecit in domo sancta sanctorum Cherubim duos opus de lignis imputribilibus, & deauravit eos auro.

* Et ala Cherubim longitudo cubitorum viginti, & ala una Cherub unius, cubitorum quinque quæ tangebatur parietem domus.

* Et ala altera cubitorum quinque quæ tangebatur alam Cherub alterius.

* Et ala Cherubim horum extensæ cubiti viginti, ipsa stantia in pedibus suis, & facies eorum in domum.

* Et fecit velum ex hyacintho, & purpura, & coccino, & bysso, & intexuit in eo Cherubim.

* καὶ ἐποίησεν ἐξ αὐτῶν ἐβδομήκοντα χιλιάδας δούλων ναυτοφόρων, & ὀγδοήκοντα χιλιάδας λατῶν ἐν τῷ ὄρει, καὶ τρεῖς χιλίους ἑξακοσίους ἐργοδιώκτας ἐπὶ τὸν λαόν.

γ.

* Καὶ ἤρξατο ῥομῶν οἰκοδομεῖν τὸν οἶκον κυρίας ἐν ἱερουσαλήμ ἐν ὄρει τῇ ἀμορείᾳ, οὗ ὡφθη κύριος τῷ δαυὶδ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ῥῶπῳ, ὃ ἠτοίμασε δαυὶδ ἐν τῇ ἀλωδὸν τῷ ἱεβεσσαίᾳ.

* καὶ ἤρξατο οἰκοδομῆσαι ῥομῶν ἐν τῷ μῶνι τῷ δευτέρῳ ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τῆ βασιλείας αὐτοῦ.

* καὶ ταῦτα ἤρξατο ῥομῶν τὸ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τῷ θεῷ, μήκῃ τῇ διαμετρήσεως τῆς πρώτης πηχῶν ἐξήκοντα, & ὄρους πηχῶν εἴκοσι.

* καὶ τὸ αἶλαμ καὶ πρὸς ὥπον τῷ οἴκῳ μήκῃ ἐπὶ πρὸς ὥπον τῷ πλάτῃ τῷ οἴκῳ πηχῶν εἴκοσι, & τὸ ὕψος πηχῶν ἑκατὸν & εἴκοσι, & κατεχύσασεν αὐτὸν ἑσώθεν χρυσίῳ καθαρῷ.

* καὶ τὸν οἶκον τὸν μέγαν ἐξύλωσε ξύλοις κεδρίνοις, & κατεχύσασε χρυσίῳ καθαρῷ, & ἐγλύψεν ἐπ' αὐτὸ φοίνικας & ἀλύσεις.

* καὶ ἐκόσμησε τὸν οἶκον λίθοις ἡμίτοις εἰς δύο ζαν, καὶ χρυσίῳ χρυτῷ τῷ ἐκ φαρκίμ.

* καὶ ἐχύσασε τὸν οἶκον χρυσίῳ, καὶ τὸν τοίχους, & τὸν πυλῶνα, & τὰ ὀρθώματα, καὶ τὰ θυρώματα αὐτοῦ, καὶ ἐγλύψε χερουδίμ ἐπὶ τῶν τοίχων.

* καὶ ἐποίησε τὸν οἶκον τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων, μήκῃ αὐτοῦ ἐπὶ πρὸς ὥπον τῷ πλάτῃ τῷ οἴκῳ πηχῶν εἴκοσι, & τὸ ὄρος πηχῶν εἴκοσι, & κατεχύσασεν αὐτὸν χρυσίῳ καθαρῷ ἐν ταλάντοις ἑξακοσίαις.

* καὶ ὅλην τῶν ἡλῶν, ὅλην τὴν ἐνὸς πεντήκοντα σίκλοις τῷ χρυσίῳ, & τὰ ὑπερῶα ἐχύσασε χρυσίῳ.

* καὶ ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων χερουδίμ δύο ἔργον ἐκ ξύλων ἀσήπλων, & ἐχύσασεν αὐτὰ χρυσίῳ.

* καὶ αἱ πτέρυγες τῶν χερουδίμ τὸ μήκῃ πηχῶν εἴκοσι, & ἡ πτέρυξ ἡ μία τῷ χερῶ τῷ ἐνός, πηχῶν πέντε ἀπὸ μέρους τῷ τοίχῳ τῷ οἴκῳ.

* καὶ ἡ πτέρυξ ἡ ἑτέρα πηχῶν πέντε, ἀπὸ μέρους τῷ πτέρυγῃ τῷ χερῶ τῷ ἑτέρῳ.

* καὶ αἱ πτέρυγες τῶν χερουδίμ τέτων διαπεπτασμένηαι πήχεις εἴκοσι, καὶ αὐτὰ ἐσηκότε ἐπὶ τοῦ πόδας αὐτῶν, καὶ τὰ πρὸς ὥπα αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον.

* καὶ ἐποίησε τὸ κατὰ πέτασμα ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου, καὶ βύσσου, καὶ ὕφανεν ἐν αὐτῷ χερουδίμ.

* ויעש לפני הבית עמודים שנים אמורת
שלשים וחמש ארך והצפרת אשר על ראשו
אמות חמש: * ויעש שרשרות בדכיר ויתן
על ראש העמודים ויעש רמונים מאר ויתן
בשרשרות: * ויקם את העמודים על-
פני ההיכל אחד מימין ואחד מהשמאל ויקרא
שם הימני יכין ושם השמאלי בעז:

ד

* ויעש מזבח נחשת עשרים
אמה ארכו ועשרים אמה רחבו ועשר אמות
קומתו: * ויעש ארתיים מוצק עשר
באמה משפתו אל שפתו עגול סביב וחמש
באמה קומתו וקו שלשים באמה יסב אותו
סביב: * ודמורת בקרים תחת לו סביב
סביב סוככים אותו עשר באמה מקיפים את-
הים סביב שנים טורים הבקר יצוקים במצקתו:
* עומד על שנים עשר בקר שלשה פנים
צפונה ושלשה פנים ימה ושלשה פנים
נגבה ושלשה פנים מזרחה והים עליהם
מלמעלה וכל אחריהם ביתה:
* ועביו טפח ושפתו כמעשה שפת כוס
פרח שושנה מחזיק בתים שלשת אלפים יכיל:
* ויעש ביורים עשרה ויתן חמשה מימין
וחמשה משמאל לרחצה בהם את מעשה
העולה ידיחו בם והים לרחצה לכהנים בו:
* ויעש את מנורת הזהב עשר כמשפטם
ויתן בהיכל חמש מימין וחמש משמאל:
* ויעש שלחנות עשרה וינח בהיכל חמשה
מימין וחמשה משמאל ויעש מזרקי זהב מאה:
* ויעש חצר הכהנים והעזרה הגדולה ודלתות
לעזרה ודלתותיהם צפר נחשת:
* וארתיים נתן מכתף הימנית קדמה
ממול נגבה:
* ויעש חורם את הסירות וארתיים
ואת המזרקות ויכל חירם לעשות את-
המלאכה אשר עשה למלך שלמה בבית
האלהים:

15 * Ante fores etiam templi duas colu-
mnas, quæ triginta & quinque cubitos
habebat altitudinis. Porro capita earum
quinque cubitorum.

16 * Nénon & quasi catenulas in oracu-
lo, & superposuit eas capitibus columna-
rum. Malo granata etiam centum, quæ ca-
tenulis interposuit.

17 * Ipsas quoque columnas posuit in ve-
stibulo templi, vnam à dextris, & alteram
à sinistris. Eam quæ à dextris erat, vocavit
Iachin; & quæ ad læuam, vocavit Booz.

CAP. IIII.

1 Fecit quoq; altare æneum viginti cubi-
A torum longitudinis, & viginti cubi-
torum latitudinis, & decem cubitorum
altitudinis.

2 * Mare etiā æneum fusile decem cubitis
à labio vsque ad labium, rotundum per
circuitum. Quinque cubitos habebat
altitudinis, & funiculus triginta cubito-
rum ambiebat gyrum eius. * Similitudo
quoque boum erat subter illud. Et decem
cubitis quædā extrinsecus cælaturæ quasi
duobus versibus labium maris circui-
bant. Boues autem erant fusiles.

4 * Et ipsum mare super duodecim bo-
ues impositum erat; quorū tres respicie-
bant ad Aquilonem, & alij tres ad Occi-
B dentem. Porro tres alij Meridiem, & tres
qui reliqui erant, Orientem, habētes ma-
re suppositum. Posteriora aut boum erāt
intrinsecus sub mari. * Porro vastitas eius
habebat mēsuram palmi, & labium illius
erat quasi labium calicis vel repandi lilij,
6 capiebātque tria millia metretas. * Fecit
quoq; conchas decem, & posuit quinq; à
dextris, & quinque à sinistris, vt lauarent
in eis omnia quæ in holocaustū oblaturi
erant. Porro in mari sacerdotes lauabātur.

7 * Fecit autem & candelabra aurea de-
cem secundum speciem quam iusserat fie-
ri; & posuit ea in templo, quinque à de-
xtris & quinque à sinistris.

8 * Nec non & mensas decem, & posuit
eas in templo, quinque à dextris & quin-
C que à sinistris. phialas quoque aureas
centum.

9 * Fecit etiam atrium sacerdotum & ba-
silicam grandem, & ostia in basilica quæ
texit ære.

10 * Porro mare posuit in latere dextero
contra Orientem ad Meridiem.

11 * Fecit autem Hiram lebetes & crea-
gras & phialas. Et compleuit omne opus
regis in domo Dei.

* Et fecit ante domum columnas duas, cu-
bitorum triginta quinque altitudo, & capitel-
la earum cubitorum quinque.

* Et fecit catenas in oraculo, & posuit in
capitibus columnarum, & fecit malogranata
centum, & imposuit in catenis.

* Et statuit columnas iuxta faciem templi,
unam à dextris & unam à sinistris; & vo-
cavit nomen eius quæ à dextris, Directio; &
nomen eius quæ à sinistris, Fortitudo.

CAP. IIII.

ET fecit altare aneum, viginti cubitorum
longitudo, & viginti cubitorum latitudo,
& decem cubitorum altitudo.

* Et fecit mare fusile decem cubitorum men-
suram à labio eius in labium eius rotundum per
circuitum, & quinque cubitorum altitudo, &
circuitus triginta cubitorum ambiebat illud per
circuitum.

* Et similitudo vitulorum subter illud per
circuitum ambientes illud decem in cubito am-
bientes mare per circuitum, duo ordines boues
fusiles in effusione eorum.

* Fecerunt eos, stans super duodecim boues
mare, tres respicientes ad Aquilonem, & tres
aspicientes ad Occidentem, & tres aspicientes
ad Austrum, & tres aspicientes ad Orientem,
& mare in ipsis supra, et erant posteriora ipso-
rum intus.

* Et crassitudo maris palmi, & labium eius,
sicut labium calicis sculpti germinibus lilij, ca-
piens metretas tria millia, & perfecit illud.

* Et fecit pelues decem, & posuit quinque
à dextris & quinque à sinistris, ut lauarent in
ipsis opera holocaustorum, & ut illuerent in
ipsis, & mare ut lauarentur sacerdotes in eo.

* Et fecit candelabra aurea decem secundum
iudicium ipsorum, & posuit in templo quinque
à dextris, & quinque à sinistris.

* Et fecit mensas decem, & posuit quinque
à dextris & quinque à sinistris, & fecit phia-
las aureas centum.

* Et fecit atrium sacerdotum, & atrium
magnum, & fores atrij, & ostia ipsorum era-
ta are.

* Et mare posuit ab angulo domus à de-
xtris ad Orientem partis quæ ad Austrum.

* Et fecit Chiram lebetes, & creagras, &
thuribula, & perfecit Chiram facere omne
opus quod fecit Salomon rex in domo Dei;

* καὶ ἐποίησε κατέμπερσεν ἑοῖκε σύλκις δύο πη-
χῶν τετράκοντα πέντε ὁ ὕψος, & τὰς κεφαλίδας αὐ-
τῶν πηχῶν πέντε.

* καὶ ἐποίησεν ἀλυσιδώλια ἐν τῷ δαβείρ, & ἔθηκεν ἐπὶ
τῶν κεφαλῶν τῶν σύλων, & ἐποίησε ῥοῖοκοις ἑκατὸν, καὶ
ἐπέθηκεν ἐπὶ τῶν ἀλύσεων.

* καὶ ἔστησε ὁὗ σύλκις καὶ πρὸς ὄψωπον ἑνὸς ἐν
δεξιῶν, & τὸν ἑνα ἔξ δυνάμει, & ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ
ἐν δεξιῶν κατ' ὄψωπος, & τὸ ὄνομα ἑξ ἔξ δυνάμει ἰσχύς.
δ'.

* Καὶ ἐποίησε τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν, εἴκοσι πη-
χῶν ὁ μῆκος, & εἴκοσι πηχῶν ὁ δῦρος, & δέκα πη-
χῶν ὁ ὕψος.

* καὶ ἐποίησε τὴν θάλασσαν χυτὴν δέκα πηχῶν
τὴν διαμέτρησιν ἀπὸ τοῦ χείλους αὐτῆς εἰς τὸ χεῖλος
αὐτῆς στρογγύλῳ κυκλόθεν, & πέντε πηχῶν ὁ ὕψος,
& τὸ κύκλωμα τετράκοντα πηχῶν ἐκύκλα αὐτὴν κύκλῳ.

* καὶ ὁμοίωμα μόσχων ὑποκάτωθεν αὐτῆς κυκλόθεν
κυκλῶντες αὐτὴν δέκα ἐν πῆχει κυκλῶντες τὴν θά-
λασσαν κυκλόθεν. δύο εἴκοσι ὅσες χονδύτοι ἐν τῇ χονδύ-
σει αὐτῶν, * ἐποίησαν αὐτὰς, ἑσώσα ἐπὶ δώδεκα μό-
χοις ἡ θάλασσα, & τέεις βλέποντες πρὸς βορρῶν,
καὶ & τέεις βλέποντες πρὸς δυσμᾶς, & & τέεις βλέ-
ποντες πρὸς νότον, & & τέεις βλέποντες πρὸς ἀνατο-
λᾶς, καὶ ἡ θάλασσα ἐπ' αὐτῶν ὥσπερ, καὶ ἡ τὰ ὀπίσθια
αὐτῶν ἔσω.

* καὶ τὸ πάχος τῆς θαλάσσης παλαιστῆς, & τὸ χεῖλος
αὐτῆς, ὡς χεῖλος ποτηρίου διαγεγλυμμένον βλαστὰς
κρίνου, χωρῶσα μετρητὰς τρεῖς χιλίους, καὶ ἔξετέλεσεν
αὐτήν.

* καὶ ἐποίησε λουτήρας δέκα, καὶ ἔθηκε ὁὗ πέντε ἐν
δεξιῶν καὶ ὁὗ πέντε ἔξ δυνάμει, τοῦ πλυνεῖν ἐν αὐτοῖς
τὰ ἔργα τῶν ὀλοκαυτωμάτων & ἀποκλύζειν ἐν αὐτοῖς,
καὶ ἡ θάλασσα εἰς τὸ ὑπὲρ αὐτῆς ἱερεῖς ἐν αὐτῇ.

* καὶ ἐποίησε τὰς λυχνίας τὰς χρυσᾶς δέκα καὶ τὸ
κεῖμα αὐτῶν, καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ ναῷ πέντε ἐν δεξιῶν, καὶ
πέντε ἔξ δυνάμει.

* καὶ ἐποίησε τρεπέζας δέκα, & ἔθηκεν πέντε ἐν δε-
ξιῶν καὶ πέντε ἔξ δυνάμει, καὶ ἐποίησε φιάλας χρυσᾶς
ἑκατὸν.

* & ἐποίησε τὴν αὐλὴν τῶν ἱερέων, & τὴν αὐλὴν τὴν
μεγάλην, & τὰς θύρας τῆς αὐλῆς, & τὰ θυρώματα αὐ-
τῶν κατεσκεχαλωμένα χαλκῷ.

* καὶ τὴν θάλασσαν ἔθηκεν ἀπὸ γωνίας τοῦ οἴκου ἐν
δεξιῶν πρὸς ἀνατολᾶς ἑξ ἑξ μέρους τοῦ πρὸς νότον.

* καὶ ἐποίησε χειρὶμ ὁὗ λέβητας & τὰς κρεάγρας,
καὶ τὰ πυρεῖα, & συνετέλεσε χειρὶμ ποιῆσαι πᾶσαν
τὴν ἐργασίαν ἣν ἐποίησε ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ
οἴκῳ τοῦ θεοῦ,

* עמודים שנים והגלות והכתרות על ראש
 העמודים שנים והשבכות שנים לבסות את
 שתי גלות הכתרות אשר על ראש העמודים:
 * ואת הרמונים ארבע מאות לשרתי
 השבכות שנים טורים רמונים לשבכה האחרת
 לבסות את שתי גלות הכתרות אשר על פני
 העמודים: * ואת המכנור עשר ואת
 הכירות עשר על המכנור: * את הים
 אחד ואת הבקר שנים עשר תחתיו:
 * ואת הסירות ואת היעים ואת המזלגות
 ואת כל כליהם עשר חורם אביו למלך
 שלמה לבית יהוה נחשת מרוק:
 * בכבר הירדן יצקם המלך בעבי האדמה בין
 סבות ובין צרדתה: * ויעש שלמה כל
 הכלים האלה לרב מאד כי לא נחקר משקל
 הנחשת: * ויעש שלמה את כל הכלים
 אשר בית האלהים ואת מזבח הזהב ואת
 השלחנות ועליהם לחם הפנים:
 * ואת המנרות ונרותיהם לבערם כמשפט
 לפני הדביר זהב סגור: * והפרח והנרות
 והמלקחים זהב הוא מכלות זהב:
 * והמזמרות והמזרקות והכפות והמחתות
 זהב סגור ופתח הבית דלתותיו הפנימיות לקדש
 הקדשים ודלתי הביר להיכל זהב:
 * ותשלם כל המלאכה אשר עשה
 שלמה לבית יהוה

ה

ויבא שלמה את קדשי דויד אביו ואת
 הכסף ואת הזהב ואת כל הכלים נתן באצרת
 בית האלהים: * אז יקהיל שלמה את זקני
 ישראל ואת כל ראשי המטות נשיאי האבות
 לבני ישראל אל ירושלם להעלות את ארון
 ברית יהוה מעיר דויד היצא ציון: * ויקהלו
 אל המלך כל איש ישראל בחג הזה החדש
 השביעי: * ויבאו כל זקני ישראל וישאו
 הלויים את הארון: * ויעלו את הארון ואת
 אהל מועד ואת כל כלי הקדש אשר באהל העלו
 אתם הכהנים הלויים:

12 * Hoc est columnas duas & epistylia, &
 capita, & quasi quedam retiacula quæ ca-
 pita tegerent super epistylia.

13 * Malo granata quoque quadringenta
 & retiacula duo, ita ut bini ordines malo-
 granatorum singulis retiaculis iungeren-
 tur quæ protegerent epistylia & capita
 columnarum.

14 * Bases etiam fecit, & conchas quas su-
 perposuit basibus.

15 * Mare unum, boues quoque duode-
 cim sub mari.

16 * Et lebetes & creagras, & phialas. Om-
 nia vasa fecit Salomoni Hyram pater eius
 Din domo Domini ex ære mundissimo.

17 * In regione Iordanis fudit ea rex in ar-
 gillofa terra, inter Sochet & Saredatha.

18 * Erat autem multitudo vasorum innu-
 merabilis ita ut ignoraretur pondus æris.

19 * Fecitque Salomon omnia vasa do-
 mus Dei, & altare aureum, & mensas, &
 super eas panes propositionis.

20 * Candelabra quoque cum lucernis suis,
 ut lucerent ante oraculum iuxta ritum ex
 auro purissimo.

21 * Et florentia quedam & lucernas, &
 forcipes aureos. Omnia de auro mundis-
 simo facta sunt.

22 * Tymiamateria quoque & thuribula
 & phialas, & mortariola ex auro purissi-
 mo. Et ostia calauit templi interioris, id
 est, in sancta sanctorum, & ostia templi
 forinfecus aurea.

1 * Sicque completum est omne opus
 quod fecit Salomon in domo Domini.

CAP. V.

A Intulit igitur Salomon omnia quæ vo-
 uerat David pater suus argētum & au-
 rum, & vniuersa vasa posuit in thesauris
 domus Dei.

2 * Post quæ congregauit maiores natu
 Israel, & cunctos principes tribuum, & ca-
 pita familiarum de filiis Israel in Hieru-
 salem, ut adducerent arcam fœderis Do-
 mini de ciuitate David quæ est Syon.

3 * Venerunt itaque ad regem omnes
 viri Israel in die solenni mensis septimi.

4 * Cùmque venissent cuncti seniorum
 Israel, portauerunt Leuitæ arcam.

5 * Et intulerunt eam, & omnem para-
 turam tabernaculi. Porro vasa sanctuarij
 quæ erant in tabernaculo, portauerunt sa-
 cerdotes cum Leuitis.

* Columnas duas & bases, & capitella in capitibus columnarum duo, & reticuli duo ut tegerent duas bases capitellorum, quæ sunt in capitibus columnarum.

* Et malogranata aurea quadringenta in duo reticula, duo genera malogranatorum reticulo uno, ut tegerent duas bases capitellorum, quæ sunt supra columnas.

* Et bases fecit decem, & pelues fecit super bases.

* Et mare unum & vitulos duodecim sub eo.

* Et lebetes, & creagras, & phialas, & omnia vasa eorum quæ fecit Chiram, obtulit regi Salomoni in domo Domini ex ære puro.

* In regione Jordanis fudit ea rex in crassitudine terræ, inter Sochoth & inter Saridatha.

* Et fecit Salomon omnia vasa hæc in multitudine valde, quoniam non inuestigabatur pondus æris.

* Et fecit Salomon omnia vasa domus Domini, & altare aureum, & mensas, & super eas panes propositionis.

* Et candelabra & lucernas lucis iuxta ritum ante faciem oraculi ex auro puro.

* Et lucernæ eorum & forcipes eorum & phiale & mortariola.

* Et thymiamateria ex auro puro, & ostium domus interius quod in sancta sanctorum, & ostia domus templi aurea.

* Et completum est omne opus quod fecit Salomon in domo Domini.

CAP. V.

ET intulit Salomon sancta David patris sui, & argentum, & aurum & uniuersa vasa, & dedit in thesaurum domus Domini.

* Tunc congregauit Salomon omnes seniores Israel, & cunctos principes tribuum, & duces familiarum filiorum Israel in Hierusalem, ut adducerent arcam fœderis Domini de ciuitate David, hæc Sion.

* Et congregatus est ad regem Salomonem omnis vir Israel in solemnitate, hic mensis septimus.

* Et venerunt cuncti seniores Israel, & acceperunt Leuitæ arcam.

* Et attulerunt arcam & tabernaculum testimonij, & omnia vasa sancta quæ in tabernaculo, & attulerunt eam sacerdotes & Leuitæ.

12 * σύλους δύο καὶ τὰς βάσεις· καὶ τὰς χωθαρῶθ ἐπὶ κεφαλῶν τῶν σύλων δύο, καὶ δίκτυα δύο συγκαλύψαι τὰς δύο βάσεις τῶν χωθαρῶθ, ἃ ἐστὶν ἐπὶ κεφαλῶν τῶν σύλων.

13 * καὶ ῥοὰς χρυσοῦς τετρακοσίους εἰς τὰ δύο δίκτυα, δύο γὰρ ῥοὰν ἐν τῷ δικτύῳ τῷ ἐνί, ὅς συγκαλύψαι τὰς δύο βάσεις τῶν χωθαρῶθ, ἃ ἐστὶν ἐπὶ δυνὶ τῶν σύλων.

14 * καὶ οὗτὼν μεχωνῶθ ἐποίησε δέκα, καὶ οὗτὼν λουτήρας ἐποίησεν ἐπὶ τῶν μεχωνῶθ.

15 * καὶ τὴν θάλασσαν μίσθω καὶ οὗτὼν μόχους οὗτὼν δώδεκα ὑποκάτω αὐτῆς.

16 * καὶ οὗτὼν λέβητας καὶ τὰς κρεάγρας καὶ φιάλας, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν ἃ ἐποίησε χειρῶν, ἀνένεγκε τὸ βασιλεὺς θολομὼν ἐν οἴκῳ κυρίου χαλκοῦ καθαροῦ.

17 * ἐν περὶχώρῳ ὅς ἰορδάνος ἐχώνδυσεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς, ἀναμέθεν ὄχθης καὶ ἀναμέθεν σαριδαθᾶ.

18 * καὶ ἐποίησε θολομὼν πάντα τὰ σκεύη ταῦτα εἰς πληθος σφόδρα. ὅτι οὗτὼν ἠκελεύσθη ὅλη ὁ χρυσοῦς.

19 * καὶ ἐποίησε θολομὼν πάντα τὰ σκεύη τοῦ οἴκου κυρίου, καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, καὶ τὰς τραπέζας, & ἐπὶ αὐτῶν ἄρτους προθέσεως.

20 * καὶ τὰς λυχνίας καὶ οὗτὼν λύχνοις τοῦ φωτός καὶ τὸ κεῖμα καὶ τὸ πρὸς ὥπνον τοῦ δαβείδ χρυσὸς καθαροῦ.

21 * καὶ οὗτὼν λύχνοι αὐτῶν, καὶ αἱ λαβίδες αὐτῶν, καὶ αἱ φιάλαι, καὶ αἱ θυῖσκαί.

22 * καὶ τὰ πυρεῖα χρυσὸς καθαροῦ, καὶ ἡ θύρα τοῦ οἴκου ἡ ἐσωτέρα ἡ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ αἱ θύραι ὅς οἴκου ὅς ναοῦ χρυσᾶί.

23 * καὶ συνετελέσθη πάντα ἡ ἐργασία ἣν ἐποίησε θολομὼν ἐν οἴκῳ κυρίου.

Ε.

Καὶ εἰσένεγκε θολομὼν τὰ ἅγια δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τὸ θρηγύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ πάντα τὰ σκεύη, καὶ ἔδωκεν εἰς θησαυρὸν οἴκου κυρίου.

1 * τότε ἐξεκκλησιάσθη θολομὼν πάντας οὗτὼν πρεσβυτέρους ἰσραὴλ, & πάντας οὗτὼν ἄρχοντας τῶν φυλῶν, & οὗτὼν ἡγουμένους τῶν πατριῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ εἰς ἱερουσαλήμ, ὅς ἀνεγκεῖν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἐκ πόλεως δαυὶδ, αὕτη σιών.

2 * καὶ ἐξεκκλησιάσθη πρὸς τὸν βασιλέα θολομὼν τὰς πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐορτῇ, ὅς τὸ ὁ μὴν ὁ ἔβδομος.

3 * καὶ ἦλθον πάντες οὗτὼν πρεσβύτεροι ἰσραὴλ, & ἔλαβον οὗτὼν λαβύται τὴν κιβωτὸν.

4 * καὶ ἀνένεγκαν τὴν κιβωτὸν & τὴν σκηνὴν ὅς μαρτυρίου, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια τὰ ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ ἀνένεγκαν αὐτὴν οὗτὼν ἱερεῖς καὶ οὗτὼν λαβύται.

והמלך שלמה וכל עדת ישראל הנזעדים
עליו לפני הארון מזבחים צאן ובקר אשר לא
יספרו ולא ימנו מרב:

ויביאו הכהנים את ארון ברית יהוה
אל מקומו אל דביר הבית אל קדש הקדשים
אל תחת כנפי הכרובים: ויהיו הכרובים
פרשים כנפים על מקום הארון ויכסו הכרובים
על הארון ועל בדיו מלמעלה:

ויאריכו הבדים ויראו ראשי הבדים מן
הארון על פני הדביר ולא יראו החוצה ויהי
שם עד היום הזה: אין בארון רק שני
הלחות אשר נתן משה בחרב אשר ברית יהוה
עם בני ישראל בצאתם ממצרים:

ויהי בצאת הכהנים מן הקדש כי כל
הכהנים הנמצאים התקדשו גזין לשמור
למחלקות: והלויים המשררים לכלם
למספ להימן לידתון ולבניהם ולאחיהם
מלבשים בוש במצלתים ובגבליים וכנורות
עמדים מזרח למזבח ועמהם כהנים למארה
ועשרים מחצרים בחצצורות: ויהי כאחד
למחצצרים ולמשררים להשמיע קול אחד
להלל ולהדות ליהוה ובהרים קול בחצצורות
ובמצלתים ובכלי השיר ובהלל ליהוה כי טוב
כי לעולם חסדו והבית מלא ענן בית יהוה:
ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת מפני
הענן כי מלא כבוד יהוה את בית האלהים:

ו

אז אמר שלמה יהוה אמר לשכון
בערפל: ואני בניתי בית זבל לדומכון
לשבתך עולמים: ויסב המלך את פניו ויכרך
את כל קהל ישראל וכל קהל ישראל עומד:
ויאמר ברוך יהוה אלהי ישראל אשר דבר
בפיו את דניד אבי ובדיו מלא לאמר:
מן היום אשר הוצאתי את עמי מארץ
מצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל
לבנות בית להיות שמי שם ולא בחרתי באיש
להיות נגיד על עמי ישראל:

* Rex autē Salomō & vniuersus cœtus
Israel, & omnes qui fuerūt congregati an-
te arcā immolabant arietes & boues absq;
vlllo numero. tanta enim erat multitudo
victimarum. * Et intulerunt sacerdotes
arcā fœderis Dñi in locum suum, id est, ad
oraculū templi in sancta sanctorū subter
8 alas Cherubim: * Ita vt Cherubim expan-
derent alas suas super locum in quo posi-
ta erat arca, & ipsam arcam tegerent cum
vestibus suis. * Vectium autem quibus
portabatur arca, quia paululum longiores
erant, capita parebant ante oraculum. Si
verò quis paululum fuisse extrinsecus,
eos videre non poterat. Fuit itaq; arca ibi
vsque in præsentem diem.

* Nihilq; erat aliud in arca nisi duæ ta-
bulæ quas posuerat Moyse in Oreb, quā-
do legem dedit Dñs filiis Israel egreden-
tibus ex Ægypto. * Egressis autem sacer-
dotibus de sanctuario, omnes enim sacer-
dotes qui ibi potuerant inueniri, sanctifi-
cati sunt, nec adhuc in illo tempore vices
& ministeriorum ordo inter eos diuisus
12 erat. * Tam Leuitæ quàm cantores, id
est, qui sub Asaph erant, & qui sub Hemā,
& qui sub Idithun filij & fratres eorū ve-
stiti bysinis, cymbalis, & psalteriis, & ci-
tharis cōcrepabant stantes ad orientalem
plagam altaris, & cum eis cātōres centum
13 viginti canētes tubis. * Igitur cunctis pa-
riter & tubis & voce & cymbalis & orga-
nis & diuersi generis musicorū concinen-
tibus & vocem in sublime tollētibz lon-
gè sonitus audiebatur, ita vt cū Dñm lau-
dare cœpissent, & dicere, Cōfitemini Dño
quoniam bonus, quoniā in æternū mise-
ricordia eius, impleretur domus Dñi nu-
14 be: * Ne possent sacerdotes stare & mini-
strare propter caliginē, cōpleuerat enim
gloria Domini domum Dei.

CAP. VI.

1 Tunc Salomō ait, Dñs pollicitus est vt
A habitaret in caligine. * Ego autē ædifi-
2 caui domum nomini eius vt habitaret ibi
3 in perpetuum. * Et conuertit rex faciem
suam & benedixit vniuersæ multitudi-
ni Israel. Nam omnis turba stabat intenta.
4 * Et ait, Benedictus Dñs Deus Israel, qui
quod locutus est David patri meo, opere
cōpleuit, dicens: * A die qua eduxi popu-
lum meum de terra Ægypti, non elegi ci-
uitatem de cunctis tribubus Israel vt ædi-
ficaretur in ea domus nomini meo, neq;
elegi quemquā alium virum vt esset dux
in populo meo Israel.

* Et rex Salomon, & vniversus cætus Israhel, et qui congregati sunt ad eum ante arcam Dei immolantes vitulos et oves, quæ nō numerabuntur neque supputabuntur præ multitudine.

* Et intulerunt sacerdotes arcā fœderis Domini in locum suum, in oraculum domus in sancta sanctorum, subter alas Cherubin.

* Et erant Cherubin expandentia alas suas super locum arcæ, & cooperiebant Cherubin arcam, & appropinquabant Cherubin super arcam;

* Et super vestes eius supra: & eminebant vestes, & aspiciiebantur capita vestium ab arca de sanctis in faciem oraculi, & non videbantur extra, & fuerunt illic vsque ad diem hanc.

* Nō erat in arca præterquā due tabulae, quas posuerat Moyses in Choreb, quæ disposuit Dominus cum filiis Israhel, cum exirent ipsi de terra Ægypti. * Et factum est cum egrederetur sacerdotes de sanctuariis, quoniam omnes sacerdotes qui inuenti sunt, sanctificati sunt, non fuerunt ordinati per vices.

* Et Leuitæ cantores omnes cum filiis Asaph Eman, Idithum, & filiis eorum, & fratribus eorum qui vestiti erant stolis byssinis in cymbalis, & in nablīs, & in citharis, stantes ante altare, & cum eis sacerdotes centum & viginti canentes in tubis. * Et facta est vna vox cum tuba canerent, & cum psalterio cantarent, & cum vociferaret, vox vna vt laudarent vt confiterentur Domino: & vt extulerunt vocem in tubis, & in cymbalis, & in organis cantorum, & in hymnis, & dicebant, Confitemini Domino quoniam bonum, quoniam in æternum misericordia eius: & domus plena fuit nube & gloria Domini. * Et non potuerunt sacerdotes stare & ministrare à facie nubis, quoniam impleuit gloria Domini domum Dei.

CAP. VI.

Tunc dixit Salomon, Dominus dixit vt habitaret in caligine.

* Et ego ædificauī domum nomini tuo sanctam tibi & præparatam vt habitares tu in ea in perpetuum.

* Et conuertit rex faciem suam, & benedixit vniuersæ Ecclesiæ Israhel, & omnis Ecclesia Israhel stetit.

* Et ait, Benedictus Dominus Deus Israhel, qui locutus est in ore suo ad Dauid patrē meum & in manibus suis compleuit, dicens,

* A die qua eduxi populum meum de terra Ægypti, non elegi in ciuitate de cunctis tribubus Israhel, vt ædificarent domum vt esset nomē meum illic, & non elegi in viro vt esset in ducem super populum meum Israhel.

6 * καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομών, & πᾶσα ἡ συναγωγὴ Ἰσραὴλ, & ὁ πᾶσι συναγμένοι ἐπ' αὐτὸν ἐμπαροῦσεν τῆς κιβωτοῦ & τοῦ θρόνου τοῦ μύθου & τοῦ θρόνου αὐτοῦ δὲ λογιστῆς ἀπὸ πλήθους.

7 * & εἰσένεγκαν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὴν διαθήκης κυρίου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, εἰς τὸ δαβεῖρ τὸ οἶκος εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὑποκάτω τῶν πτερυγῶν τῶν χειρῶν.

8 * & ὡς τὰ χειρῶν διαπεπλωκότα τὰς πτερυγὰς αὐτῶν ἐπὶ τὸν τόπον τῆς κιβωτοῦ, & σιωπῶντες τὰ χειρῶν τὴν κιβωτὴν, καὶ προσήγγιζε τὰ χειρῶν ἐπὶ τὴν κιβωτὴν,

9 * & ἐπὶ οὗτο ἀναφορεῖς αὐτῶν ἐπ' ἀνάστην. & ὑπερείχον οἱ ἀναφορεῖς, & ἐβλέποντο αἱ κεφαλαὶ τῶν ἀναφορέων ἀπὸ τῆς κιβωτοῦ ἐκ τῶν ἁγίων ἐπὶ τὸν θρόνον & δαβεῖρ, & οὐκ ἐβλέποντο ἐξω, & ἦσαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

10 * & ὡς ἐν τῇ κιβωτῇ πλὴν δύο πλάκες, αἷς ἐθηκε μωυσῆς ἐν χωρῇ, ὅσα διέθετο κύριος μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἐν τῇ ἐξελθείν αὐτὰς ἐκ γῆς Αἰγύπτου. * & ἐγγύετο ἐν τῇ ἐξελθείν οὗτο ἱερεῖς ἐκ τῶν ἁγίων, ὅτι πάντες οἱ ἱερεῖς

11 οὐρεθέντες, ἡγιασμένοι, οὐκ ἦσαν διατεταγμένοι κατ' ἐφημερίαν. * καὶ οἱ λαοὶ ψαλτωδοὶ πάντες σὺν τοῖς υἱοῖς Σαφὶαίμ, τῷ ἰδιδάμ, & τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν τοῖς ἐνδεδυμένοις σοφῶς βυσσίνων ἐν κυμβάλοις & ἐν νάβλαις, & ἐν κινύραις, ἐσηκότες κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ μετὰ αὐτῶν οἱ ἱερεῖς ἔκατον καὶ εἴκοσι σαλπίζοντες ἐν ταῖς σάλπιγγιν.

12 * & ἐγγύετο μία φωνὴ ἐν τῇ σαλπίζῃ & ἐν τῇ ψαλμῷ, & ἐν τῇ ἀναφωνεῖν φωνὴ μία & αἰνεῖν & ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ. & ὡς ὑψώσαν τὴν φωνὴν ἐν ταῖς σάλπιγγιν & ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν τοῖς ὀργάνοις τῶν ᾠδῶν, & ἐν ὕμνοις, & ἔλεγον, ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἁγὰθόν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. & ὁ οἶκος ἐνεπλήθη νεφέλης καὶ δόξης κυρίου.

13 * καὶ οὐκ ἠδυνάμην οἱ ἱερεῖς τοῦ στήναι καὶ λειτουργεῖν ἀπὸ τοῦ σπῶντος νεφέλης, ὅτι ἐνεπλήθη δόξα κυρίου τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

5.

1 * Τότε εἶπεν Σολομών, κύριος εἶπε τὸ κατεσκευάσαι ἐν γνώφῳ.

2 * καὶ ἐγὼ ὠκοδόμησα οἶκον τῷ ὀνόματί σου ἅγιόν σου & ἔτοιμον & κατεσκευάσαι σε ἐν αὐτῷ εἰς οὗτο αἰῶνας.

3 * καὶ ἐπ' ἐστρεψεν ὁ βασιλεὺς τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἀνέστη παῖς τῶν ἐκκλησίων Ἰσραὴλ, καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία Ἰσραὴλ παρεῖς ἦκει.

4 * καὶ εἶπε, ἀνέστη κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, ὃς ἐλάλησεν ἐν σόματι αὐτοῦ πρὸς Δαυὶδ τὸν πατέρα μου & ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἐπλήρωσε λέγων, * ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀνέστη τὸν λαόν μου ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ ἐξελεξάμην ἐν πόλει ἀπὸ πάντων φυλῶν Ἰσραὴλ, & οἰκοδομῆσαι οἶκόν σου εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ, & οὐκ ἐξελεξάμην ἐν ἀνδρὶ σου εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ.

K

6 * ואבחר בירושלם להיות שמי שם ואבחר
 בדוד להיות על עמי ישראל:
 7 * ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם
 8 יהוה אלהי ישראל: * ויאמר יהוה אל-
 דוד אבי יען אשר היה עם לבבך לבנות בית
 לשמי חטיבות כי היה עם לבבך:
 9 * רק אתה לא תבנה הבית כי בנך היצא
 מחלצך הוא יבנה הבית לשמי:
 10 * ויקם יהוה את דברו אשר דבר ואקום
 תחרת דוד גאבי ואשב על כסא ישראל
 כאשר דבר יהוה ואבנה הבית לשם יהוה
 11 אלהי ישראל: * ואשים שם את הארון אשר-
 שם ברית יהוה אשר ברית עם בני ישראל:
 12 * ויעמד לפני מזבח יהוה נגד כל קהל
 ישראל ויפרש בפיו: * כי עשו שלמה בנך
 נחשת ויתנהו בתוך העזרה חמש אמות ארכו
 וחמש אמות רחבו ואמות שלוש קומתו ויעמד
 עליו ויברך על ברכיו נגד כל קהל ישראל
 ויפרש בפיו השמימרה:
 14 * ויאמר יהוה אלהי ישראל גאין כמוד
 אלהים בשמים ובארץ שמר הבירור והחסד
 לעבדיך ההלכים לפניך בכל לבם:
 15 * אשר שמרת לעבדך דוד אבי ארץ אשר-
 דברת לו ותדבר בפיו ובירך מלאת ביום הזה:
 16 * ועתה יהוה אלהי ישראל שמר לעבדך
 דוד אבי ארץ אשר דברת לו לאמר לא יכרת
 לך גאיש מלפני יושב על כסא ישראל רק
 אם ישמרו בניך את דרכם ללכת בתורת
 כאשר הלכת לפני:
 17 * ועתה יהוה אלהי ישראל יאמן דברך
 גאשר דברת לעבדך לדוד:
 18 * כי האמנם ישב אלהים את האדם על-
 הארץ הנה שמים ושמי השמים לא יכלכלוך
 גאף כי הבירור הזה אשר בניתי:
 19 * ופנית אל תפלת עבדך ואל תחנתו יהוה
 אלהי לשמע גאל תדננו ואל תתפלל אשר
 עבדך מתפלל לפניך:

6 * Sed elegi Hierusalem vt sit nomen
 meum in ea, & elegi Dauid vt constitue-
 rem eum super populum meum Israel.

7 * Cúmque fuisset voluntatis Dauid pa-
 tris mei vt ædificaret domû nomini Do-
 mini Dei Israel:

8 * Dixit Dominus ad eum, Quia hæc
 fuit voluntas tua, vt ædificares domû no-
 mini meo, bene quidem fecisti huiusce-
 9 modi habere voluntatem. * Sed non tu
 ædificabis mihi domum. veruntamen fi-
 10 lius tuus qui egredietur de lumbis tuis,
 ipse ædificabit domum nomini meo.

10 * Compleuit ergo Dñs sermonem suû
 quẽ locutus fuerat, & ego surrexi pro Da-
 uid patre meo, & sedi super thronû Israel,
 sicut locutus est Dominus, & ædificaui
 11 domum nomini Domini Dei Israel. * Et
 posui in ea arcã in qua est pactum Domi-
 ni quod pepigit cum filiis Israel.

12 * Stetit ergo coram altare Dñi ex aduerso vniuer-
 sæ multitudinis Israel, & extendit manus
 13 suas. * Siquidem fecerat Salomon ba-
 sim æneam, & posuerat eam in medio ba-
 filicæ, habentem quinq; cubitos longitu-
 dinis, & quinq; latitudinis, & tres cubi-
 tos altitudinis. Stetitq; super eam, & de-
 incept flexis genibus contra vniuersam
 multitudinem Israel, & palmis in cælum

14 leuatis, * Ait, Domine Deus Israel, non
 est similis tui Deus in cælo & in terra, qui
 custodis pactû & misericordiam cû seruis
 tuis qui ambulant coram te in toto corde
 15 suo. * Qui præstitisti seruo tuo Dauid
 patri meo quæcunque locutus fueras ei,
 C & quæ ore promiseras, opere complesti, si-
 cut & præsens tempus probat.

16 * Nunc ergo Domine Deus Israel imple
 seruo tuo patri meo Dauid quæcunq; lo-
 cutus es, dicens: Non deficiet ex te vir co-
 ram me qui sedeat super thronum Israel,
 ita tamen si custodierint filij tui viã suam,
 & ambulauerint in lege mea, sicut & tu
 ambulasti coram me.

17 * Et nunc Domine Deus Israel firme-
 tur sermo tuus quẽ locutus es seruo tuo
 Dauid.

18 * Ergo ne credibile est vt habitet Deus
 cum hominibus super terram? Si cælum
 & cæli cælorum non te capiunt, quantò
 magis domus ista quam ædificaui?

19 * Sed ad hoc tantum facta est, vt respi-
 cias orationem serui tui & obsecrationem
 D eius Domine Deus meus, & audias preces
 quas fundit famulus tuus coram te:

* Et elegi Hierusalem ut sit nomen meum 6
illic, & elegi David ut esset super populum
meum Israel.

* Et fuit in corde David patris mei ut edi- 7
ficaret domum nomini Domini Dei Israel.

* Et dixit Dominus ad David patrem meum, 8
Propterea quod factum est in corde tuo ut edi-
ficares domum nomini meo, benè fecisti quo-
niam factum est in corde tuo.

* Veruntamen non edificabis mihi tu do- 9
mum, sed filius tuus qui egredietur ex lumbis
tuis, ipse edificabit domum nomini meo.

* Et statuit Dominus sermonem quem lo- 10
cutus fuerat, & factus sum pro David patre
meo, & sedi super thronum Israel, sicut lo-
cutus est Dominus, & edificavi domum nomi-
ni Domini Dei Israel.

* Et posui illic arcam, in qua est illic pactum 11
Domini quod pepigit cum Israel.

* Et stetit coram altari Domini coram 12
universa Ecclesia Israel, & extendit manus
suas.

* Quoniam fecit Salomon basin aneam, & 13
posuerat eam in medio atrij templi, quinque cu-
bitorum longitudo eius, & quinque cubito-
rum latitudo eius, & quinque cubitorum al-
titudo eius, & stetit super eam, & flexit su-
per genua sua contra universam Ecclesiam
Israel, & extendit manus suas in calum.

* Et dixit, Domine Deus Israel non est si- 14
milis tibi Deus in calo & in terra, qui custo-
dis pactum & misericordiam servis tuis qui
ambulant coram te in toto corde suo.

* Quæ custodisti seruo tuo David patri meo, 15
quæ locutus es ei, & locutus es in ore tuo, &
in manibus tuis complevisi, sicut dies hæc.

* Et nunc Domine Deus Israel custodi ser- 16
uo tuo David patri meo, quæ locutus es ei, di-
cens, Non deficiet tibi vir à facie mea qui se-
deat super thronum Israel, veruntamen si cu-
stodierint filij tui viam suam ut ambulent in
lege mea sicut ambulasti coram me.

* Et nunc Domine Deus Israel firmetur 17
iam verbum tuum quod locutus es seruo tuo
David.

* Quoniam si verè habitabit Deus cum ho- 18
minibus super terram, si calum & calum cali
non sufficient tibi, & quæ domus hæc quam
edificavi?

* Et inspicies ad orationem serui tui, & ad 19
obsecrationem eius Domine Deus meus ut au-
dias preces & orationem, quam servus tuus
orat coram te hodie.

6 * καὶ ἐξελεξάμην τὴν ἱερουσαλήμ ὅτι ἡμέτερά ἐστι τὸ
ὄνομά μου ἐκεῖ, καὶ ἐξελεξάμην τὸν δαυὶδ ὥστε εἶναι ἐν
πρώτῳ τοῦ λαοῦ μου Ἰσραὴλ.

7 * καὶ ἐγγράψω ἐπὶ καρδίαν δαυὶδ τοῦ πατρὸς μου τοῦ
οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ.

8 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα μου,
ὅτι ὅτι ἐγγράψω ἐπὶ καρδίαν σου τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶ-
κον τῷ ὀνόματί μου, καλῶς ἐποίησας ὅτι ἐγγράψω ἐπὶ καρ-
δίαν σου.

9 * πλὴν σὺ οἰκοδομήσεις μοι σὺ οἶκον, ἀλλ' ἢ ὁ υἱός σου
ὃς ἐξελεύσεται ἐκ τῆς ὀσφύος σου, αὐτὸς οἰκοδομήσει τὸν
οἶκον τῷ ὀνόματί μου.

10 * καὶ συνέστησε κύριος τὸν λόγον ὃν ἐλάλησε, & ἐγε-
νόμην ὅτι δαυὶδ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐκάθισα ἐπὶ τὸν
θρόνον Ἰσραὴλ, κατ' ὅσον ἐλάλησε κύριος, καὶ οἰκοδόμησα
τὸν οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ.

11 * καὶ ἔθηκεν ἐκεῖ τὴν κιβωτόν, ἐν ᾗ ἔστιν ἐκεῖ ἡ δια-
θήκη κυρίου ἡμετέρας τῷ Ἰσραὴλ.

12 * καὶ ἔστη κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου ἐναντίον
πάσης ἐκκλησίας Ἰσραὴλ, καὶ διεπέτασε τὰς χεῖρας
αὐτῶν.

13 * ὅτι ἐποίησε βλομὴν βάσιν χαλκίῳ, καὶ ἔθηκεν αὐ-
τῷ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ, πέντε πηχῶν τὸ μῆκος
αὐτῆς καὶ πέντε πηχῶν τὸ πλάτος αὐτῆς, καὶ πέντε πηχῶν τὸ
ὕψος αὐτῆς, & ἔστη ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἐκαμύφεν ἐπὶ τὰ γό-
νατα αὐτῶν ἐναντίον πάσης ἐκκλησίας Ἰσραὴλ, καὶ διε-
πέτασε τὰς χεῖρας αὐτῶν εἰς τὸν ὕψος.

14 * καὶ εἶπεν, κύριε ὁ Θεός τοῦ Ἰσραὴλ σὺ ἔστιν ὁμοίος
τοῦ Θεοῦ ἐν ἔθνεσιν καὶ ἐπὶ τῇ γῆ, φυλάσσων τὴν διαθή-
κην, & τὸ ἐλεῖ τοὺς δούλους σου τοὺς πορνοδόχους ἐναν-
τίον σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν.

15 * ἀ ἐφύλαξας τὸ παιδί σου δαυὶδ τὸν πατέρα μου, ἀ
ἐλάλησας αὐτῷ, καὶ ἐλάλησας ἐν σωματίσιν & ἐν χερ-
σίν σου ἐπλήρωσας, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

16 * καὶ νῦν κύριε ὁ Θεός Ἰσραὴλ φύλαξον τὸ παιδί σου
δαυὶδ τὸν πατέρα μου, ἀ ἐλάλησας αὐτῷ λέγων, ἐκ ἐκλεί-
ψει τοῦ δούλου ἀπὸ πρὸς ὅπου με καθήμην ἐπὶ θρόνον
Ἰσραὴλ, πλὴν ἐδὴ φυλάξων) ὅτι υἱός σου τὴν ὁδὸν αὐτῶν
ἐπορεύεαι ἐν τῷ νόμῳ μου ὡς ἐπορεύθης ἐναντίον μου.

17 * καὶ νῦν κύριε ὁ Θεός Ἰσραὴλ πισωθήτω δὴ τὸ ῥῆμά
σου, ἀ ἐλάλησας τὰ δόγματα σου δαυὶδ.

18 * ὅτι εἰ ἀληθῶς οἰκῆσει Θεός μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς
γῆς, εἰ ὁ ἔθνος & ὁ ἔθνος τοῦ ἔθνους σὺ δὲ ἐκείνους εἶ, καὶ
τίς ὁ οἶκος σου ὅστις ὃν οἰκοδόμησας;

19 * & ἐπὶ βλέψῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου,
καὶ ἐπὶ τὴν δέσπιν αὐτῶν κύριε ὁ Θεός μου τοῦ ἐπακούσαι
τῆς δεήσεως καὶ τῆς προσευχῆς, ἥς ὁ δούλος σου προ-
σεύχεται) ἐναντίον σου σήμερον.

* להיזר עיניך פתוחות אל הבית הזה יומם ולילה אל המקום אשר אמרת לשום שמך שם לשמוע אל התפלל אשר יתפלל עבדך אל המקום הזה:

* ושמערת אל תחנוני עבדך ועמך ישראל אשר יתפללו אל המקום הזה ואתה תשמע ממקום שבתך מן השמים ושמעת וסלחת:

* אם יחטא איש לרעהו ונשא בו אלה להאלתו ובא אלה לפני מזבח בבית הזה: ואתה תשמע מן השמים ועשית ושמטת את עבדך להשיב לרשע לתת דרכו בראשו ולהצדיק צדיק לתת לו כצדקתו:

* ואם ינגף עמך ישראל לפני אויב כי יחטאו לך ושבו והודו את שמך והתפללו והתחנונו לפניך בבית הזה:

* ואתה תשמע מן השמים וסלחת לחטאת עמך ישראל והשיבותם אל האדמה אשר נתת להם ולאבותיהם:

* בהעצר השמים ולא יהיה מטר כי יחטאו לך והתפללו אל המקום הזה והודו את שמך מחטאתם ישובו כי תענם:

* ואתה תשמע השמים וסלחת לחטאת עבדך ועמך ישראל כי תורם אל הדרך הטובה אשר ילכו בה ונתתה מטר על ארצך אשר נתתה לעמך לנחלה:

* רעב כי יהיה בארץ דבר כי יהיה שדפון וירקון ארבה וחסיל כי יהיה כי יצר לו איביו בארץ שערי כל נגע וכל מחלה:

* כל תפלה כל תחנה אשר יהיה לכל האדם ולכל עמך ישראל אשר ידעו איש נגעו ומכאבו ופרש בפיו אל הבית הזה:

* ואתה תשמע מן השמים מכון שבתך וסלחת ונתתה לאיש ככל דרכיו אשר תדע את לבבו כי אתה לבדך ידעת את לבב בני האדם:

* למען יראוך ללכת בדרכיך כל הימים אשר הם חיים על פני האדמה אשר נתתה לאבותינו:

20 * Vt aperias oculos tuos super domum istam diebus ac noctibus super locum in quo pollicitus es, vt inuocetur nomen tuum, & exaudires orationem quam seruus tuus orat in eo.

21 * Et exaudias preces famuli tui & populi tui Israel. Quicumque orauerit in loco isto, exaudi de habitaculo tuo, id est de cælis, & propitiare.

22 * Si peccauerit quispiam in proximum suum, & iurare contra eum paratus venerit, seque maledicto constrinxerit coram altari in domo ista:

23 * Tu audies de cælo, & facies iudicium seruorum tuorum, ita vt reddas iniquo viam suam in caput proprium, & vlcisaris iustum, retribuens ei secundum iustitiam suam.

24 * Si superatus fuerit populus tuus Israel ab inimicis, peccabunt enim tibi, & conuersi egerint poenitentiam, & obsecrauerint nomen tuum, & fuerint deprecati te in loco isto:

25 * Tu exaudies de cælo, & propitiare peccato populi tui Israel, & reduc eos in terram quam dedisti eis & patribus eorum.

26 * Si clauso cælo pluuia non fluxerit propter peccata populi tui, & deprecati te fuerint in loco isto, & cõfessi nomini tuo, & conuersi à peccatis suis, cum eos affligeris:

27 * Exaudi de cælo Domine, & dimitte peccata seruis tuis & populi tui Israel, & doce eos viam bonam per quam ingrediantur, & da pluuiam terræ quam dedisti populo tuo ad possidendum.

28 * Fames si orta fuerit in terra, & pestilentia, ærugo & aurugo, & locusta, & bruchus, & hostes vastatis regionibus portas obsederint ciuitatis; omnisque plaga & infirmitas prefferit:

29 * Si quis de populo tuo Israel fuerit deprecatus, cognoscens plagam & infirmitatem suam, & expanderit manus suas in domo hac:

30 * Tu exaudies de cælo, de sublimi scilicet habitaculo tuo, & propitiare, & redde unicuique secundum vias suas, quas nosti eum habere in corde suo. Tu enim solus nosti corda filiorum hominum:

31 * Vt timeant te & ambulent in viis tuis, cunctis diebus quibus viuunt super faciem terræ quam dedisti patribus nostris.

* Ut sint oculi tui aperti super domum istam 2.
die & nocte, in loco hoc quem dixisti ut inuo-
cetur nomen tuum illic, ut audires orationem
quam orat servus tuus in loco hoc, & exaudies
preces servi tui & populi tui Israel, quæcumq;
orauerit in loco isto.

* Et tu exaudies de loco habitationis tuæ de 21
calo, & exaudies & propitius eris.

* Si peccaverit vir in proximum suum, & 22
ceperit in eum maledictionem ut maledicat ei,
& venerit & maledixerit ei coram altari in
loco hoc:

* Et tu exaudies de calo, & facies & iudi- 23
cabis servos tuos, ut reddas iniquo, & reddas
vias suas in caput suum, & ut iustitiam des
iusto, ut reddas ei secundum iustitiam suam.

* Et si frangatur populus tuus Israel coram 24
inimico, si peccaverint tibi, & conuersi fue-
rint, & confessi fuerint nomini tuo, & ora-
uerint, & deprecati fuerint coram te in do-
mo ista:

* Et tu exaudies de calo, & propitius eris 25
peccatis populi tui Israel, & reduces eos in ter-
ram quam dedisti eis & patribus eorum.

* Cum clausum fuerit calum & non sit 26
pluuia, quoniam peccabunt tibi, & orabunt
in loco isto, & confitebuntur nomini tuo, &
a peccatis suis conuertentur, quoniam humi-
liabis eos.

* Et tu exaudies de calo, & propitius eris 27
peccatis servorum tuorum & populi tui Israel,
quoniam manifestabis eis viam bonam, in qua
ambulabunt in ea, & dabis pluuiam super
terram tuam, quam dedisti populo tuo in pos-
sessionem.

* Fames si fuerit in terra, mors si fuerit, æ- 28
ris corruptio, ieteritia, locusta, bruchus si fue-
rit, & si contriuerint eum hostes eius in ter-
ra coram ciuitatibus suis,

* Secundum omnem plagam & secundum 29
omnem laborem & secundum omnem plagam,
& omnem orationem, & omnem deprecatio-
nem, quæ si fuerit omni homini & omni po-
pulo tuo Israel, qui si nouerit homo plagam suam
& infirmitatem suam, & expanderit manus
suas in domo hac.

* Et tu exaudies de calo de parato habita- 30
culo tuo, & propitiaberis & dabis viro secun-
dum vias suas, sicut noueris cor suum, quo-
niam tu solus cognoscis cor filiorum homi-
num:

* Ut timeant te, ut ambulent in omnibus 31
viis tuis cunctis diebus, quibus ipsi viuunt
super faciem terræ, quam dedisti patribus no-
stris.

20 * Τὸ εἶναι οὖν ὀφθαλμοὺς τοῦ δυνεωγμένου ἐπὶ τὸν οἶ-
κον τοῦτον ἡμέρας & νυκτός, εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὃν εἶπας
ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα τοῦ ἐκεί, & ἀκοῦσαι τὴν προσευχὴν
ἧς προσεύχεται ὁ δούλος τοῦ εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀκούσῃ
τὴν δεήσεως & δέξαι τοῦ τοῦ λαοῦ σε ἰσραήλ, ἀλλὰ δὴν προσ-
εύξωνται εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

21 * καὶ σὺ ἀκούσῃς ἐκ τῆς γῆς τὴν κατοικήσεώς σε ἐκ τοῦ
ἐρανοῦ, καὶ ἀκούσῃς καὶ ἰλεώς ἔσῃ.

22 * ἐὰν ἀμαρτήσῃ δούλῳ εἰς τὸν πλησίον αὐτοῦ (ἐλάβῃ ἐπὶ
αὐτὸν δρόμῳ & δροῦσάσθαι αὐτὸν, ἐλάτῃ καὶ δροῦσῇ) αὐ-
τὸν κατέναντι & θυσιάσῃ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

23 * καὶ σὺ εἰσακούσῃς ἐκ τῆς ἐρανοῦ, & ποιήσεις, καὶ κληνῆς
οὗτος δέξαι σε, τοῦ δαποδοῦναι τὰ δώμα καὶ δαποδοῦναι
ὁδὸς αὐτῷ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ & δικαιοῦσαι δίκαιον τοῦ
δαποδοῦναι αὐτῷ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.

24 * καὶ ἐὰν θραυσθῇ ὁ λαός σε ἰσραήλ ἐνώπιον ἐχθροῦ,
ἐὰν ἀμαρτήσῃς (ἐπιστρέψωσι καὶ ἔξομολογήσωνται)
τῷ ὀνόματί σε, καὶ προσεύξωνται καὶ δεηθῶσιν ἐν θυτίῳ
σε ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ.

25 * καὶ σὺ εἰσακούσῃς ἐκ τῆς ἐρανοῦ καὶ ἰλεώς ἔσῃ ταῖς
ἀμαρτίαις & λαοῦ σε ἰσραήλ, καὶ δαποτρέψεις αὐτοὺς
εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκας αὐτοῖς καὶ τοῖς πατέράσιν αὐτῶν.

26 * ἐν τῷ συχεθῆναι τὸν ἐρανὸν καὶ μὴ γινέσθαι ὑετόν,
ὅτι ἀμαρτήσονται σοί, καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον
τοῦτον, καὶ ἔξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἀπὸ
τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν, ὅτι ταπεινώσεις αὐ-
τούς.

27 * καὶ σὺ εἰσακούσῃς ἐκ τοῦ ἐρανοῦ, καὶ ἰλεώς ἔσῃ ταῖς
ἀμαρτίαις τῶν δούλων σε καὶ & λαοῦ σε ἰσραήλ, ὅτι
δηλώσεις αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν, ἐν ᾗ πορεύονται
ἐν αὐτῇ, καὶ δώσεις ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν σου, ἣν ἔδωκας τῷ
λαῷ σου εἰς κληρονομίαν.

28 * λιμὸς ἐὰν γίνηται ἐπὶ τῆς γῆς, & θάνατος ἐὰν
γίνηται, & ἐμεθοφθορία, ἰκτερες, ἀκρίαι, βροχὴ & ἐὰν
γίνηται, καὶ ἐὰν θλίψωσιν αὐτὸν & ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ
κατέναντι τῶν πόλεων αὐτοῦ,

29 * καὶ πᾶσαν πληγὴν (καὶ καὶ πάντα πόνον καὶ καὶ πᾶ-
σαν ἀφῆν, καὶ πᾶσαν προσευχὴν & πᾶσαν δέσιν, ἢ
ἐὰν γίνηται παντὶ δούλῳ καὶ παντὶ τῷ λαῷ τοῦ ἰσ-
ραήλ, οἵτινες ἐὰν γινῶσι δούλῳ ἀφῆν αὐτοῦ καὶ τὴν
μαλακίαν αὐτοῦ, καὶ διαπετάσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς
τὸν οἶκον τοῦτον.

30 * καὶ σὺ εἰσακούσῃς ἐκ τῆς ἐρανοῦ & ἐτοίμους κατεκνη-
νῆς σε, καὶ ἰλάσῃ καὶ δώσεις δούλῳ καὶ ταῖς ὁδὸς αὐτοῦ,
ὡς δὴ γινῶσι τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὅτι σὺ μονώτατος γι-
νώσκεις τὴν καρδίαν τῶν υἱῶν δούλων σου.

31 * ὅπως φοβούνται σε & πορεύονται ἐν πάσαις ταῖς
ὁδοῖς σε πάσας τὰς ἡμέρας αἱ αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ προσώ-
πῳ τῆς γῆς, ἧς ἔδωκας τοῖς πατέράσιν ἡμῶν.

וְגַם אֶל־דֹּנְכְרֵי אֲשֶׁר לֹא־מִעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל
הוּא וְבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שְׂמֹךְ הַגָּדוֹל וְיִדְרֹךְ
הַחֲזָקָה וְיִדְרֹעַךְ הַנְּטוּיָה וּבָאוּ וְהִתְפַּלְּלוּ אֶל־
הַבַּיִת הַזֶּה:

וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מִמְּכוֹן שְׁבִתְךָ
וְעֲשִׂיתָ כְּכָל אֲשֶׁר יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנְּכַבְרִי לְמַעַן
יִדְעוּ כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שְׁמֹךְ וְלִירְאָה אֶתְךָ
כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלִדְעַת כִּי־שְׁמֹךְ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי:

כִּי יֵצֵא עַמְּךָ לְמִלְחָמָה עַל־אִיְכּוֹ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר
תִּשְׁלַח וְהִתְפַּלְּלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר
בְּחֶרֶת בְּרָה וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנִיתִי לְשִׁמְךָ:

וְשִׁמַּעְתָּ מִן־הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
תְּחִנָּתָם וְעֲשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם: כִּי יִחַטְאוּ
לְךָ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא יִחַטֵּא וְאִנְפָּרַת בָּם
וְנִתְּתָם לִפְנֵי אוֹיֵב וּשְׂבוּם שׁוֹבֵיהֶם אֶל־אֶרֶץ
רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה: וְהָשִׁיבוּ אֶל־לִבָּם
בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבוּ שָׁם וּשְׁבוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ
בְּאֶרֶץ שְׁבִיִם לֵאמֹר חָטְאנוּ הָעוֹיְנוּ וְרָשָׁעְנוּ:

וְשְׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־לֵב וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ
שְׁבִיִם אֲשֶׁר שְׁבוּ אֹתָם וְהִתְפַּלְּלוּ דֶּרֶךְ אֲרָצָם
אֲשֶׁר־נִתְּתָה לָאֲבוֹתָם וְהָעִיר אֲשֶׁר בְּחֶרֶת
וְלַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנִיתִי לְשִׁמְךָ: וְשִׁמַּעְתָּ מִן־
הַשָּׁמַיִם מִמְּכוֹן שְׁבִתְךָ אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
תְּחִנָּתֵיהֶם וְעֲשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם וְסִלַּחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר
חָטְאוּ לְךָ: עֲתָה אֱלֹהֵי יִהְיֹה נִגַּע עֵינֶיךָ
פְּתָחוֹת וְאֲזַנֶּיךָ קִשְׁבוֹת לְתִפְלַת הַמָּקוֹם הַזֶּה:

וְעֲתָה קוּמָה יְהוָה אֱלֹהִים לְנוֹחֵךְ אֹתָהּ
וְאֶרֶז עֹז כְּתִיךָ יְהוָה אֱלֹהִים יִלְבְּשׁוּ תְּשׁוּעָה
וְחִסְדֶּיךָ יִשְׁמְחוּ בְּטוֹב: יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־
תֵּשֶׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זְכָרָה לְחִסְדֵּי דָוִד עַבְדְּךָ:

ז

וּבְכָלוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל וְהָאֵשׁ יִרְדֶּה
מִהַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל הָעֹלָה וְהַזִּבְחִים וּכְבוֹד יְהוָה
מָלָא אֶת־הַבַּיִת: וְלֹא יִכְלוּ הַכֹּהֲנִים
לְבֹא אֶל־בֵּית יְהוָה כִּי מָלָא כְבוֹד יְהוָה אֶת־
בֵּית יְהוָה:

³² * Externum quoq; qui non est de po-
pulo tuo Israel, si venerit de terra longin-
qua propter nomē tuum magnū, & pro-
pter manum tuam robustam & brachium
tuū extētum, & adorauerit in loco isto:

³³ * Tu exaudies de cēlo firmissimo habi-
taculo tuo, & facies cūcta pro quibus in-
uocauerit te ille peregrinus, vt sciant om-
nes populi terrę nomen tuum, & timeant
te sicut populus tuus Israel, & cognoscant
quia nomen tuum inuocatum est super
domum hanc quam ædificaui.

³⁴ * Si egressus fuerit populus tuus ad bel-
lum contra aduersarios suos per viam in
qua miseris eos, adorabunt te cōtra viam
in qua ciuitas hęc est quam elegisti, & do-
mus quam ædificaui nomini tuo;

³⁵ * Vt exaudias de cēlo preces eorum &
obsecrationem, & vlciscaris.

³⁶ * Si autem peccauerint tibi, neq; enim ^{3. Re. 14}
est homo qui non peccet, & iratus fueris
eis, & tradideris hostibus, & captiuos du-
xerint eos in terram longinquam, vel
certē quæ iuxta est:

³⁷ * Et conuersi in corde suo in terra, ad
quam captiui ducti fuerant, egerint pœ-
nitentiam, & deprecati te fuerint in terra
captiuitatis suę, dicentes, Peccauimus, ini-
quē fecimus, iniuste egimus.

³⁸ * Et reuersi fuerint ad te in toto corde
suo, & tota anima suā, in terra captiuitatis
suę ad quam ducti sunt, adorabunt te co-
tra viam terrę suę quam dedisti patribus
eorum, & vrbis quam elegisti, & domus
quam ædificaui nomini tuo:

³⁹ * Vt exaudias de cēlo, hoc est, de firmo
habitaculo tuo preces eorum, & facias
iudicium & dimittas populo tuo, quam-

⁴⁰ uis peccatori. * Tu es enim Deus meus.
Aperiantur, quæso, oculi tui, & aures tuę
intentę sint ad orationem quæ fit in lo-
co isto. * Nunc igitur consurge Dñe

Deus in requiem tuam, tu & arca fortitu-
dinis tuę. Sacerdotes tui Dñe Deus in-
duantur salutem, & sancti tui lætentur in

⁴² bonis. * Domine Deus meus ne auerte-
ris faciem Christi tui. Memento miseri-
cordiarum Dauid serui tui.

CAP. VII.

¹ C Vm q; compleisset Salomon fundens
A preces, ignis descendit de cēlo, & de-
uorauit holocausta & victimas, & maie-
stas Domini impleuit domum.

² * Nec poterant sacerdotes ingredi tem-
plum Domini, eo quod impleisset maiestas
Domini templum Domini.

* Et omnis externus qui non est de populo tuo Israel, & venerit de terra longinqua propter nomen tuum magnum, & manum tuam robustam, & brachium tuum excelsum, & venerint & orauerint in loco isto:

* Et tu exaudies de celo de parato habitaculo tuo, & facies secundum cuncta quæ inuocauerit te peregrinus, ut sciant omnes populi terra nomen tuum, & ut timeant te, sicut populus tuus Israel, & ut cognoscant quia nomen tuum inuocatum est super domum hanc, quam ædificaui.

* Si verò egressus fuerit populus tuus in bellum contra inimicos suos, in via qua mittes eos, & orauerint ad te secundum viam ciuitatis huius in qua elegisti in ea, & domus quam ædificaui nomini tuo:

* Et exaudies de celo preces eorum & obsecrationem eorum, et facies iustificationem eorum.

* Quoniam peccabunt tibi, quoniam non est homo qui non peccabit: et si iratus fueris in eos, & tradideris eos iuxta faciem hostium, & captiuos duxerint eos qui captiuauerunt in terram longinquam vel quæ iuxta, & conuersi fuerint ad te in corde suo, in terra quò captiui ducti fuerant illuc:

* Et conuersi fuerint & deprecati fuerint te in terra captiuitatis suæ, dicentes: Peccauimus, iniquè fecimus & impiè egimus,

* Et conuersi fuerint ad te in toto corde suo, & in tota anima sua in terra captiuantiū eos, quò captiuos duxerunt eos illuc, & orauerint viam terræ suæ, quam dedisti ipsis & patribus eorum, & urbis quam elegisti, & domus quam ædificaui nomini tuo.

* Et exaudies de celo de parato habitaculo tuo preces eorum & deprecationem eorum, & facies iudicium eorum, & propitius eris populo qui peccauit tibi.

* Et nunc Domine Deus sint iam oculi tui aperti, & aures tue attendentes in deprecationem loci huius.

* Et nunc cōsurge Domine Deus in requiem tuam, tu & arca fortitudinis tuæ: sacerdotes tui Domine Deus induentur salutem, & sancti tui letabuntur in bonis.

* Domine Deus ne auerteris faciem Christi tui: memento misericordiarum tuarum David seruo tuo.

CAP. VII.

ET ut compleuit Salomon orans, & ignis descendit de celo, & deuorauit holocausta et sacrificia, & gloria Domini impleuit domum.

* Et non potuerunt sacerdotes ingredi in domum Domini in tempore illo, quoniam impleuit gloria Domini domum Domini.

12 * καὶ γε πᾶς ἀλλότριος ὅς οὐκ ἔστιν ἐν τῷ λαῷ σου ἰσραήλ, καὶ ἔλθῃ ἐκ γῆς μακρόθεν διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα, & τὴν χεῖρά σου τὴν κραταυδίαν, & τὴν βραχίονά σου τὴν ὑψηλὴν, καὶ ἔλθωσι καὶ προσδύξωνται εἰς τὸν τόπον τούτον.

13 * καὶ σὺ εἰσακίσῃ ἐκ τῆς οὐρανοῦ εἰς ἐτοίμην κατεκκληθεῖς σε, καὶ ποιήσεις κατὰ πάντα ὅσα δὴ ἐπηκαλέσῃται σε ὁ ἀλλότριος, ὅπως γινώσι πάντες οἱ λαοὶ τὴν γῆς τὸ ὄνομά σου, & ἵνα φοβῶνται σε, ὡς ὁ λαός σου ἰσραήλ, καὶ τοῦ γινώσκειν ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὸν οἶκον τούτον, ὃν ὠκοδόμησα.

14 * ἐὰν δὲ ἐξεέλθῃ ὁ λαός σου εἰς πόλεμον ἐπὶ οὗ ἐχθρὸς αὐτῶν, ἐν ὁδῷ ἢ ἀποσελεῖς αὐτούς, καὶ προσδύξωνται πρὸς σέ κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν πόλεως ταύτης ἐν ἣ ἐξελέξω ἐν αὐτῇ, καὶ εἰς οἶκον ὃν ὠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου.

15 * καὶ ἀκίσῃ ἐκ τῆς οὐρανοῦ τὴν προσδύχῃς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ δικαίωμα αὐτῶν.

16 * ὅτι αἰμαρτήσονται οἱ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνθρώπος ὅς οὐκ αἰμαρτήσῃ, καὶ ἐὰν θυμωθῇς ἐπ' αὐτούς, καὶ παραδῷς αὐτούς κατὰ τὸν ὄψον ἐχθρῶν, & αἰχμαλωτῶσιν αὐτούς, & αἰχμαλωτῶσαντες εἰς γῆν μακρόν ἢ ἐγγύς, καὶ ἐπιστρέψωσι πρὸς σέ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, ἐν τῇ γῇ ἣ ἐν αἰχμαλωτῇ θήσαν ἐκεῖ.

17 * & ἐπιστρέψωσι & δεηθῶσί σε ἐν γῇ αἰχμαλωσίας αὐτῶν, λέγοντες, ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν & ἡσέβησαμεν.

18 * & ἐπιστρέψωσι πρὸς σέ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν, & ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτῶν ἐν γῇ αἰχμαλωτῶσόντων αὐτούς, & ἡχμαλωτῶσαν αὐτούς ἐκεῖ, καὶ προσδύξωνται ὁδὸν γῆς αὐτῶν, ἧς ἔδωκας αὐτοῖς & τοῖς πατέράσιν αὐτῶν, & τὴν πόλεωσ ἧς ἐξελέξω καὶ τοῦ οἴκου ὃν ὠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου.

19 * καὶ ἀκίσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς ἐτοίμην κατεκκλητηρίου σου τὴν προσευχῇς αὐτῶν & τὴν δεήσεως αὐτῶν, & ποιήσεις τὸ κῆμα αὐτῶν, & ἵλεως ἔσῃ τῷ λαῷ τῷ αἰμαρτήντι οἱ.

20 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἔσωσαν δὴ οἱ ὀφθαλμοὶ σου δόσω γέφυροι, καὶ τὰ ὦτά σου ἐπήκοα εἰς τὴν δέησιν τοῦ λαοῦ τούτου.

21 * καὶ νῦν ἀνάστηθι κύριε ὁ θεὸς εἰς τὴν κατάπαυσίν σου, σὺ & ἡ κιβωτός σου, & ἡ ἐκείνη σου, & ἡ ἐκείνη σου κύριε ὁ θεὸς ἐνδύονται σωτηρίαν, & οἱ ὁποῖοι σου διφρανήσονται ἐν ἀγαθοῖς.

22 * κύριε ὁ θεὸς μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον σου ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου, μνήσθη τὰ ἔλεός σου τῷ δαυὶδ τῷ δούλῳ σου.

5.

1 * Καὶ ὡς συνετέλεσε ὁ λόγος τῶν προσευχῶν αὐτῶν, & τὸ πῦρ κατέβη ἐκ τῆς οὐρανοῦ, & κατέφαγε τὰ ὀλοκαυτώματα. 2 * καὶ τὰς θυσίας, & δόξα κυρίου ἐπλησέ τὸν οἶκον. * καὶ οὐκ ἐδύναντο οἱ ἱερεῖς εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτι ἐνέπλησε δόξα κυρίου τὸν οἶκον κυρίου.

* וכל בני ישראל ראים בדרת האש
 וכבוד יהוה על הבית וכרעו אפים ארצה
 על הרצפה וישתחוו והודו ליהוה כי טוב כי
 לעולם חסדו * והמלך וכל העם זכרים
 זבח לפני יהוה
 * ויזבח המלך שלמה את זבח הבקר
 עשרים ושנים אלף וצאן מאד ועשרים
 אלף ויחנכו את בית האלהים המלך וכל
 העם * והכהנים על משמרותם עמדים
 והלולים בכלי שיר יהוה אשר עשו דוד
 המלך להדות ליהוה כי לעולם חסדו בהלל
 דוד בידם והכהנים מחצצרים נגדם וכל
 ישראל עמדים * ויקדש שלמה את
 הנוך החצר אשר לפני בית יהוה כי עשה שם
 העלות ואת חלבי השלמים כי מזבח הנחשת
 אשר עשה שלמה לא יכול להכיל את העלות
 ואת המנחה ואת החלבים
 * ויעש שלמה את החג בעת ההיא שבעת
 ימים וכל ישראל עמוקה גדול מאד מלבו
 חמרת עד גחל מצרים * ויעשו ביום
 השמיני עצרת כי חנכה המזבח עשו שבעת
 ימים והחג שבעת ימים * וביום עשרים
 ושלשה לחדש רשביעי שלח את העם
 לאהליהם שמחים וטובי לב על הטובה
 אשר עשה יהוה לדוד ולשלמה ולישראל
 עמו * ויכל שלמה את בית יהוה ואת
 בית המלך ואת כל הבא על לב שלמה לעשות
 בבית יהוה ובביתו הצליח
 * וירא יהוה אל שלמה בלילה ויאמר לו
 שמעתי את תפלתך ובחרתי במקום הזה לי
 לבית זבח * הן אעצר השמים ולא יהיה
 מטר והן אצור על חגב לאכול הארץ ואם
 אשלח דבר בעמי * ויכנעו עמי אשר נקרא
 שמי עליהם ויתפללו ויבקשו פני וישבו מדרכיהם
 הרעים ואני אשמע מן השמים ואסלח
 לחטאתם וארפא את ארצם
 * עתה עיני יהוה פתחור ואזני קשבור
 לתפלת המקום הזה

* Sed & omnes filij Israel videbant de-
 scendentē ignem & gloriam Domini su-
 per domum, & corruentes proni in terra
 super pavementum stratum lapide, adora-
 uerunt & laudauerunt Dominum, quo-
 niam bonus, quoniam in seculum miseri-
 cordia eius. * Rex autem & omnis popu-
 lus immolabāt victimas coram Domino.
 * Maclauit igitur rex Salomon hostias
 boum viginti duo millia, arietum cen-
 tum viginti millia. Et dedicauit domum
 Dei rex & vniuersus populus.
 * Sacerdotes autem stabant in officiis
 suis, & Leuitæ in organis carminum Do-
 mini quæ fecit Dauid rex ad laudandum
 Dominum, quoniam in æternum miseri-
 cordia eius, hymnos Dauid canentes per
 manus suas. Porro sacerdotes canebāt tu-
 bis ante eos, cunctusque Israel stabat.
 * Sanctificauit quoque Salomon me-
 dium atrij ante templum Domini. Obtul-
 erat enim ibi holocausta & adipēs paci-
 ficorum, quia altare æneum quod fecerat,
 non poterat sustinere holocausta & sacri-
 ficia & adipēs pacificorum.
 * Fecit ergo Salomon solemnitatem in
 tempore illo septē diebus, & omnis Israel
 cum eo, Ecclesia magna valde ab introitu
 Emath vsque ad torrentem Ægypti.
 * Fecitq; die octauo collectam, eo quod
 C dedicasset altare septem diebus, & solem-
 nitatem celebrasset diebus septem.
 * Igitur in die vicesimo tertio mensis
 septimi dimisit populos ad tabernacula
 sua lætantes atque gaudentes super bono
 quod fecerat Dominus Dauid & Salomo
 ni & Israel populo suo. * Compleuitq;
 Salomon domum Domini & domū re-
 gis, & omnia quæ disposuerat in corde
 suo, vt faceret in domo Domini & in do-
 mo sua, & prosperatus est. * Apparuit
 autem ei Dominus nocte, & ait, Audiui
 orationem tuā & elegi locum istum mihi
 in domum sacrificij. * Si clausero cæl-
 um & pluuia nō fluxerit, & mandauero
 & præcepero locustæ vt deuoret terram,
 & misero pestilentiā in populum meum.
 * Conuersus autem populus meus su-
 per quos inuocatum est nomen meum,
 deprecatus me fuerit, & exquisierit faciem
 meam, & egerit pœnitentiā à viis suis pes-
 simis, & ego exaudiam de cælo, & propi-
 tius ero peccatis eorum, & sanabo terram
 eorum. * Oculi quoq; mei erunt aper-
 ti & aures meæ erectæ ad orationem eius
 qui in loco isto orauerit.

* Et omnes filij Israel videbant descenden-
tem ignem, & gloria Domini super domum, &
corruerunt in faciem super terram super pau-
mentum lapideum, & adorauerunt & lauda-
uerunt Dominum, quoniam bonum, quoniam
in seculum misericordia eius.

* Et rex & omnis populus immolantes sa-
crificia coram Domino.

* Et sacrificauit rex Salomon sacrificium
bouum viginti & duo millia, & ouium centū et
viginti millia, & dedicauit domum rex &
omnis populus.

* Et sacerdotes per custodias suas stantes,
& Leuitæ in organis carminum Domini, quæ
fecit Dauid rex ad confitendum coram Domi-
no, quoniam bonum, quoniam in eternum mise-
ricordia eius, in hymnis Dauid per manum
suam, & sacerdotes canentes tubis ante eos,
& omnis Israel stans.

* Et sanctificauit Salomon medium atrij
quod in domo Domini, quoniam fecit ibi holo-
causta & adipēs salutariorum, quoniam altare
aeneum quod fecerat Salomon non sufficiebat su-
stinere holocausta & sacrificia, & adipēs pa-
cificorum.

* Et fecit Salomon solemnitate in tempore
illo septem diebus, & omnis Israel cum eo Ec-
clesia magna valde, ab introitu Emath & vsq;
ad torrentem Egypti.

* Et fecit in die octauo exodium, quoniam
dedicationem altaris fecit septem diebus, &
solemnitatem septem diebus.

* Et in die vigesimo & tertio mensis septi-
mi misit Salomon populum in tabernacula sua,
latantes & bonos corde in bonis quæ fecit Do-
minus Dauid & Salomoni & Israel populo
suo.

* Et compleuit Salomon domum Domini &
domum regis, & in omnibus quæ voluit Salo-
mon in anima sua facere in domo Domini &
in domo sua, prosperatus est.

* Et apparuit Dominus Salomoni in nocte,
et ait ei, Audiui orationē tuam & elegi in loco
isto mihi in domum sacrificij.

* Si clausero cælum & non fiat pluuia, & si
mandauero locustæ vt deuoret terram, & si mi-
sero mortem in populum meum:

* Et conuertatur ad me populus meus super
quos inuocatum est nomen meum super eos, &
deprecatis fuerint, et quesierint faciem meam,
& conuersi fuerint a viis suis malis, & ego
exaudiam de cælo, & propitius ero peccatis eo-
rum, & sanabo terram eorum.

* Et nunc oculi mei erunt aperti, & au-
res meæ exaudientes orationem loci huius.

3 * καὶ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐώραν κατὰβαῖνον τὸ πῦρ,
καὶ δόξα κυρίου ἐπὶ τὸν οἶκον, καὶ ἐπεὶ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἐπὶ
τὴν γῆν ἐπὶ τὸ λιθόστρωτον, & προσεκύνησαν & ἤνεσαν τὰ
κύρια, ὅτι ἀγαθόν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

4 * καὶ ὁ βασιλεὺς & πᾶς ὁ λαὸς θυοῦντες θυμὰ τὰ ἐνώ-
πιον κυρίου.

5 * καὶ ἔθυσεν ὁ βασιλεὺς θλομῶν τελευθυσίαν μόχων
εἴκοσι & δύο χιλιάδας, & προβάτων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χι-
λιάδας, & ἐνεκαίνισεν τὸν οἶκον ὁ βασιλεὺς & πᾶς ὁ λαός.

6 * καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν ἐσηκότες, καὶ
οἱ λουῖται ἐν ὀργάνοις ψάλλοντες κυρίῳ, ὃν ἐποίησε δαυὶδ ὁ
βασιλεὺς & ἐξομολογείας ἐναντὶ κυρίου, ὅτι ἀγαθόν,
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, ἐν ὕμνοις δαυὶδ διὰ χει-
ρὸς αὐτῶν. καὶ οἱ ἱερεῖς σαλπίζοντες σάλπιγγιν ἐναν-
τίον αὐτῶν, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἐσηκώς.

7 * καὶ ἠγάσθη θλομῶν τὸ μέγεθος τῆς αὐλῆς τῆς ἐν οἴκῳ
κυρίου, ὅτι ἐποίησεν ἐκεῖ τὰ ὀλοκαυτώματα & τὰ σέατα
τῶν σωτηρίων, ὅτι τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ὃ ἐποίησε θ-
λομῶν οὐκ ἐξέποιε δέξασθαι τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ
τὰς θυσίας & τὰ σέατα τῶν εἰρηνικῶν.

8 * καὶ ἐποίησε θλομῶν τὴν ἐορτὴν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
ἐπὶ αἱμέρας, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκκλησία με-
γάλη σφόδρα, ἀπὸ εἰσόδου αἵματος καὶ ἕως χειμάρρου αἰ-
γυπίου.

9 * καὶ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον, ὅτι
ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἐποίησεν ἐπὶ αἱμέρας, καὶ
τὴν ἐορτὴν ἐπὶ αἱμέρας.

10 * καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ εἰκοστῇ καὶ τρίτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ
ἐβδόμου ἀπέστειλε θλομῶν τὸν λαὸν εἰς τὰ σκηνώματα
αὐτῶν, διφρανομήρους καὶ ἀγαθούς τῇ καρδίᾳ ἐπὶ τοῖς
ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησε κύριος τῷ δαυὶδ & θλομῶνι καὶ
Ἰσραὴλ τῷ λαῷ αὐτοῦ.

11 * καὶ σὺντετέλεσε θλομῶν τὸν οἶκον κυρίου & τὸν οἶκον
τοῦ βασιλέως, καὶ πάντα ὅσα ἠθέλησε θλομῶν ἐν τῇ
ψυχῇ αὐτοῦ ποιῆσαι ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
διωδωθή.

12 * καὶ ὥφθη κύριος τῷ θλομῶνι ἐν τῇ νυκτί, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, ἤκουσα τὴν προσευχὴν σου & ἐξελεξάμην ἐν
τῷ ῥῆμα τῷ ἐμοὶ εἰς οἶκον θυσίας.

13 * ἐὰν συχῶ τὸν ἔρανον & μὴ γένηται ὑετός, καὶ ἐὰν ἐν-
ταῖς ἡμέραις τῇ ἀκρίᾳ τὸ καταφαγεῖν τὴν γῆν, & ἐὰν ἀπο-
σείλω θάνατον ἐν τῷ λαῷ μου.

14 * καὶ ἐντραπή με ὁ λαός μου ἐφ' ἧς ἐπικέκληται τὸ
ὄνομα μου ἐπ' αὐτούς, καὶ προσδύξονται, καὶ ζητήσωσι τὸ
πρῶτον μου, & ἀποσρέψωσιν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τῶν
πονηρῶν, & ἐγὼ εἰσακθῶμαι ἐκ τοῦ ἔρανος, & ἰλέωμαι ἐθ-
μαί ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῶν, & ἰάσομαι τὴν γῆν αὐτῶν.

15 * καὶ νῦν οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τὸν θυγατέρα μου, & τὰ
ῥῆμα μου ἐπ' ἡκού τῇ προσευχῇ σου ῥῆμα τῷ ἐμοί.

* ועתה בחרתי והקדשתי את הבית הזה
 להיות שמי שם עד עולם והיו עיני ולבי שם כל-
 הימים: * ואתרו אם רחל לפני כאשר
 רחל דויד מבית ובעשור ככל אשר צויתך
 וחקי ומשפטי תשמור: * והקימותי את כסא
 מלכותך כאשר כרתי לדויד מבית לאמר לא-
 יכרת לך איש מושל בישראל:
 * ואם תשובון אתם ועזבתם חקורי
 ומצותי אשר נתתי לפניכם והלכתם ועבדתם
 אלהים אחרים והשתחוויתם להם:
 * ונתשתים מעל אדמתי אשר נתתי להם
 ואת הבית הזה אשר הקדשתי לשמי אשליך
 מעל פני ואתננו למשל ולשנינה בכל העמים:
 * והבית הזה אשר הורה עליך לכל עבר
 עליו ישם ואמר במה עשה יהוה ככה לארץ
 הזאת ולבית הזה: * ואמרו על אשר עזבו
 את יהוה אלהי אבותיהם אשר הוציאם
 מארץ מצרים ויחזיקו באלהים אחרים וישתחוו
 להם ויעבדום על כן הביא עליהם את כל-
 הרעה הזאת:

ח

* ויהי מקץ עשרים שנה אשר
 בנה שלמה את בית יהוה וארץ ביתו:
 * והערים אשר נתן חורם לשלמה בנה
 שלמה אותם ויושב שם את בני ישראל:
 * וילך שלמה חמת צבא ויחזק עליה:
 * ויבן את רחמור במדבר וארץ כל ערי
 המסכנות אשר בנה בהמה:
 * ויבן את בית חורון העליון וארץ
 בית חורון התחתון ערי מצור חומות דלתים
 וכריח: * ואת בעלת ואת כל ערי המסכנות
 אשר היו לשלמה ואת כל ערי הרכב וארץ ערי
 הפרשים וארץ כל חשק שלמה אשר חשק
 לבנות בירושלם ובלבנון ובכל ארץ ממשתלו:
 * כל העם הנותר מן החרתי והאמרי
 והפרזי והחתי והיבוסי אשר לא מישראל
 המה:

16 * Elegi enim & sanctificaui locū istum
 ut sit nomen meum ibi in sempiternum,
 & permaneant oculi mei & cor meum ibi
 cunctis diebus.

17 * Tu quoque si ambulaueris coram me
 sicut ambulauit Dauid pater tuus, & fe-
 ceris iuxta omnia quæ præcepit tibi, &
 iustitias meas iudiciæque seruaueris:

18 * Suscitabo thronum regni tui, sicut
 pollicitus sum Dauid patri tuo dicens,
 Non auferetur de stirpe tua vir qui non
 sit princeps in Israel.

19 * Si autem auerſi fueritis & derelique-
 ritis iustitias meas & præcepta mea quæ
 proposui vobis, & abeuntes seruieritis
 diis alienis & adoraueritis eos:

20 * Euellam vos de terra mea quam de-
 di vobis, & domum hanc quam sanctifi-
 caui nomini meo, proijciam à facie mea,
 & tradam eam in parabolam & in exem-
 plum cunctis populis.

21 * Et domus ista quæ erat excelsa, erit in
 prouerbium vniuersis transeuntibus, &
 dicent stupentes, Quare fecit Dominus
 sic terræ huic & domui huic?

22 * Respondebuntque; Quia derelique-
 runt Dominum Deum patrum suorum
 qui eduxit eos de terra Ægypti, & apprehenderunt
 Deos alienos, & adorauerunt
 eos & coluerunt, idcirco venerunt super
 eos vniuersa hæc mala.

CAP. VIII.

1 **E**Xpletis autem viginti annis postquā
 A ædificauit Salomon domum Domini
 & domum suam:

2 * Ciuitates quas dederat Hiram Salo-
 moni ædificauit, & habitare ibi fecit fi-
 lios Israel.

3 * Abiitque in Emath Suba, & obtinuit
 eam.

4 * Et ædificauit Palmiram in deserto, &
 alias ciuitates munitissimas ædificauit in
 Emath.

5 * Extruxitque Bethoron superiorem &
 Bethoron inferiorem, ciuitates muratas
 habentes portas, & vectes, & seras.

6 * Balaath etiam & omnes vrbes firmif-
 simas quæ fuerunt Salomonis, cunctasq;
 vrbes quadrigarū & vrbes equitum. Om-
 B nia quæcunq; voluit Rex Salomon atque
 disposuit, ædificauit in Hierusalem & in
 Libano, & in vniuersa terra potestatis sue.

7 * Omnem populum qui derelictus fue-
 rat de Ethæis & Ammoræis, & Pherezeis,
 & Euæis, & Iebusæis, qui non erant de
 stirpe Israel:

* Et nunc elegi, & sanctificavi domum hanc, ut sit nomen meum ibi usque in sempiternum, & erunt oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.

* Et tu si ambulaveris coram me sicut ambulavit David pater tuus, & feceris iuxta omnia quæ præcepi tibi, & præcepta mea, & iudicia mea servaveris:

* Et suscitabo thronum regni tui, sicut pepigi cum David patre tuo, dicens: Non auferetur tibi vir dux in Israel.

* Et si aversi fueritis vos, & si dereliqueritis præcepta mea & mandata mea quæ dedi coram vobis, & ambulaveritis & servieritis dijs alienis, & adoraveritis eos:

* Et auferam vos de terra quam dedi vobis, & domum hanc quam sanctificavi nomini meo projiciam ipsam à facie mea, & dabo ipsam in parabolam, & in narrationem in cunctis populis.

* Et domus hæc, quæ erat excelsa, desolabitur: omnis pertransiens eam stupebit, & dicet, Propter quid fecit Dominus terræ huic & domui huic?

* Et dicent, Quoniam dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum qui eduxit eos de terra Egypti, & apprehenderunt deos alienos & adoraverunt eos, & servierunt ipsis, idcirco induxit in eos univrsum malum hoc.

CAP. VIII.

ET factum est post viginti annos, in quibus edificavit Salomon domum Domini & domum suam:

* Et civitates quas dedit Chiram Salomoni, edificavit ipsas Salomon, & habitare fecit ibi filios Israel.

* Et venit Salomon in Emath Suba, & prævaluit contra eam.

* Et edificavit Thedmor in deserto, & omnes civitates munitas, quas edificavit in Emath.

* Et edificavit Bethoron superiorem, & Bethoron inferiorem, civitates munitas muris, portis & vestibulis.

* Et Balaath & omnes vrbes munitas quæ fuerunt Salomoni, & omnes civitates currui, & civitates equitum, & quæcunque desideravit Salomon secundum desiderium suum, ut edificaret in Hierusalem, & in Libano, & in omni terra potestatis suæ.

* Et omnem populum qui derelictus fuerat de Chetæo, & Amorrhæo, & Pherezæo, & Euzo, & Jebusæo, qui non sunt de Israel.

16 * καὶ νῦν ἐξελέξαμην καὶ ἡγίασα τὸν οἶκον τοῦτον, ἵνα εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ ἕως αἰῶνος, καὶ ἔσονται ὀφθαλμοί μου καὶ ἡ καρδία μου ἐκεῖ πάσας τὰς ἡμέρας.

17 * καὶ σὺ ἐὰν πορεύῃς ἐνώπιόν μου ὡς πορεύθη Δαυὶδ ὁ πατήρ σου, καὶ ποιήσῃς κατὰ πάντα ἃ ἐνετείλαμην σοι, καὶ τὰ περὶ ἐμάς με καὶ τὰ κρίματά μου φυλάξῃς.

18 * καὶ ἀνάστησω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου, ὡς διεθέμην Δαυὶδ τῷ πατρί σου λέγων, ὅτι ἐξαρθήσεται ἡ ἀνὴρ ἡ γέννησός σου ἐν Ἰσραὴλ.

19 * καὶ ἐὰν ἀποστραφῇτε ὑμεῖς, καὶ ἐὰν καταλείπητε τὰ περὶ ἐμάς με καὶ τὰς ἐντολάς μου ἃς ἔδωκα ἐναντίον ὑμῶν, καὶ πορεύῃτε καὶ λατρεύσητε θεοῖς ἑτέροις, καὶ ἀποσκυώσητε αὐτοῖς.

20 * καὶ ἐξαράω ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ἣς ἔδωκα ὑμῖν, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου ἀπορέψω αὐτὸν ἀπὸ περὶ ἐμάς με, καὶ δώσω αὐτὸν εἰς ὠχρότητα, καὶ εἰς δόλημα ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς.

21 * καὶ ὁ οἶκος ἔσται ὡς ἡ οἰκὴ ἡ ἐρημωθὴσα, πᾶς ὁ ἀπορροδύμενος αὐτὴν ἐκείνη, καὶ ἐρεῖ, ἐνεκεν τίνος ἐποίησεν ὁ κύριος τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τῷ οἴκῳ τούτῳ;

22 * καὶ ἐρῶσιν, ἀντὶ ὧν ἐγκατέλειπον κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν τὴν ἐξαγαγόντα αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ ἀντελάβοντο θεῶν ἑτέρων, καὶ ἀποσκυώσαν αὐτοῖς, καὶ ἐδάδυσαν αὐτοῖς, διὰ τοῦτο ἐπήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πάντα τὴν κακίαν ταύτην.

ἡ.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ εἴκοσι ἔτη, ἐν οἷς ὠκοδόμησε Γλομων τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ.

2 * καὶ τὰς πόλεις ἃς ἔδωκε χειρὶ μου τῷ Γλομωνί, ὠκοδόμησεν αὐτὰς Γλομων καὶ κατήκτισεν ἐκεῖ οὖς Ἰσραὴλ.

3 * καὶ ἦλθεν Γλομων εἰς αἰμάθ Γουβὰ, καὶ κατήκτισεν ἐπ' αὐτήν.

4 * καὶ ὠκοδόμησε τὴν Θεδμὸρ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πᾶσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυροὺς ἃς ὠκοδόμησεν ἐν αἰμαθ.

5 * καὶ ὠκοδόμησε τὴν Βαιθωρὰν τὴν ἀνω, καὶ τὴν Βαιθωρὰν τὴν κάτω, πόλεις ὀχυροὺς τείχεσι πύλαις, καὶ μοχλοῖς.

6 * καὶ τὴν Βαλαὰθ καὶ πᾶσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυροὺς αἱ ἦσαν τῷ Γλομωνί, καὶ πᾶσας τὰς πόλεις τῶν ἀρμάτων, καὶ τὰς πόλεις τῶν ἵππων, καὶ ὅσα ἐπεθύμησεν τοιοῦτων καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, τοῦ ὠκοδομῆσαι ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν τῷ λιθὶνῳ καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.

7 * καὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἀπὸ τῶν χετταί, καὶ τῶν ἀμωρραίων, καὶ τῶν φερεζαίων, καὶ τῶν εὐζαίων, καὶ τῶν ἰεβουσαίων, οἱ ὅτι εἰσιν ἐν Ἰσραὴλ.

* מן בנייהם אשר נותרו אחריהם בארץ
 אשר לא כלום בני ישראל ויעלם שלמה
 למס עד היום הזה: * ומן בני ישראל אשר
 לא נתן שלמה לעבדים למלאכתו כי המה
 אנשי מלחמה ושרי שלישיו ושרי רכבו ופרשיו:
 * ואלה שרי הנציבים אשר למלך שלמה
 חמשים ומאתים הודים בעם:
 * ואת בת פרעה העלה שלמה מעיר דוד
 לבירת אשר בנה לה כי אמר לא תשב אשה
 לי בבית דוד מלך ישראל כי קדש המה אשר
 באה אליהם ארון יהוה:
 * וזו העלה שלמה עלות ליהוה
 על מזבח יהוה אשר בנה לפני האולם:
 * ובדבר יום ביום להעלות כמצות משה
 לשבתות ולחדשים ולמועדות שלוש פעמים
 בשנה בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות:
 * ויעמד כמשפט דוד אביו את מחלקות
 הכהנים על עבדתם והלויים על משמרותם
 להלל ולשרת נגד הנהנים לדבר יום
 ביומו והשערים במחלקותם לשער ושער כי
 כן מצות דוד איש האלהים:
 * ולא סרו מצורת המלך על הכהנים
 והלויים לכל דבר ולאצרות: * ותכן כל
 מלאכת שלמה עד היום מוסד בית יהוה ועד
 כלתו שלם בית יהוה: * אז הלך שלמה לעציון
 גבר ואל אילות על שפת הים בארץ אדום:
 * וישלח לו חורם ביד עבדיו אוניות ועבדים
 יודעי ים ויבאו עם עבדי שלמה אופירה
 ויקחו משם ארבע מאות וחמשים כבד זהב
 ויביאו אל המלך שלמה:

ט

* ומלכת שבא שמעה את
 שמע שלמה ותבוא לגסור את שלמה
 בחידור בירושלם בחיל כבד מאד וגמלים
 נשאים בשמים וזהב לרב ואבן יקרה ותבוא
 אל שלמה ותדבר עמו את כל אשר היתה
 עס לבקרה:

* De filijs eorum, & de posteris quos
 non interfecerant filij Israel, subiugavit
 Salomon in tributarios vsq; in diem hęc.

* Porro de filiis Israel non posuit ut ser-
 uirent operibus regis; ipsi enim erāt viri
 bellatores & duces primi & principes
 quadrigarum & equitum eius. * Omnes
 autem principes exercitus regis Salomo-
 nis fuerūt ducenti quinquaginta qui eru-
 diebant populum. * Filiā verò Pharaonis
 transtulit de ciuitate Dauid in domū
 quam ædificauerat ei. Dixit enim rex:
 Non habitabit vxor mea in domo Dauid
 regis Israel, eo quod sanctificata sit, quia
 ingressa est in eam arca Domini.

* Tunc obtulit Salomon holocausta
 Domino super altare Domini quod ex-
 truxerat ante porticum:

* Ut per singulos dies offerretur in eo
 iuxta præceptum Moyſi in sabbatis & in
 calēdis, & in festis diebus ter per annum,
 id est, in solemnitate azymorum, & solem-
 nitate hebdomadarum, & in solemnitate
 tabernaculorum.

* Et cōstituit iuxta dispositionem Da-
 uid patris sui officia sacerdotum in mini-
 steriis suis, & Leuitas in ordine suo, ut lau-
 darent & ministrarent coram sacerdoti-
 bus iuxta ritum vniuscuiusque diei, & ia-
 nitores in diuisionibus suis per portam &
 portam. Sic enim præceperat Dauid ho-
 mo Dei. * Nec prætergressi sunt de man-
 datis regis tam sacerdotes quàm Leuitæ ex
 omnibus quæ præceperat, & in custodijs
 thesaurorum.

* Omnes impensas præparatas habuit
 Salomō, ex eo die quo fundauit domum
 Domini vsque in diem quo perfecit eam.

* Tunc abiit Salomon in Asiongaber,
 & in Hailath ad oram maris rubri, quæ
 est in terra Edom.

* Misit ergo ei Hiram per manus ser-
 uorum suorum naues & nautas gnaros
 maris, & abierunt cum seruis Salomonis
 in Ophir. Tuleruntque inde quadrin-
 genta quinquaginta talenta auri, & attu-
 lerunt ad regem Salomonem.

CAP. IX.

Regina quoque Saba cū audisset fa-
 mam Salomonis, venit ut tentaret
 eum in ænigmatibus in Hierusalem cum
 magnis opibus & camelis, qui porta-
 bant aromata & auri plurimum, gem-
 māsque preciosas. Cūq; venisset ad Sa-
 lomonem, locuta est ei quæcunque erant
 in corde suo.

3. Re. 10
Matth.
12. 4

* Qui fuerunt de filiis eorum derelictis post eos in terra, quos non perdiderunt filij Israel, & induxit ipsos Salomon in tributum usque in diem hanc.

* Et de filiis Israel non dedit Salomon in seruos in omnia opera eius in regno suo, quoniam ipsi viri bellatores & principes tristatarum eius potentes, & principes curruum eius & equitum eius.

* Et hi principes presidentium regis Salomonis, quinquaginta & ducenti præpositi operum in populo.

* Et filiam Pharaonis transtulit Salomon de ciuitate David in domum quam edificauit ei, quoniam dixit, Nō habitabit uxor mea in ciuitate David regis Israel, quoniam sancta est quod ingressa est illuc arca Domini.

* Tunc obtulit Salomon holocausta Domino super altare Domini, quod edificauit ante templum.

* Et secundum sermonem diei in die ut offerret iuxta præcepta Moyse in sabbatis & in mensibus, & in festis tria tempora anni, in solemnitate azymorum, & in solemnitate hebdomadarum, & in solemnitate tabernaculorum.

* Et constituit iuxta iudicium David patris sui, diuisiones sacerdotum & ministeria sua, et Leuitas in custodiis suis, ut laudarent & ministrarent coram sacerdotibus iuxta ritum diei in die, & ianitores in diuisionibus suis in portam & portam, quoniam sic præceptum David hominis Dei.

* Non prætergressi sunt præcepta David regis circa sacerdotes & Leuitas in omnem sermonem & in thesauros.

* Et preparata sunt omnia opera Salomonis à quo die fundata est domus Domini & usquequo perfecta est, usquequo perfecit Salomon domum Domini.

* Tunc abiit Salomon in Gesion-Gaber, & in Ailath maritimam in terra Edom.

* Et misit Chiram Salomoni in manu seruorum suorum naues et seruos gnaros maris, & abierunt cum seruis Salomonis in Sophira, & tulerunt inde quadringenta & quinquaginta talenta auri, & attulerunt regi Salomoni.

CAP. IX.

ET regina Saba audiuit nomen Salomonis, & venit ut tentaret eum in anigmatibus in Hierusalem in potentia graui valde, & cameli portantes aromata & aurum in multitudinem, & lapidem preciosum, & venit ad Salomonem, & locuta est ad eum omnia quaecunque erant in anima sua.

* οἱ ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν αὐτῶν τῶν κατελειφέντων μετ' αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, ὅς οὐκ ἔξωλόθρευσαν ὁ υἱὸς Ἰσραὴλ, καὶ δυνέγκει αὐτῶν θολομῶν εἰς φόρον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

* καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ οὐκ ἔδωκε θολομῶν εἰς παῖδας εἰς πρῶτα τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῶν, ὅτι αὐτοὶ δυνάμεις πολεμισαὶ & ἀρχόντες τριτάτων αὐτῶν δυνατοί, & ἀρχόντες ἀρμάτων αὐτῶν & ἵππέων αὐτῶν.

* καὶ ἔτοι ἀρχόντες τῶν πρεσβυτέρων τοῦ βασιλέως θολομῶν, & πενήκοντα καὶ διακόσιοι ἐργολογῶντες ἐν τῇ λαῷ.

* καὶ τὴν θυγατέρα Φαραὼ δυνήγαρχοῦ θολομῶν ἐκ πόλεως δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον ὃν ὠκοδόμησεν αὐτῇ, ὅτι εἶπεν, & κατοικήσει ἡ γυνὴ μου ἐν πόλει δαυὶδ βασιλέως Ἰσραὴλ, ὅτι ἀγία ἐστὶν & εἰσῆλθεν ἐκεῖ ἡ κνῶν & κνῆρις.

* τότε δυνέγκει θολομῶν ὀλοκαυτώματα τῶν κυρίων Ἰπὶ τὸ θυσιάζειν κυρίως, ὃ ὠκοδόμησεν ἀπέναντι τῆς ναοῦ.

* καὶ κτ' τὸν λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ τοῦ δυνάφειν κτ' τὰς ἐντολὰς μουσῆ ἐν τοῖς σαββάτοις, καὶ ἐν τοῖς μηνσὶ, καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς τρεῖς καιρῶν & ἐνιαυτοῦ, ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἀζύμων, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἑβδομάδων, & ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν σκηνῶν.

* καὶ ἔστησε κτ' τὴν κλίσιν δαυὶδ & πατρὸς αὐτῶν, τὰς διαιρέσεις τῶν ἱερέων καὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν, καὶ ἔδωκε λαβίτας Ἰπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν, τοῦ αἰνεῖν καὶ λειτουργεῖν κατέναντι τῶν ἱερέων κτ' τὸν λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκε πυλῶν ἐν ταῖς διαιρέσεσιν αὐτῶν εἰς πύλιν καὶ πύλιν, ὅτι ἔτως ἐντολὴ δαυὶδ δυνάστητος τοῦ θεοῦ.

* & παρῆλθον τὰς ἐντολὰς δαυὶδ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν λαβιτῶν εἰς πρῶτα λόγον καὶ εἰς ἑστῶς θησαυροῦς.

* καὶ ἠτομάθη πρῶτα τὰ ἔργα θολομῶν & ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐθεμελιώθη ὁ οἶκος κυρίως & ἕως ἔτελειώθη, ἕως ἔτελειώσε θολομῶν τὸν οἶκον κυρίως.

* τότε ὤχετο θολομῶν εἰς γεσίων γάβερ, καὶ εἰς τὴν αἰλάθ τὴν παρθαλασίαν ἐν γῇ ἐδώμ.

* καὶ ἀπέστειλε χεῖρας τῶν θολομῶν ἐν χερσὶ δούλων αὐτῶν πλοῖα καὶ παῖδας εἰδότας θαλάσσαν, & ὥχοντο μετ' τῶν παίδων θολομῶν εἰς θφειρά. καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν τετρακόσια καὶ πενήκοντα τάλαντα χρυσίου, & ἤνεγκον τῷ βασιλεὶ θολομῶν.

θ.

* Καὶ βασίλισσα σαβὰ ἤκουσε τὸ ὄνομα θολομῶντος, καὶ ἦλθε τοῦ πειράσαι αὐτὸν ἐν αἰνίγμασιν εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν δυνάμει βαρεῖα σφόδρα, & κάμηλοι αἰρῶσαι ἀρώματα καὶ χρυσίον εἰς πλῆθος καὶ λίθον τίμιον. καὶ ἦλθε πρὸς θολομῶντα, καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν πρῶτα ὅσα ᾤοντο ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς.

* ויגד לה שלמה את כל דבריה ולא נעלם
 דבר משלמה אשר לא הגיד לה:
 * ותרא מלכת שבא את חכמת שלמה
 והבית אשר בנוה: * ומאכל שלחנו ומושב
 עבדיו ומעמד משרתיו ומלבושיהם ומשקיו
 ומלבושיהם ועלייתו אשר יעלה בית יהורו ולא
 הירועוד ברה רוח:
 * ותאמר אל המלך אמת הדבר אשר שמעתי
 בארצי על דברך ועל חכמתך: * ולא
 האמנתי לדבריהם עד אשר באתי ותראינה
 עיני והנה לא רגד לי חצי מרבית חכמתך
 יספת על השמועה אשר שמעתי: * גאשרי
 אנשיך ואשרי עבדיך אלה העמדים לפניך תמיד
 ושמעים את חכמתך: * יהי יהורו אלהיך
 ברוך גאשר חפץ בך לתרוך על כסאו למלך
 ליהורו אלהיך באהבת אלהיך ארץ ישראל
 להעמידו לעולם ויתנך עליהם למלך לעשות
 משפט וצדקה: * ותהן למלך מארה
 ועשרים כפר זהב וכשמים לרב מאד ואבן יקרה
 ולא היה כבשם ההוא אשר נתנה מלכת שבא
 למלך שלמה: * וגם עבדי חורם ועבדי שלמה
 אשר הביאו זהב מאופיר הביאו עצי אלגומים
 ואבן יקרה: * ויעש המלך את עצי האלגומים
 מסלות לבית יהורו ולבית המלך וכנורות
 ונבלים לשרים ולא נראו בהם לפניו בארץ
 יהודה: * והמלך שלמה נהן למלכת
 שבא את כל חפצה אשר שאלה מלכד אשר
 הביאה אל המלך ותהפך ותלך לארצה היא
 ועבדיה: * ויהי משקל הזהב אשר בא לשלמה
 בשנה אחת שש מאות ושישים ושיש ככרי זהב:
 * לבד מאנשי התרים והסחרים מביאים
 וכל מלכי ערב ופתור הארץ מביאים זהב
 וכסף לשלמה: * ויעש המלך שלמה
 מאתים צנה זהב שחוט שש מאות זהב שחוט
 יעלה על הצנה האחרת:
 * ושלש מאות מגנים זהב שחוט שלש
 מאות זהב יעלה על המגן האחרת ויתנם המלך
 בבית יער הלבנון:

2 * Et exposuit ei Salomon omnia quæ
 proposuerat, nec quicquam fuit quod nō
 3 perspicuum ei fecerit. * Quæ postquam
 vidit sapientiam scilicet Salomonis, &
 domum quam ædificauerat:
 4 * Nec non & cibaria mensæ eius, & ha-
 bitacula seruorum, & officia ministrorum
 eius, & vestimenta eorū, pincernas quoq;
 & vestes eorum & victimas quas immo-
 labat in domo Domini, non erat præ stu-
 pore ultra in ea spiritus.
 5 * Dixitque ad regem, Verus est sermo
 quem audieram in terra mea, de virtuti-
 6 bus & sapientia tua. * Non credebam
 narrantibus, donec ipsa venissem, & vi-
 B dissent oculi mei, & probassem vix medic-
 tatem sapiētiae tuæ mihi fuisse narratam.
 Vicisti famam virtutibus tuis.
 7 * Beati viri tui & beati serui tui, hi qui
 assistent coram te omni tēpore & audiunt
 8 sapientiam tuam. * Sit Dñs Deus tuus
 benedictus qui voluit te ordinare super
 thronū suum regē Domini Dei tui: Quia
 diligit Deus Israel & vult seruare eum in
 C æternum; idcirco posuit te super eum re-
 gem vt facias iudicia atque iustitiam.
 9 * Dedit autem regi centum viginti ta-
 lenta auri, & aromata multa nimis, & gem-
 mas preciosissimas. Non fuerunt aroma-
 ta talia vt hæc quæ dedit regina Saba regi
 10 Salomoni. * Sed & serui Hyram cum
 seruis Salomonis attulerunt aurum de
 Ophir, & ligna thyina, & gēmas preciosif-
 11 simas. * De quibus fecit rex de lignis sci-
 licet thyinis gradus in domo Dñi, & in
 domo regia, citharas quoq; & psalteria cá-
 toribus. Nunquā visa sunt in terra Iuda
 12 ligna talia. * Rex autem Salomon dedit
 reginæ Saba cuncta quæ voluit & quæ po-
 stulauit, & multò plura quàm attulerat ad
 Deum. Quæ reuerfa abiit in terram suam
 cum seruis suis.
 13 * Erat autem pondus auri quod affere-
 batur Salomoni per singulos annos, sex-
 centa sexaginta sex talenta auri:
 14 * Excepta ea summa quam legati diuer-
 farum gentiū & negociatores afferre con-
 sueuerant, omnesq; reges Arabiæ & satra-
 pæ terrarū qui cōportabant aurum & ar-
 15 gentum Salomoni. * Fecit igitur rex Sa-
 lomon ducentas hastas aureas, de summa
 16 sexcentorum aureorū, qui in singulis ha-
 stis expendebantur. * Trecenta quoque
 scuta aurea trecentorū aureorum quibus
 tegebatur singula scuta. Posuitq; ea rex in
 armamētario quod erat consitū nemore.

* Et exposuit ei Salomon omnes sermones eius, & non praterijt sermo à Salomone, quem non exposuit ei.

* Et vidit regina Saba sapientiam Salomonis & domum quam edificauerat.

* Et cibaria mensarum eius, & cathedram seniorum eius, & stationem ministrorum eius, & vestimenta eius, & pincernas eius, & ornatum eorum, & holocausta quæ offerebat in domo Domini, & non erat in ea ultra spiritus.

* Et dixit ad regem, Verus sermo quem audieram in terra mea de te, & sermonibus tuis & sapientia tua.

* Et non credidi sermonibus tui, vsquequo veni, & viderunt oculi mei, & ecce non nuntiata est mihi medietas multitudinis sapientiae tuae, addidisti ad famam quam audiui.

* Beate uxores tuae, & beati serui tui hi, & beati viri assistentes tibi semper & audientes sapientiam tuam.

* Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui voluit in te ut daret te super thronum suum in regem populo suo, quia diligit Dominus Deus tuus Israel, ut statuatur eum in aeternum, & dedit te super eos in regem, ut faceres iudicium & iustitiam.

* Et dedit regi centum talenta & viginti auri, & aromata in multitudinem nimis, & lapidem preciosum, & non erant secundum aromata illa quæ dedit regina Saba regi Salomoni.

* Et serui Chiram & serui Salomonis attulerunt aurum Salomoni de Suphir, & ligna pinea, & lapidem preciosum.

* Et fecit rex ligna pinea gradus domui Domini, & domui regis, & citharas, & nabras cantoribus, & non visa sunt talia antea in terra Iuda.

* Et rex Salomon dedit reginae Saba cuncta quaecunque voluit quaecunque postulauit extra omnia quæ obtulit regi Salomoni, & reuersa est in terram suam.

* Et erat pondus auri quod afferebatur Salomoni in anno uno sexcenta & sexaginta, & sex talenta auri:

* Præter viros ordinatos & mercatores, qui afferebant, & omnes reges Arabie & satrapæ terræ ferebant aurum & argentum regi Salomoni.

* Et fecit rex Salomon ducenta scuta aurea ductilia, sexaginta aurei puri inerant in scuto uno.

* Et clypeos aureos ductiles trecentos, trecenti aurei superpositi in clypeum singulum, & dedit ea rex in domo saltus Libani.

* καὶ ἀνήγειλεν αὐτῇ ὁλομῶν πρῶτας ὅν λόγους αὐτῆς, καὶ ἐπαρῆλθε λόγος ἀπὸ ὁλομῶν τῶν, ὃν ὅτε ἀνήγειλεν αὐτῇ. * καὶ εἶδε βασίλισσα σαβὰ τὴν ὄψιν ὁλομῶν καὶ τὸν οἶκον ὃν ὠκοδόμησε.

* καὶ τὰ βρώματα τῶν τραπεζῶν αὐτῆς, & καθέδραν παίδων αὐτῆς, & σταθὸν λειτουργῶν αὐτῆς, καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτῆς, καὶ ὅν οἰνοχοοῖς αὐτῆς, καὶ τὸν στολισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα ἃ ἀνέφερεν ἐν οἴκῳ κυρίου, & ὅτε ὡς ἐν αὐτῇ ἐτι πνεῦμα.

* & εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἀληθινὸς ὁ λόγος ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ με περὶ σοῦ, & τῶν λόγων σου & τῆς ὁφείας σου.

* καὶ ὅτε ἤπισθυσα τοῖς λόγοις σου, ἕως ἐξῆλθον, καὶ εἶδον ὅτι ὀφθαλμοί μου, & ἰδὼς ὅτε ἀπηγγέλη μοι τὸ ἡμῖν ὅτι πλήθεις τῆς ὁφείας σου, πρὸς ἐθνη καὶ ἐπὶ τὴν ἀκοὴν ὡς ἤκουσα.

* μακάριοι αἱ γυναικὲς σου, καὶ μακάριοι οἱ παῖδες σου ὅτι, & μακάριοι οἱ ἀδελφοὶ σου & παρεστηκότες σοὶ διαπαντός καὶ ἀκούοντες τὴν ὁφείαν σου.

* εἰη κύριος ὁ θεός σου διλογηθῇ, ὃς ἠθέλησεν ἐν σοὶ τοῦ δοῦναί σε ἐπὶ θρόνον αὐτῶν εἰς βασιλείαν πᾶσι λαοῖς αὐτοῦ, ἐν τῇ ἀγαπῇ κυρίου τὸν θεόν σου τὴν ἰσχυρίαν, τοῦ στήσαι αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἔδωκε σε ἐπ' αὐτοὺς εἰς βασιλείαν, τοῦ ποιῆσαι κρίσιν καὶ δικαιοσύνην.

* καὶ ἔδωκε τῇ βασιλείᾳ ἑκατὸν τάλαντα & εἴκοσι χευσίς, καὶ ἀρώματα εἰς πλῆθος σφόδρα, & λίθον τίμιον, καὶ ὅτε ὡς τὰ δῶματα ἐκείνα ἃ ἔδωκε βασίλισσα σαβὰ τῇ βασιλείᾳ ὁλομῶν.

* καὶ οἱ παῖδες χειρῶν καὶ οἱ παῖδες ὁλομῶν τῶν ἔφερον χρυσίον τῇ ὁλομῶν ἐκ θυφείρ, καὶ ξύλα πύκνιν, καὶ λίθον τίμιον.

* καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὰ ξύλα τὰ πύκνιν ἀνάβασεις τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ κιθάρας, καὶ νάβλας τοῖς ὠδοῖς, καὶ ὅτε ὡφθη ταῦτα ἑμπαροῦν ἐν γῇ ἰσραὴλ.

* καὶ ὁ βασιλεὺς ὁλομῶν ἔδωκε τῇ βασιλίᾳ σαβὰ πρῶτα ὅσα ἠθέλησεν ὅσα ἠτήσατο ἐκ τῶν πρῶτων ὧν ἠνεγκεν τῇ βασιλείᾳ ὁλομῶν, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν αὐτῆς. * καὶ ὡς ὁ σαθμὸς τοῦ χρυσὸς τοῦ ἐνεχθέντος τῇ ὁλομῶν ἐν ἐνιαιυτῇ ἐνὶ ἐξακόσια & ἐξήκοντα καὶ ἐξ τάλαντα χρυσίς.

* πλὴν τῶν ἀδελφῶν τῶν ὑποτεταγμένων καὶ τῶν ἐμπαρομμένων, οἱ ἔφερον & πρῶτες οἱ βασιλεῖς τῆς ἀραβίας & σατραπαὶ τῆς γῆς ἔφερον χρυσίον καὶ ἀργύριον τῇ βασιλείᾳ ὁλομῶν.

* καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ὁλομῶν διακοσίους θυρεὺς χρυσοῦς ἐλατῆς, ἐξακόσιοι χρυσοὶ καθαροὶ ἐπῆσαν ἐπὶ τὸν θυρεὸν τὸν ἑνα.

* & ἀσπίδας χρυσοῦς ἐλατῆς τετρακοσίας, τετρακόσιοι χρυσοὶ ἀναφέροντες ἐπὶ τὴν ἀσπίδα ἐκάστην, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς ἐν οἴκῳ ὀρυμοῦ τοῦ λιθίου.

* ויעש המלך כסא שן גדול ויצפהו זהב
 טהור: * ושש מעלות לכסא וכבש בזהב
 לכסא מאחזים וידורת מזה ומזה על מקום
 השבר ושנים אריות עמדים אצל הידורת:
 * ושנים עשר אריות עמדים שם על שש
 המעלות מזה ומזה לא נעשה כן לכל ממלכה:
 * וכל כלי כלי משקו המלך שלמה זהב וכל
 כלי בית יער הלבנון זהב סגור אין כסף נחשב
 בימי שלמה למאומה:
 * בי אניות למלך הלכות תרשים עם עבדי
 חורם אחרת לשלש שנים תבואנה אניות
 תרשים נשאורת זהב וכסף שנהבים וקופים
 ותובים: * ויגדל המלך שלמה מבול
 מלכי הארץ לעשר וחקמה:
 * וכל מלכי הארץ מבקשים את פני שלמה
 לשמע את חכמתו אשר נתן האלהים בלבו:
 * והם מביאים איש מנחתו כלי כסף
 וכלי זהב ושלמות נשק ובשמים סוסים
 ופרדים דבר שנה בשנה:
 * ויהי לשלמה ארבעה אלפים אריות
 סוסים ומרכבות ושנים עשר אלף פרשים
 ויניחם בערי הרכב ועם המלך בירושלם:
 * ויהי מושל בכל המלכים מן הנהר ועד
 ארץ פלשתים ועד גבול מצרים:
 * ויהי המלך ארת החסף בירושלם
 כאבנים וארת הארזים נתן בשקמים אשר
 בשפלה לרב:
 * ומוציאים סוסים ממצרים לשלמה
 ומכל הארצות: * ושאר דברי שלמה
 הראשנים והאחרונים הלוא הם כתובים על
 דברי נתן הנביא ועל נבואת אחיה השילוני
 ובחזרת יערי החזרה על ירבעם בן נבט:
 * וימלך שלמה בירושלם על כל ישראל
 ארבעים שנה:
 * וישכב שלמה עם אבתיו ויקברו בעיר
 דוד אביו וימלך רחבעם בנו תחתיו:

17 * Fecit quoque rex folium eburneum
 grande, & vestiuit illud auro mūdissimo.
 18 * Sex quoque gradus quibus ascende-
 batur ad folium & scabellum aureum, &
 brachiola duo altrinsecus, & duos leones
 stantes iuxta brachiola.
 19 * Sed & alios duodecim leunculos stan-
 tes super sex gradus ex vtraque parte. Nō
 fuit tale folium in vniuersis regnis.
 20 * Omnia quoque vasa conuiuij regis
 erant aurea, & vasa domus saltus Libani
 ex auro purissimo. Argētum enim in die-
 bus illis pro nihilo reputabatur.
 21 * Siquidem naues regis ibant in Thar-
 sis cum seruis Hyram semel in annis tri-
 bus, & deferebant inde aurum & argen-
 tum, & ebur, & simias, & pauos.
 22 * Magnificatus est igitur Salomon su-
 per omnes reges terræ, præ diuitijs & gloria.
 23 * Omnēsque reges terrarum desidera-
 bant videre faciem Salomonis, vt audirēt
 sapientiam quam dederat Deus in corde
 eius.
 24 * Et deferebant ei munera, vasa argen-
 tea & aurea, & vestes, & arma, & aroma-
 ta, equos & mulos per singulos annos.
 25 * Habuit quoque Salomon quadra-
 ginta millia equorum in stabulis, & cur-
 rum, equitūque duodecim millia. Cō-
 stituītque eos in vrbibus quadrigarum, &
 vbi erat rex in Hierusalem.
 26 * Exercuītque etiam potestatem super
 cunctos reges à flumine Euphrate vsq; ad
 terram Philistinorum, & vsque ad termi-
 nos Aegypti.
 27 * Tantāque copiam præbuit argenti
 in Hierusalem quasi lapidum, & cedrorū
 G tantam multitudinem velut sycomorum
 quæ gignuntur in campestribus.
 28 * Adducebantur autem ei equi de Ægy-
 pto cunctisque regionibus.
 29 * Reliqua autē opera Salomonis prio-
 rum & nouissimorum scripta sunt in ver-
 bis Nathan prophetæ & in libris Ahyæ
 Silonitis, in visione quoq; Addo Viden-
 tis contra Hieroboam filium Nabath.
 30 * Regnavit autem Salomon in Hieru-
 salem super omnem Israel quadraginta
 annis.
 31 * Dormiuitque cum patribus suis. Et
 sepelierunt eum in ciuitate David. Re-
 gnauitque Roboam filius eius pro eo.

* Et fecit rex thronum ex dentibus elephan-
torum magnum, & deauravit eum auro ap-
probato.

* Et sex gradus throno induti auro, & sca-
bellum supposuit in aureo throno, & brachia
hinc & inde in throno cathedra, & duo leones
stantes iuxta brachia.

* Et duodecim leones stantes illic in sex
gradibus hinc & inde, non fuit sic omni re-
gno.

* Et omnia vasa domus regis Salomonis au-
rea, & omnia vasa domus saltus Libani auro
linita, non erat argentum reputatum in diebus
Salomonis in quicquam.

* Quoniam navis regi Salomoni ibat in Thar-
sis cum servis Chiram: semel per tres annos ve-
niebant naues de Tharsis regi plenae auro &
argento, & dentibus elephantinis, & simiis,
& pavonibus.

* Et magnificatus est Salomon super omnes
reges terrae & diuitiis & sapientia.

* Et omnes reges terrae quarebant faciem
Salomonis ut audirent sapientiam eius, quam
dedit Deus in corde eius.

* Et ipsi ferebant unusquisque dona sua
vasa aurea & vasa argentea, arma & vesti-
menta, stacten & aromata, equos et mulos qui
per annum in annum.

* Et fuerunt Salomoni quatuor mille fa-
minae equae in currus, & duodecim millia
equitum, & posuit ipsos in ciuitatibus cur-
ruum, & cum rege in Hierusalem.

* Et fuit dux omnium regum, a flumine, &
usque ad terram Philistim, & usque ad ter-
minum Aegypti.

* Et dedit rex Salomon argentum in Hie-
rusalem quasi lapides, & cedros dedit sicut
sycomoros quae in campestri in multitudi-
nem.

* Et exitus equorum ex Aegypto Salomoni
& ex omnibus terris.

* Et reliqui sermonum Salomonis primi &
nouissimi nonne ipsi scripti sunt in verbis Na-
than prophetae, & in verbis Achia Selonita,
& in visionibus Joed uidentis contra Hiero-
boam filium Nabat?

* Et regnavit Salomon in Hierusalem super
omnem Israel quadraginta annis.

* Et dormiuit Salomon cum patribus suis,
& sepelierunt eum in ciuitate David patris
eius, & regnavit Roboam filius eius pro
eo.

17 * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς θρόνον ἐξ ὀδόντων ἐλεφαν-
τῶν μέγαν, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ δοκίμῳ.

18 * καὶ ἐξ ἀνάβαθμοὶ τοῦ θρόνου ἐνδεδυμμένοι χρυσίῳ,
ὡς ὑποπόδιον ὑπέθηκεν ἐν χρυσῷ τῷ θρόνῳ, & ἀγκῶνες ἐν-
θεν καὶ ἐνθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸ κατ' ἐδρας, καὶ δύο λέον-
τες ἐσώτες ὡς αὐτὸν ἀγκῶνας.

19 * καὶ δώδεκα λέοντες ἐσώτες ἐκείνῃ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάβαθ-
μῶν αὐτοῦ καὶ αὐτοῦ ὅσοι ἐχρύντο ἕως πάσῃ βασιλείᾳ.

20 * καὶ πάντα τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως θλο-
μώντ' ὡς χρυσῶν, καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου δρυμοῦ τοῦ
λιβανίου χρυσίῳ κατηλειμμένα. ὅσοι δὲ δρυγέριον λο-
γίζομενον ἐν ἡμέραις θλομώντ' ὡς ἐστὶν.

21 * ὅτι ναὺς τῷ βασιλεῖ θλομώντι ἐπορεύετο εἰς θαρσεῖς
μετὰ τῶν παίδων χειρῶν, ἅπαξ διὰ τριῶν ἐτῶν ἤρχετο
πλοῖα ἐκ θαρσεῖς τῷ βασιλεῖ γέμοντα χρυσίῳ καὶ δρυ-
γείᾳ, καὶ ὀδόντων ἐλεφαντίνων, καὶ πικτήκων καὶ θει-
χείᾳ.

22 * καὶ ἐμεγαλύνθη θλομών ὑπὲρ πάντας τοὺς βα-
σιλεῖς τῆ γῆς ἐπὶ πλάτῃ καὶ θφίᾳ.

23 * καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆ γῆς ἐζήτουν τὸ παρῶν-
των θλομώντ' ἀκῆσαι τῇ θφίᾳ αὐτῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ θεὸς
ἐν καρδίᾳ αὐτῶν.

24 * καὶ αὐτοὶ ἔφερον ἕκαστος τὰ δῶρα αὐτῶν σκεύη
χρυσῶν καὶ σκεύη δρυγείᾳ, ὅπλα & ἱματισμόν, σκελὴν
καὶ ἡδύσματα, ἵππους καὶ ἡμιόνοις ὅσοι κατ' ἐνιαυτὸν
εἰς ἐνιαυτὸν.

25 * καὶ ἦσαν τὰ θλομήντι τέσσαρες χιλιάδες θήλειαι
ἵπποι εἰς ἄρματα, & δώδεκα χιλιάδες ἵππέων, καὶ ἔφε-
ρον αὐτοὺς ἐν πόλεσι τῶν ἀρμάτων, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν
ιερουσαλήμ.

26 * καὶ ὡς ἠγάμεν πάντων τῶν βασιλέων, διὰ πο-
ταμοῦ καὶ ἕως γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἕως τῆς ὁρείου αἰ-
γυπίας.

27 * καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς θλομώντ' δρυγέριον ἐν ἱε-
ρουσαλήμ ὡς λίθοις, καὶ τὰς κέδρους ἔδωκεν ὡς τὰς συκα-
μίνοις τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πληθύν.

28 * καὶ ἡ ἐξοδὸς τῶν ἵππων ἐξ αἰγυπίας τὰ θλομήντι
ὡς ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν.

29 * καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν λόγων θλομήντ' οἱ
πρώτοι καὶ ἑχάτοι ὅσοι ἰδοὺ αὐτοὶ γεγραμμένοι ἐπὶ
τῶν λόγων ναθαν ὁ παροφῆς, & ἐπὶ τῶν λόγων ἀχία
τοῦ σηλωνίτη, & ἐν ταῖς ὁράσεσιν ἰωὴδ ὁ ὀρώντ' ὡς ἱε-
ροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ.

30 * καὶ ἐβασίλευσε θλομών ἐν ἱερουσαλήμ ἐπὶ πάν-
τας ἰσραὴλ τέσσαρτάκοντα ἔτη.

31 * καὶ κοιμήθη θλομών μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
ἐθαψάν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, & ἐβα-
σίλευσε ῥοβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ.

יוד

* וילך רחבעם שכמו כי שכם באו
 כל ישראל להמליך אתו : * ויהי כשמע
 ירבעם בן נבט והוא במצרים אשר ברח מפני
 שלמון המלך וישב ירבעם ממצרים :
 * וישלחו ויקראו לו ויבא ירבעם וכל
 ישראל וידברו אל רחבעם לאמר :
 * אביך הקשה את עלנו ועתה הקל מעבודת
 אביך הקשה ומעלו הכבד אשר נתן עלינו
 ונעבדך : * ויאמר אליהם עוד שלשה ימים
 ושובו אלי וילך העם : * ויועץ המלך
 רחבעם את הזקנים אשר היו עמדים לפני
 שלמון אביו בהיותו חי לאמר אתם נועצים
 להשיב לעם הזה דבר :
 * וידברו אליו לאמר אם תהיה לטוב להעם
 הזה ורציתם ודברת אליהם דברים טובים
 והיו לך עבדים כל הימים : * ויעזב את עצת
 הזקנים אשר יעצו ויועץ את הילדים אשר
 גדלו אתו העמדים לפניו : * ויאמר אליהם
 מר אתם נועצים ונשיב דבר את העם הזה
 אשר דברו אלי לאמר הקל מן העל אשר נתן
 אביך עלינו : * וידברו אתו הילדים אשר
 גדלו אתו לאמר כוה תאמר לעם אשר דברו
 אלי לאמר אביך הכבד את עלנו ואתה הקל
 מעלינו כוה תאמר אליהם קטני עבד ממתני
 אבי : * ועתה אבי העמים עליכם על כבד
 ואני אסיף על עלכם אבי יסר אתכם בשוטים
 ואני בעקרבים : * ויבא ירבעם וכל העם
 אל רחבעם ביום השלישי כאשר דבר המלך
 לאמר שובו אלי ביום השלישי :
 * ויענם המלך קשה ויעזב המלך רחבעם
 את עצת הזקנים : * וידבר אליהם כעצת
 הילדים לאמר אבי הכבד את עלכם ואני
 אסיף עליו אבי יסר אתכם בשוטים ואני
 בעקרבים : * ולא שמע המלך אל העם כי
 היתה נסבה מעם האלהים למען הקים יהוה
 את דברו אשר דבר ביד אחיהו השלונאי אל
 ירבעם בן נבט :

CAP. X.

1. **P**rofectus est autem Roboam in Sy-
 chem. Illuc enim cunctus Israel conue-
 nerat ut constituerent eum regem.
 2. * Quod cum audisset Hieroboam filius
 Nabath qui erat in Ægypto, fugerat quip-
 pe illuc ante Salomonem, statim reuersus
 est. * Vocaueruntq; eum, & venit cum
 3. vniuerso Israel, & locuti sunt ad Roboam
 dicentes :
 4. * Pater tuus durissimo iugo nos pres-
 fit, tu leuiora impera patre tuo qui nobis
 imposuit grauem seruitutem, & paulu-
 lum de onere subleua, ut seruiamus tibi.
 5. * Qui ait, Post tres dies reuertimini ad
 me. Cumque abiisset populus,
 6. * Inijt consilium cum senibus qui ste-
 terant coram patre eius Salomone, dum
 B adhuc viueret, dicens : Quid datis consi-
 lij ut respondeam populo?
 7. * Qui dixerunt ei, Si placueris popu-
 lo huic & linieris eos verbis clementibus,
 seruient tibi omni tempore.
 8. * At ille reliquit consilium senum, &
 cum iuuenibus tractare cœpit qui cum
 eo nutriti fuerant, & erant in comitatu
 illius.
 9. * Dixitq; ad eos, Quid vobis videtur?
 C respondere quid debeo populo huic, qui
 dixit mihi, Subleua iugum quod impo-
 suit nobis pater tuus?
 10. * At illi responderunt ut iuuenes &
 nutriti cum eo in deliciis, atq; dixerunt,
 Sic loquêris populo qui dixit tibi, Pater
 tuus aggrauauit iugum nostrum, tu sub-
 leua: & respondebis ei, Minimus digitus
 meus grosior est lumbis patris mei.
 11. * Pater meus imposuit vobis graue iu-
 gum, & ego maius pondus apponam. Pa-
 ter meus cecidit vos flagellis, ego verò cœ-
 dam vos scorpionibus.
 12. * Venit ergo Hieroboam & vniuersus
 populus ad Roboam die tertio sicut præ-
 ceperat eis.
 13. * Responditque rex dura derelicto con-
 silio seniorum.
 14. * Locutusque est iuxta iuuenum vo-
 luntatem: Pater meus graue vobis impo-
 D suit iugum, quod ego grauius faciam: Pa-
 ter meus cecidit vos flagellis, ego verò
 cœdam vos scorpionibus.
 15. * Et non acquieuit populi precibus.
 Erat enim voluntatis Dei, ut compleretur
 sermo eius quem locutus fuerat per ma-
 num Ahia Sylonitis ad Hieroboam fi-
 lium Nabath.

CAP. X.

ET venit Roboam in Sychem, quoniam in Sychem veniebat omnis Israel ut constitueret regem eum. * Et factum est ut audiuit Hieroboam filius Nabat & ipse in Aegypto, quando fugit a facie Salomonis regis, & habitavit Hieroboam in Aegypto, & reuersus est Hieroboam ex Aegypto.

* Et miserunt & vocauerunt eum, & venit Hieroboam & omnis Ecclesia Israel, & locuti sunt ad Roboam, dicentes:

* Pater tuus durum imposuit iugum nostrum, & nunc subleua tu a seruitute patris tui dura & a iugo eius graui, quod dedit super nos, & seruiemus tibi. * Et dixit ipsis Roboam, Jte vsq; in tres dies, et reuertimini ad me, & abiit populus. * Et congregauit rex Roboam seniores qui steterunt coram Salomone patre eius uiuente eo, & consuluit cum eis dicens, Quomodo vos datis consilium ut respondeam ego populo huic verbū? * Et locuti sunt seniores ad eum dicentes: Si in hodierno sis in bonū populo huic & placueris eis, & locutus fueris eis sermones bonos, & erunt tibi serui omnibus diebus.

* Et reliquit consilium seniorum, qui consuluerunt ei, & consuluit cum puerulis qui nutriti erant cum eo, qui steterant coram eo.

* Et dixit eis, Quid vos consulitis, & quod verbum respondeam populo huic, qui locuti sunt ad me, dicentes: Dimitte de iugo quod dedit pater tuus super nos?

* Et locuti sunt ei pueruli qui nutriti fuerant cum eo, dicentes: Sic loqueris populo huic, qui locutus est ad te, & dicebat, Pater tuus aggrauauit iugum nostrum, & tu nunc subleua de iugo nostro: sic dices ad eos, Paruus digitus meus grossior lumbis patris mei.

* Et nunc pater meus imposuit vobis iugum graue, & ego addam super iugum vestrum: pater meus corripuit vos in flagellis, & ego corripiam vos in scorpionibus.

* Et venit Hieroboam & omnis populus ad Roboam die tertia, sicut locutus est rex dicens, Reuertimini ad me die tertia.

* Et respondit eis rex dura, & reliquit rex Roboam consilium seniorum.

* Et locutus est ad eos iuxta consilium iuniorum, dicens: Pater meus aggrauauit iugum vestrum, & ego apponam in illud: pater meus corripuit vos in flagellis, & ego corripiam vos in scorpionibus.

* Et non audiuit rex populum, quoniam erat subuersio a Deo, ut statueret Dominus sermonem suum, quem locutus est in manu Achia Sylonita de Hieroboam filio Nabat.

1 * Καὶ ἦλθε ῥοβοὰμ εἰς συχέμ, ὅπῃ εἰς συχέμ ἤρχετο πᾶς ἰσραὴλ βασιλεύσασαι αὐτόν.

2 * καὶ ἐγγέτο ὡς ἤκουσεν ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ καὶ αὐτοὶ ἐν αἰγύπτῳ, ὅτε ἀπέδρα ἀπὸ τοῦ σωπῆ τοῦ βασιλέως, καὶ κατώκησεν ἱεροβοὰμ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἀπέστρεψεν ἱεροβοὰμ εἰς αἰγύπτον.

3 * καὶ ἀπέστειλαν ἐκ ἐκκλησίας ἰσραὴλ, καὶ ἦλθον ἱεροβοὰμ ἐκ πᾶσα ἐκκλησίας ἰσραὴλ, ἐλάλησαν τοῖς ῥοβοὰμ λέγοντες·

4 * ὁ πατήρ σε ἐσκλήρυνε τὸν ζυγὸν ἡμῶν, ἐνὶ κεφαλῇ σου ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πατρὸς σε τῆς σκληρότης, ἐκ δὲ τοῦ ζυγοῦ αὐτοῦ ἐβάρυνε, ὅς ἐδωκεν ἐφ' ἡμᾶς, ἐκ δουλοῦσθαι ἡμᾶς.

5 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ῥοβοὰμ, πορεύεσθε ἕως τριῶν ἡμερῶν, καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς με, καὶ ἀπῆλθεν ὁ λαός.

6 * καὶ συνήγαγον οἱ βασιλεὺς ῥοβοὰμ οὗτοι πρεσβυτέρους οὗτοι ἐσώτας ἐναντίον τοῦ βασιλέως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ζώντες αὐτοῦ, ἐκ συνεβούλευσαν μετ' αὐτῶν λέγων, πῶς ὑμεῖς βουλεύεσθε εἰς ἀποκριθῆναι μετὰ λαῶ τῷ τῷ λόγῳ;

7 * καὶ ἐλάλησαν οἱ πρεσβύτεροι τοῖς αὐτοῖς λέγοντες, ἐὰν ἐν τῇ σήμερον γῆ εἰς ἀγαθὸν τὰ λαῶ τῷ τῷ ἀρέσῃ αὐτοῖς, καὶ λαλήσῃς αὐτοῖς λόγοις ἀγαθοῖς, καὶ ἔσονται οἱ δοῦλοι πάσας τὰς ἡμέρας.

8 * καὶ κατέλιπε τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων, οἱ σὺν συνεβούλευσαν αὐτῷ, ἐκ συνεβούλευσαν μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν συνεκτραφέντων μετ' αὐτοῦ, τῶν ἐσώτων ἐναντίον αὐτοῦ.

9 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τί ὑμεῖς βουλεύεσθε, ἐκ τίνα λόγον ἀποκριθῆναι τὰ λαῶ τῷ τῷ, οἱ ἐλάλησαν τοῖς με λέγοντες, ὅτις ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ ἐδωκεν ὁ πατήρ σε ἐφ' ἡμᾶς;

10 * ἐκ ἐλάλησαν αὐτῷ τὰ παιδάκια τὰ συνεκτραφέντα μετ' αὐτοῦ λέγοντα, ὅτις λαλήσῃς τὰ λαῶ τῷ τῷ, λαλήσαντι τοῖς σε ἐκ λέγοντι, ὁ πατήρ σε ἐβάρυνεν τὸν ζυγὸν ἡμῶν, ἐκ συνὸν κεφαλῇ σου ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ ἡμῶν· ὅτις ἐρεῖς τοῖς αὐτοῖς, ὁ μικρὸς δάκτυλός με παχύτερος τῷ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς με.

11 * ἐκ ἐνὸν ὁ πατήρ με ἐνέθηκεν ὑμῖν ζυγὸν βαρύν, ἐκ ἐγὼ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὸν ζυγὸν ὑμῶν· ὁ πατήρ με ἐπαίδευσεν ἡμᾶς ἐν μάστιγι, ἐκ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις.

12 * καὶ ἦλθεν ἱεροβοὰμ ἐκ πᾶς ὁ λαός τοῖς ῥοβοὰμ τῇ ἡμέρᾃ τῇ τρίτῃ, ὡς ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς λέγων, ἐπιστρέψατε πρὸς με τῇ ἡμέρᾃ τῇ τρίτῃ.

13 * καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς σκληρά, ἐκ ἐκατέλιπε ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων.

14 * ἐκ ἐλάλησε τοῖς αὐτοῖς καὶ τὴν βουλὴν τῶν νεωτέρων λέγων, ὁ πατήρ με ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν ὑμῶν, καὶ ἐγὼ τοῦ πατρὸς ἐπὶ αὐτόν· ὁ πατήρ με ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιγι, καὶ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις.

15 * καὶ ὅτις ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ λαοῦ, ὅτι ἡμεῖς μετὰ τὸν δόξον τοῦ θεοῦ, ἵνα ἀναστήσῃ κύριος τὸν λόγον αὐτοῦ, ὃν ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἀχίᾃ τοῦ συλωνίτη περὶ ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ.

* וכל ישראל כי לא שמע המלך להם
 וישבו העם את המלך לאמר מה לנו חלק
 בדוד ולא נחלה בבן ישי איש לאהליך ישראל
 עתה ראה ביתך דוד וילך כל ישראל לאהליו:
 * ובני ישראל הישבים בערי יהודה וימלך
 עליהם רחבעם: * וישלח המלך רחבעם
 את הדרם אשר על המס וירגמו בו בני ישראל
 אבן וימר והמלך רחבעם רחצאמץ לעלות
 במרכבה לנוס ירושלם: * ויפגעו ישראל
 בבית דוד עד היום הזה:

יא

* ויבא רחבעם ירושלם ויקהל את
 בית יהודה ובנימן מאד ושמונים אלף בחור
 עשרה מלחמה להלחם עם ישראל להשיב
 את הממלכה לרחבעם: * ויהי דבר
 יהוה אל שמעיהו איש האלהים לאמר:
 * אמר אל רחבעם בן שלמה מלך יהודה
 ואל כל ישראל ביהודה ובנימן לאמר:
 * כה אמר יהוה לא תעלו ולא תלחמו עם
 אחיכם שובו איש לביתו כי מאתי נהיה הדבר
 הזה וישמעו את דברי יהוה וישבו מלכת אל
 ירבעם: * וישב רחבעם בירושלם ויבן
 ערים למצור ביהודה: * ויבן את בית להם
 ואת עיטם ואת תקוע: * ואת בית צור ואת
 שזבו ואת עדלם: * ואת גת ואת מרשרה
 ואת זיף: * ואת אדורים ואת לכיש ואת
 עזקה: * ואת צרעה ואת אילון ואת חברון
 אשר ביהודה ובבנימן ערי מצורות: * ויחזק
 את המצורות ויתן בהם נגידים ואצרות מאכל
 ושמן ויין: * ובכל עיר ועיר צנור ורמחים
 ויחזקם להרבה מאד ויהי לו יהודה ובנימן:
 * והכהנים והלויים אשר בכל ישראל
 התיצבו עליו מכל גבולם: * כי עזבו הלויים
 את מגרשיהם ואחזתם וילכו ליהודה ולירושלם
 כי הזניחם ירבעם ובניו מכהן ליהוה:
 * ויעמד לו כהנים לבמות ולשעירים ולעגלים
 אשר עשה:

16 *Populus autem vniversus rege durio-
 ra dicente, sic locutus est ad eum, Non est
 nobis pars in David, neque hæreditas in
 filio Isai. Reuertere in tabernacula tua Is-
 rael. Tu autem pascere domum tuam Da-
 uid. Et abiit Israel in tabernacula sua.
 17 * Super filios autem Israel qui habita-
 bant in ciuitatibus Iuda regnauit Roboã.
 18 * Misitque rex Roboam Aduram qui
 præerat tributis, & lapidauerunt eum filij
 Israel, & mortuus est. Porro rex Roboam
 currum festinauit ascendere, & fugit in
 Hierusalem. 19 * Recessitque Israel à do-
 mo David vsq; ad diem hanc.

CAP. XI.

1 Venit autem Roboam in Hierusalem, 2. Reg. 12
 A & conuocauit vniversam domum Iu-
 da & Benjamin centum octoginta millia
 electorum atque bellantium, vt dimica-
 ret contra Israel & conuerteret ad se re-
 2 gnum suum. * Factusq; est sermo Dñi
 ad Semeiam hominem Dei, dicens:
 3 * Loquere ad Roboam filium Salomo-
 nis regē Iuda, & ad vniversum Israel qui
 est in Iuda & Benjamin.
 4 * Hæc dicit Dominus, Non ascendetis
 neque pugnabitis contra fratres vestros:
 reuertatur vnusquisq; in domum suam,
 quia mea hoc gestum est voluntate. Qui
 B cum audissent sermonē Dñi, reuersi sunt,
 nec perrexerunt contra Hieroboam.
 5 * Habitauit autem Roboam in Hieru-
 salē, & ædificauit ciuitates muratas in Iu-
 6 da. * Extruxitq; Bethleem & Ethan, &
 7 Thecue. * Bethsur quoque & Socco, &
 8 Odollam. * Nec non & Geth, & Mare-
 fa, & Ziph.
 9 * Sed & Aduram, & Lachis, & Azecha.
 10 * Saraa quoq; Ahialon & Hebron quæ
 erant in Iuda & Benjamin ciuitates mu-
 11 nitissimas. * Cūque clausisset eas mu-
 ris, posuit in eis principes, ciborumque
 horrea, hoc est olei & vini.
 12 * Sed & in singulis vrbibus fecit arma-
 mentaria scutorum & hastarum, firma-
 uitque eas summa diligentia, & impera-
 uit super Iudam & Benjamin.
 13 * Sacerdotes autem & Leuitæ qui erāt
 C in vniverso Israel, venerunt ad eum de
 cunctis sedibus suis:
 14 * Relinquentes suburbana & possessio-
 nes suas, & transeūtes ad Iudā & Hierusa-
 lem, eo q̄ abiecisset eos Hieroboam & po-
 steri eius ne sacerdotio Dñi fungerentur.
 15 * Qui cōstituit sibi sacerdotes excelsorū 1. Reg. 12. 31
 & dæmoniorū vitulorumq; quos fecerat.

* Et omnis Iſrael vidit, quoniam non audi-
uit eos rex, et respondit omnis populus ad regē,
dicens: Quæ nobis pars in David & hereditas
in filio Jeſſai? reuertere vir in tabernacula tua
Iſrael, nunc aspice domum tuam David, &
abiit omnis Iſrael in tabernacula sua.

* Et viri Iſrael qui habitabant in ciuitati-
bus Juda regnare fecerunt super se Roboam.

* Et misit Roboam rex Adoram qui super
tributum, & lapidauerunt eum filij Iſrael in
lapidibus, & mortuus est: & rex Roboam fe-
stinauit ascendere in currum, ut fugeret in Hieru-
salem.

* Et prauaricatus est Iſrael in domo David
usque ad diem hanc.

CAP. XI.

ET venit Roboam in Hierusalem, & congre-
gauit domum Juda & Benjamin centum
octoginta millia iuuenum facientium bellum, ut
dimicaret cum Iſrael & conuerteret regnum
sibi.

* Et factus est sermo Domini ad Samea ho-
minem Dei, dicens:

* Loquere ad Roboam filium Salomonis re-
gem Juda, & ad omnem Iſrael qui cum Juda
& Benjamin, dicens:

* Hæc dicit Dominus, Non ascēdetis & non
pugnabitis cum fratribus vestris: reuertimini
unusquisque in domum suam, quoniam à me
factum est verbum hoc, & audierunt sermo-
nem Domini, & reuersi sunt ut non irent con-
tra Hieroboam.

* Et habitauit Roboam in Hierusalem, &
ædificauit ciuitates muratas in Iudæa.

* Et ædificauit Bethleë, et Etam, & Thecoe,

* Et Bethsur, & Soccho, & Hodollam,

* Et Geth, & Marissa, & Ziph,

* Et Adoram, & Lachis, & Azeca,

* Et Saraa, & Ealom, & Chebron quæ in
Iudæa & Benjamin, ciuitates muratas.

* Et muniuit eas muris, & dedit in eis du-
ces, & cellaria ciborum & vinum, & oleum;

* Per ciuitatem & ciuitatem scuta & ha-
stas: & firmavit eas in multitudinem valde,
& fuerunt ei Juda & Benjamin.

* Et sacerdotes & Leuitæ qui fuerunt in
omni Iſrael, congregati sunt ad eum de omnibus
terminis.

* Quoniam dereliquerunt Leuitæ habitacu-
la sua quæ sunt possessionis suæ, & transferunt
ad Iudam in Hierusalem, quoniam eiecit eos Hiero-
boam & filij eius, ne ministrarent Domino.

* Et constituit sibi sacerdotes excelsorum &
idolis, & vanis, & vitulis quas fecit Hiero-
boam.

* καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδεν, ὅτι οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν ὁ βα-
σιλεὺς, & ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς πρὸς τὸν βασιλέα λέ-
γών, τίς ἡμῖν μερὶς ἐν δαυὶδ, & κληρονομία ἐν υἱῷ ἰε-
σσαί; ὁπότε ῥεχε δαυὶδ εἰς τὰ σκηνώματα σε ἰσραὴλ, νυνὶ
βλέπε τὸν οἶκόν σε δαυὶδ, καὶ ἐπορεύθη πᾶς ἰσραὴλ εἰς
τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.

* καὶ ἀνδρες ἰσραὴλ & κατωκοῦντες ἐν πόλεσιν ἰσραὴλ
ἐβασίλευσαν ἐπὶ ἑαυτοὺς τὸν ῥοβοάμ.

* & ἀπέστειλεν ῥοβοάμ ὁ βασιλεὺς τὸν ἀδοράμ τὸν ἐπὶ
τοῦ φόρου, & ἐλθοῦσθαι αὐτὸν υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν λίθοις,
& ἀπέθανεν. & ὁ βασιλεὺς ῥοβοάμ ἐπορεύσετο εἰς δαυὶδ
εἰς τὸ ἄστυ, & φυγὼν εἰς ἱερουσαλὴμ.

* καὶ ἠθέτησεν ἰσραὴλ ἐν τῷ οἴκῳ δαυὶδ ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης.

ια.

* Καὶ ἦλθε ῥοβοάμ εἰς ἱερουσαλὴμ, & ἐξεκκλησία-
σε τὸν οἶκον ἰσραὴλ & βενιαμὴν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιά-
δας νεανίσκων ποικντῶν πόλεμον, & πολεμήσονται ἰ-
σραὴλ & ἐπὶ σφέσιν τὴν βασιλείαν ἑαυτῶν.

* καὶ ἐχρῆτο λόγος κυρίου πρὸς σαμεία ἀνδρῶπων &
θεοῦ λέγων, εἰπέ πρὸς ῥοβοάμ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ λέγον-
τος βασιλεῖ ἰσραὴλ, καὶ πρὸς πᾶντα ἰσραὴλ τὸν μετὰ ἰσραὴλ
καὶ βενιαμὴν λέγων.

* τὰδε λέγει κύριος, οὐκ ἀναθήσεσθε & ἐπολεμή-
σετε μετὰ τῶν ἀδελφῶν υἱῶν, ὁποσρέφετε ἕκαστος εἰς τὸν
οἶκον αὐτοῦ, ὅτι παρ' ἐμοῦ ἐχρῆτο τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἤκου-
σαν & λόγος κυρίου, καὶ ἀπεσρέφθησαν & μὴ πορεύθη-
ναι ἐπὶ ἱεροβοάμ.

* καὶ κατώκησε ῥοβοάμ ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ὠκοδό-
μησεν πόλεις τειχέρας ἐν τῇ ἰσραὴλ.

* & ὠκοδόμησεν τὴν βηθλεὲμ, & τὴν ἐτάμ, & τὴν θεκωῆ,

* & τὴν βεθσὺρ, & τὴν θεκῶ, & τὴν ἐδολλάμ.

* & τὴν γαῖθ, & τὴν μαρισσα, & τὴν ζίφ.

* & τὴν ἀδωράμ, καὶ τὴν λαχίς, καὶ τὴν ἀζήκα.

* καὶ τὴν σαραά, & τὴν αἰαλάμ, καὶ τὴν χεβρών τὴν
ἐν τῇ ἰσραὴλ & βενιαμὴν πόλεις τειχέρας.

* καὶ ὠχύρωσεν αὐτὰς τείχεσιν, καὶ ἔδωκεν ἐν αὐταῖς
ἡγεμῶνας, & παραθέσεις βρωμάτων & οἶνον & ἔλαιον,

* καὶ πόλιν καὶ πόλιν θυρεὺς & δόρατα, καὶ κατήχυ-
σεν αὐτὰς εἰς πληθύνει σφόδρα. καὶ ἦσαν αὐτῶν ἰσραὴλ &
βενιαμὴν.

* & ἱερεῖς & λαοῖται οἵ ἦσαν ἐν παντί
ἰσραὴλ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων τῶν ὀρίων.

* ὅτι ἐγκατέλιπον λαοῖται τὰ σκηνώματα αὐτῶν
τὰ τὰ κατὰ χεῖρας αὐτῶν, & ἐπορεύθησαν πρὸς ἰσραὴλ εἰς
ἱερουσαλὴμ, ὅτι ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἱεροβοάμ καὶ υἱοὶ
αὐτοῦ, μὴ λειτουργεῖν κυρίῳ.

* καὶ κατέστησεν ἑαυτῷ ἱερεῖς τῶν υἱῶν ἡλὴν & τοῖς εἰ-
δώλοις καὶ τοῖς ματαίοις, & τοῖς δαμάλεσιν, αἵς ἐποίησεν
ἱεροβοάμ.

* ואחריהם מכל שבטי ישראל הנתנים את-
 לבבם לבקש את יהוה אלהי ישראל באו
 ירושלם לזבח ליהוה אלהי אבותיהם:
 * ויחזקו את מלכות יהודה ויאמצו את-
 רחבעם בן שלמה לשנים שלוש כי הלכו בדרך
 דויד ושלמה לשנים שלוש: * ויקח לו
 רחבעם אשה את מחלת בן ירימוה בן דויד
 אביהיל בת אליאב בן ישי: * ותלד לו בנים
 את יעוש ואת שמריה ואת זהם: * ואחריה
 לקח ארז מעכה בת אבשלום ותלד לו ארז
 אביה וארז עתי ואת זיזא ואת שלמיר:
 * ויאהב רחבעם את מעכה בת אבשלום
 מכל נשיו ופילגשיו כי נשים שמונה עשרה
 נשא ופילגשים ששים ויולד עשרים ושמונה
 בנים וששים בנות: * ויעמד לראש רחבעם
 ארז אביה בן מעכה לנגיד באחיו כי להמליכו:
 * ויבן ויפרץ מכל בניו לכל ארצות יהודה
 ובנימן לכל ערי המצודות ויתן להם המזון לרב
 וישאל המון נשים:

יב

* ויהי כהכין מלכות רחבעם
 וכחזקתו עזב את תורת יהוה וכל ישראל עמו:
 * ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה
 שישק מלך מצרים על ירושלם כי מעלו ביהוה:
 * באלה ומאתים רכב ובששים אלה פרשים
 ואין מספר לעם אשר באו עמו ממצרים
 לובים סבאים וכושים: * וילכד ארז ערי
 המצודות אשר ליהודה ויבא עד ירושלם:
 * ושמעיה הנביא בא אל רחבעם ושרי יהודה
 אשר נאספו אל ירושלם מפני שישק ויאמר
 להם כה אמר יהוה אתם עזבתם אתי ואף-
 אני עזבתי אתכם ביד שישק: * ויכנעו שרי
 ישראל והמלך ויאמרו צדיק יהוה:
 * וכראות יהוה כי נכנעו היה דבר יהוה אל-
 שמעיה לאמר נכנעו לא אשה יתם ונתתי להם
 כמעט לפליטה ולא תתן חמתי בי ירושלם ביד
 שישק:

16 * Sed & de cunctis tribubus Israel qui-
 cunque dederant cor suum ut quærent
 Dominum Deum Israel, venerunt in Hie-
 rusalem ad immolandum victimas suas
 D coram Domino Deo patrum suorum.

17 * Et roborauerunt regnum Iuda & con-
 firmaverunt Roboam filium Salomonis
 per tres annos. Ambulauerunt enim in viis
 David & Salomonis annis tantum tribus.

18 * Duxit autem Roboam vxorem Maalath
 filiâ Hierimuth filij David, Abiail quoq;
 19 filiam Heliab filij Isai. * Quæ peperit ei
 filios, Ieos & Sommorian, & Zoom.

20 * Post hanc quoq; accepit Maacham fi-
 liam Absalom, quæ peperit ei Abiam, &
 Abi, & Ziza, & Salumith.

21 * Amavit autem Roboam Maacham fi-
 liam Absalon super omnes vxores suas &
 concubinas. Nam vxores decem & octo
 duxerat, concubinas autem sexaginta, &
 genuit viginti octo filios & sexaginta fi-
 22 lias. * Constituit verò in capite Abiam
 filium Maacha ducem super omnes fratres
 suos, ipsum enim regem facere cogitabat.

23 * Quia sapientior fuit & potentior su-
 per omnes filios eius, & in cunctis finibus
 Iuda & Benjamin, & in vniuersis ciuitati-
 bus muratis. Præbuitque eis escas pluri-
 mas, & multas petiuit vxores.

CAP. XII.

1 C Vmquæ, roboratum fuisset regnum Ro-
 2 boam & confortatum, dereliquit le-
 gem Domini, & omnis Israel cum eo.

2 * Anno autem quinto regni Roboam,
 ascendit Sefac rex Ægypti in Hierusalem,
 quia peccauerunt Domino;

3 * Cum mille ducentis curribus, & sexa-
 ginta millibus equitum. Nec erat nume-
 rus vulgi quod venerat cum eo ex Ægy-
 pto, Libyes scilicet & Trogloditæ & Æ-
 4 thiopes. * Cepitque ciuitates muni-
 tissimas in Iuda, & venit usque in Hieru-
 5 salem. * Semeias autem propheta ingressus
 est ad Roboam & principes Iuda, qui cõ-
 6 gregati fuerant in Hierusalem fugientes
 Sefac. Dixitque ad eos, Hæc dicit Domi-
 nus, Vos reliquistis me, & ego reliqui
 vos in manu Sefac.

6 * Consternatiq; principes Israel & rex,
 dixerunt, Iustus est Dominus.

7 * Cùmque vidisset Dominus quod hu-
 miliati essent, factus est sermo Domini ad
 Semeiam, dicens: Quia humiliati sunt,
 non disperdam eos, dabòq; eis pauxillum
 auxilij, & non stillabit furor meus super
 Hierusalem per manum Sefac.

* Et eiecit Leuitas de tribubus Iſrael, qui dederunt corda sua, ut quærerent Dominum Deum Iſrael, & venerunt in Hierusalem, ad sacrificandum Domino Deo patrum suorum.

* Et roborauerunt regnum Iuda, & fortificatus est Roboam filius Salomonis in annos tres, quoniam ambulauit via David & Salomonis in annos tres.

* Et accepit sibi Roboam uxorem Maalēth filiam Hierimuth filij David, et Abichail filiam Eliab filij Iſai.

* Et peperit ei filios Ieus & Samaritan, & Zaam.

* Et post hæc accepit Maacha sibi filiā Abesalom, & peperit ei Abia & Eththi, & Ziza, & Salomith.

* Et amauit Roboam Maacha filiam Abesalom super omnes uxores suas, & concubinas, quoniam uxores decem & octo habuit, & concubinas sexaginta, & genuit viginti & octo filios, & filias sexaginta.

* Et constituit Roboam Abia filium Maacha in principem & ducem in fratribus suis, quoniam cogitabat facere regem eum.

* Et auēctus fuit Abia, & profecit super omnes filios eius, et in cūctis finibus Iuda & Beniamin, & in ciuitatibus munitis præbuit in eis escas in multitudinem multam, & petiuit multitudinem uxorum.

CAP. XII.

ET factum est postquam præparatum est regnum Roboam, et postquam roboratum est, dereliquit legem Domini, et omnis Iſrael cū eo.

* Et factum est in anno quinto regni Roboam, ascendit Susac rex Aegypti in Hierusalem, quia peccauerant coram Domino;

* In mille & ducentis curribus, & sexaginta millibus equitum: & non erat numerus multitudinis quæ venit cum eo ex Aegypto Libyes, Troglodytæ & Aethiopes.

* Et ceperunt ciuitates munitas, quæ erant in Iuda, & venerunt in Hierusalem.

* Et Semeas propheta venit ad Roboam & ad principes Iuda qui cōgregati fuerant in Hierusalem à facie Susac, et dixit eis, Sic dixit Dominus, Vos reliquistis me, & ego relinquam vos in manu Susac.

* Et verecundati sunt principes Iſrael & rex, & dixerunt, Iustus Dominus.

* Et cū vidisset Dominus, quod conuersi fuerant, factus est sermo Domini ad Semeam dicens, Conuersi sunt, nō disperdam eos, & dabo eis quasi pauxillum in salutem, & non stillabit furor meus super Hierusalem in manu Susac.

* καὶ ἐξέβαλε δὲ λαοίτας ἀπὸ φυλῶν ἰσραὴλ, οἱ ἔδωκαν καρδίας αὐτῶν ζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ, καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ, θύσαν κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν.

* καὶ κατίχυσαν τὴν βασιλείαν ἰσραὴλ· καὶ κατίχυσε ῥοβοὰμ υἱὸς θελομύρτῃ εἰς ἔτη τρία, ὅπῃ ἐπορεύθη ὁ δαυὶδ.

* ὁ δαυὶδ δὲ θελομύρτῃ εἰς ἔτη τρία. * ἔλαβεν ἑαυτῷ ῥοβοὰμ γυναῖκα τὴν μαελὲθ θυγατέρα ἱεριμὺθ υἱοῦ δαυὶδ, ἡ δὲ ἀβιχαὶλ θυγατέρα ἐλιαβ υἱοῦ ἰσααί.

* καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱὸς τὸν ἰεὺς καὶ τὸν σαμαρίθ, καὶ τὸν ζαάμ.

* καὶ μετὰ ταῦτα ἔλαβεν τὴν μααχα ἑαυτῷ τὴν θυγατέρα ἀβεσσαλώμ, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ἀβιά, καὶ τὸν ἔθθι, καὶ τὸν ζιζά, καὶ τὸν σαλομίθ.

* καὶ ἠγάπησε ῥοβοὰμ τὴν μααχα θυγατέρα ἀβεσσαλώμ ὑπὲρ πάσας τὰς γυναῖκας αὐτῆς, ἡ δὲ τὰς παλλακὰς, ὅτι γυναῖκας δεκαοκτὼ εἶχε, ἡ δὲ παλλακὰς ἐξήκοντα, ἡ δὲ ἐγέννησεν εἴκοσι δούλῳ υἱὸς, καὶ θυγατέρας ἐξήκοντα.

* καὶ κατέστησε ῥοβοὰμ τὸν ἀβιά τὸν ἐν μααχα εἰς ἀρχόντα ἡγεμῶνον ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῆς, ὅτι διανοεῖτο βασιλεύσει αὐτὸν.

* καὶ ἠυξήθη ἀβιά, καὶ διέκοψε τὰς πόλεις αὐτῆς, ἡ δὲ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις ἰσραὴλ καὶ βενιαμὴν, καὶ ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ὀχυραῖς ἔδωκεν ἐν αὐτοῖς τρεφὰς εἰς πλῆθος πολὺ, καὶ ἠτήσατο πλῆθος γυναικῶν.

ἰβ.

* Καὶ ἐγένετο ὡς ἠτοίμασθαι ἡ βασιλεία ῥοβοὰμ, καὶ ὡς ἐκραιβῶσθαι, ἐγκατέλιπε τὸν νόμον κυρίου, καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτῆς.

* καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς βασιλείας ῥοβοὰμ, ἀνέβη σισάκ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ ἱερουσαλὴμ, ὅτι ἤμαρ τὸν ἐναντιοῦντο κύριον,

* ἐν χιλίοις καὶ διακοσίοις ἄρμασι, καὶ ἐξήκοντα χιλιάσιν ἵππεων, ἡ δὲ ὁ δὲ ἀριθμὸς τοῦ πλῆθους ἐλθόντος μετ' αὐτῆς ἐξ αἰγύπτου λίβυες θυχεῖμ καὶ χουαίμ.

* καὶ κατεκράτησαν τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς, αἱ ἦσαν ἐν ἰσραὴλ, καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ.

* καὶ σαμαίας ὁ περὶ τοῦ ἱεροῦ ἦλθε πρὸς ῥοβοὰμ, καὶ πρὸς τοὺς ἀρχοντας ἰσραὴλ δὲ σὺν αὐτοῖς εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τοῦ περὶ τοῦ ἱεροῦ σισάκ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι εἶπεν κύριος, ὁ κύριος ἐγκατελείψατέ με, καὶ ἐγὼ ἐγκαταλείψω ὑμᾶς ἐν χειρὶ σισάκ.

* ἡ δὲ ἠκούθησαν οἱ ἀρχοντες ἰσραὴλ ἡ δὲ ὁ βασιλεὺς, ἡ δὲ εἶπον, δίκαιος ὁ κύριος.

* καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν κυρίων, ὅτι ἐνετράπησαν, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμαίαν λέγων, ἐνετράπησαν, καὶ καταφθέρω αὐτούς, καὶ δώσω αὐτοῖς ὡσεὶ σμικρὸν εἰς σωτηρίαν, καὶ οὐ μὴ σῶσθαι ὁ θυμὸς μου ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν χειρὶ σισάκ.

8 * כי יהיו לו לעבדים וידעו עבודתי ועבודת
 9 ממלכות הארצות: * ויעל שישק מלך
 מצרים על ירושלם ויקח את אצרות בית
 יהודה ואת אצרות בית המלך את הכל לקח
 ויקח את מגני הזהב אשר עשה שלמה:
 10 * ויעש המלך רחבעם תחתיהם מגני נחשת
 והפקיד על יד שרי הרצים השמרים פתח בית
 11 המלך: * ויהי מדי כוא המלך בית יהודה
 באו הרצים ונשאום והשבוס אל תא הרצים:
 12 * ובהכנעו שב ממנו אף יהודה ולא
 להשחית לכלה וגם ביהודה היו דברים
 13 טובים: * ויתחזק המלך רחבעם בירושלם
 וימלך כי בן ארבעים ואחת שנה רחבעם
 במלכו ושבע עשרה שנה מלך בירושלם העיר
 אשר בחר יהודה לשום את שמו שם מכל
 שבטי ישראל ושם אמו נעמה העמנית:
 14 * ויעש הרע כי לא רחב לבו לדרוש את
 15 יהודה: * ודברי רחבעם הראשנים
 והאחרונים הלא הם כתובים בדברי שמעיה
 הנביא ועדו החזה להתייחס ומלחמות רחבעם
 וירבעם כל הימים:
 16 * וישב רחבעם עם אבתיו ויקבר בעיר
 דוד וימלך אביה בנו תחתיו:

יג

1 * בשנת שמונה עשרה למלך
 ירבעם וימלך אביה על יהודה:
 2 * שלוש שנים מלך בירושלם ושם אמו
 מיכיהו בת אוריאל מן גבעה ומלחמות
 היתה בין אביה ובין ירבעם:
 3 * ויאסר אביה את המלחמה בחיל גבורי
 מלחמה ארבע מאות אלף איש בחור וירבעם
 ערך עמו מלחמה בשמונה מאות אלף איש
 4 בחור גבור חיל: * ויקם אביה מעל להר
 צמרים אשר בחר אפרים ויאמר שמעוני ירבעם
 וכל ישראל: * הלא לכם לדעת כי יהודה
 אלהי ישראל נתן ממלכה לדוד על ישראל
 לעולם לו ולבניו ברית מלח:

8 * Verumtamen seruiant ei vt sciant di-
 stantiam seruitutis meæ & seruitutis re-
 gni terrarum.

9 * Recessit itaque Sefac rex Ægypti ab
 Hierusalem sublati thesauris domus Do-
 mini & domus regis, omniâque secum
 tulit, & clypeos aureos quos fecerat Salo-
 mon.

10 * Pro quibus fecit rex æneos, & tradi-
 dit illos principibus scutariorum qui cu-
 stodiebant vestibulum palatij.

11 * Cùmque introiret rex domum Dei,
 veniebant scutarij & tollebant eos, ite-
 rumque referebant eos ad armentarium
 suum.

12 * Verumtamen quia humiliati sunt,
 auersa est ab eis ira Domini, nec deleti
 D sunt penitus; siquidem & in Iuda inuen-
 ta sunt opera bona.

13 * Confortatus est ergo rex Roboam in
 Hierusalem, atque regnavit. Quadragin-
 ta autem & vnus anni erat cùm regnare
 cœpisset. Et decem & septem annis regna-
 uit in Hierusalem, vrbe quam elegit Do-
 minus vt confirmaret nomen suum ibi de
 cunctis tribubus Israel. Nomen autem
 matris eius Naama Amanites.

14 * Fecitque malum, & non præparauit
 cor suum vt quæreret Dominum.

15 * Opera verò Roboam prima & nouis-
 sima scripta sunt in libris Semeiæ prophe-
 tæ, & Addo videtis, & diligenter exposita:
 pugnaveruntque aduersum se Roboam
 & Hieroboam cunctis diebus.

16 * Et dormiuit Roboam cum patribus
 suis, sepultusque est in ciuitate Dauid. Et
 regnavit Abia filius eius pro eo.

CAP. XIII.

1 A Nno octauodecimo regis Hieroboá
 regnavit Abia super Iudam.

2 * Tribus annis regnavit in Hierusalem.
 Nomenq; matris eius Michaia filia Vriel
 de Gabaa. Et erat bellum inter Abia &
 Hieroboam.

3 * Cùmque inisset Abia certamen, & ha-
 beret bellicosissimos viros, & electorum
 quadringenta millia, Hieroboam con-
 struxit econtra aciem octingenta millia
 virorum, qui & ipsi electi erant & ad bel-
 la fortissimi.

4 * Stetit ergo Abia super montem Se-
 meron qui erat in Ephraim, & ait, Audi
 Hieroboá & omnis Israel: * Num igno-
 ratis quòd Dominus Deus Israel dederit
 regnum Dauid super Israel in sempiter-
 num, ipsi & filiis eius in pactum salis?

* Quoniam erunt ei in seruos, & cognoscent
seruitutem meam & seruitutem regni terræ.

* Et ascendit Susac rex Egypti ad Hierusa-
lem, & cepit thesauros qui erāt in domo Domi-
ni, & thesauros qui erant in domo regis, omnia
tulit, & tulit clypeos aureos quos fecerat Sa-
lomon.

* Et fecit Roboam rex pro eis clypeos æneos, &
& constituit in manus principum accurren-
tium custodientium portas domus regis.

* Et factum est à frequentia cūm ingredere.
tur rex in domum Domini, ingrediebantur &
accurrentes, & tollebant clypeos & colloca-
bant in ordinem accurrentium.

* Et cūm humiliavit se rex, auersa est ab eo
ira Domini, & non in corruptionem in finem
omnibus, & in Iuda fuerunt sermones boni.

* Et confortatus est rex Roboam in Hieru-
salem & regnavit: filius quadraginta et vnus
anni erat Roboam cūm regnaret ipse, et septem
& decem annis regnavit in Hierusalem, in ci-
uitate quam elegit Dominus ut nominaret no-
men suum ibi de cunctis tribubus filiorum Is-
rael, & nomen matri suæ Naama Amma-
nitis.

* Et fecit malum, quoniam non direxit cor
suum ad querendum Dominum.

* Et sermones Roboam primi & nouissimi
nonne sunt scripti in sermonibus Semaui pro-
pheta, & Addo videntis ut genealogiam de-
scriberet & actus eius? & pugnavit Roboam
& Hieroboam cunctis diebus.

* Et dormiuit Roboam cum patribus suis,
& sepultus est in ciuitate Dauid, & regnavit
Abia filius eius pro eo.

CAP. XIII.

IN octauo & decimo anno regni Hieroboam,
regnavit Abia super Iudam.

* Tribus annis regnavit in Hierusalem, &
nomen matri eius Maacha filia Abessalon, &
bellum erat inter Abia & inter Hieroboam.

* Et ordinauit Abia bellum in exercitu po-
tentium bellatorum in quadringentis millibus
virorum electorum: & Hieroboam construxit
contra eum bellum in octingentis millibus viro-
rum electorum potentium fortitudine virorum
bellatorum.

* Et surrexit Abia à monte Somorim, qui
est in monte Ephraim, & dixit: Audite me
Hieroboam & omnis Israel:

* Nonne vobis cognoscere quod Dominus,
Deus Israel dedit regnum Dauid super Israel
in sempiternum & filiis eius in pactum salis?

8 * ὅτι ἐν αὐτῷ αὐτὰ εἰς δέλοισ, & γνώθῃ τὴν δαλείαν
με καὶ τὴν δαλείαν τῆ βασιλείας τῆ γῆς.

9 * καὶ δῶκεν θυσακ βασιλὸς αἰγύπτου ἐπὶ ἱερουσα-
λήμ, καὶ ἔλαβε ἐκ θυσαυρῶν ἐκ τῆ οἰκῆ κυρίου, & ἐκ
θυσαυρῶν ἐκ τῆ οἰκῆ βασιλέως, τὰ πάντα ἔλαβεν,
καὶ ἔλαβε ἐκ θυρεῶν ἐκ χειρῶν ἐς ἐποίησεν ὀλο-
μῶν.

10 * καὶ ἐποίησεν ῥοβοὰμ ὁ βασιλὸς αὐτῶν θυ-
ρεῶς χαλκοῦς, & κατέστησεν ἐπὶ χεῖρας δρχόντων τῶν
ᾤστρεχόντων τῶν φυλασσόντων τὰς θυρας οἴκου τοῦ
βασιλέως.

11 * καὶ ἐχρέτο ἀπὸ ἱκανοῦ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὴν βασι-
λέα εἰς οἶκον κυρίου, εἰσπορεύοντο καὶ ᾤστρεχόντες,
καὶ ἐλάμβανον ἐκ θυρεῶν καὶ ἀποκαθίσταν εἰς τὴν τά-
ξιν τῶν παστρεχόντων.

12 * καὶ ἐν τῷ ἐντραπύῳ τὴν βασιλέα, ἀπὸ ἐξήφθ
ἀπ' αὐτῶν ὁργὴ κυρίου, καὶ ὅδε εἰς διαφθορὰν εἰς τέλος
τοῖς πᾶσι, καὶ γὰρ ἐν τῷ ἰσθῶ ἦσαν λόγοι ἀγαθοί.

13 * καὶ κατίχυσεν ὁ βασιλὸς ῥοβοὰμ ἐν ἱερουσαλήμ
& ἐβασίλευσεν, ὡς τεσσαράκοντα & ἑνὸς ἔτους ἔβασίλευσεν
ἐν τῷ βασιλεύει αὐτῶν, & ἐπὶ αὐτῷ & δέκα ἔτη ἐβασίλευσεν
ἐν ἱερουσαλήμ, ἐν τῇ πόλει ἔβασίλευσεν κύριος ἐπονο-
μάσαι τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ πασῶν φυλῶν τῶν υἱῶν ἱσ-
ραήλ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτῶν νααμὰ ἡ ἀμμανίτις.

14 * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν, ὅτι ἐκατάβηκε τὴν καρ-
δίαν αὐτῶν ἐκζητῆσαι κύριον.

15 * καὶ ᾤ λόγοι ῥοβοὰμ ᾤ πρῶτοι & ᾤ ἕχατοι ὅδε
ἰδὲ εἰς γεγραμμένοι ἐν τοῖς λόγοις σαμαίς & περὶ
τα, καὶ ἀδδὼ ὅραντο & ᾤ χυεαλογῆσαι & αἱ πράξεις
αὐτῶν; καὶ ἐπολέμη ῥοβοὰμ καὶ ἱεροβοὰμ πάσας τὰς
ἡμέρας.

16 * καὶ ἐκοιμήθη ῥοβοὰμ μετ' τῶν πατέρων
αὐτῶν, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀβία
ὡς αὐτῶν αὐτῶν.

17.

1 * Ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆ βασιλείας ἱεροβοὰμ,
ἐβασίλευσεν ἀβία ἐπὶ ἰσραήλ.

2 * τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ
μητρὶ αὐτῶν μααχὰ θυγάτηρ ἀβεσσαλώμ. & πόλε-
μος ἦν ἀνάμεν ἀβία καὶ ἀνάμεν ἱεροβοὰμ.

3 * καὶ παρετάξατο ἀβία τὸν πόλεμον ἐν δυνάμει δυ-
νατῶν πολεμιστῶν ἐν τετρακοσίαις χιλιάσιν ἀνδρῶν ἐκ-
λεκτῶν, & ἱεροβοὰμ παρετάξατο πρὸς αὐτὸν πόλεμον
ἐν ὀκτακοσίαις χιλιάσιν ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν δυνατῶν ἰσχυ-
ρῶν πολεμιστῶν.

4 * καὶ δῶκεν ἀβία ἀπὸ ὄρεος θυορίμ, ὅ ἐστιν ἐν τῷ ὄρει
ἐφραΐμ, & εἶπεν, ἀκούσατέ με ἱεροβοὰμ & πᾶς ἰσραήλ.

5 * ἔχι ὑμῖν γινῶναι ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ ἔδωκε
βασιλείαν τῷ δαυὶδ ἐπὶ ἰσραήλ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ τοῖς
υἱοῖς αὐτῶν εἰς διαθήκην αἰῶν;

M

* ויקם ירבעם בן נבט עבד שלמה בן דוד
 * וימרד על אדוניו : * ויקבצו עליו אנשים
 רקים בני בליעל ויראמו על רחבעם בן
 שלמה ורחבעם היר נער ורך לבב ולא
 * התחזק לפניו : * ועתה אתם אמרים
 להתחזק לפני מלכת יהוה ביד בני דוד ואתם
 רחמון רב ועמכם עגלי זהב אשר עשו לכם
 ירבעם לאלהים :
 * הלא הדחתם את כהני יהוה את בני
 אהרן והלויים ותעשו לכם כהנים בעמי הארצות
 כל רחב למלא ידו בפר בן בקר ואילים
 שבער ויהיה כהן ללא אלהים :
 * ואנחנו יהוה אלהינו ולא עזבנו וכהנים
 משרתים ליהוה בני אהרן והלויים במלאכה :
 * ומקטרים ליהוה עלות בבקר בבקר
 ובערב בערב וקטרת סמים ומערכה לחם על
 רשלתן הטהור ומנוחת הזהב ונרתיה לבער
 בערב בערב כי שמרים אנחנו את משמרת
 יהוה אלהינו ואתם עזבתם אתו :
 * והנה עמנו בראש רואה לאלהים וכהניו
 וחצצרות התרועה להריע עליכם בני ישראל
 אל תלחמו עם יהוה אלהי אבותיכם כי לא
 * תצליחו : * וירבעם הסב את המארכ
 לבוא מאחריהם ויהיו לפני יהוה והמארכ
 מאחריהם : * ויפנו יהודה ויהוה להם
 תמלחמה פנים ואחור ויצעקו ליהוה וכהנים
 מחצצרים בחצצרות : * ויריעו איש יהודה
 ויהי בהריע איש יהודה והאלהים נגף את
 ירבעם וכל ישראל לפני אביר ויהודה :
 * וינוסו בני ישראל מפני יהודה וירגזו
 * אלהים בידם : * ויכו בהם אביר ועמו
 מכה רבה ויפלו חללים מישראל חמש מאות
 * אלף איש בחור : * ויבצעו בני
 ישראל בעת ההיא ויאמצו בני יהודה כי נשענו
 על יהוה אלהי אבותיהם :
 * וירדף אביר ירבעם וילכד ממנו ערים
 את בית אל ואת בנותיה ואת ישנה ואת
 בנותיה ואת עפרון ובנתיה :

6 * Et surrexit Hieroboam filius Nabath
 B seruus Salomonis filij Dauid , & rebella-
 7 uit contra Dñm suū. * Congregatq; sunt
 ad eum viri vanissimi & filij Belial, & pre-
 ualuerunt contra Roboam filiū Salomo-
 nis. Porro Roboam erat rudis & corde pa-
 8 uido, nec potuit resistere eis. * Nunc ergo
 vos dicitis q; resistere possitis regno Dñi,
 quod possidet per filios Dauid. Habetis-
 que grādem populi multitudinē , atq; vi-
 9 tulos aureos quos fecit vobis Hieroboam
 in Deos. * Et eiecistis sacerdotes Dñi fi-
 lios Aaron atque Leuitas, & fecistis vobis
 sacerdotes sicut omnes populi terrarum.
 Quicunq; venerit & initiauerit manū suā
 in tauro de bobus & in arietibus septē fit
 10 sacerdos eorum qui non sunt dij. * No-
 11 ster autem Dñs Deus est , quem non reli-
 C quimus. Sacerdotēsq; ministrant Dño de
 filiis Aaron & Leuitæ sunt in ordine suo.
 11 * Holocausta quoq; offerunt Dño per
 singulos dies mane & vespere , & thymia-
 ma iuxta legis præcepta cōfectum, & pro-
 ponuntur panes in mensa mundissima:
 estq; apud nos candelabrū aureum & lu-
 cernæ eius vt accendantur semper ad ve-
 speram. Nos quippe custodimus præcepta
 Domini Dei nostri quem vos reliquistis.
 12 * Ergo in exercitu nostro dux Deus est,
 & sacerdotes eius qui clangunt tubis , &
 resonant contra vos. Filij Israel nolite pu-
 gnare contra Dominum Deum patrum
 13 vestrorū, quia non vobis expedit. * Hæc
 illo loquente Hieroboam retro molieba-
 tur insidias. Cūque ex aduerso ostium
 14 staret, ignorantem Iudam suo ambiebat
 exercitu. * Respiciensque Iudas vidit
 instare bellum ex aduerso & post tergum,
 & clamauit ad Dominum, ac sacerdotes
 tubis canere cœperunt.
 15 * Omnesque viri Iuda vociferati sunt.
 D Et ecce illis clamantibus perterruit Deus
 Hieroboam & omnem Israel qui stabat
 16 ex aduerso Abia & Iuda. * Fugeruntque
 filij Israel Iudam , & tradidit eos Deus in
 17 manu eorū. * Percussit ergo eos Abia &
 populus eius plaga magna, & corruerunt
 vulnerati ex Israel quingenta millia viro-
 18 rum fortium. * Humiliatque sunt filij
 Israel in tempore illo, & vehementissimē
 confortati filij Iuda, eo quod sperassent
 in Domino Deo patrum suorum.
 19 * Persecutus est autem Abia fugientem
 Hieroboam , & cepit ciuitates eius, Be-
 thel & filias eius, & Hiesana cum filiabus
 suis, Ephron quoque & filias eius.

* Et surrexit Hieroboam filius Nabat ser-
uus Salomonis filij David, & recessit à domi-
no suo.

* Et congregati sunt ad eum viri pestilentes
filij iniqui, & praevaluerunt contra Roboam
filium Salomonis: & Roboam erat iunior & pa-
uidus corde, & non confortatus est contra fa-
ciem eorum.

* Et nunc vos dicitis resistere cōtra faciem
regni domini per manum filiorum David, &
vos multitudo multa, & vobiscū vitula aurea,
quas fecit vobis Hieroboam in deos.

* An non reiecistis sacerdotes Domini filios
Aaron & Leuitas, & fecistis vobis ipsis sa-
cerdotes de populo terræ? omnis veniens ut
impleat manus suas in vitulo filio armenti &
arietibus septem, & factus est in sacerdotem
non existenti Deo.

* Et nos Dominum Deum nostrum non re-
linquimus, & sacerdotes filij Aaron ministrant
Domino & Leuitæ in vicibus suis.

* Et adolent Domino holocausta mane mane
& vespere vespere, & thymiana compositio-
nis & propositionem panum in mensa munda,
& candelabrum aureum, & lucernæ eius ut
accendantur vespere vespere, quoniam custo-
dimus nos custodiam Domini Dei patrum no-
strorum, vos verò reliquistis eum.

* Et ecce nobiscum in principatu Dominus,
& sacerdotes eius, & tuba significationis, ut
significent contra vos: filij Israel non pugnetis
contra Dominum Deum patrum vestrorum, quia
non expediet vobis.

* Et Hieroboam circumdedit insidias ut iret
post eos, & fuerunt ante Juda, & insidie ab
his qui retro.

* Et respexit Judas, & ecce bellum eis ex
his qui antè, & ex his qui retro, & clamaue-
runt ad Dominum, & sacerdotes cecinerunt
tubis.

* Et vociferatus est vir Judas, & factum
est quando vociferati sunt viri Juda, & Do-
minus confregit Israel & Hieroboam coram
Abia & Juda.

* Et fugerunt filij Israel à facie Juda, &
tradidit ipsos Dominus in manus eorum.

* Et percussit in eis Abia & populus eius
plaga magna, & corruerunt vulnerati ex Israel
quingenta millia virorum fortium.

* Et humiliati sunt filij Israel in die illa, &
confortati sunt filij Juda, quoniam speraue-
runt in Domino Deo patrum suorum.

* Et persecutus est Abia post Hieroboam, &
cepit ab eo ciuitates, Bethel & vicus eius,
& Jessena & vicus eius, & Ephron & vi-
cos eius.

* καὶ ἀνέστη ἱεροβοάμ ὁ τοῦ ναβὰτ ὁ παῖς θελομῆ-
τ τοῦ υἱοῦ δαυὶδ καὶ ἀπέστη ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

* καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἄνδρες λοιμοὶ υἱοὶ πα-
ράνομοι, καὶ ἐνέχυσαν ἐπὶ ῥοβοάμ υἱὸν θελομῆτ. &
ῥοβοάμ ὡς νεώτερός καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ, & οὐκ ἐκρά-
ταιώθη κατὰ πρῶτον αὐτῶν.

* καὶ νῦν ὑμεῖς λέγετε ἀντιστῆναι κατὰ πρῶτον βα-
σιλείας κυρίου διὰ χειρὸς υἱοῦ δαυὶδ, καὶ ὑμεῖς πληθύν-
οι καὶ μετ' ὑμῶν δαμάλεις χρυσαῖ, αἷς ἐποίησεν
ὑμῖν ἱεροβοάμ εἰς θεούς.

* ἢ ἔτι ἀπώσαθε τὸν ἱερεῖς κυρίου ὅτι υἱοὺς ἀαρὼν
καὶ τὸν λαόν, καὶ ἐποίησατε ἑαυτοῖς ἱερεῖς ἐκ τοῦ λαοῦ
τῆ γῆς; πᾶς ὁ παραποροδύμενος τοῦ πληρώσαι τὰς
χεῖρας αὐτοῦ ἐν μόχλῳ ὑψίστου καὶ κροῖς ἐπὶ αἵματι, καὶ
ἐγγύετο εἰς ἱερέα τὰ μὴ ὄντι θεῷ.

* καὶ ἡμεῖς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν οὐκ ἐγκαταλείπο-
μεν, καὶ ὁ ἱερεὺς υἱὸς ἀαρὼν λειτουργοῦσι τῷ κυρίῳ & ὁ
λευίται ἐν ταῖς ἐφημερίαις αὐτῶν.

* καὶ θυμιάσει τῷ κυρίῳ ὁλοκαυτώσεις τοπρῶτον πρῶ-
τον καὶ τεσσέρας ἑσπέρας, καὶ θυμίαμα σιωπῆσεως καὶ
προθέσειν ἁρτῶν ἐπὶ τῇ τραπεζῇ καὶ καθάραις, & ἡ λυχνία
ἡ χρυσή & ὁ λύχνος αὐτῆς & ἀνάπτεν τεσσέρας ἑσπé-
ρας, ὅτι φυλάσομεν ἡμεῖς τὴν φυλακὴν κυρίου τοῦ θεοῦ
τῶν πατέρων ἡμῶν, ὑμεῖς δ' ἐγκατελείψατε αὐτόν.

* καὶ ἰδὲ μετ' ἡμῶν ἐν ἀρχῇ κύριος, καὶ ὁ ἱερεὺς
αὐτοῦ, καὶ αἱ σάλπιγγες τῆ σημασίας τοῦ σημαίνειν ἐφ'
ὑμᾶς, υἱοὶ ἰσραὴλ μὴ πολεμήσητε πρὸς κύριον τὸν θεὸν
τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἀποδοθήσεσθε.

* καὶ ἱεροβοάμ περιέκυκλωσε τὸ ἐνεδρὸν ἐλθεῖν κα-
τὰ πρῶτον αὐτῶν, καὶ ἦσαν ἐμπροσθεν ἰσδα, καὶ τὸ ἐνεδρὸν
ἐκ τῶν ὀπίσω.

* καὶ ἐπέβλεψεν ἰσδας, καὶ ἰδὲ ὁ πόλεμος αὐτοῖς
ἐκ τῶν ἐμπροσθεν & ἐκ τῶν ὀπίθεν, & ἀνέβόησαν πρὸς
κύριον, καὶ ὁ ἱερεὺς ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγγιν.

* καὶ ἠλάλαξεν δυνὴρ ἰσδας, καὶ ἐγγύετο ὅτι ἠλάλα-
ξαν ἄνδρες ἰσδα, καὶ κύριος ἐδραυσεν τὸν ἰσραὴλ καὶ
τὸν ἱεροβοάμ ἐναντίον τοῦ ἀβιά καὶ ἰσδα.

* καὶ ἐφυγον υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ πρῶτον ἰσδα, καὶ
παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.

* καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἀβιά & ὁ λαὸς αὐτοῦ πλη-
γὴν μεγάλην, καὶ ἐπέθιν τεραυματίαν ἀπὸ ἰσραὴλ
πεντακόσια χιλιάδες ἀνδρῶν δυνατῶν.

* καὶ ἐταπεινώθησαν ὁ υἱὸς ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ, καὶ κατήχυσεν ὁ υἱὸς ἰσδα, ὅτι ἠλπισαν ἐπὶ
κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν.

* καὶ κατεδίωξεν ἀβιά ὀπίσω ἱεροβοάμ, καὶ προ-
κατέλαβε τὸ πρὸ αὐτοῦ πόλεις, τὴν βαϊθὰ καὶ τὰς κώ-
μας αὐτῆς, καὶ τὴν ἰεσθὼα καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ
τὴν ἐφρών καὶ τὰς κώμας αὐτῆς.

* ולא עָצַר כַּח יִרְבֵּעַם עוֹד בִּימֵי אָבִיהוּ וַיִּגְפְּהוּ
 * יְהוָה וַיָּמָר: * וַיִּתְחַזַּק אֲבִיהוּ וַיֵּשֶׁא לוֹ
 נָשִׁים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה וַיֹּלֶד עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם בָּנִים
 * וַיֵּשֶׁשׁ עֲשָׂרָה בָנֹת: * וַיִּתֵּר דְּבָרֵי אָבִיהוּ
 וּדְרָכָיו וּדְבָרָיו כְּתוּבִים בַּמִּדְרָשׁ הַנֶּבִיא עֲדָו:

יד

* וַיִּשְׁכַּב אָבִיהוּ עִם-אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ
 בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אָסָא בֶּן תַּחְתִּי בִּימֵי שְׁקֵטָה
 הָאָרֶץ עֶשְׂרֵה שָׁנִים: * וַיַּעַשׂ אָסָא הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר
 בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו: * וַיִּסֶּר אֶת-מִזְבְּחוֹת הַנֶּבֶר
 וְהַבְּמוֹת וַיִּשְׁבֹּר אֶת-הַמִּצְבֹּת וַיַּגְדֵּעַ אֶת-
 הָאֲשֵׁרִים: * וַיֹּאמֶר לַיהוָה לִרְדּוֹשׁ אֶת-
 יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וְלַעֲשׂוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת:
 * וַיִּסֶּר מִכָּל-עָרֵי יְהוּדָה אֶת-הַבְּמוֹת
 וְאֶת-הַחֲמָנִים וְתִשְׁקֹט הַמַּמְלָכָה לִפְנָיו:
 * וַיִּבֶן עָרֵי מְצוּרָה בִּיהוּדָה כִּי-שְׁקֵטָה הָאָרֶץ
 וְאֵין-עִמּוֹ מִלְחָמָה בְּשָׁנִים הָאֵלֶּה בִּי-הַנִּיחַ
 יְהוָה לוֹ: * וַיֹּאמֶר לַיהוָה נִבְנָה אֶת-
 הָעָרִים הָאֵלֶּה וְנִסַּב חוֹמָה וּמִגְדָּלִים דָּלְתִים
 וּבְרִיחִים עוֹדְנוּ הָאָרֶץ לִפְנֵינוּ כִּי דִרְשָׁנוּ אֶת-
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִרְשָׁנוּ וַיִּנַּח לָנוּ מִסְבִּיב וַיִּבְנוּ
 * וַיִּצְלִיחוּ: * וַיְהִי לְאָסָא חֵיל נֶשֶׂא צָנֹה וּרְמַח
 מִיהוּדָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּמִבְּנֵימֵן נֶשֶׂאִי מִגֶּן
 וּדְרָכֵי קֶשֶׁת מֵאֲתִים וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף כָּל-אֶלֶה
 גְּבוּרֵי חֵיל: * וַיֵּצֵא אֵלֵיהֶם זֶרַח הַכּוּשִׁי בְּחֵיל
 אֶלֶף אֲלָפִים וּמֵרַכְבּוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיָּבֵא עַד-
 מְרֹשָׁה: * וַיֵּצֵא אָסָא לִפְנָיו וַיַּעֲרֻכוּ מִלְחָמָה
 בְּגִיא צִפְתָּה לְמֹרְשָׁה: * וַיִּקְרַע אָסָא
 אֶל-יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵין-עִמָּךְ לַעֲזֹר
 בֵּין רֶב לְאֵין כַּח עֲזָרְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי-עָלִיךָ
 נִשְׁעָנוּ וּבִשְׁמֶךָ בָּאנוּ עַל-רֹחֲמֹן הַזֶּה יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ אֲתָרֵה אֶל-יַעֲזָר עִמָּךְ אָנוּשׁ:
 * וַיִּגַּף יְהוָה אֶת-הַכּוּשִׁים לִפְנֵי אָסָא וּלִפְנֵי
 יְהוּדָה וַיִּנָּסוּ הַכּוּשִׁים: * וַיִּרְדֹּפֶם אָסָא וְהָעָם
 אֲשֶׁר-עִמּוֹ עַד-לְגֶרָה וַיִּפֹּל מִכּוּשִׁים לְאֵין לָהֶם
 מַחִיָּה כִּי-נִשְׁבְּרוּ לִפְנֵי-יְהוָה וּלִפְנֵי מַחֲנֵהוּ
 וַיֵּשְׂאוּ שָׁלָל הַרְבֵּה מְאֹד:

20 * Nec valuit contra resistere Hieroboā in diebus Abia. Quem percussit Dominus & mortuus est.

21 * Igitur Abia confortato imperio suo, accepit vxores quatuordecim, procreauitque viginti duos filios & sedecim filias.

22 * Reliqua autem sermonum Abia viarumque & operum eius, scripta sunt diligentissimè in libro Addo prophetæ.

CAP. XIII.

1 Dormiuit autē Abia cū patribus suis, 3. Reg. 15. b. & sepelierunt eum in ciuitate David.

Regnauitque Asa filius eius pro eo. In cuius diebus requieuit terra annis decem.

2 * Fecit ergo Asa quod bonum & placitum erat in conspectu Domini Dei sui.

3 * Et subuertit altaria peregrini cultus & excelsa, & confregit statuas, lucosq; succidit.

4 * Et præcepit Iudæ vt quæreret Dñm Deum patrum suorū, & faceret legem & vniuersa mandata.

5 * Et abstulit de cunctis vrbibus Iuda aras & phana, & regnauit in pace.

6 * Ædificauit quoq; vrbes munitas in Iuda, quia quietus erat, & nulla temporibus eius bella surrexerant,

7 pacem Domino largiente. * Dixit autem Iudæ, Ædificemus ciuitates istas & vallemus muris, & roboremus turribus & portis, & seris, donec à bellis quieta sunt omnia, eo quod quæsierimus Dñm Deum patrum nostrorum, & dederit nobis pacem per gyrum.

8 * Ædificauerunt igitur, & nullum in extruendo impedimentum fuit.

9 * Habuit autē Asa in exercitu suo portantium scuta & hastas de Iuda trecenta millia, de Benjamin verò scutariorum & sagittariorum ducenta octoginta millia:

10 omnesque isti viri fortissimi. * Egredus est autem contra eos Zara Æthiops cum exercitu suo decies centena millia & curribus trecētis, & venit vsq; Maresa.

11 * Porro Asa perrexit obuiam ei, & instruxit aciem ad bellum in valle Sephata quæ est iuxta Maresa.

12 * Et inuocauit Dñm Deū, & ait, Dñe non est apud te vlla distantia, vtrum in paucis auxiliieris aut in pluribus; adiuua nos Dñe Deus noster. In te enim & in tuo nomine habētes fiduciā venimus contra hāc multitudinē. Dñe Deus noster tu

13 es, non præualeat contra te homo. * Exterritus itaq; Dñs Æthiopes coram Asa & Iuda. fugeruntq; Æthiopes.

14 * Et persecutus est eos Asa, & populus qui cū eo erat, vsque Gerara. Et ruerunt Æthiopes vsq; ad internitionē, quia Dño cēdente cōtriti sunt, & exercitu illius præliante. Tulerunt ergo spolia multa.

* Et non habuit fortitudinem Hieroboam 20
ultra cunctis diebus Abia, & percussit eum
Dominus, & mortuus est.

* Et confortatus est Abia, & accepit sibi 21
uxores quatuordecim, & genuit viginti &
duos filios, & sedecim filias.

* Et reliqua sermonum Abia & opera eius 22
& sermones ipsius, ecce scripti sunt in libro in
requisitione Addo propheta.

CAP. XIII.

ET dormiuit Abia cum patribus suis, & se- 1
pelierunt eum in ciuitate Dauid, & regna-
uit Afa filius eius pro eo: in diebus Afa quieuit
terra Iuda decem annis. * Et fecit Afa bo- 2
num & rectum coram Domino Deo suo.

* Et subuertit altaria aliena, & excelsa, & 3
contriuit statuas & succidit lucos.

* Et dixit Iuda vt quæreretur Dominū Deum 4
patrum suorum, & vt faceret legē & mandata.

* Et abstulit de cunctis urbibus Iuda alta- 5
ria & idola, & pacificum fuit regnum co-
ram eo.

* Et edificauit urbes muratas in terra Iu- 6
da, & non fuit ei bellum in annis his, quoniam
requiem dedit ei Dominus.

* Et dixit Afa Iuda, Edificemus ciuitates 7
istas, & faciamus muros & turres, & portas,
& veces, in quo dominamur terræ, quoniam
sicut quasiuimus Dominum Deū nostrum, que-
siuit nos & quietem dedit nobis per gyrum: &
edificauerunt & direxerunt.

* Et fuit Afa exercitus arma portantium 8
virorum tollentium scuta & hastas in Iuda tre-
centa millia, & in Benjamin scutarij & sagit-
tarij ducenta & octoginta millia, omnes hi bel-
latores filij potentie.

* Et egressus est contra eos Zarai Æthiops 9
in exercitu in mille millibus, & in curribus
trecentis, & venit usque ad Maresa.

* Et egressus est Afa in occursum ei, & dire- 10
xit bellum in valle contra Aquilonem Maresa.

* Et clamauit Afa ad Dominū Deum suum, 11
& dixit, Domine non impossibile est apud te
saluare in multis vel in paucis, quibus non est
fortitudo; auxiliare nobis Domine Deus noster,
quoniam in te cōfidimus, & in nomine tuo ve-
nimus contra multitudinem multā hanc: Do-
mine Deus noster, tu es Deus, ne praualeat te-
cum homo.

* Et percussit Dominus Æthiopes coram 12
Afa & coram Iuda, & fugerunt Æthiopes.

* Et persecutus est eos Afa & populus eius 13
usque ad Gerara, & ruerunt Æthiopes, vt non
esset in eis auxilium, quoniam contriti sunt co-
ram Domino & coram exercitu eius, & spo-
liauerunt spolia multa.

20 * καὶ οὐκ ἔχεν ἰσχυρὸν ἱεροβοὰμ ἐτι πάσας τὰς ἡμέ-
ρας αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος, καὶ ἀπέθανεν.

21 * καὶ κατίσχυσεν αὐτὸς, καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ γυναῖκας
τέσσαρας & δέκα, καὶ ἐγέννησεν εἴκοσι καὶ δύο υἱούς, καὶ
ἐκαίδεκα θυγατέρας.

22 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων αὐτοῦ & αἱ πράξεις αὐ-
τοῦ καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἰδὲ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου ἐν
τῇ ἐκζητήσει ἀδδὼ τοῦ προφήτου.

ιδί.

1 * Καὶ κοιμήθη αὐτὸς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, & ἔθα-
ψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ, & ἐβασίλευσεν αἰσά υἱὸς αὐτοῦ
δανὺς αὐτοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἰσάδα δέ-
κα ἔτη.

2 * καὶ ἐποίησεν αἰσά τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ δούλος
ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.

3 * καὶ ἀπέσπασε τὰ θυσιαστήρια τὰ ἀλλότρια καὶ τὰ
ὑψηλά, & συνέτριψε τὰς στήλας & ἐξέκοψε τὰ ἄλσῃ.

4 * & εἶπε τῷ ἰσάδα ἔκζητήσαί μοι κύριον τὸν θεὸν τῶν πα-
τέρων αὐτῶν, & ποιῆσαι τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς.

5 * καὶ ἀπέσπασεν δὲ πᾶσιν τῶν πόλεων ἰσάδα τὰ θυ-
σιαστήρια & τὰ εἰδώλα, καὶ εἰρήνευσεν ἡ βασιλεία ἐνώ-
πιον αὐτοῦ.

6 * καὶ ὠκοδόμησεν πόλεις τειχίρεις ἐν γῇ
ἰσάδα, καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ πόλεμος ἐν τοῖς ἔτεσι τέτοις, ὅτι
κατέπαυσεν αὐτὸς κύριος.

7 * καὶ εἶπεν αἰσά τῷ ἰσάδα, οἰκοδομήσωμεν τὰς πόλεις
ταύτας, καὶ ποιήσωμεν τείχη, & πύργους, καὶ πύλας, &
μοχλοὺς, ἐν ᾧ κυριεύομεν τῇ γῆ, ὅτι καθὼς ἐξεζήτησα-
μεν κύριον τὸν θεὸν ἡμεῖς, ἐξεζήτησεν ἡμεῖς & κατέπαυ-
σεν ἡμεῖς κυκλοῦσθαι, καὶ ὠκοδόμησαν & κατήνυσαν.

8 * καὶ ἐγένετο τῷ αἰσά διώκρισις ὀπλοφόρων ἀνδρῶν αἰ-
ρήτων θυρεῶν & δόρατα ἐν τῇ ἰσάδα ἰσάκοσιαι χιλιάδες,
καὶ ἐν βενιαμὴν πελτασταὶ & ὀξόται διακόσιαι & ὀγδοή-
κοντα χιλιάδες, πάντες ἔτοιμοι πολεμισταὶ υἱοὶ δυναμείας.

9 * καὶ ἐξῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ζαράι ὁ αἰθίοψ ἐν διωά-
μει ἐν χιλίαις χιλιάσιν & ἐν ἄρμασι τριακοσίοις, καὶ ἦλ-
θεν ἕως μαρησά.

10 * καὶ ἐξῆλθεν αἰσά εἰς συνάντησιν αὐτοῦ, καὶ παρε-
τάξατο τὸν πόλεμον ἐν τῇ φάραγγι κατὰ βορρῶν μαρησά.

11 * καὶ ἐδόθησεν αἰσά πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ, & εἶπε,
κύριε οὐκ ἀδυνατῶ. ὅτι σὺ σῶζεις ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλί-
γοις, οἷς οὐκ ἔστι ἰσχύς, βοήθηθι ἡμῖν κύριε ὁ θεὸς ἡμεῶν,
ὅτι ἐπὶ σοὶ πεποιθήμεν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἠλθομεν
ἐπὶ τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τοῦτο. κύριε ὁ θεὸς ἡμεῶν, σὺ εἶ
ὁ θεός, μὴ καλῶς ἀτάωμεν τὸν δούλόν σου.

12 * καὶ ἐπάταξε κύριος τὸν αἰθίοπα ἐν συνάντιον αἰσά
& ἐναντίον ἰσάδα, καὶ ἐφυγον αἱ αἰθίοπες.

13 * & κατεδίωξεν αὐτοὺς αἰσά & ὁ λαὸς αὐτοῦ ἕως γέρα-
ρα. & ἐπέθεν αἱ αἰθίοπες, ὥστε μὴ εἶναι ἐν αὐτοῖς περι-
ποίησιν, ὅτι συνετέλεσσαν ἐνώπιον κυρίου & ἐνώπιον τῆ
δυναμείας αὐτοῦ, & ἐσκύλευσαν σκύλα πολλὰ.

14 * ויכו את כל הערים סביבות גדר כי היה
פחד יהוה עליהם ויכו את כל הערים כי
15 בזה רבה היתה בהם: * וגם אחלי מקנה
הכו וישבו צאן לרב וגמלים וישבו ירושלם:

טו

1 * ועזריהו בן עוזר היתה עליו רוח
אלהים: * ויצא לפני אסא ויאמר לו שמעוני
אסא וכל יהודה ובנימן יהוה עמכם בהיותכם
עמו ואם תדרשוהו ימצא לכם ואם תעזבוהו
יעזב אתכם: * וימים רבים לישראל ללא
אלהי אמר וללא כהן מורה וללא תורה:
4 * וישב בצר לו על יהוה אלהי ישראל
ויבקשוהו וימצא להם: * ובעתים ההם
אין שלום ליצא ולבא כי מהומות רבות על כל
6 ישבי הארצות: * וכתתו גוי בגוי ועיר בעיר
כי אלהים הממם בכל צרה:

7 * ואתם חזקו ואל ירפו ידיכם כי יש שכר
לפעלתכם: * ובשמע אסא הדברים האלה
והנבואה עדר הנביא החזק ויעבר השקוצים
מכל ארץ יהודה ובנימן ומן הערים אשר לכד
מהר אפרים ויחדש את מזבח יהוה אשר לפני
אולם יהוה: * ויקבץ את כל יהודה ובנימן
והנרים עמהם מאפרים ומנשה ומשמעון כי
נפלו עליו מישראל לרב בראתם כי יהוה אלהיו
עמו: * ויקבצו ירושלם בחדש השלישי לשנת
חמש עשרה למלכות אסא:

11 * ויזבחו ליהוה ביום ההוא מן השלל
הביאו בקר שבע מאות וצאן שבעת אלפים:
12 * ויבאו בבקרים לדרוש את יהוה אלהי
אבותיהם בכל לבבם ובכל נפשם:
13 * וכל אשר לא ידרש ליהוה אלהי ישראל
יומר למן קטן ועד גדול למאיש ועד אשה:
14 * וישבעו ליהוה בקול גדול ובתרועה
15 ובחצצרות ובשופרות: * וישמחו כל
יהודה על השבועה כי בכל לבבם נשבעו
ובכל רצונם בקשוהו וימצא להם וינח יהוה
להם מסקיב:

14 * Et percusserunt ciuitates omnes per circuitum Geraræ. grâdis quippe cunctos terror inuaserat. Et diripuerunt vrbes & multam prædam asportauerunt.

15 * Sed & caulas ouium destruentes tulerunt pecorum infinitam multitudinē & camelorum. reuersiq; sunt in Hierusalē.

CAP. XV.

1 **A** Zarias autem filius Obed, facto in se spiritu Dei, * Egressus est in occursum Afa, & dixit ei, Audite me Afa & omnis Iuda & Benjamin. Dominus vobiscū, quia fuistis eum eo. Si quæsieritis eum, inuenietis: si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos. * Transibunt autē multi dies in Israel absq; Deo vero, & absque sacerdote, absque doctore quoque & absq; lege. * Cūmq; reuersi fuerint in angustia sua, & clamauerint ad Dñm Deum Israel, & quæsierint eum, reperient eum.

5 * In tempore illo nō erit pax egredienti & ingredienti, sed terrores vndiq; in cunctis habitatoribus terrarū. * Pugnabit enim gens contra gentem, & ciuitas cōtra ciuitatem, quia Deus conturbabit eos in omni angustia. * Vos ergo confortamini & nō dissoluātur manus vestræ, erit enim

8 merces operi vestro. * Quod cū audisset Afa verba, scilicet & prophetiā Azariæ filij Obed prophete, cōfortatus est, & abstulit idola de omni terra Iuda & de Benjamin, & ex vrbibus quas ceperat montis Ephraim, & dedicauit altare Dñi quod erat ante porticum Dñi. * Congregauitq; vniuersum Iudā, & Benjamin, & aduenas cum eis de Ephraim & Manasse, & de Symeon. Plures enim ad eum cōfugerant ex Israel, videntes quòd Dñs Deus illius esset cum eo. * Cūque venissent in Hierusalem mēse tertio anno decimoquinto re-

11 gni Afa: * Immolauerunt Dño in die illa de manubiis & præda quam adduxerant, boues septingentos, & arietes septē millia.

12 * Et intrauit ex more ad corroborandū fœdus, vt quærent Dñm Deum patrum suorū in toto corde & in tota anima sua.

13 * Si quis autē, inquit, nō quæsierit Dñm Deum Israel, moriatur à minimo vsq; ad maximum, à viro vsque ad mulierem.

14 * Iuraueruntque Domino voce magna in iubilo, & in clāgore tubæ, & in sonitu buccinarum, * Omnes qui erant in Iuda cum execratione. In omni enim corde suo iurauerunt, & in tota voluntate quæsierunt eum, & inuenerunt. Præstititque eis Dominus requiem per circuitum.

* Et destruxerunt vicos eorum per circuitum 14
Gedor, quoniam factus est stupor Domini in eis,
& diripuerunt ciuitates eorum, quoniam spo-
lia multa fuerunt eis.

* Et tabernacula iumentorum destruxerunt, 15
& tulerunt oues multas & camelos, & con-
uerſi sunt in Hierusalem.

CAP. XV.

ET Azarias filius Oded, factus est in eo spi- 1
ritus Dei. * Et egressus est in occursum 2
Aſa, & dixit ei: Audi me Aſa, & omnis Iuda
& Benjamin, Dominus vobiscum quia fuistis
vos cum eo, & si quaſeritis eum, inuenietur à
vobis, & si dereliqueritis eum, relinquet vos.

* Et dies multi Iſrael absque Deo vero & 3
non sacerdote ostendente & in non lege.

* Et conuertet eos in tribulatione ad Domi- 4
num Deum Iſrael, & querent eum & inue-
nietur eis.

* Et in temporibus illis nō est pax egredien- 5
ti & ingredienti, quoniam terror Domini mul-
tus in omnibus habitantibus regiones.

* Et pugnabit gens contra gentem, & ciui- 6
tas contra ciuitatem, quoniam Deus conturba-
uit eos in omni tribulatione.

* Et vos confortamini & non dissoluantur 7
manus vestrae, quoniam est merces operi vestro.

* Et cū audisset Aſa verba hac & pro- 8
phetiam Oded prophetae, confortatus est & ab-
stulit abominationes de omni terra Iuda &
Benjamin, & de vrbibus, quas habuit ab Hie-
roboam de monte Ephraim, & dedicauit Aſa
altare Domini, quod erat ante templum Dñi.

* Et congregauit Aſa Iudam, Benjamin, & 9
aduenas peregrinantes cum eo, ab Ephraim &
à Manasse, & à Symeon, quoniā appositī erant
ad eum ex Iſrael multi, cū viderunt ipsi, quod
Dominus Deus illius cum eo.

* Et congregati sunt in Hierusalem in mense 10
tertio in anno quintodecimo regni Aſa.

* Et immolauerunt Domino in die illa de spo 11
lijs quæ duxerunt vitulos septingentos, &
ouium septem millia.

* Et ingressi sunt in fœdere ut quærerent 12
Dominum Deum patrum suorum ex toto cor-
de suo & ex tota anima sua.

* Et omnis qui nō quaſierit Dominum Deū 13
Iſrael, morietur à iuniore vsque ad senio-
rem, à viro vsque ad mulierem.

* Et iurauerunt Domino in voce magna & 14
in iubilo & in tubis & in buccinis.

* Et exultauerunt propter iusiurandum o- 15
mnis Iuda, quoniam ex tota anima sua iuraue-
runt, & in omni voluntate sua quaſierunt
Dominum, & inuētus est eis, & requiem præ-
stitit eis Dominus per circuitum.

14 * καὶ ὤξευον τὰς κώμας αὐτῶν κύκλῳ γεδώρ, ὅτι
ἐχρέτο ἕκαστος κυρίου ἐπ' αὐτοῖς, & διήρπασαν τὰς πό-
λεις αὐτῶν, ὅτι σκύλα πολλὰ ἐχρήθη αὐτοῖς.

15 * καὶ γε σκηνὰς κτηνῶν ὤξευον, & ἔλαβον πορ-
εῖα πολλὰ & καμήλους, & ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλήμ.
16.

1 * Καὶ Ἀζαρίας υἱὸς Ὠδὴδ, ἐχρέτο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα
2 θεοῦ. * καὶ ὤξηθεν εἰς ἀπάντησιν τῷ Ἀσά, & εἶπεν αὐ-
τῷ, ἄκουσον μου Ἀσά, & πᾶς Ἰσραὴλ & Βενιαμὴν, κύριος μετ'
ὑμῶν ἐν τῷ εἶναι ὑμᾶς μετ' αὐτοῦ. & ἐδυνάμην ζητῆσαί τε αὐ-
τὸν, δυνάμην (εἰ) ὑμῖν. & ἐδυνάμην ἐγκαταλείπειν τε αὐτὸν, ἐγκα-
3 ταλεῖν ὑμᾶς. * & ἡμέραι πολλαὶ τῷ Ἰσραὴλ ἔσονται θεοῦ
ἀληθεύοντος, & ἐχὶ ἐρέως ὑποδεικνυῖται & ἐν ἐνὸς ἡμέρας.

4 * καὶ ἐπιστρέψει αὐτὰς ἐν θλίψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν
Ἰσραὴλ, & ζητήσουσιν αὐτὸν, & δυνάμην (εἰ) αὐτοῖς.

5 * καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις ὅτε ἔστιν εἰρήνη τῷ ἐκπο-
ρευομένῳ καὶ τῷ εἰσπορευομένῳ, ὅτι ἕκαστος κυρίῳ πολλὴν
ἐπὶ πώτας σὺν κατὰ κοινὰς χώρας.

6 * καὶ πολεμήσει ἕκαστος ἐπὶ ἑαυτοῦ, & πόλις πρὸς
πόλιν, ὅτι ὁ θεὸς ὤξευσεν αὐτὰς ἐν πάσῃ θλίψει.

7 * καὶ ὑμεῖς ἰσχύσατε καὶ μὴ ἐκλυέσθωσαν αἱ χεῖρες
ὑμῶν, ὅτι ἐστὶ μισθὸς τῇ ἐργασίᾳ ὑμῶν.

8 * καὶ ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν Ἀσά σὺν λόγοις τέτοις καὶ
τὴν παροφθίαν ὧδὴδ ἐπαροφήτου, κατίχυσεν & ὤξε-
βαλε τὰ πορθήματα ἀπὸ πάσης τῆς γῆς Ἰσραὴλ &
Βενιαμὴν & ἀπὸ τῶν πόλεων, ὧν κατέλαβεν ἀπὸ ἱεροβοάμ
ὤξ ὅρους ἐφραΐμ, καὶ ἐνεκαίνισεν αὐτὰ τῷ θυσιαστήριον
κυρίου, ὅλῳ ἔμμενον ἔναος κυρίου.

9 * & ὤξεκκλησίασεν Ἀσά τὸν Ἰσραὴλ καὶ Βενιαμὴν, & σὺν
παροφθίταις σὺν παροικοῦντας μετ' αὐτοῦ, ἀπὸ ἐφραΐμ
& ἀπὸ μανασσῆ, & ἀπὸ συμεὼν, ὅτι παροσετέθησαν πρὸς
αὐτὸν ὤξ Ἰσραὴλ πολλοὶ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὰς, ὅτι κύριος ὁ
θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ.

10 * & σιυνήχθησαν εἰς ἱερουσαλήμ ἐν τῷ μηνὶ τῷ τρί-
τῳ ἐν τῷ ἔτει τῷ πεντεκαδεκάτῳ τῆς βασιλείας Ἀσά.

11 * & ἐδυσίασαν τὰ κυρία ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ τῶν
σκύλων ὧν ἠνεγκαν μόχθοις ἐπὶ ἑκατοσίοις, καὶ πορρεῖα
12 ἐπὶ ἑκατὸς χίλια. * καὶ διήλθον ἐν διαθήκῃ τοῦ ἐκζητῆσαι

κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν ὤξ ὅλης τῆς καρδίας
αὐτῶν & ὤξ ὅλης τῆς ψυχῆς αὐτῶν.

13 * & πᾶς ὁς δυνάμην μὴ ζητήσῃ κύριον τὸν θεὸν Ἰσραὴλ,
ἀποθνήσκει ἀπὸ νεωτέρου ἕως πρεσβυτέρου, ἀπὸ ἀνδρὸς
ἕως γυναικός.

14 * καὶ ὤμωσαν τὰ κυρία ἐν φωνῇ μεγάλῃ & ἐν ἀλα-
λαγμῷ & ἐν σάλπιγγιν καὶ ἐν κεραιτίταις.

15 * καὶ ἐφροδύνθησαν περὶ ὅρκου πᾶς Ἰσραὴλ, ὅτι ὤξ ὅλης
τῆς ψυχῆς αὐτῶν ὤμωσαν, & ἐν πάσῃ θελήσει αὐτῶν ὤξε-
ζήτησαν τὸν κύριον, & δυνάμην αὐτοῖς & κατέπαυσεν αὐ-
τοῖς κύριος κύκλῳ.

* וַגַּם מֵעַבְרָה אִם יֵאָסָא הַמֶּלֶךְ הַסִּירָהּ
מִבְּיֵרֵהָ אֲשֶׁר עָשְׂתָה לְאַשְׁרָה מִפְּלֶצֶת וַיְכַרֶּת
אִסָּא אֶת־מִפְּלֶצֶתָהּ וַיִּדְק וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קֶדְרוֹן׃
* וְהַבְּמוֹת לֹא־סָרוּ מִיִּשְׂרָאֵל רַק לְבַב־
אִסָּא הָיָה שָׁלֹם כָּל־יָמָיו׃ * וַיָּבֵא אֶת־קֶדְשֵׁי
אָבִיו וְקֶדְשָׁיו בֵּית הָאֱלֹהִים כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים׃
* וּמִלְחָמָה לֹא הָיְתָה עַד שְׁנַת־שְׁלֹשִׁים
וְחָמֵשׁ לְמַלְכוּת אִסָּא׃

י

* בְּשַׁנַּת שְׁלֹשִׁים וּשְׁשׁ לְמַלְכוּת אִסָּא
עָלָה בַּעַשָׂא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־
הַרְמָה לְבֵלְתִּי תַת יוֹצֵא וְבָא לְאִסָּא מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃
* וַיֹּצֵא אִסָּא כֶּסֶף וְזָהָב מֵאֲצִרֹת בֵּית יְהוָה
וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח גֵּל־בֶּן־הָרָד מֶלֶךְ אֲרָם
חַיֹּשֶׁב בְּדֶרֶם־שָׂק לֵאמֹר׃ * בְּרִירָה בִּינִי וּבִינְךָ
וּבֵין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הַנָּה שְׁלַחְתִּי לְךָ כֶּסֶף וְזָהָב
לְךָ הַפֶּר בְּרִיתְךָ אִתִּי בַּעַשָׂא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיַּעַלְהָ
מֵעָלָי׃ * וַיִּשְׁמַע בֶּן־הָרָד גֵּל־הַמֶּלֶךְ אִסָּא
וַיִּשְׁלַח אֶת־שְׁרֵי־הַחִילִים אֲשֶׁר־לוֹ גֵּל־עָרֵי
יִשְׂרָאֵל וַיְכּוּ אֶת־עֵיזֹן וְאֶת־דָּן וְאֶת אֶבֶל־מַיִם
וְאֶת כָּל־מִסְכְּנוֹת עָרֵי נִפְתָּלִי׃ * וַיְהִי כִשְׁמַע
בַּעַשָׂא וַיַּחְדֵּל מִבְּנוֹת אֶת־הַרְמָה וַיִּשְׁבֹּת אֶת־
מְלָאכְתּוֹ׃ * וְאִסָּא הַמֶּלֶךְ לָקַח אֶת־כָּל־
יְהוּדָה וַיִּשְׂאוּ אֶת־אֲבָנֵי הַרְמָה וְאֶת־עֲצֵיהָ
אֲשֶׁר בָּנָה בַּעַשָׂא וַיִּבְּנוּ בָהֶם אֶת־גִּבְעָה וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃
* וּבָעֵת הַהִיא בָּא חֲנָנִי הַרְאָה אֶל־אִסָּא
מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּהִשְׁעֲנֶךָ עַל־מֶלֶךְ אֲרָם
וְלֹא נִשְׁעַנְתָּ עַל־יְהוָה גֵּלְהֶיךָ עַל־כֵּן נִמְלֹט
חֵיל מֶלֶךְ־אֲרָם מִיָּדְךָ׃
* הֲלֹא הַכּוֹשִׁים וְהַלּוּבִים הָיוּ לְחֵיל לָרֶב
לָרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים לְהַרְבֵּה מְאֹד וּבְהִשְׁעֲנֶךָ עַל־
יְהוָה נִתְּנָם בְּיָדְךָ׃ * כִּי יְהוָה עֵינָיו
מִשְׁטָטוֹת בְּכָל־הָאָרֶץ לְהַתְחַזֵּק עִם־לְבָבָם
שָׁלֹם אֵלָיו נִסְכְּלָתָה עַל־זֹאת כִּי מֵעַתָּה יֵשׁ עִמָּךְ
מִלְחָמוֹת׃ * וַיִּכְעַס אִסָּא אֶל־הַרְאָה וַיִּתְּנָהּ
בְּיַד הַמַּהֲפָכִים כִּי בִזְעָף עָמָּו עַל־זֹאת וַיִּרְצֹץ
אִסָּא מִן־הָעָם בָּעֵרַת הַקִּיָּא׃

16 * Sed & Maacham matrē Afa regis ex
augusto deposuit imperio, eo quod fecis-
set in luco simulacrum Priapi, quod om-
ne contriuit, & in frustra cōminuens com-
17 buisit in torrente Cedron. * Excelsa au-
tem derelicta sunt in Israel. Attamen cor
Afa erat perfectum cunctis diebus eius.
18 * Eaque quæ vouerat pater suus & ipse,
intulit in domum Dei argentum & au-
rum, vasorumq; diuersam supellectilem.
19 * Bellum verò non fuit vsque ad tri-
cesimum quintum annum regni Afa.

CAP. XVI.

1 A Nno autē tricesimo sexto regni eius
A ascendit Baasa rex Israel in Iudam, &
muro circundabat Rama, vt nullus tutē
posset egredi & ingredi de regno Afa.

2 * Protulit autem Afa argentum & au-
rum de thesauris domus Domini, & de
thesauris regis, misitq; ad Benedab re-
gem Syriæ qui habitabat in Damasco, di-
cens:

3 * Fœdus inter me & te est. Pater quoq;
meus & pater tuus habuere concordiam,
B quamobrem misi tibi argentum & aurū,
vt rupto fœdere quod habes cum Baasa
rege Israel, facias eum à me recedere.

4 * Quo comperto Benadab misit prin-
cipes exercituum suorum ad vrbes Israel,
qui percusserunt Ahion & Dan, & Abel-
maim, & vniuersas vrbes Neptalim mu-
ratis.

5 * Quod cū audisset Baasa, desijt ædi-
ficare Rama & intermisit opus suum.

6 * Porrò Afa rex assumpsit vniuersum
Iudam, & tulerunt lapides de Rama & li-
gna quæ ædificationi preparauerat Baasa,
ædificauitq; ex eis Gabaa & Maspha.

7 * In tempore illo venit Anani prophe-
ta ad Afam regem Iuda, & dixit ei: Quia
C habuisti fiduciam in rege Syriæ & non in
Domino Deo tuo; idcirco euasit Syriæ re-
gis exercitus de manu tua.

8 * Nonne Æthiopes & Libyes multò plu-
res erant quadrigis & equitibus, & mul-
titudine nimia; quos, cū in Domino cre-
didisses, tradidit in manu tua?

9 * Oculi enim Domini contemplantur
vniuersam terram, & præbent fortitudi-
nem his qui corde perfecto credunt in
eum. Stultè igitur egisti, & propter hoc
etiam præsentī tempore aduersum te bella
10 cōsurgent. * Iratusq; Afa aduersus Viden-
tē, iussit eū mitti in neruum, valde quippe
super hoc fuerat indignatus, & interfecit
de populo in tempore illo plurimos.

2 Mac. 9
Gen. 31.
1. Reg.
13.6

* Et Maacha matrem Asa regis transtulit 16
Asa ut non esset Astartæ ministrans, & succi-
dit idolum, & combussit illud in torrente Ce-
dron.

* Veruntamen excelsa non abstulit, adhuc 17
fuerunt in Iffrael, attamen cor Asa perfectum
erat omnibus diebus suis.

* Et intulit sancta patris sui, & sancta sua 18
in domum Dei, argentum & aurum & vasa.

* Et bellum non fuit cum Asa usque ad an- 19
num trigesimum & quintum regni Asa.

CAP. XVI.

ET in anno trigesimo sexto regni Asa, ascen- 1
dit Baasa rex Iffrael in Iudam, & edifica-
uit Rama ut non daret ingressum & egressum
Asa regi Iuda.

* Et accepit Asa argentum & aurum de 2
thesauro domus Domini & domus regis, &
misit ad filium Ader regis Syriæ qui habitabat
in Damasco, dicens:

* Pange fœdus inter me & inter te, & in- 3
ter patrem tuum, & inter patrem meum, &
ecce misi tibi aurum & argentum: veni et dissi-
pa fœdus tuum quod est cum Baasa rege Iffrael,
& recedet à me.

* Et audiuit filius Ader rex Syriæ regem 4
Asa, & misit principes exercitus sui in ciuita-
tes Iffrael, & percussit Aion, & Dan, & Abel-
maim, & omnes vicus Nephtholim.

* Et factum est cum audiret Baasa, & de- 5
fuit ut non amplius edificaret Rama, & cessa-
re fecit opus suum.

* Et Asa rex cepit uniuersum Iudam ut 6
tollerent omnes lapides Rama & ligna eius,
quæ edificauit Baasa, & edificauit cum eis Ga-
baa & Maspha.

* In tempore illo venit Anani propheta ad 7
Asa regem Iuda, & dixit ei, Quoniam confisus
es tu in rege Syriæ, & non confisus es tu in
Domino Deo tuo, propter hoc saluatus est exer-
citus regis Syriæ de manu tua.

* Nonne Æthiopes & Libyes erant in po- 8
tentia multa, & confidentia in curribus &
equitibus in multitudine valde, & cum con-
fusus esses tu in Domino, tradidit eos in mani-
bus tuis?

* Quoniam oculi Domini inspiciunt in om- 9
nem terram, ut confortaret cum omni corde
perfecto ad eum, ignoranter fecisti in hoc, à mo-
do erit tecum bellum.

* Et iratus est Asa aduersus prophetam, & 10
posuit eum in domum custodiæ, quoniam ira-
tus est in hoc, & vastauit Asa in populo in
tempore illo.

16 * καὶ τὴν μααχὰ τὴν μητέρα ἀσὰ ἔβασιλέως με-
τέστησεν ἀσὰ ἥ μὴ εἶναι τῇ ἀσάρτῃ λειτουργοῦσαν, καὶ
κατέκοψεν τὸ εἶδωλον, καὶ κατέκαυσεν αὐτὸ ἐν τῷ χει-
μάρρῳ κεδρών.

17 * πλὴν τὰ ὑψηλὰ ἐκ ἐξῆρεν, ἔτι ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἰσ-
ραήλ, πλὴν καρδία ἀσὰ τελεία ὑπὸ πάσας τὰς ἡμέρας

18 αὐτῆς. * καὶ εἰσένεγκεν τὰ ἅγια τοῦ πατρὸς αὐτῆς, &
τὰ ἅγια αὐτῆς εἰς τὸν οἶκον ἑαυτοῦ, ἀργύριον καὶ χρυσίον
καὶ σκεύη. * καὶ πόλεμον ἔσκη ὑπὸ αὐτῆς ἀσὰ ἕως τοῦ
ἔτους τοῦ τετρακοσίου καὶ πέμπτου τῆ βασιλείας ἀσὰ.

15.

1 * Καὶ ἐν τῷ ἔτῳ τῷ τετρακοσῷ ἕκτῳ τῆ βασιλείας ἀσὰ,
ἀνέβη βαασὰ βασιλὸς ἰσραὴλ ἐπὶ ἰζάδαν, & ὠκοδόμη-
σε τὴν ῥαμὰ ἥ μὴ δοῦναι εἶσοδον ἢ ἔξοδον τῷ ἀσὰ βα-
σιλεὶ ἰζάδα. * καὶ ἔλαβεν ἀσὰ ἀργύριον & χρυσίον ἐκ
θησαυροῦ οἴκου κυρίου, καὶ οἴκου τοῦ βασιλέως, & ἀπέ-
σειλεν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφ. βασιλέως συρίας τὸν κα-
τοικοῦντα ἐν δαμασκῷ, λέγων·

2 * διαβου διαθήκῃ σου ἀνὰ μέν μοι & ἀνὰ μέν σοι,
& ἀνὰ μέν σοι πατὴρ σου, & ἀνὰ μέν σοι πατὴρ μου, &
ἰδὲ ἀπέσαλκά σοι χρυσίον καὶ ἀργύριον· δέσθω καὶ διασκέ-
δαθω τὴν διαθήκην σου τὴν μετ' βαασὰ βασιλέως ἰσρα-
ὴλ, & ἀπελθὺ (εἰ) ἀπ' ἐμοῦ.

3 * καὶ ἤκουσεν υἱὸς ἀδελφ. βασιλὸς συρίας τοῦ βασιλέως
ἀσὰ, & ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἀρχοντας τῶν δυνάμεως αὐτοῦ ἐπὶ
τὰς πόλεις ἰσραὴλ, & ἐπάταξεν τὴν αἰών, & τὴν δαμόν, καὶ
τὴν ἀβελμαίμ, & πάσας τὰς περὶ χώρας νεφθαλίμ.

4 * καὶ ἐχρέθη ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν βαασὰ, καὶ ἀπέλειπε
τοῦ μηκέτι οἰκοδομεῖν τὴν ῥαμὰ, καὶ κατέπαυσε τὸ ἔρ-
γον αὐτοῦ.

5 * καὶ ἀσὰ ὁ βασιλὸς ἔλαβε πρῶτα τὸν ἰζάδαν τοῦ
αἵρεν πρῶτας πρὸ λίθους τῆ ῥαμὰ καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς,
καὶ ὠκοδόμησε βαασὰ· & ὠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς γαβαὰ
καὶ τὴν μασφά.

6 * ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦλθεν ἀνάνει ὁ πρῶτος πρὸς
ἀσὰ βασιλέα ἰζάδα, & εἶπεν αὐτῷ, ἐν τῷ πεποιθέναι σε ἐπὶ
βασιλεὶα συρίας, καὶ μὴ πεποιθέναι σε ἐπὶ κύριον τὸν θεόν
σου, διὰ τοῦτο διεσώθη δύναμις βασιλέως συρίας ἐκ χεί-
ρὸς σου.

7 * ἐχὶ αἰθίοπες & λίβυες ἦσαν εἰς δυνά-
μιν πολλὴν & θάρρος εἰς ἀρμάτω. & ἵππεις εἰς πλῆθος
σφόδρα, & ἐν τῷ πεποιθέναι σε ἐπὶ κύριον, παρεδωκέν
αὐτὰς εἰς τὰς χεῖρας σου,

8 * ὅτι ὁ φθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ βλέψαν ἐπὶ πᾶσαν
τὴν γῆν, κατεχύσαι μετ' πάσης καρδίας τελείας πρὸς
αὐτὸν, ἠγνόησας ἐπὶ τούτῳ, ἀπὸ τοῦ ὅτι ἐσαί μετ' τοῦ πο-
λεμοῦ.

9 * καὶ ἐθυμώθη ἀσὰ πρὸς τὸν πρῶτον πρὸς τὸν
αὐτὸν εἰς οἶκον φυλακῆς, ὅτι ὠργίσθη ἐπὶ ἰζάδῳ, & ἐλυμή-
νατο ἀσὰ ἐν τῷ λαῷ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

* והנה דברי אסא הראשונים והאחרונים
הנם כתובים על ספר המלכים ליחודה וישראל:
* ויחלא אסא בשנת שלשים ותשע למלכותו
ברגליו עד למעלה חליו וגם בחליו לא דרש
את יהוה כי ברפאים: * וישכב אסא עם
אבתיו וימת בשנה ארבעים ואחרת למלכו:
* ויקברו בקברתיו אשר ברו לו בעיר
דוד וישכיבו במשבב אשר מלא בשמים
וזנים מרקחים במרקחת מעשר וישרפו לו
שרפר גדול עד למאד:

יז

* וימלך יהושפט בנו תחתיו ויתחזק
על ישראל: * ויתן חיל בכל ערי יהודה
הבצורות ויתן נציבים בארץ יהודה ובערי אפרים
אשר לכד אסא אביו: * ויהי יהודה עם
יהושפט כי הלך בדרכי דוד אביו הראשנים
ולא דרש לבעלים: * כי לאלהי אביו דרש
ובמצותיו הלך ולא במעשרי ישראל:
* ויכן יהודה את הממלכה בידו ויתנו
כל יהודה מנחה ליהושפט ויהי לו עשר
וכבוד לרב: * ויגברו לבו בדרכי יהוה ועוד
הסיר את הבמות וארץ האשרים מיהודה:
* ובשנה שלוש למלכו שלח לשריו לבן
חיל ולעבדיו ולזכריה ולנתניהל ולמיכיהו
ללמד בערי יהודה:
* ועמהם הלויים שמעיהו ונתניהו וזבדיהו
ועשהאל ושמרימור ויהונתן ואדניהו וטוביהו
וטוב אדניהו הלויים ועמהם אלישמע ויהורם
הכהנים: * וילמדו ביהודה ועמהם ספר
תורת יהוה ויסבו בכל ערי יהודה וילמדו
בעם: * ויהי פחד יהוה על כל ממלכות
הארצות אשר סביבות יהודה ולא נלחמו
עם יהושפט:
* ומן פלשתים מביאים ליהושפט מנחה
ובסוף משא גם רועיביאים מביאים לו צאן
אילים שבעת אלפים ושבע מאות ותשישים שבעת
אלפים ושבע מאות:

11 11 * Opera autem Afa prima & nouissima
D scripta sunt in libro regum Iuda & Israel.
12 12 * Ægrotauit etiam Afa anno tricesimo
3. Reg. 23. c.
nono regni sui, dolore pedum vehemen-
tissimo, & nec in infirmitate sua quæsiuit
Dominum, sed magis in medicorum arte
confusus est.
13 13 * Dormiuitque cum patribus suis. Et
mortuus est anno quadagesimo primo
regni sui. 14 14 * Et sepelierunt eum in sepul-
chro suo quod foderat sibi in ciuitate Da-
uid. Posueruntque eum super lectum suum
plenum aromatibus & vnguentis mere-
triciis quæ erant pigmentariorum arte
confecta, & combusserunt super eum am-
bitione nimia.

CAP. XVII.

1 R Egnauit autem Iosaphat filius eius
A pro eo, & inualuit contra Israel.
2 2 * Constituítque militum numeros in
cunctis vrbibus Iuda quæ erát vallatæ mu-
ris, præsidiaq; disposuit in terra Iuda & in
ciuitatibus Ephraim quas ceperat Afa pa-
ter eius.
3 3 * Et fuit Dominus cum Iosaphat, quia
ambulauit in viis Dauid patris sui pri-
mis, & non sperauit in Baalim.
4 4 * Sed in Deo patris sui, & perrexit in
præceptis illius, & nõ iuxta peccata Israel.
5 5 * Confirmauitq; Dominus regnum in
manu eius; & dedit omnis Iuda munera
Iosaphat, factæque sunt ei infinitæ diui-
tiæ & multa gloria.
6 6 * Cúmque, sumpsisset cor eius audaciam
propter vias Domini, etiam excelsa & lu-
cos de Iuda abstulit.
7 7 * Tertio autem anno regni sui misit de
principibus suis Benail & Obdiam, & Za-
B chariam, & Nathanael, & Micheam vt do-
cerent in ciuitatibus Iuda.
8 8 * Et cum eis Leuitas Semeiam, & Na-
thanium, & Zabadian, Afael quoque &
Semiramoth, & Jonathan, Adoniamque
& Tobiam, & Tobadoniam Leuitas, &
cum eis Elisama & Ioram sacerdotes.
9 9 * Docebántque populum in Iuda, ha-
bentes librum legis Domini, & circuibát
cunctas vrbes Iuda, atque erudiebant
10 10 populum. 11 11 * Itaq; factus est pavor Do-
mini super omnia regna terrarum quæ erant
C per gyrum Iuda, nec audebant bellare cõ-
tra Iosaphat.
12 12 * Sed & Philistæi Iosaphat munera de-
ferebant, & vectigal argenti. Arabes quo-
que adducebant pecora arietum septem
millia septingentos, & hircos totidem.

* Et ecce sermones Asa primi & nouissimi scripti sunt in libro sermonum regum Juda & Israel.

* Et egrotauit Asa anno tricesimo & nono regni sui in pedibus suis, usque ad supra infirmitas sua, & in aegritudine sua non quaesuit Dominum, sed medicos.

* Et dormiuit Asa cum patribus suis, & defunctus est Asa in quadragesimo & primo anno regni sui.

* Et sepelierunt eum in monumento, quod fodit sibi in ciuitate Dauid, & collocauerunt eum in lecto, & impleuerunt eum aromatibus, & genera unguentorum aromatariorum, & fecerunt ei funus magnum, & combusserunt eum combustione magna usque nimis.

CAP. XVII.

ET regnauit Josaphat filius eius pro eo, & praeualuit Josaphat contra Israel.

* Et dedit exercitum in cunctis urbibus Juda munitis, & constituit duces in terra Juda, & in ciuitatibus Ephraim, quas ceperat pater eius Asa.

* Et fuit Dominus cum Josaphat, quoniam ambulauit in uis Dauid patris sui primis, & non quaesuit idola.

* Sed Dominum Deum patris sui quaesuit, & in mandatis eius ambulauit, & non iuxta opera Israel.

* Et direxit Dominus regnum in manu eius, & dedit omnis Juda dona Josaphat, & factae sunt ei diuitiae & gloria multa.

* Et exaltatum est cor eius in uis Domini, & adhuc abstulit excelsa & lucos de terra Juda.

* Et in anno tertio regni sui misit duces suos & filios potentum, & Abdiam, & Zachariam, & Nathaniam, & Micheam, ut docerent in ciuitatibus Juda.

* Et cum eis Leuitae Sameas, & Nathanas, & Zabdias, & Asiel, & Semiramoth, & Jonathan, & Adonias, & Tobias, & Tobadonia Leuitae, & cum ipsis Elisama & Joram sacerdotes.

* Et docebant in Juda, & cum eis liber legis Domini, & circuibant in urbibus Iuda, & erudiebant populum.

* Et factus fuit pavor Domini super omnia regna terrae in circuitu Juda, & non bellabant contra Josaphat.

* Et de Philistiim deferebant Josaphat dona & argentum, & Arabes deferebant ei ouium arietes septem millia septingentos, & hircos septem millia septingentos.

11 * καὶ ἰδοὺ ὁ λόγοι ἀσά τοῦ πρώτου & τοῦ ἔχατοι γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου λόγων βασιλέων ἰσραὴλ.

12 * ἔμαλακίωθη ἀσά τῷ ἔτει τῷ τετρακοσῷ ἔννατῳ τῆ βασιλείας αὐτοῦ ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, ἕως οὗ ἡ δὲρρωσία αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ μαλακίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἐξεζήτησε τὸν κύριον ἀλλὰ οὐκ ἰατρούς.

13 * καὶ κοιμήθη ἀσά μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτελεύτησεν ἀσά ἐν τῷ τεσσαρακοσῷ καὶ πρώτῳ ἔτει τῆ βασιλείας αὐτοῦ.

14 * καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ μνήματι, ᾧ ὤρευσεν ἑαυτῷ ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἐκοίμισαν αὐτὸν ἐπὶ τῇ κοίτης, καὶ ἐπλησαν αὐτὸν δῶματάων, & χύην μύρων μυρεψικῶν, & ἐποίησαν αὐτῷ ἐκφορὰν μεγάλην, καὶ ἔκαυσαν αὐτὸν καύσιν μεγάλην ἕως σφόδρα.

15.

1 * Καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσαφάτ υἱὸς αὐτοῦ ἀπὸ αὐτοῦ, καὶ ἐνίσχυσεν ἰωσαφάτ ἐπὶ ἰσραὴλ.

2 * καὶ ἔδωκεν δυνάμιν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἰσραὴλ ταῖς ὀχυραῖς, καὶ κατέστησεν ἡγουμένους ἐν τῇ γῇ ἰσραὴλ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐφραίμ, αἵ περ κατελάβετε ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀσά.

3 * καὶ ἐγγράτε κύριος μετὰ ἰωσαφάτ, ὅτι ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ταῖς πρώταις, & οὐκ ἐξεζήτησεν τὰ εἰδωλα.

4 * ἀλλὰ κύριον τὸν θεὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐξεζήτησεν, καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ ἐπορεύθη, καὶ οὐκ ἔργα ἰσραὴλ.

5 * καὶ κατὰ θυμὸν κύριος τῷ βασιλεῖ αὐτοῦ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, & ἔδωκε πᾶς ἰσραὴλ δῶρα τῷ ἰωσαφάτ, καὶ ἐγγράτε αὐτῷ πλοῦτος & δόξα πολλή.

6 * καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐν ὁδοῖς κυρίου, & ἔτι ἐξῆρε τὰ ὑψηλὰ & τὰ ἄλσῃ ἀπὸ τῆ γῆς ἰσραὴλ.

7 * καὶ ἐν ἔτει τρίτῳ τῆ βασιλείας αὐτοῦ ἀπέστειλε οὐκ ἡγουμένους αὐτοῦ καὶ οὐκ υἱὸς τῶν δυνατῶν, καὶ τὸν ἀβδίου, & τὸν ζαχαρίαν, & τὸν ναθαναήλ, & τὸν μιχαῖαν, τοῦ διδάσκειν ἐν πόλεσιν ἰσραὴλ.

8 * καὶ μετὰ αὐτῶν τοῖς λουῖται σαμαίτας, & ναθανίας, καὶ ζαβδίας, & ἀσιήλ, & σεμιραμὼθ, καὶ ἰωνάθαν, καὶ ἀδωνίας, & τωβίας, καὶ τωβαδωνία τοῖς λουῖται, καὶ μετὰ αὐτῶν ἐλισαμά, καὶ ἰωραμ τοῖς ἱερεῖς.

9 * καὶ ἐδίδασκον ἐν τῇ ἰσραὴλ, & μετὰ αὐτῶν βίβλος νόμου κυρίου, & διήλθον ἐν ταῖς πόλεσιν ἰσραὴλ, καὶ ἐδίδασκον τὸν λαόν.

10 * καὶ ἐγγράτε ἐκαστος κυρίου ἐπὶ πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς κύκλῳ ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἐπολέμουσιν πρὸς ἰωσαφάτ.

11 * καὶ ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων ἔφερον τῷ ἰωσαφάτ δῶρα & ἀργύριον, καὶ γε οἱ ἄραβες ἔφερον αὐτῷ περὶ τῶν κερὰς ἐπὶ ἀκχιλίους ἐπὶ ἀκοσίους, & τράγους ἐπὶ ἀκχιλίους ἐπὶ ἀκοσίους.

* ויהי יהושפט הלך וגדל עד למעלה ויבן
 ביהודה בירגיו ויערי מסבנות:
 * ומלאכה רבה היה לו בערי יהודה ואנשי
 מלחמה גבורי חיל בירושלם:
 * ואלה פקדתם לבית אבותיהם ליהודה
 שרי אלפים עדנר השרועמו גבורי חיל שלש
 מאות אלף: * ועל ידו יוחנן השרועמו
 מאתים ושמונים אלף: * ועל ידו
 עמסיה בן זכרי המתנבב ליהודה ועמו מאתים
 אלף גבור חיל: * ומן בנימן גבור חיל
 אלף ועמו נשקי קשר ומנן מאתים אלף:
 * ועל ידו יהוזבד ועמו מאה ושמונים
 אלף חלוצי צבא: * אלה המשרתים
 ארם המלך מלכר אשר נתן רחמלך בערי
 המבצר בכל יהודה:

יח

* ויהי ליהושפט עשר וכבוד לרם
 * ויתחתן לאחאב: * וירד לקץ שנים אל
 אחאב לשמרון ויזבח לו אחאב צאן ובקר לרם
 ולעם אשר עמו ויסיתו לעלות אל רמת
 גלעד: * ויאמר אחאב מלך ישראל אל
 יהושפט מלך יהודה חתלך עמי רמת גלעד ויאמר
 לו כמוני כמוך ובעמך עמי ועמך במלחמה:
 * ויאמר יהושפט אל מלך ישראל דרש
 נא ביום ארם דבר יהודה:
 * ויקבץ מלך ישראל ארם הנביאים
 ארבע מאות איש ויאמר אלהם הנלך אל
 רמת גלעד למלחמה אם יאחדל ויאמרו
 עליו ויתן האלהים ביד המלך: * ויאמר
 יהושפט האין פה נביא ליהודה עוד וגדרשה
 מאתו: * ויאמר מלך ישראל אל יהושפט
 עוד איש אחד לדרש ארם יהודה מאתו ואני
 שנאתיהו כי איננו מתנבא עלי לטובה כי כל
 ימיו לרעה הוה מיכיהו בן ימלם ויאמר
 יהושפט אל יאמר המלך כן:
 * ויקרע מלך ישראל אל סריס אחד ויאמר
 מהר מיכיהו בן ימלם:

12 * Creuit ergo Iosaphat & magnificatus
 est usque in sublime, atque ædificauit in
 Iuda domos ad instar turrium vrbésque
 muratas.
 13 * Et multa opera patrauit in vrbibus
 Iuda. Viri quoque bellatores & robusti
 erant in Hierusalem.
 14 * Quorum iste numerus per domos at-
 que familias singulorū. In Iuda princeps
 D exercitus Ednas dux & cum eo robustissi-
 morum viri trecenta millia.
 15 * Post hunc Iohanan princeps, & cum
 eo ducenta octoginta millia.
 16 * Post illum quoq; Amasias filius Ze-
 chri consecratus Domino & cum eo du-
 centa millia virorum fortium.
 17 * Hunc sequebatur robustus ad præ-
 lia Eliada & cum eo tenentium arcum &
 clypeum ducenta millia.
 18 * Post istum Iozabad & cū eo centum
 octoginta millia expeditorum militum.
 19 * Hi omnes erant ad manum regis, ex-
 ceptis aliis quos posuerat in vrbibus mu-
 ratis & in vniuerso Iuda.

CAP. XVIII.

1 F Vit ergo Iosaphat diues & inclytus
 A multum & affinitate coniunctus est
 Achab.
 2 * Descenditque post annos ad eum in
 Samariam. Ad cuius aduentum mactauit
 Achab arietes & boues plurimos ipsi &
 populo qui venerat cum eo, persuasitque
 illi vt ascenderet in Ramoth Galaad.
 3 * Dixitque Achab rex Israel ad Iosa-
 phat regē Iuda: Veni mecum in Ramoth
 Galaad. Cui ille respondit: Vt ego & tu,
 sicut populus tuus, sic & populus meus,
 tecūque erimus in bello.
 4 * Dixit Iosaphat ad regem Israel, Con-
 fule obsecro in præsentiarum sermonem
 Domini. * Congregauit igitur rex Israel
 prophetarum quadringentos viros, & di-
 xit ad eos, In Ramoth Galaad ad bellan-
 dum ire debemus an quiescere? At illi,
 Ascende, inquiunt, & tradet Deus in ma-
 6 nu regis. * Dixitq; Iosaphat, Nunquid
 non est hic propheta Domini, vt ab illo
 7 etiam requiramus? * Et ait rex Israel ad
 Iosaphat: Est vir vnus à quo possumus
 B quærere Domini voluntatem, sed ego odi
 eum, quia non prophetat mihi bonū, sed
 malum omni tempore. Est autē Micheas
 filius Iemla. Dixitq; Iosaphat, Ne loqua-
 8 ris rex hoc modo. * Vocauit ergo rex
 Israel vnum de Eunuchis, & dixit ei, Voca-
 citò Micheam filium Iemla.

* Et fuit Josaphat procedens & magnificatus usque in sublime, & edificavit adhuc in Juda domos & vrbes munitas.

* Et opera multa fuerunt ei in Juda, & viri bellatores robusti potentes in Hierusalem.

* Et hic numerus eorum per domos familiarum eorum, Juda tribuni Ednas princeps, & cum eo filij potentia viri robusti trecenta millia.

* Et adherentes eis, Joanan princeps, & cum eo ducenta octoginta millia.

* Et adherentes eis, Amasias filius Zechri promptus existens Domino, & cum eo ducenta millia potentes fortitudine.

* Et ex Benjamin potētes fortitudine Elia-da, & cum eo sagittarij & clypeati ducenta millia.

* Et adherentes eis, Jozabad, & cum eo centum octoginta millia robusti bello.

* Hi qui ministrabant regi, extra quos dedit rex in urbibus munitis in uniuersa Judea.

CAP. XVIII.

ET fuerunt Josaphat adhuc diuitia & gloria multa, et affinitate coniunctus est in domo Achaab.

* Et descendit in fine annorum ad Achaab in Samariam, & maculauit ei Achaab oues & boues in multitudine, & populo qui cum eo, & Achaab persuasit Josaphat ut ascenderet cum eo in Ramoth Galaad.

* Et dixit Achaab rex Jsrael ad Josaphat regem Juda, Si venies mecum in Ramoth Galaad? & dixit ei Josaphat, Ut tu sis & ego, & ut populus tuus, & populus meus, & tecum in bellum.

* Et dixit Josaphat regi Jsrael, Quare iam hodie sermonem Domini.

* Et congregauit rex Jsrael prophetas quadringentos viros, & dixit eis, Si eam in Ramoth Galaad in bellum, an acquiescam? & dixerunt, Ascende, & tradet Deus in manus regis.

* Et dixit Josaphat, Nō est hic propheta Domini adhuc, & queremus ab eo?

* Et ait rex Jsrael ad Josaphat, Est vir vnus ut quæramus Dominum per eum, & ego odi eum, quoniam non est prophetans de me in bonis, quoniam omnes dies eius in malis, ipse Michaas filius Jemla: et dixit Josaphat, Ne loquatur rex sic.

* Et vocauit rex Jsrael eunuchum vnum, & dixit, Citò voca Michæam filium Jemla.

12 * καὶ ὡς ἰωσαφάτ προεβόρμητο ὁ μεγαλιώμενος ὡς ὑψοίς, καὶ ὠκοδόμησεν ἐπὶ ἐν τῷ ἱεὺδα βάρις καὶ πόλεις ὀχυράς.

13 * καὶ ἔργα πολλὰ ἐγένετο αὐτῷ ἐν τῷ ἱεὺδα, καὶ ἀνδρες πολεμισαὶ δυνατοὶ ἰσχύοντες ἐν ἱερουσαλήμ.

14 * καὶ ἕτος ὁ δριμύτος αὐτῶν κατ' οἴκοις πατρῶν αὐτῶν, τῷ ἱεὺδα χιλίαρχοι αἰδνάς ὁ ἀρχων, καὶ μετ' αὐτοῦ υἱοὶ δυναμέως ἀνδρες δυνατοὶ τετρακόσια χιλιάδες.

15 * καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, ἰωανὰν ὁ ἀρχων, ὁ μετ' αὐτοῦ διακόσια ὀγδοήκοντα χιλιάδες.

16 * καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν ἀμασίας ὁ τοῦ ζαχαρίου ὁ παρθένος τῷ κυρίῳ, καὶ μετ' αὐτοῦ διακόσια χιλιάδες δυνατοὶ ἰσχύϊ.

17 * καὶ ἐκ τῆς βενιαμὴν δυνατοὶ δυνάμει ἐλιαδά, ὁ μετ' αὐτοῦ ἑξήκοντα πελτασταὶ διακόσια χιλιάδες.

18 * καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, ἰωζαβὰδ, ὁ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδες δυνατοὶ πολέμου.

19 * ἔτοιμα ἡ λειτουργοῦντες τῷ βασιλεῖ, ἐκ τῶν ὧν ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ὀχυραῖς ἐν πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ.

17.

1 * Καὶ ἐγένετο τῷ ἰωσαφάτ ἔτι πλοῦτος ὁ δόξα πολλή, ὁ ἐπεγαμβρόσατο ἐν τῷ οἴκῳ ἀχαάβ.

2 * καὶ κατέβη εἰς τέλος ἐτῶν πρὸς ἀχαάβ εἰς σαμαρείαν, καὶ ἐθύσεν αὐτῷ ἀχαάβ πρὸς βῆλα ὁ μόχθος εἰς πληθύνειν, καὶ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀχαάβ ἔπεισε τὸν ἰωσαφάτ τοῦ συναναβῆναι μετ' αὐτοῦ εἰς ῥαμὸθ γαλααδ.

3 * καὶ εἶπεν ἀχαάβ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ βασιλέα ἱεὺδα, εἰ πορεύσῃ μετ' ἐμοῦ εἰς ῥαμὸθ γαλααδ, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωσαφάτ, ὡς σὺ ἔτι καὶ ἐγώ, ὡς ὁ λαός σου, ὡς ὁ λαός μου, καὶ μετ' ἐμοῦ εἰς πόλεμον.

4 * καὶ εἶπεν ἰωσαφάτ τῷ βασιλεῖ ἰσραὴλ, ζήτηθον δὴ σήμερον τὸν λόγον κυρίου.

5 * καὶ συνήγαγον ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἑπτὰ περὶ τετρακοσίους ἀνδρας, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰ πορεύσῃ εἰς ῥαμὸθ γαλααδ εἰς πόλεμον, ἢ ὑπὸ τῷ ἰσραὴλ; καὶ εἶπον, ἀνάβαινε, καὶ δώσει ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως.

6 * καὶ εἶπεν ἰωσαφάτ, ὅτι ἐστὶν ὧδε περὶ τῆς κυρίας ἔτι, καὶ ὑπὸ τῷ ἰσραὴλ;

7 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ, ἐστὶν ἀνὴρ εἰς τοῦ ζητῆσαι τὸν κύριον δι' αὐτοῦ, καὶ ἐγὼ μεμίσσηκα αὐτόν, ὅτι ὅτι ἐστὶ περὶ τῶν περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγάθῃ, ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ εἰς κακά, αὐτὸς μιχαίας υἱὸς ἱεμλά. καὶ εἶπεν ἰωσαφάτ, μὴ λαλείτω ὁ βασιλεὺς ἔτι.

8 * καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ εὐνοῦχον ἓνα, καὶ εἶπεν, ταχέως κάλεθον μιχαίαν υἱὸν ἱεμλά.

9 * ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה יושבים
 ג'יש על כסאו מלכים בגדים ויושבים בגדן
 פתח שער שמרון וכל הנביאים מתנבאים
 לפניהם : * ויעש לו צדקיהו בן כנענז
 קרני ברזל ויאמר כה אמר יהוה באלהרננה
 ארס ארס עד כלותם :
 10 * וכל הנביאים נבאים כן לאמר עלה
 רמז גלעד והצלח ונתן יהוה ביד המלך :
 11 * והמלאך אשר הלך לקרא למיכיהו דבר
 אליו לאמר הנזה דברי הנביאים פה אחד טוב
 אל המלך ויהי נגזר דברך כאחד מהם ודברת
 12 טוב : * ויאמר מיכיהו חי יהוה כי את אשר
 יאמר יהוה אתו יאמר :
 13 * ויבא אל המלך ויאמר המלך אליו מיכיהו
 הנלך אל רמז גלעד למלחמה אם אחרל
 ויאמר עלו והצלחו ונתנו בידכם :
 14 * ויאמר אליו המלך עד כמה פעמים גני
 משיבעך אשר לא תדבר אלי רק אמרת בשם
 15 יהוה : * ויאמר ראיתי את כל ישראל
 נפוצים על ההרים כצאן אשר אין להן רעה
 ויאמר יהוה לא אדנים לאלה ישונו ג'יש
 לביתו בשלום :
 16 * ויאמר מלך ישראל אל יהושפט הלא
 אמרתי אליך לא יתנבא עלי טוב כי אם לרע :
 17 * ויאמר לכן שמעו דבר יהוה ראיתי את
 יהוה יושב על כסאו וכל צבא השמים עמדים
 18 על ימינו ושמאלו : * ויאמר יהוה מי יפתור
 את אחאב מלך ישראל ויעל ויפל ברמת גלעד
 ויאמר זה אמר ככה וזה אמר ככה :
 19 * ויצא הרוח ויעמד לפני יהוה ויאמר אני
 אפתנו ויאמר יהוה אליו במה :
 20 * ויאמר אצא והיירני לרוח שקר בפי כל
 נביאיו ויאמר תפתרו וגם תוכל צא ועשו
 21 כן : * ועתה הנזה נתן יהוה רוח שקר בפי
 נביאיו אלה ויהוה דבר עליך רעה :
 22 * ויבש צדקיהו בן כנענז ויך ארס מיכיהו
 על הלחי ויאמר אי זה הדרך עבר רוח יהוה
 מאתי לדבר אתך :

9 * Porro rex Israel & Iosaphat rex Iuda
 vterq; sedebant in solio suo vestiti cultu
 regio. Sedebant autē in area iuxta portam
 Samariæ, omnesq; prophetę vaticinaban-
 10 tur coram eis. * Sedechias verò filius Cha-
 nana fecit sibi cornua ferrea : & ait, Hæc
 dicit Dominus, His ventilabis Syriam,
 donec conteras eam.
 11 * Omnesq; prophetæ similiter prophe-
 tabant, atq; dicebant, Ascēde in Ramoth
 Galaad & prosperaberis, & tradet eos Do-
 12 minus in manu regis. * Nuntius autem
 qui ierat ad vocādum Michęam : ait illi,
 D En verba omnium prophetarum vno ore
 bona regi annunciant. Quæso ergo te, vt
 sermo tuus ab eis nō dissentiat, loquarísq;
 13 prospera. * Cui respondit Michęas: Vi-
 14 uit Dominus, quia quodcunque dixerit
 mihi Deus meus, hoc loquar.
 14 * Venit ergo ad regem: Cui rex ait, Mi-
 chęa ire debemus in Ramoth Galaad ad
 bellandum, an quiescere? Cui ille respon-
 dit, Ascendite, cuncta enim prospera eue-
 nient, & tradētur hostes in manus vestras.
 15 * Dixitq; rex, Iterum atque iterum te
 adiuro, vt mihi non loquaris nisi quod ve-
 rum est in nomine Domini.
 16 * At ille ait, Vidi vniuersum Israel di-
 spersum in montibus sicut oues absq; pa-
 17 store. Et dixit Dominus, Non habent isti
 dominos, reuertatur vnusquisque in do-
 mum suam in pace.
 17 * Et ait rex Israel ad Iosaphat, Nōne
 dixi tibi quod non prophetaret iste mihi
 quicquam boni, sed ea quæ mala sunt?
 18 * At ille: Idcirco, ait, audite verbum
 Domini. Vidi Dominum sedentem in so-
 lio suo & omnem exercitum cæli assisten-
 tem ei à dextris & à sinistris.
 19 * Et dixit Dñs, Quis decipiet Achab re-
 gem Israel vt ascendat & corruat in Ra-
 moth Galaad? Cūque diceret vnus hoc
 modo, & alter alio:
 20 * Processit spiritus & stetit coram Do-
 mino: & ait, Ego decipiam eum. Cui Do-
 minus, In quo, inquit, decipies?
 21 * At ille respondit, Egrediar, & ero spi-
 22 ritus mendax in ore omnium prophetarū
 eius. Dixitq; Dñs, Decipies, & præuale-
 23 bis, egredere & fac ita. * Nunc igitur
 ecce Dominus dedit spiritum mendacij
 in ore omnium prophetarum tuorum, &
 Dñs locutus est de te mala. * Accessit autē
 Sedechias filius Chanana, & percussit Mi-
 chęę maxillā, & ait, Per quam viam transi-
 uit spiritus Dñi à me vt loqueretur tibi?

* Et rex Israel & Josaphat rex Juda seden-
tes unusquisque in throno suo, vestiti stolis se-
debant in area portæ Samaria, & omnes pro-
pheta vaticinabantur coram eis.

* Et fecit sibi Sedecias filius Chanaana cor-
nua ferrea, & ait, Hæc dicit Dominus: In his
ventilabis Syriam, donec consumatur.

* Et omnes propheta prophetabant sic di-
centes: Ascende in Ramoth Galaad & pro-
speraberis, & tradet Dominus in manibus
regis.

* Et nuncius qui iuit ad vocandum Mi-
cheam, locutus est ei dicens, Ecce locuti sunt
propheta in ore uno bona de rege, & sint
iam sermones tui sicut unius ipsorum, & lo-
queris bona.

* Et dixit Micheas, Vivit Dominus, quia
quodcumque dixerit Deus ad me, ei loquar.

* Et venit ad regem, & dixit ei rex: Mi-
chea si eam in Ramoth Galaad in bellum an
quiescam? & dixit: Ascende & prosperaberis,
& tradetur in manu vestra.

* Et dixit ei rex, Quoties ego adiuraui te,
ut non loquaris ad me nisi veritatem in no-
mine Domini?

* Et ait Micheas, Vidi Israel uniuersum
dispersum in montibus sicut oves, quibus non
est pastor: & dixit Dominus, Non habent du-
cem hi, reuertantur unusquisque in domum
suam in pace.

* Et ait rex Israel ad Josaphat, Nonne di-
xi tibi, quod non prophetat de me bona, sed
mala?

* Et dixit Micheas, Non sic: audite ver-
bum Domini: vidi Dominum sedentem in so-
lio tuo, & omnis exercitus celi stetit à dextris
eius, & à sinistris eius.

* Et dixit Dominus, Quis decipiet Achaab
regem Israel, ut ascendat & corruat in Ra-
moth Galaad? & dixit hic sic, & hic di-
xit sic.

* Et egressus est spiritus & stetit coram Do-
mino, & ait: Ego decipiam eum, & dixit Do-
minus in quo?

* Et dixit, Egrediar & ero spiritus men-
dax in ore omnium prophetarum eius, & di-
xit, Decipies & praualebis, egredere & fac
ita.

* Et nunc ecce dedit Dominus spiritum
mendacem in ore omnium prophetarum tuo-
rum horum, & Dominus locutus est super te
mala.

* Et accessit Sedecias filius Chanaana, &
percussit Micheam in maxillam, et ait ei, Qua
hac via transiit spiritus Domini à me ut lo-
queretur ad te?

* καὶ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ & ἰωσαφάτ βασιλεὺς ἰού-
δα καὶ ἡμεροὶ ἕκαστος ἐπὶ θρόνον αὐτοῦ, ἐν δεδυμμένοις σο-
λὰς ἐκάθηντο ἐν τῇ ὀρυχώρῳ τῆς πόλεως σαμαρείας· &
πάντες ἐπεφώνησαν ἐπεφώνητον ἐναντίον αὐτῶν.

* καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σεδεκίας ὕψος χρυσαῖον κέρατα
σιδηρὰ, & εἶπεν, τὰδε λέγει κύριος, ἐν τέτοις κερατοῖς
τὴν Συρίαν, ἕως οὗ σωτελεσθῇ.

* καὶ πάντες ἐπεφώνησαν ἐπεφώνητον ὅπως λέ-
γοντες, ἀνάβηθι εἰς ῥαμὸθ γαλαὰδ, καὶ δοῶθήσῃ, &
δώσει κύριος εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως.

* & ὁ ἄγγελος ὁ πορευθεὶς τοῦ καλέσαι τὸν μιχαῖαν,
ἐλάλησεν αὐτῷ λέγων, ἰδοὺ ἐλάλησαν ἐπεφώνησαν ἐν
σώματι ἐν ἀγαθῇ περὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἡρώδωσαν δὲ
ἐλόγοις ὡς ἐνός αὐτῶν, & λαλήσεις ἀγαθὰ.

* καὶ εἶπεν μιχαῖας, ζῇ κύριος, ὅτι ὁ δὲ εἶπη ὁ θεός
πρὸς με, αὐτὰ λαλήσω.

* καὶ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα, & εἶπεν αὐτῷ ὁ βασι-
λεὺς, μιχαῖα εἰ πορευθεὶς εἰς ῥαμὸθ γαλαὰδ εἰς πόλε-
μον ἢ ἐπίχω; καὶ εἶπεν, ἀνάβαινε & δοῶθήσῃ & ᾤξαι-
δοθήσῃ ἐν χειρὶ υἱοῦ.

* καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, ποσάκις ἐγὼ ὥρκισά σε,
ἵνα μὴ λαλήσης πρὸς με πλὴν ἀλλ' ἢ ἀλήθειαν ἐν ὀνό-
ματι κυρίου;

* καὶ εἶπεν μιχαῖας, εἶδον τὸν ἰσραὴλ πᾶντα διεσπαρ-
μένον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς πορεύεται, οἷς ὅκ' ἐστὶ ποιμήν· καὶ
εἶπεν κύριος, ὅκ' ἔχουσιν ἡγούμενον ἔτοι, δὴ αὐτοὶ φέτω-
σαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.

* καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ, ὅκ'
εἰπόντι, ὅτι ἐπεφώνηται περὶ ἐμῆ ἀγαθῆς, ἀλλ' ἢ κακῆς,

* καὶ εἶπε μιχαῖας, οὐχ ὅπως· ἀκούσατε λόγον κυ-
ρίου· εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, & πᾶ-
σα δυνάμεις τοῦ στρατοῦ εἰσῆκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ & ἐξ ἀ-
ριστερῶν αὐτοῦ.

* καὶ εἶπεν κύριος, τίς ἀπατήσῃ τὸν ἀχαὰβ βασι-
λέα ἰσραὴλ, τοῦ ἀναβῆσθαι καὶ πεσεῖσθαι εἰς ῥαμὸθ
γαλαὰδ; καὶ εἶπεν ἕτερος ὅτι, καὶ ἕτερος εἶπεν ὅτι.

* καὶ ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα καὶ ἔστη ἐνώπιον κυρίου,
καὶ εἶπεν, ἐγὼ ἀπατήσω αὐτόν· καὶ εἶπεν κύριος ἐν
τίνι;

* καὶ εἶπεν, ἐξελεύσεται καὶ ἔσται πνεῦμα ψευ-
δὲς ἐν σώματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, ἀ-
πατήσεις & διωθήσῃ, ἐξελεῖται & ποιήσῃ ὅτι.

* καὶ νῦν ἰδοὺ ἔδωκε κύριος πνεῦμα ψευδὲς ἐν σώμα-
τι πάντων τῶν προφητῶν σου τέτων, & κύριος ἐλάλησεν
ἐπὶ σὲ κακὰ.

* καὶ ἤλπισε σεδεκίας ὕψος χρυσαῖον καὶ ἐπάταξε τὸν
μιχαῖαν ἐπὶ τὴν σιαγόνα, & εἶπεν αὐτῷ, ποία ταύτη
τῇ ὁδῷ παρήλθε πνεῦμα κυρίου ἀπ' ἐμοῦ τοῦ λαλήσαι
πρὸς σέ;

* ויאמר מיכיהו הנביא ראה ביום ההוא
 אשר יבוא חדר בחדר לחבני:
 * ויאמר מלך ישראל קחו ארץ מיכיהו
 והשיבוהו אל-מזמון שר העיר ואל-יואש בן-
 המלך: * ואמרתם כה אמר המלך שימוזר
 בית הכלא והאכילו לחם לחץ ומים לחץ עד
 שובי בשלום: * ויאמר מיכיהו אם-שוב
 תשוב בשלום לא-דבר יהוה בי ויאמר שמעו
 עמים כלם: * ויעל מלך ישראל ויהושפט
 מלך יהודה אל-רמזה גלעד:
 * ויאמר מלך ישראל אל-יהושפט התחפש
 ובוא במלחמה ואתה לבש בגדיך ויתחפש
 מלך ישראל ויבאו במלחמה:
 * ומלך ארם צוה את-שרי הרקב אשר-לו
 לאמר לא תלחמו את-הקטן את-הגדול כי אם-
 את-מלך ישראל לבדו: * ויהי כראות שרי
 הרקב את-יהושפט והמרו אחרו מלך ישראל
 הוא ויסבו עליו להלחם ויזעק יהושפט ויהוה
 עזרו ויסיתם אלהים ממנו: * ויהי כראות
 שרי הרקב כי לא היה מלך ישראל וישבו
 מאחוריו: * ואיש משך בקשת לתמוזיך את-
 מלך ישראל בין הדבקים ובין וישרין ויאמר
 לרכב הפך ידך והוצא רגלי מן-המחנה כי
 החליתי: * ותעל המלחמה ביום ההוא
 ומלך ישראל היה מעמיד במרכבה נבח ארם
 עד-הערב ולמרת לערת בוא השמש:

יט

* וישב יהושפט מלך יהודה אל-ביתו
 בשלום לירושלם: * ויצא אל-פניו יהוא
 בן-חנני החזק ויאמר אל-המלך יהושפט
 הלא רשע לעזר ולשנאי יהוה תאהב ובזאת עליך
 קצף מלפני יהוה: * אבל דברים טובים
 נמצאו עמך כי-בעררת האשרור מן-הארץ
 והכינור לבבך לדרך האלהים:
 * וישב יהושפט בירושלם וישב ויצא בעם
 מבאר שבע עד-הר אפרים וישיבם אל-יהוה
 אלהי אבותיהם:

24 * Dixitque Michæas, Tu ipse videbis
 in die illo, quando ingressus fueris cu-
 biculum de cubiculo, vt abscondaris.
 25 * Præcepit autē rex Israel, dicens: Tol-
 lite Michæam, & ducite eum ad Ammon
 principē ciuitatis & ad Ioas filium Ame-
 lech.
 26 * Et dicetis, Hæc dicit rex, Mittite hūc
 in carcerem, & date ei panis modicum, &
 aquæ pauxillum donec reuertar in pace.
 27 * Dixitque Michæas, Si reuersus fueris
 in pace, non est Dominus locutus in me.
 Et ait, Audite omnes populi.
 28 * Igitur ascenderunt rex Israel & Iosa-
 phat rex Iuda in Ramoth Galaad.
 29 * Dixitque rex Israel ad Iosaphat, Mu-
 tabo habitum, & sic ad pugnam vadam;
 G tu autem induere vestibus tuis. Mutatōq;
 rex Israel habitu, venit ad bellum.
 30 * Rex autem Syriæ præceperat ducibus
 equitatus sui, dicens: Ne pugnetis con-
 tra minimum, aut contra maximum, nisi
 contra solum regem Israel.
 31 * Itaque cū vidissent principes equi-
 tatus Iosaphat, dixerūt, Rex Israel est iste.
 Et circundederunt eum dimicantes. At
 ille clamauit ad Dominum, & auxiliatus
 est ei, atque auertit eos ab illo.
 32 * Cū enim vidissent duces equitatus
 quod nō esset rex Israel, reliquerunt eum.
 33 * Accidit autem vt vnus ē populo sagit-
 tam in incertum iaceret & percuteret re-
 gem Israel inter ceruicem & scapulas. At
 ille aurigæ suo ait, Conuerte manū tuam,
 & educ me de acie, quia vulneratus sum.
 34 * Et finita est pugna in die illo. Porro
 rex Israel stabat in curru suo contra Syros
 vsque ad vesperam, & mortuus est occi-
 dente Sole.

CAP. XIX.

1 **R**euersus est autem Iosaphat rex Iuda
 A in domum suam pacificē in Hieru-
 salem.
 2 * Cui occurrit Iehu filius Anani Vidēs,
 & ait ad eum: Impio præbes auxilium, &
 his qui oderunt Dominum amicitia iun-
 geris; & idcirco iram quidem Domini me-
 rebaris.
 3 * Sed bona opera inuenta sunt in te, eo
 quod abstuleris lucos de terra Iuda, &
 preparaueris cor tuū vt requireres Deum.
 4 * Habituauit ergo Iosaphat in Hierusa-
 lem. Rursūque egressus est ad populum
 de Bersabee vsque ad montem Ephraim,
 & reuocauit eos ad Dominum Deum pa-
 trum suorum.

* Et dixit Michæas, Ecce tu videbis in die 24
illa in qua ingressus fueris cubiculum de cubi-
culo ut abscondaris.

* Et dixit rex Jfrael, Tollite Micheam, & 25
reducite ad Ammon principem ciuitatis, & ad
Joas filium regis.

* Et dicetis, Sic dixit rex: Ponite hunc in 26
domum custodiæ, & comedat panem tribulatio-
nis, & aquam tribulationis, donec reuertar
ego in pace.

* Et dixit Michæas, Si reuertens reuersus 27
fueris in pace, non locutus est Dominus in me:
& ait, Audite populi omnes.

* Et ascendit Achaab rex Jfrael & Josaphat 28
rex Juda in Ramoth Galaad.

* Et dixit rex Jfrael ad Josaphat, Cooperiar 29
& ingrediar in bellum, & tu induere vesti-
bus tuis, & mutatus est rex Jfrael, & ingres-
sus est in bellum.

* Et rex Syria præcepit principibus curruum 30
suorum, dicens: Ne pugnetis contra paruum &
magnum, sed regem Jfrael solum.

* Et factum est postquam viderunt princi- 31
pes curruum Josaphat, & ipsi dixerunt, Rex
Israel est: & circumdederunt eum ut dimica-
rent: & clamauit Josaphat, et Dominus salua-
uit eum, & auertit eos Deus ab illo.

* Et factum est postquam viderunt princi- 32
pes curruum, quod non erat rex Jfrael, &
auersi sunt ab eo.

* Et tetendit vir dextera arcum, & percussit 33
regem Jfrael inter pulmonem & inter tho-
racē: & ait rex aurigæ, Conuerte manū tuam
& educ me de pugna, quoniam vulneratus
sum.

* Et finita est pugna in die illo, & rex Jf- 34
rael erat stans in curru è contrario Syria usque
ad vesperam, & mortuus est occidente Sole.

CAP. XIX.

ET reuersus est Josaphat rex Juda in domum 1
suam in pace in Hierusalem.

* Et egressus est in occursum eius Jem filius 2
Anani propheta, & ait ad regem Josaphat: Si
peccatori tu præbes auxilium, vel illi qui habi-
tus est odio à Domino tu amicitia iungeris: pro-
pter hoc facta est in te ira Domini.

* Sed sermones boni inuenti sunt in te, quo- 3
niam abstulisti lucos de terra Juda, & direxi-
sti cor tuum ut requireres Dominum.

* Et habitauit Josaphat in Hierusalem, & 4
rursus egressus est ad populum de Bersabee
usque ad montem Ephraim, & conuertit eos
ad Dominum Deum patrum suorum.

24 * καὶ εἶπεν μιχαίας, ἰδὲ σὺ ὄψει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
ἐν ᾗ εἰσελῶσθαι ταμικίον ἐν ταμικίῳ & κατακρυβέναι.

25 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ, λάβετε τὸν μιχαίαν
καὶ ἀποστέψατε πρὸς ἀμμὼν τὸν ἀρχόντα τῆ πόλεως, &
πρὸς ἰωὰς υἱὸν τοῦ βασιλέως.

26 * καὶ ἐρεῖτε, ὅτως εἶπεν ὁ βασιλεὺς, θέδε τοῦτον εἰς
οἶκον φυλακῆς, καὶ ἐδίετω ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ
θλίψεως, ἕως τοῦ ὅπως ῥέψαι με ἐν εἰρήνῃ.

27 * καὶ εἶπεν μιχαίας, ἐδὼ ὅπως ῥέφων ὅπως ῥέψῃς ἐν
εἰρήνῃ, ὅσα ἐλάλησε κύριος ἐν ἐμοί: καὶ εἶπεν, ἀκῆσατε
λαοὶ πᾶντες.

28 * καὶ ἀνέβη ἀχαὰβ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφὰτ
βασιλεὺς ἰούδα εἰς ῥαμὸθ γαλαὰδ.

29 * καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφὰτ, κατα-
καλύψομαι καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν πόλεμον, καὶ σὺ
ἐνδύσαι τὸν ἱματισμόν σου, καὶ ἡλλοιώθῃ βασιλεὺς ἰσ-
ραὴλ, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν πόλεμον.

30 * καὶ βασιλεὺς συρίας ἐνετείλατο τοῖς ἀρχουσι τῶν
ἀρμάτων αὐτοῦ λέγων, μὴ πολεμεῖτε τὸν μικρὸν καὶ τὸν
μέγαν, ἀλλ' ἢ τὸν βασιλέα ἰσραὴλ μονώτατον.

31 * καὶ ἐγγύετο ὡς εἶδον ὁ ἀρχὼν τῶν ἀρμάτων τὸν
ἰωσαφὰτ, καὶ αὐτοὶ εἶπον, βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐστίν, καὶ
ἐκύκλωσαν αὐτὸν τοῦ πολεμεῖν, καὶ ἐβόησεν ἰωσαφὰτ,
καὶ κύριος ἔσωσεν αὐτόν, & ἀπέσρεψεν αὐτὸς ὁ θεὸς ἀπ' αὐτοῦ.

32 * καὶ ἐγγύετο ὡς εἶδον ὁ ἀρχὼν τῶν ἀρμάτων, ὅτι
ὅσα λέγει ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ, & ἀπέσρεψεν αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ.

33 * καὶ ἐνετεινεν δαὶνὴρ δυσόχως ῥῆζον, καὶ ἐπάταξε τὸν
βασιλέα ἰσραὴλ δυνάμεθον τοῦ πνύμονος καὶ δυνά-
μεθον τοῦ θώρακος, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἡνιόχον,
ὅπως ῥέφε τὴν χεῖρά σου, καὶ ῥῆζα γέ με ἐκ τοῦ πολέ-
μου, ὅτι τετραυματίσμαι.

34 * καὶ ἐτρεπώθη ὁ πόλεμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὁ
βασιλεὺς ἰσραὴλ λέγει ἑκὼς ὅτι τοῦ ἀρμάτος ῥῆζ ἐναν-
τίας συρίας ἕως ἑσπέρας, & ἀπέθανε διωκόμενος ὑπὸ τοῦ ἡλίου.
ἰδ'.

1 * Καὶ ἀπέσρεψεν ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα εἰς τὸν οἶ-
κον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ εἰς ἱερουσαλὴμ.

2 * καὶ ῥῆξιν ἐλθὼν εἰς ἀπώτησιν αὐτοῦ ἰηοὺς ὁ τοῦ δαυὶδ ὁ
πρεσβύτερος, & εἶπεν πρὸς τὸν βασιλέα ἰωσαφὰτ, εἰ ἀ-
μαρτωλὸς σὺ βοηθεῖς, ἢ μεθυμένῳ ὑπὸ κυρὸς σὺ φι-
λιάζεις, διὰ τοῦτο ἐγγύετο ὅτι σὲ ὀργή κυρίου.

3 * ἀλλ' ἢ λόγοι ἀγαθοὶ εὐρέθησαν ἐν σοὶ ὅτι ῥῆξιν
τὰ ἄλσῃ ἀπὸ τῆ γῆς ἰούδα, & κατεύθυνας τὴν καρδίαν σου
ἐκζητῆσαι τὸν κύριον.

4 * καὶ κατώκησεν ἰωσαφὰτ ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ πάλιν
ῥῆξιν ἐλθὼν εἰς τὸν λαὸν ἀπὸ ἑρσαβεαὶ ἕως ὄρους ἑφραΐμ,
καὶ ἐπέσρεψεν αὐτὸς ὅτι κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων
αὐτῶν.

* ויעמד שפטים בארץ בכל ערי יהודה
 הבצרות לעיר ועיר : * ויאמר אל השפטים
 ראו מה אתם עשים כי לא לאדם השפטו
 כי ליהודה ועמכם בדבר משפט :
 * ועתה יהי פחד יהודה עליכם שמרו
 ועשו כי אין עם יהודה אלהינו עולר ומשא
 פנים ומקח שחד : * וגם בירושלם העמיד
 יהושפט מן הלויים והכהנים ומראשי האבות
 לישראל למשפט יהוה ולריב וישבו ירושלם :
 * ויצו עליהם לאמר כוה תעשון ביראת
 יהוה באמונתו ובלבב שלם :
 * וכל ריב אשר יבוא עליכם מאחיבם
 הישבים בעריהם בין דם לדם בין תורה
 למצוה לחקים ולמשפטים והזהרתם אתם
 ולא יאשמו ליהודה והירקצף עליכם ועל
 אחיכם כה תעשון ולא תאשמו :
 * והנה אמריהו כהן הראש עליכם לכל דבר
 יהוה וזבדיהו בן ישמעאל הנגיד לבית יהודה
 לכל דבר המלך ושטרים הלויים לפניכם חזקו
 ועשו ויהי יהוה עם המזב :

ב

* ויהי אחרי כן באו בני מואב
 ובני עמון ועממם מהעמונים על יהושפט
 למלחמה : * ויבאו ויגידו ליהושפט לאמר
 במעלך המון רב מעבר לים מארם והנם
 בחצצון תמר היא עין גדי : * ויראו ויתן יהושפט
 את פניו לדרוש ליהוה ויקרא צום על כל
 יהודה : * ויקבצו יהודה לבקש מיהוה גם
 מכל ערי יהודה באו לבקש את יהוה :
 * ויעמד יהושפט בקהל יהודה וירושלם
 בבית יהודה לפני החצר החדשה :
 * ויאמר יהוה אלהי אבותינו הלא אתה הוא
 אלהים בשמים ואתה מושל בכל ממלכות
 הגוים ובידך כח וגבורה ואין עמך להתיצב :
 * הלא אתה אלהינו הורשת את ישבי הארץ
 הזאת מלפני עמך ישראל ותתנה לזרע אברהם
 אהבך לעולם :

* Constituitque iudices terræ in cun-
 ctis ciuitatibus Iuda munitis per singula
 loca. * Et præcipiens iudicibus, Videte,
 ait, quid faciatis: non enim hominis exer-
 cetis iudicium sed Domini, & quodcūq;
 iudicaueritis, in vos redundabit.

* Sit timor Domini vobiscum & cum
 diligētia cuncta facite. Nō est enim apud
 Dñm Deum nostrum iniquitas, nec per-
 sonarum acceptio, nec cupido munerum.

* In Hierusalem quoq; constituit Iosa-
 phat Leuitas & sacerdotes, & principes fa-
 miliarum ex Israel, vt iudicium & causam
 Domini iudicarent habitatoribus eius.

* Præcepitq; eis dicens, Sic agetis in ti-
 more Domini fideliter & corde perfecto.

* Omnem causam quæ venerit ad vos
 fratrum vestrorū qui habitant in vrbibus
 suis, inter cognationem & cognationem,
 vbiunque quæstio est de lege, de manda-
 to, de cerimonia, de iustificationibus o-
 stendite eis, vt non peccent in Dñm, & ne
 veniat ira super vos & super fratres ve-
 stros. sic ergo agentes non peccabitis.

* Amarias autem sacerdos & pontifex
 vester, in his quæ ad Dñm pertinet præsi-
 debit. Porro Zabadias filius Hismael qui
 est dux in domo Iuda, super ea opera erit
 quæ ad regis officiū pertinent. Habetisq;
 magistros Leuitas corā vobis: cōfortami-
 ni & agite diligēter, & erit Dñs cū bonis.

CAP. XX.

* Post hæc cōgregati sunt filij Moab & fi-
 lij Ammon & cum eis de Ammonitis
 ad Iosaphat vt pugnarent contra eum.

* Veneruntq; nuncij, & indicauerunt
 Iosaphat, dicentes: Venit contra te mul-
 tudo magna de his locis quæ trans mare
 sunt & de Syria, & ecce consistunt in Afa-
 son-thamar, quæ est Engaddi. * Iosaphat
 aut timore perterritus totū se contulit ad
 rogandum Dñm, & prædicauit ieiunium
 vniuerso Iuda. * Congregatusq; est Iudas
 ad deprecandum Dñm, sed & omnes de
 vrbibus suis venerunt ad obsecrandum
 eum. * Cūmq; stetisset Iosaphat in me-
 dio cœtu Iudæ & Hierusalem in domo
 Domini ante atrium nouum:

* Ait, Domine Deus patrū nostrorum
 tu es Deus in cælo, & dominaris cunctis
 regnis gērium. In manu tua est fortitudo
 & potentia, nec quisquam tibi potest resi-
 stere. * Nōne tu Deus noster interfe-
 cisti omnes habitatores terræ huius co-
 ram populo tuo Israel, & dedisti eam se-
 mini Abraam amici tui in sempiternum?

* Et constituit iudices in cunctis ciuitatibus, Iuda munitis in ciuitate & ciuitate.

* Et dixit iudicibus, Videte quid vos facitis: quoniam non homini vos iudicatis sed Domino, & vobiscum verba iudicij.

* Et nunc sit timor Domini super vos, & custodite, & facite, quoniam non est cum Domino Deo nostro iniustitia, nec admirari personam, nec accipere munera.

* Et in Hierusalem constituit Josaphat de Levitis, & sacerdotibus, & patriarchis Israhel in iudicium Domini & in iustificationem vt iudicarent habitantes Hierusalem.

* Et praecepit eis dicens, Sic agite in timore Domini, in veritate, & in corde pleno omnis vir.

* Iudicium veniens ad vos fratrum vestrorum qui habitant in vrbibus suis, inter sanguinem & sanguinem, & inter praeceptum & mandatum, & in iustificationes & iudicia, & distinguetis eis, & non peccabunt Domino, & non erit ira super vos & super fratres vestros: sic agite, & non peccabitis.

* Et ecce Amarias sacerdos dux in vobis in omne verbum Domini, & Zabadias filius Ismael dux domui Iuda in omne verbum regis. & scribe Leuite coram vobis, agite viriliter & facite, & erit Dominus cum bono.

CAP. XX.

ET post hæc venerunt filij Moab & filij Ammon, & cum eis de Ammanitis contra Josaphat in pugnam.

* Et venerunt & nunciauerunt Josaphat dicentes, Venit contra te multitudo multa de trans mare de Syria, & ecce sunt in Asasanthamar, ipsa est Engadi.

* Et timuit Josaphat, & dedit faciem suam ad querendum Dominum, & praeedicauit ieiunium in vniuersa Iuda.

* Et congregatus est Iudas vt quæreret Dominum, & venerunt ex omnibus vrbibus Iuda ad querendum Dominum.

* Et stetit Josaphat in concione Iuda in Hierusalem, in domo Domini ante faciem atrij noui.

* Et dixit, Domine Deus patrum nostrorum nonne tu es ipse Deus in calo, & dominaris cunctis regnis gentium? in manu tua fortitudo & potentia, & non est apud te vt resistat tibi.

* Nonne tu es Deus noster qui interfecisti habitantes terram hanc à facie populi tui Israhel, & dedisti eam semini Abraam amico tuo in seculum?

5 * καὶ κατέστησε κριτὰς ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἰσραὲλ ταῖς ὀχυραῖς ἐν πόλει & πόλει.

6 * καὶ εἶπεν τοῖς κριταῖς, ἰδέτε τί ὑμεῖς ποιεῖτε, ὅτι ἐκ ἀνθρώπου ὑμεῖς κρίνετε ἀλλ' ἢ τῷ κυρίῳ, καὶ μετ' ὑμῶν λόγοι κρίσεως.

7 * καὶ νῦν χυρέτω ὁ φόβος τοῦ κυρίου ἐφ' ὑμᾶς καὶ φυλάσσετε, & ποιεῖτε, ὅτι οὐκ ἐστὶ μὲν τοῦ κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἀδικία, οὐδὲ θαυμάσιον πρὸς ὄψον, οὐδὲ λαβεῖν δῶρον.

8 * καὶ γὰρ ἐν ἱερουσαλὴμ κατέστησεν ἰωσαφάτ ἐν τῶν λευιτῶν & τῶν ἱερέων, & τῶν πατριάρχων ἰσραὴλ εἰς κρίσιν κυρίου & εἰς δικαίωσιν τοῦ κρίναι ἐκ τῶν κατ' ἐκδοῦντας ἱερουσαλὴμ.

9 * καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων, ὅπως ποιήσατε ἐν φόβῳ κυρίου ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐν καρδίᾳ πλήρει πάσας δυνάμεις.

10 * κρίσιν τινὲς ἐρχομένης ἐφ' ὑμᾶς τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν τῶν κατ' ἐκδοῦντων ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, δυνάμεθον αἱμάτων & αἱμάτων, & αἱμάτων πρὸς ἀγμάτων καὶ ἐν τοῖς, & εἰς τὰ δικαιώματα & κρίματα. & διασελεῖτε αὐτοῖς, καὶ ἐκ ἀμαρτήτων τῷ κυρίῳ, καὶ οὐκ ἔσται ὀργὴ ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀδελφῶν ὑμῶν. ὅπως ποιήσατε, καὶ ἐκ ἀμαρτήσεως.

11 * καὶ ἰδὲ ἀμαρίας ὁ ἱερεὺς ἡγούμενος ἐφ' ὑμᾶς εἰς πρῶτον λόγον κυρίου. καὶ ζαβαδίας ὁ υἱὸς ἰσμαὴλ ἡγούμενος τῶν οἰκῶν ἰσραὲλ εἰς πρῶτον λόγον τοῦ βασιλέως. & ὁ γραμματεὺς ὁ λευίταις ἐνάπιον ὑμῶν, ἀνδρίζεσθε & ποιεῖτε, & ἔσται κύριος μετ' ὑμῶν ἀγαθός.

κ.

1 * Καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθον ὁ υἱὸς μωάβ & οἱ αἰμμων, & μετ' αὐτῶν ἐκ τῶν αἰμμανιτῶν ἐπὶ ἰωσαφάτ εἰς πόλεμον.

2 * καὶ ἦλθον & ἀπήγειλαν τῷ ἰωσαφάτ λέγοντες, ἡμεῖς ἐπὶ σὲ πλῆθος πολὺ ἐκ τῆς πέρας τῆς θαλάσσης ἀπὸ συρίας, & ἰδὲ εἰσὶν ἐν ἀσασανθαμάρ, αὐτὴ ἐστὶν ἐν γαδί.

3 * καὶ ἐφοβήθη ἰωσαφάτ, & ἔδωκε τὸ πρὸς ὄψον αὐτοῦ ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, & ἐκήρυξεν νηστείαν ἐν παντί ἰσραὲλ.

4 * καὶ συνήχθη ἰσραὲλ ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, & ἦλθον ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἰσραὲλ ζητῆσαι τὸν κύριον.

5 * καὶ ὤρεθ' ἰωσαφάτ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἰσραὲλ ἐν ἱερουσαλὴμ, ἐν οἴκῳ κυρίου κατὰ πρὸς ὄψον τῆς αὐλῆς τῆς καινῆς.

6 * καὶ εἶπε, κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἐχὶ σὺ εἶ αὐτὸς θεὸς ἐν ἔθνεσιν, καὶ ἐξουσιάζεις πᾶσιν τοῖς βασιλεῶν τῶν ἐθνῶν; καὶ ἐν τῇ χειρὶ σου ἰσχύς & δυνατεία, καὶ οὐκ ἐστὶ πρὸς σὺ τοῦ ἀντιστάσει σοι.

7 * ἐχὶ σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξολοθρεύσας τοὺς κατ' ἐκδοῦντας τὴν γῆν ταύτην ἀπὸ πρὸς ὄψον τῆς λαοῦ σε ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκας αὐτὴν τῷ σπέρματι αἰετοῦ τῶν φίλων σου εἰς τὸν αἰῶνα;

* וישבו ביה ויבנו לה' ביה מקדש לשמך
 * לאמר: * אם תבוא עלינו רעה הרב שפוט
 ודבר ורעב נעמדה לפני ה' ונזעק אליך מצרתנו ותשמע
 ותושיע: * ועתה הנה בני עמון ומואב
 וחרשעיר אשר לא נתתה לישראל לבוא
 בהם בבאם מארץ מצרים כי סרו מעליהם
 ולא השמידום: * והנה הם גמלים עלינו
 לבוא לגרשנו מירשתך אשר הורשתנו:
 * הלהינו הלא תשפט--בם כי אין בנו כח
 לפני ההמון הרב הזה הבא עלינו ואנחנו לא
 נדע מה נעשה כי עליך עינינו:
 * וכל יהודה עמדים לפני יהודה גם
 טפם נשיהם וכניהם: * ויחזיאל בן זכריהו
 בן בנירה בן יעזאל בן מתניה הלוי מן בני
 אסף היתר עלי רוח יהוה בתוך הקהל:
 * ויאמר הקשיבו כל יהודה וישיבי ירושלם
 והמלך יהושפט ביה אמר יהוה לכם אתם
 אל רתוראו ואל תחתו מפני ההמון הרב הזה
 כי לא לכם המלחמה כי לאלהים:
 מחר ררו עליהם הנגם עליהם במעלה הציץ
 ומצאתם אתם בסוף הנחל פני מדבר ירואל:
 * לא לכם להלחם בזאת התיצבו עמדו וראו
 ארץ ישועת יהוה עמכם יהודה וירושלם אל
 רתוראו ואל תחתו מחר צאו לפניהם ויהודה
 עמכם: * ויקד יהושפט אפים ארצו וכל
 יהודה וישיבי ירושלם נפלו לפני יהוה להשתחוה
 ליהוה: * ויקמו הלויים מן בני הקהתיים ומן
 בני הקרחים לחלל ליהוה אלהי ישראל
 בקול גדול למעלה:
 * וישבימו בבקר ויצאו למדבר רתקוע
 ובצאתם עמד יהושפט ויאמר שמעוני יהודה
 וישיבי ירושלם האמינו ביהוה אלהיכם ותאמינו
 האמינו בנביאיו והצליחו:
 * ויועץ גל העם ויעמד משרים
 ליהוה ומהללים להדרת קדש בצאת
 לפני החלוצים ואמרים הודו ליהוה כי לעולם
 חסדו:

* Habitaueruntq; in ea, & extruxerunt
 in illa sanctuarium nomini tuo dicentes:
 * Si irruerint super nos mala, gladius
 iudicij, pestilentia & fames, stabimus corā
 domo hac in conspectu tuo, in qua inuo-
 catum est nomen tuū, & clamabimus ad
 te in tribulationibus nostris, & exaudies
 nos saluōsq; facies. * Nūc igitur ecce filij
 Ammō & Moab, & mōs Seyr, per quos nō
 cōcessisti Israel vt transirent quādo egre-
 diebantur de Ægypto, sed declinauerunt
 ab eis & non interfecerunt illos.
 * E contrario agunt & nituntur eijcere
 nos de possessione quam tradidisti nobis.
 * Deus noster, ergo non iudicabis eos?
 In nobis quidem non est tanta fortitudo
 C vt possimus huic multitudini resistere q̄
 irrui super nos. Sed cū ignoremus quid
 agere debeamus, hoc solum habemus re-
 sidui, vt oculos nostros dirigamus ad te.
 * Omnis verò Iuda stabat coram Dño
 cū paruulis & vxoribus, & liberis suis.
 * Erat autē Iazihel filius Zachariæ, filij
 Banaïæ, filij Iehihel, filij Mathaniæ Leui-
 tes de filiis Afaph, super quē factus est spi-
 ritus Dñi in medio turbe. * Et ait, Atten-
 dite omnis Iuda, & qui habitatis in Hie-
 rusalem, & tu rex Iosaphat: Hæc dicit Dñs
 vobis, Nolite timere, nec paueatis hanc
 multitudinē. Non est enim vestra pugna,
 sed Dei. * Cras descendetis contra eos.
 D Ascensuri enim sunt per cliuū nomine
 Seis, & inuenietis illos in summitate tor-
 rentis qui est contra solitudinem Hieru-
 hel. * Non enim eritis vos qui dimica-
 bitis, sed tantūmodo confidenter state, &
 videbitis auxilium Dñi super vos. O Iuda
 & Hierusalem nolite timere, nec paueatis.
 Cras egredimini contra eos, & Dñs erit vo-
 biscum. * Iosaphat ergo & Iuda, & om-
 nes habitatores Hierusalē ceciderūt pro-
 ni in terrā coram Dño & adorauerunt eū.
 * Porro Leuitæ de filiis Caath, & de fi-
 liis Chore laudabant Dñm Deum Israel
 voce magna in excelsum. * Cūmq; ma-
 nē surrexissent, egredi sunt per desertum
 E Thecue; profectisq; eis stans Iosaphat in
 medio eorum, dixit: Audite me viri Iuda,
 & omnes habitatores Hierusalem. Credi-
 te in Domino Deo vestro, & securi eritis;
 credite prophetis eius, & cuncta euenient
 prospera. * Deditque consilium popu-
 lo, & statuit cantores Domini vt laudaret
 eum in turmis suis & antecederent exer-
 citū, ac voce consona diceret: Cōfitemini
 Dño, quoniā in eternū misericordia eius.

* Et habitauerunt in ea, & edificauerunt tibi in ea sanctorum nomini tuo dicentes:

* Si irruerint super nos mala, gladius, iudicium, mors, fames, stabimus coram domo hac et coram te, quoniam nomen tuum inuocatum est in loco hoc, & clamabimus ad te à tribulatione nostra, & exaudies & saluabis.

* Et nunc ecce filij Ammon & Moab, & mons Seir, in quos non dedisti Israel ut transirent per eos, quando egrediebantur ipsi de terra Ægypti, quoniam declinauerunt ab eis, & non interfecerunt illos. * Et ecce ipsi aggrediuntur contra nos venire & eijcere nos à possessione nostra, quam dedisti nobis.

* Domine Deus noster non iudicabis in eis? quoniam non est nobis fortitudo ad resistendum contra multitudinem multam hanc quæ venit super nos, & non scimus quid faciemus, quoniam in te oculi nostri.

* Et omnis Iuda stetit coram Domino, & paruuli eorum, & uxores eorum, & filij eorum.

* Et Jexiel filius Zachariæ, filij Banaïæ, filij Jexiel, filij Maththania Leuites de filiis Asaph, factus est super eis spiritus Domini in concione.

* Et dixit, Audite omnis Iuda & qui habitatis in Hierusalem, & rex Josaphat: Hec dicit Dominus vobis, Non timeatis vos, nec formidetis à facie turbæ multæ huius, quoniam non vobis est acies, sed Deo.

* Cras descendite contra eos: ecce ascendent per ascensum Asis, & inuenietis eos vos in summitate torrentis iuxta faciem solitudinis Jexiel.

* Non vobis est pugnare in hac: state & intelligite, & videte salutem Domini quæ vobiscum: Iuda & Hierusalem ne timeatis, nec paueatis egredi cras in occursum eorum, & Dominus vobiscum.

* Et cadens Josaphat in faciem in terram, et omnis Iuda & habitantes Hierusalem, ceciderunt in faciem coram Domino ut adorarent Dominum.

* Et surrexerunt Leuitæ de filiis Caath, & de filiis Core, ad laudandum Dominum Deum Israel in voce magna in excelsum.

* Et surrexerunt manè, & egressi sunt in desertum Thecoe. cum verò proficiscerentur ipsi, stetit Josaphat & clamauit, & dixit, Audite me Iuda, & habitantes in Hierusalem, credite Domino Deo vestro, & fideles eritis, credite in prophetis eius, & prosperabimini.

* Et dans consilium cum populo, statuit cantores & laudantes Dominum, ut confiterentur & laudarent Dominum sanctum cum egredierentur ante exercitum, & dicebant, Confitemini Domino, quoniam in æternum misericordia eius.

* καὶ κατώκησαν ἐν αὐτῇ, & ὠκοδόμησαν θεῷ ἐν αὐτῇ ἁγίασμα τῷ ὀνόματί σου λέγοντες· * ἐὰν ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς κακά, ῥομφαία, κλέψις, θάνατος, λιμός, σησόμεθα ἐν αὐτίῳ σου οἷον τέρας καὶ ἐναντίον σου, ὅτι τὸ ὄνομα σου Ἰπκέκλην· Ἰπὶ τὰ ῥῶπα τέρας, & βοήθμεν πρὸς σὲ διὰ τὸ ἰλίψως ἡμῶν, & ἀκυστὴ & σώσεις.

* καὶ νῦν ἰδὲ ὁ υἱὸς αἰμῶν & μωάβ, & ὄρεος σηείρ, εἰς ὧς οὐκ ἔδωκας τῷ Ἰσραὴλ διελθεῖν δι' αὐτῶν ἐν τῷ ἐμπορεύσασθαι αὐτοὺς ἐν γῆς αἰγυπτίας, ὅτι ἐξέκλιναν ἀπ' αὐτῶν & οὐκ ἐξωλόθρευσαν αὐτούς.

* καὶ ἰδὲ αὐτοὶ Ἰπὶ χερσὶν ἐφ' ἡμᾶς τοῦ ἐλθεῖν, & ἐμβαλεῖν ἡμᾶς διὰ τῆς κληρονομίας ἡμῶν, ἧς δέδωκας ἡμῖν.

* κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν & κρινεῖς ἐν αὐτοῖς; ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἰσχύς ἑάντισιν αὐτοῖς πρὸς τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τοῦτο τὸ ἐλθόν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ οἶδμεν τί ποιήσωμεν, ὅτι Ἰπὶ θεῷ ὁ φθαλμοὶ ἡμῶν.

* καὶ πᾶς ἰδὼς εἰσήκει ἐναντὶ κυρίου, & τὰ παῖδια αὐτῶν & αἱ γυναῖκες αὐτῶν & ὁ υἱὸς αὐτῶν.

* καὶ ἐξῆλθ' ὁ τοῦ ζαχαρίου, υἱοῦ βαναίου, υἱοῦ ἰεὶήλ, υἱοῦ μαθθανίου ὁ λαβίτης διὰ πάντων ὑμῶν ἀσάφ, ἐχρῆτο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

* καὶ εἶπεν, ἀκυσάτε πᾶς ἰδὼς & ὁ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἰωσαφάτ· τάδε λέγει κύριος ὑμῖν, μὴ φοβηθῆτε ὑμεῖς, μὴ ᾗ πλοῦθῆτε διὰ πρὸς σῶπον τοῦ ὄχλου τοῦ πολλοῦ τούτου, ὅτι ἐχ' ὑμῖν ἐστὶν ἡ παρατάξις, ἀλλ' ἢ τῷ θεῷ.

* αὐριον κατάβητε ἐπ' αὐτούς, ἰδὲ ἀναβαίνουσι κατὰ τὴν ἀνάβασιν ἀσὶς, καὶ ἀρήσεται αὐτοὺς ὑμεῖς ἐπ' ἄκρου ἑχαιμάρρου κατὰ πρὸς σῶπον τὸ ἐρήμου ἱερὴλ.

* ἐχ' ὑμῖν ἐστὶ πολέμησαι ἐν ταύτῃ, σῆτε & σώετε, & ἴδετε τὴν σωτηρίαν κυρίου τὴν μετ' ὑμῶν· ἰδὼς & ἱερουσαλὴμ μὴ φοβεῖσθε, μὴ ᾗ δειλιάτε ἐξελθεῖν αὐριον εἰς ἀπολύτησιν αὐτῶν, & κύριος μετ' ὑμῶν.

* καὶ κύψας ἰωσαφάτ Ἰπὶ πρὸς σῶπον Ἰπὶ τὴν γῆν, & πᾶς ἰδὼς καὶ ὁ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ, ἔπειθον Ἰπὶ πρὸς σῶπον ἐναντὶ κυρίου & προσκυνοῦσαι τῷ κυρίῳ.

* καὶ ἀνέστησαν ὁ λαβίται διὰ πάντων ὑμῶν κατὰ καὶ ἐκ πάντων ὑμῶν τῶν κορηθῶν, τοῦ αἰνεῖν κυρίῳ τῷ θεῷ Ἰσραὴλ ἐν φωνῇ μεγάλῃ εἰς ὑψος.

* καὶ ὠρῆσαν τοπρωί, & ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον θεκωέ ἐν ᾗ τὰ ἐξελθεῖν αὐτοὺς, ἔστη ἰωσαφάτ καὶ ἐβόησε, καὶ εἶπεν, ἀκυσάτε με ἰδὼς καὶ ὁ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ, ἐμπισθῆσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, & ἐμπισθῆσθε· δεῖ ἐμπισθῆσατε ἐν πρὸς φήταις αὐτοῖς, & διωδωθήσεσθε.

* & συμβεβηλυσάμενος κατὰ τὸ λαόν, ἔφησε ψαλμῶδ' & αἰνεῖν τὸν κύριον, & ἐξομολογεῖσθαι, & αἰνεῖν κυρίῳ τῷ ἁγίῳ ἐν τῷ ἐμπορεύεσθαι ἐμ. πρὸς σῶπον τὸ δυνάμεως, καὶ ἔλεγον, ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

* ובערת החלו ברה ותהלל נתן יהודה
 מארבים על בני עמון מואב וחר שער הבאים
 ליהודה וינגפו: * ויעמדו בני עמון ומואב על-
 יושבי הר שער להחרים ולהשמיד וככלותם
 ביושבי שער עזרו איש ברעהו למשחית:
 * ויהודה בא על המצפה למדבר ויפנו אל-
 ההמון והנם פגרים נפלים ארצה ואין פליטה:
 * ויבא יהושפט ועמו לבז את שללם וימצאו
 בהם לרב ורכוש ופגרים וכלי חמד וזר וינצלו
 להם לאין משא ויהיו ימים שלוש בזוים
 את השלל בירב הונא:
 * וביום הרבעי נקהלו לעמק ברכה בישם
 ברכו את יהודה על כן קראו את שם
 המקום ההוא עמק ברכה עד היום:
 * וישבו כל איש יהודה וירושלם ויהושפט
 בראשם לשוב אל ירושלם בשמחה כי שמחם
 יהודה מאויביהם: * ויבאו ירושלם בנבלים
 ובכנורות ובחצצרות אל בית יהודה:
 * ויהי פחד אלהים על כל ממלכות הארצות
 בשמעם כי נלחם יהודה עם אויבי ישראל:
 * ותשקט מלכות יהושפט וינח לו אלהיו
 מסביב: * וימלך יהושפט על יהודה בן-
 שלשים וחמש שנה במלכו ועשרים וחמש
 שנה מלך בירושלם ושם אמו עזובה בת-
 שלחי: * וילך בדרך אביו אסא ולא סר
 ממנה לעשות הישר בעיני יהודה: * אך
 הבמורת לא סרו ועוד העם לא הכינו לבבם
 לאלהי אבותיהם: * ויתר דברי יהושפט
 הראשנים והאחרנים הנם כתובים בדברי יהוא
 בן חנני אשר העלה על ספר מלכי ישראל:
 * ואחרי כן אתחבר יהושפט מלך יהודה
 עם אחזיה מלך ישראל הוא הרשיע לעשות:
 * ויחברו עמו לעשות אניות ללכת תרשיש
 ויעשו אניות בעציון גבר:
 * ויתנבא אליעזר בן דודו ממדבר על-
 יהושפט לאמר כהתחברך עם אחזיהו פרץ
 יהוה את מעשיך וישברו אניות ולא עזרו ללכת
 אל תרשיש:

22 * Cumq; cœpissent laudes canere, vertit
 Dñs insidias eorū in semetipsos, filiorum,
 scilicet, Ammō & Moab, & mōtis Seyr, qui
 egressi fuerāt vt pugnarent cōtra Iudam,
 23 & percussi sunt. * Namq; filij Ammon &
 Moab cōsurrexerūt aduersum habitato-
 res mōtis Seyr, vt interficerent & delerent
 eos. Cumq; hoc opere perpetrassent, etiā
 in semetipsos versi mutuis cōcidere vul-
 24 neribus. * Porro Iuda cū venisset ad
 speculā quę respicit solitudinē, vidit pro-
 25 cul omnem latē regionē plenam cadaue-
 ribus, nec superesse quēquā qui necē po-
 25 tuisset euadere. * Venit ergo Iosaphat &
 omnis populus cū eo ad detrahēda spolia
 mortuorum, inueneruntq; inter cadauera
 variā supellectilem, vestes quoq; & vasa
 preciosissima, & diripuerunt, ita vt omnia
 portare nō possent, nec per tres dies spolia
 26 auferre præ prædæ magnitudine. * Die
 aut quarto cōgregati sunt in Valle bened-
 27 ictionis. Etenim quoniā ibi benedixe-
 runt Dño, vocauerunt locū illū Vallem
 benedictionis vsq; in præsentem diem.
 27 * Reuersusq; est omnis vir Iuda & ha-
 bitatores Hierusalem, & Iosaphat ante eos
 in Hierusalē cum lætitia magna, eo q; de-
 disset eis Dñs gaudium de inimicis suis.
 28 * Ingressiq; sunt in Hierusalē cum psal-
 teriis & citharis & tubis in domum Dñi.
 29 * Irruit aut pauor Dei super vniuersa re-
 gna terrarum, cū audissent q; pugnasset
 30 Dñs contra inimicos Israel. * Quieuitq;
 regnū Iosaphat, & prebuit ei Deus pacem
 31 per circuitū. * Regnavit igitur Iosaphat
 super Iudā & erat triginta quinq; annorū
 cū regnare cepisset. Viginti aut & quin-
 32 que annis regnavit in Hierusalē, & nomē
 32 matris eius Azuba filia Selachi. * Et am-
 33 bulavit in via patris sui Asa, nec declina-
 uit ab ea, faciens q; placita erāt corā Dño.
 33 * Veruntamē excelsa nō abstulit, & ad-
 huc populus non direxerat cor suum ad
 34 Dñm Deū patrum suorū. * Reliqua autē
 gestorū Iosaphat priorū & nouissimorum
 35 scripta sunt in verbis Iehu filij Anani, quę
 digessit in libro regum Israel. * Post hæc
 iniit amicitias Iosaphat rex Iuda cū Ocho-
 36 zia rege Israel, cuius opera fuerūt impijs-
 36 sima. * & particeps fuit vt faceret naues q;
 irent in Tharsis. Feceruntque classē in
 37 Asīō Gaber. * Prophetavit autē Eliezer fi-
 lius Dodau de Marefa ad Iosaphat, dicēs:
 Quia habuisti fœdus cū Ochozia, percus-
 sit Dominus opera tua, contritæque sunt
 naues, nec potuerunt ire in Tharsis.

²² ^{*} Et cum cepissent laudem suā & confes-
sionem, dedit Dominus insidias ut pugnarent con-
tra filios Ammon & Moab, et montē Seir, qui
egressi fuerant contra Judam, & conuersi sunt.

²³ ^{*} Et surrexerunt filij Ammon & Moab ad-
uersus habitantes montē Seir, ut cōtererent &
deherent eos: & postquā perdiderunt habitātes
Seir, surrexerunt adinuicem, & apprehendit
uir proximum suum in corruptionem.

²⁴ ^{*} Et Judas venit in speculā in solitudinem,
& aspexit & vidit multitudinē, & ecce om-
nes mortui qui ceciderunt in terra, nō erat sal-
uatus. ^{*} Et venit Iosaphat & populus eius
ad spoliandum spolia eorum, & inuenerunt iu-
menta multa, & sarcinam, & spolia, & vasa
desiderabilia, & diripuerunt sibi, & fuerunt
dies tres prädantiū spolia, quoniā multa erant.

²⁵ ^{*} Et die quarta cōgregati sunt in Valle be-
nedictionis, illic enim benedixerunt Domino:
propter hoc vocauerunt nomen loci illius Val-
lis benedictionis vsque in diem hanc.

²⁶ ^{*} Et reuersus est omnis vir Juda in Hieru-
salem, & Iosaphat dux eorū reuersus est in Hie-
rusalem in letitia magna, quoniam letificauit
ipso Dominus de inimicis suis.

²⁷ ^{*} Et ingressi sunt in Hierusalem in psalteriis
& citharis, & in tubis in domum Domini.

²⁸ ^{*} Et factus est paupor Domini super vniuersa
regna terræ cum audissent ipsi, quoniam pugna-
uit Dominus cum inimicis Israhel.

²⁹ ^{*} Et fuit in pace regnum Iosaphat, & re-
quiem dedit ei Deus eius per circuitum.

³⁰ ^{*} Et regnavit Iosaphat super Juda. filius tri-
ginta & quinque annorum cum regnaret ipse,
& viginti & quinque annis regnavit in Hie-
rusalem, & nomen matri eius Azuba filia
Selei.

³¹ ^{*} Et ambulauit in viis Asa patris sui, &
non declinavit ab ipsis ut faceret rectum co-
ram Domino.

³² ^{*} Veruntamen excelsa non ablata sunt, &
adhuc populus non direxerat cor suum ad Do-
minum Deum patrum suorum.

³³ ^{*} Et reliqui sermones Iosaphat primi & no-
uissimi, nōne scripti sunt in sermonibus Ieu fi-
lij Anani, quos scripsit in libro regum Israhel.

³⁴ ^{*} Et post hæc cōmunicauit Iosaphat rex Ju-
da cum Ochozia rege Israhel, & ipse egit impiè
ad faciendum.

³⁵ ^{*} Et communicauit cum ipso ut faceret na-
ues & iret in Tharsis, et fecit naues in Gesion-
gaber. ^{*} Et prophetauit Eliezer filius Do-
diu de Merisa contra Iosaphat: dicens, Quia
cōmunicasti Ochozia, dissipauit Dominus opera
tua, & contrita sunt naues, & non potuerunt
ire in Tharsis.

²² ^{*} καὶ ὡς ἐπὶ τὴν αἰνέσιν αὐτῶν ὁ θεὸς ἐξομολο-
γήσεως, ἔδωκε κύριος ἐνεδρὸν ὅτι πολεμεῖν οὗτος ὑπὸς αἰ-
μῶν καὶ μωαβ, καὶ ὅρθε σπεῖρ, οὗτος ἐξελεγχόμενος ἐπὶ
ἰσδα, καὶ ἐτρεπόθησαν.

²³ ^{*} καὶ ἀνέστησαν οἱ υἱοὶ αἰμῶν καὶ μωαβ ἐπὶ οὗτος κα-
τακοῦντας ὅσους σπεῖρ, ἐκτελέσει καὶ ἐξολοθρευδοῦν αὐτούς·
ὡς συνετέλεστο οὗτος κατακοῦντας σπεῖρ, ἀνέστησαν ἐπὶ
ἀλλήλους, καὶ ἐλάβετο δυνήρ ὅτι πλησίον αὐτῶν εἰς διαφθοράν.

²⁴ ^{*} καὶ ἰσδας ἦλθεν ἐπὶ τὴν σκοπιδὸν εἰς τὴν ἐρημον, καὶ
ἐπέβλεψε καὶ εἶδε τὸν πληθύν, καὶ ἰδὼς πλῆθος νεκρῶν πεπλω-
κότας ἐπὶ τῇ γῆς, οὐκ ἔβλεψε δυνάστωζόντων.

²⁵ ^{*} καὶ ἦλθεν ἰωσαφατ καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν σκυλευδοῦν τὰ σκύ-
λα αὐτῶν, καὶ ἐνεδρὸν κτήνη πολλὰ, καὶ ἀποσκοῦν, καὶ σκύλα
καὶ σκεῦη ἐπιθυμητὰ καὶ ἐσκόλυσαν ἑαυτοῖς· καὶ ἐχρόνοντο
ἡμέρας τρεῖς πρὸς τὸν μενόντων τὰ σκύλα, διότι πολλὰ ἦν.

²⁶ ^{*} καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἐπισυνήχθησαν εἰς τὴν
κοιλιάδα τὴν εὐλογίας, ἐκεῖ γὰρ εὐλόγησαν τὸν κύριον διὰ
τοῦτο ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα ὅτι ἐκείνη κοιλιάς εὐλογίας

²⁷ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ^{*} καὶ ἐπέστρεψε πᾶς δυνήρ ἰσδα
εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἰωσαφατ ὁ ἡγούμενος αὐτῶν ὑπέστρε-
ψε εἰς ἱερουσαλήμ ἐν εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, ὅτι εὐφρα-
νον αὐτὰς κύριος ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.

²⁸ ^{*} καὶ εἰσῆλθον εἰς ἱερουσαλήμ ἐν κίβλαις καὶ κινύραις
καὶ ἐν σάλπιγγιν εἰς οἶκον κυρίου.

²⁹ ^{*} καὶ ἐχρόνοντο ἑκαστὸς κυρίως ἐπὶ πάσας τὰς βασιλείας
τῆς γῆς ἐν τῷ ἀκούσῃ αὐτῶν, ὅτι ἐπολέμησε κύριος μετὰ
τῶν ἐναντίων ἰσραὴλ.

³⁰ ^{*} καὶ εἰρήνευσεν ἡ βασιλεία ἰωσαφατ, καὶ κατέπαυ-
σεν αὐτῶν ὁ θεὸς αὐτῶν κυκλόθεν.

³¹ ^{*} καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσαφατ ἐπὶ τὸν ἰσδα ὑπὸς τερά-
κοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτῶν, καὶ εἴκοσι καὶ
πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ
αὐτῶν αἰζούβα θυγατήρ σελεῖ.

³² ^{*} καὶ ἐπορεύθη ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀσὰ ὅτι πατὴρ αὐτῶν, καὶ οὐκ
ἐξέκλινεν ἀπὸ αὐτῶν ὅτι ποιῆσαι τὸ εὐθεὲς ἐνώπιον κυρίου.

³³ ^{*} πλὴν ταύτην οὐκ ἐξήρθη, καὶ ἐτι ὁ λαὸς ἐκατέ-
θυνεν τὴν καρδίαν αὐτῶν πρὸς κύριον τὸν θεόν τῶν πατέ-
ρων αὐτῶν. ^{*} καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ἰωσαφατ οἱ πρῶ-
τοι καὶ ἑσχατοὶ οὗτοι ἰδὼς γεγραμμένοι ἐν λόγοις ἱεροῦ ὅτι
δυνάει, ὅς κατέγραψεν ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰσραὴλ.

³⁴ ^{*} καὶ μετὰ ταῦτα ἐκοινώνησεν ἰωσαφατ βασιλεὺς
ἰσδα μετὰ ὀχοζία βασιλέως ἰσραὴλ, καὶ αὐτὸς ἠνόμησε
τοῦ ποιῆσαι.

³⁵ ^{*} καὶ ἐκοινώνησε μετὰ αὐτῶν ὅτι ποιῆσαι πλοῖα καὶ πορευ-
θῆναι εἰς θαρσεῖς, καὶ ἐποίησε νῆας εἰς γαισῶν γάβερ.

³⁶ ^{*} καὶ πρὸς ταῦτα ἐλπίσεν ὁ τοῦ δαδίου ἐν μαριεσῶ
ἐπὶ ἰωσαφατ λέγων, ὡς ἐκοινώνησας τῷ ὀχοζία, διέκοψε
κύριος τὰ ἔργα σου, καὶ συνετέλεσεν αἱ νῆες, καὶ οὐκ
ἠδυνήθησαν τοῦ πορευθῆναι εἰς θαρσεῖς.

כא

* וישכב יהושפט עם אבתיו ויקבר
 עם אבתיו בעיר דויד ומלך יהורם בנו תחתיו :
 * ולו אחים בני יהושפט עזריה ויהיאל
 וזכריהו ועזריהו ומיכאל ושפטיהו כל אלה
 בני יהושפט מלך ישראל :
 * ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף
 ולזהב ולמגדנות עם ערי מצורות ביהודה
 וארץ הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור :
 * ויקם יהורם על ממלכת אביו ויתחזק
 ויהרג את כל אחיו בחרב וגם משרי ישראל :
 * בן שלשים ושתים שנה יהורם במלכו
 ושמנה שנים מלך בירושלם :
 * וילך בדרך מלכי ישראל כאשר עשו בבית
 אחאב כי ברת אחאב היתה לו אשר ויעש
 הרע בעיני יהוה :
 * ולא אברה יהוה להשחית את בית
 דויד למען הברית אשר ברת לדויד וכאשר
 אמר לתת לו ניר ולבניו כל הימים :
 * כימיו פשע אדום מתחת יד יהודה
 * ומלכו עליהם מלך : * ויעבר יהורם עם
 שריו וכל הרכב עמו ויהי קם ליל ויך את
 אדום הסובב אליו וארץ שרי הרכב :
 * ויפשע אדום מתחת יד יהודה עד היום
 הוה אז תפשע לבנה בעת ההיא מתחת ידו כי
 עזב את יהוה אלהי אבתיו : * גם הוא
 עשה כמורת בשרי יהודה ויזן את ישראלי
 ירושלם וידח את יהודה : * ויבא אליו מכתב
 מאליהו הנביא לאמר כה אמר יהוה אלהי
 דויד אביך תחרת אשר לא הלכת בדרכי
 יהושפט אביך ובדרכי אסא מלך יהודה :
 * ותלך בדרך מלכי ישראל ותזנה את יהודה
 ואת ישראלי ירושלם כהזנות בית אחאב וגם
 את אחיך בירת אביך הטובים ממך הרגת :
 * הנה יהוה נגף מנפה גדולה בעמך ובבניך
 ובנשיך ובכל רכושך : * ואתה בחליים
 רבים במחלה מעיק עד יצאו מעיק מן החלי
 ימים על ימים :

CAP. XXI.

1 **D**ormiuit autem Iosaphat cum patri-
 2 bus suis, & sepultus est cum eis in ci-
 uitate David, regnauitq; Ioram filius eius
 3 pro eo. * Qui habuit fratres filios Iosa-
 phat, Azariam & Iahihel, & Zachariam,
 & Azariam, & Michael, & Saphatiâ. om-
 nes hi filij Iosaphat regis Iuda.

4 * Deditq; eis pater suus multa munera
 argenti & auri & pensationes cum ciuita-
 5 tibus munitissimis in Iuda. Regnum au-
 tem tradidit Ioram, eo quod esset primo-
 6 genitus. * Surrexit autem Ioram super
 regnum patris sui. Cûmque se confirma-
 7 set, occidit omnes fratres suos gladio &
 quosdam de principibus Israel.

8 * Triginta duorum annorum erat Io-
 ram cûm regnare cœpisset, & octo annis
 9 regnauit in Hierusalem. * Ambulauitq;
 in viis regum Israel, sicut egerat domus
 Achab. filia quippe Achab erat vxor eius.
 Et fecit malum in conspectu Domini.

10 * Noluic autem Dominus disperdere
 domû David propter pactum quod inie-
 rat cum eo, & quia promiserat vt daret ei
 lucernam & filiis eius in omni tempore.

11 * In diebus illius rebellauit Edom ne
 esset subditus Iude, & constituit sibi regē.

12 * Cûmq; transfret Ioram cum principi-
 bus suis & cuncto equitatu qui erat secû,
 13 surrexit nocte & percussit Edom, qui se
 circundederat, & omnes duces equitatus
 14 eius. * Attamen rebellauit Edom, ne esset
 sub ditione Iuda vsque ad hanc diem,
 eo tempore & Lobna recessit, ne esset
 sub manu illius. dereliquerat enim Do-
 minum Deum patrum suorum.

15 * Insuper & excelsa fabricatus est in vr-
 bibus Iuda, & fornicari fecit habitatores
 Hierusalem & præuaricari Iudam.

16 * Allatæ sunt autem ei literæ ab Helia
 propheta, in quibus scriptum erat : Hæc
 dicit Dominus Deus David patris tui,
 quoniam non ambulasti in viis Iosaphat
 patris tui, & in viis Asa regis Iuda,

17 * Sed incessisti per iter regum Israel, &
 fornicari fecisti Iudam & habitatores Hie-
 rusalem, imitatus fornicationem domus
 Achab insuper, & fratres tuos, domû pa-
 tris tui, meliores te occidisti.

18 * Ecce Dominus percutiet te plaga ma-
 gna cum populo tuo, & filiis & vxoribus
 tuis, vniuersaque substantia tua.

19 * Tu autem egrotabis pessimo languo-
 re vteri, donec egrediantur vitalia tua pau-
 latim per singulos dies.

CAP. XXI.

ET dormiuit Iosaphat cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in ciuitate Dauid, & regnauit foram filius eius pro eo.

* Et ei fratres filij Iosaphat, Azarias & Jiel, & Zacharias, & Michael, & Saphatias, omnes hi filij Iosaphat regis Iuda.

* Et dedit eis Iosaphat pater suus dona multa, argentum & aurum, & arma cum ciuitatibus muratis in Iuda, & regnum dedit foram, quoniam ipse primogenitus.

* Et surrexit foram super regnū patris sui, & confirmatus est, et interfecit omnes fratres suos in gladio, & de principibus Iffrael.

* Filius existens triginta & duorum annorum foram cum regnaret ipse, & octo annis regnauit in Hierusalem.

* Et ambulauit in uia regum Iffrael, sicut egerat domus Achaab, quoniam filia Achaab erat ipsi uxor, & fecit malum coram Domino.

* Et non uoluit Dominus perdere domum Dauid propter pactum quod inierat cum Dauid; & quemadmodum dixit ei ut daret eum lucernam & filiis suis omnibus diebus.

* In diebus illis rebellauit Edom de sub manu Iuda, & constituit regem super seipsum regem.

* Et abiit foram cum principibus suis & omnes currus sui & omnis equitatus qui secum: & factum est & surrexit foram, & percussit Edom qui circumdabat se, & omnes principes curruum.

* Et discessit Edom a manu Iuda usque ad diem hanc: tunc recessit Lobna in tempore illo de sub manu foram, quoniam reliquit Dominum Deum patrum suorum.

* Et enim & ipse fecit excelsa in ciuitatibus Iuda, & fornicari fecit habitantes Hierusalem, & seduxit Iudam.

* Et uenit ei scriptura ab Helia propheta dicente, Hec dicit Dominus Deus Dauid patris tui, Quoniam non ambulasti in uia Iosaphat patris tui, & in uis Afa regis Iuda;

* Et ambulasti in uis regis Iffrael, & fornicari fecisti Iudam & habitantes Hierusalem, quemadmodum fornicata est domus Achaab, & fratres tuos filios patris tui bonos super te occidisti:

* Propter hoc ecce Dominus percutiet te plaga magna in populo tuo, & in filiis tuis, & in uxoribus tuis, & in omni substantia tua.

* Et tu eris in infirmitatibus malis, in infirmitatibus uentris tui, usque quo egrediantur uiscera tua ab infirmitate ex diebus in dies.

κα'.

1 * Καὶ κοιμήθη Ἰωσαφάτ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, & ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ, & ἐβασίλευσεν Ἰωραμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντὶ αὐτοῦ.

2 * καὶ αὐτῶν ἀδελφοὶ υἱοὶ Ἰωσαφάτ, Ἀζαρίας, & Ἰεὴλ, & Ζαχαρίας, καὶ Μιχαήλ, & Σαφατίας· πάντες ἔσται υἱοὶ Ἰωσαφάτ βασιλέως Ἰούδα.

3 * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς Ἰωσαφάτ ὁ πατήρ αὐτῶν δόματα πολλὰ, ἀργύριον & χρυσίον, & ὅπλα μετὰ πόλεων τεταχυμένων ἐν Ἰούδα, καὶ τὴν βασιλείαν ἔδωκεν τῷ Ἰωραμ, ὅτι αὐτὸς ὁ πρωτότοκος.

4 * & ὤκνησεν Ἰωραμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τῷ πατρὶ αὐτοῦ, & ἐκρυσάληθη, & ἀπέκτεινε πάντας τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ἐν Ῥομφαίᾳ, καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν δρχόντων Ἰσραήλ.

5 * υἱὸς ὢν τετρακόντα καὶ δύο ἐτῶν Ἰωραμ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλὴμ.

6 * & ἐπορεύετο ἐν τῇ ὁδῷ βασιλέων Ἰσραήλ, ὥς ἐποίησεν οἶκον Ἀχαάβ, ὅτι θυγάτηρ Ἀχαάβ ἦν αὐτοῦ γυνή, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.

7 * καὶ ὅτε ἐβύλετο κύριος ἐξολοθρῶσαι τὸν οἶκον δαυὶδ διὰ τὴν διαθήκην ἡν διέθετο τῷ δαυίδ, & ὁ Ἰερέμων εἶπεν αὐτῷ δοῦναι αὐτὸν λύχνον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας.

8 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπέστη ἔδωμ ἀπὸ ὑποκάτωθεν χειρὸς Ἰεζαάβ, & ἐβασίλευσεν ἐφ' ἑαυτὸς βασιλεὺς.

9 * καὶ ὥχετο Ἰωραμ μετὰ τῶν δρχόντων αὐτοῦ, & πάντα τὰ ἄρματα αὐτοῦ, & πᾶσα ἡ ἵππος ἡ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐχρύετο καὶ ὤκνησεν Ἰωραμ, καὶ ἐπάταξε τὸν ἔδωμ τὸν κυκλοῦντα αὐτὸν, & πάντας τοὺς ἀρχοντας τῶν ἁρμάτων.

10 * καὶ ἀπέστη ἔδωμ ἀπὸ χειρὸς Ἰεζαάβ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· τότε ἀπέστη λοβνὰ ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῃ ἀπὸ ὑποκάτωθεν χειρὸς Ἰωραμ, ὅτι ἐγκατέλειπε κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ.

11 * καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐποίησεν ὑψηλὰ ἐν πόλεσιν Ἰούδα· καὶ ἐξέπορεύετο ἐν τοῖς κατεκιδύταις Ἱερουσαλὴμ, & αἶψα πλάσσει τὸν ἔδωμ.

12 * καὶ ἦλθεν αὐτῷ ἐγγραφὴ ἀπὸ τοῦ ἡλίου τοῦ περὶ τοῦ λέγοντος, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ τῷ πατρὶ σου, ὅτι ὡς ὅτε ἐπορεύθης ἐν ὁδῷ Ἰωσαφάτ τῷ πατρὶ σου, καὶ ἐν ὁδοῖς ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα·

13 * καὶ ἐπορεύθης ἐν ὁδοῖς βασιλέως Ἰσραήλ, & ἐξέπορεύεσαι τὸν ἔδωμ & ἐν τοῖς κατεκιδύταις Ἱερουσαλὴμ, ὃν τρέπον ἐξέπορεύετο οἶκος Ἀχαάβ, & τοὺς ἀδελφούς σου καὶ τὸν πατέρα σου ἐν ἀγαθῇ ὑπὲρ σε ἀπέκτεινας·

14 * διὰ τοῦτο ἰδοὺ κύριος πατάξει σε πληγὴν μεγάλην ἐν τῷ λαῷ σου καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς σου καὶ ἐν ταῖς γυναῖξί σου καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἀποσκευῇ σου. * & σὺ ἔσῃ ἐν δερῶσιν καὶ ἐν πονηραῖς ἐν δερῶσιν κοιλίας σου, ἕως ὅτε ἐξέλθῃ τὰ ἔντερά σου ἀπὸ τῶν δερῶσιν ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας.

* ויער יהודה על יהורם את רוח הפלשתים
 והערבים אשר על יד כושים:
 * ויעלו ביהודה ויבקעוה וישבו ארבל
 והרכוש הנמצא לבית המלך וגם בניו
 ונשיו ולא נשאר לו בן כי אם יהואחז קטן בניו:
 * ואחרי כל זאת נגפו יהודה במעיו לחלי
 לאין מרפא: * ויהי לימים מימים וכעת
 צאת הקץ לימים שנים יצאו מעיו עם חליו
 וימת בתחלואים רעים ולא עשו לו עמו
 שרפרו כשרפרו אבתיו:
 * בן שלשים ושתים היתה במלכו ושמונה
 שנים מלך בירושלם וילך בלא חמדה ויקברהו
 בעיר דוד ולא בקברות המלכים:

כב

* וימליכו יושבי ירושלם
 את אחזיהו בנו הקטן תחתיו כי כל הראשנים
 הרג הגדוד הבא בערבים למחנה וימלך אחזיהו
 בן יהורם מלך יהודה:
 * בן ארבעים ושתים שנה אחזיהו במלכו
 ושנה אחת מלך בירושלם ושם אמו עתליהו
 בת עמרי: * גם הוא הלך בדרכי בית אחאב
 כי אמו היתה יועצתו להרשע: * ויעש
 הרע בעיני יהודה בבית אחאב כי המה היו לו
 יועצים אחרי מורת אביו למשחית לו:
 * גם בעצתם הלך וילך את יהורם בן אחאב
 מלך ישראל למלחמה על חזאל מלך ארם
 ברמור גלעד ויכו הרמים את יורם:
 * וישב להתרפא ביזרעאל כי המכים אשר
 הכהו ברמור בהלחמו את חזאל מלך ארם
 ועזריהו בן יהורם מלך יהודה ירד לראות את
 יהורם בן אחאב ביזרעאל כי חלה הוא:
 * ומאלהים היתה תבוסת אחזיהו לבוא אל
 יורם ובבאו יצא עם יהורם אל יהוא בן נמשי
 אשר משחו יהודה להכרית את בית אחאב:
 * ויהי בהשפט יהוא עם בית אחאב וימצא
 ארבע שרי יהודה ובני אחי אחזיהו משרתים
 לאחזיהו ויהרגם:

16 * Suscitauit ergo Dñs contra Ioram spi-
 ritū Philistinorū & Arabum, qui confines
 17 sunt Æthiopibus. * Et ascenderunt in
 terram Iuda, & vastauerunt eam, diripue-
 runtq; cunctā substantiam quæ inuenta
 est in domo regis, insuper & filios eius &
 vxores. nec remansit ei filius nisi Ioachaz
 18 qui minimus natu erat. * Et super hæc
 omnia percussit eum Dominus alui lan-
 19 guore insanabili. * Cūmq; diei succede-
 ret dies & temporum spacia voluerentur,
 duorum annorum expletus est circulus,
 & sic longa consumptus tæbe ita vt egere-
 ret etiam viscera sua, languore pariter &
 vita caruit. Mortuūsq; est in infirmitate
 pessima, & nō fecit ei populus secundum
 morem combustionis exequias, sicut fe-
 20 cerat maioribus eius. * Triginta duorū
 annorū fuit cū regnare cœpisset, & octo
 annis regnauit in Hierusalem. Ambula-
 uítq; non rectè, & sepelierūt eū in ciuitate
 David, veruntamē nō in sepulchro regū.

CAP. XXII.

1 C Onstituerunt autē habitatores Hie-
 A rusalem Ochoziā filiū eius minimum
 regem pro eo. Omnes enim maiores natu
 qui ante eum fuerant, interfecerāt latro-
 nes Arabum qui irruerant in castra. Re-
 gnauítq; Ochozias filius Iorā regis Iuda.
 2 * Quadraginta duorum annorum erat
 Ochozias cū regnare cœpisset, & vno
 anno regnauit in Hierusalem, & nomen
 3 matris eius Athalia filia Amri. * Sed &
 ipse ingressus est per vias domus Achab.
 B Mater enim eius impulit eū vt impiè age-
 4 ret. * Fecit igitur malum in conspectu
 Dñi sicut domus Achab. Ipsi enim fuerūt
 ei consiliarij post mortem patris sui in in-
 5 teritum eius. * Ambulaúitq; in cōsiliis
 eorum. Et perrexit cum Ioram filio Achab
 rege Israel in bellū contra Asael regem Sy-
 6 riæ in Ramoth Galaad, vulnerauerūtque
 Syri Ioram. * Qui reuersus est vt curaretur
 in Iezrael. Multas enim plagas acceperat
 in supradicto certamine. Igitur Ocho-
 zias filius Ioram rex Iuda descendit vt in-
 C uiseret Ioram filiū Achab in Iezrael ægro-
 7 tantem. * Voluntatis quippe fuit Dei
 aduersus Ochoziam, vt veniret ad Ioram:
 & cū venisset & egrederetur cū eo ad-
 uersum Iehu filium Namsi, quem vnxit
 Dominus vt deleret domum Achab.
 8 * Cū ergo euerteret Iehu domum
 Achab, inuenit principes Iuda & filios fra-
 trum Ochoziæ qui ministrabant ei, & in-
 terfecit illos.

* Et suscitavit Dominus in foram Philistim
& Arabas, & confines Æthiopum.

* Et ascenderunt in Judam, et vastaverunt
eum, & diripuerunt omnem substantiam quam
invenierunt in domo regis, & filios eius, & fi-
lias eius, & non relictus est ei filius nisi Joa-
chaz iunior de filiis eius.

* Et post hæc omnia, percussit eum Dominus
in ventre eius in infirmitate in qua non est
curatio.

* Et factum est de diebus in dies: & post-
quam venit tempus dierum suorum in diebus
duobus egressa sunt viscera sua cum ventre suo
in infirmitate sua, & mortuus est in infirmita-
tibus malis, & non fecit ei populus suus funus,
et combustionē iuxta combustionē patrum eius.

* Filius erat triginta & duorum annorum
Foram cum regnaret ipse, & octo annis regna-
vit in Hierusalem, et mortuus est in non laude,
& sepultus est in ciuitate David, & non in se-
pulchris regum.

CAP. XXII.

ET regem constituerunt habitātes in Hieru-
salem Ochoziam filium eius iuniore pro eo,
quoniam omnes seniores interfecit latrocinium
quod venit cōtra eos ab Arabibus, et in castris:
& regnavit Ozochias filius Foram regis Juda.

* Filius existens quadraginta & duorum
annorum Ochozias cum regnaret ipse, & anno
uno regnavit in Hierusalem, & nomen matri
eius Gotholia, filia Ambri. * Et ipseambu-
lavit in viis domus Achaab, quoniam mater
eius fuit consiliatrix eius ut peccaret.

* Et fecit Ochozias malum in oculis Domi-
ni, sicut domus Achaab, quoniam ipsi fuerunt ei
consiliarij, postquam mortuus est pater eius ut
perderent eum.

* Et in consiliis eorum ambulavit, & per-
rexit Ochozias cum Foram filio Achaab rege Is-
rael in bellum contra Azael regem Syriae in Ra-
moth Galaad, et percusserunt sagittarij Foram.

* Et reuersus est Foram ut curaretur in
Jezrael, à plagis quibus percusserant eum Syri
in Ramoth, cum bellaret ipse contra Azael re-
gem Syriae: & Ochozias filius Foram rex Juda
descendit ad videndum Foram filium Achaab
in Jezrael, quoniam egrotabat.

* Et à Deo facta est subuersio Ochozia ut
veniret ad Foram. & cum venit ipse, egressus
est Foram cum eo contra Iu filium Namesi vn-
ctum Domini, quem unxit eum Dominus ut
deleret domum Achaab.

* Et factum est cum ulcisceretur Iu do-
mum Achaab, & inuenit principes Juda &
fratres Ochozie qui ministrabant Ochozie, &
interfecit eos.

16 * καὶ ἐπ' ἡγεῖρε κύριος τὴν ἰωραμ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων
καὶ ἐκ τῶν ἀραβῶν, καὶ ἐκ τῶν ὁμοῦρων τῶν αἰθιοπῶν.

17 * καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ ἰερὸν, καὶ κατεδιωκόμενοι αὐ-
τὸν, καὶ ἡ χυμάλωτευσαν πᾶσαν τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ τὰς θυ-
γατέρας αὐτοῦ, καὶ οὐ κατελείφθη αὐτῷ υἱὸς ἀλλ' ἡ ἰοα-
χὰς ὁ νεώτερος τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

18 * καὶ μετὰ ταῦτα πρῶτα ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος ἐν
τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ ἐν ἀρρώστῳ ἐν ᾗ οὐκ ἔστιν ἰασις.

19 * καὶ ἐγένετο ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας· καὶ ὡς ἦλθεν ὁ
καιρὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ εἰς ἡμέρας δύο ἐξῆλθεν ὁ
τερὸν αὐτοῦ μετὰ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ἐν δερρώσει αὐτοῦ, καὶ
ἀπέθανεν ἐν δερρώσει πονηραῖς, καὶ οὐκ ἐποίησεν αὐ-
τῷ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐκφορὰν, καὶ καύσιν καὶ τὴν καύσιν τῶν
πατέρων αὐτοῦ.

20 * υἱὸς δὲ τριᾶκοντα καὶ δύο ἐτῶν ἰωραμ ἐν τῷ βασι-
λεύει αὐτοῦ, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ·
καὶ ἀπέθανεν ἐν οὐκ ἐπαίνῳ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ,
καὶ οὐκ ἐν τάφοις τῶν βασιλέων.

κβ.

1 * Καὶ ἐβασίλευσαν καὶ κατὰ τοὺς νόμους ἐν ἱερουσαλὴμ
τὸν ὀχοζία υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι πρῶτος
ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἀπέκτεινε τὸ ληστῆριον τὸ ἐπελθὼν ἐπ'
αὐτὸς ἀπὸ τῶν δερῶν, ὅτι ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ ἐβασί-
λευσεν ὀχοζίας υἱὸς ἰωραμ βασιλέως ἰσραὴλ.

2 * υἱὸς δὲ τεσσαρῶν καὶ δύο ἐτῶν ὀχοζίας ἐν τῷ βα-
σιλεύει αὐτοῦ, καὶ ἐνιαυτὸν ἓνα ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσα-
λὴμ, ὅνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ γοθολία, θυγάτηρ ἀμβρί.

3 * καὶ γε αὐτὸς ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς οἴκου ἀχαάβ, ὅτι ἡ
μήτηρ αὐτοῦ αὐτὸν σύμβουλον αὐτοῦ ἀμαρτάνειν.

4 * καὶ ἐποίησεν ὀχοζίας τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυ-
ρίου, ὡς οἶκος ἀχαάβ, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν αὐτῷ σύμβουλοι μετ'
τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐξ ὀλοθρευσαί αὐτόν.

5 * καὶ ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν ἐπορεύθη, καὶ ἐπορεύθη
ὀχοζίας μετὰ ἰωραμ υἱοῦ ἀχαάβ βασιλέως ἰσραὴλ εἰς
πόλεμον ἐπὶ αἰζαὴλ βασιλέα συρίας εἰς ῥαμὸθ γα-
λαὰδ, καὶ ἐπάταξαν ἐξ ὅσων τὸν ἰωραμ.

6 * καὶ ἐπέσρεψεν ἰωραμ τὸ ἰατρικὸν εἰς ἰσραὴλ
ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτόν ἐν ῥα-
μὸθ ἐν τῷ πολεμῶν αὐτόν πρὸς αἰζαὴλ βασιλέα συ-
ρίας καὶ ὀχοζίας υἱὸς ἰωραμ βασιλὸς ἰσραὴλ κατέβη θά-
ψασθαι τὸν ἰωραμ υἱὸν ἀχαάβ ἐν ἰσραὴλ, ὅτι ἠρρώσκει.

7 * καὶ πρὸς τὸ θροῦν ἐγένετο κατὰ τὴν φωνὴν ὀχοζίου τοῦ ἐλ-
θεῖν πρὸς ἰωραμ καὶ ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτόν, ἐξῆλθεν ἰωραμ
μετ' αὐτοῦ πρὸς ἰού υἱὸν ναμεσί χεῖρὸν κυρίου, ὃν ἐχρῖσεν
αὐτόν κύριος τὸ ἐξολοθρεῖν τὸν οἶκον ἀχαάβ.

8 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐκδικῆσαι τὸν ἰού τὸν οἶκον ἀχαάβ,
ὅτι οὗτοι ἀρχόντες ἰσραὴλ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὀχοζίου λε-
τυργουνοῦ τῷ ὀχοζίᾳ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς.

* ויבקש את אחזיהו וילכדהו והוא מתחבא
בשמרון ויבאהו אל יהוא וימיתהו ויקברוהו כי
אמרו בן יהושפט הוא אשר דרש את יהוא
בכל לבבו ואין לבית אחזיהו לעצר כח לממלכה:
* ועתליהו אם אחזיהו ראתה כי מת בנה
ותקם ותדבר את כל זרע הממלכה לבית
יהוא: * ותקח יהושבעת בת המלך ארת
יואש בן אחזיהו ותגנב אתו מתוך בני המלך
המומטים ותתן אתו ואת מניקתו בחדר המטות
ותסתירהו יהושבעת בת המלך יהוא אשר
הוידע הכהן כי היא היתה אחות אחזיהו מפני
עתליהו ולא המיתהו:
* ויהי אתם בבית האלהים מתחבא שש
שנים ועתליהו מלכה על הארץ:

כג

* ובשנה השביעית התחזק יהוידע
ויקח את שרי המאור לעזריה בן ירחם
ולישמעאל בן יהוחנן ולעזריהו בן עובד
ואת מעשיריו בן עדיהו ואת אלישפט בן זכרי
עמו בבקריה: * ויסבו ביהודה ויקבצו את
הלויים מכל ערי יהודה וראשי האבות לישראל
ויבאו אל ירושלם: * ויכרת כל הקהל ברית
בבית האלהים עם המלך ויאמר להם הנה בן
המלך ימלך כאשר דבר יהוא על בני דויד:
* זה הדבר אשר תעשו השלישית מכם באי
השבת לכהנים וללויים לשערי הספים:
* והשלישית בבית המלך והשלישית בשער
היסוד וכל העם בחצרות בית יהוא:
* ואל יבוא בית יהוא כי אם הכהנים
והמשרתים ללויים המה יבאו כי קדש המזבח
וכל העם ישמרו משמרת יהוא: * והקיפו
הלויים את המלך סביב איש וכליו בידו ותבא
אל הבית יומת והיו ארת המלך בבאו ובצאתו:
* ויעשו הלויים וכל יהודה ככל אשר צוה
יהוידע הכהן ויקחו איש את גנשו באי השבת
עם יוצאי השבת כי לא פטר יהוידע הכהן את
המחלקור:

* Ipsum quoq; perquirens Ochoziam
comprehendit latitantem in Samaria, ad-
ductumq; ad se occidit, & sepelierunt eū,
Deo quod esset filius Iosaphat, qui quæsie-
rat Dominum in toto corde suo. Nec erat
ultra spes aliqua vt de stirpe quis regnaret
Ochoziæ. * Siquidē Athalia mater eius
videns quod mortuus esset filius suus,
surrexit, & interfecit omne stirpem regia
domus Iuda. * Porro Iosabeth filia regis
tulit Ioas filium Ochoziæ, & furata est eū
de medio filiorum regis cum interficeren-
tur, absconditq; eum cum nutrice sua in
cubiculo lectulorū. Iosabeth autē quę ab-
sconderat eum, erat filia regis Ioram, vxor
Ioiadæ pontificis, soror Ochoziæ, & idcir-
co Athalia non interfecit eum. * Fuit
ergo cum eis in domo Dei absconditus sex
annis quibus regnavit Athalia super terrā.

CAP. XXIII.

* Anno autē septimo confortatus Ioiada
assumpsit centuriones, Azariam vide-
licet filium Hieroboam, & Hismael filium
Iohannan, Azariam quoq; filium Obed,
& Maasiam filium Adaia, & Elisaphat fi-
lium Zechri, & iniit cum eis fœdus.
* Qui circumeuntes Iudam congrega-
uerunt Leuitas de cunctis vrbibus Iuda,
& principes familiarū Israel, venerūtq; in
Hierusalē. * Iniit ergo omnis multitudo
pactum in domo Dei cū rege. Dixitque ad
eos Ioiada: Ecce filius regis regnabit sicut
locutus est Dominus super filios Dauid.
* Iste est sermo quę facietis. Tertia pars
vestrum qui veniunt ad sabbatum sacer-
dotum & Leuitarum, & ianitorum erit in
portis. * Tertia verò pars ad domū re-
gis, & tertia ad portā quę appellatur Fun-
damēti: omne verò reliquum vulgus sit
in atriis domus Dñi. * Nec quispiā alius
ingrediatur domum Dñi nisi sacerdotes &
qui ministrāt de Leuitis. Ipsi tantum mo-
do ingrediantur quia sanctificati sunt, &
omne reliquū vulgus obseruet custodias
Dñi. * Leuitæ autē circudent regē ha-
bentes singuli arma sua: & si quis alius in-
gressus fuerit templū, interficiatur, sintq;
cū rege & intrāte & egrediente. * Fecerunt
ergo Leuitæ & vniuersus Iuda iuxta om-
nia quę præceperat Ioiada pontifex. Et
assumpserūt singuli viros qui sub se erāt,
& veniebāt per ordinē sabbati cū his qui
impleuerāt sabbatū, & ingressi erant. Si-
quidē Ioiada pontifex nō dimiserat abire
turmas, quę sibi per singulas hebdoma-
das succedere consueuerant.

* Et dixit Iu ut quæreretur Ochoziam, & 9
cōprehenderunt eum dum curabatur in Sama-
ria, & adduxerunt eum ad Iu, & interfecit
eum, & sepelierunt eum, quoniam dixit, filius
est Josaphat, qui quæsiuit Dominum in toto cor-
de suo, & non erat in domo Ochozias, qui reti-
neret virtutem de regno.

* Et Gotholia mater Ochozias vidit quod 10
mortuus est filius suus, & surrexit, et perdidit
omne semen regni in domo Iuda.

* Et tulit Josabeeth filia regis Joas filium 11
Ochozias, & furata est eum de medio filiorū re-
gis qui interficiebātur, & dedit eum & nutri-
cem eius in cubiculo lectulorum, & abscondit
eum filia regis Ioram Josabeeth soror Ochozias,
uxor Joiaze sacerdotis, & abscondit eum a fa-
cie Gotholias & non interfecit eum.

* Et fuit Joas absconditus cū ea in domo Dei 12
sex annis, & Gotholia regnavit super terram.

CAP. XXIII.

IN autem anno septimo confortatus est Ioia- 1
de, & sumpsit centuriones Azarian filium
Ioram, & Iffmael filium Joanan, & Azariam
filium Obed, & Maasian filium Adaia, & Eli-
saphat filium Zacharia, & accepit eos secum in
domum Domini in fœdere.

* Et circumdederunt Judam, & congrega- 2
uerunt Leuitas de cunctis urbibus Iuda, &
principes familiarum Iffrael, & venit in Hie-
rusalem.

* Et iniit omnis Ecclesia pactum in domo 3
Dei cum rege, & dixit eis: Ecce filius regis re-
gnet, sicut locutus est Dominus super domum
Dauid.

* Et nunc hic sermo quem facietis, tertia 4
pars ex vobis eant ad sabbatum sacerdotū, &
Leuitarū, & ianitorum in portis introituum.

* Et tertia pars in domo regis, & tertia 5
pars in porta media, & omnis populus in atrii
domus Domini.

* Et nemo ingrediatur in domum Domini, 6
nisi sacerdotes & Leuitæ, & ministrantes Le-
uitis, ipsi ingredientur, quoniam sancti sunt,
& omnis populus obseruent custodias Do-
mini.

* Et circumdabunt Leuitæ regem in circui- 7
tu vir, & arma eius in manu eius, & ingre-
diens in domum morietur, & erunt cum rege
ingrediente eo & egrediente.

* Et fecerunt Leuitæ & vniversus Iuda 8
iuxta omnia quæ praeceperat Joiaze sacerdos:
& assumpsit vnusquisque viros suos ingre-
diente sabbato vsque ad exitum sabbati, quo-
niam non soluit Joiaze sacerdos vicissitudines.

9 * καὶ εἶπεν ἰού τὸ ζητῆσαι τὸν ὀχοζίαν, καὶ κατέλα-
βον αὐτὸν ἰατρὸν ἐν σαμαρείᾳ· καὶ ἤγαγον αὐτὸν
πρὸς ἰού, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν, ὅτι εἶ-
πεν, υἱὸς ἐστὶν ἰωσαφατ, ὅστις ἐζήτησεν τὸν κύριον ἐν ὅλῃ
καρδίᾳ αὐτοῦ, & οὐκ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ ὀχοζίου, καθύστερ
διώσκειν περὶ τῆς βασιλείας.

10 * καὶ γοθολία ἡ μήτηρ ὀχοζίου εἶδεν ὅτι τέθνηκεν ὁ
υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπώλεσε πᾶν τὸ σπέρμα τῆς βα-
σιλείας ἐν τῷ οἴκῳ ἰούδα.

11 * καὶ ἔλαβεν ἰωσαβεαὺθ ἡ θυγάτηρ τῆς βασιλέως τὸν
ἰωάννην υἱὸν ὀχοζίου, καὶ ἔκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέθου τῶν υἱῶν τῆς
βασιλέως τῶν θανατουμένων, & ἔδωκεν αὐτὸν ἐν τῇ τρυ-
φῇ αὐτοῦ ἐν τῷ ταμιεῖῳ τῶν κλινῶν, καὶ ἐκρυψεν αὐτὸν ἡ
θυγάτηρ τοῦ βασιλέως ἰωραμ ἰωσαβεαὺθ ἡ ἀδελφὴ
ὀχοζίου ἡ γυνὴ ἰωιαδὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἐκρυψεν αὐτὸν ἀπὸ
πρασώπου γοθολίας καὶ οὐκ ἀπέκτεινεν αὐτὸν.

12 * καὶ ὡς ἰωάννης κεκρυμμένος μετ' αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ τῆς
θεοῦ ἐξ ἔτη, καὶ γοθολία ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς γῆς.

κγ.

1 * Ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐβδόμῳ ἐνίσχυσεν ἰωιαδὲ & ἔλαβε
ἐκ τῶν ἐκ τῶν ἀρχόντων τὸν ἀζαρίαν υἱὸν ἰωραμ, & τὸν ἰσμαήλ
υἱὸν ἰωθαμ, καὶ τὸν ἀζαρίαν υἱὸν ὠβήδ, καὶ τὸν μαασιάδην
υἱὸν ἀδαίου, καὶ τὸν ἐλίσαφατ υἱὸν ζαχαρίου, καὶ ἔλα-
βεν αὐτοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς οἶκον κυρίου ἐν διαθήκῃ.

2 * καὶ ἐκύκλωσαν τὸν ἰούδα, & συνήγαγον ἐκ τῶν λαοί-
τας ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἰούδα, καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων τῶν
πατρῶν τοῦ ἰσραὴλ, & ἦλθεν εἰς ἱερουσαλὴμ.

3 * καὶ διέτετο πᾶσα ἡ ἐκκλησία διαθήκῃ ἐν οἴκῳ τῆς
θεοῦ μὲν τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ ὁ υἱὸς τῆς βα-
σιλέως βασιλεύσάτω, καθὼς ἐλάλησε κύριος ἐπὶ τὸν
οἶκον δαυὶδ.

4 * & νῦν ἐστὶν ὁ λόγος ὃν ποιήσετε, τὸ τρίτον ἔξ ὑμῶν
εἰσπορεύεσθωσαν τὸ σάββατον τῶν ἱερέων & τῶν λευιτῶν
καὶ τῶν πυλῶν ἐν ταῖς πύλαις τῶν εἰσόδων.

5 * καὶ τὸ τρίτον ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ τρίτον ἐν
τῇ πύλῃ τῇ μέσῃ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐν αὐλαῖς οἴκου κυ-
ρίου.

6 * καὶ μηδεὶς εἰσελθέτω εἰς οἶκον κυρίου, εἰ μὴ ὁ ἱερεὺς
καὶ ὁ λευίται, καὶ οἱ λειτουργοὶ τῶν λαοῦ, αὐ-
τοὶ εἰσελεύσονται, ὅτι ἅγιοί εἰσι, καὶ πᾶς ὁ λαὸς φυλασ-
σέτωσαν τὰς φυλακὰς κυρίου.

7 * & κυκλώσουσιν ὁ λευίται τὸν βασιλέα κύκλῳ θύρῃ,
καὶ τὸ σκεδὸς αὐτοῦ ἐν τῇ χερσὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰσπορευόμενος
εἰς τὸν οἶκον ἀποθανεῖται· καὶ ἔσονται μὲν τοῦ βασιλέως εἰς
πορευομένου αὐτοῦ καὶ ἐκπορευομένου.

8 * καὶ ἐποίησαν ὁ λευίται καὶ πᾶς ἰούδα κατὰ πρῶτα
ὅσα ἐνετείλατο ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς· & ἔλαβον ἕκαστος ἐκ τῶν θύ-
ρας αὐτοῦ εἰσπορευομένου τῆς σαββάτου ἕως ἑξῆς τῆς σαβ-
βάτου, ὅτι ἐκατέκυσεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς τὰς ἐφημερίας.

* ויתן יהוידע הכהן לשרי המאורת
החניתים ואת המגננות ואת השלטים אשר
למלך דויד אשר בירת האלהים:

* ויעמד את כל העם ואיש שלחו בידו
מכתף הבית הימנית עד כתף הבית השמאלית
למזבח ולבית על המלך סביב:

* ויוציאו את בן המלך ויתנו עליו את
הגזר ואת העדוה וימליכו אתו וימשחוהו
יהוידע ובניו ויאמרו יחי המלך:

* ותשמע עתליהו את קול העם הרצים
והמהללים את המלך ותבוא אל העם בית
יהוה:

* ותראה והנה המלך עומד על
עמודיו במבוא והשרים והחצצרות על
המלך וכל עם הארץ שמח ותוקע בחצצרות
והמשוררים בכלי השיר ומודיעים להלל ותקרא
עתליהו את בנדיה ותאמר קשר קשר:

* ויוצא יהוידע הכהן את שרי המאורת
פקודי החיל ויאמר אלהם הוציאוהו אל מבית
השדרות והבא אחריה יומרה בחרב כי אמר
הכהן לא תמיתוהו בירת יהוה:

* וישימו ליהודים ותבוא אל מבוא שער
הסוסים בית המלך ומיתוהו שם:

* ויכרת יהוידע ברית בינו ובין כל העם
ובין המלך להיות לעם ליהוה:

* כל העם בירת חבעל ויתצוהו ואת מזבחתיו
ואת צלמיו שברו ואת מתן כהן ויבעל הרגו
לפני המזבחות:

* וישם יהוידע פקודות
בית יהוה ביד הכהנים הלויים אשר חלק דויד
על בית יהוה להעלות עלות יהוה ככתוב בתורת
משה בשמחה ובשיר על ידי דויד:

* ויעמד השערים על שערי בית יהוה
ולא יבא טמא לכל דבר:

* ויקח את שרי
המאות ואת האדירים ואת המושלים בעם
ואת כל עם הארץ ויורד את המלך מבית יהוה
ויבאו בתוך שער העליון בית המלך וישיבו את
המלך על כסא הממלכה:

* וישמחו כל עם הארץ והעיר שקטה
ואת עתליהו המיתו בחרב:

9 * Deditq; Ioiada sacerdos centurioni-
bus lanceas, clypeosq; & peltas regis Da-
uid, quas consecrauerat in domo Dei.

10 * Constituítq; omnem populum tenen-
tium pugiones à parte templi dextra vsq;
ad partem templi sinistra coram altari, &
11 templo per circuitum regis. * Et eduxe-
runt filium regis, & imposuerunt ei diade-
ma & testimonium, & constituerunt eum
regem. Vixit quoque illum Ioiada pon-
tífex & filij eius, imprecátique sunt ei atq;
dixerunt, Viuat rex.

12 * Quod cum audisset Athalia vocem,
scilicet currentiũ atq; laudatium regem,
ingressa est ad populum in téplum Dñi.

13 * Cumq; vidisset regem stantem super
gradũ in introitu, & principes turmasq;
circa eum, omnemq; populum terrę gau-
dentem atq; clangentē tubis & diuersi ge-
neris organis concinentem, vocemq; lau-
dantium, scidit vestimenta sua, & ait: In-

14 fidia infidia. * Egressus autē Ioiada pon-
tífex ad céturiones & principes exercitus,
Dixit eis: Educite illam extra septa tépli; &
interficiatur foris gladio. Præcepítque sa-
cerdos ne occideretur in domo Domini.

15 * Et imposuerunt ceruicibus eius ma-
nus. Cumq; intrasset portā equorum do-
mus regis, interfecerunt eam ibi.

16 * Pepigit autem Ioiada foedus inter se,
vniuersũque populum & regem, vt esset
populus Domini.

17 * Itaque ingressus est omnis populus
domum Baal, & destruxerunt eam, & al-
taria ac simulachra illius confregerunt;
Mathan quoque sacerdotem Baal inter-
fecerunt ante aras.

18 * Constituit autem Ioiada præpositos
in domo Domini & sub manibus sacer-
dotum & Leuitarum quos distribuit Da-
uid in domo Domini vt offerrent holo-
causta Domino, sicut scriptum est in lege
Moyssi, in gaudio & canticis, iuxta dispo-
sitionem Dauid.

19 * Constituit quoq; ianitores in portis
domus Domini, vt nō ingrederetur eam

20 immundus in omni re. * Assumpsitque
centuriones & fortissimos viros ac prin-
cipes populi & omne vulgus terræ, & fe-
cerunt descendere regem de domo Do-
mini, & introire per medium portæ supe-
rioris in domum regis, & collocauerunt
eum in folio regali.

21 * Latatusque est omnis populus terræ,
& vrbs quieuit. Porrò Athalia interfecta
est gladio.

* Et dedit Joiade sacerdos centuriones ordi-
natos, & enses, & clypeos, & lanceas, &
scuta, & arma, quæ erant regis David, in do-
mo Dei dedit eis.

* Et constituit omnē populum unumquem-
que in armis suis, ab humero domus dextro vsq;
ad humerum domus sinistrum in altari & do-
mo iuxta regem in circuitu.

* Et eduxit filium regis, & dedit super eum
insigne regium & testimonium, & constitue-
runt regem eum, & unxit eum Joiade sacer-
dos & filij eius, & dixerunt, Vivat rex.

* Et audiuit Gotholia vocem populi cur-
rentium & confitentium, & laudantium cum
rege, & ingressa est ad regem in domum Do-
mini.

* Et vidit, & ecce rex stabat in statione
sua, & in introitu principes & tubæ, & prin-
cipes circa regem, & omnis populus terræ gau-
dentes & clangentes in tubis, & canentes in
organis cantus cantores & laudantes laudem;
& scidit Gotholia stolam suam, & clamavit
& dixit, Coniuratio, coniuratio.

* Et egressus est Joiade sacerdos, & præcepit
centurionibus & episcopis exercitus, & dixit
eis, Educite eam extra domum, & ite post eam,
& moriatur in gladio, quoniam dixit sacerdos,
Non interficiatur in domo Domini.

* Et imposuerunt ei manus, & transiit per
portam equitum domus regis, & interfecerunt
eam ibi.

* Et pepigit Joiade fœdus inter se & inter
universum populum & inter regem, ut esset
in populum Domino.

* Et ingressus est omnis populus terræ in do-
mum Baal, & destruxerunt eam & altaria
eius, & imagines eius confregerunt, & Mat-
than sacerdotem Baal interfecerunt coram al-
taribus suis.

* Et aggressus est Joiade visitationē domus
Domini in manu sacerdotum & Levitarum,
& constituit vicissitudines sacerdotum et Le-
uitarum, sicut distribuit David in domo Domi-
ni, ut offerrent Domino holocausta, sicut scri-
ptum est in lege Moyse, in gaudio & in canticis
per manum David.

* Et steterunt ianitores in portis domus Do-
mini, & non ingreditur immundus in omni
verbo. * Et assumpsit patriarchas & fortes,
et principes populi, & omnem populum terræ:
& ascendere fecerunt regem in domum Domi-
ni, & ingressus est per interiorem portam in
domum regis, & collocaverunt regem in thro-
no regni.

* Et latatus est omnis populus terræ, et vrbs
quieuit, & Gotholiam interfecerunt gladio.

9 * καὶ ἔδωκεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερδὺς ὅτῳ ἑκάστῳ τὰρχοις τε-
ταγμένοις, & τὰς μαχαίρας & τοὺς θυρεὺς, καὶ τὰ δό-
ρατα, & τὰς ἀσπίδας, & τὰ ὅπλα, ἃ ἦν ὁ βασιλέως δα-
νὶδ, ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς.

10 * καὶ ἔστησε πᾶν τὸν λαὸν ἑκάστῳ ἐν τοῖς ὅπλοις αὐ-
τοῦ, ἀπὸ τῆς ὠμίας ὁ οἴκος τῆς δεξιᾶς ἕως τῆς ὠμίας ὁ οἴκος τῆς
ἀριστερᾶς ὑπὲρ ὅσας ἀσπίδας & τοῦ οἴκου ὑπὲρ τὴν βασιλείαν
κυκλῶ. * & ἔστη γὰρ Ἰὼν υἱὸν τοῦ βασιλέως, & ἔδωκεν ἐπὶ
αὐτὸν τὸ βασίλειον & τὸ μαρτύριον, & ἐβασίλευσαν αὐ-
τὸν, καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἰωιαδὲ ὁ ἱερδὺς & ὁ υἱὸς αὐτοῦ. καὶ

12 εἶπον, ζήτω ὁ βασιλεύς. * καὶ ἤκαστε γοβολίαν τὴν φω-
νὴν τοῦ λαοῦ τῶν τρεχόντων & ἑξομολογούντων, & αἰ-
νουῦντων μὲν ὁ βασιλέως. & εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα

13 εἰς τὸν οἶκον κυρίου. * καὶ εἶδον, & ἰδὼς ὁ βασιλεύς εἰσῆκε
ὑπὲρ τῆς σάσεως αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ τῆς εἰσόδου ὧν ἄρχοντες καὶ
αἱ σάλπιγγες, καὶ ὧν ἄρχοντες περὶ τὸν βασιλέα, & πᾶς
ὁ λαὸς τῆς γῆς διφρανόμενοι καὶ σαλπίζοντες ἐν ταῖς
σάλπινξι, & ὧν ἄδοντες ἐν τοῖς ὄργάνοις τῶν ᾠδῶν οἱ ᾠδοί,
καὶ ὑμνοῦντες αἶνον, & διέρρηξε γοβολίαν τὴν σολὴν αὐτοῦ,
καὶ ἐβόησε καὶ εἶπε, σὺνδесμη σὺνδесμη.

14 * καὶ ἔστηλθεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερδὺς & ἐνετείλατο τοῖς ἑκα-
στῶν τὰρχοις & τοῖς ὑποκόποις τῆς δυνάμεως, & εἶπεν αὐ-
τοῖς, Ἐξάγετε αὐτὴν ἐκ τῆς οἴκου, καὶ εἰσέλθετε ὀπίσω
αὐτοῦ, καὶ ἀποθανέτω ἐν ῥομφαίᾳ, ὅτι εἶπεν ὁ ἱερδὺς, μὴ
θανατωθῇ τὸ ἐν οἴκῳ κυρίου.

15 * & ἐπέθηκαν αὐτῇ χεῖρας, & διήλθε διὰ τῆς πύλης τῶν
ἱππέων ὁ οἴκος ὁ βασιλέως, & ἐθανάτωσαν αὐτὴν ἐκεῖ.

16 * καὶ διέθετο ἰωιαδὲ διαθήκην ἀναμέθεν αὐτοῦ καὶ
δυνάμεθεν πρὸς τὸν λαὸν & δυνάμεθεν ὁ βασιλέως, ὅτι
εἶναι εἰς λαὸν τῷ κυρίῳ.

17 * καὶ εἰσῆλθε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ
βααλ, καὶ κατέσπασαν αὐτὸν & τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, &
τὰς εἰκόνας αὐτοῦ ἐλέπυνον, & τὸν ματθαὶ τὸν ἱερέα τοῦ
βααλ ἐθανάτωσαν ἐναντίον τῶν θυσιασθῶντων αὐτοῦ.

18 * καὶ ἐνεχείρισεν ἰωιαδὲ τὴν ὑποκοπὴν οἴκου κυρίου ἐν
χερὶ τῶν ἱερέων & τῶν λειτῶν, καὶ δυνέστησε τὰς ἐφημε-
ρίας τῶν ἱερέων & τῶν λειτῶν, καθὼς διέταξε δαυὶδ ὑπὲρ
τὸν οἶκον κυρίου, ὅτι ἀναφέρειν κυρίῳ ὁλοκαυτώματα, κα-
θὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μουσῆ, ἐν διφροσυνῇ καὶ ἐν
ᾠδαῖς διὰ χειρὸς δαυὶδ.

19 * καὶ ἔστησαν ὧν πύλῳρι ὑπὲρ τὰς πύλας οἴκου κυρίου,
καὶ ὅσῳ εἰσελθόντι ἀκαθάρτου εἰς πᾶν λόγον.

20 * καὶ ἔλαβε ὅτῳ πατριάρχας, καὶ ὅτῳ διωατῆς καὶ
ὅτῳ ἄρχοντας τοῦ λαοῦ καὶ πᾶν τὸν λαὸν τῆς γῆς, καὶ
δυνέβρισαν τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον κυρίου, & εἰσῆλθε
διὰ τῆς ἐσωτέρας πύλης εἰς τὸν οἶκον ὁ βασιλέως, & ἐκεί-
νισαν τὸν βασιλέα ὑπὲρ τὸν θρόνον τῆς βασιλείας.

21 * καὶ διφροσύνθη πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ ἡ πόλις ἡσύ-
χασεν, καὶ τὴν γοβολίαν ἐθανάτωσαν μαχαίρᾳ.

כד

* בן-שבע שנים יאש במלכו
 וארבעים שנה מלך בירושלם ושם אמו צבירה
 מבאר שבע: * ויעש יואש הישר בעיני יהוה
 כל ימי יהוידע הכהן: * וישא לו יהוידע
 נשים שתיים וילד בנים ובנות:
 * ויהי אחרי כן היה עם לב יואש לחדש את-
 בית יהוה: * ויקבץ את הכהנים והלויים
 ויאמר להם צאו לערי יהודה וקבצו מכל ישראל
 כסף לחזק את בית אלהיכם מדי שנה בשנה
 ואחס תמחרו לדבר ולא מהרו הלויים:
 * ויקרם המלך ליהוידע וראשו ויאמר לו
 מדוע לא דרשתי על הלויים להביא מי יהודה
 ומירושלם את משאת משר עבד יהוה
 והקהל ישראל לאהל העדות: * כי עתליהו
 המרשעת בניה פרצו את בית האלהים וגם
 כל קדשי בית יהוה עשו לבעלים:
 * ויאמר המלך ויעשו גרון אחד וירגמוהו
 בשער בית יהוה חוצה: * ויתנו קול
 ביהודה ובירושלם להביא ליהוה משאת משה
 עבד האלהים על ישראל במדבר: * וישמחו
 כל השרים וכל העם וביאו וישליכו לארון
 עד לכלה: * ויהי בעת יביא את הארון
 אל פקדת המלך ביד הלויים וכראותם כי רב
 הכסף ובא סופר המלך ופקיד כהן הראש ויערו
 את הארון וישאחו וישיבהו אל מקומו
 עשו ליום ביום ויאספו כסף לרב:
 * וירגמוהו המלך ויהוידע אל עושה
 מלאכת עבודת בית יהוה ויהיו שברים
 חצבים וחרשים לחדש בית יהוה וגם לחרשי
 ברזל ונחשת לחזק את בית יהוה:
 * ויעשו עשי המלאכה ותעל ארוכה למלאכה
 בידם ויעמידו את בית האלהים על מתכנתו
 ויאמרו: * וככלותם הביאו לפני המלך
 ויהוידע את שאר הכסף ויעשו כלים
 לבית יהוה כלי שרת והעלות וכפורת וכלי זהב
 וכסף ויהיו מעלים עלות בבית יהוה רחמיד
 כל ימי יהוידע:

CAP. XXIIII.

1 **S**eptem annorū erat Ioas cū regnare
 A ccepisset, & quadraginta annis regnavit
 in Hierusalem. Nomen matris eius Sebia
 2 de Bersabee. * Fecitq; quod bonum est
 coram Dño cunctis diebus Ioiadē sacer-
 3 dotis. * Accepit autem ei Ioiada vxores
 duas, è quibus genuit filios & filias.
 4 * Post quæ placuit Ioas vt instauraret
 domum Dñi. * Cōgregauitq; sacerdotes
 & Leuitas, & dixit eis: Egredimini ad ci-
 5 uitates Iuda, & colligite de vniuerso Is-
 B rael pecuniā ad sartatecta templi Dei no-
 stri per singulos annos, festinatōq; hoc fa-
 cite. Porro Leuitæ egere negligentius.
 6 * Vocauitque rex Ioiadam principem,
 & dixit ei: Quare tibi non fuit curæ,
 vt cogeres Leuitas inferre de Iuda & de
 Hierusalē pecuniam quæ constituta est à
 Moyse seruo Dñi, vt inferret eam omnis
 multitudo Israel in tabernaculū testimo-
 7 nij? * Athalia enim impijssima & filij
 eius destruxerūt domū Dei, & de vniuer-
 sis quę sanctificata fuerant in templo Dñi
 8 ornauerunt phanum Baalim. * Præcepit
 ergo rex, & fecerunt arcam, posueruntque
 eam iuxta portam domus Dñi forinsecus.
 9 * Et prædicatū est in Iuda & Hierusa-
 lem vt deferret singuli precium Domino
 quod constituit Moyse seruus Dei super
 10 omnē Israel in deserto. * Latatque sunt
 C cuncti principes & omnis populus, & in-
 gressi contulerunt in arcam atq; miserunt
 11 ita vt impleretur. * Cūmq; tempus esset
 vt deferrent arcam coram rege per manus
 Leuitarum, videbāt enim multam pecu-
 niam, ingrediebatur scriba regis, & quem
 primus sacerdos cōstituerat, effundebāt-
 que pecuniam quæ erat in arca. Porro ar-
 cam reportabant ad locum suum. Sicq; fa-
 ciebat per singulos dies. Et congregata est
 12 infinita pecunia. * Quam dederūt rex &
 Ioiada his qui præerant operibus domus
 D Dñi. At illi cōducebāt ex ea cæsores lapi-
 dū, & artifices operum singulorū, vt in-
 staurarent domū Dñi, fabros quoq; ferri
 & æris, vt quod cadere ceperat fulciretur.
 13 * Egeruntq; hi qui operabatur industriè,
 & obducebatur parietum cicatrix per ma-
 nus eorū, ac suscitauerūt domū Dei in sta-
 tum pristinū, & firmiter eā stare fecerunt.
 14 * Cūmq; cōplessent omnia opera, detule-
 runt coram rege, & Ioiada reliquam par-
 tem pecuniæ, de qua facta sunt vasa tem-
 E pli in ministerium ad holocausta, phialæ
 quoque & cætera vasa aurea & argentea.

Et offerebantur holocausta in domo Domini iugiter cunctis diebus Ioiadæ.

CAP. XXIIII.

Filius existens septem annorum Joas quando regnavit ipse, & quadraginta annis regnavit in Hierusalem, & nomen matri eius Sebia de Bersabee. * Et fecit Joas rectum coram Domino cunctis diebus Ioiadae sacerdotis.

* Et accepit sibi Joiade duas uxores, & genuit filios & filias.

* Et factum est post hæc, & fuit in corde Joas ut instauraret domum Domini.

* Et congregavit sacerdotes & Levitas, & dixit eis, Egredimini in civitates Juda, & colligite de universo Israel argentum ad restaurandum domum Domini Dei vestri à sufficiente annu per annum: & vos festinate ad loquendum, & non festinauerunt Levitæ.

* Et vocavit rex Joiade principem, & dixit ei, Quare non quaesivisti de Levitis ut inferrent de Juda & Hierusalem constitutam assumptionem à Moyse homine Dei, quando congregavit Israel in tabernaculo testimonij in deserto? * Quoniam Athalia fuit impia, & filij eius destruxerunt domum Dei, & omnia sancta domus Domini fecerunt Baalim.

* Et dixit rex, Fiat capsula, & ponatur in porta domus Domini foras.

* Et prædicent in Juda & in Hierusalem, ut deferat Domino, sicut dixit Moyses servus Dei super Israel in deserto.

* Et latati sunt cuncti principes & omnis populus, & intulerunt, & immiserunt in capsulam usque quo impleta est.

* Et factum est in tempore quo inferebatur capsula ad præfides regis per manum Levitarum: & quando viderunt quod superabundavit argentum, & venit scriba regis, & præfides magni sacerdotis, & evacuauerunt capsulam, & tulerunt & constituerunt eam in loco suo: sic faciebant die ex die, & congregauerunt argentum multum.

* Et dedit argentum rex et Joiade sacerdos facientibus opera in opere domus Domini, & conducebant caesores lapidum & artifices, ut instauraret domum Domini, & ad artifices æris, & ferri ut fulcirent domum Domini.

* Et faciebant facientes opera, & ascendit longitudo operum in manibus suis, & constituerunt domum Domini in statum suum, & firmiter stare fecerunt eam.

* Et cum compleuerunt domum, detulerunt ad regem & ad Joiade reliquum argenti, & fecerunt illud vasa in domum Domini, vasa ministratoria, & holocaustorum, & mortariola, & vasa aurea & argentea, & intulerunt holocausta in domo Domini semper cunctis diebus Joiadae.

κδ'.

* Υἱὸς ὢν ἐπὶ ἅ των ἰωᾶς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ, ὁ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ σαβία ἐκ βηρσαβεαί. * καὶ ἐποίησεν ἰωᾶς τὸ δὴ θες ἐνώπιον κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας ἰωιαδὲ ὁ ἱερέως.

* ὃ ἐλάβον αὐτῷ ἰωιαδὲ δύο γυναῖκας, ὃ ἐγέννησεν υἱὸς ὃ θυγατέρας. * ὃ ἐγένετο μετ' αὐτῶν, καὶ ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν ἰωᾶς ὃ ἵππευᾶσαι τὸν οἶκον κυρίου.

* ὃ συνήγαγον οὗτοι ἱερεῖς καὶ οὗτοι λευῖταις, ὃ εἶπεν αὐτοῖς, ὃ ἐξέλθετε εἰς τὰς πόλεις ἰσραὴλ καὶ συναγάγετε ἀπὸ πάντες ἰσραὴλ δρυγέριον ὃ κερταύσαι τὸν οἶκον κυρίου ὃ θεὸς ὑμῶν ἀπὸ ἱκανῶς ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν καὶ ὑμεῖς ταχυάτε ὃ λαλήσαι, ὃ ὅτι ἐτάχυναν ὃ λευῖται.

* καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἰωιαδὲ τὸν ἀρχόντα, ὃ εἶπεν αὐτῷ, διὰ τί ὅτι ἐξέζητησας περὶ τῶν λευιτῶν ὃ εἰσενεγκεῖν ἀπὸ ἰσραὴλ ὃ ἱερουσαλὴμ τὸ κεκεμημένον λῆμμα ὑπὸ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, ὃτε ὃ ἐκκλησίᾳσεν τὸν ἰσραὴλ εἰς τὴν σκηνὴν ὃ μαρτυρίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ;

* ὃτι γοβολία ἐστὶν ὁ ὅτι καὶ ὃ υἱοὶ αὐτῆς κατέσπασαν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ γε πᾶντα τὰ ἅγια οἴκου κυρίου ἐποίησαν τοῖς βααλεῖμ. * ὃ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ὃ κρηθήτω γλωσσόκομον ὃ τεθήτω ἐν τῇ πύλῃ ὃ οἴκου κυρίου, ὃ ἐξω.

* καὶ κηρυξάτωσαν ἐν ἰσραὴλ ὃ ἐν ἱερουσαλὴμ εἰσενεγκεῖν τῷ κυρίῳ, καθὼς εἶπεν μωυσῆς δὲ ὁ θεὸς ὃ ἵππευᾶσαι τὸν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

* ὃ δὲ φράσθησαν πάντες ὃ ἀρχόντες καὶ πᾶς ὁ λαός, καὶ εἰσέφερον καὶ ἐνέβαλον εἰς τὸ γλωσσόκομον ὡς ὃ ἐπληρώθη.

* ὃ ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἐνεγκεῖν τὸ γλωσσόκομον πρὸς οὗτον πρὸς αὐτῶν ὃ βασιλέως διὰ χειρὸς τῶν λευιτῶν, ὃ ἡνῖκα εἶδον ὃτι ἐπλεόνασε τὸ δρυγέριον, ὃ ἦλθεν ὃ γραμματὸς ὃ βασιλέως, ὃ ὁ πρὸς αὐτῆς ὃ μεγάλης ἱερέως, ὃ ἐξέκένωσαν τὸ γλωσσόκομον, ὃ ἦσαν ὃ κατέστησαν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ ὃ ὅτις ἐποίησαν ἡμέρας ὃ ἡμέρας, καὶ συνήγαγον δρυγέριον πολὺ.

* καὶ ἔδωκεν τὸ ἀργύριον ὁ βασιλεὺς ὃ ἰωιαδὲ ὃ ἱερέως τοῖς ποιούσι τὰ ἔργα εἰς τὴν ἐργασίαν οἴκου κυρίου, καὶ ἐμισθοῦντο λατόμοις ὃ τέκτονας ἵππευᾶσαι τὸν οἶκον κυρίου, καὶ πρὸς τοῖς τέκτοσι χαλκοῦ ὃ σιδήρου ὃ κερταύσαι τὸν οἶκον κυρίου.

* καὶ ἐποίησαν ὃ ποιούντες τὰ ἔργα, ὃ ἀνέβη μετὰ τῶν ἔργων ἐν χερσὶν αὐτῶν, ὃ ἀνέστησαν τὸν οἶκον κυρίου ἐπὶ τὴν σάβαν αὐτοῦ, καὶ ἡσφάλισαν αὐτόν.

* καὶ ἡνῖκα συνετέλεσαν τὸν οἶκον, ἡνέγκαν πρὸς τὸν βασιλέα ὃ πρὸς ἰωιαδὲ τὸ κατάλοιπον ὃ ἀργυρίου, ὃ ἐποίησαν αὐτὸ σκῆμα εἰς τὸν οἶκον κυρίου, σκῆμα λειτουργικά, ὃ τὰν ὀλοκαυτωμάτων, ὃ θυίσκας, καὶ σκῆμα χρυσῶν ὃ ἀργυρῶν, καὶ ἡνέγκαν ὀλοκαυτώσεις ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου διαπαντός πάσας τὰς ἡμέρας ἰωιαδὲ.

* ויזקן יחזקיהו וישבע ימים וימרת בן מאה
ושלשים שנה במורו:

* ויקברוהו בעיר דוד עם המלכים כי עשה
טובה בישראל ועם האלהים וביתו:

* ואחרי מות יחזקיהו באו שרי יהודה וישתחוו
למלך אז שמע המלך אליהם:

* ויעזבו את בית יהודה אלהי אבותיהם

ויעבדו את האשרים ואת העצבים ויהי

קצף על יהודה וירושלם באשמתם זאת:

* וישלח בהם נביאים להשיבם אל

יהודה ויעידו בהם ולא האזינו:

* ורוח אלהים לבשה את זכריה בן יחזקיהו

הכהן ויעמד מעל לעם ויאמר להם כוה אמר

האלהים למה אתם עבדים את מצור יהודה ולא

תצליחו כי עזבתם את יהודה ויעזב אתכם:

* ויקשרו עליו וירגמוהו אבן במצור המלך

בחדר בית יהודה:

* ולא זכר יואש המלך החסד אשר עשה

יחזקיהו עמו ויהרג את בנו וכמותו אמר

ירמיהו וידרש:

* ויהי לתקופת השנה עלה עליו חיל

ארים ויבאו אל יהודה וירושלם וישחיתו

את כל שרי העם מעם וכל שללם שלחו

למלך דרמשק:

* כי במצער אנשים באו חיל ארים ויהודה

נתן בידם חיל לרב מאד כי עזבו את יהודה

אלהי אבותיהם ואת יואש עשו שפטים:

* ובלכתם ממנו כי עזבו אתו במחליים

רבים והתקשרו עליו עבדיו בדמל בני יחזקיהו

הכהן ויהרגוהו על מטתו וימרת ויקברוהו בעיר

דוד ולא קברוהו בקברות המלכים:

* ואלו המתקשרים עליו זכר בן שמעון

העמוני ויהונדב בן שמריה המואבית:

* ובניו ורב המשא עליו ויסוד בית האלהים

הנם כתובים על מדרש ספר המלכים וימלך

אמציהו בנו תחתיו:

* Senuit autem Ioiada plenus dierum,
& mortuus est cum centum triginta esset
annorum.

* Sepelieruntque eum in ciuitate Da-
uid cum regibus, eo quod fecisset bonum
cum Israel & cum domo eius.

* Postquam autem obiit Ioiada, ingressi
sunt principes Iuda, & adorauerunt re-
gem. qui delinitus obsequiis eorum ac-
quieuit eis.

* Et dereliquerunt templum Domini
Dei patrum suorum, seruieruntque lucis
& sculptilibus, & facta est ira Domini con-
tra Iudam & Hierusalem propter hoc

peccatum. * Mittebatq; eis prophetas
vt reuerteretur ad Dominum, quos pro-
testantes illi audire nolebant.

* Spiritus itaq; Dei induit Zachariam
filium Ioiade sacerdotem, & stetit in con-
spectu populi, & dixit eis: Hæc dicit Do-
minus Deus, Quare transgredimini præ-
ceptum Domini quod vobis non prode-
rit, & dereliquistis Dominum vt derelin-

queret vos? * Qui congregati aduersus
eum, miserunt lapides iuxta regis impe-
rium in atrio domus Domini.

* Et non est recordatus Ioas rex mise-
ricordiæ quam fecerat Ioiada pater illius
secum, sed interfecit filium eius. Qui cum
moreretur, ait: Videat Dñs & requirat.

* Cùmque euolutus esset annus, ascen-
dit contra eum exercitus Syriæ, venitque
in Iudam & Hierusalem, & interfecit cun-
ctos principes populi, atque vniuersam
prædam miserunt regi in Damascum.

* Et certè cùm permodicus venisset nu-
merus Syrorum, tradidit Dominus in ma-
nibus eorum infinitam multitudinem, eo
quod dereliquissent Dominum Deum pa-
trum suorum. In Ioas quoque ignomi-
niosa exercuere iudicia.

* Et abeuntes dimiserunt eum in lan-
guoribus magnis. Surrexerunt autem con-
tra eum serui sui in ultionem sanguinis fi-
lij Ioiade sacerdotis, & occiderunt eum in
lectulo suo, & mortuus est; sepelieruntq;
eum in ciuitate David, sed non in sepul-

chris regum. * Insidiati verò sunt ei Za-
bath filius Semath Ammanitidis, & Iosa-
bath filius Semarith Moabitidis.

* Porrò filij eius ac summa pecuniæ que
adunata fuerat sub eo, & inſtauratio do-
mus Dei scripta sunt diligentius in libro
Regum. Regnavit autem Amasias filius
eius pro eo.

* Et senuit Joiade, & fuit plenus dierum, & mortuus est filius existens centum & triginta annorum cum finiuit ipse.

* Et sepelierunt eum in ciuitate David cum regibus, quoniam fecit bonitatem cum Israel, & cum Deo & domo eius.

* Et factum est post mortem Joiade ingressi sunt principes Juda, & adorauerunt regem: tunc audiuit eos rex.

* Et dereliquerunt domum Domini Dei patrum suorum, & seruiuerunt Astartæ & idolis; & facta est ira in Judam & in Hierusalem in peccato suo.

* Et misit Dominus ad eos prophetas ut conuerterent eos ad Dominum, & protestabantur eis, & non audierunt.

* Et spiritus Dei induit Zachariam filium Joiade sacerdotis, & stetit supra populum, & dixit eis, Hec dixit Dominus, quare vos transgredimini præcepta Domini? & non prosperi eritis, quoniam dereliquistis Dominum, & derelinquet vos.

* Et surrexerunt contra eum, & lapidauerunt eum lapidibus per præceptum Joas regis in atrio domus Domini.

* Et non est recordatus Ioas rex misericordia quam fecit Ioiade pater illius secum, & interfecit filium eius: cum autem moriebatur, dixit, Videat Dominus & iudicet.

* Et factum est in finem anni, ascendit contra Joas exercitus Syria, & venerunt in Judam & in Hierusalem, & interfecerunt omnes principes populi de populo, & uniuersa spolia eorum miserunt regi Damasci.

* Quoniam in paucis uiris venerunt exercitus Syria, & Dominus tradidit in manibus eorum exercitum multum nimis, quoniam dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum, & cum Joas fecerunt iudicia.

* Et postquam abierunt ipsi ab eo, reliquerunt eum in aegritudine magna, et surrexerunt contra Joas serui sui in sanguine filiorum Joiade sacerdotis, & interfecerunt eum in lecto suo & mortuus est, & sepelierunt eum in ciuitate David, & non sepelierunt eum in sepulchro regum.

* Et qui insurrexerunt contra eum Zabab filius Samaath Ammanitidis, & Jozabed filius Samarith Moabitidis.

* Et filij eius, & plures assumptiones contra eum, & fundamentum domus Dei, & reliqua, ecce sunt scripta in scriptura libri regum, & regnavit Amesias filius eius pro eo.

15 * καὶ ἐγήρασεν ἰωιαδέ, καὶ ἦν πλήρης ἡμερῶν, καὶ ἐτελεύτησεν ὡς ὧν ἑκάτῃ καὶ τριᾶκοντα ἔτην ἐν τῷ τελευτῶν αὐτῶν.

16 * καὶ ἐθαψάν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ μετὰ τῶν βασιλέων, ὅτι ἐποίησεν ἀγαθοσύνην μετὰ Ἰσραὴλ, καὶ μετὰ θεοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

17 * ὁ ἐχρῆτο μετὰ τὴν τελευτὴν ἰωιαδέ εἰσῆλθον ὁ ἀρχόντες ἰσραὴλ, καὶ παρεσκευάσαν τὸν βασιλέα, τότε ἤκουσεν αὐτῶν ὁ βασιλεὺς.

18 * καὶ ἐγκατέλιπον τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν τὴν ἀσάρτην ὡς τοῖς εἰδώλοις, καὶ ἐχρῆτο ὀργὴ ἐπὶ ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ πλημμελείᾳ αὐτῶν.

19 * καὶ ἀπέστειλε κύριος πρὸς αὐτοὺς πρῶτους ἐπὶ σρέψαι αὐτοὺς πρὸς κύριον· καὶ διεμαρτύραντο αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

20 * καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐνέδυσε τὸν ζαχαρίαν τὸν τοῦ ἰωιαδέ τοῦ ἱερέως, ὃς ᾠέσθη ἐπὶ τῷ λαῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τὰδε λέγει κύριος, ἵνα τί ὑμεῖς παρορνεύετε τὰς ἐντολάς κυρίου, καὶ οὐκ θοδωθήσεσθε, ὅτι ἐγκατελείπατε τὸν κύριον, καὶ ἐγκατέλειψατε ὑμᾶς.

21 * καὶ ἐπέθεντο αὐτοῖς, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν λίθοις ἐν τῷ τῆς ἰωαδὲ τοῦ βασιλέως ἐν αὐτῇ οἰκῇ κυρίου.

22 * καὶ οὐκ ἐμνήσθη ἰωαδὲ ὁ βασιλεὺς τῶν ἐλεῶν ὅς ἐποίησεν ἰωιαδὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ μετὰ αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ· ὡς ὃ ἀπέβησκειν, εἶπεν, ἴδοι κύριος ὁ κρίνων.

23 * καὶ ἐχρῆτο εἰς σὺντέλειαν τὸ ἐνιαυτοῦ, ᾠέσθη ἐπὶ τὴν ἰωαδὲ διωάμεισιν συρίας, ὃς ἦλθον ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ, καὶ διεφθείραν πᾶντα ὅσα ἀρχόντας τοῦ λαοῦ ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ πᾶντα τὰ σκύλα αὐτῶν ἀπέστειλαν τῷ βασιλεὶ δαμασκοῦ.

24 * ὅτι ἐν ὀλίγοις ἀνδράσιν ἦλθον διωάμεισιν συρίας, ὃς ὁ κύριος παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν διωάμειν πολλὴν σφόδρα, ὅτι ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, ὃς μετὰ ἰωαδὲ ἐποίησαν κρίματα.

25 * καὶ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτοὺς ἀπὸ αὐτοῦ, κατέλιπον αὐτὸν ἐν ὄρωσιν μεγάλῃ, καὶ ἐπέθεντο τῷ ἰωαδὲ ὁ παῖδες αὐτοῦ ἐν αἵματι τῶν υἱῶν ἰωιαδέ τῶν ἱερέων, ὃς ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐπὶ τῇ κλίνῃ αὐτοῦ ὃς ἀπέθανεν, καὶ ἐθαψάν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ οὐκ ἐθαψάν αὐτὸν ἐν ταφῇ τῶν βασιλέων.

26 * καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ἐμμένων ἐπ' αὐτὸν ζαβαδ υἱὸς σαμααθ τῷ ἀμμανίτιδος, ὃς ἰωζαβὲδ υἱὸς σαμαριθ τῷ μωαβίτιδος.

27 * ὃς υἱὸς αὐτοῦ, ὃς πλείστα λήμματα κατ' αὐτοῦ, ὃς ἡ δεμελίωσις οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ ἰδοὺ ἐστὶ γεγραμμένα ἐπὶ τῇ γραφῇ βιβλίου τῶν βασιλέων, ὃς ἐβασίλευσεν ἀμεσίας υἱὸς αὐτοῦ ὡς αὐτοῦ.

כה

* בן עשרים וחמש שנה מלך
 וַאֲמַצְיָהוּ וְעֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם
 וְשֵׁם אִמּוֹ יְהוֹעָדָן מִירוּשָׁלַם :
 * וַיַּעַשׂ דָּוִיד בְּעֵינָיו יְהוָה רָק לֹא בִלְבָב
 שָׁלֵם : * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חֻזְקָה הַמַּמְלָכָה עָלָיו
 וַיַּהַרֵג אֶת-עַבְדָּיו הַמְּכִים אֶת-הַמֶּלֶךְ אָבִיו :
 * וְאֵת-בְּנֵיהֶם לֹא הִמִּיר כִּי בִכְתוּב בְּתוֹרָה
 בְּסֵפֶר מֹשֶׁה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא יָמוּתוּ
 אָבוֹת עַל-בְּנֵים וּבְנִים לֹא יָמוּתוּ עַל-אָבוֹת
 כִּי אִישׁ בְּחַטָּאוֹ יָמוּתוּ :
 * וַיִּקְבֹּץ אֲמַצְיָהוּ אֶת-יְהוּדָה וַיַּעֲמִידֶם
 לְבֵית-אָבוֹת לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וּלְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת
 לְכָל-יְהוּדָה וּבְנֵימָן וַיִּפְקְדֵם לְמִכְן עֶשְׂרִים
 שָׁנָה וּמַעֲלָה וַיִּמְצְאוּ שְׁלֹשׁ-מֵאוֹת אֶלֶף
 בַּחֹר יוֹצֵא צֶבֶא אַחֵז רֶמֶח וְצִנְהָ :
 * וַיִּשְׁכַּר מִיִּשְׂרָאֵל מֵאֶלֶף גִּבּוֹר חֵיל
 בְּמֵאָה כֶּכֶר-כֶּסֶף : * וְאִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלָיו
 לֵאמֹר הַמֶּלֶךְ אֵל-יָבוֹא עִמָּךְ צֶבֶא יִשְׂרָאֵל כִּי
 אֵין יְהוָה עִם-יִשְׂרָאֵל כָּל בְּנֵי אֶפְרַיִם :
 * כִּי אִם-בָּא אַתָּה עֲשֹׂה חֹזֶק לְמַלְחָמָה
 יִכְשִׁילְךָ הָאֱלֹהִים לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי יֵשׁ-כָּח בָּאֱלֹהִים
 לַעֲזֹר וּלְהַכְשִׁיל : * וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָהוּ לְאִישׁ
 הָאֱלֹהִים וּמָה-לַּעֲשׂוֹת לְמֵאוֹת הַכֶּכֶר אֲשֶׁר
 נָתַתִּי לַגִּדּוֹד יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים יֵשׁ
 לִיְהוָה לְתֹת לָךְ חֶרֶב מִזֶּרֶה : * וַיִּכְדִּילֵם
 אֲמַצְיָהוּ לַהֲגִדּוֹד אֲשֶׁר-בָּא אֵלָיו מֵאֶפְרַיִם לְלַכֹּת
 לְמִקּוֹמָם וַיַּחַר אֲפָם מְאֹד בִּיהוּדָה וַיָּשׁוּבוּ
 לְמִקּוֹמָם בְּחָרֵי-אֶף :
 * וַאֲמַצְיָהוּ הִתְחַזַּק וַיַּנְהֵג אֶת-עַמּוֹ וַיִּלָּךְ גֵּיא
 הַמֶּלֶח וַיָּד אֶת-בְּנֵי-שַׁעִיר עֶשְׂרֵת אֲלָפִים :
 * וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים חַיִּים שָׁבוּ בְנֵי יְהוּדָה
 וַיָּבִיאוּם לְרֹאשׁ דָּהֲשָׁלַע וַיִּשְׁלִיכוּם מִרֹאשׁ-
 דָּהֲשָׁלַע וּכְלָם נִבְקְעוּ :
 * וּבְנֵי הַגִּדּוֹד אֲשֶׁר הֵשִׁיב אֲמַצְיָהוּ מִלִּכְתַּת עַמּוֹ
 לְמַלְחָמָה וַיִּפְשְׁטוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה מִשְׁמֹרֶץ וְעַד-
 בֵּית חוֹרֹן וַיָּבוּ מֵהֶם שְׁלֹשׁ אֲלָפִים וַיָּבוּ
 בְּיָדָם רַבָּה :

CAP. XXV.

* V igitur quinque annorum erat Ama-
 A fias cū regnare cōpisset, & viginti
 nouē annis regnauit in Hierusalem. No-
 men matris eius Ioiadem de Hierusalem.
 * Fecitque bonum in conspectu Do-
 mini, veruntamen nō in corde perfecto.
 * Cūque roboratum sibi videret im-
 perium, iugulauit seruos qui occiderant
 regem patrem suum.
 * Sed filios eorum non interfecit, sicut
 scriptum est in libro legis Moyſi, vbi prę-
 B cepit Dominus, dicens: Non occidentur
 patres pro filiis, neq; filij p patribus suis,
 sed vnusquisque in suo peccato morietur.
 * Congregauit igitur Amasias Iudam,
 & constituit eos per familias, tribunósq;
 & centuriones in vniuerso Iuda & Benia-
 min, & recensuit à viginti annis sursum,
 inuenitque trecenta millia iuuenum qui
 egrederentur ad pugnam & tenerent ha-
 ftam & clypeum.
 * Mercede quoque conduxit de Israel
 centum millia robustorum, centum ta-
 lentis argenti.
 * Venit autem homo Dei ad illum, &
 ait, O rex ne egrediatur tecum exercitus
 C Israel. non est enim Dominus cum Israel
 & cunctis filiis Ephraim.
 * Quòd si putas in robore exercitus
 bella consistere, superari te faciet Deus ab
 hostibus. Dei quippe est & adiuuare & in
 fugam conuertere.
 * Dixitque Amasias ad hominem Dei:
 Quid ergo fiet de centum talētis quæ de-
 di militibus Israel? Et respondit ei homo
 Dei, Habet Dominus vnde tibi dare pos-
 sit multò his plura.
 * Separauit itaque Amasias exercitum
 qui venerat ad eum ex Ephraim, vt reuer-
 teretur in locum suum. At illi contra Iu-
 dam vehementer irati, reuersi sunt in re-
 gionem suam.
 * Porro Amasias confidenter duxit po-
 pulum suū, & abiit in Vallem salinarum,
 percussitque filios Seyr decem millia.
 * Et alia decem millia virorum cepe-
 runt filij Iuda, & adduxerunt ad præru-
 D ptum cuiusdam petre, præcipitaueruntq;
 eos de summo in præceps, qui vniuersi
 crepuerunt.
 * At ille exercitus quē remiserat Ama-
 fias, ne secum iret ad prælium, diffusus est
 in ciuitatibus Iuda, à Samaria vsque Be-
 thoron, & interfectis tribus millibus di-
 ripuit prædam magnam.

CAP. XXV.

Filius existens viginti & quinque annorum
Amesias cum regnaret ipse, & viginti &
nouem annis regnavit in Hierusalem, & no-
men matri eius Jodain ex Hierusalem.

* Et fecit rectum coram Domino, sed non in
corde perfecto.

* Et factum est postquam firmatum fuit re-
gnum eius in manu eius, & interfecit seruos
suos qui interfecerunt regem patrem suum.

* Et filios eorum non interfecit secundum
fœdus legis Domini, sicut scriptum est in lege
Moysi, sicut praecepit Dominus, dicens: Non
morientur patres pro filiis, & filij non morien-
tur pro patribus, sed unusquisque in peccato
suo morietur.

* Et congregavit Amesias domum Juda, &
constituit eos per domos familiarum eorum in
tribunos et ceteruriones in vniuerso Juda et Ben-
iamin, & recensuit eos à viginti annis & su-
pra, & inuenit eos trecenta millia potentium
qui egrederentur in pugnam qui tenerent ha-
stam & clypeum.

* Et mercede conduxit de Israhel centum
millia robustorum fortitudine centum talen-
tis argenti.

* Et homo Dei venit ad eum, dicens: Rex,
non eat tecum exercitus Israhel, quoniam non
est Dominus cum Israhel cunctis filiis Ephraim.

* Quoniam si putes preualere in his in bello,
in fugam vertet Dominus coram inimicis,
quoniam est fortitudo Domino ut adiuvet, &
in fugam vertat.

* Et dixit Amesias homini Dei, Et quid fa-
ciam centum talentis quæ dedi exercitui Is-
rahel? & dixit homo Dei, Est Domino dare tibi
plura his.

* Et separauit Amesias exercitum qui venit
ad eum ab Ephraim, ut abiret in locum suum,
& irati sunt furore suo valde contra Judam,
& reuersi sunt in locum suum in ira furoris.

* Et Amesias confortatus est & accepit po-
pulum suum, & iuit in Vallem salinarum, &
percussit illic filios Seir decem millia.

* Et decem millia ceperunt viuos filij Iuda,
& attulerunt eos in summitatem precipitij,
& precipitabant eos à summitate precipitij, &
omnes interrupti sunt.

* Et filij exercitus quos remiserat Amesias
ne irent cum ipso in prælium, impositi sunt in
ciuitatibus Juda à Samaria & usque ad Be-
thoron, & percusserunt in eis tria millia, &
spoliauerunt spolia multa.

κε.

1 * Υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἀμεσίας ἐν τῇ βασι-
λεύει αὐτῶν, καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἱε-
ρουσαλὴμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἰωδαὴν ἐξ Ἱερου-
σαλὴμ.

2 * καὶ ἐποίησεν τὸ δυνάστην ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ οὐκ ἐν
καρδίᾳ πλήρει.

3 * καὶ ἐγένετο ὡς κατέστη ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐν χειρὶ
αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσεν οὖν παῖδας αὐτοῦ οὖν φονδύσαν-
τας τὴν βασιλείαν τὸν πατέρα αὐτοῦ.

4 * καὶ οὖν ὥς αὐτῶν οὐκ ἀπέκτεινε κατὰ τὴν διαθήκην
τοῦ νόμου κυρίου, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Μωϋσῆ, ὡς
ἐνετείλατο κύριος λέγων, οὐκ ἀποθάνονται πατέρες
ὑπὲρ τέκνων καὶ υἱοὶ οὐκ ἀποθάνονται ὑπὲρ πατέρων,
ἀλλ' ἡ ἕκαστος ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθάνεται.

5 * καὶ συνηγάγην ἀμεσίας τὸν οἶκον Ἰούδα καὶ ἐποίησεν
αὐτὸς κατ' οἴκοις πατρῶν αὐτῶν εἰς χιλιάρχους, & ἑκα-
τὸντάρχους ἐν παντὶ Ἰούδα καὶ Βενιαμὴν· καὶ ἐπεσκέψα-
το αὐτὸς διπλὸν εἰκοσάετις καὶ ἐπ' ὅλῳ, καὶ ὄρειν αὐτὸς
τριάκοντα χιλιάδας δυνατῶν ἐξερχομένων εἰς πόλε-
μον, κρατοῦντων δόρυ καὶ θυρεόν.

6 * καὶ ἐμισθώσατο διπλὸν Ἰσραὴλ ἑκατὸν χιλιάδας δυ-
νατῶν ἰσχυρῶν ἑκατὸν ταλάντων ἀργυρίου.

7 * καὶ ἀνθρώπων δὲ θεοῦ ἦλθε πρὸς αὐτὸν λέγων,
Βασιλεῦ μὴ πορεύεσθαι μετὰ τοῦ δυνάμει Ἰσραὴλ, ὅτι οὐκ
ἐστὶ κύριος μετὰ Ἰσραὴλ πῶτων τῶν ἡνὶ ἐφραΐμ.

8 * ὅτι ἐδὼν ὑπολάβῃς τοῦ καλῆνύσαι ἐν τέτοις ἐν τῇ
πολέμῳ, τρεπώ(ε) κύριος ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, ὅτι
ἐστὶν ἰσχύς τῇ κυρίῳ τοῦ βοηθῆσαι καὶ τρεπώσαός.

9 * & εἶπεν ἀμεσίας τῷ ἀνθρώπῳ δὲ θεοῦ, & τί ποιήσω
τοῖς ἑκατὸν ταλάντοις οἷς ἔδωκα τῇ δυνάμει Ἰσραὴλ;
καὶ εἶπεν ὁ ἀνθρώπος τῷ θεῷ, ἐστὶ τῇ κυρίῳ δοῦναι
πλείω τούτων.

10 * καὶ διεχώρισεν ἀμεσίας τὴν δυνάμιν τὴν ἐλθοῦ-
σαν πρὸς αὐτὸν διπλὸν ἐφραΐμ, ἀπελθεῖν εἰς τὸν τόπον αὐ-
τῶν καὶ ἐθυμώθησαν τῇ ὀργῇ αὐτῶν σφόδρα ἐπὶ ἰσ-
δαν, & ἐπέσρεψαν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν ἐν ὀργῇ θυμοῦ.

11 * καὶ ἀμεσίας κατίχυσεν καὶ παρέλαβε τὸν λαὸν
αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν κοιλάδα τῶν αἰλῶν, & ἐπάτα-
ξεν ἐκεῖ οὖν ὥς σπεῖρ δέκα χιλιάδας.

12 * καὶ δέκα χιλιάδας ἐζώρησαν ὁ υἱὸς Ἰούδα, καὶ
ἔφερον αὐτὰς ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ κρημνοῦ, & κατεκρήμνι-
ζον αὐτὰς διπλὸν τοῦ ἄκρου τοῦ κρημνοῦ, καὶ πῶντες διε-
ρήνυσαν.

13 * καὶ ὁ υἱὸς τῆς δυνάμεως δὲ ἀπέσρεψεν ἀμεσίας
τοῦ μὴ πορευθῆναι μετ' αὐτοῦ εἰς πόλεμον, ἐπέθεντο
ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰούδα διπλὸν σαμαρείας καὶ ἕως Βαιθω-
ρῶν· καὶ ἐπάταξαν ἐν αὐτοῖς τρεῖς χιλιάδας, καὶ ἐσπό-
λευσαν σκύλα πολλὰ.

* ויהי אחרי כן אֲמָצִיָהּ מִחֲבוֹרֵי אֲרָם
 אֲדוֹמִים וַיָּבֵא אֶת־אֱלֹהֵי בְנֵי שַׁעִיר וַיַּעֲמִידֵם לֹא־
 לֵאלֹהִים וּלְפָנֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוֶה וְלָהֶם יִקְטֹר׃
 * וַיַּחֲרֹף אֶת־יְהוָה בְּאַמְצִיָּהּ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו נָבִיא
 וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה דִרְשָׁתָּ אֶת־אֱלֹהֵי הָעַם אֲשֶׁר
 לֹא־הִצִּילוּ אֶת־עַמְּם מִיָּד׃ * וַיְהִי בְּדִבְרֵי
 אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ־לִי וְעַתָּה לְמַלְךְ נִתְּנוֹךְ הִדַּל לְךָ
 לְמַדָּה יָכוֹךְ וַיַּחֲדֵל הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי כִּי־יַעַץ
 אֱלֹהִים לַהֲשִׁיחִיךָ כִּי־עָשִׂיתָ זֹאת וְלֹא שָׁמַעְתָּ
 לְעֻצָּתִי׃ * וַיַּעַץ אֲמָצִיָּהּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּשְׁלַח
 אֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יְהוֹאֵל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 לְךָ נִתְּרָאֵה פָנִים׃ * וַיִּשְׁלַח יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
 יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲמָצִיָּהּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר חֲחוּחַ
 אֲשֶׁר בַּלְבָּנוֹן שְׁלַח אֶל־הָאֵרוֹ אֲשֶׁר בַּלְבָּנוֹן לֵאמֹר
 תֵּנָה אֶת־בֶּתְךָ לְבָנִי לְאִשָּׁה וְתַעֲבֹד חֵית הַשָּׂדֶה
 אֲשֶׁר בַּלְבָּנוֹן וְתִרְמָס אֶת־הַחוּחַ׃ * אָמְרָתָּ
 הַגֵּדָה הַכִּיתָ אֶת־אֲדוֹם וְנִשְׁאַךְ לְבָבְךָ לְהַכְבִּיד עִתָּהּ
 שָׁבָה בְּבֵיתְךָ לָמָּה תִּתְּנָהּ בְּרַעְיָהּ וְנִפְלֹתָ אֶת־הָאֵרֶץ
 וַיְהוּדָה עִמָּךְ׃ * וְלֹא־שָׁמַע אֲמָצִיָּהּ כִּי־מֵהָאֱלֹהִים
 הִיא לְמַעַן תִּתֵּם בֵּיד כִּי דִרְשׁוּ אֶת־אֱלֹהֵי אֲדוֹם׃
 * וַיַּעַל יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּרָאוּ פָנִים הוּא
 וְאַמְצִיָּהּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר לִיְהוּדָה׃
 * וַיִּנָּק יְהוּדָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּסוּ גַּם־יִשׁ
 לְאַחֲלָיו׃ * וְאַתָּה אֲמָצִיָּהּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בֶּן־
 יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז תִּפֹּשׁ יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּבֵית
 שֶׁמֶשׁ וַיָּבִיאוּהוּ יְרוּשָׁלַם וַיִּפְרֹץ בַּחוּמֹת יְרוּשָׁלַם
 מִשַּׁעַר אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפּוֹנֶה אַרְבַּע מֵאוֹת
 אַמָּה׃ * וְכָל־הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְאֵת־כָּל־הַכֵּלִים
 הַנִּמְצָאִים בְּבֵית־הָאֱלֹהִים עִם־עֲבֹד אֲדוֹם
 וְאֵת־אֲצִוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת־בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת
 וַיֵּשֶׁב שְׁמֹרֶץ׃ * וַיְהִי אֲמָצִיָּהּ בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
 יְהוּדָה אַחֲרֵי מוֹת יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
 חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ * וַיִּתֵּר דְּבָרֵי אֲמָצִיָּהּ
 הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הֵלֵךְ הָנֶם כְּתוּבִים
 עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל׃
 * וּמִעַתָּה אֲשֶׁר־סָר אֲמָצִיָּהּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה
 וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וַיִּנָּס לְכִישָׁה וַיִּשְׁלָחוּ
 אַחֲרָיו לְכִישָׁה וַיִּמִּיתוּהוּ שָׁם׃

14 * Amasias quoque post eadem Idumeorum & allatos deos filiorum Seyr, statuit illos in deos sibi, & adorabat eos, & illis adolebat incensum.

15 * Quamobrem iratus Dominus contra Amasiam misit ad illum prophetam qui E diceret ei: Cur adorasti deos qui non liberauerunt populum suum de manu tua?

16 * Cumque hæc ille loqueretur, Respondit ei: Num consiliarius regis es? Quiesce, ne interficiam te. Discedensque propheta, scio, inquit, quod cogitauerit Deus occidere te, qui & fecisti hoc malum, & insuper non acquievisisti consilio meo.

17 * Igitur Amasias rex Iuda inito pessimo consilio misit ad Ioas filium Ioachaz filij Iehu regem Israel, dicēs: Veni videamus nos mutuò. 4. Reg. 14. c.

18 * At ille remisit nuncios, dicens: Carduus qui est in Libano, misit ad cedrum F Libani, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem. Et ecce bestię quæ erant in sylua Libani, trāsierūt & cōculcauerūt carduū.

19 * Dixisti, Percussi Edom, & idcirco erigitur cor tuum in superbiam. sede in domo tua. Cur malum aduersum te prouocas, ut cadas & tu, & Iudas tecum?

20 * Noluit autē audire Amasias, eo quod Dei esset voluntas, ut traderetur in manus hostium propter deos Edom.

21 * Ascendit igitur Ioas rex Israel, & mutuos sibi præbuere conspectus. Amasias autem rex Iuda erat in Bethsames Iudæ.

22 * Corruitque Iudas coram Israel, & fugit in tabernacula sua.

23 * Porro Amasiam regem Iuda filium Ioas filij Ioachaz cepit Ioas rex Israel in Bethsames, & adduxit in Hierusalem, destruxitque murum eius à porta Ephraim usque ad portam anguli quadringentis cubitis.

24 * Omne quoque aurum & argentum, & vniuersa vasa quæ repererat in domo Dei, & apud Obed-edom, in thesauris etiam domus regiæ, necnon & filios obsidum reduxit in Samariam.

25 * Vixit autem Amasias filius Ioas rex Iuda, postquam mortuus est Ioas filius Ioachaz rex Israel, quindecim annis.

26 * Reliqua autem sermonum Amasie priorum & nouissimorum scripta sunt in libro Regum Iuda & Israel.

27 * Qui postquam recessit à Domino, tetenderunt ei insidias in Hierusalem. Cumque fugisset Lachis, miserunt & interfecerunt eum ibi.

* Et factum est postquam venit Amefias 14
qui percussit Idumeam, & intulit ad se deos
filiorum Seir, & constituit eos sibi in deos, &
in conspectu eorum adorabat, & eis adole-
bat.

* Et facta est ira Domini in Amefiam, & 15
misit ei prophetam, & dixit ei: Quid quæsi-
sti deos populi, qui non liberauerunt populum
suum de manu tua?

* Et factum est cum loqueretur ipse ad eum, 16
& dixit ei: Num consiliarium Regis dedi te?
attende tibi ipsi, ut non percutiant te. & ta-
cuit propheta, & dixit: Cognoui quod consu-
luit Dominus occidere te, quoniam fecisti hoc,
& non audiisti consilium meum.

* Et consuluit Amefias rex Juda, & misit 17
ad Joas filium Joachaz filium Iu regem Israhel,
dicens: Veni & videamur faciebus.

* Et misit Joas rex Israhel ad Amefiam re- 18
gem Juda, dicens: Carduus qui in Libano, mi-
sit ad cedrum quæ in Libano, dicens: Da fi-
liam tuam filio meo in uxorem, & ecce in-
gredientur bestie agri quæ in Libano: & ve-
nerunt bestie & conculcaverunt carduum.

* Dixisti, Ecce percussisti Idumeam, & eleuat 19
te cor tuum graue, & nunc sede in domo tua,
& quare conuicis in malo, & cades tu & Ju-
das tecum?

* Et non audiuit Amefias, quoniam à Do- 20
mino factum est ut traderet eum in manus Joas,
quoniam quæsiuit deos Edom.

* Et ascendit Joas rex Israhel, & visi sunt 21
adinuicem ipse & Amefias rex Juda in Beth-
sames quæ est Juda.

* Et corruit Judas ante faciem Israhel, & 22
fugit unusquisque in tabernaculum suum.

* Et Amefiam regem Juda filium Ioas filij 23
Ochozia cepit Joas rex Israhel in Bethsames,
& adduxit eum in Hierusalem, & destruxit
à muro Hierusalem à porta Ephraim usque ad
portam anguli quadringentis cubitis.

* Et omne aurum & argentum, & omnia 24
vasa quæ inuenta sunt in domo Domini, &
quæ apud Obodeddom, & thesauros domus re-
gis, & filios commixtorum cepit, & reuersus
est in Samariam.

* Et uixit Amefias filius Joas rex Juda 25
postquam mortuus est Joas filius Joachaz rex
Israhel, quinque & decem annis.

* Et reliqui sermones Amefias primi & no- 26
uissimi nonne scripti sunt in libro Regum Ju-
da & Israhel?

* Et in tempore quo recessit Amefias à Do- 27
mino, conuersa est contra ipsum coniuratio in
Hierusalē, & fugit in Lachis, & miserunt post
eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi.

14 * καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἐλθεῖν ἀμεσίαν πατάσασθαι τὴν
ἰδουμαίαν, καὶ ἠνεγκεν πρὸς ἑαυτὴν θεοὺς υἱὸν σιμὴρ,
καὶ ἐσησεν αὐτοὺς ἑαυτῷ εἰς θεοὺς, & ἐν αἰλίῳ αὐτῶν πρὸς-
εκκύνει, καὶ αὐτοῖς ἐθύεν.

15 * & ἐγένετο ὀργὴ κυρίου ἐπὶ ἀμεσίαν, καὶ ἀπέστειλόν
αὐτὴν πρὸς φητὴν, & εἶπεν αὐτῇ, τί ἐζήτησας ἐκ τοῦ θεοῦ
λαοῦ, οἱ οὗτοι ἐξείλαντο τὴν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρὸς σου.

16 * καὶ ἐγένετο ἐν ταύτῃ λαλήσαι αὐτὴν πρὸς αὐτὴν, καὶ εἶ-
πεν αὐτῇ, μὴ σύμβουλον ἔβασιλέως δέδωκά σε, πρὸς-
σεχε αὐτῷ, ἵνα μὴ πατάξωσί σε. & ἐσιώπησεν ὁ πρὸς φη-
της. & εἶπεν, ἔγνων ὅτι ἐβλῦσατο κύριος ἔτι διαφθεῖραι
σε, ὅτι ἐποίησας τοῦτο, & οὐκ ἠκούσας τὸ συμβούλιόν μου.

17 * & ἐβλῦσατο ἀμεσίας βασιλὸς ἰσραὴλ, & ἀπέστειλε
πρὸς ἰωάσ υἱὸν ἰωάχαζ υἱὸν ἰούδα βασιλέα ἰσραὴλ, λέγων,
18 δευρὸν ἐφθάρμη πρὸς ὧποις. * & ἀπέστειλεν ἰωάσ βα-
σιλὸς ἰσραὴλ πρὸς ἀμεσίαν βασιλέα ἰσραὴλ λέγων, ὁ
ἀκχάχ ὁ ἐν ταύτῃ λιβάνῳ ἀπέστειλε πρὸς τὴν κέδρον τὴν ἐν
ταύτῃ λιβάνῳ λέγων, δὸς τὴν θυγατέρα σου ταύτῃ με εἰς
γυναικα. καὶ ἰδὲ εἰσελδὺς ταύτην θηρία τοῦ ἀγροῦ τὰ ἐν
ταύτῃ λιβάνῳ, & ἦλθε ταύτην καὶ κατεπάτησε τὴν ἀκχάχ.

19 * εἶπας, ἰδὲ ἐπάταξα τὴν ἰδουμαίαν καὶ ἐπαίρει σε ἡ
καρδία σου ἡ βαρεῖα, & νὺν κατήκον ἐν οἴκῳ σε, καὶ ἵνατί
συμβάλλεις ἐν κακίᾳ, & πέσῃ σὺ & ἰσραὴλ μετὰ σοῦ;

20 * καὶ οὐκ ἠκούσεν ἀμεσίας, ὅτι πρὸς κυρίου ἐγένετο τοῦ
πρὸς φητῆν αὐτὴν εἰς χειρὸς ἰωάσ, ὅτι ἐζήτησε ἐκ τοῦ θεοῦ
21 τῶν ἰδουμαίων. * καὶ ἀνέβη ἰωάσ ὁ βασιλὸς ἰσραὴλ,
καὶ ὠφθησθαι ἀλλήλοις αὐτοὺς καὶ ἀμεσίας βασιλὸς
ἰσραὴλ ἐν βεθσαμὴς ἥ ἐστι ἰσραὴλ.

22 * καὶ ἐτρεπώθη ἰσραὴλ καὶ πρὸς ὧπον ἰσραὴλ, καὶ
ἐφυγὼν ἕκαστος εἰς τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ.

23 * καὶ τὴν ἀμεσίαν βασιλέα ἰσραὴλ υἱὸν ἰωάσ υἱὸν ὀχοζία
συνέλαβεν ἰωάσ βασιλὸς ἰσραὴλ ἐν βεθσαμὴς, & εἰς-
ἤγαγεν αὐτὴν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ καθεῖλεν ἀπὸ τοῦ
τείχους ἱερουσαλήμ ἀπὸ πύλης ἐφραὶμ ἕως πύλης γω-
νίας τετρακοσίοις πήχυσιν.

24 * καὶ πᾶν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ πάντα τὰ
σκεύη τὰ ὀρεθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὰ πρὸς τὴν ὠβήδ
ἐδωκεν καὶ οὗτος θησαυρὸς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ οὗτος
υἱὸς τῶν συμμύξεων ἔλαβεν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς σα-
μάρειαν.

25 * καὶ ἐζησεν ἀμεσίας ὁ ἰωάσ βασιλὸς ἰσραὴλ μετὰ τὸ
ἀποθανεῖν ἰωάσ τὸν ἰωάχαζ βασιλέα ἰσραὴλ, πέντε
26 & δέκα ἔτη. * καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ἀμεσίας οἱ πρῶτοι
καὶ οἱ ἔχατοι οὗτοι ἰδὲ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου βα-
σιλέων ἰσραὴλ καὶ ἰσραὴλ;

27 * καὶ ἐν ταύτῃ καιρῷ ἀπέστη ἀμεσίας ἀπὸ τοῦ κυρίου, συν-
εστράφη ἐπ' αὐτὴν σὺν δέσμος ἐν ἱερουσαλήμ, & ἐφυγὼν
εἰς λαχεῖς, καὶ ἀπέστειλαν κατὰ πῖπτον αὐτῆς εἰς λαχεῖς,
καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὴν ἐκεῖ.

* וישארו על הסוסים ויקברו אתו עם
אבתיו בעיר יהודה :

כו

* ויקחו כל עם יהודה את
עזיהו והוא בן שש עשרה שנה וימליכו אתו
תחת אביו אמציהו :

* הוא בנה את אילור וישיבה ליהודה
אחרי שכב המלך עם אבתיו : * בן שש
עשרה שנה עזיהו במלכו וחמשים ושתים
שנה מלך בירושלם ושם אמו יכיליה מן
ירושלם : * ויעש הישר בעיני יהודה ככל
אשר עשה אמציהו אביו : * ויהי לדרש
אלהים בימי זכריהו המבין בראות האלהים
ובימי דרשו את יהוה הצליחו האלהים :

* ויצא וילחם בפלשתים ויפרץ את חומת
גת ואת חומת יבנה ואת חומת אשדוד ויבנה
ערים באשדוד ובפלשתים :

* ויעזרוהו האלהים על פלשתים ועל
הערבים היושבים בגור בעל והמעונים :
* ויתנו העמונים מנחה לעזיהו וילך שמו עד
לבוש מצרים כי החזיק עד למעלה :

* ויבן עזיהו מגדלים בירושלם על שער
הפנה ועל שער הניא ועל המקצוע ויחזקם :
* ויבן מגדלים במדבר ויחצב בורות רבים כי
מקנה רב היר לו ובשפלה ובמישור אכרים
וכרמים בהרים ובכרמל כי אהב אדמה חקק :
* ויהי לעזיהו חיל עשרה מלחמה ויצא
צבא לגדוד במספר פקדתם ביד יעואל הסופר
ומעשיהו השוטר על יד חנניהו משרי המלך :

* כל מספר ראשי האבות לגבורי חיל
אלפים ושש מאות :
* ועל ידם חיל צבא שלש מאות אלה ושבעת
אלפים וחמש מאות עושי מלחמה בכח חיל
לעזר למלך על האויב :

* ויכן להם עזיהו לכל דגבא מננים
ורמחים וכובעים ושריגור וקשתור ולאבני
קלעים :

* Reportantésque super equos sepelie-
runt eum cum patribus suis in ciuitate
David.

CAP. XXVI.

OMnis autem populus Iuda filiū eius
A Oziam annorum sedecim constituit
regem pro Amasia patre suo.

* Ipse ædificauit Ahilat, & restituit eam
ditioni Iudæ, postquam dormiuit rex cū
patribus suis.

* Sedecim annorum erat Ozias cū re-
gnare cœpisset, & quinquaginta duobus
annis regnauit in Hierusalem. Nomen
matris eius Iecelia de Hierusalem.

* Fecitque quod erat rectum in oculis
Domini iuxta omnia quæ fecerat Amasias
pater eius. * Et exquisiuit Deum in die-
bus Zachariæ intelligentis & videntis
Deum. Cūmq; requireret Dominum, di-
rexerunt eum in omnibus.

* Deniq; egressus est & pugnavit con-
tra Philistiim & destruxit murum Geth,
& murum Iamniæ murumq; Azoti. ædi-
ficauit quoque oppida in Azoto & Philis-
tijm.

* Et adiuuit eum Deus contra Philis-
tijm & contra Arabes qui habitabant in
Gurbaal & contra Ammonitas.

* Appendebantq; Ammonitæ munera
B Ozias, & diuulgatum est nomen eius vsq;
ad introitum Ægypti propter crebras vi-
ctorias. * Ædificauitque Ozias turres in
Hierusalem, super portā anguli, & super
portam vallis, & reliquas in eodem muri
latere, firmauitque eas.

* Extruxitq; turres in solitudine, & ef-
fodit cisternas plurimas, eo quòd haberet
multa pecora, tam in campestribus quàm
in eremi vastitate. Vineas quoque habuit
& vinitores in montibus & in carmelo,
erat quippe homo agriculturæ deditus.

* Fuit autem exercitus bellatorum eius
qui procedebant ad prælia sub manu Ie-
hihel scribæ, Maasæque doctoris, & sub
manu Ananiæ qui erat de ducibus regis.

* Omnisque numerus principum per
familias suas virorum fortium duorum
millium sexcentorum.

* Et sub eis vniuersus exercitus trecen-
torum & septem millium quingetorum,
C qui erant apti ad bella, & pro rege contra
aduersarios dimicabant.

* Præparauit quoque eis Ozias, id est,
cuncto exercitui clypeos, & hastas, & ga-
leas, & loricas, arcusque & fundas ad ia-
ciendos lapides.

* Et reportauerunt eum super equos, & sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate David.

CAP. XXVI.

ET accepit omnis populus terræ Oziam, & ipse filius sedecim annorum, & constituerunt regem ipsum pro patre suo Amesia.

* Ipse edificauit Ailath, ipse restituit ipsam Iuda, postquam dormiuit rex cum patribus suis.

* Filius sedecim annorum Ozias cum regnaret ipse, & quinquaginta & duobus annis regnauit in Hierusalem, & nomen matri suæ Jechelia ab Hierusalem.

* Et fecit rectum coram Domino iuxta omnia quæ fecit Amesias pater eius.

* Et fuit querens Dominum in diebus Zacharie intelligentis in visione Dei, & in diebus suis quibus quæsiuit Dominum, direxit eum Dominus Deus.

* Et egressus est Ozias & pugnauit contra Philistiim, & destruxit muros Geth, & muros Jabna, & muros Azoti, & edificauit ciuitates in Azoto, & in Philistiim.

* Et adiuuit eum Dominus contra Philistiim & contra Arabes qui habitabant in petra & contra Mineos.

* Et dederunt Minæi dona Ozia, & fuit nomen eius usque ad introitum Egypti, quoniam præualuit usque ad supra.

* Et edificauit Ozias turres in Hierusalem, & super portam anguli & super portam uallis & super angulos, & firmauit eas.

* Et edificauit turres in solitudine, & effodit cisternas multas, quoniam pecora multa fuerunt ei in planicie & in campestri: agricoltores & uinitores in montibus & in carmelo, quoniam vir agricultura deditus erat.

* Et fuerunt Ozia exercitus facientes bellum, & qui egrediebantur in aciem: & numerus considerationis eorum per manum Ieiel scribæ & Maasia iudicis, & per manum Anania successoris regis.

* Omnis numerus principum familiarum fortium in bellum duo millia sexcenti.

* Et cum eis exercitus bellatores trecenta millia & septem mille quingenti: hi facientes bellum in potentia fortitudinis, ad auxiliandum regi contra aduersarios.

* Et preparauit eis Ozias cuncto exercitui clypeos, & hastas, & galeas, & loricas, & arcus, & ad lapides fundas.

* καὶ ἀνέλαβον αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἵππων, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ.

κς'.

* Καὶ ἔλαβε πᾶς ὁ λαὸς τὴν γῆν οὗζιαν, καὶ αὐτὸς υἱὸς ἑκατάδεκα ἐτῶν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν δυνάμεις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀμεσίου.

* αὐτὸς ὠκοδόμησε τὴν αἰλάθ, αὐτὸς ἐπέσρεψεν αὐτὴν τῷ ἱσδά, μετὰ τὴν κοιμηθῆναι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ.

* υἱὸς ἑκατάδεκα ἐτῶν ὁ οὗζίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτοῦ, & πεντήκοντα & δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἰεχελία ἀπὸ ἱερουσαλήμ.

* καὶ ἐποίησεν τὸ δῶθεαι ἐνώπιον κυρίου κς' πρῶτα ὅσα ἐποίησεν ἀμεσίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

* καὶ ἡψὲ ἐκζητῶν τὸν κύριον ἐν ταῖς ἡμέραις ζαχαρίου τοῦ στυγιέντος ἐν ὁράσει θεοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ αἰς ἐξελήτῃσε τὸν κύριον, κατὰ δόξαν αὐτοῦ κύριος ὁ θεός.

* καὶ ἐξῆλθεν οὗζίας καὶ ἐπολέμησεν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ καθεῖλε τὰ τείχη γέθ, & τὰ τείχη ἰαβνά, καὶ τὰ τείχη ἀζώτου· καὶ ὠκοδόμησε πόλεις ἐν ἀζώτῳ, καὶ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις.

* καὶ κατίχυσεν αὐτὸν κύριος ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀραβας τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῇ πέτρᾳ,

καὶ ἐπὶ τοὺς μιναιούς. * καὶ ἔδωκεν ὁ κύριος τοῖς μιναιῶσι δῶρα τῷ οὗζιᾳ, καὶ ἡψὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἕως εἰσοδοῦ αἰγύπτου, ὅτε κατίχυσεν ἕως θύων.

* καὶ ὠκοδόμησεν οὗζίας πύργους ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπὶ τὴν πύλιν τῇ γωνίᾳ & ἐπὶ τὴν πύλιν τῇ φάραγγι, & ἐπὶ τῶν γωνιών, & κατίχυσεν αὐτάς.

* καὶ ὠκοδόμησεν πύργους ἐν τῇ ἐρήμῳ, & ἐλάτρησε λάκκους πολλὰς, ὅτι κτήνη πολλὰ ὑπῆρχεν αὐτῷ ἐν σελυῶν & ἐν τῇ πεδινῇ· γεωργοὶ καὶ ἀμπελουργοὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν & ἐν τῷ καρμὲλῳ, ὅτι δυνήεις φιλογεωργὸς ἡψὲ.

* καὶ ἐχρόνοντο τῷ οὗζιᾳ δυνάμεις ποιοῦσαι πόλεμον, & ἐκπορεύονται εἰς τὰ ὄρη· καὶ ὁ δρεθμὸς τῇ πρὸς αὐτῶν διὰ χειρὸς ἰεὴλ τοῦ γραμματέως καὶ μαασίου τοῦ κλητοῦ, καὶ διὰ χειρὸς θανάις τοῦ διαδόχου τοῦ βασιλέως.

* πᾶς δρεθμὸς τῶν δρχόντων τῶν πατρῶν τῶν δυνατῶν εἰς πόλεμον διχίλιοι ἑξακόσιοι.

* & μετὰ αὐτῶν δυνάμεις πολεμικαὶ τετρακόσιαι χιλιάδες καὶ ἑπτακίχλιοι πεντακόσιοι· ἔτοιμοι ποιοῦντες πόλεμον ἐν δυνάμει ἰσχύος, βοηθῆσαι τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῖς ἐπεναντίοις.

* καὶ ἡτοίμαζεν αὐτοῖς οὗζίας πάση τῇ δυνάμει θυρεὺς καὶ δόρατα & περικεφαλαίας, καὶ θώρακας, καὶ ῥεζα & εἰς λίθοις σφενδόνας.

* ויעש בירושלם חשבנות מחשבות הושב
להיזר על המגדלים ועל הפגזות לירושלם
באבנים גדולות ויצא שמו עד למרחוק
כי הפליג להעזר עד כי חזק:

* וכחזקתו גברה לבו עד להשחית וימעל
ביהוזה אלהיו ויבא אל היכל יהוה להקטיר
על מזבח הקטרת: * ויבא אחרי עזריהו
הכהן ועמו כהנים ליהוזה שמונים בני חיל:
* ויעמדו על עזריהו המלך ויאמרו לו לא לך
עזריהו להקטיר ליהוזה כי לכהנים בני אהרן
המקדשים להקטיר צאמן המקדש כי מעלת
ולא לך לכבוד מיהוזה אלהים:

* ויועף עזריהו ויבדו מקטרת להקטיר ובוועפו
עם הכהנים והצרעו ורחרו במצחו לפני
הכהנים בבית יהוה מעל למזבח הקטרת:
* ויפן אליו עזריהו כהן הראש וכל הכהנים
והנה הוא מצרע במצחו ויבהלוהו משום וגם
הוא נדחף לצאת כי נגעו יהוה:

* ויהי עזריהו המלך מצרע עד יום מותו
וישב בית ההפשות מצרע כי נגזר מבית יהוה
ויותם בנו על בית המלך שופט את עם הארץ:
* ויתר דברי עזריהו הראשנים והאחרנים
כתב ישעיהו בן אמון הנביא:

* וישב עזריהו עם אבתיו ויקברו אתו עם
אבתיו בשדה הקבורה אשר למלכים כי אמר
מצרע הוא וימלך יותם בנו תחתיו:

כז

* בן עשרים וחמש שנה יותם
במלכו ויש עשרה שנה מלך בירושלם ושם
אמו ירשה בת צדוק:

* ויעש הישר בעיני יהוה בכל אשר עשה
עזריהו אביו רק לא בא אל היכל יהוה ועוד
העם משחיתים:

* הוא בנה את שער בית יהוה העליון
ובחומת העפל בנה לרב:

* וערים בנה בהר יהודה ובחרשים בנה
בירגיות ומגדלים:

* Et fecit in Hierusalem diuersi generis machinas, quas in turribus collocauit, & in angulis murorum vt mitteret sagittas & saxa grandia. Egressumq; est nomen eius procul, eo quod auxiliaretur ei Dominus & corroborasset illum.

* Sed cum roboratus esset, eleuatum est cor eius in interitum suum, & neglexit Dominum Deum suum, ingressusq; templum Dñi, adolere voluit incensum super altare thymiamatis. * Statimque ingressus post eum Azarias sacerdos, & cum eo sacerdotes Dñi octoginta viri fortissimi,

* Resisterunt regi atq; dixerunt: Non est tui officij Ozia, vt adoleas incensum Dño, sed sacerdotu, hoc est filioru Aaron qui consecrati sunt ad huiusmodi ministerium. Egrede de sanctuario ne contempseris, quia non reputabitur tibi in gloria hoc à Dño Deo. * Iratusq; Ozias

& tenens in manu thuribulu vt adoleret incensum, minabatur sacerdotibus. Statimq; orta est lepra in fronte eius coram sacerdotibus in domo Dñi super altare thymiamatis. * Cumq; respexisset eum Azarias pontifex & omnes reliqui sacerdotes, viderunt lepram in fronte eius, & festinato expulerunt eum. Sed & ipse perterritus accelerauit egredi, eo quod sensisset ilico plagam Domini.

* Fuit igitur Ozias rex leprosus vsq; ad diem mortis suæ: & habitauit in domo separata, plenus lepra, ob qua eiectus fuerat de domo Domini. Porro Ioatham filius eius rexit domum regis, & iudicauit populum terræ.

* Reliqua autem sermonu Ozia priorum & nouissimorum scripsit Esaias filius Amos propheta.

* Dormiuitq; Ozias cum patribus suis, & sepelierunt eum in agro regalium sepulchrorum, eo quod esset leprosus; regnauitque Ioatham filius eius pro eo.

CAP. XXVII.

Viginti quinque annoru erat Ioatham cum regnare coepisset, & sedecim annis regnauit in Hierusalem. Nomen matris eius Hierusa filia Sadoch.

* Fecitq; quod rectum erat coram Dño iuxta omnia que fecerat Ozias pater suus, excepto quod non est ingressus templum Dñi, & adhuc populus delinquebat.

* Ipse ædificauit portam domus Dñi excelsam, & in muro Ophel multa construxit.

* Vrbes quoq; ædificauit in montibus Iuda, & in saltibus castella & turres.

* Et fecit Ozias in Hierusalem machinas fabricatas artificijs ut essent in turribus & in angulis, ut percuterent sagittis & saxis grandibus; & audita est preparatio eorum usque ad procul, quoniam admirationi fuit ut adiunaretur usque quo confortatus est.

* Et postquam roboratus est Ozias, exaltatus est cor eius ut corrumperet; & iniquè fecit in Domino Deo suo, & ingressus est in templum Domini ut adoleret incensum in altari thymiamatum.

* Et ingressus est post ipsum Azarias sacerdos, & cum eo octoginta sacerdotes Domini filij fortitudinis.

* Et reslitterunt contra Oziam regem, & dixerunt ei: Non tibi Ozia ut adoleas Domino, sed sacerdotibus filiis Aaron qui sanctificati sunt ut adoleant incensum. egredere à sanctuario, quoniam recessisti à Domino, & non erit tibi hoc in gloriam à Domino Deo.

* Et iratus est Ozias, & in manu sua thuribulum ad adolendum incensum in templo: & cum iratus fuisset ipse contra sacerdotes, & lepra orta est in fronte eius in domo Domini coram sacerdotibus supra altare thymiamatum.

* Et conuersus est in ipsum Azarias sacerdos primus & sacerdotes, & ecce ipse leprosus in fronte sua, & expulit eum illinc, & enim ipse celerauit egredi, quoniam redarguit eum Dominus.

* Et fuit Ozias rex leprosus usque ad diem mortis sue, & habitauit in domo separata leprosus, quoniam expulsus fuit à domo Domini: & Joatham filius eius in regno eius iudicans populum terræ.

* Et reliqui sermones Ozie primi & nouissimi nonne sunt scripti ab Esia filio Amos propheta?

* Et dormiuit Ozias cum patribus suis, & sepelierunt eum in agro sepulchri Regum, quoniam dixerunt, Leprosus est; & regnauit Joatham filius eius pro eo.

CAP. XXVII.

Filius existens viginti & quinque annorum Joatham cum regnaret ipse, & sedecim annis regnauit in Hierusalem: & nomen matri eius Hierusa filia Sadduc.

* Et fecit rectum coram Domino, iuxta omnia quæ fecit Ozias pater eius: veruntamen ad templum Domini nunquam ingressus est, & adhuc populus corrumpebatur.

* Ipse edificauit portam domus Domini excelsum, & in muro Ophel edificauit in multitudine.

* Et vrbes edificauit in montibus Juda, & in saltibus edificauit castella & turre.

15 * καὶ ἐποίησεν ὀζίας ἐν ἱερουσαλὴμ μηχανὰς μηχανοδύμους λογισμοῖς τοῦ εἶναι ἐπὶ τῶν πύργων καὶ ἐπὶ τῶν γωνιῶν, τοῦ βαλεῖν βέλεσσιν καὶ λίθοις μεγάλαις· καὶ ἠκούσθη ἡ κατὰ σκεδὴ αὐτῶν ἕως πόρρω, ὅτι ἐθαυμασώθη τοῦ βοηθῆσαι ἕως ἐκατίχυσεν.

16 * καὶ ὡς κατίχυσεν ὀζίας, ὑψώθη ἡ καρδιά αὐτοῦ τοῦ διαφθεῖραι· καὶ ἠδίκησεν ἐν κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν κυρίου τοῦ θυμιάσαι ἐπὶ τὸ θυσιασθῆναι τῶν θυμιαμάτων.

17 * καὶ εἰσῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς, & μετ' αὐτοῦ ὁ γδοήκοντα ἱερεῖς κυρίως & υἱοὶ δυναμῆως.

18 * καὶ ἐπέστησαν ἐπὶ ὀζίαν τὸν βασιλέα, καὶ εἶπον αὐτῷ, οὐ θεὸς ὀζία τὸ θυμιάσαι τῷ κυρίῳ, ἀλλ' ἡ τοῖς ἱεροῦ τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἡγιασμένοις τὸ θυμιάσαι· ἐξελθε δὲ ἀπὸ τοῦ ἁγιάσματος, ὅτι ἀπέστης ἀπὸ τοῦ κυρίου καὶ οὐκ ἔσαι θεὸς τοῦτο εἰς δόξαν τοῦ κυρίου τοῦ θεοῦ.

19 * καὶ ἐθυμώθη ὀζίας, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ θυμιατῆρον τοῦ θυμιάσαι ἐν τῷ ναῷ· καὶ ἐν τῷ θυμωθῆναι αὐτὸν πρὸς τὸν ἱερεῖς, καὶ ἡ λέπρῃς ἀνέτειλεν ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ἐναντίον τῶν ἱερέων ἐπ' αὐτῷ τοῦ θυσιασθῆναι τῶν θυμιαμάτων.

20 * καὶ ἐπέρρεψεν ἐπ' αὐτὸν ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς ὁ πρῶτος καὶ ἱερεῖς, καὶ ἰδὲ αὐτὸς λεπρὸς ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ, καὶ κατέσπασεν αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ γὰρ αὐτὸς ἔσθλυσεν ἑξελθεῖν, ὅτι ἠλεγξεν αὐτὸν ὁ κύριος.

21 * καὶ ὡς ὀζίας ὁ βασιλεὺς λεπρὸς ἕως ἡμέρας τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, & ἐκάθησεν ἐν οἴκῳ ἀρχιερεῖς λεπρὸς, ὅτι ἔξωθεν ἀπὸ οἴκου κυρίου & ἰωαθὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ κρίνων τὸν λαὸν τῇ γῆς.

22 * & λοιποὶ λόγοι ὀζίου πρῶτοι καὶ ἔχατοι οὐκ ἰδὲ εἰσὶ γεγραμμένοι ἀπὸ ἡσαίου υἱοῦ αἰμᾶς & προφήτου;

23 * καὶ ἐκοιμήθη ὀζίας μετ' τῶν πατέρων αὐτοῦ, & ἐθαψάν αὐτὸν ἐν ἀγρῷ τῆς ταφῆς τῶν βασιλέων· ὅτι εἶπεν, λεπρὸς ἐστίν· καὶ ἐβασίλευσεν ἰωαθὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κζ.

1 * Υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἰωαθὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, & ἐκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ, & ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἱερσαῖ θυγάτηρ σαδδὲκ.

2 * καὶ ἐποίησεν τὸ δὶθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ πρῶτα ὅσα ἐποίησεν ὀζίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πληὺν εἰς τὸν ναὸν κυρίου οὐκ εἰσῆλθεν, καὶ ἐτι ὁ λαὸς κατεφθείρετο.

3 * αὐτὸς ὠκοδόμησε τὴν πύλιν οἴκου κυρίου τὴν ὑψηλὴν, καὶ ἐν τῇ τείχει τοῦ ὠφελ ὠκοδόμησεν εἰς πληθύν.

4 * καὶ πόλεις ὠκοδόμησεν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἰσραὴλ, καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὠκοδόμησεν βάρεις καὶ πύργους.

* והוא נלחם עם מלך בני עמון ויחזק
 עליהם וירנו לו בני עמון בשנה ההיא
 מאה ככר כסף ועשרת אלפים כרים חטים
 ושעורים עשרת אלפים וארבעה חטים
 ובשנה השנייה והשלישית:
 * ויתחזק יותם כי הכין דרכיו לפני יהוה
 * ויהיו: * ויתר דברי יותם וכל מלחמתיו
 ודרכיו הנם כתובים על ספר מלכי ישראל
 * ויהודה: * בן עשרים וחמש שנה היה
 במלכו ושש עשרה שנה מלך בירושלם:
 * וישכב יותם עם גבתי ויקברו אותו בעיר
 דוד ומלך אחז בנו תחתיו:

כח

* בן עשרים שנה אחז במלכו
 ושש עשרה שנה מלך בירושלם ולא עשה
 הישר בעיני יהוה כדוד אביו:
 * וילך בדרכי מלכי ישראל וגם מסכות
 עשה לבעלים: * והוא הקטיר בגיא בכך
 הנם ויבער את בניו באש בתעבות הגוים
 אשר הריש יהוה מפני בני ישראל:
 * ויזבח ויקטר בבמות ועל הגבעות ותחת
 כל עץ רענן: * ויתנהו יהוה אל היר ביד
 מלך ארם ויכו בו וישבו ממנו שבירה גדולה
 ויביאו דרמשק וגם ביד מלך ישראל נתן ויד
 בו מכה גדולה: * ויהרג פקח בן דמליהו
 ביהודה מאה ועשרים אלף ביום אחד הכל
 בני חיל בעזבם את יהוה אלהי אבותם:
 * ויהרג זכרי גבור אפרים את מעשיהו
 בן המלך ואת עזריקם נגיד הבית ואת
 * מלקנה משנה המלך: * וישבו בני
 ישראל מאחיהם מאתים אלף נשים בנים
 ובנות וגם שלל רב בזו מהם ויביאו את
 השלל לשמרון: * ושם היה נביא ליהוה
 עדר שמו ויצא לפני הצבא הבא לשמרון ויאמר
 להם הנה בחמת יהוה אלהי אבותיכם על
 יהודה נתנם בידכם ותהרגו בם בזעף ער
 לשמים הגיע:

* Ipse pugnauit contra regem filiorum
 Ammon & vicit eum: dederuntq; ei filij
 Ammon in tempore illo centum talenta

C argenti & decē millia coros tritici, ac to-
 tidem coros ordeī. Hæc ei præbuerunt
 filij Ammon in anno secundo & tertio.

* Corroboratúsq; est Ioatham, eo quòd
 direxisset vias suas coram Dño Deo suo.

* Reliqua autem sermonum Ioatham
 D & omnes pugnæ eius & opera scripta sunt
 in libro Regum Israel & Iuda.

* Viginti quinque annorum erat cùm
 regnare cœpisset, & sedecim annis regna-
 uit in Hierusalem.

* Dormiuitq; Ioatham cum patribus
 suis, & sepelierunt eum in ciuitate Dauid,
 & regnauit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XXVIII.

* Viginti annorum erat Achaz cùm re-
 A gnare cœpisset, & sedecim annis re-
 gnauit in Hierusalem. Non fecit rectum
 in conspectu Dñi, sicut Dauid pater eius.

* Sed ambulauit in viis regum Israel,
 insuper & statuas fudit Baalim.

* Ipse est qui adoleuit incensum in val-
 le Hennon, & lustrauit filios suos in igne
 iuxta ritum gentium quas interfecit Do-
 minus in aduentu filiorum Israel.

* Sacrificabat quoq; & thymiama suc-
 cendebat in excelsis & in collibus, & sub
 omni ligno frondoso.

* Tradiditq; eum Dominus Deus eius
 in manu regis Syriæ, qui percussit eum,
 magnamque prædam cepit de eius impe-
 rio, & adduxit in Damascum. Manibus
 quoque regis Israel traditus est & percuf-
 sus plaga grandi.

* Occiditq; Phacee filius Romeliæ de
 Iuda centum viginti millia in die vno, om-
 nes viros bellatores, eo quòd reliquif-
 sent Dominum Deum patrum suorum.

* Eodem tempore occidit Zechri vir
 potens ex Ephraim Maasiam filium regis,
 B & Ezricam ducem domus eius, Helcha-
 nan quoque secundum à rege.

* Ceperuntque filij Israel de fratribus
 suis ducēta millia mulierum, puerorum,
 & puellarum, & infinitam prædam, per-
 tuleruntque eam in Samariam. * Ea tem-
 pestate erat ibi propheta Domini, nomine
 Oded, qui egressus obuiam exercitui ve-
 nienti in Samariam, dixit eis: Ecce iratus
 Dominus Deus patrum vestrorum con-
 tra Iudā tradidit eos in manibus vestris,
 & occidistis eos atrociter, ita vt ad celum
 pertingeret vestra crudelitas.

* Et ipse pugnavit cum rege filiorum Ammon, & praevaluit contra eum, et dabant ei filij Ammon per annum centum talenta argenti, & decem millia cororum tritici, & ordei decem millia, hæc offerebat ei rex filiorum Ammon per annum; & in anno secundo & tertio.

* Et corroboratus est Joathan quoniam præparavit vias suas coram Domino Deo suo.

* Et reliqui sermones Joatham & bellum, & opera eius, nonne scripta sunt in libro Regum Israel & Juda?

* Filius viginti & quinque annorum fuit Joatham cum regnaret ipse, & sedecim annis regnavit in Hierusalem.

* Et dormiuit Joatham cum patribus suis, & sepultus est in civitate David, & regnavit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XXVIII.

Filius viginti annorum fuit Achaz cum regnaret ipse, & sedecim annis regnavit in Hierusalem, & non fecit rectum coram Domino sicut David pater eius.

* Et ambulavit secundum vias regum Israel, etenim sculptilia fecit Baalim.

* Et sacrificavit in valle Benennom, & lustravit filios suos in igne iuxta abominationes gentium, quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel.

* Et adolebat in excelsis & in domibus, & sub omni ligno frondoso.

* Et tradidit eum Dominus Deus eius in manu regis Syria, & percussit in eo, & cepit captivitatem multam ex ipsis, & adduxit in Damascum, & in manus regis Israel tradidit eum Dominus, & percussit in eo plaga grandi.

* Et occidit Phacee filius Romelia rex Israel in Juda in una die, centum & viginti millia virorum potētium fortitudine, quoniam reliquerunt ipsi Dominum Deum patrum suorum.

* Et occidit Zechri potens ex Ephraim Maassian filium regis, & Esricam ducem domus eius, & Elcanan secundum regis.

* Et captivos ceperunt filij Israel de fratribus suis ducenta millia mulierum, & filios & filias; & spolia multa spoliaverunt ex eis, & intulerunt spolia in Samariam.

* Et illic fuit propheta Domini, Oded nomen ei: & egressus est in occursum exercitui venientium in Samariam, & dixit eis: Ecce ira Domini Dei patrum vestrorum contra Judam, & tradidit eos in manibus vestris, & occidistis in eis in ira, & usque ad celos pervenit.

* καὶ αὐτὸς ἐπολέμησε μετ' ἑ βασιλέως τῶν ἀμμων, & κατήχυσεν ἐπ' αὐτὸν. & ἐδίδου αὐτῷ ὁ υἱὸς ἀμμων κατ' ἐνιαυτὸν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου, & δέκα χιλιάδας κόρων πυργῶ, & κριθῶν δέκα χιλιάδας. ταῦτα ἔφε-
ρεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τῶν ἀμμων κατ' ἐνιαυτὸν, & ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ & τῷ τρίτῳ.

* καὶ κατήχυσεν ἰωαθὰν ὅπῃ ἠτοίμασε τὰς ὁδούς αὐτοῦ ἐναντίον κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ.

* καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ἰωαθὰμ καὶ ὁ πόλεμος, καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ ὅκ' ἰδὲ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰσραὴλ & ἰούδα;

* υἱὸς εἴκοσι & πέντε ἐτῶν ἦν ἰωαθὰμ ἐν τῷ βασιλείῳ αὐτοῦ, & ἑκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.

* καὶ ἐκοιμήθη ἰωαθὰμ μετ' τῶν πατέρων αὐτοῦ, & ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀχάζ υἱὸς αὐτοῦ ὁ δὲ αὐτοῦ.

κη.

* υἱὸς εἴκοσι ἐτῶν ἦν ἄχάζ ἐν τῷ βασιλείῳ αὐτοῦ, & ἑκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ. & ὅκ' ἐποίησεν ὁ δὲ θεὸς ἐνώπιον κυρίου, ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

* καὶ ἐπορεύθη μετ' τὰς ὁδούς βασιλέων ἰσραὴλ, καὶ ᾧ γλυπτὰ ἐποίησε τοῖς βααλεῖμ.

* καὶ ἔθυσεν ἐν φάραγι βενενομ, & διήγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ μετ' τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆρε κύριος ἀπὸ παρ' ὁσώπου τῶν ἰσραήλ.

* καὶ ἐθυμία ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν & ἐπὶ τῶν δωματίων, & ὑποκάτω παντός ξύλου ἀλσώδους.

* καὶ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῦ ἐν χειρὶ βασιλέως συρίας, & ἐπάταξεν ἐν αὐτῷ, & ἤχμαλώτισεν αὐτὸν αἰχμαλωσίᾳ πολλῇ. & ἦσαν οἱ εἰς δαμασκόν, & εἰς τὰς χεῖρας βασιλέως ἰσραὴλ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος, & ἐπάταξεν ἐν αὐτῷ πληγὴν μεγάλην.

* καὶ ἀπέκτεινε φακεαὶ υἱὸς ῥωμελίου βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐν ἰούδα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν δυνατῶν ἰσχύϊ, ἐν τῷ κατὰ λιπὲν αὐτοὺς κύριον τὸν Θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν.

* καὶ ἀπέκτεινε ζεχαὶ ὁ δυνατὸς ἑφραὶμ τὸν μαασιάν τὸν υἱὸν ἑ βασιλέως & τὸν ἐσεκαὶμ ἡγεμόνον ἑ οἴκου αὐτοῦ, & τὸν ἐλκανὴν τὸν δευτέρου ἑ βασιλέως.

* καὶ ἤχμαλώτισαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν διακοσίας χιλιάδας γυναικῶν, & υἱῶν & θυγατέρων, καὶ σκύλα πολλὰ ἐσκόλυσαν ἐξ αὐτῶν, καὶ ἤνεγκαν τὰ σκύλα εἰς σαμάρειαν.

* καὶ ἐκεῖ ἦν παροφῆτης ἑ κυρίου, ὠδὴδ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπώτησιν τὴν δυναμῆος τῶν ἐρχομένων εἰς σαμάρειαν. & εἶπεν αὐτοῖς, ἰδὲ ὀργὴ κυρίου ἑ Θεοῦ τῶν πατέρων ὑμῶν ἐπὶ τὸν ἰούδα, & παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν, καὶ ἀπέκτεινατε ἐν αὐτοῖς ἐν ὀργῇ, & ἕως τῶν ἔρῶν ἐφθάσε.

* ועתה בני יהודה וירושלם אתם
אמרים לכבש לעבדים ולשפחות לכם הלא
רק אתם עמכם אשמות ליהודה אלהיכם:
* ועתה שמעוני והשיבו השבירה אשר
שביתם מאחיכם כי חרון אף יהיה עליכם:
* ויקמו אנשים מראשי בני ישראל
עזריהו בן יהוחנן ברכיהו בן משלמות
ויחזקיהו בן שלם ועמשה בן חדלי על-
הבאים מן הצבא:

* ויאמרו להם לא תביאו את השבירה
הגדולה כי לאשמות יהיה עלינו אתם אמרים
להסיף על חטאתנו ועל אשמתנו כי רבה
אשמות לנו וחרון אף על ישראל:

* ויעזב החלוצ את השבירה ואת הבוה
לפני השרים וכל הקהל:

* ויקמו האנשים אשר נקבו בשמות
ויחזיקו בשבירה וכל מערמיהם הלבשו מן-
השלל וילבשו וינעלו ויאכלו וישקו
ויסכסכו וינהלו בחמרים לכל כושל וביאום
ירחו עיר התמרים אצל אחיהם וישבו שמרון:
* בערת ההימ שלח המלך אחז על מלכי
אשור לעזר לו:

* ועוד אדומים באו ויכו ביהודה וישבו שבי:
* ופלשתים פשטו בערי השפלה והנגב
ליהודה וילכדו את בית שמש ואת אילון ואת
הגדרות ואת שוכו ובנותיה ואת תמנה ואת
בנותיה ואת גמזו ואת בנותיה וישבו שם:
* כי הכניע יהודה את יהודה בעבור אחז
מלך ישראל כי הפריע ביהודה ומעול מעל
ביהודה: * ויבא עליו תלגת פלנאסר מלך
אשור ויצר לו ולא חזקו: * כי חלק אחז
את בית יהודה ואת בית המלך והשרים ויתן
למלך אשור ולא לעזרה לו:

* ובערת הצר לו ויוסף למעול ביהודה הוא
המלך אחז: * ויזבח לאלהי דרמשק המבים
בו ויאמר כי אלהי מלכי ארם הם מעזרים
אתם להם אזבח ויעזרוני והם היו לו להבשילו
ולכל ישראל:

10 * Insuper filios Iuda & Hierusalē vultis
vobis subijcere in seruos & ancillas, quod
nequaquā facto opus est. Peccastis enim
11 super hoc Dño Deo vestro. * Sed audite
cōsiliū meū, & reducite captiuos quos
adduxistis de fratribus vestris, quia ma-
gnus furor Domini imminet vobis.

12 * Steterunt itaq; viri de principibus fi-
liorum Ephraim, Azarias filius Iohannan,
Barachias filius Mosollamoth, Ezechias
filius Sellum, & Amasias filius Hadali,
contra eos qui veniebant de prælio.

13 * Et dixerunt eis: Nō introducetis huc
captiuos, ne peccemus Domino. Quare
C vultis adijcere super peccata nostra, & ve-
tera cumulare delicta? Grande quippe
peccatū est, & ira furoris Domini immi-
net super Israel.

14 * Dimiseruntque viri Israel bellatores
prædam & vniuersa quæ ceperant coram
principibus & omni multitudine.

15 * Steteruntque viri quos supra memo-
rauimus, & apprehēdentes captiuos om-
nes qui nudi erant, vestierunt de spoliis.
Cūmq; vestissent eos & calciassent, & re-
fecissent cibo ac potu, vnxissetque pro-
pter laborem, & adhibuissent eis curam,
quicunq; ambulare nō poterant, & erant
imbecilli corpore, imposuerūt eos iumen-
tis, & adduxerūt eos Hiericho ciuitatem
palmarum ad fratres eorum, ipsique re-
uerfi sunt in Samariam. * Tempore illo

17 misit rex Achaz ad regem Assyriorum, po-
18 stulans auxilium. * Veneruntq; Idumæi
& percusserūt multos ex Iuda, & ceperūt
18 prædam magnā. * Philistiim quoq; dif-
fusi sunt per vrbes campestris, & ad meri-
D diem Iuda, ceperuntque Beth-Sames &
Ahiō, & Gadiroth, Socho quoq; & Thā-
nan, & Ganzo cum viculis suis, & habita-

19 uerunt in eis. * Humiliauerat enim Dñs
Iudam propter Achaz regē Iuda, eo quod
nudasset eum auxilio, & contemptui ha-
20 buisset Dñm. * Adduxitq; contra eum
Theglathphalasar regem Assyriorū, qui &
afflixit eum, & nullo resistente vastauit.

21 * Igitur Achaz, spoliata domo Domini
& domo regum ac principum, dedit regi
Assyriorū munera, & tamē nihil ei pfuit.

22 * Insuper & tempore angustiae suæ auxit
cōtemptū in Dñm. Ipse per se rex Achaz

23 * Immolauit diis Damasci victimas per-
cussoribus suis, & dixit: Dij regum Syriæ
auxiliantur eis, quos ego placabo hostiis,
& aderunt mihi, cū e contrario ipsi fue-
rint ruinæ ei & vniuerso Israel.

* Et nunc filios Juda & Hierusalem vos dicitis possidere in seruos & seruas, nonne sum vobiscum, vt testificer Domino Deo vestro, peccata vobiscum Domino Deo vestro.

* Et nunc audite me, & reducite captiuitatem quam cepistis à fratribus vestris, quoniam ira furoris Domini super vos.

* Et steterunt principes à filiis Ephraim Azarias filius Jonan, & Barachias filius Mafsalmoth, & Ezechias filius Sellim, & Amasias filius Addi contra eos qui veniebant à bello.

* Et dixerunt eis, Non introducetis captiuitatem huc ad nos, quoniam vt peccemus Domino super nos, vos dicitis adijci super peccata nostra & super ignorantiam nostram, quoniam multum peccatum nostrum & ira furoris Domini in Israel.

* Et dimiserunt bellatores captiuitatem & spolia coram principibus & omni Ecclesia.

* Et steterunt viri qui vocati sunt in nominibus, & apprehenderunt captiuitatem, & omnes nudos vestierunt de spoliis, & induerunt eos & calciauerunt, & dederunt eis vt comederent, & biberent, & vngerentur, & auxilio fuerunt eis in iumentis omni infirmo: & constituerunt eos in Hiericho ciuitatem palmarum ad fratres eorum, & reuersi sunt in Samariam.

* Et in tempore illo misit rex Achaz ad regem Assyriorum vt auxiliaretur ei.

* Et in hoc anno & Idumæi irruerunt & percusserunt in Juda, & ceperunt captiuitatem.

* Et Philistiim irruerunt in turbes campis, & à meridie Juda, & ceperunt Bethsames & Ailon, & Gaderoth, & Socchoth, & vicus eius, & Thamnan, & vicus eius, & Gamzo & vicus eius, & habitauerunt illic.

* Quoniam humiliavit Dominus Judā propter Achaz regem Juda, quoniam nudauit in Juda, & rebellauit rebellione à Domino.

* Et venit contra Achaz Theglath-Phalsar rex Assyriorum, & percussit eum.

* Et cepit Achaz que in domo Domini, & que in domo regis & principum, & dedit regi Assyriorum, & non in auxilium ei fuit.

* Sed vt tribularetur ipse, & auxit Achaz rebellionem à Domino, & dixit rex Achaz:

* Queram deos Damasci percutientes me: & dixit: Quoniam Dei regis Syriæ fortificant eos, igitur sacrificabo eis & auxiliabuntur mihi, & fuerunt ei ipsi in scandalum & omni Israel.

10 * καὶ νῦν εἰπὺ ὑμεῖς ἰδοὺ καὶ ἱερῶσαλημ ὑμεῖς λέγετε κατὰκτῆσασθαι εἰς δούλους & δούλας, ὅτε ἰδὲ εἰμὶ μετ' ὑμῶν, μαρτυρῆσαι κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, πλημμελείαι μετ' ὑμῶν κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν.

11 * καὶ νῦν ἀκούσατέ με & ἀποσρέψατε τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν ἡχμαλωτῶσατε ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὅτι ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐφ' ὑμῖν.

12 * καὶ ἀνέστησαν ἀρχόντες ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐφραΐμ Ἀζαρίας ὁ τοῦ ἰωνᾶν, & βαρχίας ὁ τοῦ μασσαλμῶθ, καὶ ἐζεκίας ὁ τοῦ σελλείμ, & ἀμασίας ὁ τοῦ ἀδὶ. ἦτις εἰς ἐρχομένοις ἀπὸ τοῦ πολέμου.

13 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, ὃ μὴ εἰσαγάγητε τὴν αἰχμαλωσίαν ὧδε πρὸς ἡμᾶς, ὅτι εἰς τὸ πλημμελῆσαι τῷ κυρίῳ ἐφ' ἡμᾶς, ὑμεῖς λέγετε προσθῆναι ἑπὶ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν καὶ ἑπὶ τὴν ἀγνοίαν ἡμῶν, ὅτι πολλὴ ἡ ἀμαρτία ἡμῶν & ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἑπὶ τὴν ἰσραήλ.

14 * & ἀφῆκαν & πολεμισαὶ τὴν αἰχμαλωσίαν & τὰ σκύλα ἐναντίον τῶν δρχόντων & πάσης τῆς ἐκκλησίας.

15 * καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες οἱ ἐπεκλήθησαν ἐν ὀνόμασιν, & ἀντελάβοντο τὴν αἰχμαλωσίαν, & πύτους εἰς θυμὸν περιέβαλον ἀπὸ τῶν σκύλων, & ἐνέδυσαν αὐτοὺς & ἐπέδυσαν, καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς ὅφρα φαγεῖν, καὶ πιεῖν, καὶ ἀλείψασθαι, καὶ ἀντελάβοντο αὐτῶν ἐν ὑποζυγίοις παντὸς ἀδενῆς. καὶ κατέστησαν αὐτοὺς εἰς ἱερὴν τὴν πόλιν τῶν φοινίκων πρὸς ἀδελφούς αὐτῶν, & ἀπέστρεψαν εἰς σαμάρειαν.

16 * καὶ ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἀχάζ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν ἀσσυρίων ὅπως βοηθῇ αὐτῷ.

17 * καὶ ἐν τῷ ἔτει καὶ ἰδοὺ μαῖοι ἐπέθεντο, καὶ ἐπάταξαν ἐν ἰζδα, καὶ ἡχμαλωτῶσαν αἰχμαλωσίαν.

18 * καὶ ἀλλόφυλοι ἐπέθεντο ἑπὶ τὰς πόλεις τῆς πεδινῆς, καὶ ἀπὸ λιβὸς τοῦ ἰζδα, καὶ ἔλαβον τὴν βαυθαμῆς, καὶ τὴν αἰλῶν, καὶ τὴν γαδερῶθ, καὶ τὴν θακχῶθ, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὴν θαμναν καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὴν γαμζῶ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ κατήκησαν ἐκεῖ.

19 * ὅτι ἐταπείνωσε κύριος τὸν ἰζδαν διὰ τὸν Ἀχάζ βασιλέα ἰζδα, ὃν ὧν ἀπεκάλυψεν ἐν τῷ ἰζδα, καὶ ἀπέστη ἀποστασία ἀπὸ κυρίου.

20 * καὶ ἦλθεν ἑπὶ τὸν Ἀχάζ θεγλαθ φασαῆς βασιλεὺς ἀσσυρίων, & ἐπάταξεν αὐτόν.

21 * καὶ ἔλαβεν Ἀχάζ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου & τὰ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως & τῶν δρχόντων, & ἔδωκε τῷ βασιλεὶ τῶν ἀσσυρίων, & ὅτε εἰς βοήθειαν αὐτοῦ ἦν.

22 * ἀλλ' ἡ τοῦ θεοῦ ἐλπίς αὐτῶν, & προσέθηκεν Ἀχάζ & ἀπὸς τῶν ἀπὸ κυρίου. & εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἀχάζ:

23 * ζητήσω εἰς θεὸν δαμασκὸν εἰς τύποντάς με. & εἶπεν, ὅτι & θεοὶ βασιλέως συρίας καθύπευκον αὐτοὺς, τίνω θύσω αὐτοῖς, καὶ ἀντιλήφονται μου, καὶ ἐξήνουν αὐτῶν αὐτοὶ εἰς σκῶλον & παντὶ ἰσραήλ.

* וַיֹּאסֶף אַחַז אֶת-כָּל־בֵּית־הָאֱלֹהִים
 וַיִּקְצֹץ אֶת-כָּל־בֵּית־הָאֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר אֶת-
 דִּלְתוֹת בֵּית־יְהוָה וַיַּעַשׂ לוֹ מִזְבְּחוֹת בְּכָל־פְּנֵי
 בִירוּשָׁלַם * וּבְכָל־עִירוֹ עִיר וְעִיר לַיהוּדָה
 עָשָׂה בָמוֹת לִקְטֹר לָאֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּכְעַס אֶת־
 יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו *
 * וַיִּרְדּוּ דְבָרָיו וְכָל־דְּרָכָיו רָוֵא שְׁנִים
 וְהָאֲחֵרִים הֵנָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יְהוּדָה
 וְיִשְׂרָאֵל * וַיִּשְׁכַּב אַחַז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּהוּ
 בְּעִיר בִירוּשָׁלַם כִּי לֹא הָבִיאוּהוּ לִקְבֹרֵי מַלְכֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ יְחִזְקִיָּהוּ בֶן־תַּחְתָּיו *

כט

* יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ בֶּן־עֲשָׂרִים
 וְחֲמֵשׁ שָׁנָה וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מֶלֶךְ בִירוּשָׁלַם
 וְשֵׁם אִמּוֹ אֲבִירָה בַת־זַכְרְיָהוּ *
 * וַיַּעַשׂ הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכָל־אֲשֶׁר־עָשָׂה
 דָּוִיד אָבִיו * הוּא בִשְׁנֵי הָרָאשׁוֹנוֹת
 לְמַלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן פָּתַח אֶת־דִּלְתוֹת בֵּית־
 יְהוָה וַיְחַזְקֵם * וַיִּבְנֶה אֶת־הַכִּהֲנִים
 וְאֶת־הַלְוִיִּם וַיֹּאסֶפֶם לְרֹחוֹב הַמִּזְבֵּחַ *
 * וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמַעוּנִי הַלְוִיִּם עַתָּה הִתְקַדְּשׁוּ
 וְקִדְּשׁוּ אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם וְהוֹצִיאוּ
 אֶת־הַנְּדָרִים מִן־הַקֹּדֶשׁ *
 * כִּי־מַעַלּוֹ אֲבֹתֵינוּ וַעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ וַיַּעֲזֹבוּהוּ וַיִּסְבּוּ פְּנֵיהֶם מִמִּשְׁכַּן יְהוָה
 וַיִּתְּנוּ־עֶרְפָּה * גַּם־סָגְרוּ דִּלְתוֹת הָאוֹלָם
 וַיִּכְבּוּ אֶת־הַנְּדָרִים וְקִטְּרוּ לֹא הִקְטִירוּ וְעָלוּ
 לֹא־הָעָלוּ בַּקֹּדֶשׁ לָאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל *
 * וַיְהִי קֶצֶף יְהוָה עַל־יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם
 וַיִּתְּנֵם לַזֹּעֶה לְשִׁמָּה וּלְשִׁרְקָרָה כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ
 רָאִים בְּעֵינֵיכֶם * וְהִנֵּה נָפְלוּ אֲבוֹתֵינוּ בַּחֲרֹב
 וּבְנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וְנָשֵׁינוּ בְּשִׁבְיָה עַל־זֹאת *
 * עַתָּה עִם־לִבִּי לִכְרוֹת בְּרִית לַיהוָה אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב מִמֶּנּוּ חֲרוֹן אַפּוֹ *
 * בְּנֵי עַתָּה אֶל־תִּשְׁלּוּ כִּי־בָכֶם בַּחֲרֹב יְהוָה
 לַעֲמֹד לִפְנֵי לְשִׁרְקָרָה וּלְהַיּוֹרֵת לוֹ מִשְׁרָתִים
 וּמִקְטָרִים *

24 * Direptis itaque Achaz vasis domus
 Dei atque confractis, clausit ianuas tem-
 pli Domini, & fecit sibi altaria in vniuer-
 sis angulis Hierusalem.

25 * In omnibus quoque vrbibus Iuda
 extruxit aras ad cremandum thus, atque
 ad iracundiam prouocauit Dominum
 Deum patrum suorum.

26 * Reliqua autem sermonum eius & o-
 mnium operum suorum priorum & no-
 uissimorum scripta sunt in libro Regum
 Iuda & Israel.

27 * Dormiuitq; Achaz cum patribus suis,
 & sepelierunt eum in ciuitate Hierusa-
 lem. Neque enim receperunt eum in se-
 pulchra regum Israel. Regnauitque Eze-
 chias filius eius pro eo.

CAP. XXIX.

1 **I**gitur Ezechias regnare coepit cum vi-
 A ginti quinque esset annorum, & vigin-
 ti nouem annis regnauit in Hierusalem.
 Nomen matris eius Abia filia Zachariæ.

2 * Fecitque quod erat placitum in con-
 spectu Domini, iuxta omnia quæ fecerat
 Dauid pater eius.

3 * Ipso anno & mense primo regni sui
 aperuit valuas domus Domini, & instau-
 rauit eas.

4 * Adduxitque sacerdotes atq; Leuitas,
 & congregauit eos in plateam Orientale.

5 * Dixitque ad eos, Audite me Leuitæ,
 & sanctificamini, mundate domum Do-
 mini Dei patrum vestrorum, & auferte
 omnem immunditiam de sanctuario.

6 * Peccauerunt patres nostri & fecerunt
 malum in conspectu Domini Dei nostri,
 B derelinquentes eum, auerterunt facies
 suas à tabernaculo Domini, & præbue-
 runt dorsum.

7 * Clauferunt ostia quæ erant in porti-
 cu & extinxerunt lucernas, incensumque
 non adoleuerunt, & holocausta non ob-
 tulerunt in sanctuario Deo Israel.

8 * Concitatus est itaque furor Domini
 super Iudam & Hierusalem. Tradiditque
 eos in commotionem & in interitum &
 in sibilū, sicut ipsi cernitis oculis vestris.

9 * En corruerunt patres nostri gladiis,
 filij nostri, & filix nostræ, & coniuges ca-
 priuæ ductæ sunt propter hoc scelus.

10 * Nunc ergo placet mihi, vt incamus
 fœdus cum Domino Deo Israel, & auer-
 11 tet à nobis furorem iræ suæ. * Filij mei

C steris coram eo, & ministretis illi, colatísq;
 cum, & cremetis ei incensum.

²⁴ * Et abstulit Achaz vasa domus Domini
 & fregit ea, & clausit Achaz fores domus Do-
 mini, & fecit sibi altare in omni angulo in Hie-
 rusalem.

²⁵ * Et in omni urbe, & in ciuitate Iuda fe-
 cerunt excelsa, ad adolendum dijs alienis, &
 irritauit Dominum Deum patrum suorum.

²⁶ * Et reliqui sermones eius et opera eius pri-
 ma & nouissima nonne sunt scripti in libro
 Regum Iuda & Iffrael?

²⁷ * Et dormiuit Achaz cum patribus suis, &
 sepultus est in ciuitate Dauid, & non attule-
 runt eum in sepulchra regum Iffrael, & regna-
 uit Ezechias filius eius pro eo.

CAP. XXIX.

Filius existens viginti & quinque annorum
 Ezechias cum regnaret ipse, & viginti, &
 nouem annis regnauit in Hierusalem; & no-
 men matri eius Abia filia Zachariae.

² * Et fecit Ezechias rectum coram Domino,
 iuxta omnia quae fecit Dauid pater eius.

³ * Et factum est quando stetit Ezechias in re-
 gno suo in mense primo aperuit valuas domus
 Domini, & instaurauit eas.

⁴ * Et introduxit sacerdotes & Leuitas, &
 constituit eos in latus quod ad Orientem.

⁵ * Et dixit eis, Audite me Leuitae, nunc san-
 ctificamini, & sanctificate domum Domini
 Dei patrum vestrorum, & eijcite immundi-
 tiam de sanctuarijs.

⁶ * Quoniam rebellauerunt patres nostri, &
 fecerunt malum coram Domino Deo nostro, &
 dereliquerunt eum, & auerterunt faciem
 suam a tabernaculo Domini, & dederunt cer-
 uicem.

⁷ * Et clauserunt ostia templi, & extinxe-
 runt lucernas, & thymiana non adoleue-
 runt, & holocausta non obtulerunt in sanctua-
 rio Deo Iffrael.

⁸ * Et fuit ira Domini super Iudam & Hie-
 rusalem, & tradidit eos in commotionem &
 in interitum & in sibilum, sicut vos cernitis
 oculis vestris.

⁹ * Et ecce corruerunt patres nostri in gladio,
 & filij nostri, & filiae nostrae, & uxores no-
 strae in captiuitate in terra non sua.

¹⁰ * Causa huius fuit in corde meo vt dispona-
 tur fœdus Domino Deo Iffrael, et auertat a no-
 bis iram furoris sui.

¹¹ * Et nunc non relinquatis facere, quoniam
 in vobis elegit Dominus, vt stetis coram eo ad
 ministrandum ei, & sitis eius ministri & ado-
 lentes incensum.

²⁴ * καὶ ἀπέσπασεν Ἀχάζ τὰ σκεύη οἴκου κυρίου, καὶ κα-
 τέκοψεν αὐτά, καὶ ἀπέκλεισεν Ἀχάζ τὰς θύρας οἴκου
 κυρίου, καὶ ἐποίησεν αὐτῷ θυσιαστήριον ἐν πάσῃ γωνίᾳ
 ἐν ἱερουσαλὴμ.

²⁵ * καὶ ἐν πάσῃ πόλει, & ἐν πόλει ἰσραὴλ ἐποίησαν ὑψη-
 λὰ, τοῦ θυμίσθαι θεοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ παρώργισεν κύριον
 τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν.

²⁶ * καὶ ὅλοιποὶ λόγοι αὐτῶν καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν αἱ
 πρῶται καὶ ἔσχαται οὐκ ἰδὲ εἰσὶ γεγραμμένοι ἐπὶ βι-
 βλίου βασιλέων ἰσραὴλ καὶ ἰσραήλ;

²⁷ * καὶ κοιμήθη Ἀχάζ μετὰ τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ ἐτά-
 φη ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ οὐκ ἤνεγκαν αὐτὸν εἰς σὸν τά-
 φον τῶν βασιλέων ἰσραὴλ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐzekias υἱὸς
 αὐτῶν ἀντ' αὐτῶν.

καθ.

¹ * Υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἐzekias ἐν τῷ βασι-
 λείῳ αὐτοῦ καὶ εἴκοσι καὶ ὀκτώ ἐτη ἐβασίλευσεν ἐν
 ἱερουσαλὴμ καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀβία θυγάτηρ
 zachariou.

² * καὶ ἐποίησεν ἐzekias τὸ δυνάμεν ἑνώπιον κυρίου, κατὰ
 πᾶν τὸ ὅσα ἐποίησε dauid ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

³ * καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἔση ἐzekias ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ
 ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ δυνέωξε τὰς θύρας οἴκου κυρίου, &
 ἐπεσκήδασεν αὐτάς.

⁴ * καὶ εἰσήγαγον σὸν ἱερεῖς & σὸν λαὸν, & κατέστη-
 σεν αὐτοὺς εἰς τὸ κλίτθαι τὸ πρὸς θύρας οἴκου κυρίου.

⁵ * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἀκούσατέ με ὅτι λαοὶ τῆς γῆς ἀ-
 γάσθητε, & ἀγάσατε τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πα-
 τέρων ὑμῶν, καὶ ἐκβάλετε τὴν ἀκαθαρσίαν ἐκ τῶν αἰγίων.

⁶ * ὅτι ἀπέσπασαν ὅτι πατέρες ἡμῶν, & ἐποίησαν τὸ πο-
 νηρὸν ἑνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, & ἐγκατέλιπον αὐ-
 τὸν, καὶ ἀπέσπασαν τὸ πρὸς ὄψωπον αὐτῶν ἀπὸ τῆς σκευῆς
 κυρίου, καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς.

⁷ * καὶ ἀπέκλεισαν τὰς θύρας τοῦ ναοῦ, & ἐσέβησαν σὸν
 λαὸν, καὶ θυμίαμα οὐκ ἐθυμιάσαν, καὶ ὀλοκαυτώ-
 ματα οὐκ ὤρσαν ἐν τῇ αἰγίᾳ τῷ θεῷ ἰσραὴλ.

⁸ * καὶ ἐγένετο ὁργὴ κυρίου ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἱερουσαλὴμ
 καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς ἔκστασιν καὶ εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς
 συνελγισμόν, ὥς ὑμεῖς ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν.

⁹ * καὶ ἰδὲ ἐπεθὺν ὅτι πατέρες ἡμῶν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ὅτι
 υἱοὶ ἡμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ἡμῶν, & αἱ γυναῖκες ἡμῶν ἐν
 αἰχμαλωσίᾳ ἐν γῇ ἑστῶν.

¹⁰ * ἔνεκεν τούτου ἐγένετο ἐπὶ καρδίας με τοῦ διαθέσθαι
 διαθήκην τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραὴλ, & ἀποστέλλει ἀφ' ἡμῶν
 τὴν ὁργὴν τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ.

¹¹ * καὶ νῦν μὴ διαλίπῃτε ποιεῖν ὅτι ἐν ὑμῖν ἡρέτηκε κύ-
 ρις τοῦ σῆσαι ἐναντίον αὐτοῦ λειτουργεῖν αὐτῷ, καὶ εἶναι
 αὐτῷ λειτουργοὺς & θυμιάοντας.

* ויקמו הלויים מחת בן עמשי ויואל בן
 עזריהו בן ירמיהו וזכריהו בן יהוואל וזכריהו בן
 עבדי ועזריהו בן יהלאל וזכריהו בן יהואח
 בן זמרה ועדן בן יואח:
 * ומן בני אליצפן שמרי ויעואל ומן בני
 אסף זכריהו ומתניהו:
 * ומן בני הימן יהואל ושמעי ומן בני ידותן
 שמעיה ועזיאל: * ויאספו את אחיהם
 ויתקדשו ויבאו כמצורת המלך בדברי יהוה
 לטהר בית יהוה:
 * ויבאו הכהנים לפנימה בית יהוה
 לטהר ויצאו את כל הטמא אשר מצאו
 בהיכל יהוה לחצר בית יהוה ויקבלו הלויים
 להוציאם לנחל קדרון חוצה:
 * ויחלו באחד לחדש הראשון לקדש וביום
 שמונה לחדש באו לאולם יהוה ויקדשו
 את בית יהוה לימים שמונה וביום ששה עשר
 לחדש הראשון כלו: * ויבאו פנימה
 אל חזקיהו המלך ויאמרו טהרנו את כל בית
 יהוה ואת מזבח העולה ואת כל כליו ואת
 שלחן המערכת ואת כל כליו:
 * ואת כל הכלים אשר חזניה המלך
 גזזו במלכותו במעלו רכנו והקדשנו והננו
 לפני מזבח יהוה:
 * וישבם יחזקיהו המלך ויאסף את שרי
 העיר ויעל בית יהוה:
 * ויביאו פרים שבעה ואילים שבעה
 וכבשים שבעה וצפירי עזים שבעה לחטאת
 על הממלכה ועל המקדש ועל יהודה ויאמר
 לבני אהרן הכהנים להעלות על מזבח יהוה:
 * וישחטו הבקר ויקבלו הכהנים את
 הדם ויזרקו המזבחה וישחטו האילים ויזרקו
 הדם המזבחה וישחטו הכבשים ויזרקו הדם
 המזבחה: * ויגישו את שעירי החטאת לפני
 המלך והקהל ויסמכו ידיהם עליהם:
 * וישחטו הכהנים ויחטאו את דמם
 המזבחה לכפר על כל ישראל כי לכל ישראל
 אמר המלך העולה והחטאת:

12 * Surrexerunt ergo Leuitæ, Maath fi-
 lius Amasæ & Iohel filius Azariæ, de filiis
 Caath. Porro de filiis Merari Cis filius
 Abdai, & Azarias filius Ialalehel. De filiis
 autem Gerson, Ioha filius Iemna, & Eden
 filius Iohaha. * At verò de filiis Elifa-
 phan, Samri, & Iahiel. De filiis quoque
 Afaph, Zacharias & Mathanias.
 14 * Nénon de filiis Hemá, Iahiel, & Se-
 mei. Sed & de filiis Idithun Semeias &
 15 Ozihel. * Congregaueruntque fratres
 suos & sanctificati sunt, & ingressi sunt
 iuxta mandatum regis & imperium Do-
 mini vt expiarent domum Domini.
 16 * Sacerdotes quoque ingressi templum
 Domini, vt sanctificarent illud, extule-
 runt omnem immunditiam quam intrò
 repererant in vestibulo domus Domini,
 quam tulerunt Leuitæ, & asportauerunt
 ad torrente Cedron foras.
 17 * Cœperunt autem prima die mensis
 primi mundare, & in die octauo eiusdem
 mensis ingressi sunt porticum domus tem-
 pli Dñi, expiaueruntq; templum diebus
 octo, & in die sextadecima mēsis eiusdem
 quod cœperant impleuerunt.
 18 * Ingressi quoq; sunt ad Ezechiam re-
 gem, & dixerunt ei: Sanctificauimus om-
 nem domum Dñi & altare holocausti, va-
 sâq; eius, nénon & mensam propositio-
 nis cum omnibus vasis suis;
 19 * Cunctamque templi supellectilem
 quam polluerat rex Achaz in regno suo,
 postquam præuaricatus est, & ecce expo-
 sita sunt omnia coram altari Domini.
 20 * Confurgensq; diluculo Ezechias rex
 E adunauit omnes principes ciuitatis, &
 21 ascendit in domum Dñi. * Obtuleruntq;
 simul tauros septem, & arietes septem, &
 agnos septem, & hircos septem, pro pec-
 cato, pro regno, pro sanctuario, pro Iuda.
 Dixitque sacerdotibus filiis Aaron vt of-
 ferrent super altare Domini.
 22 * Maçtauerunt igitur tauros, & susce-
 perunt sanguine sacerdotes, & fuderunt
 illum super altare. Maçtauerunt etiâ arie-
 tes, & illorū sanguinem super altare fude-
 23 runt. * Immolauerunt agnos, & fuderunt
 super altare sanguine. Applicuerunt hir-
 cos pro peccato coram rege & vniuersa
 multitudine. imposueruntq; manus suas
 24 super eos. * Et immolauerunt illos sacer-
 dotes, & asperferūt sanguinem eorum co-
 ram altari pro piaculo vniuersi Israel. Pro
 omni quippe Israel præceperat rex, vt ho-
 locaustum fieret pro peccato.

* Et surrexerunt Leuitæ Maath filius Ame-
si, & Ioel filius Azaria de filiis Caath: & de
filiis Merari, Cis filius Abdi, & Azarias filius
Ialeel, & de filiis Gerson, Joach filius Zem-
ma, & Odaan filius Joach.

* Et de filiis Elisaphan, Sambri & Hieiel;
& de filiis Asaph, Zacharias & Matthana-
nias.

* Et de filiis Eman, Hieiel & Semei, & de
filiis Jduthun, Sameas & Oziel.

* Et congregavit fratres suos & purificati
sunt iuxta mandatum Ezechie regis propter im-
perium Domini, ut purgarent domum Do-
mini.

* Et ingressi sunt sacerdotes intro in domum
Domini ad purificandum, & extulerunt om-
nem immunditiam inuentam in domo Domini
in vestibulum domus Domini: & susceperunt
Leuitæ ut asportarent in torrentem Cedron
foras.

* Et cæperunt in vna mensis primi sanctifi-
care, & die octaua mensis primi ingressi sunt
in templum Domini, & sanctificauerunt do-
mum Domini in diebus octo, & die sextade-
cima mensis primi impleuerunt.

* Et ingressi sunt intro ad Ezechiam regem,
& dixerunt ipsi, Sanctificauimus omnia quæ in
domo Domini, & altare holocausti, & vasa
eius, & mensam propositionis eius & omnia
vasa eius.

* Et omnia vasa, quæ polluit rex Achaz in
regno suo, cum præuaticatus est ipse, preparaui-
mus & sanctificauimus ea, & ecce sunt coram
altari Domini.

* Et surrexit diluculo Ezechias rex, & con-
gregavit principes ciuitatis, & ascendit in do-
mum Domini.

* Et obtulit septem vitulos & septem arie-
tes, & septem agnos, & septem hircos capra-
rum pro peccato, pro regno, & pro sanctis, &
pro Iuda: & dixit filius Aaron sacerdotibus,
ut offerrent in altari Domini.

* Et sacrificauerunt vitulos, & susceperunt
sacerdotes sanguinem & fuderunt super altare:
& sacrificauerunt arietes, & fuderunt super
altare sanguinem, & sacrificauerunt agnos, &
fuderunt sanguinem super altare.

* Et applicuerunt hircos qui pro peccato, co-
ram rege & Ecclesia, & imposuerunt manus
suas super eos.

* Et sacrificauerunt eos sacerdotes, &
asperferunt sanguinem eorum ad altare, & pla-
cauerunt pro omni Iffrael, quoniam pro omni
Iffrael dixit rex adduci holocausta, & quæ pro
peccato.

* καὶ ἀνέστησαν ὁ Λουῖται μααθ ὁ τοῦ ἀμεσί, καὶ
ἰωήλ ὁ τοῦ ἀζαρίου ἐκ τῶν υἱῶν κααθ· καὶ ἐκ τῶν υἱῶν με-
ραρί, κίς ὁ τοῦ ἀβδὶ, καὶ ἀζαρίας ὁ τοῦ ἰαλαήλ· ὁ δὲ ἀπὸ
τῶν υἱῶν γερσών, ἰωάχ ὁ τοῦ ζεμμα, ὁ δὲ ἀδὰδ ὁ τοῦ ἰωάχ.

* καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐλισαφάν, σαμβρί & ἰεῖήλ· καὶ ἀπὸ
τῶν υἱῶν ἀσάφ, ζαχαρίας, & ματθανίας.

* καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν αἰμάν, ἰεῖήλ & σεμεὶ· καὶ ἀπὸ τῶν
υἱῶν ἰδουθὺν, σαμέας & ὀζιήλ.

* καὶ συνήγαγε οὗτοι ἀδελφεὺς αὐτῶν καὶ ἠγνίσθησαν
κατὰ τὴν ἐντολὴν ἐξ ἐκείνου τοῦ βασιλέως διὰ τοῦ ἀγγελάτου
κυρίου, & καθάρησαν τὸν οἶκον κυρίου.

* καὶ εἰσῆλθον ὁ ἱερεὺς ἔσω εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀγνί-
σαι, καὶ ἐξέβαλον πᾶσαν τὴν ἀκαθαρσίαν τὴν εὑρεθεῖ-
σαν ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου· καὶ ἐδέξαν-
το ὁ Λουῖται τοῦ ἐξενεγκεῖν εἰς τὸν χειμάρρου κε-
δρὼν ἔξω.

* καὶ ἤρξαντο ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἀγιά-
σαι, & τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου εἰσῆλθον
εἰς τὸν ναὸν κυρίου, καὶ ἠγίασαν τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἡμέραις
ὀκτώ, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐκκαδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώ-
του συνετέλεσαν.

* καὶ εἰσῆλθον ἔσω τοῦ ἐξ ἐκείνου τὸν βασιλέα, & εἶπον
αὐτῷ, ἠγίασαμεν πᾶντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, & τὸ θυσα-
στήριον & τὸ λοκαυτώσεως, καὶ τὰ σκεύη αὐτῶν, & τὴν τρά-
πεζαν & τὸν πορθέσεως αὐτῶν & πᾶντα τὰ σκεύη αὐτῆς.

* καὶ πάντα τὰ σκεύη, ἃ ἐμίανεν ὁ βασιλεὺς ἀχαζ
ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῶν, ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν, ἠτοιμά-
σαμεν καὶ ἠγίασαμεν αὐτά, καὶ ἰδοὺ ἐστὶν ἐναντίον τοῦ θυ-
σιαστηρίου κυρίου.

* καὶ ὥρτισεν ἐξ ἐκείνου ὁ βασιλεὺς, & συνήγαγον οὗτοι
ἀρχοντας τῶν πόλεως, & ἦλθον εἰς οἶκον κυρίου.

* καὶ ἀνήγαγον ἐπὶ τὰ μόσχους, καὶ ἐπὶ τὰ κύνες, καὶ ἐπὶ τὰ
ἀμνούς, & ἐπὶ τὰ χιμάρους αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας, περὶ τῆς
βασιλείας, καὶ περὶ τῶν ἁγίων, καὶ περὶ ἰσραὴλ· καὶ εἶπεν τοῖς
υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἱερεσὶ, τοῦ ἀνενεγκεῖν ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
ριον κυρίου.

* καὶ ἔθυσαν οὗτοι μόσχους, καὶ ἐδέξαντο ὁ ἱερεὺς τὸ
αἷμα καὶ προσέχεον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἔθυσαν
οὗτοι κύνες, καὶ προσέχεον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ αἷμα·
καὶ ἔθυσαν οὗτοι ἀμνούς, καὶ προσέχεον τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον.

* καὶ προσήγαγον οὗτοι χιμάρους οὗτοι περὶ ἁμαρ-
τίας ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἐκκλησίας, & ἐπέθη-
καν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπ' αὐτούς.

* καὶ ἔθυσαν αὐτούς ὁ ἱερεὺς, καὶ περιερρύτισαν τὸ
αἷμα αὐτῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐξιλίασαν τὸ πε-
ρὶ παντὸς ἰσραὴλ, ὅτι περὶ παντὸς ἰσραὴλ εἶπεν ὁ βα-
σιλεὺς προσενεχθῆναι τὰ ὀλοκαυτώματα, καὶ τὰ περὶ
ἁμαρτίας.

* ויעמד את הלויים בית יהודה במצלתיים
 בנגלים ובכנורות במצורת דוד וגד הזור
 המלך ונרמן הנביא כי ביד יהודה המצוה ביד
 נביאיו: * ויעמדו הלויים בכלי דוד והכהנים
 בחצצרות: * ויאמר חזקיהו להעלות
 העלה להמזבח ובערת החל העולה החל שיר
 יהודה והחצצרות ועל ידי כלי דוד מלך ישראל:
 * וכל הקהל משתחוים והשיר משורר
 והחצצרות מחצצרים הכל עד לבלות העלה:
 * ובכלות להעלות כרעו רמלך וכל
 הנמצאים אתו וישתחוו:
 * ויאמר יחזקיהו המלך והשרים ללויים
 להלל ליהודה בדברי דוד ואסף החזן ויהללו
 עד לשמחה ויקדו וישתחוו:
 * ויען יחזקיהו ויאמר עתה מלאתם
 ידכם ליהודה גשו והביאו זבחים ותודות
 לבית יהודה ויביאו הקהל זבחים ותודות וכל
 נדיב לב עלות:
 * ויהי מספר העלה אשר הביאו הקהל
 בקר שבעים אילים מאר כבשים מאתים
 לעלה ליהודה כל אלה: * והקדשים
 בקר שש מאות וצאן שלשת אלפים:
 * רק הכהנים היו למעט ולא יכלו להפשיט
 את כל העלות ויחזקום אחיהם הלויים עד
 כלות המלאכה ועד יתקדשו הכהנים כי הלויים
 ישרי לב להתקדש מהכהנים:
 * וגם עולה לרב בחלבי השלמים ובנסכים
 לעלה ותכון עבודת בית יהודה:
 * וישמח יחזקיהו וכל העם על ההבין האלהים
 לעם כי בפתאום היר הדבר:

ל

* וישלח יחזקיהו על כל ישראל
 ויהודה וגם אגרות כתב על אפרים ומנשה
 לבוא לבית יהודה בירושלם לעשות פסח
 ליהודה אלהי ישראל:
 * ויועץ המלך ושריו וכל הקהל בירושלם
 לעשות הפסח בחדש השני:

25 * Constituit quoque Leuitas in domo
 Domini cum cymbalis & psalteriis, & ci-
 tharis secundum dispositione David regis,
 & Gad Videntis & Nathan prophetæ. Si-
 quidem Dñi præceptum fuit per manum
 26 prophetarum eius. * Steteruntq; Leuitæ
 tenentes organa David & sacerdotes tu-
 27 bas. * Et iussit Ezechias vt offerrent ho-
 locausta super altare. Cúmq; offerrentur
 holocausta, coeperunt laudes canere Do-
 mino, & clangere tubis, atque in diuersis
 organis, quæ David rex Israel repererat,
 concrepare.
 28 * Omni autem turba adorante, canto-
 res & hi qui tenebant tubas, erát in offi-
 cio suo donec compleretur holocaustum.
 29 * Cúm; finita esset oblatio, incuruatus
 est rex & omnes qui erant cú eo, & ado-
 30 rauerunt. * Præcepítque Ezechias & prin-
 cipes Leuitis, vt laudaret Dominum ser-
 G monibus David & Asaph Videntis, qui
 laudauerunt Deum magna lætitia, & in-
 curuato genu adorauerunt.
 31 * Ezechias autem etiam hæc addidit:
 Implestis manus vestras Domino; accedi-
 te & offerte victimas & laudes in domo
 Dñi. Obrulit ergo vniuersa multitudo ho-
 stias & laudes, & holocausta mente de-
 32 uota. * Porro numerus holocaustorum,
 quæ obtulit multitudo, hic fuit: Tauros
 septuaginta, arietes centum, agnos ducetos.
 33 * Sanctificaueruntque Domino boues
 sexcentos & oues tria millia.
 34 * Sacerdotes verò pauci erant, nec po-
 terant sufficere, vt pelles holocaustorum
 detraherent. Vnde & Leuitæ fratres eo-
 rum adiuuerunt eos, donec impleretur
 opus, & sanctificarentur antistites. Leuitæ
 quippè faciliori ritu sanctificatur quàm
 35 sacerdotes. * Fuerunt ergo holocau-
 sta plurima, adipēs pacificorum & liba-
 mina holocaustorum: & completus est
 cultus domus Domini.
 36 * Lætatusq; est Ezechias & omnis po-
 pulus, eo quod ministerium Dei esset ex-
 pletum, derepente quippe hoc fieri pla-
 cuerat.

CAP. XXX.

1 M Isit quoq; Ezechias ad omnem Israel
 & Iudam, scripsitque epistolas ad
 A Ephraim & Manassen, vt venirent ad do-
 mum Domini in Hierusalem, & facerent
 Phase Domino Deo Israel.

2 * Inito ergo cõsilio regis & principum
 & vniuersi cœtus Hierusalem, decreue-
 runt vt facerent Phase mense secundo.

* Et constituit Levitas in domo Domini in cymbalis, & in nablis, & in citharis secundum mandatum David Regis, & Gad Videntis regi & Nathan propheta, quoniam per mandatum Domini preceptum in manu prophetarum eius.

* Et steterunt Levitæ in organis David, & sacerdotes in tubis.

* Et dixit Ezecias, ut offerrent holocaustum super altare. & cum inciperent offerre holocaustum, cæperunt canere Domino, & tubæ ad organa David regis Israel.

* Et omnis Ecclesia adorabat, & cantores canentes & tubæ clangentes, donec compleretur holocaustum.

* Et cum finissent offerentes, flexit rex & omnes qui inveniunt cum eo, et adoraverunt.

* Et dixit Ezecias rex & principes Levitis, ut laudarent Dominum in sermonibus David & Asaph propheta, & laudabant in letitia, & ceciderunt & adoraverunt.

* Et respondit Ezecias & dixit: Nunc implestis manus vestras, adducite & ferte sacrificia laudis in domum Domini. & obtulit Ecclesia sacrificia in domum Domini, & omnis promptus corde holocausta.

* Et fuit numerus holocausti, quod obtulit Ecclesia, vituli septuaginta, arietes centum, agni ducenti, in holocaustum Domini omnia hæc.

* Et sanctificati vituli sexcenti, oves tria millia.

* Veruntamen sacerdotes pauci erant, & non potuerunt excoriare holocaustum, & adiuvaverunt eos Levitæ, donec impleretur opus, & donec sanctificarentur sacerdotes, quoniam Levitæ promptè sanctificati sunt magis quam sacerdotes.

* Et holocaustum multum in adipibus perfectionis salutaris & libamina holocausti, & præparatum est opus in domo Domini.

* Et letatus est Ezecias & omnis populus, eo quod præparavit Deus populo, quoniam repente fuit sermo.

CAP. XXX.

ET misit Ezecias ad omnem Israel et Judam epistolas, & scripsit ad Ephraim & Manasse ut venirent in domum Domini in Hierusalem, ut facerent Phasch Domino Deo Israel.

* Et consuluit rex & principes, & omnis Ecclesia quæ in Hierusalem, ut facerent Phasch mense secundo.

* καὶ ἔστησεν σὺν λαΐταις ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις, & ἐν κινύραις κατὰ τὴν ἐντολὴν δαυὶδ τοῦ βασιλέως καὶ γὰρ τοῦ ὁράντος τῷ βασιλεῖ ἐνάθαι τοῦ ποσφύτου, ὅτι δι' ἐντολῆς κυρίου τὸ πρῶτον ἐν χειρὶ πάντων ποσφύτων αὐτοῦ.

* καὶ ἔστησαν ὁ λαὸς ἐν ὀργάνοις δαυὶδ, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐν σάλπιγγιν.

* καὶ εἶπεν ἐζεκίας, τὸ δυνεγκεῖν τὴν ὀλοκαύτωσιν ἐπὶ τὸ θυσιάζηαι. καὶ ἐν τῷ ἀρξάσθαι δυνάμει τὴν ὀλοκαύτωσιν, ἤρξαντο αἰδῆν τῷ κυρίῳ, καὶ αἱ σάλπιγγες πρὸς τὰ ὄργανα δαυὶδ βασιλέως ἰσραὴλ.

* καὶ πάντα ἡ ἐκκλησία ποσσεκίωει, & ψαλτωδοὶ αἰδοντες & αἱ σάλπιγγες σαλπίζουσαι, ἕως ἡ συνετελέσθη ἡ ὀλοκαύτωσις.

* καὶ ὡς συνετέλεσαν δυνάμει φέροντες, ἔκαμψεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶντες οἱ δούλῳντες σὺν αὐτῷ, καὶ ποσσεκίωσαν.

* καὶ εἶπεν ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῖς λαΐταις, τὸ ὑμνεῖν τὸν κύριον ἐν λόγοις δαυὶδ & ἀσάφ τοῦ ποσφύτου. καὶ ὕμνου ἐν δούλοισιν αὐτοῦ, & ἔπεσον καὶ ποσσεκίωσαν.

* καὶ ἀπεκρίθη ἐζεκίας & εἶπεν, νῦν ἐπληρώσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν, ποσσεγάγετε καὶ φέρετε θυσίας αἰνέσεως εἰς οἶκον κυρίου. & ἀνέθηκεν ἡ ἐκκλησία θυσίας εἰς οἶκον κυρίου, καὶ πᾶς ποσσεθύμησεν τῇ καρδίᾳ ὀλοκαυτώσεις.

* καὶ ἐχρέτο ὁ δούλος τοῦ ὀλοκαυτώσεως, ἧς δυνεγκεν ἡ ἐκκλησία, μόχοι ἐβδομήκοντα, κριοὶ ἑκατὸν, ἀμνοὶ διακόσιοι, εἰς ὀλοκαύτωσιν κυρίου πρῶτα ταῦτα.

* καὶ οἱ ἡγιασμένοι μόχοι ἑξακόσιοι, ποσσεβάβα τρεῖς χίλια.

* πλὴν οἱ ἱερεῖς ὀλίγοι ἦσαν, καὶ ὅτε ἠδυνάμηντο δεῖραι τὴν ὀλοκαύτωσιν, & δύνετα μὲν δύνοντο αὐτῶν οἱ λευῖται, ἕως ἡ συνετελέσθη τὸ ἔργον, & ἕως ἡ ἡγιασθήσαν οἱ ἱερεῖς, ὅτι οἱ λευῖται ποσσεθύμως ἡγιασθήσαν πρῶτον οἱ ἱερεῖς.

* καὶ ἡ ὀλοκαύτωσις πολλὴ ἐν τοῖς σέαςι τῆς τελειώσεως τοῦ σωτηρίου & αἱ ἀπονδαὶ τοῦ ὀλοκαυτώσεως, & ἡ τιμὰ τῶν ἔργων ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου.

* καὶ δύνεθη ἐζεκίας & πᾶς ὁ λαός, διὰ τὸ ἡτοιμακέναι τὸν θεὸν τῷ λαῷ, ὅτι ἔξαπιν ἐχρέτο ὁ λόγος.

λ'.

* Καὶ ἀπέστειλεν ἐζεκίας ἐπὶ πρῶτα ἰσραὴλ & ἰδαν ἐπιστολάς, & ἔγραψεν ἐπὶ τὸν ἐφραὶμ & μανασσὴν ἐλθεῖν εἰς οἶκον κυρίου εἰς ἱερουσαλὴμ, & ποιῆσαι τὸ φασεχ τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραὴλ.

* καὶ ἐβλῆσατο ὁ βασιλεὺς & οἱ ἄρχοντες & πάντα ἡ ἐκκλησία ἡ ἐν ἱερουσαλὴμ, ποιῆσαι τὸ φασεχ τῷ κυρίῳ θεῷ δευτέρῳ.

* כי לא יכלו לעשות בערת ההיכל כי
 הכהנים לא התקדשו למדי והעם לא נאספו
 לירושלם: * וישר הדבר בעיני המלך
 ובעיני כל הקהל: * ויעמידו דבר להעביר
 קול בכל ישראל מבאר שבע ועד דן לבנות
 לעשות פסח ליהוה אלהי ישראל בירושלם
 כי לא לרב עשו ככתוב:
 * וילכו הרצים באגרות מיד המלך ושריו
 בכל ישראל ויהודיה ובמצורת המלך לאמר
 בני ישראל שובו אל יהוה אלהי אברהם
 יצחק וישראל וישב אל הפליטה הנשארת
 לכם מבית מלכי אשור: * ואל תהיו כאבותיכם
 ובאחיכם אשר מעלו ביהוה אלהי אבותיהם
 ויתנם לשמה באשר אתם ראים:
 * עתה אל תקשו ערפכם כאבותיכם תנו
 יד ליהוה ובאו למקדשו אשר הקדיש לעולם
 ועבדו את יהוה אלהיכם וישב מכם חרון
 אפ: * כי בשובכם על יהוה אחיכם
 ובניכם לרחמים לפני שוביהם ולשוב לארץ
 הזאת כי חנון ורחום יהוה אלהיכם ולא
 יסיר פנים מכם אם תשובו אליו:
 * ויהיו הרצים עברים מעיר לעיר בארץ
 אפרים ומנשה ועד זבלון ויהיו משחיקים
 עליהם ומלעגים בם:
 * אך אנשים מאשר ומנשה ומזבלון נכנעו
 ויבאו לירושלם: * גם ביהודה היתה יד
 האלהים לתת להם לב אחד לעשות מצות המלך
 והשרים בדבר יהוה:
 * ויאספו ירושלם עם רב לעשות את חג
 המצות בחדש השני קהל לרב מאד:
 * ויקמו ויסירו את המזבחות אשר
 בירושלם ואת כל המקטרות הסירו וישליכו
 לנחל קדרון: * וישחטו הפסח בארבעה
 עשר לחדש השני והכהנים והלויים נכלמו
 ויתקדשו ויביאו עלות בית יהוה:
 * ויעמדו על עמדם במשפטים כתורת משה
 איש האלהים הכהנים ורקיס את הדם מיד
 הלויים:

3 * Non enim occurrerant facere in tem-
 pore suo, quia sacerdotes qui possent suffi-
 cere sanctificati non fuerant, & populus
 nondum cōgregatus fuerat in Hierusalē.
 4 * Placuitq; sermo regi & omni multitudi-
 ni. * Et decreuerunt vt mitterēt nuncios
 in vniuersum Israel de Bersabee vsq; Dan,
 vt venirent & facerent Phasē Dño Deo Is-
 rael in Hierusalē. Multi enim nō fecerant
 6 sicut in lege p̄scriptū est. * Perrexerūtq;
 cursores cum epistolis ex regis imperio &
 principum eius in vniuersum Israel & Iu-
 B dam, iuxta id quod rex iusserat p̄dican-
 tes: Filij Israel reuertimini ad Dñm Deum
 Abraā, & Isaac, & Israel, & reuertetur ad
 reliquias quę effugerūt manus regis Assy-
 7 riorum. * Nolite fieri sicut patres vestri &
 fratres, qui recesserūt à Dño Deo patrum
 suorū, & tradidit eos in interitum, vt ipsi
 8 cernitis. * Nolite indurare ceruices ve-
 stras sicut patres vestri. Tradite manus ve-
 stras Dño, & venite ad sanctuarium eius
 quod sanctificauit in æternum. Seruite
 Domino Deo patrum vestrorum, & auer-
 9 tetur à vobis ira furoris eius. * Si enim
 vos reuersi fueritis ad Dominum, fratres
 vestri & filij habebunt misericordiam co-
 ram dominis suis, qui illos duxerunt cap-
 tiuos, & reuertētur in terram hanc. Pius
 enim & clemēs est Dominus Deus vester,
 & non auertet faciem suam à vobis si re-
 10 uersi fueritis ad eum. * Igitur cursores
 pergebant velociter de ciuitate in ciuita-
 tem per terram Ephraim & Manasse vsq;
 ad Zabulon, illis irridentibus & subsan-
 11 tantibus eos. * Attamen quidam viri ex
 Aser & Manasse, & Zabulon acquiescētes
 12 consilio, venerunt Hierusalem. * In Iu-
 da verò facta est manus Dei, vt daret eis
 cor vnum, vt facerent iuxta p̄ceptū re-
 gis & principum verbum Domini.
 13 * Congregatīq; sunt in Hierusalem po-
 puli multi, vt facerent solemnitatem azy-
 morum in mense secundo.
 14 * Et surgentes destruxerunt altaria quę
 erāt in Hierusalem, atq; vniuersa, in qui-
 C bus idolis adolebatur incensum, subuer-
 tentes proiecerunt in torrentem Cedron.
 15 * Immolauerunt autem Phasē quarta-
 decima die mensis secundi. Sacerdotes
 quoque atque Leuitę tandem sanctificati
 obtulerunt holocausta in domo Domini.
 16 * Steterūtq; in ordine suo iuxta dispo-
 sitionē & legem Moyši hominis Dei. Sa-
 cerdotes verò suscipiebant effundendum
 sanguinem de manibus Leuitarum.

* Non enim poterant illud facere in tempore illo, quoniam sacerdotes non sanctificati sunt sufficientes, & populus non congregatus est in Hierusalem. * Et placuit sermo coram Rege, & coram omni Ecclesia.

* Et constituerunt sermonem, ut transiret praconium in omni Israel à Dan usque ad Bersabee, ut venirent & facerent Phasch Domino Deo Israel in Hierusalem, quoniam multitudo non fecit secundum scripturam.

* Et perrexerunt cursores cum epistolis à rege & principibus in omnem Israel & Judam, secundum praeceptum regis dicentes: Filij Israel convertimini ad Dominum Deum Abraam, & Isaac, & Jacob, & convertet saluos relictos à manu regis Assyriorum. * Et non sitis sicut patres vestri & fratres vestri, qui recesserunt à Domino Deo patrum suorum, & tradidit eos in desolationem, sicut vos videtis.

* Et nunc non induretis ceruices vestras, sicut patres vestri: date gloriam Domino Deo, et ingredimini in sanctuarium eius quod sanctificauit in aeternum, & seruite Domino Deo vestro, & conuertet à vobis furorem irae suae.

* Quoniam cum reuersi fueritis vos ad Dominum, fratres vestri & filij vestri erunt in misericordiis coram omnibus qui duxerunt captiuos eos, & conuertet eos in terram hanc, quoniam misericors & clemens Dominus Deus noster, & non auertet faciem suam à nobis, si conuersi fuerimus ad eum.

* Et fuerunt cursores transeuntes ciuitatem de ciuitate in monte Ephraim & Manasse & usque ad Zabulon, & fuerunt sicut iridentes eos, & subsannantes eos.

* Sed homines ab Aser, & Manasse, & à Zabulon conuersi sunt, & venerunt in Hierusalem.

* Et in Iuda facta est manus Domini ut daret eis cor unum, ut venirent & facerent iuxta praeceptum regis & principum in verbo Domini. * Et congregati sunt in Hierusalem populus multus, ut faceret solemnitatem azymorum in mense secundo, Ecclesia multa valde.

* Et surrexerunt & destruxerunt altaria in Hierusalem, & vniuersa, in quibus adolebant incensum mendacibus, subuerterunt & proiecerunt in torrentem Cedron.

* Et immolauerunt Phasch quarta decima mensis secundi: & sacerdotes & Leuitae conuersi sunt & sanctificati sunt, & intulerunt holocausta in domum Domini.

* Et steterunt in statione sua iuxta iudicium suum, iuxta praeceptum Moyse hominis Dei, & sacerdotes suscipiebant sanguinem de manu Leuitarum.

3 * ἔτι γὰρ ἐδωκένθησαν αὐτὸ ποιῆσαι ἐν τῇ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτι οἱ ἱερεῖς ὅκ ἡγιασθῆσαν ἱκανοί, & ὁ λαὸς ἐσωήχθη ἐν ἱερουσαλήμ. * καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ ἐναντίον πάσης τῆς ἐκκλησίας.

5 * καὶ ἐσησαν λόγον τοῦ διελθεῖν κήρυγμα ἐν παντὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ δούεως Βηρσαββαί, ὅτι ἐλθεῖν & ποιῆσαι τὸ φασέχ τῷ κυρίῳ θεῷ Ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι τὸ πλῆθος ὅκ ἐποίησε κατὰ τὴν γραφὴν.

6 * καὶ ἐπορεύθησαν οἱ τρέχοντες σὺν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῶν δρχόντων εἰς πᾶντα Ἰσραὴλ καὶ ἰδάν, κατὰ τὸ πρῶτον & βασιλέως λέγοντες, υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπιστρέψατε πρὸς κύριον θεὸν ἀβραάμ, καὶ ἰσαὰκ, & ἰακώβ, & ἐπιστρέψετε ὅτι ἀνασσεσώμενοι ὄντες κατὰ τὴν γραφὴν ἀπὸ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων.

7 * ὅτι μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν & οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν, οἱ ἀπέστησαν ἀπὸ κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν, & παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἐρήμωσιν, καθὼς ὑμεῖς ὁρᾶτε.

8 * καὶ νῦν μὴ σκληρυνήτε ὅτι τραχήλοις ὑμῶν, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, ὅτε δοξάν κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ εἰσέλθετε εἰς τὸ ἅγιον αὐτοῦ, ὃ ἡγιασεν εἰς τὸν αἰῶνα, & δουλεύσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ ἀποστρέψετε ἀπὸ ὑμῶν τὸν θυμὸν τὸ ὄργη αὐτοῦ.

9 * ὅτι ἐν τῇ ἐπιστρέψει ὑμᾶς πρὸς κύριον, οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἔσονται ἐν οἰκισμοῖς ἐναντίον πᾶντων τῶν αἰχμαλωτισθέντων αὐτῶν, & ἀποστρέψει αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὅτι ἐλεήμων & οἰκτίρμων κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, & ὅκ ἀποστρέψει τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἀπὸ ἡμῶν, ἐὰν ἐπιστρέψωμεν πρὸς αὐτόν.

10 * ὅτι ἦσαν οἱ τρέχοντες διαπορευόμενοι πόλιν ἐν πόλει ἐν τῇ ὁρῇ ἐφραΐμ, & μανασσῇ, & ἕως ζαβουλὸν & ἐγγύον, ὅς κατὰ γελῶντες αὐτῶν, & μυκλήζοντες αὐτοὺς.

11 * ἀλλὰ ἄνθρωποι ἀπὸ ἀσὴρ & μανασσῇ, & ἀπὸ ζαβουλὸν ἐνετράπησαν, καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ.

12 * καὶ ἐν ἰδάν ἐχρύνετο χεὶρ κυρίου δοῦναι αὐτοῖς καρδίαν μίαν ἐλθεῖν & ποιῆσαι κατὰ τὸ πρῶτον & βασιλέως, & τῶν δρχόντων ἐν λόγῳ κυρίου.

13 * καὶ σωήχθησαν ἐν ἱερουσαλήμ λαὸς πολὺς τοῦ ποιῆσαι τὴν ἐορτὴν τῶν ἀζύμων ἐν τῇ μεσῇ τῇ δευτέρῃ, ἐκκλησία πολλὴ σφόδρα.

14 * καὶ δύνευσαν καὶ καθεῖλον τὰ θυσιάστια ἐν ἱερουσαλήμ, & πᾶντα ἐν οἷς ἐθυμίων τοῖς ψευδέσι, κατέσπασαν καὶ ἔρριψαν εἰς τὸν χημάρρου κεδρών.

15 * καὶ ἔθυσαν τὸ φασέχ τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ δούτερου. καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λουῖται ἐνετράπησαν καὶ ἡγιασθῆσαν καὶ εἰσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα εἰς τὸν οἶκον κυρίου.

16 * καὶ ἐσησαν ἐπὶ τὴν σάββαν αὐτῶν κατὰ τὸ κέλημα αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐντολὴν μουσῇ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐδέχοντο τὰ αἵματα ἐκ χειρὸς τῶν λουιτῶν.

* כי דברת בקהל אשר לא התקדשו
 והלויים על שחיטת הפסחים לכל לא טהור
 להקדיש ליהוה: * כי מרבית העם רבת
 מאפרים ומנשה יששכר וזבלון לא טהרו כי
 אכלו את הפסח בלא ככתוב כי תתפלל יחזקיהו
 עליהם לאמר יהוה הטוב יכפר בעד:
 * כל לבבו חזין לדרש האלהים יהוה
 אלהי אבותיו ולא כטהרת הקדש:
 * וישמע יהוה אל יחזקיהו וירפא את
 העם: * ויעשו בני ישראל הנמצאים
 בירושלם את חג המצות שבעת ימים בשמחה
 גדולה ומהללים ליהוה יום ביום הלויים
 והכהנים בכלי עז ליהוה:
 * וידבר יחזקיהו על לב כל הלויים
 המשבילים שכל טוב ליהוה ויאכלו את המועד
 שבעת הימים מזבחים זבחי שלמים ומתורים
 ליהוה אלהי אבותיהם:
 * ויועצו כל הקהל לעשות שבעת ימים
 אחרים ויעשו שבעת ימים שמחה:
 * כי חזקיהו מלך יהודה הרים לקהל אלף
 פרים ושבעת אלפים צאן והשרים הרימו
 לקהל פרים אלף וצאן עשרת אלפים ויתקדשו
 כהנים לרב: * וישמחו כל קהל יהודה
 והכהנים והלויים וכל הקהל הבאים מירושלם
 והגרים הבאים מארץ ישראל והיושבים
 ביהודה: * ותהי שמחה גדולה בירושלם
 כי מימי שלמה בן דוד מלך ישראל לא כזאת
 בירושלם: * ויקמו הכהנים הלויים ויברכו
 את העם וישמע בקולם ותבוא תפלתם
 למעון קדשו לשמים:

לא

* וככלות כל זאת יצאו כל
 ישראל הנמצאים לערי יהודה וישברו המצבות
 ויגרעו האשרים וינתצו את הבמות ואת
 המזבחות מכל יהודה ובנימן ובאפרים
 ומנשה עד לכלל וישובו כל בני ישראל איש
 לאחוזתו לעריהם:

17 * Eo quod multa turba sanctificata non
 esset, & idcirco immolarent Leuitæ Phasē
 his qui non occurrerant sanctificari Dño.

18 * Magna etiā pars populi de Ephraim
 & Manasse, & Isachar, & Zabulon quæ
 sanctificata non fuerat, comedit Phasē, nō
 iuxta quod scriptum est; & orauit pro eis
 Ezechias, dicens: Dominus bonus propi-
 titabitur cunctis:

19 * Qui in toto corde requirunt Domi-
 num Deum patrum suorum; & non im-
 putabit eis quod minus sanctificati sunt.

20 * Quem exaudiuit Dominus, & placatus
 est populo.

21 * Feceruntq; filij Israel qui inuēti sunt
 in Hierusalem solemnitate azymorum
 septem diebus in lætitia magna, lau-
 dantes Dominum per singulos dies Leui-
 tæ quoque & sacerdotes per organa quæ
 suo officio congruebant.

22 * Et locutus est Ezechias ad cor omniū
 Leuitarum, qui habebant intelligentiam
 bonam super Domino, & comederūt se-
 ptem diebus solemnitatis immolantes vi-
 ctimas pacificorum, & laudantes Domi-
 num Deum patrum suorum.

23 * Placuitque vniuersæ multitudini vt
 celebrarent etiam alios dies septem, quod
 & fecerunt cum ingenti gaudio.

24 * Ezechias autem rex Iuda præbuerat
 multitudini mille tauros & septem millia
 ouium. Principes verò dederant populo
 tauros mille, & oues decem millia. San-
 ctificata est ergo sacerdotū plurima mul-
 tudo. * Et hilaritate perfusa omnis tur-
 ba Iuda tam sacerdotū & Leuitarū quàm
 vniuersæ frequentię quæ venerat ex Is-
 rael, profelytorum quoque de terra Israel
 & habitantium in Iuda.

26 * Factaq; est grandis celebritas in Hie-
 rusalem, qualis à diebus Salomonis filij
 David regis Israel in ea vrbe non fuerat.

27 * Surrexerunt autem sacerdotes atque
 Leuitæ benedicentes populo, & exaudita
 est vox eorum, peruenitque oratio in ha-
 bitaculum sanctum cæli.

CAP. XXXI.

1 C Vmque hæc fuissent ritè celebrata,
 A egressus est omnis Israel qui inuentus
 fuerat in vrbibus Iuda, & fregerunt simu-
 lachra, succideruntque lucos, demoliti
 sunt excelsa, & altaria destruxerunt, non
 solum de vniuerso Iuda & Béiamin, sed &
 de Ephraim quoq; & Manasse, donec pe-
 nitus euerteret. Reuersiq; sunt omnes filij
 Israel in possessiones & ciuitates suas.

* Quoniam multitudo Ecclesie non purifi- 17
cati sunt: & Leuitæ fuerunt ut sacrificarent
Phasch omni qui non poterat purificari Do-
mino.

* Quoniam plurimum populi ab Ephraim 18
& Manasse, & Issachar, & Zabulon non san-
ctificati sunt, sed & comederunt Phasch, non
præter scripturam, & orauit Ezechias pro his,
dicens: Domine Deus bone propitiare

* Pro omni corde dirigente ad querendum 19
Dominum Deum patrum suorum, & non si-
cut secundum purificationem sanctorum.

* Et exaudiuit Dominus Ezechiam, & sa- 20
nauit populum.

* Et fecerunt filij Israel, qui inuenti sunt in 21
Hierusalem, solemnitatem azymorum septem
diebus in letitia magna, & laudabant Domi-
num diem per diem, & Leuitæ & sacerdotes
in organis fortitudinis Domino.

* Et locutus est Ezechias ad cor omnium Le- 22
uitarum & intelligentium intelligentiam bo-
nam Domino, & perfecerunt solemnitatem
azymorum septem diebus sacrificantes sacrifi-
cia salutis, & confitentes Domino Deo patrum
suorum.

* Et consuluit omnis Ecclesia ut facerent 23
septem dies alios, & fecerunt septem dies alios
in letitia.

* Quoniam Ezechias rex Juda primitias ob- 24
tulit omni Ecclesie mille vitulos, & septem
millia ouium, & principes primitias attulerunt
populo mille vitulos & ouium decem millia:
& sanctificati sunt de sacerdotibus in multi-
tudinem.

* Et letata est omnis Ecclesia Juda & sa- 25
cerdotes, & Leuitæ, & omnis Ecclesia qui ve-
nerunt ex Israel, & proselyti qui venerunt de
terra Israel, & habitantes Juda.

* Et facta est letitia magna in Hierusalem, 26
quoniam à diebus Salomonis filij David regis
Israel non factum est tale festum in Hierusa-
lem:

* Et surrexerunt sacerdotes Leuitæ, & 27
benedixerunt populo, & exaudita est vox eo-
rum, & venit oratio eorum in habitaculum
sanctum Dei in celum.

CAP. XXXI.

ET postquam perfecta sunt hæc omnia; egres- 1
sus est omnis Israel qui inuenti fuerant in
urbibus Juda, & contriuerunt simulachra, &
succiderunt lucos, & demoliti sunt excelsa, &
destruxerunt altaria ab omni Iudæa, & Benia-
min & ex Ephraim, & à Manasse usque ad
consumationem: & conuersus est omnis Israel
in hereditatem suam & in ciuitates suas.

17 * ὅτι πληθὺν τὴν ἐκκλησίαν ἐχὶ ἠγνώσθησαν· καὶ
λαβύται ἦσαν τὸ θύειν τὸ φασέχ πρὸς τὸ μὴ διωα-
μίζω ἀγνίσθῃ τὸ κυρίῳ.

18 * ὅτι τὸ πλεῖστον τὸ λαὸν ἀπὸ ἐφραΐμ, & μανασσῆ, καὶ
ἰσάχαρ, καὶ ζαβουλὼν ἐχὶ ἠγάσθησαν, ἀλλὰ & ἐφα-
γὸν τὸ φασέχ; & ᾤξθη τὴν γραφὴν· καὶ προσήνευξάτο
ἐξεκίας περὶ τούτων λέγων, κύριε ὁ θεὸς ὁ ἀγαθὸς ἐξί-
λασαι

19 * ὑπὲρ πάσης καρδίας κατὰ δύναμιν ἐκζητήσαι τὸν
κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ ἐχὶ ὡς καὶ τὴν
ἀγνείαν τῶν ἀγίων.

20 * καὶ ἐπήκουσε κύριος τὸ ἐξεκίαι, καὶ ἰάσατο τὸν λαόν.

21 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ εὐρεθέντες ἐν ἱερου-
σαλὴμ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἐπὶ ἡμέρας ἐν δὲ φε-
σὴν μέγαλη, & καθύμνουν τὸν κύριον ἡμέραν καθ' ἡμέ-
ραν· & οἱ λεύϊται & οἱ ἱερεῖς ἐν ὀργάνοις ἰσχύος τὰν κύριον.

22 * & ἐλάλησεν ἐξεκίας ἐπὶ καρδίᾳ πρὸς τὸν λαόν
τῶν & τῶν σωζέντων σωῶσιν ἀγαθὴν τὸν κύριον· & συνε-
τέλεσθη τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἐπὶ ἡμέραις θύοντες
θύσας σωτηρίου, & ἐξομολογέμενοι κυρίῳ τὰ θεὰ τῶν
πατέρων αὐτῶν.

23 * καὶ ἐβουλόσατο πάντα ἡ ἐκκλησία ποιῆσαι ἐπὶ
ἡμέρας ἄλλας· καὶ ἐποίησαν ἐπὶ ἡμέρας ἄλλας ἐν
δὲ φεσὴν.

24 * ὅτι ἐξεκίας ὁ βασιλεὺς ἰδὼς ἀπὸ ἧς παύσῃ τῇ
ἐκκλησίᾳ χιλίους μόχους & ἐπὶ αὐτοὺς ἐβόησεν, &
οἱ ἀρχόντες ἀπὸ ἧς τὸ λαὸν χιλίους μόχους & ἐβό-
ησεν δέκα χιλιάδας, καὶ ἠγάσθησαν τῶν ἱερέων εἰς
πληθύν.

25 * καὶ δὲ φεσὴν πάντα ἡ ἐκκλησία ἰδὼς & οἱ ἱερεῖς
καὶ οἱ λαβύται, καὶ πάντα ἡ ἐκκλησία ἐλθόντες ἐξ
ἰσραὴλ, & οἱ προσήλυτοι οἱ ἐλθόντες ἐκ γῆς ἰσραὴλ,
καὶ οἱ κατοικοῦντες ἰδὼς.

26 * καὶ ἐχρῆτο εὐφροσύνη μεγάλη ἐν ἱερουσαλὴμ, ὅτι
ἀπὸ ἡμερῶν βολομένων τοῦ δαυὶδ βασιλέως ἰσραὴλ
οὐκ ἐχρῆτο τοιαύτη ἑορτὴ ἐν ἱερουσαλὴμ.

27 * καὶ δὲ ἐσηύσαν οἱ ἱερεῖς οἱ λαβύται, & εὐλόγησαν τὸν
λαόν, & ἐπὶ κέσθῃ ἡ φωνὴ αὐτῶν, καὶ ἦλθεν ἡ προσευχὴ
αὐτῶν εἰς τὸ κατοικητήριον τοῦ ἁγίου τοῦ θεοῦ εἰς τὸν οὐρανόν:

λα'.

1 * Καὶ ὡς συνετελέσθη ταῦτα πάντα, ἐξῆλθεν πᾶς
ἰσραὴλ οἱ εὐρεθέντες ἐν πόλεσιν ἰδὼς, καὶ συνετέλεσαν
ταῖς σήλας, & ἐξέκοψαν τὰ ἄλση, καὶ κατέσπασαν τὰ
ὕψηλά, καὶ κατέβησαν τὰ θυσιαστήρια ἀπὸ πάσης τῆς ἰου-
δαίας καὶ βενιαμὴν, & ἐξ ἐφραΐμ, & ἀπὸ μανασσῆ ἕως
εἰς συμωτέλειδον· καὶ ἐπέσρεψε πᾶς ἰσραὴλ εἰς τὴν κλη-
ρονομίαν αὐτῶν καὶ εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν.

* ויעמד יחזקיהו את--מחלקות הכהנים
 והלויים על--מחלקותם איש כפי עבודתו
 לכהנים וללויים לעלות ולשלמים לשרת
 ולהדור ולהלל בשערי מחנות יהוה:
 * ומנרת המלך מן--רכושו לעלות לעלות
 הבקר והערב והעלות לשבתות ולחדשים
 ולמועדים בכתוב בתורת יהוה:
 * ויאמר לעם ליושבי ירושלם לתת מנרת
 הכהנים והלויים למען יחזקו בתורת יהוה:
 * וכפרץ הדבר הרבו בני--ישראל ראשית
 דגן תירוש ויצהר ודבש וכל תבואת שדה ומעשר
 רחל לרב הביאו: * ובני ישראל ויהודה
 היושבים בערי יהודה גם--הם מעשר בקר
 וצאן ומעשר קדשים המקדשים ליהוה אלהיהם
 הביאו ויתנו ערמורת ערמורת:
 * בחדש השלישי החלו הערמות ליסוד
 * ובחדש השביעי כלו: * ויבאו יחזקיהו
 והשרים ויראו את הערמות ויברכו את יהוה
 וארעמו ישראל: * וידרש יחזקיהו על--
 הכהנים והלויים על הערמות:
 * ויאמר אליו עזריהו הכהן ראש לבית
 צדוק ויאמר מהחל התרומה לביא בית יהוה
 אכול ושבוע והותר עד--לרוב כי יהיה ברכ את--
 עמו והנותן את--החמון יהוה:
 * ויאמר יחזקיהו להכין לשכורת בבית
 יהוה ויבינו: * ויביאו את התרומה
 והמעשר והקדשים באמונה ועליהם נגיד
 בונניהו הלוי ושמעי אחיהו משנה:
 * ויחזקיהו ויעזריהו ונחור ועשהאל
 וירימות ויוזבד ואליאל ויסמכיהו ומחרת ובניהו
 פקידים מיד בונניהו ושמעי אחיו במפקד
 יחזקיהו המלך ועזריהו נגיד בית האלהים:
 * וקורא בן--ימנר הלוי השוער למזרח
 על גדות האלהים לתת תרומת יהוה וקדשי
 הקדשים: * ועל--ידו עדן ומנימן וישוע
 ושמעיהו ואמריהו ושכניהו בערי הכהנים
 באמונה לתת לאחיהם במחלקות כגדול
 כקטן:

2 *Ezechias autem constituit turmas sa-
 cerdotes, & Leuiticas per diuisiones suas
 vnūquemq; in officio pprio, tā sacerdotū
 videlicet quā Leuitarū ad holocausta &
 pacifica, vt ministrarent & confiterentur,
 3 canerētq; in portis castrorū Dñi. * Pars
 autē regis erat vt de propria eius substan-
 tia offerretur holocaustum mane semper
 & vespere, sabbatis quoque & kalendis, &
 solemnitatibus cæteris, sicut scriptum est
 4 in lege Dñi. * Præcepit etiā populo ha-
 bitantium Hierusalem vt darēt partes sa-
 cerdotibus & Leuitis, vt possent vacare le-
 5 gi Dñi. * Quod cū percerebuisse in au-
 ribus multitudinis, plurimas obtulerunt
 B primitias filij Israel, frumēti, vini & olei;
 mellis quoq; & omnium quæ gignit hu-
 mus decimas obtulerunt.
 6 * Sed & filij Israel & Iuda qui habita-
 bant in vrbibus Iuda, obtulerūt decimas
 boum & ouium, decimasque sanctorum
 quæ vouerant Dño Deo suo, atq; vniuer-
 sa portantes fecerunt acruos plurimos.
 7 * Mense tertio cœperūt acruorum ia-
 cere fundamenta, & mense septimo com-
 8 pleuerunt eos. * Cūq; ingressi fuissent
 Ezechias & principes eius, viderunt acer-
 uos, & benedixerūt Dño ac populo Israel.
 9 * Interrogauitque Ezechias sacerdotes
 & Leuitas cur ita iacerent acruui.
 10 * Respōdit illi Azarias sacerdos primus
 de stirpe Sadoch dicens: Ex quo cœperūt
 offerri primitiæ in domo Dñi, comedimus
 C & saturati sumus & remāserunt plurima,
 eo quòd benedixerit Dñs populo suo. Re-
 liquiarum autem est copia ista quā cernis.
 11 * Præcepit igitur Ezechias vt præpara-
 12 rēt horrea in domo Dñi. * Quod cū fe-
 cissent, intulerunt tā primitias quā de-
 cimas, & quæcunq; vouerāt fideliter. Fuit
 autē præfectus eorum Chonenias Leuita
 13 & Semei frater eius secūdus. * Post quem
 Ichihel & Azarias, & Naad, & Afahel, &
 Hierimoth: Iozabat quoque & Elihel, &
 Iesmachias, & Maath, & Banaias præposi-
 ti sub manibus Chonenias & Semei fratris
 eius ex imperio Ezechias regis & Azarias
 14 pontificis domus Dei. * Chore verò filius
 Iemna Leuites & ianitor Orientalis portæ
 præpositus erat his quæ sponte offereban-
 tur Deo, primitiisq; & cōsecratis in sancta
 15 sanctorum. * Et sub cura eius Eden &
 Bēiamin, Iesue & Semeias. Amarias quo-
 que & Sechenias in ciuitatibus sacerdo-
 tum, vt fideliter distribuerent fratribus
 suis partes minoribus atque maioribus.

* Et ordinavit Ezechias vices sacerdotum et Levitarum, & vices uniuscuiusque iuxta ministeriū suum sacerdotibus & Levitis ad holocaustum & ad sacrificium salutaris, & ut laudarent, & ut confiterentur & ministrarent in portis & in atriis domus Domini.

* Et pars regis de substantiis eius in holocaustis, quæ manè & quæ vesperè, & in holocaustis sabbatorum, & in neomenijs, & in solemnitatibus scriptis in lege Domini.

* Et dixit Ezechias populo habitantibus in Hierusalem, ut darent partem sacerdotum & Levitarum, ut possint in ministerio domus Domini.

* Et postquam iussit sermonem Ezechias, plurimas obtulerūt filij Israel primitias tritici & vini, & olei, & mellis; & omne germen agri in multitudinem obtulerunt.

* Filij Israel & Juda: & qui habitabant in urbibus Juda & ipsi attulerūt decimas vitulorum & ovium, & decimas caprarum, & sanctificauerunt Domino Deo suo, & intulerunt & posuerunt acervos acervos.

* In autē mense tertio cæperunt acervi fundari, & in mense septimo completi sunt.

* Et venit Ezechias & principes, & viderunt acervos, & benedixerunt Domino & populo suo Israel.

* Et interrogavit Ezechias sacerdotes & Levitas super acervis.

* Et dixit ad eum Azarias sacerdos princeps domus Sadduc, Ex quo cæperunt primitiæ offerri in domum Domini, comedimus & bibimus, & reliquimus usque in multitudinem, quoniam Dominus benedixit populo suo, et reliquimus adhuc multitudinem hanc.

* Et dixit Ezechias, ut præpararent pastophoria in domo Domini, & præparaverunt.

* Et intulerunt illuc primitias & decimas in fide, & super eos præfectus Chonenias Levita, & Semei frater eius successor.

* Et Hieziel, & Ozias, & Naath, & Asael, & Hierimoth, & Joazabad, & Eliel, & Samachia, & Maath, & Baneas præpositi per Choneniam, & Semei fratrem eius, sicut iussit Ezechias rex & Azarias dux domus Domini.

* Et Core filius femina Levita ianitor secundum Orientem in donis, ut daret primitias Domini, & sancta sanctorum;

* Per manum Adan & Beniamin: & Jesue, & Semei, & Amarias, & Sechenias in civitatibus per manum sacerdotum in fide ut darent fratribus suis secundum vices, secundum magnum & secundum parvum.

1 * καὶ ἔταξεν ἐζεκίας τὰς ἐφημερίας τῶν ἱερέων ὃ τῶν λουιτῶν, ὃ τὰς ἐφημερίας ἐκάστου καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσι ὃ τοῖς λουίταις εἰς τὴν ὀλοκαυτώσιν καὶ εἰς τὴν θυσίαν τοῦ σωτηρίου, ὃ τοῦ αἰνῆν, ὃ τὸ ἔξομολογεῖσθαι, καὶ λειτουργεῖν ἐν ταῖς πύλαις, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς οἴκου κυρίου.

2 * καὶ ἡ μερὶς τῆ βασιλέως ἐν τῶν ὑπαρχόντων αὐτῆς εἰς τὰς ὀλοκαυτώσεις, τὴν τε πρωϊνὴν καὶ τὴν ἑσπερινήν, καὶ εἰς τὰς ὀλοκαυτώσεις τῶν σαββάτων, ὃ εἰς τὰς νομικίας, ὃ εἰς τὰς ἐορτὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ νόμῳ κυρίου.

3 * καὶ εἶπεν ἐζεκίας πᾶσι λαῶν τοῖς κατοικοῦσιν ἐν ἱερουσαλήμ δέσναι τὴν μερίδα τῶν ἱερέων ὃ τῶν λουιτῶν, ὅπως καπαχύσωσιν ἐν τῇ λειτουργίᾳ οἴκου κυρίου.

4 * καὶ ὡς περσέταξεν τὸν λόγον ἐζεκίας, ἐπλεόνασαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπαρχὴν σίτου, καὶ οἴνου, ὃ ἐλαίου, ὃ μέλιτος, ὃ πᾶν γέννημα ἀγροῦ εἰς πληθύνειν καὶ ἡνεγκαν.

5 * οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐξέδαν· ὃ οἱ κατοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἐξέδαν ὃ αὐτοὶ ἡνεγκαν ἑπτὰ δέκατα μόχλων ὃ περσάτων ὃ ἑπτὰ δέκατα αἰγῶν, καὶ ἡγίασαν τὰ κυρία θεῶν αὐτῶν, ὃ εἰσήνεγκαν ὃ ἔθηκαν σωροὺς σωροὺς.

6 * ἐν τῇ τῷ μὲν τῷ τρίτῳ ἤρξαντο οἱ σωροὶ θεμελιοῦσθαι, καὶ ἐν τῷ μὲν τῷ ἑβδόμῳ σίνετετέλειοντο.

7 * καὶ ἦλθεν ἐζεκίας ὃ οἱ ἀρχόντες, ὃ εἶδον ὃ τὸν σωρὸν, ὃ ἐβλόγισαν τὸν κύριον ὃ τὸν λαὸν αὐτῶν ἰσραὴλ.

8 * καὶ ἐπυνθύνετο ἐζεκίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν λουιτῶν ὑπὲρ τῶν σωρῶν.

9 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς ὁ ἀρχὼν τοῦ οἴκου σαδδούκ, ὃ ἔξ ἤρξαντο αἱ ἀπαρχαὶ φέρεσθαι εἰς τὸν οἶκον κυρίου, ἐφάγομεν ὃ ἔπιπομεν καὶ ἐγκατελείπομεν ἕως εἰς πληθύνειν, ὃ πύριον ἐβλόγησε τὸν λαὸν αὐτῶν, ὃ κατελείπομεν ἐπὶ τῷ πληθύνειν τοῦτο.

10 * καὶ εἶπεν ἐζεκίας, ἐτοιμάσαι παροφόρα εἰς τὸν οἶκον κυρίου, ὃ ἡτοίμασαν.

11 * καὶ εἰσένεγκαν ἐκεῖ τὰς ἀπαρχὰς ὃ τὰ ἑπτὰ δέκατα ἐν πίστει· ὃ ἐπὶ αὐτῶν ἑπτάτης χωνενίας ὁ λευίτης, ὃ σεμεεὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῶν διαδεχόμενος.

12 * καὶ ἰεζιήλ, ὃ ὀζίας, ὃ νααθ, ὃ αἰσαήλ, ὃ ἱερειμῶθ, καὶ ἰωαζαβὰδ, ὃ ἐλινῆλ, ὃ σαμαχία, ὃ μααθ, καὶ βανείας καθεσάμενοι διὰ χωνενίαν ὃ σεμεεὶ τὸ ἀδελφεὸν αὐτοῦ, καθὼς περσέταξεν ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς ὃ ἀζαρίας ὁ ἡγούμενος οἴκου κυρίου.

13 * καὶ κωρὴ ὁ τοῦ ἱερειῶ ὁ λευίτης ὁ πυλωρὸς καὶ διὰ τῶν δωματίων, δοῦναι τὰς ἀπαρχὰς τῷ κυρίῳ, ὃ τὰ ἁγία τῶν ἁγίων, καὶ διὰ χειρὸς ἀδελφῶν ὃ βοναμίν· ὃ ἰηθὺς ὃ σεμεεὶ ὃ ἀμαρείας καὶ σεχενίας ἐν ταῖς πόλεσι διὰ χειρὸς τῶν ἱερέων ἐν πίστει δοῦναι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν καὶ τὰς ἐφημερίας, καὶ τὴν μέγαν καὶ καὶ τὴν μικρὴν.

14 * καὶ κωρὴ ὁ τοῦ ἱερειῶ ὁ λευίτης ὁ πυλωρὸς καὶ διὰ τῶν δωματίων, δοῦναι τὰς ἀπαρχὰς τῷ κυρίῳ, ὃ τὰ ἁγία τῶν ἁγίων, καὶ διὰ χειρὸς ἀδελφῶν ὃ βοναμίν· ὃ ἰηθὺς ὃ σεμεεὶ ὃ ἀμαρείας καὶ σεχενίας ἐν ταῖς πόλεσι διὰ χειρὸς τῶν ἱερέων ἐν πίστει δοῦναι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν καὶ τὰς ἐφημερίας, καὶ τὴν μέγαν καὶ καὶ τὴν μικρὴν.

* מלְבָר הַתִּיחַשׁ לזָכְרִים מִבֶּן שְׁלוֹשׁ שָׁנִים
 וְלַמַּעֲלָה לְכָל הַבָּא לְבֵית יְהוָה לְדָבָר יוֹם
 בְּיוֹמוֹ לַעֲבוֹדָתָם בְּמִשְׁמֹרוֹתָם כַּמְחַלְקוֹתֵיהֶם:
 * וְאֵת הַתִּיחַשׁ הַכֹּהֲנִים לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם
 וְהַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלַמַּעֲלָה בְּמִשְׁמֹרוֹתֵיהֶם
 בְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם: * וְלַהֲתִיחַשׁ בְּכָל טַפְסֵם נְשֵׁיהֶם
 וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם לְכָל קָהָל כִּי בְּאֻמוֹנָתָם
 יִתְקַדְּשׁוּ קָדֹשׁ: * וּלְבְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים
 בְּשָׂדֵי מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם בְּכָל עִיר וְעִיר אֲנָשִׁים אֲשֶׁר
 נָקְבוּ בְּשֵׁמוֹת לַתַּת מְנוֹרָה לְכָל זָכָר בְּכֹהֲנִים
 וּלְכָל הַתִּיחַשׁ בְּלוֹיִם:
 * וַיַּעַשׂ כִּזְאֹר יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל יְהוּדָה וַיַּעַשׂ
 הַטוֹב וְהַיָּשָׁר וְהָאֱמֻנָה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו:
 * וּבְכָל מַעֲשָׂהוּ אֲשֶׁר חָלַל בְּעֲבוֹדַת בֵּית
 הָאֱלֹהִים וּבַתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה לְדָרֵשׁ לֵאלֹהֵיו בְּכָל
 לְבָבוֹ עָשָׂה וַהֲצִלִּיחַ:

לב

* אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֱמֻנָה הָאֵלֶּה בָּא
 סֶנְחֶרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּבֹא בִיהוּדָה וַיִּחַן עַל-
 הָעָרִים הַבְּצֻרוֹת וַיֹּאמֶר לְבָקְעָם אֵלָיו:
 * וַיֵּרֶא יְחִזְקִיָּהוּ כִּי-בָא סֶנְחֶרִיב וּפָנָיו
 לְמַלְחָמָה עַל-יְרוּשָׁלַם: * וַיִּנְעֵץ עִם-שָׂרָיו
 וַיִּבְרְאוּ לְסָתוֹם אֶת-מִימֵי הָעֵינֹרָה אֲשֶׁר מִחוּץ
 לָעִיר וַיַּעֲזְרוּהָ: * וַיִּקְבְּצוּ עִם-רַב וַיִּסְתְּמוּ אֶת-
 כָּל-הַמַּעֲיָנוֹת וְאֶת-הַנָּחַל הַשּׁוֹטֵף בְּתוֹךְ-
 הָאָרֶץ לֵאמֹר לְמַדּוּ יָבֹאוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר וּמִצְאוּ
 מִים רַבִּים: * וַיִּתְחַזַּק וַיִּבֶן אֶת-כָּל-הַחוֹמָה
 הַפְּרוּצָה וַיַּעַל עַל-הַמִּגְדָּלוֹת וּלְחֹצֵה הַחוֹמָה
 אַחֲרָהּ וַיִּתְחַזַּק אֶת-הַמְּלוֹא עִיר דָּוִד וַיַּעַשׂ שְׁלַח
 לָרֶב וּמַגְנִים: * וַיִּתֵּן שָׂרֵי מַלְחָמוֹת עַל-הָעָם
 וַיִּקְבְּצֵם אֵלָיו אֶל-רְחוֹב שַׁעַר הָעִיר וַיְדַבֵּר עַל-
 לִבָּם לֵאמֹר: * חֲזָקוּ וְאַמְצוּ אֶל-רֵתֵיכֶם וְרָאוּ
 וְאֶל-רֵתֵיכֶם מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר וּמִלִּפְנֵי כָל-הַחֲמוֹן
 אֲשֶׁר-עִמּוֹ כִּי עִמָּנוּ רַב מֵעַמּוֹ:
 * עֲמוּ זָרוּעַ בְּשָׂר וְעִמָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לַעֲזָרְנוּ
 וְלַהֲלָחֵם מִלְחַמָּתָנוּ וַיִּסְמְכוּ הָעָם עַל-דְּבָרֵי
 יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ-יְהוּדָה:

16 * Exceptis maribus ab annis tribus & supra, cunctis qui ingrediebantur templū Dñi. Et quicquid per singulos dies conducebant in ministerio atque obseruationibus iuxta diuisiones suas; * Sacerdotibus per familias, & Leuitis à vicesimo anno & supra per ordines & turmas suas:
 17 * Vniuersaq; multitudini tam vxoribus quàm liberis eorum vtriusq; sexus fideliter cibi de his quę sanctificata fuerant præbebantur. * Sed & filiorū Aaron per agros & suburbana vrbium singularū dispositi erant viri qui partes distribuere vniuerso sexui masculino, de sacerdotibus & Leuitis. * Fecit ergo Ezechias vniuersa, quę diximus, in omni Iuda; operatúsq; est bonū & rectum & verum coram Dño Deo suo: * In vniuersa cultura ministerij domus Dei iuxta legem & cerimonias, volens requirere Deum suum in toto corde suo. Fecitque & prosperatus est.

CAP. XXXII.

1 **P**ost quæ & huiusmodi veritatem venit Sennacherib rex Assyriorum & ingressus Iudam obsedit ciuitates munitas, volens eas capere.
 2 * Quod cum vidisset Ezechias venisse, scilicet Sennacherib & totum belli impetum verti contra Hierusalem,
 3 * Inito cum principibus cōsilio virisq; fortissimis, vt obturarent capita fontium qui erant extra urbem, & hoc omnium decernente sententia:
 4 * Congregauit plurimam multitudinem, & obturauerunt cunctos fontes & riuum qui fluebāt in medio terræ, dicentes: Ne veniant reges Assyriorum, & inueniant aquarum abundantiam.
 5 * Ædificauit quoque agens industriè omnem murum qui fuerat dissipatus, & extruxit turres desuper & forinsecus alterum murum. instaurauitque Mello in ciuitate Dauid, & fecit vniuersi generis armaturam & clypeos. * Constituítq; principes bellatorū in exercitu: & conuocauit vniuersos in platea portæ ciuitatis, ac locutus est ad cor eorum, dicens: * Viriliter agite & confortamini, nolite timere, nec paueatis regem Assyriorum & vniuersam multitudinem quæ est cum eo. Multo enim plures nobiscum sunt quàm cum illo. * Cum illo enim est brachium carneum; nobiscum Dominus Deus noster qui auxiliator est noster, pugnátque pro nobis: confortatúsq; est populus huiusmodi verbis Ezechiaë regis Iuda.

* *Extrafactum masculorum à trimo & supra, omni ingredienti in domum Domini, in rationem dierum in die suo, in ministerio per vi-* 16
ces ordinis sui.

* *Hæc distributio sacerdotum secundum do-* 17
mos familiarum, & Levitæ in vicibus suis, à
vigesimo anno & supra in ordine in turmis;

* *In omni fœtu suo filiorum suorum & filia-* 18
rum in omni multitudine, quoniam in fide san-
ctificaverunt sanctuarium.

* *Et filiis Aaron sacerdotio fungentibus in* 19
agris & in ciuitatibus suis, in omni ciuitate et
ciuitate viri qui nominati sunt in nomine, ut
darent partem omni masculo in sacerdotibus,
& omni numerato in Levitis.

* *Et fecit Ezechias sic in omni Iuda, & fecit* 20
Ezechias bonum & rectum & verum coram
Domino Deo suo.

* *Et in omni opere in quo incepit in opere in* 21
domo Domini, & in lege, & in præceptis qua-
sivit Deum suum ex tota anima sua: & fecit,
& prosperatus est.

CAP. XXXII.

ET post sermones hos & veritatem hanc ve-
nit Sennacherib rex Assyriorum, & venit
in Iudam, & castrametatus est iuxta ciuitates
muratas, & dixit ut caperent eas.

* *Et vidit Ezechias quod venerat Senna-* 2
cherib, & facies eius ad bellandum in Hieru-
salem.

* *Et consuluit cum senioribus suis & poten-* 3
tibus, ut obturarent aquas fontium quæ erant
extra ciuitatem, & confortauerunt eum.

* *Et congregauit populum multum, & ob-* 4
turauit aquas fontium, & torrentem qui di-
uidit per ciuitatem, dicēs, Ne fortè veniat rex
Assyriorum, & inueniat aquam multam, &
corroboretur.

* *Et fortificauit Ezechias, & edificauit om-* 5
nem murum dirutum & turres, et foris ante-
murale aliud, & edificauit plenitudinem ciui-
tatis David, & præparauit arma multa.

* *Et posuit principes belli in populo, & con-* 6
gregati sunt ad eum in platea portæ ciuitatis;
& locutus est in corde eorum, dicens,

* *Viriliter agite & confortamini, non ti-* 7
meatis, nec paueatis à facie regis Assyriorum,
& à facie omnis gentis quæ cum eo, quoniam
nobiscum plures quàm qui cum eo.

* *Cum eo brachia carnea, nobiscum verò Do-* 8
minus Deus noster ad saluandum & ad pu-
gnandum bellum nostrum, & confortatus est
populus in sermonibus Ezechie regis Iuda.

16 * ἐκτὸς τῆς ἑπταγονῆς τῶν δροσενικῶν ἀπὸ τριέτους καὶ
ἐπὶ δώδεκα, πᾶσι τῶν εἰσπορευομένων εἰς οἶκον κυρίου, εἰς λό-
γον ἡμερῶν ἐν ἡμέρᾳ αὐτῇ, εἰς λειτουργίαν ἐφημερίας
διατάξεως αὐτῶν.

17 * ἔτος ὁ καταλογισμὸς τῶν ἱερέων κατ' οἴκους πα-
τρῶν· ὁ δὲ λαοῦται ἐν ταῖς ἐφημερίαις αὐτῶν, ἀπὸ εἰ-
κοσαέτης ὁ ἐπὶ δώδεκα ἐν διατάξει ἐν τοῖς καταλογοῖς,

18 * ἐν πάσῃ ἑπταγονῇ αὐτῶν ἡδὲν αὐτῶν ὁ θυγατέρων
εἰς πᾶν τὸ πλῆθος, ὅτι ἐν πίσει ἡγίασαν τὸ ἅγιον.

19 * καὶ τοῖς υἱοῖς ἀρῶν τοῖς ἱερατεύουσιν ἐν τοῖς ἀγροῖς
καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, ἐν πάσῃ πόλει καὶ πόλει θύ-
σας οἱ ὀνομάσθησαν ἐν ὀνόματι δοῦναι μερίδα παντὶ
δροσενικῷ ἐν τοῖς ἱερεσὶ, καὶ παντὶ καταριθμουμένῳ ἐν
τοῖς λαοῖς.

20 * καὶ ἐποίησεν ἐzekias ἔτος ἐν πᾶσι τοῖς ἱερεσὶ, καὶ ἐποίη-
σεν ἐzekias τὸ καλὸν, καὶ τὸ εὖθες, καὶ τὸ ἀληθές ἐναντίον
κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.

21 * καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ ἐν ᾧ ἤρξατο ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἐν
οἴκῳ κυρίου, ὅτι ἐν τῷ νόμῳ ὅτι ἐν τοῖς περὶ ἀγμάσιν ἐξε-
ζήτησε τὸν θεὸν αὐτοῦ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐποίη-
σε καὶ δώδωκε.

λβ.

1 * Καὶ μετὰ τὸν λόγον τῶτον καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύ-
την ἦλθε σενναχηρίβ βασιλεὺς ἀσσυρίων, ὁ ἦλθεν ἐπὶ
ἰερὸν, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς τειχέρας,
καὶ εἶπε· ὁ θεὸς καταλαβέσθαι αὐτάς.

2 * καὶ εἶδεν ἐzekias ὅτι ἦκει σενναχηρίβ, ὁ δὲ πρὸς ὁ-
πὸν αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι ἐπὶ ἱερουσαλήμ.

3 * καὶ ἐβελόσσατο μετὰ τῶν πρεσβυτέρων αὐτοῦ καὶ τῶν
δυνατῶν, ἐμφορᾶσαι ταῦτά· τὰ πηγὰν ἀλλὰ ἐξω τῆς
πόλεως, καὶ συνεπέχυσαν αὐτῶν.

4 * καὶ συνηγάγην λαὸν πολύν, ὁ δὲ ἐνέφραξε τὰ ὕδα-
τα τῶν πηγῶν, καὶ τὴν χειμάρρου τὴν διορίζοντα διὰ τῆς
πόλεως λέγων, μήποτε ἔλθῃ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ
δύρῃ ὕδωρ πολὺ, καὶ κατιχύσῃ.

5 * καὶ κατίχυσεν ἐzekias καὶ ὠκοδόμησε πᾶν τὸ τεῖ-
χος τὸ κατεσκευασμένον ὁ πύργος, καὶ ἐξω περὶ τῆς
μα αἰτίας, ὁ δὲ ὠκοδόμησε τὸ δυνάμημα τῆς πόλεως δα-
υὶδ, καὶ κατεσκευάσεν ὅπλα πολλὰ.

6 * καὶ ἔθετο ἀρχοντας πολέμου ἐπὶ τὸν λαόν· ὁ δὲ συνήχ-
θησαν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὴν πλατείαν τῆς πόλεως,
καὶ ἐλάλησεν ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν λέγων·

7 * ἀνδρίζεσθε καὶ ἰσχύσατε, μὴ φοβηθῆτε, μὴ ᾧ πλο-
θῆτε ἀπὸ πρὸς ὁπὸν βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ ἀπὸ πρὸς
σώπας πάντες οἱ ἔθνη· μετ' αὐτοῦ, ὅτι μετ' ἡμῶν πλείους

8 ὡς ἐπὶ μετ' αὐτοῦ. * μετ' αὐτοῦ βραχίονες σαρκι-
κοί, μετ' ἡμῶν ὁ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν· ὁ δὲ σώζειν ὁ θεὸς πο-
λεμῶν τὸν πόλεμον ἡμῶν· ὁ δὲ κατεδάφησεν ὁ λαὸς ἐπὶ
τοῖς λόγοις ἐzekiou τοῦ βασιλέως ἰερὸν.

* אחר זה שלח סנחריב מלך--אשור
 עבדיו ירושלמה והוא על-לכיש וכל--ממשלתו
 עמו על-יחזקיהו מלך יהודה ועל-כל יהודה
 אשר בירושלם לאמר:
 * כה אמר סנחריב מלך אשור על-מור אתם
 בטחים וישבים במצור בירושלם:
 * הלא יחזקיהו מסירת אתכם לתת
 אתכם למות ברעב ובצמא לאמר יהודה אלהינו
 יצילנו מכף מלך אשור:
 * הלא הוא יחזקיהו הסיר את--במתיו ואת--
 מזבחתיו ויאמר ליהודה ולירושלם לאמר לפני
 מזבח אחד תשתחו ועליו תקטירו:
 * הלא רעדו מור עשיתי גני ואבותי
 לכל עמי הארצות ויכול יכלו אלהי גויי
 הארצות להציל את-ארצם מידי:
 * מי בכל--אלהי הגוים האלה אשר
 החרימו אבותי אשר יכול להציל את-עמו מידי
 כי יוכל אלהיכם להציל אתכם מידי:
 * ועתה אל-ישיא אתכם חזקיהו אל-יסירת
 אתכם כזאת ואל-תאמינו לו כי לא יוכל כל--
 אלוהי כל-גוי וממלכה להציל עמו מידי ומיד
 אבותי אף באלהיכם לא-יצילו אתכם מידי:
 * ועוד דברו עבדיו על-יהודה האלהים
 ועל יחזקיהו עבדו:
 * וספרים כתב לחרף ליהודה אלהי ישראל
 ולאמר עליו לאמר באלהי גויי הארצות אשר
 לא-הצילו עמם מידי בן לא-יציל אלהי יחזקיהו
 עמו מידי: * ויקראו בקול גדול יהודים
 על-עם ירושלם אשר על-חומות ליראם
 ולבהלם למען ילכו את-העיר:
 * וידברו אל-אלהי ירושלם בעל אלהי
 עמי הארץ מעשר ידי האדם:
 * ויתפלל יחזקיהו המלך וישעיהו בן-אמוץ
 הנביא על-זאת ויצעקו השמים:
 * וישלח יהודה מלאך ויכחד כל-גבור חיל
 ונגיד אשר במחנה מלך אשור וישב בבשת פנים
 לארצו ויבא בירת אלהיו ומיצאו מעיו שם
 הפלהו בחרב:

* Quæ postquam gesta sunt, misit Sen-
 nacherib rex Assyriorum seruos suos Hie-
 rusalem, ipse enim cum vniuerso exercitu
 obsidebat Lachis, ad Ezechia regem Iuda,
 & ad omnem populum qui erat in vrbe,
 10 dicens: * Hæc dicit Sennacherib rex
 Assyriorum: In quo habentes fiduciam,
 sedetis obsessi in Hierusalem?
 11 * Num Ezechias decepit vos vt tradat
 morti in fame & siti, affirmans quòd Dñs
 Deus vester liberet vos de manu regis Af-
 12 syriorum? * Nunquid non iste est Eze-
 chias qui destruxit excelsa illius & altaria,
 & præcepit Iudæ & Hierusalem, dicens:
 13 Coram altari vno adorabitis, & in ipso cõ-
 buretis incensum? * An ignoratis quæ ego
 14 fecerim, & patres mei cunctis terrarum po-
 pulis? Nunquid præualuerunt dii gentiũ
 omniũque terrarum liberare regionem
 suam de manu mea? * Quis est de vni-
 uersis diis gentium, quas vultauerunt pa-
 tres mei, qui potuerit eruere populum
 suum de manu mea, vt possit etiam Deus
 vester eruere vos de hac manu?
 15 * Non vos ergo decipiat Ezechias, nec
 vana persuasione deludat, neque credatis
 ei. Si enim nullus potuit Deus cunctarum
 D gentium atque regionum liberare popu-
 lum suum de manu mea, & de manu pa-
 trum meorum, cõsequenter nec Deus ve-
 ster poterit eruere vos de hac manu.
 16 * Sed & alia multa locuti sunt serui
 eius contra Dominum Deum, & contra
 Ezechiam seruum eius.
 17 * Epistolas quoque scripsit plenas bla-
 sphemiæ in Dñm Deum Israel, & locutus
 est aduersum eum. Sicut dii gentium cõ-
 terarum nõ potuerunt liberare populum
 suum de manu mea, sic & Deus Ezechia
 eruere non poterit populum suum de ma-
 18 nu ista. * Insuper & clamore magno lin-
 gua Iudaica contra populum qui sedebat
 in muris Hierusalẽ personabat, vt terreret
 19 eos & caperet ciuitatẽ. * Locutusq; est cõ-
 tra Deũ Hierusalem, sicut aduersum deos
 E populorũ terræ opera manuũ hominum.
 20 * Orauerunt igitur Ezechias rex, &
 Esaias filius Amos propheta aduersum hæc
 blasphemiam, ac vociferati sunt vsque in
 21 cælum. * Et misit Dñs angelum, qui per-
 cussit omnẽ virum robustum bellatorẽ &
 principem exercitus regis Assyriorum; re-
 uersusque est cum ignominia in terram
 suam. Cũque ingressus esset domum
 Dei sui, filij qui egressi fuerant de vtero
 eius, interfecerunt eum gladio.

* Et post hæc misit Sennacherib rex Assyrio-
rum seruos suos in Hierusalem : ipse erat in La-
chis, & omnis exercitus eius cum eo, & misit
ad Ezechiam regem Juda, & ad omnem Judam
qui in Hierusalem, dicens:

* Sic dicit Sennacherib rex Assyriorum, In
quo vos fiduciam habetis, & sedetis in obsi-
dione in Hierusalem?

* Nonne Ezechias decipit vos ut tradat
vos in mortem & in famē, et in sitim, dicens:
Dominus Deus noster saluabit nos de manu
regis Assyriorum?

* Nonne hic est Ezechias qui destruxit excel-
sa eius, & altaria eius, & ait Juda & habi-
tantibus in Hierusalem, dicens: Coram altari
hoc adorare, & in eo adolete incensum.

* Nonne scitis quæ feci ego & patres mei
omnibus populis regionum: num potentes po-
tuerunt dii gentium omnis terræ saluare popu-
lum suum de manu mea?

* Quis est in omnibus dijs gentium harum,
quos perdiderunt patres mei, qui potuerit sal-
uare populum suum de manu mea, ut possit
Deus vester saluare vos de manu mea?

* Et nunc non decipiat vos Ezechias, &
non faciat vos confidere, nec commoueat vos
in hoc, & non credatis ei, quoniam non potuit
Deus omnis gentis, & regni saluare populum
suum de manu mea, & de manu patrum meo-
rum, & quomodo Deus vester non liberabit
vos de manu mea?

* Et adhuc locuti sunt serui eius contra Do-
minum Deum & contra Ezechiam seruum
eius.

* Et librum scripsit Sennacherib, ad ex-
probrandum Dominum Deum Israel, & ait
de eo, dicens, Sicut dii gentium terræ non li-
berauerunt populos suos de manu mea, sic non
eruet Deus Ezechie populum suum de manu
mea.

* Et clamauerunt in voce magna Iudaice
contra populum Hierusalem qui in muro, ut
terrerent eos & conturbarent eos, ut cape-
rent ciuitatem.

* Et locuti sunt contra Deum Hierusalem,
sicut & contra deos populorum terræ opera
manuum hominum.

* Et orauit Ezechias rex, & Esaias filius
Amnos propheta de his, & clamauerunt in
calum.

* Et misit Dominus angelum, & contriuit
omnem potentem bellatorem & principem &
ducem in castris regis Assyriorum, & reuersus
est cum ignominia faciei in terram suam, et in-
gressus est in domū Dei sui; & de egredientibus
de utero eius, percusserunt eum in gladio.

9 * καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε σενναχηρίβ βασιλεὺς ἀσσυ-
ρίων τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ· καὶ αὐτὸς ἦν
ἐν λάχαις, καὶ πᾶσα ἡ στρατιὰ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀ-
πέστειλε παρὸς ἐζεκίαν βασιλέα ἰσραὴλ, καὶ παρὸς πᾶν τὸν
10 ἰσραὴλ τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ, λέγων· ὅπως λέγει σεννα-
χηρίβ βασιλεὺς ἀσσυρίων, ἐπὶ τίνι ὑμεῖς πεποιθότες, καὶ
καθίσθε ἐν τῇ περὶ τοῦ ὄρους ἐν ἱερουσαλὴμ;

11 * ὁ δὲ ἐζεκίας ἀπατά ὑμᾶς & ἀποδώσει ὑμᾶς εἰς
τὸ χεῖρ τοῦ κυρίου, καὶ εἰς τὴν χεῖρ τοῦ κυρίου, καὶ ὁ
θεὸς ἡμῶν σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων;

12 * ὁ δὲ ἔστος ἐστὶν ἐζεκίας ὁς περιέλει τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ,
καὶ τὰ θυσιάζεα αὐτοῦ· καὶ εἶπε τῷ ἰσραὴλ καὶ τοῖς κα-
τοικοῦσιν ἐν ἱερουσαλὴμ λέγων, ἐνώπιον τοῦ θυσιάζεος
τῆς τοῦ θεοῦ προσκυνήσατε, καὶ ἐπ' αὐτῷ θυμιάσατε.

13 * ὅτι οἴδατε ὅτι ἐποίησα ἐγὼ καὶ ὁ πατέρες μου πᾶσι
τοῖς λαοῖς τῶν χωρῶν, μὴ διωγμένοι ἐδυνήθησαν· ὁ θεὸς
τῶν ἐθνῶν πάσης τῆς γῆς σώσει τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρὸς
14 μου· τίς ἐστὶν ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν ἐθνῶν τέτων, ὃς
ἐξωλόθρευσαν ὁ πατέρες μου, ὃς ἐδυνήθη σώσει τὸν
λαὸν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς μου, ὅτι διωθήσεται ὁ θεὸς ὑμῶν σώ-
σαι ὑμᾶς ἐκ χειρὸς μου;

15 * καὶ νῦν μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς ἐζεκίας, καὶ μὴ ποιέτω
ὑμᾶς πεποιθέναι, μὴ δὲ ἐπιστείτω ὑμᾶς ἐπὶ τῷ κυρίῳ, καὶ
μὴ πισθῆτε αὐτῷ, ὅτι ὁ κυριεύων τοῦ θεοῦ παντὸς ἐθνῶς
καὶ βασιλείας ἐξωλόθρευσε τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς μου καὶ
ἐκ χειρὸς τῶν πατέρων μου· καὶ πᾶς ὅτι ὁ θεὸς ὑμῶν ὁ
μὴ ῥύσεται ὑμᾶς ἐκ χειρὸς μου;

16 * καὶ ἐτι ἐλάλησαν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπὶ τὸν κύριον τὸν
θεόν καὶ ἐπὶ ἐζεκίαν παῖδα αὐτοῦ.

17 * καὶ βιβλίον ἔγραψεν σενναχηρίβ, ὃν ἐνεδίδεν κύ-
ριον τὸν θεόν ἰσραὴλ καὶ εἶπεν περὶ αὐτοῦ λέγων, καθὼς
ὁ θεὸς τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς ὅτι ἐξέλιοντο οἱ λαοὶ αὐτῶν
ἐκ χειρὸς μου, ὅπως ὁ μὴ ἐξέλθῃ ὁ θεὸς ἐζεκίας τὸν λαὸν
αὐτοῦ ἐκ χειρὸς μου.

18 * ὁ δὲ ἐβόησαν ἐν φωνῇ μεγάλῃ ἰουδαῖοι ἐπὶ τὸν λαὸν
ἱερουσαλὴμ τὸν ἐπὶ τοῦ τείχους, τοῦ φοβήσαντος αὐτοὺς καὶ
τοῦ καταπαύσαντος αὐτοὺς, ὅπως καταλαβόντων τὴν
πόλιν.

19 * καὶ ἐλάλησαν ἐπὶ τὸν θεόν ἱερουσαλὴμ, ὡς ὅτι ἐπὶ
τοῦ θεοῦ τῶν λαῶν τῆς γῆς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων.

20 * καὶ παρῆνεν ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἡσαίας
ὁ υἱὸς ἀμμώνος ὁ προφήτης περὶ τέτων, καὶ ἐβόησαν εἰς τὸν
ἐρανον.

21 * καὶ ἀπέστειλε κύριος ἄγγελον ὃς ἐξέτελλε πᾶν τὸν
δυνατὸν πολεμιστὴν, ὃν ἀρχόντα ὃν στρατηγὸν ἐν τῇ πα-
ρεμβολῇ τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ ἀπέστειλε μετὰ
αἰχμῶντος προσώπου εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ· καὶ εἰσῆλθεν εἰς
οἶκον τοῦ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐξελεθόντων ἐκ κοιλίας αὐτοῦ,
κατέβαλον αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ.

* ויושע יהודה את יחזקיהו ואר יושבי
 ירושלם מיד סנחריב מלך אשור ומיד כל
 וינהלם מסביב: * ורבים מביאיס מנחה
 ליהוה לירושלם ומגדנור ליחזקיהו מלך יהודה
 וינשא לעיני כל הגוים מאחרי כן:
 * בימים ההם חלה יחזקיהו עד למות
 ויתפלל אל יהוה ויאמר לו ומופת נתן לו:
 * ולא כנמול עליו השיב יחזקיהו כי גבה לבו
 ויהי עליו קצף ועל יהודה וירושלם: * ויבנע
 יחזקיהו בגבה לבו הוא ויושבי ירושלם ולא
 בא עליהם קצף יהוה בימי יחזקיהו:
 * ויהי ליחזקיהו עשר וכבוד הרבה מאד
 ואוצרות עשרה לו לכסף ולזהב ולאבן יקרה
 ולבשמים ולמגנים ולכל כלי חמדה:
 * ומסכנור לתבואת דגן ותירוש ויצהר
 וארות לכל בהמה ובהמה ועדרים לאורו:
 * וערים עשה לו ומקנה צאן ובקר לרב כי
 נתן לו אלהים רכוש רב מאד: * והוא יחזקיהו
 סתם את מוצא מימי גיחון העליון ויישרם
 למטה מערבה לעיר דויד ויצלח יחזקיהו בכל
 מעשהו: * וכן במליצי שרי בכל המשלחים
 עליו לדרוש המופת אשר הירא בארץ עזבו
 האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו:
 * ויתר דברי יחזקיהו וחסדיו הנם כתובים
 בחזון ישעיהו בן אמוץ הנביא על ספר מלכי
 יהודה וישראל: * וישב יחזקיהו עם
 יביתו ויקברהו במעלה קברי בני דויד וכבוד
 עשו לו במותו כל יהודה וישובי ירושלם
 וימלך מנשה בנו תחתיו:

לב

* בן ששים עשרה שנה מנשה
 במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלם:
 * ויעש הרע בעיני יהוה כתועבות הגוים
 אשר הוריש יהוה מפני בני ישראל:
 * וישב ויבן את הבמורת אשר נתן יחזקיהו
 אביו ויקם מזבחור לבעלים ויעש אשורות
 וישתחו לכל צבא השמים ויעבד אתם:

22 * Saluauitq; Dñs Ezechiam & habita-
 F tores Hierusalē de manu Sennacherib re-
 23 gis Assyriorum & de manu omniū, & pre-
 24 stitit ei quietem per circuitum. * Multi
 etiam deferebant hostias & sacrificia Dño
 in Hierusalem & munera Ezechie regi Iu-
 da. Qui exaltatus est post hæc coram cun-
 ctis gentibus. * In diebus illis ægrotauit
 Ezechias vsq; ad mortem, & orauit Dñm.
 Exaudiuitque eum, & dedit ei signum.
 25 * Sed non iuxta beneficia quę acceperat
 retribuit, quia eleuatum est cor eius. Et fa-
 cta est contra eum ira, & contra Iudam &
 26 Hierusalē. * Humiliatúsq; est postea co-
 q; exaltatú fuisset cor eius, tam ipse quàm
 habitatores Hierusalem; idcirco non ve-
 nit super eos ira Dñi in diebus Ezechia.
 27 * Fuit autem Ezechias diues & inclytus
 valde, & thesauros sibi plurimos congre-
 gavit argenti & auri, & lapidis preciosi,
 aromatú & armorú vniuersi generis & va-
 28 forum magni precij. * Apothecas quoque
 frumēti, vini & olei: & præsepia omniū iu-
 29 mētorú caulásq; pecoribus; * & vrbes edi-
 ficauit. habebat quippe greges ouium &
 armentorú innumerabiles, eo quòd de-
 disse ei Deus substantiam multam nimis.
 30 * Ipse est Ezechias qui obturauit supe-
 riorem fontem aquarum Gyon, & auertit
 G eas subter ad Occidentem vrbis David. In
 omnibus operibus suis fecit prosperè quę
 31 voluit. * Attamē in legatione principum
 Babylonis, qui missi fuerat ad eū, vt in-
 terrogarent de portento quod acciderat
 super terram, dereliquit eum Deus, vt tē-
 taretur, & nota fierent omnia quę erant
 32 in corde eius. * Reliqua autē sermonum
 Ezechie & misericordiarú eius scripta sunt
 in visione Esaie filij Amos prophete, & in
 33 libro Regum Iuda & Israel. * Dormiuitq;
 Ezechias cum patribus suis, & sepelierunt
 eum supra sepulchra filiorum David. Et
 celebrauit eius exequias vniuersus Iuda,
 & omnes habitatores Hierusalem; regna-
 uitque Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXXIII.

1 D Vodecim annorú erat Manasses cūm
 A regnare cœpisset, & quinquaginta
 quinque annis regnauit in Hierusalem.
 2 * Fecit aut malum corā Dño iuxta abo-
 minationes gentiū quas subuertit Domi-
 3 nus coram filiis Israel. * Et conuersus
 instaurauit excelsa quę demolitus fuerat
 Ezechias pater eius, cōstruxitq; aras Baa-
 lim, & fecit lucos, & adorauit omnem mi-
 liriā cæli, & coluit eam.

* Et saluauit Dominus Ezechiam & habi-
tantes in Hierusalem de manu Sennacherib re-
gis Assyriorum & de manu omnium, & quie-
scere fecit eos per circuitum.

* Et multi deferebant dona Domino in Hie-
rusalem, & dona Ezechie regi Juda: & exal-
tatus est ante oculos omnium gentium post hac.

* In diebus illis egrotauit Ezechias usque ad
mortem, & orauit ad Dominum, & exaudiuit
eum, & signum dedit ei Dominus.

* Et non iuxta retributionem quam retribuit
ei Ezechias, sed exaltatum est cor eius, & fuit
ira contra eum, & contra Judam, & Hierusalem.

* Et humiliatus est Ezechias ab exaltatione
cordis sui, ipse & habitantes Hierusalem,
& non venit super eos ira Domini in diebus
Ezechie. * Et fuerunt Ezechie diuitiae & glo-
ria multa valde: & thesauros fecit sibi argenti
& auri, & lapidis preciosi & in aromatibus,
& armamentaria fecit, & omnibus vasis de-
siderij

* Apothecas: & ciuitates in frugibus triti-
ci, vini & olei, & praesepia omnis iumentis, &
caulas ad pecora.

* Et urbes fecit sibi ipsi, & possessiones
ouium & bouum in multitudine, quoniam dedit
ipsi Dominus substantiam multam valde.

* Ipse Ezechias obturauit exitum aquae Gion
superiorem, & direxit eas infra ad Occidentem
urbis David, & prosperatus est Ezechias in o-
mnibus operibus suis. * Et sic in legationibus
principum qui à Babylone missi ad eum, ut in-
terrogarent ab eo portentum, quod factum est in
terra, & dereliquit eum Dominus, ut tenta-
ret eum, ut sciret quae in corde eius.

* Et reliqua sermonum Ezechie, & misericor-
dia eius, nonne scripta sunt in prophetia Isaie
filij Amos prophetae, & in libro regum Juda
& Israel?

* Et dormiuit Ezechias cum patribus suis, et
sepelierunt eum in ascensu sepulchrorum filio-
rum David: & gloriam & honorem dederunt
ei in morte eius omnis Juda, & habitantes in
Hierusalem, & regnauit Manasses filius eius
pro eo.

CAP. XXXIII.

Filius existens duodecim annorum Manasses
cum regnaret ipse, & quinquaginta &
quinque annis regnauit in Hierusalem.

* Et fecit malum coram Domino iuxta om-
nes abominationes gentium quas abstulit Do-
minus à facie filiorum Israel. * Et conuersus
est Manasses & edificauit excelsa, quae euulsit
Ezechias pater eius, & construxit altaria Baa-
lim, & fecit lucos, & adorauit omnem mili-
tiam caeli, & seruiuit eis.

22 * καὶ ἔσωσε κύριος τὸν ἐζεχίαν ὅτε κατεκούντας ἐν
ἱερουσαλὴμ ἐκ χειρὸς σενναχηρίβ βασιλέως ἀσσυρίων καὶ
ἐκ χειρὸς πλῦτων, ὅτε κατέπαυσεν αὐτὸς κυκλόθεν.

23 * καὶ πολλοὶ ἔφερον δῶρα τῷ κυρίῳ εἰς ἱερουσαλὴμ,
ὅτι δόματα τῷ ἐζεχίᾳ βασιλεὶ ἰσραὴλ· καὶ ὑπερήρθη κατ'
ὄφθαλμούς πάντων τῶν ἐθνῶν μετὰ ταῦτα.

24 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐμαλακίῃ ἡ ἐζεχίας ἕως
θανάτου, ὅτε προσδύξατο πρὸς κύριον, καὶ ἐπήκουσεν αὐ-
τοῦ, καὶ σημεῖον ἔδωκεν αὐτῷ κύριος.

25 * καὶ ἔκλυε τὸ σπλάγχνός αὐτοῦ ὅτι ἀνταπέδωκεν αὐτῷ ἐζε-
χίας, ἀλλ' ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἐχρέετο ὀργὴν ἐπ'
αὐτὸν καὶ Ἰππὶσάδην καὶ ἱερουσαλὴμ.

26 * ὅτε ταπεινώθη ἐζεχίας ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς καρδίας αὐ-
τοῦ, αὐτὸς καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ· ὅτε ἐπὶ ἡλ-
θεν ἐπ' αὐτὸς ὀργὴ κυρίου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις.

27 * καὶ ἐχρέετο τῷ ἐζεχίᾳ πλοῦτος ὅτι δόξα πολλὴ σφό-
δρα· ὅτε θησαυροὺς ἐποίησεν αὐτῷ ἀργυροὺς καὶ χρυσίον, καὶ
λίθου τιμίου καὶ εἰς τὰ δῶματα, ὅτι πλοσθήκας ἐποίη-
σεν, καὶ πᾶσι τοῖς σκλάβοις τῆς Ἰππιδυμίας

28 * ἀπὸ θήκας καὶ πόλεις εἰς τὰ γυνήματα τῆς σίτου οἴ-
νου καὶ ἐλαίου, καὶ φάτνας παντὸς κτήνους, καὶ μισθώρας

29 εἰς τὰ ποιμνία. * καὶ πόλεις ἐποίησεν ἑαυτῷ, καὶ κτή-
σεις πρὸς βοῶν καὶ βοῶν εἰς πλῆθος, ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ
κύριος ἀπὸ σκλάβων πολλὴν σφόδρα.

30 * αὐτὸς ἐζεχίας ἐνέφραξε τὴν ἐξόδον τῆς ὕδατος γειῶν
τὴν ἀνω, ὅτε κατέβη αὐτὰ κάτω πρὸς δυσμὰς τῆς πό-
λεως δαυὶδ· ὅτι δώδωκεν ἐζεχίας ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

31 * καὶ ἔτρωε ἐν ταῖς πρεσβείαις τῶν ἀρχόντων τῶν ἀπὸ
βαβυλωνος τοῖς ἀποσταλαῖσι πρὸς αὐτὸν, πρὸς τὴν παρ'
αὐτοῦ τέρηρας, ὅτι ἐχρέετο Ἰππὶ τῆς γῆς· ὅτι ἐγκατέλιπεν αὐτὸν
κύριος, ὅτι πεισθήσεται αὐτὸν, εἰδέναι τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

32 * καὶ τὰ κατάλοιπα τῶν λόγων ἐζεχίας, καὶ τὰ ἐλέη
αὐτοῦ, ὅτι ἰδὲ γέγραπται ἐν τῇ περὶ προφητείας ἡσαΐου υἱοῦ
ἀμμὸς τῆς περὶ προφητείας, καὶ Ἰππιδυμίας βασιλέων ἰσραὴλ καὶ

33 ἰσραὴλ; * ὅτι κοιμήθη ἐζεχίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ·
καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῇ ἀνάβασει τῶν τάφων υἱῶν δαυὶδ.
καὶ δόξαν ὅτι ἡμὴν ἔδωκεν αὐτῷ ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ πᾶς
ἰσραὴλ, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐβασίλευ-
σε μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

λγ'.

1 * Υἱὸς ὢν δώδεκα ἐτῶν μανασσῆς ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτοῦ, καὶ πενήτηκοντα ὅτε πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερου-
σαλὴμ. * καὶ ἐποίησεν ὁ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καὶ
πᾶν τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρε κύριος ἀπὸ
πρὸς πρὸς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ.

2 * ὅτι ἐπέσειρε μανασσῆς ὅτι ἐκδοῦναι τὰ ὑψηλά,
ὅτι κατέσπασεν ἐζεχίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἔστησε θυψαθή-
ρια τοῖς βααλεῖμ καὶ ἐποίησεν ἄλσιν, καὶ πρὸς τεκνωσέναι
πᾶσιν τῇ στρατιᾷ τῆς ἐρανοῦ, καὶ ἐδέλυσεν αὐτοῖς.

* וּבָנָהּ מִזְבְּחוֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר
 יְהוָה בִּירוּשָׁלַם יִהְיֶה שְׁמִי לְעוֹלָם׃
 * וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־צִבְאֵי הַשָּׁמַיִם בְּשֵׁתֵי
 חֲצֵרוֹת בֵּית יְהוָה׃ * וְהוּא הָעֶבֶר אֲרֵי
 בָנָיו בָּאֵשׁ בְּנֵי בֶן־הַנֶּם וְעֹנָן וְנַחֲשׁ וְכִשָּׁף וְעֵשֶׂה
 אוֹב וַיִּדְעֵנִי הָרַבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
 לְהַכְעִיכוֹ׃ * וַיֵּשֶׁם אֶת־פֶּסֶל הַסֶּמֶל אֲשֶׁר
 עָשָׂה בְּבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֶל־
 דָּוִד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנֵי בֵּית הָזֶה וּבִירוּשָׁלַם
 אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכָּל־שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשִׁים אֶת־
 שְׁמִי לְעוֹלָם׃
 * וְלֹא אוֹסִיף לְהַסִּיר אֶת־רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מֵעַל
 הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הָעַמְדָתִי לְאַבְתִּיכֶם רַק אִם־
 יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִים לְכָל־
 הַתּוֹרָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים בְּיַד־מִשְׁחָה׃
 * וַיַּתַּע מַנְשֶׁה אֶת־יְהוָה וַיֵּשְׁבִי יְרוּשָׁלַם
 לַעֲשׂוֹת רָע מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה
 מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מַנְשֶׁה וְאֶל־עַמּוֹ וְלֹא
 הִקְשִׁיבוּ׃ * וַיָּבֹא יְהוָה עֲלֵיהֶם אֶת־שְׂרֵי הַצָּבָא
 אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מַנְשֶׁה בַּחוּקִים
 וַיֹּאסְרוּהוּ בַּנְּחֹשֶׁתִים וַיִּלְכְּדוּ בָבֶלָה׃
 * וַכְּהָצֵר לוֹ חֲלָה אֶת־פָּנָי יְהוָה אֱלֹהָיו
 וַיִּכְנַע מְאֹד מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃
 * וַיִּתְפַּלֵּל אֱלֹהָיו וַיַּעֲתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע רַחֲמָנָתוֹ
 וַיִּשְׁיבֵהוּ יְרוּשָׁלַם לְמַלְכוּתוֹ וַיִּדַּע מַנְשֶׁה כִּי
 יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃
 * וְאַחֲרֵי כֵן בָּנָה חֹמֶה חִיצוֹנָה לְעִיר דָּוִד
 מִעֲרֵבָהּ לְגִיחוֹן בְּנָחַל וּלְבֹאֵי בִשְׁעַר הַדְּגִים
 וְסָבַב לַעֲפֹל וַיִּגְבִּיהָ מְאֹד וַיֵּשֶׁם שְׂרֵי־חֵיל
 בְּכָל־הָעָרִים הַבְּצֻרוֹת בִּיהוּדָה׃
 * וַיֹּסֶר אֶת־אֱלֹהֵי הַנֶּכֶד וְאֶת־הַסֶּמֶל מִבֵּית
 יְהוָה וְכָל־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בְּהַר בֵּית־יְהוָה
 וּבִירוּשָׁלַם וַיִּשְׁלַךְ חוּצָה לְעִיר׃
 * וַיִּבֶן אֶת־מִזְבֵּחַ יְהוָה וַיִּזְבַּח עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים
 וְתוֹדָה וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל׃ * אֲבָל עוֹד הָעָם זִבְחִים בְּבָמֹת רַק
 לִיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃

4 * Ædificauit quoque altaria in domo Domini, de qua dixerat Dominus, In Hierusalem erit nomen meum in æternum.

5 * Ædificauit autem ea cuncto exercitui cæli in duobus atriis domus Domini.

6 * Transiitq; fecit filios suos per ignem in valle Benhennom. Observabat somnia, sectabatur auguria, maleficis artibus inferuebat. habebat secum magos & in-
 B cantatores, multaque mala operatus est coram Domino vt irritaret eum.

7 * Sculptile quoq; & conflatile signum posuit in domo Dei, de qua locutus est Deus ad David & ad Salomonem filium eius, dicens: In domo hac & in Hierusalem quam elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternum.

8 * Et mouere non faciam pedem Israel de terra quam tradidi patribus eorum, ita dumtaxat si custodierint facere quæ præcepi eis, cunctamque legem & ceremonias atq; iudicia quæ madaui per manû Moyfi.

9 * Igitur Manassés seduxit Iudam & habitatores Hierusalem, vt facerent malum super omnes gētes, quas subuerterat Dominus à facie filiorum Israel.

10 * Locutusque est Dominus ad eum & ad populum illius, & attendere noluerūt.

11 * Idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum, coeperuntque Manassén, & vinctum catenis atq; compedibus duxerunt in Babylonem.

12 * Qui postquam coangustatus est, orauit Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valde coram Deo patrum suorū.

13 * Deprecatus est eum, & obsecrauit intentè, & exaudiuit orationem eius, reduxitq; eum Hierusalem in regnum suum, & cognouit Manassés quod Dominus ipse esset Deus.

14 * Post hæc ædificauit murum extra ciuitatem David ad Occidentem Gyon, in cōualle ab introitu portæ piscium per circuitum vsque ad Ophel; & exaltauit illū vehementer. Constituítq; principes exercitus in cunctis ciuitatibus Iuda munitis.

15 * Et abstulit Deos alienos & simulachrum de domo Domini, aras quoque quas fecerat in monte domus Domini & in Hierusalem, & proiecit omnia extra
 16 urbem. * Porro instaurauit altare Domini, & immolauit super illud victimas & pacifica, & laudem; præcepítque Iude, vt seruiret Domino Deo Israel.

17 * Attamen adhuc populus immolabat in excelsis Domino Deo suo.

* Et edificavit Manasses altare in domo Domini, in quo dixit Dominus, In Hierusalem erit nomen meum in æternum.

* Et edificavit altaria cuncto exercitui celi, in duobus atriis domus Domini.

* Et ipse transire fecit filios suos in igne, in valle Benenom; & observabat somnia & augurabatur, & veneficiis utebatur, & fecit ventriloquos, & multiplicavit incantatores, & multiplicavit Manasses ut faceret malum coram Domino, ut irritaret eum.

* Et posuit sculptū & conflatile imaginem, quam fecit in domo Domini, in qua dixit Dominus ad David, & ad Salomonem filium eius, In domo hac & in Hierusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum illic in sempiternum.

* Et nō addam ut commoveat pedem Israel à terra quam dedi patribus suis; sed si custodierint ut faciant omnia quæ præcepi eis iuxta cunctam legem & præcepta, & iudicia in manu Moysi.

* Et seduxit Manasses Judam & habitantes in Hierusalem ut facerent malum super omnes gentes quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel.

* Et locutus est Dominus ad Manasse, & ad populum eius, & non audierunt.

* Et adduxit Dominus super eos principes exercitus regis Assyriorum, & ceperunt Manassen in vinculis, & ligauerunt eum in compedibus, & duxerunt eum in Babylonem.

* Et postquam angustatus est Manasses, oravit faciem Domini Dei sui, & humiliatus est valde à facie Dei patrum suorum.

* Et oravit ad eum, & exaudiuit eum & exaudiuit clamorem eius, & reduxit eum in Hierusalem in regnum suum, & cognovit Manasses, quod Dominus ipse est Deus.

* Et post hæc edificavit murum extra civitatem David ab Aphrico Gion in torrēte egrediētium porta piscium per circuitum in Ophel, & exaltauit eam vehementer: & constituit principes exercitus in cunctis civitatibus muratis in Juda.

* Et abstulit deos alienos, & sculptile de domo Domini, & omnia altaria, quæ edificavit in monte domus Domini & in Hierusalem, & eiecit extra urbem.

* Et instauravit altare Domini, & immolavit super illud sacrificia salutis & laudis: & dixit Juda, ut serviret Domino Deo Israel.

* Veruntamen adhuc populus in excelsis adolabat, sed Domino Deo suo.

4 * καὶ ὠκοδόμησε μανασσῆς θυσιαστήριον ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ εἶπεν κύριος, ἐν ἱερουσαλὴμ ἔσται τὸ ὄνομα μου εἰς τὸν αἰῶνα. * καὶ ὠκοδόμησε θυσιαστήρια πάσῃ τῇ στρατῇ ἧς ἔχρανον, ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς οἴκου κυρίου.

6 * καὶ αὐτὸς διήγαγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ ἐν γὰρ βενενομ. & ἐκλήδονίζετο & οἰωνίζετο, καὶ ἐφαρμακίδετο, καὶ ἐποίησεν ἐγκασιμύθοις, & ἐπλήθυεν ἐπαοιδάς· & ἐπλήθυεν μανασσῆς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, & παροργίσαι αὐτόν.

7 * καὶ ἔθηκε τὸ γλυπτόν & τὸ χωνευτὸν εἰκόνα ἡν ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ εἶπε κύριος πρὸς δαυὶδ καὶ πρὸς ὁλομάντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ τέτω & ἐν ἱερουσαλὴμ ἡν ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραὴλ, θήσω τὸ ὄνομα μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα.

8 * καὶ ἐπρὸς δαυὶδ ἔσχαλῶσαι τὸν πόδα ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατέρεσιν αὐτῶν· πλὴν ἐὰν φυλάσσω τὸ ποιῆσαι πάντα τὰ ἐνετειλάμην αὐτοῖς κατὰ πάντα τὸν νόμον & τὰ περὶ αἰμάτων καὶ τὰ κρίματα ἐν χειρὶ μου.

9 * καὶ ἐπληρώσε μανασσῆς τὸν ἱεῖδα ἐν ᾧ κατεκρίνας ἐν ἱερουσαλὴμ ἔποιησαι τὸ πονηρὸν ὑπὲρ πάντα τὰ ἐθνη ἃ ἐξῆρε κύριος ἀπὸ περὶ πάντων τῶν ἰσραὴλ.

10 * καὶ ἐλάλησε κύριος ἐπὶ τὸν μανασσῆ καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, & οὐκ ἤκουσαν.

11 * καὶ ἤγαγον κύριος ἐπ' αὐτούς οὗτοι ἀρχόντες τῆς δυναμείας τοῦ βασιλείως ἀσσυρίων, καὶ κατελάβοντο τὸν μανασσῆ ἐν δεσμοῖς, καὶ ἔδησαν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἤγον αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα.

12 * καὶ ὡς ἐθλίβη μανασσῆς, ἐδέηθη ἔτι περὶ πάντων κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐταπεινώθη σφόδρα ἀπὸ περὶ πάντων τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων αὐτοῦ.

13 * καὶ περὶ πάντων αὐτόν, & ἐπήκουσεν αὐτοῦ & ἐπήκουσε τῆς βοῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτόν εἰς ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. & ἔγνω μανασσῆς, ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεός.

14 * καὶ μὲν ταῦτα ὠκοδόμησε ταῖς πόλεως δαυὶδ ἀπὸ λιθῶς τοῦ γαιῶν ἐν τῷ χειμάρρῳ ἐκ πορθομύλων τὴν πύλιν τὴν ἰχθυήν κύκλῳ εἰς τὸ ὄφελ, καὶ ὕψωσεν αὐτὴν σφόδρα· καὶ κατέστησεν ἀρχόντας δυναμείας ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι ταῖς τειχίρεσιν ἐν ἱερουσαλὴμ.

15 * καὶ περιεβλεψε οὗτος περὶ πάντων ἀλλοτρίους, καὶ τὸ γλυπτόν ἧς οἶκος κυρίου, & πάντα τὰ θυσιαστήρια, ἃ ὠκοδόμησεν ἐν οἴκῳ κυρίου & ἐν ἱερουσαλὴμ, & ἐξέβαλεν ἔξω τῆς πόλεως.

16 * καὶ κατήρρωσε τὸ θυσιαστήριον κυρίου, & ἐθυσίασεν ἐπ' αὐτῷ θυσίας σωτηρίας & αἰνέσεως· & εἶπεν τῷ ἱερεῖ, ἔσχαλῶν κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραὴλ.

17 * πλὴν ἔτι ὁ λαὸς ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ἐθυμιάζεν, πλὴν κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν.

* ויתר דברי מנשה ותפללו אל-אלהיו
ודברי החזים המדברים אליו בשם יהוה אלהי
ישראל הנם על דברי מלכי ישראל:

* ותפללו והעתרו לו וכל חטאתו ומעלו
והמקמור אשר בנו בהם במור והעמיד
האשרים והפסילים לפני הכנעו. הנם בתוכים
על דברי חזיו: * וישכב מנשה עם-אבתיו
ויקברוהו ביתו וימלך אמן בנו תחתיו:

* בן-עשרים ושתים שנה מלך אמן במלכו
ושתים שנים מלך בירושלם:

* ויעש הרע בעיני יהוה כאשר עשה מנשה
אביו ולכל הפסילים אשר עשה מנשה
אביו זבח אמן ויעבדם: * ולא נכנע

מלפני יהוה כהכנע מנשה אביו כי הוא אמן
הרבה אשמה: * ויקשרו עליו עבדיו ומיתוהו
בביתו: * ויכו עם הארץ את כל-

הקשרים על המלך אמן וימליכו עם הארץ
את יאשיהו בנו תחתיו:

לר

* בן-שמונה שנים יאשיהו במלכו
ושלשים ואחת שנה מלך בירושלם:

* ויעש הישר בעיני יהוה וילך בדרכי דוד
אביו ולא סר ימין ושמאול:

* ובשמונה שנים למלכו והוא עודנו נער
החל לדרוש לאלהי דוד אביו ובשתים עשרה
שנה החל לטהר את-יהודה וירושלם מן-
הבמור והאשרים והפסילים והמסבות:

* וינהצו לפניו את מזבחות הבעלים
והחמנים אשר למעלה מעליהם גרע והאשרים
והפסילים והמסבות שבר והדק ויזרק על-פני
הקברים הזבחים להם:

* ועצמות בהנים שרף על מזבחותים ויטהר
את יהודה ואת ירושלם: * ובערי מנשה
ואפרים ושמעון ועד נפתלי בחר בתיהם סביב:
* וינתץ את המזבחות ואת האשרים
והפסילים כתר להדק וכל החמנים גרע בכל-
ארץ ישראל וישב לירושלם:

18 * Reliqua autem gestorum Manasse, &
obsecratio eius ad Deum suū, verba quo-
D que Videntium qui loquebantur ad eum
in nomine Domini Dei Israel, continen-
tur in sermonibus regum Israel.

19 * Oratio quoque eius & exaudirio, &
cuncta peccata atq; contemptus, loca etiā
in quibus ædificauit excelsa, & fecit lucos
& statuas, antequam ageret poenitētiā,
scripta sunt in sermonibus Ozai.

20 * Dormiuit ergo Manasses cum patri-
bus suis, & sepelierunt eum in domo sua.
Regnauitque pro eo filius eius Amon.

21 * Viginti duorum annorum erat Amon
cū regnare cepisset, & duobus annis re-
22 gnauit in Hierusalem. * Fecitq; malum
in conspectu Dñi sicut fecerat Manasses
E pater eius, & cunctis idolis quæ Manasses
fuerat fabricatus, immolauit atq; seruiuit.

23 * Et non est reueritus faciem Dñi sicut
reueritus est Manasses pater eius & multo
24 maiora deliquit. * Cūque coniurassent
aduersus eum serui sui, interfecerūt eum
in domo sua.

25 * Porro reliqua populi multitudo cæ-
sis his qui Amon percusserant, constituit
regem Iosiam filium eius pro eo.

CAP. XXXIII.

1 O Cto annorum erat Iosias cū regna-
A re cœpisset, & triginta & vno anno
regnavit in Hierusalem.

2 * Fecitq; quod erat rectum in conspe-
ctu Dñi, & ambulauit in viis David pa-
tris sui; non declinauit neq; ad dexteram
neq; ad sinistram. * Octauo autem anno
regni sui cū adhuc esset puer, cepit que-
rere Deum patris sui David; & duodeci-
mo anno postquā regnare cœperat, mun-
dauit Iudam & Hierusalem ab excelsis &
lucis, simulachrisque & sculptilibus.

4 * Destrueruntq; coram eo aras Baa-
lim, & simulachra quæ superposita fuerāt
demoliti sunt. lucos etiam & sculptilia
succidit atq; comminuit, & super cumu-
los eorum, qui eis immolare consueue-
B rant, fragmenta disperfit.

5 * Ossa præterea sacerdotum combussit
in altaribus idolorum, mundauitque Iu-
dam & Hierusalem.

6 * Sed in vrbibus Manasse & Ephraim,
& Symeon, vsque Neptalim cuncta sub-
uertit.

7 * Cūque altaria dissipasset, & lucos &
sculptilia contriuisset in frustra, cunctaque
delubra demolitus esset de vniuersa terra
Israel, reuersus est in Hierusalem.

* Et reliqua sermonum Manasse & obsecratio eius quæ ad Deum; & sermones Videntium qui loquebatur ad eum in nomine Domini Dei Israel; ecce in sermonibus regum Israel.

* Et oratio eius, & quomodo exaudivit eum, & cuncta peccata eius, & rebelliones eius, & loca in quibus edificavit in eis excelsa, & constituit illic lucos & sculptilia, antequam converteretur, nonne scripta sunt in sermonibus Videntium?

* Et dormiuit Manasses cum patribus suis, & sepelierunt eum in horto domus suæ: & regnavit Ammon filius eius pro eo.

* Filius existens viginti & duorum annorum Ammon cum regnaret ipse, et duobus annis regnavit in Hierusalem.

* Et fecit Ammon malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater eius, et cunctis idolis quæ fecit Manasses pater eius, immolavit Ammon & servivit eis.

* Et non humiliatus est coram Domino, sicut humiliatus est Manasses pater eius, quoniam filius eius Ammon multiplicavit peccatum.

* Et conspiraverunt servi eius, & percusserunt eum in domo sua.

* Et percussit populus terræ eos qui conspiraverant contra regem Ammon: & constituit regem populus terræ Josias filium eius pro eo.

CAP. XXXIII.

Filius existens octo annorum Josias cum regnaret ipse, & triginta & uno anno regnavit in Hierusalem.

* Et fecit Josias rectum coram Domino, & ambulavit in viis David patris sui, & non declinavit ad dextram vel sinistram.

* Et in octavo anno regni sui, & ipse Josias adhuc puerulus incepit querere Dominum Deum David patris sui: & in duodecimo anno regni sui incepit mundare Judam & Hierusalem ab excelsis, & lucis, & altaribus, & sculptilibus, & conflatilibus.

* Et destruxit quæ ante faciem eius altaria, quæ Baalim, & excelsa quæ in eis, & succidit lucos & sculptilia, & conflatilia contrivit, & comminuit, et proiecit super faciem monumentorum eorum qui immolabant eis.

* Et ossa sacerdotum combussit in altaribus eorum, & mundavit Josias Judam & Hierusalem.

* Et in civitatibus Ephraim & Manasse, & Symeon, & Nephtalim, & in locis eorum in circuitu.

* Et dissipavit lucos & altaria, & idola contrivit comminuta, & omnia excelsa demolitus est ab omni terra Israel, & reuersus est in Hierusalem.

18 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μανασῆ καὶ ἡ προσευχή αὐτοῦ ἢ πρὸς τὸν θεὸν καὶ οἱ λόγοι τῶν ὁρώντων τῶν λαλουμένων πρὸς αὐτὸν ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ, ἰδὲ ἐπὶ λόγων βασιλέων ἰσραήλ.

19 * καὶ ἡ προσευχή αὐτοῦ, ὥς ἐπήκουσεν αὐτὸς, καὶ πάσαι αἱ ἀμαρτίαι αὐτοῦ καὶ αἱ ἀποσασίαι αὐτοῦ, καὶ ὅσοι ἐφ' οἷς ὠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς τὰ ὑψηλά, καὶ ἔστησεν ἐκεῖ ἄλσιν καὶ γλυπτά, πρὸς τοῦ ἐπιστρέψαι, ὅσα ἰδὲ γέγραπται ἐπὶ λόγων τῶν ὁρώντων.

20 * καὶ ἐκοιμήθη μανασῆς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐθαψάν αὐτὸν ἐν παραδείσῳ οἴκου αὐτοῦ. καὶ ἐβασίλευσεν ἀμμών υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

21 * υἱὸς ὧν εἴκοσι καὶ δύο ἔτην ἀμμών ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.

22 * καὶ ἐποίησεν ἀμμών τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καθὼς ἐποίησεν μανασῆς ὁ πατήρ αὐτοῦ. καὶ πάσι τοῖς εἰδώλοις οἷς ἐποίησε μανασῆς ὁ πατήρ αὐτοῦ, ἔθηκεν ἀμμών καὶ ἐδούλευεν αὐτοῖς.

23 * καὶ ὅσα ἐταπεινώθη ἐνώπιον κυρίου, ὥς ἐταπεινώθη μανασῆς ὁ πατήρ αὐτοῦ, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀμμών ἐπλήθυνε πλημμέλειαν. * καὶ ἐπέθεντο οἱ παῖδες αὐτοῦ

24 καὶ ἐπάταξαν αὐτόν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

25 * καὶ ἐπάταξεν ὁ λαὸς τὴν γῆν ἐν τῷ ἐπιμελεῖσθαι ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀμμών. καὶ ἐβασίλευσεν ὁ λαὸς τὴν γῆν τὸν ἰωσίαν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

καὶ.

1 * υἱὸς ὧν ὀκτώ ἔτην ἰωσίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ τετράκοντα καὶ ἓν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.

2 * καὶ ἐποίησεν ἰωσίας τὸ δίκαιον ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἐξέκλινεν δεξιᾷ ἢ ἀριστερᾷ.

3 * καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἰωσίας ἔτι παιδάριον ἤρξατο τοῦ ζητῆσαι κύριον θεὸν δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἤρξατο τοῦ καθαίρειν αἰδαν καὶ τὴν ἱερουσαλήμ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν, καὶ τῶν ἄλσεων, καὶ τῶν βωμῶν, καὶ τῶν γλυπτῶν, καὶ τῶν χωνευτῶν.

4 * καὶ κατέσκαψε τὰ κτ' προσώπων αὐτοῦ θυσιάσθαι, τὰ τῷ βααλεῖμ, καὶ τὰ ὑψηλὰ τὰ ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐξέκοψε τὰ ἄλσιν καὶ τὰ γλυπτά, καὶ τὰ χωνευτὰ συνέτριψε, καὶ ἐλέπιωνεν καὶ ἔρριπεν ἐπὶ προσώπον τῶν μνημάτων τῶν θυσιάζοντων αὐτοῖς. * καὶ ὅσα ἱερέων

κατέκαυσεν ἐπὶ τὰ θυσιάσθαι αὐτῶν καὶ ἐκαθάρισεν ἰωσίας τὸν ἱερόν καὶ τὴν ἱερουσαλήμ.

6 * καὶ ἐν πόλεσιν ἐφραίμ, καὶ μανασῆ, καὶ συμεὼν, καὶ νεφθαλείμ, καὶ ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν κύκλῳ. * καὶ κατέσπασεν τὰ ἄλσιν, καὶ τὰ θυσιάσθαι, καὶ τὰ εἰδῶλα κατέκοψε λεπτά, καὶ πᾶσι τὰ ὑψηλὰ κατέκοψεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς ἰσραήλ, καὶ ἀπέρριπεν εἰς ἱερουσαλήμ.

* וּבִשְׁנֹת שְׁמֹנֶה עָשָׂר לְמֶלֶךְ לְטָהֵר אֶת־
 הָאָרֶץ וְהַבַּיִת שָׁלַח אֶת־שָׁפָן בֶּן־אֶצְלִיָּהוּ וְאֶת־
 מַעֲשִׂיָּהוּ שֶׁר־הָעִיר וְאֶת־יֹאחָז בֶּן־יֹאחָז הַמִּזְכִּיר
 לְחֹזֶק אֶת־בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵיוּ׃
 * וַיָּבֹאוּ אֶל־חֶלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּתְּנוּ
 אֶת־הַכֶּסֶף הַמִּבְּנֵי בֵּית־אֱלֹהִים אֲשֶׁר אֶסְפֹּר
 הַלְוִיִּם שְׂמָרֵי הַסֶּף מִיַּד מִנְשָׁרָה וְאֶפְרַיִם וּמְנַחֵל
 שְׂאֲרֵי־יִשְׂרָאֵל וּמְבַל־יְהוּדָה וּבְנֵימֶן וַיֵּשְׁבוּ
 יְרוּשָׁלַם׃ * וַיִּתְּנוּ עַל־יַד עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה
 הַמִּפְקָדִים בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
 אֲשֶׁר עֹשִׂים בְּבֵית יְהוָה לְבָדוֹק וּלְחֹזֶק הַבַּיִת׃
 * וַיִּרְתְּנוּ לְחַרְשִׁים וּלְבָנִים לְקִנּוֹת אֲבֹנֵי
 מַחֲצֵב וְעֵצִים לְמַחְבְּרוֹת וּלְקִרוֹת אֶת־הַבָּתִּים
 אֲשֶׁר הִשְׁחִיתוּ מֶלֶכִי יְהוּדָה׃
 * וְהָאֲנָשִׁים עֹשִׂים בְּאֻמוֹנָה בְּמִלָּאכָה
 וְעַל־יְהִים מִפְקָדִים יָחַד וְעַבְדֵי־הוֹלָיוֹם מִן־
 בְּנֵי מֶרַי וְזַכְרִיָּה וּמִשְׁלֵם מִן־בְּנֵי הַקֹּהֲתִים
 לְנֹצֵחַ וְהַלְוִיִּם כָּל־מִבֵּין בְּכָל־שִׁיר׃
 * וְעַל הַסִּבְלִים וּמִנְצָחִים לְכָל עֹשֶׂה
 מְלָאכָה לְעִבּוּדָה וְעִבּוּדָה וּמַהֲלָיוֹם סוֹפְרִים
 וְשֹׁטְרִים וְשׁוֹעָרִים׃
 * וּבְהוֹצִיאֵם אֶת־הַכֶּסֶף הַמִּבְּנֵי בֵּית יְהוָה
 מִצָּא חֶלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת יְהוָה בְּיַד־
 מִשְׁרָה׃ * וַיַּעַן חֶלְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֶל־שָׁפָן
 הַסּוֹפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה מִצָּאתִי בְּבֵית יְהוָה וַיִּרְתֵּן
 חֶלְקִיָּהוּ אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־שָׁפָן׃
 * וַיָּבֵא שָׁפָן אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ
 וַיֵּשֶׁב עוֹד אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כָּל־אֲשֶׁר־נָתַן
 בְּיַד עַבְדֶּיךָ הֵם עֹשִׂים׃
 * וַיִּתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה
 וַיִּתְּנוּהוּ עַל־יַד הַמִּפְקָדִים וְעַל־יַד עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה׃
 * וַיֵּד שָׁפָן הַסּוֹפֵר לְמֶלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי
 חֶלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָא בּוֹ שָׁפָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
 * וַיְהִי כִשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע
 אֶת־בְּגָדָיו׃ * וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת־חֶלְקִיָּהוּ וְאֶת־
 אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַבְדּוֹן בֶּן־מִיכָה וְאֶת־
 שָׁפָן הַסּוֹפֵר וְאֶת־עֹשֵׂה עַבְד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃

8 * Igitur anno octauo decimo regni sui
 mundata iam terra & templo Domini,
 misit Saphan filium Ezelix, & Maasiam
 principem ciuitatis, & Ioha filium Ioachaz
 à commentariis vt instaurarent domum
 Domini Dei sui.

9 * Qui venerunt ad Helchiam sacerdotem
 magnum, acceptaque ab eo pecunia quæ
 illata fuerat in domum Dei, & quam
 congregauerant Leuitæ & ianitores de
 Manasse & Ephraim & vniuersis reliquiis
 Israel, ab omni quoque Iuda & Benjamin
 & habitatoribus Hierusalem;

10 * Tradiderunt in manibus eorum, qui
 præerant operariis in domo Domini, vt
 instaurarent templum, & infirma quæ-
 que fartirent.

11 * At illi dederunt eam artificibus & ce-
 mentariis, vt emerent lapides è lapidici-
 nis, & ligna ad commissuras ædificij & ad
 contignationem domorum quas destruxerant
 reges Iuda.

12 * Qui fideliter cuncta faciebant. Erant
 autem præpositi operantium, Iadab &
 Abdias de filiis Merari, Zacharias & Mo-
 sollam de filiis Caath, qui vrgebant opus,
 omnes Leuitæ sci entes organis canere.

13 * Super eos verò qui ad diuersos vfus
 onera portabant, erant scribæ & magistri
 de Leuitis ianitores.

14 * Cùmque efferrent pecuniam quæ il-
 lata fuerat in templum Domini, reperit
 Helchias sacerdos librum legis Domini
 qui datus fuerat per manum Moyfi.

15 * Et ait ad Saphan scribam: Librum Le-
 gis inueni in domo Domini. Et tradi-
 dit ei.

16 * At ille intulit volumen ad regem, &
 nunciauit ei, dicēs: Omnia quæ dedisti in
 manu seruorum tuorum, ecce complen-
 tur.

17 * Argentum quod repertum est in do-
 mo Domini conflauerunt, datùmque est
 præfectis artificum & diuersa opera fa-
 bricantium.

18 * Præterea tradidit mihi Helchias sa-
 cerdos hunc librum. Quem cùm rege
 præsentē recitasset;

19 * Audissetque ille verba legis, scidit ve-
 stimenta sua.

20 * Et præcepit Helchix & Aicham filio
 Saphan, & Abdon filio Micha, Saphan
 quoque scribæ & Asaia seruo regis: di-
 cens,

* Et in octavo decimo anno regni sui, iussit
ut mundarent domum & terram, & misit
Saphan filium Effelia & Maasian principem
civitatis, & Joa filium Joachaz à commen-
tariis ut instaurarent domum Domini Dei
sui.

* Et venerunt ad Chelciam sacerdotem ma-
gnum, & dederunt argentum quod illatum
fuit in domum Domini, quod congregauerunt
Leuita custodientes portam de manu Manasse
& Ephraim, & principum, & ab omni reli-
quo Israel, & ex omni Iuda & Benjamin, &
habitantibus Hierusalem.

* Et dederunt illud in manu facientium
opera qui præfecti erant in domo Domini.

* Et dederunt illud facientibus opera in do-
mo Domini, ut prepararent & instaurarent
domum, & fabris dederunt, & ædificatori-
bus ut emerent lapides quatuor pedum, & li-
gna in trabes ut tegant domos quas perdide-
runt reges Iuda.

* Et viri faciebant in fide qui in operibus,
& in eis episcopi præpositi Jaeth, & Audias
Leuita de filiis Merari, & Zacharias, & Me-
solam de filiis Caath ut urgerent: & om-
nis Leuita & omnis sciens in organis hymno-
rum.

* Et in humeris portantibus, & præpositi
super eos qui faciebant opera in opere, & à Le-
uitis scribæ & iudices, & ianitores.

* Et cum offerrent ipsi argentum quod illa-
tum fuerat in domum Domini, inuenit Chel-
cias sacerdos librum legis Domini qui per ma-
num Moysi.

* Et respondit Chelcias & dixit ad Saphan
scribam, Librum legis inueni in domo Domini,
& dedit Chelcias librum Saphan.

* Et intulit Saphan librum ad regem, &
reddidit adhuc regi sermonem dicens, Omne ar-
gentum datum est in manu seruorum tuorum
facientium opus.

* Et conflauerunt argentum inuentum in
domo Domini, & dederunt in manu facien-
tium opera, & in manu episcoporum.

* Et nunciavit Saphan scriba regi, dicens:
Librum dedit mihi Chelcias sacerdos: & legit
ipsum Saphan coram rege.

* Et factum est ut audiuit rex verba le-
gis, scidit vestimenta sua.

* Et præcepit rex Chelcia & Achicam filio
Saphan, & Abdon filio Michæ, & Saphan
scribæ, & Asaia seruo regis, dicens:

* καὶ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ,
ἐκέλευσε ὁ βασιλεὺς καθάραι τὸν οἶκον καὶ τὴν γῆν· ὁ ἀπέστει-
λεν τὸν σαφὴν υἱὸν ἐσθελίου καὶ τὸν μαασιαν ἀρχόντα τῆς
πόλεως, ὃς τὸν ἰωὰ υἱὸν ἰωάχαζ τὸν ὑπομνηματογράφον
τοῦ κραταίως τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.

* καὶ ἦλθον πρὸς χελκίαν τὸν ἱερεὰ τὸν μέγαν, καὶ
ἔδωκαν τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθέν εἰς οἶκον κυρίου, ὃ συ-
νήγαγον ὁ λαὸς καὶ οἱ φυλάσσοντες τὴν πύλιν ἐν χει-
ρὸς μανασῆ καὶ ἐφραΐμ, ὃς τῶν ἀρχόντων, ὃς ἀπὸ παν-
τὸς ὁ καταλοίπου ἰσραὴλ, ὃς ἐκ παντὸς ἰσραὴλ καὶ βενια-
μὴν ὃς τῶν κατοικούντων ἱερουσαλήμ.

* καὶ ἔδωκαν αὐτὸ τῷ πρὸς χεῖρα τῶν ποιούντων τὰ ἔργα
τῶν καθεσμενῶν ἐν οἴκῳ κυρίου.

* καὶ ἔδωκαν αὐτὸ τοῖς ποιούσι τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου,
ὁ πρὸς τὴν οἰκοδόμησιν καὶ κατασκευὴν τοῦ οἴκου· καὶ τοῖς τέκτονι
ἔδωκαν, καὶ τοῖς οἰκοδόμοις ἀγοράσαι λίθοις τετραπέ-
δοις καὶ ξύλα εἰς δοκὰς τεγῆσαι τὸν οἶκον ὡς ἐξωλό-
θυσαν βασιλεῖς ἰσραὴλ.

* καὶ ὁ λαὸς ἐποίησεν ἐν πίστει ὁ πρὸς τὰ ἔργα·
καὶ ἐπ' αὐτῶν ὁ πρὸς τὴν οἰκοδόμησιν καὶ κατασκευὴν τοῦ οἴκου
ὁ λαὸς ὡς ἔμελλεν, ὁ ζαχαρίας, ὁ μεθάλμ
ἐκ τῶν υἱῶν καὶ τῶν πρὸς τὴν οἰκοδόμησιν καὶ πᾶς λαὸς ἰσραὴλ,
καὶ πᾶς σιωνίων ἐν ὀργάνοις ὡδῶν.

* καὶ ὁ πρὸς τὴν νωτοφόρων, ὁ πρὸς τὰ ἔργα
τῶν ἐργασίαν· ὁ ἀπὸ τῶν λαῶν τῶν γραμ-
ματῶν καὶ κερταὶ καὶ πυλωροί.

* καὶ ἐν τῷ ἐκφέρειν αὐτοῦ τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθέν
εἰς τὸν οἶκον κυρίου, εὗρε χελκίαν ὁ ἱερεὺς τὸ βιβλίον τοῦ νό-
μου κυρίου τὸ διὰ χειρὸς μουσῆ.

* καὶ ἀπεκρίθη χελκίας καὶ εἶπεν πρὸς σαφὴν τὸν
γραμματέα, βιβλίον νόμου εὗρον ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου· καὶ
ἔδωκε χελκίας τὸ βιβλίον τῷ σαφῇ.

* καὶ εἰσλήνεγκεν σαφὴς τὸ βιβλίον πρὸς τὸν βασι-
λέα, ὁ ἀπέδωκεν ἐπ' αὐτῷ βασιλεὺς λόγον λέγων, πᾶν ἀργύ-
ριον ἀπεδόθη ἐν χειρὶ τῶν παίδων σου τῶν ποιούντων τὸ
ἔργον.

* ὁ ἐκχύνουσιν τὸ ἀργύριον τὸ δίδεσθαι ἐν οἴκῳ κυρίου,
καὶ ἔδωκεν τῷ πρὸς χεῖρα τῶν ποιούντων τὰ ἔργα, καὶ τῷ
πρὸς τὴν οἰκοδόμησιν.

* καὶ ἀπήγγειλε σαφῇ ὁ γραμματεὺς τῷ βασιλεὺς
λέγων, βιβλίον ἔδωκέ μοι χελκίας ὁ ἱερεὺς· καὶ ἀνέγνω
αὐτὸ σαφῇ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

* καὶ ἐκρίνετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον τοῦ
νόμου, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

* καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ χελκίᾳ καὶ τῷ ἀρχιὰμ υἱὸς
σαφῆ καὶ τῷ ἀβδὼν υἱὸς μιχαίου, καὶ τῷ σαφῇ τῷ γραμ-
ματεῖ, καὶ τῷ ἀσαΐᾳ παιδί τοῦ βασιλέως, λέγων·

* לכוֹרְדְּשׁוֹ אֶת־יְהוָה בְּעָדִי וּבְעַד הַנְּשֹׂאֵר
בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה עַל־דְּבַר־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר נִמְצָא
בִּי־גְדוּלַת חֶמֶת יְהוָה אֲשֶׁר נִתְּכָה בָנוּ עַל אֲשֶׁר
לֹא־שָׁמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת כְּכֹל־
הַכְּתוּב עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה:

* וַיֵּלֶךְ חֶלְקִיָּהוּ וְאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ מֵאֵל־חִלְדָּה
הַנְּבִיָּאָה מִשְׁתִּי שְׁלֹם בֶן־תּוֹקְהָרַת בֶּן־חֲסָדָה
שׁוֹמֵר הַבְּנָדִים וְהָיָא יוֹשֵׁב בֵּירוּשָׁלַם בַּמִּשְׁנָה
וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו כִּזְאֵר:

* וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אָמְרוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי:

* כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם
הַזֶּה וְעַל־יוֹשְׁבָיו אֶת־כָּל־הָאֱלֹתֹת הַכְּתוּבוֹת עַל־
הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ לִפְנֵי מֶלֶךְ יְהוּדָה:

* תַּחֲרֹתִי אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּקְטְרוּ לֵאלֹהִים
אַחֲרָיִם לְמַעַן הַכְּעִיסֵנִי בְּכָל־מַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם וַתַּתֵּךְ
חֶמְתִּי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכְבֶּר:

* וְאֵל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הִשְׁלַח אֶתְכֶם לְדְרוֹשׁ
בִּיהוָה כֹּה תֹאמְרוּ מֵאִלּוּ כֹה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ:

* יַעַן רָךְ לִבְכָּךְ וַתִּכְנַע מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים
בְּשִׁמְעֶךָ אֶת־דְּבָרָיו עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־
יֹשְׁבָיו וַתִּכְנַע לִפְנֵי וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתִּבֶּךְ לִפְנֵי
וְגַם־אֲנִי שָׁמַעְתִּי נָאֻם יְהוָה:

* הִנְנִי אֶסְפֶּךָ אֵל־אֲבֹתֶיךָ וְנִאֲסַפְתָּ אֵל־
קְבֻרֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאִינָה עֵינֶיךָ בְּכָל־
הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־
יֹשְׁבָיו וַיֵּשְׁבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר:

* וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֹּאסֶף אֶת־כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה
וּבִירוּשָׁלַם:

* וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכָל־
אִישׁ יְהוּדָה וַיֵּשְׁבוּ יְרוּשָׁלַם וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וְכָל־הָעָם מִגְּדוֹל וְעַד־קָטָן וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵיהֶם
אֶת־כָּל־דְּבַר־סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בֵּית יְהוָה:

* וַיַּעֲמֵד הַמֶּלֶךְ עַל־עַמּוּד וַיִּבְרַח אֶת־הַבְּרִית
לִפְנֵי יְהוָה לְלַכֵּת אַחֲרֵי יְהוָה וּלְשָׁמֹר אֶת־
מִצְוֹתָיו וְעֲדוּתָיו וַחֲקָיו בְּכָל־לִבָּבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ
לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר־הַבְּרִית הַכְּתוּבָה עַל־הַסֵּפֶר
הַזֶּה:

21 * *Ite & orate Dominum pro me & pro reliquiis Israel & Iuda super vniuersis sermonibus libri istius qui repertus est. Magnus enim furor Dñi stillauit super nos, eo quòd non custodierint patres nostri verba Domini, vt facerent omnia quæ scripta sunt in isto volumine.*

22 * *Abijt ergo Helchias & hi qui simul à rege missi fuerant ad Oldam prophetem vxorem Sellum filij Thecuath filij Aras E custodis vestium, quæ habitabat in Hierusalem in Secunda, & locuti sunt ei verba quæ supra narrauimus.*

23 * *At illa respondit eis: Hæc dicit Dominus Deus Israel, Dicite viro qui misit vos ad me:*

24 * *Hæc dicit Dominus, Ecce ego inducam mala super locum istum & super habitatores eius, cunctaque maledicta quæ scripta sunt in libro hoc, quem legerunt coram rege Iuda.*

25 * *Quia dereliquerunt me & sacrificauerunt diis alienis, vt me ad iracundiam prouocarét in cunctis operibus manuum suarum. Idcirco stillabit furor meus super locum istum, & non exstinguetur.*

26 * *Ad regem autem Iuda qui misit vos pro Domino deprecando, sic loquimini: F Hæc dicit Dominus Deus Israel: Quoniam audisti verba voluminis;*

27 * *Atq; emollitum est cor tuum, & humiliatus es in cōspectu Dei super his quæ dicta sunt contra locum hunc & habitatores Hierusalem; reueritúsque faciem meam, scidisti vestimenta tua, & fleuisti coram me; ego quoque exaudiui te; dicit Dominus.*

28 * *Iam enim colligam te ad patres tuos, & infereris in sepulchrum tuum in pace, nec videbunt oculi tui omne malú, quod ego inducturus sum super locum istum & super habitatores eius. Retulerunt itaque regi cuncta quæ dixerat.* ^{4. Reg. 22. a}

29 * *At ille conuocatis vniuersis maioribus natu Iuda & Hierusalem,*

30 * *Ascendit in domum Domini, vnáq; omnes viri Iuda, & habitatores Hierusalem, sacerdotes & Leuitæ, & cunctus populus à minimo vsq; ad maximum. Quibus audiētibus legit rex omnia verba voluminis.*

31 * *Et stans in tribunali suo percussit fœdus corá Domino, vt ambularet post eū, & custodiret præcepta, & testimonia, & iustificationes eius in toto corde suo, & in tota anima sua, facerétq; q̄ scripta sunt in volumine illo quod legerat.*

* Ite & querite Dominum pro me & pro 21
omni reliquo Iffrael & Iuda, pro sermonibus
libri inuenti, quoniam magnus furor Domini,
qui succensus est in nobis, quoniam non audie-
runt patres nostri sermonem Domini, ut fa-
cerent iuxta omnia quæ scripta sunt in libro
hoc.

* Et iuit Chelcias, & quibus dixit rex ad 22
Oldam prophetem, uxorem Sellem filij Thecoæ,
filij Afer custodis vestium, & ipsa habitabat
in Hierusalem in Secunda, & locuti sunt ei se-
cundum hæc.

* Et dixit eis: Sic dixit Dominus Deus Iff- 23
rael, Dicite viro qui misit vos ad me.

* Sic dicit Dominus Deus, Ecce ego induco 24
mala super locum hunc & super habitantes in
eo cuncta verba quæ scripta sunt in libro qui
lectus est coram rege Iuda.

* Eo quod dereliquerunt me & sacrificia- 25
uerunt dijs alienis, ut irritarent me in cun-
ctis operibus manuum suarum, & succensus
est furor meus in loco isto, & non extingue-
tur.

* Et ad regem Iuda qui misit vos ad qua- 26
rendum Dominum, sic dicetis ad eum: Sic di-
cit Dominus Deus Iffrael, verba quæ audi-
uisti.

* Et conuersum est cor tuum et humiliatum 27
est à facie mea, cum audiuisti tu verba mea con-
tra locum hunc & contra habitantes eum, &
humiliatus es coram me, & scidisti vestimenta
tua, & fleuisti coram me, & ego audiui, dicit
Dominus.

* Ecce appono te ad patres tuos, & appone- 28
ris ad sepulchra tua in pace, & non videbunt
oculi tui omnia mala, quæ ego induco super lo-
cum istum, & super habitantes eum. & retu-
lerunt regi sermonem.

* Et misit rex & congregauit seniores Iu- 29
da & Hierusalem.

* Et ascendit rex in domum Domini, & o- 30
mnis Iuda & habitantes Hierusalem, & sa-
cerdotes & Leuitæ, & cunctus populus à par-
uo & usque ad magnum, & legit in auribus
eorum omnia verba voluminis fæderis inuen-
ti in domo Domini.

* Et stetit rex Josias in columna, & per- 31
cussit fædus coram Domino, ut ambularet in
conspectu Domini, ut custodiret mandata
eius, & testimonia eius, & præcepta eius, in
toto corde, & in tota anima, ut faceret ver-
ba fæderis scripta in volumine hoc.

21 * πορεύθητε καὶ ζητήσατε κύριον περὶ ἐμοῦ & περὶ
παντὸς Ἰσραὴλ καὶ Ἰούδα περὶ τῶν λό-
γων τοῦ βιβλίου τοῦ ἀρεθέντος, ὅτι μέγας ὁ θυμὸς κυ-
ρίου, ὃς ἐκέκαυτο ἐν ἡμῖν, διότι οὐκ εἰσήκουσαν οἱ πα-
τέρες ἡμεῖς τὸν λόγον κυρίου, τοῦ ποιῆσαι κατὰ πάντα τὰ
γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

22 * Ἐπορεύθη χελκίας, & οἱ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς
Ὀλδὰμ τὴν προφῆτιν γυναῖκα σελλήμ υἱοῦ θεκά, υἱοῦ
ἀφὲρ ἱμαίλοφύλακος, & αὐτὴ κατῴκει ἐν ἱερουσαλὴμ
ἐν μαοσινά, & ἐλάλησαν αὐτῇ κατὰ ταῦτα.

23 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ·
εἴπατε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀποστείλαντι ὑμᾶς πρὸς με.

24 * ὅτως λέγει κύριος ὁ θεός, ἰδὲ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ
ἐπὶ τὸν τόπον τούτον καὶ ἐπὶ οὗτον κατοκοντᾶς ἐν αὐτῷ
οὗτον πάντα λόγους οὗτον γεγραμμένους ἐν τῷ βιβλίῳ
τῷ ἀνεγνωσμένῳ ἐναντίον τοῦ βασιλέως Ἰούδα.

25 * ἀλλ' ὃν ἐγκατέλιπόν με & ἐθυμίαντες θεοῖς ἄλλο-
τελοῖς, ἵνα παροργίσωσί με ἐν παντί τοῖς ἔργοις τῶν χει-
ρῶν αὐτῶν, & ἔξεκαύθη ὁ θυμὸς μου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, &
οὐ σβεσθήσεται.

26 * καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ἰούδα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς
τοῦ ζητῆσαι τὸν κύριον, οὕτως εἶπτε πρὸς αὐτόν, οὕτως
λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, οὗτον λόγους ἐς ἡκούσας.

27 * καὶ ἐνετράπη ἡ καρδία σου, καὶ ἐταπεινώθη ἀπὸ
προσώπου μου ἐν τῷ ἀκοῦσαί σε οὗτον λόγους μου ἐπὶ
τὸν τόπον τούτον καὶ ἐπὶ οὗτον κατοκοντᾶς αὐτόν· καὶ
ἐταπεινώθης ἐναντίον μου, καὶ διέρρηξας τὰ ἱμάτιά
σου καὶ ἐκλαυσας ἐν δακρύοις μου, καὶ ἐγὼ ἤκουσα, φησὶ
κύριος.

28 * ἰδὲ προστίθημί σε πρὸς οὗτον πατέρα σου καὶ
προθήσῃ πρὸς τάφοις σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὄψον)
οἱ ὀφθαλμοί σου πάντα τὰ κακὰ, ἃ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ
τὸν τόπον τούτον, καὶ ἐπὶ οὗτον κατοκοντᾶς αὐτόν· & ἀπέ-
δωκον τὰ βασιλεῖ λόγον.

29 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς, καὶ σὺνήγαγε οὗτον
πρεσβυτέρους Ἰούδα καὶ ἱερουσαλήμ.

30 * καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου, καὶ πάντες Ἰούδα,
& οἱ κατοκοντῆς ἱερουσαλήμ, καὶ οἱ ἱερεῖς & οἱ λαῖ-
ται, & πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ & ἕως μεγάλου, καὶ ἀνε-
γνώ ἐν ὧσιν αὐτῶν πάντα οὗτον λόγους τοῦ βιβλίου τῆς
διαθήκης τοῦ ευρεθέντος ἐν οἴκῳ κυρίου.

31 * καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς ἰωσίας ἐπὶ τὸν σῦλον, καὶ διέβη
διαθήκην ἐναντίον κυρίου τοῦ πορεύσθαι ἐν ὅπῳ κυ-
ρίου, τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ μαρτύρια
αὐτοῦ, καὶ τὰ προτάγματα αὐτοῦ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ ἐν
ὅλῃ ψυχῇ, ὥστε ποιῆναι οὗτον λόγους τῆς διαθήκης οὗτον γε-
γραμμένους ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

* ויעמד את כל הנמצא בירושלם ובנימן
ויעשו יושבי ירושלם כברית אלהים אלהי
אבותיהם : * ויסר יאשיהו את כל
התעבורת מכל הארצות אשר לבני ישראל
ויעבד את כל הנמצא בישראל לעבד את
יהוה אלהיהם כל ימיו לאסרו מאחרי יהוה
אלהי אבותיהם :

לה

* ויעש יאשיהו בירושלם
פסח ליהוה וישחטו הפסח בארבעה עשר
לחדש הראשון : * ויעמד הכהנים
על משמרותם ויחזקם לעבודת בית יהוה :
* ויאמר ללויים המבוגרים לכל ישראל
הקדושים ליהוה הנו את ארון הקדש בבית
אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אין
לכם משא בכרת עתה עבדו את יהוה
אלהיכם ואת עמו ישראל :
* והכינו לבית אבותיכם כמחלקותיכם
בכתב דויד מלך ישראל ובמכתב שלמה בנו :
* ועמדו בקדש לפלגור בית האבן
לאחיכם בני העם וחלקת בית אב ללויים :
* וישחטו הפסח והתקדשו והכינו לאחיכם
לעשות כדבר יהוה ביד משה :
* וירם יאשיהו לבני העם צאן כבשים ובני
עזים הכל לפסחים לכל הנמצא למספר
שלשים אלה ובקר שלשת אלפים אלה מרכוש
המלך : * ושיריו לנדרה לעם לכהנים
וללויים הרימו חלקיה וזכריהו ויחזקיהו ונחמיה
בית האלהים לכהנים נתנו לפסחים אלפים
ושש מאות ובקר שלש מאות :
* וכוונניהו ושמעיהו ונתנאל אחיו וחשביהו
ויעיאל ויוזבד שרי הלויים הרימו ללויים לפסחים
חמשת אלפים ובקר חמש מאות :
* והכין העבד יהוה ויעמדו הכהנים על עמדם
והלויים על מחלקותם כמצורת המלך :
* וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים מידם
והלויים מפשיטיהם :

32 32 * Adiurauit quoque super hoc omnes
qui reperti fuerant in Hierusalem & Ben-
iamin, & fecerunt habitatores Hierusalem
iuxta pactum Domini Dei patrum suorum.

33 33 * Abstulit ergo Iosias cunctas abomi-
nationes de vniuersis regionibus filiorum
Israel, & fecit omnes qui residui erant in
Israel seruire Domino Deo suo. Cunctis
diebus vitæ eius non recesserunt à Do-
mino Deo patrum suorum.

CAP. XXXV.

1 Fecit autem Iosias in Hierusalem Phase ^{4. Reg. 23. d.}

A Domino quod immolatum est quar-
tadecima die mensis primi. * Et consti-
tuit sacerdotes in officiis suis, hortatusque
est eos ut ministrarent in domo Domini.

3 * Leuitis quoque, ad quorum eruditio-
nem omnis Israel sanctificabatur Dño, lo-
cutus est: Ponite arcam in sanctuario tem-
pli, quod ædificauit Salomō filius Dauid
rex Israel. Nequaquam enim eam ultra
portabitis. Nunc ergo ministrate Domi-
no Deo vestro & populo eius Israel.

4 * Et preparate vos per domos & cogna-
tiones vestras in diuisionibus singulo-
rum, sicut præcepit Dauid rex Israel, & de-
scripsit Salomon filius eius.

5 * Et ministrate in sanctuario per fami-
lias turmasque Leuiticas.

6 * Et sanctificati immolate Phase. Fra-
tres etiam vestros, ut possint iuxta verba
quæ locutus est Dominus in manu Moy-
si facere, præparate.

7 * Dedit præterea Iosias omni populo
qui ibi fuerat inuentus in solemnitate
B Phase, agnos & hædos de gregibus & re-
liqui pecoris, triginta millia, boum quoque
tria millia. Hæc de regis vniuersa substā-
tia. * Duces quoque eius sponte quod
vouerant obtulerunt tam populo quàm
sacerdotibus & Leuitis. Porro Helchias
& Zacharias, & Iehiel principes domus
Dei dederunt sacerdotibus ad faciendum
Phase, pecora commixtim duo millia sex-
centa & boues trecentos.

9 * Chonenias autem & Semeias etiam
& Nathanael fratres eius, nec nō Afabias
& Iahihel, & Iozabad principes Leuitarū,
dederunt cæteris Leuitis ad celebrandum
Phase, quinque millia pecorum & boues
10 quingētos. * Preparatumque est ministeriū,
& steterunt sacerdotes in officio suo; Le-
uitæ quoque in turmis iuxta regis imperiū.

11 * Et immolatum est Phase. Asperferuntque
sacerdotes manus suas sanguine, & Leuitæ
detraxerunt pelles holocaustorum.

* Et constituit omnes inuentos in Hierusalem, & in Iuda, & Benjamin: & fecerunt habitantes in Hierusalem iuxta pactum Domini Dei patrum suorum.

* Et abstulit Josias cunctas abominaciones de uniuersa terra, quæ fuit filiorum Iſrael, & fecit omnes qui inuenti sunt in Hierusalem & Iſrael, ut seruirent Domino Deo patrum suorum cunctis diebus suis, non declinauit à tergo Domini Dei patrum suorum.

CAP. XXXV.

ET fecit Josias Phasch in Hierusalem Domino Deo suo, & sacrificauit Phasch quattadecima mensis primi.

* Et constituit sacerdotes in custodiis suis, et fortificauit ipsos in opera domus Domini.

* Et dixit Leuitis potentibus in omni Iſrael, ut sanctificarentur ipsi Domino, & ut darent arcam sanctam in domo Domini, & posuit arcam sanctam in domo quam edificauit Salomon filius David regis Iſrael: & dixit rex, Non est vobis tollere in humeris quicquam, nunc igitur ministrare Domino Deo vestro, & populo eius Iſrael.

* Et præparamini secundum domos familiarum vestrarum, & secundum vices vestras, et secundum scripturam David regis Iſrael, & secundum descriptionem Salomonis filij eius.

* Et state in domo secundum diuisiones domorum familiarum vestrarum fratribus vestris filiis populi, & pars domus familie Leuitis. * Et immolate Phasch, & sancta præparate fratribus vestris, ut faciant secundum verbum Domini quod per manum Moysi.

* Et primitias obtulit Josias filiis populi oues et agnos, & hædos de filiis caprarum, omnia in Phasch omni inuento in numero triginta millia, & vitulorum tria millia, hæc à substantia regis.

* Et principes eius primitias obtulerunt populo & sacerdotibus, & Leuitis, & Chelcias, & Zacharias, & Hiel principes domus Dei, dederunt sacerdotibus in Phasch oues & agnos, & hædos duo millia & sexcenta, & vitulos trecentos.

* Et Chonenias, & Sameas, et Nathanael frater eius, et Asabias, & Hiel, & Joazabad principes Leuitarum, dederunt primitias Leuitis in Phasch ouium quinque millia, & vitulos quingentos.

* Et præparatum est ministerium, & steterunt sacerdotes in statione sua, & Leuita in diuisionibus suis iuxta imperium regis.

* Et immolauerunt Phasch, & fuderunt sacerdotes sanguinem de manu sua, & Leuita excoriarunt.

32 * Ἐποίησε πῶτας τῶν θύρεθρῶν ἐν ἱερουσαλὴμ, ὡς ἐν ἰσραὴλ, ὡς ἐν βενιαμὴν, ὡς ἐποίησαν ὁ καὶ τοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν διαθήκην κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν.

33 * καὶ περιεῖλεν ἰωσίας πῶτα τὰ βδελύγματα ἐν πάσῃ τῇ γῆς, ἣ ἦν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ὡς ἐποίησε πῶτας τὰς θύρεθρας ἐν ἱερουσαλὴμ ὡς ἰσραὴλ ὅτι δαλθεῖν κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν, ὅτι ἐξέκλινεν ἀπὸ ὅπου ἐν κυρίῳ ὅτι θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν.

λε.

1 * Καὶ ἐποίησεν ἰωσίας τὸ φασέχ ἐν ἱερουσαλὴμ κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν, καὶ ἔθυσεν τὸ φασέχ τῇ τεσσαρεςκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.

2 * καὶ ἔστησε ὁ θεὸς ἱερεῖς ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν, καὶ κατήχυσεν αὐτοὺς εἰς τὰ ἔργα οἴκου κυρίου.

3 * καὶ εἶπεν τοῖς λουῖταις τοῖς δυνατοῖς ἐν παντὶ ἰσραὴλ, τοῦ ἀγαθῆναι αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, καὶ τοῦ δοῦναι τὴν κιβωτὴν τὴν ἁγίαν ἐν οἴκῳ κυρίου· καὶ ἔθηκεν τὴν κιβωτὴν τὴν ἁγίαν εἰς τὸν οἶκον ὃν ὠκοδόμησεν βλομὼν υἱὸς δαυὶδ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἐστὶν ὑμῖν ἀραὶ ἐπὶ ὧμων ἑθέν, νῦν οὖν λειτουργήσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ ἰσραὴλ.

4 * ὡς ἐβόησαν οἱ κατ' οἴκοις παλαιῶν ὑμῶν, καὶ καὶ τὰς ἐφημερίας ὑμῶν, ὡς καὶ τὴν γραφὴν δαυὶδ βασιλεὺς ἰσραὴλ, ὡς καὶ τὴν ἀπογραφὴν βλομὼν υἱὸς αὐτοῦ.

5 * καὶ ἦτε ἐν τῷ οἴκῳ καὶ τὰς διαιρέσεις οἴκων παλαιῶν ὑμῶν τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν υἱοῖς τοῦ λαοῦ, καὶ μερὶς οἴκου πατρὸς τοῖς λουῖταις.

6 * καὶ θύσατε τὸ φασέχ καὶ τὰ ἅγια ἐβόησαν οἱ τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν τοῦ ποιῆσαι καὶ τὸν λόγον κυρίου τοῦ διὰ χειρὸς μοῦσῃ.

7 * ὡς ἀπῆρξατο ἰωσίας τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ πρὸς τὰ, ὡς ἀμνὲς, καὶ εἰσέφευ ἀπὸ τῶν αἰγῶν πῶτα εἰς τὸ φασέχ παντὶ τῷ ὄρεισκομῶν εἰς δριμύτον τετρακόντα χιλιάδας, καὶ μόχων τρεῖς χιλιάδας, ταῦτα ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ βασιλεὺς.

8 * καὶ ὁ ἀρχὸντες αὐτῶν ἀπῆρξαν τὰ λαῷ καὶ τοῖς ἱεροῦσι, καὶ τοῖς λουῖταις, καὶ χελκίας, καὶ ζαχαρίας, καὶ ἰεὶηλ ὁ ἀρχὸντες οἴκου τοῦ θεοῦ ἔδωκαν τοῖς ἱεροῦσιν εἰς τὸ φασέχ πρὸς τὰ, καὶ ἀμνὲς, καὶ εἰσέφοις δύο χιλιάδας καὶ ἑξακοσίους καὶ μόχους τετρακοσίους.

9 * καὶ χωνεῖας, καὶ σαμέας, καὶ ναθαναὴλ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὡς ἀσαβίας, καὶ ἰεὶηλ, καὶ ἰωαζαβὰδ ἀρχὸντες τῶν λευιτῶν, ἀπῆρξαν τοῖς λουῖταις εἰς τὸ φασέχ πρὸς τὰ πεντακισχίλια ὡς μόχους πεντακοσίους.

10 * ὡς κατωρθώθη ἡ λειτουργία, ὡς ἔστησαν ὁ ἱερεῖς ἐπὶ τὴν εἰσὶν αὐτῶν ὡς ὁ λουῖταις ἐπὶ τὰς διαιρέσεις αὐτῶν καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλεὺς.

11 * καὶ ἔθυσαν τὸ φασέχ, ὡς πρὸς τὸν ὡς ὁ ἱερεῖς τὸ αἶμα ἐν χειρὸς αὐτῶν, ὡς οἱ λουῖταις ὡς ἔδειραν.

* ויסירו העלה לתתם למפלגות לבית אבות
 לבני העם להקריב ליהוה ככתוב בספר משה
 וכן לבקר: * ויבשלו הפסח באש במשפט
 והקדשים בשלו בסירות ובדורים ובצלחות
 ויריצו לכל בני העם:
 * ואחר הכינו להם ולכהנים כי הכהנים
 בני אהרן בהעלות העולה והחלבים עד לילה
 והלויים הכינו להם ולכהנים בני אהרן:
 * והמשרדים בני אסף על מעמדם כמצות
 דוד ואסף והימן וידתון חוזה המלך והשערים
 לשער ושער אין להם לסור מעל עבדתם כי
 אחיהם הלויים הכינו להם:
 * ותכון כל עבודת יהוה ביום ההוא
 לעשות הפסח והעלות עלות על מזבח יהוה
 כמצות המלך יאשיהו:
 * ויעשו בני ישראל הנמצאים את הפסח
 בעת ההיא ואר-תג המצות שבעת ימים:
 * ולא נעשה פסח כמהו בישראל מימי
 שמואל הנביא וכל מלכי ישראל לא עשו כפסח
 אשר עשה יאשיהו והכהנים והלויים וכל
 יהודה וישראל הנמצא ויושבי ירושלים:
 * בשמונה עשרה שנה למלכות יאשיהו
 נעשה הפסח הזה: * ואחר כך זאת
 אשר הכין יאשיהו את הבית עלה נכו מלך
 מצרים להלחם בברכמיש על פרת ויצא
 לקראתו יאשיהו: * וישלח אליו מלאכים
 לאמר מר לי ולך מלך יהודה לא עליך אתה
 היום כי אל בית מלחמתי ואלהים אמר לבהלני
 חדל לך מאלהים אשר עמי ואל ישחיתך:
 * ולא הסב יאשיהו פניו ממנו כי להלחם בו
 התחפש ולא שמע אל דברי נכו מפי אלהים
 ויבא להלחם בבקעת מגדו:
 * וירדו היריב למלך יאשיהו ויאמר המלך
 לעבדיו העבירוני כי החליתי מאד:
 * ויעבירוהו עבדיו מן המרכבה וירכיבוהו
 על רכב המשנה אשר לו ויוליכוהו ירושלים
 וימת ויקבר בקברות אבתיו וכל יהודה וירושלים
 מתאבלים על יאשיהו:

12 * Et separauerunt ea vt darent per do-
 mos & familias singulorum, & offerretur
 Dño sicut scriptum est in libro Moyfi, de
 bobus quoque fecerunt similiter. * Et af-
 fauerunt Phasē super ignē iuxta quod in
 lege scriptum est. Pacificas verò hostias co-
 xerunt in lebetibus & cacabis, & ollis, &
 festinatò distribuerunt vniuersæ plebi.
 14 * Sibi autē & sacerdotibus postea para-
 uerūt. Nam in oblatione holocaustorū &
 adipum vsq; ad noctē sacerdotes fuerunt
 Occupati, vnde & Leuitæ sibi & sacerdoti-
 bus filiis Aaron parauerunt nouissimis.
 15 * Porro catores filij Asaph stabāt in or-
 dine suo iuxta præceptū Dauid & Asaph,
 & Eman, & Iduthum prophete regis Da-
 uid. Ianitores verò p portas singulas ob-
 seruabant, ita vt nec puncto quidē disce-
 derent à ministerio. Quamobrē & fratres
 16 corū Leuitę parauerūt eis cibos. * Omnis
 igitur cultura Dñi, ritē cōpleta est in die
 illa vt facerent Phasē, & offerrent holo-
 causta super altare Dñi iuxta præceptum
 17 regis Iosia. * Feceruntq; filij Israel qui re-
 perti fuerant ibi Phasē in tēpore illo & so-
 lemnitatem azymorum septem diebus.
 18 * Non fuit Phasē simile huic in Israel à
 diebus Samuelis prophetæ, sed ne quis-
 quam de cunctis regibus Israel fecit Pha-
 se, sicut Iosias sacerdotibus & Leuitis, &
 omni Iudæ & Israel, qui repertus fuerat,
 19 & habitantibus in Hierusalem. * Octa-
 20 uo decimo anno regni Iosie hoc Phasē ce-
 lebratum est: * Postquam instaurauc-
 rat Iosias templum, ascendit Nechao rex
 D Ægypti ad pugnandum in Charchamis
 iuxta Euphratem, & processit in occur-
 21 sum eius Iosias. * At ille missis ad eum
 nunciis, ait: Quid mihi & tibi rex Iuda?
 non aduersum te hodie venio, sed contra
 aliam pugno domum ad quam me Deus
 festinatò ire præcepit. Desine aduersum
 Deū facere qui mecū est ne interficiat te.
 22 * Noluit Iosias reuerti, sed præparauit
 contra eum bellum, nec acquieuit sermo-
 nibus Nechao ex ore Dei, verum perrexit
 vt dimicaret in campo Mageddo.
 23 * Ibique vulneratus à sagittarijs di-
 xit pueris suis: Educite me de prælio, quia
 oppidò vulneratus sum.
 24 * Qui transtulerunt eum de curru in
 alterum curru qui sequebatur eum mo-
 re regio, & asportauerunt eum in Hieru-
 salem. Mortuusq; est & sepultus in Mau-
 soleo patrum suorum, & vniuersus Iuda
 & Hierusalem luxerunt eum.

* Et preparauerunt holocaustam vt darent eis iuxta diuisionem per domos familiarū suarum filius populi, vt offerret Domino, sicut scriptum est in libro Moyse, & sic in mane.

* Et assauerunt Phasch in igne secundū iudicium, & sancta coxerunt in ahenis & in lebetibus; & prosperatum est, & cucurrerunt cursu ad omnes filios populi.

* Et post hoc preparauerunt sibiipsis & sacerdotibus, quoniam sacerdotes filij Aaron in oblatione holocaustorum & adipum vsque ad noctem, & Leuitæ preparauerunt sibi & fratribus suis filius Aaron.

* Et cantores filij Asaph in statione sua iuxta præcepta David, Asaph & Eman & Idithum prophetarum regis, & principes & ianitores portæ & portæ, nō est ipsis amoueri à ministerio eorum, quoniam fratres eorum Leuitæ preparauerunt eis.

* Et preparatum est omne ministerium Domini in die illa, vt facerent Phasch & offerret holocausta in altari Domini iuxta præceptum regis Josia.

* Et fecerūt filij Israel qui reperti sunt Phasch in tempore illo, & solemnitatem Azymorum septem diebus.

* Et non fuit Phasch simile illi in Israel diebus Samuel propheta, & omnes reges Israel non fecerunt Phasch quod fecit Josias & sacerdotes & Leuitæ & omnis Juda & Israel, qui reperti sunt & qui habitabant in Hierusalem Domino. * In octauo decimo anno regni Josia factum est Phasch hoc.

* Et post hæc omnia quæ preparauit Josias domum, ascendit Pharao Nechao rex Egypti contra regem Assyriorum in flumine Euphrate, ad oppugnandum eum in Charchamis, & iuit Josias rex in occursum ei.

* Et misit ad eum Pharao nuncios, dicens: Quid mihi & tibi rex Juda? nō aduersus te venio hodie vt faciam bellum, sed contra locum belli mei: & Deus dixit vt properarem ego: caue tu à Deo qui est tecum, ne corrumpat te.

* Et non conuertit Josias faciem suam ab eo, sed fortificatus est vt bellaret ipse. & nō audiuit Josias sermones Pharaonis Nechao de ore Dei, & venit ad bellandum in campo Mageddō.

* Et sagittauerunt sagittarij contra regem Josia, et dixit rex seruis suis, Educite me, quoniam laboraui valde.

* Et eduxerunt eum serui eius à curru, & imposuerunt eum super currum secundum, qui erat eius, & adduxerunt eum in Hierusalem, & mortuus est Josias & sepultus est cum patribus suis, & omnis Juda & Hierusalem luxerunt super Josian.

12 * καὶ ἡτοίμασαν τὴν ὀλοκαύτωσιν παραδοῦναι αὐτοῖς κατὰ τὴν διαίρεσιν κατ' οἴκοις πατρῶν αὐτῶν τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ, & προσεγγεῖν τὰ κυρία, ὡς γέγραπται ἐν βιβλίῳ Μωϋσῆ, καὶ ὕτως εἰς ὅπως.

13 * Ἐποίησαν τὸ φασέχ ἐν πυρὶ κατὰ τὴν κρίσιν, & τὰ ἁγία ἤψησαν ἐν τοῖς χαλκείοις & ἐν τοῖς λέβησι, καὶ δώθη· καὶ ἔδραμον δρόμῳ πρὸς πόλιν ὅπου ἦν ὁ λαός.

14 * καὶ κατὰ τοῦτο ἡτοίμασαν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἱερεῶσιν, ὅτι ἱερεῖς υἱοὶ ἀαρὼν ἐν ἀναφορᾷ πάντων ὀλοκαυτωμάτων, & πάντων σεάτων ἕως νυκτός, καὶ οἱ λεῦϊται ἡτοίμασαν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν υἱοῖς ἀαρὼν.

15 * Ἐοὐκ ἦσαν οἱ ψαλτῶδοι υἱοὶ Ἀσάφ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας αὐτῶν κατὰ τὴν ἐντολὴν Δαυὶδ Ἀσάφ, καὶ Αἰμὼν, καὶ Ἰδιδόμ πάντων τῶν τρωφῶν βασιλείας· καὶ οἱ ἀρχόντες καὶ οἱ πυλωροὶ πόλης καὶ πόλης, καὶ ἦσαν αὐτοῖς κινεῖσθαι ἀπὸ τῆς λειτουργίας αὐτῶν, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λυῖται ἡτοίμασαν αὐτοῖς.

16 * καὶ καταρτῶθη πᾶσα ἡ λειτουργία κυρίως τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, & ποιῆσαι τὸ φασέχ & ἐγγεῖν τὰ ὀλοκαυτώματα ὑπὸ τῆς ἐξουσίας κυρίου κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως Ἰωσίας.

17 * Ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ δὲ ῥεθέντες τὸ φασέχ ἐν τῇ καίρῳ ἐκείνῳ, & τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἐπὶ τὰς ἡμέρας.

18 * Ἐκ ἐκείνου τὸ φασέχ ὁμοίον αὐτῷ ἐν Ἰσραὴλ ἀπὸ ἡμερῶν Σαμουὴλ τοῦ τρωφῆ· καὶ πάντες βασιλεῖς Ἰσραὴλ οὐκ ἐποίησαν τὸ φασέχ ὃ ἐποίησεν Ἰωσίας καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λεῦϊται, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ, οἱ δὲ ῥεθέντες καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ τὰ κυρία· ἐν τῇ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἰωσίας ἐποιήθη τὸ φασέχ τοῦτο.

20 * Ἐμετὰ ταῦτα πάντα ἃ ἡτοίμασεν Ἰωσίας τὸν οἶκον, ἀνέβη Φαράω Νεχάω βασιλεὺς αἰγύπτου ὑπὸ τὴν βασιλείαν ἀσσυρίων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δούλου, & πολέμῳ αὐτὸν ἐν χαρχαμῆ· καὶ ἐπορεύθη Ἰωσίας ὁ βασιλεὺς εἰς συνάντησιν αὐτοῦ.

21 * καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν Φαράω ἀγγέλους, λέγων· τί ἐμοὶ καὶ σὺ βασιλεὺς Ἰσραὴλ; ὅτι ἡτὰρ σὺ ἡκὼ σήμερον ποιῆσαι πόλεμον, ἀλλ' ἢ ὑπὸ τὸν ῥῆπον τοῦ πολέμου με· καὶ ὁ θεὸς εἶπε τοῦ κατασπεύσαι με πρὸς σε καὶ σὺ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μετ' ἐμοῦ, μὴ καταφθέρῃ σε.

22 * καὶ ὅτι ἀπέσπευεν Ἰωσίας τὸ πρὸς σὺν αὐτῷ ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκράταιώθη & πολέμειν αὐτόν· καὶ ὅτι ἤκουσεν Ἰωσίας τῶν λόγων Φαράω Νεχάω ἐκ στόματος θεοῦ, καὶ ἦλθε & πολέμῳ ἐν τῷ πεδίῳ μαγεδδών.

23 * καὶ ἐτόξευσαν οἱ τοξόται ὑπὸ τὸν βασιλέα Ἰωσίου· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Ἐξάγετέ με ὅτι ἐπόμενα σφόδρα.

24 * Ἐξήγαγον αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἅρματος, καὶ διεβίβασαν αὐτὸν ὑπὸ τὸ ἄρμα τὸ δεύτερον, ὃ ἦν αὐτοῦ, καὶ ἦγαγον αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀπέθανεν Ἰωσίας καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ· καὶ πᾶς Ἰσραὴλ καὶ Ἱερουσαλὴμ ἐπέθυσαν ἐπ' Ἰωσίου.

* ויקונן ירמיהו על--יאשיהו ויאמרו כל--
 השרים והשרות בקינותיהם על--יאשיהו עד--
 היום ויתנום לחק על--ישראל והנם כתובים
 על-הקינור: * ויתר דברי יאשיהו וחסדיו
 בכתוב בתורת יהוה: * ודבריו הראשנים
 והאחרנים הנם כתובים על-ספר מלכי ישראל
 ויהודה:

לו

* ויקחו עם-הארץ את-יהואחז
 בן-יאשיהו וימליכו תחת-אביו בירושלם:
 * בן-שלש ועשרים שנה יואחז במלכו
 ושלש-חדשים מלך בירושלם:
 * ויסירו מלך-מצרים בירושלם ויענש
 את-הארץ מאד ככר-כסף וככר זהב:
 * וימלך מלך-מצרים את-אליקים אחיו
 על-יהודה וירושלם ויסב את-שמו יהויקים
 ואת-יואחז אחיו לקח נכו ויביא את-מצרים:
 * בן-עשרים וחמש שנה יהויקים במלכו
 ואחת עשרה שנה מלך בירושלם ויעש הרע
 בעיני יהוה אלהיו: * עליו עלה נבוכדנאצר
 מלך בבל ויאסרהו בנחשתים להליכו בבל:
 * ומכלי בית יהוה הביא נבוכדנאצר לבבל
 ויתנם בהיכלו בבל: * ויתר דברי יהויקים
 ותועבותיו אשר עשה והנמצי עליו הנם
 כתובים על-ספר מלכי ישראל ויהודה וימלך
 יהויכין בנו תחתיו: * בן-שמונה שנים יהויכין
 במלכו ושלש-חדשים ועשרים ימים מלך
 בירושלם ויעש הרע בעיני יהוה:
 * ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנאצר
 ויבא את-בבל עם-כלי חמדת בית יהוה וימלך
 את-צדקיהו אחיו על-יהודה וירושלם:
 * בן-עשרים ואחת שנה צדקיהו במלכו
 ואחת עשרה שנה מלך בירושלם:
 * ויעש הרע בעיני יהוה אלהיו לא נכנע
 מפני ירמיהו הנביא מפי יהוה:
 * וגם במלך נבוכדנאצר מרד אשר השביעו
 באלהים ויקש את-ערפו ויאמץ את-לבבו
 משוב אל-יהוה אלהי ישראל:

25 * Hieremias maximè, cuius omnes can-
 tores atq; cantratrices vsq; in præsentem
 diè lamentationes super Iosia replicant,
 & quasi lex obtinuit in Israel: Ecce scriptũ
 26 fertur in lamentationibus. * Reliqua au-
 tem sermonũ Iosia & misericordiarũ eius
 27 quæ lege præcepta sunt Dñi: * Opera
 quoq; illius prima & nouissima scripta
 sunt in libro Regum Israel & Iuda.

CAP. XXXVI.

1 T Vlit ergo populus terræ Ioachaz filiũ
 A Iosia, & constituit regem pro patre
 2 suo in Hierusalem. * Viginti trium an-
 norũ erat Ioachaz cùm regnare cœpisset,
 & tribus mensibus regnavit in Hierusalẽ.
 3 * Amouit autem eum rex Ægypti cùm
 venisset in Hierusalem, & condemnauit
 terram centum talentis argenti & talento
 4 auri. * Constituĩtq; pro eo regem Elia-
 chim fratrem eius super Iudam & Hieru-
 salem, & vertit nomẽ eius Ioachim. Ipsum
 verò Ioachaz tulit secum, & adduxit in
 5 Ægyptum. * Viginti quinq; annorum
 erat Ioachim cùm regnare cœpisset, &
 vndecim annis regnavit in Hierusalẽ. fe-
 cĩtque malum coram Domino Deo suo.
 6 * Contra hunc ascendit Nabuchodo-
 nosor rex Chaldaeorum, & vinctum cate-
 nis duxit in Babylonem.
 7 * Ad quam & vasa Domini transtulit,
 & posuit ea in templo suo.
 8 * Reliqua autẽ verborum Ioachim &
 B abominationũ eius, quas operatus est &
 quę inuenta sunt in eo, continentur in li-
 bro Regum Iuda & Israel. Regnavit autẽ
 Ioacim filius eius pro eo.
 9 * Octo annorum erat Ioacim cùm re-
 gnare cœpisset, & tribus mensibus ac de-
 cem diebus regnavit in Hierusalem: fe-
 cĩtque malum in conspectu Domini.
 10 * Cũq; anni circulus volueretur, mi-
 sit Nabuchodonosor rex nuncios, qui &
 adduxerunt eum in Babylonem, asporta-
 tis simul preciosissimis vasis domus Do-
 mini. Regem verò constituit Sedechiam
 fratrem eius super Iudam & Hierusalem.
 11 * Viginti & vnus anni erat Sedechias
 cùm regnare cœpisset; & vndecim annis
 12 regnavit in Hierusalem. * Fecĩtque ma-
 lum in oculis Domini Dei sui, nec cru-
 buit faciem Hieremiae prophetæ loquen-
 13 tis ad se ex ore Domini. * A rege quoq;
 Nabuchodonosor recessit qui adiuraue-
 rat eum per Deum; & indurauit ceruicem
 C suam, & cor, vt non reuerteretur ad Do-
 minum Deum Israel.

* Et lamentatus est Hieremias super Josiam, 2
 & dixerunt omnes principes & dominatrices
 lamentationem super Josiam usque ad hodie; &
 dederunt eam in præceptum in Israel; & ecce
 scripta est in lamentationibus.

* Et fuerunt sermones Josie & spes eius 26
 & misericordie eius, sicut scriptum est in lege
 Dñi. * & sermones eius primi & nouissimi, 27
 nonne sunt scripti in libro Regū Israel et Juda?

CAP. XXXVI.

ET tulit populus terræ Joachaz filium Josie, 1
 & unxerunt eum, & constituerunt eum
 in regem pro patre suo in Hierusalem.

* Filius existens trium & viginti annorum 2
 Joachaz cum regnaret ipse, & tribus mensibus
 regnavit in Hierusalem.

* Et amouit eum rex Egypti ut non regna- 3
 ret ipse in Hierusalem: & imposuit rex Egy-
 pti tributum super terram centum talenta
 argenti & talentum auri.

* Et constituit rex Egypti Eliacim filium 4
 Josie regem super Judam & Hierusalem, &
 vertit nomen eius Joacim, & Joachaz fra-
 trem eius cepit Pharao Necho, & adduxit
 eum in Egyptum.

* Filius existens viginti & quinque an- 5
 norum Joacim cum regnaret ipse, & undecim
 annis regnavit in Hierusalem, & fecit malum
 coram Domino. * Et ascendit contra eum Na- 6
 buchodonosor rex Babylonis, & ligauit eum in
 æreis cōpedibus, & abduxit eum in Babylonē.

* Et partem vasorum domus Domini tran- 7
 stulit in Babylonem, & posuit ipsa in templo
 suo in Babylone. * Et reliqua sermonum Joa- 8
 cim et omnia quæ fecit; nonne hæc scripta sunt
 in libro sermonum dierum Regum Israel &
 Juda? & regnavit Jechonias filius eius pro eo.

* Filius octo annorum Jechonias cum regna- 9
 ret ipse, & tribus mensibus, & decem diebus
 regnavit in Hierusalem, & fecit malum coram
 Domino.

* Et vertente anno, misit rex Nabuchodo- 10
 nosor, & adduxit eum in Babylonem cum vasis
 desiderabilibus domus Domini, & regem con-
 stituit Sedeciam fratrem patris sui super Ju-
 dam & Hierusalem.

* Annorum viginti unius Sedecias cum 11
 regnaret ipse, & undecim annis regnavit in
 Hierusalem. * Et fecit malum coram Domi- 12
 no Deo suo; & non erubuit à facie Hieremie
 prophete, & de ore Domini:

* In eo quod contra regem Nabuchodono- 13
 sor prauaricatus esset, quæ adiurauit eum per
 Deum, & indurauit ceruicem suam, et confor-
 tatus est ut non conuerteretur ad Dominum
 Deum Israel.

15 * καὶ ἐθρήνεσεν ἱερεμίας ἐπὶ ἰωσίαν· ὃς εἶπον πλῆτες
 16 ὁ ἄρχοντας καὶ αἱ ἀρχούσαι θρήνον ἐπὶ ἰωσίαν ἕως τῆς
 σήμερον· ὃς ἔδωκαν αὐτὸν εἰς παρῳαγμα ἐπὶ ἰσραήλ, ὃς
 ἰδὲ γέγραπται ἐπὶ τῶν θρήνων.

17 * καὶ ἦσαν ὁ λόγοι ἰωσίου ὃς ἠελπίς αὐτοῦ, ὃς τὰ ἐ-
 λέν αὐτοῦ, κατὰ τὴν γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου· * καὶ ὁ λό-
 γος αὐτοῦ ὁ πρῶτος ὃς οἱ ἔχατι ὅτι ἰδὲ εἰσὶ γεγραμ-
 μένοι ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰσραήλ ὃς ἰδέα;

λς.

1 * Καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωάχαζ υἱὸν ἰωσίου, καὶ
 ἔχρισαν αὐτὸν, ὃς κατέστησαν αὐτὸν εἰς βασιλέα ὅτι τοῦ
 2 πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἱερουσαλήμ. * υἱὸς ὢν τετάρτου ὃς εἴκοσι
 ἔτην ἰωάχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, ὃς τετμήμιον ἔβα-
 3 σίλδυσεν ἐν ἱερουσαλήμ. * ὃς μετέστησεν αὐτὸν ὁ βα-
 σιλδὺς αἰγύπτου ὃς μὴ βασιλεύειν αὐτὸν ἐν ἱερουσαλήμ,
 καὶ ἐπέβαλεν ὁ βασιλδὺς αἰγύπτου φόρον ἐπὶ τὴν γῆν
 ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ τάλαντον χρυσοῦ.

4 * καὶ κατέστησε βασιλδὺς αἰγύπτου τὸν ἐλιακίμ υἱὸν
 ἰωσίου βασιλέα ἐπὶ ἰδέα ὃς ἱερουσαλήμ, καὶ μετέστρεψε
 τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰωακίμ, ὃς τὸν ἰωάχαζ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἔ-
 λαβε φαραὼν ἐχρῶν καὶ εἰσήγαγε αὐτὸν εἰς αἴγυπτον.

5 * υἱὸς ὢν εἴκοσι ὃς πέντε ἔτην ἰωακίμ ἐν τῷ βασιλεύειν
 αὐτὸν ὃς ἑνδεκά ἔτη ἔβασίλδυσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐποίη-
 σε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.

6 * καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλδὺς βα-
 βυλῶν, ὃς ἔδησεν αὐτὸν ἐν χαλκαῖς πέλαις, ὃς ἀπήγα-
 γε αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα.

7 * ὃς μέρες τῶν σκευῶν οἴκου κυρίου ἀπὸνέγκεν εἰς βαβυ-
 λῶνα, καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ ἐν βαβυλῶνι.

8 * ὃς τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωακίμ ὃς πλῆτα ἀπέποιήσεν,
 ὅτι ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν
 τῶν βασιλέων ἰσραήλ ὃς ἰδέα; ὃς ἔβασίλδυσεν ἱερο-
 νίας υἱὸς αὐτοῦ ὅτι αὐτοῦ.

9 * υἱὸς ὀκτὼ ἔτην ἱερονίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ
 τετμήμιον ὃς δέκα ἡμέρας ἔβασίλδυσεν ἐν ἱερουσαλήμ,
 καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.

10 * καὶ ἔπιστρεφόντ' ὃς ἐν ἑαυτοῦ, ἀπέστειλεν ὁ βασι-
 λδὺς ναβουχοδονόσορ, ὃς εἰσήγαγε αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα
 μετὰ τῶν σκευῶν τῶν ἐπιθυμητῶν οἴκου κυρίου· ὃς ἔβασί-
 λδυσεν σεδεκίαν ἀδελφὸν ὃς πατὸς αὐτοῦ ἐπὶ ἰδέαν καὶ
 11 ἱερουσαλήμ. * ἔτην εἴκοσιν ἑνὸς σεδεκίας ἐν τῷ βασι-
 λδεῖν αὐτὸν, ὃς ἑνδεκά ἔτη ἔβασίλδυσεν ἐν ἱερουσαλήμ.

12 * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου θεοῦ αὐτοῦ· ὃς
 ὅτι ἐνετέραπη διὰ παρῳαξ ἱερεμίας ὃς παρῳήτου καὶ
 ἐκ σώματος κυρίου.

13 * ἐν τῷ τὰ παρῳαξ τὸν βασιλέα ναβουχοδονόσορ ἀθε-
 τῆσαι, ὃς ὥρκισεν αὐτὸν κατὰ τὸν θεόν, ὃς ἐσκήρυξε τὸν τρεῖς
 χηλον αὐτοῦ, καὶ κατίσχυσε τὸ μὴ ἔπιστρεψαι παρῳαξ
 κύριον θεὸν ἰσραήλ.

* גַּם כָּל־שְׂרֵי הַכֹּהֲנִים וְהָעָם הִרְבּוּ לַמַּעֲוֹל־
מַעַל כָּכָל תּוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם וַיִּטְמְאוּ אֶת־בֵּית־
יְהוָה אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ בִּירוּשָׁלַם :

* וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם עֲלֵיהֶם
בְּיַד־מַלְאָכָיו הַשָּׁמַיִם וּשְׁלַח בִּי־חֶמֶל עַל־עַמּוֹ
וְעַל־מַעֲוֹנָיו : * וַיְהִיו מַלְעָבִים בְּמַלְאָכֵי הָאֱלֹהִים
וּבַזֵּימָה דְּבָרָיו וּמִתְעַתְעִים בְּנִבְיָאָיו עַד עֲלוֹת
חֲמַר־יְהוָה בְּעַמּוֹ עַד־לֹאִין מִרְפָּא :

* וַיַּעַל עֲלֵיהֶם אֶת־מֶלֶךְ בַּשְׂדִּיִּים וַיַּהֲרֹג
בַּחֲרִיָּהֶם בַּחֲרֹב בְּבֵית מִקְדָּשָׁם וְלֹא חֶמֶל עַל־
בָּהָר וּבַתּוֹלָדָה וְקִנְיֵי שֵׁשׁ הַכֹּל נָתַן בְּיָדוֹ :

* וְכָל כְּלֵי בֵית הָאֱלֹהִים הַגְּדֹלִים וְהַקְטָנִים
וְאֶצְרוֹת בֵּית יְהוָה וְאֶצְרוֹת הַמֶּלֶךְ וּשְׂרָיו חָכָל
הַבִּיָּא בָּבֶל : * וַיִּשְׂרְפוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים
וַיִּנְתְּצוּ אֶת חוֹמַת יְרוּשָׁלַם וְכָל־אֲרָמֹנוֹתֶיהָ שִׂרְפוּ
בְּאֵשׁ וְכָל־כְּלֵי מַחֲמָדֶיהָ לְהַשְׁחִירָם :

* וַיִּגַּל הַשְּׂאֲרִית מִן־הַחֲרֹב אֶל־בָּבֶל וַיְהִי־לוֹ
וּלְבָנָיו לְעִבְדֵי עַד־מֶלֶךְ מַלְכוּת פָּרַס :

* לְמַלְאוֹת דְּבַר־יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ עַד־רִצְתָהּ
הָאָרֶץ אֶת־שְׁבֻתוֹתֶיהָ כָּל־יְמֵי הַשָּׁמָה שְׁבֻתָהּ
לְמַלְאוֹת שְׁבָעִים שָׁנָה :

* וּבְשָׁנָה אַחֲרָה לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לְכָלוֹת
דְּבַר־יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ הָעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ
כוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וַיַּעֲבֵר־קוֹל בָּבֶל מִלְּכוּתוֹ וּגְם־
בְּמִכְתָּב לֵאמֹר : * כֹּה־אָמַר כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס
כָּל־מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
וַהֲוֵא־פָקֶד עָלַי לְבָנוֹת־לוֹ בֵּית בִּירוּשָׁלַם
אֲשֶׁר בִּיהוּדָה מִי־בְכֶם מְכָל־עַמּוֹ יְהוָה אֱלֹהֵיו
עִמּוֹ וַיַּעַל :

ei domum in Hierusalem quæ est in Iudæa. Quis ex vobis est in omni populo eius? Sit Dominus Deus suus cum eo, & ascendat.

14 * Sed & vniuersi principes sacerdotum & populus præuaricati sunt iniquè iuxta vniuersas abominationes gentium, & polluerunt domum Domini quâ sanctificauerat sibi in Hierusalem.

15 * Mittebat autem Dominus Deus patrum suorum ad illos per manum nūciorum suorum, de nocte confurgens, & quotidie commonens, eo quòd parceret populo & habitaculo suo.

16 At illi subsannabant nuncios Dei, & paruipendebant sermones eius, illudebāt prophetis donec ascenderet furor Domini in populum eius, & esset nulla curatio.

17 * Adduxit enim super eos regem Chaldeorum, & interfecit iuuenes eorum gladio in domo sanctuarij. Non est misertus adolescentis & virginis & senis, nec decrepiti quidem, sed omnes tradidit in manibus eius.

18 * Vniuersaque vasa domus Dei tā maiora quàm minora, & thesauros templi & regis & principum transtulit in Babylonē.

19 * Incenderunt hostes domum Dei, destruxeruntque murum Hierusalem. Vniuersas turres combusserunt, & quicquid pretiosum fuerat, demoliti sunt.

20 * Si quis euaserat gladiū, ductus in Babylonem seruiuit regi, & filiis eius, donec imperaret rex Persarum:

21 * Et compleretur sermo Domini ex ore Hieremiæ, & celebraret terra sabbata sua. Hier. 25. c. & 29. c. Cūctis enim diebus desolationis egit sabbatum vsque dum complerentur septuaginta anni.

22 * Anno autem primo Cyri regis Persarum, ad explendum sermonem Domini, quem locutus fuerat per os Hieremiæ, suscitauit Dominus spiritū Cyri regis Persarum qui iussit prædicari in vniuerso regno suo, etiam per scripturam dicens:

23 * Hæc dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cæli, & ipse præcepit mihi vt ædificarem 1. Esd. 6.

תם ונשלם ספר דברי הימים

¹⁴ * Et omnes incliti iuda & sacerdotes, & ¹⁴ populus terræ impleuerunt ut prauaricaretur prauaricationes secundum abominationes gentium, & polluerunt domum Domini quæ in Hierusalem.

¹⁵ * Et misit Dominus Deus patrum suorum ¹⁵ ad eos in manu prophetarum, manē consurgens & mittens nuncios suos, quoniam erat parcens populo suo, & sanctuario suo.

¹⁶ * Et fuerunt subsannantes nuncios eius, & ¹⁶ paruipendentes sermones eius, & illudentes in prophetis eius, usque quo ascendit furor Domini in populum suum, usque quo non fuit curatio.

¹⁷ * Et adduxit contra eos regem Chaldaeorum, ¹⁷ & interfecit iuuenes eorum in gladio, in domo sanctuarij sui, & non pepercit adolescentibus, & virginum eorum non misertus est, et seniores eorum abduxit, omnia tradidit in manibus eius.

¹⁸ * Et omnia vasa domus Domini magna & ¹⁸ parua, & thesauros domus Domini, & omnes thesauros regis, & principum omnia intulit in Babylonem.

¹⁹ * Et incendit domum Domini, & destruxit ¹⁹ murum Hierusalem, & turres eius incendit in igne, & omne vas pulchrum in interitum.

²⁰ * Et transtulit reliquos in Babylonem, & ²⁰ fuerunt ei & filijs eius in seruos usque ad regnum Medorum.

²¹ * Ut compleretur sermo Domini per os Hieremie, ²¹ usque quo susciperet terra sabbata sua ut ageret sabbata, cunctis diebus desolationis suæ egit sabbata in complementum annorum septuaginta.

²² * Anno primo Cyri regis Persarum, postquam ²² impletum est verbum Domini per os Hieremie, suscitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, & iussit prædicare in omni regno suo in sermonibus, scriptura dicens:

²³ * Hæc dicit Cyrus rex Persarum omnibus ²³ regnis terræ: Dedit mihi Dominus Deus celi, & ipse præcepit mihi, ut edificarem ei domum in Hierusalem quæ in Iudæa. quis ex vobis ex omni populo suo? Dominus Deus eius erit cum eo, ascendat.

¹⁴ * ὅτε πάντες ὁ ἐνδοξοὶ ἰσὺς καὶ οἱ ἱερεῖς, ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐπλήθυνον ὥστε ἀθετήσαι ἀθετήματα καὶ τὰ βδελύγματα ἐθῶν, καὶ ἐμίαναι τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.

¹⁵ * καὶ ὁ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν, ὁρῶν καὶ ἀποσέλλων ἐν ἀγγέλοις αὐτοῦ, ὅτι ὁ ὁ φειδόμενος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου ἁγίου αὐτοῦ.

¹⁶ * καὶ ἦσαν μυκτηρίζοντες ἐν ἀγγέλοις αὐτοῦ, ὁ ὁ δυνάστης ἐν λόγοις αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίζοντες ἐν τοῖς προφήταις αὐτοῦ, ἕως ὅτου ἐβόη ὁ θυμὸς κυρίου ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἕως ὅτου ὁ ὁ ἰσχυρὸς.

¹⁷ * καὶ ἦγαγεν ἐπ' αὐτοὺς βασιλεὺς χαλδαίων, ὁ ὁ ἀπέκτεινε ἐν νεανίσκοις αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν οἴκῳ ἁγίου ἁγίου αὐτοῦ, καὶ ὁ ὁ ἐφείσατο τῶν νεανίσκων, καὶ τὰς παρθένους αὐτῶν ὁ ὁ ἠλέησεν, καὶ ἐν πρεσβυτέρους αὐτῶν ἀπήγαγεν, τὰ πάντα παρέδωκεν ἐν χερσὶν αὐτοῦ.

¹⁸ * καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου κυρίου τὰ μεγάλα καὶ τὰ μικρά, καὶ ἐν θησαυροῦς οἴκου κυρίου, καὶ πάντα ἐν θησαυροῦς τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν μεγιστάνων πάντα εἰσένεγκεν εἰς βαβυλῶνα.

¹⁹ * καὶ ἐνέπησεν τὸν οἶκον κυρίου, ὁ ὁ κατέσκαψεν τὸ τεῖχος ἱερουσαλήμ, ὁ ὁ βάρεν αὐτὴν, ἐνέπησεν ἐν πυρὶ, καὶ πάντα σκεύη ὥραον εἰς ἀφανισμόν.

²⁰ * ὁ ὁ ἀπώκισε ἐν κατελοίοις εἰς βαβυλῶνα. ὁ ὁ ἦσαν αὐτοὶ ἐν τοῖς ἡμέραις αὐτοῦ εἰς ὅλους ἕως βασιλείας μέδων.

²¹ * ὁ ὁ πληρωθῆναι λόγον κυρίου διὰ στόματος ἱερεμίου, ἕως ὅτου πρὸς ἐξάσθην τὴν γῆν ἵνα σάββατα αὐτῆς σάββατίζω, πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς ἐσαββάτισεν εἰς συμπλήρωσιν ἐτῶν ἑβδομήκοντα.

²² * ἐτοίς πρῶτου κύρος βασιλέως περσῶν, μετὰ τὸ πληρωθῆναι ῥῆμα κυρίου διὰ στόματος ἱερεμίου, ὁ ὁ ἦγειρε κύριος τὸ πνεῦμα κύρου βασιλέως περσῶν, ὁ ὁ παρήγγειλε κηρύττειν ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐν λόγοις, γραφῇ λέγων·

²³ * ταῦτα λέγει κύριος βασιλεὺς περσῶν πᾶσι ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς· ἐδωκέ μοι κύριος ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αὐτὸς ἐνετείλατό μοι, οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλήμ τῇ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ· τίς ὁ ὁ ὑμῶν ἐκ πάντων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῦ ἐστὶ μετ' αὐτοῦ, ἀναβήτω.

ORATIO MANASSAE REGIS IYDA,

QVÆ NEQVE IN HEBRÆO, NEQVE

IN GRAECO HABETVR.

OMINE Deus omnipotens patrum nostrorum Abraham, Isaac, & Iacob, & femini eorum; qui fecisti cælum, & terram cum omni ornatu eorum, qui signasti mare verbo præcepti tui, qui cōclusisti abyssum, & signasti terribili & laudabili nomini tuo quem omnes pauent & tremūt à vultu virtutis tuæ, & insustentabilis ira super peccatores comminationis tuæ: immensa verò & inuestigabilis misericordia promissionis tuæ; quoniam tu es Dominus altissimus super omnem terram, longanimis & multum misericors, & pœnitens super malitiam hominum. Tu autem Domine secundum bonitatem tuam promissisti pœnitentiam remissionis peccatorum; & tu Deus iustorum non posuisti pœnitentiam iustis, Abraham, Isaac & Iacob, his qui tibi non peccauerunt, quoniam peccaui super numerū arenæ maris, multiplicatæ sunt iniquitates meæ, incuruatus sum multo vinculo ferri, & non est respiratio mihi; quia excitavi iracundiam tuam, & malum coram te feci, statuens abominationes, & multiplicans offensiones. Et nunc flecto genua cordis mei, precans ad te bonitatem Domine. Peccaui Domine, peccaui, & iniquitatem meam agnosco. Peto, rogans te, Domine, remitte mihi, remitte mihi, ne simul perdas me cum iniquitatibus meis, neque in æternum referues mala mihi; quia indignum saluabis me, secundum magnam misericordiam tuam, & laudabo te semper omnibus diebus vitæ meæ, quoniam te laudat omnis virtus cælorum, & tibi est gloria in secula seculorum. Amen.

נקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצורת פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

ב' א' מ' recensui

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probavit.

B. Arias Montanus

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
CHICAGO, ILL.

Librarian

